T.C.
ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SİNAN PAŞA'NIN TEZKİRETÜ'L-EVLİYÂ ADLI ESERİNİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

EMİNE CEVİZCİ

Danışman
Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

ADIYAMAN-2022

BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum *"Sinan Paşa'nın Tezkiretü'l-Evliyâ Adlı Eserinin Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü"* adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

28/04/2022

Emine CEVİZCİ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Sinan Paşa'nın Tezkiretü'l-Evliyâ Adlı Eserinin Bağlamlı Dizin Ve İşlevsel Sözlüğü

Emine CEVİZCİ

Adıyaman Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Nisan 2022, xii + 3253 sayfa

Klasik Türk Edebiyatı'nın bütün yönleriyle ortaya çıkarılması metin neşri sonrası çalışmaların esas hedeflerinden biri olduğu gibi, tarihsel Türkçe sözlüğüne veri hazırlamak açısından da metinlerin kelime ve kavramlar bakımından ele alınması önem arz etmektedir. Özellikle Türkçenin erken dönem ve temel eserlerinin bağlam metine çözümlemesi açısından incelenmesi yazar-metin ilişkisi ve metin incelemelerinde dikkate değer çalışmalardır.

Sinan Paşa ve eserleri dil özellikleri ve üslup bakımından değeri tartışılmazdır. Eski Anadolu Türkçesi açısından da önemli metinler olan Sinan Paşa'nın eserleri üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Bu eserleri bağlam açısından ele alınması da kaçınılmazdır.

Bu çalışma XV. yüzyıl Klasik Türk edebiyatının önde gelen ve sanatlı nesrin ilk temsilcilerinden olan Sinan Paşa'nın "Tezkiretü'l-Evliyâsı'nın bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük olarak sunumudur.

Emine Gürsoy Naskali tarafından hazırlanan Sinan Paşa'nın Tezkiretü'l-Evliyâsı'nın tenkitli metninin esas alındığı bu çalışma ile bu zamana kadar yapılan çalışmaları ileriye taşıyacak, Paşa'nın eserlerini daha anlaşılır kılacak bir çalışma hedeflenmiştir.

TEBDİZ (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük) sistemi aracılığıyla hazırlanan bu çalışmanın bağlamlı dizin kısmı alfabetik olarak sunulmuştur. İşlevsel sözlük kısmında ise bağlama göre değişiklik gösteren anlamlar tespit edilmiş ve sözcükler buna göre anlamlandırılmıştır. Tezkiretü'l-Evliyâ'nın bağlamlı dizin kısmı eserde yer aldığı

şekliyle sıralanan tanıkların aralarına girilerek ayıklanması ve düzenlenmesinden oluşmuştur. Ayrıca Tezkiretü'l-Evliyâ'da bulunan ayet, hadis, atasözü, deyim, kalıp ifadeler tespit edilerek Sinan Paşa'nın söz varlığını oluşturan unsurlar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Sinan Paşa, Tezkiretü'l-Evliyâ, bağlamlı dizin, işlevsel sözlük

ABSTRACT

Master's Thesis

Sinan Pasha's Work Called Tezkiretü'l-Evliyâ Contextual İndex and Functional Dictionary

Emine CEVİZCİ

Adıyaman University

Graduate Education Institute

Main branch of Turkish language and literature

Branch of Ancient Turkish Literature

April 2022, xii + 3253 pages

In addition to being one of the main objectives of post-text publication studies to reveal all aspects of Classical Turkish Literature, it is also important to consider the texts in terms of words and concepts in respect to preparing data for the historical Turkish dictionary. In particular, the analysis of the early and basic works of Turkish in terms of contextual resolution are remarkable studies in author-text relationship and text analysis.

Sinan Paşa and his works are indisputable with regard to language features and style. Many studies have been carried out on the works of Sinan Paşa, which are also important texts with respect to Old Anatolian Turkish. It is inevitable that these works should be discussed in terms of context.

This study is the presentation of Tezkiretü'l -Evliyâ, one of the works of Sinan Paşa, who is one of the leading and first representatives of artistic prose in 15th century classical Turkish literature, as a contextual index and functional dictionary.

With this study, which is based on the critical text of Sinan Paşa's Tezkiretü'l- Evliyâ, prepared by Emine Gürsoy Naskali, a study that will act upon the studies done so far and make the works of Paşa more understandable is aimed.

The contextual index part of this study, which was prepared through the TEBDİZ (Contextual Index and Functional Dictionary) system, is presented in alphabetical order. In the functional dictionary part, the meanings that vary according to the context were determined and the words were interpreted accordingly. The contextual index part of Tezkiretü'l- Evliyâ consists of the selection and arrangement of the

witnesses listed as they are in the work by entering among them. In addition, the ayaths, hadiths, proverbs, idioms and patterns in Tezkiretü'l- Evliyâ were determined and the elements that make up the vocabulary of Sinan Paşa were determined.

Keywords : Sinan Paşa, Tezkiretü'l-Evliyâ, concordance, lexis

ÖNSÖZ

Klasik Türk edebiyatının zengin anlam dünyasını tespit etmek için pek çok sözlük çalışması yapılmıştır. Bu çalışmalarla birlikte anlama aşamasında tahlil, tetkik, dil içi çeviri, şerh gibi birçok metot da mevcuttur. Bu metotlara son dönemde bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları da eklenmiştir. Bu sözlüklerden biri de bilgisayar destekli bir proje olan TEBDİZ (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük) projesidir.

Bu proje kapsamında hazırladığımız tez çalışmamızın konusu Klasik Türk Edebiyatının önde gelen isimlerinden Sinan Paşa'nın *Tezkiretü'l-Evliyâ* adlı eseridir. Bu eser üzerine sadece bir çalışma bulunmaktadır. Bu çalışma 1987 yılında Emine Gürsoy Naskali tarafından hazırlanan doktora tezidir (Gürsoy Naskali, 1987). Sinan Paşa'nın bu eseri Feriduddin Attar'ın aynı isimli Farsça eserinin başlangıcının bir tercümesidir.

Çalışmamızın amacı; genelde Klasik Türk Edebiyatı metinlerinin, özelde Sinan Paşa'nın söz varlığının ortaya çıkarılıp anlaşılır kılınmasıdır. Tezkiretü'l- Evliyâ'da kullanılan deyimler, kalıplaşmış ifadeler, alıntılar gibi dilsel ögelerin nasıl işlendiği ve bunların hangi bağlamlarda kullanıldığı ortaya konulmak suretiyle üslup çalışmalarına katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Ayrıca klasik metinler üzerine yapılacak olan dil ve üslup çalışmaları ile Tebdiz projesiyle oluşturulmak istenen Türkçenin tarihsel sözlüğüne katkı sunulmasıdır.

Bu çalışmamızda Emine Gürsoy Naskali'nin transkribe edilen tenkitli metni esas alınmıştır. Anlamlandırma aşamasına geçilmeden önce Sinan Paşa'yla ilgili yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Paşa'nın hayatı, edebi kişiliği, yaşadığı dönem gibi unsurların tespiti çalışmamıza yardımcı olmuştur. Daha sonra transkribe edilen metin "Gentium plus " fontuna dönüştürülmüştür. 247 sayfadan oluşan metin sisteme yüklenmiştir. Bu aşamadan sonra anlamlandırma işlemine geçilmiştir. Sistem üzerinde geçen tüm sözcükler ve sözcük grupları bağlama göre en uygun şekilde anlamlandırılmıştır. Sözlüklerde bulunmayan ya da sözlüklerde bulunup da bağlamsal olarak uygun olmayan kelimeler bağlam temelinde anlamlandırmaya çalışılmıştır. Eserde bulunan ve bağlama göre değişen anlamlar, kazandığı çağrışımlar, Sinan Paşa'nın Tezkiretü'l-Evliyâsı'ndan alınan tanıklarla gösterilmiştir. Farklı dil ögeleri ve söyleyiş kalıplarından seçilen tanıkların sıklıkları, söz diziminde nasıl işlevler yüklendikleri, bu dil ögelerini kullanış biçimleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Metinde yer alan kelime ve kelime

gruplarının anlamlandırılmasında Tebdiz (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük) sisteminin yanında birçok sözlük ve kaynak eserden istifade edilmiştir. Kaynaklar referans olarak kaynakça bölümünde gösterilmiştir.

Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Sinan Paşa'nın hayatı, edebî kişiliği ve eserleri, hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca bu bölümde Sinan Paşa'nın söz varlığını oluşturan ve onun üslubunu belirleyen özellikler incelenmiştir. Son bölümde bağlamlı dizin hazırlanırken metin okunmasında dikkat çeken bazı hususlar ile sözlük kullanım klavuzu ve tezimizin ana konusunu teşkil eden bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük kısmı yer almaktadır.

Bu çalışmamız metnin neşri dışında bu eser üzerine yapılan ilk inceleme ve kapsamlı sözlük çalışmasıdır. Sinan Paşa'nın diğer iki Türkçe eserinin üzerine çok sayıda çalışma bulunmasına karşın bu eserle ilgili inceleme ve çalışmaların azlığı dikkat çekicidir. TEBDİZ Projesi dâhilinde hazırlamış olduğumuz bu çalışmanın Tezkiretü'l-Evliyâ üzerine yapılacak olan yeni çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tezin hazırlanması aşamasında engin bilgi ve görüşleriyle bana yol gösteren ve kıymetli zamanlarını esirgemeyerek her fırsatta yardımcı olan değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. İbrahim Halil Tuğluk'a, TEBDİZ projesi teknik ekibine ve bu süreçte desteklerini esirgemeyen aileme teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....iii
ÖZET.....iv
ABSTRACT.....vi
ÖNSÖZ.....viii
İÇİNDEKİLER.....x
KISALTMALAR.....xii
GİRİŞ.....1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.SİNAN PAŞA'NIN HAYATI.....3
2.SİNAN PAŞA'NIN EDEBİ KİŞİLİĞİ.....4
3.SİNAN PAŞA'NIN ESERLERİ.....6
4.SİNAN PAŞA'NIN ÜSLUBUNUN BELİRLEYİCİ ÖZELLİKLERİ.....8
4.1. Seci.....8
4.2. İkilemler.....10
4.3. Tezat.....12
4.4. İştikak.....12
4.5. Arapça ve FarsçaTamlamalar.....13
4.6. Atasözleri ve deyimler.....14

İKİNCİ BÖLÜM

1.BAĞLAMLI DİZİN HAZIRLANIRKEN METİN OKUNMASINDA DİKKAT ÇEKEN BAZI HUSUSLAR.....16
2.SÖZLÜK KULLANIM KLAVUZU.....18
3.BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK.....20
3.1. A/Ā/ʿA.....20
3.2. B.....392
3.3. C.....674
3.4. Ç.....727
3.5. D.....754

3.6. E……..……...902
3.7. F…….……..….1024
3.8. G/Ġ.....1074
3.9. H/Ḥ/Ḫ 1220
3.10. I/ ̇I.....1440
3.11. İ/ ̇İ.....1444
3.12. J 1669
3.13. K/Ķ.....1669
3.14. L 1979
3.15. M 1995
3.16. N 2224
3.17. O 2333
3.18. Ö/ ̇Ö.....2465
3.19. P 2475
3.20. R 2494
3.21. S/Ṣ/Ŝ 2544
3.22. Ş.....3918
3.23. T/Ṭ 2721
3.24. U/Ū/ ̇U/ ̇Ū 2855
3.25. Ü 2886
3.26. V 2904
3.27. Y 3114
3.28. Z/Ż/Ẓ/Ƶ.....3198
SONUÇ.....3247
KAYNAKÇA 3249
ÖZGEÇMİŞ

KISALTMALAR

|| : Sözcüğün bağlamda kazandığı anlam, yan anlam, mecaz anlam

AKM : Atatürk Kültür Merkezi

bkz. : Bakınız

Çev. : Çeviren

Haz. : Hazırlayan

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

Ö. : Ölüm

s. : Sayfa

S. : Sayı

[tas.] : Tasavvuf

TDK : Türk Dil Kurumu

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

TEBDİZ : Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü

TTK : Türk Tarih Kurumu

v.b. : Ve benzeri

v.d. : Ve diğerleri

vs. : Vesaire

Yay. : Yayınları/ yayınevi

yy. : Yüzyı

GİRİŞ

Arapça menakıp sözcüğü "nekabe" (isabet etmek, bir şeyden bahsetmek) fiilinden gelen menkıbe/menkabe kelimesinin çoğulu olup sözlükte; " övünülecek güzel iş, hareket, vasıf ve meziyetler" anlamlarında kullanılmıştır. İslam edebiyatında genellikle tarikat kurucularının, mezhep imamlarının, kahramanlık sahibi diğer önemli dinî ve millî şahsiyetlerin hayat hikayelerini, mücadelelerini, kerametlerini, olağanüstü hallerini ortaya koyma amacıyla yazılmış dinî, tasavvufî eserlerin genel adı olmuştur.[1]

Hem sözlü hem yazılı edebiyatımızın ürünü olan evliya tezkireleri yazma geleneği Türk edebiyatında XV. yüzyılda başladığı kabul edilir. XV. yüzyılda Anadolu sahasında tasavvufun yaygınlık kazanmasıyla evliya tezkirelerinin sayısında bir artış olmuştur. Kendi döneminin sosyal, kültürel ve ekonomik hayatı hakkında zengin bilgileri barındıran evliya tezkireleri Türk tarihi açısından önemli vesikalardır. Ayrıca kendi dönemlerinin edebî dil ve zevk anlayışını yansıtan edebî eserlerdir.

Menâkıb-nâme yazma geleneği ilk zamanlardan itibaren iki alanda yoğunlaşmıştır. Birincisi; dinî kahramanların yani din uğrunda savaşanların hayatları, maceraları ve olağanüstü güçlerinden söz eden Battal-nâme, Dânişmend-nâme, Saltuk-nâme gibi destanî mahiyetteki menâkıb-nameler; ikincisi de, yaşadıkları devirlerde özellikle zühd ve takvasıyla şöhret bulan velilerden söz eden menâkıb-namelerdir.[2]

Çalışmaya konu olan Tezkiretü'l-Evliyâ, Rıdvan Canım'ın yaptığı tasnife göre ikinci gruba girmektedir. Biz de bu çalışmamızla 28 evliyanın menkıbelerini barındıran Sinan Paşa'nın Tezkiretü'l-Evliyâsı'nın sözlüğünü oluşturmaya çalıştık. Tebdiz projesi kapsamında hazırladığımız bu çalışma bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük olması yönüyle diğer sözlüklerden ayrılır.

Bağlam kavramı sözlükte; "bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü kontekst" (https://sozluk.gov.tr/) olarak tanımlanır. "Bağlamda kelimenin ya da kelime grubunun kendinden önce ya da kendinden sonraki kelimelerle kurduğu ilişkiye göre kazandığı anlam vardır. Hem dini hem de klasik şiirde bu kullanımın anlam alanı genişleyebilmekte sadece kullanıldığı birim içerisinde

[1] Haşim Şahin, TDV İslam Ansiklopedisi, "Menakıbname", Ankara, 2004, XXIX, s.112-114.
[2] Rıdvan Canım, "Klasik Türk Edebiyatında Menakıb-nameler", *Avrasya Etüdleri*, C. 43, Sayı. 1, 2013, s. 139-158.

kullanıldığı kelimeyle de anlam kazanabilmektedir" (Tuğluk, 2019:60). Sözcüğün bağlamı dikkate alınarak hazırlanan bağlamsal sözlük, anlam-bağlam ilişkisine dayanan ve bir eserin söz varlığını en ince anlam farklılıklarına kadar ortaya çıkaran sözlüktür (Boz, 2011:19). Bağlamsal dizin ise bağlamıyla birlikte sunulan sözcüklerin oluşturduğu abecesel dizelge (Vardar, 2007: 32) olarak tanımlanmaktadır. Bağlamlı dizinler, kelimelerin geçtiği bağlamları bütün olarak verdiğinden ve bunları belirleme kolaylığından dolayı araştırmacılar için büyük bir önem taşımaktadır. Araştırmacı, bir metin içinde geçen kelimenin geçtiği yer ve bağlamları, fazla zaman harcamadan kolaylıkla görebilme olanağına kavuşmaktadır (Öztürk, 2007: 6).

İlk olarak Batıda görülen bağlamlı dizin çalışmaları öncelikle İncil metinlerine uygulanmıştır. Alexander Crude 1846 yılında ve John Eadie'nin 1857 yılında yayımladıkları dizin (concordance) çalışmaları ve 1861 yılında yayımlanan Bibliorum Sacrorum Concordantie, İncil'in Latince çevirisinin bir bağlamlı dizinidir. Daha sonra bu yöntem edebi metinler üzerine de uygulanmıştır. A.M. John Barlet ve Horaca Howard Furnes Sheakespeare'in şiirlerinin bağlamlı dizinini yayımlamışlardır. Bu yöntem 1987 yılında İran'da Hafız'ın Dîvânı'na uygulanmıştır (Şenödeyici, 2017:1). Türk edebiyatında ise bilgisayar destekli bir proje olan TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü) sistemi aracılığı ile yapılan Furkan Öztürk Bâkî Dîvânı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük], Özer Şenödeyici Nâilî Dîvânı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük], Orhan Kılıçarslan Hayâlî Bey Dîvânı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük] gibi doktora tezleri bu alana öncü olmuşlardır.

Bilgisayar destekli bağlamlı dizin çalışmaları Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak'ın öncülüğünde Gazi Üniversitesinin desteği ile TEBDİZ sistemi kurulmuştur. Bu sistem ile edebi metinlerin ortak bir platformda anlamlandırılması sağlanmıştır. Ortak bir kelime havuzu oluşturularak metin içerisindeki kelimelerin daha önce ne şekilde anlamlandırdığını görmek ve bağlamları karşılaştırmak imkanı elde edilmiştir. Araştırmacılara kelime üzerinde birçok araştırma yapabilme olanağı sağlayan Tebdiz sistemi ile dilin tarihsel süreçte geçirdiği değişim, şair veya yazarın söz varlığı, dönemin kültürel unsurları tespit edilebilmektedir.[3]

[3] http://www.tebdiz.com/index.php?sayfa=hakkimizda

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SİNAN PAŞA'NIN HAYATI

Klasik Türk edebiyatında kendine has üslubu ile anılan ve Fâtih döneminin önemli devlet ve ilim adamlarından olan Sinan Paşa'nın (ö. 1486) asıl ismi Yûsuf'tur. Kaynaklarda Sinan Paşa'nın doğum tarihi ile ilgili kesin ve açık bir bilgi bulunmamaktadır. Nitekim Mertol Tulum, diğer biyografik kaynaklardaki doğum tarihlerinin kaynaklarının belli olmamasından dolayı Sinan Paşa'nın Mecdî Efendi'nin verdiği 16 Recep 845 / 30 Kasım 1441 tarihinde doğduğunu kabul etmek gerektiğini ifade etmiştir (Tulum, 2001: 2). Sinan Paşa'nın babası İstanbul'un ilk kadısı ve "ilim dağarcığı" olarak anılan Hızır Bey, dedesi ise Sivrihisar Kadısı Celâleddin Efendi'dir (Uzunçarşılı, 1965: Levha 1). Annesi ise Mollâ Yegân'ın kızıdır. Mollâ Yegân aynı zamanda Sinan Paşa'nın babası Hızır Bey'in hocasıdır. Sinan Paşa, Fâtih döneminin kazaskerlerinden Mollâ Mehmed'in kız kardeşiyle evlendi ve bu evliliklerinden Ahmed ve Mehmed Çelebi adında iki çocukları oldu. Mehmed Çelebi, Mahmûd Paşa Medresesi'nde müderrislik yaptıktan sonra bazı kadılıklarda bulunup genç yaşta öldü. Sinan Paşa'nın kardeşleri Bursa müftüsü Ahmed Paşa (ö. 925/1510) ile Bursa kadısı Yakûb Paşa (ö.891/1486) da âlim ve fazıl kişiler olup pek çok ilmî eser meydana getirmişlerdir (Mazıoğlu, 1966: 667). Dedesi Molla Yegan'ın ilim meclislerine devam eden Paşa devrin önemli alimleri olan Molla Hüsrev, Molla Kırımi, Molla Gürani, Hoca-zade ve Kesteli ile bir araya gelmiştir. Babasının ölümü üzerine 863/1458-59 yılında Fâtih tarafından önce Edirne'ye daha sonra Darülhadîs'e müderris olarak gönderilen Sinan Paşa'ya çok geçmeden "Hâce-i Sultânî" unvanı verildi ve Paşa, padişah hocalığına yükseltilerek Sahn müderrisliğine tayin edildi. Sinan Paşa 875/1474'te vezir oldu ve "Hoca Paşa" olarak anılmaya başladı. Sinan Paşa, Gedik Ahmed Paşa'nın (ö. 1482) vezaretten azli üzerine vezir-i azamlığa getirildiyse de aynı yıl bu görevden alındı (Uzunçarşılı, 1988: 487-488). Azlinden sonra hapsedilmesi üzerine İstanbul uleması padişaha müracaat edip Sinan Paşa hapisten çıkarılmazsa bütün kitaplarını yakarak Osmanlı topraklarını terk edeceklerini bildirdiler. Böylece Sinan Paşa hapisten çıkarılıp Sivrihisar kadılığı ve müderrisliği vazifesiyle İstanbul'dan uzaklaştırıldı. Tezkiretü'l-Evliyâsı'nda bunu üstü kapalı şekilde sık sık dile getirerek

yaşadıklarını bir haksızlık olarak değerlendirdi. II. Bayezid tahta geçince Sinan Paşa'ya vezirlik rütbesi iade edildi ve Edirne Darülhadisi müderrisliğine getirildi. Sinan Paşa, 24 Safer 891/1 Mart 1486 tarihinde akşam üzeri vefat etti (Özcan 1989:196). Tâhâ suresinin "Vesselamü alâ menittebeü'l-hudâ" şeklindeki 47. ayetinin ebcedle karşılığı olan tarihi, Hoca Sa'deddîn Efendi ve Kâtib Çelebi de teyit etmektedir (Mazıoğlu, 1966: 668). Sinan Paşa'nın ölüm yeri hakkında da kaynaklardaki bilgiler farklıdır. Fakat Tulum'un Belediye Mezarlıklar Tasnif Komisyonu üyesi olarak çalışan Koman'dan naklettiği bilgiye göre Sinan Paşa'nın kabri, Eyüp'te Samsunlu Hasan Efendi'nin mezarı yanındadır (Tulum, 2001: 7). [4]

2. SİNAN PAŞA'NIN EDEBİ KİŞİLİĞİ

Alim ve mütefekkir kişiliğiyle ün kazanan Sinan Paşa aynı zamanda büyük bir söz ustasıdır. Dünya malına önem vermeyen, sade yaşamayı seven bir yaratılışta olan Sinan Paşa Türkçe eserleriyle Klasik Türk edebiyatının bir nesir sahasının bulunduğunu ortaya koymuş ve bu sahaya önemli katkılarda bulunmuş verdiği eserlerle Divan nesrinin kurucularından biri olarak kabul edilmiştir. İlme düşkünlüğüyle bilinen Sultan Fatih'in zaman zaman sarayda dönemin farklı fikirdeki âlimleri arasında ilmî tartışmalar

[4] Sinan Paşa'nın hayatı ve eserleriyle ilgili toplu bilgi için bkz.
Abdulhak Adnan Adıvar, ***Osmanlı Türklerinde İlim***, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2000 ; Nuri Akbayar, ***Mehmed Süreyyâ, Sicill-i Osmânî***, Tarih Vakfı Yurt Yay, İstanbul, 1996; Franz Babinger, ***Fatih Sultan Mehmet ve Zamanı,*** (Çev. : D. Körpe), Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2003; Bursalı Mehmed Tâhir, ***Osmânlı Müellifler,*** İstanbul, 1338, II, s. 2; İsmail Hakkı Danişmend, ***İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi.*** Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2011, I; Fâik Reşâd "Sinân Paşa", ***Eslâf,*** 1311, I, s. 187-194; İhsanFazlıoğlu, "Ali Kuşçunun Bir Hendese Problemi ve Sinân Paşa'ya Nisbet Edilen Cevabı", ***Divân İlmi Araştırmalar Dergisi*** , 1996, 1, s. 85-101; Hoca Sa'deddîn Efendi, ***Tâcü't-Tevârîh***. İstanbul, 1279, II; Haluk İpekten ve diğerleri, ***Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü***, KTB Yay., Ankara, 1998; Osman Keskioğlu, ***Fatih Devrinde İlim***, Diyanet İşleri Reisliği Yay.,Ankara, 1953; Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı, (Hzl.) *Nail Tuman,* ***Tuhfe-i Nâilî***. Bizim Büro Yay., Ankara, 2001, I; Recâî-zâde Mahmûd Ekrem, ***Kudemâdan Birkaç Şâ'ir***, İstanbul, 1305; Şemseddîn Sâmî, ***Kâmûsü'l-A'lâm***, İstanbul, 1311, IV; İ.Hakkı Uzunçarşılı, "Hızır Beyoğlu Sinan Paşa'nın Vezir-i Azamlığına Dair Çok Kıymetli Bir Vesika, ***TTK Belleten, 1963,CV,s.*** 41; İ. Hakkı Uzunçarşılı, (1965). ***Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı***, TTK Yay., Ankara, 1965; Mustafa Sâit Yazıcıoğlu, "Hızır Bey", ***İslâm Ansiklopedisi***, TDV Yay., İstanbul, 1998,XVII, s. 413-415; Christine Woodhead, "Sinân Paşa", ***Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi***, Dergah Yay., İstanbul, 1998, VIII, s. 19-21.

düzenlediği bilinmektedir. Sinan Paşa'nın bu ilmî münazaralarda engin bilgisi, keskin zekâsı ve hitabet yeteneğiyle eşsiz olduğu belirtilir. Hayatının ilk dönemlerinde daha ziyade felsefeye merak sarmış olan Sinan Paşa, ileriki yaşlarda Şeyh Vefâ'ya intisap ederek tamamen tasavvufa yönelmiş ve Tazarru'-nâme'yi de bu dönemde yazmıştır (Tulum, 2001: 1-22). Özellikle Tanrıya yakarışları ifade eden Tazarru'-name adlı eserinde süslü nesir üslubunun en güzel örneklerini ortaya koymuştur (Tulum, 2001:1-22). Yine kaynaklardan edindiğimiz bilgilere göre onun üslubu kendi dönemi ve sonrasında taklit edilmeye çalışılmış ama başarılı olunamamıştır. Eserlerini meydana getirirken nesir ve nazım farkı gözetmeyen Sinan Paşa, Tazarru'-name'deki *"Sehun-ı dil şi'rden olur dur/ Nesri manzum u nazmı olur mensur"* (Gönül sözü şiirden uzak olur; nesri manzum, nazmı mensur olur) beyti ile bunu açıklamaktadır (Tulum, 2001:11.66). Latifi, Sinan Paşa'nın gazel ve kaside söylediğini, fakat şiirlerinde mahlas kullanmadığını belirtmiştir (Canım, 2000:310). Buna karşın Tulum, Paşa'nın Tazarru'-nâme'nin bir beyitinde mahlas olarak adını kullandığını belirtir: *Bu değil anda dahi bil ki murād / Yusuf'a hāsıl ola bir kuru ad.*[5] Nesir üzerine yapılan çalışmalarda Sinan Paşa'nın süslü nesir tarzının ilk temsilcisi olduğu konusunda Süleyman Çaldak şu değerlendirmelerde bulunur: "Süslü nesrin temsilcisi sayılan ve bu nesrin en güzel örneklerini sunan İstanbul'un ilk kadısı Hızır Bey'in oğlu olan Sinan Paşa yapmacıklığa kaçmadan Arapça ve Farsça kelimeler kullanarak edebiyat dilinin söz dağarcığını zenginleştirmiştir. Türkçe'nin bütün ifade imkanlarını değerlendiren Sinan Paşa, Abdullah El- Ensari'den esinlendiği kısa ve simetrik, düz ve devrik, secili ve ahenkli sağlam cümlelerle kurduğu mükemmel nesriyle Türkçe'nin hakkını vermiştir" (Çaldak, 2006:76). Sinan Paşa'nın üslubunu yansıtan eserlerinde Arapça ve Farsça kelimelerin yanında birçok Türkçe kelime de secilidir. Onun eserlerinde seci ile birlikte nesir cümlesine estetik kazandıran iştikak, aks, tekrir, tenasüp gibi pek çok söz sanatı da uyum içindedir. Metinlerde bulunan sözcükler sayı, tür yapı ve ahenk bakımından birbirlerine paraleldir.

[5] Tulum, Mertol. (2014). Tazarru'-nāme Yakarışlar Kitabı. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları. S. 28.

3. SİNAN PAŞA'NIN ESERLERİ

Sinan Paşa'nın eserleri Türkçe ve Arapça olmak üzere iki grupta toplanır. Arapça eserleri çeşitli ilim dallarına ait risalelerdir.[6] Türkçe eserlerinde daha çok tasavvuf, din, ahlâk, nasihat-nâme ve evliya menkıbelerini konu eder. Sinan Paşa Türkçe üç eser kaleme almıştır. Bunlar:

**Tazarru`nāme**: Sinan Paşa'nın ilk Türkçe eseridir. Tazarru`ât, Darâ`at-nâme gibi isimlerle de anılır. Fikrî, ahlâkî, tasavvufî konuların ele alındığı eser manzum-mensur bir eserdir. Dinî-tasavvufî içerikli bir eser olan Tazarru'-nâme, ilâhî aşkın esaslarını konu edinmekle birlikte Sinan Paşa'nın kendi his, düşünce ve heyecanlarını dile getirdiği bir yakarış kitabıdır. Eserin ilmî neşri Mertol Tulum tarafından gerçekleştirilmiştir.[7]

Maārif-nāme: Mensur olan bu eser Nasihat-nâme ve Ahlâk-nâme adlarıyla da anılır. Eserin muhtevasını hikmetler ve nasihatler oluşturur. İslam ahlakının esaslarını amaçlayan eserde filozofların, bilhassa Eflatun'un öğütlerinden örnekler vardır. Eserin bir önsözle beraber faksimile baskısı İsmail Hikmet Ertaylan tarafından yapılmıştır.[8]

Tezkiretü'l-Evliyâ: Sinan Paşa'nın üçüncü ve son Türkçe eseridir. Eserin ilmî neşri 1987'de Emine Gürsoy Naskali tarafından yapılmıştır.[9] XI. yüzyılın sonu ile XII. yüzyılın başlarında yaşamış olan Feriduddin Attar'ın aynı isimli Farsça eserinin başlangıcının bir tercümesidir. Attar'ın eserinde 72 (ilavelerle 97) evliya menkıbesinin bulunmasına karşın Sinan Paşa'nın eserinde 28 evliya menkıbesi bulunmaktadır. Emine Gürsoy Naskali bunun kelimesi kelimesine bir tercüme olmadığını, bu çeşit tercümelere eklemeli tercüme veya yaratıcı tercüme olarak tanımlanması gerektiğini ifade eder (Naskali, 1987:4). Aynı şekilde Mertol Tulum da bu eseri doğrudan bir tercüme olarak saymaz. Tulum, eserin dil ve üslup açısından Sinan Paşa'nın damgasını taşıdığını,

[6] Gürsoy Naskali, Emine. (1987) " Sinan Paşa Tezkiretü'l Evliya", s. 3.
[7] Mertol Tulum, Sinan Paşa Tazarru-nāme , MEB Yayınları, Ankara, 2001.
[8] İsmail Hikmet Ertaylan, Sinan Paşa Maārif-nāme , İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul, 1961.
[9] Emine Gürsoy Naskali, Sinan Paşa Tezkiretü'l Evliya, KTB Yayınları, Ankara, 1987.

yalnız menkıbelerde adı geçen evliyaların hakkındaki bilgilerin kullanılması yönüyle Attar'ın eserine dayandığını belirtir (Tulum, 2014:38). Yine Tulum bu eseri Attar'dan ve benzerlerinden üstün kılan yönünün "Her veliden söz eden satırlar arasına koyduğu çok değerli açıklamalar ve notlardır. Bunlar kimi zaman bir sırlı söz ya da keramet üzerine yapılan bir yorum kimi zaman ilk bakışta herkesçe doğru anlaşılıp kavranamayacak bir kapalı sözün üstündeki örtüyü sıyıran bir açıklama kimi zaman bir tutum ve hal üzerine ileri sürülen bir görüş, akıl ve mantık çerçevesinde yapılan bir değerlendirme, kimi zaman da bir konuyla ilgilendirerek kendi hayatında karşılaştığı durumlara dair çok değerli tarih bilgileridir" diye ifade eder (Tulum, 2014:38).

Sinan Paşa Tezkiretü'l-Evliyâ adlı eserini Maârif-nâme'yi henüz bitirmeden düşünmüş, bu arada bir kaç evliyanın menkıbelerini de kaleme almıştır; ancak kendi deyişiyle araya giren işler ve engeller yüzünden devam edememiş ve sonradan bitirmek üzere bu yazdıklarını ayırarak onu ayrı bir kitap olarak düzenlemeye karar vermiştir. Bunu, Maârif-nâme'de, eserin yazılış sebebini anlattığı 'giriş' mahiyetindeki bölümde şu sözleriyle ifade eder:

"İttifâk bir iki ay mikdârı olunca eczâ bir yere erişti ki takrîb ile ehlullâhın zikri araya düştü. O münâsebetle hâtırıma geldi ki meşâyıh-ı meşhûreyi anam; onların menâkıbından birez takrîr kılam. Pes hemîn ol aradan ona şürû' ettim; ahlâk emrine mukayyed olmayıp o üslûbu bıraktım. Ammâ birkaç azîzin menâkıbı yazılınca mevâni' oldu; ol vakitten beri henûz yazılmadı, kaldı. Pes vardım, menâkıba inince olan eczâyı ayırdım, o mecmûu başka bir kitâb farz kıldım. ... ümîdim odur ki bir vakitte o menâkıbı dahı itmâm edem; cümle-i kitâbı onun tevfîki ile ihtitâm edem." [= Bu arada, bir iki ay geçince yazılanlar öyle bir yere erişti ki, ilgili bulunması yüzünden araya Tanrı dostlarının anılması girdi. O münasebetle meşhur tarikat ulularını anmak, onların menkıbelerinden bir şeyler yazmak aklıma düştü. Bunun üzerine hemen oradan itibaren buna başladım; ahlak konusuna bağlı kalmayıp o yolu bıraktım. Ama birkaç azizin menkabeleri yazılınca engeller oldu; o zamandan sonra bugüne gelinceye dek yazılmadı, kaldı. Nihayet, tuttum, menâkıba gelinceye kadarki yazdıklarımı ayırdım, onları başka bir kitap olarak düşündüm. ... Ümîdim ileride o menâkıbı da bitirmek, bu kitabı O'nun desteğiyle tamamlamaktır.[10]

[10] Gürsoy Naskali, Emine. (1987) " Sinan Paşa Tezkiretü'l Evliya", s. 4-5.

Emine Gürsoy Naskali eseri üç bölümde incelemiştir. İlk bölümde eserin mahiyeti ile tercüme şekli, eserin ne zaman ne şekilde ve ne sebeple yazıldığı, tamam olup olmadığı, eserin Türkçeye tercümesinden dolayı Sinan Paşa'nın düşünceleri anlatılmıştır. İkinci bölümde Attar ve Sinan Paşa'nın Tezkiretü'l-Evliyâ'ları karşılaştırılmış Sinan Paşa'nın tercümesinin özellikleri ortaya konulmuştur. Üçüncü bölümde ise eserin yazma nüshaları verilmiş ve bu nüshaların içerdiği menkıbeler bir şema halinde gösterilmiştir. Kitabın sonunda "A" nüshasıyla birlikte küçük bir sözlük bulunmaktadır.

Tezkiretü'l-Evliyâ'da adı geçen veliler:

Cafer-i Sadık, Üveys-i Kareni, Hasan-ı Basri, Malik-i Dinar, Muhammed bin Vasi, Habib-i Acemi, Ebu Hazem-i Medeni, Utbe-i Gulam, Rabia-i Adeviyye, Fuzayl bin İyaz, İbrahim-i Edhem, Bişr-i Hafi, Zün-Nun-i Mısri, Şeyh Bayezid-i Bestami, Abdullah bin Mübarek, Süfyan-ı Sevri, Şefik-i Belhi, İmam Ebu Hanife-i Kufi, İmam Şafi'i, İmam Ahmed-i Hanbeli, Davud-i Tai, Şeyh Haris-i Muhasibi, Ebu Süleyman-ı Darayi, Muhammed-i Semmak, Muhammed bin Eslem-i Tusi, Ahmed-i Harb, Hatem-i Assam, Sehl bin Abdullah-ı Teşteri (Tüsteri)

4. SİNAN PAŞA'NIN ÜSLUBUNUN BELİRLEYİCİ ÖZELLİKLERİ

4.1. Seci

"Sinan Paşa'nın nesri bir tür serbest nazımdır. Süslü nesir ya da artistik nesir denilen ve secili cümlelerle kurulmuş olan bu nesir tarzında, birbirleriyle adeta iki mısra gibi denkleşen cümleler ses denkliği bulunan kelimelerle son bulur. Bu durum sanatkar için bir bakıma bağlayıcıdır; ancak buna rağman, o bu hususta hiçbir güçlük çekmediği gibi, olağanlık dışına da düşmez. Bir şiirde mısra sonlarında kafiye oluşturan kelimeleri kolaylıkla bulur ve kullanır; bunu yaparken hiçbir zaman cümlelerin taşıdığı anlam yükünü göz ardı etmez…" (Tulum, 2013:19).

Sinan Paşa seciyi menkıbelerin giriş bölümlerinde yoğun bir şekilde kullanmıştır. Menkıbede adı geçen din büyüklerinin övüldüğü bu bölümlerde seci,

Arapça ve Farsça kelimelerle oluşturulmuştur. Arapça kelimeler Farsça kelimelere göre daha fazla kullanılmıştır. Bu yapı ile oluşturulmuş seciler yüklemsiz yapılar şeklindedir.

"Ve birisi şol zübde-i ***tābiʿīn*** *ve ḳıdve-i* ***sālikīn****,*
sūḫte-i ***cemāl*** *ve teşne-i* ***viṣāl****,*
baḥr-i ***vefā*** *ve kān-ı* ***ṣafā****,*
şemʿ-i ***sābıḳān****, ṣubḥ-i* ***ṣādıḳān****,*
āftāb-ı ***pinhān,*** *hem-nefes-i* ***Raḥmān****" (38/2)*
"Ve birisi ol muḳtedā-yı erbāb-ı ***dīn*** *ve ol server-i ʿulemā-yı* ***yaḳīn****,*
mübāriz*-i meydān-ı* ***mücāhede*** *ve* ***mükāşif****-i esrār-ı* ***müşāhede****,*
*maẓhar-ı ʿ****ināyet****-i* ***rabbānī*** *ve mahdī-yi* ***hidāyet-i sübḥānī,***
maṭlaʿ-ı envār-ı ***ilāhī*** *ve muṭṭaliʿ-i rumūz-ı nā* ***mütenāhī***
ol ṣūfī-yi ***ṣāfī*** *Şeyḫ Ebū Naṣr-ı Bişr-i* ***Ḥāfī****" (85/2)*

*"Ve birisi şol vaʿiẓ-i ʿ****ālem*** *ve müẕekkir-i benī* ***Ādem****,*
zāhid-i ***mütemekkin*** *ve ārif-i* ***mütedeyyin****,*
*kerīmü'ẕ-****ẕāt*** *ve faṣīḥü'l-****kelimāt****,*
ḳuṭb-i ***eflāk****, Muḥammed bin* ***Semmāk***

Tezkiretü'l- Evliyâ'nın giriş bölümünün dışında din büyüklerinin hayatlarının anlatıldığı yerlerde de secili kullanımlara rastlanmaktadır. Bunlar genelde bir cümle içerisinde geçen secilerdir.

"Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ***ḥicāb*** *ardından* ***ẕuhūrı*** *olur, güneş görmezse daḫı* ***saḥāb***
ardından ***nūrı*** *olur"* (43/3)
"Şol ṭayyibü's-ṣıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı
dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u ***mesrūr*** *iderdi ve şol mübārek ẕātdur ki bir nefes-i*
cān-fizāsı ile niçe biñ kez biñ günāhkārları şefāʿatle ***maġfūr*** *iderdi"* (38/14)
"Her günāha ***istiġfār*** *gerek ve eger bir ẕerre olursa* ***istikŝār*** *gerek*" (42/15)
"Eydür Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ***ikrāmlar*** *itdi ve hezār iḥsānlar idüp* ***inʿāmlar*** *itdi"* (196/20)

*"Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿ**acāyibi** çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi **ġarāyibi** ḥadden artuḳ idi"* (157/18)

Sinan Paşa, Arapça ve Farsça kelimelerin yanında Türkçe kelimelerle de secili cümleler oluşturmuştur.

*"Ḫaylį meşāyıḫa **irişdi** ve niçe kümmele **yitişdi**"* (80/2)

*"Gördi ki bu ḫalḳ **yügrişürler** her biri bir yaña **segirdişürler**"* (50/2)

"*Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet **ṣaḳın** ve cehd eyle ki olmayasın **yaḳın**"*

(46/6)

"*Söze gelse cemādātı **diñledürdi** ve germ olsa ṭaġı ṭaşı **iñledürdi***" (45/2)

Eserde görülen diğer bir özellik ise secili bazı cümlelerin birbirine denk/paralel yapıda olmasıdır. Bu cümleler hem anlam, hem yapı, hem de tür olarak tam bir uyum içerisindedir.

*"...cehd eyle ki sen bāṭınuñ **ma**ʿ**mūr** idesin*
*ve saʿy eyle ki sen derūnuñ pür **nūr** idesin"* (134/16)

(cehd eyle-saʿy eyle), (ki-ki), (sen-sen), (bāṭınuñ- derūnuñ), (idesin-idesin).

*"Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarį̄ḳ **maḳbūl** olmaz*
*ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında bu meẕheb **ḳabūl** olınmaz*" (97/20)

(ehl-i ẓāhir-ʿulemā-yı şeriʿāt), (ḳatında- naẓarında), (bu-bu), (ṭarį̄ḳ- meẕheb), (maḳbūl-ḳabūl), (olmaz- olınmaz)

4.2. İkilemler

Manayı kuvvelendirmek maksadıyla, manzum ya da mensur bir parçada aynı kelimeyi veya kelime gruplarını birkaç defa tekrarlamaktır (Külekçi, 2013; 163). Sinan Paşa'nın Tezkiresin'de gerek kelime gerekse kelime grubu birçok ikilem bulunmaktadır. Sıklıkla kullanılan ikilemlerden biri de bağlaçlarla kurulan tekrarlardır. Bunlar; "gâh gâh, ne ne, hem hem, gerek gerek ve ya ya" bağlaçlarıdır.

*"Görmez misin ki **gāh** nūr dirler **gāh** vücūd **gāh** vācib dirler **gāh** mevcūd **gāh** Rab dirler **gāh** maʿbūd"(252/12)*

"şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hiç maʿrifet bilmezler hemin yirler içerler

***ne** din bilürler **ne** diyānet **ne** meveddet bilürler **ne** emanet"(193/6)*

*"tevbe ile **hem** defʿ-i mażarret ve **hem** ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile **hem** menʿ-i ʿuḳūbet ve **hem** celb-i meŝūbāt olur"(256/14)*

*"**gerek** eynüñde pelās olsun **gerek** ḫarir **gerek** alnuñda nemed olsun **gerek** serir **gerek** faḳir olsun **gerek** bay **gerek** arpa itmegin yi **gerek** buğday"* (134/11)

*"Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca ve hiç biri sebep olmaz **yā** ʿināyet **yā** hidāyet olmayınca"(36/9)*

Eserde bulunan ve sık kullanılan tekrarlardan biri de aynı kelimelerin tekrarıyla oluşturulan ikilemlerdir. Bunlar; "*gāh gāh, bölük bölük, dizin dizin, günden güne, dürlü dürlü, dökün dökün, para para, bir bir"* ikilemleridir.

Eserde aynı anlama gelen fakat farklı kelimelerle oluşturulan ikilemler de sık kullanılan tekrarlardandır. Bunlar genellikle atıf vav'ı ile birbirine bağlanan kelimelerdir.

*"Āḫır **ḫalvet** ü **ʿuzlet** ile bu mertebeye yitişdi"* (54/20)

*"bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir **aşamm** u **ebkem** idi" (104/6)*

*"Niçe kişiler olur ki kemālini ʿ**uzūbet** ü **tecerrüd**de bulur" (198/19)*

*"bir gün oğlını gördü ki germ olup şalınur ve **kibr** ü **ḫıyelā** ile yürür"*

Sinan Paşa'nın sıklıkla kullandığı diğer ikilem türü de zarf fiil eki –up/üp ile birbirine bağlanan cümlelerde yer alan tekrarlardır. Aynı anlamda olan bu tekrarlar farklı kelilmelerle oluşturulmuştur.

*"ḫalḳdan **münḳaṭıʿ ol**up **kesil**di"* (172/21)

*"ol ḫaseneyi **iḫbāṭ id**üp **gider**di" (187/24)*

*"**taḥammül id**üp **şabr ḳıl**dı" (171/16)*

*"Allāh'a **taż**arru' **id**üp **yalvar**" (206/19)*

4.3. Tezat

"Manaca birbirinin karşıtı iki düşünce, duygu ve hayalin bir ifadede toplanması" şeklinde tarif edilen tezat sözü etkili söylemenin yollarından biridir (Külekçi, 2013; 76). Sinan Paşa'da daha etkili bir söyleyiş için bu söz sanatını eserde sıklıkla kullanmıştır.

Aşağıdaki satırlarda "*berd*" ile "*harr*", "*hulv*" ile "*mürr*" "*sagire"* ile "*kebire",* "*cūd"* ile ***"büḫl ve ecānib ile aḳārib*** kelimeleri arasında tezat bulunmaktadır.

*"derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne **berdi** ṭuyar ne **ḥarrı** ne **ḥulvi** bilür ne **mürri**"(62/23)..*

*"Eyitdi Ne içün dimezsiz ki bir mevlāya varursun ki **şaġīreye** ḥesāb ider **kebīreye** ʿaẕāb"* (190/15)

***"cūd** kişiyi **ecānibe maḥbūb** ider ve **büḫl** ādemi **aḳāribe mahrūb** ider"(246/3)*

"*nālān-ferāhveş, vasıl-mehcūr, mahzūn-mesrūr, kām-bin-nā-murād, gamgin-dil-şād, gedā- ganî, kabîh-gökçek, varlık-yokluk, zāhir-bātın, hasen- yaramazlık, hayır- şer, cennet- cehennem, ŝiḳlet- ṣafā"* eserde geçen Sayfa tezat örnekleridir.

4.4. İştikak

Metinde ses tekrarlarına dayanan diğer bir ahenk unsuru da iştikaktır. İfadeye süs katmak amacıyla müştak kelimelerin bir arada toplanması şeklinde ifade edilir (Külekçi, 2013; 217). Eserde bulunan iştikak örnekleri şunlardır;

*"ol gün aña yevm-i **şūm** olur ve ol kişi ol gün **meşūm** olur" (270/24)*

*" Bende **kibr** bu ḳadar **kibriyā** anuñdur" (34/16)*

*"...ādābını gözedüp **iḫrāz** iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa diyü **iḫtirāz** iderler"(49/22)*

*"...böyle iken niçe **müte'ehilden** anuñ ḥāli yigrek olur **te'ehhüldeki** meŝūbātından..." (198/24)*

“tevbesine daḫı bir ḳavį bāʾiŝ ***mūcib*** *ve bir muḥkem sebeb* ***müstevcib*** *olmamışdı” (70/27)*

4.5. Arapça ve FarsçaTamlamalar

Sinan Paşa, eserinde Arapça tamlamayı Farsça tamlamaya göre oldukça az kullanmıştır. Farsça tamlamalar hem mukaddime denilen eserin giriş bölümünde hem de metin içerisinde sıklıkla kullanılmıştır. Tamlamalar genellikle iki veya üç kelimeden oluşan tamlamalardır. Metin içerisinde az da olsa dört kelimeden oluşan tamlamalar da bulunmaktadır.

“ şāh-ı hidāyet ve pādişāh-ı velāyet, sulṭān-ı memālik-i tevfįḳ ve bürhān-ı mesālik-i taḥḳįḳ, mütemekkin-i ḫāne-i ṣafā ve mütevekkil-i rāh-ı Ḫudā, pįşvā-yı kāmilįn ve muḳtedā-yı ehl-i dįn, maḥrem-i esrār-ı ilāhį ve ġavvās-ı deryā-yı nā-mütenāhį, muḫtār-ı aḫyār ve muḳaddem-i ebrār, sālik-i ṭayyār, Ḥażret-i Mālik-i Dįnār” (48/1)

Çoğunlukla eserin giriş bölümünde bulunan Arapça tamlamlar aynı zamanda secili yapılar şeklindedir.

“sulṭānu’l-ʿārifįn ve ḳıdvetü’l-vāṣılįn, bürhānü’l-muvaḥḥıdįn, ḫülāṣetü’l-muḥaḳḳıḳįn ve zübdetü’l-müdaḳḳıḳįn ḥüccetu’llāh ʿalā’l-ḫalḳi ecmaʿįn” (102/1), makbūlü’l-evvelįn ve’l āhırįñ, faḫrü’l-meşāyiḫ-i’l-müteḳaddemįn ve’l-müte’aḫḫırįn, ṣāḥibü’l-āyati’ẓ-ẓāhire ve maẓharu’l-kerāmāti’l-bāhire, cāmį‘ü’ş-şerį‘at ve’l ḥaḳįḳat ve mübeyyin-i menāhicü’ṭ-ṭarįḳat, ḳıdvetü’l-mürşidįn ve ‘umdetü’l-muvaḥḥıdįn (214/1)

Eserde Arapça ve Farsça tamlamaların birleşiminden oluşan çoklu tamlama şekilleri de kullanılmıştır.

“vāriŝ-i ‘ulūmi’l-enbiyā-i ve’l-mürselįn, (214/8), faḫr-i ehlu’llāhi’l-ʿiẓām (178/3), şeyḫü’l meşāyıḫ-ı Baġdād (178/23)

Ayrıca metinde cok sayıda dinî ve tasavvufî terim Farsça tamlamalar ile kurulmuştur.

"*istiġrāḳ-ı fanā, temkīn-i beḳā, makām-ı ḳurb u heybet, besṭ-i eczā-yı zamān, ṭayy-ı mesāfe-i mekân, bürhān-ı limmī ve innī, besṭ-i zaman, ṭayy-ı mekân, erbāb-ı tevḥīd, ehl-i istiġrāḳ, ḥadīṡ-i ḳudsī, erbāb-ı keşf, ʿulemā-yı müdaḳḳıḳīn, ḳavm-i lāʿubālī,ʻālem-i maʻnā, ʻālem-i ẓāhir, ehl-i ʿuzlet, gūşe-i ʿuzlet, cā-yı ḫalvet, ḥüsn-i recā, ṣāḥib-i ṭarīḳat, tevḥīd-i ẕāt, fanā-yı ṣıfat, fanā-yı ẕāt, ʻurve-i vüṡḳā, ḫāne-i kesret, ẕevḳ-i ṣaḥīḥ, ehl-i bāṭın, emr-i maʻrūf ve nehy-i münker, zāhid-i ḫırḳa-pūş, ḥüsn-i ẓan, dergāh-ı ʿizzet, zāhid-i müte'ehhil, ʿābid-i ʿayāl-bend, ṭarīḳ-i taṣavvuf, sulūk-ı merātibin, ʿilm-i ṭarīḳat, kütüb-i kelāmiyye, meleʾ-i aʿlā, tekllīf-i mā-lā-yuṭāḳ, müstaġraḳ-ı viṣāl, eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳat ,maʿrıż-ı fanā, vücūd-ı muṭlaḳ".*

4.6. Atasözleri ve deyimler

Deyimler, bir kavramı veya durumu ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış kelime gruplarıdır (Aksoy, 1988: 52). Sinan Paşa'nın eserinde deyimler sıklıkla kullanılmıştır. Tespit edilen deyimlerden bazıları şunlardır;

"fāyide eylememek, ümīdi kesilmek, zaḥmet çekmek, ġālib olmak, ġarḳ olmak, farḳ itmez, yüz ṭutmak, ḫāṭıruma gelmek, ḳanāʿat virmek, kifāyet göstermek, ḫōş ṭutmak, yol bulmak, yola girmek, yüzin görmemek (bir şey yüzü görmemek), gönlin eğlemek, sözlerinden çıḳmamak (sözünden çıkmamak), altında ḳalmak, şikāyet ḳılmak, sefer idmek, muḫālefet ḳılmak, didügine gelmek, elden ḳoma, ġalebe idmek, ḥużūr bulmak, fedā idmek, ḳurbān olmak, sözi uzatmak, ḫaber eylemek, künhine irmek,ʿizzet bulmak, maʿẕūr ṭutmak, devlet bulmak, ḫaberi olmak, yeg görmek, Farż idmek, ḥesāb idmek, ḳılı ḳıldan ḳırḳ yarmak, sözlerinden çıḳmamak, yüzine urmak, ḳulaḳ urmak, gönülleri rāżī degüldür (gönlü razı olmamak), ġaflet gelmek, bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳmak".

Tezkire'de Arapça, Farsça veya Türkçe farklı kelimelerle karşılanan fakat günümüz Türkçesinde anlamı aynı olan deyimler de sıklıkla kullanılmıştır. Örneğin

"tevḳīrde eksik ḳomamak" deyimi için "hürmette kusur etmemek", "*buyuruġından ṭaşra yürimemek"* deyimi "emrinden dışarı çıkmamak", "*bahā vü ḳıymet olmaz"*deyimi *"*paha biçilmez"*, "naẓarı ayurmamaḳ"* deyimi "gözünü ayırmamak", "*meyyit etin yemek*" deyimi "ölü eti yemek", "*başını gavgalara bırakmak" deyimi* "başını belaya sokmak", "*dürüst görmek*" deyimi "doğru bulmak", "*vakti olmamak"* deyimi "zamanı gelmemek", "*ʿalūḳa düşmek*" deyimi "ana rahmine düşmek", "*düzmiş bezmiş"* deyimi "süsleyip püslemek", "*hesāp idmek*" deyimi "hesap sormak", "*ṣavāb görmek*" doğru bulmak, "*sakalına gülmek*" deyimi "yüzüne gülmek", "*nefsini bir nesne sanmak*" deyimi "kendini bir şey sanmak", "*bir çöpe saymaz olmak"* deyimi *"*hiçbir şeye saymamak", "*vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olmak" deyimi "*varlığıyla yokluğu bir olmak" şeklinde karşılıkları bulunmaktadır.

Atasözleri, Sinan Paşa'nın eserinde deyimler kadar yer almamıştır. Eserde "böyle gelmişdür böyle gider" ve "iki karpuz bir koltuğa sığmaz" atasözleri kullanılmıştır.

"...az kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān ***böyle gelmişdür böyle gider*** *ve zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar"* (244/20)

"Fi'l-cümle her kişi ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez mümkin degüldür ***iki ḳarpuz bir ḳoltuġa ṣıġmaz****" (274/29)*

İKİNCİ BÖLÜM

1. BAĞLAMLI DİZİN HAZIRLANIRKEN METİN OKUNMASINDA DİKKAT ÇEKEN BAZI HUSUSLAR

Bağlamlı dizin hazırlanırken metinde bulunan bazı kelimelerin farklı okunduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen kelimeler yeni şekilleriyle değiştirilmiştir. Değiştirilen kelimeler aşağıda gösterilmiştir.

Aşağıda geçen numaralar önce kelimenin geçtiği sayfa numarasını daha sonra satır numarasını göstermektedir. (Örnek: 33/18: 33. sayfanın 18. satırı) Parantez dışındaki kelime ve kelime grupları metinde geçen şekliyle verilmiş, parantez içerisinde bulunanlar ise okuduğumuz şekliyle verilmiştir.

33/18 ber (→her), 35/4 şer’ (→şer), 36/9 ġavāyet (→hidāyet), 36/27 iki (→idi), 38/28 aṣl-ı cenāb-ı ḥażret (vaṣl-ı cenāb-ı ḥażret), 39/4 isteyenler (→isteyeler), 46/4 Cebir (→Cübeyr), 51/10 ihtişā (→iḫtişā), 54/12 riyā (→ribā), 54/19, 58/15, 78/2, 149/22, 171/21, 176/11, 180/13, 29, 30, 181/7, 19 `azlet (→`uzlet), 54/26 burı (→yüri), 62/19 ġarġ (→ġarḳ), 62/23 bedri (→berdi), 63/20, 64/12, 92/8, 104/19 merāteb (merātib), 69/1 gördülir (→gördiler), 70/4 sevr (→serv), 72/30 münkir (→mütekebbir), 73/31 maġfaret (→maġfiret), 75/18 müstevceb (→müstevcib), 78/5, 87/24 fużelā (→fużalā), 78/15 Selef ṣāliḥinüñ (→Selef-i ṣāliḥinüñ), 78/22-23 kevākeb (→kevākib), 81/20 i`māl (→a`māl), 85/26 `aṭr (→`ıṭr), 86/18 kümel (→kümmel), 87/8 istifrāḳ fanāda (→istiġrāḳ-ı fanāda), 87/9 temkı̱n beḳāda (→temkı̱n-i beḳāda), 90/18 gūr (→ġavr), 90/28 Ŝaḳali-y-ile (→ŝeḳali-y-ile), 91/8 kühn-ile (→künh-ile), 92/13 eli-y-ile (ehli-y-ile), 96/18, 131/23, 146/30, 207/16 apsam (→epsem), 100/21 irāred (→irādet), 103/2 maḥāsin fażāyil (→maḥāsin-i fażāyil), 103/3 rezāyil ḫaṣāyilden (→rezāyil-i ḫaṣāyilden), 104/3-4 aŋlardı (→eglerdi), 106/23 akmah (→ekmeh), 108/12 istaḫrāc (→istiḫrāc), 112/11 iġyār (→aġyār), 114/2 āteş cehennem (→āteş-i cehennem), 114/13 `aḳl ṣaḥı̱ḥ (→`aḳl-ı ṣaḥı̱ḥ), 114/17 `aḳl müstaḳı̱m (→`aḳl-ı müstaḳı̱m), 115/26 ẓāmı̱r (→ẓahı̱r), 116/17 istifrāḳ (→istiġrāḳ), 120/2 rāh-nemā (→rāh-nümā), 126/28 büyük ü bāl (→büyük vebal), 128/18, 129/29 tenbiye (→tenbı̱h), 128/23 nūker (→nöker), 136/16 ṣaḳada (→ṣadaḳa), 136/17 pāsebān (→pāsbān), 136/18 negehbān (→nigehbān), 138/3 bedraḳa (→bedreḳa),

146/5 ṭarafin (→ṭarafeyn), 148/14 çoġdı (→yoġdı), 149/12 ḫiẕmetleri (→ḥażretleri), 152/10 nāḳış (→nāḳıż-ı), 154/7 fürūġ (→fürū’), 155/11 meŝvebāt (→meŝūbāt), 157/13 eŝker (→ekŝer), 157/14 öñündi (→öñinde), 159/17 maġrūr (→ma`ẕūr), 159/25 düşürüp (→divşürüp), 160/9 ḥikmek (→ḥikmet), 161/4 efsād (→ifsād), 162/6 oluyup (→okuyup), 164/5 deriġ (→diriġ), 166/3 geryān (→giryān), 167/2 gelme (→kelime), 167/5 ḳasem (→ḳısım), 167/5, 6, 9, 10 ulu (→ölü), 169/1 da` (→da`vatı), 169/11 virmezdi (→virirdi), 171/3 nuṣūḥ (→nuṣūṣ), 171/7 kelām nefsi (→kelām-ı nefsi), 171/22 mu`ayyen (→mu`in), 171/24 ḥaşer (→ḥaşr), 171/25 ẓāhir (→ẓahir), 172/1 bineş (→biniş), 171/2 āferineş (→āferiniş), 171/7 ma`aẓẓam (→mu`aẓẓam), 171/8 `uẓāmuñ (→`aẓāmuñ), 173/30 bılmuşlar (→bulmışlar), 174/2 doymazsın (→döyemezsin), 174/8 ukl (→ekl), 174/22 eṭ`ame (→eṭ`ime), 175/3 nesḳ (→nesaḳ), 175/29 `ulūḳ (→`alūḳ), 176/17 mahcūr (→mehcūr), 181/18 macma` (→mecma`), 182/15 hādiü’s-sibil (→hādiü’s-sebil), 183/10 imāret (→emāret), 185/13 raḫā (→reḫā’), 185/21 müştahā (→müştehā), 187/8 a`ac (→aġac), 187/18 mükāşife (→mükāşefe), 187/19 imārāt (→emārāt), 188/12, 16, 27, 28 Ricā (→Recā), 188/15 mu`vic (→mu`avvec), 189/8 nūmiḍlik (→nevmiḍlik), 189/9 nūmiḍ (→nevmiḍ), 189/16 mütefāvut (→mütefāvit), 190/22 engüşt-nemā (→engüşt-nümā), 191/6 `arş (→`aşr), 193/11 menzūc (→memzūc), 196/22 en`ām (→in`ām), 197/26, 212/12 evlā (→ūlā), 201/26 mükāşife (→mükāşefe), 204/2 müsta`lā (→müsta`li), 204/11 mu`taḳid (→mu`teḳid), 209/3 ḫükm (→ḥilm), 209/14 ḳadam (→ḳadem), 209/22 müṣennefāt (→muṣannefāt), 211/13 öz ki (→özge), 212/16 kiyā (→riyā), 212/21 meyyit (→germiyet), 213/12 żayif (→żayf, dayf), 214/2 seyyāḥ (→sebbāḥ), 214/9 ḥadaḳa (→ḥadeḳa), 215/1 müteḳaddemin ü müta’aḫḫirin (→müteḳaddimin ü mütea’aḫḫirin), 215/3 ḫüsn ü taḳrirle (→ḫüsn-i taḳrirle), 215/22 ṣavābet (→ṣabāvet), 216/1 ḫālef (→muḫālefet), 216/5 incenyeye (→incinmeye), 216/14, 224/22 nehy-i münkir (→nehy-i münker), 216/20 münnā` (→metā`), 217/9 muştahayāt (→müşteheyāt), 218/21 müta`allaḳ (→müta`alliḳ), 219/28 müta`affin (→müte`affin), 220/3 maṭriḍ (→matrūd), 220/13 mu`aẕẕab (→mu`aẕẕeb), 225/29 temellüḳ (→temelluḳ), leẕẕāt-ı cismiyle (→leẕẕāt-ı cismāniyye), 229/29 müşāhibāt (→müteşābihāt), 231/30 müstevceb (→müstevcib), 235/15 tefāṣil i`tiḳādāt (→tefāṣil-i i`tiḳādāt), 236/8 `ulüvv ü ḥikmet (→`ulüvv ü ḥimmet), 237/30 vāz geydükce (→vāz geldükce), 240/2 kir (→kibr), 240/4 du`ā (→da`vā), 240/18 rıbḳa-ı ruḳayyetde (→ribḳa-ı rıḳḳıyyetde), 240/22 cān (→hān), 240/29 du`ā (→da`vā), 240/24 ḥaşer (→ḥaşr),

240/29 muḳtażā (→muḳteżā), 244/30 şücā`ta (→şecā`at), 245/9, 11 şücā`at (→şecā`at), 245/13 mażāyaḳ (→mażāyıḳ), 245/29 çepil (→çepel), 246/3 icābına (→ecānibe), 251/28 meşrek (→meşrik), 251/29 çildür idügin (→çıldırarken), 251/29 maġreb (→maġrib), 252/19 Anta (→Ente), 255/15 me'yüs (→me'yūs), 260/1 yinülür (→yeynilür), 268/23 lefāẓ (→elfāẓ), 269/31 kesb-i celal (→kesb-i ḥelāl), 272/7 merḳāt (→mirḳāt), 277/25 biyābān (→beyābān), 277/26 müstaḳbaḥa (→müstaḳbeḥe), 279/2 ediyye (→rediyye)

2. SÖZLÜK KULLANIM KILAVUZU

1. Hazırlanan sözlük alfabetik sıra esas alınarak hazırlanmıştır. Madde başları sola dayalı ve altı çizili olarak verilmiştir

2. Kelimeler anlamlandırılırken kök veya gövde halleri kullanılmıştır. Kelimelerin tür ve köken bilgisi verilmemiştir.

3. Dini ve tasavvufi kavramların önce sözlük anlamı daha sonra "II" sembolü yazılarak terim anlamı verilmiştir.

4. Ve, u, vü bağlacıyla bağlanan ve aynı anlamda olan ikilemler bütün olarak anlamlandırılmıştır. Örnek: Makbūl ü müsellem.

5. Mecaz ve yan anlamlar "II"sembolüyle gösterilmiştir.

6. Anlamlandırılamayan kelimelere " ?" işareti verilmiştir.

7. Anlam bütünlüğünün sağlanması amacıyla Farsça ve Arapça tamlamalar bir bütün olarak alınmıştır.

8. Zamirler ve onların çekimli halleri bugünkü karşılığı verilerek kim ve ne için kullanıldığı belirtilmiştir.

9. Eserde bulunan bazı deyimlere günümüz kullanım şekli verilip daha sonra anlamlandırılmıştır.

10. Her menkıbenin başında yer alan Arapça dua cümlesi bir bütün olarak Türkçeye çevrilmiştir.

11. Ayet, hadis, kelam-ı kibar, atasözü, deyim ve kalıp ifadeler önce birleştirilmiş daha sonra kelime grubunun türü işaretlenmiştir.

12. Türkçe tamlamalarda tamlamayı oluşturan kelimelerin ayrı ayrı anlamları verilmiş; birleşik fiiller ise bir bütün olarak anlamlandırılmıştır.

13. Özel isimler ile birlikte diğer sözcükler veya sözcük grupları büyük harflerle yazılmıştır.

3. BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK

3.1. A/Ā/ʿA

āb: *Su.*

- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ **ābı** gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḥrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 5). [ābı, -ı]*

ābā: *Babalar, atalar, cetler.*

- eyitdi Yā **Ābā** Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Ka'be'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [ābā,]*
- maḳāmında ḥażret-i Risālet ile ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bulışur Ḥażret-i Risālet buña eyidür Yā **Ābā** Ḥanīfe Senüñ bu cihāna gelmekde maṣlaḥat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 6). [abā ḥanīfe,]*

ābād ide: *Mutlu etmek.*

- rūḥını vaṣlı ile şād ide ve revānını raḥmet nesīmi-y-ile **ābād ide** Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 17). [ābād ide, -e]*

ābādān olur: *Bayındır hâle gelmek.*

- gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt **ābādān olur** ki fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 18). [ābādān olur, -ur]*

'abd: *Kul.*

- işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿ**abdde** ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [ʿabdde, -de]*
- esbābdan ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ'a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi **'Abd** şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 10). ['abd,]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Her vaḳt ki **'abdüñ** Rabb'ine derūndan iḫlāṣı olur cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse görür defʿī istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 11). ['abdüñ, -üñ]*

ābdest: *İbâdetten önce usûlünce yıkanarak temizlenmek.*

- yirlerde ʻibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-ʻadd idi giceler irtelere degin ṭāʻat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu **ābdesti-y-ile** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 12). [ābdesti-y-ile, -i, -y, -ile]*

ābdest alup: *İbâdetten önce usûlünce yıkanarak temizlenmek.*

- sırrı ol olur ki ol ṭā'aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meselā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup **ābdest alup** namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 2). [ābdest alup, -up]*

ābdest şınmamaḳda: *Abdest bozulmamak.*

- Şāfiʿī'ye taḳlīd eyleye ḳan almaġla **ābdest şınmamaḳda** her birinde bir şunuñ gibi āsān ḳavli ola cümlesinden arada bir mezheb peydā ḳıla her kim böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 7). [ābdest şınmamaḳda, -da]*

ʻabdu'd-dīnar ola: *Paranın kulu olmak.*

- denī ü dün olur ol kişi ki **ʻabdu'd-dīnar ola** gerekse ʻālem ḫazīnesi anuñ içün var
  ola şol kişinüñ ki dīnār ṭabʻında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 15). [ʻabdu'd-dīnar ola, -a]*

ʿ**abdü'd-dirāhim:** *Parann kulu.*

- ʿ**abdü'd-dirāhim** dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 5). [ʿabdü'd-dirāhim]*

ʿ**abdu'llāh:** *Ebû Abdurrahmân Abdullāh b. el-Mübârek b. Vâzıh el-Hanzalî el-Mervezî (ö. 181/797) Tebeu't-tâbiînin ileri gelenlerinden, muhaddis, zâhid ve fakih.*

- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz bundan yaña naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿ**Abdu'llāh** seni ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 16). [ʿabdu'llāh,]*
- yitişdüreyem ʿ**Abdu'llāh** eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 17). [ʿabdu'llāh,]*
- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi **'Abdu'llāh** eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm şulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 1). ['abdu'llāh,]*
- baḫs andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿ**Abdullāh** ḥuccāc ile bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 17). [ʿabdullāh,]*

- dersine ḥāżır oldı soñra ḳalḳıcaḳ ṭabʿına incinmek geldi eyitdi Ayruḳ ben senüñ evüñe gelmezem ve dersüñe ḥāżır olmazam ʿ**Abdu'llāh** eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 14). [ʿabdu'llāh,]*
- işāretle baña ʿarż ḳıldılar didi ʿ**Abdu'llāh** ḳażiyye ne'idügin bildi ammā añа ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 17). [ʿabdu'llāh,]*

ʿabdu'llāh bin mübārek: *Ebû Abdirrahmân Abdullāh b. el-Mübârek b. Vâzıh el-Hanzalî el-Mervezî (ö. 181/797) Tebeu't-tâbiînin ileri gelenlerinden, muhaddis, zâhid ve fakih.*

- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿ**Abdu'llāh bin Mübārek** bunlardan efżal ola ve ol
  ʿaṣrda yir yüzinde olanlardan ekmel ola zīrā cāyizdür ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 17). [ʿabdu'llāh bin mübārek,]*
- bilüp ṭururlar ol yer cevdi olursa bunlar baḫr-ı ʿUmmān olup ṭururlar Rivāyet olınur ki ʿ**Abdu'llāh bin Mübārek** bir yıl ḥac ve bir yıl ġazā ve bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 12). [ʿabdu'llāh bin mübārek,]*
- ṭasarruf ḳılurlar Rivāyet olınur ki kümmelden birisi dāyim ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ dersine ḥāżır olurdı anuñ maʿārifinden istifāde iderdi Bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 12). [ʿabdu'llāh bin mübārek'üñ, -üñ]*
- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʿe varmadın bilür belki niçeler olur ki yıllar ile اوک وردی görür Rivāyet olınur ki ʿ**Abdu'llāh bin Mübārek** eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 8). [ʿabdu'llāh bin mübārek,]*
- ʿameli daḫı pāk olur ve eger göñil Allāh'la olursa her işinde bī-bāk olur Rivāyet olınur ki bir kişi geldi ʿ**Abdu'llāh bin Mübārek'üñ** eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 18). [ʿabdu'llāh bin mübārek'üñ, -üñ]*
- ʿAbduʿllāh bin Mübārek'üñ menāḳıbını burada ḫatm idelüm Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī'yi vāḳıʿada gördiler Allāh taʿālā senüñle ne muʿāmele eyledi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 9). [ʿabduʿllāh bin mübārek'üñ, -üñ]*
- didiler Eyitdi Allāh taʿālā baña bī-had raḥmet itdi bī-nihāyet ʿināyet ü maġfiret itdi didi Eyitdiler Yā ʿ**Abdu'llāh bin Mübārek** nice oldı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 12). [ʿabdu'llāh bin mübārek,]*

ʿabdu'llāh ensārī'den: *Evliyânın büyüklerinden, Hanbelî mezhebinin büyük âlimlerindendir. Hadis, fıkıh, tefsîr, kelâm, târih, neseb ve Sayfa ilimlerde âlim idi.396 (m. 1006) senesinde Herât'ta doğdu. 481 (m. 1185) senesinde vefât etti.*

- Eşitdi Şol mütaʿayyin olan evtāduñ birisidür Ḫvāce ʿ**Abdu'llāh Ensārī'den** rivāyet olınur ki eydürdi Ben Şāfiʿī mezhebinden degülem ammā Şāfi'ī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 17). [ʿabdu'llāh ensārī'den, -den]*

ʿabes: *Gereksiz, yersiz, boş; akla ve gerçeğe aykırı.*

- getürür ʿ**abes** mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh arasında bunuñ gibi nesnelerde ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl muḫaḳḳıḳa muḫālefet yoḳtur her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 9). [ʿabes,]*

- olurlar ki ḳaçmaḳ ʿ**abeşdür** dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 3). [ʿabeşdür, -dür]*
- evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane ṣoñraġı ʿ**abeş** ṣayıla Ol şerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı şerʿ üzerinedür şerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 9). [ʿabeş,]*
- fāriġ olmaz ol kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāzı ʿ**abeş** sayılmaz her kim ki bunı ḳabūl itmez yā mükābere ve muʿānedet ider veya cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 11). [ʿabeş,]*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿ**abeş** dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 9). [ʿabeş,]*
- idüp oturdılar Ḥāriş eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿ**abeş** ṣayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 4). [ʿabeş,]*
- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿ**abeş** ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 6). [ʿabeş,]*
- biraz meşāyıḫuñ ıṣṭılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿ**abeş** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 2). [ʿabeş,]*
- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabeş yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 10). [ʿabeş,]*

ʿabes geçüre: *Boşa harcamak.*

- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿ**abeş geçüre** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 12). [ʿabeş geçüre, -e]*

ʿabes geçürürler: *Boşa harcamak.*

- ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʿuzlet iderler ammā cemīʿ evḳātlerini ʿ**abeş geçürürler** ol
  ʿuzlet ʿuḳalā yanında maḥmūd olmaz ve ol ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 17). [ʿabeş geçürürler, -ür, -ler]*

'abes olup: *Boş ve gereksiz olmak.*

- 'uşşāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki hevā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḫasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḫasenātı bi'l-külliye **'abeş olup** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 14). ['abeş olup, -up]*

ʿabes olurmış: *Beyhude, boş, anlamsız olmak.*

- diyü biz feraġāt itmeyevüz ve nice ʿibādetler ʿ**abeş olurmış** diyü biz terk-i ṭāʿat itmeyevüz elümüzden geldükçe çalışavuz ammā kendümüzi gine ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 7). [ʿabeş olurmış, -ur, -mış]*

ʿabes yirden: *Gereksiz yer.*

- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿ**abeş yirden** nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 10). [ʿabeş yirden, -den]*

ʿabes yirlerde: *Gereksiz yer.*

- ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür n'içün aña ṭurmaz çalışur niçe ʿ**abeş yirlerde** tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 14). [ʿabeş yirlerde, -ler, -de]*

āb-ı deryā-yı nübüvvetden: *Peygamber denizinin suyu. II Cafer-i Sadık'ın ehl-i beytten olması bağlamında.*

- ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi Maʿānī-yi tefsīrde maʿārifi çoḳ idi ve esrār-ı tenzīlde laṭāyifi çoḳ idi Maʿcūn-ı ṭıyneti **āb-ı deryā-yı nübüvvetden** ve terkīb-i ṭabīʿatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 12). [āb-ı deryā-yı nübüvvetden, -den]*

āb-ı ḥikmet: *Hikmet suyu.*

- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi **āb-ı ḥikmet** olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 10). [āb-ı ḥikmet,]*

āb-ı nedāmet: *Pişmanlık suyu. II Tövbe.*

- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūş-ı ḳabīḥ ve 'ayūb ola **āb-ı nedāmet** anı yur
  giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki maʿṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 13). [āb-ı nedāmet,]*

āb-ı tevbe: *Tövbe suyu. II Manevi kirlerden tövbe ile arınmak bağlamında.*

- vużū-ı ẓāhir gerek māʾī- ḳırba-y-ıla andan vużū-ı bāṭın gerek **āb-ı tevbe** ile girdügi mescidi mescid-i Ḥarām farż itmek gerek ve ṭurduġı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 11). [āb-ı tevbe,]*

ʿ**ābid:** *Allah'ın emirlerine titizlikle uyan, ibâdete düşkün, takvâ sâhibi kimse.*

- Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿ**ābidlerde** medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 8). [ʿābidlerde, -ler, -de]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh ʻāṣī diyesin gāh **ʻābid** gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirseñ di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 7). [ʻābid,]*

ʿ**ābid olalar: :** *Allah'ın emirlerine titizlikle uyan, ibâdete düşkün, takvâ sâhibi kimse olmak.*

- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿ**ābid olalar** ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 6). [ʿābid olalar, -a, -lar]*

ʿ**ābid olmaz:** *Allah'ın emirlerine titizlikle uyan, ibâdete düşkün, takvâ sâhibi kimse olmak.*

- Allāh'a ʿibādet itmez ke-enna görür gibi ve bir kişi ki aña ḳullıḳ eylemez ke-enna ḥużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿ**ābid olmaz** ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 16). [ʿābid olmaz, -maz]*

ʿ**ābid-i ʿayāl-bend:** *Aile bağı olan abit. II Evlenmiş olan abit.*

- ṭāʿatinde ḥużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ fażiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿ**ābid-i ʿayāl-bend** ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 18). [ʿābid-i ʿayāl-bend,]*

ʿ**ābid-i yegāne:** *Tek, eşşiz abid.*

- Menāḳıb-ı Ḫātem-i Aṣṣam ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol ʿārif-i zamāne ve ʿ**ābid-i yegāne** muʿriż-ı dünyā muḳbil-i ʿuḳbā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 2). [ʿābid-i yegāne,]*

ac: *Aç, tok olmayan.*

- müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç gerek virürse yiyüp virmezse **ac** gerek kendü mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 12). [ac,]*
- gerek virürse yiyüp virmezse **ac** gerek kendü mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 15). [ac,]*

- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki **ac** olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmezcemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 11). [ac,]*
- olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde **ac** oturur açlıġı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz **ac** ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 5). [ac,]*

acı: *Kırıcı, üzücü, incitici, dokunaklı, kötü.*

- Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek **acı** Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 17). [acı,]*

acı: *Üzülmek, acımak.*

- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var idi **acırdı** yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 4). [acırdı, -r, -dı]*

ac kıla: *Aç bırakmak.*

- olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlıġı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz **ac ḳıla** cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 6). [ac ḳıla, -a]*

ac olursa: *Karnını doyuramamak. II Muhtaç olmak.*

- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki **ac olursa** istemez ammā her ne virürlerse redd itmez cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 11). [ac olursa, -ur, -sa]*

ʿ**acāyib:** *Acayip, tuhaf şeyler.*

- bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿ**acāyibi** çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi Ḥikāyet meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 11). [ʿacāyibi, -i]*

'aceb: *Acaba.*

- ḳadar faẕl u kemāl ile ne **'aceb** itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp elfāẕuñ ḳıdemini Cenāb-ile meẕhep idinmiş İmdi bu işkālüñ ḥalli erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 3). ['aceb,]*
- gelür ʿ**Aceb** bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 3). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Acayip, şaşılacak derecede.*

- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿ**aceb** mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿ**aceb** ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 11). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Acayip, tuhaf, şaşırtıcı.*

- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿ**aceb** ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 9). [ʿaceb,]*
- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿ**acāyib** ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 11). [ʿacāyib,]*
- ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿ**aceb** diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 8). [ʿaceb,]*
- bidʿate ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿ**acebdür** ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 12). [ʿacebdür, -dür]*
- girmeye vebādan ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına ne ḫalel gelür ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine ne żelel gelür ʿ**Acebdür** ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 2). [ʿacebdür, -dür]*
- ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde ḥelāl ʿameller dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 11). [ʿacebdür, -dür]*
- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿ**aceb** maḳāl ve bu ne muʾavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [ʿaceb,]*
- ṣoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl böyle idügini her kişi bilür ʿ**acebdür** kim gine dünyā lezzetlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 8). [ʿacebdür, -dür]*
- başasın hemīn ḳılıcuñı ʻarşda asasın **ʻacebdür** ki ṭaşradan kendüne düşmān ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu düşmānuñ yoḳdur ammā n'ideyin ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 11). [ʻacebdür, -dür]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿ**aceb** ḥāletdür ki mülḥid
  ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle şanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 7). [ʿaceb,]*

ʻaceb degüldür: *Şaşılacak bir şey değil.*

- ʿālem-i miṣālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṣāliyye ile ṣarīḥ ṣarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol ṣarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿ**aceb degüldür** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 12). [ʿaceb degüldür, -dür]*
- müyesser olmaz buña bāṭın semʻi ġāyet ḳavī olmaḳ gerek ki bir ḳarıncanuñ ḥareketini gelmedin ṭuymaḳ gerek Evet ehlu'llāhdan **ʻaceb degüldür** kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 16). [ʻaceb degüldür, -dür]*

ʿ**aceb midür:** *Tuhaf mı, şaşılır mı.*

- mülḥid diyü ṭaʿn iderlerdi ve gāh olurdı ki Beştām'dan sürerlerdi ʿ**Aceb midür** ki faḫr-i ʿālem ve maḳṣūd-ı benī Ādem Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 3). [ʿaceb midür,]*

ʿ**aceb olmaz:** *Şaşılmaz, tuhaf değildir.*

- olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 11). [ʿaceb olmaz,]*

'acemi: *İşinde, mesleğinde yeni olan, toy.*

- ṣavma'ada 'ibādet iderdi leylen vü nahāren Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine mülāzemet iderdi ammā **'acemi** idi elinden gelmezdi Ḳurān ögrene idi līkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 12). ['acemi,]*

ʿ**acemī olup:** *Acemi, toy olmak.*

- baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿ**acemī olup** anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 7). [ʿacemī olup, -up]*

acıḳıcaḳ: *Aç olduğu zaman, acıktığında.*

- aña işāret ider ki ṭıfl **acıḳıcaḳ** ağlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiçbir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 9). [acıḳıcaḳ,]*

acıḳmadın: *Acıkmadan.*

- aclığı olsa gerek ki āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlığı olsa gerek ki **acıḳmadın** ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 6). [acıḳmadın,]*

ʿ**acīb olmaz:** *Tuhaf olmak, garip olmak.*

- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istifrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẕ ġarīb olmaz şol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 12). [ʿacīb olmaz, -maz]*
- söyündüre ve bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm cehennem ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿ**acīb olur** ve anda olan şuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 18). [ʿacīb olur, -ur]*

- iderdi ve ol taẕarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿ**acīb olmaz** kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 11). [ʿacīb olmaz, -maz]*

ʿ**ācil:** *Çok acele, geciktirilmesi mümkün olmayan, derhal ele alınması gereken.*

- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿ**ācile** ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 10). [ʿācilde, e]*
- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿ**ācilde** diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 10). [ʿācilde, -de]*

ʿ**āciz:** *Güçsüz, zayıf, yetersiz.*

- bunuñ emṣāli anuñ ʿibādetde aḥvāli ve maʿrifetde aḳvāli vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿ**ācizdür** Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 14). [ʿācizdür, -dür]*

ʿ**āciz bilevüz:** *Gücü yetmez olarak görmek.*

- diyü biz feraġāt itmeyevüz ve nice ʿibādetler ʿabeṣ olurmış diyü biz terk-i ṭāʿat itmeyevüz elümüzden geldükçe çalışavuz ammā kendümüzi gine ʿ**āciz bilevüz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 8). [ʿāciz bilevüz, -evüz]*

ʿ**āciz ḳaldı:** *Bir olay karşısında çaresiz kalmak, bir şey yapamamak.*

- Eyitdi Belī Eyitdi Vaḳtından öñdin mi yoḫsa ṣoñra mı İmām Aḥmed cevābdan ʿ**āciz ḳaldı** fikr eyledi ki eger vaḳtından öñdin dirse Ol vaḳta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 18). [ʿāciz ḳaldı, -dı]*

ʿ**āciz olıcaḳ:** *Aciz kalmak, çaresiz bir duruma düşmek.*

- olur kim muẕṭarr olıncaya dek ṭurur ve tamām ʿ**āciz olıcaḳ** dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āṣım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 13). [ʿāciz olıcaḳ, -ıcaḳ]*

ʿ**āciz olur:** *Uğraştığı halde bir şey yapamamak, yapmaya gücü yetmemek.*

- cemīʿ teẕkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar maʿārif ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden **'āciz olmışdur** biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 16). ['āciz olmışdur, -mış, -dur]*
- ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir baḥṣdür ki nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur ve bir mesʾeledür ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿ**āciz olur** kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 10). [ʿāciz olur, -ur]*

- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳıdemi rāsiḫ olursa fehminde ʿ**āciz olur** Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü iʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 7). [ʿāciz olur, -ur]*

ʿāciz ü dūn olur: *Zavallı, bîçâre ve aşağı olmak.*

- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāya ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿ**āciz ü dūn olur** ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 10). [ʿāciz ü dūn olur, -maz-ur]*

ʿ**acz:** *Acizlik, zayıflık.*

- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿ**acz** gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 7). [ʿacz,]*
- bile dāyimā **'aczine** i'tirāf ḳıla kendü cehlini bildükçe ma'rifet perdeleri açılur ve kendü 'aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 15). ['aczine, -i, -n, -e]*
- bile dāyimā 'aczine i'tirāf ḳıla kendü cehlini bildükçe ma'rifet perdeleri açılur ve kendü **'aczine** inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 16). ['aczine, -i, -n, -e]*
- vire faḳr gibi 'ālemde vesīle-i ġınā olmaz ve **'acz** gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżu' itdükce Allāh anı ref' ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 5). ['acz,]*

aç-: *Aç, tok olmayan.*

- ḳoyup kendü işini görürse efendisi daḫı buña muḳayyed olmaz olur **aç** mıdur ṭoḳ mıdur bunı ḳayurmaz olur naẓarından bıraġup kendü ḥāline ḳor eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 1). [aç,]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve **aç** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 4). [aç,]*

aç-: *Açık hale getirmek.*

- eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm ki aġzını **açmışdı** eger ben anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olunur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādiḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 1). [açmışdı, -mış, -dı]*
- cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini **açalar** zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 4). [açalar, -a, -lar]*

aç-: *Söylemek, anlatmak, ortaya koymak.*

- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar **açdı** ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 8). [açdı, -dı]*

aç: *Açmak, ifşa etmek.*

- olduġına ʿömrinde ġınāsı gitmez ve her kim elin uzada berigü elindekine ölince faḳrdan ḳurtılmaz Ve birisi daḫı budur kim Her kim ki ġayruñ ʿavretini **açar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 18). [açar, -ar]*

acık: *Örtülü, kapalı olmayan, açılmış.*

- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı **açıḳdur** ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 17). [açıḳdur, -dur]*

açıl-: *Anlatılmak, ortaya konmak, söylenmek.*

- ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da **açılmaz** insān mādām ki kendüliginden fenā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 5). [açılmaz, -maz]*

açıl: *Ferahlamak, rahatlamak.*

- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde **açılurdı** Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 10). [açılurdı, -ur, -dı]*

açıl: *İfşa olmak.*

- daḫı **açılur** ve her kim ki ʿāleme nefy ḳılıcını ṣalar kendü daḫı ol ḳılıç ile çalınur Niçe daḫı bunuñ gibi kelimāt-ı şerīfe ve mevāʿiẓ-i laṭīfe ile vaṣiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 1). [açılur, -ur]*

açıl: *Anlatılmak, bahsi geçmek, sözü edilmek.*

- **açılmamışdı** ve maʿārifde sözler söyledi ki kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 9). [açılmamışdı, -ma, -mış, -dı]*

açıl: *Açık hale gelmek, açılmak.*

- aña göñül ḳapusı **açılur** biri irte namāzı biri vitr namāzı olur ve her kim ki bu iki namāzı ḥużurla ḳılur saʿādet bulur Ve eydürdi Ḫayr işde te'ḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 3). [açılur, -ur]*
- dimekle olmaz her ne ḳadar ki başīret gözi açılursa gine mütefāvit olur anuñ ḥicābı ḳatı çoḳdur ḳat ḳat **açılur** enbiyā-yı ʿiẓāma maʿrifetler olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 16). [açılur, -ur]*
- bile dāyimā 'aczine i'tirāf ḳıla kendü cehlini bildükçe ma'rifet perdeleri **açılur** ve kendü 'aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 15). [açılur, -ur]*

- üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup **açılmışdur** ve birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan ṣunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 15). [açılmışdur, -mış, -dur]*

aç olduġınca: *Bir şey yiyip içmiş olmamak.*

- göñlinüñ cilāsı arta ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr olduġınca ḳalbi ḥużūr bula ve **aç olduġınca** içi nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 8). [aç olduġınca, -duġ, -ınca]*

aç olıcaḳ: *Bir şey yiyip içmiş olmamak.*

- baṭālet gelür **aç olıcaḳ** aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 13). [aç olıcaḳ, -ıcaḳ]*
- bulur beden ki mümtelī ola İblīs'üñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi **ac olıcaḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 12). [ac olıcaḳ, -ıcaḳ]*

aç olmaḳ: *Bir şey yiyip içmiş olmamak.*

- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekser-i eyyām aç olurdı ve **aç olmaḳ** aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 14). [aç olmaḳ,]*

aç olup: *Bir şey yiyip içmemiş olmak.*

- buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet olmaz ki kişi dāyim **aç olup** Rabb'ına z̲ākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına şākir ola Açlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 3). [aç olup, -up]*

açlıġ: *Aç olma durumu, açlık.*

- buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet olmaz ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına z̲ākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına şākir ola **Açlıġı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 4). [açlıġı, -i]*
- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve **açlıġa** ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 12). [açlıġa, -a]*
- olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur **açlıġı** ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 5). [açlıġı, -ı]*
- belki kişi **açlıġa** ögrenmegi tedrīcle ḳılmaḳ gerek her vaḳtda mizācı taḥammül itdügi ḳadar açlıḳ çekmek gerek şöyle gerekmez ki yübüset ġalebe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 17). [açlıġa, -a]*

- **aclıġı** olsa gerek ki āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlıġı olsa gerek ki acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 5). [aclıġı, -i]*
- nefsi ögretmişdür **açlıġa** doymaz imdi şek yoḳdur ki eger ol Allāh'ı tamām seve-y-idi nefsini açlıġa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu ki nefsini Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 3). [açlıġa, -a]*
- nefsi ögretmişdür **açlıġa** doymaz imdi şek yoḳdur ki eger ol Allāh'ı tamām seve-y-idi nefsini açlıġa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu ki nefsini Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 4). [açlıġa, -a]*
- eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla **açlıġuñ** ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 4). [açlıġuñ, -uñ]*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki **açlıġı** ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [açlıġı, -i]*

açlığından öliyorur: *Açlıktan ölmek; dayanılmaz derecede acıkmak, çok acıkmak.*

- şu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki **açlığından öliyorur** sen aña şefḳat idüp şu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 1). [açlığından öliyorur, -i, -yor, -ur]*

açlık: *Aç olma durumu, açlık.*

- anda bir meşhūr mekāndadur Ḥaḳ taʿālā anı āḫıratda raḥmetine ġarḳ ve cennetde niʿmetine müstaġraḳ eyleye Dünyādaki **açlıḳları** muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 8). [açlıḳları, -ları]*
- namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi **açlıḳdan** ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḥayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 1). [açlıḳdan, -dan]*
- ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler **açlıḳlar** ve ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 5). [açlıḳlar, -lar]*
- derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur ve ʿuzlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür **Açlıḳ** aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 2). [açlıḳ,]*
- baṭālet gelür aç olıcaḳ aña meşġūl olur **açlıḳ** ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 13). [açlıḳ,]*
- **açlıḳ** gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 15). [aclıḳ,]*
- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā **açlıḳ** daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 15). [aclıḳ,]*

- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup **açlıḳ** teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 16). [aclıḳ,]*
- ki anuñ gibi kişinüñ anca **açlıḳları** olur ve yıllarla anuñ şusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 13). [açlıḳları, -lar, -ı]*

açlıḳ çekmek gerek: *Aç kalmalı.*

- belki kişi açlıġa ögrenmegi tedrīcle ḳılmaḳ gerek her vaḳtda mizācı taḥammül itdügi ḳadar **açlıḳ çekmek gerek** şöyle gerekmez ki yübūset ġalebe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 18). [açlıḳ çekmek gerek,]*

açlıḳlar çekmişdür: *Nefsin maddi ve manevi isteklerine, arzularına karşı kişinin sabır göstermesi, açlık çekmesi.*

- gelince ve **açlıḳlar çekmişdür** bu mertebeye irince Çünki bir şeyḫe uydı anuñ her ḥāline uymaḳ gerek ve her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 9). [açlıḳlar çekmişdür, -miş, -dür]*

açuḳ: *Açılmış, kapalı olmayan.*

- şunlaruñ ki gözleri **açuḳdur** görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 1). [açuḳdur, -dur]*

ad: *İsim.*

- mücāhedeleri ve bī-ḳuṣūr müşāhedeleri vardur Baʿżıları Ġulām diyü **adını** taṣḥīf iderler vech-i tesmiyesini bilmedüklerinden taḥrīf iderler Baʿżı ekābirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 9). [adını, -ı, -(n)ı]*
- ismī fa-baccalnāka fa-bi-ʿizzetī la-uṭayyibanna ismaka fi'd-dünyā ve'l-āḫirati Yaʿnī sen benüm **adumı** ḫōş-būyi vü muʿaṭṭar eyledüñ ben daḫı seni muṭayyib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 2). [adumı, -u, -m, -ı]*
- ideyin sen benüm **adumı** ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 3). [adumı, -u, -m, -ı]*
- ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ **aduñı** iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 4). [* aduñı, -u, -ñ, -ı *]*
- göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ **adı** ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 6). [adı, -ı]*
- göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ **adı** semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 6). [adı, -ı]*

- kifāyet eyler meşelā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ **adını** taṣrīḥ idüp dimez ve ol fi‘lüñ fā’ilini ta‘yīn eylemez fi’l-cümle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 4). [adını, -ı, -(n)ı]*
- ma‘dūm ma‘dūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı ‘ademden görine her mir‘ātdan bir reng ḳapup aña göre bir **ad** taḳına gāh arż *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 4). [ad,]*
- u ḳavā‘idi olur ve her ma‘nānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir **adı** olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [adı, -ı]*

‘**ad ḳılur:** *Saymak, kabul etmek.*

- aña ṭā‘at ‘**ad ḳılur** ol ṭā‘atüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [‘ad ḳılur, -ur]*

ad ḳoyup: *Nam salmak.*

- ‘Acebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde ḥelāl ‘ameller dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler Cum‘a namāzına varuruz diyü **ad ḳoyup** ‘ālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 12). [ad ḳoyup, -up]*

ad olur: *Ad olarak verilmek.*

- dünyāsı bol olursa ‘ilmi ol ḳadar artuġ olmaz Hüner ehli az olur ki bay olur ve aġniyānuñ hünerleri ḳolay olur Çün dünyāya ‘ālem-i kevn ü fesād **ad olur** elbette *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 16). [ad olur, -ur]*

ad olur: *Sadece isimden ibaret olmak.*

- āḫırat maşāliḥi anuñ ḳatında bir **ad olur** hemin ‘adet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol eşnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 17). [ad olur, -ur]*

ādāb: *Edep, erkân, usul, yol, yordam.*

- Ol sebebdendür ki ‘āḳil olanlar ehlu’llahüñ **ādābını** gözedüp iḫrāz iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa diyü iḫtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 13). [ādābını, -ı, -(n)ı]*
- baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ‘acemī olup anuñ **ādābını** añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz ma‘ẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 7). [ādābını, -ı, -n, -ı]*

- ādābını gözedürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 19). [ādābını, -ı, -n, -ı]*
- mescīdüñ **ādābını** gözetmezler bir ṣubaşınuñ ḳapusına varsalar nice oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir ẕerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 17). [ādābını, -ı, -(n)ı]*

ādāb-ı şerīʿatde: *Şeriat usûlleri, esasları.*

- ki şeyḫini göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve **ādāb-ı şerīʿatde** müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 11). [ādāb-ı şerīʿatde, -de]*

ādāb-ı sünneti: *Sünnetin edepleri.*

- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve şol şeyḫüñ ki **ādāb-ı sünneti** müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 13). [ādāb-ı sünneti, -i]*

ʿādāt: *Âdetler, alışkanlıklar.*

- anı oñarmışlardur ve şol ṣıfāt ki ʿ**ādāt** anı bozmışdur anı döndürmişlerdür vücūdlarını maʿrıż-ı fanā eylemişlerdür ve göñüllerini āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 13). [ʿādāt,]*

ʿadāvet: *Düşmanlık.*

- berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki ol ẕemm idene incinmek anuñ kendüye ʿ**adāvetini** fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 10). [ʿadāvetini, -i, -n, -i]*

ʿadd: *Sayı, adet.*

- fażāyilinüñ ḥaddi ve kemālātınuñ ʿ**addi** yoġdı cūʿ vü seheri nihāyetine ve riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıḫuñ fużelāsından ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 13). [ʿaddi, -i]*

ʿadd idüp: *Saymak, kabul etmek.*

- leẕẕetini ẕillet bilüp aʿvānını ʿavān ve evlādını dedān ve ʿavratını ʿār ve dinārını nār ʿ**add idüp** cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 16). [ʿadd idüp,]*

ʿadd idüp tururdı: *Saymak, kabul etmek.*

- esbāb-ı ʿādiyyeden **ʿadd idüp ṭururdı** līkin bu ḳadar daḫı ol maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur egerçi bizüm gibilerde tamām tevḥīd ü īmān şayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 15). [ʿadd idüp ṭururdı, -üp, - ṭurur, -dı-ur, -dı]*

ʿaded: *Sayı.*

- fażā'ili bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür **ʿadedden** hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 8). [ʿadedden, -den]*

ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça: *Yaratılmışların nefesleri sayısınca.*

- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿ**aded-i enfās-ı ḫalāyıḳça** rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 10). [ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça,]*
- sebebdendür ki dirler ʿ**aded-i enfās-ı ḫalāyıḳça** Allāh'a rāh olur Fi'l-cümle çün bildün ki İbrāhīm'üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi ki Eyyūb'uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 11). [ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça,]*
- ol bir luġatdur ki ʿ**aded-i enfās-ı ḫalāyıḳça** bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 7). [ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça,]*

ādem: *İnsan, beşer; insanoğlu.*

- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve bābāñ ise bir kişidür müslimānlar içinde andan bedter **ādem** yok Saña bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 2). [ādem,]*
- ʿiḳāb eyleyecek olursa ben ne diyeyüm **Ādem** böyle gerek ki kemāli artduḳça tenezzüli ziyāde ola ve fażīleti ziyāde olduḳça kendüye iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 7). [ādem,]*
- ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki **ādemi** tamām şādān ide ve bir ḥāl daḫı olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 1). [ādemi, -i]*
- Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit **ādeme** beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 1). [ādeme, -e]*
- yoldan ḳaçururken şoñra yola getürür oldı ve öñinde **ādemler** ölürken āḫır öli dir görür oldı Evvel şürūra merciʿ iken şoñra ḫayrāta menbaʿ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 13). [ādemler, -ler]*
- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki **ādem** her dem şaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat şayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve **ādem** bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 14). [ādem,]*
- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur **ādem** ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ aṭıbbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 3). [ādem,]*

- ki **ādem** anda dili-y-ile iʿtimād ḳılur vay bizüm ḥālümüze idi eger Allāh'ı delīlleri-y-ile bile-y-idik şol bir ḳaç kitāblarda yazılan ḥüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 7). [ādem,]*
- eksik olmaz her ṣūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini ḫūb gösterür Her ne eksiklik kim **ādeme** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 6). [ādeme, -e]*
- ādem olur ki aḳça anuñ dīnini bozar **ādem** olur ki aḳça ile dīnini düzer her ʿamel niyetine göre olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur eger niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 15). [ādem,]*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn **ādemüñ** derūnında başīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīṯüñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 3). [ādemüñ, -üñ]*
- ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada **ādem** bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 6). [ādem,]*
- **ādemden** ṣanup aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve hem şol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 7). [ādemden, -den]*
- hemīn **ādem** elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿismeti andan bilmek gerek Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 13). [ādem,]*
- eydürdi Zühd **ādeme** pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki göñlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve göñlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 17). [ādeme, -e]*
- gücenmesi nefsi rıżāsı-içün olmaz **Ādem** girçek dervīş olıcaḳ bu aralardan geçer kişi Allāh-ile olıcaḳ bu iʿtibārātı yabana atar **Ādem** oġlın bu mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 15). [ādem,]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe **ādemler** ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 18). [ādemler, -ler]*
- ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa **ādem** żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 6). [ādem,]*
- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz **ādem** olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 4). [ādem,]*
- bidʿate ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider **ādem** ecelsüz ölmek ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 11). [ādem,]*
- gāh olur ki **ādeme** iḫtirāz eylemek şerʿan vācib olur nite kim bir kişi şehrden ṭaşra bulınsa içerü girmek menʿ olınur gāh olur ki iḫtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 1). [ādeme, -e]*
- ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḫalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati olmaz **ādeme** ḫużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 4). [ādeme, -e]*

- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu'llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür ve **ādemüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 10). [ādemüñ, -üñ]*
- ol i'tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā **ādem** anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve 'āḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 7). [ādem,]*
- yaḳīn diyü inanur gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldığı cihetden farḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt insānda bisyār olur **ādem** bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 12). [ādem,]*
- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz sülb **Ādem'de** ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 12). [ādem'de, -de]*
- olur **Ādem** oldur ki Allāh'a tevekküli ġalib olur andan ümīdi kesmez ol her ne ḳadar deyn iderse mümkin degüldür deyinle olmaz ḥuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 3). [ādem,]*
- nefs olmaya Ya'nī işāret ider ki hiçbir nefesini **ādem** żāyi' ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi 'urve-i vüṯḳāyı şol kişi bilür ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 17). [ādem,]*
- bir **ādemüñ** ki ṭabī'atında 'ulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī 'azīmet olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 5). [ādemüñ, -üñ]*
- ehl-i şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi 'İlm da'vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da'vādan ötüri **ādeme** ulu 'iḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). [ādeme, -e]*
- vire faḳr gibi 'ālemde vesīle-i ġınā olmaz ve 'acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz **ādem** tevāżu' itdükce Allāh anı ref' ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 6). [ādem,]*
- Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ **ādeme** ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 8). [ādeme, -e]*
- ḫāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir üslūbla gözetmek olmaz ve cemī'sine terbiyeti bir yoldan itmek olmaz **ādem** olur ki yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 4). [ādem,]*
- ider **ādem** olur ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider **ādem** olur ki aña çilede şu virmezler **ādem** olur ki anı şudan bi'l-külliye men' itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 5). [ādem,]*
- şalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını 'ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm **ādeme** ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 14). [ādeme, -e]*
- ḫastalığı mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed ol ḥāletüñ miṯline bir daḫı irişmeye ve her **ādem** ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 18). [ādem,]*
- degüldür ki anuñ nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫvar ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her **ādem** ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 14). [ādem,]*

- olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve **ādemüñ** niçe efʿāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 18). [ādemüñ, -üñ]*
- cūdı sebebi-y-ile başılur görinmez olur cūd settarü'l ḳabāyiḥ olur ve büḫl keşşāfü'l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi ecānibe maḥbūb ider ve büḫl **ādemi** aḳāribe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 2). [ādemi, -i]*
- ol vāḳıʿa yolını daḫı bilmez taʿbīrātını ḳarışdurur kişi ẓāhir ʿilmini düzmeyince bāṭın ʿilmini daḫı düzemez **ādem** niyyātını pāk itmeyince vāḳıʿalarını daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 8). [ādem,]*
- şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar ṣayılur **ādemüñ** büyük ʿadūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 7). [ādemüñ, -üñ]*
- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve **ādemler** olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 13). [ādemler, -ler]*
- fikr eylemeye kim niʿmetüñ şükri tevāżuʿ ile olur **ādem** kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde niʿmeti artar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 15). [ādem,]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur **ādemler** olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 12). [ādemler, -ler]*
- ḳaftanlardan ki düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür ki kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı **ādem** n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 4). [ādem,]*
- her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür ki ṣāḥibi bile **Ādem** dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 8). [ādem,]*
- anuñ fażāyilini mi giderür Nite kim **ādem** böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 3). [ādem,]*
- gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ekl **ādemi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [ādemi, -i]*
- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn **ādem** bilmez İlāhī Ol pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 5). [ādem,]*

ādem: *Hz. Âdem peygamber.*

- siccinde **Ādem'üñ** ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 17). [ādem'üñ, -üñ]*
- olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi **Ādem** henūz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henūz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 1). [ādem,]*

- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz sulb **Ādem'de** ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 12). [ādem'de, -de]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel **Ādem'üñ** tevbe ve ricʿatı ile ve İbrāhīm'üñ odda vüsʿatı ile ve Eyyūb'uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 5). [ādem'üñ, -üñ]*
- günāhkār ola me'yüs olmamaḳ gerek Benüm günāhım çoḳdur ayruḳ ben oñmazam dimemek gerek **Ādem'üñ** ẕilletini fikr ide ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 10). [ādem'üñ, -üñ]*

ʿadem āyinesine: *Yokluk aynası. II Mahlukat.*

- tecellī vü ẓuhūr ider ve bir nūrdur ki işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider her gāh ki ʿaksinüñ şevḳı ʿ**adem āyinesine** ṭokınur her āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 4). [ʿadem āyinesine, -n, -e-si, -n, -e]*

ādem oġlanı: *Ademoğlu, insan, beşer.*

- mıḳdārı kederi olur ve evvelki mertebenüñ şoñrağına nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes **ādem oġlanı** dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 16). [ādem oġlanı,]*
- mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi Eger **ādem oġlanı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 4). [ādem oġlanı,]*

ādem oġlanında: *İnsanoğlu.*

- ḫāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve **ādem oġlanında** yoḳlıḳ gibi fażīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 14). [ādem oġlanında, -n, -da]*

ādem oġlanınuñ: *Ademoğlu, insan, beşer.*

- eydürdi **Ādem oġlanınuñ** azması bir ḳaç nesneden olur Birisi budur kim selefüñ zellātını ḥüccet idinüp aña baḳar ve şol ki ḫünerleridür aña naẓar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 5). [ādem oġlanınuñ, -nuñ]*

ādem oġlın: *İnsanoğlu.*

- gücenmesi nefsi rıżāsı-içün olmaz Ādem girçek dervīş olıcaḳ bu aralardan geçer kişi Allāh-ile olıcaḳ bu iʿtibārātı yabana atar **Ādem oġlın** bu mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 16). [ādem oġlın, -n]*

ādem oldum: *İnsan olmak. II Kendini bir şey zannetmek.*

- ḳılur kendüyi bir kimse ṣanup ta‘rīf itmege başlar ve bir **ādem oldum** ṣanup kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları ḫidmeti bayaġı gibi itmez şöyle ẓann ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 1). [ādem oldum, -du, -m]*

ʿ**ādet:** *Alışkanlık, huy, tabiat.*

- ḳoyup kimsene ile buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine irişdi ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿ**Ādeti** bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 18). [ʿādeti, -i]*
- sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿ**adetdür** kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād ṣanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 6). [ʿadetdür, -dür]*
- fuḳahāda igen çoḳ ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿ**ādet** budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekşer budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 10). [ʿādet,]*
- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿ**ādet** üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 11). [ʿādet,]*
- ḳavābile her biri marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿ**adet** üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 13). [ʿadet,]*
- isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oğlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿ**ādeti** üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 16). [ʿādeti, -i]*
- yeyecek istedi her ne istedi-y-ise ġayb eli pencereden atdı oğlancuḳ ʿ**ādeti** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 17). [ʿādeti, -i]*

‘ādet idinenüñ: *Alışkanlık haline getiren kişi.*

- seçemez dirler ki keẕūb olanuñ vākı‘ası daḫı yalan olur ṣıdḳı **‘ādet idinenüñ** menāmında gördigi ‘iyān olur tecribe ile bulınmışdur ki menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 9). [‘ādet idinenüñ, -üñ]*

ʿ**ādet ola:** *Alışkanlık haline gelmek, sürekliliğe sahip olmak.*

- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña ʿ**ādet ola** biri ṣadāḳat biri şecāʿat ve biri saḥāvet Yaʿnī dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 17). [ʿādet ola, -a]*

ʿ**ādet üzerine:** *Adet olduğu üzere; alışıldığı gibi.*

- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿ**ādet üzerine** edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 11). [ʿādet üzerine,]*

- ḳavābile her biri marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿ**ādet üzerinedür** fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 14). [ʿadet üzerinedür, -dür]*
- muḫālefet ider ammā eger şöyle ki bir kişi bu iḥtirāzuñ ʿ**ādet üzerine** nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda sevāb vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 13). [ʿādet üzerine, -(n), -e]*

ʿ**ādet-i allāh:** *Allāh' ın usulü.*

- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿ**ādet-i Allāh** üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki zātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 3). [ʿādet-i allāh,]*
- maʿlūm oldı ki eger oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki oda yanmaduġumuz ol sebebdendür ki düşmedük ve eger düşsevüz ʿ**ādet-i Allāh** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 10). [ʿādet-i allāh,]*

ʿ**ādet-i ʿarab:** *Arap adeti.*

- belki ʿ**ādet-i ʿarab** üzerine bir lafẓdur ki maḳām-ı saḫṭda söylemişdi līkin Ḥaḳ taʿālā ḳatında çün kerāmeti vardı Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ ḥükmini verdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 11). [ʿādet-i ʿarab,]*

ʿ**adet-i nās:** *İnsanların alışkanlığı.*

- āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿ**adet-i nās** üzerine anı işler ammā gine ol esnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 17). [ʿadet-i nās,]*

adını ḳomışdı: *Adını koymak, isim vermek.*

- adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 15). [adını ḳomışdı, -ı, -(n)ı-mış, -dı]*

ʿ**adl:** *Adalet, doğruluk, hakkaniyet.*

- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿ**adli** var ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 12). [ʿadli, -i]*
- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿ**adlini** bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 10). [ʿadlini, -i, -n, -i]*

‘adū: *Düşman.*

- şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar ṣayılur ādemüñ büyük **‘adūsı** nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 7). [‘adūsı, -sı]*

āfāt: *Belalar, musibetler.*

- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ **āfātı** olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḫmān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 11). [āfātı, -ı]*

āfet: *Bela, musibet, felaket.*

- meẕkūr olıcaḳ şöhret **āfetinden** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 19). [āfetinden,]*
- virürdi ve nefs ʿinānı her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ **āfetlerinden** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 16). [beyānında, -ı, -n, -da]*ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var idi ve dāyimā dirdi ki Allāh’un ḳullarına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 16). [āfetlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
- felek burclarına girüp ḳaçalar güzeller olur anda ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ ġamzesi bir **āfet** olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 6). [āfet,]*

ʿ**āfiyet:** *Huzur, selamet.*

- ʿ**āfiyetidür** ve dūzaḫ ibtilāsı Şol ki ʿāfiyet-i refāhiyyetini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 19). [ʿāfiyetidür, -i, -dür]*

ʿ**āfiyet-i refāhiyyetini:** *Rahatlığın verdiği huzur.*

- ʿāfiyetidür ve dūzaḫ ibtilāsı Şol ki ʿ**āfiyet-i refāhiyyetini** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 19). [ʿāfiyet-i refāhiyyetini, -i, -n, -i]*

āftāb-ı pinhān: *Gizli güneş.*

- baḥr-i vefā ve kān-ı ṣafā şemʿ-i sābıḳān ṣubḥ-i ṣādıḳān **āftāb-ı pinhān** hem-nefes-i Raḥmān ol Süheyl-i Yemenī Ḥażret-i Üveys-i Karenī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 3). [āftāb-ı pinhān,]*

ʿ**afv:** *Af, bağışlama.*

- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup aña ışmarlamazsın Yā ʿ**afv** bir ḳuru muḥtemel iken n’içün apsam oturup ʿibādete *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 14). [ʿafv,]*

- dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿ**afv** ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 17). [ʿafv,]*
- ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿ**afvı** irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 6). [ʿafvı, -ı]*

ʿ**afv ider:** *Affetmek, bağışlamak.*

- olmaduġın maʿẕūr ṭutup ʿ**afv ider** līkin çün bir ulu ṭaʿatdur fevt oldı elbette muḳābelesinde tażarruʿ eyler Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 13). [ʿafv ider, -er]*

ʿ**afv itdi:** *Affetmek, bağışlamak.*

- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile vardum ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿ**afv itdi** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 14). [ʿafv itdi, -di]*

ʿ**afv olınur:** *Affedilmek, bağışlanmak.*

- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿ**afv olınur** illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 3). [ʿafv olınur, -ur, -]*

ʿ**afv olur:** *Bağışlanmak.*

- ʿ**afv olur** Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 13). [ʿafv olur, -ur]*

aġac: *Ağaç.*

- varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı **aġacı** n'ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 16). [aġacı, -ı]*
- gider gāh olur ki anda bir ḫūb **aġac** biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeṣ ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 5). [aġac,]*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her **aġacuñ** budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 16). [aġacuñ, -uñ]*

ağır: *Ağır, fazla.*

- heleke'l-müşkalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki yüki **ağırdur** helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı miṣāli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 6). [aġırdur, -dur]*
- daḫı ṣūret bu ḥāletledür Şunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki **ağırdur** ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 8). [aġırdur, -dur]*

ağır gelür: *Yapılması güç gelmek.*

- mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar bize **ağır gelür** yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar anlaruñ nefsleri ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 9). [aġır gelür, -ür]*

ağ(ı)z: *İnsan ve hayvanlarda yemek yemeye ve konuşmaya mahsus uzuv.*

- eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm ki **ağzını** açmışdı eger ben anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olunur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 1). [aġzını, -ı, -n, -ı]*
- adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini **ağzına** virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 15). [aġzına, -ı, -n, -a]*
- muvāfaḳat itmez taʿaccüb idüp bu ḥālete ġāyet incinür Şeyḫ Cüneyd'üñ ṭaʿāmında şübhe n'eyler diyü gücenür hele n'eylerse eyler bir loḳmayı **ağzına** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 8). [aġzına, -ı, -n, -a]*
- bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma **ağzında** ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 9). [aġzında, -ı, -n, -da]*
- bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı **ağzından** bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 10). [aġzından, -ı, -n, -dan]*

ağla: *Gözyaşı dökmek.*

- adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken **ağladı** Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 15). [aġladı, -dı]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem **ağlar** hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 10). [aġlar, -r]*
- ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẓar yok diyü **ağladı** Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 7). [aġladı, -dı]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem **ağlar** hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 12). [aġlar, -r]*

- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a taẕarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol ki benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [aġlardı, -r, -dı]*
- aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ **aġlar** şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiç bir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 9). [aġlar, -r]*
- Kendülerde bu ʿibādet olmaduġına **aġladılar** Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's- sellem daḫı anları tesellī idüp eyitdi Anlarda bu var ise sizde daḫı neler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 1). [aġladılar, --dı -lar]*
- kisveti olur ṭaşradan gören anı ṣanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün **aġlarlar** Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 12). [aġlarlar, -r, -lar]*

aġlad: *Gözyaşı döktürmek, ağlatmak.*

- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem **aġladurdı** ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 10). [aġladurdı, -ur, -dı]*

aġlaş: *Birlikte, karşılıklı ağlamak.*

- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi altına ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası var idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini **aġlaşurlardı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 18). [aġlaşurlardı, -ur, -lar, -dı]*

aġleb: *Galip, kuvvetli, üstün.*

- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla **aġleb** ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 6). [aġleb,]*

aġniyā: *Zenginler.*

- dünyāsı bol olursa ʿilmi ol ḳadar artuġ olmaz Hüner ehli az olur ki bay olur ve **aġniyānuñ** hünerleri ḳolay olur Çün dünyāya ʿālem-i kevn ü fesād ad olur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 16). [aġniyānuñ, -nuñ]*

aġyār: *Gayrlar, başkaları. || Allah'tan başka her şey, mâsivâ.*

- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr **aġyār** olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 7). [aġyār,]*
- itmekdedür ve hemīn hüner-i ʿibādeti anuñ ḥażreti-y-içün ḫāṣ itmekdedür **aġyārı** aradan götürmek gerek ki göñül evi pāk ola ve rūḥ āyinesine cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 14). [aġyārı, -ı]*

aġzına virdi: *Bebeğin süt içmesi için annenin göğsünü bebeğin ağzına götürmesi.*

- adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 16). [aġzına virdi, -di]*

aġzında ṭadı olmaz: *Yediklerinden zevk almamak, tadına varmamak.*

- bilür ne mürri hiç nesnenüñ **aġzında ṭadı olmaz** dünyāda hiç nesneden leẕẕet almaz Yaʿnī dervīşlerüñ bu baʿżı ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 15). [aġzında ṭadı olmaz]*

āh: *Feryat, inilti.*

- saña baġışlayam ammā sen daḫı şol **āhunuñ** sevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 1). [āhunuñ, -u, -nuñ]*
- görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az semenle nihāyetsüz aşı eyledüñ Eger ol **āhuñ** sevābı ʿaraṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 4). [āhuñ, -uñ]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve **āhı** olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 12). [āhı, -ı]*
- aña ne ḫalel virür çün derūnı **āhla** ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 7). [āhla, -la]*

āh idüp: *İnlemek, feryat etmek.*

- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz **āh idüp** eyitdi Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 1). [āh idüp, -üp]*

āh ḳılmış: *İnlemek, feryat etmek.*

- Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve anuñ fevti-çün derdle cigerden bir **āh ḳılmış** Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam sevābını saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 17). [āh ḳılmış, -mış]*

āh u esefde olur: *Üzüntü duymak.*

- geldükce **āh u esefde olur** bu daḫı bir nevʿ ṭaleb olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭāʿat olur ammā şol kişi ki hīç göñline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 7). [āh u esefde olur, -ur]*

aḫad: *Kişi, kimse, şahıs.*

- u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı feriḥ bulmazdı ve bir **aḫad** anı güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 10). [aḥad,]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir **aḫad** anı feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 17). [aḥad,]*
- itdi ki bir **aḫad** yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 11). [aḥad,]*
- her **aḫaddan** ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvete varmayan kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 13). [aḥaddan, -dan]*
- aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiçbir **aḫaduñ** ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 10). [aḥaduñ, -uñ]*
- mesāvīsi olmaz ve hīç bir **aḫaduñ** maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti neye ise ol cihetden anda leẕẕeti olur ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 17). [aḥaduñ, -uñ]*

aḫādīs: *Hadisler, Hz. Muhammed'in sözleri.*

- semʿu'llāh ve baṣri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i faẓāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve **aḫādiṣde** ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 6). [aḥādiṣde, -de]*
- **Aḫādīṣ** bilenlere lāzımdur ki ḥadīṣüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīṣde biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd budur kim aḥādīṣ istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 11). [aḥādīṣ,]*
- Aḥādīṣ bilenlere lāzımdur ki ḥadīṣüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīṣde biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd budur kim **aḫādīṣ** istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 12). [aḥādīṣ,]*
- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve bu daḫı şol taḳdīrçedür ki ol **aḫādīṣ** tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 14). [aḥādīṣ,]*
- ṣanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ **aḫadīṣ** bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 8). [aḥadīṣ,]*
- hemīn ol **aḫādīṣüñ** daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur
  ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẕarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 3). [aḥādīṣüñ, -üñ]*
- işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān'uñ cemī' ma'nāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve **aḫādīṣde** her ne görürse 'ālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi ba'īddür ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 12). [aḥādīṣde, -de]*

- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür **aḥādīs̲de** gelen mertebe-i ihṣāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol ihṣāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 17). [aḥādīs̲de, -de]*
- ḳalurlar ol sebebdendür ki **aḥādīṣde** gelür ki enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler şol beden ʿalāḳası gitdügini anlara mevt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 7). [aḥādīṣde, -de]*

aḥādīs u rivāyātda: *Hadisler ve rivayet edilen sözler.*

- ve maʿārifet-i merātib u maḳāmātda tamām kemālinden ġayri **aḥādīs̲ u rivāyātda** ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 2). [aḥādīs̲ u rivāyātda, -da]*

aḥādīs-i ṣaḥīḥanuñ: *Hz. Peygambere nisbetinde kat'iyen şüphe olmayan hadisler.*

- aḫbāruñ delāleti ile ve **aḥādīs̲-i ṣaḥīḥanuñ** şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 13). [aḥādīs̲-i ṣaḥīḥanuñ, -nuñ]*

aḥādīs-i ṣaḥīḥeden: *Sahih hadisler.*

- belki **aḥādīs̲-i ṣaḥīḥeden** biz daḫı eyle añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden z̲evḳi olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 1). [aḥādīs̲-i ṣaḥīḥeden, -den]*

āḫar: *Başka kimse.*

- olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu aṣl riʿāyetleri ḥadden artuġ olur Biri birine dāyim tenezzül ider yürür ve her biri **āḫara** iḥtiyac u istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 16). [āḫara, -a]*
- Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler bilür ve her birinüñ mertebesin yine **āḫar** görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 3). [āḫar,]*
- idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi **āḫarda** muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir kaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 6). [āḫarda, -da]*
- efhām ide ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin **āḫara** tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 4). [āḫara, -a]*

āḫar: *Son.*

- Rivāyet olınur ki eydürdi Kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ eveli dünyāsınuñ āḫırı olur Çün evvelüñ ve **āḫaruñ** bu olur bu ġurūr saña neden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 14). [āḫaruñ, -uñ]*

āḫar: *Ahir, sonra.*

- **Āḫar** meşāyıḫ arasında muşār ileyhi bi'l-benān ve cemīʿisinüñ yanında ʿazīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı Ve Bişr-i Ḥāfī anuñ içün dirler ki dāyim yollarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 7). [āḫar,]*

aḫbār: *Haberler, sözler, söylentiler.*

- **aḫbāruñ** delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 13). [aḫbāruñ, -u, -ñ]*
- kitāblarda meẕkūrdur ḥikmet yüzinden kelimātı bī-naẕīrdür ve maʿrifet sözinden **aḫbārı** keṯīrdür Rivāyet olınur ki bir kişi geldi eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 2). [aḫbārı, -ı]*

ʿ**ahd:** *Yemin, ant, söz verme.*

- dehrī-y-ile münāẕara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿ**ahdi** berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan iki eli bile oda ṣarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 11). [ʿahdi, -i]*
- gibi kimsenüñ fi'li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ 'aḳīdesine i'tiḳād olur ve ne anuñ a'māline i'timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne **'ahdinüñ** medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 2). ['ahdinüñ, -i, -ñüñ]*

ʿ**ahd:** *Zaman, devir.*

- eksik ḳomadılar Fi'l-cümle Süfyān-ı Sevrī zamānında ġāyet ulu muʿteberlerinden idi ve ʿ**ahdında** faẕlı müsellem ü muḳarrerlerden idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 18). [ʿahdında, -ı, -n, -da]*
- ve ʿ**ahdinde** şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd ve tevḥīdde tamām nihāyetine varmış idi ve mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idi ʿārif-i ḥaḳīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 15). [ʿahdinde, -i, -n, -de]*
- ʿulemāsından idi ʿ**ahdinüñ** İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām ʿiyān ve kerāmātı bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 15). [ʿahdinüñ, -i, -nüñ]*

ʿ**ahd idelüm:** *Söz vermek, yemin etmek.*

- Gelüñ sizüñle ʿ**ahd idelüm** her ḳanḳımuz ki āḫıratda ḫalāṣ ola ḳalan yoldaşlarını elbette Allāh'dan dileye Eyitdiler Yā İbnü Rasūlü'llāh Senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 3). [ʿahd idelüm, -e, -lüm]*

āh-ı eẕān-ı merg: *Ölüm dâvetinin feryadı.*

- dervīş olan ḫalvetinüñ bir gūşesini cihān sarāylarına deġişmez her şevḳ ehli ki bunlarıñ bu derdi-y-ile fenāsını görür **āh-ı eẕān-ı merg** diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 16). [āh-ı eẕān-ı merg,]*

āḫır: *En son, sonunda.*

- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün daʿvet itdi **aḫır** gelicek ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 17). [aḫır,]*
- içün duʿā isteyeler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar **Āḫır** deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 4). [āḫır,]*
- yitürdi **Āḫır** ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [āḫır,]*
- ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa **āḫır** īmān ile gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 15). [āḫır,]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı ferīḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi **Āḫır** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 18). [āḫır,]*
- dehrī-y-ile münāẓara itdiler **āḫır** bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan iki eli bile oda ṣarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 11). [āḫır,]*
- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi **Āḫır** ḫalvet ü 'uzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Baṣrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 13). [āḫır,]*
- geldi-y-ise bu defʿa biz aña varalum didi Yidi yıl beriyyede zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi **Aḫır** hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 8). [aḫır,]*
- yoldan ḳaçururken ṣoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken **āḫır** öli dir
  görür oldı Evvel şürūra merciʿ iken ṣoñra ḫayrāta menbaʿ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 13). [āḫır,]*
- ḳuttāʿ-ı ṭarīḳden iken ṣoñra kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı ve birinci yıl zümre-i fesaḳadan iken **āḫır** kümmel-i ʿulema-yı ḥaḳīkatden oldı Evvel ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 12). [āḫır,]*
- maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki **āḫır** bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 2). [āḫır,]*
- maḥabbet-i maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki **āḫır** bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 2). [āḫır,]*
- müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir mīrzāde iken Nişābūr'a gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi **Āḫır** ol şehrde meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 18). [āḫır,]*
- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı **Āḫır** ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 4). [āḫır,]*

- ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi **Āḫır** geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 6). [āḫır,]*
- kesbinden şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki **āḫır** ḫasta olup kesbinden kalursa
  ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 9). [āḫır,]*
- ṭalāḳ boş ol didi **Āḫır** peşīmān olup ʿulemādan teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eylemedi İmām Şāfiʿī ol zamānda oġlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 15). [āḫır,]*
- tamām ʿazīmet idüp niyyet ide **āḫır** gine Allāh ḳorḳusını mülāḥaża eyleyüp ol fiʿlden ricʿat ide Hārūn eyitdi Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 1). [āḫır,]*
- niyyet idüp üzerine uġrayup ṭururam **āḫır** yine maḥżā Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp ol günāhı itmeyüp ṭururam Şāfiʿī eyitdi Ben ḥükm iderem ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 3). [āḫır,]*
- Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı **āḫır** ḫalvet ü ʿuzlet ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 13). [āḫır,]*
- yitişdi ammā **āḫır** kemāle Ḥabīb-i Rāʿī'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşān ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 17). [āḫır,]*
- bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur **Āḫır** ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 9). [āḫır,]*
- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki **āḫır** mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki **āḫır** ḫarāb olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 14). [āḫır,]*
- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye **āḫır** diler ki cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 4). [āḫır,]*
- aclıġı olsa gerek ki **āḫır** ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlıġı olsa gerek ki acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 5). [āḫır,]*

<u>āhır:</u> *Nihayet, son.*

- ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden muʿarrādur Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm ü teʾeḫḫür nereden olur Ḳurān evvelinden **āḫırına** degin ezelde maʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 12). [āḫırına, -a, -ı]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli terk olur nite ki ekṣer-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ **āḫırı** oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 8). [āḫırı, -ı]*
- mütefāvüt olur her mizācuñ riyāżeti aña münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kişi ki namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu **āḫır** ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 8). [āḫır,]*

- ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını ʻömrinüñ **āḫırı** fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 13). [āḫırı, -ı]*
- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür şāyed **āḫır** nefes bu ola na-gah bir ḥādiṣe yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [āḫır,]*

<u>āḫır:</u> *En son, nihayetinde.*

- ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa **āḫır** īmān ile gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 15). [āḫır,]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı ferīḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi **Āḫır** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 18). [āḫır,]*
- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi **Āḫır** ḫalvet ü ʿuzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Baṣrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 13). [āḫır,]*
- vü ḫōşnūd idi **Āḫır** ölümlü olıcaḳ ḳatındaġı ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasūlleri geliyorur didi Bunlar daḫı ṭaşra çıḳdılar içerüden bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 15). [āḫır,]*
- atlu girmek mümkin degül kimsene geçmez Baña eydür Gözüñ yum Ben daḫı yumaram Hemīn sāʿat ṣuyuñ öte yaḳasında bulınuram **Āḫır** mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 4). [āḫır,]*
- yitişdi ammā **āḫır** kemāle Ḥabīb-i Rāʿī'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşān ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 17). [āḫır,]*
- gücendi **Āḫır** ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 3). [āḫır,]*
- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki **āḫır** mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki **āḫır** ḫarab olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 14). [āḫır,]*
- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra muttaʿiẓ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp **āḫır** müteyaḳḳıẓ ola egerçi her ne ḳadar baʿīd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 13). [āḫır,]*
- ṭuymaz ve eger andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü maʿāṣī aña doymaz niçe put-perestler olur ki **āḫır** ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 18). [āḫır,]*
- zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar her ṭoġan dünyāyı kendünüñ ṣanur bir ḳaç gün ṣaḳalına güldügine aldanur **āḫır** ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 14). [āḫır,]*
- dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek **āḫır** bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 1). [āḫır,]*

āḫır idemeyesin: *Sonlandırmak, bitirmek.*

- kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın **āḫır idemeyesin** her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 14). [āḫır idemeyesin, -e, -me, -y, -e, -sin]*
- yıllarınuñ ḳıṣṣalarını mümkin degüldür **āḫır idemez** gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 6). [āḫır idemez, -e, -mez]*

āḫir *Sonunda, nihayet.*

- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görürdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı **āḫir** ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 10). [āḫir ki,]*

āḫır olmaz: *Bitmek, sona ermek.*

- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem **āḫır olmaz** Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 1). [āḫır olmaz, -maz]*

āḫır olmış: *Bitmek, sona ermek.*

- diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri **āḫır olmış** namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 14). [āḫır olmış, -mış]*

āḫırat: *Öldükten sonra insanların gideceği ebedi alem, ahiret.*

- Gelüñ sizüñle ʿahd idelüm her ḳanḳımuz ki **āḫıratda** ḫalāṣ ola ḳalan yoldaşlarını elbette Allāh'dan dileye Eyitdiler Yā İbnü Rasūlü'llāh Senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 3). [āḫıratda, -da]*
- itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥ-ı muṭahherini ervāḥ-ı mücerrede ile enīs ve revān-ı münevverini nüfūs-ı muḳaddese ile celīs idüp **āḫıratda** aña cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 4). [āḫıratda, -da]*
- ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi **āḫıratda** daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 18). [āḫıratda, -da]*
- Muḥammed üzerine dünyāda duʿāsı maḳbūl ola ve **āḫıratda** şefāʿati ḳabūl ola Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 9). [āḫıratda, -da]*
- Rivāyet olınur ki eydürdi Kişinüñ evveli āḫırına göre olur **āḫıratınuñ** evveli dünyāsınuñ āḫırı olur Çün evvelüñ ve āḫaruñ bu olur bu ġurūr saña neden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 13). [āḫıratınuñ, -ı, -nuñ, -]*

- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile **āḫıratda** kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 15). [āḫıratda, -da]*
- cezāsında **āḫıratda** rāḥāt u sürūr ve bundaġı ḫavfları ʿivażı anda emn ü ḥuzūr müyesser ḳıla Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 7). [āḫıratda, -da]*
- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü **āḫırat** şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [āḫırat,]*
- cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın lācerem **āḫırat** milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur ki bir gün Ḳutaybe ḳatına geldi bir eski ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 13). [āḫırat,]*
- anda bir meşhūr mekāndadur Ḥaḳ taʿālā anı **āḫıratda** raḥmetine ġarḳ ve cennetde niʿmetine müstaġraḳ eyleye Dünyādaki açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 7). [āḫıratda, -da]*
- āḫıratda ṭoḳlıḳlar ve bu dārdaki riyāżātları ʿıvażı ol dārda ḳonuḳlıḳlar müyesser ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 9). [āḫıratda, -da]*
- tebāreke ve taʿālā tamām şādlıġı aña **āḫıratda** müyesser ide ve cemīʿ-i vücūh ile eyüligi aña cennetde muḳadder ide Me'vası dār-ı ʿilliyīn ola ve menzili firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 1). [āḫıratda, -da]*
- vefatına degin hīç küstaḫlıḳ idüp Ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan ne dünyāda ne āḫıratda nesne istememişdür ve hīç edebsüzlik idip bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 12). [āḫıratda, -da]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Fużayl'uñ fażāyiline göre **āḫıratda** maḳāmat ve dünyādaki ʿibādetine göre cennetde derecāt nasīb idüp menāzil-i tāyībīnden aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 11). [āḫıratda, -da]*
- tebāreke ve taʿālā aña dünyā devleti yirine **āḫırat** şāhlıġı ve bu cihān ʿizzeti yirine ol cihān pādişāhlıġı müyesser idüp dünyādaki sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 3). [āḫırat,]*
- aña münasib anda bir derece bulınur Her kişi ki dünyada tehz̲īb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider **āḫıratda** derecātı ziyāde olur ve her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 4). [āḫıratda, -da]*
- āḫıratda aña irem diyü ise gine cennet de aña yetişen ol olur tecellī-yi z̲ātdan maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 11). [āḫıratda, -da]*
- anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve **āḫıratda** anuñ le̲zz̲eti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi z̲āt ile rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 15). [āḫıratda, -da]*
- ı mevte varmadın varacaġı yiri görür ve her kişi ölmezden öñdin **āḫıratda** menzilini görse gerek cennetde cehennemde varacaġı ne yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 5). [āḫıratda, -da]*
- āḫıratda s̲evābını aña bağladı bize daḫı vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 5). [āḫıratda, -da]*

- tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup tevbesine sebeb oldı kendü dünyā ararken baḫtı müsāʿid olup nā-gāh **āḫıratı** buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki ḫaberi yoġ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 2). [āḫıratı, -ı]*
- taʿālā aña **āḫıratda** tevekküline göre riʿāyetler ve teslīmine münāsib ʿināyetler idüp menāzil-i mütevekkilīnden esnā-yı maḳāmātda ve derecāt-ı muvaḥḥıdīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 9). [āḫıratda, -da]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr ve ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine göre **āḫıratda** bī-ḥad meşūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 6). [āḫıratda, -da]*
- olmaz bu ikisi daḫı **āḫırat** içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 1). [āḫırat,]*
- leẕẕetine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş leẕẕetlerin **āḫıratda** dilerler imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 5). [āḫıratda, -da]*
- teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun didüginiñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı **āḫıratda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 12). [āḫıratda, -da]*
- muḳābelesinde **āḫıratda** birine biñ meşūbāt ve bu dārda çekdügi belālar ʿıvażı ol dārda bī-ḥad ḥasenāt müyesser idüp ḥurūf u naẓm-ı ḳıra'atınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 11). [āḫıratda, -da]*
- secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ẓāhırde ve bāṭında ʿulūmına göre **āḫıratda** meşūbāt-ı bī-ḥad ve anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 16). [āḫıratda, -da]*
- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre **āḫıratda** riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 7). [āḫıratda, -da]*
- āḫıratda mertebesi dünyāda kendünüñ elindedür ol dārdaki ḥużūrı bu dārdaki taʿabbudındadur her bir leẕẕetden bunda geçdükçe anda bir derecesini arturur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 1). [āḫıratda, -da]*
- āḫırat içün gerek ḥıfẓ-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 5). [āḫırat,]*
- ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿibādetine şahādet ider **āḫıratda** aña yardım idüp ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 15). [āḫıratda, -da]*
- yatup uyuyabilür ve ne ḥużūrla oturup yimek yiyebilür Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña dünyādaki riyāżetleri muḳābelesinde **āḫıratda** ḥużūr u refāḥiyyet ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 4). [āḫıratda, -da]*
- ḳaçan zāhid oluram ki ʿālemde hiçbir nesneye ḳāniʿ olmazam cemīʿ dünyāya ve ʿuḳbāya baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña **āḫıratda** himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 12). [āḫıratda, -da]*
- idüp aladur ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına () ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve dünyā yirine **āḫıratı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 6). [āḫıratı, -ı]*

- **āḫıratda** vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu ḥālet ‘ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh’uñ luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye ‘ināyet iderse ol ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 11). [āḫıratda, -da]*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh’la mu‘āmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve **āḫıratda** ol kişiye anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve şol kişiye ki ‘işyānı ucından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 14). [āḫıratda, -da]*
- yitişmez ki ol mertebeye ḳanā‘atı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā‘at idüp anda ḳalmaz ve eger murādı **āḫırat** ise anda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 8). [āḫırat,]*
- nice gerekse göñle müyesser olmaz her mü’min-i müs̱āb olan muṣīb-i esrār-ı ma‘ārif olmaz ve her ḥāmil-i kitāb olan ‘ārif-i nüket ü laṭāyif olmaz her rūz **āḫıratda** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 2). [āḫıratda, -da]*
- iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẕarları ol idi gine **āḫırātda** leẕẕātını ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 7). [āḫırātda, -da]*
- anda ol ḳadar cenneti görür eger **āḫıratda** ḥālüñ bilmek isterseñ dünyāda nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh içün nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 9). [āḫıratda, -da]*
- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar **āḫıratda** vebālini görmez N’olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n’olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 1). [āḫıratda, -da]*
- ki bir kişinüñ yüki yeynilür bir sehlce zaḥmet ile **āḫıratda** bunca belādan ḳurtılur
  andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 1). [āḫıratda, -da]*
- muḳayyid olmaz ṭurur anlaruñ cemīʿ ʿuḳūbātları **āḫırata** yıġılur meger anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 13). [āḫırata, -a]*
- Rabb’ini sevmez ve her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez ve her kim ki dünyāyı sever **āḫıratı** sevmez ve her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 12). [āḫıratı, -ı]*
- nite ki dünyā seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven **āḫırat** fikrini ḳor her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 15). [āḫırat,]*
- āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol es̱nāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 17). [āḫırat,]*
- dünyāyı sever āḫıratı sevmez mümkin degüldür iki ḳarpuz bir ḳoltuġa ṣıġmaz meger dünyāya **āḫırat** içün maḥabbet ide dünyā anuñ meksebidür diyü meveddet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 18). [āḫırat,]*
- varduġını tamām göñlinden bile-y-idi ve eger **āḫıratda** anuñ ʿaynu’l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ leẕẕātı içün daḫı çalışur ṭurmazdı ve şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 3). [āḫıratda, -da]*
- sevmek olmaz gine **āḫırat** sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda ʿömrini Ḥaḳ taʿālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 1). [āḫırat,]*

- iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup dünyāda gine **āḫırat** içün çalışmazlar hemīn **āḫırat** añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 6). [āḫırat,]*
- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur **āḫırat** seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 7). [āḫırat,]*

āḫırat bāzārı: *Ahiret hayatı.*

- evvel beyyāʿ-ı leʿālī idi ṣoñra merc-i ʿālī oldı ṭaş cevherlerini söz gevherlerine degişdi ve ṣadef lūlūsini incilerine barışdı **āḫırat bāzārı** içün dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 8). [āḫırat bāzārı,]*

āḫırat belālarından: *Öbür âlemde azâba uğrama, cezâ görme korkusu.*

- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki **āḫırat belālarından** daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 7). [āḫırat belālarından,-n,-dan]*

āḫırat evini: *Ahiret evi. II Ahiret hayatı.*

- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki **āḫırat evini** yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 16). [āḫırat evini,-n, i]*

āḫırat fikrinde olup: *Ahiret endişesinde olmak.*

- bu andan ʿāḳıl ola ki bu **āḫırat fikrinde olup** ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā lezzetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 11). [āḫırat fikrinde olup, -up]*

āḫırat ḥesābını: *Allah tarafından insanların bu dünyada iken yaptıkları iyilik ve kötülüklerden dolayı ahirette sorguya çekilmesi.*

- getürmemekdendür ve kimseneye ḥased itme ki ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür ve ḥarām rızḳ yime ki ol **āḫırat ḥesābını** añmamaḳdandur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 2). [āḫırat ḥesābını, -n, -ı]*
- ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan **āḫırat ḥesābını** añmaz egerçi ol aña ınandum ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 18). [āḫırat ḥesābını, -n, -ı]*

āḫırat şāhlıġı: *Ahiret padişahlığı.*

- tebāreke ve taʿālā aña dünyā devleti yirine **āḫırat şāhlıġı** ve bu cihān ʿizzeti yirine ol cihān pādişāhlıġı müyesser idüp dünyādaki sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 3). [āḫırat şāhlıġı, -ı]*

āḫıratdaġı: *Ahiretteki.*

- ʿameliyyesini arturur cennetde merātibi izdiyādda olur Her kişi bunda cennetdeki derecesi-y-içün çalışur ve her kişi ki bunda ʿamel itmekle **āḫıratdaġı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 6). [āḫıratdaġı,]*

aḫır-ı ʿömrine: *Hayatın sonu.*

- ki ol maḳṣūd muḳadder olmış ola ve ol maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden **aḫır-ı ʿömrine** degin ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 10). [aḫır-ı ʿömrine, -i, -n, -e]*

aḥkām: *Hükümler, emirler, buyruklar.*

- aña göre **aḥkāmı** olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 9). [aḥkāmı, -ı]*
- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ eṭibbāsı olur ve getürdükleri **aḥkām** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 4). [aḥkām,]*
- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿizām ẕevāhırde ḳalmış olalar ve anlar daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā ki anlar eyle olalar ve ol **aḥkāmuñ** limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 14). [aḥkāmuñ, -uñ]*
- bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād ol **aḥkāmun** ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 16). [aḥkāmun, -uñ]*
- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı göre aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 17). [aḥkām,]*
- muḥāl olur Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez ve bunuñ gibi iḥtimālāt ile ʿaḳla iʿtimād bozılmaz ʿaḳluñ **aḥkāmı** bu ʿālemüñ aḥvāline göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 6). [aḥkāmı, -ı]*
- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāyā ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol **aḥkām** ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 10). [aḥkām,]*
- müstaḳīm anuñ gibide sākit olur ve ẕevk-i selīm ol **aḥkāmda** şāmit olur meger şeyṭān vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı oluşdura bildügin bilmedügin bir birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 11). [aḥkāmda, -da]*
- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀḳil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol **aḥkām** ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 14). [aḥkām,]*
- elbette anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl ü **aḥkām** ki ʿālem-i mülk ü şahādet içinde görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 15). [aḥkām,]*
- ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ **aḥkāmlarına** vicdān-ı muḥkem ile bu naẓarlar ẓahīr ola ve tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 15). [aḥkāmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

- iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve bu fiʿlüñ **aḥkāmı** mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 5). [aḥkāmı, -ı]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʻālem-i maʻnānuñ **aḥkāmı** ʻālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʻasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 7). [aḥkāmı, -ı]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ **aḥkāmını** ʿālem-i ẓāhirde iken çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler baʿżısını seçmezler ʿālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 17). [aḥkāmını, -ı, -nı]*
- Allāh'uñ **aḥkāmı** ve şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı s̱ānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 3). [aḥkāmı, -ı]*
- bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve ẓuhūr ider ol sebebden żarūrī aña münāsib **aḥkām** ister fi'l-cümle nite ki ʻulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 9). [aḥkām,]*

aḥkām-ı dīniyyede: *Dinin hükümleri.*

- bir birine taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden ve fürūʿ-ı şerīʿatde fāżıllardan idi **aḥkām-ı dīniyyede** re'y-i ʿālīsi var idi ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 16). [aḥkām-ı dīniyyede, -de]*

aḥkām-ı ḫakḳ'ı: *Allah'ın hükümleri, kanunları.*

- müştaheyātıdur şeyḫ olanlar bunları tamām farḳ itmek gerek şehvet yolını ḳoyup ʻaḳl yolına gitmek gerek şol şeyḫ ki **aḥkām-ı Ḫaḳḳ'ı** … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 6). [aḥkām-ı ḥaḳḳ'ı, -ı]*

aḥkām-ı şerīʿati: *Dinin hükümleri.*

- tevḥīd ol vaḳt tamām olur ki teklīfi gözede ve **aḥkām-ı şerīʿati** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 19). [aḥkām-ı şerīʿati,-i]*

āhla ola: *Feryat, figan ile olmak.*

- aña ne ḫalel virür çün derūnı **āhla ola** Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 7). [āhla ola, -a]*

aḫlāḳ: *Mizaç, tabiat, huy.*

- fānīyem her ne kim ola anuñdur Yaʿnī dimek olur ki ṣıfātı tehẕīb olınup düzilmişdür ve **aḫlāḳı** tebdīl olınup degişilmişdür Kibrüñ yaramazlığı benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 12). [aḫlāḳı, -ı]*
- gelür ve hem fanāya varıcaḳ **aḫlāḳı** yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 13). [aḫlāḳı, -ı]*

- tamām ise bir ṭarafı eksikdür ve eger **aḫlāḳınuñ** bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür Eger ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 13). [aḫlāḳınuñ,]*
- mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla **aḫlāḳa** işāret olınur ve her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olur Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 7). [aḫlāḳa, -a]*
- bunda **aḫlāḳını** tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 9). [aḫlāḳını, -+ı, -+(n)ı]*
- artar çünki bu geçen muḳaddemāt maʿlūm oldı-y-ısa ve bu ẕikr olınan mefhūm oldı-y-ısa baʿīd degüldür ki Bişr-i Ḥāfī **aḫlāḳını** tehẕīb itmekle nişf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 2). [aḫlāḳını, -ı, -n, -ı]*
- eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aşamm u ebkem idi **Aḫlāḳı** raḥmāni ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 4). [aḫlāḳı, -ı]*
- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına şunılmışdur anı getürmişlerdür şol **aḫlāk** ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 12). [aḫlāk,]*
- verāʿ bābında anuñ mübālaġasınuñ ġāyeti yoḳdur Cemīʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb idi ve cümle efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 18). [aḫlāḳı, -ı]*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve **aḫlāḳı** ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 9). [aḫlāḳı, -ı]*
- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan **aḫlāḳda** gözükür hele biz göreyoruruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 13). [aḫlāḳda, -da]*
- tecerrüdleri ġālib imiş bunda ekmel olalar zīrā fażīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ **aḫlāḳınuñ** kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 16). [aḫlāḳınuñ, -ı, -nuñ]*

aḫlāḳ-ı fütüvvet: *Cömertlik ahlakı.*

- nübüvvet **aḫlāḳ-ı fütüvvet** Kaʿbe-i ṣafā ve ḳıble-i vefā sulṭānü'ş-şeriʿa ve bürhānü'ṭ-ṭarīḳa nāṣıḥu'l-müslimīn ḫüccetü'l-lāhi ʿalā'l- ḫalḳı ecmaʿīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 3). [aḫlāḳ-ı fütüvvet,]*

aḫlāḳ-ı ḥasenesi: *Güzel huylar.*

- olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe efʿal-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 18). [aḫlāḳ-ı ḥasenesi, -si]*

aḫlāḳ-ı marżiyyesi: *Hoşnut olunmuş huylar.*

- saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi **Aḫlāḳ-ı marżiyyesi** ḥadden artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẓīri yoġ idi

zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 13). [aḥlāḳ-ı marżiyyesi, -si]*

aḥmaḳ: *Budala, akılsız.*

- buña muḫālefet ider yā **aḥmaḳdur** yā münāfıḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 11). [aḥmaḳdur, -dur]*
- yoḳdur her kim ki anda şekk ider yā mülḥiddür veyā **aḥmaḳdur** erbāb-ı ḳulūbdan hīç kimsenüñ bunda tereddüdi yoḳdur anuñ taṣarrufını görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 15). [aḥmaḳdur, -dur]*
- dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan **aḥmaḳ** kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 2). [aḥmaḳ,]*

aḥmed: *Ahmed-i Bazargan. II Ahmed-i Harb döneminde yaşamış, dünyaya düşkünlüğüyle metinde yer almış bir kişi.*

- hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi ve yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol **Aḥmed** dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 2). [aḥmed,]*

aḥmed: *Evliyânın büyüklerinden. İsmi Ahmed bin Harb, künyesi Ebû Abdullah'tır. Nişabur'da doğdu. Doğum târihi bilinmemektedir. 848 (H.234) senesinde vefât etti.*

- Aḥmed dīninde bī-miṣl olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde ol ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş ise anı bitirürdi baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 3). [aḥmed,]*

aḥmed-i bāzargān: *Ahmed-i Harb döneminde yaşamış, dünyaya düşkünlüğüyle metinde yer almış bir kişi.*

- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine **Aḥmed-i Bāzargān** dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 16). [aḥmed-i bāzargān,]*

aḥmed-i ḥanbel: *Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî el-Mervezî (ö. 241/855) Hanbelî mezhebinin imamı, muhaddis, fakih.*

- yegāne maḳbūlu'l aḫlāḳ ve merżīü'l-ʿamel İmām-ı Müslimīn **Aḥmed-i Ḥanbel** ravvaha'llāhu rūḥahu bi'r-rūḥi ve'r-reyḥāni ve askanahu fī aʿlā ferādīsi'l-cinān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 5). [aḥmed-i ḥanbel,]*

aḥmed-i ḥarb: *Evliyânın büyüklerinden. İsmi Ahmed bin Harb, künyesi Ebû Abdullah'tır. Nişabur'da doğdu. Doğum târihi bilinmemektedir. 848 (H.234) senesinde vefât etti.*

- pīr-i Ḫurāsān **Aḥmed-i Ḥarb** razıya'llāhu ʿanhu ve keremehu'llāhu fī dāri's-selām ve bevve'e lehu mekānahu fī menzil ve maḳām Aḥmed-i Ḥarb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 5). [aḥmed-i ḥarb,]*
- pīr-i Ḫurāsān Aḥmed-i Ḥarb razıya'llāhu ʿanhu ve keremehu'llāhu fī dāri's-selām ve bevve'e lehu mekānahu fī menzil ve maḳām **Aḥmed-i Ḥarb** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 6). [aḥmed-i ḥarb,]*
- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 16). [aḥmed-i ḥarb,]*
- gine ol virdi Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış **Aḥmed-i Ḥarb'dan** rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 4). [aḥmed-i ḥarb'dan, -dan]*
- seyyi'ātını eküp ẕemm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki ol seyyi'ātuñ ʿiḳābından mesāvīsinüñ sevābı artuġ ola Rivāyet olınur ki **Aḥmed-i Ḥarb** hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 14). [aḥmed-i ḥarb,]*

aḥşam: *Akşam.*

- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp **aḫşam** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 12). [aḫşam,]*
- aḫşam ne yesem gerek diyü fikr ḳılur mı Bir dünyā ḥavāyicini teslīm idüp ışmarlar kendüsi elinden geldügi ḳadar anuñ ḫidmetini eyler İmdi mü'min olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 7). [aḫşam,]*

aḥsana'llāhu ʿuḳbāhu ka-mā aḥsana ūlāhu ve ballaġahu ila aʿlā mā yatammanāhu ve yarżāhu: *Allah onun dünyasını güzelleştirdiği gibi ahiretini de güzelleştirsin ve ona arzu ettiği yüce makamları versin.*

- ʿAbdu'llāh bin Mübārek aḥsana'llāhu ʿuḳbāhu ka-mā aḥsana ūlāhu ve ballaġahu ila aʿlā mā yatammanāhu ve yarżāhu Bu daḫı muḫteşemān-ı aṣḥāb-ı ṭarīḳat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 6). [aḥsana'llāhu ʿuḳbāhu ka-mā aḥsana ūlāhu ve ballaġahu ila aʿlā mā yatammanāhu ve yarżāhu,]*

aḥsen: *Daha güzel, en güzel.*

- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan **aḫsenini** seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 2). [aḥsenini, -i, -n, -i]*

aḥvāl: *Durumlar, hâller, vaziyetler.*

- bunuñ emsāli anuñ ʿibādetde **aḥvāli** ve maʿrifetde aḳvāli vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 13). [aḥvāli, -i]*
- āḥvali muḫtelif olur bir ḥāl üzerine olmaz ve evḳātleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 19). [āḥvali, -i]*
- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki **aḥvāline** naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 10). [aḥvāline, -i, -n, -e]*
- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde **aḥvali** var ki teẕkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 11). [aḥvali, -i]*
- riʿayet itmezse bāṭını **aḥvāli** daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 5). [aḥvāli, -i]*
- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmezcemīʿ-i **aḥvāli** Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 12). [aḥvāli, -i]*
- nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fenāda olur aña göre **aḥvāli** olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña münāsib aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 5). [aḥvāli, -i]*
- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ **aḥvālinde** tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 12). [aḥvālinde, -i, -n, -de]*
- olur ve anda deñizler olur ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ **aḥvālini** vasf ider-isem ve eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 18). [aḥvālini, -i, -n, -i]*
- söyündüre ve bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm cehennem ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ **aḥvāli** ʿacīb olur ve anda olan ṣuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 18). [aḥvāli, -i]*
- muḥāl olur Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez ve bunuñ gibi iḫtimālāt ile ʿaḳla iʿtimād bozılmaz ʿaḳluñ aḥkāmı bu ʿālemüñ **aḥvāline** göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 6). [aḥvāline, -i, -n, -e]*
- olur idrāk irmedügi ʿālemüñ ḥalini ne bilür iki ʿālemüñ ḥükmi bir olmaz ol ʿālemüñ **aḥvāli** bu ʿāleme ḳıyās olınmaz her ne ki ʿaḳl-ı ṣaḥīḥ ḥükm ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 8). [aḥvāli, -i]*
- elbette anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl ü aḥkām ki ʿālem-i mülk ü şahādet içinde görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ **aḥvāli** bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 16). [aḥvāli, -i]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadar **aḥvāl** ola nice sürür ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu miḳdār verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 9). [aḥvāl,]*
- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini anuñla ziyāde bulurdı ve sülūk-ı maḳāmatda teveccühini anuñla gökçek görürdi Tevekkülini arturduḳça **aḥvāli** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 12). [aḥvāli, -i]*

- ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 4). [aḥvāli, -i]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını ʻālem-i ẓāhirde igen çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler baʻżısını seçmezler ʻālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 17). [aḥvālini, -i, -n, -i]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ **aḥvāli** ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurduḳları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 5). [aḥvāli, -i]*
- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 3). [aḥvālini, -i, -n, -i]*
- aña andan ulu ʻayb olmaz ve anlaruñ **aḥvāli** daḫı gine mütefāvit olur baʻżı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). [aḥvāli, -i]*
- ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī aña işāretdür ki bu **aḥvāl** mübtedī olana gerekdür şevḳini arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 5). [aḥvāl,]*
- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sāʻat bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 2). [aḥvaline, -i, -n, -e]*
- berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse daḫı itmesün tek ol ḥarāmı işledügi ḳadar müddet anı işlemesün Bu bir ḥāldür ki **aḥvālini** muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 8). [aḥvālini, -i, -n, -i]*
- iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe aʻmāl ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā ṣāyed bir niçe maʻāṣī daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi **aḥvālde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 18). [aḥvālde, -de]*
- itdi **aḥvālini** tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 13). [aḥvālini, -i, -n, -i]*
- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü **aḥvālini** arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 14). [aḥvālini, -i, -n, -i]*
- gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ **aḥvālinden** bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ekl ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 15). [aḥvālinden, -i, -n, -den]*

aḥvāl ü aḥkām: *Haller ve hükümler.*

- elbette anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol **aḥvāl ü aḥkām** ki ʿālem-i mülk ü şahādet içinde görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 15). [aḥvāl ü aḥkām,]*

aḥvāl-i ʻuḳbāda: *Âhiretteki haller.*

- ṭālib ola İmdi bu bir maʻnādur ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur bu bir ḥāletdür aḥvāl-i ūlāda daḫı bulınur **aḥvāl-i ʻuḳbāda** daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 4). [aḥvāl-i ʻuḳbāda, -da]*

aḥvāl-i ūlāda: *Dünya halleri.*

- ṭālib ola İmdi bu bir maʻnādur ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur bu bir ḥāletdür **aḥvāl-i ūlāda** daḫı bulınur aḥvāl-i ʻuḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 4). [aḥvāl-i ūlāda, -da]*

aḳ: *Akmak, damlamak, dökülmek.*

- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden **aḳan** ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḫrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 5). [aḳan, -an]*
- nirden bulduñ didüm Eyitdi Sen bu gice dünle ṭurup Ḥaḳk'a müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ ol gözüñden **aḳan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 16). [aḳan, -an]*
- güller bitürüp baʿżısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra **aḳup** ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 6). [aḳup, -up]*

ak: *(Sıvı maddeler için) bir yerden başka yere gitmek.*

- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar **aḳar** her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 16). [aḳar, -ar]*

aḳal: *Çok (daha, en, pek) az, en aşağı.*

- idenlerüñ **aḳal** mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve bu daḫı şol taḳdīrçedür ki ol aḥādīṯ tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 13). [aḳal,]*

aḳar ṭururdı: *Akıp gitmek.*

- olınca gözi yaşı **aḳar ṭururdı** Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ göñlegi dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram dir idi Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 11). [aḳar ṭururdı, -ur, -dı]*

aḳārib: *Yakın akrabâlar, hısımlar.*

- cūdı sebebi-y-ile başılur görinmez olur cūd settarü'l ḳabāyiḥ olur ve büḫl keşşāfü'l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi ecānibe maḥbūb ider ve büḫl ādemi **aḳāribe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 2). [aḳāribe, -e]*

akça: *Akçe, küçük gümüş para.*

- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki **aḳçam** vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 12). [aḳçam, -m]*
- ādem olur ki **aḳça** anuñ dīnini bozar ādem olur ki **aḳça** ile dīnini düzer her ʿamel niyetine göre olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur eger niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 15). [aḳça,]*
- Sevrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse **aḳça** çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi Taʿaccub itdiler Eyitdi Bu benüm dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 9). [aḳça,]*
- idi Uşta **aḳça** dirdüm her gāh ki baña bir maẕīḳden duḫūl ide idi bunuñla defʿ iderdüm didi İmdi niçe kere diyüp ṭururuz ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 13). [aḳça,]*
- buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir **aḳça** içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 12). [aḳça,]*
- günden ṣoñra ölür Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek **aḳçası** çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 8). [aḳçası, -sı]*
- tezkireye naẓar itdi yitmiş biñ **aḳça** deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun didüginiñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 11). [aḳça,]*
- N'ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim içün ḳullıḳ iderler benüm **aḳçamdan** ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 6). [aḳçamdan, -m, -dan]*
- ḳaftanlardan ki düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür ki kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve **aḳçayı** ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 4). [aḳçayı, -y, -ı]*
- mirḳātı olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlıġına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden ol kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā **aḳça** fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 6). [aḳça,]*
- bir göñül ki **aḳça** fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 7). [aḳça,]*
- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle **aḳça** sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 14). [aḳça,]*
- ṣanur belī **aḳçasuz** daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 17). [aḳçasuz, -suz]*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭursa dāyima fuḳara ile yeyüp yedürürse bu ḥālet **aḳça** sevmek olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 4). [aḳça,]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi **aḳça** ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 5). [aḳça,]*

- ziyāde olur ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni baġlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 8). [aḳçaya, -y, -a]*
- olsun ve eger göñli **aḳça** fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir **aḳça** girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 14). [aḳça,]*
- göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir **aḳça** içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger **aḳça** virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 5). [aḳça,]*
- oḳumaġuñ sevābı ne ḳadar çoḳdur bir **aḳçadan** olan fāyidenüñ aña nisbeti yoḳdur eger ol aña tamām yaḳīn idüp ınana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 7). [aḳçadan, -dan]*

ʿ**āḳıbet:** *Sonunda.*

- bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿ**aḳıbet** hebā-yı mensūr olur ġāyet andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 1). [ʿaḳıbet,]*

ʿ**āḳıbet:** *Son, nihayet II Ölümden sonraki hal, ahiret hayatı.*

- emr-i şerʿe imtiṣāl olınmaz Bir yirde ki recā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿ**āḳıbet** ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 6). [ʿāḳıbet,]*
- emāreti bulına dimek olur yoḫsa bir kişinüñ ʿ**āḳıbetinde** cennetī veya cehennemī olmasına şimdi ḳaçan ḥükm olınubilür ve hem eger maḳṣūd ʿ**āḳıbetinde** cehennemī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 11). [ʿāḳıbetinde, -i, -n, -de]*
- geçüre ve bu ḳadar ınanmaġa ınanmaḳ diye ve bu ḳadar taṣdīḳi bilmek ṣaya İrādet elindedür her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿ**āḳıbeti** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 14). [ʿāḳıbeti, --i]*

ʻaḳīde: *Îman, îtikat.*

- gibi kimsenüñ fiʻli ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ **ʻaḳīdesine** iʻtiḳād olur ve ne anuñ aʻmāline iʻtimād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne ʻahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 1). [ʻaḳīdesine, -si, -n, -e]*

ʿ**aḳīde:** *Kuvvetle benimsenen görüş tarzı, inanç.*

- niyyet ile zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿ**aḳīdesi** Ḳurān'uñ ḥudūṣına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 10). [ʿaḳīdesi, -si]*

ʿ**ākil:** *Akıllı (kimse).*

- ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a şordı ki ʿ**āḳil** diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 16). [ʿāḳil,]*
- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿ**āḳil** kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 1). [ʿāḳil,]*
- itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿ**Aḳil** oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 14). [ʿaḳil,]*
- ʿizzetde icābet bulur Şol ki ʿ**āḳildür** anlardan şaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla edeb ile dirilmek gerek Rivāyet olınur ki bir gün Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 17). [ʿāḳildür, -dür]*
- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿ**āḳil** ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 10). [ʿāḳil,]*
- şoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ gerçek eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden ne bilür Biñ ʿ**āḳil** pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 8). [ʿāḳil,]*
- mükāşifāt-ı sübḥāniye bu emrde ittifāḳ itmüşlerdür ki ġaybet insānda ʿaẕāyim-i ẕünūbdan ve mesāvī ʿ**āḳilde** ʿuyūbdandur Cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 8). [ʿāḳilde, -de]*
- tamām ınanmaz Bir ʿ**āḳil** ki ḥesāb-ı āḫırata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 19). [ʿāḳil,]*
- ḫayra niyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza ṣevābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿ**Āḳiller** anı bilürler ki evde oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 18). [ʿāḳiller, -ler]*
- İmdi her ʿ**āḳil** ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her ẕekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 9). [ʿāḳil,]*
- leẕẕetine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿ**āḳıllar** imiş leẕẕetlerin āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 5). [ʿāḳıllar, -lar]*
- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle şanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿ**āḳıldur** ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 12). [ʿāḳıldur, -dur]*
- muḫālefet eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿ**Āḳıl** kime dirler diyü şordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 2). [ʿāḳıl,]*
- idüp aladur ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına ʿ**Āḳıl** oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve dünya yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 6). [ʿāḳıl,]*
- ve çün cemīʿ aʿżā anuñ āṣār-ı ḳudretidür ʿ**āḳıl** anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḫużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 1). [ʿāḳıl,]*

- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿ**āḳıla** vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 8). [ʿāḳıla, -a]*
- ḥażmi mü'eddī olur İmdi ʿ**āḳıla** lāzımdur ki evvelkisini defʿ eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye ve ikincisinde şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 3). [ʿāḳıla, -a]*
- tamām ʿ**āḳıl** ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż vardır ki andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 5). [ʿāḳıl,]*
- gelmişdür pes ʿ**āḳıla** lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 13). [ʿāḳıla, -a]*
- ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿ**āḳıl** olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 17). [ʿāḳıl,]*

ʿ**āḳıl ola:** *Akıllı olmak.*

- bu andan ʿ**āḳıl ola** ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā lezzetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 11). [ʿāḳıl ola, -a]*

ʿ**ākil olan:** *Akıllı olan kişi.*

- Ol sebebdendür ki ʿ**āḳil olanlar** ehlu'llahūñ ādābını gözedüp iḫrāz iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa diyü iḫtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 13). [ʿāḳil olanlar, -lar]*
- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿ**Āḳil olan** anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 13). [ʿāḳil olan,]*
- ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿ**āḳil olan** cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 5). [ʿāḳil olan,]*
- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbebātı biri birine baġladı ʿ**āḳil olan** daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 18). [ʿāḳil olan,]*
- ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 18). [ʿāḳıl olan,]*

ʿ**ākıl olan:** *Akıllı olan (kimse).*

- ol iʿtiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve **'āḳıl olan** anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 8). [ʿāḳıl olan,]*

- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendü daḫı itmek olmaz **‘āḳıl olan** dāyimā naẓar u *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 12). [‘āḳıl olan,]*
- fi’l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿ**āḳıl olan** bilür ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 11). [ʿāḳıl olan,]*
- riḳḳiyyet arasında ʿibādetle kemāli artar ʿ**Āḳıl olan** mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 5). [ʿāḳıl olan,]*

ʿāḳıl ola-y-ıdı: *Akıllı olmak.*

- tamām ʿ**āḳıl ola-y-ıdı** māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż vardır ki andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 5). [ʿāḳıl ola-y-ıdı, -a, -y, -ı, -dı]*

ʿākil olup: *Akıllı olmak.*

- yanmalu ola ol kişi ʿ**āḳil olup** buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 5). [ʿāḳil olup, -up]*

ʿākılāne: *Akıllıca, mantıklı.*

- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyīmā ʿ**āḳılāne** ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 13). [ʿāḳılāne,]*

ʿākilāne: *Akıllıca.*

- evvelkisinüñ fiʿli ʿ**āḳilane** ṣoñraġı ʿabes ṣayıla Ol şerīʿate muvāfiḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı şerʿ üzerinedür şerʿe muvāfiḳdur her kim ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 9). [ʿāḳilane,]*

ʿākıllıḳ idüp: *Uyanık davranmak.*

- pes anuñ nefsi anda rāḥat olmayup bunuñ nefsi ḥużūrda ola bu ʿ**āḳıllıḳ idüp** nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı nefsi maṣlaḥatı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 13). [ʿāḳıllıḳ idüp, -üp]*

ʿakl: *Akıl, us.*

- daḫı olur ve āteş anda da te’s̲īr itmemek Mālik’e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿ**aḳl** ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki şoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 6). [ʿaḳl,]*
- ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb’i benden yig bilür ben ʿ**aḳl-ile** bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫiz̲metine varuram Rabb’ümden ḫaber *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 5). [ʿaḳl-ile, -ile]*
- şoraram dirdi Fi’l-vāḳiʿ girçek eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur ve ʿ**aḳl-ile** gözeden ne bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 7). [ʿaḳl-ile, -ile]*
- olur ve yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi şūfīnüñ yanında dūn olur Ol Ḥaḳḳ’a yolından varur bu ʿ**aḳl-ile** ṭaşradan yürür Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 10). [ʿaḳl-ile, -ile]*
- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẕevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 14). [ʿaḳlı, -ı]*
- ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿ**aḳl** bilmez biñ yıl çalışur-ise bir çöpüñ ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi var ki andan ṭaşra *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 15). [ʿaḳl,]*
- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿ**Aḳl** şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 17). [ʿaḳl,]*
- ḳarār eyleyübile ʿ**Aḳl** ṭāvusi ḳuds gülzārında cevlān idemez ve fikr bülbüli ol bāġ içinde tereyān idemez ʿAḳl ṭūṭīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 1). [ʿaḳl,]*
- ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi ḳuds gülzārında cevlān idemez ve fikr bülbüli ol bāġ içinde tereyān idemez ʿ**Aḳl** ṭūṭīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 2). [ʿaḳl,]*
- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿ**Aḳl** müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 3). [ʿaḳl,]*
- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿ**Aḳl** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 4). [ʿaḳl,]*
- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿ**Aḳl** vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 6). [ʿaḳl,]*
- yasaġın yürüdemez Eger ʿ**aḳl** daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve eger fikr daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 7). [ʿaḳl,]*
- ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir baḥs̲dür ki nā-gāh añlayanuñ ʿ**aḳlını** ḥayret alur ve bir mesʾeledür ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 9). [ʿaḳlını, -ı, -n, -ı]*
- bunuñ ġavrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur ki ʿ**aḳl-ile** daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 12). [ʿaḳl-ile, -ile]*

- muḥāl olur Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez ve bunuñ gibi iḥtimālāt ile ʿaḳla iʿtimād bozılmaz ʿ**aḳluñ** aḥkāmı bu ʿālemüñ aḥvāline göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 6). [ʿaḳluñ, -uñ]*
- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāyā ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿ**aḳl** anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 10). [ʿaḳl,]*
- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿ**aḳlla** bilinmez bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 11). [ʿaḳlla, -la]*
- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿ**aḳlla** aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 6). [ʿaḳlla, -la]*
- müctehid olana muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur her ne dirse aña uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿ**aḳlı** baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 12). [ʿaḳlı, -ı]*
- te'vīl idüp ʿ**aḳlına** uya Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān'uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān'dan murād hemīn bu elfāẓı añlarlardı hīç kelām-ı nefsi ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 3). [ʿaḳlına, -ı, -n, -a]*
- Ḥāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿ**aḳla** lāzım olan oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 4). [ʿaḳla, -a]*
- ḫalef eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü şordılar ve Bir kişinüñ ʿ**āḳlı** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 2). [ʿāḳlı, -ı]*
- muḫālefet eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü şordılar ve Bir kişinüñ ʿ**āḳlı** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 2). [ʿāḳlı, -ı]*
- yirde ʿ**āḳl** aña mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 9). [ʿāḳl,]*
- şol ki mes'ele-i evveldür ʿ**aḳlla** bilinür ve fikr yolından aña delīl bulınur ve şol ki mes'ele-i sālisedür vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 11). [ʿaḳlla, -la]*
- muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm ki **'aḳl** 'uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her 'ālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 11). ['aḳl,]*
- bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde **'aḳla** gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 13). ['aḳla, -a]*
- ekile rūḥ ol dem ḫużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿ**aḳla** ḫumārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 3). [ʿaḳla, -a]*
- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳademi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿ**Aḳluñ** evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 8). [ʿaḳluñ, -uñ]*

- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭab‘ı ūz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki **‘aḳluñ** müdrikātı-y-ıla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 8). [‘aḳluñ, -(u)ñ]*
- ġayrini fārik olur ‘aḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez şer‘de niçe yirler olur ki **‘aḳl** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 10). [‘aḳl,]*
- ‘aḳl süvārları ol yirlere varıcaḳ licāmını çekmek gerek ve maḥāmil-i ārāyiş-i efkār ol maḥalde çökmek gerek niçe nesne ẓāhir-i şerī‘atde eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 13). [‘aḳl,]*
- mesā’īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ anlar ‘ulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler olur ki havānuñ ḥükmi olur kişi **‘aḳluñ** ṣanur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 14). [‘aḳluñ, -(u)ñ]*

‘aḳl süvārları: *Akıl süvarileri. II İdrak ve düşünme yeteneği, kavramlarla bilme melekesi bağlamında.*

- ‘aḳl süvārları ol yirlere varıcaḳ licāmını çekmek gerek ve maḥāmil-i ārāyiş-i efkār ol maḥalde çökmek gerek niçe nesne ẓāhir-i şerī‘atde eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 13). [‘aḳl süvārları, -lar, -ı]*

‘aḳl yolına: *Mantıka, düşünceye dayalı olan yol.*

- müştaheyātıdur şeyḫ olanlar bunları tamām farḳ itmek gerek şehvet yolını ḳoyup **‘aḳl yolına** gitmek gerek şol şeyḫ ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ’ı … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 6). [‘aḳl yolına, -n, -a]*

ʿaḳla uyup: *Mantıklı hareket etmek.*

- idüp aladur ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına ʿĀḳıl oldur kim ʿ**aḳla uyup** vehmi ḳoya ve dünya yirine āḫıratı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 6). [ʿaḳla uyup, -up]*

ʿaḳlı geldi: *Aklı başına gelmek; ayılmak, kendine gelmek.*

- ḳaldı Bir zamān ʿ**aḳlı geldi** biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 1). [ʿaḳlı geldi, -di]*

ʿaḳl-ı müstaḳīm: *Hüküm ve kararlarında doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayıran akıl, sağduyu.*

- müstaḳīm anuñ gibide sākit olur ve ẕevk-i selīm ol aḥkāmda ṣāmit olur meger şeyṭān vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı oluşdura bildügin bilmedügin bir birine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 11). [ʿaḳl-ı müstaḳīm,]*

ʿakl-ı ṣaḥīḥ: *Hüküm ve kararlarında doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayıran akıl, sağduyu.*

- olur idrāk irmedügi ʿālemüñ ḥalini ne bilür iki ʿālemüñ ḥükmi bir olmaz ol ʿālemüñ aḥvāli bu ʿāleme ḳıyās olınmaz her ne ki ʿ**aḳl-ı ṣaḥīḥ** ḥükm ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 8). [ʿaḳl-ı ṣaḥīḥ,]*

ʿakl-ı ʿukalā-y-ile: *Akıllıların aklı.*

- Beden ṣeḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿ**aḳl-ı ʿukalā-y-ile** aña irilmez Hemān icmālen ṣol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde ṣekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye ṣol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 17). [ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile, -y, -ile]*

ʿaklına uya: *Aklın emrine göre iş yapmak, davranmak.*

- te'vīl idüp ʿ**aḳlına uya** Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān'uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān'dan murād hemīn bu elfāẓı añlarlardı hīç kelām-ı nefsī ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 3). [ʿaḳlına uya, -a]*

ʿāḳlını cemʿ eyleyüp: *Aklını toplamak, aklını başına almak.*

- yirde ʿāḳl aña mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿ**āḳlını cemʿ eyleyüp** göñli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 9). [ʿāḳlını cemʿ eyleyüp, -ı, -n, -ı-y, -üp]*

ʿaḳreb: *Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcek.*

- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿ**aḳreb** ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 13). [ʿaḳreb,]*

ʿaks: *Yansıma.*

- tecellī vü ẓuhūr ider ve bir nūrdur ki işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider her gāh ki ʿ**aksinüñ** ṣevḳı ʿadem āyinesine ṭokınur her āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 4). [ʿaksinüñ, -i, -nüñ]*
- eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar ṣöyle ki cemālinüñ ʿ**aksi-y-ile** cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 12). [ʿaksi-y-ile, -i, -y, -ile]*

akṣām: *Kısımlar, bölümler.*

- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe **aḳṣāmı** olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 8). [aḳsāmı, -ı]*

akṣā-yı ġāyetde: : *Son had, sınır.*

- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda **aḳṣā-yı ġāyetde** idi dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 8). [aḳṣā-yı ġāyetde, -de]*

akṣā-yı ġāyetine: *Son had, sınır.*

- ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd ve tevḥīdde tamām nihāyetine varmış idi ve mücāhede ve müşāhededе **aḳṣā-yı ġāyetine** irmiş idi ʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 16). [aḳṣā-yı ġāyetine, -i, -n, -e]*

aḳṭāb-ı cihānuñ: *Alemin kutupları, velîleri.*

- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi **Aḳṭāb-ı cihānuñ** ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 5). [aḳṭāb-ı cihānuñ,]*

aḳup ṭururdu: *Akıp durmak; akmaya devam etmek.*

- güller bitürüp baʿżısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra **aḳup ṭururdu** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 6). [aḳup ṭururdu, -ur, -du]*

aḳvāl: *Sözler, kelâmlar.*

- bunuñ emṣāli anuñ ʿibādetde aḥvāli ve maʿrifetde **aḳvāli** vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 13). [aḳvāli, -i]*
- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki teẕkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde **aḳvāli** var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 12). [aḳvāli, -i]*
- nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fenāda olur aña göre aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña münāsib **aḳvāli** olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 6). [aḳvāli, -i]*
- ḫallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ **aḳvālinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 12). [aḳvālinde, -i, -n, -de]*

aḳvāl ü efʿal-ü muṣṭafaviyye'yi: *Hz. Muhammed'in davranışları ve sözleri.*

- muḳtedā-yı zamān idi ṭarīḳ-i taṣavvufda ġāyet kāmillerden ve ṭarīḳa-ı nebeviyye ile muḥkem ʿāmillerden idi cemīʿ **aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi** tamām teslīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 8). [aḳvāl ü efʿal-ü muṣṭafaviyye'yi, -y, -i]*

aḳvāl-i muḫtelife: *Farklı sözler, görüşler.*

- bulına ʿamel dürüst olur ḫuṣuṣā ki bunuñ gibi mesā'ilde iḫtilāf çoġ olur kütüb-i fiḳhiyede **aḳvāl-i muḫtelife** bulınur baʿīd degüldür kim meẕheb-i Ḥanefiyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 6). [aḳvāl-i muḫtelife,]*

al-: *Almak, edinmek, elde etmek.*

- şordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāşı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki **alursız** ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 16). [alursız, -ur, -sız]*

al: *Almak, ele geçirmek, fethetmek.*

- **alur** elbette anuñ şüreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 7). [alur, -ur]*

al: *(Bir şeyi) Kullanmak üzere tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.*

- Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını **aldı** bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḫtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 1). [aldı, -dı]*
- **alurken** oda düşer kimi çalışur ki odı söyündüre kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 3). [alurken, -ur, -ken]*
- şu bulmadı bir iki ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra şu bulmışlar getürdiler ʿOsmān ḥażreti **alup** içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 18). [alup, -up]*
- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı **aldı** geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 5). [aldı, -dı]*
- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı bāña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām **aldıḳ** ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 14). [aldıḳ, -dıḳ]*
- iḫtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gitdükçe ḫastalıġı çoġaldı ḳārūresini **aldılar** ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 14). [aldılar, --dı, --lar]*

al: *Birini bir yere kabul etmek, içeri buyur etmek.*

- ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına **aldı** gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 4). [aldı, -dı]*
- bizüm odaya gidelüm anda bir parā ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i **aldı** odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 1). [aldı, -dı]*

al: *Ele geçirmek, sahip olmak.*

- ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vārişi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını **aldı-y-ısa** gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 6). [aldı-y-ısa, -dı, -y, -ı, -sa]*

al: *Sarmak, kaplamak.*

- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı **ala** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 16). [ala, -a]*
- gerek ki dāyim guṣṣa-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola ve her dem 'ilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını **ala** tā ki dünyāda iḫlāṣla 'amel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 10). [ala, -a]*

al: *Almak, edinmek, elde etmek.*

- ṣordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāṣı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden **aluñ** ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 16). [aluñ, -uñ]*
- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı **alur** ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 7). [alur, -ur]*
- rabṭ eyler ol sebebdendür ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl **alamazlar** Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 12). [alamazlar, -a, -maz, -lar]*
- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde **alur** görürdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e 'arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 9). [alur, -ur]*
- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında ṣoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre **aldı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 12). [aldı, -dı]*
- ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż **ala** birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 15). [ala, -a]*

al: *Aldatmak.*

- idüp **aladur** ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve dünya yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 5). [aladur, -a, -dur]*

al: *Kabul etmek.*

- kişinüñ żalāletine sebeb olmamdur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden nesne **almazdı** her kim ki virmek istese ḳabūl itmezdi meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 14). [almazdı, -maz, -dı]*
- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger ġanī iseñ **aluram** ve eger faḳīr iseñ almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 16). [aluram, -ur, -am]*
- bu nesne **almamaḳda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 19). [almamaḳda, -ma, -maḳ, -da]*
- daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur kimisi olur **almaz** kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 1). [almaz, -maz]*
- idüp şormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından **almaz** baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 3). [almaz, -maz]*
- maʿāşından şordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse **alup** şükr iderem ve eger virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 13). [alup, -up]*
- ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse **alup** kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [alup, -up]*

al: Edinmek.

- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde **alur** görirdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 9). [alur, -ur]*

ʿālā: *Daha yüksek, en yüksek, pek yüce.*

- taḥammül gerek ki **ʿālālara** ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 9). [ʿālālara, -lar, -a]*
- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aşılda 'urve-i vüṣḳā aña dirler ki ṭabī'atde 'ulüvv- ü himmet ġālib ola ki her ne mertebeye yitişürse andan **a'lāya** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 2). [a'lāya, -y, -a]*

a‘lā: *Çok şerefli, pek yüce, aziz kimse.*

- mahrūb ider cūd bir ednāya ‘izzet virür ve büḫl bir **a‘lāya** ẕillet virür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki ḳādir olur şer‘üñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 3). [a‘lāya, -y, -a]*

aʿlā: *Daha iyi; daha yüce kimse.*

- şoḥbet iderler vezīrler cānları çıḳup ṭaşrada ḫiẕmet iderler Nedīmlerüñ daḫı ḥālleri bir olmaz gāh olur ki bir ednāsı itdügini bir **aʿlāsı** idemez Kerāmet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 10). [aʿlāsı, -sı]*

aʿlā: *Daha yüce, daha yüksek.*

- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Fużayl’uñ fażāyiline göre āḫıratda maḳāmat ve dünyādaki ʿibādetine göre cennetde derecāt nasīb idüp menāzil-i tāyībīnden **aʿlā** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 12). [aʿlā,]*
- Ḥażretine yol göster Eyitdi yol ikidür biri ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret’e yol ṭutup gitmek gerek ve biri **aʿlādur** ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 4). [aʿlādur, -dur]*
- kendü isterdi āyinesini mücellā göremezdi ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan **aʿlā** bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 10). [aʿlā,]*
- her ne maḳām ki irse anda ḳarar ḳılmaz andan **aʿlā** maḳāma müteveccih olur anda ṭurmaz eger şöyle ki bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 11). [aʿlā,]*
- maḥzūn olur Nitekim ḫaberde gelür her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur ve anda ḫōd şübhe yoḳdur ki ednā maḳāmūñ **aʿlāya** göre bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 14). [aʿlāya, -y, -a]*
- böyle iken kendüden ulu neler ola ve kendüden **aʿlā** ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 5). [aʿlā,]*
- ġarīḳ-i raḥmet ve cennette müstaġraḳ-ı niʿmet idüp ʿulemā-yı ẓāhir maḳāmātından erfaʿ ve **aʿlāsında** erbāb-ı ḳulūb derecātından evlā ve esnāsında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 14). [aʿlāsında, -sın, -da]*

aʿlā eyleyüp durur: *Yüceltmek.*

- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı kelimetu’l-lāhı tamām **aʿlā eyleyüp durur** Anuñ mezhebi daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 12). [aʿlā eyleyüp durur, -y, -üp, -durur]*

ʿalā ḥālihi: *Olduğu gibi, kendi durumu üzerine, bulunduğu durumda.*

- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿ**alā ḥālihi** ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 4). [ʿalā ḥālihi,]*

alā inna amāna'l-arżi ḳad māta: *Yer yüzünün emini öldü.*

- **amāna'l-arżi ḳad māta** Yaʿnī yir yüzinüñ āmānı öldi Teftīş itdiler ki İbrāhīm-i Ethem vefāt itmiş Dirler ki anuñ mezār-ı şerīfi ne yirde idügi muʿayyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 17). [alā inna amāna'l-arżi ḳad māta,]*

aʿlā ola: *Üstün olmak.*

- añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve fażāyilde **aʿlā ola** Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki fażīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 3). [aʿlā ola, -a]*
- insān elbette melekden efżal mı olur ve her ferdi anuñ her ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir z̲āt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden **aʿlā ola** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 10). [aʿlā ola, -a*

aʿlā olmaz: *Üstün olmak.*

- muḳaddemātuñ birisini añlamazlar bunuñla anlaruñ faẕlına noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle ol kişi bunlardan **aʿlā olmaz** ol bir bilürse bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 10). [aʿlā olmaz, -maz]*

ʻalā olur: *Üstün olmak.*

- ʻĀlim olanuñ ḥāli efżal olur ʻārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür maʻāṣī-y-ile bulına Yaʻnī aña işāret ider ki ʻilm makāmı **ʻalā olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 16). [ʻalā olur, -ur]*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili **aʿlā olur** ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳılur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 11). [aʿlā olur, -ur]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan **aʿlā olur** ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 1). [aʿlā olur, -ur]*

alad: *Aldatmak.*

- idüp **aladur** ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına () ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve dünyā yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 5). [aladur, -ur]*

‘alā’d-devām: *Devamlı, sürekli.*

- dem taġaddīleri ġıdā-yı maʻrifet ile olur ve **‘alā’d-devām** ünsleri mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt ile olur maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur ve maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 11). [‘alā’d-devām,]*

ʿ**alāḳa:** *İlgi.*

- vaḳt bu aradan ʿ**alāḳasını** terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe’yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 15). [ʿalāḳasını, -sı, -n, -ı]*
- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet kime müyesser olur ki beden ʿ**alāḳasından** ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 12). [ʿalāḳasından, -sı, -n, -dan]*
- olmaz Şöyle ki ol ʿ**alāḳa** gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [ʿalāḳa,]*

ʿ**alāḳa:** *İstek, meyil, arzu.*

- olmasında beden-iledür ve Kaʿbe’nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿ**alākası** olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 14). [ʿalākası, -sı]*

ʿ**alāḳa:** *Bağlantı, ilişki.*

- ḳalurlar ol sebebdendür ki aḥādīṣde gelür ki enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler şol beden ʿ**alāḳası** gitdügini anlara mevt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 8). [ʿalāḳası, -sı]*
- olmaz Şöyle ki ol ʿ**alāḳa** gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [ʿalāḳa,]*

ʿ**ālālara ire:** *Yüce mertebelere ulaşmak.*

- taḥammül gerek ki ʿ**ālālara ire** nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 9). [ʿālālara ire, -e]*

aʿlā’llāhu derecātihi fī maḳāmāti’l-mütevekkilīn ve żāʿafa ḥasanātihi fī yevmi’l-ḥaşri ve’d-dīn: *Allah onun derecesini tevekkül edenlerin makamına yüceltsin ve onun güzelliklerini kıyamet gününde çoğaltsın.*

- fī yevmi’l-ḥaşri ve’d-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var idi ve ẕātında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 5). [aʿlā’llāhu derecātihi fī maḳāmāti’l-mütevekkilīn ve żāʿafa ḥasanātihi fī yevmi’l-ḥaşri ve’d-dīn,]*

aʿlā'llāhu maḳāmātihi ve ʿāmelehu bi-elṭāfi kerāmātihi: *Allah onun makamını yüceltsin, ona lütuflar ve keremleriyle ikramda bulunsun.*

- seyyidü'l-müttaḳīn ve ʿumdetü'erbābi'l-yaḳīn ḫvāce-i eyyām ʿUtbe-i Ġulām aʿlā'llāhu maḳāmātihi ve ʿāmelehu bi-elṭāfi kerāmātihi ʿUtbe-i Ġulām daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 4). [aʿlā'llāhu maḳāmātihi ve ʿāmelehu bi-elṭāfi kerāmātihi,]*

alam yaʿni li'l-lazīna āmanū an taḫşa'a ḳulūbuhum li-zikri'llāhi: *"İman edenlerin Allah'ı anma ve O'ndan inen Kur'an sebebiyle kalplerinin ürpermesi zamanı daha gelmedi mi?" Hadîd Suresi 16. Ayet.*

- taḫşa'a ḳulūbuhum li-ẕikri'llāhi yaʿni Müslümān olanlara henūz vaḳt olmadı mı ki Allāh'a döneler hemīn bunı işitmekle bi'l-külliye maʿasiye tāyib ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 3). [alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an taḫşa'a ḳulūbuhum li-ẕikri'llāhi,]*

ʿalāmet: *Alamet, belirti, iz.*

- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿ**alāmet** olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 9). [ʿalāmet,]*
- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ şayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿ**alāmeti** budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 4). [ʿalāmeti, -i]*
- vaḫşet bir maraż u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿ**alāmeti** oldur kim ẕikrüñ ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 8). [ʿalāmeti, -i]*
- maḳālātı var idi maḳāmāt-ıʿārifīnde ḫōş diḳḳātlar idüp ʿ**alāmetler** ḳomışdur ve menāzil-i sālikīni tamām taʿyīn eyleyüp emāretler ḳomışdur Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 5). [ʿalāmetler, -ler]*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 12). [ʿalāmetidür, -i, -dür]*
- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿ**alāmet** olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 8). [ʿalāmet,]*
- erbāb-ı ḳulūb arasında ʿ**alāmet** böyle ḳomışlar ki eger ol muʿāmelede dīne ḫalel gelmez ola ve şerʿ-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fiʿl müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 1). [ʿalāmet,]*
- ferdāniyyetdür Yaʿnī esbābı aradan gidermek gerek cemīʿ ḫayr u şer ne ise andan bilmek gerek bunuñ ʿ**alāmeti** oldur ki hīç kimseyi medḥ ü ẕemm idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 18). [ʿalāmeti, -i]*
- bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemīʿ şaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Yaʿnī bir kişide īmān-ı kāmilüñ **'alāmeti** ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 14). [ʿalāmeti, -i]*

ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur: *Kötülük ve iyiliğin işareti olmak.*

- kişinüñ fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā ḳuru bir ṣāliḥe muḫāleṭat ile hemīn ṣalāḥiyyeti añlanmaz Belī bunlar ʿ**alāmet-i ḫayr u şerr olur** ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 8). [ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur, -(u)r-ur]*

ʿalāmeti olur: *İşareti olmak.*

- ol emrüñ tamāmı ʿ**alāmeti olur** ve derūnda bu vicdān ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle tevekkülde her ne mertebede ki olursın sen işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 11). [ʿalāmeti olur, -(u)r]*

ʿalāmet-i tereffu' u istiġnādur: *Zenginlik ve yükselme işareti.*

- daḫı degüldi ki ṣoñra tedennī itmiş ola Allāh yolında mertebesinden düşmiş ola Belki bu ḥālet ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyādur ve ʿ**alāmet-i tereffu' u istiġnādur** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 12). [ʿalāmet-i tereffu' u istiġnādur, -dur]*

aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda: *Vasıflar ve huyların işareti.*

- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve bu daḫı şol taḳdīrçedür ki ol aḥādīs tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki **aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 14). [aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda, -da]*

alan: *(Herhangi bir şeyi) Tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulunduran (kişi).*

- ammā her şu **alan** ḳabına ṣıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 7). [alan,]*

ālāt: *Âletler.*

- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısm ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü **ālātı** vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 4). [ālātı, -ı]*

ālāt-ı lehv: *Eğlence aletleri. II Önemli işlerden alıkoyan faydasız boş işler.*

- lehv ile ṣoḥbet itmek egerçi lezzetüñ şevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir āyīnedür ki eger cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 7). [ālāt-ı lehv,]*

ālāt-ı tekellümindedür: *Konuşma organı; dil.*

- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr **ālāt-ı tekellümindedür** Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemīʿ
  eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 7). [ālāt-ı tekellümindedür, -i, -n, -de, -dür]*

aʿlā-yı ʿarafātda: *Arafat'ın en yücesi.*

- **aʿlā-yı ʿarafātda** tenzil eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 11). [aʿlā-yı ʿarafātda, -da]*

aʿlā-yı derecātda: *Mertebelerin en yüksek olanı.*

- merātebinde **aʿlā-yı derecātda** tenzīl ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 5). [aʿlā-yı derecātda, -da]*

aʻlā-yı ʻilliyyīn: *Cennette en yüksek derece. Cenâb-ı Hakkın indinde en iyilerin ve kâmillerin derecesi.*

- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı **aʻlā-yı ʻilliyyīn** çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāşāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 11). [aʻlā-yı ʻilliyyīn,]*

aʿlā-yı maḳāmātda: *Makamların en yücesi, en üstün olanı.*

- aʿmālini nāfiʾ eyleyüp şühedā menāzilinden **aʿlā-yı maḳāmātda** ve ṣıddīḳīn merātebinden esnā-yı derecātda muʿazzez ü mükerrem eyleye Āmīn Yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 11). [aʿlā-yı maḳāmātda, -da]*
- maḳāmatından **aʿlā-yı maḳāmatda** inzāl ve vāṣilīn silkinde hezār taʿẓīm ü iclāl ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 13). [aʿlā-yı maḳāmatda, -da]*

ālāyiş: *Gösteriş, süs.*

- n'idersin Eyitdi ki Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet ṭura envāʿ **ālāyişle** bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi göre tām şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 17). [ālāyişle, -le]*

alçaḳ: *Alçak, hakir, değersiz.*

- edāsını defʿ ider kendü **alçaḳ** dirildükce mertebesi ʻālī olur ve kendüyi żaʻīf gördükce menzilesi sāmī olur kendüde ḳuvvet görmedügince ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 7). [alçaḳ,]*

alda: *Aldatmak, yanıltmak, hatâya düşürmek.*

- ḫalḳını **aldamışdur** Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup añа ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken n'içün apsam oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 13). [aldamışdur, -mış, -dur]*

aldan-: *Aldanmak, kanmak, inanmak.*

- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine **aldanup** artuḳ yeye sıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 9). [aldanup, -up]*
- bir ʿamel bulınur ki yıllar ile ṭāʿatine ġālib olur ṭāʿatüñ ẓahirde büyükligine iʿtibār itmemek gerek ve ʿibādātda aʿmāl çoḳlıġına **aldanup** ḳarār itmemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 8). [aldanup, -up]*
- ifrāṭından ṣanma imdi sen anuñ ışṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine **aldanma** eger anuñ tevḥīdi tamām ola-y-ıdıeyle dimezdi şerīʿate dil uzatmaġa dili *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 7). [aldanma, -ma]*
- yitişmez ki ol mertebeye ḳanāʿatı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe **aldanmaz**
  ve bir mertebesine rāżī olup ḳanāʿat idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 7). [aldanmaz, -maz]*
- vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ lezẕāt-ı cismāniyyesine **aldanmazlar** ve anlar ḳāniʿ olup ol lezẕetde ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 13). [aldanmazlar, -maz, -lar]*
- zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar her ṭoġan dünyāyı kendünüñ ṣanur bir ḳaç gün ṣaḳalına güldügine **aldanur** āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 14). [aldanur, -ur]*
- havā yolında dāmı çoḳ olur añа **aldanmaya** niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü murādātıdur ve niçe aʿmāli ṭāʿat ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 3). [aldanmaya, -ma, -(y)a]*
- olur ammā ṣaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup **aldanma** hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭmaʿinne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [aldanma, -ma]*
- ʿameline maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup anuñla mesrūr ola andan kendüye bir daʿvā-yı enāniyyet gele ve ol enāniyyete **aldanup** maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 14). [aldanup, -up]*
- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña **aldanup** kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendi daḫı itmek olmaz ʿāḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 11). [aldanup, -up]*

aldanup ḳalmaya: *Kanmak, yanlış bir yargıya varmak, yanılmak.*

- bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde ʿaḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn diyü **aldanup ḳalmaya** Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 14). [aldanup ḳalmaya, -ma, -y, -a]*

aldanup ḳalur: *Kanmak, yanlış bir yargıya varmak, yanılmak.*

- şoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl böyle idügini her kişi bilür ʿacebdür kim gine dünyā leẕẕetlerine **aldanup ḳalur** şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 8). [aldanup ḳalur, -ur]*

aldanur ḳalur: *Aldanıp kalmak; yanılmak.*

- niçe şeyḫler olur ki ol arada **aldanur ḳalur** şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ başīretde kāmil dirilür amma başri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 15). [aldanur ḳalur, -ur]*

aldı gitdi: *Alıp götürmek.*

- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise **aldı gitdi** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı luṭfına ġarḳ ve niʿmetine müstaġraḳ ide ve rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 1). [aldı gitdi, -di]*

ʿalef: *Hayvan yemi.*

- Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler **ʿalef** virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 18). [ʿalef,]*

ʿālem: *Dünya, cihan.*

- ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim senden ġayridan çāra ister **ʿālemde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 18). [ʿālemde, -de]*
- **ʿālemde** ʿibādetle meşhūrdur ve cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda meẕkūrdur zamānınuñ murtażāsı ve ʿubbād-ı Başra'nuñ muḳtażāsıdur Cemīʿ-i dillerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 5). [ʿālemde, -de]*
- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz **ʿālemüñ** şafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʿişḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 10). [ʿālemüñ, -üñ]*
- ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn **ʿālemde** ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 4). [ʿālemde, -de]*
- cennetde şarīḥ derecāt olmaz ve anda cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu **ʿālemüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 12). [ʿālemüñ, -üñ]*
- zemīn-i gülzārı içinde bir anuñ gibi lāle-i maʿrifet belüre ve yıllarla şeyf faşlı **ʿāleme** żayf olmaḳ gerek ki nāgāh berg ü bār arasında bir anuñ misli semere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 6). [ʿāleme, -e]*

- böyle iken kendüden ulu neler ola ve kendüden aʿlā ʿ**ālemde** çoḳ bulına Her kāmil şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 5). [ʿālemde, -de]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿ**ālemde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 2). [ʿālemde, -de]*
- fikr-i sāmīsi var idi uṣūl-i dīni ümmet arasında ol iḥyā eylemişdi ve kelime-i islāmı ʿ**ālemde** ol iʿlā eylemişdi Ḥużur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 18). [ʿālemde, -de]*
- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur kim benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 8). [ʿālem,]*
- ṭurduġınca meẕhebi ʿ**ālemde** ḳāyim olur Her bir dervīş ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur ki aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 17). [ʿālemde, -de]*
- ʿ**ālemde** żarūriyyāt-ı dīniyyedendür her kim ki buña muḫālefet iderse muʿānidīndendür ki bir kişi yā kendü şerīʿate müctehid gerek veyāḫūd bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 9). [ʿālemde, -de]*
- iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿ**ālemde** bunca faẕl u beyān ile ve cihānda hezār nām u nişānla ḫiẕmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 5). [ʿālemde, -de]*
- ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde ḥelāl ʿameller dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿ**ālem** ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 12). [ʿālem,]*
- müntaẓır olurlar ʿ**ālemde** mühmelāt ḳomazlar düşürüp ortaya getürürler şol oturduḳları ne yirdür hiç anı fikr itmezler bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 15). [ʿālemde, -de]*
- dervīşliginde söz yoḳdur mütevātır olup durur kerāmāt-ı senīyesi cemīʿ ʿ**ālemde** ẓāhir olup durur ʿulūm-ı ẓāhirde ḫōd kemālātı meşhūrdur ve fuḳahā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 10). [ʿālemde, -de]*
- nişānesini bozmayınca düzilmez kendü ʿ**āleminden** geçmek gerek ki on sekiz biñ ʿālem taḥt-ı taṣarrufında ola ve kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 5). [ʿāleminden, -i, -n, -den]*
- egerçi ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar ammā anlaruñ ekşeri Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaṣarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿ**ālemde** fużūlāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 8). [ʿālemde, -de]*
- rūḥındandur ve ʿ**ālemde** her kemālüñ feṭḥi anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur cemīʿ taʿyināta ḥiṣṣe andan yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 15). [ʿālemde, -de]*
- ḳaçan zāhid oluram ki ʿ**ālemde** hiçbir nesneye ḳāniʿ olmazam cemīʿ dünyāya ve ʿuḳbāya baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 11). [ʿālemde, -de]*
- ʿ**ālemde** yoḳ degüldür ve Allāh'uñ 'ināyetine naẓar olınsa bu ḳadar nesne çoḳ degüldür Eger andan 'ināyet ü tevfīḳ olmazsa mümkin degüldür kimsene anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 15). [ālemde, -de]*

‘ālem: *Dünya.*

- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẕlı olmasa Fużayl faẕl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf-u iclāli olmasa **‘ālemde** bu ḳadar ‘izzet ü celāli *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). [‘ālemde, -de]*
- fikr-i sāmīsi var idi uṣūl-i dīni ümmet arasında ol iḥyā eylemişdi ve kelime-i İslāmı **‘ālemde** ol i‘lā eylemişdi Ḥużūr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 18). [‘ālemde, -de]*
- olur anuñ gibi ‘ulemādur ki vereşe-i enbiyā olurlar ve anuñ gibi dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar **‘ālemüñ** niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 2). [‘ālemüñ, -(ü)ñ]*
- vire faḳr gibi **‘ālemde** vesīle-i ġınā olmaz ve ‘acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżu‘ itdükce Allāh anı ref‘ ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 5). [‘ālemde, -de]*
- ḳulūb da‘vāsını ḳılur ol kişi ṭarīḳatde ebter ve da‘vāsında dūr olur başīret-i ḳulūb **‘ālemde** degme kişiye muḳadder olmaz ve vicdān-ı ma‘ārif *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 18). [‘ālemde, -de]*
- Ya‘nī dimek ister ki nefsüñ murādını virmemek gibi ulu ṭā‘at olmaz ve anuñ berāberi **‘ālemde** ‘ibādet olmaz belki diḳḳat olınursa her ṭā‘atüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 18). [‘ālemde, -de]*
- ḳılınur fi’l-cümle nefse muḫālefet gibi ‘ibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber ‘ālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 6). [‘ālemde, -de]*
- ola ve fikrüñüz gidermeñ bir **‘ālemden** ki ḳāhir-i ‘ulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh’dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ andan Ya‘nī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 7). [‘ālemden, -den]*
- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın ‘āleminde bulunur bu **‘ālemde** andan lafẓ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 4). [‘ālemde, -de]*

ʿālem: *ʿĀlem-i maʿnā; gayb alemi.*

- olmaz ve ol ʿ**ālem-ile** me’lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 11). [ʿālem-ile, -ile]*
- naḳīż ṣanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿ**ālemde** kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 3). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Dünya; insanlar, herkes*

- ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿ**ālemüñ** muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü’l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẓīm ider gibi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 9). [ʿālemüñ, -üñ]*
- ḥāṣıl ḳılmışdı evvel ḥālinde ʿ**ālemden** biʾl-külliye ʿuzlet itmege ʿazīmet itmişdi ve tamām ḳıble-i ḥaḳīḳīye müteveccih olup ḫalḳdan münḳaṭıʿ olmaya niyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 13). [ʿālemden, -den]*

- bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿ**ālem** içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 14). [ʿālem,]*
- taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿilm-i şerīʿatde ḫōd hünerleri ʿ**ālem** içinde meşhūrdur ammā dervīşlikde daḫı ḥikāyeleri vardur ki menāḳıblarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 9). [ʿālem,]*
- verāʿ bābında anuñ mübālaġasınuñ ġāyeti yoḳdur Cemīʿ ʿ**ālemüñ** ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb idi ve cümle efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 17). [ʿālemüñ, -üñ]*
- ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿ**ālemden** ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 7). [ʿālemden, -den]*
- ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḫalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿ**ālemi** ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḫużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 4). [ʿālemi, -i]*
- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müdde'ī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim cemī' ʿ**ālem** esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 18). [ālem,]*
- intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı **'āleme** ni'met olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 3). ['āleme, -e]*
- sālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i zātda fanā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı sālisden murād ol olursa ki cemīʿ ʿ**ālemden** ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 12). [ʿālemden, -den]*

ʿ**ālem:** *Alem-i misal. II Rüya alemi.*

- misālde bir şūreti olur ve her maḥsūs elbette ol ʿ**ālemde** bir rūḥāniyyeti bulınur Nite kim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 11). [ʿālemde, -de]*

ʿ**ālem:** *Diyar. II Ahiret.*

- cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve anda cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿ**ālem** bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 12). [ʿālem,]*
- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ şuveri ol ʿ**ālemde** eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿ**ālemde** bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 1). [ʿālemde, -de]*
- niçe maḥbūb-ı enām itdi-y-ise ol ʿ**ālemde** daḫı maḥbūb-ı muṭlaḳ ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 17). [ʿālemde, -de]*

ʿ**ālem:** *Âlem, dünya. || Her şey.*

- iḥtimāl göñlinde ṭurur olur elindeki manṣibüñ ḳatında niçe ḳadrı ḳalur Yidi iḳlīme ḥükm iderse bir çöpe ṣaymaz olur ve cemīʿ ʿ**ālem** mülki olursa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 4). [ʿālem,]*

ʿ**ālem:** *Alem. II Cennet ve cehennem.*

- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿ**ālemüñ** ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 1). [ʿālemüñ, -üñ]*

ʿ**ālem halḳı:** *Âlem halkı, tüm insanlar.*

- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẕīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẕāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿ**ālem ḫalḳı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 18). [ʿālem ḫalḳı, -ı]*
- felek burclarına girüp ḳaçalar güzeller olur anda ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿ**ālem ḫalḳı** ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 6). [ʿālem ḫalḳı, -ı]*

ʻālem hazīnesi: *Dünya hazinesi, serveti.*

- denī ü dūn olur ol kişi ki ʻabdu'd-dīnar ola gerekse **ʻālem ḫazīnesi** anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭabʻında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 15). [ʻālem ḫazīnesi,]*

ʿ**ālem olur:** *Diyar, yer olmak.*

- bir ḫūb ḥişn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿ**ālem olur** ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere şandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 13). [ʿālem olur, -ur]*

ʻālem-i bāṭına: *Maddî âlemin dışındaki bilinmeyen, görülmeyen âlem, gayb âlemi.*

- nūrla taʻbīr olınur elfāẕ-ı luġātda vażʻ olınur şol bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içindür ammā şol maʻnā ki **ʻālem-i bāṭında** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 6). [ʻālem-i bāṭında, -da]*
- iftikārda gerek ʻālem-i ṣūretden **ʻālem-i bāṭına** iʻtibār gerek bu ʻālemi ol ʻālemüñ miṣāli bilmek gerek her neyi ki anda fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 13). [ʻālem-i bāṭına, -a]*

ʿ**ālem-i berzāḫda:** *Öldükten sonra ruhların kıyamete kadar kalacakları mânevî âlem, kabir âlemi.*

- te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda eksügi varmış ki ʿ**ālem-i berzāḫda** ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 18). [ʿālem-i berzāḫda, -da]*

ʿ**ālem-i ḫalvetde:** *Yalnızlık alemi. II Kulun Hakk'a erişme amacıyla gözlerden uzak bir şekilde vaktini ibâdet, zikir, murâkabe ve riyâzet ile geçirdiği yer.*

- meşāyıḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve ol ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿ**ālem-i ḫalvetde** Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı var idi ve bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 8). [ʿālem-i ḫalvetde, -de]*

ʿ**ālem-i ḫisde:** *Âlem-i şehâdet, duyularımız tarafından idrak olunan, içinde yaşamakta olduğumuz âlem.*

- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi budur kim ol ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿ**ālem-i ḥisse** gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 6). [ʿālem-i ḥisse, -e]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿ**ālem-i ḥisde** görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 7). [ʿālem-i ḥisde, -de]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını 'ālem-i ẓāhirde igen çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler ba'żısını seçmezler **'ālem-i ḥisse** bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 18). ['ālem-i ḥisse, -e]*
- bilinür **'ālem-i ḥisden** añā münāsib bir isimle ta'bīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma'būd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 7). ['ālem-i ḥisden, -den]*

ʿ**ālem-i kesretde:** *Çokluk âlemi. II [tas.] Duyularla idrak edilen varlıklar dünyası, şehâdet âlemi, mülk âlemi, dünya.*

- vücūduñ vaḥdeti bu maẓāḥirüñ keşretini bozar ve ne bunuñ keşreti anuñ vaḥdetine bir żerre ḫalel ider bu ʿ**ālem-i keşretde** ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 6). [ʿālem-i keşretde, -de]* vaḥdetine bir żerre ḫalel ider bu ʿ**ālem-i keşretde** ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 6). [ʿālem-i keşretde, -de]*

ʿ**ālem-i kevn ü fesād:** *Varlık ve yokluk dünyası. II Dünya.*

- dünyāsı bol olursa ʿilmi ol ḳadar artuġ olmaz Hüner ehli az olur ki bay olur ve aġniyānuñ hünerleri ḳolay olur Çün dünyāya ʿ**ālem-i kevn ü fesād** ad olur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 16). [ʿālem-i kevn ü fesād,]*

- senüñ bu ʿ**ālem-i kevn ü fesāda** düşmekde ḥikmet oldur kim benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 7). [ʿālem-i kevn ü fesāda, -a]*

'ālem-i maḥsūsata: *Varlığı beş duyu ile anlaşılan, duyulan, hissedilen alem; dünya.*

- eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn **'ālem-i maḥsūsata** ḳānī' olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 10). ['ālem-i maḥsūsata, -a]*
- işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān'uñ cemī' ma'nāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīṩde her ne görürse **'ālem-i maḥsūsāta** taṭbīḳ iderdi ba'īddür ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 12). ['ālem-i maḥsūsāta, -a]*

ʿ**ālem-i maʿnā: :** *Mânâ âlemi. II [tas.] Hakk'ın hakikatinin gizlendiği manevî âlem, gayb âlemi.*

- söyündüre ve bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm cehennem ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿ**ālem-i maʿnānuñ** aḥvāli ʿacīb olur ve anda olan ṣuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 18). [ʿālem-i maʿnānuñ, -nuñ]*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 3). [ʿālem-i maʿnānuñ, -nuñ]*
- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi budur kim ol ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿ**ālem-i maʿnāda** ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 6). [ʿālem-i maʿnāda, -da]*
- günāhı büyük vebāl olur anlar bundan ḳatı iḥtirāz iderler ve anlar bunı ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿ**ālem-i maʿnāda** meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 18). [ʿālem-i maʿnāda, -da]*
- ḥaḳīḳatde bu efʿālde daḫli yoḳtur buña nisbet meyyit görinür ʿ**ālem-i maʿnāda** bu aṣl remzler çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 2). [ʿālem-i maʿnāda, -da*
- geldi içdüm Ol ṣarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir leẕẕetden ki ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 10). [ʿālem-i maʿnāda, -da]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿ**ālem-i maʿnānuñ** aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 7). [ʿālem-i maʿnānuñ, -nuñ]*
- ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḥużūrı ki bundan ayrılur ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl ṣol ṭāyife ki ʿ**ālem-i maʿnānuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 16). [ʿālem-i maʿnānuñ, -nuñ]*
- ṣaḫṣdan nefʿe işāret olur bir ṣaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿ**Ālem-i maʿnāda** bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 10). [ʿālem-i maʿnāda, -da]*
- bilmeyenler anı ʿ**ālem-i maʿnādan** bir ān ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳoduġı ḥidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 17). [ʿālem-i maʿnādan, -dan]*

- degin fāyiż ve her dem maḳām-ı berzaḫda minber-i taḳaddüs üzerinde ʿ**ālem-i maʿnā** yüzinden vāʿiẓ eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 4). [ʿālem-i maʿnā,]*

ʿālem-i melekūt: *Melekler âlemi, zaman ve mekânla sınırlı olmayan, beş duyu ile idrak edilemeyen ruhlar, ilâhî kuvvetler ve mücerret varlıklar âlemi.*

- elbette anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl ü aḥkām ki ʿālem-i mülk ü şahādet içinde görinür ʿ**ālem-i melekūt** seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 16). [ʿālem-i melekūt,]*

ʿālem-i misālde: *Rüya alemi. II Ruhlar âlemiyle madde âlemi arasında bulunan ve bütün varlıkların zuhûra gelmeden önceki asıllarının, maddeye bürünmemiş şekillerinin mevcut olduğu âlem, âlem-i misal.*

- ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿ**ālem-i** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 10). [ʿālem-i misālde, -de]*
- **misālde** bir ṣūreti olur ve her maḥsūs elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nite kim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 11). [ʿālem-i misālde, -de]*
- ʿ**ālem-i misālde** ṣūret buldı ola pes ṣuver-i misāliyye ile ṣarīḥ şarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol şarābuñ neşāṭı ʿālem-i ẓāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 11). [ʿālem-i misālde, -de]*
- olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿ**ālem-i misālde** ol nice ki tedbīr ḳılur tedbīrine göre bu ālemde ṣūret bağlanur ol misāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 9). [ʿālem-i misālde, -de]*

ʿālem-i mülk ü şahādet: *Dünya alemi.*

- elbette anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl ü aḥkām ki ʿ**ālem-i mülk ü şahādet** içinde görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 16). [ʿālem-i mülk ü şahādet,]*

ʿālem-i şaḫve: *Ayıklık, uyanıklık alemi. II Kendinden geçme halinden sonra his alemine tekrar dönme.*

- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥāle uġrayan bilür ki anda ne lezzetler bulınur ʿ**ālem-i şaḫve** gelicek daḫı henüz ol lezzetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [ʿālem-i şaḥve,]*
- deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur ʿ**ālem-i şaḫve** çıḳar bir zerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 7). [ʿālem-i şaḥve,]*

‘ālem-i ṣūretden: *Dünya.*

- iftikārda gerek **‘ālem-i ṣūretden** ‘ālem-i bāṭına i‘tibār gerek bu ‘ālemi ol ‘ālemüñ miṯāli bilmek gerek her neyi ki anda fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 13). [‘ālem-i ṣūretden, -den]*

ʿālem-i ṭabīʿatda: *Yaratılış alemi. II Dünya.*

- gerek kevākib-i seyyare ki bir daḫı anuñ gibi ṭāliʿ vücūd bula ve niçe naẓarlar itmek gerek kevākib-i felekler içinde ki ʿ**ālem-i ṭabīʿatda** bir anuñ gibi manẓar-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 16). [ʿālem-i ṭabīʿatda, -da]*

ʿālem-i vaḥdetde: *Birlik alemi. II [tas.] Hak'la hem-dem olunan vahdet makamı, âlem-i ceberut mertebesi.*

- ʿ**ālem-i vaḥdetde** ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid
  ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle şanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 7). [ʿālem-i vaḥdetde, -de]*

ʿālem-i ẓāhirde: *Varlık âlemi; dünyâ.*

- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe’yi yirinde göre ʿ**ālem-i ẓāhirde** yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 8). [ʿālem-i ẓāhirde, -de]*
- ʿālem-i miṯālde ṣūret buldı ola pes ṣuver-i miṯāliyye ile ṣarīḥ ṣarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol ṣarābuñ neşāṭı ʿ**ālem-i żāhirde** bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 12). [ʿālem-i żāhirde, -de]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını ʿ**ālem-i ẓāhirde** iken çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler baʿżısını seçmezler ʿālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 17). [ʿālem-i ẓāhirde, -de]*

ālet: *Âlet, araç.*

- gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ elindeki **āleti** sır ʿāleminüñ başīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 11). [āleti, -i]*
- daḫı başılur bu zebūn olup bende düşicek anuñ cemīʻ bendleri çözilür şeyṭānuñ **āleti** budur ve anuñ daḫı istitāʻatı bunuñladur eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 10). [āleti, -i]*

ālet: *Organ, aza, uzuv.*

- Allāh’adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi **āletle** aña ʿışyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 18). [āletle, -le]*

ālet olur: *Vasıta olmak, aracılık etmek.*

- olur ki kişinüñ ḥadsine **ālet olur** cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden kendüye bir ḥads gelür ol ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 11). [ālet olur, -ur]*

ālet-i necāhıdur: *Kurtuluş vesilesi.*

- ikisi iki ʿaẓīm cenāhıdur ki cehennemden ḫelāṣ olmaġa **ālet-i necāhıdur** şöyle ki birisi eksik olursa dīn emri tamām olmaz yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 3). [ālet-i necāhıdur, -ı, -dur]*

ʿaleyhi ekmelü't-taḥiyyāt ve efżalü't- teslīmāt: *Selâm ve duaların en mükemmeli onun üzerine olsun. II Hz. Muhammed.*

- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhī Ol pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 5). [ʿaleyhi ekmelü't-taḥiyyāt ve efżalü't-teslīmāt,]*

ʿaleyhi's-selām: *"Allâh'ın selâmı onun üzerine olsun!"manasında Peygamber adı anılırken kullanılan bir söz.*

- ṣoḥbet-i aʿdā żarar ide idi Āsiye'ye Firʿavn'dan olurdı ve eger müṣāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿ**aleyhi's-selām** ʿavratına irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 4). [ʿaleyhi's-selām,]*
- cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve anda cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿ**aleyhi's-selām** dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 12). [ʿaleyhi's-selām,]*
- peyġambar ʿ**aleyhi's-selām** mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı ki dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 7). [ʿaleyhi's-selām,]*
- andan idügin gine bilür Meşhūrdur ki Mūsā ʿ**aleyhi's-selām** bir marażda tevekkül itmek istedi Ḫaḳ ḥażretinden nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 1). [ʿaleyhi's-selām,]*
- görür ki ḥażret-i Risālet'üñ ʿ**aleyhi's-selām** ṭurmış mübārek sükūklarını divşürür bir yire cemiʿisini cemʿ eyleyüp bir birine żamm ider aralarında tertīb virüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 17). [ʿaleyhi's-selām,]*
- ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle ki anuñ āṣārında tamām taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 3). [ʿaleyhi's-selām,]*
- ziyāde vü noḳṣān ile tefāvüt olmaz dimek ola Yaʿnī cemīʿ mü'minler bir nesneye inanmaḳ gerek ki Peyġambar **'aleyhi's-selām** her ne getürdi-y-ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 6). ['aleyhi's-selām,]*

‘ālī: *Ulu, yüce.*

- bir ḫūb ḥışn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ‘ālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir **‘ālī** evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 14). [‘ālī,]*

ʿalī: *Ebū Tālib’in oğlu ve Peygamberimizin dāmādı ve amcazādesi, dördüncü halife, Hz. Ali.*

- Ḥażret-i Risālet ṣalla’llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī’ye rażiya’llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise anı bulalar ümmeti *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 2). [ʿalī’ye, -y, -e]*

‘ālī: *Yüksek, yüce, ulu; şerefli.*

- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿ**ālī** maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [ʿālī,]*
- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi vardur ve fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿ**Ālī** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 8). [ʿālī,]*
- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿ**alī** menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 1). [ʿālī,]*
- aʿlāda ʿ**ālī** derecāt ve bundaġı ehli ve cemāʿati bedeli firdevs-i muʿallāda ḥūr-ı maḳṣūrāt muḳadder ü nasīb ide Āmīn Yā Rabbe’l ʿālemīn ve yā ḫayra’n- *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 5). [ʿālī,]*
- maʿrifetde ʿ**ālī** fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 11). [ʿālī,]*
- semʿu’llāh ve baṣri nuru’llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿ**ālī** senedleri ve aḥādiṣde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 6). [ʿālī,]*
- ḫānesini pāk gözetmişlerdür kendü vücūdlarını görmişlerdür ve göñülleri evine girmişlerdür kendüleri bilür ki kimlerdür bir naẓarda ʿ**ālī** bir naẓarda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 10). [ʿālī,]*
- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere
  irişmişdi ʿilm-i ḥadīṣde ʿ**ālī** senedleri var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 2). [ʿālī,]*
- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿ**ālī** maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā’imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 9). [ʿālī,]*
- ḥaḳāyıḳı vardı Ḥikmet gelecilerinde gökcek kelimātı vardı ve sulūk-ı merātibinde ʿ**ālī** maḳāmātı vardı ʿilm-i ṭarīḳatde muṣannefātı maḳbūl ü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 14). [ʿālī,]*

- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿ**ālī** mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 13). [ʿālī,]*
- bir ḫūb ḥişn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere şandıġuñ bir ʿ**ālī** evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 14). [ʿālī,]*

ʿ**alī bin ḥaşram'uñ:** *Bişr-i Hâfî'nin dayısı ve ilk mürşidi.*

- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi Evvel ṭayısı ʿ**Alī bin Ḥaşram'uñ** mürīdi idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 12). [ʿalī bin ḥaşram'uñ, -uñ]*

alı ḳomak gerek: *Alıkoymalı, ayırıp saklamalı.*

- kesbinden şol ḳadar ḳuvvet **alı ḳomak gerek** ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 9). [alı ḳomak gerek,]*

alı ḳosa: *Alıkoymak; ayırıp saklamak.*

- meşreb olur ki ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür dervīşler olur ki irte-içün zād **alı ḳosa** yolından çıḳar şeyḫler olur ki dāyim zekātın virüp mebāliġ ṣaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 14). [alı ḳosa, -sa]*

ʻālī olduḳça: *Yücelmek, yükselmek.*

- çoḳ gözükür ve ḳadri **ʻālī olduḳça** edebin artuḳ ṣaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde maʻfuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ maʻnāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 3). [ʻālī olduḳça, -duḳça]*

ʻālī olur: *Yücelmek, yükselmek.*

- edāsını defʻ ider kendü alçaḳ dirildükce mertebesi **ʻālī olur** ve kendüyi żaʻīf gördükce menzilesi sāmī olur kendüde ḳuvvet görmedügince ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 7). [ʻālī olur, -ur]*

āl-i rasūl'i: *Hazret-i Muhammed (sav)'in ailesi. II. Ehl-i Beyt.*

- beytüñ maḥabbetini günāh ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür **Āl-i Rasūl'i** ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti sevmek īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 15). [āl-i rasūl'i, -i]*

ʿ**ālī-himmet:** *İhsan ve keremi çok olan.*

- anuñ ḫizmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳāt bī-şumār idi ʿ**Ālī-himmet** ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 12). [ʿālī-himmet,]*

ʿ**ālim:** *İlim sâhibi olan (kimse), bilici, bilen.*

- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿ**ālimlerdür** ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 5). [ʿālimlerdür, -ler, -dür]*
- muḳtedā-yı ḫāṣ u ʿām ol ʿārif-i zamān ʿ**ālim** ve ṣūfī ol imām-ı cihān Ebū Ḥanīfe-i Kūfī şakarall'āhu taʿālā masāʿīhi fi'd-dīn ve aʿlā derecātihi fī aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 7). [ʿālim,]*
- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẓīri nā-peydā idi hem **'ālim** hem ẓāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 17). [ʿalim,]*
- muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm ki 'aḳl 'uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her **'ālim** ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 12). ['ālim,]*
- pes er- Raḥmān 'alā arşīn istivā hükmi-y-ile 'arşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle maḳṣūd oldur kim **'ālim** ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi 'ālimüñ yiri 'arş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 18). ['ālim,]*
- intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme niʿmet olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi **'ālimüñ** ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 4). ['ālimüñ, -üñ]*
- maʿrifet aña berāber olmaz ol sebebdendür ki Allāh'a **'ālim** dinilür 'ārif dinilmez ammā şöyle bilmek gerek bu 'ilm şol 'ilmdür ki maʿrifetden şoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 17). ['ālim,]*
- Rabb'ine **'ālim** olur dīnine ẕākir olur lisānla sāmiʿ olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 7). ['ālim,]*

'ālim olanuñ: *İlim sahibi kimse.*

- **'Ālim olanuñ** ḥāli efżal olur 'ārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür maʿāṣī-y-ile bulına Yaʿnī aña işāret ider ki 'ilm makāmı 'alā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 15). ['ālim olanuñ, -uñ]*

ʿ**ālim olmasından:** *İlim sahibi olmak.*

- meşhūr ʿ**ālim olmasından** incindi ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḫaḳ tebāreke ve taʿālā aña bundağı ḫavfları bedeli anda emn ü rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 13). [ʿālim olmasından, -ma, -sı, -n, -dan-ma, -sın, -dan]*

ʿālim olmaz: *İlim sahibi olmak.*

- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīṯde gelen mertebe-i ihṣāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol ihṣāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 17). [ʿālim olmaz, -maz]*

'ālim olur: *İlim sahibi olmak.*

- Rabb'ine **'ālim olur** dīnine ẕākir olur lisānla sāmi' olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 7). ['ālim olur, -ur]*

ʿālim-i ʿāmil: *İlmiyle amel eden alim.*

- ı ṭarīḳat-ı Muṣṭafaviyye **ʿālim-i ʿāmil** fāżıl-ı kāmil mīve-i dil-i evliyā güşe-i ciger-i enbiyā zeyn-i āl-i benī ve faḫr-ı evlād-ı ʿAlī ʿārif-i ʿāşıḳ Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 3). [ʿālim-i ʿāmil,]*
- muʿaẓẓam-ı ʿubbād maḳbūlü'l-evliyā ve maḥbūbü'l-aṣfiyā ḳıdvetü erbābi'ṭ-ṭarīḳa ve zübdetü aṣḥābi'l-ḥaḳīḳa **ʿālim-i ʿāmil** ve fāżıl-ı kāmil tüvānger-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 4). [ʿālim-i ʿāmil,]*
- Menāḳıb-ı İmām Aḥmed-i Ḥanbelī rażıya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol **ʿālim-i ʿāmil** ve fāżıl-ı kāmil sālik-i mesālik-i nebevī ve muḳaffā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 2). [ʿālim-i ʿāmil,]*

'ālim-i bī-ġaraż u bī-riyā: *Riyasız ve kinsiz alim.*

- ṣabāḥı ḳılurdı **'ālim-i bī-ġaraż u bī-riyā** idi ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā idi ẓāhir-ile bāṭını cem' eyleyüp tevfīḳ eylemişdi ve kitābu'llāh ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 13). ['ālim-i bī-ġaraż u bī-riyā,]*

ʿālim-i cihān olur-ise: *Dünya bilgini olmak.*

- olur ve yüz biñ **ʿālim-i cihān olur-ise** bir ümmī-yi ṣūfīnüñ yanında dūn olur Ol Ḥaḳḳ'a yolından varur bu ʿaḳl-ile ṭaşradan yürür Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 9). [ʿālim-i cihān olur-ise, -ur, -i, -se]*

ʿālim-i fetvā: *Şer'î kararlar veren alim.*

- āṣār-ı Muṣṭafavī **ʿālim-i fetvā** ve ʿāmil-i taḳvā cāmīʿ-i aḥādīs-i Aḥmediyye ve tācir-i şeriʿāt-ı Muḥammediyye muḳtedā-yı zühhād-ı zamāne ve ṣāḥib-i verāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 3). [ʿālim-i fetvā,]*

ʿālim-i mütedeyyin: *Dindar alim.*

- zāhid-i mütemekkin ʿ**ālim-i mütedeyyin** menbaʿ-ı ḥilm ü kerem Ḫātem-i Aṣṣam rafaʿa'llāhu menzilahu fī dāri's-selam ve ḥaşarahu maʿa zümreti'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 3). [ʿālim-i mütedeyyin,]*

ʿālim-i şerīʿat: *Dînî hükümlerin alimi.*

- Menāḳıb-ı Dāvud-ı Ṭāʿī raẕiya'llahu ʿanhu Ve birisi şol şemʿ-i dāniş ü bīniş ve ol cırāġ-ı cemʿ-i āferīniş ol ʿ**ālim-i şerīʿat** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 2). [ʿālim-i şerīʿat,]*

alın: *Çıkarılmak; elde edilmek.*

- kendi bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā **alınur** hemīn ḳolayına bir beyhūde şanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 8). [alınur, -ur]*
- elfāẓdan ol nice **alınur** diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 11). [alınur, -ur]*

alış-: *Alışkanlık edinmek, bağımlılık kazanmak, müptela olmak.*

- Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile **alışdı** ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 14). [alışdı, -dı]*

alışı virişi olur: *Alışverişi, ilişkisi, münasebeti olmak.*

- tamām olur her ẓarfa şıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir **alışı virişi olur** Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [alışı virişi olur, -ur]*

alışmış ola: *Bağlanmak, ısınmak, ünsiyet peyda etmek.*

- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile **alışmış ola** buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 18). [alışmış ola, -a]*

allāh aʿlam: *Allahualem; Allah en iyisini bilir.*

- ravża-ı müṭahheresi nerede idügi mübeyyen degüldür baʿżılar Baġdād'dadur dir ve baʿżılar Şām'da bu bābda iḫtilaf olmışdur elsün-i enāmda ve **Allāh aʿlam** Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 2). [allāh aʿlam,]*

allāh dōstlıġı: *Allah'a yakın olma, sevgili olma hali.*

- düşmanuñ mıdur Eyitdi Yoḳ Eyitdiler Ne içün Eyitdi **Allāh dōstlıġı** göñlüme şöyle ṭolmışdur ki kimse düşmānlıġına yir mi ḳalmışdur Ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 3). [allāh dōstlıġı,]*

allāh fikri: *Allah düşüncesi. II Allah'ın zihnen ve kalben tefekkür edilmesi.*

- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler her ne bulursa **Allāh fikri** ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 18). [allāh fikri, -i]*

allāh içün: *Allah rızası için.*

- kāyim olur egerçi **Allāh içün** ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu fāżıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 7). [allāh içün,]*
- niçe şeyẖler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duẖūl ider ẖaberi yoḳ niçe nesneleri **Allāh içün** işlerem ṣanur ammā nefsi-y-içün ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 16). [allāh içün,]*

allāh ḳorḳusı: *Allah'ın büyüklüğünü, azametini idrak eden kulun O'nu hakkıyle tâzim edememek ve kulluğuna lâyık olamamak endîşesiyle kalbinde hissettiği ürperme, korku.*

- gerek ki dāyim guṣṣa-i ẖātime-i ecel ẕikrinde ola ve her dem 'ilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve **Allāh ḳorḳusı** içini ṭaşını ala tā ki dünyāda iẖlāṣla 'amel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 10). [allāh ḳorḳusı,]*

allāh maʿī: *Allah benimledir.*

- dāyimā döşegüñe yatduḳça ve döşegüñden ḳalḳduḳça ve bir yanuñdan bir yanuña döndükçe bir ḳaç defʿa **Allāh maʿī** Allāh naẓīrī Allāh şāhidī di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 12). [allāh maʿī,]*

allāh naẓīrī: *Allah beni görür.*

- dāyimā döşegüñe yatduḳça ve döşegüñden ḳalḳduḳça ve bir yanuñdan bir yanuña döndükçe bir ḳaç defʿa Allāh maʿī **Allāh naẓīrī** Allāh şāhidī di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 12). [allāh naẓīrī,]*

allāh şāhidī: *Allah şahidimdir.*

- dāyimā döşegüñe yatduḳça ve döşegüñden ḳalḳduḳça ve bir yanuñdan bir yanuña döndükçe bir ḳaç defʿa Allāh maʿī Allāh naẓīrī **Allāh şāhidī** di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 12). [allāh şāhidī,]*

allāh yolında: *Allah rızasına ulaşmak için takip edilen seyir, yol.*

- daḫı degüldi ki şoñra tedennī itmiş ola **Allāh yolında** mertebesinden düşmiş ola Belki bu ḥālet ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyādur ve ʿalāmet-i tereffuʾ u istiġnādur bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 11). [allāh yolında, -n, -da]*
- olur ve bir kişi **Allāh yolında** şol dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḥtirāz ide ve eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 17). [allāh yolında, -n, -da]*

allāh'a yaḳın olduḳca: *Allah'tan başka her şeyden sıyrılarak sadece O'nun zâtını ve sıfatlarını müşahede etmek ve başka şeyleri görmemek.*

- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu'llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi **Allāh'a yaḳın olduḳca** taḳṣīrātını ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 10). [allāh'a yaḳın olduḳca, -duḳca]*

allāh'dan görür: *Allah'dan bilmek, Allah'dan geldiğine inanmak.*

- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmezcemīʿ-i aḥvāli **Allāh'dan görür** ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 12). [allāh'dan görür, -ür]*

allāh'uñ dergāhından: *Cenâb-ı Allah'ın rahmet kapısı.*

- ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek ki ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek ki **Allāh'uñ dergāhından** ne inʿamlar olur ki bu niʿmet aralarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 6). [allāh'uñ dergāhından, -n, -dan-uñ]*

allāh'uñ dōstı: *Allah dostu; evliya.*

- dōstı Ẕū'n-Nūn gelür anuñ istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 11). [allāh'uñ dōstı, -ı]*
- ḳārūresini ṭabībe iletirüz marażınuñ keyfiyyetini aña ʿarż iderüz Eyitdi Subḥāna'llāh **Allāh'uñ dōstı** düşmāna yalvara tażarruʿ eyleyüp aña ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 2). [allāh'uñ dōstı,]*

allāh'uñ ḫānesini: *Gönül, kalp.(Mutasavvıflar Allah'ı daha çok kalb arşında aramışlar ve kalbi beytullah (Allah'ın evi) olarak adlandırmışlardır).*

- ḫānesini pāk gözetmişlerdür kendü vücūdlarını görmişlerdür ve göñülleri evine girmişlerdür kendüleri bilür ki kimlerdür bir naẕarda ʿālī bir naẕarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 9). [allāh'uñ ḫānesini, -si, -n, -i]*

allāh'uñ setri: Allah'ın örtüsü. II_ *Allah'ın günahları ve kusurları örtmesİ bağlamında.*

- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki ikimüz de **Allāh'uñ setri** altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 2). [allāh'uñ setri, -i]*

almaḳ: *Çıkarmak; elde etmek.*

- kendi bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi **almaḳ** ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde ṣanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 7). [almaḳ, -y, -i]*

almamaḳ: *Kabul etmemek.*

- bu nesne **almamaḳda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 19).[almamaḳda, -da]*

aln: *Alın.*

- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek **alnuñda** nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 7). [alnuñda, -uñ, -da]*

alt: *Bir şeyin aşağısında bulunan boşluk veya yer.*

- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri **altında** gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 2). [altında, -ı, -(n)da]*
- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi **altına** ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası var idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 17). [altına, -ı, -(n)a]*
- maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti ṣaġ yanında ve cehennemi sol cānibinde ṣırāṭı ayaġı **altında** ve melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 14). [altında, -ı, -n, -da]*

altı: *"Altı" sayı sıfatı.*

- ki ṣayılmaz ve şol ḳadar āṣārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi **Altı** nesne ṣıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve anlaruñ fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 16). [altı,]*
- itdi ḳullarına dünyāda **altı** peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem'üñ tevbe ve ric'atı ile ve İbrāhīm'üñ odda vüs'atı ile ve Eyyūb'uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 5). [altı,]*

altında ḳaldı: *Ezilmek.*

- pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy **altında ḳaldı** Andan ṣoñra gelen begler hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 15). [altında ḳaldı, -dı]*

altun: *Altın.*

- bulmaz bir **altunı** eridip ṣızdırmayınca mümkin degül arınmaz Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki Rabb'i-y-ile edebini gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 13). [altunı, -ı]*

ʿalūḳa düşdi: *Ana rahmine düşmek; döl yatağında cenin oluşmak.*

- bulışdı Maʿrūf-ı Kerḫī hemīn ʿ**alūḳa düşdi** Dāvud Ḥażretinüñ rūḥaniyyetidür ki yitişdi ol bir loḳma itmek żāyiʿ olmayup kemāle irişdi Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 17). [ʿalūḳa düşdi, -di]*

ʿām olur: *Umumi olmak, herkesi, her şeyi kapsamak.*

- ʿināyetdür ki Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿ**ām olur** her meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 4). [ʿām olur, -ur]*

amā: *Ama, ancak, fakat.*

- havā yolında dāmı çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür **amā** kendü murādātıdur ve niçe a'māli ṭā'at ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 4). [amā,]*

a'māl: *Ameller; ibadetler.*

- aʿmālini nāfi' eyleyüp şühedā menāzilinden aʿlā-yı maḳāmātda ve ṣıddīḳīn merātebinden esnā-yı derecātda muʿazzez ü mükerrem eyleye Āmīn Yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 11). [aʿmālini, -i, -n, -i]*
- miṣāli olur andaki derecāt bundaġı ḥasenāta muṭābıḳ olur ve andaki merātib bundaġı **aʿmāle** muvāfıḳ olur Her kişi bunda eyülügini arturduġı-y-ıla anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 14). [aʿmāle, -e]*
- cennetüñ ve cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur ve bināları düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve taʿyīnāt-ı derekāt **aʿmāle** göre yapılur ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 18). [aʿmāle, -e]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe **aʿmāl** olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ hużūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 11). [aʿmāl,]*
- bir ʿamel bulınur ki yıllar ile ṭāʿatine ġālib olur ṭāʿatüñ ẓahirde büyükligine iʿtibār itmemek gerek ve ʿibādātda **aʿmāl** çoḳlıġına aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 8). [aʿmāl,]*

- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez şol **aʿmāl** ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 5). [aʿmāl,]*
- beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol **aʿmāldür** ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 8). [aʿmāldür, -dür]*
- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 4). [aʿmālüñle, -üñ, -le]*
- gibi kimsenüñ fi'li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ 'aḳīdesine i'tiḳād olur ve ne anuñ **a'māline** i'timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne 'ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 2). [a'māline, -i, -n, -e]*
- havā yolında dāmı çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü murādātıdur ve niçe **a'māli** ṭā'at ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 4). [a'māli, -i]*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp **a'mālini** düzeltmek gerek ve sa'y eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına ve her fi'li *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 13). [a'mālini, -i, -n, -i]*
- iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe **a'māl** ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā şāyed bir niçe ma'āṣī daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 17). [a'māl,]*
- ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı **a'māl** ġālib ise ol ṭarafa cālib olur ammā ol 'amellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭā'at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 1). [a'māl,]*
- bu yandan ışırur dünyādaki **aʿmāline** göre anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 17). [aʿmāline, -i, -n, -e]*
- hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḫtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 12). [aʿmāl,]*

<u>āmāl:</u> *Ameller, işler.*

- itdügi **āmāle** ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 13). [āmāle, -e]*

<u>a'māl niyyete göre olur:</u> *"Ameller niyetlere göredir" hadisiyle amellerin, yâni yapılan işlerin niyete göre değer kazandığı ifade edilmektedir.*

- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭa'amını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemī' feraḥ Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 11). [a'māl niyyete göre olur, -e-ur]*

aʿmāl-i ḥasenāt: *Güzel ameller.*

- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı **aʿmāl-i ḥasenāt** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 14). [aʿmāl-i ḥasenāt,]*

aʿmāl-i ḥasenesine: *Hayırlı ameller.*

- **aʿmāl-i ḥasenesine** münāsib cennetde derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad müyesser idüp bu dārda ḫalḳdan vaḥşeti muḳābelesinde ol dārda ervāḥ-ı müṭahhare ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 17). [aʿmāl-i ḥasenesine, -si, -n, -e]*

aʿmāl-i ḥasenesinüñ: *Hayırlı ameller.*

- rūḥāniyyesinüñ şüveri ile bulışdı ve **aʿmāl-i ḥasenesinüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 19). [aʿmāl-i ḥasenesinüñ, -si, -nüñ]*

a'māl-i ḫayrātdan: *Hayırlı ameller.*

- daḫı hem çunān olur **a'māl-i ḫayrātdan** hīç birine ḳāni' olmayup muttaşıl ziyāde ḳılur ve eger murādı Allāh ise anda daḫı eyle olur fenā fi't-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 9). [a'māl-i ḫayrātdan, -dan]*

aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ: *Çirkin, kötü ameller.*

- cināndan hem-çunān gāh olur bir ḥufre olur ḥufer-i nīrāndan ol **aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ** şuver-i şenīʿesi gelür her biri bir şüret-i müstekrehe ile aña ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 12). [aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ, -si, -nüñ]*

aʿmāl-i ẓāhire: Dış *ameller. II İnsanın bedeni veya organlarıyla yaptığı ameller; namaz kılmak, oruç tutmak, hacca gitmek, zekât vermek vb.*

- ihtimāmını **aʿmāl-i ẓāhire** bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı şanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 11). [aʿmāl-i ẓāhire,]*

āmān: *Emin ve korkusuz olan kişi. II Yardım istenilen, imdat dilenilen kişi.*

- amāna'l-arżi ḳad māta Yaʿnī yir yüzinüñ **āmānı** öldi Teftīş itdiler ki İbrāhīm-i Ethem vefāt itmiş Dirler ki anuñ mezār-ı şerīfi ne yirde idügi muʿayyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 17). [āmānı, -ı]*

‘amel: *Dini emirleri yerine getirmek için yapılan iş, ibadet.*

- ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı a‘māl ġālib ise ol ṭarafa cālib olur ammā ol **‘amellerüñ** ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭā‘at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 1). [‘amellerüñ, -ler, -üñ]*
- **‘ameline** maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup anuñla mesrūr ola andan kendüye bir da‘vā-yı enāniyyet gele ve ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 13). [‘ameline, -i, -n, -e]*

ʿ**amel:** *Bir maksatla yapılan iş, eylem, fiil.*

- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿ**ameli** de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir ṣevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 16). [ʿameli, -i]*

ʿ**amel:** *Dînî emirleri yerine getirmek için yapılan iş, fiil, hareket; ibadet.*

- ṭurursın ve iki ʿ**amele** daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müşībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 3). [ʿamele, -e]*
- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿ**amel** fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün taẕarruʿ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 7). [ʿamel,]*
- cennetüñ ve cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur ve bināları düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur ve ʿ**amellerüñ** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 18). [ʿamellerüñ, -ler, -üñ]*
- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi olur ve ʿ**ameline** göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 8). [ʿameline, -i, -n, -e]*
- fehm iderler pes gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿ**amelleri** olur ẕevāhirde ḳalanlar ṣanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 5). [ʿamelleri, -ler, -i]*
- Ḥaḳ tebareke ve taʿala anlaruñ ʿ**amellerini** meʿcūr ve saʿy-lerini meşkūr eyleye bi-mennihi ve luṭfihi Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ gelelüm gine teẕkire emrine ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 17). [ʿamellerini, -ler, -i, -n, -i]*
- iderdi her ne ḥaṣıl ḳılsa fuḳāraya ülüşdürürdi Naḳl olınur ki bir yıl ḥacca varımadı giç ḳaldı ʿAṣr ẕī’l-ḥicce de bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿ**amelin** ḳıldı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 14). [ʿamelin, -in]*
- ʿ**ameli** daḫı pāk olur ve eger göñil Allāh’la olursa her işinde bī-bāk olur Rivāyet olınur ki bir kişi geldi ʿAbdu’llāh bin Mübārek’üñ eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 17). [ʿameli, -i]*
- tamām ṣevāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan budur kim kişi ʿamel azlığına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿ**ameli** ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 6). [ʿameli, -i]*

- bir ʿ**amel** bulınur ki yıllar ile ṭāʿatine ġālib olur ṭāʿatüñ ẓahirde büyükligine iʿtibār itmemek gerek ve ʿibādātda aʿmāl çoḳlıġına aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 7). [ʿamel,]*
- gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿ**amel** bulına ki ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 9). [ʿamel,]*
- olmaz anda olan iḥtiyāt ile bunda olan berāber olmaz lîkin çün bu ʿ**amelde** iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḥtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 1). [ʿamelde, -de]*
- olmaz re'yi-y-ile ʿamel iderse ol ʿ**ameli** ḳabūl olınmaz ḫaṭā olup müctehid ḳavli-y-ile ʿamel itmek yig olur andan ki ḥaḳḳ olup re'yinde müstaḳil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 17). [ʿameli, -i]*
- bulına ʿ**amel** dürüst olur ḫuṣuṣā ki bunuñ gibi mesā'ilde iḫtilāf çoġ olur kütüb-i fiḳhiyede aḳvāl-i muḫtelife bulınur baʿīd degüldür kim meẕheb-i Ḥanefiyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 5). [ʿamel,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr ve ʿ**amellerini** meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad meṣūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 5). [ʿamellerini, -ler, -i, -n, -i]*
- ḳılmaz ve illā mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿ**amelleri** menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 8). [ʿamelleri, -ler, -i]*
- her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿ**amelde** maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 10). [ʿamelde, -de]*
- ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde ḥelāl ʿ**ameller** dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 11). [ʿameller, -ler]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virürdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿ**amelinde** saʿy eylerdi ki ṣādır ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 8). [ʿamelinde, -i, -n, -de]*
- eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿ**ameldür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 4). [ʿameldür, -dür]*
- eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿ**amelüñ** bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 4). [ʿamelüñ, -üñ]*
- bir yaramazlıġla ol ʿ**ameli** iḫbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 3). [ʿameli, -i]*
- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḫbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿ**ameli** bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 4). [ʿameli, -i]*
- durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿ**ameli** iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 18). [ʿameli, -i]*

- emr-i şerʿe imtiṣāl olınmaz Bir yirde ki ricā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿ**amele** mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 6). [ʿamele, -e]*
- yitişür gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp gelür bir süri müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿ**ameli** ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 8). [ʿameli, -i]*
- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce kiyā ḳarışur her ʿ**amel** ki anuñ ḫulūṣına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 10). [ʿamel,]*
- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿ**amelde** ki havā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 12). [ʿamelde, -de]*
- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola iş āsān olur degme ʿ**amel** bulınmaz ki ol ʿişyān olur ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 14). [ʿamel,]*
- olmaya hīç bir ʿ**amelinden** ṣevāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse ẕerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola her ʿamelinde anı gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 15). [ʿamelinden, -i, -n, -den]*
- olmaya hīç bir ʿamelinden ṣevāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse ẕerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola her ʿ**amelinde** anı gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 16). [ʿamelinde, -i, -n, -de]*
- żarūret ḳadar iderler beden żaʿīf olup ʿ**āmelden** ḳalmasun dirler anlar ḫubzı sevmezler hemīn beden terkībine ḳuvvet gelsün diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 7). [ʿāmelden, -den]*
- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller aṣılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿ**amelinüñ** anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 10). [ʿamelinüñ, -i, -nüñ]*
- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhī Ol pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿ**amelin** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 6). [ʿamelin, -in]*

ʿ**amel:** *Görev, vazife.*

- ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿ**amelin** işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 2). [ʿamelin, -i, -n]*

ʿ**amel eylemezdi:** *İbadet etmek.*

- eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādir ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 7). [ʿamel eylemezdi, -mez, -di]*

ʿ**amel eyleyücek:** *İbadet etmek.*

- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ ṣuveri ol ʿālemde eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿ**amel eyleyücek** ol ʿālemde bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 2). [ʿamel eyleyücek, -y, -ücek]*

ʿ**āmel ide:** *İbadet etmek.*

- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿ**āmel ide** ve ol dünyā lezzetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 12). [ʿāmel ide, -e]*

ʿ**amel iderse:** *İbadet etmek.*

- olmaz re'yi-y-ile ʿ**amel iderse** ol ʿameli ḳabūl olınmaz ḫaṭā olup müctehid ḳavli-y-ile ʿamel itmek yig olur andan ki ḥaḳḳ olup re'yinde müstaḳil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 17). [ʿamel iderse, -er, -se]*

ʿ**amel itmedüñ:** *İbadet etmek.*

- ḳavl mūcibince fiʿli olur kendü re'yinden aña nesne ṣorılmaz N'içün kendü re'yüñle ʿ**amel itmedüñ** dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 16). [ʿamel itmedüñ, -me, -düñ]*

ʿ**amel itmekle:** *İbadet etmek.*

- ʿameliyyesini arturur cennetde merātibi izdiyādda olur Her kişi bunda cennetdeki derecesi-y-içün çalışur ve her kişi ki bunda ʿ**amel itmekle** āḫıratdaġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 6). [ʿamel itmekle, -le]*

ʿ**amel itmez:** *Gerekeni yapmak, gereğince hareket etmek.*

- yitişür gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp gelür bir süri müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿameli ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿ**amel itmez** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 8). [ʿamel itmez, -mez]*

ʿ**amel itmiş:** *İbadet etmek.*

- ḳılur hemīn meẕheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet ile ʿ**amel itmiş** gibi olur bu bābda ol kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu emrden ötürü aña iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 17). [ʿamel itmiş, -miş]*

ʿ**amel itmiş olur:** *(Gereğince) Hareket etmek.*

- iʿtiḳād ḳıla pes bu mesʾelelerde ol müctehid olmış olur ictihādı muḳteżāsınca kendü ʿ**amel itmiş olur** ʿUlemā bu ḳadar muḫālefet ile İmām-ı Aʿẓam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 2). [ʿamel itmiş olur, -(u)r-miş-ur]*

ʿ**amel itsün:** *Gerekeni yapmak, gereğince hareket etmek. || Dînî emirleri yerine getirmek.*

- bāṭını yüzinden müctehididür gerek vaḥī-y-ile ʿ**amel itsün** gerek ictihādla her ne idülürse bizüm Nebī'ye ümmet olup aña inḳiyādla niçe münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 11). [ʿamel itsün, -sün]*

ʻamel ḳılabile: *İbadet yapabilmek.*

- gerek ki dāyim guṣṣe-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola ve her dem ʻilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala tā ki dünyāda iḫlāṣla **ʻamel ḳılabile** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 10). [ʻamel ḳılabile, -e]*

ʿ**amel ḳılalar:** *Dinin buyruklarını yerine getirmek.*

- Aḥādīṯ bilenlere lāzımdur ki ḥadīṯüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīṯde biri-y-ile elbette ʿ**amel ḳılalar** Bu sözden maḳṣūd budur kim aḥādīṯ istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 12). [ʿamel ḳılalar, -a, -lar]*

ʿ**amel ḳılur:** *(Gereğince) Hareket etmek.*

- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿ**amel ḳılur** ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 5). [ʿamel ḳılur, -ur]*

ʿ**amel ḳılur:** *İbadet etmek.*

- ḳılur hemīn meẕheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet ile ʿamel itmiş gibi olur bu bābda ol kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu emrden ötürü aña iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 17). [ʿamel ḳılur, -ur]*

ʿ**amel ḳılurlar:** *İbadet etmek.*

- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hīç bilür misin ki ne ʿ**amel ḳılurlar** ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 13). [ʿamel ḳılurlar, -ur, -lar]*

‘amel-i ḫayr: *Hayırlı amel; Allah rızâsı için yapılan her türlü ibâdet.*

- daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ’a iledür dime mücerred anuñla hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç **‘amel-i ḫayr** elbette kişiyi Ḥaḳḳ’a *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 16). [‘amel-i ḫayr,]*

ʿ**amīḳ olur:** *Derin olmak. II Özlü olmak bağlamında.*

- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekṣer-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿ**amīḳ olur** ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 14). [ʿamīḳ olur, -ur]*

ʿ**āmil:** *Amel eden kimse.*

- arasında fetāvası meẕkūrdur Ẓāhirde ve bāṭında kāmillerdendür ve her işde ʿilmi-y-ile ʿ**āmillerdendür** Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam’a şāgirdlik itdi ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 12). [ʿāmillerdendür, -ler, -den, -dür]*
- ile muḥkem ʿ**āmillerden** idi cemīʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye’yi tamām teslīm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 8). [ʿāmillerden, -ler, -den]*

ʿ**āmil:** *İşleyen, icrâ eden kimse.*

- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿ**āmil** idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 17). [ʿāmil,]*

ʿ**āmil ola:** *Amel eden olmak.*

- eylemezdi ḫalḳa fetvā virürdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿ**āmil ola** ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādır ola ḫulūṣ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 8). [ʿāmil ola, -a]*

ʿ**āmil olur:** *Amel eden, işleyen, icra eden kimse olmak.*

- ḥükmini virür ve her maẓharı şol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n’idügin görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿ**āmil olur** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 12). [ʿāmil olur, -(u)r-ur]*

‘āmil olurlar: *Amel eden olmak.*

- pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl’den naḳl olınur ki eydürdi Şol ‘ulemā-yı ẓāhir ki ‘ilimleri-y-ile **‘āmil olurlar** anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 6). [‘āmil olurlar, -ur, -lar]*

ʿāmil-i taḳvā: *Takva ile amel eden (kişi).*

- āṯār-ı Muṣṭafavī ʿālim-i fetvā ve **ʿāmil-i taḳvā** cāmīʿ-i aḥādīs-i Aḥmediyye ve tācir-i şeriʿāt-ı Muḥammediyye muḳtedā-yı zühhād-ı zamāne ve ṣāḥib-i verāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 3). [ʿāmil-i taḳvā,]*

āmīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn: *Kabul et, ey yardım edenlerin en hayırlısı.(Allah).*

- firdevsi maḳām vire ve ecdād-ı kirāmı ile ḥaşr ola **Āmīn Ve yā ḫayra'n-nāṣırīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 5). [āmīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn,]*

āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn: *Kabul et, ey âlemlerin Rabbi.*

- Muḥammed üzerine dünyāda duʿāsı maḳbūl ola ve āḫıratda şefāʿati ḳabūl ola **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 10). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- cezāsında āḫıratda rāḥāt u sürūr ve bundaġı ḫavfları ʿivażı anda emn ü ḥuzūr müyesser ḳıla **Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 8). [āmin yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- āḫıratda ṭoḳlıḳlar ve bu dārdaki riyāżātları ʿivażı ol dārda ḳonuḳlıḳlar müyesser ide **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 10). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- āşinālıḳda ve çeşmi anuñla rūşenālıḳda ola **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 11). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- berīn ola **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 3). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- firdevs-i muʿallāda teşrīf-i cemāli ile müşerref ü muʿaẓẓam eyleyüp ebedī menzilini fī maḳʿadi ṣıdḳın ʿinde melikin muḳtedir eyleye **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 4). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- maḳāmatından aʿlā-yı maḳāmatda inzāl ve vāṣilīn silkinde hezār taʿẓīm ü iclāl ide **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 14). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- dem be-dem nesemān-ı nefḫāt-ile revānını muʿattar ide **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 17). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- daḫı ḳulaġuz olup derecāt-ı ʿilliyīne ilede **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 9). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- aʿlā-yı ʿarafātda tenzil eyleye **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 11). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- ʿazīmetlerine münāsib cennetde refʿ-i derecāt ide **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 7). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- tenzīl ide **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 15). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- anuñ cism-i laṭifine muʿāvin ü ẓāhīr eyleye **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 15). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*

- ü taḳvāları ʿivażı bihişt-i berīn içinde envāʿ dürlü niʿmetler naṣīb ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 177, Satır 2). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- mevḳıf-ı ḳıyāmetde kümmel-i vāḳıfīñ silkinde münselik ide **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 9). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- niçe maḥbūb-ı enām itdi-y-ise ol ʿālemde daḫı maḥbūb-ı muṭlaḳ ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 18). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- bārānını tā ebedī kesmeye **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** Söz sözi çeküp uzandı yine teẕkireden söyleyelüm İbn Semmāk'uñ menāḳıbından daḫı naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 1). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- degin fāyiż ve her dem maḳām-ı berzaḫda minber-i taḳaddüs üzerinde ʿālem-i maʿnā yüzinden vāʿiẓ eyleye **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 4). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- vü muʿteber ide **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 7). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- naṣīb ü muḳadder ide **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 15). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*
- cemīʿ ümmet-i Muḥammed ḳalbinde muḳarrer eyleye **Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 8). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn,]*

āmin yā rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn: *Kabul et, ey alemlerin rabbi ve yardım edenlerin en hayırlısı olan (Allah).*

- rūḥını vaṣlı ile şād ide ve revānını raḥmet nesīmi-y-ile ābād ide **Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 18). [āmin yā rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn,]*
- merātebinde aʿlā-yı derecātda tenzīl **ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 6). [āmīn yā rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn,]*

ammā: *Ama, ancak, fakat.*

- kişinüñ fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā ḳuru bir ṣāliḥe muḫāleṭat ile hemīn ṣalāḥiyyeti añlanmaz Belī bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur **ammā** böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 8). [ammā,]*
- itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür **ammā** bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 13). [ammā,]*
- līkin yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz **ammā** ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri māddede te'sīr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 3). [ammā,]*
- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile vardum ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum **ammā** ḥüsn-i ẓan sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 14). [ammā,]*

- ṣavma'ada 'ibādet iderdi leylen vü nahāren Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine mülāzemet iderdi **ammā** 'acemī idi elinden gelmezdi Ḳurān ögrene idi līkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 12). [ammā,]*
- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam didi **Ammā** buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 2). [ammā,]*
- egerçi aña dirler ki dervīşlere tekrīm vire **ammā** eyle degüldür ki elbette aña cemīʿisinden taʿẓīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 11). [ammā,]*
- ṣordılar Ne içün aña ʿUtbe-i Ġulām dirler didiler Eyitdi Egerçi sinni orta yaşdan geçmişdi **ammā** ʿibādet ḫiẕmetinde bir ḳavī Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 12). [ammā,]*
- evḳātında olur **Ammā** çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 17). [ammā,]*
- naẓarı her dem anuñ niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini ẕikr ider **Ammā** be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 6). [ammā,]*
- ünsālar olur kim niçe kümmel-i ricāl merātibini ḳoyup geçmişlerdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 7). [ammā,]*
- arasında çoḳ bulınur **ammā** bu ḫuṣūṣ bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīḳatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 3). [ammā,]*
- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem –i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura **Ammā** bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 8). [ammā,]*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi **ammā** ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 2). [ammā,]*
- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz **ammā** cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 4). [ammā,]*
- ḳırḳ yarar **Ammā** şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 9). [ammā,]*
- ceẕbe-i ʿışḳ ile çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister zarūrī ṭāʿati bu yoldan ider **Ammā** ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 16). [ammā,]*
- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz **Ammā** ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 6). [ammā,]*
- añlanurdı **ammā** söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 9). [ammā,]*
- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez **ammā** her ne virürlerse redd itmez cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 11). [ammā,]*

- Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı **Ammā** baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 17). [ammā,]*
- ben aña ġālib oluram **ammā** ol Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫizmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 5). [ammā,]*
- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekṣer-i ṭullāba kifāyet gösterür **Ammā** şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 14). [ammā,]*
- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü şordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı **ammā** baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 14). [ammā,]*
- ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur **ammā** ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 18). [ammā,]*
- cennetüñ ve cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur ve bināları düzilmişdür **ammā** ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 17). [ammā,]*
- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi **Ammā** ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 12). [ammā,]*
- egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor **ammā** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 16). [ammā,]*
- gerek Virmek anuñdur **ammā** sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalıġı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 3). [ammā,]*
- ve fażāyili baḫrinden müstefīd ü muḳterif idiler **Ammā** rumūzını ʿavām fehm idemedüklerinden ve kelimātını ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 1). [ammā,]*
- maraża münāsib bir ʿilāc çıḳarur **ammā** şunlar ki ṭıbdan bī-habīr olurlar anlar hemīn ẓevāhir-i kelimāt-ı etibbāya baḳar olurlar hemīn ol ẓevāhıri biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 9). [ammā,]*
- Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar **ammā** bunlar anlaruñ sözlerin eyü añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 4). [ammā,]*
- ġarżlarını añlamaz baʿżı ḫuṣūṣiyyātını tafṣīl itsevüz olurdı **ammā** söz uzanup ġarżdan çıḳılurdı Rivāyet olınur ki Şeyḫ Bāyezīd ḥażretlerin muʿallime *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 9). [ammā,]*
- ʿazīz daḫı biraz zaḥmet çeker **ammā** ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 11). [ammā,]*
- pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler **ammā** lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 14). [ammā,]*

- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür **ammā** şol ḳażāyā ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 9). [ammā,]*
- Kimseneye taḳlīd idüp dimezüz egerçi bizüm ḥālümüz degül ise **ammā** Allāh ʿavni-y-ile bilüp ṭururuz ḥads-i ṣaḥiḥ ile vicdan idüp inanup ṭururuz ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 1). [ammā,]*
- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur **ammā** dervīşde fanā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [ammā,]*
- **ammā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 19). [ammā,]*
- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler ben eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam **ammā** dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 10). [ammā,]*
- kelām bunlaruñ tenezzüli ve meskenetlerine ve maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola ve cāyizdür ki kelām taḥḳīḳī ola **ammā** tevcīhine bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 2). [ammā,]*
- ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse **ammā** bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 8). [ammā,]*
- kişinüñ ḳudreti olmaz nādir olur **ammā** ehlu'llāh arasında eksik degüldür böyle daḫı bulınur erbāb-ı ḳulūbdan kerāmāt müstaʿceb olmaz ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 7). [ammā,]*
- işāretle baña ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi **ammā** aña ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 17). [ammā,]*
- n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 2). [ammā,]*
- olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde girçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde olur **ammā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 16). [ammā,]*
- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur **ammā** her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 12). [ammā,]*
- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā şol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliġinden bir işdür ider **ammā** şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 16). [ammā,]*
- ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol aña ınandum ṣanur **ammā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 18). [ammā,]*
- ṭayanduḳları Allāh'uñ maġfiretünedür ve ziyāde iʿtimādları ʿumum raḥmetinedür **ammā** bu şeyṭānuñ mekridür ki araya ṣalmışdur bunuñla cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 12). [ammā,]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür **ammā** çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 4). [ammā,]*

- diyü biz feraġāt itmeyevüz ve nice ʿibādetler ʿabeş olurmış diyü biz terk-i ṭāʿat itmeyevüz elümüzden geldükçe çalışavuz **ammā** kendümüzi gine ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 8). [ammā,]*
- saña bağışlayam **ammā** sen daḫı şol āhunuñ şevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 1). [ammā,]*
- taḫfīf ḳılur **ammā** hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 1). [ammā,]*
- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur **ammā** bu taḳdīrçe ekşer dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile ẕemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 7). [ammā,]*
- bulınması āsān olur **ammā** şol dervīş ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 3). [ammā,]*
- eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur **ammā** şol kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 13). [ammā,]*
- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 5). [ammā,]*
- bidʿate ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz **ammā** ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 12). [ammā,]*
- olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabeşdür dirler ṭururlar **ammā** evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 3). [ammā,]*
- cevānibinde gezer **ammā** muttaşıl burnına revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar ve birisi şaḳınup andan ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi yirden iḫtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 7). [ammā,]*
- belki aḥādīş-i şaḥīḥeden biz daḫı eyle añlaruz **ammā** her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden ẕevḳi olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 1). [ammā,]*
- alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur **ammā** anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 8). [ammā,]*
- illā'llāhu **ammā** çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbibātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 17). [ammā,]*
- muḫālefet ider **ammā** eger şöyle ki bir kişi bu iḫtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda ṣevāb vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 13). [ammā,]*
- **ammā** hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden ṣarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 7). [ammā,]*

- olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı gördi hemīn ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı **ammā** gine riyāżetini terk itmezdi ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 12). [ammā,]*
- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī'ye daḫı olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek **Ammā** ṣaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 14). [ammā,]*
- görmez mi didiler Eger dirsek ki hele kendü her ne iderse baḥsi ḳoyup nizāʿ itmeyelüm **ammā** Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne diyelüm Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 14). [ammā,]*
- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı ol bir güneş idi ki bunlaruñ her biri aña bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ anuñdur **ammā** şevḳi bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 4). [ammā,]*
- taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿilm-i şerīʿatde ḫōd hünerleri ʿālem içinde meşhūrdur **ammā** dervīşlikde daḫı ḥikāyeleri vardur ki menāḳıblarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 10). [ammā,]*
- Eşitdi Şol mütaʿayyin olan evtāduñ birisidür Ḫvāce ʿAbdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur ki eydürdi Ben Şāfiʿī meẕhebinden degülem **ammā** Şāfi'ī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 18). [ammā,]*
- ve nahā'n-nefsa ʿani'l-havā fa-inna'l-cennete hiya'l-ma'vā **Ammā** bu ḥikāyetüñ tevcīhini bunuñla itmām itmek olur ki cehennemī dimekden murād cehennemīlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 9). [ammā,]*
- olmaz her mevcūd ile biledür **ammā** bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur **ammā** maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 2). [ammā,]*
- olur **ammā** bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 9). [ammā,]*
- leẕẕetine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş leẕẕetlerin āḫıratda dilerler imiş **ammā** bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 6). [ammā,]*
- ṣanurlar ki ṣuverin ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf vardur **ammā** ṣunlar ki bī-naḳş u bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 7). [ammā,]*
- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı **ammā** her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 12). [ammā,]*
- bir gün göre ve aña naẓar idüp ʿibret ala **ammā** nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 17). [ammā,]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi **ammā** kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādir ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 7). [ammā,]*
- ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup meẕhebinden dönmedi egerçi dili-y-ile dise daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgüne söylese olurdı **ammā** hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 14). [ammā,]*

- ammā bu ḳażiyye bizüm kendü ʻayb u noḳṣānumuzdandur ve bu ḫālet bizüm ḳuṣur u ʻażalātumuzdandur Şunlar ki zamāndan müteʻerrī vü mütecerrid olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 15). [ammā,]*
- yitişdi **ammā** āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿi'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşan ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 17). [ammā,]*
- olmadın dürlü dürlü yimişler gösterür gāh olur envāʿ-ı eṭʿime ile mā'ideler besāṭ ider elinden gelür her neye ki ḳaṣd ider gāh olur iḥyā-yı emvāt ḳılur **ammā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 14). [ammā,]*
- geldi bilmezler **ammā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 19). [ammā,]*
- şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler **ammā** ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 1). [ammā,]*
- olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu nedür **ammā** ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 12). [ammā,]*
- iġtirāf iderdi līkin cehd iderdi ki kendü ile bulışmaya eger bulışursa daḫı söyleşmeye **Ammā** İmām Muḥammed'e tamām ḥürmet iderdi ve gereġi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 4). [ammā,]*
- müşāhede ḳıldum **ammā** ṭaʿām sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar ki cehd itdüm bir pāra yiyem mümkin olmadı ki bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 15). [ammā,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola **ammā** eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [ammā,]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya **Ammā** bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 9). [ammā,]*
- müşāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura **ammā** aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeş geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 12). [ammā,]*
- ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʿuzlet iderler **ammā** cemīʿ evḳātlerini ʿabeş geçürürler ol ʿuzlet ʿuḳalā yanında maḥmūd olmaz ve ol ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 17). [ammā,]*
- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [ammā,]*
- bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḫālet daḫı ulu ʿirfāndur **ammā** henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 18). [ammā,]*
- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur **ammā** bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 3). [ammā,]*
- durur **ammā** bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīşde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 17). [ammā,]*

- emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür **Ammā** bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 7). [ammā,]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek **ammā** ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvit olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 9). [ammā,]*
- şordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi **ammā** şol ḫalḳun baña işārātı çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 12). [ammā,]*
- ḥayātdadur ḳıyāmete degin ölmez **ammā** ḫuṣūṣiyyetle aña bir beden ḳayd olmaz egerçi beşerdür **ammā** tecerrüdī cānibi ġālibdür rūḥı bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 9). [ammā,]*
- egerçi ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar **ammā** anlaruñ ekseri Ye'cūc u Me'cūc
  olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaşarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde fużelātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 7). [ammā,]*
- olmayınca kemālāt-ı insāniyyet bulınmaz **ammā** şöyle gerekmez ki tamām melekiyyete yaḳın olup inssāniyyetden çıḳmalu ola şöyle ki hemīn nāmı insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 5). [ammā,]*
- ol irādet-i Ḥaḳḳ'a ṭābiʿdür ol dāyireden ṭaşra çıḳmaz belī ol daḫı bizüm Peyġambar'umuza inḳiyād idüp bu şerʿüñ muʿteḳididür **ammā** ol bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 10). [ammā,]*
- şeyṭānuñ belāsını çeker elbette bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur **ammā** ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 10). [ammā,]*
- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi **ammā** anı gördüm ki şol yüz aḳlıġı ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [ammā,]*
- olur **ammā** bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 1). [ammā,]*
- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur te'ehhülde olan feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur **ammā** böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 12). [ammā,]*
- müte'ehilden anuñ ḥāli yigrek olur te'ehhüldeki meşūbātından bunuñ tecerrüddeki ḥasenātı gökcek olur **ammā** eger ol ḥasenātla te'ehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 14). [ammā,]*
- şaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 12). [ammā,]*
- güller bitürüp baʿżısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi **ammā** her kişi götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 5). [ammā,]*
- **ammā** her ṣu alan ḳabına ṣıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren ṣu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 7). [ammā,]*

- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında ṣoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı **ammā** her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 12). [ammā,]*
- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur **ammā** ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür **ammā** ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 4). [ammā,]*
- vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan ṣovumaz ol mümkin degüldür riyāżet leẕẕetini ṭuymaz egerçi meyyit ile bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider **ammā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 12). [ammā,]*
- girüp otura gice vü gündüz hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ me'lūfātını fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 16). [ammā,]*
- çıḳmaḳ ister **ammā** bir göñül ki dünyādan ṭamām uṣanmış ola ve leẕẕāt-ı ʿācileden teveccühi dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 17). [ammā,]*
- kāmilleri görmişdi **ammā** tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde aña olan olmayup ṭudı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 5). [ammā,]*
- mücerred ḫāṭırumuza gelse **ammā** işlemege ʿazīmet itmesevüz bize ẕenb olmaz maʿa hāẕā ki eger ol ḳadar nesne ehlu'llāhdan birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 17). [ammā,]*
- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür **ammā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 8). [ammā,]*
- ḫāline muṭābıḳdur **ammā** biz şimdi didügümüz bu degüldür bir ġayri ḫāletdür ki bir fi'l-i maḫṣūṣ ba'żı kişiden ma'ṣiyet olur ba'żı kişiden 'ibādetdür nefs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 11). [ammā,]*
- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ ma'nāsı yā işāretdür 'uṣātuñ ḫāline ve anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür **ammā** 'ibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 6). [ammā,]*
- kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki 'āṣıḳlara maḥbūbdan inḳıṭa' ḫavfı daḫı olur hīç bir 'āṣıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur **ammā** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 12). [ammā,]*
- geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nev' ṭaleb olur ve bu daḫı ḫālince bir riyāżet ü ṭā'at olur **ammā** ṣol kişi ki hīç göñline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 8). [ammā,]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā ve ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye **ammā** vāṣıla lāzım oldur ki bu aṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 4). [ammā,]*
- ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī aña işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür şevḳini arturur **ammā** vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 6). [ammā,]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur **ammā** gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 4). [ammā,]*

- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur **ammā** sen bilmezsin ol her gördügünde vardur ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 5). [ammā,]*
- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her gördügüñde vardur **ammā** sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 6). [ammā,]*
- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her gördügüñde vardur ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür **ammā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 6). [ammā,]*
- ma'iyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur **ammā** Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 7). [ammā,]*
- ma'iyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur **ammā** gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 8). [ammā,]*
- muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur **ammā** nice idelüm ki 'aḳl 'uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her 'ālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 11). [ammā,]*
- nifāḳ olur mü'mine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maṣlaḥat içün olıcaḳ ṣer'an nehy olınmaz **ammā** bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 16). [ammā,]*
- yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur **ammā** hele icmālen 'ulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 18). [ammā,]*
- ol i'tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek **ammā** ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve 'āḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 7). [ammā,]*
- yaḳīnden gelür ṣanur **ammā** ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var **ammā** bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 9). [ammā,]*
- bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur **ammā** çoḳ yirlerde 'aḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 13). [ammā,]*
- 'Ālim olanuñ ḥāli efżal olur 'ārif olanuñ ḥāline **ammā** bu ikisi daḫı mümkin degüldür ma'āṣī-y-ile bulına Ya'nī aña işāret ider ki 'ilm makāmı 'alā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 15). [ammā,]*
- ma'rifet aña berāber olmaz ol sebebdendür ki Allāh'a 'ālim dinilür 'ārif dinilmez **ammā** şöyle bilmek gerek bu 'ilm şol 'ilmdür ki ma'rifetden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 18). [ammā,]*
- tebeddülden ve **ammā** intihāda 'ilm ḥāli yig olur ma'rifetden zīrā 'ilmde ḳarār olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 3). [ammā,]*
- ḫaber vire Ya'nī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü 'ilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula **ammā** bundan murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 14). [ammā,]*

- bir fāyide olur **ammā** eger anı bildürmezlerse hīç dīne ḫalel gelmez ve eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz **ammā** enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 6). [ammā,]*
- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı s̱āliş̱den mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur **ammā** ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 8). [ammā,]*
- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler **ammā** şol kişinüñ me̱z̄āḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 17). [ammā,]*
- ṣayılur Hemīn andan aña şol fāyide olur ki anā mażarret olmaz ol ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz **ammā** nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 18). [ammā,]*
- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler ki cān u dilden aña tevbe eyleye **ammā** ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 4). [ammā,]*
- dünyādur nā-gāh bir gün öle borcını ödemedin borclu ḳala **ammā** bu bir ḥāletdür ki iḫtilāf-ı meşārib ile muḫtelif olur birinde olan birinde olana muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 1). [ammā,]*
- cihetden tefāvüt bulınmaz İmdi egerçi nefes-i taṣdīḳde tefāvüt olmamaḳ me̱z̄heb-i meşhūrdur **ammā** maʿlūmdur ki kütüb-i kelāmiyyede bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 14). [ammā,]*
- cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur **ammā** yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 2). [ammā,]*
- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez **ammā** bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʿaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 8). [ammā,]*
- mesāvīde çoḳ ḥālāt olur ve ol ḥālāta göre iʿtibārāt olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i z̄ünūbdandur ve mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i ʿayūbdandur **ammā** yir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 6). [ammā,]*
- selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Yaʿnī hīç kendüde taṣarruf bulmaz mis̱l-i emvātdan olur ṣūretde diri yürür **ammā** maʿnāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 12). [ammā,]*
- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol ki ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [ammā,]*
- maʿnāsı var **ammā** erbāb-ı z̄evḳ olmayana ḫafī olur ḥāṣılı budur kim vücūd melābis-i maz̤āhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 1). [ammā,]*
- ki aña kes̱ret ziyān virmez ve bir kes̱retdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür kes̱ret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında **ammā** vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 10). [ammā,]*
- ḳuṣūrını gördükce kemāli artar **ammā** kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle maʿrifet daʿvāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 1). [ammā,]*

- ‘uşşāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki hevā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi’l-külliye ‘abeş olup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 14). [ammā,]*
- żāyi‘ ṣayılmaz **ammā** şol şemerāt-ı ḳulūb ki ‘āriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden ma‘lūm oldur kim her kim ki menāhīde müşirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 15). [ammā,]*
- rūḥları leẕẕeti ol yoldan ṭālib olur **ammā** şunlar ki dāyim göñülleri iṭṭilā‘-ı esrār-ı lāhūtda olur ve her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 9). [ammā,]*
- bedenleri-y-ile olur **ammā** anlar bilürler ki leẕẕetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cū‘ üç dürlü mertebede bulınur biri cū‘-ı ṭab‘ biri cū‘-ı ḳuvvet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 15). [ammā,]*
- bulur beden ki mümtelī ola İblīs’üñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur **ammā** bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 12). [ammā,]*
- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz **ammā** açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 15). [ammā,]*
- niçe şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur **ammā** nefsi-y-içün ider *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 16). [ammā,]*
- ammā nefsi-y-içün ider yıllar olur kim ṭā‘at diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [ammā,]*
- havā yolında dāmı çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü murādātıdur ve niçe a‘māli ṭā‘at ṣandurur **ammā** kendü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 4). [ammā,]*
- Allāh içün ‘ibādet ṣanmaḳ olmaz **ammā** eger şöyle ki nefsüñi tamām arayup bulasın bir niçe yirlerde rıżā-yı Haḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın hemīn aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 13). [ammā,]*
- iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe a‘māl ola ki seni Ḥaḳḳ’a çeker ola **ammā** ṣāyed bir niçe ma‘āṣī daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 17). [ammā,]*
- ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı a‘māl ġālib ise ol ṭarafa cālib olur **ammā** ol ‘amellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭā‘at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 1). [ammā,]*
- başasın hemīn ḳılıcuñı ‘arşda asasın ‘acebdür ki ṭaşradan kendüne düşmān ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu düşmānuñ yoḳdur **ammā** n’ideyin ki sen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 12). [ammā,]*
- olur **ammā** ṣaḳın ba‘żı ṭā‘ate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭma‘inne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [ammā,]*
- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz **ammā** bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 14). [ammā,]*

- nūrla ta‘bīr olınur elfāẕ-ı luġātda vaż‘ olınur şol bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içindür **ammā** şol ma‘nā ki ‘ālem-i bāṭında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 6). [ammā,]*
- kemāli daḫı çoḳ olur **ammā** bunuñ ma‘nāsı bu degüldür ki Allāh’uñ kendüye virdügini az ṣaya ve Ḥaḳ’dan gelen ni‘mete i‘tidād ḳılmayup i‘tibār itmeye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 1). [ammā,]*
- ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek ki **ammā** gine böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh’uñ dergāhından ne in‘amlar olur ki bu ni‘met aralarında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 5). [ammā,]*
- aña ne eyülükler ḳılur günden güne ni‘metini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur **ammā** şol ḳul ki az ni‘metle aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 18). [ammā,]*
- gerek Ve Sehl bin ‘Abdu’llāh ḥażretinden naḳl olınur ki eydürdi Allāh’uñ ni’metine razī olan ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider ve **ammā** anuñ virdügine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 16). [ammā,]*
- ḳāni‘ olan anuñ ġayrinden nefret ider Ya‘nī aña işāret ider ki rıżā mertebesi ḳanā‘at mertebesinden ednā olur **ammā** ḳanā‘atden murād *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 18). [ammā,]*
- çıḳdı **ammā** gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a‘lā-yı ‘illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 11). [ammā,]*
- belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿişyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile **ammā** ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 16). [ammā,]*
- egerçi ḥālümüz degüldür **ammā** bi-ḥamdi’llāh ınanup ṭururuz Allāh ʿināyeti-y-ile bir pāra maʿnāsını sezüp ṭururuz hemīn böyle degüldür ki bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 17). [ammā,]*
- girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur **ammā** gine böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳāret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 17). [ammā,]*
- aña ḳahrı olur **ammā** niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus’uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 1). [ammā,]*
- olduḳca aña belā eksük olmaz **ammā** ol belā aña neden gelür bilmez her biri anuñ bir maʿṣiyeti sebebi-y-iledür **ammā** taʿyīn olınup bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 10). [ammā,]*
- fi’l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez **ammā** ʿāḳıl olan bilür ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 11). [ammā,]*
- olmayup ol şiddet içinde ölür gider **ammā** şunlara ki Allāh’dan naẕar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidayet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 11). [ammā,]*
- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿişyān olur **ammā** ki bir kişide bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 14). [ammā,]*

- niçeler olur ki ulu mertebelere yitişmişdür **ammā** göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 13). [ammā,]*
- sīreti dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün gülsün **ammā** gine böyle iken Ḥaḳ'la muʿāmelesi bir ḳarār olsun keṣret içinde ḫalvetde olsun ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 9). [ammā,]*
- maʿiyyetdür ki söylenür **ammā** gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 15). [ammā,]*
- inkār eyler **ammā** erbāb-ı ḳulūb anı müşahede kılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 1). [ammā,]*
- ammā anuñ keyfiyetini bilmedügümüze iʿtirāf idevüz bu mes'elede baḥṣi ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde keṣret yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 3). [ammā,]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin **ammā** bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle şanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 7). [ammā,]*
- ṭurur bedeni-y-ile gökdedür bilürüz **ammā** bedeni-y-ile aña nice çıḳdı ve nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 11). [ammā,]*
- ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi diñlemezler **ammā** şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 6). [ammā,]*
- anı seve-y-idi n'içün andan mübaʿad olanı severdi ve eger anı isteye-y-idi n'içün andan ıraḳ ḳalanı isterdi Eger dirsek ki Allāh'ı daḫı sever **ammā** ṣabr idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 2). [ammā,]*
- ziyāde sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler ṣu içerler **ammā** anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 6). [ammā,]*
- şanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez **ammā** ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 17). [ammā,]*
- olur **ammā** rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 9). [ammā,]*
- āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler **ammā** gine ol eṣnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 17). [ammā,]*
- iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar **ammā** ṭurup dünyāda gine āḫırat içün çalışmazlar hemīn āḫırat añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 5). [ammā,]*
- dünyāda ṣıḥḥate meyl ider **ammā** niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 1). [ammā,]*

- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula **ammā** müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 6). [ammā,]*
- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür **ammā** bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 2). [ammā,]*
- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür **ammā** miskīn ādem bilmez İlāhī Ol pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 5). [ammā,]*

ʿāmma-i nāsa: *İnsanların geneli.*

- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki yaḥtemil ki ol ḳısm-ı sālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 5). [ʿāmma-i nāsa, -a]*

ʿammār: *Her şeyi mamur eden, başarıya götüren.*

- ṭoḳuz şemʿ-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerīʿat bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ ʿ**ammārı** ve dīn ehlinüñ iʿtimādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 10). [ʿammārı, -ı]*

'āmme: *Umum halk, kamu, herkes.*

- intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme ni'met olur ve anlaruñ beḳāsı **'āmmeye** raḥmet olur anlaruñ gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 4). ['āmmeye, -y, -e]*

ʿamme-i nās: *Avam tabakası, halk tabakası.*

- ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı sālişden olur pes ḳısm-ı sānī ile anuñ farḳı eyle ḳılınur ki ʿ**amme-i nās** içinde ḳısm-ı sānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 10). [ʿamme-i nās,]*

ʿāmme-i ʿuḳalāya: *Akıllıların hepsi.*

- olıcaḳ zarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir cahāletdür kim ʿ**āmme-i ʿuḳalāya** lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 10). [ʿāmme-i ʿuḳalāya, -y, -a]*

ʿammi: *Amca.*

- Muḥammed'i bildi ve geldi Ebū Ṭālib yanında ʿ**ammisi** iken maḫrūm oldı Aṣl-ı ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür Baʿżı ervāḥuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 13). [ʿammisi, -si]*

añ: *Adını söylemek, zikretmek.*

- ṣafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü **añarlar** ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 8). [añarlar, -ar, -lar]*

añ: *Hatırlamak, akla getirmek.*

- ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını **añmaz** egerçi ol aña ınandum ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 18). [añmaz, -maz]*
- gerek Eydür ki Yā hīç **añmaz** mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 17). [añmaz, -maz]*
- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz N'olur andan ki tevbeyi **añduḳca** fulān vaḳt idem diye ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 6). [añduḳca, -duḳca]*
- vaḳt fikrinde olur ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara maʿḳūd olur her **añduḳca** yitişemedügine te'essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 6). [añduḳca, -duḳça]*
- baṭālet gelür aç olıcaḳ aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı **añar** durur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 13). [añar, -ar]*
- niyyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ'dan utanur ve anı **añduġınca** ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 17). [añduġınca, -duġınca]*
- bir göñül ki aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı **añmaz** belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 8). [añmaz, -maz]*
- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı **añmaz** gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 13). [añmaz, -maz]*

ān:*Zaman*, *vakit.*

- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir **ān** ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳoduġı ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 17). [ān,]*

ān: *Zamânın bölünemeyecek kadar kısa parçası, lahza, dem.*

- belā bir belādur ki bunda ne leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur 'ārif olan bu belānuñ bir **ānını** yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 14). [ānını, -ı, -n, -ı]*

aṉ̃a: *Ona. II Zor meselenin hallolmasına.*

- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān okurdı tā **aṉ̃a** degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 4). [aṉ̃a,]*

ʿ**anā:** *Güçlük, meşakkat, zahmet.*

- olmaz ve iḥtiyāc gibi ʿ**anā** olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baṉ̃a bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḥtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 15). [ʿanā,]*
- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürürını şürūr ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿ**anā** ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 14). [ʿanā,]*
- meşaḳḳat u ʿ**anā** olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḫrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 5). [ʿanā,]*

aṉ̃a: *Ona. II Allah.*

- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve **aṉ̃a** göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 8). [aṉ̃a,]*
- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini **aṉ̃a** ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 9). [aṉ̃a,]*
- maẓhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir naẓar ile baḳar iʿtibāriyyātdur diyü yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde yaramaz olmaz ve **aṉ̃a** nisbet eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 14). [aṉ̃a,]*
- ṭarīḳdür **aṉ̃a** iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda birine bir ḥālde bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 3). [aṉ̃a,]*
- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalıġı-y-ıla bulur **aṉ̃a** ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve **aṉ̃a** her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 4). [aṉ̃a,]*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup **aṉ̃a** ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḫtemel iken n'içün epsem oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 13). [aṉ̃a,]*
- çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül ṣanmaḳ ḫiẕlandur Tevekkül oldur kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine işüñ **aṉ̃a** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 16). [aṉ̃a,]*
- ışmarlıyasın her ne ḳadār ʿibadet iderseñ cümlesini hemīn hīçe ṣayarsın **aṉ̃a** cāzim olasın ki saña her ne yitişürse anuñ raḥmetindendür yoḫsa ʿibādetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 17). [aṉ̃a,]*
- aṉ̃a mekān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 21). [aṉ̃a,]*

- ferāġati olup hīç bir ġaraż fikr itmez hemīn kendüyi **añа** teslīm edip hiç kendünüñ de n'olacaġın ẕikr itmez dāyim bu mülāḥażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 5). [añа,]*
- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her miṣālden **añа** intiḳāl olınur nuḳūş-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün miṣāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 6). [añа,]*
- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar reng almışlardur her ne renge baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur hīç reng yoḳdur ki **añа** nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 10). [añа,]*
- göñlini Ḫudā'ya bağlayup ve kendüyi **añа** ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 15). [añа,]*
- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı
  çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp **añа** ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 10). [añа,]*
- Allāh'adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile **añа** ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle añа ʿışyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 17). [añа,]*
- Allāh'adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile añа ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle **añа** ʿışyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 18). [añа,]*
- ma'rifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru 'ömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı bilür **añа** cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [añа,]*
- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki **añа** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 16). [añа,]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā ve ḫuşūʿ ve **añа** münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu aṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 4). [añа,]*
- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve fikr yolından **añа** delīl bulınur ve şol ki mes'ele-i ṣāliṣedür vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 11). [añа,]*
- Allāh'a ʿibādet itmez ke-enna görür gibi ve bir kişi ki **añа** ḳullıḳ eylemez ke-enna ḫużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 15). [añа,]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür **añа** mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 4). [añа,]*
- degüldür **añа** zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her gördügünde vardur ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 5). [añа,]*
- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem añа yeksān olur Bir kişi ki işini **añа** ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini **añа** ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 7). [añа,]*

- ferāġat itdükçe ḥużūrını ve feraḥını artuḳ bulur emrini **añā** tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fārigġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 15). [añā,]*
- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir yoldan daḫı añа ʿibādete ṭarīḳ gösterür ḳuldan maḳṣūd olan **añа** ḳullıḳdur her ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 6). [añа,]*

añа: *Ona. II Veysel Karani Hazretleri.*

- Ḥażret-i Risālet **añа** ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi Bañа vaṣiyyet eyle ol daḫı **añа** bir ḳaç kelime didi Cümlesinden birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 7). [añа,]*
- ceng içinde bir kişi anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿināyeti her demde **añа** muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 8). [añа,]*

añа: *Ona. II Nasihat talep eden kişi.*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı **añа** eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [añа,]*

añа: *Ona. II Hasan Basri hazretlerine.*

- öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi ve **añа** ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 12). [añа,]*
- gelür ḥikāyet olınur ki 'Ömer bin 'Abdü'l-'aziz **añа** mektūb gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẓahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 15). [añа,]*
- vaḳt **ana** ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 19). [ana, -ñ, -a]*
- Baṣrī'den tevbe itmişdi ve **añа** irādet getürmişdi Meger tevbesine bāʿiṣ ol olmışdı ki bir ḫātūn kişiye naẓarı ṭoḳınmışdı Ol ḫātūn kişi ḫaber gönderdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 13). [añа,]*

añа: *Ona. II Kabe'ye.*

- geldi-y-ise bu defʿa biz **añа** varalum didi Yidi yıl beriyyede zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 7). [añа,]*

añа: *Ona. II Rabiatü'l Adeviyye'ye.*

- Ehlu'llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe **añа** istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṣāli ile Kaʿbe **añа** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 18). [añа,]*

- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe **aña** ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 10). [aña,]*
- daḫı Ḥaḳḳ'uñ **aña** bir yoldan tecellīsidür Ve bu daḫı **aña** bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 13). [aña,]*

aña: *Ona. II İmâm-ı Âzam Ebu Hanife.*

- Aʿẓam'a taḳlīd iderse her sözine ınanmaḳ gerek dīn emrinde hemīn **aña** iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek **aña** muḫālefet olan meẕhebi ḳomaḳ gerek ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 11). [aña,]*
- Aʿẓam'a taḳlīd iderse her sözine ınanmaḳ gerek dīn emrinde hemīn **aña** iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek **aña** muḫālefet olan meẕhebi ḳomaḳ gerek ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 12). [aña,]*
- meẕhebinden çıḳmazlar görmez misin ki e'imme-i Ḥanefiyye niçe mes'elede **aña** muḫālefet iderler anlardan birisinüñ ki kütüb-i Ḥanefiyyede bir żaʿīf ḳavli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 4). [aña,]*
- cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki **aña** taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 16). [aña,]*
- ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde **aña** muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur ki her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir aṣlı muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 5). [aña,]*
- ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ ikisi iki ḳanat olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi saray-ı şeriʿat idi ki imāmīn **aña** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 2). [aña,]*
- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı ol bir güneş idi ki bunlaruñ her biri **aña** bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ anuñdur ammā şevḳi bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 3). [aña,]*

aña: *Ona. II İmam-ı Azam.*

- bu meẕheb ḳabūl olınmaz İmām-ı Āʿẓam'a iḳtidā idicek her sözine uymaḳ gerek İmām-ı Şāfiʿī nüñ **aña** muḫālif ḳavlini ḳomaḳ gerek ve eger İmam-ı Şāfīʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 14). [aña,]*

aña: *Ona. II Günahkarın annesi.*

- Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde **aña** zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 3). [aña,]*

añ̲a: *Ona. II Abbasi halifesi Harun Reşid.*

- er-Reşīd ḫ̲ātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde **añ̲a** cehennemī didi Hārūn daḫ̲ı añ̲a incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 13). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Abbasi halifesi Harun Reşid'in eşi.*

- er-Reşīd ḫ̲ātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde añ̲a cehennemī didi Hārūn daḫ̲ı **añ̲a** incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Şeyhe.*

- bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz **añ̲a** inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed anda bir sır var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 15). [añ̲a,]*
- niçe şeyḫ̲ler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān **añ̲a** ol yoldan duḫ̲ūl ider ḫ̲aberi yoḳ başīretde kāmil dirilür amma başri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 15). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Zünnûn-ı Mısrî.*

- sebebdendür ki zamānında çoḳ kişiler **añ̲a** zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekṣeri anı mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 15). [añ̲a,]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur Ol sebebdendür ki bunca dervīşler Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta irişdiler ve niçe müridler **añ̲a** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 6). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Bayezid-i Bestami.*

- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫ̲amı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile **añ̲a** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 18). [añ̲a,]*
- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile **añ̲a** irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 5). [añ̲a,]*
- **añ̲a:** *Ona. II Abdullah bin Mübarek.*
- Zamānında **añ̲a** şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi bī-had iʿzāz u iḥtirām iderlerdi Muʿaẓẓam-ı enām ve maḳbūl-i ḫ̲āṣ u ām idi ve niçe meşāyiḫ̲-ı kümmele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 9). [añ̲a,]*
-

añ̲a: *Ona. II Okyanus.*

- kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki **aña** kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 14). [aña,]*

aña: *Ona. II İmam Şâfiî'ye.*

- ye uyarsa ol da böyle gerek ve **aña** daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 15). [aña,]*
- söyleyelüm Rivāyet olunur ki ḥasūdlar İmām Şāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve bunuñla ḫalīfe ḳatında **aña** ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 10). [aña,]*

aña: *Ona. II Süfyan-ı Sevri.*

- aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp aşmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını **aña** tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 11). [aña,]*

aña: *Ona. II Bişr-i Hafi.*

- didi Rivāyet olınur ki dāyim İmām Ḥanbal **aña** mülāzemet iderdi ve her bulışduḳça hezār tevāżuʿ riʿāyet iderdi Bir gün şāġirdleri İmam'a ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 1). [aña,]*
- ben **aña** ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 5). [aña,]*

aña: *Ona. II Derviş.*

- olur her ṭāyifeye bir rāh olur ol rāhdan çıḳmaḳ **aña** günāh olur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir āvāz geldi ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 15). [aña,]*
- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki **aña** ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 18). [aña,]*
- egerçi **aña** dirler ki dervīşlere tekrīm vire ammā eyle degüldür ki elbette **aña** cemīʿisinden taʿẓīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 11). [aña,]*
- żarūrī **aña** ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 15). [aña,]*
- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekessir olur ve **aña** bir ḥālde ṭurmaḳ müteʿassīr olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 10). [aña,]*

añ̈a: *Ona. II İki yüzü olan kadına.*

- bir gün göre ve **añ̈a** naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup añ̈a nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 17). [añ̈a,]*
- bir gün göre ve añ̈a naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup **añ̈a** nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 18). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II İmam Ahmed Hanbel.*

- Dört meẕhebüñ birisi **añ̈a** mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 9). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Hizmetkâr.*

- añ̈a ne eyülükler ḳılur günden güne ni'metini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā şol ḳul ki az ni'metle **añ̈a** ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 17). [añ̈a,]*
- şimdiden ṣoñra **añ̈a** ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ añ̈a muḳayyid olmaz olur ve ri'āyetini añ̈a bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 3). [añ̈a,]*
- şimdiden ṣoñra añ̈a ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ **añ̈a** muḳayyid olmaz olur ve ri'āyetini añ̈a bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 3). [añ̈a,]*
- şimdiden ṣoñra añ̈a ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ añ̈a muḳayyid olmaz olur ve ri'āyetini **añ̈a** bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 3). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona.*

- olur İmdi rūḥāniyyeti Kaʿbe ki ḥaḳīkat-i Kaʿbe **añ̈a** dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 13). [añ̈a,]*
- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā **añ̈a** rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeş geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 12). [añ̈a,]*
- dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden **añ̈a** ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 18). [añ̈a,]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā vü ḫuşūʿ ve **añ̈a** münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu ʿaṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 4). [añ̈a,]*

- ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī **añа** işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür şevḳini arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 5). [añа,]*

añа: *Ona. II İbrahim Edhem.*

- tebāreke ve taʿālā **añа** dünyā devleti yirine āḫırat şāhlıġı ve bu cihān ʿizzeti yirine ol cihān pādişāhlıġı müyesser idüp dünyādaki sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 3). [añа,]*
- ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm teẕkire bābına Rivāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı **añа** ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 12). [añа,]*

ana: *Anne, valide.*

- Bir **anası** vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 3). [anası, -sı]*
- germ olursın **Anañ** ise bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 19). [anañ, -ñ]*
- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir **anası** var idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 4). [anası, -sı]*
- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henüz **anasından** ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şuʿayb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 11). [anasından, -sı, -n, -dan]*
- virdükleri vaḳt şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā **ana** Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 12). [ana,]*
- Eyitdi Mekke içinde **anama** ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde añа zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 3). [anama, -m, -a]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi **anası** bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẕar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 3). [anası, -sı]*
- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler **anası** Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [anası, -sı]*

añа: *Ona. II Hristiyan olan kişi.*

- görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra **añа** ṣunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 16). [añа,]*

añ̲a: *Ona. II İmam Ebu Yusuf.*

- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a ilṭifāt itmezdi ve anuñla bulışsa **añ̲a** yüzin dönmezdi egerçi faẕlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḥrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 2). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Hasan-ı Basrî.*

- gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz **añ̲a** mektūb gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẕahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 15). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Hâris-i Muhâsibî.*

- mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve z̲ātı cemīʿ kemālātla meşḫūn idi Cemīʿ evliyā zamānında **añ̲a** mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 10). [añ̲a,]*
- ve mücāhid-i ṭarīḳat idi Ḥaḳ taʿālā **añ̲a** bir ḫōş ḫaṣlet virmişdi ve anuñ z̲ātında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 17). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II İnsanoğlu, kul.*

- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet **añ̲a** rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 8). [añ̲a,]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm **añ̲a** mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 9). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Hasan-ı Basrî.*

- gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz **añ̲a** mektūb gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẕahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 15). [añ̲a,]*
- vaḳt **añ̲a** ḫiz̲met *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 19). [ana,]*

añ̲a: *Ona. II Muḥammed bin Vāsiʿ.*

- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ek̲ser-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ **añ̲a** ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 14). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Benliğinden fani olmayan kişi.*

- Allāh'ı yād iden kimsene yād itdügin bilmez ve yād itdügin bilen anı yād itmez Yāʿnī bir kişi mādām ki kendüliginden fānī olmaya **añ̲a** vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 6). [añ̲a,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Musa Kazım.*

- şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi **añа** biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 15). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Hz. Cafer-i Sadık.*

- itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥ-ı muṭahherini ervāḥ-ı mücerrede ile enīs ve revān-ı münevverini nüfūs-ı muḳaddese ile celīs idüp āḫıratda **añа** cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 4). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Salih kişi ile dost olduğunu söyleyen kimse.*

- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü **añа** ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn **añа** inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Hz. Muhammed.*

- ve **añа** görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 17). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Veysel Karani.*

- içün duʿā isteyenler muraḳḳaʿın **añа** vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 3). [añа,]*
- **Añа** hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde ṣafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed kendü de bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 5). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Herem bin Hayyân.*

- Ḥażret-i Risālet **añа** ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi Baña vaṣiyyet eyle ol daḫı **añа** bir ḳaç kelime didi Cümlesinden birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 8). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Aziz kişi.*

- olmışsındur Bu ikisi saña iki put olmışdur bunlara ʿibādet idersin cehlüñden eyle ṣanursın ki Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp nūr-ı velāyetle Ḥaḳḳ'ı **añа** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 16). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Fasık.*

- ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup faẕlına muʿtekid olur ṣūfī oldur ki her kişiyi kendüden aʿla görür ve bir fāsıḳı görürse **añа** hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 2). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Veysel Karani Hazretleri.*

- ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı **añа** ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 18). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Kabe.*

- olur İmdi rūḥāniyyet-i Kaʿbe ki ḥaḳīḳat-i Kaʿbe **añа** dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 13). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Batın hali.*

- ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri **añа** uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 4). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Tezkiretü'l-Evliyâ adlı esere.*

- añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben **añа** daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 10). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Dara köyü.*

- Dārāyī rıżvānu'llāhi ʿalā meşāyıḫihi ve ʿaleyhi ve askanahu fī ḥażāyiri'l-Ḳudsi beyna yedayhi Dārā Dimeşḳ yanında bir köy imiş ki Ebū Süleymān **añа** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 6). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Huri.*

- Zühre'yi geçmiş şol mertebede kendüyi düzmiş bezmiş ki başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış Ben daḫı **añа** müteveccih olup eyitdüm Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 14). [añа,]*

añ̲a: *Ona. II İbret nazarıyla bakana.*

- hemīn ol aḥādīṣüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur
  ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi **añ̲a** āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 4). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Şeyh Ebu Süleyman Darayi.*

- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi **añ̲a** naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʾavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 11). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Şeyh Süleyman Darayi.*

- meşhūr ʿālim olmasından incindi ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **añ̲a** bundaġı ḫavfları bedeli anda emn ü rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 14). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Muhammed-i Semmak.*

- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd **añ̲a** ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 12). [añ̲a,]*
- eyleye Koñ **añ̲a** varmaġı varuñ kendüye eydürüñ Ben ne dirsem **añ̲a** ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 3). [añ̲a,]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise **añ̲a** dirler ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 6). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Hristiyan doktor.*

- iḫtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gittikçe ḫastalıġı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı **añ̲a** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 14). [añ̲a,]*
- ḳārūresini ṭabībe iletirüz marażınuñ keyfiyyetini **añ̲a** ʿarż iderüz Eyitdi Subḥāna'llāh Allāh'uñ dōstı düşmāna yalvara tażarruʿ eyleyüp **añ̲a** ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 2). [añ̲a,]*
- eyleye Koñ **añ̲a** varmaġı varuñ kendüye eydürüñ Ben ne dirsem **añ̲a** ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 3). [añ̲a,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Beden.*

- olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün **añа** iʿtidād olmaz ve anuñ <u>s</u>ıḳletinden añа ke<u>s</u>āfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 14). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Ruh.*

- olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün añа iʿtidād olmaz ve anuñ <u>s</u>ıḳletinden **añа** ke<u>s</u>āfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 14). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Hz. Muhammed (s.a.v.).*

- bāṭını yüzinden müctehididür gerek vaḥī-y-ile ʿamel itsün gerek ictihādla her ne idülürse bizüm Nebī'ye ümmet olup **añа** inḳiyādla niçe münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 12). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Hızır aleyhisselâm .*

- ḥayātdadur ḳıyāmete degin ölmez ammā ḫuṣūṣiyyetle **añа** bir beden ḳayd olmaz egerçi beşerdür ammā tecerrüdī cānibi ġālibdür rūḥı bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 9). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Muhammed bin Eslem-i Tûsî.*

- ve gökcek ḳabūl üzerine idi ve cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine idi elsine-i nāsda **añа** lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi ve menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 10). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Tus' da bulunan camiye.*

- Ṭūs'da bir mescidi var idi ṣaḳlardı niçe müddetler yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki **añа** girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 16). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Kutsal kabul edilen mekanlarda bulunan kişi.*

- varıcaḳ ol ruḥuñ **añа** ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 1). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Mescid-i Aksa.*

- yabanda ʿibādetle Mescid-i Aḳṣā'da ʿibādet bir mi olur Bunca aṣfiyānuñ ervāḥı **añа** müteʿalliḳ olup ṭurur ve bir niçe enbiyā-yı mürselīn anı ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 4). [añа,]*

añ̈a: *Ona. II İbadet eden kişi.*

- olanlar anlaruñla buluşurlar ve anlaruñ vāsıṭalıġı-y-ıla ol cemādatda taṣarrufāt ḳılurlar Her kişi ki bir yirde ʿibādet ḳılur ol yirüñ rūḥāniyyeti **añ̈a** muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 14). [ana,]*
- ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿibādetine şahādet ider āḫıratda **añ̈a** yardım idüp ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 15). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Kap. III Gönül.*

- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti **añ̈a** ol ṣu ider **añ̈a** giren ṣudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 9). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Açlıktan ölmek üzere olan kişi.*

- ṣu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen **añ̈a** şefḳat idüp ṣu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 2). [añ̈a,]*
- istedügini virmez bilür ki ol **añ̈a** yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 3). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Hasta.*

- istedügini virmez bilür ki ol **añ̈a** yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 3). [añ̈a,]*

ana: *Anne, valide. II Ahmed-i Harb'ın eşi.*

- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler **anası** Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [anası, -sı]*

añ̈a: *Ona. II Ahmed-i Harb.*

- yatup uyuyabilür ve ne ḥużūrla oturup yimek yiyebilür Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **añ̈a** dünyādaki riyāżetleri muḳābelesinde āḫıratda ḥużūr u refāḥiyyet ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 4). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Arzu ve isteklerinden tamamen vazgeçen kişi.*

- derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur ve ʿazlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ **añ̈a** ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 2). [añ̈a,]*

aña: *Ona. II Hatem-i Assam.*

- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün **aña** Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 9). [aña,]*
- ḳaçan zāhid oluram kiʿālemde hiçbir nesneye ḳāniʿ olmazam cemīʿ dünyāya ve ʿuḳbāya baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **aña** āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 12). [aña,]*

aña: *Ona. II Dünya.*

- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür **aña** ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [aña,]*

aña: *Ona. II Sehl bin Abdullah-ı Teşteri.*

- kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde **aña** olan olmayup ṭudı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 6). [aña,]*

aña: *Ona. II Günaha.*

- metāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek Ve eydürdi Bir kişi ki bir maʿṣiyet üzerine muḳīm olup ḳalbi **aña** merbūṭ olur anuñ cemīʿ ḥasenatı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 14). [aña,]*

aña: *Ona. II Allah'ın adaletine.*

- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı
  çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp **aña** ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 10). [aña,]*

aña: *Ona. II Sabah ve vitir namazlarını kalp huzuruyla kılan kimse.*

- añā göñül ḳapusı açılur biri irte namāzı biri vitr namāzı olur ve her kim ki bu iki namāzı ḥużurla ḳılur saʿādet bulur Ve eydürdi Ḫayr işde te'ḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 3). [añā,]*

aña: *Ona. II İnsanoğlu.*

- yirde ʿāḳl **aña** mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 9). [aña,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Allah dostuna.*

- añа andan ulu ‘ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba‘żı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi’e **añа** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). [añа,]*
- añа andan ulu ‘ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba‘żı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi’e **añа** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 2). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Allah’ın, kulunu mânen kendisine çekmesinden doğan coşkunluğa.*

- ṭuymaz ve eger andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü ma‘āṣī **añа** doymaz niçe put-perestler olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 17). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Dalkavukluk, riyâkârlık, iki yüzlülük.*

- fi‘l müdāhene olur aṣlā gerekmez ṣol ki mü’min kāmil ola **añа** irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 5). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Zanna.*

- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla **añа** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II İlim.*

- ma‘rifet **añа** berāber olmaz ol sebebdendür ki Allāh’a ‘ālim dinilür ‘ārif dinilmez ammā şöyle bilmek gerek bu ‘ilm ṣol ‘ilmdür ki ma‘rifetden ṣoñra *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 17). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Şu duruma.*

- ḫaber vire Ya‘nī **añа** işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü ‘ilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād ṣol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [añа,]*
- añа işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar ṣol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ **añа** taʿlīmi olmaz ve hiçbir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 9). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II İnsanoğlu, kul.*

- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur ki **añа** ecel pençesi irmeye şol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 5). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Nübüvvet makamında bulunan kişi; peygamber.*

- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki **añа** cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye añа icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 1). [añа,]*
- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki añа cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye **añа** icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Çocuk.*

- añа işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāz̲ā ki kimsenüñ **añа** taʿlīmi olmaz ve hiçbir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 10). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Şu duruma.*

- iken ilhām itdi s̲evāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı **añа** delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 14). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II II Tevhid-i sahih mertebesine ulaşan kişi.*

- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol **añа** evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 15). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Dayak yiyen kişi.*

- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise **añа** temkin ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 4). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Haram olan bir şeyi yapıp bundan zevk alan kişi.*

- nefsine bir ḥarām ile le<u>z</u>z̲āt vire vācibdür ki gine ol ḳadar **añа** zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 9). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Harama.*

- ṭabʿuñ **añа** hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 15). [añа,]*
- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler ki cān u dilden **añа** tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 4). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Haramdan tövbe eden kişiye.*

- şayılur Hemīn andan **añа** şol fāyide olur ki anā mażarret olmaz ol ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 17). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Günahdan kurtulmaya.*

- eski leẕẕeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün **Aña** çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki leẕẕetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 6). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II İnsanlara zulmeden kişi.*

- ol meẓālimden ḫalāṣ ola **añа** cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura mādām ki ol meẓālim üzerinde ṭura Yaʿnī ṭoḳ olınca aña kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 11). [añа,]*
- ol meẓālimden ḫalāṣ ola aña cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura mādām ki ol meẓālim üzerinde ṭura Yaʿnī ṭoḳ olınca **añа** kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 12). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Yemek yeme isteğine.*

- baṭālet gelür aç olıcaḳ **añа** meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 13). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II İnsanoğluna, kula.*

- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem **añа** yeksān olur Bir kişi ki işini **añа** ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini **añа** ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 7). [añа,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II Gıybete.*

- ḥaḳḳ-ı ġayre muḳāveme ola ḥaḳḳ-ı Allāh niçe olur ve hem işāret ider ki ġaybetüñ
  envā‘ı bulınur her birinden **añ</u>a** münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 18). [añ</u>a,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II Varlık.*

- diyesin **añ</u>a** gāh semā gāh türāb diyesin **añ</u>a** gāh mā gāh kürsī diyesin **añ</u>a** gāh ‘arş gāh saḳf diyesin **añ</u>a** gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 5). [añ</u>a,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II Allah'ın birliği.*

- ki **añ</u>a** ke<u>s</u>ret ziyān virmez ve bir ke<u>s</u>retdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür ke<u>s</u>ret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 9). [añ</u>a,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II Dilenci.*

- varmaz ebter olur da‘vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḥtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ **añ</u>a** nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [añ</u>a,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II Hem nefsine uyup hem de hayır işleyen kişi.*

- żāyi‘ ṣayılmaz ammā şol <u>s</u>emerāt-ı ḳulūb ki ‘āriflere müyesser olur **añ</u>a** naṣīb olmaz Bu sözden ma‘lūm oldur kim her kim ki menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 15). [añ</u>a,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II Şeytanın tok olan kişiye vesvese vermesine.*

- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu'llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿ<u>z</u>ībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān **añ</u>a** yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 10). [añ</u>a,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II İnsan, insanoğlu.*

- ider ādem olur ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur ki **añ</u>a** çilede ṣu virmezler ādem olur ki anı ṣudan bi'l-külliye men‘ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 5). [añ</u>a,]*

añ̈a: *Ona. II Mizaç.*

- mütefāvüt olur her mizācuñ riyāżeti **añ̈a** münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kişi ki namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 7). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Eve, yaşanılan mekana.*

- şāyed **añ̈a** girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki **añ̈a** bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 3). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Tarikat ehli kimseye.*

- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne **añ̈a** ʿādet ola biri ṣadāḳat biri şecāʿat ve biri saḫāvet Yaʿnī dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 17). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Allah'ın isteğine.*

- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise **añ̈a** ınanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżūʿda rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 11). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Hususi görüntüye.*

- bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve ẓuhūr ider ol sebebden żarūrī **añ̈a** münāsib aḥkām ister fi'l-cümle nite ki 'ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 9). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Nefsinin istek ve arzusu peşinde koşan mürşide.*

- yıllar olur kim ṭāʿat diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve **añ̈a** mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 18). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Hevasına uyan şeyhe.*

- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur ve **añ̈a** mütābaʿat idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 1). [añ̈a,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Şeytana.*

- havā yolında dāmı çoḳ olur **añа** aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü murādātıdur ve niçe aʿmāli ṭāʿat ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 3). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Allah rızası için nefsin istek ve arzusundan vazgeçmeye.*

- Allāh içün ʿibādet ṣanmaḳ olmaz ammā eger şöyle ki nefsüñi tamām arayup bulasın bir niçe yirlerde rıżā-yı Haḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın hemīn **añа** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 14). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II İbadet, amel.*

- maʿṣiyet **añā** muḳābele idemez gāh olur ki bir maʿṣiyetle hezārān-ı hezār ṭāʿatler mahv olur nite ki küfri mümkin degül başmaz her ne ḳadar ḫayrāt ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 3). [añā,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Nefse.*

- olur ammā ṣaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḫmetler gerek ol muṭmaʿinne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi **añā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 2). [añā,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Nur kelimesine.*

- bilinür ʿālem-i ḥisden **añā** münāsib bir isimle taʿbīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh maʿbūd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 7). [añā,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Ene (ben) diyen kişiye.*

- ne dirlerse disünler birdür maḳṣud Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet daʿvāda olur ve saʿādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Ene diye Allāh daḫı **añа** Ene diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 10). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Şuna.*

- ḳāniʿ olan anuñ ġayrinden nefret ider Yaʿnī **añа** işāret ider ki rıżā mertebesi ḳanāʿat mertebesinden ednā olur ammā ḳanāʿatden murād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 17). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Allah'ın zenginlik verdiği kula.*

- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir yoldan daḫı **añа** ʿibādete ṭarīḳ gösterür ḳuldan maḳṣūd olan añа ḳullıḳdur her ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 5). [añа,]*

aña: *Ona. II Kul.*

- ʿibādet ḳonılur kimisine böyle müyesser olur kimisine eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb'i-y-ile bir ṭarīḳi olur ki andan çıḳmaḳ **aña** günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 10). [aña,]*

aña: *Ona. II Yüce mertebeden uzaklaştırılan kişi.*

- girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe **aña** ḥaḳaret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 18). [aña,]*

aña: *Ona. II Yüce mertebeden uzaklaştırılan kişi.*

- **aña** ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġşūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 1). [aña,]*

aña: *Ona. II Hz. Yunus'a.*

- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi z̲illetine göre Ḥaḳdan **aña** muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 4). [aña,]*

aña: *Ona. II İnsanoğluna.*

- olduḳca **aña** belā eksük olmaz ammā ol belā **aña** neden gelür bilmez her biri anuñ bir maʿṣiyeti sebebi-y-iledür ammā taʿyīn olınup bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 9). [aña,]*

aña: *Ona. II Akıllı kimse.*

- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki **aña** bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 13). [aña,]*

aña: *Ona. II Allah'a.*

- **aña** ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [aña,]*
- miknet virür ḳullarıñ ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd **aña** ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 10). [aña,]*
- **aña** bir ṭāʿat mülāḥaẓa ider ṭurur bir ḥayvāna ḫidmet idüp otladursa Benüm nemdür Anuñ ḳudreti e̲seridür dir ve bir kelbe merḥamet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 17). [aña,]*

añ̈a: *Ona. II İnsan.*

- gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it diyü ol buyurur hemīn **añ̈a** ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 12). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Hayvanlara gösterdiği merhameti Allah'ın bir tecellisi olarak gören kişiye.*

- idüp şu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola **añ̈a** riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 2). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II İnsana.*

- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ **añ̈a** ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 6). [añ̈a,]*
- **añ̈a** ne ḫalel virür çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 7). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Dünya makamlarının Allah katında bir öneminin olmadığını bilen kişiye.*

- ʿizzet mi olur ve bir kişi ki buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti **añ̈a** devlet mi olur Her gedāya ki naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa iḥtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 1). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Sahip olduğu makam, mevkiye rağmen kendini bir dilenciden aşağı gören kişiye.*

- ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ **añ̈a** ululıḳdan hiç ziyān gelmez ve eger pādişāh daḫı olursa añ̈a andan ʿişyān gelmez pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 5). [añ̈a,]*
- ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ añ̈a ululıḳdan hiç ziyān gelmez ve eger pādişāh daḫı olursa **añ̈a** andan ʿişyān gelmez pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 6). [añ̈a,]*

añ̈a: *Ona. II Salikin her şeyde Allah'ı görmesi ve her an onunla birlikte olması meselesine.*

- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşahede kılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn **añ̈a** inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [añ̈a,]*

añ̲a: *Ona. II Semaya.*

- ṭurur bedeni-y-ile gökdedür bilürüz ammā bedeni-y-ile **añ̲a** nice çıḳdı ve nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 11). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Tasavvufta sufilerin ruhani halleri yaşayarak, manevi ve ilahi hakikatleri tadarak (iç tecrübeyle vasıtasız olarak) elde ettikleri bilgiye.*

- ek̲ser-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātlardur ṭaşradan baḳanlar ki kendü bilisi-y-ile **añ̲a** bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 2). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Evliyaya.*

- añladuġı ve **añ̲a** nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti ṣol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve ṣol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 11). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Sabah kalktığında ne yiyeceğini düşünen ve aynı gün ölen kişi.*

- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün **añ̲a** yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 14). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Yeme içme.*

- Ḥaḳ'dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlığı kişiyi Rabb'inden baʿīd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp **añ̲a** ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 18). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Müderris.*

- eger bir müstaʿid daḫı **añ̲a** öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 3). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. || Elinde olanı fakirlerle paylaşan kişi.*

- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl **añ̲a** Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 6). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Mal, varlık.*

- ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger kendü

aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve kendü **aña** göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 2). [aña,]*

- ziyāde olur ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül **aña** göñlüni baġlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 8). [aña,]*

aña: *Ona. II Dünya için çalışan kişi.*

- nite ki dünyā seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat fikrini ḳor her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā **aña** maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 16). [aña,]*

aña: *Ona. II Kur'an-ı Kerim'i okumanın faydasına.*

- oḳumaġuñ sevābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ **aña** nisbeti yoḳdur eger ol **aña** tamām yaḳīn idüp ınana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 8). [aña,]*

aña: *Ona. II Mümin olarak vefat eden kişiye.*

- ḳaldı dirler andan ḫaberi yoḳ ki anuñ ḫayrātınuñ ṣuver-i ḥasenesi **aña** yoldaş olur ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi ana ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 13). [aña,]*
- ḳaldı dirler andan ḫaberi yoḳ ki anuñ ḫayrātınuñ ṣuver-i ḥasenesi aña yoldaş olur ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi **aña** ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 14). [ana,]*

aña: *Ona. II Kabirdeki kişiye.*

- cināndan hem-çunān gāh olur bir ḥufre olur ḥufer-i nīrāndan ol aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ ṣuver-i şenīʿesi gelür her biri bir ṣūret-i müstekrehe ile **aña** ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 12). [aña,]*
- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde **aña** īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 13). [aña,]*

aña: *Ona. II Kılavuz.*

- hidāyet ḳulaġuzı var ki **aña** yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki **aña** bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḫtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [aña,]*

añ̲a: *Ona. II Nefsini blmeyen kişi.*

- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek **añ̲a** ne lez̲z̲et gelür ġāyeti baḫr-i fenāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 8). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Vefat etmek üzere olan adam.*

- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur **añ̲a** daḫı keffāret ola Anı işidüp bañ̲a feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 3). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Keramet.*

- dervīşlerüñ **añ̲a** ḫavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 13). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Habib-i Acem'in evine gelen derviş.*

- bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı **añ̲a** götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 6). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Ebū Hāzem-i Medenī.*

- **añ̲a** ṣordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 13). [añ̲a,]*
- tebāreke ve taʿālā tamām ṣādlıġı **añ̲a** āḫıratda müyesser ide ve cemīʿ-i vücūh ile eyüligi **añ̲a** cennetde muḳadder ide Me'vası dār-ı ʿilliyīn ola ve menzili firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 1). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II ʿUtbe-i Ġulām.*

- ṣordılar Ne içün **añ̲a** ʿUtbe-i Ġulām dirler didiler Eyitdi Egerçi sinni orta yaşdan geçmişdi ammā ʿibādet ḫiz̲metinde bir ḳavī Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 11). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Ruhun meyli olan yere.*

- olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur **añ̲a** tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 14). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Beden ile yapılan amellere.*

- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı şanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp **añ̲a** çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 12). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Sultan.*

- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur **añ̲a** göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 10). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Güneş.*

- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki **añ̲a** küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki añ̲a ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir z̲erre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 15). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Ay, kamer.*

- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki **añ̲a** küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki añ̲a ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir z̲erre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 16). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Bişr-i Hâfî'nin kimi insanların müslüman kimilerinin de kafir olmasının nedenini sorgulaması hali ve düşüncesi.*

- Beden s̲eḳali-y-ile **añ̲a** varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile **añ̲a** irilmez Hemān icmālen şol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 17). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II İnsanoğlu.*

- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḫtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde **añ̲a** bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [añ̲a,]*
- añ̲a münasib anda bir derece bulınur Her kişi ki dünyada tehz̲īb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider āḫıratda derecātı ziyāde olur ve her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 3). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Dünya ve ahirette beklentisi maddi hazlar olan kişi.*

- āḫıratda **añ̲a** irem diyü ise gine cennet de **añ̲a** yetişen ol olur tecellī-yi z̲ātdan maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 11). [añ̲a,]*

- āḫıratda **aña** irem diyü ise gine cennet de **aña** yetişen ol olur tecellī-yi ẕātdan maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 11). [aña,]*

aña: *Ona. II Mürşit.*

- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalığı-y-ıla bulur **aña** ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve **aña** her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 4). [aña,]*

aña: *Ona. II Cafer-i Sadık.*

- andan olmış ola ki Bāyezīd ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un rūḥāniyyetinden çoḳ istimdād iderdi ve hemīn anı şeyḫi gibi bilüp **aña** istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 2). [aña,]*

aña: *Ona. II Gönül.*

- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı göre **aña** bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 17). [aña,]*

aña: *Ona. II Mana alemi ilmine.*

- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur **aña** ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 4). [aña,]*

aña: *Ona. II Alem-i mana ilmi.*

- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi **aña** fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 6). [aña,]*

aña: *Ona. II Abdullah bin Mübarek.*

- Zamānında **aña** şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi bī-had iʿzāz u iḥtirām iderlerdi Muʿaẕẕam-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ām idi ve niçe meşāyıḫ-ı kümmele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 9). [aña,]*

aña: *Ona. II Mekke' ye.*

- yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan **aña** nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 18). [aña,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Akılsız kişiye.*

- muḫālefet-i maʿḳūl var ṣanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur ki **añа** eyle görinür yoḫsa ḥāṣā ṣunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve ṣunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 11). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Kamil kişinin anlattıklarına.*

- işāretle bañа ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi ammā **añа** ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 17). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Kamil kişiye.*

- didi Eyitdiler **Añа** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 19). [añа,]*
- gösterdiler mevti yaḳın olmasını **añа** ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 3). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Gıybeti yapılan kişi.*

- olur bir mesāvīsinde bir **añа** bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde girçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 15). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II İnsanoğluna.*

- ādemden ṣanup **añа** melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve hem ṣol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 7). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Hesap gününe.*

- ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol **añа** inandum ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 18). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II İbadetlere.*

- āḫıratda <u>ş</u>evābını **añа** baġladı bize daḫı vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 5). [añа,]*
- ẓāhirüñ de **añа** uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 15). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Gönül, insanın iç alemi.*

- derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de **añа** uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 11). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Süfyan-ı Sevri.*

- ola ve anuñ eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola niçe yıllar daḫı **añа** mürīd olmaġa yaramaya ʿömri olduġınca çalışursa anuñ varduġına varmaya gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 1). [añа,]*
- böyle-y-iken bir aḳçasuz Ḥaḳḳ'a mütevekkil olup tevekkülinden bir ḳadem ayrılmaya ve bir pūlı yoġ-iken şeyṭān **añа** rızḳ-içün vesveseye yol bulmaya Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 4). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Şefik-i Belhi.*

- içinden çıḳmaz ḳalur Fi'l-cümle ʿināyet-i Ḥaḳ şaḳīḳa-ı Şefīk ve himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ **añа** refīḳ olup tamām dünyādan iʿrāż idüp tāyip oldı bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 8). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Ecelin sadece Allah'dan geleceğine olan inancına.*

- yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura **añа** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 2). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Tevekkül ehline.*

- ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını **añа** ḳolay ḳılur niçe nesneler ki ġayruñ helākına sebeb olur **añа** olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 5). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Tevekküle.*

- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp **añа** ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir <u>s</u>evāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 16). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Rızka.*

- ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür n'içün **añа** ṭurmaz çalışur niçe ʿabe<u>s</u> yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 13). [añа,]*

añ̲a: *Ona. II İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı kalbinde idrak hasıl olan kişi.*

- belki aḥādīs̲-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden z̲evḳi olur elbette **añ̲a** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 2). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II İbrahim bin Ethem.*

- ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm te z̲kire bābına Rivāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı **añ̲a** ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 12). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Şefik-i Belhi.*

- taʿālā **añ̲a** āḫıratda tevekküline göre riʿāyetler ve teslīmine münāsib ʿināyetler idüp menāzil-i mütevekkilīnden esnā-yı maḳāmātda ve derecāt-ı muvaḥḥıdīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 9). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II İbadete.*

- ṭurduġınca me z̲hebi ʿālemde ḳāyim olur Her bir dervīş ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur ki **añ̲a** mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir me z̲hebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 18). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Tâbi olunan kimseye.*

- müctehid olana muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur her ne dirse **añ̲a** uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 12). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ondan. II Müçtehide uyan, tabi olan kişiye.*

- ḳavl mūcibince fiʿli olur kendü re'yinden **añ̲a** nesne ṣorılmaz N'içün kendü re'yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 15). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Şeyh-i A'zam.*

- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama ve bu taḳrīrden şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur **añ̲a** suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 16). [añ̲a,]*
- oḳur dime ol Ḥanefī me z̲heb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki **añ̲a** riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 18). [añ̲a,]*

<u>aña:</u> *Ona. || Veli, eren.*

- **aña** daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 7). [aña,]*
- ġavġa çekilür her kim ki **aña** ṭaʿn ider maḥżā taʿassub u cehaletindendür ve her kim ki **aña** suʾ-i ẓann ider hemīn kendü żalāletindendür maʿrifet hemīn kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 9). [aña,]*

<u>aña:</u> *Ona. II Hanefi mezhebine uyarak ibadet eden kimse.*

- ḳılur hemīn meẕheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet ile ʿamel itmiş gibi olur bu bābda ol kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu emrden ötürü **aña** iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 18). [aña,]*

<u>aña:</u> *Ona. II Şeriat sarayına benzetilen İmâm-ı Âzam Ebu Hanife.*

- ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ ikisi iki ḳanat
  olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi sarāy-ı şeriʿat idi ki imāmīn **aña** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 2). [aña,]*

<u>aña:</u> *Ona. II Halife Harun Reşid.*

- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde **aña** cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüp ġāyet ḳaḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 13). [aña,]*

<u>aña:</u> *Ona. II Harun Reşid'in karısı Zübeyde'ye.*

- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı **aña** incinüp ġāyet ḳaḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [aña,]*

<u>aña:</u> *Ona. II Amaç, gaye.*

- gibi evüñ içine mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse **aña** ol yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 8). [aña,]*

<u>aña:</u> *Ona. II Allah'a teslim olmuş kişiye.*

- ʿibādetiñ bu vechle ḳılur **aña** vuṣlat ḥaḳḳ olmaz mı ve her kim ki Rabb'ine böyle ṭāʿatde olur aña tecellī-yi cemāl muṭlaḳ olmaz mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 9). [aña,]*

- ʿibādetiñ bu vechle ḳılur aña vuṣlat ḥaḳḳ olmaz mı ve her kim ki Rabb'ine böyle ṭāʿatde olur **aña** tecellī-yi cemāl muṭlaḳ olmaz mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 10). [aña,]*

aña: *Ona. II Her şeye ibret nazarıyla bakan kişiye.*

- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her miṣālden
  aña intiḳāl olınur nuḳūṣ-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün miṣāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 6). [aña,]*

aña: *Ona. II Ölmüş kimseye, mevtaya.*

- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki **aña** ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 5). [aña,]*

aña: *Ona. II Kur'an'ı Kerim.*

- kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṣdür ḳadīm olan kelām-ı nefsidür pes İmām Aḥmed **aña** ḥādiṣ degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [aña,]*

ana: *Anne.*

- ḳażiyyeyi **anasına** dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 3). [anasına, -sı, -n, -a]*

aña: *Ona. II Gayp alemine.*

- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar **aña** eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [aña,]*

aña: *Ona. II Allah'ı bilen kişi.*

- maʻrifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru ʻömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı bilür **aña** cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [aña,]*

aña: *Ona; şu şeye.*

- ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī **aña** işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür şevḳini arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 5). [aña,]*

añ̲a: *Ona. II Şu duruma.*

- ‘Ālim olanuñ ḥāli efżal olur ‘ārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür ma‘āṣī-y-ile bulına Ya‘nī **añ̲a** işāret ider ki ‘ilm makāmı ‘alā olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 16). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Kur’an-ı Kerim’de mânâsı açık ve kesin olmayan, tefsir ve tevîle ihtiyaç gösteren âyetler, müteşâbih âyetler.*

- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol muteşābihāt ki evliyā daḫı **añ̲a** inanurlar künhini bilmezler Fi’l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 17). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Tutunulacak en sağlam kulp.*

- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aṣılda ‘urve-i vüs̲ḳā **añ̲a** dirler ki ṭabī‘atde ‘ulüvv- ü himmet ġālib ola ki her ne mertebeye yitişürse andan a‘lāya *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 1). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Rabiatü'l Adeviyye'ye.*

- daḫı Ḥaḳḳ’uñ **añ̲a** bir yoldan tecellīsidür Ve bu daḫı **añ̲a** bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 13). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Bişr-i Hâfî'nin kimi insanların müslüman kimilerinin de kafir olmasının nedenini sorgulaması hali ve düşüncesi.*

- Beden s̲eḳali-y-ile **añ̲a** varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile **añ̲a** irilmez Hemān icmālen şol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 17). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Her iki yoldan birine.*

- Allāh’dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı it ve her ḳanḳı yola gitmek isterseñ **añ̲a** git didi Yaʿnī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 6). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Daha öncekilerin hatalarına.*

- eydürdi Ādem oġlanınuñ azması bir ḳaç nesneden olur Birisi budur kim selefüñ zellātını ḥüccet idinüp **añ̲a** baḳar ve şol ki ḥünerleridür **añ̲a** naẓar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 6). [añ̲a,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Allah ile bâkî olup bu mertebede karar bulmaya.*

- nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fenāda olur **añа** göre aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur **añа** münāsib aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 6). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. || Veli, eren.*

- ġavġa çekilür her kim ki **añа** ṭaʿn ider maḥżā taʿassub u cehaletindendür ve her kim ki **añа** suʾ-i ẓann ider hemīn kendü żalāletindendür maʿrifet hemīn kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 10). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Hristiyan doktor.*

- ḳārūresini ṭabībe iletirüz marażınuñ keyfiyyetini **añа** ʿarż iderüz Eyitdi Subḥāna'llāh Allāh'uñ dōstı düşmāna yalvara tażarruʿ eyleyüp **añа** ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 1). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Gönül ehline.*

- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol **añа** cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 15). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Fena makamına.*

- nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fenāda olur **añа** göre aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur **añа** münāsib aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 5). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Benliğinden fani olmayan kişi.*

- Allāh'ı yād iden kimsene yād itdügin bilmez ve yād itdügin bilen anı yād itmez Yāʿnī bir kişi mādām ki kendüliginden fânî olmaya **añа** vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 6). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Nefsini bilmeyen kişi.*

- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek **añа** ne lezzet gelür ġāyeti baḥr-i fanāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 8). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Salih kişi ile dost olduğunu söyleyen kimse.*

- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü **añа** ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn **añа** inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [añа,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II Şeyhle dost olduğunu söyleyen kişi.*

- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü **añ**a ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn añ**a** inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 10). [añ,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II İnsanın bir salih ile olan dostluğuna.*

- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü **añ**a ṭayanmak olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn **añ**a inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [añ,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II Musa Kazım.*

- şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi **añ**a biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 15). [añ,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II Hazret-i Muhammed (sav).*

- ve **añ**a görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 17). [añ,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II Veysel Karani.*

- içün duʿā isteyeler muraḳḳaʿın **añ**a vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 3). [añ,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II Hasan-ı Basri Hazretleri.*

- öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi ve **añ**a ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 12). [añ,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II Muḥammed bin Vāsiʿ.*

- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ek<u>ş</u>er-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ **añ**a ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 14). [añ,]*

<u>añ</u>a: *Ona. II Ebū Hāzem-i Medenī.*

- añ**a** ṣordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 13). [añ,]*

añа: *Ona. II Rābiʿa-i ʿAdeviyye.*

- Ehlu'llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe añа istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṯāli ile Kaʿbe **añа** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 18). [añа,]*

añа: *Ona. II Bedenen yapılan amellere.*

- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı ṣanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp **añа** çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 12). [añа,]*

añа: *Ona. II Dervişe.*

- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekeṯṯir olur ve **añа** bir ḥālde ṭurmaḳ müteʻassir olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 10). [añа,]*

añа: *Ona. II İnsanoğlu.*

- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḥrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḥtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde **añа** bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [añа,]*

añа: *Ona. II İyi ve güzel vasıflara sahip olan kişiye.*

- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḥrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḥtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde **añа** bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [añа,]*

añа: *Ona. II Harama.*

- **añа** mürtekib olan mürtekib-i āṯām olur gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur ve gāh olur ki bir ṭarafda evleviyyet bulınur bunuñ cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 3). [añа,]*

añа: *Ona. II Zor meselenin hallolmasına.*

- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān oḳurdı tā **añа** degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 4). [añа,]*

añа: *Ona. II Kur'an'ı Kerim.*

- kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṯdür ḳadīm olan kelām nefsīdür pes İmām Aḥmed **añа** ḥādiṯ degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Gayb alemine.*

- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar **añа** eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Hristiyana.*

- görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra **añа** ṣunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 16). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II İmam Ebu Yusuf.*

- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a ilṭifāt itmezdi ve anuñla bulışsa **añа** yüzin dönmezdi egerçi fażlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḥrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 2). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Derviş.*

- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet **añа** rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 8). [añа,]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm **añа** mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 9). [añа,]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm **añа** mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 9). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Tasavvuf ehline.*

- hemīn ol aḥādīṣüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur
  ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi **añа** āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 4). [añа,]*

<u>añа:</u> *Ona. II Şeyh Ebu Süleyman Darayi.*

- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi **añа** naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʿavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 11). [añа,]*
- meşhūr ʿālim olmasından incindi ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **añа** bundaġı ḫavfları bedeli anda emn ü rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 14). [añа,]*

añа: *Ona. II Muhammed-i Semmak.*

- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd **añа** ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 12). [añа,]*

añа: *Ona. II Hatem-i Assam.*

- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün **añа** Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür **añа** ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 9). [añа,]*
- ḳaçan zāhid oluram ki ʿālemde hiçbir nesneye ḳāniʿ olmazam cemīʿ dünyāya ve ʿuḳbāya baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **añа** āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 12). [añа,]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün **añа** Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür **añа** ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 9). [añа,]*

añа: *Ona. II Sehl bin Abdullah Teşteri.*

- kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde **añа** olan olmadı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 6). [añа,]*

añа: *Ona. II Günaha.*

- metāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek Ve eydürdi Bir kişi ki bir maʿṣiyet üzerine muḳīm olup ḳalbi **añа** merbūṭ olur anuñ cemīʿ ḥasenātı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 14). [añа,]*

añа: *Ona. II Akıllı kimseye.*

- yirde ʿāḳl **añа** mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 9). [añа,]*

añа: *Ona. II Gönül ehli; evliya, eren, veli.*

- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol **añа** cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 15). [añа,]*

añа: *Ona. II Allah dostuna.*

- añа andan ulu ʿayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur baʿżı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e **añа** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). [añа,]*

añ̲a: *Ona. II II Allah'ı hakkıyla tanıyan, bilen kişi.*

- maʻrifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru ʻömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı bilür **añ̲a** cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Kötü amelleri olan ölüye.*

- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde **añ̲a** īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 13). [añ̲a,]*
- cināndan hem-çunān gāh olur bir ḥufre olur ḥufer-i nīrāndan ol aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ ṣuver-i ṣenīʿesi gelür her biri bir ṣūret-i müstekrehe ile **añ̲a** ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 12). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Müderris.*

- eger bir müstaʿid daḫı **añ̲a** öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 3). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Sabah kalktığında ne yiyeceğini düşünen ve aynı gün ölen kişi.*

- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün **añ̲a** yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 14). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Bekâbillâh makamına.*

- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur ki **añ̲a** ecel pençesi irmeye ṣol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 5). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Arif olan kişiye.*

- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki **añ̲a** cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye **añ̲a** icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Bebek.*

- añ̲a işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar ṣol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ **añ̲a** taʿlīmi olmaz ve hiç bir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 10). [añ̲a,]*

añа: *Ona. II Dayak yiyen kişi.*

- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise **añа** temkīn ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 4). [añа,]*

añа: *Ona. II Haram olan bir şeyi yapıp bundan zevk alan kişi.*

- nefsine bir ḥarām ile leẕẕāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar **añа** zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 9). [añа,]*

añа: *Ona. II Haramdan tövbe eden kişiye.*

- ṣayılur Hemīn andan **añа** ṣol fāyide olur ki anā mażarret olmaz ol ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 17). [añа,]*

añа: *Ona. II Harama.*

- ṭabʿuñ **añа** hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 15). [añа,]*

añа: *Ona. II Hem nefsine uyup hem de hayır işleyen kişi.*

- żāyiʿ ṣayılmaz ammā ṣol s̲emerāt-ı ḳulūb ki ʿāriflere müyesser olur **añа** naṣīb olmaz Bu sözden maʿlūm oldur kim her kim ki menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 15). [añа,]*

añа: *Ona. II İnsanoğluna.*

- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne **añа** ʿādet ola biri ṣadāḳat biri ṣecāʿat ve biri saḫāvet Yaʿnī dimek ister ki ṣol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 17). [añа,]*

añа: *Ona. II Eve.*

- ṣāyed **añа** girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki **añа** bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 4). [añа,]*

aña: *Ona. II Allah'ın isteğine.*

- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise **aña** inanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżū‘da rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 11). [aña,]*

aña: *Ona. II İlahi tecelliye.*

- bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve ẓuhūr ider ol sebebden żarūrī **aña** münāsib aḥkām ister fi’l-cümle nite ki ‘ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 9). [aña,]*

aña: *Ona. ‖ Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nûr: nûr-ı İlahi.*

- bilinür ‘ālem-i ḥisden **añā** münāsib bir isimle ta‘bīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma‘būd her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 7). [añā,]*

aña: *Ona. II Ente (sen) diyen kişiye.*

- ‘iṭāb ider ve şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı **aña** Ente diyü ḫiṭāb ider Ya‘nī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫiẕlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 11). [aña,]*

aña: *Ona. II Hizmetkara.*

- ḫıdmetkārı arasında bulınur her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce **aña** aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca añа tuġyān virmeye bu añа ri‘āyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 9). [aña,]*
- ḫıdmetkārı arasında bulınur her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce añа aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca **aña** tuġyān virmeye bu añа ri‘āyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 10). [aña,]*

aña: *Ona. II Hizmetkarın sâhibine.*

- ḫıdmetkārı arasında bulınur her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce añа aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca añа tuġyān virmeye bu **aña** ri‘āyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 10). [aña,]*

aña: *Ona. II Kula.*

- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb’i **aña** ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 13). [aña,]*

añ̲a: *Ona. II Dünya makamlarının Allah katında bir öneminin olmadığını bilen kişiye.*

- idüp şu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola **añ̲a** riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 2). [añ̲a,]*
- anuñ faż̈āyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ **añ̲a** hīç bir ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 3). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Hz. Süleyman peygamber.*

- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ **añ̲a** ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 6). [añ̲a,]*
- **añ̲a** ne ḫalel virür çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 7). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Salikin her şeyde Allah'ı görmesi ve her an onunla birlikte olması meselesine.*

- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşāhede ḳılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn **añ̲a** inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona, şuna, şu şeye.*

- egerçi **añ̲a** dirler ki dervīşlere tekrīm vire ammā eyle degüldür ki elbette **añ̲a** cemīʿisinden taʿẓīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 11). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Benliğinden fani olmayan kişi.*

- Allāh'ı yād iden kimsene yād itdügin bilmez ve yād itdügin bilen anı yād itmez Yāʿnī bir kişi mādām ki kendüliginden fānī olmaya **añ̲a** vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 6). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Nefsini bilmeyen kişi.*

- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek **añ̲a** ne lez̲z̲et gelür ġāyeti baḥr-i fanāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 8). [añ̲a,]*

añ̲a: *Ona. II Fasık.*

- ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup faẓlına muʿtekid olur ṣūfī oldur ki her kişiyi kendünden aʿlā görür ve bir fāsıḳı görürse **aña** hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 2). [aña,]*

aña: *Ona. II Veysel Karani Hazretleri.*

- ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı **aña** ṣüret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 18). [aña,]*

aña: *Ona. II Vefat etmek üzere olan adam.*

- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur **aña** daḫı keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 3). [aña,]*

aña: *Ona. II Nasihat talep eden kişi.*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı **aña** eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var iki cihān
  pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [aña,]*

aña: *Ona. II Gönül.*

- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı göre **aña** bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 17). [aña,]*

aña: *Ona. II Harama.*

- aña mürtekib olan mürtekib-i āṣām olur gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur ve gāh olur ki bir ṭarafda evleviyyet bulınur bunuñ cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 3). [aña,]*

aña: *Ona. II İbadetlere.*

- āḫıratda ṣevābını **aña** baġladı bize daḫı vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 5). [aña,]*

aña dek: *O zamana kadar.*

- Eyitdiler Gine bulmasa şöyle ki tamām ölümlü olsa Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek ki öle ḳātili üzerine diyet ola Rivāyet olınur ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 16). [aña dek,]*

aña göre: *Ona göre, ona uygun.*

- **aña göre** aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 9). [aña göre,]*
- nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fanāda olur **aña göre** aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña münāsib aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 5). [aña göre,]*
- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp **aña göre** ʿāmel ide ve ol dünyā lezzetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 12). [aña göre,]*
- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi **aña göre** bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭa'amını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemī' feraḥ Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 11). [aña göre,]*
- ma'dūm ma'dūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı 'ademden görine her mir'atdan bir reng ḳapup **aña göre** bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 4). [aña göre,]*
- geçdüñse **añā göre** cennet ummaḳ gereksin şol murādātdan ki bir 'ırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki 'ırżını ṣaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 11). [añā göre,]*

aña münāsib: *Ona uygun, ona göre.*

- nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fanāda olur aña göre aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur **aña münāsib** aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 6). [aña münāsib,]*
- **aña münasib** anda bir derece bulınur Her kişi ki dünyada tehẕīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider āḫıratda derecātı ziyāde olur ve her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 3). [aña münasib,]*

aña ne: *Ona ne, onun umurunda mı?.*

- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur **Aña ne** anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [aña ne,]*

aña nisbet: *Ona oranla, ona karşılık olarak.*

- añladuġı ve **aña nisbet** bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 11). [aña nisbet,]*

añarı: *Öte, ileri.*

- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan **añarı** uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 17). [añarı,]*

ʿ**anāṣır-ı mevālid:** *Mevcûdatın unsurları.*

- ilāhī vücūda gelüp manẓūr-ı enām ola ve niçe seferler itmek gerek ʿanāṣır-ı mevālid arasında ki sarāy-ı ṣūretde bir anuñ miṯli maẓhar-ı pādiṣāhī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 18). [ʿanāṣır-ı mevālid,]*

anca: *Onca, pek çok, birçok.*

- ṭururṣın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭururṣın biri hacdur ki **anca** vaʿdelerüñ var ve biri müṣībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 3). [anca,]*
- ʿaraṣātı anlar daḫı görse gerek **anca** mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 7). [anca,]*
- ẓuhūr bulup sulṭān-ı ḫās u ʿām ola cihān heyūlāsı **anca** istiʿdādlara girüp çıḳmak gerek ki kürre-i kevn ü fesadda bir anuñ gibi ṣūret-i zībā göribile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 1). [anca,]*
- yazardum līkin bu kitābı türkī ṣayup **anca** ʿavām baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 11). [anca,]*
- namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḫayrātda ehl'ullāh **anca** fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 2). [anca,]*
- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda **anca** maṣāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 3). [anca,]*
- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün **anca** sevāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 2). [anca,]*
- varmazdı tevḥīd yolınuñ **anca** vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 9). [anca,]*
- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı **anca** mu'zilāt olur ol ṭarīḳ de daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [anca,]*
- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīḳ de daḫı **anca** müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [anca,]*
-
- peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde **anca** ṣaḥra ve bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 1). [anca,]*
- peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḥra ve bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve **anca** cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 2). [anca,]*

- diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẓīmüñ maʿānīsinde **anca** teʾvīlāt söyler ki aṣḥāb-ı ẓevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 10). [anca,]*
- Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ **anca** açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur
  ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 13). [anca,]*

ancaḳ: *Sadece, yalnız.*

- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı **ancaḳ** ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derün- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [ancaḳ,]*
- işābeti olur ve her mużṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti olur zīrā kişi mużṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẓarı **ancaḳ** Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 18). [ancaḳ,]*
- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz **ancaḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 12). [ancaḳ,]*
- **ancaḳ** uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿaḳl bilmez biñ yıl çalışur-ise bir çöpüñ ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi var ki andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 15). [ancaḳ,]*
- özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri **ancaḳ** tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 1). [ancaḳ,]*
- maġfireti-y-iledür mücerred tāʿāte çalışmaḳ fāyyide ḳılmaz tāʿātden maḳṣūd hemīn emrine imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿibādātdan murād **ancaḳ** Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 2). [ancaḳ,]*
- bir ulu maḳāmdur ki buña **ancaḳ** efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 7). [ancaḳ,]*
- maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve **ancaḳ** bunı gözedüp ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 4). [ancaḳ,]*
- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh **ancaḳ** diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 12). [ancaḳ,]*
- cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol **ancaḳ** Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye keşret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 12). [ancaḳ,]*
- olurlar bunlaruñ hemīn nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden **ancaḳ** bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çünān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 9). [ancaḳ,]*
- ṣaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi **ancaḳ** ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 11). [ancaḳ,]*

- eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn ‘ālem-i maḥsūsata ḳānī‘ olup otururdı cihānı **ancaḳ** bu gördigi ṣanurdı ve her ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 10). [ancaḳ,]*

ancaḳ: *Onun gibi, öyle.*

- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer **ancaḳ** ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 7). [ancaḳ,]*
- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider **ancaḳ** diyü kendü daḫı itmek olmaz ‘āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 12). [ancaḳ,]*
- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer **ancaḳ** diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 18). [ancaḳ,]*

ancaları: *Oncası, o kadarı, birçoğu.*

- maḥabbetleri sebebi-y-ile mertebelere yitişdiler **ancaları** meşhūr-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı Rivāyet olınur ki ol vaḳt ki Ẕū’n-Nūn vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 7). [ancaları,]*

ancılayın: *Onun gibi.*

- görür ol sebepden anlardan iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes **ancılayın** bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 5). [ancılayın,]*

and içmeyeler: *Bir şeyi yapmaya veya yapmamaya söz vermek, yemin etmek.*

- ki ṣayılmaz ve şol ḳadar āṯārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne ṣıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve anlaruñ fażāyilindendür **And içmeyeler** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 16). [and içmeyeler, -me, -y, -ler]*

anda: *Onda, orada.*

- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya **anda** ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿün ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 5). [anda,]*
- baḥṯ **andadur** ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile
  bile Mekke’de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 17). [andadur, -dur]*
- tecerrüdleri ġālib imiş bunda ekmel olalar zīrā fażīlet **andadur** ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 15). [andadur, -dur]*

- ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʻİlm daʻvāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol daʻvādan ötüri ādeme ulu ʻiḳāb olur kişiye kemāl **andadur** ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). [andadur, -dur]*
- Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 8). [anda,]*

anda: *Onda. II Kafirde.*

- daḫı olur ve āteş **anda** da te'sīr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 5). [anda,]*

anda: *Orada. II Harezm'de.*

- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile Hvārezm'e ve **anda** ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 6). [anda,]*

anda: *Orada. II Cürcan'da.*

- **anda** bir meşhūr mekāndadur Ḥaḳ taʿālā anı āḫıratda raḥmetine ġarḳ ve cennetde niʿmetine müstaġraḳ eyleye Dünyādaki açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 7). [anda,]*

anda: *Orada. II Yerinde.*

- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẓīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi **anda** bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 6). [anda,]*

anda: *Onda. II Musibette.*

- ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müşībetdür ki **anda** da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 4). [anda,]*

anda: *Onda. II Fudayl Bin İyaz'da.*

- Ḥaḳḳ'a āyib olup Ḳad'ānā yā Rabb didi yaʿni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger **anda** ḳābiliyyet tamām ve istiʿdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 6). [anda,]*

anda: *Onda. II Allah.*

- baʿžısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider **Anda** ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [anda,]*

anda: *Onda, orada.*

- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki **anda** ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 8). [anda,]*

anda: *Onda, orada. II Korku ve ümit arasında.*

- recā ve **anda** saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 9). [anda,]*

anda: *Orada. II Mana aleminde.*

- naḳīż şanduġunuñ **anda** ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 3). [anda,]*

anda: *Orada.*

- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya **anda** ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿüñ ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 5). [anda,]*
- nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes **anda** günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 14). [anda,]*
- **anda** daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldığından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 17). [anda,]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol **andadur** ve her nereye naẕar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 3). [andadur, -dur]*
- cāyiz degüldür ol kişiye ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye ve eger elbette żarūrī olup ödinc ala Allāh ta'ālā virürse virem diye **Anda** daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 16). [anda,]*
- bir ādemüñ ki ṭabī'atında 'ulüvv ü himmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī 'azīmet
  olur anuñ teveccühi her neye düşerse **anda** ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [anda,]*

anda: *Orada. II Savaşta.*

- olmaz **anda** olan iḥtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḥtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 1). [anda,]*

anda: *Orada. II Tevhid mertebesinde.*

egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki **anda** maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 6). [anda,]*

anda: *Orada. II Kabe'de.*

- iş görilmez Bu ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti **anda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 6). [anda,]*
- ḳılmaz ve illā mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur ki **anda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 8). [anda,]*
- her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi **anda** muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 10). [anda,]*

anda: *Onda. II Kur'ân-ı Kerim.*

- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemīʿ eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç **anda** taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 8). [anda,]*

anda: *Orada. II Yerinde.*

- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẕīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi **anda** bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 6). [anda,]*

anda: *Orada. II Bezm-i elest.*

- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve **anda** hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 8). [anda,]*

anda: *Orada. II Ahiret.*

- göre Her mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār **anda** derecesi olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda leẕẕāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 17). [anda,]*

- göre Her mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar **anda** lez̲z̲āta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 18). [anda,]*
- āḫıratda mertebesi dünyāda kendünüñ elindedür ol dārdaki ḥużūrı bu dārdaki taʿabbudındadur her bir lez̲z̲etden bunda geçdükçe **anda** bir derecesini arturur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 2). [anda,]*
- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe **anda** mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 3). [anda,]*
- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle **anda** bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme şoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 4). [anda,]*
- gider gāh olur ki **anda** bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabe̲s̲ ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 5). [anda,]*

anda: *Orada. II Ahirette.*

- meşhūr ʿālim olmasından incindi ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña bundaġı ḫavfları bedeli **anda** emn ü rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 14). [anda,]*
- yitişmez ki ol mertebeye ḳanā'atı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz
  ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā'at idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise **anda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 8). [anda,]*

anda: *Onda. II İnsan suretli, melek huylu insanda.*

- rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle ferdler bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden **anda** hemīn bir boy olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 12). [anda,]*

anda: *Orada. II Fenā-yı sıfat mertebesinde.*

- z̲ātda fenā bulduḳdan ṣoñra gele yoḫsa ṣol fenā-yı ṣıfat ki **anda** fenā-yı z̲āt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fenādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 15). [anda,]*

anda: *Orada. II Fenā-yı sıfat mertebesinde.*

- z̲ātda fenā bulduḳdan ṣoñra gele yoḫsa ṣol fenā-yı ṣıfat ki **anda** fenā-yı z̲āt olmaz insān **anda** ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fenādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 16). [anda,]*

anda: *Onda. || Allah'a erişmek için izlenen manevi yolda.*

- **anda** selāmet-i ṭaviyyet olur ol ṭarīḳ ṭarīḳ-i ʿubūdiyyet olur Eyitdiler ʿUbūdiyyet nedür Eyitdi İḫlāṣ-ı vaḥdāniyyetdür ve ittiṣāl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 15). [anda,]*

anda: *Onda. II İmanda.*

- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḫmān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve **anda** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 12). [anda,]*

anda: *Onda. II Gıybette.*

- ḳışāş yoḳdur ve **anda** merātib çoḳdur baʻżından istihlāl olursa baʻżından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur Yaʻnī bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 13). [anda,]*

anda: *Orada. II Belli bir mertebede.*

- yitişmez ki ol mertebeye ḳanāʻatı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz
  ve bir mertebesine rāżī olup ḳanāʻat idüp **anda** ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 8). [anda, -i]*

anda: *Onda, orada.*

- daḫı hem çunān olur aʻmāl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāniʻ olmayup muttaṣıl ziyāde ḳılur ve eger murādı Allāh ise **anda** daḫı eyle olur fenā fi't-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 10). [anda,]*

anda: *Onda. II Gıybette.*

- tevbe olur baʻżında elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şerʻe muvāfık ola ve baʻżı ġaybet olur ki **anda** istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 2). [anda,]*

anda: *Onda, orada. II Şerîat.*

- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña ınanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżūʻda rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 11). [anda,]*

anda: *Orada. II Salikin bulunduğu makamda.*

- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīkde daḫı anca müteşābihātı

bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur **anda** ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 16). [anda,]*

anda: *Onda. II Sufilerin elde ettiği marifette.*

- ma'rifetler olur ki dervīş olanlar bilür **anda** ne ḥayretler çeker ma'rifet ziyāde olduḳca bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḥayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 1). [anda,]*

anda: *Onda. II Fenā makamına ulaşan dervişte.*

- **anda** cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki leme'ān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [anda,]*

anda: *Orada. II Ahiret.*

- **anda** ol ḳadar cenneti görür eger āḫıratda ḥālüñ bilmek isterseñ dünyāda nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh içün nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 9). [anda,]*

anda: *Onda. II Hizmetkârda.*

- taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her ni'met ki **anda** görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle dirilür ma'lūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 15). [anda,]*

anda: *Orda, orada. II Alem-i batında.*

- iftikārda gerek 'ālem-i ṣūretden 'ālem-i bāṭına i'tibār gerek bu 'ālemi ol 'ālemüñ miṣāli bilmek gerek her neyi ki **anda** fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 14). [anda,]*

anda: *Onda, orada. II Rıza mertebesinde.*

- ol degüldür ki 'ürf de ḳanā'at ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki **anda** ne iḫtiyār ve ne i'tirāż olur ḳanā'at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından i'rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 1). [anda,]*

anda: *Onda, orada. II Kanaat mertebesinde.*

- ol degüldür ki 'ürf de ḳanā'at ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne i'tirāż olur ḳanā'at mertebesi oldur ki **anda** Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından i'rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 2). [anda,]*

anda: *Orada.*

- tevbeleri maḳāmı anlara ẕillet olur nite ki ṣubaşılıḳ mertebesi vezīrlere ẕillet olur tevbenüñ ġāyet kemāli **anda** bilinür ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 14). [anda,]*

anda: *Onda. II Görünen her şeyde.*

- ʿuzletde olsun her ne görürse Allāh'ı **anda** bile görsün ve her neye naẓar iderse Rabb'ini anda bulsun Belī didügümüz bir ḳuru ʿibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 11). [anda,]*
- ʿuzletde olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile görsün ve her neye naẓar iderse Rabb'ini **anda** bulsun Belī didügümüz bir ḳuru ʿibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 12). [anda,]*

anda: *Orada. II Gökyüzünde.*

- kemālini bulmayup ṭurur ol sebebdendür ki semāya çıḳup ölmeyüp ṭurur her saʿāt şimdi **anda** taḥṣīldedür ve yevman fa-yevman **anda** tekmīldedür āḫır ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 8). [anda,]*

anda: *Onda. II Namaz.*

- arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ ucından ekser-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli **anda** olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 12). [anda,]*

anda: *Onda, orada. II Müminin kabrinde.*

- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur **anda** ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 1). [anda,]*
- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur **anda** ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 18). [anda,]*
- cān bülbülleri olur **anda** ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 3). [anda,]*
- cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur **anda** ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 4). [anda,]*
- felek burclarına girüp ḳaçalar güzeller olur **anda** ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 5). [anda,]*

anda: *Onda, orada. II Müminin kabrinde.*

- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller
  aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ **anda** bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 10). [anda,]*

anda: *Onda, orada. II Kabirde.*

- mesāvīsi olmaz ve hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti neye ise ol cihetden **anda** leẕẕeti olur ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 18). [anda,]*

anda: *Orada. II Ahirette.*

- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre **anda** çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 17). [anda,]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib **anda** görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 18). [anda,]*

anda: *Orada. II Kabirde.*

- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli nice olur **anda** ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 4). [anda,]*
- dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde **anda** ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 8). [anda,]*

anda: *Orada. II Ahiret.*

- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne bilür **anda** ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 18). [anda,]*
- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını **anda** bir gün görür ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 2). [anda,]*
- cezāsında āḫıratda rāḥāt u sürūr ve bundaġı ḫavfları ʿivażı **anda** emn ü ḥuzūr müyesser ḳıla Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 7). [anda,]*

anda: *Onda, orada. II Kulun kendi varlığını, nefsini Hakk'ın sıfat ve zâtında fânî kılmasında.*

- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥale uġrayan bilür ki **anda** ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol leẕẕetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [anda,]*

anda: *Onda, orada. II Secde.*

- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki **anda** şeyṭānuñ naṣībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 6). [anda,]*

anda: *Onda, orada. II Dünya.*

- ism ile müsemmā arasında münāsebet ü irtibāṭ olur Şeyḫ Ebū Hāzem buyurduġı gibi kimsene **anda** tamām ḥużūr bulmaz ve hiç bir kişi anda her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 18). [anda,]*
- ism ile müsemmā arasında münāsebet ü irtibāṭ olur Şeyḫ Ebū Hāzem buyurduġı gibi kimsene anda tamām ḥużūr bulmaz ve hiç bir kişi **anda** her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 18). [anda,]*

anda: *Orada, o yerde. II Gazada.*

- vāḳıʿasında kendüye geydürmişler Hemīn vardı ġazāya müteveccih oldı Allāh'uñ taḳdīri ile **anda** şehid oldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā vāḳıʿasını vāḳiʿ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 10). [anda,]*

anda: *Onda. II Fudayl bin İyâz.*

- Ḥaḳḳ'a āyib olup Ḳadʻānā yā Rabb didi yaʻni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger **anda** ḳābiliyyet tamām ve istiʻdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 6). [anda,]*

anda: *Onda. II Allah.*

- baʻżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider **Anda** ʻināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [anda,]*
- yaratduġında ḳabīḥ olmaz ve anuñ efʿāli hep ḥasendür **anda** ḳubḥ olmaz Cümle-i maḫlūkāt anuñ tecelliyātı ve cemīʿ-i mevcūdat anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 15). [anda,]*

anda: *Orada. II Ruhlar aleminin başlangıcı; bezm-i elest.*

- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve **anda** hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 8). [anda,]*

anda: *Orada.*

- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz veʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād **anda** zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 10). [anda,]*

anda: *Onda. II Gönül.*

- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve **anda** daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 14). [anda,]*
- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz **Anda** güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 16). [anda,]*
- olur ve **anda** deñizler olur ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 17). [anda,]*
- olur ve anda deñizler olur ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger **anda** olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 18). [anda,]*

anda: *Orada. II Cennet.*

- miṣāli olur andaki derecāt bundaġı ḥasenāta muṭābıḳ olur ve andaki merātib bundaġı aʿmāle muvāfıḳ olur Her kişi bunda eyülügini arturduġı-y-ıla **anda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 14). [anda,]*
- anuñ içün bir ev yapılur ve her kişi bunda ḫulḳını düzmekle **anda** anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 15). [anda,]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün **anda** bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 10). [anda,]*
- aña münasib **anda** bir derece bulınur Her kişi ki dünyada tehẕīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider āḫıratda derecātı ziyāde olur ve her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 3). [anda,]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün **anda** bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 9). [anda,]*
- cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve **anda** cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḫaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 11). [anda,]*
- cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve **anda** cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḫaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 11). [anda,]*

.**anda:** *Orada. II Ahiret.*

- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre **anda** menzilesi olur ve ʿameline göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 8). [anda,]*

anda: *Orada. II Ahirette.*

- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise **anda** daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 4). [anda,]*
- fikr itdi-y-ise **anda** daḫı ol uslūb ile görür Nite kim bu ḳażiyye muvāfıḳ ve bu maʿnāya muṭābıḳdur man kāna fī hāẕihi aʿmā fa-hva fi'l-āḫirati aʿmā ve ażallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [anda,]*

anda: *Onda. II Şeyhte.*

- bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed **anda** bir sır var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 16). [anda,]*

anda: *Orada. II Mana aleminde.*

- söyündüre ve bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm cehennem ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur ve **anda** olan ṣuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 18). [anda,]*

anda: *Orada.*

- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀkil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki **anda** mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 14). [anda,]*

anda: *Orada. II Alem-i manada.*

- ki ādem **anda** dili-y-ile iʿtimād ḳılur vay bizüm ḥālümüze idi eger Allāh'ı delīlleri-y-ile bile-y-idik şol bir ḳaç kitāblarda yazılan ḥüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 7). [anda,]*

anda: *Orada. II Salikin ulaştığı mertebede.*

- her ne maḳām ki irse **anda** ḳarar ḳılmaz andan aʿlā maḳāma müteveccih olur anda ṭurmaz eger şöyle ki bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 11). [anda,]*

anda: *Orada. II Süfyân-ı Servî'nin huzuru.*

- Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı **anda** otururdı Süfyān eyitdi Taʿālā yā racula'l-maşriḳ didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 13). [anda,]*

anda: *Orada. II Evde.*

- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı **anda** ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 4). [anda,]*

anda: *Onda. II Kul hakkında.*

- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve **anda** ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 1). [anda,]*

anda: *Onda. II Şefik-i Belhi.*

- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur **anda** ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 3). [anda,]*

anda: *Orada. II Batın aleminde.*

- cāzim dür ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı **anda** bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 4). [anda,]*

anda: *Orada. II Kabe.*

- ol esnāda tamām faḳrı var idi bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın **anda** yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 2). [anda,]*
- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur **anda** ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 4). [anda,]*

anda: *Orada.*

- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol **anda** bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 20). [anda,]*

anda: *Orada. II Tasavvuf yolunda.*

- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didüklerü ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini **anda** bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 12). [anda,]*

anda: *Orada. II Ahirette.*

- pes anuñ nefsi **anda** rāḥat olmayup bunuñ nefsi ḥużūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı nefsi maşlaḥatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 13). [anda,]*

anda: *Onda, orada. II Sıkıntı ve kederde.*

- ve nefsi ḥużur bulduġını dilemezdi kendinüñ rıżāsı **anda** idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 5). [anda,]*

anda: *Orada. II Odada.*

- bizüm odaya gidelüm **anda** bir parā ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 1). [anda,]*

anda: *Orada. II Ahiret.*

- beter olur ki **anda** bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki **anda** şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 7). [anda,]*

anda: *Onda. II Cismani yönü üstün olan kişide.*

- cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç **anda** nesne yoḳ şanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 3). [anda,]*

anda: *Onda. II Hızır peygamberin hayatında.*

- yoḳdur her kim ki **anda** şekk ider yā mülḥiddür veyā aḥmaḳdur erbāb-ı ḳulūbdan hīç kimsenüñ bunda tereddüdi yoḳdur anuñ taṣarrufını görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 15). [anda,]*

anda: *Orada.*

- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol şu ider aña giren şudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn **anda** laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 10). [anda,]*

anda: *Orada. II Ahirette.*

- heleke'l-müşkalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı miṣāli bu ṣıfatladur ve **anda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 6). [anda,]*

anda: *Onda, orada.II Kulun kendi varlığını, nefsini Hakk'ın sıfat ve zâtında fânî kılmasında.*

- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥāle uġrayan bilür ki **anda** ne lezzetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol lezzetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [anda,]*

anda: *Orada. II Ruhlar aleminin başlangıcı; bezm-i elest.*

- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve **anda** hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 8). [anda,]*

anda: *Orada. II Mezarda.*

- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur **anda** ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 18). [anda,]*

anda: *Orada.*

- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād **anda** zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 10). [anda,]*

anda: *Orada. II Mana aleminde.*

- naḳīż ṣanduġunuñ **anda** ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir **anda** on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 3). [anda,]*

anda: *Orada.*

- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀḳil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki **anda** mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 14). [anda,]*

anda: *Orada. II Süfyân-ı Servî'nin huzuru.*

- Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı **anda** otururdı Süfyān eyitdi Taʿālā yā racula'l-maşriḳ didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 13). [anda,]*

anda: *Orada. II Kabe.*

- her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi **anda** muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 10). [anda,]*

anda: *Orada.*

- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol **anda** bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 20). [anda,]*

anda: *Orada.II Tasavvuf yolu, mana âleminde yol alma; seyr ü süluk.*

- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didükleri ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini **anda** bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 12). [anda,]*

anda: *Onda. II Bedende.*

- cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç **anda** nesne yoḳ ṣanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 3). [anda,]*

anda: *Orada. II Kabirde.*

- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre **anda** çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib **anda** görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 17). [anda,]*
- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli nice olur **anda** ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 4). [anda,]*
- dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde **anda** ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 8). [anda,]*

anda: *Orada. II Ahiret.*

- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne bilür **anda** ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 18). [anda,]*

anda: *Onda. II Farz olan ibadetlerde.*

- arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ ucından ekṣer-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli **anda** olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 12). [anda,]*

anda: *Orada. II Fenâ-yı sıfat mertebesinde.*

- ẕātda fanā bulduḳtan ṣoñra gele yoḫsa ṣol fanā-yı ṣıfat ki **anda** fanā-yı ẕāt olmaz insān **anda** ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fanādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 16). [anda,]*

anda: *Orada.*

- bir ādemüñ ki ṭabī'atında 'ulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī 'azīmet
  olur anuñ teveccühi her neye düşerse **anda** 'ārūfeti olur şöyle ki hīç bir meretebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [anda,]*

anda: *Orada. II Belli bir mertebede.*

- yitişmez ki ol mertebeye ḳanā'atı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz
  ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā'at idüp **anda** ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise **anda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 8). [anda,]*

anda: *Orada. II Ahirette.*

- yitişmez ki ol mertebeye ḳanā'atı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz
  ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā'at idüp **anda** ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise **anda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 8). [anda,]*

anda: *Onda. II Gıybette.*

- ḳıṣāṣ yoḳdur ve **anda** merātib çoḳdur ba'żından istihlāl olursa ba'żından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur Ya'nī bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 13). [anda,]*
- tevbe olur ba'żında elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şer'e muvāfıḳ ola ve ba'żı ġaybet olur ki **anda** istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 2). [anda,]*

anda: *Onda, orada. II Kişinin cehaletini fark etmesinde.*

- ehl-i şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi 'İlm da'vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da'vādan ötüri ādeme ulu 'iḳāb olur kişiye kemāl **andadur** ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). [andadur, -dur]*

anda: *Onda, orada. II Şerîat.*

- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña inanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżū‘da rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 11). [anda,]*

anda: *Orada. II Salikin bulunduğu makamda.*

- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu’zilāt olur ol ṭarīḳde daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur **anda** ṭurmaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 16). [anda,]*

anda: *Onda. II Sufilerin elde ettiği marifette.*

- ma‘rifetler olur ki dervīş olanlar bilür **anda** ne ḥayretler çeker ma‘rifet ziyāde olduḳça bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḥayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 1). [anda,]*

anda: *Onda. II Fenā makamına ulaşan dervişte.*

- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki lema‘ān ider ṭurmaz insān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [anda,]*

anda: *Orada. II Ahirette.*

- iftikārda gerek ‘ālem-i ṣūretden ‘ālem-i bāṭına i‘tibār gerek bu ‘ālemi ol ‘ālemüñ miṯāli bilmek gerek her neyi ki **anda** fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 14). [anda,]*

andaġı: *Oradaki, o yerdeki.*

- varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa **andaġı** ḳuru ṭaşı aġacı n’ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭā‘atün *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 15). [andaġı,]*

andaki: *Oradaki. II Ahiret.*

- miṯāli olur **andaki** derecāt bundaġı ḥasenāta muṭābıḳ olur ve **andaki** merātib bundaġı a‘māle muvāfıḳ olur Her kişi bunda eyülügini arturduġı-y-ıla anda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 13). [andaki,]*

andan: *Ondan.*

- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb’i arasında āsāndur **andan** ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Ya‘nī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 16). [andan,]*

- bāṭında düzilür **andan** ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 5). [andan,]*
- bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı menṣūr olur ʿināyet **andan** gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet **andan** gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 1). [andan,]*
- şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur ki **andan** daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 3). [andan,]*
- ola ve fikrüñüz gidermeñ bir 'ālemden ki ḳāhir-i 'ulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh'dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ **andan** Ya'nī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 8). [andan,]*

andan: *Ondan. II Hasan-ı Basri Hazretlerinden.*

- bir gün Saʿīd bin Cübeyr **andan** naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 3). [andan,]*

andan: *Ondan. II Muhammed bin Vasi.*

- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi **andan** ṣordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 3). [andan,]*

andan: *Ondan. II Allah.*

- andan dilememişdür Cemīʿ-i āḫvāli anuñ irādetine ve küllī umūrı anuñ ʿināyetine tefvīż idüp murād-ı Ḥaḳḳ'ı murād u maḳṣūd ve ḳażāsına tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 13). [andan,]*

andan: *Ondan. II Allah.*

- baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve **andan** hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [andan,]*

andan: *Ondan.*

- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿişyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı **andan** ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 6). [andan,]*

andan: *Ondan. II Ulaşılan mertebelerden.*

- her ne maḳām ki irse anda ḳarar ḳılmaz **andan** aʿlā maḳāma müteveccih olur anda ṭurmaz eger şöyle ki bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 11). [andan,]*

anda: O*ndan, şundan, şu şeyden.*

- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük **andan** ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 1). [andan,]*

andan: *Ondan. II Dünya lezzetlerine aldanan kişi.*

- bu **andan** ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā leẕẕetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 11). [andan,]*

andan: *Ondan. II İmam Şāfi'i.*

- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi **andan** ḫayr kelime istidʿā eyledi ve
  yalvarup **andan** naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 1). [andan,]*

andan: *Ondan. II Veysel Karani.*

- Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem **andan** duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī'ye rażiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise anı bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 1). [andan,]*

andan: *Ondan. II Hz Ömer.*

- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde **andan** ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 14). [andan,]*
- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde **andan** ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 14). [andan,]*

andan: *Ondan. II Hz. Muhammed (sav).*

- rūḥındandur ve ʿālemde her kemālüñ feṭḥi anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur cemīʿ taʿyināta ḥişşe **andan** yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 16). [andan,]*

andan: *Ondan. II Muhammed ibn-i Tusi.*

- iderdi ve ol taẕarruʿ daḫı her Cumʿa **andan** ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 11). [andan,]*

andan: *Ondan. II Tövbeyi geciktiren kişi.*

- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz N'olur **andan** ki tevbeyi añduḳca fulān vaḳt idem diye ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 5). [andan,]*

andan: *Ondan. II Allah dostunun küçük de olsa bir haramı düşünmesi.*

- aña **andan** ulu 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba'żı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). [andan,]*

andan: *Ondan. II Cahil olan kişi.*

- ki **andan** ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve 'āṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur
  ve 'işyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müte'affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 15). [andan,]*

andan: *Ondan. II İsyan eden kişi.*

- ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve 'āṣī olan bir cīfe olur ki **andan** daḫı eşerr olur
  ve 'işyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müte'affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 15). [andan,]*

andan: *Ondan. II Zandan.*

- ol i'tiḳād ẓann ola **andan** ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür
  ve 'āḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 7). [andan,]*

andan: *Ondan. II Enbiyanın ruhundan.*

- bedendür anı bilmezler ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına **andan** fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām mütaʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 11). [andan,]*

andan: *Ondan. II Halktan gizlenilmesi gereken ilimden.*

- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād **andan** şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 13). [andan,]*

andan: *Ondan. II Haramdan dolayı edilen tövbeden.*

- şayılur Hemīn **andan** aña şol fāyide olur ki anā mażarret olmaz ol ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 17). [andan,]*

andan: *Ondan. II Günah ve masivadan arındırmaktan.*

- cilā virmekde bu **andan** artuḳ olur ki bir ḥelāldeki lez̲z̲eti vardur terk eyleye mücerred nefsine īẕā itmek içün ḳomaya ki işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 1). [andan,]*

andan: *Ondan. II Başkasından.*

- baṭālet gelür aç olıcaḳ aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün **andan** ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 14). [andan,]*

andan: *Ondan. II Allah.*

- olur Ādem oldur ki Allāh'a tevekküli ġalib olur **andan** ümīdi kesmez ol her ne ḳadar deyn iderse mümkin degüldür deyinle olmaz ḥuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 3). [andan,]*
- ferdāniyyetdür Yaʿnī esbābı aradan gidermek gerek cemīʿ ḫayr u şer ne ise andan bilmek gerek bunuñ ʿalāmeti oldur ki hīç kimseyi medḥ ü z̲emm idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 18). [andan,]*

andan: *Ondan. II Salikin ulaştığı mertebeden.*

- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aṣılda 'urve-i vüs̲ḳā aña dirler ki ṭabī'atde 'ulüvv- ü himmet ġālib ola ki her ne mertebeye yitişürse **andan** a'lāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 2). [andan,]*

andan: *Ondan. II Evden.*

- vaż̲ʿla bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki şāyed ol vaż̲ʿuñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür şāyed **andan** bir daḫı çıḳmaya ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 2). [andan,]*
- şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur ki **andan** daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 3). [andan,]*

andan: *Ondan. II Mala mülke değer veren kişiden.*

- denī ü dūn olur ol kişi ki ‘abdu’d-dīnar ola gerekse ‘ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭab‘ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ **andan** ḫōşnūd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 16). [andan,]*

andan: *Ondan. II Nefsinden.*

- başasın hemīn ḳılıcuñı ‘arşda asasın ‘acebdür ki ṭaşradan kendüne düşmān ararsın
  nefsüñi görmezsin cihānda **andan** ulu düşmānuñ yoḳdur ammā n’ideyin ki sen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 12). [andan,]*

andan: *Ondan. II Evliyaların sahip olduğu nurdan.*

- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın ‘āleminde bulunur bu ‘ālemde **andan** lafẓ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 4). [andan,]*

andan: *Ondan. II Kişinin ameliyle kibirlenmesi ve bununla mutlu olmasından.*

- ‘ameline maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup anuñla mesrūr ola **andan** kendüye bir da‘vā-yı enāniyyet gele ve ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 13). [andan,]*

andan: *Ondan. II Tuğyan eden kişi.*

- itmeyenüñ ‘izzeti **andan** artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [andan,]*

andan: *Ondan. II Sahip olunan her şeyden.*

- neye ki ḳādir ola anlara daḫı **andan** ḥiṣṣe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl’den niçe ulular var idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 9). [andan,]*

andan: *Ondan. II Zekat vermekten.*

- sevāblardan maḥrūm ḳaluruz anlar zekāt virürler biz viremezüz ve **andan** olacaḳ mesūbāta biz iremezüz anlar ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler bizüm elümüzden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 15). [andan,]*

andan: *Ondan. II Allah’a ulaşmak için takip yol, usul.*

- ʿibādet ḳonılur kimisine böyle müyesser olur kimisine eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb’i-y-ile bir ṭarīḳi olur ki **andan** çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 10). [andan,]*

andan: *Ondan. II Hastalıktan.*

- neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir mü'mine bir maraż yitişe **andan** gücenmeye belki Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 14). [andan,]*
- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż vardır ki **andan** ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 6). [andan,]*

andan: *Ondan. II Hastalıktan.*

- ẓāhiran şöyle ṣanur ki birisi niḳmetidür **Andan** ulu niʿmet mi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 19). [andan,]*

andan: *Ondan. II Yüce mertebeden.*

- girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir **andan** maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳaret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 18). [andan,]*

andan: *Ondan. II Padişah olmaktan.*

- ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ aña ululıḳdan hiç ziyān gelmez ve eger pādişāh daḫı olursa aña **andan** ʿişyān gelmez pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 6). [andan,]*

andan: *Ondan. II Hz. Süleyman'dan.*

- gerekmez ki dervīşlikden ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿibret ala N'ola ẓāhiri şāh olsun bāṭını dervīş olsun ṣūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 8). [andan,]*

andan: *Ondan. II Sezgiden.*

- maʿiyyetdür ki söylenür ammā gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür **andan** ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 16). [andan,]*

andan: *Ondan. II Salikin her şeyde Allah'ı görmesi ve her an onunla birlikte olması meselesinden.*

- söylemek bize ḥayret arturur ol bir maʿnādur ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī **andan** maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 18). [andan,]*
- söylemek bize ḥayret arturur ol bir maʿnādur ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir **andan** hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 18). [andan,]*

andan: *Ondan. II Kur'an-ı Kerim.*

- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿazīz maḳāmına münāsib **andan** bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 8). [andan,]*

andan: *Ondan. II Para; mal, varlık.*

- şanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki **andan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 18). [andan,]*

andan: *Ondan. II Mümin olarak vefat eden kişiden.*

ḳaldı dirler **andan** ḫaberi yoḳ ki anuñ ḫayrātınuñ ṣuver-i ḥasenesi aña yoldaş olur ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi ana ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 13). [andan,]*

andan: *Ondan. II Asker.*

- tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ eli kesildi Egerçi Mālik Ḥażretleri **andan** du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 10). [andan,]*

andan: *Ondan. II Muhammed bin Vasi.*

- kişi **andan** naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [andan,]*

andan: *Ondan. II Fazilet ve mertebede aşağı olan derviş.*

- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri itdügine birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci bu **andan** efżal ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 6). [andan,]*

andan: *Ondan. II Keramet.*

- dervīşlerüñ aña ḫavżı olur Dervīşler **andan** ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 13). [andan,]*

andan: *Ondan. II Ekmek.*

- güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre **andan** yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibādete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 1). [andan,]*

andan: *Ondan. II Açlıktan.*

- rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp **andan** rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 7). [andan,]*

andan: *Ondan. II Açlıktan.*

- rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur **andan** ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 8). [andan,]*

andan: *Ondan. II İbrahim Edhem.*

- ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına niṯār idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 8). [andan, -ler]*

andan: *Ondan. II Bişr-i Hafi.*

- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben **andan** yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 4). [andan,]*

andan: *Ondan. II Aklın çizdiği sınırlardan.*

- ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿaḳl bilmez biñ yıl çalışur-ise bir çöpüñ ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi var ki **andan** ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 16). [andan,]*

andan: *Ondan. II Akılla elde edilen fikirlerden, somut bilgilerden.*

- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki **andan** añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 17). [andan,]*

andan: *Ondan. II Çirkin, kötü huy.*

- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḫtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [andan,]*

andan: *Ondan, oradan. II Nefsin hoşuna giden bedenî ve süflî arzulardan vazgeçerek.*

- Ḥażretine yol göster Eyitdi yol ikidür biri ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek **andan** Ḥażret'e yol ṭutup gitmek gerek ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 4). [andan,]*

andan: *Ondan. II Allah'tan başka her şeyi gönülden çıkararak.*

- Allāh'dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek **andan** göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı it ve her ḳanḳı yola gitmek isterseñ aña git didi Yaʾnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 5). [andan,]*

andan: *Ondan. II Şeyh.*

- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile **andan** iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 13). [andan,]*
- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh **andan** bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 14). [andan,]*

andan: *Ondan. II Mürşit.*

- yoġ-iken irādet getüre **andan** ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 13). [andan,]*
- vech-ile bağlamışdur bunda olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz yola girmek yaḳışmaz Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ gerek **andan** tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 2). [andan,]*

andan: *Ondan. II Müderris.*

- egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını **andan** yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 16). [andan,]*
- bahāne olmayınca mümkin degül ki yola gire ve **andan** oḳumayınca mütālaʿa idüp dānişmend ola Ḥaḳ taʿālā niẓām-ı ʿālemi böyle itmişdür ve bu kārgāhı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 17). [andan,]*

andan: *Ondan. II Nafile hac yapmaktan.*

- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki savābı **andan** çoḳ bulınur Şāyed anuñ huẓūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 12). [andan,]*

andan: *Ondan. II Ah, feryat.*

- saña bağışlayam ammā sen daḫı şol āhununñ ṣevābını baña virgil ve **andan** gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 1). [andan,]*

andan: *Ondan. II Kul hakkının dışındaki günahlar.*

- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh **andan** çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 1). [andan,]*

andan: *Ondan. II Süfyan-ı Sevri.*

- eyle eylemek gerek ki bu ḳażiyye ki Süfyān-ı Ṣevrī'den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet ki **andan** mervī olur anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 6). [andan,]*

andan: *Ondan. II Veba hastalığı olan kişiden.*

- ḳaçmazlar bir kimse ṭāʿūn çıḳarsa hīç **andan** iḥtiyāṭ itmezler kişi ecelsüz ölmez dirler ṭururlar biñ kez taḳrīr idersen ʿināddından müşirr olur belki söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 9). [andan,]*

andan: *Ondan. II Leşten.*

- cevānibinde gezer ammā muttaṣıl burnına revāyiḥ-i ṭayyibe ṭutar ve birisi ṣaḳınup **andan** ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi yirden iḥtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 8). [andan,]*

andan: *Ondan. II Batın aleminden.*

- bāṭında düzilür **andan** ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 5). [andan,]*

andan: *Ondan. II Tezkirenin amacından.*

- yirden iḥtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḫşi uzatduḳ şol ki teẕkire maşlaḥatıdur **andan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 10). [andan,]*

andan: *Ondan. II Şefik-i Belhi.*

- rāhatı ve bir puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār Rivāyet olınur ki Ḥātem-i Aṣṣam **andan** vaṣiyyet ṭaleb itdi Eyitdi Eger vaṣiyyet-i ʿām isterseñ dilüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 4). [andan,]*

andan: *Ondan. II İmam A'zam Ebu Hanife.*

- ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā'ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri **andan** görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 8). [andan,]*

andan: *Ondan. II Müçtehide uyan, tabi olan kişiden.*

- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde **andan** ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 14). [andan,]*

andan: *Ondan. II Kulun hiçbir müçtehide uymadan kendi düşüncesine göre yaptığı ibadetten.*

- olmaz re'yi-y-ile ʿamel iderse ol ʿameli ḳabūl olınmaz ḫaṭā olup müctehid ḳavli-y-ile ʿamel itmek yig olur **andan** ki ḥaḳḳ olup re'yinde müstaḳil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 18). [andan,]*

andan: *Ondan.*

- kifāyetden geçmeye Yaʿnī **andan** iḥtirāz eyleye ki nefsi maṣlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye ki mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 17). [andan,]*

andan: *Ondan. II İbadet etmekten.*

- sırrı ol olur ki ol ṭā'aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken **andan** yıġılınur meselā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 1). [andan,]*

andan: *Ondan. II Bayılmaktan.*

- ṭurur ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki **andan** ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 12). [andan,]*

andan: *Ondan. II Muhammed bin Vasi.*

- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve bābāñ ise bir kişidür müslimānlar içinde **andan** bedter ādem yok Saña bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 2). [andan,]*

andan: *Ondan. II Misal alemi.*

- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle ṣanursın ki ol ġāfildür **andan** ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 12). [andan,]*

andan: *Ondan. II Veysel Karani.*

- Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem **andan** duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī'ye rażiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise anı bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 1). [andan,]*

andan: *Ondan. II Hz. Ömer.*

- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde **andan** ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 14). [andan,]*

andan: *Ondan. II Hasan-ı Basri Hazretlerinden.*

- bir gün Saʿīd bin Cübeyr **andan** naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 3). [andan,]*

andan: *Ondan. II Ekmek.*

- güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre **andan** yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibābedete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 1). [andan,]*

andan: *Ondan. II Çekilen sıkıntılardan.*

- rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp **andan** rāhatlık bula ne olur **andan** ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 7). [andan,]*

andan: *Ondan. II Çirkin, kötü huy.*

- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḥrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḥtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [andan,]*

andan: *Ondan. II Şeyh.*

- vech-ile bağlamışdur bunda olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz yola girmek yaḳışmaz Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ gerek **andan** tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 2). [andan,]*

andan: *Ondan. II Tezkireden.*

- yirden iḥtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥşi uzatduḳ şol ki tezkire maşlaḥatıdur **andan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 10). [andan,]*

andan: *Ondan. II İmam A'zam Ebu Hanife.*

- ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā'ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri **andan** görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 8). [andan,]*

andan: *Ondan.*

- yoġ-iken irādet getüre **andan** ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 13). [andan,]*

andan: *Ondan. II İmam Şâfiî'den.*

- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi **andan** ḫayr kelime istidʿā itdi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 1). [andan,]*

andan: *Ondan. II İmam Şâfiî'den.*

- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi **andan** ḫayr kelime istidʿā itdi ve yalvarup **andan** naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 2). [andan,]*

andan: *Ondan. II Muhammed ibn-i Tusi.*

- iderdi ve ol tażarruʿ daḫı her Cumʿa **andan** ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 11). [andan,]*

andan: *Ondan. II Allah.*

- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki anuñ ẕāt-ı pür kemāline inana mümkin midür ki **andan** ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 12). [andan,]*

andan: *Ondan. II Tövbeyi geciktiren kişi.*

- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşvīş olmaz N'olur **andan** ki tevbeyi añduḳca fulān vaḳt idem diye ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 5). [andan,]*

Ondan. II İlahi nurdan.

- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın ‘āleminde bilinür bu ‘ālemde **andan** lafẓ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 4). [andan,]*

andan: *Ondan. II Kibirden.*

- ‘ameline maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup anuñla mesrūr ola **andan** kendüye bir da‘vā-yı enāniyyet gele ve ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 13). [andan,]*

andan: *Ondan. II İsyan eden kişiden.*

- itmeyenüñ ‘izzeti **andan** artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [andan,]*

andan: *Ondan. II Allah'ın azabından.*

- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine **andan** tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 13). [andan,]*

andan: *Ondan. II Yüce mertebeden.*

- girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir **andan** maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳāret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 18). [andan,]*

andan: *Ondan. II Allâh.*

- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh’dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki **andan** tevfīḳ ü hidāyet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 12). [andan,]*

andan: *Ondan. II Muhammed bin Vasi.*

- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve babañ ise bir kişidür müslimānlar içinde **andan** bedter ādem yok Saña bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 2). [andan,]*

andan: *Ondan. II Muhammed bin Vasi.*

- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi **andan** şordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 3). [andan,]*
- kişi **andan** naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var iki cihān
  pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [andan,]*

andan: *Ondan. II Çekilen sıkıntılardan.*

- rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp **andan** rāhatlık bula ne olur **andan** ki şimdi ḥużürda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 8). [andan,]*

andan: *Ondan. II Batın aleminden.*

- bāṭında düzilür **andan** ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 5). [andan,]*

andan: *Ondan. II Allah.*

- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger **andan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 8). [andan,]*
- ġayrı kimse bilmezsen saña yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger **andan** ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 10). [andan,]*
- ba'żısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda 'ināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve **andan** hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [andan,]*
- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmez cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı **andan** bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 12). [andan,]*
- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine raḥmeti **andan** bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 12). [andan,]*
- hemīn ādem elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿismeti **andan** bilmek gerek Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 13). [andan,]*
- ider eger **andan** bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 5). [andan,]*
- andan idügin gine bilür Meşhūrdur ki Mūsā ʿaleyhi's-selām bir marażda tevekkül itmek istedi Ḥaḳ ḥażretinden nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 1). [andan,]*

- ḳonılmuş ve ṣafḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her ẕerreye ki naẓar idesin bir vechle **andan** ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 8). [andan,]*
- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime **andan** işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 6). [andan,]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise **andan** iste ol virür gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 12). [andan,]*
- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki anuñ ẕāt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki **andan** ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 12). [andan,]*
- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ bu'di-y-ile mu'aẕẕeb olur ne anuñla ve ne **andan** fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 8). [andan,]*
- ālemde yoḳ degüldür ve Allāh'uñ 'ināyetine naẓar olınsa bu ḳadar nesne çoḳ degüldür Eger **andan** 'ināyet ü tevfīḳ olmazsa mümkin degüldür kimsene anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 16). [andan,]*
- ṭuymaz ve eger **andan** bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü ma'āṣī aña doymaz niçe put-perestler olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 17). [andan,]*
- bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı menṣūr olur ġāyet **andan** gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 1). [andan,]*
- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sā'at bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem **andan** ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 2). [andan,]*
- ma'iyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā Sen añladuġuñ degül cihān içinde **andan** ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 8). [andan,]*
- ola ve fikrüñüz gidermeñ bir 'ilmden ki ḳāhir-i 'ulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh'dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ **andan** Ya'nī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 8). [andan,]*
- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā **andan** raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 16). [andan,]*
- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine **andan** tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 13). [andan,]*
- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki **andan** tevfīḳ ü hidayet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 12). [andan,]*
- maʿiyyetdür ki lisān-ı keṣretden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan naẓarında **andan** ġayri kimi görür Yā anuñla biledür yā degüldür dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 13). [andan,]*
- anı seve-y-idi n'içün **andan** mübaʿad olanı severdi ve eger anı isteye-y-idi n'içün

andan ıraḳ ḳalanı isterdi Eger dirsek ki Allāh'ı daḫı sever ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 1). [andan,]*

andan: *Ondan sonra.*

- hīç bir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek **andan** ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [andan,]*
- bir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek **andan** edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 2). [andan,]*

andan: *Onun için, o yüzden.*

- **andan** olmış ola ki Bāyezīd ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un rūḥāniyyetinden çoḳ istimdād iderdi ve hemīn anı şeyḫi gibi bilüp aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 1). [andan,]*
- yaşları cemʿ itdiler anuñla benüm yüzümi gözümi yudılar bu gördügüñ **andan** oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 17). [andan,]*

andan: *Ondan sonra.*

- dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler **andan** iki eli bile oda ṣarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 12). [andan,]*
- vużū-ı ẓāhir gerek māʾī- ḳırba-y-ıla **andan** vużū-ı bāṭın gerek āb-ı tevbe ile girdügi mescidi mescid-i Ḥarām farż itmek gerek ve ṭurduġı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 11). [andan,]*
- hiçbir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek **andan** ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [andan,]*
- duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek **andan** edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 2). [andan,]*

andan ġayrı: *Ondan başka. II Sıkıntı, dert dışında.*

- ki bir kişinüñ yüki yeynilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur **andan ġayrı** ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 2). [andan ġayrı,]*

andan ġayrı: *Ondan başka. II Allah'tan başka.*

- ġayrı kimse bilmezseñ saña yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger **andan ġayri** kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 10). [andan ġayri,]*

andan ṣoñra: *Ondan sonra.*

- ṭurur ehli bilür ki ol fanādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki **andan ṣoñra** siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 12). [andan ṣoñra,]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve **andan ṣoñra** meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 8). [andan ṣoñra,]*
- ḳaṣd ider Eydür ki Tereḳte Allāha Besṭām ve ḳaṣadta'l-beytü'l-ḥarām Yaʾnī Allāh'ı Besṭām'da ḳodun Mekke'ye mi gidersin Ve **andan ṣoñra** bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 6). [andan ṣoñra,]*
- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā'dur ya'nī bir āyine-i gītī-nümādur
  anuñ-çündür ki vücūduñ tenezzülātı çün ki buña gelür **andan ṣoñra** dönüp gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 2). [andan ṣoñra,]*
- pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı **Andan ṣoñra** gelen begler hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 15). [andan ṣoñra,]*
- ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle ki anuñ āṣārında tamām taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ **andan ṣoñra** bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 4). [andan ṣoñra,]*
- ṣol ki müctehid olmaz anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur ṣol reʾy ki ictihāddan gelmeye ol re'y neye yarar olur ve **andan ṣoñra** ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 2). [andan ṣoñra,]*
- dünyāya bir daḫı gelür ol vaḳt tamām kemālini bulur **andan ṣoñra** ol daḫı ölür sāyir nāsdan birisi gibi olur Fi'l-cümle Ḥażret-i ʿİsā sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 9). [andan ṣoñra,]*
- yeg olur bir kişi ki cān u dilden günāhına i'tirāf ve ḥüsn-i i'tiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider **andan ṣoñra** terkine tamām 'azīmet ider ve bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 16). [andan ṣoñra,]*

andan ṭaşra: *Onun dışında. II Nefsin dışında, nefsten başka.*

- bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı düşmānuñ daḫı ol hīç **andan ṭaşra** sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 14). [andan ṭaşra,]*

añdu̇ġ: *Hatırlamak, akla getirmek.*

- niyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ'dan utanur ve anı **añdu̇ġınca** ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 17). [añdu̇ġınca, -ınca]*

aʿnī: *Yani, demek istiyorum ki.*

- ecmaʿīn nūr-ı ḥadaḳa-ı dīn ve nūr-ı ḥadīḳa-ı yaḳīn serv-i bāġ-ı saʿādet ü surūrī ve gül-i gülşen-i peyġambarī **aʿnī** ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh'-ı Teşterī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 8). [aʿnī,]*

anı: *Onu. II Veysel Karani.*

- ceng içinde bir kişi **anı** şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿināyeti her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Hasan-ı Basri Hazretleri.*

- u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāḥaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse **anı** feriḥ bulmazdı ve bir aḥad **anı** güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 10). [anı,]*
- öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken **anı** görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 12). [anı,]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse **anı** güler görmezdi ve hīç bir aḥad **anı** feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu.*

- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola **Anı** işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II Muhammed bin Vasi.*

- anda bir meşhūr mekāndadur Ḥaḳ taʿālā **anı** āḫıratda raḥmetine ġarḳ ve cennetde niʿmetine müstaġraḳ eyleye Dünyādaki açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II İmam Cafer-i Sadık.*

- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Ḫvāce teẕkiresinde **anı** anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 15). [anı,]*
- ki bir gün ḫalīfe **anı** öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 17). [anı,]*

- eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm ki aġzını açmışdı eger ben **anı** incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olunur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 1). [anı,]*
- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i ʻazrā-idi Her kim ki **anı** sevene rāfiżī dir ol dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 14). [anı,]*

anı: *Onu. II Kabe'yi.*

- olur İmdi rūḥāniyyeti Kaʿbe ki ḥaḳīkat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp **anı** ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet **anı** istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 14). [anı,]*
- ve **anı** ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden gerçek Kaʿbe'yi görmek gerek ve Mekke'ye vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu. II Rabia'tül Adeviyye'yi.*

- uzanur yalñuz bunuñ menāḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile **anı** yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 8). [anı,]*

anı: *Onu. II İmam Şâfiî.*

- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Ṣāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 11). [anı,]*
- teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun didüginiñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anı** āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II İki yüzü olan kadını.*

- bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Ṣāfiʿī daḫı diledi kim **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu. II Ahmed bin Hanbel.*

- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı **anı** severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II Şüpheli lokma.*

- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür **anı** baña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 13). [anı,]*

anı: *Onu. II İlâhî tecellîlerin müşâhedesi.*

- olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 14). [anı,]*
- olur ve ne bildigüm olur Pes **anı** girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II Kişinin hayır ve şerri ayırt edebilmesini.*

- Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi **Anı** ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu. II Veysel Karani.*

- Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī'ye rażiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise **anı** bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 2). [anı,]*

anı: *Onu. II Akçe.*

- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki **anı** yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II Veysel Karani'nin annesi.*

- Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün **anı** ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 3). [anı,]*

anı: *Onu. II Veysel Karani.*

- ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān **anı** görmege vardı ittifāḳ bir ṣu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Kabe.*

- olur İmdi rūḥāniyyet-i Kaʿbe ki ḥaḳīḳat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp **anı** ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 14). [anı,]*
- ve **anı** ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden gerçek Kaʿbe'yi görmek gerek ve Mekke'ye vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu. II Rabiatül Adeviyye.*

- olur İmdi rūḥāniyyet-i Kaʿbe ki ḥaḳīḳat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet **anı** istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 14). [anı,]*

anı: *Onu. II Kabiliyetin nasıl elde edileceğini.*

- irādetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek **anı** daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Zahiri olan ilimi.*

- ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II Dervişin istediği şeyi.*

- ne isterse elbette biri daḫı **anı** ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Meşrebine düşen şeyi.*

- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse **anı** işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Cehennemlik olma durumunu.*

- durur ammā bu **anı** bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu. II Ümidin korkudan daha nurlu olmasını.*

- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol **anı** eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 18). [anı,]*

anı: *Onu. II Allah'ın emrini.*

- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol **anı** ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Hızır aleyhisselâm.*

- bilmeyenler **anı** ʿālem-i maʿnādan bir ān şanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳodugı ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu. II Yüz aklığını.*

- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā **anı** gördüm ki şol yüz aḳlığı ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [anı,]*

anı: *Onu. II Muhammed-i Semmak.*

- **anı** yevm-i maḥşerde zühhād arasında muḳaddem ve ʿubbād ortasında muʿaẓẓam eyleyüp her nefesde enfās-ı dürerbārınuñ berekātını yevm-i ḳıyāmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II Kur'an-ı Kerim'in mahluk olduğunu.*

- diye-y-idi Eger öldürseler ol **anı** dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān içinde iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 15). [anı,]*

anı: *Onu. II Muhammed ibn-i Tusi.*

- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette **anı** menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 10). [anı,]*
- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anı** luṭfına ġarḳ ve niʿmetine müstaġraḳ ide ve rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II Mescid-i Aksayı.*

- yabanda ʿibādetle Mescid-i Aḳṣā'da ʿibādet bir mi olur Bunca aṣfiyānuñ ervāḥı aña müteʿalliḳ olup ṭurur ve bir niçe enbiyā-yı mürselīn **anı** ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II İnsanın yaratılıştan sahip olduğu karakter yapısı.*

- Aḥmed dīninde bī-miṣl olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde ol ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş ise **anı** bitirürdi baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II Su.*

- şu ister sen **anı** esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp şu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II Gerekli olan şeyi.*

- şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise **anı** ḳıldı hīç birisine bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Erkek çocuğunu.*

- oġlancuġına tevekkül ögretmek içün bir ṭarīḳ itmişdi ve **anı** ol yola me'lūf ḳılmaġ içün bir fikr ḳılmışdı oġlancuġına ögretmişdi ki Her gāh ki bir ḥācetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 9). [anı,]*

anı: *Onu. II Allah'a olan kulluk görevini.*

- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün kendüyi ışmarlamaz kendü maʿīşetine olçumlıḳ idüp kendü çalışur ṭurmaz Şol ki kendüye lāzım olan ḫidmetdür **anı** ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 10). [anı,]*

anı: *Onu. II İnsanın sahip olduğu uzuvları.*

- ve çün cemīʿ aʿzā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl **anı** anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II İşitilsin ve bilinsin diye yapılan ameli.*

- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā **anı** semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki hevā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II Allah'ı.*

- ālemde yoḳ degüldür ve Allāh'uñ 'ināyetine naẓar olınsa bu ḳadar nesne çoḳ degüldür Eger andan 'ināyet ü tevfīḳ olmazsa mümkin degüldür kimsene **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu. II Zan ile yakini.*

- ol i'tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem **anı** temyīz itmek ḫaylī işdür ve 'āḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 7). [anı,]*
- ol i'tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve 'āḳıl olan **anı** farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 8). [anı,]*
- ol i'tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür
  ve 'āḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 8). [anı,]*

anı: *Onu. II Zannı.*

- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi **anı** yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [anı,]*

anı: *Onu. II Hayat, canlılık, yaşam.*

- gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi **anı** ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu. II Enbiyaların varliğını.*

- bedendür **anı** bilmezler ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müta'alliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II İlmi.*

- diyeler ve biri ol 'ilmdür ki anlara me'mūrdur ki **anı** kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Ya'nī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 1). [anı,]*
- diyeler ve biri ol 'ilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki **anı** ketm idüp iẓhār itmeyeler Ya'nī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 2). [anı,]*

anı: *Onu. II Allah'ın hükümlerini kapsayan ilmi.*

- Allāh'uñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur ki **anı** ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı s̲ānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 3). [anı,]*
- Allāh'uñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı s̲ānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki **anı** ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II Halktan gizlenilmesi gereken ilim.*

- s̲ālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i z̲ātda fenā bulmayan **anı** añlamaz ve eger ḳısm-ı s̲ālis̲den murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 11). [anı,]*
- kirāma mümkin degül **anı** añlamazlar anlar şol muteşābihāt ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 17). [anı,]*
- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi **anı** añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 14). [anı,]*
- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana **anı** diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [anı,]*

anı: *Onu. II Bir kişiden haksızlıkla aldığı malı.*

- ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vāris̲i öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine **anı** tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Tevbeyi.*

- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki **anı** ḳaża ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Haramı.*

- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol **anı** işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur **anı** terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 15). [anı,]*
- berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse daḫı itmesün tek ol ḥarāmı işledügi ḳadar müddet **anı** işlemesün Bu bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 8). [anı,]*

anı: *Onu. II Yemek yeme isteğini.*

- baṭālet gelür aç olıcaḳ añа meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz **anı** añar durur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 13). [anı,]*

anı: *Onu. II Gıybeti.*

- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol **anı** itmekde 'ayn-ı ṣevāb olur meṣelā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol fi'l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Dedikoduyu.*

- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde 'ayn-ı ṣevāb olur meṣelā şol mesāvī ki ṣāḥibi **anı** işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol fi'l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 8). [anı,]*

anı: *Onu. II Manevi alemden sunulanı.*

- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla **anı** celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol ki ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 13). [anı,]*

anı: *Onu. II Tevazu sahibi kişi.*

- vire faḳr gibi 'ālemde vesīle-i ġınā olmaz ve 'acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżu' itdükce Allāh **anı** ref' ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Açlık.*

- ḥażmi mü'eddī olur İmdi 'āḳıla lāzımdur ki evvelkisini def' eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye ve ikincisinde şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur **anı** gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II İnsan, insanoğlu.*

- ider ādem olur ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur ki aña çilede ṣu virmezler ādem olur ki **anı** ṣudan bi'l-külliye men' itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Ölen kişiyi.*

- daḫısı **anı** görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür ma'ahāẕā **anı** bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [anı,]*

anı: *Onu. II Ölümü.*

- daḫısı **anı** görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu. II İffetini korumayı.*

- geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin şol murādātdan ki bir 'ırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki 'ırżını ṣaḳınup fısḳ itmez **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II Şunu, şu meseleyi.*

- 'ameline maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup anuñla mesrūr ola andan kendüye bir da'vā-yı enāniyyet gele ve ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 14). [anı,]*

anı: *Onu. II Hizmetkâr.*

- şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ aña muḳayyid olmaz olur ve ri'āyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle **anı** naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II Tuğyanı.*

- itmeyenüñ 'izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul **anı** itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [anı,]*

anı: *Onu. II Günahla kaplanmış kalbi.*

- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a'lā-yı 'illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe **anı** pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 12). [anı,]*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve 'ayūb ola āb-ı nedāmet **anı** yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki ma'ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 13). [anı,]*

anı: *Onu. II Hatasını.*

- niyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ'dan utanur ve **anı** añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 18). [anı,]*

anı: *Onu. II Söz.*

- biraz meşāyıḫuñ ıştılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi **anı** vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II Sahip olunan malı, serveti.*

- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi **anı** ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 2). [anı,]*
- ḳaftanlardan ki düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür ki kişi **anı** ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 3). [anı,]*

anı: *Onu. II Yüce mertebeyi.*

- maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler **anı** bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu. II Hz. Yunus'u.*

- Çün Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye Rabb'inden eyle olıcaḳ bir sehlçe zilletden ötürü **anı** balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḥālleri ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Kölenin efendisine olan itaatini.*

- riḳḳiyyet arasında ʿibādetle kemāli artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı **anı** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Allah'ı.*

- olmaya hīç bir ʿamelinden sevāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse zerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola her ʿamelinde **anı** gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu. II Hayvanlara gösterdiği merhameti Allah'ın bir tecellisi olarak gören kişiyi.*

- anuñ fażāyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı **anı** Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II Gösterişli kıyafetler içinde olup gerçek fakirliği kalbinde yaşayan kişi.*

- libāslar içinde faḳr **anı** iḥāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu; şunu.*

- ḳadri artmaz **anı** bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululıġı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 15). [anı,]*

anı: *Onu.II Salikin her şeyde Allah'ı görmesi ve her an onunla birlikte olması meselesini.*

- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb **anı** müşahede kılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II Tevhid.*

- mülḥid olmaz ve **anı** añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II İnsanın zihin yoluyla kavradığı şeyi.*

- mıḳdār añlayup ṭurur ki **anı** taḳrīr ḳılsun Eger ẕevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 15). [anı,]*

anı: *Onu. II Tasavvufta sufilerin ruhani halleri yaşayarak, manevi ve ilahi hakikatleri tadarak (iç tecrübeyle vasıtasız olarak) elde ettikleri bilgiyi.*

- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar **anı** anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar **anı** anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 3). [anı,]*

anı: *Onu. II Manası açık olan Kur'an ayetlerinden delil olarak gösterilen ayeti.*

- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya **anı** añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya **anı** fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II Rızkı.*

- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā **anı** gāh gāh virür ola belki yaḥtemil ki ol ḳısm-ı sālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 5). [anı,]*

anı: *Onu. II Haram olan rızkı.*

- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye **anı** bir niʿmet bilmek gerek çün kendü **anı** iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Allah'ı.*

- anı seve-y-idi n'içün andan mübaʿad olanı severdi ve eger **anı** isteye-y-idi n'içün andan ıraḳ ḳalanı isterdi Eger dirsek ki Allāh'ı daḫı sever ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II Yeme içmeyi.*

- ziyāde sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler şu içerler ammā anlar **anı** ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Para.*

- ziyāde olur ve bu **anı** maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni bağlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Mal, varlık.*

- ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger kendü
  aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā **anı** çoḳ virürse ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 2). [anı,]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu **anı** ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Para; mal, varlık.*

- bir göñül ki aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı **anı** fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 8). [anı,]*

anı: *Onu. II Para; mal, varlık.*

- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima **anı** fikr ider ve ḫalvetde ve kes̲retde ṭurmaz **anı** z̲ikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur ve ṭurmayup **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 9). [anı,]*

- şanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan **anı** maḳṣūd idinmez ve anuñ taḫṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 18). [anı,]*

anı: *Onu. II Ahiret için yapılan ameller.*

- āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine **anı** işler ammā gine ol eşnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu. II Kabir.*

- göñülleri rāżī degüldür ki maḳbereye gireler hemīn ḳabre girmegi anlar müżayyıḳ ṣanurlar ve hemīn maḳbereyi bir maḥbūs fikr ḳılurlar **anı** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 10). [anı,]*
- vaḥşet ü ġurbet fikr iderler ve **anı** kefen içinde bir zillet fikr iderler **anı** bilmezler ki ol mü'minlere bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II Meyve.*

- hīç bir pādişāh olmaz ki **anı** dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḫayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu. II Mümin olarak vefat eden kişiyi.*

- kisveti olur ṭaşradan gören **anı** ṣanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II Hz. Adem.*

- siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi **Anı** bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 18). [anı,]*

anı: *Onu. II Keramet göstermek.*

- dervīşlerüñ aña ḫavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve **anı** ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 13). [anı,]*

anı: *Onu. II Arpa ekmeği ve tuz.*

- bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi **anı** daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Allah'ın dilemesinin bir belirtisini.*

- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi **anı** dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II Mevlanın kulu hangi sebeplerle kayırdığını.*

- nereden görür ve bu **anı** fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu.*

- şanur **anı** bilmez ki göñlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i muẕṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Hizmetkar.*

- gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu. II Üstünde besmele yazılı olan kağıdı.*

- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 18). [anı,]*

anı: *Onu. II Bişr-i Hâfî'nin kimi insanların müslüman kimilerinin de kafir olmasının nedenini sorgulaması hali ve düşüncesi.*

- olur elbette **anı** tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 15). [anı,]*

anı: *Onu. II Güzel, iyi vasıf.*

- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān **anı** dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḥtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II Zünnûn-ı Mısrî.*

- sebebdendür ki zamānında çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekṣeri **anı** mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü **anı** zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu.*

- Allāh'dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ **anı** it ve her ḳanḳı yola gitmek isterseñ aña git didi Yaʾnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II İnsanoğlunun dünyadaki beklentisi, umudu.*

- her ne umarsa cennetde **anı** bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı leẕẕāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 9). [anı,]*

anı: *Onu. II Sır.*

- bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓannın bozmaya şāyed anda bir sır var ola ki ol **anı** ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu. II Cinayet.*

- namāzı ḳoyup **anı** defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḥayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II Mürşit.*

- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline **anı** vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 14). [anı,]*

anı: *Onu. II Zünnûn-ı Mısrî.*

- dōstı Ẕū'n-Nūn gelür anuñ istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anı** raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II Bayezid-i Bestami.*

- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki **anı** añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II Dervişin bilerek yanlış söylediği sözü.*

- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar **anı** yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 2). [anı,]*

anı: *Onu. II Cafer-i Sadık.*

- andan olmış ola ki Bāyezīd ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un rūḥāniyyetinden çoḳ istimdād iderdi ve hemīn **anı** şeyḫi gibi bilüp aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 2). [anı,]*

anı: *Onu. II Para.*

- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem **anı** baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 9). [anı,]*

anı: *Onu. II Allah tarafından insan bedenine bahşedilen her şey.*

- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur **anı** göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına ṣunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 11). [anı,]*
- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına ṣunılmışdur **anı** getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II Bayezid-i Bestami.*

- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var **anı** ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben **anı** araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 4). [anı,]*
- Sen şimdi bu ḳadar istemekle **anı** bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 5). [anı,]*

anı: *Onu. II İlim, bilgi.*

- evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler **anı** bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 8). [anı,]*

anı: *Onu. II Kamil kişiyi.*

- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar **anı** anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II Başa gelen durumları.*

- ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II İhanet eden hizmetçiyi.*

- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı **anı** öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥaram fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [anı,]*

anı: *Onu. II Günah.*

- gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel bulına ki ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile ṭāʿat idüp **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 10). [anı,]*

anı: *Onu. II Süfyan-ı Sevri.*

- kemāl-i tevḥīdini bozmaz Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anı** garīk-i raḥmet idüp rūz-ı maḥşerde ʿulemā-yı ḥaḳiḳate server ve fużelā-yı ṭarīkate mehter idüp iki ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu.*

- ḫayra niyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza sevābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller **anı** bilürler ki evde oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 18). [anı,]*

anı: *Onu. II Vebadan sakınmamayı.*

- ṭāʿūn emrine gelicek cahāletinden tevekkül ehli dirilür ol tevekkül degül cahāletdür **anı** tevekkül ṣanmaḳ żalāletdür Dānişmend dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu. II Tehlikeden sakınmanın gerekliliğiyle ilgili kararı.*

- yirden iḥtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim **anı** īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥşi uzatduḳ şol ki teẕkire maṣlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 9). [anı,]*

anı: *Onu. II Sevap olan sözü.*

- tamām ṣaḳın söylemekden meger ṣol sözi ki ġāyet s̲evāb ola **anı** dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 5). [anı,]*

anı: *Onu. II Zahir ilimleri.*

- bildügin ṣanur ve ʿilm ṣol kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli **anı** bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II Şeriatı.*

- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler ṣol ki ʿibādātuñ lübbidür **anı** gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu. II Suret, görüntü.*

- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen **anı** elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [anı,]*

anı: *Onu. II Gayb alemini.*

- anlar **anı** eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [anı,]*

anı: *Onu. II Muhammed bin Eslem Tûsî.*

- ṣaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı **anı** ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II Ahmed-i Harb'in zühdünü.*

- idi ki kişi **anı** dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II Manevi haller.*

- ol iʿtiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem **anı** temyīz itmek ḫaylī işdür ve ʿāḳıl olan **anı** farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 8). [anı,]*

anı: *Onu; şu şeyi, şunu.*

- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar **anı** bilmezler
  ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 9). [anı,]*

anı: *Onu. II Peygamberler tarafından insanlara öğretilmesinde bir sakınca bulunmayan ilim.*

- Allāh'uñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur ki **anı** ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı s̱ānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki **anı** ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 4). [anı,]*
- bir fāyide olur ammā eger **anı** bildürmezlerse hīç dīne ḫalel gelmez ve eger **anı** taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 5). [anı,]*

anı: *Onu.*

- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle **anı** bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 1). [anı,]*
- sırrı ol olur ki ol ṭā'aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur me s̱elā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala **anı** istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 2). [anı,]*

anı: *Onu. II Tasavvuf ehlinin Kur'ân-ı Kerîm' de bulunan ayetleri farklı bir görüşle yorumlamalarını.*

- diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẓīmüñ maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler ki aṣḥāb-ı ẓevāhir **anı** işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 10). [anı,]*

anı: *Onu. II Anlamsız sözü.*

- yanḳu olur **anı** söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı baṣīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 3). [anı,]*

anı: *Onu; şunu, şu şeyi.*

- āṣār-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den **anı** bilürüz ki giceler irteye degin uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 7). [anı,]*
- ṣanur **anı** bilmez ki göñlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i muẓṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Hasan-ı Basri Hazretleri.*

- u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāḥaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse **anı** feriḥ bulmazdı ve bir aḥad **anı** güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 10). [anı,]*

anı: *Onu. II İnsanın bedenen yaptığı ibadetler; namaz, oruç gibi.*

- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn **anı** ṣanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 11). [anı,]*

anı: *Hanefi mezhebi.*

- aña daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den **anı** daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Rızık.*

- olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup **anı** Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 5). [anı,]*

anı: *Onu. II Hz. Cafer-i Sadık.*

- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i 'azrā-idi Her kim ki **anı** sevene rāfıżī dir ol dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 14). [anı,]*
- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ca'fer-i Ṣādıḳ ki Hvāce teẕkiresinde **anı** anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 15). [anı,]*
- ki bir gün ḫalīfe **anı** öldürmek içün da'vet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār 'izzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu. II Veysel Karani.*

- Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī'ye rażiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise **anı** bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 2). [anı,]*

anı: *Onu. II Para.*

- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki **anı** yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II Hasan-ı Basri Hazretleri.*

- u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāḥaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse **anı** feriḥ bulmazdı ve bir aḥad **anı** güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 10). [anı,]*
- öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken **anı** görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 12). [anı,]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse **anı** güler görmezdi ve hīç bir aḥad **anı** feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu. II Kabiliyetin nasıl elde edileceği.*

- irādetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek **anı** daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Mezar.*

- göñülleri rāżī degüldür ki maḳbereye gireler hemīn ḳabre girmegi anlar müżayyıḳ ṣanurlar ve hemīn maḳbereyi bir maḥbūs fikr ḳılurlar **anı** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 10). [anı,]*
- vaḥşet ü ġurbet fikr iderler ve **anı** kefen içinde bir ẕillet fikr iderler **anı** bilmezler ki ol mü'minlere bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II Cennette bulunan meyve.*

- hīç bir pādişāh olmaz ki **anı** dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḫayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu. II Muhtaç olan kişi.*

- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol **anı** nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [anı,]*

anı: *Onu; şunu, şu şeyi.*

- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu **anı** fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [anı,]*

anı: *Onu. II Bedenen yapılan amelleri.*

- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn **anı** ṣanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II Üstünde besmele yazılı olan kağıdı.*

- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla bağladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 18). [anı,]*

anı: *Onu. II Güzel, iyi vasıf.*

- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān **anı** dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḥtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II Mürşit.*

- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline **anı** vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 14). [anı,]*

anı: *Onu. II Zünnun-ı Mısrî.*

- dōstı Ẕū'n-Nūn gelür anuñ istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anı** raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II Bayezid-i Bestami.*

- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫayli ʿārif gerek idi ki **anı** añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [anı,]*
- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var **anı** ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 3). [anı,]*
- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben **anı** araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 4). [anı,]*
- Sen şimdi bu ḳadar istemekle **anı** bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʿnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 5). [anı,]*

anı: *Onu. II Peygamberlerin sözünü.*

- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek **anı** bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 18). [anı,]*

anı: *Onu; şunu, şu şeyi.*

- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀḳil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez **anı** bilür ki şol aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 14). [anı,]*

anı: *Onu.*

- bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük şanurlar Hīç anlaruñ mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hiç anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi **Anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II Vezirlerin yaptığı işi.*

- biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar **anı** vezīr şanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 13). [anı,]*

anı: *Onu. II Oturdukları yerin neresi olduğunu.*

- müntaẓır olurlar ʿālemde mühmelāt ḳomazlar divşürüp ortaya getürürler şol oturduḳları ne yirdür hīç **anı** fikr itmezler bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu. II İbadetlerin esasını.*

- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ lübbidür **anı** gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu. II Suret, görüntü.*

- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen **anı** elif şanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [anı,]*

anı: *Onu. II İmam Şâfiî'.*

- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 11). [anı,]*

- teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun didüginüñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anı** āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II İki yüzü olan kadını.*

- bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu. II Ahmed bin Hanbel.*

- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı **anı** severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II Gayb alemini.*

- anlar **anı** eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [anı,]*

anı: *Onu. II Sâlikin ahlâkî ve mânevî arınma sonucunda keşif ve ilham yoluyla kalbinde bulduğu, mânalarını tattığı, ancak anlatmaktan, nitelemekten âciz kaldığı bilgiler.*

- olur ve ne bildigüm olur Pes **anı** girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 1). [anı,]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki **anı** tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Keşif ve ilham yoluyla kalbin hakikate erişmesi, bu şekilde kalbe atılan ilâhî bilgi.*

- olur ve ne bildigüm olur Pes **anı** girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II Ümidin korkudan daha nurlu olduğunu.*

- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol **anı** eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 18). [anı,]*

anı: *Onu.*

- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā **anı** gördüm ki şol yüz aḳlığı ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [anı,]*

anı: *Onu. II Muhammed ibn-i Tusi.*

- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette **anı** menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 10). [anı,]*

anı: *Onu. II Ahmed-i Harb'in sahip olduğu zühdü.*

- idi ki kişi **anı** dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II İnsanın sahip olduğu uzuvları.*

- ve çün cemīʿ aʿżā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl **anı** anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II İşitilsin ve bilinsin diye yapılan amel.*

- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā **anı** semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki havā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II Para; mal, varlık.*

- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima **anı** fikr ider ve ḫalvetde ve kesretde ṭurmaz **anı** zikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur ve ṭurmayup **anı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 10). [anı,]*
- ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan **anı** maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 18). [anı,]*

anı: *Onu. II Rızkı.*

- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā **anı** gāh gāh virür ola belki yaḥtemil ki ol ḳısm-ı sālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 5). [anı,]*

anı: *Onu. II Haram olan rızkı.*

- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye **anı** bir niʿmet bilmek gerek çün kendü **anı** iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Kur'an-ı Kerim.*

- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya **anı** añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya **anı** fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II Hayat, canlılık, yaşam.*

- gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi **anı** ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fanā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistānı ol dem ḫandān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu; şunu, şu şeyi.*

- sanurlar ve şol lez̲z̲āt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar **anı** bilmezler
  ki anlaruñ vücūdınuñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 9). [anı,]*
- bedendür **anı** bilmezler ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II Bir kişiden haksızlıkla aldığı malı.*

- ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vārisi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine **anı** tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Tevbeyi.*

- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki **anı** ḳażā ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Haramı.*

- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol **anı** işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur **anı** terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 15). [anı,]*

anı: *Onu. II Tevazu sahibi olan kimseyi.*

- vire faḳr gibi ādeme vesīle-i ġınā olmaz ve ‘acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżu‘ itdükce Allāh **anı** ref‘ ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Ölen kişiyi.*

- daḫısı **anı** görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [anı,]*

anı: *Onu, şunu, şu şeyi.*

- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā **anı** bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu, şu şeyi.*

- ‘ameline maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup anuñla mesrūr ola andan kendüye bir da‘vā-yı enāniyyet gele ve ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala **anı** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 14). [anı,]*

anı: *Onu. II Hizmetkâr.*

- şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ aña muḳayyid olmaz olur ve ri‘āyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle **anı** naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II Asiliği, hadsizliği.*

- itmeyenüñ ‘izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul **anı** itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [anı,]*

anı: *Onu. II Günahla kaplanmış kalbi.*

- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a‘lā-yı ‘illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāşāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe **anı** pāk ḳılur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 12). [anı,]*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūş-ı ḳabīḥ ve ‘ayūb ola āb-ı nedāmet **anı** yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki ma‘ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 13). [anı,]*

- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a‘lā-yı ‘illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāşāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe **anı** pāk ḳılur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II Günahı.*

- niyyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ’dan utanur ve **anı** añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu; şunu, şu şeyi.*

- niyyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ’dan utanur ve anı añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur **anı** bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 18). [anı,]*

anı: *Onu. II Sözü.*

- biraz meşāyıḫuñ ıṣṭılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi **anı** vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabeṣ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II Anlamsız sözü.*

- yanḳu olur **anı** söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı baṣīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 3). [anı,]*

anı: *Onu. II Yüce mertebeyi.*

- maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler **anı** bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 16). [anı,]*

anı: *Onu. II Padişahı.*

- anuñ fażāyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı **anı** Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II Allah’a muhtaç olduğunu bilen zengin.*

- libāslar içinde faḳr **anı** iḫāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu, şunu, şu şeyi.*

- ḳadri artmaz **anı** bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululığı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 15). [anı,]*

anı: *Onu. II Salikin her şeyde Allah'ı görmesi ve her an onunla birlikte olması meselesini.*

- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb **anı** müşāhede ḳılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 1). [anı,]*

anı: *Onu. II Tevhidi.*

- mülḥid olmaz ve **anı** añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II Tasavvufta sufilerin manevi ve ilahi hakikatleri tadarak (iç tecrübeyle vasıtasız olarak) elde ettikleri bilgiyi.*

- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar **anı** anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 3). [anı,]*
- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar **anı** anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II Tasavvuf ehlinin Kur'ân-ı Kerîm'de bulunan ayetler ile ilgili yorumlarını.*

- diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẓīmüñ maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler ki aṣḥāb-ı ẓevāhir **anı** işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 10). [anı,]*

anı: *Onu. II Muhammed bin Vasi.*

- anda bir meşhūr mekāndadur Ḥaḳ taʿālā **anı** āḫıratda raḥmetine ġarḳ ve cennetde niʿmetine müstaġraḳ eyleye Dünyādaki açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Allah'ın dilemesinin bir belirtisini.*

- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi **anı** dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu; şunu, şu şeyi.*

- āṣār-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den **anı** bilürüz ki giceler irteye degin uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 7). [anı,]*

anı: *Onu. II Allah.*

- Allāh'ı yād iden kimsene yād itdügin bilmez ve yād itdügin bilen **anı** yād itmez Yāʿnī bir kişi mādām ki kendüliginden fānī olmaya aña vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 5). [anı,]*
- baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki **anı** bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [anı,]*
- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle **anı** gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [anı,]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki **anı** tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu. II Azrail'in sözünü.*

- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola **Anı** işidüp bāña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 4). [anı,]*

anı: *Onu. II Bedenen yapılan amelleri.*

- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn **anı** ṣanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 11). [anı,]*

anı: *Onu. II Allah tarafından insan bedenine bahşedilen her şey.*

- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur **anı** göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına ṣunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 11). [anı,]*
- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına ṣunılmışdur **anı** getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 12). [anı,]*

anı: *Onu. II Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik, ona âit olan özellik, hal ve vasıf.*

- anı oñarmışlardur ve şol ṣıfāt ki ʿādāt **anı** bozmışdur anı döndürmişlerdür vücūdlarını maʿrıż-ı fanā eylemişlerdür ve göñüllerini āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 13). [anı,]*

anı: *Onu.*

- irādetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek **anı** daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 6). [anı,]*

anı: *Onu .II Sözü.*

- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar **anı** yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 2). [anı,]*

anı: *Onu. II Bayezid-i Bestami*

- yemek yedi Ḫalḳ **anı** görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 17). [anı,]*

anı: *Onu. II Tehlikeden sakınmanın gerekliliğiyle ilgili kararı.*

- yirden iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim **anı** īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥṣi uzatduḳ şol ki teẕkire maṣlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 9). [anı,]*

anı: *Onu.*

- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur **anı** alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur **anı** bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 7). [anı,]*
- namāzı ḳoyup **anı** defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḫayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 1). [anı,]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı **anı** öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥaram fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [anı,]*
- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana **anı** diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [anı,]*
- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla **anı** celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol key ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 13). [anı,]*

<u>añıl:</u> *Anılmak, zikredilmek, bahsedilmek.*

- meşāyıḫ arasında **añılup** ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki tezkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 11). [añılup, -up]*
- meclisde ki **añılsa** hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 5). [añılsa, -sa]*
- Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve **añılduḳça** hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 8). [añılduḳça, -duḳca]*

<u>añılıcaḳ:</u> *Hatırlatılınca, hatırlatıldığı zaman.*

- iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup dünyāda gine āḫırat içün çalışmazlar hemīn āḫırat **añılıcaḳ** ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 6). [añılıcaḳ,]*

<u>añla-:</u> *Kavramak, idrak etmek.*

- belki aḥādīs-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle **añlaruz** ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden zevḳi olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 1). [añlaruz, -r, -uz]*

<u>añla-:</u> *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*

- ve **añlayana** da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 9). [añlayana, -y, -an, -a]*

- **<u>añla:</u>** *Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak.*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı **añlaya** ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [añlaya, -(y)a]*
- te'vīl idüp ʿaḳlına uya Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān'uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān'dan murād hemīn bu elfāẓı **añlarlardı** hīç kelām-ı nefsi ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 4). [añlarlardı, -r, -lar, -dı]*
- bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā **anlar** ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 8). [anlar, -r]*

<u>añla:</u> *Anlamak, fark etmek.*

- dāyimā bu ümīd ile göñlin ḫōş ṭutardı ve bu āyet ile nefsini **añlardı** ki Ve āḫarūne - ʿterafū bi-ẕunūbihim ḫalatū ʿamelen ṣāliḥan ve āḫara seyyiʿen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 15). [añlardı, -r, -dı]*

<u>añla:</u> *Anlamak, bilmek, kavramak, idrak etmek.*

- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile **añlaya** ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile **añlaya** nefsinde fenāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 13). [añlaya, -ya]*
- yazardum līkin bu kitābı türkī şayup anca ʿavām baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı **añlamayalar** ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 12). [añlamayalar, -ma, -(y)a, -lar]*
- ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿaḳl bilmez biñ yıl çalışur-ise bir çöpüñ ḥaḳīḳatini **añlayamaz** ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi var ki andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 16). [añlayamaz, -y, -a, -maz]*
- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin **añlayamaz** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 14). [añlayamaz, -y, -a, -maz]*
- müntehī gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı tażarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 14). [añlamazlardı, -maz, -lar, -dı]*
- ve fażāyili baḥrinden müstefīd ü muḳterif idiler Ammā rumūzını ʿavām fehm idemedüklerinden ve kelimātını ehl-i ẓāhir **añlayumaduḳlarından** gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 2). [añlayumaduḳlarından, -y, -u, -ma, -duk, -lar, -ı, -n, -dan]*
- olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim sözini **añlamazlar** daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 9). [añlamazlar, -maz, -lar]*
- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve aṣam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 12). [añlasavuz, -sa, -vuz]*
- Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ sözlerin eyü **añlarlar** ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 4). [añlarlar, -r, -lar]*
- fehm iderler pes gāh olur ki **añladuḳları** üzerine ʿamelleri olur ẕevāhirde ḳalanlar ṣanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 5). [añladuḳları, -duḳ, -lar, -ı]*
- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ murādları **añlamaduḳlarındandur** Her fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve her müfti ve ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 7). [añlamaduḳlarındandur, -ma, -duk, -lar, -ı, -n, -dan, -dur]*
- ġarżlarını **añlamaz** baʿżı ḫuṣūṣiyyātını tafṣīl itsevüz olurdı ammā söz uzanup ġarżdan çıḳılurdı Rivāyet olınur ki Şeyḫ Bāyezīd ḥażretlerin muʿallime *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 9). [añlamaz, -maz]*
- kendüler ne kişilerdür **añlamazlar** ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve
  kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 5). [añlamazlar, -maz, -lar]*
- muḳaddemātuñ birisini **añlamazlar** bunuñla anlaruñ fażlına noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle ol kişi bunlardan aʿlā olmaz ol bir bilürse bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 9). [añlamazlar, -maz, -lar]*

- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki **añlaya** ve hemīn ādemüñ derūnında başīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīs̱üñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 3). [añlaya, -y, -a]*
- bidʿate ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin **añlamaz** ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 12). [añlamaz, -maz]*
- belki aḥādīs̱-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle **añlaruz** ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden ẕevḳi olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 1). [añlaruz, -r, -uz]*
- daḫı hemīn meẕhebi ve sözi budur ḫalḳ **añlamaduġından** maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ nuṣūṣı ḳoya kelām-ı nefsī ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 1). [añlamaduġından, -ma, -duġ, -ı, -n, -dan]*
- ne dīn bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ **añlamaz** hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 6). [añlamaz, -maz]*
- s̱ālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i ẕātda fenā bulmayan anı **añlamaz** ve eger ḳısm-ı s̱āliş̱den murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 11). [añlamaz, -maz]*
- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı **añlamaz** kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 14). [añlamaz, -maz]*
- kirāma mümkin degül anı **añlamazlar** anlar şol muteşābihāt ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 17). [añlamazlar, -maz, -lar]*
- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ide ki bir vaḳt bir ehli bulınursa **añlaya** ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 4). [añlaya, -y, -a]*
- varmazdı tevhīd yolınuñ anca vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü **añlayıcaḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 10). [añlayıcaḳ, -y, -ıcaḳ]*
- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez ve eger ẕihn ḳuvveti-y-ile bir nesne **añlanursa** daḫı berigüye añladamaz Kendü ne ḳadar bilür berigüye ne disün ve kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 13). [añlanursa, -n, -ur, -sa]*
- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı **añlamaz** ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 12). [añlamaz, -maz]*

<u>añla:</u> *Anlamak, fark etmek, farkına varmak.*

- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fi'lüñ ḳabīḥ idügin **añlayup** ol işden kişi terk ḳılur fi'l-cümle bunuñ gibi a'māl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 10). [añlayup, -y, -up]*

<u>añla:</u> *Anlamak, bilmek, kavramak, idrak etmek.*

- **añladuġı** ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 11). [añladuġı, -duġ, -ı]*

<u>añla:</u> *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*

- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 12). [añlamaz, -maz]*
- tenākuż olmaz biz **añlamazuz** Anlardan her ne gelür-ise merġūb olur her ne vāḳiʿ olur-ise maḥbūb olur Fi'l-cümle Bişr-i Ḥāfī kibār-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳatden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 13). [añlamazuz, -maz, -uz]*
- ne dīn bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ **añlamaz** hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 6). [añlamaz, -maz]*
- <u>s</u>ālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i <u>z</u>ātda fanā bulmayan anı **añlamaz** ve eger ḳısm-ı <u>s</u>āli<u>s</u>den murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 11). [añlamaz, -maz]*
- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı **añlamaz** kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 14). [añlamaz, -maz]*
- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı **añlamaz** ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 12). [añlamaz, -maz]*

<u>añla:</u> *Düşünmek, sanmak, zannetmek.*

- **añlanmaya** ki müctehidīn-i ʿizām ẓevāhirde ḳalmış olalar ve anlar daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā ki anlar eyle olalar ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 13). [añlanmaya, -ma, -ya]*
- ʿazīzlerine ṭaʿn **añlama** ve bu taḳrīrden şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur aña suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 15). [añlama, -ma]*

<u>añla:</u> *Anlamak, fark etmek, farkına varmak.*

- göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi **añlayamaz** ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 2). [añlayamaz, -y, -a, -maz]*
- işārātla iderdi maḳālātı Ḫaylī kişi gerekdür ki anuñ maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini **añlaya** ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını fehm eyleye Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 14). [añlaya, -y, -a]*
- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi ki anlardan işidürler **Añlasavuz** dirler Kör nūri görür mi ve aṣam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 12). [añlasavuz, -sa, -vuz]*

- olan **añlar** ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler ki cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 3). [añlar, -r]*

<u>añla:</u> *Bilmek.*

- ma'iyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā … Sen **añladuġuñ** degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 8). [añladuġuñ, -duġ, -uñ]*

<u>añla:</u> *Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak.*

- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā **anlar** ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 8). [anlar, -r]*

<u>añla:</u> *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*

- kendüler ne kişilerdür **añlamazlar** ve cevherlerini şaḳlamayup pasa düşürürler ve
  kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 5). [añlamazlar, -maz, -lar]*
- kirāma mümkin degül anı **añlamazlar** anlar şol müteşābihātdur ki evliyā daḫı aña
  inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 17). [añlamazlar, -maz, -lar]*
- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ede ki bir vaḳt bir ehli bulınursa **añlaya** ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 4). [añlaya, -y, -a]*

<u>añlad:</u> *Anlatmak, açıklamak, îzah etmek.*

- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez ve eger ẕihn ḳuvveti-y-ile bir nesne añlanursa daḫı berigüye **añladamaz** Kendü ne ḳadar bilür berigüye ne disün ve kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 14). [añladamaz, -a, -maz]*

<u>añladıl:</u> *Anlatılmak, söylenmek.*

- revāyiḥi seçer mi ve ẕevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ leẕẕeti nice dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice **añladılur** hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 14). [añladılur, -ur]*

<u>añladuġın añlar:</u> *Anlayabildiği, fark edebildiği kadar anlamak, idrak etmek.*

- **añladuġın añlar** eger anuñ bir maʿnāsı daḫı var dinilse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 19). [añladuġın añlar, -r]*

aňlamaġ: *Anlamak, fark etmek, farkına varmak.*

- muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm ki ʻaḳl ʻuḳḳāli bize **añlamaġa** ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her ʻālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 12). [añlamaġa, --a]*

añlan-: *Anlaşılmak, idrak edilmek.*

- kişinüñ fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā ḳuru bir ṣāliḥe muḫāleṭat ile hemīn ṣalāḥiyyeti **añlanmaz** Belī bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 8). [añlanmaz, -maz]*
- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi **añlana** egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 3). [añlana, -a]*
- **añlanurdı** ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 9). [añlanurdı, -ur, -dı]*
- Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu **añlandı** ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 18). [añlandı, -dı]*
- sözi **añlanmayıcaḳ** sū-yı iʿtiḳāda ḥaml olınur ḳuṣūr-ı naẓarlarından ve noḳṣān-ı fikirlerinden şu ḳadar mülāḥaza idemezler ki Bāyezīd mülḥid olıcaḳ īmān kimüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 7). [añlanmayıcaḳ, -ma, -y, -ıcaḳ]*
- ziyāde **añlanmaz** gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḥużūrı ki bundan ayrılur ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 15). [añlanmaz, -maz]*
- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan **añlandı** ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 3). [añlandı, -dı]*

añlan: *Anlaşılmak.*

- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu **añlanmaya** ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 13). [añlanmaya, -ma, -y, -a]*
- **añlanmaya** ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve Fażāyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki fażīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 3). [añlanmaya, -ma, -y, -a]*
- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem-i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ **añlanması** ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 8). [añlanması, -ma, -sı]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu **añlanmaya** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 10). [añlanmaya, -ma, -y, -a]*
- olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı **añlanmaya** ki ol üç nebīde

bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 7). [añlanmaya, -ma, -y, -a]*

<u>añlan:</u> *Anlaşılmak, kavranmak, idrak edilmek.*

- daḫı olur ve āteş anda da te's<u>ī</u>r itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle **añlanur** ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 6). [añlanur, -ur]*
- bunuñ ġavrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından **añlanur** ve bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 12). [añlanur, -ur]*
- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi **añlana** egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 3). [añlana, -a]*

<u>añlanma:</u> *Anlaşılma.*

- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem –i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ **añlanması** ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 8). [añlanması, -sı]*

<u>anlar:</u> *Onlar. II Allah dostları.*

- Ol sebebdendür ki ʿāḳil olanlar ehlu'llahūñ ādābını gözedüp iḥrāz iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa diyü iḥtirāz iderler Egerçi **anlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 14). [anlar,]*

<u>anlar:</u> *Onlar. II Alem-i mananın ahvalini gözetenler.*

- aḥvālini tamām gözedürler **anlar** anuñ aḥkāmını ʿālem-i ẓāhirde iken çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler baʿżısını seçmezler ʿālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 17). [anlar,]*

<u>anlar:</u> *Onlar. II Hakikat ehli.*

- **anlar a**nı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [anlar,]*
- anlar **a**nı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ **anlar** aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [anlar,]*
- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı **anlar** tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 14). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Hz Ömer ve Hz. Ali.*

- içün duʿā isteyenler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler **Anlar** daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 3). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Dervişler.*

- idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz **anlardan** ne bilürüz Hemīn bir kaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 6). [anlardan, -lar]*

anlar: *Onlar. II Fakirler; kendini sürekli Allah'a muhtaç hisseden dervişler.*

- aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez **anlar** ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 10). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II İstediği surete girebilenler.*

- cihetine cālibdür ecsām-ı laṭīfe gibi her ne şekle dilerse müteşekkil olur melā'ike vü cin gibi her ne ṣūrete isterse mütemessil olur **anlar** ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 12). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Hz. İsa, Hz. İdris ve Hz. Hızır.*
- benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki **anlar** bizüm Peyġambar'umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 14). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Muhammed-i Semmak'ın idrar şisesini hristiyan doktora götüren kişiler.*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ **anlar** daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 5). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Dervişlerin üstün niteliklere sâhip olanları.*
- dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları hem evlāları gökcek ola hem uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı ululları **anlar** olurlar ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 16). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Uzlete çekilip sadece ibadet ile meşgul olanlar.*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi **anlardan** aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 1). [anlardan, -dan]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve **anlaruñ** baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 2). [anlaruñ, -uñ]*

anlar: *Onlar. II Ahmed-i Harb'in ailesi.*

- üzerine götürdi gitdi **anlar** daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 1). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Maddi lezzetler.*

- görür ol sebepden **anlardan** iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 5). [anlardan, -dan]*

anlar: *Onlar, II Kin ve düşmanlığı örtüp zâhiren dost gibi davranma ile ikiyüzlülük.*

- müdāhenenüñ farḳı nice olur ve **anlar** bir birinden ne vechle temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi bezl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 5). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Gönüle perde olan üç şey.*

- anları giderse göñli açılur biri şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür ki iġvā idüp vesvese ider ve biri dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur ki siḥirler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 3). [anları, -ı]*

anlar: *Onlar. II Üç alamet.*

- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki **anlar** olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 8). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Dervişler.*

- vaḳt fikrinde olur ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi **anlara** merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara maʻḳūd olur her anduḳca yitişemedügine te'essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 5). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar. II Kendi rızalarıyla dünyada yaşayanlar.*

- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur ki aña ecel pençesi irmeye şol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar **anlar** ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 6). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Enbiyalar.*

- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez **anlar** ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Halktan gizlenilmesi gereken ilim.*

- kirāma mümkin degül anı añlamazlar **anlar** şol muteşābihāt ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 17). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Ehl-i zahir.*

- yüzinden bilinür ki eger Allāh'a ışmarlamazsa bağlu iken yine yiter fi'l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar **anlara** hem ḥaẕ gerek tevekkülden hem ḥışşe gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 8). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar. II Ehl-i batın.*

- esbābdan ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar **anlar** hemīn Ḥaḳḳ'a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi 'Abd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 9). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Bedeni lezzetlere aldanmayanlar; evliyalar.*

- vücūd-ı muṭlaḳ olur **anlar** cennetüñ lezẕẕāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāni' olup ol lezẕẕetde ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 14). [anlar,]*
- bedenleri-y-ile olur ammā **anlar** bilürler ki lezẕẕetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cū' üç dürlü mertebede bulınur biri cū'-ı ṭab' biri cū'-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 15). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Mürşitler.*

- yaramazlığına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe **anlardan** birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 9). [anlardan, -dan]*
- muḥkemātdan

seçeler hem-çunān mürşīd dirilenlere daḫı vācibdür ki müteşābihāt-ı hevāyı muḥkemāt-ı 'akldan farḳ ideler eyle olmayınca **anlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 12). [anlar,]*

- mesā'īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ **anlar** 'ulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler olur ki havānuñ ḥükmi olur kişi 'aḳluñ şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 13). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Evliyalar.*

- ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez **anlar** ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 1). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Yoksullar, fakirler.*

- neye ki ḳādir ola **anlara** daḫı andan ḥışşe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ulular var idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululığına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 9). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar. II Zengin sahabeler.*

- ṣaḥābe bir gün geldiler Ḥażret-i Risālet'e ḥāllerinden şikāyet ḳıldılar **Anlar** mālları-y-ıla bunca sevāblara yitişürler görürüz bizüm elümüzden gelmez ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 13). [anlar,]*

- sevāblardan maḥrūm ḳaluruz **anlar** zekāt virürler biz viremezüz ve andan olacaḳ meşūbāta biz iremezüz anlar ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler bizüm elümüzden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 15). [anlar,]*
- sevāblardan maḥrūm ḳaluruz anlar zekāt virürler biz viremezüz ve andan olacaḳ meşūbāta biz iremezüz **anlar** ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler bizüm elümüzden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 16). [anlar,]*
- gelmez ol sebebden **anlara** meşūbāt olur ki ol bize olmaz Daḫı niçe bunuñ gibi kelimāt söylediler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 17). [anlara, -a]*
- Kendülerde bu ʿibādet olmaduġına aġladılar Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's- sellem daḫı anları tesellī idüp eyitdi **Anlarda** bu var ise sizde daḫı neler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 2). [anlarda, -da]*
- var Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ olur **anlarda** baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 3). [anlarda, -da]*
- var Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı neler bulınır **anlar** ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ **anlar** māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 4). [anlar,]*
- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete ḳoñ **anlar** bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ **anlar** bir ṭarīḳden sevāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 5). [anlar,]*
- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ **anlar** bir ṭarīḳden sevāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 6). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Allah'ın hoşnut olduğu kişiler.*
- vardur **anları** riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 9). [anları, -ı]*

anlar: *Onlar. II Makamlar, rütbeler.*
- niçeler olur ki ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez **anlar** ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 14). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Gönül ehli olanlar; evliyalar, veliler, erenler.*
- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşahede kılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür **anlar** görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Evliyalar.*
- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer **anlar** anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 3). [anlar,]*
- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve **anlar** anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 4). [anlar,]*

• hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki **anlar** anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendinüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 5). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Kur'an-ı Kerimin mâna ve esrarından daha çok, zâhir mânâsına göre hakikatları değerlendirenler.*

• elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler **anlar** elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 11). [anlar,]*

• elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve **anlar** ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 12). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Ashab-ı muamma; sözü gizli ve örtülü söyleyenler.*

• ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki **anlar** ol vażʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 18). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Tasavvuf erbabı.*

• ki **anlar** daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi dinlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 5). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Allah'ı canıgönülden seven kişiler.*

• ziyāde sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi **anlar** daḫı yemek yerler şu içerler ammā **anlar** anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 6). [anlar,]*

• żarūret ḳadar iderler beden żaʿīf olup ʿāmelden ḳalmasun dirler **anlar** ḫubzı sevmezler hemīn beden terkībine ḳuvvet gelsün diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 7). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Dünya ehli.*

• göñülleri rāżī degüldür ki maḳbereye gireler hemīn ḳabre girmegi **anlar** müżayyıḳ ṣanurlar ve hemīn maḳbereyi bir maḥbūs fikr ḳılurlar anı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 9). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Kabir ehli.*

• ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿaẕāblar olur **anlara** ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 10). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar. II Vezirler.*

• mertebede ekmel ise Vezīrler ḳapucı girdügi yire gāh olur giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini **anlar** söyleyimez Niçe demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 8). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Peygamberler.*

- Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sāʿat öñlerindedür ve ṣırāṭ ve mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde **anlar** daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 6). [anlar,]*
- ʿaraṣātı **anlar** daḫı görse gerek anca mażāyıḳa **anlar** daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 7). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II II Fudayl b. İyâz'ın vasiyet ettiği kişiler.*

- Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 5). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Arifler.*

- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi **anlar** daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 18). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Sahabeler.*

- salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi meger **anlar** daḫı ḳażā vü ḳader baḥsini iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 7). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Cehennemi görünce korkmayıp yerinde kalanlar.*

- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anlara** ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve ne cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 13). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar. II Evliya.*

- göñül marażlarınuñ devāsını **anlar** bilürler dil nabżını **anlar** ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabıż gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 15). [anlar,]*
- göñül marażlarınuñ devāsını anlar bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını **anlar** bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabıż gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 16). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Cüneyd-i Bağdadi.*

- anlardan mervīdür ki buyururlardı Cemīʿ-i sālikīnüñ nihāyet menzili bu Ḫurāsānīnüñ bidāyet menzilidür dirdi ve niçe daḫı zamānınuñ ulu şeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 17). [anlardan, -dan]*

anlar: *Onlar. II Evliyalar.*

- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi ki **anlardan** işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve aşam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 11). [anlardan, -dan]*

- sözlerini yine ehlu’llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür **anlar** görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 17). [anlar,]*
- günāhı büyük vebāl olur **anlar** bundan ḳatı iḥtirāz iderler ve **anlar** bunı ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 17). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Halk.*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki **anlar** anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 2). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Allah dostları.*
- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve şol şeyḫüñ ki ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle **anlar** ġaybet olmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 14). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Evliyaları inkar edenler.*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve **anlar** idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 1). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Müçtehitler.*
- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿizām ẕevāhırde ḳalmış olalar ve **anlar** daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā ki **anlar** eyle olalar ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 13). [anlar,]*
- bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür **anlar** daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur **anlar** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 16). [anlar,]*
- daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur **anlar** Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür ve irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür ehlu’llāh daḫı anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 17). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Varlık sebebini bilmeyen insanlar.*
- kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur **anlar** degüldür bunlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 6). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Bilginler, alimler.*
- evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim **anlar** ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 8). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Abdullah bin Mübarek'in evinde bulunan cariyeler.*
- n’oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Bańa şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı **Anlar** ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 2). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Vezirleri ayıplayan kişiler.*

- tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi **anlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 10). [anlar,]*
- bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük şanurlar Hīç **anlaruñ** mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hiç **anlaruñ** söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 12). [anlaruñ, -uñ]*
- biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi **anlar** anı vezīr şanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 13). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Tevekkül ehlinin gösterdiği olağanüstü haller.*

- işler olur ki ḫalḳ naẓarında **anlar** ḫavāriḳ şayılur Şefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 9). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Çarşı ve pazarda bulunanlar.*

- idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli işidüp **anlar** daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 7). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Tarikatten haberi olmayanlar.*

- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki **anlar** şerʿi tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 15). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Fenâfillâh makamına ulaşanlar.*

- şanurlar ki şuverin ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf vardur ammā şunlar ki bī-naḳş u bī-reng olur **anlar** ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile **anlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 8). [anlar,]*
- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden **anlar** reng almışlardur her ne renge baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur hīç reng yoḳdur ki aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 9). [anlar,]*
- ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur **anlar** bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 3). [anlar,]*
- ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve **anlar** ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 4). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Dînin zâhirî hükümlerini bilen âlimler.*

- pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl'den naḳl olınur ki eydürdi Şol ʻulemā-yı ẓāhir ki ʻilimleri-y-ile ʻāmil olurlar **anlar** hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 6). [anlar,]*
- mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla **anlar** ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa ʻulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 8). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Tek arzuları Allah olan kullar.*

- umarsız diye **Anlar** daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẕarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [anlar,]*
- olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim **anlar** ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 4). [anlar,]*

anlar: *Onlara. II Ehl-i sünnet mezhebinden olanlar.*

- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini **anlara** nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 1). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar. II Hz. Ömer ve Hz. Ali.*

- içün duʿā isteyeler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler **Anlar** daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 3). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Peygamberler.*

- Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sā'at öñlerindedür ve ṣırāṭ ve mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde **anlar** daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 6). [anlar,]*
- ʿaraṣātı **anlar** daḫı görse gerek anca mażāyıḳa **anlar** daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 7). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Melekler.*

- yoḳdur ki **anlarda** benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʿālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʿışḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 9). [anlarda, -da]*

anlar: *Onlar. II Dünya ehli, dünyaya(fani şeylere) ilgi gösteren insanlar.*

- göñülleri rāżī degüldür ki maḳbereye gireler hemīn ḳabre girmegi **anlar** müżayyıḳ ṣanurlar ve hemīn maḳbereyi bir maḥbūs fikr ḳılurlar anı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 9). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Arifler.*

- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi **anlar** daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 18). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Sahabeler.*

• salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi meger **anlar** daḫı ḳażā vü ḳader baḥsini iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 7). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Hak dostları, veli, evliya.*
• sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür **anlar** görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 17). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Evliyaları inkar edenler.*
• menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve **anlar** idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 1). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Tıptan habersiz olanlar.*
• maraża münāsib bir ʿilāc çıḳarur ammā şunlar ki ṭıbdan bī-habīr olurlar **anlar** hemīn ẕevāhir-i kelimāt-ı aṭıbbāya baḳar olurlar hemīn ol ẕevāhıri biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 9). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Müçtehitler.*
• añlanmaya ki müctehidīn-i ʿiẓām ẕevāhirde ḳalmış olalar ve **anlar** daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā ki **anlar** eyle olalar ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 14). [anlar,]*
• bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür **anlar** daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur **anlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 16). [anlar,]*
• daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur **anlar** Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür ve irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür ehlu'llāh daḫı anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 17). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Vezirleri kınayan kimseler.*
• tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi **anlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 10). [anlar,]*
• biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi **anlar** anı vezīr ṣanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 13). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Hak dostları, veli, evliya.*
• günāhı büyük vebāl olur **anlar** bundan ḳatı iḫtirāz iderler ve anlar bunı ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 17). [anlar,]*
• günāhı büyük vebāl olur anlar bundan ḳatı iḫtirāz iderler ve **anlar** bunı ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 17). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Tarikatten haberi olmayanlar.*

• ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki **anlar** şerʿi tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 15). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Fenâfillâh makamına ulaşanlar.*
• ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur **anlar** bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve **anlar** ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 3). [anlar,]*
• ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur **anlar** bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve **anlar** ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 4). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Zamandan ve mekandan soyutlanmış kişiler.*
• ve şunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar **anlar** bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve **anlar** bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 17). [anlar,]*
• ve şunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar **anlar** bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve **anlar** bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 18). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Alem-i mananın ahvalini gözetenler.*
• aḥvālini tamām gözedürler **anlar** anuñ aḥkāmını ʻālem-i ẓāhirde igen çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler baʻżısını seçmezler ʻālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 17). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Hakikat ehli; evliya, veli.*
• anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ **anlar** aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [anlar,]*
• anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı **anlar** tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Hakikat ehli; evliya, veli.*
• anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ **anlar** aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı **anlar** tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 14). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Hz. İsa, Hz. İdris ve Hz. Hızır.*
• benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki **anlar** bizüm Peyġambar'umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 14). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Ahmed-i Harb'in ailesi.*

- üzerine götürdi gitdi **anlar** daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 1). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Maddi lezzetler.*

- görür ol sebepden **anlardan** iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 5). [anlardan, -dan]*

anlar: *Onlar. II Kin ve düşmanlığı örtüp zâhiren dost gibi davranma ile ikiyüzlülük.*

- müdāhenenüñ farḳı nice olur ve **anlar** bir birinden ne vechle temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 5). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Üç alamet.*

- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki **anlar** olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 8). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Dînin zâhirî hükümlerini bilen âlimler.*

- pādişāhları **anlaruñ** ayaġı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl'den naḳl olınur ki eydürdi Şol 'ulemā-yı ẓāhir ki 'ilimleri-y-ile 'āmil olurlar anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 6). [anlar,]*
- pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl'den naḳl olınur ki eydürdi Şol 'ulemā-yı ẓāhir ki 'ilimleri-y-ile 'āmil olurlar **anlar** hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 6). [anlar,]*
- mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla **anlar** ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa 'ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 8). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Tasavvuf erbabı.*

- ki **anlar** daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi diñlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 5). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Peygamberler.*

- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez **anlar** ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Halktan gizlenilmesi gereken ilimler.*

- kirāma mümkin degül anı añlamazlar **anlar** şol müteşābihātdur ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 17). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Ehl-i batın.*

• esbābdan ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar **anlar** hemīn Ḥaḳḳ'a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi 'Abd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 9). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Allah dostları; evliya, veli.*

• vücūd-ı muṭlaḳ olur **anlar** cennetüñ leẕẕāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāni' olup ol leẕẕetde ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 13). [anlar,]*

• vücūd-ı muṭlaḳ olur **anlar** cennetüñ leẕẕāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāni' olup ol leẕẕetde ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 14). [anlar,]*

• bedenleri-y-ile olur ammā **anlar** bilürler ki leẕẕetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cū' üç dürlü mertebede bulınur biri cū'-ı ṭab' biri cū'-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 15). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Mürşitler.*

• muḥkemātdan seçeler hem-çunān mürşīd dirilenlere daḫı vācibdür ki müteşābihāt-ı havāyı muḥkemāt-ı 'akldan farḳ ideler eyle olmayınca **anlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 12). [anlar,]*

• mesā'īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ **anlar** 'ulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler olur ki havānuñ ḥükmi olur kişi 'aḳluñ şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 13). [anlar,]*

anlar: *Onların. II Hak dostlarının.*

• ve **anlaruñ** rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 1). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Hak dostları.*

• ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez **anlar** ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 1). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Dünyalık makam ve mevkiler.*

• niçeler olur ki ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez **anlar** ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 14). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Gönül ehli olanlar; evliyalar, veliler, erenler.*

• inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşāhede ḳılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür **anlar** görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Evliya, eren, veli.*

• hemīn bir vādī-yi żalālete düşer **anlar** anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve **anlar** anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 3). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Evliya, eren, veli.*

- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer **anlar** anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve **anlar** anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 4). [anlar,]*
- hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki **anlar** anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendünüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 5). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Tasavvuf ehli.*

- elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler **anlar** elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve **anlar** ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 11). [anlar,]*
- elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler **anlar** elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve **anlar** ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 12). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Sözü gizli ve örtülü söyleyenler.*

- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki **anlar** ol vażʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 18). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Arifler.*

- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi **anlar** daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 18). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Varlık sebebini bilmeyen insanlar.*

- kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur **anlar** degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 6). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Ahmed-i Harb'in ailesi.*

- üzerine götürdi gitdi **anlar** daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 1). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Evliyalar.*

- göñül marażlarınuñ devāsını **anlar** bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabıż gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 15). [anlar,]*
- göñül marażlarınuñ devāsını anlar bilürler dil nabżını **anlar** ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabıż gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 15). [anlar,]*
- göñül marażlarınuñ devāsını anlar bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını **anlar** bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabıż gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 16). [anlar,]*

anlar: *Onlar. II Sadece Allah'ın rızasına talip olanlar.*

- umarsız diye **Anlar** daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [anlar,]*

anlara: *Onlara.*

- yüzinden bilinür ki eger Allāh'a ışmarlamazsa baġlu iken yine yiter fi'l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar **anlara** hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 8). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Ehl-i sünnet mezhebinden olanlar.*

- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini **anlara** nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 1). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Ahmed-i Harb'i çekiştiren kişilere.*

- N'ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā **anlara** biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 5). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Enbiyalara.*

- ḳalurlar ol sebebdendür ki aḥādīşde gelür ki enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler şol beden ʿalāḳası gitdügini **anlara** mevt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 8). [anlara,]*
- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını **anlara** fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 9). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Allah'ın mânevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazîlet bakımından tam bir olgunluğa erişmiş olan kulları.*

- ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan **anlara** nisbet hīç ṣayılur eger şöyle ki bunuñ ḫāricde miṯāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 7). [anlara,]*

anlara: *Onlar. II İnsanlar.*

- tevbeleri maḳāmı **anlara** ẕillet olur nite ki ṣubaşılıḳ mertebesi vezīrlere ẕillet olur tevbenüñ ġāyet kemāli anda bilinür ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 13). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Allah'ın yardımı olmayan kimselere.*

- muḳayyid olmaz ṭurur anlaruñ cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur meger **anlara** ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 13). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Ehl-i hal olanlara.*

• ki bunuñ sırrı künh-ile **anlara** da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fenā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 5). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Sadece Allah'ın rızasına talip olanlar.*

• Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anlara** ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 13). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Müritler.*

• dāyimā mürīdlerine dirdi ve her vaḳt **anlara** söylerdi ki Benüm müridüm degüldür ol kişi kim ḳıyametde cehennem yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 1). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II II Cansız varlıklara.*

• ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile **anlara** gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 6). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Allah dostlarına.*

• egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler **anlara** tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 5). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Alimlere.*

• ki ḫāne-i şerīʿate girmek ister **anlara** teḥiyyāt u tekrīm gerek ve her kim ki ol sarāy-ı devlete duḫūl ider **anlara** inḳiyād u teslīm gerek anlaruñ iẕninsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 3). [anlara,]*

• ki ḫāne-i şerīʿate girmek ister **anlara** teḥiyyāt u tekrīm gerek ve her kim ki ol sarāy-ı devlete duḫūl ider **anlara** inḳiyād u teslīm gerek anlaruñ iẕninsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 4). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Çarşı ve pazarda bulunanlara.*

• idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden **anlara** uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 8). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Bir şey öğrenmeye yeni başlamış olanlar, acemiler, yolun başında olanlara.*

• meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve **anlara** şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 7). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II İlimler.*

• diyeler ve biri ol ʿilmdür ki **anlara** me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẕhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 1). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Aşılacak mesafeler ve engellere.*

- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿIsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 3). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Allah'ı canı gönülden seven kişilere.*

- yedükleri gine Allāh'a ḳullığı olur ve **anlara** ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ulular var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 9). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Mânevî meziyetler bakımından belli bir olgunluğa erişmiş kadınlara.*

- ziyāreti içün ne bu ḳadar ḥareket gerek ḥuṣūṣā nüfūs-ı kāmileye ki **anlara** cemīʿ-i ervāḥ peydā olur rūḥ rūḥa iki müteveccih ola hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 9). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II On bölük insana.*

- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti **anlara** gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 10). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Ehl-i beyt.*

- muḫālifdür dinilür anuñ ma'nāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini **anlara** nisbet itmüşlerdür ve kendü i'tiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 1). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Ehl-i hal olanlara.*

- ki bunuñ sırrı künh-ile **anlara** da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fanā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 5). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Ahmed-i Harb'i çekiştiren kişilere.*

- N'ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā **anlara** biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benüm içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 5). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Kabir ehli.*

- ider mi Belī ḳabrüñ bir müẕayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿaẕāblar olur **anlara** ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 10). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Peygamberlere.*

- ḳalurlar ol sebebdendür ki aḥādīşde gelür ki enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler şol beden ʿalāḳası gitdügini **anlara** mevt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 8). [anlara,]*

• sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını **anlara** fevt şanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınuñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle şanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 9). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II İlimler.*
• diyeler ve biri ol ʿilmdür ki **anlara** me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 1). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Kimi insanlara.*
• tevbeleri maḳāmı **anlara** ẕillet olur nite ki şubaşılıḳ mertebesi vezīrlere ẕillet olur tevbenüñ ġāyet kemāli anda bilinür ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 13). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Allah'ın yardımı olmayan kimselere.*
• muḳayyid olmaz ṭurur anlaruñ cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur meger **anlara** ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 13). [anlara,]*

anlara: *Onlara.*
• meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve **anlara** şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 7). [anlara,]*
• riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve şol şeyḫüñ ki ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler **anlara** ʿayb olmaz ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 14). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Ahmed-i Harb'i çekiştiren kişilere.*
• N'ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā **anlara** biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 5). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II On bölük insana.*
• eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti **anlara** gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 10). [anlara,]*

anlara: *Onlara. II Sadece Allah'ın rızasına talip olanlara.*
• Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anlara** ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve ne cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 13). [anlara,]*

anlarcılayın olmazlar imiş: *Onlar gibi olmak.*
• ellerine dünyā girmek içün ve niçeler olur ki dāyim Ḳurān oḳuyup namāz ḳılurlar bir murāda irmek içün ġāyeti bunlar **anlarcılayın olmazlar imiş** dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 4). [anlarcılayın olmazlar imiş, -maz, -lar-maz, -lar, -i, -miş-miş]*

anlarda: *Onlarda. II Mübarek yerlerde.*

- meṣūbātı çoġ olur ve **anlarda** olan ʿibādetüñ ḳabūli artuġ olur Fi'l-cümle ittiṣāl-i rūḥāniyyetde ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ daḫli olur her kim ki buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 17). [anlarda,]*

anlarda: *Onlarda. II Makamların hallerinde.*

- olur ve her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḥṣümüz **anlarda** degül żāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 7). [anlarda,]*

anlarda: *Onlarda. II Evliyalar.*

- ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve **anlarda** ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 2). [anlarda,]*

anlarda: *Onlarda. II Meleklerde.*

- yoḳdur ki **anlarda** benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz 'ālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı 'ışḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 9). [anlarda,]*

anlarda: *Onlarda. II Allah dostlarında.*

- ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve **anlarda** ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 2). [anlarda,]*

anlardadur: *Onlardadır. II Alimlerdedir.*

- mümkin degül ol eve girilmez miftāḥı **anlardadur** ḳapusı anlarsuz açılmaz Her dervīş ki müctehid olmaya elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 5). [anlardadur,]*

anlardan: *Onlardan. II Allah dostlarından.*

- ʿizzetde icābet bulur Şol ki ʿāḳildür **anlardan** ṣaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla edeb ile dirilmek gerek Rivāyet olınur ki bir gün Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 17). [anlardan,]*

anlardan: *Onlardan. II Dervişler.*

- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan **anlardan** nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 11). [anlardan,]*
- tenākuż olmaz biz añlamazuz **Anlardan** her ne gelür-ise merġūb olur her ne vāḳiʿ olur-ise maḥbūb olur Fi'l-cümle Bişr-i Ḥāfī kibār-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳatden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 13). [anlardan,]*

anlardan: *Onlardan. II Basiret gözüyle görülen manalardan.*

• işāretler ola Eger **anlardan** biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker teẕkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn kelāmı bunda ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 7). [anlardan,]*

anlardan: *Onlardan.*

• muḫālif ṣulardan iḥtirāz ider żarar ider diyü Cümle-i fesādāt-ı havādan biri budur n'içün ṣaḳınmaz Çün **anlardan** iḥtirāz ider n'içün bundan itmez Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 16). [anlardan,]*

anlardan: *Onlardan. II Hanefi imamlarından.*

• meẕhebinden çıḳmazlar görmez misin ki e'imme-i Ḥanefiyye niçe mes'elede aña muḫālefet iderler **anlardan** birisinüñ ki kütüb-i Ḥanefiyyede bir żaʿīf ḳavli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 4). [anlardan,]*

anlardan: *Onlardan. II Uzlete çekilip sadece ibadet ile meşgul olanlardan.*

• olur ammā bunlaruñ mertebesi **anlardan** aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 1). [anlardan,]*

anlardan: *Onlardan. II Hak dostları, veli, evliya.*

• görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi ki **anlardan** işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve aṣam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 11). [anlardan,]*

anlardan: *Onlardan. II Uzlete çekilip sadece ibadet ile meşgul olanlardan.*

• olur ammā bunlaruñ mertebesi **anlardan** aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 1). [anlardan,]*

anlardan: *Onlardan. II Dervişler.*

• idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz **anlardan** ne bilürüz Hemīn bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 6). [anlardan,]*

anlardan birini: *Onlardan biri.*

• yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe **anlardan birini** mesned ider Bu ehl ẓāhirde ṣuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya ṣol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 9). [anlardan birini, -n, -i]*

anları: *Onları. II Enbiyaları.*

• sanurlar ve ṣol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn **anları** ṣöyle ṣanurlar ki ṣol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [anları,]*

anları: *Onları. II Dua ve sadaka.*

• hiçbir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger **anları** daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [anları,]*

anları: *Onları. II Çöl ve ovaları.*
• peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿIsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḥra ve bevādī var ki sen **anları** ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 2). [anları,]*

anları: *Onları. II Dervişler.*
• ḥallenmeyen **anları** bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 11). [anları,]*

anları: *Onları. II Cariyeler.*
• N'içün Eyitdi Cāriyelerüñe ḳaḳımazmışsın **anları** teʿdīp itmezmişsin Şimdi bu derste otururken her birisi düzenüp ḳarşuma geldiler kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 15). [anları,]*

anları: *Onları. II Çarşı ve pazarda bulunanlar.*
• idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı **anları** işiden anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 8). [anları,]*

anları: *Onları. II Fakir olan sahabeler.*
• Kendülerde bu ʿibādet olmaduġına aġladılar Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's- sellem daḫı **anları** tesellī idüp eyitdi Anlarda bu var ise sizde daḫı neler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 2). [anları,]*

anları: *Onları. II Ashab-ı muamma; sözü gizli ve örtülü söyleyenler.*
• tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan **anları** şöyle şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 16). [anları,]*

anları: *Onları. II Allah'ın yarattığı on bölük insanın bir bölüğü.*
• eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı **anları** daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 9). [anları,]*

anları: *Onları. II Gönle perde olan üç şeyi.*
• anları giderse göñli açılur biri şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür ki iġvā idüp vesvese ider ve biri dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur ki siḥirler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 3). [anları,]*

anları: *Onları. II Peygamberleri.*

• sanurlar ve şol lezzāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt şanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınuñ terkibi nedendür hemīn **anları** şöyle şanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [anları,]*

anları: *Onları. II Dua ve sadaka.*
• hīç bir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger **anları** daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [anları,]*

anları: *Onları. II Üzerlerinde Allah'ın nazarı bulunan kişiler.*
• vardur **anları** riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 9). [anları,]*

anlarsuz: *Onlarsız. II Alimler.*
• mümkin degül ol eve girilmez miftāḥı anlardadur ḳapusı **anlarsuz** açılmaz Her dervīş ki müctehid olmaya elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 5). [anlarsuz,]*

anlaruñ: *Onların. II Evliya olanların.*
• ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı **anlaruñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 2). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Peygamberlerin.*
• Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur **anlaruñ** daḫı sāʿat öñlerindedür ve ṣırāṭ ve mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 5). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Dervişlerin.*
• olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekessir olur ve aña bir ḥālde ṭurmaḳ müteʿassīr olur **Anlaruñ** ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 10). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Halk, insanlar.*
• kim ḫalḳdan tamām vaḫşet gele Şöyle ki **anlaruñ** aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 5). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Ehl-i sünnete karşı olanların.*
• ehl-i beyt-i Nebī berīdür **anlaruñ** kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 3). [anlaruñ,]*
• ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür **anlaruñ** türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 4). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Melekler.*

- mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys **anlaruñ** içinde bile cennete gide Kimse bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 16). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Ehlullah.*

- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı **anlaruñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 2). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Türk halkı.*

- egerçi ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar ammā **anlaruñ** ekṣeri Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaşarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde fużūlāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 7). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Aile efradının.*

- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve **anlaruñ** fażīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 15). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Aile sahibi olup sıkıntılarına katlanan kişiler.*

- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve **anlaruñ** fażīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 15). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Allah dostlarının.*

- aña andan ulu 'ayb olmaz ve **anlaruñ** aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba'żı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). [anlaruñ,]*
- ve **anlaruñ** rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 1). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Asi olanların.*

- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ ma'nāsı yā işāretdür 'uṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā 'ibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 6). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Evliyalar.*

- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi ve **anlaruñ** beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki 'ārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 6). [anlaruñ,]*
- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki **anlaruñ** vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [anlaruñ,]*

• bedendür anı bilmezler ki **anlaruñ** rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿallik ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 11). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Enbiyanın.*
• bedendür anı bilmezler ki **anlaruñ** rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur **anlaruñ** rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿallik ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 12). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Bedeni lezzetlere aldanmayanlar; evliyalar.*
• vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ lezzāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāniʿ olup ol lezzetde ḳalmazlar egerçi **anlaruñ** daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 14). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Evliyaların.*
• böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarkenmaġribde işideler **anlaruñ** semʿi semʿu'llāh olur ve anlaruñ başri nūru'llāh olur anlaruñ semāʿını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 17). [anlaruñ,]*
• böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarkenmaġribde işideler **anlaruñ** semʿi semʿu'llāh olur ve **anlaruñ** başri nūru'llāh olur anlaruñ semāʿını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 18). [anlaruñ,]*
• böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarkenmaġribde işideler anlaruñ semʿi semʿu'llāh olur ve anlaruñ başri nūru'llāh olur **anlaruñ** semāʿını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 18). [anlaruñ,]*
• ve **anlaruñ** rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 1). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Sahabelerin.*
• neye ki ḳādir ola anlara daḫı andan ḫişşe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ulular var idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları **anlaruñ** Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 10). [anlaruñ,]*
• żarar itmezdi ve ol ġınāları **anlaruñ** dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi ve ol ġınāları-y-ıla bunca faẓilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 11). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Allah'ın yardımı olmayan kimseler.*
• olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidayet olmaz **anlaruñ** günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 12). [anlaruñ,]*
• muḳayyid olmaz ṭurur **anlaruñ** cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur meger anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 13). [anlaruñ,]*
• muḳayyid olmaz ṭurur anlaruñ cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur meger anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola **anlaruñ** ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 14). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Tasavvuf erbabının.*

- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ **anlaruñ** lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Allah'ı canıgönülden seven kişilerin.*

- żarūret ḳadar iderler beden żaʿīf olup ʿāmelden ḳalmasun dirler anlar ḫubzı sevmezler hemīn beden terkībine ḳuvvet gelsün diyü yerler **anlaruñ** yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 8). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Kabirde vefat edene yoldaşlık edecek olan tayife.*

- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile **anlaruñ** ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 1). [anlaruñ,]*
- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima **anlaruñ** ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 2). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Kabirde vefat edene yoldaşlık edecek olan tayife.*

- ise ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt **anlaruñ** ile ol leẕẕetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 5). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Dervişlerin.*

- budur kim **anlaruñ** zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 3). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Ariflerin.*

- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar **anlaruñ** ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 17). [anlaruñ,]*
- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve **anlaruñ** ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 17). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Şeriate karşı sanılan meseleler.*

- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın eyle degüldür imdi **anlaruñ** baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 7). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Dervişler.*

- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz **anlaruñ** aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 12). [anlaruñ,]*

- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz **anlaruñ** aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 12). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Müçtehitler.*

- daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür ve irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür ehlu'llāh daḫı **anlaruñ** sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 18). [anlaruñ,]*
- **anlaruñ** buyuruġından ṭaşra yürimezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 19). [anlaruñ,]*
- Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar **anlaruñ** sözlerin eyü añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 4). [anlaruñ,]*
- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur Her fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve her müfti ve ḳāzī dirilen **anlaruñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 8). [anlaruñ,]*
- Ḥaḳ tebareke ve taʿala **anlaruñ** ʿamellerini meʿcūr ve saʿy-lerini meşkūr eyleye bi-mennihi ve luṭfihi Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ gelelüm gine tezkire emrine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 17). [anlaruñ,]*
- ḫalḳuñ dīnini ışlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi **anlaruñ** daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 18). [anlaruñ,]*
- böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarken maġribde işideler **anlaruñ** sem'i sem'u'llāh olur ve **anlaruñ** başri nūru'llāh olur **anlaruñ** semā'ına temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 17). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Gönül erleri; evliya, veli.*

- en'ām gibidür belki ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı **anlaruñ** yiridür Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 8). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Gönül erleri.*

- eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd **anlaruñ** degül Ḥaḳḳ'uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 16). [anlaruñ,]*
- Ḥaḳ tebareke ve taʿala **anlaruñ** ʿamellerini meʿcūr ve saʿy-lerini meşkūr eyleye bi-mennihi ve luṭfihi Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ gelelüm gine tezkire emrine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 17). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Evliya, veli, gönül erleri.*

- pādişāhlaruñ muḳarreblerinde çoḳ ḫāletler olur sūʿ-yi edebe ḫaml olınup maḫhūr olurlar şöyle ki **anlaruñ** emsāli ecnebīlerden olsa bilmezliklerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 18). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Bilginler, alimler.*

• muḳaddemātuñ birisini añlamazlar bunuñla **anlaruñ** faẓlına noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle ol kişi bunlardan aʿlā olmaz ol bir bilürse bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 9). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Dervişlerin.*
• mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar bize aġır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar **anlaruñ** nefsleri ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 10). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Vezirlerin.*
• tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol emrde hīç **anlaruñ** medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 9). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Vezirleri ayıplayan kişiler.*
• bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük ṣanurlar Hīç **anlaruñ** mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hiç **anlaruñ** söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 11). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların; onlardan. II Alimlerden.*
• ki ḫāne-i şerīʿate girmek ister anlara teḥiyyāt u tekrīm gerek ve her kim ki ol sarāy-ı devlete duḫūl ider anlara inḳiyād u teslīm gerek **anlaruñ** iẕninsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 4). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Ehl-i zahir.*
• bildügin ṣanur ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve **anlaruñ** başarları görür didilerse **anlaruñ** başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 12). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Ehl-i batın.*
• bildügin ṣanur ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve **anlaruñ** başarları görür didilerse **anlaruñ** başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 12). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Fenâfillâh makamına ulaşanların.*
• ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki **anlaruñ** efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 4). [anlaruñ,]*
• çün ü çerā olmaz eger kişinüñ biñ dili olursa **anlaruñ** medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳıṣṣalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 5). [anlaruñ,]*
• gerek neṣrine mümkin degüldür ki biz **anlaruñ** yitişevüz ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ teẕkire emrine gelelüm biraz daḫı Şāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 7). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Mutezile görüşünü benimseyenlerin.*

- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi **anlaruñ** reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 9). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Hz.İdris ve Hz. İsa peygamberin.*
- olurlar biri Ḫıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve **anlaruñ** semādur efrād-ı beşerde bunlar bir ṣınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 17). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Uzlete çekilip sadece ibadetle meşgul olanların.*
- ḫalḳuñ dīnini ıṣlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi **anlaruñ** daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 18). [anlaruñ,]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve **anlaruñ** baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 2). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Sıddıklar.*
- ki ṣayılmaz ve şol ḳadar āṣārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne ṣıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve **anlaruñ** fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 16). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Kullar.*
- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sā'at bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol **anlaruñ** aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 1). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II İyiliği emredip kötülükten alıkoyan alimler.*
- intiẓāmı **anlaruñ** vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme ni'met olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 3). [anlaruñ,]*
- intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur **anlaruñ** vücūdı 'āleme ni'met olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 3). [anlaruñ,]*
- intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme ni'met olur ve **anlaruñ** beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 3). [anlaruñ,]*
- intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme ni'met olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur **anlaruñ** gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 4). [anlaruñ,]*
- pādişāhları **anlaruñ** ayağı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl'den naḳl olınur ki eydürdi Şol 'ulemā-yı ẓāhir ki 'ilimleri-y-ile 'āmil olurlar anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 5). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Peygamberlerin.*

- Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur **anlaruñ** daḫı sā‘at öñlerindedür ve ṣırāṭ u mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 5). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Misal aleminde bulunan ervahın.*
- olanlar anlaruñla buluşurlar ve **anlaruñ** vāsıṭalığı-y-ıla ol cemādatda taṣarrufāt ḳılurlar Her kişi ki bir yirde ʿibādet ḳılur ol yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 13). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Ehl-i sünnete karşı olanlar.*
- ehl-i beyt-i Nebī berīdür **anlaruñ** kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 3). [anlaruñ,]*
- ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür **anlaruñ** türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 4). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Ariflerin.*
- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar **anlaruñ** ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 17). [anlaruñ,]*
- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve **anlaruñ** ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 17). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Dervişlerin.*
- budur kim **anlaruñ** zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 3). [anlaruñ,]*
- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekessir olur ve aña bir ḥālde ṭurmaḳ müteʿassir olur **Anlaruñ** ḥāli-y-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 10). [anlaruñ,]*
- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz **anlaruñ** aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 12). [anlaruñ,]*
- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz **anlaruñ** aḳvālinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 12). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Müçtehitler.*
- daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür ve irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür ehlu’llāh daḫı **anlaruñ** sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 18). [anlaruñ,]*
- anlaruñ buyuruġından ṭaşra yürimezler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 19). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Vezirlerin.*

• tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol emrde hīç **anlaruñ** medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 9). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Vezirleri kınayan kimselerin.*

• bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük şanurlar Hīç **anlaruñ** mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hīç anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 11). [anlaruñ,]*

• bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük şanurlar Hīç anlaruñ mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hīç **anlaruñ** söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 12). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Fenâfillâh makamına ulaşanların.*

• ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki **anlaruñ** efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 4). [anlaruñ,]*

• çün ü çerā olmaz eger kişinüñ biñ dili olursa **anlaruñ** medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳışşalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 5). [anlaruñ,]*

• gerek nesrine mümkin degüldür ki biz **anlaruñ** yitişevüz ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ tezkire emrine gelelüm biraz daḫı Şāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 7). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Mutezile görüşünü benimseyenlerin.*

• niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi mezheb-i iʿtizāl üzerine idi **anlaruñ** reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūşına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 9). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II İnsanların.*

• kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki **anlaruñ** aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurduḳları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 5). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Türk halkları.*

• egerçi ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar ammā **anlaruñ** ekseri Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaşarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde fużelātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 7). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Aile efradının.*

• anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve **anlaruñ** faẓīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 15). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Aile sahibi olup onların sıkıntılarına katlanan kişiler.*

• anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve **anlaruñ** faẓīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 15). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Uzlete çekilip sadece ibadet ile meşgul olanların.*

- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve **anlaruñ** baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 2). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Sıddıklar.*

- ki ṣayılmaz ve şol ḳadar āṣārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne ṣıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve **anlaruñ** fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 16). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Allah dostlarının.*

- aña andan ulu 'ayb olmaz ve **anlaruñ** aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba'żı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Asi olanların.*

- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ ma'nāsı yā işāretdür 'uṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sū'-yi ma'āline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā 'ibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 6). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II İhlas ile ibadet edenlerin.*

- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sā'at bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol **anlaruñ** aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 1). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II İyiliği emredip kötülükten alıkoyan alimler.*

- intiẓāmı **anlaruñ** vücūdı-y-ıla olur **anlaruñ** vücūdı 'āleme ni'met olur ve **anlaruñ** beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 3). [anlaruñ,]*
- intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme ni'met olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur **anlaruñ** gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 4). [anlaruñ,]*
- pādişāhları **anlaruñ** ayaġı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl'den naḳl olınur ki eydürdi Şol 'ulemā-yı ẓāhir ki 'ilimleri-y-ile 'āmil olurlar anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 5). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Kabirde vefat edene yoldaşlık edecek olan tayife.*

- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile **anlaruñ** ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 1). [anlaruñ,]*
- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima **anlaruñ** ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 2). [anlaruñ,]*
- ise ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt **anlaruñ** ile ol leẕẕetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 5). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Tasavvuf erbabının.*

- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ **anlaruñ** lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Evliya.*

- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi ve **anlaruñ** beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki 'ārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 6). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Peygamberlerin.*

- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki **anlaruñ** vücūdınuñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [anlaruñ,]*
- bedendür anı bilmezler ki **anlaruñ** rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 11). [anlaruñ,]*
- bedendür anı bilmezler ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur **anlaruñ** rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 12). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Allah dostları; evliya, veli.*

- vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ leẕẕāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāni' olup ol leẕẕetde ḳalmazlar egerçi **anlaruñ** daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 14). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Hak dostlarının.*

- böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarkenmaġribde işideler **anlaruñ** sem'i sem'u'llāh olur ve anlaruñ baṣri nūru'llāh olur anlaruñ semā'ını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 17). [anlaruñ,]*
- böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarkenmaġribde işideler anlaruñ sem'i sem'u'llāh olur ve **anlaruñ** baṣri nūru'llāh olur anlaruñ semā'ını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 18). [anlaruñ,]*
- böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarkenmaġribde işideler anlaruñ sem'i sem'u'llāh olur ve anlaruñ baṣri nūru'llāh olur **anlaruñ** semā'ını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 18). [anlaruñ,]*
- ve **anlaruñ** rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 1). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Allah'ın yardımı olmayan kimseler.*

- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidāyet olmaz **anlaruñ** günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 12). [anlaruñ,]*

• muḳayyid olmaz ṭurur **anlaruñ** cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur meger anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 13). [anlaruñ,]*
• muḳayyid olmaz ṭurur anlaruñ cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur meger anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola **anlaruñ** ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 14). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Melekler.*
• mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys **anlaruñ** içinde bile cennete gide Kimse bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 16). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Dervişlerin.*
• budur kim **anlaruñ** zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 3). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Ariflerin.*
• ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar **anlaruñ** ṭāʿati bir yüzden olur ve **anlaruñ** ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 17). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Gönül erleri; evliya, veli.*
• en'ām gibidür belki ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı **anlaruñ** yiridür Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 8). [anlaruñ,]*

anlaruñ: *Onların. II Gönül erleri.*
• eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd **anlaruñ** degül Ḥaḳḳ'uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 16). [anlaruñ,]*

anlaruñ gibi: *Onların gibi; onlar gibi. II İyiliği emredip kötülükten alıkoyan alimler gibi.*
• intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme ni'met olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur **anlaruñ gibi** 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 4). [anlaruñ gibi,]*

anlaruñla: *Onlarla. II Allah dostlarıyla.*
• ʿizzetde icābet bulur Şol ki ʿāḳildür anlardan ṣaḳınmaḳ gerek dāyimā **anlaruñla** edeb ile dirilmek gerek Rivāyet olınur ki bir gün Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 17). [anlaruñla,]*

anlaruñla: *Onlarla. II Vebadan kaçmayı abes sayan alimler.*
• daḫı perhīzler itdürürler İmdi bizüm **anlaruñla** meselümüz şuña beñzer ki bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 5). [anlaruñla,]*

anlaruñla: *Onlarla. II Misal aleminde bulunan ervahla.*

- olanlar **anlaruñla** buluşurlar ve anlaruñ vāsıṭalığı-y-ıla ol cemādatda taṣarrufāt ḳılurlar Her kişi ki bir yirde ʿibādet ḳılur ol yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 13). [anlaruñla,]*

añlatma: *İfade etmek, açıklamak.*

- ve añlayana da **añlatması** tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 9). [añlatması, -sı]*

añlayan: *Anlayan bilen (kişi).*

- ve **añlayana** da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 9). [añlayana, -a]*
- ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir baḫsdür ki nā-gāh **añlayanuñ** ʿaḳlını ḥayret alur ve bir mesʾeledür ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 9). [añlayanuñ, -uñ]*
- mülḥid olmaz ve anı **añlayan** kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 11). [añlayan,]*
- **añlayan** elbette maʿādını daḥı görür Bir kişi nerden geldügini bilicek nereye varacaġın bilmez mi eyle olıcaḳ emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 15). [añlayan,]*

añlayan kişinüñ: *Kavrayan, bilen kimse.*

- mülḥid olmaz ve anı **añlayan kişinüñ** ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 11). [añlayan kişinüñ, -nüñ]*

añlayıcaḳ: *Anladığı zaman.*

- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı **añlayıcaḳ** bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 8). [añlayıcaḳ,]*

añlayup ṭurur: *Anlamak, idrak etmek.*

- mıḳdār **añlayup ṭurur** ki anı taḳrīr ḳılsun Eger ẕevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 15). [añlayup ṭurur, -ur-y, -up, - ṭurur]*

anmaġ: *Düşünmek, zihinde canlandırmak, tahayyül etmek.*

- olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı **añmaḳ** erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelam olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 13). [añmaḳ,]*
- olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu **añmaġuñ** tafṣīlinde ḫaylī kelam olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 14). [añmaġuñ, -uñ]*

añmaġ: *Zikretmek, sözünü etmek, bahsetmek.*

- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Ḫvāce teẕkiresinde anı **añmaġı** ehl-i beyt añmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 15). [anmaġı, -ı]*

añmaḳ: *Zikretmek, sözünü etmek, bahsetmek.*

- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Ḫvāce teẕkiresinde anı añmaġı ehl-i beyt **añmaḳ** yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 15). [añmaḳ]*

añmamaḳ: *Hatırlamamak.*

- getürmemekdendür ve kimseneye ḥased itme ki ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür ve ḥarām rızḳ yime ki ol āḫırat ḥesābını **añmamaḳdandur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 2). [añmamaḳdandur, -dan, -dur]*

añmamaḳ gerek: *Hatırlamamalı, akla getirmemeli.*

- ***añmamaḳ gerek*** ve nefsine uyan cennet ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ muḳābili ve żıddı olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 7). [añmamaḳ gerek,]*

añmaz olur: *Hatırlamaz olmak.*

- cennet içinde seni **añmaz olur** Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 13). [añmaz olur, -(u)r-ur]*

ʿannese'llahu rūḥahu laṭāyifa esrārıhu ve afāża ʿalā'l ʿālemīne berekātı envārıhu: *Allah onun ruhunu latif, sırları geniş kimselerin ruhuna katsın ve onu affetsin ve onu kendi nurunun yüce makamına erdirsin.*

- ʿālemīne berekātı envārıhu Dāvud-ı Taʿī meşāyıḫ-ı kirāmuñ muʿaẓẓam seyyidlerinden ve bu ṭāyife-i ʿaẓāmuñ muʿtemed senedlerinden idi taṣavvufda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 5). [ʿannese'llahu rūḥahu laṭāyifa esrārıhu ve afāża ʿalā'l ʿālemīne berekātı envārıhu,]*

ansuz: *Onsuz. II Para olmadan.*

- ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve **ansuz** daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 17). [ansuz,]*

ansuz: *Onsuz. II Allah.*

- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sāʿat bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa **ansuz** yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 2). [ansuz,]*

añsuzın: *Beklenmedik bir zamanda, birdenbire, aniden.*

- elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür ki **añsuzın** yolına geldi ceẕbe-i ilāhiyyedür ki her kimi isterse kendüye çeker ve irādet-i sulṭāniyedür ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 3). [añsuzın,]*

anuñ: *Onun. II Veysel Karani Hazretleri.*

- ceng içinde bir kişi anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿināyeti her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 8). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kafirin.*

- avcuñdan **anuñ** eli yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā budur ki bunuñ teveccühi ile āteşe bir ḥālet geldi ki te'sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı **anuñ** elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Malik-i Dinar.*

- her ne ḳadar seyyi'ātum var-ise maḥv itdi Ümīddür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola ve **anuñ** iḥlāṣını rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Utbe-i Gulam.*

- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde **anuñ** daḫı ḫōş revişi vardur ve fuḳarā arasında **anuñ** daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'ın.*

- eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh'uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında **anuñ** heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 14). [anuñ,]*
- maẓharıdur her ne varsa kudretinüñ eşeridür Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a baġlayup ferhān olurlar gice gündüz **anuñ** mülāḥaẓası ile ḫandān olurlar Dervīşlikde yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 2). [anuñ,]*
- naẓarı her dem **anuñ** niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini ẕikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 5). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kabe'nin.*

- olur İmdi rūḥāniyyeti Kaʿbe ki ḥaḳīkat-i Kaʿbe aña dirler ve **anuñ** içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 13). [anuñ,]*
- Her ne dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger suʾal olursa ki Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer ve ne zaḥmet gerek ve **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 8). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Rabia'tü'l Adeviyye'nin.*

- teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anuñ** ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 1). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Fudayl Bin İyaz'ın.*

• cemīʿ teẕkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar maʿārif ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz **anuñ** ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 16). [anuñ,]*
• ve Fażāyilinden ne rivāyet idevüz ki biñde birini beyān ve güneş ḳatında ẕerre ʿiyān idevüz **anuñ** tehẕīb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i muʿāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hz. Cafer-i Sadık.*
• Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Ḫvāce teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve **anuñ** ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Şeyhin.*
• mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek tā kendünüñ ibtidāda ḥālini şeyḫinüñ intihāda ḥāline ḳıyas itmeye ve kendünüñ telvīnde dirligini **anuñ** temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 6). [anuñ,]*
• gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince Çünki bir şeyḫe uydı **anuñ** her ḥāline uymaḳ gerek ve her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 9). [anuñ,]*
• gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince Çünki bir şeyḫe uydı anuñ her ḥāline uymaḳ gerek ve her hālde **anuñ** hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun.*
• gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāya ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿaḳl **anuñ** idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Süfyan-ı Sevri.*
• ola ve **anuñ** eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola niçe yıllar daḫı aña mürīd olmaġa yaramaya ʿömri olduġınca çalışursa anuñ varduġına varmaya gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 1). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Herhangi bir kimsenin.*
• şol ki müctehid olmaz **anuñ** re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki ictihāddan gelmeye ol re'y neye ḳarar olur ve andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 1). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Pervanenin.*
• derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde **anuñ** cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Her zerrenin.*
• olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İmam Şâfiî'nin.*

- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi **anuñ** ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 11). [anuñ,]*
- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe **anuñ** ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 13). [anuñ,]*
- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki **anuñ** zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kadının.*

- bilürdi ki dirler **anuñ** iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İmam Ahmed bin Hanbel.*

- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve **anuñ** meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 9). [anuñ,]*
- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur **Anuñ** meẕhebi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 12). [anuñ,]*
- ḳıyāmete degin tursa gerek ve **anuñ** ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar faẓl u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẓāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 13). [anuñ,]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde **anuñ** ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 16). [anuñ,]*
- verāʿ bābında **anuñ** mübālaġasınuñ ġāyeti yoḳdur Cemīʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb idi ve cümle efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 17). [anuñ,]*
- ki İmām Aḥmed daḫı ol söze mücidd olup ḳaldı her ne ḳadar ki eẕā itdilerse taḥammül idüp ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anuñ** dünyādaki ʿaẕablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 10). [anuñ,]*
- muḳaddese ve muṭahharesini mażāyıḳ-ı ḳabrde **anuñ** rūḥ-ı şerīfine muʿīn ü naṣīr ve kelimat-ı kelām-ı Rabbānīnüñ melā'ike-i mütevekkilīn zümresini muvāḳıf-ı ḥaşrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 13). [anuñ,]*
- anuñ cism-i laṭifine muʿāvin ü ẓāhīr eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hz. Osman.*

- ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric **anuñ** evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle ṣuṣadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hz. Muhammed.*

- bardaḳ ṣu ṭutmış bile getürdi Ol ṣuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā ṣularından uṣandum Ümīdim oldur kim bugün ki ifṭārum daḫı **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 4). [anuñ,]*
- yanında ola ve şimdiden ṣoñra ekl u şurbum **anuñ** ḳatında ola Fi'l-vāḳiʿ hem didüginleyin oldı o gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āṣārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 5). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Dâvûd-ı Tâî.*

- secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anuñ** ẓāhırde ve bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda meṣūbāt-ı bī-ḥad ve anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 15). [anuñ,]*
- secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ẓāhırde ve bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda meṣūbāt-ı bī-ḥad ve **anuñ** dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hâris-i Muhâsibî.*

- anuñ ḫiẕmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳāt bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 11). [anuñ,]*
- ve mücāhid-i ṭarīḳat idi Ḥaḳ taʿālā aña bir ḫōş ḫaṣlet virmişdi ve **anuñ** ẕātında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İlâhî tecellîlerin müşâhedesi.*

- bilmez ve ol bir emr-i ẕevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur **anuñ** beyānında ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 16). [anuñ,]*
- muḳaddematla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür **anuñ** şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḫālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Ḥāriṣ-i Muḥāsibī.*

- taʿālā **anuñ** dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Dünya.*

- dünyā sarāyını yıḳup **anuñ** yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Nefsiyle mücadele eden kişi.*

- mücāhede ide nefsi içün **anuñ** nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 15). [anuñ,]*

• mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün **anuñ** ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Cafer-i Sadık.*

• itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anuñ** rūḥ-ı muṭahherini ervāḥ-ı mücerrede ile enīs ve revān-ı münevverini nüfūs-ı muḳaddese ile celīs idüp āḫıratda aña cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 3). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Veysel Karani.*

• ı ṭabīʿatdan **anuñ** misli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmak gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 7). [anuñ,]*

• ı ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmak gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke **anuñ** gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 8). [anuñ,]*

• bunuñ emsāli **anuñ** ʿibādetde aḥvāli ve maʿrifetde aḳvāli vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 13). [anuñ,]*

• Yemen'den **anuñ** ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e gele ol Peyġambar'ı görmedin ol Peyġambar'ı görenler anuñ ḫiẕmetine vara ol Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 5). [anuñ,]*

• Yemen'den anuñ ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e gele ol Peyġambar'ı görmedin ol Peyġambar'ı görenler **anuñ** ḫiẕmetine vara ol Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Veysel Karani'nin annesi.*

• Bir anası vardı **anuñ** rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 3). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hz. Muhammed.*

• olur ki iki cihān **anuñ** ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henūz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henūz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 1). [anuñ,]*

• devletlüdür ol ervāḥ ki **anuñ** rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 3). [anuñ,]*

• devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki **anuñ** ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 4). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Veysel Karani'nin sahip olduğu hasletler.*

• bunuñ emsāli anuñ ʿibādetde aḥvāli ve maʿrifetde aḳvāli vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye **anuñ** idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Şeyh Ebu Süleyman Darayi.*

- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki **anuñ t**aḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 12). [anuñ,]*
- cūʿda **anuñ** ṣabrını kimse itmiş degül idi ve **anuñ** taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Nefs.*

- virürdi ve nefs ʿināını her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve **anuñ** āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Riya ile yapılan ameller.*

- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur **anuñ** oldıġı-y-ıla olmadıġı berāber olur belki olmadıġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Evliyanın keşfinde cennette gözüken kişi.*

- vaḳt olur ki bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür maʿa hāẕā ki **anuñ** emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'a karşı korkusu ümidinden çok olan kişi.*

- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki **anuñ** cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Beden.*

- olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün aña iʿtidād olmaz ve **anuñ** sıḳletinden aña keşāfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Melek.*

- insān elbette melekden efżal mı olur ve her ferdi **anuñ** her ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir ẕāt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 9). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hızır aleyhisselâm.*

- yoḳdur her kim ki anda şekk ider yā mülḥiddür veyā aḫmaḳdur erbāb-ı ḳulūbdan hīç kimsenüñ bunda tereddüdi yoḳdur **anuñ** taṣarrufını görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 16). [anuñ,]*
- yitişür gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp gelür bir süri müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur **anuñ** ʿameli ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 8). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hz. Muhammed.*

- bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan kendüye her ne feyż olursa vāsıṭa budur bundandur ol degül Cemīʿ ervāḥuñ mededi **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 14). [anuñ,]*
- rūḥındandur ve ʿālemde her kemālüñ fetḥi **anuñ** fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur cemīʿ taʿyināta ḥişşe andan yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 15). [anuñ,]*
- evvel-i maẓharı **anuñ** nūrı olup durur ve cemīʿ maẓāhirüñ ẓuhūrına sebep **anuñ** ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā anuñ rūḥınuñ mededini dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 17). [anuñ,]*
- evvel-i maẓharı anuñ nūrı olup durur ve cemīʿ maẓāhirüñ ẓuhūrına sebep anuñ ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā **anuñ** rūḥınuñ mededini dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 18). [anuñ,]*
- kesmeye ve **anuñ** feyżi saḥābınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 19). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Şeytan.*

- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek **anuñ** zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 4). [anuñ,]*
- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kadın; eş.*

- zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse **anuñ** daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Evli olmayan kişi.*

- müte'ehilden **anuñ** ḥāli yigrek olur te'ehhüldeki meşūbātından bunuñ tecerrüddeki ḥasenātı gökcek olur ammā eger ol ḥasenātla te'ehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Muhammed-i Semmak.*

- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 4). [anuñ,]*
- ṭāʿatinde ḥużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki **anuñ** fażiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 17). [anuñ,]*
- ṭāʿatinde ḥużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ fażiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki **anuñ** ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İbadet eden kişi.*

• ḳılur ḳıyāmetde **anuñ** ʿibādetine şahādet ider āḫıratda aña yardım idüp şadaḳāt ider Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Ahmed-i Bazargan.*
• ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr **anuñ** ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hastanın her istediğini doktorun vermemesi durumunun.*
• istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi **anuñ** vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle şanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 3). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hastanın.*
• istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde **anuñ** istedügi ol degüldür ammā ol eyle şanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 4). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Nefsin.*
• mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve **anuñ** ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Rızk.*
• olmaya ve **anuñ** saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 5). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Amel.*
• ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum şanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce kiyā ḳarışur her ʿamel ki **anuñ** ḫulūşına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Günahtan sakınmanın.*
• ide ʿazīmeti **anuñ** üzerine ola kim ayruḳ ol işi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 19). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Günahı daimi olan kişinin.*
• maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi **anuñ** ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'ın azametinin ve kudretinin farkında olan kişi.*
• olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve ḳudretini bilür **anuñ** Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 9). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Yiyecek şey, yemek.*

- N'olur şol taʿāmdan ki **anuñ** ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarab olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'ın.*

- mes'ele olur **anuñ** tevḥīdinde ve vücūdında ve mes'ele olur **anuñ** iḥsānında ve cūdında ve mes'ele olur anuñ me'mūrāt ve menhiyyāt ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 9). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'ın.*

- mes'ele olur anuñ tevḥīdinde ve vücūdında ve mes'ele olur anuñ iḥsānında ve cūdında ve mes'ele olur **anuñ** me'mūrāt ve menhiyyāt ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İyiliği emreden, kötülükten sakındıran kişi.*

- işe Yaʿnī dimek ister ki **anuñ** rūḥāniyyeti ḥamele-i ʿarşa muttaşıl olur zīrā **anuñ** daḫı niẓām-ı ʿālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 15). [anuñ,]*
- işe Yaʿnī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamele-i ʿarşa muttaşıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı ʿālemde daḫli bulınur veyāḫud **anuñ** daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İyiliği emredip kötülükten alıkoyon alim.*

- olur **anuñ** gibi ʿulemādur ki vereşe-i enbiyā olurlar ve anuñ gibi dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar ʿālemüñ niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 1). [anuñ,]*
- olur anuñ gibi ʿulemādur ki vereşe-i enbiyā olurlar ve **anuñ** gibi dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar ʿālemüñ niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 1). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Halktan gizlenilmesi gereken ilim.*

- ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı şālişden olur pes ḳısm-ı şānī ile **anuñ** farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı şānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 9). [anuñ,]*
- şālisüñ ki **anuñ** degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i ẕātda fenā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı şālişden murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 11). [anuñ,]*
- dimekle olmaz her ne ḳadar ki baṣīret gözi açılursa gine mütefāvit olur **anuñ** ḥicābı ḳatı çoḳdur ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẓāma maʿrifetler olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 15). [anuñ,]*
- olur ki maḳāma varmayan **anuñ** fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 1). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Üzerinde borç yükü bulunun kişinin.*

• olur Ādem oldur ki Allāh'a tevekküli ġalib olur andan ümīdi kesmez ol her ne ḳadar deyn iderse mümkin degüldür deyinle olmaz ḥuḳūḳ-ı nās **anuñ** üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 4). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Şeriata inanmayan müslümanın.*
• cemīʿ meşūbātını iḥbāt ider Nice tevḥīd olur ol ki teklīf ile cemʿ olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol ki şerīʿate inanmaya Ol **anuñ** tevḥīdde ḳuṣūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 6). [anuñ,]*
• ifrāṭından şanma imdi sen **anuñ** ışṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine aldanma eger anuñ tevḥīdi tamām ola-y-ıdıeyle dimezdi şerīʿate dil uzatmaġa dili *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 7). [anuñ,]*
• ifrāṭından şanma imdi sen anuñ ışṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine aldanma eger **anuñ** tevḥīdi tamām ola-y-ıdıeyle dimezdi şerīʿate dil uzatmaġa dili *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Nefsini ıslah etmeyen kişinin.*
• cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ışlāḥ itmeyüp żāyiʿ ḳılur bir nefes daḫı **anuñ** eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki ʿibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İnsanoğlu.*
• bir ādemüñ ki ṭabīʿatında ʿulüvv ü himmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī ʿazīmet olur **anuñ** teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Gıybet yapan kişinin.*
• kifāyet eyler meşelā şol mesāvī ki bu **anuñ** mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fiʿlüñ fāʾilini taʿyīn eylemez fiʾl-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İmanın lezzetine ermeyen kişinin.*
• göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭaʿamını ṭatmaz **anuñ** feraḥı sükūnında olmaz cemīʿ feraḥ Allāhʾuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Açlığın.*
• Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz **anuñ** fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Şeytanın.*
• bulur beden ki mümtelī ola İblīsʾüñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm **anuñ** lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 11). [anuñ,]*
• bulur beden ki mümtelī ola İblīsʾüñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid **anuñ** mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kalbinde doğruluk bulunmayan kimsenin.*
- bulınmaz **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 19). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Sadık olmayan kişinin.*
- gibi kimsenüñ fi'li ve ḳavli dürüst olmaz ne **anuñ** 'aḳīdesine i'tiḳād olur ve ne anuñ a'māline i'timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne 'ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 1). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Cömert kişinin.*
- degüldür ki **anuñ** nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫvar ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Altın ve gümüşe düşkün olan kişinin.*
- degüldür ki anuñ nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫvar ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette **anuñ** nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 14). [anuñ,]*
- denī ü dūn olur ol kişi ki 'abdu'd-dīnar ola gerekse 'ālem ḫazīnesi **anuñ** içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭab'ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Fena makamına ulaşan dervişin.*
- içündür ki dāyimā faḫr-ı enbiyā du'āsında dirdi ki Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek ki dervīş fenā bulıcaḳ **anuñ** 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 4). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Nefsin isteklerini vermemenin.*
- Ya'nī dimek ister ki nefsüñ murādını virmemek gibi ulu ṭā'at olmaz ve **anuñ** berāberi 'ālemde 'ibādet olmaz belki diḳḳat olınursa her ṭā'atüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Şeytanın.*
- daḫı başılur bu zebūn olup bende düşicek anuñ cemī' bendleri çözilür şeyṭānuñ āleti budur ve **anuñ** daḫı istitā'atı bunuñladur eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hizmetkâr.*
- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur **anuñ** 'izzeti ne ola efendisi yanında **anuñ** ne ḳadrı bulına **anuñ** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 14). [anuñ,]*
- arasında bir ḫor olur ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫorlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫorlığı bulunur ḫidmetkar olur ki **anuñ** taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'ın.*

- taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her niʻmet ki anda görinür ḥaḳīḳatde **anuñdur** İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle dirilür maʻlūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 16). [anuñdur, -dur]*
- gerek Ve Sehl bin ʻAbdu'llāh ḥażretinden naḳl olınur ki eydürdi Allāh'uñ ni'metine rażī olan ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider ve ammā **anuñ** virdügine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 16). [anuñ,]*
- ḳāniʻ olan **anuñ** ġayrinden nefret ider Yaʻnī aña işāret ider ki rıżā mertebesi ḳanāʻat mertebesinden ednā olur ammā ḳanāʻatden murād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Tevbe eden fasıkın.*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve ʻayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki maʻṣiyet itmeyenden **anuñ** ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Tevbenin.*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet **anuñ** berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 8). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kulun.*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve **anuñ** tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hz. İbrahim.*
- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında olan işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün tekṣīr itdi **anuñ** emvālini ve ġına üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 12). [anuñ,]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola **anuñ** gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İnfak edilmeyen malın.*
- hemīn ṣāḥibi **anun** belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 1). [anun,]*

anuñ: *Onun. II Manevi mertebesi yüksek olan kişi.*
- maḫāfetden **anuñ** iḫtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi **anuñ** ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Günahlarına tövbe eden kişinin.*
- kendü efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet **anuñ** bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet **anuñ** ve eger idemezse bārī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Günahın.*

- içinden arayup göre şol günāh ki **anuñ** şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muşırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 17). [anuñ,]*
- içinden arayup göre şol günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür **anuñ** terkine muşırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hz. Yusuf'un.*

- hem-çunān Ḥażret-i Yūsufʾuñ ḳul oldugına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki tā her ḳul olan **anuñ** yolına gide ḳullıġı arasında Rabbʾi ḳullıġını bile ide şöyle şanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 2). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Tâatin.*

- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde **anuñ** bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'ın.*

- aña bir ṭāʿat mülāḥaẓa ider ṭurur bir ḥayvāna ḫidmet idüp otladursa Benüm nemdür **Anuñ** ḳudreti eseridür dir ve bir kelbe merḥamet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hayvanlara gösterdiği merhameti Allah'ın bir tecellisi olarak gören kişinin.*

- **anuñ** fażāyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 3). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Arifin her an Allah'la birlikte olmasının.*

- maʿiyyetdür ki söylenür ammā gine **anuñ** taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Salikin her şeyde Allah'ı görmesi ve her an onunla birlikte olması meselesinin.*

- añlar eger **anuñ** bir maʿnāsı daḫı var dinilse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 19). [anuñ,]*
- ammā **anuñ** keyfiyetini bilmedügümüze iʿtirāf idevüz bu mesʾelede baḫsi ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde kesret yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 3). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Evliyanın.*

- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabes yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki **anuñ** ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İlahi ilmin.*

- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki **anuñ** ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'ın.*

- vücūduñ vaḥdeti bu maẕāḥirüñ kesretini bozar ve ne bunuñ kesreti **anuñ** vaḥdetine bir zerre ḥalel ider bu ʿālem-i kesretde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 5). [anuñ,]*
- ziyāde sever ki **anuñ** rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler şu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 5). [anuñ,]*
- yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle **anuñ** buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ulular var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 9). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Evliya.*

- Ẓāhirdür ki **anuñ** gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla **anuñ** ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Cennetteki lezzetler.*

- varduġını tamām göñlinden bile-y-idi ve eger āḫıratda **anuñ** ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ lezzātı içün daḫı çalışur ṭurmazdı ve şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 3). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Servi ağacı.*

- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur **anuñ** çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur **anuñ** ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hurinin ağzının.*

- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki **anuñ** şevḳine

güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kabrin.*

- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve **anuñ** içinde ne dürlü dürlü ʿaẕāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 9). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hz. Adem.*

- siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı bilmedi ki **anuñ** yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Habib-i Acemi.*

- tebāreke ve taʿālā **anuñ** rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat ve ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 9). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kabul olunan hac farizasının.*

- itdüñse **anuñ** meşūbāṭın vir eger itmedüñse ol müşībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki ṣoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 5). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Fudayl bin İyâz.*

- cemīʿ tezkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar maʿārif ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz **anuñ** ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 16). [anuñ,]*
- ve fażāyilinden ne rivāyet idevüz ki biñde birini beyān ve güneş ḳatında zerre ʿiyān idevüz **anuñ** tehzīb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i muʿāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Sahip, malik, efendi.*

- nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol **anuñ** işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İbrahim Edhem.*

- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān **anuñ** sebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār-ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 9). [anuñ,]*
- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ sebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār-ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek **anuñ** taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Bişr-i Hâfî.*

- olur ve yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi ṣūfīnüñ yanında dūn olur Ol Ḥaḳḳ'a yolından varur bu ʿaḳl-ile ṭaşradan yürür **Anuñ** istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 10). [anuñ,]*
- gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür **anuñ** elindeki āleti sır ʿāleminüñ başīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 11). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Gönül.*

- anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki şol ḳadar vusʿat bulur ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur **anuñ** daḫı içinde semāsı olur ve **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 11). [anuñ,]*
- daḫı içinde arż u semāsı olur **anuñ** daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 13). [anuñ,]*

- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur **anuñ** daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 14). [anuñ,]*
- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve **anuñ** ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi **anuñ** ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 16). [anuñ,]*
- olur ve anda deñizler olur ki ʿUmmān deñizi **anuñ** cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İyi veye kötü huyun.*
- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḥrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḥtirāz ider elbette **anuñ** muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Bişr-i Hafi.*
- cenneti bulmış ola veyāḫūd ʿibādet nışf-ı keşret-i derecāta işāret olmış ola Be-her ḥāl Ḥaḳ taʿala **anuñ** derecātını cennet-i aʿlāda ve maḳāmātını firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 4). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Zünnûn-ı Mısrî.*
- işārātla iderdi maḳālātı Ḫaylī kişi gerekdür ki **anuñ** maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini añlaya ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını fehm eyleye Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kulun dünyadaki yaşantısı.*
- her ne umarsa cennetde anı bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse gine **anuñ** üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı leẕẕāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 9). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Gayesi sadece Allah olan kişi.*
- anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda **anuñ** leẕẕeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Şeyhin.*
- ḳavīm üzre sülūk ider ve **anuñ** hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Yatsı namazı.*
- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve **anuñ** terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Mürşit.*

- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla **anuñ** bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā **anuñ** kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 13). [anuñ,]*
- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa **anuñ** vāsıṭalıġı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẕīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 3). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Mürit.*
- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla **anuñ** bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā **anuñ** kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Zünnûn-ı Mısrî.*
- dōstı Ẕū'n-Nūn gelür **anuñ** istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 11). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İmam Cafer-i Sadık.*
- yüzden artuḳ meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı Egerçi teẕkirelerde meşhūrdur ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile daḫı bulışdı ve **anuñ** ḫiẕmetine daḫı irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Bayezid-i Bestami.*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed **anuñ** huẓūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 12). [anuñ,]*
- Besṭām'da idi ola ve şāyed **anuñ** ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kabe.*
- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger **anuñ** nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 15). [anuñ,]*
- bunuñ ʿizzeti **anuñ** ʿizzetinden artuḳdur ḫilḳat-ı ʿālemden maḳṣūd insāndur ve yiri gögi binā itmekde ḥikmet bu bünyāndur maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Cehenneme giden müridin.*
- elinden alup anı cennete iletüp kendü **anuñ** yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʾnī maḳṣūdı oldur kim müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 3). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Gönül aynası; kalp.*
- eksik olmaz her ṣüretden **anuñ** ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini ḫūb gösterür Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 5). [anuñ,]*

• gine bu bilür ki āyīnesi içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki **anuñ** ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 1). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Uyuyan kişinin.*
• mekān mı ḥāṣıl olur Belki **anuñ** ṭarīḳi budur kim ol ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 5). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Abdu'llāh bin Mübārek.*
• ṭasarruf ḳılurlar Rivāyet olınur ki kümmelden birisi dāyim ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ dersine ḥāżır olurdı **anuñ** maʿārifinden istifāde iderdi Bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İnsanoğlunun.*
• ādem olur ki aḳça **anuñ** dīnini bozar ādem olur ki aḳça ile dīnini düzer her ʿamel niyetine göre olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur eger niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Gıybeti yapılan kişinin.*
• müşāhedelerinde şöyle bilürler ki bir kişi bir kişiyi mesāvī itse hemīn **anuñ** etin yir görürler ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 9). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Gıybet yapan kişinin.*
• olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde girçek olursa hemīn cerīme **anuñ** ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Süfyan-ı Sevri.*
• didiler Eyitdi Allāh taʿālā baña bī-had raḥmet itdi bī-nihāyet ʿināyet ü maġfiret itdi didi Eyitdiler Yā ʿAbdu'llāh bin Mübārek nice oldı **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 12). [anuñ,]*
• aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı **anuñ** ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp aşmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 11). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Harama dokunmayan kişi.*
• yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ **anuñ** ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Yiğit kişi.*
• Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve **anuñ** fevti-çün derdle cigerden bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam sevābını saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hakkına girilmiş olan kimse.*

- dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kul hakkına girilmiş olan kimsenin hoşnut edilmesi.*

- idebilür **anuñ** ʿivażı ol kişinüñ seyyiʿātından biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 19). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Yerilen kişinin.*

- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki **anuñ** yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 4). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Derviş.*

- berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki ol ẕemm idene incinmek **anuñ** kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Şeyh.*

- şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maṣlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola **anuñ** daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve **anuñ** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. || Süfyan-ı Sevri.*

- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki **anuñ** ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 18). [anuñ,]*
- ola ve **anuñ** eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola niçe yıllar daḫı aña mürīd olmaġa yaramaya ʿömri olduġınca çalışursa **anuñ** varduġına varmaya gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 2). [anuñ,]*
- eyle eylemek gerek ki bu ḳażiyye ki Süfyān-ı Sevrī'den naḳl olınur **anuñ** vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet ki andan mervī olur **anuñ** meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 5). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Tevekkül ehlinin.*

- ġālib olur Ḥaḳ taʿala **anuñ** esbābını aña ḳolay ḳılur niçe nesneler ki ġayruñ helākına sebeb olur aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 5). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hz İbrahim.*

- peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda **anuñ** kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı ki dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Leşin.*

- daḫı perhīzler itdürürler İmdi bizüm anlaruñla meşelümüz şuña beñzer ki bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur bir kişi ṭurmayup **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun.*

- dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz **anuñ** Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kalenin.*

- alur elbette **anuñ** ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Vebanın.*

- alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā **anuñ** daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 8). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hz. Muhammed.*

- ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle ki **anuñ** āşārında tamām taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 3). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Derviş.*

- mümkin degül ol eve girilmez miftāḥı anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz Her dervīş ki müctehid olmaya elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur **anuñ** ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Müçtehide uyan, tabi olan kişinin.*

- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek **anuñ** üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Müçtehit.*

- ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki her yirde sülūk olına elbette **anuñ** yolında bulına Bu dürüst degüldür ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 3). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İmam A'zam Ebu Hanife.*

- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī'ye daḫı olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā **anuñ** ḳavli-y-ile gerek Ammā ṣaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 14). [anuñ,]*

- cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider **anuñ** ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 16). [anuñ,]*
- bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve **anuñ** rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 14). [anuñ,]*
- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẕīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẕāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve **anuñ** ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun II Dünya lezzetlerine kanmanın.*
- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā leẕẕetlerine aldanup **anuñ** üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Dünya lezzetlerine aldanan kişi.*
- pes **anuñ** nefsi anda rāḥat olmayup bunuñ nefsi ḥuẓūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı nefsi maşlaḥatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Dâvûd-i Tâî.*
- şafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 8). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Halktan uzaklaşan kimsenin.*
- meger bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz **anuñ** mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Halvette olan kişinin.*
- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki **anuñ** maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [anuñ,]*
- gördügi Rabb'i olur eger keşretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa **anuñ** ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keşret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 10). [anuñ,]*
- olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler **anuñ** gözüne vāḥid gözükür anuñ naẕarında bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir naẕar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 13). [anuñ,]*
- olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür **anuñ** naẕarında bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir naẕar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Akıbetinde bazen cennet bazen de cehennem gözüken kişinin.*

- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn **anuñ** daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 2). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Reca.*

- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve **anuñ** iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kulun.*

- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki **anuñ** cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Başkalarına faydalı olan kişinin.*

- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette **anuñ** menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳalur gine ḫalḳla eylikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 11). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kulun farz olan bir ibadeti elinde olmadan terk etmesi.*

- mübāşereti neden idi ola **Anuñ** cevābı budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiği ḳadar mübāşereti sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Misal aleminin.*

- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāşır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle şanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki **anuñ** bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Yaşamak ve geçinmek için gerekli olan şey, rızık.*

- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāşı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında **anuñ** ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 4). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İbadet.*

- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum şanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce riyā ḳarışur her ʿamel ki **anuñ** ḫulūşına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Ölümü düşünmeyen ahmak kişi.*

- ol kişiye dünyāda ḫużūra ne vechle mecāl olur Aña ne **anuñ** ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [anuñ,]*

- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne **anuñ** fikri ki Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kalp gözüyle görerek bir şeyin gerçeğini kavrayan, anlayan kişinin.*
- bāṭınında başrı var ve her kişi ki **anuñ** derūnında naẕarı var buña cezm ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 9). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Ehl-i beyt mezhebinin ehl-i sünnete muhalif olma konusu.*
- muḫālifdür dinilür **anuñ** maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 1). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II On iki imam.*
- cemīʿisi zamānuñ mütaʿayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri İmām ʿAlī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür **Anuñ** ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 8). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Cafer-i Sadık hazretleri.*
- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Hvāce teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve **anuñ** ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Nefsiyle mücadele eden kişi.*
- mücāhede ide nefsi içün **anuñ** nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 15). [anuñ,]*
- mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün **anuñ** ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Veysel Karani.*
- ı ṭabīʿatdan **anuñ** misli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmak gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 7). [anuñ,]*
- ı ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmak gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke **anuñ** gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 8). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hasan Basri Hazretleri.*
- Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür ki **anuñ** menāḳıbına nihāyet yoḳdur ve riyāżetine ġāyet yoḳdur Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede ve kāmil-i maʿrifet ü mücāhede idi Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 7). [anuñ,]*
- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve **anuñ** vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Ümmü Seleme.*

- duʿā itmiş-idi Ümmü'l-müslīmīn Ümmü Seleme'nüñ ḫānedānında ulalmışdı ve **anuñ** bir muʿteḳasından olmışdı Ṭoġıcaḳ ʿÖmer Ḥażretine ʿarż olınmışdı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Dünya sarayı.*

- dünyā sarāyını yıḳup **anuñ** yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Ahirette bulunan ev.*

- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup **anuñ** süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Muhammed bin Vasi.*

- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü ʻuzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Baṣrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Nefs.*

- incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe cebr idersin dirdi ʿUtbe eydürdi Gine kendü nefsüm maṣlaḥatı içündür ve bu zaḥmetlerüm **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Rabia'tü'l Adeviyye.*

- teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anuñ** ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 1). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Dünya.*

- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz **anuñ** içün çalışur ister ki dünyāda ʻömrini Ḥaḳ taʻālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 1). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Mezar.*

- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur **anuñ** çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 17). [anuñ,]*
- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur **anuñ** ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Papağanın.*

- sözleri **anuñ** diñmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 19). [anuñ,]*

anuñ: *Onun.*

- bāṭınında başrı var ve her kişi ki **anuñ** derūnında naẓarı var buña cezm ider ki her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 9). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Seyr-i sülûkta nihayete ermiş derviş.*

- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette **anuñ** zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Fuzayl bin İyyaz.*

- şoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müşāḥebet itdi biraz vaḳt **anuñ** meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾiş ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İnsanların bir kısmının müslüman bir kısmının da kafir olmasının altında yatan sebebin.*

- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki **anuñ** rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 15). [anuñ,]*
- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki **anuñ** taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. I Kötü ve çirkin hasletlerden uzak durmanın.*

- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḥrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḥtirāz ider elbette **anuñ** muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Mürşit.*

- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla **anuñ** bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Mürit.*

- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā **anuñ** kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Zünnun-ı Mısrî.*

- dōstı Ẕū'n-Nūn gelür **anuñ** istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 11). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Bayezid-i Bestami.*

- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp **anuñ** ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Evliya, veli, ermiş.*

- gibi göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar **anuñ** ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 1). [anuñ,]*
- gibi göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve **anuñ** muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 2). [anuñ,]*
- olur **anuñ** ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 3). [anuñ,]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve **anuñ** semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır3). [anuñ,]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur **anuñ** rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 3). [anuñ,]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve **anuñ** mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 4). [anuñ,]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve **anuñ s**emūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 4). [anuñ,]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve **anuñ** tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 4). [anuñ,]*
- meşaḳḳat u ʿanā olur **anuñ** ābı gözden aḳan ḳan olur ve **anuñ** ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḥrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 5). [anuñ,]*
- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur **anuñ** iḥrāmı tecrīd olur ve **anuñ** lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 6). [anuñ,]*
- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsikde şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve **anuñ** ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur **anuñ** ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 8). [anuñ,]*
- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur **anuñ** ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 9). [anuñ,]*
- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur **anuñ** zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 10). [anuñ,]*

- Mekke'nüñ yemişleri maʿrifet olur **anuñ** ḥaremi ḥarīmu'llāh olur ve anuñ mücāviri iki cihāna şāh olur anuñ ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur ve anuñ ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 11). [anuñ,]*
- Mekke'nüñ yemişleri maʿrifet olur anuñ ḥaremi ḥarīmu'llāh olur ve **anuñ** mücāviri iki cihāna şāh olur anuñ ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur ve anuñ ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 11). [anuñ,]*
- Mekke'nüñ yemişleri maʿrifet olur anuñ ḥaremi ḥarīmu'llāh olur ve anuñ mücāviri iki cihāna şāh olur **anuñ** ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur ve **anuñ** ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Aklın idrak etmede zorlandığı hükümler.*
- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāyā ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿaḳl **anuñ** idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kuruntunun.*
- elbette **anuñ** ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl ü aḥkām ki ʿālem-i mülk ü şahādet içinde görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ **anuñ** aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Çekiştirilen kişinin.*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş **anuñ** işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Süfyan-ı Sevri.*
- aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı **anuñ** ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp aşmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 11). [anuñ,]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki **anuñ** ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Padişaha evini açan kişinin.*
- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev diyü begenür çün ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye **anuñ** keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 4). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Mahlukattaki varlıkların.*
- olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 16). [anuñ,]*
- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde **anuñ** cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İmam Şâfiî'nin.*

- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi **anuñ** ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 11). [anuñ,]*
- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe **anuñ** ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 13). [anuñ,]*
- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki **anuñ** zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kadının.*

- bilürdi ki dirler **anuñ** iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'ın kelam sıfatı.*

- Ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur **anuñ** ḥurūfında taḳaddüm ü te'eḫḫür zamānı bulınmaz Nite kim Ḥażret-i Ḥaḳ kendü zamānından mücerrid ü müberrādur hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 9). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Ahmed bin Hanbel.*

- ki İmām Aḥmed daḫı ol söze mücidd olup ḳaldı her ne ḳadar ki eẕā itdilerse taḥammül idüp ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anuñ** dünyādaki ʿaẕablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 10). [anuñ,]*
- muḳaddese ve muṭahharesini mażāyıḳ-ı ḳabrde **anuñ** rūḥ-ı şerīfine muʿīn ü naṣīr ve kelimāt-ı kelām-ı Rabbānīnüñ melā'ike-i mütevekkilīn zümresini muvāḳıf-ı ḥaşrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 13). [anuñ,]*
- anuñ cism-i laṭifine muʿāvin ü ẓāhīr eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Dâvûd-i Tâî.*

- ṣafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 8). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hz. Osman.*

- ḫażretlerinden naḳl olınur ki ṣol vaḳt ki Ḫavāric **anuñ** evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle ṣuṣadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hazret-i Muhammed (sav).*

- bardaḳ ṣu ṭutmış bile getürdi Ol ṣuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā ṣularından uṣandum Ümīdim oldur kim bugünki ifṭārum daḫı **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 4). [anuñ,]*

• yanında ola ve şimdiden şoñra ekl ü şürbüm **anuñ** ḳatında ola Fi'l-vāḳi‘ hem didüginleyin oldı ol gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āsārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 5). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Alem-i mananın.*

• aḥvālini tamām gözedürler anlar **anuñ** aḥkāmını ‘ālem-i ẓāhirde igen çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler ba‘żısını seçmezler ‘ālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Dâvûd-ı Tâî hazretleri.*

• secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anuñ** ẓāhirde ve bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda meşūbāt-ı bī-ḥad ve anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 15). [anuñ,]*

• secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ẓāhirde ve bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda meşūbāt-ı bī-ḥad ve **anuñ** dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İnsanlardan uzaklaşan kişinin.*

• meger bir cezbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz **anuñ** mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Halvetin bâtınî yönüne sahip olan kimse.*

• otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki **anuñ** maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [anuñ,]*

• gördügi Rabb'i olur eger keşretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa **anuñ** ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keşret **anuñ** gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 10). [anuñ,]*

• olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler **anuñ** gözüne vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt taʿayyünāt-ı sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 13). [anuñ,]*

• olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür **anuñ** naẓarında bu iʿtibārāt taʿayyünāt-ı sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İlâhî tecellîlerin müşâhedesi.*

• bilmez ve ol bir emr-i zevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur **anuñ** beyānında ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 16). [anuñ,]*

• muḳaddemātla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür **anuñ** şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Ḥāriṣ-i Muḥāsibī.*

- taʿālā **anuñ** dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Keşif ve ilham yoluyla kalbin hakikate erişmesi, bu şekilde kalbe atılan ilâhî bilgi.*

- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki **anuñ** künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun II Keramet sahibi kişinin mükaşefesinde cennetlik gözüken kişi.*

- vaḳt olur ki bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür maʿa hāẕā ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Akıbetinde bazen cennet bazen de cehennem gözüken kişinin.*

- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn **anuñ** daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 2). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Reca.*

- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve **anuñ** iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 10). [anuñ,]*
- ḥüsn-i recā gele **anuñ** ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 1). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Mizacına Allah korkusu düşen kimse.*

- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki **anuñ** cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Muhammed-i Semmak.*

- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā **anuñ** meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 10). [anuñ,]*
- müte'ehilden **anuñ** ḥāli yigrek olur te'ehhüldeki meşūbātından bunuñ tecerrüddeki ḥasenātı gökcek olur ammā eger ol ḥasenātla te'ehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 13). [anuñ,]*
- ṭāʿatinde ḥużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki **anuñ** fażiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 17). [anuñ,]*
- ṭāʿatinde ḥużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ fażiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki **anuñ** ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Şeytan.*

- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānum var tek **anuñ** zaḫmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 4). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Şeytanın.*

- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ gerçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Eş, zevce.*

- zaḫmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse **anuñ** daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Zindanda olduğu halde Muhammed Tusi'nin Cuma namazına gitmek için hazırlanmasının nedeni.*

- mübāşereti neden idi ola **Anuñ** cevābı budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiġi ḳadar mübāşeret sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 7). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Ahmed-i Bazargan.*

- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr **anuñ** ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Nefsin.*

- mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve **anuñ** ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kalbi günaha bağlanmış kişi.*

- metāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek Ve eydürdi Bir kişi ki bir maʿṣiyet üzerine muḳīm olup ḳalbi aña merbūṭ olur **anuñ** cemīʿ ḥasenātı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 14). [anuñ,]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi **anuñ** ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi havādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Günahtan sakınmanın.*

- ide ʿazīmeti **anuñ** üzerine ola kim ayruḳ ol işi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 19). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'ın azametinin ve kudretinin farkında olan kişi.*
- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẕametini ve ḳudretini bilür **anuñ** Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 9). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Yiyecek şey, yemek.*
- N'olur şol taʿāmdan ki **anuñ** ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarāb olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İyiliği emredip kötülükten alıkoyan alimin.*
- işe Yaʻnī dimek ister ki **anuñ** rūḥāniyyeti ḥamle-i ʻarşa muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı ʻālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 15). [anuñ,]*
- işe Yaʻnī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamle-i ʻarşa muttaṣıl olur zīrā **anuñ** daḫı niẓām-ı ʻālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 15). [anuñ,]*
- işe Yaʻnī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamle-i ʻarşa muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı ʻālemde daḫli bulınur veyāḫud **anuñ** daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Ölümü düşünmeyen ahmak kişi.*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne **anuñ** ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bugün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [anuñ,]*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne **anuñ** fikri ki Bugün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kabrin.*
- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve **anuñ** içinde ne dürlü dürlü ʿaẕāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 9). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Dünya için çalışan kişinin.*
- āḫırat maṣāliḥi **anuñ** ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol eṣnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Para; mal, varlık.*
- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider ve ḫalvetde ve keṣretde ṭurmaz anı ẕikr ider her vaḳt **anuñ** taḥṣīlinüñ esbābına çalışur ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 10). [anuñ,]*
- arturmaḳ ardınca olur dürişür **anuñ** ucından ekṣer-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli anda olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 11). [anuñ,]*

• ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve **anuñ** taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Evliya, veli.*
• fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabeş yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki **anuñ** ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Manevi nimet olan ilim.*
• ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki **anuñ** ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Halktan gizlenilmesi gereken ilim.*
• ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı şālişden olur pes ḳısm-ı şānī ile **anuñ** farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı şānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 9). [anuñ,]*
• şālisüñ ki **anuñ** degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i zātda fanā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı şālişden murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 11). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kısm-ı şāliş.*
• dimekle olmaz her ne ḳadar ki başīret gözi açılursa gine mütefāvit olur **anuñ** ḥicābı ḳatı çoḳdur ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẓāma maʿrifetler olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Halktan gizlenilmesi gereken ilim.*
• olur ki maḳāma varmayan **anuñ** fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayanı anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 1). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Nefsini ıslah etmeyen kişinin.*
• cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ıṣlāḥ itmeyüp żāyiʿ ḳılur bir nefs daḫı **anuñ** eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki ʿibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İnsanoğlu.*
• bir ādemüñ ki ṭabīʿatında ʿulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī ʿazīmet olur **anuñ** teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir meretebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Yaratılışında yüksek gayret ve kararlılık bulunan kişinin.*
• bir ādemüñ ki ṭabīʿatında ʿulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī ʿazīmet olur **anuñ** teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Gıybet yapan kişinin.*

- kifāyet eyler meselā şol mesāvī ki bu **anuñ** mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fi‘lüñ fā’ilini ta‘yīn eylemez fi’l-cümle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İmanın lezzetine ermeyen kişinin.*

- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭa‘amını ṭatmaz **anuñ** feraḥı sükūnında olmaz cemī‘ feraḥ Allāh’uñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kalbinde doğruluk bulunmayan kimsenin.*

- bulınmaz **anuñ** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 19). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Sadık olmayan kişinin.*

- gibi kimsenüñ fi‘li ve ḳavli dürüst olmaz ne **anuñ** ‘aḳīdesine i‘tiḳād olur ve ne anuñ a‘māline i‘timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne ‘ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 1). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Cömert kişinin.*

- degüldür ki **anuñ** nefsinde denā’et olmaya denīü’n-nefs olan ḫvār ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Altın ve gümüşe düşkün olan kişinin.*

- degüldür ki anuñ nefsinde denā’et olmaya denīü’n-nefs olan ḫvār ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette **anuñ** nefsi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Fena makamına ulaşan dervişin.*

- içündür ki dāyimā faḫr-ı enbiyā du‘āsında dirdi ki Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek ki dervīş fanā bulıcaḳ **anuñ** ‘ilmi ‘ilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 4). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hizmetkar.*

- arasında bir ḫvār olur ḳalur belī ḫidmetkārlarda ḫvārlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her

kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫvārlıġı bilinür ḫidmetkār olur ki **anuñ** taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İsyan eden kişinin.*

- itmeyenüñ ‘izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki **anuñ** mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hizmetkârın.*

- arasında bir ḫvār olur ḳalur belī ḫidmetkārlarda ḫvārlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her

kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫvārlıġı bilinür ḫidmetkār olur ki **anuñ** taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'ın.*

- gerek Ve Sehl bin ʻAbdu'llāh ḥażretinden naḳl olınur ki eydürdi Allāh'uñ ni'metine rażī olan ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider ve ammā **anuñ** virdügine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 16). [anuñ,]*
- ḳāniʻ olan **anuñ** ġayrinden nefret ider Yaʻnī aña işāret ider ki rıżā mertebesi ḳanāʻat mertebesinden ednā olur ammā ḳanāʻatden murād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Tevbe eden fasıkın.*

- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve ʻayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki maʻṣiyet itmeyenden **anuñ** ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Tevbenin.*

- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az ṭāʿat olmaz ve degme ʿibādet **anuñ** berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 8). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Kulun.*

- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve **anuñ** tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hz. İbrahim'in.*

- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında olan işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā **anuñ** içün tekṣīr itdi **anuñ** emvālini ve ġınā üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Yüce mertebelerde bulunan kişinin.*

- maḫāfetden **anuñ** iḫtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 15). [anuñ,]*
- maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi **anuñ** ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II İnsanoğlunun.*

- olduḳca aña belā eksük olmaz ammā ol belā aña neden gelür bilmez her biri anuñ bir maʿṣiyeti sebebi-y-iledür ammā taʿyīn olınup bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hz Adem'in cennette yasak meyveyi yemesi.*

- günāhkār ola me'yūs olmamaḳ gerek Benüm günāhum çoḳdur ayruḳ ben oñmazam dimemek gerek Ādem'üñ z̲illetini fikr ide ki **anuñ** ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 10). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Tevbe eden fasıkın.*

- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve 'ayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki ma'ṣiyet itmeyenden **anuñ** ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Dünya makamlarının Allah katında bir öneminin olmadığını bilen kişinin.*

- **anuñ** faż̄āyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ ż̇arar itmez eger pādiṣāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 3). [anuñ,]*
- ve ol cihānda bir ulu pādiṣāh olurlar ve niçe pādiṣāhlar olur ki bunda ṣāh ve ol 'ālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manṣibi **anuñ** ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 18). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Salikin her şeyde Allah'ı görmesi ve her an onunla birlikte olması meselesinin.*

- ammā **anuñ** keyfiyetini bilmedügümüze i'tirāf idevüz bu mes'elede baḥs̲i ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde kes̲ret yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 3). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'ın.*

- maẓharıdur her ne varsa kudretinüñ es̲eridür Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a baġlayup ferhān olurlar gice gündüz **anuñ** mülāḥaẓası ile ḫandān olurlar Dervīşlikde yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 2). [anuñ,]*
- naẓarı her dem **anuñ** niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini z̲ikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 5). [anuñ,]*
- vücūduñ vaḥdeti bu maẓāḥirüñ kes̲retini bozar ve ne bunuñ kes̲reti **anuñ** vaḥdetine bir z̲erre ḫalel ider bu 'ālem-i kes̲retde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 5). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Ḥabīb-i 'Acemī.*

- **anuñ** el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫ̲ır ḫalvet ü 'uzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Baṣrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Nefsiyle mücadele eden kişi.*

- mücāhede ide nefsi içün **anuñ** nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 15). [anuñ,]*

• mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün **anuñ** ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 16). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Veysel Karani Hazretleri.*
• bunuñ emsāli **anuñ** ʿibādetde aḥvāli ve maʿrifetde aḳvāli vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 13). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Hasan Basri Hazretleri.*
• didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anuñ** dīn ehline ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde meṣūbat ve ʿibādet emrinde saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 5). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Seyr-i sülûkta nihayete ermiş derviş.*
• bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette **anuñ** zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 6). [anuñ,]*

anuñ: *Onun.*
• alur elbette **anuñ** ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur İmdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 7). [anuñ,]*
• alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur İmdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā **anuñ** daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 8). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Gönül.*
• göñül cihāna mı ṣıġar ve **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 19). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Ahmed bin Hanbel.*
• ki İmām Aḥmed daḫı ol söze mücidd olup ḳaldı her ne ḳadar ki eẕā itdilerse taḥammül idüp ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **anuñ** dünyādaki ʿaẕablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 10). [anuñ,]*
• muḳaddese ve muṭahharesini mażāyıḳ-ı ḳabrde **anuñ** rūḥ-ı şerīfine muʿīn ü naṣīr ve kelimāt-ı kelām-ı Rabbānīnüñ melā'ike-i mütevekkilīn zümresini muvāḳıf-ı ḥaşrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 13). [anuñ,]*
• anuñ cism-i laṭīfine muʿāvin ü ẓahīr eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 15). [anuñ,]*

anuñ: *Onun.*
• Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve **anuñ** fevti-çün derdle cigerden bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam ṣevābını saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 17). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Muhammed-i Semmak.*

- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 4). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Yatsı namazı.*

- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve **anuñ** terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'ın nazarının.*

- gice ḳadarca inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki yıllarla ṭāʿatine iʿtimād ve ʿibādetine iʿtiżād itse **anuñ** ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı Evliyā eṭibbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 14). [anuñ,]*

anuñ: *Onun. II Allah'ın.*

- fānīyem her ne kim ola **anuñdur** Yaʿnī dimek olur ki ṣıfātı tehz̲īb olınup düzilmişdür ve aḫlāḳı tebdīl olınup degişilmişdür Kibrüñ yaramazlıġı benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 11). [anuñdur, -dur]*
- eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh'uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında **anuñ** heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 14). [anuñ,]*
- andan dilememişdür Cemīʿ-i āḥvāli **anuñ** irādetine ve küllī umūrı **anuñ** ʿināyetine tefvīż idüp murād-ı Ḥaḳḳ'ı murād u maḳṣūd ve ḳażāsına tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 13). [anuñ,]*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire **anuñ** keremi ve fażlı olmasa Fużayl fażl u kemāli ḳanda bulurdı ve **anuñ** luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 11). [anuñ,]*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire **anuñ** keremi ve fażlı olmasa Fużayl fażl u kemāli ḳanda bulurdı ve **anuñ** luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). [anuñ,]*
- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teys̲īr ider Virmek **anuñdur** ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 8). [anuñdur, -dur]*
- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki tā ki bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 4). [anuñ,]*
- irādetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid **anuñ** ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 5). [anuñ,]*
- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [anuñ,]*
- baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup **anuñ** ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz maʿz̲ūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 7). [anuñ,]*

- gerek Virmek **anuñdur** ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalığı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẕīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 3). [anuñdur, -dur]*
- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa **anuñ** vāsıṭalığı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẕīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 3). [anuñ,]*
- dil sarāyını Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi ve her dem göñül evinde **anuñla** ṣoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 17). [anuñla, -la]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda **anuñ** virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 2). [anuñ,]*
- bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür **anuñ** ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 4). [anuñ,]*
- bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür **anuñ** ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve **anuñ** efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 4). [anuñ,]*
- bir kişiye ḥased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek olur ve **anuñ** ḳażāsına gücenmek olur yoḫsa maʿlūmdur ki ḥasedden hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 9). [anuñ,]*
- kere ḥased iderse muḳadderden bir ẕerre ḳadar defʿi olmaz hemīn ḥasūd olan Allāh'uñ ḳażāsına rāżī olmamış olur ve **anuñ** ol cehlle ḳısmetini göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 12). [anuñ,]*
- işmarlıyasın her ne ḳadār ʿibadet iderseñ cümlesini hemīn hīçe ṣayarsın aña cāzim olasın ki saña her ne yitişürse **anuñ** raḥmetindendür yoḫsa ʿibādetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 18). [anuñ,]*
- nesne olmaz ve bunı taḥḳīḳ bilesin ki cemīʿ meṣūbāt **anuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 19). [anuñ,]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ **anuñdur** esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 3). [anuñdur, -dur]*
- āḫıratda ṣevābını aña baġladı bize daḫı vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini **anuñ** ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 6). [anuñ,]*
- ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūẕu biʾllāhi **anuñ** ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 6). [anuñ,]*
- eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde **anuñ** ḥıfẓı āsān olur ammā şol kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 13). [anuñ,]*
- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek putḫāne gerek Kaʿbe ve gerek deyr olsun cemīʿisi **anuñ** ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 8). [anuñ,]*
- ḳarış vara Allāh aña bir arşun gelür ve kim ki **anuñ** cenābına müteveccih ola anuñ vāridātı dökün dökün gelür hemīn himmet-i niyyeti anuñ cenābına ḫālis *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 11). [anuñ,]*

- ḳarış vara Allāh aña bir arşun gelür ve kim ki anuñ cenābına müteveccih ola anuñ vāridātı dökün dökün gelür hemīn himmet-i niyyeti **anuñ** cenābına ḫālis *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 12). [anuñ,]*
- itmekdedür ve hemīn hüner-i ʿibādeti **anuñ** ḥażreti-y-içün ḫāṣ itmekdedür aġyārı aradan götürmek gerek ki göñül evi pāk ola ve rūḥ āyinesine cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 13). [anuñ,]*
- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḫāli budur eyle olur ki kişi ʿibret naẕarı-y-la baḳıcaḳ her miṣālden aña intiḳāl olınur nuḳūş-ı cihān **anuñ** ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün miṣāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 6). [anuñ,]*
- ḳonılmuş ve ṣafḥāt-ı mevcūdat **anuñ** vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her ẕerreye ki naẕar idesin bir vechle andan ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 7). [anuñ,]*
- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla **anuñ** ẕātına işaretler ider ve her līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 10). [anuñ,]*
- luġatla **anuñ** vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 11). [anuñ,]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar **anuñ** aḥkāmını ʿālem-i ẓāhirde iken çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler baʿżısını seçmezler ʿālem-i ḥisse bu ḫālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 17). [anuñ,]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki **anuñ** künhine irebilür Her kişinüñ ḫāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 7). [anuñ,]*
- olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul **anuñdur** nice bilürse eyleye Hīç ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 6). [anuñdur, -dur]*
- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẕametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki **anuñ** ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 10). [anuñ,]*
- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki **anuñ** ẕāt-ı pür kemāline inana mümkin midür ki andan ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 11). [anuñ,]*
- Allāh'adur ki gine **anuñ** virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle aña ʿışyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 17). [anuñ,]*
- Allāh'adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve **anuñ** virdügi āletle aña ʿışyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 17). [anuñ,]*
- Allāh'adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle aña ʿışyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih **anuñ** envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 18). [anuñ,]*
- ve çün cemīʿ aʿżā **anuñ** āṣār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve

eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 1). [anuñ,]*

- ve çün cemīʿ aʿżā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı **anuñ** menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve

eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 1). [anuñ,]*

- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim **anuñ** bu'di-y-ile mu'azzeb olur ne anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 8). [anuñ,]*
- yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu kesret **anuñ** vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyāt ile anuñ ıṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 9). [anuñ,]*
- yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu kesret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyāt ile **anuñ** ıṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 10). [anuñ,]*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh'la mu'āmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol kişiye **anuñ** bedeli ḫalef bulınmaz ve şol kişiye ki 'işyānı ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 14). [anuñ,]*
- buña işāret ḳılur Hem-çunān Ḥażret-i Yūnus'uñ ḥabsi zaḥmetleri-y-ile buña delālet ḳılur ki Allāh'uñ ḳulları her ne ḳadar ulu olurlarsa **anuñ** ḳahrından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 12). [anuñ,]*

anuñ gibi: *Onun gibi; ona benzer.*

- bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye döner ki tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle ki her ne söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç **anuñ gibi** kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 4). [anuñ gibi,]*
- müctebāsı idi Dehrler mürūr itmek gerek ki **anuñ gibi** bir mevcūd peydā ola ve müddetler geçmek gerek ki **anuñ gibi** bir mevlīd hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 12). [anuñ gibi,]*
- dōlābı dönmek gerek ki **anuñ gibi** bir vażʿ u ḥālet getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ misli bir gül-i saʿadet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 13). [anuñ gibi,]*
- gerek kevākib-i seyyare ki bir daḫı **anuñ gibi** ṭāliʿ vücūd bula ve niçe naẓarlar itmek gerek kevākib-i felekler içinde ki ʿālem-i ṭabīʿatda bir **anuñ gibi** manẓar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 16). [anuñ gibi,]*
- ẓuhūr bulup sulṭān-ı ḫās u ʿām ola cihān heyūlāsı anca istiʿdādlara girüp çıḳmak gerek ki kürre-i kevn ü fesadda bir **anuñ gibi** ṣūret-i zībā göribile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 2). [anuñ gibi,]*
- muḥkem olur ve taḳvāsı daḫi müstaḥḳem olur hiç **anuñ gibi** kimseden işidilmemişdür ki emr-i şerʿde taḳṣīr ider belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 7). [anuñ gibi,]*
- dehrler mürūr itmek gerek ki **anuñ gibi** bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve ol bir vücūd idi ki aṣrlar ʿubūr itmek gerek ki **anuñ gibi** bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 16). [anuñ gibi,]*
- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur **Anuñ gibi** bir göñül ki İlāh'ı göre aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 17). [anuñ gibi,]*

- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı göre aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz **anuñ gibi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 18). [anuñ gibi,]*
- ādemden ṣanup aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve hem şol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç **anuñ gibi** kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 8). [anuñ gibi,]*
- **anuñ gibi** evüñ içine mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 7). [anuñ gibi,]*
- gördügi Rabb'i olur eger kes̲retde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her kes̲ret **anuñ gibi** kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 10). [anuñ gibi,]*
- cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ **anuñ gibi** ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye kes̲ret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 11). [anuñ gibi,]*
- cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes **anuñ gibi** kimseye kes̲ret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 12). [anuñ gibi,]*
- iderdi ve ol taẕarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ **anuñ gibi** efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 12). [anuñ gibi,]*
- pes er-Raḥmān 'alā arşīn istivā hükmi-y-ile 'arşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle maḳṣūd oldur

kim 'ālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur **Anuñ gibi** 'ālimüñ yiri 'arş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 18). [anuñ gibi,]*
- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 16). [anuñ gibi,]*
- teklīfi men' ider ikisini daḫı bilür ki girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider **anuñ gibi** tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 4). [anuñ gibi,]*
- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña ınanmaḳ gereḳ **anuñ gibi** yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżū'da rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 11). [anuñ gibi,]*
- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña ınanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve **anuñ gibi** mevżū'da rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 12). [anuñ gibi,]*
- biraz meşāyıḫuñ ıṣṭılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol söz olmaz **anuñ gibi** söz sāmiʿine hīç teʾs̲īr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabe̲s *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 2). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Ona benzer. II Hz. Muhammed (s.a.v).*
- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 11). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi; ona benzer. II Kamil kişi.*

- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki **anuñ gibi** kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tāliʿinde irşād faẕīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 5). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi. II Korkusundan gerçeği söyleyemeyen kişi.*

- riyāẕete taḥammül ḳılmaz ve muʿẕilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı ucından ve çoḳ yirde ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından **Anuñ gibi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 10). [anuñ gibi,]*
- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve **anuñ gibi** kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki ṭabīʿatında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 11). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi. II Nefsinin istek ve arzusu peşinde koşan mürşit gibi.*

- yıllar olur kim ṭāʿat diyü nefsi havāsına yeler gezer **Anuñ gibi** kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi; ona benzer. II Hevasına uyan şeyh gibi.*

- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur ve aña mütābaʿat idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 1). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi; ona benzer. II Tesiri olmayan nasihat gibi.*

- biraz meşāyıḫuñ ıṣṭılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol söz olmaz **anuñ gibi** söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabeṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 2). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi. II Hasan Basri Hazretleri.*

- nā-gāh gelivirmişdür ve bir laṭīfedür ki yirine düşivirmişdür Yoḳsa Ḥasan gibi kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı ve **anuñ gibi** kimsenede vüṣūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 14). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi, ona benzer. II İbrahim Edhem.*

- müctebāsı idi Dehrler mürūr itmek gerek ki **anuñ gibi** bir mevcūd peydā ola ve müddetler geçmek gerek ki **anuñ gibi** bir mevlīd hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 12). [anuñ gibi,]*
- dōlābı dönmek gerek ki **anuñ gibi** bir vaż ʿ u ḥālet getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ miṣli bir gül-i saʿadet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 13). [anuñ gibi,]*
- gerek kevākib-i seyyare ki bir daḫı **anuñ gibi** ṭāliʿ vücūd bula ve niçe naẓarlar itmek gerek kevākib-i felekler içinde ki ʿālem-i ṭabīʿatda bir **anuñ gibi** manẓar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 15). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi. II Seyr-i sülûkta nihayete ermiş derviş gibi.*

- muḥkem olur ve taḳvāsı daḫi müstaḥḳem olur hiç **anuñ gibi** kimseden işidilmemişdür ki emr-i şerʿde taḳṣir ider belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 7). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi; ona benzer. II Hz. Muhammed.*

- sellem Mekke'den sürüp ve **anuñ gibi** ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿādetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād şanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 5). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi. II İyiliği emreden, kötülükten sakındıran kişi gibi.*

- pes er- Raḥmān 'alā arşīn istivā hükmi-y-ile 'arşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle maḳṣūd oldur

kim 'ālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur **Anuñ gibi** 'ālimüñ yiri 'arş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 18). [anuñ gibi,]*

- olur **anuñ gibi** 'ulemādur ki vereşe-i enbiyā olurlar ve **anuñ gibi** dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar 'ālemüñ niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 1). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi. II Evliya gibi.*

- vaḳtında bizden artuḳ yerler görürüz İmdi **anuñ gibi** kişinüñ cemīʿ vaḳtında eyle yedügi neden bilindi cemīʿ ḫalvātda evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 11). [anuñ gibi,]*
- Ẓāhirdür ki **anuñ gibi** kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 13). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi. II Nefsinin istek ve arzusu peşinde koşan mürşit gibi.*

- ammā nefsi-y-içün ider yıllar olur kim ṭāʿat diyü nefsi havāsına yeler gezer **Anuñ gibi** kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi. II Hz. İbrahim gibi.*

- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola **anuñ gibi** ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 14). [anuñ gibi,]*

anuñ gibi: *Onun gibi. II Veysel Karani.*

- ṭabīʿatdan anuñ miṣli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmaḳ gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke **anuñ gibi** mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 8). [anuñ gibi,]*

anuñ gibide: *Onun gibi. II Aklın idrak etmede zorlandığı hükümler gibi.*

- müstaḳīm **anuñ gibide** sākit olur ve ẕevk-i selīm ol aḥkāmda ṣāmit olur meger şeyṭān vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı oluşdura bildügin bilmedügin bir birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 11). [anuñ gibide, -de]*

anuñ gibilerüñ: *Onun gibi; ona benzer. II Hem nefsine uyup hem de hayır işleyen kişi.*

- ʿuṣṣāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki havā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler **anuñ gibilerüñ** ḥasenātı bi'l-külliye ʿabes olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 14). [anuñ gibilerüñ, -ler, -üñ]*

anuñ gibiye: *Onun gibi; ona benzer. II Şeytan.*

- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀkil olan **anuñ gibiye** uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 13). [anuñ gibiye, -y, -e]*

anuñ için: *Bundan dolayı, bu sebepten.*

- münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur **anuñ için** eşbāḥuñ ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 12). [anuñ için,]*

anuñ içinden: *Onun içinden. II Ahmed-i Harb hakkında söylenen sözler arasından.*

- ḫayāle gelmiş degüldür bu ḳadar müşterek ki **anuñ içinden** tevātür bulur maʿlūmdur ki ol mıḳdār daḫı ne ḳadar olur Rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 13). [anuñ içinden,]*

anuñ içün: *Onun için.*

- yüzden yaramaz ise bir yüzden eyü olur Tamām eyü dünyāda yaradılmamışdur ve dünyā **anuñ içün** yapılmamışdur İmdi bu söz ġāyet yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 4). [anuñ içün,]*
- olur İmdi rūḥāniyyet-i Kaʿbe ki ḥaḳīḳat-i Kaʿbe aña dirler ve **anuñ içün** göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 13). [anuñ içün,]*
- ḳılmaz ve illā mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid **anuñ içün** yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 8). [anuñ içün,]*
- cemāʿat uyḫusuz olup **anuñ içün** ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 11). [anuñ içün,]*
- denī ü dūn olur ol kişi ki 'abdu'd-dīnar ola gerekse 'ālem ḫazīnesi **anuñ içün** var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭabʿında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 15). [anuñ içün,]*
- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında olan işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā **anuñ içün** teksīr itdi anuñ emvālini ve ġınā üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 12). [anuñ içün,]*

anuñ içün: *Onun için, ondan dolayı.*

- Āḫar meşāyıḫ arasında muşār ileyhi bi'l-benān ve cemīʿisinüñ yanında ʿazīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı Ve Bişr-i Ḥāfī **anuñ içün** dirler ki dāyim yollarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 8). [anuñ içün,]*

anuñ içün: *Onun uğruna. II Ahmed-i Harb uğruna.*

- cemāʿat uyḫusuz olup **anuñ içün** ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 11). [anuñ içün,]*

anuñ içün: *Onun için. II Dünya için.*

- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz **anuñ içün** çalışur ister ki dünyāda ʿömrini Ḥaḳ taʿālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 1). [anuñ içün,]*

anuñ içün: *Onun için, o sebeple, ondan dolayı, o yüzden.*

- mütefāvit olur bir ḳarāra ṭurmaz Birinüñ ḥāli-y-ile birine ḥükm itmek olmaz ve birinüñ ḥāli ile birine ḳıyās olınmaz **Anuñ içün** dirler ki şūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 2). [anuñ içün,]*

anuñ içün: *Onun için. II Dünyada iyiliklerini artıran kişi için.*

- **anuñ içün** bir ev yapılur ve her kişi bunda ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 15). [anuñ içün,]*

anuñ içündür: *Onun içindir; o nedenledir.*

- anuñ içün bir ev yapılur ve her kişi bunda ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir derece düzilür **Anuñ içündür** ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 16). [anuñ içündür,]*
- **Anuñ içündür** ki dāyimā faḫr-ı enbiyā duʿāsında dirdi ki Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek ki dervīş fenā bulıcaḳ anuñ ʿilmi ʿilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 3). [anuñ içündür, -dür]*

anuñ misli: *Onun gibi, ona benzer.*

- ṭabīʿatdan **anuñ mi<u>ş</u>li** bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmaḳ gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 7). [anuñ mi<u>ş</u>li,]*
- ve ṭabīʿat miʿmārı niçe defʿa yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ʿālem şahādetde bir **anuñ mi<u>ş</u>li** bināyı raʿnā ḳaldurıbile Ol bir pādişāh idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 4). [anuñ mi<u>ş</u>li, -i]*
- dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vaż ʿ u ḥālet getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki **anuñ mi<u>ş</u>li** bir gül-i saʿadet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 14). [anuñ mi<u>ş</u>li,]*
- ilāhī vücūda gelüp manẓūr-ı enām ola ve niçe seferler itmek gerek ʿanāṣır-ı mevālid arasında ki sarāy-ı ṣūretde bir **anuñ mi<u>ş</u>li** maẓhar-ı pādişāhī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 18). [anuñ mi<u>ş</u>li,]*
- zemīn-i gülzārı içinde bir anuñ gibi lāle-i maʿrifet belüre ve yıllarla şeyf faşlı ʿāleme żayf olmaḳ gerek ki nāgāh berg ü bār arasında bir **anuñ mi<u>ş</u>li** <u>ş</u>emere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 6). [anuñ mi<u>ş</u>li, -i]*

anuñ ucında: *Ondan ötürü, onun yüzünden.*

- günāhkār ola me'yūs olmamaḳ gerek Benüm günāhum çoḳdur ayruḳ ben oñmazam dimemek gerek Ādem'üñ ẕilletini fikr ide ki **anuñ ucında** cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 10). [anuñ ucında,]*

anuñ-çün: *Onun için.*

- Her ne dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger suʾal olursa ki Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise **anuñ-çün** ne sefer ve ne zaḥmet gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 8). [anuñ-çün,]*
- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā'dur ya'nī bir āyine-i gītī-nümādur

anuñ-çündür ki vücūduñ tenezzülātı çün ki buña gelür andan ṣoñra dönüp gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 2). [anuñ-çündür, -dür]*

- ḥikmete delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı taḥḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā daḫı bu ḥüccetlere kitāblarında **anuñ-çün** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 14). [anuñ-çün,]*
- vaḥşet bir maraż u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp **anuñ-çün** ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur kim ẕikrüñ ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 7). [anuñ-çün,]*
- aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün **anuñ-çün** bir dār diküp aşmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 12). [anuñ-çün,]*

anuñdur: *Onundur. II İmam Azam Ebu Hanife.*

- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı ol bir güneş idi ki bunlaruñ her biri aña bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ **anuñdur** ammā şevḳi bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 4). [anuñdur,]*

anuñdur: *Onundur. II Allah.*

- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teysīr ider Virmek **anuñdur** ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 8). [anuñdur,]*
- gerek Virmek **anuñdur** ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalıġı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 3). [anuñdur,]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ **anuñdur** esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 3). [anuñdur,]*

anuñ-içün: *Onun için, onun uğruna.*

- ḳaftanlardan ki düre ḳoyup giymeye Māl **anuñ-içündür** ki kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 3). [anuñ-içündür, -dür]*

anuñ-içün: *Onun için, onun uğruna. II Mümin olarak vefat eden kişiyi.*

- kisveti olur ṭaşradan gören anı ṣanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz **anuñ-içün** aġlarlar Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 12). [anuñ-içün,]*

anuñ-içün: *Onun için. II Dünyada iyiliklerini artıran kişi için.*

- anuñ içün bir ev yapılur ve her kişi bunda ḫulḳını düzmekle anda **anuñ-içün** bir derece düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 15). [anuñ-içün,]*

anuñ-içün: *Onun için; o sebeple, bu yüzden.*

- işler olur ki ḫalḳ naẓarında anlar ḫavāriḳ ṣayılur Şefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi **anuñ-içün** ol iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 10). [anuñ-içün,]*
- kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan içerüden işidürmiş hemīn Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye **anuñ-içün** Muḥāsibī dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 2). [anuñ-içün,]*
- meşġūf olup durur **anuñ-içün** ḥadīṣde gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler yügürür ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 11). [anuñ-içün,]*
- ki **anuñ-içün** rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından ṣoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 1). [anuñ-içün,]*
- taʿālā bir ḳulını **anuñ-içün** ġanī ḳılur ki bir yoldan daḫı aña ʿibādete ṭarīḳ gösterür ḳuldan maḳṣūd olan aña ḳullıḳdur her ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 5). [anuñ-içün,]*
- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı **anuñ-içün** yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar anı **anuñ-içün** dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 3). [anuñ-içün,]*
- daḫı başḳa bir dili olur **anuñ-içün** kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 13). [anuñ-içün,]*

anuñla: *Onunla. II Hasan-ı Basri Hazretleri.*

- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve **anuñla** bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 17). [anuñla,]*
- senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi **anuñla** ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 18). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Allah.*

- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi ṣaġ ola ve **anuñla** bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 10). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Sadakayla.*

- ḫalās **anuñla** bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 17). [anuñla,]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin **anuñla** taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 17). [anuñla,]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin **anuñla** berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 18). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Tevekkülle.*

- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini **anuñla** ziyāde bulurdı ve sülūk-ı maḳāmatda teveccühini anuñla gökçek görürdi Tevekkülini arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 11). [anuñla,]*
- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini anuñla ziyāde bulurdı ve sülūk-ı maḳāmatda teveccühini **anuñla** gökçek görürdi Tevekkülini arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 12). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II İmam A'zam Ebu Hanife.*

- Aʿẓam'a taḳlīd iderse her sözine ınanmaḳ gerek dīn emrinde hemīn aña iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek aña muḫālefet olan meẕhebi ḳomaḳ gerek ve **anuñla** cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 12). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II İmam Ebu Yusuf.*

- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a ilṭifāt itmezdi ve **anuñla** bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi faẕlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḥrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 1). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Haris-i Muhasibi.*

- ki Cüneyd ḥażretleri bir gün **anuñla** mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 3). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Hz. Muhammed.*

- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı **anuñla** celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 17). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Gözyaşı.*

- yaşları cemʿ itdiler **anuñla** benüm yüzümi gözümi yudılar bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 17). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II El, ayak gibi vücud azaları.*

- Allāh'adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle aña ʿişyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi **anuñla** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 18). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Kesretle.*

- ki aña kesret ziyān virmez ve bir kesretdür ki **anuñla** vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür kesret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 9). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Amelle.*

- daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ'a iledür dime mücerred **anuñla** hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç 'amel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 16). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Mütmain olan nefisle.*

- olur ammā ṣaḳın ba'żı ṭā'ate baḳup aldanma hemīn **anuñla** saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭma'inne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Üç şeyle.*

- bilür Ve naḳl olınur ki eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā **anuñla** cemī' murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 6). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Kendisiyle.*

- 'ameline maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup **anuñla** mesrūr ola andan kendüye bir da'vā-yı enāniyyet gele ve ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 13). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Allah'la.*

- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül **anuñla** olmaḳdur hemīn ki bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿişyān olur ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 13). [anuñla,]*
- maʿiyyetdür ki lisān-ı kesretden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan naẓarında andan ġayri kimi görür Yā **anuñla** biledür yā degüldür dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 14). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. || Allah.*

- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup **anuñla** işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki ṣol ḳadar Ḳurān okurdı tā aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 3). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II İmam Şafii'nin bir günde ezberlediği cüz ile.*

- **anuñla** ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 13). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Sürekli açık olan rızık kapısı; ilim.*

- iḥtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve **anuñla** erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı s̱āliş̱den şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 3). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Bir düşünceye dalan kişiyle.*

- ile kimsene müṣāḥebet itmege gider mi ve bir kişi ki **anuñla** bulışa fülān ile bulışdum dir mi Belki Fülāna vardum bulmadum kendüden gitmişdür dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 5). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Hazret-i Muhammed (sav).*

- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı **anuñla** celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 17). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Hasan-ı Basri Hazretleri.*

- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve **anuñla** bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 17). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Kuru ekmek ve su.*

- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve **anuñla** rüzgārın giçürürdi Ekş̱er-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 13). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Güzel kokuyla.*

- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı **anuñla** baġladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 17). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Para.*

- ḫalās **anuñla** bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 17). [anuñla,]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin **anuñla** taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 17). [anuñla,]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin **anuñla** berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 18). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Tevekkül.*

- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini **anuñla** ziyāde bulurdı ve sülūk-ı maḳāmatda teveccühini **anuñla** gökçek görürdi Tevekkülini arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 11). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Allah'a yönelişiyle.*

- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup **anuñla** işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān oḳurdı tā aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 3). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II İmam Şafii'nin bir günde ezberlediği cüz ile.*

- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 13). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II İmam Ebu Yusuf.*

- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a ilṭifāt itmezdi ve **anuñla** bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi fażlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḥrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 1). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Sürekli açık olan rızık kapısı; ilim.*

- iḥtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve **anuñla** erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālisden şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 3). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Mütmain olan nefisle.*

- olur ammā ṣaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup aldanma hemīn **anuñla** saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭmaʿinne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Üç şeyle.*

- bile Ve naḳl olınur ki eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā anuñla cemīʿ murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 6). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Nefsinin verdiği kibirle.*

- ʿameline maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup **anuñla** mesrūr ola andan kendüye bir daʿvā-yı enāniyyet gele ve ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 13). [anuñla,]*

anuñla: *Onunla. II Allah.*

- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı **anuñla** celīs idi ve vaṣl-ı cenāb-ı ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 17). [anuñla,]*
- āşinālıḳda ve çeşmi **anuñla** rūşenālıḳda ola Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 11). [anuñla,]*
- dil sarāyını Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi ve her dem göñül evinde **anuñla** ṣoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 17). [anuñla,]*

- Allāh'adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle aña ʿişyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi **anuñla** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 18). [anuñla,]*
- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ bu'di-y-ile mu'aẕẕeb olur ne **anuñla** ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 8). [anuñla,]*

ʿār: *Utanılacak şey, ayıp.*
- leẕẕetini ẕillet bilüp aʿvānını ʿavān ve evlādını dedān ve ʿavratını **ʿār** ve dinārını nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 15). [ʿār,]*

ara: *Bulmaya çalışmak.*
- içün duʿā isteyenler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp **aradılar** Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 4). [aradılar, -dı, -lar]*
- ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi **aramazam** didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 18). [aramazam, -maz, -a, -m]*
- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı **araram** bulımazam ḳanda idügin **araram** bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 4). [araram, -r, -am]*
- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi **arar** yürür Dirler ki sālik kendüden naẓarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 7). [arar, -r]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı **ararsın** Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 1). [ararsın, -r, -sın]*
- tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup tevbesine sebeb oldı kendü dünyā **ararken** baḫtı müsāʿid olup nā-gāh āḫıratı buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki ḫaberi yoġ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 1). [ararken, -r, -ken]*
- gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger **arasañ** her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 2). [arasañ, -ṣa, -ñ]*
- arayalum dirler gāh Cānan bizümledür biz cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 1). [arayalum, -y, -a, -lum]*
- anda ol ḳadar cenneti görür eger āḫıratda ḫālüñ bilmek isterseñ dünyāda nefsüñi **arayup** görmek gereksin Allāh içün nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 10). [arayup, -y, -up]*
- Allāh içün 'ibādet ṣanmaḳ olmaz ammā eger şöyle ki nefsüñi tamām **arayup** bulasın bir niçe yirlerde rıżā-yı Haḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın hemīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 13). [arayup, -y, -up]*
- başasın hemīn ḳılıcuñı 'arşda asasın 'acebdür ki ṭaşradan kendüne düşmān **ararsın** nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu düşmānuñ yoḳdur ammā n'ideyin ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 11). [ararsın, -r, -sın]*

- ṭut naẓarı ve eger düşmān ararsañ andan ayırma başri eger sen şöyle ki nefsüñ tamām **arayasın** dostuñ ve düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 16). [arayasın, -y, -a, -sın]*
- içinden **arayup** göre şol günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muşırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 17). [arayup, -y, -up]*

ara: *İç, orta.*
- işleyen Ḥaḳḳ olur ve bu ḳuvāyı ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ olur dervīşüñ **arada** hiç nesnesi olmaz hemīn kendü kendüliginden fenā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 15). [arada, -da]*
- ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler **arada** ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 6). [arada, -da]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb **arada** nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi **arada** ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 4). [arada, -da]*
- görür ki ḥażret-i Risālet'üñ ʿaleyhi's-selām ṭurmış mübārek sükūklarını divşürür bir yire cemiʿisini cemʿ eyleyüp bir birine żamm ider **aralarında** tertīb virüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 18). [aralarında, -ları, -(n)da]*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabeş dikenler **arasında** çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 9). [arasında, -sı, -n, -da]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i keşretde bir şuʻle olur vaḥdet daḫı odur keşret daḫı ol Kimdür olan **arada** ʻillet ü maʻlūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [arada, -da]*

ara: *(Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn.*
- ism ile müsemmā **arasında** münāsebet ü irtibāṭ olur Şeyḫ Ebū Hāzem buyurduġı gibi kimsene anda tamām ḥużūr bulmaz ve hiç bir kişi anda her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 17). [arasında, -sı, -n, -da]*
- ilāhī vücūda gelüp manẓūr-ı enām ola ve niçe seferler itmek gerek ʿanāṣır-ı mevālid **arasında** ki sarāy-ı ṣūretde bir anuñ miṣli maẓhar-ı pādişāhī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 18). [arasında, -sı, -n, -da]*
- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben **arada** Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [arada, -da]*
- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i **arasında** āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 16). [arasında, -sı, -n, -da]*
- iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç **aralarında** ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 18). [aralarında, -ları, -(n)da]*
- ʿādiyesi ẓāhirdür ve belā-yı vebādan iḫtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz ki her kişiye yitişe belki emzice **arasında** ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 14). [arasında, -sı, -n, -da]*

- Şāfiʿī'ye taḳlīd eyleye ḳan almaġla ābdest şınmamaḳda her birinde bir şunuñ gibi āsān ḳavli ola cümlesinden **arada** bir meẕheb peydā ḳıla her kim böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 8). [arada, -da]*
- ki aña keṣret ziyān virmez ve bir keṣretdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür keṣret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ **arasında** ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 10). [arasında, -(s)ı, -(n)da]*
- ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek ki ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh'uñ dergāhından ne inʿamlar olur ki bu niʿmet **aralarında** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 6). [aralarında, -lar, -ı, -n, -da]*
- ḫıdmetkārı **arasında** bulınur her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce aña aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca aña tuġyān virmeye bu aña riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 9). [arasında, -sı, -n, -da]*
- evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẕariyyātda daḫı iʿtimād-ı ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẕār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur **Araya** söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 10). [araya, -y, -a]*
- ṭāyife ile dāyim ṣoḥbeti olur ve bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti olur **aralarında** ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 16). [aralarında, -ları, -n, -da]*
- kimisi bir ġūl-i beyābān ṣūretinde gelür her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ **arasında** bu ḳalur kimisi bir yandan ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 16). [arasında, -sı, -n, -da]*

ara: *Ara, iç, yakın yer, çevre.*
- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye **arasında** giderdi ve illā eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 5). [arasında, -sı, -n, -da]*

ara: *Mahal, mevki, mekan, yer.*
- Bu **aralarda** bir ʿazīz var ki otuz yıldur bir gūrı beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin boynına salmış oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 11). [aralarda, -lar, -da]*

ara: *Bir insan topluluğunun içi.*
- arasında muḳaddem ve zühhād **arasında** muʿaẓẓam idi ʿĀriflerüñ murtażāsı ve ʿāṣıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 9). [arasında, -(s)ı, -(n)da]*
- Her kim ki göñülden Peyġambar'ı taʿẓīm ider elbette evlādını daḫı tekrīm ider Şol ki meşhūrdur ḫalḳ **arasında** söylenür Meẕheb-i ehl-i beyt meẕheb-i ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 18). [arasında, -(s)ı, -(n)da]*
- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh **arasında** bu nevʿ ḫāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 14). [arasında, -sı, -n, -da]*
- ḳanḳısıdur ve **aralarında** ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [aralarında, -ları, -(n)da]*

- ve'l-ḥāl gerek ṣūfī müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl gerek Fi'l-cümle Ḥabīb-i ʿAcemī meşāyıḫ **arasında** muʿteber ululardan idi ve zamānında tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 4). [arasında, -sı, -n, -da]*
- üzerinedür ve cibillet-i şınf-ı ünsā ḳuṣūr-ı ʿirfān üzerinedür ammā **aralarında** ünsālar olur kim niçe kümmel-i ricāl merātibini ḳoyup geçmişlerdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 7). [aralarında, -ları, -(n)da]*
- meşāyıḫ **arasında** añılup ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki tezkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 11). [arasında, -sı, -n, -da]*
- Ehlu'llāh **arasında** muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i misāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 17). [arasında, -sı, -n, -da]*
- **arasında** çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣuṣ bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 3). [arasında, -sı, -n, -da]*
- **arasında** bu ġāyet ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 19). [arasında, -sı, -n, -da]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ **arasında** maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 10). [arasında, -sı, -n, -da]*
- Āḫar meşāyıḫ **arasında** muşār ileyhi bi'l-benān ve cemīʿisinüñ yanında ʿazīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı Ve Bişr-i Ḥāfī anuñ içün dirler ki dāyim yollarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 7). [arasında, -sı, -n, -da]*
- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mışrī meşāyıḫ **arasında** muḳarreb idi ve fażlı cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer idi Mükāşefātı nā-maḥdūd idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 7). [arasında, -sı, -n, -da]*
- nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh **arasında** meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde mezkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 10). [arasında, -sı, -n, -da]*
- melāyike-i ʿizam yüzlerin sürerlerdi Şeyḫ Cüneyd ḥażretlerinden menḳūldür ki Bāyezīd bizüm **aramuzda** Cebrāyil gibidür melāyike arasında dirdi ve hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 16). [aramuzda, -muz, -da]*
- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd **arasında** bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istiġrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẓ ġarīb olmaz şol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 11). [arasında, -(s)ı, -(n)da]*
- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫayli taşnīfi vardı ki ḫalḳ **arasında** meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i tezkirede mezkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 12). [arasında, -(s)ı, -(n)da]*
- getürür ʿabes mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh **arasında** bunuñ gibi nesnelerde ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl muḥaḳḳıḳa muḫālefet yoḳtur her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 9). [arasında, -sı, -n, -da]*
- kişinüñ ḳudreti olmaz nādir olur ammā ehlu'llāh **arasında** eksik degüldür böyle daḫı bulınur erbāb-ı ḳulūbdan kerāmāt müstaʿceb olmaz ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 7). [arasında, -sı, -n, -da]*
- yolında bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez ve dervīşler **arasında** bu ḳadar nesne ʿayıb şayılmaz İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşārebinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 11). [arasında, -sı, -n, -da]*

- Rivāyet olınur ki tevekkülde bir ḥāle varmışdı ki Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk cenginde bile bulındılar ṣufūf-ı müslimīn **arasında** ġazā niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 12). [arasında, -sı, -n, -da]*
- niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar **arasında** yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 16). [arasında, -sı, -n, -da]*
- ki söylemezseñ żarar ola Fi'l-cümle Şefīḳ-i Belḫī zamānında ġāyet muʿteberlerden ve meşāyıḫ **arasında** fażlı muḳarrerlerden idi Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 8). [arasında, -sı, -n, -da]*
- fikr-i sāmīsi var idi uṣūl-i dīni ümmet **arasında** ol iḥyā eylemişdi ve kelime-i İslāmı 'ālemde ol i'lā eylemişdi Ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 17). [arasında, -(s)ı, -(n)da]*
- bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir **arasında** nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın **arasında** daḫı eyle muʿteber idi ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 9). [arasında, -sı, -n, -da]*
- evvel ẓāhiri düzmeyince çāra yoḳdur bāṭın düzilmez Ẓāhir evinüñ ʿulemā-yı şerīʿat ḳapucıları olurlar **aralarından** bir niçesi içlerinden ululları olurlar her kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 2). [aralarından, -lar, -ı, -n, -dan]*
- iderse mübtedaʿ olur bir meẕheb-i bāṭılī muḫteraʿ olur merdūd olur ehl-i sünnet **arasında** ve maṭrūd olur ümmet-i Muḥammed ortasında Her kim İmām-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 10). [arasında, -sı, -n, -da]*
- meẕkūrdur Nite ki ʿulemā-yı ẓāhīr **arasında** imām u muḳtedā olmışdı hem çunān erbāb-ı ḳulūb ḳatında daḫı maḳbūl ü murtażā olmışdı Ferāset ü zekāvetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 11). [arasında, -sı, -n, -da]*
- **arasında** fetāvası meẕkūrdur Ẓāhirde ve bāṭında kāmillerdendür ve her işde ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 11). [arasında, -sı, -n, -da]*
- istifrāġ idermiş bunuñ gibiye taṣvīr-i miṣāl dirler ve bunuñ gibiye mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler ehlu'llāh **arasında** çoḳ bulınur ve bunuñ menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 10). [arasında, -sı, -n, -da]*
- .mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ **arasında** nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 10). [arasında, -sı, -n, -da]*
- egerçi ḫalḳ **arasında** daḫı memzūc olurlar ammā anlaruñ ekṣeri Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaşarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde fużelātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 7). [arasında, -(s)ı, -(n)da]*
- anı yevm-i maḥşerde zühhād **arasında** muḳaddem ve ʿubbād ortasında muʿaẓẓam eyleyüp her nefesde enfās-ı dürerbārınuñ berekātını yevm-i ḳıyāmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 1). [arasında, -(s)ı, -(n)da]*
- erbāb-ı ḳulūb **arasında** alāmet böyle ḳomışlar ki eger ol mu'āmelede dīne ḫalel gelmez ola ve şer'-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fi'l müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 1). [arasında, -sı, -n, -da]*
- 'uşşāḳ **arasında** hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki hevā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi'l-külliye 'abeṣ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 13). [arasında, -sı, -n, -da]*
- **arasında** bir ḫvār olur ḳalur belī ḫidmetkārlarda ḫvārlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her

kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫvārlıġı bilinür ḫidmetkār olur ki anuñ taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 5). [arasında, -sı, -n, -da]*

- noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve şol ortalarında muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı **aralarında** niçe uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 2). [aralarında, -ları, -(n)da]*

ara: *Evre, safha, merhale.*

- gücenmesi nefsi rıżāsı-içün olmaz Ādem girçek dervīş olıcaḳ bu **aralardan** geçer kişi Allāh-ile olıcaḳ bu iʿtibārātı yabana atar Ādem oġlın bu mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 15). [aralardan, -lar, -dan]*

ara yirde: *Ara yerde; arada.*

- **ara yirde** müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu'llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 9). [ara yirde,]*

arada: *Orada.*

- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẕar iderseñ ol **aradadur** ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 3). [aradadur, -dur]*

arada: *Ortada, meydanda.*

- ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç **arada** gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 5). [arada,]*

arada: *Ortada.*

- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīṯ-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı **arada** ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 8). [arada,]*

aradan: *Aradan, ortadan.*

- olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı **aradan** tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 16). [aradan, -dan]*

aradan gidermek gerek: *Aradan çıkarmalı, ortadan kaldırmalı.*

- ferdāniyyetdür Yaʿnī esbābı **aradan gidermek gerek** cemīʿ ḫayr u şer ne ise andan bilmek gerek bunuñ ʿalāmeti oldur ki hīç kimseyi medḥ ü ẕemm idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 17). [aradan gidermek gerek,]*

aradan götürmek gerek: *Aradan çıkarmalı.*

- itmekdedür ve hemīn hüner-i ʿibādeti anuñ ḥażreti-y-içün ḫāṣ itmekdedür aġyārı **aradan götürmek gerek** ki göñül evi pāk ola ve rūḥ āyinesine cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 14). [aradan götürmek gerek,]*

ʿ**arafāt:** *Hacıların kurban bayramı arifesinde hac gereği olarak toplanıp vakfeye durmaları.*

- yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿ**arafāta** iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 17). [ʿarafāta, -a]*

ʿ**arafāt mevsimine:** *Hacıların kurban bayramı arifesinde hac gereği olarak toplanıp vakfeye durdukları zaman.*

- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz bundan yaña naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu'llāh seni ḥacca iledeyem ʿ**arafāt mevsimine** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 16). [ʿarafāt mevsimine, -i, -n, -e-n, -e]*

aralarında: *İçlerinde.*

- ḳanḳısıdur ve **aralarında** ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [aralarında,]*

aralıḳda: *Bir şeyin kesilmesiyle yeniden başlaması arasında geçen zaman fâsılası, zaman içinde verilen fâsıla.*

- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol **aralıḳda** fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 3). [aralıḳda,]*
- ʻuṣṣāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki hevā-yı nefse yiler ammā **aralıḳda** ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi'l-külliye ʻabeş olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 14). [aralıḳda,]*

aran: *Arama işine konu olmak.*

- ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger şöyle ki bunuñ ḫāricde miṣāli **aranur** kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 8). [aranur, -ur]*

ʿ**araṣāt ehline:** *Mahşer günü toplanacak kişiler.*

- görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az ṣemenle nihāyetsüz aṣı eyledüñ Eger ol āhuñ ṣevābı ʿ**araṣāt ehline** ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 4). [ʿaraṣāt ehline, -i, -n, -e-n, -e]*

arasında: *İçinde.*

.- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi vardur ve fuḳarā **arasında** anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 8). [arasında,]*

- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ **arasında** meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 9). [arasında,]*
- zemīn-i gülzārı içinde bir anuñ gibi lāle-i maʿrifet belüre ve yıllarla ṣeyf faṣlı ʿāleme żayf olmaḳ gerek ki nāgāh berg ü bār **arasında** bir anuñ miṣli ṣemere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 6). [arasında,]*

• hidāyeti-y-ile hem dīnini iḥyā itdi hem dünyāsını hem evvelāsını gökcek itdi hem ʿuḳbāsını Tā ḳıyāmete degin nāmı ümmet **arasında** ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 16). [arasında,]*

arasında: *Esnasında.*

• olurdı ve germiyyeti **arasında** Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki bizden belürür senüñ cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 11). [arasında,]*

• er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng **arasında** Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüp ġāyet ḳaḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 13). [arasında,]*

• hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki tā her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı **arasında** Rabb'i ḳullıġını bile ide şöyle şanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 2). [arasında,]*

• riḳḳiyyet **arasında** ʿibādetle kemāli artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 5). [arasında,]*

araya düşdükçe: *Konusu açılmak, bahsedilmek.*

• ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir baḥsdür ki nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur ve bir mesʾeledür ki **araya düşdükçe** her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 10). [araya düşdükçe, -dükçe]*

araya şalmışdur: *Ortaya atmak; söylemek, ileri sürmek.*

• ṭayanduḳları Allāh'uñ maġfiretünedür ve ziyāde iʿtimādları ʿumum raḥmetinedür ammā bu şeyṭānuñ mekridür ki **araya şalmışdur** bunuñla cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 12). [araya şalmışdur, -mış, -dur]*

ārāyiş: *Zinet, süs.*

• n'idersin Eyitdi ki Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet ṭura envāʿ **ārāyişle** bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi göre tām şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 17). [ārāyişle, -le]*

ārāyiş itmiş: *Süslemek.*

• eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini **ārāyiş itmiş** ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 12). [ārāyiş itmiş, -miş]*

arayup ṭura: *Bulmaya çalışmak, araştırmak.*

• gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini **arayup ṭura** Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 14). [arayup ṭura, -a]*

ʿ**araż:** *Alamet, belirti, işaret.*

• göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿ**araz** olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 6). [ʿaraz,]*

aʿrāż: *Maddî âleme âit şeyler, mal mülk, dünyâlık.*

- maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve ancaḳ bunı gözedüp ʿibādet ider cemīʿ **aʿrāżdan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 4). [aʿrāżdan, -dan]*

ard: *Art, geri, arka.*

- Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb **ardından** ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 3). [ardından, -ı, -n, -da]*
- rāyiçlerinde ʿārifler olur kim hezār ʿarifler maḳāmātını **ardlarında** bıraḳmışlardur Cümlesinden birisi ve aralarından bir ulusı Rābiʿa'dur ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 9). [ardlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ **ardında** ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 11). [ardında, -ı, -(n)da]*
- **ardında** idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin ṣoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 9). [ardında, -ı, -(n)da]*
- maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti ṣaġ yanında ve cehennemi sol cānibinde ṣırāṭı ayaġı altında ve melīkü'l-mevt **ardında** mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 14). [ardında, -ı, -(n)da]*
- dilerse ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse vire **ardı-y-ıla** göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [ardı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

ardınca: *Arkasından, arkası sıra, peşinden.*

- ḥüsn-i recā gele anuñ **ardınca** ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 1). [ardınca,]*

ardınca: *Arkasında, peşinde.*

- inanınca 'āḳıl oldur kim dāyim nefsi **ardıncadur** her vaḳt tefaḳḳudındadur ki ol nicedür cehd eyler ki yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn ki nefsini bilür Rabb' ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 3). [ardıncadur, -dur]*

ardınca olur: *Hevesinde, sevdasında, peşinde, azminde olmak.*

- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ **ardınca olur** ve her kim ki anuñ ẕāt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki andan ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 11). [ardınca olur, -ur]*
- arturmaḳ **ardınca olur** dürişür anuñ ucından ekser-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli anda olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 11). [ardınca olur, -ur]*

ardınca uyup yürimez: *Peşine düşmek (veya gitmek), bir isteğin gerçekleşmesini sağlamaya çalışmak.*

- ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli **ardınca uyup yürimez** belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 18). [ardınca uyup yürimez, -mez]*

ardından irdi: *Arkasından yetişmek.*

- Rivāyet olınur ki Mālik bir gün ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı Giderken şehrüñ ṣu başısı hengāmesi-y-ile **ardından irdi** Yoldan git diyü bunı sürdiler bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 8). [ardından irdi, -di]*

ardlarında bıraḳmışlardur: *Gerilerinde bırakmak.*

- rāyiçlerinde ʿārifler olur kim hezār ʿarifler maḳāmātını **ardlarında bıraḳmışlardur** Cümlesinden birisi ve aralarından bir ulusı Rābiʿa'dur ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 10). [ardlarında bıraḳmışlardur, -mış, -lar, -dur]*

arduma uy: *Arkasına düşmek (veya takılmak); birini gözden ayırmayarak arkasından gitmek.*

- Eyitdi Gel hele sen benüm **arduma uy** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 19). [arduma uy,]*

arduña at: *Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.*

- **arduña at** ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 9). [arduña at,]*

ʿarefāt: *Hacıların kurban bayramı arifesinde hac gereği olarak toplanıp vakfeye durmaları.*

- recā ve anda saʿy itmek birinden birine iltecā olur anuñ ʿ**arefātı** pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 9). [ʿarefātı, -ı]*

ʿārif: *İrfan sahibi, mânevî tecrübeyle mârifet ve hakikat mertebesine ulaşan sûfî.*

- arasında muḳaddem ve zühhād arasında muʿaẕẓam idi **'Āriflerüñ** murtażāsı ve ʿāşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 9). ['āriflerüñ, -ler, -üñ]*
- rāyiçlerinde ʿ**ārifler** olur kim hezār ʿarifler maḳāmātını ardlarında bıraḳmışlardur Cümlesinden birisi ve aralarından bir ulusı Rābiʿa'dur ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 9). [ʿārifler, -ler]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿ**ārif** gerek idi ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [ʿārif,]*
- binā ḳılup fārig otura belki ol ʿ**ārifdür** şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 3). [ʿārifdür, -dür]*

- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli terk olur nite ki ekṣer-i nāsuñ tevḥīdleri ʿ**ārifler** ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 8). [ʿārifler, -ler]*
- maʿrifet aña berāber olmaz ol sebebdendür ki Allāh'a ʿālim dinilür **ʿārif** dinilmez ammā şöyle bilmek gerek bu ʿilm şol ʿilmdür ki maʿrifetden şoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 17). [ʿārif,]*
- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol müteşābihātdur ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿ**ārifde** elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 18). [ʿārifde, -de]*
- żāyiʿ şayılmaz ammā şol ṣemerāt-ı ḳulūb ki **ʿāriflere** müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden maʿlūm oldur kim her kim ki menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 15). [ʿāriflere, -ler, -e]*
- belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿ**ārifler** ḳatında ʿışyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 15). [ʿārifler, -ler]*
- niçe ʿ**ārif** olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 3). [ʿārif,]*

ʿ**ārif olan:** *Allah'ın sırları kendisine açılmış irfan sahibi kimse.*
- ṭabīb olan eyle şanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿ**ārif olan** bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 9). [ʿārif olan,]*
- belā bir belādur ki bunda ne leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur **ʿārif olan** bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 14). [ʿārif olan,]*
- maʿrifeti ehl-i maʿrifet maḳāmından geçmiş ola ve illā dervīşlik ibtidāsında maʿrifet ḥāli yig olur ʿilmden zīrā **ʿārif olan** ḥālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 2). [ʿārif olan,]*
- maʿiyyetdür ki lisān-ı keṣretden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿ**ārif olan** naẕarında andan ġayri kimi görür Yā anuñla biledür yā degüldür dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 13). [ʿārif olan,]*

ʿ**ārif olanlar:** *Allah'ın sırları kendisine açılmış irfan sahibi kimse.*
- ceẕbe-i ʿışḳ ile çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister zarūrī ṭāʿati bu yoldan ider Ammā ʿ**ārif olanlar** böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 16). [ʿārif olanlar, -lar]*

ʿ**ārif olanlaruñ:** *Allah'ın sırları kendisine açılmış irfan sahibi kimse.*
- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿ**ārif olanlaruñ** zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 10). [ʿārif olanlaruñ, --an-lar-ın-lar, -uñ]*

ʿārif olanuñ: *Allah'ın sırları kendisine açılmış irfan sahibi kimse.*
- ʿĀlim olanuñ ḥāli efżal olur **ʿārif olanuñ** ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür maʿāṣī-y-ile bulına Yaʿnī aña işāret ider ki ʿilm makāmı ʿalā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 15). [ʿārif olanuñ, -uñ]*

ʿārif olur: *Allah'ın sırları kendisine açılmış irfan sahibi kimse olmak.*

- Dervîş mi olur ol ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya ve ʿ**ārif** mi **olur** ol ki şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 1). [ʿārif olur, -(u)r-ur]*
- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki **'ārif olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 6). ['ārif olur, -ur]*

ʿārif-i ʿāṣık: *Aşığın irfan sahibi olanı.*

- ı ṭāriḳat-ı Muṣṭafaviyye ʿālim-i ʿāmil fāżıl-ı kāmil mīve-i dil-i evliyā güşe-i ciger-i enbiyā zeyn-i āl-i benī ve faḫr-ı evlād-ı ʿAlī ʿ**ārif-i** ʿ**āṣıḳ** Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 4). [ʿārif-i ʿāṣıḳ,]*

ʿārif-i cihān: *Dünyanın velisi.*

- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿ**ārif-i cihān** iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 5). [ʿārif-i cihān,]*

ʿārif-i ḥaḳīḳat: *Varlıkta Allah'ın tecellîsini gören ve her olanı Allah'tan bilen kimse.*

- ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd ve tevḥīdde tamām nihāyetine varmış idi ve mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idi ʿ**ārif-i ḥaḳīḳat** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 16). [ʿārif-i ḥaḳiḳat,]*

ārif-i mütedeyyin: *Dindar olan arif.*

- **ārif-i mütedeyyin** kerīmü'z-zāt ve faṣīḥü'l-kelimāt ḳuṭb-i eflāk Muḥammed bin Semmāk evlāhu'llāhu mā yatammanāhu ve ballaġahu ilā ġāyet munāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 3). [ārif-i mütedeyyin,]*

'ārif-i nüket ü laṭāyif olmaz: *Hoş ve ince mânâlı sözleri anlayan, bilen (kişi) olmak.*

- nice gerekse göñle müyesser olmaz her mü'min-i müsāb olan muṣīb-i esrār-ı ma'ārif olmaz ve her ḥāmil-i kitāb olan **'ārif-i nüket ü laṭāyif olmaz** her rūz āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 2). ['ārif-i nüket ü laṭāyif olmaz, -maz]*

ʿārif-i ṣamedānī: *Samed olan Allah'ın arifi.*

- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Vāsiʿ rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol muḥaḳḳıḳ-ı Rabbānī ve ʿ**ārif-i ṣamedānī** muḳaddem-i zühhād ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 2). [ʿārif-i ṣamedānī,]*

ʿārif-i ṭarīḳat: *Tarikatda irfan sahibi olan (kimse).*

- ve ol ʿ**ārif-i ṭarīḳat** ḥāvī-i ʿilm ü taḳvā cāmi-i zühd ü fetvā ol merd-i Ḫudāyī İmām Dāvud-ı Tāʿi ʿannese'llahu rūḥahu laṭāyifa esrārıhu ve afāża ʿalā'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 3). [ʿārif-i ṭarīḳat,]*

ʿ**ārif-i zamān:** *Devrin irfan sahibi.*

- muḳtedā-yı ḫāṣ u ʿām ol ʿ**ārif-i zamān** ʿālim ve ṣūfī ol imām-ı cihān Ebū Ḥanīfe-i Kūfī ṣakarall'āhu taʿālā masāʿīhi fi'd-dīn ve aʿlā derecātihi fī aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 7). [ʿārif-i zamān,]*

ʿ**ārif-i zamāne:** *Devrin arifi.*

- Menāḳıb-ı Ḥātem-i Aṣṣam ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi ṣol ʿ**ārif-i zamāne** ve ʿābid-i yegāne muʿriż-ı dünyā muḳbil-i ʿuḳbā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 2). [ʿārif-i zamāne,]*

ʿ**ārifīn:** *Arifler, irfan sahibi kimseler, veliler.*

- dōstı Ẕū'n-Nūn gelür anuñ istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿ**ārifīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 12). [ʿārifīn,]*

arın: *Arınmak, temizlenmek.*

- gelür ve hem fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup **arınur** şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 13). [arınur, -ur]*
- bulmaz bir altunı eridip ṣızdırmayınca mümkin degül **arınmaz** Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki Rabb'i-y-ile edebini gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 13). [arınmaz, -maz]*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a'mālini düzeltmek gerek ve sa'y eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı **arına** ve her fi'li *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 14). [arına, -a]*

arıt: *Temizlemek, kirliliğini gidermek. II Saflığını, temizliğini bozan şeylerden sıyrılmak, saf duruma gelmek.*

- bunda aḫlāḳını tamām **arıtmışdur** her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 9). [arıtmışdur, -mış, -dur]*

arıtmaḳ: *Temizlemek, kirliliğini gidermek. II Saf ve temiz hale getirmek.*

- mıḳdārı kederi olur ve evvelki mertebenüñ ṣoñraġına nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini **arıtmaḳda** olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 16). [arıtmaḳda, -da]*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a'mālini düzeltmek gerek ve sa'y eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini **arıtmaḳ** gerek ki bāṭını daḫı arına ve her fi'li *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 14). [arıtmaḳ]*

arıtmaḳ gerek: *Temizlemeli, arındırmalı.*

- Allāh'dan ġayrini dilden **arıtmaḳ gerek** andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı it ve her ḳanḳı yola gitmek isterseñ aña git didi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 5). [arıtmaḳ gerek,]*

ʿ**ārıż:** *Sonradan ortaya çıkan.*

- bu ḥālet nefsüñ eyüliginden olmaz sū'-i mizāc olur eger cibillī olmayup ʿ**ārıżı** ise muḥtāc-ı ʿilāc olur insānuñ ḫilḳati bunuñ üzerinedür ki medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 13). [ʿārıżı, -ı]*

ʿ**ārıż ola:** *Görülmeye başlamak, gelip çatmak, musallat olmak.*

- cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿ**ārıż ola** eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 14). [ʿārıż ola, -a]*

arḳa: *Sırt.*

- tāziyāne **arḳasına** urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ eli kesildi Egerçi Mālik Ḥażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 9). [arḳasına, -sı, -n, -a]*

armaġān: *Hediye.*

- olınur ki Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerini vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler Ḥażret'de muʿāmeleñ nice oldı didiler Eyitdi Benden **armaġan** ṭaleb itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 8). [armaġan,]*
- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler ben eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne **armaġansuz** gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 10). [armaġansuz, -suz]*

arpa: *Arpa, buğdaygillerden bir bitki.*

- bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir **arpa** itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 5). [arpa ,]*
- eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve **arpa** itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki gönlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve gönlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 17). [arpa,]*
- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek **arpa** itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 8). [arpa,]*

ʿ**arṣa:** *Meydan, saha.*

- cennetüñ ve cehennemüñ ʿ**arṣaları** ḳonılmışdur ve bināları düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 17). [ʿarṣaları, -lar, -ı]*

arslan: *Afrika ve Batı Asya'da yaşayan, dört ayaklı, yırtıcı, çok kuvvetli, kedi cinsinden memeli hayvan.*

- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir **arslan** olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 14). [arslan,]*

‘arş: *Gökyüzü.*

- maʿrūf ve nehy-i münker ḳılur ve kendü ol me’mūra mümteşil ve menhīden müctenib olur ol kişi muttaṣıl olur **‘arşa** ve Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 14). [‘arşa, -a]*
- pes er- Raḥmān ‘alā arşīn istivā hükmi-y-ile ‘arşa mülḥaḳ olur Fi’l-cümle maḳṣūd oldur

kim ‘ālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi ‘ālimüñ yiri **‘arş** civārında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 18). [‘arş,]*

- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh **‘arş** gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 6). [‘arş,]*

ʿ**arş:** *Gök, gökyüzü.*

- en’ām gibidür belki ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿ**arş** tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh’uñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 7). [ʿarş,]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿ**arş** öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oġlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 9). [ʿarş,]*

ʿ**arş-ı ḥaḳḳ olur:** *Allah'ın huzuru, makamı olmak.*

- Eger Kaʿbe Allāh’un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü’l-ḥarām ise göñül ʿ**arş-ı Ḥaḳḳ olur** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 16). [arş-ı ḥaḳḳ olur, -(u)r-ur]*

ʿ**arş-ı mekīnde:** *Oturan yerleşen gökyüzü. II Arş-ı âlâ; göğün en yüksek tabakası, Allâh'ın katı.*

- ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır īmān ile gider İblīs’üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿ**arş-ı mekīnde** menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 16). [ʿarş-ı mekīnde, -de]*

art: *Artmak, çoğalmak, fazlalaşmak.*

- göñlinüñ cilāsı **arta** ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı **arta** Faḳīr olduġınca ḳalbi ḥużūr bula ve aç olduġınca içi nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 7). [arta, -a]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan ṣordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Ṣol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı **arta** ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 4). [arta, -a]*
- ʿiḳāb eyleyecek olursa ben ne diyeyüm Ādem böyle gerek ki kemāli **artduḳça** tenezzüli ziyāde ola ve fażīleti ziyāde olduḳça kendüye iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 7). [artduḳça, -duḳça]*
- **artar** çünki bu geçen muḳaddemāt maʿlūm oldı-y-sa ve bu ẕikr olınan mefhūm oldı-y-ısa baʿīd degüldür ki Bişr-i Ḥāfī aḫlāḳını tehẕīb itmekle niṣf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 1). [artar, -ar]*
- ziyāde olduḳça ḫāṭarı artuḳ olur ve taḳarrub **artduḳça** iḥtiyāṭı çoḳ olur Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerin rūz-ı ḥaşrda ümmet-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 1). [artduḳça, -duḳça]*

- şeyṭānuñ belāsını çeker elbetde bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti **artar** ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 9). [artar, -ar]*
- derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur ve ʿuzlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı **artar** ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 1). [artar, -(a)r]*
- ve ziyāde yemek īẕā virür ḥarāreti ziyāde olduḳça şevḳi **artar** ol sebebden ṣu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 3). [artar, -(a)r]*
- kemāli **artduḳca** noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki 'āṣıḳlara maḥbūbdan inḳıṭa' ḫavfı daḫı olur hīç bir 'āṣıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 11). [artduḳca, -duḳca]*
- göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i i'tiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette i'tiḳād lāzım olur ve ol ḫōd dīnde ma'rifete göre **artar** eksilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 10). [artar, -ar]*
- ḳuṣūrını gördükce kemāli **artar** ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle ma'rifet da'vāsını idüp ṭururbut ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 1). [artar, -ar]*
- ma'rifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda ne ḫayretler çeker ma'rifet ziyāde olduḳça bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli **artduḳca** ḫayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 2). [artduḳca, -dukca]*
- fikr eylemeye kim ni'metüñ şükri tevāżu' ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti **artar** turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde ni'meti **artar** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 16). [artar, -ar]*
- derūnında meskeneti artuḳ bulınduḳca ẓāhirde 'izzeti **artar** kendü ma'rifetini az gördükce ma'rifeti artuḳ olur ve kendü kemālini şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 17). [artar, -ar]*
- ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı **artar** ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 15). [artar, -ar]*
- riḳḳiyyet arasında ʿibādetle kemāli **artar** ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 5). [artar, -(a)r]*
- ḳadri **artmaz** anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululıġı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 15). [artmaz, -maz]*
- ziyāde olur ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol **artar** dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni baġlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 7). [artar, -ar]*

artar olur: *Artmak, çoğalmak.*

- beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı **artar olur** Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 7). [artar olur, -ur]*
- varmaz ebter olur da'vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı **artar olur** mümkinde iḫtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 3). [artar olur, -ar-ur]*

artar turur: *Artmaya, çoğalmaya devam eder.*

- fikr eylemeye kim ni‘metüñ şükri tevāżu‘ ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti **artar turur** göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde ni‘meti artar ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 16). [artar turur, -ur]*

artmaġ: *Artmak, çoğalmak, fazlalaşmak.*

- ma‘rifeti **artmaġla** olur bu degül ki hemīn bir ḳuru ‘ömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh’ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 3). [artmaġla, -la]*

artucuḳ: *Fazla, ziyade.*

- ḫāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir üslūbla gözetmek olmaz ve cemī‘sine terbiyeti bir yoldan itmek olmaz ādem olur ki yimegini **artucuḳ** virmekle teraḳḳī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 4). [artucuḳ,]*

artuġ: *Fazla, çok.*

- Ḳanḳısınuñ rūşenligi **artuġ** ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżā‘eti çoḳtur Pes dervīşlerden ba‘żı bu sözi Ebū *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 9). [artuġ,]*

artuġ ola: *Fazla olmak.*

- seyyi’ātını eküp ẕemm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki ol seyyi’ātuñ ‘iḳābından mesāvīsinüñ sevābı **artuġ ola** Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hiç *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 14). [artuġ ola, -a]*

artuġ olmaz: *Fazla olmak.*

- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ ma‘rifeti çoġ olmaz ve ‘ārif olanlaruñ zühdi igen **artuġ olmaz** murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 10). [artuġ olmaz, -maz]*
- dünyāsı bol olursa ‘ilmi ol ḳadar **artuġ olmaz** Hüner ehli az olur ki bay olur ve aġniyānuñ hünerleri ḳolay olur Çün dünyāya ‘ālem-i kevn ü fesād ad olur elbette *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 15). [artuġ olmaz, -maz]*

artuġ olur: *Fazla olmak.*

- mesūbātı çoġ olur ve anlarda olan ‘ibādetüñ ḳabūli **artuġ olur** Fi’l-cümle ittiṣāl-i rūḥāniyyetde ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ daḫli olur her kim ki buña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 17). [artuġ olur, -ur]*
- edāsını def‘ ider kendü alçaḳ dirildükce mertebesi ‘ālī olur ve kendüyiża‘īf gördükce menzilesi sāmī olur kendüde ḳuvvet görmedügince ḳuvveti **artuġ olur** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 8). [artuġ olur, -ur]*

artuḳ: *Fazla, ziyade.*

- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup **artuḳ** yeye sıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 9). [artuḳ,]*

- olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan **artuḳ** söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 10). [artuḳ,]*
- bunuñ ʿizzeti anuñ ʿizzetinden **artuḳdur** ḫilḳat-ı ʿālemden maḳṣūd insāndur ve yiri gögi binā itmekde ḥikmet bu bünyāndur maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 17). [artuḳdur, -dur]*
- mażbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde olduġınca dervīşlik yolında **artuḳ** yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var idi ve her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 13). [artuḳ,]*
- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı **artuḳ** ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 10). [artuḳ,]*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki recāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı **artuḳ** ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 12). [artuḳ,]*
- ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ şol mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi **artuḳ** gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 4). [artuḳ,]*
- çoḳ gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin **artuḳ** ṣaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 3). [artuḳ,]*
- kemāli artduḳca noḳṣānını **artuḳ** bilür ḫuṣūṣā ki 'āṣıḳlara maḥbūbdan inḳıṭa' ḫavfı daḫı olur hīç bir 'āṣıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 11). [artuḳ,]*
- ferāġat itdükçe ḫużūrını ve feraḥını **artuḳ** bulur emrini aña tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 15). [artuḳ,]*
- itmeyenüñ 'izzeti andan **artuḳ** gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [artuḳ,]*
- vaḳtında bizden **artuḳ** yerler görürüz İmdi anuñ gibi kişinüñ cemīʿ vaḳtında eyle yedügi neden bilindi cemīʿ ḫalvātda evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 11). [artuḳ,]*

artuḳ olmışdur: *Fazla olmak.*

- ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli **artuḳ olmışdur** ol sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfuñ tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 15). [artuḳ olmışdur, -mış, -dur]*

artuḳ olur: *Fazla olmak.*

- ziyāde olduḳça ḫāṭarı **artuḳ olur** ve taḳarrub artduḳça iḥtiyāṭı çoḳ olur Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerin rūz-ı ḥaşrda ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 1). [artuḳ olur, -ur]*
- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan **artuḳ olur** ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 2). [artuḳ olur, -ur]*

- cilā virmekde bu andan **artuḳ olur** ki bir ḥelāldeki lez̲z̲eti vardur terk eyleye mücerred nefsine īz̲ā itmek içün ḳomaya ki işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 1). [artuḳ olur, -ur]*
- maʿrifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda ne ḥayretler çeker maʿrifet ziyāde olduḳca bilmedügi **artuḳ olur** ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḥayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 2). [artuḳ olur, -ur]*
- derūnında meskeneti artuḳ bulınduḳca ẓāhirde ʿizzeti artar kendü maʿrifetini az gördükce maʿrifeti **artuḳ olur** ve kendü kemālini şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 18). [artuḳ olur, -ur]*
- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı **artuḳ olur** ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür ve mebdeʾni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 13). [artuḳ olur, -ur]*

artuḳ ṭutar: *Üstün tutmak; bir kimseye, bir şeye başkasından daha çok değer vermek.*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki ricāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı **artuḳ ṭutar** namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 12). [artuḳ ṭutar, -ar]*

artur: *Çoğaltmak, artırmak.*
- bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru taʿab olur eger bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup **arturursa** mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 18). [arturursa, -ur, -sa]*
- mis̲āli olur andaki derecāt bundaġı ḥasenāta muṭābıḳ olur ve andaki merātib bundaġı aʿmāle muvāfıḳ olur Her kişi bunda eyülügini **arturduġı-y-ıla** anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 14). [arturduġı-y-ıla, -duġ, -ı, -y, -ıla]*
- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini anuñla ziyāde bulurdı ve sülūk-ı maḳāmatda teveccühini anuñla gökçek görürdi Tevekkülini **arturduḳça** aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 12). [arturduḳça, -duḳça]*
- āḫıratda mertebesi dünyāda kendünüñ elindedür ol dārdaki ḫużūrı bu dārdaki taʿabbudındadur her bir lez̲z̲etden bunda geçdükçe anda bir derecesini **arturur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 2). [arturur, -ur]*
- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşvīş olmaz N'olur andan ki tevbeyi añduḳca fulān vaḳt idem diye ammā günāhını ṭurmayup **artura** ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 6). [artura, -a]*
- ḫālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī aña işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür şevḳini **arturur** ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 6). [arturur, -ur]*
- ḫıdmetkārı arasında bulınur her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce aña aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḫsānın **arturduḳca** aña tuġyān virmeye bu aña riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 10). [arturduḳca, -duḳca]*
- aña ne eyülükler ḳılur günden güne niʿmetini **arturur** ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā ṣol ḳul ki az niʿmetle aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 17). [arturur, -ur]*
- söylemek bize ḥayret **arturur** ol bir maʿnādur ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 17). [arturur, -ur]*

arturmaḳ: *Çoğaltmak, artırmak.*

- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini **arturmaḳ** ardınca olur ve her kim ki anuñ ẕāt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki andan ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 11). [arturmaḳ,]*
- **arturmaḳ** ardınca olur dürişür anuñ ucından ekser-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli anda olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 11). [arturmaḳ,]*

ʿārūfet: *?*

- bir ādemüñ ki ṭabīʿatında ʿulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī ʿazīmet olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda **ʿārūfeti** olur şöyle ki hīç bir meretebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [ʿārūfeti, -i]*

arż: *Yeryüzü. II Dünya hayatı.*

- diyüp **arż** dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẓīmüñ maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler ki aṣḥāb-ı ẓevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 9). [ʿarż,]*

arż: *Yeryüzü.*

- yaluñ ayaḳ yürürdi **Arż** Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẓardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 9). [arż,]*
- göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı **arż** ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 6). [ʿarż,]*
- olurlar biri Ḫıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı **arż** ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir ṣınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 17). [arż,]*
- maʿdūm maʿdūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı ʿademden görine her mirʿātdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh **arż** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 4). [arż,]*

ʿarż eyledi: *Sunmak, göstermek.*

- ʿarż eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 9). [ʿarż eyledi, -di]*

ʿarż ideler: *Bildirmek, söylemek, anlatmak.*

- iḫtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gittikçe ḫastalıġı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini **ʿarż ideler** bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 14). [ʿarż ideler, -e, -ler]*

ʿarż iderüz: *Bildirmek, söylemek, anlatmak.*

- ḳārūresini ṭabībe iletirüz marażınuñ keyfiyyetini aña **ʿarż iderüz** Eyitdi Subḥāna'llāh Allāh'uñ dōstı düşmāna yalvara tażarruʿ eyleyüp aña ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 1). [ʿarż iderüz, -er, -üz]*

ʿ**arż ḳıldılar:** *Arz etmek; sunmak.*

- işāretle baña ʿ**arż ḳıldılar** didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi ammā aña ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 17). [ʿarż ḳıldılar, -dı, -lar]*

ʿ**arż ḳıldılar:** *Bildirmek, söylemek, haberdar etmek.*

- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿ**arż ḳıldılar** Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 3). [ʿarż ḳıldılar, -dı, -lar]*

ʿ**arż olınmışdı:** *Gösterilmek.*

- duʿā itmiş-idi Ümmü'l-müslīmīn Ümmü Seleme'nüñ ḫānedānında ulalmışdı ve anuñ bir muʿteḳasından olmışdı Ṭoġıcaḳ ʿÖmer Ḥażretine ʿ**arż olınmışdı** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 14). [ʿarż olınmışdı, -mış, -dı*

ʻarż olınurdı: *Gösterilmek*

- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görürdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e **ʻarż olınurdı** ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 10). [ʻarż olınurdı, -ur, -dı]*

arż olur: *Toprak olmak.*

- göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi **arż olur** her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı arż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 5). [ʿarż olur, -(u)r-ur]*

arż u semāsı: *Yer ve gök.*

- daḫı içinde **arż u semāsı** olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 13). [arż u semāsı, -sı]*

ārzū: *İstek, heves.*

- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla eline gire ve bu dārda biraz **ārzūdan** geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 16). [ārzūdan, -dan]*
- her bir **ārzūyı** bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 3). [ārzūyı, -y, -ı]*
- añmamaḳ gerek ve nefsine uyan cennet **ārzūsından** geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ muḳābili ve żıddı olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 7). [ārzūsından, -sı, -n, -dan]*

ārzū ider: *Arzu etmek; istek duymak, istemek.*

- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa **ārzū ider** ki nā-gāh bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 4). [ārzū ider, -er]*

ʿ**aṣā:** *Baston.*

- Mālik nāʿleynini ve ʿ**aṣāsını** aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 1). [ʿaṣāsını, -sı, -n, -ı]*
- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿ**aṣāya** ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz bundan yaña naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu'llāh seni ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 15). [ʿaṣāya, -y, -a]*

ʿ**asā:** *Umulur ki.*

- ʿasā'llāhu en yetūbe ʿaleyhim inna'llāhe ġafūrun raḥīmun ʿ**asā** Allāh'dan vācib yirinedür dirdi Rivāyet olınur ki ḳaçan Mekke'de vefāt itmelü oldu iki ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 17). [ʿasā,]*

aṣam: *Sağır.*

- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve **aṣam** ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 12). [aṣam,]*

aṣamm u ebkem: *Sağır ve dilsiz.*

- eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir **aṣamm u ebkem** idi Aḫlāḳı raḥmānī ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 4). [aṣamm u ebkem,]*

āsān: *Kolay.*

- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ **āsānına** uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [āsānına, -ı, -n, -a]*
- vara her müctehidden bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir **āsān** meẕheb düze Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 11). [āsān,]*
- irādet getüre ıraḳ ṭarīḳde olan **āsān** yolları ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 3). [āsān,]*
- müntehī gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı taẕarruʿ idüp Biraz daḫı **āsān** söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 14). [āsān,]*
- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında **āsāndur** andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 16). [āsāndur, -dur]*
- Şāfiʿī'ye taḳlīd eyleye ḳan almaġla ābdest şınmamaḳda her birinde bir şunuñ gibi **āsān** ḳavli ola cümlesinden arada bir meẕheb peydā ḳıla her kim böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 8). [āsān,]*

āsān olur: *Kolay olmak.*

- ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi **āsān olur** ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 17). [āsān olur, -ur]*

- bulınması **āsān olur** ammā şol dervīş ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 3). [āsān olur, -ur]*
- eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı **āsān olur** ammā şol kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 13). [āsān olur, -ur]*
- hemīn ol aḥādīs̱üñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña **āsān olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 4). [āsān olur, -ur]*
- ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç arada gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek ki iş **āsān olur** göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 6). [āsān olur, -ur]*
- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola iş **āsān olur** degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿişyān olur ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 14). [āsān olur, -ur]*

āsār: *İzler, belirtiler.*
- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ **āsārı** andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 1). [āsārı,]*
- yanında ola ve şimdiden ṣoñra ekl u şurbum anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳiʿ hem didüginleyin oldı o gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ **āṣ̱ārı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 6). [āṣ̱ārı, -ı]*
- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʿavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti **āsārından** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [āsārından, -ı, -n, -dan]*

āsār: *Tesirler, etkiler.*
- ki ṣayılmaz ve şol ḳadar **āṣ̱ārını** gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne ṣıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve anlaruñ fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 15). [āṣ̱ārını, -ı, -n, -ı]*

āsār: *Eserler. II Hz Muhammed'in sünnet ve hadisleri.*
- ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle ki anuñ **āṣ̱ārında** tamām taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 3). [āṣ̱ārında, -ı, -n, -da]*

āsār-ı ḥasene: *Güzel belirtiler, alametler.*
- **āṣ̱ār-ı ḥasene** görürüz hemīn biz Üveys'den anı bilürüz ki giceler irteye degin uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 7). [āṣ̱ār-ı ḥasene,]*

āsār-ı ḳudretidür: *(Allah'ın) gücünün eserleri.*
- ve çün cemīʿ aʿzā anuñ **āsār-ı ḳudretidür** ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 1). [āsār-ı ḳudretidür, -i, -dür]*

aṣfiyā: *Peygambere vâris olup, onun meslek ve gayelerini ihyaya ve tatbike çalışan muhakkik zatlar.*

- yabanda ʿibādetle Mescid-i Aḳṣā'da ʿibādet bir mi olur Bunca **aṣfiyānuñ** ervāḥı aña müteʿalliḳ olup ṭurur ve bir niçe enbiyā-yı mürselīn anı ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 3). [aṣfiyānuñ, -nuñ]*

aṣġar: *Daha küçük.*

- şeyṭāna mücādele daḫı bundan **aṣġar** ṣayılur ādemüñ büyük 'adūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 7). [aṣgar,]*

aṣḥāb: *Sahabeler.*

- salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem **aṣḥābı** gördi meger anlar daḫı ḳażā vü ḳader baḥsini iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 7). [aṣḥābı, -ı]*
- te'vīl idüp ʿaḳlına uya cemīʿ **aṣḥāb** Ḳurān'uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān'dan murād hemīn bu elfāẓı añlarlardı hīç kelām-ı nefsī ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 3). [aṣḥāb,]*

aṣḥāb: *Dostlar.*

- rivāyet olınur ki dāyimā **aṣḥābına** eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re'yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 1). [aṣḥābına, -ı, -n, -a]*
- idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ **aṣḥābı** tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 7). [aṣḥābı, -ı]*
- **aṣḥābı** geldiler cemʿ olup yanında oturdılar Bişāret olsun saña ʿizzet ü naʿīme varursın bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme varursın Eyitdi Ne içün dimezsiz ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 7). [aṣḥābı, -ı]*

aṣḥab-ı enẓāruñ: *Görme, tecrübe ve kıyasa dayanarak düşünenler, fikir yürütenler.*

- ki mücerred netīce-i ḥüccet ü bürhān olur ve maʿrifet mi olur ol idrāk ki bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur **Aṣḥab-ı enẓāruñ** ḳanḳı ḥüccetlerini bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 6). [aṣḥab-ı enẓāruñ, -uñ]*

aṣḥāb-ı ḥaḳikatüñ: *Hakikat sahipleri. II Allah dostları.*

- Ebū Hāzem daḫi maḳbūl-i ekābir ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi ve **aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatüñ** müstenedi idi Niçe meşāyıḫuñ pīşvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 6). [aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatüñ, -üñ]*
- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden idi ve bu ṭāyifenüñ mücāhidi ve cümlesinüñ mu'teḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi ve **aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ** bürhānı idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 12). [aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ, -uñ]*

aṣḥāb-ı muʿammā: *Bir metni özel yöntemlerle sadece bilenlerin anlayabileceği bir hale dönüştürenler, sözü gizli ve örtülü söyleyenler.*

- tamām rūşen olur nite kim **aṣḥāb-ı muʿammā** bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 15). [aṣḥāb-ı muʿammā,]*
-

aṣḥāb-ı mükāşifātdan: *Keşif ehli. II Akıl ve duygular yoluyle erişilmesi mümkün olmayan maddî, mânevî ve ilâhî bilgileri kalp gözüyle keşfedenler.*

- mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar bize aġır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar anlaruñ nefsleri ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 9). [aṣḥāb-ı mükāşifātdan, -dan]*

aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur: *Gaybleri keşfedenlerin sahibleri. II Tasavvuf ehli.*

- daḫı **aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur** anlar Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür ve irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür ehlu'llāh daḫı anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 17). [aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur, -dur]*

aṣḥāb-ı mükāşife: *Keşfeden, açığa, meydana çıkaran (kimseler). II Tasavvufta ise, insan ve kâinatın yaratılışındaki ilahı esrara vakıf olanlar, çevrede devamlı tecelli halinde bulunan İlâhî nurları müşahede edenler.*

- rūşendür ve me'ṣelenüñ keşfi **aṣḥāb-ı mükāşife** yanında vāżıḥ u muʻayyendür elfāẕuñ nefsi ḳadīmdür ḥudūṣ taʻbīrinde ve telaffuẕundadur ve kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 5). [aṣḥāb-ı mükāşife,]*

aṣḥāb-ı rasūl'den: *Hz. Muhammed'in sahabeleri.*

- ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi **Aṣḥāb-ı Rasūl'den** çoḳ kişiyi görmiş idi Enes ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 8). [aṣḥāb-ı rasūl'den, -den]*
- neye ki ḳādir ola anlara daḫı andan ḥişşe çıḳarur **aṣḥāb-ı Rasūl'den** niçe ulular var idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 9). [aṣḥāb-ı rasūl'den, -den]*

aṣḥāb-ı şerʿüñ: *Şerîat sahipleri. II Alimler.*

- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi **Aṣḥāb-ı şerʿüñ** muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 11). [aṣḥāb-ı şerʿüñ, -üñ]*

aṣḥāb-ı ṭarīḳāt: *Tarikat sahipleri. II Tasavvuf ehli.*

- zümre-i evliyānuñ 'umdesi idi erbāb-ı şerī'at yanında müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳāt ḳatında mükerrem idi İmām-ı Ḥaḳ ve muḳtedā-yı muṭlaḳ idi 'ubbād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 8). [aṣḥāb-ı ṭarīḳāt,]*

aṣḥāb-ı ẓevāhir: *Kur'an-ı Kerimin mâna ve esrarından daha çok, zâhir mânâsına göre hakikatları değerlendirenler.*

- diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẕīmüñ maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler ki **aṣḥāb-ı ẓevāhir** anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 10). [aṣḥāb-ı ẓevāhir,]*

‘āṣī: *İsyan eden, isyankar. II Allah’ın emirlerine uymayan, günahkâr (kimse).*

- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿuñ ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿ**āṣīnüñ** ki ʿözri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 4). [ʿāṣīnüñ, -nüñ]*
- āḫıratda sevābını aña baġladı bize daḫı vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿ**āṣīlere** gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 6). [ʿāṣīlere, -ler, -e]*
- ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve **‘āṣī** olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur ve ‘işyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müte‘affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 15). [‘āṣī,]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh **‘āṣī** diyesin gāh ‘ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 7). [‘āṣī,]*

aşı eyledüñ: *Fayda, kâr elde etmek.*

- görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az semenle nihāyetsüz **aşı eyledüñ** Eger ol āhuñ sevābı ʿaraṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 4). [aşı eyledüñ, -dü, -ñ-düñ]*

ʿ**āṣī olabilür:** *İsyan etmek, karşı çıkmak.*

- nice ʿ**āṣī olabilür** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 19). [ʿāṣī olabilür, -abil, -ür]*

‘āṣī olan: *Başkaldıran, isyan eden (kişi).*

- ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve **‘āṣī olan** bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur ve ‘işyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müte‘affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 15). [‘āṣī olan,]*

aş(ı)l: *Asıl, esas, temel.*

- ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi bunuñ **aşlı** yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā basṭ-ı eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı ehlu’llāh *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 5). [aşlı,]*
- göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur **aşlı** birdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 6). [aşlı,]*
- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan **aşılda** ‘urve-i vüsḳā aña dirler ki ṭabī‘atde ‘ulüvv ü himmet ġālib ola ki her ne mertebeye yitişürse andan a‘lāya *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 1). [aşılda, -da]*

aşıl: *Asılmak, tutunmak.*

- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller **aşılur** Fi’l-cümle mü’minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 10). [aşılur, -ur]*

āsim: *Yasak olana yaklaşmayan, günahtan ve haramdan çekinen, perhizkâr.*

• olur kim muẓṭarr olıncaya dek ṭurur ve tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse **āşim** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 14). [āşim,]*

āsiye: *Kur'an-ı Kerim'de adı övgüyle geçen, Hz. Musa'yı Nil'den çıkararak büyütüp yetiştiren Firavun'un eşi.*

• şoḥbet-i aʿdā żarar ide idi **Āsiye'ye** Firʿavn'dan olurdı ve eger müşāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 3). [āsiye'ye, -y, -e]*

aşl: *Asıl, temel, esas, hakiki.*

• olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu **aşl** riʿāyetleri ḥadden artuġ olur Biri birine dāyim tenezzül ider yürür ve her biri āḫara iḥtiyac u istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 15). [aṣl,]*

• taṣavvufda bir şīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir **aşl** muʿāmele vü iḫtişāṣı var idi Maḥāsin-i ḥasāyili keşīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 7). [aṣl,]*

• mütenāhī ol ṣūfī-yi ṣāfī Şeyḫ Ebū Naṣr-ı Bişr-i Ḥāfī rafaʿa'llāhu derecātihi fi'l-ʿilliyyīn ve ḥaşarahu maʿa zümreti'l-enbiyāi ve'ṣ-ṣıddīkīn Bişr-i Ḥāfī **aşlda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 6). [aşlda, -da]*

• bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu **aşl** kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istifrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẓ ġarīb olmaz şol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 11). [aṣl,]*

• ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi bunuñ **aşlı** yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā besṭ-i eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 5). [aşlı, -ı]*

• getürür ʿabeş mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh arasında bunuñ gibi nesnelerde ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu **aşl** muḥaḳḳıḳa muḫālefet yoḳdur her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 10). [aṣl,]*

• ḥaḳīḳatde bu efʿālde daḫli yoḳtur buña nisbet meyyit görinür ʿālem-i maʿnāda bu **aşl** remzler çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 2). [aṣl,]*

• cāzimdür ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki **aşlı** anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 4). [aşlı, -ı]*

• n'oldı ki diyü istiʿcāb ider Bir kaç günden gine mülāḳāt olur Ol ḳıṣṣanuñ aşlı ne-y-idi diyü teftīş ḳılur Ḥāriş eydür Benüm Ḥaḳ'dan bir nişānum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 12). [aşlı, -ı]*

• ṭaʿāmuñ **aşlı** ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir dügünden getürmişler biz bilmedük aşlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 17). [aşlı, -ı]*

• yaşları cemʿ itdiler anuñla benüm yüzümi gözümi yudılar bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu **aşl** vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 18). [aşl,]*

• gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aşlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 8). [aşlı, -ı]*

- **aṣl** kişi ḳırḳından ṣoñra mutta‘iẕ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẕ ola egerçi her ne ḳadar ba‘īd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 13). [aṣl,]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā ve ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu **aṣl** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 4). [aṣl,]*
- ekṣer-i sözleri bu **aṣl** kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātlardur ṭaşradan baḳanlar ki kendü bilisi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 1). [aṣl,]*

aṣl: *Kaide. II Kök, dip, temel, kaide, kaynak, bir şeyin esası, dayanağı gibi mânalara gelen asıl (çoğulu usûl), fıkıh terimidir.*
- siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur ṣanmañ ki **aṣlı** bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 4). [aṣlı, -ı]*
- ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde aña muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur ki her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir **aṣlı** muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 6). [aṣlı, -ı]*

aṣlā: *Asla, katiyen, kesinlikle.*
- bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında **aṣlā** çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 4). [aṣlā,]*
- ḳavl mūcibince fiʿli olur kendü re’yinden aña nesne ṣorılmaz N’içün kendü re’yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı **aṣlā** iʿtibār *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 16). [aṣlā,]*
- fi‘l müdāhene olur **aṣlā** gerekmez ṣol ki mü’min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger ṣöyle ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 5). [aṣlā,]*
- ḫıdmetkārı arasında bulınur her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce aña **aṣlā** ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca aña tuġyān virmeye bu aña ri‘āyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 9). [aṣla,]*
- ziyāde olur ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu **aṣlā** ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni baġlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ’da *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 7). [aṣlā,]*
- ḫayr olup bir zāhid īmānsız gider kār-ı Ḫudā’da **aṣlā** çün ü çera olmaz ve kārgāh-ı ḳażada bu neden oldı ve bu neden olur dinilmez Fi’l-cümle her kişi ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 15). [aṣlā,]*

aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden: *Delilin aslı, gerçeği. II On İki İmam Şiîliğinde hüccet “imam” ya da “mehdî” mânasında kullanılmıştır.*
- **aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden** idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i ‘azrā-idi Her kim ki anı sevene rāfıżī dir ol dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 13). [aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden, -den]*

aṣl-ı inḳitāʿ: *Kesilmenin gerçeği. II İnsanlardan ayrılmak, uzaklaşmak bağlamında.*

- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün keṣretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki **aṣl-ı inḳitāʿ** oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 2). [aṣl-ı inḳitāʿ,]*

aṣl-ı işrāḳ: *Aydınlığın hakikisi.*

- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı ol bir güneş idi ki bunlaruñ her biri aña bir āyine olup ṭurur **aṣl-ı işrāḳ** anuñdur ammā şevḳi bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 4). [aṣl-ı işrāḳ,]*

aṣl-ı maʿrifet maʿrifet-i ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür: *İlmin gerçeği Allah'ın herşeyi ve bütün zamanları kuşatan sonsuz ilmidir ve yakınlığın gerçeği zeval bulmayan Allah'ın yakınlığıdır.*

- Muḥammed'i bildi ve geldi Ebū Ṭālib yanında ʿammisi iken maḥrūm oldı Aṣl-ı maʿrifet

maʿrifet-i ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür Baʿżı ervāḥuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 14). [aṣl-ı maʿrifet maʿrifet-i ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür, -dür]*

aṣlına ricʿat ḳılur: *Aslına rücu etmek; aslına dönmek, aslına uygun hareket etmek.*

- **aṣlına ricʿat ḳılur** Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber ṣayılur belki ol binā daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekṣer-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 3). [aṣlına ricʿat ḳılur, -u, -r]*

aslında: *Esasında, gerçekte.*

- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ ululları ḳatında muʿteber ü meşhūr ve ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur **Aṣlında** bir faḳīruñ ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 14). [aṣlında,]*
- ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir düginden getürmişler biz bilmedük **aṣlında** şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 18). [aṣlında,]*

aṣmaḳ: *İdam etmek.*

- aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp **aṣmaḳ** istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 12). [aṣmaḳ,]*

aṣr: *Zaman , devir, çağ.*

- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ʿ**aṣruñ** vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 12). [ʿasruñ, -uñ]*
- dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve ol bir vücūd idi ki **aṣrlar** ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 16). [aṣrlar, -lar]*
- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola ve ol ʿ**aṣrda** yir yüzinde olanlardan ekmel ola zīrā cāyizdür ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 18). [ʿaṣrda, -da]*

ʿaşr zī'l-ḥicce: *Zilhicce ayının ilk on günü.*

- iderdi her ne ḥaşıl ḳılsa fuḳāraya ülüşdürürdi Naḳl olınur ki bir yıl ḥacca varımadı giç ḳaldı ʿ**Aşr z̲ī'l-ḥiccede** bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 14). [ʿaşr z̲ī'l-ḥicce, -de]*

aşsı: *Fayda, yarar; kâr.*

- eylerler s̲evāb ḳasd idüp namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler ki **aşşılarından** ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 13). [aşşılarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

āstāne: *Kapı, eşik.*

- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı göre aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl **āstānesin** ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 18). [āstānesin, -sin]*

aş-: *Yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek.*

- ṣu bulmadı bir iki ḫiz̲metkār ṭamdan **aşdılar** ṣabāḥa degin bir pāra ṣu bulmışlar getirdüler ʿOs̲mān ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 17). [aşdılar, -dı, -lar]*

aşaġa: *Aşağı, aşağıya.*

- kendüyi menāreden **aşaġa** atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 7). [aşaġa,]*
- baʿżını **aşaġa** ve baʿżını yuḳaru ider Bu düşüñ heybetinden uyanur İbn Sīrīn'den taʿbīrini ṣordurur İbn Sīrīn eyidür Ol kişi Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 1). [aşaġa,]*
- isterse ol pencereden **aşaġa** itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 15). [aşaġa,]*

aşaġa: *Aşağı. II Seviye bakımından daha alçakta olan veya daha alçak kabul edilen kimse.*

- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿişyānı kendüden **aşaġanuñ** şahādet ü īmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 5). [aşaġanuñ, -nuñ]*

aşaġa olan: *Aşağı olan. II Seviye bakımından daha alçakta olan veya daha alçak kabul edilen kimse.*

- itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur şöyle ki kendüden **aşaġa olan** bunuñ āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 18). [aşaġa,]*

ʿ**āşıḳ:** *Âşık , seven kişi.*

- arasında muḳaddem ve zühhād arasında muʿaẕẕam idi ʿĀriflerüñ murtażāsı ve ʿāşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 10). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*
- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿ**āşıḳ** gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 18). [ʿāşıḳ,]*
- kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki **ʿāşıḳlara** maḥbūbdan inḳıṭaʿ ḫavfı daḫı olur hīç bir ʿāşıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 11). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*
- ı rıḳḳıyetde ḥaḳīr bilmek gerek ki ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek ki iki cihāna sulṭān ola **ʿāşıḳ** dōst işiginde gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 12). [ʿāşıḳ,]*
-

āşikār olmaz: *Meydana çıkmak, belli olmak, görünmek.*

- aña ne ḫalel virür çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri **āşikār olmaz** kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 8). [āşikār olmaz, -maz*

āşikāra: *Aşikarca, alenen, açıkça.*

- maḳṣūdını **āşikāra** göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẓevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 13). [āşikāra,]*

ʿ**āşıḳ-ı zār olur:** *İnleyen, ağlayan aşık olmak.*

- Ḥaḳ'dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlıġı kişiyi Rabb'inden baʿīd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿ**āşıḳ-ı zār olur** maʿlūm olur ki ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 18). [ʿāşıḳ-ı zār olur, -ur]*

āşinā: *Dost.*

- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile **āşināyam** diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [āşināyam, -y, -am]*
- ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle **āşinā** degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim senden ġayridan çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 17). [āşinā,]*

āşinālıḳ: *Dostluk, yakınlık.*

- āşinālıḳda ve çeşmi anuñla rūşenālıḳda ola Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 11). [āşinālıḳda, -da]*

āşiyāne-i ʿarşda: *Gökyüzünde bulunan yuva.*

- ki **āşiyāne-i ʿarşda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 19). [āşiyāne-i ʿarşda, -da]*

at: *Atmak, göndermek.*

- yeyecek istedi her ne istedi-y-ise ġayb eli pencereden **atdı** oġlancuḳ ʿādeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 17). [atdı, -dı]*

at: *Bir şeyi bir yere doğru bırakmak.*

- ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını aña ḳolay ḳılur niçe nesneler ki ġayruñ helākına sebeb olur aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize **atar** boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 6). [atar, -ar]*

at: *Bırakmak. II Sermek.*

- ṣu üzerine seccādesini **atar** geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 7). [atar, -ar]*

at: *Bir şeyi yere doğru bırakmak.*

- kendüyi menāreden aşaġa **atarsa** ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 7). [atarsa, -ar, -sa]*

ʿ**aṭaş:** *Susuzluk, susama, harâret.*

- ol misālüñ eseri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿ**aṭaş** ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu içmekle ṣusuzlıġı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOsmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 13). [ʿaṭaş,]*
- Eyitdiler Bu ṣusuzlıġ-ıla oruç ṭutamazsın ʿ**aṭaş** ġalebe ider döyemezsin didiler Eyitdi Dün ile Peyġambar ḥażreti şol bacadan içerü girdi elinde bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 1). [ʿaṭaş,]*

āteş: *Alev, od.*

- eli yana ol bāṭıl üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve **ateş** ikisine daḫı kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 13). [ateş,]*
- avcuñdan anuñ eli yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā budur ki bunuñ teveccühi ile **āteşe** bir ḥālet geldi ki te'sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 18). [āteşe, -e]*
- Yaḳamaz oldı ol ḥāletde **āteş** āteşliginden gitdi ve ol demde iḫrāḳını bi'l-külliye yabana atdı veyāḫūd budur kim egerçi **āteş** āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 1). [āteş,]*
- daḫı olur ve **āteş** anda da te'sīr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḫḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 5). [āteş,]*
- içinden fütūh olur her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ **āteş** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 14). [āteş,]*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem **āteşi** kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 6). [āteşi, -i]*

āteş-i cehennem: *Cehennem ateşi.*

- bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 2). [āteş-i cehennem,]*

āteş-i şevḳ: *Arzu ateşi.*

- içinde ġarīk ve **āteş-i şevḳ** içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 11). [āteş-i şevḳ,]*

āteşlig: *Yakıcı olma durumu, yakıcılık.*

- Yaḳamaz oldı ol ḥāletde āteş āteşliginden gitdi ve ol demde iḥrāḳını bi'l-külliye yabana atdı veyāḫūd budur kim egerçi āteş **āteşligi** ḥālinden gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 2). [āteşligi, -i]*

atıl-: *Bir şey bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatılmak.*

- alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler **atılur** imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 7). [atılur, -ur]*

atlu: *Ata binmiş olan (kimse), süvari.*

- **atlu** girmek mümkin degül kimsene geçmez Baña eydür Gözüñ yum Ben daḫı yumaram Hemīn sāʿat ṣuyuñ öte yaḳasında bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 3). [atlu,]*

atmaḳ: *Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak.*

- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi **atmaḳ** ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 17). [atmaḳ,]*

ʿavām: *Halkın alt tabakası.*

- yazardum līkin bu kitābı türkī ṣayup anca ʿ**avām** baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 11). [ʿavām,]*
- ve fażāyili baḥrinden müstefīd ü muḳterif idiler Ammā rumūzını ʿ**avām** fehm idemedüklerinden ve kelimātını ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 1). [ʿavām,]*
- eylerler Belī ʿ**avāmdan** niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 3). [ʿavāmdan, -dan]*
- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿ**Avām** degül ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 8). [ʿavām,]*
- buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿ**avāma** eyle gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 11). [ʿavāma, -a]*

ʿavām-ı etrāk: *Türklerin halkı.*

- cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ ṣanılur şol ʿ**avām-ı Etrāk** ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 4). [ʿavām-ı etrāk,]*

aʿvān: *Yardımcılar, arka çıkanlar.*

- leẕẕetini ẕillet bilüp **aʿvānını** ʿavān ve evlādını dedān ve ʿavratını ʿār ve dinārını nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 15). [aʿvānını, -ı, -n, -ı]*

āvāralık: *Başıboşluk, aylaklık.*

- ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle āşinā degül iki cihānda **āvāralıḳdan** ḳurtılmasun ve her kim senden ġayridan çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 18). [āvāralıḳdan, -dan]*

āvāre: *Perişan, başıboş, derbeder.*

- içinde ġarīḳ ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla **āvāre** ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 11). [āvāre,]*

āvāz: *Ses, seda.*

- ʿazābda ola Naḳl olınur ki **āvāzı** ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 9). [āvāzı, -ı]*
- vü ḫōşnūd idi Āḫır ölümlü olıcaḳ ḳatındaġı ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasūlleri geliyorur didi Bunlar daḫı ṭaşra çıḳdılar içerüden bir **āvāz** işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 16). [āvāz,]*

āvāz geldi: *Ses gelmek.*

- vefātından ṣoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳıṣṣanuñ sebebin ṣordı Eyitdi Ol ḥāletde ḳulaġuma bir **āvāz geldi** ki melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 2). [āvāz geldi, -di]*
- olur her ṭāyifeye bir rāh olur ol rāhdan çıḳmaḳ aña günāh olur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir **āvāz geldi** ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 16). [āvāz geldi, -di]*

āvāz gelmezdi: *Ses gelmek.*

- ḫużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan ġayri yirden **āvāz gelmezdi** ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 12). [āvāz gelmezdi, -mez, -di]*

āvāz idüp: *Haykırmak, bağırmak, seslenmek.*

- alurken oda düşer kimi çalışur ki odı söyündüre kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür **āvāz idüp** çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 4). [āvāz idüp, -üp]*

avc: *Avuç; elin iç kısmı.*

- **avcuñdan** anuñ eli yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā budur ki bunuñ teveccühi ile āteşe bir ḥālet geldi ki te'sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 17). [avcuñdan, -uñ, -dan]*

ʿ**avf:** *Suç, kusur ve hatâyı cezâlandırmama, bağışlama.*

- taḫfīf ḳılur ammā hele z̲ātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿ**avfuñ** āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 1). [ʿavfuñ, -uñ]*

ʿ**avn:** *Yardım.*

- Kimseneye taḳlīd idüp dimezüz egerçi bizüm ḥālümüz degül ise ammā Allāh ʿ**avni-y-ile** bilüp ṭururuz ḥads-i ṣaḥiḥ ile vicdan idüp inanup ṭururuz ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 2). [ʿavni-y-ile, -i, -y, -ile]*
- varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿ**avni** irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 1). [ʿavni, -i]*

ʿ**avrat:** *Kadın.*

- ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve biri nā-maḥrem ʿ**avratlarla** ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 6). [ʿavratlarla, -lar, -la, -]*

ʿ**avrat:** *Avret; ayıp, utanç verici şey; kusur, eksiklik.*

- kendü ʿ**avratı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 19). [ʿavratı, -ı]*
- olduġına ʿömrinde ġınāsı gitmez ve her kim elin uzada berigü elindekine ölince faḳrdan ḳurtılmaz Ve birisi daḫı budur kim Her kim ki ġayruñ ʿ**avratını** açar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 18). [ʿavratını, -ı, -n, -ı]*

ʿ**avrat:**, *Karı, eş.*

- şoḫbet-i aʿdā żarar ide idi Āsiye'ye Firʿavn'dan olurdı ve eger müṣāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿ**avratına** irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 4). [ʿavratına, -ı, -n, -a]*
- le̲z̲zetini z̲illet bilüp aʿvānını ʿavān ve evlādını dedān ve ʿ**avratını** ʿār ve dinārını nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 15). [ʿavratını, -ı, -n, -ı]*

ay: *Ay, kamer.*

- ol e̲snāda tamām faḳrı var idi bir gice gördiler bir yirde oturur **ay** ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 1). [ay,]*
- bir ḫūb ḥişn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler ve **aylar** olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 14). [aylar, -lar]*

ayaġ: *Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan kısmı.*

- Bişr evine girmek istedi bir **ayaġı** ṭaşra ve bir **ayaġı** içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 3). [ayaġı, -ı]*
- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki **ayaġı** ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 15). [ayaġı, -ı]*
- māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile **ayaġına** zaḥmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 2). [ayaġına, -ı, -n, -a]*

ayaġ: *Şarap. II Salike gelen ilahi feyiz ve ihsanlar .*

- ʿışḳına içerler **ayaġı** biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 17). [ayaġı, -ı]*

ayaġı altında: *Ayağının altında.*

- maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti ṣaġ yanında ve cehennemi sol cānibinde ṣırāṭı **ayaġı altında** ve melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 14). [ayaġı altında,]*

ayaġı ṭozına: *Sevgilinin değeri ölçülemeyen ayağı toprağı, ayağı tozu.*

- olur ki iki cihān anuñ **ayaġı ṭozına** ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henūz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henūz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 1). [ayaġı ṭozına, -n, -a]*

ayaġı ṭozına degmez: *Ayağının tozuna ulaşamamak; kıymeti veya niteliği bakımından bir kişinin seviyesinde olamamak.*

- pādişāhları anlaruñ **ayaġı ṭozına degmez** Nite ki ḥażret-i Sehl'den naḳl olınur ki eydürdi Şol 'ulemā-yı ẓāhir ki 'ilimleri-y-ile 'āmil olurlar anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 5). [ayaġı ṭozına degmez,]*

ayaġı ṭutmaz ola: *Bacakları tutmaz olmak; yürüyemeyecek duruma gelmek.*

- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki **ayaġı ṭutmaz ola** tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 15). [ayaġı ṭutmaz ola, -a]*

ʿayāl: *Çoluk çocuk.*

- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿ**ayāline** rızḳ ṭalebi içün anca sevāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 2). [ʿayāline, -i, -n, -e]*

ʿayāli olanlarda: *Çoluk çocuğu bulunan kimse.*

- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki şol yüz aḳlığı ki ʿ**ayāli olanlarda** var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [ʿayāli olanlarda, -lar, -da]*

āyāt u aḥadīsüñ: *Ayetler ve hadisler.*

- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında başīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan **āyāt u aḥadīsüñ** maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 4). [āyāt u aḥadīsüñ, -üñ]*

ʿ**ayb:** *Ayıp, kusur, hata, günah.*

- ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze naẓar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā kerīm olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿ**aybına** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 6). [ʿaybına, -ı, -n, -a]*
- olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde girçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿ**aybını** fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 16). [ʿaybını, -ın, -ı]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿ**ayb** mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 1). [ʿayb,]*
- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿ**ayb** şayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 9). [ʿayb,]*

ʿ**ayb olmaz:** *Ayıp olmak; yakışık almamak, kusur sayılmak.*

- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve şol şeyḫüñ ki ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿ**ayb olmaz** ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107,Satır14).[ʿaybolmaz,-maz]*
- aña andan ulu **'ayb olmaz** ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba'żı nesne birinde günāh şayılmaz birinde şayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). ['ayb olmaz, -maz]*

ʿ**ayb u noḳṣān:** *Kusur ve eksiklik.*

- Meryem-i ṣafiyye Ḥażret-i Rābiʿa-i ʿAdeviyye rażiya'llāhu ʿanha ve arżāhā ve ṭayyaba uḫrāhā ke-mā aḥsene ūlāhā Egerçi ḫilkat-i cins-i nisvān ʿ**ayb u noḳṣān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 6). [ʿayb u noḳṣān,]*
- ammā bu ḳażiyye bizüm kendü **'ayb u noḳṣānumuzdandur** ve bu ḫālet bizüm ḳuṣur u 'ażalātumuzdandur Şunlar ki zamāndan müte'errī vü mütecerrid olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 15). ['ayb u noḳṣānumuzdandur, -u, -muz, -dan, -dur]*

ʿ**aybını ṭutmayavuz:** *Kusurunu görmemek.*

- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿ**aybını ṭutmayavuz** Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 2). [ʿaybını ṭutmayavuz, -ma, -y, -a, -vuz-y, -a, -vuz]*

ayduñ: *Aydınlık.*

- ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar **ayduñda** nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 1). [ayduñda, -da]*

āyet: *Kur'ân-ı Kerim'deki sûreleri meydana getiren kelime veya cümlelerden her biri.*

- maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi bu **āyet** oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 2). [āyet,]*
- gibi ol **āyet** işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini daḫı teʾḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki baʿżısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 7). [āyet,]*
- dāyimā bu ümīd ile göñlin ḫōş ṭutardı ve bu **āyet** ile nefsini añlardı ki Ve āḫarūne - ʿterafū bi-ẕunūbihim ḫalatū ʿamelen ṣāliḥan ve āḫara seyyiʿen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 15). [āyet,]*
- virdükleri vaḳt şol **āyete** geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 11). [āyete, -e]*

āyet-i bāhiresi: *Açık, apaçık alâmeti.*

- zamānınuñ vaḥīdlerinden ve cihānuñ ferīdlerinden idi devrānuñ yegānelerinden ve rūzgāruñ nişānelerinden idi Şerʿüñ bir **āyet-i bāhiresi** ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 8). [āyet-i bāhiresi, -si]*

āyet-i ḥaḳ: *Allah'ın alâmeti, işâreti, nişanı.*

- biri bir **āyet-i Ḥaḳ** ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 11). [āyet-i ḥaḳ,]*

āyetü'l-kürsī: *Bakara sûresinin, özellikle tehlikelerden korunmak için okunan ve içinde "kürsî" kelimesi geçtiği için bu ismi alan 255. âyeti.*

- cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḫmet ʿārıż ola eger yüz kerre **āyetü'l-kürsī** oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 14). [āyetü'l-kürsī,]*

ʿ**ayıb:** *Ayıp, kusur, hata, günah.*

- yolında bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez ve dervīşler arasında bu ḳadar nesne ʿ**ayıb** ṣayılmaz İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşārebinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 12). [ʿayıb,]*

āyib oldı: *Geri dönen, avdet eden olmak.*

- Ḥaḳḳ'a **āyib olup** Ḳad'ānā yā Rabb didi yaʿni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger anda ḳābiliyyet tamām ve istiʿdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 5). [āyib olup, -up]*
- ticāretden vāz gelüp Ḥaḳ cānibine **āyib oldı** tevekkülde bir mertebeye vardı ki meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir maḳāma yitişdi ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 9). [āyib oldı, -dı]*

ʿ**ayid:** *Gelir, fayda.*

- oturmaḳdan ne ʿ**ayide** olur çün göñül dünyāya baġlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 5). [ʿayide, -dan]*

ayık: *Sarhoşluğu geçmiş olan.*

- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 18). [ayıḳ,]*

ayıl: *Sarhoşluk, baygınlık vb. bir durumdan kurtulmak, kendine gelmek.*

- olup kendüyi bilmeye ki ne itdüginden ve ne ḳoduġından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice vü gündüz **ayılmaz** sekrān ola Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 16). [ayılmaz, -maz]*

āyīne: *Ayna. II Tasavvufta ayna, Allah'ın zat, sıfat, isim ve fillerine mazhar ve tecelligâh olması sebebiyle genel anlamda insanın kalbidir.*

- lehv ile ṣoḥbet itmek egerçi leẕẕetüñ şevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir **āyīnedür** ki eger cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 8). [āyīnedür, -dür]*
- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi **Āyīne** ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile söylenmez ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 15). [āyīne,]*
- eksik olmaz her ṣūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur **āyinenüñ** kederi gitdükçe içindekini ḫūb gösterür Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 6). [āyinenüñ, -nüñ]*
- kendü isterdi **āyinesini** mücellā göremezdi ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 9). [āyinesini, -si, -n, -i]*
- itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur şöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ **āyīnesini** ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 18). [āyīnesini, -si, -n, -i]*
- gine bu bilür ki **āyīnesi** içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 1). [āyīnesi, -si]*
- tecellī vü ẓuhūr ider ve bir nūrdur ki işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider her gāh ki ʿaksinüñ şevḳı ʿadem āyinesine ṭokınur her **āyine** ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 4). [āyine,]*
- maḳṣūduna iresin Ṣūret bir olıcaḳ **āyine** biñ olduġından ne olur her āyinede Çünki gördügüñ hemīn ol bir ṣūret olur gerek biñ āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 3). [āyine,]*
- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her **āyine** ol ṣūreti kendü renginde gösterür Şunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 5). [āyine,]*

āyine olup ṭurur: *Ayna olmak. II Yansıtmak.*

- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı ol bir güneş idi ki bunlaruñ her biri aña bir **āyine olup ṭurur** aṣl-ı işrāḳ anuñdur ammā şevḳi bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 4). [āyine olup ṭurur, -up-up, - ṭurur-ur]*

āyine olur: *Ayna olmak, benzemek.*

- idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine **āyine olur** ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir kaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 5). [āyīne olur, -ur]*

āyine-i gītī-nümādur: *Dünyayı gösteren ayna.*

- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā'dur ya'nī bir **āyine-i gītī-nümādur**

anuñ-çündür ki vücūduñ tenezzülātı çün ki buña gelür andan ṣoñra dönüp gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 1). [āyine-i gītī-nümādur, -dur]*

āyine-i ḫudā eylemişlerdür: *Allah'ın aynası yapmak. II Mazhar ve tecelli yeri, Allah'ın zatının ve sıfatlarının yansıdığı yer bağlamında.*

- eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd anlaruñ degül Ḫaḳḳ'uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 15). [āyine-i ḫudā eylemişlerdür, -miş, -ler, -dir-miş, -ler, -dür]*

āyine-i vücūdı: *Varlık aynası. II Gönül.*

- ḥaḳīḳati dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur ve her fi'li bir masdar-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur ṭabīʿatı bī-hamiyyet ü ʿār olur ve **āyine-i vücūdı** pür jengār olur ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 4). [āyine-i vücūdı, -ı]*

ayır: *Ayırt etmek, seçmek, tefrik etmek, farkını anlamak.*

- ve şunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup **ayırurlar** anlar bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 17). [ayırurlar, -ur, -lar]*
- ʿUlemāya bundan müşkil olmaz ki müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp **ayıralar** ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Yaʿnī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 13). [ayıralar, -a, -lar]*

ʿayn-ı āfet olur: *Afetin kendisi olmak, felaket olmak.*

- berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol **ʿayn-ı āfet olur** ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 10). [ʿayn-ı āfet olur, -ur]*

ʿayn-ı baṣīretden: *Basiret (idrak) gözü.*

- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿ**ayn-ı baṣīretden** dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 4). [ʿayn-ı baṣīretden, -den]*

ʿ**ayn-ı ḥikmetden:** *Hikmetin kendisi, kaynağı.*

- berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿ**ayn-ı ḥikmetden** gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 9). [ʿayn-ı ḥikmetden, -den]*

'ayn-ı sevāb olur: *Sevabın kendisi, aslı olmak.*

- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde **'ayn-ı sevāb olur** meselā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol fi'l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 7). ['ayn-ı sevāb olur, -(u)r-ur]*

ʿ**aynu'l-yaḳīn:** *Herhangi bir delîle bağlı olmaksızın sâdece îman kuvvetiyle âşikâr olarak görme, müşâhede ederek bilme.*

- varduġını tamām gönlinden bile-y-idi ve eger āḫıratda anuñ ʿ**aynu'l-yaḳīni** ola-y-ıdı anuñ leẕẕātı içün daḫı çalışur ṭurmazdı ve şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 3). [ʿaynu'l-yaḳīni, -i]*

ayrıl: *Uzaklaşmak, ilgi ve alakasını kesmek.*

- ṣıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden **ayrılmaz** ve tecellī-yi ẕāta ol daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 13). [ayrılmaz, -maz]*
- böyle-y-iken bir aḳçasuz Ḥaḳḳ'a mütevekkil olup tevekkülinden bir ḳadem **ayrılmaya** ve bir pūlı yoġ-iken şeyṭān aña rızḳ-içün vesveseye yol bulmaya Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 4). [ayrılmaya, -ma, -y, -a]*

ayrıl: *Farklılığı ve değişikliği anlaşılmak.*

- ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḥużūrı ki bundan **ayrılur** ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 15). [ayrılur, -ur]*

ayrıl: *Uzaklaşmak.*

- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem-i ẓāhirde yirinden **ayrılmayup** tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 8). [ayrılmayup, -ma, -y, -up]*
- ḥesābından **ayrılmazdı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 19). [ayrılmazdı, -maz, -dı]*
- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen kişiye yirinden **ayrılmaya** Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 16). [ayrılmaya, -ma, -y, -a]*

ayrıl: *Ayrılmak, çıkmak.*

- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle **ayrıla** bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 3). [ayrıla, -a]*

ayrılmaḳ: *Uzaklaşmak.*

- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sāʿat bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan **ayrılmaḳ** olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 2). [ayrılmaḳ,]*

ayrılmayup tura: *Hiç ayrılmadan beklemek.*

- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem –i ẓāhirde yirinden **ayrılmayup tura** Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 8). [ayrılmayup tura, -a]*

ayru: *Ayrı, farklı.*

- olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden **ayru** görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 2). [ayru,]*

ayruḳ: *Artık, bundan sonra.*

- içinden fütūh olur her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni **ayruḳ** āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 14). [ayruḳ,]*
- dersine ḥāżır oldı soñra ḳalḳıcaḳ ṭabʿına incinmek geldi eyitdi **Ayruḳ** ben senüñ evüñe gelmezem ve dersüñe ḥāżır olmazam ʿAbdu'llāh eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 13). [ayruḳ,]*
- yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ **ayruḳ** anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 6). [ayruḳ,]*
- ide ʿazīmeti anuñ üzerine ola kim **ayruḳ** ol işi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 19). [ayruḳ,]*
- itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur **ayruḳ** ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 18). [ayruḳ,]*
- oldur ki **ayruḳ** mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur ki aña ecel pençesi irmeye şol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar **ayruḳ** ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 6). [ayruḳ,]*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh'la muʿāmelesi dürüst olmaz **ayruḳ** dünyāda ve āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve şol kişiye ki ʿışyānı ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 13). [ayruḳ,]*
- şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı **ayruḳ** aña muḳayyed olmaz olur ve

riʿāyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkārları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 3). [ayruḳ,]*

- günāhkār ola me'yüs olmamaḳ gerek Benüm günāhım çoḳdur **ayruḳ** ben oñmazam dimemek gerek Ādem'üñ ẕilletini fikr ide ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 9). [ayruḳ,]*

ayruḳ el olursa: *Farklı el olmak.*

- līkin yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā **ayruḳ el olursa** yaḳar ve ġayri māddede te'sīr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 3). [ayruḳ el olursa, -ur, -sa]*

'ayūb: *Ayıplar; kusur ve utanılacak şeyler.*

- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve **'ayūb** ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki ma'ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 13). ['ayūb,]*

ayur: *Ayırmak, ayrı düşürmek, birbirinden uzaklaştırmak.*

- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki sālik kendüden naẓarı **ayurmamaḳ** gerek ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 8). [ayurmamaḳ, -ma, -maḳ]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ **az** nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 5). [az,]*
- mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar bize aġır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi **az** nesne ṣayarlar anlaruñ nefsleri ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 10). [az,]*
- ġayet **azı** olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref-i nesebe ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 15). [azı, -ı]*
- görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ **az** semenle nihāyetsüz aşı eyledüñ Eger ol āhuñ sevābı ʿaraṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 3). [az,]*
- muḳteżāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekser dervīş dirilenler nā-tamām olur **az** dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile zemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 8). [az,]*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür **az** uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 12). [az,]*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup **az** yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 12). [az,]*
- aña andan ulu 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba'żı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça **az** seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 2). [az,]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında lezzeti olur tevbenüñ sevābı günāhuñ lezzetine göre olur eger **az** ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 14). [az,]*
- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri **az** nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i 'aḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 7). [az,]*

- kim ekṣer-i nevʿ insāna mülāzımdur **az** kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 11). [az,]*
- aña ne eyülükler ḳılur günden güne niʻmetini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā şol ḳul ki **az** niʻmetle aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 18). [az,]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda **az** tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 8). [az,]*

az bilmemek gerek: *Az saymamalı, azımsamamalı.*
- belki kişi Rabb'inüñ kendüye niʻmetini **az bilmemek gerek** ve kendüyi ol niʻmete müstaḥaḳ görmemek gerek ol kendüye virileni bir ulu ʻiṭā bilmek gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 3). [az bilmemek gerek, -me, -mek]*

az gördükce: *Azımsamak.*
- derūnında meskeneti artuḳ bulınduḳca ẓāhirde ʻizzeti artar kendü maʻrifetini **az gördükce** maʻrifeti artuḳ olur ve kendü kemālini şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 18). [az gördükce, -dükce]*

az olsun: *Az bulunmak, çok sayıda olmamak.*
- mertebesinden düşürmez fi'l-cümle iʿtibār göñledür ve medār-ı emr diledür eger göñli Allāh'la ise n'eylerse eylesün anuñ virdügine şükr itsün **az olsun** bol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 12). [az olsun, -sun]*

az olur: *Eksik olmak.*
- fikr itdüm didi Yaʿnī dimek ister ki ḥaḳḳı ġayr ġāyet yaramaz olur ve ġaybet berāberi günāh **az olur** cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 6). [az olur, -ur]*

az olur: *Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunmak.*
- dünyāsı bol olursa ʿilmi ol ḳadar artuġ olmaz Hüner ehli **az olur** ki bay olur ve aġniyānuñ hünerleri ḳolay olur Çün dünyāya ʿālem-i kevn ü fesād ad olur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 15). [az olur, -ur]*
- cismāniyyet ciheti ġāyet **az olur** İnsān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 19). [az olur, -ur]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında lezzeti olur tevbenüñ ṣevābı günāhuñ lezzetine göre olur eger az ise **az olur** çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 14). [az olur, -ur]*

az ṣaya: *Azımsamak.*
- bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir ẕenbi **az ṣayup** unutma Her günāha istiġfār gerek ve eger bir ẕerre olursa istikṣār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 9). [az ṣayup, -up]*
- kemāli daḫı çoḳ olur ammā bunuñ maʻnāsı bu degüldür ki Allāh'uñ kendüye virdügini **az ṣaya** ve Ḥaḳ'dan gelen niʻmete iʻtidād ḳılmayup iʻtibār itmeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 2). [az ṣaya, -a]*

az vaḳt olur: *Nadir olarak görülmek.*

- egerçi aña dirler ki dervīşlere tekrīm vire ammā eyle degüldür ki elbette aña cemīʿisinden taʿẕīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur **az vaḳt olur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 12). [az vaḳt olur, -ur]*

aʿzā: *Vücudu meydana getiren parçalar, organlar; uzuvlar.*

- ve çün cemīʿ **aʿzā** anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve

eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 1). [aʿzā,]*

ʿ**azāb:** *Eziyet, sıkıntı.*

- ki İmām Aḥmed daḫı ol söze mücidd olup ḳaldı her ne ḳadar ki eẕā itdilerse taḥammül idüp ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dünyādaki ʿ**azābları** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 10). [ʿazablari, -lar, -i]*
- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿ**azāb** ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 16). [ʿazāb,]*

ʿ**azāb:** *Azap, ceza, işkence.*

- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿ**azābdan** ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 7). [ʿazābdan, -dan]*
- hep ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām rāḥat olsun gerek bi'l-külliye ʿ**azāb** bu ḳullıġından bir ẕerre ḳadar eyrilmez ve bu Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 1). [ʿazāb,]*
- mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿ**azāb** Kim bilür ki baña daḫı ṣevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 9). [ʿazāb,]*
- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿ**azāblar** olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 10). [ʿazāblar, -lar]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿ**azābı** ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 17). [ʿazābı, -ı]*
- dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿ**azāb** içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 8). [ʿazāb,]*

ʿ**āẕāb çeker:** *Eziyet çekmek.*

- kendü ʿ**āẕāb çeker** bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 7). [ʿāẕāb çeker, -er]*

ʿ**azābda ola:** *Eziyet, sıkıntı içerisinde olmak..*

- ʿ**azābda ola** Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 9). [ʿazābda ola, -a]*

ʿ**aẕābı çeker:** *Eziyet çekmek.*

- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 17). [ʿaẕābı çeker, -er]*

āzāde: *Özgür, hür, serbest.*

- bī-ʿadd idi Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur Egerçi bende-zāde idi līkin iki cihānda **āzāde** idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 10). [āzāde,]*

ażal: *Yanlış yola sapmış kimse.*

- en'ām gibidür belki **ażaldur** İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 7). [ażaldur, -dur]*

ʿ**aẕāmet :** *Büyüklük, ululuk, yücelik, celâl.*

- olur her kim ki Allāh'un tamam ʿ**aẓāmetini** ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 9). [ʿaẓametini, -i, -n, -i]*

ʿ**aẕāmet ü celāl:** *Büyüklük, yücelik.*

- ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar faẕl u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿ**aẓāmet ü celāl** ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 14). [ʿaẓāmet ü celāl,]*

ʿ**azāyim:** *Cinlerden, hastalık vb. tehlikelerden korunmak için okunan duâlar, efsunlar.*

- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿ**azāyim** ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 12). [ʿazāyim,]*

ʿ**aẕāyim-i ẕünūbdan:** *Günahların büyüğü.*

- mükāşifāt-ı sübḥāniye bu emrde ittifāḳ itmüşlerdür ki ġaybet insānda ʿ**aẓāyim-i ẕünūbdan** ve mesāvī ʿāḳilde ʿuyūbdandur Cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 8). [ʿaẓāyim-i ẕünūbdan, -dan]*

azdan az: *Çok az, nadir.*

- özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife ġāyet **azdan az** bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 2). [azdan az,]*

azı: *Bir kısmı.*

- ġayet **azı** olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref-i nesebe ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 15). [azı,]*

ʿ**aẕīm:** *Büyük, ulu.*

- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿ**aẕīm** diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 5). [ʿaẕīm,]*
- söyündüre ve bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿ**azīm** cehennem ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur ve anda olan ṣuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 17). [ʿazīm,]*
- günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿ**aẕīm** ẕenbe mürtekib oldum ne çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ ve nefsüñ ne belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 1). [ʿaẕīm,]*
- ve ḳażiyye nice idügin taḳrīr itdiler Ol daḫı hemān mütażarriʿ oldı Ḥażret'e müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete Ol sāʿatda bir ʿ**aẕīm** zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 14). [ʿaẕīm,]*
- ikisi iki ʿ**aẕīm** cenāhdur ki cehennemden ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur şöyle ki birisi eksik olursa dīn emri tamām olmaz yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 3). [ʿaẕīm,]*

ʿ**āẕim oldı:** *Yüce olmak.*

- sübḥāniyyesinden bir eşeri ʿ**āẕim oldı** ki Ḥażret-i Fużayl'da ẓuhur buldı şöyle ki ḳudret-i ẓāhiresine ve ḥikmet-i bāhiresine bir ulu maẓhar oldı Evvel-i ʿömrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 9). [ʿāẕim oldı, -dı]*

ʿ**azīmet:** *Niyet.*

- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿ**azīmetin** anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 18). [ʿazīmetin, -i, -n]*
- ʿ**azīmetlerine** münāsib cennetde refʿ-i derecāt ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 7). [ʿazīmetlerine, -leri, -n, -e]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virürdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿ**azīmet** ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādır ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 8). [ʿazīmet,]*
- ide ʿ**azīmeti** anuñ üzerine ola kim ayruḳ ol işi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 19). [ʿazīmeti, -i]*
- bir ādemüñ ki ṭabīʿatında ʻulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī **ʻazīmet**

olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 5). [ʻazīmet,]*

ʿ**azīmet eyledi:** *Niyet etmek.*

- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿ**azīmet eyledi** Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 18). [ʿazīmet eyledi, -di]*

ʿ**azīmet ide:** *Niyet etmek.*

- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿ**azīmet ide** ve ol ṣabrı da bir ṣevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 16). [ʿazīmet ide, -e]*

ʻazīmet ider: *Niyet etmek.*

- yeg olur bir kişi ki cān u dilden günāhına iʻtirāf ve ḥüsn-i iʻtiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra terkine tamām **ʻazīmet ider** ve bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 16). [ʻazīmet ider, -er]*

ʿ**azīmet idüp:** *Niyet etmek.*

- tamām ʿ**azīmet idüp** niyyet ide āḫır gine Allāh ḳorḳusını mülāḥaża eyleyüp ol fiʿlden ricʿat ide Hārūn eyitdi Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 1). [ʿazīmet idüp, -üp]*

ʿ**azīmet itmesevüz:** *Niyet etmek.*

- mücerred ḫāṭırumuza gelse ammā işlemege ʿ**azīmet itmesevüz** bize zenb olmaz maʿa hāẕā ki eger ol ḳadar nesne ehlu'llāhdan birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 17). [ʿazīmet itmesevüz, -me, -se, -vüz]*

ʿ**azīmet itmiş:** *Niyet etmek.*

- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca varmaġa niyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿ**azīmet itmiş** imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 16). [ʿazīmet itmiş, -miş]*

ʿ**azīmet itmişdi:** *Niyet etmek.*

- ḥāṣıl ḳılmışdı evvel ḥālinde ʿālemden bi'l-külliye ʿuzlet itmege ʿ**azīmet itmişdi** ve tamām ḳıble-i ḥaḳīḳiye müteveccih olup ḫalḳdan münḳaṭıʿ olmaya niyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 13). [ʿazīmet itmişdi, -miş, -di]*

ʿ**azīmet-i sāmiye:** *Büyük sebat, kararlılık.*

- muḥkem keremi var idi ʿ**Azīmet-i sāmiye** ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 7). [ʿazīmet-i sāmiye,]*

ʿ**azīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı:** *Şânı ve değeri yüce olmak.*

- Āḫar meşāyıḫ arasında muşār ileyhi bi'l-benān ve cemīʿisinüñ yanında ʿ**azīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı** Ve Bişr-i Ḥāfī anuñ içün dirler ki dāyim yollarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 8). [ʿazīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı, -dı]*

ʿaẕīmü'ş-şān: *Şan ve şerefi yüce olan.*

- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek ẕāt ve sütūde faʿāl idi vaʿẓ bābında **ʿazīmü'ş-şān** idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 8). [ʿazīmü'ş-şān,]*

ʿazīz: *Saygın, değerli.*

- bir **ʿazīzi** müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye döner ki tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle ki her ne söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 3). [ʿazīzi, -i]*

ʿazīz: *Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez.*

- sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi **ʿazīz** vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿadetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād şanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 5). [ʿazīz,]*

ʿazīz: *Keramet sahibi, eren, velî.*

- Bu aralarda bir **ʿazīz** var ki otuz yıldur bir gūrı beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin boynına salmış oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 11). [ʿazīz,]*
- vefātından şoñra bir **ʿazīz** vāḳıʿasında gördi ol ḳışşanuñ sebebin şordı Eyitdi Ol ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi ki melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 1). [ʿazīz,]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol **ʿazīz** ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 6). [ʿazīz,]*
- sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi **ʿazīz** vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿādetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād şanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 5). [ʿazīz,]*
- yaḳmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca faẓl u kemālle bir **ʿazīzüñ** göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 16). [ʿazīzüñ, -üñ]*
- gibi göñülleri ṭavāf itdügi-içündür ki kendü daḫı müṭāf-ı ʿālem oldı ve bunuñ gibi **ʿazīzlere** ʿizzet eyledügi-içündür ki kendü daḫı ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 18). [ʿazīzlere, -ler, -e]*
- **ʿazīz** daḫı biraz zaḥmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 11). [ʿazīz,]*
- bir **ʿazīz** bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 1). [ʿazīz,]*
- ki kendü luṭfından bir vāḳıʿayı ḥaḳ ḳılmış ola ol **ʿazīzüñ** rūḥını ervāḥ-ı mücerredāta mülḥaḳ ḳılmış ola envār-ı tecelliyātı ile rūḥını münevver ide ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 15). [ʿazīzüñ, -üñ]*
- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ **ʿazīzleri** beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 5). [ʿazīzleri, -ler, -i]*

- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger ol ʿ**azīzüñ** sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 5). [ʿazīzüñ, -üñ]*
- ʿ**azīzlerine** ṭaʿn añlama ve bu taḳrīrden şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur aña suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 15). [ʿazīzlerine, -ler, -i, -n, -e]*
- aña daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿ**azīzüñ** bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 8). [ʿazīzüñ, -üñ]*
- cevābı budur kim çünki ol ʿ**azīzde** ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 15). [ʿazīzde, -de]*
- bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿ**azīzler** naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 16). [ʿazīzler, -ler]*
- bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿ**azīze** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 10). [ʿazīze, -e]*
- cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿ**azīze** gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye keşret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 11). [ʿazīze, -e]*
- vaḳt olur ki bir kişi bir ʿ**āzīzüñ** mükāşefesinde cennetde gözükür maʿa hāẕā ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 11). [ʿāzīzüñ, -üñ]*
- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿ**azīz** kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 17). [ʿazīz,]*
- eydürdi ki Recā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿ**azīzlerden** naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 18). [ʿazīzlerden, -ler, -den]*
- nereden gelür Rivāyet olınur ki baʿżı ʿ**azīzler** İbn Semmāk'ı vefatından ṣoñra vāḳıʿada görürler Hālüñ nice oldı diyü teftīş ḳılurlar Eydür Ḥaḳ tebāreke *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 11). [ʿazīzler, -ler]*
- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿ**azīzüñ** tāliʿinde irşād faẓīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 6). [ʿazīzüñ, -üñ]*
- kim ekşer-i nevʿ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 12). [ʿazīzler, -ler]*
- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿ**azīz** maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 8). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz-i benī ādem oldı:** *Ademoğlunun saygın ve değerli kişisi olmak.*
- oldı Rivāyet olınur ki Ḥażret-i Bāyezīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 19). [ʿazīz-i benī ādem oldı, -dı]*

‘azl: *Görevine son verme, işinden çıkarma.*

- bir ġayrinüñ ‘izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ **‘azli** ve ẕilleti olur pes bu su’āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez ma‘a hāẕā ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 7). [‘azli, -i]*

azlıḳ: *Azlık, az olma durumu.*

- tamām ṣevāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan budur kim kişi ʿamel **azlığına** baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 5). [azlığına, -ı, -n, -a]*

ʿ**azm idersiz:** *Gitmek.*

- cāmesi var ve başında gökcek ʿimāmesi var bunlara ṣordı ki Ḳancaru gidersiz ve nereye ʿ**azm idersiz** Eyitdiler İbn Semmāk’un *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 18). [ʿazm idersiz, -er, -siz]*

azma: *Davranışları alışılmışın dışına çıkmak, kötülüğünü, yaramazlığını, taşkınlığını artırmak.*

- eydürdi Ādem oġlanınuñ **azması** bir ḳaç nesneden olur Birisi budur kim selefüñ zellātını ḥüccet idinüp aña baḳar ve şol ki ḥünerleridür aña naẓar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 5). [azması, -sı]*

azuḳ idine: *Yolluk, nevale, azık edinmek.*

- hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki **azuḳ idine** İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 12). [azuḳ idine, -e]*

3.2. B

bāb: *Kapı.*

- mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve her **bābuñ** ehli-y-ile taʿyīne delālet olunur Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 7). [bābuñ, -uñ]*

bāb: *Husus, mesele, konu.*

- taṣavvufda bir şīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtişāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keşīr ve dervīşlik **bābında** bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 8). [bābında, -ı, -n, -da]*
- olur Eger bu **bābda** ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 15). [bābda, -da]*
- ravża-ı müṭahheresi nerede idügi mübeyyen degüldür baʿżılar Baġdād'dadur dir ve baʿżılar Şām'da bu **bābda** iḫtilaf olmışdur elsün-i enāmda ve Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 2). [bābda, -da]*
- ḳavābile her biri marażı defʿ itmek ister bir **bāb-ile** fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 13). [bāb-ile, -ile]*
- ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm teẕkire **bāb ına** Rivāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 12). [bābına, -ı, -(n)a]*
- öpdi Bu **bābda***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 19). [bābda, -da]*
- ḳılur hemīn meẕheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet ile ʿamel itmiş gibi olur bu **bābda** ol kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu emrden ötürü aña iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 17). [bābda, -da]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr ve ʿamellerini meʿcūr idüp dīn **bābında** himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad meşūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 6). [bābında, -ı, -n, -da]*
- verāʿ **bābında** anuñ mübālaġasınuñ ġāyeti yoḳdur Cemīʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb idi ve cümle efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 17). [bābında, -ı, -n, -da]*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn **bābında** ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 5). [bābında, -ı, -n, -da]*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu **bābda** ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḥḳīḳ budur ki ricā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 1). [bābda, -da]*
- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek ẕāt ve sütūde faʿāl idi vaʿẓ **bābında** ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 8). [bābında, -ı, -n, -da]*
- maʿiyyetdür ki söylenür ammā gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan ne olur Biz ol **bābda** söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 16). [bābda, -da]*

bāb: *Sebepler, vasıtalar, vesileler.*

- müsteṭāb ola ve her dem duʿāsı müstecāb ola tamām naẓarın gidermek gerek esbābdan ve ṭamaʿın kesmeñ gerek her **bābdan** teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 2). [bābdan, -dan]*

bābā: *Çocuğu olan erkek, peder.*

- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve **bābāñ** ise bir kişidür müslimānlar içinde andan bedter ādem yok Saña bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 1). [bābāñ, -ñ]*
- oġlancuḳ daḫı her gün eyle iderdi her ne ki murādı ol pencere dibine varup Allāh'dan isterdi **Bābāsı** bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 14). [bābāsı, -sı]*

bāb-ı muʿāmelātda: *Davranışlar hususu.*

- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş **Bāb-ı muʿāmelātda** ḫōş ḥālātı var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 4). [bāb-ı muʿāmelātda, -da]*

bāb-ı mücāhedātda: *Benlik ve bencillikten kurtulmak için nefsle savaşma, mücadele etme meselesi.*

- meşāyıḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve ol ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿālem-i ḫalvetde Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı var idi ve **bāb-ı mücāhedātda** nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 8). [bāb-ı mücāhedātda, -da]*

bād-ı firāḳ: *Ayrılık rüzgârı.*

- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı **bād-ı firāḳ** olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 3). [bād-ı firāḳ,]*

bādiyye: *Çöl.*

- her ʿibādetleri taẓarruʿ vü āhladur ḥasret beriyyesinüñ hālikleridür ve maʿrifet **bādiyyesinüñ** sālikleridür şevḳ peymānesinden her ne ḳadar ki içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 14). [bādiyyesinüñ, -si, -nüñ]*

bāġ: *Bahçe.*

- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ **bāġlarını** bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 4). [bāġlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
- ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi ḳuds gülzārında cevlān idemez ve fikr bülbüli ol **bāġ** içinde tereyān idemez ʿAḳl ṭūṭīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 2). [bāġ,]*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur **bāġlar** içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her ağacuñ budağında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 15). [bāġlar, -lar]*
- içer ve bilelerinde **bāġ** u şaḥrā keşt ider şoḥbetler iderler hezār ẕevḳler ve ʿışretler iderler biñ dürlü şevḳler ile ve eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 3). [bāġ,]*

bağdād: *İslâm dünyasının önemli tarih, ilim ve kültür merkezlerinden biri ve bugünkü Irak'ın başşehri.*

- ravża-ı müṭahheresi nerede idügi mübeyyen degüldür baʿżılar **Bağdād'dadur** dir ve baʿżılar Şām'da bu bābda iḫtilaf olmışdur elsün-i enāmda ve Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 1). [bağdād'dadur, -da, -dur]*
- Merv'den idi şoñra **Bağdād'da** olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 7). [bağdād'da, -da]*
- geldi kim **Bağdād'da** niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [bağdād'da, -da]*

bāġ-ı cihān: *Dünya bahçesi.*

- ol ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbız̲-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez **bāġ-ı cihān** sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 2). [bāġ-ı cihān,]*

bağışla: *Affetmek.*

- luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi ḳo sen saña lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ yüzi ṣuyına yaramazlarını **bağışla** Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 14). [bağışla,]*
- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını **bağışlar** ol ki ekremü'l-ekremīndir nice fikr idersin yā n'eyler Hem günāhını bağışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 5). [bağışlar, -r]*
- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını bağışlar ol ki ekremü'l-ekremīndir nice fikr idersin yā n'eyler Hem günāhını **bağışlar** ve hem daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 6). [bağışlar, -r]*

bağışla: *Vermek, ihsan etmek, bahşetmek.*

- eyleyümezin Yā Tayfūr Ben ḥaḳḳumdan geçdüm seni Rabb'üñe **bağışladum** didi Pes Bāyezīd Beṣtām'dan gidüp otuz yıl Şām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 14). [bağışladum, -du, -m]*
- saña **bağışlayam** ammā sen daḫı şol āhunuñ s̲evābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 1). [bağışlayam, -y, -am]*

bağla: *İp ve benzeri şeylerle dolamak.*

- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla **bağladı** bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 17). [bağladı, -dı]*
- gerek ve eger eşegini bağlarsa Allāh'a ışmarlamaḳ gerek nite ki ẓāhir yüzinden görinür ki eşegini **bağlamazsa** nā-gāh żāyiʿ olur ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 6). [bağlamazsa, -maz, -sa]*

bağla: *İki şey arasında alâka ve irtibat kurmak.*

- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbibātı biri birine **bağladı** ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 18). [bağladı, -dı]*

bağla: *Bir şey veya bir kimse ile diğer bir şey veya kimseyi mânevî bir bağla birleştirmek, birbirine yaklaştırmak.*

- gönlini Ḫudā'ya **bağlayup** ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 15). [bağlayup, -y, -up]*

bağla: *Bir temele, bir nizama oturtmak, belli kurallara dayandırmak.*

- vech-ile **bağlamışdur** bunda olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz yola girmek yaḳışmaz Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ gerek andan tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 1). [bağlamışdur, -mış, -dur]*

bağlayı ḳoydı: *Bağlayıvermek; çabucak bağlamak.*

- ṭutmışdı bir yire varmaġa ḳavl itmişdi Yolca giderken ḳamçısı düşdi bir laḥẓeden ṣoñra ḳamçı ḫaṭırına düşdi indi ṭavarı **bağlayı ḳoydı** yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 18). [bağlayı ḳoydı, -dı]*

bağlu: *Bağlı, bağlanmış durumda.*

- yüzinden bilinür ki eger Allāh'a ışmarlamazsa **bağlu** iken yine yiter fi'l-cümle ṣunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 7). [bağlu,]*

bağlu ola: *Bağlı olmak; tutulmak, tutkun olmak.*

- oturmaḳdan neʿayide olur çün göñül dünyāya **bağlu ola** ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 5). [bağlu ola, -a]*

bahā: *Kıymet, değer, bedel.*

- cāriyedür **bahāsı** üç yüz dirhem yoḳ ve bābāñ ise bir kişidür müslimānlar içinde andan bedter ādem yok Saña bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 1). [bahāsı, -sı]*

bahā vü ḳıymet olmaz: *Paha biçilmez; değeri ölçülemeyecek kadar yüksek olmak.*

- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı göre aña **bahā vü ḳıymet olmaz** biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 18). [bahā vü ḳıymet olmaz,]*

bahāne: *Sebep, neden; vesile.*

- uzanur yalñuz bunuñ menāḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol **bahāne** ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 8). [bahāne,]*

- redd itmesinüñ bir muḳarrer **bahānesi** var ki ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 13). [bahānesi, -si]*
- ṭavarlarını güderdi ol **bahāneler** ile ḥalvet yirlerde gezerdi Kimseye ḳarışmazdı ve kimse-y-ile ilişmezdi ḥācetden ziyāde söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 5). [bahāneler, -ler]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru **bahānedür** ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 4). [bahānedür, -dür]*

bahāne olmayınca: *Sebep,neden;vesile.*
- **bahāne olmayınca** mümkin degül ki yola gire ve andan oḳumayınca mütālaʿa idüp dānişmend ola Ḥaḳ taʿālā niẓām-ı ʿālemi böyle itmişdür ve bu kārgāhı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 17). [bahāne olmayınca, -ma, -y, -ınca]*

bahāne olmışdur: *Sebep olmak.*
- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīṯ-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru **bahāne olmışdur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 8). [bahāne olmışdur, -mış, -dur]*

bahār: *Bahar mevsimi.*
- getürmek-içün ve niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı ve düzildi tā ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār **bahārlar** bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 4). [bahārlar, -lar]*

bāhir: *Açık, apaçık, besbelli.*
- **bāhir** idi Her biri mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil ve her biri menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil idi cemīʿisi maḥbubu'l-ḫalāyıḳ ve cümlesi maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 13). [bāhir,]*
- Vaʿẓınuñ te'sīri ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı **bāhir** idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 1). [bāhir,]*
- ʿādiyesi ẓāhirdür ve belā-yı vebādan iḫtirāz itmegün nefʿi **bāhirdür** sirāyet dāyim eyle olmaz ki her kişiye yitişe belki emzice arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 13). [bāhirdür, -dür]*

baḫr: *Deniz, derya.*
- ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına niṯār idi ol bir **baḫr** idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 7). [baḫr,]*
- ve fażāyili **baḫrinden** müstefīd ü muḳterif idiler Ammā rumūzını ʿavām fehm idemedüklerinden ve kelimātını ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 1). [baḫrinden, -i, -n, -den]*
- ol neşr iderdi İmām Muḥammed ḥod bir vāḥid-i zamān ve ferīd-i cihān idi ʿilm **baḫrinüñ** ʿummānı ve maʿrifet maʿdeninüñ kānı-y-ıdı ferāsetde bī-meṯel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 16). [baḫrinüñ, -i, -nüñ]*

baḫr-i ceẕbe-i ṣafā: *Sefa coşkunluğunun denizi.*
•Menāḳıb-ı Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī rażiyā'llāhu ʿanhu Ve birisi şol pīşvā-yı ehl-i melāmet ve şemʿ-i rūz-ı ḳıyāmet **baḫr-i ceẕbe-i ṣafā***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 2). [baḫr-i ceẕbe-i ṣafā,]*

baḫr-i fanāda: *Yokluk denizi. II Dünya.*
• olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne leẕẕet gelür ġāyeti **baḫr-i fanāda** ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 8). [baḫr-i fenāda, -da]*

baḫr-ı ʿummān olup ṭururlar: *Umman denizi olmak. II Sonsuz, engin ilim sahibi olmak.*
•bilüp ṭururlar ol yer cevdi olursa bunlar **baḫr-ı ʿUmmān olup ṭururlar** Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl ḥac ve bir yıl ġazā ve bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 11). [baḫr-ı ʿummān olup ṭururlar, -lar-up, -ṭurur, -lar]*

baḫr-ı ʿummāndur: *Umman denizi.*
• kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir **baḫr-ı ʿummāndur** ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 14). [baḫr-ı ʿummāndur, -dur]*

baḫr-i vefā: *Vefa denizi.*
•**baḫr-i vefā** ve kān-ı ṣafā şemʿ-i sābıḳān ṣubḥ-i ṣādıḳān āftāb-ı pinhān hem-nefes-i Raḥmān ol Süheyl-i Yemenī Ḥażret-i Üveys-i Karenī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 3). [baḫr-i vefā,]*
• Menāḳıb-ı ʿUtbe-i Ġulām rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i zühhād ve ḳıdve-i ʿubbād **baḫr-i vefā** kān-ı ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 2). [baḫr-i vefā,]*

bahs: *Üzerinde konuşulan, tartışılan konu, mevzu, mesele.*
• ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir **baḫsdür** ki nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur ve bir mesʾeledür ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 9). [baḫsdür, -dur]*
• salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi meger anlar daḫı ḳażā vü ḳader **baḫsini** iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 8). [baḫsini, -i, -n, -i]*
• öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu **baḫs** ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 9). [baḫs,]*
• meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü re'yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir **baḫs** daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 2). [baḫs,]*
•**baḫs** andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 17). [baḫs,]*

- olur ve her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi **baḥsümüz** anlarda degül żāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 7). [baḥsümüz, -ü, -müz]*
- görmez mi didiler Eger dirsek ki hele kendü her ne iderse **baḥsi** ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne diyelüm Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 13). [baḥsi, -i]*
- ammā anuñ keyfiyetini bilmedügümüze iʿtirāf idevüz bu mes'elede **baḥsi** ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde kesret yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 3). [baḥsi, -i]*

baḥs-i fıḳhī olur: *Fıkha âit konu, mevzu olmak.*
- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki sevābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir **baḥs-i fıḳhī olur** ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 16). [baḥs-i fıḳhī olur, -ur]*

bahsi uzatduḳ: *Konuyu, sözü uzatmak.*
- yirden iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp **baḥsi uzatduḳ** şol ki tezkire maṣlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 10). [baḥsi uzatduḳ, -duḳ]*

baḫt: *Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun talih, ikbal, şans.*
- tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup tevbesine sebeb oldı kendü dünyā ararken **baḫtı** müsāʿid olup nā-gāh āḫıratı buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki ḫaberi yoḫ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 2). [baḫtı, -ı]*

ba'īd: *Uzak. II İhtimal vermeme.*
- işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān'uñ cemīʿ maʿnāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīṯde her ne görürse ʿālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi **ba'īddür** ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 12). [baʿīddür, -dür]*
- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra muttaʿiẓ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẓ ola egerçi her ne ḳadar **ba'īd** ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 14). [baʿīd,]*

ba'īd: *Uzak.*
- Allāh'dan **ba'īd** olanlaruñ güñahı çoḳ olur seçilmez günāhları biri birine ḳarışur oranı biri ṭuyılmaz Bir kişi bir evi pāk itmege ihtimām itse sehlce nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 5). [baʿīd,]*

ba'īd: *Uzak. II Olması ihtimalden uzak bulunan, beklenmeyen.*
- artar çünki bu geçen muḳaddemāt maʿlūm oldı-y-ısa ve bu ẕikr olınan mefhūm oldı-y-ısa **baʿīd** degüldür ki Bişr-i Ḥāfī aḫlāḳını tehẕīb itmekle nişf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 2). [baʿīd]*
- bulına ʿamel dürüst olur ḫuṣuṣā ki bunuñ gibi mesā'ilde iḫtilāf çoḫ olur kütüb-i fıḳhiyede aḳvāl-i muḫtelife bulınur **baʿīd** degüldür kim meẕheb-i Ḥanefiyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 6). [baʿīd]*

• ʿālem-i miṣālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṣāliyye ile ṣarīḥ ṣarāb içdi ola **Baʿīd** degüldür ki ol ṣarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 12). [baʿīd]*

•**baʿīd** degüldür ki gāh ola ol daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaṣmını bir ṭarīḳ-i āḫar ile irżā ḳıla ve nite ki Ḥażret-i Eyyūb'uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 9). [baʿīd]*

baʿīd ider: *Uzaklaştırmak.*

• Ḥaḳ'dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlıġı kişiyi Rabb'inden **baʿīd ider** pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāṣıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 17). [baʿīd ider, -er]*

ba'īd olanlaruñ: *Uzak olan, yakın ilgisi olmayan (kimse).*

• Allāh'dan **ba'īd olanlaruñ** günāhı çoḳ olur seçilmez günāhları biri birine ḳarışur oranı biri ṭuyılmaz Bir kişi bir evi pāk itmege ihtimām itse sehlce nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 5). [ba'īd olanlaruñ, -lar, -uñ]*

baʿīd olur: *Uzak olmak.*

• içinden fütūh olur her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden **baʿīd olur** ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 14). [baʿīd olur, -ur]*

bāʾis: *Neden, sebep.*

• oldı ve tevbesine daḫı bir ḳavī **bāʾiş** mūcib ve bir muḥkem sebeb müstevcib olmamışdı belki ceẕbe-i Ḥażret-i Ḥaḳ ve maḥabbet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 17). [bāʾiş,]*

• ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine **bāʾiş** ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 14). [bāʾiş,]*

bāʿis olmışdı: *Sebep, vesile olmak.*

• Baṣrī'den tevbe itmişdi ve aña irādet getürmişdi Meger tevbesine **bāʿiş olmışdı** ki bir ḫātūn kişiye naẕarı ṭoḳınmışdı Ol ḫātūn kişi ḫaber gönderdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 14). [bāʿiş olmışdı, -mış, -dı]*

baḳ: *İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.*

• günden öli olur Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına **baḳmayup** ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 8). [baḳmayup, -ma, -y, -up]*

baḳ: *Görmek, dikkat etmek.*

• Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden **baḳar** Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 18). [baḳar, -ar]*

• her mevcūda ki **baḳasın** bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsāna ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [baḳasın, -a, -sın]*

baḳ: *İlgilenmek, uğraşmak, çabalamak.*

- getürmek-içün ve niçe kez būstān-ı devrān **baḳıldı** ve düzildi tā ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 3). [baḳıldı, -ıl, -dı]*

baḳ: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.*

- yazardum līkin bu kitābı türkī ṣayup anca ʿavām **baḳsa** gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 11). [baḳsa, -sa]*
- maẓhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir naẓar ile **baḳar** iʿtibāriyyātdur diyü yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde yaramaz olmaz ve aña nisbet eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 13). [baḳar, -ar]*
- her mevcūda ki **baḳasın** bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [baḳasın, -a, -sın]*
- kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki **baḳarsın** bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 14). [baḳarsın, -ar, -sın]*
- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar reng almışlardur her ne renge **baḳarlarsa** kendilerinde mütelāşi olur hīç reng yoḳdur ki aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 10). [baḳarlarsa, -ar, -lar, -sa]*
- bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri **baḳarlardı**ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 15). [baḳarlardı, -ar, -lar, -dı]*
- bir gün göre ve aña naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme **baḳmaġa** rāżīolmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 17). [baḳmaġa, -maġ, -a]*
- cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye **baḳarsa** ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye kesret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 12). [baḳarsa, -ar, -sa]*
- her ẕerreye ki **baḳarsañ** ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 3). [baḳarsañ, -ar, -sañ]*
- ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine **baḳup** şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 12). [baḳup, -up]*
- ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline **baḳup** yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 12). [baḳup, -up]*

bak: *Dikkate almak.*

- eydürdi Ādem oġlanınuñ azması bir ḳaç nesneden olur Birisi budur kim selefüñ zellātını ḥüccet idinüp aña **baḳar** ve şol ki ḫünerleridür aña naẓar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 6). [baḳar, -ar]*

baḳ: *Nazar etmek.*
•**baḳa** Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 11). [baḳa, -a]*

bak: *Görmek.*
• arayalum dirler gāh Cānan bizümledür biz cānı n'idelüm dirler gāh **baḳarsın** furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 2). [baḳarsın, -ar, -sın]*

baḳ: *Seyretmek.*
• eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden baña **baḳar** şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 11). [baḳar, -ar]*

baḳ: *Nazar etmek, gözleri bir şey üzerine çevirmek.*
• her mevcūda ki **baḳasın** bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her lisāna ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [baḳasın, -a, -sın]*
• ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki **baḳarsın** eyle ṣanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 11). [baḳarsın, -ar, -sın]*
• her ẕerreye ki **baḳarsañ** ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 3). [baḳarsañ, -ar, -sañ]*

baḳ: *Göz önünde bulundurmak, nazarıîtibâra almak.*
• olur ammā ṣaḳın ba'żı ṭā'ate **baḳup** aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭma'inne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [baḳup, -up]*

baḳ: *Nazar etmek.*
• arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā saña luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile **baḳmadı** ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 10). [baḳmadı, -ma, -dı]*
• baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 11). [baḳa, -a]*

bak-: *İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.*
•**baḳmaz** ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 7). [baḳmaz, -maz]*
• olur ammā ṣaḳın ba'żı ṭā'ate **baḳup** aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭma'inne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [baḳup, -up]*

baḳa ḳalam: *Şaşkınlığa uğrayıp ne yapacağını bilmez durumda kalmak.*

- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe ben **baḳa ḳalam** didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 2). [baḳa ḳalam, -a, -m]*

baḳan: *Bakışı bir şeyin üzerine çeviren, seyreden, tanık olan.*

- olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan **baḳanlar** bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 11). [baḳanlar, -lar]*

baḳan: *Seyreden, temaşa eden.*

- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan **baḳan** anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 11). [baḳan,]*
- olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan **baḳanlar** bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 11). [baḳanlar, -lar]*
- ekser-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātladur ṭaşradan **baḳanlar** ki kendü bilüsi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 2). [baḳanlar, -lar]*
- tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan **baḳan** anları şöyle ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 16). [baḳan,]*

baḳar olurlar: *Dikkate almak, önemsemek.*

- maraża münāsib bir ʿilāc çıḳarur ammā şunlar ki ṭıbdan bī-habīr olurlar anlar hemīn ẓevāhir-i kelimāt-ı eṭibbāya **baḳar olurlar** hemīn ol ẓevāhıri biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 10). [baḳar olurlar, -ur, -lar]*

bāḳī: *Ebedî, sonsuz.*

- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fenā mülkinüñ **bāḳīsi** ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 16). [bāḳīsi, -si]*

bāḳī: *Arta kalan.*

- güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre andan yir idi **Bāḳī** vaḳtda ʿibādete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 1). [bāḳī,]*
- āḫıratda sevābını aña baġladı bize daḫı vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz **bāḳīsini** anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 6). [bāḳīsini, -si, -n, -i]*
- ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur **bākī** evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger kendü aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 1). [bākī,]*

bāḳī: *Sonsuz, ebedî. II Allah.*
•**bāḳīsin** sen bilürsin Ḥāşā senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 3). [bāḳīsin, -sin]*

bāḳī: *Varlığını koruyan, devam eden, devamlı, sürekli.*
• şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ **bāḳīsi** ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 16). [bāḳīsi, -si]*

bāḳī ḳalan: *Arta kalan.*
• söyündüre ve bu cümleden **bāḳī ḳalan** gine bir ʿazīm cehennem ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur ve anda olan ṣuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 17). [bāḳī ḳalan,]*

bāḳī ḳaldı: *Geriye kalmak, artakalmak.*
• eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi **bāḳī ḳaldı** anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 9). [bāḳī ḳaldı, -dı]*

bakış: *Bakma şekli, algılama ve değerlendirme biçimi.*
• işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü **baḳışı** olur ki ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 6). [baḳışı, -ı]*

baḳış: *Bakma tarzı, bakma biçimi.*
• felek burclarına girüp ḳaçalar güzeller olur anda ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir **baḳışlarına** ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 6). [baḳışlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

baḳma: *Aldırış etmemek, bakmamak.*
• maʿlūmdur ki bunuñ ḫāli ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhī bizüm ḫālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza **baḳma** sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 4). [baḳma,]*

bakmaġ: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, nazar etmek.*
• bir gün göre ve aña naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḫreme **baḳmaġa** rāżīolmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 17). [baḳmaġa, -a]*

baḳmaḳ gerek: *Bakmalı, gözetmeli.*
• irādet getüre ıraḳ ṭarīḳde olan āsān yolları ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline **baḳmaḳ gerek** ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 4). [baḳmaḳ gerek,]*

baḳmamaḳ gerek: *Bakmamalı, dikkate almamalı.*

- tamām sevāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan budur kim kişi ʿamel azlığına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 6). [baḳmamaḳ gerek,]*

baḳsa gerek: *Bakacak. II Bakabilir.*

- yazardum līkin bu kitābı türkī ṣayup anca ʿavām **baḳsa gerek** ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 11). [baḳsa gerek,]*

bāl: *Refah.*

- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür **bālini** görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 1). [bālini, -i, -n, -i]*

balçıġ: *Balçık, çamur.*

- **balçıġa** bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 9). [balçıġa, -a]*

balıḳ: *Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı.*

- ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve **balıḳ** ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 8). [balıḳ,]*
- Çün Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye Rabb'inden eyle olıcaḳ bir sehlçe zilletden ötürü anı **balıḳ** yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḥālleri ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 6). [balıḳ,]*

ballaġahu'llāhu ilā aḳṣā derecāt-ı ehli'l 'irfān ve bevve'elahu mekānahu fī a'lā ferādīsi'l-cinān: *Allah onun derecesini irfan ehlinin en yüce makamına çıkarsın ve onun için firdevs cennetlerinin en yüce makamlarını hazırlasın.*

- **ballaġahu'llāhu ilā aḳṣā derecāt-ı ehli'l 'irfān ve bevve'elahu mekānahu fī a'lā ferādīsi'l-cinān** Sehl bin 'Abdu'llāh taṣavvuf ehlinüñ muḥteşemlerinden idi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 10). [ballaġahu'llāhu ilā aḳṣā derecāt-i ehli'l 'irfān ve bevve'elahu mekānahu fī a'lā ferādīsi'l-cinān,]*

baña: *Bana. II Hasan Basri Hazretleri.*

- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp **baña** feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 4). [baña,]*

baña: *Bana. II Hâris-i Muhâsibî.*

- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı **baña**yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 13). [baña,]*

baña: *Bana. II Muḥammed bin Vāsiʿ.*

- olmaz ve iḥtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī**Baña** bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḥtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 15). [baña,]*

baña: *Bana. II Veysel Karani.*

- **baña** ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 13). [baña,]*

baña: *Bana. II Herem bin Hayyân.*

- Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi **Baña** vaṣiyyet eyle ol daḫı aña bir ḳaç kelime didi Cümlesinden birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 7). [baña,]*

baña: *Bana. II Şeyh Ebu Süleyman Darayi.*

- eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden **baña** baḳar şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 11). [baña,]*
- mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaẕāb Kim bilür ki **baña** daḫı ṣevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 9). [baña,]*
- ṣordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā ṣol ḫalḳun **baña** işārātı çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 12). [baña,]*

baña: *Bana. II Muhammed-i Semmak.*

- gördügüñüz Ḫıżr idi ve **baña** ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aṣlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 7). [baña,]*
- ve taʿālā **baña** çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki ṣol yüz aḳlıġı ki ʿayāli olanlarda var ve ṣol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 13). [baña,]*

baña: *Bana. II Muhammed bin Eslem-i Tusi.*

- bāḳīsin sen bilürsin Ḫāṣā senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla **baña**ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 3). [baña,]*

baña: *Bana. II Hatem-i Assam.*

- Ḫātem'den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs **baña** gelür vesvese virüp incidür eydür ki Hīç fikr ider misin ki ne yeseñ gerek Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 15). [baña,]*

bañ̲a: *Bana. II Bişr-i Hafi.*

- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki **bañ̲a** böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 6). [bañ̲a,]*
- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü şordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā **bañ̲a** ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 14). [bañ̲a,]*
- meger benüm keremümden ḫaberüñ yoġ-ıdı Rivāyet olınur ki vāḳı'ada gördiler eyitdi Ḥaḳ taʿālā cennetüñ nışfın **bañ̲a** ḥelal itdi İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 16). [bañ̲a,]*

bañ̲a: *Bana. II Zünnûn-ı Mısrî'nin huzuruna gelen kişi.*

- kitāblarda meẕkūrdur ḥikmet yüzinden kelimātı bī-naẓīrdür ve maʿrifet sözinden aḫbārı keşīrdür Rivāyet olınur ki bir kişi geldi eyitdi **Bañ̲a** Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 2). [bañ̲a,]*

bañ̲a: *Bana. || Derviş.*

- ḥālin söyledi Hiç **bañ̲a** Allāh'dan naẓar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 7). [bañ̲a,]*

bañ̲a: *Bana. || Cafer-i Sadık.*

- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan gine döndi vechini şordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve **bañ̲a***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 4). [bañ̲a,]*

bañ̲a: *Bana. II Zenci.*

- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı **bañ̲a** virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 9). [bañ̲a,]*

bañ̲a: *Bana. II Bayezid-i Bestami.*

- bir gice süd içüp ṣabāḥ ishāl olmışdı Bu ishāl **bañ̲a** ol südden oldı diyü ḫāṭırına gelmişdi Ẓāhirdür ki süde fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 13). [bañ̲a,]*

bañ̲a: *Bana. II Abdullah bin Mübarek.*

- atlu girmek mümkin degül kimsene geçmez **Bañ̲a** eydür Gözüñ yum Ben daḫı yumaram Hemīn sāʿat ṣuyuñ öte yaḳasında bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 3). [bañ̲a,]*
- n'oldı ne ḥādişe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi **Bañ̲a** şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 1). [bañ̲a,]*

bañа: *Bana. II Kamil kişiye.*

- işāretle **bañа** ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi ammā aña ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 17). [bañа,]*

bañа: *Bana. II Süfyan-ı Servi.*

- didiler Eyitdi Allāh taʿālā **bañа** bī-had raḥmet itdi bī-nihāyet ʿināyet ü maġfiret itdi didi Eyitdiler Yā ʿAbdu'llāh bin Mübārek nice oldı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 11). [bañа,]*
- saña bağışlayam ammā sen daḫı şol āhunuñ sevābını **bañа** virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 1). [bañа,]*
- zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-yile **bañа** hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki bañа rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 12). [bañа,]*
- zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-yile bañа hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki **bañа** rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 12). [bañа,]*
- idi Uşta aḳça dirdüm her gāh ki **bañа** bir mażīḳden duḫūl ide idi bunuñla defʿ iderdüm didi İmdi niçe kere diyüp ṭururuz ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 13). [bañа,]*

bañа: *Bana. II Şefik-i Belhi.*

- ulusını gördüm ki bir gün **bañа** eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 17). [bañа,]*

bañа: *Bana. || İmam Azam Ebu Hanife.*

- siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile **bañа**muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 3). [bañа,]*

bañа: *Bana. II Akıllı kişi.*

- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu **bañа** fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 14). [bañа,]*

bañа: *Bana. II Allah.*

- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen **bañа** irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿİsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 4). [bañа,]*

bānī-yi sarāy-ı şerīʿat: *Şeri'at sarayının kurucusu.*

- ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ ikisi iki ḳanat olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir **bānī-yi sarāy-ı şerīʿat** idi ki imāmīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 2). [bānī-yi sarāy-ı şerīʿat,]*

bānū-yi ḫānedān-ı ‘izzet: *Şerefli sülalenin kadını.*

- ḫāṣ ve muḳarreb-i bār-gāh-ı ihtiṣāṣ maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı ḳurb u iḫtirāḳ maḥdūme-i serā-perde-i vaḥdet ve **bānū-yi ḫānedān-ı ‘izzet**s̱āniye-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 4). [bānū-yi ḫānedān-ı ‘izzet,]*

bārān: *Yağmur. II Rahmet.*

- **bārānını** tā ebedī kesmeye Āmīn Yā Rabbe’l-ʿālemīn Söz sözi çeküp uzandı yine teẕkireden söyleyelüm İbn Semmāk’uñ menāḳıbından daḫı naḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 1). [bārānını, -ı, -n, -ı]*

bardaḳ: *Su vb. şeyleri içmek için kullanılan, genellikle camdan yapılan kap, bardak.*

- **bardaḳ** şu ṭutmış bile getürdi Ol şuyı ki içdüm tamām ḳandum bi’l-külliye dünyā şularından uşandum Ümīdim oldur kim bugün ki ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 3). [bardaḳ,]*

bārī: *Bari, hiç olmazsa.*

- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise **bārī** ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise **bārī** naḳmet ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 10). [bārī,]*
- kendü efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve eger idemezse **bārī***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 16). [bārī,]*

barış:*Kaynaştırmak. II Değiştirmek bağlamında kullanılmıştır.*

- evvel beyyāʿ-ı leʿālī idi şoñra merciʿ-i aʿālī oldı ṭaş cevherlerini söz gevherlerine degişdi ve ṣadef lūʾlūsini maʿrifet incilerine **barışdı** āḫırat bāzārı içün dünyā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 8). [barışdı, -dı]*

bāriz: *Açık, belli, meydanda, âşikâr.*

- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve halvet daḫı bir ḫaletdür bir **bārizi** olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi bir gūşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 5). [bārizi, -i]*
- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o **bāriz** daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [bāriz,]*

baş: *Üstün gelmek.*

- maʿṣiyet añā muḳābele idemez gāh olur ki bir maʿṣiyetle hezārān-ı hezār ṭāʿatler mahv olur nite ki küfri mümkin degül **başmaz** her ne ḳadar ḫayrāt ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 4). [başmaz, -maz]*

baş: *Ayağı, üzerine vücûdun veya bacağın ağırlığını verecek şekilde zemîne yâhut herhangi bir yere koymak.*

- māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp yere **başamazdı** on altı yıl bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 2). [başamazdı, -a, -maz, -dı]*

baṣar: *Göz.*

- ola veyāḫūd **baṣarına** Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 1). [baṣarına, -ı, -n, -a]*

baṣıl: *Örtülmek, gizlenmek.*

- cūdı sebebi-y-ile **baṣılur** görinmez olur cūd settarü'l ḳabāyiḥ olur ve büḫl keşşāfü'l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi ecānibe maḥbūb ider ve büḫl ādemi aḳāribe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 1). [baṣılur, -ur]*

baṣıl: *Çiğnenmek, ezilmek. II Nefsin ezilmesi, isteklerinin yerine getirilmemesi bağlamında.*

- şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar ṣayılur ādemüñ büyük ʿadūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup **baṣılacak** hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 8). [baṣılacak, -acak]*
- daḫı **baṣılur** bu zebūn olup bende düşicek anuñ cemīʿ bendleri çözilür şeyṭānuñ āleti budur ve anuñ daḫı istitāʿatı bunuñladur eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 9). [baṣılur, -ur]*

baṣīret: *Kalp gözüyle görme, kalp gözüyle görerek bir şeyin gerçeğini kavrama, anlama, idrak etme.*

- gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ baṣīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 12). [baṣīretidür, -i, -dür]*
- ḳoḳusını ve **baṣīretleri** rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 11). [baṣīretleri, -ler, -i]*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında baṣīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīsüñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 4). [baṣīret,]*
- bildügin ṣanur ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve anlaruñ baṣarları görür didilerse anlaruñ **baṣīretleri***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 12). [baṣīretleri, -ler, -i]*
- niçe şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ **baṣīretde** kāmil dirilür amma baṣri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 16). [baṣīretde, -de]*

baṣīret gözi: *Kalp gözüyle görme, kalp gözüyle görerek bir şeyin gerçeğini kavrama, anlama, idrak etme.*

- gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle mübṣarātdan baṣrı kesmek gerek ki **baṣīret gözi**açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr ile süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 15). [baṣīret gözi,]*

<u>başīret gözi açılursa:</u> *Kalp gözüyle görmek, kalp gözüyle görerek bir şeyin gerçeğini kavramak, anlamak, idrak etmek.*

- dimekle olmaz her ne ḳadar ki **başīret gözi açılursa** gine mütefāvit olur anuñ ḥicābı ḳatı çoḳdur ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẕāma maʿrifetler olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 15). [başīret gözi açılursa, -ur, -sa]*

<u>başīret-i ḳulūb:</u> *Kalp gözüyle görerek bir şeyin gerçeğini kavrama, anlama, idrak etme.*

- ḳulūb daʻvāsını ḳılur ol kişi ṭarīḳatde ebter ve daʻvāsında dūr olur **başīret-i ḳulūb**ʻālemde degme kişiye muḳadder olmaz ve vicdān-ı maʻārif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 17). [başīret-i ḳulūb,]*

<u>basmaḳ:</u> *Vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak.*

- yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile **basmaḳ** edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẕardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 9). [basmaḳ,]*

<u>başr:</u> *Kalp gözüyle görme, kalp gözüyle görerek bir şeyin gerçeğini kavrama, anlama, idrak etme.*

- bāṭınında **başrı** var ve her kişi ki anuñ derūnında naẕarı var buña cezm ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 9). [başrı, -ı]*
- niçe şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ başīretde kāmil dirilür amma **başrı** yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 16). [başri, -i]*

<u>başr:</u> *Görme.*

- semʿu'llāh ve **başrı** nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i faż̇āyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādi<u>s</u>de ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 5). [başrı, -ı]*
- böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarken maġribde işideler anlaruñ semʻi semʿu'llāh olur ve anlaruñ **başrı** nūru'llāh olur anlaruñ semā'ını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 18). [başrı, -ı]*

<u>başr:</u> *Bakış, nazar.*

- gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle mübṣarātdan **başrı** kesmek gerek ki başīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı <u>z</u>ikr ile süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 15). [başrı, -ı]*

<u>başr:</u> *Göz.*

- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur **başrı** hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [başrı, -ı]*

başra: *Osmanlı'da vilayet merkezi olan ve günümüzde Irak'ta bir şehir.*

- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī **Başra'ya** geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 17). [başra'ya, -y, -a]*
- ʿizzetde icābet bulur Şol kiʿāḳildür anlardan ṣaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla edeb ile dirilmek gerek Rivāyet olınur ki bir gün **Başra'ya** od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 18). [başra'ya, -y, -a]*

başrı ayırma: *Gözünü ayırmamak; sürekli denetim altında bulundurmak.*

- ṭut naẓarı ve eger düşmān ararsañ andan **ayırma başrı** eger sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ ve düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 15). [başrı ayırma,]*

basṭ-ı eczā-yı zamān: *Zamanın genişlemesi, bereketlenmesi, az zamanda uzun bir zaman yaşamış olma anlamında tasavvuf terimi.*

- ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi bunuñ aṣlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā **basṭ-ı eczā-yı zamānla** olur ikisi daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 6). [besṭ-i eczā-yı zamānla, -la]*

basṭ-ı zaman:*Zamanın genişlemesi, bereketlenmesi, az zamanda uzun bir zaman yaşamış olma anlamında tasavvuf terimi.*

- yoldan bulınur bilmeyen hemīn **basṭ-ı zamān** oldı ṣanur Gāh olur ki otururken bir kişiye ġaflet gelüp cihānı seyr ḳılur şimdi ol kişiye besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 3). [besṭ-i zamān oldı, -dı]*

baş: *Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.*

- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḥtirām ile otururlardı ki ke-enna **başlarınuñ** üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 6). [başlarınuñ, -lar, -ı, -nuñ]*

baş: *Baş, kafa.*

- cāmesi var ve **başında** gökcek ʿimāmesi var bunlara ṣordı ki Ḳancaru gidersiz ve nereye ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk'un *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 17). [başında, -ı, -n, -da]*

baş: *Üzeri, üst.*

- **başına** teşvīş üşdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 19). [başına, -ı, -n, -a]*

baş indürmezem: *Baş eğmek; boyun eğmek, itaat etmek.*

- ḳaçan zāhid oluram kiʿālemde hiçbir nesneye ḳānīʿ olmazam cemīʿ dünyāya ve ʿuḳbāya **baş indürmezem** didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 12). [baş indürmezem, -mez, -em]*

başar: *Bir işi istenilen şekilde sonuçlandırmak, muvaffak olmak, üstesinden gelmek.*

- diye öldüre veyāḫūd rücūʿ itdürüp sözinden döndüre her ne ḳadar ki İmām Aḥmed'e saʿy itdi **başarımadı** çāra olup Ḳurān'a ḥādiṣdür didüremedi Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 12). [başarımadı, -ı, -ma, -dı]*

<u>başdan aşaġa:</u> *Baştan aşağı; tamamen.*

- Zühre'yi geçmiş şol mertebede kendüyi düzmiş bezmiş ki **başdan aşaġa** pür nāz u şīve olmış Ben daḫı aña müteveccih olup eyitdüm Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 13). [başdan aşaġa,]*

<u>başına gelür:</u> *Başına (...) gelmek; (Kötü bir durum bir kimseye) İsâbet etmek.*

- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 5). [başına gelür, -ür]*

<u>başına tāc olursın:</u> *Fazla değer görmek, üstün tutulmak.*

- Var zāhid ol dünyādan naẓarı gider ḳāni ol göñülden iḫtiyācı çıḳar Zarūrīḫalḳ muḥtāc ve sen bī-iḫtiyāc olursın pes sen cemīʿisinuñ **başına tāc olursın***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 12). [başına tāc olursın, -ur, -sın]*

<u>başını aşaġa ḳılur:</u> *Başını öne eğmek; çok utanmak, mahcup olmak.*

- niyyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ'dan utanur ve anı añdugınca ḥayāsından **başını aşaġa ḳılur** anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 18). [başını aşaġa ḳılur, -ur]*

<u>başını ġavġalara bıraġa:</u> *Başını belaya sokmak; kendi kendisini, durup dururken, ağır sonuçlar ve sorumluluklar doğuran bir işe bulaştırmak.*

- yaḳīn bulmış ola hiç olur mı bir loḳma ḥarāmdan ötüri **başını ġavġalara bıraġa** Bir ḫiẕmetkār Mevlāmā ḥesāb virsem gerek diyü nice ṣaḳınduġını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 2). [başını ġavġalara bıraġa, -a]*

<u>başını hırkaya çeke:</u> *Çevresiyle ilgisini kesip ibadetle meşgul olmak, halvete girmek.*

- ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḥalvet ola bu söze ınanur ve her dervīş ki bir laḥẓa **başını ḫırḳaya çeke** bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 18). [başını ḫırḳaya çeke, -e]*

<u>başını yaşduġa ḳomazdı:</u> *Uyumak.*

- gicelerde yatup uyumazdı her ne ḳadar ki kesel gelse **başını yaşduġa ḳomazdı** Bir kez eyitdeler Ne-içün böyle ifrāt idersin bu mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 15). [başını yaşduġa ḳomazdı, -maz, -dı]*

<u>başḳa:</u> *Ayrı, farklı.*

- cān iḳlīminde bunlaruñ buyurugı yürümez Ol iḳlīmüñ de **başḳa** bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 9). [başḳa,]*
- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı **başḳa** bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 12). [başḳa,]*
- daḫı **başḳa** bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 13). [başḳa,]*

başla:*Başlamak, bir işi yapmak üzere harekete geçmek.*

- bulınur ġāyeti biz oḳumalu olıcaḳ birin teleffuẓ itdügümüz zamānda birin daḫı telaffuẓ idemeziz beri zamānda münḳażī olmayınca birine daḫı **başlayımazız** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 14). [başlayımazız, -y, -ı, -maz, -ız]*
- ḳılur kendüyi bir kimse ṣanup taʿrīf itmege **başlar** ve bir ādem oldum ṣanup kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları ḫidmeti bayaġı gibi itmez şöyle ẓann ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 1). [başlar, -r]*
- cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri **başlar** göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 3). [başlar, -r]*

başmaḳ: *Pabuç, çarık.*

- yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur **başmaḳ** ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẓardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 9). [başmaḳ,]*

başuma ne gelse gerek: *Başıma ne gelecek. II Ne ile karşılaşacağım.*

- gerek ve bir yolı ṭutsam gerek Bilmezem ki ol ḳanḳısı olsa gerek ve ol yolda **başuma ne gelse gerek** Oturanlar eyitdiler Göñlüñi ḫōş ṭut ki saña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 4). [başuma ne gelse gerek,]*

bat: *Gömülmek, içe doğru gömülmek.*

- balçıġa **bata** ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 9). [bata, -a]*

baṭālet gelür: *İşi olmayıp hareketsiz oturmak, tembellik etmek.*

- **baṭālet gelür** aç olıcaḳ aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 13). [baṭālet gelür, -ür]*

bāṭıl: *Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, esassız.*

- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir **bāṭıl** meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 2). [bāṭıl,]*
- eli yana ol **bāṭıl** üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş ikisine daḫı kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 13). [bāṭıl,]*
- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında **bāṭıl** idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 18). [bāṭıl,]*

bāṭın: *Görülmeyen, gizli olan.*

- anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri **bāṭın** cihetindeki bir iş Allāh'dan oldığından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 18). [bāṭın,]*

bāṭın: *Görülmeyen, gizli olan.* II *Görülmeyen, görülmekten münezzeh olan Allah.*

- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur **bāṭın** daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [bāṭın,]*

bāṭın: *Gizli hakikat ve sırları konu alan ilimlere sahip olma hali.*

- müşāhedelerinde şöyle bilürler ki bir kişi bir kişiyi mesāvī itse hemīn anuñ etin yir görürler ḥattā **bāṭınları** ḳavī olanlar mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 10). [bāṭınları, -lar, -ı]*

bāṭın: *İç, iç yüz. II İnsanın iç âlemi, gönül.*

- ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilkatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ **bāṭında** bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 6). [bāṭında, -da]*
- **bāṭınında** başrı var ve her kişi ki anuñ derūnında naẓarı var buña cezm ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 9). [bāṭınında, -ı, -n, -da]*
- riʿayet itmezse **bāṭını** aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 5). [bāṭını, -ı]*
- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ **bāṭını** daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 6). [bāṭını, -ı]*
- anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda anuñ leẕẕeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile rūşen olur her dem **bāṭını** Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 16). [bāṭını, -ı]*
- buġday ẓāhirüñ düzmekle **bāṭınuñ** düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 9). [bāṭınuñ, -uñ]*
- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki sen **bāṭınuñ** maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 10). [bāṭınuñ, -uñ]*
- derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa **bāṭın** virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 12). [bāṭın,]*
- ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılursen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve sen **bāṭınuñ** dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 14). [bāṭınuñ, -uñ]*
- yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı **bāṭında** olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen ʻulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 18). [bāṭında, -da]*
- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu'llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿẕībi olur **baṭında** ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 10). [baṭında, -da]*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a'mālini düzeltmek gerek ve sa'y eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki **bāṭını** daḫı arına ve her fi'li *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 14). [bāṭını, -ı]*

• gerekmez ki dervīşlikden ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿibret ala N'ola ẓāhiri şāh olsun **bāṭını** dervīş olsun şūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 8). [bāṭını, -ı]*

bāṭın: *İç, iç yüz, görünmeyen taraf, sır.*

• eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir **bāṭını** olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 3). [bāṭını, -ı]*

• Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki **bāṭını** bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 2). [bāṭını, -ı]*

• bir ẓāhiri var bir **bāṭını** ve halvet daḫı bir ḥaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi bir gūşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 5). [bāṭını, -ı]*

bāṭın: *Görülmeyen, gizli olan. II Gayb âlemi.*

• Ana hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde şafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed kendü de bile idi **bāṭında** bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 6). [bāṭında, -da]*

• cāzimdür ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki **bāṭında** olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 3). [bāṭında, -da]*

•**bāṭında** düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 5). [bāṭında, -da]*

• ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir **bāṭına** merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 10). [bāṭına, -a]*

• yanında ola ve şimdiden ṣoñra ekl ü şürbüm anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳi' hem didüginleyin oldı ol gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle **bāṭınuñ** āṣārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 6). [bāṭınuñ, -uñ]*

• müyesser olmaz buña **bāṭın** sem'i ġayet ḳavī olmaḳ gerek ki bir ḳarıncanuñ ḥareketini gelmedin ṭuymaḳ gerek Evet ehlu'llāhdan 'aceb degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 15). [bāṭın,]*

bāṭın: *Görülmeyen, gizli olan. II Naslardaki gizli mânaları, ibadetlerin manevî ve ahlâkî özünü, varlık ve olayların arkasındaki sırları açıklığa kavuşturan ilim.*

• ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol ki **bāṭını** tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 3). [bāṭını, -ı]*

• ki şeyḫini göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri **bāṭına** taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 12). [bāṭına, -a]*

• ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve **bāṭına** ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 8). [bāṭına, -a]*

- var idi Żāhirde ve **baṭında** mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 15). [baṭında, -da]*
- ṣabāḥı ḳılurdı ʿālim-i bī-ġaraż u bī-riyā idi ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā idi ẓāhir-ile **bāṭını** cemʿ eyleyüp tevfīḳ eylemişdi ve kitābu'llāh ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 14). [bāṭını, -ı]*
- aña daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve **bāṭında** kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 8). [bāṭında, -da]*
- arasında fetāvası meẕkūrdur Ẓāhirde ve **bāṭında** kāmillerdendür ve her işde ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 11). [bāṭında, -da]*
- secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ẓāhirde ve **bāṭında** ʿulūmına göre āḫıratda meṣūbāt-ı bī-ḥad ve anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 16). [bāṭında, -da]*
- ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta'aḫḫırīn bunda ittifāḳ itmişlerdür kim ol kişi ki ẓāhiri **bāṭına** tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn ü taḳrīrle beyān itmiş ola ve şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 2). [bāṭına, -a]*

bāṭın 'āleminde: *Sadece hikmet gözü ile bakıldığında görülebilen gizli alem; gayb alemi.*

- belki aḥādīṣ-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ **bāṭın ʿāleminden** ẕevḳi olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 2). [bāṭın ʿāleminden, -n, -den]*
- bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi **bāṭın ʿāleminden** gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 6). [bāṭın ʿāleminden, -n, -den]*
- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki **bāṭın 'āleminde** bulunur bu 'ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 4). [bāṭın 'āleminde, -n, -de]*

bāṭın ehli: *Sır ehli, gizliliklere vakıf olanlar. II Mutasavvıflar.*

- bildügin ṣanur ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse **bāṭın ehli** anı bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 12). [bāṭın ehli,]*

bāṭın ḥālini: *Kalbî ameller; yakîn, tasdik, ihlâs, tevekkül, teslimiyet, muhabbet gibi hallerdir.*

- ve **bāṭın ḥālini** bilen ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 3). [bāṭın ḥālini, -i, -(n)i-n, -i]*

bāṭın ʿilminde: *Gizli hakikatleri konu alan ve bu yolla insanı mânevî kurtuluşa ulaştırdığına inanılan ilim.*

- fażā'ili bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem **bāṭın ʿilminde** Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 8). [bāṭın ʿilminde, -n, -de]*

• ol vāḳı‘a yolını daḫı bilmez ta‘bīrātını ḳarışdurur kişi ẓāhir ‘ilmini düzmeyince **bāṭın ‘ilmini** daḫı düzemez ādem niyyātını pāk itmeyince vāḳı‘alarını daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 8). [bāṭın ‘ilmini, -n, -i]*

bāṭın olur: *Gizli olmak.*

• aña ne ḫalel virür çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz **bāṭın olur** ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 7). [bāṭın olur, -ur]*

bāṭın yüzinden: *Gizli, görünmeyen taraf.*

• yüzinden bilinür ki eger Allāh’a ışmarlamazsa baġlu iken yine yiter fi’l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 7). [bāṭın yüzinden, -n, -den]*

bāṭınī: *İç, iç yüz, görünmeyen taraf, sır.*

• otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā **bāṭınī** oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [bāṭınī,]*

bāṭın-ı ṭarīḳatde: *Tasavvufun iç yüzü.*

• ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu’zilāt olur ol ṭarīḳ de daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [bāṭın-ı ṭarīḳatde, -de]*

bāy: *Zengin, varlıklı.*

• ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve **bāylardur** ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 6). [bāylardur, -lar, -dur]*

• olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek **bāy** gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 8). [bay,]*

bāy olur: *Zengin olmak.*

• dünyāsı bol olursa ʿilmi ol ḳadar artuġ olmaz Hüner ehli az olur ki **bāy olur** ve aġniyānuñ hünerleri ḳolay olur Çün dünyāya ʿālem-i kevn ü fesād ad olur elbette *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 15). [bay olur, -ur]*

bayaġı: *Eskisi gibi.*

• ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri **bayaġı** ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 17). [bayaġı,]*

bayaġı gibi itmez: *Eskisi gibi yapmak.*

• ḳılur kendüyi bir kimse ṣanup ta‘rīf itmege başlar ve bir ādem oldum ṣanup kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları ḫidmeti **bayaġı gibi itmez** şöyle ẓann ider ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 2). [bayaġı gibi itmez, -mez]*

bayaġı gibi itmez olur: *Eskisi gibi yapmaz olmak.*

- şimdiden şoñra aña ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ aña muḳayyed olmaz olur ve riʿāyetini aña **bayaġı gibi itmez olur** tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkārları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 4). [bayaġı gibi itmez olur, -ur]*

bayaġı ola: *Önceki gibi, eskisi gibi olmak.*

- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine **bayaġı ola** ve bu daḫı cāyizdür ki ehlu'llāhdan her işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 15). [bayaġı ola, -a]*

bāyezīd: : *Bâyezid-î Bistâmî. Adı Tayfur bin İsa, künyesi, Ebû Yezîd, nisbesi el-Bistâmî. Hicrî 160 (m. 776) veya 188 (m. 803) yılında İran'ın Horasan eyaletine bağlı Bestâm kasabasında dünyaya gelmiştir."Sultânu'l-Ârifîn" lakabıyla meşhurdur.*

- melāyike-i ʿizam yüzlerin sürerlerdi Şeyḫ Cüneyd ḥażretlerinden menḳūldür ki **Bāyezīd** bizüm aramuzda Cebrāyil gibidür melāyike arasında dirdi ve hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 16). [bāyezīd,]*
- sözi añlanmayıcaḳ sū-yı iʿṭiḳāda ḥaml olınur ḳuṣūr-ı naẓarlarından ve noḳṣān-ı fikirlerinden şu ḳadar mülāḥaza idemezler ki **Bāyezīd** mülḥid olıcaḳ īmān kimüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 8). [bāyezīd,]*
- **Bāyezīd** ḥażretinden rivāyet olınur ki bir vaḳt ḫalḳ çoġ üşdiler ve bunı bī-ḥużūr eylediler diledi ṭurmayalar gideler yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 3). [bāyezīd ḥażretinden, -n, -den]*
- illa ana f-aʿbudūni didi bunlar daḫi Delü olmış didiler dört yanından ḳalḳup gitdiler İmdi eyle eyle bilmek gerek ki bu sözden **Bāyezīd'e** nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 6). [bāyezīd'e, -e]*
- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün **Bāyezīd** küfr söylemez ḥadīs̲-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 7). [bāyezīd,]*
- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīs̲-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür **Bāyezīd** daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 8). [bāyezīd,]*
- eyleyümezin Yā Tayfūr Ben ḥaḳḳumdan geçdüm seni Rabb'üñe baġışladum didi Pes **Bāyezīd** Beṣṭām'dan gidüp otuz yıl Şām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 14). [bāyezīd,]*
- andan olmış ola ki **Bāyezīd** ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un rūḥāniyyetinden çoḳ istimdād iderdi ve hemīn anı şeyḫi gibi bilüp aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 1). [bāyezīd,]*
- yakmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki **Bāyezīd** bunca faẓl u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 16). [bāyezīd,]*
- Bāyezīd'üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine Rivāyet olınur ki bir kişi geldi Bāyezīd'üñ ḳapusın ḳaḳdı içerüden **Bāyezīd** Kimi istersin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 2). [bāyezīd,]*
- Eyitdi Ḥācetüm var **Bāyezīd'i** isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 3). [bāyezīd'i, -i]*

- gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki maʿrifet birbirine mütelāzım olur ve iḥtimāl var ki **Bāyezīd'üñ** ol sözi istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 10). [bāyezīd'üñ, -üñ]*
- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fenāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmaduġına işāret ola Eger dir-isek ki **Bāyezīd** yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 12). [bāyezīd,]*
- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fenā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi **Bāyezīd'e** geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 18). [bāyezīd'e, -e]*
- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed ol mertebede ki **Bāyezīd** umardı göñlini ṣāfī bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 8). [bāyezīd,]*

bāyezīd-i beşṭāmī: *Adı Tayfur bin İsa, künyesi, Ebû Yezîd, nisbesi el-Bistâmî. Hicrî 160 (m. 776) veya 188 (m. 803) yılında İran'ın Horasan eyaletine bağlı Bestâm kasabasında dünyaya gelmiştir. "Sultânu'l-Ârifîn" lakabıyla meşhurdur.*
- ecmaʿīn vāṣıl-ı cihān-ı nā-kāmī ḳutb-ı ḥakīkī sulṭān **Bāyezīd-i Beşṭāmī** rafaʿ a'llāhu aʿlāma ʿizzetihi fī yavmi'd-dīn ve bavvaʿa mekānahu fī aʿlā ʿiliyyīn Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 7). [bāyezīd-i beşṭāmī,]*

bāyezīd-i cihān: *Dünyanın Bāyezīd'i.*
- şol **Bāyezīd-i cihān** ve pehlivān-ı zamāndur ki cemīʿ-i dünyānuñ evliyāsına server olmışdı ve cemīʿ-i ʿālemüñ meşāyıḫına mehter olmışdı Cemīʿ-i erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 9). [bāyezīd-i cihān,]*

bāzār: *Pazar, çarşı.*
- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet **bāzārınuñ** sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 15). [bāzārınuñ, -ı, -nuñ]*

bāzār: *Alışveriş. II İlişki ve münasebet bağlamında.*
- olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve **bāzārı** olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde taẓarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 11). [bāzārı, -ı]*
- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi ṣaġ ola ve anuñla **bāzārı** dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 10). [bāzārı, -ı]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve **bāzārı** var idi ve لردونله ile ol cenāba vāfir taẓarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 1). [bāzārı, -ı]*

bāzār: *Çarşı, pazar. II Hayat, yaşam biçimi.*
- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu **bāzār** ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 9). [bāzār,]*

bāzār ehli: *Çarşı, pazar sakinleri.*

- idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çağırışurlardı **bāzār ehli** işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 7). [bāzār ehli,]*

bāzargānlıḳ: *Bezirganlık; tüccarlık.*

- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol **bāzargānlıḳda** eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 17). [bāzargānlıḳda, -da]*

baʿżı: *Bazen, kimi zaman.*

- Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā **baʿżı** olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 17). [baʿżı,]*
- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve **baʿżı** virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 14). [baʿżı,]*

ba'żı: *Kimi, bir kısım, bazı kişiler.*

- idüp ṣormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz **baʿżınuñ** mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında taḫḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 3). [baʿżınuñ, -nuñ]*
- ravża-ı müṭahheresi nerede idügi mübeyyen degüldür **baʿżılar** Baġdād'dadur dir ve baʿżılar Şām'da bu bābda iḫtilaf olmışdur elsün-i enāmda ve Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 1). [baʿżılar,]*
- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden **baʿżı** bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 10). [baʿżı,]*
- olsa gerek ve mücerred 'ilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger içinden **ba'żına** Allāh ta'ālā 'ināyet idüp cezbe yitişdüre ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 10). [ba'żına, -n, -a]*
- tevbe olur **ba'żında** elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şer'e muvāfık ola ve ba'żı ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 1). [ba'żında,]*
- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve **ba'żılar** olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [ba'żılar,]*

ba'żı: *Kimi, bir kısım.*

- Muḥammed'i bildi ve geldi Ebū Ṭālib yanında ʿammisi iken maḥrūm oldı Aṣl-ı ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür **Baʿżı** ervāḥuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 14). [baʿżı,]*
- mücāhedeleri ve bī-ḳuṣūr müşāhedeleri vardur **Baʿżıları** Ġulām diyü adını taṣḥīf iderler vech-i tesmiyesini bilmedüklerinden taḥrīf iderler Baʿżı ekābirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 9). [baʿżıları, -lar, -ı]*

- mücāhedeleri ve bī-ḳuṣūr müşāhedeleri vardur Baʿżıları Ġulām diyü adını taṣḥīf iderler vech-i tesmiyesini bilmedüklerinden taḥrīf iderler **Baʿżı** ekābirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 10). [baʿżı,]*
- bilür ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden lez̲z̲et almaz Yaʿnī dervīşlerüñ bu **baʿżı** ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 16). [baʿżı,]*
- bilür ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden lez̲z̲et almaz Yaʿnī dervīşlerüñ bu baʿżı ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ **baʿżı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 16). [baʿżı,]*
- olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti **baʿżında** ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā Rivāyetdür ki ʿUtbe ru'yāsında gördi ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 7). [baʿżında, -n, -da]*
- olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur **baʿżında** ṣafā Rivāyetdür ki ʿUtbe ru'yāsında gördi ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 7). [baʿżında, -n, -da]*
- gibi ol āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini daḫı teʾḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki **baʿżısını** eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 8). [baʿżısını, -sı, -n, -ı]*
- **ba'żısını** böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ce̲z̲b itdi kimin redd ider Anda 'ināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 9). [ba'żısını,-sı, -n, -ı]*
- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı **ba'żı** ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teys̲īr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 7). [bażı,]*
- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın eyle degüldür imdi anlaruñ **baʿżını** şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz mis̲ālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 8). [baʿżını, -(n)ı]*
- idüp ṣormaz kimi **baʿżısından** alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında taḫḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 3). [baʿżısından, -sı, -n, -dan]*
- idüp ṣormaz kimi baʿżısından alur **baʿżısından** almaz baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında taḫḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 3). [baʿżısından, -sı, -n, -dan]*
- yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẓardur ki ehlu'llāhdan **baʿżısına** düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 10). [baʿżısına, -sı, -n, -a]*
- namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed **baʿżı** ḥayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 2). [baʿżı,]*
- ola ki biz görmezüz veyā **baʿżı** şürūrda anca maṣāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Z̲ūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 3). [baʿżı,]*
- ġarżlarını añlamaz **baʿżı** ḫuṣūṣiyyātını tafṣīl itsevüz olurdı ammā söz uzanup ġarżdan çıḳılurdı Rivāyet olınur ki Şeyḫ Bāyezīd ḥażretlerin muʿallime *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 9). [baʿżı,]*

- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫaylī ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ **baʿżı** dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 2). [baʿżı,]*
- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫaylī ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere **baʿżı** evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 2). [baʿżı,]*
- baʿżını aşaġa ve **baʿżını** yuḳaru ider Bu düşüñ heybetinden uyanur İbn Sīrīn'den taʿbīrini ṣordurur İbn Sīrīn eyidür Ol kişi Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 1). [baʿżını, -(n)ı]*
- **baʿżını** aşaġa ve baʿżını yuḳaru ider Bu düşüñ heybetinden uyanur İbn Sīrīn'den taʿbīrini ṣordurur İbn Sīrīn eyidür Ol kişi Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 1). [baʿżını, -(n)ı]*
- müctehid olana muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur her ne dirse aña uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı **baʿżını** ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 12). [baʿżını, -(n)ı]*
- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī'ye daḫı olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā ṣaḳın bu sözden zamānumuzuñ **baʿżı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 14). [baʿżı,]*
- māyede mütaʿayyin olan ol olup ṭurur **Baʿżı** ehlu'llāhdan rivāyet olınur ki Ḫıżr peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki Şāfiʿī nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 15). [baʿżı,]*
- her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī **baʿżı** ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 10). [baʿżı,]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını ʻālem-i ẓāhirde igen çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler **ba'żısını** seçmezler ʻālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 18). [baʿżısını, -sı, -n, -ı]*
- şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz **baʿżı** keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 2). [baʿżı,]*
- **baʿżısında** ol yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 3). [baʿżısında, -sı, -n, -da]*
- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki **baʿżı** aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 3). [baʿżı,]*
- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden **baʿżı** bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 10). [baʿżı,]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur **baʿżı** kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 10). [baʿżı,]*
- baʿżınuñ birine olur **baʿżı** meşreb olur ki recāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 11). [baʿżı,]*

•**baʿżınuñ** birine olur baʿżı meşreb olur ki recāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 11). [baʿżı,]*

- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür **baʿżı** mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [baʿżı,]*
- eydürdi ki Ricā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve **baʿżı** ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 18). [baʿżı,]*
- didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki **baʿżı** efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 2). [baʿżı,]*
- olurlar bunlaruñ hemīn nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden **baʿżı** efrād böyle olur Hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 10). [baʿżı,]*
- nereden gelür Rivāyet olınur ki **baʿżı** ʿazīzler İbn Semmāk'ı vefatından ṣoñra vāḳıʿada görürler Hālüñ nice oldı diyü teftīş ḳılurlar Eydür Ḥaḳ tebāreke *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 11). [baʿżı,]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ **baʿżısı** bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 2). [baʿżısı, -sı]*

•**baʿżısından** ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳdan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿuzlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 3). [baʿżısından, -sı, -n, -dan]*

- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳtan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi Eger dirsek ki **baʿżı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 4). [baʿżı,]*
- ḥuccācuñ **baʿżı** efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 9). [baʿżı,]*
- İmdi bu maʿnāyı istiʿcāb itmek olmaz ve bu ḥāleti istiġrāb itmek olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde çoḳ daḫli olur **baʿżı** yirlerüñ baʿżı ervāḥla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 18). [baʿżı,]*
- İmdi bu maʿnāyı istiʿcāb itmek olmaz ve bu ḥāleti istiġrāb itmek olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde çoḳ daḫli olur baʿżı yirlerüñ **baʿżı** ervāḥla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 18). [baʿżı,]*
- Aḥmed dīninde bī-miṣl olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde ol ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş ise anı bitirürdi **baʿżısı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 4). [baʿżısı, -sı]*
- güller bitürüp **baʿżısı** ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 5). [baʿżı,-sı,]*
- aña andan ulu 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur **ba'żı** nesne birinde günāh şayılmaz birinde şayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). [ba'żı,]*

- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz şimdi didügümüz bu degüldür bir ġayri ḥāletdür ki bir fi‘l-i maḫṣūṣ **ba‘żı** kişiden ma’ṣiyet olur ba‘żı kişiden ‘ibādetdür nefs-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 12). [ba‘żı,]*
- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz şimdi didügümüz bu degüldür bir ġayri ḥāletdür ki bir fi‘l-i maḫṣūṣ ba‘żı kişiden ma’ṣiyet olur **ba‘żı** kişiden ‘ibādetdür nefs-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 12). [ba‘żı,]*
- iken ilhām itdi ṣevāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm **baʿżı** ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 14). [baʿżı,]*
- tevbe olur ba‘żında elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şer‘e muvāfık ola ve **ba‘żı** ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 2). [ba‘żı,]*
- olur ammā ṣaḳın **ba‘żı** ṭā‘ate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭma‘inne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [ba‘żı,]*
- var Allāh’a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda **baʿżısı** bulındı-y-ısa sizde daḫı neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 3). [baʿżısı, -sı]*
- olduḳca aña belā eksük olmaz ammā ol belā aña neden gelür bilmez her biri anuñ bir maʿṣiyeti sebebi-y-iledür ammā taʿyīn olınup bilinmez **baʿżınuñ***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 10). [baʿżınuñ, -nuñ]*
- fi’l-cümle münāsebeti gözükürse **baʿżınuñ** hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 11). [baʿżınuñ, -nuñ]*

baʿżılar: *Bazı kimseler.*
- ṭamār-ı z̲ünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile Hvārezm’e ve anda ġazā itmişdi Ḥattā **baʿżılar** dirler ki mezārı Cürcān’da ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 6). [baʿżılar,]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve tez̲kirelerde mez̲kūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki **baʿżılar** dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 10). [baʿżılar,]*
- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve **baʿżılar** olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [baʿżılar,]*

bāz-ı ʿaḳılları: *Akıl kuşu, doğanı. II Fikirler, düşünceler.*
- çıḳup ḳurtılur murġ-ı rūḥları dām-ı heyūlādan ḥalāṣ olur ve **bāz-ı ʿaḳılları** şikār-gāh-ı ḳudsde ḫāṣ olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Enbiyāya üç ʿilm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 15). [bāz-ı ʿaḳılları, -lar, -ı]*

bāzīçe: *Oyun, hile.*
- ol ṣūrete getürmek içün ve ne **bāzīçeler** itmişdür müşaʿbız̲-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 1). [bāzīçeler, -ler]*

bāzirgān-zāde: *Tüccar, tâcir.*

•**bāzirgān-zāde** idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 17). [bāzirgān-zāde,]*

bedel: *Karşılık.*

- aʿlāda ʿālī derecāt ve bundaġı ehli ve cemāʿati **bedeli** firdevs-i muʿallāda ḥūr-ı maḳṣūrāt muḳadder ü nasīb ide ĀmīnYā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 5). [bedeli, -i]*
- meşhūr ʿālim olmasından incindi ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña bundaġı ḫavfları **bedeli** anda emn ü rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 14). [bedeli, -i]*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh'la muʻāmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol kişiye anuñ **bedeli** ḫalef bulınmaz ve şol kişiye ki ʻişyānı ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 14). [bedeli, -i]*

beden: *Vücut.*

- güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre andan yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibādete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve **bedenüñe***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 2). [bedenüñe, -ü, -ñ, -e]*

•**Beden**seḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen şol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 17). [beden,]*

- içinden fütūh olur her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol **bedeni** ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 14). [bedeni,]*
- mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar bize aġır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar anlaruñ nefsleri ḫāricde **bedenlerindeki** gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 10). [bedenlerindeki, -ler, -i, -n, -de, -ki]*
- ḫayātdadur ḳıyāmete degin ölmez ammā ḫuṣūṣiyyetle aña bir **beden** ḳayd olmaz egerçi beşerdür ammā tecerrüdī cānibi ġālibdür rūḥı bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 9). [beden,]*
- olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur **beden** maġlūb olduġı içün aña iʿtidād olmaz ve anuñ sıḳletinden aña keşāfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 13). [beden,]*
- didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla **bedenden** ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 1). [bedenden, -den]*
- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet kime müyesser olur ki **beden** ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 12). [beden,]*
- ḳalurlar ol sebebdendür ki aḥādīşde gelür ki enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler şol **beden** ʿalāḳası gitdügini anlara mevt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 8). [beden,]*

•**bedendür** anı bilmezler ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 11). [bedendür, -dür]*

- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh **beden** ile oldı-y-ısa gine **beden** ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 1). [beden,]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh **beden** ile oldı-y-ısa gine **beden** ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 2). [beden,]*

•**bedenleri-y-ile** olur ammā anlar bilürler ki lezzetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cū‘ üç dürlü mertebede bulınur biri cū‘-ı ṭab‘ biri cū‘-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 15). [bedenleri-y-ile, -leri, -y, -ile]*

- biri cū‘-ı şehvet olur Ya‘nī dimek ister ki cū‘ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabī‘at olur eger şöyle ki ol cū‘ def‘ olınmaya **beden** niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 18). [beden,]*
- itmek içün olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa **bedene** żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 1). [bedene, -e]*
- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu'llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde **beden** taʿẕībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 10). [beden,]*
- bulur **beden** ki mümtelī ola İblīs'üñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 11). [beden,]*
- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki **beden** żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 16). [beden,]*
- ṭurur **bedeni-y-ile** gökdedür bilürüz ammā bedeni-y-ile aña nice çıḳdı ve nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 11). [bedeni-y-ile, -i, -y, -ile]*
- ṭurur bedeni-y-ile gökdedür bilürüz ammā **bedeni-y-ile** aña nice çıḳdı ve nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 11). [bedeni-y-ile, -i, -y, -ile]*
- żarūret ḳadar iderler **beden** żaʿīf olup ʿāmelden ḳalmasun dirler anlar ḫubzı sevmezler hemīn beden terkībine ḳuvvet gelsün diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 7). [beden,]*
- żarūret ḳadar iderler beden żaʿīf olup ʿāmelden ḳalmasun dirler anlar ḫubzı sevmezler hemīn **beden** terkībine ḳuvvet gelsün diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 8). [beden,]*

<u>beden inkisārı:</u> *Vücut kırgınlığı.*

- gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalığı olsun gerekse cān ḫastalığı olsun gerekse **beden inkisārı** olsun gerekse dil besteliği olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 4). [beden inkisārı, -ı]*

beden ḳullıġı-y-ıla: *Bedenle yapılan ibadetler.*

- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir yoldan daḫı aña ʿibādete ṭarīḳ gösterür ḳuldan maḳṣūd olan aña ḳullıḳdur her ḥālle gerek **beden ḳullıġı-y-ıla***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 6). [beden ḳullıġı-y-ıla, -y, -ıla]*

bedraḳa-ı ṭarīḳat: *Tarikatın rehberi.*

- ṭarīḳat cāmiʿ-i ʿilm ü ʿamel hādim-i bünyān-ı emel maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı envār-ı nā-mütenāhī maḫṣūṣ-ı ʿināyet-i Ḥaḳ celle ve tebāreke Ḥażret-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 3). [bedraḳa-ı ṭarīḳat,]*

bedreḳa-i ehl-i ṭarīḳ: *Tarîkat ehlinin rehberi.*

- ḳıdve-i aṣḥāb-ı vefā faḫru'l-fuḳarā ve zeynü'ṣ-ṣuleḥā **bedreḳa-i ehl-i ṭarīḳ** Ebū ʿAlī Şefīḳ aʿlā'llāhu derecātihi fī maḳāmāti'l-mütevekkilīn ve żāʿafa ḥasanātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 3). [bedreḳa-i ehl-i ṭarīḳ,]*

bedr-i ʿālem-i taḥḳīḳ: *Hakikat aleminin dolunayı.*

- şemʿ-i eyvān-ı vefā ve nūr-ı ḥaḍaḳa-ı velāyet ve nevr-i ḥadīḳa-ı kerāmet şems-i ufuḳ-ı tevfīḳ ve **bedr-i ʿālem-i taḥḳīḳ** ḳurre-i ʿayn-ı dervīşī ve ġurre-i rūy-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 4). [bedr-i ʿālem-i taḥḳīḳ,]*

bedr-i ʿālem-i tevfīḳ: *Yardım aleminin ayı.*

- şems-i āsumān-ı tahḳīḳ ve **bedr-i ʿālem-i tevfīḳ** ḳuṭb-i felek-i maʿārif ve kevkeb-i semā-yı laṭāyif nuʿmān-ı ḥadāyıḳ-ı ṣaḥrā-yı dīn ve ʿummān-ı cevāhir-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 3). [bedr-i ʿālem-i tevfīḳ,]*

bedter: *Daha kötü, pek kötü, en kötü.*

- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve bābāñ ise bir kişidür müslimānlar içinde andan **bedter** ādem yok Saña bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 2). [bedter,]*

beg: *Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey.*

- mertebede ekmel ise Vezīrler ḳapucı girdügi yire gāh olur giremez ve bir ednā oġlan **bege** söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 8). [bege, -e]*
- pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan ṣoñra gelen **begler** hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 16). [begler, -ler]*

begen-: *İyi ve güzel bulmak.*

- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını **begendi** Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 18). [begendi, -di]*
- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev diyü begenür çün ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup **begenmeye** İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 4). [begenmeye, -me, -y, -e]*

begenmemiş olur: *Hoşuna gitmemiş olmak.*

•**begenmemiş olur** pes ol maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 13). [begenmemiş olur, -ur]*

begenmese gerek: *Beğenmeyecek.*

- Ḥāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice istenür diyü **begenmese gerek**Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 3). [begenmese gerek,]*

be-her ḥāl: *Her durumda, mutlaka.*

- naẓarı her dem anuñ niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini ẕikr ider Ammā **be-her ḥāl** ḥālī olmazlar ḥavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 6). [be-her ḥāl,]*
- cenneti bulmış ola veyāḫūd ʿibādet nışf-ı keṣret-i derecāta işāret olmış ola **Be-her ḥāl** Ḥaḳ taʿala anuñ derecātını cennet-i aʿlāda ve maḳāmātını firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 4). [be-her ḥāl,]*
- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi **Be-her ḥāl** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 12). [be-her ḥāl,]*
- bilmezken söylerdi hele **be-her ḥāl** erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istiġrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẓ ġarīb olmaz ṣol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 11). [be-her ḥāl,]*
- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola ṣol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola **Be-her ḥāl** dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 6). [be-her ḥāl,]*
- ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ ṣol mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi **be-her ḥāl** tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 4). [be-her ḥāl,]*
- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele **be-her ḥāl** Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 3). [be-her ḥāl,]*

beḳā: *Ebedîlik, devamlılık.*

- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürūrını şürūr ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve **beḳāsını** fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 14). [beḳāsını, -sı, -n, -ı]*
- intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme ni'met olur ve anlaruñ **beḳāsı** 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 4). [beḳāsı, -sı]*
- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve **beḳā** oldur ki aña ecel pençesi irmeye ṣol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 5). [beḳā,]*

beḳā: *Ölümsüzlük, dirilik. II [tas.] Sâlikin fenâdan sonra eriştiği son mertebe, ebedî ve ezelî olan Allah'ın bekāsı ile bâkî olma hâli.*

- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve **beḳā** oldur ki aña ecel pençesi irmeye şol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 5). [beḳā,]*

beḳā bulmaz: *Tarîkatlarda dervişin nefsini yok ederek fenâdan sonra eriştiği son mertebe, ebedî ve ezelî olan Allah'ın bekāsı ile bâkî olmak.*

- bulmaz bir altunı eridip şızdırmayınca mümkin degül arınmaz Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki Rabb'i-y-ile edebini gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 13). [beḳā bulmaz, -maz]*

beḳā sarāyı: *Ölümsüzlük, dirilik sarayı. II [tas.] Sâlikin fenâdan sonra eriştiği son mertebe, ebedî ve ezelî olan Allah'ın bekāsı ile bâkî olma hâli.*

- gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre **beḳā sarāyı** ol vaḳt ābādān olur ki fanā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistānı ol dem ḫandān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [beḳā sarāyı, -ı]*

beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi: *Dervişin nefsini yok ederek fenâdan sonra eriştiği son mertebe, ebedî ve ezelî olan Allah'ın bekāsı ile bâkî olma hâli.*

- i cān-fizāsı ile niçe biñ kez biñ günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve her sāʿatde vücūdı **beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi** Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 12). [beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi, -i, -di]*

bekle: *Durmak.*

- Ṭūs'da bir mescidi var idi ṣaḳlardı niçe müddetler yıḳılmayup **beklerlerdi** Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 15). [beklerlerdi, -r, -ler, -di]*

bekle: *Gözler vaziyette olmak, durup kollamak.*

- Bu aralarda bir ʿazīz var ki otuz yıldur bir gürı **beklemiş** ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin boynına salmış oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 11). [beklemiş, -miş]*
- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını **beklerdi** ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 4). [beklerdi, -r, -di]*

belā: *Musibet, dert, sıkıntı.*

- eydürdi Allāh'uñ dünyāda hem cenneti olur hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve cehennem **belāsı** ve bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 18). [belāsı, -(s)ı]*
- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her lezzetinüñ niçe **belā** vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 8). [belā]*

- ve ʿizzet **belāsından** ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 1). [belāsından, -sı, -n, -dan]*
- günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẕīm ẕenbe mürtekib oldum ne çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ ve nefsüñ ne **belāya** uġratduñ didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 2). [belāya, -(y)a]*

- muḳābelesinde āḫıratda birine biñ meṣūbāt ve bu dārda çekdügi **belālar** ʿivażı ol dārda bī-ḥad ḥasenāt müyesser idüp ḫurūf u naẓm-ı ḳıra'atınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 11). [belālar, -lar]*
- ve nefsi ḥużur bulduġını dilemezdi kendinüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt **belāda** ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 5). [belāda, -da]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve **belālara***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 8). [belālara, -lar, -a]*
- ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ **belālar** virür ve ḳarın ṭoḳlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 2). [belālar, -lar]*
- şeyṭānuñ **belāsını** çeker elbette bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 9). [belāsını, -sı, -n, -ı]*
- ma'rifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru 'ömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī**belā***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [belā,]*
- kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki 'āṣıḳlara maḥbūbdan inḳıṭa' ḫavfı daḫı olur hīç bir 'āṣıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu **belādan** ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 12). [belādan, -dan]*
- **belā** bir belādur ki bunda ne leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur 'ārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 13). [belādur, -dur]*
- belā bir **belādur** ki bunda ne leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur 'ārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 14). [belānuñ, -nuñ]*
- belā bir belādur ki bunda ne leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur 'ārif olan bu **belānuñ** bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 14). [belānuñ, -nuñ]*
- 'iṭāb ider ve şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı aña Ente diyü ḫiṭāb ider Ya'nī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve **belā** ve ḫizlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 12). [belā,]*
- hemīn ṣāḥibi anun **belāsını** görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 1). [belāsını, -sı, -n, -ı]*
- neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir mü'mine bir maraż yitişe andan gücenmeye belki Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp ol **belādan***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 14). [belādan, -dan]*

- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol **belāya***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 16). [belāya, -y, -a]*
- ḳocınmaya ol **belāyı** daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 16). [belāya, -y, -a]*
- ṣabr itmegi bir ulu ṭāʿat bile Allāh'uñ ḳullarına niʿmeti iki yoldan olur gāh raḥatdan olursa gāh **belādan** olur ikisi daḫı mü'mine Allāh'uñ niʿmetidür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 18). [belādan, -dan]*
- ki bir kişinüñ yüki yeynilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca **belādan** ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 1). [belādan, -dan]*
- olduḳca aña **belā** eksük olmaz ammā ol **belā** aña neden gelür bilmez her biri anuñ bir maʿṣiyeti sebebi-y-iledür ammā taʿyīn olınup bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 9). [belā,]*
- fi'l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu **belā** kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 12). [belā,]*
- niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile **belālardan** ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 7). [belālardan, -lar, -dan]*
- tehdīd içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini yil ile kimini ṣu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle her **belā** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 16). [belā,]*

belā-yı vebādan: *Vebā musibeti.*
- ʿādiyesi ẓāhirdür ve **belā-yı vebādan** iḫtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz ki her kişiye yitişe belki emzice arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 13). [belā-yı vebādan, -dan]*

belā-yı vebāʿiyyeden: *Veba musibeti.*
- fāriġ olmaz ol kişinüñ **belā-yı vebāʿiyyeden** iḫtirāzı ʿabeṣ sayılmaz her kim ki bunı ḳabūl itmez yā mükābere ve muʿānedet ider veya cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 11). [belā-yı vebāʿiyyeden, -den]*
- tafṣīl olınmaz līkin icmālen maʿlūm ola kim **belā-yı vebāʿiyyeden** iḫtirāz dāyim ẕenb olmaz ve ṭāʿūn olan yirden ṣaḳınmaḳ her vaḳt terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 17). [belā-yı vebāʿiyyeden, -den]*

belh: *Afganistan'ın kuzeyinde yer alan eski bir yerleşim yeri.*
- müfāraḳat idüp **Belḫ** memleketinde bir mīrzāde iken Nişābūr'a gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır ol şehrde meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 17). [belḫ,]*
- maʿāşından ṣordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve eger virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı **Belḫ'üñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 14). [belḫ'üñ, -'üñ]*

belī: *Elbette, evet.*

- kişinüñ fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā ḳuru bir ṣāliḥe muḫāleṭat ile hemīn ṣalāḥiyyeti añlanmaz **Belī** bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 8). [belī,]*
- gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola **Belī** her sālike ol yoldan bir ḥaẓẓ olur niceler ol ḥaẓẓ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 1). [belī,]*
- didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın iderem Ve naḳl olınur ki ṣordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi **Belī** Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 2). [belī,]*
- var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi **Belī** Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 18). [belī,]*
- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi **Belī** ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 3). [belī,]*
- bunuñ ġavrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz **Belī** bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 11). [belī,]*
- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda ṣaḥīḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur **belī** edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 10). [belī,]*
- inanmasındadur yoġsa vāḳıʿada böyle olmasında kimüñ nizāʿı olur ṣuver-i miṣāliyye ile bir anda dünyā gözükür **belī** dervīşlerden naḳl olınanuñ çoġı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 2). [belī,]*
- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫayli ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür **belī** bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 2). [belī,]*
- eylerler **Belī** ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 3). [belī,]*
- tamām ʿazīmet idüp niyyet ide āḫır gine Allāh ḳorḳusını mülāḥaża eyleyüp ol fiʿlden ricʿat ide Hārūn eyitdi **Belī** vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 2). [belī,]*
- ʿināyetdür ki Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine **Belī** Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 3). [belī,]*
- ol irādet-i Ḥaḳḳ'a ṭābiʿdür ol dāyireden ṭaşra çıḳmaz **belī** ol daḫı bizüm Peyġambar'umuza inḳiyād idüp bu şerʿüñ muʿteḳididür ammā ol bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 9). [belī,]*
- te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş **Belī** tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 18). [belī,]*
- Ḫātem'den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs baña gelür vesvese virüp incidür eydür ki Hīç fikr ider misin ki ne yeseñ gerek Eydürem ki **Belī** ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 16). [belī,]*

- gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki **Belī** libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 18). [belī,]*
- kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz **belī** içinde müşābihāt olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 6). [belī,]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i keṣretde bir şu'le olur vaḥdet daḫı odur keṣret daḫı ol Kimdür olan arada 'illet ü ma'lūl **Belī***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [belī,]*
- arasında bir ḫvār olur ḳalur **belī** ḫidmetkārlarda ḫvārlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫvārlıġı bilinür ḫidmetkār olur ki anuñ taḫkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 5). [belī,]*
- ʿuzletde olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile görsün ve her neye naẓar iderse Rabb'ini anda bulsun **Belī** didügümüz bir ḳuru ʿibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 12). [belī,]*
- ider mi **Belī** ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿaẕāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 9). [belī,]*

belki: *Bir ihtimal, muhtemelen.*

- **belki** ʿādet-i ʿarab üzerine bir lafẓdur ki maḳām-ı saḫṭda söylemişdi līkin Ḥaḳ taʿālā ḳatında çün kerāmeti vardı Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ ḥükmini verdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 11). [belki,]*
- ile kimsene müṣāḥebet itmege gider mi ve bir kişi ki anuñla bulışa fülān ile bulışdum dir mi **Belki** Fülāna vardum bulmadum kendüden gitmişdür dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 6). [belki,]*
- böyle iken kendüden ulu neler ola ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur **belki** cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 6). [belki,]*
- mekān mı ḥāṣıl olur **Belki** anuñ ṭarīḳi budur kim ol ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 5). [belki,]*
- ʿādiyesi ẓāhirdür ve belā-yı vebādan iḫtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz ki her kişiye yitişe **belki** emzice arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 14). [belki,]*
- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur **belki** olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 6). [belki,]*
- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca ṣevāblar ḳonılmışdur **belki** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 2). [belki,]*
- olur pes ihtimāl var ki Sehl ḥażretlerinüñ īmānda ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi bu degüldür ki meẕheb-i meşhūra işāret itmek ola **belki** mü'minde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 4). [belki,]*
- **belki** bir yañlış ḫayal ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 9). [belki,]*

- hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına **belki** anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendünüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 5). [belki,]*

belki: *Hatta.*

- bu degüldür kim göñlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür ki kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla **Belki** ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 18). [belki,]*
- iki cevāb olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred nefse dinilmez **belki** insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 12). [belki,]*
- daḫı degüldi ki ṣoñra tedennī itmiş ola Allāh yolında mertebesinden düşmiş ola **Belki** bu ḥālet ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyādur ve ʿalāmet-i tereffu' u istiġnādur bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 12). [belki,]*
- daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña bir yoldan tecellīsidür Ve bu daḫı aña bir nevʿi tesellīsidür **Belki** diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 14). [belki,]*
- oldı ve tevbesine daḫı bir ḳavī bāʾiş mūcib ve bir muḥkem sebeb müstevcib olmamışdı **belki** cezbe-i Ḥażret-i Ḥaḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 18). [belki,]*
- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere **belki** bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 4). [belki,]*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi **belki** dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 2). [belki,]*
- muḥkem olur ve taḳvāsıdaḫi müstaḥḳem olur hiç anuñ gibi kimseden işidilmemişdür ki emr-i şerʿde taḳṣīr ider **belki** hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 8). [belki,]*
- efhām ide ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye **Belki** inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 4). [belki,]*
- cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve anda cismānī ebvāb bulınmaz **belki** her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 11). [belki,]*
- olurmış **belki** bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mışrī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 3). [belki,]*
- aşlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber ṣayılur **belki** ol binā daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekser-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 3). [belki,]*
- en'ām gibidür **belki** ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 7). [belki,]*
- bir gice süd içüp ṣabāḥ ishāl olmışdı Bu ishāl baña ol südden oldı diyü ḫāṭırına gelmişdi Ẓāhirdür ki süde fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı **belki** cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 14). [belki,]*

- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʾe varmadın bilür **belki** niçeler olur ki yıllar ile اوک وردی görür Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 7). [belki,]*
- binā ḳılup fāriġ otura **belki** ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki z̲ātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 3). [belki,]*
- ḳaçmazlar bir kimse ṭāʿūn çıḳarsa hīç andan iḥtiyāṭ itmezler kişi ecelsüz ölmez dirler ṭururlar biñ kez taḳrīr idersen ʿināddından müşirr olur **belki** söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 10). [belki,]*
- vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola **belki** iḥtirāz şarṭdur vehm sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan ṣaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 17). [belki,]*
- **belki** aḥādīs̲-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden z̲evḳi olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 1). [belki,]*
- egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur **belki** tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 5). [belki,]*
- olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez **belki** mevcūd hemīn odur ammā maz̤āhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 1). [belki,]*
- girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde her biri gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur **belki***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 18). [belki,]*
- le̲zz̲etine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş le̲zz̲etlerin āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış **belki***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 6). [belki,]*
- olduġı ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına lāyıḳ olmaz **belki** maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 2). [belki,]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı **belki** aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādāta dürişürdi çün ölilerüñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 5). [belki,]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür **belki** dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 7). [belki,]*
- baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur **belki** gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 3). [belki,]*
- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün ke̲sretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek **belki** aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 2). [belki,]*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz **belki** taḥḳīḳ budur ki recā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 1). [belki,]*

•mertebesine yaḳın ola **belki** faẕīletde melekden ziyāde ola ki bunda insāniyyetden daḫı ḥişşe bulına Fi'l-cümle Ḫıżr nebīnüñ ḥayātında hiç şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 13). [belki,]*

- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca sevāblar ḳonılmışdur **belki** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 2). [belki,]*
- ve şol ki mes'ele-i sāniyedür gāh keşfle olur gāh vicdānla **belki** mümkin degüldür ki ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 13). [belki,]*
- maʿiyyeti sen bildügüñ degül **belki** her mevcūd hemīn odur ammā … Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 7). [belki,]*
- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı ḳaża ide **belki** diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 7). [belki,]*
- olur pes ihtimāl var ki Sehl ḥażretlerinüñ īmānda ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi bu degüldür ki mezheb-i meşhūra işāret itmek ola **belki** mü'min-i bihde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 4). [belki,]*
- görmişlerdür **belki** her zevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecrübe ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 1). [belki,]*
- **belki** kişi açlıġa ögrenmegi tedrīcle ḳılmaḳ gerek her vaḳtda mizācı taḥammül itdügi ḳadar açlıḳ çekmek gerek şöyle gerekmez ki yübüset ġalebe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 17). [belki,]*
- Yaʿnī dimek ister ki nefsüñ murādını virmemek gibi ulu ṭāʿat olmaz ve anuñ berāberi ʿālemde ʿibādet olmaz **belki** diḳḳat olınursa her ṭāʿatüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 18). [belki,]*
- **belki** kişi Rabb'inüñ kendüye niʿmetini az bilmemek gerek ve kendüyi ol niʿmete müstaḥaḳ görmemek gerek ol kendüye virileni bir ulu ʿiṭā bilmek gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 3). [belki,]*
- żarar itmezdi ve ol ġınāları anlaruñ dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi **belki** ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi ve ol ġınāları-y-ıla bunca faẕilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 11). [belki,]*
- neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir mü'mine bir maraż yitişe andan gücenmeye **belki** Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 14). [belki,]*
- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur **belki** Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 8). [belki,]*
- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye **belki***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 14). [belki,]*
- ki ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur Görmez misin ki Yūsuf ḳul iken nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ faẕīletine n'eyler **Belki***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 4). [belki,]*

belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿiṣyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 15). [belki,]*

- gerekmez ki dervīşlikden ye's gele **belki** Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿibret ala N'ola ẓāhiri şāh olsun bāṭını dervīş olsun ṣūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 7). [belki,]*
- hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına **belki** anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendinüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 5). [belki,]*
- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabeş yirden nā-müvecceh intiḳāl ola **belki** anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 10). [belki,]*
- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola **belki** yaḥtemil ki ol ḳısm-ı şālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 5). [belki,]*
- bir göñül ki aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz **belki** namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 8). [belki,]*
- arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ ucından ekşer-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli anda olmaz **belki** gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 12). [belki,]*
- ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez **belki** andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 18). [belki,]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz **belki** düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 5). [belki,]*

belki: *Olsa olsa, ancak.*

- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve bu daḫı şol taḳdīrçedür ki ol aḥādīş tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya **belki** aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 14). [belki,]*

belle: *Bel, çapa gibi âletlerle toprağı kazmak, altüst etmek, işlemek.*

- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını **bellerdi** ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 4). [bellerdi, -r, -di]*

bellü: *Bilinen, tanınan kimse.*

- **bellülerden** idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 5). [bellülerden, -ler, -den]*
- Muḥammed bin Semmāk zuhhād-ı ʿarşdan bir **bellüsi** idi ve ʿubbād-ı dehrden bir ulusı idi maḳbūl-i enām ve merżī-i ḫaṣ u ʿām idi maḥbūbu'l-aḫlāḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 5). [bellüsi, -si]*

- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi ve niçe müddet anuñ müṣāḥibi idi Bu ṭāyifenüñ ulularından ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ **bellülerinden** idi Fażāyili bī-ḥad ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 8). [bellülerinden, -leri, -n, -den]*
- cemīʿisi zamānuñ mütaʿayyin **bellüleri** idi Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri İmām ʿAlī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 7). [bellüleri, -ler, -i]*

bellü olur: *Belli olmak, anlaşılmak.*
- **bellü olur** ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 13). [bellü olur, -ur]*

belür: *Belirmek, ortaya çıkmak.*
- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki bizden **belürür** senüñ cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 12). [belürür, -ür]*
- zemīn-i gülzārı içinde bir anuñ gibi lāle-i maʿrifet **belüre** ve yıllarla ṣeyf faṣlı ʿāleme żayf olmaḳ gerek ki nāgāh berg ü bār arasında bir anuñ mi<u>s</u>li <u>s</u>emere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 5). [belüre, -e]*
- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa **belürür** ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 8). [belürür, -ür]*
- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine **belürür** eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 4). [belürür, -ür]*

belürmez olur: *Belirmez, görünmez olmak.*
- anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki şol ḳadar vusʿat bulur ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde **belürmez olur** anuñ daḫı içinde semāsı olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 12). [belürmez olur, -ur]*

belürsüz olur: *Belli olmamak, ayırt edilmemek.*
- ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḫażretüñ ḫużūrı ki bundan ayrılur ol görinen nesne ḫāricde **belürsüz olur** El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 16). [belürsüz olur, -(u)r-ur]*

ben: *Ben. II Muhammed bin Vasi.*
- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad **Ben** dervīşligi senden ḫāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Ahmet bin Hanbel.*
- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri **ben** andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 4). [ben,]*

• ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i **benden** yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 5). [benden, -den]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Bāyezīd-i Bestami.*

• virdükleri vaḳt şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā ana **Ben** iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 12). [ben,]*

• ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi **Ben** daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 10). [ben,]*

• dāyimā mürīdlerine dirdi ve her vaḳt anlara söylerdi ki **Benüm** müridüm degüldür ol kişi kim ḳıyametde cehennem yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 1). [benüm, -üm]*

• Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur **ben** anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 4). [ben,]*

• ḳaç söz söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur ki **ben** Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam mümkin midür ki bir sāʿatda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 1). [ben,]*

• olınur ki Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerini vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler Ḥażret'de muʿāmeleñ nice oldı didiler Eyitdi **Benden** armaġan ṭaleb itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 8). [benden, -den]*

• ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler **ben** eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 9). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri .II Zenci.*

• ṭavāf eylegil **ben** ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 9). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Abdullah bin Mübarek.*

• git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür **Ben** daḫı uydum gitdüm bir laḫẕanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm ṣulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 1). [ben,]*

• atlu girmek mümkin degül kimsene geçmez Baña eydür Gözüñ yum **Ben** daḫı yumaram Hemīn sāʿat ṣuyuñ öte yaḳasında bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 3). [ben,]*

• n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā **benüm** evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 2). [benüm, -üm]*

• Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi **Ben** daḫı seni ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 4). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Kamillerden birisi.*

- dersine ḥāżır oldı soñra ḳalḳıcaḳ ṭabʿına incinmek geldi eyitdi Ayruḳ **ben** senüñ evüñe gelmezem ve dersüñe ḥāżır olmazam ʿAbdu'llāh eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 13). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Şefik-i Belhi.*

- iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi **Benüm** ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 17). [benüm, -üm]*
- iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur **benüm** uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 18). [benüm, -üm]*
- üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse **ben** daḫı ḫalḳa īsār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp apsam ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 17). [ben,]*

ben: *Ben, birinci tekil şahıs zamiri. II Hz. Muhammed.*

- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur kim **benüm** sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 7). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II İmam Azam Ebu Hanife.*

- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki **benüm** re'yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 2). [benüm, -üm]*
- siz **benüm** sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 3). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Abdullah Ensari.*

- Eşitdi Şol müteʿayyin olan evtāduñ birisidür Ḫvāce ʿAbdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur ki eydürdi **Ben** Şāfiʿī meẕhebinden degülem ammā Şāfi'ī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 18). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Harun Reşid.*

- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger **ben** cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [ben,]*
- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem sen **benden** üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [benden, -den]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Zahid.*

- itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh **beni** cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp huẓūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 17). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II İmam Şâfiî.*

- İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ gelsin beni yusun didi Ol kişiye ḫaber eylediler geldi Düyūnī teẕkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 10). [beni, -i]*
- teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi **Beni** yusun didüginiñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 11). [beni, -i]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Dâvûd-ı Tâî.*

- ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim **Benüm** ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 8). [benüm, -üm]*
- ardında idesiz ve **benüm** ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin şoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 9). [benüm, -üm]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Hâris-i Muhâsibî.*

- n'oldı ki diyü istiʿcāb ider Bir kaç günden gine mülāḳāt olur Ol ḳışṣanuñ aṣlı ne-y-idi diyü teftīş ḳılur Ḥāriṣ eydür **Benüm** Ḥaḳ'dan bir nişānum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 12). [benüm, -üm]*
- vardur **benden** gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 13). [benden, -den]*
- ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki **benüm** gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 12). [benüm, -üm]*
- ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve **benüm***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 12). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Sinan paşa.*

- muḳaddematla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin **ben** şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 18). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Muḥammed bin Vāsi.*

- olmaz ve iḥtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu devlet neden ki **beni** yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḥtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 16). [beni, -i]*
- Bu dostlaruñ mertebesidür **ben** bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿālī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [ben,]*
- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿālī maḳāmdur **ben** buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Cafer-i Sadık.*

- cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi **Benüm** tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 13). [benüm, -üm]*

ben: *Ben. II Veysel Karani Hazretleri.*

- vaḳt nice ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre şubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek ḫōd sünnetdür **ben** bir kerre diyince şabāḥ olur didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 12). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Tezkirenin müellifi Sinan paşa.*

- añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi **ben** aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 10). [ben,]*
- idemezsin **Benüm** ne ẕevküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 19). [benüm, -üm]*
- şanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki **ben** saña direm meẕāḳ-ı şaḥīḥle **ben** bunı vicdān iderem cemīʿ aḥadīṯ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 7). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Şeyh Ebu Süleyman Darayi.*

- Zühre'yi geçmiş şol mertebede kendüyi düzmiş bezmiş ki başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış **Ben** daḫı aña müteveccih olup eyitdüm Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 14). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Huri.*

- yaşları cemʿ itdiler anuñla **benüm** yüzümi gözümi yudılar bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 17). [benüm, -üm]*
- yaşları cemʿ itdiler anuñla benüm yüzümi gözümi yudılar bu gördügüñ andan oldı **beni** bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 18). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Maruf-ı Kerhi.*

- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ **ben** ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 10). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Hızır.*

- eyleye Koñ aña varmaġı varuñ kendüye eydürüñ **Ben** ne dirsem aña ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 3). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Muhammed-i Semmak.*

- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki **Benüm** bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 4). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Muhammed bin Eslem-i Tusi.*

- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol ki **benüm** üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [benüm, -üm]*
- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol ki benüm üzerime lāzımdur **ben** eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [ben,]*
- bāḳīsin sen bilürsin Ḥāşā senüñ luṭfuñdan ki **benüm** elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 3). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Ahmed-i Harb.*

- N'ola-y-ıdı **beni** mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 5). [beni, -i]*
- N'ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün **benim** içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 6). [benim, -im]*
- N'ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim içün ḳullıḳ iderler **benüm** aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 6). [benüm, -üm]*
- **benim** içün ḫidmet iderler benüm yanumdan yeyeler içelerdi Fi'l-vāḳīʿ girçek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar sevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 7). [benim, -im]*
- benim içün ḫidmet iderler **benüm** yanumdan yeyeler içelerdi Fi'l-vāḳīʿ girçek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar sevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 7). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Hatem-i Assam.*

- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid **ben** degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [ben,]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin **Ben***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Sehl bin Abdullah-ı Tüsteri.*

- Sehl bin ʿAbdu'llāh eydür **Ben** daḫı evān-ı ṣavābetde buña müdāvemet itdüm hīç bir gice terk itmeyüp dāyim mülāzemet itdüm şol kadar fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 13). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamir (Hz. Muhammed).*

- mertebe saña neden oldı Eyitdi Bilmezem yā Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme tābiʿ olup ḥürmet idüp ve **benüm** ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 18). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Okuyucu.*

- daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm **beni** Ḥaḳḳ'a iledür dime mücerred anuñla hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç 'amel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 15). [beni, -i]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamir. II Kul.*

- günāhkār ola me'yüs olmamaḳ gerek **Benüm** günāhım çoḳdur ayruḳ ben oñmazam dimemek gerek Ādem'üñ z̲illetini fikr ide ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 9). [benüm, -üm]*
- günāhkār ola me'yüs olmamaḳ gerek Benüm günāhım çoḳdur ayruḳ **ben** oñmazam dimemek gerek Ādem'üñ z̲illetini fikr ide ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 9). [ben,]*
- vücūduñ vaḥdeti bu maẕāḥirüñ ke s̲retini bozar ve ne bunuñ ke s̲reti anuñ vaḥdetine bir z̲erre ḫalel ider bu ʿālem-i ke s̲retde **ben** benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 6). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Zaruret anında eline rızık geçen kişi.*

- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām **benüm** elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 8). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Hz. Cafer-i Sadık.*

- bize ne iḫtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi **Ben** bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 6). [ben,]*
- maḥbūbdur illā bu ḳadar var ki nefsüñde taḫayyürüñ ve gāh gāh tekebbürüñ vardur Eyitdi **Bende** kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 10). [bende, -de]*
- maḥbūbdur illā bu ḳadar var ki nefsüñde taḫayyürüñ ve gāh gāh tekebbürüñ vardur Eyitdi Bende kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur **Ben** benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 10). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Halife Mansur.*

- eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm ki aġzını açmışdı eger **ben** anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olunur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādiḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 1). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Muhammed bin Vasi.*

- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstād **Ben** dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Hasan Basri Hazretleri.*

- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe **ben** baḳa ḳalam didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 2). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Habib-i Acemî hazretleri.*

- ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi **Ben** çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 18). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Habib-i Acemi.*

- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā **benden** bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naşībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 5). [benden, -den]*
- ʿiḳāb eyleyecek olursa **ben** ne diyeyüm Ādem böyle gerek ki kemāli artduḳça tenezzüli ziyāde ola ve fażīleti ziyāde olduḳça kendüye iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 7). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Ebū Hāzem-i Medenī.*

- aña şordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi **Benüm** mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 13). [benüm, -üm]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Utbe-i Gulam'ın tövbesine sebep olan kadın.*

- **Benüm** neremi sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 15). [benüm, -üm]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Fudayl bin İyaz.*

- **Benüm** enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sāʿat öñlerindedür ve ṣırāṭ u mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 5). [benüm, -üm]*
- eyitdi Yā Abā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle **benden** şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Kaʿbe'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [benden, -den]*
- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki **ben** ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 2). [ben,]*
- zinde idüm bu iki cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe ḫiẓmet iderdüm çün **beni** zindān-ı gürda maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 3). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II İbrâhim b. Edhem.*

- Ben ṭavarı gütmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 1). [ben,]*

ben: *Ben, birinci tekil şahıs zamiri. II Allah.*

- ideyin sen benüm adumı ululaduñ **ben** daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 3). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Ahmed bin Hanbel.*

- ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden yig bilür **ben** ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 5). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Bişr-i Hafî.*

- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā **ben** arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [ben,]*
- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā **Ben** n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 6). [ben,]*
- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü ṣordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā **beni** ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 13). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Bâyezid-i Bistâmî'nin annesi.*

- eyleyümezin Yā Tayfūr **Ben** ḥaḳḳumdan geçdüm seni Rabb'üñe bağışladum didi Pes Bāyezīd Beştām'dan gidüp otuz yıl Şām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 13). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Abbasi halifesi Harun Reşid.*

- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüp ġāyet ḳaḳdı Eger **ben** cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [ben,]*
- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüp ġāyet ḳaḳdı Eger ben cehennemī isem sen **benden** üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [benden, -den]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II İmam Şafiî.*

- niyyet idüp üzerine uġrayup ṭururam āḫır yine maḥżā Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp ol günāhı itmeyüp ṭururam Şāfiʿī eyitdi **Ben** ḥükm iderem ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 4). [ben,]*
- didiler Eyitdi **Benüm** delīlüm kelām-ı ḳadīmdür ve ḫüccetüm kitāb-ı kerīmdür Ḥaḳ tabāreke ve taʿālā buyurur ve ammā man hāfa maḳāma Rabbihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 7). [benüm, -üm]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamir. II Kul.*

- vücūduñ vaḥdeti bu maẓāḥirüñ keşretini bozar ve ne bunuñ keşreti anuñ vaḥdetine bir zerre ḫalel ider bu ʿālem-i keşretde ben **benin** ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 6). [benin, -in]*
- ʿālem-i vaḥdetde **ben** didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle şanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 7). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Cafer-i Sadık.*

- cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi **Benüm** tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 13). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Muḥammed bin Vāsiʿ.*

- olmaz ve iḥtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu devlet neden ki **beni** yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḥtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 16). [beni, -i]*
- Bu dostlaruñ mertebesidür **ben** bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿalī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [ben,]*
- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿalī maḳāmdur **ben** buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [ben,]*
- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad **Ben** dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Ebū Hāzem-i Medenī.*

- aña şordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi **Benüm** mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 13). [benüm, -üm]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Fudayl bin İyaz.*

- Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sā'at öñlerindedür ve ṣırāṭ ve maḥşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 5). [benüm, -üm]*
- eyitdi Yā Ābā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle **benden** şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Ka'be'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [benden, -den]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II İbrâhim b. Edhem.*

- Ben ṭavarı gütmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 1). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Hz. Muhammed.*

- mertebe saña neden oldı Eyitdi Bilmezem yā Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme tābi' olup ḥürmet idüp ve **benüm** ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 18). [benüm, -üm]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri. II Bişr-i Hâfî.*

- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā **ben** arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [ben,]*

• geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā **Ben** n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 6). [ben,]*

• vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü şordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā **beni** ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 13). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.II.Bayezid-i Bestami.*

• Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur **ben** anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 4). [ben,]*

ben: *Ben, birinci teklik şahıs zamiri. II Süfyan-ı Sevri.*

•Sevrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi Taʿaccub itdiler Eyitdi Bu **benüm** dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 10). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Şefik-i Belhi.*

• üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse **ben** daḫı ḫalḳa īsār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp apsam ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 17). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri. II Harun Reşid.*

• er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüp ġāyet ḳaḳdı Eger **ben** cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [ben,]*

• er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüp ġāyet ḳaḳdı Eger ben cehennemī isem sen **benden** üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [benden, -den]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Zahid.*

• itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh **beni** cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp ḥużūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 17). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II İmam Şâfiî.*

• İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ gelsün **beni** yusun didi Ol kişiye ḫaber eylediler geldi Düyūnī teẕkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 10). [beni, -i]*

• teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi **Beni** yusun didüginüñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 11). [beni, -i]*

• teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi **Beni** yusun didüginüñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 11). [beni, -i]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Dâvûd-ı Tâî.*

- ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim **Benüm** ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 8). [benüm, -üm]*
- ardında idesiz ve **benüm** ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin ṣoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 9). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Sinan paşa.*

- muḳaddemātla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin **ben** şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 18). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Hâris-i Muhâsibî.*

- ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki **benüm**gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 12). [benüm, -üm]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Hâris-i Muhâsibî.*

- ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve **benüm***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 12). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Maruf-ı Kerhi.*

- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ **ben** ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 10). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Muhammed-i Semmak.*

- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki **Benüm** bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 4). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Muhammed bin Eslem-i Tusi.*

- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol ki **benüm** üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [benüm, -üm]*
- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol ki benüm üzerime lāzımdur **ben** eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [ben,]*
- bāḳīsin sen bilürsin Ḥāşā senüñ luṭfuñdan ki **benüm** elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 3). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Ahmed-i Harb.*

- N'ola-y-ıdı **beni** mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim için ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 5). [beni, -i]*
- benüm için ḫidmet iderler **benüm** yanumdan yeyeler içelerdi Fi'l-vāḳīʿ girçek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar s̲evāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 7). [benüm, -üm]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Hatem-i Assam.*

- tevbe-i z̲ünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid **ben** degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [ben,]*
- tevbe-i z̲ünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin **Ben***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Sehl bin Abdullah Tüsteri.*

- Sehl bin ʿAbdu'llāh eydür **Ben** daḫı evān-ı ṣabāvetde buña müdāvemet itdüm hīç bir gice terk itmeyüp dāyim mülāzemet itdüm şol kadar fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 13). [ben,]*

ben: *" Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Zaruret anında eline rızık geçen kişi.*

- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām **benüm** elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 8). [benüm, -üm]*

ben: *" Ben" birinci teklik şahıs zamir. II Kul.*

- günāhkār ola me'yūs olmamaḳ gerek **Benüm** günāhum çoḳdur ayruḳ ben oñmazam dimemek gerek Ādem'üñ z̲illetini fikr ide ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 9). [benüm, -üm]*
- günāhkār ola me'yūs olmamaḳ gerek Benüm günāhum çoḳdur ayruḳ **ben** oñmazam dimemek gerek Ādem'üñ z̲illetini fikr ide ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 9). [ben,]*
- vücūduñ vaḥdeti bu maz̲āḥirüñ ke s̲retini bozar ve ne bunuñ ke s̲reti anuñ vaḥdetine bir z̲erre ḫalel ider bu ʿālem-i ke s̲retde **ben** benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 6). [ben,]*
- ʿālem-i vaḥdetde **ben** didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle ṣanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 7). [ben,]*

ben: *Ben. II Allah.*

- ismī fa-baccalnāka fa-bi-ʿizzetī la-uṭayyibanna ismaka fi'd-dünyā ve'l-āḫirati Yaʿnī sen benüm adumı ḫōş-büyi vü muʿaṭṭar eyledüñ **ben** daḫı seni muṭayyib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 2). [ben,]*
- ideyin sen **benüm** adumı ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 3). [benüm, -üm]*

- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü ṣordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda **benden** ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 14). [benden, -den]*
- meger **benüm** keremümden ḫaberüñ yoġ-ıdı Rivāyet olınur ki vāḳı'ada gördiler eyitdi Ḥaḳ taʿālā cennetüñ nışfın baña ḥelal itdi İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 15). [benüm, -üm]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve ne cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz **benden** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 14). [benden, -den]*
- peyġambara bildürdi ve vaḫī eyleyüp didi ki Yā ʿĪsā **benüm** maʿrifetümde anca ṣaḥra ve bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 1). [benüm, -üm]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri. II Ḥabīb-i 'Acemī.*
- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad **Ben** dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri. II Abdullah bin Mübarek.*
- yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 18). [beni, -i]*

ben: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri. II Yaşlı kadın.*
- Eyitdi Gel hele sen **benüm** arduma uy *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 19). [benüm, -üm]*

bend: *Bağ. II Hile.*
- daḫı başılur bu zebūn olup bende düşicek anuñ cemīʿ **bendleri** çözilür şeyṭānuñ āleti budur ve anuñ daḫı istitāʿatı bunuñladur eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 9). [bendleri, -leri]*

bende: *Kul, köle.*
- ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze naẓar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā kerīm olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ **bendenüñ** her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 6). [bendenüñ, -nüñ]*
- baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve **bende** cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 7). [bende,]*

bende: *Kul, abd.*
- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve **bendede** benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 2). [bendede, -de]*

bende: *Köle. || Kul, abd.*

- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve **bende** olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 7). [bende,]*

bende düşicek: *Tuzağa düşmek.*

- daḫı başılur bu zebūn olup **bende düşicek** anuñ cemīʿ bendleri çözilür şeyṭānuñ āleti budur ve anuñ daḫı istitāʿatı bunuñladur eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 9). [bende düşicek, -icek]*

bende olanda: *Kul olan kimse.*

- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve **bende olanda** ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 7). [bende olanda, -da]*

bende-zāde: *Köle çocuğu.*

- bī-ʿadd idi Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur Egerçi **bende-zāde** idi līkin iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 10). [bende-zāde,]*

bengīyāne: *?.*

- şol uşaḳlar müvaḥḥid dirilüp teklīf emrini ısḳāṭ itmişlerdür eyle bil ki bir bengīyāne ḫayalle dīnlerin ifsād itmişlerdür Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 18). [bengīyāne,]*

benī: *İnsan.*

- bilebilür ve ḳanḳı **benīdür** ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 7). [benīdür, -dür]*

benī-ādem: *İnsanoğlu.*

- yoḳdur ki anlarda **benī-Ādem** derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʿālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʿişḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 9). [benī-ādem,]*

benlig: *Bir kimsenin öz varlığı. II [tas.] Nefis.*

- maḥbūbdur illā bu ḳadar var ki nefsüñde taḫayyürüñ ve gāh gāh tekebbürüñ vardur Eyitdi Bende kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben **benligümden***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 10). [benligümden, -üm, -den]*

benlik: *Bir kimsenin öz varlığı. II [tas.] Nefis.*

- fānīyem her ne kim ola anuñdur Yaʿnī dimek olur ki ṣıfātı tehẕīb olınup düzilmişdür ve aḫlāḳı tebdīl olınup degişilmişdür Kibrüñ yaramazlığı **benlik** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 12). [benlik,]*

- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fenāsından ʿibaret ola ve kendüde **benlik** ḳalmaduġına işāret ola Eger dir-isek ki Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 12). [benlik,]*
- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede **benlik** olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 2). [benlik,]*

benüm nemdür: *"Benim neyimdir, bana ait değildir" manasında bir söz.*
- aña bir ṭāʿat mülāḥaẓa ider ṭurur bir ḥayvāna ḫidmet idüp otladursa Benüm nemdür Anuñ ḳudreti eseridür dir ve bir kelbe merḥamet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 18). [benüm nemdür,]*

beñz: *Beniz, yüz, yüzün rengi.*
- salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi meger anlar daḫı ḳażā vü ḳader baḫsini iderlerdi mübārek **beñzi** ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 8). [beñzi, -i]*

beñze: *Andırmak, benzemek, gibi görünmek.*
- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine **beñzer** her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ yeye sıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 9). [beñzer, -r]*
- Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme **beñzer** ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 1). [beñzer, -r]*
- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña **beñzer** ki her mezhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [beñzer, -r]*

beñzer: *Öyle görünüyor ki, öyle anlaşılıyor ki.*
- ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir düğünden getürmişler biz bilmedük aṣlında şübhe varımış **beñzer** Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 18). [beñzer,]*

berāber: *Birlikte, beraber.*
- fikr itdüm didi Yaʿnī dimek ister ki ḥaḳḳı ġayr ġāyet yaramaz olur ve ġaybet **berāberi** günāh az olur cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 6). [berāberi, -i]*

berāber: *Bir, aynı, eşit.*
- aṣlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan **berāber** ṣayılur belki ol binā daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekser-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 3). [berāber,]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında **berāber** ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 3). [berāber,]*

- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye **berāber** bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir sevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 15). [berāber,]*
- ḫayra niyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza sevābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı bilürler ki evde oturmaġla ol yir **berāber***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 18). [berāber,]*
- cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan **berāber** ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 1). [berāber,]*
- Yaʻnī dimek ister ki nefsüñ murādını virmemek gibi ulu ṭāʻat olmaz ve anuñ **berāberi** ʻālemde ʻibādet olmaz belki diḳḳat olınursa her ṭāʻatüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 18). [berāberi, -i]*
- ḳılınur fi'l-cümle nefse muḫālefet gibi ʻibādet olmaz ve nefs ġazāsında **berāber** ʻālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 5). [berāber,]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ **berāberi** bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 8). [berāberi, -i]*
- gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun **berāberdür** çün fulāna ḳullıḳ it diyü ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 11). [berāberdür, -dür]*

berāber gösterür: *Birlikte göstermek.*

•**berāber gösterür** Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 9). [berāber gösterür, -ür]*

berāber ola: *Bir olmak, aynı olmak.*

•**berāber ola** ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki ol zemm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 9). [berāber ola, -a]*

berāber olduḳtan: *Aynı değer ve kıymette olmak.*

- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde **berāber olduḳtan** ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ıṣlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 3). [berāber olduḳtan, -duḳtan]*

berāber olmaḳ gerek: *Bir, eşit olmalı.*

- yitişmek ḫaylī işdür ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet tamām **berāber olmaḳ gerek** kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 18). [berāber olmaḳ gerek,]*

.

berāber olur: *Bir olmak, denk olmak.*

- olmaz anda olan iḫtiyāt ile bunda olan **berāber olmaz** līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḫtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 1). [berāber olmaz, -maz]*

• aña mürtekib olan mürtekib-i āş̲ām olur gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn **berāber olur** ve gāh olur ki bir ṭarafda evleviyet bulınur bunuñ cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 4). [berāber olur, -ur]*

• āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ oldugı-y-ıla olmadugı **berāber olur** belki olmadugı oldugından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 6). [berāber olur, -ur]*

• ma'rifet aña **berāber olmaz** ol sebebdendür ki Allāh'a 'ālim dinilür 'ārif dinilmez ammā şöyle bilmek gerek bu 'ilm şol 'ilmdür ki ma'rifetden şoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 17). [berāber olmaz, -maz]*

• nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp şoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi **berāber olur** tevbenüñ şol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 12). [berāber olur, -ur]*

•**berāber olur** terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse daḫı itmesün tek ol ḥarāmı işledügi ḳadar müddet anı işlemesün Bu bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 7). [berāber olur, -ur]*

berd: *Soğuk.*

• eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh'uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne **berdi** ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 14). [berdi, -i]*

ber-devām: *Devamlı, daim, daimî.*

• ṣafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı **ber-devām** idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 7). [ber-devām,]*

berekāt: *Bereketler; ihsanlar.*

• anı yevm-i maḥşerde zühhād arasında muḳaddem ve ʿubbād ortasında muʿaẓẓam eyleyüp her nefesde enfās-ı dürerbārınuñ **berekātını** yevm-i ḳıyāmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 2). [berekātını, -ı, -n, -ı]*

• ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce **berekātı** artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 15). [berekātı, -ı]*

bereket: *Uğurlu olma, kutluluk, saâdet, mübâreklik.*

• bunlaruñ **bereketi-y-ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 19). [bereketi-y-ile, -i, -y, -ile]*

berg ü bār: *Yaprak ve meyve.*

• zemīn-i gülzārı içinde bir anuñ gibi lāle-i maʿrifet belüre ve yıllarla şeyf faṣlı ʿāleme żayf olmaḳ gerek ki nāgāh **berg ü bār** arasında bir anuñ mi̲sli s̲emere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 6). [berg ü bār,]*

berī: *Uzaklaşmış, kurtulmuş, arınmış.*

• ehl-i beyt-i Nebī **berīdür** anlaruñ kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 3). [berīdür, -dür]*

beri: *Yakın.*

- bulınur ġāyeti biz oḳumalu olıcaḳ birin teleffuẓ itdügümüz zamānda birin daḫı telaffuẓ idemeziz **beri** zamānda münḳażī olmayınca birine daḫı başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 14). [beri,]*

berigü: *Diğer kişi, öbür kişi.*

- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup **berigü** bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 12). [berigü,]*
- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez ve eger ẓihn ḳuvveti-y-ile bir nesne añlanursa daḫı berigüye añladamaz Kendü ne ḳadar bilür **berigüye** ne disün ve kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 14). [berigüye, -y, -e]*

beriyye: *Çöl, susuz sahra.*

- geldi-y-ise bu defʿa biz aña varalum didi Yidi yıl **beriyyede** zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 7). [beriyyede, -de]*
- gibi göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ **beriyyesi** riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 2). [beriyyesi, -si]*
- her ʿibādetleri tażarruʿ vü āhladur ḥasret **beriyyesinüñ** hālikleridür ve maʿrifet bādiyyesinüñ sālikleridür şevḳ peymānesinden her ne ḳadar ki içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 13). [beriyyesinüñ, -si, -nüñ]*
- tamām buḫl olur ol Ḥażret'e yaraşmaz ve eger istemedügini virürse ḥükminden ḫarīc olur ol Cenāb'a yaḳışmaz Bir şuşamış ki **beriyyeden***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 18). [beriyyeden, -den]*

berḳ virdi: *Parıldamak.*

- ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup **berḳ virdi** Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 17). [berḳ virdi, -di]*

berkid: *Sıkıca bağlamak, bağlanacak şeylerde bağcığı sıkmak.*

- dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine **berkideler** andan iki eli bile oda şarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 12). [berkideler, -e, -ler]*

berkit: *Sağlamlaştırmak.*

- beytüñ maḥabbetini günāh şayar ol kendü günāhını **berkitmişdür** Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ şıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti sevmek īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 15). [berkitmişdür, -miş, -dür]*
- dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi **berkitdiler** ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan iki eli bile oda şarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 11). [berkitdiler, -di, -ler]*

berkitmek gerek: *Sağlamlaştırmalı, kuvvetlendirmeli.*

- Allāh'dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan göñli **berkitmek gerek** Her ḳanḳısını dilerseñ anı it ve her ḳanḳı yola gitmek isterseñ aña git didi Yaʾnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 5). [berkitmek gerek,]*

berkitmiş ola: *Sağlamlaştırmış olmak.*

- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 18). [berkitmiş ola, -a]*

berü geçüre: *Bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek.*

- alurken oda düşer kimi çalışur ki odı söyündüre kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 4). [berü geçüre, -e]*

beş: *"Beş" sayı sıfatı.*

- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri **beş** ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 5). [beş,]*

beş biñe: *Beş bin.*

- şaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken **beş biñe** yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 12). [beş biñe, -e]*

beş on: *Az sayıda, biraz.*

- şaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine **beş on** kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 11). [beş on,]*

besāṭ: *Bahçeler.*

- yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un **besāṭıdur** başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẓardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 9). [besāṭıdur, -ı, -dur]*

besāṭ ider: *Yaymak, döşemek.*

- olmadın dürlü dürlü yimişler gösterür gāh olur envāʿ-ı eṭʿime ile mā'ideler **besāṭ ider** elinden gelür her neye ki ḳaṣd ider gāh olur iḥyā-yı emvāt ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 14). [besāṭ ider, -er]*

beşer: *İnsanoğlu, insan.*

- geldi kim Baġdād'da niçe **beşer** vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [beşer,]*
- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol **beşer** ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [beşer,]*

- ḥayātdadur ḳıyāmete degin ölmez ammā ḫuṣūṣiyyetle aña bir beden ḳayd olmaz egerçi **beşerdür** ammā tecerrüdī cānibi ġālibdür rūḥı bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 10). [beşerdür, -dür]*
- didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve **beşer** didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 1). [beşer,]*

beşer ṣūret: *İnsan suretli.*
- rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle ferdler bulınur ki **beşer ṣūret** ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir boy olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 11). [beşer ṣūret,]*

beşerīü'z-zāt: *Hürmete layık olan kişi.*
- ve ġurre-i rū-yi ḥaḳīḳaṭ maʿden-i mürüvvet ve kān-ı ṣafā sālik-i mesālik-i Muṣṭafā **beşerīü'z-zāt** ve melekīü'ṣ-ṣıfāt mütemekkin-i ṣāha-ı bārgāh-ı ḳudsī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 4). [beşerīü'z-zāt,]*

beşeriyyet: *İnsanlık.*
- degme kez kimseye şerr ḳaṣd itmezler ve bir kişi bize īẕā itdi diyü intiḳām itmezler līkin **beşeriyyetdür** nā-gāh dillerinden bir lafẓ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 16). [beşeriyyetdür, -dür]*
- semʿu'llāh ve başri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü **beşeriyyetden** cüdā idi Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṯde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 5). [beşeriyyetden, -den]*
- bulınması āsān olur ammā şol dervīş ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur **beşeriyyetdür** demler olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 4). [beşeriyyetdür, -dür]*

besle: *Yiyecek ve içeceğini sağlamak; doyurmak, gözetmek.*
- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini **besleyüp** oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 5). [besleyüp, -y, -üp]*
- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati **besler** hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu fażıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 7). [besler, -r]*

besmele-i cehr-ile: *Açıkça ve yüksek sesle çekilen besmele.*
- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama ve bu taḳrīrden şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur aña suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ iken n'içün **besmele-i cehr-ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 16). [besmele-i cehr-ile, -ile]*

beştām: *Bestâm, İran'ın Horasan eyaletine bağlı kasabasıdır.*
- mülḥid diyü ṭaʿn iderlerdi ve gāh olurdı ki **Beştām'dan** sürerlerdi ʿAceb midür ki faḫr-i ʿālem ve maḳṣūd-ı benī Ādem Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 3). [beştām'dan, -dan]*

• Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn **Bestām'a** gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ huẕūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 15). [bestām'a, -a]*

•eyleyümezin Yā Tayfūr Ben ḥaḳḳumdan geçdüm seni Rabb'üñe bağışladum didi Pes Bāyezīd **Beṣtām'dan** gidüp otuz yıl Şām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 14). [beṣtām'dan, -dan]*

•ḳaṣd ider Eydür ki Tereḳte Allāha Besṭām ve ḳaṣadta'l-beytü'l-ḥarām Yaʾnī Allāh'ı **Besṭām'da** ḳodun Mekke'ye mi gidersin Ve andan ṣoñra bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 6). [besṭām'da, -da]*

• **Besṭām**'da idi ola ve şāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 13). [besṭām'da, -da]*

<u>basṭ-ı eczā-yı zamān:</u> *Zamanın genişlemesi, bereketlenmesi, az zamanda uzun bir zaman yaşamış olma anlamında tasavvuf terimi.*

• ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi bunuñ aṣlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā **basṭ-ı eczā-yı zamānla** olur ikisi daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 6). [besṭ-i eczā-yı zamānla, -la]*

• yoldan bulınur bilmeyen hemīn **basṭ-ı zamān** oldı ṣanur Gāh olur ki otururken bir kişiye ġaflet gelüp cihānı seyr ḳılur şimdi ol kişiye besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 3). [besṭ-i zamān oldı, -dı]*

<u>beter olur:</u> *Çok daha fenâ olmak.*

•**beter olur** ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 7). [beter olur, -ur]*

<u>betūl-i 'azrā:</u> *Namuslu, iffetli kadın. II. Hazret-i Muhammed'in kızı Hz. Fatıma'nın lakabı.*

• aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi **betūl-i 'azrā**-idi Her kim ki anı sevene rāfiżī dir ol dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 13). [betūl-i 'azrā,]*

<u>bevādī:</u> *Çöller, sahrâlar, kırlar. II Aşılacak zorlu mesafeler bağlamında.*

• peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḫra ve **bevādī** var ki sen anları ḳatʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 2). [bevādī,]*

<u>beyān:</u> *Açıklama, izah, anlatma, bildirme.*

• ve Fażāyilinden ne rivāyet idevüz ki biñde birini **beyān** ve güneş ḳatında ẕerre ʿiyān idevüz anuñ tehẕīb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i muʿāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 17). [beyān,]*

• bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ **beyānı** içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 15). [beyānı, -ı]*

- iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẕl u **beyān** ile ve cihānda hezār nām u nişānla ḫiẕmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 5). [beyān,]*
- bilmez ve ol bir emr-i ẕevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ **beyānında** ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 16). [beyānında, -ı, -n, -da]*
- virürdi ve nefs ʿinānı her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri **beyānında** gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 16). [beyānında, -ı, -n, -da]*
- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur ki evliyānuñ vaşfında dirdi ve anlaruñ **beyānında** eydürdi Bir velī vaḳt olur ki 'ārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 6). [beyānında, -ı, -n, -da]*

beyān eylerdi: *Bildirmek, açıklamak; anlatmak.*
- ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde aña muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur ki her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir aşlı muḳarrer idüp **beyān eylerdi** ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 6). [beyān eylerdi, -r, -di]*

beyān eylesem: *Beyan eylemek, açıklamak, anlatmak.*
- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz miṣālini **beyān eylesem***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 8). [beyān eylesem, -se, -m]*

beyān eyleye: *Beyan eylemek, açıklamak, anlatmak.*
- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı **beyān eyleye** ve bu daḫı şol taḳdīrçedür ki ol aḥādīṣ tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 13). [beyān eyleye, -y, -e]*

beyān itdi: *Anlatmak, açıklamak, bildirmek.*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol **beyān itdi** ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 7). [beyān itdi, -di]*

beyān itmiş ola: *Açıklamış olmak.*
- ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta'aḫḫırīn bunda ittifāḳ itmişlerdür kim ol kişi ki ẓāhiri bāṭına tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn-i taḳrīrle **beyān itmiş ola** ve şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 2). [beyān itmiş ola, -a]*

beyān-ı evlā u müstaḥabbātda: *?.*
- ola ve **beyān-ı evlā u müstaḥabbātda** ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca varmaġa niyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 15). [beyān-ı evlā u müstaḥabbātda, -da]*

beyān-ı ḥaḳīḳatde: *Hakikatı açıklama.*
- ṭarīḳatde pīşvā ve **beyān-ı ḥaḳīḳatde** bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 11). [beyān-ı ḥaḳīḳatde, -de]*

beyān-ı maʿārifde: *İlâhî sırlar üzerinde, varlıkların özü ve gerçeği hakkında tefekkür, keşif ve ilham yoluyle elde edilen bilgilerin anlatılması.*

- anuñ ḫizmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve **beyān-ı maʿārifde** taḥḳīḳāt bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 12). [beyān-ı maʿārifde, -de]*

beyhûde: *Boş, gereksiz, faydasız.*

- kendü bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir **beyhūde** şanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 8). [beyhūde,]*
- ki bir **beyhūde** kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki anlar ol vaż' itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 17). [beyhūde,]*

beyn el-māʾi ve' t-tīn: *Su ve çamur arasında. II Hz Adem'in henüz yaratılmamış olması.*

- olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henüz **beyn el-māʾi ve' t-tīn** iken ol Rasūl idi henüz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 2). [beyn el-māʾi ve' t-tīn,]*

beytü'l-ḥarām: *Kabe.*

- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol **Beytü'l-ḥarām** ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 16). [beytü'l-ḥarām,]*

beyyāʿ-ı leʿālī: *İnciler tüccarı.*

- evvel **beyyāʿ-ı leʿālī** idi şoñra merciʿ-i aʿālī oldı ṭaş cevherlerini söz gevherlerine degişdi ve ṣadef lūʾlūsini maʿrifet incilerine barışdı āḫırat bāzārı içün dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 7). [beyyāʿ-ı leʿālī,]*

bezen: *Süslenmek, donatılmak.*

- n'idersin Eyitdi ki Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet ṭura envāʿ-ı ārāyiş bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi göre tām şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 18). [bezenmiş, -miş]*

bezenmek gerek: *Süslenmeli.*

- dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vaż' u ḥālet getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı **bezenmek gerek** ki anuñ misli bir gül-i saʿadet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 14). [bezenmek gerek,]*

bezl eyleyesin: *Harcamak, sarfetmek, saçmak.*

- müdāhenenüñ farḳı nice olur ve anlar bir birinden ne vechle temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi **bezl eyleyesin** celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 6). [bezl eyleyesin, -y, -e, -sin]*

bezmek gerek: *Süslemeli, donatmalı, tezyin etmeli.*

- getürmek-içün ve niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı ve düzildi tā ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı **bezmek gerek** ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 4). [bezmek gerek,]*

bī misl: *Eşsiz, benzersiz.*

- Aḥmed dīninde **bī-miṣl** olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde ol ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş ise anı bitirürdi baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 3). [bī-miṣl,]*

bī-ʿadd: *Sayısız.*

- **bī-ʿadd** idi Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur Egerçi bende-zāde idi līkin iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 9). [bī-ʿadd,]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı **bi-ʿadd** ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 9). [bi-ʿad,]*
- yirlerde ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi **bī-ʿadd** idi giceler irtelere degin ṭāʿat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 11). [bī-ʿadd,]*

bī-ʿadd u iḥṣā: *Hesapsız ve sayısız.*

- makbūlü'l-feżāyil ve maḥmūdu'l-ḫaṣāyil idi ʿibādātı **bī-ʿadd u iḥṣā** ve veraʿda naẓīri nā-peydā idi muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat ve maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 7). [bī-ʿadd u iḥṣā,]*

bī-ārzū vü murād olduġınca: *Arzu ve isteklerinden vazgeçmiş olmak.*

- vü murād olduġınca murādlara yitişür ve kendü bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara irişür kendü vücudı ḫānesinü yıḳmayınca yapılmaz ve kendü ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 3). [bī-ārzū vü murād olduġınca, -duġ, -ınca]*

bī-bāk olur: *Korkusuz, kaygısız olmak. II [tas.] Kişinin Allah yolunda, tüm endişe ve düşüncelerinden sıyrılması.*

- ʿameli daḫı pāk olur ve eger göñil Allāh'la olursa her işinde **bī-bāk olur** Rivāyet olınur ki bir kişi geldi ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 17). [bī-bāk olur, -ur]*
- evhāmdan tamām **bī-bāk olur** Hemīn ḥaḳ budur kim naẓariyyātda daḫı iʿtimād ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 9). [bī-bāk olur, -ur]*

bī-çāra: *Çâresiz, âciz.*

- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿişḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile **bī-çāra** idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 12). [bī-çāra,]*

bī-çāralıḳ: *Zavallılık, acizlik.*
•**bī-çāralıḳdan** ḳurtılmasun Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 19). [bī-çāralıḳdan, -dan]*

bīdād: *Adaletsizlik.*
• eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden **bīdādı** var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 12). [bīdādı, -ı]*

bidʿat: *Dinin aslından olmayıp sonradan ilave edilen ya da eksiltilen şeyler.*
•**bidʿate** ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 11). [bidʿate, -e]*

bidāyet menzilidür: *Başlangıç yeri. II Tasavvuf yoluna girme. Sülûkün ilk merhalesi ve başlangıcı anlamında terim.*
• anlardan mervīdür ki buyururlardı Cemīʿ-i sālikīnüñ nihāyet menzili bu Ḫurāsānīnüñ **bidāyet menzilidür** dirdi ve niçe daḫı zamānınuñ ulu şeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 18). [bidāyet menzilidür, -dür]*

bī-edeb olur: *Edepsiz olmak.*
• ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām bişerken kendüde bişerse **bī-edeb olur** ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 20). [bī-edeb olur, -ur]*

bī-edeblik: *Edebsizlik.*
• bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi **bī-edeblikdür** diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 11). [bī-edeblikdür, -dür]*

bī-edeblik itmişdür: *Edebsizlik etmek.*
• itmişdür mevlāsınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 19). [bī-edeblik itmişdür, -miş, -dür-müş, -dür]*

bī-ġāyet: *Sonsuz, sınırsız.*
• ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı **bī-ġāyet** idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 8). [bī-ġāyet,]*

bī-haber: *Habersiz, bilgisiz.*
• birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür Şunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan **bī-ḫaberlerdür** eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 6). [bī-ḫaberlerdür, -ler, -dür]*

bī-ḫaber olur: *Habersiz, bilgisiz olmak.*

- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından **bī-ḫaber olur** Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 17). [bī-ḫaber olur, -ur]*

bī-ḫaber ü ḫayrān: *Habersiz ve şaşkın (bir şekilde).*

- gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḫayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ükel ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [bī-ḫaber ü ḫayrān,]*

bī-habīr olurlar: *Habersiz olmak.*

- maraża münāsib bir ʿilāc çıḳarur ammā şunlar ki ṭıbdan **bī-habīr olurlar** anlar hemīn ẓevāhir-i kelimāt-ı aṭıbbāya baḳar olurlar hemīn ol ẓevāhıri biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 9). [bī-habīr olurlar, -ur, -lar]*

bī-ḫad: *Hadsiz, sınırsız, sayısız.*

- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi ve niçe müddet anuñ müṣāḥibi idi Bu ṭāyifenüñ ulularından ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden idi Fażāyili **bī-ḫad** ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 8). [bī-ḫad,]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi **bi-ḫadd** idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 9). [bi-ḫadd,]*
- Zamānında aña şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi **bī-had** izāz u iḥtirām iderlerdi Muʿaẓẓam-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ām idi ve niçe meşāyıḫ-ı kümmele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 9). [bī-had,]*
- didiler Eyitdi Allāh taʿālā baña **bī-had** raḥmet itdi bī-nihāyet ʿināyet ü maġfiret itdi didi Eyitdiler Yā ʿAbdu'llāh bin Mübārek nice oldı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 11). [bī-had,]*
- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden **bī-ḫad** kişilere irişmişdi ʿilm-i ḥadīṯde ʿālī senedleri var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 1). [bī-ḫad,]*
- yirlerde ʻibādetler iderdi mücāhedesi **bī-ḫadd** idi ve müşāhedesi bī-ʻadd idi giceler irtelere degin ṭāʻat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 11). [bī-ḫadd,]*
- kirāmdan çoḳ ulularına yitişmişdi Caʿfer-i Ṣādık ḫażreti-y-ile **bīḫad** müṣāḥabet ḳılmışdı ve kümmel-i meşāyıḫdan niçeleri ve efāżıl-ı ṭarīḳatdan ne ululları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 5). [bīḫad,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr ve ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine göre āḫıratda **bī-ḫad** meṣūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 6). [bī-ḫad,]*
- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿilmine ve faẓlına söz yoġıdı zühdi ve taḳvāsı **bī-ḫad** çoġdı Rivāyet olınur ki Mekke'de mücāvir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 15). [bī-ḫad,]*

•**bī-ḫad** emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādāta dürişürdi çün ölülerüñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 5). [bī-ḫad,]*

• muḳābelesinde āḫıratda birine biñ meşūbāt ve bu dārda çekdügi belālar ʿıvażı ol dārda **bī-ḥad** ḥasenāt müyesser idüp ḥurūf u nażm-ı ḳıra'atınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 12). [bī-ḥad,]*

bī-ḥadd u bī-kerāndur: *Sayısız, sınırsız.*
• anuñ memleketi **bī-ḥadd u bī-kerāndur** gāh olur ki şol ḳadar vusʿat bulur ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur anuñ daḫı içinde semāsı olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 11). [bī-ḥadd u bī-kerāndur, -dur]*

bī-ḥadd u bī-şümārdı: *Sayısız ve hesapsız.*
• neye ki ḳādir ola anlara daḫı andan ḥişşe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ulular var idi ki mālları **bī-ḥadd u bī-şümārdı** ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 10). [bī-ḥadd u bī-şümārdı, -dı]*

bī-ḫalef: *Bedelsiz, karşılıksız.*
• Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi **bī-ḫalef** ḳalur biri Allāh taʿālā ve biri cennet ve biri nefs olur Yaʿnī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 11). [bī-ḫalef,]*

bi-ḥamdi'llah: *Allah'a şükür olsun.*
•egerçi ḥālümüz degüldür ammā **bi-ḥamdi'llāh** inanup ṭururuz Allāh ʿināyeti-y-ile bir pāra maʿnāsını sezüp ṭururuz hemīn böyle degüldür ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 17). [bi-ḥamdi'llāh,]*

bī-hamiyyet ü 'ār olur: *Ar ve hayâ duygusu olmayan, utanmaz olmak.*
• ḥaḳīḳati dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur ve her fi'li bir masdār-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur ṭabīʿatı **bī-hamiyyet ü 'ār olur** ve āyine-i vücūdı pür jengār olur ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 4). [bī-hamiyyet ü 'ār olur, -(u)r-ur]*

bihişt: *Cennet.*
• eydürdi Allāh'uñ dünyāda hem cenneti olur hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve **bihişt***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 18). [bihişt,]*
• Şol kişi ki **bihişti** cūyān olur ve dūzaḫdan gürīzān olur ve ṭālib-i rıżā-yı Raḥmān olur Ve naḳl olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 17). [bihişti, -i]*

bihişt-i berīn: *Yüce cennet.*
• ü taḳvāları ʿıvażı **bihişt-i berīn** içinde envāʿ dürlü niʿmetler naṣīb ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 177, Satır 1). [bihişt-i berīn,]*

bī-ḥüccet ü bürhān olur: *Kanıtsız, delilsiz olmak.*
• maʿrifet **bī-ḥüccet ü bürhān olur** ol meydanda niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 5). [bī-ḥüccet ü bürhān olur, -ur]*

bī-hūde: *Boş, faydasız.*

- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir **bī-ḫūde** meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeş ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 6). [bī-ḫūde,]*

bī-hūş: *Akılsız, şuursuz.*

- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde **bī-hūş** ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 9). [bī-hūş,]*

bī-hūş olurlar: *Aklı başından gitmek, kendinden geçmek.*

- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ **bī-hūş olurlar** ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 8). [bī-hūş olurlar, -ur, -lar]*

bī-hūş u sekrān: *Kendini kaybetmiş, şuursuz, sarhoş (bir şekilde).*

- gün meşūm olur eger ol günde ölürse **bī-hūş u sekrān** gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ükel ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 15). [bī-hūş u sekrān,]*

bī-ḫużūr eylediler: *Huzursuz, rahatsız etmek.*

- Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur ki bir vaḳt ḫalḳ çoġ üşdiler ve bunı **bī-ḫużūr eylediler** diledi ṭurmayalar gideler yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 4). [bī-ḫużūr eylediler, -di, -ler]*

bī-iḫtiyāc idersin: *Muhtaç etmemek.*

- olmaz ve iḫtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa **bī-iḫtiyāc idersin***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 16). [bī-iḫtiyāc idersin, -er, -sin]*

bī-iḫtiyāc olursın: *Muhtaç olmamak.*

- Var zāhid ol dünyādan naẓarı gider ḳāni ol göñülden iḫtiyācı çıḳar Zarūrī ḫalḳ muḫtāc ve sen **bī-iḫtiyāc olursın** pes sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 12). [bī-iḫtiyāc olursın, -ur, -sın]*

bī-iştibāh ki: *Şüphesiz ki.*

- Ḥaḳ'dan güm-rāh olur cümle-i ʿulemā-yı müdaḳḳıḳīn ve cemīʿ-i ḥükemā-yı muḥaḳḳıḳīn bu mes'elede yaḳīn itmişlerdür **bī-iştibāh ki** lā muʿassira fi'l-vücūdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 16). [bī-istibāh,]*

bī-iʿtibār ola: *Değersiz, itibarsız olmak.*

- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü **bī-iʿtibār ola** şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 6). [bī-iʿtibār ola, -a]*

bık: *Usanmak.*

- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına **bıḳar** āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 1). [bıḳar, -ar]*

bī-ḳarār olur: *Bir yerde sabit durmamak.*

- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine **bī-ḳarār olur** dervīşüñ ḥālātı mütekessir olur ve aña bir ḥālde ṭurmaḳ müteʿassīr olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 9). [bī-ḳarār olur, -ur]*

bi-kemāli'l-faẕli: *Faziletleri mükemmel olan.*

- el-meşhūr **bi-kemāli'l-faẕli** ve'l-ḳadri ṣadrü's-sünnet mevlānā Ḥasanü'l-Baṣrī ravvaḥa'llāhu rūḥahu bi-rıżvānihi ve eskenehu fī aʿlā ferādīsi cinānihi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 5). [bi-kemāli'l-faẕli,]*

bī-kerān: *Sonsuz; sınırsız.*

- ʿulemāsından idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām ʿiyān ve kerāmātı **bī-kerān** idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 16). [bī-kerān,]*

bī-ḳuṣūr: *Kusursuz, mükemmel.*

- mücāhedeleri ve **bī-ḳuṣūr** müşāhedeleri vardur Baʿżıları Ġulām diyü adını taṣḥīf iderler vech-i tesmiyesini bilmedüklerinden taḥrīf iderler Baʿżı ekābirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 9). [bī-ḳuṣūr,]*

bī-ḳuṣūr: *Eksiksiz, tam.*

- **bī-ḳuṣur** gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā eyledi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 1). [bī-ḳuṣur,]*

bil-:*Allah'ın âlim sıfatı bağlamında her şeyi bilmesi.*

- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ **bilür** ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 6). [bilür, -(ü)r]*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen **bilürsin** ki bizüm murādumuz nedür ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [bilürsin, -ür, -sin]*

bil: *Tanımak.*

- ġayrı kimse bilmezsen saña yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi **Bilür** Eyitdi Eger andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 10). [bilür, -ür]*
- **bilmezse** saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 11). [bilmezse, -mez, -se]*

- ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir ṣu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı **bildi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 8). [bildi, -di]*
- siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini **bilmedi** ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı **bilmedi** ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 18). [bilmedi, -me, -di]*
- anlar anı eyle **bilürler** sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [bilürler, -ür, -ler]*
- maʿrifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru ʿömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı **bilür** aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [bilür, -ür]*
- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı **bildigi** ucından dāyim anuñ buʿdi-y-ile muʿazzeb olur ne anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 7). [bildigi, -dig, -i]*

bil: *Kabul etmek; farzetmek; saymak.*
- andan olmış ola ki Bāyezīd ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un rūḥāniyyetinden çoḳ istimdād iderdi ve hemīn anı şeyḫi gibi **bilüp** aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 2). [bilüp, -üp]*
- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet **bilüp** aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir ṣevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 16). [bilüp, -üp]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat **bilüp** muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az ṭāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 7). [bilüp, -üp]*

bil: *(Kıymetini) bilmek, anlamak, idrak etmek.*
- Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler **bilür** ve her birinüñ mertebesin yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 3). [bilür, -ür]*
- iden bunı **bilür** ve bu bir ḥesābdur ki muʿāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola ve ister ki tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 9). [bilür, -ür]*

bil: *Kabul etmek, addetmek, saymak.*
- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi **bilürdi** ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 10). [bilürdi, -ür, -di]*
- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden **bilme** muvaḥḥid ol key ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [bilme, -me]*

bil-: *Bilgi sahibi olmak, haberdar olmak.*
- āṣār-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den anı **bilürüz** ki giceler irteye degin uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 7). [bilürüz, -ür, -üz]*

• Muḥammed'i **bildi** ve geldi Ebū Ṭālib yanında ʿammisi iken maḫrūm oldı Aṣl-ı maʿrifet
maʿrifet-i ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür Baʿżı ervāḥuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 13). [bildi, -di]*
• ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı **bilür** ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 18). [bilür, -ür]*
• her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür ki ṣāḥibi **bile** Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 8). [bile, -e]*

bil-: *Görmek, yaşamak.*
• mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür **bilmesün** ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 16). [bilmesün, -me, -sün]*

bil: *Farkında, bilincinde olmak.*
• leẕẕet alurlar Cümlesini **bilürler** ki Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 19). [bilürler, -ür, -ler]*
• ḫayra niyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza sevābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı **bilürler** ki evde oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 18). [bilürler, -ür, -ler]*
• benim içün ḫidmet iderler benüm yanumdan yeyeler içelerdi Fi'l-vāḳīʿ girçek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar sevāb ḥāṣıl olur **bilürse** mesāvī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 8). [bilürse, -ür, -se]*
• varduġını tamām göñlinden **bile-y-idi** ve eger āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ leẕẕātı içün daḫı çalışur ṭurmazdı ve şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 3). [bile-y-idi, -e, -y, -i, -di]*
• vaḥşet ü ġurbet fikr iderler ve anı kefen içinde bir ẕillet fikr iderler anı **bilmezler** ki ol mü'minlere bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 12). [bilmezler, -mez, -ler]*

bil-: *Anlamak, fark etmek.*
• **bilür** ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden leẕẕet almaz Yaʿnī dervīşlerüñ bu baʿżı ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 15). [bilür, -ür]*

bil-: *Bilgi sahibi olmak, bir konu hakkında bilgisi olmak.*
• ṭāʿate inanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur **bilmez** ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 1). [bilmez, -mez]*
•mertebe saña neden oldı Eyitdi **Bilmezem** yā Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme tābiʿ olup ḥürmet idüp ve benüm ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 17). [bilmezem, -mez, -(e)m]*

bil-: *Bir konu hakkında bilgi sahibi olmak.*

- zinde idüm bu iki cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe ḫiẕmet iderdüm çün beni zindān-ı gürda maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen nice **bilürseñ** eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 4). [bilürseñ, -ür, -se, -ñ]*
- göñül marażlarınuñ devāsını anlar **bilürler** dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabż gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 15). [bilürler, -ür, -ler]*
- göñül marażlarınuñ devāsını anlar bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar **bilürler** gāh müshil virürler gāh ḳabż gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 16). [bilürler, -ür, -ler]*
- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām **bilürler** ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 14). [bilürler, -ür, -ler]*
- cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ ṣanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet **bilmezler** hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 4). [bilmezler, -mez, -ler]*
- ne dīn **bilürler** ne diyānet ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 5). [bilürler, -ür, -ler]*
- ne dīn bilürler ne diyānet ne meveddet **bilürler** ne emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 5). [bilürler, -ür, -ler]*
- **bilürler** imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 7). [bilürler, -ür, -ler]*

bil-: *Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.*

- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz **bilmezüz** anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 12). [bilmezüz, -mez, -üz]*
- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez **bilmez** ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẓevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 13). [bilmez, -me, -z]*
- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin **bilüp** aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā leẕẕetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 12). [bilüp, -üp]*

bil-: *Bilgi sahibi olmak, bilmek.*

- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig **bilürem** ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 4). [bilürem, -ür, -em]*
- ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden yig **bilür** ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 5). [bilmedügimi, -me, -düg, -im, -i]*
- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi **bilmez** imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 3). [bilmez, -mez]*

bil-: *Anlamak, kavramak, idrak etmek.*

- ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile **bilmedügimi** ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 5). [bilmedügimi, -me, -düg, -im, -i]*
- şoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ gerçek eydür ʿaḳluñ ne **bildügi** olur ve ʿaḳl-ile gözeden ne bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 7). [bildügi, -düg, -i]*

bil: *İdrak etmek, kavramak.*

- efhām ide ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı **bilmege** ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 3). [bilmege, -meg, -e]*

•**bilmeyeler** cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 15). [bilmeyeler, -me, -y, -e, -ler]*

- **bilmedüklerindendür** ve müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur Her fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve her müfti ve ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 7). [bilmedüklerindendür, -me, -dük, -ler, -i, -n, -den, -dür]*

bil: *Bilmek, vakıf olmak.*

- gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ başīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü **bildügi** maʿārifetidür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 12). [bildügi, -düg, -i]*
- göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām **bildügini** bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 1). [bildügini, -düg, -i, -n, -i]*
- daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim **bilür** şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 15). [bilür, -ür]*

bil-: *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*

- ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fenā bulmaya bunı **bilmek** olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 6). [bilmek, -mek]*

•görürler Ḥikmetini **bilsevüz** dirler ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve aşam şavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 11). [bilsevüz, -sevüz]*

- sözlerini yine ehlu'llāh **bilürler** ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 17). [bilürler, -ür, -ler]*
- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen **bilmezsin** ol her gördügüñde vardur ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 5). [bilmezsin, -me, -z, -sin]*

- maʿiyyeti sen **bildügüñ** degül belki her mevcūd hemīn odur ammā Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 7). [bildügüñ, -düg, -üñ]*
- nesne olmaz ve bunı taḥḳīḳ **bilesin** ki cemīʿ meṣūbāt anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 19). [bilesin, -e, -sin]*
- senüñ emmāre-y-iken seni helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol saña rām olup muṭmainnüñ olur ol vaḳt **bilesin** ki dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 18). [bilesin, -e, -sin]*
- mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle **bile** hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 3). [bile, -e]*
- ammā anuñ keyfiyetini **bilmedügümüze** iʿtirāf idevüz bu mes'elede baḥṣi ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde keṣret yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 3). [bilmedügümüze, -m, -düg, -ü, -müz, -e]*

bil-: *Bilmek, bilgi sahibi olmak, haberdar olmak.*

- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn **bildügi** ẓevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 14). [bildügi, -düg, -i]*
- rabṭ eyler ol sebebdendür ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini **bilmezler** cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 12). [bilmezler, -mez, -ler]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası **bilmezdi** Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 3). [bilmezdi, -mez, -di]*
- yitişecegüñ **bilür** mi-y-idüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 19). [bilür, -ür]*
- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt şanurlar anı **bilmezler** ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle şanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 9). [bilmezler, -mez, -ler]*
- bedendür anı **bilmezler** ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿallik ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 11). [bilmezler, -mez, -ler]*
- yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ulular var **bilürüz** ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 10). [bilürüz, -ür, -üz]*

bil-: *Anlamak, farkına varmak.*

- maʿsiyet şanduġını bir gün **bilür** ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 15). [bilür, -ür]*
- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur Her fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını **bilmez** ve her müfti ve ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 8). [bilmez, -mez]*
- işāretle baña ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin **bildi** ammā aña ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 17). [bildi, -di]*

- olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar **bilmez** ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 11). [bilmez, -mez]*
- **bilmez** ve ol bir emr-i ẕevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 15). [bilmez, -mez]*
- gine ol virdi **Bildiler** ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 3). [bildiler, -di, -ler]*
- bile dāyimā 'aczine i'tirāf ḳıla kendi cehlini **bildükçe** ma'rifet perdeleri açılur ve kendü 'aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 15). [bildükçe, -dükçe]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı **bilür** ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 16). [bilür, -ür]*
- niyyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ'dan utanur ve anı añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı **bilür** ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 18). [bilür, -(ü)r]*
- sebebdendür ki dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a rāh olur Fi'l-cümle çün **bildün** ki İbrāhīm'üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi ki Eyyūb'uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 12). [bildün, -dü, -ñ]*
- añlayan elbette maʿādını daḥı görür Bir kişi nerden geldügini bilicek nereye varacaġın **bilmez** mi eyle olıcaḳ emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 16). [bilmez, -mez]*
- kendi **bilür** ol elfāẕdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẕdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde ṣanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 7). [bilür, -ür]*

bil-: *Anlamak, farkında olmak.*

- Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler **bilür** ve her birinüñ mertebesin yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 3). [bilür, -ür]*
- münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin **bilür** Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ için eşbāḥun ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 11). [bilür, -ür]*
- ṣanur anı **bilmez** ki gönlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i mużṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 7). [bilmez, -mez]*
- aṣlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber ṣayılur belki ol binā daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekṣer-i nās ḳadrlerini **bilmezler** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 4). [bilmezler, -mez, -ler]*
- ḫānesini pāk gözetmişlerdür kendü vücūdlarını görmişlerdür ve göñülleri evine girmişlerdür kendüleri **bilür** ki kimlerdür bir naẓarda ʿālī bir naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 10). [bilür, -ür]*
- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀkil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin **bilür** diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 13). [bilür, -ür]*

• kimüñdür Meşelā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü **bilür** ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 8). [bilür, -ür]*

•**bilmezler** vüzerāyı mesāvī itdük şanurlar Hīç anlaruñ mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hiç anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 11). [bilmezler, -mez, -ler]*

•**bilmez** maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥarām fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma ṭaʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [bilmez, -mez]*

• buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü **bilür** yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 12). [bilür, -ür]*

• eylerler ṣevāb ḳasd idüp namāza varduḳ şanurlar **bilmezler** ki aşşılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 13). [bilmezler, -mez, -ler]*

• mescīdün ādābını gözetmezler bir şubaşınuñ ḳapusına varsalar nice oturduḳlarını **bilmezler** bu daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir ẕerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 18). [bilmezler, -mez, -ler]*

• kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ **bilür** ḫuṣūṣā ki 'āşıḳlara maḥbūbdan inḳıṭa' ḫavfı daḫı olur hīç bir 'āşıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 11). [bilür, -ür]*

• yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu keşret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyat ile anuñ iṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı şaḥīḥle **bilürüz** ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 10). [bilürüz, -ür, -üz]*

• yaḳīnden gelür şanur ammā ẓandandur kendü de **bilür** ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn şanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 9). [bilür, -ür]*

• yaḳīnden gelür şanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālet var ammā **bilmez** ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn şanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [bilmez, -mez]*

• dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı **bilür** ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 1). [bilür, -ür]*

• teklīfi men' ider ikisini daḫı **bilür** ki girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 3). [bilür, -ür]*

• nefs olmaya Ya'nī işāret ider ki hiçbir nefesini ādem żāyi' ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi 'urve-i vüşḳāyı şol kişi **bilür** ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 18). [bilür, -ür]*

• kifāyet eyler meşelā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin **bilmez** işler veyāḫūt şāḥibinüñ adını taşrīḥ idüp dimez ve ol fi'lüñ fā'ilini ta'yīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [bilmez, -mez]*

• bedenleri-y-ile olur ammā anlar **bilürler** ki leẕẕetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cū' üç dürlü mertebede bulınur biri cū'-ı ṭab' biri cū'-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 15). [bilürler, -ür, -ler]*

- ġayrini fāriḳ olur ʻaḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür **bilür** ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez şerʻde niçe yirler olur ki ʻaḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 9). [bilür, -ür]*
- maʻrifetler olur ki dervīş olanlar **bilür** anda ne ḫayretler çeker maʻrifet ziyāde olduḳca bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḫayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 1). [bilür, -ür]*
- olduḳca aña belā eksük olmaz ammā ol belā aña neden gelür **bilmez** her biri anuñ bir maʿṣiyeti sebebi-y-iledür ammā taʿyīn olınup bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 9). [bilmez, -mez]*
- fi'l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan **bilür** ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 11). [bilür, -ür]*
- geldi **bilmezler** ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 19). [bilmezler, -mez, -ler]*
- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne **bilür** anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 18). [bilür, -ür]*

bil-: *Bilgi sahibi olmak, farkında olmak.*
- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki **bilür** ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [bilür, -ür]*
- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı **bilür** ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [bilür, -ür]*
- şeyṭānuñ belāsını çeker elbette bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḫmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan **bilür** ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 10). [bilür, -ür]*
- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür **bildügi-y-ile** ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 5). [bildügi-y-ile, -düg, -i, -y, -ile]*
- gelecegin ne **bilür** Her nefes ki gelür ṣāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādiṣe yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [bilür, -ür]*
- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi müvaḫḫid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile **bilür** ve mebde'ni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 14). [bilür, -ür]*

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek.*
- ki ādem anda dili-y-ile iʿtimād ḳılur vay bizüm ḫālümüze idi eger Allāh'ı delīlleri-y-ile **bile-y-idik** şol bir ḳaç kitāblarda yazılan ḥüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 8). [bile-y-idik, -e, -y, -i, -dik]*
- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür **bilmezler** hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḫaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 3). [bilmezler, -mez, -ler]*

- bidʿate ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek ne idügin **bilmez** her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 12). [bilmez, -mez]*
- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol müteşābihātdur ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini **bilmezler** Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 18). [bilmezler, -mez, -ler]*
- ṭut naẓarı ve eger düşmān ararsañ andan ayırma başri eger sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ ve düşmānuñ kimdür **bilesin** düşmānuñ oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 16). [bilesin, -e, -sin]*
- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle **bile** dünyā manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 18). [bile, -e]*
- maʿiyyetdür ki söylenür ammā gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 16). [bildügümüz, -düg, -ü, -müz]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle şanma ki mülḥid bunı **bilmiş** söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 8). [bilmiş, -miş]*
- elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü **bildükleri** gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 11). [bildükleri, -dük, -ler, -i]*
- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿinād ider yā **bilmez** ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 15). [bilmez, -mez]*
- olsun ve eger gönli aḳça fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur **bilsin** gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 13). [bilsin, -sin]*

bil-: *Bir şey hakkında bilgisi, malumatı olmak.*

- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam ḳanda idügin araram **bilimezem***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 4). [bilimezem, -i, -mez, -em]*
- bulup yanmış kendü **bilmez** ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 1). [bilmez, -mez]*

bil-: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

- evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı **bilmezler** niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 8). [bilmezler, -mez, -ler]*
- muḳaddemātuñ birisini añlamazlar bunuñla anlaruñ faẓlına noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle ol kişi bunlardan aʿlā olmaz ol bir **bilürse** bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 10). [bilürse, -ür, -se]*
- müşāhedelerinde şöyle **bilürler** ki bir kişi bir kişiyi mesāvī itse hemīn anuñ etin yir görürler ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 9). [bilürler, -ür, -ler]*

- tamām ṣaḳın söylemekden meger ṣol sözi ki ġāyet ṣevāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḫḳīḳ **bilesin***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 6). [bilesin, -e, -sin]*
- ve ḥadīṣde bunuñ **bildigü** bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken ekṣer-i evḳāt ḳapusı öñinde bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 7). [bildigü, -digü]*
- **bilmek** olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi ṣerīʿatle bulmışlardur ve cümle meşāyıḫ-ı vāṣılīn dergāh-ı ʿizzete ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 3). [bilmek, -mek]*
- ṣunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını **bilürler** ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 1). [bilürler, -ür, -ler]*
- olur ve ne **bildigüm** olur Pes anı gerçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 1). [bildigüm, -dig, -üm]*
- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve ḳudretini **bilür** anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 9). [bilür, -ür]*
- maʿrifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda ne ḫayretler çeker maʿrifet ziyāde olduḳca **bilmedügi** artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḫayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 2). [bilmedügi, -me, -düg, -i]*

bil-: *Bilmek, anlamak, kavramak.*
- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurānı ṣol oḳunandan ġayri nesne **bilmezdi** Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn mükāşifelerin buña muvāfıḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 5). [bilmezdi, -mez, -di]*

bil: *... olarak görmek, kabul etmek, farz etmek.*
- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmez cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan **bilür** ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 12). [bilür, -ür]*
- kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ **bilür** ḫuṣūṣā ki 'āṣıḳlara maḥbūbdan inḳıṭaʿ ḫavfı daḫı olur hīç bir 'āṣıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 11). [bilür, -ür]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat **bilüp** muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 7). [bilüp, -üp]*
- riḳḳiyyet arasında ʿibādetle kemāli artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ **bilür** çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 6). [bilür, -ür]*

bil: *Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.*
- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur ve aña mütābaʿat idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir **bilüp** ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 2). [bilüp, -üp]*

bil: *Bilmek, anlamak, idrak etmek.*
•**bilmezsin** ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı
oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 13). [bilmezsin, -mez, -sin]*

bil: *Bilmek, farkında olmak.*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş **bilür** kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 6). [bilür, -(ü)r]*

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.*
- ṣoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden ne **bilür** Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 8). [bilür, -ür]*
- gine bu **bilür** ki āyīnesi içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 1). [bilür, -ür]*
- ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan **bilür** ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 9). [bilür, -ür]*
- maʿrifet aña berāber olmaz ol sebebdendür ki Allāh'a ʿālim dinilür ʿārif dinilmez ammā şöyle **bilmek** gerek bu ʿilm şol ʿilmdür ki maʿrifetden şoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 18). [bilmek, -mek]*

bil: *Anlamak, fark etmek.*
- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā **bilmez** ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 2). [bilmez, -mez]*
- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem **bilmez** İlāhī Ol pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 5). [bilmez, -mez]*

bil: *Anlamak, tanımak.*
- Ḫōşgeldüñ yā Herem bin Ḥayyān didi Herem müteḥayyir olup Neden **bildüñ** didi Üveys eyitdi Nebbe'eniye'l-ʿalīmu'l-ḫabīr Ervāḥuñ biri biri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 10). [bildüñ, -dü, -ñ]*

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkına varmak.*
- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʾe varmadın **bilür** belki niçeler olur ki yıllar ile اوکا وردی görür Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 7). [bilür, -ür]*

bil: *Anlamak, farkına varmak.*
- ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan **bilür** ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 9). [bilür, -(ü)r]*

- ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken **bilürdi** ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 9). [bilürdi, -ür, -di]*
- geçmekden iḥtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı **bilür** ki ulu şirk olur ve putḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 15). [bilür, -(ü)r]*
- geçmekden iḥtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve putḫāneye varmaġı **bilür** ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 16). [bilür, -(ü)r]*
- geçmekden iḥtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve putḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine **bilür** ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 16). [bilür, -(ü)r]*
- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce kiyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūşına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse **bilür** ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 10). [bilür, -(ü)r]*
- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müdde'ī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile **bilür**İmdi bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim cemī' ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 18). [bilür, -(ü)r]*
- ṭurur bedeni-y-ile gökdedür bilürüz ammā bedeni-y-ile aña nice çıḳdı ve nice ṭurur **bilmezüz** keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 12). [bilmezüz, -mez, -üz]*

bil: *"Bilmek"; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.*
- bildügin ṣanur ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı **bilmez** mi didiler ve anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 12). [bilmez, -mez]*

bil: *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*
- ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿaḳl **bilmez** biñ yıl çalışur-ise bir çöpüñ ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi var ki andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 15). [bilmez, -mez]*
- ḳavābile her biri marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle **bilmez** ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 14). [bilmez, -mez]*
- mümkin degüldür ḳıyāmete degin ölmez her kim Ḫıżr ölmişdür dir ḥaḳīḳatini **bilmez** bunlar üç kişidür ki ölmez ṭururlar tā ḳıyāmete degin ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 16). [bilmez, -mez]*
- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müdde'ī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile **bilür** İmdi bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim cemī' ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 18). [bilür, -ür]*
- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı **bilmez** ve eger ẓihn ḳuvveti-y-ile bir nesne añlanursa daḫı berigüye añladamaz Kendü ne ḳadar bilür berigüye ne disün ve kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 13). [bilmez, -mez]*

bil: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini **bilür** olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 8). [bilür, -ür]*
- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki **bilür** ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 3). [bilür, -ür]*
- evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni **bilür** ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 7). [bilür, -ür]*

bil: *Anlamak, bilmek, farkında olmak.*

- maḳām-ı ʿubūdiyyet **bilür** ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve ancaḳ bunı gözedüp ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 3). [bilür, -ür]*

bil: *Anlamak, farkına varmak.*

- mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys anlaruñ içinde bile cennete gide Kimse **bilmeye** ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 16). [bilmeye, -me, -y, -e]*
- emrde 'ibādet olur bu degül ki ma'ṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭā'at olur bu degül günāh ola **bilmeye** Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 14). [bilmeye, -me, -y, -e]*

bil: *Bilgi sahibi olmak, bir konu hakkında bilgisi olmak.*

- ol vāḳı'a yolını daḫı **bilmez** ta'bīrātını ḳarışdurur kişi ẓāhir 'ilmini düzmeyince bāṭın 'ilmini daḫı düzemez ādem niyyātını pāk itmeyince vāḳı'alarını daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 7). [bilmez, -mez]*

bil: *Anlamak, farkında olmak.*

- ḥāl bunı **bilmişlerdür** ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve ādem oġlanında yoḳlıḳ gibi fażīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 13). [bilmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

bil: *Kabul etmek, addetmek, saymak.*

- aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan **bilürler** maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 10). [bilürler, -ür, -ler]*
- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmez cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan **bilür** ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 12). [bilür, -ür]*

bil: *Bilgi sahibi olmak.*

- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de **bilmezem** ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 2). [bilmezem, -mez, -(e)m]*

• gerek ve bir yolı ṭutsam gerek **Bilmezem** ki ol ḳanḳısı olsa gerek ve ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler Gönlüñi ḫōş ṭut ki saña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 3). [bilmezem, -mez, -(e)m]*

bil: *Bilgi sahibi olmak. II Allah'ın gizli açık, gelmiş gelecek, her şeyi, ezeli ve ebedi ilmi ile en mükemmel şekilde bilmesi.*

• bāḳīsin sen **bilürsin** Ḥāşā senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 3). [bilürsin, -ür, -sin]*

bil: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

• iderdi ve ol taẕarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi **bilür** ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 12). [bilür, -ür]*

bil: *Allah'ın ezeli ve ebedi ilmi ile kainattaki her şeyi hakkıyla ve en doğru şekilde bilmesi.*

• şol ki **bildügi** idi eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 7). [bildügi, -düg, -i]*

bil: *Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.*

• N'ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür **bile-y-idüm** tā anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 5). [bile-y-idüm, -e, -y, -i, -düm]*

bil: *Uygun bulmak.*

• olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice **bilürse** eyleye Hīç ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 6). [bilürse, -ür, -se]*

bil: *Anlamak.*

• bişürmezsin Rabb'uñ kefīl olup durur rızḳuña sen gine çalışup ṭurursın **bilmezem** ki sen bu inanmaġla nice Müslümān olursın Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 14). [bilmezem, -mez, -em]*

bil: *Anlamak, farkında olmak.*

• geldi **bilmezler** ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 19). [bilmezler, -mez, -ler]*

• olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini **bilüp** aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 10). [bilüp, -üp]*

• ki mücerred netīce-i ḥüccet ü bürhān olur ve maʿrifet mi olur ol idrāk ki bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur Aṣḥab-ı enẕāruñ ḳanḳı ḥüccetlerini **bilüp***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 6). [bilüp, -üp]*

bil: *Anlamak, farkına varmak.*
•belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿiṣyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur **bile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 16). [bile, -e]*

bil: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*
• ḳadri artmaz anı **bilür** ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululığı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 15). [bilür, -ür]*
• ṭurur bedeni-y-ile gökdedür **bilürüz** ammā bedeni-y-ile aña nice çıḳdı ve nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 11). [bilürüz, -ür, -üz]*

bil: *Malumatı bulunmak.*
• ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli **bilür** ki anlar ol vaż ʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 18). [bilür, -ür]*

bil: *Anlamak, fark etmek.*
• çeker ṭurur ol dārda daḫı bundaġı gibi ne ḥāldür **bilmez** ʿİnāyet-i Rabbānī ve saʿādet-i dū-cihānī ümmet-i Muḥammed ʿaleyhi ekmelü't-taḥiyyāt ve efżalü't- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 3). [bilmez, -mez]*

bil: *Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.*
• mücāhedeleri ve bī-ḳuṣūr müşāhedeleri vardur Baʿżıları Ġulām diyü adını taṣḥīf iderler vech-i tesmiyesini **bilmedüklerinden** taḥrīf iderler Baʿżı ekābirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 10). [bilmedüklerinden, -mez, -dik, -leri, -n, -den]*

bil: *Anlamak.*
• ḥallenmeyen anları **bilmez** ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 11). [bilmez, -mez]*

bil: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak.*
•umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen **bilürsin** ki bizüm murādumuz nedür ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [bilürsin, -ür, -sin]*

bil: *Bilme, zannetme; kabul etmek.*
• iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden **bilme** muvaḥḥid ol ki ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [bilme, -me]*

bil: *Farkında olmak.*
• kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne **bilür** anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 18). [bilür, -ür]*

bil: *Anlamak, farkında olmak.*

- ṭurur ehli **bilür** ki ol fanādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla cezbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [bilür, -ür]*

bil: *Tanımak.*

- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı **bilür** misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 8). [bilür, -ür]*
- ġayrı kimse **bilmezseñ** saña yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 9). [bilmezseñ, -mez, -se, -ñ]*
- **bilmezse** saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 11). [bilmezse, -mez, -se]*

bil: *Bilgi sahibi olmak, bir konu hakkında bilgisi olmak.*

- ṭāʿate inanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur **bilmez** ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 1). [bilmez, -mez]*
- ṭāʿate inanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur **bilmez** ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 2). [bilmez, -mez]*

bil: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde **bilmez** ki ʿibret ile añlaya nefsinde fanāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 13). [bilmez, -mez]*

bil: *Tanımak.*

- ḥallenmeyen anları **bilmez** ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 11). [bilmez, -mez]*

bil: *Anlamak, idrak etmek, farkında olmak.*

- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı **bile** ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 18). [bile, -e]*

bil: *Anlamak, farkında olmak.*

- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür pes **bilmez** mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 6). [bilmez, -mez]*

bil: *Tanımak.*

- olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice **bilürseñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 12). [bilürseñ, -ür, -señ]*

bil: *Haberdar olmak. II Allah'ın gizli açık, gelmiş gelecek, her şeyi, ezeli ve ebedi ilmi ile en mükemmel şekilde bilmesi.*

- bāḳīsin sen **bilürsin** Ḥāşā senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 3). [bilürsin, -ür, -sin]*

bil: *Haberdar olmak, farkında olmak.*

- iderdi ve ol taẕarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi **bilür** ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 12). [bilür, -ür]*

bil: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini **bilüp** aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 10). [bilüp, -üp]*

bil: *Tanımak.*

- maʻrifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru ʻömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı **bilür** aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [bilür, -ür]*
- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ maʻnāsı yā işāretdür ʻuṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sū'-yi ma'āline pes murād oldur ki Allāh'ı **bilür** ammā ʻibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 6). [bilür, -ür]*

bil: *Anlamak, farkında olmak.*

- gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi **bilür** ki ükel ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [bilür, -ür]*

bil: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

- kifāyet eyler meselā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin **bilmez** işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fiʻlüñ fā'ilini taʻyīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [bilmez, -mez]*

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek.*

- maʻnādur ki her kişi bunı tecribesinde **bilür** fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz maʻrifet-i Allāh degül her ṣanʻatda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 17). [bilür, -ür]*

bil: *Bilgi sahibi olmak, farkında olmak.*

- ṣoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl böyle idügini her kişi **bilür** ʿacebdür kim gine dünyā leẕẕetlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 8). [bilür, -ür]*

bil: *Anlamak, farkına varmak.*

- belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿiṣyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur **bile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 16). [bile, -e]*

bil: *Farkında olmak.*

- Allāh'ı yād iden kimsene yād itdügin **bilmez** ve yād itdügin bilen anı yād itmez Yāʿnī bir kişi mādām ki kendüliginden fānī olmaya aña vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 5). [bilmez, -mez]*

bil: *Bilgi sahibi olmak, haberdar olmak.*

- ṭurur ehli **bilür** ki ol fanādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [bilür, -ür]*

bil: *Kabul etmek; farz etmek; saymak.*

- himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet idi ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı meẕellete virmişdi ve tāc u devleti külāh-ı mihnete degişmişdi cāhı çāh **bilüp** içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 12). [bilüp, -üp]*
- leẕẕetini ẕillet **bilüp** aʿvānını ʿavān ve evlādını dedān ve ʿavratını ʿār ve dinārını nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 15). [bilüp, -üp]*

bil: *Sanmak, varsaymak, farz etmek.*

- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden **bilme** muvaḥḥid ol key ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [bilme, -me]*

bil: *Bel.*

- Sevrī vefāt itmelü olıcaḳ **bilinden** bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi Taʿaccub itdiler Eyitdi Bu benüm dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 9). [bilinden, -i, -n, -den]*

bilürmek-: *Belirmek, ortaya çıkmak.*

- **bilürdi** ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 15). [bilürdi,-di]*

bilād-ı vebāʿiyye: *Veba beldeleri.*

- şehrden ṭaşra çıḳardı **bilād-ı vebāʿiyye** arasında giderdi ve illā eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 5). [bilād-ı vebāʿiyye,]*

bilād-ı vebāʿiyyede: *Veba beldeleri.*

- vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki iḥtirāz şarṭdur vehm sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan şaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 17). [bilād-ı vebāʿiyyede, -de]*

bilād-ı vebāʿiyyeye: *Veba beldeleri.*

- ḳaçınup pes ne ola ki bir kişi **bilād-ı vebāʿiyyeye***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 19). [bilād-ı vebāʿiyyeye, -y, -e]*

bildügin: *Bildiği şeyi.*

- müstaḳīm anuñ gibide sākit olur ve ẕevk-i selīm ol aḥkāmda ṣāmit olur meger şeyṭān vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı oluşdura **bildügin** bilmedügin bir birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 12). [bildügin,]*

bildügin: *Bildiği şey.*

- bildügin ṣanur ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 11). [bildügin,]*

bildür-: *Bildirmek, haber vermek.*

- peyġambara **bildürdi** ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḥra ve bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 1). [bildürdi, -di]*

bildür: *Bildirmek, anlatmak.*

- bir fāyide olur ammā eger anı **bildürmezlerse** hīç dīne ḫalel gelmez ve eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 5). [bildürmezlerse, -mez, -ler, -se]*
- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa **bildürürler** ve eger ḳısm-ı sālişden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 7). [bildürürler, -ür, -ler]*

bildüren: *Haberdar eden (Allah).*

- olma çeken odur çekdüren o bilen odur **bildüren** o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 15). [bildüren,]*

bildürmek: *Bildirmek, anlatmak.*

- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña **bildürmek** istesem olurdu ve biraz misālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 8). [bildürmek,]*

bile: *Beraber, birlikte.*

- mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys anlaruñ içinde **bile** cennete gide Kimse bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 16). [bile,]*

- Aña hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde şafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed kendü de **bile** idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 6). [bile,]*
- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle **bile** gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 12). [bile,]*
- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle **bile** gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 12). [bile,]*
- dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan iki eli **bile** oda şarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 12). [bile,]*
- şevḳ peri-y-ile ṭāyir olup temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi gāh cān sebze-zārına çıḳup ḳudsīlerle göñlin eglerdi gāh dil murġ-zārına düşüp bülbüller-ile **bile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 2). [bile,]*
- baḥs andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile **bile** Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 18). [bile,]*
- Rivāyet olınur ki tevekkülde bir ḥāle varmışdı ki Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk cenginde **bile** bulındılar ṣufūf-ı müslimīn arasında ġazā niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 12). [bile,]*
- ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile **biledür** ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 10). [biledür, -dür]*
- olmaz her mevcūd ile **biledür** ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 1). [biledür,-dür]*
- bizüm odaya gidelüm anda bir parā ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi **bile** ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 2). [bile,]*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḥḳīḳ budur ki recā ile ḫavfuñ ikisi **bile** gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 2). [bile,]*
- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında şoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine **bile** yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 12). [bile,]*
- oġlanlıġda ol bulduġın bulmayup ṭururdı Üç yaşında iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça **bile** ṭururdı dünle ḳalḳdukca yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 8). [bile,]*
- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her gördügünde vardur ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile **biledür** ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 6). [biledür, -dür]*
- süst olur kendü fikrine mu'temed olduḳca işi oñmaz ve Kendü re'yine mu'tażıd olduḳca re'yinde fāyide görmez eger re'y daḫı gerekse tevekkül **bile** olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 4). [bile,]*

- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere **bile** ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 8). [bile,]*
- hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul oldugına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki tā her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabb'i ḳullıġını **bile** ide şöyle şanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 2). [bile,]*
- maʿiyyetdür ki lisān-ı kesretden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan naẓarında andan ġayri kimi görür Yā anuñla **biledür** yā degüldür dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 14). [biledür, -dür]*

bile: *Yanında.*
- bardaḳ şu ṭutmış **bile** getürdi Ol şuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā şularından uşandum Ümīdim oldur kim bugün ki iftārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 3). [bile,]*

bile olıcaḳ: *Birlikte, beraber olmak.*
- Aña hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde şafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed kendü de bile idi bāṭında **bile olıcaḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 6). [bile olıcaḳ, -ıcaḳ]*

bile olmaḳ gerek: *Birlikte, beraber olmalı.*
- gerek ve eger eşegini bağlarsa Allāh'a ışmarlamaḳ gerek nite ki ẓāhir yüzinden görinür ki eşegini bağlamazsa nā-gāh żāyiʿ olur ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 5). [bile olmaḳ gerek,]*

bilebil: *Anlayabilmek.*
- **bilebilür** ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 7). [bilebilür, -ür]*

bilelerince: *Birlikte, beraberce.*
- içer ve **bilelerince** bāġ u şaḥrā keşt ider şoḥbetler iderler hezār ẕevḳler ve ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile ve eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 3). [bilelerince,]*

bilelig: *Birliktelik, beraberlik.*
- olmaz her mevcūd ile biledür ammā **bileligi** nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 1). [bileligi, -i]*

bilen: *Bir şey hakkında malumatı olan.*
- ve bāṭın ḥālini **bilen** ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 3). [bilen,]*
- Aḥādīs **bilenlere** lāzımdur ki ḥadīsüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīsde biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd budur kim aḥādīs istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 11). [bilenlere, -ler, -e]*

- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek **bilenler** ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 1). [bilenler, -ler]*
- nūrla ta'bīr olınur elfāẓ ki luġātda vaż' olınur şol **bilenler** içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içündür ammā şol ma'nā ki 'ālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 5). [bilenler, -ler]*
- belki bir yañlış ḫayāl ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi **bilen** kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 10). [bilen,]*

bilen: *İdrak eden, farkında ve bilincinde olan.*
- Allāh'ı yād iden kimsene yād itdügin bilmez ve yād itdügin **bilen** anı yād itmez Yāʿnī bir kişi mādām ki kendüliginden fânî olmaya aña vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 5). [bilen,]*

bilen: *Malumatı bulunan. II Olmuş ve olacak her şeyden haberdar olan (Allah).*
- olma çeken odur çekdüren o **bilen** odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 15). [bilen,]*

bilesince: *Yanında, beraberinde.*
- eyitdi **Bilesince** bir ejderhā gördüm ki aġzını açmışdı eger ben anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olunur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 1). [bilesince,]*

bilicek: *Bilince, bilindiği zaman, anlaşıldığında.*
- añlayan elbette maʿādını daḫı görür Bir kişi nerden geldügini **bilicek** nereye varacaġın bilmez mi eyle olıcaḳ emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 15). [bilicek,]*

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*
- añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve Fażāyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında **bilinür** hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki fażīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 4). [bilinür, -ür]*
- Ben ṭavarı gütmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri **biline** ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 2). [biline, -e]*
- Beden ṣeḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen şol miḳdār **bilinür** ki ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 18). [bilinür, -ür]*
- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle **bilinmişdür** ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 12). [bilinmişdür, --miş, --dür]*
- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla **bilinmez** bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 11). [bilinmez, -mez]*

- didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol kişi henüz dervīş olup riyādan ḫalās olmamış **biline** dirdi İmdi bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 6). [biline, -e]*
- kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī içinde müteşābihat olur ki ebedī **bilinmez***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 6). [bilinmez, -mez]*
- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın 'āleminde **bilinür** bu 'ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 4). [bilinür, -ür]*
- **bilinür** 'ālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle ta'bīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma'būd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 7). [bilinür, -ür]*
- tevbeleri maḳāmı anlara ẕillet olur nite ki ṣubaşılıḳ mertebesi vezīrlere ẕillet olur tevbenüñ ġāyet kemāli anda **bilinür** ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 14). [bilinür, -ür]*
- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā **biline** ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 4). [biline, -e]*
- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca **bilinür** her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 7). [bilinür, -ür]*

bilin: *Anlaşılmak, öğrenilmek.*
- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla **bilinür** ve fikr yolından aña delīl bulınur ve şol ki mes'ele-i sālişedür vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 11). [bilinür, -ür]*
- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve fikr yolından aña delīl bulınur ve şol ki mes'ele-i sālişedür vaḥy olmayınca **bilinmez** ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 12). [bilinmez, -mez]*
- vaḳtında bizden artuḳ yerler görürüz İmdi anuñ gibi kişinüñ cemīʿ vaḳtında eyle yedügi neden **bilindi** cemīʿ ḫalvātda evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 12). [bilindi, -di]*

bilin: *Anlaşılmak, bilinmek.*
- eli yana ol bāṭıl üzerine **biline** Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş ikisine daḫı kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 13). [biline, -e]*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile **bilinür** ol daḫı bir ʿilm lezzeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 4). [bilinür, -ür]*
- olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür **bilinmez** belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 1). [bilinmez, -mez]*
- yirler olur ki ḳanḳısıdur **bilinmez** düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen 'ulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 17). [bilinmez, -mez]*

- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre **bilinür** Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭa‘amını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemī‘ feraḥ Allāh’uñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 11). [bilinür, -ür]*
- bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemī‘ ṣaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Ya‘nī bir kişide īmān-ı kāmilüñ ‘alāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 14). [bilinür, -ür]*
- yüzinden **bilinür** ki eger Allāh’a ışmarlamazsa baġlu iken yine yiter fi’l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 7). [bilinür, -ür]*
- arasında bir ḫvār olur ḳalur belī ḫidmetkārlarda ḫvārlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫvārlıġı **bilinür** ḫidmetkār olur ki anuñ taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [bilinür, -ür]*

bilin: *Tanınmak.*
- **bilinmez** ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 5). [bilinmez, -mez]*

bilinen: *Anlaşılan.*
- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẓevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden **bilinen***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 14). [bilinen,]*

bilinmez olur: *Anlaşılmaz olmak.*
- olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür **bilinmez olur** ve ādemüñ niçe efʿal-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 18). [bilinmez olur, -mez-ur*

biliş: *Tanıma.*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb’ini bir yoldan **bilişi** olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [bilişe, -e]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb’ini bir yoldan bilişi olur ve ol **bilişe** göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [bilişi, -i]*
- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb’ini bir **bilişi** olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb’ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 15). [bilişi, -i]*
- ekṣer-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātlardur ṭaşradan baḳanlar ki kendü **bilisi-y-ile** aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 2). [bilisi-y-ile, -i, -y, -ile]*

bilişlik: *Tanışıklık.*
- olmaz Çoḳ olur ki bu **bilişlik** ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur ki şefāʿat her yirde rāst gelmez ol dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 11). [bilişlik,]*

bi’l-külliye: *Büsbütün, tamamıyla.*

- Yaḳamaz oldı ol ḥāletde āteş āteşliginden gitdi ve ol demde iḥrāḳını **bi’l-külliye** yabana atdı veyāḫūd budur kim egerçi āteş āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 2). [bi’l-külliye,]*
- ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki ādemi tamām ṣādān ide ve bir ḥāl daḫı olmaz ki **bi’l-külliye** nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 2). [bi’l-külliye,]*
- olur Eger bu bābda ziyāde taḫḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām **bi’l-külliye** maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 16). [bi’l-külliye,]*
- taḫṣa’a ḳulūbuhum li-ẕikri’llāhi yaʿni Müslümān olanlara henūz vaḳt olmadı mı ki Allāh’a döneler hemīn bunı işitmekle **bi’l-külliye** maʿasiye tāyib ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 4). [bi’l-külliye,]*
- müsteṭāb ola ve her dem duʿāsı müstecāb ola tamām naẓarın gidermek gerek esbābdan ve ṭamaʿın kesmeñ gerek her bābdan teveccühini **bi’l-külliye** cenāb-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 2). [bi’l-külliye,]*
- añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı **bi’l-külliye** yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 9). [bi’l-külliye,]*
- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi **bi’l-külliye** evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 11). [bi’l-külliye,]*
- içinden çıḳmaz ḳalur Fi’l-cümle ʿināyet-i Ḥaḳ ṣaḳīḳa-ı Ṣefīk ve himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ aña refīḳ olup tamām dünyādan iʿrāż idüp tāyip oldı **bi’l-külliye***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 8). [bi’l-külliye,]*
- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her ẕekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden **bi’l-külliye***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 10). [bi’l-külliye,]*
- ḥāṣıl ḳılmışdı evvel ḥālinde ʿālemden **bi’l-külliye** ʿuzlet itmege ʿazīmet itmişdi ve tamām ḳıble-i ḥaḳīḳīye müteveccih olup ḫalḳdan münḳaṭıʿ olmaya niyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 13). [bi’l-külliye,]*
- hep ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām rāḥat olsun gerek **bi’l-külliye** ʿaẕāb bu ḳullıġından bir ẕerre ḳadar eyrilmez ve bu Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 1). [bi’l-külliye,]*
- bardaḳ şu ṭutmış bile getürdi Ol şuyı ki içdüm tamām ḳandum **bi’l-külliye** dünyā şularından uşandum Ümīdim oldur kim bugünki ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 3). [bi’l-külliye,]*
- ḳaçan **bi’l-külliye** Ḥaḳḳ’a müteveccih olup ṭāʿat idebilür Göñül ne ḳadar Ḥaḳḳ’a dönerse mümkin degüldür bir ucı dünyāsından kesilmez her ne mıḳdār *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 5). [bi’l-külliye,]*
- berāber olur terk eyleye eger **bi’l-külliye** terk itmezse daḫı itmesün tek ol ḥarāmı işledügi ḳadar müddet anı işlemesün Bu bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 7). [bi’l-külliye,]*
- iḫtiyārı kendüden **bi’l-külliye** selb ider her ne ki ol ṭarafdan şunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı şaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol ki şaḳın müşrik *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 13). [bi’l-külliye,]*

• ‘uṣṣāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki havā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı **bi’l-külliye** ‘abeṣ olup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 14). [bi’l-külliye,]*

• ider ādem olur ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur ki aña çilede ṣu virmezler ādem olur ki anı ṣudan **bi’l-külliye** men‘ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 6). [bi’l-külliye,]*

• ṭurursın ki iḫtilāt-ı şükūk u şübeh-i aḳvāmdan **bi’l-külliye** pāk olur ve erbāb-ı efkāruñ ḳanḳı maḥaccetlerini görüp ṭurursın ki mahādī-yi evdiye vesāvis-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 7). [bi’l-külliye,]*

bilme: *Anlayamamak.*

• siccinde Ādem’üñ ḳışrını gördi lübbini **bilmedi** ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 17). [bilmedi, -di]*

• siccinde Ādem’üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı **bilmedi** ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 18). [bilmedi, -di]*

bilme: *Bilmemek; haberdar olmamak.*

• ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir dügünden getürmişler biz **bilmedük** aṣlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 18). [bilmedük, -dük]*

bilmedi gitdi: *"Bir türlü anlayamadı, bilemedi" anlamlarına gelen sözcük grubu.*

• anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān’ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini **bilmedi gitdi** Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 14). [bilmedi gitdi,]*

bilmedügin: *Bilmediğini.*

• müstaḳīm anuñ gibide sākit olur ve ẕevk-i selīm ol aḥkāmda ṣāmit olur meger şeyṭān vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı oluşdura bildügin **bilmedügin** bir birine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 12). [bilmedügin,]*

bilmeg: *İdrak etmek, kavramak.*

• efhām ide ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı **bilmege** ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 3). [bilmege, -e]*

bilmek: *Bir şey hakkında bilgisi, malumatı olmak; o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

• mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini **bilmekde** ḥadsüz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 12). [bilmekde, -de]*

bilmek: *Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.*

• üşmiş olur Ve eydürdi Şol kişi ki ḫalḳuñ ‘işarātına muṭṭali‘ olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup sa‘y ider **bilmek** ister ol kişi bu fi‘lde Ḥaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 18). [bilmek,]*

- ḳuṣūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca **bilmekle** maʻrifet daʻvāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 2). [bilmekle, -le]*
- anda ol ḳadar cenneti görür eger āḫıratda ḥālüñ **bilmek** isterseñ dünyāda nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh içün nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 9). [bilmek,]*

bilmek: *Anlamak, idrak etmek.*
- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı başīretden dökile yoḫsa **bilmek** mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 4). [bilmek,]*

bilmek: *Anlamak, farkına varmak, idrak etmek.*
- ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fanā bulmaya bunı **bilmek** olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 6). [bilmek,]*
- geçüre ve bu ḳadar inanmaġa inanmaḳ diye ve bu ḳadar taṣdīḳi **bilmek** ṣaya İrādet elindedür her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 13). [bilmek,]*

bilmek: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*
- **bilmek** olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi şerīʿatle bulmışlardur ve cümle meşāyıḫ-ı vāṣılīn dergāh-ı ʿizzete ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 3). [bilmek,]*

bilmek gerek: *Bilmeli, anlamalı.*
- illa ana f-aʿbudūni didi bunlar daḫi Delü olmış didiler dört yanından ḳalḳup gitdiler İmdi eyle eyle **bilmek gerek** ki bu sözden Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 6). [bilmek gerek,]*
- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine raḥmeti andan **bilmek gerek** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 12). [bilmek gerek,]*
- hemīn ādem elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿismeti andan **bilmek gerek** Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 14). [bilmek gerek,]*
- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle **bilmek gerek** ki cemīʿ eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 7). [bilmek gerek,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurduḳları yirden ḳaçar ola ammā eyle **bilmek gerek** ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [bilmek gerek,]*
- maʻrifet aña berāber olmaz ol sebebdendür ki Allāh'a ʻālim dinilür ʻārif dinilmez ammā şöyle **bilmek gerek** bu ʻilm şol ʻilmdür ki maʻrifetden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 18). [bilmek,]*
- ferdāniyyetdür Yaʿnī esbābı aradan gidermek gerek cemīʿ ḫayr u şer ne ise andan **bilmek gerek** bunuñ ʿalāmeti oldur ki hīç kimseyi medḥ ü ẕemm idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 18). [bilmek gerek,]*

- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle **bilmek gerek** bu daḫı uṣūl-i ʻaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 8). [bilmek gerek,]*
- ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā **bilmek gerek** ki ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh'uñ dergāhından ne inʻamlar olur ki bu niʻmet aralarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 6). [bilmek gerek,]*
- iftikārda gerek ʻālem-i ṣūretden ʻālem-i bāṭına iʻtibār gerek bu ʻālemi ol ʻālemüñ miṣāli **bilmek gerek** her neyi ki anda fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 14). [bilmek gerek,]*
- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet **bilmek gerek** çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 7). [bilmek gerek,]*

bilmek gerek: *Bilmeli, kabul etmeli, saymalı.*
- ı rıḳḳıyyetde ḥaḳīr **bilmek gerek** ki ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek ki iki cihāna sulṭān ola ʻāṣıḳ dōst işiginde gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 11). [bilmek gerek,]*
- belki kişi Rabb'inüñ kendüye niʻmetini az bilmemek gerek ve kendüyi ol niʻmete müstaḥaḳ görmemek gerek ol kendüye virileni bir ulu ʻiṭā **bilmek gerek***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 4). [bilmek gerek,]*

bilmemiş ola: *Anlamamış olmak.*
- yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını **bilmemiş ola** Hemīn ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 2). [bilmemiş ola, -a]*

bilmeyen: *Bilmeyen, haberdar olmayan. || Farkında olmayan, tanımayan.*
- yoldan bulınur **bilmeyen** hemīn besṭ-i zamān oldı ṣanur Gāh olur ki otururken bir kişiye ġaflet gelüp cihānı seyr ḳılur şimdi ol kişiye besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 3). [bilmeyen,]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını ʿālem-i ẓāhirde iken çoḳ görürler ġāyeti **bilmeyenler** baʿżısını seçmezler ʿālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 18). [bilmeyenler, -ler]*
- **bilmeyenler** anı ʿālem-i maʿnādan bir ān ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳoduġı ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 17). [bilmeyenler, -ler]*

bilmeyicek: *Bilmeyince, bilmediği zaman.*
- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi **bilmeyicek** aña ne leẕẕet gelür ġāyeti baḥr-i fenāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 8). [bilmeyicek,]*

bilmeyüp ṭurursın: *Farkına varamamak.*
- ṭoyurmadın gider niçe żarūretlerde Ḫıżr saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde ol senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 4). [bilmeyüp ṭurursın, -ur, -sın-y, -üp, - ṭurur, -sın]*

bilmez kişi: *Bilmeyen, anlamayan insan.*

- yazardum līkin bu kitābı türkī ṣayup anca ʿavām baḳsa gerek ve nice **bilmez kişi** türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 11). [bilmez kişi,]*

bilmezlig: *Bilmez olma durumu, bilmeme.*

- ʿināyet eyle ve bizüm **bilmezligümüze** naẕar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā kerīm olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 5). [bilmezligümüze, -ü, -müz , -e]*

bilmezlig: *Bilememe durumu, cehalet.*

- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā şol ki ehl-i ḥicābdur hele **bilmezliġinden** bir işdür ider ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 16). [bilmezliġinden, -i, -n, -den]*

bilmezlik: *Bilememe durumu, cehalet.*

- pādişāhlaruñ muḳarreblerinde çoḳ ḥāletler olur sūʿ-yi edebe ḥaml olınup maḳhūr olurlar şöyle ki anlaruñ emsāli ecnebīlerden olsa **bilmezliklerinden***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 18). [bilmezliklerinden, -ler, -i, -n, -den]*

bilmiş ola: *Bilmiş, anlamış, kavramış olmak.*

- belki bir yañlış ḫayal ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām **bilmiş ola** gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 10). [bilmiş ola, -a]*

bilse gerek: *Bilecek.*

- ı mevte varmadın varacaġı yiri görür ve her kişi ölmezden öñdin āḫıratda menzilini görse gerek cennetde cehennemde varacaġı ne yirdür **bilse gerek***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 6). [bilse gerek,]*

bilüp ṭururlar: *Bilgi sahibi olmak.*

- **bilüp ṭururlar** ol yer cevdi olursa bunlar baḥr-ı ʿUmmān olup ṭururlar Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl ḥac ve bir yıl ġazā ve bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 11). [bilüp ṭururlar, -üp, -ṭurur, -lar-ur, -lar]*

bilüp ṭurursın: *Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.*

- ṭurursın ki iḫtilāt-ı şükūk u şübeh-i aḳvāmdan bi'l-külliye pāk olur ve erbāb-ı efkāruñ ḳanḳı maḥaccetlerini görüp ṭurursın ki mahādī-i evdiye vesāvis-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 7). [bilüp ṭurursın, -üp, - ṭurur, -sın-ur, -sın]*

bilüp ṭururuz: *Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.*

- Kimseneye taḳlīd idüp dimezüz egerçi bizüm ḥālümüz degül ise ammā Allāh ʿavni-y-ile **bilüp ṭururuz** ḥads-i ṣaḥiḥ ile vicdan idüp inanup ṭururuz ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 2). [bilüp ṭururuz, -üp, - ṭurur, -uz-ur, -uz]*

bilür: *Belirmek, ortaya çıkmak.*
•**bilürdi** ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 15). [bilürdi, -dü]*

bilür misin: *Biliyor musun, hiç düşündün mü?.*
• ve eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden idi Rivāyet olınur ki vāḳıʿasında Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem gördi Eyitdi Yā Bişr Hiç **bilür misin** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 16). [bilür misin,]*

bilür olur: *Bilgi sahibi olmak, haberdar olmak.*
• münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini **bilür olur** pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 8). [bilür olur, -ur]*

bilürler: *Öğrenmiş olmak.*
•**bilürler** imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 7). [bilürler, -ür, -ler]*

bilüs: *Bilgi.*
• ekṣer-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātladur ṭaşradan baḳanlar ki kendü **bilüsi-y-ile** aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 2). [bilüsi-y-ile, -i, -y, -ile]*

bi-mennihi ve luṭfihi: *Allah'ın lütfu ve yardımıyla.*
• Ḥaḳ tebareke ve taʿala anlaruñ ʿamellerini meʿcūr ve saʿy-lerini meşkūr eyleye **bi-mennihi ve luṭfihi** Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ gelelüm gine teẕkire emrine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 18). [bi-mennihi ve luṭfihi,]*

bi-mesel: *Eşi benzeri olmayan, eşsiz, benzersiz.*
• muḥteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem taṣavvufda bī-naẓīr ve hem ʿilmde mükerrem idi ve hem cūdda **bi-meṣel** ve hem şecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 8). [bi-meṣel,]*

bī-mesel ü bī-hem-tā: *Eşi benzeri olmayan.*
• bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẓīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẓāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 17). [bī-meṣel ü bī-hem-tā,]*

bī-misl olmışdı: *Eşsiz, benzersiz olmak.*
• Aḥmed dīninde **bī-miṣl olmışdı** kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde ol ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş ise anı bitirürdi baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 3). [bī-miṣl olmışdı, -mış, -dı]*

biñ: *Bin, binlerce, pek çok.*

- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca **biñ** saʿy ile ele girmez Hemīn her gün taẕarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 8). [biñ,]*

•maḥallātda mest gezerken görür bir kāġidda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī hezār taʿẕīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve **biñ** edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 16). [biñ,]*

- ṣoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ gircek eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden ne bilür **Biñ** ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 8). [biñ,]*
- Besṭām'da idi ola ve şāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola **biñ** ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 13). [biñ,]*
- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde **biñ** mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 10). [biñ,]*
- muḳaddemātuñ birisini añlamazlar bunuñla anlaruñ faẕlına noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle ol kişi bunlardan aʿlā olmaz ol bir bilürse bunlar **biñ** ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 10). [biñ,]*
- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi **Biñ** günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 15). [biñ,]*
- gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ **biñ** ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri **biñ** göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 2). [biñ,]*
- maḳṣūduna iresin Ṣūret bir olıcaḳ āyine **biñ** olduġından ne olur her āyinede Çünki gördügüñ hemīn ol bir ṣūret olur gerek biñ āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 4). [biñ,]*
- maḳṣūduna iresin Ṣūret bir olıcaḳ āyine biñ olduġından ne olur her āyinede Çünki gördügüñ hemīn ol bir ṣūret olur gerek **biñ** āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 5). [biñ,]*
- arayalum dirler gāh Cānan bizümledür biz cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle **biñ** zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 2). [biñ,]*
- çün ü çerā olmaz eger kişinüñ **biñ** dili olursa anlaruñ medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳıṣṣalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 5). [biñ,]*
- diye öldüre veyāḫūd rücūʿ itdürüp sözinden döndüre her ne ḳadar ki İmām Aḥmed'e saʿy itdi başarımadı çāra olup Ḳurān'a ḥādiṣdür didüremedi **Biñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 12). [biñ,]*
- gördügi Rabb'i olur eger keṣretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında **biñ** kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keṣret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 10). [biñ,]*
- ḳabūl ḳılmaz ola veyā bu ḥālde olana kendü luṭfı-y-ıla ʿināyetler itmez ola ḳul bir eyülük iderse Ḥaḳ **biñ** ol ḳadar ḳılur ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 4). [biñ,]*

• ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan **biñ** ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 15). [biñ,]*

biñ: *(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.*

• hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña **bine** ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [bine, -e]*

biñ biñ: *Binlerce, pek çok.*

• kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına **biñ biñ** göñüller aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 9). [biñ biñ,]*

biñ dürlü: *Bir türlü, bin çeşit.*

•görişdiler muraḳḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār edeb ile giydi ve buyurduġın **biñ dürlü** tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 6). [biñ dürlü,]*

• bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her lezzetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında **bin dürlü** zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 8). [bin dürlü,]*

•ehli niçe kerāmātını görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup niçe taʿẓīmler itmişdür ve ʿözrler dileyüp **biñ dürlü** tekrīmler itmişdür ḳıṣṣaları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 18). [biñ dürlü,]*

• olıcaḳ ʿilāca **biñ dürlü** yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlıḳ bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 1). [biñ dürlü,]*

• Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı **biñ dürlü** siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 17). [biñ dürlü,]*

• ṣūret-i miṣāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ **biñ dürlü** yüzi olur vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 16). [biñ dürlü,]*

• her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her lisāna ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 10). [biñ dürlü,]*

• dinilmez ve derd-i derūn mümkin degüldür lisānla taḳrīr olınmaz ikisi daḫı derd ehli gerek ki bir biri-y-ile ḥālleşeler **biñ dürlü** rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 18). [biñ dürlü,]*

• hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden **biñ dürlü** maʿnā ṭuya çün kendinüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 6). [biñ dürlü,]*

• içer ve bilelerinde bāġ u ṣaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler hezār ẕevḳler ve ʿişretler iderler **biñ dürlü** şevḳler ile ve eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 4). [biñ dürlü,]*

biñ kere: *Bin defa, defalarca.*

- kere ḥased iderse muḳadderden bir ẕerre ḳadar defʿi olmaz hemīn ḥasūd olan Allāh'uñ ḳażāsına rāżī olmamış olur ve anuñ ol cehlle ḳısmetini göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 11). [biñ kere,]*

biñ kez: *Bin kez, pek çok kere.*

- ḳaçmazlar bir kimse ṭāʿūn çıḳarsa hīç andan iḥtiyāṭ itmezler kişi ecelsüz ölmez dirler ṭururlar **biñ kez** taḳrīr idersen ʿināddından müşirr olur belki söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 10). [biñ kez,]*
- ʿışḳına içerler ayaġı **biñ kez** içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 17). [biñ kez,]*

- bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı menşūr olur ġāyet andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa **biñ kez** biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 2). [biñ kez,]*

biñ kez biñ: *Milyonlarca.*

- cān-fizāsı ile niçe **biñ kez biñ** günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve her sāʿatde vücūdı beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 11). [biñ kez biñ,]*

biñ kişi: *Binlerce kişi.*

- gördügi Rabb'i olur eger keşretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında **biñ kişi** daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keşret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 10). [biñ kişi,]*

biñ olduġından: *Bin tane, binlerce olmak.*

- maḳṣūduna iresin Ṣūret bir olıcaḳ āyine **biñ olduġından** ne olur her āyinede Çünki gördügüñ hemīn ol bir ṣūret olur gerek biñ āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 3). [biñ olduġından, -duġ, -ı, -n, -dan-duġı, -n, -dan]*

biñ yıl: *Bin yıl, çok uzun zaman.*

- ezelde istiʿdādı cenneti ister **biñ yıl** küfr üzerine yaşarsa āḫır īmān ile gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 15). [biñ yıl,]*
- ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿaḳl bilmez **biñ yıl** çalışur-ise bir çöpüñ ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi var ki andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 15). [biñ yıl,]*
- **biñ yıl** dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 1). [biñ yıl,]*
- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı göre aña bahā vü ḳıymet olmaz **biñ yıl** āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 18). [biñ yıl,]*

- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez **biñ yıl** ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 9). [biñ yıl,]*
- ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse **biñ yıl** çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 6). [biñ yıl,]*
- ʿibādeti ol taḳlīde mevḳūf olur ve illā ki itmeye ṭarīḳinde ebter olur bir çöpe degmez **biñ yıl** ʿibādet iderse ʿibādetinden ẕerre ḳadar fāyide itmez bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 8). [biñ yıl,]*
- kitābını tamam okumaḳ isteyesin **biñ yıl** ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 13). [biñ yıl,]*
- ne dīn bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler ne emānet **biñ yıl** birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 5). [biñ yıl,]*
- olmaya hīç bir ʿamelinden ṣevāb bulmaz **biñ yıl** ʿibādet iderse ẕerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola her ʿamelinde anı gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 15). [biñ yıl,]*

biñ yıllık: *Bin yıllık.*
- ṭuymaz ve eger andan bir ceẕbe olursa **biñ yıllık** küfr ü ma'āṣī aña doymaz niçe put-perestler olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 17). [biñ yıllık,]*

binā: *Yapı.*
- cennetüñ ve cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur ve **bināları** düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 17). [bināları, -lar, -ı]*
- aṣlına ricʿat ḳılur Ka'be **bināsı-y-ıla** bu binā ḳaçan berāber ṣayılur belki ol binā daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekṣer-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 3). [bināsı-y-ıla, -sı, -y, -ıla]*
- aṣlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu **binā** ḳaçan berāber ṣayılur belki ol **binā** daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekṣer-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 3). [binā,]*
- ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ **bināyı** her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 13). [bināyı, -(y)ı]*
- ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle ki **bināñ** muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 14). [bināñ, -ñ]*
- gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā **bināsı** üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 18). [bināsı, -sı]*

binā: *Yapı, bina. II Varlık.*

- ve ṭabīʿat miʿmārı niçe defʿa yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ʿālem şahādetde bir anuñ misli **bināyı** raʿnā ḳaldurıbile Ol bir pādişāh idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 4). [bināyı,]*

binā: *Ev, hane.*

- cennetüñ ve cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur ve **bināları** düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 17). [bināları, -lar, -ı]*

binā itmekde: *Yapmak, oluşturmak, inşa etmek.*

- bunuñ ʿizzeti anuñ ʿizzetinden artuḳdur ḫilḳat-ı ʿālemden maḳṣūd insāndur ve yiri gögi **binā itmekde** ḥikmet bu bünyāndur maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 18). [binā itmekde, -de]*

binā ḳılup: *Dayanak etmek, dayanmak.*

- **binā ḳılup** fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 3). [binā ḳılup, -up]*

bī-naḳş u bī-reng olur: *Şekilsiz, suretsiz olmak.*

- şanurlar ki şuverin ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf vardur ammā şunlar **ki bī-naḳş u bī-reng olur** anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 8). [bī-naḳş u bī-reng olur, -ur]*

bī-nām olalar: *Adsız, sansız olmak.*

- dem bulur ki lāubālī vü **bī-nām olalar** Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [bī-nām olalar, -a, -lar]*

bī-naẓīr: *Eşi benzeri olmayan, eşsiz, benzersiz.*

- taṣavvufda bir şīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtişāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keşīr ve dervīşlik bābında **bī-nāẓir** idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 8). [bī-nāẓir,]*
- kitāblarda meẕkūrdur ḥikmet yüzinden kelimātı **bī-naẓīrdür** ve maʿrifet sözinden aḫbārı keşīrdür Rivāyet olınur ki bir kişi geldi eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 1). [bī-naẓīrdür, -dür]*
- muḫteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem taṣavvufda **bī-naẓīr** ve hem ʿilmde mükerrem idi ve hem cūdda bi-meşel ve hem şecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 7). [bī-naẓīr,]*

biñde birini: *Binde biri, çok azı.*

- ve fażāyilinden ne rivāyet idevüz ki **biñde birini** beyān ve güneş ḳatında ẕerre 'iyān idevüz anuñ tehẕīb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i muʿāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 17). [biñde birini, -i, -n, -i-n, -i]*

bī-nihāyet: *Sınırsız, sonsuz.*

- didiler Eyitdi Allāh taʿālā bana bī-had raḥmet itdi **bī-nihāyet** ʿināyet ü maġfiret itdi didi Eyitdiler Yā ʿAbdu'llāh bin Mübārek nice oldı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 11). [bī-nihāyet,]*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı **bī-nihāyet** ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 8). [bī-nihāyet,]*

bī-nihāyet olur: *Sonsuz (sınırsız) olmak.*

- gine bu bilür ki āyīnesi içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi **bī-nihāyet olur** her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 2). [bī-nihāyet olur, -(u)r-ur]*

bī-nūr olduḳdan ṣoñra: *Nursuz olduktan sonra.*

- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 7). [bī-nūr olduḳdan ṣoñra,]*

bir: *Aynı, benzer.*

- göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı **birdür***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 6). [birdür, -dür]*
- ne dirlerse disünler **birdür** maḳṣud Ve naḳl olınur ki eydürdi Ṣaḳāvet da'vāda olur ve sa'ādet tevekkülde bulınur ṣol kişi ki Ene diye Allāh daḫı aña Ene diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 9). [birdür, -dür]*
- miknet virür ḳullarıñ ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd aña ḳullıḳ olıcaḳ ikisi **birdür***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 10). [birdür, -dür]*

bir ādem oldum ṣanup: *Kendini bir şey sanmak; kendini olduğundan çok değerli görmek.*

- ḳılur kendüyi bir kimse ṣanup ta'rīf itmege başlar ve **bir ādem oldum ṣanup** kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları ḫidmeti bayaġı gibi itmez şöyle ẓann ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 1). [bir ādem oldum ṣanup, -up]*

bir aḥad: *Bir kimse.*

- u ḫüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı feriḥ bulmazdı ve **bir aḥad** anı güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 10). [bir aḥad,]*
- itdi ki **bir aḥad** yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫayli ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 11). [bir aḥad,]*

bir aḳçasuz: *Parasız pulsuz.*

- böyle-y-iken **bir aḳçasuz** Ḥaḳḳ'a mütevekkil olup tevekkülinden bir ḳadem ayrılmaya ve bir pūlı yoġ-iken şeyṭān aña rızḳ-içün vesveseye yol bulmaya Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 3). [bir aḳçasuz, -suz]*

bir anda: *Bir anda, ansızın, aniden, birdenbire.*

- naḳīż ṣanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 4). [bir anda,]*
- inanmasındadur yoġsa vāḳıʿada böyle olmasında kimüñ nizāʿı olur ṣuver-i miṣāliyye ile **bir anda** dünyā gözükür belī dervīşlerden naḳl olınanuñ çoġı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 2). [bir anda,]*

bir arada: *Beraber, birlikte.*

- olsun ve eger gönli aḳça fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri **bir arada** cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 14). [bir arada,]*

bir ay: *Bir ay, otuz gün.*

- Gine bulmasa Eyitdi iki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi Üç gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi **Bir ay** ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 14). [bir ay,]*

bir bir: *Tek tek, birer birer.*

- itdiler ve ḳażiyyeyi **bir bir** didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 7). [bir bir,]*
- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur ve aña mütābaʿat idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim nefsüñ mekrlerini **bir bir** bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 2). [bir bir,]*
- dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını **bir bir** tamām görür Bundan aḫmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 2). [bir bir,]*

bir bir iderdi: *Olduğu gibi, tam tamına, eksiksiz olarak yapmak.*

- ḳaftanını giyerdi cemīʿ sünen-i Cumʿa ne ise **bir bir iderdi** seccadesini omzına bıraġup ḳapuya çıḳardı zindāncı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 17). [bir bir iderdi, -er, -di]*

bir birinden: *Birbirinden.*

- müdāhenenüñ farḳı nice olur ve anlar **bir birinden** ne vechle temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 5). [bir birinden,]*
- 'Ulemāya bundan müşkil olmaz ki müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni **bir birinden** farḳ eyleyeler Yaʿnī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 14). [bir birinden,]*

• nifāḳ olur mü'mine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maṣlaḥat içün olıcaḳ ṣer'an nehy olınmaz ammā bu ikisini **bir birinden** farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 16). [bir birinden,]*

•**bir birinden** farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde 'aḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 13). [bir birinden,]*

bir birine: *Birbirine.*

• müstaḳīm anuñ gibide sākit olur ve ẕevk-i selīm ol aḥkāmda ṣāmit olur meger şeyṭān vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı oluşdura bildügin bilmedügin **bir birine***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 12). [bir birine,]*

•**bir birine** taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden ve fürūʿ-ı şerīʿatde fāżıllardan idi aḥkām-ı dīniyyede re'y-i ʿālīsi var idi ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 15). [bir birine,]*

• görür ki ḫażret-i Risālet'üñ ʿaleyhi's-selām ṭurmış mübārek sükūklarını divşürür bir yire cemiʿisini cemʿ eyleyüp **bir birine** żamm ider aralarında tertīb virüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 18). [bir birine,]*

bir biri-y-ile: *Birbiri; karşılıklı olarak bir diğeri*

• cismāniyyeden olur gine **bir biri-y-ile** iḫtilāṭ idüp müṣāḥabet itmekle bulınur lāṭif yirlerde ve būstānlarda gezerler ve gökcek çimenlerde ve gülistānlarda seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 5). [bir biri-y-ile, -y, -ile]*

• dinilmez ve derd-i derūn mümkin degüldür lisānla taḳrīr olınmaz ikisi daḫı derd ehli gerek ki **bir biri-y-ile** ḥālleşeler biñ dürlü rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 18). [bir biri-y-ile,]*

bir cānibi: *Bir yönü.*

• tamām ise bir ṭarafı eksikdür ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise **bir cānibi** gedükdür Eger ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 13). [bir cānibi, -i]*

bir cihetden: *Bir yönden.*

• vāḳiʿde tecribe ile dünyā eyle bulınmışdur Hīç bir leẕẕeti şāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz Her ġamınuñ **bir cihetden***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 6). [bir cihetden,]*

• eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise **bir cihetden** bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 12). [bir cihetden, -den]*

bir çöpe degmez: *Hiçbir değerinin olmaması manasında kullanılan bir söz.*

• ʿibādeti ol taḳlīde mevḳūf olur ve illā ki itmeye ṭarīḳinde ebter olur **bir çöpe degmez** biñ yıl ʿibādet iderse ʿibādetinden ẕerre ḳadar fāyide itmez bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 8). [bir çöpe degmez,]*

bir çöpe şaymaz olur: *Hiçbir değeri, kıymeti olmamak.*

- iḥtimāl gönlinde ṭurur olur elindeki manṣibüñ ḳatında niçe ḳadrı ḳalur Yidi iḳlīme ḥükm iderse **bir çöpe şaymaz olur** ve cemīʿ ʿālem mülki olursa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 4). [bir çöpe şaymaz olur, -ur]*

bir daḫı: *Bir daha, artık, bundan sonra.*

- gerek kevākib-i seyyare ki **bir daḫı** anuñ gibi ṭāliʿ vücūd bula ve niçe naẓarlar itmek gerek kevākib-i felekler içinde ki ʿālem-i ṭabīʿatda bir anuñ gibi manẓar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 15). [bir daḫı,]*
- daḫī işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki **bir daḫı** ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ gönlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 1). [bir daḫı,]*
- olup bir ṣalavāta daḫı yitişmeye ecel yolın alup Rabb'i-y-ile bir münācāta daḫı irişmeye bir fürṣata daḫı taḥassürler idüp eline girmeye ve **bir daḫı** bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 10). [bir daḫı,]*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed ol ḥāletüñ misline **bir daḫı** irişmeye ve her ādem ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 18). [bir daḫı,]*
- vaż'la bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki şāyed ol vaż'uñ naẓīrine **bir daḫı** yitişmeye bir eve ki girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır1). [bir daḫı,]*
- vaż'la bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki şāyed ol vaż'uñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür şāyed andan **bir daḫı** çıḳmaya ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 2). [bir daḫı,]*
- şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki aña **bir daḫı** girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 4). [bir daḫı,]*
- yeg olur bir kişi ki cān u dilden günāhına i'tirāf ve ḥüsn-i i'tiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra terkine tamām 'azīmet ider ve **bir daḫı** itmemesine göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 16). [bir daḫı,]*

bir daḫı: *Bir daha.*

- gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve **bir daḫı** baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 1). [bir daḫı,]*

bir daḫı: *Bir daha, yeniden, tekrar.*

- dünyāya **bir daḫı** gelür ol vaḳt tamām kemālini bulur andan ṣoñra ol daḫı ölür sāyir nāsdan birisi gibi olur Fi'l-cümle Ḥażret-i ʿİsā sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 9). [bir daḫı,]*

bir dahısı: *Bir başkası.*

- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [bir daḫısı,]*

bir defʿa: *Bir kere, bir kez.*

- Rivāyet olınur ki **bir defʿa** daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ huẕūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 15). [bir defʿa,]*
- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn **bir defʿa** ḥacca yöneldi ve yoldan gine döndi vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 3). [bir defʿa,]*
- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi **bir defʿa** ittifāḳ Türkistān seferine niyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 17). [bir defʿa,]*
- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve **bir defʿada** Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 10). [bir defʿada, -da]*

bir dem: *Bir an.*

- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sāʿat bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur **bir dem** andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 2). [bir dem,]*
- gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel bulına ki ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki **bir demde** bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 10). [bir demde, -de]*

bir dünyā: *Dünya kadar; pek çok.*

- aḫşam ne yesem gerek diyü fikr ḳılur mı **Bir dünyā** ḥavāyicini teslīm idüp ışmarlar kendüsi elinden geldügi ḳadar anuñ ḫidmetini eyler İmdi mü'min olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 7). [bir dünyā,]*

bir dürlü: *Bir çeşit.*

- arasında bir ḫor olur ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫorlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre **bir dürlü** ḫorlığı bulunur ḫidmetkar olur ki anuñ taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [bir dürlü,]*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında **bir dürlü** yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 16). [bir dürlü,]*

bir dürlü: *Bir çeşit, bir başka. II Tarifi zor bir cinste.*

- gine ol virdi Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi **bir dürlü** daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 3). [bir dürlü,]*

bir dürlü: *Bir çeşit, bir türlü.*

- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı **bir dürlü** fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [bir dürlü,]*

• aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe **bir dürlü** meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [bir dürlü,]*

bir dürlü: *Başka türlü, farklı.*

• daḫı hemīn meẕhebi ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını **bir dürlü** daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ nuṣūṣı ḳoya kelām-ı nefsī ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 1). [bir dürlü,]*

• işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba **bir dürlü** baḳışı olur ki ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 6). [bir dürlü,]*

bir dürlü daḫı olur: *Başka türlü olmak.*

• olurlar ġāyeti ol nūr **bir dürlü daḫı olur** bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın ʻāleminde bulunur bu ʻālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 3). [bir dürlü daḫı olur, -ur]*

bir eylemek gerek: *Birleştirilmeli.*

• ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilḳatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında **bir eylemek gerek** ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 6). [bir eylemek gerek,]*

bir ġayrinüñ: *Bir başkası.*

•**bir ġayrinüñ** ʻizzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ ʻazli ve zilleti olur pes bu suʾāl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez maʻa hāẕā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 7). [bir ġayrinüñ, -nüñ]*

bir gün: *Günün birinde.*

• ki **bir gün** ḫalīfe anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 17). [bir gün,]*

• eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm ki aġzını açmışdı eger ben anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olunur ki **bir gün** Caʿfer-i Ṣādıḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 2). [bir gün,]*

• dedemüñ yüzine baḳam veyā ol ṭurduġı yire yaḳın varam Naḳl olınur ki **bir gün** Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 8). [bir gün,]*

• ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki **bir gün** İmām Aʿẓam'a ṣordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 15). [bir gün,]*

• olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭururdı ve Bu gice şeb-i rükūʿ olsun dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi **Bir gün** eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 10). [bir gün,]*

• adını ol ḳomışdı **Bir gün** oġlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 15). [bir gün,]*

•**bir gün** Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 3). [bir gün,]*

- Rivāyet olınur ki Mālik **bir gün** ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı Giderken şehrüñ ṣu başısı hengāmesi-y-ile ardından irdi Yoldan git diyü bunı sürdiler bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 7). [bir gün,]*
- ʿizzetde icābet bulur Şol ki ʿāḳildür anlardan ṣaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla edeb ile dirilmek gerek Rivāyet olınur ki **bir gün** Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 18). [bir gün,]*
- cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın lācerem āḫırat milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur ki **bir gün** Ḳutaybe ḳatına geldi bir eski ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 14). [bir gün,]*
- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki **bir gün** oġlını gördü ki germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 18). [bir gün,]*
- żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki **bir gün***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 16). [bir gün,]*
- bellülerden idi **Bir gün** Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 5). [bir gün,]*
- dilerse yola getürür bir fāsıḳı dilerse meyḫāneden ḫiẕmetine çeker ve bir zāhidi isterse ṣavmaʿadan meyḫāneye redd-ider Niçeler ḳolayında gezerken **bir gün***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 10). [bir gün,]*
- nereden gelse gerek her gün umar ki **bir gün** oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki nā-gāh bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 3). [bir gün,]*
- Ḥikāyet olınur ki **bir gün** İbrāhīm-i Edhem'e ṣordılar ki Bir kişi yimek bulmasa ve nesnesi olmasa niçe itsin Eyitdi Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 11). [bir gün,]*
- kişinüñ żalāletine sebeb olmamdur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden nesne almazdı her kim ki virmek istese ḳabūl itmezdi meger **bir gün***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 14). [bir gün,]*
- ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾiş ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı ki **bir gün***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 14). [bir gün,]*
- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki **bir gün***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 2). [bir gün,]*
- ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fenā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki **bir gün** Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 6). [bir gün,]*
- getürmek-içün ve niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı ve düzildi tā ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki **bir gün***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 4). [bir gün,]*

- Rivāyet olınur ki **bir gün** Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı anda otururdı Süfyān eyitdi Taʿālā yā racula'l-maşriḳ didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 13). [bir gün,]*
- ṭasarruf ḳılurlar Rivāyet olınur ki kümmelden birisi dāyim ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ dersine ḥāżır olurdı anuñ maʿārifinden istifāde iderdi **Bir gün***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 12). [bir gün,]*
- aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi **bir gün** anuñ-çün bir dār diküp aşmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 12). [bir gün,]*
- ulusını gördüm ki **bir gün** baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 17). [bir gün,]*
- ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm tezkire bābına Rivāyet olınur ki **bir gün** İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 12). [bir gün,]*
- bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿacāyibi çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi Ḥikāyet meşhūrdur ki **bir gün** Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 12). [bir gün,]*
- ve nefsi ḥużur bulduġını dilemezdi kendinüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki **bir gün** dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 6). [bir gün,]*
- görürler Rivāyet olınur ki **bir gün** Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra aña şunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 15). [bir gün,]*
- ki Cüneyd ḥażretleri **bir gün** anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 3). [bir gün,]*
- iḫtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk **bir gün** ḫasta oldı gittikçe ḫastalıġı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 13). [bir gün,]*
- isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi **Bir gün** cemāʿat ḥammāma gitdiler oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 15). [bir gün,]*
- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḫātem **bir gün** İmām Aḥmed'e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 16). [bir gün,]*
- Eydürem ki Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu sözleri dimekle ḳatumdan defʿ iderem ve bu cevāblarla vesvesesini menʿ iderem Rivāyet olınur ki Ḫātem **bir gün***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 2). [bir gün,]*
- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki **bir gün** ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 10). [bir gün,]*
- tevbe-i zünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe **bir gün** aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 9). [bir gün,]*

- dünyādur nā-gāh **bir gün** öle borcını ödemedin borclu ḳala ammā bu bir ḥāletdür ki iḫtilāf-ı meşārib ile muḫtelif olur birinde olan birinde olana muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 1). [bir gün,]*
- zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar her ṭoġan dünyāyı kendünüñ ṣanur bir ḳaç gün ṣaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle **bir gün** dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 14). [bir gün,]*
- ṣaḥābe **bir gün** geldiler Ḥażret-i Risālet'e ḥāllerinden şikāyet ḳıldılar Anlar mālları-y-ıla bunca sevāblara yitişürler görürüz bizüm elümüzden gelmez ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 13). [bir gün,]*

bir gün: *Bir vakit, bir zaman, belli bir süre.*
- rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki **bir gün** zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥuẓūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 7). [bir gün,]*

bir gün: *Tek bir kez, yalnızca bir kez.*
- **bir gün** göre ve aña naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 17). [bir gün,]*

bir gün: *Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.*
- maʿsiyet ṣanduġını **bir gün** bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 15). [bir gün,]*
- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda **bir gün** görür ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 2). [bir gün,]*

bir gün: *Tek bir gün.*
- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada **bir gün** vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābi'a olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 9). [bir gün,]*
- Ḥikāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem'e ṣordılar ki Bir kişi yimek bulmasa ve nesnesi olmasa niçe itsin Eyitdi **Bir gün** ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 12). [bir gün,]*

bir gün olur: *Bir gün olur, bir gün gelir, gün gelir.*
- dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır **bir gün olur** ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 1). [bir gün olur, -ur]*

bir güşeye gire: *Bir köşeye çekilmek; hiçbir işe karışmayarak yaşamak.*
- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve ḫalvet daḫı bir ḥaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi **bir güşeye gire** ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 6). [bir güşeye gire, -e]*

• ḫalḳuñ dīnini ışlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki **bir gūşeye girüp** otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 18). [bir gūşeye girüp, -üp]*

bir ḫabbe: *Bir zerre, en ufak şey.*

• daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur kimisi olur almaz kimisi hīç bir aḥadden **bir ḫabbe** ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 2). [bir ḫabbe,]*

bir ḫabbeye degmez olur: *Zerre kadar kıymeti olmamak.*

• ḫabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ aña ululıḳdan hiç ziyān gelmez ve eger pādişāh daḫı olursa aña andan ʿişyān gelmez pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 5). [bir ḫabbeye degmez olur, -ur]*

bir ḫāl üzerine olmaz: *Aynı olmak, birbirine benzemek.*

• āḥvali muḫtelif olur **bir ḫāl üzerine olmaz** ve evḳātleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 19). [bir ḫāl üzerine olmaz, -maz]*

bir iki: *Birkaç.*

• şu bulmadı **bir iki** ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra şu bulmışlar getirdüler ʿOs̱mān ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 17). [bir iki,]*

• hemīn **bir iki** ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendünüñ ḫālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 5). [bir iki,]*

bir kaç: *Birkaç, çok olmayan, az sayıda.*

• idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn **bir kaç***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 6). [bir kaç,]*

• Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi Baña vaṣiyyet eyle ol daḫı aña **bir ḳaç** kelime didi Cümlesinden birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 8). [bir ḳaç,]*

• adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile **bir ḳaç** ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 16). [bir ḳaç,]*

• uzanur yalñuz bunuñ menāḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd **bir ḳaç** kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 7). [bir ḳaç,]*

• mes'elede kendü mez̲hebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü müctehid gerek veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı **bir ḳaç** kişiye olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 18). [bir ḳaç,]*

• maʿnānuñ ʿilmi **bir ḳaç** ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 3). [bir ḳaç,]*

- ki ādem anda dili-y-ile iʿtimād ḳılur vay bizüm ḥālümüze idi eger Allāh'ı delīlleri-y-ile bile-y-idik şol **bir ḳaç** kitāblarda yazılan ḥüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 8). [bir ḳaç,]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd **bir ḳaç***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 6). [bir ḳaç,]*
- nirden bulduñ didüm Eyitdi Sen bu gice dünle ṭurup Ḥaḳḳ'a müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden **bir ḳaç** ḳatre yaş dökdüñ ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 16). [bir ḳaç,]*
- daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ'a iledür dime mücerred anuñla hemīn iş tamām olup bitmez **bir ḳaç** 'amel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 16). [bir ḳaç,]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile **bir ḳaç** kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 1). [bir ḳaç,]*

bir ḳaç defʿa: *Biraz, birkaç (kez).*
- dāyimā döşegüñe yatduḳça ve döşegüñden ḳalḳduḳça ve bir yanuñdan bir yanuña döndükçe **bir ḳaç defʿa** Allāh maʿī Allāh naẓīrī Allāh şāhidī di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 12). [bir ḳaç defʿa,]*

bir kaç gün: *Birkaç gün, kısa bir süre.*
- Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı **bir ḳaç gün** anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 3). [bir ḳaç gün,]*
- rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup **bir ḳaç günden** ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 8). [bir ḳaç günden, -den]*
- vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan ṣovumaz ol mümkin degüldür riyāżet lezzetini ṭuymaz egerçi germiyyetle **bir ḳaç gün** çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 12). [bir ḳaç gün,]*
- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādiṣe yitişüp füc'eten öle Eger **bir ḳaç gün** ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 16). [bir ḳaç gün,]*
- zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar her ṭoġan dünyāyı kendünüñ ṣanur **bir ḳaç gün** ṣaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 14). [bir ḳaç gün,]*
- iḳlīmdür ki **bir ḳaç gün** gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 1). [bir ḳaç gün,]*

bir ḳaç günden: *Birkaç gün sonra.*
- günden ölü olur Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 7). [bir ḳaç günden,]*

• n’oldı ki diyü istiʿcāb ider **Bir kaç günden** gine mülāḳāt olur Ol ḳıṣṣanuñ aṣlı ne-y-idi diyü teftīş ḳılur Ḥāriṯ eydür Benüm Ḥaḳ’dan bir nişānum *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 11). [bir kaç günden,]*

• daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki **bir ḳaç günden** kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 16). [bir ḳaç günden,]*

bir ḳaç günden ṣoñra: *Kısa bir zaman sonra.*

• rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup **bir ḳaç günden ṣoñra***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 8). [bir ḳaç günden ṣoñra,]*

bir ḳaç nesneden: *Birkaç şey.*

• eydürdi Ādem oġlanınuñ azması **bir ḳaç nesneden** olur Birisi budur kim selefüñ zellātını ḥüccet idinüp aña baḳar ve şol ki ḥünerleridür aña naẓar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 5). [bir ḳaç nesneden, -den]*

bir ḳaç nesnenüñ: *Birkaç şey.*

• Bāyezīd’üñ menāḳıbından **bir ḳaç nesnenüñ** ẕikrine Rivāyet olınur ki bir kişi geldi Bāyezīd’üñ ḳapusın ḳaḳdı içerüden Bāyezīd Kimi istersin didi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 1). [bir ḳaç nesnenüñ, -nüñ]*

bir ḳadem: *Bir adım.*

• ve ʿışḳ meyḫānesinden **bir ḳadem** ṭaşra ṭolanmazlar ezel ḫum-ḫānesinüñ elin almuşlardur otururlar ve elest sāḳīsinüñ ḳarşusında ṭurup ḫidmet ḳılurlar dōst *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 15). [bir ḳadem,]*

bir ḳadem: *Bir adım. II Bir an.*

• böyle-y-iken bir aḳçasuz Ḥaḳḳ’a mütevekkil olup tevekkülinden **bir ḳadem** ayrılmaya ve bir pūlı yoġ-iken şeyṭān aña rızḳ-içün vesveseye yol bulmaya Pes *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 3). [bir ḳadem,]*

bir ḳadem ḫāric basmazlar: *Bir adım dışarı çıkmamak, ayrılmamak.*

• noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve şol ortalarında muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül **bir ḳadem ḫāric basmazlar** hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında niçe uṣūl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 2). [bir ḳadem ḫāric basmazlar, -maz, -lar-z, -lar]*

bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı: *Doğruluk ve samimiyet esasına uymayan bir tek adım dahi atmamak, sadece Allah rızasını gözetmek.*

• tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe ve muḥāsebesüz zinde olmadı ve **bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı** ḫavfı ve iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı ve dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 10). [bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı, -dı-suz]*

bir ḳarār olsun: *Aynı durumunu korumak, belli durumunu değiştirmemek.*

• sīreti dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün gülsün ammā gine böyle iken Ḥaḳ’la muʿāmelesi **bir ḳarār olsun** keṣret içinde ḫalvetde olsun ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 10). [bir ḳarār olsun, -sun]*

bir ḳarāra: *Aynı durumunu koruyarak, belli durumunu değiştirmeden.*

- güller bitürüp baʿżısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā **bir ḳarāra** aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 6). [bir ḳarāra, -a]*

bir ḳarāra ṭurmaz: *Aynı düzende devam etmek.*

- mütefāvit olur **bir ḳarāra ṭurmaz** Birinüñ ḥāli-y-ile birine ḥükm itmek olmaz ve birinüñ ḥāli ile birine ḳıyās olınmaz Anuñ içün dirler ki ṣūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 1). [bir ḳarāra ṭurmaz, -maz]*

bir ḳaṭre: *Bir damla.*

- içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan yılda **bir ḳaṭre** gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 15). [bir ḳaṭre,]*

bir ḳaṭre olur: *Bir damla olmak.*

- olur ve anda deñizler olur ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde **bir ḳaṭre olur** Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 17). [bir ḳaṭre olur, -ur]*

bir kerre: *Bir kez, bir defa.*

- vaḳt nice ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre ṣubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek ḫōd sünnetdür ben **bir kerre** diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 12). [bir kerre,]*
- güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada **bir kerre** andan yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibābedete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 1). [bir kerre,]*

bir kez: *Bir defa.*

- bir gün göre ve aña naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi **bir kez** naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 18). [bir kez,]*
- gicelerde yatup uyumazdı her ne ḳadar ki kesel gelse başını yaṣduġa ḳomazdı **Bir kez** eyitdeler Ne-içün böyle ifrāt idersin bu mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 16). [bir kez,]*

bir kimse: *Bir kişi.*

- ḳaçmazlar **bir kimse** ṭāʿūn çıḳarsa hīç andan iḥtiyāṭ itmezler kişi ecelsüz ölmez dirler ṭururlar biñ kez taḳrīr idersen ʿināddından müṣirr olur belki söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 9). [bir kimse,]*

bir kimsene ki kendüyi bile elbette rabb'ini bilür: *Nefsini tanıyan kimse Allah'ı da tanır. "Nefsini bilen Rabbini bilir" hadisinden iktibastır.*

- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki sālik kendüden naẓarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 7). [bir kimsene ki kendüyi bile elbette rabb'ini bilür, -e]*

bir kimsenüñ: *Bir kişi.*

- hemīşe dürūġ u zūr olur ve ṭarīḳi ṭarīḳatden dūr olur ve hem **bir kimsenüñ** ṭabʿında şecāʿat olmaz ol kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecāʿatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 5). [bir kimsenüñ, -nüñ]*

bir kişi: *Birisi, bir kimse.*

- Allāh'ı yād iden kimsene yād itdügin bilmez ve yād itdügin bilen anı yād itmez Yāʿnī**bir kişi** mādām ki kendüliginden fānī olmaya aña vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 6). [bir kişi,]*
- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki **Bir kişi** kendüyi bilmeyicek aña ne lezzet gelür ġāyeti baḫr-i fanāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 7). [bir kişi,]*
- ṭurur ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur **Bir kişi** ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra sikẖlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [bir kişi,]*
- ceng içinde **bir kişi** anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālāʾnuñ raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿināyeti her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 7). [bir kişi,]*
- degme kez kimseye şerr ḳaṣd itmezler ve **bir kişi** bize īẕā itdi diyü intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir lafẓ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 15). [bir kişi,]*
- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [bir kişi,]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki **bir kişi** andan ṣordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 3). [bir kişi,]*
- ḳanā'at üzere ve ekser-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki **bir kişi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 12). [bir kişi,]*
- aña ṣordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve **bir kişi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 14). [bir kişi,]*
- ile kimsene müṣāḥebet itmege gider mi ve **bir kişi** ki anuñla bulışa fülān ile bulışdum dir mi Belki Fülāna vardum bulmadum kendüden gitmişdür dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 5). [bir kişi,]*
- Rivāyetdür ki **bir kişi** Rābiʿa'dan ṣordı Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 17). [bir kişi,]*
- maḥabbet-i maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır **bir kişi** bu āyet oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 2). [bir kişi,]*
- itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olursın Ve cehl-ile bir müslümān'a ṭaʿn itmiş olırsın didi Ve eydürdi ki **Bir kişi** ki kendü nefsine zerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 16). [bir kişi,]*

- olmaz mümkinde ḥācet olmayınca vācibden feyż olmaz ve dilenci faḳīr olmayınca kimse ṣadaḳa virmez eger **bir kişi** mużṭarr olsa elbette maṭlūba *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 16). [bir kişi,]*
- Ḥikāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem'e ṣordılar ki **Bir kişi** yimek bulmasa ve nesnesi olmasa niçe itsin Eyitdi Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 11). [bir kişi,]*
- **bir kişi** anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger ġanī iseñ aluram ve eger faḳīr iseñ almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 15). [bir kişi,]*
- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿüñ ḥelāl itdügin **bir kişi** lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 6). [bir kişi,]*
- aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger **bir kişi** virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 9). [bir kişi,]*
- kitāblarda meẕkūrdur ḥikmet yüzinden kelimātı bī-naẓīrdür ve maʿrifet sözinden aḫbārı keşīrdür Rivāyet olınur ki **bir kişi** geldi eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 2). [bir kişi,]*
- namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd **bir kişi** açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḥayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 1). [bir kişi,]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur **Bir kişi** ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 12). [bir kişi,]*
- ḳaṣd ider Eydür ki Tereḳte Allāha Besṭām ve ḳaṣadta'l-beytü'l-ḥarām Yaʾnī Allāh'ı Besṭām'da ḳodun Mekke'ye mi gidersin Ve andan ṣoñra **bir kişi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 6). [bir kişi,]*
- Bāyezīd'üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine Rivāyet olınur ki **bir kişi** geldi Bāyezīd'üñ ḳapusın ḳaḳdı içerüden Bāyezīd Kimi istersin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 1). [bir kişi,]*
- Rabb'ini bilür pes **bir kişi** ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki sālik kendüden naẓarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 7). [bir kişi,]*
- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fenā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki **bir kişi** Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 18). [bir kişi,]*
- evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki **bir kişi** bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 7). [bir kişi,]*
- ʿameli daḫı pāk olur ve eger göñil Allāh'la olursa her işinde bī-bāk olur Rivāyet olınur ki **bir kişi** geldi ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 18). [bir kişi,]*
- müşāhedelerinde şöyle bilürler ki **bir kişi** bir kişiyi mesāvī itse hemīn anuñ etin yir görürler ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 9). [bir kişi,]*

- anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki **bir kişi** andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldığından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 17). [bir kişi,]*
- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden emin olma kim ol söze tamām ınanmamaḳdandur Fi'l-vāḳiʿ didügi girçekdür her ne ki tafṣīl itdi gökçekdür **Bir kişi** ki ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 4). [bir kişi,]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi **bir kişi** ki bir ḥaram fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [bir kişi,]*
- yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol ṭaʿāmı yir mi ve **bir kişi** cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 6). [bir kişi,]*
- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi **Bir kişi** ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 4). [bir kişi,]*
- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger **bir kişi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 6). [bir kişi,]*
- üzerine elbette yanarduk ṭāʿūnda daḫı muḥtemel ki ḳażiyye böyle ola **bir kişi** bu iḥtimāli virmekle iʿtiḳādına ne ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 11). [bir kişi,]*
- ḳaçınup pes ne ola ki **bir kişi** bilād-ı vebāʿiyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 19). [bir kişi,]*
- daḫı perhīzler itdürürler İmdi bizüm anlaruñla meşelümüz şuña beñzer ki bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur **bir kişi** ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 6). [bir kişi,]*
- gāh olur ki ādeme iḥtirāz eylemek şerʿan vācib olur nite kim **bir kişi** şehrden ṭaşra bulınsa içerü girmek menʿ olınur gāh olur ki iḥtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 1). [bir kişi,]*
- kelbleri daḫı iderler eger **bir kişi** nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 15). [bir kişi,]*
- ʿālemde żarūriyyāt-ı dīniyyedendür her kim ki buña muḫālefet iderse muʿānidīndendür ki **bir kişi** yā kendü şerīʿate müctehid gerek veyāḫūd bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 10). [bir kişi,]*
- her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger **bir kişi** anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 10). [bir kişi,]*
- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki **bir kişi** andan ḫayr kelime istidʿā eyledi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 1). [bir kişi,]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā **bir kişi** ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 9). [bir kişi,]*
- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki **bir kişi** ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeş geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 11). [bir kişi,]*

- meger bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla **bir kişi** ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 15). [bir kişi,]*
- mevdūd olmaz çün **bir kişi** ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün keşretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 1). [bir kişi,]*
- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve halvet daḫı bir ḫaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki **bir kişi** bir gūşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 6). [bir kişi,]*
- vaḳt olur ki **bir kişi** bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür maʿa hāẕā ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 11). [bir kişi,]*
- durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīşde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 18). [bir kişi,]*
- cehenneme girür vaḳt olur ki **bir kişi** ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 1). [bir kişi,]*
- olur insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẓhardur on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var bunda vardur hüner budur kim **bir kişi** insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 2). [bir kişi,]*
- zaḫmeti çekilür eger **bir kişi** daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 7). [bir kişi,]*
- kāyim olur egerçi Allāh içün ki **bir kişi** bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu faẓıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 7). [bir kişi,]*
- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz **Bir kişi** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 10). [bir kişi,]*
- ḳābiliyyetine göre bir ʿibādet muḳadder ider kimse kimsenüñ ṭāʿatine taḳdīr olmayınca irmek olmaz ve **bir kişi** bir kişinüñ ḳullıġına ḥased idüp gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 10). [bir kişi,]*
- mübāşereti neden idi ola Anuñ cevābı budur kim **bir kişi** ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiği ḳadar mübāşereti sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 7). [bir kişi,]*
- münāsebeti ziyāde bulınur **bir kişi** ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 19). [bir kişi,]*
- ṣu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve **bir kişi** ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp ṣu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 1). [bir kişi,]*
- virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki **bir kişi** Ḥātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 5). [bir kişi,]*
- uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur ḳalbi evlāsından kesilmez hemçunān **bir kişi** ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 7). [bir kişi,]*

- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve **bir kişi** ki leẕẕet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 14). [bir kişi,]*
- görür ol sebepden anlardan iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın **bir kişi** gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḫalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 6). [bir kişi,]*
- nehy-i münker ḳılmayasın Rivayet olınur ki eydürdi **Bir kişi** seyyi'atına ṣol ḳadar naẓar itmemek gerek ki ye's vire ve ḥasenātına daḫı ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 9). [bir kişi,]*
- metāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek Ve eydürdi **Bir kişi** ki bir maʿṣiyet üzerine muḳīm olup ḳalbi aña merbūṭ olur anuñ cemīʿ ḥasenatı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 13). [bir kişi,]*
- olur ve **bir kişi** Allāh yolında ṣol dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḫtirāz ide ve eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 17). [bir kişi,]*
- Allāh'dan ba'īd olanlaruñ güñahı çoḳ olur seçilmez günāhları biri birine ḳarışur oranı biri ṭuyılmaz **Bir kişi** bir evi pāk itmege ihtimām itse sehlce nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 6). [bir kişi,]*
- bulmaz bir altunı eridip ṣızdırmayınca mümkin degül arınmaz Ve naḳl olınur ki eydürdi **Bir kişi** ki Rabb'i-y-ile edebini gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 14). [bir kişi,]*
- itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi **Bir kişi** ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 17). [bir kişi,]*
- ve ṣol ki mes'ele-i s̱āniyedür gāh keşfle olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür ki ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur ki eydürdi **Bir kişi** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 14). [bir kişi,]*
- Allāh'a ʿibādet itmez ke-enna görür gibi ve **bir kişi** ki aña ḳullıḳ eylemez ke-enna ḥużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 15). [bir kişi,]*
- nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa **bir kişi** pīr olınca zinā idüp ṣoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ ṣol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 11). [bir kişi,]*
- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler ki **bir kişi** ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler ki cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 3). [bir kişi,]*
- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña yeksān olur **Bir kişi** ki işini aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 7). [bir kişi,]*
- gelür veyāḫūd **bir kişi** mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fi'lüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur fi'l-cümle bunuñ gibi a'māl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 9). [bir kişi,]*
- bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemī' ṣaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Ya'nī**bir kişide**īmān-ı kāmilüñ 'alāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 14). [bir kişide, -de]*

- bulur beden ki mümtelī ola İblīs'üñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā **bir kişi** ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 12). [bir kişi,]*
- ḳıla **bir kişi** ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭā'ate ki naẓar olına bir bunuñ gibi ma'nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 3). [bir kişi,]*
- geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin ṣol murādātdan ki bir 'ırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz **bir kişi** ki 'ırżını ṣaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 12). [bir kişi,]*
- yeg olur **bir kişi** ki cān u dilden günāhına i'tirāf ve ḥüsn-i i'tiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra terkine tamām 'azīmet ider ve bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 15). [bir kişi,]*
- girdine iremezler **bir kişi** olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳāret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 17). [bir kişi,]*
- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿişyān olur ammā ki **bir kişide** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 14). [bir kişide, -de]*
- idüp ṣu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir **Bir kişi** ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 1). [bir kişi,]*
- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar **Bir kişi** ki bunı böyle bile dünyā manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 18). [bir kişi,]*
- ʿizzet mi olur ve **bir kişi** ki buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya ki naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa iḫtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 1). [bir kişi,]*
- añlayan elbette maʿādını daḫı görür **Bir kişi** nerden geldügini bilicek nereye varacaġın bilmez mi eyle olıcak emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 15). [bir kişi,]*
- gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḫayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün **bir kişi** bilür ki ükel ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [bir kişi,]*
- dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve **bir kişi** ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 8). [bir kişi,]*

bir kişinüñ: *Bir kimse, birisi.*

•**kişinüñ** fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā ḳuru bir ṣāliḥe muḫāleṭat ile hemīn ṣalāḥiyyeti añlanmaz Belī bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 7). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki **bir kişinüñ** bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 1). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur **Bir kişinüñ** mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [bir kişinüñ, -nüñ]*

- sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿadetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād ṣanılur ve **bir kişinüñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 6). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi ṣandum ve **bir kişinüñ** mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 4). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- **kişinüñ** ki yolında bu ḳadār aḥvāl ola nice sürür ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu mıḳdar verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 9). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadār aḥvāl ola nice sürür ile yürür ve **bir kişinüñ** ki öñinde bu mıḳdar verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 9). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- yitişmek ḫaylī işdür ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür **bir kişinüñ** ḳatında şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 18). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- emāreti bulına dimek olur yoḫsa **bir kişinüñ** ʿāḳıbetinde cennetī veya cehennemī olmasına şimdi ḳaçan ḥükm olınubilür ve hem eger maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 11). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa **bir kişinüñ** ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 1). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve **bir kişinüñ** ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 2). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- emr-i şerʿe imtiṣāl olınmaz Bir yirde ki recā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve **bir kişinüñ** ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 6). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- ḳābiliyyetine göre bir ʿibādet muḳadder ider kimse kimsenüñ ṭāʿatine taḳdīr olmayınca irmek olmaz ve bir kişi **bir kişinüñ** ḳullıġına ḥased idüp gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 10). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- n'idersin Eyitdi ki **Bir kişinüñ** bir ṭarafında cennet ṭura envāʿ ālāyişle bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi göre tām şiddet **(***Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 17). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- tamām maḥallinde gerçek sözdür **Bir kişinüñ** ki göñlinde maʿāşı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 3). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- tamām maḥallinde gerçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāşı fikri olur ve **bir kişinüñ** ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 4). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- vardur ve hem **bir kişinüñ** ki göñli dünyādan ṣovumaz ol mümkin degüldür riyāżet leẕẕetini ṭuymaz egerçi meyyit ile bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 11). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa **Bir kişinüñ** ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki leẕẕet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 13). [bir kişinüñ, -nüñ]*

- muḫālefet eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü şordılar ve **Bir kişinüñ** ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 2). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḫasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki **Bir kişinüñ** ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 16). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vārisi öldüre ve eger **bir kişinüñ** mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 6). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- iden bunı bilür ve bu bir ḫesābdur ki mu'āmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki eydürdi **Bir kişinüñ** ki üzerine meẓālim-i nās ola ve ister ki tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 10). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- baṭālet gelür aç olıcaḳ aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur ki eydürdi **Bir kişinüñ** ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 14). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- ki **bir kişinüñ** yüki yeynilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 1). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki yaḥtemil ki ol ḳısm-ı sālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde **bir kişinüñ** eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 6). [bir kişinüñ, -nüñ]*
- hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi **bir kişinüñ** ki öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 12). [bir kişinüñ, -nüñ]*

bir kişiye: *Bir kimse, birisi.*

- vefātından şoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳıṣṣanuñ sebebin şordı Eyitdi Ol ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi ki melekü'l-mevt **bir kişiye** nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 2). [bir kişiye, -y, -e]*
- bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe **bir kişiye** döner ki tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle ki her ne söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 3). [bir kişiye, -y, -e]*
- göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini **bir kişiye** diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 1). [bir kişiye, -y, -e]*
- Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meselā sen namāz ḳılurken **bir kişiyi** öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 18). [bir kişiyi, -y, -i]*
- yoldan bulınur bilmeyen hemīn besṭ-i zamān oldı şanur Gāh olur ki otururken bir kişiye ġaflet gelüp cihānı seyr ḳılur şimdi ol kişiye besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 4). [bir kişiye, -y, -e]*
- müşāhedelerinde şöyle bilürler ki bir kişi **bir kişiyi** mesāvī itse hemīn anuñ etin yir görürler ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 9). [bir kişiyi, -y, -i]*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve **bir kişiyi** ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 12). [bir kişiyi, -y, -i]*

- kişi ki **bir kişiyi** ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 5). [bir kişiyi, -y, -i]*
- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş **bir kişiye** bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 4). [bir kişiye, -y, -e]*
- Allāh'a ne girçek ve ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ ve ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar ve mizācı ziyāde itmeyeler **bir kişiye** vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 18). [bir kişiye, -y, -e]*
- kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki **bir kişiye** müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī içinde müşābihāt olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 5). [bir kişiye, -y, -e]*
- kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe olan **bir kişiye** olmaz belī içinde müşābihāt olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 6). [bir kişiye, -y, -e]*
- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger **bir kişiyi** dögdi-y-ise aña temkin ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 4). [bir kişiyi, -y, -i]*
- ḳadar ura ve eger **bir kişiyi** öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vāriṣi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 5). [bir kişiyi, -y, -i]*
- ḳışāṣ yoḳdur ve anda merātib çoḳdur ba'żından istihlāl olursa ba'żından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur Ya'nī**bir kişiyi** ġaybet itseler bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 14). [bir kişiyi, -y, -i]*
- Çün Ḥażret-i Yūnus gibi **bir kişiye** Rabb'inden eyle olıcaḳ bir sehlçe ẕilletden ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḥālleri ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 5). [bir kişiye, -y, -e]*

bir kulaġından girür ve bir kulaġından çıkardı: *Bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak; söylenen söze önem vermemek.*
- gibi ol āyet işitdügi vaḳt **bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı** ve her vaḳt da tevbesini daḫı te'ḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki ba'żısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 7). [bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı, -ar, -dı]*

bir laḥẓa: *Bir an.*
- ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḥalvet ola bu söze ınanur ve her dervīş ki **bir laḥẓa** başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 18). [bir laḥẓa,]*
- mücāhede itmekden **bir laḥẓa** ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 11). [bir laḥẓa,]*
- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sā'at bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve **bir laḥẓa** ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 2). [bir laḥẓa,]*

bir laḥẓa: *Bir an; bir an olsun.*

- müntaẓır olurlar ʿālemde mühmelāt ḳomazlar düşürüp ortaya getürürler şol oturduḳları ne yirdür hiç anı fikr itmezler **bir laḥẓa** Ḥaḳḳ'ı mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 16). [bir laḥẓa,]*

bir laḥẓada: *Bir anda, çabucak.*

- laḥẓada vuṣlat buldı Çünki dervīşlige *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 19). [bir laḥẓada, -da]*
- girüp otura gice vü gündüz hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā **bir laḥẓadan** gine şevḳi gider nefsüñ me'lūfātını fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 16). [bir laḥẓadan, -dan]*

bir laḥẓanuñ: *Bir an.*

- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm **bir laḥẓanuñ** içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm şulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 2). [bir laḥẓanuñ, -nuñ]*

bir laḥẓeden: *Kısa bir süre.*

- ṭutmışdı bir yire varmaġa ḳavl itmişdi Yolca giderken ḳamçısı düşdi **bir laḥẓeden** ṣoñra ḳamçı ḫaṭrına düşdi indi ṭavarı baġlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 18). [bir laḥẓeden, -den]*

bir loḳma: *Bir parça, çok az.*

- yaḳīn bulmış ola hiç olur mı **bir loḳma** ḥarāmdan ötüri başını ġavġalara bıraġa Bir ḫiẕmetkār Mevlāmā ḥesāb virsem gerek diyü nice ṣaḳındugını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 1). [bir loḳma,]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥarām fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve **bir loḳma** taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 4). [bir loḳma,]*
- bulışdı Maʿrūf-ı Kerḫī hemīn ʿalūḳa düşdi Dāvud Ḥażretinüñ rūḥaniyyetidür ki yitişdi ol **bir loḳma** itmek żāyiʿ olmayup kemāle irişdi Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 18). [bir loḳma,]*

bir loḳma: *Ağza bir defada alınıp götürülen yiyecek parçası.*

- muvāfaḳat itmez taʿaccüb idüp bu ḥālete ġāyet incinür Şeyḫ Cüneyd'üñ ṭaʿāmında şübhe n'eyler diyü gücenür hele n'eylerse eyler **bir loḳmayı** aġzına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 8). [bir loḳmayı, -y, -ı]*
- müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar ki cehd itdüm bir pāra yiyem mümkin olmadı ki **bir loḳma** yudabilem Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 16). [bir loḳma,]*

bir mevcdür geldi ve gitdi: *"Bir dalgaydı geldi geçti, bir andı yaşandı" ifadesi kısa bir süre etkin olan durumlarda kullanılan bir söz.*

- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 2). [bir mevcdür geldi ve gitdi,]*

bir mıḳdārı: *Bir miktar, biraz.*

- mıḳdārı kederi olur ve evvelki mertebenüñ ṣoñraġına nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 15). [bir mıḳdārı, -ı]*

bir nefes: *Bir an.*

- tamām ʿömrinde **bir nefes** murāḳabe ve muḥāsebesüz zinde olmadı ve bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı ve iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı ve dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 9). [bir nefes,]*

bir nefesde: *Bir an.*

- gerek gāh ola ki **bir nefesde** bir ʿamel bulına ki ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 9). [bir nefesde, -de]*

bir nesne: *Bir şey.*

- **Bir nesne** ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿüñ ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 5). [bir nesne,]*
- cāzimdür ki ẓāhirde **bir nesne** olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 3). [bir nesne,]*
- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez ve eger ẓihn ḳuvveti-y-ile **bir nesne** añlanursa daḫı berigüye añladamaz Kendü ne ḳadar bilür berigüye ne disün ve kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 13). [bir nesne,]*

bir nesnecük: *Bir parçacık.*

- mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun Eger ẕevkle **bir nesnecük** sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 15). [bir nesnecük,]*

bir nesneye: *Bir şey; aynı şey.*

- ziyāde vü noḳṣān ile tefāvüt olmaz dimek ola Yaʿnī cemīʿ müʾminler **bir nesneye** inanmaḳ gerek ki Peyġambar ʿaleyhi's-selām her ne getürdi-y-ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 6). [bir nesneye, -y, -e]*

bir nevʿi: *Bir çeşit.*

- daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña bir yoldan tecellīsidür Ve bu daḫı aña **bir nevʿi** tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 13). [bir nevʿi,]*

bir niçe: *Bir hayli, birçok.*

- iletmez ġāyeti ol işledügüñ **bir niçe** aʿmāl ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā şāyed **bir niçe** maʿāṣī daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 18). [bir niçe,]*

bir niçe: *Birçok, pek çok.*

- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki **bir niçe** yıl cihān anuñ s̲ebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār-ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 9). [bir niçe,]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ **bir niçe** aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 8). [bir niçe,]*
- ol marażuñ devāsı olur kimisi ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur **Bir niçe** ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 6). [bir niçe,]*
- yitişmişdi her birinden **bir niçe** māʿarif kesb itmişdi Ḫayli taṣnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i te̲zkirede me̲zkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 11). [bir niçe,]*
- ammā ecel didükleri ezelde **bir niçe** nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 5). [bir niçe,]*
- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi **bir niçe** esbāb-ı müsebbebātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 17). [bir niçe,]*
- göre ʿināyetler ve recāsına münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde **bir niçe** derecāt-ı ʿāliye ve menāzil-i sāmiyeden ziyāde ve riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 13). [bir niçe,]*
- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki **bir niçe** maraż vardır ki andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 6). [bir niçe,]*
- tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā **bir niçe** uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 15). [bir niçe,]*

bir niçesi: *Birçoğu.*

- evvel ẓāhiri düzmeyince çāra yoḳdur bāṭın düzilmez Ẓāhir evinüñ ʿulemā-yı şerīʿat ḳapucıları olurlar aralarından **bir niçesi** içlerinden ululları olurlar her kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 2). [bir niçesi,]*

bir niçesini: *Birçoğu.*

- Allāh'uñ ḳullarından **bir niçesini** besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḫına sebep olur çün her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 5). [bir niçesini, -n, -i-si, -n, -i]*

bir ola: *Eşit olmak, aynı olmak.*

- berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti **bir ola** meger dinile ki ol z̲emm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 9). [bir ola, -a]*

bir olıcaḳ: *Eşit olmak, aynı olmak.*

- siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur şanmañ ki aşlı **bir olıcaḳ** fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 4). [bir olıcaḳ, -ıcaḳ]*

bir olıcaḳ: *Bir tane olmak.*

- maḳṣūduna iresin Ṣūret **bir olıcaḳ** āyine biñ olduġından ne olur her āyinede Çünki gördügüñ hemīn ol bir ṣūret olur gerek biñ āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 3). [bir olıcaḳ, -ıcaḳ]*

bir olmaz: *Aynı, benzer olmak.*

- ṣoḥbet iderler vezīrler cānları çıḳup ṭaşrada ḫiẕmet iderler Nedīmlerüñ daḫı ḥālleri **bir olmaz** gāh olur ki bir ednāsı itdügini bir aʿlāsı idemez Kerāmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 10). [bir olmaz,]*
- daḫı ehlu'llāh **bir olmaz** kimisi olur alur kimisi olur almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 1). [bir olmaz,]*

bir olmaz: *Eş, müsavi, denk olmak.*

- olur idrāk irmedügi ʿālemüñ ḥalini ne bilür iki ʿālemüñ ḥükmi **bir olmaz** ol ʿālemüñ aḥvāli bu ʿāleme ḳıyās olınmaz her ne ki ʿaḳl-ı ṣaḥīḥ ḥükm ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 7). [bir olmaz, -maz]*

bir olmaz: *Eş, denk, aynı olmak.*

- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ **meşāribi bir olmaz** kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 4). [bir olmaz, -maz]*

bir olmaz: *Aynı olmak.*

- kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye **bir olmaz** vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī içinde müşābihāt olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 5). [bir olmaz, -maz]*

bir olsun: *Eşit olmak, aynı olmak.*

- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında **bir olsun** ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 4). [bir olsun, -sun]*

bir olur: *Eş, denk olmak.*

- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 9). [bir olur, -ur]*

bir olur: *Bir olmak, aynı seviyede olmak.*

- meẕkūrdur ki taḥḳīḳ budur ki taṣdīḳde daḫı tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz **bir** mi **olur** ḫuṣūṣā ki ekṣer-i ʻavāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 16). [bir olur, -ur]*

bir olur: *Denk olmak, eşit olmak.*

- yabanda ʿibādetle Mescid-i Aḳṣā'da ʿibādet bir mi olur Bunca aṣfiyānuñ ervāḥı aña müteʿalliḳ olup ṭurur ve bir niçe enbiyā-yı mürselīn anı ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 3). [bir olur, -ur]*

bir olur: *Bir tane olmak.*

- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret **bir olur** ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür Şunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 5). [bir olur, -ur]*

bir pāra: *Bir parça, birazcık.*

- Yā Ḥabīb Sen eyü kişi idüñ eger **bir pāra** ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını sā'ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 7). [bir pāra,]*
- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫiẕmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe **bir pāra** yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 12). [bir pāra,]*
- kim **bir pāra** unı yuġururdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 19). [bir pāra,]*
- ile yirinden götürdi **bir pāra** ʿıṭr ṣatun aldı anuñla bağladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 17). [bir pāra,]*
- cehennem odını söyündürem dirdi Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ **bir pāra** ṣūreti sınur pes ehlu'llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 9). [bir pāra,]*
- pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını **bir pāra** söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 13). [bir pāra,]*
- ḫilāfı görinür Her kişi ki **bir pāra** göñül evinde ḫalvet ola bu söze inanur ve her dervīş ki bir laḫẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 17). [bir pāra,]*
- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde **bir pāra** keder ḳalur şāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini ṣāfī bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 7). [bir pāra,]*
- ṣu bulmadı bir iki ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin **bir pāra** ṣu bulmışlar getirdüler ʿOsmān ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 17). [bir pāra,]*
- görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden **bir pāra** aña ṣunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 16). [bir pāra,]*
- müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar ki cehd itdüm **bir pāra** yiyem mümkin olmadı ki bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 16). [bir pāra,]*

- bizüm odaya gidelüm anda **bir pāra** ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 1). [bir pāra,]*
- bizüm odaya gidelüm anda bir pāra ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı **bir pāra** itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 2). [bir pāra,]*
- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken **bir pāra** ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 8). [bir pāra,]*
- olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlığı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden **bir pāra** ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 6). [bir pāra,]*
- ider ādem olur ki **bir pāra** ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur ki aña çilede şu virmezler ādem olur ki anı şudan bi'l-külliye menʿ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 5). [bir pāra,]*
- egerçi ḥālümüz degüldür ammā bi-ḥamdi'llāh inanup ṭururuz Allāh ʿināyeti-y-ile **bir pāra** maʿnāsını sezüp ṭururuz hemīn böyle degüldür ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 18). [bir pāra,]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim **bir pāra** elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 10). [bir pāra,]*

bir pārasındandur: *Bir parçası.*
- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki bizden belürür senüñ cigerüñ odınuñ **bir pārasındandur** dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 12). [bir pārasındandur, -sı, -n, -dan, -dur]*

bir sāʿat: *Bir saat.*
- Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler didi **Bir sāʿat** geçmedi ki bir ḫiẓmetkār geldi envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ getürdi Ḥabīb daḫı ḳaldurdı Ḥasan'un öñine ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 9). [bir sāʿat,]*

bir sāʿat: *Bir saat. ll Bir süre, bir an.*
- her ne maḳām ki irse anda ḳarar ḳılmaz andan aʿlā maḳāma müteveccih olur anda ṭurmaz eger şöyle ki **bir sāʿat** bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 12). [bir sāʿat,]*

bir sāʿatda: *Bir saat.*
- dünyāda gördügi leẕẕātdan **bir sāʿatda** bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 7). [bir sāʿatda, -da]*

bir sāʿatda: *Bir saat. ll Bir süre, bir an.*
- ḳaç söz söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam mümkin midür ki **bir sāʿatda** senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 2). [bir sāʿatda, -da]*

bir sehl nesne: *Bir parça şey.*

- ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa **bir sehl nesne** kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 5). [bir sehl nesne,]*

bir şeyi: *Hiçbir şey.*

- cāzim dür ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde **bir şeyi** bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 4). [bir şeyi, -i]*

bir ṣūretle: *Bir şekilde.*

- her mevcūda ki baḳasın **bir ṣūretle** anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsāna ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [bir ṣūretle,]*

bir süri: *Bir sürü; pek çok.*

- yitişür gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp gelür **bir süri** müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿameli ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 7). [bir süri,]*

bir ṭarafdan: *Bir yandan, bir taraftan.*

- Nā-gāh **bir ṭarafdan** ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz bundan yaña naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu'llāh seni ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 15). [bir ṭarafdan, -dan]*

bir ṭarafdan: *Bir cihetten.*

- eger ḥālinüñ **bir ṭarafdan** ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 11). [bir ṭarafdan,]*
- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise **bir ṭarafdan** fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 11). [bir ṭarafdan,]*

bir ṭarafı: *Bir yönü.*

- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ **bir ṭarafı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 12). [bir ṭarafı,]*
- tamām ise **bir ṭarafı** eksikdür ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür Eger ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 13). [bir ṭarafı,]*

bir uslūbla: *Bir yolla, yöntemle.*

- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti **bir uslūbla** daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 18). [bir uslūbla,]*

bir vaḳt: *Bir vakit, bir öğün.*

- oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu uslūba göre olur vazīfe virmezlerse **bir vaḳt** imāmet itmez virürlerse biş vaḳtı ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 10). [bir vaḳt,]*

bir vaḳtda: *Bir vakit, bir zaman.*

- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken **bir vaḳt** merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 11). [bir vaḳt,]*
- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını **bir vaḳt** görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 14). [bir vaḳt,]*
- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur **bir vaḳtda** bir yola gider bir vaḳtda birine bir ḥālde bir iʻtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 4). [bir vaḳtda, -da]*
- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider **bir vaḳtda** birine bir ḥālde bir iʻtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 4). [bir vaḳtda,]*
- deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur ʻālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini terk itmez **bir vaḳtda** bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 8). [bir vaḳtda,]*
- deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur ʻālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler **bir vaḳtda** ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 8). [bir vaḳtda,]*
- Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur ki **bir vaḳt** ḫalḳ çoġ üşdiler ve bunı bī-ḥuẓūr eylediler diledi ṭurmayalar gideler yanından ṭaġılalar İnnī anaʼllāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 3). [bir vaḳt,]*
- naḳīż ṣanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd **bir vaḳtda** iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 4). [bir vaḳtda,]*
- tamām ṣevāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan budur kim kişi ʿamel azlıġına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki **bir vaḳtda***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 6). [bir vaḳtda, -da]*
- dāyim ḳala dürüstdür ki **bir vaḳtda** eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür ki ehluʼllāhdan her işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 15). [bir vaḳtda, -da]*
- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup **bir vaḳtda** gine bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür ki ehluʼllāhdan her işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 15). [bir vaḳtda, -da]*
- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur **bir vaḳtda** ṣaḥiḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 9). [bir vaḳtda, -da]*
- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda ṣaḥīḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ **bir vaḳtda** ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 10). [bir vaḳtda, -da]*

• kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki ʻāṣıḳlara maḥbūbdan inḳiṭaʻ ḫavfı daḫı olur hīç bir ʻāṣıḳ olmaz ki **bir vaḳtda** bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 12). [bir vaḳtda, -da]*

• taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ede ki **bir vaḳt** bir ehli bulınursa añlaya ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 3). [bir vaḳt,]*

bir vechle: *Bir tarzla. II Bir vesileyle.*

• dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʻżılar olur ki dünyāda ṭurmaḏı **bir vechle** daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [bir vechle,]*

bir vechle: *Bir yönüyle.*

• ḳonılmuş ve ṣafaḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her ẕerreye ki naẓar idesin **bir vechle** andan ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 8). [bir vechle,]*

bir yandan: *Bir taraftan.*

• kimisi bir ġül-i beyābān ṣūretinde gelür her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu ḳalur kimisi **bir yandan** ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 16). [bir yandan,]*

bir yıl: *Bir sene.*

• bilüp ṭururlar ol yer cevdi olursa bunlar baḥr-ı ʿUmmān olup ṭururlar Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl ḥac ve **bir yıl** ġazā ve bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 12). [bir yıl,]*

• iderdi her ne ḥaṣıl ḳılsa fuḳāraya ülüşdürürdi Naḳl olınur ki **bir yıl** ḥacca varımadı giç ḳaldı ʿAṣr ẕī'l-ḥicce de bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 13). [bir yıl,]*

bir yirde olmaz: *Aynı yerde olmak, bir arada bulunmak.*

• ikisi **bir yirde olmaz** her kim ki olur dir yā ʿinād ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 15). [bir yirde olmaz, -maz]*

bir yire: *Bir tarafa.*

• olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur **bir yire** ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 14). [bir yire, -e]*

bir yoldan: *Bir biçimden, bir tarzdan.*

• bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ **bir yoldan** istirāḥati olur Ve her leẕẕetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 7). [bir yoldan, -dan]*

• daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña **bir yoldan** tecellīsidür Ve bu daḫı aña bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 13). [bir yoldan, -dan]*

• Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki **bir yüzden** daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 18). [bir yüzden,]*

bir yollu olur: *Herhangi bir nitelikte, biçimde olmak.*

• meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri **bir yollu olur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 8). [bir yollu olur, -ur]*

bir yüzden: *Bir cihetten.*

• yüzden yaramaz ise **bir yüzden** eyü olur Tamām eyü dünyāda yaradılmamışdur ve dünyā anuñ içün yapılmamışdur İmdi bu söz ġāyet yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 3). [bir yüzden, -den]*

bir yüzden olur: *Bir cihetten, yönden meydana gelmek, yapılmak.*

• ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati **bir yüzden olur** ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 17). [bir yüzden olur,]*

bir zamān: *Bir müddet sonra. II Bir an.*

• ḳaldı **Bir zamān** ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 1). [bir zamān,]*

bir zerre: *"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak "hiç " anlamında kullanılmıştır.*

• deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur ʿālem-i ṣaḥve çıḳar **bir ẕerre** edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 8). [bir ẕerre,]*

• mescīdün ādābını gözetmezler bir ṣubaşınuñ ḳapusına varsalar nice oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh ḳapusıdur diyü **bir ẕerre** ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 18). [bir ẕerre,]*

• żarar itmezdi ve ol ġınāları anlaruñ dīnlerine **bir zerre** noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi ve ol ġınāları-y-ıla bunca faẓilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 11). [bir zerre,]*

• vücūduñ vaḥdeti bu maẓāḥirüñ keṣretini bozar ve ne bunuñ keṣreti anuñ vaḥdetine **bir ẕerre** ḫalel ider bu ʿālem-i keṣretde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 6). [bir ẕerre,]*

bir ẕerre: *"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak "bir parça, çok az" anlamında kullanılmıştır.*

• bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir ẕenbi az ṣayup unutma Her günāha istiġfār gerek ve eger **bir ẕerre** olursa istikṣār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 10). [bir ẕerre,]*

• ider eger andan **bir ẕerre** ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 5). [bir ẕerre,]*

bir ẕerre ḳadar: *"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak "bir parça, çok az" anlamında kullanılmıştır.*

- Ve naḳl olınur ki eydürdi Her vaḳt ki ʻabdüñ Rabb'ine derûndan iḫlāṣı olur cevāriḥine eger ḳalbinden **bir zerre ḳadar** riyā ḥareket iderse görür defʿī istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 12). [bir zerre ḳadar,]*

bir ẕerre ḳadar: *Bir parça.*

- muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde **bir ẕerre ḳadar** od yansun gerek maḥşerde ṣırf ṣevāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 18). [bir ẕerre ḳadar,]*
- hep ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām rāḥat olsun gerek bi'l-külliye ʿaẕāb bu ḳullıġından **bir ẕerre ḳadar** eyrilmez ve bu Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 2). [bir ẕerre ḳadar,]*

bir zerre olur: *Çok küçük olmak.*

- olur ve anda deñizler olur ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 17). [bir ẕerre olur, -ur]*

bıraġ-: *Bırakmak, terk etmek.*

- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı **bıraġur** Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 8). [bıraġur, -ur]*

bıraġ: *Bırakmak.*

- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire **bıraġur** ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı ṣanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 11). [bıraġur, -ur]*

bıraġ: *Bırakmak, koymak.*

- Ḳuru itmegi ṣuya **bıraġur** yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekser-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 13). [bıraġur, -ur]*
- bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından **bıraġur** gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 9). [bıraġur, -ur]*
- ḳaftanını giyerdi cemīʿ sünen-i Cumʿa ne ise bir bir iderdi seccadesini omzına **bıraġup** ḳapuya çıḳardı zindāncı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 18). [bıraġup, -up]*

bıraġ: *(Ağızdaki lokmayı) Çıkarmak.*

- **bıraġur** mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından **bıraġur** gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 10). [bıraġur, -ur]*

bıraġ: *Bırakmak, terketmek.*

- çıḳmışdı ve mālı mār görüp **bıraġup** ḳaçmışdı dünyānıñ sürūrını şürūr ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 13). [bıraġup, -up]*
- ḳoya ve nefsi **bıraġup** Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 7). [bıraġup, -up]*

bıraġ: *Bir şeyi yere doğru bırakmak, atmak.*

- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi **bıraġur** ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 8). [bıraġur, -ur]*

bıraḳ: *Bırakmak, terk etmek.*

- rāyiçlerinde ʿārifler olur kim hezār ʿarifler maḳāmātını ardlarında **bıraḳmışlardur** Cümlesinden birisi ve aralarından bir ulusı Rābiʿa'dur ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 10). [bıraḳmışlardur, -mış, -lar, -dur]*

bıraḳ: *İzin vermek, fırsat vermek.*

- nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu iḫtimālüñ tecvīzini **bıraḳmadı** hemīn mezhebi üzerine muşırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādis dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 15). [bıraḳmadı, -ma, -dı]*

bırak-: *Terk etmek, vazgeçmek.*

- ḳoya ve nefsi **bıraġup** Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 7). [bıraġup, -up]*

bıraḳmaḳ gerek: *Terk etmeli, bırakmalı.*

- olmayan ḳavli **bıraḳmaḳ gerek** Hem-çunan Şāfiʿī'ye daḫı olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā ṣaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 13). [bıraḳmaḳ gerek,]*

biraz: *Az, azıcık.*

- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce kiyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūṣına iʿtiḳādı vardur **biraz** diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 10). [biraz,]*

biraz: *Biraz, bir parça, birazcık.*

- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola ki **biraz***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 8). [biraz,]*

biraz: *Biraz, bir miktar.*

- Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür **biraz** anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 7). [biraz,]*

biraz: *Bir kısım, bir parça.*

- Yā Ḥabīb Sen eyü kişi idüñ eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup **birazını** sā'ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 8). [birazını, -ı, -n, -ı]*
- ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi **birazını***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 4). [birazını, -ı, -n, -ı]*

biraz: *Bir miktar.*

- şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi aña **biraz** vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 15). [biraz,]*
- bilmezse saña yigdür ʿÖmer **biraz** dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 11). [biraz,]*
- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi **biraz** āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 1). [biraz,]*
- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve **biraz** miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 8). [biraz,]*
- cehennem odını söyündürem dirdi Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur pes ehlu'llāh cehenneme ḳoñṣı olıcaḳ **biraz** odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 10). [biraz,]*
- ʿazīz daḫı **biraz** zaḥmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 11). [biraz,]*
- pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü **biraz** sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 14). [biraz,]*
- işāretler ola Eger anlardan **biraz** tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker teẕkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn kelāmı bunda ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 7). [biraz,]*
- idebilür anuñ ʿivażı ol kişinüñ seyyiʿātından **biraz***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 19). [biraz,]*
- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla eline gire ve bu dārda **biraz** ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 16). [biraz,]*
- şeyṭānuñ belāsını çeker elbette bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla **biraz** zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 9). [biraz,]*

- N’ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara **biraz** ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benüm içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 5). [biraz,]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki **biraz** nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [biraz,]*
- **biraz** meşāyıḫuñ ıṣṭılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabes*(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 1). [biraz,]*
- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi **biraz** melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 1). [biraz,]*

biraz: *Kısa bir süre.*
- girüp otura gice vü gündüz hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi **biraz** ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ me’lūfātını fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 15). [biraz,]*
- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı **biraz** bundan yaña naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu’llāh seni ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 15). [biraz,]*

biraz: *Bir kısım.*
- yimişler ve **birazı** ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 5). [birazı, -ı]*

biraz: *Bir miktar, bir süre, bir müddet.*
- olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlığı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi **biraz** ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 6). [biraz,]*

biraz daḫı: *Biraz daha. II Az daha.*
- ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz daḫı kendü yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī’nüñ **biraz daḫı** ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 12). [biraz daḫı,]*
- müntehī gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı taẕarruʿ idüp **Biraz daḫı** āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 14). [biraz daḫı,]*
- gerek nesrine mümkin degüldür ki biz anlaruñ yitişevüz ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ teẕkire emrine gelelüm **biraz daḫı** Şāfiʿī’nün menāḳıbından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 8). [biraz daḫı,]*
- eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ yine maḳṣūda gelelüm Sehl bin ʿAbdu’llāh ḥaẓretlerinüñ kelimātından **biraz daḫı** söyleyelüm naḳl olınur ki eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 14). [biraz daḫı,]*

biraz nesne: *Birkaç şey.*

- bir kişi anuñ ḳatına geldi **biraz nesne** getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger ġanī iseñ aluram ve eger faḳīr iseñ almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 15). [biraz nesne,]*

biraz vaḳt: *Az bir zaman, belli bir süre.*

- **vaḳt** ana ḥiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 19). [biraz vaḳt,]*
- **vaḳt** bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 15). [biraz vaḳt,]*
- ki Yā eyyetühān-nefsü'l-mutma'inne irciʿī ilā Rabbiki rāżiyeten marżiyyeten fa-dḫulī fī ʿibādī ve'dḫulī cennetī**Biraz vaḳt** eġlenüp gine içerü girdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 18). [biraz vaḳt,]*
- ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi **biraz vaḳt** anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾiṣ ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 13). [biraz vaḳt,]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve دونله‌لر ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa **biraz vaḳt** göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 2). [biraz vaḳt,]*

birbiri: *Biri Sayfaine, birbirlerine.*

- gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki maʿrifet **birbirine** mütelāzım olur ve iḫtimāl var ki Bāyezīd'üñ ol sözi istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 9). [birbirine, -n, -e]*
- girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde her biri gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur **birbirine** muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 18). [birbirine, -n, -e]*

birden ziyāde: *Birden fazla.*

- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 4). [birden ziyāde,]*

biri: *Bir tanesi.*

- cemīʿisi zamānuñ müteʿayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ **biri** İmām ʿAlībiri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 8). [biri,]*
- cemīʿisi zamānuñ müteʿayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri İmām ʿAlī**biri**İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 8). [biri,]*
- cemī'isi zamānuñ müte'ayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri İmām 'Alībiri İmām Ḥasan **biri** İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 8). [biri,]*
- Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup **birine** iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 18). [birine, -n, -e]*
- ḳılur ve **birinden***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 19). [birinden, -n, -den]*

- tecennüb ider **birine** tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uṣlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 1). [birine, -(n)e]*
- şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından **biri** bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 16). [biri,]*
- melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı **biri** şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 2). [biri,]*
- melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve **biri** ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 2). [biri,]*
- Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi Baña vaṣiyyet eyle ol daḫı aña bir ḳaç kelime didi Cümlesinden **birisi** budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 8). [birisi, -(s)i]*
- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın **Biri** salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 4). [biri,]*
- ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve **biri** nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 5). [biri,]*
- ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve **biri** ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 6). [biri,]*
- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve **biri** bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 12). [biri,]*
- itdügi āmāle ve **biri** bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 13). [biri,]*
- mütefāvit olur bir ḳarāra ṭurmaz **Birinüñ** ḥāli-y-ile birine ḥükm itmek olmaz ve birinüñ ḥāli ile birine ḳıyās olınmaz Anuñ içün dirler ki ṣūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 1). [birinüñ, -nüñ]*
- mütefāvit olur bir ḳarāra ṭurmaz Birinüñ ḥāli-y-ile birine ḥükm itmek olmaz ve **birinüñ** ḥāli ile birine ḳıyās olınmaz Anuñ içün dirler ki ṣūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 2). [birinüñ, -nüñ]*
- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette **birine** gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 2). [birine, -(n)e]*
- ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın **biri** hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müşībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 3). [biri,]*
- ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve **biri** müşībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 4). [biri,]*

- ne isterse elbette **biri** daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [biri,]*
- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda **birine** bir ḥālde bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 4). [birine, -n, -e]*
- efhām ide ve her kimse kiʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki **biri** birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 4). [biri,]*
- efhām ide ve her kimse kiʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye **biri** gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 4). [biri,]*
- Ḥażretine yol göster Eyitdi yol ikidür **biri** ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret'e yol ṭutup gitmek gerek ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 3). [biri,]*
- Ḥażretine yol göster Eyitdi yol ikidür biri ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret'e yol ṭutup gitmek gerek ve **biri** aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 4). [biri,]*
- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan **birini** mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 9). [birini, -n, -i]*
- meger bunlaruñ **biri** daḫı müctehid ola kendü re'yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḥs daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 1). [biri,]*
- meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü re'yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḥs daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ **biri** olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 2). [biri,]*
- anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur **biri** ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldıġından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 17). [biri,]*
- anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve **biri** bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldıġından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 18). [biri,]*
- Aḥādīṯ bilenlere lāzımdur ki ḥadīṯüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīṯde **biri**-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd budur kim aḥādīṯ istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 12). [biri-y-ile, -y, -ile]*
- muḫālif şulardan iḥtirāz ider żarar ider diyü Cümle-i fesādāt-ı havādan **biri** budur n'içün ṣaḳınmaz Çün anlardan iḥtirāz ider n'içün bundan itmez Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 15). [biri,]*
- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler **birine** iḫtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 11). [birine, -(n)e]*
- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḫtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur **birisi** fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 12). [birisi, -(s)i]*

- ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki her yirde sülūk olına elbette anuñ yolında bulına Bu dürüst degüldür ki bir mes'elede **birine** taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 4). [birine, -(n)e]*
- mes'elede **birine** her ḳażiyyede taḳlīd eyleye müctehidlerden göñli istedügine meşelā Ḥanefī'ye taḳlīd eyleye müsinni-i nisā nāḳıż-ı vużū olmamaḳda ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 5). [birine, -(n)e]*
- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti **biri** ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 10). [biri,]*
- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur **biri** ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 10). [biri,]*
- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür Şunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 5). [birinde, -n, -de]*
- bulınur ġāyeti biz oḳumalu olıcaḳ birin teleffuẓ itdügümüz zamānda birin daḫı telaffuẓ idemeziz beri zamānda münḳażī olmayınca **birine** daḫı başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 14). [birine, -(n)e]*
- ve nefsi ḥużur bulduġını dilemezdi kendinüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından **biri** içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 6). [biri,]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvit olur baʿżı kimsenüñ meyli **birine** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 10). [birine, -(n)e]*
- baʿżınuñ **birine** olur baʿżı meşreb olur ki ricāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 11). [birine, -n, -e]*
- olurlar **biri** Ḫıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir ṣınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 17). [biri,]*
- olurlar biri Ḫıżr ve **biri** İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir ṣınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 17). [biri,]*
- olurlar biri Ḫıżr ve biri İdrīs ve **biri** ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir ṣınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 17). [biri,]*
- ne dīn bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl **birine** söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 5). [birine, -(n)e]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden **biri** bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 2). [biri,]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ **birinden** efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 2). [birinden, -n, -den]*

- mübāşereti neden idi ola Anuñ cevābı budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ **birinden** memnūʿ ola elinden geldiġi ḳadar mübāşereti sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 8). [birinden, -n, -den]*
- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur **biri** dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 15). [biri,]*
- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve **biri** dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 15). [biri,]*
- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve **birine** Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 16). [birine, -n, -e]*
- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ **biri** fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biriṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 6). [biri,]*
- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve **biri** ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biriṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 6). [biri,]*
- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve **biri** żahid ve biriṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 6). [biri,]*
- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve **biri**ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 6). [biri,]*
- anları giderse göñli açılur **biri** şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür ki iġvā idüp vesvese ider ve biri dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur ki siḥirler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 3). [biri,]*
- anları giderse göñli açılur biri şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür ki iġvā idüp vesvese ider ve **biri** dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur ki siḥirler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 4). [biri,]*
- idüp aladur ve **biri** nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve dünya yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 5). [biri,]*
- añā göñül ḳapusı açılur **biri** irte namāzı biri vitr namāzı olur ve her kim ki bu iki namāzı ḥużurla ḳılur saʿādet bulur Ve eydürdi Ḫayr işde te'ḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 3). [biri,]*
- añā göñül ḳapusı açılur biri irte namāzı **biri** vitr namāzı olur ve her kim ki bu iki namāzı ḥużurla ḳılur saʿādet bulur Ve eydürdi Ḫayr işde te'ḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 3). [biri,]*
- mücerred ḫāṭırumuza gelse ammā işlemege ʿazīmet itmesevüz bize ẕenb olmaz maʿa hāẕā ki eger ol ḳadar nesne ehlu'llāhdan **birinüñ** göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 18). [birinüñ, -nüñ]*
- aña andan ulu 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba'żı nesne birinde günāh ṣayılmaz **birinde** ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 2). [birinde, -n, -de]*

- Allāh'dan ba'īd olanlaruñ günāhı çoḳ olur seçilmez günāhları **biri** birine ḳarışur oranı **biri** ṭuyılmaz Bir kişi bir evi pāk itmege ihtimām itse sehlce nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 6). [biri,]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur **biri** ol ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 17). [biri,]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve **biri** ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 18). [biri,]*
- diyeler ve **biri** ol ʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 1). [biri,*
- dünyādur nā-gāh bir gün öle borcını ödemedin borclu ḳala ammā bu bir ḥāletdür ki iḫtilāf-ı meşārib ile muḫtelif olur **birinde** olan birinde olana muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 2). [birinde, -(n)de]*
- dünyādur nā-gāh bir gün öle borcını ödemedin borclu ḳala ammā bu bir ḥāletdür ki iḫtilāf-ı meşārib ile muḫtelif olur birinde olan **birinde** olana muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 2). [birinde, -(n)de]*
- varmazdı tevhīd yolınuñ anca vāḥidleri vardur **birinde** ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 9). [birinde, -n, -de]*
- varmazdı tevhīd yolınuñ anca vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur **birinde** helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 10). [birinde, -n, -de]*
- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz **biri** az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʿaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 7). [biri,]*
- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye **biri** çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʿaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 7). [biri,]*
- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz **biri** az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʿaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 7). [biri,]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur **biri** Allāh ta'ālā ve biri cennet ve biri nefs olur Ya'nī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 12). [biri,]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta'ālā ve **biri** cennet ve biri nefs olur Ya'nī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 12). [biri,]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta'ālā ve biri cennet ve **biri** nefs olur Ya'nī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 12). [biri,]*
- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki lezzetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cū' üç dürlü mertebede bulınur **biri** cū'-ı ṭab' biri cū'-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 16). [biri,]*

- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki lezzetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cū‘ üç dürlü mertebede bulınur biri cū‘-ı ṭab‘ **biri** cū‘-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 16). [biri,]*
- biri cū‘-ı şehvet olur Ya‘nī dimek ister ki cū‘ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabī‘at olur eger şöyle ki ol cū‘ def‘ olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 17). [biri,]*
- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña ʿādet ola **biri** ṣadāḳat biri şecāʿat ve **biri** saḥāvet Yaʿnī dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 17). [biri,]*
- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña ʿādet ola **biri** ṣadāḳat biri şecāʿat ve **biri** saḥāvet Yaʿnī dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 18). [biri,]*
- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan **biri** olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki ṭabī‘atında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 12). [biri,]*
- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur **biri** budur kim ol bir ḥālet olur ki leme‘ān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 6). [biri,]*
- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz ve **biri** daḫı budur kim egerçi dervīş fenā bulıcaḳ ‘ilmi ‘ilm-i ḥaḳḳ olur bir maẓhar-ı maḫṣūṣa merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 7). [biri,]*
- cān bülbülleri olur anda ki **biri** diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 3). [biri,]*
- cān bülbülleri olur anda ki biri diñer **biri** başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 3). [biri,]*
- cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her **biri** neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 4). [biri,]*

biri: *Birinin, bir tanesinin.*
- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki **biri** itdügine birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci bu andan efżal ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 5). [biri,]*
- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri itdügine birinüñ yolı düşmez ve **biri** işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci bu andan efżal ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 5). [biri,]*

biri: *Bir diğeri.*
- mütefāvit olur bir ḳarāra ṭurmaz Birinüñ ḥāli-y-ile birine ḥükm itmek olmaz ve birinüñ ḥāli ile **birine** ḳıyās olınmaz Anuñ içün dirler ki şūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 1). [birine, -n, -e]*
- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri itdügine birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür **biri** işleyemez egerci bu andan efżal ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 6). [biri,]*

birin: *Bir tanesini.*

- zemīn ṭurmayup **birin** ṭoġurur birin yuṭar her ṭoġan dünyāyı kendünüñ şanur bir ḳaç gün şaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 13). [birin, -n]*

- zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur **birin** yuṭar her ṭoġan dünyāyı kendünüñ şanur bir ḳaç gün şaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 13). [birin, -n]*

birine: *Bir kimseye.*

- ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala **birine** ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 15). [birine,]*

biri birimüzüñ: *Birbirimiz.*

- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç **biri birimüzüñ** ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 2). [biri birimüzüñ, -üñ]*

biri birine: *Birbirine.*

- olur erbāb-ı ḳulūbuñ **biri birine** bu aṣl riʿāyetleri ḥadden artuġ olur Biri birine dāyim tenezzül ider yürür ve her biri āḫara iḥtiyac u istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 15). [biri birine, -n, -e]*
- olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu aṣl riʿāyetleri ḥadden artuġ olur **Biri birine** dāyim tenezzül ider yürür ve her biri āḫara iḥtiyac u istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 15). [biri birine, -n, -e]*
- idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ **biri birine** āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 5). [biri birine,]*
- dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini **biri birine** berkideler andan iki eli bile oda şarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 12). [biri birine,]*
- efhām ide ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki **biri birine** söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 4). [biri birine,]*
- maraża münāsib bir ʿilāc çıḳarur ammā şunlar ki ṭıbdan bī-habīr olurlar anlar hemīn ẕevāhir-i kelimāt-ı aṭıbbāya baḳar olurlar hemīn ol ẕevāhıri **biri birine***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 10). [biri birine,]*
- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbebātı **biri birine** baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 18). [biri birine,]*
- Allāh'dan ba'īd olanlaruñ günāhı çoḳ olur seçilmez günāhları **biri birine** ḳarışur oranı biri ṭuyılmaz Bir kişi bir evi pāk itmege ihtimām itse sehlce nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 5). [biri birine,]*

biri biri-y-ile: *Birbiriyle.*

- Ḫōşgeldün yā Herem bin Ḥayyān didi Herem müteḥayyir olup Neden bildüñ didi Üveys eyitdi Nebbe'enīl-ʿalīmu'l-ḫabīr Ervāḥuñ **biri biri-y-ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 10). [biri biri-y-ile,]*

birig: *Birleşmek, bir araya gelmek.*

- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde **birigür** ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın 'āleminde bulunur bu 'ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 4). [birigür, -ür]*

birin: *Bir tanesi.*

- mes'elede kendü meẕhebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü müctehid gerek veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz **birin***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 18). [birin,]*
- bulınur ġāyeti biz oḳumalu olıcaḳ **birin** teleffuẓ itdügümüz zamānda birin daḫı telaffuẓ idemeziz beri zamānda münḳażī olmayınca birine daḫı başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 13). [birin,]*
- bulınur ġāyeti biz oḳumalu olıcaḳ birin teleffuẓ itdügümüz zamānda **birin** daḫı telaffuẓ idemeziz beri zamānda münḳażī olmayınca birine daḫı başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 13). [birin,]*

birinci yıl: *İlk sene. II Başlangıçta, önceleri.*

- ḳuttāʿ-ı ṭarīḳden iken ṣoñra kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı ve **birinci yıl** zümre-i feseḳadan iken āḫır kümmel-i 'ulemā-yı ḥaḳīkatden oldı Evvel ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 11). [birinci yıl,]*

birinden birine: *Bir tanesinden Sayfaine.*

- recā ve anda saʿy itmek **birinden birine** ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 9). [birinden birine,]*

birine: *Bir tanesi.*

- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda **birine** bir ḥālde bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 4). [birine,]*
- ne dīn bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl **birine** söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 5). [birine,]*

birine biñ: *Birine bin; kat kat fazlasıyla.*

- muḳābelesinde āḫıratda **birine biñ** meşūbāt ve bu dārda çekdügi belālar ʿivażı ol dārda bī-ḥad ḥasenāt müyesser idüp ḫurūf u naẓm-ı ḳıra'atınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 11). [birine biñ,]*

birinüñ: *Bir tanesi.*

- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri itdügine **birinüñ** yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci bu andan efżal ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 5). [birinüñ, -nüñ]*

birisi: *Bir tanesi.*

- Menāḳıb-ı Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ ḳaddesa'llāhu sırrahu **Birisi** şol ḳıdve-i etḳiyā ve zübde-i aṣfiyā sulṭān-ı şerīʿat-ı nebeviyye ve bürhān- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 2). [birisi,]*
- olduġına ʿömrinde ġınāsı gitmez ve her kim elin uzada berigü elindekine ölince faḳrdan ḳurtılmaz Ve **birisi** daḫı budur kim Her kim ki ġayruñ ʿavratını açar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 18). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Üveys-i Ḳarenī rażiya'llāhu ʿanhu Ve **birisi** şol zübde-i tābiʿīn ve ḳıdve-i sālikīn sūḫte-i cemāl ve teşne-i viṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 2). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Ḥasan-ı Baṣrī rażiya'llāhu ʿanhu Ve **birisi** şol murtażā-yı zāhidīn ve muḳtedā-yı sālikīn perverde-i ḫāne-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 2). [birisi,]*
- senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından **birisi** anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 18). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Mālik-i Dīnār rażiya'llāhu ʿanhu Ve **birisi** şol şāh-ı hidāyet ve pādişāh-ı velāyet sulṭān-ı memālik-i tevfīḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 2). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Vāsiʿ rażiya'llāhu ʿanhu Ve **birisi** şol muḥaḳḳıḳ-ı Rabbānī ve ʿārif-i ṣamedānī muḳaddem-i zühhād ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 2). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Ḥabīb-i 'Acemī rażiya'llāhu 'anhu Ve **birisi** şol şāh-ı bārgāh-ı 'izzet ve sürūr-ı serīr-i vaḥdet ṣadr-ı ṣuffa-ı ṣafā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 2). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Ebū Hāzem-i Medenī rażiya'llāhu ʿanhu Ve **birisi** şol zübde-i ehl-i iḫlās ve ḳıdve-i erbāb-ı iḫtiṣāṣ muḳtedā-yı dīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 2). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı ʿUtbe-i Ġulām rażiya'llāhu ʿanhu Ve **birisi** şol zübde-i zühhād ve ḳıdve-i ʿubbād baḥr-i vefā kān-ı ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 2). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Rābiʿa-i ʿAdeviyye rażiya'llāhu ʿanha Ve **birisi** şol muḫaddere-i ḫıdr-ı ṣafā ve mesture-i setr-i ışṭıfā maḥrem-i ḥarīm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 2). [birisi,]*
- rāyiçlerinde ʿārifler olur kim hezār ʿarifler maḳāmātını ardlarında bıraḳmışlardur Cümlesinden **birisi** ve aralarından bir ulusı Rābiʿa'dur ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 10). [birisi,]*
- meşāyiḫ arasında añılup ve cümlesinden **birisi** şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki teẕkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 11). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Fużayl bin 'İyāż ḳaddesa'lāhu sırrahu Ve **birisi** ol server-i tāyibān ve muʿaẓẓam-ı 'ābidān mihr-i semā-yı iḥsān ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 2). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı İbrāhīm-i Edhem ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve **birisi** şol pādişāh-ı dünyā u dīn ve ol sīmorġ-ı kūh-ı yaḳīn ol genc-i vīrane-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 2). [birisi,]*

• Menāḳıb-ı Bişr-i Ḥāfī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve **birisi** ol muḳtedā-yı erbāb-ı dīn ve ol server-i ʿulemā-yı yaḳīn mübāriz-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 2). [birisi,]*

• eydürdi Ādem oġlanınuñ azması bir ḳaç nesneden olur **Birisi** budur kim selefüñ zellātını ḥüccet idinüp aña baḳar ve şol ki ḥünerleridür aña naẕar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 5). [birisi,]*

• Menāḳıb-ı Şeyḫ Bāyezīd-i Besṭāmī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve **birisi** şol sulṭānu'l-ʿārifīn ve ḳıdvetü'l-vāṣılīn bürhānü'l-muvaḥḥıdīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 2). [birisi,]*

• muḳaddemātuñ **birisini** añlamazlar bunuñla anlaruñ faẕlına noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle ol kişi bunlardan aʿlā olmaz ol bir bilürse bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 9). [birisini, -n, -i]*

• ṭasarruf ḳılurlar Rivāyet olınur ki kümmelden **birisi** dāyim ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ dersine ḥāżır olurdı anuñ maʿārifinden istifāde iderdi Bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 11). [birisi,]*

• Menāḳıb-ı Süfyān-ı Sevrī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve **birisi** şol server-i dīn ü diyānet ve emīn-i bārgāh-ı ʿināyet cāmiʿ-i ʿilm ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 2). [birisi,]*

• ẓāhirde müctehidlerüñ **birisi** ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 7). [birisi,]*

• içün olur içinden **birisi** hemīn Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 15). [birisi,]*

• Menāḳıb-ı Şefīḳ-i Belḫī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve **birisi** şol müteveccih-i Ḥaḳ ve mütevekkil-i muṭlaḳ ʿumde-i erbāb-ı ṣafā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 2). [birisi,]*

• cevānibinde gezer ammā muttaṣıl burnına revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar ve **birisi** ṣaḳınup andan ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi yirden iḥtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 7). [birisi,]*

• ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur **birisi** fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 12). [birisi,]*

• Menāḳıb-ı İmām Ebū Ḥanīfe-i Kūfī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve **birisi** şol çırāġ-ı ḫāne-i şerʿ ü millet ve şol şemʿ-i meclis-i dīn ü devlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 2). [birisi,]*

• meẕhebinden çıḳmazlar görmez misin ki e'imme-i Ḥanefiyye niçe mes'elede aña muḫālefet iderler anlardan **birisinüñ** ki kütüb-i Ḥanefiyyede bir żaʿīf ḳavli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 4). [birisinüñ, -nüñ]*

• Eşitdi Şol müteʿayyin olan evtāduñ **birisidür** Ḫvāce ʿAbdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur ki eydürdi Ben Şāfiʿī meẕhebinden degülem ammā Şāfi'ī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 17). [birisidür, -dür]*

• Menāḳıb-ı İmām Şāfi'ī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve **birisi** şol server-i dīn ve būstān-ı yaḳīn maʿnā-yı esrār-ı şerīʿat ve mahdī-yi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 2). [birisi,]*

• kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa **birisinüñ** varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 13). [birisinüñ, -nüñ]*

- Menāḳıb-ı İmām Aḥmed-i Ḥanbelī razıya'llāhu ʿanhu Ve **birisi** şol ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil sālik-i mesālik-i nebevī ve muḳaffā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 2). [birisi,]*
- Dört meẕhebüñ **birisi** aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 9). [birisi,]*
- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ **birisidir** ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 10). [birisidir, -dir]*
- Menāḳıb-ı Dāvud-ı Ṭāʿī raẕiya'llahu ʿanhu Ve **birisi** şol şemʿ-i dāniş ü bīniş ve ol cırāġ-ı cemʿ-i āferīniş ol ʿālim-i şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 2). [birisi,]*
- olam didi Rivāyet olınur ki ol gice ki vefāt itdi ehlu'llāhdan **birisi** vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti havāye uçup ʿurūc ḳılur Zindandan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 11). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ḥāriṣ-i Muḥāsibī ḳaddesa'llāhhu sırrahu Ve **birisi** şol seyyid-i evliyā ve ʿumde-i etḳiyā muʿteber-i aṣḥāb-ı ḥaḳīḳat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 2). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ebū Süleymān-ı Dārāyī ḳadesa'llāhu sırrahu Ve **birisi** şol re'īsü'l-mütebaḥḥırīn ve ʿumdetü'l müteferridīn maʿden-i zühd ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 2). [birisi,]*
- ikisi iki ʿaẓīm cenāhıdur ki cehennemden ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur şöyle ki **birisi** eksik olursa dīn emri tamām olmaz yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 4). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed-i Semmāk ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve **birisi** şol vaʿiẓ-i ʿālem ve müẕekkir-i benī Ādem zahid-i mütemekkin ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 2). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Eslem-i Tūsī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve **birisi** şol ḳuṭb-i felek-i yaḳīn ve şemʿ-i cemʿ-i ehl-i dīn ḳurre-i ʿayn-ı ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 2). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Aḥmed-i Ḥarb raẕıya'llāhu ʿanhu Ve **birisi** şol muḳtedā-yı şerʿ ü sünnet ve mühtedī-i mertebe-i meskenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 2). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Ḫātem-i Aṣṣam ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve **birisi** şol ʿārif-i zamāne ve ʿābid-i yegāne muʿriż-ı dünyā muḳbil-i ʿuḳbā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 2). [birisi,]*
- Menāḳıb-ı Sehl bin ʻAbdu'llāh-ı Teşterī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve **birisi** şol seyyāḥ-ı bevādī-i ṭarīḳat ve sebbāḥ-ı deryā-yı ḥaḳīḳat makbūlü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 2). [birisi,]*
- ẓāhiran şöyle şanur ki **birisi** niḳmetidür Andan ulu niʿmet mi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 19). [birisi,]*
- dünyāya bir daḫı gelür ol vaḳt tamām kemālini bulur andan şoñra ol daḫı ölür sāyir nāsdan **birisi** gibi olur Fi'l-cümle Ḥażret-i ʿİsā sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 10). [birisi,]*
- üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur ve **birisi** dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve **birisi** iḫtiyārınsuz ġaybdan şunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 15). [birisi,]*
- üç ḳısım ḳılınmışdur **birisinüñ** ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur ve birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan şunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 15). [birisinüñ, -nüñ]*

birlik: *Bir ve tek olma durumu.*

- diyesin gāh ḥayvān gāh ‘āṣī diyesin gāh ‘ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirseñ di ol **birlik** bir vaḥdetdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 8). [birlik,]*

bīrūn: *Fazla, aşkın.*

- fażā’ili bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi **bīrūndur** ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 7). [bīrūndur, -dur]*

bīrūn olur: *Hariç olmak, uzak olmak, uzak kalmak.*

- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāya ki dāyire-i ʿaḳldan **bīrūn olur** ve şol aḥkām ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 10). [bīrūn olur, -ur]*

biryān: *Kebap. II Kebap gibi yanmak, kavrulmak.*

- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen **biryān** olur anuñ iḥrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 6). [biryān,]*

bismi’llāh: *Bismillâhirrahmânirrahim sözünün kısaltılmış şekli. Allah'ın adıyla.*

- ḳadar şu için gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm ne ṭurursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü **Bismi’llāh** diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 18). [bismi’llāh,]*

bismillahí: *Allah'ın adıyla.*

- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı **bismillāhi** diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 5). [bismillāhi,]*

bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm: *Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adı ile.*

- maḥallātda mest gezerken görür bir kāġıdda **Bismi’llāhi’r-Raḥmāni’r-Raḥīm** yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī hezār taʿẓīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 15). [bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm,]*

bisyār: *Çok.*

- fażā’ili **bisyār** ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 7). [bisyār,]*
- anuñ ḫiẕmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taşānīfi **bisyār** idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳāt bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 11). [bisyār,]*

bisyār olur: *Çok olmak.*

- yaḳīn diyü inanur gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldığı cihetden farḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt insānda **bisyār olur** ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 12). [bisyār olur, -ur]*

bī-söz ola: *Anlamsız olmak.*

- biraz meşāyıḫuñ ıştılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki **bī-söz ola** bir ʿabes*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 2). [bī-söz ola, -a]*

biş: *Pişmek.*

- **bişerken** kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru taʿab olur eger bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [bişerken, -er, -ken]*
- ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām bişerken kendüde **bişerse** bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 20). [bişerken, -er, -ken]*

biş: *"Beş" sayısı.*

- oġlanlıġda ol bulduġın bulmayup ṭururdı Üç yaşında iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle ḳalḳdukca yanın alur otururdı **Biş***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 8). [biş,]*
- oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu uslūba göre olur vazīfe virmezlerse bir vaḳt imāmet itmez virürlerse **biş** vaḳtı ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 10). [biş,]*

biş nesneden ġayrisinde ʿacele şeyṭāndandur birisi żayf-i iṭʿām ve birisi edā-yı vām ve birisi techīz-i emvāt ve birisi nikāh-ı benāt ve birisi tevbe-i zünūb u zillāt: *Şu beş şey dışında acele etmek şeytandandır. Misafire yemek yedirmek. borcu ödemek, ölüyü kefenleyip hazır hale getirmek. kız çocuklarının evlendirilmesi ve günahlardan tevbe etmek.*

- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 9). [biş nesneden ġayrisinde ʿacele şeyṭāndandur birisi żayf-i iṭʿām ve birisi edā-yı vām ve birisi techīz-i emvāt ve birisi nikāh-ı benāt ve birisi tevbe-i ẕünūb u zillāt, -dan, -dur-den-si, -n, -de]*

bişāret olsun: *Müjdeler olsun.*

- aṣḥābı geldiler cemʿ olup yanında oturdılar **Bişāret olsun** saña ʿizzet ü naʿīme varursın bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme varursın Eyitdi Ne içün dimezsiz ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 7). [bişāret olsun,]*

bişr: *Bişr-i Hâfî hazretleri.*

- ol ṣabāḥ **Bişr** tāyib olup Ḥaḳḳ'a döndi cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 5). [bişr,]*

• ve eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden idi Rivāyet olınur ki vāḳıʿasında Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem gördi Eyitdi Yā **Bişr** Hiç bilür misin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 16). [bişr,]*

• Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 3). [bişr,]*

bişr-i ḥāfī: *Evliyanın büyüklerinden. İsmi, Bişr bin Haris Abdurrahmân Hafî olup, künyesi Ebû Nasr'dır. Bişr-i Hafî ismiyle meşhûrdur. 767 (H. 150) senesinde Merv'in Bekird bölgesinde doğdu. 841 (H. 227) yılında Bağdâd'da vefat etti.*

• mütenāhī ol ṣūfī-yi ṣāfī Şeyḫ Ebū Naṣr-ı **Bişr-i Ḥāfī** rafaʿa'llāhu derecātihi fi'l-ʿilliyyīn ve ḥaşarahu maʿa zümreti'l-enbiyāi ve'ṣ-ṣıddīkīn **Bişr-i Ḥāfī** aṣlda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 6). [bişr-i ḥāfī,]*

• Āḫar meşāyıḫ arasında muşār ileyhi bi'l-benān ve cemīʿisinüñ yanında ʿazīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı Ve **Bişr-i Ḥāfī** anuñ içün dirler ki dāyim yollarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 8). [bişr-i ḥāfī,]*

• tenākuż olmaz biz añlamazuz Anlardan her ne gelür-ise merġūb olur her ne vāḳiʿ olur-ise maḥbūb olur Fi'l-cümle **Bişr-i Ḥāfī** kibār-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳatden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 14). [bişr-i ḥāfī,]*

• ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz daḫı kendü yolumuz üzerine yürüyelüm **Bişr-i Hāfī**'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 12). [bişr-i hāfī'nüñ, -nüñ]*

• artar çünki bu geçen muḳaddemāt maʿlūm oldı-y-ısa ve bu ẕikr olınan mefhūm oldı-y-ısa baʿīd degüldür ki **Bişr-i Ḥāfī** aḫlāḳını tehẕīb itmekle nişf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 2). [bişr-i ḥāfī,]*

bī-şumār: *Sayısız, hesaba gelmez.*

• fażā'ili bisyār ve menāḳıbı **bī-şumārdur** mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 7). [bī-şumārdur, -dur]*

• anuñ ḫiẕmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳāt **bī-şumār** idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 12). [bī-şumār,]*

bişür: *Pişirmek.*

• güneşe ḳoyup **bişürürdi** ve haftada bir kerre andan yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibādete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 1). [bişürürdi, -ür, -di]*

•**bişürmezsin** Rabb'uñ kefīl olup durur rızḳuña sen gine çalışup ṭurursın bilmezem ki sen bu inanmaġla nice Müslümān olursın Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 13). [bişürmezsin, -mez, -sin]*

bit: *Yeşermek, yetişmek.*

• gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac **biter** yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeṣ ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 5). [biter, -er]*

• ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında şoġan **biter** ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 11). [biter, -er]*

bī-ṭāḳat olur: *Güçsüz olmak, güç yetirememek.*
• olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde **bī-ṭāḳat olur** şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 1). [bī-ṭāḳat olur, -ur]*

bī-telḳīn ü iʿlām olur: *Anlatmadan, öğretmeden gerçekleşmek.*
• ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳıdemi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol **bī-telḳīn ü iʿlām olur** Yaʿnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 8). [bī-telḳīn ü iʿlām olur, -ur]*

bitir: *Yeşertmek. II Ortaya çıkarmak.*
• Aḥmed dīninde bī-misl olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde ol ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş ise anı **bitirürdi** baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 4). [bitirürdi, -ür, -di]*

bitür: *Yeşertmek.*
• dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vaż‘ u ḥālet getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ misli bir gül-i saʿadet **bitüre** niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 14). [bitüre, -e]*
• güller **bitürüp** baʿżısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 5). [bitürüp, -üp]*

bitürmek: *Yeşertmek.*
• getürmek-içün ve niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı ve düzildi tā ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 4). [bitürmek-içün, -içün]*

bī-tūşe vü zād olduġınca: *Azıksız, yiyeceksiz olmak.*
• vü murād olduġınca murādlara yitişür ve kendü **bī-tūşe vü zād olduġınca** maḳṣūdlara irişür kendü vücudı ḫānesinü yıḳmayınca yapılmaz ve kendü ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 3). [bī-tūşe vü zād olduġınca, -duġ, -ınca]*

bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur: *İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrakin vasıtasızı olmak.*
• ki mücerred netīce-i ḥüccet ü bürhān olur ve maʿrifet mi olur ol idrāk ki **bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur** Aṣḥāb-ı enẓāruñ ḳanḳı ḥüccetlerini bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 6). [bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur, -ur]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri II İnsanoğlu.*
• muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm ki ‘aḳl ‘uḳḳāli **bize** añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her ‘ālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 11). [bize, --e]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri.*

- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki **bizden** belürür senüñ cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 12). [bizden, -den]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. || İnsanlar; kullar.*

- şordı kim **Biz** necātı niçe buluruz ve ḫalāṣı ne vech ile ḥāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 15). [biz,]*
- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze göre **bizi** gözleme ilāhī bizüm ḥālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 3). [bizi, -i]*
- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhī**bizüm** fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhībizüm ḥālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 3). [bizüm, -üm]*
- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhībizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhī**bizüm** ḥālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 4). [bizüm, -üm]*
- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhībizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhī**bizüm** ḥālümüzi gine bize ısmarlama **bizüm** küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 4). [bizüm, -üm]*
- ʿināyet eyle ve **bizüm** bilmezligümüze naẓar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā kerīm olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 5). [bizüm, -üm]*
- işlerüz maġfūr ṭut **bizde** taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü faẓluñdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 9). [bizde, -de]*
- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve **bizde** seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü faẓluñdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 9). [bizde, -de]*
- mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar **bize** aġır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar anlaruñ nefsleri ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 9). [bize, -e]*
- āḫıratda sevābını aña baġladı **bize** daḫı vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 5). [bize, -e]*
- diyü **biz** feraġāt itmeyevüz ve nice ʿibādetler ʿabes olurmış diyü **biz** terk-i ṭāʿat itmeyevüz elümüzden geldükçe çalışavuz ammā kendümüzi gine ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 7). [biz,]*
- gerek nesrine mümkin degüldür ki **biz** anlaruñ yitişevüz ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ tezkire emrine gelelüm biraz daḫı Şāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 7). [biz,]*
- ammā bu ḳażiyye **bizüm** kendü ʿayb u noḳṣānumuzdandur ve bu ḫālet bizüm ḳuṣur u ʿażalātumuzdandur Şunlar ki zamāndan müteʿerrī vü mütecerrid olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 15). [bizüm, -üm]*

- ammā bu ḳażiyye bizüm kendü ʻayb u noḳṣānumuzdandur ve bu ḫālet **bizüm** ḳuṣur u ʻażalātumuzdandur Şunlar ki zamāndan müteʻerrī vü mütecerrid olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 15). [bizüm, -üm]*
- benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki anlar **bizüm** Peyġambar'umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 14). [bizüm, -üm]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Evliya, veli, ermiş kişiler.*
- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin bu ḳadar daḫı ol maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur egerçi **bizüm** gibilerde tamām tevḥīd ü īmān ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 16). [bizüm, -üm]*
- begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi **bizüm** gibiler ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 13). [bizüm, -üm]*

biz: *Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Şefik-i Belhi.*
- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki **biz** şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 2). [biz,]*
- bulınmaduḳ eger şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve şāyed içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed **bize** ecel gelmedügi ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 4). [bize, -e]*
- bulınmaduḳ eger şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve şāyed içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi ol-idi ola ki **bizi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 4). [bizi, -i]*
- peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi **bize** ẓāhir oldı ki dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 8). [bize, -e]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. || İmam Ahmed-i Hanbel.*
- ve ḥadīsde bunuñ bildigü **bizüm** bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken eşker-i evḳāt ḳapusı öñündi bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 7). [bizüm, -üm]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Cüneyd-i Bağdâdî.*
- ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı **bize** bir dügünden getürmişler biz bilmedük aṣlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 18). [bize, -e]*
- ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir dügünden getürmişler **biz** bilmedük aṣlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 18). [biz,]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Hâris-i Muhâsibî.*
- bizüm odaya gidelüm anda bir parā ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 1). [bizüm, -üm]*

biz: *Biz, birinci çoğul şahıs zamiri. II Hasan Basri Hazretleri.*

- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki **bizden** belürür senüñ cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 12). [bizden, -den]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri. II Cafer-i Sadık'ın arkadaşları.*

- **bize** ne iḥtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 5). [bize, -e]*
- bize ne iḥtiyācuñ var ve **bizüm** şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 5). [bizüm, -üm]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Hz. Cafer-i Sadık.*

- ve her ne yaramazlıḳ ki ola **bizden** olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a ṣordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 15). [bizden, -den]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. || Şeyh Ebu Süleyman Darayi.*

- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele **biz** göreyoruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 13). [biz,]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Müslümanlar.*

- ol irādet-i Ḥaḳḳ'a ṭābiʿdür ol dāyireden ṭaşra çıḳmaz belī ol daḫı **bizüm** Peyġambar'umuza inḳiyād idüp bu şerʿüñ muʿteḳididür ammā ol bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 9). [bizüm, -üm]*
- bāṭını yüzinden müctehididür gerek vaḥī-y-ile ʿamel itsün gerek ictihādla her ne idülürse **bizüm** Nebī'ye ümmet olup aña inḳiyādla niçe münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 12). [bizüm, -üm]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri. II Kullar.*

- bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı menşūr olur ġāyet andan gerek yoḫsa **bizüm** saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 2). [bizüm, -üm]*
- bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı menşūr olur ġāyet andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez **biz***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 2). [biz,]*
- bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemī' şaḳāvet **bizüm** kendü tedbīrümüzden bilinür Yaʿnī bir kişide īmān-ı kāmilüñ 'alāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 13). [bizüm, -üm]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri. II İnsanoğlu, kul.*

- muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm ki 'aḳl 'uḳḳāli **bize** añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her 'ālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 11). [bize, -e]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri. II Normal sıradan insanlar bağlamında.*

- meẕkūrdur ki taḥḳīḳ budur ki taṣdīḳde daḫı tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile **bizüm** taṣdīḳümüz bir mi olur ḫuṣūṣā ki ekṣer-i ʻavāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 16). [bizüm, -üm]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri. II Fakir olan sahabeler.*

- ṣaḥābe bir gün geldiler Ḥażret-i Risālet'e ḥāllerinden şikāyet ḳıldılar Anlar mālları-y-ıla bunca ṣevāblara yitişürler görürüz **bizüm** elümüzden gelmez ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 14). [bizüm, -üm]*

•ṣevāblardan maḥrūm ḳaluruz anlar zekāt virürler **biz** viremezüz ve andan olacaḳ meṣūbāta biz iremezüz anlar ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler bizüm elümüzden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 15). [biz,]*

•ṣevāblardan maḥrūm ḳaluruz anlar zekāt virürler biz viremezüz ve andan olacaḳ meṣūbāta **biz**iremezüz anlar ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler bizüm elümüzden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 16). [biz,]*

•ṣevāblardan maḥrūm ḳaluruz anlar zekāt virürler biz viremezüz ve andan olacaḳ meṣūbāta biz iremezüz anlar ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler **bizüm** elümüzden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 16). [bizüm, -üm]*

- gelmez ol sebebden anlara meṣūbāt olur ki ol **bize** olmaz Daḫı niçe bunuñ gibi kelimāt söylediler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 17). [bize, -e]*

biz: *Birinci çokluk şahıs zamiri. II Sinan paşa.*

- idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur **Biz** anlardan ne bilürüz Hemīn bir kaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 6). [biz,]*
- āṣār-ı ḥasene görürüz hemīn **biz** Üveys'den anı bilürüz ki giceler irteye degin uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 7). [biz,]*
- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz **biz** bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 12). [biz,]*
- tenākuż olmaz **biz** añlamazuz Anlardan her ne gelür-ise merġūb olur her ne vāḳiʻ olur-ise maḥbūb olur Fi'l-cümle Bişr-i Ḥāfī kibār-ı ʻulemā-yı ḥaḳīḳatden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 13). [biz,]*
- ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi **biz** daḫı kendü yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 11). [biz,]*
- ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḥalvet ola bu söze inanur ve her dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur **Biz** bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 18). [biz,]*
- Kimseneye taḳlīd idüp dimezüz egerçi **bizüm** ḥālümüz degül ise ammā Allāh ʿavni-y-ile bilüp ṭururuz ḥads-i ṣaḥiḥ ile vicdan idüp inanup ṭururuz ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 1). [bizüm, -üm]*
- dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi **biz** anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 18). [biz,]*

- belki aḥādīṯ-i ṣaḥīḥeden **biz** daḫı eyle añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden ẕevḳi olur elbette añа *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 1). [biz,]*
- ḳarardukdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi bu bir ṣaḥīḥ ma'nādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye **bizüm** gibilerüñ vāḳi' *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 10). [bizüm, -üm]*
- ḥāline muṭābıḳdur ammā **biz** şimdi didügümüz bu degüldür bir ġayri ḥāletdür ki bir fi'l-i maḫṣūṣ ba'żı kişiden ma'ṣiyet olur ba'żı kişiden 'ibādetdür nefs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 11). [biz,]*
- maʿiyyetdür ki söylenür ammā gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür **bizüm** bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 15). [bizüm, -üm]*
- maʿiyyetdür ki söylenür ammā gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan ne olur **Biz** ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 16). [biz,]*
- söylemek **bize** ḥayret arturur ol bir maʿnādur ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 17). [bize, -e]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri. II İnsanlar.*
- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşahede kılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes **bize** lāzım olan oldur kim hemīn añа inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [bize, -e]*
- şordı kim **Biz** necātı niçe buluruz ve ḥalāşı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 15). [biz,]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri. II Allah dostları.*
- degme kez kimseye şerr ḳaṣd itmezler ve bir kişi **bize**īẕā itdi diyü intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir lafẓ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 15). [bize, -e]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Rabia'tül Adeviyye.*
- geldi-y-ise bu defʿa **biz** añа varalum didi Yidi yıl beriyyede zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 7). [biz,]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri. II İnsanlar; kullar.*
- Ḥaḳḳ'a āyib olup Ḳad'ānā yā Rabb didi ya'ni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger anda ḳābiliyyet tamām ve isti'dād tām olmasa **bizüm***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 6). [bizüm, -üm]*
- luṭfuñadur **bizüm** ḥālümüzi ḳo sen saña lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ yüzi şuyına yaramazlarını bağışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 13). [bizüm, -üm]*
- cemī' teẕkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar ma'ārif ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden 'āciz olmışdur **biz** anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 16). [biz,]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Fudayl b. İyâz'ın vasiyet ettiği kişiler.*

- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī Fużayl **bize** vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 2). [bize, -e]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Cehennemi görünce korkmayanlar.*

- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki **bizüm** murādumuz nedür ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [bizüm, -üm]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamir.*

- diyü **biz** feraġāt itmeyevüz ve nice ʿibādetler ʿabeş olurmış diyü **biz** terk-i ṭāʿat itmeyevüz elümüzden geldükçe çalışavuz ammā kendümüzi gine ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 7). [biz,]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Vebadan kaçmayı uygun görenler.*

- daḫı perhīzler itdürürler İmdi **bizüm** anlaruñla meşelümüz şuña beñzer ki bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 5). [bizüm, -üm]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Fenafillah makamında olanlar.*

- arayalum dirler gāh Cānan **bizümledür** biz cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 1). [bizümledür, -üm, -le, -dir]*
- arayalum dirler gāh Cānan bizümledür **biz** cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 1). [biz,]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Kullar.*

- āḫıratda ṣevābını aña baġladı **bize** daḫı vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 5). [bize, -e]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Ahmed bin Hanbel.*

- ve ḥadīṣde bunuñ bildigü **bizüm** bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken ekṣer-i evḳāt ḳapusı öñinde bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 7). [bizüm, -üm]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Hâris-i Muhâsibî.*

- **bizüm** odaya gidelüm anda bir pāra ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 1). [bizüm, -üm]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Evliya olmayanlar.*

- mücerred ḫāṭırumuza gelse ammā işlemege ʿazīmet itmesevüz **bize** ẕenb olmaz maʿa hāẕā ki eger ol ḳadar nesne ehlu'llāhdan birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 17). [bize, -e]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri. II Kullar.*

- bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemīʿ şaḳāvet **bizüm** kendü tedbīrümüzden bilinür Yaʿnī bir kişide īmān-ı kāmilüñ ʿalāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 13). [bizüm, -üm]*
- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşāhede ḳılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes **bize** lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [bize, -e]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri. II Sadece Allah'ın rızasına talip olanlar.*

- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki **bizüm** murādumuz nedür ve naẕarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [bizüm, -üm]*

bīzār ola: *Usanmak, bıkmak.*

•**olur** Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekeşşir olur ve aña bir ḥālde ṭurmaḳ müteʿassir olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 9). [bīzār olur, -ur]*

•**bīzār olur** Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 19). [bīzār olur, -ur]*

- dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda **bīzār ola** cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 7). [bīzār ola, -a]*

bizcileyin: *Bizim gibi.*

- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı **bizcileyin** rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 4). [bizcileyin,]*

bizüm-içün: *Bizim için. II Kullar.*

•**bizüm-içün** tedbīrinde olur ve cemīʿ şaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Yaʿnī bir kişide īmān-ı kāmilüñ ʿalāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 13). [bizüm-içün,]*

boġıl: *Nefes alamamaktan dolayı ölmek.*

- ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını aña ḳolay ḳılur niçe nesneler ki ġayruñ helākına sebeb olur aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar **boġılmaz***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 6). [boġılmaz, -maz]*

bol olsun: *Fazla olmak.*

- olsun ve eger göñli aḳça fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 13). [bol olsun, -sun]*

bol olursa: *Çok olmak.*

- dünyāsı **bol olursa** ʿilmi ol ḳadar artuġ olmaz Hüner ehli az olur ki bay olur ve aġniyānuñ hünerleri ḳolay olur Çün dünyāya ʿālem-i kevn ü fesād ad olur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 15). [bol olursa, -ur, -sa]*

bola ki: *Ola ki, olabilir ki, belki.*

- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram **bola ki** biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 8). [bola ki,]*

bollıġ: *Bol olma, fazla veya çok olma durumu.*

- günden ṣoñra ölür Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı **bollıġından** gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 8). [bollıġından, -ı, -n, -dan]*

borc: *Geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi kabul ve taahhüt edilen para yâhut şey.*

- dünyādur nā-gāh bir gün öle **borcını** ödemedin borclu ḳala ammā bu bir ḥāletdür ki iḫtilāf-ı meşārib ile muḫtelif olur birinde olan birinde olana muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 1). [borcını, -ı, -n, -ı]*

borclu ḳala: *Borçlu duruma düşmek.*

- dünyādur nā-gāh bir gün öle borcını ödemedin **borclu ḳala** ammā bu bir ḥāletdür ki iḫtilāf-ı meşārib ile muḫtelif olur birinde olan birinde olana muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 1). [borclu ḳala, -a]*

boy: *Vücut, beden.*

- rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle ferdler bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir **boy** olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 12). [boy,]*

boyn: *Boyun, başı bedene bağlayan bölge.*

- Bu aralarda bir ʿazīz var ki otuz yıldur bir gūrı beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin **boynına** salmış oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 12). [boynına, -ı, -n, -a]*

boz-: *Geçersiz bir duruma getirmek.*

- **bozar mısın** didi egerçi ẓāhir budur kim bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 3). [bozar, -ar,-mı,-sın]*
- vücūduñ vaḥdeti bu maẕāḥirüñ keşretini **bozar** ve ne bunuñ keşreti anuñ vaḥdetine bir ẕerre ḫalel ider bu ʿālem-i keşretde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 5). [bozar, -ar]*

boz-: *Tahrip etmek, zarar vermek.*

- bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın **bozmaya** şāyed anda bir sır var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 16). [bozmaya, -ma, -y, -a]*
- kemāl-i tevḥīdini **bozmaz** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı garīk-i raḥmet idüp rūz-ı maḥşerde ʿulemā-yı ḥaḳiḳate server ve fużelā-yı ṭarīkate mehter idüp iki ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 7). [bozmaz, -maz]*

boz: *Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.*

- muḥāl olur Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez ve bunuñ gibi iḫtimālāt ile ʿaḳla iʿtimād **bozılmaz** ʿaḳluñ aḥkāmı bu ʿālemüñ aḥvāline göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 6). [bozılmaz, -ıl, -maz]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek.*

- anı oñarmışlardur ve şol ṣıfāt ki ʿādāt anı **bozmışdur** anı döndürmişlerdür vücūdlarını maʿrıż-ı fanā eylemişlerdür ve göñüllerini āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 13). [bozmışdur, -mış, -dur]*
- ādem olur ki aḳça anuñ dīnini **bozar** ādem olur ki aḳça ile dīnini düzer her ʿamel niyetine göre olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur eger niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 15). [bozar, -ar]*
- vücūduñ vaḥdeti bu maẕāḥirüñ kesretini **bozar** ve ne bunuñ kesreti anuñ vaḥdetine bir zerre ḫalel ider bu ʿālem-i kesretde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 5). [bozar, -ar]*

boz: *Geçersiz bir duruma getirmek.*

- Besṭām'da idi ola ve şāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla **bozarsın** göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 14). [bozarsın, -ar, -sın]*

boz: *Ortadan kaldırmak.*

- nişānesini **bozmayınca** düzilmez kendü ʿāleminden geçmek gerek ki on sekiz biñ ʿālem taḫt-ı taṣarrufında ola ve kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 5). [bozmayınca, -ma, -y, -ınca]*

boz: *Zâyi etmek.*

- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli **bozarsañ** gine ol çeşme şoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 4). [bozarsañ, -ar, -sañ]*
- durur ammā bu anı bunca eyülüklerle **bozup** giderüp ṭurur Ḥadīsde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 17). [bozup, -up]*

boz: *Değiştirmek. II Zarar vermek.*

- yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu kesret anuñ vaḥdetini hīç **bozmaz** ve bu yaḳīniyyat ile anuñ iṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 9). [bozmaz, -maz]*

• ʿabdü’d-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini **bozmaz** belki düzer ol māl aña Allāh’dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 5). [bozmaz, -maz]*

bozdurmaġ: *Geçersiz bir duruma getirmek.*
• gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar virürler perhīzini **bozdurmaġla** maraża şifā virürler Ṭabīb ḥaẕıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 18). [bozdurmaġla, -la]*

bozıl: *Bozulmak, işlemez, işe yaramaz duruma gelmek.*
• muḥāl olur Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez ve bunuñ gibi iḥtimālāt ile ʿaḳla iʿtimād **bozılmaz** ʿaḳluñ aḥkāmı bu ʿālemüñ aḥvāline göre *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 6). [bozılmaz, -maz]*
• ki aña keşret ziyān virmez ve bir keşretdür ki anuñla vaḥdet **bozılmaz** vaḥdet de yirindedür keşret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 9). [bozılmaz, -maz]*

bozıl: *Olumsuz şekilde değişmek.*
• bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli terk olur nite ki ekşer-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 7). [bozılur, -ur]*

bozıl: *İyi ve düzenli olmaktan çıkmak, gidişi aksamak.*
• biri cūʿ-ı şehvet olur Yaʿnī dimek ister ki cūʿ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabīʿat olur eger şöyle ki ol cūʿ defʿ olınmaya beden niẓāmı **bozılur** ve gāh olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 18). [bozılur, -ur]*

bozıl: *Bozulmak, işlemez, işe yaramaz duruma gelmek.*
• idüp mizāc **bozıla** kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 1). [bozıla, -a]*

bozıl: *Zarara uğramak.*
• ki aña keşret ziyān virmez ve bir keşretdür ki anuñla vaḥdet **bozılmaz** vaḥdet de yirindedür keşret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 9). [bozılmaz, -maz]*

bozıl: *İyi ve düzenli olmaktan çıkmak, gidişi aksamak. I.*
• biri cūʿ-ı şehvet olur Yaʿnī dimek ister ki cūʿ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabīʿat olur eger şöyle ki ol cūʿ defʿ olınmaya beden niẓāmı **bozılur** ve gāh olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 18). [bozılur, -ur]*

bölüg: *Grup, kısım, topluluk, bölük.*
• eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir **bölügi** bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fārig *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 9). [bölügi, -i]*

- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir **bölügi** fārig *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 10). [bölügi, -i]*
- olup epsem yatdı ol **bölügi** daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 11). [bölügi, -i]*
- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir **bölügi** hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 12). [bölügi, -i]*

bölük: *Grup, kısım, topluluk, bölük.*
- sabīlan Ve Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on **bölük** yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 8). [bölük,]*
- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on **bölük** itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fārig *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 9). [bölük,]*

bölük bölük: *Kısım kısım.*
- ḳumrıları dil naẓar-gāhında ṭurup şeydālıḳlar iderler ol dostuñ şevḳi-y-ile ol bir melik-zāde-i ceberūtdur kim **bölük bölük** melekūt melekleri her gün rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 10). [bölük bölük,]*

bön kişi olmış ola: *Aptal, budala olmak.*
- yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ol bir **bön kişi olmış ola** ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 1). [bön kişi olmış ola, -a]*

böyle: *Böyle, bu şekilde, buna benzer.*
- kişinüñ fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā ḳuru bir ṣāliḥe muḥāleṭat ile hemīn ṣalāḥiyyeti añlanmaz Belī bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā **böyle***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 8). [böyle,]*
- añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve Fażāyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet **böyle** degüldür ki fażīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 4). [böyle,]*
- ʿiḳāb eyleyecek olursa ben ne diyeyüm Ādem **böyle** gerek ki kemāli artduḳça tenezzüli ziyāde ola ve fażīleti ziyāde olduḳça kendüye iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 7). [böyle,]*
- bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi **böyle** gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 11). [böyle,]*
- ṣūret-i miṣāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada **böyle** görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 16). [böyle,]*
- baḥṣ andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ **böyle** vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 18). [böyle,]*

- inanmasındadur yoġsa vāḳıʿada **böyle** olmasında kimüñ nizāʿı olur şuver-i miṡāliyye ile bir anda dünyā gözükür belī dervīşlerden naḳl olınanuñ çoġı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 1). [böyle,]*
- kişinüñ ḳudreti olmaz nādir olur ammā ehlu'llāh arasında eksik degüldür **böyle** daḫı bulınur erbāb-ı ḳulūbdan kerāmāt müstaʿceb olmaz ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 7). [böyle,]*
- ḳavābile her biri marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı **böyle** bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 14). [böyle,]*
- Şāfiʿī'ye taḳlīd eyleye ḳan almaġla ābdest şınmamaḳda her birinde bir şunuñ gibi āsān ḳavli ola cümlesinden arada bir meẕheb peydā ḳıla her kim **böyle***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 8). [böyle,]*
- mes'elede ḥaḳ **böyle** idügine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 19). [böyle,]*
- ʿibādetiñ bu vechle ḳılur aña vuṣlat ḥaḳḳ olmaz mı ve her kim ki Rabb'ine böyle ṭāʿatde olur aña tecellī-yi cemāl muṭlaḳ olmaz mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 10). [böyle,]*
- güler ü ferīḥ gördü taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin seni hīç **böyle** gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 7). [böyle,]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki **böyle** eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 9). [böyle,]*
- gicelerde yatup uyumazdı her ne ḳadar ki kesel gelse başını yaṣduġa ḳomazdı Bir kez eyitdeler Ne-içün **böyle** ifrāt idersin bu mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 16). [böyle,]*
- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet **böyle** ḳomışlar ki eger ol muʿāmelede dīne ḫalel gelmez ola ve şerʿ-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fiʿl müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 1). [böyle,]*
- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı **böyle** bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʿaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 8). [böyle,]*
- ṣalavāt degül kişi her ḥālinde **böyle** olmaḳ gerek her vaḳtını ʿömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 13). [böyle,]*
- ṣoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl **böyle** idügini her kişi bilür ʿacebdür kim gine dünyā leẕẕetlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 7). [böyle,]*
- taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her niʿmet ki anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile **böyle** dirilür maʿlūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 16). [böyle,]*
- ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol ḥāline nedmān u peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir tāze Müslümān'dur ḥāṣā ki **böyle** idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 2). [böyle,]*
- ʿibādet ḳonılur kimisine **böyle** müyesser olur kimisine eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb'i-y-ile bir ṭarīḳi olur ki andan çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 9). [böyle,]*

- mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı **böyle** bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 3). [böyle,]*
- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı **böyle** bile dünyā manşibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 18). [böyle,]*
- dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi **böyle** fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 8). [böyle,]*

böyle degüldür: *Bu şekilde değildir. II Bu şekilde anlaşılmasın.*
- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [böyle degüldür]*
- egerçi ḥālümüz degüldür ammā bi-ḥamdi'llāh inanup ṭururuz Allāh ʿināyeti-y-ile bir pāra maʿnāsını sezüp ṭururuz hemīn **böyle degüldür** ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 18). [böyle degüldür,]*

böyle gelmişdür böyle gider: *"Her zaman böyle olmuş, gene de böyle olacak" anlamında kullanılan bir söz.*
- kim ekşer-i nevʿ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān **böyle gelmişdür böyle gider** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 12). [böyle gelmişdür böyle gider,]*

böyle gerek: *Bu şekilde, böyle olmalı.*
- ye uyarsa ol da **böyle gerek** ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 15). [böyle gerek,]*

böyle ider: *Bu şekilde, böyle etmek.*
- baʿżısını **böyle ider** ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 9). [böyle ider, -er]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn **böyle ider** ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [böyle ider, -er]*

böyle iderse: *Bu şekilde, böyle etmek.*
- iderse mübtedaʿ olur bir meẕheb-i bāṭılī muḫteraʿ olur merdūd olur ehl-i sünnet arasında ve maṭrūd olur ümmet-i Muḥammed ortasında Her kim İmām-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 9). [böyle iderse, -er, -se]*

böyle iken: *Bu şekildeyken.*
- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd **böyle iken** tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 1). [böyle,]*

böyle iken: *Hal böyle iken, durum bu haldeyken.*

- **böyle iken** kendüden ulu neler ola ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 5). [böyle iken,]*

•**böyle-y-iken** bir aḳçasuz Ḥaḳḳ'a mütevekkil olup tevekkülinden bir ḳadem ayrılmaya ve bir pūlı yoġ-iken şeyṭān aña rızḳ-içün vesveseye yol bulmaya Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 3). [böyle-y-iken, -y, -i, -ken]*

- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur te'ehhülde olan feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur ammā **böyle iken** niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 12). [böyle,]*
- şaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā **böyle iken** beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 12). [böyle iken,]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine **böyle iken** ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müteʿayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 4). [böyle iken,]*
- ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek ki ammā gine **böyle iken** bunı bilmek gerek ki Allāh'uñ dergāhından ne inʿamlar olur ki bu niʿmet aralarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 5). [böyle iken,]*
- girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine **böyle iken** niçe ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳāret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 18). [böyle iken,]*
- sīreti dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün gülsün ammā gine **böyle iken** Ḥaḳ'la muʿāmelesi bir ḳarār olsun keşret içinde ḫalvetde olsun ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 9). [böyle iken,]*
- belki bir yañlış ḫayāl ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine **böyle iken** ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 10). [böyle iken,]*
- Ḥaḳ'dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlığı kişiyi Rabb'inden baʿīd ider pes **böyle iken** eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 17). [böyle iken,]*

böyle itmişdür: *Böyle etmek, yapmak.*

- bahāne olmayınca mümkin degül ki yola gire ve andan oḳumayınca mütālaʿa idüp dānişmend ola Ḥaḳ taʿālā niẓām-ı ʿālemi **böyle itmişdür** ve bu kārgāhı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 18). [böyle itmişdür, -miş, -dür]*

böyle ḳılmazlar: *Böyle, bu şekilde yapmak.*

- ihtimāmlarını **böyle ḳılmazlar** anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 17). [böyle ḳılmazlar, -maz, -lar]*

böyle ola: *Böyle, bu şekilde, buna benzer olmak.*

- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda **böyle olam** mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 2). [böyle olam, -a, -m]*

• üzerine elbette yanarduk ṭāʿūnda daḫı muḥtemel ki ḳażiyye **böyle ola** bir kişi bu iḥtimāli virmekle iʿtiḳādına ne ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 11). [böyle ola, -a]*

•**böyle olalar** meşriḳde bir çöp çıldırarkenmaġribde işideler anlaruñ sem'i semʿu'llāh olur ve anlaruñ başri nūru'llāh olur anlaruñ semā'ını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 17). [böyle olalar, -a, -lar]*

• idüp şu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki **böyle ola** aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 2). [böyle ola, -a]*

böyle oldı: *Bu şekilde olmak.*

• geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña **böyle oldı** ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 6). [böyle oldı, -dı]*

böyle olıcaḳ: *Böyle olunca. II Böyle olduğu zaman.*

• anuñ fażāyilini mi giderür Nite kim ādem **böyle olıcaḳ** aña hīç bir ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 3). [böyle olıcaḳ, -ıcaḳ]*

• ḥabbeye degmez olur kişi **böyle olıcaḳ** aña ululıḳdan hiç ziyān gelmez ve eger pādişāh daḫı olursa aña andan ʿışyān gelmez pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 5). [böyle,]*

• dünyā **böyle olıcaḳ** ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 3). [böyle olıcaḳ,]*

• dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli **böyle olıcaḳ** hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 7). [böyle olıcaḳ,]*

böyle olmazlar: *Böyle, bu şekilde, buna benzer olmak.*

• ceẕbe-i ʿışḳ ile çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister zarūrī ṭāʿati bu yoldan ider Ammā ʿārif olanlar **böyle olmazlar** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 16). [böyle olmazlar, -maz, -lar]*

böyle olmazsa: *Böyle, bu şekilde, buna benzer olmak.*

• niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger **böyle olmazsa** pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 4). [böyle olmazsa, -maz, -sa]*

böyle olur: *Böyle, bu şekilde, buna benzer olmak.*

• çoḳ olur kimi eyle kimi **böyle olur** kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe şafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 3). [böyle olur, -(u)r-ur]*

• itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oğlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri **böyle olur** ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 8). [böyle olur, -ur]*

- ẕemīmenüñ ḥāli **böyle olur** maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā şol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliġinden bir işdür ider ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 15). [böyle olur, -(u)r-ur]*

- **böyle olursa** her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 1). [böyle olursa, -ur, -sa]*

- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādāta dürişürdi çün ölilerüñ ġıbṭası **böyle olur** her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 6). [böyle olur, -ur]*

- olurlar bunlaruñ hemīn nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād **böyle olur** Hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 10). [böyle olur, -ur]*

- budur kim **böyle olur** ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü 'işḳ olur henūz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 1). [böyle olur, -ur]*

- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı ḳażā ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe **böyle olur** ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 8). [böyle olur, -ur]*

- maʿnādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz maʿrifet-i Allāh degül her şanʿatda ḥāl **böyle olur** kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 18). [böyle olur, -ur]*

- ṭarīḳatde daḫı **böyle olur** ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīḳ de daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [böyle olur, -ur]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Abdullah bin Mübarek.*

- ʿAbdu'llāh bin Mübārek aḥsana'llāhu ʿuḳbāhu ka-mā aḥsana ūlāhu ve ballaġahu ila aʿlā mā yatammanāhu ve yarżāhu **Bu** daḫı muḫteşemān-ı aṣḥāb-ı ṭarīḳat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 6). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve **bu** daḫı şol taḳdīrçedür ki ol aḥādīṯ tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 13). [bu,]*

- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne **bu** eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 2). [bu,]*

- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü ṣordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye **bu** olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 18). [bu,]*

- olur ammā **bu** bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 9). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Dünyaya aldanmayan kişi.*

- bu andan ʿāḳıl ola ki **bu** āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā lezzetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 11). [bu,]*
- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola **bu** cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā lezzetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 11). [bu,]*
- pes anuñ nefsi anda rāḥat olmayup bunuñ nefsi ḥużūrda ola **bu** ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı nefsi maṣlaḥatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 13). [bu,]*
- hep ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām rāḥat olsun gerek bi'l-külliye ʿaẕāb bu ḳullıġından bir ẕerre ḳadar eyrilmez ve **bu** Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 2). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Haris-i Muhasibi.*

- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi **bu** daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 5). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden **bu** añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 13). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II İnsanoğlu.*

- ṭāʿate inanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi **bu** ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 1). [bu,]*
- durur ammā **bu** anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīsde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 18). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Ümidin korkudan daha nurlu olması.*

- ziyāde dinilür İmdi **bu** bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 17). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes **bu** kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 6). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri. II Bir cemaati Allah rızası için beslemek.*

- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden **bu** faẓıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 8). [bu,]*

bu: *Bu, işaret zamiri. II Ahmed-i Harb.*

- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi **bu** dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 16). [bu,]*
- ol dünyāya eyle olurdı **bu** ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 17). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

- kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda **bu** olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 15). [bu,]*
- kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da **bu** yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 16). [bu,]*
- ḳarardıḳdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi **bu** bir ṣaḥīḥ maʿnādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳiʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 9). [bu,]*
- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca sevāblar ḳonılmışdur belki **bu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 2). [bu,]*
- Rabb'ine 'ālim olur dīnine zākir olur lisānla sāmiʿ olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle gine **bu** cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 8). [bu,]*
- berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse daḫı itmesün tek ol ḥarāmı işledügi ḳadar müddet anı işlemesün **Bu** bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 8). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Kişinin dervişlere yetişememesinden dolayı duyduğu üzüntü.*

- geldükce āh u esefde olur **bu** daḫı bir nevʿ ṭaleb olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭāʿat olur ammā şol kişi ki hīç göñline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 7). [bu,]*
- geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nevʿ ṭaleb olur ve **bu** daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭāʿat olur ammā şol kişi ki hīç göñline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 7). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Nefsini ezmek, perîşan etmek, mahvetmek.*

- cilā virmekde **bu** andan artuḳ olur ki bir ḥelāldeki lezzeti vardur terk eyleye mücerred nefsine īzā itmek içün ḳomaya ki işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 1). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II İmanın artma ve eksilme kabul etmeyeceği konusu.*

- cihetden tefāvüt bulınmaz İmdi egerçi nefes-i taṣdīḳde tefāvüt olmamaḳ mezheb-i meşhūrdur ammā maʿlūmdur ki kütüb-i kelāmiyyede **bu** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 14). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II İmanın artması ve azalması.*

- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek **bu** daḫı uṣūl-i ʻaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 8). [bu,]*

bu: *Bu, işaret zamiri. II Gıybeti yapılan kişi.*

- ḳışāṣ yoḳdur ve anda merātib çoḳdur baʻżından istihlāl olursa baʻżından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur Yaʻnī bir kişiyi ġaybet itseler **bu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 14). [bu,]*
- kifāyet eyler meselā şol mesāvī ki **bu** anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fiʻlüñ fā'ilini taʻyīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Son nefes.*

- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır nefes **bu** ola na-gah bir ḥādise yitişüp fücʻeten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Kişinin dünyayanın geçici nimetlerine aldanıp ölüm anını düşünmemesi.*

- olıcaḳ zarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez **bu** bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 10). [bu,]*
- olıcaḳ zarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve **bu** bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 10). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

- kim ekser-i nevʿ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki **bu** ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 12). [bu,]*
- ḥāline tābiʻ olur şöyle ki ol ṣuver-i misāliyye **bu** ṣuver-i ḫāriciyyeye müṭāviʻ olur her kim ki diler menāmı dāyim ṣādıḳ ola ve her kim ki diler vāḳıʻası vākıʻa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 11). [bu,]*

bu: *"Muhkem ayetleri müteşabih ayetlerden ayırabilen kişinin içtihad mertebesine daha uygun olduğu" sözü.*

- ede İmdi **bu** bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭabʻı üz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki ʻaḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [bu,]*

bu: *Bu, işaret zamiri. II Şeytan.*

- daḫı başılur **bu** zebūn olup bende düşicek anuñ cemīʻ bendleri çözilür şeyṭānuñ āleti budur ve anuñ daḫı istitāʻatı bunuñladur eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 9). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Riyanın kalbe geleceğini önceden hissedip buna izin vermeme hali.*

- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā **bu** ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 14). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Evliyaların sahip olduğu nur.*

- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur **bu** sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın 'āleminde bulunur bu 'ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 3). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın 'āleminde bulunur **bu** 'ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 4). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamirİ. II Allah'ın bahşettiği nimet.*

- ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek ki ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh'uñ dergāhından ne in'amlar olur ki **bu** ni'met aralarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 6). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri. II Hizmetkâr.*

- ḫıdmetkārı arasında bulınur her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce aña aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca aña tuġyān virmeye **bu** aña ri'āyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 10). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Kulun ahirette gördüğü ceza.*

- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez ki **bu** ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 2). [bu,]*

bu: *Bu, işaret zamiri. II Allah'tan gayrisine muhtaç olmama mertebesi.*

- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda buldum ve **bu** bir ʿālī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Dünya ve ahirete padişah olmak.*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve **bu** ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü 'uzlet ile **bu** mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Baṣrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 14). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri.*

- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam didi Ammā buradan **bu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 2). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri. II Fazilet ve mertebede üstün olan derviş.*

- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri itdügine birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci **bu** andan efżal ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 6). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Habib-i Acemî hazretleri.*

- Ol yemege meşġūl oldı **bu** ḫiẕmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 11). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II ʿUtbe-i Ġulām.*

- Benüm neremi sever didi **Bu** daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 15). [bu,]*

bu: *Bu, işaret zamiri. II Dünyaya ait şeylerden lezzet almamak.*

- bilür ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden leẕẕet almaz Yaʿnī dervīşlerüñ **bu** baʿżı ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 16). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Rabia'tül Adeviyye'nin hayızlı olması sebebiyle Kabe'ye girememesi.*

- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi **Bu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 10). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

- maḥabbet-i maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi **bu** āyet oḳumaġla ki Elem ye'ni li'l-leẕīne āmanü en *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 2). [bu,]*
- eyitdi Yā Abā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa **bu** mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Ka'be'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [bu,]*
- eyitdi Yā Abā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve **bu** yıl Ka'be'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 14). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Tevazu göstermek.*

- arasında **bu** ġāyet ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 19). [bu,]*

• mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında **bu** bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 1). [bu,]*

• ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilkatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve **bu** tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola **bu** daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 6). [bu,]*

• tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bāzı ḳullarına taḳdīr ider ve **bu** daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teysīr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 7). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II İnsanoğlu.*

• ṭāʿate ınanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi **bu** ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 1). [bu,]*

bu: *"Bu"işaret zamiri. II Hizmetkar.*

• gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫizmetinde ṭurmaḳ gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek **bu** fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [bu,]*

• nereden görür ve **bu** anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 18). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri.*

• yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi **Bu** daḫı bir naẓardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 10). [bu,]*

• yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẓardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve **bu** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 10). [bu,]*

bu: *Bu, işaret zamiri. II Ahmet bin Hanbel.*

• olur ve yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi ṣūfīnüñ yanında dūn olur Ol Ḥaḳḳ'a yolından varur **bu** ʿaḳl-ile ṭaşradan yürür Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 10). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Bişr-i Hâfî'nin kimi insanların müslüman kimilerinin de kafir olmasının nedenini sorgulaması hali ve düşüncesi.*

• ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi **bu** bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 7). [bu,]*

• ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān **bu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 8). [bu,]*

• ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar **bu** bir baḥsdür ki nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur ve bir mesʾeledür ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 9). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Kaza ve kader mevzusu.*

- öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb **bu** olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 9). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II İsrâ Suresi 72. Ayeti.*

- fikr itdi-y-ise anda daḫı ol uslūb ile görür Nite kim **bu** ḳażiyye muvāfiḳ ve bu maʿnāya muṭābıḳdur man kāna fī hāẕihi aʿmā fa-hva fi'l-āḫirati aʿmā ve ażallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri.*

- görmez eyle olıcaḳ **bu** meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfiḳ olmaz bunuñ cevābı budur kim tecellīnüñ envāʿı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 1). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

- fikr itdi-y-ise anda daḫı ol uslūb ile görür Nite kim **bu** ḳażiyye muvāfiḳ ve bu maʿnāya muṭābıḳdur men kāne fī hāẕihi aʿmā fe huve fi'l-āḫirati aʿmā ve eżallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [bu,]*
- fikr itdi-y-ise anda daḫı ol uslūb ile görür Nite kim bu ḳażiyye muvāfiḳ ve **bu** maʿnāya muṭābıḳdur men kāne fī hāẕihi aʿmā fe huve fi'l-āḫirati aʿmā ve eżallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [bu,]*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẕarumuz nerededür **Bu** sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 16). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Üst mertebede bulunan salik.*

- gine **bu** bilür ki āyīnesi içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 1). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Abdullah bin Mübarek.*

- ʿAbdu'llāh bin Mübārek aḥsana'llāhu ʿuḳbāhu ka-mā aḥsana ūlāhu ve ballaġahu ila aʿlā mā yatammanāhu ve yarżāhu **Bu** daḫı muḫteşemān-ı aṣḥāb-ı ṭarīḳat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 6). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Haset.*

- begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan kimseye **bu** ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 13). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Allah'ın rahmetine güvenip ibadet etmemek.*

- çalışmazsın Hay **Bu** tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül ṣanmaḳ ḫiẕlandur Tevekkül oldur kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 15). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Dervişin kendine olan düşmanlığı.*

- berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki ol ẕemm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür **bu** degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 10). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Dervişin nefsi için incinmemesi hali.*

- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde **bu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 6). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Para.*

- Sevrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi Taʿaccub itdiler Eyitdi **Bu** benüm dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 10). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

- olmaz anda olan iḥtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün **bu** ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḥtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 2). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Vebanın bulunduğu şehirde bulunmayan kişi.*

- vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki iḥtirāz şarṭdur vehm sirāyet yiter **bu** ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan ṣaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 17). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

- dirsek ki şāyed **bu** havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 17). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Hz. Musa'nın tevekkül etmesi.*

- bozar mısın didi egerçi ẓāhir budur kim **bu** Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 3). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamir. II Vebaya karşı sabır gösterenlerin sevap kazanacağı sözü.*

- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki sevābına neler olur eyle olıcaḳ **bu** bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥs-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 15). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamir. II Vebaya karşı sabır gösterenlerin sevap kazanacağı sözü.*

- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki sevābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz **bu** bir baḥs-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 16). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

- ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ʿulemādan teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eylemedi İmām Şāfiʿī ol zamānda oġlancuḳdı gelüp **bu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 16). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri. II Harun Reşid'in boşanma meselesi.*

- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü şordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye **bu** olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 18). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri. II İmam Şafii'nin Kabe'de kitap okumanın uygun olmadığını düşünmesi.*

- iş görilmez **Bu** ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 5). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri. II Kabe.*

- mescīdün ādābını gözetmezler bir ṣubaşınuñ ḳapusına varsalar nice oturduḳlarını bilmezler **bu** daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir ẕerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 18). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Varlığın sayıları.*

- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin **bu** daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 12). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

- ṣaḫṣdan nefʿe işāret olur bir ṣaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında **bu** daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 9). [bu,]*

bu: *"Bu", şahıs zamiri. II İmam Muhammed.*

- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi **bu** itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 5). [bu,]*

bu: *Bu, işaret zamiri. II Rüya aleminde cehennemlik olarak görülen kişi.*

- durur ammā **bu** anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 17). [bu,]*

bu: *Bu, işaret zamiri. II Rüya aleminde cehennemlik olarak görülen kişi.*

- durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi **bu** fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 18). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Günah.*

- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura **Bu** baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 14). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Kişinin yapacağı her işte niyetinin Allah rızası olması.*

- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki **bu** ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿışyān olur ammā ki bir kişide bu*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 13). [bu,]*
- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿışyān olur ammā ki bir kişide **bu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 14). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Tevhid.*

- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā **bu** bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle şanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 7). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Malik Bin Dinar.*

- tāziyāne arḳasına urdılar **Bu** daḫı ġażāb idüp Ḳaṭaʾa'llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ eli kesildi Egerçi Mālik Ḥażretleri andan duʾaūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 9). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Rabiatü'l Adeviyye'nin hayız görmesinden dolayı bir sene haccını edememesi.*

- idemedi gine döndi İmdi **bu** bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 9). [bu,]*
- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve **bu** bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 9). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Rabia'tül Adeviyye'nin hayızlı olması sebebiyle Kabe'ye girememesi.*

- daḫı degüldi ki şoñra tedennī itmiş ola Allāh yolında mertebesinden düşmiş ola Belki bu ḥālet ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyādur ve ʿalāmet-i tereffuʾ u istiġnādur **bu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 12). [bu,]*
- daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña bir yoldan tecellīsidür Ve **bu** daḫı aña bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 13). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Vebaya karşı sabır gösterenlerin sevap kazanacağı sözü.*

- bunca ḫaṭer olur maʿa hāz̲ā ki s̲evābına neler olur eyle olıcaḳ **bu** bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥs̲-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 15). [bu,]*

• bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki s̲evābına neler olur eyle olıcaḳ **bu** bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz **bu** bir baḥs̲-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 16). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*
• benīden ziyāde olmaz ve **bu** nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki anlar bizüm Peyġambar'umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 14). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Salikin Allah'tan mânevî ve yüce değerler isterken aza kanaat etmemesi.*
• ṭālib ola İmdi **bu** bir maʻnādur ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur bu bir ḥāletdür aḥvāl-i ʻulāda daḫı bulınur aḥvāl-i ʻuḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 3). [bu,]*
• ṭālib ola İmdi bu bir maʻnādur ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur **bu** bir ḥāletdür aḥvāl-i ʻulāda daḫı bulınur aḥvāl-i ʻuḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 4). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Kulun acizliğini idrak etmesiyle Allah'a daha yakın olacağı meselesi.*
• bile dāyimā ʻaczine iʻtirāf ḳıla kendi cehlini bildükçe maʻrifet perdeleri açılur ve kendü ʻaczine inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi **bu** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 16). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*
• şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri **bu** idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 16). [bu,]*
• baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden **bu** añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 13). [bu,]*
• idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi **Bu** yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 1). [bu,]*

bu: *Bu, işaret zamiri. II Allah'tan başkasına muhtaç olmama.*
• Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda buldum ve **bu** bir ʿalī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*
• rāḥatlıġı içindür nefse **bu** yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 7). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Dünya lezzetlerinden yüz çevirmek.*

- bilür ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden leẕẕet almaz Yaʿnī dervīşlerüñ **bu** baʿżı ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 16). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Ahiret için çalışmamak.*

- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ **bu** daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 7). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Muhtaç olan kişi.*

- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek **bu** fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [bu,]*
- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve **bu** anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [bu,]*
- işidür işlesün **bu** kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 15). [bu,]*
- bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru taʿab olur eger bu küstāḫlıġı **bu** ṭurmayup arturursa mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 18). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

- ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾiṣ ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep **bu** oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 14). [bu,]*
- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz **Bu** da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 1). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II İnsanların bir kısmının müslüman bir kısmının da kafir olmasının altında yatan sebep.*

- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi **bu** bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 7). [bu,]*
- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān **bu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 8). [bu,]*
- ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar **bu** bir baḥsdür ki nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur ve bir mesʾeledür ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 9). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Kaza ve kader mevzusunun konuşulması.*

- öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb **bu** olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 9). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz **Bu** da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 1). [bu,]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden **bu** añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 10). [bu,]*
- İmdi **bu** bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 9). [bu,]*
- rabṭ eyler ol sebebdendür ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden **bu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 12). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Abdullah bin Mübarek.*

- ʿAbdu'llāh bin Mübārek aḥsana'llāhu ʿuḳbāhu ka-mā aḥsana ūlāhu ve ballaġahu ila aʿlā mā yatammanāhu ve yarżāhu **Bu** daḫı muḫteşemān-ı aṣḥāb-ı ṭarīḳat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 6). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola ve ol ʿaṣrda yir yüzinde olanlardan ekmel ola zīrā cāyizdür ki **bu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 17). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Dervişin nefsi için kimseye incinmemesi hali.*

- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında **bu** bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 7). [bu,]*
- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde **bu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 6). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Para.*

- Sevrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi Taʿaccub itdiler Eyitdi **Bu** benüm dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 10). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri. II İmam Şafii'nin Kabe'de ibadet dışında başka bir şeyin yapılmasını uygun görmemesi.*

- iş görilmez **Bu** ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 5). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Mescit.*

- mescīdüñ ādābını gözetmezler bir ṣubaşınuñ ḳapusına varsalar nice oturduḳlarını bilmezler **bu** daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir ẕerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 18). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri. II Varlığın sayısı.*

- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin **bu** daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 12). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

- ṣaḫṣdan nefʿe işāret olur bir ṣaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında **bu** daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 9). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri. II İmam Muhammed.*

- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi **bu** itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 5). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Cennetlik olma ihtimali olan kişi.*

- durur ammā **bu** anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 17). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Ümidin korkudan daha nurlu olduğuna dair söz.*

- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh **bu** ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʿavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 11). [bu,]*
- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve **bu** ne muʿavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [bu,]*
- ziyāde dinilür İmdi **bu** bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 17). [bu,]*

bu: *Bu, işaret zamiri. II Ahmed-i Harb.*

- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi **bu** dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 16). [bu,]*
- ol dünyāya eyle olurdı **bu** ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 17). [bu,]*

bu: *Bu" işaret zamiri.*

- ḳararduḳdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi **bu** bir ṣaḥīḥ ma‘nādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳi‘ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 9). [bu,]*
- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz şimdi didügümüz **bu** degüldür bir ġayri ḥāletdür ki bir fi‘l-i maḫṣūṣ ba‘żı kişiden ma’ṣiyet olur ba‘żı kişiden ‘ibādetdür nefs-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 11). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri. II Allah’ın takdirine rıza ve teslimiyet gösterip hiç bir çaba sarf etmemek.*

- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca sevāblar ḳonılmışdur belki **bu***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 2). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Kötü amelleri olan ölü.*

- kimisi bir ġül-i beyābān şūretinde gelür her biri bir şūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol şuver-i ġarībenüñ arasında **bu** ḳalur kimisi bir yandan şoḳar kimisi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 16). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri. II Elinde olanı fakirlerle paylaşan kişi.*

- ʿabdü’d-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh’dan bir niʿmetdür ki dāyim irür **bu** anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 6). [bu,]*
- ziyāde olur ve **bu** anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni bağlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ’da *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 7). [bu,]*
- ziyāde olur ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür **bu** aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni bağlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ’da *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 7). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II İmanın artması ve azalması.*

- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek **bu** daḫı uṣūl-i ‘aḳāyide *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 8). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Salikin Allah’tan mânevî ve yüce değerler isterken aza kanaat etmemesi.*

- ṭālib ola İmdi **bu** bir ma‘nādur ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur bu bir ḥāletdür aḥvāl-i ūlāda daḫı bulınur aḥvāl-i ‘uḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 3). [bu,]*
- ṭālib ola İmdi bu bir ma‘nādur ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur **bu** bir ḥāletdür aḥvāl-i ūlāda daḫı bulınur aḥvāl-i ‘uḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 4). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri. II Gıybeti yapılan kişi.*

- ḳışāş yoḳdur ve anda merātib çoḳdur ba‘żından istihlāl olursa ba‘żından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur Ya‘nī bir kişiyi ġaybet itseler **bu***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 14). [bu,]*
- kifāyet eyler meşelā şol mesāvī ki **bu** anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fi‘lüñ fā’ilini ta‘yīn eylemez fi’l-cümle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Kulun acizliğini idrak etmesiyle Allah'a daha yakın olacağı meselesi.*

- bile dāyimā ‘aczine i‘tirāf ḳıla kendü cehlini bildükçe ma‘rifet perdeleri açılur ve kendü ‘aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb’i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi **bu** bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 16). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Kişinin dünyayanın geçici nimetlerine aldanıp ölüm anını düşünmemesi.*

- olıcaḳ żarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez **bu** bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 10). [bu,]*
- olıcaḳ żarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve **bu** bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 10). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Muhkem ayetleri müteşabih ayetlerden ayırabilen kişinin içtihad mertebesine daha uygun olması.*

- ede İmdi **bu** bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭab‘ı ūz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki ‘aḳluñ müdrikātı-y-ıla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Riyanın kalbe geleceğini önceden hissedip buna izin vermeme hali.*

- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā **bu** ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 14). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Evliyaların sahip olduğu nur.*

- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur **bu** sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın ‘āleminde bilinür bu ‘ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 3). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Arifler nezdinde makbul olan mükemmel tevbe.*

- belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿışyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki **bu** ne dimek olur bile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 16). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Günahlardan tövbe etmek.*

- hīç bir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel **bu** gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [bu,]*

bu: *"Bu", işaret zamiri. II İnsanın hayvana olan merhameti.*

- idüp ṣu virürse **Bu** daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẕāhirinden bir maẕharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 1). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Tevhid.*

- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā **bu** bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle ṣanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 7). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri. II Tevazu hali.*

- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında **bu** bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 1). [bu,]*

bu: *Böyle, böylesi, bu şekilde.*

- ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet ***bu***ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret **bu** gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 18). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var iki cihān pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve **bu** ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [bu,]*
- olur niçe gün ṭoprak ve ḳum yirdi **Bu** ḥarām rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç ṣu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 9). [bu,]*
- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü ṣordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye **bu** olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 18). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri. II Allah'ın yardımını gözetleyen kişi.*

- ṭāʿate inanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi **bu** ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 1). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

- görmez eyle olıcaḳ **bu** meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfiḳ olmaz bunuñ cevābı budur kim tecellīnüñ envāʿı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 1). [bu,]*

- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīṯ-i ḳudsī gibi **bu** lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 8). [bu,]*
- ṭayanduḳları Allāh'uñ maġfiretünedür ve ziyāde iʿtimādları ʿumum raḥmetinedür ammā **bu** şeyṭānuñ mekridür ki araya şalmışdur bunuñla cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 12). [bu,]*
- çalışmazsın Hay **Bu** tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül şanmaḳ ḫiẕlāndur Tevekkül oldur kim buyurduġına imtiṯāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 15). [bu,]*
- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve **bu** daḫı şol taḳdīrçedür ki ol aḥādīṯ tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 13). [bu,]*
- ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki her yirde sülūk olına elbette anuñ yolında bulına **Bu** dürüst degüldür ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 4). [bu,]*
- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā **bu** ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 14). [bu,]*

bu:*"Bu", işaret zamiri.*
- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden **bu** faẕıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 8). [bu,]*

bu: *" Bu " işaret sıfatı.*
- Rivāyet olınur ki eydürdi Kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ evveli dünyāsınuñ āḫırı olur Çün evvelüñ ve āḫirüñ bu olur **bu** ġurūr saña neden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 14). [bu,]*
- fikr itdi-y-ise anda daḫı ol uslūb ile görür Nite kim **bu** ḳażiyye muvāfıḳ ve bu maʿnāya muṭābıḳdur men kāna fī hāẕihi aʿmā fe huve fi'l-āḫirati aʿmā ve eżallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [bu,]*
- fikr itdi-y-ise anda daḫı ol uslūb ile görür Nite kim bu ḳażiyye muvāfıḳ ve **bu** maʿnāya muṭābıḳdur men kāna fī hāẕihi aʿmā fe huve fi'l-āḫirati aʿmā ve eżallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [bu,]*
- ḫālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẕar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var **bu** gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 8). [bu,]*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẕarumuz nerededür **Bu** sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 16). [bu,]*
- rabṭ eyler ol sebebdendür ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar **Bu** sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 12). [bu,]*
- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿizām ẕevāhirde ḳalmış olalar ve anlar daḫı **bu** yoldan olmış olalar ḥāṣā ki anlar eyle olalar ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 13). [bu,]*

- ḥikmete delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı taḥḳīḳde **bu** edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā daḫı bu ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 13). [bu,]*
- ḥikmete delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı taḥḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā daḫı **bu** ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 14). [bu,]*
- ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile **bu** naẓarlar ẓahīr ola ve tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 15). [bu,]*
- Aḥādīs̱ bilenlere lāzımdur ki ḥadīsüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīs̱de biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar **Bu** sözden maḳṣūd budur kim aḥādīs̱ istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 12). [bu,]*
- iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve **bu** fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 5). [bu,]*
- öpdi **Bu** bābda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 19). [bu,]*
- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama ve **bu** taḳrīrden şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur aña suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 15). [bu,]*
- oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki **bu** iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 18). [bu,]*
- oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde **bu** ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 18). [bu,]*
- te'vīl idüp ʿaḳlına uya Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān'uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān'dan murād hemīn **bu** elfāẓı añlarlardı hīç kelām-ı nefsī ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 4). [bu,]*
- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes **bu** kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 6). [bu,]*
- gicelerde yatup uyumazdı her ne ḳadar ki kesel gelse başını yaṣduġa ḳomazdı Bir kez eyitdeler Ne-içün böyle ifrāt idersin **bu** mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 16). [bu,]*
- bu ḳavmüñ muḫteremlerinden idi ve **bu** ṭāyifenüñ mücāhidi ve cümlesinüñ muʿteḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 11). [bu,]*
- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir **bu** mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 16). [bu,]*

bu ʿālem: *Bu âlem; dünya.*

- muḫāl olur Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez ve bunuñ gibi iḫtimālāt ile ʿaḳla iʿtimād bozılmaz ʿaḳluñ aḥkāmı **bu ʿālemüñ** aḥvāline göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 6). [bu ʿālemüñ, -üñ]*

- olur idrāk irmedügi ʿālemüñ ḥalini ne bilür iki ʿālemüñ ḥükmi bir olmaz ol ʿālemüñ aḥvāli **bu ʿāleme** ḳıyās olınmaz her ne ki ʿaḳl-ı ṣaḥīḥ ḥükm ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 8). [bu ʿāleme, -e]*
- anlar anı eyle bilürler sen **bu ʿāleme** niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [bu ʿāleme, -e]*
- ülfetler ve **bu ʿālemde** zühd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 19). [bu ʿālemde, -de]*
- vāḳiʿ olur **bu ʿālemdeki** ḥasenātuñ ṣuveri ol ʿālemde eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 1). [bu ʿālemdeki, -de, -ki]*
- ve bundaki riyāżetleri ʿivāżı cennetde ḫużūrla istirāḥatler müyesser idüp bu dārda niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ ve **bu ʿālemde***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 16). [bu ʿālemde, -de]*
- olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i miṡālde ol nice ki tedbīr ḳılur tedbīrine göre **bu ālemde** ṣūret baġlanur ol miṡāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 10). [bu ālemde, -de]*
- ʿālemdeki zaḥmetleri ʿivażı ol ʿālemde rāḥatlar müyesser idüp dār-ı cennetde maḳāmını müheyyā vü muḳarrer ve derecāt-ı ʿilliyīn içinde derecesini muʿallā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 5). [bu ʿālemdeki, -de, -ki]*
- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın 'āleminde bilinür **bu 'ālemde** andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 4). [bu 'ālemde, -de]*
- iftikārda gerek 'ālem-i ṣūretden 'ālem-i bāṭına iʿtibār gerek **bu 'ālemi** ol 'ālemüñ miṡāli bilmek gerek her neyi ki anda fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 13). [bu 'ālemi, -i]*
- ʿizzet mi olur ve bir kişi ki buña iʿtiḳād ḳıla **bu ʿālem** devleti aña devlet mi olur Her gedāya ki naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa iḫtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 1). [bu ʿālem,]*
- **bu ʿālem** ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 1). [bu ʿālem,]*

bu aradan: *Buradan.*
- vaḳt **bu aradan** ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḫaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen kişiye yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 15). [bu aradan, -dan]*

bu cihān: *Dünya.*
- didi Eyitdi **Bu cihānuñ** itmegin yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın iderem Ve naḳl olınur ki ṣordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 1). [bu cihānuñ, -uñ]*
- tebāreke ve taʿālā aña dünyā devleti yirine āḫırat şāhlıġı ve **bu cihān** ʿizzeti yirine ol cihān pādişāhlıġı müyesser idüp dünyādaki sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 3). [bu cihān,]*

- kendü efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ **bu cihānda** ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve eger idemezse bārī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 16). [bu cihānda, -da]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululığı-y-ıla olmaz ve **bu cihān** salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 16). [bu cihān,]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz **bu cihān** ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 2). [bu cihān,]*

bu daḫı: *Bu da.*
- ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilḳatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola **bu daḫı** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 6). [bu daḫı,]*
- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve **bu daḫı** bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teyşīr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 7). [bu daḫı,]*

bu dahı: *Bu da, bu bile.*
- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola **ve bu daḫı** cāyizdür ki ehlu'llāhdan her işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 16). [bu daḫı,]*

bu dārda: *Bu yer. II Dünya.*
- āḫıratda ṭoḳlıḳlar ve **bu dārdaki** riyāżātları ʿivażı ol dārda ḳonuḳlıḳlar müyesser ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 9). [bu dārdaki, -da, -ki]*
- her ne umarsa cennetde anı bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger **bu dārda** murādı lezzāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 10). [bu dārda, -da]*
- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali **bu dārda** maʿlūm olmaz hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 11). [bu dārda, -da]*
- muḳābelesinde āḫıratda birine biñ meşūbāt ve **bu dārda** çekdügi belālar ʿivażı ol dārda bī-ḥad ḥasenāt müyesser idüp ḥurūf u nażm-ı ḳıra'atınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 11). [bu dārda, -da]*
- aʿmāl-i ḥasenesine münāsib cennetde derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad müyesser idüp **bu dārda** ḫalḳdan vaḥşeti muḳābelesinde ol dārda ervāḥ-ı müṭahhare ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 18). [bu dārda, -da]*
- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve **bu dārda** itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 7). [bu dārda, -da]*
- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla eline gire ve **bu dārda** biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 16). [bu dārda, -da]*

- āḫıratda mertebesi dünyāda kendünüñ elindedür ol dārdaki ḥużūrı **bu dārdaki** taʿabbudındadur her bir lezzetden bunda geçdükçe anda bir derecesini arturur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 1). [bu dārdaki, -da, -ki]*
- ve bundaki riyāżetleri ʿivāżı cennetde ḥużūrla istirāḥatler müyesser idüp **bu dārda** niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ ve bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 16). [bu dārda, -da]*

bu defʿa: *Bu sefer, bu kez.*
- geldi-y-ise **bu defʿa** biz aña varalum didi Yidi yıl beriyyede zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 7). [bu defʿa,]*

bu degül ki: *Böyle, bu şekilde değil. II Bu şekilde anlaşılmasın.*
- ḳaça ve **bu degül ki** kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 1). [bu degül ki,]*
- emrde 'ibādet olur **bu degül ki** ma'şiyet ola şāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭā'at olur bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 13). [bu degül ki,]*
- ma'rifeti artmaġla olur **bu degül ki** hemīn bir ḳuru 'ömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 3). [bu degül ki,]*

bu degüldür: *Böyle, bu şekilde değil. II Bu şekilde anlaşılmasın.*
- **bu degüldür** kim göñlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 17). [bu degüldür, -dür]*
- Ehlu'llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı **bu degüldür** ki ṣūret-i miṣāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 18). [bu degüldür, -dür]*
- bunuñ maʿnāsı daḫı **bu degüldür** ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derün- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [bu degüldür, -dür]*
- çoḳ gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin artuḳ ṣaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ ma'nāsı **bu degüldür** kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 4). [bu degüldür, -dür]*
- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müdde'ī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ ma'nāsı **bu degüldür** kim cemī' ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 18). [bu degüldür, -dür]*
- kemāli daḫı çoḳ olur ammā bunuñ ma'nāsı **bu degüldür** ki Allāh'uñ kendüye virdügini az ṣaya ve Ḥaḳ'dan gelen ni'mete i'tidād ḳılmayup i'tibār itmeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 1). [bu degüldür, -dür]*
- fehm eyler bu didügümüz **bu degüldür** ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabeṣ yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 9). [bu degüldür, -dür]*

bu degüldür: *Böyle, bu şekilde değildir.*

- bunuñ maʿnāsı daḫı **bu degüldür** ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭiḳād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [bu degüldür, -dür]*
- yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı **bu degüldür** ki ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 1). [bu degüldür, -dür]*
- olur pes ihtimāl var ki Sehl ḥażretlerinüñ īmānda ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi **bu degüldür** ki meẕheb-i meşhūra işāret itmek ola belki mü'min-i bihde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 4). [bu degüldür, -dür]*

bu gice: *Bu gece.*

- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse **bu gice** ḳabrde ḥāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 4). [bu gice,]*

bu gün: *İçinde bulunulan gün, bugün.*

- geldi içdüm Ol şarābuñ neş'esi-y-ile **bu gün** feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir leẕẕetden ki ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 9). [bu gün,]*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki **Bu gün** ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 14). [bu gün,]*

bu günki: *Bugünkü, şimdiki.*

- bulınur hiç bir mertebe bulınmaz ki ol mertebeye ḳanā'at ḳıla muttaṣıl cehd eyler ki **bu günki** ḥāli dünkinden yig ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 12). [bu günki,]*

bu idi: *Buydu. II Böyleydi.*

- şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri **bu idi** kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 16). [bu idi,]*

bu idi: *Buydu, böyleydi.*

- ḳoyup kimsene ile buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine irişdi ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti **bu idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 18). [bu idi, -di]*

bu ikisi: *Mezar ve kefen.*

- olmışsındur **Bu ikisi** saña iki put olmışdur bunlara ʿibādet idersin cehlüñden eyle şanursın ki Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp nūr-ı velāyetle Ḥaḳḳ'ı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 15). [bu ikisi,]*

bu ḳabīldendür: *Bu türden.*

- ve hemīn **bu ḳabīldendür** şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 9). [bu ḳabīldendür, -dür]*

bu ḳadar: *Bu ölçüde, bu miktarda.*

- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin **bu ḳadar** daḫı ol maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur egerçi bizüm gibilerde tamām tevḥīd ü īmān ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 15). [bu ḳadar,]*
- yolında bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez ve dervīşler arasında **bu ḳadar** nesne ʿayıb ṣayılmaz İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşārebinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 11). [bu ḳadar,]*
- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe **bu ḳadar** ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 4). [bu ḳadar,]*
- iʿtiḳād ḳıla pes bu mesʾelelerde ol müctehid olmış olur ictihādı muḳteżāsınca kendü ʿamel itmiş olur ʿUlemā **bu ḳadar** muḫālefet ile İmām-ı Aʿẓam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 2). [bu ḳadar,]*
- siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ **bu ḳadar** nesne ile baña muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʾ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 3). [bu ḳadar,]*
- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı **bu ḳadar** olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ ṣayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 3). [bu ḳadar,]*
- ālemde yoḳ degüldür ve Allāh'uñ 'ināyetine naẓar olınsa **bu ḳadar** nesne çoḳ degüldür Eger andan 'ināyet ü tevfīḳ olmazsa mümkin degüldür kimsene anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 15). [bu ḳadar,]*

bu ḳadar: *Bu kadar, çok fazla.*

- maḥbūbdur illā **bu ḳadar** var ki nefsüñde taḫayyürüñ ve gāh gāh tekebbürüñ vardur Eyitdi Bende kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 9). [bu ḳadar,]*
- maḥbūbdur illā bu ḳadar var ki nefsüñde taḫayyürüñ ve gāh gāh tekebbürüñ vardur Eyitdi Bende kibr **bu ḳadar** kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 10). [bu ḳadar,]*
- olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭururdı ve Bu gice şeb-i rükūʿ olsun dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine **bu ḳadar***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 10). [bu ḳadar,]*

bu ḳadar: *Bu denli, bu derecede, bunun gibi.*

- geçüre ve **bu ḳadar** ınanmaġa ınanmaḳ diye ve bu ḳadar taṣdīḳi bilmek ṣaya İrādet elindedür her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 13). [bu ḳadar,]*

bu ḳadar: *Bu denli çok, bunca.*

- olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭururdı ve Bu gice şeb-i rükūʿ olsun dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine **bu ḳadar***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 10). [bu ḳadar,]*
- ziyāreti içün ne **bu ḳadar** ḥareket gerek ḥuṣūṣā nüfūs-ı kāmileye ki anlara cemīʿ-i ervāḥ peydā olur rūḥ rūḥa iki müteveccih ola hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 9). [bu ḳadar,]*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve fażlı olmasa Fużayl fażl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf-u iclāli olmasa ʻālemde **bu ḳadar** ʻizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). [bu ḳadar,]*
- kişinüñ ki yolında **bu ḳadar** aḥvāl ola nice sürür ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu miḳdār verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 9). [bu ḳadar,]*
- ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde **bu ḳadar** fażl u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẕāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 14). [bu ḳadar,]*
- ḳadar fażl u kemāl ile ne ʻaceb itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp elfāẕuñ ḳıdemini Cenāb-ile meẕhep idinmiş İmdi bu işkālüñ ḥalli erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 3). [bu ḳadar,]*

bu ḳadar: *Bu denli.*

- aña daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ **bu ḳadar** muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 8). [bu ḳadar,]*
- Zühre'yi geçmiş şol mertebede kendüyi düzmiş bezmiş ki başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış Ben daḫı aña müteveccih olup eyitdüm **Bu ḳadar** ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 14). [bu ḳadar,]*
- ḫayāle gelmiş degüldür **bu ḳadar** müşterek ki anuñ içinden tevātür bulur maʿlūmdur ki ol mıḳdār daḫı ne ḳadar olur Rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 13). [bu ḳadar,]*

bu ḳadar: *Bu kadarcık, bu seviyede (Küçümseme anlamı barındırmaktadır).*

- Sen şimdi **bu ḳadar** istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 5). [bu ḳadar,]*
- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve **bu ḳadar** ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 5). [bu ḳadar,]*

bu ḳadar: *Bu kadarcık, bu seviyede.*

- ḳadar şu içün gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm ne ṭursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 17). [bu ḳadar,]*
- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı **bu ḳadar** olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ şayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 3). [bu ḳadar,]*

bu ki: *İşte budur, budur ki.*

- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri **bu ki** ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri **bu ki** yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 12). [bu ki,]*
- itdügi āmāle ve biri **bu ki** bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 13). [bu ki,]*

bu kim: *Bu ki, budur ki.*

- ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli **bu kim** çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 18). [bu kim,]*

bu lāzım gelmez: *Bu gerekmez, icap etmez. II Bu anlaşılmasın.*

- benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan **bu lāzım gelmez** ki anlar bizüm Peyġambar'umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 14). [bu lāzım gelmez,]*

bu miḳdār: *Bu kadar.*

- ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve **bu miḳdār** libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 10). [bu miḳdār,]*
- yolında **bu mıḳdār** iddiḫār ḫalel virmez ve dervīşler arasında bu ḳadar nesne ʿayıb ṣayılmaz İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşārebinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 11). [bu mıḳdār,]*

bu miḳdār: *Bu ölçü.*

- olurmış belki **bu mıḳdār** daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 3). [bu mıḳdār,]*

bu miḳdār: *Bu kadar, bunca.*

- kişinüñ ki yolında bu ḳadar aḥvāl ola nice sürür ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde **bu miḳdār** verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 10). [bu miḳdār,]*

bu mıḳdārca: *Bu kadar, bu kadar az.*

- ḳuṣūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa **bu mıḳdārca** bilmekle ma'rifet da'vāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 2). [bu mıḳdārca,]*

bu nedür: *Nasıl bir iştir?*

- olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki **bu nedür** ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 12). [bu nedür,]*

bu oldı: *Böyle, bu şekilde olmak.*

- ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder **bu oldı** ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 18). [bu oldı, -dı]*

bu olur: *Budur.*

- Rivāyet olınur ki eydürdi Kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ eveli dünyāsınuñ āḫırı olur Çün evvelüñ ve āḫaruñ **bu olur** bu ġurūr saña neden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 14). [bu olur,]*

bu taḳdīrçe: *Bu halde, bu durumda.*

- līkin yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri māddede te'sīr ider Pes **bu taḳdīrçe** dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 4). [bu taḳdīrçe,]*
- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā **bu taḳdīrçe** ekser dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile zemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 7). [bu taḳdīrçe,]*

bu vechle: *Bu yönüyle.*

- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı **bu vechle** sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 3). [bu vechle,]*

bu yandan: *Bir taraftan.*

- **bu yandan** ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿazābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 17). [bu yandan,]*

bu yıl: *Bu sene.*

- eyitdi Yā Ābā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve **bu yıl** Kaʻbe'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 14). [bu yıl,]*

bu yoldan: *Bu usulden, bu tarzdan.*

- cezbe-i ʿışḳ ile çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister zarūrī ṭāʿati **bu yoldan** ider Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 16). [bu yoldan, -dan]*

bucaḳ: *Kenar, köşe.*

- bir **bucaḳda** oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca sevāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 1). [bucaḳda, -da]*

bu'd: *Uzaklık.*

- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ **bu'di-y-ile** muʻazzeb olur ne anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 8). [buʻdi-y-ile, -i, -y, -ile]*

budaġ: *Dal; ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.*

- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ **budaġında** bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 16). [budaġında, -ın, -da]*

budur: *Böyledir, bu şekildedir.*

- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı **budur** kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 1). [budur,]*
- olduġına ʿömrinde ġınāsı gitmez ve her kim elin uzada berigü elindekine ölince faḳrdan ḳurtılmaz Ve birisi daḫı **budur** kim Her kim ki ġayruñ ʿavretini açar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 18). [budur,]*
- Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi Baña vaṣiyyet eyle ol daḫı aña bir ḳaç kelime didi Cümlesinden birisi **budur** ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 8). [budur,]*
- avcuñdan anuñ eli yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā **budur** ki bunuñ teveccühi ile āteşe bir ḥālet geldi ki te'sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 17). [budur,]*
- Yaḳamaz oldı ol ḥāletde āteş āteşliginden gitdi ve ol demde iḫrāḳını bi'l-külliye yabana atdı veyāḫūd **budur** kim egerçi āteş āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 2). [budur,]*
- iki cevāb olur ikisi daḫı ḫaḳḳ u ṣavāb olur Bir **budur** kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 11). [budur,]*
- olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir **budur** kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 13). [budur,]*
- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 3). [budur,]*
- efhām ide ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf **budur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 4). [budur,*
- ẓāhiren **budur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 19). [budur,]*
- görmez eyle olıcaḳ bu meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfıḳ olmaz bunuñ cevābı budur kim tecellīnüñ envā'ı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 2). [budur,]*
- olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir **budur** kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 3). [budur,]*
- eydürdi Ādem oġlanınuñ azması bir ḳaç nesneden olur Birisi **budur** kim selefüñ zellātını ḥüccet idinüp aña baḳar ve şol ki ḫünerleridür aña naẕar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 5). [budur,]*
- olur Her kāmilüñ ḥāli **budur** kim sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 9). [budur,]*

- bunuñ ʿizzeti anuñ ʿizzetinden artuḳdur ḫilḳat-ı ʿālemden maḳṣūd insāndur ve yiri gögi binā itmekde ḥikmet bu bünyāndur maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān **budur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 18). [budur,]*
- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān **budur** maẓhar-ı ṣüret-i Ḫudā'dur ya'nī bir āyine-i gītī-nemādur anuñ-çündür ki vücūduñ tenezzülātı çün ki buña gelür andan ṣoñra dönüp gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 1). [budur,]*
- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyimā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı **budur** kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 14). [budur,]*
- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi **budur** kim ol ḳażiyye ḫāricde ṣüret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣüretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 5). [budur,]*
- var idi Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi **budur** kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı **budur** kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 3). [budur,]*
- var idi Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi **budur** kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı **budur** kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 4). [budur,]*
- fuḳahāda igen çok ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet **budur** kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekser **budur** kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 10). [budur,]*
- maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid dirilenler ekser **budur** kim rāfıżī olurlar şöyle ki tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 14). [budur,]*
- Aḥādīs bilenlere lāzımdur ki ḥadīsüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīsde biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd **budur** kim aḥādīs istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 12). [budur,]*
- tamām sevāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan **budur** kim kişi ʿamel azlıġına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 5). [budur,*
- bozar mısın didi egerçi ẓāhir **budur** kim bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 3). [budur,]*
- cevābı **budur** kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 15). [budur,]*
- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli **budur** eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her misālden aña intiḳāl olınur nuḳūş-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün misāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 5). [budur,]*
- tezkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun didüginiñ maʿnāsı **budur** didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 12). [budur,]*
- kāfirdür didi Eger dirsek ki mezheb-i eşāʿire ḫōd **budur** kim elfāẓ ḥādisdür ḳadīm olan kelām-ı nefsidür pes İmām Aḥmed aña ḥādis degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 17). [budur,]*

- daḫı hemīn meẕhebi ve sözi **budur** ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki şarīḥ nuşūşı ḳoya kelām-ı nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 1). [budur,]*
- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ şayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti **budur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 4). [budur,]*
- şanma taḥḳīḳ-i ḥāl **budur** ki ben saña direm meẕāḳ-ı şaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥadīṣ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 7). [budur,]*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḥḳīḳ **budur** ki recā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 1). [budur,]*
- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aşlı **budur** kim Ḫıżr her şūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 8). [budur,]*
- olur insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẕhardur on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var bunda vardur hüner **budur** kim bir kişi insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 2). [budur,]*
- mübāşereti neden idi ola Anuñ cevābı **budur** kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiġi ḳadar mübāşereti sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 7). [budur,]*
- **budur** kim böyle olur ve illā ḳırḳından şoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü 'işḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 1). [budur,]*
- aṣl kişi ḳırḳından şoñra mutta'iẕ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẕ ola egerçi her ne ḳadar ba'īd ise ẓāhir **budur** kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 14). [budur,]*
- eski leẕẕeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā **budur** ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki leẕẕetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 6). [budur,]*
- meẕkūrdur ki taḥḳīḳ **budur** ki taṣdīḳde daḫı tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz bir mi olur ḫuṣūṣā ki ekṣer-i 'avāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 15). [budur,]*
- maʿnāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur ḫāṣılı **budur** kim vücūd melābis-i maẕāhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 1). [budur,]*
- anda cehl ü ḫayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında şavāb olur biri **budur** kim ol bir ḥālet olur ki leme'ān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 6). [budur,]*
- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz ve biri daḫı **budur** kim egerçi dervīş fenā bulıcaḳ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur bir maẕhar-ı maḫṣūṣa merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 7). [budur,]*
- evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḫaḳ **budur** kim naẕariyyātda daḫı iʿtimād ḥads-ı şaḥīḥe ḳılınur ol enẕār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 9). [budur,]*

- vardur anları riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā **budur** kim ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 9). [budur,]*
- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil **budur** kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 6). [budur,]*

buġday: *Tâneleri un ve ekmek yapımında kullanılan ve insanın başlıca gıdâsını teşkil eden bitki..*

- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 9). [buġday,]*

bugün: *Bugün, içinde bulunulan gün.*

- şu bulmadı bir iki ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra şu bulmışlar getürdiler ʿOsmān ḥażreti alup içmedi **Bugün** ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 18). [bugün,]*
- bardaḳ şu ṭutmış bile getürdi Ol şuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā şularından uşandum Ümīdim oldur kim **bugün ki** ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 4). [bugün ki,]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup **Bugün** ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 13). [bugün,]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup **Bugün** ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 14). [bugün,]*
- gelür ʿAceb **bugün** ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḫāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 3). [bugün,]*
- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh **bugün** ölürse bu gice ḳabrde ḫāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 4). [bugün,]*
- ol kişiye dünyāda ḫużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki **Bugün** ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 14). [bugün,]*

buġż u kīn: *Kin, nefret, düşmanlık.*

- ṭāyife ile dāyim ṣoḥbeti olur ve bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında **buġż u kīn** işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 16). [buġż u kīn,]*

buḫl olur: *Hasislik, cimrilik olmak.*

- tamām **buḫl olur** ol Ḥażret'e yaraşmaz ve eger istemedügini virürse ḥükminden ḫarīc olur ol Cenāb'a yaḳışmaz Bir şuşamış ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 17). [buḫl olur, -ur]*

bul-: *Elde etmek, ulaşmak.*

- oġlanlıġda ol bulduġın **bulmayup** ṭururdı Üç yaşında iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle ḳalḳdukca yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 7). [bulmayup, -ma, -y, -up]*
- iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẕarları ol idi gine āḫırātda leẕẕātını ol yoldan **buldı** cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 8). [buldı, -dı]*
- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden ṣevāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı **buluñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 6). [buluñ, -uñ]*

bul-: *Elde etmek, kavuşmak.*

- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẕlı olmasa Fuẕayl faẕl u kemāli ḳanda **bulurdı** ve anuñ luṭf-u iclāli olmasa ʻālemde bu ḳadar ʻizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). [bulurdı, -ur, -dı]*
- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlıḳ **bulmaz** ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 1). [bulmaz, -maz]*
- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini anuñla ziyāde **bulurdı** ve sülūk-ı maḳāmatda teveccühini anuñla gökçek görürdi Tevekkülini arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 11). [bulurdı, -ur, -dı]*

bul-: *Bulmak, karşılaşmak, görmek.*

- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ **bulurlar** ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 3). [bulurlar, -ur, -lar]*

bul-: *Bulmak; ulaşmak.*

- anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki şol ḳadar vusʿat **bulur** ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur anuñ daḫı içinde semāsı olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 11). [bulur, -ur]*

bul-: *Bulmak, elde etmek.*

- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didüklerü ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini anda **bulursın** sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 12). [bulursın, -ur, -sın]*

bul-: *Arayarak temin etmek, ermek, ulaşmak.*

- Ḫażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī'ye rażiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise anı **bulalar** ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 2). [bulalar, -a, -lar]*
- ṭāʿate ınanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde **bulsa** gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 2). [bulsa, -sa]*
- daḫı ġıdālarını **bulurlar** faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmezcemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 11). [bulurlar, -ur, -lar]*

bul-: *Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.*

- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş **buldılar** İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 4). [buldılar, -dı, -lar]*

bul: *Elde etmek, ulaşmak.*

- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naṣībi olmaya ḳanda **bulayum** ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 6). [bulayum, -a, -y, -um]*
- şordı kim Biz necātı niçe **buluruz** ve ḥalāṣı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 15). [buluruz, -ur, -uz]*
- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler her ne **bulursa** Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 17). [bulursa, -ur, -sa]*
- baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı **bula** ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [bula, -a]*
- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn **bulursa** elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekeşşir olur ve aña bir ḥālde ṭurmaḳ müteʿassīr olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 9). [bulursa, -ur, -sa]*
- her ne umarsa cennetde anı **bulur** ve bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı leẕẕāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 9). [bulur, -ur]*
- gice ḳadarca inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki yıllarla ṭāʿatine iʿtimād ve ʿibādetine iʿtiżād itse anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın **bulmazdı** Evliyā eṭibbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 14). [bulmazdı, -maz, -dı]*
- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne **bulursa** anuñ vāsıṭalığı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 3). [bulursa, -ur, -sa]*
- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā **bulmayınca** ehl-i tecrīd ile söylenmez ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 16). [bulmayınca, -ma, -(y)ınca]*
- ḳaç söz söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem **bulamazam** mümkin midür ki bir sāʿatda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 2). [bulamazam, -a, -maz, -am]*
- böyle olursa her ne **bulursa** yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 1). [bulursa, -ur, -sa]*
- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve ẕātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla **bulınmışıdı** ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 10). [bulınmışıdı, -ı, -n, -mış, -dı]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faż̇l u kemāli dervīşlikle **bulmışdı** ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 12). [bulmışdı, -mış, -dı]*

- bilmek olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi şerīʿatle bulmışlardur ve cümle meşāyıḫ-ı vāṣılīn dergāh-ı ʿizzete ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 4). [bulmışlardur, -mış, -lar, -dur]*
- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didükleri ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini anda **bulursın** sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 12). [bulursın, -ur, -sın]*
- şu **bulmadı** bir iki ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra ṣu bulmışlar getürdiler ʿOsmān ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 17). [bulmadı, -ma, -dı]*
- dem **bulur** ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ **bulur** ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ **bulur** kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [bulur, -ur]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet **bula** ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet **bula** şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 7). [bula, -a]*
- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle **bulmışdur** yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 18). [bulmışdur, -mış, -dur]*
- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde **bulur** te'ehhülde olan feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 11). [bulur, -ur]*
- varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle **bulınur** Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 2). [bulınur, -ı, -n, -ur]*
- ḫayāle gelmiş degüldür bu ḳadar müşterek ki anuñ içinden tevātür **bulur** maʿlūmdur ki ol mıḳdār daḫı ne ḳadar olur Rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 13). [bulur, -ur]*
- oġlanlıġda ol **bulduġın** bulmayup ṭururdı Üç yaşında iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle ḳalḳdukca yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 7). [bulduġın, -du, -ġı, -n]*
- mertebesini **bulurlar** Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa 'ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 7). [bulurlar, -u, -r, -lar]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini **bulmaz** Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eşitdi Şol vaḳt olur ki nice *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 9). [bulmaz, -maz]*
- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini **bulur** ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 15). [bulur, -u, -r]*
- göre ṣaġ **bulırsın** eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭariḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 13). [bulırsın, -ır, -sın]*
- ferāġat itdükçe ḥużūrını ve feraḥını artuḳ **bulur** emrini aña tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 15). [bulur, -ur]*

- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecribe ile daḫı **bulmışlardur** ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 1). [bulmışlardur, -mış, -lar, -dur]*
- temennīler idüp **bulmaya** İmdi bu kelām ḥadīṯ-i Rasūl'e işāretdür ki buyururdı Ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddi' olsun diyü vaṣiyyet ḳılurdı fi'l-vāḳi' yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 11). [bulmaya, -ma, -y, -a]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan **bulur** her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 8). [bulur, -ur]*
- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini **bulur** günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 7). [bulur, -ur]*
- maḫāfetden anuñ iḥtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı **bulmazlar** yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 16). [bulmazlar, -maz, -lar]*
- ki ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur Görmez misin ki Yūsuf ḳul iken nübüvvet mertebesini **bulmışdur** Ḳul olmaḳ kişinüñ faẓīletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 4). [bulmışdur, -mış, -dur]*
- olmaya hīç bir ʿamelinden ṣevāb **bulmaz** biñ yıl ʿibādet iderse ẕerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola her ʿamelinde anı gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 15). [bulmaz, -maz]*
- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 18). [bulıcaḳ, -ıcak]*
- ḥarām ḥelāl dimez **bulduġını** cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 13). [bulduġını, -duġ, -ı, -n, -ı]*
- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg **bula** ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 6). [bula, -a]*

bul: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.*
- ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir ṣu kenārında ḳaftānın yurken **buldı** selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 8). [buldı, -+dı]*
- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram **bulımazam** ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 4). [bulımazam, -ımaz, -am]*

bul: *Görmek, denk gelmek.*
- u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı feriḥ **bulmazdı** ve bir aḥad anı güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 10). [bulmazdı, -maz, -dı]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı feriḥ **bulmazdı** Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 18). [bulmazdı, -maz, -dı]*

bul: *Arayarak temin etmek, ermek, ulaşmak.*

- baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı **bula** ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [bula, -a]*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve fażlı olmasa Fużayl fażl u kemāli ḳanda **bulurdı** ve anuñ luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). [bulurdı, -ur, -dı]*
- ḳanda **bulurdı** İstedi ḥarāmīler içinden Ḥażret'ine yitişdürdi ve diledi ḫūn-ḫvārlıġı ḫiẕmet-i Ḥaḳḳ'a degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 13). [bulurdı, -ur, -dı]*
- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı **bulsañ** mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʿnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 5). [bulsañ, -sa, -n]*
- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda **bulduñ** didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [bulduñ, -duñ]*

bul: *Bulmak, erişmek, ulaşmak.*

- dem **bulur** ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [bulur, -ur]*
- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ **bulur** ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 2). [bulur, -ur]*
- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ **bulur** kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 2). [bulur, -ur]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini **bulmaz** Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 9). [bulmaz, -maz]*
- ʿuzletde olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile görsün ve her neye naẓar iderse Rabb'ini anda **bulsun** Belī didügümüz bir ḳuru ʿibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 12). [bulsun, -sun]*

bul: *Bulmak, görmek.*

- ol ḥālde **buldı** Zerd ü żaʿīf olmış ve zār u naḫīf olmış Eyitdi Hey miskīn Bu gür u kefen ile Allāh'dan dür olmışsındur bunı ṭāʿat şanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 13). [buldı, -dı]*

bul: *Bulmak, elde etmek.*

- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini şāfī**bulamazdı** ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 8). [bulamazdı, -a, -maz, -dı]*

bul: *Bulmak, görmek.*

- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn **bulmazlar** her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 14). [bulmazlar, -maz, -lar]*

bul: *Elde etmek, bulmak, ulaşmak.*

- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden sevāb **bulurlarsa** siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 6). [bulurlarsa, -ur, -lar, -sa]*

bul: *Erişmek, ulaşmak.*

- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda **buldum** ve bu bir ʿalī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [buldum, -du, -m]*

bul: *Elde etmek, sahip olmak, ulaşmak.*

- ferāġat itdükçe ḥużūrını ve feraḥını artuḳ **bulur** emrini añā tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 15). [bulur, -ur]*
- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini **bulur** günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 7). [bulur, -ur]*

bul: *Bulmak, elde etmek, ulaşmak.*

- tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup tevbesine sebeb oldı kendü dünyā ararken baḫtı müsāʿid olup nā-gāh āḫıratı **buldı** hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki ḫaberi yoḳ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 2). [buldı, -dı]*
- yanında ola ve şimdiden ṣoñra ekl ü şürbüm anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳi' hem didüginleyin oldı ol gün şehādet mertebesini **buldı** Fi'l-cümle bāṭınuñ āsārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 6). [buldı, -dı]*
- nirden **bulduñ** didüm Eyitdi Sen bu gice dünle ṭurup Ḥaḳk'a müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 15). [bulduñ, -du, -ñ]*
- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda **bulduñ** didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [bulduñ, -du, -ñ]*

bul: *Elde etmek, kavuşmak.*

- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalıġı-y-ıla **bulur** aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 4). [bulur, -ur]*

bul: *Elde etmek.*

- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini anuñla ziyāde **bulurdı** ve sülūk-ı maḳāmatda teveccühini anuñla gökçek görürdi Tevekkülini arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 11). [bulurdı, -ur, -dı]*

bul: *Görmek.*

- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẓīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi anda **bulmadı** bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 6). [bulmadı, -ma, -dı]*
- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde **bulmaya** ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen kişiye yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 16). [bulmaya, -ma, -y, -a]*

bul: *Temin etmek.*

- daḫı ġıdālarını **bulurlar** faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmez cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 11). [bulurlar, -ur, -lar]*

bul: *Bulmak, elde etmek, ulaşmak.*

- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider tā ki bula ḥasret cānına ʿömri geçüp **bulmazsa** Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 4). [bulmazsa, -maz, -sa]*
- dem **bulur** ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ **bulur** ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ **bulur** kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 2). [bulur, -ur]*

bul: *Elde etmek.*

- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda **bulduñ** didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [bulduñ, -duñ]*

bul: *Elde etmek, kazanmak.*

- bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 1). [bulup, -up]*

bul: *Elde etmek, erişmek, ulaşmak.*

- iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẓarları ol idi gine āḫırātda leẕẕātını ol yoldan **buldı** cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 8). [buldı, -dı]*

bul: *Elde etmek, kavuşmak.*

- ışmarlamaḳdadır ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet ki sen derūnuñda **bulasın** çāra yoḳdur ki bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 10). [bulasın, -a, -sın]*

bul: *Ermek, elde etmek, ulaşmak.*

- Allāh içün 'ibādet şanmaḳ olmaz ammā eger şöyle ki nefsüñi tamām arayup **bulasın** bir niçe yirlerde rıżā-yı Haḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın hemīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 14). [bulasın, -a, -sın]*

bul: *Elde etmek, kavuşmak.*

- ḳanda **bulurdı** İstedi ḥarāmīler içinden Ḥażret'ine yitişdürdi ve diledi ḫūn-ḫvārlığı ḫiẕmet-i Ḥaḳḳ'a degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 13). [bulurdı, -ur, -dı]*

bul: *Temin etmek.*

- Ḥikāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem'e ṣordılar ki Bir kişi yimek **bulmasa** ve nesnesi olmasa niçe itsin Eyitdi Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 12). [bulmasa, -ma, -sa]*
- Gine **bulmasa** Eyitdi iki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi üç gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulamasa Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 13). [bulmasa, -ma, -sa]*
- Gine bulmasa Eyitdi iki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine **bulmasa** Eyitdi üç gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 13). [bulamazsa, -a, -maz, -sa]*
- Gine bulmasa Eyitdi iki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi üç gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine **bulmasa** Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 14). [bulamazsa, -a, -maz, -sa]*
- Eyitdiler Gine **bulmasa** ṣöyle ki tamām ölümlü olsa Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek ki öle ḳātili üzerine diyet ola Rivāyet olınur ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 15). [bulmasa, -ma, -sa]*

bul: *Görmek.*

- mıdur ki her kişiye tecellī-yi z̲āt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle **bulur** ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 4). [bulur, -ur]*

bul: *Elde etmek, temin etmek.*

- ṣu bulmadı bir iki ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra ṣu **bulmışlar** getirdüler ʿOs̲mān ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 17). [bulmışlar, -mış, -lar]*

bul: *Elde etmek. II Kavuşmak.*

- yanında ola ve şimdiden ṣoñra ekl u şurbum anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳiʿ hem didüginleyin oldı o gün şehādet mertebesini **buldı** Fi'l-cümle bāṭınuñ ās̲ārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 6). [buldı, -dı]*

bul: *Bulmak, ulaşmak.*

- Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī'ye rażiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise anı **bulalar** ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 2). [bulalar, -a, -lar]*
- içün duʿā isteyeler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde **buldılar** elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 4). [buldılar, -dı, -lar]*

bul: *Elde etmek, ulaşmak.*

- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler her ne **bulursa** Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 17). [bulursa, -ur, -sa]*
- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki tā ki bula ḥasret cānına ʿömri geçüp **bulmazsa** Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 4). [bulmazsa, -maz, -sa]*
- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki tā ki **bula** ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 4). [bula, -a]*
- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalığı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 4). [bulur, -ur]*
- dem **bulur** ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ **bulur** ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ **bulur** kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [bulur, -ur]*

- oġlanlığda ol **bulduġın** bulmayup ṭururdı Üç yaşında iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle ḳalḳduḳca yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 7). [bulduġın, -duġ, -ı, -n]*
- mertebesini **bulurlar** Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa ʿulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 7). [bulurlar, -ur, -lar]*
- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg **bula** ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 6). [bula, -a]*

bul: *Bulmak, erişmek, ulaşmak.*

- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram **bulımazam** ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 4). [bulımazam, -ı, -maz, -am]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini **bulmaz** Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 9). [bulmaz, -maz]*

bul: *Görmek.*

- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle **bulur** ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 4). [bulur, -ur]*
- selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Yaʿnī hīç kendüde taṣarruf **bulmaz** ḳabīl-i emvātdan olur ṣūretde diri yürür ammā maʿnāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 12). [bulmaz, -maz]*

bul: *Görmek, fark etmek.*

- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ **bulurlar** ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 3). [bulurlar, -ur, -lar]*

bulaşdur: *Bulaştırmak, karıştırmak.*

- müştaheyātıdur şeyḫ olanlar bunları tamām farḳ itmek gerek şehvet yolını ḳoyup ʻaḳl yolına gitmek gerek şol şeyḫ ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ'ı … havāya **bulaşdurur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 6). [bulaşdurur, -ur]*

buldum: *Bulmak, ulaşmak, elde etmek.*

- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda **buldum** ve bu bir ʿālī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [buldum, -dum]*

bulın: *Sağlanmak, tedarik ve temin edilmek.*

- nāşī olup müterettib olur ve her kimde ki ḫavf ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan ḥasenātuñ ḳanḳısı **bulınır** Pes neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 16). [bulınır, -ır]*

bulın: *Bir yerde olmak.*

- baḥs andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile Mekke'de **bulına** söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 18). [bulına, -a]*
- bulınmaduḳ eger şehrde **bulına-y-ıduḳ** şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve şāyed içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 3). [bulına-y-ıduḳ, -a, -y, -ı, -duḳ]*
- **bulınmaduḳ** eger şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve şāyed içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 3). [bulınmaduḳ, -ma, -duḳ]*
- gāh olur ki ādeme iḫtirāz eylemek şerʿan vācib olur nite kim bir kişi şehrden ṭaşra **bulınsa** içerü girmek menʿ olınur gāh olur ki iḫtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 2). [bulınsa, -sa]*

bulın: *Bulunmak, mevcut olmak; görünmek.*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile **bulınur** Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [bulınur, -ur]*
- vāḳiʿde tecribe ile dünyā eyle **bulınmışdur** Hīç bir leẕẕeti şāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 5). [bulınmışdur, -mış, -dur]*
- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı **bulınur** egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 18). [bulınur, -ur]*
- cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl **bulındı** hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 15). [bulındı, -dı]*

- emāreti **bulına** dimek olur yoḫsa bir kişinüñ ʿāḳıbetinde cennetī veya cehennemī olmasına şimdi ḳaçan ḥükm olınubilür ve hem eger maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 11). [bulına, -a]*
- ʿālem-i miṣālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṣāliyye ile ṣarīḥ şarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol şarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde **bulına** ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 12). [bulına, -a]*
- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı **bulınur** egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü 'işḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 1). [bulınur, -ur]*
- 'Ālim olanuñ ḥāli efżal olur 'ārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür ma'āṣī-y-ile **bulına** Ya'nī aña işāret ider ki 'ilm makāmı 'alā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 16). [bulına, -a]*
- seçemez dirler ki kez̲ūb olanuñ vākı'ası daḫı yalan olur ṣıdḳı 'ādet idinenüñ menāmında gördigi 'iyān olur tecribe ile **bulınmışdur** ki menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 10). [bulınmışdur, -mış, -dur]*

bulın: *Etmek, yapmak.*
- Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde **bulındı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 4). [bulındı, -dı]*

bulın: *Bulunmak; elde edilmek.*
- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı **bulınur** egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 18). [bulınur, -ur]*
- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī**bulınur** bir vaḳtda ṣaḥīḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 9). [bulınur, -ur]*
- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve z̲ātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla **bulınmışdı** ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 10). [bulınmışdı, -mış, -dı]*
- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve fikr yolından aña delīl **bulınur** ve şol ki mes'ele-i s̲āliṣedür vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 11). [bulınur, -ur]*
- ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç arada gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne **bulınur** hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 6). [bulınur, -ur]*

bulın: *Görünmek.*
- yaş da **bulınur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 19). [bulınur, -ur]*
- ḳurı da **bulınur** her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 1). [bulınur, -ur]*
- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı **bulınur** yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 5). [bulınur, -ur]*

bulın-: *Bulma işine konu olmak.*

- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve fikr yolından aña delīl **bulınur** ve şol ki mes'ele-i sālişedür vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 11). [bulınur, -ur]*

bulın-: *Elde edilmek, ele geçirilmek.*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var iki cihān pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile **bulınur** Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [bulınur, -(u)r]*
- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı **bulınur** egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 18). [bulınur, -(u)r]*
- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 6). [bulınur, -(u)r]*
- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle **bulınur** İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki leme'ān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [bulınur, -(u)r]*

bulın-: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥale uġrayan bilür ki anda ne lezzetler **bulınur** ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol lezzetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [bulınur, -ur]*
- bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz **bulındı** Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 6). [bulındı, -dı]*
- arasında çoḳ **bulınur** ammā bu ḫuṣuṣ bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 3). [bulınur, -ur]*
- arasında çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣūṣ bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile **bulınmış** degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 4). [bulınmış, -mış]*
- miṣālde bir ṣūreti ve her maḫṣūṣun elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti **bulınur** Nitekim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 11). [bulınur, -ur]*
- aña münasib anda bir derece **bulınur** Her kişi ki dünyada tehzīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider āḫıratda derecātı ziyāde olur ve her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 3). [bulınur, -ur]*
- cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve anda cismānī ebvāb **bulınmaz** belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 11). [bulınmaz, -maz]*
- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi olur ve ʿameline göre mertebesi **bulınur** Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 8). [bulınur, -ur]*

- görmez eyle olıcaḳ bu meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfıḳ olmaz bunuñ cevābı budur kim tecellīnüñ envāʿı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü **bulınur** lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 2). [bulınur, -ur]*
- özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife ġāyet azdan az **bulınurmış** maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 2). [bulınurmış, -ur, -mış]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ **bulınur** Ṣāyed anuñ hużūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 12). [bulınur, -ur]*
- kendü isterdi āyinesini mücellā göremezdi ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı **bulınur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 10). [bulınur, -ur]*
- itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt **bulınur** her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur şöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 17). [bulınur, -ur]*
- gine bu bilür ki āyīnesi içinde ne pāslar **bulınur** Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 1). [bulınur, -ur]*
- böyle iken kendüden ulu neler ola ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ **bulına** Her kāmil şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 5). [bulına, -a]*
- atlu girmek mümkin degül kimsene geçmez Baña eydür Gözüñ yum Ben daḫı yumaram Hemīn sāʿat ṣuyuñ öte yaḳasında **bulınuram** Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 4). [bulınuram, -ur, -am]*
- kişinüñ ḳudreti olmaz nādir olur ammā ehlu'llāh arasında eksik degüldür böyle daḫı **bulınur** erbāb-ı ḳulūbdan kerāmāt müstaʿceb olmaz ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 8). [bulınur, -ur]*
- nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden **bulınur** bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 14). [bulınur, -ur]*
- anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden **bulınur** biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldıġından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 17). [bulınur, -ur]*
- **bulınur** ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 3). [bulınur, -ur]*
- ḥaḳīḳatde bu efʿālde daḫli yoḳtur buña nisbet meyyit görinür ʿālem-i maʿnāda bu aṣl remzler çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan neler **bulınur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 2). [bulınur, -ur]*
- fuḳahāda igen çok ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki **bulına** tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekşer budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 9). [bulına, -a]*
- maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki **bulınalar** maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid dirilenler ekşer budur kim rāfiżī olurlar şöyle ki tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 13). [bulınalar, -a, -lar]*

- gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel **bulına** ki ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 9). [bulına, -a]*
- bir ʿamel **bulınur** ki yıllar ile ṭāʿatine ġālib olur ṭāʿatüñ ẓahirde büyükligine iʿtibār itmemek gerek ve ʿibādātda aʿmāl çoḳlıġına aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 7). [bulınur, -ur]*
- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekṣer dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş **bulınur** ki kendüyi medḥ iden ile ẕemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 8). [bulınur, -ur]*
- Rivāyet olınur ki tevekkülde bir ḥāle varmışdı ki Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk cenginde bile **bulındılar** ṣufūf-ı müslimīn arasında ġazā niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 12). [bulındılar, -dı, -lar]*
- cāzimdür ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi **bulınmaz** mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 4). [bulınmaz, -maz]*
- alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi **bulınur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 8). [bulınur, -ur]*
- aña mürtekib olan mürtekib-i āṣām olur gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur ve gāh olur ki bir ṭarafda evleviyet **bulınur** bunuñ cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 4). [bulınur, -ur]*
- ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki her yirde sülūk olına elbette anuñ yolında **bulına** Bu dürüst degüldür ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 4). [bulına, -a]*
- **bulına** ʿamel dürüst olur ḫuṣuṣā ki bunuñ gibi mesā'ilde iḫtilāf çoġ olur kütüb-i fıḳhiyede aḳvāl-i muḫtelife bulınur baʿīd degüldür kim meẕheb-i Ḥanefiyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 5). [bulına, -a]*
- ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde aña muḫālefeti **bulınur** Rivāyet olınur ki her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir aṣlı muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 5). [bulınur, -ur]*
- Ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur anuñ ḥurūfında taḳaddüm ü te'eḫḫür zamānı **bulınmaz** Nite kim Ḥażret-i Ḥaḳ kendü zamānından mücerrid ü müberrādur hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 9). [bulınmaz, -maz]*
- **bulınur** ġāyeti biz oḳumalu olıcaḳ birin teleffuẓ itdügümüz zamānda birin daḫı telaffuẓ idemeziz beri zamānda münḳażī olmayınca birine daḫı başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 13). [bulınur, -ur]*
- ʿālem-i miṣālde ṣūret buldı ola pes ṣuver-i miṣāliyye ile ṣarīḥ ṣarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol ṣarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde **bulına** ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 12). [bulına, -a]*
- istifrāġ idermiş bunuñ gibiye taṣvīr-i miṣāl dirler ve bunuñ gibiye mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ **bulınur** ve bunuñ menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 10). [bulınur, -ur]*
- şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesaḳ üzerine **bulınmaz** baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 2). [bulınmaz, -maz]*

- şaḫṣdan nefʿe işāret olur bir şaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı **bulınur** ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 10). [bulınur, -ur]*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye **bulınmaz** belki taḫḳīḳ budur ki ricā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 1). [bulınmaz, -maz]*
- olurlar bunlaruñ hemīn nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice **bulınur** nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çünān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 10). [bulınur, -ur]*
- rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle ferdler **bulınur** ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir boy olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 11). [bulınur, -ur]*
- benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi **bulınmaz** Bundan bu lāzım gelmez ki anlar bizüm Peyġambar'umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 13). [bulınmaz, -maz]*
- zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı **bulınur** pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 7). [bulınur, -ur]*
- münāsebeti ziyāde **bulınur** bir kişi ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 19). [bulınur, -ur]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan öz ki ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 8). [bulınmaz, -maz]*
- ʿibādetden gökcek **bulınmaz** ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 9). [bulınmaz, -maz]*
- yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ekser-i mü'mininde ol ḥālet **bulınmaz** veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 4). [bulınmaz, -maz]*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı **bulına** her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur ki ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 5). [bulına, -a]*
- **bulınur** ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı mensūr olur ġāyet andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 1). [bulınur, -ur]*
- işe Ya'nī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamele-i 'arşa muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı 'ālemde daḫli **bulınur** veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 16). [bulınur, -ur]*
- āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu ḥālet 'ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'uñ luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye 'ināyet iderse ol ṭāyifede **bulınur** Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 12). [bulınur, -ur]*
- 'Ālim olanuñ ḥāli efżal olur 'ārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür ma'āṣī-y-ile **bulına** Ya'nī aña işāret ider ki 'ilm makāmı 'alā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 16). [bulına, -a]*
- ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı sālisden olur pes ḳısm-ı sānī ile anuñ farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı sānīye ḳābil çoḳ **bulınur** ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 10). [bulınur, -ur]*

- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ede ki bir vaḳt bir ehli **bulınursa** añlaya ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 4). [bulınursa, -ur, -sa]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ sevābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ **bulınur** Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 14). [bulınur, -ur]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib **bulınur** Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 14). [bulınur, -ur]*
- meẕkūrdur ki taḥḳīḳ budur ki taṣdīḳde daḫı tefāvüt **bulınur** Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz bir mi olur ḫuṣūṣā ki ekṣer-i ʻavāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 15). [bulınur, -ur]*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh'la muʻāmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ḫalef **bulınmaz** ve şol kişiye ki ʻişyānı ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 14). [bulınmaz, -maz]*
- ṭālib ola İmdi bu bir maʻnādur ki umūr-ı dünyāda daḫı **bulınur** umūr-ı āḫırātda daḫı **bulınur** bu bir ḥāletdür aḥvāl-i ʻulāda daḫı **bulınur** aḥvāl-i ʻuḳbāda daḫı **bulınur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 3). [bulınur, -ur]*
- **bulınur** hīç bir mertebe bulınmaz ki ol mertebeye ḳanāʻat ḳıla muttaṣıl cehd eyler ki bu günki ḥāli dünkinden yig ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 11). [bulınur, -ur]*
- ḳışāṣ yoḳdur ve anda merātib çoḳdur baʻżından istihlāl olursa baʻżından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü **bulınur** Yaʻnī bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 14). [bulınur, -ur]*
- ḥaḳḳ-ı ġayre muḳāveme ola ḥaḳḳ-ı Allāh niçe olur ve hem işāret ider ki ġaybetüñ envāʻı **bulınur** her birinden aña münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 18). [bulınur, -ur]*
- cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müṣāḥabet itmekle **bulınur** lāṭif yirlerde ve būstānlarda gezerler ve gökcek çimenlerde ve gülistānlarda seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 5). [bulınur, -ur]*
- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki leẕẕetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cū' üç dürlü mertebede **bulınur** biri cū'-ı ṭab' biri cū'-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 16). [bulınur, -ur]*
- itmek içün olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün **bulınur** şöyle ki ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 2). [bulınur, -ur]*
- vażʿla **bulınur** şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki şāyed ol vażʿuñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 1). [bulınur, -ur]*
- şoḥbetüñ elbette ikincisi **bulınmayup** ḳalsa gerek çün ḥāl böyle idügini her kişi bilür ʿacebdür kim gine dünyā leẕẕetlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 7). [bulınmayup, -ma, -y, -up]*
- **bulınmaz** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 19). [bulınmaz, -maz]*
- hemīşe dürūġ u zūr olur ve ṭarīḳi ṭarīḳatden dūr olur ve hem bir kimsenüñ ṭab'ında şecā'at olmaz ol kişide kemāl-i insāniyyet **bulınmaz** ḳuṣūr-ı şecā'atı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 6). [bulınmaz, -maz]*

- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīkde daḫı anca müteşābihātı

bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 16). [bulınur, -ur]*

- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭā'ate ki naẓar olına bir bunuñ gibi ma'nā **bulınur** pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 4). [bulınur, -ur]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣūd Ve naḳl olınur ki eydürdi Ṣaḳāvet da'vāda olur ve sa'ādet tevekkülde **bulınur** ṣol kişi ki Enā diye Allāh daḫı aña enā diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 10). [bulınur, -ur]*
- derūnında meskeneti artuḳ **bulınduḳca** ẓāhirde 'izzeti artar kendü ma'rifetini az gördükce ma'rifeti artuḳ olur ve kendü kemālini şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 17). [bulınduḳca, -duḳca]*
- ḫıdmetkārı arasında **bulınur** her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce aña aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca aña tuġyān virmeye bu aña ri'āyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 9). [bulınur, -ur]*
- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ 'izzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı **bulına** anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 14). [bulına, -a]*
- erbāb-ı ḳulūbuñ kelimāt-ı şerīfesinden şöyle fehm olınur ki evvelkisi fenā-yı ṣıfātda ṣoñrası fenā-yı ẕātda **bulınur** Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ ta'ālā ibtilā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 4). [bulınur, -ur]*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve 'ayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar **bulınur** ki ma'ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 14). [bulınur, -ur]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az ṭāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi **bulınmaz** tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 8). [bulınmaz, -maz]*
- kendüye münāsib bir tevbesi **bulınur** her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 11). [bulınur, -ur]*
- var Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda baʿżısı **bulındı-y-ısa** sizde daḫı neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 3). [bulındı-y-ısa, -dı, -y, -ı, -sa]*
- var Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı neler **bulınır** anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 4). [bulınır, -ır]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst **bulına** kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 9). [bulına, -a]*

bulın-: *Bir yerde olmak, mevcut olmak.*

- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile **bulınur** Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 1). [bulınur, -ur]*

bulına: *Olsun.*

- añа daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş **bulına** Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 7). [bulına,]*

bulınan: *Bir yerde olan (kimse).*

- ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında **bulınanlara** ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 8). [bulınanlara, -lar, -a]*

bulınca: *Bulana kadar.*

- yıllar yememişdür bu ḥāle gelince ve niçe müddet açlıḳlar çekmişdür bu mertebeyi **bulınca** bir müderris bunca ḫalḳa iḫtilāṭ itmekle gine müderrislik ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 2). [bulınca,]*

bulınma: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

- **bulınması** āsān olur ammā şol dervīş ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 3). [bulınması, -sı]*

bulınmaḳ: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

- naḳīż şanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda **bulınmaḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 4). [bulınmaḳ,]*

bulınmaḳ gerek: *Bulunmalı.*

- sulṭāndan ḳılmaḳ gerek Bu maʿnā haḳīḳat olmaḳ gerek söylemekle olmaz nefs emrde **bulınmaḳ gerek** ḳuru dimekle olmaz niçeler olur ki bunı eyle itdüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 6). [bulınmaḳ gerek,]*

bulınmaḳ gerek: *Bulunmalı, ortaya çıkarılmalı.*

- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı **bulınmaḳ gerek** İmdi bu ḥālet ḫayli ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 1). [bulınmaḳ gerek,]*

bulınup ṭurur: *Gözükmek.*

- ṭoyurmadın gider niçe żarūretlerde Ḫıżr saña **bulınup ṭurur** sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde ol senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 3). [bulınup ṭurur, -up, - ṭurur-ur]*

bulınurdı: *Bulınmak, durmak, beklemek.*

- ve ḥadīṯde bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken eṯker-i evḳāt ḳapusı öñinde **bulınurdı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 8). [bulınurdı, -ur, -dı]*

bulış: *Buluşmak; bir araya gelmek, görüşmek.*

- rūḥāniyyesinüñ ṣūveri ile **bulışdı** ve aʿmāl-i ḥasenesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 19). [bulışdı, -dı]*
- melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup **bulışmamasına** iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 1). [bulışmamasına, -sı, -n, -a]*
- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve anuñla **bulışdı** Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 17). [bulışdı, -dı]*
- Ebū Hüreyre ile **bulışmış** idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 9). [bulışmış, -mış]*
- ile kimsene müṣāḥebet itmege gider mi ve bir kişi ki anuñla bulışa fülān ile **bulışdum** dir mi Belki Fülāna vardum bulmadum kendüden gitmişdür dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 6). [bulışdum, -du, -m]*
- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henüz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şuʿayb ile **bulışdı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 12). [bulışdı, -dı]*
- didi Rivāyet olınur ki dāyim İmām Ḥanbal aña mülāzemet iderdi ve her **bulışduḳça** hezār tevāżuʿ riʿāyet iderdi Bir gün şāġirdleri İmam'a ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 2). [bulışduḳça, -duḳça]*
- ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm teẕkire bābına Rivāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem ile **bulışdı** aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 12). [bulışdı, -dı]*
- **bulışduḳça** ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle muʿteber idi ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 9). [bulışduḳça, -duḳça]*
- maḳāmında ḥażret-i Risālet ile ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem **bulışur** Ḥażret-i Risālet buña eyidür Yā Abā Ḥanīfe Senüñ bu cihāna gelmekde maṣlaḥat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 5). [bulışur, -ur]*
- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a ilṭifāt itmezdi ve anuñla **bulışsa** aña yüzin dönmezdi egerçi faẓlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḫrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 2). [bulışsa, -sa]*
- iġtirāf iderdi līkin cehd iderdi ki kendü ile **bulışmaya** eger bulışursa daḫı söyleşmeye Ammā İmām Muḥammed'e tamām ḫürmet iderdi ve gereġi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 3). [bulışmaya, -ma, -y, -a]*
- müṣāhabet idüp **bulışa** ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeş geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 11). [bulışa, -a]*
- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki **bulışurlar** tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 9). [bulışurlar, -ur, -lar]*
- kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile **bulışmışdı** hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde aña olan olmadı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 6). [bulışmışdı, -mış, -dı]*

bulış: *Bir araya gelmek, cima etmek.*

- bulışdı Maʿrūf-ı Kerẖī hemīn ʿalūḳa düşdi Dāvud Ḥażretinüñ rūḥaniyyetidür ki yitişdi ol bir loḳma itmek ż̄āyiʿ olmayup kemāle irişdi Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 17). [bulışdı, -dı]*

bulışmaḳ gerek: *Buluşmalı, bir araya gelmeli.*

- ve anı ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden gerçek Kaʿbe'yi görmek gerek ve Mekke'ye vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile **bulışmaḳ gerek***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 18). [bulışmaḳ gerek,]*

bulışmaz ola: *Bir araya gelmez, görüşmez olmak.*

- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iẖtilāṭ idüp **bulışmaz ola** ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maẖlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 7). [bulışmaz ola, -a]*

bulma: *Görmemek, rastlamamak.*

- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẓīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi anda **bulmadı** bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 6). [bulmadı, -dı]*
- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 16). [bulmaya, -y, -a]*
- ile kimsene müṣāḥebet itmege gider mi ve bir kişi ki anuñla bulışa fülān ile bulışdum dir mi Belki Fülāna vardum **bulmadum** kendüden gitmişdür dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 6). [bulmadum, -du, -m]*

bulmaġ-içün: *Bulmak için.*

- olıcaḳ żarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler **bulmaġ-içün** şimdi işlemez bu bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 9). [bulmaġ-içün,]*

bulmaḳ: *Görmek.*

- ẓāhirde **bulmaḳ** çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 7). [bulmaḳ,]*

bulmayan: *Erişmeyen, ulaşmayan (kişi).*

- sālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i zātda fenā **bulmayan** anı añlamaz ve eger ḳısm-ı sālisden murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 11). [bulmayan,]*

bulmayup ṭururdı: *Elde etmek, ulaşmak.*

- oğlanlıġda ol bulduġın **bulmayup ṭururdı** Üç yaşında iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle ḳalḳduḳca yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 7). [bulmayup ṭururdı, -ma, -y, -up, - ṭurur, -dı-ur, -dı]*

bulmış ola: *Bulmuş, ulaşmış olmak.*

- cenneti **bulmış ola** veyāḫūd ʿibādet nışf-ı keşret-i derecāta işāret olmış ola Be-her ḥāl Ḥaḳ taʿala anuñ derecātını cennet-i aʿlāda ve maḳāmātını firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 3). [bulmış ola, -a]*

bulsa gerek: *Bulacak.*

- ṭāʿate inanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde **bulsa gerek** ve her sāʿat taḫḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḫḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 2). [bulsa gerek,]*

bulsa gerek: *Bulacak.*

- olsa gerek ve mücerred 'ilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın **bulsa gerek** meger içinden ba'żına Allāh ta'ālā 'ināyet idüp ceẕbe yitişdüre ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 9). [bulsa gerek,]*

bulsañ mı gerek: *Bulacak mısın?.*

- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı **bulsañ mı gerek** ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 5). [bulsañ mı gerek,]*

bulun: *Var olmak, mevcut olmak.*

- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın 'āleminde **bulunur** bu 'ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 4). [bulunur, -ur]*
- arasında bir ḫor olur ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫorlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫorlıġı **bulunur** ḫidmetkar olur ki anuñ taḫkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [bulunur, -ur]*

bulun: *Var olmak, mevcut olmak.*

- olıcaḳdur ve her şıfāt ki meẕmūm olur **bulunıcaḳdur** yoḳsa Allāh'dan yaramaz nesne gelmez ve ḫālıkdan ḳabīḥ yaradılmaz Her ne ki Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 13). [bulunıcaḳdur, -ıcak, -dur, -]*

bulur: *Bulmak, elde etmek, erişmek.*

- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini **bulur** ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 15). [bulur, -(u)r]*

bulur ola: *Elde etmek, sahip olmak.*

- vuṣlatı ol yoldan **bulur ola** şāyed anuñ mizācında bir ḥālet ola ki yemek yemekle tāʿate istiṭāʿat bula Şol yemekden ṣaḳınılur ki kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 15). [bulur ola, -a-ur]*
- **bulur olmış** ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḥālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 17). [bulur olmış, -mış]*

buluş: *Görüşmek.*

- olanlar anlaruñla **buluşurlar** ve anlaruñ vāsıṭalığı-y-ıla ol cemādatda taşarrufāt ḳılurlar Her kişi ki bir yirde ʿibādet ḳılur ol yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 13). [buluşurlar, -ur, -lar]*

buñ: *Sıkıntı, darlık.*

- ḳurı da bulınur her **buñ** deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 1). [buñ,]*

buña: *Buna. II Yıllarca mezarda beklemeyi ibadet sanmasına.*

- ol ḥālde buldı Zerd ü żaʿīf olmış ve zār u naḥīf olmış Eyitdi Hey miskīn Bu gür u kefen ile Allāh'dan dūr olmışsındur bunı ṭāʿat şanup **buña** maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 14). [buña,]*

buña: *Buna. II Allah'tan başkasına muhtaç olmama mertebesine.*

- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿālī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 18). [buña,]*

buña: *Buna. II ʿUtbe-i Ġulām.*

- ḳoyup kimsene ile **buña** gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine irişdi ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 17). [buña,]*

buña: *Buna. II Bu duruma.*

- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẓīm diḳḳatdür ve **buña** ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 5). [buña,]*

buña: *Bu şeye, bu duruma.*

- dinildi Ve **buña** münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem –i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 7). [buña,]*

buña: *Buna. II Ruhların birbirlerine yakınlıklarında yer ve zamanın etkisi olmasına.*

- meşūbātı çoġ olur ve anlarda olan ʿibādetüñ ḳabūli artuġ olur Fi'l-cümle ittiṣāl-i rūḥāniyyetde ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ daḫli olur her kim ki **buña***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 18). [buña,]*

buña: *Buna. II Allah'ın yardımını gözetleyen kişi.*

- ṭāʿate inanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ **buña***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 2). [buña,]*

buña: *Buna. II Hizmetkar.*

- ḳoyup kendü işini görürse efendisi daḫı **buña** muḳayyed olmaz olur aç mıdur ṭoḳ mıdur bunı ḳayurmaz olur naẓarından bıraġup kendü ḥāline ḳor eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 1). [buña,]*

buña: *Buna, bu şeye, bu duruma.*

- bāṭınında başrı var ve her kişi ki anuñ derūnında naẓarı var **buña** cezm ider ki her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 9). [buña,]*

buña: *Buna. II Allah'ın tecellisi.*

- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā'dur ya'nī bir āyine-i gītī-nemādur anuñ-çündür ki vücūduñ tenezzülātı çün ki **buña** gelür andan ṣoñra dönüp gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 2). [buña,]*

buña: *Buna. II Mekanı ve zamanı aşarak bir anda değişik yerlerde görünebilme meselesine.*

- ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki **buña** şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 8). [buña,]*

buña: *Buna; bu duruma.*

- ḥaḳīḳatde bu efʿālde daḫli yoḳtur **buña** nisbet meyyit görinür ʿālem-i maʿnāda bu aṣl remzler çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 1). [buña,]*
- yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup **buña** inanıcaḳ hīç mümkin midür ol taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 5). [buña,]*
- yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup **buña**yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 6). [buña,]*

buña: *Buna. II Dervişin nefsi için incinmemesi hali.*

- bir ulu maḳāmdur ki **buña** ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 7). [buña,]*
- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür **buña** hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 8). [buña,]*
- **buña** muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 11). [buña,]*

buña: *Buna, buraya.*

- bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var **buña** yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥiṣārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 5). [buña,]*

buña: *Buna. || İmam A'zam Ebu Hanife.*

- maḳāmında ḥażret-i Risālet ile ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bulışur Ḥażret-i Risālet **buña** eyidür Yā Abā Ḥanīfe Senüñ bu cihāna gelmekde maṣlaḥat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 6). [buña,]*

buña: *Buna. II Bir alime tabi olmaya, ona uymaya.*

- ʿālemde żarūriyyāt-ı dīniyyedendür her kim ki **buña** muḫālefet iderse muʿānidīndendür ki bir kişi yā kendü şerīʿate müctehid gerek veyāḫūd bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 9). [buña,]*

buña: *Buna. II Kulluk görevine.*

- maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve ancaḳ bunı gözedüp ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 4). [buña,]*

buña: *Buna. II Kur'an-ı Kerim'in mahluk olmadığına.*

- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurānı şol oḳunandan ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn mükāşifelerin **buña** muvāfıḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 6). [buña,]*

buña: *Buna, bu duruma.*

- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve **buña** münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 1). [buña,]*

buña: *Buna. II Sehl bin Abdullah'ın her gece yatmadan önce yaptığı dualar.*

- Sehl bin ʿAbdu'llāh eydür Ben daḫı evān-ı ṣabāvetde **buña** müdāvemet itdüm hīç bir gice terk itmeyüp dāyim mülāzemet itdüm şol kadar fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 13). [buña,]*

buña: *Buna. II Günah işlememeye.*

- daḫī işlemeye ve niyyeti **buña** muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 1). [buña,]*

buña: *Buna. II Allah tarafından ilâhî feyz yoluyla peygamberlerin ve seçkin kulların gönlüne ilâhî düşünce, hâlet ve duygular vermesi.*

- iken ilhām itdi sevāba ve **buña** münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 13). [buña,]*

buña: *Bunu. II Tevhid-i sahih mertebesinin elest bezminde ilham edildiğine.*

- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola **buña** yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 18). [buña,]*

buña: *Buna. II Kulun acizliğini idrak etmesiyle Allah'a daha yakın olacağı meselesi.*

- maʻnādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan **buña** cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz maʻrifet-i Allāh degül her şanʻatda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 17). [buña,]*

buña: *Buna. II Cehalet ve hayret ne şekilde bulunur sorusuna.*

- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi **buña** iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında şavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki lemeʻān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [buña,]*

buña: *Buna. II Nefisle yapılan mücadeleye.*

- ḳılınur fi'l-cümle nefse muḫālefet gibi 'ibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber 'ālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki **buña** cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 6). [buña,]*

buña: *Buna. II Riyanın kalbe geleceğini önceden hissedip buna izin vermeme haline.*

- müyesser olmaz **buña** bāṭın semʻi ġayet ḳavī olmaḳ gerek ki bir ḳarıncanuñ ḥareketini gelmedin ṭuymaḳ gerek Evet ehlu'llāhdan 'aceb degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 15). [buña,]*

buña: *Buna. II İnsanların bulundukları makam ve mevkilere.*

- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes **buña** aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendi daḫı itmek olmaz 'āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 11). [buña,]*

buña: *Buna, bu şeye, bu duruma.*

- neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā **buña** işāret ider ki bir mü'mine bir maraż yitişe andan gücenmeye belki Eyyūb gibi şabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 13). [buña,]*

buña: *Buna. II Kulun hastalıklara sabretmesi karşılığında sevap kazanmasına.*

- mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç maraždan incine mi ve bir Müslümān ki **buña** iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 4). [buña,]*

buña: *Buna. II Kul ne kadar büyük mertebede olursa olsun Allah'ın imtihanı olan sıkıntı ve dertlerden kurtulamayacağına.*

- buña işāret ḳılur Hem-çunān Ḥażret-i Yūnus'uñ ḥabsi zaḥmetleri-y-ile **buña** delālet ḳılur ki Allāh'uñ ḳulları her ne ḳadar ulu olurlarsa anuñ ḳahrından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 11). [buña,]*

buña: *Buna. II Kişinin dünyadaki makamının Allah katında bir öneminin olmadığını bilmesine.*

- ʿizzet mi olur ve bir kişi ki **buña** iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya ki naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa iḥtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 1). [buña,]*

buña: *Buna, bu şeye, bu duruma.*

- aḥvālinde dinilmişdür veyāḫūd deryā-yı ilāhīye nihāyet yoġduġına işāret olmışdur veyāḫūd bu söz **buña** işāret ola ki ʿĪsā peyġambar bu neşā'da tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 6). [buña,]*
- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç **buña***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 8). [buña,]*

bunca: *Bu kadar çok, pek çok.*

- geldi ve **bunca** kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 17). [bunca,]*
- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ **bunca** kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 1). [bunca,]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur Ol sebebdendür ki **bunca** dervīşler Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta irişdiler ve niçe mürīdler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 5). [bunca,]*
- yakmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd **bunca** faẓl u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 16). [bunca,]*
- taḥḳīḳler ide ve bu ṭarīḳden erbāb-ı ṭarīḳatüñ kelimātında ne tedḳīḳler ide her bir ḥadīṯden niçe maʿnāya delāletler ide ve her bir ʿibāretden **bunca** rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 6). [bunca,]*
- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki ṯevābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥṯ-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 15). [bunca,]*
- fetvā virürdi ve cemīʿ ʿulemā fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı kendü yigit iken **bunca** pīrler öñine diz çökerlerdi zamānınuñ ululları gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 3). [bunca,]*
- iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde **bunca** faẓl u beyān ile ve cihānda hezār nām u nişānla ḫiẕmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 5). [bunca,]*
- durur ammā bu anı **bunca** eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 17). [bunca,]*
- yabanda ʿibādetle Mescid-i Aḳṣā'da ʿibādet bir mi olur **Bunca** aṣfiyānuñ ervāḥı aña müteʿalliḳ olup ṭurur ve bir niçe enbiyā-yı mürselīn anı ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 3). [bunca,]*
- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün **bunca** ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca ṯevāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 1). [bunca,]*
- olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ **bunca** aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe efʿāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 17). [bunca,]*

- żarar itmezdi ve ol ġınāları anlaruñ dînlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi ve ol ġınāları-y-ıla **bunca** faẓilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 12). [bunca,]*
- ṣaḥābe bir gün geldiler Ḥażret-i Risālet'e ḥāllerinden şikāyet ḳıldılar Anlar mālları-y-ıla **bunca**sevāblara yitişürler görürüz bizüm elümüzden gelmez ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 14). [bunca,]*
- ki bir kişinüñ yüki yinilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda **bunca** belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine **bunca***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 1). [bunca,]*

bunda: *Burada, bu yerde.*
- işāretler ola Eger anlardan biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker tezkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn kelāmı **bunda** ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 8). [bunda,]*

bunda: *Burada. II Dünyada.*
- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan ṣordı Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā **bunda** ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 18). [bunda,]*
- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki **bunda** andan iḫtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 1). [bunda,]*
- aña münasib anda bir derece bulınur Her kişi ki dünyada tehzīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider āḫıratda derecātı ziyāde olur ve her ki **bunda** kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 4). [bunda,]*
- ʿameliyyesini arturur cennetde merātibi izdiyādda olur Her kişi **bunda** cennetdeki derecesi-y-içün çalışur ve her kişi ki **bunda** ʿamel itmekle āḫıratdaġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 5). [bunda,]*
- ʿameliyyesini arturur cennetde merātibi izdiyādda olur Her kişi **bunda** cennetdeki derecesi-y-içün çalışur ve her kişi ki **bunda** ʿamel itmekle āḫıratdaġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 6). [bunda,]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 9). [bunda,]*
- misāli olur andaki derecāt bundaġı ḥasenāta muṭābıḳ olur ve andaki merātib bundaġı aʿmāle muvāfıḳ olur Her kişi **bunda** eyülügini arturduġı-y-ıla anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 14). [bunda,]*
- anuñ içün bir ev yapılur ve her kişi **bunda** ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 15). [bunda,]*
- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi olur ve ʿameline göre mertebesi bulınur **Bunda***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 8). [bunda,]*
- her ne umarsa cennetde anı bulur ve **bunda** niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı lezzāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 9). [bunda,]*

- vech-ile baġlamışdur **bunda** olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz yola girmek yaḳışmaz Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ gerek andan tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 1). [bunda,]*
- bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen **bunda***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 2). [bunda,]*
- n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin **bunda** idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 1). [bunda,]*
- evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane şoñraġı ʿabeṣ şayıla Ol şerīʿate muvāfıḳdur **bunda** muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı şerʿ üzerinedür şerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 9). [bunda,]*
- göre Her ne mıḳdār ki **bunda** murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi ziyade olur ve her ne mıḳdār ki **bunda** şehvātı terk iderse ol ḳadar anda lezzāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 18). [bunda,]*
- her bir ārzūyı **bunda** terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 3). [bunda,]*
- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ ṣuveri ol ʿālemde eyle gözükür gāh olur ki sen **bunda** bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 2). [bunda,]*
- mertebesine yaḳın ola belki fażīletde melekden ziyāde ola ki **bunda** insāniyyetden daḫı ḥiṣṣe bulına Fi'l-cümle Ḫıżr nebīnüñ ḥayātında hiç şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 13). [bunda,]*
- muʻāmelāt-ı vicdāniyyede mecmaʻ-ı daḳāyıḳ idi ve esrār-ı mükāşifāt-ı Rabbāniyyede maʻden-i ḥaḳāyıḳ idi ʻulemā-yı evvelīn ü āḫırīn **bunda** iṭbāḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 18). [bunda,]*
- añmamaḳ gerek ve nefsine uyan cennet ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ muḳābili ve żıddı olur **bunda** havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 8). [bunda,]*
- iftikārda gerek ʻālem-i ṣūretden ʻālem-i bāṭına iʻtibār gerek bu ʻālemi ol ʻālemüñ miṣāli bilmek gerek her neyi ki anda fikr ider hemīn **bunda** görmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 14). [bunda,]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululığı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki **bunda** gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 16). [bunda,]*
- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki **bunda** şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manşibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 17). [bunda,]*
- **bunda** şafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile şoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger şafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 1). [bunda,]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı ve **bunda** kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 17). [bunda,]*

• kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür **bunda** ki nereden geldi ve ne bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 18). [bunda,]*

bunda: *Bu konuda.*

• vech-ile bağlamışdur **bunda** olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz yola girmek yaḳışmaz Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ gerek andan tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 1). [bunda,]*

• ḳararduḳdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi bu bir ṣaḥīḥ maʿnādur **bunda** şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳiʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 10). [bunda,]*

• teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim **bunda** tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḫmān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 11). [bunda,]*

bunda: *Burada. II Evde.*

• olmaz anda olan iḥtiyāt ile **bunda** olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḥtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 1). [bunda,]*

bunda: *Burada.*

• ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā **bunda** ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [bunda,]*

bunda: *Burada. II Hızır peygamberin yaşantısında.*

• yoḳdur her kim ki anda şekk ider yā mülḥiddür veyā aḥmaḳdur erbāb-ı ḳulūbdan hīç kimsenüñ **bunda** tereddüdi yoḳdur anuñ taṣarrufını görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 16). [bunda,]*

bunda: *Bunda, bu durumda. II Sehl bin Abdullah'ın sahip olduğu meziyetler hususunda.*

• muʿāmelāt-ı vicdāniyyede mecmaʿ-ı daḳāyıḳ idi ve esrār-ı mükāşefāt-ı Rabbāniyye de maʿden-i ḥaḳāyıḳ idi ʿulemā-yı evvelīn ü āḫırīn **bunda** iṭbāḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 18). [bunda,]*

bunda: *Bunda, bu konuda. II Sehl bin Abdullah'ın sahip olduğu meziyetler hususunda.*

• ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta'aḫḫırīn **bunda** ittifāḳ itmişlerdür kim ol kişi ki ẓāhiri bāṭına tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn ü taḳrīrle beyān itmiş ola ve şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 1). [bunda,]*

bunda: *Burada. II Dicle kenarında.*

• oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstād Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki **bunda** eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 16). [bunda,]*

bunda: *Burada. II Eksiksiz ve mükemmel olma sıfatında.*

- ṭarīḳ ola meşelā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar **bunda** mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 3). [bunda,]*

bunda: *Burada. II Savaş meydanında.*

- oldı eyitdi Ḥalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur **bunda** kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 16). [bunda,]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa **bunda** daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 11). [bunda,]*

bunda: *Burada. II Allah'ın nazarında.*

- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki **bunda** ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 9). [bunda,]*

bunda: *Burada. II Soyutlanmada.*

- tecerrüdleri ġālib imiş **bunda** ekmel olalar zīrā faẓīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 15). [bunda,]*

bunda: *Burada.*

- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol ṣu ider aña giren ṣudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan **bunda** çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 10). [bunda,]*

bunda: *Burada, bu konuda. II Mekânı ve zamanı aşarak bir anda değişik yerlerde görünebilme meselesinde.*

- getürür ʿabeş mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh arasında bunuñ gibi nesnelerde ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl muḥaḳḳıḳa muḫālefet yoḳdur her kim **bunda***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 10). [bunda,]*

bunda: *Burada. II Dicle kenarında.*

- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki **bunda** eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 16). [bunda,]*

bunda: *Bunda. II Müridin şeyhine yaptığı hizmeti Allah'a yapılan hizmet gibi görmesinde.*

- İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh **bunda** müttefiḳlerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 10). [bunda,]*

bunda: *Bunda, bu durumda. II İnsanlıktan soyutlanmış olmakta.*

- tecerrüdleri ġālib imiş **bunda** ekmel olalar zīrā faẓīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 15). [bunda,]*

bunda: *Bunda; bu kişide. II Allah dostunda.*

- çoḳ gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin artuḳ ṣaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola **bunda** günāh ṭutılur Bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 4). [bunda,]*

bunda: *Bunda, bu konuda. II Aşıkların sevgili uğrunda çektikleri ve çekmekten büyük lezzet aldıkları sıkıntı ve keder hususunda.*

- belā bir belādur ki **bunda** ne leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur 'ārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 13). [bunda,]*
- belā bir belādur ki bunda ne leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki **bunda** rāḥatlar olur 'ārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 13). [bunda,]*

bunda: *Burada.*

- ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā **bunda** ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [bunda,]*

bunda: *Bunda. II İnsanda.*

- olur insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẓhardur on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var **bunda** vardur hüner budur kim bir kişi insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 2). [bunda,]*

bunda olup: *Burada olmak, bulunmak.*

- **bunda olup** ḥāvī-yi feżāyil-i ḳudsiyye ola ve insāniyyetde kāmil olup ḥāvī-yi rezāyil-i insiyye ola yoḫsa ṭutalım ki kendü bir melek-i mükemmel olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 17). [bunda olup, -up]*

bundaġı: *Buradaki. II Dünya.*

- cezāsında āḫıratda rāḥāt u sürūr ve **bundaġı** ḫavfları ʿivażı anda emn ü ḥuzūr müyesser ḳıla Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 7). [bundaġı,]*
- aʿlāda ʿālī derecāt ve **bundaġı** ehli ve cemāʿati bedeli firdevs-i muʿallāda ḥūr-ı maḳṣūrāt muḳadder ü nasīb ide Āmīn Yā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 5). [bundaġı,]*
- miṣāli olur andaki derecāt **bundaġı** ḥasenāta muṭābıḳ olur ve andaki merātib bundaġı aʿmāle muvāfıḳ olur Her kişi bunda eyülügini arturduġı-y-ıla anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 14). [bundaġı,]*
- meşhūr ʿālim olmasından incindi ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña **bundaġı** ḫavfları bedeli anda emn ü rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 14). [bundaġı,]*

• ve **bundaki** riyāżetleri ʿivāżı cennetde ḥużūrla istirāḥatler müyesser idüp bu dārda niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ ve bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 15). [bundaki, -ki]*
• çeker ṭurur ol dārda daḫı **bundaġı** gibi ne ḥāldür bilmez ʿİnāyet-i Rabbānī ve saʿādet-i dū-cihānī ümmet-i Muḥammed ʿaleyhi ekmelü't-taḥiyyāt ve efżalü't- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 3). [bundaġı,]*

bundan: *Bundan. II Bu meseleden, anlatılanlardan.*
• Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki **bundan** bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 18). [bundan,]*

bundan: *Buradan.*
• yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni **bundan** aña nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 18). [bundan,]*

bundan: *Bu durumdan.*
• maḳṣūd **bundan** derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi olur ve ʿameline göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 7). [bundan,]*
• bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura **Bundan** ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 2). [bundan,]*
• ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḥużūrı ki **bundan** ayrılur ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 15). [bundan,]*

bundan: *Hz. Muhammed' e hizmet liyakatının bulunması.*
• devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẓmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e **bundan** ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 4). [bundan,]*

bundan: *Buna ait. II Hz. Muhammed.*
• bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan kendüye her ne feyż olursa vāsıṭa budur **bundandur** ol degül Cemīʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 14). [bundandur, -dur]*

bundan: *Allah'ın ilim ve kudret sıfatlarının salik üzerinde tecelli etmesinden.*
• ḫaber vire Yaʻnī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü ʻilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā **bundan** murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 14). [bundan,]*

bundan: *Bu durumdan. II Delilerinin aç bırakılarak az da olsa iyileşecekleri durumu.*
• Yaʿnī maḳṣūd **bundan** cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 7). [bundan,]*

bundan: *Kişinin dünyayanın geçici nimetlerine aldanıp ölüm anını düşünmemesinden.*

- kim ekṣer-i nevʿ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki **bundan** ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 11). [bundan,]*

bundan: *Nefis mücadelesinden.*

- şeyṭāna mücādele daḫı **bundan** aṣgar ṣayılur ādemüñ büyük ʻadūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 7). [bundan,]*

bundan: *Bu adamdan.*

- dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür **Bundan** aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 2). [bundan,]*

bundan: *Bu durumdan. II Kulun günü aç olarak geçirmesine rağmen Allah'a şükretmesi.*

- buyurduġınlayındur Dünyāda **bundan** ulu niʿmet olmaz ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına ẕākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına şākir ola Açlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 3). [bundan,]*

bundan: *Bu durumdan.*

- tamām ṣevāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd **bundan** budur kim kişi ʿamel azlıġına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 5). [bundan,]*

bundan: *Bundan.*

- muḫālif ṣulardan iḥtirāz ider żarar ider diyü Cümle-i fesādāt-ı havādan biri budur n'içün ṣaḳınmaz Çün anlardan iḥtirāz ider n'içün **bundan** itmez Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 16). [bundan,]*

bundan: *Şu şeyden.*

- 'Ulemāya **bundan** müşkil olmaz ki müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Yaʻnī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 13). [bundan,]*

bundan: *Bu şeyden. II Günahları terk etmede ısrarcı olmaktan.*

- içinden arayup göre şol günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muṣırr ola defʿ-i belāya tecribe ile **bundan** yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 18). [bundan,]*

bundan: *Bu durumdan. II Kafirin elinin ateşte yanmaması hadisesinden.*

- eli yana ol bāṭıl üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş ikisine daḫı kār itmedi Mālik **bundan** müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 14). [bundan,]*

bundan: *Bundan. II Cezbe halinden.*

- ṭurur ehli bilür ki ol fanādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve **bundan** ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 12). [bundan,]*

bundan: *Bundan. II Dünyaya ait şeylerden lezzet almamaktan.*

- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki **bundan** geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 17). [bundan,]*

bundan: *Bundan. II Müridin şeyhine yaptığı hizmeti Allah'a yapılan hizmet gibi görmesinden.*

- İmdi bu bir sözdür ki **bundan** gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 9). [bundan,]*

bundan: *Bundan. II Dedikodudan.*

- günāhı büyük vebāl olur anlar **bundan** ḳatı iḥtirāz iderler ve anlar bunı ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 17). [bundan, -ur]*

bundan: *Bundan. II Yenilen kuru ekmek parçasından.*

- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur **bundan** ziyādesi fużūl u ʿabeṣ ṣayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 3). [bundan,]*

bundan: *Bundan, bu durumdan. II İnsanlıktan soyutlanmış olmaktan.*

- benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz **Bundan** bu lāzım gelmez ki anlar bizüm Peyġambar'umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 13). [bundan,]*

bundan: Bundan. *II Gıybeti yapılan kişinin sevap kazanmasından.*

- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler **bundan** ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ ṣevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 11). [bundan,]*

bundan: *Bundan. II Müdahane ile müdarayı ve zan ile yakini birbirinden ayırt etmek.*

- 'Ulemāya **bundan** müşkil olmaz ki müdāhane ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Yaʻnī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 13). [bundan,]*

bundan: *Allah'ın ilim ve kudret sıfatlarının salik üzerinde tecelli etmesinden.*

- ḫaber vire Yaʻnī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü 'ilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā **bundan** murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 14). [bundan,]*

bundan: *Kişinin dünyayanın geçici nimetlerine aldanıp ölüm anını düşünmemesinden.*

- kim ekşer-i nevʿ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki **bundan** ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 11). [bundan,]*

bundan: *Bu durumdan. II Aile efradının zorluklarına katlanmaktan.*

- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye **bundan** ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 4). [bundan,]*

bundan: *Bundan. II Abdullah bin Mübarek'ten.*

- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz **bundan** yaña naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu'llāh seni ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 15). [bundan,]*

bundan öñdin: *Bundan önce.*

- güler ü feriḥ gördü taʿaccüb itdi eyitdi **Bundan öñdin** seni hīç böyle gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 7). [bundan öñdin,]*

bundan şoñra: *Bundan sonra. II Cezbe halinden sonra.*

- ṭurur ehli bilür ki ol fanādan şoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi şarʿ olmaġla cezbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan şoñra sikṯlet ve **bundan şoñra** ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 12). [bundan şoñra,]*

bundan ziyādesi: *Bundan fazlası.*

- idüp oturdılar Ḥāriş eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur **bundan ziyādesi** fużūl u ʿabeş ṣayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 3). [bundan ziyādesi,]*

bunı: *Bunu. II Azizin miskin bir şekilde mezarda bekleyişi.*

- ol ḥālde buldı Zerd ü żaʿīf olmış ve zār u naḥīf olmış Eyitdi Hey miskīn Bu gūr u kefen ile Allāh'dan dūr olmışsındur **bunı** ṭāʿat ṣanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 14). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II İmam Cafer-i Sadık.*

- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı **bunı** yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 18). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Ayeti.*

- taḫṣa'a ḳulūbuhum li-zikri'llāhi yaʿni Müslümān olanlara henūz vaḳt olmadı mı ki Allāh'a döneler hemīn **bunı** işitmekle bi'l-külliye maʿasiye tāyib ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 4). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Eski kaftan.*

- N'içün **bunı** geyersin diyü şordı hiç cevāb virmedi ṭurdı N'içün cevāb virmezsin didi Eyitdi Ne diyem Eger zühdden dirsem kendümi s̲enā vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 15). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Gönül ehli olan kişi.*

- bu degüldür kim gönlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür kim **bunı** hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 18). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Herem bin Hayyân.*

- ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir ṣu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince **bunı** bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 8). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Kulun her işte Allahü teâlâya muhtaç olduğunu bilmesi ve ona yalvarıp yakarması.*

- ḥāl **bunı** bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb **bunı** tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve ādem oġlanında yoḳlıḳ gibi faẓīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 13). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Dünyada yapılan iyiliklerin ahirette suret bulması.*

- ṣanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm mez̲āḳ-ı ṣaḥīḥle ben **bunı** vicdān iderem cemīʿ aḥadīs̲ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 7). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Zindanda olduğu halde Cuma namazına gitmek için hazırlanması.*

- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ teʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol **bunı** itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Yiyecekleri.*

- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası **Bunı** ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Sehl bin Abdullah'ın kendisini sürekli arş önünde secde halinde görmesi durumunu.*

- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oġlancuḳlara **bunı** dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 10). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Müdara ve müdahenede ikiyüzlülüğün bulunduğunu ve her ikisinde de içte olanın dışta gizlenildiği hususu.*

- farḳında **bunı** dimişler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 19). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Kulun sahip olduğu hasletlerin kendisine ruhlar aleminde ilham olunduğunu.*

- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola **bunı** bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 17). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Dayak atan kişiyi.*

- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkin ide ki ol daḫı **bunı** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 4). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II İmanın artması ve azalması konusunu.*

- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā **bunı** böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʻaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 8). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Allah'a tevekkül edenlerin ummadığı yerden rızıklandırılacağı hususu.*

- olduḳca ummaduğı yirden sebebler çıḳar ve kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳ ṭurmaz gelür gider cemīʻ erbāb-ı mükāşefe **bunı** keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 18). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Kulun acizliğini idrak etmesiyle Allah'a daha yakın olacağı meselesi.*

- maʻnādur ki her kişi **bunı** tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz maʻrifet-i Allāh degül her şanʻatda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 17). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Açlık sebebiyle bedeni güçsüz kalan kişiyi.*

- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi **bunı** ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 16). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Muhkem ayetleri müteşabih ayetlerden ayırabilen kişinin içtihad mertebesine daha uygun olmasını.*

- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur **bunı** fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭabʻı üz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki ʻaḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Bu sözü.*

- gerek ḥālle dāyim **bunı** diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ ʻizzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 13). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Kulun hastalıklara sabretmesi karşılığında sevap kazanacağına inanması.*

- mesūbāt yazılur Bir mü'min ki **bunı** böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 3). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Kişinin dünyadaki makamının Allah katında bir öneminin olmadığını bilmesi.*

- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki **bunı** böyle bile dünyā manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 18). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Hz. İsa'nın göğe çıkma hadisesini.*

- ʿuḳūl-ı ʿādiyye **bunı** bilmez ve eger ẓihn ḳuvveti-y-ile bir nesne añlanursa daḫı berigüye añladamaz Kendü ne ḳadar bilür berigüye ne disün ve kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 13). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Ölümü.*

- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç **bunı** fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 13). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Elinde olanı fakirlerle paylaşan kişi.*

- olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 10). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Malik bin Dinar.*

- Rivāyet olınur ki Mālik bir gün ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı Giderken şehrüñ ṣu başısı hengāmesi-y-ile ardından irdi Yoldan git diyü **bunı** sürdiler bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 8). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II "İman edenlerin Allah'ı anma ve O'ndan inen Kur'an sebebiyle kalplerinin ürpermesi zamanı daha gelmedi mi?" ayetini.*

- taḫşeʿa ḳulūbuhum li-ẕikri'llāhi yaʿni Müslümān olanlara henūz vaḳt olmadı mı ki Allāh'a döneler hemīn **bunı** işitmekle bi'l-külliye maʿāsīye tāyib ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 4). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Dervişin kendini herkesten manen küçük görmesini.*

- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki **bunı** hemān lafẓ-ile eyleye ve **bunı** ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Hizmetkar.*

- ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol **bunı** ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 20). [bunı,]*

• nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol **bunı** ne esbābla ḳayurur ol anuñ işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [bunı,]*
• ḳoyup kendü işini görürse efendisi daḫı buña muḳayyed olmaz olur aç mıdur ṭoḳ mıdur **bunı** ḳayurmaz olur naẓarından bıraġup kendü ḥāline ḳor eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 2). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Allah'ın Bişr-i Hafi'ye cennetin yarısını verdiğini söylemesini.*
• ẓāhir ḳatında **bunı** tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 17). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Bayezid-ı Bestami.*
• Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur ki bir vaḳt ḫalḳ çoġ üşdiler ve **bunı** bī-ḥużūr eylediler diledi ṭurmayalar gideler yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 3). [bunı,]*

bunı: *Bunu.II Allah'ın rahmetine güvenip ibadet etmemeyi.*
• çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve **bunı** tevekkül ṣanmaḳ ḫizlandur Tevekkül oldur kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 15). [bunı,]*

bunı: *Bunu.*
• nesne olmaz ve **bunı** taḥḳīḳ bilesin ki cemīʿ meṣūbāt anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 19). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Eceli gelmeden insanın ölmeyeceğini.*
• bidʿate ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki **bunı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 12). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Her şeyin Allah tarafından yapıldığını.*
• ḳavābile her biri marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim **bunı** böyle bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 14). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Vebadan sakınmayı.*
• fāriġ olmaz ol kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāzı ʿabeṣ sayılmaz her kim ki **bunı** ḳabūl itmez yā mükābere ve muʿānedet ider veya cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 12). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Kulluk görevini.*
• maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve ancaḳ **bunı** gözedüp ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 4). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Allah'ın kullarının her halini gördüğünü.*

- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sā‘at **bunı** mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 1). [bunı,]*

bunı: *Bunu.*

- iden **bunı** bilür ve bu bir ḥesābdur ki mu‘āmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola ve ister ki tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 9). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Allah'tan başkasına muhtaç olmama mertebesini.*

- Bu dostlaruñ mertebesidür ben **bunı** ḳanda buldum ve bu bir ʿālī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Abdullah bin Mübarek'in bir anda mesafeler aşarak Arafat'a ulaşmasını.*

- **bunı** taḥḳiḳ idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 19). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Ecelsiz ölmeyi.*

- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç **bunı** mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 3). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Cafer-i Sadık hazretlerini.*

- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün da‘vet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ‘izzet itdi hīç nesne ṭınmadı **bunı** yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 18). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Gönül ehli olan kişiyi.*

- bu degüldür kim göñlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür kim **bunı** hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 18). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Allah'tan başkasına muhtaç olmama mertebesini.*

- Bu dostlaruñ mertebesidür ben **bunı** ḳanda buldum ve bu bir ʿalī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Allah'a niyaz halinde ibadet etmeyi.*

- ḥāl **bunı** bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve ādem oğlanında yoḳlıḳ gibi faẓīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 13). [bunı,]*

- ḥāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb **bunı** tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve ādem oğlanında yoḳlıḳ gibi faẓīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 13). [bunı,]*

bunı: *Bunu; şunu, şu şeyi.*

- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā **bunı** isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 8). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Muhtaç olan kişiyi.*

- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol **bunı** ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [bunı,]*
- bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol **bunı** ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru taʿab olur eger bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Kimi insanların müslüman kimilerinin de kafir olmasının altında yatan hikmeti.*

- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān **bunı** añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 8). [bunı,]*
- bunuñ ġavrına yitişmez ve hiç kimse **bunı** taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 11). [bunı,]*
- efhām ide ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn **bunı** bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 3). [bunı,]*
- ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fanā bulmaya **bunı** bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 6). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Allah'ın Bişr-i Hafī'ye cennetin yarısını verdiğini söylemesini.*

- ẓāhir ḳatında **bunı** tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 17). [bunı,]*

bunı: *Bunu.*

- ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḥalvet ola bu söze inanur ve her dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz **bunı** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 18). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Dedikoduyu.*

- günāhı büyük vebāl olur anlar bundan ḳatı iḥtirāz iderler ve anlar **bunı** ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 17). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II İbrahim Edhem'in nimet bulduğunda şükretmesi bulamayınca sabretmesi hususunu.*

- maʿāşından şordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve eger virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi **Bunı** Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 14). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Kuran-ı Kerim.*

- ve şunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar **bunı** hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 17). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Dünyada yapılan amellerin ahirette bir şekilde suret bulması hadisesini.*

- ṣanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben **bunı** vicdān iderem cemīʿ aḥādīṯ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 7). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Zindanda olduğu halde Muhammed Tusi'nin Cuma namazına gitmek için hazırlanması.*

- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ taʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde mütaʿayyin idi her Cumʿa ol **bunı** itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Yiyecekleri.*

- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oğlancuġı yemek yer gördiler anası **Bunı** ḳanda bulduñ didi oğlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Sehl bin Abdullah'ın kendisini sürekli arş önünde secde halinde görmesi durumunu.*

- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oğlancuḳlara **bunı** dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 10). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Allah'ın kullarının her halini gördüğünü.*

- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sāʿat **bunı** mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 1). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Müdara ve müdahenede ikiyüzlülüğün bulunduğunu ve her ikisinde de içte olanın dışta gizlenildiği hususunu.*

- farḳında **bunı** dimişler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 19). [bunı,]*

bunı: *Bunu, şu durumu.*

- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç **bunı** fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 3). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Ölümü.*

- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç **bunı** fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 13). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Kulun sahip olduğu hasletlerin kendisine ruhlar aleminde ilham olunduğunu.*

- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola **bunı** bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 17). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Dayak atan kişiyi.*

- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkīn ide ki ol daḫı **bunı** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 4). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II İmanın artması ve azalması konusunu.*

- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā **bunı** böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʿaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 8). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Allah'a tevekkül edenlerin ummadığı yerden rızıklandırılacağı hususu.*

- olduḳca ummaduğı yirden sebebler çıḳar ve kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳ ṭurmaz gelür gider cemīʿ erbāb-ı mükāşefe **bunı** keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 18). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Kulun acizliğini idrak etmesiyle Allah'a daha yakın olacağı meselesi.*

- maʿnādur ki her kişi **bunı** tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz maʿrifet-i Allāh degül her şanʿatda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 17). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Muhkem ayetleri müteşabih ayetlerden ayırabilen kişinin içtihad mertebesine daha uygun olmasını.*

- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur **bunı** fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭabʿı üz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki ʿaḳluñ müdrikātı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [bunı, -ur]*

bunı: *Bunu. II Kulun sıkıntılara sabretmesi karşılığında sevap kazanacağına inanması.*

- mesūbāt yazılur Bir mü'min ki **bunı** böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 3). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Kişinin dünyadaki makamının Allah katında bir öneminin olmadığını bilmesi.*

- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki **bunı** böyle bile dünyā manşibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 18). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Tevhidi.*

- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid **bunı** söyler līkin şöyle şanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 8). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Tevhidi.*

- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle şanma ki mülḥid **bunı** bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 8). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Dervişin kendini herkesten manen küçük görmesini.*

- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki **bunı** hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿtiḳād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [bunı,]*
- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve **bunı** ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿtiḳād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [bunı,]*

bunı: *Bunu. II Eski kaftanı.*

- N'içün **bunı** geyersin diyü şordı hiç cevāb virmedi ṭurdı N'içün cevāb virmezsin didi Eyitdi Ne diyem Eger zühdden dirsem kendümi s̲enā vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 15). [bunı,]*

bunlar: *Bunlar. II Halk.*

- vü ḫōşnūd idi Āḫır ölümlü olıcaḳ ḳatındaġı ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasūlleri geliyorur didi **Bunlar** daḫı ṭaşra çıḳdılar içerüden bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 16). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II İnsanlar.*

- sabīlan Ve Z̲ū'n-Nūn-i Mışrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve dünyāyı **bunlara** ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 8). [bunlara, -a]*

bunlar: *Bunlar. II Dünya lezzetlerine aldanmayanlar.*

- ellerine dünyā girmek içün ve niçeler olur ki dāyim Ḳurān oḳuyup namāz ḳılurlar bir murāda irmek içün ġāyeti **bunlar** anlarcılayın olmazlar imiş dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 4). [bunlar,]*
- le̲z̲zetine aldanup ḳılmazlar imiş **bunlar** ʿāḳıllar imiş le̲z̲zetlerin āḫıratda dilerler imiş ammā **bunlar** daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 5). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Nefislerine uyanlar.*

- nefslerini **bunlar** yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 7). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Ehl-i sünnete karşı olanlar.*

- ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ türrehātından **bunlar** ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 4). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Hz. Hızır, Hz. İdris ve Hz. İsa.*

- mümkin degüldür ḳıyāmete degin ölmez her kim Ḫıżr ölmişdür dir ḥaḳīḳatini bilmez **bunlar** üç kişidür ki ölmez ṭururlar tā ḳıyāmete degin ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 16). [bunlar,]*
- olurlar biri Ḫıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde **bunlar** bir ṣınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 18). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Evliyalar.*

- Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā **bunlar** anlaruñ sözlerin eyü añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 4). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Varlık sebebini bilmeyen insanlar.*

- kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür **bunlar***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 6). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Abdullah bin Mübarek, Fudayl bin İyaz, Süfyan-ı Sevri.*

- ṭarīḳ ola meşelā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki **bunlar** bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 3). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Bilginler, alimler.*

- muḳaddemātuñ birisini añlamazlar bunuñla anlaruñ faẓlına noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle ol kişi **bunlardan** aʿlā olmaz ol bir bilürse bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 10). [bunlardan, -dan]*
- bilüp ṭururlar ol yer cevdi olursa **bunlar** baḥr-ı ʿUmmān olup ṭururlar Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl ḥac ve bir yıl ġazā ve bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 11). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Kerametler.*

- mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz **bunlar** bize aġır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar anlaruñ nefsleri ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 9). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Nefislerine uyanlar.*

- leẕẕetine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş leẕẕetlerin āḫıratda dilerler imiş ammā **bunlar** daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 6). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Fenâfillâh makamına ulaşanlar.*

- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar reng almışlardur her ne renge baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur hīç reng yoḳdur ki aña nāşī olur **bunlar***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 10). [bunlar,]*
- bir ḳavmdür ki her vaḳt tevḥīd baḥrinde seyāḥat iderler ve **bunlar** ṭāyifedür ki her dem fanā iḳlīminde seyāḥat iderler gice gündüz muʿāmeleleri Allāh'ladur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 11). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Bir kişinin fasık veya salih olduğuna karar vermek.*

- degüldür ki **bunlar** hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Ehl-i beyt.*

- ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ türrehātından **bunlar** ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 4). [bunlar,]*
- sünnet bunlardan çıḳmışdur ve **bunlar** ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan ʿudūl iderler ki ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 5). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Bir kişinin fasık veya salih olduğuna karar vermek.*

- kişinüñ fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā ḳuru bir ṣāliḥe muḫāleṭat ile hemīn ṣalāḥiyyeti añlanmaz Belī**bunlar** ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 8). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Allah dostunun ve düşmanının şoḥbeti.*

- **bunlar** ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca ve hīç biri sebep olmaz yā ʿināyet yā hidāyet olmayınca Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müṣāḥebet ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 5). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Bir fasık veya salih ile sohbet etmek, dostluk kurmak.*

- degüldür ki **bunlar** hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmak olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Rüya ile ilgili durumlar.*

- olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara **bunlar** ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 11). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Yecüc ve Mecüc kavimleri.*

- egerçi ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar ammā anlaruñ ekṣeri Ye'cūc u Me'cūc olurlar **bunlar** nevʿi insānuñ ḥaşarātı ve **bunlar** bu mizācuñ ʿālemde fużelātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 8). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Tevbe ve tevekkül.*

- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb şayılur tevbe ve tevekkül **bunlar** bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 10). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Varlık sebebini bilmeyen insanlar.*

- kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür **bunlar***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 6). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar. II Halk.*

- illa ana f-aʿbudūni didi **bunlar** daḫi Delü olmış didiler dört yanından ḳalḳup gitdiler İmdi eyle eyle bilmek gerek ki bu sözden Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 5). [bunlar,]*

bunlara: *Bunlara. II Mezar ve kefen.*

- olmışsındur Bu ikisi saña iki put olmışdur **bunlara** ʿibādet idersin cehlüñden eyle ṣanursın ki Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp nūr-ı velāyetle Ḥaḳḳ'ı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 15). [bunlara,]*

bunlara: *Muhammed-i Semmak'ın idrarının bulunduğu şişeyi doktara götüren kişiler.*

- cāmesi var ve başında gökcek ʿimāmesi var **bunlara** ṣordı ki Ḳancaru gidersiz ve nereye ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk'un *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 17). [bunlara,]*

bunlara: *Bunlara. II Allah'ın on bölük olarak yarattığı kulları.*

- sebīlen Ve Ẕū'n-Nūn-i Mışrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve dünyāyı **bunlara** ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 8). [bunlara,]*

bunlarda: *Bunlarda. II İmam Ebu Yusuf ve Muhammed Bakır.*

- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı ol bir güneş idi ki bunlaruñ her biri aña bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ anuñdur ammā ṣevḳi **bunlarda** muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 4). [bunlarda,]*

bunlarda: *Bunlarda. II Hz. Hızır, Hz.İdris ve Hz. İsa.*

- olurlar biri Ḫıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir ṣınıfdur ki mümtāz olur **bunlarda***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 18). [bunlarda,]*

bunlarda: *Bunlar. II Yecüc ve Mecüc kavimleri.*

- olurlar bunlaruñ hemīn nāmı insān olur **bunlarda** insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 9). [bunlarda,]*

bunlardan: *Bunlardan. II Fudayl bin İyaz ve Süfyan-ı Sevri.*

- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek **bunlardan** efżal ola ve ol ʿaşrda yir yüzinde olanlardan ekmel ola zīrā cāyizdür ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 17). [bunlardan,]*

bunlardan: *Bunlardan. II Ehl-i beytden.*

- sünnet **bunlardan** çıḳmışdur ve bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan ʿudūl iderler ki ṭarīḳat **bunlardan** yayılmışdur Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 6). [bunlardan,]*

bunlardan: *Bunlardan. II Tevbe ve tevekkülden.*

- geçilür **bunlardan** tamām geçülmeyince nihāyetine varılmaz bu mesāfe dükenmeyince ġāyetine irilmez her ṣıfāt ki vardur fanā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 11). [bunlardan,]*

bunları: *Yangından kaçmaya çalışan insanları.*

- alurken oda düşer kimi çalışur ki odı söyündüre kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün **bunları** bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 4). [bunları,]*

bunları: *Bunları. II Şeytanın hileleri.*

- müştaheyātıdur şeyḫ olanlar **bunları** tamām farḳ itmek gerek şehvet yolını ḳoyup 'aḳl yolına gitmek gerek şol şeyḫ ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ'ı … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 5). [bunları,]*

bunları: *Yakin ile zannı.*

- yaḳīn diyü inanur gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldığı cihetden farḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt insānda bisyār olur ādem **bunları***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 12). [bunları,]*

bunlarıñ: *Bunların. II Allah'dan ayrı kalma korkusunun.*

- dervīş olan ḫalvetinüñ bir gūşesini cihān sarāylarına deġişmez her şevḳ ehli ki **bunlarıñ** bu derdi-y-ile fenāsını görür āh-ı ez̲ān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 16). [bunlarıñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II İmam Ebu Yusuf ve Muhammed Bakır.*

- bunlaruñ bereketi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 19). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II Şeriate uymayanların.*

- itmezler **bunlaruñ** ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp huẓūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 17). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II İbadet edip nefislerine uyanlaınr.*

- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden ile **bunlaruñ** ne farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 8). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II Havf ve recanın.*

- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʿavvec ḫayāl olur **Bunlaruñ** nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [bunlaruñ,]*
- emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā **bunlaruñ** ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 7). [bunlaruñ,]*
- bellü olur ve **bunlaruñ** işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 13). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II Yecüc ve Mecüc kavimlerinin.*

- olurlar **bunlaruñ** hemīn nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 9). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II Allah dostlarının bir kısmının hediye kabul etmesi, bir kısmının kabul etmemesi durumunun.*

- idüp şormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur **bunlaruñ** her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında taḫḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 4). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II Akıl ve düşüncenin.*

- yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve eger fikr daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine **bunlaruñ** ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 8). [bunlaruñ,]*
- cān iḳlīminde **bunlaruñ** buyurugı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 9). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II Evliyaların.*

- meger **bunlaruñ** biri daḫı müctehid ola kendü re'yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḥs daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 1). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II Abdullah bin Mübarek, Fudayl bin İyaz, Süfyan-ı Sevri.*

- kelām **bunlaruñ** tenezzüli ve meskenetlerine ve maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola ve cāyizdür ki kelām taḥḳīḳī ola ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 1). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II Tevbe ve tevekkülün.*

- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb şayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur **bunlaruñ** kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 10). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II İmam Ebu Yusuf ve Muhammed Bakır.*

- ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki **bunlaruñ** ikisi iki ḳanat olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi saray-ı şerīʿat idi ki imāmīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 1). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II İmam Ebu Yusuf ve Muhammed Bakır.*

- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı ol bir güneş idi ki **bunlaruñ** her biri aña bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ anuñdur ammā şevḳi bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 3). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II Tarikatten haberi olmayanların.*

- itmezler **bunlaruñ** ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp ḥużūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 17). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II Havf ve recanın.*

- bellü olur ve **bunlaruñ** işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 13). [bunlaruñ,]*
- emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā **bunlaruñ** ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 7). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II Yecüc ve Mecüc kavimlerinin.*

- olurlar **bunlaruñ** hemīn nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çünān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 9). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. || Tebliğ makamında bulunanların.*

- olur ammā **bunlaruñ** mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 1). [bunlaruñ,]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri **bunlaruñ** birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 2). [bunlaruñ,]*

• olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı **bunlaruñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 2). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ: *Bunların. II Derviş ve ariflerin.*
• dervīş olan ḫalvetinüñ bir güşesini cihān sarāylarına değişmez her şevḳ ehli ki **bunlaruñ** bu derdi-y-ile fanāsını görür āh-ı ez̲ān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 16). [bunlaruñ,]*

bunlaruñ gibi: *Bunlara benzer.*
• mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar bize aġır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar anlaruñ nefsleri ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 10). [bunlaruñ gibi,]*
• nāşī olup müterettib olur ve her kimde ki ḫavf ġālib ola **bunlaruñ gibi** fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan ḫasenātuñ ḳanḳısı bulınır Pes neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 15). [bunlaruñ gibi,]*

bunu: *İnsanın evlenerek şeytanını ikiye çıkarması fikrini.*
• şeyṭānuñ belāsını çeker elbette bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden **bunu** bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 10). [bunu,]*

bunu: *İnsanın evlenerek şeytanını ikiye çıkarması düşüncesini.*
• şeyṭānuñ belāsını çeker elbetde bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden **bunu** bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 10). [bunu,]*

bunuñ: *Bunun. II Bu kıssanın.*
• zamānından ṣoñradur ġālibā **bunuñ** menşeʾi evvel ola ve ġalaṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 19). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Kafirin.*
• avcuñdan anuñ eli yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā budur ki **bunuñ** teveccühi ile āteşe bir ḥālet geldi ki te'sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 17). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Rabia'tül Adeviyye'nin.*
• uzanur yalñuz **bunuñ** menāḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 7). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Kabe'nin Allah dostlarını karşılaması hususunun.*
• bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẓīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 5). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Dünyada yapılan iyiliklerin ahirette suret bulması.*

- ṣanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥadīṯ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt **bunuñ** üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 8). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Hz. Muhammed (s.a.v.).*

- bāṭın yüzinde istimdādı **bunuñ** rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan kendüye her ne feyż olursa vāsıṭa budur bundandur ol degül Cemīʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 13). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Bir cemaati Allah rızası için beslemenin.*

- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 9). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Muhammed bin Eslem-i Tusi.*

- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi altına ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası var idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi **bunuñ** cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 18). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun; bu durumun.*

- çoḳ gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin artuḳ şaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola bunda günāh ṭutılur **Bunuñ** ma'nāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 4). [bunuñ,]*
- ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger şöyle ki **bunuñ** ḫāricde miṣāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 8). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Her şeyi Allah'dan bilmenin.*

- ferdāniyyetdür Yaʿnī esbābı aradan gidermek gerek cemīʿ ḫayr u şer ne ise andan bilmek gerek **bunuñ** ʿalāmeti oldur ki hīç kimseyi medḥ ü ẕemm idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 18). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Kul tevazu gösterdikçe Allah'ın ihsanının artmasının.*

- kemāli daḫı çoḳ olur ammā **bunuñ** ma'nāsı bu degüldür ki Allāh'uñ kendüye virdügini az ṣaya ve Ḥaḳ'dan gelen ni'mete i'tidād ḳılmayup i'tibār itmeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 1). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Mevcûdat.*

- vücūduñ vaḥdeti bu maẕāhirüñ keşretini bozar ve ne **bunuñ** keşreti anuñ vaḥdetine bir ẕerre ḫalel ider bu ʿālem-i keşretde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 5). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Nefsin.*

- ziyāde sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup **bunuñ** rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler şu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 5). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Elinde olanı fakirlerle paylaşan kişi.*

- ziyāde olur ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aşlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni baġlamaz **bunuñ** göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 8). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Elinde olanı fakirlerle paylaşan kişi.*

- olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve **bunuñ** göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 9). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Münazaranın.*

- dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır **bunuñ** üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan iki eli bile oda ṣarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 11). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Kafirin elinin yanmamasının.*

- avcuñdan anuñ eli yanmadı İmdi **bunuñ** maʿnāsı yā budur ki **bunuñ** teveccühi ile āteşe bir ḥālet geldi ki te'sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 17). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Tuz ve arpa ekmeğinin.*

- Yā Ḥabīb Sen eyü kişi idüñ eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña **bunuñ** birazını mihmāna ḳoyup birazını sā'ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 7). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II ʿUtbe-i Ġulām'ın.*

- ḳoyup kimsene ile buña gönderdi Hemīn **bunuñ** tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine irişdi ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 17). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Kabenin Rabia'tül Adeviyye' yi karşılamasının.*

- Ehlu'llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi **Bunuñ** maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṣāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 18). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Kabe'nin alem-i zahirde yerinde olmasına karşın alem-i misalde yerinde olmaması durumunun.*

- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem-i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā **bunuñ** añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 8). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Bir sene Kabe'nin Rabia'tül Adeviyye'yi karşılamaya gitmesi ve bir sene de hayızlı olması sebebiyle Kabe'ye girememesi.*

- olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve **bunuñ** esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 15). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun, II Dervişin kendini herkesten manen küçük görmesi.*

- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Hizmetkar.*

- gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ gerek **bunuñ** ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [bunuñ,]*
- maʿlūmdur ki **bunuñ** ḥāli ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhī bizüm ḥālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 3). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Ahmet bin Hanbel.*

- gözidür ve **bunuñ** iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ başīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 11). [bunuñ,]*
- gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ başīretidür ve **bunuñ** cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 12). [bunuñ,]*
- maḳṣūdını āşikāra göre yürür **bunuñ** gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẕevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 13). [bunuñ,]*
- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür **Bunun** ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẕevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 13). [bunun,]*

bunuñ: *Bunun. II Cennete her girenin Allah'ı görmeyeceği mevzusu.*

- görmez eyle olıcaḳ bu meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfıḳ olmaz **bunuñ** cevābı budur kim tecellīnüñ envā'ı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 1). [bunuñ,]*
- İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve **bunuñ** ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 9). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II İnsanoğlu.*

- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise **bunuñ** nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 16). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Gönül.*
•**bunuñ** ʿizzeti anuñ ʿizzetinden artuḳdur ḫilḳat-ı ʿālemden maḳṣūd insāndur ve yiri gögi binā itmekde ḥikmet bu bünyāndur maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 17). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II İnsan.*
• aṣlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber ṣayılur belki ol binā daḫı **bunuñ** esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekser-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 4). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun.*
• yuyamayasın **Bunuñ** mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 11). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Salikin üst mertebesinde bulunan kişinin.*
• itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur şöyle ki kendüden aşaġa olan **bunuñ** āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 18). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Şefik-i Belhi'nin savaş meydanında uyumasının.*
• yaṣdındı uyudı İmdi **bunuñ** maʿnāsı bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 1). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Müçtehide uyan, tabi olan kişinin.*
• ḳavl mūcibince fiʿli olur kendü re'yinden aña nesne ṣorılmaz N'içün kendü re'yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ **bunuñ** reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 16). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Hanefi dervişlerinin İmam-ı Azam Ebu Hanife'ye tabi olmasının.*
• görmez mi didiler Eger dirsek ki hele kendü her ne iderse baḫṣi ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne diyelüm **Bunuñ** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 14). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II İmam Şafi'nin muteber bir zat olmasının.*
• yegāne-i zamān idi ve mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān idi kerīmü'l-ʿasr ve cevādü'd-dehr idi cemīʿ icmāʿ-ı ümmet **bunuñ** üzerine ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 14). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Dünyaya aldanmayan kişi.*
• pes anuñ nefsi anda rāḥat olmayup **bunuñ** nefsi ḫuẓūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı nefsi maşlaḥatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 13). [bunuñ,]*

• içün olur ve **bunuñ** ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiz̲met-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 15). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Hazreti Muhammed'in mana aleminde Hazreti Osman'a su getirmesi hadisesi.*

• istifrāġ idermiş **bunuñ** gibiye taṣvīr-i mis̲āl dirler ve **bunuñ** gibiye mücessem-i ḫayāl dirler **bunuñ** gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ bulınur ve **bunuñ** menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 10). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Allah'ı hakkıyla bilen kişinin ebediyen dert ve gamdan kurtulamaması durumunun.*

• ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi **bunuñ** maʻnāsı yā işāretdür ʻuṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā ʻibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 5). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun.*

• müstehlek olur İmdi **bunuñ** cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥāle uġrayan bilür ki anda ne lez̲z̲etler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henūz ol lez̲z̲etlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 9). [bunuñ,]*

• eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müddeʻī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi **bunuñ** maʻnāsı bu degüldür kim cemīʻ ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 18). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Abdullah bin Mübarek'in bir anda mesafeler aşarak Arafat'a ulaşmasının.*

• ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi **bunuñ** aṣlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā besṭ-i eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 5). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Yolculuğun.*

• itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā **bunuñ** zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 13). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Muḥammed bin Vāsi.*

• kāniʿ mevlānā Muḥammed bin Vāsiʿ Vassaʿa'llāhu taʿālā mekānehū fi'l-cenneti'l-ʿāliye ve rafeʿahū ile'l-menāzili's-sāmiye **Bunuñ** daḫı ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 6). [bunuñ,]*

• taṣavvufda bir şīve-i ḫāṣı ve **bunuñ** daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣı var idi Maḥāsin-i ḫasāyili kes̲īr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 7). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Kabenin Rabia'tül Adeviyye' yi karşılamasının.*

• Ehlu'llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi **Bunuñ** maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i mis̲āli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 18). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Muhtaç olan kişinin.*

- gerek **bunuñ** ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Kimi insanların müslüman kimilerinin de kafir olmasının altında yatan hikmetin.*

- bunuñ ġavrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 11). [bunuñ,]*
- ki **bunuñ** sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fanā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 5). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Müridin şeyhine yaptığı hizmeti Allah'a yapılan hizmet gibi görmesinin.*

- İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve **bunuñ** ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 9). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun.*

- elbette anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl ü aḥkām ki ʿālem-i mülk ü şahādet içinde görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli **bunuñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 16). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Bâyezid-i Bistâmî'nin aklı ve muhakemesi yerinde olup olmaması sorusunun.*

- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyīmā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi **Bunuñ** cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 14). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Dedikodunun.*

- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında **bunuñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 16). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Sadakayla.*

- zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve **bunuñ** sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 11). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Veba olan bölgeden sakınmanın helal veya haram olma durumlarının.*

- aña mürtekib olan mürtekib-i āsām olur gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur ve gāh olur ki bir ṭarafda evleviyet bulınur **bunuñ** cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 4). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II İmam Şafi'nin.*

- ve ḥadīṯde **bunuñ** bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken ekṯer-i evḳāt ḳapusı öñinde bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 7). [bunuñ,]*
- bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken **bunuñ** gibi ʿacāyibi çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi Ḥikāyet meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 11). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Harun Reşid.*

- ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ʿulemādan teftīş eyledi hiç kimse **bunuñ** müşkilini ḥall eylemedi İmām Şāfiʿī ol zamānda oġlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 15). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Kuran-ı Kerim.*

- ve şunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve anlar **bunuñ** ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 18). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Hazreti Muhammed'in mana aleminde Hazreti Osman'a su getirmesi hadisesi.*

- istifrāġ idermiş bunuñ gibiye taṣvīr-i miṯāl dirler ve bunuñ gibiye mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ bulınur ve **bunuñ** menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 10). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Uzlet ehli olmanın.*

- vaḥşet bir maraż u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur **Bunuñ** ʿalāmeti oldur kim ẕikrüñ ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 8). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Doğuştan, yaradılıştan huyları ile medeni olmanın.*

- bu ḥālet nefsüñ eyüliginden olmaz sū'-i mizāc olur eger cibillī olmayup ʿārıżī ise muḥtāc-ı ʿilāc olur insānuñ ḫilḳati **bunuñ** üzerinedür ki medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 14). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Dünyada yapılan amellerin ahirette bir şekilde suret bulması hadisesinin.*

- ṣanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥādīṯ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt **bunuñ** üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 8). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun II Keramet sahibi kişinin mükaşefesinde cennetlik gözüken kişinin.*

- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen **bunuñ** ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 13). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Muhammed-i Semmak.*

- müte'ehilden anuñ ḥāli yigrek olur te'ehhüldeki meşūbātından **bunuñ** tecerrüddeki ḥasenātı gökcek olur ammā eger ol ḥasenātla te'ehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 13). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Ahmed-i Harb'ın oğlunun.*

- gine ol virdi Bildiler ki **bunuñ** ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 3). [bunuñ,]*
- gine ol virdi Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül **bunuñ** mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 3). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Ahmed-i Harb.*

- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü **bunuñ**sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 12). [bunuñ,]*
- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñsevābı taḥṣīline çalışa ol **bunuñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 12). [bunuñ,]*
- seyyi'ātını eküp zemm itdükçe **bunuñ** ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki ol seyyi'enüñ ʿiḳābından mesāvīsinüñ sevābı artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 13). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Basit bir günahın evliyanın gözünde büyük görünmesi ve günah sayılmasının.*

- çoḳ gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin artuḳ şaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola bunda günāh ṭutılur **Bunuñ** ma'nāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 4). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Tevekkülde sebeplere sarılmanın.*

- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müdde'ī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi **bunuñ** ma'nāsı bu degüldür kim cemī' ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 18). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Alimin.*

- ḥāṣıl olmuş ola şöyle ki **bunuñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 19). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Bazı kişilerin büyük günahları olmasına karşın hiç sıkıntı görmemesi, bazılarının da küçük günahları olmasına rağmen sıkıntılardan kurtulamamasının.*

- niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi **bunuñ** cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her zekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 7). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Mevcûdat.*

• vücūduñ vaḥdeti bu maẕāḥirüñ keşretini bozar ve ne **bunuñ** keşreti anuñ vaḥdetine bir ẕerre ḫalel ider bu ʿālem-i keşretde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 5). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Dervişin kendini herkesten manen küçük görmesinin.*

• bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭiḳād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II İnsanın.*

• aṣlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber ṣayılur belki ol binā daḫı **bunuñ** esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekşer-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 4). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Bayezid-i Bestami.*

• Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve **bunuñ** huẓūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 16). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Cennete her girenin Allah'ı görmeyeceği mevzusu.*

• görmez eyle olıcaḳ bu meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfiḳ olmaz **bunuñ** cevābı budur kim tecellīnüñ envā'ı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 1). [bunuñ,]*

bunuñ: *Bunun. II Veba olan bölgeden sakınmanın helal veya haram olma durumlarının.*

• aña mürtekib olan mürtekib-i āşām olur gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur ve gāh olur ki bir ṭarafda evleviyyet bulınur **bunuñ** cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 4). [bunuñ,]*

bunuñ emsāli: *Bunun benzeri, bunun gibi.*

•**bunuñ emşāli** anuñ ʿibādetde aḥvāli ve maʿrifetde aḳvāli vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 13). [bunuñ emşāli, -i]*

bunuñ gibi: *Bunun gibi, böylesi.*

• daḫı açılur ve her kim ki ʿāleme nefy ḳılıcını ṣalar kendü daḫı ol ḳılıç ile çalınur Niçe daḫı **bunuñ gibi** kelimāt-ı şerīfe ve mevāʿiẓ-i laṭīfe ile vaṣiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 2). [bunuñ gibi,]*

• **bunuñ gibi** daḫı maʿārif-i laṭīfe ve kelimāt-ı şerīfesi vardur ki tevāriḫde meẕkūrdur ve teẕkirelerde meşhurdur Eger cemīʿisi ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 5). [bunuñ gibi,]*

• bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istiġrāḳ dilinden **bunuñ gibi** elfāẓ ġarīb olmaz şol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 12). [bunuñ gibi,]*

- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve şol şeyḫüñ ki ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz ve **bunuñ gibi** ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 14). [bunuñ gibi,]*
- getürür ʿabeş mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh arasında **bunuñ gibi** nesnelerde ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl muḥaḳḳıḳa muḫālefet yoḳtur her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 9). [bunuñ gibi,]*

bunuñ gibi: *Bunun gibi, buna benzer.*
- gibi göñülleri ṭavāf itdügi-içündür ki kendü daḫı müṭāf-ı ʿālem oldı ve bunuñ gibi ʿazīzlere ʿizzet eyledügi-içündür ki kendü daḫı ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 17). [bunuñ gibi,]*

bunuñ gibi: *Bunun gibi, böylesi, buna benzer.*
- idüp ṣu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür **Bunuñ gibi** kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 2). [bunuñ gibi,]*

bunuñ gibi: *Bu şekilde, buna benzer.*
- müdaḳḳıḳīn olurlar **bunuñ gibi** ḳażiyyelerde tereddüd ü ıżṭırāb itmezler ve bunuñ gibi ḫavārikde şekk ü irtiyāb itmezler Eger dir-isek ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 13). [bunuñ gibi,]*
- müdaḳḳıḳīn olurlar **bunuñ gibi** ḳażiyyelerde tereddüd ü ıżṭırāb itmezler ve bunuñ gibi ḫavārikde şekk ü irtiyāb itmezler Eger dir-isek ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 14). [bunuñ gibi,]*
- ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı **bunuñ gibi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 8). [bunuñ gibi,]*
- bulına ʿamel dürüst olur ḫuṣuṣā ki **bunuñ gibi** mesā'ilde iḫtilāf çoġ olur kütüb-i fıḳhiyede aḳvāl-i muḫtelife bulınur baʿīd degüldür kim meẕheb-i Ḥanefiyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 5). [bunuñ gibi,]*
- ve **bunuñ gibi** şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 5). [bunuñ gibi,]*

bunuñ gibi: *Bunun gibi, böylesi.*
- yaḳīn diyü inanur gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldığı cihetden farḳ idemez **bunuñ gibi** ḥālāt insānda bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 12). [bunuñ gibi,]*

bunuñ gibi: *Bunun gibi, böylesi, buna benzer.*
- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fi'lüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur fi'l-cümle **bunuñ gibi** aʿmāl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 10). [bunuñ gibi,]*

bunuñ gibi: *Bunun gibi, buna benzer.*

- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭā'ate ki naẓar olına bir **bunuñ gibi** ma'nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 4). [bunuñ gibi,]*
- gelmez ol sebebden anlara meşūbāt olur ki ol bize olmaz Daḫı niçe **bunuñ gibi** kelimāt söylediler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 17). [bunuñ gibi,]*
- idüp ṣu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür **Bunuñ gibi** kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 2). [bunuñ gibi,]*

bunuñ gibi: *Bunun gibi, böylesi.*

- öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ **bunuñ gibi** sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 10). [bunuñ gibi,]*
- gibi göñülleri ṭavāf itdügi-içündür ki kendü daḫı müṭāf-ı ʿālem oldı ve **bunuñ gibi** ʿazīzlere ʿizzet eyledügi-içündür ki kendü daḫı ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 18). [bunuñ gibi,]*
- muḥāl olur Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez ve **bunuñ gibi** iḫtimālāt ile ʿaḳla iʿtimād bozılmaz ʿaḳluñ aḥkāmı bu ʿālemüñ aḥvāline göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 5). [bunuñ gibi,]*
- bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken **bunuñ gibi** ʿacāyibi çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi Ḥikāyet meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 12). [bunuñ gibi,]*
- şaḫṣdan nefʿe işāret olur bir şaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda **bunuñ gibi** nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 10). [bunuñ gibi,]*
- şeyṭānuñ belāsını çeker elbetde bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki **bunuñ gibi** söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 10). [bunuñ gibi,]*
- iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe a'māl ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā şāyed bir niçe ma'āṣī daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola **bunuñ gibi** aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 18). [bunuñ gibi,]*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭururs a dāyima fuḳara ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek olmaz ve **bunuñ gibi** kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 4). [bunuñ gibi,]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve **bunuñ gibi** kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 5). [bunuñ gibi,]*
- olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur **bunuñ gibi** māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 10). [bunuñ gibi,]*
- olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve **bunuñ gibi** ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 10). [bunuñ gibi,]*
- oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu uslūba göre olur vazīfe virmezlerse bir vaḳt imāmet itmez virürlerse biş vaḳtı ḳılur **Bunuñ gibi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 10). [bunuñ gibi,]*

•īmāna īmān mı dinilür ve **bunuñ gibi** iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 11). [bunuñ gibi,]*
•īmāna īmān mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti ire ki **bunuñ gibi** iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 12). [bunuñ gibi,]*

bunuñ gibi: *Bunun gibi, buna benzer.*
- getürür ʿabeş mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh arasında **bunuñ gibi** nesnelerde ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl muḥaḳḳıḳa muḫālefet yoḳdur her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 9). [bunuñ gibi,]*
- ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḥażrāta tamām nāẓır olur elbetde **bunuñ gibi** işlere ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 12). [bunuñ gibi,]*
- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra mutta'iẓ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẓ ola egerçi her ne ḳadar ba'īd ise ẓāhir budur kim **bunuñ gibiler** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 14). [bunuñ gibiler,]*

bunuñ gibi: *Bunun gibi. II Akıbetinde bazen cennet bazen de cehennem gözüken kişinin durumu gibi.*
- ve **bunuñ gibi** şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 5). [bunuñ gibi,]*

bunuñ gibi: *Bunun gibi, böylesi, buna benzer.*
- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fi'lüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur fi'l-cümle **bunuñ gibi** a'māl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 10). [bunuñ gibi,]*

bunuñ gibilerle: *Bunun gibi, buna benzer. II Evliyaları inkar edenler gibi.*
- menāḳıbında ẕikr eyledük **Bunuñ gibilerle** meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 1). [bunuñ gibilerle, -ler, -le]*

bunuñ gibilerüñ: *Bunun gibi. II Akıbetinde bazen cennet bazen de cehennem gözüken kişi gibi.*
- hemīn ol aḥādīsüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı olur **bunuñ gibilerüñ** tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 4). [bunuñ gibilerüñ, -ler, -üñ]*

bunuñ gibiye: *Bunun gibi, buna benzer.*
- istifrāġ idermiş **bunuñ gibiye** taṣvīr-i miṣāl dirler ve bunuñ gibiye mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ bulınur ve bunuñ menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 9). [bunuñ gibiye, -y, -e]*
- istifrāġ idermiş bunuñ gibiye taṣvīr-i miṣāl dirler ve **bunuñ gibiye** mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ bulınur ve bunuñ menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 9). [bunuñ gibiye,]*

bunuñ gibiye: *Bunun gibi, böylesi.*

- istifrāġ idermiş **bunuñ gibiye** taṣvīr-i miṣāl dirler ve **bunuñ gibiye** mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ bulınur ve bunuñ menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 9). [bunuñ gibiye, -y, -e]*

bunuñ için: *Bunun uğruna. II Ahmed-i Harb uğruna.*

- itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur nice feraḥ olmasun ki kendü epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur **bunuñ için** ʿibādet iderler ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 10). [bunuñ için,]*

bunuñla: *Bununla.*

- muḳaddemātuñ birisini añlamazlar **bunuñla** anlaruñ faẓlına noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle ol kişi bunlardan aʿlā olmaz ol bir bilürse bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 9). [bunuñla,]*

bunuñla: *Bununla. II Kulun sadece Allah' ın rahmetine güvenmesiyle.*

- ṭayanduḳları Allāh'uñ maġfiretünedür ve ziyāde iʿtimādları ʿumum raḥmetinedür ammā bu şeyṭānuñ mekridür ki araya ṣalmışdur **bunuñla** cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 12). [bunuñla,]*

bunuñla: *Bununla. II Sadakayla.*

- zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān **bunuñla** vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 11). [bunuñla,]*
- idi Uşta aḳça dirdüm her gāh ki baña bir maẓīḳden duḫūl ide idi **bunuñla** defʿ iderdüm didi İmdi niçe kere diyüp ṭururuz ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 13). [bunuñla,]*

bunuñla: *Bununla. II Nefsin istek ve arzularına uymakla.*

- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet **bunuñla** eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 16). [bunuñla,]*

bunuñla: *Bununla. II Dünyada yapılan iyiliklerin ahirette suret bulmasıyla.*

- vaḳt olur ki bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür maʿa hāẕā ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli **bunuñla** defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 12). [bunuñla,]*
- ve bu şübheyi **bunuñla** refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 13). [bunuñla,]*

bunuñla: *Bununla. II Nefisle.*

- şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar ṣayılur ādemüñ büyük 'adūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye **bunuñla** yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 8). [bunuñla,]*

bununla: *Bununla. II Günahları terk etmede ısrarcı olmakla.*

- içinden arayup göre şol günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muşırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve **bununla** olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 18). [bununla,]*

bununla: *Bununla, bununla birlikte.*

- olmaz ve iḥtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine **bununla** ḫalḳa bī-iḥtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 16). [bununla,]*

bununla: *Bununla. II Nâziât Suresi 40. Ayet mealiyle.*

- ve nahā'n-nefsa ʿani'l-havā fa-inna'l-cennete hiya'l-ma'vā Ammā bu ḥikāyetüñ tevcīhini **bununla** itmām itmek olur ki cehennemī dimekden murād cehennemīlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 10). [bununla,]*

bununla: *Bununla. II İmam Şâfiî'nin Kur'an'ı ezbere bilmediği yönündeki iddiayla.*

- söyleyelüm Rivāyet olınur ki ḥasūdlar İmām Şāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve **bununla** ḫalīfe ḳatında aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 10). [bununla,]*

bununla: *Bununla. II Nefsin istek ve arzularına uymakla.*

- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet **bununla** eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 16). [bununla,]*

bununla: *Bununla. II Sahip olunan manevi hasletlerle.*

- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine **bununla** kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 2). [bununla,]*

bununla: *Bununla. II Aç olması durumuyla.*

- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç uyunur yine **bununla** Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 1). [bununla,]*

bununla: *Bununla.*

- ṭayanduḳları Allāh'uñ maġfiretünedür ve ziyāde iʿtimādları ʿumum raḥmetinedür ammā bu şeyṭānuñ mekridür ki araya şalmışdur **bununla** cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 12). [bununla,]*

bununladur: *Bununladır. II Nefisledir.*

- daḫı başılur bu zebūn olup bende düşicek anuñ cemīʿ bendleri çözilür şeyṭānuñ āleti budur ve anuñ daḫı istitāʿatı **bununladur** eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 10). [bununladur,]*

bura: *Bu yer, burası. II Dervişin nefsi için incinmemesi makamı.*

- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫaylī ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 2). [buraya, -y, -a]*

burada: *Bu noktada, bu yerde.*

- ʿAbduʿllāh bin Mübārek'üñ menāḳıbını **burada** ḫatm idelüm Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī'yi vāḳıʿada gördiler Allāh taʿālā senüñle ne muʿāmele eyledi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 9). [burada,]*

buradan: *Bu durumdan.*

- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam didi Ammā **buradan** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 2). [buradan,]*

burāḳ: *Hz. Muhammed'in, üzerine binerek miraca çıkması için emrine verilen binek. II Tanıkta sadece binek olarak kullanılmış.*

- dil sarāyını Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi ve her dem göñül evinde anuñla ṣoḥbet iderdi gāh fikret **burāḳı-y-ıla** sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 18). [burāḳı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

buraya: *Bu yere. II Dervişin nefsi için incinmemesi makamı.*

- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫayli ḥāletdür ve nefs **buraya** varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 2). [buraya,]*

burn: *Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı.*

- cevānibinde gezer ammā muttaṣıl **burnına** revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar ve birisi ṣaḳınup andan ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi yirden iḫtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 7). [burnına, -ı, -n, -a]*

būstān: *Bağ, bahçe.*

- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāğlarını bellerdi ve gāh **būstānlarını** beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 4). [būstānlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol ṣu ider aña giren ṣudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir **būstānı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 10). [būstānı, -ı]*
- cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müṣāḥabet itmekle bulınur laṭīf yirlerde ve **bustānlarda** gezerler ve gökcek çimenlerde ve gülistānlarda seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 6). [bustānlarda, -lar, -da]*

būstān-ı devrān: *Dünya bahçesi. II Dünya.*

- getürmek-içün ve niçe kez **būstān-ı devrān** baḳıldı ve düzildi tā ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 3). [būstān-ı devrān,]*

būstān-ı yaḳīn: *Yakin ilminin bahçesi.*

•Menāḳıb-ı İmām Şāfi'ī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol server-i dīn ve **būstān-ı yaḳīn** maʿnā-yı esrār-ı şerīʿat ve mahdī-yi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 2). [būstān-ı yaḳīn,]*

bu-y-ıdı: *Buydu.*

- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl **bu-y-ıdı** ki bu yemīnden teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā mādām ki şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 13). [bu-y-ıdı,]*

buyırıcaḳ: *Buyurduğu, emrettiği zaman.*

- ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā **buyırıcaḳ** ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 1). [buyırıcaḳ,]*

bu-y-ısa: *Bu ise.*

- eyitdi Yā Abā Yaḥyā Eger ẓannuñ **bu-y-ısa** bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Kaʿbe'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [bu-y-ısa,]*

buyur-: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- didiler Eyitdi Benüm delīlüm kelām-ı ḳadīmdür ve ḥüccetüm kitāb-ı kerīmdür Ḥaḳ tabāreke ve taʿālā **buyurur** ve ammā man hāfa maḳāma Rabbihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 8). [buyurur, -ur]*

buyur: *Söylemek, demek.*

- ism ile müsemmā arasında münāsebet ü irtibāṭ olur Şeyḫ Ebū Hāzem **buyurdu̇ġı** gibi kimsene anda tamām ḥużūr bulmaz ve hiç bir kişi anda her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 17). [buyurdu̇ġı, -du̇ġ, -ı]*
- anuñ içün bir ev yapılur ve her kişi bunda ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu **buyurur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 16). [buyurur, -ur]*
- anlardan mervīdür ki **buyururlardı** Cemīʿ-i sālikīnüñ nihāyet menzili bu Ḫurāsānīnüñ bidāyet menzilidür dirdi ve niçe daḫı zamānınuñ ulu şeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 17). [buyururlardı, -ur, -lar, -dı]*
- temennīler idüp bulmaya İmdi bu kelām ḥadīṯ-i Rasūl'e işāretdür ki **buyururdı** Ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddi' olsun diyü vaṣiyyet ḳılurdı fi'l-vāḳi' yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 11). [buyururdı, -ur, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül şanmaḳ ḫizlāndur Tevekkül oldur kim **buyurduġına** imtiṯāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 16). [buyurduġına, -duġ, -ı, -n, -a]*
- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne **buyurursa** ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 5). [buyurursa, -ur, -sa]*
- ḳılur kendüyi bir kimse ṣanup ta'rīf itmege başlar ve bir ādem oldum ṣanup kendüyi yuḳaru ṭutar **buyurduḳları** ḫidmeti bayağı gibi itmez şöyle ẓann ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 2). [buyurduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*
- gerek kendüye olsun gerek **buyurduġına** olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it diyü ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 11). [buyurduġına, -duġ, -ı, -n, -a]*
- gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it diyü ol **buyurur** hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 12). [buyurur, -ur]*

buyurduġ: *Buyruk; buyuru, emir, ferman.*

- görişdiler muraḳḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār edeb ile giydi ve **buyurduġın** biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 6). [buyurduġın, -ın]*

buyurduġınlayın: *Buyurduğu gibi.*

- buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet olmaz ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına ẕākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına şākir ola Açlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 3). [buyurduġınlayındur, -dur]*

buyuruġ: *Buyruk, emir.*

- yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ **buyuruġı** olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ululer var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 10). [buyuruġı, -ı]*

buyuruġı yürümez: *Emri tutulmak, hâkim ve hükümran olmak.*

- cān iḳlīminde bunlaruñ **buyuruġı yürümez** Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 9). [buyuruġı yürümez, -mez]*

buyuruġından ṭaşra yürimezler: *Emrinden dışarı çıkmamak; birinin isteklerine, öğütlerine, sözlerine uyarak davranmak.*

- anlaruñ **buyuruġından ṭaşra yürimezler***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 19). [buyuruġından ṭaşra yürimezler, -z, -ler]*

büḫl: *Hasislik, cimrilik.*

- olmaz **büḫl** gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe efʿal-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 17). [büḫl,]*

- cūdı sebebi-y-ile başılur görinmez olur cūd settarü'l ḳabāyiḥ olur ve **büḫl** keşşāfü'l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi ecānibe maḥbūb ider ve **büḫl** ādemi aḳāribe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 2). [büḫl,]*
- mahrūb ider cūd bir ednāya 'izzet virür ve **büḫl** bir a'lāya ẕillet virür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki ḳādir olur şer'üñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 3). [büḫl,]*

bühtān: *İftira.*
- olur bir mesāvīsinde bir aña **bühtānında** olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde girçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 15). [bühtānında, -ı, -n, -da]*
- Allāh'a ne girçek ve ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ ve ne **bühtān** ḳarınların ṭoyurmayalar ve mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 18). [bühtān,]*

bükā: *Ağlama, ağlayış.*
- hemīn ādem elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿismeti andan bilmek gerek Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi **Bükā** on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 14). [bükā,]*

bükā vü ḫuşūʿ: *Ağlama ve tevazu.*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā vü ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu ʿaṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 4). [bükā vü ḫuşūʿ,]*

bülbül: *Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.*
- ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi ḳuds gülzārında cevlān idemez ve fikr **bülbüli** ol bāġ içinde tereyān idemez ʿAḳl ṭūṭīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 2). [bülbüli, -i]*
- şevḳ peri-y-ile ṭāyir olup temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi gāh cān sebze-zārına çıḳup ḳudsīlerle göñlin eglerdi gāh dil murġ-zārına düşüp **bülbüller-ile** bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 2). [bülbüller-ile, -ler, -ile]*
- ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs **bülbülleri** ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 7). [bülbülleri, -ler, -i]*

bülbül-i gül-zār-ı laṭāyif-i muṣṭafavī: *Hz Muhammed'in zikrinin gül bahçesinin bülbülü.*
- eṭvār-ı ṭarīḳat nevr-i ḥadaḳa-ı mekārim ü fażāʿil ve zeyn-i ḥadīḳa-ı mecālis-i şemāyil gül-i bāġ-ı maʿārif-i nebevī ve **bülbül-i gül-zār-ı laṭāyif-i Muṣṭafavī** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 4). [bülbül-i gül-zār-ı laṭāyif-i muṣṭafavī,]*

bülbül-i güyāsı: *Konuşan bülbül.*
- ḥikmet çimeninüñ ṭūbāsı idi cihān gülistānınuñ bir gül-i raʿnāsı ve cān bustānınuñ bir **bülbül-i güyāsı** idi rūḥ şulṭānınuñ şāhbāzı ve rūḥāniyān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 16). [bülbül-i güyāsı, -sı]*

bünyād: *Yapı, bina.*

- ʿimāretinden ne olur **bünyād** süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 13). [bünyād,]*
- ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen **bünyāduñı** ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 14). [bünyāduñı, -u, -ñ, -ı]*

bünyād eyleye: *Binâ etmek, inşâ etmek, kurmak.*

- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev **bünyād eyleye** cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 15). [bünyād eyleye, -y, -e]*

bünyān: *Yapı, bina.*

- bunuñ ʿizzeti anuñ ʿizzetinden artuḳdur ḫilḳat-ı ʿālemden maḳṣūd insāndur ve yiri gögi binā itmekde ḥikmet bu **bünyāndur** maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 18). [bünyāndur, -dur]*

bürhān: *Delil, ispat.*

- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe **bürhanlar** gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 5). [bürhanlar, -lar]*

bürhān: *Rehber, klavuz, yol gösteren.*

- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden idi ve bu ṭāyifenüñ mücāhidi ve cümlesinüñ mu'teḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ **bürhānı** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 12). [bürhānı, -ı]*

bürhān- ı ṭārikat-ı muṣṭafaviyye: *Peygamber (Hazret-i Muhammed) yolunun rehberi.*

- ı ṭārikat-ı Muṣṭafaviyye 'ālim-i 'āmil fāżıl-ı kāmil mīve-i dil-i evliyā güşe-i ciger-i enbiyā zeyn-i āl-i benī ve faḫr-ı evlād-ı 'Alī 'ārif-i 'āşıḳ Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 3). [bürhān- ı ṭārikat-ı muṣṭafaviyye,]*

bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat: *Tarikat fazıllarının rehberi.*

- ʿuzlet ve ol gencine-i ḫazīne-i devlet dürr-i ṣadef-i iḳbāl ve dürrī-i felek-i iclāl sulṭān-ı memālik-i şerīʿat ve **bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat** şāh-ı gedā-ṣüret ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 4). [bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat,]*

bürhān-ı limmī ve innī: *Limmi ve inni delil. II Burhan-ı inni: Neticeden sebebe götüren delil. Burhan-ı limmi: Sebepten neticeye götüren delil. (Kelam ilmine ait terimler).*

- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣüretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 4). [bürhān-ı limmī ve innī,]*

bürhān-ı mesālik-i taḥḳīḳ: *Hakikat yolunun rehberi.*

- bürhān-ı mesālik-i taḥḳīḳ mütemekkin-i ḫāne-i ṣafā ve mütevekkil-i rāh-ı Ḫudā pīşvā-yı kāmilīn ve muḳtedā-yı ehl-i dīn maḥrem-i esrār-ı ilāhī ve ġavvās-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 3). [bürhān-ı mesālik-i taḥḳīḳ,]*

bürhānü'l-muvaḥḥıdīn: *Allah'ın birliğine inananların (müslümanların) rehberi.*

- Menāḳıb-ı Şeyḫ Bāyezīd-i Besṭāmī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol sulṭānu'l-ʿārifīn ve ḳıdvetü'l-vāṣılīn **bürhānü'l-muvaḥḥıdīn***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 2). [bürhānü'l-muvaḥḥıdīn,]*

bürhānü'ṭ-ṭarīḳa: *Hak yolunun rehberi.*

- nübüvvet aḫlāḳ-ı fütüvvet Kaʿbe-i ṣafā ve ḳıble-i vefā sulṭānü'ş-şeriʿa ve bürhānü'ṭ-ṭarīḳa nāṣıḥu'l-müslimīn ḥüccetü'l-lāhi ʿalā'l- ḫalḳı ecmaʿīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 4). [bürhānü'ṭ-ṭarīḳa,]*

bütün: *Eksiksiz, tam.*

- tamām ise bir ṭarafı eksikdür ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi **bütün** ise bir cānibi gedükdür Eger ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 13). [bütün,]*

büyük: *Çok, ortalamayı aşan (soyut kavram).*

- günāhı **büyük** vebāl olur anlar bundan ḳatı iḥtirāz iderler ve anlar bunı ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 17). [büyük,]*
- yitişmek ḫaylī işdür ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek **büyük** teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 17). [büyük,]*
- ol iʻtiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve ʻāḳıl olan anı farḳ itmek **büyük** teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 8). [büyük,]*
- ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʻİlm daʻvāsı kişiye **büyük** ḥicāb olur ve ol daʻvādan ötüri ādeme ulu ʻiḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 13). [büyük,]*

büyük: *Yüce, ulu, muteber.*

- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir **büyük** pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 10). [büyük,]*

büyük: *Yüce, ulu; önemli, kıymetli.*

- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere irişmişdi ʿilm-i ḥadīşde ʿālī senedleri var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda **büyük** mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 2). [büyük,]*
- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir **büyük** mertebedür buña hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 8). [büyük,]*

büyük: *Yüce.*

- kişinüñ ki yolında bu ḳadar aḥvāl ola nice sürūr ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu miḳdār verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ **büyük***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 10). [büyük,]*

büyük: *Yüce. II En büyük.*

- şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar ṣayılur ādemüñ **büyük** ʿadūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 7). [büyük,]*

büyüklig: *Miktarca fazla olma, çokluk.*

- bir ʿamel bulınur ki yıllar ile ṭāʿatine ġālib olur ṭāʿatüñ ẓahirde **büyükligine** iʿtibār itmemek gerek veʿibādātda aʿmāl çoḳlıġına aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 7). [büyükligine, -i, -n, -e]*

3.3. C

cādde-i müstakīm: *Doğru yol. II Hak yolu.*

- ki şeyẖini göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīḳ itmiş **cādde-i müstakīm** ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 12). [cādde-i müstakīm,]*

cadde-i sünnet-i rasūl: *Hz. Muhammed'in sünnetinin yolu.*

- ve gökcek ḳabūl üzerine idi ve cümle-i ḥarekāt u sekenātı **cadde-i sünnet-i Rasūl**üzerine idi elsine-i nāsda aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi ve menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 9). [cadde-i sünnet-i rasūl,]*

caʿfer-i ṣādıḳ: *Cafer-i Sadık hazretleri, Ehl-i beytten olup, on iki imamın altıncısı, Silsile-i aliyyenin dördüncüsüdür.*

- eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm ki aġzını açmışdı eger ben anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olunur ki bir gün **Caʿfer-i Ṣādıḳ** kullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 2). [caʿfer-i ṣādıḳ,]*
- dedemüñ yüzine baḳam veyā ol ṭurduġı yire yaḳın varam Naḳl olınur ki bir gün **Caʿfer-i Ṣādıḳ'a** eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 8). [caʿfer-i ṣādıḳ'a,]*
- gelür ve hem fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki **Caʿfer-i Ṣādıḳ** eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 14). [caʿfer-i ṣādıḳ,]*
- naḳl ider ki niçe zamān ḫidmetinde olup ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu ḳıṣṣa maʿḳūlden tamām ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifin zamānı **Caʿfer-i Ṣādıḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 18). [caʿfer-i ṣādıḳ,]*
- kirāmdan çoḳ ulularına yitişmişdi **Caʿfer-i Ṣādık** ḥażreti-y-ile bīḥad müṣāḥabet ḳılmışdı ve kümmel-i meşāyiḫdan niçeleri ve efāżıl-ı ṭarīḳatdan ne ululları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 5). [caʿfer-i ṣādık,]*

cāh: *İtibar, makam, mevki.*

- himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet idi ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı meẕellete virmişdi ve tāc u devleti külāh-ı mihnete degişmişdi **cāhı** çāh bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 12). [cāhı, -ı]*

cahālet: *Bilgisizlik, bilmezlik, habersizlik, cahillik.*

- ādemden ṣanup aña melāmet itmek ḳuru **cahāletdür** ve hem şol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 7). [cahāletdür, -dür]*
- ṭāʿūn emrine gelicek **cahāletinden** tevekkül ehli dirilür ol tevekkül degül cahāletdür anı tevekkül ṣanmaḳ żalāletdür Dānişmend dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 15). [cahāletinden, -i, -n, -den]*
- ṭāʿūn emrine gelicek cahāletinden tevekkül ehli dirilür ol tevekkül degül **cahāletdür** anı tevekkül ṣanmaḳ żalāletdür Dānişmend dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 16). [cahāletdür, -dür]*

• olıcaḳ zarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir **cahāletdür** kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 10). [cahāletdür, -dür]*

cāhil: *Bilgisiz, cahil, bilmeyen.*

• dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye **cāhil** oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 16). [cāhil,]*

• ki dürlü ʿilācı olur egerçi **cāhil** ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 11). [cāhil,]*

cāhil olan: *Cahil, bilgisiz olan kişi.*

• emrde 'ibādet olur bu degül ki ma'şiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭā'at olur bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki **Cāhil olan** bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 14). [cāhil olan,]*

cāhil olup: *Bilgisiz olmak.*

• baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende **cāhil olup**anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 7). [cāhil olup,-up]*

cāhil olur: *Bilgisiz olmak.*

• olmaz **cāhil olur** Yaʿnī işāretdür aḥādīsde gelen mertebe-i ihṣāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol ihṣāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 17). [cāhil olur, -ur]*

cālib: *Celp edici, kendine doğru çeken, cezp eden.*

• Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳiṭāʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti **cālib** idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 10). [cālib,]*

• ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine **cālib** idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 6). [cālib,]*

• cihetine **cālibdür** ecsām-ı laṭīfe gibi her ne şekle dilerse müteşekkil olur melā'ike vü cin gibi her ne ṣūrete isterse mütemessil olur anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 11). [cālibdür, -dür]*

• bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye **cālib** ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 2). [cālib,]*

cālib olur: *Celbeden, üzerine çeken olmak.*

• ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı aʿmāl ġālib ise ol ṭarafa **cālib olur** ammā ol 'amellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭā'at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 1). [cālib olur, -ur]*

cāme: *Elbise.*

- **cāmesi** var ve başında gökcek ʿimāmesi var bunlara şordı ki Ḳancaru gidersiz ve nereye ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk'un *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 17). [cāmesi, -si]*

cāmīʿ-i aḥādīs-i aḥmediyye: *Hz. Muhammed'e âit hadisleri toplayan (kişi).*

- āṯār-ı Muṣṭafavī ʿālim-i fetvā ve ʿāmil-i taḳvā **cāmīʿ-i aḥādīs-i Aḥmediyye** ve tācir-i şeriʿāt-ı Muḥammediyye muḳtedā-yı zühhād-ı zamāne ve ṣāḥib-i verāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 3). [cāmīʿ-i aḥādīṯ-i aḥmediyye,]*

cāmiʿ-i ʿilm ü ʿamel: *Amel ve ilmi (kendisinde) toplayan, bir araya getiren.*

- ṭarīḳat **cāmiʿ-i ʿilm ü ʿamel** hādim-i bünyān-ı emel maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı envār-ı nā-mütenāhī maḫṣūṣ-ı ʿināyet-i Ḥaḳ celle ve tebāreke Ḥażret-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 3). [cāmiʿ-i ʿilm ü ʿamel,]*

cāmiʿ-i ʿilm ü kerāmet: *Keramet ve ilmi kendisinde toplayan (kişi).*

- kerāmet sālik-i rāh-ı istiḳāmet kıdvetü'l- ʿulemāi'l-kirām ve māḳbūlu'l- evliyāi'l-ʿaẓām ḳuṭb-ı ḥareket felek-i devrī imām-ı ʿālem Süfyān-ı Sevrī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 3). [cāmiʿ-i ʿilm ü kerāmet,]*

cāmiʿ-i mekārim-i ḫişāl: *Övülmüş, beğenilmiş güzel huyları kendinde toplayan.*

- meşhūru'l-āfāḳ idi **cāmiʿ-i mekārim-i ḫişāl** mübārek ẕāt ve sütūde faʿāl idi vaʿẓ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 7). [cāmiʿ-i mekārim-i ḫişāl,]*

cāmiʿ-i zühd-ü fetvā: *Fetva ve takvayı bir araya getiren.*

- ve ol ʿārif-i ṭarīḳat ḥāvī-yi ʿilm ü taḳvā **cāmiʿ-i zühd-ü fetvā** ol merd-i Ḫudāyīİmām Dāvud-ı Tāʿī ʿannese'llahu rūḥahu laṭāyifa esrārıhu ve afāża ʿalā'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 3). [cāmiʿ-i zühd-ü fetvā,]*

cāmī'ü'ş-şerī'at ve'l ve'l ḥaḳīḳat: *Hakikat (tasavvuf) ve şeriatı bir araya getiren .*

- ḥaḳīḳat ve mübeyyin-i menāhicü'ṭ-ṭarīḳat ḳıdvetü'l-mürşidīn ve 'umdetü'l-muvaḥḥıdīn vāriṯ-i 'ulūmi'l-enbiyā-i ve'l-mürselīn ḥüccetu'llāh-ı 'alā'l-ḫalḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 5). [cāmī'ü'ş-şerī'at ve'l ve'l ḥaḳīḳat,]*

cān: *Can, ruh.*

- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve **cānı** anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 17). [cānı, -ı]*
- ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol daḫı naʿra urup hemīn **cānını** cennet gülşenine revān itdi Ol gūrda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 17). [cānını, -ın, -ı]*
- tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat ve ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla **Cānı** cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 10). [cānı, -ı]*

•**cānını** Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 19). [cānını, -ı, -n, -ı]*

• ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ ẕaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve **cān** iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 10). [cān,]*

• çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl ṣāhbāzınuñ ne **cānı** var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr ṣāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 18). [cānı, -ı]*

• ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb ẕātdur kim **cān***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 8). [cān,]*

• ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü **cān** olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ şafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 8). [cān,]*

• arayalum dirler gāh Cānān bizümledür biz **cānı** n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 1). [cānı, -ı]*

• **cānını** cenānīn-i evliyā ile cennet-i muʿallāda mesrūr-u şādān ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 3). [cānını, -ı, -n, -ı]*

cān bülbülleri: *Aşıklar. II Hak aşıkları.*

•**cān bülbülleri** olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 3). [cān bülbülleri,]*

cān bustānınuñ: *Can bahçesi. II Gönül.*

• ḥikmet çimeninüñ ṭūbāsı idi cihān gülistānınuñ bir gül-i raʿnāsı ve **cān bustānınuñ** bir bülbül-i güyāsı idi rūḥ ṣulṭānınuñ ṣāhbāzı ve rūḥāniyān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 16). [cān bustānınuñ, -ı, -nuñ-nuñ]*

cān fezā: *Cana hayat veren, iç açan.*

• mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve **cān fezā** idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 9). [cān fezā,]*

cān ḫastalıġı: *Ruh hastalığı.*

• gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalıġı olsun gerekse **cān ḫastalıġı** olsun gerekse beden inkisārı olsun gerekse dil besteliġi olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 4). [cān ḫastalıġı,]*

cān ḫastasınuñ: *Can, gönül hastası.*

• göñül marażlarınuñ devāsını anlar bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar **cān ḫastasınuñ** dāsını anlar bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabıż gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 16). [cān ḫastasınuñ, -nuñ-sı, -nuñ]*

cān iḳlīminde: *Gönül memleketi. II Tasavvufi manada tüm İlahi sıfatların tecelli mekanı; gönül.*

- **cān iḳlīminde** bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 9). [cān iḳlīminde, -n, -de]*

cān iḳlīminüñ: *Gönül memleketi. II Tasavvufi manada tüm İlahi sıfatların tecelli mekanı; gönül.*

- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ zaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve **cān iḳlīminüñ** penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 10). [cān iḳlīminüñ, -nüñ]*

cān meclisinde: *Aşk meclisi, gönül meclisi.*

- ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi ḳuds gülzārında cevlān idemez ve fikr bülbüli ol bāġ içinde tereyān idemez ʿAḳl ṭūṭīsi **cān meclisinde** güyālıḳ idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 2). [cān meclisinde, -n, -de]*

cān sebze-zārına: *Gönül çimenliği, bahçesi. II. Gönül.*

- şevḳ peri-y-ile ṭāyir olup temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi gāh **cān sebze-zārına**çıḳup ḳudsīlerle göñlin eglerdi gāh dil murġ-zārına düşüp bülbüller-ile bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 1). [cān sebze-zārına, -n, -a]*

cān u dilden: *Candan, gönülden, yürekten.*

- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler ki **cān u dilden** aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 4). [cān u dilden,]*
- ı rıḳḳıyyetde ḥaḳīr bilmek gerek ki ebedī ḥürmet bula kişi **cān u dilden** Allāh'a ḳul olmaḳ gerek ki iki cihāna sulṭān ola 'āşıḳ dōst işiginde gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 11). [cān u dilden,]*
- yeg olur bir kişi ki **cān u dilden** günāhına iʻtirāf ve ḥüsn-i iʻtiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra terkine tamām 'azīmet ider ve bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 15). [cān u dilden,]*
- ziyāde sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı **cān u dilden** severler egerçi anlar daḫı yemek yerler şu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 6). [cān u dilden,]*
- āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol esnāda dünyāyı fikr eyler çün **cān u dilden** anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 18). [cān u dilden, -den]*

cān u diller: *Ruh ve gönül.*

- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine

güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe **cān u diller** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 8). [cān u diller, -ler]*

cānān: *Sevgili. ‖ Allah.*

- tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat ve ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı **cānān** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 10). [cānān,]*
- arayalum dirler gāh **Cānan** bizümledür biz cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 1). [cānan,]*

cānı çıḳar: *Yaptığı bir işte çok güçlük çekmek.*

- buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün **cānı çıḳar** çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 12). [cānı çıḳar, -ar]*

cān-ı nebevīyi: *Hz. Muhammed'in ruhu.*

- ide Ṣol ṭayyibü's-ṣıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve **cān-ı nebevīyi** muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek ẕātdur ki bir nefes- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 10). [cān-ı nebevīyi, -y, -i]*

cānib: *Taraf, cihet, yan.*

- ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā **cānibinden** maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 18). [cānibinden, -i, -(n)den]*
- daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar Ḥaḳ **cānibinden** mülhemlerdür ve irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür ehlu'llāh daḫı anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 17). [cānibinden, -i, -n, -den]*
- ticāretden vāz gelüp Ḥaḳ **cānibine** āyib oldı tevekkülde bir mertebeye vardı ki meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir maḳāma yitişdi ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 9). [cānibine, -i, -n, -e]*
- yirde ṭururlardı ki iki **cānibden** oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 13). [cānibden, -den]*
- iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir **cānibe** cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 6). [cānibe, -e]*
- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf **cānibine** cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 6). [cānibine, -i, -n, -e]*
- ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf **cānibine** meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 15). [cānibine, -i, -n, -e]*
- ḥayātdadur ḳıyāmete degin ölmez ammā ḫuṣūṣiyyetle aña bir beden ḳayd olmaz egerçi beşerdür ammā ġālibdür rūḥı bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 10). [cānibi, -i]*
- olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet **cānibi** ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün aña iʿtidād olmaz ve anuñ sıḳletinden aña keşāfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 13). [cānibi, -i]*

• rūḥāniyyet **cānibinden** daḫı bu vechle ferdler bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir boy olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 11). [cānibinden, -i, -n, -den]*

• ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ ṣol mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol **canibe** meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 4). [canibe, -e]*

• maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti ṣaġ yanında ve cehennemi sol **cānibinde** ṣırāṭı ayaġı altında ve melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 14). [cānibinde, -i, -(n), -de]*

• gönline Ḥaḳ **cānibinüñ** şevḳi olur ġāyeti mevāniʿ ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fiʿle götürilmez dāyimā gönlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 3). [cānibinüñ, -i, -nüñ]*

• maʿrūf ve nehy-i münker ḳılur ve kendü ol me'mūra mümteşil ve menhīden müctenib olur ol kişi muttaşıl olur ʿarşa ve Ḥaḳ **cānibinden** muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 14). [cānibinden, -i, -(n)den]*

• keff-i nefsle ḥāṣıl olur fi'l-cümle cennet bir **cānib** ve nefs bir **cānib** olur her kim ki cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur cennet uman nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 5). [cānib,]*

• bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol **cānibde** ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 2). [cānibde, -de]*

cānları çıḳup: *Çok yorulmak veya çok zorluk çekmek.*

• ṣoḥbet iderler vezīrler **cānları çıḳup** ṭaşrada ḫiẕmet iderler Nedīmlerüñ daḫı ḥālleri bir olmaz gāh olur ki bir ednāsı itdügini bir aʿlāsı idemez Kerāmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 9). [cānları çıḳup,]*

cānsuz ola: *Canını yitirmiş, ölmüş olmak.*

• Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer ki **cānsuz ola** Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 1). [cānsuz ola, -a]*

cāriye: *Para ile alınıp satılan, üzerinde sâhibinin her türlü hakka sâhip bulunduğu kız, halayık.*

•**cāriyedür** bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve bābāñ ise bir kişidür müslimānlar içinde andan bedter ādem yok Saña bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 1). [cāriyedür, -dür]*

•N'içün Eyitdi **Cāriyelerüñe** ḳaḳımazmışsın anları teʿdīp itmezmişsin Şimdi bu derste otururken her birisi düzenüp ḳarşuma geldiler kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 15). [cāriyelerüñe, -ler, -üñ, -e]*

• n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç **cāriye** yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 2). [cāriye,]*

• oġlancuḳ daḫı her gün eyle iderdi her ne ki murādı ol pencere dibine varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir **cāriyeye** ışmarlamışdı dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 14). [cāriyeye, -y, -e]*

cāriye: *Bir kimsenin karısı, kızı gibi kendisine çok yakın bir kadından bahsederken tevâzu ve nezâket amacıyla kullandığı söz.*

- zinde idüm bu iki **cāriye** ki ṭāḳatum yitdükçe ḫizmet iderdüm çün beni zindān-ı gūrda maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 3). [cāriye,]*
- zinde idüm bu iki cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe ḫizmet iderdüm çün beni zindān-ı gūrda maḥbūs itdüñ üşde **cāriyelerüñ** üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 4). [cāriyelerüñ, -, -]*

cārūb-ı tevbe: *Tövbe süpürgesi. II Nasuh tövbe.*

- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a'lā-yı 'illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola **cārūb-ı tevbe** anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 12). [cārūb-ı tevbe,]*

cārūb-ı zikr: *Zikir süpürgesi. II Allah'ın isimlerini söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.*

- gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle mübṣarātdan baṣrı kesmek gerek ki baṣīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini **cārūb-ı ẕikr** ile süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 16). [cārūb-ı ẕikr,]*

cā-yı ḫalvet olur: *Dervişlerin inzivâya çekilip tek başlarına ibâdet ettikleri yer, halvet-gâh olmak.*

- **cā-yı ḫalvet olur** ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye keṣret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 11). [cā-yı ḫalvet olur, -ur]*

cāyiz: *Uygun, yerinde.*

- olur İmdi rūḥāniyyeti Kaʿbe ki ḥaḳīkat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler **cāyizdür** ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 14). [cāyizdür, -dür]*
- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola ve bu daḫı **cāyizdür** ki ehlu'llāhdan her işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 16). [cāyizdür, -dür]*
- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola ve ol ʿaṣrda yir yüzinde olanlardan ekmel ola zīrā **cāyizdür** ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 18). [cāyizdür, -dür]*
- kelām bunlaruñ tenezzüli ve meskenetlerine ve maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola ve **cāyizdür** ki kelām taḥḳīḳī ola ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 2). [cāyizdür, -dür]*

cāyiz degüldür: *Uygun değil.*

- ol meẕālimden ḫalāṣ ola aña **cāyiz degüldür** ki ḳarnını ṭoyura mādām ki ol meẕālim üzerinde ṭura Yaʿnī ṭoḳ olınca aña kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 11). [cāyiz degüldür, -dür]*
- **cāyiz degüldür** ol kişiye ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye ve eger elbette żarūrīolup ödinc ala Allāh taʿālā virürse virem diye Anda daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 15). [cāyiz degüldür, -dür]*

cāyiz ol-: *Yapılmasında sakınca bulunmamak, doğru ve yerinde olmak.*

- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḥrez ola ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati **cāyiz ola** Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 8). [cāyiz ola, -a]*
- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol aña **cāyiz olmaz** egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 15). [cāyiz olmaz, -maz]*
- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña **cāyiz olmaz**ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 1). [cāyiz olmaz, -maz]*

cāzim: *Kesin, kati.*

- **cāzimdür** ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 3). [cāzim, -dür]*

cāzim olasın: *Anlayan, kavrayan, bilen, idrak eden (kimse) olmak.*

- ışmarlayasın her ne ḳadar ʿibadet iderseñ cümlesini hemīn hīçe şayarsın aña **cāzim olasın** ki saña her ne yitişürse anuñ raḥmetindendür yoḫsa ʿibadetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 18). [cāzim olasın, -a, -sın]*

cāzim olup: *Anlayan, kavrayan, bilen, idrak eden (kimse) olmak.*

- yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol ṭaʿāmı yir mi ve bir kişi **cāzim olup** buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 6). [cāzim olup, -up]*

cebel: *Dağ. II Aşılacak engel bağlamında.*

- peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca şaḥra ve bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca **cebel** ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 2). [cebel,]*

ceberūt mesālikinüñ: *İlahi alemin yolları.*

- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḥzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 13). [ceberūt mesālikinüñ, -nüñ]*

cebr idersin: *Zorlamak.*

- incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe **cebr idersin** dirdi ʿUtbe eydürdi Gine kendü nefsüm maṣlaḥatı içündür ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 5). [cebr idersin, -er, -sin]*

cebrāyil: *Dört büyük melekten biri, Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla görevli olan melek, Cibril.*

- melāyike-i ʿizam yüzlerin sürerlerdi Şeyḫ Cüneyd ḥażretlerinden menḳūldür ki Bāyezīd bizüm aramuzda **Cebrāyil** gibidür melāyike arasında dirdi ve hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 16). [cebrāyil,]*

cedd: *Ata.*

- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi **ceddi** Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i ʻazrā-idi Her kim ki anı sevene rāfiżī dir ol dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 13). [ceddi, -i]*
- bize ne iḥtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var **Ceddüñ** Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 5). [ceddüñ, -ün]*

cedde: *Ata.*

- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve **ceddesi** betūl-i ʻazrā-idi Her kim ki anı sevene rāfiżī dir ol dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 13). [ceddesi, -si]*

cedel eyleye: *Tartışmak, çekişmek, münakaşa etmek.*

- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile **cedel eyleye** ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 2). [cedel eyleye, -y, -e]*

cehd eder: *Çalışıp çabalamak.*

- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler **Cehd eder** kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 14). [cehd eder, -er]*

cehd eyle: *Çalışıp çabala, uğraş!*

- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve **cehd eyle** ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 4). [cehd eyle,]*
- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz **cehd eyle** ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 10). [cehd eyle,]*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger şol sözi ki ġāyet sevāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ **cehd eyle** ki söz söylemeyesin meger taḫḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 6). [cehd eyle,]*

cehd eylemek: *Çalışıp çabalamak, uğraşmak.*

- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur **cehd eylemek** gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 16). [cehd eylemek,]*

cehd eyler: *Çalışıp çabalamak, uğraşmak.,*

- bulınur hiç bir mertebe bulınmaz ki ol mertebeye ḳanāʻat ḳıla muttaṣıl **cehd eyler** ki bu günki ḥāli dünkinden yig ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 12). [cehd eyler, -r]*
- inanınca ʻāḳıl oldur kim dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur ki ol nicedür **cehd eyler** ki yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn ki nefsini bilür Rabb'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 4). [cehd eyler, -r]*

cehd eyleye: *Çalışıp çabalamak, uğraşmak.*

- kifāyetden geçmeye Ya‘nī andan iḥtirāz eyleye ki nefsi maṣlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve **cehd eyleye** ki mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 18). [cehd eyleye, -y, -e]*

cehd eyleyevüz: *Çalışıp çabalamak, azmetmek, uğraşmak.*

- ḳudretümüz olduḳça ferāyiże ve sünnete iṭāʿat idevüz **cehd eyleyevüz** ki ṭarīḳa-i nebeviyyeye mutābaʿat idevüz Süfyān-ı Sevrī’den rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 9). [cehd eyleyevüz, -y, -evüz]*

cehd eyleyüp: *Çalışıp çabalamak, uğraşmak.*

- muṭābıḳ ola **cehd eyleyüp** a’mālini düzeltmek gerek ve sa‘y eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına ve her fi‘li *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 13). [cehd eyleyüp, -y, -üp]*

cehd iderdi: *Çabalamak, gayret etmek.*

- iġtirāf iderdi līkin **cehd iderdi** ki kendü ile bulışmaya eger bulışursa daḫı söyleşmeye Ammā İmām Muḥammed’e tamām ḥürmet iderdi ve geregi gibi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 3). [cehd iderdi, -er, -di]*

cehd idüp: *Çabalamak, gayret etmek.*

- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve **cehd idüp** kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 3). [cehd idüp, -üp]*

cehd itdüm: *Çalışıp çabalamak, uğraşmak.*

- müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar ki **cehd itdüm** bir pāra yiyem mümkin olmadı ki bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 16). [cehd itdüm, -düm]*

cehennem: *Ahirette günahkârların ceza ve azap görecekleri yer.*

- eydürdi Allāh’uñ dünyāda hem cenneti olur hem **cehennemi** ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 17). [cehennemi, -i]*
- eydürdi Allāh’uñ dünyāda hem cenneti olur hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve **cehennem** belāsı ve bihişt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 18). [cehennem,]*
- cennetüñ ve **cehennemüñ** ʿarṣaları ḳonılmışdur ve bināları düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 17). [cehennemüñ, -üñ]*
- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi **cehennemi** ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 11). [cehennemi, --i]*
- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı **cehennemi** göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 12). [cehennemi, --i]*

- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve cennet isteyü gütdüñüz **cehennemden** daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 14). [cehennemden, -den]*
- içinden fütūh olur her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider **cehennemden** baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 14). [cehennemden, -den]*
- yaḳmaz ve ol mizāca mümkin degüldür **cehennem** kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca faẕl u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 15). [cehennem,]*
- dāyimā mürīdlerine dirdi ve her vaḳt anlara söylerdi ki Benüm müridüm degüldür ol kişi kim ḳıyametde **cehennem** yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 2). [cehennem,]*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā **cehenneme** ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 5). [cehenneme, -e]*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes **cehenneme** girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 6). [cehenneme, -e]*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim **cehennem** āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 6). [cehennem,]*
- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi **cehennem** yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 8). [cehennem,]*
- **cehennem** odını söyündürem dirdi Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur pes ehlu'llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 9). [cehennem,]*
- cehennem odını söyündürem dirdi Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur pes ehlu'llāh **cehenneme** ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 9). [cehennem,]*
- pes ḫalḳa raḥmet içün **cehennem** odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 13). [cehennem,]*
- pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki **cehennem** ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 14). [cehennem,]*
- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür ki ehlu'llāhdan her işi elinden geldügi ḳadar **cehennem** odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 16). [cehennem,]*
- söyündüre ve bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm **cehennem** ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur ve anda olan ṣuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 17). [cehennem,]*
- bir ʿazīz bir ḥālde **cehennem** odını tamām söyinmiş göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 1). [cehennem,]*

- ı mevte varmadın varacağı yiri görür ve her kişi ölmezden öñdin āḫıratda menzilini görse gerek cennetde **cehennemde** varacağı ne yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 6). [cehennemde, -de]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥaram fiʿl ucından **cehenneme** girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 4). [cehenneme, -e]*
- itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd **cehennem** ḫavfı ġalebe idüp huẓūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 18). [cehennem,]*
- muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek **cehennemüñ** içinde bir ẕerre ḳadar od yansun gerek maḥşerde şırf ṣevāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 18). [cehennemüñ, -üñ]*
- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada **cehennemde** görinür maʿa hāẕā ki niçe efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlıġınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 15). [cehennemde, -de]*
- **cehenneme** girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 1). [cehenneme, -e]*
- ikisi iki ʿaẓīm cenāhdur ki **cehennemden** ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur şöyle ki birisi eksik olursa dīn emri tamām olmaz yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 3). [cehennemden, -den]*
- n'idersin Eyitdi ki Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet ṭura envāʿ-ı ārāyiş bezenmiş ve bir ṭarafında **cehennemi** göre tām şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 18). [cehennemi, --i]*
- maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti ṣaġ yanında ve **cehennemi** sol cānibinde ṣırāṭı ayaġı altında ve melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 13). [cehennemi,]*
- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından **cehennemde** yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ bu'di-y-ile mu'aẕẕeb olur ne anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 7). [cehennemde, -de]*
- iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe a'māl ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā şāyed bir niçe ma'āṣī daḫı var ola ki **cehenneme** ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 18). [cehenneme, -e]*

cehennemī: *Cehennemlik, cehennem ehli.*
- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña **cehennemī** didi Hārūn daḫı aña incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 13). [cehennemī,]*
- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger ben **cehennemī** isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [cehennemī,]*
- sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña **cehennemī** diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü ṣordılar Bu cerāʿeti sen ne ḥüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 5). [cehennemī,]*
- ve nahā'n-nefsa ʿani'l-havā fa-inna'l-cennete hiya'l-ma'vā Ammā bu ḥikāyetüñ tevcīhini bunuñla itmām itmek olur ki **cehennemī** dimekden murād cehennemīlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 10). [cehennemī,]*

cehennemī olmaḳ: *Cehennemlik olmak.*

- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemînden teşvîş çekilmeye-y-idi zîrā mādām ki şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 13). [cehennemī olmaḳ, -maḳ]*

cehennemī olmasına: *Cehennemlik olmak.*

- emāreti bulına dimek olur yoḫsa bir kişinüñ ʿāḳıbetinde cennetī veya **cehennemī olmasına** şimdi ḳaçan ḥükm olınubilür ve hem eger maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 12). [cehennemī olmasına, -ma, -sı, -n, -a-sı, -n, -a]*

cehennemīlik: *Cehennemlik, cehennem ehli.*

- ve nahā'n-nefsa ʿani'l-havā fa-inna'l-cennete hiya'l-ma'vā Ammā bu ḥikāyetüñ tevcīhini bunuñla itmām itmek olur ki cehennemī dimekden murād **cehennemīlik** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 10). [cehennemīlik,]*
- vaḳt olur ki bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür maʿa hāz̲ā ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti **cehennemlik** gösterür İmdi bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 12). [cehennemlik,]*

cehl: *Bilgisizlik, bilmezlik, cahillik, cehalet.*

- olmışsındur Bu ikisi saña iki put olmışdur bunlara ʿibādet idersin **cehlüñden**eyle şanursın ki Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp nūr-ı velāyetle Ḥaḳḳ'ı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 15). [cehlüñden, -üñ, -den]*
- itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olursın Ve **cehl-ile** bir müslümān'a ṭaʿn itmiş olırsın didi Ve eydürdi ki Bir kişi ki kendü nefsine z̲erre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 15). [cehl-ile, --ile]*
- kere ḥased iderse muḳadderden bir z̲erre ḳadar defʿi olmaz hemīn ḥasūd olan Allāh'uñ ḳażāsına rāżī olmamış olur ve anuñ ol **cehlle** ḳısmetini göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 12). [cehlle, -le]*
- fārigh olmaz ol kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāzı ʿabe̲s sayılmaz her kim ki bunı ḳabūl itmez yā mükābere ve muʿānedet ider veya **cehlinden** bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 12). [cehlinden, -inden]*
- ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi 'İlm da'vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da'vādan ötüri ādeme ulu 'iḳāb olur kişiye kemāl andadur ki **cehlini***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). [cehlini, -i, -n, -i]*
- bile dāyimā 'aczine i'tirāf ḳıla kendi **cehlini** bildükçe ma'rifet perdeleri açılur ve kendü 'aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 15). [cehlini, -i, -n, -i]*
- anda **cehl** ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki leme'ān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [cehl,]*

cehl olmaz: *Cahil olmak, bilgisiz olmak.*

- ma'rifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru 'ömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı bilür aña **cehl olmaz** ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [cehl olmaz, -maz]*

celāl: *Yücelik, ululuk.*
• ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẕlı olmasa Fużayl faẕl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü **celāli***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). [celāli, -i]*

celb: *Kendine doğru çekme; kendi tarafına çekme.*
• iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol **celbi** daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol ki ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [celbi, -i]*

celb ider: *Kendi tarafına çekmek.*
• iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı **celb ider**ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol ki ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 13). [celb ider, -er]*

celb-i ḫātır: *Gönül alma, kazanma.*
• ḫātır ḳaṣd eyleyüp muḥābā-y-ile işleyesin Müdāhene oldur kim dīn emrinde sākit olup maḥallinde naṣīḥat eyleyesin riʿāyet-i ḫātır idüp emr-i maʿrūf ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 7). [celb-i ḫātır,]*

celb-i mesūbāt: *Sevapların celbedilmesi; yarar sağlama, çıkar elde etme.*
• defʿ-i mażarret ve hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile hem menʿ-i ʿuḳūbet ve hem **celb-i meṣūbāt** olur tevbenüñ insānda merātibi çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 10). [celb-i meṣūbāt,]*

celīs: *Dost, arkadaş.*
• ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla **celīs** idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 17). [celīs,]*

celīs idüp: *Sohbet arkadaşı, hemdem, refik etmek.*
• itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥ-ı muṭahherini ervāḥ-ı mücerrede ile enīs ve revān-ı münevverini nüfūs-ı muḳaddese ile **celīs idüp** āḫıratda aña cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 4). [celīs idüp, -üp]*

cellād: *Ölüm cezasına çarptırılanları öldürmekle görevli olan kimse.*
• u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı feriḥ bulmazdı ve bir aḥad anı güler görmezdi Hemīn **cellād***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 10). [cellād,]*

celle: *Allah lafzından sonra kullanılan ve "şânı, celâli yüce olsun" anlamına gelen Celle şânuhû, Celle celâluhû gibi klişeleşmiş duâ cümlelerinde geçer.*
• ṭarīḳat cāmiʿ-i ʿilm ü ʿamel hādim-i bünyān-ı emel maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı envār-ı nā-mütenāhī maḫṣūṣ-ı ʿināyet-i Ḥaḳ **celle** ve tebāreke Ḥażret-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 4). [celle,]*

celse-i istirāḥede: *Namazda ikinci secdeden hemen sonra ayağa kalkmadan yapılan oturuş.*

- oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün **celse-i istirāḥede** oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 17). [celse-i istirāḥede, -de]*

cemʿ: *Bir araya getirmek, toplamak.*

- ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta'aḫḫırīn bunda ittifāḳ itmişlerdür kim ol kişi ki ẓāhiri bāṭına tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn ü taḳrīrle beyān itmiş ola ve şerīʿatı **cem**ʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 2). [cemʿ,]*

cemʿ eyleyüp: *Bir araya getirmek, toplamak.*

- ṣabāḥı ḳılurdı ʿālim-i bī-ġaraż u bī-riyā idi ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā idi ẓāhir-ile bāṭını **cem**ʿ **eyleyüp** tevfīḳ eylemişdi ve kitābu'llāh ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 14). [cemʿ eyleyüp, -y, -üp]*
- görür ki ḥażret-i Risālet'üñ ʿaleyhi's-selām ṭurmış mübārek sükūklarını divşürür bir yire cemiʿisini **cem**ʿ **eyleyüp** bir birine żamm ider aralarında tertīb virüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 18). [cemʿ eyleyüp, -y, -üp]*

cemʿ idebile-y-idi: *Bir araya getirmek, birleştirmek.*

- meşūbātı **cem**ʿ **idebile-y-idi** şübhe yoḳdur ki faẓileti ḫūbter olurdı Nite ki İbn Semmāk mümkin degül ʿibādetle teʾehhüli cemʿ idemezdi ve eger teʾehhül itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 15). [cemʿ idebile-y-idi, -ebil, -e, -y, -i, -di]*

cemʿ idemezdi: *Bir araya getirmek, birleştirmek.*

- meşūbātı cemʿ idebile-y-idi şübhe yoḳdur ki faẓileti ḫūbter olurdı Nite ki İbn Semmāk mümkin degül ʿibādetle teʾehhüli **cem**ʿ **idemezdi** ve eger teʾehhül itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 16). [cemʿ idemezdi, -e, -mez, -di]*

cem' ider: *Bir araya getirmek, birleştirmek.*

- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi **cem' ider** ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 2). [cem' ider, -er]*

cemʿ itdiler: *Bir araya getirmek, toplamak.*

- yaşları **cem**ʿ **itdiler** anuñla benüm yüzümi gözümi yudılar bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 17). [cemʿ itdiler, -di, -ler]*

cemʿ itdügi: *Toplamak, biriktirmek.*

- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı **cem**ʿ **itdügi** māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 12). [cemʿ itdügi, -dü, -g, -i]*

cemʿ ḳılur: *Toplamak, bir araya getirmek.*

- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile **cemʿ ḳılur** her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 10). [cemʿ ḳılur, -ur]*
- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını **cemʿ ḳılur** niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 13). [cemʿ ḳılur, -ur]*

cemʿ olmaḳdan: *Bir araya gelmek.*

- ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla **cemʿ olmaḳdan** incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 2). [cemʿ olmaḳdan, -dan]*

cem‘ olmaya: *Toplanmak, bir araya gelmek.*

- cemī‘ meşūbātını iḫbāt ider Nice tevḥīd olur ol ki teklīf ile **cem‘ olmaya** ve ne muvaḥḥid olur ol ki şerī‘ate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuşūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 5). [cem‘ olmaya, -ma, -y, -a]*

cemʿ olmayan: *Birleşmeyen, bütün olmayan.*

- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī'ye daḫı olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā ṣaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 13). [cemʿ olmayan,]*

cemʿ olmaz: *Bir araya gelmek.*

- olsun ve eger göñli aḳça fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada **cemʿ olmaz***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 14). [cemʿ olmaz, -maz]*

cemʿ olup: *Toplanmak, bir araya gelmek.*

- aṣḥābı geldiler **cemʿ olup** yanında oturdılar Bişāret olsun saña ʿizzet ü naʿīme varursın bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme varursın Eyitdi Ne içün dimezsiz ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 7). [cemʿ olup, -up]*

cemʿ olur: *Bir araya gelmek.*

- zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi **cemʿ olur** Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 8). [cemʿ olur, -ur]*

cemʿ ü tevfīḳ idüp: *Toplamak ve uygunlaştırmak, uzlaştırmak.*

- ü tevfīḳ idüp luṭf-ı taḥrīrle ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi Rivāyet olınur ki meşāyıḫdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 3). [cemʿ ü tevfīḳ idüp, -üp]*

cemāʿat: *Topluluk, bölük, grup.*

- aʿlāda ʿālī derecāt ve bundaġı ehli ve **cemāʿati** bedeli firdevs-i muʿallāda ḥūr-ımaḳṣūrāt muḳadder ü nasīb ide ĀmīnYā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 5). [cemāʿati, -i]*

• ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup Ḥaḳḳ'a döndi cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol **cemāʿatle** ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 6). [cemāʿatle, -le]*

• Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün **cemāʿate** ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 16). [cemāʿate, -e]*

• kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir **cemāʿati** besler hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu faẕıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 7). [cemāʿati, -i]*

• isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün **cemāʿat** ḥammāma gitdiler oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 15). [cemāʿat,]*

•**cemāʿat** uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 11). [cemāʿat,]*

• ṭāyife ile dāyim ṣoḥbeti olur ve bir ḫūb **cemāʿat** ile her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 15). [cemāʿat,]*

cemād: *Taş, toprak, maden gibi cansız olan cisimlerden her biri.*

• elbette bir rūḥāniyyetsüz olmaz ve her maḥsūs elbette bir miṣālsüz bulınmaz gerek mevcūd olan **cemād** gerek ḥayvān ola mümkin degüldür ki bir miṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 8). [cemād,]*

• ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her **cemāde** ki baḳarsın eyle ṣanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 11). [cemāde, -e]*

cemādāt: *Cansız cisimler.*

• Vaʿẓınuñ te'sirī ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse **cemādātı**diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 1). [cemādātı, -ı]*

• ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan **cemādātuñ** efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 5). [cemādātuñ, -uñ]*

• olanlar anlaruñla buluşurlar ve anlaruñ vāsıṭalıġı-y-ıla ol **cemādātda** taṣarrufāt ḳılurlar Her kişi ki bir yirde ʿibādet ḳılur ol yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 13). [cemādātda, -da]*

cemāl: *Güzel yüz.*

• eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar şöyle ki **cemālinüñ**ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 11). [cemālinüñ, -i, -nüñ]*

cemāl-i ḥażret-i ḥaḳḳ: *Allah'ın mutlak güzelliği.*

• dem taġaddīleri ġıdā-yı maʿrifet ile olur ve ʿalā'd-devām ünsleri mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt ile olur maḥbūbları **cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ** olur ve maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 12). [cemāl-i ḥażret-i ḥaḳḳ,]*

cemī‘: *Bütün, tüm, cümle.*

- Muḥammed Ḥażret-i Ca‘fer-i Ṣādıḳ raẕiya’llāhu ‘anhu ve arżāhu ve ca‘ala fī a‘lā ġurefi’l-cināni meṣvāhu Ḥażret-i Ca‘fer-i Ṣādıḳ **cemī‘i** meşāyıḫuñ ḳıdvesi ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 6). [cemī‘i, -i]*

•**cemī‘isi** zamānuñ müte‘ayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri İmām ‘Alī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn’dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 7). [cemī‘isi, -i, -si]*

- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ‘asruñ vahīdi idi **cemī‘isinüñ** kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 12). [cemī‘isinüñ, -i, -si, -nüñ]*
- bāhir idi Her biri mecma‘-ı maḥāsin-i ḫaṣāyil ve her biri menba‘-ı meḳārim-i şemāyil idi **cemī‘isi** maḥbubu’l-ḫalāyıḳ ve cümlesi maḳbūlu’ṭ-ṭarāyıḳ idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 14). [cemī‘isi, -i, -si]*
- eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm ki aġzını açmışdı eger ben anı incitsem **cemīʿümüzi** yutmışdı Rivāyet olunur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 2). [cemīʿümüzi, -ü, -müz, -i]*
- kimseye ḫiẕmet itmişdi ve ekṣer-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi **Cemīʿisinüñ** ḳatında müsellem ve cümlesinüñ yanında mükerrem idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 10). [cemīʿisinüñ, -i, -si, -nüñ]*
- Var zāhid ol dünyādan naẓarı gider ḳāni ol göñülden iḫtiyācı çıḳar Zarūrīḫalḳ muḥtāc ve sen bī-iḫtiyāc olursın pes sen **cemīʿisinuñ** başına tāc olursın *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 12). [cemīʿisinuñ, -i, -si, -nuñ]*
- egerçi aña dirler ki dervīşlere tekrīm vire ammā eyle degüldür ki elbette aña **cemīʿisinden** taʿẓīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 12). [cemīʿisinden, -i, -sin, -den]*
- bunuñ gibi daḫı maʿārif-i laṭīfe ve kelimāt-ı şerīfesi vardur ki tevāriḫde meẕkūrdur ve teẕkirelerde meşhurdur Eger **cemīʿisi** ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 6). [cemīʿisi, -i, -si]*

•**cemī‘** teẕkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar ma‘ārif ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden ‘āciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 15). [cemī‘,]*

- olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde taẕarruʿ u zārı olmaḳdur **cemīʿ** ehl-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 12). [cemīʿ,]*
- ʿizzete itmek gerek ve naẓarını **cemīʿ** cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān’dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 3). [cemīʿ,]*
- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā **cemīʿisi** zühdsüz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 4). [cemīʿisi, -i, -si]*
- ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup Ḥaḳḳ’a döndi **cemīʿ** dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ’a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 5). [cemīʿ,]*
- Āḫar meşāyıḫ arasında muşār ileyhi bi’l-benān ve **cemīʿisinüñ** yanında ʿazīmü’l-ḳadr ve’ş-şān oldı Ve Bişr-i Ḥāfī anuñ içün dirler ki dāyim yollarda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 7). [cemīʿisinüñ, -i, -si, -nüñ]*

- mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olunur Her kim ki cennetüñ **cemī**ʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 8). [cemīʿ,]*
- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī meşāyıḫ arasında muḳarreb idi ve fażlı **cemīʿisinüñ** ḳatında muḳarrer idi Mükāşefātı nā-maḥdūd idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 8). [cemīʿisinüñ, -i, -si, -nüñ]*
- umarsız diye Anlar daḫı **cemīʿisi** eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [cemīʿisi, -i, -si]*
- baḳa Ol kişi daḫı vardı **cemī**ʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 11). [cemīʿ,]*
- bilmeyeler **cemī**ʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 15). [cemīʿ,]*
- bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve **cemī**ʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 15). [cemīʿ,]*
- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyimā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ **cemī**ʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 14). [cemīʿ,]*
- egerçi **cemī**ʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fanā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [cemīʿ,]*
- nesne olmaz ve bunı taḫḳīḳ bilesin ki **cemī**ʿ meṣūbāt anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 19). [cemīʿ,]*
- ol vaḳtda **cemī**ʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 3). [cemīʿ,]*
- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbebātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi **cem**ʿ**ī** iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 18). [cemʿī,]*
- aña mürtekib olan mürtekib-i āṣām olur gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur ve gāh olur ki bir ṭarafda evleviyet bulınur bunuñ **cemīʿisi** muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 4). [cemīʿisi, -i, -si]*
- ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā'ī ḥażretleri gibi **cemīʿisi** ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 8). [cemīʿisi, -i, -si]*
- görür ki ḥażret-i Risālet'üñ ʿaleyhi's-selām ṭurmış mübārek sükūklarını divşürür bir yire **cemiʿisini** cemʿ eyleyüp bir birine żamm ider aralarında tertīb virüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 18). [cemiʿisini, -i, -si, -n, -i]*
- idüp ʿiyān eylerdi **cemī**ʿ aṣḥābı tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 7). [cemīʿ,]*
- idüp ʿiyān eylerdi **c**emīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı **cemī**ʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 8). [cemīʿ,]*

• ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı **cemī**ʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 10). [cemīʿ,]*

• ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve **cemī**ʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 10). [cemīʿ,]*

• tevżīḥ itmişdi Ṣāġirdleri her ne dirse yazarlardı ve **cemī**ʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri ki dīn emrinde ol daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 11). [cemīʿ,]*

• Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **cemīʿisinüñ** saʿylerini meşkūr ve ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad meṣūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 5). [cemīʿisinüñ, -i, -si, -nüñ]*

• yegāne-i zamān idi ve mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān idi kerīmü'l-ʿasr ve cevādü'd-dehr idi **cemī**ʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ üzerine ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 14). [cemīʿ,]*

• fetvā virürdi ve **cemī**ʿ ʿulemā fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı kendü yigit iken bunca pīrler öñine diz çökerlerdi zamānınuñ ululuları gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 3). [cemīʿ,]*

• hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek putḫāne gerek Kaʿbe ve gerek deyr olsun **cemīʿisi** anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 8). [cemīʿisi, -i, -si]*

• bilmek olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur **cemī**ʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi şerīʿatle bulmışlardur ve cümle meşāyıḫ-ı vāṣılīn dergāh-ı ʿizzete ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 3). [cemīʿ,]*

• çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didüklerü ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki **cemīʿisini** anda bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 12). [cemīʿisini, -i, -si, -n, -i]*

• maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve ancaḳ bunı gözedüp ʿibādet ider **cemī**ʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 4). [cemīʿ,]*

• bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı **cemī**ʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 15). [cemīʿ,]*

• bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve **cemī**ʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 16). [cemīʿ,]*

•**cemī**ʿ filūrīyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 19). [cemīʿ,]*

• teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı **cemīʿisin** edā idüp virdi Beni yusun didüginiñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 11). [cemīʿisin, -i, -sin]*

• verāʿ bābında anuñ mübālaġasınuñ ġāyeti yoḳdur **Cemī**ʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb idi ve cümle efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 17). [cemīʿ,]*

• ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi **cemī**ʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 4). [cemīʿ,]*

- ḳadīm degül idügi ḫōd ẓāhir ü mübeyyendür kelimāt-ı mutaṣarrıma ve müteceddidenüñ ḫōd ḥudūs̱ı **cemī‘** ʿuḳalā ḳatında müteʿayyindür İmām Aḥmed bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 2). [cemīʿ,]*
- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān’ı eyle bilmek gerek ki **cemī‘**eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 7). [cemīʿ,]*
- te’vīl idüp ʿaḳlına uya **Cemī**ʿ aṣḥāb Ḳurān’uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān’dan murād hemīn bu elfāẓı añlarlardı hīç kelām-ı nefsī ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 3). [cemīʿ,]*
- dervīşliginde söz yoḳdur mütevātır olup durur kerāmāt-ı senīyesi **cemī**ʿʿālemde ẓāhir olup durur ʿulūm-ı ẓāhirde ḫōd kemālātı meşhūrdur ve fuḳahā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 9). [cemīʿ,]*
- mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı **cemī**ʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 9). [cemīʿ,]*
- mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi **Cemī**ʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 10). [cemīʿ,]*
- mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve **cemī**ʿ kümmel *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 10). [cemīʿ,]*
- ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʿuzlet iderler ammā **cemī**ʿ evḳātlerini ʿabes̱ geçürürler ol ʿuzlet ʿuḳalā yanında maḥmūd olmaz ve ol ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 17). [cemīʿ,]*
- mensūb imiş Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr idi ve nişāne-i dehr idi zamānında maḳbūl ü müsellem ve **cemī**ʿ meşāyıḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 8). [cemīʿ,]*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü’l-ḳulūb idi ve **cemī**ʿ**-isinüñ***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 10). [cemīʿ-isinüñ, -i, -si, -nüñ]*
- ṣanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben bunı vicdān iderem **cemī**ʿ aḥadīs̱ bu maʿnāya muṭābıḳ ve **cemī**ʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 8). [cemīʿ,]*
- ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḥalāveti ḳalmaz ve **cemī**ʿʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 3). [cemīʿ,]*
- meşhūru’l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek ẕāt ve sütūde faʿāl idi vaʿẓ bābında ʿazīmü’ş-şān idi ve **cemī**ʿ fużelā ḳatında faṣīḥü’l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 8). [cemīʿ,]*
- buluram dirdi **Cemī**ʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 11). [cemīʿ,]*
- olur insān **cemī**ʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ’a maẓhardur on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var bunda vardur hüner budur kim bir kişi insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 1). [cemīʿ,]*

- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki **cemī**ʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 11). [cemīʿ,]*
- bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan kendüye her ne feyż olursa vāsıṭa budur bundandur ol degül **Cemī**ʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 14). [cemīʿ,]*
- rūḥındandur ve ʿālemde her kemālüñ fetḥi anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur **cemī**ʿ taʿyināta ḥiṣṣe andan yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 16). [cemīʿ,]*
- evvel-i maẓharı anuñ nūrı olup durur ve **cemī**ʿ maẓāhirüñ ẓuhūrına sebep anuñ ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā anuñ rūḥınuñ mededini dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 17). [cemīʿ,]*
- muḳtedā-yı zamān idi ṭarīḳ-i taṣavvufda ġāyet kāmillerden ve ṭarīḳa-ı nebeviyye ile muḥkem ʿāmillerden idi **cemī**ʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi tamām teslīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 8). [cemīʿ,]*
- ḳaftanını giyerdi **cemī**ʿ sünen-i Cumʿa ne ise bir bir iderdi seccadesini omzına bıraġup ḳapuya çıḳardı zindāncı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 17). [cemīʿ,]*
- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müddeʿī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür kim **cemīʿ** ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 18). [cemīʿ,]*
- işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān'uñ **cemīʿ**maʿnāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīṯde her ne görürse ʿālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi baʿīddür ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 11). [cemīʿ,]*
- varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür **cemī**ʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 2). [cemīʿ,]*
- ḳaçan zāhid oluram ki ʿālemde hiçbir nesneye ḳāniʿ olmazam **cemī**ʿ dünyāya ve ʿuḳbāya baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 11). [cemīʿ,]*
- metāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek Ve eydürdi Bir kişi ki bir maʿṣiyet üzerine muḳīm olup ḳalbi aña merbūṭ olur anuñ **cemī**ʿ ḥasenatı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 14). [cemīʿ,]*
- Allāh'adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle aña ʿiṣyān itmeyeler çün **cemī**ʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 18). [cemīʿ,]*
- ve çün **cemī**ʿ aʿżā anuñ āṣār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 1). [cemīʿ,]*
- bulınur ki **cemī**ʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı mensūr olur ʿināyet andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 1). [cemīʿ,]*
- sālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i ẕātda fanā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı sālişden murād ol olursa ki **cemī**ʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 12). [cemīʿ,]*
- ferdāniyyetdür Yaʿnī esbābı aradan gidermek gerek **cemī**ʿ ḫayr u şer ne ise andan bilmek gerek bunuñ ʿalāmeti oldur ki hīç kimseyi medḥ ü ẕemm idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 17). [cemīʿ,]*

•**cemī**‘ meşūbātını iḥbāt ider Nice tevḥīd olur ol ki teklīf ile cem‘ olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol ki şerī‘ate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuşūrından olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 5). [cemī‘,]*

- ziyāde vü noḳṣān ile tefāvüt olmaz dimek ola Ya‘nī**cemī‘** mü’minler bir nesneye inanmaḳ gerek ki Peyġambar ‘aleyhi's-selām her ne getürdi-y-ise *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 5). [cemī‘,]*
- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭa‘amını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz **cemī‘** feraḥ Allāh’uñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 12). [cemī‘,]*
- bizüm-içün tedbīrinde olur ve **cemī‘** şaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Ya‘nī bir kişide īmān-ı kāmilüñ ‘alāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 13). [cemī‘,]*
- olduḳca ummaduġı yirden sebebler çıḳar ve kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳ ṭurmaz gelür gider **cemī‘** erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 18). [cemī‘,]*
- ḫāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir üslūbla gözetmek olmaz ve **cemī‘sine**terbiyeti bir yoldan itmek olmaz ādem olur ki yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī*(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 3). [cemī‘sine, -si, -n, -e]*
- gerek ve her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur ki ol dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde şöyle degüldür ki **cemī‘** müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 18). [cemī‘,]*
- daḫı başılur bu zebūn olup bende düşicek anuñ **cemī‘** bendleri çözilür şeyṭānuñ āleti budur ve anuñ daḫı istitā‘atı bunuñladur eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 9). [cemī‘,]*
- bile Ve naḳl olınur ki eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā anuñla **cemī‘** murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 6). [cemī‘,]*
- var Allāh’a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ anlar māl **cem**ʿ**ini** ṣarf *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 4). [cemʿini, -n, -i]*
- kendü efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını gözleye eger **cemī**ʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve eger idemezse bārī*(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 15). [cemī‘,]*
- muḳayyid olmaz ṭurur anlaruñ **cemī**ʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur meger anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 13). [cemī‘,]*
- iḥtimāl göñlinde ṭurur olur elindeki manṣibüñ ḳatında niçe ḳadrı ḳalur Yidi iḳlīme ḥükm iderse bir çöpe ṣaymaz olur ve **cemī**ʿ ʿālem mülki olursa bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 4). [cemī‘,]*
- vaḳtında bizden artuḳ yerler görürüz İmdi anuñ gibi kişinüñ **cemī**ʿvaḳtında eyle yedügi neden bilindi cemīʿ ḫalvātda evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 11). [cemī‘,]*
- vaḳtında bizden artuḳ yerler görürüz İmdi anuñ gibi kişinüñ cemīʿvaḳtında eyle yedügi neden bilindi **cemī**ʿ ḫalvātda evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 12). [cemī‘,]*

• eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle **cemīʿ** erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 3). [cemīʿ,]*

• dünyāda gördügi lezzātdan bir sāʿatda bīzār ola **cemīʿ** dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 7). [cemīʿ,]*

• **cemīʿ** ümmet-i Muḥammed ḳalbinde muḳarrer eyleye Āmīn Yā Rabbe'l- ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 7). [cemīʿ,]*

cemīʿ ʿālem: *Herkes.*

• Allāh'la olıcaḳ **cemīʿ ʿālem** aña yeksān olur Bir kişi ki işini aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 7). [cemīʿ ʿālem,]*

cemīʿ ʿālemden: *Herkes.*

•sālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i zātda fanā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı sālisden murād ol olursa ki **cemīʿ ʿālemden** ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 12). [cemīʿ ʿālemden, -den]*

cemīʿ evḳātda: *Vakitlerin tamamı.*

• egerçi **cemīʿ evḳātda** her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fenā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [cemīʿ evḳātda, -da]*

cemʿi itdi: *Toplamak, bir araya getirmek.*

• işāretle baña ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi ammā aña ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp **cemʿi itdi** Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 18). [cemʿi itdi, -di]*

cemīʿ-i aḥvāli: *Hallerinin tamamı.*

• andan dilememişdür **Cemīʿ-i āḥvāli** anuñ irādetine ve küllī umūrı anuñ ʿināyetine tefvīż idüp murād-ı Ḥaḳḳ'ı murād u maḳṣūd ve ḳażāsına tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 13). [cemīʿ-i āḥvāli, -i]*

• ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki ādemi tamām şādān ide ve bir ḥāl daḫı olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ **cemīʿ-i aḥvāli** min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 2). [cemīʿ-i aḥvāli, -i]*

• daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmez **cemīʿ-i aḥvāli** Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 12). [cemīʿ-i aḥvāli,]*

• irādet getüre ırak ṭarīḳde olan āsān yolları ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ daḫı **cemīʿ-i aḥvāline** baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 4). [cemīʿ-i aḥvāline, -i, -n, -e]*

cemīʿ-i ʿālemüñ: *Âlemin hepsi, tamamı.*

• şol Bāyezīd-i cihān ve pehlivān-ı zamāndur ki cemīʿ-i dünyānuñ evliyāsına server olmışdı ve **cemīʿ-i ʿālemüñ** meşāyıḫına mehter olmışdı Cemīʿ-i erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 10). [cemīʿ-i ʿālemüñ, -üñ]*

cemīʿ-i dillerde: *Dillerin tamamı.*

- nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr idi ve kerāmātı **cemīʿ-i dillerde** meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 10). [cemīʿ-i dillerde, -ler, -de]*

cemīʿ-i dillerde: *Gönüllerin tamamında.*

- ʿālemde ʿibādetle meşhūrdur ve cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda meẕkūrdur zamānınuñ murtażāsı ve ʿubbād-ı Baṣra'nuñ muḳtażāsıdur **Cemīʿ-i dillerde***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 6). [cemīʿ-i dillerde, -ler, -de]*

cemīʿ-i dünyānuñ: *Dünyanın tamamı.*

- şol Bāyezīd-i cihān ve pehlivān-ı zamāndur ki **cemīʿ-i dünyānuñ** evliyāsına server olmışdı ve cemīʿ-i ʿālemüñ meşāyıḫına mehter olmışdı Cemīʿ-i erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 9). [cemīʿ-i dünyānuñ, -nuñ]*

cemīʿ-i efʿālüñ: *Fiillerinin tamamı, bütünü.*

- dedemüñ yüzine baḳam veyā ol ṭurduġı yire yaḳın varam Naḳl olınur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler Senüñ **cemīʿ-i efʿālüñ** ḫūb ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 8). [cemīʿ-i efʿālüñ, -üñ]*

cemīʿ-i ehlu'llāh: *Evliyanın tamamı.*

- İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz **cemīʿ-i ehlu'llāh** bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 10). [cemīʿ-i ehlu'llāh,]*

cemīʿ-i emlāk u esbābından: *Eşya ve malların tamamı.*

- leẕẕetini ẕillet bilüp aʿvānını ʿavān ve evlādını dedān ve ʿavratını ʿār ve dinārını nār ʿadd idüp **cemīʿ-i emlāk u esbābından** ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 16). [cemīʿ-i emlāk u esbābından, -ı, -n, -dan]*

cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb: *Gönül ehlinin tümü.*

- mükāşifāt-ı sübḥāniye bu emrde ittifāḳ itmüşlerdür ki ġaybet insānda ʿaẓāyim-i ẕünūbdan ve mesāvī ʿāḳilde ʿuyūbdandur **Cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 8). [cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb,]*

cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye: *İlahi kanunlar ehlinin tamamı.*

- fikr itdüm didi Yaʿnī dimek ister ki ḥaḳḳı ġayr ġāyet yaramaz olur ve ġaybet berāberi günāh az olur **cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye** ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 6). [cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye,]*

cemīʿ-i erbāb-ı tevḥīdüñ: *Tevhid ehlinin tamamı.*

- tevḥīdüñ murtażāsı ve cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ muḳtedāsı idi ṭarīḳat iḳlīminüñ pīri ve ḥaḳīḳat vilāyetinüñ emīri idi melekūt memālikinüñ māliki ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 11). [cemīʿ-i erbāb-ı tevḥīdüñ, -üñ]*

cemīʿ-i ervāḥ: *Ruhların tamamı.*

- ziyāreti içün ne bu ḳadar ḥareket gerek ḥuṣūṣā nüfūs-ı kāmileye ki anlara **cemīʿ-i ervāḥ** peydā olur rūḥ rūḥa iki müteveccih ola hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 10). [cemīʿ-i ervāḥ,]*

cemīʿ-i evrāduñı: *Okunması âdet edinilmiş olan belli âyet, sûre ve duâların tamamı.*

- ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẕar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḥtirāz itme yat uyı **cemīʿ-i evrāduñı** ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 8). [cemīʿ-i evrāduñı, -u, -ñ, -ı]*

cemīʿ-i evvelinüñ ve āḫırīnüñ: *Gelmiş ve gelecek olanların bütünü (evliyalar).*

- āḫırīnüñ ḳatlarında maḳbūl ü müsellem olup ṭurur ve bir mürşid-i muʿaẓẓam idi ki cümle-i muḳaddemīnüñ ve müta'aḫirīnüñ dillerinde memdūh u mükerrem olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 3). [cemīʿ-i evvelinüñ ve āḫırīnüñ,]*

cemīʿ-i feżāyili: *Faziletlerin tamamı.*

- her dervīş **cemīʿ-i feżāyili** muḥrez ola ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 7). [cemīʿ-i feżāyili, -i]*

cemīʿ-i ḫalḳuñ: *İnsanların hepsi, halkın tümü.*

- ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ **cemīʿ-i ḫalḳuñ** ḫayrına ise ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 5). [cemīʿ-i ḫalḳuñ, -uñ]*

cemīʿ-i ḫareketler: *Davranışların tamamı.*

- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẕar ḳılup eydürdi Bu **cemīʿ-i ḫareketler** ki bizden belürür senüñ cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 12). [cemīʿ-i ḫareketler, -ler]*

cemīʿ-i ḥükemā-yı muḥaḳḳıḳīn: *Hakîkati, gerçeği bulup meydana çıkaran ilim adamlarının tamamı.*

- Ḥaḳ'dan güm-rāh olur cümle-i ʿulemā-yı müdaḳḳıḳīn ve **cemīʿ-i ḥükemā-yı muḥaḳḳıḳīn** bu mes'elede yaḳīn itmişlerdür bī-istibāh ki lā muʿassira fi'l-vücūdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 16). [cemīʿ-i ḥükemā-yı muḥaḳḳıḳīn,]*

cemīʿ-i kümmel: *Kâmillerin tamamı. II Evliyalar.*

- İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve **cemīʿ-i kümmel** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 10). [cemīʿ-i kümmel,]*

cemīʿ-i mālını: *Mal varlığının tamamı.*

- Evvel māldār u ribā-ḫvar idi Ḥabīb-i ribā-ḫvar dimekle meşhūr idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi **cemīʿ-i mālını** fuḳarāya ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 10). [cemīʿ-i mālını, -ı, -n, -ı]*

cemīʿ-i meşāyıḫ: *Şeyhlerin tamamı.*

- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi **Cemīʿ-i meşāyıḫ**arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 9). [cemīʿ-i meşāyıḫ,]*

cemīʿ-i mevcūdat: *Yaratılmışların tamamı.*

- yaratduġında ḳabīḥ olmaz ve anuñ efʿāli hep ḥasendür anda ḳubḥ olmaz Cümle-i maḫlūkāt anuñ tecelliyātı ve **cemīʿ-i mevcūdat** anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 16). [cemīʿ-i mevcūdat,]*

cemīʿ-i muḳaddemātı: *Öncekilerin tamamı.*

- gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ başīretidür ve bunuñ **cemīʿ-i muḳaddemātı** kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 12). [cemīʿ-i muḳaddemātı, -ı]*

cemīʿ-i sālikīnüñ: *Müritlerin tamamı.*

- anlardan mervīdür ki buyururlardı **Cemīʿ-i sālikīnüñ** nihāyet menzili bu Ḫurāsānīnüñ bidāyet menzilidür dirdi ve niçe daḫı zamānınuñ ulu şeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 17). [cemīʿ-i sālikīnüñ, -üñ]*

cemīʿ-i tābiʿīnüñ: *Sahabeleri görmüş olanların tamamı.*

- aḫbārun delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile **cemīʿ-i tābiʿīnüñ** ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 13). [cemīʿ-i tābiʿīnüñ, -nüñ]*

cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda: *Evliyaların hayatını kaydeden kitapların tamamı.*

- ʿālemde ʿibādetle meşhūrdur ve **cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda** meẕkūrdur zamānınuñ murtażāsı ve ʿubbād-ı Baṣra'nuñ muḳtażāsıdur Cemīʿ-i dillerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 5). [cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda, -da]*

cemīʿ-i vāʿizleri: *Vaizlerin tamamı, hepsi.*

- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve anuñla bulışdı **Cemīʿ-i vāʿiẓleri** menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 18). [cemīʿ-i vāʿiẓleri, -ler, -i]*

cemīʿ-i vücūh ile: *Birçok bakımdan, her yönden.*

- tebāreke ve taʿālā tamām şādlıġı aña āḫıratda müyesser ide ve **cemīʿ-i vücūh ile**eyüligi aña cennetde muḳadder ide Me'vası dār-ı ʿilliyīn ola ve menzili firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 1). [cemīʿ-i vücūh ile,]*

cemīʿ-i zünūbumı: *Günahların tamamı.*

- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile vardum ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan sebebi ile **cemīʿ-i zünūbumı** ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 14). [cemīʿ-i zünūbumı, -u, -m, -ı]*

cenāb: *Allah.*

- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve لردونله ile ol **cenaba** vāfir taẖarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 1). [cenāba, -a]*
- elden ḳomazdı gicelerde ṭurmayup taheccüd iderdi ve fikrden mecāl bulduḳça taʿabbud iderdi Allāh ḥażretinüñ ḥüsn-i ʿināyeti-y-ile ve ol **cenāb'uñ** luṭf u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 14). [cenāb'uñ, -uñ]*
- tamām buḫl olur ol Ḥażret'e yaraşmaz ve eger istemedügini virürse ḥükminden ḫarīc olur ol **Cenāb'a** yaḳışmaz Bir şuşamış ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 18). [cenāb'a, -a]*

cenāb: *Taraf, cihet, yön.*

- ḳarış vara Allāh aña bir arşun gelür ve kim ki anuñ **cenābına** müteveccih ola anuñ vāridātı dökün dökün gelür hemīn himmet-i niyyeti anuñ **cenābına** ḫālis *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 11). [cenābına, -ı, -n, -a]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol **cenāba** ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 10). [cenāba, -a]*

cenāb: *Şeref, haysiyet.*

- ḳadar faẕl u kemāl ile ne 'aceb itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp elfāẕuñ ḳıdemini **Cenāb-ile** meẕhep idinmiş İmdi bu işkālüñ ḥalli erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 4). [cenāb-ile, -ile]*

cenāb-ı bişr-i ḥāfī: *Evliyanın büyüklerinden. İsmi, Bişr bin Haris Abdurrahmân Hafî olup, künyesi Ebû Nasr'dır. Bişr-i Hafî ismiyle meşhûrdur. 767 (H. 150) senesinde Merv'in Bekird bölgesinde doğdu. 841 (H. 227) yılında Bağdât'ta vefat etti.*

- ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve **cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī** ve Dāvūd-ı Ṭā'ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 7). [cenāb-ı bişr-i ḥāfī,]*

cenāb-ı ʿizzet: *Şeref sahibi. II Allah.*

- ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 3). [cenāb-ı ʿizzete, -e]*
- özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn **Cenāb-ı ʿizzet** ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 1). [cenāb-ı ʿizzet,]*

cenāb-ı rabb-ı ʿizzete: *Şeref sahibi olan Allah.*

- ve ḳażiyye nice idügin taḳrīr itdiler Ol daḫı hemān mütażarriʿ oldı Ḥażret'e müteveccih oldı **cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete** Ol sāʿatda bir ʿaẓīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 14). [cenāb-ı rabb-ı ʿizzete, -e]*

cenāh: *Kanat.*

- ikisi iki ʿaẕīm **cenāhdur** ki cehennemden ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur şöyle ki birisi eksik olursa dīn emri tamām olmaz yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 3). [cenāhdur, -dur]*

cenān: *Yürek, kalp, gönül.*

- Rabb'ine 'ālim olur dīnine ẕākir olur lisānla sāmi' olur **cenānla** nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 7). [cenānla, -la]*

cenānīn-i evliyā: *Evliyanın gönlü.*

- cānını **cenānīn-i evliyā** ile cennet-i muʿallāda mesrūr u şādān ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 3). [cenānīn-i evliyā,]*

cenāze: *İnsan meyyiti, naaş, ölü.*

- ve bir ḥaṣīrı var idi **cenāzesi** altına ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası var idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 17). [cenāzesi, -si]*

cenb: *Yan.*

- olur ve anda deñizler olur ki ʿUmmān deñizi anuñ **cenbinde** bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 17). [cenbinde, -i, -n, -de]*

ceng: *Savaş.*

- **ceng** içinde bir kişi anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿināyeti her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 7). [ceng,]*
- Rivāyet olınur ki tevekkülde bir ḥāle varmışdı ki Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk **cenginde** bile bulındılar ṣufūf-ı müslimīn arasında ġazā niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 12). [cenginde, -i, -n, -de]*

ceng: *Kavga, çekişme.*

- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi **ceng** arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 13). [ceng,]*

cennet: *Cennet; âhirette müminlere Allah tarafından vadedilen ebedî hayat yaşanacak yer.*

- eydürdi Allāh'uñ dünyāda hem **cenneti** olur hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 17). [cenneti, -i]*
- eydürdi Allāh'uñ dünyāda hem cenneti olur hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi **Cennet** refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 18). [cennet,]*

•**cennet** içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 13). [cennet,]*

• mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys anlaruñ içinde bile **cennete** gide Kimse bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 16). [cennete, -e]*

• ezelde istiʿdādı **cenneti** ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır īmān ile gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 15). [cenneti, -i]*

• olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henüz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henüz ne **cennet** ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 2). [cennet,]*

• ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol daḫı naʿra urup hemīn cānını **cennet** gülşenine revān itdi Ol gürda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 17). [cennet,]*

• anda bir meşhūr mekāndadur Ḥaḳ taʿālā anı āḫıratda raḥmetine ġarḳ ve **cennetde** niʿmetine müstaġraḳ eyleye Dünyādaki açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 8). [cennetde, -de]*

• tebāreke ve taʿālā tamām şādlıġı aña āḫıratda müyesser ide ve cemīʿ-i vücūh ile eyüligi aña **cennetde** muḳadder ide Me'vası dār-ı ʿilliyīn ola ve menzili firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 2). [cennetde, -de]*

• olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā Rivāyetdür ki ʿUtbe ru'yāsında gördi ki **cennetden** bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 8). [cennetden,-den]*

• Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Fużayl'uñ fażāyiline göre āḫıratda maḳāmat ve dünyādaki ʿibādetine göre **cennetde** derecāt nasīb idüp menāzil-i tāyībīnden aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 12). [cennetde, -de]*

• meger benüm keremümden ḫaberüñ yoġ-ıdı Rivāyet olınur ki vāḳı'ada gördiler eyitdi Ḥaḳ taʿālā **cennetüñ** nışfın baña ḥelal itdi İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 16). [cennetüñ, -üñ]*

• her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḫtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde **cennetde** aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [cennetde, -de]*

• ʿameliyyesini arturur **cennetde** merātibi izdiyādda olur Her kişi bunda cennetdeki derecesi-y-içün çalışur ve her kişi ki bunda ʿamel itmekle āḫıratdaġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 5). [cennetde, -de]*

• ʿameliyyesini arturur cennetde merātibi izdiyādda olur Her kişi bunda **cennetdeki** derecesi-y-içün çalışur ve her kişi ki bunda ʿamel itmekle āḫıratdaġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 6). [cennetdeki, -de, -ki]*

• mertebesine dürişür **cennetüñ** ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olunur Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 7). [cennetüñ, -üñ]*

• mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olunur Her kim ki **cennetüñ** cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 8). [cennetüñ, -üñ]*

•**cennetde** ṣarīḥ derecāt olmaz ve anda cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 11). [cennetde, -de]*

•**cennetüñ** ve cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur ve bināları düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 17). [cennetüñ, -üñ]*

• her ne umarsa **cennetde** anı bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı lezẕāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 9). [cennetde, -de]*

• eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve **cenneti** anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 10). [cenneti, -i]*

• āḫıratda aña irem diyü ise gine **cennet** de aña yetişen ol olur tecellī-yi z̲ātdan maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 11). [cennet,]*

• ṣıfāt ise **cennetde** daḫı maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi z̲āta ol daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 13). [cennetde, -de]*

• ṣıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi z̲āta ol daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise **cennetde***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 14). [cennetde, -de]*

• Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu añlandı ki her **cennete** giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 18). [cennete, -e]*

• Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve **cennet** isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 14). [cennet,]*

• ḫiẕmet içün yürürler ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki dizin dizin **cennet**maḥbūbları her dem ḳarşusında el baġlayup ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 11). [cennet,]*

• elinden alup anı **cennete** iletüp kendü anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʿnī maḳṣūdı oldur kim müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 3). [cennete, -e]*

• ı mevte varmadın varacaġı yiri görür ve her kişi ölmezden öñdin āḫıratda menzilini görse gerek **cennetde** cehennemde varacaġı ne yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 6). [cennetde, -de]*

• ʿazīmetlerine münāsib **cennetde** refʿ-i derecāt ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 7). [cennetde, -de]*

• itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni **cennete** ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp huẓūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 17). [cennete, -e]*

• muṭlaḳ içün ola Gerek **cennet** yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir z̲erre ḳadar od yansun gerek maḥşerde şırf s̲evāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 17). [cennet,]*

• ġarīḳ-i raḥmet ve **cennette** müstaġraḳ-ı niʿmet idüp ʿulemā-yı ẓāhir maḳāmātından erfaʿ ve aʿlāsında erbāb-ı ḳulūb derecātından evlā ve es̲nāsında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 13). [cennette, -te]*

- aʿmāl-i ḥasenesine münāsib **cennetde** derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad müyesser idüp bu dārda ḫalḳdan vaḥşeti muḳābelesinde ol dārda ervāḥ-ı müṭahhare ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 17). [cennetde, -de]*
- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki **cennet**bunuñla eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 15). [cennet,]*
- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennetbunuñla eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda **cennet***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 16). [cennet,]*
- vaḳt olur ki bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde **cennetde** gözükür maʿa hāz̲ā ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 11). [cennetde, -de]*
- ve bundaki riyāżetleri ʿıvāżı **cennetde** ḥużūrla istirāḥatler müyesser idüp bu dārda niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ ve bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 15). [cennetde, -de]*
- n'idersin Eyitdi ki Bir kişinüñ bir ṭarafında **cennet** ṭura envāʿ-ı ārāyiş bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi göre tām şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 17). [cennet,]*
- maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek **cenneti** ṣaġ yanında ve cehennemi sol cānibinde ṣırāṭı ayaġı altında ve melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 13). [cenneti, -i]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta'ālā ve biri **cennet** ve biri nefs olur Ya'nī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 12). [cennet,]*
- **cennet** fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ıslāḥ itmeyüp żāyi' ḳılur bir nefes daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki 'ibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 15). [cennet,]*
- rāḥat olan vāṣıl-ı maḳāmāt-ı 'ārifīn olmaz ve her yevm maḥşerde **cennete** giren fāyiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz ekser-i nāsuñ gine cennetde lez̲z̲etleri şehvāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 3). [cennete, -e]*
- rāḥat olan vāṣıl-ı maḳāmāt-ı 'ārifīn olmaz ve her yevm maḥşerde cennete giren fāyiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz ekser-i nāsuñ gine **cennetde** lez̲z̲etleri şehvāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 4). [cennetde, -de]*
- vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar **cennetüñ** lez̲z̲āt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāni' olup ol lez̲z̲etde ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 13). [cennetüñ, -üñ]*
- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭā'ate ki naẓar olına bir bunuñ gibi ma'nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki **cennet** kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 4). [cennet,]*
- keff-i nefsle ḥāṣıl olur fi'l-cümle **cennet** bir cānib ve nefs bir cānib olur her kim ki cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur cennet uman nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 5). [cennet,]*
- keff-i nefsle ḥāṣıl olur fi'l-cümle cennet bir cānib ve nefs bir cānib olur her kim ki cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur **cennet** uman nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 6). [cennet,]*
- añmamaḳ gerek ve nefsine uyan **cennet** ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ muḳābili ve żıddı olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 7). [cennet,]*

- añmamaḳ gerek ve nefsine uyan cennetārzūsından geçüp ummamaḳ gerek **cennet** nefs havāsınuñ muḳābili ve żıddı olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 8). [cennet,]*
- anda ol ḳadar **cenneti** görür eger āḫıratda ḥālüñ bilmek isterseñ dünyāda nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh içün nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 9). [cenneti, -i]*
- geçdüñse añā göre **cennet** ummaḳ gereksin şol murādātdan ki bir 'ırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki 'ırżını şaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 11). [cennet,]*
- günāhkār ola me'yüs olmamaḳ gerek Benüm günāhım çoḳdur ayruḳ ben oñmazam dimemek gerek Ādem'üñ ẕilletini fikr ide ki anuñ ucında **cennetden***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 10). [cennetden, --den]*

cennet mekārih ile maḥfūf olup durur: *"Cennet nefse hoş gelmeyen şeylerle kuşatılmıştır" hadisi.*

- meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīsde gelüp durur ki **cennet mekārih ile maḥfūf olup** durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler yügürür ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 12). [cennet mekārih ile maḥfūf olup durur,]*

cennet yüzin görür: *Cennete gitmek.*

- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda **cennet yüzin görür** Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 15). [cennet yüzin görür, -ür]*

cennetī: *Cennetlik, cennet ehli.*

- emāreti bulına dimek olur yoḫsa bir kişinüñ ʿāḳıbetinde **cennetī** veya cehennemīolmasına şimdi ḳaçan ḥükm olınubilür ve hem eger maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 11). [cennetī,]*

cennet-i aʿlāda: *Yüce Cennet.*

- teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp **cennet-i aʿlāda** kerāmāt-ı viṣāli ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 2). [cennet-i aʿlāda, -da]*
- aʿlāda ʿālī derecāt ve bundaġı ehli ve cemāʿati bedeli firdevs-i muʿallāda ḥūr-ı maḳṣūrāt muḳadder ü nasīb ide Āmīn Yā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 5). [cennet-i aʿlāda, -da]*
- cenneti bulmış ola veyāḫūd ʿibādet nıṣf-ı keṣret-i derecāta işāret olmış ola Be-her ḥāl Ḥaḳ taʿala anuñ derecātını **cennet-i aʿlāda** ve maḳāmātını firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 4). [cennet-i aʿlāda, -da]*
- Muḥammed'üñ muvaḥḥidlerine server ve ʿāriflerine mehter idüp **cennet-i aʿlāda**ve firdevs-i muʿallāda ṣıddīḳīn menāzilinde esnā maḳāmātda ve vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 3). [cennet-i aʿlāda, -da]*

cenneti berr-ile istemeñ keff-ile isteñ keff havāya berāber olmaz her ne ṭā'ati ki itsen: *"Hangi ibadeti yaparsanız yapın cenneti hayır ile değil vazgeçerek isteyin, talip olun" sözüyle cennete ancak nefsin istek ve arzularından vazgeçerek ulaşılabileceği ifade edilmektedir.*

• yerinde gerek ki vāḳıʿası daḫı düşe yerine Ve naḳl olınur ki eydürdi Cenneti berr-ile istemeñ keff-ile isteñ keff havāya berāber olmaz her ne ṭāʿati ki itsen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 16). [cenneti berr-ile istemeñ keff-ile isteñ keff havāya berāber olmaz her ne ṭāʿati ki itsen, -i-ile-maz-me, -ñ-ñ-se, -ñ-ya]*

cennet-i firdevsde: *Firdevs cenneti.*

• firdevsi maḳām vire ve ecdād-ı kirāmı ile ḥaşr ola Āmīn Ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 5). [cennet-i firdevsi, -i]*

• dōstı Ẕū'n-Nūn gelür anuñ istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp **cennet-i firdevsde** ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 12). [cennet-i firdevsde, -de]*

• göre ʿināyetler ve recāsına münāsib riʿāyetler idüp **cennet-i firdevsde** bir niçe derecāt-ı ʿāliye ve menāzil-i sāmiye müyesser ve riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 13). [cennet-i firdevsde, -de]*

cennet-i muʿallāda: *Yüce cennet.*

• cānını cenānīn-i evliyā ile **cennet-i muʿallāda** mesrūr u şādān ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 3). [cennet-i muʿallāda, -da]*

cennet-i vusʿat: *Geniş cennet.*

• ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi āsān olur ki **cennet-i vusʿat** mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 17). [cennet-i vusʿat,]*

cennetlik: *Cennet ehli.*

• sen **cennetliksin** yalan söyler her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü şordılar Bu cerāʿeti sen ne ḥüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 5). [cennetliksin, -sin]*

• olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā ki niçe efʿāli var ki **cennetlik** idügine ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlıġınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 16). [cennetlik,]*

cennetlik olur: *Cennete girmeye lâyık olmak.*

• durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse **cennetlik olur** ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 18). [cennetlik olur, -ur]*

cerāʿet: *Cüret, cesaret.*

• sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü şordılar Bu **cerāʿeti** sen ne ḥüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 6). [cerāʿeti, -i]*

cerāḥat: *Yara, iltihap.*

• vāḳiʿde tecribe ile dünyā eyle bulınmışdur Hīç bir leẕẕeti şāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir **cerāḥati** yanınca merhemsüz olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 6). [cerāḥati, -i]*

cerīme: *Suç, kabahat, cürüm.*

- olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde girçek olursa hemīn **cerīme** anuñ ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 16). [cerīme,]*

cevāb: *Cevap, yanıt, karşılık.*

- müstehlek olur İmdi bunuñ **cevābı** ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥale uġrayan bilür ki anda ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol leẕẕetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 9). [cevābı, -ı]*
- iki **cevāb** olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 11). [cevāb,]*
- görmez eyle olıcaḳ bu meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfiḳ olmaz bunuñ **cevabı** budur kim tecellīnüñ envā'ı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 1). [cevābı, -ı]*
- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyīmā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ **cevābı** budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 14). [cevābı, -ı]*
- **cevābı** budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 15). [cevābı, -ı]*
- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görürdi **cevābında** İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e 'arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 9). [cevābında, -ı, -(n)da]*
- mesʾelenün **cevābına** iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü ṣordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 17). [cevābına, -ı, -n, -a]*
- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür **cevābuñ** diyü ṣordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 17). [cevābuñ, -un]*
- mübāşereti neden idi ola Anuñ **cevābı** budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiği ḳadar mübāşereti sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 7). [cevābı, -ı]*
- Eyitdi Belī Eyitdi Vaḳtından öñdin mi yoḫsa ṣoñra mı İmām Aḥmed **cevābdan** ʿāciz ḳaldı fikr eyledi ki eger vaḳtından öñdin dirse Ol vaḳta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 18). [cevābdan, -dan]*
- Eydürem ki Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu sözleri dimekle ḳatumdan defʿ iderem ve bu **cevāblarla** vesvesesini menʿ iderem Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 2). [cevāblarla, -lar, -la]*
- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki **cevāba** ki henüz sülb Ādem'de ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 12). [cevāba, -a]*
- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki **cevāb** olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki leme'ān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [cevāb,]*

• niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ **cevābı** gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 7). [cevābı, -ı]*

cevāb virmedi: *Karşılık vermek, icabet etmek.*
• N'içün bunı geyersin diyü şordı hiç **cevāb virmedi** ṭurdı N'içün cevāb virmezsin didi Eyitdi Ne diyem Eger zühdden dirsem kendümi s̱enā vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 15). [cevāb virmedi, -me, -di]*

cevāb virüp: *Karşılık vermek, icabet etmek*
• virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı **cevāb virüp** eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 6). [cevāb virüp, -üp]*

cevādü'd-dehr: *Dünyanın cömert kişisi.*
• yegāne-i zamān idi ve mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān idi kerīmü'l-ʿasr ve **cevādü'd-dehr** idi cemīʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ üzerine ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 14). [cevādü'd-dehr,]*

cevānib: *Taraflar, yanlar, cânipler.*
•**cevānibinde** gezer ammā muttaṣıl burnına revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar ve birisi ṣaḳınup andan ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi yirden iḫtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 7). [cevānibinde, -i, -n, -de]*

cevārih: *Organlar.*
• Allāh'adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle aña ʿiṣyān itmeyeler çün cemīʿ **cevārih** anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 18). [cevārih,]*
• Ve naḳl olınur ki eydürdi Her vaḳt ki 'abdüñ Rabb'ine derūndan iḫlāṣı olur **cevāriḥine** eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse görür defʿī istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 12). [cevāriḥine, -i, -n, -e]*

cevdi olursa: *Bol yağmurlu olmak.*
• bilüp ṭururlar ol yer **cevdi olursa** bunlar baḥr-ı ʿUmmān olup ṭururlar Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl ḥac ve bir yıl ġazā ve bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 11). [cevdi olursa, -ur, -sa]*

cevher: *Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.*
• ferzānesi yoḳlıḳ **cevherinüñ** māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 15). [cevherinüñ, -i, -nüñ]*
• siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi **cevherini** seçmedi Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 18). [cevherini, -i, -n, -i]*
• ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet **cevherlerini** niṣ̱ār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 13). [cevherlerini, -ler, -i, -n, -i]*

• kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve **cevherlerini** ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 5). [cevherlerini, -ler, -i, -n, -i]*

cevher: *Elmas, değerli taş. II Yaratılıştan gelen değer, fıtrî kābiliyet.*
• kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve **cevherlerini** ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 5). [cevherlerini, -ler, -i, -n, -i]*

cevher: *Elmas, değerli taş. II Gönül.*
• en'ām gibidür belki ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet **cevherlerini** ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 8). [cevherlerini, -ler, -i, -n, -i]*

cevher olur: *Elmas ve benzeri kıymetli taş olmak.*
• göre bir ṣūret bulur kimisi **cevher olur** kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 5). [cevher olur, -(u)r-ur]*

cevher-i cān-fizā: *Cana can katan cevher.*
• her lafẓı bir **cevher-i cān-fizā** idi ʿİbādātı ṣırf ḥaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 3). [cevher-i cān-fizā,]*

cevlān idemez: *Dolaşmak, dolanmak, gezinmek.*
• ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi ḳuds gülzārında **cevlān idemez** ve fikr bülbüli ol bāġ içinde tereyān idemez ʿAḳl ṭūṭīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 1). [cevlān idemez, -e, -mez]*

cezā: *Karşılık.*
•**cezāsında** āḫıratda rāḥāt u sürūr ve bundaġı ḫavfları ʿivażı anda emn ü ḥuzūr müyesser ḳıla Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 7). [cezāsında, -sı, -n, -da]*

cezb itdi: *Kendine doğru çekmek, çekiciliğinin etkisi altına almak.*
• baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye **cezb itdi** kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 9). [cezb itdi, -di]*

cezbāt-ı sübḥāniyyesinden: *Her türlü kusur ve noksanlıkdan uzak olan Allah'ın verdiği coşkunluklar.*
• sübḥāniyyesinden bir eşeri ʿāẓim oldı ki Ḥażret-i Fużayl'da ẓuhur buldı şöyle ki ḳudret-i ẓāhiresine ve ḥikmet-i bāhiresine bir ulu maẓhar oldı Evvel-i ʿömrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 9). [cezbāt-ı sübḥāniyyesinden, -si, -n, -den]*

cezbe: *Allah'ın, kulunu mânen kendisine çekmesinden doğan coşkunluk, kendinden geçme ve istiğrak hâli.*

- ṭuymaz ve eger andan bir **ceẕbe** olursa biñ yıllık küfr ü maʿāṣī aña doymaz niçe put-perestler olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 17). [ceẕbe,]*
- olsa gerek ve mücerred ʻilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger içinden baʻżına Allāh taʻālā ʻināyet idüp **ceẕbe** yitişdüre ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 10). [ceẕbe,]*

cezbe-i ḥażret-i ḥaḳ: *Allah'ın cezbesi. II Allah'ın, kulunu mânen kendisine çekmesi.*

- oldı ve tevbesine daḫı bir ḳavī bāʾiṣ mūcib ve bir muḥkem sebeb müstevcib olmamışdı belki **ceẕbe-i Ḥażret-i Ḥaḳ** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 18). [ceẕbe-i ḥażret-i ḥaḳ,]*

cezbe-i ilāhī: *İlahi cezbe. II Allah'ın kulunu kendi hazretine çekmesi.*

- meger bir **ceẕbe-i ilāhī** yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 15). [ceẕbe-i ilāhī,]*

ceẕbe-i ilāhiyyedür: *İlahi cezbe. II Allah'ın kulunu kendi hazretine çekmesi.*

- elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın yolına geldi **ceẕbe-i ilāhiyyedür** ki her kimi isterse kendüye çeker ve irādet-i sulṭāniyedür ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 3). [ceẕbe-i ilāhiyyedür, -dür]*

cezbe-i ʿışḳ: *Aşkın cezbesi. II Allah'ın, kulunu mânen kendisine çekmesinden doğan coşkunluk, kendinden geçme ve istiğrak hâli.*

- **ceẕbe-i ʿışḳ** ile çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister zarūrī ṭāʿati bu yoldan ider Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 15). [ceẕbe-i ʿışḳ,]*

cezbeye düşmegüñ: *İlâhî tecellîye gark olmak, coşup kendinden geçmek.*

- ṭurur ehli bilür ki ol fanādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi şarʿ olmaġla **ceẕbeye düşmegüñ** farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 12). [ceẕbeye düşmegüñ, -üñ]*

cezm: *Kesin karar vermek, kati surette niyet etmek.*

- yaḳīn diyü inanur gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez **cezmi** muḥkem oldığı cihetden farḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt insānda bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 11). [cezmi, -i]*

- **cezmden** cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 1). [cezmden, -den]*

- cezmden **cezme** tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 1). [cezme, -e]*

cezm ider: *Kesin karar vermek, kesin olarak niyetlenmek.*

- bāṭınında başrı var ve her kişi ki anuñ derūnında naẓarı var buña **cezm ider** ki her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn muẕṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 9). [cezm ider, -er]*

cezm olur: *Bir konuda şüphe ve tereddüt bulunmamak.*

- cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde **cezm olur** ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 2). [cezm olur, -ur]*

cezm olur: *Kesin olmak.*

- taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur Fi'l-cümle ẓann itmezse daḫı īmānda muʿteber olan hemīn **cezm olur** gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 18). [cezm olur, -(u)r-ur]*
- cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde **cezm olur** ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 2). [cezm olur, -ur]*

cezm ü yaḳīn ḳılur: *Şüphesiz ve kesin olarak bilmek.*

- maʿnādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña **cezm ü yaḳīn ḳılur** yalñuz maʿrifet-i Allāh degül her ṣanʿatda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 18). [cezm ü yaḳīn ḳılur, -ur]*

cezm-i ḳaṭʿī: *Kesin karar verme,.*

- iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir cānibe **cezm-i ḳaṭʿī** yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 6). [cezm-i ḳaṭʿī,]*

cibillet: *Yaratılış, tıynet, huy.*

- maḥbūb-ı muṭlaḳ **cibilletinde** ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 1). [cibilletinde, -i, -n, -de]*
- taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat **cibilletde** şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 10). [cibilletde, -de]*
- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ **cibilletine** düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [cibilletine, -i, -n, -e]*
- Aḥmed dīninde bī-miṣl olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ **cibilletinde** ol ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş ise anı bitirürdi baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 3). [cibilletinde, -i, -n, -de]*
- bir ādemüñ ki ṭabīʿatında ʿulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki **cibilletinde** ḳavī ʿazīmet olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 5). [cibilletinde, -i, -n, -de]*

cibillet-i şınf-ı ünsā: *Kadın cinsinin huyu.*

- üzerinedür ve **cibillet-i şınf-ı ünsā** ḳuṣūr-ı ʿirfān üzerinedür ammā aralarında ünsālar olur kim niçe kümmel-i ricāl merātibini ḳoyup geçmişlerdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 7). [cibillet-i şınf-ı ünsā,]*

cibillī olmayup: *Yaratılıştan, doğuştan, fıtrî olmak.*

- bu ḥālet nefsüñ eyüliginden olmaz sū'-i mizāc olur eger **cibillī olmayup** ʿārıżı ise muḥtāc-ı ʿilāc olur insānuñ ḫilḳati bunuñ üzerinedür ki medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 13). [cibillī olmayup, -ma, -y, -up]*

cīfe: *Kokmuş ceset, leş.*

- daḫı perhīzler itdürürler İmdi bizüm anlaruñla meselümüz şuña beñzer ki bir yirde bir **cīfe** ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 6). [cīfe,]*

cīfe olur: *Kokmuş ceset, leş olmak.*

- ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve 'āṣī olan bir **cīfe olur** ki andan daḫı eşerr olur ve 'işyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müte'affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 15). [cīfe olur, -ur]*

ciger: *Bağır, yürek, gönül.*

- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki bizden belürür senüñ **cigerüñ** odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 12). [cigerüñ, -üñ]*
- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı **ciğerde** pişen biryān olur anuñ iḥrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 5). [cigerde, -de]*
- Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve anuñ fevti-çün derdle **cigerden** bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam sevābını saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 17). [cigerden, -den]*
- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ **cigerinde** bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [cigerinde, -i, -n, -de]*

cihād: *Hak yolunda yapılan savaş, gazâ.*

- ucından çoḳ taḳṣīrler ider ve ḫavf u cübni sebebinden sū'-i tedbīrler ider **cihād** içün nefsine ḳıymaz olur ve ḥaḳ yolında maẓāyıḳlara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 7). [cihād,]*

cihād-ı ekber: *Büyük cihat. II Nefis mücadelesi.*

- ḳılınur fi'l-cümle nefse muḫālefet gibi 'ibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber 'ālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña **cihād-ı ekber** dinilür ḥattā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 6). [cihād-ı ekber,]*

cihān: *Dünya, âlem, kâinat.*

- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʿālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve **cihānuñ** ḥużūrı ʿişḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 10). [cihānuñ, -uñ]*
- ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn **cihānda** ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 4). [cihānda, -da]*
- zamānınuñ vaḥīdlerinden ve **cihānuñ** ferīdlerinden idi devrānuñ yegānelerinden verūzgāruñ nişānelerinden idi Şerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 7). [cihānuñ, -uñ]*
- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl **cihān** anuñ sebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār- ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 9). [cihān,]*
- ẓuhūr bulup sulṭān-ı ḫās u ʿām ola **cihān** heyūlāsı anca istiʿdādlara girüp çıḳmak gerek ki kürre-i kevn ü fesadda bir anuñ gibi ṣūret-i zībā göribile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 1). [cihān,]*
- **Cihānda** her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 17). [cihānda, -da]*
- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki **cihān** güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 16). [cihān,]*
- getürmek-içün ve niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı ve düzildi tā ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile **cihānı** bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 4). [cihānı, -ı]*
- göñül **cihāna** mı ṣıġar ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 19). [cihāna, -a]*
- ṭarīḳ ola meselā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile **cihān** içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 4). [cihān,]*
- yoldan bulınur bilmeyen hemīn besṭ-i zamān oldı ṣanur Gāh olur ki otururken bir kişiye ġaflet gelüp **cihānı** seyr ḳılur şimdi ol kişiye besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 4). [cihānı, -ı]*
- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẓīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẓāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ mezhebini **cihāna** bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 18). [cihāna, -a]*
- iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẓl u beyān ile ve **cihānda**hezār nām u nişānla ḫizmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 5). [cihānda, -da]*
- olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile **cihana** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 2). [cihāna,]*
- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu **cihānuñ** fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā lezzetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 11). [cihānuñ, -uñ]*

- nişānesini bozmayınca düzilmez kendü ʿāleminden geçmek gerek ki on sekiz biñ ʿālem taḥt-ı taṣarrufında ola ve kendü **cihānını** hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 6). [cihānını, -ı, -n, -ı]*
- eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir güşeden baña baḳar şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile **cihānı** oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 12). [cihānı, -ı]*
- eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn 'ālem-i maḥsūsata ḳānī' olup otururdı **cihānı** ancaḳ bu gördigi ṣanurdı ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 10). [cihānı, -ı]*
- ma'iyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā … Sen añladuġuñ degül **cihān** içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 8). [cihān,]*
- intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme ni'met olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz **cihān***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 4). [cihān,]*
- ve kendüde istita'at görmedügince istiṭā'atı çoġ olur kendüyi dāyim maḳām-ı 'ubūdiyyetde ẕelīl görmek gerek ki **cihānda** 'izzet bula ve nefsini her vaḳt rıbḳa- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 10). [cihānda, -da]*
- başasın hemīn ḳılıcuñı 'arşda asasın 'acebdür ki ṭaşradan kendüne düşmān ararsın nefsüñi görmezsin **cihānda** andan ulu düşmānuñ yoḳdur ammā n'ideyin ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 12). [cihānda, -da]*

cihān gülistānınuñ: *Dünya bahçesi.*
- ḥikmet çimeninüñ ṭūbāsı idi **cihān gülistānınuñ** bir gül-i raʿnāsı ve cān bustānınuñ bir bülbül-i güyāsı idi rūḥ ṣulṭānınuñ şāhbāzı ve rūḥāniyān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 15). [cihān gülistānınuñ, -ı, -nuñ-nuñ]*

cihan halkı: *Dünya üzerinde yaşayan herkes, insanlar.*
- olur anuñ gibi 'ulemādur ki vereṣe-i enbiyā olurlar ve anuñ gibi dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar 'ālemüñ niẓāmı ve **cihan ḫalḳı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 2). [cihan ḫalḳı,]*

cihān ḫalḳını: *Dünya halkı, insanlar.*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup aña ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken n'içün apsam oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 13). [cihān ḫalḳını, -n, -ı]*

cihān sarāylarına: *Dünya sarayları.*
- dervīş olan ḫalvetinüñ bir güşesini **cihān sarāylarına** deġişmez her şevḳ ehli ki bunlaruñ bu derdi-y-ile fanāsını görür āh-ı eẕān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 15). [cihān sarāylarına, -lar, -ı, -n, -a-n, -a]*

cihāna gelmekde: *Dünyaya gelmek, doğmak.*
- maḳāmında ḥażret-i Risālet ile ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bulışur Ḥażret-i Risālet buña eyidür Yā Abā Ḥanīfe Senüñ bu **cihāna gelmekde** maṣlaḥat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 6). [cihāna gelmekde, -de]*

cihet: *Sebep.*

- girmeye vebādan ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına ne ḫalel gelür ve bu **cihetle** ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine ne ẕelel gelür ʿAcebdür ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 2). [cihetle, -le]*
- Yūnus'uñ ḥabsi **ciheti-y-ile** ve Yūsuf'uñ riḳḳiyyeti ve ḳullıġı-y-ıla ve Süleymān'uñ salṭanatı ve ululıġı-y-ıla Ya'nī dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 7). [ciheti-y-ile, -i, -y, -ile]*

cihet: *Yön, yan, taraf.*

- tamām ise bir ṭarafı eksikdür ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür Eger ʿilmi **cihetinden** muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 14). [cihetinden, -i, -n, -den]*
- Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı **cihetinden** baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 18). [cihetinden, -i, -n, -den]*
- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol **cihetden** ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 15). [cihetden, -den]*
- nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki **ciḥetden** bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 14). [ciḥetden, -den]*
- anda daḫı günāhına sebeb iki **cihetden** bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldıġından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 17). [cihetden, -den]*
- anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın **cihetindeki** bir iş Allāh'dan oldıġından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 18). [cihetindeki, -i, -n, -de, -ki]*
- kendünüñ dervīşligine iʿtiḳādı eksilmekdendür dervīş olan mümkin degüldür ol cihetden gücenmez kendüye kimsen iʿtiḳādı olmaduġından incinmez meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 12). [cihetden, -den]*
- günden ölü olur Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā **cihetini** ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 7). [cihetini, -i, -n, -i]*
- geldi içdüm Ol şarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir leẕẕetden ki ḳalbe ferāḥ gele ol **cihetden** veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 10). [cihetden, -den]*
- cismāniyyet **ciheti** ġāyet az olur İnsān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 19). [ciheti, -i]*
- cihetine cālibdür ecsām-ı laṭīfe gibi her ne şekle dilerse müteşekkil olur melā'ike vü cin gibi her ne ṣūrete isterse mütemessil olur anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 11). [cihetine, -i, -n, -e]*
- cismāniyyet **ciheti** şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ ṣanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 3). [ciheti, -i]*

• cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd **cihetinde** hīç anda nesne yoḳ şanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 3). [cihetinde, -i, -(n)de]*

• olurlar bunlaruñ hemīn nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet **cihetinden** baʿżı efrād böyle olur Hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 10). [cihetinden, -i, -n, -den]*

• rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle ferdler bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet **cihetinden** anda hemīn bir boy olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 12). [cihetinden, -i, -n, -den]*

• yaḳīn diyü inanur gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldıġı **cihetden** farḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt insānda bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 12). [cihetden, -den]*

• tebeddülden ve ammā intihāda 'ilm ḥāli yig olur ma'rifetden zīrā 'ilmde ḳarārolur tebeddül olmaz hīç bir **cihetden** ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 4). [cihetden, -den]*

•**cihetden** tefāvüt bulınmaz İmdi egerçi nefes-i taṣdīḳde tefāvüt olmamaḳ meẕheb-i meşhūrdur ammā ma'lūmdur ki kütüb-i kelāmiyyede bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 13). [cihetden, -den]*

cihet-i cismāniyye: *Bedene ait olan taraf, husus.*

• iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẓarları ol idi gine āḫırātda leẕẕātını ol yoldan buldı **cihet-i cismāniyye** çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 8). [cihet-i cismāniyye,]*

cilā: *Parlaklık, parlama, parıltı. || Günah ve masivâdan arınınca kalbe ve gönle düşen ferahlık, aydınlık.*

• gönlinüñ **cilāsı** arta ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr olduġınca ḳalbi ḥużūr bula ve aç olduġınca içi nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 7). [cilāsı,]*

• idem didi Yaʿnī insānda maḳṣūd-ı aṣlī gönül fażāsınuñ ṣafāsıdur ve maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ **cilāsıdur** mādām ki ol ṣāfī ola küdūretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 4). [cilāsıdur, -sı, -dur]*

• derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur ve ʿuzlet itdükçe ḳalbinüñ **cilāsı** artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 1). [cilāsı, -sı]*

cilā bula: *Cilalanmak, parlatılmak. II [tas.] Günah ve masivâdan arınmak.*

• lehv ile ṣoḥbet itmek egerçi leẕẕetüñ ṣevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir āyīnedür ki eger **cilā bula** seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 8). [cilā bula, -a]*

cilā virmek gerek: *Parlatmalı. II Günah ve masivadan arındırmalı.*

• gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle mübṣarātdan başrı kesmek gerek ki başīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr ile süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 15). [cilā virmek gerek,]*

cilā virmekde: *Parlatmak, parlaklık vermek. II Günah ve masivadan arındırmak.*
•**cilā virmekde** bu andan artuḳ olur ki bir ḥelāldeki lezzeti vardur terk eyleye mücerred nefsine īẕā itmek içün ḳomaya ki işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 1). [cilā virmekde, -de]*

cilā yürinür: *Parlaklığa erişmek. II [tas.] Hakk'ın ilahî tecellilerine mazhar olmak.*
• ḳalbine ṣafā gelür ve derūnına **cilā yürinür** eger Ḥaḳḳ'a ʿibādet iderse ṭāʿatinde lezzeti olur ve eger Rabb'ine tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 13). [cilā yürinür, -ür]*

cimāʿ: *Cinsel birleşme.*
• evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve **cimāʿdan** tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 18). [cimāʿdan, -dan]*
• revāyiḥi seçer mi ve ẕevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne **cima**ʿlezzeti nice dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 13). [cimaʿ,]*

cimāʿ itmege: *Cinsi münâsebette bulunmak.*
• bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü **cimāʿ itmege** incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 12). [cimāʿ itmege, -e]*

cin: *Cin, gözle görünemeyen, türlü biçimlere girebilen, iyilik de kötülük de yapabilen varlık.*
• alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi **cinden** olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 8). [cinden, -den]*

cinnet: *Delilik.*
• olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlıġı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla **cinnetden** bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 6). [cinnetden, -den]*

cism: *Varlık, madde.*
• her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol **cism** degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 4). [cism,]*

cismānī: *Yalnızca maddeye dayanan.*
• cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve anda **cismānī**ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 11). [cismānī,]*

cismāniyyet: *Cismânî olma, cisim ve bedenle ilgili bulunma, cismânîlik.*

•**cismāniyyet** ciheti ġāyet az olur İnsān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 19). [cismāniyyet,]*

•**cismāniyyet** ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ ṣanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 3). [cismāniyyet,]*

• olurlar bunlaruñ hemīn nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki **cismāniyyet** cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 10). [cismāniyyet,]*

• rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle ferdler bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur **cismāniyyet** cihetinden anda hemīn bir boy olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 12). [cismāniyyet,]*

cism-i laṭīfine: *İnce, nazik cisim; manevî, ruhî varlık.*

• anuñ **cism-i laṭīfine** muʿāvin ü ẓāhīr eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 15). [cism-i laṭīfine, -i, -n, -e]*

civār: *Yakın yer, çevre, yöre, etraf.*

• pes er- Raḥmān 'alā arşīn istivā hükmi-y-ile 'arşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle maḳṣūd oldur kim 'ālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi 'ālimüñ yiri 'arş **civārında***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 18). [civārında, -ı, -n, -da]*

civār-ı raḥmete: *İlâhî şefkat ve merhamet tarafı. II Ebedi alem; ahiret.*

• secde-i āḫırda iken **civār-ı raḥmete** vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ẓāhırde ve bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda meşūbāt-ı bī-ḥad ve anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 15). [civār-ı raḥmete, -e]*

cumʿa: *Cuma günü.*

• diye-y-idi Eger öldürseler ol anı dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān içinde iken her **Cumʿa** ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 16). [cumʿa,]*

• ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ taʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her **Cumʿa** ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [cumʿa,]*

• ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her **Cumʿa** işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 10). [cumʿa,]*

• iderdi ve ol taẖarruʿ daḫı her **Cumʿa** andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 11). [cumʿa,]*

cumʿa namāzına: *Cuma günü öğle vakti camide cemâatle kılınan namaz.*

• ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde ḥelāl ʿameller dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler **Cumʿa namāzına** varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 12). [cumʿa namāzına, -n, -a]*

cūʿ: *Açlık.*

•**cūʿda** anuñ ṣabrını kimse itmiş degül idi ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 13). [cūʿda, -da]*

- isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oğlancuġa **cu**ʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 16). [cuʿ,]*
- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki leẕẕetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi **Cū'** üç dürlü mertebede bulınur biri cū'-ı ṭab' biri cū'-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 16). [cū',]*
- biri cū'-ı şehvet olur Ya'nī dimek ister ki **cū'** bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabī'at olur eger şöyle ki ol cū' def' olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 17). [cū',]*
- biri cū'-ı şehvet olur Ya'nī dimek ister ki cū'bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabī'at olur eger şöyle ki ol **cū'** def' olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 18). [cū',]*
- biri cū'-ı şehvet olur Ya'nī dimek ister ki cū'bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabī'at olur eger şöyle ki ol **cū'** def' olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 18). [cū',]*
- itmek içün olur şöyle ki ol **cū**ʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ def'i gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 1). [cūʿ,]*
- itmek içün olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol **cūʿuñ** def'i gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 2). [cūʿuñ, -uñ]*
- Yaʿnī maḳṣūd bundan **cuʿı** medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 7). [cuʿı, -ı]*
- Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki **cū**ʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 8). [cūʿ,]*

cū' vü seheri: *Açlık ve uykusuzluk. II Nefsi terbiye etme; riyazet.*

- fażāyilinüñ ḥaddi ve kemālātınuñ 'addi yoġdı **cū' vü seheri** nihāyetine ve riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıḫuñ fużelāsından ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 13). [cū' vü seheri, -i]*

cūd: *Cömertlik.*

- muḥteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem taṣavvufda bī-naẓīr ve hem ʿilmde mükerrem idi ve hem **cūdda** bi-meṣel ve hem şecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 8). [cūdda, -da]*

•**Cūd** oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür ve her istiʿdāduñ hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [cūd,]*

- mes'ele olur anuñ tevḥīdinde ve vücūdında ve mes'ele olur anuñ iḥsānında ve cūdında ve mes'ele olur anuñ me'mūrāt ve menhiyyāt ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 10). [cūdında, -ı, -n, -da]*
- cūdı sebebi-y-ile başılur görinmez olur **cūd**settarü'l ḳabāyiḥ olur ve büḫl keşşāfü'l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi ecānibe maḥbūb ider ve büḫl ādemi aḳāribe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 1). [cūd,]*

•**cūdı** sebebi-y-ile başılur görinmez olur cūdsettarü'l ḳabāyiḥ olur ve büḫl keşşāfü'l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi ecānibe maḥbūb ider ve büḫl ādemi aḳāribe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 2). [cūd,]*

•cūdı sebebi-y-ile başılur görinmez olur cūdsettarü'l ḳabāyiḥ olur ve büḫl keşşāfü'l-feżāyiḥ olur **cūd** kişiyi ecānibe maḥbūb ider ve büḫl ādemi aḳāribe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 2). [cūd,]*

- mahrūb ider **cūd** bir ednāya ʻizzet virür ve büḫl bir aʻlāya z̲illet virür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki ḳādir olur şerʻüñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 3). [cūd,]*

cūʻ-ı ḳuvvet: *Gücün açlığı.*

- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki le̲zz̲etleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cūʻ üç dürlü mertebede bulınur biri cūʻ-ı ṭabʻ biri **cūʻ-ı ḳuvvet***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 16). [cūʻ-ı ḳuvvet,]*

cūʻ-ı şehvet: *Nefsin arzu ve isteklerinin açlığı.*

- biri **cūʻ-ı şehvet** olur Yaʻnī dimek ister ki cūʻ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabīʻat olur eger şöyle ki ol cūʻ defʻ olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 17). [cūʻ-ı şehvet,]*

cūʻ-ı ṭabʻ: *Mizaç açlığı.*

- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki le̲zz̲etleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cūʻ üç dürlü mertebede bulınur biri **cūʻ-ı ṭabʻ** biri cūʻ-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 16). [cūʻ-ı ṭab]*

cūyān olur: *Arayıcı, arayan, isteyen olmak.*

- Şol kişi ki bihişti **cūyān olur** ve dūzaḫdan gürīzān olur ve ṭālib-i rıżā-yı Raḥmān olur Ve naḳl olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 17). [cūyān olur, -ur]*

cübn: *Korkaklık.*

- ucından çoḳ taḳṣīrler ider ve ḫavf u **cübni** sebebinden sū'-i tedbīrler ider cihād içün nefsine ḳıymaz olur ve ḥaḳ yolında mażāyıḳlara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 7). [cübni, -i]*

cüdā: *Ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış.*

- semʿu'llāh ve baṣri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden **cüdā**idi Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādi̲s̲de ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 5). [cüdā,]*

cühūd: *Yahudi.*

- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur **Cühūd** u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki bana böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [cühūd,]*

cühūd: *Bilerek inkâr etme.*

- daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı ve **cühūdı** olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 4). [cühūdı,]*
- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nevʿ **cühūd** olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [cühūd,]*

cülūs: *Namaz kılarken belli rekatlardan sonra oturmak.*

- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve **cülūsını** ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini ẕikrle ve selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 17). [cülūsını, -ı, -n, -ı]*

cümle: *Bütün, hep, tüm.*

- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol 'asruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve **cümlesinüñ** velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 12). [cümlesinüñ, -si, -nüñ]*
- bāhir idi Her biri mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil ve her biri menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil idi cemīʿisi maḥbubu'l-ḫalāyıḳ ve **cümlesi** maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 14). [cümlesi, -si]*
- Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi Baña vaṣiyyet eyle ol daḫı aña bir ḳaç kelime didi **Cümlesinden** birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 8). [cümlesinden, -si, -n, -den]*
- kimseye ḫizmet itmişdi ve ekṣer-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi Cemīʿisinüñ ḳatında müsellem ve **cümlesinüñ** yanında mükerrem idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 10). [cümlesinüñ, -si, -nüñ]*
- **cümlesinden** ġanī vü sulṭān olursın lācerem āḫırat milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur ki bir gün Ḳutaybe ḳatına geldi bir eski ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 13). [cümlesinden, -sin, -den]*
- lezzet alurlar **Cümlesini** bilürler ki Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 19). [cümlesini, -(s), -i, -(n), -i]*
- rāyiçlerinde ʿārifler olur kim hezār ʿarifler maḳāmātını ardlarında bıraḳmışlardur **Cümlesinden** birisi ve aralarından bir ulusı Rābiʿa'dur ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 10). [cümlesinden, -si, -n, -den]*
- meşāyıḫ arasında añılup ve **cümlesinden** birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki teẕkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 11). [cümlesinden, -si, -n, -den]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve **cümlesinüñ** ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 10). [cümlesinüñ, -si, -nüñ]*

- bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi **cümlesi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 12). [cümlesi, -si]*
- söyündüre ve bu **cümleden** bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm cehennem ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur ve anda olan ṣuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 17). [cümleden, -den]*
- olur ki kişinüñ ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī**cümleden** kendüye bir ḥads gelür ol ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 12). [cümleden, -den]*
- ışmarlayasın her ne ḳadar ʿibadet iderseñ **cümlesini** hemīn hīçe ṣayarsın aña cāzim olasın ki saña her ne yitişürse anuñ raḥmetindendür yoḫsa ʿibadetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 17). [cümlesini, -(s)i, -(n)i]*
- Şāfiʿī'ye taḳlīd eyleye ḳan almaġla ābdest ṣınmamaḳda her birinde bir ṣunuñ gibi āsān ḳavli ola **cümlesinden** arada bir meẕheb peydā ḳıla her kim böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 8). [cümlesinden, -si, -n, -den]*
- bilmek olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi ṣerīʿatle bulmışlardur ve **cümle** meşāyıḫ-ı vāṣılīn dergāh-ı ʿizzete ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 4). [cümle,]*
- yolından çıḳma ki **cümlesini** ol yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i ṣerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 13). [cümlesini, -si, -n, -i]*
- olduġı ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu **cümlesi-y-le** ol pādişāhuñ ḫużūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 1). [cümlesi-y-le, -si, -y, -le]*
- verāʿ bābında anuñ mübālaġasınuñ ġāyeti yoḳdur Cemīʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb idi ve **cümle** efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 18). [cümle,]*
- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden idi ve bu ṭāyifenüñ mücāhidi ve **cümlesinüñ**muʿtaḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 11). [cümlesinüñ, -si, -nüñ]*
- Rabb'ine 'ālim olur dīnine ẕākir olur lisānla sāmi' olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle gine bu **cümlesi-y-ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 8). [cümlesi-y-ile, -si, -y, -ile]*
- ḫāṣṣına naẓarı gerek **cümlesini** bir üslūbla gözetmek olmaz ve cemī'sine terbiyeti bir yoldan itmek olmaz ādem olur ki yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 3). [cümlesini, -si, -n, -i]*

cümle-i aḥlāḳuñ: *Ahlakının tamamı.*
- dedemüñ yüzine baḳam veyā ol ṭurduġı yire yaḳın varam Naḳl olınur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb ve **cümle-i aḫlāḳuñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 8). [cümle-i aḫlāḳuñ, -uñ]*

cümle-i aṣḥābı mükāşifāt-ı sübḥāniye: *İlahi keşif ehlinin tamamı.*
- mükāşifāt-ı sübḥāniye bu emrde ittifāḳ itmüşlerdür ki ġaybet insānda ʿaẓāyim-i ẕünūbdan ve mesāvī ʿāḳilde ʿuyūbdandur Cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 7). [cümle-i aṣḥābı mükāşifāt-ı sübḥāniye,]*

cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ: *(Kendisini) dünyadan soyutlamış, sadece Allah'a yönelmişlerin tamamı. II Tasavvuf ehli.*

- tevḥīdüñ murtażāsı ve **cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ** muḳtedāsı idi ṭarīḳat iḳlīminüñ pīri ve ḥaḳīḳat vilāyetinüñ emīri idi melekūt memālikinüñ māliki ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 11). [cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ, -üñ]*

cümle-i cihān: *Dünyanın tamamı.*

- ḳılmazlar egerçi **cümle-i cihān** ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her güşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 19). [cümle-i cihān,]*

cümle-i edilleden: *Kanıtların tamamı.*

- olur ki kişinüñ ḥadsine ālet olur **cümle-i edilleden** vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden kendüye bir ḥads gelür ol ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 11). [cümle-i edilleden, -den]*

cümle-i erbab-ı ḳulūb: *Gönül ehlinin tamamı. II Allah dostları.*

- ḥāl bunı bilmişlerdür ve **cümle-i erbab-ı ḳulūb** bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve ādem oġlanında yoḳlıḳ gibi faẓīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 13). [cümle-i erbab-ı ḳulūb,]*

cümle-i esbāb-ı ʿādiyyeden: *Bayağı sebeplerin hepsi.*

- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin bu ḳadar daḫı ol maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur egerçi bizüm gibilerde tamām tevḥīd ü īmān ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 15). [cümle-i esbāb-ı ʿādiyyeden, -den]*

cümle-i evṣāfına: *Vasıflarının tamamı.*

- evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 7). [cümle-i evṣāfına, -ı, -n, -a]*

cümle-i faẓāyili-y-ile: *Faziletlerinin tamamı.*

- semʿu'llāh ve baṣri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu **cümle-i faẓāyili-y-ile** rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṣde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 6). [cümle-i faẓāyili-y-ile, -i, -y, -ile]*

cümle-i fesādāt-ı havādan: *Hava bozuklukların tamamı.*

- muḫālif ṣulardan iḥtirāz ider żarar ider diyü **Cümle-i fesādāt-ı havādan** biri budur n'içün ṣaḳınmaz Çün anlardan iḥtirāz ider n'içün bundan itmez Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 15). [cümle-i fesādāt-ı havādan, -dan]*

cümle-i ḥarekāt u sekenātı: *Gidişatının tamamı.*

- ve gökcek ḳabūl üzerine idi ve **cümle-i ḥarekāt u sekenātı** cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine idi elsine-i nāsda aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi ve menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 9). [cümle-i ḥarekāt u sekenātı, -ı]*

cümle-i ḫuddām u aṣḥabından: *Dost ve hizmetçilerinin hepsi.*

- leẕẕetini ẕillet bilüp aʿvānını ʿavān ve evlādını dedān ve ʿavratını ʿār ve dinārını nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve **cümle-i ḫuddām u aṣḥabından***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 16). [cümle-i ḫuddām u aṣḥabından, -ı, -n, -dan]*

cümle-i 'ināyāt-ı rabbāniye: *İlahi yardımların tamamı.*

- dāri's-selām ve ḥaşarahu bi'n-nebī ve ālihi 'aleyhi ve 'aleyhim es-selām Ḥaḳ tebāreke ve ta'ālā Ḥażretinüñ **cümle-i 'ināyāt-ı rabbāniye** ve ceẕbāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 8). [cümle-i 'ināyāt-ı rabbāniye,]*

cümle-i ḳavāʿidden: *Kaidelerin tamamı.*

- rabṭ eyler ol sebebdendür ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler **cümle-i ḳavāʿidden** bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 12). [cümle-i ḳavāʿidden, -den]*

cümle-i maḫlūkāt: *Yaratılmışların tümü. || Âlem, kainât.*

- yaratduġında ḳabīḥ olmaz ve anuñ efʿāli hep ḥasendür anda ḳubḥ olmaz **Cümle-i maḫlūkāt** anuñ tecelliyātı ve cemīʿ-i mevcūdat anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 16). [cümle-i maḫlūkāt,]*

cümle-i meşāyıḫ: *Şeyhlerin tamamı.*

- maḥbūbdur ve **cümle-i meşāyıḫ** ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi vardur ve fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 7). [cümle-i meşāyıḫ,]*

cümle-i mezahibden: *Mezheplerin tamamı, hepsi.*

- vara her müctehidden bir ḳavl yaza **cümle-i meẕahibden** bir āsān meẕheb düze Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẕarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 11). [cümle-i meẕahibden, -den]*

cümle-i muḳaddemīnüñ ve müta'aḫirīnüñ: *Sonradan gelmiş olanlar ve önceden gelmiş olanların hepsi. II Evliyalar.*

- āḫırīnüñ ḳatlarında maḳbūl ü müsellem olup ṭurur ve bir mürşid-i muʿaẕẕam idi ki **cümle-i muḳaddemīnüñ ve müta'aḫirīnüñ** dillerinde memdūh u mükerrem olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 4). [cümle-i muḳaddemīnüñ ve müta'aḫirīnüñ,]*

cümle-i ʿulemā-yı müdaḳḳıḳīn: *Dikkatle araştıran, inceden inceye tetkik eden alimlerin tamamı.*

- Ḥaḳ'dan güm-rāh olur **cümle-i ʿulemā-yı müdaḳḳıḳīn** ve cemīʿ-i ḥükemā-yı muḥaḳḳıḳīn bu mes'elede yaḳīn itmişlerdür bī-istibāh ki lā muʿassira fi'l-vücūdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 15). [cümle-i ʿulemā-yı müdaḳḳıḳīn,]*

cümle-i veṣāyāsından: *Vasiyetlerinin tamamı, bütünü.*

- şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẕım ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi **Cümle-i veṣāyāsından** biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 16). [cümle-i veṣāyāsından, -ı, -n, -dan]*

cüneyd: *Cüneyd-i Bağdadi.*

- melāyike-i ʿizam yüzlerin sürerlerdi Şeyḫ **Cüneyd** ḥażretlerinden menḳūldür ki Bāyezīd bizüm aramuzda Cebrāyil gibidür melāyike arasında dirdi ve hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 15). [cüneyd,]*
- ki **Cüneyd** ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 3). [cüneyd,]*

cürcān: *Cürcan (Hazar denizinin güneydoğusunda tarihî bir şehir ve bu şehrin merkez olduğu eyalet) diyarı.*

- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile Hvārezm'e ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı **Cürcān'da** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 6). [cürcān'da, -da]*

cüst u cūda olup: *Aramak, araştırmak.*

- üşmiş olur Ve eydürdi Şol kişi ki ḫalḳuñ 'işarātına muṭṭali' olup görmek ister dāyim **cüst u cūda olup** sa'y ider bilmek ister ol kişi bu fi'lde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 18). [cüst u cūda olup, -da-up]*

cüzām: *İnsan vücûdunda yer yer lekeler veya çıbanlar ve yaralar şeklinde beliren, çok bulaşıcı, iyileşmesi güç bir deri hastalığı, miskin hastalığı, lepra.*

- niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür hīç **cüẕāmlıḳ** görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 16). [cüẕāmlıḳ, -lıḳ]*

cüzāmlar: *Cüzzam hastalığı olanlar.*

- niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki **cüẕāmlar**arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 15). [cüẕāmlar,]*

cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt: *İlaçların bir kısmı.*

- münāsib **cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt** istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 7). [cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt,]*

cüzv: *Kur'ân-ı Kerim'in bölündüğü otuz kısımdan her biri.*

- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir **cüzvi** gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 12). [cüzvi, -i]*

3.4. Ç

çaġır: *Bağırmak, haykırmak.*

- **çaġırdı** ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 3). [çaġırdı, -dı]*

• alurken oda düşer kimi çalışur ki odı söyündüre kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp **çaġırur** ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 4). [çaġırur, -ur]*

çaġırış: *Bağrışmak; birlikte veya karşılıklı bağırmak.*
• idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp **çaġırışurlardı** bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 7). [çaġırışurlardı, -ur, -lar, -dı]*

çāh: *Kuyu, çukur. II Sıkıntı veren yer.*
• himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet idi ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı meẕellete virmişdi ve tāc u devleti külāh-ı mihnete degişmişdi cāhı **çāh** bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 12). [çāh,]*

çalış: *Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.*
• alurken oda düşer kimi **çalışur** ki odı söyündüre kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 3). [çalışur, -ur]*
• ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı ṣanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña **çalışur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 12). [çalışur, -ur]*
• ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿaḳl bilmez biñ yıl **çalışur-ise**bir çöpüñ ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi var ki andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 15). [çalışur-ise, -ur, -ise]*
• ʿameliyyesini arturur cennetdemerātibi izdiyādda olur Her kişi bunda cennetdeki derecesi-y-içün **çalışur** ve her kişi ki bunda ʿamel itmekle āḫıratdaġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 6). [çalışur, -ur]*
• vech-ile baġlamışdur bunda olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz yola girmek yaḳışmaz Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ gerek andan tevekkül idüp **çalışmaḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 2). [çalışmaḳ, -maḳ]*
•**çalışmazsın** Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül ṣanmaḳ ḫiẕlandur Tevekkül oldur kim buyurdugına imtiṣāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 15). [çalışmazsın, -maz, -sın]*
• diyü biz ferağāt itmeyevüz ve nice ʿibādetler ʿabeṣ olurmış diyü biz terk-i ṭāʿat itmeyevüz elümüzden geldükçe **çalışavuz** ammā kendümüzi gine ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 8). [çalışavuz, -avuz]*
• maġfireti-y-iledür mücerred tāʿāte **çalışmaḳ**fāyyide ḳılmaz tāʿātden maḳṣūd hemīn emrine imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿibādātdan murād ancaḳ Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 1). [çalışmaḳ, -maḳ]*
• ola ve anuñ eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola niçe yıllar daḫı aña mürīd olmaġa yaramaya ʿömri oldugınca **çalışursa** anuñ vardugına varmaya gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 2). [çalışursa, -ur, -sa]*
• ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl **çalışursa** ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 6). [çalışursa, -ur, -sa]*

- ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür n'içün añа ṭurmaz **çalışur** niçe ʿabeş yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 14). [çalışur, -ur]*
- buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar **çalışur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 12). [çalışur, -ur]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki añа ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata **çalışurdı** ve ne ziyāde ʿibādāta dürişürdi çün ölülerüñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 5). [çalışurdı, -ur, -dı]*
- Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿilm-i ẓāhirde tamām **çalışdı** āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 13). [çalışdı, -dı]*
- emr-i şerʿe imtiṣāl olınmaz Bir yirde ki recā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi **çalışur** Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 6). [çalışur, -ur]*
- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe **çalışursa** ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 17). [çalışursa, -ur, -sa]*
- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline **çalışa** ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 12). [çalışa, -a]*
- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün kendüyi ışmarlamaz kendü maʿīşetine olçumlıḳ idüp kendü **çalışur** ṭurmaz Şol ki kendüye lāzım olan ḫidmetdür anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 10). [çalışur, -ur]*
- vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan ṣovumaz ol mümkin degüldür riyāżet lezzetini ṭuymaz egerçi meyyit ile bir ḳaç gün **çalışup** ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 12). [çalışup, -up]*
- **çalışursavuz** fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā ve ḫuşūʿ ve añа münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu aṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 3). [çalışursavuz, -ur, -sa, -vuz]*
- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider ve ḫalvetde ve keşretde ṭurmaz anı żikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına **çalışur** ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 10). [çalışur, -ur]*
- ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına **çalışur** ve eger kendü añа çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve kendü añа göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 1). [çalışur, -ur]*
- nite ki dünyā seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat fikrini ḳor her neye **çalışursa** dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā añа maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 16). [çalışursa, -ur, -sa]*
- varduğını tamām göñlinden bile-y-idi ve eger āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ lezzātı içün daḫı **çalışur** ṭurmazdı ve şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 4). [çalışur, -ur]*
- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün **çalışur** ister ki dünyāda ʿömrini Ḥaḳ taʿālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 1). [çalışur, -ur]*

• iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup dünyāda gine āḫırat içün **çalışmazlar** hemīn āḫırat añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 6). [çalışmazlar, -maz, -lar]*
• bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün **çalışur** erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 8). [çalışur, -ur]*

çalışmadın: *Çalışmadan, çabalamadan.*
• ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger kendü aña **çalışmadın** Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 2). [çalışmadın,]*

çalışmaḳ: *Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.*
• maġfireti-y-iledür mücerred tāʿāte **çalışmaḳ**fāyyide ḳılmaz tāʿātden maḳṣūd hemīn emrine imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿibādātdan murād ancaḳ Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 1). [çalışmaḳ,]*

çalışmaḳ gerek: *Çalışmalı, çabalamalı.*
• gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalıġı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 3). [çalışmaḳ gerek,]*

çalışup ṭurursın: *Çaba göstermek.*
• bişürmezsin Rabb'uñ kefīl olup durur rızḳuña sen gine **çalışup ṭurursın**bilmezem ki sen bu inanmaġla nice Müslümān olursın Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 13). [çalışup ṭurursın, -up, -ṭurur, -sın-ur, -sın]*

çāra: *İstenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol.*
• ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim senden ġayridan **çāra** ister ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 18). [çāra,]*
• eski lezzeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña **çarā** budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki lezzetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 6). [çarā,]*

çāra ḳılayam: *Çare kılmak; çaresine bakmak; gerekeni yapmak, çözüm yolu aramak.*
• günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẓīm zenbe mürtekib oldum ne çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ ve nefsüñ ne belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 2). [çāra ḳılayam, -a, -y, -am-ayam]*

çāra olup: *Mümkün olmak.*
• diye öldüre veyāḫūd rücūʿ itdürüp sözinden döndüre her ne ḳadar ki İmām Aḥmed'e saʿy itdi başarımadı **çāra olup** Ḳurān'a ḥādiṣdür didüremedi Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 12). [çāra olup, -up]*

çāra yoḳdur: *Mümkünü yok, imkansız.*

- itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez **çāra yoḳdur** ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 18). [çāra yoḳdur, -dur]*
- ḳalmaz **çarā yoḳdur** ödenür hīç arada gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 5). [çarā yoḳdur, -dur]*
- ışmarlamaḳdadır ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet ki sen derūnuñda bulasın **çāra yoḳdur** ki bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 10). [çāra yoḳdur, -dur]*
- belki bir yañlış ḫayāl ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi **çāra yoḳdur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 10). [çāra yoḳdur,]*
- mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun Eger ẕevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt **çāra yoḳtur** ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 16). [çāra yoḳtur, -tur]*
- nite ki dünyā seven **çāra yoḳdur** āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat fikrini ḳor her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 15). [çāra yoḳdur, -dur]*

çāre yoḳdur: *İmkânı yok; mümkün değil.*

- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür **Çāre yoḳdur** ki cennet bunuñla eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 15). [çāre yoḳdur,]*
- uḫrāsını fikr iderse **çāre yoḳdur** ḳalbi ūlāsından kesilmez hemçunān bir kişi ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 7). [çāre yoḳdur, -dur]*

çek: *Manen etkisi altına alıp sürüklemek, alıp götürmek, alıp getirmek.*

- elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın yolına geldi ceẕbe-i ilāhiyyedür ki her kimi isterse kendüye **çeker** ve irādet-i sulṭāniyedür ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 4). [çeker, -er]*

çek: *(İstenilmeyen bir durum ve olayı) yaşamak zorunda kalmak.*

- sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını **çeker**Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden şorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 1). [çeker, -er]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda **çeker** ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 17). [çeker, -er]*

çek: *Katlanmak, dayanmak, tahammül etmek.*

- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ yeye sıḳletin ziyāde **çeker** ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 10). [çeker, -er]*

• Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler **çekmişdür** ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 18). [çekmişdür, -miş, -dür]*

• muḳābelesinde āḫıratda birine biñ meşūbāt ve bu dārda **çekdügi** belālar ʿıvażı ol dārda bī-ḥad ḥasenāt müyesser idüp ḥurūf u naẓm-ı ḳıra'atınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 11). [çekdügi, -düg, -i]*

• **çekeyem** bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ gircek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 5). [çekeyem, -e, -y, -em]*

• şeyṭānuñ belāsını **çeker** elbetde bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 9). [çeker, -er]*

• ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin **çekmekden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 2). [çekmekden, -mekden]*

• ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hīç bilür misin ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler **çekerler** Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 14). [çekerler, -er, -ler]*

• ma'rifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda ne ḫayretler **çeker** ma'rifet ziyāde olduḳca bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḫayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 1). [çeker, -er]*

• yıllar yememişdür bu ḥāle gelince ve niçe müddet açlıḳlar **çekmişdür** bu mertebeyi bulınca bir müderris bunca ḫalḳa iḫtilāṭ itmekle gine müderrislik ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 1). [çekmişdür, -miş, -dür]*

çekdüren: *Bir hâlin kuvvetle baskı ve etkisialtında bırakan, o hâle uğratan, dûçar eden. II Allah.*

• olma çeken odur **çekdüren** o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 15). [çekdüren,]*

çeken: *Cezbeden; kendine doğru çeken, çekiciliğinin etkisi altına alan. II Allah.*

• olma **çeken** odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 15). [çeken,]*

çeken: *Katlanan, tahammül eden kimse.*

• anlaruñ zaḥmetini **çekenlerde** var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ faẓīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḫaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 15). [çekenlerde, -ler, -de]*

çeker ola: *Yaklaştırmak.*

• iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe a'māl ola ki seni Ḥaḳḳ'a **çeker ola** ammā şāyed bir niçe ma'āṣī daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 17). [çeker ola, -a]*

çeker ṭurur: *(İstenilmeyen bir durum ve olayı) yaşamak zorunda kalmak.*
•**çeker ṭurur** ol dārda daḫı bundaġı gibi ne ḥāldür bilmez ʿİnāyet-i Rabbānī ve saʿādet-i dū-cihānī ümmet-i Muḥammed ʿaleyhi ekmelü't-taḥiyyāt ve efżalü't- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 3). [çeker ṭurur, -, --ur]*

çekil: *Geri çekilmek, geriye gitmek.*
• gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı **çekilür** ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 2). [çekilür, -ür]*

çekil: *Geri çekilmek, geriye gitmek.*
• yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı **çekilür** müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 6). [çekilür, -ür]*

çekil: *Kaldırılmak, götürülmek, bertaraf edilmek.*
• olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemīnden teşvīş **çekilmeye-y-idi** zīrā mādām ki şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 13). [çekilmeye-y-idi, -me, -y, -e, -y, -i, -di]*

çekil: *Bir hâlin baskı ve etkisi kuvvetle hissedilmek, o hâle dûçar olunmak.*
• ceẕbe-i ʿışḳ ile **çekilmemişdür** ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister zarūrī ṭāʿati bu yoldan ider Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 15). [çekilmemişdür, -me, -miş, -dür]*

çekil: *Katlanmak, üstlenmek, tahammül etmek.*
• zaḫmeti **çekilür** eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 7). [çekilür, -ür]*

çekiş: *Tartışmak, münâkaşa etmek.*
• er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile **çekişdi** ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 13). [çekişdi, -di]*

çekmek: *Katlanmak, tahammül etmek.*
• ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḫmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḫmetin **çekmekden***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 2). [çekmekden, -den]*
• gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḫmeti **çekmek** yig imiş ve ol zaḫmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 3). [çekmek,]*

çepel: *Kirli, pis, murdar.*

- ammā her şu alan ḳabına şıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı **çepel** olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 8). [çepel,]*
- olmaz büḫl gibi yaramaz şıfat olmaz ḫisset gibi **çepel** sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe efʿal-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 17). [çepel,]*

çepel olandur: *Kirli, pis, murdar olan.*

- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol şu ider aña giren şudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda **çepel olandur** hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 10). [çepel olandur, -dur]*

çepel olup: *Kirli olmak.*

- ammā her şu alan ḳabına şıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü murdār ise ve eger ẓarfı **çepel olup** yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 8). [çepel olup, -up]*

çeşm: *Göz.*

- āşinālıḳda ve **çeşmi** anuñla rūşenālıḳda ola Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 11). [çeşmi, -i, -]*
- Benüm neremi sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı **çeşmi**gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 15). [çeşmi, -i]*

çeşme: *Pınar.*

- meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ **çeşmelerinüñ** menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 17). [çeşmelerinüñ, -ler, -i, -nüñ]*
- bir yaramazlıġla olʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf **çeşme** çıḳar ve olʿameli bozarsañ gine ol **çeşme** şoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 4). [çeşme,]*
- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ **çeşmeleri** dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 17). [çeşmeleri, -leri, -]*

çiçeg: *Farklı renklerde ve kokularda olabilen kır ve bahçe bitkisi. II Bayezid-i Bestami.*

- getürmek-içün ve niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı ve düzildi tā ol **çiçeği** bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 3). [çiçegi, -i]*

çıḳ-: *(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.*

- ḫalvet içinde iken ṭaşra **çıḳmaġa** Bir kişinüñ ki şafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki lezzet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 13). [çıḳmaġa, -maġ, -a]*

çıḳ-: *Meydana çıkmak, ortaya çıkmak.*

- sünnet bunlardan **çıḳmışdur** ve bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan ʿudūl iderler ki ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 5). [çıḳmışdur, -mış, -dur]*

çıḳ-: *Ayrılma, uzaklaşma!*

- **çıḳma** ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didükleri ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini anda bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 11). [çıḳma, -ma]*
- yolından **çıḳma** ki cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 13). [çıḳma, -ma]*

çık: *Yükselmek.*

- şevḳ peri-y-ile ṭāyir olup temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi gāh cān sebze-zārına **çıḳup** ḳudsīlerle göñlin eglerdi gāh dil murġ-zārına düşüp bülbüller-ile bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 2). [çıḳup, -up]*
- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner **çıḳardı** şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 14). [çıḳardı, -ar, -dı]*
- itmeyenüñ ʿizzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye **çıḳa-y-ıdı** ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 10). [çıḳa-y-ıdı, -a, -y, -ı, -dı]*
- **çıḳdı** ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı aʿlā-yı ʿilliyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 11). [çıḳdı, -dı]*
- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı aʿlā-yı ʿilliyyīn **çıḳdı** ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 11). [çıḳdı, -dı]*
- kemālini bulmayup ṭurur ol sebebdendür ki semāya **çıḳup** ölmeyüp ṭurur her saʿāt şimdi anda taḥṣīldedür ve yevman fa-yevman anda tekmīldedür āḫır ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 7). [çıḳup,-up]*
- ṭurur bedeni-y-ile gökdedür bilürüz ammā bedeni-y-ile aña nice **çıḳdı** ve nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 11). [çıḳdı, -dı]*

çık: *Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.*

- Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire **çıḳup** ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḫtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 1). [çıḳup, -up]*
- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına **çıḳalar** daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 1). [çıḳalar, -a, -lar]*

çık: *Belirmek, görünmek.*

- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı **çıḳdı** biraz bundan yaña naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu'llāh seni ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 15). [çıḳdı, -dı]*
- bir yaramazlıġla olʿameli iḫbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme **çıḳar** ve olʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 4). [çıḳar, -ar]*

çık: *(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak.*

- ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine **çıḳar** diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 8). [çıḳar, -ar]*
- ḳaftanını giyerdi cemīʿ sünen-i Cumʿa ne ise bir bir iderdi seccadesini omzına bıraġup ḳapuya **çıḳardı** zindāncı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 18). [çıḳardı, -ar, -dı]*
- vaż'la bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki şāyed ol vaż'uñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden ki **çıḳar***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 2). [çıḳar, -ar]*
- vaż'la bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki şāyed ol vaż'uñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür şāyed andan bir daḫı **çıḳmaya** ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 2). [çıḳmaya, -ma, -y, -a]*
- dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden **çıḳar** mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 8). [çıḳar, -ar]*
- dünyāda gördügi lez̲z̲ātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedīʿaz̲āb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe **çıḳmaya** ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 8). [çıḳmaya, -ma, -y, -a]*

çık: *Bir şeyin yukarısına çıkmak, yukarı doğru yükselmek.*

- deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olurʿālem-i ṣaḥve **çıḳar** bir z̲erre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 7). [çıḳar, -ar]*

çık: *Ayrılmak, uzaklaşmak.*

- Bir anası vardı anuñ rıżāsından **çıḳmazdı** bir ḳaç gün anı ḳoyup ırak gitmezdi Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 3). [çıḳmazdı, -maz, -dı]*
- ġarżlarını añlamaz baʿżı ḫuṣūṣiyyātını tafṣīl itsevüz olurdı ammā söz uzanup ġarżdan **çıḳılurdı** Rivāyet olınur ki Şeyḫ Bāyezīd ḥażretlerin muʿallime *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 10). [çıḳılurdı, -ı, -l, -ur, -du]*
- içinden **çıḳmaz** ḳalur Fi'l-cümle ʿināyet-i Ḥaḳ ṣaḳīḳa-ı Şefīk ve himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ aña refīḳ olup tamām dünyādan iʿrāż idüp tāyip oldı bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 7). [çıḳmaz, -maz]*
- mez̲hebinden **çıḳmazlar** görmez misin ki e'imme-i Ḥanefiyye niçe mes'elede aña muḫālefet iderler anlardan birisinüñ ki kütüb-i Ḥanefiyyede bir żaʿīf ḳavli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 3). [çıḳmazlar, -maz, -lar]*

• bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra **çıḳar** ol loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 9). [çıḳar, -ar]*

•**çıḳup** ḳurtılur murġ-ı rūḥları dām-ı heyūlādan ḥalāṣ olur ve bāz-ı ʿaḳılları şikār-gāh-ı ḳudsde ḫāṣ olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Enbiyāya üç ʿilm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 15). [çıḳup, -up]*

• şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir **çıḳması** olur ki aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 4). [çıḳması, -ma, -sı]*

• ġayrini fārik olur 'aḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden **çıḳmaz** olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez şer'de niçe yirler olur ki 'aḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 9). [çıḳmaz, -maz]*

• mādām ki insān ola insāniyyetden **çıḳmaz** ve biri daḫı budur kim egerçi dervīş fenā bulıcaḳ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur bir maẓhar-ı maḫṣūṣa merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 7). [çıḳmaz, -maz]*

• **çıḳdı** ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a'lā-yı 'illiyyīn **çıḳdı** ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 11). [çıḳdı, -dı]*

• dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden **çıḳar** mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 8). [çıḳar, -ar]*

çık: *Bir yere ulaşmak, varmak.*

• iderdi her ne ḥaṣıl ḳılsa fuḳāraya ülüşdürürdi Naḳl olınur ki bir yıl ḥacca varımadı giç ḳaldı ʿAṣr ẕī'l-ḥicce de bir saḥrāya **çıḳup** ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 14). [çıḳup, -up]*

çık: *Belirmek, ortaya çıkmak.*

• Ol sebebdendür ki ʿāḳil olanlar ehlu'llahūñ ādābını gözedüp iḫrāz iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne **çıḳa** diyü iḫtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 14). [çıḳa, -a]*

• bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme **çıḳar** ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 4). [çıḳar, -ar]*

• olduḳca ummaduġı yirden sebebler **çıḳar** ve kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳṭurmaz gelür gider cemī' erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 17). [çıḳar, -ar]*

çık: *(Bir yerden) Uzaklaşmak, ayrılmak, (bir yeri) terketmek.*

• pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin **çıḳar** raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 18). [çıḳar, -ar]*

çık: *Bir şeyin yukarısına doğru yükselmek.*

• deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur 'ālem-i ṣaḥve **çıḳar** bir ẕerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 7). [çıḳar, -ar]*

çık: *Doğrulmak.*

- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿināḍ ider yā bilmez ol ṣūreten ṣerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve ol gāh gāh inüp **çıḳdugˇını** namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 16). [çıḳdugˇını, -dugˇ, -ı, -n, -ı]*

çık: *Bulunmak, bulunduğu tespit edilmek.*

- teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni **çıḳdı** cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun didüginüñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 11). [çıḳdı, -dı]*

çık: *(Çıban, kızamık vb. marazlar) Bir kimsenin vücûdunda görülmek, böyle bir illete tutulmak.*

- ḳaçmazlar bir kimse ṭāʿūn **çıḳarsa** hīç andan iḥtiyāṭ itmezler kişi ecelsüz ölmez dirler ṭururlar biñ kez taḳrīr idersen ʿināḍından müṣirr olur belki söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 9). [çıḳarsa, -ar, -sa]*

çıḳa geldi: *Beklenmedik bir zamanda gelmek.*

- bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş **çıḳa geldi** anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 6). [çıḳa geldi, -di]*

çıḳar-: *Elde etmek, sağlamak, ortaya koymak.*

- maraża münāsib bir ʿilāc **çıḳarur** ammā ṣunlar ki ṭıbdan bī-habīr olurlar anlar hemīn ẓevāhir-i kelimāt-ı aṭıbbāya baḳar olurlar hemīn ol ẓevāhıri biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 9). [çıḳarur, -ur]*

çıḳar-: *(Bulunduğu yerden) Dışarı çıkmasını sağlamak.*

- Sevrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse aḳça **çıḳardı** Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi Taʿaccub itdiler Eyitdi Bu benüm dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 9). [çıḳardı, -dı]*
- bizüm odaya gidelüm anda bir pāra ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı **çıḳardı** ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 2). [çıḳardı, -dı]*

çıkar: *Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.*

- şehrden ṭaşra **çıḳardı** bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 5). [çıḳardı, -dı]*

çıkar: *Bir şeyi bulunduğu yerden dışarı çıkarmak.*

- Benüm neremi sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı **çıḳardı** bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 16). [çıḳardı, -dı]*
- müderrisi ʿışḳ kitābını **çıḳarup** eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 5). [çıḳarup, -up]*

çıḳar: *Sürmek, uzaklaştırmak.*
• sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından **çıḳarup** ṭururlardı Ḳadīmden ʿadetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād ṣanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 5). [çıḳarup, -up]*

çıḳar: *Uzaklaştır, gider!.*
• Var zāhid ol dünyādan naẓarı gider ḳāni ol göñülden iḫtiyācı **çıḳar** Zarūrīḫalḳ muḥtāc ve sen bī-iḫtiyāc olursın pes sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 11). [çıḳar,]*

çıḳar: *(Çıban, kızamık vb. marazlar) Bir kimsenin vücûdunda görülmek, böyle bir illete tutulmak.*
• ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn **çıḳarmazduñuz** dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 18). [çıḳarmazduñuz, -maz, -duñ, -uz]*

çıkarup ṭururlardı: *Çıkarmış, uzaklaştırmış.*
• sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından **çıḳarup** ṭururlardı Ḳadīmden ʿādetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād ṣanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 6). [çıḳarup ṭururlardı, -ur, -lar, -dı]*

çıḳılmaz ola: *Ayrılmamış, uzaklaşmamış olmak.*
• erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle ḳomışlar ki eger ol muʿāmelede dīne ḫalel gelmez ola ve şerʿ-i muṭahhar tarīḳinden **çıḳılmaz ola** ol fiʿl müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 2). [çıḳılmaz ola, --a-a]*

çıkış: *Azarlamak, paylamak.*
• daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür şāyed **çıḳışmaya** ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 16). [çıḳışmaya, -ma, -y, -a]*

çıkma: *Çıkmamak; ayrılmamak.*
• Bu aralarda bir ʿazīz var ki otuz yıldur bir gürı beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden **çıḳmayup** kefenin boynına salmış oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 12). [çıḳmayup, -y, -up]*

çıḳmaḳ: *Ayrılmak, uzaklaşmak.*
• olur her ṭāyifeye bir rāh olur ol rāhdan **çıḳmaḳ** aña günāh olur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir āvāz geldi ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 15). [çıḳmaḳ,]*
• ʿibādet ḳonılur kimisine böyle müyesser olur kimisine eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb'i-y-ile bir ṭarīḳi olur ki andan **çıḳmaḳ** aña günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 10). [çıḳmaḳ,]*

çıḳmaḳ: *(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.*
•**çıḳmaḳ** ister ammā bir göñül ki dünyādan ṭamām uṣanmış ola ve leẕẕāt-ı ʿācileden teveccühi dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 17). [çıḳmaḳ,]*

çıḳmalu ola: *Ayrılmış, uzaklaşmış olmak.*
• olmayınca kemālāt-ı insāniyyet bulınmaz ammā şöyle gerekmez ki tamām melekiyyete yaḳın olup inssāniyyetden **çıḳmalu ola** şöyle ki hemīn nāmı insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 6). [çıḳmalu ola, -a]*

çıḳmasa gerek: *Çıkmayacak, ayrılmayacak.*
• şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur ki andan daḫı **çıḳmasa gerek** veyā bir çıḳması olur ki aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 4). [çıḳmasa gerek,]*

çıldırarken: *Kımıldadığı zaman, hareket ettiğinde.*
• böyle olalar meşriḳde bir çöp **çıldırarken** maġribde işideler anlaruñ sem'i sem'u'llāh olur ve anlaruñ başri nūru'llāh olur anlaruñ semā'ına temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 17). [çıldırarken,]*

çırāġ: *Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. II Nur.*
• olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki **çırāġdur** ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 8). [çırāġdur, -dur]*

cırāġ-ı cemʿ-i āferīniş: *Yaratılmışların tamamının kandili. II İnsanları aydınlatan kişi.*
• Menāḳıb-ı Dāvud-ı Ṭāʿī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol şemʿ-i dāniş ü bīniş ve ol **cırāġ-ı cemʿ-i āferīniş** ol ʿālim-i şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 2). [cırāġ-ı cemʿ-i āferīniş,]*

çırāġ-ı ḫāne-i şer' ü millet: *İnsanların ve şeriat evinin kandili. II İnsanların ve şeriat evinin aydınlatıcısı.*
• Menāḳıb-ı İmām Ebū Ḥanīfe-i Kūfī raẕiya'llāhu 'anhu Ve birisi şol **çırāġ-ı ḫāne-i şer' ü millet** ve şol şem'-i meclis-i dīn ü devlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 2). [çırāġ-ı ḫāne-i şer' ü millet,]*

çırāk: *Mum, kandil, lamba vb. ışık veren araç,.*
• ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben **çırāḳsuz** ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 18). [çırāḳsuz,]*

çirkin: *Fena, kötü.*
• itmemişdür ġāyet **çirkin** ẓann itmiş olursın Ve cehl-ile bir müslümān'a ṭaʿn itmiş olırsın didi Ve eydürdi ki Bir kişi ki kendü nefsine ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 15). [çirkin,]*
• bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā **çirkin** olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 4). [çirkin,]*

çile: *Bir dervişin şeyhinin izniyle inzivâya çekilip dünya nîmetlerinden el çektiği ve kendisini ibâdete verdiği kırk günlük devre.*

- ider ādem olur ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur ki aña **çilede** ṣu virmezler ādem olur ki anı ṣudan bi'l-külliye menʿ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 5). [çilede, -de]*

çileler çekmişdi: *Çile çekmek; büyük sıkıntı ve üzüntü içinde yaşamak.*

- ki niçe yıllar **çileler çekmişdi** ve niçe müddetler açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 5). [çileler çekmişdi, -miş, -di]*

çimen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

- cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müṣāḥabet itmekle bulınur lāṭif yirlerde ve būstānlarda gezerler ve gökcek **çimenlerde** ve gülistānlarda seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 6). [çimenlerde, -ler, -de]*

çoġ: *Çok, fazla.*

- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler **çoġ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 14). [çoġ,]*
- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü ṣordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne **çoġ-ıdı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 14). [çoġ-ıdı, -ı, -dı]*
- Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur ki bir vaḳt ḫalḳ **çoġ** üşdiler ve bunı bī-ḥużūr eylediler diledi ṭurmayalar gideler yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 3). [çoġ,]*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde fażlına ġāyet **çoġdı** hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 9). [çoġdı, -dı]*
- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿilmine ve fażlına söz yoġıdı zühdi ve taḳvāsı bī-ḥad **çoġdı** Rivāyet olınur ki Mekke'de mücāvir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 15). [çoġdı, -dı]*
- tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe ve muḥāsebesüz zinde olmadı ve bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı ve iḫtiyātı ifrātla ġāyet **çoġdı** ve dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 10). [çoġdı, -dı]*

çoġ ola. *Çok olmak, fazla olmak.*

- olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu aṣl riʿāyetleri ḥadden artuġ olur Biri birine dāyim tenezzül ider yürür ve her biri āḫara iḫtiyac u istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 15). [çoġ olur, -ur]*
- tamām ise bir ṭarafı eksikdür ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür Eger ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen **çoġ olmaz** ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 14). [çoġ olmaz, -maz].*
- ḳırḳ yarar Ammā ṣol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti **çoġ olmaz** ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 10). [çoġ olmaz, -maz]*

• seyyi'ātını eküp z̲emm itdükçe bunuñ ḥasenātı **çoġ ola** gāh ola ki ol seyyi'enüñ ʿiḳābından mesāvīsinüñ s̲evābı artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 13). [çoġ ola, -a]*

• ve kendüde istitā'at görmedügince istiṭā'atı **çoġ olur** kendüyi dāyim maḳām-ı 'ubūdiyyetde z̲elīl görmek gerek ki cihānda 'izzet bula ve nefsini her vaḳt ribḳa- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 9). [çoġ olur, -ur]*

çoġ olur: *Sık görülmek, sık rastlanmak.*

• Dervīşler yolında bu **çoġ olur** ki biri itdügine birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci bu andan efżal ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 5). [çoġ olur, -ur]*

çoġ olur: *Fazla bulunmak, çok olmak.*

• me s̲ūbātı **çoġ olur** ve anlarda olan ʿibādetüñ ḳabūli artuġ olur Fi'l-cümle ittiṣāl-i rūḥāniyyetde ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ daḫli olur her kim ki buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 17). [çoġ olur, -ur]*

• eksik olmaz her ṣūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt **çoġ olur** āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini ḫūb gösterür Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 5). [çoġ olur, -ur]*

• ḥaḳīḳatde bu efʿālde daḫli yoḳtur buña nisbet meyyit görinür ʿālem-i maʿnāda bu aṣl remzler **çoġ olur** ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 2). [çoġ olur, -ur]*

• bulına ʿamel dürüst olur ḫuṣuṣā ki bunuñ gibi mesā'ilde iḫtilāf **çoġ olur** kütüb-i fıḳhiyede aḳvāl-i muḫtelife bulınur baʿīd degüldür kim me z̲heb-i Ḥanefiyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 5). [çoġ olur, -ur]*

çoġal: *Çoğalmak, artmak, fazlalaşmak.*

• iḫtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gittikçe ḫastalıġı **çoġaldı** ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 14). [çoġaldı, -dı]*

çoġı: *Çoğu; bir şeyin büyük bölümü.*

• inanmasındadur yoġsa vāḳıʿada böyle olmasında kimüñ nizāʿı olur ṣuver-i mi s̲āliyye ile bir anda dünyā gözükür belī dervīşlerden naḳl olınanuñ **çoġı** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 2).[çoġı,]*

çok: *Çok, ziyade, fazla.*

• ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi Ma'ānī-yi tefsīrde ma'ārifi **çoḳ** idi ve esrār-ı tenzīlde laṭāyifi çoḳ idi Ma'cūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve terkīb-i ṭabī'atı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 11). [çoḳ,]*

• ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi Ma'ānī-yi tefsīrde ma'ārifi çoḳ idi ve esrār-ı tenzīlde laṭāyifi **çoḳ** idi Ma'cūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve terkīb-i ṭabī'atı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 12). [çoḳ,]*

• Egerçi Allāh Ḥażretine **çoḳ** zünūb ile vardum ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 13). [çoḳ,]*

• ḳanā’at üzere ve ekṣer-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda **çoḳ** sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 11). [çoḳ,]*

• arasında **çoḳ** bulınur ammā bu ḫuṣuṣ bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 3). [çoḳ,]*

•**çoḳ** müsāḥabet itmişdi ve ‘ulemā-yı hadīṣden ḫāyli kimseneye yitişmişdi zamānınuñ ‘ulemāsı kendüye mürācaʿat iderlerdi ve rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 3). [çoḳ,]*

• andan olmış ola ki Bāyezīd ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ’un rūḥāniyyetinden **çoḳ** istimdād iderdi ve hemīn anı şeyḫi gibi bilüp aña istinad *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 2). [çoḳ,]*

• ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan **çoḳ** bulınur Ṣāyed anuñ hużūrı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 12). [çoḳ,]*

• böyle iken kendüden ulu neler ola ve kendüden aʿlā ʿālemde **çoḳ** bulına Her kāmil şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 5). [çoḳ,]*

• fuḳahāda igen **çoḳ** ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekṣer budur kim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 9). [çoḳ,]*

• mażbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde olduġınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda **çoḳ** müsennefātı var idi ve her fende niçe mü’ellefātı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 14). [çoḳ,]*

•**çoḳ** fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görürdi cevābında İmām Mālik’e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik’e ‘arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 9). [çoḳ,]*

• bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿacāyibi **çoḳ** idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi Ḥikāyet meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 11). [çoḳ,]*

• eylerler ṣevāb ḳasd idüp namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları **çoḳ** ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 14). [çoḳ,]*

• kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısımda ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir öliye ġıbṭa eylemez ki ne **çoḳ** esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 4). [çoḳ,]*

• bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne **çoḳ** ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādāta dürişürdi çün ölilerüñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 5). [çoḳ,]*

• istifrāġ idermiş bunuñ gibiye taṣvīr-i miṣāl dirler ve bunuñ gibiye mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler ehlu’llāh arasında **çoḳ** bulınur ve bunuñ menşe’i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 10). [çoḳ,]*

• aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını ʿālem-i ẓāhirde iken **çoḳ**görürler ġāyeti bilmeyenler baʿżısını seçmezler ʿālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 17). [çoḳ,]*

- olur Seniñ gözüne **çoḳ** gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 13). [çoḳ,]*
- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti **çoḳtur** Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 10). [çoḳtur, -tur]*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki ricāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı **çoḳ** ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 12). [çoḳ,]*
- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini **çoḳ** ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 14). [çoḳ,]*
- ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki **çoḳ** yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 2). [çoḳ,]*
- ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye **çoḳ** belālar virür ve ḳarın ṭoḳlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır2). [çoḳ,]*
- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı **çoḳ** olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 10). [çoḳ,]*
- **çoḳ** gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin artuḳ ṣaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 3). [çoḳ,]*
- ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı sālişden olur pes ḳısm-ı sānī ile anuñ farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı sānīye ḳābil **çoḳ** bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 10). [çoḳ,]*
- dimekle olmaz her ne ḳadar ki başīret gözi açılursa gine mütefāvit olur anuñ ḥicābı ḳatı **çoḳdur** ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẓāma maʿrifetler olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 16). [çoḳdur, -dur]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ sevābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az olur **çoḳ** ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 14). [çoḳ,]*
- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i 'aḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 8). [çoḳ,]*
- nefs olmaya Ya'nī işāret ider ki hiç bir nefesini ādem żāyi' ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi 'urve-i vüṯḳāyı şol kişi bilür ki nefs muḫālefetinde **çoḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 18). [çoḳ,]*
- ḳışāş yoḳdur ve anda merātib **çoḳdur** ba'żından istihlāl olursa ba'żından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur Ya'nī bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 13). [çoḳdur, -dur]*
- mesāvīde **çoḳ** ḥālāt olur ve ol ḥālāta göre i'tibārāt olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i ẕünūbdandur ve mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i 'ayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 5). [çoḳ,]*

• ucından **çoḳ** taḳṣīrler ider ve ḫavf u cübni sebebinden sū'-i tedbīrler ider cihād içün nefsine ḳıymaz olur ve ḥaḳ yolında mażāyıḳalara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 7). [çoḳ,]*

• riyāżete taḥammül ḳılmaz ve mu'żilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı ucından ve **çoḳ** yirde ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 10). [çoḳ,]*

• günāhkār ola me'yüs olmamaḳ gerek Benüm günāhım **çoḳdur** ayruḳ ben oñmazam dimemek gerek Ādem'üñ ẕilletini fikr ide ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 9). [çoḳdur, -dur]*

• var Allāh'a ʿibādet itmege yol **çoḳ** olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 3). [çoḳ,]*

• ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger kendü aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı **çoḳ** virürse ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 2). [çoḳ,]*

• oḳumaġuñ sevābı ne ḳadar **çoḳdur** bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña nisbeti yoḳdur eger ol aña tamām yaḳīn idüp ınana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 7). [çoḳdur, -dur]*

<u>çok:</u> *Birçok, bir hayli.*

• taṣavvufda bir ṣīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtişāṣı var idi Maḥāsin-i ḫasāyili kesīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden **çoḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 8). [çoḳ,]*

• ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den **çoḳ** kişiyi görmiş idi Enes ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 8). [çoḳ,]*

• evḳātında olur Ammā **çoḳ** dervīşler olur ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 17). [çoḳ,]*

• riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde **çoḳ** iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 6). [çoḳ,]*

•**çoḳ** nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 7). [çoḳ,]*

• varılur Şöyle ki **çoḳ** kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekser-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 13). [çoḳ,]*

• göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı **çoḳ** kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 2). [çoḳ,]*

• sebebdendür ki zamānında **çoḳ** kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekseri anı mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 15). [çoḳ,]*

• pādişāhlaruñ muḳarreblerinde **çoḳ** ḥāletler olur sūʿ-yi edebe ḥaml olınup maḳhūr olurlar şöyle ki anlaruñ emsāli ecnebīlerden olsa bilmezliklerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 17). [çoḳ,]*

- meşāyıḫ-ı kibārdan **çoḳ** kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere irişmişdi ʿilm-i ḥadīs̱de ʿālī senedleri var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 1). [çoḳ,]*
- mażbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde oldugınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda **çoḳ** müsennefātı var idi ve her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 14). [çoḳ,]*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde faẓlına ġāyet çoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı **çoḳ** riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 10). [çoḳ,]*
- kirāmdan **çoḳ** ulularına yitişmişdi Caʿfer-i Ṣādık ḥażreti-y-ile bīḥad müṣāḥabet ḳılmışdı ve kümmel-i meşāyıḫdan niçeleri ve efāżıl-ı ṭarīḳatdan ne ululları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 5). [çoḳ,]*
- ki imāmiyyenüñ **çoḳ** yirde aña muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur ki her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir aşlı muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 5). [çoḳ,]*
- **çoḳ** fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görirdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 9). [çoḳ,]*
- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan **çoḳ** kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 16). [çoḳ,]*
- cūʿda anuñ ṣabrını kimse itmiş degül idi ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi ġuyūbdan **çoḳ** ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 14). [çoḳ,]*
- ṣordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā ṣol ḫalḳun baña işārātı **çoḳ** zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 12). [çoḳ,]*
- ve taʿālā baña **çoḳ** luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki ṣol yüz aḳlıġı ki ʿayāli olanlarda var ve ṣol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 13). [çoḳ,]*
- İmdi bu maʿnāyı istiʿcāb itmek olmaz ve bu ḥāleti istiġrāb itmek olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde **çoḳ** daḫli olur baʿżı yirlerüñ baʿżı ervāḥla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 18). [çoḳ,]*
- enbiyā ʿaleyhum eṣ-ṣalavāt ve's-selām Ḫātem meşāyıḫ-ı Belḫ'üñ ululārından ve Ḫurāsān pīrlerinüñ bellülerinden idi Ṣaḳīḳ-i Belḫī'ye **çok** ḫiẕmet itmişdi ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 6). [çok,]*
- mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda **çoḳ** daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 12). [çoḳ,]*
- ü tevfīḳ idüp luṭf-ı taḥrirle ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi Rivāyet olınur ki meşāyıḫdan **çoḳ** kişilere yitişmişdi ve ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 4). [çoḳ,]*
- bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā **çoḳ** yirlerde 'aḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 13). [çoḳ,]*

• daḫı hem çunān olur aʿmāl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāniʿ olmayup muttaṣıl ziyāde ḳılur ve eger murādı Allāh ise anda daḫı eyle olur fenā fi't-tevḥīdde merātib **çoḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 10). [çoḳ,]*
• ucından **çoḳ** taḳṣīrler ider ve ḫavf u cübni sebebinden sü'-i tedbīrler ider cihād içün nefsine ḳıymaz olur ve ḥaḳ yolında mażāyıḳlara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 7). [çoḳ,]*

çoḳ degüldür: *Küçük bir şeydir, çok değildir.*
• ālemde yoḳ degüldür ve Allāh'uñ ʿināyetine naẓar olınsa bu ḳadar nesne **çoḳ degüldü**r Eger andan ʿināyet ü tevfīḳ olmazsa mümkin degüldür kimsene anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 16). [çoḳ degüldür,]*

çoḳ gelür: *Fazla rivayet edilmek, anlatılmak.*
• durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde **çoḳ gelür** ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 17). [çoḳ gelür, -ür]*

çoḳ nesneyi: *Birçok şey.*
•**çoḳ nesneyi** sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz miṯālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 7). [çoḳ nesneyi, -y, -i]*

çoḳ oldukça: *Fazla olmak.*
• baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki recāsı **çoḳ olduḳça** ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 11). [çoḳ olduḳça, -duḳça]*

çoḳ olup: *Çok olmak, fazla olmak.*
• añlanurdı ammā söz ġāyet **çoḳ olup** uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 9). [çoḳ olup, -up]*
• olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 10). [çoḳ olup, -up]*

çoḳ olur: *Çok olmak, fazla olmak.*
•**çoḳ olur** kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 3). [çoḳ olur, -ur]*
• ziyāde olduḳça ḫāṭarı artuḳ olur ve taḳarrub artduḳça iḫtiyāṭı **çoḳ olur** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerin rūz-ı ḥaşrda ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 1). [çoḳ olur, -ur]*
• taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan **çoḳ olur** ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 1). [çoḳ olur, -ur]*

• olur ve her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḥsümüz anlarda degül żāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 7). [çok olur, -ur]*

• Allāh'dan ba'īd olanlaruñ günāhı **çoḳ olur** seçilmez günāhları biri birine ḳarışur oranı biri ṭuyılmaz Bir kişi bir evi pāk itmege ihtimām itse sehlce nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 5). [çoḳ olur, -ur]*

•**çoḳ olur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 19). [çoḳ olur, -ur]*

• varmazdı tevhīd yolınuñ anca vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi **çoḳ olur** birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 10). [çoḳ olur, -(u)r-ur]*

• cezmden cezme tefāvüt **çoḳ olur** taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 1). [çoḳ olur, -ur]*

• ma'rifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda ne ḫayretler çeker ma'rifet ziyāde olduḳca bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḫayreti **çoḳ olur** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 2). [çoḳ olur, -ur]*

• havā yolında dāmı **çoḳ olur** aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü murādātıdur ve niçe a'māli ṭā'at ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 3). [çoḳ olur, -ur]*

• kemāli daḫı **çoḳ olur** ammā bunuñ ma'nāsı bu degüldür ki Allāh'uñ kendüye virdügini az ṣaya ve Ḥaḳ'dan gelen ni'mete i'tidād ḳılmayup i'tibār itmeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 1). [çoḳ olur, -ur]*

• defʿ-i mażarret ve hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile hem menʿ-i ʿuḳūbet ve hem celb-i meşūbāt olur tevbenüñ insānda merātibi **çoḳ olur** her maḳāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 10). [çoḳ olur, -ur]*

• muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti **çoḳ olur** tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür ve mebde'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 14). [çoḳ olur, -ur]*

<u>çok olur:</u> *Sık olmak, sık rastlanmak.*

• ol miṣālüñ eṣeri ḥis yüzinde görüne **Çoḳ olur** ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu içmekle ṣusuzlıġı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 13). [çoḳ olur,]*

• ẓāhirde bulmaḳ **çoḳ olur** ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 7). [çoḳ olur, -ur]*

<u>çoḳ olur:</u> *Çoğu kez, genellikle.*

• olmaz **Çoḳ olur** ki bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur ki şefāʿat her yirde rāst gelmez ol dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 11). [çoḳ olur,]*

• ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur **çoḳ olur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 2). [çoḳ olur, -ur]*

<u>çoḳlıġ:</u> *Çokluk; miktarca fazla olan.*

- bir ʿamel bulınur ki yıllar ile ṭāʿatine ġālib olur ṭāʿatüñ ẓahirde büyükligine iʿtibār itmemek gerek ve ʿibādātda aʿmāl **çoḳlıġına** aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 8). [çoḳlıġına, -ı, -n, -a]*
- günden ṣoñra ölür Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası **çoḳlıġına** baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 8). [çoḳlıġına, -ı, -n, -a]*

<u>çökmek gerek:</u> *Çökmeli; bulunduğu seviyeden aşağıya doğru inmeli.*

- ʻaḳl süvārları ol yirlere varıcaḳ licāmını çekmek gerek ve maḥāmil-i ārāyiş-i efkār ol maḥalde **çökmek gerek** niçe nesne ẓāhir-i şerīʻatde eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 14). [çökmek gerek,]*

<u>çömlek:</u> *Toprak kap.*

- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir **çömlek** yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 8). [çömlek,]*

<u>çöp:</u> *Saman parçası veya bu incelikte meyve sapı, dal veya tahta parçası.*

- ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿaḳl bilmez biñ yıl çalışur-ise bir **çöpüñ** ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi var ki andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 16). [çöpüñ, -üñ]*
- böyle olalar meşriḳde bir **çöp** çıldırarken maġribde işideler anlaruñ semʻi semʿu'llāh olur ve anlaruñ başri nūru'llāh olur anlaruñ semāʻını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 17). [çöp,]*

<u>çözil:</u> *Bağlı, düğümlü, sarılı, ilikli vb. hâlden çıkarılmak. II Bozulmak.*

- daḫı başılur bu zebūn olup bende düşicek anuñ cemīʻ bendleri **çözilür** şeyṭānuñ āleti budur ve anuñ daḫı istitāʻatı bunuñladur eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 9). [çözilür, -ür]*

<u>çün:</u> *Ne zaman ki.*

- iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẓarları ol idi gine āḫırātda leẕẕātını ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye **çün** mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 8). [çün,]*
- nite ki dünyā seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat fikrini ḳor her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur **çün** dünyā aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 16). [çün,]*

<u>çün:</u> *"-dığında", "-dığı zaman"*

- alurken oda düşer kimi çalışur ki odı söyündüre kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre **Çün** bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 4). [çün,]*
- oturmaḳdan neʿayide olur **çün** göñül dünyāya baġlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 5). [çün,]*

- oturmaḳdan ne ʿayide olur çün göñül dünyāya baġlu ola ve **çün** sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 5). [çün,]*
- oturmaḳdan ne ʿayide olur çün göñül dünyāya baġlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola **çün** ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 6). [çün,]*
- oturmaḳdan ne ʿayide olur çün göñül dünyāya baġlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve **çün** derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 6). [çün,]*
- illā'llāhu ammā **çün** niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbibātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 17). [çün,]*
- İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ gelsin beni yusun didi Ol kişiye ḫaber eylediler geldi Düyūnī tezkiresini istedi **çün***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 10). [çün,]*
- mevdūd olmaz **çün** bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün kesretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 1). [çün,]*
- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek **çün** kesretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 1). [çün,]*
- miknet virür ḳullarıñ ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür **çün** maḳṣūd aña ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 10). [çün,]*
- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür **çün** göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 6). [çün,]*
- aña ne ḫalel virür **çün** derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 7). [çün,]*

çün: *Çünkü.*
- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur **çün** Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 6). [çün,]*
- kimüñdür Meselā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler **çün** kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 8). [çün,]*
- ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim **çün** muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 18). [çün,]*
- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev diyü begenür **çün** ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 3). [çün,]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi **çün** ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 6). [çün,]*

- ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden muʿarrādur **Çün** irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm ü teʾeḫḫür nereden olur Ḳurān evvelinden āḫırına degin ezelde maʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 11). [çün,]*
- olan **çün** ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 5). [çün,]*
- hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya **çün** kendünüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 6). [çün,]*
- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek **çün** kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 8). [çün,]*
- āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol esnāda dünyāyı fikr eyler **çün** cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 18). [çün,]*

çün: *Mademki.*
- Rivāyet olınur ki eydürdi Kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ eveli dünyāsınuñ āḫırı olur **Çün** evvelüñ ve āḫaruñ bu olur bu ġurūr saña neden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 14). [çün,]*
- dünyāsı bol olursa ʿilmi ol ḳadar artuġ olmaz Hüner ehli az olur ki bay olur ve aġniyānuñ hünerleri ḳolay olur **Çün** dünyāya ʿālem-i kevn ü fesād ad olur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 16). [çün,]*
- Her ne dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger suʾal olursa ki **Çün** maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer ve ne zaḥmet gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 8). [çün,]*
- zinde idüm bu iki cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe ḫizmet iderdüm **çün** beni zindān-ı gūrda maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 3). [çün,]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā **çün** ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 4). [çün,]*
- olmaz anda olan iḫtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin **çün** bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḫtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 1). [çün,]*
- muḫālif şulardan iḫtirāz ider żarar ider diyü Cümle-i fesādāt-ı havādan biri budur n'içün şaḳınmaz **Çün** anlardan iḫtirāz ider n'içün bundan itmez Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 16). [çün,]*
- uymaḳ gerek **çün** kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan şorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 13). [çün,]*
- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ şalāḥına sebep olur **çün** her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 6). [çün,]*
- olmaduġın maʿẕūr ṭutup ʿafv ider līkin **çün** bir ulu ṭaʿatdur fevt oldı elbette muḳābelesinde tażarruʿ eyler Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 13). [çün,]*

- N’ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm **çün** benüm içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün*(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 6). [çün,]*
- N’ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benüm içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı **çün***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 6). [çün,]*
- ṣoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek **çün** ḥāl böyle idügini her kişi bilür ʿacebdür kim gine dünyā leẕẕetlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 7). [çün,]*
- sebebdendür ki dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh’a rāh olur Fi’l-cümle **çün**bildün ki İbrāhīm’üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi ki Eyyūb’uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 11). [çün,]*
- gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki **çün** bir kişi bilür ki ekl ādemi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [çün,]*

<u>çün:</u> *“-dığı için, -den dolayı, -den ötürü.*
- ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki **çün**dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [çün,]*
- belki ʿādet-i ʿarab üzerine bir lafẓdur ki maḳām-ı saḫṭda söylemişdi līkin Ḥaḳ taʿālā ḳatında **çün** kerāmeti vardı Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ ḥükmini verdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 12). [çün,]*
- rabṭ eyler ol sebebdendür ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler **çün** ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 11). [çün,]*
- ammā hele **çün** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden ṣarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 7). [çün,]*
- māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālātına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki **çün**kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 1). [çün,]*
- benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki anlar bizüm Peyġambar’umuzdan efżal olalar **çün***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 14). [çün,]*
- riḳḳiyyet arasında ʿibādetle kemāli artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür **çün** ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 6). [çün,]*

<u>çün:</u> *Çünkü, mâdemki, -dığına göre.*
- Allāh’adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle aña ʿiṣyān itmeyeler **çün** cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 18). [çün,]*
- ve **çün** cemīʿ aʿżā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 1). [çün,]*

• **Çün** Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye Rabb'inden eyle olıcaḳ bir sehlçe ẕilletden ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḥālleri ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 5). [çün,]*
• gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür **çün** fulāna ḳullıḳ it diyü ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 11). [çün,]*

çün ü çerā: *Nasıl ve niçin.*
•**çün ü çerā** olmaz eger kişinüñ biñ dili olursa anlaruñ medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳıṣṣalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 5). [çün ü çerā,]*
• ḫayr olup bir zāhid īmānsız gider kār-ı Ḫudā'da aṣlā **çün ü çera** olmaz ve kārgāh-ı ḳażada bu neden oldı ve bu neden olur dinilmez Fi'l-cümle her kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 15). [çün ü çera,]*

çün ki: *Ne zaman ki.*
• manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā'dur ya'nī bir āyine-i gītī-nümādur anuñ-çündür ki vücūduñ tenezzülātı **çün ki** buña gelür andan ṣoñra dönüp gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 2). [çün ki,]*

çünki: *Çünkü.*
• artar **çünki** bu geçen muḳaddemāt maʿlūm oldı-y-sa ve bu ẕikr olınan mefhūm oldı-y-ısa baʿīd degüldür ki Bişr-i Ḥāfī aḫlāḳını tehẕīb itmekle niṣf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 1). [çünki,]*
• maḳṣūduna iresin Ṣūret bir olıcaḳ āyine biñ olduġından ne olur her āyinede **Çünki g**ördügüñ hemīn ol bir ṣūret olur gerek biñ āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 4). [çünki,]*

çünki: *Ne zaman ki.*
• olınmışdur didi **çünki** İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı gördi hemīn ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine riyāżetini terk itmezdi ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 11). [çünki,]*

çünki: *-dığında, -dığı zaman.*
• laḥẓada vuṣlat buldı **Çünki** dervīşlige *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 19). [çünki,]*

çünki: *Mademki.*
• gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince **Çünki** bir şeyḫe uydı anuñ her ḥāline uymaḳ gerek ve her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 9). [çünki,]*

çünkü: *Çünkü, zira.*
• avcuñdan anuñ eli yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā budur ki bunuñ teveccühi ile āteşe bir ḥālet geldi ki te'sir idemez oldı **çünkü** elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 18). [çünkü,]*

• iderler **çünki** nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẓarları ol idi gine āḫırātda lezzātını ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 7). [çünki,]*

çürise gerek: *Çürüyecek.*
• fāyide olur şol māldan ki vārişlere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında **çürise gerek** Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 16). [çürise gerek,]*

3.5. D

da: *De/da, bile, dahi.*
• daḫı olur ve āteş anda **da** te'sīr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 5). [da,]*
• ve añlayana **da** añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 9). [da,]*
• ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müşībetdür ki anda **da** vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 4). [da,]*
• biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz Bu **da** bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine tezkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 1). [da,]*
• ki bunuñ sırrı künh-ile anlara **da** açılmaz insān mādām ki kendüliginden fanā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 5). [da,]*
• ye uyarsa ol **da** böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 15). [da,]*
• meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı **da** bir sevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 16). [da,]*
• bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından ol **da** bir ferddür Rabb'inüñ ḳoduġı ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 18). [da,]*
• yaş **da** bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 19). [da,]*
• ḳurı **da** bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 1). [da,]*
• muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan **da** müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev' cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 11). [da,]*
• muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan **da** dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev' cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 11). [da,]*

da: *Hastalık.*

- gönül marażlarınuñ devāsını anlar bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ **dāsını** anlar bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabıż gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 16). [dāsını, -sı, -n, -ı]*

daġı: *Dahi, bile, -de/-da.*

- tefāvüti-y-ile ol **daġı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 19). [daġı,]*

daḫı: *Dahi, bile, -de/-da.*

- Her kim ki gönülden Peyġambar'ı taʿẓīm ider elbette evlādını **daḫı** tekrīm ider Şol ki meşhūrdur ḫalḳ arasında söylenür Meẕheb-i ehl-i beyt meẕheb-i ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 17). [daḫı,]*
- cemīʿisi zamānuñ müteʿayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri İmām ʿAlī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 8). [daḫı,]*
- Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān **daḫı** eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 18). [daḫı,]*
- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥāle uġrayan bilür ki anda ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek **daḫı** henüz ol leẕẕetlerüñ eṣeri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [daḫı,]*
- sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın **daḫı** nefsinden ṣorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 2). [daḫı,]*
- olduġına ʿömrinde ġınāsı gitmez ve her kim elin uzada berigü elindekine ölince faḳrdan ḳurtılmaz Ve birisi **daḫı** budur kim Her kim ki ġayruñ ʿavretini açar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 18). [daḫı,]*
- daḫı açılur ve her kim kiʿāleme nefy ḳılıcını şalar kendü **daḫı** ol ḳılıç ile çalınur Niçe daḫı bunuñ gibi kelimāt-ı şerīfe ve mevāʿiẓ-i laṭīfe ile vaṣiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 1). [daḫı,]*
- içün duʿā isteyenler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar **daḫı**istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 3). [daḫı,]*
- görişdiler muraḳḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol **daḫı** Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār edeb ile giydi ve buyurduġın biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 5). [daḫı,]*
- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol **daḫı** eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [daḫı,]*
- ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda **daḫı** aña şūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 18). [daḫı,]*
- Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi Baña vaṣiyyet eyle ol **daḫı** aña bir ḳaç kelime didi Cümlesinden birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 8). [daḫı,]*

- ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol **daḫı** naʿra urup hemīn cānını cennet gülşenine revān itdi Ol gūrda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 17). [daḫı,]*
- Ḥaḳḳ'ı görmezse **daḫı** ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 3). [daḫı,]*
- Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse **daḫı** saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 3). [daḫı,]*
- Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ **daḫı** tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 4). [daḫı,]*
- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb **daḫı** örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 6). [daḫı,]*
- gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī **daḫī** mektūb ẓahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 16). [daḫī,]*
- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan **daḫı** eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭīn ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 3). [daḫı,]*
- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña **daḫı** keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 3). [daḫı,]*
- dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ **daḫı**ellerini biri birine berkideler andan iki eli bile oda ṣarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 11). [daḫı,]*
- eli yana ol bāṭıl üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ **daḫı** eli yanmadı ve ateş ikisine daḫı kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 13). [daḫı,]*
- eli yana ol bāṭıl üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş ikisine **daḫı** kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 14). [daḫı,]*
- **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 19). [daḫı,]*
- **daḫı** olur ve āteş anda da te'sīr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 5). [daḫı,]*
- **daḫı**olur ve āteş anda da te'sīr itmemek Mālik'e bir kerāmet **daḫı** olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 5). [daḫı,]*
- daḫı olur ve āteş anda da te'sīr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi **daḫı**ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 6). [daḫı,]*
- tāziyāne arḳasına urdılar Bu **daḫı** ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ eli kesildi Egerçi Mālik Ḥażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 9). [daḫı,]*

- heleke'l-müşkalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ **daḫı** miṣāli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 6). [daḫı,]*
- **daḫı** ṣūret bu ḥāletledür Ṣunuñ ki yüki yiynidür ol maẕāyıḳı tīz giçer ṣunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 7). [daḫı,]*
- kāniʿ mevlānā Muḥammed bin Vāsiʿ Vassaʿa'llāhu taʿālā mekānehū fi'l-cenneti'l-ʿāliye ve rafeʿahū ile'l-menāzili's-sāmiye Bunuñ **daḫı** ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 6). [daḫı,]*
- taṣavvufda bir ṣīve-i ḫāṣı ve bunuñ **daḫı** Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keşīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 7). [daḫı,]*
- kişi andan naṣīḥat istedi ol **daḫı** aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [daḫı,]*
- ṣoḥbet iderler vezīrler cānları çıḳup ṭaşrada ḫiẕmet iderler Nedīmlerüñ **daḫı** ḥālleri bir olmaz gāh olur ki bir ednāsı itdügini bir aʿlāsı idemez Kerāmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 9). [daḫı,]*
- bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı **daḫı** aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 6). [daḫı,]*
- Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler didi Bir sāʿat geçmedi ki bir ḫiẕmetkār geldi envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ getürdi Ḥabīb **daḫı** ḳaldurdı Ḥasan'un öñine ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 10). [daḫı,]*
- Ebū Hāzem **daḫi** maḳbūl-i ekābir ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatüñ müstenedi idi Niçe meşāyıḫuñ pīşvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 5). [daḫi,]*
- ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki ādemi tamām şādān ide ve bir ḥāl **daḫı** olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 2). [daḫı,]*
- seyyidü'l-müttaḳīn ve ʿumdetü'erbābi'l-yaḳīn ḫvāce-i eyyām ʿUtbe-i Ġulām aʿlā'llāhu maḳāmātihi ve ʿāmelehu bi-elṭāfi kerāmātihi ʿUtbe-i Ġulām **daḫı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 4). [daḫı,]*
- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ **daḫı** ḫōş revişi vardur ve fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 7). [daḫı,]*
- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi vardur ve fuḳarā arasında anuñ **daḫı** gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 8). [daḫı,]*
- Benüm neremi sever didi Bu **daḫı** eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 15). [daḫı,]*
- Benüm neremi sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi **daḫı** gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 16). [daḫı,]*

• ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ **daḫı** egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 2). [daḫı,]*

• ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb **daḫı** anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 2). [daḫı,]*

• iki cevāb olur ikisi **daḫı** ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 11). [daḫı,]*

• varsun tecribe itsün kendüsi bilür Rivāyet olınur ki Rābiʿa ḥaccı edā itdükten ṣoñra Ḥaḳḳ'a münācāt idüp eyitdi Yā İlāhī İki nesneye **daḫı** meṣūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 2). [daḫı,]*

• ṭurursın ve iki ʿamele **daḫı** ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müşībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 3). [daḫı,]*

•**daḫı** degüldi ki ṣoñra tedennī itmiş ola Allāh yolında mertebesinden düşmiş ola Belki bu ḥālet ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyādur ve ʿalāmet-i tereffu' u istiġnādur bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 11). [daḫı,]*

• daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña bir yoldan tecellīsidür Ve bu **daḫı** aña bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 13). [daḫı,]*

• vü ḫōşnūd idi Āḫır ölümlü olıcaḳ ḳatındaġı ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasūlleri geliyorur didi Bunlar **daḫı** ṭaşra çıḳdılar içerüden bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 16). [daḫı,]*

• oldı ve tevbesine **daḫı** bir ḳavī bāʾiş mūcib ve bir muḥkem sebeb müstevcib olmamışdı belki ceẕbe-i Ḥażret-i Ḥaḳ ve maḥabbet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 17). [daḫı,]*

• gibi ol āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini **daḫı** teʾḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki baʿżısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 8). [daḫı,]*

• Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ **daḫı** sāʿat öñlerindedür ve ṣırāṭ ve mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 5). [daḫı,]*

• Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫısāʿat öñlerindedür ve ṣırāṭ ve mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar **daḫı** ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 6). [daḫı,]*

• ʿaraṣātı anlar **daḫı** görse gerek anca mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 7). [daḫı,]*

• ʿaraṣātı anlar daḫı görse gerek anca mażāyıḳa anlar **daḫı** duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 7). [daḫı,]*

• ʿaraṣātı anlar daḫı görse gerek anca mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye **daḫı** reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 8). [daḫı,]*

- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henūz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ **daḫı** degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şuʿeyb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 12). [daḫı,]*
- bunuñ maʿnāsı **daḫı** bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [daḫı,]*
- ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilkatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu **daḫı** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 6). [daḫı,]*
- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu **daḫı** bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teysīr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 7). [daḫı,]*
- irādetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı **daḫı** di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 6). [daḫı,]*
- olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan **daḫı** murād ol ʿibādetüñ içinde tażarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 12). [daḫı,]*
- ḳoyup kendü işini görürse efendisi **daḫı** buña muḳayyed olmaz olur aç mıdur ṭoḳ mıdur bunı ḳayurmaz olur naẓarından bıraġup kendü ḥāline ḳor eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 1). [daḫı,]*
- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar **daḫı** Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 1). [daḫı,]*
- Anlar **daḫı** ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 5). [daḫı,]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 6). [daḫı,]*
- muḥkem olur ve taḳvāsı **daḫı** müstaḥkem olur hiç anuñ gibi kimseden işidilmemişdür ki emr-i şerʿde taḳṣir ider belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 7). [daḥi,]*
- ceẕbe-i ʿışḳ ile çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek **daḫı**ister zarūrī ṭāʿati bu yoldan ider Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 15). [daḫı,]*
- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar **daḫı** ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 18). [daḫi,]*
- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli **daḫı** düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi şaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 5). [daḫı,]*
- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi şaḳınmaz anuñ bāṭını **daḫı** oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 6). [daḫı,]*

• añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña **daḫı** mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 10). [daḫı,]*

•**daḫı** ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur kimisi olur almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 1). [daḫı,]*

• ne isterse elbette biri **daḫı** anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [daḫı,]*

• aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse **daḫı** ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 10). [daḫı,]*

•**daḫı** ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmezcemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 11). [daḫı,]*

• daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmezcemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi **daḫı** andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 12). [daḫı,]*

• ismī fa-baccalnāka fa-bi-ʿizzetī la-uṭayyibanna ismaka fi'd-dünyā ve'l-āḫirati Yaʿnī sen benüm adumı ḫōş-būyi vü muʿaṭṭar eyledüñ ben **daḫı** seni muṭayyib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 2). [daḫı,]*

• ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben **daḫı** seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 3). [daḫı,]*

• yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu **daḫı** bir naẓardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu daḫı*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 10). [daḫı,]*

• yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẓardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu **daḫı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 10). [daḫı,]*

• Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden **daḫı** deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 18). [daḫı,]*

• yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl **daḫı** sulṭān ise kendü ilinedür ve eger fikr daḫıpādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 7). [daḫı,]*

• yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve eger fikr **daḫı** pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 7). [daḫı,]*

• anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki şol ḳadar vusʿat bulur ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur anuñ **daḫı** içinde semāsı olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 12). [daḫı,]*

•**daḫı** içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 13). [daḫı,]*

- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ **daḫı** yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 13). [daḫı,]*
- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ **daḫı** içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 13). [daḫı,]*
- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ **daḫı**kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 14). [daḫı,]*
- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda **daḫı** her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 14). [daḫı,]*
- bunuñ ġūrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 12). [daḫı,]*
- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere **daḫı** ḳanāʿat virür ve ekṣer-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 13). [daḫı,]*
- göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise **daḫı** çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 2). [daḫı,]*
- göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde **daḫı** ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 2). [daḫı,]*
- salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi meger anlar **daḫı** ḳażā vü ḳader baḥsini iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 7). [daḫı,]*
- ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz **daḫı** kendü yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 11). [daḫı,]*
- ṣıfāt ise cennetde **daḫı** maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi ẕāta ol daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 13). [daḫı,]*
- ṣıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi ẕāta ol **daḫı** irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 13). [daḫı,]*
- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda **daḫı** eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 4). [daḫı,]*
- fikr itdi-y-ise anda **daḫı** ol uslūb ile görür Nite kim bu ḳażiyye muvāfıḳ ve bu maʿnāya muṭābıḳdur man kāna fī hāẕihi aʿmā fa-hva fi'l-āḫirati aʿmā ve ażallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [daḫı,]*
- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları **daḫı** on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 9). [daḫı,]*

- olup epsem yatdı ol bölügi **daḫı** on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 11). [daḫı,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve ne cennet isteyü gütdüñüz cehennemden **daḫı** ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 14). [daḫı,]*
- umarsız diye Anlar **daḫı** cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [daḫı,]*
- olurmış belki bu mıḳdār **daḫı** taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mışrī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 3). [daḫı,]*
- olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan **daḫı** eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mışrī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 4). [daḫı,]*
- ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña **daḫı** iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 15). [daḫı,]*
- ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse **daḫı** iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 16). [daḫı,]*
- mes'elede kendü meẕhebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü müctehid gerek veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd **daḫı** bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 18). [daḫı,]*
- irādet getüre ıraḳ ṭarīḳde olan āsān yolları ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ **daḫı** cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 4). [daḫı,]*
- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben **daḫı** yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 7). [daḫı,]*
- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben **daḫı** uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 8). [daḫı,]*
- baḳa Ol kişi **daḫı** vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 11). [daḫı,]*
- olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim sözini añlamazlar **daḫı** ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 9). [daḫi,]*
- illa ana f-aʿbudūni didi bunlar **daḫı** Delü olmış didiler dört yanından ḳalḳup gitdiler İmdi eyle eyle bilmek gerek ki bu sözden Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 5). [daḫi,]*
- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīṯ-i ḳudsīgibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd **daḫı** arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 8). [daḫı,]*

- Rivāyet olınur ki bir defʿa **daḫı** sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ huẕūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 15). [daḫı,]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü **daḫı** itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [daḫı,]*
- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿizām ẕevāhırde ḳalmış olalar ve anlar **daḫı** bu yoldan olmış olalar ḫāṣā ki anlar eyle olalar ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 13). [daḫı,]*
- bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar **daḫı** erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 16). [daḫı,]*
- **daḫı** aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür ve irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür ehlu'llāh daḫı anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 17). [daḫı,]*
- daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür ve irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür ehlu'llāh **daḫı** anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 18). [daḫı,]*
- meger bunlaruñ biri **daḫı** müctehid ola kendü re'yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḫsdaḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 1). [daḫı,]*
- meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü re'yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḫs **daḫı** olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 2). [daḫı,]*
- meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü re'yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḫsdaḫı olur bu kişi **daḫı** müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 2). [daḫı,]*
- yüzden artuḳ meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı Egerçi teẕkirelerde meşhūrdur ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile **daḫı** bulışdı ve anuñ ḫiẕmetine daḫı irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 16). [daḫı,]*
- yüzden artuḳ meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı Egerçi teẕkirelerde meşhūrdur ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile daḫı bulışdı ve anuñ ḫiẕmetine **daḫı** irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 16). [daḫı,]*
- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben **daḫı** eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 10). [daḫı,]*
- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān **daḫı** ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 15). [daḫı,]*
- aṣlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber ṣayılur belki ol binā **daḫı** bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekṣer-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 4). [daḫı,]*
- gibi göñülleri ṭavāf itdügi-içündür ki kendü **daḫı** müṭāf-ı ʿālem oldı ve bunuñ gibi ʿazīzlere ʿizzet eyledügi-içündür ki kendü daḫı ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 17). [daḫı,]*

- gibi göñülleri ṭavāf itdügi-içündür ki kendü daḫı müṭāf-ı ʿālem oldı ve bunuñ gibi ʿazīzlere ʿizzet eyledügi-içündür ki kendü **daḫı** ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 18). [daḫı,]*
- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa **daḫı** ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 8). [daḫı,]*
- ʿazīz **daḫı** biraz zaḥmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 11). [daḫı,]*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol **daḫı** bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 4). [daḫı,]*
- ḥikmete delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā **daḫı** taḥḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā daḫı bu ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 13). [daḫı,]*
- ḥikmete delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı taḥḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā **daḫı** bu ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 14). [daḫı,]*
- kendü isterdi āyinesini mücellā göremezdi ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe **daḫı** bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 10). [daḫı,]*
- **daḫı** nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 3). [daḫı,]*
- getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd gicesi **daḫı** mı şirk getürmedüñ dinildi Süd gicesi ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 12). [daḫı,]*
- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin bu ḳadar **daḫı** ol maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur egerçi bizüm gibilerde tamām tevḥīd ü īmān ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 15). [daḫı,]*
- ʿAbdu'llāh bin Mübārek aḥsana'llāhu ʿuḳbāhu ka-mā aḥsana ūlāhu ve ballaġahu ila aʿlā mā yatammanāhu ve yarżāhu Bu **daḫı** muḫteşemān-ı aṣḥāb-ı ṭarīḳat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 6). [daḫı,]*
- Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl **daḫı** anda otururdı Süfyān eyitdi Taʿālā yā racula'l-maşrik didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 13). [daḫı,]*
- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben **daḫı** uydum gitdüm bir laḫẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm ṣulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 1). [daḫı,]*
- atlu girmek mümkin degül kimsene geçmez Baña eydür Gözüñ yum Ben **daḫı** yumaram Hemīn sāʿat ṣuyuñ öte yaḳasında bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 4). [daḫı,]*
- ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi bunuñ aṣlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā besṭ-i eczā-yı zamānla olur ikisi **daḫı** ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 6). [daḫı,]*

- ḳatında ṭarīḳdür ikisine **daḫı** inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 7). [daḫı,]*
- kişinüñ ḳudreti olmaz nādir olur ammā ehlu'llāh arasında eksik degüldür böyle **daḫı** bulınur erbāb-ı ḳulūbdan kerāmāt müstaʿceb olmaz ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 8). [daḫı,]*
- ʿameli **daḫı** pāk olur ve eger göñil Allāh'la olursa her işinde bī-bāk olur Rivāyet olınur ki bir kişi geldi ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 17). [daḫı,]*
- Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben **daḫı** seni ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 4). [daḫı,]*
- anda **daḫı** günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldığından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 17). [daḫı,]*
- ve ḳażiyye nice idügin taḳrīr itdiler Ol **daḫı** hemān mütażarriʿ oldı Ḥażret'e müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete Ol sāʿatda bir ʿaẓīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 13). [daḫı,]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet **daḫı** iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥaram fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [daḫı,]*
- āḫıratda ṣevābını aña baġladı bize **daḫı** vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 5). [daḫı,]*
- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve bu **daḫı** şol taḳdīrçedür ki ol aḥādīṣ tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 13). [daḫı,]*
- **daḫı** menfaʿātini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 19). [daḫı,]*
- saña bağışlayam ammā sen **daḫı** şol āhunuñ ṣevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 1). [daḫı,]*
- saña bağışlayam ammā sen daḫı şol āhunuñ ṣevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit **daḫı** rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 2). [daḫı,]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi **daḫı** ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 3). [daḫı,]*
- dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına **daḫı** mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 18). [daḫı,]*
- dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 18). [daḫı,]*
- berāber ola ve ikisine **daḫı** meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki ol ẕemm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 9). [daḫı,]*

• şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maṣlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ **daḫı** incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 14). [daḫı,]*

• şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maṣlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 14). [daḫı,]*

•**daḫı** ḳulaġuz olup derecāt-ı ʿilliyīne ilede Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 9). [daḫı,]*

• var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa **daḫı** irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 16). [daḫı,]*

• binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı **daḫı** bilür ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [daḫı,]*

• ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda **daḫı** eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 11). [daḫı,]*

• ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ **daḫı** ḫōd muḳadderdür n'içün aña ṭurmaz çalışur niçe ʿabeş yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 13). [daḫı,]*

• ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz **daḫı** ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 17). [daḫı,]*

• iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz **daḫı** ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 1). [daḫı,]*

• bulınmaduḳ eger şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve şāyed içinden niçelerümüz **daḫı** öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 4). [daḫı,]*

• maʿlūm oldı ki eger oda düşsevüz **daḫı** yanmazduḳ eger dirsek ki oda yanmaduġumuz ol sebebdendür ki düşmedük ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 9). [daḫı,]*

• üzerine elbette yanarduk ṭāʿūnda **daḫı** muḥtemel ki ḳażiyye böyle ola bir kişi bu iḥtimāli virmekle iʿtiḳādına ne ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 11). [daḫı,]*

•**daḫı** perhīzler itdürürler İmdi bizüm anlaruñla meselümüz şuña beñzer ki bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 5). [daḫı,]*

• evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane şoñraġı ʿabeş şayıla Ol şerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi **daḫı** şerʿ üzerinedür şerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 10). [daḫı,]*

• belki aḥādīṣ-i ṣaḥīḥeden biz **daḫı** eyle añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden ẕevḳi olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 1). [daḫı,]*

• alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn **daḫı** egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 8). [daḫı,]*

- alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ **daḫı** elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 8). [daḫı,]*
- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbibātı biri birine baġladı ʿāḳil olan **daḫı** ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 18). [daḫı,]*
- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki sevābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz **daḫı** olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥs-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 15). [daḫı,]*
- kelbleri **daḫı** iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 15). [daḫı,]*
- üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse ben **daḫı** ḫalḳa īsār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp apsam ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 17). [daḫı,]*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde faẓlına ġāyet yoġdı hem çunān dervīşlikde **daḫı** maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 10). [daḫı,]*
- bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında **daḫı** eyle muʿteber idi ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 10). [daḫı,]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında **daḫı** eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faẓl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 11). [daḫı,]*
- müctehid olana muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur her ne dirse aña uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 12). [daḫı,]*
- ḳavl mūcibince fiʿli olur kendü re'yinden aña nesne şorılmaz N'içün kendü re'yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise **daḫı** aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 16). [daḫı,]*
- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī'ye **daḫı** olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā şaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 13). [daḫı,]*
- aña **daḫı** ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 7). [daḫı,]*
- aña daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı **daḫı** meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 7). [daḫı,]*
- görmez mi didiler Eger dirsek ki hele kendü her ne iderse baḥsi ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne diyelüm Bunuñ **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 14). [daḫı,]*
- idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar **daḫı** muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 8). [daḫı,]*

- tevżīḥ itmişdi Şāġirdleri her ne dirse yazarlardı ve cemīʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri ki dīn emrinde ol **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 12). [daḫı,]*
- bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında ol **daḫı** bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 13). [daḫı,]*
- vāriṯ-i Rasūl ve ibn ʿamm-ı Nebī ol İmām-ı ʿālem-i Şāfiʿī maṭlebi rażiya'llāhu ʿanhu ve arżāhu ve aḥsana uḫrāhu ke-ma aḥsana evlāhu İmām Şāfiʿī'nüñ **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 6). [daḫi,]*
- taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿilm-i şerīʿatde ḫōd hünerleri ʿālem içinde meşhūrdur ammā dervīşlikde **daḫı** ḥikāyeleri vardur ki menāḳıblarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 10). [daḫı,]*
- meẕkūrdur Nite ki ʿulemā-yı ẓāhīr arasında imām u muḳtedā olmışdı hem çunān erbāb-ı ḳulūb ḳatında **daḫı** maḳbūl ü murtażā olmışdı Ferāset ü zekāvetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 12). [daḫı,]*
- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görirdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol **daḫı** insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 10). [daḫı,]*
- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn **daḫı** aña incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [daḫı,]*
- her ne gerekse işlene mescidüñ **daḫı** ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr şayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 9). [daḫı,]*
- mescīdün ādābını gözetmezler bir şubaşınuñ ḳapusına varsalar nice oturduḳlarını bilmezler bu **daḫı** Allāh ḳapusıdur diyü bir ẕerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 18). [daḫı,]*
- olur ammā bu bir naẓar **daḫıdur** kāmil degüldür ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 9). [daḫıdur, -dur]*
- girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde her biri gökçekdür ikisi **daḫı** ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 17). [daḫı,]*
- olmaz bu ikisi **daḫı** āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 1). [daḫı,]*
- olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi **daḫı** nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 1). [daḫı,]*
- leẕẕetine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş leẕẕetlerin āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar **daḫı** ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 6). [daḫı,]*
- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından **daḫı** ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 7). [daḫı,]*

- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi **daḫı** murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 9). [daḫı,]*
- pes anuñ nefsi anda rāḥat olmayup bunuñ nefsi ḥużūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti **daḫı** nefsi maṣlaḥatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 14). [daḫı,]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati **daḫı** kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 15). [daḫı,]*
- ḥaḳīkīnüñ **daḫı** ḥāli budur eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her miṣālden aña intiḳāl olınur nuḳūṣ-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün miṣāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 5). [daḫı,]*
- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu **daḫı** başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 12). [daḫı,]*
- söyleyelüm Rivāyet olunur ki ḥasūdlar İmām Şāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve bunuñla ḫalīfe ḳatında aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe **daḫı** diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 10). [daḫı,]*
- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī **daḫı** vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 11). [daḫı,]*
- bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī **daḫı** diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 16). [daḫı,]*
- günden ṣoñra ölür Pes iḥyāya **daḫı** ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 7). [daḫı,]*
- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde **daḫı** niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 9). [daḫı,]*
- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol **daḫı** eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 10). [daḫı,]*
- **daḫı** müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ meẕhebi daḫı*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 11). [daḫı,]*
- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur ol **daḫı** şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ meẕhebi daḫı*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 11). [daḫı,]*
- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol **daḫı** kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ meẕhebi daḫı*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 12). [daḫı,]*
- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ meẕhebi **daḫı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 12). [daḫı,]*

• ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde **daḫı** niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar faẕl u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẕāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 13). [daḫı,]*

• ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup meẕhebinden dönmedi egerçi dili-y-ile dise **daḫı** nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgüne söylese olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 14). [daḫı,]*

• ṣıfātı **daḫı** iḫtilāṭ-ı ezmineden muʿarrādur Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm ü teʾeḫḫür nereden olur Ḳurān evvelinden āḫırına degin ezelde maʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 11). [daḫı,]*

• bulınur ġāyeti biz oḳumalu olıcaḳ birin teleffuẓ itdügümüz zamānda birin **daḫı**telaffuẓ idemeziz beri zamānda münḳażī olmayınca birine daḫı başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 13). [daḫı,]*

• bulınur ġāyeti biz oḳumalu olıcaḳ birin teleffuẓ itdügümüz zamānda birin daḫıtelaffuẓ idemeziz beri zamānda münḳażī olmayınca birine **daḫı** başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 14). [daḫı,]*

•**daḫı** hemīn meẕhebi ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ nuṣūṣı ḳoya kelām-ı nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 1). [daḫı,]*

• ki İmām Aḥmed **daḫı** ol söze mücidd olup ḳaldı her ne ḳadar ki eẕā itdilerse taḥammül idüp ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dünyādaki ʿaẕablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 9). [daḫı,]*

• bardaḳ şu ṭutmış bile getürdi Ol şuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā şularından uşandum Ümīdim oldur kim bugün ki ifṭārum **daḫı** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 4). [daḫı,]*

• şaḫṣdan nefʿe işāret olur bir şaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu **daḫı**bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa teʾvīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 9). [daḫı,]*

• iġtirāf iderdi līkin cehd iderdi ki kendü ile bulışmaya eger bulışursa **daḫı** söyleşmeye Ammā İmām Muḥammed'e tamām ḥürmet iderdi ve geregi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 3). [daḫı,]*

• ḫalḳdan vaḫşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek **daḫı** vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 7). [daḫı,]*

• ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin şoñra daḫı ḫalḳ gözinden dür olam ve ḳabr içinde iken **daḫı** ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 10). [daḫı,]*

• ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e **daḫı** ḳoñşulıḳdan düğün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 4). [daḫı,]*

• yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu **daḫı** bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 5). [daḫı,]*

• meger bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla **daḫı** olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 15). [daḫı,]*

- eger pazarda **daḫı** gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 3). [daḫı,]*
- eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet **daḫı** bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 4). [daḫı,]*
- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve halvet **daḫı** bir ḥaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi bir gūşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 5). [daḫı,]*
- gördügi Rabb'i olur eger kesretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi **daḫı** olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her kesret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 10). [daḫı,]*
- bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḥālet **daḫı** ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 18). [daḫı,]*
- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda **daḫı** eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 14). [daḫı,]*
- beter olur ki anda bir riyā günāhı **daḫı** artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 7). [daḫı,]*
- Zühre'yi geçmiş şol mertebede kendüyi düzmiş bezmiş ki başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış Ben **daḫı** aña müteveccih olup eyitdüm Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 14). [daḫı,]*
- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḫālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ **daḫı** tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 2). [daḫı,]*
- hemīn ol aḥādīsüñ **daḫı** taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 3). [daḫı,]*
- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü **daḫı** aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 14). [daḫı,]*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḥḳīḳ budur ki ricā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi **daḫı** ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 2). [daḫı,]*
- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ **daḫı** meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 14). [daḫı,]*
- ve niçe dürlü **daḫı** şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 5). [daḫı,]*
- mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaẕāb Kim bilür ki baña **daḫı** sevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 9). [daḫı,]*

- ve bundaki riyāżetleri ʿıvāżı cennetde ḥużūrla istirāḥatler müyesser idüp bu dārda niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda **daḫı** maḳbūl-i Ḥaḳ ve bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 16). [daḫı,]*
- niçe maḥbūb-ı enām itdi-y-ise ol ʿālemde **daḫı** maḥbūb-ı muṭlaḳ ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 17). [daḫı,]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar **daḫı** döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 5). [daḫı,]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol **daḫı** didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 6). [daḫı,]*
- olduġı-içün eyle olur bunda **daḫı** rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün aña iʿtidād olmaz ve anuñ sıḳletinden aña keşāfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 13). [daḫı,]*
- egerçi ḫalḳ arasında **daḫı** memzūc olurlar ammā anlaruñ ekseri Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaşarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde fużūlāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 7). [daḫı,]*
- rūḥāniyyet cānibinden **daḫı** bu vechle ferdler bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir boy olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 11). [daḫı,]*
- olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu **daḫı** añlanmaya ki ol üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 7). [daḫı,]*
- mertebesine yaḳın ola belki fażīletde melekden ziyāde ola ki bunda insāniyyetden **daḫı** ḥiṣṣe bulına Fi'l-cümle Ḫıżr nebīnüñ ḥayātında hiç şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 14). [daḫı,]*
- ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü **daḫı** gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 2). [daḫı,]*
- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre **daḫı** bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 5). [daḫı,]*
- ol irādet-i Ḥaḳḳ'a ṭābiʿdür ol dāyireden ṭaşra çıḳmaz belī ol **daḫı** bizüm Peyġambar'umuza inḳiyād idüp bu şerʿüñ muʿteḳididür ammā ol bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 9). [daḫı,]*
- zaḥmeti çekilür eger bir kişi **daḫı** gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 7). [daḫı,]*
- zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse anuñ **daḫı** bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 7). [daḫı,]*
- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda **daḫı** nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 10). [daḫı,]*
- dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları hem evlāları gökcek ola hem uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ **daḫı** ululları anlar olurlar ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 16). [daḫı,]*

- ḫalḳuñ dīnini ışlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ **daḫı** menzilesi sāmī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 18). [daḫı,]*
- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol **daḫı** ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 9). [daḫı,]*
- iderdi ve ol tażarruʿ **daḫı** her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 11). [daḫı,]*
- ḫayāle gelmiş degüldür bu ḳadar müşterek ki anuñ içinden tevātür bulur maʿlūmdur ki ol mıḳdār **daḫı** ne ḳadar olur Rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 14). [daḫı,]*
- ammā her şu alan ḳabına şıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren şu **daḫı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 8). [daḫı,]*
- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol şu ider aña giren şudur hemīn ol bir ṭarafda **daḫı** olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 10). [daḫı,]*
- oġlancuḳ **daḫı** her gün eyle iderdi her ne ki murādı ol pencere dibine varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 13). [daḫı,]*
- üzerine götürdi gitdi anlar **daḫı** ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oğlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 1). [daḫı,]*
- gine ol virdi Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü **daḫı** olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḫarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 3). [daḫı,]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına şordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem **daḫı** bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 4). [daḫı,]*
- virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol **daḫı** cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 6). [daḫı,]*
- Sehl bin ʿAbdu'llāh eydür Ben **daḫı** evān-ı ṣabāvetde buña müdāvemet itdüm hīç bir gice terk itmeyüp dāyim mülāzemet itdüm şol kadar fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 13). [daḫı,]*
- nehy-i münker ḳılmayasın Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi seyyi'ātına şol ḳadar naẓar itmemek gerek ki ye's vire ve ḥasenātına **daḫı** ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 10). [daḫı,]*
- **daḫı** işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 1). [daḫī,]*
- aña andan ulu 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli **daḫı** gine mütefāvit olur ba'żı nesne birinde günāh şayılmaz birinde şayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). [daḫı,]*

- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü **daḫı** olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 7). [daḫı,]*
- ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve ʻāṣī olan bir cīfe olur ki andan **daḫı** eşerr olur ve ʻişyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müteʻaffin olup ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 15). [daḫı,]*
- kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki ʻāṣıḳlara maḥbūbdan inḳiṭaʻ ḫavfı **daḫı** olur hīç bir ʻāṣıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 12). [daḫı,]*
- tevekkül **daḫı** götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb ṣayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 9). [daḫı,]*
- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış **daḫı** bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü ʻişḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 1). [daḫı,]*
- geldükce āh u esefde olur bu **daḫı** bir nevʻ ṭaleb olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭāʻat olur ammā şol kişi ki hīç göñline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 7). [daḫı,]*
- geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nevʻ ṭaleb olur ve bu **daḫı** ḥālince bir riyāżet ü ṭāʻat olur ammā şol kişi ki hīç göñline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 7). [daḫı,]*
- eylemezdi ki bu dervīşlik **daḫı** bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn ʻālem-i maḥsūsata ḳānīʻ olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 9). [daḫı,]*
- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra muttaʻiẓ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẓ ola egerçi her ne ḳadar baʻīd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 14). [daḫı,]*
- meger ol **daḫı** mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 7). [daḫı,]*
- işe Yaʻnī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamle-i ʻarşa muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı ʻālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ **daḫı** lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 16). [daḫı,]*
- yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde **daḫı** temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen ʻulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 17). [daḫı,]*
- yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde **daḫı** bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen ʻulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 18). [daḫı,]*
- ʻĀlim olanuñ ḥāli efżal olur ʻārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi **daḫı** mümkin degüldür maʻāṣī-y-ile bulına Yaʻnī aña işāret ider ki ʻilm makāmı ʻalā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 15). [daḫı,]*
- ʿilmi **daḫı** dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı sālişden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 7). [daḫı,]*

- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol muteşābihāt ki evliyā **daḫı** aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 17). [daḫı,]*
- iken ilhām itdi sevāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ **daḫı** aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 14). [daḫı,]*
- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkin ide ki ol **daḫı** bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 4). [daḫı,]*
- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl **daḫı** olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 15). [daḫı,]*
- berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse **daḫı** itmesün tek ol ḥarāmı işledügi ḳadar müddet anı işlemesün Bu bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 7). [daḫı,]*
- cāyiz degüldür ol kişiye ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye ve eger elbette żarūrīolup ödinc ala Allāh ta'ālā virürse virem diye Anda **daḫı** ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 16). [daḫı,]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş **daḫı** eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭariḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 13). [daḫı,]*
- dirse **daḫı** ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 1). [daḫı,]*
- teklīfi men' ider ikisini **daḫı** bilür ki girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 3). [daḫı,]*
- cihetden tefāvüt bulınmaz İmdi egerçi nefes-i taṣdīḳde tefāvüt olmamaḳ meẕheb-i meşhūrdur ammā ma'lūmdur ki kütüb-i kelāmiyyede bu **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 14). [daḫı,]*
- meẕkūrdur ki taḥḳīḳ budur ki taṣdīḳde **daḫı** tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz bir mi olur ḫuṣūṣā ki ekṣer-i 'avāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 15). [daḫı,]*
- taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur Fi'l-cümle ẓann itmezse **daḫı** īmānda mu'teber olan hemīn cezm olur gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 18). [daḫı,]*
- cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi **daḫı** ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 2). [daḫı,]*
- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu **daḫı** uṣūl-i 'aḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 8). [daḫı,]*
- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ıṣlāḥ itmeyüp żāyi' ḳılur bir nefes **daḫı** anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki 'ibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 16). [daḫı,]*

- ṭālib ola İmdi bu bir ma‘nādur ki umūr-ı dünyāda **daḫı** bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur bu bir ḥāletdür aḥvāl-i ‘ulāda daḫı bulınur aḥvāl-i ‘uḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 3). [daḫı,]*
- ṭālib ola İmdi bu bir ma‘nādur ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur bu bir ḥāletdür aḥvāl-i ‘ulāda **daḫı** bulınur aḥvāl-i ‘uḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 4). [daḫı,]*
- ṭālib ola İmdi bu bir ma‘nādur ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda **daḫı** bulınur bu bir ḥāletdür aḥvāl-i ‘ulāda daḫı bulınur aḥvāl-i ‘uḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 4). [daḫı,]*
- ṭālib ola İmdi bu bir ma‘nādur ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur bu bir ḥāletdür aḥvāl-i ‘ulāda daḫı bulınur aḥvāl-i ‘uḳbāda **daḫı** bulınur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 4). [daḫı,]*
- **daḫı** hem çunān olur a‘māl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāni‘ olmayup muttaṣıl ziyāde ḳılur ve eger murādı Allāh ise anda daḫı eyle olur fenā fi’t-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 9). [daḫı,]*
- daḫı hem çunān olur a‘māl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāni‘ olmayup muttaṣıl ziyāde ḳılur ve eger murādı Allāh ise anda **daḫı** eyle olur fenā fi’t-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 10). [daḫı,]*
- **daḫı** muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 15). [daḫı,]*
- daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh **daḫı** olur ṭutalum ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 16). [daḫı,]*
- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecrübe ile **daḫı** bulmışlardur ki kişi Allāh’a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 1). [daḫı,]*
- süst olur kendü fikrine mu’temed olduḳca işi oñmaz ve Kendü re’yine mu‘tażıd olduḳca re’yinde fāyide görmez eger re’y **daḫı** gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 4). [daḫı,]*
- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecribe ile **daḫı** bulmışlardur ki kişi Allāh’a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 1). [daḫı,]*
- iḫtiyārı kendüden bi’l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi **daḫı** ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol key ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [daḫı,]*
- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir **daḫı** odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı*(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [daḫı,]*
- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın **daḫı** o bāriz daḫı odur kāmin daḫı*(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [daḫı,]*
- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz **daḫı** odur kāmin daḫı*(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [daḫı,]*

- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin **daḫı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [daḫı,]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i kesretde bir şu'le olur vaḥdet **daḫı** odur kesret daḫı ol Kimdür olan arada 'illet ü ma'lūl Belī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [daḫı,]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i kesretde bir şu'le olur vaḥdet daḫı odur kesret **daḫı** ol Kimdür olan arada 'illet ü ma'lūl Belī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [daḫı,]*
- 'illetüñ **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 19). [daḫı,]*
- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde **daḫı** elbette bir nev' cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [daḫı,]*
- 'uşşāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki hevā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt **daḫı** eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi'l-külliye 'abes olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 14). [daḫı,]*
- vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ lezzāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāni' olup ol lezzetde ḳalmazlar egerçi anlaruñ **daḫı** ḥaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 14). [daḫı,]*
- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ **daḫı** şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 15). [daḫı,]*
- idüp mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan **daḫı** ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 2). [daḫı,]*
- olup bir ṣalavāta **daḫı** yitişmeye ecel yolın alup Rabb'i-y-ile bir münācāta daḫı irişmeye bir fürṣata daḫı taḥassürler idüp eline girmeye ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 9). [daḫı,]*
- olup bir ṣalavāta daḫı yitişmeye ecel yolın alup Rabb'i-y-ile bir münācāta **daḫı** irişmeye bir fürṣata daḫı taḥassürler idüp eline girmeye ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 9). [daḫı,]*
- olup bir ṣalavāta daḫı yitişmeye ecel yolın alup Rabb'i-y-ile bir münācāta daḫı irişmeye bir fürṣata **daḫı**taḥassürler idüp eline girmeye ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 10). [daḫı,]*
- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādise yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse **daḫı** ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 16). [daḫı,]*
- şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki aña bir **daḫı** girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 4). [daḫı,]*
- daḫısı anı görürken ol **daḫı** hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẓā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [daḫı,]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẓā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü **daḫı** ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 16). [daḫı,]*

- ṭarīḳatde **daḫı** böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīkde daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [daḫı,]*
- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda **daḫı** anca mu'zilāt olur ol ṭarīkde daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [daḫı,]*
- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīkde **daḫı** anca müteşābihātı

bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [daḫı,]*
- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi **daḫı** ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki leme'ān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [daḫı,]*
- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz ve biri **daḫı** budur kim egerçi dervīş fenā bulıcaḳ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur bir maẓhar-ı maḥṣūṣa merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 7). [daḫı,]*
- muḥkemātdan seçeler hem-çunān mürşīd dirilenlere **daḫı** vācibdür ki müteşābihāt-ı hevāyı muḥkemāt-ı 'akldan farḳ ideler eyle olmayınca anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 11). [daḫı,]*
- ol vāḳı'a yolını **daḫı** bilmez ta'bīrātını ḳarışdurur kişi ẓāhir 'ilmini düzmeyince bāṭın 'ilmini daḫı düzemez ādem niyyātını pāk itmeyince vāḳı'alarını daḫı*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 7). [daḫı,]*
- ol vāḳı'a yolını daḫı bilmez ta'bīrātını ḳarışdurur kişi ẓāhir 'ilmini düzmeyince bāṭın 'ilmini **daḫı** düzemez ādem niyyātını pāk itmeyince vāḳı'alarını daḫı*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 8). [daḫı,]*
- ol vāḳı'a yolını daḫı bilmez ta'bīrātını ḳarışdurur kişi ẓāhir 'ilmini düzmeyince bāṭın 'ilmini daḫı düzemez ādem niyyātını pāk itmeyince vāḳı'alarını **daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 8). [daḫı,]*
- seçemez dirler ki keẕūb olanuñ vākı'ası **daḫı** yalan olur ṣıdḳı 'ādet idinenüñ menāmında gördigi 'iyān olur tecribe ile bulınmışdur ki menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 9). [daḫı,]*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a'mālini düzeltmek gerek ve sa'y eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını **daḫı** arına ve her fi'li *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 14). [daḫı,]*
- yerinde gerek ki vāḳı'ası **daḫı** düşe yerine Ve naḳl olınur ki eydürdi Cenneti berr-ile istemeñ keff-ile isteñ keff havāya berāber olmaz her ne ṭā'ati ki itsen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 15). [daḫı,]*
- **daḫı** inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ'a iledür dime mücerred anuñla hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç 'amel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 15). [daḫı,]*
- iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe a'māl ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā şāyed bir niçe ma'āṣī **daḫı** var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 18). [daḫı,]*
- şeyṭāna mücādele **daḫı** bundan aşgar ṣayılur ādemüñ büyük 'adūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 7). [daḫı,]*

- şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar ṣayılur ādemüñ büyük ‘adūsı nefsi olur şeytān **daḫı** kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 8). [daḫı,]*
- daḫı başılur bu zebūn olup bende düşicek anuñ cemī‘ bendleri çözilür şeyṭānuñ āleti budur ve anuñ **daḫı** istitā‘atı bunuñladur eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 9). [daḫı,]*
- bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ **daḫı** oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 13). [daḫı,]*
- bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı oldur düşmānuñ **daḫı** ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 14). [daḫı,]*
- ve anlaruñ rü’yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda **daḫı** şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 2). [daḫı,]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣud Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet da‘vāda olur ve sa‘ādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Ene diye Allāh **daḫı** aña Ene diyü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 10). [daḫı,]*
- ‘iṭāb ider ve şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ **daḫı** añā Ente diyü ḫiṭāb ider Ya‘nī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫiẕlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 11). [daḫı,]*
- taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her ni‘met ki anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle dirilür ma‘lūmdur ki efendisi **daḫı***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 16). [daḫı,]*
- şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet düşmez efendisi **daḫı** ayruḳ aña muḳayyid olmaz olur ve ri‘āyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 3). [daḫı,]*
- hemīn esfel-i sāfîline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendi **daḫı** itmek olmaz ‘āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 12). [daḫı,]*
- gerek Ve Sehl bin ‘Abdu’llāh ḥażretinden naḳl olınur ki eydürdi Allāh’uñ ni’metine rażī olan ziyāde olursa **daḫı** maḥabbet ider ve ammā anuñ virdügine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 16). [daḫı,]*
- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını bağışlar ol ki ekremü’l-ekremīndir nice fikr idersin yā n’eyler Hem günāhını bağışlar ve hem **daḫı** *Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 6). [daḫı,]*
- belki taḫḳīḳde ol **daḫı** noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿişyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 15). [daḫı,]*
- evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẓariyyātda **daḫı** iʿtimād-ı ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 9). [daḫı,]*
- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir yoldan **daḫı** aña ʿibādete ṭarīḳ gösterür ḳuldan maḳṣūd olan aña ḳullıḳdur her ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 5). [daḫı,]*

- neye ki ḳādir ola anlara **daḫı** andan ḥişşe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ulular var idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 9). [daḫı,]*
- Kendülerde bu ʿibādet olmaduġına aġladılar Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's- sellem **daḫı** anları tesellī idüp eyitdi Anlarda bu var ise sizde **daḫı** neler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 2). [daḫı,]*
- sebebdendür ki dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a rāh olur Fi'l-cümle çün bildün ki İbrāhīm'üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi ki Eyyūb'uñ **daḫı** şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 12). [daḫı,]*
- ḳocınmaya ol belāyı **daḫı** Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 15). [daḫı,]*
- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı **daḫı** maḥżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 15). [daḫı,]*
- ṣabr itmegi bir ulu ṭāʿat bile Allāh'uñ ḳullarına niʿmeti iki yoldan olur gāh raḥatdan olursa gāh belādan olur ikisi **daḫı** mü'mine Allāh'uñ niʿmetidür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 18). [daḫı,]*
- ki bir kişinüñ yüki yinilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat **daḫı** olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 2). [daḫı,]*
- degüldür ki gāh ola ol **daḫı** maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaşmını bir ṭarīḳ-i aḫar ile irżā ḳıla ve nite ki Ḥażret-i Eyyūb'uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 9). [daḫı,]*
- her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda olanı **daḫı** vācib midür ki ṣāḥibi bile Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 8). [daḫı,]*
- hiçbir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları **daḫı** iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [daḫı,]*
- yirden **daḫı** gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿesi olur ki hīç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 5). [daḫı,]*
- hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına **daḫı** bir ḥikmet ṭuyılur ki tā her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabb'i ḳullıġını bile ide şöyle şanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 1). [daḫı,]*
- riḳḳiyyet arasında ʿibādetle kemāli artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı **daḫı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 6). [daḫı,]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ **daḫı** bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [daḫı,]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol **daḫı** ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 8). [daḫı,]*

- gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it diyü ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ **daḫı** Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 12). [daḫı,]*
- idüp ṣu virürse Bu **daḫı** Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 1). [daḫı,]*
- anuñ fażāyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa **daḫı** anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 4). [daḫı,]*
- ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ aña ululıḳdan hiç ziyān gelmez ve eger pādişāh **daḫı** olursa aña andan ʿişyān gelmez pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 6). [daḫı,]*
- añlayan elbette maʿādını **daḫı** görür Bir kişi nerden geldügini bilicek nereye varacaġın bilmez mi eyle olıcak emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 15). [daḫı,]*
- dünyāya bir daḫı gelür ol vaḳt tamām kemālini bulur andan ṣoñra ol **daḫı** ölür sāyir nāsdan birisi gibi olur Fi'l-cümle Ḥażret-i ʿİsā sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 9). [daḫı,]*
- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez ve eger ẓihn ḳuvveti-y-ile bir nesne añlanursa **daḫı** berigüye añladamaz Kendü ne ḳadar bilür berigüye ne disün ve kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 13). [daḫı,]*
- dinilmez ve derd-i derūn mümkin degüldür lisānla taḳrīr olınmaz ikisi **daḫı** derd ehli gerek ki bir biri-y-ile ḥālleşeler biñ dürlü rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 17). [daḫı,]*
- **daḫı** başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 13). [daḫı,]*
- noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve şol ortalarında muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ **daḫı** aralarında niçe uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 2). [daḫı,]*
- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca **daḫı** bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [daḫı,]*
- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce **daḫı** bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 4). [daḫı,]*
- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca **daḫı** bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 4). [daḫı,]*
- ki anlar **daḫı** ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi dinlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 5). [daḫı,]*
- rızḳ **daḫı** olur ki kendünüñ ḫaberi yoġ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 1). [daḫı,]*

- rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoġ-iken kendüye virilür üçi **daḫı** Allāh'un ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 1). [daḫı,]*
- rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoġ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi **daḫı** ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 2). [daḫı,]*
- ʿāmma-i nāsa **daḫı** Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki yaḥtemil ki ol ḳısm-ı sālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 5). [daḫı,]*
- anı seve-y-idi n'içün andan mübaʿad olanı severdi ve eger anı isteye-y-idi n'içün andan ıraḳ ḳalanı isterdi Eger dirsek ki Allāh'ı **daḫı** sever ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 2). [daḫı,]*
- ziyāde sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar **daḫı** yemek yerler şu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 6). [daḫı,]*
- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd **daḫı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 18). [daḫı,]*
- eger bir müstaʿid **daḫı** aña öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 3). [daḫı,]*
- bir göñül ki aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken **daḫı** anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 8). [daḫı,]*
- arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ ucından ekṣer-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa **daḫı** göñli anda olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 12). [daḫı,]*
- arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ ucından ekṣer-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli anda olmaz belki gāh olur ki ḥarāma **daḫı** mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 12). [daḫı,]*
- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse **daḫı** bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 14). [daḫı,]*
- ṣanur belī aḳçasuz **daḫı** maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 17). [daḫı,]*
- ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz **daḫı** insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 17). [daḫı,]*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse **daḫı** her geleni ḫarc idüp ṭururs a dāyima fuḳara ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 3). [daḫı,]*
- olur ammā rızḳ **daḫı** ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 9). [daḫı,]*

- olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh **daḫı** bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 9). [daḫı,]*
- vardugını tamām göñlinden bile-y-idi ve eger āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ leẕẕātı içün **daḫı** çalışur ṭurmazdı ve şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 4). [daḫı,]*
- oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ **daḫı** bu uslūba göre olur vazīfe virmezlerse bir vaḳt imāmet itmez virürlerse biş vaḳtı ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 9). [daḫı,]*
- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle **daḫı** severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [daḫı,]*
- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu **daḫı** dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 7). [daḫı,]*
- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması **daḫı** olur niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿaẕāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 9). [daḫı,]*
- çeker ṭurur ol dārda **daḫı** bundaġı gibi ne ḥāldür bilmez ʿİnāyet-i Rabbānī ve saʿādet-i dū-cihānī ümmet-i Muḥammed ʿaleyhi ekmelü't-taḥiyyāt ve efżalü't- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 3). [daḫı,]*

dahı: *Daha.*

- daḫı açılur ve her kim ki ʿāleme nefy ḳılıcını şalar kendü daḫı ol ḳılıç ile çalınur Niçe **daḫı** bunuñ gibi kelimāt-ı şerīfe ve mevāʿiẓ-i laṭīfe ile vaṣiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 2). [daḫı,]*
- ġayrı kimse bilmezsen saña yigdür ʿÖmer eyitdi **daḫı** ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 9). [daḫı,]*
- vaḳt nice ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre şubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek ḫōd sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice **daḫı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 12). [daḫı,]*
- Yā Ḥabīb Sen eyü kişi idüñ eger bir pāra ʿilmüñ **daḫı** ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını sā'ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 7). [daḫı,]*
- bunuñ gibi **daḫı** maʿārif-i laṭīfe ve kelimāt-ı şerīfesi vardur ki tevāriḫde meẕkūrdur ve teẕkirelerde meşhurdur Eger cemīʿisi ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 5). [daḫı,]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi **daḫı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 6). [daḫı,]*
- muḥkem olur ve taḳvāsı **daḫı** müstaḥḳem olur hiç anuñ gibi kimseden işidilmemişdür ki emr-i şerʿde taḳṣīr ider belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 7). [daḫi,]*
- ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz daḫı kendü yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz **daḫı** ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 12). [daḫı,]*

- anlardan mervīdür ki buyururlardı Cemīʿ-i sālikīnüñ nihāyet menzili bu Ḫurāsānīnüñ bidāyet menzilidür dirdi ve niçe **daḫı** zamānınuñ ulu şeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 18). [daḫı,]*
- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti **daḫı** uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 16). [daḫı,]*
- ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe **daḫı** bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 8). [daḫı,]*
- ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle ki anuñ āş̱ārında tamām taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa **daḫı** görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 4). [daḫı,]*
- ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç söz işitmezdi ṣoñra otuz yıl **daḫı** oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 13). [daḫı,]*
- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü **daḫı** aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 14). [daḫı,]*
- ve niçe dürlü **daḫı** şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 5). [daḫı,]*
- bārānını tā ebedī kesmeye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn Söz sözi çeküp uzandı yine teẕkireden söyleyelüm İbn Semmāk'uñ menāḳıbından **daḫı** naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 2). [daḫı,]*
- zaḥmeti çekilür eger bir kişi **daḫı** gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 7). [daḫı,]*
- çekeyem bir kişi **daḫı** getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 5). [daḫı,]*
- şeyṭānuñ belāsını çeker elbette bir şeyṭān **daḫı** ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 9). [daḫı,]*
- **daḫı** kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 7). [daḫı,]*
- bulur beden ki mümtelī ola İblīs'üñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü **daḫı** mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 12). [daḫı,]*
- bilmezsin ve eger **daḫı** dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 13). [daḫı,]*
- kemāli **daḫı** çoḳ olur ammā bunuñ ma'nāsı bu degüldür ki Allāh'uñ kendüye virdügini az ṣaya ve Ḫaḳ'dan gelen ni'mete i'tidād ḳılmayup i'tibār itmeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 1). [daḫı,]*

- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri **daḫı** neye yaraya ḳul ne olur anuñ ʻizzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 13). [daḫı,]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ **daḫı** eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 7). [daḫı,]*
- gelmez ol sebebden anlara meşūbāt olur ki ol bize olmaz **Daḫı** niçe bunuñ gibi kelimāt söylediler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 17). [daḫı,]*
- Kendülerde bu ʿibādet olmaduġına aġladılar Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's- sellem daḫı anları tesellī idüp eyitdi Anlarda bu var ise sizde **daḫı** neler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 2). [daḫı,]*
- var Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde **daḫı** neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 3). [daḫı,]*
- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden ṣevāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden **daḫı** buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 6). [daḫı,]*
- ki bir kişinüñ yüki yeynilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat **daḫı** olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 2). [daḫı,]*
- yirden **daḫı** gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿası olur ki hiç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 5). [daḫı,]*
- añlar eger anuñ bir maʿnāsı **daḫı** var dinilse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 19). [daḫı,]*
- eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ yine maḳṣūda gelelüm Sehl bin ʿAbdu'llāh ḥażretlerinüñ kelimātından biraz **daḫı** söyleyelüm naḳl olınur ki eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 14). [daḫı,]*

daḫı dürlü oldum: *Başka çeşit olmak; farklı hale girmek.*

- ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç söz işitmezdi ṣoñra otuz yıl daḫı oldı ki **dürlü daḫı oldum** sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 14). [daḫı dürlü oldum, -du, -m]*

daḫl: *Müdahale. II Tesir, etki.*

- ḥaḳīḳatde bu efʿālde **daḫli** yoḳtur buña nisbet meyyit görinür ʿālem-i maʿnāda bu aṣl remzler çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 1). [daḫli, -i]*
- İmdi bu maʿnāyı istiʿcāb itmek olmaz ve bu ḥāleti istiġrāb itmek olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde çoḳ **daḫli** olur baʿżı yirlerüñ baʿżı ervāḥla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 18). [daḫli, -i]*
- işe Yaʿnī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamele-i ʻarşa muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı ʻālemde **daḫli** bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 16). [daḫli, -i]*

daḫli olur: *Etkisi olmak, tesiri bulunmak.*

• meşūbātı çoġ olur ve anlarda olan ʿibādetüñ ḳabūli artuġ olur Fi'l-cümle ittişāl-i rūḥāniyyetde ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ **daḫli olur** her kim ki buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 18). [daḫli olur, -ur]*

dā'imā: *Devamlı, sürekli.*
• vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī**dā'imā** anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 10). [dā'imā,]*

daḳāyıḳ: *Anlaşılması güç olan ve dikkat isteyen ince şeyler.*
• her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı ṣırf ḥaḳāyıḳ ve işārātı pür **daḳāyıḳ** idi Ḫurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 3). [daḳāyıḳ,]*
• meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve **daḳāyıḳ** çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 17). [daḳāyıḳ,]*
• bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ **daḳāyıḳını** kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 14). [daḳāyıḳını, -ı, -n, -ı]*
• mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ **daḳāyıḳı** vardı ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 12). [daḳāyıḳı, -ı]*

daḳāyıḳ-ı maʿrifetde: *İlmin incelikleri.*
• maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 11). [daḳāyıḳ-ı maʿrifetde, -de]*

daḳāyıḳ-ı taṣavvufda: *Tasavvufun incelikleri.*
• işārātla iderdi maḳālātı Ḫaylī kişi gerekdür ki anuñ maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini añlaya ve **daḳāyıḳ-ı taṣavvufda** kemālātını fehm eyleye Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 14). [daḳāyıḳ-ı taṣavvufda, -da]*

daḳīḳ olıcaḳ: *İnce, anlaşılması ve fark edilmesi güç olmak.*
• sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿādetdür kim söz **daḳīḳ olıcaḳ** ilḥād şanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 6). [daḳīḳ olıcaḳ, -ıcaḳ]*

daḳīḳ olur: *Dikkatli, özenli olmak.*
• olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 15). [daḳīḳ olur, -ur]*

dalālet ḳılur: *Delalet etmek; göstermek, anlatmak.*

• neye **dalālet ḳılur** yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir mü'mine bir maraż yitişe andan gücenmeye belki Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 13). [dalālet ḳılur, -ur]*

dām: *Tuzak.*

• havā yolında **dāmı** çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü murādātıdur ve niçe a'māli ṭā'at ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 3). [dāmı, -ı]*

dām-ı heyūlādan: *Hayali tuzak. II Dünya.*

• çıḳup ḳurtılur murġ-ı rūḥları **dām-ı heyūlādan** ḥalāṣ olur ve bāz-ı ʿaḳılları şikār-gāh-ı ḳudsde ḫāṣ olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Enbiyāya üç ʿilm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 15). [dām-ı heyūlādan, -dan]*

dāne-i pirinc: *Pirinç tanesi.*

• dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle ise ola eger **dāne-i pirinc** bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 5). [dāne-i pirinc,]*

dānişmend: *Bilgin, âlim, ilim sahibi.*

• Sen bir ulu **dānişmendsin** bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 3). [dānişmendsin, -sin]*

• evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu **dānişmendler** anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 8). [dānişmendler, -ler]*

• ṭāʿūn emrine gelicek cahāletinden tevekkül ehli dirilür ol tevekkül degül cahāletdür anı tevekkül ṣanmaḳ żalāletdür **Dānişmend** dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 16). [dānişmend,]*

• olur anuñ gibi 'ulemādur ki vereşe-i enbiyā olurlar ve anuñ gibi **dānişmendlerdür** ki yir yüzinde ḫulefā olurlar 'ālemüñ niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 2). [dānişmendlerdür, -ler, -dür]*

dānişmend ola: *Bilgin, âlim olmak.*

• bahāne olmayınca mümkin degül ki yola gire ve andan oḳumayınca mütālaʿa idüp **dānişmend ola** Ḥaḳ taʿālā niẓām-ı ʿālemi böyle itmişdür ve bu kārgāhı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 18). [dānişmend ola, -a]*

dānişmendlik: *Bilginlik, âlimlik.*

• ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki **dānişmendlikde** faẓlına ġāyet çoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 9). [dānişmendlikde, -de]*

dār: *Darağacı.*

• aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir **dār** diküp aşmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 12). [dār,]*

dārā: *Şam'ın güneyinde yer alan bir köyün adı.*
• Dārāyī rıżvānu'llāhi ʿalā meşāyıḫihi ve ʿaleyhi ve askanahu fī ḥażāyiri'l-Ḳudsi beyna yedayhi **Dārā** Dimeşḳ yanında bir köy imiş ki Ebū Süleymān aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 6). [dārā,]*

dārā-yı dāru'l-mülk-i dānāyī: *Alimler diyarının hükümdarı.*
• ṭāʿat ve menbaʿ-ı veraʿ u ʿibādet maḥbūbu'l-aḳvāl ve'l-efʿāl ve merġūbu'l-maḳāmāt ve'l-aḥvāl ol **dārā-yı dāru'l-mülk-i dānāyī** Şeyḫ Ebū Süleymān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 4). [dārā-yı dāru'l-mülk-i dānāyī,]*

dār-ı beḳāya gitdi: *Beka alemine göçmek, ahirete intikal etmek, vefat etmek.*
• fanāyı terk idüp **dār-ı beḳāya gitdi** ehlu'llāhdan yitmiş kişi vāḳı'alarında Ḥażret-i Risāleti ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemi gördiler ki eydürdi Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 9). [dār-ı beḳāya gitdi, -di]*

dār-ı cennetde: *Cennet yurdu.*
• ʿālemdeki zaḥmetleri ʿiväzı ol ʿālemde rāḥatlar müyesser idüp **dār-ı cennetde** maḳāmını müheyyā vü muḳarrer ve derecāt-ı ʿilliyīn içinde derecesini muʿallā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 5). [dār-ı cennetde, -de]*

dār-ı dünyāda: *Dünya evi. II Dünya, cihan, âlem.*
• buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet olmaz ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına ẕākir ola ve **dār-ı dünyāda** faḳīr olup yine faḳrına şākir ola Açlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 4). [dār-ı dünyāda, -da]*
• kendü isterdi āyinesini mücellā göremezdi ola İnsān mādām ki **dār-ı dünyāda** kesb içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 9). [dār-ı dünyāda,]*
• meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīşde gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki **dār-ı dünyāda** nefsi murādına yeler yügürür ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 12). [dār-ı dünyāda, -da]*

dār-ı fanāyı: *Yokluk evi, fâni yurt. II Dünya.*
• fanāyı terk idüp dār-ı beḳāya gitdi ehlu'llāhdan yitmiş kişi vāḳı'alarında Ḥażret-i Risāleti ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemi gördiler ki eydürdi Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 9). [dār-ı fanāyı, -y, -ı]*

dār-ı ʿilliyīn ola: *Cennette en yüksek derece olmak.*
• tebāreke ve taʿālā tamām şādlıġı aña āḫıratda müyesser ide ve cemīʿ-i vücūh ile eyüligi aña cennetde muḳadder ide Me'vası **dār-ı ʿilliyīn ola** ve menzili firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 2). [dār-ı ʿilliyīn ola, -a]*

da'vā: *İddia.*

- ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʻİlm daʻvāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol **daʻvādan** ötüri ādeme ulu ʻiḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). [daʻvādan, -dan]*
- ḳuşūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle maʻrifet **daʻvāsını** idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 2). [daʻvāsını, -sı, -n, -ı]*
- varmaz ebter olur **daʻvāsı** ziyāde olduḳca ḳuşūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḥtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 3). [daʻvāsı, -sı]*
- ḳulūb daʻvāsını ḳılur ol kişi ṭarīḳatde ebter ve **daʻvāsında** dūr olur başīret-i ḳulūb ʻālemde degme kişiye muḳadder olmaz ve vicdān-ı maʻārif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 17). [daʻvāsında, -sı, -n, -da]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣūd Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet **daʻvāda** olur ve saʻādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Enā diye Allāh daḫı aña enā diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 9). [daʻvāda, -da]*

daʿvāt: *Duâlar, niyazlar, çağırışlar.*
- bāṭınında başrı var ve her kişi ki anuñ derūnında naẓarı var buña cezm ider ki her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ **daʿvātıdur** ve her ḥālet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 10). [daʿvātıdur, -ı, -dur]*
- her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ **daʿvātıdur** ve her ḥālet ki müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [daʿvātıdur, -ı, -dur]*
- **daʿvātı** müstecāb idi Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 1). [daʻvatı, -ı]*

daʻvā-yı enāniyyet gele: *Benlik iddiasında bulunmak, kibirlenmek, kendini üstün görmek.*
- ʻameline maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup anuñla mesrūr ola andan kendüye bir **daʻvā-yı enāniyyet gele** ve ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 14). [daʻvā-yı enāniyyet gele, -e]*

daʿvet iderler: *Davet etmek, çağırmak.*
- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne **daʿvet iderler** ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 14). [daʿvet iderler, -er, -ler]*

daʿvet itdi: *Davet etmek; çağırmak.*
- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün **daʿvet itdi** aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 17). [daʿvet itdi, -di]*

daʿvet itse: *Davet etmek, çağırmak.*
- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa dürişür Bir fāsıḳ seni evine **daʿvet itse** ol gün evüñde ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ sözine iʿtimād idüp ol gice sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 11). [daʿvet itse, -se]*

dāvud ḥażreti: *Dāvud-ı Ṭāʿī hazretleri.*

- olam didi Rivāyet olınur ki ol gice ki vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi **Dāvud ḥażreti** havāya uçup ʿurūc ḳılur Zindāndan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 12). [dāvud ḥażreti,]*

dāvud ḥażretinüñ: *Dāvud-ı Ṭāʿī hazretleri.*

- bulışdı Maʿrūf-ı Kerḫī hemīn ʿalūḳa düşdi **Dāvud Ḥażretinüñ** rūḥaniyyetidür ki yitişdi ol bir loḳma itmek żāyiʿ olmayup kemāle irişdi Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 17). [dāvud ḥażretinüñ, nüñ]*

dāvud-ı tāʿi: *İsmi, Dâvûd bin Nâsır-ı Kûfî, künyesi Ebû Süleymân'dır. Aslen Horasanlıdır. Habîb-i Acemî ve İmâm-ı Azam'ın talebelerinden olup evliyânın önde gelenlerindendir. Doğum tarihi kesin olarak belli olmayıp, 781 (H. 165)de Bağdat'ta vefat etmiştir.*

- ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve **Dāvūd-ı Ṭā'ī** ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 8). [dāvūd-ı ṭā'ī,]*
- ve ol ʿārif-i ṭarīḳat ḥāvī-i ʿilm ü taḳvā cāmi-i zühd ü fetvā ol merd-i Ḫudāyī İmām **Dāvud-ı Tāʿi** ʿannese'llahu rūḥahu laṭāyifa esrārıhu ve afāża ʿalā'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 4). [dāvud-ı tāʿi,]*
- ʿālemīne berekātı envārıhu **Dāvud-ı Taʿī** meşāyiḫ-ı kirāmuñ muʿaẓẓam seyyidlerinden ve bu ṭāyife-i ʿaẓāmuñ muʿtemed senedlerinden idi taṣavvufda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 5). [dāvud-ı taʿī,]*
- ve nefsi ḥużur bulduġını dilemezdi kendinüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi **Dāvud'ı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 6). [dāvud'ı, -ı]*
- görürler Rivāyet olınur ki bir gün **Dāvud-ı Ṭāʿī** itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra aña şunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 15). [dāvud-ı ṭāʿī,]*
- olınur ki **Dāvud-ı Ṭāʿī** ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a ilṭifāt itmezdi ve anuñla bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi faẓlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḥrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 1). [dāvud-ı ṭāʿī,]*
- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki **Dāvud-ı Ṭāʿī** ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 6). [dāvud-ı ṭāʿī,]*
- diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki **Dāvud-i Ṭāʿī** ḥażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 13). [dāvud-i ṭāʿī,]*

dāyim: *Daima, her zaman, sürekli.*

- olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu aṣl riʿāyetleri ḥadden artuġ olur Biri birine **dāyim** tenezzül ider yürür ve her biri āḫara iḥtiyac u istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 16). [dāyim,]*
- çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi **dāyīm** Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 4). [dāyīm,]*

- naẕarı her dem anuñ niḳmetine olur kimi **dāyim** raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini ẕikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 5). [dāyim,]*
- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi anı **dāyim** gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 12). [dāyim,]*
- işābeti olur ve her mużṭaruñ **dāyim** duʿāsınuñ icābeti olur zīrā kişi mużṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẕarı ancaḳ Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 17). [dāyim,]*
- kim ki dilerse kim **dāyim** ẕātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 19). [dāyim,]*
- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ **dāyim** emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 8). [dāyim,]*
- tevekkül eyleyenüñ **dāyim** yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 9). [dāyim,]*
- Āḫar meşāyıḫ arasında muṣār ileyhi bi'l-benān ve cemīʿisinüñ yanında ʿazīmü'l-ḳadr ve'ṣ-ṣān oldı Ve Bişr-i Ḥāfī anuñ içün dirler ki **dāyim** yollarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 8). [dāyim,]*
- didi Rivāyet olınur ki **dāyim** İmām Ḥanbal aña mülāzemet iderdi ve her bulışduḳça hezār tevāżuʿ riʿāyet iderdi Bir gün ṣāġirdleri İmam'a ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 1). [dāyim,]*
- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola **dāyim** kendüyi arar yürür Dirler ki sālik kendüden naẕarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 7). [dāyim,]*
- mıḳdārı kederi olur ve evvelki mertebenüñ ṣoñraġına nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oġlanı **dāyim** göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 16). [dāyim,]*
- ṭasarruf ḳılurlar Rivāyet olınur ki kümmelden birisi **dāyim** ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ dersine ḥāżır olurdı anuñ maʿārifinden istifāde iderdi Bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 11). [dāyim,]*
- meşreb olur ki ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür dervīşler olur ki irte-içün zād alı ḳosa yolından çıḳar şeyḫler olur ki **dāyim** zekātın virüp mebāliġ ṣaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 14). [dāyim,]*
- ʿādiyesi ẕāhirdür ve belā-yı vebādan iḥtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet **dāyim** eyle olmaz ki her kişiye yitişe belki emzice arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 14). [dāyim,]*
- tafṣīl olınmaz līkin icmālen maʿlūm ola kim belā-yı vebāʿiyyeden iḥtirāz **dāyim** ẕenb olmaz ve ṭāʿūn olan yirden ṣaḳınmaḳ her vaḳt terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 17). [dāyim,]*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde faẕlına ġāyet çoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve **dāyim** ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 10). [dāyim,]*
- ellerine dünyā girmek içün ve niçeler olur ki **dāyim** Ḳurān oḳuyup namāz ḳılurlar bir murāda irmek içün ġāyeti bunlar anlarcılayın olmazlar imiş dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 3). [dāyim,]*

- ferāġati olup hīç bir ġaraż fikr itmez hemīn kendüyi aña teslīm edip hiç kendünüñ de n'olacaġın ẕikr itmez **dāyim** bu mülāḥażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 6). [dāyim,]*
- yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿi'den irişdi Rivāyet olınur ki **dāyim** bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşan ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 17). [dāyim,]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki **dāyim** maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 3). [dāyim,]*
- şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ **dāyim** bir nesaḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 2). [dāyim,]*
- cūʿda anuñ ṣabrını kimse itmiş degül idi ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi **dāyim** naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 14). [dāyim,]*
- virürdi ve nefs ʿinānı her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını **dāyim** gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 15). [dāyim,]*
- eydürdi ki Recā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde **dāyim** ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 18). [dāyim,]*
- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki **dāyim** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 6). [dāyim,]*
- oġlancuḳ daḫı her gün eyle iderdi her ne ki murādı ol pencere dibine varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı **dāyim** gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 14). [dāyim,]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde **dāyim** sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oġlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 9). [dāyim,]*
- Sehl bin ʿAbdu'llāh eydür Ben daḫı evān-ı ṣabāvetde buña müdāvemet itdüm hīç bir gice terk itmeyüp **dāyim** mülāzemet itdüm şol kadar fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 14). [dāyim,]*
- olur ve bir kişi Allāh yolında şol dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden **dāyim** iḥtirāz ide ve eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 18). [dāyim,]*
- ve çün cemīʿ aʿżā anuñ āṣār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki **dāyim** gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 2). [dāyim,]*
- üşmiş olur Ve eydürdi Şol kişi ki ḫalḳuñ 'işarātına muṭṭali' olup görmek ister **dāyim** cüst u cūda olup sa'y ider bilmek ister ol kişi bu fi'lde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 18). [dāyim,]*
- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından **dāyim** anuñ bu'di-y-ile mu'aẕẕeb olur ne anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 8). [dāyim,]*

- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīs̱de gelen mertebe-i ihsāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol ihsāna ki **dāyim** ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 18). [dāyim,]*
- tebeddülden ve ammā intihāda 'ilm ḥāli yig olur ma'rifetden zīrā 'ilmde ḳarār olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde **dāyim** taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 4). [dāyim,]*
- ve kendüde istitā'at görmedügince istiṭā'atı çoġ olur kendüyi **dāyim** maḳām-ı 'ubūdiyyetde ẕelīl görmek gerek ki cihānda 'izzet bula ve nefsini her vaḳt ribḳa- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 9). [dāyim,]*
- rūḥları leẕzeti ol yoldan ṭālib olur ammā şunlar ki **dāyim** göñülleri iṭṭilā'-ı esrār-ı lāhūtda olur ve her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 9). [dāyim,]*
- ḥaḳīḳati **dāyim** muḫālif-i ḥaḳḳ olur ve her fi'li bir masdar-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur ṭabī'atı bī-hamiyyet ü 'ār olur ve āyine-i vücūdı pür jengār olur ve du'āsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 3). [dāyim,]*
- ḥāline tābi' olur şöyle ki ol ṣuver-i mis̱āliyye bu ṣuver-i ḫāriciyyeye müṭāvi' olur her kim ki diler menāmı **dāyim** ṣādıḳ ola ve her kim ki diler vāḳı'ası vākı'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 12). [dāyim,]*
- inanınca 'āḳıl oldur kim **dāyim** nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur ki ol nicedür cehd eyler ki yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn ki nefsini bilür Rabb'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 3). [dāyim,]*
- bile Ve naḳl olınur ki eydürdi **Dāyim** üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā anuñla cemī' murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 5). [dāyim,]*
- ola ve fikrüñüz gidermeñ bir 'ılmden ki ḳāhir-i 'ulūm ola ve **dāyim** ḫaşyetde oluñ Allāh'dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ andan Ya'nī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 7). [dāyim,]*
- gerek ki **dāyim** guṣṣa-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola ve her dem 'ilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala tā ki dünyāda iḫlāṣla 'amel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 9). [dāyim,]*
- gerek ḥālle **dāyim** bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ 'izzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 13). [dāyim,]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḫelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola **dāyim** rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 14). [dāyim,]*
- ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı **dāyim** izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 16). [dāyim,]*
- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki **dāyim** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 14). [dāyim,]*
- gerekmez ki dervīşlikden ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı **dāyim** fikr idüp andan ʿibret ala N'ola ẓāhiri şāh olsun bāṭını dervīş olsun ṣūreti ḫurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 7). [dāyim,]*

- üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur ve birisi **dāyim** iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan ṣunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 15). [dāyim,]*
- Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi **dāyim** yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 14). [dāyim,]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki **dāyim** irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 6). [dāyim,]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi **dāyim** N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 2). [dāyim,]*
- ṭāyife ile **dāyim** ṣoḥbeti olur ve bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 15). [dāyim,]*

dāyim ḳala: *Daim olmak; sürekli, her zaman (kalmak) olmak.*
- **dāyim ḳala** dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür ki ehlu'llāhdan her işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 15). [dāyim ḳala, -a]*

dāyimā: *Devamlı, her zaman, sürekli.*
- ceng içinde bir kişi anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ raḥmeti **dāyīma** anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿināyeti her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 7). [dāyīma,]*
- Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür ki anuñ menāḳıbına nihāyet yoḳdur ve riyāżetine ġāyet yoḳdur Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede ve kāmil-i maʿrifet ü mücāhede idi **Dāyimā** ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 8). [dāyimā,]*
- ʿizzetde icābet bulur Şol ki ʿāḳildür anlardan ṣaḳınmaḳ gerek **dāyimā** anlaruñla edeb ile dirilmek gerek Rivāyet olınur ki bir gün Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 17). [dāyimā,]*
- her ne ḳadar seyyi'ātum var-ise maḥv itdi Ümīddür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola ve anuñ iḫlāṣını rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola **Dāyimā***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 16). [dāyimā,]*
- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekṣer-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi **Dāyimā** eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 14). [dāyimā,]*
- olmaz ve iḫtiyāc gibi ʿanā olmaz **Dāyimā** münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḫtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 15). [dāyimā,]*
- **dāyimā** dirdi ki Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 1). [dāyimā,]*
- mı Naḳl olınur ki Ḥabīb **dāyimā** münācātda eydürdi Her dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 15). [dāyimā,]*

- tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını **dāyimā** ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat ve ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 9). [dāyimā,]*

•**dāyimā** bu ümīd ile göñlin ḫōş ṭutardı ve bu āyet ile nefsini añlardı ki Ve āḫarūne - ʿterafū bi-ẕunūbihim ḫalatū ʿamelen ṣāliḥan ve āḫara seyyiʿen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 15). [dāyimā,]*

- nebī idi **Dāyimā** rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 3). [dāyimā,]*

•**Dāyimā** maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 7). [dāyimā,]*

- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi **dāyimā** teni mücāhedede ve dili müşāhedede idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 10). [dāyimā,]*

- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi **dāyimā***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 16). [dāyimā,]*

•**dāyimā** mürīdlerine dirdi ve her vaḳt anlara söylerdi ki Benüm müridüm degüldür ol kişi kim ḳıyametde cehennem yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 1). [dāyimā,]*

- içerdi ve otururdı ve gezerdi **dāyīmā** ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 13). [dāyīmā,]*

- var idi **Dāyimā** dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı budur kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 3). [dāyimā,]*

- ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā'ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi ve **dāyimā***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 8). [dāyimā,]*

- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī'ye daḫı olursa eyle gerek her fiʿli **dāyimā** anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā ṣaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 14). [dāyimā,]*

- rivāyet olınur ki **dāyimā** aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re'yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 1). [dāyimā,]*

- vaḥşet bir maraż u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur kim ẕikrüñ ḥalāvetini ṭuya **dāyimā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 8). [dāyimā,]*

- kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan içerüden işidürmiş hemīn Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş ki **dāyimā***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 2). [dāyimā,]*

- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var idi ve **dāyimā** dirdi ki Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuşşāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 17). [dāyimā,]*

- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve **dāyimā** mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 6). [dāyimā,]*
- evvel-i maẓharı anuñ nūrı olup durur ve cemīʿ maẓāhirüñ ẓuhūrına sebep anuñ ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā anuñ rūḥınuñ mededini **dāyimā** ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 18). [dāyimā,]*
- güller bitürüp baʿżısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi **dāyimā** bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 6). [dāyimā,]*
- tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe ve muḥāsebesüz zinde olmadı ve bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı ve iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı ve **dāyimā** nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 10). [dāyimā,]*
- **dāyimā** döşegüñe yatduḳça ve döşegüñden ḳalḳduḳça ve bir yanuñdan bir yanuña döndükçe bir ḳaç defʿa Allāh maʿī Allāh naẓīrī Allāh şāhidī di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 11). [dāyimā,]*
- gönline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevāni' ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fi'le götürilmez **dāyimā** gönlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 4). [dāyimā,]*
- bile **dāyimā** 'aczine i'tirāf ḳıla kendü cehlini bildükçe ma'rifet perdeleri açılur ve kendü 'aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 15). [dāyimā,]*
- içündür ki **dāyimā** faḫr-ı enbiyā du'āsında dirdi ki Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek ki dervīş fanā bulıcaḳ anuñ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 3). [dāyimā,]*
- ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz **dāyimā** nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 2). [dāyimā,]*
- hemīn esfel-i sāfîline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendü daḫı itmek olmaz 'āḳıl olan **dāyimā** naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 12). [dāyimā,]*
- ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur **dāyimā** ol ḥāline nedmān u peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir tāze Müslümān'dur ḫāṣā ki böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 1). [dāyimā,]*
- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında **dāyima** anı fikr ider ve ḫalvetde ve keşretde ṭurmaz anı ẕikr ider her vaḳt anuñ taḫṣīlinüñ esbābına çalışur ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 9). [dāyima,]*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭurursa **dāyima** fuḳara ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 3). [dāyima,]*
- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise **dāyima** anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 2). [dāyima,]*
- ḳaçar **dāyimā***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 19). [dāyimā,]*
- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde **dāyimā** pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhī Ol pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 5). [dāyimā,]*

dāyire: *Daire; sınır, ölçü.*

- ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿaḳl bilmez biñ yıl çalışur-ise bir çöpüñ ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir **dāyiresi** var ki andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 16). [dāyiresi, -si]*
- gerek ve her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir **dāyiresi** olur ki ol dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde şöyle degüldür ki cemīʿ müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 17). [dāyiresi, -si]*
- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ **dāyiresine** irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 3). [dāyiresine, -si, -n, -e]*
- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki anlar ol vaż' itdükleri ḳavāʿidüñ **dāyiresinden** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 18). [dāyiresinden, -si, -n, -den]*

dāyire: *Daire, sınır. II Allah'ın buyruğu.*

- ol irādet-i Ḥaḳḳ'a ṭābiʿdür ol **dāyireden** ṭaşra çıḳmaz belī ol daḫı bizüm Peyġambar'umuza inḳiyād idüp bu şerʿüñ muʿteḳididür ammā ol bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 9). [dāyireden, -den]*

dāyire: *Daire; sınır, ölçü. II Aklın tasarrufından.*

- ġayrini fārik olur 'aḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol **dāyireden** çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez şer'de niçe yirler olur ki 'aḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 9). [dāyireden, -den]*

dāyire: *Çevre.*

- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine güneş felek **dāyiresinde** ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 8). [dāyiresinde, -si, -n, -de]*

dāyire-i ʿaḳldan: *Akıl dairesi, sınırı.*

- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāya ki **dāyire-i ʿaḳldan** bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 10). [dāyire-i ʿaḳldan, -dan]*

dāyiresine başmamışdı: *Alanına, sınırına girmemek.*

- açılmamışdı ve maʿārifde sözler söyledi ki kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki kimse **dāyiresine başmamışdı** ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 10). [dāyiresine başmamışdı, -mış, -dı]*

dāyiresine uġramaya: *Alanına, sınırına girmemek.*

- daḫı işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ **dāyiresine uġramaya** Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 2). [dāyiresine uġramaya, -y, -a]*

de: *Demek, söylemek, dile getirmek.*

- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger ġanī iseñ aluram ve eger faḳīr iseñ almazam **dedi** Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 16). [dedi, -di]*
- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem **derdi** Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 5). [derdi, -r, -di]*

de: *Dahi, bile, -de/-da.*

- Ana hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde şafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed kendü **de** bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 6). [de,]*
- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki ikimüz **de** Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 1). [de,]*
- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin **de** bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 2). [de,]*
- eger itmezseñ **de** ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 11). [de,]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ **de** başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 9). [de,]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ **de** bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 10). [de,]*
- nesne diyeyem ki dördinden **de** ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 17). [de,]*
- derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ **de** aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 11). [de,]*
- ẓāhirüñ **de** aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 15). [de,]*
- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli **de** bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir ṣevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 16). [de,]*
- ferāġati olup hīç bir ġarażı fikr itmez hemīn kendüyi aña teslīm edip hiç kendünüñ **de** n'olacaġın ẕikr itmez dāyim bu mülāḥażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 6). [de,]*
- gördügi Rabb'i olur eger keṣretde **de** olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keṣret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 9). [de,]*
- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü **de** bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 9). [de,]*

• ki aña keşret ziyān virmez ve bir keşretdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet **de** yirindedür keşret **de** yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 10). [de,]*

• muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden **de** muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nevʿ cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 11). [de,]*

• ol degüldür ki 'ürf **de** ḳanāʿat ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne iʿtirāż olur ḳanāʿat mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ'uñ māʿadāsından iʿrāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 1). [de,]*

• yanḳu olur anı söyleyen **de** işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı başīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 3). [de,]*

• yanḳu olur anı söyleyen de işiden **de** zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı başīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 3). [de,]*

• tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż vardır ki andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet **de** bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 6). [de,]*

dedān: *Kendisinden herhangi bir hayır veya fayda beklenilmeyen kimse.*

• lezzetini żillet bilüp aʿvānını ʿavān ve evlādını **dedān** ve ʿavratını ʿār ve dinārını nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 15). [dedān,]*

dede: *Cedd, ata. II Hz. Muhammed.*

•**dedemüñ** yüzine baḳam veyā ol ṭurduġı yire yaḳın varam Naḳl olınur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 7). [dedemüñ, -m, -üñ]*

defʿ: *Def etme, savma, ortadan kaldırma.*

• muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ **defʿine** ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 10). [defʿine, -i, -n, -e]*

• itmek içün olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ **defʿi** gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 2). [defʿi, -i]*

• niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ **defʿine** ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 8). [defʿine, -i, -n, -e]*

defʿ eylesün: *Gidermek, ortadan kaldırmak, yok etmek, bertaraf etmek.*

• eski lezzeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle **defʿ eylesün** Aña çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki lezzetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 6). [defʿ eylesün, -sün]*

defʿ eyleyüp: *Savmak, uzaklaştırmak.*

• ḥażmi mü’eddī olur İmdi ʿāḳıla lāzımdur ki evvelkisini **defʿ eyleyüp** üçincisine ṣabr eyleye ve ikincisinde şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 3). [defʿ eyleyüp, -y, -üp]*

defʻ ider: *Ortadan kaldırmak, yok etmek, gidermek.*
• edāsını **defʻ ider** kendü alçaḳ dirildükce mertebesi ʻālī olur ve kendüyi żaʻīf gördükce menzilesi sāmī olur kendüde ḳuvvet görmedügince ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 7). [defʻ ider, -er]*

defʿ iderdüm: *Savmak, uzaklaştırmak, kovmak.*
• idi Uşta aḳça dirdüm her gāh ki baña bir mażīḳden duḫūl ide idi bunuñla **defʿ iderdüm** didi İmdi niçe kere diyüp ṭururuz ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 14). [defʿ iderdüm, -er, -düm]*

defʿ iderem: *Kovmak.*
• Eydürem ki Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu sözleri dimekle ḳatumdan **defʿ iderem** ve bu cevāblarla vesvesesini menʿ iderem Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 1). [defʿ iderem, -er, -em]*

defʿ idersin: *Ortadan kaldırmak, yok etmek, gidermek.*
• vaḳt olur ki bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür maʿa hāẕā ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli bunuñla **defʿ idersin***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 12). [defʿ idersin, -er, -sin]*

defʿ itmek: *Savmak, savuşturmak.*
• ḳavābile her biri marażı **defʿ itmek** ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 13). [defʿ itmek,]*

defʿ itmek gerek: *Uzaklaştırmalı, savmalı.*
• namāzı ḳoyup anı **defʿ itmek gerek** veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḥayrātda ehl’ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 1). [defʿ itmek gerek,]*

defʿ ḳılurdı: *Gidermek, ortadan kaldırmak, yok etmek, bertaraf etmek.*
• ḫalvet olurdı Rabbi’ne müteveccih olup anuñla işkālin **defʿ ḳılurdı** gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān okurdı tā aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 3). [defʿ ḳılurdı, -ur, -dı]*

defʻ olınmaya: *Uzaklaştırılmak, ortadan kaldırılmak.*
• biri cūʻ-ı şehvet olur Yaʻnī dimek ister ki cūʻ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabīʻat olur eger şöyle ki ol cūʻ **defʻ olınmaya** beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 18). [defʻ olınmaya, -ma, -y, -a]*

def olmazsa: *Gidermek, uzaklaştırmak.*

• itmek içün olur şöyle ki ol cūʿ **def olmazsa** bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 1). [def olmazsa, -maz, -sa]*

defʿ olur: *Giderilmek, ortadan kalkmak.*

• ol miṣālüñ eṣeri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu içmekle ṣusuzlığı **defʿ olur** Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 14). [defʿ olur, -ur]*

defʿa: *Kez, kere.*

• dāyimā döşegüñe yatduḳça ve döşegüñden ḳalḳduḳça ve bir yanuñdan bir yanuña döndükçe bir ḳaç **defʿa** Allāh maʿī Allāh naẓīrī Allāh şāhidī di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 12). [defʿa,]*

defaʿātle: *Defalarca.*

• daʻvātı müstecāb idi **Defaʿātle** duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 1). [defaʿātle,]*

defʿī: *Birden, aniden, hemen, o anda.*

• degme kez kimseye şerr ḳaṣd itmezler ve bir kişi bize īẕā itdi diyü intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir lafẓ ṣādır olur **defʿī** dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 16). [defʿī,]*

• ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı **defʿī** ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 17). [defʿī,]*

• itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler **Defʿī** ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 7). [defʿī,]*

• maḥallātda mest gezerken görür bir kāġıdda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur **Defʿī** hezār taʿẓīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 16). [defʿī,]*

• Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ huẓūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi **defʿī***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 16). [defʿī,]*

• olur ve bir kişi Allāh yolında şol dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḫtirāz ide ve eger gāh gāh vāḳiʿ olursa **defʿī** tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 18). [defʿī,]*

• Ve naḳl olınur ki eydürdi Her vaḳt ki 'abdüñ Rabb'ine derūndan iḫlāṣı olur cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse görür **def'ī** istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 12). [def'ī,]*

• bir mü'mine yitişür hemīn **defʿi** tevbe ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfar idüp ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥalete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 17). [defʿi,]*

defʿ-i belāya: *Belânın def edilmesi, giderilmesi.*

• içinden arayup göre şol günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muşırr ola **defʿ-i belāya** tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 18). [defʿ-i belāya, -y, -a]*

defʿ-i maraż u ʿillet olur: *Hastalığı savuşturmak.*

• ol marażuñ devāsı olur kimisi ile ḥıfẓ-ı şıḥḥat olur ve kimisi ile **defʿ-i maraż u ʿillet olur** Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 6). [defʿ-i maraż u ʿillet olur, -ur]*

defʿ-i mażarret: *Zararın def edilmesi.*

• **defʿ-i mażarret** ve hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile hem menʿ-i ʿuḳūbet ve hem celb-i meṣūbāt olur tevbenüñ insānda merātibi çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 9). [defʿ-i mażarret,]*

defʿi olmaz: *Uzaklaştırmak.*

• kere ḥased iderse muḳadderden bir ẕerre ḳadar **defʿi olmaz** hemīn ḥasūd olan Allāh'uñ ḳażāsına rāżī olmamış olur ve anuñ ol cehlle ḳısmetini göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 11). [defʿi olmaz, -maz]*

defn eyleyüp: *Ölüyü gömmek, toprağa vermek.*

• ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol daḫı naʿra urup hemīn cānını cennet gülşenine revān itdi Ol gürda **defn eyleyüp** namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 18). [defn eyleyüp, -y, -üp]*

defter: *Yapıştırılarak veya dikilerek kitap biçimine sokulmuş kâğıt destesi; defter.*

• ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine 'izzet ḳoya ol kişinüñ tevāżu'dan naşībi olmaz maḥrūm olur hemīn mütekebbirler **defterinden** merkūm olur İmdi meşāyiḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 18). [defterinden, -i, -n, -den]*

degin: *Dek, değin, kadar.*

• āṣār-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den anı bilürüz ki giceler irteye **degin** uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 7). [degin,]*

• olsun dirdi irteye **degin** ḳāyım ṭururdı ve Bu gice şeb-i rükūʿ olsun dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 9). [degin,]*

• ki ol maḳṣūd muḳadder olmış ola ve ol maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine **degin** ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 10). [degin,]*

• vefatına **degin** hīç küstaḫlıḳ idüp Ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan ne dünyāda ne āḫıratda nesne istememişdür ve hīç edebsüzlik idip bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 11). [degin,]*

• Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa **degin** ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 4). [degin,]*

- açılmamışdı ve maʿārifde sözler söyledi ki kendü zamānına **degin** söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 9). [degin,]*
- yirlerde ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-ʿadd idi giceler irtelere **degin** ṭāʿat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 12). [degin,]*
- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān oḳurdı tā aña **degin** ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 4). [degin,]*
- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur kim benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete **degin** ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 8). [degin,]*
- ḳıyāmete **degin** tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar faẓl u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẕāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 13). [degin,]*
- ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden muʿarrādur Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm ü teʾeḫḫür nereden olur Ḳurān evvelinden āḫırına **degin** ezelde maʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 12). [degin,]*
- ṣu bulmadı bir iki ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa **degin** bir pāra ṣu bulmışlar getürdiler ʿOsmān ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 17). [degin,]*
- ḥayātdadur ḳıyāmete **degin** ölmez ammā ḫuṣūṣiyyetle aña bir beden ḳayd olmaz egerçi beşerdür ammā tecerrüdī cānibi ġālibdür rūḥı bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 9). [degin,]*
- mümkin degüldür ḳıyāmete **degin** ölmez her kim Ḫıżr ölmişdür dir ḥaḳīḳatini bilmez bunlar üç kişidür ki ölmez ṭururlar tā ḳıyāmete degin ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 15). [degin,]*
- mümkin degüldür ḳıyāmete degin ölmez her kim Ḫıżr ölmişdür dir ḥaḳīḳatini bilmez bunlar üç kişidür ki ölmez ṭururlar tā ḳıyāmete **degin** ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 16). [degin,]*
- **degin** fāyiż ve her dem maḳām-ı berzaḫda minber-i taḳaddüs üzerinde ʿālem-i maʿnā yüzinden vāʿiẓ eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 3). [degin,]*
- itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına **degin** cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 17). [degin,]*
- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra muttaʿiẓ ola ol vaḳta **degin** bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẓ ola egerçi her ne ḳadar baʿīd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 13). [degin,]*

degişil: *Başka bir biçim veya duruma girilmek.*

- fānīyem her ne kim ola anuñdur Yaʿnī dimek olur ki ṣıfātı tehẕīb olınup düzilmişdür ve aḫlāḳı tebdīl olınup **degişilmişdür** Kibrüñ yaramazlıġı benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 12). [degişilmişdür, -il, -miş, -dür]*

degiş: *Birini diğerine tercih etmek.*

- evvel beyyāʿ-ı leʿālī idi ṣoñra merc-i ʿālī oldı ṭaş cevherlerini söz gevherlerine **degişdi** ve ṣadef lūlūsini incilerine barışdı āḫırat bāzārı içün dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 8). [degişdi, -di]*
- ḳanda bulurdı İstedi ḥarāmīler içinden Ḥażret'ine yitişdürdi ve diledi ḫūn-ḫvārlığı ḫiẕmet-i Ḥaḳḳ'a **degişdürdi** Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 14). [degişdürdi, -dür, -di]*
- himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet idi ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı meẕellete virmişdi ve tāc u devleti külāh-ı mihnete **degişmişdi** cāhı çāh bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 12). [degişmişdi, -miş, -di]*
- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılığı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine **değişmedi** dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 6). [değişmedi, -me, -di]*
- dervīş olan ḫalvetinüñ bir gūşesini cihān sarāylarına **değişmez** her şevḳ ehli ki bunlaruñ bu derdi-y-ile fanāsını görür āh-ı eẕān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 15). [değişmez, -mez]*

degme: *Herhangi bir, olur olmaz, sıradan.*

- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve **degme** ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 8). [degme,]*

degme: *Başka. II Seçme, üstün.*

- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola iş āsān olur **degme** ʿamel bulınmaz ki ol ʿişyān olur ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 14). [degme,]*

degme kez: *Olur olmaz, rastgele.*

- **degme kez** kimseye şerr ḳaṣd itmezler ve bir kişi bize īẕā itdi diyü intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir lafẓ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 15). [degme kez,]*

degme kişi: *Herhangi biri, birisi.*

- ṣālisüñ ki anuñ **degme kişi** ehli olmaz tevḥīd-i ẕātda fanā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı ṣāliṣden murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 11). [degme kişi,]*

degme kişinüñ: *Herhangi biri, birisi.*

- kişinüñ ḳudreti olmaz nādir olur ammā ehlu'llāh arasında eksik degüldür böyle daḫı bulınur erbāb-ı ḳulūbdan kerāmāt müstaʿceb olmaz ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 7). [degme kişinüñ, -(n)ün-nüñ]*

degme kişiye: *Her kişi; herkes.*

- ḳulūb daʻvāsını ḳılur ol kişi ṭarīḳatde ebter ve daʻvāsında dūr olur baṣīret-i ḳulūb ʻālemde **degme kişiye** muḳadder olmaz ve vicdān-ı maʻārif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 18). [degme kişiye, -y, -e]*

• idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu ulu mertebedür **degme kişiye***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 14). [degme kişiye, -y, -e]*

degül: *Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime; değil.*

• añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve Fażāyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle **degüldür** ki fażīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 4). [degüldür, -dür]*

• egerçi aña dirler ki dervīşlere tekrīm vire ammā eyle **degüldür** ki elbette aña cemīʿisinden taʿẓīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 11). [degüldür, -dür]*

• arasında çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣuṣ bu ḳısmdan olmış **degüldür** ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 3). [degüldür, -dür]*

• arasında çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣuṣ bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış **degüldür** Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 3). [degüldür, -dür]*

• dinildi Ve buña münāfī **degüldür** ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem –i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 7). [degüldür, -dür]*

• şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henūz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı **degüldür** dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şuʿeyb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 12). [degüldür, -dür]*

• maʿrifeti ol ḳadar **degüldür** ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde fanāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 13). [degüldür, -dür]*

• çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif şanursın eyle **degüldür** imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 7). [degüldür, -dür]*

• var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen ġanī **degülmişsin** didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 18). [degülmişsin, -miş, -sin]*

•**degüldür** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 19). [degüldür, -dür]*

• ravża-ı müṭahheresi nerede idügi mübeyyen **degüldür** baʿżılar Baġdād'dadur dir ve baʿżılar Şām'da bu bābda iḫtilaf olmışdur elsün-i enāmda ve Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 1). [degüldür, -dür]*

• yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb **degüldür** dirdi Bu daḫı bir naẓardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 10). [degüldür, -dür]*

• artar çünki bu geçen muḳaddemāt maʿlūm oldı-y-ısa ve bu ẕikr olınan mefhūm oldı-y-ısa baʿīd **degüldür** ki Bişr-i Ḥāfī aḫlāḳını tehẕīb itmekle nişf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 2). [degüldür, -dür]*

• kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini şaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar **degüldür** bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 6). [degüldür, -dür]*

- eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd anlaruñ **degül** Ḥaḳḳ'uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 16). [degül,]*
- dāyimā mürīdlerine dirdi ve her vaḳt anlara söylerdi ki Benüm müridüm **degüldür** ol kişi kim ḳıyametde cehennem yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 2). [degüldür, -dür]*
- ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳışṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir **degülse** ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 8). [degülse, -se]*
- kişi **degüldür** sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [degüldür, -dür]*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi **degüldür** pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [degüldür, -dür]*
- çalışmazsın Hay Bu tevekkül **degül** keslāndur ve bunı tevekkül şanmaḳ ḫiẕlandur Tevekkül oldur kim buyurduġına imtiṯāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 15). [degül,]*
- berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki ol ẕemm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu **degüldür** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 10). [degüldür, -dür]*
- ṭāʿūn emrine gelicek cahāletinden tevekkül ehli dirilür ol tevekkül **degül** cahāletdür anı tevekkül şanmaḳ żalāletdür Dānişmend dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 15). [degül,]*
- olur ve her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḥṯümüz anlarda **degül** żāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 7). [degül,]*
- bulına ʿamel dürüst olur ḫuṣuṣā ki bunuñ gibi mesā'ilde iḫtilāf çoġ olur kütüb-i fıḳhiyede aḳvāl-i muḫtelife bulınur baʿīd **degüldür** kim meẕheb-i Ḥanefiyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 6). [degüldür, -dür]*
- Eşitdi Şol mütaʿayyin olan evtāduñ birisidür Ḫvāce ʿAbdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur ki eydürdi Ben Şāfiʿī meẕhebinden **degülem** ammā Şāfi'ī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 18). [degülem, -em]*
- ve ḥadīṯde bunuñ bildigü bizüm bildügümüz **degüldür** dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken ekṯer-i evḳāt ḳapusı öñinde bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 7). [degüldür, -dür]*
- sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña cehennemī diye **degülsin** didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü şordılar Bu cerāʿeti sen ne ḫüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 5). [degülsin, -sin]*
- olur ammā bu bir naẕar daḫıdur kāmil **degüldür** ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẕarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 9). [degüldür, -dür]*
- olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet **degüldür** ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 1). [degüldür, -dür]*

- olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat **degüldür** Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 1). [degüldür, -dür]*
- māyil **degüldi** ve hīç dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 1). [degüldi, -di]*
- ʿālem-i miṣālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṣāliyye ile ṣarīḥ ṣarāb içdi ola Baʿīd **degüldür** ki ol ṣarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 12). [degüldür, -dür]*
- bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan kendüye her ne feyż olursa vāsıṭa budur bundandur ol **degül** Cemīʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 14). [degül,]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī **degüldür** ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 1). [degüldür, -dür]*
- ḫaber eyleyüp Ḳurān'a maḫlūḳdur di didiler Ol mümkin mi idi ki ẓāhir-i şerʿden tecāvüz ide-y-idi Peyġambar maḫlūḳ **degüldür** diyorken ol maḫlūḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 14). [degüldür, -dür]*
- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol **degüldür** ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 4). [degüldür, -dür]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben **degülem** sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [degülem, -em]*
- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz şimdi didügümüz bu **degüldür** bir ġayri ḥāletdür ki bir fiʻl-i maḫṣūṣ baʻżı kişiden maʼṣiyet olur baʻżı kişiden ʻibādetdür nefs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 11). [degüldür, -dür]*
- emrde ʻibādet olur bu **degül** ki maʼṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭāʻat olur bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 13). [degül,]*
- emrde ʻibādet olur bu degül ki maʼṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭāʻat olur bu **degül** günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 14). [degül,]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism **degüldür** aña mekān olmaz ve ol mütaʻayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 4). [degüldür, -dür]*
- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her gördügünde vardur ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 5). [degüldür, -dür]*
- maʻiyyeti sen bildügüñ **degül** belki her mevcūd hemīn odur ammā … Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 7). [degül,]*
- maʻiyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā … Sen añladuġuñ **degül** cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 8). [degül,]*

- ol **degüldür** ki ‘ürf de ḳanā‘at ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne i‘tirāż olur ḳanā‘at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ’uñ mā‘adāsından i‘rāz olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 1). [degüldür, -dür]*
- egerçi ḥālümüz **degüldür** ammā bi-ḥamdi’llāh ınanup ṭururuz Allāh ʿināyeti-y-ile bir pāra maʿnāsını sezüp ṭururuz hemīn böyle degüldür ki bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 17). [degüldür, -dür]*
- baʿīd **degüldür** ki gāh ola ol daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaṣmını bir ṭarīḳ-i āḫar ile irżā ḳıla ve nite ki Ḥażret-i Eyyūb’uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 9). [degüldür, -dür]*
- maʿiyyetdür ki lisān-ı kesretden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan naẓarında andan ġayri kimi görür Yā anuñla biledür yā **degüldür** dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 14). [degüldür, -dür]*
- belki bir yañlış ḫayal ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle **degüldür** ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 9). [degüldür, -dür]*

degül*:* *Değil, sadece…. Değil.*
- Ve’l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān eyitdi Gel yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi didi Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ **degül** götüri yir yüzinüñ merdi didi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 16). [degül,]*
- begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased **degül** ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 14). [degül,]*
- ehl-i īmān **degül** ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 5). [degül,]*
- ma‘nādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi’l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz ma‘rifet-i Allāh **degül** her ṣan‘atda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 18). [degül,]*
- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām **degül** ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 8). [degül,]*
- ṣalavāt **degül** kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını ‘ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 13). [degül,]*

Degül*:* *Değil; olmaz.*
- ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle āşinā **degül** iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim senden ġayridan çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 17). [degül,]*
- kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādisdür ḳadīm olan kelām nefsīdür pes İmām Aḥmed aña ḥādis **degül** diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [degül,]*

degül idi: *"Değildi", yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime.*

- idi ve küçücekden kerāmātı eksük **degül idi** ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿibādete meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 15). [degül,]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş **degül idi** ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 15). [degül idi,]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş **degül idi** Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 16). [degül idi,]*
- cūʿda anuñ ṣabrını kimse itmiş degül idi ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş **degül idi** Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 14). [degül,]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici **degül idi** Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 4). [degül,]*

degül idügi: *Olmadığı.*

- ḳadīm **degül idügi** ḫōd ẓāhir ü mübeyyendür kelimāt-ı mutaṣarrıma ve müteceddidenüñ ḫōd ḥudūṣı cemīʿ ʿuḳalā ḳatında müteʿayyindür İmām Aḥmed bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 1). [degül,]*

degül iken: *Olmadığı zaman, olmadığı halde.*

- ve ṣerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe **degül iken** emīrü'l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẓīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 10). [degül iken,]*

degül iken: *Olmadığı halde.*

- ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde ḥelāl ʿameller dürüst **degül iken** ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 11). [degül iken,]*

degül ise: *Değil ise, değilse.*

- senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle **degül ise** kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 17). [degül ise,]*
- Kimseneye taḳlīd idüp dimezüz egerçi bizüm ḥālümüz **degül ise** ammā Allāh ʿavni-y-ile bilüp ṭururuz ḥads-i ṣaḥiḥ ile vicdan idüp inanup ṭururuz ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 1). [degül ise,]*

degül mi: *Değil mi, olmaz mı, sayılmaz mı.*

- rāḥatlıġı içindür nefse bu yig **degül mi** ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 7). [degül mi,]*

degüldi ki: *Değildi ki.*

- daḫı **degüldi ki** ṣoñra tedennī itmiş ola Allāh yolında mertebesinden düşmiş ola Belki bu ḥālet ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyādur ve ʿalāmet-i tereffuʾ u istiġnādur bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 11). [degüldi ki,]*

degüldügini: *Olmadığını.*

- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż **degüldügini** bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 14). [degüldügini,]*

dehān: *Ağız.*

- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ **dehānı** bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 7). [dehānı, -ı]*

dehr: *Zaman, devir.*

- müctebāsı idi **Dehrler** mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir mevcūd peydā ola ve müddetler geçmek gerek ki anuñ gibi bir mevlīd hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 11). [dehrler, -ler]*

- **dehrler** mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve ol bir vücūd idi ki aṣrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 15). [dehrler, -ler]*

dehrī: *Dünyanın sonsuzluğuna inanıp ahireti inkar eden; kafir.*

- **dehrī-y-ile** münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan iki eli bile oda ṣarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 11). [dehrī-y-ile, -y, -ile]*

- līkin yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri māddede te'sīr ider Pes bu taḳdīrçe **dehrīnüñ** eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 4). [dehrīnüñ, -nüñ]*

dek: *Dek, değin, kadar.*

- olur kim mużṭarr olıncaya **dek** ṭurur ve tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āsim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 13). [dek,]*

delālet: *Delil, işaret.*

- aḫbāruñ **delāleti** ile ve aḥādīs-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 13). [delāleti, -i]*

delālet ede: *İşaret etmek.*

- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne **delālet ede** ki bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 3). [delālet ede, -e]*

delālet ider: *İşaret etmek, göstermek.*

- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 15). [delālet ider, -er]*

delālet ḳılur: *İşâret etmek, göstermek.*

- buña **işāret ḳılur** Hem-çunān Ḥażret-i Yūnus'uñ ḥabsi zaḥmetleri-y-ile buña delālet ḳılur ki Allāh'uñ ḳulları her ne ḳadar ulu olurlarsa anuñ ḳahrından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 12). [delālet ḳılur, -ur]*

delālet olur: *Delil olmak.*

- mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne **delālet olur** Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 8). [delālet olur, -ur]*

delāletler ider: *Bir şeyin şöyle veya böyle olduğuna delil ve alâmet olmak, şöyle veya böyle olduğunu göstermek.*

- taḥḳīḳler ide ve bu ṭarīḳden erbāb-ı ṭarīḳatüñ kelimātında ne tedḳīḳler ide her bir ḥadīṯden niçe maʿnāya **delāletler ide** ve her bir ʿibāretden bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 6). [delāletler ide, -e]*
- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine **delāletler ider** her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 11). [delāletler ider, -er]*

delīl: *Kanıt.*

- ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede **delīli** ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 16). [delīli, -i]*
- ki ādem anda dili-y-ile iʿtimād ḳılur vay bizüm ḫālümüze idi eger Allāh'ı **delīlleri-y-ile** bile-y-idik şol bir ḳaç kitāblarda yazılan ḥüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 8). [delīlleri-y-ile, -ler, -i, -y, -ile]*
- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda ṣaḥīḥ iʿtiḳād olınan **delīlüñ** bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 10). [delīlüñ, -üñ]*
- ḥikmete delīl isteseler bir **delīli** taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı taḥḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā daḫı bu ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 13). [delīli, -i]*
- ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir **Delīli** bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 18). [delīli, -i]*
- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede size bir **delīl r**ūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re'yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 2). [delīl,]*
- siz benüm sözümi ḳoñ **delīl** muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 3). [delīl,]*

- sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan **Delīlüñ** nedür diyü şordılar Bu cerāʿeti sen ne ḥüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 6). [delīlüñ, -üñ]*
- didiler Eyitdi Benüm **delīlüm** kelām-ı ḳadīmdür ve ḥüccetüm kitāb-ı kerīmdür Ḥaḳ tabāreke ve taʿālā buyurur ve ammā man hāfa maḳāma Rabbihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 7). [delīlüm, -üm]*
- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müddeʻī olur **delīle** tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ maʻnāsı bu degüldür kim cemīʻ ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 17). [delīle, -e]*
- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve fikr yolından aña **delīl** bulınur ve şol ki mes'ele-i sālişedür vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 11). [delīl,]*

delīl olur: *Bir durumun işareti, alameti olmak.*
- gerek ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra **delīl olur** bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 8). [delīl olur, -ur]*

delīl olur: *Kanıt olmak.*
- añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve Fażāyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki fażīletine **delīl olur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 4). [delīl olur, -ur]*

delīl ü mürşīd olur: *Yol gösterici ve kılavuz olmak.*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 9). [delīl ü mürşīd olur, -ur]*

delü olmış: *Deli olmak, aklını yitirmek.*
- illa ana f-aʿbudūni didi bunlar daḫi **Delü olmış** didiler dört yanından ḳalḳup gitdiler İmdi eyle eyle bilmek gerek ki bu sözden Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 5). [delü olmış, -mış]*

dem: *An, zaman, vakit.*
- mertebede ekmel ise Vezīrler ḳapucı girdügi yire gāh olur giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe **demler** olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 8). [demler, -ler]*
- geldi-y-ise bu defʿa biz aña varalum didi Yidi yıl beriyyede zaḫmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır hac **deminde** ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 8). [deminde, -i, -n, -de]*
- ki her öyüni **deminde** mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini nisār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 13). [deminde, -i, -(n)de]*
- bulınması āsān olur ammā şol dervīş ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür **demler** olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 4). [demler, -ler]*

• **deminde** Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve لردونله ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 1). [deminde, -i, -n, -de]*

• **dem** bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [dem,]*

• ḳurı da bulınur her buñ **deminde** Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 1). [deminde, -i, -n, -de]*

• olur ve bir kişi Allāh yolında şol **dem** ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḥtirāz ide ve eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 17). [dem,]*

• ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını 'ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne **demde***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 14). [demde, -de]*

dem be-dem: *Her an, daima.*

• dem be-dem nesemān-ı nefḫāt-ile revānını muʿattar ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 17). [dem be-dem,]*

dem sırrından: *Nefes sırrı, gönlün gaybdan gelen lutuflarla rahatlaması ve sâlikin Hak'la ünsiyet halinde olması.*

• münācat itdi hemīn **dem sırrından** bu nidāyı işitdi ki Eger imtihān isterdüñ anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki senüñ elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 15). [dem sırrından, -ın, -dan-n, -dan]*

demin: *Biraz evvel.*

• n'oldı ne ḥādiṣe yitdi **demin** bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 1). [demin,]*

denā'et: *Alçaklık, âdîlik, aşağılık, zillet.*

• degüldür ki anuñ nefsinde **denā'et** olmaya denīü'n-nefs olan ḫvar ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 13). [denā'et,]*

deñe: *Sınamak, tecrübe etmek.*

• Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı **deñer** ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 18). [deñer, -r]*

• luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına **deñeyesin** bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 12). [deñeyesin, -y, -e, -sin]*

• bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile **deñerseñ** dostuñ daḫı oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 13). [deñerseñ, -r, -señ]*

denī ü dūn olur: *Alçak, aşağı olmak.*

- **denī ü dūn olur** ol kişi ki ‘abdu’d-dīnar ola gerekse ‘ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭab‘ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 15). [denīü dūn olur, -ur]*

denīü’n-nefs olan: *Alçak nefisli olan kimse.*

- degüldür ki anuñ nefsinde denā’et olmaya **denīü’n-nefs olan** ḫvār ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 13). [denīü’n-nefs olan,]*

deñiz: *Deniz.*

- olur ve anda **deñizler** olur ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 17). [deñizler, -ler]*
- meclisinüñ kārsāzı idi ḫaḳāyıḳ **deñizlerinüñ** mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 17). [deñizlerinüñ, -ler, -i, -nüñ]*
- ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını aña ḳolay ḳılur niçe nesneler ki ġayruñ helākına sebeb olur aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir **deñize** atar boğılmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 6). [deñize, -e]*

deñiz: *Deniz. II Tasavvufta deniz enginliği ve sonsuzluğuyla vahdeti simgeler.*

- **deñizine** ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur ʿālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 7). [deñizine, -i, -n, -e]*

depren: *Harekete gelmek, kımıldamak.*

- **deprenmezler** ki nāgāh uça Ve Ẕū’n-Nūn’dan rivāyet olınur ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 7). [deprenmezler, -mez, -ler]*

der-: *Ter.*

- olınca gözi yaşı aḳar ṭururdı Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ göñlegi **dere** ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram dir idi Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 11). [dere, -e]*

derd: *Dert, sıkıntı, keder.*

- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem **derd** ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ‘ālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḫużūrı ‘işḳ ü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 9). [derd,]*
- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve **derdi** olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ‘ālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḫużūrı ‘ışḳ ü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 9). [derdi, -i]*
- ve fikr ḳumrısı dost **derdi-y-ile** ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 3). [derdi-y-ile, -i, -y, -ile]*

- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet **derdü-y-ile** bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 12). [derdü-y-ile, -ü, -y, -ile]*
- Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve anuñ fevti-çün **derdle** cigerden bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam sevābını saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 17). [derdle, -le]*
- arayalum dirler gāh Cānan bizümledür biz cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat **derdiyle** biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 2). [derdiyle, -i, -y, -le]*
- dervīş olan ḫalvetinüñ bir gūşesini cihān sarāylarına değişmez her şevḳ ehli ki bunlaruñ bu **derdi-y-ile** fanāsını görür āh-ı ezān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 16). [derdi-y-ile, -i, -y, -ile]*

derd ü cefā: *Keder ve eziyet.*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı **derd ü cefā** olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 4). [derd ü cefā,]*

derd ü zevḳ-ile: *Keder ve sefa.*
- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz 'ālemüñ ṣafāsı **derd ü zevḳ-ile** olur ve cihānuñ ḥużūrı 'işḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 10). [derd ü zevḳ-ile, -ile]*

derd-i derūn: *Gönül kaygısı, tasası.*
- dinilmez ve **derd-i derūn** mümkin degüldür lisānla taḳrīr olınmaz ikisi daḫı derd ehli gerek ki bir biri-y-ile ḥālleşeler biñ dürlü rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 17). [derd-i derūn,]*

derdi olmayan kişinüñ: *Sıkıntısı, kederi, acısı olmayan kimse.*
- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve **derdi olmayan kişinüñ** rāḥatı olmaz ʿālemüñ ṣafāsı derd ü zevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʿışḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 9). [derdi olmayan kişinüñ, -nüñ]*

derecāt: *Dereceler; yüksek mertebeler.*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Fużayl'uñ fażāyiline göre āḫıratda maḳāmat ve dünyādaki ʿibādetine göre cennetde **derecāt** nasīb idüp menāzil-i tāyībīnden aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 12). [derecāt,]*
- aʿlāda ʿālī**derecāt** ve bundaġı ehli ve cemāʿati bedeli firdevs-i muʿallāda ḥūr-ı maḳṣūrāt muḳadder ü nasīb ide ĀmīnYā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 5). [derecāt,]*
- aña münasib anda bir derece bulınur Her kişi ki dünyada tehzīb-i şıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider āḫıratda **derecātı** ziyāde olur ve her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 4). [derecātı, -ı]*
- cennetde ṣarīḥ **derecāt** olmaz ve anda cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 11). [derecāt,]*

- miṣāli olur andaki **derecāt** bundaġı ḥasenāta muṭābıḳ olur ve andaki merātib bundaġı aʿmāle muvāfıḳ olur Her kişi bunda eyülügini arturdugı-y-ıla anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 13). [derecāt,]*
- cenneti bulmış ola veyāḫūd ʿibādet nışf-ı keṣret-i derecāta işāret olmış ola Be-her ḥāl Ḥaḳ taʿala anuñ **derecātını** cennet-i aʿlāda ve maḳāmātını firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 4). [derecātını, -ı, -n, -ı]*
- ġarīḳ-i raḥmet ve cennette müstaġraḳ-ı niʿmet idüp ʿulemā-yı ẓāhir maḳāmātından erfaʿ ve aʿlāsında erbāb-ı ḳulūb **derecātından** evlā ve eṣnāsında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 14). [derecātından, -ı, -n, -dan]*

derecāt-ı ʿāliye: *Yüce dereceler.*
- göre ʿināyetler ve recāsına münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir niçe **derecāt-ı ʿāliye** ve menāzil-i sāmiye ziyāde ve riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 14). [derecāt-ı ʿāliye,]*

derecāt-ı cennete: *Cennetteki dereceler.*
- maḳṣūd bundan **derecāt-ı cennete** ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi olur ve ʿameline göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 7). [derecāt-ı cennete, -e]*

derecāt-ı ʿilliyīn: *Cennetin sekiz mertebesinin en yükseği olan makam.*
- daḫı ḳulaġuz olup **derecāt-ı ʿilliyīne** ilede Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 9). [derecāt-ı ʿilliyīne,]*
- ʿālemdeki zaḥmetleri ʿivażı ol ʿālemde rāḥatlar müyesser idüp dār-ı cennetde maḳāmını müheyyā vü muḳarrer ve **derecāt-ı ʿilliyīn** içinde derecesini muʿallā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 6). [derecāt-ı ʿilliyīn,]*

derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad: *Sayısız ve hesapsız mertebeler.*
- aʿmāl-i ḥasenesine münāsib cennetde **derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad** müyesser idüp bu dārda ḫalḳdan vaḥşeti muḳābelesinde ol dārda ervāḥ-ı müṭahhare ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 17). [derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad,]*

derecāt-ı muvaḥḥıdīnden: *Allah'ın birliğine inananların makamları.*
- taʿālā aña āḫıratda tevekküline göre riʿāyetler ve teslīmine münāsib ʿināyetler idüp menāzil-i mütevekkilīnden esnā-yı maḳāmātda ve **derecāt-ı muvaḥḥıdīnden***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 10). [derecāt-ı muvaḥḥıdīnden, -den]*

derece: *Mertebe, makam.*
- aña münasib anda bir **derece** bulınur Her kişi ki dünyada tehzīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider āḫıratda derecātı ziyāde olur ve her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 3). [derece,]*
- ʿameliyyesini arturur cennetde merātibi izdiyādda olur Her kişi bunda cennetdeki **derecesi-y-içün** çalışur ve her kişi ki bunda ʿamel itmekle āḫıratdaġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 6). [derecesi-y-içün, -si, -y, -içün]*

- anuñ içün bir ev yapılur ve her kişi bunda ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir **derece** düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 16). [derece,]*
- ḥürmet iderse **derecesi** izdiyād olur Ol sebebdendür ki bunca dervīşler Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta irişdiler ve niçe müridler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 5). [derecesi, -si]*
- her mevcūduñ edebini tamām riʿāyet ider ve her maḫlūḳı **derecesinden** ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 13). [derecesinden, -si, -n, -den]*
- göre Her mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda **derecesi** olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda leẕẕāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 17). [derecesi, -si]*
- āḫıratda mertebesi dünyāda kendünüñ elindedür ol dārdaki ḥużūrı bu dārdaki taʿabbudındadur her bir leẕẕetden bunda geçdükçe anda bir **derecesini** arturur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 2). [derecesini, -si, -n, -i]*
- ʿālemdeki zaḥmetleri ʿivażı ol ʿālemde rāḥatlar müyesser idüp dār-ı cennetde maḳāmını müheyyā vü muḳarrer ve derecāt-ı ʿilliyīn içinde **derecesini** muʿallā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 6). [derecesini, -si, -n, -i]*

derece vü mekān: *Mertebe ve yer.*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḫasene içün anda bir **derece vü mekān** olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 10). [derece vü mekān,]*

derekāt-ı siccinde: *Cehennemin aşağı mertebesinde.*
- siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 17). [derekāt-ı siccinde, -de]*

dergāh-ı ʿizzete: *Yüce dergah. II Allah'ın huzuru.*
- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile vardum ve **dergāh-ı ʿizzete** ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 13). [dergāh-ı ʿizzete, -e]*
- bilmek olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi şerīʿatle bulmışlardur ve cümle meşāyıḫ-ı vāṣılīn **dergāh-ı ʿizzete** ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 4). [dergāh-ı ʿizzete, -e]*

ders oḳurlar: *Bir konu üzerinde bir öğrenci yetkili bir kimseden bilgi edinmek.*
- egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen **ders oḳurlar** her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 16). [ders oḳurlar, -r, -lar]*

derūn: *Gönül, insanın iç alemi.*
- göñlinüñ cilāsı arta ve dünyā eline girmedügince **derūnınuñ** ṣafāsı arta Faḳīr olduġınca ḳalbi ḥużūr bula ve aç olduġınca içi nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 7). [derūnınuñ, -ı, -nuñ]*

- eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh'uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve **derūnında** anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 14). [derūnında, -ı, -n, -da]*
- bāṭınında başrı var ve her kişi ki anuñ **derūnında** naẓarı var buña cezm ider ki her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 9). [derūnında, -ı, -n, -da]*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ **derūnında** başīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīs̱üñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 3). [derūnında, -ı, -n, -da]*
- **derūnuñ** pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 11). [derūnuñ, -u, -n]*
- **derūnında** ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 17). [derūnında, -ı, -n, -da]*
- muḳaddemātla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḥālümle **derūnumdakini** edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 18). [derūnumdakini, -um, -da, -ki, -n, -i]*
- ḳulaġum **derūnumdan** ṭaşradan hīç söz işitmezdi ṣoñra otuz yıl daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 13). [derūnumdan, -um, -dam]*
- sözün maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve **derūnı** evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 16). [derūnı, -ı]*
- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāşı fikri olur ve bir kişinüñ ki **derūnında** anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 4). [derūnında, -ı, -n, -da]*
- **derūnınuñ** ṣafāsı ziyāde olur ve ʿuzlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 1). [derūnınuñ, -ı, -nuñ]*
- ışmarlamaḳdadır ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet ki sen **derūnuñda** bulasın çāra yoḳdur ki bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 10). [derūnuñda, -u, -ñ, -da]*
- ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur ve **derūnda** bu vicdān ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle tevekkülde her ne mertebede ki olursın sen işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 11). [derūnda, -da]*
- ḳalbine ṣafā gelür ve **derūnına** cilā yürinür eger Ḥaḳḳ'a ʿibādet iderse ṭāʿatinde leẕẕeti olur ve eger Rabb'ine tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 13). [derūnına, -ı, -n, -a]*
- **derūnında** meskeneti artuḳ bulınduḳca ẓāhirde 'izzeti artar kendü ma'rifetini az gördükce ma'rifeti artuḳ olur ve kendü kemālini şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 17). [derūnında, -ı, -n, -da]*
- aña ne ḫalel virür çün **derūnı** āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 7). [derūnı, -ı]*

- libāslar içinde faḳr anı iḥāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā **derūnı** kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 11). [derūnı, -ı]*
- mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun Eger ẕevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla **derūnına** bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 16). [derūnına, -ı, -n, -a]*
- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz **derūnında** dāyima anı fikr ider ve ḫalvetde ve keṣretde ṭurmaz anı ẕikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 9). [derūnında, -ı, -n, -da]*

derūn feżāsı: *Gönlün kendi varlığı içindeki uçsuz bucaksız âlemi.*
- oturmaḳdan ne ʿayide olur çün göñül dünyāya baġlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve çün **derūn feżāsı** bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 6). [derūn feżāsı,]*

derūn- ı dilden: *Gönülden, içten.*
- **ı dilden** gerek bu ḫulḳ ḫilkatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 5). [derūn- ı dilden, -den]*
- nirden bulduñ didüm Eyitdi Sen bu gice dünle ṭurup Ḥaḳk'a müteveccih olduñ **derūn-ı dilden** gözüñden bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 16). [derūn-ı dilden,]*

derūndan: *Derinden, içten, yürekten.*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Her vaḳt ki 'abdüñ Rabb'ine **derūndan** iḫlāṣı olur cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse görür defʿī istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 11). [derūndan,]*

derūn-ı dilden gele: *İçten, gönülden gelmek.*
- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki **derūn-ı dilden** gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı baṣīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 4). [derūn-ı dilden gele, --e-den-e]*

dervīş: *Tarîkata girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.*
- bu degüldür kim göñlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür ki kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ **dervīş** dirilen elbette her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 18). [dervīş,]*
- her **dervīşden** müstmend olur ve girçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 19). [dervīşden, -den]*
- **Dervīşlerüñ** ḳadrin yine dervīşler bilür ve her birinüñ mertebesin yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 3). [dervīşler, -ler]*
- Dervīşlerüñ ḳadrin yine **dervīşler** bilür ve her birinüñ mertebesin yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 3). [dervīşler, -ler]*

- egerçi aña dirler ki **dervīşlere** tekrīm vire ammā eyle degüldür ki elbette aña cemīʿisinden taʿẓīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 11). [dervīşlere, -ler, -e]*
- dervīşlerüñ aña ḥavżı olur **Dervīşler** andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 13). [dervīşler, -ler]*
- **dervīşlerüñ** aña ḥavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 13). [dervīşlerüñ, -ler, -üñ]*
- bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir **dervīş** çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 6). [dervīş,]*
- bilür ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden leẕẕet almaz Yaʿnī**dervīşlerüñ** bu baʿżı ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 16). [dervīşlerüñ, -ler, -üñ]*
- evḳātında olur Ammā çoḳ **dervīşler** olur ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿışret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 17). [dervīşler, -ler]*
- Ben ṭavarı gütmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim **dervīşlerüñ** kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 2). [dervīşlerüñ, -ler, -üñ]*
- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi **dervīşlerüñ** meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 3). [dervīşlerüñ, -ler, -üñ]*
- bilinmez ve zühdi olmayana **dervīş** dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 5). [dervīş,]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol **dervīş** ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 5). [dervīş,]*
- **Dervīş** mi olur ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya ʿārif mi olur ol ki şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 1). [dervīş,]*
- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki **dervīş** dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 5). [dervīş,]*
- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer **dervīş** evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿün ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 5). [dervīş,]*
- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer **dervīş** evsüz olur şerʿün ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 6). [dervīş,]*
- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿün ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir **dervīş***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 6). [dervīş,]*

- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her **dervīş** kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [dervīş,]*
- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur **dervīşlerüñ** evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda birine bir ḥālde bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 3). [dervīşlerüñ, -ler, -üñ]*
- olur **Dervīşler** her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekessir olur ve aña bir ḥālde ṭurmaḳ müteʿassīr olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 9). [dervīşler, -ler]*
- iḫtiyār itmek gerek her kimi kim iḫtiyār ider hemīn anuñ sözine iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir **dervīş** ki bir şeyḫe inābet getüre ve bir mürīd ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 2). [dervīş,]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar ki **dervīşüñ** kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 11). [dervīşüñ, -üñ]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur Ol sebebdendür ki bunca **dervīşler** Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta irişdiler ve niçe müridler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 5). [dervīşler, -ler]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki **dervīşler** isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [dervīşler, -ler]*
- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istifrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẓ ġarīb olmaz şol **dervīşüñ** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 12). [dervīşüñ, -üñ]*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd **dervīş** bilür kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 6). [dervīş,]*
- ʿazīz daḫı biraz zaḥmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd **dervīşlerüñ** rūḥınuñ ḳuvveti olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 12). [dervīşlerüñ, -ler, -üñ]*
- ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḫalvet ola bu söze inanur ve her **dervīş** ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 18). [dervīş,]*
- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyimā ʿāḳılāne ḫareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim **dervīş** fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 14). [dervīş,]*
- işleyen Ḥaḳḳ olur ve bu ḳuvāyı ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ olur **dervīşüñ** arada hiç nesnesi olmaz hemīn kendü kendüliginden fenā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 15). [dervīşüñ, -üñ]*
- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā **dervīşde** fenā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [dervīşde, -de]*
- inanmasındadur yoġsa vāḳıʿada böyle olmasında kimüñ nizāʿı olur ṣuver-i misāliyye ile bir anda dünyā gözükür belī**dervīşlerden** naḳl olınanuñ çoġı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 2). [dervīşlerden, -ler, -den]*

- mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar bize aġır gelür yoḫsa **dervīşler** bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar anlaruñ nefsleri ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 9). [dervīşler, -ler]*
- yolında bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez ve **dervīşler** arasında bu ḳadar nesne ʿayıb ṣayılmaz İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşārebinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 11). [dervīşler, -ler]*
- meşreb olur ki ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür **dervīşler** olur ki irte-içün zād alı ḳosa yolından çıḳar şeyḫler olur ki dāyim zekātın virüp mebāliġ ṣaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 13). [dervīşler, -ler]*
- **dervīşlerdür** ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 7). [dervīşlerdür, -ler, -dür]*
- fuḳahāda igen çok ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve **dervīşlerde** ekşer budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 10). [dervīşlerde, -ler, -de]*
- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekşer **dervīş** dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile żemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 7). [dervīş,]*
- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekşer dervīş dirilenler nā-tamām olur az **dervīş** bulınur ki kendüyi medḥ iden ile żemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 8). [dervīş,]*
- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫayli ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı **dervīşlere** baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 2). [dervīşlere, -ler, -e]*
- bulınması āsān olur ammā şol **dervīş** ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 3). [dervīş,]*
- işler olur ki ḫalḳ naẓarında anlar ḫavārik ṣayılur Şefīḳ-i Belḫī **dervīşlerüñ** bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 9). [dervīşlerüñ, -ler, -üñ]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faẓl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli **dervīşler** eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 12). [dervīşler, -ler]*
- ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde ḳāyim olur Her bir **dervīş** ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur ki aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 17). [dervīş,]*
- mümkin degül ol eve girilmez miftāḥı anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz Her **dervīş** ki müctehid olmaya elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 6). [dervīş,]*
- görmez mi didiler Eger dirsek ki hele kendü her ne iderse baḥsi ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī **dervīşleri** aña taḳlīd itdügine ne diyelüm Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 14). [dervīşleri, -leri]*
- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi **Dervīşlerüñ** ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ ṣayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 3). [dervīşlerüñ, -ler, -üñ]*

- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes **dervīşlerden** baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 10). [dervīşlerden, -ler, -den]*
- dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları hem evlāları gökcek ola hem uḫrāları Hem-çunān **dervīşlerüñ** daḫı ululları anlar olurlar ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 16). [dervīşlerüñ, -ler, -üñ]*
- her **dervīş** cemīʿ-i feżāyili muḫrez ola ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve her mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 7). [dervīş,]*
- fażāyilinüñ ḥaddi ve kemālātınuñ ʿaddi yoġdı cūʿ vü seheri nihāyetine ve riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıḫuñ fużelāsından ve **dervīşlerüñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 14). [dervīşlerüñ, -ler, -üñ]*
- vaḳt fikrinde olur ki **dervīşlere** ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara maʿḳūd olur her anduḳca yitişemedügine te'essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 5). [dervīşlere, -ler, -e]*
- gerek ve her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur ki ol dāyirede ḳarar itmek gerek her **dervīşde** şöyle degüldür ki cemīʿ müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 18). [dervīşde, -de]*
- maʿrifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda ne ḫayretler çeker maʿrifet ziyāde olduḳca bilmedügi artuḳ olur ve **dervīşüñ** kemāli artduḳca ḫayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 2). [dervīşüñ, -üñ]*
- içündür ki dāyimā faḫr-ı enbiyā duʿāsında dirdi ki Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek ki **dervīş** fenā bulıcaḳ anuñ ʿilmi ʿilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 4). [dervīş,]*
- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz ve biri daḫı budur kim egerçi **dervīş** fenā bulıcaḳ ʿilmi ʿilm-i ḥaḳḳ olur bir maẓhar-ı maḫṣūṣa merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 7). [dervīş,]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki eline gire **dervīşlere** bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 8). [dervīşlere, -ler, -e]*
- kendi bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde şanur **dervīşler** semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 8). [dervīşler, -ler]*
- elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler **dervīşlerüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 12). [dervīşlerüñ, -ler, -üñ]*
- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola **Dervīş** temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 17). [dervīş,]*

dervīş ola: *Tarîkat müntesibi olmak.*

- geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nevʿ ṭaleb olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭāʿat olur ammā şol kişi ki hīç göñline gelmezdi ki **dervīş ola** ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 8). [dervīş ola, -a]*
- Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir **dervīş ola** ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 14). [dervīş ola, -a]*

dervīş olan: *Tarîkata girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi olan kişi.*

- kendünüñ dervīşligine iʿtiḳādı eksilmekdendür **dervīş olan** mümkin degüldür ol cihetden gücenmez kendüye kimsen iʿtiḳādı olmaduġından incinmez meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 11). [dervīş olan,]*
- **dervīş olan** ḫalvetinüñ bir gūşesini cihān sarāylarına değişmez her şevḳ ehli ki bunlaruñ bu derdi-y-ile fanāsını görür āh-ı ez̲ān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 15). [dervīş olan,]*
- maʿrifetler olur ki **dervīş olanlar** bilür anda ne ḫayretler çeker maʿrifet ziyāde olduḳça bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḫayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 1). [dervīş olanlar, -lar]*

dervīş ol: *Tarîkat müntesibi olmak.*

- Dervīş mi olur ol ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya veʿārif mi olur ol ki şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 1). [dervīş olur, -(u)r-ur]*
- didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol kişi henüz **dervīş olup** riyādan ḫalās olmamış biline dirdi İmdi bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 6). [dervīş olup, -up]*
- gücenmesi nefsi rıżāsı-içün olmaz Ādem girçek **dervīş olıcaḳ** bu aralardan geçer kişi Allāh-ile olıcaḳ bu iʿtibārātı yabana atar Ādem oġlın bu mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 15). [dervīş olıcaḳ, -ıcaḳ]*
- gerekmez ki dervīşlikden ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿibret ala N'ola ẓāhiri şāh olsun bāṭını **dervīş olsun** ṣūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 8). [dervīş olsun, -sun]*

dervīşlig: *Bir şeyhe bağlanarak çeşitli riyazet yöntemleriyle manevi ilerleme yolunu tutma işi.*

- laḫẓada vuṣlat buldı Çünki **dervişliğe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 19). [dervīşlige, -e]*
- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad Ben **dervīşligi** senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [dervīşligi, -i]*
- kendünüñ **dervīşligine** iʿtiḳādı eksilmekdendür dervīş olan mümkin degüldür ol cihetden gücenmez kendüye kimsen iʿtiḳādı olmaduġından incinmez meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 11). [dervīşligine, -i, -n, -e]*
- ustād imişsin didi ve Şefīḳ'den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḥużūr **dervīşligüñ** mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 2). [dervīşligüñ, -üñ]*
- **dervīşligind**e söz yoḳdur mütevātır olup durur kerāmāt-ı senīyesi cemīʿ ʿālemde ẓāhir olup durur ʿulūm-ı ẓāhirde ḫōd kemālatı meşhūrdur ve fuḳahā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 9). [dervīşliginde, -i, -n, -de]*

dervīşlik: *Bir şeyhe bağlanarak çeşitli riyazet yöntemleriyle manevi ilerleme yolunu tutma işi.*

- taṣavvufda bir şīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keṣīr ve **dervīşlik** bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 8). [dervīşlik,]*
- maẓharıdur her ne varsa kudretinüñ eṣeridür Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a baġlayup ferhān olurlar gice gündüz anuñ mülāḥaẓası ile ḫandān olurlar **Dervīşlikde** yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 2). [dervīşlikde, -de]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Ṣol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve ṣol ʿazīz ki **dervīşlikde** nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 6). [dervīşlikde, -de]*
- baḥṣ andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve **dervīşlik***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 18). [dervīşlik,]*
- kesbinden ṣol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī**dervīşlik** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 10). [dervīşlik,]*
- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola ṣol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl **dervīşlikde** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 6). [dervīşlikde, -de]*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde faẓlına ġāyet yoġdı hem çunān **dervīşlikde** daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 10). [dervīşlikde, -de]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faẓl u kemāli **dervīşlikle** bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 12). [dervīşlikle, -le]*
- itmeyince mümkin degüldür **dervīşlik** olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 19). [dervīşlik,]*
- taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿilm-i şerīʿatde ḫōd hünerleri ʿālem içinde meşhūrdur ammā **dervīşlikde** daḫı ḥikāyeleri vardur ki menāḳıblarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 10). [dervīşlikde, -de]*
- eylemezdi ki bu **dervīşlik** daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn ʿālem-i maḥsūsata ḳānīʿ olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 9). [dervīşlik,]*
- maʿrifeti ehl-i maʿrifet maḳāmından geçmiş ola ve illā **dervīşlik** ibtidāsında maʿrifet ḥāli yig olur ʿilmden zīrā ʿārif olan ḫālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 1). [dervīşlik,]*
- aña ne ḫalel virür çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve **dervīşlik** didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 8). [dervīşlik,]*
- gerekmez ki **dervīşlikden** ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿibret ala N'ola ẓāhiri şāh olsun bāṭını dervīş olsun ṣūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 7). [dervīşlikden, -den]*

dervīşlik yolında: *Tevhîdin hakîkatine varmayı ve Allah'a ulaşmayı amaç edinen tasavvuf yolu.*

- **dervīşlik yolında** olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini ṣāfī bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 7). [dervīşlikyolıda,-n,-da]*
- maẕbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde olduġınca **dervīşlik yolında** artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var idi ve her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 13). [dervīşlik yolında, -n, -da]*
- severem her ne maḳāmda ki **dervīşlik yolında** yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görürem dir idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 1). [dervīşlik yolında, -n, -da]*
- eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki **dervīşlik yolınuñ** tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 4). [dervīşlikyolınuñ, -nuñ]*

deryā: *Deniz. II Bişr-i Hafi'nin sahip olduğu ilmin enginliği bağlamında.*

- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir **deryā-y-idi** Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 11). [deryā-y-idi, -y, -idi]*

deryā-yı ilāhīye: *İlahi deniz. II Deniz, İlahî ilmin sınırsızlığı ve sonsuzluğunun delili olarak görülmüştür. Mutlak varlık olan Allah'ı, onun sonsuz zat makamını ve vahdeti temsil eder.*

- aḥvālinde dinilmişdür veyāḫūd **deryā-yı ilāhīye** nihāyet yoġduġına işāret olmışdur veyāḫūd bu söz buña işāret ola ki ʿİsā peyġambar bu neşā'da tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 5). [deryā-yı ilāhīye, -y, -e]*

deryā-yı ẕevḳ: *Haz denizi. II Tasavvufta zevk, İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrak ve bu hâlin verdiği hazdır.*

- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi **deryā-yı ẕevḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 10). [deryā-yı ẕevḳ,]*

desdi: *Testi; su kabı. II Gönül, kalp, yürek.*

- ammā her şu alan ḳabına şıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger **desdisi** içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 7). [desdisi, -si]*

devā: *İlaç, derman, şifa.*

- göñül marażlarınuñ **devāsını** anlar bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabıż gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 15). [devāsını, -sı, -(n)ı]*
- hiçbir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile **devā***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 2). [devā,]*

devāsı olur: *Çaresi, dermanı olmak.*

- ol marażuñ **devāsı olur** kimisi ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 5). [devāsı olur, -ur]*

deve: *Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan.*

- içün duʿā isteyenler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır **deve** gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 4). [deve,]*
- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi **Deve** gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 12). [deve,]*

devlet: *Baht, talih, saadet.*

- olmaz ve iḥtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu **devlet** neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḥtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 16). [devlet,]*
- tebāreke ve taʿālā aña dünyā **devleti** yirine āḫırat şāhlıġı ve bu cihān ʿizzeti yirine ol cihān pādişāhlıġı müyesser idüp dünyādaki sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 3). [devleti, -i]*
- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol **devlet** kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 11). [devlet,]*
- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu **devlete** kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 11). [devlete, -e]*
- fikr eylemeye kim niʻmetüñ şükri tevāżuʻ ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe **devleti** artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde niʻmeti artar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 16). [devleti, -i]*
- kendü efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse **devlet** anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve eger idemezse bārī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 16). [devlet,]*

devlet bile: *Talih, baht kabul etmek.*

- kendüye niʿmet bile ve faḳīrliġi kendüye **devlet bile** kimseneye iḥtiyāc göstermeye ve hiç bir kişiye dünyā içün teẕellül itmeye Ḳarnı aç olduġınca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 5). [devlet bile, -e]*

devlet bula: *Büyük mevki ve makam elde etmek. II Manevi olarak yükselmek bağlamında.*

- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek ki **devlet bula** şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 8). [devlet bula, -a]*

devlet olur: *Saadet olmak.*

- ʿizzet mi olur ve bir kişi ki buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya ki naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa iḥtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 1). [devlet olur, -(u)r-ur]*

devletlü: *Kutlu, talihli, bahtı iyi.*

•**devletlüdür** ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẓmetine liyāḳati ola Ḫażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 3). [devletlüdür, -dür]*

devrān: *Zaman, devir.*

- zamānınuñ vaḥīdlerinden ve cihānuñ ferīdlerinden idi **devrānuñ** yegānelerinden ve rūzgāruñ nişānelerinden idi Şerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 7). [devrānuñ, -uñ]*
- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve **devrānında** ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 5). [devrānında, -ı, -n, -da]*
- ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve **devrānuñ** murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẓīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 9). [devrānuñ, -uñ]*

devrān: *Dünya, âlem, cihan.*

- ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve **devrānuñ** murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẓīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 9). [devrānuñ, -uň]*

deyin: *Borç.*

- olur Ādem oldur ki Allāh'a tevekküli ġalib olur andan ümīdi kesmez ol her ne ḳadar deyn iderse mümkin degüldür **deyinle** olmaz ḥuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 4). [deyinle, -le]*

deyn: *Borç.*

- teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça **deyni** çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun didüginiñ maʿnāsı budur didi Ḫaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 11). [deyni, -i]*

deyn iderse: *Borç etmek.*

- olur Ādem oldur ki Allāh'a tevekküli ġalib olur andan ümīdi kesmez ol her ne ḳadar **deyn iderse** mümkin degüldür deyinle olmaz ḥuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 4). [deyn iderse, -er, -se]*

deyr olsun: *Kilise, manastır olmak.*

- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek puṭḫāne gerek Kaʿbe ve gerek **deyr olsun** cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 8). [deyr olsun, -sun]*

di-: *Demek, söylemek.*

- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i ʿazrā-idi Her kim ki anı sevene rāfıżī **dir** ol dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 14). [dir, -r]*
- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur **diyüp** hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 10). [diyüp, -(y)üp]*
- olsun **dird**i irteye degin ḳāyım ṭururdı ve Bu gice şeb-i rükūʿ olsun dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 9). [dirdi, -r, -di]*
- olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭururdı ve Bu gice şeb-i rükūʿ olsun **dirdi**ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 9). [dirdi, -r, -di]*
- olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭururdı ve Bu gice şeb-i rükūʿ olsun dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun **dirdi**Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 10). [dirdi, -r, -di]*
- vaḳt nice ṭurabilürsin **didiler** Eyitdi Sücūdda üç kerre ṣubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek ḫōd sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 11). [didiler, -di, -ler]*
- vaḳt nice ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre ṣubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek ḫōd sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur **didi** Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 12). [didi, -di]*
- melāʾikesine ḳarışdı **Dirler** ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 1). [dirler, -r, -ler]*
- Ḫōşgeldüñ yā Herem bin Ḥayyān **didi** Herem müteḥayyir olup Neden bildüñ didiÜveys eyitdi Nebbe'eniye'l-ʿalīmu'l-ḫabīr Ervāḥuñ biri biri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 9). [didi, -di]*
- Ḫōşgeldüñ yā Herem bin Ḥayyān didi Herem müteḥayyir olup Neden bildüñ **didi** Üveys eyitdi Nebbe'eniye'l-ʿalīmu'l-ḫabīr Ervāḥuñ biri biri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 10). [didi, -di]*
- Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi Baña vaṣiyyet eyle ol daḫı aña bir ḳaç kelime **didi** Cümlesinden birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 42, Mısra 8). [didi, -di]*
- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki bizden belürür senüñ cigerüñ odınuñ bir pārasındandur **dirdi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 12). [dirdi, -r, -di]*
- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh **didigüm** ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 47, Mısra 4). [didigüm, -dig, -üm]*
- **didi** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dīn ehline ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde meṣūbat ve ʿibādet emrinde saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 47, Mısra 5). [didi, -di]*
- tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'llāhu yedeke **didi** irtesi ol erüñ eli kesildi Egerçi Mālik Ḥażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 49, Mısra 9). [didi, -di]*

- olmaz ve iḥtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda **dirdi** ki İlāhī Baña bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḥtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 15). [dirdi, -r, -di]*
- dāyimā **dirdi** ki Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 1). [dirdi, -r, -di]*
- N'içün bunı geyersin diyü şordı hiç cevāb virmedi ṭurdı N'içün cevāb virmezsin didi Eyitdi Ne diyem Eger zühdden **dirsem** kendümi s̲enā vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 16). [dirsem, -r, -se, -m]*
- irāʿet olur ve eger faḳrdan **dirsem** Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki germ olup şalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 17). [dirsem, -r, -se, -m]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan şordı Hālüñ nedir **didi** Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 53, Mısra 3). [didi, -di]*
- ṭamār-ı z̲ünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile Hvārezm'e ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar **dirler** ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 53, Mısra 6). [dirler, -r, -ler]*
- ḳadar şu için gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm ne ṭursın yüri beri neye müntaẓır olursın **didi** Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturdu̇ġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 18). [didi, -di]*
- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam **didi** Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 55, Mısra 2). [didi, -di]*
- ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam **didi** Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 55, Mısra 18). [didi, -di]*
- mütefāvit olur bir ḳarāra ṭurmaz Birinüñ ḥāli-y-ile birine ḥükm itmek olmaz ve birinüñ ḥāli ile birine ḳıyās olınmaz Anuñ içün **dirler** ki ṣūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 56, Mısra 2). [dirler, -r, -ler]*
- Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler **didi** Bir sāʿat geçmedi ki bir ḫiz̲metkār geldi envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ getürdi Ḥabīb daḫı ḳaldurdı Ḥasan'un öñine ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 56, Mısra 9). [didi, -di]*
- aña şordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur **didi** Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 14). [didi, -di]*
- şordılar Ne içün aña ʿUtbe-i Ġulām **dirler** didiler Eyitdi Egerçi sinni orta yaşdan geçmişdi ammā ʿibādet ḫiz̲metinde bir ḳavī Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 11). [dirler, -r, -ler]*
- Benüm neremi sever **didi** Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 15). [didi, -di]*
- incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe cebr idersin **dirdi** ʿUtbe eydürdi Gine kendü nefsüm maṣlaḥatı içündür ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 5). [dirdi, -r, -di]*

- olınca gözi yaşı aḳar ṭururdı Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ göñlegi dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram **dir** idi Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 12). [dir, -r]*
- olur İmdi rūḥāniyyet-i Kaʿbe ki ḥaḳīḳat-i Kaʿbe aña **dirler** ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 13). [dirler, -r, -ler]*
- ile kimsene müṣāḥebet itmege gider mi ve bir kişi ki anuñla bulışa fülān ile bulışdum **dir** mi Belki Fülāna vardum bulmadum kendüden gitmişdür **dir***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 66, Mısra 6). [dir, -r]*
- Her ne **dir** isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur **dir** Eger suʾal olursa ki Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer ve ne zaḥmet gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 66, Mısra 7). [dir, -r]*
- geldi-y-ise bu defʿa biz aña varalum **didi** Yidi yıl beriyyede zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 67, Mısra 7). [didi, -di]*
- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan ṣordı Nereden gelürsin **didi** Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 67, Mısra 17). [didi, -di]*
- didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın iderem Ve naḳl olınur ki ṣordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 1). [didi, -di]*
- vü ḫōşnūd idi Āḫır ölümlü olıcaḳ ḳatındaġı ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasūlleri geliyorur **didi** Bunlar daḫı ṭaşra çıḳdılar içerüden bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 16). [didi, -di]*
- Ḥaḳḳ'a āyib olup Ḳadʿānā yā Rabb **didi** yaʿni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger anda ḳābiliyyet tamām ve istiʿdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 5). [didi, -di]*
- Ḥaḳḳ'a āyib olup Ḳadʿānā yā Rabb didi yaʿni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem **didi** İmdi eger anda ḳābiliyyet tamām ve istiʿdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 6). [didi, -di]*
- ʿaraṣātı anlar daḫı görse gerek anca mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī**diseler** gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 8). [diseler, -se, -ler]*
- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henüz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür **dirdi** Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şuʿayb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 12). [dirdi, -r, -di]*
- itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olursın ve cehl-ile bir müslümāna ṭaʿn itmiş olursın **didi** Ve eydürdi ki Bir kişi ki kendü nefsine ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 16). [didi, -di]*
- iradetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger **dir-isek** ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 6). [dir-isek, -r, -i, -se, -k]*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki **dirler** ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 2). [dirler, -r, -ler]*

- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi **Dirler** ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 8). [dirler, -r, -ler]*
- olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥarām rızḳ yimekden yegdür **dirdi** Meşhūrdur ki zemzemden hīç ṣu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 9). [dirdi, -r, -di]*
- olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥarām rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç ṣu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur **dirdi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 10). [dirdi, -r, -di]*
- Ben ṭavarı gitmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur **didi** Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 1). [didi, -di]*
- var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin **didi** İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 82, Mısra 18). [didi, -di]*
- amāna'l-arżi ḳad māta Yaʿnī yir yüzinüñ āmānı öldi Teftīş itdiler ki İbrāhīm-i Ethem vefāt itmiş **Dirler** ki anuñ mezār-ı şerīfi ne yirde idügi muʿayyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 83, Mısra 18). [dirler, -r, -ler]*
- ravża-ı müṭahheresi nerede idügi mübeyyen degüldür baʿżılar Baġdād'dadur **dir** ve
  baʿżılar Şām'da bu bābda iḫtilaf olmışdur elsün-i enāmda ve Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 84, Mısra 1). [dir, -r]*
- Āḫar meşāyıḫ arasında muşār ileyhi bi'l-benān ve cemīʿisinüñ yanında ʿazīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı Ve Bişr-i Ḥāfī anuñ içün **dirler** ki dāyim yollarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 8). [dirler, -r, -ler]*
- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın **didiler** Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 88, Mısra 3). [didiler, -di, -ler]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül **dirler** ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 10). [dirler, -r, -ler]*
- ḫāṭıra getürmeñ **didi** İmdi biz daḫı kendü yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 91, Mısra 11). [didi, -di]*
- umarsız **diye** Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 15). [diye, -y, -e]*
- gerek her ne **dir** ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalıġı olsun gerekse cān ḫastalıġı olsun gerekse beden inkisārı olsun gerekse dil besteliġi olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 100, Mısra 3). [dir, -r]*
- deprenmezler ki nāgāh uça Ve Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca **dirdi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 100, Mısra 8). [dirdi, -r, -di]*
- müntehī gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı taẓarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ **dirlerdi** Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 14). [dirlerdi, -r, -ler, -di]*

- anlardan mervīdür ki buyururlardı Cemīʿ-i sālikīnüñ nihāyet menzili bu Ḫurāsānīnüñ bidāyet menzilidür **dirdi** ve niçe daḫı zamānınuñ ulu şeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 105, Mısra 18). [dirdi, -r, -di]*
- görürler Ḥikmetini bilsevüz **dirler** ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz **dirler** Kör nūri görür mi ve aṣam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 11). [dirler, -r, -ler]*
- görürler Ḥikmetini bilsevüz **dirler** ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz **dirler** Kör nūri görür mi ve aṣam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 12). [dirler, -r, -ler]*
- illa ana f-aʿbudūni didi bunlar daḫi Delü olmış **didiler** dört yanından ḳalḳup gitdiler İmdi eyle eyle bilmek gerek ki bu sözden Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 107, Mısra 5). [didiler, -di, -ler]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama ṣaʿnī **dirdi** Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 107, Mısra 10). [dirdi, -r, -di]*
- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda **didük** ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 107, Mısra 18). [didük, -dü, -k]*
- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur **didi** Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum **didi** İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 9). [didi, -di]*
- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur **didi** Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum **didi** İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 10). [didi, -di]*
- dāyimā mürīdlerine **dirdi** ve her vaḳt anlara söylerdi ki Benüm müridüm degüldür ol kişi kim ḳıyametde cehennem yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 113, Mısra 1). [dirdi, -r, -di]*
- elinden alup anı cennete iletüp kendü anuñ yirine cehenneme girmeye **dirdi** Yaʾnī maḳṣūdı oldur kim müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 113, Mısra 3). [dirdi, -r, -di]*
- cehennem odını söyündürem **dirdi** Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur pes ehlu'llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 113, Mısra 9). [dirdi, -r, -di]*
- ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḥalvet ola bu söze inanur ve her dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu **didigümüze** yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 114, Mısra 18). [didigümüze, -dig, -ü, -müz, -e]*
- Kimseneye taḳlīd idüp **dimezüz** egerçi bizüm ḥālümüz degül ise ammā Allāh ʿavni-y-ile bilüp ṭururuz ḥads-i ṣaḥiḥ ile vicdan idüp inanup ṭururuz ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 115, Mısra 1). [dimezüz, -mez, -üz]*
- Bāyezīd'üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine Rivāyet olınur ki bir kişi geldi Bāyezīd'üñ ḳapusın ḳaḳdı içerüden Bāyezīd Kimi istersin **didi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 2). [didi, -di]*
- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek **didi** Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 6). [didi, -di]*

- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür **Dirler** ki sālik kendüden naẓarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 7). [dirler, -r, -ler]*
- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fenāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmaduġına işāret ola Eger **dir-isek** ki Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 12). [dir-isek, -r, -i, -se, -k]*
- ḳaç söz söyleyeyüm **didi** Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam mümkin midür ki bir sāʿatda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 117, Mısra 1). [didi, -di]*
- idem **didi** Yaʿnī insānda maḳṣūd-ı aṣlī göñül faẓāsınuñ ṣafāsıdur ve maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ cilāsıdur mādām ki ol ṣāfī ola küdüretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 117, Mısra 3). [didi, -di]*
- olınur ki Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerini vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler Ḥażret'de muʿāmeleñ nice oldı **didiler** Eyitdi Benden armaġan ṭaleb itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 118, Mısra 8). [didiler, -di, -ler]*
- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür **didiler** ben eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 118, Mısra 9). [didiler, -di, -ler]*
- getürmeyüp ṭururam **didüm** Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd gicesi daḫı mı şirk getürmedüñ dinildi Süd gicesi ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 118, Mısra 11). [didüm, -dü, -m]*
- Zamānında aña şāhinşāh-ı ʿulemā **dirlerdi** bī-had iʿzāz u iḥtirām iderlerdi Muʿaẓẓam-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ām idi ve niçe meşāyiḫ-ı kümmele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 9). [dirlerdi, -r, -ler, -di]*
- Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı anda otururdı Süfyān eyitdi Taʿālā yā racula'l-maşriḳ **didi** Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 14). [didi, -di]*
- Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān eyitdi Gel yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi **didi** Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ merdi **didi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 16). [didi, -di]*
- Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān eyitdi Gel yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi **didi** Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ merdi **didi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 16). [didi, -di]*
- yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin **didi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 121, Mısra 18). [didi, -di]*
- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it **didi** 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm şulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 122, Mısra 1). [didi, -di]*
- işāretle baña ʿarż ḳıldılar **didi** ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi ammā aña ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 123, Mısra 17). [didi, -di]*
- didi Eyitdiler Aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 123, Mısra 19). [didi, -di]*
- n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle **didi** ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 124, Mısra 1). [didi, -di]*

- günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẕīm ẕenbe mürtekib oldum ne çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ ve nefsüñ ne belāya uġratduñ **didi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 2). [didi, -di]*
- fikr itdüm **didi** Yaʿnī dimek ister ki ḥaḳḳı ġayr ġāyet yaramaz olur ve ġaybet berāberi günāh az olur cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 5). [didi, -di]*
- **didiler** Eyitdi Allāh taʿālā bana bī-had raḥmet itdi bī-nihāyet ʿināyet ü maġfiret itdi didi Eyitdiler Yā ʿAbdu'llāh bin Mübārek nice oldı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 127, Mısra 11). [didiler, -di, -ler]*
- didiler Eyitdi Allāh taʿālā bana bī-had raḥmet itdi bī-nihāyet ʿināyet ü maġfiret itdi **didi** Eyitdiler Yā ʿAbdu'llāh bin Mübārek nice oldı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 127, Mısra 12). [didi, -di]*
- muʿāmelesi Rabbi-y-ile neye vardı Eyitdi Ol ġayet ululardan olup ṭurur günde iki kere Ḥaḳ dergāhına varur gelür **didi** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ümīzdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 127, Mısra 14). [didi, -di]*
- ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn **dirler** idi pādişāhlara taʿẕīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 10). [dirler, -r, -ler]*
- var idi Dāyimā **dirdi** kim Pādişāhlaruñ eyüsi budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı budur kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 3). [dirdi, -r, -di]*
- nesne **diyeyem** ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 17). [diyeyem, -y, -e, -y, -em]*
- saña bağışlayam ammā sen daḫı şol āhunuñ ṣevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil **dimiş** ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 133, Mısra 2). [dimiş, -miş]*
- didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol kişi henüz dervīş olup riyādan ḫalās olmamış biline **dirdi** İmdi bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 135, Mısra 6). [dirdi, -r, -di]*
- Ṣevrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz **didi** Taʿaccub itdiler Eyitdi Bu benüm dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 10). [didi, -di]*
- idi Uşta aḳça dirdüm her gāh ki baña bir maẕīḳden duḫūl ide idi bunuñla defʿ iderdüm **didi** İmdi niçe kere diyüp ṭururuz ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 14). [didi, -di]*
- oldı eyitdi Ḫalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur **didi** Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẕarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 139, Mısra 16). [didi, -di]*
- iḫtiyārsuz vehm gelür **didi** Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur **didi** yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 139, Mısra 17). [didi, -di]*
- iḫtiyārsuz vehm gelür **didi** Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur **didi** yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 139, Mısra 18). [didi, -di]*

- işler olur ki ḫalḳ naẓarında anlar ḫavāriḳ ṣayılur Şefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı yoḳdur **dirdi** Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 140, Mısra 10). [dirdi, -r, -di]*
- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz **dirler** İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 141, Mısra 4). [dirler, -r, -ler]*
- olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabeṣdür **dirler** ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 143, Mısra 3). [dirler, -r, -ler]*
- ḳavābile her biri marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil **didügümüz** ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 144, Mısra 13). [didügümüz, -dügü, -müz]*
- bozar mısın **didi** egerçi ẓāhir budur kim bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 145, Mısra 3). [didi, -di]*
- maʿāşından ṣordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve eger virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem **didi** Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 146, Mısra 14). [didi, -di]*
- ustād imişsin **didi** ve Şefīḳ'den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḥuẓūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 147, Mısra 1). [didi, -di]*
- müctehid olana muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur her ne dirse aña uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 151, Mısra 12). [dirse, -r, -se]*
- oḳur **dime** ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur **dime** dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 152, Mısra 17). [dime, -me]*
- bildügin ṣanur ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir **didilerse** bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları görür didilerseanlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 153, Mısra 11). [didilerse, -di, -ler, -se]*
- bildügin ṣanur ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları görür **didilerse** anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 153, Mısra 12). [didilerse, -di, -ler, -se]*
- bildügin ṣanur ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi **didiler** ve anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 153, Mısra 12). [didiler, -di, -ler]*
- görmez mi **didiler** Eger dirsek ki hele kendü her ne iderse baḥṣi ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne diyelüm Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 153, Mısra 13). [didiler, -di, -ler]*
- görmez mi didiler Eger dirsek ki hele kendü her ne iderse baḥṣi ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne **diyelüm** Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 153, Mısra 14). [diyelüm, -y, -elüm,]*
- severem her ne maḳāmdaki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görürem **dir** idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 2). [dir, -r]*

- ve ḥadīs̱de bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür **dirlerdi** Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken eks̱er-i evḳāt ḳapusı öñinde bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 7). [dirlerdi, -r, -ler, -di]*
- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī**didi** Hārūn daḫı aña incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 13). [didi, -di]*
- ṭalāḳ boş ol **didi** Āḫır peşīmān olup ʿulemādan teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eylemedi İmām Şāfiʿī ol zamānda oġlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 15). [didi, -di]*
- sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña cehennemī**diye** degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü ṣordılar Bu cerāʿeti sen ne ḥüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 158, Mısra 5). [diye, -y, -e]*
- girmişlerdür her kim **dirler** ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 161, Mısra 5). [dirler, -r, -ler]*
- yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin eger **dirseñ** ki niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 161, Mısra 13). [dirseñ, -r, -señ]*
- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ **diyesin** eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 164, Mısra 12). [diyesin, -y, -e, -sin]*
- arayalum **dirler** gāh Cānan bizümledür biz cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 166, Mısra 1). [dirler, -r, -ler]*
- arayalum dirler gāh Cānan bizümledür biz cānı n'idelüm **dirler** gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 166, Mısra 1). [dirler, -r, -ler]*
- söyleyelüm Rivāyet olunur ki ḥasūdlar İmām Şāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve bunuñla ḫalīfe ḳatında aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 166, Mısra 10). [didiler, -di, -ler]*
- bilürdi ki **dirler** anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 166, Mısra 15). [dirler, -r, -ler]*
- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā itdi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz **diyeyem** ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 167, Mısra 2). [diyeyem, -y, -e, -y, -em]*
- İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ gelsin beni yusun **didi** Ol kişiye ḫaber eylediler geldi Düyūnī teẕkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 167, Mısra 10). [didi, -di]*
- teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun **didüginüñ** maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 167, Mısra 12). [didüginüñ, -düg, -i, -nüñ]*
- teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun didüginüñ maʿnāsı budur **didi** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 167, Mısra 12). [didi, -di]*

- diye öldüre veyāḫūd rücūʿ itdürüp sözinden döndüre her ne ḳadar ki İmām Aḥmed'e saʿy itdi başarımadı çāra olup Ḳurān'a ḥādiṯdür didüremedi Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 11). [diye, -y, -e]*
- ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup meẕhebinden dönmedi egerçi dili-y-ile **dise** daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgūne söylese olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 14). [dise, -se]*
- nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu iḥtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṯ**dise***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 16). [dise, -se]*
- kāfirdür **didi** Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẕ ḥādiṯdür ḳadīm olan kelām-ı nefsidür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṯ degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 17). [didi, -di]*
- kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẕ ḥādiṯdür ḳadīm olan kelām nefsīdür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṯ degül **diyüp** ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 18). [diyüp, -y, -üp]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi **Dirler** ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 173, Mısra 3). [dirler, -r, -ler]*
- ṣu bulmadı bir iki ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra ṣu bulmışlar getirdüler ʿOṯmān ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm **didi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 173, Mısra 18). [didi, -di]*
- Eyitdiler Bu ṣusuzlıġ-ıla oruç ṭutamazsın ʿaṭaş ġalebe ider döyemezsin **didiler** Eyitdi Dün ile Peyġambar ḥażreti şol bacadan içerü girdi elinde bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 174, Mısra 2). [didiler, -di, -ler]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki **dirler** ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 174, Mısra 8). [dirler, -r, -ler]*
- istifrāġ idermiş bunuñ gibiye taṣvīr-i miṯāl **dirler** ve bunuñ gibiye mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ bulınur ve bunuñ menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 174, Mısra 9). [dirler, -r, -ler]*
- istifrāġ idermiş bunuñ gibiye taṣvīr-i miṯāl dirler ve bunuñ gibiye mücessem-i ḫayāl **dirler** bunuñ gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ bulınur ve bunuñ menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 174, Mısra 10). [dirler, -r, -ler]*
- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi **dirdi** Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 6). [dirdi, -r, -di]*
- olam **didi** Rivāyet olınur ki ol gice ki vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti havāye uçup ʿurūc ḳılur Zindandan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 11). [didi, -di]*
- anuñ ḫiẕmetine varup istiʿānet iderlerdi **Dirler** ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳāt bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 11). [dirler, -r, -ler]*
- kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan içerüden işidürmiş hemīn Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür ki Ḥāriṯ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī**dirlermiş** ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 183, Mısra 2). [dirlermiş, -r, -ler, -miş]*

- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi **dirler** ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 11). [dirler, -r, -ler]*
- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var idi ve dāyimā **dirdi** ki Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuṣṣāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 17). [dirdi, -r, -di]*
- nirden bulduñ **didüm** Eyitdi Sen bu gice dünle ṭurup Ḥaḳk'a müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 186, Mısra 15). [didüm, -dü, -m]*
- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu **didügimi** bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeṣ ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 187, Mısra 6). [didügimi, -düg, -im, -i]*
- ṣanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña **direm** meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥadīṣ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 187, Mısra 7). [direm, -r, -em]*
- aṣḥābı geldiler cemʿ olup yanında oturdılar Bişāret olsun saña ʿizzet ü naʿīme varursın bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme varursın Eyitdi Ne içün **dimezsiz** ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 190, Mısra 8). [dimezsiz, -mez, -siz]*
- ṣordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi **didiler** Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā ṣol ḫalḳun baña işārātı çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 190, Mısra 11). [didiler, -di, -ler]*
- buluram **dirdi** Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 11). [dirdi, -r, -di]*
- eyleye Koñ aña varmaġı varuñ kendüye eydürüñ Ben ne **dirsem** aña ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 3). [dirsem, -r, -se, -m]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala **disün** Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 5). [disün, -sün]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña **dirler** ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 6). [dirler, -r, -ler]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı **didügini** ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 6). [didügini, -düg, -i, -n, -i]*
- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi **didi** İmdi bu ḳażiyyenüñ aṣlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 7). [didi, -di]*
- mümkin degüldür ḳıyāmete degin ölmez her kim Ḫıżr ölmişdür **dir** ḥaḳīḳatini bilmez bunlar üç kişidür ki ölmez ṭururlar tā ḳıyāmete degin ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 15). [dir, -r]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 196, Mısra 4). [dirlerdi, -r, -ler, -di]*

- şaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı **Dirler** ki meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 11). [dirler, -r, -ler]*
- ḫaber eyleyüp Ḳurān'a maḫlūḳdur di **didiler** Ol mümkin mi idi ki ẓāhir-i şerʿden tecāvüz ide-y-idi Peyġambar maḫlūḳ degüldür diyorken ol maḫlūḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 13). [didiler, -di, -ler]*
- ḫaber eyleyüp Ḳurān'a maḫlūḳdur di didiler Ol mümkin mi idi ki ẓāhir-i şerʿden tecāvüz ide-y-idi Peyġambar maḫlūḳ degüldür **diyorken** ol maḫlūḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 14). [diyorken, -yor, -ken]*
- **diye-y-idi** Eger öldürseler ol anı dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān içinde iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 15). [diye-y-idi, -y, -e, -y, -i, -di]*
- bāḳīsin sen bilürsin Ḥāşā senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin **dirdi** Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 201, Mısra 4). [dirdi, -r, -di]*
- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ **didi** oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 207, Mısra 2). [didi, -di]*
- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi **dirler** ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 8). [dirler, -r, -ler]*
- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin **didi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 16). [didi, -di]*
- Eyitdi Belī Eyitdi Vaḳtından öñdin mi yoḫsa ṣoñra mı İmām Aḥmed cevābdan ʿāciz ḳaldı fikr eyledi ki eger vaḳtından öñdin **dirse** Ol vaḳta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 18). [dirse, -r, -se]*
- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından ṣoñra **dirse** Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 210, Mısra 1). [dirse, -r, -se]*
- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından ṣoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında **dirse***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 210, Mısra 2). [dirse, -r, -se]*
- virici ne oldı **didi** Rivāyet olınur ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 5). [didi, -di]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid **didi** Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 213, Mısra 9). [didi, -di]*
- ḳaçan zāhid oluram ki ʿālemde hiçbir nesneye ḳāniʿ olmazam cemīʿ dünyāya ve ʿuḳbāya baş indürmezem **didi** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 213, Mısra 12). [didi, -di]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oġlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 10). [didi, -di]*

- dāyimā döşegüñe yatduḳça ve döşegüñden ḳalḳduḳça ve bir yanuñdan bir yanuña döndükçe bir ḳaç defʿa Allāh maʿī Allāh naẕīrī Allāh şāhidī di **didi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 12). [didi, -di]*
- ki şayılmaz ve şol ḳadar āsārını gördüm ki dimekle olmaz **dirdi** Ve eydürdi Altı nesne şıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve anlaruñ fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 15). [dirdi, -r, -di]*
- muḫālefet eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime **dirler** diyü şordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 2). [dirler, -r, -ler]*
- vaḳt tamām olur **didiler** Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp incinmeye ve ezālarına şabr idüp gücenmeye Naḳl olınur ki şordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 3). [didiler, -di, -ler]*
- müdāhenenüñ farḳı nice olur ve anlar bir birinden ne vechle temyīz olınur **didiler** Eyitdi Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi bezl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 6). [didiler, -di, -ler]*
- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh **didügine** uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 7). [didügine, -düg, -i, -n, -e]*
- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşvīş olmaz N'olur andan ki tevbeyi añduḳca fulān vaḳt idem **diye** ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 218, Mısra 6). [diye, -y, -e]*
- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz şimdi **didügümüz** bu degüldür bir ġayri ḥāletdür ki bir fi'l-i maḫşūş ba'żı kişiden ma'ṣiyet olur ba'żı kişiden 'ibādetdür nefs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 219, Mısra 11). [didügümüz, -düg, -ümüz]*
- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi **dirler** ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü 'işḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 1). [dirler, -r, -ler]*
- farḳında bunı **dimişler** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 19). [dimişler, -miş, -ler]*
- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında **dirdi** ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki 'ārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 227, Mısra 6). [dirdi, -r, -di]*
- **diyeler** ve biri olʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 1). [diyeler, -y, -e, -ler]*
- diyeler ve biri olʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye **dimeyeler** ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 1). [dimeyeler, -mez, -y, -e, -ler]*
- diyeler ve biri olʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel **didügi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 2). [didügi, -düg, -i]*
- ʿilmi daḫı **dirler** şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı sāliṣden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 7). [dirler, -r, -ler]*
- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı **diye** aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 230, Mısra 2). [diye, -y, -e]*

- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür **dirler** ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 230, Mısra 17). [dirler, -r, -ler]*
- nefsine bir ḥarām ile leẕẕāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki **dirler** tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 10). [dirler, -r, -ler]*
- cāyiz degüldür ol kişiye ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye ve eger elbette żarūrī olup ödinc ala Allāh ta'ālā virürse virem **diye** Anda daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 232, Mısra 16). [diye, -y, -e]*
- **dirse** daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 234, Mısra 1). [dirse, -r, -se]*
- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aṣılda 'urve-i vüṯḳā aña **dirler** ki ṭabī'atde 'ulüvv ü himmet ġālib ola ki her ne mertebeye yitişürse andan a'lāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 236, Mısra 1). [dirler, -r, -ler]*
- kifāyet eyler meṯelā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp **dimez** ve ol fi'lüñ fā'ilini ta'yīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 237, Mısra 4). [dimez, -mez]*
- **diyesin** aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsīdiyesin aña gāh 'arş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 5). [diyesin, -y, -e, -sin]*
- diyesin aña gāh semā gāh türāb **diyesin** aña gāh mā gāh kürsīdiyesin aña gāh 'arş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 5). [diyesin, -y, -e, -sin]*
- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī**diyesin**aña gāh 'arş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 5). [diyesin, -y, -e, -sin]*
- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsīdiyesin aña gāh 'arş gāh saḳf **diyesin** aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 6). [diyesin, -y, -e, -sin]*
- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsīdiyesin aña gāh 'arş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek **diyesin** gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 6). [diyesin, -y, -e, -sin]*
- **diyesin** gāh ḥayvān gāh 'āṣīdiyesin gāh 'ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 7). [diyesin, -y, -e, -sin]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh 'āṣī**diyesin**gāh 'ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 7). [diyesin, -y, -e, -sin]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh 'āṣīdiyesin gāh 'ābid gāh müdebbir **diyesin** gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 7). [diyesin, -y, -e, -sin].*
- diyesin gāh ḥayvān gāh 'āṣīdiyesin gāh 'ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid **diyesin** gāh müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 8). [diyesin, -y, -e, -sin]*

- diyesin gāh ḥayvān gāh ‘āṣī diyesin gāh ‘ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne **dirsen**di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 8). [dirsen, -r, -sen]*
- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da **dirler** ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev‘ cühūd olur bu mes’eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 11). [dirler, -r, -ler]*
- idüp mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki **dirler** şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 243, Mısra 2). [dirler, -r, -ler]*
- içündür ki dāyimā faḫr-ı enbiyā du‘āsında **dirdi** ki Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek ki dervīş fanā bulıcaḳ anuñ ‘ilmi ‘ilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 247, Mısra 3). [dirdi, -r, -di]*
- seçemez **dirler** ki keẕūb olanuñ vākı‘ası daḫı yalan olur şıdḳı ‘ādet idinenüñ menāmında gördigi ‘iyān olur tecribe ile bulınmışdur ki menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 248, Mısra 9). [dirler, -r, -ler]*
- daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ’a iledür **dime** mücerred anuñla hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç ‘amel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ’a *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 249, Mısra 15). [dime, -me]*
- bilinür ‘ālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle ta‘bīr olınur Görmez misin ki gāh nūr **dirler** gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma‘būd her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 8). [dirler, -r, -ler]*
- bilinür ‘ālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle ta‘bīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib **dirler** gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma‘būd her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 8). [dirler, -r, -ler]*
- bilinür ‘ālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle ta‘bīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab **dirler**gāh ma‘būd her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 8). [dirler, -r, -ler]*
- ne **dirlerse** disünler birdür maḳṣūd Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet da‘vāda olur ve sa‘ādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Enā diye Allāh daḫı aña enā diyü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 9). [dirlerse, -r, -ler, -se]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣūd Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet da‘vāda olur ve sa‘ādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Enā **diye** Allāh daḫı aña enā diyü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 10). [diye, -y, -e]*
- ‘iṭāb ider ve şol kişi ki Ente **diye** Ḥaḳ daḫı aña Ente diyü ḫiṭāb ider Ya‘nī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫiẕlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 11). [diye, -y, -e]*
- itdükce ol enāniyyet getürmeye her ne ḳadar ḳullıḳ iderse ḳullıḳ itdüm **dimeye** ve her ne ḳadar ḫidmetinde bulınursa hīç minnet göstermeye gerek ḳavlle ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 253, Mısra 11). [dimeye, -me, -y, -e]*
- gerek ḥālle dāyim bunı **diye** ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ ‘izzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 253, Mısra 13). [diye, -y, -e]*
- sebebdendür ki **dirler** ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh’a rāh olur Fi’l-cümle çün bildün ki İbrāhīm’üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi ki Eyyūb’uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 259, Mısra 11). [dirler, -r, -ler]*

- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı **Dirler** ki bir niçe maraż vardır ki andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 260, Mısra 5). [dirler, -r, -ler]*
- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi **dimeye** belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 261, Mısra 14). [dimeye, -me, -y, -e]*
- aña bir ṭāʿat mülāḥaẓa ider ṭurur bir ḥayvāna ḫidmet idüp otladursa Benüm nemdür Anuñ ḳudreti eseridür **dir** ve bir kelbe merḥamet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 263, Mısra 18). [dir, -r]*
- ʿuzletde olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile görsün ve her neye naẓar iderse Rabb'ini anda bulsun Belī**didügümüz** bir ḳuru ʿibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 265, Mısra 12). [didügümüz, -düg, -ü, -müz]*
- idüp ṣu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur **dir** Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḫürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 1). [dir, -r]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben **didügüm** gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid
  ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle ṣanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 266, Mısra 7). [didügüm, -düg, -üm]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben **didügüm** gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid
  ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle ṣanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 266, Mısra 7). [didügüm, -düg, -üm]*
- mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur **dimez** tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 266, Mısra 12). [dimez, -mez]*
- peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp **didi** ki Yā ʿĪsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḫra ve bevādī var ki sen anları ḳatʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 1). [didi, -di]*
- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller var **didi** İmdi bu söz ʿĪsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 4). [didi, -di]*
- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez ve eger ẕihn ḳuvveti-y-ile bir nesne añlanursa daḫı berigüye añladamaz Kendü ne ḳadar bilür berigüye ne **disün** ve kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 14). [disün, -sün]*
- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün **dimemişlerdür** ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 268, Mısra 4). [dimemişlerdür, -me, -miş, -ler, -dür]*
- hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün **dimişlerdür** ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendünüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 268, Mısra 5). [dimişlerdür, -miş, -ler, -dür]*
- diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẓīmüñ maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler ki aṣḥāb-ı ẓevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 268, Mısra 9). [diyüp, -y, -üp]*
- fehm eyler bu **didügümüz** bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabes yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 9). [didügümüz, -düg, -ü, -müz]*

- anı ḥarām **dimeyüp** yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 270, Mısra 7). [dimeyüp, -me, -y, -üp]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem **diye** hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 270, Mısra 13). [diye, -y, -e]*
- żarūret ḳadar iderler beden żaʿīf olup ʿāmelden ḳalmasun **dirler** anlar ḫubzı sevmezler hemīn beden terkībine ḳuvvet gelsün diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 271, Mısra 7). [dirler, -r, -ler]*
- ḥarām ḥelāl **dimez** bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 272, Mısra 13). [dimez, -mez]*
- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur **dir** yā ʿinād ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 272, Mısra 15). [dir, -r]*
- geçüre ve bu ḳadar ınanmaġa ınanmaḳ **diye** ve bu ḳadar taṣdīḳi bilmek ṣaya İrādet elindedür her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 274, Mısra 13). [diye, -y, -e]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst **dimez***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 2). [dimez, -mez]*
- ḳaldı **dirler** andan ḫaberi yoḳ ki anuñ ḫayrātınuñ ṣuver-i ḥasenesi aña yoldaş olur ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi ana ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 13). [dirler, -r, -ler]*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bugün ne yiyem **diye** ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 278, Mısra 14). [diye, -y, -e]*

dib: *Bir şeyin alt kısmı, dibi.*

- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine **dibinden** ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeş ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 6). [dibinden, -i, -(n)den]*
- ola fulān pencerenüñ **dibine** var Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste ol virür gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 11). [dibine, -i, -n, -e]*
- oġlancuḳ daḫı her gün eyle iderdi her ne ki murādı ol pencere **dibine** varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 13). [dibine, -i, -n, -e]*
- isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol pencere **dibine** varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 16). [dibine, -i, -n, -e]*
- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri **dibinde** ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 18). [dibinde, -i, -n, -de]*

dicle: *Dicle nehri.*

- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile bu mertebeye yitişdi ki **Dicle** kenārında Ḥasan-ı Başrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 14). [dicle,]*

dīdār: *Yüz, güzel yüz. II Cenâbıhakk'ın müminlere vâdettiği görünüşü, tecellîsi; ilahi görünüş.*

- anuñ şafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda anuñ leẕẕeti Ḥaḳ **dīdār-ile** olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 15). [dīdār-ile, -ile]*

didügine gelürdi: *Dediğine gelmek; birinin düşüncesini önce kabul etmezken sonradan doğru bulup kabul etmek.*

- bunuñ **didügine gelürdi** Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿacāyibi çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi Ḥikāyet meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 11). [didügine gelürdi, -ür, -di]*

didüginleyin: *Dediği gibi. ,*

- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye **didüginleyindür** ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 2). [didüginleyindür, -dür]*
- yanında ola ve şimdiden şoñra ekl u şurbum anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳiʿ hem **didüginleyin** oldı o gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āsārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 6). [didüginleyin,]*
- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ faẓīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye **didüginleyindür** bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 16). [didüginleyindür, -dür]*
- Ḥāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye **didüginleyindür** ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 4). [didüginleyindür, -dür]*

didükleri: *Dedikleri.*

- miṡālde bir ṣūreti ve her maḫṣūṣun elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nitekim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān **didükleri** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 12). [didükleri,]*
- en'ām gibidür belki ażaldur İnsān **didükleri** şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 7). [didükleri,]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat **didükleri** hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 3). [didükleri,]*

•didükleri-y-ile*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 19). [didükleri-y-ile, -y, -ile]*

- ṣāliḥ **didüklerinüñ** farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫaylī ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 1). [didüklerinüñ, -nüñ]*

• çıḳma ṭarīḳat **didükleri** şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didükleri ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini anda bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 11). [didükleri,]*

• çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat **didükleri** ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini anda bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 11). [didükleri,]*

•**didükleri** bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 1). [didükleri,]*

• olur insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẓhardur on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var bunda vardur hüner budur kim bir kişi insān **didüklerinüñ** tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 2). [didüklerinüñ, -nüñ]*

didür: *Dedirtmek, söyletmek.*

• diye öldüre veyāḫūd rücūʿ itdürüp sözinden döndüre her ne ḳadar ki İmām Aḥmed'e saʿy itdi başarımadı çāra olup Ḳurān'a ḥādisdür **didüremedi** Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 12). [didüremedi, -e, -me, -di]*

dik: *Bir şeyi dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek.*

• aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār **diküp** aşmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 12). [diküp, -üp]*

diken: *Bazı nebatatta bulunan sivri ve batan iğne.*

• varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabes**dikenler** arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 9). [dikenler, -ler]*

dikil: *Ekilmek.*

• Aḥmed dīninde bī-misl olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde ol ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne **dikilmiş** ise anı bitirürdi baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 4). [dikilmiş, -miş]*

• olur ki yoḳlıḳ çeşme-sārından şu verile ḥayāt şeceresi ol zamān müsmir olur ki ravżа-ı fenāda **dikile** ve vücūd ekinleri ol vaḳt ḥāṣıl virür ki mezraʿa-yı ʿademde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 2). [dikile, -e, -]*

dikḳat: *İhtimam, incelik.*

• bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẓīm **diḳḳatdür** ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 5). [diḳḳatdür, -dür]*

dikḳat: *Söz, laf.*

• muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb **diḳḳatleri** ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 8). [diḳḳatleri, -ler, -i]*

dikḳat iderse: *Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplamak, uyanık davranmak.*

- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce riyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūṣına iʿtiḳādı vardur biraz **dikḳat iderse** bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 10). [diḳḳat iderse, -er, -se]*

dikḳat idesin: *Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplamak, uyanık davranmak.*

- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki **dikḳat idesin** biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsāna ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [diḳḳāt idesin, -e, -sin]*

dikḳat idicek: *Dikkat etmek, bir şeyin üzerinde itina ile durmak, özen göstermek.*

- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde **dikḳat idicek** şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 16). [diḳḳat idicek, -icek]*
- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı ḳażā ide belki **dikḳat idicek** her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 7). [diḳḳat idicek,]*

dikḳat idüp: *Düşüncelerini bir nokta üzerinde toplamak, bir şeyin üzerinde îtinâ ile durmak.*

- idüp ṣormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 3). [diḳḳat idüp,]*

dikḳat idüp: *Dikkat etmek, bir şeyin üzerinde itina ile durmak, özen göstermek.*

- eski leẕẕeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā budur ki nefsinde **dikḳat idüp** araya bir helāl ki leẕẕetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 6). [diḳḳat idüp, -üp]*

dikḳat olınur: *Bir şeyin üzerinde itina ile durulmak, özen gösterilmek.*

- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur ki muʿāmelat-ı nefsde **dikḳat olınur** Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola ve ister ki tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 9). [diḳḳat olınur, -ur]*

dikḳat olınursa: *Düşünceyi bir nokta üzerinde toplama, bir şey üzerinde düşüncesini toplayarak durma.*

- daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña bir yoldan tecellīsidür Ve bu daḫı aña bir nevʿi tesellīsidür Belki **dikḳat olınursa** eyle gözükür ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 14). [diḳḳat olınursa, -ur, -sa]*
- Yaʿnī dimek ister ki nefsüñ murādını virmemek gibi ulu ṭāʿat olmaz ve anuñ berāberi ʿālemde ʿibādet olmaz belki **dikḳat olınursa** her ṭāʿatüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 18). [diḳḳat olınursa, -ur, -sa]*

dikḳatlar idüp: *Sözler söylemek.*

- maḳālātı var idi maḳāmāt-ıʿārifīnde ḫōş **diḳḳatlar idüp** ʿalāmetler ḳomışdur ve menāzil-l sālikīni tamām taʿyīn eyleyüp emāretler ḳomışdır Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 5). [diḳḳātlar idüp, -üp]*

dikḳatle baḳarsañ: *Bütün dikkatini bir şey üzerine toplayarak bakmak.*

- bilmezsin ve eger daḫı **diḳḳatle baḳarsañ** ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 13). [dikkatle bakarsañ, -ar, -sañ]*

diḳḳatler eylemiş: *Sözler söylemek.*

- ḳanā'at üzere ve ekser-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe **diḳḳatler eylemiş** idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 12). [diḳḳatler,]*

dikḳatler idüp: *Çok dikkat etmek. II Hassas olmak.*

- muḥkem olur ve taḳvāsı daḫi müstaḥkem olur hiç anuñ gibi kimseden işidilmemişdür ki emr-i şerʿde taḳṣīr ider belki hezār **diḳḳatler idüp** ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 8). [diḳḳatler idüp, -üp]*

dil: *Dil, lisan.*

- bu degüldür kim göñlinden olmayup ḳuru **dilden** ola ve şöyle degüldür ki kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 17). [dilden, -den]*
- Ol sebebdendür ki ʿāḳil olanlar ehlu'llahūñ ādābını gözedüp iḫrāz iderler nā-gāh **dillerinden** bir yaramaz nesne çıḳa diyü iḫtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 14). [dillerinden, -leri, -n, -den]*
- degme kez kimseye şerr ḳaṣd itmezler ve bir kişi bize īẕā itdi diyü intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür nā-gāh **dillerinden** bir lafẓ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 16). [dillerinden, -leri, -n, -den]*
- cemīʿ teẕkireler ḫikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar maʿārif ile muḥālla itdi ki her **diller** rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḫikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 16). [diller, -ler]*
- ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil **dilinden** faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 18). [dilinden, -i, -(n)den, -]*
- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istiġrāḳ **dilinden** bunuñ gibi elfāẓ ġarīb olmaz şol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 12). [dilinden, -i, -(n)den, -]*
- rāhatı ve bir puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār Rivāyet olınur ki Ḥātem-i Aṣṣam andan vaṣiyyet ṭaleb itdi Eyitdi Eger vaṣiyyet-i ʿām isterseñ **dilüñi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 4). [dilüñi, -üñ, -i]*
- çün ü çerā olmaz eger kişinüñ biñ **dili** olursa anlaruñ medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳıṣṣalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 5). [dili, -i]*

- ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup meẕhebinden dönmedi egerçi **dili-y-ile** dise daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgūne söylese olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 13). [dili-y-ile, -i, -y, -ile]*
- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki **dillerle** vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 10). [dillerle, -ler, -le]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol **dil** üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 13). [dil,]*
- ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi dinlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki **dildür** dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 6). [dildür, -dür]*
- temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde tamām leẕẕet olmaz şanur egerçi **dili-y-ile** leẕāyiẕ-i cennet vardur diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 2). [dili-y-ile, -i, -y, -ile]*

dil: *Gönül.*

- mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her **dil** kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 15). [dil,]*
- Allāh'dan ġayrini **dilden** arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı it ve her ḳanḳı yola gitmek isterseñ aña git didi Yaʾnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 5). [dilden, -den]*
- göñül marażlarınuñ devāsını anlar bilürler **dil** nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabıż gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 15). [dil,]*
- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve **dili** müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 10). [dili, -i]*
- şevḳ peri-y-ile ṭāyir olup temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi gāh cān sebze-zārına çıḳup ḳudsīlerle göñlin eglerdi gāh **dil** murġ-zārına düşüp bülbüller-ile bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 2). [dil,]*
- ḳumrıları **dil** naẕar-gāhında ṭurup şeydālıḳlar iderler ol dostuñ şevḳi-y-ile ol bir melik-zāde-i ceberūtdur kim bölük bölük melekūt melekleri her gün rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 9). [dil,]*
- ki ādem anda **dili-y-ile** iʿtimād ḳılur vay bizüm ḥālümüze idi eger Allāh'ı delīlleri-y-ile bile-y-idik şol bir ḳaç kitāblarda yazılan ḥüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 7). [dili-y-ile, -i, -y, -ile]*
- ḳaç söz söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam mümkin midür ki bir sāʿatda senüñ-çün **dilümi** ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 2). [dilümi, -üm, -i]*
- gine bu bilür ki āyīnesi içinde ne pāslar bulınur **Dil** bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 1). [dil,]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġduġı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı **dildür** ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [dildür, -dür]*

• eydürdi ki Ricā ki ḫavf üzerine ziyāde ola **dile** fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [dile, -e]*

• göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet **dilden** gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 9). [dilden, -den]*

• mertebesinden düşürmez fi'l-cümle iʿtibār göñledür ve medār-ı emr **diledür** eger göñli Allāh'la ise n'eylerse eylesün anuñ virdügine şükr itsün az olsun bol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 11). [diledür, -e, -dür]*

dil: *Anlatı.*

• meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ ululları ḳatında muʿteber ü meşhūr ve ṣoñra gelenlerüñ **dillerinde** meẕkūr olmışdur Aşlında bir faḳīrun ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 14). [dillerinde, -leri, -n, -de]*

• āḫırīnüñ ḳatlarında maḳbūl ü müsellem olup ṭurur ve bir mürşid-i muʿaẓẓam idi ki cümle-i muḳaddemīnüñ ve müta'aḫirīnüñ **dillerinde** memdūḥ u mükerrem olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 4). [dillerinde, -leri, -n, -de]*

dil: *İfade tarzı, üslup.*

• daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol **dil** üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 13). [dil,]*

dil āyīnesi: *Gönül aynası. II Tasavvufta ayna, Allah'ın zat, sıfat, isim ve fillerine mazhar ve tecelligâh olması sebebiyle genel anlamda insanın kalbidir.*

• idem didi Yaʿnī insānda maḳṣūd-ı aṣlī göñül fażāsınuñ ṣafāsıdur ve maṭlūb-ı külli **dil āyinesinüñ** cilāsıdur mādām ki ol ṣāfī ola küdüretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 4). [dil āyinesinüñ, -nüñ]*

• mıḳdārı kederi olur ve evvelki mertebenüñ ṣoñraġına nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve **dil āyīnesini** ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 16). [dil āyīnesini,-n,-i]*

dil besteliġi: *Gönül bağlılığı, aşık olma hali.*

• gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalıġı olsun gerekse cān ḫastalıġı olsun gerekse beden inkisārı olsun gerekse **dil besteliġi** olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 4). [dil besteliġi, -i]*

dil sarāyı: *Gönül sarayı. II Kalbin mânevî yönü, yürek, dil.*

•**dil sarāyını** Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi ve her dem göñül evinde anuñla ṣoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 17). [dil sarāyını, -n, -ı]*

• olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki **dil sarāyında** ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 7). [dil sarāyında, -n, -da]*

dil ü cān: *Gönül ve can.*

- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsikde şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı **dil ü cān** olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 8). [dil ü cān,]*

dil uzatmaġa: *Bir kimse veya bir şey için kötü söz söylemek.*

- ifrāṭından ṣanma imdi sen anuñ ışṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine aldanma eger anuñ tevḥīdi tamām ola-y-ıdıeyle dimezdi şerīʿate **dil uzatmaġa** dili *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 8). [dil uzatmaġa, -a]*

dilāver-i cihān: *Dünyanın kahramanı, yiğidi.*

- bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir **dilāver-i cihān** idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 13). [dilāver-i cihān,]*

dilce: *Dile göre, dile uygun.*

- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol **dilce** daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 4). [dilce,]*

dilden: *Gönülden, samimi olarak, içten.*

- göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet **dilden** gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 9). [dilden,]*

dile-: *Dilemek, istemek, arzulamak.*

- Gelüñ sizüñle ʿahd idelüm her ḳanḳımuz ki āḫıratda ḫalāṣ ola ḳalan yoldaşlarını elbette Allāh'dan **dileye** Eyitdiler Yā İbnü Rasūlü'llāh Senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 4). [dileye, -y, -e]*
- andan **dilememişdür** Cemīʿ-i āḥvāli anuñ irādetine ve küllī umūrı anuñ ʿināyetine tefvīż idüp murād-ı Ḥaḳḳ'ı murād u maḳṣūd ve ḳażāsına tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 13). [dilememişdür, -me, -miş, -dir]*
- ḳanda bulurdı İstedi ḫarāmīler içinden Ḥażret'ine yitişdürdi ve **diledi** ḫūn-ḫvārlıġı ḫiẕmet-i Ḥaḳḳ'a degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 13). [diledi, -di]*
- dilerse yola getürür bir fāsıḳı **dilerse** meyḫāneden ḫiẕmetine çeker ve bir zāhidi isterse ṣavmaʿadan meyḫāneye redd-ider Niçeler ḳolayında gezerken bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 9). [dilerse, -r, -se]*
- kim ki **dilerse** kim dāyim ẕātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 19). [dilerse, -r, -se]*
- Allāh'dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını **dilerseñ** anı it ve her ḳanḳı yola gitmek isterseñ aña git didi Yaʾnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 6). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*
- Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur ki bir vaḳt ḫalḳ çoġ üşdiler ve bunı bī-ḥużūr eylediler **diledi** ṭurmayalar gideler yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 4). [diledi, -di]*

- elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın yolına geldi ceẕbe-i ilāhiyyedür ki her kimi isterse kendüye çeker ve irādet-i sulṭāniyedür ki her kime **dilerse** ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 4). [dilerse, -r, -se]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger **dilemezse** her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 11). [dilemezse, -mez, -se]*
- ṣaḳlamaḳ **dilerse** ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 11). [dilerse, -r, -se]*
- leẕẕetine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş leẕẕetlerin āḫıratda **dilerler** imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 6). [dilerler, -r, -ler]*
- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde **diler** ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 10). [diler, -r]*
- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan **diledi** iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 15). [diledi, -di]*
- ve nefsi ḥużur bulduġını **dilemezdi** kendinüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 5). [dilemezdi, -mez, -di]*
- ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḥażrāta tamām nāẕır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne **dilerse** ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 12). [dilerse, -r, -se]*
- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aṣlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa **dilerse** girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 8). [dilerse, -r, -se]*
- cihetine cālibdür ecsām-ı laṭīfe gibi her ne şekle **dilerse** müteşekkil olur melā'ike vü cin gibi her ne ṣūrete isterse mütemessil olur anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 11). [dilerse, -r, -se]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice **dilerse***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [dilerse, -r, -se]*
- ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide **dilerse** vārisi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 5). [dilerse, -r, -se]*
- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır **diler** ki cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 4). [diler, -r]*
- ḥāline tābiʿ olur şöyle ki ol ṣuver-i misāliyye bu ṣuver-i ḫāriciyyeye müṭāviʿ olur her kim ki **diler** menāmı dāyim ṣādıḳ ola ve her kim ki **diler** vāḳıʿası vākıʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 12). [diler, -r]*
- diyüp ʿarż **dilerlermiş** diyü inkār ḳılur bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẕīmüñ maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler ki aṣḥāb-ı ẕevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 9). [dilerlermiş, -r, -ler, -miş]*

- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse **dilerler** ammā ehli bilür ki anlar ol vaż‘ itdükleri ḳavā‘idüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 18). [dilerler, -r, -ler]*
- geçüre ve bu ḳadar inanmaġa inanmaḳ diye ve bu ḳadar taṣdīḳi bilmek ṣaya İrādet elindedür her niçe **dilerse** taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ‘āḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 14). [dilerse, -r, -se]*

dilen: *Dilencilik etmek, sadaka istemek.*
- olur kim muẕṭarr olıncaya dek ṭurur ve tamām ‘āciz olıcaḳ **dilenür** anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āsim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 13). [dilenür, -ür]*
- olur kim muẕṭarr olıncaya dek ṭurur ve tamām ‘āciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki **dilenmezse** āsim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 14). [dilenmezse, -mez, -se]*

dilenci: *Geçimini dilenerek sağlayan kimse.*
- olmaz mümkinde ḥācet olmayınca vācibden feyż olmaz ve **dilenci** faḳīr olmayınca kimse ṣadaḳa virmez eger bir kişi muẕṭarr olsa elbette maṭlūba *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 15). [dilenci,]*
- varmaz ebter olur da‘vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḥtiyāc gerek ki vācibden feyż ire **dilenci** faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [dilenci,]*

dilenmek: *Dilencilik etmek, sadaka istemek.*
- olur kim muẕṭarr olıncaya dek ṭurur ve tamām ‘āciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt **dilenmek** farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āsim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 14). [dilenmek,]*

dili ārā: *Gönlü süsleyen (güzel), sevgili.*
- mükerrem idi ṭabı laṭīf ve **dili ārā** idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemī‘-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 9). [dili ārā,]*

dil-i ṣāf: *Temiz, saf gönül.*
- ḳaç söz söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur ki ben Allāh'dan **dil-i ṣāf** isterem bulamazam mümkin midür ki bir sā‘atda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 2). [dil-i ṣāf,]*

dili varmazdı: *(Kötü bir şeyi, sözü) Söylemekten çekinmek, söylemeyi doğru, uygun bulmamak, söylemek istememek.*
- varmazdı tevhīd yolınuñ anca vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 9). [dili varmazdı, -z, -dı]*

dilin: *Denilmek, söylenmek.*

- iḥtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül **diline** ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālisden şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 3). [diline, -e]*

diline gelen lafẓuñ: *Ağzından çıkan söz.*

- belki ʿādet-i ʿarab üzerine bir lafẓdur ki maḳām-ı saḫṭda söylemişdi lîkin Ḥaḳ taʿālā ḳatında çün kerāmeti vardı Allāh taʿālā **diline gelen lafẓuñ** ḥükmini verdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 12). [diline gelen lafẓuñ, -uñ]*

dilinür ola: *Söylenir olmak.*

- iḥtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālisden şol nevʿ rızḳ **dilinür ola** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 4). [dilinür ola, -a-ür]*

dil-rīş olsun: *Gönlü yaralı, kederli olmak.*

- sīreti **dil-rīş olsun** Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün gülsün ammā gine böyle iken Ḥaḳ'la muʿāmelesi bir ḳarār olsun kesret içinde ḫalvetde olsun ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 9). [dil-rīş olsun, -sun]*

dil-şād: *Gönlü hoş, mutlu, sevinmiş.*

- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve **dil-şād** idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 14). [dil-şād,]*

dilsüz: *Dilsiz, konuşamayan.*

- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve **dilsüzlerle** hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile söylenmez ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 15). [dilsüzlerle, -ler, -le]*

dimeg: *Demek, söylemek.*

- erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından şunlar ki maʿrifetde kemāle irişmişlerdür Ḳurān ḳadīmdür **dimege** hīç te'vil itmeyüp ẓāhiri üzerine ḳomışlardur ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 8). [dimege, -e]*

dimek: *Demek, söylemek.*

- vaḳt nice ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre ṣubḥāne Rabbiye'l-aʿlā **dimek** ḫōd sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 12). [dimek,]*
- Evvel māldār u ribā-ḫvar idi Ḥabīb-i ribā-ḫvor **dimekle** meşhūr idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemī'-i mālını fukaraya ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 9). [dimekle, -le]*
- sulṭāndan ḳılmaḳ gerek Bu maʿnā haḳīḳat olmaḳ gerek söylemekle olmaz nefs emrde bulınmaḳ gerek ḳuru **dimekle** olmaz niçeler olur ki bunı eyle itdüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 6). [dimekle, -le]*

•**dimek** ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 17). [dimek,]*

- ve nahā'n-nefsa ʿani'l-havā fa-inna'l-cennete hiya'l-ma'vā Ammā bu ḥikāyetüñ tevcīhini bunuñla itmām itmek olur ki cehennemī **dimekden** murād cehennemīlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 10). [dimekden, -den]*
- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki **dimek** işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 2). [dimek,]*
- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī **dimek** ister ki ḳula yoḳlıḳ oldugınca varlıḳ bulur ve bendede benlik oldugınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [dimek,]*
- Eydürem ki Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu sözleri **dimekle** ḳatumdan defʿ iderem ve bu cevāblarla vesvesesini menʿ iderem Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 1). [dimekle, -le]*
- ki ṣayılmaz ve şol ḳadar āṣārını gördüm ki **dimekle** olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne ṣıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve anlaruñ fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 15). [dimekle,]*
- işe Yaʿnī **dimek** ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamle-i ʿarşa muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı ʿālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 15). [dimek,]*
- ʿUlemāya bundan müşkil olmaz ki müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Yaʿnī **dimek** ister ki müdāhene *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 14). [dimek,]*
- fiʿl müdāhene olur aṣlā gerekmez şol ki mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem **dimek** ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [dimek,]*

•**dimekle** olmaz her ne ḳadar ki baṣīret gözi açılursa gine mütefāvit olur anuñ ḥicābı ḳatı çoḳdur ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẓāma maʿrifetler olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 15). [dimekle, -le]*

- biri cūʿ-ı şehvet olur Yaʿnī **dimek** ister ki cūʿ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabīʿat olur eger şöyle ki ol cūʿ defʿ olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 17). [dimek,]*
- Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin **dimekdür** imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 7). [dimekdür, -dür]*
- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña ʿādet ola biri ṣadāḳat biri şecāʿat ve biri saḫāvet Yaʿnī **dimek** ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 18). [dimek,]*
- Yaʿnī **dimek** ister ki nefsüñ murādını virmemek gibi ulu ṭāʿat olmaz ve anuñ berāberi ʿālemde ʿibādet olmaz belki diḳḳat olınursa her ṭāʿatüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 17). [dimek,]*
- ola ve fikrüñüz gidermeñ bir ʿālemden ki ḳāhir-i ʿulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh'dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ andan Yaʿnī **dimek** ister ki kişi eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 8). [dimek,]*

• ʿiṯāb ider ve şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı aña Ente diyü ḫiṯāb ider Yaʿnī **dimek** ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫiẕlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 11). [dimek,]*

• Yūnus'uñ ḥabsi ciheti-y-ile ve Yūsuf'uñ riḳḳiyyeti ve ḳullığı-y-ıla ve Süleymān'uñ salṭanatı ve ululığı-y-ıla Yaʿnī **dimek** ister ki her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 8). [dimek,]*

• üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur ve birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan ṣunılur Yaʿnī **dimek** ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 16). [dimek,]*

• gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī **dimek** ister ki çün bir kişi bilür ki ükel ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [dimek,]*

dimek gerek: *Demeli, söylemeli.*

• ḥaḳdur **dimek gerek** īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʿaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 7). [dimek gerek,]*

dimek ola: *Söylenmiş olmak.*

• ziyāde vü noḳṣān ile tefāvüt olmaz **dimek ola** Yaʿnī cemīʿ mü'minler bir nesneye ınanmaḳ gerek ki Peyġambar ʿaleyhi's- selām her ne getürdi-y-ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 5). [dimek ola, -a]*

dimek olmazdı: *Anlatılmaz, anlatılması mümkün olmamak.*

• idi ki kişi anı **dimek olmazdı** zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 11). [dimek olmazdı, -dı]*

dimek olur: *Anlamına geliyor olmak.*

• emāreti bulına **dimek olur** yoḫsa bir kişinüñ ʿāḳıbetinde cennetī veya cehennemī olmasına şimdi ḳaçan ḥükm olınubilür ve hem eger maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 11). [dimek olur, -(u)r-ur]*

dimek olur ki: *Demek oluyor ki, şöyle ki.*

• fānīyem her ne kim ola anuñdur Yaʿnī**dimek olur ki** ṣıfātı tehẕīb olınup düzilmişdür ve aḫlāḳı tebdīl olınup degişilmişdür Kibrüñ yaramazlığı benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 11). [dimek olur ki,]*

dimemek gerek: *Dememeli, söylememeli.*

• günāhkār ola me'yūs olmamaḳ gerek Benüm günāhum çoḳdur ayruḳ ben oñmazam **dimemek gerek** Ādem'üñ ẕilletini fikr ide ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 10). [dimemek gerek,]*

dimeşḳ: *İslâm dünyasının önemli tarihî şehirlerinden biri, günümüzde Suriye'nin başşehri olan Şam.*

• Dārāyī rıżvānu'llāhi ʿalā meşāyıḫihi ve ʿaleyhi ve askanahu fī ḥażāyiri'l-Ḳudsi beyna yedayhi Dārā **Dimeşḳ** yanında bir köy imiş ki Ebū Süleymān aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 6). [dimeşḳ,]*

dīn: *İman, inanç. II İslamiyet.*

• aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i 'azrā-idi Her kim ki anı sevene rāfıżī dir ol **dīnini** rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 14). [dīnini, -i, -n, -i]*

• beytüñ maḥabbetini günāh ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek **dīnüñ** ṣıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti sevmek īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 16). [dīnüñ, -ün]*

• öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḥs ucından **dīnini** yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 10). [dīnini, -i, -n, -i]*

• ādem olur ki aḳça anuñ **dīnini** bozar ādem olur ki aḳça ile dīnini düzer her ʿamel niyetine göre olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur eger niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 15). [dīnini, -i, -n, -i*

• ādem olur ki aḳça anuñ dīnini bozar ādem olur ki aḳça ile **dīnini** düzer her ʿamel niyetine göre olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur eger niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 15). [dīnini, -i, -n, -i]*

•Sevrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi Taʿaccub itdiler Eyitdi Bu benüm **dīnümüñ** pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 10). [dīnümüñ, -üm, -üñ]*

• müctehid olana muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur her ne dirse aña uymaḳ **dīnüñ** muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 12). [dīnüñ, -üñ]*

• geçmekden iḥtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve putḫāneye varmaġı bilür ki **dīnini** terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 16). [dīnini, -i, -n, -i]*

• ne **dīn** bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 5). [dīn,]*

• ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hīç bilür misin ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı **dīne** daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 14). [dīne, -e]*

• ḫalḳuñ **dīnini** ıṣlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 17). [dīnini, -i, -n, -i]*

• Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri **dīne** rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 15). [dīne, -e]*

• Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu **dīne** niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 16). [dīne, -e]*

• Aḥmed **dīninde** bī-misl olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde ol ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş ise anı bitirürdi baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 3). [dīninde, -i, -n, -de]*

- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle ḳomışlar ki eger ol muʻāmelede **dīne** ḫalel gelmez ola ve şerʻ-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fiʻl müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 1). [dīne, -e]*
- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol muʻāmele **dīne** ḫalel vire ve ol vechle iḫtilāṭ şerʻe noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 4). [dīne, -e]*
- Rabb'ine ʻālim olur **dīnine** ẕākir olur lisānla sāmiʻ olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 7). [dīnine, -i, -n, -e]*
- bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse hīç **dīne** ḫalel gelmez ve eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 5). [dīne, -e]*
- göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i iʻtiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette iʻtiḳād lāzım olur ve ol ḫōd **dīnde** maʻrifete göre artar eksilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 10). [dīnde, -de]*
- żarar itmezdi ve ol ġınāları anlaruñ **dīnlerine** bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi ve ol ġınāları-y-ıla bunca faẕilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 11). [dīnlerine, -leri, -n, -e]*
- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ **dīne** maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür ve mebde'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 13). [dīne, -e]*
- şol uşaḳlar müvaḥḥid dirilüp teklīf emrini isḳāṭ itmişlerdür eyle bil ki bir bengīyāne ḫayālle **dīnlerin** ifsād itmişlerdür Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 18). [dīnlerin, -leri, -n]*
- Rabb'ini sevmez ve her kim ki dirhemi sever **dīnini** sevmez ve her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez ve her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 11). [dīnini, -i, -n, -i]*
- mirḳātı olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlığına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden ol kişi nefret ider **dīnini** sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 6). [dīnini, -i, -n, -i]*
- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile **dīn** sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 14). [dīn,]*
- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿinād ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini **dīn** sevmek ṣanur ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 16). [dīn,]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile **dīnini** bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 5). [dīnini, -i, -n, -i]*
- olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına **dīnde***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 10). [dīnde, -de]*

dīn: *Din, inanç. II Ahiret hayatı.*

- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki **dīnüñ** ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ulularu ḳapusında ḫiẕmetkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 5). [dīnüñ, -üñ]*

• Besṭām'da idi ola ve şāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki **dīnüñi** ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 14). [dīnüñi, -üñ, -i]*

• hidāyeti-y-ile hem **dīnini** iḥyā itdi hem dünyāsını hem evvelāsını gökcek itdi hem ʿuḳbāsını Tā ḳıyāmete degin nāmı ümmet arasında ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 15). [dīnini, -i, -n, -i]*

•**dīnleri** maʿmūr ola hem dünyāları hem evlāları gökcek ola hem uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı ululları anlar olurlar ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 15). [dīnleri, -leri]*

diñ: *Kesilmek, durmak, sona ermek.*

• sözleri anuñ **diñmez***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 19). [diñmez, -mez]*

diñ: *Durmak, devam etmemek.*

• cān bülbülleri olur anda ki biri **diñer** biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 3). [diñer, -er]*

dīn aḥvālinden: *Dinin halleri, vaziyetleri.*

• gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider **dīn aḥvālinden** bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ükel ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 15). [dīn aḥvālinden, -n, -den]*

dīn bābında: *Din konusu, meselesi.*

• Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr ve ʿamellerini meʿcūr idüp **dīn bābında** himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad mesūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 6). [dīn bābında, -ı, -n, -da]*

• meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi **Dīn bābında** ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 5). [dīn bābında, -ı, -n, -da]*

dīn ehline: *Müslümanlar.*

• didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ **dīn ehline** ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde mesūbat ve ʿibādet emrinde saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 5). [dīn ehline, -n, -e]*

dīn ehlinüñ: *Müslümanlar.*

• ṭoḳuz şem'-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerī'at bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ 'ammārı ve **dīn ehlinüñ** i'timādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 10). [dīn ehlinüñ, -i, -nüñ]*

dīn emri: *İslam dininin buyrukları.*

• Aʿżam'a taḳlīd iderse her sözine inanmaḳ gerek **dīn emrinde** hemīn aña iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek aña muḫālefet olan mezhebi ḳomaḳ gerek ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 11). [dīn emrinde, -n, -de]*

- tevżīḥ itmişdi Şāġirdleri her ne dirse yazarlardı ve cemīʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri ki **dīn emrinde** ol daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 12). [dīn emrinde, -i, -n, -de]*
- taʿālā anuñ **dīn emrinde** mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 7). [dīn emrinde, -i, -n, -de]*
- ikisi iki ʿaẓīm cenāhdur ki cehennemden ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur şöyle ki birisi eksik olursa **dīn emri** tamām olmaz yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 4). [dīn emri,]*
- ḫātır ḳaṣd eyleyüp muḥābā-y-ile işleyesin Müdāhene oldur kim **dīn emrinde** sākit olup maḥallinde naṣīḥat eyleyesin riʿāyet-i ḫātır idüp emr-i maʿrūf ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 7). [dīn emrinde, -n, -de]*
- bir göñül ki aḳça fikrinde olur ol göñül **dīn emrin** yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 7). [dīn emrin, -i, -n]*

dīn evine: *Din evi; gönül.*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḥḳīḳ budur ki ricā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür **dīn evine** ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 2). [dīn evine, -n, -e]*

dīn evinüñ: *Din evi; gönül.*
- ṭoḳuz şem'-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerī'at bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi **dīn evinüñ** 'ammārı ve dīn ehlinüñ i'timādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 10). [dīn evinüñ, -i, -nüñ-nüñ]*

dīn fikri: *Din düşüncesi.*
- olsun ve eger göñli aḳça fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle **dīn fikri** bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 14). [dīn fikri, -i]*

dīn göginüñ: *İslamiyet. II İslamiyet gökyüzüne teşbih edilmiş.*
- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ zaḫri idi **Dīn göginüñ** māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 9). [dīn göginüñ, -i, -nüñ-nüñ]*

dīn maṣlaḥatı: *Din işi, hususu.*
- mirḳātı olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlıġına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden ol kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile **dīn maṣlaḥatı** tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 6). [dīnmaṣlaḥatı]*
- ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde **dīn maṣlaḥatına** çalışur ve eger kendü

aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 1). [dīn maṣlaḥatı]*

dīn ululaı: *Büyük velîler, büyük zâtlar.*

- senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki **dīn ululaından** birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 18). [dīn ululaından, -n, -dan]*
- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe **dīn ululaı** ḳapusında ḫizmetkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 6). [dīn ululaı, -ı]*

dīn yolında: *Din uğruna.*

- bāzārını terk itdi pes **dīn yolında** bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 9). [dīn yolında, -n, -da]*

dināı: *Altın sikke. II Mal, mülk, para.*

- leẕẕetini ẕillet bilüp aʿvānını ʿavān ve evlādını dedān ve ʿavratını ʿār ve **dināını** nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 15). [dināını, -ı, -n, -ı]*
- denī ü dün olur ol kişi ki 'abdu'd-dīnar ola gerekse 'ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ ki **dīnār** ṭabʿında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 16). [dīnār,]*
- mār olur ve bir **dīnār** ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki ġınā içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 17). [dīnār,]*

dīn-i islām'da: *İslam dini.*

- girmeye vebādan ṣaḳınup Bu sebeble **dīn-i İslām'da** iʿtiḳadına ne ḫalel gelür ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine ne ẕelel gelür ʿAcebdür ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 1). [dīn-i islām'da, -da]*

dinil: *Denilmek, söylenilmek.*

- muḫālifdür **dinilür** anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 1). [dinilür, -ür]*
- yüzden yaramaz ise bir yüzden eyü olur Tamām eyü dünyāda yaradılmamışdur ve dünyā anuñ içün yapılmamışdur İmdi bu söz ġāyet yirinde **dinilmişdür***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 4). [dinilmişdür, -miş, -dür]*
- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur **dinilür** zamānınuñ ululaı ḳatında muʿteber ü meşhūr ve ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aṣlında bir faḳīrun ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 13). [dinilür, -ür]*
- **dinildi** Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem-i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 7). [dinildi, -di]*
- iki cevāb olur ikisi daḫı ḫaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred nefse **dinilmez** belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 12). [dinilmez, -mez]*

- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş **dinilmez** Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 5). [dinilmez, -mez]*
- olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün **dinilür** yoḫsa ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mışrī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 3). [dinilür, -ür]*
- revāyiḥi seçer mi ve ẕevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ leẕẕeti nice **dinilür** ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 14). [dinilür, -ür]*
- bir maḳāmda **dinilmişdür***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 19). [dinilmişdür, -miş, -dür]*
- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīṯ-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan **dinilmişdür** Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 8). [dinilmişdür, -miş, -dür]*
- getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd gicesi daḫı mı şirk getürmedüñ **dinildi** Süd gicesi ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 12). [dinildi, -di]*
- bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz **dinilmez** her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 4). [dinilmez, -mez]*
- evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane ṣoñraġı ʿabeṣ ṣayıla Ol ṣerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur **dinilür** ikisi daḫı ṣerʿ üzerinedür ṣerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 10). [dinilür, -ür]*
- ḳavl mūcibince fiʿli olur kendü re'yinden aña nesne ṣorılmaz N'içün kendü re'yüñle ʿamel itmedüñ **dinilmez** eger ḫaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 16). [dinilmez, -mez]*
- ziyāde **dinilür** İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 17). [dinilür, -ür]*
- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān **dinilürdi** bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 16). [dinilürdi, -ür, -di]*
- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler **dinilmişdür** ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca ṣevāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 2). [dinilmişdür, -miş, -dür]*
- mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa **dinilmişdür** ve bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa 'ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 7). [dinilmişdür, -miş, -dür]*
- maʿrifet aña berāber olmaz ol sebebdendür ki Allāh'a 'ālim dinilür 'ārif **dinilmez** ammā şöyle bilmek gerek bu 'ilm şol 'ilmdür ki maʿrifetden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 18). [dinilmez, -mez]*
- olsun īmān **dinilür** pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 19). [dinilür, -ür]* • berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger **dinile** ki ol ẕemm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 9). [dinile, -e]*

• ḳılınur fi'l-cümle nefse muḫālefet gibi ʿibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber ʿālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber **dinilür** ḥattā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 6). [dinilür, -ür]*

• maʿiyyetdür ki lisān-ı kesretden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan naẓarında andan ġayri kimi görür Yā anuñla biledür yā degüldür **dinilür** ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 14). [dinilür, -ür]*

• añlar eger anuñ bir maʿnāsı daḫı var **dinilse***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 19). [dinilse, -se]*

• aḥvālinde **dinilmişdür** veyāḫūd deryā-yı ilāhīye nihāyet yoġduġına işāret olmışdur veyāḫūd bu söz buña işāret ola ki ʿİsā peyġambar bu neşā'da tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 5). [dinilmişdür, -miş, -dür]*

• **dinilmez** ve derd-i derūn mümkin degüldür lisānla taḳrīr olınmaz ikisi daḫı derd ehli gerek ki bir biri-y-ile ḥālleşeler biñ dürlü rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 17). [dinilmez, -mez]*

• ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi diñlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür **dinilür** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 6). [dinilür, -ür]*

• ʿabdü'd-dirāhim **dinilmez** ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 5). [dinilmez, -mez]*

•īmāna īmān mı **dinilür** ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 11). [dinilür, -ür]*

• ḫayr olup bir zāhid īmānsız gider kār-ı Ḫudā'da aṣlā çün ü çera olmaz ve kārgāh-ı ḳażada bu neden oldı ve bu neden olur **dinilmez** Fi'l-cümle her kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 16). [dinilmez, -mez]*

dinilen: *Denilen, söylenilen.*

• ġayriye **dinilen** esrār ḳısm-ı sālisden olur pes ḳısm-ı sānī ile anuñ farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı sānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 9). [dinilen,]*

dinilmez: *Denilmek, söylenilmek.*

• bilinmez ve zühdi olmayana dervīş **dinilmez** Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 5). [dinilmez,]*

diñle: *Kulak vermek, kabul etmek.*

• ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi **diñlemezler** ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 6). [diñlemezler, -mez, -ler]*

diñle: *Kulak vermek, dinlemek.*

• ṭavarlarını güderdi ol bahāneler ile ḥalvet yirlerde gezerdi Kimseye ḳarışmazdı ve kimse-y-ile ilişmezdi ḥācetden ziyāde söylemezdi ve söyleseler **diñlemezdi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 6). [diñlemezdi, -mez, -di]*

diñle-: *Dinlemek, dikkate almak, umursamak, önemsemek.*

- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀḳil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür **diñlemez** anı bilür ki şol aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 14). [diñlemez, -mez]*

diñled: *Dinlemesini sağlamak, söz geçirmek.*

- Vaʿẓınuñ te'sirī ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı **diñledürdi** ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 2). [diñledürdi, -ür, -di]*

dīr: *Geç, geç vakit.*

- yoldan ḳaçururken şoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli **dīr** görür oldı Evvel şürūra merciʿ iken şoñra ḫayrāta menbaʿ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 13). [dīr,]*

direk: *Destek, dayanak. II Yardımcı.*

- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḥḳīḳ budur ki ricā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu **direkdür** müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 2). [direkdür, -dür]*

dirhem: *Gümüş para.*

- cāriyedür bahāsı üç yüz **dirhem** yoḳ ve bābāñ ise bir kişidür müslimānlar içinde andan bedter ādem yok Saña bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 1). [dirhem,]*
- de öñüme geldi ve ġafletle giderken ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var dünyelikde ve neye māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz **dirhem** Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 8). [dirhem,]*
- mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur **dirhem** ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki ġına içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 17). [dirhem,]*
- Rabb'ini sevmez ve her kim ki **dirhemi** sever dīnini sevmez ve her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez ve her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 11). [dirhemi, -i]*

dirhem olmaz: *Akçe, para olmak.*

- mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol **dirhem olmaz** hemm olur ve ġunm ki ġına içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 18). [dirhem olmaz, -maz]*

diri: *Canlı, sağ.*

- kifāyet ider eger ṭutarsañ **dirilere** şol ḳısm ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 3). [dirilere, -ler, -e]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her **diri** ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 6). [diri,]*

- selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Yaʻnī hīç kendüde taṣarruf bulmaz misl-i emvātdan olur ṣūretde **diri** yürür ammā maʻnāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 12). [diri, -, -]*

diri olur: *Canlı kalmak, hayatta olmak, yaşamak.*
- ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar **diri olur** niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 8). [diri olur, -ur]*

dirīġ itmedi: *Esirgemek, sakınmak.*
- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev diyü begenür çün ol kişi mümkin olanda **dirīġ itmedi** ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 3). [dirīġ itmedi, -me, -di]*

diril: *Yaşamak, ömür sürmek.*
- ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan **dirilmez** ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 17). [dirilmez, -mez]*
- kişi ser-ḫūş **dirilüp** ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 17). [dirilüp, -üp]*

diril: *Geçinmek, taslamak.*
- ṭāʿūn emrine gelicek cahāletinden tevekkül ehli **dirilür** ol tevekkül degül cahāletdür anı tevekkül ṣanmaḳ żalāletdür Dānişmend dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 15). [dirilür, -ür]*
- buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil **dirilür** bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 12). [dirilür, -ür]*
- niçe şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ başīretde kāmil **dirilür** amma başri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 16). [dirilür, -ür]*
- şol uşaḳlar müvaḥḥid **dirilüp** teklīf emrini isḳāṭ itmişlerdür eyle bil ki bir bengīyāne ḫayālle dīnlerin ifsād itmişlerdür Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 17). [dirilüp, -üp]*

diril: *Yaşamak, geçinmek.*
- taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her niʻmet ki anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle **dirilür** maʻlūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 16). [dirilür, -ür]*

diril: *Olmak.*
- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb **dirilürler** gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 18). [dirilürler, -ür, -ler]*

diril: *Yaşamak, ömür sürmek. II Olmak.*

- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş **dirilüp** ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 5). [dirilüp, -üp]*
- edāsını defʿ ider kendü alçaḳ **dirildükce** mertebesi ʻālī olur ve kendüyi żaʻīf gördükce menzilesi sāmī olur kendüde ḳuvvet görmedügince ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 7). [dirildükce, -dükce]*

dirilen: *Olan (kişi).*

- bu degüldür kim göñlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür ki kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş **dirilen** elbette her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 18). [dirilen,]*
- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur Her fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve her müfti ve ḳāzī**dirilen** anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 8). [dirilen,]*
- maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid **dirilenler** ekṣer budur kim rāfiżī olurlar şöyle ki tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 14). [dirilenler, -ler]*
- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekṣer dervīş **dirilenler** nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile ẕemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 7). [dirilenler, -ler]*
- ṭāʿūn emrine gelicek cahāletinden tevekkül ehli dirilür ol tevekkül degül cahāletdür anı tevekkül ṣanmaḳ żalāletdür Dānişmend **dirilenlerden** bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 16). [dirilenlerden, -ler, -den]*
- muḥkemātdan seçeler hem-çunān mürşīd **dirilenlere** daḫı vācibdür ki müteşābihāt-ı hevāyı muḥkemāt-ı ʻakldan farḳ ideler eyle olmayınca anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 11). [dirilenlere, -ler, -e]*

dirilmek gerek: *Geçinmeli, yaşamalı.*

- ʿizzetde icābet bulur Şol ki ʿāḳildür anlardan ṣaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla edeb ile **dirilmek gerek** Rivāyet olınur ki bir gün Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 18). [dirilmek gerek,]*

dir-isek: *Dersek, söylersek.*

- Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger **dir-isek** ki bundan bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 18). [dir-isek,]*
- müdaḳḳıḳīn olurlar bunuñ gibi ḳażiyyelerde tereddüd ü ıżṭırāb itmezler ve bunuñ gibi ḫavāriḳde şekk ü irtiyāb itmezler Eger **dir-isek** ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 14). [dir-isek,]*

dirlig: *Hayat, yaşam.*

- mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek tā kendünüñ ibtidāda ḥālini şeyḫinüñ intihāda ḥāline ḳıyas itmeye ve kendünüñ telvīnde **dirligini** anuñ temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 6). [dirligini, -i, -n, -i]*

•**dirligi**gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 7). [dirligi, -i]*

dirlik: *Hayat, yaşam.*
- gelüp ṭura ve **dirlik** oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [dirlik,]*

dise gerek: *Diyecek, söyleyecek.*
- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ **dise gerek** ve eger Vaḳtından ṣoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 1). [dise gerek,]*

diseler gerek: *Diyecekler.*
- ʿaraṣātı anlar daḫı görse gerek anca mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī**diseler gerek** Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 8). [diseler gerek,]*

dīvān-ı ḳażānuñ: *Mahşer günü kurulacak olan, Cenâb-ı Hakk'ın kullarını yargılayacağı büyük meclis.*
- daḫı muḳābele itmek fikr itmeye **dīvān-ı ḳażānuñ** ḥālini kim bilür şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 15). [dīvān-ı ḳażānuñ, -nuñ]*

dīvār: *Duvar; bina, arsa, bahçe etrafına taştan yapılan perde.*
- ḫalḳdan vaḫşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir **dīvār***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 8). [dīvār,]*

divşür: *Toplamak, bir araya getirmek.*
- görür ki ḥażret-i Risālet'üñ ʿaleyhi's-selām ṭurmış mübārek sükūklarını **divşürür** bir yire cemiʿisini cemʿ eyleyüp bir birine żamm ider aralarında tertīb virüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 18). [divşürür, -ür]*
- müntaẓır olurlar ʿālemde mühmelāt ḳomazlar **divşürüp** ortaya getürürler şol oturduḳları ne yirdür hīç anı fikr itmezler bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 15). [divşürüp, -üp]*

diyānet: *Dindarlık, dînin hükümlerine uyma ve bu hükümlerin gerektirdiği gibi hareket etme.*
- muḫālefet ider ammā eger şöyle ki bir kişi bu iḫtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda sevāb vardur **diyānete** ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 14). [diyānete, -e]*
- ne dīn bilürler ne **diyānet** ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 5). [diyānet,]*

diyār: *Memleket, ülke, belde.*

- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet **diyārınuñ** ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 15). [diyārınuñ, -ı, -nuñ]*

diyecek: *Söyleyince.*

- **diyecek** Ḥāriṣ eyitdi Gel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 19). [diyecek,]*

diyen: *Diyen, söyleyen (kişi).*

- ve anı ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden gerçek Kaʿbe'yi görmek gerek ve Mekke'ye vardum **diyen** ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 18). [diyen,]*

diyet ola: *Bedel olmak.*

- Eyitdiler Gine bulmasa şöyle ki tamām ölümlü olsa Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek ki öle ḳātili üzerine **diyet ola** Rivāyet olınur ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 16). [diyet ola, -a]*

diyü: *Diye.*

- ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a ṣordı ki ʿāḳil **diyü** kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 16). [diyü,]*
- ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a ṣordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend **diyü** neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 16). [diyü,]*
- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam **diyü** aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [diyü,]*
- Rivāyet olınur ki Mālik bir gün ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı Giderken şehrüñ ṣu başısı hengāmesi-y-ile ardından irdi Yoldan git **diyü** bunı sürdiler bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 8). [diyü,]*
- Ol sebebdendür ki ʿāḳil olanlar ehlu'llahūñ ādābını gözedüp iḥrāz iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa **diyü** iḥtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 14). [diyü,]*
- degme kez kimseye şerr ḳaṣd itmezler ve bir kişi bize īẕā itdi **diyü** intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir lafẓ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 15). [diyü,]*
- N'içün bunı geyersin **diyü** ṣordı hiç cevāb virmedi ṭurdı N'içün cevāb virmezsin didi Eyitdi Ne diyem Eger zühdden dirsem kendümi ṣenā vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 15). [diyü,]*
- mücāhedeleri ve bī-ḳuṣūr müşāhedeleri vardur Baʿżıları Ġulām **diyü** adını taṣḥīf iderler vech-i tesmiyesini bilmedüklerinden taḥrīf iderler Baʿżı ekābirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 9). [diyü,]*
- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var idi acırdı yemek yemez **diyü***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 4). [diyü,]*

- Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur **diyü** ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 6). [diyü,]*
- yazardum līkin bu kitābı türkī ṣayup anca ʿavām baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī**diyü** oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 12). [diyü,]*
- bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür **diyü** tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 11). [diyü,]*
- bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur **diyü** cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 12). [diyü,]*
- maẓhar-ı Ḥaḳ'dur **diyü** bir naẓar ile baḳar iʿtibāriyyātdur diyü yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde yaramaz olmaz ve aña nisbet eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 13). [diyü,]*
- maẓhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir naẓar ile baḳar iʿtibāriyyātdur **diyü** yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde yaramaz olmaz ve aña nisbet eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 13). [diyü,]*
- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı **diyü** ṣordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 13). [diyü,]*
- sebebdendür ki zamānında çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekṣeri anı mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid **diyü** anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 16). [diyü,]*
- āḫıratda aña irem **diyü** ise gine cennet de aña yetişen ol olur tecellī-yi ẕātdan maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 11). [diyü,]*
- ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẓar yok **diyü** aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 7). [diyü,]*
- mülḥid **diyü** ṭaʿn iderlerdi ve gāh olurdı ki Beştām'dan sürerlerdi ʿAceb midür ki faḫr-i ʿālem ve maḳṣūd-ı benī Ādem Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 3). [diyü,]*
- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid **diyü** ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 17). [diyü,]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş **diyü** kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [diyü,]*
- pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun **diyü** biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 14). [diyü,]*
- getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban **diyü** ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd gicesi daḫı mı şirk getürmedüñ dinildi Süd gicesi ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 11). [diyü,]*

- bir gice süd içüp ṣabāḥ ishāl olmışdı Bu ishāl baña ol südden oldı **diyü** ḫāṭırına gelmişdi Ẓāhirdür ki süde fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 13). [diyü,]*
- yaḳīn bulmış ola hiç olur mı bir loḳma ḥarāmdan ötüri başını ġavġalara bıraġa Bir ḫizmetkār Mevlāmā ḥesāb virsem gerek **diyü** nice ṣaḳındugını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 2). [diyü,]*
- diyü biz feraġāt itmeyevüz ve nice ʿibādetler ʿabeş olurmış **diyü** biz terk-i ṭāʿat itmeyevüz elümüzden geldükçe çalışavuz ammā kendümüzi gine ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 7). [diyü,]*
- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü **diyü** sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 1). [diyü,]*
- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz **diyü** yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 2). [diyü,]*
- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi **diyü** feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 2). [diyü,]*
- niḳmet geldi **diyü** teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 3). [diyü,]*
- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur **diyü** bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 5). [diyü,]*
- bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar **diyü** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 14). [diyü,]*
- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ **diyü** ṣordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 17). [diyü,]*
- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü ṣordılar ve Nice ḥall idersin **diyü** teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 18). [diyü,]*
- sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür **diyü** ṣordılar Bu cerāʿeti sen ne ḥüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 6). [diyü,]*
- iş görilmez Bu ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur **diyü** bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 6). [diyü,]*
- ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde ḥelāl ʿameller dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına varuruz **diyü** ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 12). [diyü,]*
- mescīdün ādābını gözetmezler bir ṣubaşınuñ ḳapusına varsalar nice oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh ḳapusıdur **diyü** bir ẕerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 18). [diyü,]*

- itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp huẓūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 18). [diyü,]*
- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev **diyü** begenür çün ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 3). [diyü,]*
- ṣafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm **diyü** añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 8). [diyü,]*
- **diyü** sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḫażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 13). [diyü,]*
- ki Cüneyd ḫażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm **diyü** odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 3). [diyü,]*
- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi **diyü** şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 5). [diyü,]*
- muvāfaḳat itmez taʿaccüb idüp bu ḥālete ġāyet incinür Şeyḫ Cüneyd'üñ ṭaʿāmında şübhe n'eyler **diyü** gücenür hele n'eylerse eyler bir loḳmayı aġzına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 8). [diyü,]*
- n'oldı ki **diyü** istiʿcāb ider Bir kaç günden gine mülāḳāt olur Ol ḳışṣanuñ aṣlı ne-y-idi **diyü** teftīş ḳılur Ḥāriṣ eydür Benüm Ḫaḳ'dan bir nişānum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 12). [diyü,]*
- ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun **diyü** ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 16). [diyü,]*
- şaḫne-i Ḫurāsān **diyü** añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 11). [diyü,]*
- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından ṣoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin **diyü** iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥuẓūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 2). [diyü,]*
- Ḫāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice istenür **diyü** begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 3). [diyü,]*
- aḫṣam ne yesem gerek **diyü** fikr ḳılur mı Bir dünyā ḫavāyicini teslīm idüp ışmarlar kendüsi elinden geldügi ḳadar anuñ ḫidmetini eyler İmdi mü'min olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 7). [diyü,]*
- ḫalef eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler **diyü** ṣordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 2). [diyü,]*
- dervīş olan ḫalvetinüñ bir gūşesini cihān sarāylarına deġişmez her şevḳ ehli ki bunlaruñ bu derdi-y-ile fanāsını görür āh-ı eẕān-ı merg **diyü** taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 16). [diyü,]*

- yaḳīn **diyü** inanur gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldığı cihetden farḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt insānda bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 11). [diyü,]*
- bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde 'aḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn **diyü** aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 14). [diyü,]*
- temennīler idüp bulmaya İmdi bu kelām ḥadīs̱-i Rasūl'e işāretdür ki buyururdı Ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddi' olsun **diyü** vaṣiyyet ḳılurdı fi'l-vāḳi' yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 12). [diyü,]*
- yıllar olur kim ṭā'at **diyü** nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [diyü,]*
- ammā nefsi-y-içün ider yıllar olur kim ṭā'at **diyü** nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [diyü,]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣud Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet da'vāda olur ve sa'ādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Ene diye Allāh daḫı aña Ene **diyü***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 10). [diyü,]*
- 'iṭāb ider ve şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı aña Ente **diyü** ḫiṭāb ider Ya'nī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫiẕlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 11). [diyü,]*
- hemīn esfel-i sāfîline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ **diyü** kendü daḫı itmek olmaz 'āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 12). [diyü,]*
- evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẓariyyātda daḫı iʿtimād-ı ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun **diyü** tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 10). [diyü,]*
- gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it **diyü** ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 12). [diyü,]*
- diyüp ʿarż dilerlermiş **diyü** inkār ḳılur bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẓīmüñ maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler ki aṣḥāb-ı ẓevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 9). [diyü,]*
- elfāẓdan ol nice alınur **diyü** tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 11). [diyü,]*
- żarūret ḳadar iderler beden żaʿīf olup ʿāmelden ḳalmasun dirler anlar ḫubzı sevmezler hemīn beden terkībine ḳuvvet gelsün **diyü** yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 8). [diyü,]*
- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ **diyü** mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 18). [diyü,]*
- temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde tamām leẕẕet olmaz ṣanur egerçi dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet vardur **diyü** söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 2). [diyü,]*

• dünyāyı sever āḫıratı sevmez mümkin degüldür iki ḳarpuz bir ḳoltuġa ṣıġmaz meger dünyāya āḫırat içün maḥabbet ide dünyā anuñ meksebidür **diyü** meveddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 18). [diyü,]*
• gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek **diyü** fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 3). [diyü,]*

diyüp ṭurduġı: *Söylemeye devam etmek.*
• kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṯdür ḳadīm olan kelām-ı nefsīdür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṯ degül **diyüp ṭurduġı** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [diyüp ṭurduġı, -duġ, -i]*

diyüp ṭururuz: *Söyleyip durmak, söylemeye devam etmek.*
• idi Uşta aḳça dirdüm her gāh ki baña bir maẓīḳden duḫūl ide idi bunuñla defʿ iderdüm didi İmdi niçe kere **diyüp ṭururuz** ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 14). [diyüp ṭururuz,]*
• daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde **diyüp ṭururuz** ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 16). [diyüp ṭururuz, -ur, -uz]*

diz çökerlerdi: *Baş eğmek, boyun eğmek. II İlim tahsili için bir hocadan ders almak.*
• fetvā virürdi ve cemīʿ ʿulemā fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı kendü yigit iken bunca pīrler öñine **diz çökerlerdi** zamānınuñ ululları gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 4). [diz çökerlerdi, -er, -ler, -di]*

dizin dizin: *Sıra sıra.*
• ḫiẕmet içün yürürler ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki **dizin dizin** cennet maḥbūbları her dem ḳarşusında el baġlayup ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 11). [dizin dizin,]*

dost: *Sevgili.*
• didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın iderem Ve naḳl olınur ki ṣordılar Allāh **dōstuñ** mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 2). [dōstuñ, -uñ]*

dost: *Dost, sevgili.*
•**dōstı** Ẕū'n-Nūn gelür anuñ istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 11). [dōstı, -ı]*

dost: *Evliya, veli.*
• Bu **dostlaruñ** mertebesidür ben bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿālī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [dostlaruñ, -lar, -uñ]*

dost: *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.* • degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña

ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm **dostumdur** diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 10). [dostumdur, -um, -dur]*

- olmaz Çoḳ olur ki bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur ki şefāʿat her yirde rāst gelmez ol **dōstunuñ** ḳalbinden bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 12). [dōstunuñ, -u, -nuñ]*
- ferzanesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi **Dōst** isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 15). [dōst,]*
- ve nefsi ḥużur bulduġını dilemezdi kendinüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün **dōstlarından** biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 6). [dōstlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*
- fāyide olur şol māldan ki vārişlere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol **dōstlara** ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 16). [dōstlara, -lar, -a]*
- oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 13). [dostuñ, -uñ]*
- ṭut naẕarı ve eger düşmān ararsañ andan ayırma başri eger sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın **dostuñ** ve düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 16). [dostuñ, -uñ]*
- senüñ emmāre-y-iken seni helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol saña rām olup muṭmainnüñ olur ol vaḳt bilesin ki **dostuñ** ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 18). [dostuñ, -uñ]*
- kisveti olur ṭaşradan gören anı ṣanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur **dōstları** ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 12). [dōstları, -ları]*
- dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ **dōstları** ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 7). [dōstları, -ları]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir **dōst** bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 9). [dōst,]*

dost: *Sevgili. II Allah.*

- ve fikr ḳumrısı **dost** derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 3). [dost,]*
- ḳumrıları dil naẕar-gāhında ṭurup şeydālıḳlar iderler ol **dostuñ** şevḳi-y-ile ol bir melik-zāde-i ceberūtdur kim bölük bölük melekūt melekleri her gün rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 9). [dostuñ, -uñ]*

- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh **Dōst** ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 18). [dōst,]*
- ı rıḳḳıyetde ḥaḳīr bilmek gerek ki ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek ki iki cihāna sulṭān ola 'āşıḳ **dōst** işiginde gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 12). [dōst,]*

• bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin **dōst** dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 2). [dōst,]*

dōst ʿışḳına: *Allah aşkı.*
• ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 17). [dōst ʿışḳına, -n, -a]*

dōstlıġ: *Dostluk.*
•**dōstlıġı** hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ yeye sıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 9). [dōstlıġı, -ı]*

doy-: *Yeter bulmak, kanmak, tatmin olmak.*
• ṭuymaz ve eger andan bir cezbe olursa biñ yıllık küfr ü maʿāṣī aña **doymaz** niçe put-perestler olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 17). [doymaz, -maz]*
• felek burclarına girüp ḳaçalar güzeller olur anda ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp **doymaz** her birinüñ ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 6). [doymaz, -maz]*

dög: *Dövmek, dayak atmak, darbetmek.*
• eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi **dögdi-y-ise** aña temkin ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 4). [dögdi-y-ise, -di, -y, -i, -se]*

dökil: *Akmak, (Çok miktarda, art arda, akın akın) gelmek.*
• ziyāde olur ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar **dökilür** bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni bağlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 7). [dökilür, -ür]*

dökil: *Dökülmek, atılmak.*
• N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere **dökilür** ve n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarāb olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 14). [dökilür, -ür]*

dökile: *Dökülmek. II Çıkmak.*
• yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı baṣīretden **dökile** yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 4). [dökile,-e]*

dökün dökün gelür: *Akın akın, durmadan, arkası kesilmeden gelmek.*
• ḳarış vara Allāh aña bir arşun gelür ve kim ki anuñ cenābına müteveccih ola anuñ vāridātı **dökün dökün gelür** hemīn himmet-i niyyeti anuñ cenābına ḫālis *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 12). [dökün dökün gelür, -ür]*

dön: *Dönmek, yüzünü bir şeye doğru çevirmek.*

- bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye **döner** ki tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle ki her ne söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 3). [döner, -er]*

dön: *Değişmek.*

- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler **dönmişdür** felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 17). [dönmişdür, -miş, -dür]*

dön: *Vazgeçmek, caymak.*

- olur ki kişinüñ ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden kendüye bir ḥads gelür ol ḥükmden **dönilmez** egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 12). [dönilmez, -il, -mez]*
- ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup meẕhebinden **dönmedi** egerçi dili-y-ile dise daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgüne söylese olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 13). [dönmedi, -me, -di]*

dön: *Geri gelmek, geri dönmek.*

- idemedi gine **döndi** İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 9). [döndi, -di]*
- döndi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 19). [döndi, -di]*
- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan gine **döndi** vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 4). [döndi, -di]*
- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā'dur ya'nī bir āyine-i gītī-nümādur

anuñ-çündür ki vücūduñ tenezzülātı çün ki buña gelür andan ṣoñra **dönüp** gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 2). [dönüp, -üp]*

- ġayeti ol ḫoş geldügine gine **döner** istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola ṣol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 5). [döner, -er]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı **döndiler** ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 5). [döndiler, -di, -ler]*
- menʿ idicek **döner** giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī ṣol ki benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 1). [döner, -er]*

dön:*Kendini bir yandan bir yana çevirmek.*

- dāyimā döşegüñe yatduḳça ve döşegüñden ḳalḳduḳça ve bir yanuñdan bir yanuña **döndükçe** bir ḳaç defʿa Allāh maʿī Allāh naẓīrī Allāh şāhidī di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 12). [döndükçe, -dükçe]*

dön-: *Yönelmek.*

- taḫşe‘a ḳulūbuhum li-ẕikri’llāhi ya‘ni Müslümān olanlara henūz vaḳt olmadı mı ki Allāh’a **döneler** hemīn bunı işitmekle bi’l-külliye ma‘āsīye tāyib ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 4). [döneler, -e, -ler]*
- Ḥaḳḳ’a āyib olup Ḳad‘ānā yā Rabb didi ya‘ni Vaḳt oldı şimdiden gerü **dönerem** didi İmdi eger anda ḳābiliyyet tamām ve isti‘dād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 6). [dönerem, -er, -em]*
- ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup Ḥaḳḳ’a **döndi** cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ’a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 5). [döndi, -di]*
- ḳaçan bi’l-külliye Ḥaḳḳ’a müteveccih olup ṭāʿat idebilür Göñül ne ḳadar Ḥaḳḳ’a **dönerse** mümkin degüldür bir ucı dünyāsından kesilmez her ne mıḳdār *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 6). [dönerse, -er, -se]*

döndür: *Çevirmek, değiştirmek.*

- anı oñarmışlardur ve ṣol ṣıfāt ki ʿādāt anı bozmışdur anı **döndürmişlerdür** vücūdlarını maʿrıż-ı fanā eylemişlerdür ve göñüllerini āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 13). [döndürmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

döndür: *Vazgeçirmek.*

- diye öldüre veyāḫūd rücūʿ itdürüp sözinden **döndüre** her ne ḳadar ki İmām Aḥmed’e saʿy itdi başarımadı çāra olup Ḳurān’a ḥādiṣdür didüremedi Biñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 11). [döndüre, -e]*

döne döne: *Dönerek, tekrar tekrar.*

- müctebāsı idi Dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir mevcūd peydā ola ve müddetler geçmek gerek ki anuñ gibi bir mevlīd hüveydā ola **döne döne** felek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 12). [döne döne,]*

dönme: *Yönelme.*

- ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾiṣ ve Ḥaḳḳ’a **dönmesine** sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 14). [dönmesine, -si, -n, -e]*

dönmek: *Geri gitmek, geri dönmek.*

- Ben ṭavarı gütmek içün kirāya ṭutdum **dönmek** harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 1). [dönmek,]*

dönmek gerek: *Devretmeli, dolaşmalı.*

- dōlābı **dönmek gerek** ki anuñ gibi bir vaż‘ u ḥālet getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ miṣli bir gül-i saʿadet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 13). [dönmek gerek,]*

dönmiş ola: *Vazgeçmiş olmak.*

- çıḳmaḳ ister ammā bir göñül ki dünyādan ṭamām uṣanmış ola ve leẕẕāt-ı ʿācileden teveccühi **dönmiş ola** ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 18). [dönmiş ola, -a]*

dört mezhebüñ: *Hanefî, Şafiî, Hanbelî ve Mâlikî mezhepleri.*

- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 9). [dört meẕhebüñ, -üñ]*

dört yanından: *Çevresinden.*

- illa ana f-aʿbudūni didi bunlar daḫi Delü olmış didiler **dört yanından** ḳalḳup gitdiler İmdi eyle eyle bilmek gerek ki bu sözden Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 5). [dört yanından,]*

döşeg: *Yatak.*

- dāyimā **döşegüñe** yatduḳça ve döşegüñden ḳalḳduḳça ve bir yanuñdan bir yanuña döndükçe bir ḳaç defʿa Allāh maʿī Allāh naẓīrī Allāh şāhidī di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 11). [döşegüñe, -ü, -ñ, -e]*

döy: *Dayanmak, tahammül etmek.*

- Eyitdiler Bu ṣusuzlıġ-ıla oruç ṭutamazsın ʿaṭaş ġalebe ider **döyemezsin** didiler Eyitdi Dün-ile Peyġambar ḥażreti şol bacadan içerü girdi elinde bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 1). [döyemezsin, -e, -mez, -sin]*
- nefsi ögretmişdür açlıġa **döymez** imdi şek yoḳdur ki eger ol Allāh'ı tamām seve-y-idi nefsini açlıġa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu ki nefsini Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 3). [döymez, -mez]*

duʿā: *Allah' a yalvarma, niyâz.*

- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve **duʿāsı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 18). [duʿāsı, -sı]*
- Muḥammed üzerine dünyāda **duʿāsı** maḳbūl ola ve āḫıratda şefāʿati ḳabūl ola Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 9). [duʿāsı, -(s)ı]*
- işābeti olur ve her mużṭaruñ dāyim **duʿāsınuñ** icābeti olur zīrā kişi mużṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẓarı ancaḳ Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 17). [duʿāsınuñ, -sı, -nuñ]*
- müsteṭāb ola ve her dem **duʿāsı** müstecāb ola tamām naẓarın gidermek gerek esbābdan ve ṭamaʿın kesmeñ gerek her bābdan teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 1). [duʿāsı, -sı]*
- bāṭınında başrı var ve her kişi ki anuñ derūnında naẓarı var buña cezm ider ki her **duʿā** ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 10). [duʿā,]*
- her **duʿā** ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [duʿā,]*

• daʿvatı müstecāb idi Defaʿātle **duʿāsını** tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 1). [duʿāsını, -sı, -n, -ı]*

• māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü **duʿāsı** sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 2). [duʿāsı, -sı]*

• ḥaḳīḳati dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur ve her fi'li bir masdar-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur ṭabīʿatı bī-hamiyyet ü 'ār olur ve āyine-i vücūdı pür jengār olur ve **du'āsı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 4). [du'āsı, -s, -ı]*

• içündür ki dāyimā faḫr-ı enbiyā **du'āsında** dirdi ki Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek ki dervīş fanā bulıcaḳ anuñ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 3). [du'āsında, -sı, -n, -da]*

• hiçbir **duʿā** ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [duʿā,]*

• hiçbir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve **duʿā** gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 2). [duʿā,]*

duʿā idenüñ: *Allah'a niyaz eden (kişi).*

• ṣanur anı bilmez ki göñlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her **duʿā idenüñ** ḥāleti ḥālet-i muẕṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 8). [duʿā idenüñ, -üñ]*

duʿā istemişdi: *Bir husus için Allah katında makbul bir büyükten hayır temennîsi almak.*

• Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan **duʿā istemişdi** ʿÖmer ile ʿAlī'ye rażiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise anı bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 1). [duʿā istemişdi, -miş, -di]*

duʿā isteyeler: *Bir husus için Allah katında makbul bir büyükten hayır temennîsi almak.*

• içün **duʿā isteyeler** muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 3). [duʿā isteyeler, -y, -e, -ler]*

du'aūn ʿaleyh: *Beddua.*

• tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ eli kesildi Egerçi Mālik Ḥażretleri andan **du'aūn ʿaleyh** ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 10). [du'aūn ʿaleyh,]*

duḫūl ide: *Girmek.*

• idi Uşta aḳça dirdüm her gāh ki baña bir mażīḳden **duḫūl ide** idi bunuñla defʿ iderdüm didi İmdi niçe kere diyüp ṭururuz ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 13). [duḫūl ide, -e]*

duḫūl ider: *Girmek.*

- ki ḫāne-i şerīʿate girmek ister anlara teḥiyyāt u tekrīm gerek ve her kim ki ol sarāy-ı devlete **duḫūl ider** anlara inḳiyād u teslīm gerek anlaruñ iẕninsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 4). [duḫūl ider, -er]*
- niçe şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan **duḫūl ider** ḫaberi yoḳ başīretde kāmil dirilür amma başri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 15). [duḫūl ider, -er]*

duḫul itseler gerek: *Dahil olacaklar, girecekler.*

- ʿaraşātı anlar daḫı görse gerek anca mażāyıḳa anlar daḫı **duḫul itseler gerek** yirler olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 7). [duḫul itseler gerek,]*

dut: *Benimsemek.*

- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb **dutmışlardur** yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 2). [dutmışlardur, -mış, -lar, -dır]*

dügün: *Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet.*

- ṭaʿāmuñ aşlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir **dügünden** getürmişler biz bilmedük aşlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 18). [dügünden, -den]*

dügün aşı: *Düğün yemeği.*

- ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan **dügün aşı** gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 4). [dügün aşı, -ı]*

düked: *Tüketmek, bitirmek.*

- çün ü çerā olmaz eger kişinüñ biñ dili olursa anlaruñ medḥini **dükedimez** ḳażā yıllarınuñ ḳıṣṣalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 5). [dükedimez, -i, -mez]*

düken: *Tükenmek, bitmek, sona ermek.*

- biñ yıl dir-isem **dükenmez** ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 1). [dükenmez, -mez]*
- geçilür bunlardan tamām geçülmeyince nihāyetine varılmaz bu mesāfe **dükenmeyince** ġāyetine irilmez her ṣıfāt ki vardur fanā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 12). [dükenmeyince, -me, -y, -ince]*

dükenmez: *Tükenmeyen, bitmeyen.*

- kisveti olur ṭaşradan gören anı şanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir **dükenmez** varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 11). [dükenmez,]*

dün: *Önceki gün. II Geçmiş.*

- peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı ki **dün** oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 8). [dün,]*
- bulınur hīç bir mertebe bulınmaz ki ol mertebeye ḳanāʿat ḳıla muttaşıl cehd eyler ki bu günki ḥāli **dünkinden** yig ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 12). [dünkinden, -ki, -n, -den]*

dün ile: *Geceleyin.*

- Eyitdiler Bu şusuzlıġ-ıla oruç ṭutamazsın ʿaṭaş ġalebe ider döyemezsin didiler Eyitdi **Dün ile** Peyġambar ḥażreti şol bacadan içerü girdi elinde bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 2). [dün ile,]*

dün olur: *Aşağı olmak, geri olmak.*

- olur ve yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi şūfīnüñ yanında **dün olur** Ol Ḥaḳḳ'a yolından varur bu ʿaḳl-ile ṭaşradan yürür Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 9). [dün olur, -ur]*

dünle: *Geceleyin.*

- oġlanlıġda ol bulduġın bulmayup ṭururdı Üç yaşında iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı **dünle** ḳalḳdukca yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 8). [dünle,]*
- var Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz **dünle** ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 4). [dünle,]*
- Maḳṣūd Allāh'a ḳullıḳdur her ne yoldan gerekse olsun gerekse **dünle** bir ḫastaya ḳullıḳ itsün gerekse varsun namāz ḳılsun her kişiye ezelden bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 7). [dünle,]*
- bir göñül ki aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur **dünle** ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 7). [dünle,]*

dünle ṭurup: *Gece boyunca.*

- nirden bulduñ didüm Eyitdi Sen bu gice **dünle ṭurup** Ḥaḳk'a müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 15). [dünle ṭurup, -up]*

dünyā: *Cihan, âlem, yeryüzü.*

- eydürdi Allāh'uñ **dünyāda** hem cenneti olur hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 17). [dünyāda, -da]*
- ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün **dünyāda** ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 18). [dünyāda, -da]*
- Muḥammed üzerine **dünyāda** duʿāsı maḳbūl ola ve āḫıratda şefāʿati ḳabūl ola Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 9). [dünyāda, -da]*

- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki **dünyādan** müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 11). [dünyādan, -dan]*
- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile **dünyāda** bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 16). [dünyāda, -da]*
- didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dīn ehline ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde meṣūbat ve ʿibādet emrinde saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp **dünyāda** ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 6). [dünyāda, -da]*
- buyurduġınlayındur **Dünyāda** bundan ulu niʿmet olmaz ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına ẕākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına şākir ola Açlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 3). [dünyāda, -da]*
- anda bir meşhūr mekāndadur Ḥaḳ taʿālā anı āḫıratda raḥmetine ġarḳ ve cennetde niʿmetine müstaġraḳ eyleye **Dünyādaki** açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 8). [dünyādaki, -da, -ki]*
- ki eydürdi **Dünyāda** hiç bir nesne olmaz ki ādemi tamām şādān ide ve bir ḥāl daḫı olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 1). [dünyāda, -da]*
- yüzden yaramaz ise bir yüzden eyü olur Tamām eyü **dünyāda** yaradılmamışdur ve dünyā anuñ içün yapılmamışdur İmdi bu söz ġāyet yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 3). [dünyāda, -da]*
- yüzden yaramaz ise bir yüzden eyü olur Tamām eyü dünyāda yaradılmamışdur ve **dünyā** anuñ içün yapılmamışdur İmdi bu söz ġāyet yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 4). [dünyā,]*
- vāḳiʿde tecribe ile **dünyā** eyle bulınmışdur Hīç bir leẕẕeti şāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 5). [dünyā,]*
- bilür ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz **dünyāda** hiç nesneden leẕẕet almaz Yaʿnī dervīşlerüñ bu baʿżı ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 15). [dünyāda, -da]*
- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler **Dünyāda** ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 18). [dünyāda, -da]*
- vefatına degin hīç küstaḫlıḳ idüp Ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan ne **dünyāda** ne āḫıratda nesne istememişdür ve hīç edebsüzlik idip bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 11). [dünyāda, -da]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Fużayl'uñ fażāyiline göre āḫıratda maḳāmat ve dünyādaki ʿibādetine göre cennetde derecāt nasīb idüp menāzil-i tāyībīnden aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 12). [dünyādaki, -da, -ki]*
- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve **dünyānuñ** muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ulularu ḳapusında ḫiẕmetkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 5). [dünyānuñ, -nuñ]*
- tebāreke ve taʿālā aña dünyā devleti yirine āḫırat şāhlıġı ve bu cihān ʿizzeti yirine ol cihān pādişāhlıġı müyesser idüp **dünyādaki** sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 4). [dünyādaki, -da, -ki]*

- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü ṣordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi **Dünyāda** benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 14). [dünyāda, -da]*
- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı **dünyāda** iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḫtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 1). [dünyāda, -da]*
- aña münasib anda bir derece bulınur Her kişi ki **dünyada** tehẕīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider āḫıratda derecātı ziyāde olur ve her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 3). [dünyada, -da]*
- Ḥażretine yol göster Eyitdi yol ikidür biri ednādur ki **dünyāda** şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret'e yol ṭutup gitmek gerek ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 3). [dünyāda, -da]*
- āḫıratda aña irem diyü ise gine cennet de aña yetişen ol olur tecellī-yi ẕātdan maḥrūm olur Eger **dünyāda** murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 12). [dünyāda, -da]*
- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle **dünyāda** Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 4). [dünyāda, -da]*
- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle bulur ve **dünyāda** niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 4). [dünyāda, -da]*
- sebīlen Ve Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve **dünyāyı** bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 8). [dünyāyı, -y, -ı]*
- eyledi Ṭoḳuzi **dünyāyı** ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 9). [dünyāyı, -y, -ı]*
- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler ben eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā **dünyāda** olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 10). [dünyāda, -da]*
- inanmasındadur yoġsa vāḳıʿada böyle olmasında kimüñ nizāʿı olur ṣuver-i miṣāliyye ile bir anda **dünyā** gözükür belī dervīşlerden naḳl olınanuñ çoġı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 2). [dünyā,]*
- ki İmām Aḥmed daḫı ol söze mücidd olup ḳaldı her ne ḳadar ki eẕā itdilerse taḥammül idüp ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ **dünyādaki** ʿaẕablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 10). [dünyādaki, -da, -ki]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç **dünyāda** rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 4). [dünyāda, -da]*
- bardaḳ ṣu ṭutmış bile getürdi Ol ṣuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye **dünyā** ṣularından uṣandum Ümīdim oldur kim bugünki iftārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 4). [dünyā,]*
- secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ẓāhirde ve bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda meṣūbāt-ı bī-ḥad ve anuñ **dünyāda***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 16). [dünyāda, -da]*

- āḫıratda mertebesi **dünyāda** kendünüñ elindedür ol dārdaki ḥużūrı bu dārdaki taʿabbudındadur her bir leẕẕetden bunda geçdükçe anda bir derecesini arturur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 1). [dünyāda, -da]*
- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez **dünyāda** şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 4). [dünyāda, -da]*
- şordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā şol ḫalḳun baña işārātı çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī**dünyāda***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 12). [dünyāda, -da]*
- neffaʿ-ı ġayr ola **dünyāda** elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳılur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 11). [dünyāda, -da]*
- hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi ve yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed **dünyāda** ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 2). [dünyāda, -da]*
- yatup uyuyabilür ve ne ḥużūrla oturup yimek yiyebilür Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña **dünyādaki** riyāżetleri muḳābelesinde āḫıratda ḥużūr u refāḥiyyet ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 4). [dünyādaki, -da, -ki]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ **dünyādan** yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan özge ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 7). [dünyādan, -dan]*
- maʿrifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru ʿömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki **dünyāda** Allāh'ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [dünyāda, -da]*
- olsa gerek ve mücerred ʿilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger içinden baʿżına Allāh taʿālā ʿināyet idüp ceẕbe yitişdüre ki yā **dünyāda** yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 10). [dünyāda, -da]*
- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur ki aña ecel pençesi irmeye şol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla **dünyāda** olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 6). [dünyāda, -da]*
- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki **dünyāda** ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [dünyāda, -da]*
- ider ki her kişi ki **dünyāda** tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 15). [dünyāda, -da]*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh'la muʿāmelesi dürüst olmaz ayruḳ **dünyāda** ve āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve şol kişiye ki ʿışyānı ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 13). [dünyāda, -da]*
- anda ol ḳadar cenneti görür eger āḫıratda ḥālüñ bilmek isterseñ **dünyāda** nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh içün nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 9). [dünyāda, -da]*
- gerek ki dāyim guṣṣe-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola ve her dem ʿilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala tā ki **dünyāda** iḫlāṣla ʿamel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 10). [dünyāda, -da]*

- itdi ḳullarına **dünyāda** altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem'üñ tevbe ve ric'atı ile ve İbrāhīm'üñ odda vüs'atı ile ve Eyyūb'uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 5). [dünyāda, -da]*
- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez **dünyāda** ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 1). [dünyāda, -da]*
- her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve **dünyāda** olanı daḫı vācib midür ki ṣāḥibi bile Ādem dünyāda*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 8). [dünyāda, -da]*
- her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki her günāhuñ ʿuḳubeti **dünyāda** ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür ki ṣāḥibi bile Ādem dünyāda*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 8). [dünyāda, -da]*
- her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür ki ṣāḥibi bile Ādem **dünyāda***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 8). [dünyāda, -da]*
- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile **dünyā** manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 18). [dünyā,]*

•**dünyāya** bir daḫı gelür ol vaḳt tamām kemālini bulur andan ṣoñra ol daḫı ölür sāyir nāsdan birisi gibi olur Fi'l-cümle Ḥażret-i ʿİsā sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 9). [dünyāya, -y, -a*

- ne ṣafā ki fikr ider **dünyāda***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 19). [dünyāda, -da]*
- temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa **dünyādan** ġayri yirde tamām leẕẕet olmaz ṣanur egerçi dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet vardur diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 1). [dünyādan, -dan]*
- sevmek olmaz gine āḫıraṭ sevmek olur **dünyāda** ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda 'ömrini Ḥaḳ ta'ālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 1). [dünyāda, -da]*
- sevmek olmaz gine āḫıraṭ sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki **dünyāda** 'ömrini Ḥaḳ ta'ālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 2). [dünyāda, -da]*
- sevmek olmaz gine āḫıraṭ sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda 'ömrini Ḥaḳ ta'ālā uzun ide ki **dünyādan** āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 2). [dünyādan, -dan]*

•**dünyā** böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve ba'żılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 3). [dünyā,]*

- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve **dünyāyı** bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve ba'żılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 3). [dünyāyı, -y, -ı]*
- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve ba'żılar olur ki **dünyāda** ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [dünyāda, -da]*
- iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup **dünyāda** gine āḫıraṭ içün çalışmazlar hemīn āḫıraṭ añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 6). [dünyāda, -da]*

- hīç bir pādişāh olmaz ki anı **dünyāda** yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 17). [dünyāda, -da]*
- mesāvīsi olmaz ve hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ **dünyāda** himmeti neye ise ol cihetden anda lez̲z̲eti olur ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 17). [dünyāda, -da]*
- bu yandan ışırur **dünyādaki** aʿmāline göre anda çeker ʿaz̲ābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 17). [dünyādaki, -da, -ki]*

•**dünyāda** ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 1). [dünyāda, -da]*

•**dünyāda** gördügi lez̲z̲ātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaz̲āb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 7). [dünyāda, -da]*

- ol kişiye **dünyāda** ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bugün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [dünyāda, -da]*

dünyā: *(Fani, geçici olan) dünya; dünya hayatı.*

- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı **dünyānıñ** sürürını şürür ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 13). [dünyānıñ, -nıñ]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne **dünyāya** meyl itdüñüz ve ne cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 13). [dünyāya, -y, -a]*
- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini **dünyā** ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 6). [dünyā,]*
- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl ki **dünyāda** riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 5). [dünyāda, -da]*
- ol **dünyāya** eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 17). [dünyāya, -y, -a]*
- tevbe-i z̲ünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin **Dünyā** ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [dünyā,]*
- idüp aladur ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına () ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve **dünyā** yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 6). [dünyā,]*

•**dünyādur** nā-gāh bir gün öle borcını ödemedin borclu ḳala ammā bu bir ḫāletdür ki iḫtilāf-ı meşārib ile muḫtelif olur birinde olan birinde olana muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 1). [dünyādur, -dur]*

- zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar her ṭoġan **dünyāyı** kendünüñ şanur bir ḳaç gün şaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 13). [dünyāyı, -y, -ı]*

• Rabb'ini sevmez ve her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez ve her kim ki **dünyāyı** sever āḫıratı sevmez ve her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 12). [dünyāyı, -y, -ı]*

•**dünyāyı** sever āḫıratı sevmez mümkin degüldür iki ḳarpuz bir ḳoltuġa ṣıġmaz meger dünyāya āḫırat içün maḥabbet ide dünyā anuñ meksebidür diyü meveddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 17). [dünyāyı, -y, -ı]*

• dünyāyı sever āḫıratı sevmez mümkin degüldür iki ḳarpuz bir ḳoltuġa ṣıġmaz meger dünyāya āḫırat içün maḥabbet ide **dünyā** anuñ meksebidür diyü meveddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 18). [dünyā,]*

• ide eyle olıcaḳ bu **dünyāyı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 19). [dünyāyı, -y, -ı]*

• dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç **dünyāya** maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 8). [dünyāya, -y, -a]*

dünyā:*Hak'tan gafil eden her şey, maddi alem, nefsin arzu ettiği şeyler.*

• gönlinüñ cilāsı arta ve **dünyā** eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr oldugınca ḳalbi ḥużūr bula ve aç oldugınca içi nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 7). [dünyā,]*

• Var zāhid ol **dünyādan** naẓarı gider ḳāni ol gönülden iḫtiyācı çıḳar Zarūrī ḫalḳ muḫtāc ve sen bī-iḫtiyāc olursın pes sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 11). [dünyādan, -dan]*

• her ne umarsa cennetde anı bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı lezẕāt-ı cismāniyye ise ve **dünyāyı** terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 10). [dünyāyı, -y, -ı]*

• eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki gönlin **dünyāya** rabṭ ḳılmaya ve gönlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 18). [dünyāya, -y, -a]*

• oturmaḳdan ne ʿayide olur çün göñül **dünyāya** baġlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 5). [dünyāya, -y, -a]*

• tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup tevbesine sebeb oldı kendü **dünyā** ararken baḫtı müsāʿid olup nā-gāh āḫıratı buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki ḫaberi yoġ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 1). [dünyā,]*

•**dünyā** ṭarafına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 19). [dünyā,]*

• ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini **dünyā** ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 6). [dünyā,]*

• nite ki **dünyā** seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat fikrini ḳor her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 15). [dünyā,]*

• nite ki dünyā seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat fikrini ḳor her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün **dünyā** aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 15). [dünyā,]*

• āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol esnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi **dünyā** olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 18). [dünyā,]*

- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi **dünyā** fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 18). [dünyā,]*
- çıḳmaḳ ister ammā bir göñül ki **dünyādan** ṭamām uşanmış ola ve leẕẕāt-ı ʿācileden teveccühi dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 17). [dünyādan, -dan]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin **Dünyā** ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [dünyā,]*
- ḳaçan zāhid oluram ki ʿālemde hiçbir nesneye ḳāniʿ olmazam cemīʿ **dünyāya** ve ʿuḳbāya baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 11). [dünyāya, -ya]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ **dünya** ululıġı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 15). [dünya,]*
- nite ki **dünyā** seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat fikrini ḳor her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 15). [dünyā,]*
- nite ki dünyā seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat fikrini ḳor her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün **dünyā** aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 15). [dünyā,]*
- āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol eşnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi **dünyā** olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 18). [dünyā,]*
- **dünyā** böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 3). [dünyāyı, -y, -ı]*
- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve **dünyāyı** bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 3). [dünyāyı, -y, -ı]*
- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı **dünyā** sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 7). [dünyā,]*
- dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç **dünyāya** maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 8). [dünyāya, -ya]*

dünyā bāzārını: *Dünya hayatı. II Masiva.*
- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 9). [dünyā bāzārını, -n, -ı]*

dünyā cihetini: *Dünya tarafı. II Dünyaya ait her şey.*
- günden ṣoñra ölür Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa **dünyā cihetini** ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 7). [dünyā cihetini, -n, -i]*

dünyā devleti: *Dünya saadeti.*

- tebāreke ve taʿālā aña **dünyā devleti** yirine āḫıratı şāhlıġı ve bu cihān ʿizzeti yirine ol cihān pādişāhlıġı müyesser idüp dünyādaki sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 3). [dünyā devleti, -i]*

dünyā ehlinüñ: *İnsanlar.*

- māyil degüldi ve hīç **dünyā ehlinüñ** kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 1). [dünyā ehlinüñ, -nüñ]*

dünyā lezzetine aldanup: *Dünyanın geçici nimet ve zevklerine kanmak.*

- **lezzetine aldanup** ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş lezzetlerin āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 5). [dünyā lezzetine aldanup, -up]*

dünyā lezzetlerinden: *Dünyanın geçici nimet ve zevkleri.*

- ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup Ḥaḳḳ'a döndi cemīʿ **dünyā lezzetlerinden** usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 5). [dünyā lezzetlerinden, -n, -den]*

dünyā lezzetlerine aldanup: *Dünyanın geçici nimet ve zevklerine kanmak.*

- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol **dünyā lezzetlerine aldanup** anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 12). [dünyā lezzetlerine aldanup, -up]*

dünyā sarāyını: *Dünya sarayı. II Masiva.*

- **dünyā sarāyını** yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 15). [dünyā sarāyını, -ı, -n, -ı-n, -ı]*

dünyā ṭurduġınca: *Dünya durdukça, dünya yok olmadığı sürece, sonsuza değin.*

- ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde ḳāyim olur Her bir dervīş ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur ki aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 17). [dünyā ṭurduġınca,]*

dünyā vü āḫırat şāhı ol: *İki cihan sultanı ol.*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var **dünyā vü āḫırat şāhı ol** var iki cihān pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [dünyā vü āḫırat şāhı ol,]*

dünyādan geçe: *Dünyevi istek ve arzulardan uzaklaşıp inzivaya çekilmek.*

- görür ol sebepden anlardan iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki **dünyādan geçe** tā ki mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 6). [dünyādan geçe, -e]*

dünyādan gider: *Ölmek.*

- zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar her ṭoġan dünyāyı kendünüñ ṣanur bir ḳaç gün ṣaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle bir gün **dünyādan gider** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 14). [dünyādan gider, -er]*

dünyādan gitdi: *Vefat etmek, ahirete göçmek.*

- Muḥammed bin Eslem **dünyādan gitdi** her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı luṭfına ġarḳ ve niʿmetine müstaġraḳ ide ve rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 1). [dünyādan gitdi, -di]*

dünyādan ṣoġumayınca: *Maddi şeylere duyulan istek, sevgi ve ilgi kalmamak.*

- vāz gelmeyince olmaz ve iḫlāṣla ṭāʿat ḫalḳdan kesilmeyince olmaz ve ḥalāvetle riyāżet göñül **dünyādan ṣoġumayınca** olmaz İmdi bu söz ġāyet gökcek sözdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 2). [dünyādan ṣoġumayınca, -ma, -y, -ınca]*

dünyādan ṣovumaz: *Maddi şeylere duyulan istek, sevgi ve ilgi kalmamak.*

- vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli **dünyādan ṣovumaz** ol mümkin degüldür riyāżet leẕẕetini ṭuymaz egerçi germiyyetle bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 11). [dünyādan ṣovumaz, -maz]*

dünyā-yı deniye-i ḥaddāʿa vü ġaddāradur: *Zalim ve hilebaz olan alçak dünya.*

- anları giderse göñli açılur biri şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür ki iġvā idüp vesvese ider ve biri **dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur** ki siḥirler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 4). [dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur, -a, -dur]*

dünye: *Dünyalık şeyler; mal, mülk, servet, para.*

- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz **dünye** getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 11). [dünye,]*

dünyelik: *Dünyâda geçimi sağlayan para, mal mülk gibi şeyler.*

- de öñüme geldi ve ġafletle giderken ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var **dünyelikde** ve neye māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 7). [dünyelikde, -de]*

dūr ider ola: *Uzak tutmak, uzaklaştırmak.*

- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 17). [dūr ider ola, -a-er]*

dūr olam: *Uzak olmak.*

- ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin ṣoñra daḫı ḫalḳ gözinden **dūr olam** ve ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 10). [dūr olam, -am]*

dūr olduḳdan ṣoñra: *Uzak olduktan sonra.*

- oturmaḳdan ne ʿayide olur çün göñül dünyāya bağlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan **dūr olduḳdan ṣoñra** ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 6). [dūr olduḳdan ṣoñra,]*

dūr olmışsındur: *Uzaklaşmak, uzak olmak.*

- ol ḥālde buldı Zerd ü żaʿīf olmış ve zār u naḥīf olmış Eyitdi Hey miskīn Bu gūr u kefen ile Allāh'dan **dūr olmışsındur** bunı ṭāʿat ṣanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 14). [dūr olmışsındur, -mış, -sın, -dur]*

dūr olur: *Uzak olmak.*

- ḳulūb daʻvāsını ḳılur ol kişi ṭarīḳatde ebter ve daʻvāsında **dūr olur** başīret-i ḳulūb ʻālemde degme kişiye muḳadder olmaz ve vicdān-ı maʻārif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 17). [dūr olur, -ur]*
- hemīşe dürūġ u zūr olur ve ṭarīḳi ṭarīḳatden **dūr olur** ve hem bir kimsenüñ ṭabʻında şecāʻat olmaz ol kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecāʻatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 5). [dūr olur, -(u)r-ur]*

düre ḳoyup: *Katlayıp kaldırmak.*

- ḳaftanlardan ki **düre ḳoyup** giymeye Māl anuñ-içündür ki kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 3). [düre ḳoyup, -up]*

düriş: *Çalışmak, çabalamak.*

- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı ṣanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye **dürişür** ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 12). [dürişür, -ür]*
- mertebesine **dürişür** cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olur Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 7). [dürişür, -ür]*
- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete **dürişüp** gine raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 12). [dürişüp, -üp]*
- bir manṣib içün mülāzemetler ider **dürişür** kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 13). [dürişür, -ür]*

ne ziyāde ʿibādāta **dürişürdi** çün ölülerüñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 6). [dürişürdi, -ür, -di]*

- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa **dürişür** Bir fāsıḳ seni evine daʿvet itse ol gün evüñde ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ sözine iʿtimād idüp ol gice sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 11). [dürişür, -ür]*
- arturmaḳ ardınca olur **dürişür** anuñ ucından ekser-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli anda olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 11). [dürişür, -ür]*

dürlü: *Türlü, çeşit çeşit, farklı.*

- görişdiler murakḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ murakḳaʿın hezār edeb ile giydi ve buyurduġın biñ **dürlü** tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 6). [dürlü,]*
- görmez eyle olıcaḳ bu meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfıḳ olmaz bunuñ cevābı budur kim tecellīnüñ envā'ı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi **dürlü** bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 2). [dürlü,]*
- ki **dürlü** ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 11). [dürlü,]*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir **dürlü** baḳışı olur ki ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 6). [dürlü,]*
- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç **dürlü** olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 8). [dürlü,]*
- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki lezzetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cüʿ üç **dürlü** mertebede bulınur biri cüʿ-ı ṭabʿ biri cüʿ-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 16). [dürlü,]*

dürlü daḫı oldum: *Başka çeşit olmak; farklı hale girmek.*

- ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç söz işitmezdi ṣoñra otuz yıl daḫı oldı ki **dürlü daḫı oldum** sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 14). [dürlü daḫı oldum, -du, -m-dum]*

dürlü dürlü: *Türlü türlü, çeşit çeşit.*

- olmadın **dürlü dürlü** yimişler gösterür gāh olur envāʿ-ı eṭʿime ile mā'ideler besāṭ ider elinden gelür her neye ki ḳaṣd ider gāh olur iḥyā-yı emvāt ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 13). [dürlü dürlü,]*
- ḳışāṣ yoḳdur ve anda merātib çoḳdur baʿżından istihlāl olursa baʿżından istiġfār olınur ġaybetden tevbe **dürlü dürlü** bulınur Yaʿnī bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 14). [dürlü dürlü,]*
- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde ne **dürlü dürlü** ʿaẕāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 10). [dürlü dürlü,]*
- **dürlü dürlü** vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 5). [dürlü dürlü,]*

dürlü dürlü olur: *Çeşit çeşit olmak.*

- muḫtelif olur ve emzice-i benī Ādem **dürlü dürlü olur** şāyed Süfyān-ı Sevrī ḥażretlerinüñ meşrebine tevekkül ol yoldan düşmiş idi ola ve şeyṭān mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 15). [dürlü dürlü olur, -ur]*
- **dürlü dürlü olur** gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 5). [dürlü dürlü olur, -ur]*

• arasında bir ḫor olur ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫorlıḳ ve mertebe **dürlü dürlü olur** her
kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫorlıġı bulunur ḫidmetkar olur ki anuñ taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 5). [dürlü dürlü olur, -ur]*

dürr-i girān-bahā: *Paha biçilmez değerli inci.*
• Vaʿẓınuñ te'sirī ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir **dürr-i girān-bahā** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 2). [dürr-i girān-bahā,]*

dürr-i ṣadef-i iḳbāl: *Talih sedefinin incisi.*
• ʿuzlet ve ol gencine-i ḫazīne-i devlet **dürr-i ṣadef-i iḳbāl** ve dürrī-i felek-i iclāl sulṭān-ı memalik-i şerīʿat ve bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat şāh-ı gedā-ṣūret ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 3). [dürr-i ṣadef-i iḳbāl,]*

dürrī-i felek-i iclāl: *Yüce semanın yıldızı.*
• ʿuzlet ve ol gencine-i ḫazīne-i devlet dürr-i ṣadef-i iḳbāl ve **dürrī-i felek-i iclāl**sulṭān-ı memalik-i şerīʿat ve bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat şāh-ı gedā-ṣūret ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 3). [dürrī-i felek-i iclāl,]*

dürūġ u zūr olur: *Yalan olmak.*
• hemīşe **dürūġ u zūr olur** ve ṭarīḳi ṭarīḳatden dūr olur ve hem bir kimsenüñ ṭabʿında şecāʿat olmaz ol kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecāʿatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 5). [dürūġ u zūr olur, -(u)r-ur]*

dürüst: *Doğru, gerçek.*
• mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola **dürüstdür** ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 3). [dürüstdür, -dür]*
• dāyim ḳala **dürüstdür** ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür ki ehlu'llāhdan her işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 15). [dürüstdür, -dür]*
• ġarīb olur **dürüstdür** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 19). [dürüstdür, -dür]*
• ṭarīḳ ola meşelā **dürüstdür** ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 3). [dürüstdür, -dür]*
• ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola **Dürüstdür** ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 18). [dürüstdür, -dür]*
• ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki her yirde sülūk olına elbette anuñ yolında bulına Bu **dürüst** degüldür ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 4). [dürüst,]*
• oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 18). [dürüstdür, -dür]*

• ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde ḥelāl ʿameller **dürüst** degül iken ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 11). [dürüst,]*

dürüst degüldür: *Doğru değildir.*

• ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki her yirde sülūk olına elbette anuñ yolında bulına Bu **dürüst degüldür** ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 4). [dürüst degüldür,]*

dürüst eyle: *Düzgün, doğru etmek.*

• ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ **dürüst eyle** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 14). [dürüst eyle,]*

dürüst gerek: *Doğru, düzgün olmalı.*

• tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi ṣaġ ola ve anuñla bāzārı **dürüst gerek** ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 10). [dürüst gerek,]*

dürüst görmez: *Doğru bulmak, uygun görmek, onamak.*

• iş görilmez Bu ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı **dürüst görmez** Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 6). [dürüst görmez, -mez]*

dürüst görürler: *Doğru bulmak, uygun görmek, onamak.*

• ḳılmaz ve illā mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını **dürüst görürler** egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 7). [dürüst görürler, -ür, -ler]*

dürüst itmek gerek: *Doğru, düzgün etmeli.*

• ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç arada gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān kişi niyetini **dürüst itmek gerek** ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 6). [dürüst itmek gerek,]*

dürüst olmaz: *Doğru, düzgün, sağlam olmak.*

• tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh'la muʿāmelesi **dürüst olmaz** ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve şol kişiye ki 'işyānı ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 13). [dürüst olmaz, -maz]*

dürüst olmaz: *Doğru olmak.*

• kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ **dürüst olmaz** ġāyeti ol ʿazīzüñ tāliʿinde irşād faẓīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 6). [dürüst olmaz, -maz]*

• gibi kimsenüñ fiʿli ve ḳavli **dürüst olmaz** ne anuñ 'aḳīdesine iʿtiḳād olur ve ne anuñ aʿmāline iʿtimād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne 'ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 1). [dürüst olmaz, -maz]*

dürüst olur: *Doğru, düzgün, sağlam olmak.*

- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecribe ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce umūrı **dürüst olur** ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 2). [dürüst olur, -ur]*

dürüst olur: *Doğru, sahih olmak.*

- bulına ʿamel **dürüst olur** ḫuṣuṣā ki bunuñ gibi mesā'ilde iḫtilāf çoġ olur kütüb-i fıḳhiyede aḳvāl-i muḫtelife bulınur baʿīd degüldür kim meẕheb-i Ḥanefiyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 5). [dürüst olur, -ur]*

düş: *(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.*

- żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl **düşmişdür** elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 15). [düşmişdür, -miş, -dür]*
- dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa **düşe** çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 8). [düşe, -e]*

düş: *Rüya.*

- baʿżını aşaġa ve baʿżını yuḳaru ider Bu **düşüñ** heybetinden uyanur İbn Sīrīn'den taʿbīrini ṣordurur İbn Sīrīn eyidür Ol kişi Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 1). [düşüñ, -üñ]*

düş: *Denk gelmek, rast gelmek.*

- bir ādemüñ ki ṭabīʿatında ʿulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī ʿazīmet olur anuñ teveccühi her neye **düşerse** anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir meretebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [düşerse, -er, -se]*

düş: *Bir makam ve mevkiden daha aşağı bir konuma düşmek.*

- maʿsiyet ṣanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden **düşer** ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 16). [düşer, -er]*
- ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī aña işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür şevḳini arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden **düşürür***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 6). [düşürür, -ür, -ür]*
- hemīn esfel-i sāfīline **düşe-y-idi** pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendi daḫı itmek olmaz 'āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 11). [düşe-y-idi, -e, -y, -i, -di]*

düş: *Nasip olmak. II Payına düşmek.*

- yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẓardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına **düşer** ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 10). [düşer, -er]*
- bir i'tibārdur ki bir ṭāyifeye **düşmişdür** ve her birisi bir meẕhebdür ki bir meşreble ilişmişdür her birisi bir yoldur Ḥaḳḳ'a gitmege ve her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 1). [düşmişdür, -miş, -dür]*

düş: *Girmek.*

- ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına **düşer** gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 8). [düşer, -er]*

düş: *Konulmak, bırakılmak, yerleştirilmek.*

- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne **düşerse** anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 8). [düşerse, --er, --se]*
- ol **düşmişdür** mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 15). [düşmişdür, -miş, -dür]*

düş: *Bulunduğu yüksek bir yerden yere düşmek.*

- ṭutmışdı bir yire varmaġa ḳavl itmişdi Yolca giderken ḳamçısı **düşdi** bir laḥẓeden ṣoñra ḳamçı ḫaṭırına düşdi indi ṭavarı baġlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 17). [düşdi, -di]*

düş: *Düçar olmak.*

- hemīn bir vādī-yi żalālete **düşer** anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 3). [düşer, -er]*

düş: *Bir yerde olmak, bulunmak; ulaşmak, varmak.*

- şevḳ peri-y-ile ṭāyir olup temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi gāh cān sebze-zārına çıḳup ḳudsīlerle göñlin eglerdi gāh dil murġ-zārına **düşüp** bülbüller-ile bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 2). [düşüp, -üp]*

düş: *Payına isâbet etmek.*

- **düşmişdi** Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini anuñla ziyāde bulurdı ve sülūk-ı maḳāmatda teveccühini anuñla gökçek görürdi Tevekkülini arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 11). [düşmişdi, -miş, -di]*

düş: *(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek.*

- maʿlūm oldı ki eger oda **düşsevüz** daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki oda yanmaduġumuz ol sebebdendür ki düşmedük ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 9). [düşsevüz, -se, -vüz]*
- maʿlūm oldı ki eger oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki oda yanmaduġumuz ol sebebdendür ki **düşmedük** ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 10). [düşmedük, -me, -dük]*
- maʿlūm oldı ki eger oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki oda yanmaduġumuz ol sebebdendür ki düşmedük ve eger **düşsevüz** ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 10). [düşsevüz, -se, -vüz]*

düş: *Konulmak, bırakılmak, yerleştirilmek.*

- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine **düşer** ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [düşer, -er]*

düş: *Nasip olmak.*

- şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet **düşmez** efendisi daḫı ayruḳ aña muḳayyed olmaz olur ve

riʿāyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkārları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 3). [düşmez, -mez]*

düşman: *Hasım, düşman.*

- **düşmanuñ** mıdur Eyitdi Yoḳ Eyitdiler Ne içün Eyitdi Allāh dōstlıġı göñlüme şöyle ṭolmışdur ki kimse düşmānlıġına yir mi ḳalmışdur Ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 3). [düşmanuñ, -u, -ñ]*
- ḳārūresini ṭabībe iletirüz marażınuñ keyfiyyetini aña ʿarż iderüz Eyitdi Subḥāna'llāh Allāh'uñ dōstı **düşmāna** yalvara tażarruʿ eyleyüp aña ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 2). [düşmāna, -a]*
- başasın hemīn ḳılıcuñı 'arşda asasın 'acebdür ki ṭaşradan kendüne **düşmān** ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu düşmānuñ yoḳdur ammā n'ideyin ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 11). [düşmān,]*
- başasın hemīn ḳılıcuñı 'arşda asasın 'acebdür ki ṭaşradan kendüne düşmān ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu **düşmānuñ** yoḳdur ammā n'ideyin ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 12). [düşmānuñ, -uñ]*
- bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı

oldur **düşmānuñ** daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 14). [düşmānuñ, -uñ]*

- ṭut naẓarı ve eger **düşmān** ararsañ andan ayırma başri eger sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ ve düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 15). [düşmān,]*
- ṭut naẓarı ve eger düşmān ararsañ andan ayırma başri eger sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ ve **düşmānuñ** kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 16). [düşmānuñ, -uñ]*
- ṭut naẓarı ve eger düşmān ararsañ andan ayırma başri eger sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ ve düşmānuñ kimdür bilesin **düşmānuñ** oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 16). [düşmānuñ, -uñ]*

düşmānlıġ: *Düşmanca duygu veya davranış, yağılık, hasımlık, adavet, muhasamat, husumet.*

- düşmanuñ mıdur Eyitdi Yoḳ Eyitdiler Ne içün Eyitdi Allāh dōstlıġı göñlüme şöyle ṭolmışdur ki kimse **düşmānlıġına** yir mi ḳalmışdur Ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 4). [düşmānlıġına, -ı, -n, -a]*

düşmeg: *Yakalanmak, müptela olmak.*

- ṭurur ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye **düşmegüñ** farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 12). [düşmegüñ, -üñ]*

düşmek: *(Bir şey bir yerde) Var olmaya, varlığını göstermeye başlamak, belirmek, peydâ olmak.*

- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda **düşmekde** ḥikmet oldur kim benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 7). [düşmekde, -de]*

düşmiş ola: *Konulmuş, belirlenmiş olmak.*

- muḫtelif olur ve emzice-i benī Ādem dürlü dürlü olur şāyed Süfyān-ı Sevrī ḥażretlerinüñ meşrebine tevekkül ol yoldan düşmiş idi ola ve şeyṭān mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 16). [düşmiş ola, -a]*

düşür: *Uğratmak, dûçar etmek.*

- ādemi yaramaz ḥallere **düşürür** ʿibādātuñ yanında ḥalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 3). [düşürür, -ür]*

düşür: *Kazanmış olduğu nitelikleri, sâhip olduğu imkânları kaybetmesine sebep olmak.*

- anuñ fażāyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden **düşürmez***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 4). [düşürmez, -mez]*
- mertebesinden **düşürmez** fi'l-cümle iʿtibār göñledür ve medār-ı emr diledür eger göñli Allāh'la ise n'eylerse eylesün anuñ virdügine şükr itsün az olsun bol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 11). [düşürmez, -mez]*

düşvār olur: *Zor, güç, sıkıntılı olmak.*

- yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez **düşvār olur** ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen 'ulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 17). [düşvār olur, -ur]*

düyūnī teẕkiresini: *Borçların yazılı olduğu pusula.*

- İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ gelsün beni yusun didi Ol kişiye ḫaber eylediler geldi **Düyūnī teẕkiresini** istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 10). [düyūnī teẕkiresini, -n, -i]*

düz-: *Tertip ve tanzim etmek.*

- vara her müctehidden bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb **düze** Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 11). [düze, -e]*

- ādem olur ki aḳça anuñ dīnini bozar ādem olur ki aḳça ile dīnini **düzer** her ʿamel niyetine göre olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur eger niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 15). [düzer, -er]*

- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ **düzersen** mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 9). [düzersen, -er, -sen]*
- derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar **düzersen** merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 12). [düzersen, -er, -sen]*
- ol vāḳıʻa yolını daḫı bilmez taʻbīrātını ḳarışdurur kişi ẓāhir ʻilmini **düzmeyince** bāṭın ʻilmini daḫı düzemez ādem niyyātını pāk itmeyince vāḳıʻalarını daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 7). [düzmeyince, -me, -y, -ince]*
- ol vāḳıʻa yolını daḫı bilmez taʻbīrātını ḳarışdurur kişi ẓāhir ʻilmini düzmeyince bāṭın ʻilmini daḫı **düzemez** ādem niyyātını pāk itmeyince vāḳıʻalarını daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 8). [düzemez, -e, -mez]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki **düzer** ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 5). [düzer, -er]*

düz itmek: *Doğru yapmak.*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a'mālini düzeltmek gerek ve saʻy eyleyüp niyyātını **düz itmek** gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına ve her fiʻli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 14). [düz itmek,]*

dūzaḫ: *Cehennem.*
- Şol kişi ki bihişti cūyān olur ve **dūzaḫdan** gürīzān olur ve ṭālib-i rıżā-yı Raḥmān olur Ve naḳl olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 17). [dūzaḫdan, -dan]*
- ʿāfiyetidür ve **dūzaḫ** ibtilāsı Şol ki ʿāfiyet-i refāhiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 19). [dūzaḫ,]*

düzel: *Düzene girmek, muntazam ve düzgün duruma gelmek,.*
- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı **düzelmez** şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 5). [düzelmez, -mez]*

düzeltmek: *Bozuk, aksak ve yanlış tarafını gidermek, tashih etmek.*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a'mālini **düzeltmek** gerek ve saʻy eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına ve her fiʻli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 13). [düzeltmek,]*

düzen: *Süslenmek.*
- N'içün Eyitdi Cāriyelerüñe ḳaḳımazmışsın anları teʿdīp itmezmişsin Şimdi bu derste otururken her birisi **düzenüp** ḳarşuma geldiler kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 16). [düzenüp, -üp]*

düzil-: *Yapılmak, tertip ve tanzim olunmak, hazırlanmak.*
- getürmek-içün ve niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı ve **düzildi** tā ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 3). [düzildi, --di]*

düzil: *Düzene sokulmuş, tertip ve tanzim edilmiş.*

- fānīyem her ne kim ola anuñdur Yaʿnī dimek olur ki ṣıfātı tehẕīb olınup **düzilmişdür** ve aḫlāḳı tebdīl olınup degişilmişdür Kibrüñ yaramazlıġı benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 12). [düzilmişdür, -miş, -dür]*

düzil: *Yapılmak, tertip, tanzim olunmak, hazırlanmak.*

- cennetüñ ve cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur ve bināları **düzilmişdür** ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 17). [düzilmişdür, -miş, -dür]*

düzil: *Düzelmek, düzene girmek.*

- nişānesini bozmayınca **düzilmez** kendü ʿāleminden geçmek gerek ki on sekiz biñ ʿālem taḥt-ı taṣarrufında ola ve kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 5). [düzilmez, -mez]*

düzil: *Yapılmak, hazırlanıp meydana getirilmek.*

- anuñ içün bir ev yapılur ve her kişi bunda ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir derece **düzilür** Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 16). [düzilür, -ür]*
- cennetüñ ve cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur ve bināları **düzilmişdür** ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 17). [düzilmişdür, -miş, -dür]*
- bāṭında **düzilür** andan ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 5). [düzilür, -ür]*
- nişānesini bozmayınca **düzilmez** kendü ʿāleminden geçmek gerek ki on sekiz biñ ʿālem taḥt-ı taṣarrufında ola ve kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 5). [düzilmez, -mez]*

düzilen: *Yapılan, hazırlanıp meydana getirilen.*

- cāzim dür ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel **düzilen***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 4). [düzilen,]*

düzmek: *Tanzim etmek; düzeltmek, ıslâh etmek.*

- anuñ içün bir ev yapılur ve her kişi bunda ḫulḳını **düzmekle** anda anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 15). [düzmekle, -le]*

düzmiş bezmiş: *Süsleyip püslemek; özenle, özen göstererek süslemek, göze çarpacak kadar süslemek, telleyip pullamak.*

- Zühre'yi geçmiş şol mertebede kendüyi **düzmiş bezmiş** ki başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış Ben daḫı aña müteveccih olup eyitdüm Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 13). [düzmiş bezmiş,]*

3.6. E

ebdān-ı cismiyyeye: *Cisim olan bedenler, vücutlar.*

- bedendür anı bilmezler ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları **ebdān-ı cismiyyeye** tamām müteʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 12). [ebdān-ı cismiyyeye, -y, -e]*

ebedī: *Sonsuza kadar, ebediyen.*

- içinden fütūh olur her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider **ebedi** saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 13). [ebedi,]*
- söyündüre ve bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm cehennem **ebedī** ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur ve anda olan ṣuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 17). [ebedī,]*
- bārānını tā **ebedī** kesmeye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn Söz sözi çeküp uzandı yine teẕkireden söyleyelüm İbn Semmāk'uñ menāḳıbından daḫı naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 1). [ebedī,]*
- maʿrifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru ʿömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı bilür aña cehl olmaz ol kişi **ebedī** belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [ebedī,]*
- kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī içinde müşābihāt olur ki **ebedī** bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 6). [ebedī,]*
- maʿdūm maʿdūm olursa **ebedī** mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı ʿademden görine her mirʿātdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 3). [ebedī,]*
- ı rıḳḳıyetde ḥaḳīr bilmek gerek ki **ebedī** ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek ki iki cihāna sulṭān ola ʿāşıḳ dōst işiginde gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 11). [ebedī,]*
- dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü **ebedī** ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 8). [ebedī,]*

ebedī: *Sonsuz, daimi.*

- firdevs-i muʿallāda teşrīf-i cemāli ile müşerref ü muʿaẕẕam eyleyüp **ebedī** menzilini fī maḳʿadi ṣıdḳın ʿinde melikin muḳtedir eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 3). [ebedī,]*
- maʿdūm maʿdūm olursa **ebedī** mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı ʿademden görine her mirʿātdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 3). [ebedī,]*
- dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü **ebedī** ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 8). [ebedī,]*

ebkem: *Dilsiz, konuşamayan.*

- eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aşamm u **ebkem** idi Aḫlāḳı raḥmāni ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 4). [ebkem,]*

ebnā-yı dünyādan: *Dünyadaki insanlar.*

- ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin şoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve ḳabr içinde iken daḫı **ebnā-yı dünyādan** mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 10). [ebnā-yı dünyādan, -dan]*

ebter: *Eksik, noksan.*

- ḳulūb daʻvāsını ḳılur ol kişi ṭarīḳatde **ebter** ve daʻvāsında dūr olur başīret-i ḳulūb ʻālemde degme kişiye muḳadder olmaz ve vicdān-ı maʻārif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 17). [ebter,]*

ebter olup : *Eksik, noksan olmak.*

- ider ādem olur ki bir pāra ziyāde yirse **ebter olup** gider ādem olur ki aña çilede ṣu virmezler ādem olur ki anı ṣudan bi'l-külliye menʻ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 5). [ebter olup gider, -er]*
- eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse **ebter olup** gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 3). [ebter olup gider, -er]*
- olmazsa **ebter olup** gider ne ṭāʿati koyup iḫtimāl-i maġfirete ṭayanıbilür ve ne ṭāʿat idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 17). [ebter olup gider, -er]*

ebter olur: *Eksik, noksan olmak.*

- ʿibādeti ol taḳlīde mevḳūf olur ve illā ki itmeye ṭarīḳinde **ebter olur** bir çöpe degmez biñ yıl ʿibādet iderse ʿibādetinden ẕerre ḳadar fāyide itmez bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 7). [ebter olur, -ur]*
- varmaz **ebter olur** daʻvāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḫtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 3). [ebter olur, -ur]*

ebū ʿalī şefīḳ: *Ebû Alî Şakīk b. İbrâhîm el-Ezdî el-Belhî (ö. 194/810) Horasanlı sûfî.*

- ḳıdve-i aṣḥāb-ı vefā faḫru'l-fuḳarā ve zeynü'ṣ-ṣuleḥā bedraḳa-i ehl-i ṭarīḳ **Ebū ʿAlī Şefīḳ** aʿlā'llāhu derecātihi fī maḳāmāti'l-mütevekkilīn ve żāʿafa ḥasanātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 4). [ebū ʿalī şefīḳ,]*

ebū bekr: *İlk halife, Hz. Peygamber'in eşi Hz. Aişe'nin babası, sahabe.*

- meẕkūrdur ki taḥḳīḳ budur ki taṣdīḳde daḫı tefāvüt bulınur Şimdi **Ebū bekr** ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz bir mi olur ḫuṣūṣā ki ekṣer-i ʻavāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 15). [ebū bekr,]*

ebū ḥanīfe: *Hanefî mezhebinin imamı, İmam-ı Azam Ebu Hanife.*

- ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki **Ebū Ḥanīfe** ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 9). [ebū ḥanīfe,]*

• ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ ikisi iki ḳanat olup ṭururlardı ve **Ebū Ḥanīfe** bir bānī-yi sarāy-ı şeriʿat idi ki imāmīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 2). [ebū ḥanīfe,]*

ebū ḥanīfe-i kūfī: *Ebû Hanîfe Nu'mân b. Sâbit b. Zûtâ b. Mâh (ö. 150/767). Hanefî mezhebinin imamı, İslam fıkıh ve hadis bilgini. Asıl adı "Nu'man bin Sâbit" olup sevenlerince ismi "İmâm-ı Â'zam" unvanıyla birlikte anılır.*

• muḳtedā-yı ḫāṣ u ʻām ol ʻārif-i zamān ʻālim ve ṣūfī ol imām-ı cihān **Ebū Ḥanīfe-i Kūfī** ṣakarall'āhu taʻālā masāʻīhi fi'd-dīn ve aʻlā derecātihi fī aʻlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 8). [ebū ḥanīfe-i kūfī,]*

ebū hāzem: *Ebū Hāzem-i Medenī.*

• **Ebū Hāzem** daḫi maḳbūl-i ekābir ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi ve aṣḥāb-ı ḥaḳikatüñ müstenedi idi Niçe meşāyıḫuñ pīşvası *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 5). [ebū hāzem,]*

ebū hāzem-i medenī: *Tabiinin büyüklerinden olup sahabeden Enes b. Malik, Ebu Hüreyre ve Hüşşam bin Abdülmelik ile görüşmüştür.*

• reʾisü'l-muttaḳīn faḫr ü'l-ümmet ve zeynü'l-millet faḳīr-i ġanī mevlānā **Ebū Hāzem-i Medenī** rafaʿahu'llāhu derecātihi ve eskenehu fī aʿlā ġurefi cennātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 4). [ebū hāzem-i medenī,]*

ebū hüreyre: *Asıl adı Abdurrahman b. Sahr ed-Devsî' dir. Ashâb-ı kiram arasında en çok hadîs-i şerîf bilen ve rivâyet edenlerdendir. Yemen'in Devs kabilesindendir. Künyesi Ebû Hureyre'dir.*

• **Ebū Hüreyre** ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 9). [ebū hüreyre,]*

ebū ḳubeys ṭaġına: *Safâ tepesinin üzerinde 120 m yükseklikte bir dağdır.*

• vaṣiyyet itdi ki **Ebū Ḳubeys ṭaġına** çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 1). [ebū ḳubeys ṭaġına, -n, -a]*

ebū muḥammed ḥażret-i caʿfer-i ṣādıḳ: *Muhammed'in babası Hazret-i Cafer-i Sadık.*

• Muḥammed Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ raẓiya'llāhu ʿanhu ve arżāhu ve caʿala fī aʿlā ġurefi'l-cināni meṣvāhu Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ cemīʿi meşāyıḫuñ ḳıdvesi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 5). [ebū muḥammed ḥażret-i caʿfer-i ṣādıḳ,]*

ebū naṣr-ı bişr-i ḥāfī: *Evliyanın büyüklerinden. İsmi, Bişr bin Haris Abdurrahmân Hafî olup, künyesi Ebû Nasr'dır. Bişr-i Hafî ismiyle meşhûrdur. 767 (H. 150) senesinde Merv'in Bekird bölgesinde doğdu. 841 (H. 227) yılında Bağdâd'da vefat etti.*

• mütenāhī ol ṣūfī-yi ṣāfī Şeyḫ **Ebū Naṣr-ı Bişr-i Ḥāfī** rafaʿa'llāhu derecātihi fi'l-ʿilliyyīn ve ḥaşarahu maʿa zümreti'l-enbiyāi ve'ṣ-ṣıddīkīn Bişr-i Ḥāfī aṣlda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 5). [ebū naṣr-ı bişr-i ḥāfī,]*

ebū süleymān: *Şeyh Ebu Süleyman Darayi.*

- Dārāyī rıżvānu'llāhi ʿalā meşāyıḫihi ve ʿaleyhi ve askanahu fī ḥażāyiri'l-Ḳudsi beyna yedayhi Dārā Dimeşḳ yanında bir köy imiş ki **Ebū Süleymān** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 6). [ebū süleymān,]*
- mensūb imiş Rivāyet olınur ki **Ebū Süleymān** yegāne-i ʿaṣr idi ve nişāne-i dehr idi zamānında maḳbūl ü müsellem ve cemīʿ meşāyıḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 7). [ebū süleymān,]*
- niyyetden gelür ve şol efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola **Ebū Süleymān** ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 10). [ebū süleymān,]*
- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki **Ebū Süleymān'uñ** ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 5). [ebū süleymān'uñ, -uñ]*
- **Süleymān'a** yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʿavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 11). [ebū süleymān'a, -a]*

ebū ṭālib: *Hz. Muhammed'in amcası, Hz. Ali'nin babası.*

- Muḥammed'i bildi ve geldi **Ebū Ṭālib** yanında ʿammisi iken maḥrūm oldı Aṣl-ı ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür Baʿżı ervāḥuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 13). [ebū ṭālib,]*

ebvāb: *Kapılar.*

- mertebesine dürişür cennetüñ **ebvābı-y-ıla** aḫlāḳa işāret olınur ve her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olur Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 7). [ebvābı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*
- cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve anda cismānī **ebvāb** bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 11). [ebvāb,]*

ecānib: *Yabancılar.*

- cūdı sebebi-y-ile başılur görinmez olur cūd settarü'l ḳabāyiḥ olur ve büḫl keşşāfü'l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi **ecānibe** maḥbūb ider ve büḫl ādemi aḳāribe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 2). [ecānibe, -e]*

ecdād-ı kirām: *Şerefli atalar. II Hz. Muhammed ve soyundan gelenler.*

- firdevsi maḳām vire ve **ecdād-ı kirāmı** ile ḥaşr ola Āmīn Ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 5). [ecdād-ı kirām,]*

ecel: *Ölüm.*

- yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn **ecel** Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 2). [ecel,]*
- ammā **ecel** didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 5). [ecel,]*

• olup bir ṣalavāta daḫı yitişmeye **ecel** yolın alup Rabb'i-y-ile bir münācāta daḫı irişmeye bir fürṣata daḫı taḥassürler idüp eline girmeye ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 9). [ecel,]*
• ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını 'ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek **Ecel** kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 14). [ecel,]*
• aclığı olsa gerek ki āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlığı olsa gerek ki acıḳmadın **ecel** irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 6). [ecel,]*

ecel deminde: *Ölüm zamânı, ömrün son anı.*
• ṭuymaz ve eger andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü ma'āṣī aña doymaz niçe put-perestler olur ki āḫır **ecel deminde** īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 18). [ecel deminde, -n, -de]*

ecel gelmedügi: *Takdir edilmiş olan ölüm zamânı gelip çatmak.*
• bulınmaduḳ eger şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed maṭ'ūn ola-y-ıduḳ ve şāyed içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed bize **ecel gelmedügi** ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 4). [ecel gelmedügi, -me, -düg, -i-me, -dügi]*

ecel ire: *Ölmek.*
• olmaz Şöyle ki ol 'alāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki **ecel ire** zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 14). [ecel ire, -e]*

ecel pençesi: *Ölüm.*
• oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur ki aña **ecel pençesi** irmeye şol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 5). [ecel pençesi,]*

ecel yitişmek: *Ölüm zamanı gelmek.*
• ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye mu'allaḳdur **ecel yitişmek** oldur ki kişiyi ol ma'rekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 5). [ecel yitişmek,]*
• kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür **ecel yitişmek** oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur 'Avām degül 'ulemādan niçeler olur ki ṭā'ūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 7). [ecel yitişmek,]*

ecel yitişüp: *Eceli gelmek, ölüm zamanı gelmek.*
• diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭā'ī ḥażretine vara vāḳı'asını ta'bīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a **ecel yitişüp** 'ömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 14). [ecel yitişüp, -üp]*

ecelden: *Sebepten, nedenden dolayı.*
• 'afv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün ki ne 'amel ḳılurlar ḫalḳı dīne da'vet iderler ve ol **ecelden** ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 14). [ecelden,]*

ecelsüz: *Ecel gelmeden.*

- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn **ecelsüz** ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 4). [ecelsüz,]*
- ḳaçmazlar bir kimse ṭāʿūn çıḳarsa hīç andan iḥtiyāṭ itmezler kişi **ecelsüz** ölmez dirler ṭururlar biñ kez taḳrīr idersen ʿināddan müṣirr olur belki söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 9). [ecelsüz,]*
- bidʿate ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem **ecelsüz** ölmek ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 11). [ecelsüz,]*

ecnebīlerden olsa: *Yabancılardan olmak.*

- pādişāhlaruñ muḳarreblerinde çoḳ ḥāletler olur sūʿ-yi edebe ḥaml olınup maḳhūr olurlar şöyle ki anlaruñ emsāli **ecnebīlerden olsa** bilmezliklerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 18). [ecnebīlerden olsa, --sa-sa]*

ecsām: *Cisimler, bedenler.*

- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ **ecsāmda** taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 14). [ecsāmda, -da]*

ecsām-ı laṭīfe: *Gözle görünmeyen nurânî cisimler.*

- cihetine cālibdür **ecsām-ı laṭīfe** gibi her ne şekle dilerse müteşekkil olur melā'ike vü cin gibi her ne ṣūrete isterse mütemessil olur anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 11). [ecsām-ı laṭīfe,]*

eczā: *Cüzler, parçalar, kısımlar.*

- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemīʿ **eczāsı-y-ile** ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 8). [eczāsı-y-ile, -sı, -y, -ile]*

edā: *Davranış, tavır.*

- **edāsını** defʿ ider kendü alçaḳ dirildükce mertebesi ʿālī olur ve kendüyi żaʿīf gördükce menzilesi sāmī olur kendüde ḳuvvet görmedügince ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 7). [edāsını, -sı, -n, -ı]*

edā ide: *Ödemek, vermek.*

- ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vārisi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām **edā ide** Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 6). [edā ide, -e]*

edā idemezin: *Yerine getirmek.*

- idemezin Benüm ne zevküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 19). [edā idemezin, -e, -mez, -in]*

• muḳaddemātla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı **edā idemezsin** ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 18). [edā idemezsin, -e, -mez, -sin]*

edā idüp: *Borcunu ödemek.*

• teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin **edā idüp** virdi Beni yusun didüginiñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 11). [edā idüp, -üp]*

edā itdükten: *Yerine getirmek, yapmak.*

• varsun tecribe itsün kendüsi bilür Rivāyet olınur ki Rābiʿa ḥaccı **edā itdükten** ṣoñra Ḥaḳḳ'a münācāt idüp eyitdi Yā İlāhī İki nesneye daḫı meṣūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 1). [edā itdükten, -dük, -ten]*

edā ḳılmaya: *İfa etmek, yerine getirmek.*

• Dervīş mi olur ol ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya ve ʿārif mi olur ol ki şerʿüñ vācibatını **edā ḳılmaya** Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 2). [edā ḳılmaya, -ma, -y, -a]*

edā ḳılmaz: *Yerine getirmek.*

• arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ ucından ekṣer-i ferāyiżi **edā ḳılmaz** ve eger ḳılursa daḫı göñli anda olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 11). [edā ḳılmaz, -maz]*

edeb: *Edeb, terbiye.*

• görişdiler muraḳḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār **edeb** ile giydi ve buyurduġın biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 6). [edeb,]*

• ʿizzetde icābet bulur Şol ki ʿāḳildür anlardan ṣaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla **edeb** ile dirilmek gerek Rivāyet olınur ki bir gün Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 18). [edeb,]*

• maḥallātda mest gezerken görür bir kāġidda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī hezār taʿẓīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ **edeb** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 16). [edeb,]*

• yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ **edeb** degüldür dirdi Bu daḫı bir naẓardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 9). [edeb,]*

• deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur ʿālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre **edebini** terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 8). [edebini, -i, -n, -i]*

• her mevcūduñ **edebini** tamām riʿāyet ider ve her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 13). [edebini, -i, -n, -i]*

• çoḳ gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça **edebin** artuḳ ṣaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 3). [edebin, -i, -n]*

• bulmaz bir altunı eridip şızdırmayınca mümkin degül arınmaz Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki Rabb'i-y-ile **edebini** gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 14). [edebini, -i, -n, -i]*
• itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib **edebini** gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 16). [edebini, -i, -n, -i]*

edeb ü ikrām: *Saygı ve hürmet.*
• rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol **edeb ü ikrām** ve taʿẓīm ü iḥtirām ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 5). [edeb ü ikrām,]*

edeb ü tevāżuʿı: *Güzel ahlak ve alçak gönüllülük.*
• ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve **edeb ü tevāżuʿı** bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 8). [edeb ü tevāżuʿı, -ı]*

edeb ü veraʿda: *Güzel ahlâk ve takva.*
• daḫı kümmel-i meşāyıḫla şoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve **edeb ü veraʿda** aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 8). [edeb ü veraʿda, -da]*

edebi gözlene: *Edebe riayet etmek, edebe bağlı kalmak, edepli davranmak.*
• her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki **edebi gözlene** meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 9). [edebi gözlene, -e]*

edebsüzlik idip: *Edepsiz olma, edebe yakışmayacak tarzda davranma.*
• vefatına degin hīç küstaḫlıḳ idüp Ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan ne dünyāda ne āḫıratda nesne istememişdür ve hīç **edebsüzlik idip** bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 12). [edebsüzlik idip, -ip]*
• fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫizmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki **edebsüzlik idüp** mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 8). [edebsüzlik idüp, -üp]*

edhine: *Tütünler. II Dumanlar; tütsüler.*
• hiçbir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan **edhine** ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 2). [edhine,]*

edille: *Deliller.*
• ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda ṣaḥiḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī **edilleden** şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 10). [edilleden, -den]*
• ḥikmete delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı taḥḳīḳde bu **edilleyi** anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā daḫı bu ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 13). [edilleyi, -y, -i]*

edʿiye: *Dualar, yalvarmalar, niyazlar.*

- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve **edʿiye** ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 12). [edʿiye,]*
- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger **edʿiye** ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 4). [edʿiye,]*

ednā: *Aşağı, alçak (kimse). II Basit, sıradan kimse.*

- ṣoḥbet iderler vezīrler cānları çıḳup ṭaşrada ḫiẕmet iderler Nedīmlerüñ daḫı ḥālleri bir olmaz gāh olur ki bir **ednāsı** itdügini bir aʿlāsı idemez Kerāmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 10). [ednāsı, -s, -ı]*
- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi **ednādan** ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 2). [ednā,]*
- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan **ednā** göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 2). [ednā,]*
- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir **ednā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 14). [ednā,]*
- Ḥażretine yol göster Eyitdi yol ikidür biri **ednādur** ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret'e yol ṭutup gitmek gerek ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 3). [ednādur, -dur]*
- maḥzūn olur Nitekim ḫaberde gelür her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur ve anda ḫōd şübhe yoḳdur ki **ednā** maḳāmūñ aʿlāya göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 14). [ednā,]*
- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿişyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan **ednā** maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 6). [ednā,]*
- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden **ednā** kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 16). [ednā,]*
- mahrūb ider cūd bir **ednāya** 'izzet virür ve büḫl bir a'lāya ẕillet virür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki ḳādir olur şer'üñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 3). [ednāya, -y, -a]*
- ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı a'māl ġālib ise ol ṭarafa cālib olur ammā ol 'amellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir **ednā** ṭā'at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 2). [ednā,]*
- ġāyet **ednā** görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger şöyle ki bunuñ ḫāricde miṣāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 7). [ednā,]*
- gelür Bir **ednā** kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını bağışlar ol ki ekremü'l-ekremīndir nice fikr idersin yā n'eyler Hem günāhını bağışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 5). [ednā,]*

ednā ola: *Aşağı olmak.*

- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan **ednā ola** yoḫsa ol devlet kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 11). [ednā ola, -a]*

ednā olur: *Aşağı olmak.*

- ḳāniʿ olan anuñ ġayrinden nefret ider Yaʿnī aña işāret ider ki rıżā mertebesi ḳanāʿat mertebesinden **ednā olur** ammā ḳanāʿatden murād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 18). [ednā olur, -ur]*

edviye: *Devâlar, ilâçlar, çâreler.*

- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol **edviyenüñ** kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 8). [edviyenüñ, -nüñ]*
- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtişār ḳılur biri ʿādet üzerine **edviye** ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 12). [edviye,]*
- bozar mısın didi egerçi ẓāhir budur kim bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler **edviyeyi** yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 4). [edviyeyi, -y, -i]*

efʿāl: *Fiiller, eylemler, yapılan işler.*

- bize ne iḥtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu **efʿālümle** utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 6). [efʿālümle, -ü, -m, -le].*
- yaratduġında ḳabīḥ olmaz ve anuñ **efʿāli** hep ḥasendür anda ḳubḥ olmaz Cümle-i maḫlūkāt anuñ tecelliyātı ve cemīʿ-i mevcūdat anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 15). [efʿāli, -i]*
- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun **efʿālinden** şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 7). [efʿālinden, -i, -n, -den]*
- bulınur ol maḥalinde gerekdür her şıfat ki sen ḳabīḥ şanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ şıfatında aşlā çirkin olmaz ve anuñ **efʿāline** yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 4). [efʿāline, -i, -n, -e]*
- ḥaḳīḳatde bu **efʿālde** daḫli yoḳtur buña nisbet meyyit görinür ʿālem-i maʿnāda bu aṣl remzler çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 1). [efʿālde, -de]*
- ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ **efʿāli** sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 5). [efʿāli,]*
- ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ **efʿālinde** hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 4). [efʿālinde, -i, -n, -de]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve **efʿāli** ḫoş gelmeyüp ṭurduḳları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 5). [efʿāli, -i]*

- niyyetden gelür ve şol **efʿāldür** ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 9). [efʿāldür, -dür]*
- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā ki niçe **efʿāli** var ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlığınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 15). [efʿāli, -i]*
- ḫuccācuñ baʿżı **efʿāline** taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 9). [efʿāline, -i, -n, -e]*
- iderdi ve ol taẕarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi **efʿāl** ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 12). [efʿāl,]*
- kendü **efʿālinüñ** eyüsini ve yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve eger idemezse bārī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 15). [efʿālinüñ, -i, -nüñ]*

efʿāl-i şenīʿası: *Kötü, yakışıksız, ahlâk dışı işler.*
- yirden daḫı gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ **efʿāl-i şenīʿası** olur ki hiç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 6). [efʿāl-i şenīʿası, -sı]*

ef'al-i seyyi'esi: *Kötü ve çirkin ameller.*
- seyyi'esi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 19). [ef'āl-i seyyi'esi, -si]*

efāżıl: *Fazîletli kimseler, çok fâzıl olanlar.*
- verāʿ bābında anuñ mübālaġasınuñ ġāyeti yoḳdur Cemīʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb idi ve cümle **efāżıluñ** iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 18). [efāżıluñ, -uñ]*

efāżil-i kümmel: *Olgunluğa ulaşmış faziletli kimseler.*
- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ **efāżil-i kümmel** yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 7). [efāżil-i kümmel,]*

efāżıl-ı ṭarīḳatdan: *Tarikatın fazîletlileri.*
- kirāmdan çoḳ ululārına yitişmişdi Caʿfer-i Ṣādık ḥażreti-y-ile bīḥad müṣāḥabet ḳılmışdı ve kümmel-i meşāyıḫdan niçeleri ve **efāżıl-ı ṭarīḳatdan** ne ululārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 6). [efāżıl-ı ṭarīḳatdan, -dan]*

efāżıl-ı zamān: *Zamanın faziletlileri.*
- ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına niṣār idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki **efāżıl-ı zamān** faẕlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 8). [efāżıl-ı zamān,]*

efendi: *Sâhip durumunda olan, buyruğu geçen, hükmünü yürüten, kendisine uyulan kimse, sâhip.*

- müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan **efendisine** muḥtāç gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 11). [efendisine, -si, -ne]*
- her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan **efendisine** muḥtāç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [efendisine, -si, -n, -e]*
- ḳoyup kendü işini görürse **efendisi** daḫı buña muḳayyed olmaz olur aç mıdur ṭoḳ mıdur bunı ḳayurmaz olur naẓarından bıraġup kendü ḥāline ḳor eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 1). [efendisi, -si]*
- ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze naẓar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā kerīm olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve **efendi** raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 6). [efendi,]*
- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ ʻizzeti ne ola **efendisi** yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 14). [efendisi, -si]*
- taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her niʻmet ki anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul ki **efendisi-y-ile** böyle dirilür maʻlūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 16). [efendisi-y-ile, -si, -y, -ile]*
- şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet düşmez **efendisi** daḫı ayruḳ aña muḳayyid olmaz olur ve riʻāyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 3). [efendisi, -si]*

efhām ide: *İdrak etmek, anlamak.*

- **efhām ide** ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 3). [efhām ide, -e]*

efrād: *İnsanlar, fertler.*

- didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı **efrādında** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 2). [efrādında, -ı, -n, -da]*
- olurlar bunlaruñ hemīn nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı **efrād** böyle olur Hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 10). [efrād,]*
- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān **efrādından** ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳoduġı ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 18). [efrādından, -ı, -n, -dan]*

efrād-ı beşerde: *İnsanların her biri, insanlar.*

- olurlar biri Ḫıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur **efrād-ı beşerde** bunlar bir ṣınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 18). [efrād-ı beşerde,]*

efrāṭ-ı cihāndan: *Dünyanın fertleri.*

- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan **efrāṭ-ı cihāndan** biri olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki ṭabīʿatında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 11). [efrāṭ-ı cihāndan, -dan]*

efżal: *Daha faziletli.*
- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri itdügine birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci bu andan **efżal** ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 6). [efżal,]*
- muḳarrerdür ki insān melekden **efżal** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 19). [efżal,]*

efżal ola: *Daha faziletli olmak.*
- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den **efżal ola** veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 14). [efżal ola, -a]*
- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bunlardan **efżal ola** ve ol ʿaṣrda yir yüzinde olanlardan ekmel ola zīrā cāyizdür ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 17). [efżal ola, -a]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden **efżal ola** ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 2). [efżal ola, -a]*

efżal olalar: *Daha faziletli olmak.*
- benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki anlar bizüm Peyġambar'umuzdan **efżal olalar** çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 14). [efżal olalar, -a, -lar]*

efżal olur: *Daha faziletli olmak.*
- olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 15). [efżal olur, -ur]*
- insān elbette melekden efżal mı olur ve her ferdi anuñ her ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir ẕāt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 9). [efżal olur, -(u)r-ur]*
- ʿĀlim olanuñ ḥāli **efżal olur** ʿārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür maʿāṣī-y-ile bulına Yaʿnī aña işāret ider ki ʿilm makāmı ʿalā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 15). [efżal olur, -ur]*

eger: *Eğer, şayet.*
- eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm ki aġzını açmışdı **eger** ben anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olunur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 1). [eger,]*
- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez **eger** dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne leẕẕet gelür ġāyeti baḥr-i fenāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 7). [eger,]*

- sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden şorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi **Eger** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 2). [eger,]*
- şoḥbet-i aʿdā żarar ide idi Āsiye'ye Firʿavn'dan olurdı ve **eger** müṣāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 3). [eger,]*
- cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola **eger** yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 14). [eger,]*
- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi **Eger** andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 8). [eger,]*
- ġayrı kimse bilmezsen saña yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi **Eger** andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 10). [eger,]*
- bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir ẕenbi az ṣayup unutma Her günāha istiġfār gerek ve **eger** bir ẕerre olursa istikṣār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 10). [eger,]*
- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi **eger** ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 10). [eger,]*
- gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẓahrına hemīn bunı yazdı ki **Eger** Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 16). [eger,]*
- senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve **eger** senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 17). [eger,]*
- lehv ile ṣoḥbet itmek egerçi leẕẕetüñ ṣevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir āyīnedür ki **eger** cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 8). [eger,]*
- münācat itdi hemīn dem sırrından bu nidāyı işitdi ki **Eger** imtihān isterdüñ anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki senüñ elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 15). [eger,]*
- N'içün bunı geyersin diyü ṣordı hiç cevāb virmedi ṭurdı N'içün cevāb virmezsin didi Eyitdi Ne diyem **Eger** zühdden dirsem kendümi ṣenā vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 16). [eger,]*
- irāʿet olur ve **eger** faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 17). [eger,]*
- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme **eger** ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 1). [eger,]*
- Yā Ḥabīb Sen eyü kişi idüñ **eger** bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını sā'ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 7). [eger,]*

- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naṣībi olmaya ḳanda bulayum ve **eger** ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 6). [eger,]*
- **eger** ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 11). [eger,]*
- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve **eger** nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 11). [eger,]*
- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve **eger** ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 12). [eger,]*
- tamām ise bir ṭarafı eksikdür ve **eger** aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür Eger ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 13). [eger,]*
- tamām ise bir ṭarafı eksikdür ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür **Eger** ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 14). [eger,]*
- tamām ise bir ṭarafı eksikdür ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür Eger ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz ve **eger** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 14). [eger,]*
- Her ne dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir **Eger** suʾal olursa ki Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer ve ne zaḥmet gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 7). [eger,]*
- ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müşībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var **Eger** ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 4). [eger,]*
- itdüñse anuñ meşūbāṭın vir **eger** itmedüñse ol müşībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki şoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 5). [eger,]*
- olur **Eger** bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 15). [eger,]*
- bunuñ gibi daḫı maʿārif-i laṭīfe ve kelimāt-ı şerīfesi vardur ki tevāriḫde meẕkūrdur ve teẕkirelerde meşhurdur **Eger** cemīʿisi ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 6). [eger,]*
- Ḥaḳḳ'a āyib olup Ḳad'ānā yā Rabb didi yaʿni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi **eger** anda ḳābiliyyet tamām ve istiʿdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 6). [eger,]*
- eyitdi Yā Abā Yaḥyā **Eger** ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Kaʿbe'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [eger,]*
- maʿsiyet şanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki **eger** ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 16). [eger,]*

- maʿsiyet ṣanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve **eger** ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 16). [eger,]*
- iradetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek **eger** dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 6). [eger,]*
- olmaz mümkinde ḥācet olmayınca vācibden feyż olmaz ve dilenci faḳīr olmayınca kimse ṣadaḳa virmez **eger** bir kişi mużṭarr olsa elbette maṭlūba *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 16). [eger,]*
- bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru taʿab olur **eger** bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 18). [eger,]*
- taʿab olur **eger** bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 21). [eger,]*
- **eger** itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 11). [eger,]*
- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür **Eger** eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 11). [eger,]*
- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve **eger** yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 11). [eger,]*
- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz **eger** maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 11). [eger,]*
- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul **eger** müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 12). [eger,]*
- ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz **eger** anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 4). [eger,]*
- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi **Eger** ġanī iseñ aluram ve eger faḳīr isen almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 15). [eger,]*
- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger ġanī iseñ aluram ve **eger** faḳīr isen almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 16). [eger,]*
- var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi **Eger** iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 17). [eger,]*
- aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez **eger** bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 9). [eger,]*
- olur kim mużṭarr olıncaya dek ṭurur ve tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur **eger** şöyle ki dilenmezse āşim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 14). [eger,]*

- yasaġın yürüdemez **Eger** ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve eger fikr daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 7). [eger,]*
- yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve **eger** fikr daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 7). [eger,]*
- olur ve anda deñizler olur ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur **Eger** anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 17). [eger,]*
- olur ve anda deñizler olur ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve **eger** anda olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 18). [eger,]*
- gönlinde ıżtırab ḳalmaz Lîkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve **eger** dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 1). [eger,]*
- her ne umarsa cennetde anı bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur **Eger** bu dārda murādı leẕẕāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 10). [eger,]*
- āḫıratda aña irem diyü ise gine cennet de aña yetişen ol olur tecellī-yi ẕātdan maḥrūm olur **Eger** dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 12). [eger,]*
- ṣıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi ẕāta ol daḫı irmez **Eger** Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 13). [eger,]*
- Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur **Eger** dir-isek ki bundan bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 18). [eger,]*
- bu meẕheb ḳabūl olınmaz İmām-ı Āʿẓam'a iḳtidā idicek her sözine uymaḳ gerek İmām-ı Şāfiʿī nüñ aña muḫālif ḳavlini ḳomaḳ gerek ve **eger** İmam-ı Şāfīʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 14). [eger,]*
- ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve **eger** Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 15). [eger,]*
- gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince Çünki bir şeyḫe uydı anuñ her ḥāline uymaḳ gerek ve her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek **Eger** şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 10). [eger,]*
- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat **Eger** Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 9). [eger,]*
- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve **eger** raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 10). [eger,]*
- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi **eger** bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 17). [eger,]*

- **Eger** Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 15). [eger,]*
- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur **eger** anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 15). [eger,]*
- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur **eger** ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 16). [eger,]*
- ki ādem anda dili-y-ile iʿtimād ḳılur vay bizüm ḫālümüze idi **eger** Allāh'ı delīlleri-y-ile bile-y-idik şol bir ḳaç kitāblarda yazılan ḥüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 7). [eger,]*
- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fenāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmadugına işāret ola **Eger** dir-isek ki Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 12). [eger,]*
- her ne maḳām ki irse anda ḳarar ḳılmaz andan aʿlā maḳāma müteveccih olur anda ṭurmaz **eger** şöyle ki bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 12). [eger,]*
- müdaḳḳıḳīn olurlar bunuñ gibi ḳażiyyelerde tereddüd ü ıżṭırāb itmezler ve bunuñ gibi ḫavāriḳde şekk ü irtiyāb itmezler **Eger** dir-isek ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 14). [eger,]*
- kesbinden şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana ve **eger** ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 10). [eger,]*
- ādem olur ki aḳça anuñ dīnini bozar ādem olur ki aḳça ile dīnini düzer her ʿamel niyetine göre olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur **eger** niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 16). [eger,]*
- ʿameli daḫı pāk olur ve **eger** göñil Allāh'la olursa her işinde bī-bāk olur Rivāyet olınur ki bir kişi geldi ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 17). [eger,]*
- nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḫaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā **eger** sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 13). [eger,]*
- olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve **eger** sözinde girçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 16). [eger,]*
- kimüñdür Meṣelā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler **eger** şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 7). [eger,]*
- işāretler ola **Eger** anlardan biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker teẕkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn kelāmı bunda ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 7). [eger,]*
- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz **eger** şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 8). [eger,]*

- fuḳahāda igen çok ʿibādet bulınmaz ve **eger** şöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekşer budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 9). [eger,]*
- görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az şemenle nihāyetsüz aşı eyledüñ **Eger** ol āhuñ şevābı ʿaraṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 4). [eger,]*
- içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur **eger** ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 15). [eger,]*
- eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki gönlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve gönlinde dünyā emelleri olmaya **eger** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 18). [eger,]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve **eger** böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 4). [eger,]*
- ider **eger** andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 5). [eger,]*
- ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve **eger** neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 6). [eger,]*
- işler olur ki ḫalḳ naẓarında anlar ḫavāriḳ ṣayılur Şefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi **Eger** Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 10). [eger,]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve **eger** dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 11). [eger,]*
- **eger** Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā şol kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 13). [eger,]*
- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur **eger** bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 6). [eger,]*
- bidʿate ḥaml ider **eger** ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 11). [eger,]*
- iʿtiḳad ider ki **eger** şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 1). [eger,]*
- bulınmaduḳ **eger** şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve şāyed içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 3). [eger,]*
- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā **eger** ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 5). [eger,]*

- maʿlūm oldı ki **eger** oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki oda yanmaduġumuz ol sebebdendür ki düşmedük ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 9). [eger,]*
- maʿlūm oldı ki eger oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ **eger** dirsek ki oda yanmaduġumuz ol sebebdendür ki düşmedük ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 9). [eger,]*
- maʿlūm oldı ki eger oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki oda yanmaduġumuz ol sebebdendür ki düşmedük ve **eger** düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 10). [eger,]*
- muḫālif şulardan iḥtirāz ider żarar ider diyü Cümle-i fesādāt-ı havādan biri budur n'içün ṣaḳınmaz Çün anlardan iḥtirāz ider n'içün bundan itmez **Eger** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 16). [eger,]*
- muḫālefet ider ammā **eger** şöyle ki bir kişi bu iḥtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda sevāb vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 13). [eger,]*
- maʿāşından şordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve **eger** virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 13). [eger,]*
- kelbleri daḫı iderler **eger** bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 15). [eger,]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve **eger** virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 15). [eger,]*
- üzerine olursın Eyitdi **Eger** virürlerse ben daḫı ḫalḳa īsār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp apsam ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 17). [eger,]*
- üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse ben daḫı ḫalḳa īsār idüp ülişdürürem ve **eger** virmezlerse şükr eyleyüp apsam ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 18). [eger,]*
- rāhatı ve bir puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār Rivāyet olınur ki Ḥātem-i Aṣṣam andan vaṣiyyet ṭaleb itdi Eyitdi **Eger** vaṣiyyet-i ʿām isterseñ dilüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 4). [eger,]*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger şol sözi ki ġāyet sevāb ola anı dimekden ve **eger** vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 6). [eger,]*
- müctehid olana muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur her ne dirse aña uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur **eger** ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 12). [eger,]*
- ḳavl mūcibince fiʿli olur kendü re'yinden aña nesne ṣorılmaz N'içün kendü re'yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez **eger** ḫaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 16). [eger,]*
- görmez mi didiler **Eger** dirsek ki hele kendü her ne iderse baḥsi ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne diyelüm Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 13). [eger,]*

- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüb ġāyet ḳalḳdı **Eger** ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [eger,]*
- emāreti bulına dimek olur yoḫsa bir kişinüñ ʿāḳıbetinde cennetī veya cehennemī olmasına şimdi ḳaçan ḥükm olınubilür ve hem **eger** maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 12). [eger,]*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabeş dikenler arasında çürütmek ister **Eger** tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 9). [eger,]*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabeş dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve **eger** maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 10). [eger,]*
- yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin **eger** dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 13). [eger,]*
- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne farḳı olur **Eger** maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 8). [eger,]*
- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve **eger** iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 9). [eger,]*
- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin **eger** her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 12). [eger,]*
- gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin **eger** arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 2). [eger,]*
- çün ü çerā olmaz **eger** kişinüñ biñ dili olursa anlaruñ medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳışşalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 5). [eger,]*
- kifāyet ider **eger** ṭutarsañ dirilere şol ḳısm ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 3). [eger,]*
- kāfirdür didi **Eger** dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṣdür ḳadīm olan kelām-ı nefsidür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṣ degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 17). [eger,]*
- iġtirāf iderdi līkin cehd iderdi ki kendü ile bulışmaya **eger** bulışursa daḫı söyleşmeye Ammā İmām Muḥammed'e tamām ḥürmet iderdi ve geregi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 3). [eger,]*
- bu ḥālet nefsüñ eyüliginden olmaz sū'-i mizāc olur **eger** cibillī olmayup ʿārıżī ise muḥtāc-ı ʿilāc olur insānuñ ḫilḳati bunuñ üzerinedür ki medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 13). [eger,]*
- **eger** pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 3). [eger,]*

- gördügi Rabb'i olur **eger** keşretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keşret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 9). [eger,]*
- gördügi Rabb'i olur eger keşretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür **eger** yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keşret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 9). [eger,]*
- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ ṣuveri ol ʿālemde eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir güzel ev yapılur **eger** sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 2). [eger,]*
- muvāfıḳdur **eger** bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin ṣol ṣübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve ṣol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 9). [eger,]*
- muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve **eger** bu sözle muḥkem īḳān idesin ṣol ṣübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve ṣol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 9). [eger,]*
- durur ammā bu anı bunca eylüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīşde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve **eger** fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 18). [eger,]*
- zaḥmeti çekilür **eger** bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Ṣol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 7). [eger,]*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳtan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi **Eger** dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 4). [eger,]*
- müte'ehilden anuñ ḥāli yigrek olur te'ehhüldeki meşūbātından bunuñ tecerrüddeki ḥasenātı gökcek olur ammā **eger** ol ḥasenātla te'ehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 14). [eger,]*
- meşūbātı cemʿ idebile-y-idi şübhe yoḳdur ki fażileti ḫūbter olurdı Nite ki İbn Semmāk mümkin degül ʿibādetle teʾehhüli cemʿ idemezdi ve **eger** teʾehhül itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 16). [eger,]*
- diye-y-idi **Eger** öldürseler ol anı dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān içinde iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 15). [eger,]*
- diye-y-idi Eger öldürseler ol anı dimezdi ve **eger** pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān içinde iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 15). [eger,]*
- bāḳīsin sen bilürsin Ḥāşā senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi **Eger** dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 4). [eger,]*
- ammā her şu alan ḳabına şıġduġı ḳadar ṭoldururdı **eger** desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 7). [eger,]*
- ammā her şu alan ḳabına şıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve **eger** ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 8). [eger,]*

- kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā **eger** hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 16). [eger,]*
- tamām buḫl olur ol Ḥażret'e yaraşmaz ve **eger** istemedügini virürse ḥükminden ḫarīc olur ol Cenāb'a yaḳışmaz Bir şuşamış ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 17). [eger,]*
- şu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlığından öliyorur sen aña şefḳat idüp şu mı getürürsin **Eger** dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 2). [eger,]*
- Eyitdi Belī Eyitdi Vaḳtından öñdin mi yoḫsa şoñra mı İmām Aḥmed cevābdan ʿāciz ḳaldı fikr eyledi ki **eger** vaḳtından öñdin dirse Ol vaḳta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 18). [eger,]*
- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve **eger** Vaḳtından şoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 1). [eger,]*
- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından şoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve **eger** Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 2). [eger,]*
- virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi **Eger** yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 6). [eger,]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve **eger** ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan özge ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 7). [eger,]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve **eger** mu'nis isterseñ Ḳurān'dan özge ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 8). [eger,]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan özge ele girmez ve **eger** iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 8). [eger,]*
- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve **eger** vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 9). [eger,]*
- olur ve bir kişi Allāh yolında şol dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḥtirāz ide ve **eger** gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 18). [eger,]*
- mücerred ḫāṭırumuza gelse ammā işlemege ʿazīmet itmesevüz bize ẕenb olmaz maʿa hāẕā ki **eger** ol ḳadar nesne ehlu'llāhdan birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 18). [eger,]*
- giderür ḳomaz ve **eger** muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 7). [eger,]*
- ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve **eger** ṭuyduġını işā'at iderse ḫōd iki cihānda mel'ūn u maṭrūd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 1). [eger,]*

- ālemde yoḳ degüldür ve Allāh'uñ 'ināyetine naẕar olınsa bu ḳadar nesne çoḳ degüldür **Eger** andan 'ināyet ü tevfīḳ olmazsa mümkin degüldür kimsene anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 16). [eger,]*
- ṭuymaz ve **eger** andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü ma'āṣī aña doymaz niçe put-perestler olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 17). [eger,]*
- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle ḳomışlar ki **eger** ol mu'āmelede dīne ḫalel gelmez ola ve şer'-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fi'l müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 1). [eger,]*
- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz ve **eger** şöyle ki ol mu'āmele dīne ḫalel vire ve ol vechle iḫtilāṭ şer'e noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 3). [eger,]*
- fi'l müdāhene olur aṣlā gerekmez şol ki mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek **eger** şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [eger,]*
- bir fāyide olur ammā **eger** anı bildürmezlerse hīç dīne ḫalel gelmez ve eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 5). [eger,]*
- bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse hīç dīne ḫalel gelmez ve **eger** anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 5). [eger,]*
- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve **eger** ḳısm-ı sālisden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 7). [eger,]*
- sālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i ẕātda fenā bulmayan anı añlamaz ve **eger** ḳısm-ı sālisden murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 12). [eger,]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki **eger** günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 1). [eger,]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve **eger** nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 2). [eger,]*
- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī **eger** bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkin ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 3). [eger,]*
- ḳadar ura ve **eger** bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vārisi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 5). [eger,]*
- ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vārisi öldüre ve **eger** bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 6). [eger,]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ sevābı günāhuñ leẕẕetine göre olur **eger** az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 14). [eger,]*

- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz **eger** ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 15). [eger,]*
- berāber olur terk eyleye **eger** bi'l-külliye terk itmezse daḫı itmesün tek ol ḥarāmı işledügi ḳadar müddet anı işlemesün Bu bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 7). [eger,]*
- cāyiz degüldür ol kişiye ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye ve **eger** elbette żarūrī olup ödinc ala Allāh taʿālā virürse virem diye Anda daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 15). [eger,]*
- ışmarlamaḳdadır ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur **eger** bir ḥālet ki sen derūnuñda bulasın çāra yoḳdur ki bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 9). [eger,]*
- göre ṣaġ bulırsın **eger** tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 13). [eger,]*
- ve hiçbir aḥada bu eyü bu yaramaz diyemez **eger** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 19). [eger,]*
- ifrāṭından ṣanma imdi sen anuñ ışṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine aldanma **eger** anuñ tevḥīdi tamām ola-y-ıdıeyle dimezdi şerīʿate dil uzatmaġa dili *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 7). [eger,]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki **eger** fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh taʿālā ve biri cennet ve biri nefs olur Yaʿnī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 11). [eger,]*
- yitişmez ki ol mertebeye ḳanāʿatı olur **eger** murādı dünyā ise hīç bir manṣıbe aldanmaz

ve bir mertebesine rāżī olup ḳanāʿat idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 7). [eger,]*
- yitişmez ki ol mertebeye ḳanāʿatı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣıbe aldanmaz

ve bir mertebesine rāżī olup ḳanāʿat idüp anda ḳalmaz ve **eger** murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 8). [eger,]*
- daḫı hem çunān olur aʿmāl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāniʿ olmayup muttaṣıl ziyāde ḳılur ve **eger** murādı Allāh ise anda daḫı eyle olur fenā fi't-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 10). [eger,]*
- süst olur kendü fikrine mu'temed olduḳca işi oñmaz ve Kendü re'yine muʿtażıd olduḳca re'yinde fāyide görmez **eger** re'y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 4). [eger,]*
- gerek ve **eger** eşegini baġlarsa Allāh'a ışmarlamaḳ gerek nite ki ẓāhir yüzinden görinür ki eşegini baġlamazsa nā-gāh żāyiʿ olur ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 5). [eger,]*
- yüzinden bilinür ki **eger** Allāh'a ışmarlamazsa baġlu iken yine yiter fi'l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥışşe gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 7). [eger,]*
- biri cūʿ-ı şehvet olur Yaʿnī dimek ister ki cūʿ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabīʿat olur **eger** şöyle ki ol cūʿ defʿ olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 18). [eger,]*

- olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlığı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn **eger** kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 6). [eger,]*
- ḳalbine ṣafā gelür ve derūnına cilā yürinür **eger** Ḥaḳḳ'a ʿibādet iderse ṭāʿatinde leẕẕeti olur ve eger Rabb'ine tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 13). [eger,]*
- ḳalbine ṣafā gelür ve derūnına cilā yürinür eger Ḥaḳḳ'a ʿibādet iderse ṭāʿatinde leẕẕeti olur ve **eger** Rabb'ine tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 14). [eger,]*
- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādiṣe yitişüp füc'eten öle **Eger** bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 16). [eger,]*
- seçmege ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol kişi ki muḥkemāt-ı 'aḳlı müteşābih-i hevādan farḳ ider ol kişiye tamām lāyıḳdur **eger** şeyḫlıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 6). [eger,]*
- içündür ki dāyimā faḫr-ı enbiyā du'āsında dirdi ki Rab zidnī taḥayyuran **Eger** dirsek ki dervīş fenā bulıcaḳ anuñ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 4). [eger,]*
- anda ol ḳadar cenneti görür **eger** āḫıratda ḥālüñ bilmek isterseñ dünyāda nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh içün nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 9). [eger,]*
- Allāh içün 'ibādet şanmaḳ olmaz ammā **eger** şöyle ki nefsüñi tamām arayup bulasın bir niçe yirlerde rıżā-yı Haḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın hemīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 13). [eger,]*
- daḫı başılur bu zebūn olup bende düşicek anuñ cemī' bendleri çözilür şeyṭānuñ āleti budur ve anuñ daḫı istitā'atı bunuñladur **eger** sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 10). [eger,]*
- bilmezsin ve **eger** daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı

oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 13). [eger,]*
- bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve **eger** ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı

oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 13). [eger,]*
- bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı

oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol **eger** dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 14). [eger,]*
- ṭut naẓarı ve **eger** düşmān ararsañ andan ayırma başri eger sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ ve düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 15). [eger,]*
- ṭut naẓarı ve eger düşmān ararsañ andan ayırma başri **eger** sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ ve düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 15). [eger,]*

- Ve naḳl olınur ki eydürdi Her vaḳt ki ‘abdüñ Rabb’ine derūndan iḫlāṣı olur cevāriḥine **eger** ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse görür defʿī istiġfār *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 12). [eger,]*
- ġāyet ednā görinür Allāh’uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur **eger** ṣöyle ki bunuñ ḫāricde miṯāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 8). [eger,]*
- itmeyenüñ ‘izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā **eger** ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [eger,]*
- itmeyenüñ ‘izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul **eger** ide-y-idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 10). [eger,]*
- ḳaftanlardan ki düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür ki kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem n’eyler **eger** ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 4). [eger,]*
- mesūbāt yazılur Bir mü’min ki bunı böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi **Eger** ādem oġlanı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 4). [eger,]*
- kendü efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını gözleye **eger** cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve eger idemezse bārī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 15). [eger,]*
- kendü efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve **eger** idemezse bārī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 16). [eger,]*
- hiçbir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz **eger** anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [eger,]*
- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur **Eger** maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 3). [eger,]*
- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür **eger** edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 4). [eger,]*
- yirden daḫı gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur **Eger** dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿası olur ki hiç şiddet görmez ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 6). [eger,]*
- anuñ fażāyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ żarar itmez **eger** pādişāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 4). [eger,]*
- ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ aña ululıḳdan hiç ziyān gelmez ve **eger** pādişāh daḫı olursa aña andan ʿişyān gelmez pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 5). [eger,]*
- söylemek bize ḥayret arturur ol bir maʿnādur ki **eger** ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 17). [eger,]*
- añlar **eger** anuñ bir maʿnāsı daḫı var dinilse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 19). [eger,]*

- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez ve **eger** ẓihn ḳuvveti-y-ile bir nesne añlanursa daḫı berigüye añladamaz Kendü ne ḳadar bilür berigüye ne disün ve kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 13). [eger,]*
- mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun **Eger** ẕevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 15). [eger,]*
- mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun Eger ẕevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve **eger** vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 16). [eger,]*
- kendi bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur **eger** bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde ṣanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 7). [eger,]*
- gün meşūm olur **eger** ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ekl ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 15). [eger,]*
- Ḥaḳ'dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlıġı kişiyi Rabb'inden baʿīd ider pes böyle iken **eger** ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 18). [eger,]*
- bīzār olur **Eger** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 19). [eger,]*
- anı seve-y-idi n'içün andan mübaʿad olanı severdi ve **eger** anı isteye-y-idi n'içün andan ıraḳ ḳalanı isterdi Eger dirsek ki Allāh'ı daḫı sever ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 1). [eger,]*
- anı seve-y-idi n'içün andan mübaʿad olanı severdi ve eger anı isteye-y-idi n'içün andan ıraḳ ḳalanı isterdi **Eger** dirsek ki Allāh'ı daḫı sever ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 2). [eger,]*
- nefsi ögretmişdür açlıġa doymaz imdi şek yoḳdur ki **eger** ol Allāh'ı tamām seve-y-idi nefsini açlıġa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu ki nefsini Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 3). [eger,]*
- yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve **eger** dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ululer var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 10). [eger,]*
- **eger** bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 3). [eger,]*
- arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ ucından ekṣer-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve **eger** ḳılursa daḫı göñli anda olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 11). [eger,]*
- ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve **eger** kendü aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 1). [eger,]*
- mertebesinden düşürmez fi'l-cümle iʿtibār göñledür ve medār-ı emr diledür **eger** göñli Allāh'la ise n'eylerse eylesün anuñ virdügine şükr itsün az olsun bol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 12). [eger,]*
- olsun ve **eger** göñli aḳça fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 13). [eger,]*

- temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde tamām leẕẕet olmaz şanur egerçi dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet vardur diyü söylenür **eger** ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 2). [eger,]*
- vardugını tamām göñlinden bile-y-idi ve **eger** āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ leẕẕātı içün daḫı çalışur ṭurmazdı ve şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 3). [eger,]*
- göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve **eger** aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 6). [eger,]*
- oḳumaġuñ sevābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña nisbeti yoḳdur **eger** ol aña tamām yaḳīn idüp inana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 8). [eger,]*
- cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki **eger** yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 4). [eger,]*
- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur **eger** himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 1). [eger,]*
- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve **eger** ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 2). [eger,]*
- içer ve bilelerinde bāġ u ṣaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler hezār ẕevḳler ve ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile ve **eger** himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 4). [eger,]*
- ise ve **eger** şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile ol leẕẕetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 5). [eger,]*
- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle ise ola **eger** dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 5)*

.

egerçi: *Her ne kadar, gerçi.*

- ʿişret ḳılmaḳ **egerçi** żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 5). [egerçi,]*
- ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ **egerçi** ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 6). [egerçi,]*
- lehv ile ṣoḥbet itmek **egerçi** leẕẕetüñ şevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir āyīnedür ki eger cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 7). [egerçi,]*

egerçi: *Gerçi, doğrusu.*

- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur **egerçi** gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 5). [egerçi,]*

- bī-ʿadd idi Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur **Egerçi** bende-zāde idi līkin iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 10). [egerçi,]*
- Yaḳamaz oldı ol ḥāletde āteş āteşliginden gitdi ve ol demde iḫrāḳını bi'l-külliye yabana atdı veyāḫūd budur kim **egerçi** āteş āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 2). [egerçi,]*
- daḫı olur ve āteş anda da te'sīr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur **Egerçi** bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 5). [egerçi,]*
- tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ eli kesildi **Egerçi** Mālik Ḥażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 10). [egerçi,]*
- Ol sebebdendür ki ʿāḳil olanlar ehlu'llahūñ ādābını gözedüp iḫrāz iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa diyü iḫtirāz iderler **Egerçi** anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 14). [egerçi,]*
- **Egerçi** Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile vardum ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 13). [egerçi,]*
- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri itdügine birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez **egerci** bu andan efżal ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 6). [egerci,]*
- **egerçi** aña dirler ki dervīşlere tekrīm vire ammā eyle degüldür ki elbette aña cemīʿisinden taʿẓīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 11). [egerçi,]*
- şordılar Ne içün aña ʿUtbe-i Ġulām dirler didiler Eyitdi **Egerçi** sinni orta yaşdan geçmişdi ammā ʿibādet ḫiẕmetinde bir ḳavī Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 11). [egerçi,]*
- Meryem-i ṣafiyye Ḥażret-i Rābiʿa-i ʿAdeviyye rażiya'llāhu ʿanha ve arżāhā ve ṭayyaba uḫrāhā ke-mā aḥsene ūlāhā **Egerçi** ḫilkat-i cins-i nisvān ʿayb u noḳṣān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 6). [egerçi,]*
- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı **egerçi** ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 2). [egerçi,]*
- arasında çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣuṣ bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīkatdür **egerçi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 4). [egerçi,]*
- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana **egerçi** dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 3). [egerçi,]*
- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur **egerçi** anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 18). [egerçi,]*
- añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur **egerçi** ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 10). [egerçi,]*

- meger benüm keremümden ḫaberüñ yoġ-ıdı Rivāyet olınur ki vāḳı'ada gördiler eyitdi Ḥaḳ taʿālā cennetüñ nışfın baña ḥelal itdi İmdi **egerçi** ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 16). [egerçi,]*
- **egerçi** gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 15). [egerçi,]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi **Egerçi** ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 10). [egerçi,]*
- yüzden artuḳ meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı **Egerçi** teẕkirelerde meşhūrdur ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile daḫı bulışdı ve anuñ ḫiẕmetine daḫı irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 15). [egerçi,]*
- **egerçi** mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 5). [egerçi,]*
- cehennem odını söyündürem dirdi Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur pes ehlu'llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür **egerçi** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 10). [egerçi,]*
- Kimseneye taḳlīd idüp dimezüz **egerçi** bizüm ḥālümüz degül ise ammā Allāh ʿavni-y-ile bilüp ṭururuz ḥads-i ṣaḥiḥ ile vicdan idüp inanup ṭururuz ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 1). [egerçi,]*
- olur ki kişinüñ ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden kendüye bir ḥads gelür ol ḥükmden dönilmez **egerçi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 12). [egerçi,]*
- **egerçi** cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fenā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [egerçi,]*
- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler ben eyitdüm **Egerçi** ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 9). [egerçi,]*
- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin bu ḳadar daḫı ol maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur **egerçi** bizüm gibilerde tamām tevḥīd ü īmān ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 16). [egerçi,]*
- ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür **Egerçi** bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 7). [egerçi,]*
- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi budur kim ol ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele **Egerçi** bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 6). [egerçi,]*
- nesne olmaz **egerçi** söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 13). [egerçi,]*
- tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler **egerçi** anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 10). [egerçi,]*

- biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür **egerçi** anlar anı vezīr ṣanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 13). [egerçi,]*
- begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur **egerçi** bizüm gibiler ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 13). [egerçi,]*
- ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz **egerçi** ol aña ınandum ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 18). [egerçi,]*
- dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur **egerçi** Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 18). [egerçi,]*
- didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol kişi henüz dervīş olup riyādan ḫalās olmamış biline dirdi İmdi bu söz **egerçi** ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 6). [egerçi,]*
- alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı **egerçi** cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 8). [egerçi,]*
- ki dürlü ʿilācı olur **egerçi** cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 11). [egerçi,]*
- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbibātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür **egerçi** cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 18). [egerçi,]*
- bozar mısın didi **egerçi** ẓāhir budur kim bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 3). [egerçi,]*
- **egerçi** şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 5). [egerçi,]*
- ḳılmaz ve illā mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler **egerçi** ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 7). [egerçi,]*
- ḳılmazlar **egerçi** cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 19). [egerçi,]*
- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz **egerçi** zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 20). [egerçi,]*
- ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup meẕhebinden dönmedi **egerçi** dili-y-ile dise daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgüne söylese olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 13). [egerçi,]*
- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola **Egerçi** meşāyiḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 16). [egerçi,]*

- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a iltifāt itmezdi ve anuñla bulışsa aña yüzin dönmezdi **egerçi** faẕlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḥrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 2). [egerçi,]*
- bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış **Egerçi** bu ḥālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 17). [egerçi,]*
- ḥayātdadur ḳıyāmete degin ölmez ammā ḫuṣūṣiyyetle aña bir beden ḳayd olmaz **egerçi** beşerdür ammā tecerrüdī cānibi ġālibdür rūḥı bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 10). [egerçi,]*
- **egerçi** ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar ammā anlaruñ ekseri Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaşarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde fuẓūlāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 7). [egerçi,]*
- ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ şol mümkin olan gereklü yirinde ola **egerçi** be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 3). [egerçi,]*
- kāyim olur **egerçi** Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu faẕıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 7). [egerçi,]*
- ḫalḳuñ dīnini ıṣlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün **egerçi** anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 18). [egerçi,]*
- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi **egerçi** bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 10). [egerçi,]*
- iderdi ve ol taẕarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz **egerçi** bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 12). [egerçi,]*
- vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan ṣovumaz ol mümkin degüldür riyāżet leẕẕetini ṭuymaz **egerçi** germiyyetle bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 12). [egerçi,]*
- girüp otura gice vü gündüz hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle **egerçi** biraz ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ me'lūfātını fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 15). [egerçi,]*
- olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur **egerçi** bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelām olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 14). [egerçi,]*
- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol aña cāyiz olmaz **egerçi** ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 15). [egerçi,]*
- ḳarardukdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā **egerçi** bu bir ṣaḥīḥ maʻnādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳiʻ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 9). [egerçi,]*
- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur **egerçi** dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü 'işḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 1). [egerçi,]*

- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra mutta‘iẕ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẕ ola **egerçi** her ne ḳadar ba‘īd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 14). [egerçi,]*
- yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu keşret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyat ile anuñ iṭlāḳına ḫalel gelmez **egerçi** vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 10). [egerçi,]*
- mertebesini bulurlar **Egerçi** ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa ‘ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 7). [egerçi,]*
- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür **egerçi** ehl-i ẓāhir bu mes’eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 16). [egerçi,]*
- cihetden tefāvüt bulınmaz İmdi **egerçi** nefes-i taṣdīḳde tefāvüt olmamaḳ meẕheb-i meşhūrdur ammā ma‘lūmdur ki kütüb-i kelāmiyyede bu daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 13). [egerçi,]*
- cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur **egerçi** ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 1). [egerçi,]*
- mesāvīde çoḳ ḥālāt olur ve ol ḥālāta göre i‘tibārāt olur ġaybet itmek **egerçi** kebāyir-i ẕünūbdandur ve mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i ‘ayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 5). [egerçi,]*
- mesāvīde çoḳ ḥālāt olur ve ol ḥālāta göre i‘tibārāt olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i ẕünūbdandur ve mesāvī eylemek **egerçi** fevāhiş-i ‘ayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 6). [egerçi,]*
- vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ leẕẕāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāni‘ olup ol leẕẕetde ḳalmazlar **egerçi** anlaruñ daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 14). [egerçi,]*
- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz ve biri daḫı budur kim **egerçi** dervīş fenā bulıcaḳ ‘ilmi ‘ilm-i ḥaḳḳ olur bir maẕhar-ı maḫṣūṣa merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 7). [egerçi,]*
- **egerçi** ḥālümüz degüldür ammā bi-ḥamdi’llāh ınanup ṭururuz Allāh ʿināyeti-y-ile bir pāra maʿnāsını sezüp ṭururuz hemīn böyle degüldür ki bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 17). [egerçi,]*
- ṣabr itmegi bir ulu ṭāʿat bile Allāh’uñ ḳullarına niʿmeti iki yoldan olur gāh raḥatdan olursa gāh belādan olur ikisi daḫı mü’mine Allāh’uñ niʿmetidür **egerçi** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 18). [egerçi,]*
- maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti olur **egerçi** anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 15). [egerçi,]*
- ziyāde sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh’ı cān u dilden severler **egerçi** anlar daḫı yemek yerler şu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 6). [egerçi,]*
- temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde tamām leẕẕet olmaz ṣanur **egerçi** dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet vardur diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 2). [egerçi,]*

egir: *İğ ile bükerek iplik durumuna getirmek.*

- ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin **egirürken** bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 9). [egirürken, -ür, -ken]*

egle: *Eğlendirmek, hoşça vakit geçirmek.*

- **eglerdi** gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aşamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmāni ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 3). [eglerdi, -r, -di]*

eglen: *Oyalanmak, vakit geçirmek.*

- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda **eglenürsin** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 16). [eglenürsin, -ür, -sin]*
- ki Yā eyyetühān-nefsü'l-mutma'inne irciʿī ilā Rabbiki rāżiyeten marżiyyeten fa-dḫulī fī ʿibādī veʿdḫulī cennetī Biraz vaḳt **eglenüp** gine içerü girdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 18). [eġlenüp, -üp]*

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.*

- aʿlāda ʿālī derecāt ve bundaġı **ehli** ve cemāʿati bedeli firdevs-i muʿallāda ḫūr-ı maḳṣūrāt muḳadder ü nasīb ide ĀmīnYā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 5). [ehli, -i]*
- ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup Ḥaḳḳ'a döndi cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup **ehline** ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 6). [ehline, -i, -n, -e]*
- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu **ehl** ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 9). [ehl,]*
- söyündüre ve bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm cehennem ebedī **ehlini** yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur ve anda olan ṣuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 17). [ehlini, -i, -(n)i]*

ehl: *Ehil, erbap.*

- **ehli** gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [ehli, -i]*

ehl: *Halk, insanlar.*

- **ehli** niçe kerāmātını görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup niçe taʿẓīmler itmişdür ve ʿözrler dileyüp biñ dürlü tekrīmler itmişdür ḳışṣaları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 17). [ehli, -i]*

ehl: *Bir topluluğun halkından olan.*

- bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ **ehli** olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 2). [ehli, -i]*

ehl: *Bir vasfı taşıyan, ehil, erbap.*

- ṭurur **ehli** bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [ehli, -i]*
- idüp ṣormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi **ehli** ḳatında taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 4). [ehli, -i]*
- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ede ki bir vaḳt bir **ehli** bulınursa añlaya ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 4). [ehli, -i]*
- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı **ehli** ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki lemaʻān ider ṭurmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [ehli, -i]*

ehl: *Bir vasfı taşıyan, o işte yetkili olan, erbap.*

- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā **ehli** bilür ki anlar ol vażʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 18). [ehli, -i]*

ehl: *Halk, ahali.*

- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu **ehl** ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 9). [ehl,]*

ehl: *Aile; çoluk çocuk.*

- ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp **ehlinüñ** zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 1). [ehlinüñ, -i, -nüñ]*

ehli: *Sâhip, mâlik.*

- dinilmez ve derd-i derūn mümkin degüldür lisānla taḳrīr olınmaz ikisi daḫı derd **ehli** gerek ki bir biri-y-ile ḥālleşeler biñ dürlü rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 18). [ehli,]*

ehli: *Bir işin ustası, o işte becerikli, maharetli, ehliyetli, muktedir, yeterli kimse.*

- mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve her bābuñ **ehli-y-ile** taʿyīne delālet olur Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 8). [ehli-y-ile, -y, -ile]*

ehl-i bāṭın olurlar: *Şeriatın, zahir hükümlerinden daha çok, mana ve esrarını bilenlerden olmak.*

- esbābdan ve şunlar ki **ehl-i bāṭın olurlar** anlar hemīn Ḥaḳḳ'a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi 'Abd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 9). [ehl-i bāṭın olurlar, -ur, -lar*

ehl-i beyt-i nebī: *Hz. Muhammed'in evine, ailesine mensub olanlar.*

- **ehl-i beyt-i Nebī** berīdür anlaruñ kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 3). [ehl-i beyt-i nebī,]*

ehl-i beytüme: *Hz. Muhammed'in kızı Hz. Fatma, dâmâdı Hz. Ali ve onların evlâtlarının dâhil olduğu âilesi.*

- **beytüñ** maḥabbetini günāh ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti sevmek īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 15). [ehl-i beytüñ, -üñ]*
- beytüñ maḥabbetini günāh ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür ve **ehl-i beyti** sevmek īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 16). [ehl-i beyti, -i]*
- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʻfer-i Ṣādıḳ ki Hvāce teẕkiresinde anı anmaġı **ehl-i beyt** anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 16). [ehl-i beyt,]*
- mertebe saña neden oldı Eyitdi Bilmezem yā Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme tābiʻ olup ḥürmet idüp ve benüm **ehl-i beytüme** maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 18). [ehl-i beytüme, -üm, -e]*

ehl-i ḥāl: *Gönül ehli. II İlâhi tecellilere ve mânevi feyze mazhar olanlar, hakikati bulanlar, marifete erenler.*

- ḥāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve ādem oġlanında yoḳlıḳ gibi faẓīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 13). [ehl-i ḥāl,]*
- efhām ide ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege **ehl-i ḥāl** gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 3). [ehl-i ḥāl,]*
- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür **ehl-i ḥāl** gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 18). [ehl-i ḥāl,]*

ehl-i ḥicābdur: *Hak'la veya ilâhî hakikatla arasında perde bulunan, bu yüzden ilâhî gerçeklerin özüne nüfuz edemeyenler.*

- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā şol ki **ehl-i ḥicābdur** hele bilmezliġinden bir işdür ider ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 16). [ehl-i ḥicābdur, -dur]*

ehl-i ʿilmde: *İlim sahipleri, âlimler.*

- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī **ehl-i ʿilmde** zühd ziyāde olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 8). [ehl-i ʿilmde, -de]*

ehl-i īmān: *İnanan, mümin.*

- **ehl-i īmān** degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 5). [ehl-i īmān,]*

ehl-i ʿişret olurlar: *Zevk ve safâ sahibi olmak.*

- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda **ehl-i ʿişret olurlar** ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 18). [ehl-i ʿişret olurlar, -ur, -lar]*

ehl-i istiġrāḳ: *İlahi aşk ile kendinden geçenler; dervişler.*

- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve **ehl-i istiġrāḳ** dilinden bunuñ gibi elfāẓ ġarīb olmaz şol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 12). [ehl-i istiġrāḳ,]*

ehl-i ʿiyālem: *Aile sahibi.*

- ṭavāf eylegil ben **ehl-i ʿiyālem** anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 9). [ehl-i ʿiyālem, -em-em, -]*

ehl-i keşf olanlar: *İlahi bilgileri kalp gözüyle bilen, keşfeden kimse.*

- olanlar anlaruñla buluşurlar ve anlaruñ vāsıṭalığı-y-ıla ol cemādatda taṣarrufāt ḳılurlar Her kişi ki bir yirde ʿibādet ḳılur ol yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 13). [ehl-i keşf olanlar, -lar]*

ehl-i ḳubūr: *Kabir ehli, ölüler.*

- selāmet bulur ki tedbīrinde **ehl-i ḳubūr** gibi olur Yaʿnī hīç kendüde taṣarruf bulmaz misl-i emvātdan olur ṣūretde diri yürür ammā maʿnāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 11). [ehl-i ḳubūr,]*

ehl-i küfre: *Kafirler.*

- ehl-i īmān degül ol **ehl-i küfre** daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 5). [ehl-i küfre, -e]*

ehl-i maʿnā: *Hakikati bulanlar, marifete erenler; veliler.*

- ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā **ehl-i maʿnā** cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 18). [ehl-i maʿnā,]*

ehl-i maʿrifet: *Marifet sahipleri; ârifler.*

- maʿrifeti **ehl-i maʿrifet** maḳāmından geçmiş ola ve illā dervīşlik ibtidāsında maʿrifet ḥāli yig olur ʿilmden zīrā ʿārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 1). [ehl-i maʿrifet,]*

ehl-i mürüvvet ü himmet: *Yardım ve cömertlik ehli.*

- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu'n-niyyāt ve müstecābü'd-daʿvāt idi Mücāvir-i ḫalevāt ve mülāzım-ı ʿibādāt idi Kerāmātı nā-māʿdūd ve riyāżātı nā-māḥdud idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 7). [ehl-i mürüvvet ü himmet,]*

ehli olan: *Ehil, bir işten anlayan.*

- olmaz ve olʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu

nedür ammā **ehli olanlaruñ** kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 12). [ehli olanlaruñ, --an-lar-ın-lar, -uñ]*

- şeyṭānuñ belāsını çeker elbetde bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā **ehli olan** bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 10). [ehli olan,]*
- hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir **ehli olan** anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendünüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 6). [ehli olan,]*

ehli olmayana: *Bir işte liyakati olmayan kimse.*

- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz ki **ehli olmayana** ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [ehli olmayana, -a]*

ehli olmayandan: *Bir işte liyakati olmayan kimse.*

- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı sālisden mūrad ol olursa ki **ehli olmayandan** ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 8). [ehli olmayandan, -dan]*

ehli olmaz: *Yetkili, yetkin, ehliyetli olmak.*

- sālisüñ ki anuñ degme kişi **ehli olmaz** tevḥīd-i zātda fenā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı sālisden murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 11). [ehli olmaz, -maz]*

ehl-ī şühūd olur: *Gayb âlemine ait bilinmeyen hakikatleri Allah'ın lütuf ve ihsanıyla gören kimseler olmak.*

- **ehl-ī şühūd olur** Ve naḳl olınur ki eydürdi 'İlm da'vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da'vādan ötüri ādeme ulu 'iḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 13). [ehl-īşühūd olur, -ur]*

ehl-i sünnet: *Kur'an-ı Kerîm'e ve Hz. Muhammed'in sünnetine aynen tâbi olanlar.*

- ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar **ehl-i sünnete** nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 4). [ehl-i sünnete, -e]*
- iderse mübtedaʿ olur bir mezheb-i bāṭılī muḫteraʿ olur merdūd olur **ehl-i sünnet** arasında ve maṭrūd olur ümmet-i Muḥammed ortasında Her kim İmām-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 9). [ehl-i sünnet,]*

ehl-i ṭarīḳat: *Tarikat ehli; Allah dostları, velîler.*

- mertebedür ve **ehl-i ṭarīḳat** ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 1). [ehl-i ṭarīḳat,]*

ehl-i tecrīd: *Dünyaya ait şeylerden vazgeçerek gönlünü Allah'a bağlayanlar; dervişler, arifler.*

- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca **ehl-i tecrīd** ile söylenmez ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 16). [ehl-i tecrīd,]*

ehl-i ʿuzlet olur: *Allah'a daha fazla ve daha ihlâslı şekilde ibadet etmek için dünyevî işlerden kendini soyutlayan kimseler olmak.*

- vaḥşet bir maraż u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün **ehl-i ʿuzlet olur** Bunuñ ʿalāmeti oldur kim ẕikrüñ ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 8). [ehl-i ʿuzlet olur, -ur]*

ehl-i ẓāhir: *Tasavvuf ehline göre işin şeklinde kalan, mânâ ehli olmayan kimseler.*

- ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 17). [ehl-i ẓāhir,]*
- vara her müctehidden bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb düze Nite ki **ehl-i ẓāhir** ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 12). [ehl-i ẓāhir,]*
- ve fażāyili baḥrinden müstefīd ü muḳterif idiler Ammā rumūzını ʿavām fehm idemedüklerinden ve kelimātını **ehl-i ẓāhir** añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 2). [ehl-i ẓāhir,]*
- söylemek bize ḥayret arturur ol bir maʿnādur ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur **ehl-i ẓāhir** andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 18). [ehl-i ẓāhir,]*
- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi **ehl-i ẓāhir** bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 16). [ehl-i ẓāhir,]*

ehl-i ẓāhir olurlar: *Tasavvuf ehline göre işin şeklinde kalan, mânâ ehli olmayan kimseler olmak.*

- yüzinden bilinür ki eger Allāh'a ışmarlamazsa bağlu iken yine yiter fi'l-cümle şunlar ki **ehl-i ẓāhir olurlar** anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥışşe gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 8). [ehl-i ẓāhir olurlar, -ur, -lar]*

ehl-i ẕevḳ: *İman hakikatleri kendilerine açılan ve bu hakikatlerin zevkine erişen kimseler.*

- belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿışyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā **ehl-i ẕevḳ** gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 16). [ehl-i ẕevḳ,]*

ehlinüñ: *Bir kimsenin evlât ve iyali.*

- ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp **ehlinüñ** zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 1). [ehlinüñ,]*

ehlu'llāh: *Hak dostları, veli, evliya.*

- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki olʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola **Ehlu'llāh** arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 14). [ehlu'llāh,]*
- Ol sebebdendür kiʿāḳil olanlar **ehlu'llahūñ** ādābını gözedüp iḥrāz iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa diyü iḥtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 13). [ehlu'llahūñ, -ūñ]*
- ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi **Ehlu'llāh** Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 18). [ehlu'llāh,]*
- **Ehlu'llāh** arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṣāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 17). [ehlu'llāh,]*
- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi **ehlu'llāh** Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 2). [ehlu'llāh,]*
- daḫı **ehlu'llāh** bir olmaz kimisi olur alur kimisi olur almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 1). [ehlu'llāh,]*
- yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẓardur ki **ehlu'llāhdan** baʿżısına düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 10). [ehlu'llāhdan, -dan]*
- nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti **ehlu'llāh** arasında meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 10). [ehlu'llāh,]*
- namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḥayrātda **ehl'ullāh** anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 2). [ehl'ullāh,]*
- fanāyı terk idüp dār-ı beḳāya gitdi **ehlu'llāhdan** yitmiş kişi vāḳı'alarında Ḥażret-i Risāleti ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemi gördiler ki eydürdi Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 9). [ehlu'llāhdan, -dan]*
- olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki **ehlu'llāhdan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 10). [ehlu'llāhdan, -dan]*
- sözlerini yine **ehlu'llāh** bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 17). [ehlu'llāh,]*
- daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür ve irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür **ehlu'llāh** daḫı anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 18). [ehlu'llāh,]*

- cehennem odını söyündürem dirdi Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur pes **ehlu'llāh** cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 10). [ehlu'llāh,]*
- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür ki **ehlu'llāhdan** her işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 16). [ehlu'llāhdan, -dan]*
- ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi bunuñ aşlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā basṭ-ı eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı **ehlu'llāh** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 6). [ehlu'llāh,]*
- getürür ʿabeş mā-lā-yaʿnī dir **ehlu'llāh** arasında bunuñ gibi nesnelerde ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl muḥaḳḳıḳa muḫālefet yoḳtur her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 9). [ehlu'llāh,]*
- kişinüñ ḳudreti olmaz nādir olur ammā **ehlu'llāh** arasında eksik degüldür böyle daḫı bulınur erbāb-ı ḳulūbdan kerāmāt müstaʿceb olmaz ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 7). [ehlu'llāh,]*
- yolında bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez ve dervīşler arasında bu ḳadar nesne ʿayıb ṣayılmaz İmdi bu maʿnā **ehlu'llāhuñ** meşārebinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 12). [ehlu'llāhuñ, -ūñ]*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki **ehlu'llāh** ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 16). [ehlu'llāh,]*
- bozar mısın didi egerçi ẓāhir budur kim bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa **ehlu'llāhdan** niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 4). [ehlu'llāhdan, -dan]*
- māyede mütaʿayyin olan ol olup ṭurur Baʿżı **ehlu'llāhdan** rivāyet olınur ki Ḫıżr peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki Şāfiʿī nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 15). [ehlu'llāhdan, -dan]*
- ol miṣālüñ eṣeri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki **ehlu'llāha** ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu içmekle ṣusuzlıġı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 13). [ehlu'llāha, -a]*
- istifrāġ idermiş bunuñ gibiye taṣvīr-i miṣāl dirler ve bunuñ gibiye mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler **ehlu'llāh** arasında çoḳ bulınur ve bunuñ menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 10). [ehlu'llāh,]*
- olam didi Rivāyet olınur ki ol gice ki vefāt itdi **ehlu'llāhdan** birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti havāya uçup ʿurūc ḳılur Zindāndan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 11). [ehlu'llāhdan, -dan]*
- ü tevfīḳ idüp luṭf-ı taḥrīrle ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi Rivāyet olınur ki meşāyiḫdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve **ehlu'llāhdan** niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 4). [ehlu'llāhdan, -dan]*
- mücerred ḫāṭırumuza gelse ammā işlemege ʿazīmet itmesevüz bize ẕenb olmaz maʿa hāẕā ki eger ol ḳadar nesne **ehlu'llāhdan** birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 18). [ehlu'llāhdan, -dan]*
- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür **ehlu'llāhuñ** ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 9). [ehlu'llāhuñ, -ūñ]*

• ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol **ehlu'llāh** ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿẕībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 9). [ehlu'llāh,]*

• müyesser olmaz buña bāṭın sem'i ġayet ḳavī olmaḳ gerek ki bir ḳarıncanuñ ḥareketini gelmedin ṭuymaḳ gerek Evet **ehlu'llāhdan** 'aceb degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır16).[ehlu'llāhdan,-dan]*

ehven: *Daha zararsız, daha az kötü.*

• **ehvenini** temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿuñ ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 3). [ehvenini, -i, -n, -i]*

e'imme-i ḥanefiyye: *Hanefi mezhebinin imamları.*

• meẕhebinden çıḳmazlar görmez misin ki **e'imme-i Ḥanefiyye** niçe mes'elede aña muḫālefet iderler anlardan birisinüñ ki kütüb-i Ḥanefiyyede bir żaʿīf ḳavli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 3). [e'imme-i ḥanefiyye,]*

ejderhā: *Büyük yılan.*

• eyitdi Bilesince bir **ejderhā** gördüm ki aġzını açmışdı eger ben anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olunur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 1). [ejderhā,]*

ek: *Dökmek, saçmak.*

• seyyi'ātını **eküp** ẕemm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki ol seyyi'ātuñ ʿiḳābından mesāvīsinüñ sevābı artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 13). [eküp, -üp]*

ek: *Ekmek, gömmek. II Bir şeyin başlamasına yol açacak sebepleri hazırlamak.*

• kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına ṣunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı **ekmişdür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 12). [ekmişdür, -miş, -dür]*

ekābir: *Büyükler, yüce mevki ve mertebede bulunanlar.*

• mücāhedeleri ve bī-ḳuṣūr müşāhedeleri vardur Baʿżıları Ġulām diyü adını taṣḥīf iderler vech-i tesmiyesini bilmedüklerinden taḥrīf iderler Baʿżı **ekābirden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 10). [ekābirden, -den]*

• bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ **ekābir** ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẕar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 15). [ekābir,]*

• girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe **ekābir** andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳāret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 18). [ekābir,]*

ekil: *Ekilmek, tohum olarak toprağa gömülmek.*

• **ekile** rūḥ ol dem ḥużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫumārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 3). [ekile, -e]*

ekl: *Yemek yeme.*

- gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki **ekl** ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [ekl,]*

ekl ü şürbüm: *Yeme içme.*

- yanında ola ve şimdiden ṣoñra **ekl ü şürbüm** anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳi' hem didüginleyin oldı ol gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āsārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 5). [ekl ü şürbüm, -üm]*

ekmeh: *Doğuştan kör olan kişi.*

- revāyiḥi seçer mi ve zevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ lezzeti nice dinilür ve **ekmehe** elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 14). [ekmehe, -e]*

ekmel: *Kâmil, mükemmel.*

- mertebede **ekmel** ise Vezīrler ḳapucı girdügi yire gāh olur giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 7). [ekmel,]*
- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde **ekmel** idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 15). [ekmel,]*

ekmel: *Manevi meziyetleri bakımından belli olgunluğa erişmiş kimseler.*

- ve niçe **ekmelüñ** muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi görmiş idi Enes ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 7). [ekmelüñ, -üñ]*

ekmel ola: *Kâmil, mükemmel, kusursuz olmak.*

- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan **ekmel ola** Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 14). [ekmel ola, -a]*
- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola ve ol ʿaṣrda yir yüzinde olanlardan **ekmel ola** zīrā cāyizdür ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 18). [ekmel ola, -a]*
- baʿżısından **ekmel ola** Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳtan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 3). [ekmel ola, -a]*

ekmel olalar: *Mükemmel, kusursuz olmak.*

- tecerrüdleri ġālib imiş bunda **ekmel olalar** zīrā fażīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 15). [ekmel olalar, -a, -lar]*

ekmel olur: *Kâmil, mükemmel, kusursuz olmak.*

- böyle iken kendüden ulu neler ola ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede **ekmel olur** belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 6). [ekmel olur, -ur]*
- insān elbette melekden efżal mı olur ve her ferdi anuñ her ferdinden **ekmel mi olur** Ḥażret-i Risālet gibi bir z̲āt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 10). [ekmel olur, -(u)r-ur]*

ekmel-i nās olurlar: *İnsanların en kâmili, en mükemmeli olmak.*

- ʿafv olur Şunlar ki **ekmel-i nās olurlar** hiç bilir misün ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 13). [ekmel-i nās olurlar, -ur, -lar]*

ekremü'l- ekremīndir: *Cömertlerin cömerdi. II Allah.*

- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını baġışlar ol ki **ekremü'l-ekremīndir** nice fikr idersin yā n'eyler Hem günāhını baġışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 6). [ekremü'l- ekremīndir, -dir]*

ekser: *Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.*

- fuḳahāda igen çok ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde **ek̲ser** budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 10). [ek̲ser,]*
- maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid dirilenler **ek̲ser** budur kim rāfiżī olurlar şöyle ki tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 14). [ek̲ser,]*
- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe **ek̲ser** dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile z̲emm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 7). [ek̲ser,]*
- Yaʿnī **ek̲ser** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 19). [ek̲ser,]*

ekseri: *Büyük bir kısmı, çoğu.*

- sebebdendür ki zamānında çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden **ek̲seri** anı mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 16). [ek̲seri,]*
- egerçi ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar ammā anlaruñ **ek̲seri** Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaṣarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde fużūlāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 7). [ek̲seri,]*

ekser-i 'avāmuñ: *Halkın geneli.*

- mez̲kūrdur ki taḥḳīḳ budur ki taṣdīḳde daḫı tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz bir mi olur ḫuṣūṣā ki **ek̲ser-i 'avāmuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 16). [ek̲ser-i 'avāmuñ, -uñ]*

ekser-i evḳāt: *Vakitlerin çoğu.*

- ve ḥadīs̱de bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken **ekṣer-i evḳāt** ḳapusı öñinde bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 8). [ekṣer-i evḳāt,]*

ekser-i eyyām: *Günlerin çoğu.*

- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi **Ekṣer-i eyyām** aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 13). [ekṣer-i eyyām,]*

ekser-i eyyāmı: *Günlerinin çoğu.*

- ḳanā'at üzere ve **ekṣer-i eyyāmı** ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 11). [ekṣer-i eyyāmı, -ı]*

ekser-i ferāyiżi: *Farzların çoğu.*

- arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ ucından **ekṣer-i ferāyiżi** edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli anda olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 11). [ekṣer-i ferāyiżi, -i]*

ekser-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn: *Evvelki şeyhlerin çoğu.*

- kimseye ḫizmet itmişdi ve **ekṣer-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn** ile ṣoḥbet itmişdi Cemīʿisinüñ ḳatında müsellem ve cümlesinüñ yanında mükerrem idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 9). [ekṣer-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn,]*

ekser-i mü'minīnde: *Müslümanların çoğu.*

- yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz **ekṣer-i mü'minīnde** ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 4). [ekṣer-i mü'minīnde, -de]*

ekser-i nās: *İnsanların çoğu.*

- aṣlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber ṣayılur belki ol binā daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti **ekṣer-i nās** ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 4). [ekṣer-i nās,]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli terk olur nite ki **ekṣer-i nāsuñ** tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 8). [ekṣer-i nāsuñ, -uñ]*
- rāḥat olan vāṣıl-ı maḳāmāt-ı 'ārifīn olmaz ve her yevm maḥşerde cennete giren fāyiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz **ekser-i nāsuñ** gine cennetde leẕẕetleri şehvāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 4). [ekser-i nāsuñ, -uñ]*

ekser-i nevʿ: *Türlerin geneli.*

- kim **ekṣer-i nevʿ** insāna mülāzımdur az kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 11). [ekṣer-i nevʿ, -a]*

ekser-i ṣıfāt-ı ẕemīmenüñ: *Kusurlu vasıfların çoğu.*

- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā şol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliğinden bir işdür ider ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 15). [ekser-i ṣıfāt-ı ẕemīmenüñ, -nüñ]*

ekser-i sözleri: *Sözlerinin çoğu, geneli.*

- **ekser-i sözleri** bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātlardur ṭaşradan baḳanlar ki kendü bilisi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 1). [ekser-i sözleri, -i-ler, -i]*

ekser-i ṭullāba: *Talebelerin çoğunluğu.*

- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve **ekser-i ṭullāba** kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 13). [ekser-i ṭullāba, -a]*

eksik: *Eksik, az.*

- olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı **eksik** görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 4). [eksik,]*

eksik: *Tam olmayan, noksan.*

- tamām ise bir ṭarafı **eksikdür** ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür Eger ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 13). [eksikdür, -dür]*
- muḳaddematla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına **eksik** gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 17). [eksik,]*

eksik degüldür: *Eksik olmamak, her zaman var olmak, hep bulunmak.*

- kişinüñ ḳudreti olmaz nādir olur ammā ehlu'llāh arasında **eksik degüldür** böyle daḫı bulınur erbāb-ı ḳulūbdan kerāmāt müstaʿceb olmaz ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 7). [eksik degüldür, -dür]*

eksik ḳalmaz: *Kusur, özür, eksiklik bulunmaz.*

- bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse hīç dīne ḫalel gelmez ve eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde **eksik ḳalmaz** ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 6). [eksik ḳalmaz, -maz]*

eksik ḳomadılar: *Eksik bırakmak, tamamlamamak.*

- **eksik ḳomadılar** Fi'l-cümle Süfyān-ı Sevrī zamānında ġāyet ulu muʿteberlerinden idi ve ʿahdında faẓlı müsellem ü muḳarrerlerden idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 17). [eksik ḳomadılar, -ma, -dı, -lar]*

eksik olmaz: *Bir durumun sürekli devam etmesi, hep var olması.*

- **eksik olmaz** her ṣūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini ḫūb gösterür Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 5). [eksik olmaz, -maz]*

eksik olursa: *Bulunmamak, mevcut olmamak.*

- ikisi iki ʿaẓīm cenāhdur ki cehennemden ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur şöyle ki birisi **eksik olursa** dīn emri tamām olmaz yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 4). [eksik olursa, -ur, -sa]*

eksiklik: *Ayıp, kusur, noksanlık.*

- eksik olmaz her ṣūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini ḫūb gösterür Her ne **eksiklik** kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 6). [eksiklik,]*

eksil-: *Eksilmek, azalmak.*

- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan ṣordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri **eksile** ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 4). [eksile, -e]*
- ʿiḳāb eyleyecek olursa ben ne diyeyüm Ādem böyle gerek ki kemāli artduḳça tenezzüli ziyāde ola ve faẓīleti ziyāde olduḳça kendüye iʿtiḳādı **eksile** Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 8). [eksile, -e]*
- göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i i'tiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette i'tiḳād lāzım olur ve ol ḫōd dīnde ma'rifete göre artar **eksilür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 10). [eksilür, -ür]*
- olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlıġı ḳadar vesvāsı **eksilür** ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 5). [eksilür, -ür]*

eksilmek: *Eskisinden az duruma gelmek, azalmak, tenâkus etmek.*

- kendünüñ dervīşligine iʿtiḳādı **eksilmekdendür** dervīş olan mümkin degüldür ol cihetden gücenmez kendüye kimsen iʿtiḳādı olmaduġından incinmez meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 11). [eksilmekdendür, -den, -dür]*

eksüg: *Eksik, noksan.*

- te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda **eksügi** varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 17). [eksügi, -i]*

eksük: *Noksanlık.*

- mıḳdārı kederi olur ve evvelki mertebenüñ ṣoñraġına nisbet ḫaylīce **eksükleri** olur pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 15). [eksükleri, -ler, -i]*

eksük: *Eksik, az.*

- idi ve küçücekden kerāmātı **eksük** degül idi şoñra Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿibādete meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 15). [eksük,]*

eksük ola: *Noksan, eksik veya bozuk, sıkıntılı olmak.*

- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki **eksük ola** ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 13). [eksük ola, -a]*

eksük olmaz: *Her vakit ve her fırsatta bulunmak.*

- olduḳca aña belā **eksük olmaz** ammā ol belā aña neden gelür bilmez her biri anuñ bir maʿṣiyeti sebebi-y-iledür ammā taʿyīn olınup bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 9). [eksük olmaz, -z]*

el: *İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.*

- içün duʿā isteyenler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar **elin** öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 4). [elin, -i, -n]*
- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi **elin** öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [elin, -i, -n]*
- dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı **ellerini** biri birine berkideler andan iki eli bile oda şarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 12). [ellerini, -ler, -i, -n, -i]*
- eli yana ol bāṭıl üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı **eli** yanmadı ve ateş ikisine daḫı kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 13). [eli, -i]*
- münācat itdi hemīn dem sırrından bu nidāyı işitdi ki Eger imtihān isterdüñ anuñ **elin** yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki senüñ elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 16). [elin, -i, -n]*
- avcuñdan anuñ **eli** yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā budur ki bunuñ teveccühi ile āteşe bir ḥālet geldi ki te'sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 17). [eli, -i]*
- līkin yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri māddede te'sīr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ **eli** yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 4). [eli, -i]*
- tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ **eli** kesildi Egerçi Mālik Ḥażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 10). [eli, -i]*
- ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb **eliyle** gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 17). [eliyle, -i, -y, -le]*
- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir **el** yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 17). [el,]*

- gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ **elindeki** āleti sır ʿāleminüñ başīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 11). [elindeki, -i, -n, -de, -ki]*
- Eyitdiler Bu şusuzlıġ-ıla oruç ṭutamazsın ʻaṭaş ġalebe ider döyemezsin didiler Eyitdi Dün-ile Peyġambar ḥażreti şol bacadan içerü girdi **elinde** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 2). [elinde, -i, -n, -de]*
- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve **eli** ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 6). [eli, -i]*
- eyleye Koñ aña varmaġı varuñ kendüye eydürüñ Ben ne dirsem aña ḫaber virüñ söyleñ ki kendü **elini** ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 4). [elini, -i, -n, -i]*
- yeyecek istedi her ne istedi-y-ise ġayb **eli** pencereden atdı oğlancuḳ ʿādeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 17). [eli, -i]*

el: *Tasarruf.*
- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var **elümde** İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 2). [elümde, -üm, -de]*
- virürdi ve nefs ʿināānı her dem **elinde** idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 15). [elinde, -i, -n, -de]*
- iḫtimāl göñlinde ṭurur olur **elindeki** manṣibüñ ḳatında niçe ḳadrı ḳalur Yidi iḳlīme ḥükm iderse bir çöpe ṣaymaz olur ve cemīʿ ʿālem mülki olursa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 3). [elindeki, -i, -n, -de, -ki]*

el bağlayup: *Saygı için ellerini göbeğinin üstüne kavuşturup durmak.*
- ḫiẕmet içün yürürler ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki dizin dizin cennet maḥbūbları her dem ḳarşusında **el bağlayup** ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 12). [el bağlayup, -y, -up]*

elbetde: *Elbette, şüphesiz, mutlaka.*
- Her kim ki göñülden Peyġambar'ı taʻẓīm ider **elbette** evlādını daḫı tekrīm ider Şol ki meşhūrdur ḫalḳ arasında söylenür Meẕheb-i ehl-i beyt meẕheb-i ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 17). [elbette,]*
- Gelüñ sizüñle ʿahd idelüm her ḳanḳımuz ki āḫıratda ḫalāṣ ola ḳalan yoldaşlarını **elbette** Allāh'dan dileye Eyitdiler Yā İbnü Rasūlü'llāh Senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 4). [elbette,]*
- bu degüldür kim göñlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen **elbette** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 18). [elbette,]*
- egerçi aña dirler ki dervīşlere tekrīm vire ammā eyle degüldür ki **elbette** aña cemīʿisinden taʿẓīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 11). [elbette,]*
- żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür **elbette** bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 15). [elbette,]*

- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem **Elbette** birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 2). [elbette,]*
- dünyāsı bol olursa ʿilmi ol ḳadar artuġ olmaz Hüner ehli az olur ki bay olur ve aġniyānuñ hünerleri ḳolay olur Çün dünyāya ʿālem-i kevn ü fesād ad olur **elbette** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 16). [elbette,]*
- miṣālde bir ṣūreti ve her maḫṣūṣun **elbette** ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nitekim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 11). [elbette,]*
- olmaz mümkinde ḥācet olmayınca vācibden feyż olmaz ve dilenci faḳīr olmayınca kimse ṣadaḳa virmez eger bir kişi mużṭarr olsa **elbette** maṭlūba *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 16). [elbette,]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola **elbette** anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 6). [elbette,]*
- ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur **elbette** ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 3). [elbette,]*
- ne isterse **elbette** biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [elbette,]*
- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa **elbette** gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekessir olur ve aña bir ḥālde ṭurmaḳ müteʿassīr olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 9). [elbette,]*
- olur **elbette** anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 15). [elbette,]*
- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḫtirāz ider **elbette** anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [elbette,]*
- **elbette** anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl ü aḥkām ki ʿālem-i mülk ü şahādet içinde görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 15). [elbette,]*
- Aḥādīṣ bilenlere lāzımdur ki ḥadīṣüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīṣde biri-y-ile **elbette** ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd budur kim aḥādīṣ istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 12). [elbette,]*
- dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde **elbette** anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 17). [elbette,]*
- oldı eyitdi Ḫalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı **Elbette** ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 16). [elbette,]*
- üzerine **elbette** yanarduk ṭāʿūnda daḫı muḫtemel ki ḳażiyye böyle ola bir kişi bu iḫtimāli virmekle iʿtiḳādına ne ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 11). [elbette,]*

- vebāʿiyyede olan **elbette** maṭʿūn ola belki iḥtirāz şarṭdur vehm sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan şaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 17). [elbette,]*
- belki aḥādīs̱-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden ẕevḳi olur **elbette** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 2). [elbette,]*
- alur **elbette** anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 7). [elbette,]*
- alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı **elbette** esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 8). [elbette,]*
- ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde ḳāyim olur Her bir dervīş ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla **elbette** ʿibādetinüñ şarṭıdur ki aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 18). [elbette,]*
- mümkin degül ol eve girilmez miftāḥı anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz Her dervīş ki müctehid olmaya **elbette** bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 6). [elbette,]*
- ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki her yirde sülūk olına **elbette** anuñ yolında bulına Bu dürüst degüldür ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 3). [elbette,]*
- gibi evüñ içine mi girilür Her maḳṣūduñ **elbette** bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 7). [elbette,]*
- ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḥażrāta tamām nāẓır olur **elbetde** bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 12). [elbetde,]*
- insān **elbette** melekden efżal mı olur ve her ferdi anuñ her ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir ẕāt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 9). [elbette,]*
- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ **elbetde** bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 6). [elbetde,]*
- şeyṭānuñ belāsını çeker **elbetde** bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 9). [elbetde,]*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda **elbette** anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳalur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 11). [elbette,]*
- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı **elbette** anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 10). [elbette,]*
- olmaduġın maʿẕūr ṭutup ʿafv ider lîkin çün bir ulu ṭaʿatdur fevt oldı **elbette** muḳābelesinde tażarruʿ eyler Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 13). [elbette,]*

- **elbette** bir rūḥāniyyetsüz olmaz ve her maḥsūs elbette bir miṣālsüz bulınmaz gerek mevcūd olan cemād gerek ḥayvān ola mümkin degüldür ki bir miṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 7). [elbette,]*
- elbette bir rūḥāniyyetsüz olmaz ve her maḥsūs **elbette** bir miṣālsüz bulınmaz gerek mevcūd olan cemād gerek ḥayvān ola mümkin degüldür ki bir miṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 7). [elbette,]*
- ve çün cemīʿ aʿzā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur **elbette** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 2). [elbette,]*
- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda **elbette** fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 8). [elbette,]*
- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola **elbette** Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki hevā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 11). [elbette,]*
- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki hevā ola **elbette** Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 12). [elbette,]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür ki **elbette** kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 17). [elbette,]*
- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol muteşābihāt ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde **elbette** kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 18). [elbette,]*
- cāyiz degüldür ol kişiye ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye ve eger **elbette** żarūrī olup ödinc ala Allāh ta'ālā virürse virem diye Anda daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 15). [elbette,]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ **elbette** tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 14). [elbette,]*
- göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i i'tiḳādātda **elbette** tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette i'tiḳād lāzım olur ve ol ḫōd dīnde ma'rifete göre artar eksilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 9). [elbette,]*
- göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i i'tiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye **elbette** i'tiḳād lāzım olur ve ol ḫōd dīnde ma'rifete göre artar eksilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 10). [elbette,]*
- tevbe olur ba'żında **elbette** istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şer'e muvāfık ola ve ba'żı ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 1). [elbette,]*
- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı **elbette** bir nev' cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [elbette,]*
- aclığı olsa gerek ki āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlığı olsa gerek ki acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ **elbette** bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 6). [elbette,]*

- şoḥbetüñ **elbette** ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl böyle idügini her kişi bilür ʿacebdür kim gine dünyā lezẕetlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 7). [elbette,]*
- degüldür ki anuñ nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫvar ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur **elbette** anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 14). [elbette,]*
- daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ'a iledür dime mücerred anuñla hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç 'amel-i ḫayr **elbette** kişiyi Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 16). [elbette,]*
- fi'l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür ki **elbette** kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 12). [elbette,]*
- añlayan **elbette** maʿādını daḫı görür Bir kişi nerden geldügini bilicek nereye varacağın bilmez mi eyle olıcaḳ emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 15). [elbette,]*
- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven **elbette** āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 7). [elbette,]*

elde olan: *Elde bulunan, sahip olunan.*
- Ḥāżıra ṭaleb mi olınur ve **elde olan** nesne nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 3). [elde olan,]*

elden ḳoma: *Elden bırakmamak; vazgeçmemek, bağlılığını sürdürmek.*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabes dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati **elden ḳoma** ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 10). [elden ḳoma, -a]*

elden ḳomazdı: *Elden bırakmamak, vazgeçmemek, bağlılığını sürdürmek.*
- **elden ḳomazdı** gicelerde ṭurmayup taheccüd iderdi ve fikrden mecāl bulduḳça taʿabbud iderdi Allāh ḥażretinüñ ḥüsn-i ʿināyeti-y-ile ve ol cenāb'uñ luṭf u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 13). [elden ḳomazdı, -z, -dı]*

ele girmez: *Elde etmek, ulaşmak, erişmek.*
- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile **ele girmez** Hemīn her gün tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 8). [ele girmez, -mez]*

ele girmez: *Elde etmek, sahip olmak.*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan özge **ele girmez** ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 8). [ele girmez, -z]*

elem ye'ni li'l-lezīne āmanü en taḫşeʿa ḳulūbuhum li-zikri'llāhi: *"İman edenlerin Allah'ı anma ve O'ndan inen Kur'an sebebiyle kalplerinin ürpermesi zamanı daha gelmedi mi?" Hadîd Suresi 16. Ayet.*

- taḫşe‘a ḳulūbuhum li-ẕikri’llāhi ya‘ni Müslümān olanlara henūz vaḳt olmadı mı ki Allāh’a döneler hemīn bunı işitmekle bi’l-külliye ma‘āsīye tāyib ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 3). [elem ye‘ni li’l-leẕīne āmanü en taḫşe‘a ḳulūbuhum li-ẕikri’llāhi,]*

elest meclisindeki: *Cenab-ı Hak ruhları yarattığında "Ben Rabbiniz değil miyim? diye sorduğunda ruhlar , " Evet Rabbimizsin " diye cevap vermeleri anına "Elest meclisi" veya "Bezm-i Elest " diye tabir edilir.*

- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān’uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil ki işāret ider olsa **elest meclisindeki** cevāba ki henüz sülb Ādem’de ẕerre *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 12). [elest meclisindeki, -n, -de, -ki]*

elest sāḳīsinüñ: *Mürşit.*

- ve ʿışḳ meyḫānesinden bir ḳadem ṭaşra ṭolanmazlar ezel ḫum-ḫānesinüñ elin almuşlardur otururlar ve **elest sāḳīsinüñ** ḳarşusında ṭurup ḫidmet ḳılurlar dōst *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 16). [elest sāḳīsinüñ, -nüñ]*

elf olur: *Bin, binlerce olmak.*

- gözet ki ol **elf olur** ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẕarda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 1). [elf olur, -ur]*

elfāz: *Kelimeler, sözler. II Ayetler.*

- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istiġrāḳ dilinden bunuñ gibi **elfāẓ** ġarīb olmaz ṣol dervīşüñ ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 12). [elfāẓ,]*
- ḳadar faẕl u kemāl ile ne ‘aceb itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp **elfāẓuñ** ḳıdemini Cenāb-ile meẕhep idinmiş İmdi bu işkālüñ ḥalli erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 3). [elfāẓuñ, -uñ]*
- rūşendür ve me’ṣelenüñ keşfi aṣḥāb-ı mükāşife yanında vāżıḥ u mu‘ayyendür **elfāẓuñ** nefsi ḳadīmdür ḥudūṣ ta‘bīrinde ve telaffuẕundadur ve kelāmu’llāhda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 6). [elfāẓuñ, -uñ]*
- te’vīl idüp ʿaḳlına uya Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān’uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān’dan murād hemīn bu **elfāẓı** añlarlardı hīç kelām-ı nefsi ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 4). [elfāẓı, -ı]*
- nūrla ta‘bīr olınur **elfāẓ** ki luġātda vaż‘ olınur ṣol bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür ṣol görinenler içündür ammā ṣol ma‘nā ki ‘ālem-i bāṭında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 5). [elfāẓ,]*
- elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar **elfāẓı** kendü bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 11). [elfāẓı, -ı]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā ol **elfāẓdan** ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te’vīlāt Ḳurān’dan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 14). [elfāẓdan, -dan]*

elfāz: *Lafızlar, kelimeler. II Kur'an'ın maddi yönü; gözle görülüp, kulakla işitilen ve elle tutulan şeyler.*

- kāfirdür didi Eger dirsek ki mezheb-i eşāʿire ḫōd budur kim **elfāẓ** ḥādisdür ḳadīm olan kelām-ı nefsidür pes İmām Aḥmed aña ḥādis degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 17). [elfāz,]*
- maʿnādur **Elfāẓuñ** ve ʿibārātuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 19). [elfāẓuñ, -uñ]*

elfāz: *Sözler. II Tasavvuf erbabının yaşadığı manevi halleri anlatan sözler.*

- kendi bilür ol **elfāẓdan** ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol **elfāẓdan** ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde ṣanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 7). [elfāẓdan, -dan]*

elfāz u ʿibārāt: *Sözler, laflar.*

- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç **elfāz u ʿibārāt** söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile söylenmez ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 15). [elfāz u ʿibārāt,]*

el-ḥamd: *Şükür.*

- anuñ el-hemmine hezār **el-ḥamd** gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Başrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 13). [el-ḥamd,]*

el-ḥāṣıl: *Sonuç olarak, sözün kısası, kısacası.*

- ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḫużūrı ki bundan ayrılur ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur **El-ḥāṣıl** şol ṭāyife ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 16). [el-ḥāṣıl,]*

el-hemm: *Kur'ân-ı Kerîm'in birinci sûresi olan ve "El-hamdü li'llâhi" şeklinde başlayan Fâtiha sûresinin halk arasındaki adı.*

- anuñ **el-hemmine** hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Başrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 13). [el-hemmine, -i, -n, -e]*

elif: *Arap alfabesinin ilk harfi ll Hurufilik: Elif harfinin ebceddeki değeri "bir"dir ve Allah'ın zatının vahdetine delalet eder.*

- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı **elif** ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [elif,]*

elin aldı: *Kötü durumdaki bir kişiye yardımda bulunmak, elinden tutmak.*

- **elin aldı** ve tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın yolına geldi cezbe-i ilāhiyyedür ki her kimi isterse kendüye çeker ve irādet-i sulṭāniyedür ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 3). [elin aldı, -dı]*

elin almuşlardur: *El almak, bir mürşidin terbiyesine girmek, dervişliğe intisap etmek.*

- ve ʿışḳ meyḫānesinden bir ḳadem ṭaşra ṭolanmazlar ezel ḫum-ḫānesinüñ **elin almuşlardur** otururlar ve elest sāḳīsinüñ ḳarşusında ṭurup ḫidmet ḳılurlar dōst *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 16). [elin almuşlardur, -muş, -lar, -dır]*

elin alur: *Kötü durumdaki bir kişiye yardımda bulunmak, elinden tutmak.*

- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra **elin alur** ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 10). [elin alur, -ur]*

elin ura-y-ıdı: *Elini uzatmak, dokunmaya çalışmak.*

- gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma **elin ura-y-ıdı** parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 1). [elin ura-y-ıdı, -a, -y, -ı, -dı]*

elinde: *Bir durum veya olayın birisinin idaresi veya iradesi altında olması.*

- geçüre ve bu ḳadar ınanmaġa ınanmaḳ diye ve bu ḳadar taṣdīḳi bilmek ṣaya İrādet **elindedür** her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 14). [elindedür, -dür]*

elinde ola: *Bir durum veya olayın birisinin idaresi veya iradesi altında olması.*

- cihānuñ miftāḥı **elinde ola** ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 7). [elinde ola, -a]*

elinden alup: *Elinden tutmak; bir kişiyi kötü bir durumdan kurtarmak, yardım etmek.*

- **elinden alup** anı cennete iletüp kendü anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʾnī maḳṣūdı oldur kim müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 3). [elinden alup, -up]*

elinden geldiği ḳadar: *Yapabildiği, mümkün olduğu kadar.*

- mübāşereti neden idi ola Anuñ cevābı budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola **elinden geldiği ḳadar** mübāşeret sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 8). [elinden geldiği ḳadar,]*

elinden geldügi ḳadar: *Gücünün yettiği ölçüde.*

- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür ki ehlu'llāhdan her işi **elinden geldügi ḳadar** cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 16). [elinden geldügi ḳadar,]*

elinden geldügi ḳadar: *Elden geldiği kadar; yapılabildiği, olabildiği kadar.*

- aḫşam ne yesem gerek diyü fikr ḳılur mı Bir dünyā ḫavāyicini teslīm idüp ışmarlar kendüsi **elinden geldügi ḳadar** anuñ ḫidmetini eyler İmdi mü'min olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 8). [elinden geldügi ḳadar,]*

elinden geldükce: *Yapabilmek, becermek, gücü dahilinde olmak.*

- hemīn ādem **elinden geldükce** maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿismeti andan bilmek gerek Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 13). [elinden geldükce, -dükce]*

elinden gelmezdi: *Yapabilmek, becermek, gücü dâhilinde olmak.*

- ṣavma'ada 'ibādet iderdi leylen vü nahāren Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫizmetine mülāzemet iderdi ammā 'acemi idi **elinden gelmezdi** Ḳurān ögrene idi līkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 12). [elinden gelmezdi, -mez, -di]*

elinden gelür: *Yapabilmek, becermek, gücü dahilinde olmak.*

- olmadın dürlü dürlü yimişler gösterür gāh olur envāʿ-ı eṭʿime ile mā'ideler besāṭ ider **elinden gelür** her neye ki ḳaṣd ider gāh olur iḥyā-yı emvāt ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 14). [elinden gelür, -ür]*
- Varuñ bir **elinden gelür** kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin ṣordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 11). [elinden gelür, -ür]*

eline ayaġına düşdi: *Birine çok yalvarmak.*

- ʿameli daḫı pāk olur ve eger göñil Allāh'la olursa her işinde bī-bāk olur Rivāyet olınur ki bir kişi geldi ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ **eline ayaġına düşdi** eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 18). [eline ayaġına düşdi, -di]*

eline gire: *Eline geçmek, elde etmek, sahip olmak.*

- ḥikmet **eline gire** Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 7). [eline gire, -e]*
- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla **eline gire** ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 16). [eline gire, -e]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki **eline gire** dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 8). [eline gire, -e]*
- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki yaḥtemil ki ol ḳısm-ı ṣālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ **eline gire** ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 6). [eline gire, -e]*

eline girmedügince: *Eline geçmek, elde etmek, sahip olmak.*

- göñlinüñ cilāsı arta ve dünyā **eline girmedügince** derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr olduġınca ḳalbi ḥużūr bula ve aç olduġınca içi nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 7). [eline girmedügince,]*

eline girmedüginden: *Eline geçmek, elde etmek, sahip olmak.*

- libāslar içinde faḳr anı iḫāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe **eline girmedüginden** faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 12). [eline girmedüginden, -me, -düg, -i, -n, -den]*

eline girmesün: *Eline geçmek, elde etmek.*

- olsun ve eger göñli aḳça fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 14). [eline girmesün, -me, -sün]*

eline girmeye: *Eline geçmek, elde etmek, sahip olmak.*

- olup bir ṣalavāta daḫı yitişmeye ecel yolın alup Rabb'i-y-ile bir münācāta daḫı irişmeye bir fürṣata daḫı taḥassürler idüp **eline girmeye** ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 10). [eline girmeye, -me, -y, -e]*

eline girür: *Eline geçmek, elde etmek.*

- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ıṣlāḥ itmeyüp żāyiʿ ḳılur bir nefs daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki ʿibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 16). [eline girür, -ür]*

eline girürse: *Eline geçmek, elde etmek.*

- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne **eline girürse** giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 1). [eline girürse, -ür, -se]*

ellerinde: *Elinde bulunmak (veya olmak); o şeye sahip bulunmak.*

- **ellerindedür** isterlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 19). [ellerindedür, -dür]*

ellerine dünyā girmek: *"Dünyalık elde etmek", manasında kullanılan söz.*

- **ellerine dünyā girmek** içün ve niçeler olur ki dāyim Ḳurān oḳuyup namāz ḳılurlar bir murāda irmek içün ġāyeti bunlar anlarcılayın olmazlar imiş dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 3). [ellerine dünyā girmek,]*

el-maʿnā: *Asıl, öz, gerçek, hakîkat.*

- ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir **el-maʿnādur** her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 8). [el-maʿnādur, -dur]*

el-meşhūr: *Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.*

- **el-meşhūr** bi-kemāli'l-faẓli ve'l-ḳadri ṣadrü's-sünnet mevlānā Ḥasanü'l-Baṣrī ravvaḥa'llāhu rūḥahu bi-rıżvānihi ve eskenehu fī aʿlā ferādīsi cinānihi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 5). [el-meşhūr,]*

el-muḫtaṣṣ bi-'ināyeti'l- mülki'l-feyyāż: *Bolluk ve bereket mülkünün sahibi olan Allah'ın ihsanıyla hususi olan (kişi).*

- meşāyıḫi'l-kirām maḳbūlü'l-aḫlāḳ ve merżīüʾl-āfāḳ **el-muḫtaṣṣ bi-'ināyeti'l-mülki'l-feyyāż** ḳuṭb-i vaḳt Ḥażret-i Fużayl bin 'İyāż rafa'a'llāhu derecātihi fī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 6). [el-muḫtaṣṣ bi-'ināyeti'l- mülki'l-feyyāż,]*

elsine-i nāsda: *Halkın dili.*

- ve gökcek ḳabūl üzerine idi ve cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine idi **elsine-i nāsda** aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi ve menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 10). [elsine-i nāsda, -da]*

elsün-i enāmda: *İnsanların ifadeleri.*

- ravża-ı müṭahheresi nerede idügi mübeyyen degüldür baʿżılar Baġdād'dadur dir ve baʿżılar Şām'da bu bābda iḫtilaf olmışdur **elsün-i enāmda** ve Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 2). [elsün-i enāmda, -da]*

elsün-i ḫalḳda: *Halkın dili.*

- müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir mīrzāde iken Nişābūr'a gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır ol şehrde meşhūr ve **elsün-i ḫalḳda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 18). [elsün-i ḫalḳda,]*

elsün-i meşāyıḫda: *Şeyhlerin dilleri, anlatıları.*

- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ ululları ḳatında muʿteber ü meşhūr ve ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aṣlında bir faḳīruñ ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 13). [elsün-i meşāyıḫda, -da]*

elsün-i nāsda: *İnsanların dillerinde, anlatıları.*

- bī-ʿadd idi Kerāmātı **elsün-i nāsda** meşhūr ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur Egerçi bende-zāde idi līkin iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 9). [elsün-i nāsda, -da]*
- nūrla ta'bīr olınur elfāẕ-ı luġātda vaż' olınur şol bilenler içündür ve esāmī ki **elsün-i nāsda** söylenür şol görinenler içindür ammā şol ma'nā ki 'ālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 6). [elsün-i nāsda, -da]*

elümde olmayanla: *İstediği halde yapamamak, istenci dışında bulunmak, önlemeye gücü yetmemek.*

- bāḳīsin sen bilürsin Ḥāşā senüñ luṭfuñdan ki benüm **elümde olmayanla** baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 3). [elümde olmayanla, -y, -an, -la]*

elüme girsün: *Eline geçmek, elde etmek, kazanmak.*

- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm **elüme girsün** yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 8). [elüme girsün, -sün]*

elümüzden geldükçe: *Elden (elinden) geldiği kadar: Yapabildiği, mümkün olduğu kadar.*

- diyü biz feraġāt itmeyevüz ve nice ʿibādetler ʿabeş olurmış diyü biz terk-i ṭāʿat itmeyevüz **elümüzden geldükçe** çalışavuz ammā kendümüzi gine ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 8). [elümüzden geldükçe,]*

elümüzden gelmez: *Elden gelmemek; çaresiz bir durumda yapılacak bir şey olmadığını anlatan bir söz.*

- ṣaḥābe bir gün geldiler Ḥażret-i Risālet'e ḥāllerinden şikāyet ḳıldılar Anlar mālları-y-ıla bunca s̲evāblara yitişürler görürüz bizüm **elümüzden gelmez** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 14). [elümüzden gelmez, -z]*
- gelmez ol sebebden anlara mes̲ūbāt olur ki ol bize olmaz Daḫı niçe bunuñ gibi kelimāt söylediler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 17). [elümüzden gelmez, -z]*

elüñ ṭar: *Eli dar; maddi olarak sıkıntıda olan (kimse).*

- aña ṣordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa **elüñ ṭar** mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 13). [elüñ ṭar,]*

elvān: *Renkler.*

- revāyiḥi seçer mi ve z̲evḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ le̲zz̲eti nice dinilür ve ekmehe **elvān** keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 14). [elvān,]*

emākin-i şerīfenüñ: *Kutsal mekanlar.*

- varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ **emākin-i şerīfenüñ** ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 2). [emākin-i şerīfenüñ, -nüñ]*

emānet: *Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.*

- ne dīn bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler ne **emānet** biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 5). [emānet,]*

emānet cevherlerini: *Allah'ın bir gün geri almak üzere verdiği can.*

- en'ām gibidür belki ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür **Emānet cevherlerini** ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 8). [emānet cevherlerini, -n, -i]*

emārāt-ı ʿāḳıbeti: *Ahiret hayatının emareleri, belirtileri.*

- vaḳt olur ki bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür maʿa hāz̲ā ki anuñ **emārāt-ı ʿāḳıbeti** cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 12). [emārāt-ı ʿāḳıbeti, -i]*

emāret: *Belirti, iz, alamet.*

- **emāreti** bulına dimek olur yoḫsa bir kişinüñ ʿāḳıbetinde cennetī veya cehennemī olmasına şimdi ḳaçan ḥükm olınubilür ve hem eger maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 11). [emāreti, -i]*
- maḳālātı var idi maḳāmāt-ıʿārifīnde ḫōş diḳḳātlar idüp ʿalāmetler ḳomışdur ve menāzil-l sālikīni tamām taʿyīn eyleyüp **emāretler** ḳomışdır Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 6). [emāretler, -ler]*

- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ **emāretidür** az uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 12). [emāretidür, -i, -dür]*

emel: *İstek, arzu, ümit.*
- eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki göñlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve göñlinde dünyā **emelleri** olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 18). [emelleri, -ler, -i]*
- oturmaḳdan ne ʿayide olur çün göñül dünyāya baġlu ola ve çün sīne içi **emelle** ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 5). [emelle, -le]*

emīn: *Güvenilir, inanılır, îtimat edilen.*
- senüñ emmāre-y-iken seni helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol saña rām olup muṭmainnüñ olur ol vaḳt bilesin ki dostuñ ve **emīnüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 18). [emīnüñ, -üñ]*

emīn olan: *Herhangi bir konuda tereddüt ve şüphesi olmayan, kesin olarak kanâat getirmiş bulunan (kimse).*
- emīn olur **emīn olan** kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 7). [emīn olan,]*

emin olma: *İnanmak, güvenmek.*
- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden **emin olma** kim ol söze tamām inanmamaḳdandur Fi'l-vāḳiʿ didügi girçekdür her ne ki tafṣīl itdi gökçekdür Bir kişi ki ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 3). [emin olma, -ma]*

emīn olur: *Herhangi bir konuda tereddüt ve şüphesi olmamak, kesin olarak kanâat getirmiş olmak.*
- **emīn olur** emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 7). [emīn olur, -ur]*

emīn-i bārgāh-ı ʿināyet: *İhsan makamının güvenilir olanı.*
- Menāḳıb-ı Süfyān-ı Sevrī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol server-i dīn ü diyānet ve **emīn-i bārgāh-ı ʿināyet** cāmiʿ-i ʿilm ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 2). [emīn-i bārgāh-ı ʿināyet,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*
- tevḥīdüñ murtażāsı ve cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ muḳtedāsı idi ṭarīḳat iḳlīminüñ pīri ve ḥaḳīḳat vilāyetinüñ **emīri** idi melekūt memālikinüñ māliki ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 12). [emīri, -i]*

emīrü'l-müʾminīn: *Halife, müminlerin emiri.*

- ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken **emīrü'l-müʾminīn** dirler idi pādişāhlara taʿẕīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 10). [emīrü'l-müʾminīn,]*
- ol miṣālüñ eṣeri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu içmekle ṣusuzlıġı defʿ olur Nite kim **Emīrü'l-müʾminīn** ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 14). [emīrü'l-müʾminīn,]*

emkine-i şerīfede: *Mübarek mevkiler, yerler, haneler, evler.*

- varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu sebebdendür ki **emkine-i şerīfede** olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 16). [emkine-i şerīfede, -de]*

emmāre: *"Emreden, emredici" anlamında olup nefsin yedi mertebesinden ilkidir, kötülüğü emreden ve bundan zevk alan nefistir; nefs-i emmâre.*

- senüñ **emmāre-y-iken** seni helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol saña rām olup muṭmainnüñ olur ol vaḳt bilesin ki dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 17). [emmāre-y-iken, -y, -i, -ken]*

emn bulmazlar: *Güvende olmak.*

- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām **emn bulmazlar** her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 14). [emn bulmazlar, -maz, -lar]*

emn getüre: *Emin olmak, inanmak.*

- itmemek gerek ki **emn getüre** Ve eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 11). [emn getüre, -e]*

emn ü ferāġat: *Güven ve huzur.*

- Fi'l-cümle Allāh'uñ vaʿīdine inanan **emn ü ferāġat** ile yürümek yaraşmaz ve yevm-i ḥaşr u ḥesāba yaḳīn bulına ḥużūr u refāhiyyet ile gezmek yakışmaz Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 7). [emn ü ferāġat,]*

emn ü ḫuzūr: *Emniyet ve güven.*

- cezāsında āḫıratda rāḥāt u sürūr ve bundaġı ḫavfları ʿivażı anda **emn ü ḫuzūr** müyesser ḳıla Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 7). [emn ü ḫuzūr,]*

emn ü rāḥatlar: *Huzur ve güven.*

- meşhūr ʿālim olmasından incindi ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḫaḳ tebāreke ve taʿālā aña bundaġı ḫavfları bedeli anda **emn ü rāḫatlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 14). [emn ü rāḫatlar, -lar]*

emr: *İş, yapılan şey, davranış.*

- sulṭāndan ḳılmaḳ gerek Bu maʿnā haḳīḳat olmaḳ gerek söylemekle olmaz nefs **emrde** bulınmaḳ gerek ḳuru dimekle olmaz niçeler olur ki bunı eyle itdüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 6). [emrde, -de]*
- ḳılur hemīn mezheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet ile ʿamel itmiş gibi olur bu bābda ol kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu **emrden** ötürü aña iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 18). [emrden, -den]*

emr: *Emir, buyruk.*

- didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ din ehline ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde meṣūbat ve ʿibādet **emrinde** saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 6). [emrinde, -i, -n, -de]*
- tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol **emrde** hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 9). [emrde, -de]*
- tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol **emrde** hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 9). [emrde, -de]*
- maġfireti-y-iledür mücerred tāʿāte çalışmaḳ fāyyide ḳılmaz tāʿātden maḳṣūd hemīn **emrine** imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿibādātdan murād ancaḳ Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 2). [emrine, -i, -n, -e]*
- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her ẕekī yanında bu **emr** ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 10). [emr,]*
- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ taʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu **emre** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [emre, -e]*
- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşvīş olmaz N'olur andan ki tevbeyi añduḳca fulān vaḳt idem diye ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat **emrini** her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 6). [emrini, -i, -n, -i]*

emr: *İş; durum, hâl.*

- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a **emrin** ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 8). [emrin, -in]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir **emrdür** ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 10). [emrdür, -dür]*
- ol **emrüñ** tamāmı ʿalāmeti olur ve derūnda bu vicdān ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle tevekkülde her ne mertebede ki olursın sen işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 11). [emrüñ, -üñ]*
- ferāġat itdükçe ḫużūrını ve feraḥını artuḳ bulur **emrini** añā tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 15). [emrini, -i, -n, -i]*

emr: *İş; husus.*

- Ḥaḳ tebareke ve taʿala anlaruñ ʿamellerini meʿcūr ve saʿy-lerini meşkūr eyleye bi-mennihi ve luṭfihi Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ gelelüm gine teẕkire **emrine** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 18). [emrine, -i, -n, -e]*
- mükāşifāt-ı sübḥāniye bu **emrde** ittifāḳ itmüşlerdür ki ġaybet insānda ʿaẓāyim-i ẕünūbdan ve mesāvī ʿāḳilde ʿuyūbdandur Cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 7). [emrde, -de]*
- ṭāʿūn **emrine** gelicek cahāletinden tevekkül ehli dirilür ol tevekkül degül cahāletdür anı tevekkül şanmaḳ żalāletdür Dānişmend dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 15). [emrine, -i, -n, -e]*
- gerek neṣrine mümkin degüldür ki biz anlaruñ yitişevüz ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ teẕkire **emrine** gelelüm biraz daḫı Şāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 8). [emrine, -i, -n, -e]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd **emrinde** anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 16). [emrinde, -i, -(n)de]*

emr ider: *Emretmek, buyurmak.*

- yirden iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp **emr ider** Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥşi uzatduḳ şol ki teẕkire maşlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 10). [emr ider, -er]*

emr olınanı: *Bir şeyin yapılması veya yapılmaması hususunda bildirilen kesin hüküm, hükmüne uyulması istenen.*

- nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ işidür işlesün bu kendüye **emr olınanı** görsün Her kişide kendüye münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 18). [emr olınanı, -ı]*

emr olınmış ola: *Görevlendirilmiş olmak.*

- şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maşlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün **emr olınmış ola** anuñ daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 14). [emr olınmış ola, -a]*

emrāż: *Hastalıklar, illetler, marazlar.*

- ol marażuñ devāsı olur kimisi ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına **emrāża** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 6). [emrāża, -a]*

emr-i dīnde: *Dinle ilgili husus.*

- seçmege ol kişi lāyıḳ olur **emr-i dīnde** fetvā yazmaġa ve şol kişi ki muḥkemāt-ı ʿaḳlı müteşābih-i havādan farḳ ider ol kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 5). [emr-i dīnde, -de]*

emr-i fetvāda: *Fetva işi, hususu.*

- ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar faẓl u kemāl ile ve **emr-i fetvāda** bu ḳadar ʿaẓāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 14). [emr-i fetvāda, -da]*

emr-i ma‘rūf ve nehy-i münker ḳılur: *İyiliği emretmek ve kötülükten men etmek.*

- **ma‘rūf ve nehy-i münker ḳılur** ve kendü ol me’mūra mümtes̲il ve menhīden müctenib olur ol kişi muttaṣıl olur ‘arşa ve Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 13). [emr-i ma‘rūf ve nehy-i münker ḳılur, -ur]*

emr-i şerʿe: *Şeriat emri; dinin hükmü, buyruğu.*

- muḥkem olur ve taḳvāsı daḫi müstaḥḳem olur hiç anuñ gibi kimseden işidilmemişdür ki **emr-i şerʿde** taḳṣīr ider belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 8). [emr-i şerʿde, -de]*
- **emr-i şerʿe** imtis̲āl olınmaz Bir yirde ki recā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 5). [emr-i şerʿe, -e]*
- añlayan elbette maʿādını daḫı görür Bir kişi nerden geldügini bilicek nereye varacaġın bilmez mi eyle olıcak **emr-i şerʿe** żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi’l-cümle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 16). [emr-i şerʿe, -e]*

emr-i zevkīdür: *Sâlikin ahlâkî ve mânevî arınma sonucunda keşif ve ilham yoluyla kalbinde bulduğu, mânalarını tattığı, ancak anlatmaktan, nitelemekten âciz kaldığı bilgiler.*

- bilmez ve ol bir **emr-i z̲evkīdür** ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol mes’ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 15). [emr-i z̲evkīdür, -dür]*

emsāl: *Eş, benzer.*

- pādişāhlaruñ muḳarreblerinde çoḳ ḥāletler olur sūʿ-yi edebe ḫaml olınup maḳhūr olurlar şöyle ki anlaruñ **ems̲āli** ecnebīlerden olsa bilmezliklerinden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 18). [ems̲āli, -i]*

emvāc: *Dalgalar.*

- Cihānda her ne var ise anuñ **emvācıdur** gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 17). [emvācıdur, -ı, -dur]*

emvāl: *Mallar, mülkler, satın alınan şeyler.*

- bī-ḥad **emvāli** vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 5). [emvāli, -i]*
- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar’uñ ġınāsında olan işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün teks̲īr itdi anuñ **emvālini** ve ġına üzerine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 12). [emvālini, -i, -n, -i]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb’i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden **emvāl** virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 13). [emvāl,]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb’i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden **emvāl** virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 14). [emvālini, -i, -n, -i]*

• itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına **emvālini** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 14). [emvālini, -i, -n, -i]*

emvāt olmışlardur: *Ölmek.*

• eylemişlerdür ölmezden öñdin **emvāt olmışlardur** ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd anlaruñ degül Ḥaḳḳ'uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 15). [emvāt olmışlardur, -mış, -lar, -dur]*

emzice: *Huylar, tabiatlar, meşrepler.*

• ʿādiyesi ẓāhirdür ve belā-yı vebādan iḥtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz ki her kişiye yitişe belki **emzice** arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 14). [emzice,]*

emzice-i benī ādem: *İnsanoğlunun mizaçları.*

• muḫtelif olur ve **emzice-i benī Ādem** dürlü dürlü olur şāyed Süfyān-ı Sevrī ḥażretlerinüñ meşrebine tevekkül ol yoldan düşmiş idi ola ve şeyṭān mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 15). [emzice-i benī ādem,]*

emzice-i insān: *İnsanın karakteri, ruhsal durumu.*

• ider ādem olur ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur ki aña çilede ṣu virmezler ādem olur ki anı ṣudan bi'l-külliye menʿ itmezler **emzice-i insān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 6). [emzice-i insān,]*

eñ: *Sırt.*

• ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördüler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı **eñinde** pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [eñinde, -i, -n, -de]*

en'ām: *Hayvanlar, sürü.*

• **en'ām** gibidür belki ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini ḫōş şaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 7). [en'ām,]*

enāniyyet: *Benlik, kibir, gurur.*

• ḳuṣūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr ü **enāniyyet** olursa bu mıḳdārca bilmekle maʿrifet daʿvāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 1). [enāniyyet,]*

• ʿameline maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup anuñla mesrūr ola andan kendüye bir daʿvā-yı enāniyyet gele ve ol **enāniyyete** aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 14). [enāniyyete, -e]*

enāniyyet getürmeye: *Kibirlenmek.*

• itdükce ol **enāniyyet getürmeye** her ne ḳadar ḳullıḳ iderse ḳullıḳ itdüm dimeye ve her ne ḳadar ḫidmetinde bulınursa hīç minnet göstermeye gerek ḳavlle ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 11). [enāniyyet getürmeye, -me, -y, -e]*

enbiyā: *Nebiler, peygamberler.*

.• Benüm **enbiyāya** hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sā‘at öñlerindedür ve ṣırāṭ ve mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 5). [enbiyāya, -y, -a]*

• maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur **Enbiyā** göñül marażlarınuñ aṭıbbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 4). [enbiyā,]*

• çıḳup ḳurtılur murġ-ı rūḥları dām-ı heyūlādan ḫalāṣ olur ve bāz-ı ʿaḳılları şikār-gāh-ı ḳudsde ḫāṣ olur Ve naḳl olınur ki eydürdi **Enbiyāya** üç ʿilm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 16). [enbiyāya, -y, -a]*

• Allāh’uñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek **enbiyānuñ** ḫidmeti olur ve ḳısm-ı sānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 3). [enbiyānuñ, -nuñ]*

• bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse hīç dine ḫalel gelmez ve eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā **enbiyāda** żinnet olmaz ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 6). [enbiyāda, -da]*

• Çün Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye Rabb’inden eyle olıcaḳ bir sehlçe ẕilletden ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu **enbiyāya** ümmet olanlaruñ ḫālleri ne olur ne ḫālle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 6). [enbiyāya, -y, -a]*

• dünyāya bir daḫı gelür ol vaḳt tamām kemālini bulur andan ṣoñra ol daḫı ölür sāyir nāsdan birisi gibi olur Fi’l-cümle Ḥażret-i ʿĪsā sāyir **enbiyā** gibi olmayup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 10). [enbiyā,]*

enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler: *Peygamberler ölmezler, her kim onlara ölü derse onların kim olduğunun farkında değillerdir.*

• ḳalurlar ol sebebdendür ki aḥādīṣde gelür ki **enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler** ṣol beden ʿalāḳası gitdügini anlara mevt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 8). [enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler,]*

enbiyā-yı ʿiẓāma: *Ulu ve yüce peygamberler.*

• dimekle olmaz her ne ḳadar ki baṣīret gözi açılursa gine mütefāvit olur anuñ ḥicābı ḳatı çoḳdur ḳat ḳat açılur **enbiyā-yı ʿiẓāma** maʿrifetler olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 16). [enbiyā-yı ʿiẓāma, -a]*

enbiyā-yı mürselīn: *Gönderilen peygamberler.*

• yabanda ʿibādetle Mescid-i Aḳṣā’da ʿibādet bir mi olur Bunca aṣfiyānuñ ervāḥı aña müteʿalliḳ olup ṭurur ve bir niçe **enbiyā-yı mürselīn** anı ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 4). [enbiyā-yı mürselīn,]*

enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ: *Önceki peygamberler.*

• tehdīd içün ola nite kim **enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ** ümmetlerine olmışdur kimini yil ile kimini ṣu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi’l-cümle her belā ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 15). [enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ, -üñ]*

ene: *Ben. II Benlik, nefs.*

- ne dirlerse disünler birdür maḳṣud Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet daʻvāda olur ve saʻādet tevekkülde bulınur şol kişi ki **Ene** diye Allāh daḫı aña Ene diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 10). [ene,]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣud Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet daʻvāda olur ve saʻādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Ene diye Allāh daḫı aña **Ene** diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 10). [ene,]*

enes: *Enes b. Mâlik. II Hz. Peygamber'e hizmetiyle tanınan ve en çok hadis rivayet eden sahâbîlerden biri.*

- ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi görmiş idi **Enes** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 8). [enes,]*

enfās: *Nefesler, soluklar.*

- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı şırf ḫaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi **Enfāsı** ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 4). [enfāsı, -ı]*

enfās-ı dürerbārınuñ: *İnci gibi söz söyleyen nefesler.*

- anı yevm-i maḥşerde zühhād arasında muḳaddem ve ʿubbād ortasında muʿaẓẓam eyleyüp her nefesde **enfās-ı dürerbārınuñ** berekātını yevm-i ḳıyāmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 2). [enfās-ı dürerbārınuñ, -ı, -nuñ]*

engüşt-nümā-yı benī ādem olmasından: *İnsanoğlunun parmakla gösterileni, meşhuru olmak.*

- meşhūr ʿālim olmasından incindi ve **engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından** gücendi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña bundaġı ḫavfları bedeli anda emn ü rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 13). [engüşt-nümā-yı benī ādem olmasından, -ma, -sı, -n, -dan-ma, -sın, -dan]*

eni- şkur lī velivâlideyke: *"Bana ve anne babana şükret" Lokmân Suresi 14. ayet meali.*

- virdükleri vaḳt şol āyete geldi ki **Eni- şkur lī velivâlideyke** evlerine geldi eyitdi Yā ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 11). [eni- şkur lī velivâlideyke,]*

enīs: *Dost, sevgili, yaren.*

- itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥ-ı muṭahherini ervāḥ-ı mücerrede ile **enīs** ve revān-ı münevverini nüfūs-ı muḳaddese ile celīs idüp āḫıratda aña cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 3). [enīs,]*
- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile **enīs** idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 17). [enīs,]*

ente: *Sen.*

- ʿiṭāb ider ve şol kişi ki **Ente** diye Ḥaḳ daḫı añā Ente diyü ḫiṭāb ider Yaʿnī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫizlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 11). [ente,]*
- ʿiṭāb ider ve şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı añā **Ente** diyü ḫiṭāb ider Yaʿnī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫizlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 11). [ente,]*

envāʿ: *Türler, çeşitler.*

- görmez eyle olıcaḳ bu mezheb-i ehl-i sünnete muvāfıḳ olmaz bunuñ cevābı budur kim tecellīnüñ **envāʿı** çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 2). [envāʿı, -ı]*
- ḥaḳḳ-ı ġayre muḳāveme ola ḥaḳḳ-ı Allāh niçe olur ve hem işāret ider ki ġaybetüñ **envāʿı** bulınur her birinden añā münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 18). [envāʿı, -ı]*

envāʿ dürlü: *Çeşit çeşit, türlü türlü.*

- ü taḳvāları ʿivażı bihişt-i berīn içinde **envāʿ dürlü** niʿmetler naṣīb ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 177, Satır 1). [envāʿ dürlü,]*

envāʿ-ı ārāyiş: *Süs, zînet çeşitleri.*

- n'idersin Eyitdi ki Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet ṭura **envāʿ-ı ārāyiş** bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi göre tām şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 17). [envāʿ-ı ārāyiş,]*

envāʿ-ı aṭʿimeden: *Yemeklerin çeşitleri.*

- Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler didi Bir sāʿat geçmedi ki bir ḫizmetkār geldi **envāʿ-ı aṭʿimeden** ḳonuḳlıḳ getürdi Ḥabīb daḫı ḳaldurdı Ḥasan'un öñine ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 10). [envāʿ-ı aṭʿimeden, -den]*

envāʿ-ı eṭʿime: *Yemeklerin çeşitleri.*

- olmadın dürlü dürlü yimişler gösterür gāh olur **envāʿ-ı eṭʿime** ile māʾide beşāt ider elinden gelür her neye ki ḳaṣd ider gāh olur iḥyā-yı mevtā ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 13). [envāʿ-ı eṭʿime,]*

envāʿ-ı muʿāmelāt-ı vicdāniyyede: *İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrak işlerinin çeşitleri.*

- muʿāmelāt-ı vicdāniyyede mecmaʿ-ı daḳāyıḳ idi ve esrār-ı mükāşifāt-ı Rabbāniyyede maʿden-i ḥaḳāyıḳ idi ʿulemā-yı evvelīn ü āḫırīn bunda iṭbāḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 17). [envāʿ-ı muʿāmelāt-ı vicdāniyyede, -de]*

envā-ı niʿmetidür: *Nimetinin çeşitleri.*

- Allāh'adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile añā ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle añā ʿışyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ **envā-ı niʿmetidür** kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 18). [envā-ı niʿmetidür, -i, -dür]*

envāʿ-ı ṭāʿati: *İbadet çeşitleri.*

- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḥrez ola ve vācib midür ki her kāmil **envāʿ-ı ṭāʿati** cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 7). [envāʿ-ı ṭāʿati, -i]*

envāʿ-ı ʿulūmda: *İlimlerin çeşitleri.*

- anuñ ḫiẕmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki **envāʿ-ı ʿulūmda** taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳāt bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 11). [envāʿ-ı ʿulūmda, -da]*

envār: *Nurlar.*

- Vaʿẓınuñ te'sirī ẓāhir idi ve kelimātınuñ **envārı** bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 1). [envārı, -ı]*

envār-ı tecelliyātı: *Tecellilerin nurları.*

- ki kendü luṭfından bir vāḳıʿayı ḥaḳ ḳılmış ola ol ʿazīzüñ rūḥını ervāḥ-ı mücerredāta mülḥaḳ ḳılmış ola **envār-ı tecelliyātı** ile rūḥını münevver ide ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 16). [envār-ı tecelliyātı, -ı]*

enẓār: *Nazarlar, bakışlar. II Görme, tecrübe ve kıyasa dayanarak düşünmeler, fikir yürütmeler.*

- evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẓariyyātda daḫı iʿtimād ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol **enẓār** ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 10). [enẓār,]*

epsem oturup: *Suskun sakin bir halde olmak.*

- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup añа ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken n'içün **epsem oturup** ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 14). [epsem oturup, -up]*

epsem oturur: *Suskun sakin bir halde olmak.*

- itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur nice feraḥ olmasun ki kendü **epsem oturur** bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 10). [epsem oturur, -ur]*

epsem ṭururam: *Susmak, sessiz kalmak.*

- üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse ben daḫı ḫalḳa īs̱ār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp **epsem ṭururam** İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 18). [epsem ṭururam, -ur, -am]*

epsem yatdı: *Sessiz, sakin beklemek.*

- olup **epsem yatdı** ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 11). [epsem yatdı, -dı]*

er: *Asker.*

- tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi ol **erüñ** eli kesildi Egerçi Mālik Ḥażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 10). [erüñ, -üñ]*

er: *Adam, erkek, yiğit.*

- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ **eri** olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki ṭabīʿatında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 11). [eri, -i]*

er- raḥmān 'alā arşīn istivā: *"O Rahman (olan Allah) arşa istiva etmiştir" (Kudretiyle âlemleri kuşatıvermiştir). Tâ-Hâ Suresi 5. Ayet.*

- pes **er- Raḥmān 'alā arşīn istivā** hükmi-y-ile 'arşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle maḳṣūd oldur

kim 'ālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi 'ālimüñ yiri 'arş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 17). [er- raḥmān 'alā arşīn istivā,]*

erbāb-ı bāṭın: *Şeriatın, zahir hükümlerinden daha çok, mana ve esrarını bilenler.*

- bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında nice maḳbūl ise **erbāb-ı bāṭın** arasında daḫı eyle muʿteber idi ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 10). [erbāb-ı bāṭın,]*

erbāb-ı dil: *Gönül ehli kimseler; evliya, veli, eren.*

- ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve **erbāb-ı dil** dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 18). [erbāb-ı dil,]*

erbāb-ı dünyā: *Dünya ehli, insanlar.*

- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur **erbāb-ı dünyā** bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 8). [erbāb-ı dünyā,]*

erbāb-ı efkāruñ: *Fikir ehli. II İlimle uğraşanlar, alimler.*

- ṭurursın ki iḫtilāt-ı şükūk u şübeh-i aḳvāmdan bi'l-külliye pāk olur ve **erbāb-ı efkāruñ** ḳanḳı maḥaccetlerini görüp ṭurursın ki mahādī-yi evdiye vesāvis-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 8). [erbāb-ı efkāruñ, -uñ]*

erbāb-ı ḥaḳīḳat: *Hakikat ehli; evliyalar.*

- maʿiyyetdür ki söylenür ammā gine anuñ taḥḳīḳini **erbāb-ı ḥaḳīḳat** bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 15). [erbāb-ı ḥaḳīḳat,]*

erbāb-ı keşfe: *Keşif ehli. II Evliya, veli.*

- belki aḥādīṯ-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle añlaruz ammā her kişi ki **erbāb-ı keşfe** yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden ẕevḳi olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 1). [erbāb-ı keşfe, -e]*

erbāb-ı ḳulūb: *Gönül ehli; evliya, eren, veli.*

- olur **erbāb-ı ḳulūbuñ** biri birine bu aṣl riʿāyetleri ḥadden artuġ olur Biri birine dāyim tenezzül ider yürür ve her biri āḫara iḥtiyac u istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 15). [erbāb-ı ḳulūbuñ, -uñ]*
- kişinüñ ḳudreti olmaz nādir olur ammā ehlu'llāh arasında eksik degüldür böyle daḫı bulınur **erbāb-ı ḳulūbdan** kerāmāt müstaʿceb olmaz ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 8). [erbāb-ı ḳulūbdan, -dan]*
- meẕkūrdur Nite ki ʿulemā-yı ẓāhīr arasında imām u muḳtedā olmışdı hem çunān **erbāb-ı ḳulūb** ḳatında daḫı maḳbūl ü murtażā olmışdı Ferāset ü zekāvetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 12). [erbāb-ı ḳulūb,]*
- ġarīḳ-i raḥmet ve cennette müstaġraḳ-ı niʿmet idüp ʿulemā-yı ẓāhir maḳāmātından erfaʿ ve aʿlāsında **erbāb-ı ḳulūb** derecātından evlā ve eṣnāsında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 14). [erbāb-ı ḳulūb,]*
- ḳadar faẕl u kemāl ile ne 'aceb itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp elfāẕuñ ḳıdemini Cenāb-ile meẕhep idinmiş İmdi bu işkālüñ ḥalli **erbāb-ı ḳulūb** ḳatında gün gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 4). [erbāb-ı ḳulūb,]*
- yoḳdur her kim ki anda şekk ider yā mülḥiddür veyā aḥmaḳdur **erbāb-ı ḳulūbdan** hīç kimsenüñ bunda tereddüdi yoḳdur anuñ taṣarrufını görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 16). [erbāb-ı ḳulūbdan, -dan]*
- Ṭūs'da bir mescidi var idi şaḳlardı niçe müddetler yıḳılmayup beklerlerdi **Erbāb-ı ḳulūbdan** her kim ki aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 16). [erbāb-ı ḳulūbdan, -dan]*
- olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ **erbāb-ı ḳulūba** ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelam olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 13). [erbāb-ı ḳulūba, -a]*
- **erbāb-ı ḳulūb** arasında alāmet böyle ḳomışlar ki eger ol mu'āmelede dīne ḫalel gelmez ola ve şer'-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fi'l müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 1). [erbāb-ı ḳulūb,]*
- **erbāb-ı ḳulūbuñ** kelimāt-ı şerīfesinden şöyle fehm olınur ki evvelkisi fanā-yı ṣıfātda ṣoñrası fanā-yı ẕātda bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ ta'ālā ibtilā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 3). [erbāb-ı ḳulūbuñ, -uñ]*
- inkār eyler ammā **erbāb-ı ḳulūb** anı müşāhede ḳılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 1). [erbāb-ı ḳulūb,]*
- diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür ki **erbāb-ı ḳulūb** Ḳurān-ı ʿaẕīmüñ maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler ki aṣḥāb-ı ẓevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 9). [erbāb-ı ḳulūb,]*
- noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve şol ortalarında muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān **erbāb-ı ḳulūbuñ** daḫı aralarında niçe uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 2). [erbāb-ı ḳulūbuñ, -uñ]*
- eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ **erbāb-ı ḳulūbuñ** ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 4). [erbāb-ı ḳulūbuñ, -uñ]*

erbāb-ı ḳurbetüñ: *Yakınlık sahipleri. II Allah'a yakın olanlar; Allah dostları.*

- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu'llāhuñ ḥālātına ve **erbāb-ı ḳurbetüñ** taḳṣīratına ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 9). [erbāb-ı ḳurbetüñ, -üñ]*

erbāb-ı mükāşefe: *Mânevî ve ilâhî bilgileri kalp gözüyle keşfedenler, bilenler.*

- olduḳca ummadıġı yirden sebebler çıḳar ve kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳ ṭurmaz gelür gider cemīʿ **erbāb-ı mükāşefe** bunı keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 18). [erbāb-ı mükāşefe,]*

erbāb-ı mürüvvet: *Mert ve yiğit insanlar.*

- müdāhene olmaz şöyle ki **erbāb-ı mürüvvet** ol müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol muʿāmele dīne ḫalel vire ve ol vechle iḫtilāṭ şerʿe noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 3). [erbāb-ı mürüvvet,]*

erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur: *Kalplerin sırlarının sahibleri.*

- bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı **erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur** anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 16). [erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur, -, --dur]*

erbāb-ı şerī'at: *Din alimleri.*

- zümre-i evliyānuñ ʻumdesi idi **erbāb-ı şerī'at** yanında müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳāt ḳatında mükerrem idi İmām-ı Ḥaḳ ve muḳtedā-yı muṭlaḳ idi ʻubbād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 7). [erbāb-ı şerī'at,]*

erbāb-ı ṭarīḳatuñ: *Tarîkat ehli.*

- Ebū Hāzem daḫi maḳbūl-i ekābir ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi **Erbāb-ı ṭarīḳatuñ** muʿtemedi ve aṣḥāb-ı ḥaḳikatüñ müstenedi idi Niçe meşāyıḫuñ pīşvası *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 6). [erbāb-ı ṭarīḳatuñ, -uñ]*
- taḥḳīḳler ide ve bu ṭarīḳden **erbāb-ı ṭarīḳatüñ** kelimātında ne tedḳīḳler ide her bir ḥadīsden niçe maʿnāya delāletler ide ve her bir ʿibāretden bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 5). [erbāb-ı ṭarīḳatüñ, -üñ]*
- bu ḳavmüñ muḫteremlerinden idi ve bu ṭāyifenüñ mücāhidi ve cümlesinüñ muʿtaḳidi idi **erbāb-ı ṭarīḳatuñ** sulṭānı idi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 12). [erbāb-ı ṭarīḳatuñ, -uñ]*

erbāb-ı tevekkülüñ: *Allah'a tevekkül içinde olanlar.*

- iḫtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve anuñla **erbāb-ı tevekkülüñ** rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālisden şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 4). [erbāb-ı tevekkülüñ, -üñ]*

erbāb-ı tevḥīd: *Tevhit ehli; mutasavvıflar.*

- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl **erbāb-ı tevḥīd** arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istifrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẓ ġarīb olmaz şol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 11). [erbāb-ı tevḥīd,]*

erbāb-ı ẓāhirden: *Âyet ve hadislerin sadece lâfızlarına, şeklî mânâlarına göre tefsir yapıp hüküm veren alimler.*

- bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı **Erbāb-ı ẓāhir** arasında nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle muʿteber idi ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 9). [erbāb-ı ẓāhir,]*

erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından: *Şeriatın mana ve esrarını bilenler ile Kur'an-ı Kerim'in zahir manasına göre hakikatları değerlendirenler.*

- **erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından** şunlar ki maʿrifetde kemāle irişmişlerdür Ḳurān ḳadīmdür dimege hīç te'vil itmeyüp ẓāhiri üzerine ḳomışlardur ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 7). [erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından, -dan]*

erbāb-ı zevḳ: *Zevk ehli. II İlâhî tecellîleri müşâhede edenler.*

- maʿnāsı var ammā **erbāb-ı zevḳ** olmayana ḫafī olur ḫāṣılı budur kim vücūd melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 1). [erbāb-ı zevḳ,]*
- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve **erbāb-ı zevküñ** murtazāsı idi Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 12). [erbāb-ı zevküñ,]*

erfaʿ: *En yüksek, en yüce.*

- ġarīḳ-i raḥmet ve cennette müstaġraḳ-ı niʿmet idüp ʿulemā-yı ẓāhir maḳāmātından **erfa**ʿ ve aʿlāsında erbāb-ı ḳulūb derecātından evlā ve esnāsında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 14). [erfaʿ,]*

erid: *(Katı bir cismi) Isı etkisiyle sıvı durumuna getirmek.*

- bulmaz bir altunı **eridip** ṣızdırmayınca mümkin degül arınmaz Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki Rabb'i-y-ile edebini gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 13). [eridip, -ip]*

erkān-ı şerʿüñ: *İslam dininin rükünleri; farz, vâcip vb. riâyet edilmesi gereken esasları.*

- mübāşereti neden idi ola Anuñ cevābı budur kim bir kişi ki **erkān-ı şerʿüñ** birinden memnūʿ ola elinden geldiġi ḳadar mübāşeret sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 7). [erkān-ı şerʿüñ, -üñ]*

er-raḥmān 'alā arşīn istivā: *"O Rahman (olan Allah) arşa istiva etmiştir" (Kudretiyle âlemleri kuşatıvermiştir). Tâ-Hâ Suresi 5. Ayet.*

- pes **er-Raḥmān 'alā arşīn istivā** hükmi-y-ile 'arşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle maḳṣūd oldur

kim 'ālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi 'ālimüñ yiri 'arş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 17). [er-raḥmān 'alā arşīn istivā,]*

ervāḥ: *Ruhlar.*

- idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi **Ervāḥ** biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir kaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 5). [ervāḥ,]*
- Ḫōşgeldün yā Herem bin Ḥayyān didi Herem müteḥayyir olup Neden bildüñ didi Üveys eyitdi Nebbe'enīl-ʿalīmu'l-ḫabīr **Ervāḥuñ** biri biri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 10). [ervāḥuñ, -uñ]*
- münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür **Ervāḥuñ** ezelde taʿārüfi olur anuñ için eşbāḥun ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 11). [ervāḥuñ, -uñ]*
- Muḥammed'i bildi ve geldi Ebū Ṭālib yanında ʿammisi iken maḥrūm oldı Aṣl-ı ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür Baʿżı **ervāḥuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 14). [ervāḥuñ, -uñ]*
- devletlüdür ol **ervāḥ** ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 3). [ervāḥ,]*
- Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan **ervāḥ** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 2). [ervāḥ,]*
- bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki **ervāḥ** muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 6). [ervāḥ,]*
- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve **ervāḥuñ** ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 14). [ervāḥuñ, -uñ]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur **ervāḥuñ** ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 9). [ervāḥuñ, -uñ]*
- bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan kendüye her ne feyż olursa vāsıṭa budur bundandur ol degül Cemīʿ **ervāḥuñ** mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 14). [ervāḥuñ, -uñ]*
- İmdi bu maʿnāyı istiʿcāb itmek olmaz ve bu ḥāleti istiġrāb itmek olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde çoḳ daḫli olur baʿżı yirlerüñ baʿżı **ervāḥla** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 18). [ervāḥla, -la]*
- yabanda ʿibādetle Mescid-i Aḳṣā'da ʿibādet bir mi olur Bunca aṣfiyānuñ **ervāḥı** aña müteʿalliḳ olup ṭurur ve bir niçe enbiyā-yı mürselīn anı ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 3). [ervāḥı, -ı]*
- olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i misālde ol nice ki tedbīr ḳılur tedbīrine göre bu ālemde ṣūret baġlanur ol misāl-i mücerredle **ervāḥuñ** münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 10). [ervāḥuñ, -uñ]*
- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol **ervāḥa** mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [ervāḥa, -a]*

ervāḥ-ı mücerredāta: *Mânevî varlıkların ruhları.*

- ki kendü luṭfından bir vāḳıʿayı ḥaḳ ḳılmış ola ol ʿazīzüñ rūḥını **ervāḥ-ı mücerredāta** mülḥaḳ ḳılmış ola envār-ı tecelliyātı ile rūḥını münevver ide ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 16). [ervāḥ-ı mücerredāta, -a]*

ervāḥ-ı mücerrede: *Kurtulmuş ruhlar.*

- itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥ-ı muṭahherini **ervāḥ-ı mücerrede** ile enīs ve revān-ı münevverini nüfūs-ı muḳaddese ile celīs idüp āḫıratda aña cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 3). [ervāḥ-ı mücerrede, -e]*

ervāḥ-ı muḳaddese ve muṭahharesini: *Temiz ve kutsal ruhlar. II Peygamberler ve onların varisleri olan evliya, eren ve veliler.*

- muḳaddese ve muṭahharesini mażāyıḳ-ı ḳabrde anuñ rūḥ-ı şerīfine muʿīn ü naṣīr ve kelimat-ı kelām-ı Rabbānīnüñ melā'ike-i mütevekkilīn zümresini muvāḳıf-ı ḥaşrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 13). [ervāḥ-ı muḳaddese ve muṭahharesini, -e, -si, -n, -i]*

ervāḥ-ı muṭahhare: *Mübârek, kutsal, temiz ruhlar. II Peygamberler ve onların varisleri olan evliya, eren ve veliler.*

- tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını dāyimā **ervāḥ-ı muṭahhare** ile rāḥat ve ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 9). [ervāḥ-ı muṭahhere, -e]*
- aʿmāl-i ḥasenesine münāsib cennetde derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad müyesser idüp bu dārda ḫalḳdan vaḥşeti muḳābelesinde ol dārda **ervāḥ-ı muṭahhare** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 18). [ervāḥ-ı müṭahhare, -e]*
- ṭurur ol yirüñ mizācı ʿibādetle mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur ve ol mekānuñ rūḥāniyyeti **ervāḥ-ı mutahhare** ile me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur her mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 6). [ervāḥ-ı mütāhhere, -e]*

ervāḥ-ı şarfa olduġı-içün: *?.*

- olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün aña iʿtidād olmaz ve anuñ sıḳletinden aña kesāfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 13). [ervāḥ-ı ṣarfa olduġı-içün, -a-duġ, -ı, -içün]*

esāmī: *İsimler, adlar.*

- nūrla taʿbīr olınur elfāẓ-ı luġātda vażʿ olınur şol bilenler içündür ve **esāmī** ki elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içindür ammā şol maʿnā ki ʿālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 5). [esāmī,]*

esbāb: *Sebepler, vasıtalar, vesileler.*

- işābeti olur ve her mużṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti olur zīrā kişi mużṭarr olıcaḳ **esbābdan** ümīdi kesilür hemīn naẓarı ancaḳ Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 18). [esbābdan, -dan]*
- müsteṭāb ola ve her dem duʿāsı müstecāb ola tamām naẓarın gidermek gerek **esbābdan** ve ṭamaʿın kesmeñ gerek her bābdan teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 2). [esbābdan, -dan]*

- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fārigˇ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne **esbābla** ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [esbābla, -la]*
- nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne **esbābla** ḳayurur ol anuñ işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [esbābla, -la]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur **esbāb** arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 3). [esbāb,]*
- binā ḳılup fārigˇ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā **esbāba** menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki z̲ātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [esbāba, -a]*
- ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ **esbābını** aña ḳolay ḳılur niçe nesneler ki ġayruñ helākına sebeb olur aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 5). [esbābını, -ı, -n, -ı]*
- ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür n'içün aña ṭurmaz çalışur niçe ʿabe̲s yirlerde tevekkül eylemez **esbābuñ** saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 14). [esbābuñ, -uñ]*
- olur ve her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḥs̲ümüz anlarda degül żāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine **esbāb** ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 8). [esbāb,]*
- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müddeʻī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ maʻnāsı bu degüldür kim cemīʻ ālem **esbābdan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 18). [esbābdan, -dan]*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ **esbāba** bir dürlü baḳışı olur ki ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 6). [esbāba, -a]*
- ferdāniyyetdür Yaʿnī **esbābı** aradan gidermek gerek cemīʿ ḫayr u şer ne ise andan bilmek gerek bunuñ ʿalāmeti oldur ki hīç kimseyi medḥ ü z̲emm idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 17). [esbābı, -ı]*
- ferāġat itdükçe ḥużūrını ve feraḥını artuḳ bulur emrini aña tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü **esbābından** fārigˇ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 16). [esbābından, -ı, -n, -dan]*
- **esbābdan** ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ'a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi 'Abd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 9). [esbābdan, -dan]*
- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider ve ḫalvetde ve ke̲sretde ṭurmaz anı z̲ikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ **esbābına** çalışur ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 10). [esbābına, -ı, -n, -a]*

esbāb: *Eşyalar, gereçler.*

- alurken oda düşer kimi çalışur ki odı söyündüre kimi saʿy ider ki **esbābını** berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 3). [esbābını, -ı, -n, -ı]*
- olduġı ḳadar ev içinde **esbābından** nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 1). [esbābından, -ı, -n, -dan]*

esbāb-ı ālātından: *Vasıtaların sebepleri.*

- aṣlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber ṣayılur belki ol binā daḫı bunuñ **esbāb-ı ālātından** olur Ġāyeti ekṣer-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 4). [esbāb-ı ālātından, -ı, -n, -dan]*

esbāb-ı müsebbebātı: *Neticelerin sebepleri.*

- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe **esbāb-ı müsebbebātı** biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 18). [esbāb-ı müsebbebātı, -ı]*

esbābı vü ālātı: *Araç gereç.*

- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısımda ġıbṭa eyle ki ölülere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölüye ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ **esbābı vü ālātı** vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 4). [esbābı vü ālātı, -ı]*

esbāb-ı ẓāhir: *Görünen sebepler.*

- ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn **esbāb-ı ẓāhire** iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 9). [esbāb-ı ẓāhire,]*
- alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette **esbāb-ı ẓāhiresi** bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 8). [esbāb-ı ẓāhiresi, -si]*
- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her ẕekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki umūrında **esbāb-ı ẓāhirden** bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 10). [esbāb-ı ẓāhirden, -den]*

eser: *Eser, iz, belirti.*

- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥale uġrayan bilür ki anda ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol leẕẕetlerüñ **eseri** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [eseri, -i, -]*
- maẓharıdur her ne varsa kudretinüñ **eseridür** Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a baġlayup ferhān olurlar gice gündüz anuñ mülāḥaẓası ile ḫandān olurlar Dervīşlikde yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 1). [eseridür, -i, -dür]*
- sübḥāniyyesinden bir **eseri** ʿāẓim oldı ki Ḥażret-i Fużayl'da ẓuhur buldı şöyle ki ḳudret-i ẓāhiresine ve ḥikmet-i bāhiresine bir ulu maẓhar oldı Evvel-i ʿömrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 9). [eseri, -i]*
- ol miṣālüñ **eseri** ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında şu içmekle ṣusuzlığı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOsmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 13). [eseri, -i]*
- aña bir ṭāʿat mülāḥaẓa ider ṭurur bir ḥayvāna ḫidmet idüp otladursa Benüm nemdür Anuñ ḳudreti **eseridür** dir ve bir kelbe merḥamet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 18). [eseridür, -i, -dür]*

eser-i ‘aẕīm oldı: *Büyük yapıt olmak.*

- sübḥāniyyesinden bir **eser-i ‘aẕīm oldı** ki Ḥażret-i Fużayl’da ẓuhur buldı şöyle ki ḳudret-i ẓāhiresine ve ḥikmet-i bāhiresine bir ulu maẓhar oldı Evvel-i ‘ömrinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 9). [eser-i ‘aẕīm oldı, -dı]*

esfel-i sāfīline: *Aşağıların en aşağısı, cehennemin en aşağı tabakası.*

- hemīn **esfel-i sāfīline** düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendi daḫı itmek olmaz ‘āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 11). [esfel-i sāfīline, -e]*

esirge: *Bir şeyi vermekten kaçınmak.*

- şu ister sen anı **esirgeyüp** itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp şu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 1). [esirgeyüp, -y, -üp]*

eşbāḥ: *Şahıslar, cisimler, vücutlar.*

- münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ için **eşbāḥun** ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs’dan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 12). [eşbāḥun, -un]*

eşeg: *Yük hayvanı, merkep.*

- gerek ve eger **eşegini** bağlarsa Allāh’a ışmarlamaḳ gerek nite ki ẓāhir yüzinden görinür ki eşegini bağlamazsa nā-gāh żāyiʿ olur ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 5). [eşegini, -i, -n, -i]*
- gerek ve eger eşegini bağlarsa Allāh’a ışmarlamaḳ gerek nite ki ẓāhir yüzinden görinür ki **eşegini** bağlamazsa nā-gāh żāyiʿ olur ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 6). [eşegini, -i, -n, -i]*

eşerr olur: *Çok şerli ve kötü olmak.*

- ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve ‘āṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı **eşerr olur** ve ‘işyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müteʿaffin olup ḳurdlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 15). [eşerr olur, -ur]*

eşig: *Eşik, kapı önü.*

- ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini nişār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı **eşigine** niçe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 14). [eşigine, -i, -n, -e]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faẓl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler **eşiginden** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 12). [eşiginden, -i, -n, -den]*

eşigine yüz sürmege: *Bir dilekte bulunmak için bir kişiye yalvarmaya gitmek.*

- ola ve anuñ **eşigine yüz sürmege** lāyıḳ olmaz ola niçe yıllar daḫı aña mürīd olmaġa yaramaya ʿömri olduġınca çalışursa anuñ varduġına varmaya gine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 1). [eşigine yüz sürmege, -e]*

eşit: *Duymak, işitmek.*

- **Eşitdi** Şol müta'ayyin olan evtāduñ birisidür Ḫvāce 'Abdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur ki eydürdi Ben Şāfi'ī mezhebinden degülem ammā Şāfi'ī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 17). [eşitdi, -di]*

esker-i evḳāt: *Vakitlerin çoğu.*

- ve ḥadīşde bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken **eşker-i evḳāt** ḳapusı öñündi bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 8). [eşker-i evḳāt,]*

eski: *Evvelki, önceki.*

- isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemā'at ḥammāma gitdiler oġlancuġa cu' ġalebe itdi **eski** 'ādeti üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 16). [eski,]*
- **eski** lezzeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle def' eylesün Añа çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki lezzetde añа *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 5). [eski,]*

eski: *Yıpranmış, bozulmuş, yeniliğini kaybetmiş, köhne.*

- cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın lācerem āḫırat milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur ki bir gün Ḳutaybe ḳatına geldi bir **eski** ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 14). [eski,]*
- ḳılur ḳıyāmetde anuñ 'ibādetine şahādet ider āḫıratda añа yardım idüp ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki vefāt itdi bir **eski** nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 16). [eski,]*

esnā: *Yüce, yüksek.*

- Muḥammed'üñ muvaḥḥidlerine server ve 'āriflerine mehter idüp cennet-i a'lāda ve firdevs-i mu'allāda ṣıddīḳīn menāzilinde **esnā** maḳāmātda ve vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 4). [esnā,]*
- ġarīḳ-i raḥmet ve cennetde müstaġraḳ-ı ni'met idüp 'ulemā-yı ẓāhir maḳāmātından erfa' ve a'lāsında erbāb-ı ḳulūb derecātından evlā ve **esnāsında** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 14). [esnāsında, -sı, -n, -da]*

esnā: *An, zaman.*

- ol **esnāda** tamām faḳrı var idi bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭāla'a ḳılur Eyitdiler N'içün Ka'be'ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 1). [esnāda, -da]*
- āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin 'adet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol **esnāda** dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 18). [esnāda, -da]*

esnā ola: *Üstün, yüce olmak.*

- añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan **esnā ola** ve Fażāyilde a'lā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki fażīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 3). [esnā ola, -a]*

eṣnāf-ı ʿulūmda: *İlimler sınıfı.*

- mażbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde oldugınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi **Eṣnāf-ı ʿulūmda** çoḳ müsennefātı var idi ve her fende niçe müʾellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 14). [eṣnāf-ı ʿulūmda, -da]*

esnā-yı derecātda: *Derecelerin yücesi.*

- aʿmālini nāfiʾ eyleyüp şühedā menāzilinden aʿlā-yı maḳāmātda ve ṣıddīḳīn merātebinden **esnā-yı derecātda** muʿazzez ü mükerrem eyleye Āmīn Yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 12). [esnā-yı derecātda, -da]*

esnā-yı maḳāmātda: *Makamların yücesi.*

- taʿālā aña āḫıratda tevekküline göre riʿāyetler ve teslīmine münāsib ʿināyetler idüp menāzil-i mütevekkilīnden **esnā-yı maḳāmātda** ve derecāt-ı muvaḥḥıdīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 10). [esnā-yı maḳāmātda, -da]*

eṣrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden: *Tarikat fazıllarının ileri gelenleri.*

- ve **eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden** idi Rivāyet olınur ki vāḳıʿasında Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem gördi Eyitdi Yā Bişr Hiç bilür misin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 15). [eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden, -den]*

esrār: *Sırlar.*

- olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ **esrārı** kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 15). [esrārı, -ı]*
- ġayriye dinilen **esrār** ḳısm-ı sālisden olur pes ḳısm-ı sānī ile anuñ farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı sānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 9). [esrār,]*
- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol **esrār** olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 13). [esrār,]*

esrār-ı ḥikemiyyede: *Hikmetli sırlar.*

- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve **esrār-ı ḥikemiyyede** ʿālī maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 9). [esrār-ı ḥikemiyyede, -de]*

esrār-ı maʿārifde: *Marifetin sırları.*

- ve ṭarīḳi tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi **esrār-ı maʿārifde** naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 8). [esrār-ı maʿārifde, -de]*

esrār-ı mükāşifāt-ı rabbāniyye: *İlâhî bilgileri kalp gözüyle keşfedenlerin sırları.*

- muʿāmelāt-ı vicdāniyyede mecmaʿ-ı daḳāyıḳ idi ve **esrār-ı mükāşifāt-ı Rabbāniyye** de maʿden-i ḥaḳāyıḳ idi ʿulemā-yı evvelīn ü āḫırīn bunda iṭbāḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 18). [esrār-ı mükāşifāt-ı rabbāniyye,]*

esrār-ı tenzīlde: *Kur'an-ı Kerim'in sırları.*

- ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi Maʿānī-yi tefsīrde maʿārifi çoḳ idi ve **esrār-ı tenzīlde** laṭāyifi çoḳ idi Maʿcūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve terkīb-i ṭabīʿatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 11). [esrār-ı tenzīlde, -de]*

esrār-ı tevḥīdde: *Birliğin sırları. II [tas.] Hakk'ın isim ve filleriyle bir olduğunun bilindiği vahdet makamının hakikati.*

- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve **esrār-ı tevḥīdde** ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 11). [esrār-ı tevḥīdde, -de]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve **esrār-ı tevḥīdde** rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 8). [esrār-ı tevḥīdde, -de]*

eşyā: *Mevcudat, yaratılmış olan her şey.*

- Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve **eşyāya** imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 18). [eşyāya, -y, -a]*
- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine **eşyā** esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [eşyā,]*

et: *İnsanlarda, hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka.*

- namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr **etini** yemek gerek Şāyed baʿżı ḫayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 2). [etini, -i, -n, -i]*
- müşāhedelerinde şöyle bilürler ki bir kişi bir kişiyi mesāvī itse hemīn anuñ **etin** yir görürler ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 9). [etin, -in]*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit **etin** yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 11). [etin, -in]*

etegine yapışmaḳ: *Birinin koruyuculuğu altına girmek.*

- vech-ile baġlamışdur bunda olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz yola girmek yaḳışmaz Bir pīrüñ **etegine yapışmaḳ** gerek andan tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 2). [etegine yapışmaḳ,]*

eṭibbā: *Tabipler, hekimler.*

- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ **eṭibbāsı** olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 4). [eṭibbāsı, -sı]*

eṭibbā-yı ḳulūb olurlar: *Kalplerin doktorları olmak.*

- gice ḳadarca inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki yıllarla ṭāʿatine iʿtimād ve ʿibādetine iʿtiżād itse anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı Evliyā **eṭibbā-yı ḳulūb olurlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 14). [eṭibbā-yı ḳulūb olurlar, -ur, -lar]*

etrāf: *Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.*

- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün **eṭrāfa** sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 17). [eṭrāfa, -a]*

etrāf: *Çevre.*

- daḫı perhīzler itdürürler İmdi bizüm anlaruñla meşelümüz şuña beñzer ki bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla **eṭrāfı** ṭoldurur bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 6). [eṭrāfı, -ı]*
- sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi **Eṭrāfdan** Delīlüñ nedür diyü ṣordılar Bu cerāʿeti sen ne ḫüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 6). [eṭrāfdan, -dan]*
- pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü **eṭrāfını** pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 18). [eṭrāfını, -ı, -n, -ı]*

ev: *Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, hane.*

- ṭoḳuz şemʿ-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerīʿat bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn **evinüñ** ʿammārı ve dīn ehlinüñ iʿtimādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 10). [evinüñ, -i, -nüñ]*
- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir **ev** bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 15). [ev,]*
- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup **ev** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 16). [ev,]*
- bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün **evine** geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 5). [evine, -i, -n, -e]*
- Bişr **evine** girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 3). [evine, -i, -n, -e]*
- anuñ içün bir **ev** yapılur ve her kişi bunda ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 15). [ev,]*
- ṣıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi zāta ol daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı **evi-y-ise** cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 14). [evi-y-ise, -i, -y, -ise]*
- virdükleri vaḳt şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke **evlerine** geldi eyitdi Yā ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫizmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 11). [evlerine, -leri, -n, -e]*
- virdükleri vaḳt şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki **eve** ḫizmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 12). [eve, -e]*

- Eger Kaʿbe Allāh'un **evi-y-ise** insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 15). [evi-y-ise, -i, -y, -ise]*
- dersine ḥāżır oldı soñra ḳalḳıcaḳ ṭabʿına incinmek geldi eyitdi Ayruḳ ben senüñ **evüñe** gelmezem ve dersüñe ḥāżır olmazam ʿAbdu'llāh eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 14). [evüñe, -üñ, -e]*
- n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm **evümde** hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 2). [evümde, -üm, -de]*
- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar **evine** vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 3). [evine, -i, -n, -e]*
- ḫayra niyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza ṣevābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı bilürler ki **evde** oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 18). [evde, -de]*
- olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabeṣdür dirler ṭururlar ammā **evlerini** kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 3). [evlerini, -ler, -i, -n, -i]*
- mümkin degül ol **eve** girilmez miftāḥı anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz Her dervīş ki müctehid olmaya elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 5). [eve, -e]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz **evüñ** içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 6). [evüñ, -üñ]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir **evüñ** ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 6). [evüñ, -üñ]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol **ev** mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 6). [ev,]*
- gibi **evüñ** içine mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 7). [evüñ, -üñ]*
- pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ **evine** nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 17). [evine, -i, -n, -e]*
- pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür **evüñ** içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 18). [evüñ, -üñ]*
- olduġı ḳadar **ev** içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur **ev** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 1). [ev,]*
- issi ḫāṭırı-y-içün eyü **ev** diyü begenür çün ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 3). [ev,]*

- yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿī'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ **evüñ** içinde otururdı ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşān ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 18). [evüñ, -üñ]*
- ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ **evini** muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle ṣuṣadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 15). [evini, -i, -n, -i]*
- görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā **evine** uġradı ol itmegden bir pāra aña ṣunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 16). [evine, -i, -n, -e]*
- sözün maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı **evini** ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 16). [evini, -i, -n, -i]*
- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ ṣuveri ol ʿālemde eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir güzel **ev** yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 2). [ev,]*
- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol **ev** gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 3). [ev,]*
- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir **ev** içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 5). [ev,]*
- zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir **ev** içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 8). [ev,]*
- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa dürişür Bir fāsıḳ seni **evine** daʿvet itse ol gün evüñde ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ sözine iʿtimād idüp ol gice sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 11). [evine, -i, -n, -e]*
- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa dürişür Bir fāsıḳ seni evine daʿvet itse ol gün **evüñde** ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ sözine iʿtimād idüp ol gice sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 12). [evüñde, -ü, -ñ, -de]*
- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol **evlerden** ki āḫır ḫarab olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 14). [evlerden, -ler, -den]*
- Allāh'dan ba'īd olanlaruñ güñahı çoḳ olur seçilmez günāhları biri birine ḳarışur oranı biri ṭuyılmaz Bir kişi bir **evi** pāk itmege ihtimām itse sehlce nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 6). [evi, -i]*
- vażʿla bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki şāyed ol vażʿuñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir **evden** ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 2). [evden, -den]*
- şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü **evine** yā bir girmesi olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 3). [evine, -i, -n, -e]*
- bir ḫūb ḥışn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel 'ālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir 'ālī **evler** olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 14). [evler, -ler]*

ev issi: *Ev sahibi.*

- pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola **ev issi** öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 18). [ev issi,]*
- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev diyü begenür çün ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 3). [ev issi,]*

evān-ı ṣabāvetde: *Çocukluk zamanı.*

- Sehl bin ʿAbdu'llāh eydür Ben daḫı **evān-ı ṣabāvetde** buña müdāvemet itdüm hīç bir gice terk itmeyüp dāyim mülāzemet itdüm şol kadar fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 13). [evān-ı ṣabāvetde, -de]*

evāyil-i aḥvālinde: *Hallerin başlangıcı. II Manevi hallerin başlangıcı.*

- aḥvālinde dinilmişdür veyāḫūd deryā-yı ilāhīye nihāyet yoġduġına işāret olmışdur veyāḫūd bu söz buña işāret ola ki ʿIṣā peyġambar bu neşā'da tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 5). [evāyil-i aḥvālinde, -i, -n, -de]*

evet: *Evet, doğru.*

- müyesser olmaz buña bāṭın semʿi ġayet ḳavī olmaḳ gerek ki bir ḳarıncanuñ ḥareketini gelmedin ṭuymaḳ gerek **Evet** ehlu'llāhdan ʻaceb degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 16). [evet,]*

evḳāt: *Vakitler, zamanlar.*

- āḥvali muḫtelif olur bir ḥāl üzerine olmaz ve **evḳātleri** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 19). [evḳātleri, -ler, -i]*
- **evḳātında** olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 17). [evḳātında, -ı, -n, -da]*
- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ **evḳāti** muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda birine bir ḥālde bir iʻtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 3). [evḳāti, -i]*
- egerçi cemīʿ **evḳātda** her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fanā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [evḳātda, -da]*
- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫayli ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı **evḳātda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 2). [evḳātda, -da]*
- iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve **evḳātle** ve bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 5). [evḳātle, -le]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde **evḳātını** mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 10). [evḳātını, -ı, -n, -ı]*
- ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʿuzlet iderler ammā cemīʿ **evḳātlerini** ʿabeş geçürürler ol ʿuzlet ʿuḳalā yanında maḥmūd olmaz ve ol ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 17). [evḳātlerini, -ler, -i, -n, -i]*

• vaḳtında bizden artuḳ yerler görürüz İmdi anuñ gibi kişinüñ cemīʿ vaḳtında eyle yedügi neden bilindi cemīʿ ḥalvātda **evḳātı** żabt mı olındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 12). [evḳātı, -ı]*

• ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī **evḳātinde** dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger kendü
aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 1). [evḳātinde, -i, -n, -de]*.

evlā: *Daha iyi, daha üstün, yeğ.*

• ġarīḳ-i raḥmet ve cennette müstaġraḳ-ı niʿmet idüp ʿulemā-yı ẓāhir maḳāmātından erfaʿ ve aʿlāsında erbāb-ı ḳulūb derecātından **evlā** ve esnāsında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 14). [evlā,]*

evlād: *Bir kimsenin oğlu veya kızı, çocuk.*

• leẕẕetini ẕillet bilüp aʿvānını ʿavān ve **evlādını** dedān ve ʿavratını ʿār ve dinārını nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 15). [evlādını, -ı, -n, -ı]*

evlād: *Çocuklar. II Hz. Muhammed'in neslinden gelenler.*

• Her kim ki göñülden Peyġambar'ı taʿẓīm ider elbette **evlādını** daḫı tekrīm ider Şol ki meşhūrdur ḫalḳ arasında söylenür Meẕheb-i ehl-i beyt meẕheb-i ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 17). [evlādını, -ı, -n, -ı]*

evlād-ı fāṭıma vü ʿālī: *Hz. Ali ve Hz. Fatıma'nın çocukları; ehl-i beyt.*

• ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından ve **evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī** münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 3). [evlād-ı fāṭıma vü ʿālī,]*

evlāhu'llāhu mā yatammanāhu ve ballaġahu ilā ġāyet munāh: *Allah ona istediğini versin ve arzuladığı her şeyi ona nasip etsin.*

• ārif-i mütedeyyin kerīmü'ẕ-ẕāt ve faṣīḥü'l-kelimāt ḳuṭb-i eflāk Muḥammed bin Semmāk **evlāhu'llāhu mā yatammanāhu ve ballaġahu ilā ġāyet munāh** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 4). [evlāhu'llāhu mā yatammanāhu ve ballaġahu ilā ġāyet munāh,]*

evleviyyet: *Daha lâyık, daha uygun olma, daha tercih edilecek durumda bulunma.*

• aña mürtekib olan mürtekib-i āsām olur gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur ve gāh olur ki bir ṭarafda **evleviyyet** bulınur bunuñ cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 4). [evleviyyet,]*

evli olur: *(Kadın ve erkek) Nikâh bağı ile birleşerek bir âile kurmak, teehhül etmek, tezevvüç etmek.*

• Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş **evli olur** kimer dervīş evsüz olur şerʿüñ ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 5). [evli olur, -(u)r-ur]*

evliyā: *Allah dostları, veliler.*

- gice ḳadarca inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki yıllarla ṭāʿatine iʿtimād ve ʿibādetine iʿtiżād itse anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı **Evliyā** eṭibbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 14). [evliyā,]*
- şol Bāyezīd-i cihān ve pehlivān-ı zamāndur ki cemīʿ-i dünyānuñ **evliyāsına** server olmışdı ve cemīʿ-i ʿālemüñ meşāyiḫına mehter olmışdı Cemīʿ-i erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 9). [evliyāsına, -sı, -n, -a]*
- mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ **evliyā** zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 10). [evliyā,]*
- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur ki **evliyānuñ** vaṣfında dirdi ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki 'ārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 5). [evliyānuñ, -nuñ]*
- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol muteşābihāt ki **evliyā** daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 17). [evliyā,]*

evliyā-yı kirām olur: *Allah dostları, veliler olmak.*

- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler **evliyā-yı kirām olur** ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [evliyā-yı kirām olur, -ur]*

evliyā-yı kirāma: *Büyük Allah dostları.*

- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol muteşābihāt ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 17). [evliyā-yı kirāma, -a]*

evrād: *Evrat; okunması âdet edinilmiş olan belli âyet, sûre ve duâlar.*

- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye **evrādı** ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 11). [evrādı, -ı]*

evsüz olur: *Evli olmamak, bekar olmak.*

- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş **evsüz olur** şerʿüñ ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 6). [evsüz olur, -(u)r-ur]*

evtād: *Allah tarafından âlemi mânen idâre etmekle görevlendirilmiş ve kendilerine olaylara hükmetme izni verilmiş olan velîlerin belli bir mertebede olanlarına verilen isim .*

- Eşitdi Şol mütaʿayyin olan **evtāduñ** birisidür Ḫvāce ʿAbdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur ki eydürdi Ben Şāfiʿī meẕhebinden degülem ammā Şāfi'ī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 17). [evtāduñ, -uñ]*

evtād-ı zamānuñ: *Zamanın önde gelen evliyaları.*

- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve **evtād-ı zamānuñ** merciʿi vü meʾvāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 6). [evtād-ı zamānuñ, -uñ]*

evvel: *Önce.*

- ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur **evvel** ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 4). [evvel,]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi **evvel** ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 7). [evvel,]*
- cāzimdür ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya **evvel** düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 4). [evvel,]*
- ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden muʻarrādur Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm ü teʾeḫḫür nereden olur Ḳurān **evvelinden** āḫırına degin ezelde maʻa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 12). [evvelinden, -i, -n, -den]*
- Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi **Evvel** ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 13). [evvel,]*
- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi **Evvel** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 10). [evvel,]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle **evvel** Ādemʾüñ tevbe ve ricʻatı ile ve İbrāhīmʾüñ odda vüsʻatı ile ve Eyyūbʾuñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 5). [evvel,]*
- hiçbir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse **evvel** bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 2). [evvel,]*

evvel: *Önceden.*

- niyyet ider **evvel** itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ'dan utanur ve anı añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 17). [evvel,]*

evvel: *Evvelâ, ilk olarak, önce.*

- Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi **Evvel** ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 13). [evvel,]*

evvel: *Başlangıçta, ilk önce; eskiden, önceleri.*

- żamīri mihr-i envār idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur ki **evvel** tācir-i cevher-furūş idi ṣoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 6). [evvel,]*

- **evvel** beyyā‘-ı le‘ālī idi ṣoñra merc-i a ‘ālī oldı ṭaş cevherlerini söz gevherlerine degişdi ve ṣadef lūlūsini ma‘rifet incilerine barışdı āḫırat bāzārı içün dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 7). [evvel,]*
- **Evvel** māldār u ribā-ḫvar idi Ḥabīb-i ribā-ḫvar dimekle meşhūr idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemī‘-i mālını fuḳarāya ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 9). [evvel,]*
- ḳuttāʿ-ı ṭarīḳden iken ṣoñra kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı ve birinci yıl zümre-i fesaḳadan iken āḫır kümmel-i ʿulema-yı ḥaḳīkatden oldı **Evvel** ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 12). [evvel,]*
- yoldan ḳaçururken ṣoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dir görür oldı **Evvel** şürūra merciʿ iken ṣoñra ḫayrāta menbaʿ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 14). [evvel,]*
- meʾvā iken ṣoñra Fażāyile mecmaʿ oldı **Evvel** reʾsü'l-mütemeriddīn iken ṣoñra reʾisü'l-muvaḥḥıdīn oldı öñdin melāẕu'l-müfsidīn iken ṣoñra imāmü'l-müslimīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 15). [evvel,]*
- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi **Evvel** ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 12). [evvel,]*
- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi **Evvel** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 16). [evvel,]*

evvel: *Önce, başlangıç.*
- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳademi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ **evveli** ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 8). [evveli, -i]*

evvel: *Başlangıç, önce; ruhlar meclisi, bezm-i elest.*
- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña **evvel** ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 15). [evvel,]*

evvel: *Önceki, ilk.*
- ḥāṣıl ḳılmışdı **evvel** ḥālinde ʿālemden bi'l-külliye ʿuzlet itmege ʿazīmet itmişdi ve tamām ḳıble-i ḥaḳīḳīye mütevecciḥ olup ḫalḳdan münḳaṭıʿ olmaya niyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 13). [evvel,]*

evvel ki: *Önceki.*
- daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña bir yoldan tecellīsidür Ve bu daḫı aña bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu mertebesi **evvel ki** mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 14). [evvel ki,]*

Evvel ola: *Önce olmak.*
- zamānından ṣoñradur ġālibā bunuñ menşeʾi **evvel ola** ve ġalaṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 19). [evvel,]*

evvel ẓāhiri düzmeyince çāra yoḳdur bāṭın düzilmez: *Şer'i ilimler elde edilmeden manevi ilimlerin elde edilmesi imkansızdır.*

- **evvel ẓāhiri düzmeyince çāra yoḳdur bāṭın düzilmez** Ẓāhir evinüñ ʿulemā-yı şerīʿat ḳapucıları olurlar aralarından bir niçesi içlerinden uluları olurlar her kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 1). [evvel ẓāhiri düzmeyince çāra yoḳdur bāṭın düzilmez,]*

evvelā: *Evvel, önce. II Dünya.*

- hidāyeti-y-ile hem dīnini iḥyā itdi hem dünyāsını hem **evvelāsını** gökcek itdi hem ʿuḳbāsını Tā ḳıyāmete degin nāmı ümmet arasında ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 15). [evvelāsını, -sı, -n, -ı]*

evvelden: *Çok eskiden beri.*

- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ **evvelden** içinde bir ḥarāret ü 'işḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 2). [evvelden,]*
- iderler çünki nefslerinüñ **evvelden** maṭmaḥ-ı naẓarları ol idi gine āḫırātda leẕẕātını ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 7). [evvelden,]*

evvelden ḳılmış ola: *Önceden yapmış olmak.*

- pes anuñ nefsi anda rāḥat olmayup bunuñ nefsi ḥużūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin **evvelden ḳılmış ola** eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı nefsi maṣlaḥatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 14). [evvelden, -den]*

evvel-i maẓharı: *Zuhurundan ve meydana çıkmadan evvel.*

- **evvel-i maẓharı** anuñ nūrı olup durur ve cemīʿ maẓāhirüñ ẓuhūrına sebep anuñ ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā anuñ rūḥınuñ mededini dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 17). [evvel-i maẓharı, -ı]*

evveli olur: *Başlangıcı, öncesi olmak.*

- ḫastalıġı mevtinüñ **evveli olur** Fi'l-cümle her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed ol ḥāletüñ miṣline bir daḫı irişmeye ve her ādem ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 17). [evveli olur, -(u)r-ur]*

evvel-i 'ömrinde: *Hayatın başlangıcı.*

- sübḥāniyyesinden bir eṣer-i 'aẓīm oldı ki Ḥażret-i Fużayl'da ẓuhur buldı şöyle ki ḳudret-i ẓāhiresine ve ḥikmet-i bāhiresine bir ulu maẓhar oldı **Evvel-i 'ömrinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 10). [evvel-i 'ömrinde, -i, -n, -de]*

evvel-i ʿömrinden: *Hayatın başı.*

- ki ol maḳṣūd muḳadder olmış ola ve ol maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki Rābiʿa **evvel-i ʿömrinden** aḫır-ı ʿömrine degin ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 10). [evvel-i ʿömrinden, -i, -n, -den]*

evvel-i taʿayyun-ı ḥaḳ: *Zâtının gereği olarak Allah'ın ilk defa tecellî ettiği, bütün sıfat ve isimlerinin topluca belirlendiği mertebe, hakîkat-i Muhammediyye mertebesi.*

• rūḥındandur ve ʿālemde her kemālüñ feṭḥi anuñ fütūḥındandur çün **evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ** ol olur cemīʿ taʿyināta ḥişşe andan yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 16). [evvel-i taʿayyun-ı ḥaḳ,]*

evvelki: *Önceki, ilki. II Yaradılışın açlığı.*

• mıḳdārı kederi olur ve **evvelki** mertebenüñ şoñrağına nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oğlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 15). [evvelki,]*

• **evvelkisinüñ** fiʿli ʿāḳilane şoñrağı ʿabeş şayıla Ol şerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı şerʿ üzerinedür şerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 9). [evvelkisinüñ, -si, -nüñ]*

• ḥażmi mü'eddī olur İmdi ʿāḳıla lāzımdur ki **evvelkisini** defʿ eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye ve ikincisinde şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 3). [evvelkisini, -si, -n, -i]*

evvelki: *İlki, önceki. II Rıza mertebesi.*

• erbāb-ı ḳulūbuñ kelimāt-ı şerīfesinden şöyle fehm olınur ki **evvelkisi** fanā-yı ṣıfātda şoñrası fanā-yı ẕātda bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā ibtilā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 3). [evvelkisi, -si]*

ʿ**eyd:** *Bayram.*

• ʿ**eydine** nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 3). [ʿeydine, -i, -n, -e]*

eyd-: *Söylemek, demek.*

• ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a ṣordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye **eydürler** İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 16). [eydürler, -ür, -ler]*

• ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki **eydürdi** Mūṭīʿuñ ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 3). [eydürdi, -di]*

• ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿuñ ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve **eydürdi** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 4). [eydürdi, -di]*

• gelür ve hem fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ **eydürdi** Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 14). [eydürdi, -di]*

• **eydürdi** Allāh'uñ dünyāda hem cenneti olur hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 17). [eydürdi, -di]*

• sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden ṣorar Ve rivāyet olınur ki **eydürdi** Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 2). [eydürdi, -di]*

• bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ **eydürdi** eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 10). [eydürdi, -ür, -di]*

- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẕar ḳılup **eydürdi** Bu cemīʿ-i ḥareketler ki bizden belürür senüñ cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 11). [eydürdi, -ür, -di]*
- Rivāyet olınur ki **eydürdi** Kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ eveli dünyāsınuñ āḫırı olur Çün evvelüñ ve āḫaruñ bu olur bu ġurūr saña neden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 13). [eydürdi, -ür, -di]*
- lehv ile ṣoḥbet itmek egerçi leẕẕetüñ ṣevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki **eydürdi** Fikret bir āyīnedür ki eger cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 8). [eydürdi, -di]*
- berāber gösterür Ve **eydürdi** ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẕar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 9). [eydürdi, -di]*
- olmaya ol zelle olur Ve **eydürdi** ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 11). [eydürdi, -di]*
- itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve **eydürdi** ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 14). [eydürdi, -di]*
- daḫı ṣūret bu ḥāletledür Şunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki **eydürdi** Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 8). [eydürdi, -ür, -di]*
- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekṣer-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā **eydürdi** ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 14). [eydürdi, -di]*
- mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda **eydürdi** Her dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 15). [eydürdi, -di]*
- ki **eydürdi** Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki ādemi tamām şādān ide ve bir ḥāl daḫı olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 1). [eydürdi, -ür, -di]*
- ḳuvvet virmezsin **Eydürdi** ki Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 3). [eydürdi, -di]*
- incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe cebr idersin dirdi ʿUtbe **eydürdi** Gine kendü nefsüm maṣlaḥatı içündür ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 6). [eydürdi, -di]*
- **eydürdi** Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh'uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 13). [eydürdi, -di]*
- çoḳ müsāḥabet itmişdi ve 'ulemā-yı hadīṣden ḫāyli kimseneye yitişmişdi zamānınuñ 'ulemāsı kendüye mürāca'at iderlerdi ve rivāyet olınur ki **eydürdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 4). [eydürdi, -di]*
- itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olursın ve cehl-ile bir müslümāna ṭa'n itmiş olursın didi Ve **eydürdi** ki Bir kişi ki kendü nefsine ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 16). [eydürdi, -di]*

- **eydürdi** Ādem oġlanınuñ azması bir ḳaç nesneden olur Birisi budur kim selefüñ zellātını ḥüccet idinüp aña baḳar ve şol ki ḥünerleridür aña naẕar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 5). [eydürdi, -ür, -di]*
- deprenmezler ki nāgāh uça Ve Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur ki **eydürdi** Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 7). [eydürdi, -ür, -di]*
- fanāyı terk idüp dār-ı beḳāya gitdi ehlu'llāhdan yitmiş kişi vāḳı'alarında Ḥażret-i Risāleti ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemi gördiler ki **eydürdi** Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 10). [eydürdi, -ür, -di]*
- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki **eydürdi** İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 7). [eydürdi, -ür, -di]*
- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh **eydür** Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm ṣulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 1). [eydür,]*
- atlu girmek mümkin degül kimsene geçmez Baña **eydür** Gözüñ yum Ben daḫı yumaram Hemīn sāʿat ṣuyuñ öte yaḳasında bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 3). [eydür,]*
- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʾe varmadın bilür belki niçeler olur ki yıllar ile اوک وردی görür Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek **eydürdi** Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 8). [eydürdi, -ür, -di]*
- ide Ve **eydürdi** ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 5). [eydürdi, -ür, -di]*
- ḳudretümüz olduḳça ferāyiże ve sünnete iṭāʿat idevüz cehd eyleyevüz ki ṭarīḳa-i nebeviyyeye mutābaʿat idevüz Süfyān-ı Sevrī'den rivāyet olınur ki **eydürdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 10). [eydürdi, -di]*
- görür ki **eydürler** Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az semenle nihāyetsüz aşı eyledüñ Eger ol āhuñ sevābı ʿaraṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 3). [eydürler, -ler]*
- hemīn ādem elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿismeti andan bilmek gerek Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī **eydürdi** Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 14). [eydürdi, -ür, -di]*
- **eydürdi** Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki göñlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve göñlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 17). [eydürdi, -ür, -di]*
- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki **eydürdi** Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 15). [eydürdi, -ür, -di]*
- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki **eydürdi** Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 4). [eydürdi, -ür, -di]*
- ustād imişsin didi ve Şefīḳ'den rivāyet olınur ki **eydürdi** Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḫużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 1). [eydürdi, -ür, -di]*

- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına **eydürdi** ki Her gāh ki bir mes'elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re'yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 1). [eydürdi, -ür, -di]*
- Eşitdi Şol müteʿayyin olan evtāduñ birisidür Ḫvāce ʿAbdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur ki **eydürdi** Ben Şāfiʿī meẕhebinden degülem ammā Şāfi'ī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 18). [eydürdi, -ür, -di]*
- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ ṣayılur Rivāyet olınur ki **eydürdi** Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 4). [eydürdi, -di]*
- ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī **eydürdi** Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 11). [eydürdi, -di]*
- **eydürdi** ki Recā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḥuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [eydürdi, -di]*
- eyleye Koñ aña varmaġı varuñ kendüye **eydürüñ** Ben ne dirsem aña ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 3). [eydürüñ, -üñ]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi **Eydürdi** ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 4). [eydürdi, -ür, -di]*
- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek **eydür** her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 6). [eydür,]*
- nereden gelür Rivāyet olınur ki baʿżı ʿazīzler İbn Semmāk'ı vefatından ṣoñra vāḳıʿada görürler Hālüñ nice oldı diyü teftīş ḳılurlar **Eydür** Ḥaḳ tebāreke *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 12). [eydür,]*
- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve **eydürdi** ki Yā ilāhī şol ki benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [eydürdi, -ür, -di]*
- ḫayāle gelmiş degüldür bu ḳadar müşterek ki anuñ içinden tevātür bulur maʿlūmdur ki ol mıḳdār daḫı ne ḳadar olur Rivāyet olınur ki **eydürdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 14). [eydürdi, -ür, -di]*
- gine ol virdi Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur ki **eydürdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 4). [eydürdi, -ür, -di]*
- Ḫātem'den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs baña gelür vesvese virüp incidür eydür ki Hīç fikr ider misin ki ne yeseñ gerek **Eydürem** ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 16). [eydürem, -ür, -em]*
- gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek **Eydürem** ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 17). [eydürem, -ür, -em]*
- **Eydürem** ki Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu sözleri dimekle ḳatumdan defʿ iderem ve bu cevāblarla vesvesesini menʿ iderem Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 1). [eydürem, -ür, -em]*

- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini ẕikrle ve selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki **eydürdi** Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 18). [eydürdi, -ür, -di]*
- olınur ki **eydürdi** Biş nesneden ġayrisinde ʿacele şeyṭāndandur birisi żayf-i iṭʿām ve birisi edā-yı vām ve birisi techīz-i emvāt ve birisi nikāh-ı benāt ve birisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 7). [eydürdi, -ür, -di]*
- Sehl bin ʿAbdu'llāh **eydür** Ben daḫı evān-ı ṣabāvetde buña müdāvemet itdüm hīç bir gice terk itmeyüp dāyim mülāzemet itdüm şol kadar fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 13). [eydür,]*
- ki ṣayılmaz ve şol ḳadar āṣārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve **eydürdi** Altı nesne şıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve anlaruñ fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 15). [eydürdi, -di]*
- nehy-i münker ḳılmayasın Rivayet olınur ki **eydürdi** Bir kişi seyyi'atına şol ḳadar naẓar itmemek gerek ki ye's vire ve ḥasenātına daḫı ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 9). [eydürdi, -ür, -di]*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve **eydürdi** Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 11). [eydürdi, -ür, -di]*
- metāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek Ve **eydürdi** Bir kişi ki bir maʿṣiyet üzerine muḳīm olup ḳalbi aña merbūṭ olur anuñ cemīʿ ḥasenatı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 13). [eydürdi, -ür, -di]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve **eydürdi** ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 16). [eydürdi, -ür, -di]*
- daḫī işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve **eydürdi** Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 2). [eydürdi, -ür, -di]*
- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve **eydürdi** Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 7). [eydürdi, -ür, -di]*
- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki anuñ ẕāt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki andan ġayri maḥbūb idine Ve **eydürdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 12). [eydürdi, -ür, -di]*
- fāyide olur şol māldan ki vāriṣlere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve **eydürdi** Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 16). [eydürdi, -ür, -di]*
- ve çün cemīʿ aʿzā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve **eydürdi** Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 2). [eydürdi, -ür, -di]*
- añā göñül ḳapusı açılur biri irte namāzı biri vitr namāzı olur ve her kim ki bu iki namāzı ḥużurla ḳılur saʿādet bulur Ve **eydürdi** Ḫayr işde te'ḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 4). [eydürdi, -ür, -di]*
- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve **eydürdi** İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 7). [eydürdi, -ür, -di]*

- ifrāṭ itmeye Ve **eydürdi** Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki hevā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 11). [eydürdi, -ür, -di]*
- olup görür Ve **eydürdi** Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelam olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 13). [eydürdi, -ür, -di]*
- emrde 'ibādet olur bu degül ki ma'ṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭā'at olur bu degül günāh ola bilmeye Ve **eydürdi** ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 14). [eydürdi, -ür, -di]*
- üşmiş olur Ve **eydürdi** Şol kişi ki ḫalḳuñ 'işarātına muṭṭali' olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup sa'y ider bilmek ister ol kişi bu fi'lde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 17). [eydürdi, -ür, -di]*
- ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve eger ṭuyduġını işā'at iderse ḫōd iki cihānda mel'ūn u maṭrūd olur Ve **eydürdi** ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 2). [eydürdi, -ür, -di]*
- ma'rifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru 'ömr uzatmaġla olur Ve **eydürdi** ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [eydürdi, -ür, -di]*
- **eydürdi** ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müdde'ī olur delīle tevekkül ider gönli-y-ile bilür İmdi bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim cemī' ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 17). [eydürdi, -ür, -di]*
- bulmaz bir altunı eridip ṣızdırmayınca mümkin degül arınmaz Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Bir kişi ki Rabb'i-y-ile edebini gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 14). [eydürdi, -ür, -di]*
- itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve **eydürdi** Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 17). [eydürdi, -ür, -di]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Mübtedīye gerekdür ki bükā ve ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu aṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 3). [eydürdi, -ür, -di]*
- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki **eydürdi** Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 8). [eydürdi, -ür, -di]*
- ve şol ki mes'ele-i s̱āniyedür gāh keşfle olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür ki ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur ki **eydürdi** Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 14). [eydürdi, -ür, -di]*
- muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm ki 'aḳl 'uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Her 'ālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 12). [eydürdi, -ür, -di]*
- pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl'den naḳl olınur ki **eydürdi** Şol 'ulemā-yı ẓāhir ki 'ilimleri-y-ile 'āmil olurlar anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 6). [eydürdi, -ür, -di]*
- āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu ḥālet 'ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'ın luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye 'ināyet iderse ol ṭāyifede bulınur Ve **eydürdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 12). [eydürdi, -ür, -di]*

- bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde ʻaḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki **eydürdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 14). [eydürdi, -ür, -di]*
- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi ve anlaruñ beyānında **eydürdi** Bir velī vaḳt olur ki ʻārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 6). [eydürdi, -ür, -di]*
- çıḳup ḳurtılur murġ-ı rūḥları dām-ı heyūlādan ḫalāṣ olur ve bāz-ı ʿaḳılları şikār-gāh-ı ḳudsde ḫāṣ olur Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Enbiyāya üç ʿilm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 16). [eydürdi, -ür, -di]*
- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳademi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki **eydürdi** ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 8). [eydürdi, -ür, -di]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 1). [eydürdi, -ür, -di]*
- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur ki muʻāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola ve ister ki tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 10). [eydürdi, -ür, -di]*
- baṭālet gelür aç olıcaḳ aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 14). [eydürdi, -ür, -di]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Bir ṭariḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 14). [eydürdi, -ür, -di]*
- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Īmān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 12). [eydürdi, -ür, -di]*
- Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh taʻālā ve biri cennet ve biri nefs olur Yaʻnī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 11). [eydürdi, -ür, -di]*
- nefs olmaya Yaʻnī işāret ider ki hiçbir nefesini ādem żāyiʻ ḳılmaya Ve naḳl olınur ki **eydürdi** ʻurve-i vüs̱ḳāyı şol kişi bilür ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 18). [eydürdi, -ür, -di]*
- bulınur hīç bir mertebe bulınmaz ki ol mertebeye ḳanāʻat ḳıla muttaṣıl cehd eyler ki bu günki ḥāli dünkinden yig ola Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Ġaybetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 12). [eydürdi, -ür, -di]*
- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Şol kişi īmān ṭaʻamını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemīʻ feraḥ Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 11). [eydürdi, -ür, -di]*
- esbābdan ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ'a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur ki **eydürdi** ʻAbd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 10). [eydürdi, -di]*
- ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur ki **eydürdi** ʻİlm daʻvāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol daʻvādan ötüri ādeme ulu ʻiḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 13). [eydürdi, -di]*

- ‘uṣṣāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Şol kişi ki hevā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi’l-külliye ‘abeṣ olup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 13). [eydürdi, -di]*
- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki leẕẕetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Cū‘ üç dürlü mertebede bulınur biri cū‘-ı ṭab‘ biri cū‘-ı ḳuvvet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 16). [eydürdi, -di]*
- olınur ki **eydürdi** Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlığı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 5). [eydürdi, -di]*
- mütefāvüt olur her mizācuñ riyāżeti aña münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Her kişi ki namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 8). [eydürdi, -ür, -di]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki **eydürdi** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 16). [eydürdi, -ür, -di]*
- mahrūb ider cūd bir ednāya ‘izzet virür ve büḫl bir a‘lāya ẕillet virür Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Şol kişi ki ḳādir olur şer‘üñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 4). [eydürdi, -ür, -di]*
- yerinde gerek ki vāḳı‘ası daḫı düşe yerine Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Cenneti berr-ile istemeñ keff-ile isteñ keff havāya berāber olmaz her ne ṭā‘ati ki itsen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 15). [eydürdi, -ür, -di]*
- bilür Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā anuñla cemī‘ murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 5). [eydürdi, -ür, -di]*
- Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Her vaḳt ki ‘abdüñ Rabb’ine derūndan iḫlāṣı olur cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse görür def‘ī istiġfār *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 11). [eydürdi, -ür, -di]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣud Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Şaḳāvet da‘vāda olur ve sa‘ādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Ene diye Allāh daḫı aña Ene diyü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 9). [eydürdi, -ür, -di]*
- gerek Ve Sehl bin ‘Abdu’llāh ḥażretinden naḳl olınur ki **eydürdi** Allāh’uñ ni’metine rażī olan ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider ve ammā anuñ virdügine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 15). [eydürdi, -ür, -di]*
- erbāb-ı ḳulūbuñ kelimāt-ı şerīfesinden şöyle fehm olınur ki evvelkisi fenā-yı ṣıfātda şoñrası fenā-yı ẕātda bulınur Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Ḥaḳ ta‘ālā ibtilā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 4). [eydürdi, -ür, -di]*
- şol uşaḳlar müvaḥḥid dirilüp teklīf emrini ısḳāṭ itmişlerdür eyle bil ki bir bengīyāne ḫayalle dīnlerin ifsād itmişlerdür Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Ḥaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 18). [eydürdi, -ür, -di]*
- eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ yine maḳṣūda gelelüm Sehl bin ʿAbdu’llāh ḥażretlerinüñ kelimātından biraz daḫı söyleyelüm naḳl olınur ki **eydürdi** Rızḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 14). [eydürdi, -ür, -di]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā’nuñ taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur ki **eydürdi** Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 10). [eydürdi, -ür, -di]*

eyid: *Söylemek, demek.*

- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp **eyideler** ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 1). [eyideler, -e, -ler]*
- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup **eyidemez** ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 5). [eyidemez, -e, -mez]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp **eyide** ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 13). [eyide, -e]*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi **eyideler** ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [eyideler, -e, -ler]*
- baʿżını aşaġa ve baʿżını yuḳaru ider Bu düşüñ heybetinden uyanur İbn Sīrīn'den taʿbīrini şordurur İbn Sīrīn **eyidür** Ol kişi Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 2). [eyidür, -ür]*
- maḳāmında ḥażret-i Risālet ile şalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bulışur Ḥażret-i Risālet buña **eyidür** Yā Abā Ḥanīfe Senüñ bu cihāna gelmekde maṣlaḥat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 6). [eyidür, -ür]*

eyimme-i kirāmuñ: *Şerefli imamlar.*

- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı **eyimme-i kirāmuñ** birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 10). [eyimme-i kirāmuñ, -uñ]*

eyit: *Söylemek, demek.*

- **eyitdi** Bilesince bir ejderhā gördüm ki aġzını açmışdı eger ben anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olunur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 1). [eyitdi, -di]*
- bize ne iḫtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur **Eyitdi** Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 6). [eyitdi, -di]*
- maḥbūbdur illā bu ḳadar var ki nefsüñde taḫayyürüñ ve gāh gāh tekebbürüñ vardur **Eyitdi** Bende kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 10). [eyitdi, -di]*
- ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a şordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām **eyitdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 16). [eyitdi, -di]*
- Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider **Eyitdi** Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 17). [eyitdi, -di]*
- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām **eyitdi** Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 1). [eyitdi, -di]*
- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür **Eyitdi** Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 2). [eyitdi, -di]*

- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin **Eyitdi** Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 8). [eyitdi, -di]*
- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem **Eyitdi** Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 8). [eyitdi, -di]*
- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı **eyitdi** Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 8). [eyitdi, -di]*
- ġayrı kimse bilmezseñ saña yigdür ʿÖmer **eyitdi** daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 9). [eyit, -di]*
- ġayrı kimse bilmezseñ saña yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde **eyit** Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 9). [eyit,]*
- ġayrı kimse bilmezsen saña yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde eyit **Eyitdi** Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 9). [eyitdi, -di]*
- ġayrı kimse bilmezsen saña yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi **Eyitdi** Bilür Eyitdi Eger andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 10). [eyitdi, -di]*
- ġayrı kimse bilmezsen saña yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür **Eyitdi** Eger andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 10). [eyitdi, -di]*
- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi **eyitdi** Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 12). [eyitdi, -di]*
- vaḳt nice ṭurabilürsin didiler **Eyitdi** Sücūdda üç kerre ṣubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek ḫōd sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 11). [eyitdi, -di]*
- Ḫōşgeldün yā Herem bin Ḥayyān didi Herem müteḥayyir olup Neden bildüñ didi Üveys **eyitdi** Nebbe'enīl-ʿalīmu'l-ḫabīr Ervāḥuñ biri biri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 10). [eyitdi, -di]*
- Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem **eyitdi** Baña vaṣiyyet eyle ol daḫı aña bir ḳaç kelime didi Cümlesinden birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 7). [eyitdi, -di]*
- Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi Baña vaṣiyyet eyle ol daḫı aña bir ḳaç kelime didi Cümlesinden birisi budur ki **eyitdi** Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 8). [eyitdi, -di]*
- ol ḥālde buldı Zerd ü żaʿīf olmış ve zār u naḥīf olmış **Eyitdi** Hey miskīn Bu gūr u kefen ile Allāh'dan dūr olmışsındur bunı ṭāʿat ṣanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 13). [eyitdi, -di]*
- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan **eyitdi** Bu yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 1). [eyitdi, -di]*

- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı **eyitdi** Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 3). [eyitdi, -di]*
- vefātından ṣoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳıṣṣanuñ sebebin ṣordı **Eyitdi** Ol ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi ki melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 1). [eyitdi, -di]*
- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ yeye sıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler **Eyitdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 10). [eyitdi, -di]*
- Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin ṣordılar **Eyitdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 12). [eyitdi, -di]*
- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña **eyitdi** Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [eyitdi, -di]*
- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi **eyitdi** Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [eyitdi, -di]*
- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur **Eyitdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [eyitdi, -di]*
- N'içün bunı geyersin diyü ṣordı hiç cevāb virmedi ṭurdı N'içün cevāb virmezsin didi **Eyitdi** Ne diyem Eger zühdden dirsem kendümi senā vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 16). [eyitdi, -di]*
- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür **Eyitdi** Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 18). [eyitdi, -di]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan ṣordı Hālüñ nedir didi **Eyitdi** Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 4). [eyitdi, -di]*
- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur **Eyitdi** Yā üstad Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [eyitdi, -di]*
- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp **eyitdi** Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 1). [eyitdi, -di]*
- ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup **eyitdi** Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 18). [eyitdi, -di]*
- bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan **eyitdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 6). [eyitdi, -di]*
- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫizmet üzerine ṭurdı Ḥabīb **eyitdi** Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 11). [eyitdi, -di]*

- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler **Eyitdi** İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 1). [eyitdi, -di]*
- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür **Eyitdi** Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naşībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 5). [eyitdi, -di]*
- aña şordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur **Eyitdi** Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 13). [eyitdi, -di]*
- şordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāşı ne vech ile ḫāṣıl iderüz **Eyitdi** Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 15). [eyitdi, -di]*
- şordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāşı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ **Eyitdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 16). [eyitdi, -di]*
- şordılar Ne içün aña ʿUtbe-i Ġulām dirler didiler **Eyitdi** Egerçi sinni orta yaşdan geçmişdi ammā ʿibādet ḫiẕmetinde bir ḳavī Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 11). [eyitdi, -di]*
- Benüm neremi sever didi Bu daḫı **eyitdi** Naẕarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 15). [eyitdi, -di]*
- varsun tecribe itsün kendüsi bilür Rivāyet olınur ki Rābiʿa ḥaccı edā itdükten şoñra Ḥaḳḳ'a münācāt idüp **eyitdi** Yā İlāhī İki nesneye daḫı meṣūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 2). [eyitdi, -di]*
- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan şordı Nereden gelürsin didi **Eyitdi** Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 17). [eyitdi, -di]*
- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan şordı Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin **Eyitdi** Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 18). [eyitdi, -di]*
- didi **Eyitdi** Bu cihānuñ itmegin yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın iderem Ve naḳl olınur ki şordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 1). [eyitdi, -di]*
- didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın iderem Ve naḳl olınur ki şordılar Allāh dōstuñ mıdur **Eyitdi** Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 2). [eyitdi, -di]*
- düşmanuñ mıdur **Eyitdi** Yoḳ Eyitdiler Ne içün Eyitdi Allāh dōstlıġı göñlüme şöyle ṭolmışdur ki kimse düşmānlıġına yir mi ḳalmışdur Ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 3). [eyitdi, -di]*
- **eyitdi** Yā Abā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Kaʿbe'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [eyitdi, -di]*
- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp **eyitdi** kim Mādām ki ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 2). [eyitdi, -di]*

- Ḥikāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem'e şordılar ki Bir kişi yimek bulmasa ve nesnesi olmasa niçe itsin **Eyitdi** Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 12). [eyitdi, -di]*
- Gine bulmasa **Eyitdi** iki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi üç gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulamazsa Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 13). [eyitdi, -di]*
- Gine bulmasa Eyitdi iki gün ṣabr itsün **Eyitdiler** Gine bulmasa Eyitdi üç gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulamazsa Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 13). [eyitdi, -di]*
- Gine bulmasa Eyitdi iki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa **Eyitdi** üç gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulamazsa Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 13). [eyitdi, -di]*
- Gine bulmasa Eyitdi iki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi İki gün ṣabr itsün **Eyitdiler** Gine bulamazsa Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 14). [eyitdi, -di, -ler]*
- Gine bulmasa Eyitdi iki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi İki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulamazsa **Eyitdi** Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 14). [eyitdi, -di]*
- Eyitdiler Gine bulmasa şöyle ki tamām ölümlü olsa **Eyitdi** Ṣabr eylesün aña dek ki öle ḳātili üzerine diyet ola Rivāyet olınur ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 15). [eyitdi, -di]*
- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi **Eyitdi** Eger ġanī iseñ aluram ve eger faḳīr isen almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 15). [eyitdi, -di]*
- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger ġanī iseñ aluram ve eger faḳīr isen almazam dedi **Eyitdi** Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 16). [eyitdi, -di]*
- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger ġanī iseñ aluram ve eger faḳīr isen almazam dedi Eyitdi Ġanīyem **Eyitdi** Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 16). [eyitdi, -di]*
- var **Eyitdi** Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 17). [eyitdi, -di]*
- var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var **Eyitdi** Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 17). [eyitdi, -di]*
- var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ **Eyitdi** Belī Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 18). [eyitdi, -di]*
- var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī **Eyitdi** Pes sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 18). [eyitdi, -di]*
- ve eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden idi Rivāyet olınur ki vāḳıʿasında Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem gördi **Eyitdi** Yā Bişr Hiç bilür misin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 16). [eyitdi, -di]*

- mertebe saña neden oldı **Eyitdi** Bilmezem yā Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme tābiʿ olup ḥürmet idüp ve benüm ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 17). [eyitdi, -di]*
- mertebe saña neden oldı Eyitdi Bilmezem yā Rasulu'llāh **Eyitdi** Sünnetüme tābiʿ olup ḥürmet idüp ve benüm ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 17). [eyitdi, -di]*
- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler **Eyitdi** Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 3). [eyitdi, -di]*
- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı **Eyitdi** İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 4). [eyitdi, -di]*
- salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi meger anlar daḫı ḳażā vü ḳader baḥsini iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp **eyitdi** Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 8). [eyitdi, -di]*
- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü ṣordılar **Eyitdi** Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 13). [eyitdi, -di]*
- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü ṣordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp **eyitdi** Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 14). [eyitdi, -di]*
- meger benüm keremümden ḫaberüñ yoġ-ıdı Rivāyet olınur ki vāḳı'ada gördiler **eyitdi** Ḥaḳ taʿālā cennetüñ nışfın baña ḥelal itdi İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 16). [eyitdi, -di]*
- kitāblarda meẕkūrdur ḥikmet yüzinden kelimātı bī-naẕīrdür ve maʿrifet sözinden aḫbārı keşīrdür Rivāyet olınur ki bir kişi geldi **eyitdi** Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 2). [eyitdi, -di]*
- Ḥażretine yol göster **Eyitdi** yol ikidür biri ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret'e yol ṭutup gitmek gerek ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 3). [eyitdi, -di]*
- ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẕar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn **eyitdi** Var bu gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 7). [eyitdi, -di]*
- virdükleri vaḳt şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi **eyitdi** Yā ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 12). [eyitdi, -di]*
- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan gine döndi vechini ṣordılar **eyitdi** Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 4). [eyitdi, -di]*
- de öñüme geldi ve ġafletle giderken ḳarşuma geldi **eyitdi** Neñ var dünyelikde ve neye māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 7). [eyitdi, -di]*
- de öñüme geldi ve ġafletle giderken ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var dünyelikde ve neye māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz dirhem **Eyitdi** Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 8). [eyitdi, -di]*

- de öñüme geldi ve ġafletle giderken ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var dünyelikde ve neye māliksin ḫarclıḳda **Eyitdüm** İki yüz dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 8). [eyitdüm, -dü, -m]*
- **Eyitdi** Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 3). [eyitdi, -di]*
- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem **Eyitdi** Otuz yıldur ben anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 4). [eyitdi, -di]*
- ḳaç söz söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd **eyitdi** Otuz yıldur ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam mümkin midür ki bir sāʿatda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 1). [eyitdi, -di]*
- olınur ki Sulṭan Bāyezīd ḫażretlerini vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler Ḥażret'de muʿāmeleñ nice oldı didiler **Eyitdi** Benden armaġan ṭaleb itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 8). [eyitdi, -di]*
- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler ben **eyitdüm** Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 9). [eyitdüm, -dü, -m]*
- Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı anda otururdı Süfyān **eyitdi** Taʿālā yā racula'l-maşriḳ didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 14). [eyitdi, -di]*
- Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı anda otururdı Süfyān eyitdi Taʿālā yā racula'l-maşriḳ didi Fużayl **eyitdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 14). [eyitdi, -di]*
- Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān **eyitdi** Gel yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi didi Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ merdi didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 15). [eyitdi, -di]*
- Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān eyitdi Gel yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi didi Fużayl **eyitdi** Yalñuz Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ merdi didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 16). [eyitdi, -di]*
- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz bundan yaña naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu'llāh seni ḫacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 16). [eyitdi, -di]*
- yitişdüreyem ʿAbdu'llāh **eyitdi** Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 17). [eyitdi, -di]*
- Eyitdi Gel hele sen benüm arduma uy *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 19). [eyitdi, -di]*
- dersine ḥāżır oldı soñra ḳalḳıcaḳ ṭabʿına incinmek geldi **eyitdi** Ayruḳ ben senüñ evüñe gelmezem ve dersüñe ḥāżır olmazam ʿAbdu'llāh eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 13). [eyitdi, -di]*
- dersine ḥāżır oldı soñra ḳalḳıcaḳ ṭabʿına incinmek geldi eyitdi Ayruḳ ben senüñ evüñe gelmezem ve dersüñe ḥāżır olmazam ʿAbdu'llāh **eyitdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 14). [eyitdi, -di]*
- N'içün **Eyitdi** Cāriyelerüñe ḳaḳımazmışsın anları teʿdīp itmezmişsin Şimdi bu derste otururken her birisi düzenüp ḳarşuma geldiler kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 15). [eyitdi, -di]*

- n’oldı ne ḥādiṯe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi **Eyitdi** Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 1). [eyitdi, -di]*
- ʿameli daḫı pāk olur ve eger göñil Allāh’la olursa her işinde bī-bāk olur Rivāyet olınur ki bir kişi geldi ʿAbdu’llāh bin Mübārek’üñ eline ayaġına düşdi **eyitdi** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 18). [eyitdi, -di]*
- günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẓīm ẕenbe mürtekib oldum ne çāra ḳılayam **eyitdi** N’eyledüñ n’itdüñ ve nefsüñ ne belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 2). [eyitdi, -di]*
- **Eyitdi** Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 3). [eyitdi, -di]*
- Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña zinā itdüm **Eyitdi** Ben daḫı seni ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 4). [eyitdi, -di]*
- didiler **Eyitdi** Allāh taʿālā baña bī-had raḥmet itdi bī-nihāyet ʿināyet ü maġfiret itdi didi Eyitdiler Yā ʿAbdu’llāh bin Mübārek nice oldı anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 11). [eyitdi, -di]*
- muʿāmelesi Rabbi-y-ile neye vardı **Eyitdi** Ol ġayet ululardan olup ṭurur günde iki kere Ḥaḳ dergāhına varur gelür didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ümīzdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 13). [eyitdi, -di]*
- ġayet azı olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref-i nesebe ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam’a **eyitdi** Saña dört *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 16). [eyitdi, -di]*
- Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve anuñ fevti-çün derdle cigerden bir āh ḳılmış Süfyān **eyitmiş** Dört ḥacc idüp ṭururam ṣevābını saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 18). [eyitmiş, -miş]*
- Ṣevrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi Taʿaccub itdiler **Eyitdi** Bu benüm dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 10). [eyitdi, -di]*
- oldı **eyitdi** Ḥalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 15). [eyitdi, -di]*
- oldı eyitdi Ḥalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi **Eyitdi** Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 16). [eyitdi, -di]*
- iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ **eyitdi** Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 17). [eyitdi, -di]*
- maʿāşından ṣordı İbrāhīm **eyitdi** Virürlerse alup şükr iderem ve eger virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ’üñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 13). [eyitdi, -di]*
- maʿāşından ṣordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve eger virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ **eyitdi** Bunı Belḫ’üñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 14). [eyitdi, -di]*

- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm **eyitdi** Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [eyitdi, -di]*
- üzerine olursın **Eyitdi** Eger virürlerse ben daḫı ḫalḳa īs̱ār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp apsam ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 17). [eyitdi, -di]*
- rāhatı ve bir puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār Rivāyet olınur ki Ḥātem-i Aṣṣam andan vaṣiyyet ṭaleb itdi **Eyitdi** Eger vaṣiyyet-i ʿām isterseñ dilüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 4). [eyitdi, -di]*
- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü ṣordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler **Eyitdi** Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 18). [eyitdi, -di]*
- tamām ʿazīmet idüp niyyet ide āḫır gine Allāh ḳorḳusını mülāḥaża eyleyüp ol fiʿlden ricʿat ide Hārūn **eyitdi** Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 2). [eyitdi, -di]*
- niyyet idüp üzerine uġrayup ṭururam āḫır yine maḥżā Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp ol günāhı itmeyüp ṭururam Şāfiʿī **eyitdi** Ben ḥükm iderem ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 4). [eyitdi, -di]*
- didiler **Eyitdi** Benüm delīlüm kelām-ı ḳadīmdür ve ḥüccetüm kitāb-ı kerīmdür Ḥaḳ tabāreke ve taʿālā buyurur ve ammā man hāfa maḳāma Rabbihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 7). [eyitdi, -di]*
- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin **Eyitdi** Ol şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 3). [eyitdi, -di]*
- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā eyledi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām **eyitdi** Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 2). [eyitdi, -di]*
- güler ü ferīḥ gördü taʿaccüb itdi **eyitdi** Bundan öñdin seni hīç böyle gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 7). [eyitdi, -di]*
- güler ü ferīḥ gördü taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin seni hīç böyle gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı **Eyitdi** Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 8). [eyitdi, -di]*
- **Eyitdiler** Bu ṣusuzlıġ-ıla oruç ṭutamazsın ʿaṭaş ġalebe ider döyemezsin didiler Eyitdi Dün ile Peyġambar ḥażreti şol bacadan içerü girdi elinde bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 1). [eyitdiler, -di,-ler]*
- Eyitdiler Bu ṣusuzlıġ-ıla oruç ṭutamazsın 'aṭaş ġalebe ider döyemezsin didiler **Eyitdi** Dünile Peyġambar ḥażreti şol bacadan içerü girdi elinde bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 2). [eyitdi, -di]*
- ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ **eyitdi** Ol ṭaʿāmı bize bir düginden getürmişler biz bilmedük aṣlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 17). [eyitdi, -di]*
- diyecek Ḥāris̱ **eyitdi** Gel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 19). [eyitdi, -di]*
- idüp oturdılar Ḥāris̱ **eyitdi** Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabes̱ ṣayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 3). [eyitdi, -di]*

- Zühre'yi geçmiş şol mertebede kendüyi düzmiş bezmiş ki başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış Ben daḫı aña müteveccih olup **eyitdüm** Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 14). [eyitdüm, -dü, -m]*
- nirden bulduñ didüm **Eyitdi** Sen bu gice dünle ṭurup Ḥaḳḳ'a müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 15). [eyitdi, -di]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh **eyitdi** Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 7). [eyitdi, -di]*
- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki **Eyitdi** Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 9). [eyitdi, -di]*
- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler **Eyitdi** Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʾavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 11). [eyitdi, -di]*
- aṣḥābı geldiler cemʿ olup yanında oturdılar Bişāret olsun saña ʿizzet ü naʿīme varursın bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme varursın **Eyitdi** Ne içün dimezsiz ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 8). [eyitdi, -di]*
- ṣordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi didiler **Eyitdi** Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā ṣol ḫalḳun baña işārātı çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 11). [eyitdi, -di]*
- ḳārūresini ṭabībe iletirüz marażınuñ keyfiyyetini aña ʿarż iderüz **Eyitdi** Subḥāna'llāh Allāh'uñ dōstı düşmāna yalvara tażarruʿ eyleyüp aña ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 1). [eyitdi, -di]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı **Eyitdi** Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 6). [eyitdi, -di]*
- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan **eyitdi** Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [eyitdi, -di]*
- gicelerde yatup uyumazdı her ne ḳadar ki kesel gelse başını yaṣduġa ḳomazdı Bir kez **eyitdeler** Ne-içün böyle ifrāt idersin bu mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 16). [eyitdeler, -de, -ler]*
- n'idersin **Eyitdi** ki Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet ṭura envāʿ-ı ārāyiş bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi göre tām şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 17). [eyitdi, -di]*
- Eyitdi Belī **Eyitdi** Vaḳtından öñdin mi yoḫsa ṣoñra mı İmām Aḥmed cevābdan ʿāciz ḳaldı fikr eyledi ki eger vaḳtından öñdin dirse Ol vaḳta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 17). [eyitdi, -di]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn **eyitdi** Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 3). [eyitdi, -di]*
- virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp **eyitdi** Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 6). [eyitdi, -di]*

- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek **Eyitdi** Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 10). [eyitdi, -di]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi **Eyitdi** Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [eyitdi, -di]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına **eyitdi** Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oğlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 9). [eyitdi, -di]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı **eyitdi** Oğlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 10). [eyitdi, -di]*
- müdāhenenüñ farḳı nice olur ve anlar bir birinden ne vechle temyīz olınur didiler **Eyitdi** Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 6). [eyitdi, -di]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür **Eyitdi** Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [eyitdi, -di]*
- anda selāmet-i ṭaviyyet olur ol ṭarīḳ ṭarīḳ-i ʿubūdiyyet olur Eyitdiler ʿUbūdiyyet nedür **Eyitdi** İḫlāṣ-ı vaḥdāniyyetdür ve ittiṣāl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 16). [eyitdi, -di]*
- Kendülerde bu ʿibādet olmaduġına aġladılar Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's- sellem daḫı anları tesellī idüp **eyitdi** Anlarda bu var ise sizde daḫı neler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 2). [eyitdi, -di]*

eyle: *Öyle, o şekilde, o biçimde.*

- olmışsındur Bu ikisi saña iki put olmışdur bunlara ʿibādet idersin cehlüñden **eyle** ṣanursın ki Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp nūr-ı velāyetle Ḥaḳḳ'ı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 16). [eyle,]*
- egerçi aña dirler ki dervīşlere tekrīm vire ammā **eyle** degüldür ki elbette aña cemīʿisinden taʿẓīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 11). [eyle,]*
- vāḳiʿde tecribe ile dünyā **eyle** bulınmışdur Hīç bir leẕẕeti şāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 5). [eyle,]*
- çoḳ olur kimi **eyle** kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 3). [eyle,]*
- daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña bir yoldan tecellīsidür Ve bu daḫı aña bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa **eyle** gözükür ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 14). [eyle,]*
- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın **eyle** degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 7). [eyle,]*
- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı **eyle** bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 4). [eyle,]*

- illa ana f-aʿbudūni didi bunlar daḫi Delü olmış didiler dört yanından ḳalḳup gitdiler İmdi **eyle** eyle bilmek gerek ki bu sözden Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 6). [eyle,]*
- egerçi mümkin degüldür ki **eyle** ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 5). [eyle,]*
- getürmeyüp ṭururam didüm **Eyle** diyince Ve lā leylata'l-laban diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd gicesi daḫı mı şirk getürmedüñ dinildi Süd gicesi ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 11). [eyle,]*
- muḫālefet-i maʿḳūl var ṣanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur ki aña **eyle** görinür yoḫsa ḥāṣā ṣunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve ṣunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 11). [eyle,]*
- **eyle** eylemek gerek ki bu ḳażiyye ki Süfyān-ı Sevrī'den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet ki andan mervī olur anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 5). [eyle,]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı **eyle** ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 11). [eyle,]*
- ḫayra niyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında **eyle** ḳılurlar ġaza sevābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı bilürler ki evde oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 17). [eyle,]*
- buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿavāma **eyle** gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 11). [eyle,]*
- belki aḥādīṣ-i ṣaḥīḥeden biz daḫı **eyle** añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden ẕevḳi olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 1). [eyle,]*
- ṭabīb olan **eyle** ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 9). [eyle,]*
- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı **eyle** bilmek gerek ki cemīʿ eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 7). [eyle,]*
- anlar anı **eyle** bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [eyle,]*
- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña **eyle** inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [eyle,]*
- ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir dügünden getürmişler biz bilmedük aṣlında şübhe varımış beñzer **Eyle** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 18). [eyle,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḫşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā **eyle** bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [eyle,]*

- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda **eyle** mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 14). [eyle,]*
- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı **eyle** olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 14). [eyle,]*
- ve **eyle** mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 15). [eyle,]*
- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ ṣuveri ol ʿālemde **eyle** gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 1). [eyle,]*
- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki **eyle** gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 13). [eyle,]*
- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı **eyle** bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 18). [eyle,]*
- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın **eyle** ṣanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 11). [eyle,]*
- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol **eyle** ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 4). [eyle,]*
- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna **eyle** gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 7). [eyle,]*
- ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı sālisden olur pes ḳısm-ı sānī ile anuñ farḳı **eyle** ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı sānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 9). [eyle,]*
- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir **eyle** anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 1). [eyle,]*
- ifrāṭından ṣanma imdi sen anuñ ışṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine aldanma eger anuñ tevḥīdi tamām ola-y-ıdı**eyle** dimezdi şerī'ate dil uzatmaġa dili *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 8). [eyle,]*
- ʿibādet ḳonılur kimisine böyle müyesser olur kimisine **eyle** müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb'i-y-ile bir ṭarīḳi olur ki andan çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 9). [eyle,]*
- ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ aña ululıḳdan hiç ziyān gelmez ve eger pādişāh daḫı olursa aña andan ʿışyān gelmez pes pādişāh olanlara **eyle** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 6). [eyle,]*
- vaḳtında bizden artuḳ yerler görürüz İmdi anuñ gibi kişinüñ cemīʿ vaḳtında **eyle** yedügi neden bilindi cemīʿ ḥalvātda evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 12). [eyle,]*

eyle: *Öyle, ona benzer, onun gibi.*

- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda **eyle** ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 17). [eyle,]*

eyle: *Öyle, o derece.*

- bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı **eyle** muʿteber idi ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 10). [eyle,]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı **eyle** muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faẖl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 11). [eyle,]*

eyle: *Et, yap!*

- zinde idüm bu iki cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe ḫiẕmet iderdüm çün beni zindān-ı gürda maḫbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ **eyle** diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 4). [eyle,]*

eyle: *Etmek, eylemek, yapmak.*

- Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı **eyler** ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 18). [eyler, -r]*
- **eyleye** Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 17). [eyleye, -y, -e]*
- ḳanā'at üzere ve ekṣer-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler **eylemiş** idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 12). [eylemiş, -miş]*
- aʿmālini nāfi' eyleyüp şühedā menāzilinden aʿlā-yı maḳāmātda ve ṣıddīḳīn merātebinden esnā-yı derecātda muʿazzez ü mükerrem **eyleye** Āmīn Yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 12). [eyleye, -(y), -e]*
- firdevs-i muʿallāda teşrīf-i cemāli ile müşerref ü muʿaẓẓam eyleyüp ebedī menzilini fī maḳʿadi ṣıdḳın ʿinde melikin muḳtedir **eyleye** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 4). [eyleye, -(y), -e]*
- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile **eyleye** ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [eyleye, -ye]*
- ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz daḫı kendü yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin **eyleyelüm** Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 12). [eyleyelüm, -y, -elüm]*
- **eyledi** Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 9). [eyledi, -di]*
- anı oñarmışlardur ve şol ṣıfāt ki ʿādāt anı bozmışdur anı döndürmişlerdür vücūdlarını maʿrıż-ı fanā **eylemişlerdür** ve göñüllerini āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 14). [eylemişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine **eyledi** bir niçe esbāb-ı müsebbibātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 17). [eyledi, -di]*
- **eyleme** ki saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 9). [eyleme, -me]*
- fikri **eyler** ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫiẕmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 7). [eyler, -r]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle **eylemeyüp** ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 9). [eylemeyüp, -me, -y, -üp]*
- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler **eyleyüp** rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 8). [eyleyüp, -y, -üp]*
- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī ṣol ki benüm üzerime lāzımdur ben **eyledüm** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [eyledüm, -dü, -m]*
- ṣol ki bildügi idi **eyledi** gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 7). [eyledi, -di]*
- olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse **eyleye** Hīç ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 6). [eyleye, -(y), -e]*
- aḫşam ne yesem gerek diyü fikr ḳılur mı Bir dünyā ḫavāyicini teslīm idüp ışmarlar kendüsi elinden geldügi ḳadar anuñ ḫidmetini **eyler** İmdi mü'min olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 8). [eyler, -r]*
- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını ḫilm ü ḳarārla taḥiyyetini ẕikrle ve selāmını şükrle **eyleye** Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 18). [eyleye, -y, -e]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā ve ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ **eyleye** ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu aṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 4). [eyleye, -(y), -e]*
- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün **eyleye** ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 8). [eyleye, -(y), -e]*
- ʻuşşāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki havā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḫasenāt daḫı **eyler** anuñ gibilerüñ ḫasenātı bi'l-külliye ʻabeş olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 14). [eyler, -r]*
- ki bir beyhūde kelimāt **eylerler** her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki anlar ol vażʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 17). [eylerler, -r, -ler]*

eyle bil ki: *Farz et ki, varsay ki.*

- ṣol uşaḳlar müvaḥḥid dirilüp teklīf emrini isḳāṭ itmişlerdür **eyle bil ki** bir bengīyāne ḫayālle dīnlerin ifsād itmişlerdür Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 17). [eyle bil ki,]*

eyle bilki: *(Bunu) böyle bil ki.*

- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ **eyle bilki** anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 15). [eyle bilki,]*

eyle gerek: *Öyle olmalı.*

- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī'ye daḫı olursa **eyle gerek** her fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā şaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 13). [eyle gerek,]*

eyle gerek ki: *Öyle olmalı ki.*

- gerek ki dāyim guṣṣa-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola ve her dem ʻilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala tā ki dünyāda iḫlāṣla ʻamel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 9). [eyle gerek ki,]*

eyle iken: *Öyleyken, o şekildeyken.*

- līkin yine **eyle iken** Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri māddede te'sīr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 3). [eyle iken,]*

eyle itdi: *Öyle, o şekilde etmek.*

- gibi ol āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini daḫı te'ḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki baʻżısını **eyle itdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 8). [eyle itdi, -di]*

eyle itdüm: *Öyle yapmak, o şekilde etmek.*

- sulṭāndan ḳılmaḳ gerek Bu maʿnā haḳīḳat olmaḳ gerek söylemekle olmaz nefs emrde bulınmaḳ gerek ḳuru dimekle olmaz niçeler olur ki bunı **eyle itdüm** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 6). [eyle itdüm, -dü, -m]*

eyle olalar: *Öyle, o şekilde olmak.*

- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿizām ẕevāhirde ḳalmış olalar ve anlar daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā ki anlar **eyle olalar** ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 14). [eyle olalar, -a, -lar]*

eyle oldı: *Öyle, o şekilde olmak.*

- riḳḳiyyet arasında ʿibādetle kemāli artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür çün ḥükm-i şerʿle **eyle oldı** anı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 6). [eyle oldı, -dı]*
- ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi **eyle oldı** hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 4). [eyle oldı, -dı]*

eyle olıcaḳ: *Öyle olunca, bu durumda.*

- ḳoyup kendü işini görürse efendisi daḫı buña muḳayyed olmaz olur aç mıdur ṭoḳ mıdur bunı ḳayurmaz olur naẕarından bıraġup kendü ḥāline ḳor **eyle olıcaḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 2). [eyle olıcaḳ,]*
- görmez **eyle olıcaḳ** bu meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfıḳ olmaz bunuñ cevābı budur kim tecellīnüñ envā'ı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 1). [eyle olıcaḳ, -ıcaḳ]*
- meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü re'yine ve ictihādına muʿtemed ola **eyle olıcaḳ** bu bir baḥs daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 2). [eyle olıcaḳ,]*
- dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes **eyle olıcaḳ** kişi ol yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 17). [eyle olıcaḳ,]*
- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki sevābına neler olur **eyle olıcaḳ** bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥs-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 15). [eyle olıcaḳ,]*
- pes anuñ nefsi anda rāḥat olmayup bunuñ nefsi ḥuẕūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola **eyle olıcaḳ** ʿibādeti daḫı nefsi maşlaḥatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 14). [eyle olıcaḳ,]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes **eyle olıcaḳ** anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 5). [eyle olıcaḳ,]*
- içündür ki dāyimā faḫr-ı enbiyā du'āsında dirdi ki Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek ki dervīş fenā bulıcaḳ anuñ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur pes **eyle olıcaḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 4). [eyle olıcaḳ, -ıcaḳ]*
- añlayan elbette maʿādını daḫı görür Bir kişi nerden geldügini bilicek nereye varacaġın bilmez mi **eyle olıcaḳ** emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 16). [eyle olıcaḳ,]*
- ide **eyle olıcaḳ** bu dünyāyı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 19). [eyle olıcaḳ,]*
- olup kendüyi bilmeye ki ne itdüginden ve ne ḳoduġından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice vü gündüz ayılmaz sekrān ola **Eyle olıcaḳ** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 16). [eyle olıcaḳ,]*

eyle olıcaḳ: *Öyle olduğu zaman.*

- Çün Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye Rabb'inden **eyle olıcaḳ** bir sehlçe zilletden ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḥālleri ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 5). [eyle olıcaḳ,]*

eyle olmayacaḳ: *Öyle, o şekilde olmak.*

- mesā'īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve **eyle olmayacaḳ** anlar 'ulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler olur ki havānuñ ḥükmi olur kişi 'aḳluñ şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 13). [eyle olmayacaḳ, -ma, -y, -acaḳ]*

eyle olmayınca: *Öyle, o şekilde olmak.*

- muḥkemātdan seçeler hem-çunān mürşīd dirilenlere daḫı vācibdür ki müteşābihāt-ı hevāyı muḥkemāt-ı 'akldan farḳ ideler **eyle olmayınca** anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 12). [eyle olmayınca, -ma, -y, -ınca]*

eyle olmaz: *Öyle, o şekilde olmak.*

- ʿādiyesi ẕāhirdür ve belā-yı vebādan iḫtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim **eyle olmaz** ki her kişiye yitişe belki emzice arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 14). [eyle olmaz, -maz]*

eyle olup: *Öyle, o şekilde olmak.*

- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda **eyle olup** bir vaḳtda gine bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür ki ehlu'llāhdan her işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 15). [eyle olup, -up]*

eyle olur: *Öyle, o şekilde olmak.*

- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur **eyle olur** ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her misālden aña intiḳāl olınur nuḳūş-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün misāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 5). [eyle olur, -ur]*
- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı **eyle olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 14). [eyle olur, -ur]*
- olduġı-içün **eyle olur** bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün aña iʿtidād olmaz ve anuñ sıḳletinden aña keşāfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 13). [eyle olur, -ur]*
- daḫı hem çunān olur aʿmāl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāniʿ olmayup muttaşıl ziyāde ḳılur ve eger murādı Allāh ise anda daḫı **eyle olur** fanā fi't-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 10). [eyle olur, -ur]*
- ʿaḳl süvārları ol yirlere varıcaḳ licāmını çekmek gerek ve maḥāmil-i ārāyiş-i efkār ol maḥalde çökmek gerek niçe nesne ẓāhir-i şerīʿatde **eyle olur** bāṭın-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 14). [eyle olur, -ur]*

eyle olurdı: *Öyle, o şekilde olmak.*

- ol dünyāya **eyle olurdı** bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 17). [eyle olurdı, -ur, -dı]*

eyle şanurlar: *Öyle sanmak, zannetmek.*

- şanurlar ki şuverin ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf vardur ammā şunlar ki bī-naḳş u bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 7). [eyle şanurlar, -ur, -lar]*

eylemek gerek: *Yapmalı.*

- eyle **eylemek gerek** ki bu ḳażiyye ki Süfyān-ı Sevrī'den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet ki andan mervī olur anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 5). [eylemek gerek,]*

eyleyen: *Yapan, eden.*

- tevekkül **eyleyenüñ** dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña şaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi şaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 9). [eyleyenüñ, -üñ]*

eyn: *Eyin: Sırt, arka.*

- olduḳdan ṣoñra gerek **eynüñde** pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 7). [eynüñde, -üñ, -de]*

eyril: *Ayrılmak.*

- hep ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām rāḥat olsun gerek bi'l-külliye ʿaẕāb bu ḳullığından bir ẕerre ḳadar **eyrilmez** ve bu Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 2). [eyrilmez,]*

eyü: *İyi.*

- Yā Ḥabīb Sen **eyü** kişi idüñ eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını sā'ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 7). [eyü,]*
- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫiẕmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet **eyü** kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 12). [eyü,]*
- yüzden yaramaz ise bir yüzden eyü olur Tamām **eyü** dünyāda yaradılmamışdur ve dünyā anuñ içün yapılmamışdur İmdi bu söz ġāyet yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 3). [eyü,]*
- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger **eyü** ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 11). [eyü,]*
- luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi ḳo sen saña lāyıḳını işle **eyü** ḳullaruñuñ yüzi ṣuyına yaramazlarını bağışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 13). [eyü,]*
- Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ sözlerin **eyü** añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 4). [eyü,]*
- var idi Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ **eyüsi** budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı budur kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 3). [eyüsi, -si]*
- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu **eyü** diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 1). [eyü,]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve **eyü** yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 3). [eyü,]*
- bulınması āsān olur ammā şol dervīş ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki **eyü** söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 4). [eyü,]*
- issi ḫāṭırı-y-içün **eyü** ev diyü begenür çün ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 3). [eyü,]*
- ve hiçbir aḥada bu **eyü** bu yaramaz diyemez eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 19). [eyü,]*

- varmazdı tevḥīd yolınuñ anca vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi **eyü** añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 10). [eyü,]*
- ede İmdi bu bir ġāyet **eyü** söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭab'ı üz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki 'aḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [eyü,]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı **eyü** ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 7). [eyü,]*
- kendü efʿālinüñ **eyüsini** ve yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve eger idemezse bārī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 15). [eyüsini, -si, -n, -i]*

eyü olur: *İyi olmak.*
- yüzden yaramaz ise bir yüzden **eyü olur** Tamām eyü dünyāda yaradılmamışdur ve dünyā anuñ içün yapılmamışdur İmdi bu söz ġāyet yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 3). [eyü olur, -ur]*

eyü yavuz: *İyi kötü.*
- maẓhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir naẓar ile baḳar iʿtibāriyyātdur diyü yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde yaramaz olmaz ve aña nisbet **eyü yavuz** olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 14). [eyü yavuz,]*
- deñizine ġarḳ olur **eyü yavuz** farḳ itmez ve gāh olur 'ālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 7). [eyü yavuz,]*

eyüler: *Beğenilecek, makbûle geçecek nitelikleri olan, kendisinde bulunması gereken vasıfları taşıyan (insanlar).*
- itmezler bunlaruñ ġāyet **eyüleri** şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp huẓūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 17). [eyüleri, -i]*

eyülig: *İyilik; hayır.*
- tebāreke ve taʿālā tamām şādlıġı aña āḫıratda müyesser ide ve cemīʿ-i vücūh ile **eyüligi** aña cennetde muḳadder ide Me'vası dār-ı ʿilliyīn ola ve menzili firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 2). [eyüligi, -i]*
- bu ḥālet nefsüñ **eyüliginden** olmaz sū'-i mizāc olur eger cibillī olmayup ʿārıżı ise muḥtāc-ı ʿilāc olur insānuñ ḫilḳati bunuñ üzerinedür ki medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 13). [eyüliginden, -i, -n, -den]*

eyülik: *İyilik; hayır.*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳalur gine ḫalḳla **eyülikleri** sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 12). [eyülikleri, -ler, -i]*

eyülik itdükce: *İyilik etmek; menfaat gözetmeden bir yardımda bulunmak, başkası için iyi bir hareket yapmak.*

• ḫıdmetkārı arasında bulınur her ne ḳadar ki bir **eyülik itdükce** aña aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca aña tuġyān virmeye bu aña riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 9). [eyülik itdükce, -dükce]*

eyülüg: *İyilik; hayır.*
• miṣāli olur andaki derecāt bundaġı ḥasenāta muṭābıḳ olur ve andaki merātib bundaġı aʿmāle muvāfıḳ olur Her kişi bunda **eyülügini** arturduġı-y-ıla anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 14). [eyülügini, -i, -n, -i]*

eyülük: *İyilik; lutuf ve ihsan.*
• aña ne **eyülükler** ḳılur günden güne niʿmetini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā şol ḳul ki az niʿmetle aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 17). [eyülükler, -ler]*

eyülük: *İyilik; hayır.*
• durur ammā bu anı bunca **eyülüklerle** bozup giderüp ṭurur Ḥadīṣde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 17). [eyülüklerle, -ler, -le]*

eyülük iderse: *Menfaat gözetmeden bir yardımda bulunmak, başkası için iyi bir hareket yapmak.*
• ḳabūl ḳılmaz ola veyā bu ḥālde olana kendü luṭfı-y-ıla ʿināyetler itmez ola ḳul bir **eyülük iderse** Ḥaḳ biñ ol ḳadar ḳılur ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 4). [eyülük iderse, -er, -se]*

eyülükler ider: *Lütuf ve ihsanlarda bulunmak.*
• **eyülükler ider** ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 7). [eyülükler ider, -er]*

eyyūb: *Hz. Eyyub Peygamber.*
• neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir mü'mine bir maraż yitişe andan gücenmeye belki **Eyyūb** gibi ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 14). [eyyūb,]*
• itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem'üñ tevbe ve ricʿatı ile ve İbrāhīm'üñ odda vüsʿatı ile ve **Eyyūb'uñ** marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 6). [eyyūb'uñ, -uñ]*

ezā: *Sıkıntı, eziyet.*
• vaḳt tamām olur didiler Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp incinmeye ve **ezālarına** ṣabr idüp gücenmeye Naḳl olınur ki ṣordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 4). [ezālarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ezā itdilerse: *Eziyet etmek, sıkıntı vermek.*
• ki İmām Aḥmed daḫı ol söze mücidd olup ḳaldı her ne ḳadar ki **ezā itdilerse** taḥammül idüp ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dünyādaki ʿazablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 9). [ezā itdilerse, -di, -ler, -se]*

ezā ḳılur: *Eziyet, sıkıntı vermek.*

- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 13). [ezā ḳılur, -ur]*

ezber bilmez: *Bir sözü, bir metni kitaba bakmadan aynen tekrar edebilecek şekilde söylemek.*

- söyleyelüm Rivāyet olunur ki ḥasūdlar İmām Şāfiʿī Ḳurān'ı **ezber bilmez** didiler ve bunuñla ḫalīfe ḳatında aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 9). [ezber bilmez, -mez]*

ezber itdi: *Ezberlemek.*

- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı **ezber itdi** ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 13). [ezber itdi, -di]*

ezel: *Ruhlar âleminin başlangıcı, bezm-i elest.*

- münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ **ezelde** taʿārüfi olur anuñ içün eşbāḥun ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 11). [ezelde, -de]*
- **ezelde** istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır īmān ile gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 15). [ezelde, -de]*
- maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde **ezelden** muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 1). [ezelden, -den]*
- ḳābiliyyet kimden gerek **Ezelde** tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 7). [ezelde, -de]*
- ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri **ezel** seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 7). [ezel,]*
- ammā ecel didükleri **ezelde** bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 5). [ezelde, -de]*
- ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden muʿarrādur Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm ü teʾeḫḫür nereden olur Ḳurān evvelinden āḫırına degin **ezelde** maʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 12). [ezelde, -de]*
- ve şunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn **ezeldeki** ḥāl üzerine görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 18). [ezeldeki, -de, -ki]*
- Maḳṣūd Allāh'a ḳullıḳdur her ne yoldan gerekse olsun gerekse dünle bir ḫastaya ḳullıḳ itsün gerekse varsun namāz ḳılsun her kişiye **ezelden** bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 8). [ezelden, -den]*

ezel ḫum-ḫānesinüñ: *Varlığın başlangıç yeri olan meyhane. II Bezm-i elest.*

- ve ʿışḳ meyḫānesinden bir ḳadem ṭaşra ṭolanmazlar **ezel ḫum-ḫānesinüñ** elin almuşlardur otururlar ve elest sāḳīsinüñ ḳarşusında ṭurup ḫidmet ḳılurlar dōst *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 15). [ezel ḫum-ḫānesinüñ, -nüñ]*

ezelde bilürdi: *Allah'ın ezeli ve ebedi ilmi ile kainattaki her şeyi hakkıyla ve en doğru şekilde bilmesi.*

- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol **ezelde bilürdi** ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 5). [ezelde bilürdi, -ür, -di]*

ezelden: *Yaratılışından itibaren, yaratıldığından beri.*

- maḥabbet-i maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde **ezelden** muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Elem ye'ni li'l-leẕīne āmanü en *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 1). [ezelden,]*

ezel-i āzālde: *Ezelin başlangıcı. II Ruhların yaratıldığı zaman.*

- ādemden ṣanup aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve hem şol kişi ki **ezel-i āzālde** Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 8). [ezel-i āzālde, -de]*

3.7. F

faʿāl: *Çok çalışkan, pek gayretli.*

- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek ẕāt ve sütūde **faʿāl** idi vaʿẓ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 7). [faʿāl,]*

fāḫir: *Gösterişli, şâşaalı, ihtişamlı.*

- göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki **fāḫir** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 10). [fāḫir,]*

faḫr: *Övünç, iftihar.*

- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ **faḫri** ve ṭarīḳat ehlinüñ ẕaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 9). [faḫri, -i]*

fahr: *Övünme, büyüklenme.*

- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve bābāñ ise bir kişidür müslimānlar içinde andan bedter ādem yok Saña bu **faḫr** nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 2). [faḫr,]*

fahr ü'l-ümmet: *Ümmettin övüncü.*

- reʾisü'l-muttaḳīn **faḫr ü'l-ümmet** ve zeynü'l-millet faḳīr-i ġanī mevlānā Ebū Hāzem-i Medenī rafaʿahu'llāhu derecātihi ve eskenehu fī aʿlā ġurefi cennātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 3). [faḫr ü'l-ümmet,]*

fahr-i ʿālem: *Âlemin, kainatın övüncü; Hazreti Muhammed.*

- mülḥid diyü ṭaʿn iderlerdi ve gāh olurdı ki Beştām'dan sürerlerdi ʿAceb midür ki **faḫr-i ʿālem** ve maḳṣūd-ı benī Ādem Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 4). [faḫr-i ʿālem,]*

faḫr-i ehlu'llāhi'l-ʿiẓām: *Ulu ve yüce evliyaların övüncü.*

- maḳbul-i erbāb-ı ṭarīḳat **faḫr-i ehlu'llāhi'l-ʿiẓām** ve ẕaḫru'l-meşāyıḫi'l-kirām ṣāḥib-i mekārimü'l ḫaṣāyil ve maḥāsinü'l-menāḳıb şeyḫ-i ʿālem Ḥāriṣ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 3). [faḫr-i ehlu'llāhi'l-ʿiẓām,]*

fahr-ı enbiyā: *Peygamberlerin övüncü, Hz. Muhammed.*

- içündür ki dāyimā **faḫr-ı enbiyā** duʿāsında dirdi ki Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek ki dervīş fenā bulıcaḳ anuñ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 3). [faḫr-ı enbiyā,]*

fahr-ı evlād-ı ʿalī: *Hazret-i Ali'nin evlatlarının övüncü.*

- ı ṭarīḳat-ı Muṣṭafaviyye ʿālim-i ʿāmil fāżıl-ı kāmil mīve-i dil-i evliyā güşe-i ciger-i enbiyā zeyn-i āl-i benī ve **faḫr-ı evlād-ı ʿAlī** ʿārif-i ʿāşıḳ Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 4). [faḫr-ı evlād-ı ʿalī,]*

faḫru'l-fuḳarā: *Dervişlerin övüncü.*

- ḳıdve-i aṣḥāb-ı vefā **faḫru'l-fuḳarā** ve zeynü'ṣ-ṣuleḥā bedraḳa-i ehl-i ṭarīk Ebū ʿAlī Şefīḳ aʿlā'llāhu derecātihi fī maḳāmāti'l-mütevekkilīn ve żāʿafa ḥasanātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 3). [faḫru'l-fuḳarā,]*

faḫrü'l-meşāyiḫ-i'l-müteḳaddemīn ve'l-müteʿaḫḫırīn: *Sonraki ve önceki şeyhlerin övüncü.*

- evvelīn ve'l āḫırīñ **faḫrü'l-meşāyiḫ-i'l-müteḳaddemīn ve'l-müteʿaḫḫırīn** ṣāḥibü'l-āyati'ẕ-ẕāhire ve maẕharu'l-kerāmāti'l-bāhire cāmīʿü'ş-şerīʿat ve'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 3). [faḫrü'l-meşāyiḫ-i'l-müteḳaddemīn ve'l-müteʿaḫḫırīn,]*

faḫrü'l-muḥaḳḳıḳīn: *Tahkik edenlerin (alimlerin) övüncü.*

- ṣıdḳ-ı yaḳīn ḳurretü'l-ʿayn-ı fetvā ve ʿizzet-i rū-yi taḳvā **faḫrü'l-muḥaḳḳıḳīn** ve zübdetü'l müdaḳḳıḳīn vāriṣ-u ʿulūmi'l-evliyāi ve'l-mürselīn maḳbūl-i enām ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 5). [faḫrü'l-muḥaḳḳıḳīn,]*

faḥvā: *Mefhum, mana.*

- ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden **faḥvāsı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 18). [faḥvāsı, -sı]*

fāʿil: *Eden, yapan, işleyen.*

- biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ **fāʿilinedür** egerçi anlar anı vezīr ṣanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 13). [faʿilinedür, -i, -n, -e, -dür]*
- kifāyet eyler meṣelā ṣol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fi'lüñ **fā'ilini** ta'yīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 4). [fā'ilini, -i, -n, -i]*

fāʿil-i ḥaḳīḳī: *Gerçek yapan, eden.*

- bir gice süd içüp ṣabāḥ ishāl olmışdı Bu ishāl baña ol südden oldı diyü ḫāṭırına gelmişdi Ẓāhirdür ki süde **fāʿil-i ḥaḳīḳī** dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 14). [fāʿil-i ḥaḳīḳī,]*

fāiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz: *Hakk'a erişmiş olanların derecelerine eren kişi olmak.*

- rāḥat olan vāṣıl-ı maḳāmāt-ı 'ārifīn olmaz ve her yevm maḥşerde cennete giren **fāiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz** ekser-i nāsuñ gine cennetde leẕẕetleri şehvāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 4). [fāiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz, -maz]*

fakīr: *Yoksul, muhtaç.*

- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ ululara ḳatında muʿteber ü meşhūr ve ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aṣlında bir **faḳīrun** ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 14). [faḳīrun, -üñ]*
- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger ġanī iseñ aluram ve eger **faḳīr** isen almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 16). [faḳīr,]*
- aña göre aḥkāmı olur **faḳīr** olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḫaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 9). [faḳīr,]*
- daḫı ġıdālarını bulurlar **faḳīr** olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmez cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 11). [faḳīr,]*
- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmez cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve **faḳīr** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 12). [faḳīr,]*
- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve **faḳīrlerdür** ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 6). [faḳīrlerdür, -ler, -dür]*
- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola **faḳīr** ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 11). [faḳīr,]*
- pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir **faḳīrüñ** evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 17). [faḳīrüñ, -üñ]*

faḳīr olduġınca: *Yoksul olmak.*

- gönlinüñ cilāsı arta ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta **Faḳīr olduġınca** ḳalbi ḥużūr bula ve aç olduġınca içi nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 8). [faḳīr olduġınca, -duġınca]*

faḳīr olmak gerek: *İhtiyaç sahibi olmalı.*

- varmaz ebter olur da'vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḥtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci **faḳīr olmak gerek** ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [faḳīr olmak gerek,]*

faḳīr olmayınca: *Yoksul olmak.*

- olmaz mümkinde ḥācet olmayınca vācibden feyż olmaz ve dilenci **faḳīr olmayınca** kimse ṣadaḳa virmez eger bir kişi mużṭarr olsa elbette maṭlūba *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 16). [faḳīr olmayınca, -ma, -y, -ınca]*

faḳīr olsun: *İhtiyaç sahibi olmak.*

- olsun ve eger gönli aḳça fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet **faḳīr olsun** eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 14). [faḳīr olsun, -sun]*

faḳīr olsun: *Yoksul olmak.*

- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek **faḳīr olsun** gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 8). [faḳīr olsun, -sun]*

faḳīr olup: *Yoksul olmak.*

- buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet olmaz ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına ẕākir ola ve dār-ı dünyāda **faḳīr olup** yine faḳrına şākir ola Açlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 4). [faḳīr olup, -up]*
- libāslar içinde faḳr anı iḥāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden **faḳīr olup** ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 12). [faḳīr olup, -up]*

faḳīrāne: *Fakir bir şekilde, fakirce.*

- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler ben eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e **faḳīrāne** armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 10). [faḳīrāne,]*

faḳīr-i 'ademī: *Yokluğa ait olan derviş. II Hak'ta fânî olan, fenâfillâh mertebesine erişen kimse.*

- dilrīşī **faḳīr-i 'ademī** Şeyḫ Ḥabīb-i 'Acemī raẕiya'llāhu 'anhu ve esbaġa 'aleyhi fi'i-āḫıre ni'amahu Ḥabīb-i 'Acemī ṣāḥib-i sıdḳ u 'azīmet ve ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 5). [faḳīr-i 'ademī,]*

<u>faḳīr-i ġanī:</u> *Zengin olan derviş.*

- reʾisü'l-muttaḳīn faḫr ü'l-ümmet ve zeynü'l-millet **faḳīr-i ġanī** mevlānā Ebū Hāzem-i Medenī rafaʿahu'llāhu derecātihi ve eskenehu fī aʿlā ġurefi cennātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 3). [faḳīr-i ġanī,]*

<u>faḳīrliġ:</u> *Fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık.*

- kendüye niʿmet bile ve **faḳīrliġi** kendüye devlet bile kimseneye iḥtiyāc göstermeye ve hiç bir kişiye dünyā içün teẕellül itmeye Ḳarnı aç olduġınca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 5). [faḳīrliġi, -i]*

<u>faḳr:</u> *Fakirlik, yoksulluk.*

- buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet olmaz ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına ẕākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine **faḳrına** şākir ola Açlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 4). [faḳrına, -ı, -n, -a]*
- irāʿet olur ve eger **faḳrdan** dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki germ olup şalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 17). [faḳrdan, -dan]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler **Faḳruñ** bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 8). [faḳruñ, -uñ]*
- ol eṣnāda tamām **faḳrı** var idi bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 1). [faḳrı, -ı]*
- vire **faḳr** gibi ādeme vesīle-i ġınā olmaz ve 'acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżuʿ itdükce Allāh anı refʿ ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 5). [faḳr,]*

<u>faḳr:</u> *Fakirlik. II [tas.] Kendinde varlık görmeyip her bakımdan Allah'a muhtaç olduğunu bilme.*

- meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi **faḳr** ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 18). [faḳr,]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi **faḳr** şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 14). [faḳr,]*
- ustād imişsin didi ve Şefīḳ'den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne **faḳruñ** lazımıdur ve üç ḥużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 1). [faḳruñ, -uñ]*
- vire **faḳr** gibi 'ālemde vesīle-i ġınā olmaz ve 'acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżuʿ itdükce Allāh anı refʿ ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 5). [faḳr,]*
- fikr eylemeye kim niʿmetüñ şükri tevāżuʿ ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde **faḳrı** ziyāde olduḳca ḫāricde niʿmeti artar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 16). [faḳrı, -ı]*
- aña ne ḫalel virür çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār **faḳr** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 8). [faḳr,]*

- göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür **faḳrdan** ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 10). [faḳrdan, -dan]*
- libāslar içinde **faḳr** anı iḥāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 11). [faḳr,]*

faḳr ehlinüñ: *Maddi ve manevi her şeyden vazgeçip Allah'ın rıza ve inayetini arayan kimseler, dervişler.*
- ẓāhiresi idi **Faḳr ehlinüñ** faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ ẕaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 9). [faḳr ehlinüñ, -nüñ]*

faḳr-ı ḥaḳīḳī: *Gerçek fakirlik, yoksulluk. II Tasavvufta fakr, kendinde varlık görmeyip her bakımdan Allah'a muhtaç olduğunu bilmektir.*
- aña ne ḫalel virür çün derūnı āhla ola **Faḳr-ı ḥaḳīḳī** ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 7). [faḳr-ı ḥaḳīḳī,]*

fanā: *Yokluk, yok olma. II Kulun kendi varlığını Hakk'ın sıfat ve zâtında fânî kılması, fenafillah mertebesine ulaşma.*
- ṭurur ehli bilür ki ol **fanādan** ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [fanādan, -dan]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi **fanā** mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 16). [fanā,]*
- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde **fanāsından** ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmaduġına işāret ola Eger dir-isek ki Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 11). [fanāsından, -sı, -n, -dan]*
- ẕātda fanā bulduḳtan ṣoñra gele yoḫsa şol fanā-yı ṣıfat ki anda fanā-yı ẕāt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki **fanādan** ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 16). [fanādan, -dan]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol **fanā** içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [fanā,]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü **fanāsı** olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [fanāsı, -sı]*

fanā: *Yokluk, hiçlik. II Kulun fiilini görmemesi hali.*
- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde **fanāsı** tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 14). [fanāsı, -sı]*

fanā: Yok olma, yokluk.

- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürürını şürür ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını **fanā** ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 14). [fanā,]*

fanā: *Yok olma, yokluk. II Ölüm.*

- dervīş olan ḫalvetinüñ bir gūşesini cihān sarāylarına deġişmez her şevḳ ehli ki bunlaruñ bu derdi-y-ile **fanāsını** görür āh-ı ez̲ān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 16). [fanāsını, -sı, -n, -ı]*

fanā bināsı: *Yokluk binası. II Dünya.*

- gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki **fanā bināsı** üzerine urıla ve varlıḳ gülistānı ol dem ḫandān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 18). [fanā bināsı,]*

fanā bulduḳtan: *Kulun kendi varlığını Allah'ta yok etmesi, fenâfillah makamına ermesi.*

- z̲ātda **fanā bulduḳtan** ṣoñra gele yoḫsa ṣol fanā-yı ṣıfat ki anda fanā-yı z̲āt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fanādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 15). [fanā bulduḳtan, -duḳtan]*

fanā bulıcaḳ: *Yok olmak, ortadan kalkmak. II [tas.] Kulun kendi varlığını Allah'ta yok etmesi, fenâfillah makamına ermesi.*

- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz ve biri daḫı budur kim egerçi dervīş **fanā bulıcaḳ** 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur bir maz̲har-ı maḫṣūṣa merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 8). [fanā bulıcaḳ, -ıcaḳ]*

fanā bulıcaḳ: *Kulun kendi varlığını Allah'ta yok etmesi, fenâfillah makamına ermesi.*

- içündür ki dāyimā faḫr-ı enbiyā duʿāsında dirdi ki Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek ki dervīş **fanā bulıcaḳ** anuñ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 4). [fanā bulıcaḳ, -ıcaḳ]*

fanā bulmaya: *Yok olmak, ortadan kalkmak. II [tas.] Kulun kendi varlığını Allah'ta yok etmesi, fenâfillah makamına ermesi.*

- ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden **fanā bulmaya** bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 6). [fanā bulmaya, -ma, -y, -a]*

fanā bulmayan: *Fenafillah mertebesine ulaşmayan (kimse).*

- s̲ālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i z̲ātda **fanā bulmayan** anı añlamaz ve eger ḳısm-ı s̲ālis̲den murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 11). [fanā bulmayan,]*

fanā bulmayınca: *Yok olmak, ortadan kalkmak. II [tas.] Kulun kendi varlığını Allah'ta yok etmesi, fenâfillah makamına ermesi.*

- geçilür bunlardan tamām geçülmeyince nihāyetine varılmaz bu mesāfe dükenmeyince ġāyetine irilmez her ṣıfāt ki vardur **fanā bulmayınca** gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 12). [fanā bulmayınca, -ma, -y, -ınca]*

fanā bulup: *Yok olmak, ortadan kalkmak. II [tas.] Kulun kendi varlığını Allah'ta yok etmesi / fenâfillah makamına ermesi.*

- işleyen Ḥaḳḳ olur ve bu ḳuvāyı ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ olur dervīşüñ arada hiç nesnesi olmaz hemīn kendü kendüliginden **fanā bulup** kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 16). [fanā bulup, -up]*

fanā fi't-tevḥīdde: *Allah'ın birliğinde fani olmak. II Tevhidin dört mertebesinden biri. Varlıkta Allah'dan başkasını görmemek.*

- daḫı hem çunān olur aʿmāl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāniʿ olmayup muttaṣıl ziyāde ḳılur ve eger murādı Allāh ise anda daḫı eyle olur **fanā fi't-tevḥīdde** merātib çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 10). [fanā fi't-tevḥīdde, -de]*

fanā iḳlīminde: *Yokluk memleketi. II Fenafillah mertebesi.*

- bir ḳavmdür ki her vaḳt tevḥīd baḥrinde seyāḥat iderler ve bunlar ṭāyifedür ki her dem **fanā iḳlīminde** seyāḥat iderler gice gündüz muʿāmeleleri Allāh'ladur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 12). [fanā iḳlīminde, -i, -n, -de-n, -de]*

fanā olıcaḳ: *Yokluk, yok olma. II Kulun kendi varlığını Hakk'ın sıfat ve zâtında fânî kılması, fenafillah mertebesine ulaşma.*

- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde **fanā olıcaḳ** ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [fanā olıcaḳ, -ıcaḳ]*

fanāya varıcaḳ: *Kulun kendi varlığını Hakk'ın sıfat ve zâtında fânî kılması, fenafillah mertebesine ulaşmak.*

- gelür ve hem **fanāya varıcaḳ** aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 13). [fanāya varıcaḳ, -ıcaḳ]*

fanā-yı ṣıfat: *Kulun sıfatlarını Hakk'ın sıfatlarında fâni etmesi; tevhid-i sıfat mertebesi.*

- ẕātda fanā bulduḳtan ṣoñra gele yoḫsa ṣol **fanā-yı ṣıfat** ki anda fanā-yı ẕāt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fanādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 15). [fanā-yı ṣıfat,]*
- erbāb-ı ḳulūbuñ kelimāt-ı şerīfesinden şöyle fehm olınur ki evvelkisi **fanā-yı ṣıfatda** ṣoñrası fanā-yı ẕātda bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā ibtilā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 4). [fanā-yı ṣıfātda, -da]*

fanā-yı ẕātda: *Kulun vücudunu Hakk'ın vücudunda fâni etmesi; tevhid-i zat mertebesi.*

- ẕātda fanā bulduḳtan ṣoñra gele yoḫsa ṣol fanā-yı ṣıfat ki anda **fanā-yı ẕāt** olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fanādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 15). [fanā-yı ẕāt,]*
- erbāb-ı ḳulūbuñ kelimāt-ı şerīfesinden şöyle fehm olınur ki evvelkisi fanā-yı ṣıfātda ṣoñrası **fanā-yı ẕātda** bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā ibtilā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 4). [fanā-yı ẕātda, -da]*

fānī: *Bekası olmayan, fena bulan, devamsız.*

- **fānīyem** her ne kim ola anuñdur Yaʿnī dimek olur ki şıfātı tehẕīb olınup düzilmişdür ve aḫlāḳı tebdīl olınup degişilmişdür Kibrüñ yaramazlıġı benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 11). [fānīyem, -y, -em]*
- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ **fānī** idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā lezzetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 11). [fānī,]*

fānī olıcaḳ: *Yokluk, yok olma. II Kendi varlığını ve nefsini Allah'ta yok etme.*

- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyīmā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş **fānī olıcaḳ** cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 14). [fānī olıcaḳ, -ıcaḳ]*

fāriġ: *Vazgeçmiş, çekilmiş; rahat, asude.*

- binā ḳılup **fāriġ** otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 3). [fāriġ,]*

fāriġ: *Vazgeçmiş, terketmiş, el çekmiş.*

- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ bu'di-y-ile mu'aẕẕeb olur ne anuñla ve ne andan **fāriġ** ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 8). [fāriġ,]*

fāriġ olduḳca: *El çekmek, uzak durmak, vazgeçmek.*

- olduḳca ummaduġı yirden sebebler çıḳar ve kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳ ṭurmaz gelür gider cemī' erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 17). [fāriġ olduḳca, -duḳca]*

fāriġ olmaḳ gerek: *Uzaklaşmalı.*

- gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu **fāriġ olmaḳ gerek** ki ol anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [fāriġ olmaḳ gerek,]*

fāriġ olmaz: *Vazgeçmek, el çekmek.*

- **fāriġ olmaz** ol kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāzı ʿabeṣ sayılmaz her kim ki bunı ḳabūl itmez yā mükābere ve muʿānedet ider veya cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 11). [fāriġ olmaz, -maz]*

fāriġ olup: *Kenara çekilmek, uzak durmak; bir kimsenin yapacağı işe karışmamak.*

- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü **fāriġ olup** berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 12). [fāriġ olup, -up]*

fāriġ olup: : *Kenara çekilmek, geri durmak, uzaklaşmak.*

- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 11). [fāriġ olup, -up]*

• ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen **fāriġ olup** aña ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken n'içün apsam oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 13). [fāriġ olup, -up]*

fārik olur: *Ayıran, tefrik eden olmak.*

• ġayrini **fāriḳ olur** ʿaḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez ṣerʿde niçe yirler olur ki ʿaḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 9). [fāriḳ olur, -ur]*

farḳ: *Fark, ayrım, başkalık.*

• ṭurur ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ **farḳı** ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 12). [farḳı, -ı]*

• ṣāliḥ didüklerinüñ **farḳı** bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫayli ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 1). [farḳı, -ı]*

• oldı eyitdi Ḥalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña **farḳı** var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 15). [farḳı, -ı]*

• oldı eyitdi Ḥalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī **farḳ** olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 16). [farḳ,]*

• iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında zerre ḳadar **farḳ** yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 18). [farḳ,]*

• yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ **farḳını** bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 2). [farḳını, -ı, -nı, -]*

• işler olur ki ḫalḳ naẓarında anlar ḫavāriḳ ṣayılur Şefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ **farḳı** yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 10). [farḳı, -ı]*

• nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne **farḳı** olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 8). [farḳı, -ı]*

• müdāhenenüñ **farḳı** nice olur ve anlar bir birinden ne vechle temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 5). [farḳı, -ı]*

• farḳında bunı dimişler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 19). [farḳında, -ı, -n, -da]*

• ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı sālisden olur pes ḳısm-ı sānī ile anuñ **farḳı** eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı sānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 9). [farḳı, -ı]*

farḳ eyler: *Ayırt etmek, fark etmek.*

• Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni **farḳ eyler** birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 18). [farḳ eyler, -r]*

farḳ eyleyeler: *Ayırt etmek.*

- ‘Ulemāya bundan müşkil olmaz ki müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden **farḳ eyleyeler** Ya‘nī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 14). [farḳ eyleyeler, -y, -e, -ler]*

farḳ eyleyüp: *Ayırt etmek.*

- meger **farḳ eyleyüp** nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir ṣevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 15). [farḳ eyleyüp, -y, -üp]*

farḳ ideler: *Ayırt etmek, ayırmak.*

- muḥkemātdan seçeler hem-çunān mürşīd dirilenlere daḫı vācibdür ki müteşābihāt-ı havāyı muḥkemāt-ı ‘akldan **farḳ ideler** eyle olmayınca anlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 12). [farḳ ideler, -e, -ler]*

farḳ idemez: *Ayırt etmek, ayırmak.*

- yaḳīn diyü inanur gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldığı cihetden **farḳ idemez** bunuñ gibi ḥālāt insānda bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 12). [farḳ idemez, -e, -mez]*

farḳ ider: *Ayırt etmek, ayırmak.*

- revāyiḥi seçer mi ve ẕevḳi olmayan helvāyı mürden **farḳ ider** mi innīne cimaʿ leẕẕeti nice dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 13). [farḳ ider, -er]*
- seçmege ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol kişi ki muḥkemāt-ı ‘aḳlı müteşābih-i havādan **farḳ ider** ol kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 6). [farḳ ider, -er]*

fark itmek: *Ayırt etmek, ayırmak.*

- nifāḳ olur mü’mine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maṣlaḥat içün olıcaḳ şer‘an nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden **farḳ itmek** ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 16). [farḳ itmek,]*
- ol i‘tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve ‘āḳıl olan anı **farḳ itmek** büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 8). [farḳ itmek,]*
- bir birinden **farḳ itmek** ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde ‘aḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 13). [farḳ itmek,]*

farḳ itmek gerek: *Ayırt etmeli, ayırmalı.*

- müştaheyātıdur şeyḫ olanlar bunları tamām **farḳ itmek gerek** şehvet yolını ḳoyup ‘aḳl yolına gitmek gerek şol şeyḫ ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ’ı … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 5). [farḳ itmek gerek,]*

farḳ itmez: *Farkına varmak.*

- deñizine ġarḳ olur eyü yavuz **farḳ itmez** ve gāh olur ʿālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 7). [farḳ itmez, -mez]*

farḳ itmez ola: *Ayırt edemez olmak.*

- eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā ṣol kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri **farḳ itmez ola** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 14). [farḳ itmez ola, -a]*

farḳ olınmaz: *Ayırt edilmek, seçilmek.*

- ḳarardukdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa **farḳ olınmaz** ḳalur zīrā egerçi bu bir ṣaḥīḥ maʻnādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳiʻ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 9). [farḳ olınmaz, -maz]*

fārs: *Îran.*

- münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ için eşbāḥuñ ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān **Fārs'dan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 12). [fārs'dan, -dan]*

farż: *İslamiyette Allah'ın emrettiği ve Müslümanların da muhakkak yapmakla mükellef oldukları kesin buyruk.*

- Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe **farż** olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meselā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 17). [farż,]*

farż idelüm: *Varsaymak.*

- gerek **Farż idelüm** ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 9). [farż idelüm, -e, -lüm]*

farż itmek gerek: *Farz etmeli; varsaymalı.*

- vużū-ı ẓāhir gerek ma'-i ḳırba-y-ıla andan vużū-ı bāṭın gerek āb-ı tevbe ile girdügi mescidi mescid-i Ḥarām **farż itmek gerek** ve ṭurduġı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 12). [farż itmek gerek,]*

farż u lāzım olur: *Zorunlu ve gerekli olmak.*

- olur kim mużṭarr olıncaya dek ṭurur ve tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek **farż u lāzım olur** eger şöyle ki dilenmezse āşım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 14). [farż u lāzım olur, -(u)r-ur]*

fāş itmekde: *Meydana vurmak, açığa çıkarmak.*

- olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde girçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿaybını **fāş itmekde** olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 16). [fāş itmekde, -de]*

fāsid: *Bozukluk, yanlışlık, fesat.*

- namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḥayrātda ehl'ullāh anca **fāsid** görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 2). [fāsid,]*

fāṣīḥ: *Güzel, ahenkli, açık ve anlaşılır şekilde söz söyleyen.*

- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden **faṣīḥ** görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 9). [faṣīḥ,]*

fāṣīḥ: *Açık, anlaşılır.*

- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār **fāṣīḥ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 10). [fāṣīḥ,]*

faṣīhü'l-beyān: *Beyanı güzel, âhenkli, açık ve anlaşılır şekilde olan (kişi).*

- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek ẕāt ve sütūde faʿāl idi vaʿẓ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında **faṣīḥü'l-beyān** idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 8). [faṣīḥü'l-beyān,]*

faṣīḥü'l-kelimāt: *Sözü fesâhatle söyleyen (kişi).*

- ārif-i mütedeyyin kerīmü'ẕ-ẕāt ve **faṣīḥü'l-kelimāt** ḳuṭb-i eflāk Muḥammed bin Semmāk evlāhu'llāhu mā yatammanāhu ve ballaġahu ilā ġāyet munāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 3). [faṣīḥü'l-kelimāt,]*

fāsıḳ: *Şerîat hükümlerine uymayan günahkâr kimse.*

- ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup fażlına muʿtekid olur ṣūfī oldur ki her kişiyi kendüden aʿla görür ve bir **fāsıḳı** görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 2). [fāsıḳı, -ı]*
- dilerse yola getürür bir **fāsıḳı** dilerse meyḫāneden ḫiẕmetine çeker ve bir zāhidi isterse ṣavmaʿadan meyḫāneye redd-ider Niçeler ḳolayında gezerken bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 9). [fāsıḳı, -ı]*
- yitişmek ḫaylī işdür ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye **fāsıḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 18). [fāsıḳ,]*
- olan çün ḫaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri **fāsıḳ** ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 6). [fāsıḳ,]*
- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa dürişür Bir **fāsıḳ** seni evine daʿvet itse ol gün evüñde ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ sözine iʿtimād idüp ol gice sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 11). [fāsıḳ,]*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve 'ayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş **fāsıḳlar** bulınur ki ma'ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 14). [fāsıḳlar, -lar]*
- geçüre ve bu ḳadar ınanmaġa ınanmaḳ diye ve bu ḳadar taṣdīḳi bilmek ṣaya İrādet elindedür her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir **fāsıḳuñ** ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 14). [fāsıḳuñ, -uñ]*

fāsıḳa-ı müṣāḥebet: *Ṣoḥbetin günah olanı.*

- bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca ve hīç biri sebep olmaz yā ʿināyet yā hidāyet olmayınca Pes mücerred bir **fāsıḳa-ı müṣāḥebet** ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 6). [fāsıḳa-ı müṣāḥebet,]*

fāyide: *Fayda, kazanç.*

- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda ṣaḥiḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar **fāyide** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 10). [fāyide,]*
- saña bağışlayam ammā sen daḫı şol āhunuñ sevābını baña virgil ve andan gelen **fāyideden** vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 2). [fāyideden, -den]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne **fāyide** olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 4). [fāyide,]*
- dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña ne **fāyide** ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 18). [fāyide,]*
- ṣayılur Hemīn andan aña şol fāyide olur ki anā mażarret olmaz ol ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini ḳahr itmekde **fāyide** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 18). [fāyide,]*
- idüp mizāc bozıla kişi **fāyide** mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 1). [fāyide,]*
- oḳumaġuñ sevābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan **fāyidenüñ** aña nisbeti yoḳdur eger ol aña tamām yaḳīn idüp ınana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 7). [fāyidenüñ, -nüñ]*

fāyide eylemez: *Faydası olmak, yararı olmak.*

- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel **fāyide eylemez** ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 7). [fāyide eylemez, -mez]*

fāyide görmez: *Faydalanmak, bir yarar sağlamak.*

- süst olur kendü fikrine mu'temed olduḳca işi oñmaz ve Kendü re'yine mu'taẓıd olduḳca re'yinde **fāyide görmez** eger re'y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 4). [fāyide görmez, -mez]*

fāyide ide: *Yarar sağlamak.*

- itdügi ḳulluġından **fāyide ide** Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 17). [fāyide ide, -e]*

fāyide itmez: *Yararı olmak.*

- çalışursavuz **fāyide itmez** Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā ve ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu aṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 3). [fāyide itmez, -mez]*

fāyide itmez: *Yarar sağlamak.*

- ʿibādeti ol taḳlīde mevḳūf olur ve illā ki itmeye ṭarīḳinde ebter olur bir çöpe degmez biñ yıl ʿibādet iderse ʿibādetinden ẕerre ḳadar **fāyide itmez** bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 8). [fāyide itmez, -mez]*

fāyide itmez: *Yarar sağlamak.*

- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 15). [fāyide itmez, -mez]*

fāyide ḳılduñ: *Kâr elde etmek, kazanç sağlamak.*

- görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet **fāyide ḳılduñ** az s̱emenle nihāyetsüz aşı eyledüñ Eger ol āhuñ s̱evābı ʿaraṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 3). [fāyide ḳılduñ, -duñ]*

fāyide ḳılmaz: *Faydası olmak; yararı olmak.*

- olmaya hīç bir ʿamelinden s̱evāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse ẕerre ḳadar **fāyide ḳılmaz** göñül ki Allāh'la ola her ʿamelinde anı gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 16). [fāyide ḳılmaz, -maz]*

fāyide olmaz: *Faydası olmak; yararı olmak.*

- bir kişiye ḥased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek olur ve anuñ ḳażāsına gücenmek olur yoḫsa maʿlūmdur ki ḥasedden hiç **fāyide olmaz** biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 10). [fāyide olmaz, -maz]*

fāyide olur: *Faydası olmak; yararı olmak.*

- olur ki kişinüñ ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden kendüye bir ḥads gelür ol ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 11). [fāyide olur, -ur]*
- bir **fāyide olur** ammā eger anı bildürmezlerse hīç dīne ḫalel gelmez ve eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 5). [fāyide olur, -ur]*
- ṣayılur Hemīn andan aña şol **fāyide olur** ki anā mażarret olmaz ol ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 17). [fāyide olur, -ur]*

fāyide virmez: *Fayda vermek; yarar sağlamak.*

- olmaz Çoḳ olur ki bu bilişlik ḳıyāmetde **fāyide virmez** maʿlūmdur ki şefāʿat her yirde rāst gelmez ol dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 11). [fāyide virmez, -mez]*

fāyiż: *Feyiz verici.*

- degin **fāyiż** ve her dem maḳām-ı berzaḫda minber-i taḳaddüs üzerinde ʿālem-i maʿnā yüzinden vāʿiẓ eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 3). [fāyiż,]*

fāyiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz: *Hakk'a erişmiş olanların derecelerine eren kişi olmak.*

- rāḥat olan vāṣıl-ı maḳāmāt-ı 'ārifīn olmaz ve her yevm maḥşerde cennete giren **fāyiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz** ekser-i nāsuñ gine cennetde leẕẕetleri şehvāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 4). [fāyiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz, -maz]*

fāyyide ḳılmaz: *Fayda etmemek; etkisi olmamak, işe yaramamak, yararlı olmamak.*

- maġfireti-y-iledür mücerred tāʿāte çalışmaḳ **fāyyide ḳılmaz** tāʿātden maḳṣūd hemīn emrine imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿibādātdan murād ancaḳ Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 1). [fāyyide ḳılmaz, -maz]*

fażā'il: *Faziletler, erdemler.*

- **fażā'ili** bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 7). [fażā'ili, -i]*

fażāyil: *Faziletler, erdemler.*

- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi ve niçe müddet anuñ müṣāḥibi idi Bu ṭāyifenüñ ulularından ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden idi **Fażāyili** bī-ḥad ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 8). [fażāyili, -i]*
- añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve **Fażāyilde** aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki fażīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 3). [fażāyilde, -de]*
- me'vā iken ṣoñra **fażāyile** mecmaʿ oldı Evvel re'sü'l-mütemeriddīn iken ṣoñra re'isü'l-muvaḥḥıdīn oldı öñdin melāẕu'l-müfsidīn iken ṣoñra imāmü'l-müslimīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 15). [fażāyile, -e]*
- ve **Fażāyilinden** ne rivāyet idevüz ki biñde birini beyān ve güneş ḳatında ẕerre ʿiyān idevüz anuñ tehẕīb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i muʿāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 17). [fażāyilinden, -i, -n, -den]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Fużayl'uñ **fażāyiline** göre āḫıratda maḳāmat ve dünyādaki ʿibādetine göre cennetde derecāt nasīb idüp menāzil-i tāyībīnden aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 11). [fażāyiline, -i, -n, -e]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin **fażāyil** ile ḥāli ve rezāyil ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 1). [fażāyil,]*
- ve **fażāyili** baḥrinden müstefīd ü muḳterif idiler Ammā rumūzını ʿavām fehm idemedüklerinden ve kelimātını ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 1). [fażāyili, -i]*
- nāṣī olup müterettib olur ve her kimde ki ḫavf ġālib ola bunlaruñ gibi **fażāyili** muʿaḳḳab olur Recādan ḥasenātuñ ḳanḳısı bulınır Pes neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 15). [fażāyili, -i]*

- **fażāyilinüñ** ḥaddi ve kemālātınuñ ‘addi yoġdı cū‘ vü seheri nihāyetine ve riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıḫuñ fużelāsından ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 13). [fażāyilinüñ, -i, -nüñ]*
- ki şayılmaz ve şol ḳadar āṣārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne şıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve anlaruñ **fażāyilindendür** And içmeyeler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 16). [fażāyilindendür, -i, -n, -den, -dür]*
- anuñ **fażāyilini** mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 3). [fażāyilini, -i, -n, -i]*.

fażīḥ: *Rezil, rüsvâ; yersiz ve çirkin.*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi’l-cümle mesāvī gibi ḳabīḥ nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi **fażīḥ** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 12). [fażīḥ,]*

fāżıl: *Faziletli, erdemli (kimse).*
- Merv’den idi şoñra Baġdād’da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi ve zamānında ulu **fāżıllardan** idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 8). [fāżıllardan, -lar, -dan]*
- fī yevmi’l-ḥaşri ve’d-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ **fāżıllarından** ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var idi ve ẕātında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 5). [fāżıllarından, -lar, -ı, -n, -dan]*
- bir birine taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden ve fürūʿ-ı şerīʿatde **fāżıllardan** idi aḥkām-ı dīniyyede re’y-i ʿālīsi var idi ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 16). [fāżıllardan, -lar, -dan]*
- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve **fāżıllar** gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 10). [fāżıllar, -lar]*

fażıl olur: *Efdal olmak, daha fazîletli olmak.*
- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh’a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu **fāżıl olur** ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 8). [fāżıl olur, -ur]*

fażīlet: *Kıymet, değer, üstünlük.*
- meṣūbātı cemʿ idebile-y-idi şübhe yoḳdur ki **fażileti** ḫūbter olurdı Nite ki İbn Semmāk mümkin degül ʿibādetle teʾehhüli cemʿ idemezdi ve eger teʾehhül itse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 15). [fażileti, -i]*

fażīlet: *Güzel ahlak, erdem, iyi huy.*
- añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan’dan esnā ola ve Fażāyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki **fażīletine** delīl olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 4). [fażīletine, -i, -n, -e]*
- ʿiḳāb eyleyecek olursa ben ne diyeyüm Ādem böyle gerek ki kemāli artduḳça tenezzüli ziyāde ola ve **fażīleti** ziyāde olduḳça kendüye iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 8). [fażīleti, -i]*

- ḥāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve ādem oğlanında yoḳlıḳ gibi **faẕīlet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 14). [faẕīlet,]*
- tecerrüdleri ġālib imiş bunda ekmel olalar zīrā **faẕīlet** andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 15). [faẕīlet,]*
- mertebesine yaḳın ola belki **faẕīletde** melekden ziyāde ola ki bunda insāniyyetden daḫı ḥişşe bulına Fi'l-cümle Ḫıżr nebīnüñ ḥayātında hiç şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 13). [faẕīletde, -de]*
- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ **faẕīletine** kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 15). [faẕīletine, -i, -n, -e]*
- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tāliʿinde irşād **faẕīleti** ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 6). [faẕīleti, -i]*
- ṭāʿatinde ḥużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ **faẕiletine** yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 18). [faẕiletine, -i, -n, -e]*
- żarar itmezdi ve ol ġınāları anlaruñ dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi ve ol ġınāları-y-ıla bunca **faẕilet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 12). [faẕilet,]*
- ki ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur Görmez misin ki Yūsuf ḳul iken nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ **faẕīletine** n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 4). [faẕīletine, -i, -n, -e]*

fāẕıl-ı kāmil: *Kemale ermişlerin erdemlisi, faziletlisi.*
- ı ṭarīḳat-ı Muṣṭafaviyye ʿālim-i ʿāmil **fāẕıl-ı kāmil** mīve-i dil-i evliyā güşe-i ciger-i enbiyā zeyn-i āl-i benī ve faḫr-ı evlād-ı ʿAlī ʿārif-i ʿāşıḳ Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 3). [fāẕıl-ı kāmil,]*
- muʿaẓẓam-ı ʿubbād maḳbūlü'l-evliyā ve maḥbūbü'l-aṣfiyā ḳıdvetü erbābi'ṭ-ṭarīḳa ve zübdetü aṣḥābi'l-ḥaḳīḳa ʿālim-i ʿāmil ve **fāẕıl-ı kāmil** tüvānger-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 4). [fāẕıl-ı kāmil,]*
- Menāḳıb-ı İmām Aḥmed-i Ḥanbelī razıya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol ʿālim-i ʿāmil ve **fāẕıl-ı kāmil** sālik-i mesālik-i nebevī ve muḳaffā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 2). [fāẕıl-ı kāmil,]*

faẕl: *İyilik, lutuf, kerem, yardım, ihsan.*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve **faẕlı** olmasa Fużayl faẕl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 11). [faẕlı, -ı]*

faẕl: *Bir kimsede bulunan şahsî kıymet ve meziyet, değer.*
- ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup **faẕlına** muʿtekid olur ṣūfī oldur ki her kişiyi kendünden aʿlā görür ve bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 1). [faẕlına, -ı, -n, -a]*

- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü **fażluñdur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 10). [fażluñdur, -uñ, -dur]*
- ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına niṣār idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān **fażlına** muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 8). [fażlına, -ı, -n, -a]*
- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī meşāyıḫ arasında muḳarreb idi ve **fażlı** cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer idi Mükāşefātı nā-maḥdūd idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 8). [fażlı, -ı]*
- **fażlına** muḳirr ü muʿterif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 19). [fażlına, -ı, -n, -a]*
- muḳaddemātuñ birisini añlamazlar bunuñla anlaruñ **fażlına** noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle ol kişi bunlardan aʿlā olmaz ol bir bilürse bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 9). [fażlına, -ı, -n, -a]*
- eksik ḳomadılar Fi'l-cümle Süfyān-ı Sevrī zamānında ġāyet ulu muʿteberlerinden idi ve ʿahdında **fażlı** müsellem ü muḳarrerlerden idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 18). [fażlı, -ı]*
- ki söylemezseñ żarar ola Fi'l-cümle Şefīḳ-i Belḫī zamānında ġāyet muʿteberlerden ve meşāyıḫ arasında **fażlı** muḳarrerlerden idi Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 8). [fażlı, -ı]*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde **fażlına** ġāyet çoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 9). [fażlına, -ı, -n, -a]*
- iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca **fażl** u beyān ile ve cihānda hezār nām u nişānla ḫizmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 5). [fażl,]*
- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿilmine ve **fażlına** söz yoġıdı zühdi ve taḳvāsı bī-ḥad çoġdı Rivāyet olınur ki Mekke'de mücāvir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 15). [fażlına, -ı, -n, -a]*
- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a iltifāt itmezdi ve anuñla bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi **fażlına** iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḥrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 2). [fażlına, -ı, -n, -a]*

<u>fażl u kemāl:</u> *Erdem ve olgunluk.*

- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve fażlı olmasa Fużayl **fażl u kemāli** ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf-u iclāli olmasa 'ālemde bu ḳadar 'izzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). [fażl u kemāli, -i]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde **fażl u kemāli** dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 12). [fażl u kemāli, -i]*
- ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar **fażl u kemāl** ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẓāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 14). [fażl u kemāl,]*
- ḳadar **fażl u kemāl** ile ne 'aceb itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp elfāẓuñ ḳıdemini Cenāb-ile meẓhep idinmiş İmdi bu işkālüñ ḥalli erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 3). [fażl u kemāl,]*

fażl u kemālle: *Değer, şahsî kıymet ve mükemmellik.*

- yaḳmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca **fażl u kemālle** bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 16). [fażl u kemālle, -le-le, -]*

fedā idüp: *Kıymak, gözden çıkarmak.*

- ʿeydine nefslerini **fedā idüp** ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 3). [fedā idüp, -üp]*

fedā ḳıla: *Feda etmek, kıymak, gözden çıkarmak. II (Kendini veya bir şeyi) bir gaye emrine vermek, adamak.*

- meger farḳ eyleyüp nefsini **fedā ḳıla** mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir sevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 15). [fedā ḳıla, -a]*

fedā olına: *Uğrunda yok olmak.*

- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs **fedā olına** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 2). [fedā olına, -a]*

fehm: *Anlama, anlayış, idrak.*

- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette **fehmi** lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 8). [fehmi, -i]*
- olur ki maḳāma varmayan anuñ **fehminde** bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 1). [fehminde, -i, -n, -de]*
- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳademi rāsiḫ olursa **fehminde** ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 7). [fehminde, -i, -n, -de]*

fehm eylemez: *Anlamak, idrak etmek.*

- eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ yine maḳṣūda gelelüm Sehl bin ʿAbdu'llāh ḥażretlerinüñ kelimātından biraz daḥı söyleyelüm naḳl olınur ki eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 13). [fehm eylemez, -mez]*

fehm eyler: *Anlamak.*

- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan **fehm eyler** ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler ki cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 3). [fehm eyler, -r]*
- **fehm eyler** bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabes yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 9). [fehm eyler, -r]*

fehm eyleye: *Anlamak.*

- işārātla iderdi maḳālātı Ḫaylī kişi gerekdür ki anuñ maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini añlaya ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını **fehm eyleye** Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 14). [fehm eyleye, -y, -e]*
- müntehī gerek idi ki **fehm eyleye** gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı taẖarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 13). [fehm eyleye, -y, -e]*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında başīret gerek ki **fehm eyleye** tā bu yoldan āyāt u aḥadīṩüñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 4). [fehm eyleye, -y, -e]*
- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-gūne delālet ede ki bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya ol işāretüñ maʿnāsını **fehm eyleye** ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 4). [fehm eyleye, -y, -e]*

fehm eyleyemez: *Anlamak.*

- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı **fehm eyleyemez** illā şol kişinüñ ki ṭab'ı ūz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki 'aḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [fehm eyleyemez, -y, -e, -mez]*

fehm idemedüklerinden: *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*

- ve faż̇āyili baḥrinden müstefīd ü muḳterif idiler Ammā rumūzını ʿavām **fehm idemedüklerinden** ve kelimātını ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 2). [fehm idemedüklerinden, -e, -me, -dük, -ler, -i, -n, -den]*

fehm ider: *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*

- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev' cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi **fehm ider** ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [fehm ider, -er]*

fehm iderdi: *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*

- bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol **fehm iderdi** ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 14). [fehm iderdi, -er, -di]*

fehm iderler: *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*

- **fehm iderler** pes gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿamelleri olur ẕevāhirde ḳalanlar ṣanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 5). [fehm iderler, -er, -ler]*

fehm itdügi: *Anlamak, idrak etmek.*

- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol **fehm itdügi** ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 11). [fehm itdügi, -düg, -i]*

fehm itmekdendür: *Anlamak, kavramak.*

- berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki ol ẕemm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini **fehm itmekdendür** bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 10). [fehm itmekdendür, -den, -dür]*

fehm olınur: *Anlaşılmak.*

- erbāb-ı ḳulūbuñ kelimāt-ı şerīfesinden şöyle **fehm olınur** ki evvelkisi fenā-yı ṣıfātda ṣoñrası fenā-yı ẕātda bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ ta'ālā ibtilā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 3). [fehm olınur, -ur]*

fehm-i ʿāvamdan: *Halkın anlayışı, idraki.*

- olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve **fehm-i ʿāvamdan** artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 10). [fehm-i ʿāvamdan, -dan]*

feḫvā: *Anlam, mânâ.*

- sözün maʿnāsı ve bu kelāmuñ **feḫvāsı** oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 15). [feḫvāsı, -sı]*

felek: *Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hakim olduğuna inanılan güç, talih, baht.*

- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür **felek** ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 17). [felek,]*

felek: *Gökyüzü.*

- eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni **felekde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 12). [felekde, -de]*

felek: *Dünya, âlem.*

- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ ṣebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār-ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet **felek** anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 10). [felek,]*
- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine

güneş **felek** dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 8). [felek,]*

felek burclarına: *Gök küresinde güneşin bir yıl zarfında devrettiği, üzerinde 12 takım yıldızın sıralandığı kuşak biçimindeki alan, Zodyak.*

- **felek burclarına** girüp ḳaçalar güzeller olur anda ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 5). [felek burclarına, -lar, -ı, -n, -a-n, -a]*

felek dōlābı: *Dönüp duran felek. II Dünya.*

- dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vaż‘ u ḥālet getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ mis̲li bir gül-i sa‘adet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 13). [felek dōlābı,]*

felek-i devrī: *Dönüp duran alem.*

- kerāmet sālik-i rāh-ı istiḳāmet kıdvetü’l- ‘ulemāi’l-kirām ve māḳbūlu’l-evliyāi’l-‘aẓām ḳuṭb-ı ḥareket **felek-i devrī** imām-ı ‘ālem Süfyān-ı Sevrī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 4). [felek-i devrī,]*

fen: *Bilim.*

- mażbūt u ḫūb olurdı ya‘nī taḳavvīsi ziyāde oldugınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ‘ulūmda çoḳ müsennefātı var idi ve her **fende** niçe mü’ellefātı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 14). [fende, -de]*

fenn: *Bilim.*

- evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir **fenni** bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 7). [fenni, -i]*

fenn-i taṣavvufda: *Tasavvuf ilmi.*

- mu‘teber idi ve **fenn-i taṣavvufda** mü’ellefātı mu‘temed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḥātem bir gün İmām Aḥmed’e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 15). [fenn-i taṣavvufda, -da]*

ferāġat: *Vazgeçme, el çekme, bırakma.*

- nesneye mevkūf ḳodı **ferāġatle** ‘ibādet rızḳ teşvīşinden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 19). [ferāġatle, -le]*

ferāġat: *Vazgeçmenin, gönül tokluğunun verdiği rahatlık, huzur.*

- ḳanā’at üzere ve eḳs̲er-i eyyāmı **ferāġat** üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve ma‘ārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 11). [ferāġat,]*
- ustād imişsin didi ve Şefīḳ’den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḫużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül **ferāġatı** ve bir nefs *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 2). [ferāġatı, -ı]*
- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde ma‘āşı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ z̲ikri olur ol kişi ḳaçan **ferāġatle** ‘ibādet idebilür ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 4). [ferāġatle, -le]*

ferāġat idüp: *Ayrılmak, uzaklaşmak.*

- ki ḫalḳdan **ferāġat idüp** ‘uzlet iderler ammā cemī‘ evḳātlerini ‘abes̲ geçürürler ol ‘uzlet ‘uḳalā yanında maḥmūd olmaz ve ol ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 17). [ferāġat idüp, -üp]*

ferāġat itdükçe: *El çekmek, vazgeçmek.*

- **ferāġat itdükçe** ḥużūrını ve feraḥını artuḳ bulur emrini añā tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 15). [ferāġat itdükçe, -dükçe]*

ferāġat itmeyevüz: *Vazgeçmek, bırakmak.*

- diyü biz **ferāġat itmeyevüz** ve nice ʿibādetler ʿabeş olurmış diyü biz terk-i ṭāʿat itmeyevüz elümüzden geldükçe çalışavuz ammā kendümüzi gine ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 7). [feraġāt itmeyevüz, -me, -y, -evüz]*

ferāġati olup: *Feragat etmek; vazgeçmek, el çekmek.*

- **ferāġati olup** hīç bir ġarażı fikr itmez hemīn kendüyi aña teslīm edip hiç kendünüñ de n'olacaġın ẕikr itmez dāyim bu mülāḥażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 5). [ferāġati olup, -up]*

ferah: *Huzur, rahatlık.*

- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü **feraḥ** ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 2). [feraḥ,]*
- itdüklerini işitdükçe **feraḥı** ziyāde olur nice feraḥ olmasun ki kendü epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 9). [feraḥı, -ı]*
- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭaʿamını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemīʿ **feraḥ** Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 12). [feraḥ,]*
- ferāġat itdükçe ḥużūrını ve **feraḥını** artuḳ bulur emrini aña tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 15). [feraḥını, -ı, -n, -ı]*

feraḥ buldum: *Sıkıntılarından kurtulmak, ferahlamak, içi açılmak.*

- geldi içdüm Ol şarābuñ neş'esi-y-ile bu gün **feraḥ buldum** Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir leẕẕetden ki ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 9). [feraḥ buldum, -du, -m]*

feraḥ geldi: *Rahatlamak, huzura kavuşmak.*

- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp bāña **feraḥ geldi** ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 4). [feraḥ geldi, -di]*

feraḥ gele: *Rahat ve huzur hakim olmak.*

- geldi içdüm Ol şarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir leẕẕetden ki ḳalbe **feraḥ gele** ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 10). [ferāḥ gele, -e]*

feraḥ olmasun: *Huzurlu olmak, mesut olmak.*

- itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur nice **feraḥ olmasun** ki kendü epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 9). [feraḥ olmasun, -ma, -sun]*

feraḥveş: *Sevinçli, neşeli.*

- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿişḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü **feraḥveş** hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 12). [feraḥveş,]*

ferāset: *Anlayışlılık, çabuk seziş.*

- ol neşr iderdi İmām Muḥammed ḥod bir vāḥid-i zamān ve ferīd-i cihān idi ʿilm baḥrinüñ ʿummānı ve maʿrifet maʿdeninüñ kānı-y-ıdı **ferāsetde** bī-meṣel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 16). [ferāsetde, -de]*
- dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda **ferāset** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 6). [ferāset,]*

ferāset ü zekāvetde: *Çabuk anlama ve kavrama, keskin anlayış.*

- meẕkūrdur Nite ki ʿulemā-yı ẓāhīr arasında imām u muḳtedā olmışdı hem çunān erbāb-ı ḳulūb ḳatında daḫı maḳbūl ü murtażā olmışdı **Ferāset ü zekāvetde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 12). [ferāset ü zekāvetde, -de]*

ferāset-i vicdāniyyede: *Vicdani anlayış, sezgi.*

- saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden

artuġ idi ve **ferāset-i vicdāniyyede** ḫōd naẓīri yoġ idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 14). [ferāset-i vicdāniyyede, -de]*

ferāyiż: *Farzlar.*

- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi **ferāyiżi** riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 18). [ferāyiżi, -i]*
- ḳudretümüz olduḳça **ferāyiże** ve sünnete iṭāʿat idevüz cehd eyleyevüz ki ṭarīḳa-i nebeviyyeye mutābaʿat idevüz Süfyān-ı Sevrī'den rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 9). [ferāyiże, -e]*
- mes'ele olur anuñ tevḫīdinde ve vücūdında ve mes'ele olur anuñ iḥsānında ve cūdında ve mes'ele olur anuñ me'mūrāt ve menhiyyāt ve **ferāyiż** ve vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 10). [ferāyiż,]*

ferāyiż ü navāfilüñ: *Farzlar ve nafileler.*

- oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan **ferāyiż ü navāfilüñ** daḫı bu uslūba göre olur vazīfe virmezlerse bir vaḳt imāmet itmez virürlerse biş vaḳtı ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 9). [ferāyiż ü navāfilüñ, -üñ]*

ferāyiż ü vācibāt: *Farzlar ve vacipler.*

- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve bu daḫı şol taḳdīrçedür ki ol aḥādīs tebaʿiyyeti **ferāyiż ü vācibāt** içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 14). [ferāyiż ü vācibāt,]*

ferd: *Fert, kişi.*

- görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az semenle nihāyetsüz aşı eyledüñ Eger ol āhuñ sevābı ʿaraṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her **ferdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 4). [ferdi, -i]*
- rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle **ferdler** bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir boy olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 11). [ferdler, -ler]*
- insān elbette melekden efżal mı olur ve her ferdi anuñ her **ferdinden** ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir ẕāt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 9). [ferdinden, -i, -n, -den]*
- insān elbette melekden efżal mı olur ve her **ferdi** anuñ her ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir ẕāt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 9). [ferdi,-i]*
- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından ol da bir **ferddür** Rabb'inüñ ḳodugı ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 18). [ferddür, -dür]*

ferd ola: *Eşsiz, benzersiz olmak.*

- ṭarīḳ ola meselā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde **ferd ola** gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 4). [ferd ola, -a]*

ferhān olurlar: *Sevinçli, neşeli olmak.*

- maẓharıdur her ne varsa kudretinüñ eseridür Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a bağlayup **ferhān olurlar** gice gündüz anuñ mülāḥaẓası ile ḫandān olurlar Dervīşlikde yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 2). [ferhān olurlar, -ur, -lar]*

ferīd: *Eşsiz, tek, eşi olmayan.*

- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ **ferīdi** ve her biri ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 11). [ferīdi, -i]*
- zamānınuñ vaḥīdlerinden ve cihānuñ **ferīdlerinden** idi devrānuñ yegānelerinden ve rūzgāruñ nişānelerinden idi Şerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 7). [ferīdlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
- fażā'ili bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde **ferīd** idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 8). [ferīd,]*

ferīd-i cihān: *Dünyanın seçkini.*

- ol neşr iderdi İmām Muḥammed ḥod bir vāḥid-i zamān ve **ferīd-i cihān** idi ʿilm baḥrinüñ ʿummānı ve maʿrifet maʿdeninüñ kānı-y-ıdı ferāsetde bī-mesel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 15). [ferīd-i cihān,]*

feriḥ bulmazdı: *Mutlu, sevinçli görmek.*

- u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı **feriḥ bulmazdı** ve bir aḥad anı güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 10). [feriḥ bulmazdı, -maz, -dı]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı **feriḥ bulmazdı** Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 18). [feriḥ bulmazdı, -maz, -dı]*

ferih olur mı-y-ıduñ: *Neşeli, sevinçli olmak.*

- var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa **ferih olur mı-y-ıduñ** Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 18). [ferih olur mı-y-ıduñ, -mı, -y, -ı, -duñ]*

ferş: *Yeryüzü.*

- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh ʻarş gāh saḳf diyesin aña gāh **ferş** gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 6). [ferş,]*

ferzāne: *Seçkin, benzerlerinden, emsâlinden farklı, mümtaz.*

- **ferzānesi** yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 15). [ferzānesi, -si]*

fesād: *Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük.*

- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan **fesādı** var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 11). [fesādı, -ı]*
- eydürdi ki Recā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile **fesād** virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [fesād,]*
- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce kiyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūṣına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar **fesādı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 10). [fesādı, -ı]*

fesād: *Tabiî halden çıkma, bozulma, bozukluk.*

- dirsek ki şāyed bu havānuñ **fesādından** olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 17). [fesādından, -ı, -n, -dan]*

fetāvā: *Fetvalar.*

- arasında **fetāvası** meẕkūrdur Ẓāhirde ve bāṭında kāmillerdendür ve her işde ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 11). [fetāvası, -sı]*

fetḥ: *Fethetmek; ele geçirmek.*

- rūḥındandur ve ʿālemde her kemālüñ **fetḥi** anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur cemīʿ taʿyināta ḥışşe andan yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 15). [fetḥi, -i]*

feth-i bāb ola: *Kapıların açılması, muradın gerçekleşmesi, istenilen şeye ulaşma imkânı verilmek.*

- gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye **feth-i bāb ola** Belī her sālike ol yoldan bir ḥaẓẓ olur niceler ol ḥaẓẓ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 1). [feth-i bāb ola, -a]*

feth-i bāb oldı: *Kapıların açılması, hiçbir engelle karşılaşmadan muradına ermek. || Allah'a kavuşmak.*

- gice ḳadarca inkisārla şol mıḳdār **feth-i bāb oldı** ki yıllarla ṭāʿatine iʿtimād ve ʿibādetine iʿtiżād itse anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı Evliyā aṭıbbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 13). [feth-i bāb oldı, -dı]*

fetvā: *Bir mesele hakkında şerîatın hükmünü ehli olanın haber vermesi ve o hükme dair verilen mâlumat, bilgi.*

- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda **fetvāsı** ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 4). [fetvāsı, -sı]*
- olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı gördi hemīn ders ve **fetvā** üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine riyāżetini terk itmezdi ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 11). [fetvā,]*
- fetvā virürdi ve cemīʿ ʿulemā **fetvāsını** ḳabūl ḳılurlardı kendü yigit iken bunca pīrler öñine diz çökerlerdi zamānınuñ ululuları gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 3). [fetvāsını, -sı, -n, -ı]*
- çoḳ **fetvā** olurdı ki ḳapu öñinde alur görirdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 9). [fetvā,]*

fetvā virürdi: *(Sorulan bir meselede) Şerîata uygun olan cevâbı bildirmek.*

- **fetvā virürdi** ve cemīʿ ʿulemā fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı kendü yigit iken bunca pīrler öñine diz çökerlerdi zamānınuñ ululuları gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 3). [fetvā virürdi, -ür, -di]*
- eylemezdi ḫalḳa **fetvā virürdi** ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādır ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 7). [fetvā virürdi, -ür, -di]*

fetvā yazmaġa: *Herhangi bir işlemin veya eylemin din kurallarına uygun olup olmadığı konusunda konuyla ilgili hüküm vermek.*

- seçmege ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde **fetvā yazmaġa** ve şol kişi ki muḥkemāt-ı 'aḳlı müteşābih-i hevādan farḳ ider ol kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 5). [fetvā yazmaġa, -a]*

fevāhiş-i ‘ayūbdandur: *Kötü ve haram olan işler, ameller.*

- mesāvīde çoḳ ḥālāt olur ve ol ḥālāta göre i‘tibārāt olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i ẕünūbdandur ve mesāvī eylemek egerçi **fevāhiş-i ‘ayūbdandur** ammā yir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 6). [fevāhiş-i ‘ayūbdandur, -dan, -dur]*

fevāʿil: *İşleyen, yapan, bir fi'lin anlattığı işi yapan.*

- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi **fevāʿile** yitişür biri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 12). [fevāʿile, -e]*
- ḳavābile her biri marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile **fevāʿil** didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 13). [fevāʿil,]*

fevāyid: *Faydalar.*

- Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ **fevāyidin** dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 7). [fevāyidin, -in]*

fevāyidini gördüm: *Faydasını görmek; yarar sağlamak.*

- Sehl bin ʿAbdu’llāh eydür Ben daḫı evān-ı ṣabāvetde buña müdāvemet itdüm hīç bir gice terk itmeyüp dāyim mülāzemet itdüm şol kadar **fevāyidini gördüm** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 14). [fevāyidini gördüm, -düm]*

fevḳ el-ʿāde: *Çok güzel, mükemmel, emsâlinden üstün.*

- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı luṭfına ġarḳ ve niʿmetine müstaġraḳ ide ve rūḥını meleʾ-i aʿlā ile **fevḳ el-ʿāde** ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 2). [fevḳ el-ʿāde,]*

fevt: *Ölüm.*

- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara **fevt** ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 9). [fevt,]*

fevti-çün: *Elden kaçırmak, kaybetmek.*

- Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve anuñ **fevti-çün** derdle cigerden bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam sevābını saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 17). [fevti-çün, - içün]*

fevt oldı: *Elden çıkarmak, yitirmek, elden kaçırmak.*

- olmaduġın maʿẕūr ṭutup ʿafv ider līkin çün bir ulu ṭaʿatdur **fevt oldı** elbette muḳābelesinde tażarruʿ eyler Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem’üñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 13). [fevt oldı, -dı]*

fevt olmış: *Elden kaçırmak, fırsatı kaybetmek.*

- Nā-gāh bir māni olup **fevt olmış** ve anuñ fevti-çün derdle cigerden bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam sevābını saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 17). [fevt olmış, -mış]*

fevt olur: *Elden kaçırmak, kaybetmek.*

- cennet **fevt olur** ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ışlāḥ itmeyüp żāyiʿ ḳılur bir nefs daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki ʿibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 15). [fevt olur, -ur]*

fevt olursa: *Elden kaçırmak, kaybetmek.*

- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger **fevt olursa** kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh taʿālā ve biri cennet ve biri nefs olur Yaʿnī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 11). [fevt olursa, -ur, -sa]*

feyż: *İhsan.*

- olmaz mümkinde ḥācet olmayınca vācibden **feyż** olmaz ve dilenci faḳīr olmayınca kimse ṣadaḳa virmez eger bir kişi mużṭarr olsa elbette maṭlūba *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 15). [feyż,]*
- bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan kendüye her ne **feyż** olursa vāsıṭa budur bundandur ol degül Cemīʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 13). [feyż,]*
- kesmeye ve anuñ **feyżi** saḥābınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 19). [feyżi, -i]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve **feyż** oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki yitişür kārgāh-ı tekvīn veḫalḳda bu olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [feyż,]*
- varmaz ebter olur daʿvāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḫtiyāc gerek ki vācibden **feyż** ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [feyż,]*

feyż çeşmesi: *Feyiz pınarı. II Allah'ın ihsanı.*

- güller bitürüp baʿżısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi götürebildügi ḳadar içerdi **feyż çeşmesi** dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 6). [feyż çeşmesi, -si]*

feyżi çeşmesi: *Feyiz pınarı. II Allah'ın ihsanı.*

- ʿināyetdür ki Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve **feyżi çeşmesi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 4). [feyżi, -i]*

feżā: *Gökyüzü.*

- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir **feżāsı** var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 17). [feżāsı, -sı]*

feżāyil ü mesūbātdan: *Faziletler ve sevaplar.*

- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur te'ehhülde olan **feżāyil ü meşūbātdan** girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 12). [feżāyil ü meşūbātdan, -dan]*

fī maḳʿadi ṣıdḳın ʿinde melikin muḳtedir: *"Çok kudretli, mülkünün sonu olmayan (Allah)ın yanında doğruluk makamındadırlar" Kamer suresi 55. ayet.*

- firdevs-i muʿallāda teşrīf-i cemāli ile müşerref ü muʿaẓẓam eyleyüp ebedī menzilini **fī maḳʿadi ṣıdḳın ʿinde melikin muḳtedir** eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 4). [fī maḳʿadi ṣıdḳın ʿinde melikin muḳtedir,]*

fiʿillerinden: *İş, davranış. || Amel.*

- fehm iderler pes gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿamelleri olur ẓevāhirde ḳalanlar ṣanurlar ki **fiʿillerinden** ḫalelleri olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 6). [fiʿillerinden, -leri, -n, -den]*

fıḳh: *İslâmiyet'in içtimâî, medenî, hukūkî, siyâsî bütün amelî hükümlerini şer'î delilleriyle birlikte açıklayan ilim.*

- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur Her **fıḳh** oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve her müfti ve ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 8). [fıḳh,]*

fikr: *Fikir, düşünce.*

- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẓevāḫir ü icmālātdur ve **fikr-ile** vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 14). [fikr-ile, --ile]*
- çıḳmaz ve **fikr** murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 17). [fikr,]*
- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve **fikr** şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 18). [fikr,]*
- ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi ḳuds gülzārında cevlān idemez ve **fikr** bülbüli ol bāġ içinde tereyān idemez ʿAḳl ṭūṭīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 1). [fikr,]*
- ve **fikr** ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 3). [fikr,]*
- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve **fikr** ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 4). [fikr,]*
- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve **fikr** müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 5). [fikr,]*
- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve **fikr** şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 6). [fikr,]*

- yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve eger **fikr** daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 7). [fikr,]*
- ḳaldı Bu **fikr-ile** müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 7). [fikr-ile, --ile]*
- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekṣer-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki **fikri** ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 14). [fikri, -i]*
- ḥaremde ḫaṭır olınan **fikr** aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ şafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 7). [fikr,]*
- **fikri** eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫiẕmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 7). [fikri, -i]*
- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri **fikr** anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 18). [fikr,]*
- hīç bir sāʿat ol **fikrden** ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi ve yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 1). [fikrden, -den]*
- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāşı **fikri** olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 3). [fikri, -i]*
- vaḳt **fikrinde** olur ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara maʿḳūd olur her anduḳca yitişemedügine te'essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 5). [fikrinde, -i, -n, -de]*
- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve **fikr** yolından aña delīl bulınur ve şol ki mes'ele-i sāliṣedür vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 11). [fikr,]*
- ola ve **fikrüñüz** gidermeñ bir 'ilmden ki ḳāhir-i 'ulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh'dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ andan Ya'nī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 7). [fikrüñüz, -ü, -ñüz]*
- gerek ki dāyim guṣṣa-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola ve her dem 'ilm-i sābıḳa-ı ezel **fikrinde** ola ve Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala tā ki dünyāda iḫlāṣla 'amel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 10). [fikrinde, -i, -n, -de]*
- mirḳātı olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlıġına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden ol kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça **fikri-y-ile** dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 6). [fikri-y-ile, -i, -y, -ile]*
- olsun ve eger göñli aḳça **fikrinde** ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 13). [fikrinde, -i, -n, -de]*
- olsun ve eger göñli aḳça fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol **fikrle** dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 14). [fikrle, -le]*

• nite ki dünyā seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat **fikrini** ḳor her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 15). [fikrini, -i, -n, -i]*

• ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ **fikri** ki Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 14). [fikri, -i]*

fikr: *Tefekkür.*

• elden ḳomazdı gicelerde ṭurmayup taheccüd iderdi ve **fikrden** mecāl bulduḳça taʿabbud iderdi Allāh ḥażretinüñ ḥüsn-i ʿināyeti-y-ile ve ol cenāb'uñ luṭf u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 13). [fikrden, -den]*

fikr: *Düşünce, görüş, fikir.*

• süst olur kendü **fikrine** mu'temed olduḳca işi oñmaz ve Kendü re'yine muʻtażıd olduḳca re'yinde fāyide görmez eger re'y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 3). [fikrine, -i, -n, -e]*

fikr eyledi: *Düşünmek.*

• Eyitdi Belī Eyitdi Vaḳtından öñdin mi yoḫsa ṣoñra mı İmām Aḥmed cevābdan ʿāciz ḳaldı **fikr eyledi** ki eger vaḳtından öñdin dirse Ol vaḳta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 18). [fikr eyledi, -di]*

fikr eylemeye: *Düşünmek.*

• **fikr eylemeye** kim niʻmetüñ şükri tevāżuʻ ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde niʻmeti artar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 15). [fikr eylemeye, -me, -y, -e]*

fikr eylemezdi: *Düşünmek. II Aklına getirmek.*

• eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn ʻālem-i maḥsūsata ḳānīʻ olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 9). [fikr eylemezdi, -mez, -di]*

fikr eyler: *Düşünmek.*

• āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol esnāda dünyāyı **fikr eyler** çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 18). [fikr eyler, -r]*

fikr eyleye: *Düşünmek, tefekkür etmek.*

• dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle **fikr eyleye** hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 8). [fikr eyleye, -y, -e]*

fikr ide: *Düşünmek, mülahaza etmek.*

• ezelīyi **fikr ide** hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 5). [fikr ide, -e]*

• günāhkār ola me’yüs olmamaḳ gerek Benüm günāhım çoḳdur ayruḳ ben oñmazam dimemek gerek Ādem’üñ z̲illetini **fikr ide** ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 10). [fikr ide, -e]*

fikr ideler: *Düşünmek, mülahaza etmek.*
• her vaḳt şunı **fikr ideler** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 19). [fikr ideler, -e, -ler]*

fikr ider: *Düşünmek, mülahaza etmek.*
• iftikārda gerek ‘ālem-i ṣūretden ‘ālem-i bāṭına i‘tibār gerek bu ‘ālemi ol ‘ālemüñ mi̱sāli bilmek gerek her neyi ki anda **fikr ider** hemīn bunda görmek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 14). [fikr ider, -er]*

fikr ider: *Düşünmek, tefekkür etmek.*
• naẓarı her dem anuñ niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini **fikr ider** kimi her vaḳt saṭvetini z̲ikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü’min *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 5). [fikr ider, -er, -]*

fikr ider: *Düşünmek, anlamaya çalışmak.*
• manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini **fikr ider** ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 10). [fikr ider, -er]*
• ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur le̱zzātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi **fikr ider** ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 14). [fikr ider, -er]*
.• Ḫātem’den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs baña gelür vesvese virüp incidür eydür ki Hīç **fikr ider** misin ki ne yeseñ gerek Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 16). [fikr ider, -er]*
• girüp otura gice vü gündüz hemīn z̲ikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ me’lūfātını **fikr ider** pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 16). [fikr ider, -er]*
• bir göñül ki aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı **fikr ider** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 8). [fikr ider, -er]*
• ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı **fikr ider** ve ḫalvetde ve ke̱sretde ṭurmaz anı z̲ikr ider her vaḳt anuñ taḫṣīlinüñ esbābına çalışur ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 9). [fikr ider, -er]*
• ne ṣafā ki **fikr ider** dünyāda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 19). [fikr ider, -er]*

fikr iderler: *Düşünmek, hayal etmek.*
• vaḫşet ü ġurbet **fikr iderler** ve anı kefen içinde bir z̲illet fikr iderler anı bilmezler ki ol mü’minlere bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 11). [fikr iderler, -er, -ler]*

fikr iderse: *Düşünmek.*

- uḫrāsını **fikr iderse** çāre yoḳdur ḳalbi ūlāsından kesilmez hemçunān bir kişi ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 7). [fikr iderse, -er, -se]*

fikr idersin: *Düşünmek.*

- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını bağışlar ol ki ekremü'l-ekremīndir nice **fikr idersin** yā n'eyler Hem günāhını bağışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 6). [fikr idersin, -er, -sin]*

fikr idüp: *Düşünmek, mülahaza etmek.*

- bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin **fikr idüp** ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed anda bir sır var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 15). [fikr idüp, -üp]*
- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir sevāb **fikr idüp** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 16). [fikr idüp, -üp]*
- gerekmez ki dervīşlikden ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim **fikr idüp** andan ʿibret ala N'ola ẓāhiri şāh olsun bāṭını dervīş olsun ṣūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 7). [fikr idüp, -üp]*
- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü **fikr idüp** ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḫāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 3). [fikr idüp, -üp]*

fikr itdi-y-ise: *Düşünmek.*

- **fikr itdi-y-ise** anda daḫı ol uslūb ile görür Nite kim bu ḳażiyye muvāfıḳ ve bu maʿnāya muṭābıḳdur man kāna fī hāẕihi aʿmā fa-hva fi'l-āḫirati aʿmā ve ażallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [fikr itdi-y-ise, -di, -y, -ise]*

fikr itdükçe: *Düşünmek.*

- derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur ve ʿuzlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ iḫtilātını **fikr itdükçe** gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 2). [fikr itdükçe, -dükçe]*
- niyyet ider evvel itdügini **fikr itdükçe** Ḥaḳ'dan utanur ve anı añduġınca ḫayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 17). [fikr itdükçe, -dükçe]*

fikr itdüm: *Düşünmek.*

- **fikr itdüm** didi Yaʿnī dimek ister ki ḥaḳḳı ġayr ġāyet yaramaz olur ve ġaybet berāberi günāh az olur cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 5). [fikr itdüm, -dü, -m]*

fikr itmek gerek: *Düşünmeli.*

- gerek bunuñ ḫavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu anı **fikr itmek gerek** ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [fikr itmek gerek,]*

- nereden görür ve bu anı **fikr itmek gerek** ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [fikr itmek gerek,]*
- mütefāvüt olur her mizācuñ riyāżeti aña münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kişi ki namāz ḳılur şöyle **fikr itmek gerek** ki şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 8). [fikr itmek gerek,]*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle **fikr itmek gerek** ki şāyed ol ḥāletüñ misline bir daḫı irişmeye ve her ādem ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 18). [fikr itmek gerek,]*

fikr itmeye: *Düşünmek.*
- daḫı muḳābele itmek **fikr itmeye** dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 15). [fikr itmeye, -me, -y, -e]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı **fikr itmeye** ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 13). [fikr itmeye, -me, -y, -e]*

fikr itmez: *Düşünmek.*
- ferāġati olup hīç bir ġarażı **fikr itmez** hemīn kendüyi aña teslīm edip hiç kendünüñ de n'olacaġın zikr itmez dāyim bu mülāḥażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 5). [fikr itmez, -mez]*
- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı **fikr itmez** ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 4). [fikr itmez, -mez]*

fikr itmezler: *Düşünmek.*
- müntaẓır olurlar ʿālemde mühmelāt ḳomazlar düşürüp ortaya getürürler şol oturduḳları ne yirdür hiç anı **fikr itmezler** bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 16). [fikr itmezler, -mez, -ler]*

fikr ḳılmaḳ gerek: *Düşünmeli.*
- ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını 'ömrinüñ āḫırı **fikr ḳılmaḳ gerek** Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 14). [fikr ḳılmaḳ gerek,]*

fikr ḳılmaz: *Düşünmek.*
- olıcaḳ zarūreti şimdi **fikr ḳılmaz** ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 9). [fikr ḳılmaz, -maz]*

fikr ḳılmışdı: *Fikir edinmek, düşünmek.*
- oġlancuġına tevekkül ögretmek içün bir ṭarīḳ itmişdi ve anı ol yola me'lūf ḳılmaġ içün bir **fikr ḳılmışdı** oġlancuġına ögretmişdi ki Her gāh ki bir ḥācetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 10). [fikr ḳılmışdı, -mış, -dı]*

fikr ḳılur: *Düşünmek.*

- aḫşam ne yesem gerek diyü **fikr ḳılur** mı Bir dünyā ḥavāyicini teslīm idüp ışmarlar kendüsi elinden geldügi ḳadar anuñ ḫidmetini eyler İmdi mü'min olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 7). [fikr ḳılur, -ur]*

fikr ḳılurdı: *Düşünmek.*

- işidürse bu yoldan **fikr ḳılurdı** Ḳurān'uñ cemī' ma'nāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīsde her ne görürse 'ālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi ba'īddür ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 11). [fikr ḳılurdı, -ur, -dı]*

fikr ḳılurlar: *Düşünmek.*

- kim ekşer-i nevʿ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti **fikr ḳılurlar** zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 12). [fikr ḳılurlar, -ur, -lar]*
- göñülleri rāżī degüldür ki maḳbereye gireler hemīn ḳabre girmegi anlar müzayyıḳ şanurlar ve hemīn maḳbereyi bir maḥbūs **fikr ḳılurlar** anı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 10). [fikr ḳılurlar, -ur, -lar]*

fikr yolından: *Düşünce yolu, yöntemi.*

- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve **fikr yolından** aña delīl bulınur ve şol ki mes'ele-i sālişedür vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 11). [fikr yolından, -n, -dan]*

fikre ġarḳ olmışdur: *Düşünceye dalmak; derin derin düşünmek.*

- Her ne dir isek işitmeyüp bir **fikre ġarḳ olmışdur** dir Eger suʾal olursa ki Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer ve ne zaḥmet gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 7). [fikre ġarḳ olmışdur, -mış, -dur]*

fikre getürmemekdendür: *(Hatırına) getirmemek, düşünmemek.*

- getürmemekdendür ve kimseneye ḥased itme ki ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı **fikre getürmemekdendür** ve ḥarām rızḳ yime ki ol āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 2). [fikre getürmemekdendür, -den, -dür-me, -mek, -den, -dür]*

fikre ṭalmış ola: *Düşünceye dalmış olmak; derin derin düşünmek.*

- bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye döner ki tamām bir **fikre ṭalmış ola** şöyle ki her ne söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 3). [fikre ṭalmış ola, -a]*

fikret: *Tefekkür.*

- lehv ile şoḥbet itmek egerçi lezzetüñ şevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki eydürdi **Fikret** bir āyīnedür ki eger cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 8). [fikret,]*
- berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki **fikretden** olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 10). [fikretden, -den]*

• dil sarāyını Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi ve her dem göñül evinde anuñla ṣoḥbet iderdi gāh **fikret** burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 18). [fikret,]*

fikret: *Fikir, düşünce.*
• maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki **fikret** ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde fenāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 13). [fikret,]*
• maʿrifetde ʿālī **fikretleri** ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 11). [fikretleri, -ler, -i]*

fikr-i ʿamīḳleri: *Derin düşünceler.*
• ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 9). [fikr-i ʿamīḳleri, -ler, -i]*

fikr-i sāmīsi: *Yüce düşünce.*
• **fikr-i sāmīsi** var idi uṣūl-i dīni ümmet arasında ol iḥyā eylemişdi ve kelime-i islāmı ʿālemde ol iʿlā eylemişdi Ḥużur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 17). [fikr-i sāmīsi, -si]*

fikrinde ola: *Düşünmek, aklında bulunmak.*
• gerek ki dāyim guṣṣe-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola ve her dem ʿilm-i sābıḳa-ı ezel **fikrinde ola** ve Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala tā ki dünyāda iḫlāṣla ʿamel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 10). [fikrinde ola, -a]*

fikrinde olur: *Düşünmek, aklında bulunmak.*
• bir göñül ki aḳça **fikrinde olur** ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 7). [fikrinde olur, -ur]*

fiʻl: *İş, eylem, davranış.*
• kifāyet eyler meṣelā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol **fiʻlüñ** fāʾilini taʻyīn eylemez fiʾl-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 4). [fiʻlüñ, -üñ]*
• gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol **fiʻlüñ** ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur fiʾl-cümle bunuñ gibi aʻmāl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 9). [fiʻlüñ, -üñ]*
• olmaya hīç bir ʿamelinden ṣevāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse ẕerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāhʾla ola her ʿamelinde anı gözedür ve her **fiʾlinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 16). [fiʾlinde, -i, -n, -de]*

fiʿl: *İş, davranış. || Amel.*
• bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥarām **fiʿl** ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 4). [fiʿl,]*

- iẖtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve bu **fiʿlüñ** aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 5). [fiʿlüñ, -üñ]*
- ḳavl mūcibince **fiʿli** olur kendü re'yinden aña nesne ṣorılmaz N'içün kendü re'yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 15). [fiʿli, -i]*
- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī'ye daḫı olursa eyle gerek her **fiʿli** dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā ṣaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 14). [fiʿli, -i]*
- cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol **fiʿl** bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 15). [fiʿl,]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virürdi ammā kendü işlemezdi her **fiʿlinde** ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādır ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 7). [fiʿlinde, -i, -n, -de]*
- üşmiş olur Ve eydürdi Şol kişi ki ḫalḳuñ 'işarātına muṭṭali' olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup sa'y ider bilmek ister ol kişi bu **fi'lde** Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 18). [fi'lde, -de]*
- göñline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevāni' ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup **fi'le** götürilmez dāyimā göñlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 4). [fi'le, -e]*
- ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur ve derūnda bu vicdān ol **fiʿlüñ** itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle tevekkülde her ne mertebede ki olursın sen işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 11). [fiʿlüñ, -üñ]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her **fiʿlüñ** elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 13). [fiʿlüñ, -üñ]*
- gibi kimsenüñ **fi'li** ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ 'aḳīdesine i'tiḳād olur ve ne anuñ a'māline i'timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne 'ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 1). [fi'li, -i]*
- ḥaḳīḳati dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur ve her **fi'li** bir masdār-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur ṭabī'atı bī-hamiyyet ü 'ār olur ve āyine-i vücūdı pür jengār olur ve du'āsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 3). [fi'li, -i]*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a'mālini düzeltmek gerek ve sa'y eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına ve her **fi'li** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 14). [fi'li, -i]*

fiʿl: *Eylem, davranış,iş, tavır, tutum, hareket.*

- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhī bizüm **fiʿlümüze** göre bizi gözleme ilāhī bizüm ḫālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 3). [fiʿlümüze, -ü, -müz, -e]*
- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir **fiʿli-y-ile** andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 13). [fiʿli-y-ile, -i, -y, -ile]*
- bir ṣūret-i münkerede **fi'l** ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed anda bir sır var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 15). [fi'l,]*

- olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her **fiʿli** ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 10). [fiʿli, -i]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir **fiʿli** olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [fiʿli, -i]*
- biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol **fiʿlüñ** faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr ṣanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 13). [fiʿlüñ, -üñ]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ **fiʿlinde** noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 1). [fiʿlinde, -i, -(n)de]*
- ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ **fiʿline** incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 5). [fiʿline, -i, -n, -e]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥaram **fiʿl** ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 4). [fiʿl,]*
- ḳavl-ile dir gine **fiʿl-ile** muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür n'içün aña ṭurmaz çalışur niçe ʿabeş yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 13). [fiʿl-ile, -ile]*
- evvelkisinüñ **fiʿli** ʿāḳilane ṣoñraġı ʿabeş ṣayıla Ol ṣerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı ṣerʿ üzerinedür ṣerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 9). [fiʿli, -i]*
- tamām ʿazīmet idüp niyyet ide āḫır gine Allāh ḳorḳusını mülāḥaẓa eyleyüp ol **fiʿlden** ricʿat ide Hārūn eyitdi Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 2). [fiʿlden, -den]*
- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle ḳomışlar ki eger ol muʿāmelede dīne ḫalel gelmez ola ve ṣer'-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol **fi'l** müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 2). [fi'l,]*
- **fi'l** müdāhene olur aṣlā gerekmez ṣol ki mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger ṣöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 5). [fi'l,]*

fiʿl: *İş, davranış. || Günah.*
- daḫı işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol **fiʿlüñ** dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur ṣöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 1). [fiʿlüñ, -üñ]*

fi'l-cümle: *Sonuçta, neticede.*
- Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre **Fi'l-cümle** Herem eyitdi Baña vaṣiyyet eyle ol daḫı aña bir ḳaç kelime didi Cümlesinden birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 7). [fi'l-cümle,]*
- ve'l-ḥāl gerek ṣūfī müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl gerek **Fi'l-cümle** Ḥabīb-i ʿAcemī meşāyıḫ arasında muʿteber ululardan idi ve zamānında tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 3). [fi'l-cümle,]*

- meş̲ūbātı çoġ olur ve anlarda olan ʿibādetüñ ḳabūli artuġ olur **Fi'l-cümle** ittiṣāl-i rūḥāniyyetde ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ daḫli olur her kim ki buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 17). [fi'l-cümle,]*
- tenākuż olmaz biz añlamazuz Anlardan her ne gelür-ise merġūb olur her ne vāḳiʿ olur-ise maḥbūb olur **Fi'l-cümle** Bişr-i Ḥāfī kibār-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳatden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 14). [fi'l-cümle,]*
- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola **Fi'l-cümle** dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 4). [fi'l-cümle,]*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler **Fi'l-cümle** mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 12). [fi'l-cümle,]*
- eksik ḳomadılar **Fi'l-cümle** Süfyān-ı S̲evrī zamānında ġāyet ulu muʿteberlerinden idi ve ʿahdında fażlı müsellem ü muḳarrerlerden idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 17). [fi'l-cümle,]*
- **Fi'l-cümle** Allāhʾuñ vaʿīdine inanan emn ü ferāġat ile yürümek yaraşmaz ve yevm-i ḥaşr u ḥesāba yaḳīn bulınan ḫużūr u refāhiyyet ile gezmek yakışmaz Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 7). [fi'l-cümle,]*
- içinden çıḳmaz ḳalur **Fi'l-cümle** ʿināyet-i Ḥaḳ şaḳīḳa-ı Şefīk ve himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ aña refīḳ olup tamām dünyādan iʿrāż idüp tāyip oldı bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 7). [fi'l-cümle,]*
- üzerine elbette yanarduk ṭāʿūnda daḫı muḥtemel ki ḳażiyye böyle ola bir kişi bu iḥtimāli virmekle iʿtiḳādına ne ḫalel gele **Fi'l-cümle** ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 12). [fi'l-cümle,]*
- ki söylemezseñ żarar ola **Fi'l-cümle** Şefīḳ-i Belḫī zamānında ġāyet muʿteberlerden ve meşāyıḫ arasında fażlı muḳarrerlerden idi Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 7). [fi'l-cümle,]*
- aña daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına **Fi'l-cümle** bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 8). [fi'l-cümle,]*
- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemīnden teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā mādām ki şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz **Fi'l-cümle** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 14). [fi'l-cümle,]*
- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurānı şol oḳunandan ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn mükāşifelerin buña muvāfıḳ buldılar **Fi'l-cümle** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 6). [fi'l-cümle,]*
- yanında ola ve şimdiden şoñra ekl ü şürbüm anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳi' hem didüginleyin oldı ol gün şehādet mertebesini buldı **Fi'l-cümle** bāṭınuñ āS̲ārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 6). [fi'l-cümle,]*
- mertebesine yaḳın ola belki fażīletde melekden ziyāde ola ki bunda insāniyyetden daḫı ḥiṣṣe bulına **Fi'l-cümle** Ḫıżr nebīnüñ ḥayātında hiç şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 14). [fi'l-cümle,]*
- hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi ve yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı **Fi'l-cümle** ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 2). [fi'l-cümle,]*

- ve ziyāde yemek īẕā virür ḥarāreti ziyāde olduḳça şevḳi artar ol sebebden şu içmekden ḳaçar **Fi'l-cümle** her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 4). [fi'l-cümle,]*
- pes er-Raḥmān 'alā arşīn istivā hükmi-y-ile 'arşa mülḥaḳ olur **Fi'l-cümle** maḳṣūd oldur

kim 'ālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi 'ālimüñ yiri 'arş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 17). [fi'l-cümle,]*
- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol müteşābihātdur ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler **Fi'l-cümle** her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 18). [fi'l-cümle,]*
- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla **fi'l-cümle** tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkin ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 3). [fi'l-cümle,]*
- ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vārişi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide **Fi'l-cümle** ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 6). [fi'l-cümle,]*
- ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur ve derūnda bu vicdān ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur **Fi'l-cümle** tevekkülde her ne mertebede ki olursın sen işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 12). [fi'l-cümle,]*
- taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur **Fi'l-cümle** ẓann itmezse daḫı īmānda mu'teber olan hemīn cezm olur gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 17). [fi'l-cümle,]*
- kifāyet eyler meşelā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt şāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fi'lüñ fā'ilini ta'yīn eylemez **fi'l-cümle** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 4). [fi'l-cümle,]*
- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fi'lüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur **fi'l-cümle** bunuñ gibi a'māl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 10). [fi'l-cümle,]*
- yüzinden bilinür ki eger Allāh'a ışmarlamazsa baġlu iken yine yiter **fi'l-cümle** şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 7). [fi'l-cümle,]*
- ma'nādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür **fi'l-cümle** ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz ma'rifet-i Allāh degül her ṣan'atda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 17). [fi'l-cümle,]*
- ḳalbine ṣafā gelür ve derūnına cilā yürinür eger Ḥaḳḳ'a ʿibādet iderse ṭāʿatinde leẕẕeti olur ve eger Rabb'ine tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur **fi'l-cümle** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 14). [fi'l-cümle,]*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur **Fi'l-cümle** her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed ol ḥāletüñ mişline bir daḫı irişmeye ve her ādem ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 17). [fi'l-cümle,]*
- bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve ẓuhūr ider ol sebebden żarūrī aña münāsib aḥkām ister **fi'l-cümle** nite ki 'ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 10). [fi'l-cümle,]*
- keff-i nefsle ḥāṣıl olur **fi'l-cümle** cennet bir cānib ve nefs bir cānib olur her kim ki cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur cennet uman nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 5). [fi'l-cümle,]*

- ḳılınur **fi'l-cümle** nefse muḫālefet gibi ʿibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber ʿālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 5). [fi'l-cümle,]*
- sebebdendür ki dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a rāh olur **Fi'l-cümle** çün bildün ki İbrāhīm'üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi ki Eyyūb'uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 11). [fi'l-cümle,]*
- tehdīd içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini yil ile kimini şu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur **Fi'l-cümle** her belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 16). [fi'l-cümle,]*
- gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it diyü ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur **Fi'l-cümle** ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 12). [fi'l-cümle,]*
- añlayan elbette maʿādını daḫı görür Bir kişi nerden geldügini bilicek nereye varacaġın bilmez mi eyle olıcak emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı **Fi'l-cümle** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 16). [fi'l-cümle,]*
- dünyāya bir daḫı gelür ol vaḳt tamām kemālini bulur andan şoñra ol daḫı ölür sāyir nāsdan birisi gibi olur **Fi'l-cümle** Ḥażret-i ʿİsā sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 10). [fi'l-cümle,]*
- eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider **fi'l-cümle** cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 3). [fi'l-cümle,]*
- ḥarām ḥelāl dimez buldugını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḫīle ider **Fi'l-cümle** aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 14). [fi'l-cümle,]*
- mertebesinden düşürmez **fi'l-cümle** iʿtibār göñledür ve medār-ı emr diledür eger göñli Allāh'la ise n'eylerse eylesün anuñ virdügine şükr itsün az olsun bol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 11). [fi'l-cümle,]*
- ḫayr olup bir zāhid īmānsız gider kār-ı Ḫudā'da aṣlā çün ü çera olmaz ve kārgāh-ı ḳażada bu neden oldı ve bu neden olur dinilmez **Fi'l-cümle** her kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 16). [fi'l-cümle,]*
- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller aşılur **Fi'l-cümle** mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 10). [fi'l-cümle,]*

fi'l-cümle: *Tamamiyle.*
- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña **fi'l-cümle** ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 6). [fi'l-cümle,]*
- **fi'l-cümle** münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 11). [fi'l-cümle,]*

fi'l-hāl: *Derhal, o anda, hemen.*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini ḳıldı **fi'l-hāl** ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 6). [fi'l-hāl,]*

fi‘l-i ḳabīḥden: *Çirkin, kötü iş.*

- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde ʿayn-ı ṣevāb olur meṣelā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol **fi‘l-i ḳabīḥden** tamām vāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 8). [fiʿl-i ḳabīḥden, -den]*

fi’l-i ḳabīḥe: *Yakışıksız, çirkin hareket.*

- yaramazlığına sened ider ve her **fi’l-i ḳabīḥe** anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 9). [fi’l-i ḳabīḥe, -e]*

fi‘l-i maḫṣūṣ: *Bir kişiye has, özel iş.*

- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz şimdi didügümüz bu degüldür bir ġayri ḥāletdür ki bir **fi‘l-i maḫṣūṣ** baʿżı kişiden maʾṣiyet olur baʿżı kişiden ʿibādetdür nefs-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 12). [fiʿl-i maḫṣūṣ,]*

fiʿl-i şenīʿden: *Fena işler.*

- yirden daḫı gelür mādām ki ol **fiʿl-i şenīʿden** vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿesi olur ki hīç şiddet görmez ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 5). [fiʿl-i şenīʿden, -den]*

filūrī: *Eski Ceneviz para birimi. II Para.*

- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ **filūrī** nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ’a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 7). [filūrī,]*
- bir gün göre ve aña naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz **filūrī** ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 18). [filūrī,]*
- cemīʿ **filūrīyi** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 19). [filūrīyi, -y, -i]*

fi’l-vāḳi: *Hakikaten, gerçekten.*

- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra’ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vāʾẓını begendi **Fi’l-vāḳi**ʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 18). [fi’l-vaḳiʿ,]*
- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb’ına şākir olur **Fi’l-vāḳi**ʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 2). [fi’l-vāḳiʿ,]*
- ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin **Fi’l-vāḳi** eyle oldı hemīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 4). [fi’l-vāḳi,]*
- şoraram dirdi **Fi’l-vāḳi**ʿ girçek eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden ne bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 7). [fi’l-vāḳiʿ,]*
- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden emin olma kim ol söze tamam inanmamaḳdandur **Fi’l-vāḳi**ʿ didügi girçekdür her ne ki tafṣīl itdi gökçekdür Bir kişi ki ḳażā-yı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 4). [fi’l-vāḳiʿ,]*

- şafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler **Fi'l-vāḳi**ʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 8). [fi'l-vāḳiʿ,]*
- yanında ola ve şimdiden şoñra ekl u şurbum anuñ ḳatında ola **Fi'l-vāḳi**ʿ hem didüginleyin oldı o gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āsārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 5). [fi'l-vāḳiʿ,]*
- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi **Fi'l-vāḳi**ʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 6). [fi'l-vāḳiʿ,]*
- benim içün ḫidmet iderler benüm yanumdan yeyeler içelerdi **Fi'l-vāḳī**ʿ girçek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar sevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 7). [fi'l-vāḳīʿ,]*
- Ḥāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice istenür diyü begenmese gerek **Fi'l-vāḳī**ʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 4). [fi'l-vāḳīʿ,]*
- temennīler idüp bulmaya İmdi bu kelām ḥadīs-i Rasūl'e işāretdür ki buyururdı Ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddiʿ olsun diyü vaṣiyyet ḳılurdı **fi'l-vāḳi'** yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 12). [fi'l-vāḳi',]*

firāseti olan: *Anlayışlı, çok çabuk kavrayan, sezişi kuvvetli olan kimse.*
- olan añlar ve bu mes'eleden **firāseti olan** fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler ki cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 3). [firāseti olan,]*

firʿavn: *İlahlık iddiāsında bulunduğu için Hz. Mūsā'nın mücādele ettiği Mısır hükümdārı.*
- şoḥbet-i aʿdā żarar ide idi Āsiye'ye **Firʿavn'dan** olurdı ve eger müṣāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 3). [firʿavn'dan, -dan]*

firdevs-i berīn ola: *En yüce cennet olmak.*
- berīn ola Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 3). [firdevs-i berīn ola, -a]*

firdevs-i muʿallāda: *Yüce cennet.*
- **firdevs-i muʿallāda** teşrīf-i cemāli ile müşerref ü muʿaẓẓam eyleyüp ebedī menzilini fī maḳʿadi ṣıdḳın ʿinde melikin muḳtedir eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 3). [firdevs-i muʿallāda, -da]*
- aʿlāda ʿālī derecāt ve bundaġı ehli ve cemāʿati bedeli **firdevs-i muʿallāda** ḥūr-ı maḳṣūrāt muḳadder ü nasīb ide ĀmīnYā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 5). [firdevs-i muʿallāda, -da]*
- muʿallāda ziyāde ḳılup niʿmetleri-y-ile müşerref ü mükerrem eyleye Āmīn Yā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 5). [firdevs-i muʿallāda, -da]*
- Muḥammed'üñ muvaḥḥidlerine server ve ʿāriflerine mehter idüp cennet-i aʿlāda ve **firdevs-i muʿallāda** şıddīḳīn menāzilinde esnā maḳāmātda ve vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 4). [firdevs-i muʿallāda, -da]*

firişde: *Melek.*

- mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ **firişde** yarada Üveys anlaruñ içinde bile cennete gide Kimse bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 15). [firişde,]*

fısḳ: *Günah işleme, doğru yoldan sapma, günahkârlık.*

- kişinüñ **fısḳına** ḥükm itmek olmaz veyā ḳuru bir ṣāliḥe muḫāleṭat ile hemīn ṣalāḥiyyeti añlanmaz Belī bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 7). [fısḳına, -ı, -n, -a]*

fısḳ itmez: *Hak yoldan çıkıp her türlü günâhı işlemeyi huy hâline getirmek.*

- geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin ṣol murādātdan ki bir 'ırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki 'ırżını ṣaḳınup **fısḳ itmez** anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 12). [fısḳ itmez, -mez]*

füc'eten: *Birdenbire, ansızın.*

- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür ṣāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādiṣe yitişüp **füc'eten** öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 16). [füc'eten,]*

fuḳahā: *Fıkıh alimleri.*

- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur Her fıḳh oḳuyan **fuḳahānuñ** murādlarını bilmez ve her müfti ve ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 8). [fuḳahānuñ, -nuñ]*
- **fuḳahāda** igen çok ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekṣer budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 9). [fuḳahāda, -da]*
- dervīşliginde söz yoḳdur mütevātır olup durur kerāmāt-ı senīyesi cemīʿ ʿālemde ẓāhir olup durur ʿulūm-ı ẓāhirde ḫōd kemālatı meşhūrdur ve **fuḳahā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 10). [fuḳahā,]*

fuḳarā: *Fakirler, yoksullar.*

- Evvel māldār u ribā-ḫvar idi Ḥabīb-i ribā-ḫvar dimekle meşhūr idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemī'-i mālını **fuḳarāya** ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 10). [fuḳarāya, -y, -a]*
- iderdi her ne ḥaṣıl ḳılsa **fuḳarāya** ülüşdürürdi Naḳl olınur ki bir yıl ḥacca varımadı giç ḳaldı ʿAṣr ẕī'l-ḥicce de bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 13). [fuḳārāya, -y, -a]*
- niçeler olur ki ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine **fuḳarādan** aṣaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 13). [fuḳarādan, -dan]*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭurursa dāyima **fuḳarā** ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 3). [fuḳarā,]*

fuḳarā: *Fakirler; dervişler.*

- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi vardur ve **fuḳarā** arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 8). [fuḳarā,]*

Fulān: *Falan kişi, kimse.*

- işāretle baña ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi ammā aña ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ **fulānuñ** namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 18). [fulānuñ, -uñ]*
- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz **fulān** şöyle ider ancaḳ diyü kendi daḫı itmek olmaz 'āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 12). [fulān,]*
- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña **fulāndan** oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 14). [fulāndan, -dan]*
- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı **fulān** itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 14). [fulān,]*
- gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün **fulāna** ḳullıḳ it diyü ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 11). [fulāna, -a]*

Fulān: *Falan, filan.*

- durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi bu **fulān** ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 18). [fulān,]*
- durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger **fulān** işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 18). [fulān,]*
- ola **fulān** pencerenüñ dibine var Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste ol virür gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 11). [fulān,]*
- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz N'olur andan ki tevbeyi añduḳca **fulān** vaḳt idem diye ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 6). [fulān,]*

fulān kimseye: *Falan kişi.*

- İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi **Fulān kimseye** diyüñ gelsin beni yusun didi Ol kişiye ḫaber eylediler geldi Düyūnī teẕkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 9). [fulān kimseye, -y, -e]*

furāt: *Fırat nehri.*

- Evvel māldār u ribā-ḫvar idi Ḥabīb-i riyā-ḫor dimekle meşhūr idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemīʿ-i mālını fukaraya ṭaġıtdı **Furāt** yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 10). [furāt,]*

furḳat: *Ayrılık.*

- arayalum dirler gāh Cānān bizümledür biz cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın **furḳat** derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 2). [furḳat,]*

fürṣat: *Uygun zaman, elverişli durum, elden kaçırılmayacak faydalı vakit, hal.*

- olup bir ṣalavāta daḫı yitişmeye ecel yolın alup Rabb'i-y-ile bir münācāta daḫı irişmeye bir **fürṣata** daḫı taḥassürler idüp eline girmeye ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 10). [fürṣata, -a]*

furūʿ: *İslâm hukukunun amelî-tatbikî bölümünü ve miras hukukunda alt soy hısımları ifade eden fıkıh terimi.*

- Merv'den idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve **furūʿda** kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 7). [furūʿda, -da]*

fülān: *Falan kişi, kimse.*

- ile kimsene müṣāḥebet itmege gider mi ve bir kişi ki anuñla bulışa **fülān** ile bulışdum dir mi Belki Fülāna vardum bulmadum kendüden gitmişdür dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 5). [fülān,]*

fülān: *Falan, filan.*

- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi **fülān** ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [fülān,]*
- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmak olmak ve **fülān** şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [fülān,]*

fürūʾ: *Dallar, budaklar, asıldan ayrılan kollar; ikinci derecede olan önemsiz meseleler.*

- siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ **fürūʾ** iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 4). [fürūʾ,]*

fürū'-ı şerī'atde: *Şeriatın amel (uygulama) ile ilgili olan kuralları, hükümleri.*

- bir birine taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden ve **fürū'-ı şerī'atde** fāżıllardan idi aḥkām-ı dīniyyede re'y-i 'ālīsi var idi ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 15). [fürū'-ı şerī'atde, -de]*

fütūḥ: *İlâhî yardımlar, rûhânî nîmetler.*

- rūḥındandur ve ʿālemde her kemālüñ feṭḥi anuñ **fütūḥındandur** çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur cemīʿ taʿyināta ḥişşe andan yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 15). [fütūḥındandur, -ı, -n, -dan, -dur]*

fütūh olur: *Açılmak.*

- içinden **fütūh olur** her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 13). [fütūh olur, -ur]*

fütūh olur: *İlâhî yardımlar, rûhânî nîmetler bulunmak.*

- bedendür anı bilmezler ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan **fütūḥ olur** anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿallik ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 12). [fütūḥ olur, -ur]*

fużayl: *Fudayl Bin İyaz.*

- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẓlı olmasa **Fużayl** faẓl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 11). [fużayl,]*
- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī **Fużayl** bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki ben ḫāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 2). [fużayl,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **Fużayl'uñ** faẓāyiline göre āḫıratda maḳāmat ve dünyādaki ʿibādetine göre cennetde derecāt nasīb idüp menāzil-i tāyībīnden aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 11). [fużayl'uñ, -uñ]*
- Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı **Fużayl** daḫı anda otururdı Süfyān eyitdi Taʿālā yā racula'l-maşriḳ didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 13). [fużayl,]*
- Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı anda otururdı Süfyān eyitdi Taʿālā yā racula'l-maşriḳ didi **Fużayl** eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 14). [fużayl,]*
- Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān eyitdi Gel yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi didi **Fużayl** eyitdi Yalñuz Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ merdi didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 16). [fużayl,]*
- **Fużayl'a** ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 13). [fużayl'a, -a]*

fużayl bin ʿiyāż: *Ebû Alî el-Fudayl b. İyâz b. Mes'ûd et-Temîmî el-Yerbûî (ö. 187/803). Horasan'ın ilk büyük sûfîlerindendir. Bişr-i Hafî ve Sırrî-yî Sekatî'nin mürşididir.*

- luṭfuñadur bizüm ḫālümüzi ḳo sen saña lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ yüzi ṣuyına yaramazlarını baġışla Rivāyet olınur ki **Fużayl bin ʿİyāż** ḫarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 14). [fużayl bin ʿiyāż,]*

fużelā: *Faziletli, erdemli kimseler.*

- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ **fużelāsı** anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 4). [fużelāsı, -sı]*
- meşāyıḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve ol ṭāyifenüñ **fużelāsından** idi ʿālem-i ḫalvetde Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı var idi ve bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 7). [fużelāsından, -sı, -n, -dan]*

• meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek z̲āt ve sütūde faʿāl idi vaʿẓ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ **fużelā** ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 8). [fużelā,]*
• fażāyilinüñ ḥaddi ve kemālātınuñ 'addi yoġdı cū' vü seheri nihāyetine ve riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıḫuñ **fużelāsından** ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 14). [fużelāsından, -(s), -ı, -(n), -dan]*

fużelāt: *Ziyade olup işe yaramayan kimseler.*
• egerçi ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar ammā anlaruñ ek̲seri Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaşarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde **fużelātı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 8). [fużelātı, -ı]*

fużelā-yı ṭarīkat: *Tarikatın faziletlileri.*

• kemāl-i tevḥīdini bozmaz Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı garīk-i raḥmet idüp rūz-ı maḥşerde ʿulemā-yı ḥaḳiḳate server ve **fużelā-yı ṭarīkate** mehter idüp iki ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 8). [fużelā-yı ṭarīkate, -e]*
• nice müsellem ise **fużelā-yı ṭarīḳat** ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde fażl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 11). [fużelā-yı ṭarīḳat,]*

fużūl u ʿabes: *Lüzumsuz ve gereksiz.*
• idüp oturdılar Ḥāri̲s eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi **fużūl u ʿabe̲s** şayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 4). [fużūl u ʿabe̲s,]*

fużūlāt olurlar: *Lüzumsuz şeyler olmak.*
• olurlar bunlaruñ hemīn nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 9). [fużūlāt olurlar, -ur, -lar]*

3.8. G/Ġ

ġāfil: *Gaflet içinde bulunan kimse. || [tas.] Allah'tan habersiz kimse, henüz manevî olgunluğa ulaşmamış kişi.*

- meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīs̱de gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler yügürür ve şol **ġāfil** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 12). [ġāfil,]*
- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle ṣanursın ki ol **ġāfildür** andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 12). [ġāfildür, -dür]*

ġāfil ola: *Gaflet içinde olmak, habersiz bulunmak.*

- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol **ġāfil ola** bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā lez̲z̲etlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 11). [ġāfil ola, -a]*

ġāfil olmaya: *Gaflet içinde olmak, habersiz bulunmak.*

- bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde ʿaḳla gerekdür ki **ġāfil olmaya** tā ki ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 14). [ġāfil olmaya, -ma, -y, -a]*

ġāfil olmaya: *Gaflet içinde olmak, habersiz bulunmak.*

- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur ve aña mütāba'at idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp **ġāfil olmaya** ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 2). [ġāfil olmaya, -ma, -y, -a]*

ġāfil olur: *Gaflet içinde olmak, habersiz bulunmak.*

- Allāh'a ʿibādet itmez ke-enna görür gibi ve bir kişi ki aña ḳullıḳ eylemez ke-enna ḥużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz **ġāfil olur** ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 16). [ġāfil olur, -ur]*

ġāfil olur: *Gaflet içinde olmak, habersiz bulunmak.*

- anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldığından **ġāfil olur** işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 18). [ġāfil olur, -ur]*

ġaflet: *Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik.*

- de öñüme geldi ve **ġafletle** giderken ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var dünyelikde ve neye māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 7). [ġafletle, -le]*

ġaflet: *Nefsin arzularına uyup Allah'ı ve emirlerini unutmak.*

- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur kim benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen **ġaflet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 8). [ġaflet,]*

ġaflet gelüp: *Gaflet basma; uykusu gelme.*

- yoldan bulınur bilmeyen hemīn beşṭ-i zamān oldı şanur Gāh olur ki otururken bir kişiye **ġaflet gelüp** cihānı seyr ḳılur şimdi ol kişiye beşṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 4). [ġaflet,]*

ġaflet olur: *Hak'tan habersizlik, kalbin Hak'tan gafil olması, O'nun zikrinden mahrum kalması.*

- berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol **ġaflet olur** ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 10). [ġaflet olur, -ur]*

gāh: : *Bazen, kimi zaman.*

- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı **gāh** ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 4). [gāh,]*
- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve **gāh** būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 4). [gāh,]*
- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve **gāh** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 4). [gāh,]*
- **gāh** ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb ḥaẕıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 17). [gāh gāh gāh gāh gāh,]*
- gāh ḥāmıż **gāh** ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb ḥaẕıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 17). [gāh gāh gāh gāh gāh,]*
- dil sarāyını Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi ve her dem göñül evinde anuñla ṣoḥbet iderdi **gāh** fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 18). [gāh,]*
- dil sarāyını Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi ve her dem göñül evinde anuñla ṣoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi **gah** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 18). [gah,]*
- şevḳ peri-y-ile ṭāyir olup temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi **gāh** cān sebze-zārına çıḳup ḳudsīlerle göñlin eglerdi gāh dil murġ-zārına düşüp bülbüller-ile bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 1). [gāh,]*
- şevḳ peri-y-ile ṭāyir olup temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi gāh cān sebze-zārına çıḳup ḳudsīlerle göñlin eglerdi **gāh** dil murġ-zārına düşüp bülbüller-ile bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 2). [gāh,]*
- eglerdi **gāh** irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aşamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmāni ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 3). [gāh,]*
- eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam **gāh** ḫumūl gūşesinde oturur bir aşamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmāni ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 3). [gāh,]*
- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ **gāh** maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 18). [gāh,]*

- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler **gāh** ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 18). [gāh,]*
- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ **gāh** Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 18). [gāh,]*
- arayalum dirler **gāh** Cānan bizümledür biz cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 1). [gāh,]*
- arayalum dirler gāh Cānan bizümledür biz cānı n'idelüm dirler **gāh** baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 1). [gāh,]*
- arayalum dirler gāh Cānan bizümledür biz cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve **gāh** göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 2). [gāh,]*
- ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur **gāh** kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 1). [gāh gāh,]*
- ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür **gāh** hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 2). [gāh gāh,]*
- ve şol ki mes'ele-i s̲āniyedür **gāh** keşfle olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür ki ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 13). [gāh,]*
- ve şol ki mes'ele-i s̲āniyedür gāh keşfle olur **gāh** vicdānla belki mümkin degüldür ki ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 13). [gāh,]*
- maʿdūm maʿdūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı ʿademden görine her mirʿatdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına **gāh** arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 4). [gāh,]*
- diyesin aña **gāh** semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh ʿarş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 5). [gāh,]*
- diyesin aña gāh semā **gāh** türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh ʿarş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 5). [gāh,]*
- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña **gāh** mā gāh kürsī diyesin aña gāh ʿarş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 5). [gāh,]*
- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā **gāh** kürsī diyesin aña gāh ʿarş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 5). [gāh,]*
- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña **gāh** ʿarş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 5). [gāh,]*

- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh ‘arş **gāh** saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 6). [gāh,]*
- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh ‘arş gāh saḳf diyesin aña **gāh** ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 6). [gāh,]*
- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh ‘arş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş **gāh** melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 6). [gāh,]*
- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh ‘arş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin **gāh** insān gāh nebāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 6). [gāh,]*
- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh ‘arş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān **gāh** nebāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 6). [gāh,]*
- diyesin **gāh** ḥayvān gāh ‘āṣī diyesin gāh ‘ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 7). [gāh,]*
- diyesin gāh ḥayvān **gāh** ‘āṣī diyesin gāh ‘ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 7). [gāh,]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh ‘āṣī diyesin **gāh** ‘ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 7). [gāh,]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh ‘āṣī diyesin gāh ‘ābid **gāh** müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 7). [gāh,]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh ‘āṣī diyesin gāh ‘ābid gāh müdebbir diyesin **gāh** zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 7). [gāh,]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh ‘āṣī diyesin gāh ‘ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid **gāh** muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 8). [gāh,]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh ‘āṣī diyesin gāh ‘ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin **gāh** müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 8). [gāh,]*
- bilinür ‘ālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle ta‘bīr olınur Görmez misin ki **gāh** nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma‘būd her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 7). [gāh,]*
- bilinür ‘ālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle ta‘bīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler **gāh** vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma‘būd her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 8). [gāh,]*
- bilinür ‘ālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle ta‘bīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd **gāh** vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma‘būd her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 8). [gāh,]*

- bilinür ʿālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle taʿbīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler **gāh** mevcūd gāh Rab dirler gāh maʿbūd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 8). [gāh,]*
- bilinür ʿālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle taʿbīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd **gāh** Rab dirler gāh maʿbūd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 8). [gāh,]*
- bilinür ʿālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle taʿbīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler **gāh** maʿbūd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 8). [gāh,]*
- ṣabr itmegi bir ulu ṭāʿat bile Allāh'uñ ḳullarına niʿmeti iki yoldan olur **gāh** raḥatdan olursa gāh belādan olur ikisi daḫı mü'mine Allāh'uñ niʿmetidür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 18). [gāh gāh,]*
- ṣabr itmegi bir ulu ṭāʿat bile Allāh'uñ ḳullarına niʿmeti iki yoldan olur gāh raḥatdan olursa **gāh** belādan olur ikisi daḫı mü'mine Allāh'uñ niʿmetidür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 18). [gāh gāh,]*

gāh gāh: *Ara ara, bazen.*
- maḥbūbdur illā bu ḳadar var ki nefsüñde taḫayyürüñ ve **gāh gāh** tekebbürüñ vardur Eyitdi Bende kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 9). [gāh gāh,]*
- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki **gāh gāh** andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 14). [gāh gāh,]*

gāh gāh: *Vakit vakit.*
- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿinād ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve ol **gāh gāh** inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 16). [gāh gāh,*

gāh gāh: *Ara ara, bazen.*
- olur ve bir kişi Allāh yolında şol dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḥtirāz ide ve eger **gāh gāh** vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 18). [gāh gāh,]*

gāh gāh: *Ara sıra, bazen.*
- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı **gāh gāh** virür ola belki yaḥtemil ki ol ḳısm-ı ṣālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 5). [gāh gāh,]*

gāh gāh: *Ara ara, bazen.*
- ve fażāyili baḥrinden müstefīd ü muḳterif idiler Ammā rumūzını ʿavām fehm idemedüklerinden ve kelimātını ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından **gāh gāh** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 2). [gāh gāh,]*

gāh ola: *Bazen, zaman olur ki.*

• degüldür ki **gāh ola** ol daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaşmını bir ṭarīḳ-i aḫar ile irżā ḳıla ve nite ki Ḥażret-i Eyyūb'uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 9). [gāh ola,]*

gāh ola ki: *Bazen, zaman olur ki.*

• gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin **gāh ola ki** biri biñ göresin eger arasañ her naẕarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 2). [gāh ola ki,]*

• seyyi'ātını eküp ẕemm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola **gāh ola ki** ol seyyi'ātuñ ʿiḳābından mesāvīsinüñ ṣevābı artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 13). [gāh ola ki,]*

gāh olur: *Bazen, zaman olur.*

• mertebede ekmel ise Vezīrler ḳapucı girdügi yire **gāh olur** giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 7). [gāh olur,]*

• olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ **gāh olur** bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 14). [gāh olur, -ur]*

• olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥarām rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç ṣu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 9). [gāh olur,]*

• ṭarīḳdür aña iletmege **Gāh olur** dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda birine bir ḥālde bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 3). [gāh olur,]*

• nāẕır olur bir ḥālde ġayrine **Gāh olur** istifrāḳ-ı fanāda olur aña göre aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña münāsib aḳvāli olur **Gāh olur** vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 5). [gāh olur,]*

• nāẕır olur bir ḥālde ġayrine **Gāh olur** istiġrāḳ-ı fenāda olur aña göre aḥvāli olur ve **gāh olur** temkīn-i beḳāda olur aña münāsib aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 6). [gāh olur,]*

• deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve **gāh olur** ʿālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 7). [gāh olur,]*

• Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki **gāh olur** vācib-i tām olur Meṣelā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 18). [gāh olur,]*

• maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur **gāh olur** keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 3). [gāh olur,]*

• maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa **gāh olur** vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 3). [gāh olur,]*

• āḫıratda ṣevābını aña baġladı bize daḫı vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere **gāh olur** raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 6). [gāh olur,]*

- olmadın dürlü dürlü yimişler gösterür **gāh olur** envāʿ-ı eṭʿime ile mā'ideler besāṭ ider elinden gelür her neye ki ḳaṣd ider gāh olur iḥyā-yı emvāt ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 13). [gāh olur, -ur]*
- olmadın dürlü dürlü yimişler gösterür gāh olur envā'-ı eṭ'ime ile māʾide beşāt ider elinden gelür her neye ki ḳaṣd ider **gāh olur** iḥyā-yı mevtā ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 14). [gāh olur,]*
- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿaẕāblar olur anlara ḳabr nite ki **gāh olur** bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 10). [gāh olur,]*
- cinândan hem-çunān **gāh olur** bir ḥufre olur ḥufer-i nīrāndan ol aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ ṣuver-i şenīʿesi gelür her biri bir ṣūret-i müstekrehe ile aña ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 11). [gāh olur,]*

gāh olur ki: *Bazen, zaman olur ki.*

- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi **gāh olur ki** gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 5). [gāh olur ki, -ur]*
- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 10). [gāh olurdı, -ur, -dı]*
- ṣoḥbet iderler vezīrler cānları çıḳup ṭaşrada ḫiẕmet iderler Nedīmlerüñ daḫı ḥālleri bir olmaz **gāh olur ki** bir ednāsı itdügini bir aʿlāsı idemez Kerāmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 10). [gāh olur ki,]*
- anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur **gāh olur ki** şol ḳadar vusʿat bulur ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur anuñ daḫı içinde semāsı olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 11). [gāh olur ki,]*
- egerçi **gāh olur ki** tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 15). [gāh olur ki,]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre **Gāh olur ki** dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [gāh olur ki,]*
- rabṭ eyler ol sebebdendür ki **gāh olur ki** ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 11). [gāh olur ki,]*
- fehm iderler pes **gāh olur ki** añladuḳları üzerine ʿamelleri olur ẕevāhirde ḳalanlar ṣanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 5). [gāh olur ki,]*
- evṣāfına naẕar olınup kemāline ḥükm olınur **Gāh olur ki** bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 7). [gāh olur ki,]*
- yoldan bulınur bilmeyen hemīn besṭ-i zamān oldı ṣanur **Gāh olur ki** otururken bir kişiye ġaflet gelüp cihānı seyr ḳılur şimdi ol kişiye besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 3). [gāh olur ki,]*
- **gāh olur ki** ādeme iḫtirāz eylemek şerʿan vācib olur nite kim bir kişi şehrden ṭaşra bulınsa içerü girmek menʿ olınur gāh olur ki iḫtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 1). [gāh olur ki,]*

- gāh olur ki ādeme iḫtirāz eylemek şerʿan vācib olur nite kim bir kişi şehrden ṭaşra bulınsa içerü girmek menʿ olınur **gāh olur ki** iḫtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 2). [gāh olur ki,]*
- aña mürtekib olan mürtekib-i āṣām olur **gāh olur ki** ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur ve gāh olur ki bir ṭarafda evleviyet bulınur bunuñ cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 3). [gāh olur ki,]*
- aña mürtekib olan mürtekib-i āṣām olur gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur ve **gāh olur ki** bir ṭarafda evleviyet bulınur bunuñ cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 4). [gāh olur ki,]*
- eylerler ṣevāb ḳasd idüp namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar **Gāh olur ki** maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 14). [gāh olur ki,]*
- baʿżısında ol yoldan olmaz **gāh olur ki** iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 3). [gāh olur ki,]*
- baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur belki **gāh olur ki** tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 4). [gāh olur ki,]*
- dürlü dürlü olur **gāh olur ki** bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 5). [gāh olur ki,]*
- gerek ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide **Gāh olur ki** bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 7). [gāh olur ki,]*
- gerek ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve **gāh olur ki** bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 8). [gāh olur ki,]*
- şaḫṣdan nefʿe işāret olur bir şaḫṣdan żarra ve **gāh olur ki** vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 9). [gāh olur ki,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda **gāh olur ki** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [gāh olur ki,]*
- vaḥşet bir maraż u zaḥmetden olur ve **gāh olur ki** Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur kim żikrüñ ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 7). [gāh olur ki,]*
- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ şuveri ol ʿālemde eyle gözükür **gāh olur ki** sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 1). [gāh olur ki,]*
- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḫbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur **gāh olur ki** baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme şoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 3). [gāh olur ki,]*
- gider **gāh olur ki** anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeṣ ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 5). [gāh olur ki,]*

- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve **gāh olur ki** taḳşīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl şanma ve bu sözi bir ʿabeş ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 5). [gāh olur ki,]*
- olur ki bir kişi şüret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā ki niçe efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlığınuñ şüreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 15). [gāh olur ki,]*
- didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāşıl olur ikisinüñ imtizācından **Gāh olur ki** baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 2). [gāh olur ki,]*
- yitişür **gāh olur ki** bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp gelür bir süri müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿameli ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 7). [gāh olur ki,]*
- şu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlığından öliyorur sen aña şefḳat idüp şu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan **gāh olur ki** kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 2). [gāh olur ki,]*
- yaḳīn diyü inanur **gāh olur ki** kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldığı cihetden farḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt ihsānda bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 11). [gāh olur ki,]*
- biri cū'-ı şehvet olur Ya'nī dimek ister ki cū' bedende **gāh olur ki** muḳteżā-yı ṭabī'at olur eger şöyle ki ol cū' def' olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 17). [gāh olur ki,]*
- ki ḳuvveti ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 19). [gāh olur ki,]*
- itmek içün olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve **gāh olur ki** mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 1). [gāh olur ki,]*
- itmek içün olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ defʿi **gāh olur ki** sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 2). [gāh olur ki,]*
- maʿṣiyet añā muḳābele idemez **gāh olur ki** bir maʿṣiyetle hezārān-ı hezār ṭā'atler mahv olur nite ki küfri mümkin degül başmaz her ne ḳadar ḫayrāt ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 3). [gāh olur ki,]*
- bir ġayrinüñ 'izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ 'azli ve zilleti olur pes bu su'āl gelmez ki **gāh olur ki** bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez maʿa hāẕā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 8). [gāh olur ki,]*
- arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ ucından ekşer-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli anda olmaz belki **gāh olur ki** ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 12). [gāh olur ki,]*
- geçüre ve bu ḳadar ınanmaġa ınanmaḳ diye ve bu ḳadar taşdīḳi bilmek şaya İrādet elindedür her niçe dilerse taşarruf ider **gāh olur ki** bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 14). [gāh olur ki,]*

gāh olurdı ki: *Bazen, zaman olurdu ki.*

- müntehī gerek idi ki fehm eyleye **gāh olurdı ki** meclisde söz söylese añlamazlardı tażarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 13). [gāh olurdı ki,]*

• mülḥid diyü ṭaʿn iderlerdi ve **gāh olurdı ki** Beştām'dan sürerlerdi ʿAceb midür ki faḫr-i ʿālem ve maḳṣūd-ı benī Ādem Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 3). [gāh olurd ki,]*
• ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı **gāh olurdı ki** ṣol ḳadar Ḳurān oḳurdı tā aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 3). [gāh olurdı ki,]*

ġalaṭ: *Hata, yanlış.*
• zamānından ṣoñradur ġālibā bunuñ menşeʾi evvel ola ve **ġalaṭ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 19). [ġalaṭ,]*

ġalaṭan olur: *Yuvarlanan olmak.*
• maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar gūy gibi **ġalaṭan olur** hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 6). [ġalaṭan olur, -ur]*

ġalebe: *Baskın çıkma, ağır basma.*
• belki kişi açlıġa ögrenmegi tedrīcle ḳılmaḳ gerek her vaḳtda mizācı taḥammül itdügi ḳadar açlıḳ çekmek gerek şöyle gerekmez ki yübūset **ġalebe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 18). [ġalebe,]*

ġalebe: *Üstün gelme, üstün olma, bastırma.*
• ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı aʻmāl ġālib ise ol ṭarafa cālib olur ammā ol ʻamellerüñ **ġalebesi** mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭāʻat olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 2). [ġalebesi, -si]*

ġalebe ider: *Galebe çalmak; üstün gelmek, baskın çıkmak.*
• Eyitdiler Bu ṣusuzlıġ-ıla oruç ṭutamazsın ʿaṭaş **ġalebe ider** döyemezsin didiler Eyitdi Dün ile Peyġambar ḥażreti şol bacadan içerü girdi elinde bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 1). [ġalebe ider, -er]*

ġalebe idüp: *Galebe çalmak; üstün gelmek, baskın çıkmak.*
• itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı **ġalebe idüp** huẓūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 18). [ġalebe idüp, -üp]*

ġalebe itdi: *Üstün gelmek.*
• isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oġlancuġa cuʿ **ġalebe itdi** eski ʿādeti üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 16). [ġalebe itdi, -di]*

ġalebe ḳılur: *Galebe çalmak; üstün gelmek, baskın çıkmak.*
• ol miṣālüñ eṣeri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş **ġalebe ḳılur** vāḳıʿasında şu içmekle ṣusuzlıġı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 13). [ġalebe ḳılur, -ur]*

• olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi **ġalebe ḳılur** beden maġlūb olduġı içün aña iʿtidād olmaz ve anuñ sıḳletinden aña keşāfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 13). [ġalebe ḳılur, -ur]*

ġalebe-i raḥmetden: *Merhametin üstün gelmesi.*

• ʿazīz daḫı biraz zaḥmet çeker ammā **ġalebe-i raḥmetden** ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 11). [ġalebe-i raḥmetden, -den]*

ġalebe-i vecd ü ḥāleti: *Sâlikin dinî his ve heyecanı ile yaşadığı mistik halin üstün gelmesi.*

• melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri **ġalebe-i vecd ü ḥāleti** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 2). [ġalebe-i vecd ü ḥāleti, -i]*

ġālib: *Üstün, baskın, güçlü.*

• Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳıṭaʿı **ġālib** ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 10). [ġālib,]*

• ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla **ġālib** idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 6). [ġālib,]*

• emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı **ġālib** ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 8). [ġālib,]*

• ḥayātdadur ḳıyāmete degin ölmez ammā ḫuṣūṣiyyetle aña bir beden ḳayd olmaz egerçi beşerdür ammā tecerrüdī cānibi **ġālibdür** rūḥı bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 10). [ġālibdür, -dür]*

• tecerrüdleri **ġālib** imiş bunda ekmel olalar zīrā fażīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 15). [ġālib,]*

• ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı aʻmāl **ġālib** ise ol ṭarafa cālib olur ammā ol ʻamellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭāʻat olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 1). [ġālib,]*

• bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde **ġālib** ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 2). [ġālib,]*

ġālib ol: *(Galip gelmek) Üstün gelmek.*

• ben aña **ġālib oluram** ammā ol Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫizmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 5). [ġālib oluram, -ur, -am]*

ġālib ola: *(Galip gelmek) Üstün gelmek.*

• nāşī olup müterettib olur ve her kimde ki ḫavf **ġālib ola** bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan ḥasenātuñ ḳanḳısı bulınır Pes neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 15). [ġālib ola, -a]*

• ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aṣılda ‘urve-i vüṯḳā aña dirler ki ṭabī‘atde ‘ulüvv- ü himmet **ġālib ola** ki her ne mertebeye yitişürse andan a‘lāya *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 2). [ġālib ola, -a]*

ġālib olup: *(Galip gelmek) Üstün gelmek.*

• elinden alup anı cennete iletüp kendü anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʾnī maḳṣūdı oldur kim müridinde şefḳat **ġālib olup** bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 4). [ġālib olup, -up]*

• anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi **ġālib olup** melekiyyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 12). [ġālib olup, -up]*

ġālib olur: *(Galip gelmek) Üstün gelmek.*

• olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn **ġālib olur** baʿżında ṣafā Rivāyetdür ki ʿUtbe ru’yāsında gördi ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 7). [ġālib olur, -ur]*

• budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd **ġālib olur** ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 4). [ġālib olur, -ur]*

• bir ʿamel bulınur ki yıllar ile ṭāʿatine **ġālib olur** ṭāʿatüñ ẓahirde büyükligine iʿtibār itmemek gerek ve ʿibādātda aʿmāl çoḳlıġına aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 7). [ġālib olur, -ur]*

• **ġālib olur** Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını aña ḳolay ḳılur niçe nesneler ki ġayruñ helākına sebeb olur aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 5). [ġālib olur, -ur]*

• cismāniyyet ciheti şöyle **ġālib olur** ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ şanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 3). [ġālib olur, -ur]*

• olur Ādem oldur ki Allāh’a tevekküli **ġalib olur** andan ümīdi kesmez ol her ne ḳadar deyn iderse mümkin degüldür deyinle olmaz ḥuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 3). [ġalib olur, -ur]*

• iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẓarları ol idi gine āḫırātda leẕẕātını ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında **ġālib olur** her dem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 8). [ġālib olur, -ur]*

ġālibā: *Görünüşe göre, ihtimal ki, herhalde.*

• ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür **Ġalibā** bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [ġalibā,]*

• zamānından ṣoñradur **ġālibā** bunuñ menşeʾi evvel ola ve ġalaṭ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 19). [ġālibā,]*

• ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider **Ġālibā** Şeyḫ Ebū Süleymān’uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 14). [ġālibā,]*

ġālib-i hümūm ola: *Kederlere galebe çalmak.*

• ola ve fikrüñüz gidermeñ bir ‘ilmden ki ḳāhir-i ‘ulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh’dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ andan Ya‘nī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 7). [ġālib-i hümūm ola, -a]*

ġalle: *Ürün, mahsul; gelir.*
• baṭālet gelür aç olıcaḳ aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki **ġallesi** olmaya ki ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 14). [ġallesi, -si]*

ġam: *Dert, keder, tasa, kaygı.*
• vāḳi‘de tecribe ile dünyā eyle bulınmışdur Hīç bir leẕẕeti şāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz Her **ġamınuñ** bir cihetden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 6). [ġamınuñ, -ı, -nuñ]*
• ve **ġamdan** ḳurtılmaz İmdi bunuñ ma‘nāsı yā işāretdür ‘uṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād oldur ki Allāh’ı bilür ammā ‘ibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 5). [ġamdan, -dan]*

ġamgîn: *Gamlı, hüzünlü.*
• ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād **ġamgīn** ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 13). [ġamgīn,]*

ġamm olur: *Gam, keder, üzüntü olmak.*
• olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 19). [ġamm olur, -ur]*

ġamze: *Süzgün bakış.*
• felek burclarına girüp ḳaçalar güzeller olur anda ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ **ġamzesi** bir āfet olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 6). [ġamzesi, -si]*

ġanā: *Ganimet.*
• çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürürını şürūr ve rāḥatını nā-ḥuzur ve **ġanāsını** ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 14). [ġanāsını, -sı, -n, -ı]*

ġanī: *Zengin.*
• bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger **ġanī** iseñ aluram ve eger faḳīr isen almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 15). [ġanī,]*
• var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen **ġanī** degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 18). [ġanī,]*
• kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini **ġanī** iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 6). [ġanī,]*

• ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar **ġanī** ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 11). [ġanī,]*
• muṭlaḳ **ġanīdür** ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nevʿ cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 11). [ġanīdür, -dür]*

ġanī: *Kimseye muhtaç olmayan anlamında Allah'ın sıfatlarından biri.*
• muṭlaḳ **ġanīdür** ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nevʿ cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 11). [ġanīdür, -dür]*

ġanī ḳıla-y-ıdı: *Zengin etmek.*
• tamām sevāb ile **ġanī ḳıla-y-ıdı** Maḳṣūd bundan budur kim kişi ʿamel azlığına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 5). [ġanī ḳıla-y-ıdı, -a, -y, -ı, -dı]*

ġanī ḳılur: *Zengin etmek.*
• taʿālā bir ḳulını anuñ-içün **ġanī ḳılur** ki bir yoldan daḫı aña ʿibādete ṭarīḳ gösterür ḳuldan maḳṣūd olan aña ḳullıḳdur her ḥālle gerek beden ḳullığı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 5). [ġanī ḳılur, -ur]*

ġanī vü sulṭān olursın: *Zengin ve padişah olmak. II Sâhip olduğu şeyle yetinen, fazlasını istemeyen, gözü tok (kimse) olmak.*
• cümlesinden **ġanī vü sulṭān olursın** lācerem āḫırat milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur ki bir gün Ḳutaybe ḳatına geldi bir eski ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 13). [ġanī vü sulṭān olursın, -ur, -sın]*

ġanī-yi geda nişan: *Fakirlik alametleri olan zengin.*
• ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn şıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir **ġanī-yi gedā nişān** idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 14). [ġanī-yi gedā,]*

ġarābet: *Gariplik, tuhaflık.*
• getürür ʿabes mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh arasında bunuñ gibi nesnelerde **ġarābet** yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl muḥaḳḳıḳa muḫālefet yoḳtur her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 9). [ġarābet,]*
• bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir **ġarābetinden** ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 15). [ġarābetinden, -i, -n, -den]*

ġarāyib: *Garip, tuhaf, şaşılacak şeyler.*
• bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿacāyibi çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi **ġarāyibi** ḥadden artuḳ idi Ḥikāyet meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 12). [ġarāyibi, -i]*

ġaraż: *İstek, arzu.*

- ferāġati olup hīç bir **ġarażı** fikr itmez hemīn kendüyi aña teslīm edip hiç kendünüñ de n'olacaġın ẕikr itmez dāyim bu mülāḥażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 5). [ġarażı, -ı]*

ġārib: *Garip, tuhaf, alışılmadık.*

- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir **ġārib** ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 9). [ġārib,]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan **ġarīb** ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 8). [ġarīb,]*

ġarīb gelmez: *Tuhaf, şaşırtıcı gelmek.*

- olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar **ġarīb gelmez** ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 11). [ġarīb gelmez, -mez]*

ġarīb olmaz: *Tuhaf olmak.*

- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istifrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẓ **ġarīb olmaz** şol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 12). [ġarīb olmaz, -maz]*
- iderdi ve ol tażarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl **ġarīb olmaz** egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 12). [ġarīb olmaz, -maz]*
- **ġarīb olur** dürüstdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 19). [ġarīb olur, -ur]*

ġarīḳ: *Dalmış, batmış.*

- içinde **ġarīk** ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿişḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 11). [ġarīk,]*

ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet: *Allah'ın birlik denizine dalmış olan. II Abidin zat ve sıfatının, Hakkın zat ve sıfatında fani olması; fenafillah.*

- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve **ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet** idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 18). [ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet,]*

ġarīḳ-i raḥmet: *Rahmete dalmış olan (kimse).*

- ġarīḳ-i raḥmet ve cennette müstaġraḳ-ı niʿmet idüp ʿulemā-yı ẓāhir maḳāmātından erfaʿ ve aʿlāsında erbāb-ı ḳulūb derecātından evlā ve eṣnāsında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 13). [ġarīḳ-i raḥmet,]*

ġarīk-i raḥmet idüp: *Rahmete daldırmak.*

• kemāl-i tevḥīdini bozmaz Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı **ġarīk-i raḥmet idüp** rūz-ı maḥşerde ʿulemā-yı ḥaḳiḳate server ve fużelā-yı ṭarīkate mehter idüp iki ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 7). [garīk-i raḥmet idüp, -üp]*

ġarḳ: *Bir şeyle aşırı derecede dolmuş olma; bir şeye batma, bulanma.*

• Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine **ġark** ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 4). [ġark,]*

• anda bir meşhūr mekāndadur Ḥaḳ taʿālā anı āḫıratda raḥmetine **ġarḳ** ve cennetde niʿmetine müstaġraḳ eyleye Dünyādaki açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 7). [ġarḳ,]*

• dōstı Ẕū'n-Nūn gelür anuñ istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı raḥmetine **ġarḳ** ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 12). [ġarḳ,]*

• Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı luṭfına **ġarḳ** ve niʿmetine müstaġraḳ ide ve rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 2). [ġarḳ,]*

ġārḳ olup: *Batmak. II Bir şey ile aşırı derecede dolmuş olmak.*

• olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne lezzet gelür ġāyeti baḥr-i fanāda **ġārḳ olup** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 8). [ġārḳ olup, -up]*

ġarḳ olur: *Batmak. II Bir şeyle aşırı derecede dolmuş olmak.*

• ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur lezzātda ve gice vü gündüz **ġarḳ olur** şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 14). [ġarḳ olur, -ur]*

ġarḳ olur: *Batmak. II Bir şeyle aşırı derecede dolmuş olmak; bürünmek.*

• deñizine **ġarḳ olur** eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur 'ālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 7). [ġarḳ olur, -ur]*

ġarḳ olurdı: *Batmak.*

• olınca gözi yaşı aḳar ṭururdı Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ göñlegi dere **ġarḳ olurdı A**llāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram dir idi Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 12). [ġarḳ olurdı, -ur, -dı]*

ġarż: *Maksat, niyet.*

• **ġarżlarını** añlamaz baʿżı ḫuṣūṣiyyātını tafṣīl itsevüz olurdı ammā söz uzanup ġarżdan çıḳılurdı Rivāyet olınur ki Şeyḫ Bāyezīd ḥażretlerin muʿallime *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 10). [ġarżdan, -dan]*

ġarż: *Amaç, maksat.*

• olmaz anda olan iḥtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḥtiyāṭ ola **ġarż** içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 2). [ġarż,]*

ġāşiya: *Örtü. II At eyerinin altına örtülen sırmalı veya şerit süslemeli örtü.*
• iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẕl u beyān ile ve cihānda hezār nām u nişānla ḫiẕmetine gelüp öñince **ġāşiyasını** götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 6). [ġāşiyasını, -sı, -n, -ı]*

ġavġa çekilür: *Kavga çıkarmak.*
• **ġavġa çekilür** her kim ki aña ṭaʿn ider maḥżā taʿassub u cehaletindendür ve her kim ki aña suʾ-i ẓann ider hemīn kendü żalāletindendür maʿrifet hemīn kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 9). [ġavġa çekilür, -ür]*

ġavr: *Öz, hakikat, esas.*
• bunuñ **ġavrına** yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 11). [ġavrına, -ı, -n, -a]*
• gerek neşrine mümkin degüldür ki biz anlaruñ yitişevüz **ġavrına** Hemīn sözi uzatduḳ teẕkire emrine gelelüm biraz daḫı Şāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 7). [ġavrına, -ı, -n, -a]*

ġavr: *En dipteki yer, dip. II Tanıkta mezar anlamında kullanılmıştır.*
• ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm **ġavrumı** bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 8). [ġavrumı, -um, -ı]*

ġavvās-ı deryā-yı nā-mütenāhī: *Sonsuz denizin dalgıcı.*
• **deryā-yı nā-mütenāhī** muḫtār-ı aḫyār ve muḳaddem-i ebrār sālik-i ṭayyār Ḥażret-i Mālik-i Dīnar rafaʿa'llāhu derecātihi fi'd-dāri'l-ḳārar Mālik-i Dīnār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 5). [ġavvās-ı deryā-yı nā-mütenāhī,]*

ġayb: *Gözle görülmeyen mânevî âlem, gayb âlemi.*
• güler ü feriḥ gördü taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin seni hīç böyle gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde **ġaybdan** bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 8). [ġaybdan, -dan]*
• üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur ve birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve birisi iḫtiyārınsuz **ġaybdan** şunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 16). [ġaybdan, -dan]*
• dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki **ġaybdan** yitişdi Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 10). [ġaybdan, -dan]*

ġayb: *Gizli olan, görünmeyen, belirsiz.*
• yeyecek istedi her ne istedi-y-ise **ġayb** eli pencereden atdı oġlancuḳ ʿādeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 17). [ġayb,]*

ġaybet: *Gıybet, dedikodu, çekiştirme.*

- fikr itdüm didi Yaʿnī dimek ister ki ḥaḳḳı ġayr ġāyet yaramaz olur ve **ġaybet** berāberi günāh az olur cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 5). [ġaybet,]*
- mükāşifāt-ı sübḥāniye bu emrde ittifāḳ itmüşlerdür ki **ġaybet** insānda ʿaẕāyim-i ẕünūbdan ve mesāvī ʿāḳilde ʿuyūbdandur Cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 7). [ġaybet,]*
- olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur ve bir **ġaybetde** söylemesinde ve eger sözinde gerçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 15). [ġaybetde, -de]*
- bulınur hīç bir mertebe bulınmaz ki ol mertebeye ḳanā'at ḳıla muttaṣıl cehd eyler ki bu günki ḥāli dünkinden yig ola Ve naḳl olınur ki eydürdi **Ġaybetde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 12). [ġaybetde, -de]*
- ḳışāş yoḳdur ve anda merātib çoḳdur ba'żından istihlāl olursa ba'żından istiġfār olınur **ġaybetden** tevbe dürlü dürlü bulınur Ya'nī bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 14). [ġaybetden, -den]*
- daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür şāyed çıḳışmaya ve hem **ġaybetde** diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 16). [ġaybetde, -de]*
- ḥaḳḳ-ı ġayre muḳāveme ola ḥaḳḳ-ı Allāh niçe olur ve hem işāret ider ki **ġaybetüñ** envā'ı bulınur her birinden aña münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 17). [ġaybetüñ, -üñ]*
- tevbe olur ba'żında elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol **ġaybet** olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şer'e muvāfıḳ ola ve ba'żı **ġaybet** olur ki anda istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 2). [ġaybet,]*

ġaybet itdi: *Dedikodu etmek.*

- Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni **ġaybet itdi** ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 4). [ġaybet itdi, -di]*

ġaybet itmek: *Gıybet etmek, dedikodu yapmak.*

- mesāvīde çoḳ ḥālāt olur ve ol ḥālāta göre i'tibārāt olur **ġaybet itmek** egerçi kebāyir-i ẕünūbdandur ve mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i 'ayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 5). [ġaybet itmek,]*

ġaybet itmeyeler: *Gıybet etmek, dedikodu yapmak.*

- Allāh'a ne gerçek ve ne yalan **ġaybet itmeyeler** kimseneyi ne vāḳiʿ ve ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar ve mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 17). [ġaybet itmeyeler, -me, -y, -e, -ler]*

ġaybet itseler: *Gıybet etmek, dedikodu yapmak.*

- ḳışāş yoḳdur ve anda merātib çoḳdur ba'żından istihlāl olursa ba'żından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur Ya'nī bir kişiyi **ġaybet itseler** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 14). [ġaybet itseler, -se, -ler]*

ġaybet ḳılur: *Gıybet etmek; çekiştirmek.*

- kişi ki bir kişiyi ṭurup **ġaybet ḳılur** ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 5). [ġaybet ḳılur, -ur]*

ġaybet olınan: *Gıybeti yapılan kimse.*

- tevbe olur ba'żında elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol **ġaybet olınan** ḥelāl itmek gerek ki tevbe şer'e muvāfıḳ ola ve ba'żı ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 1). [ġaybet olınan,]*

ġaybet olmaz: *Gıybet olmak.*

- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve şol şeyḫüñ ki ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar **ġaybet olmaz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 14). [ġaybet olmaz, -maz]*

ġāyet: *Nihayet, son.*

- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne lezzet gelür **ġāyeti** baḥr-i fenāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 8). [ġāyeti, -i]*
- mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ **ġāyeti** vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 16). [ġāyeti, -i]*
- Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür ki anuñ menāḳıbına nihāyet yoḳdur ve riyāżetine **ġāyet** yoḳdur Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede ve kāmil-i maʿrifet ü mücāhede idi Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 8). [ġāyet,]*
- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ **ġāyeti** yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü fażluñdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 10). [ġāyeti, -i]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde **ġāyete** varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 5). [ġāyete, -e]*
- Merv'den idi şoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ **ġāyeti** ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 8). [ġāyeti, -i]*
- tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti **ġāyetine** iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 6). [ġāyetine, -i, -n, -e]*
- ve ṭarīḳi tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine **ġāyet** yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 8). [ġāyet,]*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde fażlına **ġāyet** yoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 9). [ġāyet,]*
- olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına **ġāyet** olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 15). [ġāyet,]*

- verāʿ bābında anuñ mübālaġasınuñ **ġāyeti** yoḳdur Cemīʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb idi ve cümle efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 17). [ġāyeti, -i]*
- fażāyilinüñ ḥaddi ve kemālātınuñ ʿaddi yoġdı cūʿ vü seheri nihāyetine ve riyāżeti tamām **ġāyetine** yitişdürmişdi meşāyıḫuñ fużelāsından ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 14). [ġāyetine, -i, -n, -e]*
- yā işāretdür tevekkülüñ **ġāyetine** ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ekşer-i mü'minīnde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 3). [ġāyetine, -i, -n, -e]*
- yā işāretdür tevekkülüñ **ġāyetine** ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ekşer-i mü'mininde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 3). [ġāyetine, -i, -n, -e]*
- geçilür bunlardan tamām geçülmeyince nihāyetine varılmaz bu mesāfe dükenmeyince **ġāyetine** irilmez her şıfāt ki vardur fenā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 12). [ġāyetine, -i, -n, -e]*

ġāyet: *Çok, oldukça, pek, son derece.*

- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı **ġāyet** sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 16). [ġāyet,]*
- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı **ġāyet** ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 18). [ġāyet,]*
- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden **ġāyet** ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭın ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 4). [ġāyet,]*
- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekşer-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña **ġāyet** ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 14). [ġāyet,]*
- dervīşlerüñ aña ḫavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden **ġāyet** ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 14). [ġāyet,]*
- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫizmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 12). [ġāyet,]*
- yüzden yaramaz ise bir yüzden eyü olur Tamām eyü dünyāda yaradılmamışdur ve dünyā anuñ içün yapılmamışdur İmdi bu söz **ġāyet** yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 4). [ġāyet,]*
- Benüm neremi sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme **ġāyet** ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 16). [ġāyet,]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı **ġāyet** ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 9). [ġāyet,]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması **ġāyet** maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 9). [ġāyet,]*

- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem-i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması **ġāyet** müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 8). [ġāyet,]*
- itmemişdür **ġāyet** çirkin ẓann itmiş olursın ve cehl-ile bir müslümāna ṭaʿn itmiş olursın didi Ve eydürdi ki Bir kişi ki kendü nefsine ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 15). [ġāyet,]*
- arasında bu **ġāyet** ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 19). [ġāyet,]*
- añlanurdı ammā söz **ġāyet** çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 9). [ġāyet,]*
- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü ṣordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni **ġāyet** ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 13). [ġāyet,]*
- özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife **ġāyet** azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 2). [ġāyet,]*
- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü meʾvāsı idi Meşrebi **ġāyet** ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 6). [ġāyet,]*
- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ **ġāyet** ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 4). [ġāyet,]*
- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʾe varmadın bilür belki niçeler olur ki yıllar ile اوک وردی görür Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 7). [ġāyeti, -i]*
- fikr itdüm didi Yaʿnī dimek ister ki ḥaḳḳı ġayr **ġāyet** yaramaz olur ve ġaybet berāberi günāh az olur cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 5). [ġāyet,]*
- muʿāmelesi Rabbi-y-ile neye vardı Eyitdi Ol **ġayet** ululardan olup ṭurur günde iki kere Ḥaḳ dergāhına varur gelür didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ümīzdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 13). [ġayet,]*
- eksik ḳomadılar Fi'l-cümle Süfyān-ı Sevrī zamānında **ġāyet** ulu muʿteberlerinden idi ve ʿahdında faẓlı müsellem ü muḳarrerlerden idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 17). [ġāyet,]*
- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola **ġayet** ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 8). [ġayet,]*
- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife **ġayet** nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 12). [ġayet,]*
- **ġayet** azı olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref-i nesebe ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 15). [ġayet,]*
- nesne diyeyem ki dördinden de **ġāyet** ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 17). [ġāyet,]*

- görür ki eydürler Bu niyyetüñden **ġāyet** fāyide ḳılduñ az s̲emenle nihāyetsüz aşı eyledüñ Eger ol āhuñ s̲evābı ʿaraṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 3). [ġāyet,]*
- derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa **ġāyet** ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 11). [ġāyet,]*
- muḳtażāsınca **ġāyet** ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ek̲ser dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile z̲emm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 7). [ġāyet,]*
- bulınması āsān olur ammā şol dervīş ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta **ġāyet** pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 3). [ġāyet,]*
- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn **ġāyet** ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 8). [ġāyet,]*
- ṭāʿūn emrine gelicek cahāletinden tevekkül ehli dirilür ol tevekkül degül cahāletdür anı tevekkül şanmaḳ żalāletdür Dānişmend dirilenlerden bir **ġāyet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 16). [ġāyet,]*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger şol sözi ki **ġāyet** s̲evāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 5). [ġāyet,]*
- ki söylemezseñ żarar ola Fi'l-cümle Şefīḳ-i Belḫī zamānında **ġāyet** muʿteberlerden ve meşāyıḫ arasında fażlı muḳarrerlerden idi Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 7). [ġāyet,]*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde fażlına **ġāyet** çoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 9). [ġāyet,]*
- ʿaleyhi's-selām ʿilminden **ġāyet** kemāle irişür şöyle ki anuñ āş̲ārında tamām taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 3). [ġāyet,]*
- Eşitdi Şol müteʿayyin olan evtāduñ birisidür Ḫvāce ʿAbdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur ki eydürdi Ben Şāfiʿī me̲zhebinden degülem ammā Şāfi'ī'yi **ġāyet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 18). [ġāyet,]*
- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüb **ġāyet** ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [ġāyet,]*
- itmezler bunlaruñ **ġāyet** eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp hużūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 17). [ġāyet,]*
- daḫı müctehidlerüñ bir **ġāyet** ulusıdur ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ me̲zhebi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 11). [ġāyet,]*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında **ġāyet** mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 5). [ġāyet,]*

- ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice **ġāyetle** ṣuṣadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 16). [ġāyetle, -le]*
- muvāfaḳat itmez taʿaccüb idüp bu ḥālete **ġāyet** incinür Şeyḫ Cüneyd'üñ ṭaʿāmında şübhe n'eyler diyü gücenür hele n'eylerse eyler bir loḳmayı aġzına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 7). [ġāyet,]*
- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña **ġayet** ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 12). [ġayet,]*
- cismāniyyet ciheti **ġāyet** az olur İnsān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 19). [ġāyet,]*
- muḳtedā-yı zamān idi ṭarīḳ-i taṣavvufda **ġāyet** kāmillerden ve ṭarīḳa-ı nebeviyye ile muḥkem ʿāmillerden idi cemīʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi tamām teslīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 7). [ġāyet,]*
- tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe ve muḥāsebesüz zinde olmadı ve bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı ve iḫtiyātı ifrātla **ġāyet** çoġdı ve dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 10). [ġāyet,]*
- vāz gelmeyince olmaz ve iḫlāṣla ṭāʿat ḫalḳdan kesilmeyince olmaz ve ḫalāvetle riyāżet göñül dünyādan ṣoġumayınca olmaz İmdi bu söz **ġāyet** gökcek sözdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 2). [ġāyet,]*
- cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde **ġāyet** muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 2). [ġāyet,]*
- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde 'ayn-ı ṣevāb olur meselā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse **ġāyet** utanur şöyle ki ol fi'l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 8). [ġāyet,]*
- Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme **ġāyet** ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 8). [ġāyet,]*
- ede İmdi bu bir **ġāyet** eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭab'ı ūz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki 'aḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [ġāyet,]*
- müyesser olmaz buña bāṭın sem'i **ġayet** ḳavī olmaḳ gerek ki bir ḳarıncanuñ ḥareketini gelmedin ṭuymaḳ gerek Evet ehlu'llāhdan 'aceb degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 15). [ġayet,]*
- **ġāyet** ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger şöyle ki bunuñ ḫāricde miṣāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 7). [ġāyet,]*
- tevbeleri maḳāmı anlara ẕillet olur nite ki ṣubaşılıḳ mertebesi vezīrlere ẕillet olur tevbenüñ **ġāyet** kemāli anda bilinür ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 14). [ġāyet,]*
- girdine iremezler bir kişi olur ki **ġāyet** ulu mertebeden maʿẓūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir andan maʿẓūl olur ol mertebe aña ḫaḳaret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 17). [ġāyet,]*
- olsun ve eger göñli aḳça fikrinde ise Allāh'dan ırāḳ olur bilsin gerekse **ġāyet** faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 13). [ġāyet,]*

ġāyetī: *Sonuçta.*

- olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan **Ġāyeti** baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā Rivāyetdür ki ʿUtbe ru'yāsında gördi ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 7). [ġāyeti,]*
- aṣlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber ṣayılur belki ol binā daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur **Ġāyeti** ekṣer-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 4). [ġāyeti,]*
- itmekde olur **ġāyeti** jengden jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur şöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 17). [ġāyeti,]*
- **ġayeti** ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 5). [ġayeti,]*
- ellerine dünyā girmek içün ve niçeler olur ki dāyim Ḳurān oḳuyup namāz ḳılurlar bir murāda irmek içün **ġāyeti** bunlar anlarcılayın olmazlar imiş dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 4). [ġāyeti,]*
- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler **ġāyeti** biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 10). [ġāyeti]*
- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur **ġāyeti** her āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür Şunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 5). [ġāyeti,]*
- bulınur **ġāyeti** biz oḳumalu olıcaḳ birin teleffuẓ itdügümüz zamānda birin daḫı telaffuẓ idemeziz beri zamānda münḳażī olmayınca birine daḫı başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 13). [ġāyeti,]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını ʿālem-i ẓāhirde iken çoḳ görürler **ġāyeti** bilmeyenler baʿżısını seçmezler ʿālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 18). [ġāyeti,]*
- yoḳdur her kim ki anda şekk ider yā mülḥiddür veyā aḫmaḳdur erbāb-ı ḳulūbdan hīç kimsenüñ bunda tereddüdi yoḳdur anuñ taṣarrufını görürler **ġāyeti** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 16). [ġāyeti,]*
- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz **ġāyeti** ol ʿazīzüñ tāliʿinde irşād fażīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 6). [ġāyeti,]*
- göñline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur **ġāyeti** mevāni' ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fi'le götürilmez dāyimā göñlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 3). [ġāyeti,]*
- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı ḳażā ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur **ġāyeti** ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 8). [ġāyeti,]*
- iletmez **ġāyeti** ol işledügüñ bir niçe a'māl ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā şāyed bir niçe ma'āṣī daḫı var ola ki cehenneme şoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 17). [ġāyeti,]*
- olurlar **ġāyeti** ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın 'āleminde bulunur bu 'ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 3). [ġāyeti,]*

- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi **ġāyeti** şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 11). [ġāyeti,]*

ġayet-i zühdindendür: *Takvanın fazla olması.*

- iş görilmez Bu **ġayet-i zühdindendür** ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 5). [ġayet-i zühdindendür, -i, -n, -den, -dür]*

ġayr: *Başka bir kimse, başkası.*

- olduġına ʿömrinde ġınāsı gitmez ve her kim elin uzada berigü elindekine ölince faḳrdan ḳurtılmaz Ve birisi daḫı budur kim Her kim ki **ġayruñ** ʿavretini açar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 18). [ġayruñ, -uñ]*
- nāẓır olur bir ḥālde **ġayrine** Gāh olur istiġrāḳ-ı fenāda olur aña göre aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña münāsib aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 5). [ġayrine, -i, -n, -e]*
- ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını aña ḳolay ḳılur niçe nesneler ki **ġayruñ** helākına sebeb olur aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 5). [ġayruñ, -uñ]*
- **ġayrini** fārik olur ʻaḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez şerʻde niçe yirler olur ki ʻaḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 9). [ġayrini, -i, -n, -i]*
- mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun Eger zevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur **ġayra** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 16). [ġayra, -a]*

ġayr: *Başka, başkası. II Allah'tan başka her şey.*

- ṣıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi ẕāta ol daḫı irmez Eger Allāh'dan **ġayrinden** kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 14). [ġayrinden, -i, -n, -den]*
- ḳāniʻ olan anuñ **ġayrinden** nefret ider Yaʻnī aña işāret ider ki rıżā mertebesi ḳanāʻat mertebesinden ednā olur ammā ḳanāʻatden murād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 17). [ġayrinden, -i, -n, -den]*

ġayr: *Ayrı, başka.*

- Allāh'dan **ġayrini** dilden arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı it ve her ḳanḳı yola gitmek isterseñ aña git didi Yaʾnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 5). [ġayrini, -i, -n, -i]*
- eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan **ġayrisini** görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 3). [ġayrisini, -i, -si, -n, -i]*
- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir **ġayrı** ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 4). [ġayrı, -ı]*
- maʿiyyetdür ki lisān-ı keşretden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan naẓarında andan **ġayri** kimi görür Yā anuñla biledür yā degüldür dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 14). [ġayri, -i]*

• temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan **ġayri** yirde tamām leẕẕet olmaz şanur egerçi dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet vardur diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 1). [ġayri, -i]*

ġayri: *Başka bir kimse, başkası.*

• bunuñ nefʿi **ġayriye** vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 9). [ġayriye, -y, -e]*

• çoḳ gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin artuḳ şaḳınur niçe nesneler ki **ġayrilerde** ma'fuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 4). [ġayrilerde, -ler, -de]*

• **ġayriye** dinilen esrār ḳısm-ı sālisden olur pes ḳısm-ı sānī ile anuñ farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı sānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 9). [ġayriye, -y, -e]*

• ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı ḳaża ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti **ġayrilerle** idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 8). [ġayrilerle, -ler, -le]*

• muḳayyid olmaz ṭurur anlaruñ cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur meger anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile **ġayrilere** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 14). [ġayrilere, -ler, -e]*

ġayri: *Ayrı, başka.*

• Aña hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan **ġayrisinde** ṣafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed kendü de bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 5). [ġayrisinde, -si, -n, -de]*

• līkin yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve **ġayri** māddede te'sīr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 3). [ġayri,]*

• ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim senden **ġayridan** çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 18). [ġayridan, -dan]*

• derecātda ve maʿārifet-i merātib ve maḳāmātda tamām kemālinden **ġayri** aḥādīs ve rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 1). [ġayri,]*

• Allāh'un ḫāṣ ḳulları ki maḳṣūdları ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola ve murādları ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden **ġayrı** maḥbūbları olmaya ve maʿşuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 18). [ġayrı,]*

• şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda **ġayri** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 4). [ġayri,]*

• iş görilmez Bu ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir **ġayri** ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 6). [ġayri,]*

• ḳılmaz ve illā mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 8). [ġayri,]*

- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurānı şol oḳunandan **ġayri** nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn mükāşifelerin buña muvāfıḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 5). [ġayri,]*
- ḫużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan **ġayri** yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 12). [ġayri,]*
- ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç söz işitmezdi ṣoñra otuz yıl daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan **ġayriden** nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 14). [ġayriden, -den]*
- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden **ġayri** fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 18). [ġayri,]*
- şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden **ġayri** yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 8). [ġayri,]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a taẖarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste ol virür gerek itmek gerek **ġayri** nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 12). [ġayri,]*
- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki anuñ ẕāt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki andan **ġayri** maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 12). [ġayri,]*
- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz şimdi didügümüz bu degüldür bir **ġayri** ḥāletdür ki bir fi'l-i maḫṣūṣ ba'żı kişiden ma'ṣiyet olur ba'żı kişiden 'ibādetdür nefs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 11). [ġayri,]*
- ma'iyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan **ġayri** mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 8). [ġayri,]*
- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir **ġayri** kişiye tenbīh olınur ki ol fi'lüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur fi'l-cümle bunuñ gibi a'māl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 9). [ġayri,]*
- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan **ġayri** daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ 'izzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 13). [ġayri,]*
-

<u>ġayri nesne:</u> *Başka bir şey.*
- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurān'ı şol oḳunandan **ġayri nesne** bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn mükāşefelerin buña muvāfıḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 5). [ġayri nesne,]*

<u>ġazā:</u> *İslâm dîni uğruna yapılan savaş, cihat.*
- vāḳıʿasında kendüye geydürmişler Hemīn vardı **ġazāya** müteveccih oldı Allāh'uñ taḳdīri ile anda şehid oldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā vāḳıʿasını vāḳiʿ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 9). [ġazāya, -y, -a]*
- bilüp ṭururlar ol yer cevdi olursa bunlar baḥr-ı ʿUmmān olup ṭururlar Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl ḥac ve bir yıl **ġazā** ve bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 12). [ġazā,]*

- Rivāyet olınur ki tevekkülde bir ḥāle varmışdı ki Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk cenginde bile bulındılar ṣufūf-ı müslimīn arasında **ġazā** niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 12). [ġazā,]*
- ḫayra niyet ide Nite kim ġāzīler **ġazālarında** eyle ḳılurlar ġaza s̲evābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı bilürler ki evde oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 17). [ġazālarında, -lar, -ı, -n, -da]*
- muḫālefet ider ammā eger şöyle ki bir kişi bu iḫtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda s̲evāb vardur diyānete ki **ġazāya** varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 14). [ġazāya, -y, -a]*
- **ġazāya** gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 3). [ġazāya, -y, -a]*
- ḳılınur fi'l-cümle nefse muḫālefet gibi 'ibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber 'ālemde **ġazā** bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 6). [ġazā,]*

ġazā itmişdi: *Savaşmak.*
- ṭamār-ı z̲ünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile Hvārezm'e ve anda **ġazā itmişdi** Ḫattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 6). [ġazā itmişdi, -miş, -di]*

ġażāb idüp: *Öfkelenmek, hiddetlenmek, kızmak.*
- tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı **ġażāb idüp** Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ eli kesildi Egerçi Mālik Ḫażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 9). [ġażāb idüp, -üp]*
- salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi meger anlar daḫı ḳażā vü ḳader baḥsini iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve **ġażab idüp** eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 8). [ġażab idüp, -üp]*

gāzī: *Din uğrunda harbeden, cihadda yaralanmış veya harbetmiş olan kimse.*
- ḫayra niyet ide Nite kim **ġāzīler** ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza s̲evābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı bilürler ki evde oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 17). [ġāzīler, -ler]*

geç: *Aşmak, yürüyüp gitmek.*
- ḳadar ṣu için gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm ne ṭurursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ **geçdi** Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 18). [geçdi, -di]*

geç: *Vazgeçmek.*
- eyleyümezin Yā Tayfūr Ben ḥaḳḳumdan **geçdüm** seni Rabb'üñe bağışladum didi Pes Bāyezīd Beṣtām'dan gidüp otuz yıl Şām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 13). [geçdüm, -düm]*

geç: *Aşmak.*

• egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden **geçer** Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 15). [geçer, -er]*

• Zühre'yi **geçmiş** şol mertebede kendüyi düzmiş bezmiş ki başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış Ben daḫı aña müteveccih olup eyitdüm Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 13). [geçmiş, -miş]*

geç: *(Bir yeri) İçinden veya üstünden yol almak sûretiyle aşıp geride bırakmak, boydan boya katetmek.*

• atlu girmek mümkin degül kimsene **geçmez** Baña eydür Gözüñ yum Ben daḫı yumaram Hemīn sāʿat ṣuyuñ öte yaḳasında bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 3). [geçmez, -mez]*

• ṣu üzerine seccādesini atar **geçer** ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 7). [geçer, -er]*

geç: *Yaşamak.*

• aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra mutta'iẕ ola ol vaḳta degin bu ḥālle **geçüp** āḫır müteyaḳḳıẕ ola egerçi her ne ḳadar ba'īd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 13). [geçüp, -üp]*

geç: *Zamanı aşmak, geride bırakmak.*

• göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl **geçer** bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 6). [geçer, -er]*

geç: *(Zaman için) Akmak, gitmek, geçmek.*

• çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile **geçer** kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 3). [geçer, -er]*

geç: *Bir yandan girip Sayfa yandan çıkmak.*

• **geçmekden** iḫtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve puṯḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 15). [geçmekden, -mek, -den]*

geç: *Bırakmak, vazgeçmek.*

• göre Her ne mıḳdār ki bunda murādından **geçerse** ol mıḳdār anda derecesi ziyade olur ve

her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda lezzāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 17). [geçerse, -er, -se]*

• kifāyetden **geçmeye** Yaʿnī andan iḫtirāz eyleye ki nefsi maṣlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye ki mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 17). [geçmeye, -me, -y, -e]*

• añmamaḳ gerek ve nefsine uyan cennet ārzūsından **geçüp** ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ muḳābili ve żıddı olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 7). [geçüp, -üp]*

• **geçdüñse** añā göre cennet ummaḳ gereksin şol murādātdan ki bir ʻırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki ʻırżını şaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 11). [geçdüñse, -düñ, -se]*

geç: *Zamanı aşmak, geride bırakmak.*
• Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler didi Bir sāʿat **geçmedi** ki bir ḫiẕmetkār geldi envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ getürdi Ḥabīb daḫı ḳaldurdı Ḥasan'un öñine ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 9). [geçmedi, -me, -di]*

geç: *Bırakmak, vazgeçmek.*
• evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan **geçerler** her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 17). [geçerler, -er, -ler]*

geç: *Zaman bağlamında aşmak, geride bırakmak, harcamak.*
• şordılar Ne içün añа ʿUtbe-i Ġulām dirler didiler Eyitdi Egerçi sinni orta yaşdan **geçmişdi** ammā ʿibādet ḫiẕmetinde bir ḳavī Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 12). [geçmişdi, -miş, -di]*

geç-: *Bir safhadan başka bir safhaya girmek, yeni bir safhaya başlamak, atlamak, bırakmak.*
• gücenmesi nefsi rıżāsı-içün olmaz Ādem gerçek dervīş olıcaḳ bu aralardan **geçer** kişi Allāh-ile olıcaḳ bu iʿtibārātı yabana atar Ādem oġlın bu mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 16). [geçer, -er]*

geç-: *Aşmak, yürüyüp gitmek.*
• ḳadar şu için gemiye ḳatlanursın Gel **geçelüm** ne ṭurursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 17). [geçelüm, -elüm]*

geç-: *Bırakmak, vazgeçmek.*
• āḫıratda mertebesi dünyāda kendünüñ elindedür ol dārdaki ḥużūrı bu dārdaki taʿabbudındadur her bir leẕẕetden bunda **geçdükçe** anda bir derecesini arturur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 2). [geçdükçe, -dükçe]*

geçen: *Anlatılan, bahsi geçen.*
• artar çünki bu **geçen** muḳaddemāt maʿlūm oldı-y-ısa ve bu ẕikr olınan mefhūm oldı-y-ısa baʿīd degüldür ki Bişr-i Ḥāfī aḫlāḳını tehẕīb itmekle nişf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 1). [geçen,]*

geçen: *Bir önceki (hafta, ay, yaz, kış vb.).*
• ulusını gördüm ki bir gün baña eydür **Geçen** ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 17). [geçen,]*

geçen geçdi: *Elden bir şeyin gelmeyeceği, her şeyin sonuca bağlandığı durumlar üzerine söylene söz.*

• ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol ḥāline nedmān u peşīmāndur **geçen geçdi** şimdi bir tāze Müslümān'dur ḥāşā ki böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 2). [geçen geçdi,]*

geçende: *Geçen sene, bir önceki sene.*

• itdüñse anuñ meşūbāṭın vir eger itmedüñse ol müşībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki şoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı **Geçende** Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 6). [geçende,]*

geçil: *Aşılmak, geride bırakılmak.*

• geçilür bunlardan tamām geçülmeyince nihāyetine varılmaz bu mesāfe dükenmeyince ġāyetine irilmez her ṣıfāt ki vardur fenā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 11). [geçilür,]*

geçil: *Vazgeçilmek, terkedilmek.*

• geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin şol murādātdan ki bir 'ırż-ı dünyevi içün **geçilür** ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki 'ırżını şaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 12). [geçilür, -ür]*

• belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿışyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden **geçile** ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 16). [geçile, -e]*

geçir: *Geçirmek, atlatmak.*

• ḥāmil olup ṭoġurınca ve ne ṣūretler **geçirmişdür** heyūlā-yı zamān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 19). [geçirmişdür, -miş, -dür]*

geçmek gerek: *Geçmeli, aşmalı.*

• müctebāsı idi Dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir mevcūd peydā ola ve müddetler **geçmek gerek** ki anuñ gibi bir mevlīd hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 12). [geçmek gerek,]*

• Ḥażretine yol göster Eyitdi yol ikidür biri ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret'e yol ṭutup gitmek gerek ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 4). [geçmek gerek,]*

geçmek gerek: *Geçmeli, terk etmeli.*

• nişānesini bozmayınca düzilmez kendü ʿāleminden **geçmek gerek** ki on sekiz biñ ʿālem taḥt-ı taṣarrufında ola ve kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 5). [geçmek gerek,]*

• ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan **geçmek gerek** ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 16). [geçmek gerek,]*

gecmek olmaz: *Vazgeçmiş olmak.*

• geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin şol murādātdan ki bir 'ırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḥaḳīḳatde **gecmek olmaz** bir kişi ki 'ırżını şaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 12). [gecmek olmaz, -maz]*

geçmiş: *Eski, geride kalmış.*

- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından ṣoñra dirse **Geçmiş** nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 1). [geçmiş,]*

geçmiş ola: *Başkalarını geride bırakmak, onlardan daha ileride, daha üstün olmak.*

- maʿrifeti ehl-i maʿrifet maḳāmından **geçmiş ola** ve illā dervīşlik ibtidāsında maʿrifet ḥāli yig olur ʿilmden zīrā ʿārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 1). [geçmiş ola, -a]*

geçül: *Aşılmak, geride bırakılmak.*

- geçilür bunlardan tamām **geçülmeyince** nihāyetine varılmaz bu mesāfe dükenmeyince ġāyetine irilmez her ṣıfāt ki vardur fenā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 11). [geçülmeyince, -me, -y, -ince]*

geçür: *Geçirmek, atlatmak.*

- ekile rūḥ ol dem ḥużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini **geçürüp** göre ve ʿaḳla ḫumārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 3). [geçürüp, -üp]*

geçür: *Geçirmek; harcamak, tüketmek.*

- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve z̲ātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışıdı ʿömrini tamām tevekkül ile **geçürmişdi** ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 10). [geçürmişdi, -miş, -di]*
- ʿömürlerini ʿibādetle **geçürürler** hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler ṣol ki ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 15). [geçürürler, -ür, -ler]*

geçürmek gerek: *Geçirmeli, aşmalı.*

- ḳaddesa'allāhu rūhahu ve zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu Ol ṣol Üveys-i Ḳarenī'dür ki rüzgār-ı kār-zār niçe ḳarnlar **geçürmek gerek** ki māder-i gītī raḥm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 6). [geçürmek gerek,]*

gedā: *Dilenci, yoksul, fakir. II Köle, hizmetkar.*

- pādişāhlar işiginüñ **gedāsı** idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫiz̲metkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 5). [gedāsı, -sı]*
- olmaz ve her **gedā** ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her z̲erre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 15). [gedā,]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululıġı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda **gedā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 16). [gedā,]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululıġı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe **gedālar** olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 16). [gedālar, -lar]*

• ʿizzet mi olur ve bir kişi ki buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her **gedāya** ki naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa iḥtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 2). [gedāya, -y, -a]*

gedā olmaḳ gerek: *Köle, hizmetkar olmalı.*
• ı rıḳḳıyyetde ḥaḳīr bilmek gerek ki ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek ki iki cihāna sulṭān ola 'āşıḳ dōst işiginde **gedā olmaḳ gerek** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 12). [gedā olmaḳ gerek,]*

gedā-yı mīr-erkān: *Beyin köle olanı.*
• ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn şıfat ve dil-şād idi Bir **gedā-yı mīr-erkān** ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 14). [gedā-yı mīr-erkān,]*

gedā-yı pādişāh sīret: *Padişah ahlaklı fakir.*
• **gedā-yı pādişāh sīret** perverde-i luṭf u kerem ḥażret-i İbrāhīm-i Edhem ḳaddesa'llāhu sırrahu ve zāda fī ġurafi'c-cinān ḳadrahi İbrāhīm-i Edhem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 5). [gedā-yı pādişāh sīret,]*

gedük: *Noksan.*
• tamām ise bir ṭarafı eksikdür ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi **gedükdür** Eger ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 14). [gedükdür, -dür]*

gel-: *Kaynaklanmak, gereği olmak.*
• beytüñ maḥabbetini günāh ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden **gelür** ve ehl-i beyti sevmek īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 16). [gelür, -ür]*
• beytüñ maḥabbetini günāh ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti sevmek īmānuñ ḳuvvetinden **gelür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 16). [gelür, -ür]*

gel: *Akmak.*
• **geldi** ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 17). [geldi, -di]*

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.*
• bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine **geldi** ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 5). [geldi, -di]*
• olur İmdi rūḥāniyyeti Kaʿbe ki ḥaḳīkat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri **gelüp** anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 14). [gelüp, -üp]*

• **geldi-y-ise** bu defʿa biz aña varalum didi Yidi yıl beriyyede zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 7). [geldi-y-ise, -di, -y, -i, -se]*

• dersine ḥāżır oldı soñra ḳalḳıcaḳ ṭabʿına incinmek geldi eyitdi Ayruḳ ben senüñ evüñe **gelmezem** ve dersüñe ḥāżır olmazam ʿAbdu'llāh eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 14). [gelmezem, -mez, -em]*

• fetvā virürdi ve cemīʿ ʿulemā fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı kendü yigit iken bunca pīrler öñine diz çökerlerdi zamānınuñ ululları **gelüp** meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 4). [gelüp, -üp]*

gel: *Ulaşmak, erişmek.*

• Yemen'den anuñ ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e **gele** ol Peyġambar'ı görmedin ol Peyġambar'ı görenler anuñ ḫiẕmetine vara ol Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 5). [gele, -e]*

• böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet **geldi** diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 2). [geldi, -di]*

• yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh'dan **gelür** diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 2). [gelür, -ür]*

• **geldi** bilmezler ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 19). [geldi, -di]*

• ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden **geldi** idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir dügünden getürmişler biz bilmedük aşlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 17). [geldi, -di]*

• **gelüp** ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [gelüp, -üp]*

• olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt **gelmez** anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [gelmez, -mez]*

• olduḳca aña belā eksük olmaz ammā ol belā aña neden **gelür** bilmez her biri anuñ bir maʿṣiyeti sebebi-y-iledür ammā taʿyīn olınup bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 9). [gelür, -ür]*

• **gelmişdür** pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 13). [gelmişdür, -miş, -dür]*

• mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun Eger ẕevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet **geldi-y-ise** vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 16). [geldi-y-ise, -di, -y, -i, -se]*

• olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz **gelür** ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 9). [gelür, -ür]*

gel: *Çıkmak, sâdır olmak, sudur etmek.*

• olıcaḳdur ve her ṣıfāt ki meẕmūm olur bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan yaramaz nesne **gelmez** ve ḫālıkdan ḳabīḥ yaradılmaz Her ne ki Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 14). [gelmez, -mez]*

- tenākuż olmaz biz añlamazuz Anlardan her ne **gelür-ise** merġūb olur her ne vāḳiʿ olur-ise maḥbūb olur Fi'l-cümle Bişr-i Ḥāfī kibār-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳatden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 13). [gelür-ise, -ür, -ise]*
- nereden **gelür** Rivāyet olınur ki baʿżı ʿazīzler İbn Semmāk'ı vefatından şoñra vāḳıʿada görürler Hālüñ nice oldı diyü teftīş ḳılurlar Eydür Ḥaḳ tebāreke *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 11). [gelür, -ür]*
- ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ aña ululıḳdan hiç ziyān gelmez ve eger pādişāh daḫı olursa aña andan ʿişyān **gelmez** pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 6). [gelmez, -mez]*

gel: *Belli bir zamana ulaşmak.*
- eyitdi Yā Ābā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene **gelmemişdür** ve bu yıl Kaʻbe'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 14). [gelmemişdür, -me, -miş, -dür]*

gel: *Bir araya gelmek, toplanmak.*
- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurānı şol oḳunandan ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki **geldiler** hemīn mükāşifelerin buña muvāfıḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 6). [geldiler, -di, -ler]*

gel: *Bir yerden bir yere ulaşmak, varmak.*
- Muḥammed'i bildi ve **geldi** Ebū Ṭālib yanında ʿammisi iken maḫrūm oldı Aṣl-ı maʿrifet
maʿrifet-i ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür Baʿżı ervāḥuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 13). [geldi, -di]*
- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya **geldi** ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 17). [geldi, -di]*
- Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler didi Bir sāʿat geçmedi ki bir ḫiẕmetkār **geldi** envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ getürdi Ḥabīb daḫı ḳaldurdı Ḥasan'un öñine ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 9). [geldi, -di]*
- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan şordı Nereden **gelürsin** didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 17). [gelürsin, -ür, -sin]*
- vü ḫōşnūd idi Āḫır ölümlü olıcaḳ ḳatındaġı ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasūlleri **geliyorur** didi Bunlar daḫı ṭaşra çıḳdılar içerüden bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 16). [geliyorur, -i, -yor, -ur]*
- müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir mīrzāde iken Nişābūr'a **gelüp** ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır ol şehrde meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 17). [gelüp, -üp]*
- kitāblarda meẕkūrdur ḥikmet yüzinden kelimātı bī-naẕīrdür ve maʿrifet sözinden aḫbārı keşīrdür Rivāyet olınur ki bir kişi **geldi** eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 2). [geldi, -di]*
- ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar ve şusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır **geldi** Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 6). [geldi, -di]*

- dōstı Ẕū'n-Nūn **gelür** anuñ istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 11). [gelür, -ür]*
- Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a **gelürken** gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ huẓūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 15). [gelürken, -ür, -ken]*
- Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde **gelürler** ve bunuñ huẓūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 16). [gelürler, -ür, -ler]*
- virdükleri vaḳt şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine **geldi** eyitdi Yā ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 11). [geldi, -di]*
- Bāyezīd'üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine Rivāyet olınur ki bir kişi **geldi** Bāyezīd'üñ ḳapusın ḳaḳdı içerüden Bāyezīd Kimi istersin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 2). [geldi, -di]*
- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fenā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e **geldi** Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 18). [geldi, -di]*
- N'içün Eyitdi Cāriyelerüñe ḳaḳımazmışsın anları teʿdīp itmezmişsin Şimdi bu derste otururken her birisi düzenüp ḳarşuma **geldiler** kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 16). [geldiler, -di, -ler]*
- ʿameli daḫı pāk olur ve eger göñil Allāh'la olursa her işinde bī-bāk olur Rivāyet olınur ki bir kişi **geldi** ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 18). [geldi, -di]*
- iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẓl u beyān ile ve cihānda hezār nām u nişānla ḫiẕmetine **gelüp** öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 6). [gelüp, -üp]*
- ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ʿulemādan teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eylemedi İmām Şāfiʿī ol zamānda oġlancuḳdı **gelüp** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 16). [gelüp, -üp]*
- İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ **gelsün** beni yusun didi Ol kişiye ḫaber eylediler geldi Düyūnī teẕkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 9). [gelsün, -sün]*
- İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ gelsin beni yusun didi Ol kişiye ḫaber eylediler **geldi** Düyūnī teẕkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 10). [geldi, -di]*
- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı **geldi** bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 5). [geldi, -di]*
- aṣḥābı **geldiler** cemʿ olup yanında oturdılar Bişāret olsun saña ʿizzet ü naʿīme varursın bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme varursın Eyitdi Ne içün dimezsiz ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 7). [geldiler, -di, -ler]*
- yitişür gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp **gelür** bir süri müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿameli ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 7). [gelür, -ür]*

- menʿ idicek döner giderdi **gelüp** yüzini yire sürerdi Allāh'a taẕarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol ki benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 1). [gelüp, -üp]*
- ṣaḥābe bir gün **geldiler** Ḥażret-i Risālet'e ḥāllerinden şikāyet ḳıldılar Anlar mālları-y-ıla bunca sevāblara yitişürler görürüz bizüm elümüzden gelmez ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 13). [geldiler, -di, -ler]*
- añlayan elbette maʿādını daḥı görür Bir kişi nerden **geldügini** bilicek nereye varacaġın bilmez mi eyle olıcak emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 15). [geldügini, -düg, -i, -n, -i]*
- dünyāya bir daḥı **gelür** ol vaḳt tamām kemālini bulur andan ṣoñra ol daḥı ölür sāyir nāsdan birisi gibi olur Fi'l-cümle Ḥażret-i ʿİsā sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 9). [gelür, -ür]*
- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden **geldi** ve ne bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 18). [geldi, -di]*

gel-: (*Bir kimse üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*
- **gelür** ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẓahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 15). [gelür, -ür]*
- çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn **geldükçe** ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 4). [geldükçe, -dükçe]*
- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā'dur ya'nī bir āyine-i gītī-nemādur

anuñ-çündür ki vücūduñ tenezzülātı çün ki buña **gelür** andan ṣoñra dönüp gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 2). [gelür, -ür]*
- olur ki kişinüñ ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden kendüye bir ḥads **gelür** ol ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 12). [gelür, -ür]*
- niḳmet **geldi** diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 3). [geldi, -di]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ **gelsün** ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 3). [gelsün, -sün]*

gel: *Varmak, ulaşmak.*
- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi budur kim ol ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse **gele** Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 6). [gele, -e]*
- ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını 'ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi **gelür** ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 14). [gelür, -ür]*

gel-: *Rast gelmek, rastlamak.*

• virdükleri vaḳt şol āyete **geldi** ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 11). [geldi, -di]*

gel-: *Meydana gelmek, oluşmak.*

• gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden **gelür** ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 4). [gelür, -ür]*

gel-: *Meydana gelmek, kaynaklanmak.*

• berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden **gelmeye** ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 9). [gelmeye, -me, -y, -e]*

• yolında bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez ve dervīşler arasında bu ḳadar nesne ʿayıb şayılmaz İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşārebinüñ iḫtilāfından **gelür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 12). [gelür, -ür]*

• şol ki müctehid olmaz anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki ictihāddan **gelmeye** ol re'y neye ḳarar olur ve andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 2). [gelmeye, -me, -y, -e]*

• niyyetden **gelür** ve şol efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 9). [gelür, -ür]*

• niyyetden gelür ve şol efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden **gelür** medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 9). [gelür, -ür]*

• yaḳīnden **gelür** ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 9). [gelür, -ür]*

gel-: *(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak.*

• oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet **gele** ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 18). [gele, -e]*

• ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik **gelür** baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [gelür, -ür]*

• olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün aña iʿtidād olmaz ve anuñ sıḳletinden aña keşāfet **gelmez** şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 14). [gelmez, -mez]*

gel-: *Gönderilmek, sunulmak.*

• **geldi** içdüm Ol şarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir leẕẕetden ki ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 9). [geldi, -di]*

gel-: *Gönderilmek.*

• ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı **gelmişdi** birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 4). [gelmişdi, -miş, -di]*

gel-: *Hasıl olmak.*

• ḥüsn-i recā **gele** anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 1). [gele, -e]*

• ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf **gelür** ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 1). [gelür, -ür]*

• ẕātda fenā bulduḳdan ṣoñra **gele** yoḫsa ṣol fenā-yı ṣıfat ki anda fenā-yı ẕāt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fenādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 15). [gele, -e]*

gel-: *Gelmek; girmek, katılmak.*

• zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı **gelürse** anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Ṣol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 7). [gelürse, -ür , -se]*

gel: *Dönmek, avdet etmek.*

• muʿāmelesi Rabbi-y-ile neye vardı Eyitdi Ol ġayet ululardan olup ṭurur günde iki kere Ḥaḳ dergāhına varur **gelür** didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ümīzdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 14). [gelür, -ür]*

• üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan **geldiler** oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 1). [geldiler, -di, -ler]*

gel: *Gelmek; görünmek.*

• Ḫātem'den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs baña **gelür** vesvese virüp incidür eydür ki Hīç fikr ider misin ki ne yeseñ gerek Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 15). [gelür, -ür]*

gel: *(Zaman bildiren kelimeler veya zamana bağlı şeylerle) Çatmak, girmek, erişmek, başlamak.*

• gelecegin ne bilür Her nefes ki **gelür** şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādiṣe yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [gelür, -ür]*

• **gelecegin** ne bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādiṣe yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [gelecegin,]*

gel: *Gelmek; görünmek, gözükmek.*

• ḳılur kimisi bir yılan olup **gelür** ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 13). [gelür, -ür]*

- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup **gelüp** yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 14). [gelüp, -üp]*
- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup **gelüp** paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 14). [gelüp, -üp]*
- kimisi bir ġül-i beyābān ṣūretinde **gelür** her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu ḳalur kimisi bir yandan ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 15). [gelür, -ür]*

gel: *Belirmek, görünmek, ortaya çıkmak.*
- yirden daḫı **gelür** mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿası olur ki hiç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 5). [gelür, -ür]*
- cinândan hem-çunān gāh olur bir ḥufre olur ḥufer-i nīrāndan ol aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ ṣuver-i şenīʿesi **gelür** her biri bir ṣūret-i müstekrehe ile aña ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 12). [gelür, -ür]*
- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün **gelüp** seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 1). [gelüp, -üp]*

gel: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.*
- ḳadar ṣu için gemiye ḳatlanursın **Gel** geçelüm ne ṭurursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 17). [gel,]*
- Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān eyitdi **Gel** yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi didi Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ merdi didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 15). [gel,]*
- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz bundan yaña naẓar itdi eyitdi **Gel** yā ʿAbdu'llāh seni ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 16). [gel,]*
- işāretle baña ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi ammā aña ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi **Gelüñ** fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 18). [gelüñ, -üñ]*
- ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi **Gel** yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 3). [gel,]*
- diyecek Ḥāriṣ eyitdi **Gel** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 19). [gel,]*

gel: *Daha önce üzerinde durulan bir konuya yeniden dönmek.*
- Ḥaḳ tebareke ve taʿala anlaruñ ʿamellerini meʿcūr ve saʿy-lerini meşkūr eyleye bi-mennihi ve luṭfihi Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ **gelelüm** gine teẕkire emrine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 18). [gelelüm, -e, -lüm]*
- işāretler ola Eger anlardan biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker teẕkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn kelāmı bunda ḳoyup maḳṣūda **gelelüm** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 8). [gelelüm, -e, -lüm]*

• ṭaşra çıḳduḳ **gelelüm** gine Şefîḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm teẕkire bābına Rivāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı aña ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 11). [gelelüm, -e, -lüm]*

• gerek neṣrine mümkin degüldür ki biz anlaruñ yitişevüz ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ teẕkire emrine **gelelüm** biraz daḫı Şāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 8). [gelelüm, -e, -lüm]*

• ḳoyduḳ maḳṣūda **gelelüm** İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında olan işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün tekṣīr itdi anuñ emvālini ve ġına üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 11). [gelelüm, -e, -lüm].*

• eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ yine maḳṣūda **gelelüm** Sehl bin ʿAbdu'llāh ḥażretlerinüñ kelimātından biraz daḫı söyleyelüm naḳl olınur ki eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 13). [gelelüm, -elüm]*

gel: *Ulaşmak. II Anlatılmak.*

• ḳalurlar ol sebebdendür ki aḥādīşde **gelür** ki enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler şol beden ʿalāḳası gitdügini anlara mevt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 7). [gelür, -ür]*

gel hele: *Gel hele, hadi gel.*

• Eyitdi **Gel hele** sen benüm arduma uy *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 19). [gel hele,]*

geleci: *Söz, laf.*

• ḥaḳayıḳı vardı Ḥikmet **gelecilerinde** gökcek kelimātı vardı ve sulūk-ı merātibinde ʿālī maḳāmātı vardı ʿilm-i ṭarīḳatde musannnefātı maḳbūl ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 13). [gelecilerinde, -ler, -i, -n, -de]*

gelen: *Gelen (kimse).*

• meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ ulularu ḳatında muʿteber ü meşhūr ve ṣoñra **gelenlerüñ** dillerinde meẕkūr olmışdur Aşlında bir faḳīrun ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 14). [gelenlerüñ, -ler, -üñ]*

gelen: *Gelen (kimse).*

• pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan ṣoñra **gelen** begler hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 16). [gelen,]*

gelen: *Gelme işini yapan (kimse).*

• öñdin **gelen** ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 9). [gelen,]*

gelen: *Doğan, hasıl olan (şey).*

• ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan **gelen** inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 1). [gelen,]*

gelen: *Bahşedilen, ihsan edilen.*

- kemāli daḫı çoḳ olur ammā bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki Allāh'uñ kendüye virdügini az ṣaya ve Ḥaḳ'dan **gelen** niʿmete iʿtidād ḳılmayup iʿtibār itmeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 2). [gelen,]*

gelen: *Ulaşan.*

- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her **geleni** ḫarc idüp ṭurursa dāyima fuḳara ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 3). [geleni, -i]*

gelen: *Hasıl olan, meydana gelen.*

- saña baġışlayam ammā sen daḫı şol āhunuñ sevābını baña virgil ve andan **gelen** fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 1). [gelen,]*

gelen: *Aktarılan, söylenen.*

- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīsde **gelen** mertebe-i ihṣāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol ihṣāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 17). [gelen,]*

gelicek: *Gelince, geldiği zaman.*

- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır **gelicek** ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 17). [gelicek,]*
- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥāle uġrayan bilür ki anda ne lezzetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve **gelicek** daḫı henüz ol lezzetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [gelicek,]*
- ṭāʿūn emrine **gelicek** cahāletinden tevekkül ehli dirilür ol tevekkül degül cahāletdür anı tevekkül ṣanmaḳ żalāletdür Dānişmend dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 15). [gelicek,]*

gelince: *Gelene kadar.*

- **gelince** ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince Çünki bir şeyḫe uydı anuñ her ḥāline uymaḳ gerek ve her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 9). [gelince,]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye **gelince** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 8). [gelince,]*
- yıllar yememişdür bu ḥāle **gelince** ve niçe müddet açlıḳlar çekmişdür bu mertebeyi bulınca bir müderris bunca ḫalḳa iḫtilāṭ itmekle gine müderrislik ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 1). [gelince,]*

gelivir: *Gelivermek; ansızın, çabucak veya kısa sürede gelmek.*

- nā-gāh **gelivirmişdür** ve bir laṭīfedür ki yirine düşivirmişdür Yoḳsa Ḥasan gibi kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı ve anuñ gibi kimsenede vüsūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 13). [gelivirmişdür, -miş, -dür]*

gelmedin: *Gelmeden.*

- Yemen'den anuñ ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e gele ol Peyġambar'ı görmedin ol Peyġambar'ı görenler anuñ ḫizmetine vara ol Ḥażret-i Risālet'e **gelmedin** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 6). [gelmedin,]*
- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz **gelmedin** ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 14). [gelmedin,]*
- müyesser olmaz buña bāṭın sem'i ġāyet ḳavī olmaḳ gerek ki bir ḳarıncanuñ ḥareketini **gelmedin** ṭuymaḳ gerek Evet ehlu'llāhdan 'aceb degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 16). [gelmedin,]*

gelmeg: *Belirmek, ortaya çıkmak.*

- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar **gelmege** ḳomaz ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 14). [gelmege, -e]*

gelse gerek: *Gelecek.*

- nereden **gelse gerek** her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki tā ki bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 3). [gelse gerek,]*

gelüñ: *"Haydi, buyrun!".*

- Gelüñ sizüñle ʿahd idelüm her ḳanḳımuz ki āḫıratda ḫalāṣ ola ḳalan yoldaşlarını elbette Allāh'dan dileye Eyitdiler Yā İbnü Rasūlü'llāh Senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 3). [gelüñ,]*

gelüp durur: *Nakledilmek, anlatılmak.*

- meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīs̱de **gelüp durur** ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler yügürür ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 11). [gelüp durur, -üp, -durur]*

gelüp durur: *Ulaşmak, gelmek.*

- Nişābūr'a iki Aḥmed **gelüp durur** biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 15). [gelüp durur, -üp, -durur]*

gelüp dururdı: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*

- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve fāżıllar **gelüp dururdı** Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 10). [gelüp dururdı, -üp, -durur, -dı]*

gelüp gitmez ola: *Uğramaz olmak.*

- otura kimsene ḳatına **gelüp gitmez ola** ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 7). [gelüp gitmez ola, -a]*

gelüp gitse gerek: *Gelip gidecek.*

- ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular **gelüp gitse gerek** ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar faẕl u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẕāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 13). [gelüp gitse gerek,]*

gelüp ṭura: *Varmak, ulaşmak.*

- **gelüp ṭura** ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fanā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistānı ol dem ḫandān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [gelüp ṭura, -a]*

gelüp ṭurur: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*

- ṭoyurmadın gider niçe żarūretlerde Ḫıżr saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde ol senüñ ḳarşuna **gelüp ṭurur** sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 4). [gelüp ṭurur, -üp, -ṭurur]*

gelüp ṭurur: *(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

- iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum **gelüp ṭurur** didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 18). [gelüp ṭurur, -üp, -ṭurur-ur]*

gelüp ṭururam: *Varmak, ulaşmak.*

- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler ben eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz **gelüp ṭururam** ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 10). [gelüp ṭururam, -üp, - ṭurur, -am-ur, -am]*

gelür gider: *Gelip gitmek.*

- olduḳca ummaduġı yirden sebebler çıḳar ve kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳ ṭurmaz **gelür gider** cemīʿ erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 18). [gelür gider,]*

gemi: *Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt, sefine.*

- oturur **gemiye** müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstād Ben dervīşligi senden ḫāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [gemiye, -(y), -e]*
- ḳadar şu için **gemiye** ḳatlanursın Gel geçelüm ne ṭurursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 17). [gemiye, -(y), -e]*

genc-i vīrane-i ʿuzlet: *Uzlet harabelerinin hazinesi.*

- ʿuzlet ve ol gencine-i ḫazīne-i devlet dürr-i ṣadef-i iḳbāl ve dürrī-i felek-i iclāl sulṭān-ı memalik-i şerīʿat ve bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat şāh-ı gedā-ṣūret ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 3). [genc-i vīrane-i ʿuzlet,]*

gencine-i hazīne-i devlet: *Saadet hazinesinin definesi.*

- ʿuzlet ve ol **gencine-i ẖazīne-i devlet** dürr-i ṣadef-i iḳbāl ve dürrī-i felek-i iclāl sulṭān-ı memalik-i şerīʿat ve bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat şāh-ı gedā-ṣūret ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 3). [gencine-i ẖazīne-i devlet,]*

gerdān olmaḳ gerekdür: *Dönmeli, dolaşmalı.*
- ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmaḳ gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ẖāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 8). [gerdān olmaḳ gerekdür, -dür]*

gerdūn-ı bī-ḳarār: *Sürekli dönüp duran dünya.*
- ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd ibdā ide ve **gerdūn-ı bī-ḳarār** niçe müddet gerdān olmaḳ gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ẖāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 7). [gerdūn-ı bī-ḳarār,]*

geregi gibi: *Nasıl olması gerekli ise öyle.*
- iġtirāf iderdi līkin cehd iderdi ki kendü ile bulışmaya eger bulışursa daḫı söyleşmeye Ammā İmām Muḥammed'e tamām ḥürmet iderdi ve **geregi gibi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 4). [geregi gibi,]*
- zamānınuñ meşāyıḫı **geregi gibi** taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 9). [geregi gibi,]*

gerek: *Gerekli, lazım.*
- işārātla iderdi maḳālātı Ḫaylī kişi **gerekdür** ki anuñ maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini añlaya ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını fehm eyleye Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 13). [gerekdür, -dür]*
- bulınur ol maḥalinde **gerekdür** her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 3). [gerekdür, -dür]*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḫḳīḳ budur ki recā ile ḫavfuñ ikisi bile **gerekdür** dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 2). [gerekdür, -dür]*
- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle **gerekdür** ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 8). [gerekdür, -dür]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye **gerekdür** ki bükā vü ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu ʿaṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 3). [gerekdür, -dür]*
- ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī aña işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana **gerekdür** şevḳini arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 6). [gerekdür, -dür]*
- bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde 'aḳla **gerekdür** ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 13). [gerekdür, -dür]*
- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe **gerekdür** ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkīn ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 3). [gerekdür, -dür]*

• ġayrini fārik olur ‘aḳluñ taṣarrufı nerde **gerekdür** bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez şer‘de niçe yirler olur ki ‘aḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 9). [gerekdür, -dür]*

gerek: *Olmalı.*

• ve’l-ḥāl **gerek** ṣūfī müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl gerek Fi’l-cümle Ḥabīb-i ʿAcemī meşāyıḫ arasında muʿteber ululardan idi ve zamānında tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 3). [gerek,]*

• ve’l-ḥāl gerek ṣūfī müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl **gerek** Fi’l-cümle Ḥabīb-i ʿAcemī meşāyıḫ arasında muʿteber ululardan idi ve zamānında tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 3). [gerek,]*

• ʿiḳāb eyleyecek olursa ben ne diyeyüm Ādem böyle **gerek** ki kemāli artduḳça tenezzüli ziyāde ola ve faẓīleti ziyāde olduḳça kendüye iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 7). [gerek,]*

• bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden **gerek** ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 4). [gerek,]*

• ı dilden **gerek** bu ḫulḳ ḫilkatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 5). [gerek,]*

• irādetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet **gerek** anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 6). [gerek,]*

• ḳābiliyyet kimden **gerek** Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün tażarruʿ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 7). [gerek,]*

• ṣanur anı bilmez ki göñlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer **gerek** her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i mużṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 8). [gerek,]*

• ṣanur anı bilmez ki göñlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i mużṭar **gerek** Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 8). [gerek,]*

• **gerek** virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 12). [gerek,]*

• gerek virürse yiyüp virmezse ac **gerek** kendü mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 12). [gerek,]*

• efhām ide ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl **gerek** ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 4). [gerek,]*

• mes’elede kendü meẕhebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü müctehid **gerek** veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 18). [gerek,]*

• mes’elede kendü meẕhebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü müctehid gerek veyā müctehide muḳallid **gerek** Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 18). [gerek,]*

- müntehī **gerek** idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı taẕarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 13). [gerek,]*
- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl **gerek** anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 18). [gerek,]*
- ehli **gerek** ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [gerek,]*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret **gerek** ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında baṣīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīṯüñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 3). [gerek,]*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında baṣīret **gerek** ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīṯüñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 4). [gerek,]*
- ʿālemde żarūriyyāt-ı dīniyyedendür her kim ki buña muḫālefet iderse muʿānidīndendür ki bir kişi yā kendü şerīʿate müctehid **gerek** veyāḫūd bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 10). [gerek,]*
- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī'ye daḫı olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile **gerek** Ammā ṣaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 14). [gerek,]*
- günden ṣoñra ölür Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından **gerek** aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 8). [gerek,]*
- günden ṣoñra ölür Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından **gerek** Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 8). [gerek,]*
- dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm **gerek** ki her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 6). [gerek,]*
- **gerek** ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 7). [gerek,]*
- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la **gerek** çün kesretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 1). [gerek,]*
- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün kesretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla **gerek** belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 2). [gerek,]*
- taḥammül **gerek** ki ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 9). [gerek,]*
- taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḥmette **gerek** ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 9). [gerek,]*

- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün **gerek** bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 4). [gerek,]*
- āḫırat içün **gerek** ḥıfẓ-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 5). [gerek,]*
- emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb **gerek** ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 8). [gerek,]*
- **gerek** Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 9). [gerek,]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde **gerek** ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 9). [gerek,]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe **gerek** Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 9). [gerek,]*
- ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ şol mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ **gerek** iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 4). [gerek,]*
- ṭāʿatinde ḫużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil **gerek** ki anuñ fażiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 17). [gerek,]*
- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ **gerekdür** ve biri żahid ve biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 6). [gerekdür, -dür]*
- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biri ṭāliḥ **gerekdür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 6). [gerekdür, -dür]*
- bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı menṣūr olur ġāyet andan **gerek** yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 1). [gerek,]*
- bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı menṣūr olur ġāyet andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan **gerek** yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 2). [gerek,]*
- ḫāṣṣına naẓarı **gerek** cümlesini bir üslūbla gözetmek olmaz ve cemī'sine terbiyeti bir yoldan itmek olmaz ādem olur ki yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 3). [gerek,]*
- yerinde **gerek** ki vāḳı'ası daḫı düşe yerine Ve naḳl olınur ki eydürdi Cenneti berr-ile istemeñ keff-ile isteñ keff havāya berāber olmaz her ne ṭā'ati ki itsen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 15). [gerek,]*
- iftikārda **gerek** 'ālem-i ṣūretden 'ālem-i bāṭına i'tibār gerek bu 'ālemi ol 'ālemüñ miṣāli bilmek gerek her neyi ki anda fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 13). [gerek,]*

- iftikārda gerek ‘ālem-i ṣūretden ‘ālem-i bāṭına i‘tibār **gerek** bu ‘ālemi ol ‘ālemüñ miṣāli bilmek gerek her neyi ki anda fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 13). [gerek,]*
- belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿışyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i z̲evḳ **gerek** ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 16). [gerek,]*
- göñülden **gerek** ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 9). [gerek,]*
- göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden **gerek** Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 9). [gerek,]*
- dinilmez ve derd-i derūn mümkin degüldür lisānla taḳrīr olınmaz ikisi daḫı derd ehli **gerek** ki bir biri-y-ile ḥālleşeler biñ dürlü rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 18). [gerek,]*

gerek: *Olmalı, bulunmalı.*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫayli ʿārif **gerek** idi ki anı añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [gerek,]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz **gerek** ki ʿizzet bula ve bende olanda z̲illet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā’lar göre ve belālara *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 7). [gerek,]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda z̲illet **gerek** ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā’lar göre ve belālara *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 7). [gerek,]*

gerek: *Gerekir, olmalı.*
- ve intihāsında temkīn **gerek** ol merġūb olur ve naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki ‘ārif olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 5). [gerek,]*
- varmaz ebter olur da‘vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḥtiyāc **gerek** ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [gerek,]*
- hīç bir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu **gerek** andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [gerek,]*
- hīç bir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā **gerek** bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 2). [gerek,]*
- hīç bir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc **gerek** andan edhine ile devā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 2). [gerek,]*
- **gerek** Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 3). [gerek,]*

gerek: *Gerekir, lazım.*

- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd **gerek** idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Başrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 13). [gerek,]*
- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede **gerek** ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 16). [gerek,]*
- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede **gerek** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 16). [gerek,]*
- vech-ile bağlamışdur bunda olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz yola girmek yaḳışmaz Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ **gerek** andan tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 2). [gerek,]*
- vużū-ı ẓāhir **gerek** māʾī- ḳırba-y-ıla andan vużū-ı bāṭın gerek āb-ı tevbe ile girdügi mescidi mescid-i Ḥarām farż itmek gerek ve ṭurdugı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 11). [gerek,]*
- vużū-ı ẓāhir gerek māʾī- ḳırba-y-ıla andan vużū-ı bāṭın **gerek** āb-ı tevbe ile girdügi mescidi mescid-i Ḥarām farż itmek gerek ve ṭurdugı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 11). [gerek,]*
- maʿrifet aña berāber olmaz ol sebebdendür ki Allāh'a ʿālim dinilür ʿārif dinilmez ammā şöyle bilmek **gerek** bu ʿilm şol ʿilmdür ki maʿrifetden şoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 18). [gerek,]*
- yüzinden bilinür ki eger Allāh'a ışmarlamazsa bağlu iken yine yiter fi'l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ **gerek** tevekkülden hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 8). [gerek,]*
- yüzinden bilinür ki eger Allāh'a ışmarlamazsa bağlu iken yine yiter fi'l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥişşe **gerek** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 8). [gerek,]*
- olur ammā ṣaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler **gerek** ol muṭmaʿinne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 2). [gerek,]*
- olur ammā ṣaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭmaʿinne olınca ve niçe tecribeler **gerek** kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 2). [gerek,]*
- bir mü'mine yitişür hemīn defʿi tevbe ve inṣāf **gerek** Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfar idüp ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥalete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 17). [gerek,]*
- bir mü'mine yitişür hemīn defʿi tevbe ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfar idüp ẓulmine iʿtirāf **gerek** nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥalete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 17). [gerek,]*

gerek: *Gerekir.*

- Her ne dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger suʾal olursa ki Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer ve ne zaḥmet **gerek** ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 8). [gerek,]*

- ziyāreti içün ne bu ḳadar ḥareket **gerek** ḥuṣūṣā nüfūs-ı kāmileye ki anlara cemīʿ-i ervāḥ peydā olur rūḥ rūḥa iki müteveccih ola hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 9). [gerek,]*
- ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ **gerek** taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 7). [gerek,]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr **gerek** ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 8). [gerek,]*
- fāyide olur şol māldan ki vārislere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek **gerek** şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 15). [gerek,]*
- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek **gerek** ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 16). [gerek,]*
- tevbe olur baʻżında elbette istiḥlāl **gerek** ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şerʻe muvāfıḳ ola ve baʻżı ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 2). [gerek,]*

- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a'mālini düzeltmek **gerek** ve saʻy eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına ve her fiʻli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 13). [gerek,]*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a'mālini düzeltmek gerek ve saʻy eyleyüp niyyātını düz itmek **gerek** ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına ve her fiʻli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 14). [gerek,]*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a'mālini düzeltmek gerek ve saʻy eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak **gerek** ki bāṭını daḫı arına ve her fiʻli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 14). [gerek,]*

gerek: *İcap etmek.*
- olmayınca kemālāt-ı insāniyyet bulınmaz ammā şöyle **gerekmez** ki tamām melekiyyete yaḳın olup inssāniyyetden çıḳmalu ola şöyle ki hemīn nāmı insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 5). [gerekmez, -mez]*
- fiʻl müdāhene olur aṣlā **gerekmez** şol ki mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 5). [gerekmez, -mez]*
- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle **gerekmez** ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 15). [gerekmez, -mez]*
- belki kişi açlıġa ögrenmegi tedrīcle ḳılmaḳ gerek her vaḳtda mizācı taḥammül itdügi ḳadar açlıḳ çekmek gerek şöyle **gerekmez** ki yübüset ġalebe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 18). [gerekmez, -mez]*
- **gerekmez** ki dervīşlikden ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿibret ala N'ola ẓāhiri şāh olsun bāṭını dervīş olsun ṣūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 7). [gerekmez, -mez]*

gerek: *Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek.*

- gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne **gerekmez** mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 18). [gerekmez, -mez]*
- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye **gerekmez** ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʻaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 8). [gerekmez, -mez]*
- ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā **gerekmez** anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 1). [gerekmez, -mez]*
- havā **gerekmez** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 19). [gerekmez, -mez]*

gerek: *Gerekir, lazım, olmalı.*
- bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir z̲enbi az ṣayup unutma Her günāha istiġfār **gerek** ve eger bir z̲erre olursa istikṣār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 10). [gerek,]*
- bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir z̲enbi az ṣayup unutma Her günāha istiġfār gerek ve eger bir z̲erre olursa istikṣār **gerek** Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 10). [gerek,]*

gerek: *İster.*
- Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur **gerek** ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 17). [gerek,]*
- Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu **gerek** acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 17). [gerek,]*
- olduḳdan ṣoñra **gerek** eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 7). [gerek,]*
- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun **gerek** ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 7). [gerek,]*
- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr **gerek** alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 7). [gerek,]*
- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun **gerek** serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 8). [gerek,]*
- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr **gerek** faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 8). [gerek,]*
- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun **gerek** bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 8). [gerek,]*
- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay **gerek** arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 8). [gerek,]*

- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi **gerek** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 8). [gerek,]*
- hemīn taʿaddud-ı esmā olur **gerek** mescid olsun gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek putḫāne gerek Kaʿbe ve gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 7). [gerek ,]*
- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun **gerek** meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek putḫāne gerek Kaʿbe ve gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 7). [gerek ,]*
- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek meyḫāne **gerek** ḫānḳāh olsun gerek putḫāne gerek Kaʿbe ve gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 7). [gerek ,]*
- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun **gerek** putḫāne gerek Kaʿbe ve gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 8). [gerek ,]*
- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek putḫāne **gerek** Kaʿbe ve gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 8). [gerek ,]*
- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek putḫāne gerek Kaʿbe ve **gerek** deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 8). [gerek ,]*
- muṭlaḳ içün ola **Gerek** cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir ẕerre ḳadar od yansun gerek maḥşerde ṣırf ṣevāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 17). [gerek,]*
- muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun **gerek** yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir ẕerre ḳadar od yansun gerek maḥşerde ṣırf ṣevāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 17). [gerek,]*
- muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun **gerek** cehennemüñ içinde bir ẕerre ḳadar od yansun gerek maḥşerde ṣırf ṣevāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 17). [gerek,]*
- muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir ẕerre ḳadar od yansun **gerek** maḥşerde ṣırf ṣevāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 18). [gerek,]*
- muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir ẕerre ḳadar od yansun gerek maḥşerde ṣırf ṣevāb olsun **gerek** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 18). [gerek,]*
- hep ʿiḳāb **gerek** āḫıratda tamām rāḥat olsun gerek bi'l-külliye ʿaẕāb bu ḳullıġından bir ẕerre ḳadar eyrilmez ve bu Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 1). [gerek,]*
- hep ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām rāḥat olsun **gerek** bi'l-külliye ʿaẕāb bu ḳullıġından bir ẕerre ḳadar eyrilmez ve bu Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 1). [gerek,]*
- maḳṣūduna iresin Ṣūret bir olıcaḳ āyine biñ olduġından ne olur her āyinede Çünki gördügüñ hemīn ol bir ṣūret olur **gerek** biñ āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 4). [gerek,]*

- maḳṣūduna iresin Ṣūret bir olıcaḳ āyine biñ olduġından ne olur her āyinede Çünki gördügüñ hemīn ol bir ṣūret olur gerek biñ āyinede nazār eyle **gerek** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 4). [gerek,]*
- çün ü çerā olmaz eger kişinüñ biñ dili olursa anlaruñ medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳışṣalarını mümkin degüldür āḫır idemez **gerek** naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 6). [gerek,]*
- **gerek** nesrine mümkin degüldür ki biz anlaruñ yitişevüz ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ tezkire emrine gelelüm biraz daḫı Ṣāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 7). [gerek,]*
- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür **gerek** kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 6). [gerek gerek,]*
- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir **gerek** müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 6). [gerek gerek,]*
- bāṭını yüzinden müctehididür **gerek** vaḥī-y-ile ʿamel itsün gerek ictihādla her ne idülürse bizüm Nebī'ye ümmet olup aña inḳiyādla niçe münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 11). [gerek gerek,]*
- bāṭını yüzinden müctehididür gerek vaḥī-y-ile ʿamel itsün **gerek** ictihādla her ne idülürse bizüm Nebī'ye ümmet olup aña inḳiyādla niçe münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 11). [gerek gerek,]*
- elbette bir rūḥāniyyetsüz olmaz ve her maḥsūs elbette bir misālsüz bulınmaz **gerek** mevcūd olan cemād gerek ḥayvān ola mümkin degüldür ki bir misāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 8). [gerek,]*
- elbette bir rūḥāniyyetsüz olmaz ve her maḥsūs elbette bir misālsüz bulınmaz gerek mevcūd olan cemād **gerek** ḥayvān ola mümkin degüldür ki bir misāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 8). [gerek,]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste ol virür **gerek** itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 12). [gerek,]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste ol virür gerek itmek **gerek** ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 12). [gerek,]*
- taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur Fi'l-cümle ẓann itmezse daḫı īmānda mu'teber olan hemīn cezm olur **gerek** taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 18). [gerek,]*
- taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur Fi'l-cümle ẓann itmezse daḫı īmānda mu'teber olan hemīn cezm olur gerek taḳlīd **gerek** yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 18). [gerek,]*
- itdükce ol enāniyyet getürmeye her ne ḳadar ḳullıḳ iderse ḳullıḳ itdüm dimeye ve her ne ḳadar ḫidmetinde bulınursa hīç minnet göstermeye **gerek** ḳavlle ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 12). [gerek,]*
- **gerek** ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ 'izzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 13). [gerek,]*

- olsun **gerek** mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 7). [gerek,]*
- **gerek** kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it diyü ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 11). [gerek,]*
- gerek kendüye olsun **gerek** buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it diyü ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 11). [gerek,]*

gerek ki: *Gerekir ki.*
- insān elbette melekden efżal mı olur ve her ferdi anuñ her ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir ẕāt **gerek ki** melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 10). [gerek ki,]*
- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat **gerek ki** cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 11). [gerek ki,]*
- görür ol sebepden anlardan iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi **gerek ki** dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 6). [gerek ki,]*
- belki taḫḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿışyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ **gerek ki** bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 16). [gerek ki,]*

gereklü: *Gerekli, lazım, elzem.*
- ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ şol mümkin olan **gereklü** yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 3). [gereklü,]*
- şol ki bildügi idi eyledi **gereklüsi** ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 7). [gereklüsi, -(s)i]*
- aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye **gereklüdür** hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiçbir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 9). [gereklüdür, -dür]*

gereklü: *Gerekli, faydalı (kimse).*
- aḫbārun delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ **gereklüsi** idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 14). [gereklüsi, -si]*

gerekmez: *Gerekli değil, lazım değil, gerekmez.*
- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün **gerekmez** şol aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 5). [gerekmez,]*

gerekmez: *Gerekli değil, lazım değil, gerekmez.*

- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün **gerekmez** dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 4). [gerekmez,]*

gerekse: *Gerekirse, icap ederse.*

- her ne **gerekse** işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 9). [gerekse,]*
- süst olur kendü fikrine mu'temed olduḳca işi oñmaz ve kendü re'yine mu'tażıd olduḳca re'yinde fāyide görmez eger re'y daḫı **gerekse** tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 4). [gerekse,]*
- nice **gerekse** göñle müyesser olmaz her mü'min-i müṣāb olan muṣīb-i esrār-ı ma'ārif olmaz ve her ḥāmil-i kitāb olan 'ārif-i nüket ü laṭāyif olmaz her rūz āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 1). [gerekse,]*
- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne **gerekse** söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki anlar ol vażʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 17). [gerekse,]*
- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne **gerekse** dilerler ammā ehli bilür ki anlar ol vażʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 17). [gerekse,]*
- olsun ve eger göñli aḳça fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin **gerekse** ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 13). [gerekse,]*

gerekse: *İsterse.*

- gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek **gerekse** ten ḫastalıġı olsun gerekse cān ḫastalıġı olsun gerekse beden inkisārı olsun gerekse dil besteliġi olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 3). [gerekse,]*
- gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalıġı olsun **gerekse** cān ḫastalıġı olsun gerekse beden inkisārı olsun gerekse dil besteliġi olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 3). [gerekse,]*
- gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalıġı olsun gerekse cān ḫastalıġı olsun **gerekse** beden inkisārı olsun gerekse dil besteliġi olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 4). [gerekse,]*
- gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalıġı olsun gerekse cān ḫastalıġı olsun gerekse beden inkisārı olsun **gerekse** dil besteliġi olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 4). [gerekse,]*
- denī ü dün olur ol kişi ki 'abdu'd-dīnar ola **gerekse** 'ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭab'ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 15). [gerekse,]*
- Maḳṣūd Allāh'a ḳullıḳdur her ne yoldan **gerekse** olsun gerekse dünle bir ḫastaya ḳullıḳ itsün gerekse varsun namāz ḳılsun her kişiye ezelden bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 7). [gerekse,]*
- Maḳṣūd Allāh'a ḳullıḳdur her ne yoldan gerekse olsun **gerekse** dünle bir ḫastaya ḳullıḳ itsün gerekse varsun namāz ḳılsun her kişiye ezelden bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 7). [gerekse,]*

- Maḳṣūd Allāh'a ḳullıḳdur her ne yoldan gerekse olsun gerekse dünle bir ḫastaya ḳullıḳ itsün **gerekse** varsun namāz ḳılsun her kişiye ezelden bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 8). [gerekse,]*

germ olsa: *Harâretlenmek; coşmak.*
- Vaʿẓınuñ teʾsīri ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve **germ olsa** ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 2). [germ olsa, -sa]*

germ olup: *Coşmak.*
- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki **germ olup** ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 18). [germ olup,]*

germ olurdı: *Harâretlenmek; coşmak.*
- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḫareketler ki bizden belürür senüñ cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 11). [germ olurdı, -ur, -dı]*

germ olursın: *Coşmak.*
- germ olursın Anañ ise bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 19). [germ olursın, -ur, -sın]*

germiyyet: *Coşkunluk.*
- olurdı ve **germiyyeti** arasında Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḫareketler ki bizden belürür senüñ cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 11). [germiyyeti, -i]*
- vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan ṣovumaz ol mümkin degüldür riyāżet leẕẕetini ṭuymaz egerçi **germiyyetle** bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 12). [germiyyetle, -le]*

geşt iderdi: *Dolaşmak, gezmek.*
- dil sarāyını Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi ve her dem göñül evinde anuñla ṣoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı **geşt iderdi** gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 18). [geşt iderdi, -er, -di]*

getür: *Eriştirmek, ulaştırmak.*
- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına **getürdi** Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 11). [getürdi, -di]*
- ol ṣūrete **getürmek** içün ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 1). [getürmek, -mek, -]*
- ziyāde vü noḳṣān ile tefāvüt olmaz dimek ola Yaʿnī cemīʿ mü'minler bir nesneye inanmaḳ gerek ki Peyġambar 'aleyhi's- selām her ne **getürdi-y-ise** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 6). [getürdi-y-ise, -di, -y, -i, -se]*

getür: *Meydana çıkarma, gösterme.*

- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına ṣunılmışdur anı **getürmişlerdür** şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 12). [getürmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

getür: *Gelmesini sağlamak; temin etmek.*

- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini **getürince** ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 18). [getürince, -ince]*

getür: *Bir şeyi yanında veya üstünde bulundurmak; ulaştırmak.*

- getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd gicesi daḫı mı şirk **getürmedüñ** dinildi Süd gicesi ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 12). [getürmedüñ, -me, -düñ]*

getür: *Ortaya çıkmasına sebep olmak, doğurmak.*

- dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vaż ʿ u ḥālet **getüre** ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ miṣli bir gül-i saʿadet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 13). [getüre, -e]*

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak.*

- çekeyem bir kişi daḫı **getürüp** bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 5). [getürüp, -üp]*

getür: *Ortaya çıkartmak.*

- güller bitürüp baʿżısı ḫārlar **getürürdi** vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 5). [getürürdi, -ür, -di]*

getür: *Ortaya koymak; belirlemek.*

- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ eṭibbāsı olur ve **getürdükleri** aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 4). [getürdükleri, -dük, -ler, -i]*

getür-: *(Bir yere) Bir şeyle birlikte gelmek, gelirken o şey yanında olmak.*

- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye **getürmişdi** virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 11). [getürmişdi, -miş, -di]*
- Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler didi Bir sāʿat geçmedi ki bir ḫiẕmetkār geldi envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ **getürdi** Ḥabīb daḫı ḳaldurdı Ḥasan'un öñine ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 10). [getürdi, -di]*
- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne **getürmiş** virmek istedi Eyitdi Eger ġanī iseñ aluram ve eger faḳīr isen almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 15). [getürmiş, -miş]*

• ṣu bulmadı bir iki ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra ṣu bulmışlar **getürdiler** ʿOs̱mān ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 18). [getürdiler, -di, -ler]*

• bardaḳ ṣu ṭutmış bile **getürdi** Ol ṣuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā ṣularından uṣandum Ümīdim oldur kim bugün ki ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 3). [getürdi, -di]*

• ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir dügünden **getürmişler** biz bilmedük aṣlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 18). [getürmişler, -miş, -ler]*

• ṣu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp ṣu mı **getürürsin** Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 2). [getürürsin, -ür, -sin]*

getürince: *Getirinceye kadar.*

• Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini **getürince** ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 18). [getürince,]*

getürmek: *Gelmesini sağlamak.*

• **getürmek-içün** ve niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı ve düzildi tā ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 3). [getürmek-içün, -içün]*

getürmemek: *Getirmemek. II (Hatırına) getirmemek.*

• **getürmemekdendür** ve kimseneye ḥased itme ki ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür ve ḥarām rızḳ yime ki ol āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 1). [getürmemekdendür, -den, -dür]*

getürmeyüp ṭururam: *Eriştirmek, ulaştırmak.*

• **getürmeyüp ṭururam** didüm Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd gicesi daḫı mı şirk getürmedüñ dinildi Süd gicesi ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 11). [getürmeyüp ṭururam, -me, -y, -üp, -ṭurur, -am-ur, -am]*

geyr: *Giymek, giyinmek.*

• cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın lācerem āḫırat milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur ki bir gün Ḳutaybe ḳatına geldi bir eski ḳaftān **geyerdi** gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 14). [geyerdi, -er, -di]*

• N'içün bunı **geyersin** diyü ṣordı hiç cevāb virmedi ṭurdı N'içün cevāb virmezsin didi Eyitdi Ne diyem Eger zühdden dirsem kendümi s̱enā vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 15). [geyersin, -er, -sin]*

• bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler **geyer** ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 13). [geyer, -er]*

geydür: *Giydirmek.*

- vāḳıʿasında kendüye **geydürmişler** Hemīn vardı ġazāya müteveccih oldı Allāh'uñ taḳdīri ile anda şehid oldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā vāḳıʿasını vāḳiʿ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 9). [geydürmişler, -miş, -ler]*

gez: *Dolaşmak.*

- dilerse yola getürür bir fāsıḳı dilerse meyḫāneden ḫiẕmetine çeker ve bir zāhidi isterse ṣavmaʿadan meyḫāneye redd-ider Niçeler ḳolayında **gezerken** bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 10). [gezerken, -er, -ken]*
- ṭavarlarını güderdi ol bahāneler ile ḥalvet yirlerde **gezerdi** Kimseye ḳarışmazdı ve kimse-y-ile ilişmezdi ḥācetden zıyāde söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 5). [gezerdi, -er, -di]*
- maḥallātda mest **gezerken** görür bir kāġıdda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī hezār taʿẓīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 15). [gezerken, -er, -ken]*
- içerdi ve otururdı ve **gezerdi** dāyimā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 13). [gezerdi, -er, -di]*
- Fi'l-cümle Allāh'uñ vaʿīdine inana emn ü ferāġat ile yürümek yaraşmaz ve yevm-i ḥaşr u ḥesāba yaḳīn bulına ḥużūr u refāhiyyet ile **gezmek** yaḳışmaz Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 8). [gezmek,]*
- cevānibinde **gezer** ammā muttaṣıl burnına revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar ve birisi ṣaḳınup andan ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi yirden iḫtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 7). [gezer, -er]*
- eger pazarda daḫı **gezerse** Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 3). [gezerse, -er, -se]*
- cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müṣāḥabet itmekle bulınur laṭīf yirlerde ve bustānlarda **gezerler** ve gökcek çimenlerde ve gülistānlarda seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 6). [gezerler, -er, -ler]*
- yıllar olur kim ṭā'at diyü nefsi havāsına yeler **gezer** Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [gezer, -er]*
- ammā nefsi-y-içün ider yıllar olur kim ṭā'at diyü nefsi havāsına yeler **gezer** Anuñ gibi kişiler

nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [gezer, -er]*

gibi: *Gibi, misali, benzeri.*

- ı ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmak gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ **gibi** mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 8). [gibi,]*
- öñinde ṭurur **gibi** ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 11). [gibi,]*
- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekser-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat **gibi** ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 14). [gibi,]*

- olmaz ve iḥtiyāc **gibi** ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḥtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 15). [gibi,]*
- nā-gāh gelivirmişdür ve bir laṭīfedür ki yirine düşivirmişdür Yoḳsa Ḥasan **gibi** kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı ve anuñ **gibi** kimsenede vüs̱ūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 13). [gibi,]*
- ism ile müsemmā arasında münāsebet ü irtibāṭ olur Şeyḫ Ebū Hāzem buyurduġı **gibi** kimsene anda tamām ḥużūr bulmaz ve hiç bir kişi anda her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 18). [gibi,]*
- **gibi** ol āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini daḫı teʾḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki baʿżısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 7). [gibi,]*
- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī **gibi** müʾesser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 10). [gibi,]*
- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb **gibi** ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 10). [gibi,]*
- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī **gibi** mu'es̱sir ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 10). [gibi,]*
- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi mu'es̱sir ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb **gibi** ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 10). [gibi,]*
- ḥāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve ādem oġlanında yoḳlıḳ **gibi** fażīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 14). [gibi,]*
- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm **gibi** ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 11). [gibi,]*
- dirligi **gibi** itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 7). [gibi,]*
- deprenmezler ki nāgāh uça Ve Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti **gibi** mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 8). [gibi,]*
- melāyike-i ʿizam yüzlerin sürerlerdi Şeyḫ Cüneyd ḥażretlerinden menḳūldür ki Bāyezīd bizüm aramuzda Cebrāyil **gibidür** melāyike arasında dirdi ve hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 16). [gibidür, -dür]*
- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīs̱-i ḳudsī **gibi** bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 8). [gibi,]*
- andan olmış ola ki Bāyezīd ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un rūḥāniyyetinden çoḳ istimdād iderdi ve hemīn anı şeyḫi **gibi** bilüp aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 2). [gibi,]*

- en’ām **gibidür** belki ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh’uñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 7). [gibidür, -dür]*
- **gibi** göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 1). [gibi,]*
- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar gūy **gibi** ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi’l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 5). [gibi,]*
- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin bu ḳadar daḫı ol maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur egerçi bizüm **gibilerde** tamām tevḥīd ü īmān ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 16). [gibilerde, -ler, -de]*
- mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar bize aġır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar anlaruñ nefsleri ḫāricde bedenlerindeki **gibi** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 10). [gibi,]*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi’l-cümle mesāvī **gibi** ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 12). [gibi,]*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi’l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek **gibi** fażīḥ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 12). [gibi,]*
- ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü’l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẕīm ider **gibi** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 10). [gibi,]*
- begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm **gibiler** ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 14). [gibiler, -ler]*
- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur **gibi** yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim’e müteveccih *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 13). [gibi,]*
- ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş **gibi** uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 7). [gibi,]*
- ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri **gibi** ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā’ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 7). [gibi,]*
- ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā’ī ḥażretleri **gibi** cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 8). [gibi,]*
- cihetine cālibdür ecsām-ı laṭīfe **gibi** her ne şekle dilerse müteşekkil olur melā’ike vü cin gibi her ne ṣūrete isterse mütemessil olur anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 11). [gibi,]*
- cihetine cālibdür ecsām-ı laṭīfe gibi her ne şekle dilerse müteşekkil olur melā’ike vü cin **gibi** her ne ṣūrete isterse mütemessil olur anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 12). [gibi,]*

- insān elbette melekden efżal mı olur ve her ferdi anuñ her ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet **gibi** bir ẕāt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 10). [gibi,]*
- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr **gibi** yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 9). [gibi,]*
- ḳarardukdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi bu bir ṣaḥīḥ maʿnādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm **gibilerüñ** vāḳiʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 10). [gibilerüñ, -ler, -üñ]*
- Allāh'a ʿibādet itmez ke-enna görür **gibi** ve bir kişi ki aña ḳullıḳ eylemez ke-enna ḥużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 15). [gibi,]*
- Allāh'a ʿibādet itmez ke-enna görür gibi ve bir kişi ki aña ḳullıḳ eylemez ke-enna ḥużūrında ṭurur **gibi** ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 16). [gibi,]*
- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīṯde gelen mertebe-i iḥṣāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol iḥṣāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür **gibi** ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 18). [gibi,]*
- olur anuñ **gibi** 'ulemādur ki vereṯe-i enbiyā olurlar ve anuñ gibi dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar 'ālemüñ niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 1). [gibi,]*
- olur anuñ gibi 'ulemādur ki vereṯe-i enbiyā olurlar ve anuñ **gibi** dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar 'ālemüñ niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 1). [gibi,]*
- intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme niʿmet olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ **gibi** 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 4). [gibi,]*
- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde **gibi** ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 14). [gibi,]*
- vire faḳr **gibi** 'ālemde vesīle-i ġınā olmaz ve 'acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżuʿ itdükce Allāh anı refʿ ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 5). [gibi,]*
- vire faḳr gibi 'ālemde vesīle-i ġınā olmaz ve 'acz **gibi** insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżuʿ itdükce Allāh anı refʿ ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 5). [gibi,]*
- aclıḳ **gibi** ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 15). [gibi,]*
- **gibi** kimsenüñ fi'li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ 'aḳīdesine iʿtiḳād olur ve ne anuñ aʿmāline iʿtimād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne 'ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 1). [gibi,]*
- olmaz büḫl **gibi** yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe efʿal-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 17). [gibi,]*

- olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset **gibi** çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe efʿal-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 17). [gibi,]*
- Yaʿnī dimek ister ki nefsüñ murādını virmemek **gibi** ulu ṭāʿat olmaz ve anuñ berāberi ʿālemde ʿibādet olmaz belki diḳḳat olınursa her ṭāʿatüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 17). [gibi,]*
- ḳılınur fi'l-cümle nefse muḫālefet **gibi** ʿibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber ʿālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 5). [gibi,]*
- neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir mü'mine bir maraż yitişe andan gücenmeye belki Eyyūb **gibi** ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 14). [gibi,]*
- Çün Ḥażret-i Yūnus **gibi** bir kişiye Rabb'inden eyle olıcaḳ bir sehlçe ẕilletden ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḥālleri ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 5). [gibi,]*
- bir mü'mine yitişür hemīn defʿi tevbe ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus **gibi** istiġfar idüp ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥalete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 17). [gibi,]*
- elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri **gibi** gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 12). [gibi,]*
- Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ **gibi** dāyim yer yürür ola ṣāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 14). [gibi,]*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar **gibi** ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 15). [gibi,]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi **gibi** taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 1). [gibi,]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları **gibi** dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 2). [gibi,]*
- çeker ṭurur ol dārda daḫı bundaġı **gibi** ne ḥāldür bilmez ʿİnāyet-i Rabbānī ve saʿādet-i dū-cihānī ümmet-i Muḥammed ʿaleyhi ekmelü't-taḥiyyāt ve efżalü't- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 3). [gibi,]*

gibi gelür: *... sanısı vermek, ... sanısı yaratmak.*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur **gibi gelür** maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [gibi gelür, -ür]*

gibi olmayup ṭurur: *Benzemek, benzer olmak.*
- ṭurur bedeni-y-ile gökdedür bilürüz ammā bedeni-y-ile aña nice çıḳdı ve nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 11). [gibi olmayup ṭurur, -ma, -y, -up, -ṭurur-ur]*

gibi olur: *Benzemek, benzer olmak.*

- selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr **gibi olur** Yaʿnī hīç kendüde taṣarruf bulmaz ḳabīl-i emvātdan olur ṣūretde diri yürür ammā maʿnāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 11). [gibi olur, -ur]*

gibi olur: *Benzemek, benzer olmak.*

- ḳılur hemīn meẕheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet ile ʿamel itmiş **gibi olur** bu bābda ol kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu emrden ötürü aña iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 17). [gibi olur, -ur]*

gibi olur: *Benzemek, benzer olmak.*

- dünyāya bir daḫı gelür ol vaḳt tamām kemālini bulur andan ṣoñra ol daḫı ölür sāyir nāsdan birisi **gibi olur** Fi'l-cümle Ḥażret-i ʿİsā sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 10). [gibi olur, -ur]*

ġıbṭa: *İmrenme.*

- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ **ġıbṭası** böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 6). [ġıbṭası, -sı]*
- günden ṣoñra ölür Pes iḥyāya daḫı **ġıbṭa** dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 7). [ġıbṭa,]*

ġıbṭa eyle: *Gıpta etmek, imrenmek.*

- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısm **ġıbṭa eyle** ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 3). [ġıbṭa eyle,]*

ġıbṭa ider: *Gıpta etmek, imrenmek.*

- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña **ġıbṭa ider** ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 5). [ġıbṭa ider, -er]*

giç: *Geçmek, ilerlemek.*

- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm **giçe** ben baḳa ḳalam didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 2). [giçe, -e]*

giç: *Aşmak, geçmek.*

- daḫı ṣūret bu ḥāletledür Ṣunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz **giçer** ṣunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 7). [giçer, -er]*

giç kaldı: *Vaktinden sonra davranmak, gecikmek.*

- iderdi her ne ḥaṣıl ḳılsa fuḳāraya ülüşdürürdi Naḳl olınur ki bir yıl ḥacca varımadı **giç ḳaldı** ʿAşr z̲ī'l-ḥicce de bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 14). [giç ḳaldı, -dı]*

gice: *Gece.*

- āsā̲r-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den anı bilürüz ki **giceler** irteye degin uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 7). [giceler, -ler]*
- āsā̲r-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den anı bilürüz ki giceler irteye degin uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir **giceye** Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 8). [giceye, -y, -e]*
- āsā̲r-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den anı bilürüz ki giceler irteye degin uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu **gice** şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 8). [gice,]*
- olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭururdı ve Bu **gice** şeb-i rükūʿ olsun dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 9). [gice,]*
- olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭururdı ve Bu gice şeb-i rükūʿ olsun dirdi ve Bu **gice** şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 10). [gice,]*
- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol **gice** vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 18). [gice,]*
- ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẓar yok diyü aġladı Z̲ū'n-Nūn eyitdi Var bu **gice** vāfir yemek ye iḥtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 8). [gice,]*
- **gice** ḳadarca inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki yıllarla ṭāʿatine iʿtimād ve ʿibādetine iʿtiżād itse anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı Evliyā aṭıbbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 13). [gice,]*
- getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd **gicesi** daḫı mı şirk getürmedüñ dinildi Süd gicesi ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 12). [gicesi, -si]*
- getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd gicesi daḫı mı şirk getürmedüñ dinildi Süd **gicesi** ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 12). [gicesi, -si]*
- saña bağışlayam ammā sen daḫı şol āhununñ s̲evābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol **gice** Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 2). [gice,]*
- yirlerde ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-ʿadd idi **giceler** irtelere degin ṭāʿat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 12). [giceler, -ler]*
- itmişdi Ṣūfīyāne libāslar giyüp bir gūşede ḫalvet otururdı hiç kimseye ḳarışmayup Ḥaḳḳ'a ʿibādet eyleyüp ṭururdı İttifāḳ bir **gice** yatarken vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 16). [gice,]*
- elden ḳomazdı **gicelerde** ṭurmayup taheccüd iderdi ve fikrden mecāl bulduḳça taʿabbud iderdi Allāh ḥażretinüñ ḥüsn-i ʿināyeti-y-ile ve ol cenāb'uñ luṭf u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 13). [gicelerde, -ler, -de]*

- ol esnāda tamām faḳrı var idi bir **gice** gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 1). [gice,]*
- ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir **gice** ġāyetle şuşadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 16). [gice,]*
- görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra aña şunı virdi Ol Tersā **gice** ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 16). [gice,]*
- olam didi Rivāyet olınur ki ol **gice** ki vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti havāye uçup ʿurūc ḳılur Zindandan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 11). [gice,]*
- diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki ol **gice** Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 14). [gice,]*
- eydür Bir **gice** gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 11). [gice,]*
- nirden bulduñ didüm Eyitdi Sen bu **gice** dünle ṭurup Ḥaḳḳ'a müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 15). [gice,]*
- **gicelerde** yatup uyumazdı her ne ḳadar ki kesel gelse başını yaşduġa ḳomazdı Bir kez eyitdeler Ne-içün böyle ifrāt idersin bu mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 15). [gicelerde, -ler, -de]*
- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa dürişür Bir fāsıḳ seni evine daʿvet itse ol gün evüñde ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ sözine iʿtimād idüp ol **gice** sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 12). [gice,]*
- Sehl bin ʿAbdu'llāh eydür Ben daḫı evān-ı ṣabāvetde buña müdāvemet itdüm hīç bir **gice** terk itmeyüp dāyim mülāzemet itdüm şol kadar fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 14). [gice,]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu **gice** ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 14). [gice,]*
- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu **gice** ḳabrde ḫāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 4). [gice,]*

gice gündüz: *Gece gündüz; aralıksız, devamlı.*

- maẓharıdur her ne varsa kudretinüñ eseridür Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a bağlayup ferhān olurlar **gice gündüz** anuñ mülāḥaẓası ile ḫandān olurlar Dervīşlikde yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 2). [gice gündüz,]*
- bir ḳavmdür ki her vaḳt tevḥīd baḥrinde seyāḥat iderler ve bunlar ṭāyifedür ki her dem fanā iḳlīminde seyāḥat iderler **gice gündüz** muʿāmeleleri Allāh'ladur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 12). [gice gündüz,]*

gice ve gündüz: *Gece ve gündüz; aralıksız, devamlı.*

- Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve hem **gice vü gündüz** vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 4). [gice vü gündüz,]*
- Bu aralarda bir ʿazīz var ki otuz yıldur bir gürı beklemiş ṭurur **gice vü gündüz** içinden çıḳmayup kefenin boynına salmış oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 11). [gice vü gündüz,]*
- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı ṣanur **gice ve gündüz** aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 12). [gice ve gündüz,]*
- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur lezzātda ve **gice vü gündüz** ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 14). [gice vü gündüz,]*
- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn **gice ve gündüz** ol ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu faẓıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 8). [gice ve gündüz,]*
- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi **gice vü gündüz** mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 18). [gice vü gündüz,]*
- girüp otura **gice vü gündüz** hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ me'lūfātını fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 15). [gice vü gündüz,]*

giceler: *Gece boyunca, geceleyin.*
- āṯār-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den anı bilürüz ki **giceler** irteye degin uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 7). [giceler,]*

giceleri vü gündüzleri: *Geceleri ve gündüzleri.*
- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde **giceleri vü gündüzleri** olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 14). [giceleri vü gündüzleri, -ler, -i]*

giçür: *Geçirmek.*
- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın **giçürürdi** Ekṣer-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 13). [giçürürdi, -ür, -di]*

gid: *Dünyadan gitmek, ölmek.*
- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile **gider** Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 12). [gider, -er]*
- gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān **gider** diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ekl ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [gider, -er]*

- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda ʻömrini Ḥaḳ taʻālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla **gide** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 2). [gide, -e]*

gid: *Geçmek, girmek.*

- mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys anlaruñ içinde bile cennete **gide** Kimse bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 16). [gide, -e]*

gid: *Gitmek, yönelmek, yol almak.*

- Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına **gider** Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 17). [gider, -er]*
- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan ṣordı Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire **gidersin** Eyitdi Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 18). [gidersin, -er, -sin]*
- ḳaṣd ider Eydür ki Tereḳte Allāha Besṭām ve ḳaṣadta'l-beytü'l-ḥarām Yaʿnī Allāh'ı Besṭām'da ḳodun Mekke'ye mi **gidersin** Ve andan ṣoñra bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 6). [gidersin, -er, -sin]*
- cāmesi var ve başında gökcek ʿimāmesi var bunlara ṣordı ki Ḳancaru **gidersiz** ve nereye ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk'un *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 17). [gidersiz, -er, -siz]*

gid: *Bitmek, sona ermek; yok olmak.*

- gerek ve her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur ki ol dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde şöyle degüldür ki cemīʻ müdrikātuñ ḫafāsı **gider** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 18). [gider, -er]*

gid: *(Belli bir amaçla) Bir yere devam etmek, yönelmek.*

- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı müteḫāvit olur bir vaḳtda bir yola **gider** bir vaḳtda birine bir ḥālde bir iʻtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 4). [gider, -er]*

gid: *Zarf-fiil veya belirli geçmiş zaman eki almış fiillerden sonra geldiğinde bir işin olup bittiğini ifade eder.*

- olmazsa ebter olup **gider** ne ṭāʿati koyup iḫtimāl-i maġfirete ṭayanıbilür ve ne ṭāʿat idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 17). [gider, -er]*
- ekser-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātladur ṭaşradan baḳanlar ki kendü bilüsi-y-ile aña bir maʿnā virüp **gider** maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 2). [gider, -er]*
- eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup **gider** fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 3). [gider, -er]*
- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz **gider** ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḫīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 13). [gider, -er]*

gid-: *Bitmek, tükenmek.*

- **gider** gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeṣ ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 5). [gider, -er]*

gid: *Bitmek, yok olmak.*

- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden **giderse** bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 4). [giderse, -er, -se]*

gid: *Uymak.*

- ziyāde sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına **gider** şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler ṣu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 5). [gider, -er]*

gid: *Bir mesafe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak.*

- varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine **giderler** yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 15). [giderler, -er, -ler]*
- dōstı Ẕū'n-Nūn gelür anuñ istiḳbāline **giderem** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i fırdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 11). [giderem, -er, -em]*
- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide **gider** ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 5). [gider, -er]*

gid-: *Bir yerden başka bir yere geçmek.*

- bizüm odaya **gidelüm** anda bir parā ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 1). [gidelüm, -e, -lüm]*

git: *Ortadan kalkmak.*

- olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām **gider** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 16). [gider, -er]*

git: *Bulunduğu yerden ayrılmak, uzaklaşmak.*

- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor **giderdi** Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 10). [giderdi, -er, -di]*
- Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur ki bir vaḳt ḫalḳ çoġ üşdiler ve bunı bī-ḥużūr eylediler diledi ṭurmayalar **gideler** yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 4). [gideler, -e, -ler]*

• eyleyümezin Yā Tayfūr Ben ḥaḳḳumdan geçdüm seni Rabb'üñe bağışladum didi Pes Bāyezīd Beṣtām'dan **gidüp** otuz yıl Şām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 14). [gidüp, -üp]*

• bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur **gider** Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 10). [gider, -er]*

• ṭoyurmadın **gider** niçe żarūretlerde Ḥıżr saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde ol senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 3). [gider, -er]*

• menʿ idicek döner **giderdi** gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol ki benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 1). [giderdi, -er, -di]*

git-: *(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.*

• ile kimsene müṣāḥebet itmege **gider** mi ve bir kişi ki anuñla bulışa fülān ile bulışdum dir mi Belki Fülāna vardum bulmadum kendüden gitmişdür dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 5). [gider, -(e)r]*

git-: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yolda ilerlemek.*

• bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle **gider** ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 11). [gider, -er]*

gid-: *Bir yere doğru yönelip ilerlemek.*

• Rivāyet olınur ki Mālik bir gün ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı **Giderken** şehrüñ şu başısı hengāmesi-y-ile ardından irdi Yoldan git diyü bunı sürdiler bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 7). [giderken, -er, -ken]*

• ṭutmışdı bir yire varmaġa ḳavl itmişdi Yolca **giderken** ḳamçısı düşdi bir laḥẓeden ṣoñra ḳamçı ḫaṭrına düşdi indi ṭavarı bağlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 17). [giderken, -er, -ken]*

• de öñüme geldi ve ġafletle **giderken** ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var dünyelikde ve neye māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 7). [giderken, -er, -ken]*

• ileteler Yolda **giderken** bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördiler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 15). [giderken, -er, -ken]*

ġıdā: *Besin, yiyecek.*

• aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar **ġıdālarını** Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 10). [ġıdalarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

• daḫı **ġıdālarını** bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmezcemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 11). [ġıdālarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

• gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif **ġıdālar** virürler perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb ḫaẕıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 17). [ġıdālar, -lar]*

• idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ **ġıdāsı** bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ ṣayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 3). [ġıdāsı, -(s)ı]*

ġıdā-yı ma'rifet: *İlim, irfan besini.*
• dem taġaddīleri **ġıdā-yı ma'rifet** ile olur ve 'alā'd-devām ünsleri mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt ile olur maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur ve maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 11). [ġıdā-yı ma'rifet,]*

giden: *Giden kişi.*
• dāyimā mürīdlerine dirdi ve her vaḳt anlara söylerdi ki Benüm müridüm degüldür ol kişi kim ḳıyametde cehennem yanında ṭurup cehenneme **gidenüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 2). [gidenüñ, -üñ]*

gider: *Gidermek, yok etmek, ortadan kaldırmak.*
• ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp **giderdi** Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 14). [giderdi, -di]*

gider: *Gidermek, yok etmek.*
• idüp **giderür** ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 13). [giderür, -ür]*
• ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve 'ayūb ola āb-ı nedāmet anı yur **giderür** niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki ma'ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 14). [giderür, -ür]*
• anuñ fażāyilini mi **giderür** Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 3). [giderür, -ür]*

gider: *Götür, kes, uzaklaştır!*
• Var zāhid ol dünyādan naẓarı **gider** ḳāni ol göñülden iḫtiyācı çıḳar Zarūrī ḫalḳ muḥtāc ve sen bī-iḫtiyāc olursın pes sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 11). [gider,]*

gider: *Çıkarmak, uzaklaştırmak.*
• şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında **giderdi** ve illā eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 5). [giderdi, -di]*

gider: *Ortadan kaldırmak, yok etmek.*
• anları **giderse** göñli açılur biri şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür ki iġvā idüp vesvese ider ve biri dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur ki siḥirler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 3). [giderse, -se]*

gider: *Uzaklaştırmak.*

- **giderür** ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 7). [giderür, -ür]*
- ola ve fikrüñüz **gidermeñ** bir ʻālemden ki ḳāhir-i ʻulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh'dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ andan Yaʻnī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 7). [gidermeñ, -meñ]*

gideren: *Ortadan kaldıran, yok eden (Allah).*

- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur **gideren** o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 15). [gideren,]*

gidermek gerek: *Gidermeli, uzaklaştırmalı.*

- müsteṭāb ola ve her dem duʿāsı müstecāb ola tamām naẓarın **gidermek gerek** esbābdan ve ṭamaʿın kesmeñ gerek her bābdan teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 1). [gidermek gerek,]*

gidermemek gerek: *Uzaklaştırmamalı.*

- **gidermemek gerek** hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki maʿrifet birbirine mütelāzım olur ve iḥtimāl var ki Bāyezīd'üñ ol sözi istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 9). [gidermemek gerek,]*

giderüp ṭurur: *Ortadan kaldırmak, yok etmek.*

- durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup **giderüp ṭurur** Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 17). [giderüp ṭurur, -ur]*

giderüp ṭurur: *Gidermek, yok etmek, ortadan kaldırmak.*

- durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup **giderüp ṭurur** Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 17). [giderüp ṭurur, -üp, - ṭurur-ur]*

gidüp yürür: *İlerlemek, yol almak.*

- itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür **gidüp yürür** ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 13). [gidüp yürür, -r-ür]*

gil-i ermenī-y-ile: *Ermeni kili.*

- olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabesdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 4). [gil-i ermenī-y-ile, -y, -ile]*

ġınā: *Zenginlik.*

- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekṣer-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi **ġınā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 14). [ġınā,]*
- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ **ġınāsında** olan işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün tekṣīr itdi anuñ emvālini ve ġınā üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 12). [ġınāsında, -sı, -n, -da]*
- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında olan işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün tekṣīr itdi anuñ emvālini ve **ġınā** üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 12). [ġınā,]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi **ġınāsına** ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 14). [ġınāsına, -sı, -n, -a]*
- ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ **ġınāsı** dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 16). [ġınāsı, -sı]*
- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda **ġınāsına** bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 1). [ġınāsına, -sı, -n, -a]*
- ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ **ġınāsı** dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 16). [ġınāsı, -sı]*
- mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki **ġınā** içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 18). [ġınā,]*
- żarar itmezdi ve ol **ġınāları** anlaruñ dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi ve ol ġınāları-y-ıla bunca faẓilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 11). [ġınāları, -ları]*
- żarar itmezdi ve ol ġınāları anlaruñ dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi ve ol **ġınāları-y-ıla** bunca faẓilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 12). [ġınāları-y-ıla, -ları, -y, -ıla]*
- olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi **ġınā** dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 10). [ġına,]*

ġınā-yı ḥāl: *Hal zenginliği.*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña **ġınā-yı ḥāl** virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 13). [ġınā-yı ḥāl,]*

gine: *Öyle de olsa, buna rağmen.*
- olmaz ve iḥtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin **gine** bunuñla ḫalḳa bī-iḥtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 16). [gine,]*
- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve **gine** bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 2). [gine,]*

- ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür **gine** yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 7). [gine,]*
- ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer **gine** çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 8). [gine,]*
- ḳavl-ile dir **gine** fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür n'içün aña ṭurmaz çalışur niçe ʿabeş yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 13). [gine,]*
- olur ve her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḥşümüz anlarda degül żāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp **gine** esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 8). [gine,]*
- olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı gördi hemīn ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā **gine** riyāżetini terk itmezdi ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 12). [gine,]*
- olduġı ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz **gine** bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 1). [gine,]*
- ziyāde añlanmaz **gine** ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḥużūrı ki bundan ayrılur ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 15). [gine,]*
- bişürmezsin Rabb'uñ kefīl olup durur rızḳuña sen **gine** çalışup ṭurursın bilmezem ki sen bu inanmaġla nice Müslümān olursın Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 13). [gine,]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā **gine** böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 4). [gine,]*
- ma'iyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā … Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā **gine** mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 8). [gine,]*
- Rabb'ine 'ālim olur dīnine ẕākir olur lisānla sāmi' olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle **gine** bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 8). [gine,]*
- ṣoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl böyle idügini her kişi bilür ʿacebdür kim **gine** dünyā leẕẕetlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 8). [gine,]*
- çıḳdı ammā **gine** tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a'lā-yı 'illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 11). [gine,]*
- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken **gine** şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 6). [gine,]*
- niçeler olur ki ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli **gine** fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 13). [gine,]*

- maʿiyyetdür ki söylenür ammā **gine** anuñ taḫḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 15). [gine,]*
- ekşer-i sözleri bu aṣl kelimātladur **gine** kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātladur ṭaşradan baḳanlar ki kendü bilüsi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 1). [gine,]*
- āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol esnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 18). [gine,]*
- iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup dünyāda **gine** āḫırat içün çalışmazlar hemīn āḫırat añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 6). [gine,]*

gine: *Yine.*

- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki **gine** bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 5). [gine,]*
- incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe cebr idersin dirdi ʿUtbe eydürdi **Gine** kendü nefsüm maṣlaḥatı içündür ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 6). [gine,]*
- varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve **gine** bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 16). [gine,]*
- idemedi **gine** döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 9). [gine,]*
- ki Yā eyyetühān-nefsü'l-mutma'inne irciʿī ilā Rabbiki rāżiyeten marżiyyeten fa-dḫulī fī ʿibādī veʿdḫulī cennetī Biraz vaḳt eğlenüp **gine** içerü girdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 18). [gine,]*
- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhī bizüm ḥālümüzi **gine** bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 4). [gine,]*
- **Gine** bulmasa Eyitdi iki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi üç gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 13). [gine,]*
- Gine bulmasa Eyitdi iki gün ṣabr itsün Eyitdiler **Gine** bulmasa Eyitdi üç gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 13). [gine,]*
- Gine bulmasa Eyitdi iki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi üç gün ṣabr itsün Eyitdiler **Gine** bulmasa Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 14). [gine,]*
- Eyitdiler **Gine** bulmasa şöyle ki tamām ölümlü olsa Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek ki öle ḳātili üzerine diyet ola Rivāyet olınur ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 15). [gine,]*
- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette **gine** bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekeşşir olur ve aña bir ḥālde ṭurmaḳ müteʿassīr olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 9). [gine,]*

- her ne umarsa cennetde anı bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse **gine** anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı lezzāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 9). [gine,]*
- āḫıratda aña irem diyü ise **gine** cennet de aña yetişen ol olur tecellī-yi zātdan maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 11). [gine,]*
- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan **gine** döndi vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 3). [gine,]*
- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm **gine** vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 10). [gine,]*
- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā'dur ya'nī bir āyine-i gītī-nümādur

anuñ-çündür ki vücūduñ tenezzülātı çün ki buña gelür andan ṣoñra dönüp **gine** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 2). [gine,]*
- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda **gine** bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür ki ehlu'llāhdan her işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 15). [gine,]*
- söyündüre ve bu cümleden bāḳī ḳalan **gine** bir ʿazīm cehennem ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur ve anda olan ṣuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 17). [gine,]*
- bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş göre ve **gine** ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 1). [gine,]*
- Ḥaḳ tebareke ve taʿala anlaruñ ʿamellerini meʿcūr ve saʿy-lerini meşkūr eyleye bi-mennihi ve luṭfihi Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ gelelüm **gine** tezkire emrine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 18). [gine,]*
- **gine** bu bilür ki āyīnesi içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 1). [gine,]*
- ṭarīḳ ola meselā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola **gine** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 4). [gine,]*
- çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül ṣanmaḳ ḫizlandur Tevekkül oldur kim buyurduġına imtisāl idüp **gine** işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 16). [gine,]*
- diyü biz feraġāt itmeyevüz ve nice ʿibādetler ʿabes olurmış diyü biz terk-i ṭāʿat itmeyevüz elümüzden geldükçe çalışavuz ammā kendümüzi **gine** ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 8). [gine,]*
- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp **gine** raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 12). [gine,]*
- hemīn ādem elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup **gine** ʿismeti andan bilmek gerek Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 13). [gine,]*

- ġayeti ol ḫoş geldügine **gine** döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 5). [gine,]*
- ola ve anuñ eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola niçe yıllar daḫı aña mürīd olmaġa yaramaya ʿömri oldugınca çalışursa anuñ vardugına varmaya **gine** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 2). [gine,]*
- andan idügin **gine** bilür Meşhūrdur ki Mūsā ʿaleyhi's-selām bir marażda tevekkül itmek istedi Ḥaḳ ḥażretinden nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 1). [gine,]*
- ṭaşra çıkduḳ gelelüm **gine** Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm teẕkire bābına Rivāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 11). [gine,]*
- ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına **gine** rücūʿ eyleyelüm teẕkire bābına Rivāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 11). [gine,]*
- tamām ʿazīmet idüp niyyet ide āḫır **gine** Allāh ḳorḳusını mülāḥaża eyleyüp ol fiʿlden ricʿat ide Hārūn eyitdi Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 1). [gine,]*
- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda **gine** mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 10). [gine,]*
- geçmekden iḥtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve putḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken **gine** bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 16). [gine,]*
- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse **gine** şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 17). [gine,]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve **gine** uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 8). [gine,]*
- n'oldı ki diyü istiʿcāb ider Bir kaç günden **gine** mülāḳāt olur Ol ḳıṣṣanuñ aṣlı ne-y-idi diyü teftīş ḳılur Ḥāriṣ eydür Benüm Ḥaḳ'dan bir nişānum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 11). [gine,]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür **gine** ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 10). [gine,]*
- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ **gine** ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 3). [gine,]*
- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev **gine** yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 4). [gine,]*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳılur **gine** ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 12). [gine,]*

- **gine** ol virdi Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 3). [gine,]*
- girüp otura gice vü gündüz hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan **gine** şevḳi gider nefsüñ me'lūfātını fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 16). [gine,]*
- Allāh'adur ki **gine** anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle aña ʿişyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 17). [gine,]*
- aña andan ulu 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı **gine** mütefāvit olur ba'żı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). [gine,]*
- geçilür bunlardan tamām geçülmeyince nihāyetine varılmaz bu mesāfe dükenmeyince ġāyetine irilmez her ṣıfāt ki vardur fenā bulmayınca **gine** beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 12). [gine,]*
- dimekle olmaz her ne ḳadar ki başīret gözi açılursa **gine** mütefāvit olur anuñ ḥicābı ḳatı çoḳdur ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẕāma maʿrifetler olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 15). [gine,]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa **gine** beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 2). [gine,]*
- eger māl ile oldı-y-ısa **gine** mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkin ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 3). [gine,]*
- ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vāriṣi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa **gine** anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 6). [gine,]*
- nefsine bir ḥarām ile leẕẕāt vire vācibdür ki **gine** ol ḳadar aña zaḫmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 9). [gine,]*
- rāḥat olan vāṣıl-ı maḳāmāt-ı 'ārifīn olmaz ve her yevm maḥşerde cennete giren fāiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz ekser-i nāsuñ **gine** cennetde leẕẕetleri şehvāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 4). [gine,]*
- cismāniyyeden olur **gine** bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müṣāḥabet itmekle bulınur lāṭif yirlerde ve būstānlarda gezerler ve gökcek çimenlerde ve gülistānlarda seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 5). [gine,]*
- iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẓarları ol idi **gine** āḫırātda leẕẕātını ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 7). [gine,]*
- ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek ki ammā **gine** böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh'uñ dergāhından ne in'amlar olur ki bu ni'met aralarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 5). [gine,]*
- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse **gine** andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 13). [gine,]*

- girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā **gine** böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳaret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 17). [gine,]*
- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden **gine** belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 4). [gine,]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde **gine** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 8). [gine,]*
- sīreti dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün gülsün ammā **gine** böyle iken Ḥaḳ'la muʿāmelesi bir ḳarār olsun keşret içinde ḫalvetde olsun ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 9). [gine,]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm **gine** sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle ṣanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 7). [gine,]*
- belki bir yañlış ḫayal ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola **gine** böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 10). [gine,]*
- yedükleri **gine** Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ulular var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 9). [gine,]*
- yıllar yememişdür bu ḥāle gelince ve niçe müddet açlıḳlar çekmişdür bu mertebeyi bulınca bir müderris bunca ḫalḳa iḫtilāṭ itmekle **gine** müderrislik ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 2). [gine,]*
- sevmek olmaz **gine** āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda ʿömrini Ḥaḳ taʿālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 1). [gine,]*

gir: *Girmek, saklanmak.*
- mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa **gire** ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki ġına içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 17). [gire, -e]*

gir: *(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dahil olmak, duhul etmek.*
- mertebede ekmel ise Vezīrler ḳapucı girdügi yire gāh olur **giremez** ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 7). [giremez, -e, -mez]*
- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye **girmem** Bir anası var idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 4). [girmem, -me, -m]*
- mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olur Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından **girür** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 8). [girür, -ür]*

- ḫānesini pāk gözetmişlerdür kendü vücūdlarını görmişlerdür ve göñülleri evine **girmişlerdür** kendüleri bilür ki kimlerdür bir naẓarda ʿālī bir naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 10). [girmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*
- elinden alup anı cennete iletüp kendü anuñ yirine cehenneme **girmeye** dirdi Yaʾnī maḳṣūdı oldur kim müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 3). [girmeye, -me, -y, -e]*
- **girmeye** vebādan ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına ne ḫalel gelür ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine ne ẕelel gelür ʿAcebdür ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 1). [girmeye, -me, -y, -e]*
- **girmişlerdür** her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 5). [girmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine **gire** bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 6). [gire, -e]*
- cehenneme **girür** vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 1). [girür, -ür]*
- Ṭūs'da bir mescidi var idi ṣaḳlardı niçe müddetler yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña **girürdi** mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 16). [girürdi, -ür, -di]*
- vużū-ı ẓāhir gerek māʾī- ḳırba-y-ıla andan vużū-ı bāṭın gerek āb-ı tevbe ile **girdügi** mescidi mescid-i Ḥarām farż itmek gerek ve ṭurduġı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 12). [girdügi, -düg, -i]*
- **girüp** otura gice vü gündüz hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ me'lūfātını fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 15). [girüp, -üp]*
- vażʿla bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki şāyed ol vażʿuñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki **girür** şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 2). [girür, -ür]*

gir: *Ulaşmak, erişmek.*
- zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden **girimezdi** her gāh ki baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 12). [girimezdi, -i, -mez, -di]*

gir: *İçinde bulunmak, dahil olmak.*
- ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda **girür** gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 7). [girür, -ür]*

gir: *Bürünmek.*
- göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine **girmişdür** faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 10). [girmişdür, -miş, -dür]*

gir: *Girmek, dahil olmak.*

- felek burclarına **girüp** ḳaçalar güzeller olur anda ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 5). [girüp, -üp]*

gir: *Dışarıdan içeriye geçmek.*

- mertebede ekmel ise Vezīrler ḳapucı **girdügi** yire gāh olur giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 7). [girdügi, -düg, -i]*

gir: *Bürünmek.*

- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aṣlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse **girir** henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 8). [girir, -ir]*

girçek: *Gerçek, asıl, hakiki.*

- ve anı ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden **girçek** Kaʿbe'yi görmek gerek ve Mekke'ye vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 17). [girçek,]*

girçek: *Gerçek, hakiki.*

- gücenmesi nefsi rıżāsı-içün olmaz Ādem **girçek** dervīş olıcaḳ bu aralardan geçer kişi Allāh-ile olıcaḳ bu iʿtibārātı yabana atar Ādem oġlın bu mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 15). [girçek,]*
- teklīfi menʿ ider ikisini daḫı bilür ki **girçekdür** her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 3). [girçekdür, -dür]*
- dervīşden müstmend olur ve **girçek** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 19). [girçek,]*

girçek: *Gerçek, doğru.*

- şoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ **girçek** eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden ne bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 7). [girçek,]*
- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde **girçekdür** ammā şol ḳażāyā ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 9). [girçekdür, -dür]*
- nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi **girçek** ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 13). [girçek,]*
- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden emin olma kim ol söze tamām inanmamaḳdandur Fi'l-vāḳiʿ didügi **girçekdür** her ne ki tafṣīl itdi gökçekdür Bir kişi ki ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 4). [girçekdür, -dür]*
- **girçekdür** tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde her biri gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 17). [girçekdür, -dür]*

- olur ve ne bildigüm olur Pes anı **girçek** bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 1). [girçek,]*
- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ **girçek** eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 6). [girçek,]*
- benim içün ḫidmet iderler benüm yanumdan yeyeler içelerdi Fi'l-vāḳīʿ **girçek** eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar sevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 7). [girçek,]*
- tamām maḥallinde **girçek** sözdür Bir kişinüñ ki gönlinde maʿāṣı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 3). [girçek,]*
- Allāh'a ne **girçek** ve ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ ve ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar ve mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 17). [girçek,]*

girçek olursa: *Gerçek; doğru olmak.*
- olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde **girçek olursa** hemīn cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 16). [girçek olursa, -ur, -sa]*

gird: *Daire, çevre, hudut.*
- **girdine** iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳaret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 17). [girdine, -i, -n, -e]*

giren: *Dahil olan (şey).*
- ammā her şu alan ḳabına şıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine **giren** şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 8). [giren,]*
- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol şu ider aña **giren** şudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 9). [giren,]*

giren: *Dahil olan (kişi).*
- Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu añlandı ki her cennete **giren** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 18). [giren,]*
- rāḥat olan vāṣıl-ı maḳāmāt-ı 'ārifīn olmaz ve her yevm maḥşerde cennete **giren** fāiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz ekser-i nāsuñ gine cennetde lezzetleri şehvāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 3). [giren,]*

giril: *Girme işi yapılmak.*
- mümkin degül ol eve **girilmez** miftāḥı anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz Her dervīş ki müctehid olmaya elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 5). [girilmez, -il, -mez]*

- gibi evüñ içine mi **girilür** Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 7). [girilür, -il, -ür]*
- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya **girilür** ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarāb olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 13). [girilür, -ür]*

girme: *Dışarıdan içeriye geçmek, giriş yapmak.*
- şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir **girmesi** olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 3). [girmesi, -si]*

girmeg: *Dışarıdan içeriye geçmek, dahil olmak.*
- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye **girmege** liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 10). [girmege, -e, -]*

girmek: *Dışarıdan içeriye girmek, dâhil olmak.*
- Bişr evine **girmek** istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 3). [girmek,]*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme **girmekle** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 6). [girmekle, -mek, -le]*

girmek: *(Bir yeri) İçinden veya üstünden yol almak, geçmek.*
- atlu **girmek** mümkin degül kimsene geçmez Baña eydür Gözüñ yum Ben daḫı yumaram Hemīn sāʿat ṣuyuñ öte yaḳasında bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 3). [girmek, -mek]*

girmek: *Dâhil olmak.*
- ki ḫāne-i şerīʿate **girmek** ister anlara teḥiyyāt u tekrīm gerek ve her kim ki ol sarāy-ı devlete duḫūl ider anlara inḳiyād u teslīm gerek anlaruñ iẕninsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 3). [girmek, -mek]*

girmelü ola: *Girecek olsa.*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥaram fiʿl ucından cehenneme **girmelü ola** ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 4). [girmelü ola, -a]*

girmese gerek: *Girmeyecek.*
- şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki aña bir daḫı **girmese gerek** veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 4). [girmese gerek,]*

girmez olur: *Dahil olmamak.*

• ucından çoḳ taḳṣīrler ider ve ḫavf u cübni sebebinden sū’-i tedbīrler ider cihād içün nefsine ḳıymaz olur ve ḥaḳ yolında mażāyıḳlara **girmez olur** meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 8). [girmez olur, -ur]*

girse gerek: *Girecek.*
• bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına **girse gerek** ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 1). [girse gerek,]*

girü girmeye: *Ayrıldığı yere tekrar dönmek.*
• şāyed aña **girü girmeye** her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 3). [girü girmeye, -me, -y, -e]*

girü ḳalur: *Mahrum olmak.*
• olmek olmaz Niçe kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur te’ehhülde olan feżāyil ü meşūbātdan **girü ḳalur** ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 12). [girü ḳalur, -ur]*

girüp çıḳmak gerek: *Girip çıkmalı.*
• ẓuhūr bulup sulṭān-ı ḫās u ʿām ola cihān heyūlāsı anca istiʿdādlara girüp çıḳmak gerek ki kürre-i kevn ü fesadda bir anuñ gibi ṣūret-i zībā göribile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 2). [girüp çıḳmak gerek,]*

git: *Eksilmek, azalmak.*
• eksik olmaz her ṣūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi **gitdükçe** içindekini ḫūb gösterür Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 6). [gitdükçe, -dükce]*

git: *Kesilmek, kesintiye uğramak.*
• Yaḳamaz oldı ol ḥāletde āteş āteşliginden **gitdi** ve ol demde iḫrāḳını bi’l-külliye yabana atdı veyāḫūd budur kim egerçi āteş āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 1). [gitdi, -di]*
• Yaḳamaz oldı ol ḥāletde āteş āteşliginden gitdi ve ol demde iḫrāḳını bi’l-külliye yabana atdı veyāḫūd budur kim egerçi āteş āteşligi ḥālinden **gitmez** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 2). [gitmez, -mez]*

git: *Ayrılmak.*
• itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet **gitmez** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 18). [gitmez, -z]*

git: *Kopmak, kesilmek.*
• maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi’eden ḳalbinüñ irtibāṭı **gitmez** Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 16). [gitmez, -mez]*

git: *(Devamlı veya geçici bir süre kalmak üzere) Bulunduğu yerden ayrılmak.*

• bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẕīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline **gitmişdür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 6). [gitmişdür, -miş, -dür]*
• n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi **gitdi** Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 1). [gitdi, -di]*

git: *Çek git, uzaklaş!.*
• Rivāyet olınur ki Mālik bir gün ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı Giderken şehrüñ ṣu başısı hengāmesi-y-ile ardından irdi Yoldan **git** diyü bunı sürdiler bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 8). [git,]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*
• isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma **gitdiler** oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 15). [gitdiler, -di, -ler]*

git: *Ayrılmak.*
• vardur benden **gitmez** şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 13). [gitmez, -mez]*

git: *Ayrılmak, gitmek.*
• üzerine götürdi **gitdi** anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 1). [gitdi, -di]*

git: *"Git, var, ulaş" anlamında kullanılan bir ifade.*
• Allāh'dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı it ve her ḳanḳı yola gitmek isterseñ aña **git** didi Yaʾnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 6). [git,]*
• **git** İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm ṣulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 1). [git,]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*
• Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ **gitmezdi** Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 3). [gitmezdi, -mez, -di]*

git: *Bulunduğu yerden ayrılmak.*
• git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum **gitdüm** bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm ṣulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 2). [gitdüm, -dü, -m]*
• üzerine götürdi **gitdi** anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 1). [gitdi, -di]*

git: *(Devamlı veya geçici bir süre kalmak üzere) Bulunduğu yerden ayrılmak.*

- ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı **gitdi** İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 4). [gitdi, -di]*
- ġazāya **gitdi** Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi **Gitdi** ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 4). [gitdi, -di]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem **gitdi** rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 4). [gitdi, -di]*

git: *Ayrılmak.*

- ḳalurlar ol sebebdendür ki aḥādīṣde gelür ki enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler şol beden ʿalāḳası **gitdügini** anlara mevt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 8). [gitdügini, -düg, -i, -n , -i]*

git-: *Uzaklaşmak, terk etmek, bulunduğu yerden ayrılmak.*

- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile **gitmezem** Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 2). [gitmezem, -mez, -em]*

git-: *(Devamlı veya geçici bir süre kalmak üzere) Bulunduğu yerden ayrılmak.*

- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine **gitdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 6). [gitdi, -di]*
- illa ana f-aʿbudūni didi bunlar daḫi Delü olmış didiler dört yanından ḳalḳup **gitdiler** İmdi eyle eyle bilmek gerek ki bu sözden Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 6). [gitdiler, -di, -ler]*
- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyet eyledi ve ol ṭarafa **gitmege** ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 18). [gitmege, -meg, -e]*

git-: *Ahirete göç etmek.*

- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı **gitdi** ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 2). [gitdi, -di]*

gitdükçe: *Zaman geçtikçe, gitgide, giderek.*

- iḫtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı **gitdükçe** ḫastalıġı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 13). [gitdükçe,]*

gitmeg: *Gitmek, varmak.*

• bir i‘tibārdur ki bir ṭāyifeye düşmişdür ve her birisi bir meẕhebdür ki bir meşreble ilişmişdür her birisi bir yoldur Ḥaḳḳ’a **gitmege** ve her birisi bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 2). [gitmege, -e]*

gitmek: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.*

• Allāh’dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı it ve her ḳanḳı yola **gitmek** isterseñ aña git didi Yaʾnī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 6). [gitmek,]*

gitmek:*Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

• Ben ṭavarı **gitmek** içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 1). [gitmek,]*

gitmek: *Uzaklaşmak.*

• dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden **gitmekden** aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 18). [gitmekden, -den]*

gitmek: *Yok olmak.*

• olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa **gitmekle** ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [gitmekle, -le]*

gitmek gerek: *Gitmeli.*

• Ḥażretine yol göster Eyitdi yol ikidür biri ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret’e yol ṭutup **gitmek gerek** ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 4). [gitmek gerek,]*

• müştaheyātıdur şeyḫ olanlar bunları tamām farḳ itmek gerek şehvet yolını ḳoyup ‘aḳl yolına **gitmek gerek** şol şeyḫ ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ’ı … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 6). [gitmek gerek,]*

gitmelü ola: *Ayrılmış, uzaklaşmış olmak.*

• olup bu ḥaḳīḳatden **gitmelü ola** Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya ki ol üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 7). [gitmelü ola, -a]*

gitmiş olur: *Yok olmak, eser kalmamak.*

• ki andan ḥayāt ümīdi **gitmiş olur** ve ‘āṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur ve ‘işyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müte‘affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 15). [gitmiş olur, -ur]*

gitsem gerek: *Gideceğim.*

• gerek ve bir yolı ṭutsam gerek Bilmezem ki ol ḳanḳısı olsa gerek ve ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler Göñlüñi ḫōş ṭut ki saña ḫayr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 3). [gitsem gerek,]*

giy: *Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

- görişdiler murakḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār edeb ile **giydi** ve buyurduġın biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 6). [giydi, -di]*
- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse **giysün** ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 1). [giysün, -sün]*
- itmişdi Ṣūfīyāne libāslar **giyüp** bir gūşede ḫalvet otururdı hiç kimseye ḳarışmayup Ḥaḳḳ'a ʿibādet eyleyüp ṭururdı İttifāḳ bir gice yatarken vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 15). [giyüp, -üp]*
- ḳaftanını **giyerdi** cemīʿ sünen-i Cumʿa ne ise bir bir iderdi seccadesini omzına bıraġup ḳapuya çıḳardı zindāncı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 17). [giyerdi, -er, -di]*
- ḳaftanlardan ki düre ḳoyup **giymeye** Māl anuñ-içündür ki kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 3). [giymeye, -me, -y, -e]*

giymek: *(Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

- eydürdi Zühd ādeme pelās **giymekle** ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki gönlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve gönlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 17). [giymekle, -le]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās **giymekden** ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 4). [giymekden, -den]*

gizle: *Saklamak.*

- ḥālāṭı ketm eyleyüp **gizleye** Yaʿnī aña işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür şevḳini arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 5). [gizleye, -y, -e]*

gizlen: *Gizlenmek, saklanmak.*

- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında **gizlenevüz** hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 2). [gizlenevüz, -e, -vüz]*

gizlenen: *Görünmeyen, gizli olan. II Allah.*

- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o **gizlenen** odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [gizlenen,]*

gök: *Gökyüzü.*

- **gök** içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 15). [gök,]*

- ṭurur bedeni-y-ile **gökdedür** bilürüz ammā bedeni-y-ile aña nice çıḳdı ve nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 11). [gökdedür, -de, -dür]*

gökçek: *Güzel, hoş.*

- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi vardur ve fuḳarā arasında anuñ daḫı **gökçek** yürüyişi vardır ʿĀlī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 8). [gökçek,]*
- Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ sözlerin eyü añlarlar ve murādların **gökçek** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 4). [gökçek,]*
- **gökçekdür** yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāya ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 9). [gökçekdür, -dür]*
- bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde **gökçekdür** anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 4). [gökçekdür, -dür]*
- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden emin olma kim ol söze tamām inanmamaḳdandur Fi'l-vāḳiʿ didügi girçekdür her ne ki tafṣīl itdi **gökçekdür** Bir kişi ki ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 4). [gökçekdür, -dür]*
- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini anuñla ziyāde bulurdı ve sülūk-ı maḳāmatda teveccühini anuñla **gökçek** görürdi Tevekkülini arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 12). [gökçek,]*
- girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde her biri **gökçekdür** ikisi daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 17). [gökçekdür, -dür]*
- **gökçek** ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 1). [gökçek,]*
- cāmesi var ve başında **gökcek** ʿimāmesi var bunlara ṣordı ki Ḳancaru gidersiz ve nereye ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk'un *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 17). [gökcek,]*
- ve **gökcek** ḳabūl üzerine idi ve cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine idi elsine-i nāsda aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi ve menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 9). [gökcek,]*
- teklīfi menʿ ider ikisini daḫı bilür ki girçekdür her birisi yirlü yirinde **gökcekdür** ṣol kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 4). [gökcekdür, -dür]*
- cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müṣāḥabet itmekle bulınur lāṭif yirlerde ve būstānlarda gezerler ve **gökcek** çimenlerde ve gülistānlarda seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 6). [gökcek,]*
- ḳaldı dirler andan ḫaberi yoḳ ki anuñ ḫayrātınuñ ṣuver-i ḥasenesi aña yoldaş olur ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi ana ḳoldaş olur bir **gökcek** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 14). [gökcek,]*

gökçek: *Büyük, yüce; değerli.*

- İmdi bu bir sözdür ki bundan **gökçek** maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 9). [gökçek,]*
- virürdi ve nefs ʿinānı her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında **gökçek** taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 16). [gökçek,]*
- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ ṣuveri ol ʿālemde eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir **gökçek** ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 2). [gökçek,]*
- vaʿẓiyyede **gökçek** ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 9). [gökçek,]*
- ḥaḳāyıḳı vardı Ḥikmet gelecilerinde **gökcek** kelimātı vardı ve sulūk-ı merātibinde ʿālī maḳāmātı vardı ʿilm-i ṭarīḳatde muṣannefātı maḳbūl ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 13). [gökcek,]*
- ʿibādetden **gökcek** bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 9). [gökcek,]*
- vāz gelmeyince olmaz ve iḫlāṣla ṭāʿat ḫalḳdan kesilmeyince olmaz ve ḥalāvetle riyāżet göñül dünyādan ṣoġumayınca olmaz İmdi bu söz ġāyet **gökcek** sözdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 2). [gökcek,]*

gökçek eyle: *Güzelleştirmek.*
- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didüklerü ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi **gökçek eyle** ki cemīʿisini anda bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 12). [gökçek eyle,]*

gökçek iderler: *Yüceltmek.*
- yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi **gökçek iderler** hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 14). [gökçek iderler, -er, -ler]*

gökçek idüp: *Yüceltmek.*
- ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda **gökçek idüp** muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 4). [gökçek idüp, -üp]*

gökcek itdi: *Güzel etmek.*
- hidāyeti-y-ile hem dīnini iḥyā itdi hem dünyāsını hem evvelāsını **gökcek itdi** hem ʿuḳbāsını Tā ḳıyāmete degin nāmı ümmet arasında ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 15). [gökcek itdi, -di]*

gökcek ola: *Güzel olmak.*
- dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları hem evlāları **gökcek ola** hem uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı ulularu anlar olurlar ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 15). [gökcek ola, -a]*

gökcek olur: *Üstün olmak.*

- müte'ehilden anuñ ḥāli yigrek olur te'ehhüldeki meṣūbātından bunuñ tecerrüddeki ḥasenātı **gökcek olur** ammā eger ol ḥasenātla te'ehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 14). [gökcek olur, -ur]*

gölge: *Işığın geçmesine engel olan bir cismin ışıklı yer üzerinde meydana getirdiği karartı.*

- bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 14). [gölgeler, -ler]*

gönder: *Göndermek, yollamak.*

- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla **gönderdi** Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 18). [gönderdi, -di]*
- gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb **gönderüp** naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẓahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 15). [gönderüp, -üp]*
- ḳoyup kimsene ile buña **gönderdi** Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine irişdi ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 17). [gönderdi, -di]*
- olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā Rivāyetdür ki ʿUtbe ru'yāsında gördi ki cennetden bir kefen **göndermişler** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 8). [göndermişler, -miş, -ler]*
- bī-ḳuṣur **gönderdi** Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā eyledi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 1). [gönderdi, -di]*

göndür: *Göndermek, yollamak.*

- N'ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz ḥarçlıḳ **göndüre-y-idüm** çün benim içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 6). [göndüre-y-idüm, -e, -y, -i, -düm]*

göndüren: *İleten, ulaştıran kişi.*

- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber **göndüren** ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aṣlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 7). [göndüren,]*

göñil: *İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp.*

- ʿameli daḫı pāk olur ve eger **göñil** Allāh'la olursa her işinde bī-bāk olur Rivāyet olınur ki bir kişi geldi ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 17). [göñil,]*

göñl: *İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp.*

- bu degüldür kim **göñlinden** olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür ki kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 17). [göñlinden, -in, -den]*
- **göñlinüñ** cilāsı arta ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr olduġınca ḳalbi ḥużūr bula ve aç olduġınca içi nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 7). [göñlinüñ, -i, -nüñ]*
- düşmanuñ mıdur Eyitdi Yoḳ Eyitdiler Ne içün Eyitdi Allāh dōstlıġı göñlüme şöyle ṭolmışdur ki kimse düşmānlıġına yir mi ḳalmışdur Ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 4). [göñlüme, -ü, -m, -e]*
- ṣanur anı bilmez ki **göñlinden** bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i mużṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 7). [göñlinden, -in, -den]*
- **göñlinde** ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 1). [göñlinde, -i, -n, -de]*
- Allāh'dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan **göñli** berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı it ve her ḳanḳı yola gitmek isterseñ aña git didi Yaʾnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 5). [göñli, -i]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem **göñli** ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 12). [göñli, -i]*
- yakmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca faẓl u kemālle bir ʿazīzüñ **göñlini** ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 16). [göñlini, -i, -n, -i]*
- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fanā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi **Göñlüñi** ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 18). [göñlüñi, -üñ, -i]*
- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı **göñlini** ṣāfī bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 8). [göñlini, -i, -(n)i]*
- eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki göñlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve **göñlinde** dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 18). [göñlinde, -i, -n, -de]*
- eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki **göñlin** dünyāya rabṭ ḳılmaya ve göñlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 18). [göñlin, -i, -n]*
- mes'elede birine her ḳażiyyede taḳlīd eyleye müctehidlerden **göñli** istedügine meşelā Ḥanefī'ye taḳlīd eyleye müsinn-i nisā nāḳıż-ı vużū olmamaḳda ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 5). [göñli, -i]*
- nefsinde mecāl ḳomadı ve **göñline** bu iḥtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṯ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 15). [göñline, -i, -n, -e]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her **göñlüñ** kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 10). [göñlüñ, -üñ]*

- eydürdi ki Recā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh **göñle** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 18). [göñle, -e]*
- **göñlini** Ḫudā'ya baġlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 15). [göñlini, -i, -n, -i]*
- tamām maḥallinde gircek sözdür Bir kişinüñ ki **göñlinde** maʿāṣı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 3). [göñlinde, -i, -n, -de]*
- vardur ve hem bir kişinüñ ki **göñli** dünyādan ṣovumaz ol mümkin degüldür riyāżet leẕẕetini ṭuymaz egerçi meyyit ile bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 11). [göñli, -i]*
- girüp otura gice vü gündüz hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ me'lūfātını fikr ider pes **göñli** ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 16). [göñli, -i]*
- daḫı işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ **göñlüne** ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 2). [göñlüne, -ü, -n, -e]*
- yirde ʿāḳl aña mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp **göñli** yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 10). [göñli, -i]*
- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müdde'ī olur delīle tevekkül ider **göñli-y-ile** bilür İmdi bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim cemī' ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 18). [göñli-y-ile, -i, -y, -ile]*
- **göñline** Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevāni' ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fi'le götürilmez dāyimā göñlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 3). [göñlinde, -i, -n, -de]*
- göñline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevāni' ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fi'le götürilmez dāyimā **göñlinde** olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 4). [göñlinde, -i, -n, -de]*
- nice gerekse **göñle** müyesser olmaz her mü'min-i müṣāb olan müṣīb-i esrār-ı ma'ārif olmaz ve her ḥāmil-i kitāb olan 'ārif-i nüket ü laṭāyif olmaz her rūz āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 1). [göñle, -e]*
- ḳalbine ṣafā gelür ve derūnına cilā yürinür eger Ḥaḳḳ'a ʿibādet iderse ṭāʿatinde leẕẕeti olur ve eger Rabb'ine tażarruʿ iderse **göñlinde** riḳḳati olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 14). [göñlinde, -i, -n, -de]*
- fikr eylemeye kim ni'metüñ şükri tevāżu' ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur **göñlinde** faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde ni'meti artar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 16). [göñlinde, -i, -n, -de]*
- iḫtimāl **göñlinde** ṭurur olur elindeki manṣibüñ ḳatında niçe ḳadrı ḳalur Yidi iḳlīme ḥükm iderse bir çöpe ṣaymaz olur ve cemīʿ ʿālem mülki olursa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 3). [göñlinde, -i, -n, -de]*
- mertebesinden düşürmez fi'l-cümle iʿtibār **göñledür** ve medār-ı emr diledür eger göñli Allāh'la ise n'eylerse eylesün anuñ virdügine şükr itsün az olsun bol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 11). [göñledür, -e, -dür]*

- mertebesinden düşürmez fi'l-cümle iʿtibār göñledür ve medār-ı emr diledür eger **göñli** Allāh'la ise n'eylerse eylesün anuñ virdügine şükr itsün az olsun bol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 12). [göñli, -i]*
- olsun ve eger **göñli** aḳça fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 13). [göñli, -i]*
- temennī ḳılur anuñ **göñlinde** taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde tamām leẕẕet olmaz şanur egerçi dili-y-ile leẕẕāyiẕ-i cennet vardur diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 1). [göñlinde, -i, -n, -de]*
- varduġını tamām **göñlinden** bile-y-idi ve eger āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ leẕẕātı içün daḫı çalışur ṭurmazdı ve şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 3). [göñlinden, -i, -n, -den]*

göñleg: *Gömlek.*
- olınca gözi yaşı aḳar ṭururdı Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ **göñlegi** dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram dir idi Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 11). [göñlegi, -i]*

göñli açılur: *Ferahlamak, huzur bulmak.*
- anları giderse **göñli açılur** biri şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür ki iġvā idüp vesvese ider ve biri dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur ki siḥirler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 3). [göñli açılur, -ur]*

göñli aşaġa olur: *Kendini küçük görmek.*
- niçeler olur ki ulu mertebelere yitişmişdür ammā **göñli** gine fuḳarādan **aşaġa olur** hiç ol manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 14). [göñli, -i]*

göñli dilemez: *Canı istemek; heves duymak.*
- müṣāhabet idüp bulışa ve **göñli dilemez** ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeṣ geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 11). [göñli dilemez, -mez]*

göñli olduḳca: *(Bir şeyde) gönlü olmak; sevmek.*
- olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 9). [göñli olduḳca, -duḳca]*

göñli olmaz: *(Bir şeyde) Gönlü olmak; sevip istemek.*
- arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ ucından ekṣer-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli anda olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 12). [göñli olmaz, -maz]*

göñli olur: *(Bir şeyde) gönlü olmak; sevmek.*

• olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 9). [göñli olur, -ur]*

göñlin eglerdi: *Mutlu, neşeli vakit geçirmek.*
• şevḳ peri-y-ile ṭāyir olup temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi gāh cān sebze-zārına çıḳup ḳudsīlerle **göñlin eglerdi** gāh dil murġ-zārına düşüp bülbüller-ile bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 2). [göñlin eglerdi, -r, -di]*

göñlin ḫōş ṭutardı: *Karamsarlığa düşmemek.*
• dāyimā bu ümīd ile **göñlin ḫōş ṭutardı** ve bu āyet ile nefsini añlardı ki Ve āḫarūne - ʿterafū bi-ẕunūbihim ḫalatū ʿamelen ṣāliḥan ve āḫara seyyiʿen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 15). [göñlin ḫōş ṭutardı, -ar, -dı]*

göñlin rabṭ ḳılmaya: *Gönül bağlamak; severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*
• eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki göñlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve göñlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 18). [göñlin rabṭ ḳılmaya, -ma, -y, -a]*

göñlinden çıḳarur: *Önem vermemek, ilgisini kesmek.*
• idüp giderür ve tedārük eyleyüp **göñlinden çıḳarur** ve ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 13). [göñlinden çıḳarur, -ur]*

göñlinden olmayup: *İçten, yürekten olmak.*
• bu degüldür kim **göñlinden olmayup** ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 17). [göñlinden olmayup, -ma, -y, -up]*

göñline gelmezdi: *Düşünmek, tasarlamak, aklından, içinden geçirmek.*
• geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nevʿ ṭaleb olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭāʿat olur ammā şol kişi ki hīç **göñline gelmezdi** ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 8). [göñline gelmezdi, -mez, -di]*

göñline gelse: *Kalbine gelmek; içinden geçirmek.*
• mücerred ḫāṭırumuza gelse ammā işlemege ʿazīmet itmesevüz bize ẕenb olmaz maʿa hāẕā ki eger ol ḳadar nesne ehlu'llāhdan birinüñ **göñline gelse** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 18). [göñline gelse, -se]*

göñline götürmesi: *Düşünmek, tahayyül etmek.*
• ḥarāmı **göñline götürmesi** olur ki ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 15). [göñline götürmesi, -me, -si]*

gönline sinmez: *Yüreğine sinmek; içine sinmek.*

- ne dīn bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl **gönline sinmez** bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 6). [gönline sinmez, -mez]*

gönlüne geldükce: *Düşünmek, aklından, içinden geçirmek.*

- geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nevʿ ṭaleb olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭāʿat olur ammā şol kişi ki hīç gönline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 7). [gönlüne geldükce, -dükce]*

gönlüni baġlamaz: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek.*

- ziyāde olur ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña **gönlüni baġlamaz** bunuñ gönli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 8). [gönlüni baġlamaz, -maz]*

gönlüñi ḫōş ṭut: *"Kaygılanma, karamsarlığa düşme" manasında bir teselli sözü.*

- gerek ve bir yolı ṭutsam gerek Bilmezem ki ol ḳanḳısı olsa gerek ve ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler **Gönlüñi ḫōş ṭut** ki saña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 4). [gönlüñi ḫōş ṭut,]*

gönül: *İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp.*

- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve **gönül** irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 16). [gönül,]*
- Var zāhid ol dünyādan naẓarı gider ḳāni ol **gönülden** iḫtiyācı çıḳar Zarūrī ḫalḳ muḥtāc ve sen bī-iḫtiyāc olursın pes sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 11). [gönülden, -den]*
- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña **gönül** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 8). [gönül,]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña **gönül** dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 10). [gönül,]*
- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi **gönül** yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 2). [gönül,]*
- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi **gönül** yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 2). [gönül,]*
- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā **gönül** marażlarınuñ eṭibbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 4). [gönül,]*
- Besṭām'da idi ola ve şāyed anuñ ḥaccı ol **gönül** himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir **gönül** yıḳmaġla bozarsın **gönül** yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 13). [gönül,]*

- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise **göñül** arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 16). [göñül,]*
- anı oñarmışlardur ve şol ṣıfāt ki ʿādāt anı bozmışdur anı döndürmişlerdür vücūdlarını maʿrıż-ı fanā eylemişlerdür ve **göñüllerini** āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 14). [göñüllerini, -leri, -n, -i]*
- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir **göñül** ki İlāh'ı göre aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 17). [göñül,]*
- **göñül** cihāna mı ṣıġar ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 19). [göñül,]*
- gibi **göñül** kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 1). [göñül,]*
- gibi **göñülleri** ṭavāf itdügi-içündür ki kendü daḫı müṭāf-ı ʿālem oldı ve bunuñ gibi ʿazīzlere ʿizzet eyledügi-içündür ki kendü daḫı ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 17). [göñülleri, -ler, -i]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadār aḥvāl ola nice sürūr ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu mıḳdar verṭāt ṭura ne **göñül** ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 10). [göñül,]*
- oturmaḳdan ne ʿayide olur çün **göñül** dünyāya baġlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 5). [göñül,]*
- ustād imişsin didi ve Şefīḳ'den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḥużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir **göñül** ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 2). [göñül,]*
- eydürdi ki Recā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki **göñülde** dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [göñülde, -de]*
- vāz gelmeyince olmaz ve iḫlāṣla ṭāʿat ḫalḳdan kesilmeyince olmaz ve ḥalāvetle riyāżet **göñül** dünyādan ṣoġumayınca olmaz İmdi bu söz ġāyet gökcek sözdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 2). [göñül,]*
- ḳaçan bi'l-külliye Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ṭāʿat idebilür **Göñül** ne ḳadar Ḥaḳḳ'a dönerse mümkin degüldür bir ucı dünyāsından kesilmez her ne mıḳdār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 5). [göñül,]*
- çıḳmaḳ ister ammā bir **göñül** ki dünyādan ṭamām uṣanmış ola ve leẕẕāt-ı ʿācileden teveccühi dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 17). [göñül,]*
- ḳalmaz çāra yoḳdur ödenür hīç arada gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek ki iş āsān olur **göñül** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 6). [göñül,]*
- rūḥları leẕẕeti ol yoldan ṭālib olur ammā şunlar ki dāyim **göñülleri** iṭṭilāʿ-ı esrār-ı lāhūtda olur ve her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 9). [göñülleri, -leri]*
- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet **göñül** anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿişyān olur ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 13). [göñül,]*

- olmaya hīç bir ʿamelinden sevāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse zerre ḳadar fāyide ḳılmaz **göñül** ki Allāh'la ola her ʿamelinde anı gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 16). [göñül,]*
- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün **göñül** Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 6). [göñül,]*
- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün **göñül** Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 6). [göñül,]*
- bir **göñül** ki aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 7). [göñül,]*
- bir göñül ki aḳça fikrinde olur ol **göñül** dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 7). [göñül,]*
- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ **göñüller**

aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 9). [göñüller, -ler]*

göñül: *Gönül, kalp, yürek. II İnsan.*
- bir **göñül** ki aḳça fikrinde olur ol **göñül** dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 7). [göñül,]*

göñül āyinesinde: *Gönül aynası. II Tasavvufta ayna, Allah'ın zat, sıfat, isim ve fillerine mazhar ve tecelligâh olması sebebiyle genel anlamda insanın kalbidir.*
- dervīşlik yolında olur ol cihetden **göñül āyinesinde** bir pāra keder ḳalur şāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini şāfī bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 7). [göñül āyinesinde, -n, -de]*

göñül evi: *Kalbin manevi yönü, yürek, dil. II Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.*
- itmekdedür ve hemīn hüner-i ʿibādeti anuñ ḥażreti-y-içün ḫāṣ itmekdedür aġyārı aradan götürmek gerek ki **göñül evi** pāk ola ve rūḥ āyinesine cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 14). [göñül evi,]*

göñül evinde: *Kalbin manevi yönü, yürek, dil. II Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.*
- dil sarāyını Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi ve her dem **göñül evinde** anuñla ṣoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 17). [göñül evinde, -n, -de]*
- ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra **göñül evinde** ḥalvet ola bu söze inanur ve her dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 17). [göñül evinde, -n, -de]*

• deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve لر دونله ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt **göñül evinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 2). [göñül evinde, -n, -de]*
• Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca **göñül evinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 14). [göñül evinde, -n, -de]*
• olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki **göñül evinde** uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 8). [göñül evinde, -n, -de]*

göñül fażāsınuñ: *Gönlün kendi varlığı içindeki uçsuz bucaksız âlemi.*
• idem didi Yaʿnī insānda maḳṣūd-ı aṣlī **göñül fażāsınuñ** ṣafāsıdur ve maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ cilāsıdur mādām ki ol ṣāfī ola küdüretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 3). [göñül fażāsınuñ, -nuñ]*

göñül gözidür: *Kalp gözü, manevi olgunluğun insana verdiği uyanıklık hali, gerçeği görme, idrak kabiliyeti.*
• gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ başīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 11). [göñül gözidür, -dür]*

göñül gülinüñ: *Maşuk, sevgili. II Allah.*
• cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar **göñül gülinüñ** ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 3). [göñül gülinüñ, -nüñ]*

göñül ireninüñ: *Gönül insanı. II Velî, evliyâ.*
• ṣoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden ne bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir **göñül ireninüñ** ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 8). [göñül ireninüñ, -nüñ]*

göñül irenlerinüñ: *Gönül erenleri. II Veliler.*
• ferzanesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve **göñül irenlerinüñ** yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 16). [göñül irenlerinüñ, -nüñ]*

göñül irleri: *Gönül erleri; evliyalar, veliler.*
• olur İmdi rūḥāniyyeti Kaʿbe ki ḥaḳīkat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 14). [göñül irleri,]*

göñül irleridür: *Gönül erleri; evliyalar, veliler.*
• en'ām gibidür belki ażaldur İnsān didükleri şol **göñül irleridür** ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 7). [göñül irleridür, -dür]*

göñül jengini: *Gönül kiri, pası. II Günahlar.*

- mıḳdārı kederi olur ve evvelki mertebenüñ şoñraġına nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oġlanı dāyim **göñül jengini** arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 16). [göñül jengini, -i, -n, -i-n, -i]*

göñül ḳapusı: *Mânevî temizliğin ve olgunluğun insana verdiği uyanıklık, gördüğü şeyin gerçeğine varma hassası, kalp gözü, sağ görü, basîret.*

- añā **göñül ḳapusı** açılur biri irte namāzı biri vitr namāzı olur ve her kim ki bu iki namāzı ḥużurla ḳılur saʿādet bulur Ve eydürdi Ḫayr işde te'ḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 3). [göñül ḳapusı,]*

göñül marażlarınuñ: *Kalp hastalıkları. II Tasavvufî olarak, kibir, riya, haset vs. gibi hastalıklar.*

- **göñül marażlarınuñ** devāsını anlar bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabıż gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 15). [göñül marażlarınuñ, -nuñ]*

göñül virmedin: *Gönül vermek, sevmek, meyletmek.*

- ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger kendü aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve kendü aña **göñül virmedin** her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 2). [göñül virmedin, -me, -din]*

göñül virmek: *Sevmek.*

- fāyide olur şol māldan ki vārislere ḳalsa gerek ve ne **göñül virmek** gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 15). [göñül virmek,]*

göñül yap: *Bir kimseyi hoşnut etmek, memnun etmek, sevindirmek.*

- Besṭām'da idi ola ve ṣāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın **göñül yap** ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 14). [göñül yap,]*

göñül yıḳmaġla: *Birini çok üzecek bir davranışta bulunmak, gücendirmek.*

- Besṭām'da idi ola ve ṣāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir **göñül yıḳmaġla** bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 14). [göñül yıḳmaġla, -la]*

göñülden: *Candan, içten, yürekten.*

- Her kim ki **göñülden** Peyġambar'ı taʿẓīm ider elbette evlādını daḫı tekrīm ider Şol ki meşhūrdur ḫalḳ arasında söylenür Meẕheb-i ehl-i beyt meẕheb-i ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 17). [göñülden,]*
- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām **göñülden** gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 4). [göñülden,]*
- kere ḥased iderse muḳadderden bir ẕerre ḳadar defʿi olmaz hemīn ḥasūd olan Allāh'uñ ḳażāsına rāżī olmamış olur ve anuñ ol cehlle ḳısmetini **göñülden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 12). [göñülden,]*

• yeg olur bir kişi ki cān u dilden günāhına i‘tirāf ve ḥüsn-i i‘tiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra terkine tamām ‘azīmet ider ve bir daḫı itmemesine **göñülden** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 16). [göñülden,]*

• **göñülden** gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 9). [göñülden,]*

göñülleri evine: *Gönül evi. II Kalbin mânevî yönü, yürek, dil.*

• ḫānesini pāk gözetmişlerdür kendü vücūdlarını görmişlerdür ve **göñülleri evine** girmişlerdür kendüleri bilür ki kimlerdür bir naẓarda ʿālī bir naẓarda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 9). [göñülleri evine, -n, -e]*

göñülleri rāżī degüldür: *Gönlü razı olmamak; istememek.*

• **göñülleri rāżī degüldür** ki maḳbereye gireler hemīn ḳabre girmegi anlar müżayyıḳ ṣanurlar ve hemīn maḳbereyi bir maḥbūs fikr ḳılurlar anı bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 9). [göñülleri rāżī degüldür, -dür]*

göñülsüz: *Gönlü olmaksızın, istemeyerek.*

• varduġını tamām göñlinden bile-y-idi ve eger āḫıratda anuñ ʿaynu’l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ leẕẕātı içün daḫı çalışur ṭurmazdı ve şol namāzlarını **göñülsüz** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 4). [göñülsüz,]*

• **göñülsüz** ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 5). [göñülsüz,]*

gör-: *(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.*

• eyitdi Bilesince bir ejderhā **gördüm** ki aġzını açmışdı eger ben anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olunur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 1). [gördüm, -dü, -m]*

• ẓāhirde **görüp** n’eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir şu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 7). [görüp, -üp]*

• Bu aralarda bir ʿazīz var ki otuz yıldur bir gūrı beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin boynına salmış oturur didiler Vardı **gördi** vaḳiʿde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 12). [gördi, -di]*

• gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir ḥaẓẓ olur niceler ol ḥaẓẓ-ile Ḥaḳḳ’ı **gördüm** ṣanur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 2). [gördüm, -dü, -m]*

• Ḥaḳḳ’ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş **görmezse** daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 3). [görmezse, -mez, -se]*

• Ḥaḳḳ’ı **görmezse** daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 3). [görmezse, -mez, -se]*

• u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı ferih bulmazdı ve bir aḥad anı güler **görmezdi** Hemīn cellād *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 10). [görmezdi, -mez, -di]*

- öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı **görmiş** idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 12). [görmiş, -miş]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler **görmezdi** ve hīç bir aḥad anı feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 17). [görmezdi, -mez, -di]*
- cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın lācerem āḫırat milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur ki bir gün Ḳutaybe ḳatına geldi bir eski ḳaftān geyerdi **gördü** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 14). [gördü, -dü]*
- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını **gördü** ki germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 18). [gördü, -dü]*
- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü 'uzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Baṣrī'yi **gördü** ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 14). [gördü, -dü]*
- ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi **görmiş** idi Enes ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 8). [görmiş, -miş]*
- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi **göre** Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 1). [göre, -e]*
- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde **göre** ʿālem-i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 7). [göre, -e]*
- teslīm itmiş **gördiler** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 1). [gördiler, -di, -ler]*
- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden **görür** ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [görür, -ür]*
- maḥallātda mest gezerken **görür** bir kāġıdda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī hezār taʿẓīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 15). [görür, -ür]*
- ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile **görür** Her dem ki ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 6). [görür, -ür]*
- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi **görmez** bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẓevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 13). [görmez, -mez]*
- salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı **gördi** meger anlar daḫı ḳażā vü ḳader baḥsini iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 7). [gördi, -di]*
- **görmez** eyle olıcaḳ bu meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfıḳ olmaz bunuñ cevābı budur kim tecellīnüñ envā'ı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 1). [görmez, -mez]*

- ki şeyḫini **göre** ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 11). [göre, -e]*
- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne **görürse** ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 14). [görürse, -ür, -se]*
- fenāyı terk idüp dār-ı beḳāya gitdi ehlu'llāhdan yitmiş kişi vāḳı'alarında Ḥażret-i Risāleti ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem'i **gördiler** ki eydürdi Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 10). [gördiler, -di, -ler]*
- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri **görür** mi ve aṣam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 12). [görür, -ür]*
- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan gine döndi vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī **gördüm** ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 4). [gördüm, -dü, -m]*
- bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş **göre** ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 1). [göre, -e]*
- naḳīż ṣanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde **görür** maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 4). [görür, -ür]*
- ı mevte varmadın varacaġı yiri **görür** ve her kişi ölmezden öñdin āḫıratda menzilini görse gerek cennetde cehennemde varacağı ne yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 5). [görür, -ür]*
- bildügin ṣanur ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları **görür** didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 12). [görür, -ür]*
- **görmez** mi didiler Eger dirsek ki hele kendü her ne iderse baḫsi ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne diyelüm Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 13). [görmez, -mez]*
- ol esnāda tamām faḳrı var idi bir gice **gördiler** bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 1). [gördiler, -di, -ler]*
- olmaz ve her gedā ki **görürsin** bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 15). [görürsin, -ür, -sin]*
- gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir **göresin** gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 2). [göresin, -e, -sin]*
- gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ **göresin** eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 2). [göresin, -e, -sin]*
- bir gün **göre** ve aña naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 17). [göre, -e]*

- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı **Görür** ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 6). [görür, -ür]*
- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı **görmez** hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [görmez, -mez]*
- eydür Bir gice **gördüm** ki bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 11). [gördüm, -dü, -m]*
- hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine **görmezdi** ve yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 1). [görmezdi, -mez, -di]*
- ki **görürsin** bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında şoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 11). [görürsin, -ür, -sin]*
- eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn 'ālem-i maḥsūsata ḳānī' olup otururdı cihānı ancaḳ bu **gördigi** şanurdı ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 10). [gördigi, -dig, -i]*
- ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile **göre** yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [göre, -e]*
- ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile **göre** yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 12). [göre, -e]*
- iken ilhām itdi ṣevāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda **gördüm** baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 13). [gördüm, -dü, -m]*
- daḫısı anı **görürken** ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [görürken, -ür, -ken]*
- ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice **görürlerse** ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 1). [görürlerse, -ür, -ler, -se]*
- ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice **görürlerse** ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 2). [görürlerse, -ür, -ler, -se]*
- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen **gördügüñ** nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın 'āleminde bilinür bu 'ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 3). [gördügüñ, -düg, -üñ]*
- ʿizzet mi olur ve bir kişi ki buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya ki naẓar ider **görür** kendüden ulu olmaġa iḫtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 2). [görür, -ür]*

gör: *Rastlamak, karşılaşmak.*

- şūfī olan her şufīye muḥibb olup faẓlına muʿtekid olur şūfī oldur ki her kişiyi kendüden aʿla görür ve bir fāsıḳı **görürse** aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 2). [görürse, -ür, -se]*

- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki **görseler** mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 7). [görseler, -se, -ler]*
- ulusını **gördüm** ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 17). [gördüm, -dü, -m]*
- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her **gördügince** tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 12). [gördügince, -düg, -ince]*

gör: *Anlamak, farkında olmak.*
- Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler bilür ve her birinüñ mertebesin yine āḫar **görür** Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 4). [görür, -ür]*
- ḥükmini virür ve her maẓharı şol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin **görür** pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 12). [görür, -ür]*

gör: *Bilmek, farkında olmak.*
- idi ve ol **görürdi** ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 5). [görürdi, -ür, -di]*
- **görürler** Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra aña şunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 15). [görürler, -ür, -ler]*
- ḳuşūrını **gördükce** kemāli artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle ma'rifet da'vāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 1). [gördükce, -dükce]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Her vaḳt ki 'abdüñ Rabb'ine derūndan iḫlāṣı olur cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse **görür** def'ī istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 12). [görür, -ür]*

gör: *Görmek, ziyaret etmek.*
- ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı **görmege** vardı ittifāḳ bir ṣu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 7). [görmege, -meg, -e]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*
- siccinde Ādem'üñ ḳışrını **gördi** lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 17). [gördi, -di]*
- siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini **gördi** cevherini seçmedi Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 17). [gördi, -di]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda **gördiler** ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 18). [gördiler, -di, -ler]*

- teslīm itmiş **gördiler** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı vişāli ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 1). [gördiler, -di, -ler]*
- **görürler** Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve aşam şavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 11). [görürler, -ür, -ler]*
- müşāhedelerinde şöyle bilürler ki bir kişi bir kişiyi mesāvī itse hemīn anuñ etin yir **görürler** ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 10). [görürler, -ür, -ler]*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar **görürler** ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 11). [görürler, -ür, -ler]*
- severem her ne maḳāmdaki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda **görürem** dir idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 2). [görüremdir, -ür, -em, -dir]*
- maḳṣūduna iresin Ṣūret bir olıcaḳ āyine biñ olduġından ne olur her āyinede Çünki **gördügüñ** hemīn ol bir ṣūret olur gerek biñ āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 4). [gördügüñ, -dük, -üñ]*
- daʻvatı müstecāb idi Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını **görmişlerdi** Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 2). [görmişlerdi, -miş, -ler, -di]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını ʻālem-i ẓāhirde igen çoḳ **görürler** ġāyeti bilmeyenler baʻżısını seçmezler ʻālem-i ḫisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 18). [görürler, -ür, -ler]*
- bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti **görür** istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 10). [görür, -ür]*
- meger bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri **görürüz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 16). [görürüz, -ür, -üz]*
- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı **gördüm** ki şol yüz aḳlıġı ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [gördüm, -dü, -m]*

Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir **görürdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 16). [görürdi, -(ü)r, -di]*

- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda **gördüm** didi Tayısı eyitdi Oġlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 9). [gördüm, -dü, -m]*
- dervīş olan ḫalvetinüñ bir gūşesini cihān sarāylarına deġişmez her şevḳ ehli ki bunlaruñ bu derdi-y-ile fanāsını **görür** āh-ı eẕān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 16). [görür, -ür]*
- ʿuzletde olsun her ne **görürse** Allāh'ı anda bile görsün ve her neye naẕar iderse Rabb'ini anda bulsun Belī didügümüz bir ḳuru ʿibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 11). [görürse, -ür, -se]*
- vaḳtında bizden artuḳ yerler **görürüz** İmdi anuñ gibi kişinüñ cemīʿ vaḳtında eyle yedügi neden bilindi cemīʿ ḫalvātda evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 11). [görürüz, -ür, -üz]*

gör: *Müşahede etmek.*

- ve şunlar ki mekān vechinden münfaşıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine **görürler** ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 18). [görürler, -ür, -ler]*
- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşāhede ḳılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar **görürler** pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [görürler, -ür, -ler]*

gör: *Bir şeyin vaziyetini görmek, tanık olmak.*

- alurken oda düşer kimi çalışur ki odı söyündüre kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde **görür** āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 4). [görür, -ü, -r]*
- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʿe varmadın bilür belki niçeler olur ki yıllar ile اوک وردی **görür** Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 8). [görür, -ü, -r]*

gör: *Yaşamak.*

- Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup **görmeyesiz** teşvīş Ve ḫaberde gelür ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin ṣordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 11). [görmeyesiz, -me, -y, -e, -siz]*

gör: *Anlamak.*

- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle **görür** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 10). [görür, -ür]*
- daḫı hemīn meẕhebi ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı **görürler** Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ nuṣūṣı ḳoya kelām-ı nefsī ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 2). [görürler, -ür, -ler]*
- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz **göreyoruruz** ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 14). [göreyoruruz, -e, -yor, -ur, -uz]*

gör: *Anlamak, idrak etmek.*

- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt **görür** ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 14). [görür, -ür]*
- gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra **göre** beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fanā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistānı ol dem ḫandān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [göre, -e]*
- ekile rūḥ ol dem ḥużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp **göre** ve ʿaḳla ḫumārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 3). [göre, -e]*
- añlayan elbette maʿādını daḫı **görür** Bir kişi nerden geldügini bilicek nereye varacaġın bilmez mi eyle olıcak emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 15). [görür, -ür]*

• dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām **görür** Bundan aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 2). [görür, -ür]*

gör: *Anlamak, bilmek.*
• ehli gerek ol maḳāmı **göre** Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [göre, -e]*

gör: *Saymak, "...gibi" kabul etmek, herhangi bir şey gibi görmek.*
• mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā **göre** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 2). [göre, -e]*

gör: *Yapmak, yerine getirmek.*
• işidür işlesün bu kendüye emr olınanı **görsün** Her kişide kendüye münāsib bir ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 15). [görsün, -sün]*

gör: *Kabul etmek; farz etmek; saymak.*
• çıḳmışdı ve mālı mār **görüp** bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürürını şürūr ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 13). [görüp, -üp]*
• maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet **görür** hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve ancaḳ bunı gözedüp ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 3). [görür, -ür]*
• **görür** ol sebepden anlardan iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 5). [görür, -ür]*

gör: *Bilmek, kabul etmek.*
• daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmez cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan **görür** ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 12). [görür, -ür]*

gör: *Tanık olmak.*
• ehli niçe kerāmātını **görmişlerdür** Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup niçe taʿẓīmler itmişdür ve ʿözrler dileyüp biñ dürlü tekrīmler itmişdür ḳıṣṣaları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 17). [görmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

gör: *Bulmak; erişmek, ulaşmak.*
• fikr itdi-y-ise anda daḫı ol uslūb ile **görür** Nite kim bu ḳażiyye muvāfıḳ ve bu maʿnāya muṭābıḳdur man kāna fī hāẕihi aʿmā fa-hva fi'l-āḫirati aʿmā ve ażallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [görür, -ür]*

gör: *Görmek, fark etmek.*

- namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḥayrātda ehl'ullāh anca fāsid **görür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 2). [görür, -ür]*
- ola ki biz **görmezüz** veyā baʿżı şürūrda anca maşāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 3). [görmezüz, -mez, -üz]*
- ola ki biz **görmezüz** veyā baʿżı şürūrda anca maşāliḥ bulurlar ola ki biz **görmezüz** Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 4). [görmezüz, -mez, -üz]*
- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her gördügüñde vardur ammā sen **görmezsin** ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 6). [görmezsin, -mez, -sin]*

gör: *Çekmek; güç durumlara dayanmak, katlanmak.*
- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar **görmişdür** bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 8). [görmişdür, -miş, -dür]*
- ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar **görmişdi** tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 5). [görmişdi, -miş, -di]*

gör: *Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, görmek.*
- Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken **gördi** ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ hużūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 15). [gördi, -di]*
- yemek yedi Ḫalḳ anı **görüp** mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 17). [görüp, -üp]*
- güler ü feriḥ **gördü** taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin seni hīç böyle gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 7). [gördü, -dü]*
- güler ü feriḥ gördü taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin seni hīç böyle **gördüġümüz** yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 8). [gördüġümüz, -düġ, -ü, -müz]*
- ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar **gördüler** ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [gördüler, -dü, -ler]*
- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer **gördiler** anası Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [gördiler, -di, -ler]*
- n'idersin Eyitdi ki Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet ṭura envāʿ ālāyişle bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi **göre** tām şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 18). [göre, -e]*
- Allāh'dan baʿīd olanlaruñ güñahı çoḳ olur seçilmez günāhları biri birine ḳarışur oranı biri ṭuyılmaz Bir kişi bir evi pāk itmege ihtimām itse sehlce nesne **görürse** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 6). [görürse, -ür, -se]*

- üşmiş olur Ve eydürdi Şol kişi ki ḫalḳuñ ‘işarātına muṭṭali‘ olup **görmek** ister dāyim cüst u cūda olup sa‘y ider bilmek ister ol kişi bu fi‘lde Ḥa *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 17). [görmek, -mek]*
- maʿiyyetdür ki lisān-ı kes̲retden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan naẓarında andan ġayri kimi **görür** Yā anuñla biledür yā degüldür dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 14). [görür, -ür]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin **göre** ve ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 10). [göre, -e]*

gör: *Bilmek.*
- sözlerini yine ehlu’llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar **görürler** Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 18). [görürler, -ür, -ler]*
- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi **görür** ol müddeʻī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ maʻnāsı bu degüldür kim cemīʻ ālem esbābdan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 17). [görür, -ür]*

gör: *Bulmak.*
- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider **görür** her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 8). [görür, -ür]*
- kendü isterdi āyinesini mücellā **göremezdi** ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 9). [göremezdi, -e, -mez, -di]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ’ı **göre** ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 5). [göre, -e]*
- yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda **görürsin** eger dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 13). [görürsin, -ür, -sin]*
- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faşīḥ **görmezsin** Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 9). [görmezsin, -mez, -sin]*
- içinden arayup **göre** ṣol günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muşırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 17). [göre, -e]*

gör: *Öğrenmek.*
- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem’den **görmişdi** ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 16). [görmişdi, -miş, -di]*
- ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā’ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan **görmişlerdi** ve dāyimā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 8). [görmişlerdi, -miş, -ler, -di]*

• işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān'uñ cemī' ma'nāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīs̲de her ne **görürse** 'ālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi ba'īddür ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 12). [görürse, -ür, -se]*

gör: *Çekmek, maruz kalmak.*

• niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ **görmez** pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 16). [görmez, -mez]*

gör: *Görmek. || Rüya görmek.*

• ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle ki anuñ āṣ̲ārında tamām taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı **görür** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 4). [görür, -ür]*

• olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı **gördi** hemīn ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine riyāżetini terk itmezdi ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 11). [gördi, -di]*

• seçemez dirler ki keẕūb olanuñ vākı'ası daḫı yalan olur ṣıdḳı 'ādet idinenüñ menāmında **gördigi** 'iyān olur tecribe ile bulınmışdur ki menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 10). [gördigi, -dig, -i]*

gör: *Halletmek, çözmek, çözüme kavuşturmak.*

• çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur **görirdi** cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 9). [görirdi, -ir, -di]*

gör: *Bakmak, görmek.*

• arayalum dirler gāh Cānan bizümledür biz cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh **göresin** vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 2). [göresin, -e, -sin]*

gör: *Sezmek, anlamak, kavramak.*

• şunlaruñ ki gözleri açuḳdur **görürler** maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 1). [görürler, -ür, -ler]*

gör: *Müşâhede etmek; Hakk'ı halkta görme, her zerrede Cenabıhakk'ın varlığına şahit olmak.*

• **gördügi** Rabb'i olur eger keṣ̲retde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keṣ̲ret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 9). [görür, -ür]*

• gördügi Rabb'i olur eger keṣ̲retde de olursa hemīn ol Allāh'ı **görür** eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keṣ̲ret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 9). [görür, -ür]*

- cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı **görür** Pes anuñ gibi kimseye keşret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 12). [görür, -ür]*
- ʿuzletde olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile **görsün** ve her neye naẓar iderse Rabb'ini anda bulsun Belī didügümüz bir ḳuru ʿibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 11). [görsün, -sün]*

gör: *Bulmak, elde etmek.*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda żillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar **göre** ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 8). [göre, -e]*
- **göre** Her ne mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi ziyade olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda leẕẕāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 17). [göre, -e]*
- **görmişlerdür** belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecrübe ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 1). [görmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*
- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini **görmez** dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 1). [görmez, -mez]*

gör: *Karşılaşmak, rast gelmek.*
- **gördügüñüz** Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aṣlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 7). [gördügüñüz, -düg, -ü, -ñüz]*

gör: *Tanımak.*
- kāmilleri **görmişdi** ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde aña olan olmayup ṭudı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 5). [görmişdi, -miş, -di]*

gör: *Görmek, tanık olmak, şahit olmak.*
- ki ṣayılmaz ve şol ḳadar āṣārını **gördüm** ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne ṣıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve anlaruñ fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 15). [gördüm, -düm]*

gör: *Allah'ın bütün kâinâtı en mükemmel şekilde, noksansız olarak görmesi.*
- olup **görür** Ve eydürdi Ḳalb bir ḫarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḫarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelam olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 13). [görür, -ür]*

gör: *Bilmek, farkında olmak.*
- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu'llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde **görür** ve ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 10). [görür, -ür]*

gör: *Erişmek, nail olmak.*

- anda ol ḳadar cenneti **görür** eger āḫıratda ḥālüñ bilmek isterseñ dünyāda nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh içün nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 9). [görür, -ür]*

gör: *Çekmek, uğramak, düçar olmak.*

- hemīn ṣāḥibi anun belāsını **görür** bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 1). [görmez, -mez]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda **görür** ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 18). [görür, -ür]*
- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün **görür** ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 2). [görür, -ür]*

gör: *Almak.*

- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini **görmez** N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 2). [görmez, -mez]*

gör: *Belirli bir zamanın içinde bir olaya tanık olmak, yaşamak.*

- ṣaḥābe bir gün geldiler Ḥażret-i Risālet'e ḥāllerinden şikāyet ḳıldılar Anlar mālları-y-ıla bunca sevāblara yitişürler **görürüz** bizüm elümüzden gelmez ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 14). [görürüz, -ür, -üz]*

gör: *Maruz kalmak.*

- içinden arayup göre şol günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde **görür** anuñ terkine muṣırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 17). [görür, -ür]*

gör-: *Elde ettiği, ulaştığı.*

- dünyāda **gördügi** leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 7). [gördügi, -düg, -i]*

gördügin: *Gördüğünü.*

- efhām ide ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri **gördügin** āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 4). [gördügin,]*

gördügince: *Gördüğü zaman.*

- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her **gördügince** tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 12). [gördügince,]*

gördügüñ: *Görünen şey.*

- yaşları cemʿ itdiler anuñla benüm yüzümi gözümi yudılar bu **gördügüñ** andan oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 17). [gördügüñ,]*

gördügünde: *Gözle görülen her şeyde.*

- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her **gördügünde** vardur ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 6). [gördügünde,]*

gördükce: *Gördüğü müddetçe.*

- edāsını defʿ ider kendü alçaḳ dirildükce mertebesi ʻālī olur ve kendüyi żaʻīf **gördükce** menzilesi sāmī olur kendüde ḳuvvet görmedügince ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 8). [gördükce,]*

göre: *Görsün!.*

- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı **göre** aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 17). [göre,]*

göre: *Açısından.*

- göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i iʻtiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette iʻtiḳād lāzım olur ve ol ḫōd dīnde maʻrifete **göre** artar eksilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 9). [göre,]*

göre: *Açısından, düşüncesince, kanaatince.*

- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele **göre** tevekküli terk olur nite ki ekṣer-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 7). [göre,]*

göre: *Uygun.*

- Rivāyet olınur ki eydürdi Kişinüñ evveli āḫırına **göre** olur āḫıratınuñ eveli dünyāsınuñ āḫırı olur Çün evvelüñ ve āḫaruñ bu olur bu ġurūr saña neden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 13). [göre,]*
- didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ din ehline ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde meṣūbat ve ʿibādet emrinde saʿyına **göre** refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 6). [göre,]*
- teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine **göre** raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 1). [göre,]*
- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze **göre** bizi gözleme ilāhī bizüm ḥālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 3). [göre,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Fużayl'uñ fażāyiline **göre** āḫıratda maḳāmat ve dünyādaki ʿibādetine göre cennetde derecāt nasīb idüp menāzil-i tāyībīnden aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 11). [göre,]*

- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Fużayl'uñ fażāyiline göre āḫıratda maḳāmat ve dünyādaki ʿibādetine **göre** cennetde derecāt nasīb idüp menāzil-i tāyībīnden aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 12). [göre,]*
- aña **göre** aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 9). [göre,]*
- nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fenāda olur aña **göre** aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña münāsib aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 5). [göre,]*
- cennetüñ ve cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur ve bināları düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle **göre** yapılur ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 18). [göre,]*
- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine **göre** anda menzilesi olur ve ʿameline **göre** mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 8). [göre,]*
- muḥāl olur Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez ve bunuñ gibi iḥtimālāt ile ʿaḳla iʿtimād bozılmaz ʿaḳluñ aḥkāmı bu ʿālemüñ aḥvāline **göre** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 6). [göre,]*
- taʿālā aña āḫıratda tevekküline **göre** riʿāyetler ve teslīmine münāsib ʿināyetler idüp menāzil-i mütevekkilīnden esnā-yı maḳāmātda ve derecāt-ı muvaḥḥıdīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 9). [göre,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr ve ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine **göre** āḫıratda bī-ḥad meşūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 6). [göre,]*
- dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca **göre** bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 6). [göre,]*
- secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ẓāhirde ve bāṭında ʿulūmına **göre** āḫıratda meşūbāt-ı bī-ḥad ve anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 16). [göre,]*
- ʿināyetdür ki Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine **göre** ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 4). [göre,]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe **göre** bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [göre,]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline **göre** bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 7). [göre,]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına **göre** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 10). [göre,]*
- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine **göre** āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 7). [göre,]*

- ḳābiliyyetine **göre** bir ʿibādet muḳadder ider kimse kimsenüñ ṭāʿatine taḳdīr olmayınca irmek olmaz ve bir kişi bir kişinüñ ḳullıġına ḥased idüp gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 9). [göre,]*
- olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i miṡālde ol nice ki tedbīr ḳılur tedbīrine **göre** bu ālemde ṣūret baġlanur ol miṡāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 10). [göre,]*
- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında ṣoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine **göre** aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 12). [göre,]*
- **göre** ʿināyetler ve recāsına münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir niçe derecāt-ı ʿāliye ve menāzil-i sāmiye müyesser ve riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 13). [göre,]*
- olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelam olur her kişinüñ mertebesine **göre** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 14). [göre,]*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur ki ol naẓara **göre** ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 6). [göre,]*
- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe **göre** alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 15). [göre,]*
- **göre** bir maʿrifet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 19). [göre,]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ ṡevābı günāhuñ leẕẕetine **göre** olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 14). [göre,]*
- **göre** ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 13). [göre,]*
- göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i iʻtiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette iʻtiḳād lāzım olur ve ol ḫōd dīnde maʻrifete **göre** artar eksilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 10). [göre,]*
- mesāvīde çoḳ ḥālāt olur ve ol ḥālāta **göre** iʻtibārāt olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i ẕünūbdandur ve mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i ʻayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 5). [göre,]*
- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīḳde daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına **göre** müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 16). [göre,]*
- arasında bir ḫor olur ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫorlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine **göre** bir dürlü ḫorlıġı bulunur ḫidmetkar olur ki anuñ taḫkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [göre,]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine **göre** bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 11). [göre,]*
- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi ẕilletine **göre** Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 4). [göre,]*

- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine **göre** Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 7). [göre,]*
- oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu uslūba **göre** olur vazīfe virmezlerse bir vaḳt imāmet itmez virürlerse biş vaḳtı ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 9). [göre,]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline **göre** anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 17). [göre,]*

göre: *Uygun.*
- mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına **göre** olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 11). [göre,]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına **göre** olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 12). [göre,]*
- **göre** bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 5). [göre,]*

göre: *...e göre, nispeten, nazaran.*
- maḥzūn olur Nitekim ḫaberde gelür her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur ve anda ḫōd şübhe yoḳdur ki ednā maḳāmūñ aʿlāya **göre** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 14). [göre,]*

göre: *Görerek.*
- maḳṣūdını āşikāra **göre** yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẕevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 13). [göre,]*

göre!: *"Görsün, anlasın!" anlamlarında kullanılan bir ifade.*
- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı **göre** aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 17). [göre,]*

görelüm ḫaḳ taʿālā n'eyler: *Kulun tam bir teslimiyetle Allah Tealâ'ya sığınması, rızkında ve işlerinde Allah'ı kefil bilip sadece O'na güvenmesi, her neticeye peşinen ve gönülden razı olması manasında bir söz.*
- **Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler** didi Bir sāʿat geçmedi ki bir ḫiẕmetkār geldi envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ getürdi Ḥabīb daḫı ḳaldurdı Ḥasan'un öñine ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 9). [görelüm ḫaḳ taʿālā n'eyler,]*

gören: *Gören kişi.*
- Yemen'den anuñ ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e gele ol Peyġambar'ı görmedin ol Peyġambar'ı **görenler** anuñ ḫiẕmetine vara ol Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 6). [görenler, -ler]*

gören: *Bakan, gören, şahit olan (kimse).*

- kisveti olur ṭaşradan **gören** anı ṣanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 11). [gören,]*

göreyorurken: *Görüyorken, gördüğü halde.*

- ki ṣarīḥ müşāhede ider **göreyorurken** nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol aña ınandum ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 17). [göreyorurken,]*

göribil: *Görebilmek; görme ihtimali veya imkânı bulunmak.*

- ẓuhūr bulup sulṭān-ı ḫās u ʿām ola cihān heyūlāsı anca istiʿdādlara girüp çıḳmak gerek ki kürre-i kevn ü fesadda bir anuñ gibi ṣūret-i zībā **göribile** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 2). [göribile, -e]*

göricek: *Gördüğü zaman, görünce.*

- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi **göricek** ḳorḳdı ṭağıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 12). [göricek,]*

göril: *Görülmek, tanık olunmak.*

- bir mertebede idi ki naẓīri **görilmiş** degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 15). [görilmiş, -miş]*

göril: *Yapılmak, îfâ edilmek.*

- iş **görilmez** Bu ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 5). [görilmez, -mez]*

görin: *Görünmek, ... gibi gelmek.*

- muḫālefet-i maʿḳūl var ṣanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur ki aña eyle **görinür** yoḫsa ḥāṣā ṣunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve ṣunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 11). [görinür, -ür]*

görin: *Görünmek, gözükmek.*

- gelür ve hem fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf **görinür** Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 14). [görinür, -ür]*
- olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik **görinür** Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 4). [görinür, -ür]*
- elbette anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl ü aḥkām ki ʿālem-i mülk ü şahādet içinde **görinür** ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 16). [görinür, -ür]*

- ḫilāfı **görinür** Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḥalvet ola bu söze ınanur ve her dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 17). [görinür, -ür]*
- ḥaḳīḳatde bu efʿālde daḫli yoḳtur buña nisbet meyyit **görinür** ʿālem-i maʿnāda bu aṣl remzler çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 1). [görinür, -ür]*
- olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru **görinmez** bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 2). [görinmez, -mez]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde **görinür** belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 7). [görinür, -ür]*
- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde **görinür** maʿa hāẕā ki niçe efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlıġınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 15). [görinür, -ür]*
- gerek ve eger eşegini baġlarsa Allāh'a ışmarlamaḳ gerek nite ki ẓāhir yüzinden **görinür** ki eşegini baġlamazsa nā-gāh żāyiʿ olur ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 6). [görinür, -ür]*
- maʿdūm maʿdūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı ʿademden **görine** her mirʿatdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 4). [görine, -e]*
- ġāyet ednā **görinür** Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger ṣöyle ki bunuñ ḫāricde miṣāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 7). [görinür, -ür]*
- taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her niʿmet ki anda **görinür** ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle dirilür maʿlūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 15). [görinür, -ür]*
- fi'l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç **görinmez** ammā ʿāḳıl olan bilür ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 11). [görinmez, -mez]*

görinen: *Görünen, görünür halde olan.*

- eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol **görinen** vücūd anlaruñ degül Ḥaḳḳ'uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 16). [görinen,]*
- ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḥużūrı ki bundan ayrılur ol **görinen** nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 16). [görinen,]*
- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol **görinen** bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḫbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 13). [görinen,]*
- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā ki niçe efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol **görinen** bir yaramazlıġınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 16). [görinen,]*
- nūrla taʿbīr olınur elfāẕ-ı luġātda vaż' olınur şol bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür şol **görinenler** içindür ammā şol maʿnā ki ʿālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 6). [görinenler, -ler]*

görinen: *Gözüken, görünür halde olan.*

- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāz̲ā ki niçe efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol **görinen** bir yaramazlığınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 16). [görinen,]*

görinen: *Gözüken. II Varlığı kâinatta tecellîsiyle âşikâr olan, açık olarak görünen (Allah).*

- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur **görinen** o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [görinen,]*

görinmek: *Görünmek, gözükmek.*

- ṣūret-i mi̲sāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada böyle **görinmekde** kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 16). [görinmekde, -de]*

görinmez: *Görünmeyen; meçhul.*

- ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir **görinmez** yirde ḳazasız ki öldükdin ṣoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 9). [görinmez,]*

görinmez olur: *Görünmez, fark edilmez olmak.*

- cūdı sebebi-y-ile başılur **görinmez olur** cūd settarü'l ḳabāyiḥ olur ve büḫl keşşāfü'l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi ecānibe maḥbūb ider ve büḫl ādemi aḳāribe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 1). [görinmez olur, -ur]*

göriş: *Buluşup konuşmak, konuşup sohbet etmek.*

- **görişdiler** muraḳḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār edeb ile giydi ve buyurduġın biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 5). [görişdiler, -di, -ler]*

görmedin: *Görmeden.*

- ve aña **görmedin** uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẓātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 17). [görmedin,]*

görmeg: *Ziyaret etmek..*

- ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı **görmege** vardı ittifāḳ bir ṣu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 7). [görmege, -e]*

görmege geldiler: *Görmek için gelmek.*

- ki maraż-ı mevtinde **görmege geldiler** Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 1). [görmege geldiler, -di, -ler]*

görmek: *Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.*

- Ana hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde ṣafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i **görmekse** ḫōd Muḥammed kendü de bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 6). [görmekse, -se]*
- üşmiş olur Ve eydürdi Ṣol kişi ki ḫalḳuñ 'işarātına muṭṭali' olup **görmek** ister dāyim cüst u cūda olup sa'y ider bilmek ister ol kişi bu fi'lde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 17). [görmek,]*

görmek gerek: *Görmeli.*
- ve anı ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden gerçek Kaʿbe'yi **görmek gerek** ve Mekke'ye vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 18). [görmek gerek,]*
- gerek Ve Sehl bin 'Abdu'llāh ḥażretinden naḳl olınur ki eydürdi Allāh'uñ ni'metine rażī olan ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider ve ammā anuñ virdügine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 15). [görmek gerek,]*

görmek gerek: *Görmeli; kabul etmeli.*
- ve kendüde istitā'at görmedügince istiṭā'atı çoġ olur kendüyi dāyim maḳām-ı 'ubūdiyyetde ẕelīl **görmek gerek** ki cihānda 'izzet bula ve nefsini her vaḳt ribḳa- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 10). [görmek gerek,]*

görmek gereksin: *Görmeli.*
- anda ol ḳadar cenneti görür eger āḫıratda ḥālüñ bilmek isterseñ dünyāda nefsüñi arayup **görmek gereksin** Allāh içün nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 10). [görmek gereksin, -sin]*

görmesün: *Görmek. II Karşılaşmak.*
- ʿömrinde rūşenālıḳ **görmesün** Her kim senüñle āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim senden ġayridan çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 17). [görmesün,]*

görmeyüp ṭurursın: *Fark etmemek.*
- ṭoyurmadın gider niçe żarūretlerde Ḫıżr saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde ol senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur sen **görmeyüp ṭurursın** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 4). [görmeyüp ṭurursın, -ur, -sın-y, -üp, - ṭurur, -sın]*

görmez misin: *"Görmez misin, farkında değil misin, dikkat etmedin mi" anlamlarına gelen ifade.*
- yaḳmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez **Görmez misün** ki Bāyezīd bunca faẕl u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 15). [görmez misün, --mez]*
- meẕhebinden çıḳmazlar **görmez misin** ki e'imme-i Ḥanefiyye niçe mes'elede aña muḫālefet iderler anlardan birisinüñ ki kütüb-i Ḥanefiyyede bir żaʿīf ḳavli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 3). [görmez misin,]*

• bilinür ʿālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle taʿbīr olınur **Görmez misin** ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh maʿbūd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 7). [görmez misin,]*

• ki ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur **Görmez misin** ki Yūsuf ḳul iken nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ fażīletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 3). [görmez misin,]*

• **Görmez misin** ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 5). [görmez misin,]*

görmez ola: *Görmez olmak, görememek, fark edememek.*

• eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini **görmez ola** Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 3). [görmez ola, -a]*

görse gerek: *Görecek.*

• ʿaraṣātı anlar daḫı **görse gerek** anca mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 7). [görse gerek,]*

.• ı mevte varmadın varacaġı yiri görür ve her kişi ölmezden öñdin āḫıratda menzilini **görse gerek** cennetde cehennemde varacaġı ne yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 6). [görse gerek,]*

görün: *Görünmek, gözükmek.*

• ol miṣālüñ eṣeri ḥis yüzinde **görüne** Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu içmekle ṣusuzlıġı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 13). [görüne, -e]*

görüp ṭurursın: *Şahit olmak, tanıklık etmek.*

• ṭurursın ki iḫtilāt-ı şükūk u şübeh-i aḳvāmdan bi'l-külliye pāk olur ve erbāb-ı efkāruñ ḳanḳı maḥaccetlerini **görüp ṭurursın** ki mahādī-i evdiye vesāvis-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 8). [görüp ṭurursın, -üp, - ṭurur, -sın-ur, -sın]*

görür gibi: *Görürcesine, görüyormuş gibi.*

• Allāh'a ʿibādet itmez ke-enne **görür gibi** ve bir kişi ki aña ḳullıḳ eylemez ke-enne ḥużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 15). [görür gibi,]*

görür gibi ideler: *Görürcesine, görüyormuş gibi yapmak.*

• olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīṣde gelen mertebe-i iḥṣāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol iḥṣāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i **görür gibi ideler** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 18). [görür gibi ideler, -e, -ler]*

görür oldı: *Görmeye başlamak.*

• yoldan ḳaçururken ṣoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dīr **görür oldı** Evvel şürūra merciʿ iken ṣoñra ḫayrāta menbaʿ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 14). [görür oldı, -dı]*

göster: *İşaret etmek, yönlendirmek.*

- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir yoldan daḫı aña ʿibādete ṭarīḳ **gösterür** ḳuldan maḳṣūd olan aña ḳullıḳdur her ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 6). [gösterür, -ür]*

göster: *Görülmesini sağlamak, görünmesine imkan tanımak.*

- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile **göstere** belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭiḳād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 4). [göstere, -e]*

göster: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile **göstere** belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭiḳād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 4). [göstere, -e]*
- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara **gösterdi** Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fārig *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 10). [gösterdi, -di]*
- olmadın dürlü dürlü yimişler **gösterür** gāh olur envāʿ-ı eṭʿime ile mā'ideler besāṭ ider elinden gelür her neye ki ḳaṣd ider gāh olur iḥyā-yı emvāt ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 13). [gösterür, -ür]*
- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle **gösterdi** līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 14). [gösterdi, -di]*
- havā yolında dāmı çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde **gösterür** amā kendü murādātıdur ve niçe a'māli ṭā'at ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 4). [gösterür, -ür]*

göster: *Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek; işaret etmek.*

- ẓāhir ü rūşen **gösterdi** pes ol daḫı naʿra urup hemīn cānını cennet gülşenine revān itdi Ol gūrda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 17). [gösterdi, -di]*

göster: *Görülmesini sağlamak, yansıtmak.*

- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı **gösterür** her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her lisāna ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [gösterür, -ür]*

göster: *Göstermek. II Yansıtmak.*

- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü renginde **gösterür** Şunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 6). [gösterür, -(ü)r]*

göster: *Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek, birinin görmesini sağlamak. II Yansıtmak, aksettirmek.*

- eksik olmaz her ṣūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini ḫūb **gösterür** Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 6). [gösterür, -ür]*

göster: *Görünmesini sağlamak, göz önüne sermek.*
- olmadın dürlü dürlü yimişler **gösterür** gāh olur envā'-ı eṭ'ime ile mā'ide beşāt ider elinden gelür her neye ki ḳaṣd ider gāh olur iḥyā-yı mevtā ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 13). [gösterür, -(ü)r]*

göster: *Yansıtmak.*
- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı **göstermişlerdür** ve şol ki isti'dādlarına ṣunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabi'at anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 11). [göstermişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

göster: *Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.*
- buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfiḳdur 'avāma eyle **gösterür** kendü bilür ya'nī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 11). [gösterür, -ür]*

göster: *Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek.*
- virürdi ve nefs 'inānı her dem elinde idi ol sebebden 'uyūbını dāyim **gösterürdi** nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 15). [gösterürdi, -ür, -di]*

göster: *Görünmek.*
- vaḳt olur ki bir kişi bir 'āzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür ma'a hāẕā ki anuñ emārāt-ı 'āḳıbeti cehennemlik **gösterür** İmdi bu işkāli bunuñla def' idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 12). [gösterür, -ür]*

göster: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*
- **gösterdiler** mevti yaḳın olmasını aña 'arż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 3). [gösterdiler, -di, -ler]*

göster: *Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak.*
- ve bu şübheyi bunuñla ref' idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 14). [gösterdi, -di]*

göster: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*
- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara **gösterdi** Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 10). [gösterdi, -di]*

gösteren: *Görülmesini sağlayan (Allah).*

- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o **gösteren** odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 15). [gösteren,]*

gösteril: *Görülmesi sağlanmak.*
- te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān **gösterilmiş** Belī tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 18). [gösterilmiş, -miş]*

göstermek: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*
- ol ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın **göstermek-içün** niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 2). [göstermek-içün, -içün, -]*

göstermek gerek: *Göstermeli; öğretmeli.*
- irādetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol **göstermek gerek** eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 6). [göstermek gerek,]*

götür: *(Bir kimseyi bir yere giderken) Beraberinde bulundurmak, onunla beraber gitmek.*
- Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş **götürür** kimi raḫtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 2). [götürür, -ür]*

götür: *Taşımak, kaldırmak.*
- iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẕl u beyān ile ve cihānda hezār nām u nişānla ḫiẕmetine gelüp öñince ġāşiyasını **götürürlerdi** Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 6). [götürürlerdi, -ür, -ler, -di]*

götür: *Taşımak, ulaştırmak.*
- bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña **götürdi** virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 6). [götürdi, -di]*

götür: *(Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek.*
- ederlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẕl u beyān ile ve cihānda hezār nām u nişānla ḫiẕmetine gelüp öñince ġāşiyasını **götürürlerdi** Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 6). [götürürlerdi, -ür, -ler, -di]*
- hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek **götürürlerdi** öñine görmezdi ve yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 1). [götürürlerdi, -ür, -ler, -di]*

götür: *(Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak.*

• pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını **götürür** evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 18). [götürür, -ür]*

götür: *Kaçırmak, uzaklaştırmak.*
• ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḥalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ şanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup uyḫu **götürür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 4). [götürür, -ür, -]*

götür: *Ortadan kaldırmak, yok etmek.*
• ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla **götürür** Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 2). [götürür, -ür]*

götür: *Üzerinde taşımak, yanında bulundurmak.*
• üzerine **götürdi** gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 1). [götürdi, -di]*

götür-: *Götürmek, kaldırmak.*
• ile yirinden **götürdi** bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 17). [götürdi, -di]*

götürebil: *Taşıyabilmek.*
• güller bitürüp baʿżısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi **götürebildügi** ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 6). [götürebildügi, -düg, -i]*

götüri: *Tamamen, büsbütün, toptan.*
• Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān eyitdi Gel yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi didi Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ degül **götüri** yir yüzinüñ merdi didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 16). [götüri,]*

götüril: *Giderilmek, izale edilmek, ortadan kaldırılmak, bertaraf edilmek.*
• olmaz Çoḳ olur ki bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur ki şefāʿat her yirde rāst gelmez ol dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat **götürilür** hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 12). [götürilür, -ür]*
• tevekkül daḫı **götürilür** şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb ṣayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 9). [götürilür, -ür]*
• bile dāyimā 'aczine i'tirāf ḳıla kendü cehlini bildükçe ma'rifet perdeleri açılur ve kendü 'aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb **götürilür** İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 16). [götürilür, -ür]*
• ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri

götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 8). [götürilür, -ür]*

götüril: *Erişilmek, ulaşılmak.*

- gönline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevāniʿ ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fiʿle **götürilmez** dāyimā gönlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 4). [götürilmez, -mez]*

göz: *Göz, görme organı.*

- ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle **gözin** ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 17). [gözin, -in]*
- mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her **göz** ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 16). [göz,]*
- Benüm neremi sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum **gözlerine** ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 15). [gözlerine, -ler, -i, -n, -e]*
- anuñ şafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda anuñ leẕẕeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 16). [gözleri, -ler, -i]*
- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı **gözden** aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḫrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 5). [gözden, -den]*
- içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 16). [gözden, -den]*
- nirden bulduñ didüm Eyitdi Sen bu gice dünle ṭurup Ḥaḳk'a müteveccih olduñ derūn-ı dilden **gözüñden** bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 16). [gözüñden, -üñ, -den]*
- nirden bulduñ didüm Eyitdi Sen bu gice dünle ṭurup Ḥaḳk'a müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ ol **gözüñden** aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 16). [gözüñden, -üñ, -den]*
- yaşları cemʿ itdiler anuñla benüm yüzümi **gözümi** yudılar bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 17). [gözümi, -üm, -i]*
- felek burclarına girüp ḳaçalar güzeller olur anda ki **gözlerinüñ** ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 5). [gözlerinüñ, -ler, -i, -nüñ]*

göz: *Bakış, nazar.*

- Benüm neremi sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi **gözüme** ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 16). [gözüme, -üm, -e]*
- ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin ṣoñra daḫı ḫalḳ **gözinden** dūr olam ve ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 10). [gözinden, -i, -n, -den]*

- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün keşretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki **gözi** ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 2). [gözi, -i]*
- olur Seniñ **gözüne** çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 13). [gözüne, -ü, -n, -e]*
- olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ **gözüne** vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 13). [gözüne, -ü, -n, -e]*
- hemīn ol aḥādīsüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve her kimüñ ki **gözinde** ʿibret naẓarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 4). [gözinde, -i, -n, -de]*

göz: *Basiret; kalp gözü.*
- şunlaruñ ki **gözleri** açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 1). [gözleri, -ler, -i]*

göz: *Gönül gözü; manevi bağlamda görmek; fark etmek.*
- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ **gözi** görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẓevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 13). [gözi, -i]*

gözed: *Dikkatle bakmak, gözlemek, gözetlemek.*
- ḥükmini virür ve her maẓharı şol ẓuhūrı maḳāmından **gözedür** her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 11). [gözedür, -ür]*

gözed: *Göz önünde tutmak, dikkat etmek, önem vermek.*
- Ol sebebdendür ki ʿāḳil olanlar ehlu'llahüñ ādābını **gözedüp** iḥrāz iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa diyü iḥtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 13). [gözedüp, -üp]*
- ādābını **gözedürler** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 19). [gözedürler, -ür, -ler]*
- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḫaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ lübbidür anı **gözedüp** ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 16). [gözedüp, -üp]*
- maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve ancaḳ bunı **gözedüp** ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 4). [gözedüp, -üp]*
- aḥvālini tamām **gözedürler** anlar anuñ aḥkāmını 'ālem-i ẓāhirde igen çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler ba'żısını seçmezler 'ālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 17). [gözedürler, -ür, -ler]*
- ve çün cemīʿ aʿzā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve

eydürdi Her kim ki dāyim **gözedüp** iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 2). [gözedüp, -üp]*

- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini **gözede** tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 16). [gözede, -e]*
- elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi **gözedürler** ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 12). [gözedürler, -ür, -ler]*

gözed: *Göz önünde bulundurmak.*
- tevḥīd ol vaḳt tamām olur ki teklīfi **gözede** ve aḥkām-ı şerīʿati *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 19). [gözede, -e]*
- olmaya hīç bir ʿamelinden ṣevāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse ẕerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola her ʿamelinde anı **gözedür** ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 16). [gözedür, -ür]*

gözed: *Kollamak, beklemek.*
- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi anı dāyim **gözedüp** ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 12). [gözedüp, -üp]*
- oğlancuḳ daḫı her gün eyle iderdi her ne ki murādı ol pencere dibine varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim **gözedürdi** her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 14). [gözedürdi, -ür, -di]*

gözeden: *Bakan, gören.*
- ṣoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden ne bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 8). [gözeden,]*

gözedüp ṭura: *Gözetmeye devam etmek.*
- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi anı dāyim **gözedüp ṭura** ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 12). [gözedüp ṭura, -a]*

gözet: *Göz önünde tutmak, dikkat etmek, önem vermek, nazarıîtibâra almak, riâyet etmek.*
- mescīdün ādābını **gözetmezler** bir ṣubaşınuñ ḳapusına varsalar nice oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir ẕerre ḫürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 17). [gözetmezler, -mez, -ler]*
- bulmaz bir altunı eridip şızdırmayınca mümkin degül arınmaz Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki Rabb'i-y-ile edebini **gözetmez** ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 14). [gözetmez, -mez]*

gözet: *Dikkatle bakmak, gözlemek, gözetlemek.*
- **gözet** ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 1). [gözet,]*

gözetmek: *Korumak, kollamak.*

• ḫāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir üslūbla **gözetmek** olmaz ve cemīʿsine terbiyeti bir yoldan itmek olmaz ādem olur ki yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 3). [gözetmek,]*

gözetmek gerek: *Gözetmeli, izlemeli.*
• mertebede ḥāli n'idügin **gözetmek gerek** tā kendünüñ ibtidāda ḥālini şeyḫinüñ intihāda ḥāline ḳıyas itmeye ve kendünüñ telvīnde dirligini anuñ temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 5). [gözetmek gerek,]*

gözi görür mi: *Gözü görür mü? II Gözü görmemek; belli bir şeyden başka bir şeyle ilgilenmemek.*
• yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı **gözi görür mi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 6). [gözi görür mi,]*

gözi yaşı: *Gözyaşı, girye.*
• olınca **gözi yaşı** aḳar ṭururdı Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ göñlegi dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram dir idi Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 11). [gözi yaşı,]*

gözik: *Görülür duruma gelmek, görünmek.*
• bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden **gözikür** ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 6). [gözikür, -ür]*
• ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı **gözikür** gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 2). [gözikür, -ür]*
• ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç arada **gözikür** nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 5). [gözikür, -ür]*
• kimisi bir ġūl-i beyābān ṣūretinde gelür her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu ḳalur kimisi bir yandan ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 16). [gözikür, -ür]*

gözine görinmez: *Yanında bir değeri olmamak.*
• niçeler olur ki ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣıbler **gözine görinmez** anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 14). [gözine görinmez, -z]*

gözle: *Korumak, kollamak.*
• vardur anları riʿāyet idüp **gözler** ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 9). [gözler, -r]*

gözle: *Gözetmek, önem vermek, bir duruma tüm dikkatini sevk etmek.*

• ḥażmi mü’eddī olur İmdi ʿāḳıla lāzımdur ki evvelkisini defʿ eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye ve ikincisinde şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı **gözleye** Ve naḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 4). [gözleye, -y, -e]*
• kendü efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını **gözleye** eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve eger idemezse bārī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 15). [gözleye, -y, -e]*

gözle: *Göz önünde bulundurmak. II Gözetmek, önem vermek, nazarı îtibâra almak.*
• maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze göre bizi **gözleme** ilāhī bizüm ḥālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 3). [gözleme, -me]*

gözlen: *Korumak, himâye etmek. II Riayet etmek.*
• her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi **gözlene** meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 9). [gözlene, -e]*

gözüg: *Görünmek.*
• umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı **gözügür** Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naşībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 5). [gözügür, -ür]*
• gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aşlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde **gözügür** ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 8). [gözügür, -ür]*

gözük: *Görünmek.*
• ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu **gözükdi** ḳuvā-yı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 18). [gözükdi, -di]*
• daḫı Ḥaḳḳ’uñ aña bir yoldan tecellīsidür Ve bu daḫı aña bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle **gözükür** ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 14). [gözükür, -ür]*
• inanmasındadur yoġsa vāḳıʿada böyle olmasında kimüñ nizāʿı olur ṣuver-i miṣāliyye ile bir anda dünyā **gözükür** belī dervīşlerden naḳl olınanuñ çoġı bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 2). [gözükür, -ür]*
• gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir **gözükür** ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 1). [gözükür, -ür]*
• baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit **gözükür** Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 4). [gözükür, -ür]*
• olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid **gözükür** anuñ naẓarında bu iʿtibārāt taʿayyünāt-ı sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 13). [gözükür, -ür]*
• olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt taʿayyünāt-ı sāḳıṭ **gözükür** ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 14). [gözükür, -ür]*

- muḳaddemātla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik **gözükür** anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 17). [gözükür, -ür]*
- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ şuveri ol ʿālemde eyle **gözükür** gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 1). [gözükür, -ür]*
- vaḳt olur ki bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde **gözükür** maʿa hāẕā ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 11). [gözükür, -ür]*
- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda **gözükür** hele biz göreyoruruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 13). [gözükür, -ür]*
- çoḳ **gözükür** ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin artuḳ ṣaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 3). [gözükür, -ür]*
- itmeyenüñ 'izzeti andan artuḳ **gözükmez** zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [gözükmez, -mez]*
- fi'l-cümle münāsebeti **gözükürse** baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ,Sayfa261,Satır11).[gözükürse,-ür,-se]*

gözüken: *Görünen (şey).*
- olur Seniñ gözüne çoḳ **gözükenler** anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 13). [gözükenler, -ler]*

gözüñ yum: *Gözünü kapat!*
- atlu girmek mümkin degül kimsene geçmez Baña eydür **Gözüñ yum** Ben daḫı yumaram Hemīn sāʿat ṣuyuñ öte yaḳasında bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 3). [gözüñ yum,]*

gücen: *Çekinmek, kaçınmak.*
- dervīşlerüñ aña ḫavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar **gücenürler** ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 13). [gücenürler, -ür, -ler]*
- bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege **gücenür** ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 12). [gücenür, -ür]*
- muvāfaḳat itmez taʿaccüb idüp bu ḥālete ġāyet incinür Şeyḫ Cüneyd'üñ ṭaʿāmında şübhe n'eyler diyü **gücenür** hele n'eylerse eyler bir loḳmayı aġzına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 8). [gücenür, -ür]*
- **gücendi** Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 3). [gücendi, -di]*

- derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur ve ʿazlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe **gücenür** Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 2). [gücenür, -ür]*

gücen: *Rahatsız olmak.*
- mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden **gücene** mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 4). [gücene, -e]*

gücen: *Sakınmak.*
- bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan **gücenüp** vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 14). [gücenüp, -üp]*

gücen: *Gönlü kırılmak, gücüne gidip üzülmek.*
- bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük ṣanurlar Hīç anlaruñ mesāvīlerine pādişāh **gücenmeye** mi ve hiç anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 12). [gücenmeye, -me, -y, -e]*
- ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara **gücenür** mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 6). [gücenür, -ür]*
- bir kişiye ḥased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek olur ve anuñ ḳażāsına **gücenmek** olur yoḫsa maʿlūmdur ki ḥasedden hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 10). [gücenmek,]*
- kendünüñ dervīşligine iʿtiḳādı eksilmekdendür dervīş olan mümkin degüldür ol cihetden **gücenmez** kendüye kimsen iʿtiḳādı olmaduġından incinmez meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 12). [gücenmez, -mez]*
- **gücenmesi** nefsi rıżāsı-içün olmaz Ādem gircek dervīş olıcaḳ bu aralardan geçer kişi Allāh-ile olıcaḳ bu iʿtibārātı yabana atar Ādem oġlın bu mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 15). [gücenmesi, -si]*
- meşhūr ʿālim olmasından incindi ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña bundaġı ḫavfları bedeli anda emn ü rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 14). [gücendi, -di]*
- vaḳt tamām olur didiler Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp incinmeye ve ezālarına ṣabr idüp **gücenmeye** Naḳl olınur ki ṣordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 4). [gücenmeye, -me, -y, -e]*
- neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir mü'mine bir maraż yitişe andan **gücenmeye** belki Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 14). [gücenmeye, -me, -y, -e]*
- mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden **gücene** mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 4). [gücene, -e]*

gücenmek olmek: *Kırılmak, darılmak.*
- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur te'ehhülde olan feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 11). [gücenmek olmek,]*

güçle: *Zorlukla.*

- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol **güçle** ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 6). [güçle,]*

güd: *(Bir veya birçok hayvanı) Önüne katıp sürmek ve otlatmak.*

- ṭavarlarını **güderdi** ol bahāneler ile ḥalvet yirlerde gezerdi Kimseye ḳarışmazdı ve kimse-y-ile ilişmezdi ḥācetden ziyāde söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 5). [güderdi, -er, -di]*

gül: *Tebessüm etmek.*

- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki **gülerdi** ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 18). [gülerdi, -er, -di]*

gül: *Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği.*

- **güller** bitürüp baʿżısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 5). [güller, -ler]*

gül: *Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek. II Bayezid-i Bestami.*

- ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol **gülüñ** ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 8). [gülüñ, -üñ]*

gül: *Neşeli, sevinçli, keyifli, güzel vakit geçirmek.*

- sīreti dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün **gülsün** ammā gine böyle iken Ḥaḳ'la muʿāmelesi bir ḳarār olsun keṣret içinde ḫalvetde olsun ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 9). [gülsün, -sün]*

ġulām: *Kul, köle, esir, bende.*

- mücāhedeleri ve bī-ḳuṣūr müşāhedeleri vardur Baʿżıları **Ġulām** diyü adını taṣḥīf iderler vech-i tesmiyesini bilmedüklerinden taḥrīf iderler Baʿżı ekābirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 9). [ġulām,]*

ġulām olmışdı: *Kul, köle olmak.*

- ṣordılar Ne içün aña ʿUtbe-i Ġulām dirler didiler Eyitdi Egerçi sinni orta yaşdan geçmişdi ammā ʿibādet ḫiẓmetinde bir ḳavī **Ġulām olmışdı** Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 12). [ġulām olmışdı, -mış, -dı]*

güler: *Güler yüzlü; mutlu, neşeli.*

- u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı feriḥ bulmazdı ve bir aḥad anı **güler** görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 10). [güler,]*

• eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı **güler** görmezdi ve hīç bir aḥad anı feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 17). [güler,]*

güler ü feriḥ: *Neşeli ve sevinçli.*

• **güler ü feriḥ** gördü taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin seni hīç böyle gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 7). [güler ü feriḥ,]*

gül-i bāġ-ı maʿārif-i nebevī: *Peygamber ilminin bağının gülü.*

• eṭvār-ı ṭarīḳat nevr-i ḥadaḳa-ı mekārim ü fażāʿil ve zeyn-i ḥadīḳa-ı mecālis-i şemāyil **gül-i bāġ-ı maʿārif-i nebevī** ve bülbül-i gül-zār-ı laṭāyif-i Muṣṭafavī ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 4). [gül-i bāġ-ı maʿārif-i nebevī,]*

ġūl-i beyābān: *Gulyabânî; hayâlet, hortlak, kötü cin, şeytan.*

• kimisi bir **ġūl-i beyābān** ṣūretinde gelür her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu ḳalur kimisi bir yandan ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 15). [gūl-i beyābān,]*

gül-i gülşen-i peyġambarī: *Peygamber bahçesinin gülü.*

• ecmaʿīn nūr-ı ḥadaḳa-ı dīn ve nūr-ı ḥadīḳa-ı yaḳīn serv-i bāġ-ı saʿādet ü surūrī ve **gül-i gülşen-i peyġambarī** aʿnī ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh'-ı Teşterī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 8). [gül-i gülşen-i peyġambarī,]*

gül-i raʿnāsı: *Yarısı kırmızı, yarısı sarı olan gül.*

• ḥikmet çimeninüñ ṭūbāsı idi cihān gülistānınuñ bir **gül-i raʿnāsı** ve cān bustānınuñ bir bülbül-i güyāsı idi rūḥ ṣulṭānınuñ şāhbāzı ve rūḥāniyān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 15). [gül-i raʿnāsı, -sı]*

gül-i saʿadet: *Mutluluk gülü. II İbrahim Edhem.*

• dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vażʿ u ḥālet getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ misli bir **gül-i saʿadet** bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 14). [gül-i saʿadet,]*

gül-i saʿādetdür: *Mutluluk gülü. II Bayezid-i Bestami.*

• ḥikmet eline gire Ol bir **gül-i saʿādetdür** ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ zevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb zātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 7). [gül-i saʿādetdür, -dür]*

gülistan: *Gül bahçesi.*

• gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden şoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ **gülistanı** ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 18). [gülistanı, -ı]*

• cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müṣāḥabet itmekle bulınur lāṭif yirlerde ve būstānlarda gezerler ve gökcek çimenlerde ve **gülistānlarda** seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 6). [gülistānlarda, -lar, -da]*

gülşen: *Gül bahçesi.*

- ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol daḫı naʿra urup hemīn cānını cennet **gülşenine** revān itdi Ol gūrda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 17). [gülşenine, -i, -n, -e]*

gülşen olur: *Gül bahçesi olmak.*

- anuñ şafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda anuñ leẕẕeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla **gülşen olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 16). [gülşen olur, -ur]*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem āteşi kendüye **gülşen olur** pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 6). [gülşen olur, -ur]*

gülzār: *Gül bahçesi.*

- ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi ḳuds **gülzārında** cevlān idemez ve fikr bülbüli ol bāġ içinde tereyān idemez ʿAḳl ṭūṭīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 1). [gülzārında, -ı, -n, -da]*

gül-zār olur: *Gül bahçesi olmak.*

- vaḥşet ü ġurbet fikr iderler ve anı kefen içinde bir ẕillet fikr iderler anı bilmezler ki ol mü'minlere bir laṭīf **gül-zār olur** bir raʿnā-yı bāġ u murġ-zār olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 12). [gül-zār olur, -ur]*

güm-rāh olur: *Yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış olmak.*

- Ḥaḳ'dan **güm-rāh olur** cümle-i ʿulemā-yı müdaḳḳıḳīn ve cemīʿ-i ḥükemā-yı muḥaḳḳıḳīn bu mes'elede yaḳīn itmişlerdür bī-istibāh ki lā muʿassira fi'l-vücūdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 15). [güm-rāh olur, -ur]*

gün: *Gün, zaman.*

- Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ huẕūrın giderüp incidürler Ramażān **güni-y-idi** defʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 16). [güni-y-idi, -i, -y, -i, -di]*

gün: *Gün, bir günlük zaman dilimi.*

- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir **gün** vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 9). [gün,]*

gün: *An, vakit, zaman.*

- **günden** şoñra ölür Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 7). [günden, -den]*

gün: *Gün, zaman, vakit.*

- yanında ola ve şimdiden şoñra ekl u şurbum anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳiʿ hem didüginleyin oldı o **gün** şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āsārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 6). [gün,]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol **gün** aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 14). [gün,]*
- **gün** meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ükel ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 15). [gün,]*
- gün meşūm olur eger ol **günde** ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ükel ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 15). [günde, -de]*

gün gibi rūşendür: *Gün gibi açık; çok açık, çok belli.*
- rūşendür ve me'selenüñ keşfi aṣḥāb-ı mükāşife yanında vāżıḥ u muʿayyendür elfāẓuñ nefsi ḳadīmdür ḥudūs taʿbīrinde ve telaffuẓundadur ve kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 5). [gün gibi rūşendür, -dür]*

gün gibi ẓāhirdür: *Gün gibi açık; çok açık, çok belli.*
- niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 8). [gün gibi ẓāhirdür, -dür]*

günāh: *Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, suç, kusur.*
- beytüñ maḥabbetini **günāh** ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti sevmek īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 15). [günāh,]*
- bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir ẕenbi az ṣayup unutma Her **günāha** istiġfār gerek ve eger bir ẕerre olursa istiksār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 9). [günāha, -a]*
- bir **günāhı** yeyni ṭutma ve hiç bir ẕenbi az ṣayup unutma Her günāha istiġfār gerek ve eger bir ẕerre olursa istiksār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 9). [günāhı, -ı]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı **günāh** dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 18). [günāh,]*
- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir **günāhı** ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 3). [günāhı, -ı]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan ṣordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün **günāhı** arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 4). [günāhı, -ı]*
- fikr itdüm didi Yaʿnī dimek ister ki ḥaḳḳı ġayr ġāyet yaramaz olur ve ġaybet berāberi **günāh** az olur cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 6). [günāh,]*

- nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda **günāh** iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 14). [günāh,]*
- anda daḫı **günāhına** sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldıġından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 17). [günāhına, -ı, -n, -a]*
- **günāhı** büyük vebāl olur anlar bundan ḳatı iḥtirāz iderler ve anlar bunı ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 17). [günāhı, -ı]*
- begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler ḥaḳḳında bir ulu **günāh** ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 14). [günāh,]*
- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında **günāh** olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā ṣol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliġinden bir işdür ider ammā ṣol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 15). [günāh,]*
- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ **günāh** olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 15). [günāh,]*
- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol **günāh** andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 1). [günāh,]*
- ol vaḳtda cemīʿ **günāhları** ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 3). [günāhları, -lar, -ı]*
- niyyet idüp üzerine uġrayup ṭururam āḫır yine maḥżā Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp ol **günāhı** itmeyüp ṭururam Şāfiʿī eyitdi Ben ḥükm iderem ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 4). [günāhı, -ı]*
- tamām ʿazīmet idüp niyyet ide āḫır gine Allāh ḳorḳusını mülāḥaża eyleyüp ol fiʿlden ricʿat ide Hārūn eyitdi Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir **günāhuñ** tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 2). [günāhuñ, -uñ]*
- beter olur ki anda bir riyā **günāhı** daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 7). [günāhı, -ı]*
- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki **günāhlarda** ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayrātda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 9). [günāhlarda, -lar, -da]*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳılur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol **günāhları** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 12). [günāhları, -ları]*
- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz N'olur andan ki tevbeyi añduḳca fulān vaḳt idem diye ammā **günāhını** ṭurmayup artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 6). [günāhını, -ı, -n, -ı]*
- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç **günāh** sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 16). [günāh,]*

- aña andan ulu ‘ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba‘żı nesne birinde **günāh** ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi’e aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 2). [günāh,]*
- çoḳ gözükür ve ḳadri ‘ālī olduḳça edebin artuḳ ṣaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma‘fuvv ola bunda **günāh** ṭutılur Bunuñ ma‘nāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 4). [günāh,]*
- Allāh’dan ba‘īd olanlaruñ **günāh** çoḳ olur seçilmez günāhları biri birine ḳarışur oranı biri ṭuyılmaz Bir kişi bir evi pāk itmege ihtimām itse sehlce nesne görürse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 5). [güñahı, -ı]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger **günāh** beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 1). [günāh,]*
- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi’l-cümle tevbe gerekdür ki **günāhına** münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkīn ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 3). [günāhına, -ı, -n, -a]*
- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı ḳaża ide belki diḳḳat idicek her **günāha** tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 7). [günāha, -a]*
- raġbeti olur ki ol **günāhuñ** nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ s̲evābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 13). [günāhuñ, -uñ]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ s̲evābı **günāhuñ** leẕẕetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 13). [günāhuñ, -uñ]*
- eski leẕẕeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol **günāhı** üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki leẕẕetde aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 5). [günāhı, -ı]*
- günāhkār ola me’yüs olmamaḳ gerek Benüm **günāhım** çoḳdur ayruḳ ben oñmazam dimemek gerek Ādem’üñ z̲illetini fikr ide ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 9). [günāhım, -ım]*
- yeg olur bir kişi ki cān u dilden **günāhına** i‘tirāf ve ḥüsn-i i‘tiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra terkine tamām ‘azīmet ider ve bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 15). [günāhına, -ı, -n, -a]*
- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile **günāhını** bağışlar ol ki ekremü’l-ekremīndir nice fikr idersin yā n’eyler Hem günāhını bağışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 5). [günāhını, -ı, -n, -ı]*
- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını bağışlar ol ki ekremü’l-ekremīndir nice fikr idersin yā n’eyler Hem **günāhını** bağışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 6). [günāhını, -ı, -n, -ı]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol **günāha** nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 12). [günāha, -a]*
- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur **günāhlarınuñ** kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur belki Allāh’uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 7). [günāhlarınuñ, -ları, -nuñ]*

- her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki her **günāhuñ** ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür ki ṣāḥibi bile Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 7). [günāhuñ, -uñ]*
- fi'l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye ol **günāh** ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 12). [günāh,]*
- içinden arayup göre şol **günāh** ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muşırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 17). [günāh,]*
- vardur anları riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle **günāhlarına** tenbīh eyler yā budur kim ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 9). [günāhlarına, -ları, -n, -a]*
- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidayet olmaz anlaruñ **günāhlarına** hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 12). [günāhlarına, -ları, -n, -a]*

günāh idüp ṭururam: *Günah işlemek.*
- günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẓīm ẕenbe mürtekib oldum ne çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ ve nefsüñ ne belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 1). [günāh idüp ṭururam, -üp-üp, - ṭurur, -am-ur, -am]*

günāh ola: *Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, suç, kusur olmak.*
- emrde 'ibādet olur bu degül ki ma'ṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭāʿat olur bu degül **günāh ola** bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 14). [günāh ola, -a]*

günāh olur: *Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, suç, kusur olmak.*
- olur her ṭāyifeye bir rāh olur ol rāhdan çıḳmaḳ aña **günāh olur** Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir āvāz geldi ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 15). [günāh olur, -(u)r-ur]*
- ʿibādet ḳonılur kimisine böyle müyesser olur kimisine eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb'i-y-ile bir ṭarīḳi olur ki andan çıḳmaḳ aña **günāh olur** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 10). [günāh olur, -(u)r-ur]*

günāhkār: *Günah işleyen, âsim, suçlu.*
- i cān-fizāsı ile niçe biñ kez biñ **günāhkārları** şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve her sāʿatde vücūdı beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 11). [günāhkārları, -lar, -ı]*

günāhkār ola: *Günah işlemiş (kimse) olmak.*
- günāhkār ola me'yūs olmamaḳ gerek Benüm günāhum çoḳdur ayruḳ ben oñmazam dimemek gerek Ādem'üñ ẕilletini fikr ide ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 9). [günāhkār ola, -a]*

günde: *Bir gün içinde.*

- muʿāmelesi Rabbi-y-ile neye vardı Eyitdi Ol ġayet ululardan olup ṭurur **günde** iki kere Ḥaḳ dergāhına varur gelür didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ümīzdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 14). [günde,]*
- göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki **günde** bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 5). [günde,]*

günden güne: *Gün geçtikçe, git gide, her gün, biraz daha.*
- aña ne eyülükler ḳılur **günden güne** niʻmetini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā ṣol ḳul ki az niʻmetle aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 17). [günden güne,]*

gündüz: *Güneşin doğuşu ile batışı arasındaki aydınlık zaman, gün.*
- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi **gündüz** ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 12). [gündüz,]*

güneş: *Gezegenlere ve dünyaya ısı ve ışık veren gök cismi.*
- Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur **güneş** görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḫucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 3). [güneş,]*
- **güneşe** ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre andan yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibādete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 1). [güneşe, -e]*
- ve fażāyilinden ne rivāyet idevüz ki biñde birini beyān ve **güneş** ḳatında z̲erre ʻiyān idevüz anuñ tehz̲īb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i muʻāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 17). [güneş,]*
- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān **güneşi** anuñ ḳarşusında bir z̲erre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 16). [güneşi, -i]*
- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı ol bir **güneş** idi ki bunlaruñ her biri aña bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ anuñdur ammā ṣevḳi bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 3). [güneş,]*
- olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her z̲erre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe **güneşler** ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 16). [güneşler, -ler]*
- bir ḫūb ḥışn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʻālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʻālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 14). [güneşler, -ler]*
- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine

güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 8). [güneş,]*

ġunm: *Ganimet; mal.*

• mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve **ġunm** ki ġına içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 18). [ġunm,]*

ġunm olmaz: *Ganimet olmak.*
• mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki ġına içün ṣaḳlana ol **ġunm olmaz** ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 18). [ġunm olmaz, -maz]*

gūr: *Kabir, mezar.*
• Bu aralarda bir ʿazīz var ki otuz yıldur bir **gūrı** beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin boynına salmış oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 11). [gūrı, -ı]*
• ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol daḫı naʿra urup hemīn cānını cennet gülşenine revān itdi Ol **gūrda** defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 18). [gūrda, -da]*

gūr u kefen: *Mezar ve kefen.*
• **gūr u kefen** ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir ḥaẓẓ olur niceler ol ḥaẓẓ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 1). [gūr u kefen,]*

ġurbet: *Yabancı diyar.*
• vaḥşet ü **ġurbet** fikr iderler ve anı kefen içinde bir ẕillet fikr iderler anı bilmezler ki ol mü'minlere bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 11). [ġurbet,]*

gürīzān olur: *Kaçmış, kaçan olmak.*
• Şol kişi ki bihişti cūyān olur ve dūzaḫdan **gürīzān olur** ve ṭālib-i rıżā-yı Raḥmān olur Ve naḳl olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 17). [gürīzān olur, -ur]*

ġurre-i rūy-i dilrīşī: *Gönlü yaralıların yüzünün nuru.*
• dilrīşī faḳīr-i ʿademī Şeyḫ Ḥabīb-i ʿAcemī rażiya'llāhu ʿanhu ve esbaġa ʿaleyhi fi'i-āḫıre niʿamahu Ḥabīb-i ʿAcemī ṣāḥib-i sıdḳ u ʿazīmet ve ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 5). [ġurre-i rūy-i dilrīşī,]*

ġurre-i rū-yi ḥaḳīḳaṭ: *Hakikat yüzünün parlaklığı.*
• ve **ġurre-i rū-yi ḥaḳīḳaṭ** maʿden-i mürüvvet ve kān-ı ṣafā sālik-i mesālik-i Muṣṭafā beşerīü'ẕ-ẕāt ve melekīü'ṣ-ṣıfāt mütemekkin-i ṣāha-ı bārgāh-ı ḳudsī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 3). [ġurre-i rū-yi ḥaḳīḳaṭ,]*

ġurūr: *Gurur, kibir, kendini büyük görme.*
• Rivāyet olınur ki eydürdi Kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ eveli dünyāsınuñ āḫırı olur Çün evvelüñ ve āḫaruñ bu olur bu **ġurūr** saña neden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 14). [ġurūr,]*

ġurūr gelmeye: *Kendini beğenmek, büyüklük taslamak, kibirlenmek.*

• ḫıdmetkārı arasında bulınur her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce aña aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca aña tuġyān virmeye bu aña riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 10). [ġurūr gelmeye, -me, -y, -e]*

ġurūr gelür: *Gururlanmak; kibirlenmek.*

• aña ne eyülükler ḳılur günden güne niʿmetini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā ṣol ḳul ki az niʿmetle aña **ġurūr gelür** ve sehlce *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 18). [ġurūr gelür, -ür]*

ġurūr gelürse: *Gururlanmak; kibirlenmek.*

• maʿsiyet ṣanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate **ġurūr gelürse** mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 16). [ġurūr gelürse, -ür, -se]*

ġurūr-ı şerābından: *İçkinin aldatması, kandırması.*

• olup kendüyi bilmeye ki ne itdüginden ve ne ḳoduġından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice vü gündüz ayılmaz sekrān ola Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 16). [ġurūr-ı şerābından, -ı, -n, -dan]*

gūşe: *Köşe; taraf, yer.*

• anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki ṣol ḳadar vusʿat bulur ki on sekiz biñ ʿālem **gūşesinde** belürmez olur anuñ daḫı içinde semāsı olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 12). [gūşesinde, -si, -n, -de]*

• eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl **gūşesinde** oturur bir aṣamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmānī ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 3). [gūşesinde, -s, -i, -n, -de]*

• recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her **gūşesinde** biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 10). [gūşesinde, -s, -i, -n, -de]*

• itmişdi Ṣūfīyāne libāslar giyüp bir **gūşede** ḫalvet otururdı hiç kimseye ḳarışmayup Ḥaḳḳ'a ʿibādet eyleyüp ṭururdı İttifāḳ bir gice yatarken vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 15). [gūşede, -de]*

• ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her **gūşe** memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 19). [gūşe,]*

• bir ẓāhiri var bir bāṭını ve halvet daḫı bir ḥaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi bir **gūşeye** gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 6). [gūşeye, -y, -e]*

• ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm **gūşeme** sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 12). [gūşeme, -m, -e]*

• eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir **gūşeden** baña baḳar şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 11). [gūşeden, -den]*

• ḫalḳuñ dīnini ışlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir **gūşeye** girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 18). [gūşeye, -y, -e]*

• dervīş olan ḫalvetinüñ bir **gūşesini** cihān sarāylarına değişmez her şevḳ ehli ki bunlarıñ bu derdi-y-ile fenāsını görür āh-ı eẕān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 15). [gūşesini, -si, -n, -i]*

güşe-i ciger-i enbiyā: *Peygamberin ciğerinin köşesi.*

• ı ṭarīḳat-ı Muṣṭafaviyye ʿālim-i ʿāmil fāżıl-ı kāmil mīve-i dil-i evliyā **güşe-i ciger-i enbiyā** zeyn-i āl-i benī ve faḫr-ı evlād-ı ʿAlī ʿārif-i ʿāşıḳ Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 4). [güşe-i ciger-i enbiyā,]*

gūşe-i ʿuzlet olur: *İnziva köşesi olmak.*

• cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze **gūşe-i ʿuzlet olur** her neye baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye keşret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 11). [gūşe-i ʿuzlet olur, -(u)r-ur]*

ġusl eyleyüp: *Gusül abdesti almak.*

• diye-y-idi Eger öldürseler ol anı dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān içinde iken her Cumʿa **ġusl eyleyüp** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 16). [ġusl eyleyüp, -y, -üp]*

guṣṣa-i ḫātime-i ecel: *Hayatın sonunun üzüntüsü, kederi. II Ölüm tasası..*

• gerek ki dāyim **guṣṣa-i ḫātime-i ecel** ẕikrinde ola ve her dem 'ilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala tā ki dünyāda iḫlāṣla 'amel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 9). [guṣṣa-i ḫātime-i ecel,]*

güt: *Bir düşünceyi veya ilkeyi gerçekleştirmeye çalışmak.*

• eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü **gütdi** ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 10). [gütdi, -di]*

• Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve ne cennet isteyü **gütdüñüz** cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 14). [gütdüñüz, -dü, -ñüz]*

gütmek: *Bir veya birçok hayvanı önüne katıp sürmek ve otlatmak.*

• içün duʿā isteyenler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve **gütdügi** yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 4). [gütdügi, -düg, -i]*

• bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve **gütmekden** iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 12). [gütmekden, -den]*

• Ben ṭavarı **gütmek** içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 1). [gütmek,]*

güveh-i rāsiḫ: *Sağlam tanık, şahit.*

• maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir **güveh-i rāsiḫ** idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve riyāżatı vāfir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 11). [güveh-i rāsiḫ,]*

güveh-i yaḳīn: *Şüphesiz, gerçek şahit.*

- ṭoḳuz şemʿ-i dīn ve her birisi bir **güveh-i yaḳīn** idi Şerīʿat bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ ʿammārı ve dīn ehlinüñ iʿtimādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 9). [güveh-i yaḳīn,]*

gûy: *Yuvarlak şey, top, küre.*

- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar **gūy** gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 5). [gūy,]*

güyālık: *Söyleme, deme.*

- ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup **güyālıḳlar** iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 8). [güyālıḳlar, -lar]*

güyālıḳ idemez: *Söz söylemek; konuşmak.*

- ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi ḳuds gülzārında cevlān idemez ve fikr bülbüli ol bāġ içinde tereyān idemez ʿAḳl ṭūṭīsi cān meclisinde **güyālıḳ idemez** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 2). [güyālıḳ idemez, -e, -mez]*

ġuyūb: *Gayplar. II Madde âleminin ötesindeki gözle görülemeyen âlemler.*

- cūʿda anuñ ṣabrını kimse itmiş degül idi ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi **ġuyūbdan** çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 14). [ġuyūbdan, -dan]*

güzāf: *Boş söz, mânâsız lâf.*

- şeyṭānuñ belāsını çeker elbette bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir **güzāf** söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 10). [güzāf,]*

güzel: *Dilber, sevgili, mahbub. II Huri.*

- felek burclarına girüp ḳaçalar **güzeller** olur anda ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 5). [güzeller, -ler]*

güzel: *Güzel, hoş, latif.*

- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ ṣuveri ol ʿālemde eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir **güzel** ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 2). [güzel,]*
- ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördiler ki bir ḫōş **güzel** yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [güzel,]*
- bir ḫūb ḥişn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir **güzel** ʿālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 13). [güzel,]*

3.9.H/Ḥ/Ḫ

ha: *Bir şeyin o anda akla geldiğini veya o anda anlaşıldığını göstermek için kullanılır.*

- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler **ha** şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 10). [ha,]*

haber: *Bilgi, malumat.*

- ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden **ḫaber** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 6). [ḫaber,]*
- meger benüm keremümden **ḫaberüñ** yoġ-ıdı Rivāyet olınur ki vāḳı'ada gördiler eyitdi Ḥaḳ taʿālā cennetüñ nışfın baña ḥelal itdi İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 15). [ḫaberüñ, -üñ]*
- tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup tevbesine sebeb oldı kendü dünyā ararken baḫtı müsāʿid olup nā-gāh āḫıratı buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki **ḫaberi** yoġ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 2). [ḫaberi, -i]*
- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan **ḫaberi** yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 1). [ḫaberi, -i]*
- yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden **ḫaberleri** yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 14). [ḫaberleri, -ler, -i]*
- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden **ḫaberleri** yoḳ eyle bilki anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 15). [ḫaberleri, -ler, -i]*
- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña **ḫaber** göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aşlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 7). [ḫaber,]*
- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān şanurlar **ḫaberleri** yoḳ ki insān efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳoduġı ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 17). [ḫaberleri, -ler, -i]*
- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle şanursın ki ol ġāfildür andan **ḫaberüñ** yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 12). [ḫaberüñ, -üñ]*
- idi ki kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında **ḫaberler** söylerler ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 12). [ḫaberler, -ler]*
- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum şanur **ḫaberi** yoḳdur ki bir maḫfīce riyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūṣına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 9). [ḫaberi, -i]*
- idüp mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı **ḫaberleri** olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 2). [ḫaberleri, -ler, -i]*

- niçe şeyẖler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duẖūl ider **ẖaberi** yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur ammā nefsi-y-içün ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 16). [ẖaberi, -i]*
- rızḳ daẖı olur ki kendünüñ **ẖaberi** yoġ-iken kendüye virilür üçi daẖı Allāh'uñ ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daẖı ol Ḥażret'üñ maẖlūḳātına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 1). [ẖaberi, -i]*
- ḳaldı dirler andan **ẖaberi** yoḳ ki anuñ ẖayrātınuñ ṣuver-i ẖasenesi aña yoldaş olur ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi ana ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 13). [ẖaberi, -i]*

ẖaber eyle-: *Haber vermek, bildirmek, haber ulaştırmak.*
- İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ gelsin beni yusun didi Ol kişiye **ẖaber eylediler** geldi Düyūnī tezkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 10). [ẖaber eylediler, -di, -ler]*
- **ẖaber eyleyüp** Ḳurān'a maẖlūḳdur di didiler Ol mümkin mi idi ki ẓāhir-i şerʿden tecāvüz ide-y-idi Peyġambar maẖlūḳ degüldür diyorken ol maẖlūḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 13). [ẖaber eyleyüp, -y, -üp]*

ẖaber gön-: *Haber salmak.*
- Ḥażret-i Risālet aña **ẖaber göndüre** Fi'l-cümle Herem eyitdi Baña vaṣiyyet eyle ol daẖı aña bir ḳaç kelime didi Cümlesinden birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 7). [ẖaber göndüre, -e]*
- Baṣrī'den tevbe itmişdi ve aña irādet getürmişdi Meger tevbesine bāʿis ol olmışdı ki bir ẖātūn kişiye naẓarı ṭoḳınmışdı Ol ẖātūn kişi **ẖaber gönderdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 14). [ẖaber gönderdi, -di]*

ẖaber idüp: *Haber vermek; bildirmek, haber ulaştırmak.*
- işāretle baña ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi ammā aña ṭınmadı yārenlerine **ẖaber idüp** cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 18). [ẖaber idüp, -üp]*

ẖaber vir-: *Bir şeyi bildirmek, bir şey hakkında bilgi vermek.*
- işler olur ki ẖalḳ naẓarında anlar ẖavāriḳ ṣayılur Şefīḳ-i Belẖī dervīşlerüñ bu ẖālinden **ẖaber virürdi** anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 10). [ẖaber virürdi, -ür, -di]*
- ḳonılmuş ve ṣafḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her zerreye ki naẓar idesin bir vechle andan **ẖaber virür** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 8). [ẖaber virür, -ür]*
- virürdi ve nefs ʿinānı her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 15). [ẖaber virürdi, -ür, -di]*
- eyleye Koñ aña varmaġı varuñ kendüye eydürüñ Ben ne dirsem aña **ẖaber virüñ** söyleñ ki kendü elini ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 4). [ẖaber virüñ, -üñ]*

• ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden **ḫaber vire** şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 12). [ḫaber vire, -e]*

• **ḫaber vire** Ya'nī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü 'ilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [ḫaber vire, -e]*

ḫaberde gelür: *Anlatılmak, rivayet edilmek.*

• Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve **ḫaberde gelür** ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin ṣordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 12). [ḫaberde gelür, -ür]*

• maḥzūn olur Nitekim **ḫaberde gelür** her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur ve anda ḫōd şübhe yoḳdur ki ednā maḳāmūñ aʿlāya göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 13). [ḫaberde gelür, -ür]*

haberi olmaya: *Haberi olmamak; bir şeyin farkında olmamak*

• olup kendüyi bilmeye ki ne itdüginden ve ne ḳoduġından **ḫaberi olmaya** ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice vü gündüz ayılmaz sekrān ola Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 15). [ḫaberi olmaya, -y, -a]*

ḫaberi olur: *Bilgisi olmak, bilmek.*

• maʿḳūlātdan **ḫaberi olur** mı ve dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile söylenmez ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 15). [ḫaberi olur, -ur]*

• münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ ki ṭıbdan **ḫaberi olur** ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 7). [ḫaberi olur, -ur]*

• hemīn ol aḥādīṣüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden **ḫaberi olur** ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 3). [ḫaberi olur, -ur]*

haberi yoḳ: *Haberi olmamak; bir şeyin farkında olmamak, gafil olmak.*

• göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan **ḫaberi yoḳ** yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 10). [ḫaberi yoḳ,]*

ḥabīb: *Habîb-i Acemî hazretleri.*

• añlanmaya ki **Ḥabīb** Ḥasan'dan esnā ola ve Faẓāyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki faẓīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 3). [ḥabīb,]*

• żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine **Ḥabīb'den** menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 16). [ḥabīb'den, -den]*

• ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi **Ḥabīb** eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 17). [ḥabīb,]*

- bellülerden idi Bir gün Ḥasan **Ḥabīb'ün** evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 5). [ḥabīb'ün, -ün]*
- Yā **Ḥabīb** Sen eyü kişi idüñ eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını sā'ile virdüre-y-idi **Ḥabīb** hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 7). [ḥabīb,]*
- Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler didi Bir sāʿat geçmedi ki bir ḫiẕmetkār geldi envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ getürdi **Ḥabīb** daḫı ḳaldurdı Ḥasan'un öñine ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 10). [ḥabīb,]*
- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫiẕmet üzerine ṭurdı **Ḥabīb** eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 11). [ḥabīb,]*
- mı Naḳl olınur ki **Ḥabīb** dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 15). [ḥabīb,]*

ḥabīb-i ʿacemī: *Evliyânın büyüklerinden. Hasan-ı Basrî'nin talebesi ve Dâvûd-i Tâî'nin hocasıdır. Künyesi, Ebû Muhammed'dir. 120 (m. 739)'da vefât etti.*

- dilrīşī faḳīr-i 'ademī Şeyḫ Ḥabīb-i 'Acemī raẕiya'llāhu 'anhu ve esbaġa 'aleyhi fi'i-āḫıre ni'amahu **Ḥabīb-i 'Acemī** ṣāḥib-i sıdḳ u 'azīmet ve ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 6). [ḥabīb-i 'acemī,]*
- ẕarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki **Ḥabīb-i ʿAcemī'ye** ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 15). [ḥabīb-i ʿacemī'ye, -y, -e]*
- ve'l-ḥāl gerek ṣūfī müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl gerek Fi'l-cümle **Ḥabīb-i ʿAcemī** meşāyıḫ arasında muʿteber ululardan idi ve zamānında tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 4). [ḥabīb-i ʿacemī,]*

ḥabīb-i rāʿi'den: *Sekizinci yüzyılda Bağdât'ta yaşayan büyük velîlerden ve tâbiînden. Doğum târihi bilinmemektedir. Bahreyn'de doğdu. 748 (H.130) senesinde Bağdât'ta vefât etti. Kabri Bağdât'tadır.*

- yitişdi ammā āḫır kemāle **Ḥabīb-i Rāʿi'den** irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşan ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 17). [ḥabīb-i rāʿi'den, -den]*

ḥabīb-i ribā-ḫvar: *Faiz yiyen Habib.*

- Evvel māldār u ribā-ḫvar idi **Ḥabīb-i ribā-ḫvar** dimekle meşhūr idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemī'-i mālını fuḳarāya ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 9). [ḥabīb-i ribā-ḫvar,]*

ḥabl: *Bağ. II Damar.*

- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḥayātı **ḥablinden** kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile Hvārezm'e ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 5). [ḥablinden, -i, -n, -den]*

ḥabr: *Âlim, bilgin.*

• ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına niṣār idi ol bir baḥr idi ki meşāyiḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir **ḥabr** idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 8). [ḥabr,]*

ḥabs: *Bir yere kapatılıp çıkmasına izin verilmemek, bir yerde tutulmak. II Hazret-i Yunus'un balığın karnında alıkonulması.*

• Yūnus'uñ **ḥabsi** ciheti-y-ile ve Yūsuf'uñ riḳḳiyyeti ve ḳullıġı-y-ıla ve Süleymān'uñ salṭanatı ve ululıġı-y-ıla Yaʿnī dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 7). [ḥabsi, -i]*

• buña işāret ḳılur Hem-çunān Ḥażret-i Yūnus'uñ **ḥabsi** zaḥmetleri-y-ile buña delālet ḳılur ki Allāh'uñ ḳulları her ne ḳadar ulu olurlarsa anuñ ḳahrından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 11). [ḥabsi, -i]*

ḥabs itdiler: *Bir yere kapatıp salıvermemek.*

• şaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı **ḥabs itdiler** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 12). [ḥabs itdiler, -di, -ler]*

ḫabṭ eylerler: *Hata etmek.*

• rabṭ eyler ol sebebdendür ki gāh olur ki **ḫabṭ eylerler** çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 11). [ḫabṭ eylerler, -r, -ler]*

ḥac: *İslam'ın beş şartından biri olan ve zilhacce ayında Mekke-i mükerrmede Ka'be'yi ziyaret ve tavaf etmeyi öngören ibadet.*

• senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla **ḥac** müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 18). [ḥac,]*

• ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri **hacdur** ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müṣībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 3). [hacdur, -dur]*

• geldi-y-ise bu defʿa biz aña varalum didi Yidi yıl beriyyede zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır **hac** deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 8). [hac,]*

• ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile **ḥacdan** yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ hużūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 11). [ḥacdan, -dan]*

• bilüp ṭururlar ol yer cevdi olursa bunlar baḥr-ı ʿUmmān olup ṭururlar Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl **ḥac** ve bir yıl ġazā ve bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 12). [ḥac,]*

• yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi **Ḥac** tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 17). [ḥac,]*

ḥacc: *İslâmiyetin şartlarından biri olup bu farizayı yerine getirmek için Mekke-i Mükerreme'ye gitmek.*

- Ehlu’llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki **ḥacca** yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṣāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 17). [ḥacca, -a]*
- varsun tecribe itsün kendüsi bilür Rivāyet olınur ki Rābiʿa **ḥaccı** edā itdükten ṣoñra Ḥaḳḳ’a münācāt idüp eyitdi Yā İlāhī İki nesneye daḫı meṣūbat ḳoyup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 1). [ḥaccı, -ı]*
- ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müṣībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger **ḥaccum** ḳabūl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 4). [ḥaccum, -um]*
- itdüñse anuñ meṣūbāṭın vir eger itmedüñse ol müṣībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki ṣoñraġı yıl Rābiʿa **ḥacca** müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 6). [ḥacca, -a]*
- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü’l-ʿārifīn bir defʿa **ḥacca** yöneldi ve yoldan gine döndi vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 3). [ḥacca, -a]*
- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn **ḥaccuñ** tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 9). [ḥaccuñ, -uñ]*
- Besṭām’da idi ola ve şāyed anuñ **ḥaccı** ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 13). [ḥaccı, -ı]*
- gibi göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ **ḥaccına** müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 1). [ḥaccına, -ı, -n, -a]*
- iderdi her ne ḥaṣıl ḳılsa fuḳāraya ülüşdürürdi Naḳl olınur ki bir yıl **ḥacca** varımadı giç ḳaldı ʿAṣr ẕī’l-ḥicce de bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 13). [ḥacca, -a]*
- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz bundan yaña naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu’llāh seni **ḥacca** iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 16). [ḥacca, -a]*
- ʿarafāta yitişdüm ol **ḥaccı** ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi bunuñ aṣlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā besṭ-i eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı ehlu’llāh *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 5). [ḥaccı, -ı]*
- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit var imiş **ḥacca** varmaġa niyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 16). [ḥacca, -a]*
- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek **ḥacca** varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 9). [ḥacca, -a]*

ḥacc iderler: *Tavaf etmek.*
- olur İmdi rūḥāniyyet-i Kaʿbe ki ḥaḳīḳat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı **ḥacc iderler** cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 14). [ḥacc iderler, -er, -ler]*

ḥacc iderseñ: *İslam'ın beş şartından biri olan ve zilhacce ayında Mekke-i mükerremede Ka'be'yi ziyaret ve tavaf etmek.*

• Besṭām'da idi ola ve şāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ **ḥacc iderseñ** bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 14). [ḥacc iderseñ, -, --er, -se, -ñ]*

ḫacc idüp ṭururam: *İslam'ın beş şartından biri olan ve zilhacce ayında Mekke-i mükerremede Ka'be'yi ziyaret ve tavaf etmek.*

• Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve anuñ fevti-çün derdle cigerden bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört **ḫacc idüp ṭururam** ṣevābını saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 18). [ḥacc idüp ṭururam, -üp-üp, - ṭurur, -am-ur, -am]*

ḫacet: *Dilek, arzu, istek.*

• Eyitdi **Ḥācetüm** var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 3). [ḥācetüm, -üm]*

ḫacet: *İhtiyaç.*

• bize ne iḥtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze ne **ḫacetüñ** var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 5). [ḥacetüñ, -üñ]*

• ṭavarlarını güderdi ol bahāneler ile ḥalvet yirlerde gezerdi Kimseye ḳarışmazdı ve kimse-y-ile ilişmezdi **ḫācetden** ziyāde söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 6). [ḥācetden, -den]*

• oġlancuġına tevekkül ögretmek içün bir ṭarīḳ itmişdi ve anı ol yola me'lūf ḳılmaġ içün bir fikr ḳılmışdı oġlancuġına ögretmişdi ki Her gāh ki bir **ḫācetüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 10). [ḥācetüñ, -üñ]*

ḫacet: *Muhtaç olunan şey, ihtiyaç. || Kulun Allah'a ihtiyaç duyması.*

• olmaz mümkinde **ḫācet** olmayınca vācibden feyż olmaz ve dilenci faḳīr olmayınca kimse ṣadaḳa virmez eger bir kişi mużṭarr olsa elbette maṭlūba *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 15). [ḥācet,]*

ḫadd: *Derece, sınır.*

• fażāyilinüñ **ḫaddi** ve kemālātınuñ ʿaddi yoġdı cūʿ vü seheri nihāyetine ve riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıḫuñ fużelāsından ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 13). [ḥaddi, -i].*

• fażā'ili bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur **ḫadden** ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 7). [ḥadden,-den]*

ḫadden artuġ: *Haddinden fazla; gereğinden çok, aşırı.*

• saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi **ḫadden**
artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẓīri yoġ idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 14). [ḥadden artuġ,]*

ḫadden artuġ olur: *Gereğinden fazla olmak.*

• olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu aṣl riʿāyetleri **ḥadden artuġ olur** Biri birine dāyim tenezzül ider yürür ve her biri āḫara iḥtiyac u istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 15). [ḥadden artuġ olur, -ol-ur-ur]*

ḥadden artuḳ: *Haddinden fazla, gereğinden çok, aşırı.*
• bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿacāyibi çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi **ḥadden artuḳ** idi Ḥikāyet meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 12). [ḥadden artuḳ,]*

ḥadden artuḳ olur: *Haddinden fazla, gereğinden çok olmak.*
• olur ve her maḳāmuñ ḥālātı **ḥadden artuḳ olur** Şimdi baḥsümüz anlarda degül żāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 7). [ḥadden artuḳ olur, -ur]*

hādī: *Doğru yolu gösterip hidayet eden. II Allah.*
• nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki nā-gāh bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa **Hādī** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 4). [hādī,]*

hādim-i bünyān-ı emel: *Arzu binasının hizmetkarı.*
• ṭarīḳat cāmiʿ-i ʿilm ü ʿamel **hādim-i bünyān-ı emel** maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı envār-ı nā-mütenāhī maḫṣūṣ-ı ʿināyet-i Ḥaḳ celle ve tebāreke Ḥażret-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 3). [hādim-i bünyān-ı emel,]*

ḥādis: *Kadim olan Allah'a nispetle yoktan yaratılmış olan, ezelî olmayan, sonradan var olan (şey).*
• diye öldüre veyāḫūd rücūʿ itdürüp sözinden döndüre her ne ḳadar ki İmām Aḥmed'e saʿy itdi başarımadı çāra olup Ḳurān'a **ḥādiṣdür** didüremedi Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 12). [ḥādiṣdür, -dür]*
• nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu iḥtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u **ḥādiṣ** dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 16). [hādiṣ,]*
• kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ **ḥādiṣdür** ḳadīm olan kelām nefsīdür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṣ degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 17). [ḥādiṣdür, -dür]*
• kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṣdür ḳadīm olan kelām-ı nefsīdür pes İmām Aḥmed aña **ḥādiṣ** degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [ḥādiṣ,]*

hadīs: *Hz. Muhammed'in sözleri.*
• taḥḳīḳler ide ve bu ṭarīḳden erbāb-ı ṭarīḳatüñ kelimātında ne tedḳīḳler ide her bir **ḥadīṣden** niçe maʿnāya delāletler ide ve her bir ʿibāretden bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 6). [ḥadīṣden, -den]*
• Aḥādīṣ bilenlere lāzımdur ki ḥadīṣüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk **ḥadīṣde** biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd budur kim aḥādīṣ istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 11). [ḥadīṣde, -de]*

- Aḥādīṣ bilenlere lāzımdur ki **ḥadīṣüñ** zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīṣde biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd budur kim aḥādīṣ istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 11). [ḥadīṣüñ, -üñ]*
- ve **ḥadīṣde** bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken eṣker-i evḳāt ḳapusı öñündi bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 7). [ḥadīṣde, -de]*
- meşġūf olup durur anuñ-içün **ḥadīṣde** gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler yügürür ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 11). [ḥadīṣde, -de]*
- durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur **Ḥadīṣde** çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 17). [ḥadīṣde, -de]*

ḥādise: *Haber, söz, kıssa.*
- n'oldı ne **ḥādiṣe** yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 1). [ḥādiṣe,]*

hādise: *Olay.*
- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir **ḥādiṣe** yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [ḥādiṣe,]*

ḥadīs-i ḳudsī: *Mânâsı Allah tarafından vahyedilen, ifâdesi Hz. Muhammed'e âit olan hadis.*
- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez **ḥadīṣ-i ḳudsī** gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 7). [ḥadīṣ-i ḳudsī,]*

ḥadīs-i rasūl'e: *Hz. Muhammed tarafından söylenen söz.*
- temennīler idüp bulmaya İmdi bu kelām **ḥadīṣ-i Rasūl'e** işāretdür ki buyururdı Ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddi' olsun diyü vaṣiyyet ḳılurdı fi'l-vāḳi' yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 11). [ḥadīṣ-i rasūl'e, -e]*

hādīü's-sebīl olur: *Yolun kılavuzu olmak.*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde **hādīü's-sebīl olur** ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 9). [hādīü's-sebīl olur, -(u)r-ur]*

ḥads: *Bir düşünce konusunun doğrudan doğruya, kasıt ve ihtiyar olmaksızın birdenbire kavranması, aklî sezgi.*
- olur ki kişinüñ **ḥadsine** ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden kendüye bir ḥads gelür ol ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 11). [ḥadsine, -i, -n, -e]*
- olur ki kişinüñ ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden kendüye bir **ḥads** gelür ol ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 12). [ḥads,]*

• maʻnādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle **ḥadsi** olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz maʻrifet-i Allāh degül her ṣanʻatda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 17). [ḥadsi, -i]*

• evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẓariyyātda daḫı iʿtimād ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẓār **ḥadse** muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 10). [ḥadse, -e]*

ḥads-i ḳavī: *Kuvvetli sezgi. II Uzun düşünce ve delile ihtiyaç kalmadan hâsıl olan ilim.*

• ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu naẓarlar ẓāmīr ola ve tā mü'minlerüñ imānlarına **ḥads-i ḳavī** ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 16). [ḥads-i ḳavī,]*

ḥadsi olan: *Aklî sezgisi bulunan kimse.*

• maʻnādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle **ḥadsi olan** buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz maʻrifet-i Allāh degül her ṣanʻatda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 17). [ḥadsi olan, -i]*

ḥads-i ṣaḥiḥ: *Gerçek sezgi. II Uzun düşünce ve delile ihtiyaç kalmadan hâsıl olan ilim.*

• Kimseneye taḳlīd idüp dimezüz egerçi bizüm ḥālümüz degül ise ammā Allāh ʿavni-y-ile bilüp ṭururuz **ḥads-i ṣaḥiḥ** ile vicdan idüp inanup ṭururuz ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 2). [ḥads-i ṣaḥiḥ,]*

ḥads-ı ṣaḥīḥe: *Hakiki seziş, tahmin.*

• evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẓariyyātda daḫı iʿtimād **ḥads-ı ṣaḥīḥe** ḳılınur ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 10). [ḥads-ı ṣaḥīḥe, -e]*

ḥadsüz: *Sınırsız.*

• mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde **ḥadsüz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 12). [ḥadsüz,]*

ḫafā: *Gizlilik, sır.*

• gerek ve her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur ki ol dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde şöyle degüldür ki cemīʻ müdrikātuñ **ḫafāsı** gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 18). [ḫafāsı, -sı]*

ḫāfī: *Gizli.*

• ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi **ḫafī** idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 2). [ḫafī,]*

ḫafī olur: *Gizli olmak.*

• maʻnāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana **ḫafī olur** ḥāṣılı budur kim vücūd melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 1). [ḫafī olur, -ur]*

ḫāfız: *Kur’ân-ı Kerîm’i bütünüyle ezberlemiş olan ve ezberden okuyabilen kimse.*

- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān’ı ezber itdi ḫalīfe anuñ **ḥāfiż** degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 13). [ḥāfiż,]*

hafta: *Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem.*

- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı **Haftada** bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 9). [haftada, -da]*
- güneşe ḳoyup bişürürdi ve **haftada** bir kerre andan yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibādete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 1). [haftada, -da]*
- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın ki **haftada** birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 3). [haftada, -da]*

ḫaḳ: *Allah.*

- Ana hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve **Ḥaḳ’dan** ġayrisinde ṣafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed’i görmekse ḫōd Muḥammed kendü de bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 5). [ḥaḳ’dan, -dan]*
- istirāḥat görmez **Ḥaḳ** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 19). [ḥaḳ,]*
- ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilkatde meleke olmaḳ gerek ki **Ḥaḳ** ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 5). [ḥaḳ,]*
- aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını **Ḥaḳ’dan** bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 10). [ḥaḳ’dan, -dan]*
- bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve **Ḥaḳ** ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 12). [ḥaḳ,]*
- anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda anuñ leẕẕeti **Ḥaḳ** dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile rūşen olur her dem bāṭını **Ḥaḳ** naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 15). [ḥaḳ,]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve **Ḥaḳ** meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 16). [ḥaḳ,]*
- daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar **Ḥaḳ** cānibinden mülhemlerdür ve irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür ehlu’llāh daḫı anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 17). [ḥaḳ,]*
- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh’uñ mesāvīsinde olur çün **Ḥaḳ** bilür ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 6). [ḥaḳ,]*
- ticāretden vāz gelüp **Ḥaḳ** cānibine āyib oldı tevekkülde bir mertebeye vardı ki meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir maḳāma yitişdi ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 9). [ḥaḳ,]*

- andan idügin gine bilür Meşhūrdur ki Mūsā ʿaleyhi's-selām bir marażda tevekkül itmek istedi **Ḥaḳ** ḥażretinden nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 2). [ḥaḳ,]*
- ḳavl mūcibince fiʿli olur kendü re'yinden aña nesne ṣorılmaz N'içün kendü re'yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger **ḥaḳ** bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 16). [ḥaḳ,]*
- meşāyıḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve ol ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿālem-i ḫalvetde **Ḥaḳ'la** ḫōş muʿāmelātı var idi ve bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 8). [ḥaḳ'la, -la]*
- n'oldı ki diyü istiʿcāb ider Bir kaç günden gine mülāḳāt olur Ol ḳıṣṣanuñ aṣlı ne-y-idi diyü teftīş ḳılur Ḥāris eydür Benüm **Ḥaḳ'dan** bir nişānum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 12). [ḥaḳ'dan, -dan]*
- idüp oturdılar Ḥāris eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabes ṣayılur Rivāyet olınur ki eydürdi **Ḥaḳ'la** ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 4). [ḥaḳ'la, -la]*
- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür **Ḥaḳ'la** gerek çün kesretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 1). [ḥaḳ'la, -la]*
- gördügi Rabb'i olur eger kesretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ sohbeti **Ḥaḳ'la** olur her kesret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 10). [ḥaḳ'la, -la]*
- bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür **Ḥaḳ'dan** kendüye her ne feyż olursa vāsıṭa budur bundandur ol degül Cemīʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 13). [ḥaḳ'dan, -dan]*
- üşmiş olur Ve eydürdi Şol kişi ki ḫalḳuñ 'işarātına muṭṭali' olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup sa'y ider bilmek ister ol kişi bu fi'lde **Ḥaḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 18). [ḥaḳ,]*
- gönline **Ḥaḳ** cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevāni' ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fi'le götürilmez dāyimā gönlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 3). [ḥaḳ,]*
- ma'rūf ve nehy-i münker ḳılur ve kendü ol me'mūra mümtesil ve menhīden müctenib olur ol kişi muttaṣıl olur 'arşa ve **Ḥaḳ** cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 14). [ḥaḳ,]*
- denī ü dūn olur ol kişi ki 'abdu'd-dīnar ola gerekse 'ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭab'ında ḫōr olmaz ne **Ḥaḳ** ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 16). [ḥaḳ,]*
- 'iṭāb ider ve şol kişi ki Ente diye **Ḥaḳ** daḫı añā Ente diyü ḫiṭāb ider Ya'nī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫizlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 11). [ḥaḳ,]*
- kemāli daḫı çoḳ olur ammā bunuñ ma'nāsı bu degüldür ki Allāh'uñ kendüye virdügini az ṣaya ve **Ḥaḳ'dan** gelen ni'mete i'tidād ḳılmayup i'tibār itmeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 2). [ḥaḳ'dan, -dan]*
- niyyet ider evvel itdügini fikr itdükçe **Ḥaḳ'dan** utanur ve anı añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 17). [ḥaḳ'dan, -dan]*

- niyyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ'dan utanur ve anı añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki **Ḥaḳ** ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 18). [ḥaḳ,]*
- ḳabūl ḳılmaz ola veyā bu ḥālde olana kendü luṭfı-y-ıla ʿināyetler itmez ola ḳul bir eyülük iderse **Ḥaḳ** biñ ol ḳadar ḳılur ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 4). [ḥaḳ,]*
- neye ki ḳādir ola anlara daḫı andan ḥiṣṣe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ulular var idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ **Ḥaḳ** ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 10). [ḥaḳ,]*
- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnusʾa Rabbʾinden ol muʿāḳabe idi ẕilletine göre **Ḥaḳdan** aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 4). [ḥaḳdan, -dan]*
- sīreti dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün gülsün ammā gine böyle iken Ḥaḳ'la muʿāmelesi bir ḳarār olsun keṣret içinde ḫalvetde olsun ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 10). [ḥaḳ'la, -la]*
- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek **Ḥaḳ'dan** kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 7). [ḥaḳ'dan, -dan]*

- **Ḥaḳ'dan** tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlıġı kişiyi Rabbʾinden baʿīd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabbʾinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 17). [ḥaḳ'dan, -dan]*

ḫaḳ: *Doğru, hakikat, gerçek.*
- cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve anda cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür **ḫaḳdur** līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 12). [ḥaḳdur, -dur]*
- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki **ḫaḳdur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 4). [ḥaḳdur, -dur]*
- mesʾelede **ḫaḳ** böyle idügine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 19). [ḥaḳ,]*
- girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde her biri gökçekdür ikisi daḫı **ḫaḳdur** ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 17). [ḥaḳdur, -dur]*
- **ḫaḳdur** dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʿaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 7). [ḥaḳdur, -dur]*
- evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn **ḫaḳ** budur kim naẓariyyātda daḫı iʿtimād-ı ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 9). [ḥaḳ,]*
- ammā anuñ keyfiyetini bilmedügümüze iʿtirāf idevüz bu mesʾelede baḫsi ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde keṣret yirinde her biri **ḫaḳdur** diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 4). [ḥaḳdur, -dur]*

ḫak: *Doğru, gerçek.*

• anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ faẓīletine kimse yitişmez imiş İmdi **ḥaḳ** söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 16). [ḥaḳ,]*

ḥaḳ: *Doğru. II Uygun.*
• yirinde vācib yirinde **ḥaḳdur** bu kesret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyat ile anuñ iṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 9). [ḥaḳdur, -dur]*

ḥaḳ dergāhına: *Allah'ın makamı, huzuru.*
• ve **Ḥaḳ dergāhına** hediyeñ nedür didiler ben eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 9). [ḥaḳ dergāhına, -n, -a]*
• muʿāmelesi Rabbi-y-ile neye vardı Eyitdi Ol ġayet ululardan olup ṭurur günde iki kere **Ḥaḳ dergāhına** varur gelür didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ümīzdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 14). [ḥaḳ dergāhına, -n, -a]*

ḥaḳ fiʿli ola: *Allah'ın işi, takdiri olmak.*
• dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya **Ḥaḳ fiʿli ola** pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 17). [ḥaḳ fiʿli ola, -a-i]*

ḥaḳ ḥażret'inüñ: *Hazret-i Allah.*
• īmāna īmān mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger **Ḥaḳ Ḥażret'inüñ** bir ḳulına maḥżā ʿināyeti ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 12). [ḥaḳ ḥażret'inüñ, -nüñ]*

ḥaḳ ḳılmış ola: *Doğru, hakiki yapmış olmak.*
• ki kendü luṭfından bir vāḳıʿayı **ḥaḳ ḳılmış ola** ol ʿazīzüñ rūḥını ervāḥ-ı mücerredāta mülḥaḳ ḳılmış ola envār-ı tecelliyātı ile rūḥını münevver ide ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 15). [ḥaḳ ḳılmış ola, -a-mış]*

ḥaḳ meclisinüñ: *Hak, doğruluk meclisi.*
• şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve **Ḥaḳ meclisinüñ** sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 16). [ḥaḳ meclisinüñ, -nüñ]*

ḥaḳ naẓarı-y-ıla: *Allah' ın bakışı.*
• anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda anuñ leẕẕeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile rūşen olur her dem bāṭını **Ḥaḳ naẓarı-y-ıla** gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 16). [ḥaḳ naẓarı-y-ıla, -y, -ıla]*

ḥaḳ rızası-y-içün: *Allah rızası için.*
• himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet idi ki **Ḥaḳ rızası-y-içün** taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı meẕellete virmişdi ve tāc u devleti külāh-ı mihnete degişmişdi cāhı çāh bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 11). [ḥaḳ rıżāsıy-içün,]*

ḥaḳ ṣūretinde: *Gerçek şekil, doğru biçim.*

- havā yolında dāmı çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri **ḥaḳ ṣūretinde** gösterür amā kendü murādātıdur ve niçe aʿmāli ṭāʿat ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 3). [ḥaḳ ṣūretinde, -i, -n, -de-n, -de]*

ḥaḳ taʿālā: *Yüce Allah.*

- belki ʿādet-i ʿarab üzerine bir lafẓdur ki maḳām-ı saḫṭda söylemişdi lîkin **Ḥaḳ taʿālā** ḳatında çün kerāmeti vardı Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ ḥükmini verdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 12). [ḥaḳ taʿālā,]*
- anda bir meşhūr mekāndadur **Ḥaḳ taʿālā** anı āḫıratda raḥmetine ġarḳ ve cennetde niʿmetine müstaġraḳ eyleye Dünyādaki açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 7). [ḥaḳ taʿālā,]*
- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger **Ḥaḳ taʿālā** benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naşībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 5). [ḥaḳ taʿālā,]*
- ola veyāḫūd başarına **Ḥaḳ taʿālā** ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 1). [ḥaḳ taʿālā,]*
- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü ṣordılar Eyitdi **Ḥaḳ taʿālā** beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 13). [ḥaḳ taʿālā,]*
- meger benüm keremümden ḫaberüñ yoġ-ıdı Rivāyet olınur ki vāḳı'ada gördiler eyitdi **Ḥaḳ taʿālā** cennetüñ nışfın baña ḥelal itdi İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 16). [ḥaḳ taʿālā,]*
- cenneti bulmış ola veyāḫūd ʿibādet nışf-ı keşret-i derecāta işāret olmış ola Be-her ḥāl **Ḥaḳ taʿala** anuñ derecātını cennet-i aʿlāda ve maḳāmātını firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 4). [ḥaḳ taʿala,]*
- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger **Ḥaḳ taʿālā** sana luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 9). [ḥaḳ taʿālā,]*
- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa **Ḥaḳ taʿālā** anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 14). [ḥaḳ taʿālā,]*
- bahāne olmayınca mümkin degül ki yola gire ve andan oḳumayınca mütālaʿa idüp dānişmend ola **Ḥaḳ taʿālā** niẓām-ı ʿālemi böyle itmişdür ve bu kārgāhı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 18). [ḥaḳ taʿālā,]*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni **Ḥaḳ taʿālā** cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 5). [ḥaḳ taʿālā,]*
- biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr ṣanup sögdükleri vezīrinedür İmdi **Ḥaḳ taʿālā** biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 14). [ḥaḳ taʿālā,]*
- ġālib olur **Ḥaḳ taʿala** anuñ esbābını aña ḳolay ḳılur niçe nesneler ki ġayruñ helākına sebeb olur aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 5). [ḥaḳ taʿala,]*

- taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿilm-i şerīʿatde ḫōd hünerleri ʿālem içinde meşhūrdur ammā dervīşlikde daḫı ḥikāyeleri vardur ki menāḳıblarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 9). [ḥaḳ taʿālā,]*
- ve mücāhid-i ṭarīḳat idi **Ḥaḳ taʿālā** aña bir ḫōş ḫaşlet virmişdi ve anuñ ẕātında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 17). [ḥaḳ taʿālā,]*
- evvel-i maẕharı anuñ nūrı olup durur ve cemīʿ maẕāhirüñ ẓuhūrına sebep anuñ ẓuhūri olup durur **Ḥaḳ taʿālā** anuñ rūḥınuñ mededini dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 18). [ḥaḳ taʿālā,]*
- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḥrez ola ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola **Ḥaḳ taʿālā** her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 8). [ḥaḳ taʿālā,]*
- ḳatında müteʿayyin idi ve **Ḥaḳ taʿālā** ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 5). [ḥaḳ taʿālā,]*
- iderdi ve ol tażarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki **Ḥaḳ taʿālā** kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 12). [ḥaḳ taʿālā,]*
- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini ẕikrle ve selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi **Ḥaḳ taʿālā** üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 18). [ḥaḳ taʿālā,]*
- erbāb-ı ḳulūbuñ kelimāt-ı şerīfesinden şöyle fehm olınur ki evvelkisi fenā-yı ṣıfātda ṣoñrası fenā-yı ẕātda bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi **Ḥaḳ ta'ālā** ibtilā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 4). [ḥaḳ ta'ālā,]*
- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında olan işāreti söyleyelüm yaʿnī **Ḥaḳ taʿālā** anuñ içün teksīr itdi anuñ emvālini ve ġınā üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 12). [ḥaḳ taʿālā,]*
- tehdīd içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini yil ile kimini ṣu-y-ıla **Ḥaḳ taʿālā** helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle her belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 16). [ḥaḳ taʿālā,]*
- ʿāmma-i nāsa daḫı **Ḥaḳ taʿālā** anı gāh gāh virür ola belki yaḫtemil ki ol ḳısm-ı sālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 5). [ḥaḳ taʿālā,]*
- ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger kendü aña çalışmadın **Ḥaḳ taʿālā** anı çoḳ virürse ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 2). [ḥaḳ taʿālā,]*
- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda ʿömrini **Ḥaḳ taʿālā** uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 2). [ḥaḳ taʿālā,]*

ḫaḳ taʿālā ḫażretine: *Hazret-i Allah.*

- eli yana ol bāṭıl üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş ikisine daḫı kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup **Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 14). [ḥaḳ taʿālā ḫażretine, -n, -e]*

ḫaḳ taʿālādan: *Yüce Allah.*

• sebīlen Ve Ẕū'n-Nūn-i Mışrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında **Ḥaḳ taʿālādan** rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 7). [ḥaḳ taʿālādan, -dan]*

• Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki **Ḥaḳ taʿālādan** diledi iki ayağı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 15). [ḥaḳ taʿālādan, -dan]*

ḫaḳ taʿālānuñ: *Yüce Allah.*

• adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi **Ḥaḳ taʿālānuñ** ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 16). [ḥaḳ taʿālānuñ, -nuñ]*

• dimedi **Ḥaḳ taʿālā'nuñ** taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 9). [ḥaḳ taʿālā'nuñ, -nuñ]*

ḫaḳ tabāreke ve taʿālā: *Yüce ve mübarek olan Allah.*

• itdi **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** anuñ rūḥ-ı muṭahherini ervāḥ-ı mücerrede ile enīs ve revān-ı münevverini nüfūs-ı muḳaddese ile celīs idüp āḫıratda aña cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 3). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*

• mervīdür ki **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys anlaruñ içinde bile cennete gide Kimse bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 15). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*

• ceng içinde bir kişi anı şehīd itdi **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ** raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿināyeti her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 7). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ, -nuñ]*

• didi **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** anuñ din ehline ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde meṣūbat ve ʿibādet emrinde saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 5). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*

• her ne ḳadar seyyi'ātum var-ise maḥv itdi Ümīddür ki **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola ve anuñ iḫlāṣını rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 15). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*

• tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat ve ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 9). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*

• vāḳıʿasında kendüye geydürmişler Hemīn vardı ġazāya müteveccih oldı Allāh'uñ taḳdīri ile anda şehid oldı **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** vāḳıʿasını vāḳiʿ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 10). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*

• vefatına degin hīç küstaḫlıḳ idüp **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan** ne dünyāda ne āḫıratda nesne istememişdür ve hīç edebsüzlik idip bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 11). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan, -dan]*

• teslīm itmiş gördiler **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** anuñ ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 1). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*

• dāri's-selām ve ḥaşarahu bi'n-nebī ve ālihi ʿaleyhi ve ʿaleyhim es-selām **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** Ḥażretinüñ cümle-i ʿināyāt-ı rabbāniye ve ceẕbāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 8). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*

- **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** Fużayl'uñ fażāyiline göre āḫıratda maḳāmat ve dünyādaki ʿibādetine göre cennetde derecāt nasīb idüp menāzil-i tāyībīnden aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 11). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- tebāreke ve taʿālā aña dünyā devleti yirine āḫırat şāhlıġı ve bu cihān ʿizzeti yirine ol cihān pādişāhlıġı müyesser idüp dünyādaki sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 3). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 13). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- dōstı Ẕū'n-Nūn gelür anuñ istiḳbāline giderem **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** anı raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 11). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- **Ḥaḳ tebareke ve taʿala** anlaruñ ʿamellerini meʿcūr ve saʿy-lerini meşkūr eyleye bi-mennihi ve luṭfihi Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ gelelüm gine teẕkire emrine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 17). [ḥaḳ tebareke ve taʿala,]*
- ziyāde olduḳça ḫāṭarı artuḳ olur ve taḳarrub artduḳça iḥtiyāṭı çoḳ olur **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerin rūz-ı ḥaşrda ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 2). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- muʿāmelesi Rabbi-y-ile neye vardı Eyitdi Ol ġayet ululardan olup ṭurur günde iki kere Ḥaḳ dergāhına varur gelür didi **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** ümīzdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 14). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- kemāl-i tevḥīdini bozmaz **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** anı garīk-i raḥmet idüp rūz-ı maḥşerde ʿulemā-yı ḥaḳiḳate server ve fużelā-yı ṭarīkate mehter idüp iki ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 7). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- ammā hele çün **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden şarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 7). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- taʿālā aña āḫıratda tevekküline göre riʿāyetler ve teslīmine münāsib ʿināyetler idüp menāzil-i mütevekkilīnden esnā-yı maḳāmātda ve derecāt-ı muvaḥḥıdīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 9). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr ve ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad meṣūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 5). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- didiler Eyitdi Benüm delīlüm kelām-ı ḳadīmdür ve ḫüccetüm kitāb-ı kerīmdür **Ḥaḳ tabāreke ve taʿālā** buyurur ve ammā man hāfa maḳāma Rabbihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 8). [ḥaḳ tabāreke ve taʿālā,]*
- teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun didüginiñ maʿnāsı budur didi **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 12). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- ki İmām Aḥmed daḫı ol söze mücidd olup ḳaldı her ne ḳadar ki eẕā itdilerse taḥammül idüp ṣabr ḳıldı **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** anuñ dünyādaki ʿaẕablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 10). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** anuñ ẓāhırde ve bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda meṣūbāt-ı bī-ḥad ve anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 15). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*

- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 7). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- şordılar **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** saña n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā şol ḫalḳun baña işārātı çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 11). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- meşhūr ʿālim olmasından incindi ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** aña bundaġı ḫavfları bedeli anda emn ü rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 14). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki şol yüz aḳlığı ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 13). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- irişe-y-idi **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 19). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** anı luṭfına ġarḳ ve niʿmetine müstaġraḳ ide ve rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 1). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- yatup uyuyabilür ve ne ḥużūrla oturup yimek yiyebilür **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** aña dünyādaki riyāżetleri muḳābelesinde āḫıratda ḥużūr u refāḥiyyet ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 3). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- ḳaçan zāhid oluram ki ʿālemde hiçbir nesneye ḳāniʿ olmazam cemīʿ dünyāya ve ʿuḳbāya baş indürmezem didi **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** aña āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 12). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- neye dalālet ḳılur yaʿnī **Ḥaḳ tebareke ve taʿālā** buña işāret ider ki bir mü'mine bir maraż yitişe andan gücenmeye belki Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 13). [ḥaḳ tebareke ve taʿālā,]*
- degüldür ki gāh ola ol daḫı maʿfuvv ola **Ḥaḳ tebareke ve taʿālā** ḫaşmını bir ṭarīḳ-i āḫar ile irżā ḳıla ve nite ki Ḥażret-i Eyyūb'uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 9). [ḥaḳ tebareke ve taʿālā,]*
- irişe-y-idi **Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 19). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*
- tebāreke ve taʿālā ʿİsā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 19). [ḥaḳ tebāreke ve taʿālā,]*

ḥaḳ yolında: *Allah'a ulaştıran yol, doğru yol. II İslamiyet.*

- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ **Ḥaḳ yolında** ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 4). [ḥaḳ yolında, -n, -da]*
- ucından çoḳ taḳṣīrler ider ve ḫavf u cübni sebebinden sū'-i tedbīrler ider cihād içün nefsine ḳıymaz olur ve **ḥaḳ yolında** mażāyıḳlara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 8). [ḥaḳ yolında, -n, -da]*
- anuñ fażāyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı anı **Ḥaḳ yolında** mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 4). [ḥaḳ yolında, -n, -da]*

ḥaḳaret olup: *Küçük düşürücü, aşağılayıcı olmak.*

• girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña **ḥaḳaret olup** pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 18). [ḥaḳaret olup, -up]*

ḥaḳāyıḳ: *Hakikatler, gerçekler.*

• her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı şırf **ḥaḳāyıḳ** ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 3). [ḥaḳāyıḳ,]*

• ḳanā'at üzere ve ekser-i eyyāmı ferāġat üzere idi **Ḥaḳāyıḳda** çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 11). [ḥaḳayıḳda, -da]*

• meclisinüñ kārsāzı idi **ḥaḳāyıḳ** deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 17). [ḥaḳāyıḳ,]*

• anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ **ḥaḳāyıḳdan** ednā ola yoḫsa ol devlet kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 11). [ḥaḳāyıḳdan, -dan]*

• **ḥaḳāyıḳı** vardı Ḥikmet gelecilerinde gökcek kelimātı vardı ve sulūk-ı merātibinde ʿālī maḳāmātı vardı ʿilm-i ṭarīḳatde musannnefātı maḳbūl ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 13). [ḥaḳayıḳı, -ı]*

ḥakāyık-ı ilāhīyyedendür: *Allah'a ait olan hakîkatler.*

• ṭurur bedeni-y-ile gökdedür bilürüz ammā bedeni-y-ile aña nice çıḳdı ve nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu **ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 12). [ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür, -den, -dür]*

ḫaḳ'dan bilürler: *Allah'dan bilmek, Allah'dan geldiğine inanmak.*

• aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını **Ḫaḳ'dan bilürler** maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 10). [ḫaḳ'dan bilürler, -ür, -ler]*

ḫāk-ı pāyına: *Ayağın toprağı. II Eşik, huzur.*

• ki niçe ʿizzet serleri **ḫāk-ı pāyına** nisār idi ol bir baḥr idi ki meşāyiḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 7). [ḫāk-ı pāyına, -n, -a]*

ḫāk-ı pāyına degmez: *Ayağının tozuna ulaşamamak; kıymeti veya niteliği bakımından bir kişinin seviyesinde olamamak.*

• pāyına degmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 19). [ḫāk-ı pāyına degmez, -mez]*

ḫāk-ı rāh olurlar: *Yolun toprağı olmak, toprak olmak. II Tevazu bağlamında.*

• ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde **ḫāk-ı rāh olurlar** Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 18). [ḫāk-ı rāh olurlar, -ur, -lar]*

ḥakīkat:*Doğru, gerçek.*

• arasında çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣūṣ bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām **ḥaḳīkatdür** egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 4). [ḥaḳīkatdür, -dür]*

ḥaḳīḳat: *Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh.*

• ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿaḳl bilmez biñ yıl çalışur-ise bir çöpüñ **ḥaḳīḳatini** añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi var ki andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 16). [ḥaḳīḳatini, -i, -n, -i]*

• eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir **ḥaḳīḳatı** ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 4). [ḥaḳīḳatı, -ı]*

• mümkin degüldür ḳıyāmete degin ölmez her kim Ḫıżr ölmişdür dir **ḥaḳīḳatini** bilmez bunlar üç kişidür ki ölmez ṭururlar tā ḳıyāmete degin ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 16). [ḥaḳīḳatini, -i, -n, -i]*

• didükleri bir **ḥaḳīḳatdür** ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 1). [ḥaḳīḳatdür, -dür]*

ḥaḳīḳat: *Doğruluk, gerçeklik. II Zahirin ardındaki gizli ve örtülü mana; hakikat sırrı.*

• çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür **ḥaḳīḳat** didükleri ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini anda bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 11). [ḥaḳīḳat,]*

• ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç **ḥaḳīḳatden** ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 15). [ḥaḳīḳatden, -den]*

ḥaḳīḳat: *Doğruluk, gerçeklik.*

• olup bu **ḥaḳīḳatden** gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya ki ol üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 7). [ḥaḳīḳatden, -den]*

• anuñ gibi bir **ḥaḳīḳat** gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 11). [ḥaḳīḳat,]*

• **ḥaḳīḳati** dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur ve her fi'li bir masdār-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur ṭabīʿatı bī-hamiyyet ü 'ār olur ve āyine-i vücūdı pür jengār olur ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 3). [ḥaḳīḳati, -i]*

ḥaḳīḳāt gözi–y-ile: *İnsanda bir şeyin gerçeğini ve anlamını sezen, anlayıp kavrayan güç, gönül gözü.*

• bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger **ḥaḳīḳāt gözi–y-ile** deñerseñ dostuñ daḫı
oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 13). [ḥaḳīḳāt gözi–y-ile, -y, -ile]*

hakīḳat olmak gerek: *Gerçek olmalı.*

• sulṭāndan ḳılmaḳ gerek Bu maʿnā **haḳīḳat olmaḳ gerek** söylemekle olmaz nefs emrde bulınmaḳ gerek ḳuru dimekle olmaz niçeler olur ki bunı eyle itdüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 5). [haḳīḳat olmaḳ gerek,]*

ḥaḳīḳat vilāyetinüñ: *Hakikat ülkesi. II Tasavvuf.*

• tevḥīdüñ murtażāsı ve cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ muḳtedāsı idi ṭarīḳat iḳlīminüñ pīri ve **ḥaḳīḳat vilāyetinüñ** emīri idi melekūt memālikinüñ māliki ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 12). [ḥaḳīḳat vilāyetinüñ, -i, -nüñ-nüñ]*

ḥakīkatde: *Aslında, gerçekte.*

• miṣālde bir ṣūreti olur ve her maḥsūs elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nite kim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve **ḥaḳīkatde** insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 12). [ḥaḳīkatde,]*

• ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā **ḥaḳīḳatde** mürşidi ḥafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 2). [ḥaḳīḳatde,]*

• bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın **ḥaḳīḳatde** gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 3). [ḥaḳīḳatde,]*

• kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur **ḥaḳīḳatde** ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 5). [ḥaḳīḳatde,]*

• tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler **ḥaḳīḳatde** kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 10). [ḥaḳīḳatde,]*

• biliyorur ki ol sögdükleri **ḥaḳīḳatde** ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr ṣanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 13). [ḥaḳīḳatde,]*

• **ḥaḳīḳatde** bu efʿālde daḫli yoḳtur buña nisbet meyyit görinür ʿālem-i maʿnāda bu aṣl remzler çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 1). [ḥaḳīḳatde,]*

• geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin ṣol murādātdan ki bir 'ırż-ı dünyevi içün geçilür ol **ḥaḳīḳatde** gecmek olmaz bir kişi ki 'ırżını ṣaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 12). [ḥaḳīḳatde, -de]*

• taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her ni'met ki anda görinür **ḥaḳīḳatde** anuñdur İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle dirilür ma'lūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 15). [ḥaḳīḳatde,]*

• **ḥaḳīḳatde** namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider ve ḫalvetde ve keṣretde ṭurmaz anı żikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 9). [ḥaḳīḳatde,]*

ḥaḳīḳat-ı ḥāli: *Bir durumun ardında gizlenen gerçek.*

• olan çün **ḥaḳīḳat-ı ḥāli** bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 5). [ḥaḳīḳat-ı ḥāli, -i]*

ḥaḳīkat-i kaʿbe: *Kaʿbe'nin aslı, gerçeği.*

• olur İmdi rūḥāniyyeti Kaʿbe ki **ḥaḳīkat-i Kaʿbe** aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 13). [ḥaḳīkat-i kaʿbe,]*

ḥaḳīḳat-ı mekke: *Mekke'nin gerçek olanı.*
• ve anı ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden gircek Kaʿbe'yi görmek gerek ve Mekke'ye vardum diyen **ḥaḳīḳat-ı Mekke** ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 18). [ḥaḳīḳat-ı mekke,]*

ḥakīkatinde ola: *Bilincine varmak; anlamak, kavramak.*
• **ḥaḳīḳatinde ola** ve ol mizācuñ şol mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 3). [ḥaḳīḳatinde ola, -a]*

ḥaḳīḳī: *Gerçek.*
• istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki **ḥaḳīḳīde** anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle şanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 4). [ḥaḳīḳīde, -de]*

ḥaḳīḳī olmaz: *Doğru olmak.*
• ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ şol mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl **ḥaḳīḳī olmaz** ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 4). [ḥaḳīḳī olmaz, -maz]*

ḥākim: *Hükmeden, buyruğunu yürüten.*
• elbette anuñ **ḥākimi** vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl ü aḥkām ki ʿālem-i mülk ü şahādet içinde görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 15). [ḥākimi, -i]*

ḥākim-i muṭlāḳ: *Her şeye mutlak suretle hükmeden (Allah).*
• adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve **ḥākim-i muṭlaḳuñ** ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 16). [ḥākim-i muṭlaḳuñ, -uñ]*
• işleyen Ḥaḳḳ olur ve bu ḳuvāyı ḳullanan ol **ḥākim-i muṭlāḳ** olur dervīşüñ arada hiç nesnesi olmaz hemīn kendü kendüliginden fenā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 15). [ḥākim-i muṭlāḳ,]*

ḥakīr : *Değersiz, aşağı.*
• ı rıḳḳıyetde **ḥaḳīr** bilmek gerek ki ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek ki iki cihāna sulṭān ola 'āşıḳ dōst işiginde gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 11). [ḥaḳīr bilmek,]*

ḥaḳḳ: *Allah.*
• olmışsındur Bu ikisi saña iki put olmışdur bunlara ʿibādet idersin cehlüñden eyle şanursın ki Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp nūr-ı velāyetle **Ḥaḳḳ'ı** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 16). [ḥaḳḳ'ı, -ı]*

- gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir ḥaẕẕ olur niceler ol ḥaẕẕ-ile **Ḥaḳḳ'ı** gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 2). [ḥaḳḳ'ı, -ı]*
- **Ḥaḳḳ'ı** görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 3). [ḥaḳḳ'ı, -ı]*
- varsun tecribe itsün kendüsi bilür Rivāyet olınur ki Rābiʿa ḥaccı edā itdükten ṣoñra **Ḥaḳḳ'a** münācāt idüp eyitdi Yā İlāhī İki nesneye daḫı meşūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 2). [ḥaḳḳ'a, -'a]*
- daḫı **Ḥaḳḳ'uñ** aña bir yoldan tecellīsidür Ve bu daḫı aña bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 13). [ḥaḳḳ'uñ, -uñ]*
- cānını **Ḥaḳḳ'a** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 19). [ḥaḳḳ'a, -'a]*
- **Ḥaḳḳ'a** āyib olup Ḳad'ānā yā Rabb didi yaʿni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger anda ḳābiliyyet tamām ve istiʿdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 5). [ḥaḳḳ'a, -'a]*
- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı **Ḥaḳḳ'a** nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 1). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı **Ḥaḳḳ'a** emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 8). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾiş ve **Ḥaḳḳ'a** dönmesine sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 14). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup **Ḥaḳḳ'a** döndi cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 5). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup **Ḥaḳḳ'a** döndi cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 6). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- bir iʿtibārdur ki bir ṭāyifeye düşmişdür ve her birisi bir meẕhebdür ki bir meşreble ilişmişdür her birisi bir yoldur **Ḥaḳḳ'a** gitmege ve her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 2). [ḥaḳḳ'a, -'a]*
- olur ve yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi ṣūfīnüñ yanında dūn olur Ol **Ḥaḳḳ'a** yolından varur bu ʿaḳl-ile ṭaşradan yürür Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 10). [ḥaḳḳ'a, -'a]*
- eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd anlaruñ degül **Ḥaḳḳ'uñdur** ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 16). [ḥaḳḳ'uñdur, -uñ, -dur]*
- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki **Ḥaḳḳ'a** ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki sālik kendüden naẓarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 7). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- işleyen **Ḥaḳḳ** olur ve bu ḳuvāyı ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ olur dervīşüñ arada hiç nesnesi olmaz hemīn kendü kendüliginden fenā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 15). [ḥaḳḳ,]*

- böyle-y-iken bir aḳçasuz **Ḥaḳḳ'a** mütevekkil olup tevekkülinden bir ḳadem ayrılmaya ve bir pūlı yoġ-iken şeyṭān aña rızḳ-içün vesveseye yol bulmaya Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 3). [ḥaḳḳ'a, -'a]*
- **Ḥaḳḳ'a** ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve z̲ātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışıdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 9). [ḥaḳḳ'a, -'a]*
- itmişdi Ṣūfīyāne libāslar giyüp bir gūşede ḫalvet otururdı hiç kimseye ḳarışmayup **Ḥaḳḳ'a** ʿibādet eyleyüp ṭururdı İttifāḳ bir gice yatarken vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 16). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- müntaẓır olurlar ʿālemde mühmelāt ḳomazlar düşürüp ortaya getürürler şol oturduḳları ne yirdür hiç anı fikr itmezler bir laḥẓa **Ḥaḳḳ'ı** mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 16). [ḥaḳḳ'ı, -ı]*
- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur **Ḥaḳḳ-ile** ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 19). [ḥaḳḳ-ile, -ile]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup **Ḥaḳḳ'ı** göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 5). [ḥaḳḳ'ı, -ı]*
- cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol ancaḳ **Ḥaḳḳ'ı** görür Pes anuñ gibi kimseye ke_sret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 12). [ḥaḳḳ'ı, -ı]*
- meger bir ce_zbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür **Ḥaḳḳıla** daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 15). [ḥaḳḳıla, -ıla]*
- nirden bulduñ didüm Eyitdi Sen bu gice dünle ṭurup **Ḥaḳḳ'a** müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 15). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı **Ḥaḳḳ'a** ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 5). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- ḳaçan bi'l-külliye **Ḥaḳḳ'a** müteveccih olup ṭāʿat idebilür Göñül ne ḳadar Ḥaḳḳ'a dönerse mümkin degüldür bir ucı dünyāsından kesilmez her ne mıḳdār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 5). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- ḳaçan bi'l-külliye Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ṭāʿat idebilür Göñül ne ḳadar **Ḥaḳḳ'a** dönerse mümkin degüldür bir ucı dünyāsından kesilmez her ne mıḳdār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 6). [ḥaḳḳ'a,]*
- ve ziyāde yemek ī_zā virür ḥarāreti ziyāde olduḳça şevḳi artar ol sebebden ṣu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her le_zzet-i cismāniyyede **Ḥaḳḳ'a** bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 4). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki hevā ola elbette **Ḥaḳḳ'uñ** rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 12). [ḥaḳḳ'uñ, -uñ]*
- esbābdan ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn **Ḥaḳḳ'a** teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi 'Abd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 9). [ḥaḳḳ'a, -a]*

- ḳalbine ṣafā gelür ve derūnına cilā yürinür eger **Ḥaḳḳ'a** ʿibādet iderse ṭāʿatinde lezzeti olur ve eger Rabb'ine tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 13). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni **Ḥaḳḳ'a** iledür dime mücerred anuñla hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç 'amel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 15). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ'a iledür dime mücerred anuñla hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç 'amel-i ḫayr elbette kişiyi **Ḥaḳḳ'a** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 16). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe aʿmāl ola ki seni **Ḥaḳḳ'a** çeker ola ammā ṣāyed bir niçe maʿāṣī daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 17). [ḥaḳḳ'a, -a]*
- ol degüldür ki 'ürf de ḳanāʿat ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne iʿtirāż olur ḳanāʿat mertebesi oldur ki anda **Ḥaḳḳ'uñ** māʿadāsından iʿrāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 2). [ḥaḳḳ'uñ, -uñ]*
- niçeler olur ki bir sehl ṣenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Ṣunlara ki **Ḥaḳḳ'uñ** naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 8). [ḥaḳḳ'uñ, -uñ]*
- idüp ṣu virürse Bu daḫı **Ḥaḳḳ'uñ** maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 1). [ḥaḳḳ'uñ, -uñ]*

ḥaḳḳ: *Doğru, gerçek, hakikat.*
- nesne olmaz egerçi söyledügi söz **ḥaḳḳ** ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 13). [ḥaḳḳ,]*
- riyāżete taḥammül ḳılmaz ve muʿżilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz **ḥaḳḳı** iẓhār idemez ḫavfı ucından ve çoḳ yirde ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 9). [ḥaḳḳı, -ı]*

ḥaḳḳ: *Bir kimseye sarfedilen ve ancak ona lâyık olmakla ödenebilecek büyük emek ve gayret.*
- eyleyümezin Yā Tayfūr Ben **ḥaḳḳumdan** geçdüm seni Rabb'üñe bağışladum didi Pes Bāyezīd Beṣtām'dan gidüp otuz yıl Şām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 13). [ḥaḳḳumdan, -um, -dan]*
- her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı **ḥaḳḳı** vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 9). [ḥaḳḳı, -ı]*

ḥaḳḳ ola: *Davranışı ve düşüncesi doğru ve haklı olmak.*
- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger ol ʿazīzüñ sözi **ḥaḳḳ ola** ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 6). [ḥaḳḳ ola, -a]*

ḥaḳḳ olmaz: *Bir emek karşılığı hakkı olan şeyi elde etmek, hak kazanmak.*

• ʿibādetiñ bu vechle ḳılur aña vuṣlat **ḥaḳḳ olmaz** mı ve her kim ki Rabb'ine böyle ṭāʿatde olur aña tecellī-yi cemāl muṭlaḳ olmaz mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 9). [ḥaḳḳ olmaz, -maz]*

ḥaḳḳ olup: *Davranışı ve düşüncesi doğru ve haklı olmak.*

• olmaz re'yi-y-ile ʿamel iderse ol ʿameli ḳabūl olınmaz ḫaṭā olup müctehid ḳavli-y-ile ʿamel itmek yig olur andan ki **ḥaḳḳ olup** re'yinde müstaḳil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 18). [ḥaḳḳ olup, -up]*

ḥaḳḳ taʿālā: *Yüce Allah.*

• ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol ḥāline nedmān u peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir tāze Müslümān'dur ḥāṣā ki böyle idenüñ **Ḥaḳḳ taʿālā** tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 2). [ḥaḳḳ taʿālā,]*

ḥaḳḳ u ṣavāb olur: *Gerçek ve doğru olmak.*

• iki cevāb olur ikisi daḫı **ḥaḳḳ u ṣavāb olur** Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 11). [ḥaḳḳ u ṣavāb olur, -ur]*

ḥaḳḳānī olmışdı: *Allah'a âit olmak.*

• eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aṣamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmāni ve vücūdı **ḥaḳḳānī olmışdı** semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 4). [ḥaḳḳānī olmışdı, -mış, -dı]*

ḥaḳḳ-ı allāh: *Allah' ın hakkı.*

• dimek ister ki **ḥaḳḳ-ı Allāh'da** maḥż ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 17). [ḥaḳḳ-ı allāh'da, -da]*

• daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki **ḥaḳḳ-ı Allāh** daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 16). [ḥaḳḳ-ı allāh,]*

• ḥaḳḳ-ı ġayre muḳāveme ola **ḥaḳḳ-ı Allāh** niçe olur ve hem işāret ider ki ġaybetüñ envāʿı bulınur her birinden aña münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 17). [ḥaḳḳ-ı allāh,]*

ḥaḳḳ-ı ġayr: *Başkalarının hakkı. II Kul hakkı.*

• fikr itdüm didi Yaʿnī dimek ister ki **ḥaḳḳı ġayr** ġāyet yaramaz olur ve ġaybet berāberi günāh az olur cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 5). [ḥaḳḳı ġayr,]*

• ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki **ḥaḳḳ-ı ġayr** ola üstinde Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 16). [ḥaḳḳ-ı ġayr,]*

• dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur ve **ḥaḳḳ-ı ġayrde** elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 17). [ḥaḳḳ-ı ġayrde, -de]*

- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda **ḥaḳḳ-ı ġayr** gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 9). [ḥaḳḳ-ı ġayr,]*
- kifāyetden geçmeye Yaʿnī andan iḫtirāz eyleye ki nefsi maṣlaḥatı içün **ḥaḳḳ-ı ġayre** irtikāb ide ve cehd eyleye ki mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 18). [ḥaḳḳ-ı ġayre, -e]*
- **ḥaḳḳ-ı ġayre** muḳāveme ola ḥaḳḳ-ı Allāh niçe olur ve hem işāret ider ki ġaybetüñ envāʿı bulınur her birinden aña münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 17). [ḥaḳḳ-ı ġayre, -e]*
- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger ki **ḥaḳḳ-ı ġayr** ola hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 8). [ḥaḳḳ-ı ġayr,]*

ḥaḳḳı içün: *"... Hakkı için: "... üzerine and olsun ki" anlamında yemin sözü.*
- ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm **ḥaḳḳı içün** senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 3). [ḥaḳḳı içün,]*

ḥakḳında: *Bir şeye ilişkin, üzerine, dair.*
- begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler **ḥaḳḳında** bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 14). [ḥaḳḳında,]*
- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn **ḥaḳḳında** günāh olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā şol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliğinden bir işdür ider ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 15). [ḥaḳḳında,]*

ḥaḳḳında ḳalur: *Üzerinde kalmak; istenmeyen şey birine yüklenmek, sorumluluğuna bırakılmak.*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü **ḥaḳḳında ḳalur** gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 12). [ḥaḳḳında ḳalur, -ur]*

ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından: *Allah'tan başka her şey.*
- ol degüldür ki 'ürf de ḳanā'at ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne i'tirāż olur ḳanā'at mertebesi oldur ki anda **Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından** i'rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 2). [ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından, -n, -dan]*

ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur: *Allah'ın sıfatı. ll Allah'ın insanlarca tanınabilmesi için zatına nispet edilen mana ve mefhumlar.*
- **Ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur** anuñ ḫurūfında taḳaddüm ü te'eḫḫür zamānı bulınmaz Nite kim Ḥażret-i Ḥaḳ kendü zamānından mücerrid ü müberrādur hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 9). [ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur, -dur]*

ḫāl: *Durum, vaziyet, hâl.*

- olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭururdı ve Bu gice şeb-i rükūʿ olsun dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu **ḥāl** üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 10). [ḥāl,]*
- ol **ḥālde** buldı Zerd ü żaʿīf olmış ve zār u naḥīf olmış Eyitdi Hey miskīn Bu gūr u kefen ile Allāh'dan dūr olmışsındur bunı ṭāʿat şanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 13). [ḥālde, -de]*
- Yaḳamaz oldı ol ḥāletde āteş āteşliginden gitdi ve ol demde iḥrāḳını bi'l-külliye yabana atdı veyāḫūd budur kim egerçi āteş āteşligi **ḥālinden** gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 2). [ḥālinden, -i, -(n)den]*
- alurken oda düşer kimi çalışur ki odı söyündüre kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu **ḥālde** görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 4). [ḥālde, -de]*
- Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür ki vefātından şoñra vāḳıʿada gördiler ve **ḥālin** şordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 12). [ḥālin, -in]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan şordı **Hālüñ** nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 3). [hālüñ, -üñ]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan şordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ **ḥāli** ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 4). [ḥāli, -i]*
- şoḥbet iderler vezīrler cānları çıḳup ṭaşrada ḫizmet iderler Nedīmlerüñ daḫı **ḥālleri** bir olmaz gāh olur ki bir ednāsı itdügini bir aʿlāsı idemez Kerāmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 10). [ḥālleri, -ler, -i]*
- ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki ādemi tamām şādān ide ve bir **ḥāl** daḫı olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 1). [ḥāl,]*
- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü **ḥālini** fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 10). [ḥālini, -in, -i]*
- eger **ḥālinüñ** bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 11). [ḥālinüñ, -i, -nüñ]*
- işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir **ḥāl** olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [ḥāl,]*
- **ḥāl** olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 19). [ḥāl,]*
- maʿlūmdur ki bunuñ **ḥāli** ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhī bizüm ḥālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 3). [ḥāli, -i]*
- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhī bizüm **ḥālümüzi** gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 4). [ḥālümüzi, -ü, -müz, -i]*

- luṭfuñadur bizüm **ḥālümüzi** ḳo sen saña lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ yüzi ṣuyına yaramazlarını bağışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 13). [ḥālümüzi, -ü, -müz, -i]*
- ve bāṭın **ḥālini** bilen ẓāhiri terk idemez ṣol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 3). [ḥālini, -i, -(n)i]*
- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekessir olur ve aña bir **ḥālde** ṭurmaḳ müteʿassīr olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 10). [ḥālde, -de]*
- vaḳıʿada gördiler ve **ḥālüñ** ne oldı diyü ṣordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 13). [ḥālüñ, -üñ]*
- mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek tā kendünüñ ibtidāda **ḥālini** şeyḫinüñ intihāda ḥāline ḳıyas itmeye ve kendünüñ telvīnde dirligini anuñ temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 5). [ḥālini, -i, -n, -i]*
- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu **ḥāle** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 8). [ḥāle, -e]*
- **ḥālin** söyledi Hiç baña Allāh'dan naẓar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḥtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 7). [ḥālin, -i, -n]*
- olur Her kāmilüñ **ḥāli** budur kim sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 9). [ḥāli, -i]*
- bir ʿazīz bir **ḥālde** cehennem odını tamām söyinmiş göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 1). [ḥālde, -de]*
- bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş göre ve gine ol **ḥālde** āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 1). [ḥālde, -de]*
- olur idrāk irmedügi ʿālemüñ **ḥalini** ne bilür iki ʿālemüñ ḥükmi bir olmaz ol ʿālemüñ aḥvāli bu ʿāleme ḳıyās olınmaz her ne ki ʿaḳl-ı ṣaḥīḥ ḥükm ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 7). [ḥalini, -i, -(n)i]*
- Kimseneye taḳlīd idüp dimezüz egerçi bizüm **ḥālümüz** degül ise ammā Allāh ʿavni-y-ile bilüp ṭururuz ḥads-i ṣaḥiḥ ile vicdan idüp inanup ṭururuz ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 1). [ḥālümüz, -ü, -müz]*
- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fenā olıcaḳ ol **ḥāli** muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [ḥāli, -i]*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir **ḥāl** olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 16). [ḥāl,]*
- **ḥāllerinden** şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 11). [ḥāllerinden, -ler, -i, -n, -den]*

- ẕemīmenüñ **ḥāli** böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā şol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliġinden bir işdür ider ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 15). [ḥāli, -i]*
- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ **ḥali** bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 11). [ḥali, -i]*
- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫayli ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu **ḥālüñ** baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 2). [ḥālüñ, -üñ]*
- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb **ḥāldür** ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 6). [ḥāldür, -dür]*
- Rivāyet olınur ki tevekkülde bir **ḥāle** varmışdı ki Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk cenginde bile bulındılar ṣufūf-ı müslimīn arasında ġazā niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 11). [ḥāle, -e]*
- işler olur ki ḫalḳ naẓarında anlar ḫavāriḳ ṣayılur Şefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu **ḥālinden** ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 10). [ḥālinden, -i, -(n)den]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne **ḥāl** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [ḥāl,]*
- ḥāṣıl ḳılmışdı evvel **ḥālinde** ʿālemden bi'l-külliye ʿuzlet itmege ʿazīmet itmişdi ve tamām ḳıble-i ḥaḳīḳīye müteveccih olup ḫalḳdan münḳaṭıʿ olmaya niyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 13). [ḥālinde, -i, -n, -de]*
- ḥaḳīkīnüñ daḫı **ḥāli** budur eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her misālden aña intiḳāl olınur nuḳūş-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün misāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 5). [ḥāli, -i]*
- ve şunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki **ḥāl** üzerine görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 18). [ḥāl,]*
- gerek ki her **ḥālüñ** muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 7). [ḥālüñ, -üñ]*
- muḳaddematla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu **ḥālümle** derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 18). [ḥālümle, -üm, -le]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ **ḥāline** göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 7). [ḥāline, -i, -n, -e]*
- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ **ḥālinde** nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 2). [ḥālinde, -i, -n, -de]*
- emr-i şerʿe imtiṣāl olınmaz Bir yirde ki recā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet **ḥālinden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 6). [ḥālinden, -i, -(n)den]*

- ādemi yaramaz **ḥallere** düşürür ʿibādātuñ yanında ḥalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 3). [ḥallere, -ler, -e]*
- iḫtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gittikçe ḫastalıġı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki **ḥālini** ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 14). [ḥālini, -i, -n, -i]*
- ḳārūresini ṭabībe iletirüz marażınuñ keyfiyyetini aña ʿarż iderüz Eyitdi Subḥāna'llāh Allāh'uñ dōstı düşmāna yalvara tażarruʿ eyleyüp aña **ḥālini** ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 2). [ḥālini, -i, -n, -i]*
- nereden gelür Rivāyet olınur ki baʿżı ʿazīzler İbn Semmāk'ı vefatından ṣoñra vāḳıʿada görürler **Hālüñ** nice oldı diyü teftīş ḳılurlar Eydür Ḥaḳ tebāreke *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 12). [hālüñ, -üñ]*
- müte'ehilden anuñ **ḥāli** yigrek olur te'ehhüldeki meṣūbātından bunuñ tecerrüddeki ḥasenātı gökcek olur ammā eger ol ḥasenātla te'ehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 13). [ḥāli, -i]*
- varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ **ḥāli** bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 2). [ḥāli, -i]*
- bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu **ḥālde** olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 2). [ḥālde, -de]*
- **ḥāline** muṭābıḳdur ammā biz şimdi didügümüz bu degüldür bir ġayri ḥāletdür ki bir fiʻl-i maḫṣūṣ baʻżı kişiden maʼṣiyet olur baʻżı kişiden ʻibādetdür nefs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 11). [ḥāline, -i, -n, -e]*
- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ maʻnāsı yā işāretdür ʻuṣātuñ **ḥāline** ve anlaruñ sū'-yi ma'āline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā ʻibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 5). [ḥāline, -i, -n, -e]*
- eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn **ḥāline** rāżī olup ṭururdı ve hemīn ʻālem-i maḥsūsata ḳānīʻ olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 9). [ḥāline, -i, -n, -e]*
- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra muttaʻiẓ ola ol vaḳta degin bu **ḥālle** geçüp āḫır müteyaḳḳıẓ ola egerçi her ne ḳadar baʻīd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 13). [ḥālle, -le]*
- ʻĀlim olanuñ **ḥāli** efżal olur ʻārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür maʻāṣī-y-ile bulına Yaʻnī aña işāret ider ki ʻilm makāmı ʻalā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 15). [ḥāli, -i]*
- ʻĀlim olanuñ ḥāli efżal olur ʻārif olanuñ **ḥāline** ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür maʻāṣī-y-ile bulına Yaʻnī aña işāret ider ki ʻilm makāmı ʻalā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 15). [ḥāline, -i, -n, -e]*
- maʻrifeti ehl-i maʻrifet maḳāmından geçmiş ola ve illā dervīşlik ibtidāsında maʻrifet **ḥāli** yig olur ʻilmden zīrā ʻārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 2). [ḥāli, -i]*
- tebeddülden ve ammā intihāda ʻilm **ḥāli** yig olur maʻrifetden zīrā ʻilmde ḳarār olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 3). [ḥāli, -i]*

- daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ **ḥālini** kim bilür şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 15). [ḥālini, -i, -(n)i]*
- ma'nādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz ma'rifet-i Allāh degül her ṣan'atda **ḥāl** böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 18). [ḥāl,]*
- ṣalavāt degül kişi her **ḥālinde** böyle olmaḳ gerek her vaḳtını 'ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 13). [ḥālinde, -i, -n, -de]*
- ṣoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün **ḥāl** böyle idügini her kişi bilür ʿacebdür kim gine dünyā lezzetlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 7). [ḥāl,]*
- ṣoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl böyle idügini her kişi bilür ʿacebdür kim gine dünyā lezzetlerine aldanup ḳalur şol mevt **ḥālinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 8). [ḥālinde, -i, -n, -de]*
- **ḥāline** tābi' olur şöyle ki ol ṣuver-i miṣāliyye bu ṣuver-i ḫāriciyyeye müṭāvi' olur her kim ki diler menāmı dāyim ṣādıḳ ola ve her kim ki diler vāḳı'ası vākı'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 11). [ḥāline, -i, -n, -e]*
- anda ol ḳadar cenneti görür eger āḫıratda **ḥālüñ** bilmek isterseñ dünyāda nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh içün nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 9). [ḥālüñ, -üñ]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi **ḥālle** evvel Ādem'üñ tevbe ve ric'atı ile ve İbrāhīm'üñ odda vüs'atı ile ve Eyyūb'uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 5). [ḥālle, -le]*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve 'ayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki ma'ṣiyet itmeyenden anuñ **ḥāli** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 14). [ḥāli, -i]*
- ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol **ḥāline** nedmān u peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir tāze Müslümān'dur ḥāṣā ki böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 1). [ḥāline, -i, -n, -e]*
- ḳabūl ḳılmaz ola veyā bu **ḥālde** olana kendü luṭfı-y-ıla ʿināyetler itmez ola ḳul bir eyülük iderse Ḥaḳ biñ ol ḳadar ḳılur ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 3). [ḥālde, -de]*
- ṣaḥābe bir gün geldiler Ḥażret-i Risālet'e **ḥāllerinden** şikāyet ḳıldılar Anlar mālları-y-ıla bunca ṣevāblara yitişürler görürüz bizüm elümüzden gelmez ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 13). [ḥāllerinden, -ler, -i, -n, -den]*
- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı **ḥāldeki** mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 2). [ḥāldeki, -de, -ki]*
- Çün Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye Rabb'inden eyle olıcaḳ bir sehlçe zilletden ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ **ḥālleri** ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 6). [ḥālleri, -ler, -i]*
- bir mü'mine yitişür hemīn defʿi tevbe ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfar idüp ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ **ḥālinden** bu ḥalete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 18). [ḥālinden, -i, -(n)den]*

- hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendünüñ **ḥālidür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 6). [ḥālidür, -i, -dür]*
- yıllar yememişdür bu **ḥāle** gelince ve niçe müddet açlıḳlar çekmişdür bu mertebeyi bulınca bir müderris bunca ḫalḳa iḫtilāṭ itmekle gine müderrislik ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 1). [ḥāle, -e]*
- dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ **ḥāli** böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 7). [ḥāli, -i]*
- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde **ḥāli** nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 4). [ḥāli, -i]*

ḫāl: *Davranış, tutum, tavır.*
- gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince Çünki bir şeyḫe uydı anuñ her **ḥāline** uymaḳ gerek ve her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 10). [ḥāline, -i, -n, -e]*
- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir yoldan daḫı aña ʿibādete ṭarīḳ gösterür ḳuldan maḳṣūd olan aña ḳullıḳdur her **ḥālle** gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 6). [ḥālle, -le]*
- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne **ḥālle** ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 5). [ḥālle, -le]*
- gerek **ḥālle** dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ 'izzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 13). [ḥālle, -le]*

ḫāl: *Durum, vaziyet, hal. II Keramet gösterme hali.*
- żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol **ḥāl** düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 15). [ḥāl,]*

ḫāl: *Durum, vaziyet. II İlâhî bir lutuf olarak sâlikin kalbine gelen his ve bunun ruh ve bedenine yansıması anlamında bir tasavvuf terimi.*
- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol **ḥale** uġrayan bilür ki anda ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henūz ol leẕẕetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 9). [ḥale, -e]*
- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz **ḥālle** olur Ol ḥale uġrayan bilür ki anda ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henūz ol leẕẕetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 9). [ḥālle, -le]*
- mütefāvit olur bir ḳarāra ṭurmaz Birinüñ **ḥāli-y-ile** birine ḥükm itmek olmaz ve birinüñ ḥāli ile birine ḳıyās olınmaz Anuñ içün dirler ki ṣūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 1). [ḥāli-y-ile, -i, -y, -ile]*
- mütefāvit olur bir ḳarāra ṭurmaz Birinüñ ḥāli-y-ile birine ḥükm itmek olmaz ve birinüñ **ḥāli** ile birine ḳıyās olınmaz Anuñ içün dirler ki ṣūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 2). [ḥāli, -i]*

- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda birine bir **ḥālde** bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 4). [ḥālde, -de]*
- nāẓır olur bir **ḥālde** ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fanāda olur aña göre aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña münāsib aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 5). [ḥālde, -de]*
- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekessir olur ve aña bir **ḥālde** ṭurmaḳ müteʿassir olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 10). [ḥālde, -de]*
- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir **ḥālden** söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 18). [ḥālden, -den]*
- gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki maʿrifet birbirine mütelāzım olur ve iḥtimāl var ki Bāyezīd'üñ ol sözi istiġrāḳ **ḥāline** remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 10). [ḥāline, -i, -n, -e]*
- olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür **ḥāli** olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 14). [ḥāli, -i]*
- berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse daḫı itmesün tek ol ḥarāmı işledügi ḳadar müddet anı işlemesün Bu bir **ḥāldür** ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 8). [ḥāldür, -dür]*
- bulınur hiç bir mertebe bulınmaz ki ol mertebeye ḳanāʿat ḳıla muttaṣıl cehd eyler ki bu günki **ḥāli** dünkinden yig ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 12). [ḥāli, -i]*
- egerçi **ḥālümüz** degüldür ammā bi-ḥamdi'llāh ınanup ṭururuz Allāh ʿināyeti-y-ile bir pāra maʿnāsını sezüp ṭururuz hemīn böyle degüldür ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 17). [ḥālümüz, -ü, -müz]*

ḫāl ehllerinüñ: *Dervişler.*
- bilür ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden lezzet almaz Yaʿnī dervīşlerüñ bu baʿżı ḥālātında olur ve **ḫāl ehllerinüñ** baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 16). [ḫāl ehllerinüñ, -nüñ]*

ḫāl idüp: *Hal etmek, çözmek.*
- muvāfiḳdır eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi **ḫāl idüp** ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 10). [ḫāl idüp, -üp]*

ḫal ḳıldı: *Halletmek, çözüme kavuşturmak.*
- ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele **ḫal ḳıldı** cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 10). [ḫal ḳıldı, -dı]*

ḫāl olur: *Durum haline gelmek.*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir **ḫāl olur** ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 16). [ḫāl olur, -ur]*

halāş: *Kurtulma, kurtuluş.*

- şordı kim Biz necātı niçe buluruz ve **ḥalāşı** ne vech ile ḫāşıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 15). [ḥalāṣı, -ı]*

ḫalās bulmış ola: *Kurtulmuş olmak.*

- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 17). [ḫalās bulmış ola, -a]*

ḫalās ider: *Kurtarmak.*

- vardur anları riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden **ḫalās ider** veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 10). [ḫalās ider, -er]*

ḫalāş ola: *Kurtulmak.*

- Gelüñ sizüñle ʿahd idelüm her ḳanḳımuz ki āḫıratda **ḫalāş ola** ḳalan yoldaşlarını elbette Allāh'dan dileye Eyitdiler Yā İbnü Rasūlü'llāh Senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 3). [ḫalāṣ ola, -a]*
- ol meẓālimden **ḫalāş ola** aña cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura mādām ki ol meẓālim üzerinde ṭura Yaʿnī ṭoḳ olınca aña kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 11). [ḫalāṣ ola, -a]*

ḫalās olmamış: *Kurtulmak.*

- didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol kişi henüz dervīş olup riyādan **ḫalās olmamış** biline dirdi İmdi bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 6). [ḫalās olmamış, -ma, -mış]*

ḫalāş olur: *Kurtulmak.*

- çıḳup ḳurtılur murġ-ı rūḥları dām-ı heyūlādan **ḫalāş olur** ve bāz-ı ʿaḳılları şikār-gāh-ı ḳudsde ḫāṣ olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Enbiyāya üç ʿilm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 15). [ḫalāṣ olur, -ur]*

ḫālāt: *Hâller, durumlar. II Manevi hâller.*

- bilür ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden lezzet almaz Yaʿnī dervīşlerüñ bu baʿżı **ḫālātında** olur ve ḫāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 16). [ḫālātında, -ı, -n, -da]*
- her duʿā ki maḳbul-i ḫażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḫālet ki müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ **ḫālātıdur** Ḳul olan efendisine muḥtāç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [ḫālātıdur, -ı, -dur]*
- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve **ḫālātı** mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda birine bir ḫālde bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 3). [ḫālātı, -ı]*
- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ **ḫālātı** mütekessir olur ve aña bir ḫālde ṭurmaḳ müteʿassīr olur Anlaruñ ḫāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 10). [ḫālātı, -ı]*

- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe **ḥālāt** olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 2). [ḥālāt,]*
- olur ve her maḳāmuñ **ḥālātı** ḥadden artuḳ olur Şimdi baḥsümüz anlarda degül żāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 7). [ḥālātı, -ı]*
- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş **ḥālātı** var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 4). [ḥālātı, -ı]*
- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu'llāhuñ **ḥālātına** ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 9). [ḥālātına, -ı, -n, -a]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā ve ḫuşūʿ ve aña münāsib **ḥālāṭ** eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu aṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 4). [ḥālāṭ,]*
- **ḥālāṭı** ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī aña işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür şevḳini arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 5). [ḥālāṭı, -ı]*
- ol i'tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve 'āḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe **ḥālāt** olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 8). [ḥālāt,]*
- yaḳīnden gelür şanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir **ḥālāt** var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn şanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 9). [ḥālāt,]*
- yaḳīn diyü inanur gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldığı cihetden farḳ idemez bunuñ gibi **ḥālāt** insānda bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 12). [ḥālāt,]*
- mesāvīde çoḳ **ḥālāt** olur ve ol ḥālāta göre i'tibārāt olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i ẕünūbdandur ve mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i 'ayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 5). [ḥālāt,]*
- mesāvīde çoḳ ḥālāt olur ve ol **ḥālāta** göre i'tibārāt olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i ẕünūbdandur ve mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i 'ayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 5). [ḥālāta, -a]*
- eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş **ḥālātı** olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 4). [ḥālātı, -ı]*

ḥālāt-ı seniyyesine: *Yüce haller.*
- ve ṭarīḳı tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve **ḥālāt-ı seniyyesine** ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 7). [ḥālāt-ı seniyyesine, -si, -n, -e]*

ḫalāvet: *Zevk.*
- vaḫşet bir maraż u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur kim ẕikrüñ **ḫalāvetini** ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 8). [ḫalāvetini, -i, -n, -i]*

- ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿibādātuñ yanında **ḥalāveti** ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 3). [ḥalāveti, -i]*
- vāz gelmeyince olmaz ve iḫlāṣla ṭāʿat ḫalḳdan kesilmeyince olmaz ve **ḥalāvetle** riyāżet göñül dünyādan ṣoġumayınca olmaz İmdi bu söz ġāyet gökcek sözdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 1). [ḥalāvetle, -le]*
- görür ol sebepden anlardan iḥtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet **ḥalāvetini** seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 6). [ḥalāvetini, -i, -n, -i]*

ḫalef: *Bedel.*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh'la muʿāmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli **ḫalef** bulınmaz ve şol kişiye ki ʿışyānı ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 14). [ḫalef,]*

ḫalel: *Bozukluk; eksiklik, kusur.*
- fehm iderler pes gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿamelleri olur ẓevāhirde ḳalanlar ṣanurlar ki fiʿillerinden **ḫalelleri** olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 6). [ḫalelleri, -ler, -i]*
- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda ṣaḥiḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda **ḫaleli** ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 10). [ḫaleli, -i]*

ḫalel gel-: *Zarar gelmek.*
- üzerine elbette yanarduk ṭāʿūnda daḫı muḥtemel ki ḳażiyye böyle ola bir kişi bu iḥtimāli virmekle iʿtiḳādına ne **ḫalel gele** Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 12). [ḫalel gele, -e]*
- muḥāl olur Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına **ḫalel gelmez** ve bunuñ gibi iḥtimālāt ile ʿaḳla iʿtimād bozılmaz ʿaḳluñ aḥkāmı bu ʿālemüñ aḥvāline göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 5). [ḫalel gelmez, -mez]*
- yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu keşret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyāt ile anuñ ıṭlāḳına **ḫalel gelmez** egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 10). [ḫalel gelmez, -mez]*
- bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse hīç dīne **ḫalel gelmez** ve eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 5). [ḫalel gelmez, -mez]*

ḫalel gelmez ola: *Bozulmamış, zarara uğramamış olmak.*
- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle ḳomışlar ki eger ol muʿāmelede dīne **ḫalel gelmez ola** ve şerʿ-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fiʿl müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 2). [ḫalel gelmez ola, -a]*

ḫalel gelür: *Zarar gelmek.*
- girmeye vebādan ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına ne **ḫalel gelür** ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine ne ẕelel gelür ʿAcebdür ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 1). [ḫalel gelür, -ür]*

ẖalel göre: *Zarara uğramak.*

- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña yeksān olur Bir kişi ki işini aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde ol **ẖalel göre** Hemīn ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 8). [ẖalel göre, -e]*

ẖalel ider: *Halel getirmek; zarar vermek.*

- vücūduñ vaḥdeti bu maẕāḥirüñ keşretini bozar ve ne bunuñ keşreti anuñ vaḥdetine bir żerre **ẖalel ider** bu ʿālem-i keşretde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 6). [ẖalel ider, -er]*

ẖalel vir-: *Zarar vermek.*

- yolında bu mıḳdār iddiḫār **ẖalel virmez** ve dervīşler arasında bu ḳadar nesne ʿayıb ṣayılmaz İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşārebinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 11). [ẖalel virmez,]*
- meşreb olur ki ẖalel virmez meşreb olur ki **ẖalel virür** dervīşler olur ki irte-içün zād alı ḳosa yolından çıḳar şeyẖler olur ki dāyim zekātın virüp mebāliġ ṣaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 13). [ẖalel virür, -ür]*
- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol muʿāmele dīne **ẖalel vire** ve ol vechle iḫtilāṭ şerʿe noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 4). [ẖalel vire, -e]*
- aña ne **ẖalel virür** çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 7). [ẖalel virür, -ür]*

ẖālet: *Durum, hâl, keyfiyet.*

- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ **ḫāletler** çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 14). [ḫāletler, -ler]*
- olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu aṣl riʿāyetleri ḥadden artuġ olur Biri birine dāyim tenezzül ider yürür ve her biri āẖara iḫtiyac u istimdād gösterür Bu **ḫālet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 16). [ḫālet,]*
- vefātından şoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳışṣanuñ sebebin şordı Eyitdi Ol **ḫāletde** ḳulaġuma bir āvāz geldi ki melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 2). [ḫāletde, -de]*
- Yaḳamaz oldı ol **ḫāletde** āteş āteşliginden gitdi ve ol demde iḫrāḳını bi'l-külliye yabana atdı veyāẖūd budur kim egerçi āteş āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 1). [ḫāletde, -de]*
- daẖı ṣūret bu **ḫāletledür** Şunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ẖalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 7). [ḫāletledür, -le, -dür]*
- dervīşlerüñ aña ẖavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir **ḫālet** ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 14). [ḫālet,]*
- dervīşlerüñ aña ẖavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol **ḫālet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 14). [ḫālet,]*

- daḫı degüldi ki şoñra tedennī itmiş ola Allāh yolında mertebesinden düşmiş ola Belki bu **ḥālet** ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyādur ve ʿalāmet-i tereffu' u istiġnādur bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 12). [ḥālet,]*
- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu **ḥālet** tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 4). [ḥālet,]*
- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu **ḥāleti** niçe kişilere teyşīr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 8). [ḥāleti, -i]*
- ṣanur anı bilmez ki göñlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ **ḥāleti** ḥālet-i muẓṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 8). [ḥāleti, -i]*
- bāṭınında başrı var ve her kişi ki anuñ derūnında naẓarı var buña cezm ider ki her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn muẓṭarlaruñ daʿvātıdur ve her **ḥālet** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 10). [ḥālet,]*
- her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn muẓṭarlaruñ daʿvātıdur ve her **ḥālet** ki müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıẓṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [ḥālet,]*
- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu **ḥālet-ile** ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 3). [ḥālet-ile, -ile]*
- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol **ḥālet** üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 7). [ḥālet,]*
- elinden alup anı cennete iletüp kendü anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʾnī maḳṣūdı oldur kim müridinde şefḳat ġālib olup bu **ḥālete** tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 4). [ḥālete, -e]*
- pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol **ḥālet** üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 14). [ḥālet,]*
- pādişāhlaruñ muḳarreblerinde çoḳ **ḥāletler** olur sūʿ-yi edebe ḥaml olınup maḳhūr olurlar şöyle ki anlaruñ emsāli ecnebīlerden olsa bilmezliklerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 17). [ḥāletler, -ler]*
- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu **ḥālet** nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 4). [ḥālet,]*
- yitişmek ḫaylī işdür ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki **ḥālet** tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 18). [ḥālet,]*
- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫayli **ḥāletdür** ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 1). [ḥāletdür, -dür]*
- eyle eylemek gerek ki bu ḳażiyye ki Süfyān-ı Sevrī'den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu **ḥālet** ki andan mervī olur anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 6). [ḥālet,]*

- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol **ḥāletde** Şefīḳ Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 14). [ḥāletde, -de]*
- oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu **ḥāle**t gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 18). [ḥāle,]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını ʿālem-i ẓāhirde iken çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler baʿżısını seçmezler ʿālem-i ḥisse bu **ḥāle**t nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 18). [ḥāle,]*
- muvāfaḳat itmez taʿaccüb idüp bu **ḥālete** ġāyet incinür Şeyḫ Cüneyd'üñ ṭaʿāmında şübhe n'eyler diyü gücenür hele n'eylerse eyler bir loḳmayı aġzına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 7). [ḥālete, -e]*
- bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu **ḥāleti** görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 10). [ḥāleti, -i]*
- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol **ḥāleti** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 14). [ḥāleti, -i]*
- bu **ḥāle**t nefsüñ eyüliginden olmaz sū'-i mizāc olur eger cibillī olmayup ʿārıżı ise muḥtāc-ı ʿilāc olur insānuñ ḫilḳati bunuñ üzerinedür ki medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 13). [ḥāle,]*
- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve ḫalvet daḫı bir **ḥaletdür** bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi bir gūşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 5). [ḥaletdür, -dür]*
- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir **ḥāletdür** ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 2). [ḥāletdür, -dür]*
- bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu **ḥāle**t daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 18). [ḥāle,]*
- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb **ḥāleti** var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 12). [ḥāleti, -i]*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳtan ṣoñra ḳanḳı **ḥāle**t yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 4). [ḥāle,]*
- İmdi bu maʿnāyı istiʿcāb itmek olmaz ve bu **ḥāleti** istiġrāb itmek olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde çoḳ daḫli olur baʿżı yirlerüñ baʿżı ervāḥla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 17). [ḥāleti, -i]*
- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol **ḥāleti** aña ol ṣu ider aña giren ṣudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 9). [ḥāleti, -i]*
- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz şimdi didügümüz bu degüldür bir ġayri **ḥāletdür** ki bir fiʻl-i maḫṣūṣ baʻżı kişiden maʼṣiyet olur baʻżı kişiden ʻibādetdür nefs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 11). [ḥāletdür, -dür]*

- yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol **ḥāletle** ḫōd her kişi mükellef olmaz ekṣer-i mü'minînde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 3). [ḥāletle, -le]*
- yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ekṣer-i mü'minînde ol **ḥālet** bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 4). [ḥālet,]*
- āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu **ḥālet** 'ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'ın luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye 'ināyet iderse ol ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 11). [ḥālet,]*
- **ḥālet** rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 17). [ḥālet,]*
- ışmarlamaḳdadır ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir **ḥālet** ki sen derūnuñda bulasın çāra yoḳdur ki bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 9). [ḥālet,]*
- ışmarlamaḳdadır ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet ki sen derūnuñda bulasın çāra yoḳdur ki bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu **ḥālet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 10). [ḥālet,]*
- ṭālib ola İmdi bu bir maʿnādur ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur bu bir **ḥāletdür** aḥvāl-i 'ulāda daḫı bulınur aḥvāl-i 'uḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 4). [ḥāletdür, -dür]*
- Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet ulu **ḥāletdür** ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 8). [ḥāletdür, -dür]*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed ol **ḥāletüñ** misline bir daḫı irişmeye ve her ādem ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 18). [ḥāletüñ, -üñ]*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle her kişi ki bir **ḥāletde** olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed ol ḥāletüñ misline bir daḫı irişmeye ve her ādem ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 17). [ḥāletde, -de]*
- kim ekṣer-i nevʿ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu **ḥāleti** fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 12). [ḥāleti, -i]*
- bir mü'mine yitişür hemīn defʿi tevbe ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfār idüp ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu **ḥālete** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 18). [ḥālete, -e]*
- vuṣlatı ol yoldan bulur ola şāyed anuñ mizācında bir **ḥālet** ola ki yemek yemekle tāʿate istiṭāʿat bula Şol yemekden ṣaḳınılur ki kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 15). [ḥālet,]*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭururşa dāyima fuḳara ile yeyüp yedürürse bu **ḥālet** aḳça sevmek olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 4). [ḥālet,]*
- ammā bu ḳażiyye bizüm kendü 'ayb u noḳṣānumuzdandur ve bu **ḫālet** bizüm ḳuṣur u 'ażalātumuzdandur Şunlar ki zamāndan müteʿerrī vü mütecerrid olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 15). [ḫālet,]*

ḫālet: *Hâl, durum, keyfiyet. II Dervişin nefsi için incinmemesi hali.*

- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu **ḥālet** ḫaylī ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 1). [ḥālet,]*
- bulınması āsān olur ammā ṣol dervīş ki bu **ḥālet** üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 3). [ḥālet,]*

ḫālet: *Durum, hal, vaziyet.*

- vefātından ṣoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳışṣanuñ sebebin ṣordı Eyitdi Ol **ḥāletde** ḳulaġuma bir āvāz geldi ki melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 2). [ḥāletde, -de]*
- oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu **ḥālet** gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 18). [ḥālet,]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını 'ālem-i ẓāhirde igen çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler ba'żısını seçmezler 'ālem-i ḥisse bu **ḥālet** nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 18). [ḥālet,]*
- bu **ḥālet** nefsüñ eyüliginden olmaz sū'-i mizāc olur eger cibillī olmayup ʿārıżī ise muḥtāc-ı ʿilāc olur insānuñ ḫilḳati bunuñ üzerinedür ki medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 13). [ḥālet,]*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳdan ṣoñra ḳanḳı **ḥālet** yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿuzlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 4). [ḥālet,]*
- āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu **ḥālet** 'ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'uñ luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye 'ināyet iderse ol ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 11). [ḥālet,]*
- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir **ḥālet** var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 9). [ḥālet,]*
- **ḥālet** rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā ṣol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve ṣol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyiḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 17). [ḥālet,]*

ḫālet geldi: *Bir durum gelmek, olmak.*

- avcuñdan anuñ eli yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā budur ki bunuñ teveccühi ile āteşe bir **ḥālet geldi** ki te'sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 18). [ḫālet geldi, -di]*

ḫālet olur: *Hâl, durum, nitelik olmak.*

- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir **ḥālet olur** ki leme'ān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 6). [ḫālet olur, -(u)r-ur]*

ḫālet-i mużṭar: *Çaresiz bir kişinin durumu.*

- ṣanur anı bilmez ki göñlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḥāleti **ḥālet-i mużṭar** gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 8). [ḫālet-i mużṭar,]*

ḫālet-i nezʾe: *Can çekişme hali, ölüm anı.*

- ġāyeti kāmil olanlar **ḫālet-i nezʾe** varmadın bilür belki niçeler olur ki yıllar ile اوک وردی görür Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 7). [ḫālet-i nezʾe, -e]*

ḫālet-i nizāʿda: *Sekerat zamanı.*

- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı ferīḥ bulmazdı **Ḫālet-i nizāʿda** gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 18). [ḫālet-i nizāʿda, -da]*

ḫālet-i vusṭādan: *Orta halli. II Mutedil.*

- olan münfekk olmaz **ḫālet-i vusṭādan** Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā Rivāyetdür ki ʿUtbe ru'yāsında gördi ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 7). [ḫālet-i vusṭādan, -dan]*

ḫāli: *Durum, vaziyet.*

- seçemez dirler ki keẕūb olanuñ vākı'ası daḫı yalan olur ṣıdḳı 'ādet idinenüñ menāmında gördigi 'iyān olur tecribe ile bulınmışdur ki menām **ḫāli** yaḳaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 10). [ḫāli,-i]*

ḫālī: *Arınmış, uzak kalmış.*

- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile ḫālī ve rezāyil-i ḫaṣāyilden **ḫālī** idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 2). [ḫālī,]*

ḫālī: *Dolu, donatılmış.*

- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile **ḫālī** ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 2). [ḫālī,]*

ḫālī: *Arınmış, sıyrılmış.*

- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan **ḫālī** bulınur bir vaḳtda ṣaḥīḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 9). [ḫālī,]*

ḫalī ḳala: *Tek başına, yalnız kalmak.*

- gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle mübṣarātdan baṣrı kesmek gerek ki baṣīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr ile süpürmek gerek ḫalvet olup **ḫalī ḳala** Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 16). [ḫalīḳala, -a]*

ḫālī olmaz: *Ayrı, uzak olmak.*

- maʿrifeti ehl-i maʿrifet maḳāmından geçmiş ola ve illā dervīşlik ibtidāsında maʿrifet ḥāli yig olur 'ilmden zīrā 'ārif olan **ḫālī olmaz** taḥavvülden ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 2). [ḫālīolmaz, -maz]*

ḫālī olmazdı: *Ayrı, uzak olmak.*

• hīç bir sāʿat ol fikrden **ḫālī olmazdı** yemek götürürlerdi öñine görmezdi ve yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 1). [ḫālī olmazdı, -maz, -dı]*

ḫālī olmazlar: *Ayrı, uzak olmak.*
• naẓarı her dem anuñ niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini ẕikr ider Ammā be-her ḥāl **ḫālī olmazlar** ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 6). [ḫālī olmazlar, -maz, -lar]*

ḫālī ṭura: *Dolu durmak, dolu kalmak.*
• bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem **ḫālī ṭura** Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 2). [ḫālī ṭura, -a]*

ḫalīfe: *Birinin yerine geçen kimse, vekil. || Sultan, padişah.*
• ki bir gün **ḫalīfe** anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 17). [ḫalīfe,]*

ḫalīfe: *Birinin yerine geçen kişi, sultan. II Sultan-ı Sevri.*
• ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi **Ḫalīfe** degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẕīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 10). [ḫalīfe,]*

ḫalīfe: *Birinin yerine geçen kimse, vekil. || Harun Reşid.*
• mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü ṣordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç **Ḫalīfe'ye** bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 18). [ḫalīfe'ye, -y, -e]*

ḫalīfe: *Sultan, padişah.*
• niyyet ile Zamānenüñ **ḫalīfesi** meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṣına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 9). [ḫalīfesi, -si]*
• söyleyelüm Rivāyet olunur ki ḥasūdlar İmām Ṣāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve bunuñla **ḫalīfe** ḳatında aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 10). [ḫalīfe,]*
• anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi **ḫalīfe** anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 13). [ḫalīfe,]*
• tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki **ḫalīfe** bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 9). [ḫalīfe,]*

ḫalīfe: *Birinin yerine geçen kimse, vekil, sultan. II İkinci Abbasi halifesi Mansur.*
• ki bir gün **ḫalīfe** anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 17). [ḫalīfe,]*

ḫalīfe mütevekkil: *Mütevekkil veya Câʿfer el-Mütevekkil, onuncu Abbasi Halifesi.*

- ehli niçe kerāmātını görmişlerdür **Ḫalīfe Mütevekkil** peşīmān olup niçe taʿẓīmler itmişdür ve ʿözrler dileyüp biñ dürlü tekrīmler itmişdür ḳışṣaları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 17). [ḫalīfe mütevekkil,]*

ḫalīfe-i ḥaḳ: *Allah'ın halifesi.*

- durur Zamānında **ḫalīfe-i Ḥaḳ** ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 5). [ḫalīfe-i ḥaḳ,]*

ḫalīfe-i ilāhī: *Allah'ın halifesi.*

- yenbūʿü'l-faẕl ve'l -yaḳīn **ḫalīfe-i ilāhī** ve maẓhar-ı envār-ı nā-mütenāhī server-i aṣfiyā ve ser-i defter-i evliyā pīşvā-yı aṣḥāb-ı ṭarīḳat ve muḳtedā-yı erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 3). [ḫalīfe-i ilāhī,]*

ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ: *Hakkın halifesi.*

- ḫiẕmet içün yürürler ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki dizin dizin cennet maḥbūbları her dem ḳarşusında el baġlayup ṭururlar ol bir **ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 12). [ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ,]*

ḫālıḳ: *Halk eden, yaratan, yaratıcı Allah.*

- olıcaḳdur ve her ṣıfāt ki meẕmūm olur bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan yaramaz nesne gelmez ve **ḫālıḳdan** ḳabīḥ yaradılmaz Her ne ki Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 14). [ḫālıḳdan, -dan]*

ḫāliḳ: *Fânî, ölümlü.*

- her ʿibādetleri taẕarruʿ vü āhladur ḥasret beriyyesinüñ **hālikleridür** ve maʿrifet bādiyyesinüñ sālikleridür şevḳ peymānesinden her ne ḳadar ki içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 13). [hālikleridür, -ler, -i, -dür]*

ḫālince: *Durumuna göre, kendince.*

- geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nev' ṭaleb olur ve bu daḫı **ḫālince** bir riyāżet ü ṭā'at olur ammā şol kişi ki hīç göñline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 7). [ḫālince,]*

ḫālis itmekdedür: *Saf, temiz hale getirmek.*

- itmekdedür ve hemīn hüner-i ʿibādeti anuñ ḥażreti-y-içün ḫāṣ itmekdedür aġyārı aradan götürmek gerek ki göñül evi pāk ola ve rūḥ āyinesine cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 13). [ḫālis itmekdedür, -de, -dür]*

ḫāliṣ niyyetden: *Kulun bütün sözleriyle, görünen ve görünmeyen amelleriyle yalnızca yüce Allah'ın rızasını araması.*

- niyyetden gelür ve şol efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 9). [ḫāliṣ niyyetden, -den]*

ḫāliş olup: *Saf, temiz olmak. II Günahlardan arınmak bağlamında.*

- olur ve bir kişi Allāh yolında şol dem **ḫāliş olup** ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḥtirāz ide ve eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 17). [ḫāliş olup, -up]*

ḫali-y-ile ḫallanmaḳ gerek: *Bir kimsenin hâline bürünmeli, onun gibi olmalı.*

- gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince Çünki bir şeyḫe uydı anuñ her ḥāline uymaḳ gerek ve her hālde anuñ **ḫali-y-ile ḫallanmaḳ gerek** Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 10). [ḫali-y-ile ḫallanmaḳ gerek,]*

ḫāli-y-ile ḫallenmeyen: *Bir kimsenin hâline bürünmek, onun gibi olmak.*

- ḫallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 11). [ḫāli-y-ile ḫallenmeyen, -me, -y, -en]*

ḫalḳ: *Halk, ahali, insanlar.*

- Her kim ki göñülden Peyġambar'ı taʿẓīm ider elbette evlādını daḫı tekrīm ider Şol ki meşhūrdur **ḫalḳ** arasında söylenür Meẕheb-i ehl-i beyt meẕheb-i ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 18). [ḫalḳ,]*
- ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda **ḫalḳdan** iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña şūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 18). [ḫalḳdan, -dan]*
- ʿizzetde icābet bulur Şol ki ʿāḳildür anlardan ṣaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla edeb ile dirilmek gerek Rivāyet olınur ki bir gün Baṣra'ya od düşdi **ḫalḳuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 18). [ḫalḳuñ, -uñ]*
- Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu **ḫalḳ** yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḫtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 1). [ḫalḳ,]*
- daḫı ṣūret bu ḥāletledür Şunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān **ḫalḳınuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 8). [ḫalḳınuñ, -ı, -nuñ]*
- olmaz ve iḫtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla **ḫalḳa** bī-iḫtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 16). [ḫalḳa, -a]*
- Var zāhid ol dünyādan naẕarı gider ḳāni ol göñülden iḫtiyācı çıḳar Zarūrī **ḫalḳ** muḫtāc ve sen bī-iḫtiyāc olursın pes sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 12). [ḫalḳ,]*
- Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi **ḫalḳdan** inḳiṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 10). [ḫalḳdan, -dan]*
- vü ḫōşnūd idi Āḫır ölümlü olıcaḳ ḳatındağı **ḫalḳa** Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasülleri geliyorur didi Bunlar daḫı ṭaşra çıḳdılar içerüden bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 15). [ḫalḳa, -a]*
- ḳuttāʿ-ı ṭarīḳden iken ṣoñra kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı ve birinci yıl zümre-i fesaḳadan iken āḫır kümmel-i ʿulema-yı ḥaḳīkatden oldı Evvel **ḫalḳı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 12). [ḫalḳı, -ı]*

- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh **ḫalḳuñ** bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 4). [ḫalḳuñ, -uñ]*
- ḳırḳ yarar Ammā şol ki **ḫalḳ** arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 9). [ḫalḳ,]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her **ḫalḳ** içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 9). [ḫalḳ,]*
- sebīlen Ve Ẕū'n-Nūn-i Mışrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā **ḫalḳı** on bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 8). [ḫalḳı, -ı]*
- sebīlen Ve Ẕū'n-Nūn-i Mışrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā **ḫalḳı** on bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 8). [ḫalḳı, -ı]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki **ḫalḳ** kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [ḫalk,]*
- Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur ki bir vaḳt **ḫalḳ** çoġ üşdiler ve bunı bī-ḥużūr eylediler diledi ṭurmayalar gideler yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 3). [ḫalḳ,]*
- gelmez ve mücerred **ḫalḳı** ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīs̱-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 7). [ḫalḳı, -ı]*
- yemek yedi **Ḫalḳ** anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 17). [ḫalḳ,]*
- pes **ḫalḳa** raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 13). [ḫalḳa, -a]*
- ṣūret-i mis̱āliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür **ḫalḳ** ẓāhirde ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 15). [ḫalḳ,]*
- eylemezdi **ḫalḳa** fetvā virmezdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādır ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 7). [ḫalḳa, -a]*
- daḫı hemīn mez̲hebi ve sözi budur **ḫalḳ** añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ naṣūḥi ḳoya kelām-ı nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 1). [ḫalḳ,]*
- ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin ṣoñra daḫı **ḫalḳ** gözinden dūr olam ve ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 10). [ḫalḳ,]*
- meger bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki **ḫalḳdan** kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 15). [ḫalḳdan, -dan]*

- ki **ḫalḳdan** ferāġat idüp ʿuzlet iderler ammā cemīʿ evḳātlerini ʿabeş geçürürler ol ʿuzlet ʿuḳalā yanında maḥmūd olmaz ve ol ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 17). [ḫalḳdan, -dan]*
- mevdūd olmaz çün bir kişi **ḫalḳdan** kesilür Ḥaḳ'la gerek çün keşretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 1). [ḫalḳdan, -dan]*
- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve halvet daḫı bir ḫaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi bir güşeye gire **ḫalḳdan** münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 6). [ḫalḳdan, -dan]*
- daḫī işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi **Ḫalḳuñ** göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 2). [ḫalḳuñ, -uñ]*
- Allāh'uñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı sānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı **ḫalḳa** taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 4). [ḫalḳa, -a]*
- Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki **ḫalḳ** ziyāde gelürler ve bunuñ huẓūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 15). [ḫalḳ,]*
- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī taṣnīfi vardı ki **ḫalḳ** arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i tezkirede mezkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 11). [ḫalḳ,]*
- kimüñdür Meselā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki **ḫalḳ** ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 8). [ḫalḳ,]*
- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ **ḫalḳ** olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 6). [ḫalḳ,]*
- ide Ve eydürdi ki **Ḫalḳuñ** ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 5). [ḫalḳuñ, -uñ]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadar aḥvāl ola nice sürūr ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu miḳdār verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur **Ḫalḳuñ** büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 10). [ḫalḳuñ, -uñ]*
- şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maşlaḥatı içün ḳonılmış ola **ḫalḳı** kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 13). [ḫalḳı, -ı]*
- işler olur ki **ḫalḳ** naẓarında anlar ḫavāriḳ ṣayılur Şefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 9). [ḫalḳ,]*
- üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse ben daḫı **ḫalḳa** īsār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp epsem ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 17). [ḫalḳa, -a]*
- ḥāṣıl ḳılmışdı evvel ḥālinde ʿālemden bi'l-külliye ʿuzlet itmege ʿazīmet itmişdi ve tamām ḳıble-i ḥaḳīḳīye müteveccih olup **ḫalḳdan** münḳaṭıʿ olmaya niyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 14). [ḫalḳdan, -dan]*

- eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve sen **ḫalḳdan** münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 9). [ḫalḳdan, -dan]*
- ʿAcebdür bu **ḫalḳ** ki mescid içinde ḥelāl ʿameller dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 11). [ḫalḳ,]*
- ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde ḥelāl ʿameller dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem **ḫalḳını** oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 12). [ḫalḳını, -ı, -n, -ı]*
- daḫı hemīn mezhebi ve sözi budur **ḫalḳ** añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki şarīḥ nuşūşı ḳoya kelām-ı nefsī ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 1). [ḫalḳ,]*
- Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile alışdı **ḫalḳdan** münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 14). [ḫalḳdan, -dan]*
- **ḫalḳdan** vaḥşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 7). [ḫalḳdan, -dan]*
- aʿmāl-i ḥasenesine münāsib cennetde derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad müyesser idüp bu dārda **ḫalḳdan** vaḥşeti muḳābelesinde ol dārda ervāḥ-ı müṭahhare ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 18). [ḫalḳdan, -dan]*
- kim **ḫalḳdan** tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 5). [ḫalḳdan, -dan]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp **ḫalḳdan** kesilür gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 9). [ḫalḳdan, -dan]*
- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki **ḫalḳla** ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeş geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 12). [ḫalḳla, -la]*
- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün kesretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi **ḫalḳı** seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 2). [ḫalḳı, -ı]*
- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur **ḫalḳ** mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 5). [ḫalḳ,]*
- şordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā şol **ḫalḳun** baña işārātı çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 12). [ḫalḳun, -uñ]*
- egerçi **ḫalḳ** arasında daḫı memzūc olurlar ammā anlaruñ ekseri Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaşarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde fużelātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 7). [ḫalḳ,]*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳılur gine **ḫalḳla** eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 12). [ḫalḳla, -la]*

- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hīç bilür misin ki ne ʿamel ḳılurlar **ḫalḳı** dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 13). [ḫalḳı, -ı]*
- **ḫalḳuñ** dīnini ıṣlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 17). [ḫalḳuñ, -uñ]*
- ḫalḳuñ dīnini ıṣlāḥ ḳılurlar şunlar ki **ḫalḳdan** münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 17). [ḫalḳuñ, -dan]*
- vāz gelmeyince olmaz ve iḫlāṣla ṭāʿat **ḫalḳdan** kesilmeyince olmaz ve ḥalāvetle riyāżet göñül dünyādan ṣoġumayınca olmaz İmdi bu söz ġāyet gökcek sözdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 1). [ḫalḳdan, -dan]*
- uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur ḳalbi evlāsından kesilmez hemçunān bir kişi ki **ḫalḳla** muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 8). [ḫalḳla, -la]*
- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki lezzet alur **ḫalḳla** söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 14). [ḫalḳla, -la]*
- derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur ve ʿazlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve **ḫalḳuñ** iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 2). [ḫalḳuñ, -uñ]*
- vaḳt tamām olur didiler **Ḫalḳuñ** me'unātına taḥammül idüp incinmeye ve eẕālarına ṣabr idüp gücenmeye Naḳl olınur ki ṣordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 3). [ḫalḳuñ, -uñ]*
- üşmiş olur Ve eydürdi Şol kişi ki **ḫalḳuñ** 'işarātına muṭṭali' olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup sa'y ider bilmek ister ol kişi bu fi'lde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 17). [ḫalḳuñ, -uñ]*
- ḳatında muḫṭī ve **ḫalḳ** yanında merdūd olur ve eger ṭuyduġını işā'at iderse ḫōd iki cihānda mel'ūn u maṭrūd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 1). [ḫalḳ,]*
- olur anuñ gibi 'ulemādur ki vereṣe-i enbiyā olurlar ve anuñ gibi dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar 'ālemüñ niẓāmı ve cihan **ḫalḳı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 2). [ḫalḳı, -ı]*
- bedendür anı bilmezler ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān **ḫalḳına** andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 11). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki **ḫalḳa** taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 18). [ḫalḳa, -a]*
- Allāh'uñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur ki anı **ḫalḳa** taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı sānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı **ḫalḳa** taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 3). [ḫalḳa, -a]*
- varmaz ebter olur da'vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḫtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki **ḫalḳ** aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [ḫalḳ,]*

• vire faḳr gibi ‘ālemde vesīle-i ġınā olmaz ve ‘acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżu‘ itdükce Allāh anı ref‘ ider ve kişi meskenet itdükce **ḫalḳuñ** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 6). [ḫalḳuñ, -uñ]*

• denī ü dūn olur ol kişi ki ‘abdu’d-dīnar ola gerekse ‘ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭab‘ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne **ḫalḳ** andan ḫōşnūd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 16). [ḫalḳ,]*

• sīreti dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün gülsün ammā gine böyle iken Ḥaḳ’la mu‘āmelesi bir ḳarār olsun keşret içinde ḫalvetde olsun ve **ḫalḳ** arasında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 10). [ḫalḳ,]*

• Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki **ḫalḳ** gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb’ine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 14). [ḫalḳ,]*

• yıllar yememişdür bu ḥāle gelince ve niçe müddet açlıḳlar çekmişdür bu mertebeyi bulınca bir müderris bunca **ḫalḳa** iḫtilāṭ itmekle gine müderrislik ider *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 2). [ḫalḳa, -a]*

ḫalḳ: *Aile bireyleri, ev halkı.*

• olurlar ki ḳaçmaḳ ‘abesdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar **ḫalḳlarına** sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 4). [ḫalḳlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

• ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve **ḫalḳını** ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle ṣuṣadı ve içecek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 16). [ḫalḳını, -ı, -n, -ı]*

halk: *Yaratma, yok iken var etme.*

• kārgāh-ı tekvīn ve **ḫalḳda** bu olmaz ki bir isti‘dād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ’da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 15). [ḫalḳda, -da]*

ḫall: *Çözme, üstesinden gelme, halletme.*

• ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir baḥsdür ki nā-gāh añlayanuñ ‘aḳlını ḥayret alur ve bir mes’eledür ki araya düşdükçe her kişi **ḥallinde** ‘āciz olur kimse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 10). [ḥallinde, -i, -n, -de]*

• ḳadar faẕl u kemāl ile ne ‘aceb itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp elfāẕuñ ḳıdemini Cenāb-ile meẕhep idinmiş İmdi bu işkālüñ **ḥalli** erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 4). [ḥalli, -i]*

• ve bunuñ gibi şübhātuñ **ḥalline** pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān’uñ ṭab‘ında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 5). [ḥalline, -i, -n, -e]*

ḫall eylemedi: *Çözüm yolu bularak sonuca eriştirmek, halletmek.*

• ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ‘ulemādan teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini **ḥall eylemedi** İmām Şāfi‘ī ol zamānda oġlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 16). [ḥall eylemedi, -me, -di]*

ḫall idersin: *Sorunu gidermek, çözüme kavuşturmak.*

• mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü şordılar ve Nice **ḥall idersin** diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 18). [ḥall idersin, -er, -sin]*

ḫall olurdı: *Yoluna konmak, sonuca bağlanmak, çözülmek, çözümlenmek.*
• ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān okurdı tā aña degin ki müşkil tamām **ḥall olurdı** Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 4). [ḥall olurdı, -ur, -dı]*

ḫālleş: *Birbirine hâlini anlatmak, derdini dökmek, hasbihal etmek.*
• dinilmez ve derd-i derūn mümkin degüldür lisānla taḳrīr olınmaz ikisi daḫı derd ehli gerek ki bir biri-y-ile **ḥālleşeler** biñ dürlü rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 18). [ḥālleşeler, -e, -ler]*

halṭ eyleyüp: *Karıştırmak.*
• **ḫalṭ eyleyüp** ḳarışdura ʿĀkil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 13). [ḫalṭ eyleyüp, -y, -üp]*

ḫalvāt: *Müridin karanlık ve dar bir hücreye çekilip ibadet, riyazet, murakabe, zikir ve fikirle vakit geçirmesi.*
• vaḳtında bizden artuḳ yerler görürüz İmdi anuñ gibi kişinüñ cemīʿ vaḳtında eyle yedügi neden bilindi cemīʿ **ḫalvātda** evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 12). [ḫalvātda, -da]*

ḫalvet: *Tek başına, yalnız.*
• itmişdi Ṣūfīyāne libāslar giyüp bir gūşede **ḫalvet** otururdı hiç kimseye ḳarışmayup Ḥaḳḳ'a ʿibādet eyleyüp ṭururdı İttifāḳ bir gice yatarken vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 15). [ḫalvet,]*
• ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde ḳāyim olur Her bir dervīş ki **ḫalvetde** ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur ki aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 17). [ḫalvetde, -de]*

ḫalvet: *Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme.*
• ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʿuzlet iderler ammā cemīʿ evḳātlerini ʿabeş geçürürler ol ʿuzlet ʿuḳalā yanında maḥmūd olmaz ve ol **ḫalvet** Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 18). [ḫalvet,]*

ḫalvet: *Issız, tenha.*
• ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde faẕlına ġāyet çoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim **ḫalvet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 10). [ḫalvet,]*

ḫalvet: *Uzlet, inziva, yalnızlık. || Masivadan ilgiyi kesip tamamen Allah'a yönelmek ve kendini ibadete vermek.*

- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır **ḫalvet** ü ʻuzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Başrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 13). [ḫalvet,]*
- dil sarāyını Allāh içün süpürüp **ḫalvet** iderdi ve her dem göñül evinde anuñla ṣoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 17). [ḫalvet,]*
- olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʻayı gördi hemīn ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine riyāżetini terk itmezdi ve **ḫalvet** ʻibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 12). [ḫalvet,]*
- mümkin degül ol eve girilmez miftāḥı anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz Her dervīş ki müctehid olmaya elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ **ḫalvetinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 6). [ḫalvetinde, -i, -n, -de]*
- Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʻilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır **ḫalvet** ü ʻuzlet ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʻ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 14). [ḫalvet,]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine **ḫalvetde** evḳātını mā-lā-yaʻnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 9). [ḫalvetde, -de]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine **ḫalvetde** evḳātını mā-lā-yaʻnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 10). [ḫalvetde, -de]*
- müṣāhabet idüp bulışa ve gönli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki **ḫalvetde** ʻömrini ʻabeş geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 12). [ḫalvetde, -de]*
- ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʻuzlet iderler ammā cemīʻ evḳātlerini ʻabeş geçürürler ol ʻuzlet ʻuḳalā yanında maḥmūd olmaz ve ol **ḫalvet** Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 18). [ḫalvet,]*
- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve **ḫalvet** daḫı bir ḥaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi bir gūşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʻ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 5). [ḫalvet,]*
- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve ḫalvet daḫı bir ḥaletdür bir bārizi olur bir kāmini **ḫalvetüñ** ẓāhiri oldur ki bir kişi bir gūşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʻ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 6). [ḫalvet,]*
- **ḫalvet** içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki lezzet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 13). [ḫalvet,]*
- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki lezzet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir **ḫalvet** eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 13). [ḫalvet,]*

ḫalvet: *Dervişlerin inzivâya çekilip tek başlarına ibâdet ettikleri yer.*
- dervīş olan **ḫalvetinüñ** bir gūşesini cihān sarāylarına değişmez her şevḳ ehli ki bunlarıñ bu derdi-y-ile fenāsını görür āh-ı ezān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 15). [ḫalvetinüñ, -i, -nüñ]*

ḫalvet: *Yalnızlık.*

• ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider ve **ḫalvetde** ve keṣretde ṭurmaz anı ẕikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 9). [ḫalvetde, -de]*

ḫalvet eve: *Dervişlerin inzivâya çekilip tek başlarına ibâdet ettikleri yer, halvet-gâh.*
• ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki leẕẕet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir **ḫalvet eve** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 14). [ḫalvet eve, -e]*

ḫalvet evüñde: *Tenhâ ve gözlerden uzak olarak oturulan ev, mekan.*
• oldı eyitdi **Ḫalvet evüñde** ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 15). [ḫalvet evüñde, -ñ, -de]*

halvet ider: *Yalnız bir kenara çekilip dua ve ibadetle meşgul olmak.*
• vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan ṣovumaz ol mümkin degüldür riyāżet leẕẕetini ṭuymaz egerçi meyyit ile bir ḳaç gün çalışup **ḫalvet ider** ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 12). [ḫalvet ider, -er]*

ḫalvet iderdi: *Yalnız bir kenara çekilip dua ve ibadetle meşgul olmak.*
• dil sarāyını Allāh içün süpürüp **ḫalvet iderdi** ve her dem göñül evinde anuñla ṣoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 17). [ḫalvet iderdi, -er, -di]*

halvet itdükçe: *Yalnız bir kenara çekilip dua ve ibadetle meşgul olmak.*
• çıḳmaḳ ister ammā bir göñül ki dünyādan ṭamām uṣanmış ola ve leẕẕāt-ı ʿācileden teveccühi dönmiş ola **ḫalvet itdükçe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 18). [ḫalvet itdükçe, -dükçe]*

halvet itmiş: *İnzivaya çekilmek. || Masivadan ilgiyi kesip tamamen Allah'a yönelmek ve kendini ibadete vermek.*
• sözün maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini **ḫalvet itmiş** her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 16). [ḫalvet itmiş, -miş]*

ḫalvet ola: *Yalnız kalmak. II İbadet, zikir, riyazet ve murakabe ile meşgul olmak.*
• ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde **ḫalvet ola** bu söze inanur ve her dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 17). [ḫalvet ola, -a]*

ḫalvet oldı: *Yalnız kalmak. II İbadet, zikir, riyazet ve murakabe ile meşgul olmak.*
• Allāh ile **ḫalvet oldı** Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 15). [ḫalvet oldı, -dı]*

halvet olmaḳ: *Gözlerden uzak olacak şekilde bir yerde birileriyle baş başa kalmak.*

• ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla **ḫalvet olmaḳ** egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 6). [ḫalvet olmaḳ,]*

ḫalvet olup: *Yalnız kalmak, tenhaya çekilmek.*

• gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle mübṣarātdan başrı kesmek gerek ki başīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr ile süpürmek gerek **ḫalvet olup** ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 16). [ḫalvet olup, -up]*

ḫalvet olurdı: *Yalnız kalmak. II İbadet, zikir, riyazet ve murakabe ile meşgul olmak üzere yalnız başına tenha bir odaya, tekkelerde halvethane denilen bir hücreye, kapanma.*

• **ḫalvet olurdı** Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān oḳurdı tā aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 3). [ḫalvet olurdı, -ur, -dı]*

ḫalvet ü 'uzlet: *Yalnızlık, inziva. II Gözlerden uzak bir şekilde ibadet, zikir, riyazet ve murakabe ile meşgul olmak.*

• anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır **ḫalvet ü 'uzlet** ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Başrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 13). [ḫalvet ü 'uzlet,]*

• Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır **ḫalvet ü ʿuzlet** ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 14). [ḫalvet ü ʿuzlet,]*

ḫalvet yirlerde: *Gözlerden uzak olan tenha yer.*

• ṭavarlarını güderdi ol bahāneler ile **ḫalvet yirlerde** gezerdi Kimseye ḳarışmazdı ve kimse-y-ile ilişmezdi ḥācetden ziyāde söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 5). [ḫalvet yirlerde, -ler, -de]*

ḫalvetde olsun: *Masivadan ilgiyi kesip tamamen Allah'a yönelmek ve kendini ibadete vermek.*

• sīreti dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün gülsün ammā gine böyle iken Ḥaḳ'la muʿāmelesi bir ḳarār olsun keşret içinde **ḫalvetde olsun** ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 10). [ḫalvetde olsun, -sun]*

ḫalvet-gāh: *Halvet yeri, yalnız başına oturup ibâdetle vakit geçirilen yer.*

• ḥużūrı ve **ḫalvet-gāhı** olur Rivāyet olınur ki Ḥāriş-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 11). [ḫalvet-gāhı, -ı]*

ḫam: *Kıvrım, büklüm.*

• Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek **ḫamı** biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 17). [ḫamı, -ı]*

ḫamāḳat: *Budalalık, ahmaklık.*

- olıcaḳ zarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir **ḥamāḳatdür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 10). [ḥamāḳatdür, -dür]*

ḫamd idüp: *Şükretmek.*
- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ şayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 3). [ḫamd idüp, -üp]*

ḫāmil olup: *Gebe kalmak.*
- **ḫāmil olup** ṭoġurınca ve ne ṣūretler geçirmişdür heyūlā-yı zamān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 19). [ḫāmil olup, -up]*

ḫāmil-i kitāb olan: *Kitap taşıyan kimse.*
- nice gerekse göñle müyesser olmaz her mü'min-i müṣāb olan muṣīb-i esrār-ı maʿārif olmaz ve her **ḫāmil-i kitāb olan** ʿārif-i nüket ü laṭāyif olmaz her rūz āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 2). [ḫāmil-i kitāb olan,]*

ḫāmıż: *Ekşi.*
- gāh **ḫāmıż** gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb ḥaẓıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 17). [ḫāmıż, -e]*

ḫaml ider: *Yüklemek.*
- bidʿate **ḫaml ider** eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 11). [ḫaml ider, -er]*

ḫaml olın-: *Yüklenmek, bağlanmak.*
- sözi añlanmayıcaḳ sū-yı iʿtiḳāda **ḫaml olınur** ḳuṣūr-ı naẓarlarından ve noḳṣān-ı fikirlerinden şu ḳadar mülāḥaza idemezler ki Bāyezīd mülḥid olıcaḳ īmān kimüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 7). [ḫaml olınur, -ur]*
- pādişāhlaruñ muḳarreblerinde çoḳ ḥāletler olur sūʿ-yi edebe **ḫaml olınup** maḳhūr olurlar şöyle ki anlaruñ emṣāli ecnebīlerden olsa bilmezliklerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 17). [ḫaml olınup, -ı, -n, -up]*

ḫamle-i 'arşa: *Arşı taşıyan melekler.*
- işe Yaʿnī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti **ḫamle-i 'arşa** muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı 'ālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 15). [ḫamle-i 'arşa, -a]*

ḫammām: *Hamam, yıkanılacak yer.*
- isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat **ḫammāma** gitdiler oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 15). [ḫammāma, -a]*

ḫammār: *Şarap yapan veya satan kimse, meyhaneci. ll Mürşit, şeyh.*

• ekile rūḥ ol dem ḥużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla **ḫammārdan** ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 4). [ḫammārdan, -dan]*

ḫāmūşlıḳ: *Susma, suskunluk.*
• berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve **ḫāmūşlıḳ** ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 10). [ḫāmūşlıḳ,]*

ḫān: *Hükümdar, padişah.*
• şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ **ḫānı** ve iki cihānuñ sulṭānı idi fenā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 15). [ḫānı, -ı]*

ḫān ol-: *Hükümdar olmak.*
• cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın lācerem āḫırat milketinde **ḫān olursın** Rivāyet olınur ki bir gün Ḳutaybe ḳatına geldi bir eski ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 13). [ḫān olursın, -ur, -sın]*
• ʻuṣṣāḳ arasında **ḫān ola** Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki hevā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi'l-külliye ʻabeş olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 13). [hān ola, -a]*

ḫandān: *Şen, neşeli, sevinçli.*
• gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem **ḫāndān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 18). [ḫāndān,]*

ḫandān olurlar: *Mutlu olmak.*
• maẓharıdur her ne varsa kudretinüñ eşeridür Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a baġlayup ferhān olurlar gice gündüz anuñ mülāḥaẓası ile **ḫandān olurlar** Dervīşlikde yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 2). [ḫandān olurlar, -ur, -lar]*

ḫāne: *Ev.*
• ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī **ḫāne** rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 17). [ḫāne,]*
• gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç **ḫāne** gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 18). [ḫāne,]*

ḫāne: *Ev. II Cennet ve cehennem.*
• bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı **ḫānenüñ** ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 2). [ḫānenüñ, -nüñ]*

ḫānedān: *Köklü, asil ve büyük aile.*

• duʿā itmiş-idi Ümmü'l-müslīmīn Ümmü Seleme'nüñ **ḫānedānında** ulalmışdı ve anuñ bir muʿteḳasından olmışdı Ṭoġıcaḳ ʿÖmer Ḥażretine ʿarż olınmışdı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 13). [ḫānedānında, -ı, -n, -da]*

ḫanefī: *Hanefi mezhebi.*

• ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger **Ḥanefī'ye** Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 15). [ḥanefī'ye, -y, -e]*

• mes'elede birine her ḳażiyyede taḳlīd eyleye müctehidlerden göñli istedügine meselā **Ḥanefī'ye** taḳlīd eyleye müsinn-i nisā nāḳıż-ı vużū olmamaḳda ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 6). [ḥanefī'ye, -y, -e]*

• görmez mi didiler Eger dirsek ki hele kendü her ne iderse baḥsi ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā **Ḥanefī** dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne diyelüm Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 14). [ḥanefī,]*

ḫanefī mezheb: *Hanefî mezhebine mensup.*

• oḳur dime ol **Ḥanefī mezheb** iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 17). [ḥanefī mezheb,]*

ḫāne-i dilde: *Gönül evi; kalp.*

• çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı aʻlā-yı ʻilliyyīn çıḳdı **ḫāne-i dilde** her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı zillāt ve zünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 12). [ḫāne-i dilde, -de]*

ḫāne-i ġūr: *Mezar çukuru.*

• Eydürem ki **Ḫāne-i ġūr** yitmez mi Bu sözleri dimekle ḳatumdan defʿ iderem ve bu cevāblarla vesvesesini menʿ iderem Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 1). [ḫāne-i ġūr,]*

ḫāne-i kesretde: *Çokluk evi. II Cenâbıhakk'ın tecellîsiyle zuhûra gelmiş olan çokluk, mahlûkāt; kainat.*

• o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her **ḫāne-i kesretde** bir şuʻle olur vaḥdet daḫı odur kesret daḫı ol Kimdür olan arada ʻillet ü maʻlūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 17). [ḫāne-i kesretde, -de]*

ḫāne-i şerīʿate: *Şeriat evi. II İman, ahlâk, ibâdet ve hukukla ilgili kural ve hükümlerin bütünü.*

• ki **ḫāne-i şerīʿate** girmek ister anlara teḥiyyāt u tekrīm gerek ve her kim ki ol sarāy-ı devlete duḫūl ider anlara inḳiyād u teslīm gerek anlaruñ izninsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 3). [ḫāne-i şerīʿate, -e]*

ḫānḳāh: *Tekke, dergâh.*

• ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini nisār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti vaḳtında **ḫānḳāhı** eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 14). [ḫānḳāhı, -ı]*

ḫānḳāh olsun: *Tekke, dergâh olmak.*

- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek meyḫāne gerek **ḫānḳāh olsun** gerek putḫāne gerek Kaʿbe ve gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 8). [ḫānḳāh olsun, -sun]*

ḫār: *Diken.*

- güller bitürüp baʿżısı **ḫārlar** getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 5). [ḫārlar, -lar]*

harāb olur: *Yıkılmak, tahrip olmak.*

- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki āḫır **ḫarāb olur** yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 14). [ḫarāb olur, -ur]*

ḫarām: *Helal olmayan şey. II Rızık.*

- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol **ḥarām** benüm elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 8). [ḥarām,]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret irişdi pes ol **ḥarām** bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 9). [ḥarām,]*

ḫarām: *Din kurallarına aykırı, dinî bakımdan helal olmayan, yasak.*

- olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu **ḥarām** rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç şu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 9). [ḥarām,]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi **ḥarāmdan** şaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [ḥarāmdan, -dan]*
- Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe **ḥāram** olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meşelā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 17). [ḥāram,]*
- getürmemekdendür ve kimseneye ḥased itme ki ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür ve **ḥarām** rızḳ yime ki ol āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 2). [ḥarām,]*
- ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir **ḥarām** rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol aña ınandum ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 17). [ḥarām,]*
- yaḳīn bulmış ola hiç olur mı bir loḳma **ḥarāmdan** ötüri başını ġavġalara bıraġa Bir ḫizmetkār Mevlāmā ḥesāb virsem gerek diyü nice ṣaḳındugını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 1). [ḥarāmdan, -dan]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir **ḥaram** fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 4). [ḥaram,]*

- yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol **ḥarāmı** gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 6). [ḥarāmı, -ı]*
- ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde ḥelāl ʿameller dürüst degül iken **ḥarāmlarını** işlerler Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 11). [ḥarāmlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
- olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir **ḥarāmı** añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelam olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 13). [ḥarāmı, -ı]*
- **ḥarāmı** gönline götürmesi olur ki ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 15). [ḥarāmı, -ı]*
- nefsine bir **ḥarām** ile leẕẕāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 9). [ḥarām,]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ ṣevābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe **ḥarāmlar** olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 14). [ḥarāmlar, -lar]*
- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi **ḥarāmuñ** tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 16). [ḥarāmuñ, -uñ]*
- ṣayılur Hemīn andan aña şol fāyide olur ki anā maẓarret olmaz ol **ḥarāma** mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 17). [ḥarāma, -a]*
- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir **ḥarāmı** bir niçe yıllar işleye āḫır diler ki cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 3). [ḥarāmı, -ı]*
- berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse daḫı itmesün tek ol **ḥarāmı** işledügi ḳadar müddet anı işlemesün Bu bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 8). [ḥarāmı, -ı]*
- anı **ḥarām** dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsün yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 7). [ḥarām,]*
- arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ ucından ekṣer-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli anda olmaz belki gāh olur ki **ḥarāma** daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 12). [ḥarāma, -a]*
- **ḥarām** ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 13). [ḥarām,]*

ḥarām ḳılurlar: *Yasak etmek.*

- ḳılmaz ve illā mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp **ḥarām ḳılurlar** mescid anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 8). [ḥarām ḳılurlar, -ur, -lar]*

harām olur: *Yararlanılması caiz olmamak.*

• Ben ṭavarı gitmek içün kirāya ṭutdum dönmek **harām olur** didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 1). [harām olur, -ur]*

ḥarām olur: *Din kurallarına aykırı olmak, dinî bakımdan yasak olmak.*
• Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur ki vaḳt olur **ḥāram olur** ve niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meşelā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 17). [ḥāram olur, -ur]*
• gāh olur ki ādeme iḥtirāz eylemek şerʿan vācib olur nite kim bir kişi şehrden ṭaşra bulınsa içerü girmek menʿ olınur gāh olur ki iḥtirāz eylemek **ḥarām olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 2). [ḥarām olur, -ur]*
• olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba **ḥarām olur** egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelām olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 13). [ḥarām olur, -ur]*

ḥarāmī: *Eşkiya, yol kesen, haydut.*
• ḳanda bulurdı İstedi **ḥarāmīler** içinden Ḥażret'ine yitişdürdi ve diledi ḫūn-ḫvārlıġı ḫizmet-i Ḥaḳḳ'a degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 13). [ḥarāmīler, -ler]*
• luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi ḳo sen saña lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ yüzi şuyına yaramazlarını bağışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż **ḥarāmī** iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 14). [ḥarāmī,]*

ḫarāret: *Susuzluk.*
• ve ziyāde yemek īẕā virür **ḥarāreti** ziyāde olduḳça şevḳi artar ol sebebden şu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 3). [ḥarāreti, -i]*

ḫarāret ü 'işḳ: *Şevk ve aşk; arzu.*
• budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından şoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir **ḥarāret ü 'işḳ** olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 2). [ḥarāret ü 'işḳ,]*

ḫarc eyle-: *Harcamak, sarf etmek.*
• ḳaftanlardan ki düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür ki kişi anı **ḫarc eyleye** mühimmātına Ve aḳçayı ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 3). [ḫarc eyleye, -y, -e*
• **ḫarc eyleye** yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 15). [ḫarc eyleye, -y, -e]*

ḫarc idüp: *Harcamak, sarf etmek.*
• tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar **ḫarc idüp** bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż vardır ki andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 5). [ḫarc idüp, -üp]*

ḫarc idüp ṭurursa: *Harcamaya devam etmek.*

• ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni **ḫarc idüp ṭurursa** dāyima fuḳara ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 3). [ḫarc idüp ṭurursa, -ur, -sa]*

ḫarc itdükce: *Harcamak, sarf etmek; feda etmek.*

• ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine **ḫarc itdükce** berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 15). [ḫarc itdükce, -dükce]*

ḫarc itdükce: *Harcamak, sarf etmek.*

• ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı **ḫarc itdükce** ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 6). [ḫarc itdükce, -dükce]*

ḫarc olmaya: *Harcanmak, sarf olmak.*

• ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki **ḫarc olmaya** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 16). [ḫarc olmaya, -ma, -y, -a]*

ḫarclan: *Harcamak, sarf etmek.*

• nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden **ḫarclanurdı** gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 4). [ḫarclanurdı, -ur, -dı]*

• kesbinden şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa **ḫarclana** ve eger ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 10). [ḫarclana, -a]*

• baṭālet gelür aç olıcaḳ aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün andan **ḫarclana** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 14). [ḫarclana, -a]*

• olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile **ḫarclanur** ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 8). [ḫarclanur, -ur]*

ḫarclıḳ: *Ufak tefek masraflar ve şahsî ihtiyaçlar için harcanacak para.*

• de öñüme geldi ve ġafletle giderken ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var dünyelikde ve neye māliksin **ḫarclıḳda** Eyitdüm İki yüz dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 8). [ḫarclıḳda, -da]*

• N'ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz **ḫarçlıḳ** göndüre-y-idüm çün benim içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 5). [ḫarçlıḳ,]*

• ġazāya gitdi Ḫātūnına şordılar Size **ḫarçlıḳ** ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 3). [ḫarçlıḳ,]*

ḫareket: *İş, işlenilen iş.*

• ziyāreti içün ne bu ḳadar **ḥareket** gerek ḥuṣūṣā nüfūs-ı kāmileye ki anlara cemīʿ-i ervāḥ peydā olur rūḥ rūḥa iki müteveccih ola hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 9). [ḥareket,]*

ḥareket: *Kımıldama.*
• müyesser olmaz buña bāṭın semʿi ġayet ḳavī olmaḳ gerek ki bir ḳarıncanuñ **ḥareketini** gelmedin ṭuymaḳ gerek Evet ehlu'llāhdan ʿaceb degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 16). [ḥareketini, -i, -n, -i]*

ḥareket iderse: *Kıpırdamak, kımıldamak.*
• Ve naḳl olınur ki eydürdi Her vaḳt ki ʿabdüñ Rabb'ine derūndan iḫlāṣı olur cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā **ḥareket iderse** görür defʿī istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 12). [ḥareket iderse, -er, -se]*

ḥareketler iderdi: *Davranışlarda bulunmak.*
• içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyimā ʿāḳılāne **ḥareketler iderdi** kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 13). [ḥareketler iderdi, -er, -di]*

ḥarem: *Kabe.*
• Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve **ḥarem** içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 3). [ḥarem,]*

ḥarem: *Herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer.*
• Mekke'nüñ yemişleri maʿrifet olur anuñ **ḥaremi** ḥarīmu'llāh olur ve anuñ mücāviri iki cihāna şāh olur anuñ ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur ve anuñ ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 11). [ḥaremi, -i]*

ḥarem: *Mekke ve Medine şehirleriyle çevrelerindeki belirli bölgeler için kullanılan terim. II Gönül.*
• **ḥaremde** ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 7). [ḥaremde, -de]*

ḫarf: *Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.*
• gözet ki ol elf olur ve **ḥarf** ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 1). [ḥarf,]*
• hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her **ḥarfinden** biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendinüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 6). [ḥarfinden, -i, -n, -den]*
• göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir **ḥarf** oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 6). [ḥarf,]*

ḫāric: *Dış, dışarı; bir şeyin dış yüzü.*

- mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar bize ağır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar anlaruñ nefsleri **ḫāricde** bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 10). [ḫāricde, -de]*

ḫāric: *Dış, dışarı. II Dünya.*

- baḥs andadur ki bu ḳażiyye **ḫāricde** muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 17). [ḫāricde, -de]*
- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi budur kim ol ḳażiyye **ḫāricde** ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 5). [ḫāricde, -de]*
- ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḥażrāta tamām nāẓır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne dilerse **ḫāricde** taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 12). [ḫāricde, -de]*
- ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḥużūrı ki bundan ayrılur ol görinen nesne **ḫāricde** belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki 'ālem-i ma'nānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 16). [ḫāricde, -de]*
- olmayınca **ḫāricde** ʿiyān ola ʿālem-i miṣālde ol nice ki tedbīr ḳılur tedbīrine göre bu ālemde ṣūret baġlanur ol miṣāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 9). [ḫāricde, -de]*
- fikr eylemeye kim ni'metüñ şükri tevāżu' ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca **ḫāricde** ni'meti artar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 16). [ḫāricde, -de]*
- ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger şöyle ki bunuñ **ḫāricde** miṣāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 8). [ḫāricde, -de]*

ḫāric olan: *Dışarı olan.*

- ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan **ḫāric olan** sözi diñlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 5). [ḫāric olan,]*

ḫāric olmaz: *Ayrılmak, dışında olmak.*

- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki sevābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden **ḫāric olmaz** bu bir baḥs-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 16). [ḫāric olmaz, -maz]*

ḫarīc olur: *Ayrılmak, dışında olmak.*

- tamām buḫl olur ol Ḥażret'e yaraşmaz ve eger istemedügini virürse ḥükminden **ḫarīc olur** ol Cenāb'a yaḳışmaz Bir ṣuṣamış ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 18). [ḫarīc olur, -ur]*

ḫārici: *Dışarıdakiler; başkaları, başka insanlar.*

• gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire **ḫārici** ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 13). [ḫārici,]*

ḫarīḳ: *Yanmış, tutuşmuş.*
• içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde **ḫarīḳ** idi ʿişḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 11). [ḫarīḳ,]*

ḫārıḳ-ı ʿādet: *Alışılmışın dışında, olağanüstü hal.*
• līkin yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri māddede te'sīr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir **ḫārıḳ-ı ʿādet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 4). [ḫārıḳ-ı ʿādet,]*

ḫarīmu'llāh olur: *Kabe olmak.*
• Mekke'nüñ yemişleri maʿrifet olur anuñ ḥaremi **ḫarīmu'llāh olur** ve anuñ mücāviri iki cihāna şāh olur anuñ ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur ve anuñ ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 11). [ḫarīmu'llāh olur, -(u)r-ur]*

ḫarīr: *İpek.*
• olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek **ḫarīr** gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 7). [ḫarīr,]*

ḫāris: *Hâris-i Muhâsibî.*
• n'oldı ki diyü istiʿcāb ider Bir kaç günden gine mülāḳāt olur Ol ḳıṣṣanuñ aṣlı ne-y-idi diyü teftīş ḳılur **Ḥāriṣ** eydür Benüm Ḥaḳ'dan bir nişānum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 12). [ḫāriṣ,]*
• diyecek **Ḥāriṣ** eyitdi Gel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 19). [ḫāriṣ,]*
• idüp oturdılar **Ḥāriṣ** eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ ṣayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 3). [ḫāriṣ,]*

ḫāris-i muḥāsibī: *Evliyânın büyüklerinden. İsmi Hâris bin Esed, künyesi Ebû Abdullah'tır. Nefsini çok hesâba çekmesi sebebiyle Muhâsibî denilmiştir. 857 (H.243)'de Bağdât'ta vefât etti.*
• Muḥāsibī yasarsa'llāhu lahu fi'd-dāri'l-āḫırati māyuḥibbuhu ve yarżāhu ve żayyafahu fi'l-cenneti'l-ʿāliye bi-mā'ide ve-ledeyna mazīdün **Ḥāriṣ-i Muḥāsibī** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 5). [ḫāriṣ-i muḥāsibī,]*
• **Muḥāsibī** yasarsa'llāhu lahu fi'd-dāri'l-āḫırati māyuḥibbuhu ve yarżāhu ve żayyafahu fi'l-cenneti'l-ʿāliye bi-mā'ide ve-ledeyna mazīdün **Ḥāriṣ-i Muḥāsibī** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 6). [ḫāriṣ-i muḥāsibī,]*
• ḫużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki **Ḥāriṣ-i Muḥāsibī** eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm güşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 11). [ḫāriṣ-i muḥāsibī,]*

• kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan içerüden işidürmiş hemīn Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür ki **Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye** anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 2). [ḥāriṣ-i muḥāsibī'ye, -y, -e]*

ḫarḳat: *Yakma, ihrak.*
• yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü **ḫarḳatı** olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz 'ālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı 'ışḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 9). [ḫarḳatı, -ı]*

ḫarlan: *Isınmak.*
• N'ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz ḫarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan **ḫarlanalardı** çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 6). [ḫarlanalardı, -a, -lar, -dı]*

ḫarr: *Hararet, sıcaklık, sıcak.*
• eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh'uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne **ḫarrı** ne ḥulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 14). [ḫarrı, -ı]*

ḫarr: *Sıcaklık, harâret. II Ateş.*
• olur anuñ **ḫarrı** nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 3). [ḫarrı, -ı]*

hārūn: *Abbasi halifesi Harun Reşid.*
• er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi **Hārūn** daḫı aña incinüp ġāyet ḳaḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [hārūn,]*
• tamām ʿazīmet idüp niyyet ide āḫır gine Allāh ḳorḳusını mülāḥaża eyleyüp ol fiʿlden ricʿat ide **Hārūn** eyitdi Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 2). [hārūn,]*

hārūn er-reşīd: *Ebû Ca'fer Hârûn er-Reşîd b. Muhammed el-Mehdî-Billâh b. Abdillâh el-Mansûr (ö. 193/809). Abbâsî halifesi (786-809).*
• er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüp ġāyet ḳaḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 13). [hārūn er-reşīd,]*
• buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi **Hārūn er-Reşīd** aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 12). [hārūn er-reşīd,]*

ḫāṣ: *Hususî, özel, seçkin.*
• Allāh'un **ḫāṣ** ḳulları ki maḳṣūdları ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola ve murādları ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden ġayrı maḥbūbları olmaya ve maʿşuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 17). [ḫāṣ,]*

ḫāṣ itmekdedür: *Saf, hâlis hale getirmek.*

- itmekdedür ve hemīn hüner-i ʿibādeti anuñ ḥażreti-y-içün **ḫāş itmekdedür** aġyārı aradan götürmek gerek ki göñül evi pāk ola ve rūḥ āyinesine cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 13). [ḫāş itmekdedür, -de, -dür]*

ḫāş olur: *Seçkin, saygın ve itibarlı olmak.*

- çıḳup ḳurtılur murġ-ı rūḥları dām-ı heyūlādan ḥalāṣ olur ve bāz-ı ʿaḳılları şikār-gāh-ı ḳudsde **ḫāṣ olur** Ve naḳl olınur ki eydürdi Enbiyāya üç ʿilm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 16). [ḫāṣ olur, -ur]*

ḥasan: *Hasan Basri Hazretleri.*

- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi **Ḥasan** eyitdi Bu yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 1). [ḥasan,]*
- ḳadar şu içün gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm ne ṭurursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi **Ḥasan** oturdıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 18). [ḥasan,]*
- añlanmaya ki Ḥabīb **Ḥasan'dan** esnā ola ve Fażāyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki fażīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 3). [ḥasan'dan, -dan]*
- bellülerden idi Bir gün **Ḥasan** Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 5). [ḥasan,]*
- bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi **Ḥasan** eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 6). [ḥasan,]*
- Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler didi Bir sāʿat geçmedi ki bir ḫiẕmetkār geldi envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ getürdi Ḥabīb daḫı ḳaldurdı **Ḥasan'un** öñine ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 10). [ḥasan'un, -un]*
- nā-gāh gelivirmişdür ve bir laṭīfedür ki yirine düşivirmişdür Yoḳsa **Ḥasan** gibi kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı ve anuñ gibi kimsenede vüṯūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 13). [ḥasan,]*

ḥasan-ı başrī: *Tabiinden olup hadis ve fıkıhta büyük alimlerdendir. (H:21-110) Basra'da medfundur. Hz. Ali'nin (r.a.) nezaretinde yetişmiş, sahabe-i kiramdan 130 zat ile görüşmüştür.*

- el-meşhūr bi-kemāli'l-faẓli ve'l-ḳadri ṣadrü's-sünnet mevlānā **Ḥasanü'l-Başrī** ravvaḥa'llāhu rūḥahu bi-rıżvānihi ve eskenehu fī aʿlā ferādīsi cinānihi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 5). [ḥasanü'l-başrī,]*
- gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb gönderüp naṣīḥat istedi **Ḥasan-ı Başrī** daḫī mektūb ẓahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 16). [ḥasan-ı başrī,]*
- **Ḥasan-ı Başrī'nüñ** ṣāḥibi ve niçe müddet anuñ müṣāḥibi idi Bu ṭāyifenüñ ulularından ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden idi Fażāyili bī-ḥad ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 7). [ḥasan-ı başrī'nüñ, -nüñ]*
- Evvel māldār u ribā-ḫvar idi Ḥabīb-i ribā-ḫvor dimekle meşhūr idi ṣoñra **Ḥasan-ı Başrī'den** tevbe itdi cemīʿ-i mālını fukaraya ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 10). [ḥasan-ı başrī'den, -den]*

- ṣavmaʿada ʿibādet iderdi leylen vü nahāren **Ḥasan-ı Başrī'nüñ** ḫiẕmetine mülāzemet iderdi ammā ʿacemi idi elinden gelmezdi Ḳurān ögrene idi līkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 11). [ḥasan-ı başrī'nüñ, -nün]*
- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında **Ḥasan-ı Başrī'yi** gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 14). [ḥasan-ı başrī'yi, -y, -i]*
- **Başrī'**den tevbe itmişdi ve aña irādet getürmişdi Meger tevbesine bāʿiṣ ol olmışdı ki bir ḫātūn kişiye naẕarı ṭoḳınmışdı Ol ḫātūn kişi ḫaber gönderdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 13). [ḥasan-ı başrī'den, -den]*
- ḳoyup kimsene ile buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı **Ḥasan-ı Başrī'nüñ** ḫiẕmetine irişdi ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 18). [ḥasan-ı başrī'nüñ, -nüñ]*
- idi ve küçücekden kerāmātı eksük degül idi ṣoñra **Ḥasan-ı Başrī** Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿibādete meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 15). [ḥasan-ı başrī,]*

ḫaṣāyil: *Hasletler, huylar, tabiatlar.*
- ki ṣayılmaz ve ṣol ḳadar āṣārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne ṣıddīḳuñ **ḫaṣāyilinden** ve anlaruñ faẓāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 16). [ḫaṣāyilinden, -i, -n, -den]*

ḫaseb: *Asalet, soyluluk.*
- ġayet azı olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref-i nesebe **ḫaseb** ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 16). [ḫaseb,]*

ḫased: *Haset; kıskançlık, çekememezlik.*
- bir kişiye ḫased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek olur ve anuñ ḳażāsına gücenmek olur yoḫsa maʿlūmdur ki **ḫasedden** hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 10). [ḫasedden, -den]*
- begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler ḫaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız **ḫased** degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 14). [ḫased,]*

ḫased idebülür: *Kıskanmak, çekememek.*
- bir kişiye ḫased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek olur ve anuñ ḳażāsına gücenmek olur yoḫsa maʿlūmdur ki ḫasedden hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 9). [ḫased idebülür, -e, -bül, -ür-ür]*

ḫased iderse: *Kıskanmak, çekememek.*
- kere **ḫased iderse** muḳadderden bir ẕerre ḳadar defʿi olmaz hemīn ḫasūd olan Allāh'uñ ḳażāsına rāżī olmamış olur ve anuñ ol cehlle ḳısmetini göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 11). [ḫased iderse, -er, -se]*

ḫased idüp: *Kıskanmak.*

• ḳābiliyyetine göre bir ʿibādet muḳadder ider kimse kimsenüñ ṭāʿatine taḳdīr olmayınca irmek olmaz ve bir kişi bir kişinüñ ḳullıġına **ḥased idüp** gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 10). [ḥased idüp, -üp]*

ḥased itme: *Kıskanmak, çekememek.*

• getürmemekdendür ve kimseneye **ḥased itme** ki ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür ve ḥarām rızḳ yime ki ol āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 1). [ḥased itme, -me]*

ḥasen: *Güzel, iyi.*

• yaratduġında ḳabīḥ olmaz ve anuñ efʿāli hep **ḥasendür** anda ḳubḥ olmaz Cümle-i maḫlūkāt anuñ tecelliyātı ve cemīʿ-i mevcūdat anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 15). [ḥasendür, -dür]*

ḥasen olur: *Güzel olmak, güzel bir hal almak, güzelleşmek.*

• olıcaḳdur ve her ṣıfāt ki mezmūm olur bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan yaramaz nesne gelmez ve ḫālıkdan ḳabīḥ yaradılmaz Her ne ki Allāh'dan ola **ḥasen olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 14). [ḥasen olur, -(u)r-ur]*

ḥasenāt: *İyilikler, güzel ve hayırlı ameller.*

• lehv ile ṣoḥbet itmek egerçi lezzetüñ şevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir āyīnedür ki eger cilā bula seyyiʿātı ve **ḥasenātı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 8). [ḥasenātı, -ı]*

• ṭurursın ve iki ʿamele daḫı **ḥasenāt** ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müşībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 3). [ḥasenāt,]*

• itdüñse anuñ meşūbāṭın vir eger itmedüñse ol müşībetüñ **ḥasenātın** vir Rivāyet olınur ki ṣoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 5). [ḥasenātın, -ın]*

• miṣāli olur andaki derecāt bundaġı **ḥasenāta** muṭābıḳ olur ve andaki merātib bundaġı aʿmāle muvāfıḳ olur Her kişi bunda eyülügini arturduġı-y-ıla anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 13). [ḥasenāta, -a]*

• muḳābelesinde āḫıratda birine biñ meşūbāt ve bu dārda çekdügi belālar ʿivażı ol dārda bī-ḥad **ḥasenāt** müyesser idüp ḥurūf u naẓm-ı ḳıraʾatınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 12). [ḥasenāt,]*

• beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol **ḥasenāt** ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 7). [ḥasenāt,]*

• vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki **ḥasenātuñ** ṣuveri ol ʿālemde eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 1). [ḥasenātuñ, -uñ]*

• nāṣī olup müterettib olur ve her kimde ki ḫavf ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan **ḥasenātuñ** ḳanḳısı bulınır Pes neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 16). [ḥasenātuñ, -uñ]*

• müteʾehilden anuñ ḥāli yigrek olur teʾehhüldeki meşūbātından bunuñ tecerrüddeki **ḥasenātı** gökcek olur ammā eger ol ḥasenātla teʾehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 14). [ḥasenātı, -ı]*

- müte'ehilden anuñ ḥāli yigrek olur te'ehhüldeki meşūbātından bunuñ tecerrüddeki ḥasenātı gökcek olur ammā eger ol **ḥasenātla** te'ehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 14). [ḥasenātla, -la]*
- seyyi'ātını eküp ẕemm itdükçe bunuñ **ḥasenātı** çoġ ola gāh ola ki ol seyyi'enüñ ʿiḳābından mesāvīsinüñ şevābı artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 13). [ḥasenātı, -ı]*
- nehy-i münker ḳılmayasın Rivayet olınur ki eydürdi Bir kişi seyyi'atına şol ḳadar naẓar itmemek gerek ki ye's vire ve **ḥasenātına** daḫı ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 10). [ḥasenātına, -ı, -(n)a]*
- metāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek Ve eydürdi Bir kişi ki bir maʿṣiyet üzerine muḳīm olup ḳalbi aña merbūṭ olur anuñ cemīʿ **ḥasenātı** mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 14). [ḥasenātı, -ı]*
- ʿuşşāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki havā-yı nefse yiler ammā aralıḳda **ḥasenāt** daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi'l-külliye ʿabeş olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 14). [ḥasenāt,]*
- ʿuşşāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki hevā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ **ḥasenātı** bi'l-külliye ʿabeş olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 14). [ḥasenātı, -ı]*

ḫasene: *İyilik, iyi ve güzel iş.*
- **ḥasene** içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 10). [ḥasene,]*
- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol **ḥaseneyi** iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 14). [ḥaseneyi, -y, -i]*
- maḫlūṭ olur hīç bir **ḥasenesi** anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 15). [ḥasenesi, -si]*

ḫāṣılı: *Doğrusu, sözün kısası, kısacası, velhasıl.*
- maʿnāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur **ḫāṣılı** budur kim vücūd melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 1). [ḫāṣılı,]*

ḫāṣıl: *Ortaya çıkan semere, netîce.*
- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur ve aña mütābaʿat idenüñ **ḫāṣılı** ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 1). [ḫāṣılı, -ı]*

ḫāṣıl alamazlar: *Kar ve kazanca ulaşmak.*
- rabṭ eyler ol sebebdendür ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir **ḫāṣıl alamazlar** Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 12). [ḫāṣıl alamazlar, -a, -maz, -lar]*

ḫāṣıl iderüz: *Elde etmek, edinmek.*

• şordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāşı ne vech ile **ḥāşıl iderüz** Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 15). [ḥāşıl iderüz, -er, -üz]*

ḥāşıl itdüm: *Elde etmek, edinmek.*

• oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad Ben dervīşligi senden **ḥāşıl itdüm** ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 16). [ḥāşıl itdüm, -dü, -m]*

ḥāşıl ḳılmışdı: *Elde etmek, edinmek.*

• **ḥāşıl ḳılmışdı** evvel ḥālinde ʿālemden bi'l-külliye ʿuzlet itmege ʿazīmet itmişdi ve tamām ḳıble-i ḥaḳīḳiye müteveccih olup ḫalḳdan münḳaṭıʿ olmaya niyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 13). [ḥāşıl ḳılmışdı, -mış, -dı]*

ḥaşıl kılsa: *Elde etmek, kazanmak.*

• iderdi her ne **ḥaşıl ḳılsa** fuḳāraya ülüşdürürdi Naḳl olınur ki bir yıl ḥacca varımadı giç ḳaldı ʿAşr z̲ī'l-ḥicce de bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 13). [ḥaşıl ḳılsa, -sa]*

ḫāşıl ola: *Meydana gelmek, ortaya çıkmak, peyda olmak.*

• şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve fikr yolından aña delīl bulınur ve şol ki mes'ele-i s̲āliş̲edür vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf olmayınca **ḫāşıl olmaz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 12). [ḫāşıl olmaz, -maz]*

• ve şol ki mes'ele-i s̲āniyedür gāh keşfle olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür ki **ḫāşıl ola** iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 14). [ḫāşıl ola, -a]*

• idüp mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān **ḫāşıl ola** ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 1). [ḫāşıl ola, -a]*

ḫāşıl ola: *Elde etmek, kazanmak.*

• dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña ne fāyide **ḫāşıl ola** İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 18). [ḫāşıl ola, -a]*

ḫāşıl olmış ola: *Meydana gelmiş, ortaya çıkmış olmak.*

• **ḫāşıl olmış ola** şöyle ki bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 19). [ḫāşıl olmış ola, -a]*

ḫāşıl olur: *Meydana gelmek.*

• mekān mı **ḫāşıl olur** Belki anuñ ṭarīḳi budur kim ol ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 5). [ḫāşıl olur, -ur]*

ḫāşıl olur: *Elde edilmek, kazanılmak.*

• kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var iki cihān pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe **ḫāşıl olur** ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [ḫāşıl olur, -ur]*

• keff-i nefsle **ḥāṣıl olur** fi'l-cümle cennet bir cānib ve nefs bir cānib olur her kim ki cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur cennet uman nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 5). [ḥāṣıl olur, -ur]*

ḥāṣıl olur: *Meydana gelmek, ortaya çıkmak, peyda olmak.*

• didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki **ḥāṣıl olur** ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 2). [ḥāṣıl olur, -ur]*

• benim içün ḫidmet iderler benüm yanumdan yeyeler içelerdi Fi'l-vāḳīʿ gerçek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar ṣevāb **ḥāṣıl olur** bilürse mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 8). [ḥāṣıl olur, -ur]*

• nefse te'eddī **ḥāṣıl olur** yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp ṣoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ şol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 11). [ḥāṣıl olur, -ur]*

ḥāṣıl virür: *Hasılat, semere, mahsul vermek.*

• olur ki yoḳlıḳ çeşme-sārından şu verile ḥayāt şeceresi ol zamān müṣmir olur ki ravża-ı fenāda dikile ve vücūd ekinleri ol vaḳt **ḥāṣıl virür** ki mezraʿa-yı ʿademde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 2). [ḥāṣıl virür, -ür]*

ḥaṣīr: *Saz ve kurumuş bitki saplarından örülmüş taban örtüsü.*

• ve bir **ḥaṣīrı** var idi cenāzesi altına ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası var idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 17). [ḥaṣīrı, -ı]*

ḥāṣiyyet: *Nitelik, özellik.*

• gökçek **ḫāṣiyyet** ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 1). [ḫāṣiyyet,]*

ḫaṣlet: *Yaratılıştan gelen özellik, huy, tabiat.*

• nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört **ḫaṣlete** tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 17). [ḫaṣlete, -e]*

• ve mücāhid-i ṭarīḳat idi Ḥaḳ taʿālā aña bir ḫōş **ḫaṣlet** virmişdi ve anuñ ẕātında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 17). [ḫaṣlet,]*

ḫaṣlet-i ḳabīḥe: *Çirkin, kötü huy.*

• her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḥrāz ider ve her **ḫaṣlet-i ḳabīḥe** ki bunda andan iḥtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 1). [ḫaṣlet-i ḳabīḥe,]*

ḫaṣlet-i mahmūdedür: *Övülmeye değer huylar, güzel ahlâk.*

• zahmet çeker ola şöyle ki meleke olup muḫālefetden lezzet sürer ola Yaʻnī ʻurve bir **ḫaṣlet-i mahmūdedür** ḫiṣāl-i ebrārdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 20). [ḫaṣlet-i mahmūdedür, -dür]*

ḫaşm: *Düşman.*

- degüldür ki gāh ola ol daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā **ḫaşmını** bir ṭarīḳ-i aḫar ile irżā ḳıla ve nite ki Ḥażret-i Eyyūb'uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 9). [ḫaşmını, -ı, -n, -ı]*

ḫasret: *Özlem.*

- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç **ḥasretle** bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 12). [ḥasretle, -le]*
- zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar her ṭoġan dünyāyı kendünüñ şanur bir ḳaç gün şaḳalına güldügine aldanur āḫır **ḥasretle** bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 14). [ḥasretle, -le]*

ḫasret: *Özlem. II [tas.] Âşığın âlem-i ervahtan beri Hakk'a duyduğu özlem.*

- her ʿibādetleri tażarruʿ vü āhladur **ḥasret** beriyyesinüñ hālikleridür ve maʿrifet bādiyyesinüñ sālikleridür şevḳ peymānesinden her ne ḳadar ki içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 13). [ḥasret,]*

ḫasret cānına: *Bir şeyin veya bir kimsenin kötü bir sonuca uğrayacağını anlatan bir söz.*

- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider tā ki bula **ḥasret cānına** ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 4). [ḥasret cānına,]*

ḫasta: *Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.*

- gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb ḫaẕıḳ olıcaḳ **ḫastada** her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 18). [ḫastada, -da]*
- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur **Ḫasta** ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 1). [ḫasta,]*
- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez **Ḫasta** ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 2). [ḫasta,]*
- Maḳṣūd Allāh'a ḳullıḳdur her ne yoldan gerekse olsun gerekse dünle bir **ḫastaya** ḳullıḳ itsün gerekse varsun namāz ḳılsun her kişiye ezelden bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 8). [ḫastaya, -y, -a]*

ḫasta oldı: *Rahatsızlanmak.*

- iḥtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün **ḫasta oldı** gitdükçe ḫastalıġı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 13). [ḫasta oldı, -dı]*

ḫasta olup: *Rahatsızlanmak.*

- kesbinden şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır **ḫasta olup** kesbinden kalursa ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 9). [ḫasta olup, -up]*
- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādiṣe yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün **ḫasta olup** ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 16). [ḫasta olup, -up]*

ḫastalıġ: *Hastalık, sağlık bozukluğu.*
- iḥtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gittikçe **ḫastalıġı** çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 13). [ḫastalıġı, -ı]*
- **ḫastalıġı** mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed ol ḥāletüñ miṣline bir daḫı irişmeye ve her ādem ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 17). [ḫastalıġı, -ı]*

ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı: *Hasta iyileşerek gezecek duruma gelmek.*
- Rivāyet olınur ki Mālik bir gün **ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı** Giderken şehrüñ şu başısı hengāmesi-y-ile ardından irdi Yoldan git diyü bunı sürdiler bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 7). [ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı, -mış, -dı]*

ḫasūd: *Haset eden, kıskanç.*
- söyleyelüm Rivāyet olunur ki **ḫasūdlar** İmām Şāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve bunuñla ḫalīfe ḳatında aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 9). [ḫasūdlar, -lar]*

ḫasūd olan: *Haset eden, kıskanç.*
- kere ḥased iderse muḳadderden bir ẕerre ḳadar defʿi olmaz hemīn **ḫasūd olan** Allāh'uñ ḳażāsına rāżī olmamış olur ve anuñ ol cehlle ḳısmetini göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 11). [ḫasūd olan,]*

ḫāṣā: *"Bu mümkün değil, Allah göstermesin, lâfı bile edilmez, tövbe" anlamında kullanılır.*
- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿiẓām ẕevāhirde ḳalmış olalar ve anlar daḫı bu yoldan olmış olalar **ḫāṣā** ki anlar eyle olalar ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 14). [ḫāṣā,]*
- muḫālefet-i maʿḳūl var şanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur ki aña eyle görinür yoḫsa **ḫāṣā** şunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve şunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 12). [ḫāṣā,]*
- bāḳīsin sen bilürsin **Ḫāṣā** senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 3). [ḫāṣā,]*
- ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol ḥāline nedmān u peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir tāze Müslümān'dur **ḫāṣā** ki böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 2). [ḫāṣā,]*

hāṣāk-ı zillāt: *Adi, bayağı çöp. II Günahlar kastedilmektedir.*

• çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a‘lā-yı ‘illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki **ḫāṣāk-ı z̲illāt** ve z̲ünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 12). [ḫāṣāk-ı z̲illāt,]*

ḫaṣarāt: *Değersiz ve zararlı kimseler.*
• egerçi ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar ammā anlaruñ ekṣeri Ye’cūc u Me’cūc olurlar bunlar nevʿi insānuñ **ḫaṣarātı** ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde fużūlāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 8). [ḫaṣarātı, -ı]*

ḫaşr: *Ahirette insanların yenıden dirilmesi, diriliş.*
• vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ lez̲z̲āt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāni‘ olup ol lez̲z̲etde ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı **ḫaşrleri** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 14). [ḫaşrleri, -leri]*

ḫaşr ola: *Öldükten sonra yeniden diriltilmek.*
• firdevsi maḳām vire ve ecdād-ı kirāmı ile **ḫaşr ola** Āmīn Ve yā ḫayra’n-nāṣırīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 5). [ḫaşr ola, -a]*

ḫaşr olur: *Dirilmek.*
• her ne umarsa cennetde anı bulur ve bunda niçe maʿāṣ eylerse gine anuñ üzerine **ḫaşr olur** Eger bu dārda murādı lez̲z̲āt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 10). [ḫaşr olur, -ur]*

ḫaşr u neşr: *Kıyamet günü.*
• mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi **ḫaşr u neşr** yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 12). [ḫaşr u neşr,]*

ḫaşyetde oluñ: *Korku içerisinde olmak, korkmak.*
• ola ve fikrüñüz gidermeñ bir ‘ilmden ki ḳāhir-i ‘ulūm ola ve dāyim **ḫaşyetde oluñ** Allāh’dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ andan Ya‘nī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 8). [ḫaşyetde oluñ, -uñ]*

ḫaṭā: *Suç, günah, kusur.*
• yeg olur bir kişi ki cān u dilden günāhına i‘tirāf ve ḥüsn-i i‘tiḳādla **ḫaṭāsına** inṣāf ider andan ṣoñra terkine tamām ‘azīmet ider ve bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 15). [ḫaṭāsına, -sı, -n, -a]*

ḫaṭā olup: *Yanlış olmak, hata edilmek.*
• olmaz re’yi-y-ile ʿamel iderse ol ʿameli ḳabūl olınmaz **ḫaṭā olup** müctehid ḳavli-y-ile ʿamel itmek yig olur andan ki ḥaḳḳ olup re’yinde müstaḳil olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 17). [ḫaṭā olup, -up]*

ḫāṭar: *Tehlike, güvensizlik. || Günaha girme tehlikesi.*
• ziyāde olduḳça **ḫāṭarı** artuḳ olur ve taḳarrub artduḳça iḥtiyāṭı çoḳ olur Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerin rūz-ı ḥaşrda ümmet-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 1). [ḫāṭarı, -ı]*

ḫatem: *Kuran'ı başından sonuna kadar ezberden okuma.*

- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında **ḫatemle** ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 11). [ḫatemle, -le]*

ḫatem: *Hatem-i Assam.*

- enbiyā ʿaleyhum eṣ-ṣalavāt ve's-selām **Ḫātem** meşāyıḫ-ı Belḫ'üñ ulularından ve Ḫurāsān pīrlerinüñ bellülerinden idi Şaḳīḳ-i Belḫī'ye çok ḫiẓmet itmişdi ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 5). [ḫātem,]*
- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki **Ḫātem** bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 16). [ḫātem,]*
- **Ḫātem'den** ki eydür Her ṣabāḥ İblīs baña gelür vesvese virüp incidür eydür ki Hīç fikr ider misin ki ne yeseñ gerek Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 15). [ḫātem'den, -den]*
- Eydürem ki Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu sözleri dimekle ḳatumdan defʿ iderem ve bu cevāblarla vesvesesini menʿ iderem Rivāyet olınur ki **Ḫātem** bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 2). [ḫātem,]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi **Ḫātem** daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise **Ḫātem** gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 3). [ḫātem,]*
- virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi **Ḫātem'den** vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 5). [ḫātem'den, -den]*

ḫatem itmeyince: *Sonlandırmak, bitirmek.*

- muḫālefet eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh **ḫatem itmeyince** söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü ṣordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 1). [ḫatem itmeyince, -me, -y, -ince]*

ḫātem-i aṣṣam: *Evliyânın büyüklerinden. Adı Hâtim bin Anvân bin Yûsuf el-Esam, künyesi Ebû Abdurrahmân'dır. Belh'te doğmuştur. Doğum târihi belli değildir. 852 (H.237) senesinde vefât etmiştir.*

- ġayet azı olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref-i nesebe ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki **Ḥātim-i Aṣṣam'a** eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 16). [ḥātim-i aṣṣam'a, -a]*
- Rivāyet olınur ki tevekkülde bir ḥāle varmışdı ki **Ḥātim-i Aṣṣam** ile Türk cenginde bile bulındılar ṣufūf-ı müslimīn arasında ġazā niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 11). [ḥātim-i aṣṣam,]*
- rāhatı ve bir puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār Rivāyet olınur ki **Ḥātem-i Aṣṣam** andan vaṣiyyet ṭaleb itdi Eyitdi Eger vaṣiyyet-i ʿām isterseñ dilüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 4). [ḥātem-i aṣṣam,]*
- zāhid-i mütemekkin ʿālim-i mütedeyyin menbaʿ-ı ḥilm ü kerem **Ḫātem-i Aṣṣam** rafaʿa'llāhu menzilahu fī dāri's-selam ve ḫaşarahu maʿa zümreti'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 4). [ḫātem-i aṣṣam,]*

ḫaṯer: *Tehlike.*

- bunca **ḫaṯer** olur maʿa hāẕā ki s̱evābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥs̱-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 15). [ḫaṯer,]*

hātıf: *Sesi işitilip kendisi görünmeyen kimse. || Gaybdan haber veren melek.*

- olur her ṭāyifeye bir rāh olur ol rāhdan çıḳmaḳ aña günāh olur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt **hātıfdan** bir āvāz geldi ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 16). [hātıfdan, -dan]*

ḫāṯır: *Yaşanmış şeylerden zihinde kalan her türlü iz, hatırda kalan, hâfızada yaşamaya devam eden şey.*

- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ **ḫāṯıruma** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 4). [ḫāṯıruma, -u, -m, -a]*
- mücerred **ḫāṯırumuza** gelse ammā işlemege ʿazīmet itmesevüz bize z̤enb olmaz maʿa hāz̤ā ki eger ol ḳadar nesne ehlu'llāhdan birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 17). [ḫāṯırumuza, -umuz, -a]*
- taṣdīḳleri z̤ann-ı ġālib olur ki naḳīżi **ḫāṯırlarına** ḫuṭūr itmez ḳalur Fi'l-cümle z̤ann itmezse daḫı īmānda mu'teber olan hemīn cezm olur gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 17). [ḫāṯırlarına, -ları, -n, -a]*

ḫāṯır: *Gönül, kalp.*

- didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden **ḫāṯırına** yigce gele ol kişi henüz dervīş olup riyādan ḫalās olmamış biline dirdi İmdi bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 5). [ḫāṯırına, -ı, -n, -a]*

ḫaṯır olınan: *Akla gelen, düşünülen.*

- ḥaremde **ḫaṯır olınan** fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan z̤ikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 7). [ḫaṯır olınan,]*

ḫāṯıra gelicek: *Hatırına gelmek; hatırlamak, aklına gelmek.*

- **ḫāṯıra gelicek** medhūş olurlar bu bir baḥsdür ki nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur ve bir mesʾeledür ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 9). [ḫāṯıra gelicek, -a-icek]*

ḫāṯıra getürmek: *Düşünmek, zihinde canlandırmak, tahayyül etmek.*

- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār **ḫāṯıra getürmek** kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 16). [ḫāṯıra getürmek,]*

ḫāṯıra getürmeñ: *Hatırlamak, akla getirmek.*

- **ḫāṯıra getürmeñ** didi İmdi biz daḫı kendü yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 11). [ḫāṯıra getürmeñ, -a-meñ]*

ḫaṭırına düşdi: *Hatırına gelmek, aklına gelmek.*

- ṭutmışdı bir yire varmağa ḳavl itmişdi Yolca giderken ḳamçısı düşdi bir laḥẓeden ṣoñra ḳamçı **ḫaṭırına düşdi** indi ṭavarı bağlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 18). [ḫaṭırına düşdi, -di]*

ḫāṭırına gelmişdi: *Hatırlamak, aklına gelmek.*

- bir gice süd içüp ṣabāḥ ishāl olmışdı Bu ishāl baña ol südden oldı diyü **ḫāṭırına gelmişdi** Ẓāhirdür ki süde fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 14). [ḫāṭırına gelmişdi, -miş, -di]*

ḫāṭırı-y-içün: *Hatırı için; bir kimsenin, gönlü hoş olsun diye.*

- issi **ḫāṭırı-y-içün** eyü ev diyü begenür çün ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 3). [ḫāṭırı-y-içün,]*

ḫāṭırlarına gelmezdi: *Hatırına gelmek; hatırlamak, aklına gelmek.*

- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurānı şol oḳunandan ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn mükāşifelerin buña muvāfıḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 5). [ḫāṭırlarına gelmezdi, -mez, -di]*

ḫāṭıruma geldi: *Hatırlamak, aklına gelmek.*

- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [ḫāṭıruma geldi, -di]*

ḫāṭırumuza gelse: *Aklımıza gelmek, düşünmek.*

- mücerred **ḫāṭırumuza gelse** ammā işlemege ʿazīmet itmesevüz bize ẕenb olmaz maʿa hāẕā ki eger ol ḳadar nesne ehlu'llāhdan birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 17). [ḫāṭırumuza gelse, -se]*

ḫātim: *Hatem-i Assam.*

- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk **Ḫātim'e** müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 14). [ḫātim'e, -e]*

ḫatm idelüm: *Sona erdirmek, bitirmek.*

- ʿAbduʿllāh bin Mübārek'üñ menāḳıbını burada **ḫatm idelüm** Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī'yi vāḳıʿada gördiler Allāh taʿālā senüñle ne muʿāmele eyledi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 9). [ḫatm idelüm, -e, -lüm]*

ḫaṭrına düşdi: *Hatırına gelmek; hatırlamak, aklına gelmek.*

- ṭutmışdı bir yire varmağa ḳavl itmişdi Yolca giderken ḳamçısı düşdi bir laḥẓeden ṣoñra ḳamçı **ḫaṭrına düşdi** indi ṭavarı bağlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 18). [ḫaṭrına düşdi, -di]*

ḫattā: *Üstelik, ayrıca.*

- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile Hvārezm'e ve anda ġazā itmişdi **Ḥattā** baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 6). [ḥattā,]*
- sebebdendür ki zamānında çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekseri anı mülḥid ṣanurdı **ḥattā** mülḥid diyü anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 16). [ḥattā,]*
- arduña at **ḥattā** yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 9). [ḥattā,]*
- müşāhedelerinde şöyle bilürler ki bir kişi bir kişiyi mesāvī itse hemīn anuñ etin yir görürler **ḥattā** bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 10). [ḥattā,]*
- olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlıġı ḳadar vesvāsı eksilür **ḥattā** bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 6). [ḥattā,]*
- ḳılınur fi'l-cümle nefse muḫālefet gibi 'ibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber 'ālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür **ḥattā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 6). [ḥattā,]*

<u>hātun:</u> *Kadın.*
- ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol **ḫātūn** Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 6). [ḫātūn,]*

<u>hātun:</u> *Eş, zevce.*
- oldı eyitdi Ḥalvet evüñde **ḫātūnuñla** oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 15). [ḫātūnuñla, -uñ, -la]*
- er-Reşīd **ḫātūnı** Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 13). [ḫātūnı, -ı]*
- görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra aña ṣunı virdi Ol Tersā gice **ḫātūnı-y-ıla** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 16). [ḫātūnı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

<u>ḫātun:</u> *Eş, zevce. II Hatem-i Assam'ın eşi.*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı **Ḫātūn** eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 3). [ḫātūn,]*

<u>hātūn kişi:</u> *Kadın, bayan.*
- ṭolardı her **ḫātūn kişi** ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḫal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 9). [ḫātūn kişi,]*
- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir **ḫātūn kişi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 14). [ḫātūn kişi,]*

ḫātūn kişi: *Kadın. II Utbe-i Gulam'ın tövbesine sebep olan kadın.*

- Başrī'den tevbe itmişdi ve aña irādet getürmişdi Meger tevbesine bāʿiş ol olmışdı ki bir ḫātūn kişiye naẓarı ṭoḳınmışdı Ol **ḫātūn kişi** ḫaber gönderdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 14). [ḫātūn kişi,]*

ḫātūn kişi: *Kadın. II Utbe-i Gulam'ın tövbesine sebep olan kadın.*

- Benüm neremi sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol **ḫātūn kişi** daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 16). [ḫātūn kişi,]*

havā: *Meteoroloji ile ilgili olayların bütünü.*

- vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki iḫtirāz şarṭdur vehm sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz **havālardan** ṣaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 18). [havālardan, -lar, -dan]*
- bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm **havālardan** ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 14). [havālardan, -lar, -dan]*

havā: *Gökyüzü, semâ.*

- ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve **havā** üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 7). [havā,]*

havā: *Arzu, heves. II Nefsin istek ve arzusu.*

- dirsek ki şāyed bu **havānuñ** fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 17). [havānuñ, -nuñ]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi **havādan** ṣol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 16). [havādan, -dan]*
- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki **havā** ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 12). [havā,]*
- gönline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevāni' ucından ṣūret bulmaz nefsi **havāsına** uyup fi'le götürilmez dāyimā gönlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 4). [havāsına, -sı, -n, -a]*
- mesā'īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ anlar 'ulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler olur ki **havānuñ** ḥükmi olur kişi 'aḳluñ ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 14). [havānuñ, -nuñ]*
- ammā nefsi-y-içün ider yıllar olur kim ṭā'at diyü nefsi **havāsına** yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [havāsına, -sı, -n, -a]*
- müştaheyātıdur şeyḫ olanlar bunları tamām farḳ itmek gerek şehvet yolını ḳoyup 'aḳl yolına gitmek gerek ṣol şeyḫ ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ'ı … **havāya** bulaşdurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 6). [havāya, -y, -a]*

- añmamaḳ gerek ve nefsine uyan cennet ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ muḳābili ve żıddı olur bunda **havādan** her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 8). [havādan, -dan]*
- añmamaḳ gerek ve nefsine uyan cennet ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs **havāsınuñ** muḳābili ve żıddı olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 8). [havāsınuñ, -sı, -nuñ]*

havā yolında: *Heva, istek, arzu yolu. II Nefsin istek ve arzusu doğrultusunda.*
- **havā yolında** dāmı çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü murādātıdur ve niçe a'māli ṭā'at ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 3). [havā yolında, -ı, -n, -da-n, -da]*

havāric: *Hâricî mezhebine uyanlar, Hâricîler.*
- ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki **Ḫavāric** anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle ṣuṣadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 15). [ḫavāric,]*

havārik: *Kerametler.*
- müdaḳḳıḳīn olurlar bunuñ gibi ḳażiyyelerde tereddüd ü ıżṭırāb itmezler ve bunuñ gibi **ḫavāriḳde** şekk ü irtiyāb itmezler Eger dir-isek ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 14). [ḫavāriḳde, -de]*
- mükāşifātdan **ḫavārik** müstaġreb olmaz bunlar bize aġır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar anlaruñ nefsleri ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 9). [ḫavārik,]*
- işler olur ki ḫalḳ naẓarında anlar **ḫavāriḳ** ṣayılur Şefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 9). [ḫavāriḳ,]*

ḫavāṣ-ı edviyeyi: *İlaçların keyfiyetleri, nitelikleri.*
- andan idügin gine bilür Meşhūrdur ki Mūsā ʿaleyhi's-selām bir marażda tevekkül itmek istedi Ḥaḳ ḥażretinden nidā olup **Ḫavāṣ-ı edviyeyi** tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 2). [ḫavāṣ-ı edviyeyi, -y, -i]*

ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı: *Ruhun nitelikleri.*
- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar **ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı** anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 14). [ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı, -ı]*

havāya uçup: *Havalanmak, yükselmek.*
- olam didi Rivāyet olınur ki ol gice ki vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti **havāya uçup** ʿurūc ḳılur Zindāndan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 12). [havāya uçup, -up]*

havā-yı nefse: *Nefsin arzusu.*
- 'uṣṣāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki **havā-yı nefse** yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi'l-külliye 'abes olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 13). [hevā-yı nefse, -e]*

havā-yı üns ü maḥabbetde: *Sevgi ve yakınlık arzusu, isteği.*

- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve **havā-yı üns ü maḥabbetde** medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 9). [havā-yı üns ü maḥabbetde, -de]*

ḫavāyic: *İhtiyaçlar.*

- gerek bunuñ **ḫavāyicini** mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [ḫavāyicini, -i, -n, -i]*
- aḫşam ne yesem gerek diyü fikr ḳılur mı Bir dünyā **ḫavāyicini** teslīm idüp ışmarlar kendüsi elinden geldügi ḳadar anuñ ḫidmetini eyler İmdi mü'min olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 7). [ḫavāyicini, -i, -n, -i]*

ḫavf: *Korku.*

- cezāsında āḫıratda rāḥāt u sürūr ve bundaġı **ḫavfları** ʿivażı anda emn ü ḥuzūr müyesser ḳıla Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 7). [ḫavfları, -ları]*
- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü ṣordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden **ḫavfuñ** ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 14). [ḫavfuñ, -üñ]*
- itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem **ḫavfı** ġalebe idüp ḥużūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 18). [ḫavfı, -ı]*
- meşhūr ʿālim olmasından incindi ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña bundaġı **ḫavfları** bedeli anda emn ü rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 14). [ḫavfları, -ları]*
- kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki 'āṣıḳlara maḥbūbdan inḳıṭa' **ḫavfı** daḫı olur hīç bir 'āṣıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 12). [ḫavfı, -ı]*
- riyāżete taḥammül ḳılmaz ve mu'żilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez **ḫavfı** ucından ve çoḳ yirde ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 10). [ḫavfı, -ı]*

ḫavf: *Korku, endişe. II Tasavvuf terimi olarak havf, insanın Allah katındaki durumu hakkında hissettiği korku ve kaygılar.*

- naẓarı her dem anuñ niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini ẕikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar **ḫavf** ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 6). [ḫavf,]*
- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ şafāsı **ḫavfla** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 8). [ḫavfla, -la]*
- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında **ḫavf** ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 6). [ḫavf,]*

- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı **ḫavf** cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 6). [ḫavf,]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile **ḫavf** iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 7). [ḫavf,]*
- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruruz ki **ḫavfdan** ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 14). [ḫavfdan, -dan]*
- nāṣī olup müterettib olur ve her kimde ki **ḫavf** ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan ḥasenātuñ ḳanḳısı bulınır Pes neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 15). [ḫavf,]*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḥḳīḳ budur ki ricā ile **ḫavfuñ** ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 2). [ḫavfuñ, -uñ]*
- emr-i şerʿe imtiṣāl olınmaz Bir yirde ki ricā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki **ḫavfı** olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 6). [ḫavfı, -ı]*
- gerek Farż idelüm ki **ḫavf** ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 9). [ḫavf,]*
- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer **ḫavfı** ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [ḫavfı, -i]*
- ol düşmişdür mizācınuñ **ḫavf** cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 15). [ḫavf,]*
- ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi **ḫavfun** tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 16). [ḫavfun, -uñ]*
- eydürdi ki Ricā ki **ḫavf** üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuṣūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [ḫavf,]*
- eydürdi ki Ricā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve **ḫavf** ki göñülde dāyim ola ḫuṣūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [ḫavf,]*
- ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol **ḫavfla** götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 1). [ḫavfla, -la]*
- tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe ve muḥāsebesüz zinde olmadı ve bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı **ḫavfı** ve iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı ve dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 10). [ḫavfı, -ı]*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç nesne vardur **Ḫavfuñ** ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 11). [ḫavfuñ, -uñ]*

• olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan **ḫavfı** çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 9). [ḫavfı, -ı]*

ḫavf u cübni: *Korku ve korkaklık.*
• ucından çoḳ taḳṣīrler ider ve **ḫavf u cübni** sebebinden sū'-i tedbīrler ider cihād içün nefsine ḳıymaz olur ve ḥaḳ yolında mażāyıḳalara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 7). [ḫavf u cübni, -i]*

ḫavf u ḫüzn-i ḥaḳ: *Allah hüznü ve korkusu.*
• u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāḥaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı ferih bulmazdı ve bir aḥad anı güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 9). [ḫavf u ḫüzn-i ḥaḳ,]*

ḫavfda oluñ: *Korku içerisinde olmak.*
• ola ve fikrüñüz gidermeñ bir 'ilmden ki ḳāhir-i 'ulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh'dan ve her vaḳt **ḫavfda oluñ** andan Ya'nī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 8). [ḫavfda oluñ, -uñ]*

ḫāvī-yi feżāyil-i ḳudsiyye ola: *Kutsal fazîletler içermek, içinde bulundurmak.*
• bunda olup **ḫāvī-yi feżāyil-i ḳudsiyye ola** ve insāniyyetde kāmil olup ḫāvī-yi rezāyil-i insiyye ola yoḫsa ṭutalım ki kendü bir melek-i mükemmel olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 17). [ḫāvī-yi feżāyil-i ḳudsiyye ola, -a]*

ḫāvī-yi ʿilm ü taḳvā: *Takva ve ilmi içinde bulunduran (kimse).*
• ve ol ʿārif-i ṭarīḳat **ḫāvī-yi ʿilm ü taḳvā** cāmiʿ-i zühd-ü fetvā ol merd-i Ḫudāyī İmām Dāvud-ı Tāʿī ʿannese'llahu rūḥahu laṭāyifa esrārıhu ve afāża ʿalā'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 3). [ḫāvī-yi ʿilm ü taḳvā,]*

ḫāvī-yi rezāyil-i insiyye ola: *İnsana ait bayağı şeyleri içermek, içerisinde bulundurmak.*
• bunda olup ḫāvī-yi feżāyil-i ḳudsiyye ola ve insāniyyetde kāmil olup ḫāvī-yi rezāyil-i insiyye ola yoḫsa ṭutalım ki kendü bir melek-i mükemmel olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 18). [ḫāvī-yi rezāyil-i insiyye ola, -a]*

ḫavżı olur: *Girişmek.*
• dervīşlerüñ aña **ḫavżı olur** Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 13). [ḫavżı olur, -ur]*

ḫay: *Vay, eyvah.*
• çalışmazsın **Hay** Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül ṣanmaḳ ḫiẕlandur Tevekkül oldur kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 15). [hay,]*

ḫayā: *Utanç.*

• niyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ'dan utanur ve anı añduġınca **ḫayāsından** başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 18). [ḫayāsından, -sı, -n, -dan]*

ḫayāl: *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.*

• gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeş **ḫayāl** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 6). [ḫayāl,]*

• Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi añа naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu neʿaceb maḳāl ve bu ne muʿavvec **ḫayāl** olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [ḫayāl,]*

• belki bir yañlış **ḫayal** ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 9). [ḫayal,]*

• şol uşaḳlar müvaḥḥid dirilüp teklīf emrini isḳāṭ itmişlerdür eyle bil ki bir bengīyāne **ḫayālle** dīnlerin ifsād itmişlerdür Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 18). [ḫayālle, -le]*

• fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü **ḫayāl** ola veyā bir ʿabeş yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 9). [ḫayāl,]*

ḫayāl hānesini: *Zihin.*

• gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle mübṣarātdan başrı kesmek gerek ki baṣīret gözi açıla ve **ḫayāl ḫānesini** cārūb-ı żikr ile süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 16). [ḫayāl ḫānesini, -n, -i-si, -n, -i]*

ḫayāl ider: *Zihinde tasarlayıp canlandırmak, düşünmek.*

• ve eyle mi **ḫayāl ider** ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 15). [ḫayāl ider, -er]*

ḫayālāt-ı bāṭılayı: *Doğru ve sahih olmayan kuruntular.*

• müstaḳīm anuñ gibide sākit olur ve żevk-i selīm ol aḥkāmda ṣāmit olur meger şeyṭān vehmi ola ki **ḫayālāt-ı bāṭılayı** oluşdura bildügin bilmedügin bir birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 12). [ḫayālāt-ı bāṭılayı, -y, -ı]*

ḫayāle gelmiş degüldür: *Hayale gelmemek; bir şeyin gerçekleşeceği, olacağı hiç düşünülmemek.*

• **ḫayāle gelmiş degüldür** bu ḳadar müşterek ki anuñ içinden tevātür bulur maʿlūmdur ki ol mıḳdār daḫı ne ḳadar olur Rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 13). [ḫayāle gelmiş degüldür, -dür]*

ḫayāt: *Hayat, yaşam.*

• baña **ḫayāta** żāmin olur Bu ḫikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḫāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 13). [ḫayāta, -a]*

- ṭamār-ı z̲ünūbı ziyāde olup **ḥayātı** ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile Hvārezm'e varmışdı ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 5). [ḥayātı, -ı]*
- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle **ḥayātı** kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir s̲evāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 15). [ḥayātı, -ı]*
- mertebesine yaḳın ola belki faż̈īletde melekden ziyāde ola ki bunda insāniyyetden daḫı ḥişşe bulına Fi'l-cümle Ḫıżr nebīnüñ **ḥayātında** hiç şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 14). [ḥayātında, -ı, -n, -da]*
- ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve eger ṭuyduġını işā'at iderse ḫōd iki cihānda mel'ūn u matrûd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ **ḥayātı** yaḳīni ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 2). [ḥayātı, -ı]*
- z̲ātda fanā bulduḳtan ṣoñra gele yoḫsa ṣol fanā-yı ṣıfat ki anda fanā-yı z̲āt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz **ḥayāt** oldur ki fanādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 16). [ḥayāt,]*

hayāt: *Yaşam, dirilik, canlılık.*
- ḥayy olmaz ve insānda **ḥayāt** mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 9). [ḥayāt,]*

hayāt: *Yaşamak, yaşıyor olmak.*
- **ḥayātdadur** ḳıyāmete degin ölmez ammā ḫuṣūṣiyyetle aña bir beden ḳayd olmaz egerçi beşerdür ammā tecerrüdī cānibi ġālibdür rūḥı bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 9). [ḥayātdadur, -dur]*

hayāt: *Dirilik, yaşam. II [tas.] Kulun Hak'ta fenâ bulmasından sonraki bekâbillah makâmı.*
- ekile rūḥ ol dem ḫużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫammārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre **ḥayāt** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 4). [ḥayāt,]*

ḫayāt şeceresi: *Yaşam ağacı. II Canlılık, dirilik, yeniden hayat bulma bağlamında.*
- olur ki yoḳlıḳ çeşme-sārından ṣu verile **ḥayāt şeceresi** ol zamān müs̲mir olur ki ravża-ı fenāda dikile ve vücūd ekinleri ol vaḳt ḥāṣıl virür ki mezraʿa-yı ʿademde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 1). [ḥayāt şeceresi,]*

ḫayāt ümīdi gitmiş olur: *Yaşam belirtisi bulunmamak, ölü gibi olmak.*
- ki andan **ḥayāt ümīdi gitmiş olur** ve 'āṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur ve 'işyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müte'affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 15). [ḥayāt ümīdi gitmiş olur, -ur]*

ḫayātda olup: *Yaşamak, sağ olmak.*
- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki ben **ḥāyātda olup** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 2). [ḥayātda olup, -up]*

ḫayātda olurlar: *Yaşamak, diri olmak.*

- olurlar biri Ḥıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḥıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir şınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 17). [ḫayātda olurlar, -ur, -lar]*

ḫayāt-ı ḫaḳīḳīye: *Gerçek hayat. II Sâlikin fenâdan sonra eriştiği son mertebe, ebedî ve ezelî olan Allah'ın bekâsı ile bâkî olma hâli.*

- ẕātda fanā bulduḳtan şoñra gele yoḫsa şol fanā-yı şıfat ki anda fanā-yı ẕāt olmaz insān anda **ḫayāt-ı ḫaḳīḳīye** vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fanādan şoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 16). [ḫayāt-ı ḫaḳīḳīye, -y, -e]*

ḫaylī: *Birçok, çok fazla.*

- çoḳ müsāḥabet itmişdi ve ʿulemā-yı hadīsden **ḫaylī** kimseneye yitişmişdi zamānınuñ ʿulemāsı kendüye mürācaʿat iderlerdi ve rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 3). [ḫaylī,]*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı **Ḫaylī** meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 1). [ḫaylī,]*
- işārātla iderdi maḳālātı **Ḫaylī** kişi gerekdür ki anuñ maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini añlaya ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını fehm eyleye Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 13). [ḫaylī,]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki **ḫaylī** ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [ḫaylī,]*
- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi **Ḫaylī** taṣnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i teẕkirede meẕkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 11). [ḫaylī,]*
- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet **ḫaylī** ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 1). [ḫaylī,]*
- olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde **ḫaylī** kelam olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 14). [ḫaylī,]*

ḫaylī: *Oldukça fazla, çokça, epey.*

- yitişmek **ḫaylī** işdür ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 17). [ḫaylī,]*
- nifāḳ olur mü'mine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maṣlaḥat içün olıcaḳ şer'an nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek **ḫaylī** kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 16). [ḫaylī,]*
- ol i'tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek **ḫaylī** işdür ve 'āḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 7). [ḫaylī,]*

• bir birinden farḳ itmek **ḫayli** kār olur ammā çoḳ yirlerde ʿaḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 13). [ḫayli,]*

ḫaylīce : *Oldukça fazla, çokça, epey.*

• mıḳdārı kederi olur ve evvelki mertebenüñ ṣoñraġına nisbet **ḫaylīce** eksükleri olur pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 15). [ḫaylīce,]*

• giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse **ḫaylīce** süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 7). [ḫaylīce,]*

• giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse **ḫaylīce** süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 7). [ḫaylīce,]*

ḫayr: *İyilik.*

• Ol ki **ḫayrdan** şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḫayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 17). [ḫayrdan, -dan]*

• tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki **ḫayrdan** aḫsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 2). [ḫayrdan, -dan]*

• ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ **ḫayrına** ise ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 5). [ḫayrına, -ı, -n, -a]*

• **ḫayra** niyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza sevābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı bilürler ki evde oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 17). [ḫayra, -a]*

• gerek ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda **ḫayra** delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 8). [ḫayra, -a]*

ḫayr: *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.*

• didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ din ehline **ḫayr** naṣīḥati muḳābelesinde meṣūbat ve ʿibādet emrinde saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 5). [ḫayr,]*

• bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan **ḫayr** kelime istidʿā itdi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 1). [ḫayr,]*

ḫayr: *İyilik, lütuf.*

• gerek ve bir yolı ṭutsam gerek Bilmezem ki ol ḳanḳısı olsa gerek ve ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler Göñlüñi ḫōş ṭut ki saña **ḫayr** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 4). [ḫayr,]*

ḫayr duʿā itmiş-idi: *Bir kimse için Allah'tan iyilik, güzellik ve hayır temenni etmek.*

• duʿā itmiş-idi Ümmü'l-müslīmīn Ümmü Seleme'nüñ ḫānedānında ulalmışdı ve anuñ bir muʿteḳasından olmışdı Ṭoḡıcaḳ ʿÖmer Ḥażretine ʿarż olınmışdı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 13). [ḫayr duʿā itmiş-idi, -miş, -i, -di]*

<u>ḫayr işde te'ḫīr gibi yaramaz iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz:</u> *"Hayır işlerinde erteleme gibi kötü iş bulunmaz ve dinin emir ve buyruklarında sonraya bırakma gibi büyük karışıklık yoktur" sözüyle içinde hayır bulunan her hususta acele edilmesi gerektiği ifade edilmektedir.*

• iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz N'olur andan ki tevbeyi añduḳca fulān vaḳt idem diye ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 5). [ḫayr işde te'ḫīr gibi yaramaz iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz, -de-i, -n, -de-maz]*

<u>ḫayr olup:</u> *Hayırlı olmak; iyi, güzel olmak.*

• **ḫayr olup** bir zāhid īmānsız gider kār-ı Ḫudā'da aṣlā çün ü çera olmaz ve kārgāh-ı ḳażada bu neden oldı ve bu neden olur dinilmez Fi'l-cümle her kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 15). [ḫayr olup, -up]*

<u>ḫayr u şer:</u> *İyilik ve kötülük.*

• ferdāniyyetdür Yaʿnī esbābı aradan gidermek gerek cemīʿ **ḫayr u şer** ne ise andan bilmek gerek bunuñ ʿalāmeti oldur ki hīç kimseyi medḥ ü ẕemm idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 17). [ḫayr u şer,]*

<u>ḫayrān olur:</u> *Çok beğenmek.*

• hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı **ḫayrān olur** anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 18). [ḫayrān olur, -ur]*

<u>ḫayrāt:</u> *Hayırlar, hayırlı işler.*

• yoldan ḳaçururken ṣoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dir görür oldı Evvel şürūra merciʿ iken ṣoñra **ḫayrāta** menbaʿ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 14). [ḫayrāta, -a]*

• namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı **ḫayrātda** ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 2). [ḫayrātda, -da]*

• beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol **ḫayrāt** ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 8). [ḫayrāt,]*

• bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān **ḫayrātda** daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 10). [ḫayratda, -da]*

• bulmaz bir altunı eridip ṣızdırmayınca mümkin degül arınmaz Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki Rabb'i-y-ile edebini gözetmez ol kişi **ḫayrātından** fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 14). [ḫayrātından, -ı, -n, -dan]*

• maʿṣiyet añā muḳābele idemez gāh olur ki bir maʿṣiyetle hezārān-ı hezār ṭāʿatler mahv olur nite ki küfri mümkin degül başmaz her ne ḳadar **ḫayrāt** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 4). [ḫayrāt,]*

- ḳaftanlardan ki düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür ki kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye **ḫayrātına** Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 4). [ḫayrātına, -ı, -n, -a]*
- ḳaldı dirler andan ḫaberi yoḳ ki anuñ **ḫayrātınuñ** ṣuver-i ḥasenesi aña yoldaş olur ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi ana ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 13). [ḫayrātınuñ, -ı, -nuñ]*

ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler: *Hayırlı işler yapmak.*
- ṣevāblardan maḥrūm ḳaluruz anlar zekāt virürler biz viremezüz ve andan olacaḳ meṣūbāta biz iremezüz anlar **ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler** bizüm elümüzden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 16). [ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler, -er, -ler]*

ḫayret: *Şaşma, şaşırma, şaşakalma.*
- söylemek bize **ḫayret** arturur ol bir maʿnādur ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 17). [ḫayret,]*

ḫayret: *Şaşırma. II [tas.] Kalbe gelen bir tecelli sebebiyle salikin düşünemez ve muhakeme edemez hale gelmesi.*
- maʻrifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda ne **ḫayretler** çeker maʻrifet ziyāde olduḳça bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḫayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 1). [ḫayretler, -ler]*
- maʻrifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda ne ḫayretler çeker maʻrifet ziyāde olduḳca bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca **ḫayreti** çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 2). [ḫayreti, -i]*
- anda cehl ü **ḫayret** ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki lemeʻān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [ḫayret,]*

ḫayret alur: *Hayrete düşmek, şaşkınlık içinde kalmak.*
- ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir baḥsdür ki nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını **ḫayret alur** ve bir mesʾeledür ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 10). [ḫayret alur, -ur]*

ḫayrlu: *Hayırlı, yararlı, faydalı.*
- Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ **ḫayrlusına** gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 17). [ḫayrlusına, -sı, -n, -a]*
- aḫbāruñ delāleti ile ve aḥādīṣ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ **ḫayrlusı** idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 13). [ḫayrlusı, -sı]*
- umılur ve ṭarīḳuñ **ḫayrlusı** gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naşībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 5). [ḫayrlusı, -sı]*

ḫayvān: *Hareket edip yer değiştirebilme ve hissetme yeteneği olan canlı yaratık.*

• Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı **ḥayvān** daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 18). [ḥayvān,]*

ḫayvān: *İnsandan maada canlı mahluk.*
• aña bir ṭāʿat mülāḥaẓa ider ṭurur bir **ḥayvāna** ḫidmet idüp otladursa Benüm nemdür Anuñ ḳudreti eşeridür dir ve bir kelbe merḥamet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 17). [ḥayvāna, -a]*

ḫayvān: *Duygu ve hareket yeteneği olan, içgüdüleriyle hareket eden canlı yaratık.*
• diyesin gāh **ḥayvān** gāh 'āṣī diyesin gāh 'ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 7). [ḥayvān,]*

ḫayvān ola: *Hayvan olmak.*
• elbette bir rūḥāniyyetsüz olmaz ve her maḥsūs elbette bir miṣālsüz bulınmaz gerek mevcūd olan cemād gerek **ḥayvān ola** mümkin degüldür ki bir miṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 8). [ḥayvān ola, -a]*

ḫayvānāt: *Hayvanlar.*
• revāyiḥi seçer mi ve ẕevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ leẕẕeti nice dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur **hayvānātuñ** hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 14). [hayvānātuñ, -uñ]*

ḫayy olmaz: *Diri, canlı, hayat sâhibi (kimse) olmak.*
• **ḥayy olmaz** ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eşitdi Şol vaḳt olur ki nice *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 9). [ḥayy olmaz, -maz]*

ḫayż gördi: *Aybaşı olmak.*
• geldi-y-ise bu defʿa biz aña varalum didi Yidi yıl beriyyede zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır hac deminde **ḥayż gördi** ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 8). [ḥayż gördi, -di]*

ḫaẕ: *Pay, hisse.*
• yüzinden bilinür ki eger Allāh'a ışmarlamazsa baġlu iken yine yiter fi'l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem **ḥaẕ** gerek tevekkülden hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 8). [ḥaẕ,]*

ḫazıḳ olıcaḳ: *Usta, mahir, işinin ehli olmak.*
• gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb **ḥaẕıḳ olıcaḳ** ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 18). [ḥaẕıḳ olıcaḳ, -ıcaḳ]*

ḥāżır: *Hazır, mevcut.*

• şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım **ḥāzır** idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 15). [ḥāzır,]*
• bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ **ḥāżırdur** diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 12). [ḥāżırdur, -dur]*
• ki Allāh ḳatlarında hemīn **ḥāżırdur** ve her sā'at bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 1). [ḥāżırdur, -dur]*

ḥāżır: *Hazırda olan, var olan şey.*
• **Ḥāżıra** ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 3). [ḥāżıra, -a]*

ḥāżır oldı: *(Hazırda bulunmak) Bir yerde var olmak, bir şeyi hemen yapabilecek durumda olmak.*
• dersine **ḥāżır oldı** soñra ḳalḳıcaḳ ṭabʿına incinmek geldi eyitdi Ayruḳ ben senüñ evüñe gelmezem ve dersüñe ḥāżır olmazam ʿAbdu'llāh eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 13). [ḥāżır oldı, -dı]*

ḥāżır olmazam: *(Hazırda bulunmak) Bir yerde var olmak, bir şeyi hemen yapabilecek durumda olmak.*
• dersine ḥāżır oldı soñra ḳalḳıcaḳ ṭabʿına incinmek geldi eyitdi Ayruḳ ben senüñ evüñe gelmezem ve dersüñe **ḥāżır olmazam** ʿAbdu'llāh eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 14). [ḥāżır olmazam, -maz, -am]*

ḥāżır olur: *(Hazırda bulunmak) Bir yerde var olmak, bir şeyi hemen yapabilecek durumda olmak.*
• ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ **ḥāżır olur** gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 1). [ḥāżır olur, -ur]*

ḥāżır olurdı: *(Hazırda bulunmak) Bir yerde var olmak, bir şeyi hemen yapabilecek durumda olmak.*
• ṭasarruf ḳılurlar Rivāyet olınur ki kümmelden birisi dāyim ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ dersine **ḥāżır olurdı** anuñ maʿārifinden istifāde iderdi Bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 12). [ḥāżır olurdı, -ur, -dı]*

ḥāżır olurdı: *Bir yerde var olmak, bulunmak.*
• şaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi ancaḳ **ḥāżır olurdı** ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 11). [ḥāżır olurdı, -ur, -dı]*

ḫazīne: *Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet.*

• denī ü dūn olur ol kişi ki ‘abdu’d-dīnar ola gerekse ‘ālem **ḫazīnesi** anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭab‘ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 15). [ḫazīnesi, -si]*

ḫażrāt: *Tecellînin beş mertebesi; gayb-ı mutlak ,âlem-i ceberût, hazret-i misâl, âlem-i his, âlem-i insan.*

• ḫażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki **ḫażrāta** tamām nāẓır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 11). [ḫażrāta, -a]*

ḫażrāt-ı ḫamseyi: *Tecellînin beş mertebesi; gayb-ı mutlak ,âlem-i ceberût, hazret-i misâl, âlem-i his, âlem-i insan.*

• **ḫażrāt-ı ḫamseyi** tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḫażrāta tamām nāẓır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 11). [ḫażrāt-ı ḫamseyi, -y, -i]*

ḫażret: *Yücelik, ululuk ifade ederken isimlerden önce veya sonra kullanılan saygınlık ifadesi.*

• bunlar ʿillet olmaz Allāh **Ḥażret’inden** irādet olmayınca ve hīç biri sebep olmaz yā ʿināyet yā hidāyet olmayınca Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müṣāḥebet ile bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 5). [ḫażret’inden, -i, -n, -den]*

• yitürdi Āḫır ʿÖmer **Ḥażretleri** naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh’ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [ḫażretleri, -leri]*

• Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler bilür ve her birinüñ mertebesin yine āḫar görür Peyġambar **Ḥażreti** salla’llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 4). [ḫażreti, -i]*

• melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar **Ḥażreti** ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḫāleti idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 1). [ḫażreti, -i]*

• öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar **Ḥażreti** salla’llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 12). [ḫażreti, -i]*

• duʿā itmiş-idi Ümmü’l-müslīmīn Ümmü Seleme’nüñ ḫānedānında ulalmışdı ve anuñ bir muʿteḳasından olmışdı Ṭoġıcaḳ ʿÖmer **Ḥażretine** ʿarż olınmışdı ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 14). [ḫażretine, -i, -n, -e]*

• tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa’a’llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ eli kesildi Egerçi Mālik **Ḥażretleri** andan du’aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 10). [ḫażretleri, -leri]*

• ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu’llāh **Ḥażretlerinüñ** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 18). [ḫażretlerinüñ, -ler, -i, -nüñ]*

• olınca gözi yaşı aḳar ṭururdı Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ göñlegi dere ġarḳ olurdı Allāh **Ḥażretinden** utanduġumdan oluram dir idi Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 12). [ḫażretinden, -i, -n, -den]*

- idi ve küçücekden kerāmātı eksük degül idi şoñra Ḥasan-ı Baṣrī **Ḥażretinden** tevbe ḳıldı vardı ʿibādete meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 15). [ḥażretinden, -i, -(n)den]*
- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh **Ḥażretlerinde** olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 2). [ḥażretlerinde, -leri, -n, -de]*
- dāri's-selām ve ḥaşarahu bi'n-nebī ve ālihi 'aleyhi ve 'aleyhim es-selām Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **Ḥażretinüñ** cümle-i 'ināyāt-ı rabbāniye ve ceẕbāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 8). [ḥażretinüñ, -i, -nüñ]*
- ḳanda bulurdı İstedi ḥarāmīler içinden **Ḥażret'ine** yitişdürdi ve diledi ḫūn-ḫvārlıġı ḫiẕmet-i Ḥaḳḳ'a degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 13). [ḥażret'ine, -i, -n, -e]*
- ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol **ḥażrete** itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 3). [ḥażrete, -e]*
- cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve anda cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar **Ḥażreti** ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 12). [ḥażreti, -i]*
- **Ḥażretine** yol göster Eyitdi yol ikidür biri ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret'e yol ṭutup gitmek gerek ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 3). [ḥażretine, -e]*
- Ḥażretine yol göster Eyitdi yol ikidür biri ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan **Ḥażret'e** yol ṭutup gitmek gerek ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 4). [ḥażret'e, -e]*
- melāyike-i ʿizam yüzlerin sürerlerdi Şeyḫ Cüneyd **ḥażretlerinden** menḳūldür ki Bāyezīd bizüm aramuzda Cebrāyil gibidür melāyike arasında dirdi ve hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 15). [ḥażretlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
- Bāyezīd **ḥażretinden** rivāyet olınur ki bir vaḳt ḫalḳ çoġ üşdiler ve bunı bī-ḥużūr eylediler diledi ṭurmayalar gideler yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 3). [ḥażretinden, -i, -(n)den]*
- ġarżlarını añlamaz baʿżı ḫuṣūṣiyyātını tafṣīl itsevüz olurdı ammā söz uzanup ġarżdan çıḳılurdı Rivāyet olınur ki Şeyḫ Bāyezīd **ḥażretlerin** muʿallime *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 10). [ḥażretlerin, -ler, -i, -n]*
- andan olmış ola ki Bāyezīd **ḥażretleri** Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un rūḥāniyyetinden çoḳ istimdād iderdi ve hemīn anı şeyḫi gibi bilüp aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 1). [ḥażretleri, -leri]*
- olınur ki Sulṭan Bāyezīd **ḥażretlerini** vefātından şoñra vāḳıʿada gördiler Ḥażret'de muʿāmeleñ nice oldı didiler Eyitdi Benden armaġan ṭaleb itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 7). [ḥażretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
- olınur ki Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerini vefātından şoñra vāḳıʿada gördiler **Ḥażret'd**e muʿāmeleñ nice oldı didiler Eyitdi Benden armaġan ṭaleb itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 8). [ḥażret'de,]*
- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler ben eyitdüm Egerçi ol **Ḥażret'e** faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 9). [ḥażret'e, -e]*

- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler ben eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca **Ḥażret'e** şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 10). [ḥażret'e, -e]*
- ziyāde olduḳça ḫāṭarı artuḳ olur ve taḳarrub artduḳça iḫtiyāṭı çoḳ olur Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Sulṭan Bāyezīd **ḥażretlerin** rūz-ı ḥaşrda ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 2). [ḥażretlerin, -ler, -i, -n]*
- ve ḳażiyye nice idügin taḳrīr itdiler Ol daḫı hemān mütażarriʿ oldı **Ḥażret'e** müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete Ol sāʿatda bir ʿaẓīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 13). [ḥażret'e, -e]*
- maġfireti-y-iledür mücerred tāʿāte çalışmaḳ fāyyide ḳılmaz tāʿātden maḳṣūd hemīn emrine imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿibādātdan murād ancaḳ **Ḥażret'ine** tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 2). [ḥażret'ine, -i, -n, -e]*
- andan idügin gine bilür Meşhūrdur ki Mūsā ʿaleyhi's-selām bir marażda tevekkül itmek istedi Ḥaḳ **ḥażretinden** nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 2). [ḥażretinden, -i, -n, -den]*
- bozar mısın didi egerçi ẓāhir budur kim bu Mūsā **ḥażretine** taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 3). [ḥażretine, -i, -n, -e]*
- kirāmdan çoḳ ulularına yitişmişdi Caʿfer-i Ṣādık **ḥażreti-y-ile** bīḥad müṣāḥabet ḳılmışdı ve kümmel-i meşāyiḫdan niçeleri ve efāżıl-ı ṭarīḳatdan ne ululları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 5). [ḥażreti-y-ile, -i, -y, -ile]*
- ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem **ḥażretleri** gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā'ī **ḥażretleri** gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 7). [ḥażretleri, -leri]*
- **ḥażret**-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā'ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 8). [ḥażretleri, -leri]*
- elden ḳomazdı gicelerde ṭurmayup taheccüd iderdi ve fikrden mecāl bulduḳça taʿabbud iderdi Allāh **ḥażretinüñ** ḥüsn-i ʿināyeti-y-ile ve ol cenāb'uñ luṭf u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 14). [ḥażretinüñ, -i, -nüñ]*
- tevżīḥ itmişdi Şāġirdleri her ne dirse yazarlardı ve cemīʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ebū Yūsuf **ḥażretleri** ki dīn emrinde ol daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 12). [ḥażretleri, -ler, -i]*
- itmekdedür ve hemīn hüner-i ʿibādeti anuñ **ḥażreti-y-içün** ḫāṣ itmekdedür aġyārı aradan götürmek gerek ki göñül evi pāk ola ve rūḥ āyinesine cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 13). [ḥażreti-y-içün, -i, -y, -içün]*
- **ḥażretlerinden** naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle şuşadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 15). [ḥażretlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
- şu bulmadı bir iki ḫizmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra şu bulmışlar getirdüler ʿOsmān **ḥażreti** alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 18). [ḥażreti, -i]*
- Eyitdiler Bu şusuzlıġ-ıla oruç ṭutamazsın ʿaṭaş ġalebe ider döyemezsin didiler Eyitdi Dün ile Peyġambar **ḥażreti** şol bacadan içerü girdi elinde bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 2). [ḥażreti, -i]*

- ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir **ḥażretüñ** ḥużūrı ki bundan ayrılur ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 15). [ḥażretüñ, -üñ]*
- bulışdı Maʿrūf-ı Kerḫī hemīn ʿalūḳa düşdi Dāvud **Ḥażretinüñ** rūḥaniyyetidür ki yitişdi ol bir loḳma itmek żāyiʿ olmayup kemāle irişdi Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 17). [ḥażretinüñ, -i, -nüñ]*
- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī **ḥażretleri** hīç İmām Ebū Yūsuf'a iltifāt itmezdi ve anuñla bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi faẓlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḥrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 1). [ḥażretleri, -ler, -i]*
- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī **ḥażretlerinüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 6). [ḥażretlerinüñ, -ler, -i, -nüñ]*
- olam didi Rivāyet olınur ki ol gice ki vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud **ḥażreti** havāye uçup ʿurūc ḳılur Zindandan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 12). [ḥażreti, -i]*
- diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī **ḥażretine** vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 13). [ḥażretine, -i, -n, -e]*
- ki Cüneyd **ḥażretleri** bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 3). [ḥażretleri, -leri]*
- niyyetden gelür ve şol efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān **ḥażretlerinden** rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 10). [ḥażretlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
- tamām buḫl olur ol **Ḥażret'e** yaraşmaz ve eger istemedügini virürse ḥükminden ḫarīc olur ol Cenāb'a yaḳışmaz Bir şuşamış ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 17). [ḥażret'e, -e]*
- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīşde gelen mertebe-i iḥşāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol iḥşāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol **Ḥażret'i** görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 18). [ḥażret'i, -i]*
- meẕkūrdur ki taḥḳīḳ budur ki taṣdīḳde daḫı tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr **ḥażretinüñ** taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz bir mi olur ḫuṣūṣā ki ekṣer-i ʻavāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 16). [ḥażretinüñ, -i, -nüñ]*
- gerek Ve Sehl bin ʻAbdu'llāh **ḥażretinden** naḳl olınur ki eydürdi Allāh'uñ ni'metine rażī olan ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider ve ammā anuñ virdügine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 15). [ḥażretinden, -i, -n, -den]*
- Görmez misin ki Süleymān **ḥażretini** nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 5). [ḥażretini, -i, -n, -i]*
- eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ yine maḳṣūda gelelüm Sehl bin ʿAbdu'llāh **ḥażretlerinüñ** kelimātından biraz daḫı söyleyelüm naḳl olınur ki eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 14). [ḥażretlerinüñ, -leri, -nüñ]*
- rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoġ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol **Ḥażret'üñ** maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 2). [ḥażret'üñ, -üñ]*

ḫażret-i ʿabdu'llāh bin mübārek: *Ebû Abdirrahmân Abdullāh b. el-Mübârek b. Vâzıh el-Hanzalî el-Mervezî (ö. 181/797) Tebeu't-tâbiînin ileri gelenlerinden, muhaddis, zâhid ve fakih.*

- ʿ**Abdu'llāh bin Mübārek** aḥsana'llāhu ʿuḳbāhu ka-mā aḥsana ūlāhu ve ballaġahu ila aʿlā mā yatammanāhu ve yarżāhu Bu daḫı muḫteşemān-ı aṣḥāb-ı ṭarīḳat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 5). [ḫażret-i ʿabdu'llāh bin mübārek,]*

ḫażret-i ʿalī'ye: *Ali b. Ebî Talib: Hz. Peygamber'in amcasının oğlu ve damadı. On İki İmam'ın birincisi ve Dört Halife'nin dördüncüsü.*

- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı sālişden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā **ḫażret-i ʿAlī'ye** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 8). [ḫażret-i ʿalī'ye, -y, -e]*

ḫażret-i bāyezīd: *Bâyezid-î Bistâmî.*

- oldı Rivāyet olınur ki **Ḫażret-i Bāyezīd** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 19). [ḫażret-i bāyezīd,]*

ḫażret-i ca'fer-i ṣādık: *Cafer-i Sadık hazretleri. II Altıncı imam olan Cafer-i Sadık ehl-i beytten olup 699'da Medine'de dünyaya geldi. Babası beşinci İmam Muhammed Bakır'dır.*

- Muḥammed **Ḫażret-i Ca'fer-i Ṣādıḳ** rażiya'llāhu 'anhu ve arżāhu ve caʿala fī a'lā ġurefi'l-cināni meşvāhu Ḫażret-i Ca'fer-i Ṣādıḳ cemī'i meşāyıḫuñ ḳıdvesi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 5). [ḫażret-i ca'fer-i ṣādıḳ,]*
- Muḥammed Ḫażret-i Ca'fer-i Ṣādıḳ rażiya'llāhu 'anhu ve arżāhu ve caʿala fī a'lā ġurefi'l-cināni meşvāhu **Ḫażret-i Ca'fer-i Ṣādıḳ** cemī'i meşāyıḫuñ ḳıdvesi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 5). [ḫażret-i ca'fer-i ṣādıḳ,]*

ḫażret-i caʿfer-i ṣādıḳ'un: *Hazreti Ali'nin (r.a) torununun torunudur (Hi:83-148). Eimme-i isna aşerden altıncısıdır.*

- andan olmış ola ki Bāyezīd ḥażretleri **Ḫażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un** rūḥāniyyetinden çoḳ istimdād iderdi ve hemīn anı şeyḫi gibi bilüp aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 1). [ḫażret-i caʿfer-i ṣādıḳ'un, -un]*

ḫażret-i eyyūb'uñ: *Hazreti Eyyub Peygamber.*

- degüldür ki gāh ola ol daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaşmını bir ṭarīḳ-i aḫar ile irżā ḳıla ve nite ki **Ḫażret-i Eyyūb'uñ** marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 10). [ḫażret-i eyyūb'uñ, -uñ]*

ḫażret-i fużayl: *Fużayl bin 'İyāż hazretleri.*

- **ḫażret-i Fużayl** ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā'ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 7). [ḫażret-i fużayl,]*

ḫażret-i fużayl bin 'iyāż: *Fudayl Bin Iyad evliyanın büyüklerinden. Künyesi, Ebû Ali'dir. Semerkand'ın Ebiverd kasabasının Ferdin köyünde 726 (H. 107) yılında doğdu ve 803 (H. 187) yılında vefat etti.*

• meşāyıḫi'l-kirām maḳbūlü'l-aḫlāḳ ve merżl'ü'l- āfāḳ el-muḫtaṣṣ bi-'ināyeti'l-mülki'l-feyyāż ḳuṭb-i vaḳt **Ḥażret-i Fużayl bin 'İyāż** rafa'a'llāhu derecātihi fī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 6). [ḥażret-i fużayl bin 'iyāż,]*

ḥażret-i fużayl'da: *Fużayl bin 'İyāż hazretleri.*

• sübḥāniyyesinden bir eşer-i 'aẓīm oldı ki **Ḥażret-i Fużayl'da** ẓuhur buldı şöyle ki ḳudret-i ẓāhiresine ve ḥikmet-i bāhiresine bir ulu maẓhar oldı Evvel-i 'ömrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 9). [ḥażret-i fużayl'da, -da]*

ḥażret-i ḥaḳ: *Allah.*

• Ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur anuñ ḥurūfında taḳaddüm ü te'eḫḫür zamānı bulınmaz Nite kim **Ḥażret-i Ḥaḳ** kendü zamānından mücerrid ü müberrādur hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 10). [ḥażret-i ḥaḳ,]*

ḥażret-i ḥasan: *Hasan-ı Basri Hazretleri.*

• bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi **Ḥażret-i Ḥasan** daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 3). [ḥażret-i ḥasan,]*

ḥażret-i ḥasan-ı baṣrī'dür: *Tabiinden olup hadis ve fıkıhta büyük alimlerdendir. (H:21-110) Basra'da medfundur.*

• **Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür** ki anuñ menāḳıbına nihāyet yoḳdur ve riyāżetine ġāyet yoḳdur Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede ve kāmil-i maʿrifet ü mücāhede idi Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 7). [ḥażret-i ḥasan-ı baṣrī'dür, -dür]*

ḥażret-i ibrāhīm-i edhem: *İbrahim Edhem hazretleri.*

• gedā-yı pādişāh sīret perverde-i luṭf u kerem **ḥażret-i İbrāhīm-i Edhem** ḳaddesa'llāhu sırrahu ve zāda fī ġurafi'c-cinān ḳadrahi İbrāhīm-i Edhem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 5). [ḥażret-i ibrāhīm-i edhem,]*

ḥażret-i ʿīsā: *Hz.İsa peygamber.*

• dünyāya bir daḫı gelür ol vaḳt tamām kemālini bulur andan ṣoñra ol daḫı ölür sāyir nāsdan birisi gibi olur Fi'l-cümle **Ḥażret-i ʿİsā** sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 10). [ḥażret-i ʿīsā,]*

ḥażret-i mālik-i dīnar: *Meşhûr âlim ve velîlerden. Künyesi Ebû Yahyâ'dır. Doğum târihi kesin olarak bilinmemektedir. 131 (m. 748) senesinde Basra'da vefât etti.*

• deryā-yı nā-mütenāhī muḫtār-ı aḫyār ve muḳaddem-i ebrār sālik-i ṭayyār **Ḥażret-i Mālik-i Dīnar** rafaʿa'llāhu derecātihi fi'd-dāri'l-ḳārar Mālik-i Dīnār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 6). [ḥażret-i mālik-i dīnar,]*

ḥażret-i rābiʿa-i ʿadeviyye: *Hicri ikinci asrın başlarında yaşamış, Basralı, "Adeviye" lakaplı, takva sahibi, meşhur kadın veliyye.*

• Meryem-i ṣafiyye **Ḥażret-i Rābiʿa-i ʿAdeviyye** raẓiya'llāhu ʿanha ve arżāhā ve ṭayyaba uḫrāhā ke-mā aḥsene ūlāhā Egerçi ḫilkat-i cins-i nisvān ʿayb u noḳṣān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 5). [ḥażret-i rābiʿa-i ʿadeviyye,]*

ḥażret-i risālet: *Hz. Muhammed.*

- **Ḥażret-i Risālet** ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī'ye rażiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise anı bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 1). [ḥażret-i risālet,]*
- bunuñ emsāli anuñ ʿibādetde aḥvāli ve maʿrifetde aḳvāli vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿācizdür **Ḥażret-i Risālet den** salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 14). [ḥażret-i risālet den, -den]*
- Yemen'den anuñ ḳoḳusı **Ḥażret-i Risālet'e** gele ol Peyġambar'ı görmedin ol Peyġambar'ı görenler anuñ ḫizmetine vara ol Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 5). [ḥażret-i risālet'e, -e]*
- Yemen'den anuñ ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e gele ol Peyġambar'ı görmedin ol Peyġambar'ı görenler anuñ ḫizmetine vara ol **Ḥażret-i Risālet'e** gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 6). [ḥażret-i risālet'e, -e]*
- ve eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden idi Rivāyet olınur ki vāḳıʿasında **Ḥażret-i Risālet'i** ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem gördi Eyitdi Yā Bişr Hiç bilür misin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 16). [ḥażret-i risālet'i, -i*
- ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fenā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün **Ḥażret-i Risālet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 6). [ḥażret-i risālet,]*
- fanāyı terk idüp dār-ı beḳāya gitdi ehlu'llāhdan yitmiş kişi vāḳı'alarında **Ḥażret-i Risāleti** ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemi gördiler ki eydürdi Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 10). [ḥażret-i risāleti, -i]*
- maḳāmında ḥażret-i Risālet ile ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bulışur **Ḥażret-i Risālet** buña eyidür Yā Abā Ḥanīfe Senüñ bu cihāna gelmekde maṣlaḥat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 6). [ḥażret-i risālet,]*
- mülḥid diyü ṭaʿn iderlerdi ve gāh olurdı ki Beştām'dan sürerlerdi ʿAceb midür ki faḫr-i ʿālem ve maḳṣūd-ı benī Ādem **Ḥażret-i Risālet'i** ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 4). [ḥażret-i risālet'i, -i]*
- görür ki **ḥażret-i Risālet'üñ** ʿaleyhi's-selām ṭurmış mübārek sükūklarını divşürür bir yire cemiʿisini cemʿ eyleyüp bir birine żamm ider aralarında tertīb virüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 17). [ḥażret-i risālet'üñ, -üñ]*
- insān elbette melekden efżal mı olur ve her ferdi anuñ her ferdinden ekmel mi olur **Ḥażret-i Risālet** gibi bir żāt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 10). [ḥażret-i risālet,]*
- ṣaḥābe bir gün geldiler **Ḥażret-i Risālet'e** ḥāllerinden şikāyet ḳıldılar Anlar mālları-y-ıla bunca sevāblara yitişürler görürüz bizüm elümüzden gelmez ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 13). [ḥażret-i risālet'e, -e]*
- Kendülerde bu ʿibādet olmaduġına aġladılar **Ḥażret-i Risālet** ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's- sellem daḫı anları tesellī idüp eyitdi Anlarda bu var ise sizde daḫı neler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 1). [ḥażret-i risālet,]*

ḥażret-i sehl bin ʿabdu'llāh: *Sehl bin ʿAbdu'llāh'-ı Teşteri hazretleri.*

- ü tevfīḳ idüp luṭf-ı taḥrirle ʿiyān itmiş ola **ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh** idi Rivāyet olınur ki meşāyıḫdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 3). [ḥażret-i sehl bin ʿabdu'llāh,]*

ḥażret-i sehl bin ‘abdu’llāh’-ı teşterī: *Sehl bin Abdullāh-ı Teşteri hazretleri.*

- ecmaʿīn nūr-ı ḥadeḳa-ı dīn ve nevr-i ḥadīḳa-ı yaḳīn serv-i bāġ-ı saʿādet ü surūrī gül-i gülşen-i peyġambarī aʿnī **ḥażret-i Sehl bin ‘Abdu’llāh’-ı Teşterī** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 8). [ḥażret-i sehl bin ‘abdu’llāh’-ı teşterī,]*

ḥażret-i sehl’den: *Sehl bin ʿAbdu’llāh’-ı Teşteri hazretleri.*

- pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite ki **ḥażret-i Sehl’den** naḳl olınur ki eydürdi Şol ‘ulemā-yı ẓāhir ki ‘ilimleri-y-ile ‘āmil olurlar anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 5). [ḥażret-i sehl’den, -den]*

ḥażret-i şeyḫ: *Bişr-i Hafi.*

- anuñ içün bir ev yapılur ve her kişi bunda ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür ki **Ḥażret-i Şeyḫ** ḳaddesa’llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 16). [ḥażret-i şeyḫ,]*

ḥażret-i süleymān’ı: *Hz. Süleyman peygamber.*

- gerekmez ki dervīşlikden ye’s gele belki **Ḥażret-i Süleymān’ı** dāyim fikr idüp andan ʿibret ala N’ola ẓāhiri şāh olsun bāṭını dervīş olsun ṣūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 7). [ḥażret-i süleymān’ı, -ı]*

ḥażret-i üveys’e: *Halife-i Resul-ı Ekrem (s.a.v) olan Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer devirlerinde Medine-i Münevvere'de çok hürmet gören ve tabiinin büyüklerinden olup hadis-i şerif ile medh ü senası yapılan büyük veli.*

- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola **Ḥażret-i Üveys’e** bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 4). [ḥażret-i üveys’e, -e]*

ḥażret-i üveys-i karenī: *Ebû Amr Üveys b. Âmir b. Cez’ b. Mâlik el-Karanî (ö. 37/657) Peygamber Efendimiz (s.a.v.) zamanında yaşamış büyük velidir.*

- baḫr-i vefā ve kān-ı ṣafā şemʿ-i sābıḳān ṣubḥ-i ṣādıḳān āftāb-ı pinhān hem-nefes-i Raḥmān ol Süheyl-i Yemenī **Ḥażret-i Üveys-i Karenī** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 4). [ḥażret-i üveys-i karenī,]*

ḥażret-i vücūd’uñ: *Cenâbıhakk.*

- rūḥındandur ve ʿālemde her kemālüñ feṭḥi anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur cemīʿ taʿyinata ḥışşe andan yapılur **Ḥażret-i Vücūd’uñ** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 16). [ḥażret-i vücūd’uñ, -uñ]*

ḥażret-i yūnus: *Hz. Yunus Peygamber.*

- buña işāret ḳılur Hem-çunān **Ḥażret-i Yūnus’uñ** ḥabsi zaḥmetleri-y-ile buña delālet ḳılur ki Allāh’uñ ḳulları her ne ḳadar ulu olurlarsa anuñ ḳahrından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 11). [ḥażret-i yūnus’uñ, -uñ]*
- Çün **Ḥażret-i Yūnus** gibi bir kişiye Rabb’inden eyle olıcaḳ bir sehlçe ẕilletden ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḥālleri ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 5). [ḥażret-i yūnus,]*

• bir mü'mine yitişür hemīn defʿi tevbe ve inṣāf gerek **Ḥażret-i Yūnus** gibi istiġfar idüp ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥalete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 17). [ḥażret-i yūnus,]*

ḥażret-i yūsuf'uñ: *Hz. Yusuf Peygamber.*

• hem-çunān **Ḥażret-i Yūsuf'uñ** ḳul olduġına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki tā her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabb'i ḳullıġını bile ide şöyle ṣanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 1). [ḥażret-i yūsuf'uñ, -'uñ]*

ḥażret-i zū'n-nūn-i mıṣrī: *Zünnûn-ı Mısrî Hazretleri.*

• ḳıdvetü'l-muvaḥḥiddin yenbū'ü'l-faẕl ve'l-yaḳīn maẓharü'l faḫr-ı faḫrī ḳuṭb-ı vaḳt Ḥażret-i Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī rafaʿa'llāhu ḳadrahu fī zümreti'l vācidīn ve ennese *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 6). [ḥażret-i ẕū'n-nūn-i mıṣrī,]*

ḥaẕẕ: *İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrak ve bu hâlin verdiği zevk.*

• gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir ḥaẕẕ olur niceler ol **ḥaẕẕ-ile** Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 2). [ḥaẕẕ-ile, -ile]*

• gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir **ḥaẕẕ** olur niceler ol ḥaẕẕ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 2). [ḥaẕẕ,]*

hebā itmiş: *Ziyan etmek, boşa harcamak.*

• redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür ki hemīn **hebā itmiş** ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 14). [hebā itmiş, -miş]*

hebā-yı mensūr olur: *Boşa gitmek, ziyan olmak.*

• bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet **hebā-yı mensūr olur** ʿināyet andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 1). [hebā-yı mensūr olur, -ur]*

hediye: *Armağan.*

• ve Ḥaḳ dergāhına **hediyeñ** nedür didiler ben eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 9). [hediyeñ, -ñ]*

ḥekīm: *Hekim, doktor.*

• olur ve **ḥekīm** ustād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 19). [ḥekīm,]*

• istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle ṣanur **ḥekīm** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 4). [ḥekīm,]*

ḥekīm: *Bilgili kişi.*

• dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan **ḥekīm** gerek ki her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 6). [ḥekīm,]*

ḥekīm olan: *Doktor olan kişi.*

• şu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp şu mı getürürsin Eger dirsek ki **ḥekīm olan** gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 2). [ḥekīm olan,]*

• olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 5). [ḥekīm olan,]*

helāk: *Ölme, mahvolma, yok olma.*

• öñdin gelen ümmetlerüñ **helākına** sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 9). [helākına, -ı, -n, -a]*

• ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını aña ḳolay ḳılur niçe nesneler ki ġayruñ **helākına** sebeb olur aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 6). [helākına, -ı, -n, -a]*

helāk eyler: *Mahvetmek, yok etmek.*

• ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise **helāk eyler** Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 12). [helāk eyler, -r]*

helāk itmegedür: *Yok etmek, ortadan kaldırmak.*

• senüñ emmāre-y-iken seni **helāk itmegedür** ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol saña rām olup muṭmainnüñ olur ol vaḳt bilesin ki dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 17). [helāk itmegedür, -e, -dür]*

helāk kılmışdur: *Helak etmek; yok etmek.*

• tehdīd içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini yil ile kimini ṣu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā **helāk ḳılmışdur** Fi'l-cümle her belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 16). [helāk ḳılmışdur, -mış, -dur]*

helāk oldı: *Yok olmak; perişan hale gelmek, mahvolmak.*

• heleke'l-müṣkalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki yüki ağırdur **helāk oldı** ḳıyāmetüñ daḫı miṣāli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 6). [helāk oldı, -dı]*

helāk olup durur: *Yok olmak; perişan hale gelmek, mahvolmak.*

• varmazdı tevhīd yolınuñ anca vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde **helāk olup durur** Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 10). [helāḳ olup durur, -up-ur]*

ḥelāl: *Haram olmayan şey, mubah.*

- şordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāşı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız **ḥelāl** yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 16). [ḥelāl,]*
- ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde **ḥelāl** ʿameller dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 11). [ḥelāl,]*
- cilā virmekde bu andan artuḳ olur ki bir **ḥelāldeki** leẕẕeti vardur terk eyleye mücerred nefsine īẕā itmek içün ḳomaya ki işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 1). [ḥelāldeki, -de, -ki]*
- eski leẕẕeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir **helāl** ki leẕẕetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 6). [helāl,]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve **ḥelāl** yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 13). [ḥelāl,]*
- ḥarām **ḥelāl** dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 13). [ḥelāl,]*

ḥelāl itdi: *(Yaptığı veya verdiği şeyi) Cân ü gönülden bağışlamak, verdiği kimsenin hakkı olarak kabul etmek.*
- meger benüm keremümden ḫaberüñ yoġ-ıdı Rivāyet olınur ki vāḳı'ada gördiler eyitdi Ḥaḳ taʿālā cennetüñ nışfın baña **ḥelāl itdi** İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 16). [ḥelāl itdi, -di]*

ḥelāl itdügin: *Yasaklamamak.*
- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿüñ **ḥelāl itdügin** bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 6). [ḥelāl itdügin, -düg, -i, -n]*

ḥelāl itmek gerek: *Helal etmeli, bağışlamalı.*
- tevbe olur baʿżında elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan **ḥelāl itmek gerek** ki tevbe şerʿe muvāfıḳ ola ve baʿżı ġaybet olur ki anda istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 2). [ḥelāl itmek gerek,]*

ḥelāl olup: *Yapılmasında veya kullanılmasında dinen sakınca bulunmamak.*
- aña mürtekib olan mürtekib-i āṣām olur gāh olur ki **ḥelāl olup** ṭarafeyn berāber olur ve gāh olur ki bir ṭarafda evleviyyet bulınur bunuñ cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 3). [ḥelāl olup, -up]*

ḥelāl olursa: *Yapılmasında veya kullanılmasında dinen sakınca bulunmamak; uygun ve yerinde olmak.*
- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 15). [ḥelāl olursa, --ur, --sa-ur, -sa]*

ḥelālden iderdi: *Helâl yoldan elde etmek.*

• nebī idi Dāyimā rızḳını **ḫelālden iderdi** ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 3). [ḫelālden iderdi, -er, -di]*

ḫelāṣ ider: *Kurtulmak.*
• vardur anları riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden **ḫelāṣ ider** veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 10). [ḫelāṣ ider, -er]*

ḫelāṣ oldum: *Halas olmak; kurtulmak.*
• olam didi Rivāyet olınur ki ol gice ki vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḫażreti havāye uçup ʿurūc ḳılur Zindandan şimdi **ḫelāṣ oldum** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 12). [ḫelāṣ oldum, -du, -m]*

ḫelāṣ olmaġa: *Halas olmak; kurtulmak.*
• ikisi iki ʿaẓīm cenāhdur ki cehennemden **ḫelāṣ olmaġa** ālet-i necāhıdur şöyle ki birisi eksik olursa dīn emri tamām olmaz yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 3). [ḫelāṣ olmaġa, -a]*

ḫelāṣ olmaġ-içün: *Halas olmak; kurtulmak.*
• **ḫelāṣ olmaġ-içün** niçe tenbīhātı var idi ve dāyimā dirdi ki Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuṣṣāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 17). [ḫelāṣ olmaġ-içün, -içün]*

hele: *Ayrıca, bunun yanında.*
• añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve Fażāyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür **hele** bu ḥikāyet böyle degüldür ki fażīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 4). [hele,]*

hele: *Nihayet, sonunda.*
• muvāfaḳat itmez taʿaccüb idüp bu ḥālete ġāyet incinür Şeyḫ Cüneyd'üñ ṭaʿāmında şübhe n'eyler diyü gücenür **hele** n'eylerse eyler bir loḳmayı aġzına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 8). [hele,]*

hele: *Bir de, hatta.*
• ammā **hele** çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden ṣarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 7). [hele,]*

hele: *Özellikle, bilhassa.*
• bilmezken söylerdi **hele** be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istiġrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẓ ġarīb olmaz şol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 11). [hele,]*

- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur **hele** ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 6). [hele,]*
- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā şol ki ehl-i ḥicābdur **hele** bilmezliġinden bir işdür ider ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 16). [hele, -dur]*
- taḫfīf ḳılur ammā **hele** ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 1). [hele,]*
- ammā **hele** çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden şarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 7). [hele,]*
- görmez mi didiler Eger dirsek ki **hele** kendü her ne iderse baḥşi ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne diyelüm Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 13). [hele,]*
- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür **hele** biz göreyoruruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 13). [hele,]*
- yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā **hele** icmālen ʻulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 18). [hele,]*
- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile **hele** be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi ẓilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 3). [hele,]*

helvā: *Un veya unlu maddelerle şeker ve yağdan yapılan, muhtelif şekil ve çeşitleri olan tatlı.*

- revāyiḥi seçer mi ve ẕevḳi olmayan **helvāyı** mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ leẕẕeti nice dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 13). [helvāyı, -y, -ı]*

hem: *Üzüntü, gam, keder, kaygı, hüzün.*

- bilür Ve naḳl olınur ki eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā anuñla cemīʻ murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir **hemden** ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 6). [hemden, -den]*

hem: *Hem... hem ... bağlacı; hem de, ayrıca.*

- gelür ve **hem** fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 13). [hem,]*
- eydürdi Allāh'uñ dünyāda **hem** cenneti olur hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 17). [hem,]*
- eydürdi Allāh'uñ dünyāda hem cenneti olur **hem** cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 17). [hem,]*

- Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve **hem** gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 4). [hem,]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa **hem** aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 10). [hem,]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar **hem** aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 10). [hem,]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş **hem** aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 12). [hem,]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar **hem** göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 12). [hem,]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi **hem** vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 12). [hem,]*
- ve **hem** mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 13). [hem,]*
- ve hem mehcūr **hem** maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 13). [hem,]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn **hem** mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 13). [hem,]*
- melāyike-i ʿizam yüzlerin sürerlerdi Şeyḫ Cüneyd ḥażretlerinden menḳūldür ki Bāyezīd bizüm aramuzda Cebrāyil gibidür melāyike arasında dirdi ve **hem** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 16). [hem,]*
- muḥteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi **Hem** taṣavvufda bī-naẓīr ve hem ʿilmde mükerrem idi ve hem cūdda bi-meşel ve hem şecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 7). [hem,]*
- muḥteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem taṣavvufda bī-naẓīr ve **hem** ʿilmde mükerrem idi ve hem cūdda bi-meşel ve hem şecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 7). [hem,]*
- muḥteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem taṣavvufda bī-naẓīr ve hem ʿilmde mükerrem idi ve **hem** cūdda bi-meşel ve hem şecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 8). [hem,]*
- muḥteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem taṣavvufda bī-naẓīr ve hem ʿilmde mükerrem idi ve hem cūdda bi-meşel ve **hem** şecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 8). [hem,]*
- ādemden ṣanup aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve **hem** şol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 7). [hem,]*

- hidāyeti-y-ile **hem** dīnini iḥyā itdi hem dünyāsını hem evvelāsını gökcek itdi hem ʿuḳbāsını Tā ḳıyāmete degin nāmı ümmet arasında ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 16). [hem]*
- hidāyeti-y-ile hem dīnini iḥyā itdi **hem** dünyāsını hem evvelāsını gökcek itdi hem ʿuḳbāsını Tā ḳıyāmete degin nāmı ümmet arasında ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 16). [hem]*
- hidāyeti-y-ile hem dīnini iḥyā itdi hem dünyāsını **hem** evvelāsını gökcek itdi hem ʿuḳbāsını Tā ḳıyāmete degin nāmı ümmet arasında ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 16). [hem]*
- hidāyeti-y-ile hem dīnini iḥyā itdi hem dünyāsını hem evvelāsını gökcek itdi **hem** ʿuḳbāsını Tā ḳıyāmete degin nāmı ümmet arasında ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 16). [hem]*
- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẕīri nā-peydā idi **hem** ʿalim hem ẓāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 17). [hem,]*
- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẕīri nā-peydā idi hem ʿalim **hem** ẓāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 17). [hem,]*
- fażā'ili bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden **hem** ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 8). [hem,]*
- fażā'ili bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi **hem** bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 8). [hem,]*
- emāreti bulına dimek olur yoḫsa bir kişinüñ ʿāḳıbetinde cennetī veya cehennemī olmasına şimdi ḳaçan ḥükm olınubilür ve **hem** eger maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 12). [hem,]*
- yanında ola ve şimdiden şoñra ekl u şurbum anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳiʿ **hem** didüginleyin oldı o gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āsārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 5). [hem,]*
- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim **hem** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 14). [hem,]*
- dīnleri maʿmūr ola **hem** dünyāları hem evlāları gökcek ola hem uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı ululuları anlar olurlar ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 15). [hem,]*
- dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları **hem** evlāları gökcek ola hem uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı ululuları anlar olurlar ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 15). [hem,]*
- dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları hem evlāları gökcek ola **hem** uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı ululuları anlar olurlar ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 15). [hem,]*
- vardur ve **hem** bir kişinüñ ki göñli dünyādan şovumaz ol mümkin degüldür riyāżet leẕẕetini ṭuymaz egerçi germiyyetle bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 11). [hem,]*

- fi‘l müdāhene olur aṣlā gerekmez şol ki mü’min kāmil ola aña irtikāb itmez ve **hem** dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [hem,]*
- Rabb’ine ‘ālim olur dīnine ẕākir olur lisānla sāmi‘ olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur **hem** lafẓla hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 8). [hem,]*
- Rabb’ine ‘ālim olur dīnine ẕākir olur lisānla sāmi‘ olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla **hem** niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 8). [hem,]*
- iken ilhām itdi ṣevāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve **hem** inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 14). [hem,]*
- daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür şāyed çıḳışmaya ve **hem** ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 16). [hem,]*
- ḥaḳḳ-ı ġayre muḳāveme ola ḥaḳḳ-ı Allāh niçe olur ve **hem** işāret ider ki ġaybetüñ envā‘ı bulınur her birinden aña münāsib bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 17). [hem,]*
- yüzinden bilinür ki eger Allāh’a ışmarlamazsa baġlu iken yine yiter fi’l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara **hem** ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 8). [hem,]*
- yüzinden bilinür ki eger Allāh’a ışmarlamazsa baġlu iken yine yiter fi’l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden **hem** ḥişşe gerek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 8). [hem,]*
- hemīşe dürūġ u zūr olur ve ṭarīḳi ṭarīḳatden dūr olur ve **hem** bir kimsenüñ ṭab‘ında şecā‘at olmaz ol kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecā‘atı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 5). [hem,]*
- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve **hem** şol kişinüñ ki ṭabī‘atında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 12). [hem,]*
- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını baġışlar ol ki ekremü’l-ekremīndir nice fikr idersin yā n’eyler Hem günāhını baġışlar ve **hem** daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 6). [hem,]*
- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını baġışlar ol ki ekremü’l-ekremīndir nice fikr idersin yā n’eyler **Hem** günāhını baġışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 6). [hem,]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile **hem** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 8). [hem,]*
- defʿ-i mażarret ve **hem** ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile hem menʿ-i ʿuḳūbet ve hem celb-i meṣūbāt olur tevbenüñ insānda merātibi çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 9). [hem,]*
- defʿ-i mażarret ve hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile **hem** menʿ-i ʿuḳūbet ve hem celb-i meṣūbāt olur tevbenüñ insānda merātibi çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 9). [hem,]*

• defʿ-i mażarret ve hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile hem menʿ-i ʿuḳūbet ve **hem** celb-i meṣūbāt olur tevbenüñ insānda merātibi çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 10). [hem,]*

hemān: *Ancak, sadece, yalnızca.*

• bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı **hemān** lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [hemān,]*

• Beden ṣeḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez **Hemān** icmālen şol miḳdār bilinür ki şāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 17). [hemān,]*

• ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç arada gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur **hemān** kişi niyetini dürüst itmek gerek ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 6). [hemān,]*

hemān: *Hemen, o anda.*

• ve ḳażiyye nice idügin taḳrīr itdiler Ol daḫı **hemān** mütażarriʿ oldı Ḥażret'e müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete Ol sāʿatda bir ʿaẓīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 13). [hemān,]*

hemān: *Çabucak, derhal, hemen.*

• ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek **hemān** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 16). [hemān,]*

hem-çunān: *Böyle, aynı şekilde.*

• iḫtiyār itmek gerek her kimi kim iḫtiyār ider hemīn anuñ sözine iʿtibār itmek gerek **Hem-çunān** bir dervīş ki bir şeyḫe inābet getüre ve bir mürīd ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 2). [hem-çunān,]*

• ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler **hem-çunān** bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol aña ınandum ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 17). [hem-çunān,]*

• olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek **Hem-çunan** Şāfiʿī'ye daḫı olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā ṣaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 13). [hem-çunan,]*

• Ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur anuñ ḥurūfında taḳaddüm ü te'eḫḫür zamānı bulınmaz Nite kim Ḥażret-i Ḥaḳ kendü zamānından mücerrid ü müberrādur **hem-çunān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 10). [hem-çunān,]*

• olurlar bunlaruñ hemīn nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur **Hem-çunān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 10). [hem-çunān,]*

• bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz **hem-çunān** ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 10). [hem-çunān,]*

• dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları hem evlāları gökcek ola hem uḫrāları **Hem-çunān** dervīşlerüñ daḫı ululları anlar olurlar ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 16). [hem-çunān,]*

- uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur ḳalbi evlāsından kesilmez **hem-çunān** bir kişi ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 7). [hemçunān,]*
- gerek ve eger eşegini bağlarsa Allāh'a ışmarlamaḳ gerek nite ki ẓāhir yüzinden görinür ki eşegini bağlamazsa nā-gāh żāyiʿ olur ḳaçar **hem-çunān** bāṭın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 6). [hem-çunān,]*
- muḥkemātdan seçeler **hem-çunān** mürşīd dirilenlere daḫı vācibdür ki müteşābihāt-ı hevāyı muḥkemāt-ı ʻakldan farḳ ideler eyle olmayınca anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 11). [hem-çunān,]*
- buña işāret ḳılur **Hem-çunān** Ḥażret-i Yūnus'uñ ḥabsi zaḥmetleri-y-ile buña delālet ḳılur ki Allāh'uñ ḳulları her ne ḳadar ulu olurlarsa anuñ ḳahrından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 11). [hem-çunān,]*
- **hem-çunān** Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki tā her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabb'i ḳullıġını bile ide şöyle şanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 1). [hem-çunān,]*
- noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve şol ortalarında muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar **hem-çunān** erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında niçe uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 2). [hem-çunān,]*
- cināndan **hem-çunān** gāh olur bir ḥufre olur ḥufer-i nīrāndan ol aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ ṣuver-i şenīʿesi gelür her biri bir ṣūret-i müstekrehe ile aña ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 11). [hem-çunān,]*

hem çunān: *Böylece.*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde faẓlına ġāyet çoġdı **hem çunān** dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 9). [hem çunān,]*
- meẕkūrdur Nite ki ʿulemā-yı ẓāhīr arasında imām u muḳtedā olmışdı **hem çunān** erbāb-ı ḳulūb ḳatında daḫı maḳbūl ü murtażā olmışdı Ferāset ü zekāvetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 11). [hem çunān,]*
- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḫbāṭ idüp giderdi **Hem çunān** gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 14). [hem çunān,]*

hem çunān olur: *Böyle, aynı bu şekilde olmak.*
- daḫı **hem çunān olur** aʻmāl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāniʻ olmayup muttaṣıl ziyāde ḳılur ve eger murādı Allāh ise anda daḫı eyle olur fenā fi't-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 9). [hem çunān olur, -ur]*

hem dahı: *Hem de; ayrıca.*
- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını bağışlar ol ki ekremü'l-ekremīndir nice fikr idersin yā n'eyler Hem günāhını bağışlar ve **hem daḫı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 6). [hem daḫı,]*

hemīn: *Yalnızca, sadece.*
- degüldür ki bunlar **hemīn** yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [hemīn,]*

- idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz **Hemīn** bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 6). [hemīn,]*
- āṯār-ı ḥasene görürüz **hemīn** biz Üveys'den anı bilürüz ki giceler irteye degin uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 7). [hemīn,]*
- dōstlıġı **hemīn** bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ yeye sıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 9). [hemīn,]*
- ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur **Hemīn** şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 9). [hemīn,]*
- şevḳ-ile olur **Hemīn** reşküm şol kimseyedür ki henüz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şu'ayb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 11). [hemīn,]*
- her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur **hemīn** mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 10). [hemīn,]*
- müstevcib-i raḥmet olur **hemīn** ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫiẓmetinde ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 11). [hemīn,]*
- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda **hemīn** bildügi ẓevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 14). [hemīn,]*
- efhām ide ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide **hemīn** bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 3). [hemīn,]*
- ve **hemīn** bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 9). [hemīn,]*
- işleyen Ḥaḳḳ olur ve bu ḳuvāyı ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ olur dervīşüñ arada hiç nesnesi olmaz **hemīn** kendü kendüliginden fenā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 16). [hemīn,]*
- yoldan bulınur bilmeyen **hemīn** besṭ-i zamān oldı şanur Gāh olur ki otururken bir kişiye ġaflet gelüp cihānı seyr ḳılur şimdi ol kişiye besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 3). [hemīn,]*
- **Hemīn** kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında baṣīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīṯüñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 3). [hemīn,]*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki añlaya ve **hemīn** ādemüñ derūnında baṣīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīṯüñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 3). [hemīn,]*
- kere ḥased iderse muḳadderden bir ẕerre ḳadar defʿi olmaz **hemīn** ḥasūd olan Allāh'uñ ḳażāsına rāżī olmamış olur ve anuñ ol cehlle ḳısmetini göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 11). [hemīn,]*

- maġfireti-y-iledür mücerred tāʿāte çalışmaḳ fāyyide ḳılmaz tāʿātden maḳṣūd **hemīn** emrine imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿibādātdan murād ancaḳ Ḥażret'ine taẕarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 2). [hemīn,]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri **hemīn** ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 4). [hemīn,]*
- içün olur içinden birisi **hemīn** Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 15). [hemīn,]*
- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña **hemīn** ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 8). [hemīn,]*
- yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola **Hemīn** ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 2). [hemīn,]*
- ṭabīb olan eyle ṣanur ki **hemīn** esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 9). [hemīn,]*
- ġavġa çekilür her kim ki aña ṭaʿn ider maḥżā taʿassub u cehaletindendür ve her kim ki aña suʾ-i ẓann ider **hemīn** kendü żalāletindendür maʿrifet hemīn kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 10). [hemīn,]*
- olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd **hemīn** odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 2). [hemīn,]*
- **hemīn** taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek putḫāne gerek Kaʿbe ve gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 7). [hemīn,]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim **hemīn** ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 16). [hemīn,]*
- maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür **hemīn** buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve ancaḳ bunı gözedüp ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 3). [hemīn,]*
- ferāġati olup hīç bir ġarażı fikr itmez **hemīn** kendüyi aña teslīm edip hiç kendünüñ de n'olacaġın ẕikr itmez dāyim bu mülāḥażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 5). [hemīn,]*
- maḳṣūduna iresin Ṣūret bir olıcaḳ āyine biñ olduġından ne olur her āyinede Çünki gördügüñ **hemīn** ol bir ṣūret olur gerek biñ āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 4). [hemīn,]*
- birinde taʿaddud merāyādadur **hemīn** ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür Ṣunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 5). [hemīn,]*
- nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu iḫtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı **hemīn** meẕhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṣ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 15). [hemīn,*

- ziyāde añlanmaz gine ölür **Hemīn** bir ḥażretüñ ḥużūrı ki bundan ayrılur ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 15). [hemīn,]*
- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez **hemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [hemīn,]*
- gördügi Rabb'i olur eger keşretde de olursa **hemīn** ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ sohbeti Ḥaḳ'la olur her keşret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 9). [hemīn,]*
- kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan içerüden işidürmiş **hemīn** Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür ki Ḥāriş-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 1). [hemīn,]*
- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur **Hemīn** anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 2). [hemīn,]*
- **hemīn** ol aḥādīşüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 3). [hemīn,]*
- cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ şanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler **hemīn** yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 4). [hemīn,]*
- olurlar bunlaruñ **hemīn** nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 9). [hemīn,]*
- rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle ferdler bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda **hemīn** bir boy olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 12). [hemīn,]*
- olmayınca kemālāt-ı insāniyyet bulınmaz ammā şöyle gerekmez ki tamām melekiyyete yaḳın olup inssāniyyetden çıḳmalu ola şöyle ki **hemīn** nāmı insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 6). [hemīn,]*
- ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh **hemīn** ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 2). [hemīn,]*
- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol ṣu ider aña giren ṣudur **hemīn** ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 9). [hemīn,]*
- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol ṣu ider aña giren ṣudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur **hemīn** anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 10). [hemīn,]*
- girüp otura gice vü gündüz **hemīn** żikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ me'lūfātını fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 15). [hemīn,]*
- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya **hemīn** nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 8). [hemīn,]*

- maʿrifeti artmaġla olur bu degül ki **hemīn** bir ḳuru ʿömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 3). [hemīn,]*
- maʿiyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd **hemīn** odur ammā Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 7). [hemīn,]*
- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür **hemīn** anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [hemīn,]*
- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar **hemīn** bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 14). [hemīn,]*
- ṣayılur **Hemīn** andan aña şol fāyide olur ki anā mażarret olmaz ol ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 17). [hemīn,]*
- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña yeksān olur Bir kişi ki işini aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde ol ḥalel göre **Hemīn** ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 8). [hemīn,]*
- ışmarlamaḳdadır ve **hemīn** iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet ki sen derūnuñda bulasın çāra yoḳdur ki bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 9). [hemīn,]*
- esbābdan ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar **hemīn** Ḥaḳḳ'a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi 'Abd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 9). [hemīn,]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı **hemīn** böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [hemīn,]*
- anda ṭayanmaḳ gerek **hemīn** murād-ı Allāh ne ise aña inanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżūʿda rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 11). [hemīn,]*
- Allāh içün 'ibādet ṣanmaḳ olmaz ammā eger şöyle ki nefsüñi tamām arayup bulasın bir niçe yirlerde rıżā-yı Ḥaḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın **hemīn** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 14). [hemīn,]*
- daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ'a iledür dime mücerred anuñla **hemīn** iş tamām olup bitmez bir ḳaç 'amel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 16). [hemīn,]*
- olur ammā ṣaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup aldanma **hemīn** anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭmaʿinne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [hemīn,]*
- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla **hemīn** isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın 'āleminde bulunur bu 'ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 3). [hemīn,]*
- egerçi ḥālümüz degüldür ammā bi-ḥamdi'llāh ınanup ṭururuz Allāh ʿināyeti-y-ile bir pāra maʿnāsını sezüp ṭururuz **hemīn** böyle degüldür ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 18). [hemīn,]*

- **hemīn** ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 1). [hemīn,]*
- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola **hemin** ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 8). [hemin,]*
- riḳḳiyyet arasında ʿibādetle kemāli artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı **hemīn** mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 6). [hemīn,]*
- maʿiyyetdür ki söylenür ammā gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz **hemīn** bir ḳuru sezinmedür andan ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 16). [hemīn,]*
- söylemek bize ḥayret arturur ol bir maʿnādur ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan **hemīn** añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 18). [hemīn,]*
- **hemīn** bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendinüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 5). [hemīn,]*
- kendü bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur **hemīn** ḳolayına bir beyhūde ṣanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 8). [hemīn,]*
- ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi dinlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire **hemīn** iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 6). [hemīn,]*
- āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur **hemin** ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol esnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 17). [hemin,]*
- iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup dünyāda gine āḫırat içün çalışmazlar **hemīn** āḫırat añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 6). [hemīn,]*
- göñülleri rāżī degüldür ki maḳbereye gireler hemīn ḳabre girmegi anlar müżayyıḳ şanurlar ve **hemīn** maḳbereyi bir maḥbūs fikr ḳılurlar anı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 10). [hemīn,]*
- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne bilür anda ki nereye vardı **Hemīn** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 18). [hemīn,]*

hemīn: *Hemen.*
- kişinüñ fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā ḳuru bir ṣāliḥe muḫāleṭat ile **hemīn** ṣalāḥiyyeti añlanmaz Belī bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 7). [hemīn,]*
- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp **hemīn** aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 10). [hemīn,]*
- bu degüldür kim göñlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür ki kim bunı **hemīn** ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 18). [hemīn,]*

- ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol daḫı naʿra urup **hemīn** cānını cennet gülşenine revān itdi Ol gūrda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 17). [hemīn,]*
- gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẓahrına **hemīn** bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 16). [hemīn,]*
- münācat itdi **hemīn** dem sırrından bu nidāyı işitdi ki Eger imtihān isterdüñ anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki senüñ elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 15). [hemīn,]*
- ḳoyup kimsene ile buña gönderdi **Hemīn** bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫizmetine irişdi ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 17). [hemīn,]*
- vāḳıʿasında kendüye geydürmişler **Hemīn** vardı ġazāya müteveccih oldı Allāh'uñ taḳdīri ile anda şehīd oldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā vāḳıʿasını vāḳiʿ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 9). [hemīn,]*
- taḫşeʿa ḳulūbuhum li-ẕikri'llāhi yaʿni Müslümān olanlara henūz vaḳt olmadı mı ki Allāh'a döneler **hemīn** bunı işitmekle bi'l-külliye maʿāsīye tāyib ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 3). [hemīn,]*
- ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine ʿizzet ḳoya ol kişinüñ tevāżuʿdan naṣībi olmaz maḥrūm olur **hemīn** mütekebbirler defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 18). [hemīn,]*
- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür ki **hemīn** hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 14). [hemīn,]*
- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez **Hemīn** her gün tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 8). [hemīn,]*
- işābeti olur ve her muẓṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti olur zīrā kişi muẓṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür **hemīn** naẓarı ancaḳ Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 18). [hemīn,]*
- ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı **hemīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 4). [hemīn,]*
- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum **hemīn** ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 7). [hemīn,]*
- iḫtiyār itmek gerek her kimi kim iḫtiyār ider **hemīn** anuñ sözine iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir dervīş ki bir şeyḫe inābet getüre ve bir mürīd ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 1). [hemīn,]*
- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil **hemīn** ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 9). [hemīn,]*
- müşāhedelerinde şöyle bilürler ki bir kişi bir kişiyi mesāvī itse **hemīn** anuñ etin yir görürler ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 9). [hemīn,]*

- olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde gerçek olursa **hemīn** cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 16). [hemīn,]*
- işāretler ola Eger anlardan biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker teẕkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur **hemīn** kelāmı bunda ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 8). [hemīn,]*
- ışmarlıyasın her ne ḳadār ʿibadet iderseñ cümlesini **hemīn** hīçe ṣayarsın aña cāzim olasın ki saña her ne yitişürse anuñ raḥmetindendür yoḫsa ʿibādetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 17). [hemīn,]*
- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler **hemīn** ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 4). [hemīn,]*
- olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı gördi **hemīn** ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine riyāżetini terk itmezdi ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 11). [hemīn,]*
- Aʿżam'a taḳlīd iderse her sözine inanmaḳ gerek dīn emrinde **hemīn** aña iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek aña muḫālefet olan meẕhebi ḳomaḳ gerek ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 11). [hemīn,]*
- cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı **hemīn** ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 15). [hemīn,]*
- ḳılur **hemīn** meẕheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet ile ʿamel itmiş gibi olur bu bābda ol kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu emrden ötürü aña iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 17). [hemīn,]*
- ḳarış vara Allāh aña bir arşun gelür ve kim ki anuñ cenābına müteveccih ola anuñ vāridātı dökün dökün gelür **hemīn** himmet-i niyyeti anuñ cenābına ḫālis *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 12). [hemīn,]*
- itmekdedür ve **hemīn** hüner-i ʿibādeti anuñ ḥażreti-y-içün ḫāṣ itmekdedür aġyārı aradan götürmek gerek ki göñül evi pāk ola ve rūḥ āyinesine cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 13). [hemīn,]*
- ve şunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı **hemīn** ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 17). [hemīn,]*
- daḫı **hemīn** meẕhebi ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ naṣūḥi ḳoya kelām-ı nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 1). [hemīn,]*
- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurānı şol oḳunandan ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler **hemīn** mükāşifelerin buña muvāfıḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 6). [hemīn,]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur 'ālem-i maʿnānuñ aḥkāmı 'ālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ **hemīn** süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 8). [hemīn,]*
- bulışdı Maʿrūf-ı Kerḫī **hemīn** ʿalūḳa düşdi Dāvud Ḥażretinüñ rūḥaniyyetidür ki yitişdi ol bir loḳma itmek żāyiʿ olmayup kemāle irişdi Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 17). [hemīn,]*

- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler **hemīn** gice ve gündüz ol ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu fāżıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 7). [hemīn,]*
- ki Allāh ḳatlarında **hemīn** ḥāżırdur ve her sāʿat bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 1). [hemīn,]*
- muṭlaḳ olandur ki **hemīn** muḳayyid olur ammā nice idelüm ki 'aḳl 'uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her 'ālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 11). [hemīn,]*
- pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl'den naḳl olınur ki eydürdi Şol 'ulemā-yı ẓāhir ki 'ilimleri-y-ile 'āmil olurlar anlar **hemīn** vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 6). [hemīn,]*
- şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar ṣayılur ādemüñ büyük 'adūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak **hemīn** şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 8). [hemīn,]*
- **hemīn** esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendü daḫı itmek olmaz 'āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 11). [hemīn,]*
- iftikārda gerek 'ālem-i ṣūretden 'ālem-i bāṭına i'tibār gerek bu 'ālemi ol 'ālemüñ miṣāli bilmek gerek her neyi ki anda fikr ider **hemīn** bunda görmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 14). [hemīn,]*
- bir mü'mine yitişür **hemīn** defʿī tevbe ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfār idüp ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥālete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 17). [hemīn,]*
- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur **hemīn** ki bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿişyān olur ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 13). [hemīn,]*
- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşahede kılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim **hemīn** aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [hemīn,]*
- **hemīn** bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 3). [hemīn,]*
- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki **hemīn** ol yazduġından maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 3). [hemīn,]*

hemīn: *Her zaman.*

- u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāḥaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı feriḥ bulmazdı ve bir aḥad anı güler görmezdi **Hemīn** cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 10). [hemīn,]*
- **hemīn** ādem elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿismeti andan bilmek gerek Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 13). [hemīn,]*
- iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda **hemīn** ikisi birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 17). [hemīn,]*

• evhāmdan tamām bī-bāk olur **Hemīn** ḥaḳ budur kim naẓariyyātda daḫı iʿtimād-ı ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 9). [hemīn,]*

hemīn: *Ancak, sadece. II Her zaman.*

• ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve **hemīn** ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 4). [hemīn,]*

• eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz **hemīn** sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 12). [hemīn,]*

• ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk **hemīn** anı ṣanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 11). [hemīn,]*

• ṣıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi ẕāta ol daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise **hemīn** iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 14). [hemīn,]*

• özge maṭlūbları olmaya naẓarları **hemīn** Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 1). [hemīn,]*

• maraża münāsib bir ʿilāc çıḳarur ammā şunlar ki ṭıbdan bī-habīr olurlar anlar hemīn ẓevāhir-i kelimāt-ı etibbāya baḳar olurlar **hemīn** ol ẓevāhıri biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 10). [hemīn,]*

• andan olmış ola ki Bāyezīd ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un rūḥāniyyetinden çoḳ istimdād iderdi ve **hemīn** anı şeyḫi gibi bilüp aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 2). [hemīn,]*

• yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz **hemīn** kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 12). [hemīn,]*

• daḫı **hemīn** meẕhebi ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ naṣūḥi ḳoya kelām-ı nefsī ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 1). [hemīn,]*

• te'vīl idüp ʿaḳlına uya Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān'uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān'dan murād **hemīn** bu elfāẓı añlarlardı hīç kelām-ı nefsī ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 4). [hemīn,]*

• eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola **hemīn** ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn 'ālem-i maḥsūsata ḳānī' olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 9). [hemīn,]*

• taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur Fi'l-cümle ẓann itmezse daḫı īmānda mu'teber olan **hemīn** cezm olur gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 18). [hemīn,]*

• gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it diyü ol buyurur **hemīn** aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 12). [hemīn,]*

hemīn: *Bütünüyle, tamamen.*

• gerek neşrine mümkin degüldür ki biz anlaruñ yitişevüz ġavrına **Hemīn** sözi uzatduḳ teẕkire emrine gelelüm biraz daḫı Şāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 7). [hemīn,]*
• inanınca 'āḳıl oldur kim dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur ki ol nicedür cehd eyler ki yāvī ḳılmayup kendüyi bula **hemīn** ki nefsini bilür Rabb'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 4). [hemīn,]*

hemīn sāʿat: *Hemen o anda.*
• atlu girmek mümkin degül kimsene geçmez Baña eydür Gözüñ yum Ben daḫı yumaram **Hemīn sāʿat** ṣuyuñ öte yaḳasında bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 4). [hemīn sāʿat,]*

hemīşe: *Daima, her zaman.*
• **hemīşe** dürūġ u zūr olur ve ṭarīḳi ṭarīḳatden dūr olur ve hem bir kimsenüñ ṭab'ında şecā'at olmaz ol kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecā'atı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 5). [hemīşe,]*
• ise ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile ol leẕẕetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur **hemīşe** ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 6). [hemīşe,]*

hemm olur: *Üzüntü, tasa, keder olmak.*
• mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz **hemm olur** ve ġunm ki ġına içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 18). [hemm olur, -ur]*

hem-nefes-i raḥmān: *Allah'ın dostu.*
• baḫr-i vefā ve kān-ı ṣafā şemʿ-i sābıḳān ṣubḥ-i ṣādıḳān āftāb-ı pinhān **hem-nefes-i Raḥmān** ol Süheyl-i Yemenī Ḥażret-i Üveys-i Karenī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 4). [hem-nefes-i raḥmān,]*

hem-rāh: *Yol arkadaşı, yoldaş.*
• **hem-rāh** isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan öz ki ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 7). [hem-rāh,]*

hengāme: *Gürültü, patırtı, şamata.*
• Rivāyet olınur ki Mālik bir gün ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı Giderken şehrüñ ṣu başısı **hengāmesi-y-ile** ardından irdi Yoldan git diyü bunı sürdiler bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 8). [hengāmesi-y-ile, -si, -y, -ile]*

henüz: *Halâ, daha.*
• müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥale uġrayan bilür ki anda ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı **henūz** ol leẕẕetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [henūz,]*
• olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem **henūz** beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henūz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 2). [henūz,]*

- olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henūz beyn el-māʾi ve’ t-tīn iken ol Rasūl idi **henūz** ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 2). [henūz,]*
- taḫşeʻa ḳulūbuhum li-ẕikri’llāhi yaʻni Müslümān olanlara **henūz** vaḳt olmadı mı ki Allāh’a döneler hemīn bunı işitmekle bi’l-külliye maʻāsīye tāyib ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 3). [henūz,]*
- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki **henūz** anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şuʿeyb ile bulışdı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 11). [henūz,]*
- didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol kişi **henūz** dervīş olup riyādan ḫalās olmamış biline dirdi İmdi bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 5). [henūz,]*
- ve ḥadīs̲de bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik’den oḳurdı **henüz** ṭıflken es̲ker-i evḳāt ḳapusı öñündi bulınurdı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 8). [henüz,]*
- bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḥālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā **henüz** tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 18). [henüz,]*
- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aṣlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir **henüz** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 8). [henüz,]*
- bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve **henüz** maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 1). [henüz,]*
- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü ‘işḳ olur **henüz** yigit iken *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 2). [henüz,]*
- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān’uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki **henüz** sülb Ādem’de ẕerre *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 12). [henüz,]*
- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki **henüz** gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 13). [henüz,]*
- anlara inüp çıḳmaduñ **henüz** senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿIs̲āʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 3). [henüz,]*
- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve **henüz** sen baña irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿIs̲āʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 3). [henüz,]*

<u>hep:</u> *Daima, her zaman, sürekli.*

- yaratduġında ḳabīḥ olmaz ve anuñ efʿāli **hep** ḥasendür anda ḳubḥ olmaz Cümle-i maḫlūkāt anuñ tecelliyātı ve cemīʿ-i mevcūdat anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 15). [hep,]*
- **hep** ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām rāḥat olsun gerek bi’l-külliye ʿaz̲āb bu ḳullıġından bir ẕerre ḳadar eyrilmez ve bu Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 1). [hep,]*

• aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür **hep** işler maʿa hāz̲ā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiç bir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 9). [hep,]*

her: *Hangi.*

• ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve **her** ʿamelde ki havā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 12). [her,]*

her: *Bütün, her bir.*

• olıcaḳdur ve **her** ṣıfāt ki me̲zmūm olur bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan yaramaz nesne gelmez ve ḫālıkdan ḳabīḥ yaradılmaz Her ne ki Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 13). [her,]*

• sürer nefsinüñ **her** işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden ṣorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 1). [her,]*

• olmaz Çoḳ olur ki bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur ki şefāʿat **her** yirde rāst gelmez ol dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 11). [her,]*

• bu degüldür kim gönlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür ki kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette **her** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 18). [her,]*

• her dervīşden müstmend olur ve girçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 19). [her,]*

• ṣūfī olan **her** ṣufīye muḥibb olup faẓlına muʿtekid olur ṣūfī oldur ki her kişiyi kendüden aʿla görür ve bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 1). [her,]*

• bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir z̲enbi az ṣayup unutma **Her** günāha istiġfār gerek ve eger bir z̲erre olursa istiḵs̲ār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 9). [her,]*

• Vaʿẓınuñ te'sirī ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi **Her** kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 2). [her,]*

• **her** lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı ṣırf ḥaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 3). [her,]*

• her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı ṣırf ḥaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve **her** sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 4). [her,]*

• mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi **Her** dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 15). [her,]*

• vāḳiʿde tecribe ile dünyā eyle bulınmışdur Hīç bir le̲zz̲eti şāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz **Her** ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 6). [her,]*

• bir rāḥatı olur ve **her** şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her le̲zz̲etinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 7). [her,]*

- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve **her** lezzetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 7). [her,]*
- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her lezzetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve **her** şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 8). [her,]*
- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her lezzetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur **Her** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 8). [her,]*
- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve **her** niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 9). [her,]*
- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve **her** ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 10). [her,]*
- ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki **her** mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 10). [her,]*
- miṯālde bir ṣūreti olur ve **her** maḥsūs elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nite kim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 11). [her,]*
- cemīʿ teẕkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar maʿārif ile muḥālla itdi ki **her** diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 16). [her,]*
- iṣābeti olur ve **her** muẓṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti olur zīrā kişi muẓṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẓarı ancaḳ Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 17). [her,]*
- müsteṭāb ola ve her dem duʿāsı müstecāb ola tamām naẓarın gidermek gerek esbābdan ve ṭamaʿın kesmeñ gerek **her** bābdan teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 2). [her,]*
- ṣanur anı bilmez ki gönlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek **her** duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i muẓṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 8). [her,]*
- bāṭınında başrı var ve her kişi ki anuñ derūnında naẓarı var buña cezm ider ki her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn muẓṭarlaruñ daʿvātıdur ve **her** ḥālet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 10). [her,]*
- **her** duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn muẓṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıẓṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [her,]*
- her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn muẓṭarlaruñ daʿvātıdur ve **her** ḥālet ki müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıẓṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [her,]*
- ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze naẓar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā kerīm olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ **her** ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 6). [her,]*

- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki **her** işi ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 10). [her,]*
- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki **her** demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 10). [her,]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide **her** dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [her,]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve **her** ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 8). [her,]*
- olur **her** ṭāyifeye bir rāh olur ol rāhdan çıḳmaḳ aña günāh olur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir āvāz geldi ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 15). [her,]*
- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı **her** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 14). [her,]*
- **her** ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḥrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḥtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 1). [her,]*
- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḥrāz ider ve **her** ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḥtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 1). [her,]*
- mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve **her** bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olunur Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 7). [her,]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur **her** ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 9). [her,]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve **her** ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 9). [her,]*
- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür **Her** ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi olur ve ʿameline göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 7). [her,]*
- **Her** nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 17). [her,]*
- Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu añlandı ki **her** cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 18). [her,]*
- yaramazlıġına sened ider ve **her** fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 9). [her,]*

- yaramazlıġına sened ider ve **her** fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 9). [her,]*
- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki **her** meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [her,]*
- vara **her** müctehidden bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb düze Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 11). [her,]*
- bu meẕheb ḳabūl olınmaz İmām-ı Āʿẓam'a iḳtidā idicek **her** sözine uymaḳ gerek İmām-ı Şāfiʿī nüñ aña muḫālif ḳavlini ḳomaḳ gerek ve eger İmam-ı Şāfīʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 13). [her,]*
- irādet getüre ıraḳ ṭarīḳde olan āsān yolları ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve **her** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 4). [her,]*
- gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince Çünki bir şeyḫe uydı anuñ **her** ḥāline uymaḳ gerek ve her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 10). [her,]*
- egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar **her** dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 16). [her,]*
- ki **her** öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini nis̲ār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 13). [her,]*
- ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini nis̲ār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki **her** nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 14). [her,]*
- olur **Her** kāmilüñ ḥāli budur kim sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 9). [her,]*
- olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler **her** fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 10). [her,]*
- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve **her** sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve aṣam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 11). [her,]*
- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler **Her** söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 18). [her,]*
- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve **her** maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 18). [her,]*
- menāḳıbında z̲ikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz **her** maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [her,]*

- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve **her** mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ aṭıbbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 3). [her,]*
- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür **her** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 8). [her,]*
- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur **Her** fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve her müfti ve ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 7). [her,]*
- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur Her fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve **her** müfti ve ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 8). [her,]*
- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki **her** gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 10). [her,]*
- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür ki ehlu'llāhdan **her** işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 16). [her,]*
- ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḥalvet ola bu söze ınanur ve **her** dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 17). [her,]*
- egerçi cemīʿ evḳātda **her** işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fenā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [her,]*
- eksik olmaz **her** ṣūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini ḫūb gösterür Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 5). [her,]*
- itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur **her** mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur şöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 17). [her,]*
- daḫı nisbet kederi gözükür **her** mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 3). [her,]*
- daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve **her** maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 4). [her,]*
- böyle iken kendüden ulu neler ola ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına **Her** kāmil şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 5). [her,]*
- böyle iken kendüden ulu neler ola ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil şöyle degüldür kim **her** ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 6). [her,]*
- ʿameli daḫı pāk olur ve eger göñil Allāh'la olursa **her** işinde bī-bāk olur Rivāyet olınur ki bir kişi geldi ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 17). [her,]*

- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın **Her** iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 1). [her,]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur **her** istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 2). [her,]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur **her** mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 2). [her,]*
- bulınur ol maḥalinde gerekdür **her** ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 3). [her,]*
- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki **her** iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 6). [her,]*
- görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az s̲emenle nihāyetsüz aṣı eyledüñ Eger ol āhuñ s̲evābı ʿaraṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı **her** ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 4). [her,]*
- mażbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde olduġınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var idi ve **her** fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 14). [her,]*
- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve **her** ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı ṣol ḥāletde Şefīḳ Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 13). [her,]*
- niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüz̲āmlar arasında yürür hīç cüz̲āmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki **her** bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 16). [her,]*
- olur ve **her** maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḥs̲ümüz anlarda degül ẓāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 7). [her,]*
- İmdi **her** ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her z̲ekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 9). [her,]*
- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve **her** z̲ekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 9). [her,]*
- mümkin degül ol eve girilmez miftāḥı anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz **Her** dervīş ki müctehid olmaya elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 5). [her,]*
- mes'elede birine **her** ḳażiyyede taḳlīd eyleye müctehidlerden göñli istedügine me s̲elā Ḥanefī'ye taḳlīd eyleye müsinn-i nisā nāḳış vużū olmamaḳda ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 5). [her,]*
- Aʿẓam'a taḳlīd iderse **her** sözine inanmaḳ gerek dīn emrinde hemīn aña iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek aña muḫālefet olan me z̲hebi ḳomaḳ gerek ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 11). [her,]*

- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī'ye daḫı olursa eyle gerek **her** fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā ṣaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 13). [her,]*
- ṭolardı **her** ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 9). [her,]*
- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve **her** gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 19). [her,]*
- olmaz **her** mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 1). [her,]*
- tecellī vü ẓuhūr ider ve bir nūrdur ki işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider her gāh ki ʿaksinüñ şevḳı ʿadem āyinesine ṭokınur **her** āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 4). [her,]*
- göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur **her** ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 5). [her,]*
- ḥükmini virür ve **her** maẓharı ṣol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her ṣaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 11). [her,]*
- ḥükmini virür ve her maẓharı ṣol ẓuhūrı maḳāmından gözedür **her** ṣaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 11). [her,]*
- **her** mevcūduñ edebini tamām riʿāyet ider ve her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 13). [her,]*
- her mevcūduñ edebini tamām riʿāyet ider ve **her** maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 13). [her,]*
- gibi evüñ içine mi girilür **Her** maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 7). [her,]*
- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la bakıcaḳ **her** miṣālden aña intiḳāl olınur nuḳūş-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün miṣāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 5). [her,]*
- ḳonılmuş ve ṣafḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış **Her** ẕerreye ki naẓar idesin bir vechle andan ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 8). [her,]*
- **her** mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [her,]*
- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür **her** naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [her,]*

- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve **her** līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 10). [her,]*
- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider **her** mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 11). [her,]*
- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger **her** mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 12). [her,]*
- kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin **her** ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 14). [her,]*
- olmaz ve **her** gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 15). [her,]*
- derūnında ve **her** pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 17). [her,]*
- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar **her** nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [her,]*
- gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ **her** naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 2). [her,]*
- maḳṣūduna iresin Ṣūret bir olıcaḳ āyine biñ olduġından ne olur **her** āyinede Çünki gördügüñ hemīn ol bir ṣūret olur gerek biñ āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 3). [her,]*
- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti **her** āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür Ṣunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 5). [her,]*
- **her** ʿibādetleri taẓarruʿ vü āhladur ḥasret beriyyesinüñ hālikleridür ve maʿrifet bādiyyesinüñ sālikleridür şevḳ peymānesinden her ne ḳadar ki içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 13). [her,]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur **her** diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 6). [her,]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi **her** ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 3). [her,]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve **her** ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 3). [her,]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi **her** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 4). [her,]*

- eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi ammā kendü işlemezdi **her** fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādir ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 7). [her,]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve **her** ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādir ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 8). [her,]*
- arasında fetāvası meẕkūrdur Ẓāhirde ve bāṭında kāmillerdendür ve **her** işde ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 11). [her,]*
- dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki **her** mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 6). [her,]*
- gerek ki **her** ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 7). [her,]*
- eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve **her** ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 4). [her,]*
- gördügi Rabb'i olur eger keşretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ sohbeti Ḫaḳ'la olur **her** keşret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 10). [her,]*
- cā-yı ḫalvet olur ve **her** mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol ancaḳ Ḫaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye keşret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 11). [her,]*
- ʿināyetdür ki Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur **her** meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 4). [her,]*
- tamām olur **her** ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 5). [her,]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve **her** göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 10). [her,]*
- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve **her** kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 11). [her,]*

]

- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aṣlı budur kim Ḫıżr **her** ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 8). [her,]*
- olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya ki ol üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola **Her** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 8). [her,]*
- insān elbette melekden efżal mı olur ve **her** ferdi anuñ her ferdinden ekmel mi olur Ḫażret-i Risālet gibi bir ẕāt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 9). [her,]*

- insān elbette melekden efżal mı olur ve her ferdi anuñ **her** ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir ẕāt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 9). [her,]*
- ḳurı da bulınur **her** buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 1). [her,]*
- rūḥındandur ve ʿālemde **her** kemālüñ fetḥi anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur cemīʿ taʿyinata ḥişşe andan yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 15). [her,]*
- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün **her** ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 6). [her,]*
- **her** dervīş cemīʿ-i feżāyili muḥrez ola ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 7). [her,]*
- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḥrez ola ve vācib midür ki **her** kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve her mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 7). [her,]*
- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḥrez ola ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā **her** ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve her mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 8). [her,]*
- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḥrez ola ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve **her** mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 8). [her,]*
- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ taʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi **her** Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [her,]*
- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli **her** Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 10). [her,]*
- iderdi ve ol tażarruʿ daḫı **her** Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 11). [her,]*
- ṭurur ol yirüñ mizācı ʿibādetle mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur ve ol mekānuñ rūḥāniyyeti ervāḥ-ı mütāhhere ile me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur **her** mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 6). [her,]*
- elbette bir rūḥāniyyetsüz olmaz ve **her** maḥsūs elbette bir miṣālsüz bulınmaz gerek mevcūd olan cemād gerek ḥayvān ola mümkin degüldür ki bir miṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 7). [her,]*
- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur **her** cemāde ki baḳarsın eyle ṣanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 11). [her,]*
- ammā **her** ṣu alan ḳabına ṣıġdugı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren ṣu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 7). [her,]*

- Cūd oldur ki **her** ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür ve her istiʿdāduñ hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [her,]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki **her** istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür ve her istiʿdāduñ hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [her,]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre **her** ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür ve her istiʿdāduñ hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 14). [her,]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür ve **her** istiʿdāduñ hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 14). [her,]*
- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce kiyā ḳarışur **her** ʿamel ki anuñ ḫulūşına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 9). [her,]*
- ve ziyāde yemek īẕā virür ḥarāreti ziyāde olduḳça şevḳi artar ol sebebden ṣu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle **her** leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 4). [her,]*
- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz N'olur andan ki tevbeyi añduḳca fulān vaḳt idem diye ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat emrini **her** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 6). [her,]*
- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve **her** ʿamelde ki hevā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 12). [her,]*
- dervīş olan ḫalvetinüñ bir gūşesini cihān sarāylarına deġişmez **her** şevḳ ehli ki bunlarıñ bu derdi-y-ile fenāsını görür āh-ı eẕān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 15). [her,]*
- geçilür bunlardan tamām geçülmeyince nihāyetine varılmaz bu mesāfe dükenmeyince ġāyetine irilmez **her** ṣıfāt ki vardur fenā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 12). [her,]*
- **her** ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẕar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 3). [her,]*
- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol **her** gördügünde vardur ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 5). [her,]*
- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her gördügünde vardur ammā sen görmezsin ol **her** mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 6). [her,]*
- maʿiyyeti sen bildügüñ degül belki **her** mevcūd hemīn odur ammā Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 7). [her,]*
- muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm ki 'aḳl 'uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi **Her** 'ālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 12). [her,]*

- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol muteşābihāt ki evliyā daḫı añа inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle **her** ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 18). [her,]*
- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı ḳaża ide belki diḳḳat idicek **her** günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 7). [her,]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur **her** fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭariḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 13). [her,]*
- görmişlerdür belki **her** ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecrübe ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 1). [her,]*
- esbābdan ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ'a teslīm olup kesilmek gerek **her** bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi 'Abd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 10). [her,]*
- o **her** maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i keṣretde bir şu'le olur vaḥdet daḫı odur keṣret daḫı ol Kimdür olan arada 'illet ü ma'lūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 17). [her,]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve **her** ḫāne-i keṣretde bir şu'le olur vaḥdet daḫı odur keṣret daḫı ol Kimdür olan arada 'illet ü ma'lūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 17). [her,]*
- ma'dūm ma'dūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı 'ademden görine **her** mir'atdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 4). [her,]*
- ma'nādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz ma'rifet-i Allāh degül **her** ṣan'atda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 18). [her,]*
- nice gerekse göñle müyesser olmaz **her** mü'min-i müṣāb olan müṣīb-i esrār-ı ma'ārif olmaz ve her ḥāmil-i kitāb olan 'ārif-i nüket ü laṭāyif olmaz her rūz āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 1). [her,]*
- nice gerekse göñle müyesser olmaz her mü'min-i müṣāb olan müṣīb-i esrār-ı ma'ārif olmaz ve **her** ḥāmil-i kitāb olan 'ārif-i nüket ü laṭāyif olmaz her rūz āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 2). [her,]*
- idüp mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek **her** mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 2). [her,]*
- mütefāvüt olur **her** mizācuñ riyāżeti aña münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kişi ki namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 7). [her,]*
- ṣalavāt degül kişi **her** ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını 'ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 13). [her,]*
- ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek **her** vaḳtını 'ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 13). [her,]*

- gelecegin ne bilür **Her** nefes ki gelür şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādiṣe yitişüp füc‘eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [her,]*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur Fi’l-cümle her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed ol ḥāletüñ miṣline bir daḫı irişmeye ve **her** ādem ki bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 18). [her,]*
- aclıġı olsa gerek ki āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlıġı olsa gerek ki acıḳmadın ecel irse gerek **her** işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 6). [her,]*
- aclıġı olsa gerek ki āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlıġı olsa gerek ki acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve **her** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 6). [her,]*
- zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar **her** ṭoġan dünyāyı kendünüñ şanur bir ḳaç gün şaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 13). [her,]*
- ḥaḳīḳati dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur ve **her** fi’li bir masdār-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur ṭabī‘atı bī-hamiyyet ü ‘ār olur ve āyine-i vücūdı pür jengār olur ve du‘āsı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 3). [her,]*
- degüldür ki anuñ nefsinde denā’et olmaya denīü’n-nefs olan ḫvar ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur **her** ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 14). [her,]*
- gerek ve **her** mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur ki ol dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde şöyle degüldür ki cemī‘ müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 17). [her,]*
- gerek ve her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur ki ol dāyirede ḳarar itmek gerek **her** dervīşde şöyle degüldür ki cemī‘ müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 18). [her,]*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a’mālini düzeltmek gerek ve sa‘y eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına ve **her** fi‘li *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 14). [her,]*
- Ya‘nī dimek ister ki nefsüñ murādını virmemek gibi ulu ṭā‘at olmaz ve anuñ berāberi ‘ālemde ‘ibādet olmaz belki diḳḳat olınursa **her** ṭā‘atüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 18). [her,]*
- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister **her** ṭā‘ate ki naẓar olına bir bunuñ gibi ma‘nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 3). [her,]*
- defʿ-i mażarret ve hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile hem menʿ-i ʿuḳūbet ve hem celb-i meṣūbāt olur tevbenüñ insānda merātibi çoḳ olur **her** maḳāmuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 10). [her,]*
- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir yoldan daḫı aña ʿibādete ṭarīḳ gösterür ḳuldan maḳṣūd olan aña ḳullıḳdur **her** ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 6). [her,]*
- ki bir kişinüñ yüki yinilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki **her** nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 2). [her,]*

- her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki **her** günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür ki ṣāḥibi bile Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 7). [her,]*
- niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve **her** ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 8). [her,]*
- tehdīd içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini yil ile kimini ṣu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle **her** belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 16). [her,]*
- hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki tā **her** ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabb'i ḳullıġını bile ide şöyle ṣanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 1). [her,]*
- olmaya hīç bir ʿamelinden ṣevāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse ẕerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola **her** ʿamelinde anı gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 16). [her,]*
- olmaya hīç bir ʿamelinden ṣevāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse ẕerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola her ʿamelinde anı gözedür ve **her** fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 16). [her,]*
- ʿizzet mi olur ve bir kişi ki buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur **Her** gedāya ki naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa iḥtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 2). [her,]*
- hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya **her** ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendinüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 6). [her,]*
- u ḳavāʿidi olur ve **her** maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [her,]*
- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur **her** murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [her,]*
- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve **her** mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 4). [her,]*
- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve **her** ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 8). [her,]*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı **her** geleni ḫarc idüp ṭururṣa dāyima fuḳara ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 3). [her,]*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar **her** köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 16). [her,]*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde **her** aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 16). [her,]*

• kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ **her** ʿamelinüñ anda bir şūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 10). [her,]*

her: *Her zaman, sürekli.*

• didi Rivāyet olınur ki dāyim İmām Ḥanbal aña mülāzemet iderdi ve **her** bulışduḳça hezār tevāżuʿ riʿāyet iderdi Bir gün şāġirdleri İmam'a ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 1). [her,]*

• buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi **her** gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 12). [her,]*

• vaḳt fikrinde olur ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara maʻḳūd olur **her** anduḳca yitişemedügine te'essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 6). [her,]*

• vaḳt fikrinde olur ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara maʻḳūd olur her anduḳca yitişemedügine te'essüfde olur ve **her** göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 6). [her,]*

her: *Hangi.*

• taşarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur **her** niʻmet ki anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle dirilür maʻlūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 15). [her,]*

her aḥaddan: *Herkes.*

• **her aḥaddan** ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 13). [her aḥaddan, -dan-den]*

her ʿamel niyetine göre olur: *"Ameller niyetlere göredir" hadisi şerifi.*

• ādem olur ki aḳça anuñ dīnini bozar ādem olur ki aḳça ile dīnini düzer **her ʿamel niyetine göre** olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur eger niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 16). [her ʿamel niyetine göre olur,]*

her bir: *Ayrı ayrı hepsi, beher.*

• sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve **her bir** sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 17). [her bir,]*

• taḥḳīḳler ide ve bu ṭarīḳden erbāb-ı ṭarīḳatüñ kelimātında ne tedḳīḳler ide her bir ḥadīṯden niçe maʿnāya delāletler ide ve **her bir** ʿibāretden bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 6). [her bir,]*

• ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde ḳāyim olur **Her bir** dervīş ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur ki aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 17). [her bir,]*

• āḫıratda mertebesi dünyāda kendünüñ elindedür ol dārdaki ḫużūrı bu dārdaki taʿabbudındadur **her bir** leẕẕetden bunda geçdükçe anda bir derecesini arturur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 2). [her bir,]*

- **her bir** ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 3). [her bir,]*
- bir ḫūb ḥişn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki **her bir** evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 14). [her bir,]*
- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki **her bir** ḳılına biñ biñ göñüller

aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 9). [her bir,]*

her biri: *Ayrı ayrı hepsi.*

- **biri** bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 11). [her biri,]*
- **biri** bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 11). [her biri,]*
- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve **her biri** bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 11). [her biri,]*
- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve ber biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi **her biri** zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 11). [her biri,]*
- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve **her biri** ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 12). [her biri,]*
- bāhir idi **Her biri** mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil ve her biri menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil idi cemīʿisi maḥbubu'l-ḫalāyıḳ ve cümlesi maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 13). [her biri,]*
- bāhir idi Her biri mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil ve **her biri** menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil idi cemīʿisi maḥbubu'l-ḫalāyıḳ ve cümlesi maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 13). [her biri,]*
- eydürdi Allāh'uñ dünyāda hem cenneti olur hem cehennemi ve **her birine** maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 17). [her birine, -n, -e]*
- olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu aṣl riʿāyetleri ḥadden artuġ olur Biri birine dāyim tenezzül ider yürür ve **her biri** āḫara iḥtiyac u istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 16). [her biri,]*
- Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler bilür ve **her birinüñ** mertebesin yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 3). [her birinüñ, -nüñ]*
- idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve **her birinüñ** mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 6). [her birinüñ, -nüñ]*

- Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler **her biri** bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 2). [her biri,]*
- Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar **Her biri** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 18). [her biri,]*
- yitişmişdi **her birinden** bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī taṣnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i teẕkirede meẕkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 11). [her birinden, -n, -den]*
- pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan ṣoñra gelen begler hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler ve **her biri** mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 16). [her biri,]*
- ḳavābile **her biri** marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 13). [her biri,]*
- Şāfiʿī'ye taḳlīd eyleye ḳan almaġla ābdest ṣınmamaḳda **her birinde** bir ṣunuñ gibi āsān ḳavli ola cümlesinden arada bir meẕheb peydā ḳıla her kim böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 7). [her birinde, -n, -de]*
- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı ol bir güneş idi ki bunlaruñ **her biri** aña bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ anuñdur ammā ṣevḳi bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 3). [her biri,]*
- girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde **her biri** gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 17). [her biri,]*
- Aḥmed dīninde bī-miṯl olmışdı kār-ḫāne-i ezelde **her birinüñ** cibilletinde ol ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş ise anı bitirürdi baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 3). [her birinüñ, -nüñ]*
- Aḥmed dīninde bī-miṯl olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde ol ḳonılmışdı **her birinüñ** zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş ise anı bitirürdi baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 4). [her birinüñ, -nüñ]*
- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında ṣoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā **her biri** kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 12). [her biri,]*
- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara ṣevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve **her biri** bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 8). [her biri,]*
- ṣunılmışdur ve **her birine** bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 17). [her birine, -n, -e]*
- ḥaḳḳ-ı ġayre muḳāveme ola ḥaḳḳ-ı Allāh niçe olur ve hem işāret ider ki ġaybetüñ envāʿı bulınur **her birinden** aña münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 18). [her birinden, -n, -den]*
- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar **her birinüñ** mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 14). [her birinüñ, -nüñ]*

- **her biri** z̲illetler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür ki ṣāḥibi bile Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 7). [her biri,]*
- olduḳca aña belā eksük olmaz ammā ol belā aña neden gelür bilmez **her biri** anuñ bir maʿṣiyeti sebebi-y-iledür ammā taʿyīn olınup bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 9). [her biri,]*
- ammā anuñ keyfiyetini bilmedügümüze iʿtirāf idevüz bu mes'elede baḫs̲i ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde kes̲ret yirinde **her biri** ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 4). [her biri,]*
- cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 4). [her biri,]*
- felek burclarına girüp ḳaçalar güzeller olur anda ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz **her birinüñ** ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 6). [her birinüñ, -nüñ]*
- ve **her birinüñ** ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine

güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 7). [her birinüñ, -nüñ]*
- ve **her birinüñ** ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine

güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 7). [her birinüñ, -nüñ]*
- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur **her birinüñ** dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine

güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 7). [her birinüñ, -nüñ]*
- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine

güneş felek dāyiresinde ṭolanur **her birinüñ** ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 8). [her birinüñ, -nüñ]*
- kemāna nişān olur **her birinüñ** bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller

aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 9). [her birinüñ, -nüñ]*
- cinândan hem-çunān gāh olur bir ḥufre olur ḥufer-i nīrāndan ol aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ ṣuver-i şenīʿesi gelür **her biri** bir ṣūret-i müstekrehe ile aña ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 12). [her biri,]*
- kimisi bir ġūl-i beyābān ṣūretinde gelür **her biri** bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu ḳalur kimisi bir yandan ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 15). [her biri,]*

her birisi: *Ayrı ayrı hepsi.*
- ṭoḳuz şem'-i dīn ve **her birisi** bir güveh-i yaḳīn idi Şerī'at bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ 'ammārı ve dīn ehlinüñ i'timādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 9). [her birisi,]*

- idüp şormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ **her birisi** bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 4). [her birisi,]*
- idüp şormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür **her birisi** ehli ḳatında taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 4). [her birisi,]*
- bir i'tibārdur ki bir ṭāyifeye düşmişdür ve **her birisi** bir meẕhebdür ki bir meşreble ilişmişdür her birisi bir yoldur Ḥaḳḳ'a gitmege ve her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 1). [her birisi,]*
- bir i'tibārdur ki bir ṭāyifeye düşmişdür ve her birisi bir meẕhebdür ki bir meşreble ilişmişdür **her birisi** bir yoldur Ḥaḳḳ'a gitmege ve her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 2). [her birisi,]*
- bir i'tibārdur ki bir ṭāyifeye düşmişdür ve her birisi bir meẕhebdür ki bir meşreble ilişmişdür her birisi bir yoldur Ḥaḳḳ'a gitmege ve **her birisi** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 2). [her birisi,]*
- N'içün Eyitdi Cāriyelerüñe ḳaḳımazmışsın anları teʿdīp itmezmişsin Şimdi bu derste otururken **her birisi** düzenüp ḳarşuma geldiler kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 16). [her birisi,].*
- teklīfi men' ider ikisini daḫı bilür ki girçekdür **her birisi** yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 3). [her birisi,]*

her cihetden: *Her bakımdan, her yönden, her açıdan.*

- ism ile müsemmā arasında münāsebet ü irtibāṭ olur Şeyḫ Ebū Hāzem buyurduġı gibi kimsene anda tamām ḥużūr bulmaz ve hiç bir kişi anda **her cihetden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 18). [her cihetden, -den]*

her dem: *Her zaman.*

- i cān-fizāsı ile niçe bin kez biñ günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi **Her demde** nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve her sāʿatde vücūdı beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 11). [her demde, -de]*
- ceng içinde bir kişi anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿināyeti **her demde** aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 8). [her demde, -de]*
- naẓarı **her dem** anuñ niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini ẕikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 5). [her dem,]*
- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem **her dem** ṣaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 13). [her dem,]*
- ṭāʿate inanılbilür **her dem** tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 1). [her dem,]*
- müsteṭāb ola ve **her dem** duʿāsı müstecāb ola tamām naẓarın gidermek gerek esbābdan ve ṭamaʿın kesmeñ gerek her bābdan teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 1). [her dem,]*

- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki **her demde** yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 10). [her demde, -de]*
- anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda anuñ leẕẕeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile rūşen olur **her dem** bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 16). [her dem,]*
- dil sarāyını Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi ve **her dem** göñül evinde anuñla ṣoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 17). [her dem,]*
- ḫiẕmet içün yürürler ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki dizin dizin cennet maḥbūbları **her dem** ḳarşusında el baġlayup ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 12). [her dem,]*
- bir ḳavmdür ki her vaḳt tevḥīd baḥrinde seyāḥat iderler ve bunlar ṭāyifedür ki **her dem** fanā iḳlīminde seyāḥat iderler gice gündüz muʿāmeleleri Allāh'ladur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 12). [her dem,]*
- ṭabʿına **her dem** müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 13). [her dem,]*
- iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẓarları ol idi gine āḫırātda leẕẕātını ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur **her dem** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 8). [her dem,]*
- dem taġaddīleri ġıdā-yı maʿrifet ile olur ve 'alā'd-devām ünsleri mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt ile olur maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur ve maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 11). [her dem,]*
- gerek ki dāyim guṣṣe-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola ve **her dem** 'ilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala tā ki dünyāda iḫlāṣla 'amel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 9). [her dem,]*
- ṭāyife ile dāyim ṣoḥbeti olur ve bir ḫūb cemāʿat ile **her dem** ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 15). [her dem,]*
- dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 7). [her dem,]*

her dem: *Her an; daima.*

- virürdi ve nefs ʿinānı **her dem** elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 15). [her dem,]*
- ṭabʿına **her dem** müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 13). [her dem,]*
- degin fāyiż ve **her dem** maḳām-ı berzaḫda minber-i taḳaddüs üzerinde ʿālem-i maʿnā yüzinden vāʿiẓ eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 3). [her dem,]*

her dem ki: *Her ne zaman ki.*

• ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür **Her dem ki** ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 6). [her dem ki,]*

her fiʿl ʿazīmete göre olur: *"Ameller niyetlere göredir" hadisi şerifi.*

• ādem olur ki aḳça anuñ dīnini bozar ādem olur ki aḳça ile dīnini düzer her ʿamel niyetine göre olur ve **her fiʿl ʿazīmete göre olur** eger niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 16). [her fiʿl ʿazīmete göre olur, -(u)r-e]*

her gāh: *Her zaman.*

• ise ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile ol leẕẕetde olur ve **her gāh** mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 6). [her gāh,]*

her gāh: *Her ne zaman.*

• gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki **her gāh** bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 1). [her gāh,]*

• eydürdi ki Recā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki **her gāh** göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 18). [her gāh,]*

her gāh ki: *Her ne zaman ki, ne zaman ki.*

• ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi **Her gāh ki** Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 10). [her gāh ki,]*

• zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi **her gāh ki** baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 12). [her gāh ki,]*

• idi Uşta aḳça dirdüm **her gāh ki** baña bir mażīḳden duḫūl ide idi bunuñla defʿ iderdüm didi İmdi niçe kere diyüp ṭururuz ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 13). [her gāh ki,]*

• rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki **Her gāh ki** bir mes'elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re'yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 1). [her gāh ki,]*

• ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde aña muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur ki **her gāh ki** İmām-ı Aʿẓam bir aṣlı muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 5). [her gāh ki,]*

• tecellī vü ẓuhūr ider ve bir nūrdur ki işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider **her gāh ki** ʿaksinüñ şevḳı ʿadem āyinesine ṭokınur her āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 4). [her gāh ki,]*

• oġlancuġına tevekkül ögretmek içün bir ṭarīḳ itmişdi ve anı ol yola me'lūf ḳılmaġ içün bir fikr ḳılmışdı oġlancuġına ögretmişdi ki **Her gāh ki** bir ḥācetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 10). [her gāh ki,]*

• gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki **her gāh ki** aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 13). [her gāh ki,]*

her gün: *Her gün, her zaman.*

- nereden gelse gerek **her gün** umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki nā-gāh bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 3). [her gün,]*
- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn **her gün** taẕarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 8). [her gün,]*
- ḳumrıları dil naẓar-gāhında ṭurup şeydālıḳlar iderler ol dostuñ şevḳi-y-ile ol bir melik-zāde-i ceberūtdur kim bölük bölük melekūt melekleri **her gün** rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 10). [her gün,]*
- oğlancuḳ daḫı **her gün** eyle iderdi her ne ki murādı ol pencere dibine varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 13). [her gün,]*

her gün: *Her yeni gün; sürekli olarak, daima.*

- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan şordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki **her gün** günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 4). [her gün,]*
- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā **her gün** bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 12). [her gün,]*

her gün: *Her gün, daima.*

- olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar **her gün** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 16). [her gün,]*
- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oğlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oğlan eyitdi **Her gün** kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [her gün,]*

her hālde: *Her durumda, her halükarda.*

- gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince Çünki bir şeyḫe uydı anuñ her ḥāline uymaḳ gerek ve **her hālde** anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 10). [her hālde, -de]*

her ḳaçan ki: *Her ne zaman ki.*

- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar **her ḳaçan ki** ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 14). [her ḳaçan ki,]*
- senüñ emmāre-y-iken seni helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken **her ḳaçan ki** ol saña rām olup muṭmainnüñ olur ol vaḳt bilesin ki dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 17). [her ḳaçan ki,]*

her ḳanda: *Her nerede.*

• Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī'ye raẕiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki **her ḳanda** ise anı bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 2). [her ḳanda,]*

• ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse **her ḳanda** olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 12). [her ḳanda,]*

her ḳanḳı: *Herhangi.*

• Allāh'dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı it ve **her ḳanḳı** yola gitmek isterseñ aña git didi Yaʾnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 6). [her ḳanḳı,]*

• āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu ḥālet 'ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'ın luṭfı olur **her ḳanḳı** ṭāyifeye 'ināyet iderse ol ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 12). [her ḳanḳı,]*

her ḳanḳımuz: *Herhangi, hangi.*

• Gelüñ sizüñle ʿahd idelüm **her ḳanḳımuz** ki āḫıratda ḫalāṣ ola ḳalan yoldaşlarını elbette Allāh'dan dileye Eyitdiler Yā İbnü Rasūlü'llāh Senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 3). [her ḳanḳımuz, -muz]*

her ḳanḳısını: *Herhangisi.*

• Allāh'dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her **ḳanḳısını** dilerseñ anı it ve her ḳanḳı yola gitmek isterseñ aña git didi Yaʾnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 6). [her ḳanḳısını, -n, -ı]*

• dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan iki eli bile oda ṣarḳıdalar **Her ḳanḳısınuñ** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 12). [her ḳanḳısınuñ, -nuñ]*

her ki: *Her kim ki.*

• aña münasib anda bir derece bulınur Her kişi ki dünyada tehẕīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider āḫıratda derecātı ziyāde olur ve **her ki** bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 4). [her ki,]*

her kim: *Kim ki.*

• ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün **Her kim** senüñle āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim senden ġayridan çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 17). [her kim,]*

• ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve **her kim** senden ġayridan çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 18). [her kim,]*

• girmişlerdür **her kim** dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 5). [her kim,]*

• getürür ʿabeş mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh arasında bunuñ gibi nesnelerde ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl muḫaḳḳıḳa muḫālefet yoḳdur **her kim** bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 10). [her kim,]*

- ḳavābile her biri marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur **her kim** bunı böyle bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 14). [her kim,]*
- Şāfiʿī'ye taḳlīd eyleye ḳan almaġla ābdest şınmamaḳda her birinde bir şunuñ gibi āsān ḳavli ola cümlesinden arada bir meẕheb peydā ḳıla **her kim** böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 8). [her kim,]*
- iderse mübtedaʿ olur bir meẕheb-i bāṭılī muḫteraʿ olur merdūd olur ehl-i sünnet arasında ve maṭrūd olur ümmet-i Muḥammed ortasında **Her kim** İmām-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 10). [her kim,]*
- girmişlerdür **her kim** dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 5). [her kim,]*
- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṣına idi ve iḳdām eylerlerdi ki **her kim** Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 10). [her kim,]*
- nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu iḫtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı **Her kim** Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṣ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 16). [her kim,]*
- mümkin degüldür ḳıyāmete degin ölmez **her kim** Ḫıżr ölmişdür dir ḥaḳīḳatini bilmez bunlar üç kişidür ki ölmez ṭururlar tā ḳıyāmete degin ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 15). [her kim,]*

her kim ḳāniʿ ola ḳısmet olduġına ʿömrinde ġınāsı gitmez ve her kim elin uzada berigü elindekine ölince faḳrdan ḳurtılmaz: *"Kim ki kısmetine razı olur yaşamı boyunca zenginlik içinde olur, kim ki başkasına el açar ölünceye kadar fakirlikten kurtulmaz" sözüyle kanaatin önemine vurgu yapan bir ifade.*

- olduġına ʿömrinde ġınāsı gitmez ve her kim elin uzada berigü elindekine ölince faḳrdan ḳurtılmaz Ve birisi daḫı budur kim Her kim ki ġayruñ ʿavretini açar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 18). [her kim ḳāniʿ ola ḳısmet olduġına ʿömrinde ġınāsı gitmez ve her kim elin uzada berigü elindekine ölince faḳrdan ḳurtılmaz,]*

her kim ki: *Kim ki.*

- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i 'azrā-idi **Her kim ki** anı sevene rāfiżī dir ol dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 14). [her kim ki,]*
- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i 'azrā-idi Her kim ki anı sevene rāfıżī dir ol dīnini rafż u terk itmişdür ve **her kim ki** ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 14). [her kim ki,]*
- olduġına ʿömrinde ġınāsı gitmez ve her kim elin uzada berigü elindekine ölince faḳrdan ḳurtılmaz Ve birisi daḫı budur kim **Her kim ki** ġayruñ ʿavretini açar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 18). [her kim ki,]*
- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer **her kim ki** ẓāhirine aldanup artuḳ yeye sıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 9). [her kim ki,]*
- meṣūbātı çoġ olur ve anlarda olan ʿibādetüñ ḳabūli artuġ olur Fi'l-cümle ittiṣāl-i rūḥāniyyetde ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ daḫli olur **her kim ki** buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 18). [her kim ki,]*

- kim ki dilerse kim dāyim ẕātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 19). [her kim ki,]*
- kişinüñ żalāletine sebeb olmamdur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden nesne almazdı **her kim ki** virmek istese ḳabūl itmezdi meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 14). [her kim ki,]*
- mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olur **Her kim ki** cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 8). [her kim ki,]*
- içinden fütūh olur **her kim ki** ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 13). [her kim ki,]*
- içinden fütūh olur **her kim ki** ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 14). [her kim ki,]*
- ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur **her kim ki** buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 8). [her kim ki,]*
- evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane ṣoñraġı ʿabeş ṣayıla Ol şerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı şerʿ üzerinedür şerʿe muvāfıḳdur **her kim ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 10). [her kim ki,]*
- fāriġ olmaz ol kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāzı ʿabeş sayılmaz **her kim ki** bunı ḳabūl itmez yā mükābere ve muʿānedet ider veya cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 11). [her kim ki,]*
- ki ḫāne-i şerīʿate girmek ister anlara teḥiyyāt u tekrīm gerek ve **her kim ki** ol sarāy-ı devlete duḫūl ider anlara inḳiyād u teslīm gerek anlaruñ iẕninsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 3). [her kim ki,]*
- ʿālemde żarūriyyāt-ı dīniyyedendür **her kim ki** buña muḫālefet iderse muʿānidīndendür ki bir kişi yā kendü şerīʿate müctehid gerek veyāḫūd bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 9). [her kim ki,]*
- ġavġa çekilür **her kim ki** aña ṭaʿn ider maḥżā taʿassub u cehaletindendür ve her kim ki aña suʾ-i ẓann ider hemīn kendü żalāletindendür maʿrifet hemīn kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 9). [her kim ki,]*
- sen cennetliksin yalan söyler **her kim ki** saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü şordılar Bu cerāʿeti sen ne ḫüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 5). [her kim ki,]*
- gibi evüñ içine mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan varılur **her kim ki** yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 8). [her kim ki,]*
- fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫiẕmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi **her kim ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 8). [her kim ki,]*
- ʿibādetiñ bu vechle ḳılur aña vuṣlat ḥaḳḳ olmaz mı ve **her kim ki** Rabb'ine böyle ṭāʿatde olur aña tecellī-yi cemāl muṭlaḳ olmaz mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 9). [her kim ki,]*
- yoḳdur **her kim ki** anda şekk ider yā mülḥiddür veyā aḥmaḳdur erbāb-ı ḳulūbdan hīç kimsenüñ bunda tereddüdi yoḳdur anuñ taṣarrufını görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 15). [her kim ki,]*

- Ṭūs'da bir mescidi var idi ṣaḳlardı niçe müddetler yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan **her kim ki** aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 16). [her kim ki,]*
- olur **her kim ki** Allāh'un tamām ʿaẕametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 9). [her kim ki,]*
- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẕametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve **her kim ki** anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 10). [her kim ki,]*
- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve **her kim ki** anuñ ẕāt-ı pür kemāline inana mümkin midür ki andan ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 11). [her kim ki,]*
- ve çün cemīʿ aʿżā anuñ āṣār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve

eydürdi **Her kim ki** dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 2). [her kim ki,]*
- aña göñül ḳapusı açılur biri irte namāzı biri vitr namāzı olur ve **her kim ki** bu iki namāzı Ḥużūrla ḳılur saʿādet bulur Ve eydürdi Ḫayr işde te'ḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 3). [her kim ki,]*
- żāyiʿ ṣayılmaz ammā şol ṣemerāt-ı ḳulūb ki 'āriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden maʿlūm oldur kim **her kim ki** menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 16). [her kim ki,]*
- ḥāline tābiʿ olur şöyle ki ol ṣuver-i miṣāliyye bu ṣuver-i ḫāriciyyeye müṭāviʿ olur **her kim ki** diler menāmı dāyim ṣādıḳ ola ve her kim ki diler vāḳıʿası vākıʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 12). [her kim ki,]*
- ḥāline tābiʿ olur şöyle ki ol ṣuver-i miṣāliyye bu ṣuver-i ḫāriciyyeye müṭāviʿ olur her kim ki diler menāmı dāyim ṣādıḳ ola ve **her kim ki** diler vāḳıʿası vākıʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 12). [her kim ki,]*
- keff-i nefsle ḥāṣıl olur fi'l-cümle cennet bir cānib ve nefs bir cānib olur **her kim ki** cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur cennet uman nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 6). [her kim ki,]*
- Yūnus'uñ ḥabsi ciheti-y-ile ve Yūsuf'uñ riḳḳiyyeti ve ḳullıġı-y-ıla ve Süleymān'uñ salṭanatı ve ululıġı-y-ıla Yaʿnī dimek ister ki **her kim ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 8). [her kim ki,]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur ki eydürdi **Her kim ki** ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 10). [her kim ki,]*
- Rabb'ini sevmez ve **her kim ki** dirhemi sever dīnini sevmez ve her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez ve her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 11). [her kim ki,]*
- Rabb'ini sevmez ve her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez ve **her kim ki** dünyāyı sever āḫıratı sevmez ve her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 11). [her kim ki,]*
- Rabb'ini sevmez ve her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez ve her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez ve **her kim ki** yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 12). [her kim ki,]*

- ve **her kim ki** ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 13). [her kim ki,]*
- ikisi bir yirde olmaz **her kim ki** olur dir yā ʿināḍ ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 15). [her kim ki,]*

her kim ki ʿāleme nefy ḳılıcını ṣalar kendü daḫı ol ḳılıç ile çalınur: *"Kim ki aleme sürgün kılıcını çeker kendisi de o kılıç ile vurulur." İnsanın yaptığı kötülüklerin aynıyla karşılık bulacağını ifade eder.*

- daḫı açılur ve **her kim ki ʿāleme nefy ḳılıcını ṣalar kendü daḫı ol ḳılıç ile çalınur** Niçe daḫı bunuñ gibi kelimāt-ı şerīfe ve mevāʿiẓ-i laṭīfe ile vaṣiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 2). [her kim ki ʿāleme nefy ḳılıcını ṣalar kendü daḫı ol ḳılıç ile çalınur,]*

her kimde ki: *Hangi kimsede ki.*

- nāṣī olup müterettib olur ve **her kimde ki** ḫavf ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan ḥasenātuñ ḳanḳısı bulınır Pes neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 15). [her kimde ki,]*
- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur **her kimde ki** anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 8). [her kimde ki,]*

her kime: *Hangi kimseye.*

- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre **Her kime** muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 14). [her kime,]*
- elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın yolına geldi ceẕbe-i ilāhiyyedür ki her kimi isterse kendüye çeker ve irādet-i sulṭāniyedür ki **her kime** dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 4). [her kime,]*
- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur **her kime** andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 6). [her kime, -e]*

her kime: *Hangi kimseyi.*

- müctehid olana muḳallid gerek **her kime** taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur her ne dirse aña uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 11). [her kime,]*

her kimi: *Hangi kimseyi.*

- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teyşīr ider Virmek anuñdur ki **her kimi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 8). [her kimi,]*
- iḫtiyār itmek gerek **her kimi** kim iḫtiyār ider hemīn anuñ sözine iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir dervīş ki bir şeyḫe inābet getüre ve bir mürīd ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 1). [her kimi,]*

• elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın yolına geldi ceẕbe-i ilāhiyyedür ki **her kimi** isterse kendüye çeker ve irādet-i sulṭāniyedür ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 4). [her kimi,]*

her kimse ki: *Her kim ki.*

• belki aḥādīṯ-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve **her kimse ki** anuñ bāṭın ʿāleminden ẕevḳi olur elbette añа *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 2). [her kimse ki,]*

• efhām ide ve **her kimse ki** ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 3). [her kimse ki,]*

her kimsede ki: *Her kimde ki.*

• ifrāṭ itmeye Ve eydürdi **Her kimsede ki** sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki hevā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 11). [her kimsede ki,]*

her kimsene ki: *Her kim ki.*

• olınur ki eydürdi **Her kimsene ki** ziyāde ac oturur açlıġı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 5). [her kimsene ki,]*

her kimsenüñ ki: *Hangi kişinin ki.*

• ṣanur anı bilmez ki göñlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i muẕṭar gerek **Her kimsenüñ ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 8). [her kimsenüñ ki,]*

her kimseye ki: *Her kime ki.*

• cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki **her kimseye ki** bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 14). [her kimseye ki,]*

• ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki **her kimseye ki** naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 16). [her kimseye ki,]*

her kimüñ: *Hangi kimse.*

• hemīn ol aḥādīṯüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur **her kimüñ** bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẕarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi añа āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 3). [her kimüñ, -üñ]*

her kimüñ ki: *Her kimin ki.*

• bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür **her kimüñ ki** meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 5). [her kimüñ ki,]*

• hemīn ol aḥādīṯüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve **her kimüñ ki** gözinde ʿibret naẕarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi añа āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 4). [her kimüñ ki,]*

her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur: *"İki günü birbirine eşit olan ziyandadır, aldanmıştır.".*

- maḥzūn olur Nitekim ḫaberde gelür her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur ve anda ḫōd şübhe yoḳdur ki ednā maḳāmüñ aʿlāya göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 14). [her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur,]*

her kişi: *Herkes.*

- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki **her kişi** ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem –i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 7). [her kişi,]*
- ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir baḥsdür ki nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur ve bir mesʾeledür ki araya düşdükçe **her kişi** ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 10). [her kişi,]*
- miṡāli olur andaki derecāt bundaġı ḥasenāta muṭābıḳ olur ve andaki merātib bundaġı aʿmāle muvāfıḳ olur **Her kişi** bunda eyülügini arturduġı-y-ıla anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 14). [her kişi,]*
- ı mevte varmadın varacaġı yiri görür ve **her kişi** ölmezden öñdin āḫıratda menzilini görse gerek cennetde cehennemde varacaġı ne yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 5). [her kişi,]*
- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki **her kişi** İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 6). [her kişi,]*
- vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki iḫtirāz şarṭdur vehm sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola **Her kişi** yaramaz havālardan ṣaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 18). [her kişi,]*
- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur **her kişi** ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 6). [her kişi,]*
- güller bitürüp baʿzısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā **her kişi** götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 6). [her kişi,]*
- kesile **her kişi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 19). [her kişi,]*
- yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd **her kişi** mükellef olmaz ekṡer-i mü'minīnde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 4). [her kişi,]*
- maʿnādur ki **her kişi** bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz maʿrifet-i Allāh degül her ṣanʿatda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 17). [her kişi,]*
- ṣoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl böyle idügini **her kişi** bilür ʿacebdür kim gine dünyā lezzetlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 7). [her kişi,]*
- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür **her kişi** mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 7). [her kişi,]*

- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür **her kişi** mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 7). [her kişi,]*

her kişi: *Her kim, hangi kimse.*

- ʿameliyyesini arturur cennetde merātibi izdiyādda olur **Her kişi** bunda cennetdeki derecesi-y-içün çalışur ve her kişi ki bunda ʿamel itmekle āḫıratdaġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 5). [her kişi,]*
- anuñ içün bir ev yapılur ve **her kişi** bunda ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 15). [her kişi,]*

her kişi ki: *Her kim ki.*

- gelür ve hem fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi **Her kişi ki** nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 14). [her kişi ki,]*
- mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve **her kişi ki** nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 15). [her kişi ki,]*
- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki **Her kişi ki** dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 11). [her kişi ki,]*
- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 10). [her kişi ki,]*
- bāṭınında başrı var ve **her kişi ki** anuñ derūnında naẓarı var buña cezm ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 9). [her kişi ki,]*
- aña münasib anda bir derece bulınur **Her kişi ki** dünyada tehẕīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider āḫıratda derecātı ziyāde olur ve her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 3). [her kişi ki,]*
- ʿameliyyesini arturur cennetde merātibi izdiyādda olur Her kişi bunda cennetdeki derecesi-y-içün çalışur ve **her kişi ki** bunda ʿamel itmekle āḫıratdaġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 6). [her kişi ki,]*
- ḫilāfı görinür **Her kişi ki** bir pāra göñül evinde ḫalvet ola bu söze inanur ve her dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 17). [her kişi ki,]*
- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḫaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḫaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 5). [her kişi ki,]*
- belki aḥādīṯ-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle añlaruz ammā **her kişi ki** erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden ẕevḳi olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 1). [her kişi ki,]*
- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her ẕekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki **her kişi ki** umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 10). [her kişi ki,]*

- olanlar anlaruñla buluşurlar ve anlaruñ vāsıṭalığı-y-ıla ol cemādatda taṣarrufāt ḳılurlar **Her kişi ki** bir yirde ʿibādet ḳılur ol yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 14). [her kişi ki,]*
- benim içün ḫidmet iderler benüm yanumdan yeyeler içelerdi Fi'l-vāḳīʿ girçek eydür **her kişi ki** mesāvīden kendüye ne ḳadar sevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 8). [her kişi ki,]*
- maʿrifeti artmağla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru 'ömr uzatmağla olur Ve eydürdi ki **Her kişi ki** dünyāda Allāh'ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [her kişi ki,]*
- ider ki **her kişi ki** dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 15). [her kişi ki,]*
- mütefāvüt olur her mizācuñ riyāżeti aña münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur ki eydürdi **Her kişi ki** namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 8). [her kişi ki,]*
- ḫastalığı mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle **her kişi ki** bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed ol ḥāletüñ misline bir daḫı irişmeye ve her ādem ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 17). [her kişi ki,]*
- **Her kişi ki** ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña ʿādet ola biri ṣadāḳat biri şecāʿat ve biri saḫāvet Yaʿnī dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 17). [her kişi ki,]*
- ḫayr olup bir zāhid īmānsız gider kār-ı Ḫudā'da aṣlā çün ü çera olmaz ve kārgāh-ı ḳażada bu neden oldı ve bu neden olur dinilmez Fi'l-cümle **her kişi ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 16). [her kişi ki,]*

her kişide: *Herkes.*
- nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün **Her kişide** kendüye münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 18). [her kişide, -de]*
- işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün **Her kişide** kendüye münāsib bir ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 15). [her kişide, -de]*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki **her kişide** mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur ki ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 5). [her kişide, -de]*

her kişinüñ: *Herkes.*
- tamām olur her ẓarfa ṣığduğı ḳadar ṭoldurur **Her kişinüñ** Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 5). [her kişinüñ, -nüñ]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür **Her kişinüñ** ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 7). [her kişinüñ, -nüñ]*
- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür **her kişinüñ** elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 6). [her kişinüñ, -nüñ]*

- olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelām olur **her kişinüñ** mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 14). [her kişinüñ, -nüñ]*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına **her kişinüñ** esbāba bir dürlü baḳışı olur ki ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 6). [her kişinüñ, -nüñ]*
- itmez Yaʿnī **her kişinüñ** Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 15). [her kişinüñ, -nüñ]*
- şāyed aña girü girmeye **her kişinüñ** kendü evine yā bir girmesi olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 3). [her kişinüñ, -nüñ]*
- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīkde daḫı anca müteşābihātı

bulınur **her kişinüñ** maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 16). [her kişinüñ, -nüñ]*
- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīḳde daḫı anca müteşābihātı bulınur **her kişinüñ** maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 16). [her kişinüñ, -nüñ]*
- arasında bir ḫor olur ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫorlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur **her kişinüñ** ḳadrine göre bir dürlü ḫorlıġı bulunur ḫidmetkar olur ki anuñ taḫkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [her kişinüñ, -nüñ]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur **her kişinüñ** mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 11). [her kişinüñ, -nüñ]*
- ʿibādet ḳonılur kimisine böyle müyesser olur kimisine eyle müyesser ḳılınur **her kişinüñ** Rabb'i-y-ile bir ṭarīḳi olur ki andan çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 10). [her kişinüñ, -nüñ]*

her kişiye: *Herkes.*
- gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde **her kişiye** feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir ḫaẓẓ olur niceler ol ḫaẓẓ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 1). [her kişiye, -y, -e]*
- mıdur ki **her kişiye** tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 3). [her kişiye, -y, -e]*
- ʿādiyesi ẓāhirdür ve belā-yı vebādan iḫtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz ki **her kişiye** yitişe belki emzice arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 14). [her kişiye, -y, -e]*
- kelāmu'llāhda olan müteşābihāt **her kişiye** bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī içinde müteşābihat olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 5). [her kişiye, -y, -e]*
- itdi aḥvālini tā **her kişiye** ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 13). [her kişiye, -y, -e]*

- Maḳṣūd Allāh'a ḳullıḳdur her ne yoldan gerekse olsun gerekse dünle bir ḫastaya ḳullıḳ itsün gerekse varsun namāz ḳılsun **her kişiye** ezelden bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 8). [her kişiye, -y, -e]*

her kişiyi: *Herkes.*

- ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup faẕlına muʿtekid olur ṣūfī oldur ki **her kişiyi** kendünden aʿlā görür ve bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 1). [her kişiyi, -y, -i]*

her laḥza: *Her an.*

- Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve **her laḥza** vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 17). [her laḥza,]*

her mıḳdār: *Her ne kadar.*

- göre **Her mıḳdār** ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda lezzāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 17). [her mıḳdār,]*

her ne: *Hangi şey, neyi, ne olursa olsun.*

- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler **her ne** bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 17). [her ne,]*
- bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye döner ki tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle ki **her ne** söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 4). [her ne,]*
- **Her ne** dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger suʾal olursa ki Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer ve ne zaḥmet gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 7). [her ne,]*
- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden **her ne** luṭf iderseñ kendü faẕluñdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 10). [her ne,]*
- Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar **her ne** didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 5). [her ne,]*
- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā **her ne** virürlerse redd itmez cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 11). [her ne,]*
- Cihānda **her ne** var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 17). [her ne,]*
- tenākuż olmaz biz añlamazuz Anlardan **her ne** gelür-ise merġūb olur her ne vāḳiʿ olur-ise maḥbūb olur Fi'l-cümle Bişr-i Ḥāfī kibār-ı 'ulemā-yı ḥaḳīḳatden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 13). [her ne,]*
- tenākuż olmaz biz añlamazuz Anlardan her ne gelür-ise merġūb olur **her ne** vāḳiʿ olur-ise maḥbūb olur Fi'l-cümle Bişr-i Ḥāfī kibār-ı 'ulemā-yı ḥaḳīḳatden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 13). [her ne,]*

- **her ne** umarsa cennetde anı bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı leẕẕāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 9). [her ne,]*
- gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb ḥaẕıḳ olıcaḳ ḫastada **her ne** taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 18). [her ne,]*
- gerek **her ne** dir ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalıġı olsun gerekse cān ḫastalıġı olsun gerekse beden inkisārı olsun gerekse dil besteliġi olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 3). [her ne,]*
- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur **her ne** bulursa anuñ vāsıṭalıġı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 3). [her ne,]*
- iderdi **her ne** ḥaṣıl ḳılsa fuḳāraya ülüşdürürdi Naḳl olınur ki bir yıl ḥacca varımadı giç ḳaldı ʿAṣr ẕī'l-ḥicce de bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 13). [her ne,]*
- böyle olursa **her ne** bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 1). [her ne,]*
- böyle olursa her ne bulursa yisün ve **her ne** eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 1). [her ne,]*
- müctehid olana muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur **her ne** dirse aña uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 11). [her ne,]*
- tevżīḥ itmişdi Şāġirdleri **her ne** dirse yazarlardı ve cemīʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri ki dīn emrinde ol daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 11). [her ne,]*
- severem **her ne** maḳāmdaki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görüremdir idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 1). [her ne,]*
- **her ne** gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 9). [her ne,]*
- ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḥażrāta tamām nāẕır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur **her ne** dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 12). [her ne,]*
- bāṭını yüzinden müctehididür gerek vaḥī-y-ile ʿamel itsün gerek ictihādla **her ne** idülürse bizüm Nebī'ye ümmet olup aña inḳiyādla niçe münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 12). [her ne,]*
- bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan kendüye **her ne** feyż olursa vāsıṭa budur bundandur ol degül Cemīʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 13). [her ne,]*
- oġlancuḳ daḫı her gün eyle iderdi **her ne** ki murādı ol pencere dibine varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim gözedürdi **her ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 14). [her ne,]*
- yeyecek istedi **her ne** istedi-y-ise ġayb eli pencereden atdı oġlancuḳ ʿādeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 17). [her ne,]*

- eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn ‘ālem-i maḥsūsata ḳānī‘ olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı ve **her ne** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 10). [her ne,]*
- işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān’uñ cemī‘ ma‘nāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīs̱de **her ne** görürse ‘ālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi ba‘īddür ki ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 12). [her ne,]*
- ziyāde vü noḳṣān ile tefāvüt olmaz dimek ola Ya‘nī cemī‘ mü’minler bir nesneye inanmaḳ gerek ki Peyġambar ‘aleyhi's-selām **her ne** getürdi-y-ise *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 6). [her ne,]*
- **ne** dirlerse disünler birdür maḳṣūd Ve naḳl olınur ki eydürdi Ṣaḳāvet da‘vāda olur ve sa‘ādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Enā diye Allāh daḫı aña enā diyü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 9). [her ne,]*
- ʿuzletde olsun **her ne** görürse Allāh’ı anda bile görsün ve her neye naẓar iderse Rabb’ini anda bulsun Belī didügümüz bir ḳuru ʿibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 11). [her ne,]*
- ki bir beyhūde kelimāt eylerler **her ne** gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki anlar ol vaż‘ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 17). [her ne,]*
- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve **her ne** gerekse dilerler ammā ehli bilür ki anlar ol vaż‘ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 17). [her ne,]*
- ne ṣafā ki fikr ider dünyāda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 19). [her ne,]*

her ne: *Hangi.*

- ve **her ne** yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam’a ṣordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 15). [her ne,]*
- eksik olmaz her ṣūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini ḫūb gösterür **Her ne** eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 6). [her ne,]*
- kendü isterdi āyinesini mücellā göremezdi ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde olur **her ne** mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 10). [her ne,]*
- **her ne** maḳām ki irse anda ḳarar ḳılmaz andan aʿlā maḳāma müteveccih olur anda ṭurmaz eger şöyle ki bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 11). [her ne,]*
- gine bu bilür ki āyīnesi içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur **her ne** mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 2). [her ne,]*
- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar reng almışlardur **her ne** renge baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur hīç reng yoḳdur ki aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 9). [her ne,]*
- bilmez ve ol bir emr-i ẕevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz **Her ne** ʿibārātla ki ol mes’ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 15). [her ne,]*

- bilmez ve ol bir emr-i ẕevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında ve **her ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 16). [her ne,]*
- muḳaddematla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında **her ne** luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 17). [her ne,]*
- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aṣlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve **her ne** libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 8). [her ne,]*
- cihetine cālibdür ecsām-ı laṭīfe gibi **her ne** şekle dilerse müteşekkil olur melā'ike vü cin gibi **her ne** ṣūrete isterse mütemessil olur anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 11). [her ne,]*
- cihetine cālibdür ecsām-ı laṭīfe gibi **her ne** şekle dilerse müteşekkil olur melā'ike vü cin gibi **her ne** ṣūrete isterse mütemessil olur anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 12). [her ne,]*
- ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur ve derūnda bu vicdān ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle tevekkülde **her ne** mertebede ki olursın sen işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 12). [her ne,]*
- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aṣılda 'urve-i vüṣḳā aña dirler ki ṭabī'atde 'ulüvv- ü himmet ġālib ola ki **her ne** mertebeye yitişürse andan a'lāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 2). [her ne,]*
- Maḳṣūd Allāh'a ḳullıḳdur **her ne** yoldan gerekse olsun gerekse dünle bir ḫastaya ḳullıḳ itsün gerekse varsun namāz ḳılsun her kişiye ezelden bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 7). [her ne,]*
- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd **her ne** ḥālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 5). [her ne,]*

her ne : *Her nasıl, her ne şekilde.*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye **her ne** oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 5). [her ne,]*

her ne iderse: *Ne yaparsa yapsın.*
- görmez mi didiler Eger dirsek ki hele kendü **her ne iderse** baḥsi ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne diyelüm Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 13). [her ne iderse,]*

her ne ḳadar: *Başına getirildiği şartlı cümledeki yargının doğru veya doğal görüldüğünü fakat bunun yeterli olmadığını anlatan bir söz.*
- **her ne ḳadar** seyyi'ātum var-ise maḥv itdi Ümīddür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola ve anuñ iḫlāṣını rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 15). [her ne ḳadar,]*
- olur Dervīşler **her ne ḳadar** temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekessir olur ve aña bir ḥālde ṭurmaḳ müte'assir olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 9). [her ne ḳadar,]*

- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalığı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña **her ne ḳadar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 4). [her ne ḳadar,]*
- ışmarlayasın **her ne ḳadar** ʿibadet iderseñ cümlesini hemīn hīçe şayarsın aña cāzim olasın ki saña her ne yitişürse anuñ raḥmetindendür yoḫsa ʿibadetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 17). [her ne kadar,]*

- derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ **her ne ḳadar** düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 12). [her ne ḳadar,]*
- ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı **her ne ḳadar** ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 13). [her ne ḳadar,]*
- olmaz anda olan iḥtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler **her ne ḳadar** ki bu yolda iḥtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 2). [her ne ḳadar,]*
- bidʿate ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek ne idügin bilmez **her ne kadar** maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 12). [her ne kadar,]*
- her ʿibādetleri taẖarruʿ vü āhladur ḥasret beriyyesinüñ hālikleridür ve maʿrifet bādiyyesinüñ sālikleridür şevḳ peymānesinden **her ne ḳadar** ki içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 14). [her ne ḳadar,]*
- diye öldüre veyāḫūd rücūʿ itdürüp sözinden döndüre **her ne ḳadar** ki İmām Aḥmed'e saʿy itdi başarımadı çāra olup Ḳurān'a ḥādiṩdür didüremedi Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 11). [her ne ḳadar,]*
- ki İmām Aḥmed daḫı ol söze mücidd olup ḳaldı **her ne ḳadar** ki eẕā itdilerse taḥammül idüp ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dünyādaki ʿaẕablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 9). [her ne ḳadar,]*
- müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum **Her ne ḳadar** ki cehd itdüm bir pāra yiyem mümkin olmadı ki bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 15). [her ne ḳadar,]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve **her ne ḳadar** ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 3). [her ne ḳadar,]*
- gicelerde yatup uyumazdı **her ne ḳadar** ki kesel gelse başını yaṣduġa ḳomazdı Bir kez eyitdeler Ne-içün böyle ifrāt idersin bu mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 15). [her ne ḳadar,]*
- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce kiyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūşına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 9). [her ne ḳadar,]*
- ḳararduḳdan ṣoñra **her ne ḳadar** ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi bu bir ṣaḥīḥ ma'nādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳi' *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 8). [her ne ḳadar,]*
- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra mutta'iẕ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẕ ola egerçi **her ne ḳadar** ba'īd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 14). [her ne ḳadar,]*

- dimekle olmaz **her ne ḳadar** ki baṣīret gözi açılursa gine mütefāvit olur anuñ ḥicābı ḳatı çoḳdur ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẕāma maʿrifetler olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 15). [her ne ḳadar,]*
- ḳalur **her ne ḳadar** velāyetde ḳıdemi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü iʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 7). [her ne ḳadar,]*
- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı ḳaża ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide **her ne ḳadar** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 8). [her ne ḳadar ,]*
- olur Ādem oldur ki Allāh'a tevekküli ġalib olur andan ümīdi kesmez ol **her ne ḳadar** deyn iderse mümkin degüldür deyinle olmaz ḥuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 3). [her ne ḳadar,]*
- añmamaḳ gerek ve nefsine uyan cennet ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ muḳābili ve żıddı olur bunda havādan **her ne ḳadar** geçerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 8). [her ne ḳadar,]*
- anda ol ḳadar cenneti görür eger āḫıratda ḫālüñ bilmek isterseñ dünyāda nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh içün nefs murādından **her ne ḳadar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 10). [her ne ḳadar,]*
- maʿṣiyet añā muḳābele idemez gāh olur ki bir maʿṣiyetle hezārān-ı hezār ṭāʿatler mahv olur nite ki küfri mümkin degül başmaz **her ne ḳadar** ḫayrāt ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 4). [her ne ḳadar,]*
- ḫidmetkārı arasında bulınur **her ne ḳadar** ki bir eyülik itdükce aña aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca aña tuġyān virmeye bu aña riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 9). [her ne ḳadar,]*
- ḫidmetkārı arasında bulınur her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce aña aṣla ġurūr gelmeye ve **her ne ḳadar** iḥsānın arturduḳca aña tuġyān virmeye bu aña riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 10). [her ne ḳadar,]*
- itdükce ol enāniyyet getürmeye **her ne ḳadar** ḳullıḳ iderse ḳullıḳ itdüm dimeye ve her ne ḳadar ḫidmetinde bulınursa hīç minnet göstermeye gerek ḳavlle ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 11). [her ne ḳadar,]*
- itdükce ol enāniyyet getürmeye her ne ḳadar ḳullıḳ iderse ḳullıḳ itdüm dimeye ve **her ne ḳadar** ḫidmetinde bulınursa hīç minnet göstermeye gerek ḳavlle ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 12). [her ne ḳadar,]*
- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı aʿlā-yı ʿilliyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde **her ne ḳadar** ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 12). [her ne ḳadar,]*
- buña işāret ḳılur Hem-çunān Ḥażret-i Yūnus'uñ ḥabsi zaḥmetleri-y-ile buña delālet ḳılur ki Allāh'uñ ḳulları **her ne ḳadar** ulu olurlarsa anuñ ḳahrından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 12). [her ne ḳadar,]*
- ḳurtılamazlar ve **her ne ḳadar** ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 13). [her ne ḳadar,]*

her ne ki: *Her ne, her ne olursa olsun.*

- olıcaḳdur ve her ṣıfāt ki meẕmūm olur bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan yaramaz nesne gelmez ve ḫālıkdan ḳabīḥ yaradılmaz **Her ne ki** Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 14). [her ne ki,]*

- şordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḫalāşı ne vech ile ḥāṣıl iderüz Eyitdi **Her ne ki** alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 16). [her ne ki,]*
- şordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḫalāşı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve **her ne ki** viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 16). [her ne ki,]*
- cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve anda cismānī ebvāb bulınmaz belki **her ne ki** Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 11). [her ne ki,]*
- olur idrāk irmedügi ʿālemüñ ḥalini ne bilür iki ʿālemüñ ḥükmi bir olmaz ol ʿālemüñ aḥvāli bu ʿāleme ḳıyās olınmaz **her ne ki** ʿaḳl-ı ṣaḥīḥ ḥükm ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 8). [her ne ki,]*
- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden emin olma kim ol söze tamām ınanmamaḳdandur Fi'l-vāḳiʿ didügi girçekdür **her ne ki** tafṣīl itdi gökçekdür Bir kişi ki ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 4). [her ne ki,]*
- sözün maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş **her ne ki** ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 16). [her ne ki,]*
- bulur olmış ve **her ne ki** ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḥālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 17). [her ne ki,]*
- kemāle irişdürmiş **her ne ki** ṭaşradan içerüden işidürmiş hemīn Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 1). [her ne ki,]*
- olur insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẓhardur on sekiz biñ ʿālem içinde **her ne ki** var bunda vardur hüner budur kim bir kişi insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 1). [her ne ki,]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar **her ne ki** murāduñ ise andan iste ol virür gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 11). [her ne ki,]*
- oġlancuḳ daḫı her gün eyle iderdi **her ne ki** murādı ol pencere dibine varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 13). [her ne ki,]*
- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider **her ne ki** ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol key ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 13). [her ne ki,]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan bulur **her ne ki** eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 8). [her ne ki,]*

her ne kim ola: *Her ne varsa, her şey.*

- fānīyem **her ne kim ola** anuñdur Yaʿnī dimek olur ki ṣıfātı tehẕīb olınup düzilmişdür ve aḫlāḳı tebdīl olınup degişilmişdür Kibrüñ yaramazlıġı benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 11). [her ne kim ola,]*

her ne mıḳdār: *Her ne kadar, ne kadar çok.*

• göre **Her ne mıḳdār** ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda lezzāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 17). [her ne mıḳdār,]*

• göre Her ne mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi olur ve **her ne mıḳdār** ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda lezzāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 18). [her ne mıḳdār,]*

• ḳaçan bi'l-külliye Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ṭāʿat idebilür Göñül ne ḳadar Ḥaḳḳ'a dönerse mümkin degüldür bir ucı dünyāsından kesilmez **her ne mıḳdār** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 6). [her ne mıḳdār,]*

• ṣaḥīfe-i nefsde **her ne mıḳdār** ki nuḳūş-ı ḳabīḥ ve 'ayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki ma'ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 13). [her ne mıḳdār,]*

her ne olursa: *Her ne olursa olsun.*

• irādet getüre ıraḳ ṭarīḳde olan āsān yolları ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde **her ne olursa** aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 4). [her ne olursa,]*

her ne varsa: *Her ne varsa, bütün her şey.*

• maẓharıdur **her ne varsa** kudretinüñ eseridür Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a baġlayup ferhān olurlar gize gündüz anuñ mülāḥaẓası ile ḫandān olurlar Dervīşlikde yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 1). [her ne varsa,]*

her nefesde: *Her an.*

• anı yevm-i maḥşerde zühhād arasında muḳaddem ve ʿubbād ortasında muʿaẓẓam eyleyüp **her nefesde** enfās-ı dürerbārınuñ berekātını yevm-i ḳıyāmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 2). [her nefesde, -de]*

her nerede ki: *Hangi yerde ki.*

• maḥbūb-ı enām olurlar ve **her nerede ki** bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid dirilenler ekser budur kim rāfiżī olurlar şöyle ki tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 13). [her nerede ki,]*

her nereye: *Hangi yere, hangi tarafa.*

• her zerreye ki baḳarsañ ol andadur ve **her nereye** naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 3). [her nereye,]*

her nesi var ise: *Her neyi varsa, neyi var neyi yok, her şeyini.*

• Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi **her nesi var ise** aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı luṭfına ġarḳ ve niʿmetine müstaġraḳ ide ve rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 1). [her nesi var ise,]*

her nevʿle: *Her tür, her türlü, her çeşit.*

• menzilde inzāl ve ṣunūf-ı tekrīmden **her nevʿle** tekrīm ve iclāl ide Āmīn Yā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāsırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 13). [her nevʿle, -le]*

her neye: *Her nereye, nereye olursa olsun.*

• cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur **her neye** baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye kesret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 11). [her neye,]*

• bir ādemüñ ki ṭabīʿatında 'ulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī 'azīmet olur anuñ teveccühi **her neye** düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [her neye,]*

her neye: *Hangi şeye.*

• cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur **her neye** baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye kesret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 11). [her neye,]*

• bir ādemüñ ki ṭabīʿatında 'ulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī 'azīmet olur anuñ teveccühi **her neye** düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir meretebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [her neye,]*

• ʿuzletde olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile görsün ve **her neye** naẓar iderse Rabb'ini anda bulsun Belī didügümüz bir ḳuru ʿibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 11). [her neye, -y, -e]*

• nite ki dünyā seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat fikrini ḳor **her neye** çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 16). [her neye,]*

her neye ki: *Hangi şeye ki.*

• olmadın dürlü dürlü yimişler gösterür gāh olur envāʿ-ı eṭʿime ile mā'ideler besāṭ ider elinden gelür **her neye ki** ḳaṣd ider gāh olur iḥyā-yı emvāt ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 14). [her neye ki,]*

• neye ki ḳādir ola anlara daḫı andan ḥişşe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ulular var idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 9). [her neye ki,]*

her neye kim: *Hangi şeye ki.*

• daʿvatı müstecāb idi Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi **her neye kim** müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 1). [her neye kim,]*

her neyi ki: *Her ne olursa olsun, hangi şeyi ki.*

• iftikārda gerek 'ālem-i ṣūretden 'ālem-i bāṭına i'tibār gerek bu 'ālemi ol 'ālemüñ misāli bilmek gerek **her neyi ki** anda fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 14). [her neyi ki,]*

her niçe: *Her nasıl.*

• şaḫṣdan nefʿe işāret olur bir şaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki **her niçe** taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 10). [her niçe,]*

• geçüre ve bu ḳadar ınanmaġa ınanmaḳ diye ve bu ḳadar taṣdīḳi bilmek ṣaya İrādet elindedür **her niçe** dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 14). [her niçe,]*

her rūz: *Her gün.*
• nice gerekse göñle müyesser olmaz her mü'min-i müs̱āb olan muṣīb-i esrār-ı maʿārif olmaz ve her ḥāmil-i kitāb olan ʿārif-i nüket ü laṭāyif olmaz **her rūz** āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 2). [her rūz,]*

her sā'at: *Her an, daima.*
• i cān-fizāsı ile niçe bin kez biñ günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve **her sāʿatde** vücūdı beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 12). [her sāʿatde, -de]*
• öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve **her sāʿatde** mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 11). [her sāʿatde, -de]*
• ṭāʿate inanılbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve **her sāʿat** taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 2). [her sāʿat,]*
• ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve **her sā'at** bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 1). [her sā'at,]*
• kemālini bulmayup ṭurur ol sebebdendür ki semāya çıḳup ölmeyüp ṭurur **her saʿāt** şimdi anda taḥṣīldedür ve yevman fa-yevman anda tekmīldedür āḫır ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 7). [her saʿāt,]*

her şeyʾüñ: *Var olanın hepsi, tümü.*
• eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola **Her şeyʾüñ** bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 3). [her şeyʾüñ, -üñ]*

her ṭarafdan: *Her taraf, her yer, her yan.*
• ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭururs̱a dāyima fuḳara ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 3). [her ṭarafdan,]*

her vaḳt: *Her zaman.*
• gibi ol āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve **her vaḳt** da tevbesini daḫı te'ḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki ba'żısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 7). [her vaḳt,]*
• dāyimā mürīdlerine dirdi ve **her vaḳt** anlara söylerdi ki Benüm müridüm degüldür ol kişi kim ḳıyametde cehennem yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 1). [her vaḳt,]*
• tafṣīl olınmaz līkin icmālen maʿlūm ola kim belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāz dāyim ẕenb olmaz ve ṭāʿūn olan yirden ṣaḳınmaḳ **her vaḳt** terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 18). [her vaḳt,]*

• ferāġati olup hīç bir ġaraż fikr itmez hemīn kendüyi aña teslīm edip hiç kendünüñ de n'olacaġın ẕikr itmez dāyim bu mülāḥażayı ider ve **her vaḳt** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 6). [her vaḳt,]*

• aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve **her vaḳt** nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 3). [her vaḳt,]*

• vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 7). [her vaḳt,]*

• vaḳt fikrinde olur ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara ma'ḳūd olur her anduḳca yitişemedügine te'essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 5). [her vaḳt,]*

• her vaḳt şunı fikr ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 19). [her vaḳt,]*

• rūḥları leẕẕeti ol yoldan ṭālib olur ammā şunlar ki dāyim göñülleri iṭṭilā'-ı esrār-ı lāhūtda olur ve **her vaḳt** şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 10). [her vaḳt,]*

her vaḳt: *Her vakit, her zaman.*

• naẓarı her dem anuñ niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi **her vaḳt** saṭvetini ẕikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 6). [her vaḳt,]*

• ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı şanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve **her vaḳt** riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 12). [her vaḳt,]*

• bir ḳavmdür ki **her vaḳt** tevḥīd baḥrinde seyāḥat iderler ve bunlar ṭāyifedür ki her dem fanā iḳlīminde seyāḥat iderler gice gündüz muʿāmeleleri Allāh'ladur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 11). [her vaḳt,]*

• ve nefsi ḥużūr bulduġını dilemezdi kendünüñ rıżāsı anda idi ki **her vaḳt** belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 5). [her vaḳt,]*

• ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ taʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde mütaʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve **her vaḳt** bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [her vaḳt,]*

• her vaḳt şunı fikr ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 19). [her vaḳt,]*

• ve kendüde istitā'at görmedügince istiṭā'atı çoġ olur kendüyi dāyim maḳām-ı 'ubūdiyyetde ẕelīl görmek gerek ki cihānda 'izzet bula ve nefsini **her vaḳt** ribḳa- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 10). [her vaḳt,]*

• belki kişi açlıġa ögrenmegi tedrīcle ḳılmaḳ gerek **her vaḳtda** mizācı taḥammül itdügi ḳadar açlıḳ çekmek gerek şöyle gerekmez ki yübūset ġalebe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 17). [her vaḳtda, -da]*

• inanınca 'āḳıl oldur kim dāyim nefsi ardıncadur **her vaḳt** tefaḳḳudındadur ki ol nicedür cehd eyler ki yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn ki nefsini bilür Rabb'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 3). [her vaḳt,]*

• ola ve fikrüñüz gidermeñ bir 'ālemden ki ḳāhir-i 'ulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh'dan ve **her vaḳt** ḫavfda oluñ andan Ya'nī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 8). [her vaḳt,]*

• ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider ve ḫalvetde ve keṣretde ṭurmaz anı ẕikr ider **her vaḳt** anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 10). [her vaḳt,]*
• ise ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise **her vaḳt** anlaruñ ile ol leẕẕetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 5). [her vaḳt,]*

her vaḳt ki: *Her ne zaman ki.*
• Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve **her vaḳtda ki** görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 7). [her vaḳtda ki, -da]*
• ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve **her vaḳt ki** naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 4). [her vaḳt ki,]*
• Ve naḳl olınur ki eydürdi **Her vaḳt ki** 'abdüñ Rabb'ine derūndan iḫlāṣı olur cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse görür defʿī istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 11). [her vaḳt ki,]*

her yevm: *Her gün.*
• rāḥat olan vāṣıl-ı maḳāmāt-ı 'ārifīn olmaz ve **her yevm** maḥşerde cennete giren fāiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz ekser-i nāsuñ gine cennetde leẕẕetleri şehvāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 3). [her yevm,]*

her yirde: *Her nerede.*
• ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki **her yirde** sülūk olına elbette anuñ yolında bulına Bu dürüst degüldür ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 3). [her yirde,]*

her yirde ki: *Her nerede ki.*
• ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā **her yirde ki** olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 12). [her yirde ki,]*
• zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve **her yirde ki** bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 9). [her yirde ki,]*

her ẕerreye: *Her zerre. II Kâinattaki her bir varlık.*
• **her ẕerreye** ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 3). [her ẕerreye, -y, -e]*

herem: *Herem bin Hayyân.*
• Ḫōşgeldüñ yā Herem bin Ḥayyān didi **Herem** müteḥayyir olup Neden bildüñ didi Üveys eyitdi Nebbe'eniye'l-ʿalīmu'l-ḫabīr Ervāḥuñ biri biri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 9). [herem,]*

• Ḥażret-i Risālet añа ḫaber göndüre Fi'l-cümle **Herem** eyitdi Bаña vaṣiyyet eyle ol daḫı añа bir ḳaç kelime didi Cümlesinden birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 7). [herem,]*

herem bin ḫayyān: *Herem bin Hayyân, tabiinin büyüklerindendir. Veysel Karânî hazretlerini görmüş, ondan çok nasîhat almıştır. Zühd ve takvada zamanının önde gelenlerindendir.*
• ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki **Herem bin Ḥayyān** anı görmege vardı ittifāḳ bir ṣu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 7). [herem bin ḥayyān,]*
• Ḫōşgeldüñ yā **Herem bin Ḥayyān** didi Herem müteḥayyir olup Neden bildüñ didi Üveys eyitdi Nebbe'eniye'l-ʿalīmu'l-ḫabīr Ervāḥuñ biri biri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 9). [herem bin ḥayyān,]*

hergiz: *Asla, hiç bir vakit.*
• mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim senüñle ḫōş olmaya **hergiz** ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 16). [hergiz,]*

ḫesāb: *Saymak, hesaplamak.*
• **ḥesābından** ayrılmazdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 19). [ḥesābından, -ı, -n, -dan]*

ḫesāb: *Bir girişimin, bir işin başarıya ulaşması için alınan önlemlerin bütünü.*
• iden bunı bilür ve bu bir **ḥesābdur** ki muʿāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola ve ister ki tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 9). [ḥesābdur, -dur]*

ḫesāb ider: *Hesap sormak; sorguya çekmek.*
• mevlāya varursın ki ṣaġīreye **ḥesāb ider** kebīreye ʿaẕāb Kim bilür ki bаña daḫı ṣevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 9). [ḥesāb ider, -er]*

ḫesāb virsem gerek: *Hesap vereceğim.*
• yaḳīn bulmış ola hiç olur mı bir loḳma ḥarāmdan ötüri başını ġavġalara bıraġa Bir ḫiẓmetkār Mevlāmā **ḥesāb virsem gerek** diyü nice ṣaḳınduġını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 2). [ḥesāb virsem gerek,]*

ḫesāb-ı āḫırata: *Allah tarafından insanların bu dünyada iken yaptıkları iyilik ve kötülüklerden dolayı ahirette sorguya çekilmesi.*
• tamām ınanmaz Bir ʿāḳil ki **ḥesāb-ı āḫırata** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 19). [ḥesāb-ı āḫırata, -a]*

hevā: *Arzu, heves. II Nefsin istek ve arzusu.*
• şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maṣlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi kendü **hevāsı-içün** olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 14). [hevāsı-içün, -sı, -içün]*

hevā itmiş: *Heves etmek.*

- maʿsiyet ṣanduġını bir gün bilür ki bir ulu **hevā itmiş** miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 15). [hevā itmiş, -miş]*

hey: *Seslenme ünlemi, hey, ey.*

- ol ḥālde buldı Zerd ü żaʿīf olmış ve zār u naḥīf olmış Eyitdi **Hey** miskīn Bu gūr u kefen ile Allāh'dan dūr olmışsındur bunı ṭāʿat ṣanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 13). [hey,]*

heybet: *İnsanda korku ve saygı duygusu uyandıran etkili görünüş, ululuk, azamet.*

- eydürdi Ṣol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh'uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ **heybeti** müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 14). [heybeti, -i]*

heybet: *Korku, dehşet.*

- baʿżını aşaġa ve baʿżını yuḳaru ider Bu düşüñ **heybetinden** uyanur İbn Sīrīn'den taʿbīrini ṣordurur İbn Sīrīn eyidür Ol kişi Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 1). [heybetinden, -i, -n, -den]*

heybet ü ḫuşūʿla: *Korku ve tevazu.*

- göñlini Ḫudā'ya baġlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırāʾatını **heybet ü ḫuşūʿla** ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 16). [heybet ü ḫuşūʿla, -la]*

heyūlā: *Âlemin ilk maddesi, cevheri anlamında felsefe ve kelâm terimi.*

- ẓuhūr bulup sulṭān-ı ḫās u ʿām ola cihān **heyūlāsı** anca istiʿdādlara girüp çıḳmak gerek ki kürre-i kevn ü fesadda bir anuñ gibi ṣūret-i zībā göribile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 1). [heyūlāsı, -sı]*

heyūlā-yı zamān: *Zamanın ruhu.*

- ḥāmil olup ṭoġurınca ve ne ṣūretler geçirmişdür **heyūlā-yı zamān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 19). [heyūlā-yı zamān,]*

hezār: *Binlerce, pek çok.*

- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup **hezār** ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 17). [hezār,]*
- görişdiler muraḳḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın **hezār** edeb ile giydi ve buyurdugın biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 6). [hezār,]*
- anuñ el-hemmine **hezār** el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü 'uzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Baṣrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 13). [hezār,]*
- rāyiçlerinde ʿārifler olur kim **hezār** ʿarifler maḳāmātını ardlarında bıraḳmışlardur Cümlesinden birisi ve aralarından bir ulusı Rābiʿa'dur ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 9). [hezār,]*

- muḥkem olur ve taḳvāsı daḥi müstaḥḳem olur hiç anuñ gibi kimseden işidilmemişdür ki emr-i şerʿde taḳṣir ider belki **hezār** diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 8). [hezār,]*
- maḥallātda mest gezerken görür bir kāġıdda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī **hezār** taʿẓīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 16). [hezār,]*
- didi Rivāyet olınur ki dāyim İmām Ḥanbal aña mülāzemet iderdi ve her bulışduḳça **hezār** tevāżuʿ riʿāyet iderdi Bir gün şāġirdleri İmam'a ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 2). [hezār,]*
- maḳāmatından aʿlā-yı maḳāmatda inzāl ve vāṣilīn silkinde **hezār** taʿẓīm ü iclāl ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 13). [hezār,]*
- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi **hezār** ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 18). [hezār,]*
- yakmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca fażl u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi **hezār** iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 16). [hezār,]*
- iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca fażl u beyān ile ve cihānda **hezār** nām u nişānla ḫiẕmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 6). [hezār,]*
- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her lisāna ki ḳulaḳ urasın **hezār** fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 10). [hezār,]*
- meclisde ki añılsa **hezār** medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 5). [hezār,]*
- ṣafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça **hezār** taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 8). [hezār,]*
- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve **hezār** iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki şol yüz aḳlıġı ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 13). [hezār,]*
- ṭāʿatinde ḫużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki **hezār** zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ fażiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 17). [hezār,]*
- içer ve bilelerinde bāġ u ṣaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler **hezār** ẕevḳler ve ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile ve eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 3). [hezār,]*

hezār dürlü: *Bin türlü.*

- ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup fażlına muʿtekid olur ṣūfī oldur ki her kişiyi kendünden aʿlā görür ve bir fāsıḳı görürse aña **hezār dürlü** tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 2). [hezār dürlü,]*
- göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde **hezār dürlü** ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 5). [hezār dürlü,]*

• olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki **hezār dürlü** ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 2). [hezār dürlü,]*

hezār hezār: *Binlerce.*
• getürmek-içün ve niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı ve düzildi tā ol çiçegi bitürmek-içün **Hezār hezār** bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 4). [hezār hezār,]*

hezārān: *Binlerce, pek çok.*
• manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ **hezārān** taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 9). [hezārān,]*

hezārān-ı hezār: *Binbir kere. II Binlerce, pek çok.*
• maʿṣiyet añā muḳābele idemez gāh olur ki bir maʿṣiyetle **hezārān-ı hezār** ṭāʿatler mahv olur nite ki küfri mümkin degül başmaz her ne ḳadar ḫayrāt ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 3). [hezārān-ı hezār,]*

ḥıfẓ: *Koruma, muhafaza etme.*
• eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ **ḥıfẓı** āsān olur ammā şol kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 13). [ḥıfẓı, -ı]*

ḥıfẓ eyleyüp: *Korumak, muhafaza etmek.*
• yirde ʿāḳl aña mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp gönli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini **ḥıfẓ eyleyüp** igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 10). [ḥıfẓ eyleyüp, -y, -üp]*

ḥıfẓ idüp: *Ezberlemek.*
• anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz **ḥıfẓ idüp** aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 12). [ḥıfẓ idüp, -üp]*

ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı: *Ezberlemek.*
• anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı **ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı** ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 12). [ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı, -me, -y, -üp, -ṭurur, -dı]*

ḥıfz-ı ʿizzet-içün: *Şerefin muhafazası.*
• āḫırat içün gerek **ḥıfẓ-ı ʿizzet-içün** gerekmez şol aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 5). [ḥıfz-ı ʿizzet-içün, -içün]*

ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat : *Sağlığın korunması.*
• ol marażuñ devāsı olur kimisi ile **ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat** olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 5). [ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur, -ur]*

ḥıḳd u ḥased: *Kin ve kıskançlık.*

• ṭāyife ile dāyim ṣoḥbeti olur ve bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti olur aralarında **ḥıḳd u ḥased** olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 16). [ḥıḳd u ḥased,]*

ḫılt: *Eski tıpta, insan vücûdunu ve mizâcını meydana getirdiği ve insan sağlığının bunların dengesine bağlı bulunduğu kabul edilen dört unsurdan (kan, balgam, safra ve sevdâ) her biri.*

• gerek **Ḫılt** içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 3). [ḫılt,]*

ḫılṭ-ı sevdā: *Bir tür mizaç.*

• meger bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḫaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir **ḫılṭ-ı sevdā** peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 16). [ḫılṭ-ı sevdā,]*

ḫınzīr: *Domuz.*

• namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem **ḫınzīr** etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḫayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 2). [ḫınzīr,]*

ḫırḳa: *Eskiden erkeklerin gecelik entâri üstüne veya cüppe altına giydikleri, içi pamuklu, kalın, önden açık, dizden aşağıya inebilen kollu giyecek.*

• ve bir ḫaṣīrı var idi cenāzesi altına ḳodılar ve bir köhne **ḫırḳası** var idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 17). [ḫırḳası, -sı]*

ḫıyānet iderse: *Hainlik etmek, ihanet etmek.*

• bilmez maʿa hāẕā ki **ḫıyānet** daḫı **iderse** mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥarām fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma ṭaʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [ḫıyānet iderse, -er, -se]*

ḫıżr: *Hızır Aleyhisselam.*

• māyede mütaʿayyin olan ol olup ṭurur Baʿżı ehlu'llāhdan rivāyet olınur ki **Ḫıżr** peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki Şāfiʿī nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 15). [ḫıżr,]*

• gördügüñüz **Ḫıżr** idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aṣlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 7). [ḫıżr,]*

• gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aṣlı budur kim **Ḫıżr** her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 8). [ḫıżr,]*

• mümkin degüldür ḳıyāmete degin ölmez her kim **Ḫıżr** ölmişdür dir ḥaḳīḳatini bilmez bunlar üç kişidür ki ölmez ṭururlar tā ḳıyāmete degin ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 15). [ḫıżr,]*

• olurlar biri Ḫıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur **Ḫıżr'uñ** maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir ṣınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 17). [ḫıżr'uñ, -uñ]*

• ṭoyurmadın gider niçe żarūretlerde **Ḫıżr** saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde ol senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 3). [ḫıżr,]*

ḫıżr nebī: *Hızır Peygamber.*

• nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 3). [ḫıżr nebī,]*

• mertebesine yaḳın ola belki fażīletde melekden ziyāde ola ki bunda insāniyyetden daḫı ḥiṣṣe bulına Fi'l-cümle **Ḫıżr nebīnüñ** ḥayātında hiç şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 14). [ḫıżr nebīnüñ, -nüñ]*

ḥicāb: *Perde, engel. II [tas.] Gönülde hakkın tecellisine ve ilahî hakikatleri görmeye engel olan her şey.*

• ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol daḫı naʿra urup hemīn cānını cennet gülşenine revān itdi Ol gūrda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl **ḥicābda** iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 18). [ḥicābda, -da]*

• Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı **ḥicāb** ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 3). [ḥicāb,]*

• olur **Ḥicāb** żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 5). [ḥicāb,]*

• olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir **ḥicāb** daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 5). [ḥicāb,]*

• ve ziyāde yemek īẕā virür ḫarāreti ziyāde olduḳça şevḳi artar ol sebebden ṣu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḫaḳḳ'a bir **ḥicāb** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 4). [ḥicāb,]*

• daḫī işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne **ḥicāb** olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 2). [ḥicāb olan,]*

• dimekle olmaz her ne ḳadar ki baṣīret gözi açılursa gine mütefāvit olur anuñ **ḥicābı** ḳatı çoḳdur ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẓāma maʿrifetler olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 16). [ḥicābı, -ı]*

• bile dāyimā 'aczine i'tirāf ḳıla kendü cehlini bildükçe ma'rifet perdeleri açılur ve kendü 'aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile **ḥicāb** götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 16). [ḥicāb,]*

ḥicāb ola: *Perde olmak. II Tasavvufi manada sufi ile Allah arasında engel olmak.*

• gūr u kefen **ḥicāb ola** mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir ḥaẕẕ olur niceler ol ḥaẕẕ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 1). [ḥicāb ola, -a]*

ḥicāb olur: *Perde olmak. II Tasavvufi manada sufi ile Allah arasında engel olmak.*
• ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi 'İlm da'vāsı kişiye büyük **ḥicāb olur** ve ol da'vādan ötüri ādeme ulu 'iḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). [ḥicāb olur, -ur]*

hīç: *Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.*
• bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye döner ki tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle ki her ne söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola **Hīç** anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 4). [hīç,]*
• bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük ṣanurlar **Hīç** anlaruñ mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hīç anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 11). [hīç,]*
• bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük ṣanurlar Hīç anlaruñ mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve **hīç** anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 12). [hīç,]*
• ādemden ṣanup aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve hem şol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide **Hīç** anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 8). [hīç,]*

hīç: *Hiç, herhangi bir.*
• aña ṣordı ki **Hīç** māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 13). [hīç,]*
• muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı ki **Hīç** rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 16). [hīç,]*

hīç: *Asla, hiçbir şekilde.*
• idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz **hīç** biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 2). [hīç,]*
• vefatına degin **hīç** küstaḫlıḳ idüp Ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan ne dünyāda ne āḫıratda nesne istememişdür ve hīç edebsüzlik idip bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 11). [hīç,]*
• vefatına degin hīç küstaḫlıḳ idüp Ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan ne dünyāda ne āḫıratda nesne istememişdür ve **hīç** edebsüzlik idip bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 12). [hīç,]*
• Benüm enbiyāya **hīç** reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sāʿat öñlerindedür ve ṣırāṭ ve mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 5). [hīç,]*
• Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı **hīç** Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 8). [hīç,]*

• olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥarām rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden **hīç** ṣu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 10). [hīç,]*

• muḥkem olur ve taḳvāsı daḫi müstaḥḳem olur **hiç** anuñ gibi kimseden işidilmemişdür ki emr-i şerʿde taḳṣīr ider belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 7). [hīç,]*

• daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur kimisi olur almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi **hīç** redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 2). [hīç,]*

• olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi **hīç** ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 12). [hīç,]*

• ḥālin söyledi **Hīç** baña Allāh'dan naẕar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 7). [hīç,]*

• olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene **hīç** ḫōşlık bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẕīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 1). [hīç,]*

• İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde **hīç** ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 9). [hīç,]*

• revāyiḥi seçer mi ve ẕevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ leẕẕeti nice dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ **hīç** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 14). [hīç,]*

• maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle **hīç** elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile söylenmez ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 15). [hīç,]*

• ṣādıḳ olur **hīç** şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ huẓūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 11). [hīç,]*

• n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde **hīç** cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 2). [hīç,]*

• tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol emrde **hīç** anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 9). [hīç,]*

• bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük ṣanurlar **Hīç** anlaruñ mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hiç anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 11). [hīç,]*

• pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan ṣoñra gelen begler **hīç** ʿizzete taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 16). [hīç,]*

• ezelīyi fikr ide **hīç** kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 5). [hīç,]*

• ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi **hīç** ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 5). [hīç,]*

• bir kişiye ḥased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek olur ve anuñ ḳażāsına gücenmek olur yoḫsa maʿlūmdur ki ḥasedden **hīç** fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 10). [hīç,]*

• iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür **hīç** aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 18). [hīç,]*

• eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki **hīç** bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 3). [hīç,]*

• ḳaçmazlar bir kimse ṭāʿūn çıḳarsa **hīç** andan iḫtiyāṭ itmezler kişi ecelsüz ölmez dirler ṭururlar biñ kez taḳrīr idersen ʿināmdından müṣirr olur belki söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 9). [hīç,]*

• niçe kişiler uyuzlar ile oturur **hīç** uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 15). [hīç,]*

• niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür **hīç** cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 16). [hīç,]*

• maʿāşından ṣordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve eger virmezlerse **hīç** ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 14). [hīç,]*

• mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü ṣordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi **Hīç** Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 18). [hīç,]*

• müntaẓır olurlar ʿālemde mühmelāt ḳomazlar düşürüp ortaya getürürler şol oturduḳları ne yirdür **hiç** anı fikr itmezler bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 16). [hīç,]*

• yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler **hīç** ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 14). [hīç,]*

• ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler **hīç** ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 15). [hīç,]*

• ferāġati olup hīç bir ġaraẓı fikr itmez hemīn kendüyi aña teslīm edip **hīç** kendünüñ de n'olacaġın ẕikr itmez dāyim bu mülāḥażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 5). [hīç ,]*

• boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar reng almışlardur her ne renge baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur **hīç** reng yoḳdur ki aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 10). [hīç,]*

• ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde **hīç** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 4). [hīç,]*

• ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup meẕhebinden dönmedi egerçi dili-y-ile dise daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgüne söylese olurdı ammā **hīç** ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 14). [hīç,]*

• noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemīʿ eczāsı-y-ile ḳadīmdür **hīç** anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 8). [hīç,]*

• te'vīl idüp ʿaḳlına uya Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān'uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān'dan murād hemīn bu elfāẓı añlarlardı **hīç** kelām-ı nefsi ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 4). [hīç,]*

• erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından şunlar ki maʿrifetde kemāle irişmişlerdür Ḳurān ḳadīmdür dimege **hīç** te'vīl itmeyüp ẓāhiri üzerine ḳomışlardur ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 8). [hīç,]*

• yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿi'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşan ṭururdı **hīç** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 18). [hīç,]*

• māyil degüldi ve **hīç** dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 1). [hīç,]*

• ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi **Hīç** dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 4). [hīç,]*

• güler ü feriḥ gördü taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin seni **hīç** böyle gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 7). [hīç,]*

• olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri **hīç** İmām Ebū Yūsuf'a iltifāt itmezdi ve anuñla bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi faẓlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḫrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 1). [hīç,]*

• otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri **hīç** maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [hīç,]*

• ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan **hīç** söz işitmezdi şoñra otuz yıl daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 13). [hīç,]*

• cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde **hīç** anda nesne yoḳ ṣanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 3). [hīç,]*

• cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ ṣanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler **hīç** maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 4). [hīç,]*

• ne dīn bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz **hīç** mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 6). [hīç,]*

• mertebesine yaḳın ola belki faẓīletde melekden ziyāde ola ki bunda insāniyyetden daḫı ḥişşe bulına Fi'l-cümle Ḫıżr nebīnüñ ḥayātında **hīç** şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 14). [hiç,]*

• idi ki kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler ki **hīç** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 12). [hīç,]*

• kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger **hīç** virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 16). [hīç,]*

• seyyi'ātını eküp ẕemm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki ol seyyi'enüñ ʿiḳābından mesāvīsinüñ s̱evābı artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb **hīç** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 14). [hīç,]*

• Ḥāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki **hīç** rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 4). [hīç,]*

• olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye **Hīç** ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 6). [hīç,]*

• Ḫātem'den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs baña gelür vesvese virüp incidür eydür ki **Hīç** fikr ider misin ki ne yeseñ gerek Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 16). [hīç,]*

• gerek Eydür ki Yā **hīç** añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 17). [hīç,]*

• gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā **hīç** ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 18). [hīç,]*

• ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere **hīç** günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 16). [hīç,]*

• geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nevʿ ṭaleb olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭāʿat olur ammā şol kişi ki **hīç** göñline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 8). [hīç,]*

• geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nevʿ ṭaleb olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭāʿat olur ammā şol kişi ki hīç göñline gelmezdi ki dervīş ola ve **hīç** fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 8). [hīç,]*

• yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu kes̱ret anuñ vaḥdetini **hīç** bozmaz ve bu yaḳīniyyat ile anuñ iṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 9). [hīç,]*

• bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse **hīç** dine ḫalel gelmez ve eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 5). [hīç,]*

• bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse hīç dine ḫalel gelmez ve eger anı taʿlīm itmezlerse **hīç** şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 6). [hiç,]*

• ṭabʿuñ aña **hīç** meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 15). [hīç,]*

• ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür **hīç** arada gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 5). [hīç,]*

• selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Yaʿnī **hīç** kendüde taṣarruf bulmaz misl-i emvātdan olur ṣūretde diri yürür ammā maʿnāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 11). [hīç,]*

• ki aña kesret ziyān virmez ve bir kesretdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür kesret de yirinde **hīç** münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 10). [hīç,]*

• bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı

oldur düşmānuñ daḫı ol **hīç** andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 14). [hīç,]*

• itdükce ol enāniyyet getürmeye her ne ḳadar ḳullıḳ iderse ḳullıḳ itdüm dimeye ve her ne ḳadar ḫidmetinde bulınursa **hīç** minnet göstermeye gerek ḳavlle ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 12). [hīç,]*

• biraz meşāyıḫuñ ıṣtılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine **hīç** teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 2). [hīç,]*

• mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile **hīç** marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 3). [hīç,]*

• mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide **hīç** zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 4). [hīç,]*

• fi'l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ **hīç** görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 11). [hīç,]*

• yirden daḫı gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿası olur ki **hīç** şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 6). [hīç,]*

• olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidayet olmaz anlaruñ günāhlarına **hīç** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 12). [hīç,]*

• niçeler olur ki ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur **hīç** ol manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 14). [hīç,]*

• ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ aña ululıḳdan **hīç** ziyān gelmez ve eger pādişāh daḫı olursa aña andan ʿişyān gelmez pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 5). [hīç,]*

• ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye **hīç** bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 13). [hīç,]*

• ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri **hīç** zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 13). [hīç,]*

• bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar **hīç** buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 8). [hīç,]*
• dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye **hīç** dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 8). [hīç,]*
• gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur **hīç** bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 3). [hīç,]*

hīç bilür misin: *Biliyor musun, hiç düşündün mü?*
• ve eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden idi Rivāyet olınur ki vāḳıʿasında Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem gördi Eyitdi Yā Bişr **Hīç bilür misin** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 16). [hīç bilür misin,]*
• ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar **hīç bilür misin** ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 13). [hīç bilür misin,]*

hiç bir: *Bir tek.*
• **bir** günāhı yeyni ṭutma ve **hīç bir** ẕenbi az ṣayup unutma Her günāha istiġfār gerek ve eger bir ẕerre olursa istikṣār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 9). [hīç bir,]*
• bir günāhı yeyni ṭutma ve **hīç bir** ẕenbi az ṣayup unutma Her günāha istiġfār gerek ve eger bir ẕerre olursa istikṣār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 9). [hīç bir,]*
• vāḳiʿde tecribe ile dünyā eyle bulınmışdur **Hīç bir** leẕẕeti ṣāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 5). [hīç bir,]*
• vāḳiʿde tecribe ile dünyā eyle bulınmışdur Hīç bir leẕẕeti ṣāyibe-i elemsüz olmaz ve **hīç bir** cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 6). [hīç bir,]*
• ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ **hīç bir** ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 13). [hīç bir,]*
• tamām ṣevāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan budur kim kişi ʿamel azlığına baḳmamaḳ gerek ve **hīç bir** ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 6). [hīç bir,]*
• zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile baña **hīç bir** ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 12). [hīç bir,]*
• iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle **hīç bir** ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 6). [hīç bir,]*
• iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve **hīç bir** cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 6). [hīç bir,]*

• ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile **hīç bir** yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 20). [hīç bir,]*

• ferāġati olup **hīç bir** ġarażı fikr itmez hemīn kendüyi aña teslīm edip hiç kendünüñ de n'olacaġın ẕikr itmez dāyim bu mülāḥażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 5). [hīç bir,]*

• anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var **hīç bir** yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ fażīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 15). [hīç bir,]*

• **hīç bir** sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi ve yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 1). [hīç bir,]*

• kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı **hīç bir** şeyḫe ṭufūliyyetde aña olan olmayup ṭudı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 6). [hīç bir,]*

• kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hīç bir şeyḫe ṭufūliyyetde aña olan olmadı ve **hīç bir** kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 6). [hīç bir,]*

• Sehl bin ʿAbdu'llāh eydür Ben daḫı evān-ı ṣabāvetde buña müdāvemet itdüm hīç bir gice terk itmeyüp dāyim mülāzemet itdüm şol kadar fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 14). [hīç bir,]*

• maḫlūṭ olur **hīç bir** ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 15). [hīç bir,]*

• kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki 'āşıḳlara maḥbūbdan inḳıṭa' ḫavfı daḫı olur **hīç bir** 'āşıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 12). [hīç bir,]*

• tebeddülden ve ammā intihāda 'ilm ḥāli yig olur ma'rifetden zīrā 'ilmde ḳarār olur tebeddül olmaz **hīç bir** cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 4). [hīç bir,]*

• nefs olmaya Ya'nī işāret ider ki **hīç bir** nefesini ādem żāyi' ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi 'urve-i vüṡḳāyı şol kişi bilür ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 17). [hīç bir,]*

• bir ādemüñ ki ṭabī'atında 'ulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī 'azīmet olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki **hīç bir** meretebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [hīç bir,]*

• yitişmez ki ol mertebeye ḳanā'atı olur eger murādı dünyā ise **hīç bir** manṣibe aldanmaz

ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā'at idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 7). [hīç bir,]*

• bulınur **hīç bir** mertebe bulınmaz ki ol mertebeye ḳanā'at ḳıla muttaṣıl cehd eyler ki bu günki ḥāli dünkinden yig ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 11). [hīç bir,]*

• **hīç bir** duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [hīç bir,]*

• olmaya **hīç bir** ʿamelinden s̲evāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse z̲erre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola her ʿamelinde anı gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 15). [hīç bir,]*

• anuñ faż̈āyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña **hīç bir** ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 3). [hīç bir,]*

• **hīç bir** pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḫayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 17). [hīç bir,]*

• mesāvīsi olmaz ve **hīç bir** aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti neye ise ol cihetden anda le̲z̲zeti olur ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 17). [hīç bir,]*

hīç bir aḥad: *Hiç kimse.*

• eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve **hīç bir aḥad** anı feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 17). [hīç bir aḥad,]*

• daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur kimisi olur almaz kimisi **hīç bir aḥadden** bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 2). [hīç bir aḥadden, -den]*

• cūʿda anuñ ṣabrını kimse itmiş degül idi ve anuñ taḥammüli **hīç bir aḥaddan** işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 13). [hīç bir aḥaddan, -dan]*

• aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāz̲ā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve **hīç bir aḥaduñ** ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 10). [hīç bir aḥaduñ, -uñ]*

hīç bir gün: *Asla, hiç bir zaman.*

• olmaz Çoḳ olur ki bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur ki şefāʿat her yirde rāst gelmez ol dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat götürilür **hīç bir gün** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 12). [hīç bir gün,]*

hiç bir kişi: *Hiç kimse.*

• kendüye niʿmet bile ve faḳīrliġi kendüye devlet bile kimseneye iḥtiyāc göstermeye ve **hīç bir kişiye** dünyā içün te̲z̲ellül itmeye Ḳarnı aç olduġınca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 6). [hīç bir kişiye, -y, -e]*

• ism ile müsemmā arasında münāsebet ü irtibāṭ olur Şeyḫ Ebū Hāzem buyurduġı gibi kimsene anda tamām ḥuẓūr bulmaz ve **hīç bir kişi** anda her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 18). [hīç bir kişi,]*

hīç bir nesne: *Hiçbir şey.*

• ki eydürdi Dünyāda **hīç bir nesne** olmaz ki ādemi tamām şādān ide ve bir ḥāl daḫı olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 1). [hīç bir nesne,]*

hīç bir şeyi: *Tek bir şey.*

• ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur **Hīç bir şeyʾüñ** künhini ʿaḳl bilmez biñ yıl çalışur-ise bir çöpüñ ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi var ki andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 15). [hīç bir şeyʾüñ, -üñ]*

• şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı **hīç bir şeyi** maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 8). [hīç bir şeyi, -i]*

hīç biri: *Bir teki, biri bile.*

• bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca ve **hīç biri** sebep olmaz yā ʿināyet yā hidāyet olmayınca Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müṣāḥebet ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 5). [hīç biri,]*

• daḫı hem çunān olur a'māl-i ḫayrātdan **hīç birine** ḳāni' olmayup muttaṣıl ziyāde ḳılur ve eger murādı Allāh ise anda daḫı eyle olur fanā fi't-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 9). [hīç birine, -n, -e]*

• gelmezdi ve **hīç birisi** Ḳurān'ı şol oḳunandan ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn mükāşefelerin buña muvāfıḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 5). [hīç birisi, -si]*

• şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı **hīç birisine** bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 7). [hīç birisine, -si, -n,-e]*

hīç kimse: *Bir kişi bile.*

• u ḫüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi **Hīç kimse** anı feriḥ bulmazdı ve bir aḥad anı güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 10). [hīç kimse,]*

• eyleye Rivāyet olınur ki **hīç kimse** anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 17). [hīç kimse,]*

• bunuñ ġavrına yitişmez ve **hīç kimse** bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 11). [hīç kimse,]*

• ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ʿulemādan teftīş eyledi **hīç kimse** bunuñ müşkilini ḥall eylemedi İmām Şāfiʿī ol zamānda oġlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 15). [hīç kimse,]*

• kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısımda ġıbṭa eyle ki ölülere idersin Yaʿnī **hīç kimse** bir ölüye ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 4). [hīç kimse,]*

hīç kimseden: *Hiç kimseden, bir kişiden bile.*

• kişinüñ żalāletine sebeb olmamdur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem **hīç kimseden** nesne almazdı her kim ki virmek istese ḳabūl itmezdi meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 14). [hīç kimseden,]*

hīç kimsene: *Hiç kimse, bir kişi bile.*

• dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ **hīç kimsene** ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 7). [hīç kimsene,]*

hīç kimsenüñ: *Hiç kimsenin, bir kişinin bile.*

- yoḳdur her kim ki anda şekk ider yā mülḥiddür veyā aḥmaḳdur erbāb-ı ḳulūbdan **hīç kimsenüñ** bunda tereddüdi yoḳdur anuñ taṣarrufını görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 16). [hīç kimsenüñ,]*
- Aña **hīç kimsenüñ** pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde ṣafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed kendü de bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 5). [hiç kimsenüñ,]*

hīç kimseye: *Hiçbir insan, hiçbir şahıs.*

- itmişdi Ṣūfīyāne libāslar giyüp bir gūşede ḫalvet otururdı **hīç kimseye** ḳarışmayup Ḥaḳḳ'a ʿibādet eyleyüp ṭururdı İttifāḳ bir gice yatarken vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 15). [hīç kimseye, -y, -e]*

hīç kimseyi: *Bir kişiyi bile.*

- ferdāniyyetdür Yaʿnī esbābı aradan gidermek gerek cemīʿ ḫayr u şer ne ise andan bilmek gerek bunuñ ʿalāmeti oldur ki **hīç kimseyi** medḥ ü ẕemm idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 18). [hīç kimseyi,]*

hīç mümkin degül: *Mümkünü yok, imkansız.*

- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi **hīç mümkin degül** ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 6). [hīç mümkin degül,]*

hīç mümkin midür: *Hiç mümkün mü; mümkün değil, olamaz.*

- yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ **hīç mümkin midür** ol taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 5). [hīç mümkin midür,]*

hīç nesne ṭınmadı: *Ses çıkarmamak, bir şey söylememek.*

- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün da'vet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār 'izzet itdi **hīç nesne ṭınmadı** bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 18). [hīç nesne ṭınmadı, -dı]*

hīç nesneden: *Hiçbir şey.*

- bilür ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda **hīç nesneden** leẕẕet almaz Yaʿnī dervīşlerüñ bu baʿżı ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 15). [hīç nesneden, -den]*

hīç nesnenüñ: *Hiçbir şey.*

- bilür ne mürri **hīç nesnenüñ** aġzında ṭadı olmaz dünyāda hīç nesneden leẕẕet almaz Yaʿnī dervīşlerüñ bu baʿżı ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 15). [hīç nesnenüñ, -nüñ]*

hīç nesnesi: *Hiç bir şeyi.*

• işleyen Ḥaḳḳ olur ve bu ḳuvāyı ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ olur dervīşüñ arada **hiç nesnesi** olmaz hemīn kendü kendüliginden fanā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 16). [hīç nesnesi,]*

hīç olur mı: *Hiç olur mu? Olması mümkün mü?*
• yaḳīn bulmış ola **hīç olur mı** bir loḳma ḥarāmdan ötüri başını ġavġalara bıraġa Bir ḫizmetkār Mevlāma ḥesāb virsem gerek diyü nice ṣaḳınduġını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 1). [hiç olur mı,]*
• olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya ki ol üç nebīde bir noḳṣān ola **hīç olur mı** ki melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 8). [hīç olur mı,]*

hīç şayılur: *Değersiz kabul edilmek.*
• ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan anlara nisbet **hīç şayılur** eger şöyle ki bunuñ ḫāricde misāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 8). [hīç ṣayılur, -ur]*
hīç ṭınmadı: *Oralı (bile) olmamak; önemsememek, umursamamak, aldırmamak.*
• Yā Ḥabīb Sen eyü kişi idüñ eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını sā'ile virdüre-y-idi Ḥabīb **hīç ṭınmadı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 8). [hīç ṭınmadı, -dı]*
• ḳamçı urdılar **hīç ṭınmadı** mümkin olup mezhebinden dönmedi egerçi dili-y-ile dise daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgūne söylese olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 13). [hīç ṭınmadı, -dı]*

hīçbir: *Bir tek, bir tane bile.*
• ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca **hīçbir** ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 7). [hīçbir,]*
• nefs olmaya Yaʻnī işāret ider ki **hīçbir** nefesini ādem żāyiʻ ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi ʻurve-i vüsḵāyı şol kişi bilür ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 17). [hīçbir,]*
• **hīçbir** duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [hīçbir,]*

hīçbir aḫada: *Hiç kimse.*
• ve **hiçbir aḫada** bu eyü bu yaramaz diyemez eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 19). [hīçbir aḫada, -a]*

hīçbir nesneye: *Hiçbir şey.*
• ḳaçan zāhid oluram ki ʿālemde **hīçbir nesneye** ḳāniʿ olmazam cemīʿ dünyāya ve ʿuḳbāya baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 11). [hīçbir nesneye, -y, -e]*

hīçe şayarsın: *Önemsememek, önem vermemek.*

• ışmarlayasın her ne ḳadar ʿibadet iderseñ cümlesini hemīn **hīçe ṣayarsın** aña cāzim olasın ki saña her ne yitişürse anuñ raḥmetindendür yoḫsa ʿibadetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 17). [hīçe ṣayarsın, -ar, -sın]*

hīçe ṭutmak gerek: *Hiçe saymalı; önemsememeli, önem vermemeli.*
• nişānesini bozmayınca düzilmez kendü ʿāleminden geçmek gerek ki on sekiz biñ ʿālem taḥt-ı taṣarrufında ola ve kendü cihānını **hīçe ṭutmak gerek** ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 6). [hīçe ṭutmak gerek,]*

hidāyet: *Doğru yol, hak yolu. II Müslümanlık.*
• baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʻināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan **hidāyet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [hidāyet,]*
• irādetidür **hidāyeti** ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 5). [hidāyeti, -i]*
• ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda **hidāyet** ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 8). [hidāyet,]*
• eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki **hidāyeti** yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾessir ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 9). [hidāyeti, -i]*
• bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı mensūr olur ʿināyet andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve **hidāyet** andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 2). [hidāyet,]*

hidāyet: *Allah'ın, insanlara kendi yolunda gidebilecek akıl, düşünme, öğrenme, hatırlama gibi yetenekler vermesi ve insanların da bunları kullanarak doğru yolu bulması.*
• ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ **hidāyetine** sebeb olur ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 5). [hidāyetine, -i, -n, -e]*

hidāyet: *Doğru yol, hak yolu. II. Bir kimseye Allah tarafından ilham edilen doğru yolu bulma sezisi.*
• olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü **hidāyet** olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 12). [hidāyet,]*

hidāyet: *Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme.*
• bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca ve hīç biri sebep olmaz yā ʿināyet yā **hidāyet** olmayınca Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müşāḥebet ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 6). [hidāyet,]*
• **hidāyet** ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [hidāyet,]*

hidāyet eyle: *Doğru yolu göster, hak yola eriştir.*

• ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze naẓar eyleme sen **hidāyet eyle** Mevlā kerīm olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 5). [hidāyet eyle,]*

hidāyet olmayınca: *Doğru yolu göstermek.*

• bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca ve hīç biri sebep olmaz yā ʿināyet yā **hidāyet olmayınca** Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müṣāḥebet ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 6). [hidāyet olmayınca, -ma, -y, -ınca]*

hidāyet-i ḥaḳ'dur: *Allah'ın yardımı.*

• tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup tevbesine sebeb oldı kendü dünyā ararken baḫtı müsāʿid olup nā-gāh āḫıratı buldı **hidāyet-i Ḥaḳ'dur** ki ḫaberi yoḫ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 2). [hidāyet-i ḥaḳ'dur, -dur]*

hidmet: *Hizmet, görev, vazife.*

• naḳl ider ki niçe zamān **ḫidmetinde** olup ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu ḳıṣṣa maʿḳūlden tamām ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifin zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 17). [ḫidmetinde, -i, -(n)de]*

• bulışduḳça **ḫidmet** maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle muʿteber idi ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 9). [ḫidmet,]*

• bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳodugı **ḫidmet** üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 18). [ḫidmet,]*

• Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ **ḫidmetine** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 6). [ḫidmetine, -i, -n, -e]*

• aḫşam ne yesem gerek diyü fikr ḳılur mı Bir dünyā ḥavāyicini teslīm idüp ışmarlar kendüsi elinden geldügi ḳadar anuñ **ḫidmetini** eyler İmdi mü'min olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 8). [ḫidmetini, -i, -n, -i]*

• mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün kendüyi ışmarlamaz kendü maʿīşetine olçumlıḳ idüp kendü çalışur ṭurmaz Şol ki kendüye lāzım olan **ḫidmetdür** anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 10). [ḫidmetdür, -dür]*

• Allāh'uñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ **ḫidmeti** olur ve ḳısm-ı sānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 3). [ḫidmeti, -i]*

• ḳılur kendüyi bir kimse ṣanup ta'rīf itmege başlar ve bir ādem oldum ṣanup kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları **ḫidmeti** bayağı gibi itmez şöyle ẓann ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 2). [ḫidmeti, -i]*

hidmet düşmez: *Hizmet düşmeme, yapılacak iş kalmaması.*

• şimdiden ṣoñra aña ol **ḫidmet düşmez** efendisi daḫı ayruḳ aña muḳayyed olmaz olur ve

ri‘āyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkārları *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 3). [ḫidmet düşmez, -z]*

ḫidmet iderler: *Hizmet etmek; iş görmek, çalışmak.*
- benim içün **ḫidmet iderler** benüm yanumdan yeyeler içelerdi Fi’l-vāḳīʿ girçek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar sevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 7). [ḫidmet iderler, -er, -ler]*

ḫidmet idüp: *Hizmet etmek, iş görmek.*
- aña bir ṭāʿat mülāḥaẓa ider ṭurur bir ḥayvāna **ḫidmet idüp** otladursa Benüm nemdür Anuñ ḳudreti eseridür dir ve bir kelbe merḥamet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 17). [ḫidmet idüp, -üp]*

ḫidmetkār: *Hizmetçi.*
- **ḫidmetkārı** arasında bulınur her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce aña aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca aña tuġyān virmeye bu aña ri‘āyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 9). [ḫıdmetkārı, -ı]*

- şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ aña muḳayyid olmaz olur ve

ri‘āyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki **ḫidmetkārları** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 4). [ḫidmetkārları, -ları]*
- arasında bir ḫor olur ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫorlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫorlıġı bulunur **ḫidmetkār** olur ki anuñ taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [ḫidmetkār,]*

ḫidmet ḳıldı: *Birine hizmet etmek, iş görmek, çalışmak.*
- yüzden artuḳ meşāyıḫa **ḫidmet ḳıldı** Egerçi teẕkirelerde meşhūrdur ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile daḫı bulışdı ve anuñ ḫiẕmetine daḫı irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 15). [ḫidmet ḳıldı, -dı]*

ḫidmet ḳılurlar: *Birine hizmet etmek, iş görmek, çalışmak.*
- ve ʿışḳ meyḫānesinden bir ḳadem ṭaşra ṭolanmazlar ezel ḫum-ḫānesinüñ elin almuşlardur otururlar ve elest sāḳīsinüñ ḳarşusında ṭurup **ḫidmet ḳılurlar** dōst *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 16). [ḫidmet ḳılurlar, -ur, -lar]*

ḫidmetinde bulınursa: *Hizmetinde olmak; birinin yanında çalışmak, işlerini yapmak.*
- itdükce ol enāniyyet getürmeye her ne ḳadar ḳullıḳ iderse ḳullıḳ itdüm dimeye ve her ne ḳadar **ḫidmetinde bulınursa** hīç minnet göstermeye gerek ḳavlle ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 12). [ḫidmetinde bulınursa, -ur, -sa]*

ḫikāyāt: *Hikayeler.*
- idi ki kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ **ḫikāyātında** mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 11). [ḫikāyātında, -ı, -n, -da]*

ḥikāye: *Olmuş hadise, başa gelen olay, mesele, konu.*

- tevārīḫde mesturdur ve **ḥikāyeleri** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 19). [ḥikāyeleri, -leri]*
- taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿilm-i şerīʿatde ḫōd hünerleri ʿālem içinde meşhūrdur ammā dervīşlikde daḫı **ḥikāyeleri** vardur ki menāḳıblarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 10). [ḥikāyeleri, -ler, -i]*

ḥikāyet: *Hikâye, anlatı.*

- baña ḥayāta żāmin olur Bu **ḥikāyetden** bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 13). [ḥikāyetden, -den]*
- añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve Fażāyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu **ḥikāyet** böyle degüldür ki fażīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 4). [ḥikāyet,]*
- meşāyiḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki teẕkirelerde **ḥikāyetler** olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 12). [ḥikāyetler, -ler]*
- Ben ṭavarı gütmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu **ḥikāyetden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 2). [ḥikāyetden, -den]*
- bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿacāyibi çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi **Ḥikāyet** meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 12). [ḥikāyet,]*

ḥikāyet: *Olmuş hadise, başa gelen olay, mesele, konu.*

- cemīʿ teẕkireler **ḥikāyetleri-y-ile** ṭolmış ve şol ḳadar maʿārif ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 15). [ḥikāyetleri-y-ile, -leri, -y, -ile]*
- ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz daḫı kendü yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı **ḥikāyetin** eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından şoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 12). [ḥikāyetin, -in]*
- bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿacāyibi çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi **Ḥikāyet** meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 12). [ḥikāyet,]*
- ve nahā'n-nefsa ʿani'l-havā fa-inna'l-cennete hiya'l-ma'vā Ammā bu **ḥikāyetüñ** tevcīhini bunuñla itmām itmek olur ki cehennemī dimekden murād cehennemīlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 9). [ḥikāyetüñ, -üñ]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ **ḥikāyetlerinüñ** nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 16). [ḥikāyetlerinüñ, -ler, -i, -nüñ]*

ḥikāyet ider: *Anlatmak, nakletmek.*

- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 7). [ḥikāyet itdiler, -di, -ler]*

• iken ilhām itdi sevāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan **ḥikāyet ider** ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 14). [ḥikāyet ider, -er]*

ḥikāyet idevüz: *Anlatmak.*
• cemīʿ tezkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar maʿārif ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne **ḥikāyet idevüz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 16). [ḥikāyet idevüz, -evüz]*

ḥikāyet itdiler: *Anlatmak, nakletmek.*
• itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 7). [ḥikāyet itdiler, -di, -ler]*

ḥikāyet olınur: *Anlatılmak.*
• **Ḥikāyet olınur** ki bir gün İbrāhīm-i Edhem'e şordılar ki Bir kişi yimek bulmasa ve nesnesi olmasa niçe itsin Eyitdi Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 11). [ḥikāyet olınur, -ı, -n, -ur]*
• gelür **ḥikāyet olınur** ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẓahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 15). [ḥikāyet olınur, -ur]*
• dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ yeye sıḳletin ziyāde çeker **ḥikāyet olınur** ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 10). [ḥikāyet olınur,]*

ḥikmet: *Bir şeyin oluşundaki akıl erdirilemeyen sebep, gizli sebep.*
• ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda **ḥikmet** bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [ḥikmet,]*
• idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib **ḥikmetdür** bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 9). [ḥikmetdür, -dür]*
• kitāblarda mezkūrdur **ḥikmet** yüzinden kelimātı bī-naẓīrdür ve maʿrifet sözinden aḫbārı kesīrdür Rivāyet olınur ki bir kişi geldi eyitdi Bańa Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 1). [ḥikmet,]*
• ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife **ḥikmet** cevherlerini nisār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 13). [ḥikmet,]*
• görürler **Ḥikmetini** bilsevüz dirler ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve aṣam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 11). [ḥikmetini, -i, -n, -i]*
• yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve **ḥikmeti** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 18). [ḥikmeti, -i]*
• bunuñ ʿizzeti anuñ ʿizzetinden artuḳdur ḫilḳat-ı ʿālemden maḳṣūd insāndur ve yiri gögi binā itmekde **ḥikmet** bu bünyāndur maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 18). [ḥikmet,]*

• senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde **ḥikmet** oldur kim benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 7). [ḥikmet,]*

• göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü **ḥikmet** ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 6). [ḥikmet,]*

• hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına daḫı bir **ḥikmet** ṭuyılur ki tā her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabb'i ḳullıġını bile ide şöyle ṣanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 1). [ḥikmet,]*

ḥikmet: *Allah'ın her şeyi yerli yerinde yaratması ve insanlar tarafından idrak edilemeyen âlemin gizli sırrı.*

• adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ **ḥikmeti** ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 16). [ḥikmeti, -i]*

• żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir **ḥikmet** muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 16). [ḥikmet,]*

• maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya ve **ḥikmeti** ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde fanāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 13). [ḥikmeti, -i]*

• **ḥikmete** delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı taḥḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā daḫı bu ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 13). [ḥikmete, -e]*

• ḥükmini virür ve her maẓharı şol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde **ḥikmet** n'idügin görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 12). [ḥikmet,]*

• ḥükmini virür ve her maẓharı şol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin görür pes ol **ḥikmetüñ** muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 12). [ḥikmetüñ, -üñ]*

• ḥaḳāyıḳı vardı **Ḥikmet** gelecilerinde gökcek kelimātı vardı ve sulūk-ı merātibinde ʿālī maḳāmātı vardı ʿilm-i ṭarīḳatde muṣannefātı maḳbūl ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 13). [ḥikmet,]*

ḥikmet çimeninüñ: *Hikmet bahçesi.*

• **ḥikmet çimeninüñ** ṭūbāsı idi cihān gülistānınuñ bir gül-i raʿnāsı ve cān bustānınuñ bir bülbül-i güyāsı idi rūḥ ṣulṭānınuñ şāhbāzı ve rūḥāniyān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 15). [ḥikmet çimeninüñ, -i, -nüñ-nüñ]*

ḥikmet-āmīz: *Hikmetli.*

• derecātda ve maʿārifet-i merāteb ve maḳāmātda tamām kemālinden ġayri aḥādīṣ ve rivāyātda ve **ḥikmet-āmīz** kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 2). [ḥikmet-āmīz,]*

ḥikmet-i bāhiresine: *Apaçık bilgi, ilim.*

• sübḥāniyyesinden bir eṣeri ʿāẓim oldı ki Ḥażret-i Fużayl'da ẓuhur buldı şöyle ki ḳudret-i ẓāhiresine ve **ḥikmet-i bāhiresine** bir ulu maẓhar oldı Evvel-i ʿömrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 10). [ḥikmet-i bāhiresine, -si, -n, -e]*

ḫilāf: *Zıt olma, karşı olma, aykırılık, ziddiyet, ihtilâf.*
• **ḫilāfı** görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḫalvet ola bu söze ınanur ve her dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 17). [ḫilāfı, -ı]*
• rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re'yümüñ **ḫilāfı** üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 2). [ḫilāfı, -ı]*

ḫilāfınca: *Aksine, tersine.*
• maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur **ḫilāfınca** ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 6). [ḫilāfınca,]*
• ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı sālişden olur pes ḳısm-ı sānī ile anuñ farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı sānīye ḳābil çoḳ bulınur **ḫilāfınca** ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 10). [ḫilāfınca,]*

ḫīle: *Hile, düzen, aldatma.*
• Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār **ḫīle** ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 18). [ḫīle,]*

ḫilḳat: *Yaratılışta bulunan hâl, yaratılıştan gelen mizaç, yaratılış.*
• maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem ve **ḫilḳatında** tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 1). [ḫilḳatında, -ı, -n, -da]*
• ı dilden gerek bu ḫulḳ **ḫilḳatde** meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 5). [ḫilḳatde, -de]*
• bu ḥālet nefsüñ eyüliginden olmaz sū'-i mizāc olur eger cibillī olmayup ʿārıżı ise muḥtāc-ı ʿilāc olur insānuñ **ḫilḳati** bunuñ üzerinedür ki medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 14). [ḫilḳati, -i]*

ḫilḳat-ı ʿālemden: *Alemin yaratılışı.*
• bunuñ ʿizzeti anuñ ʿizzetinden artuḳdur **ḫilḳat-ı ʿālemden** maḳṣūd insāndur ve yiri gögi binā itmekde ḥikmet bu bünyāndur maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 17). [ḫilḳat-ı ʿālemden,]*

ḫilḳat-i cins-i nisvān: *Kadın türünün yaratılışı.*
• Meryem-i ṣafiyye Ḥażret-i Rābiʿa-i ʿAdeviyye rażiya'llāhu ʿanha ve arżāhā ve ṭayyaba uḫrāhā ke-mā aḥsene ūlāhā Egerçi **ḫilḳat-i cins-i nisvān** ʿayb u noḳṣān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 6). [ḫilkat-i cins-i nisvān,]*

ḫilm ü ḳarārla: *Sabır ve temkin.*

• rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını **ḥilm ü ḳarārla** taḥiyyetini ẕikrle ve selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 17). [ḥilm ü ḳarārla, -la]*

ḫimāyet ider: *Korumak, kayırmak, gözetmek.*
• her mevcūduñ edebini tamām riʿāyet ider ve her maḫlūḳı derecesinden **ḫimāyet ider** mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 14). [ḫimāyet ider, -er]*

ḫimāyet iderlermiş: *Korumak, esirgemek.*
• nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı **ḫimāyet iderlermiş** Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 8). [ḫimāyet iderlermiş, -er, -ler, -miş]*

himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ: *Allah' ın koruması, himayesi.*
• içinden çıḳmaz ḳalur Fi'l-cümle ʿināyet-i Ḥaḳ şaḳīḳa-ı Şefīk ve **himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ** aña refīḳ olup tamām dünyādan iʿrāż idüp tāyip oldı bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 8). [himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ,]*

ḫīmem: *Himmetler. (Mânen büyük kimselerin mânevî gücü, mânevî yardımı, lutfu).*
• kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı **ḫīmemi** cehennem yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 8). [ḫīmemi, -i]*

himmet: *Çalışma, gayret, emek.*
• teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ **ḫimmetine** göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 1). [ḫimmetine, -i, -n, -e]*
• Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr ve ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında **himmetlerine** göre āḫıratda bī-ḥad meṣūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 6). [himmetlerine, -ler, -i, -n, -e]*
• ḳaçan zāhid oluram ki ʿālemde hiçbir nesneye ḳāniʿ olmazam cemīʿ dünyāya ve ʿuḳbāya baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña āḫıratda **himmetine** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 12). [himmetine, -i, -n, -e]*
• mesāvīsi olmaz ve hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda **himmeti** neye ise ol cihetden anda leẕẕeti olur ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 18). [himmeti, -i]*
• bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger **himmeti** leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 1). [himmeti, -i]*
• içer ve bilelerince bāġ u ṣaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler hezār ẕevḳler ve ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile ve eger **himmeti** maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 4). [himmeti, -i]*

himmet: *Lütuf, kerem, yardım.*

• ḳoyup kimsene ile buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫizmetine irişdi ve anuñ **himmeti** ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 18). [himmeti, -i]*
• Besṭām'da idi ola ve şāyed anuñ ḥaccı ol göñül **himmetinde-y-idi** ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 13). [himmetinde-y-idi, -i, -n, -de, -y, -i, -di]*

himmet-i niyyeti: *Niyetin gayreti.*
• ḳarış vara Allāh aña bir arşun gelür ve kim ki anuñ cenābına müteveccih ola anuñ vāridātı dökün dökün gelür hemīn **himmet-i niyyeti** anuñ cenābına ḫālis *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 12). [himmet-i niyyeti, -i]*

himmet-i vāfiyesi: *Yeteri miktarda olan gayret, emek.*
• muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve **himmet-i vāfiyesi** var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 7). [himmet-i vāfiyesi, -si]*

ḫīn: *An, zaman, vakit.*
• şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı **ḫīninde** oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 15). [ḫīninde, -i, -n, -de]*
• Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol **ḫīnde** Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 5). [ḫīnde, -de]*

ḫiredmend: *Akıllı, anlayışlı, zeki kimse.*
• ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a ṣordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve **ḫiredmend** diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 16). [ḫiredmend,]*

ḫirmān: *Mahrumluk, mahrumiyet.*
• ʿiṭāb ider ve şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı añā Ente diyü ḫiṭāb ider Yaʿnī dimek ister ki meşaḳḳat ve **ḫirmān** ve belā ve ḫizlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 12). [ḫirmān,]*

ḫis yüzinde: *Duyularla algılanan yer; dünya.*
• ol miṣālüñ eṣeri **ḫis yüzinde** görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu içmekle ṣusuzlıġı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 13). [ḫis yüzinde, -n, -de]*

ḫiṣāl-i ebrārdan: *Evliyâ hasletleri, huyları.*
• zahmet çeker ola şöyle ki meleke olup muḫālefetden leẕẕet sürer ola Yaʿnī ʿurve bir ḫaṣlet-i mahmūdedür **ḫiṣāl-i ebrārdan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 20). [ḫiṣāl-i ebrārdan, -dan]*

ḥişār: *Kale.*
• bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir **ḥişārı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 6). [ḥişārı, -ı]*

ḥişn olur: *Kale olmak.*
• bir ḫūb **ḥişn olur** ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 13). [ḥişn olur, -ur]*

ḥişşe: *Pay.*
• rūḥındandur ve ʿālemde her kemālüñ feṭḥi anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur cemīʿ taʿyinata **ḥişşe** andan yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 16). [ḥişşe,]*
• yüzinden bilinür ki eger Allāh'a ışmarlamazsa baġlu iken yine yiter fi'l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẕ gerek tevekkülden hem **ḥişşe** gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 8). [ḥişşe,]*

ḥişşe bulına: *Nasiplenmek.*
• mertebesine yaḳın ola belki fażīletde melekden ziyāde ola ki bunda insāniyyetden daḫı **ḥişşe bulına** Fi'l-cümle Ḫıżr nebīnüñ ḥayātında hiç şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 14). [ḥişşe bulına, -a]*

ḥişşe çıḳarur: *Pay vermek, pay ayırmak.*
• neye ki ḳādir ola anlara daḫı andan **ḥişşe çıḳarur** aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ulular var idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 9). [ḥişşe çıḳarur, -ur]*

ḥisset: *Cimrilik.*
• olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz **ḫisset** gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe efʿal-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 17). [ḫisset,]*

ḫiṭāb ider: *Seslenmek.*
• 'iṭāb ider ve şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı aña Ente diyü **ḫiṭāb ider** Yaʿnī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫiẕlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 11). [ḫiṭāb ider, -er]*

ḫiṭab idüp: *Seslenmek.*
• Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara **ḫiṭab idüp** eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 13). [ḫiṭab idüp, -üp]*

ḫiṭāb oldı: *Seslenilmek.*

• getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban diyü **ḫiṭāb oldı** Yaʿnī Süd gicesi daḫı mı şirk getürmedüñ dinildi Süd gicesi ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 12). [ḫiṭāb oldı, -dı]*

ḫiyār: *İyi, en iyi, seçilmiş.*
• rafaʿa'llāhu ḳadrahu fi'l- maḳarri'l-aʿlā ve-bavvaʿa lehu fīhi'd-deracāti'l-ʿulā Süfyān-ı Sevrī ʿulemānuñ **ḫiyārından** ve meşāyıḫuñ kibārından idi ʿilm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 6). [ḫiyārından, -ı, -n, -dan]*

ḫizlān: *Düşkünlük, sefalet.*
• çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül ṣanmaḳ **ḫiẕlandur** Tevekkül oldur kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 16). [ḫiẕlāndur, -dur]*
• ʻiṭāb ider ve ṣol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı añā Ente diyü ḫiṭāb ider Yaʻnī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve **ḫiẕlān** andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 12). [ḫiẕlān,]*

ḫizmet: *İş görmek, çalışmak, başkalarının işini yapmak.*
• devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ **ḫiẕmetine** liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 4). [ḫiẕmetine, -i, -n, -e]*
• Yemen'den anuñ ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e gele ol Peyġambar'ı görmedin ol Peyġambar'ı görenler anuñ **ḫiẕmetine** vara ol Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 6). [ḫiẕmetine, -i, -n, -e]*

ḫizmet: *Görev, vazife.*
• ṣordılar Ne içün aña ʿUtbe-i Ġulām dirler didiler Eyitdi Egerçi sinni orta yaşdan geçmişdi ammā ʿibādet **ḫiẕmetinde** bir ḳavī Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 12). [ḫiẕmetinde, -i, -n, -de, -]*

ḫizmet: *Görev, iş. II Emir.*
• gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ **ḫiẕmetinde** ṭurmaḳ gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 12). [ḫiẕmetinde, -i, -n, -de]*

ḫizmet: *İş görme, vazife. II Bir şeyhe veya tekkedeki dervişlere yardım etme anlamında tasavvuf terimi.*
• ṣavma'ada 'ibādet iderdi leylen vü nahāren Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ **ḫiẕmetine** mülāzemet iderdi ammā 'acemī idi elinden gelmezdi Ḳurān ögrene idi līkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 11). [ḫiẕmetine, -i, -n, -e]*
• ḳoyup kimsene ile buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ **ḫiẕmetine** irişdi ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 18). [ḫiẕmetine, -i, -n, -e]*
• ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki **ḫiẕmetine** varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 6). [ḫiẕmetine, -i, -n, -e]*

• deprenmezler ki nāgāh uça Ve Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ **ḫiẕmetine** Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 8). [ḫiẕmetine, -i, -n, -e]*

• yüzden artuḳ meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı Egerçi teẕkirelerde meşhūrdur ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile daḫı bulışdı ve anuñ **ḫiẕmetine** daḫı irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 16). [ḫiẕmetine, -i, -n, -e]*

• iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẕl u beyān ile ve cihānda hezār nām u nişānla **ḫiẕmetine** gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 6). [ḫiẕmetine, -i, -n, -e]*

• anuñ **ḫiẕmetine** varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳatı bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 11). [ḫiẕmetine, -i, -n, -e]*

ḫizmet: *Birinin işini görme veya birine yarayan bir işi yapma.*

• vaḳt ana **ḫiẕmet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 19). [ḫiẕmet,]*

• Ol yemege meşġūl oldı bu **ḫiẕmet** üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 11). [ḫiẕmet,]*

• **ḫiẕmet** içün yürürler ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki dizin dizin cennet maḥbūbları her dem ḳarşusında el bağlayup ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 11). [ḫiẕmet,]*

• fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım **ḫiẕmeti** işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 7). [ḫiẕmeti, -i]*

ḫizmet eyleyümezin: *Hizmet etmek. II Kulluk yapmak.*

• eyleyümezin Yā Tayfūr Ben ḥaḳḳumdan geçdüm seni Rabb'üñe bağışladum didi Pes Bāyezīd Beṣtām'dan gidüp otuz yıl Şām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 13). [ḫiẕmet eyleyümezin, -y, -ü, -mez, -im]*

ḫizmet iderdüm: *İş görmek, çalışmak, başkalarının işini yapmak.*

• ṣoḥbet iderler vezīrler cānları çıḳup ṭaşrada **ḫiẕmet iderler** Nedīmlerüñ daḫı ḥālleri bir olmaz gāh olur ki bir ednāsı itdügini bir aʿlāsı idemez Kerāmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 9). [ḫiẕmet iderler, -er, -ler]*

• zinde idüm bu iki cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe **ḫiẕmet iderdüm** çün beni zindān-ı gürda maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 3). [ḫiẕmet iderdüm, -er, -düm]*

ḫizmet itmişdi: *İş görmek, çalışmak, başkalarının işini yapmak.*

• kimseye **ḫiẕmet itmişdi** ve ekṣer-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi Cemīʿisinüñ ḳatında müsellem ve cümlesinüñ yanında mükerrem idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 9). [ḫiẕmet itmişdi, -miş, -di]*

ḫizmet itmişdi: *İş görmek, çalışmak, başkalarının işini yapmak. II Bir şeyhe veya tekkedeki dervişlere yardım etmek anlamında tasavvuf terimi.*

• enbiyā ʿaleyhum eṣ-ṣalavāt ve’s-selām Ḫātem meşāyıḫ-ı Belḫ’üñ ulularından ve Ḫurāsān pīrlerinüñ bellülerinden idi Şaḳīḳ-i Belḫī’ye çok **ḫiẕmet itmişdi** ve niçe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 6). [ḫiẕmet itmişdi, -miş, -di]*

ḫiẕmet-i ḥaḳḳ’a: *Allah'ın hizmeti.*
• ḳanda bulurdı İstedi ḥarāmīler içinden Ḥażret’ine yitişdürdi ve diledi ḫūn-ḫvārlığı **ḫiẕmet-i Ḥaḳḳ’a** degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 14). [ḫiẕmet-i ḥaḳḳ’a, -a]*

ḫizmet-i mevlā-yı muṭlaḳ: *Allah'ın hizmeti.*
• muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir ẕerre ḳadar od yansun gerek maḥşerde şırf ṣevāb olsun gerek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 17). [ḫiẕmet-i mevlā-yı muṭlaḳ,]*

ḫizmetine çeker: *Emir ve buyruğu altında çalıştırmak.*
• dilerse yola getürür bir fāsıḳı dilerse meyḫāneden **ḫiẕmetine çeker** ve bir zāhidi isterse ṣavmaʿadan meyḫāneye redd-ider Niçeler ḳolayında gezerken bir gün *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 9). [ḫiẕmetine çeker, -er]*

ḫiẕmetkār: *Hizmet eden kimse, hizmetçi.*
• Görelüm Ḥaḳ taʿālā n’eyler didi Bir sāʿat geçmedi ki bir **ḫiẕmetkār** geldi envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ getürdi Ḥabīb daḫı ḳaldurdı Ḥasan’un öñine ḳodı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 9). [ḫiẕmetkār,]*
• pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ulularu ḳapusında **ḫiẕmetkār** idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 6). [ḫiẕmetkar,]*
• yaḳīn bulmış ola hiç olur mı bir loḳma ḥarāmdan ötüri başını ġavġalara bıraġa Bir **ḫiẕmetkār** Mevlāmā ḥesāb virsem gerek diyü nice ṣaḳınduġını *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 2). [ḫiẕmetkār,]*
• şu bulmadı bir iki **ḫiẕmetkār** ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra şu bulmışlar getürdiler ʿOsmān ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 17). [ḫiẕmetkār,]*

ḫōd: *Kendi, bizzat.*
• İmām Aḥmed şeyḫ-i ehl-i sünnet idi ve muḳtedā-yı dīn ü devlet idi ʿilm-i ḥadīsde maḳbūl ü müsellem idi ve ʿilm-i taḳvāda **ḫōd** İmām-ı muʿaẓẓam idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 8). [ḫōd,]*

ḫōd: *Bile, dahi, de.*
• cemīʿisi zamānuñ müteʿayyin bellüleri idi Üçinde **ḫōd** ne sözi var kimsenüñ biri İmām ʿAlī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn’dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 7). [ḫōd,]*

ḫōd: *Kendi.*
• taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿilm-i şerīʿatde **ḫōd** hünerleri ʿālem içinde meşhūrdur ammā dervīşlikde daḫı ḥikāyeleri vardur ki menāḳıblarda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 9). [ḫōd,]*

- ol neşr iderdi İmām Muḥammed **ḥod** bir vāḥid-i zamān ve ferīd-i cihān idi ʿilm baḥrinüñ ʿummānı ve maʿrifet maʿdeninüñ kānı-y-ıdı ferāsetde bī-meṣel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 15). [ḥod,]*
- saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden

artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede **ḫōd** naẓīri yoġ idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 14). [ḫōd,]*

ḫōd: *Bizzat.*

- olmaz ve kendüligi gidicek **ḫōd** ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne leẕẕet gelür ġāyeti baḥr-i fenāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 7). [ḫōd,]*
- vaḳt nice ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre ṣubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek **ḫōd** sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 12). [ḫōd,]*
- Aña hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde ṣafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse **ḫōd** Muḥammed kendü de bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 6). [ḫōd,]*
- maḥzūn olur Nitekim ḫaberde gelür her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur ve anda **ḫōd** şübhe yoḳdur ki ednā maḳāmüñ aʿlāya göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 14). [ḫōd,]*
- ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı **ḫōd** muḳadderdür n'içün aña ṭurmaz çalışur niçe ʿabeṣ yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 13). [ḫōd,]*
- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didükleri **ḫōd** ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini anda bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 11). [ḫōd,]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādāta dürişürdi çün ölilerüñ ġıbṭası böyle olur her diri **ḫōd** bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 6). [ḫōd,]*
- kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire **ḫōd** budur kim elfāẓ ḥādiṣdür ḳadīm olan kelām-ı nefsidür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṣ degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 17). [ḫōd,]*
- ḳadīm degül idügi **ḫōd** ẓāhir ü mübeyyendür kelimāt-ı mutaşarrıma ve müteceddidenüñ ḫōd ḥudūṣı cemīʿ ʿuḳalā ḳatında müteʿayyindür İmām Aḥmed bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 1). [ḫōd,]*
- ḳadīm degül idügi ḫōd ẓāhir ü mübeyyendür kelimāt-ı mutaşarrıma ve müteceddidenüñ **ḫōd** ḥudūṣı cemīʿ ʿuḳalā ḳatında müteʿayyindür İmām Aḥmed bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 2). [ḫōd,]*
- dervīşliginde söz yoḳdur mütevātır olup durur kerāmāt-ı senīyesi cemīʿ ʿālemde ẓāhir olup durur ʿulūm-ı ẓāhirde **ḫōd** kemālatı meşhūrdur ve fuḳahā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 10). [ḫōd,]*
- şordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā **ḫōd** baña raḥmet itdi ammā şol ḫalḳun baña işārātı çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 11). [ḫōd,]*

• Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün her ḳula rızḳı virmek **ḫōd** Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 6). [ḫōd,]*

• bāḳīsin sen bilürsin Ḥāṣā senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi **ḫōd** kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 4). [ḫōd,]*

• ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ teʿālā **ḫōd** teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 5). [ḫōd,]*

• ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve 'āṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur ve 'işyānında muṣirr olan **ḫōd** bir leş olur ki ḳoḳmış olur müte'affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 16). [ḫōd,]*

• ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve eger ṭuyduġını işā'at iderse **ḫōd** iki cihānda mel'ūn u matrûd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 1). [ḫōd,]*

• yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle **ḫōd** her kişi mükellef olmaz ekṣer-i mü'minīnde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 4). [ḫōd,]*

• göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i i'tiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette i'tiḳād lāzım olur ve ol **ḫōd** dīnde ma'rifete göre artar eksilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 10). [ḫōd,]*

• degüldür ki anuñ nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫvār ẕelīl olur ve her ẕelīl olan **ḫōd** rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 14). [ḫōd,]*

• dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ **ḫōd** her ne ḥālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 5). [ḫōd,]*

hōd-i iftirā olur: *İftiranın ta kendisi olmak.*

• nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi yalan ise **ḫōd-i iftirā olur** pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 14). [ḫōd-i iftirā olur, -ur]*

ḫōr olmaz: *Değersiz, bayağı, aşağı olmak.*

• denī ü dūn olur ol kişi ki 'abdu'd-dīnar ola gerekse 'ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭab'ında **ḫōr olmaz** ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 16). [ḫōr olmaz, -maz]*

ḫor olur: *Değersiz, bayağı, hakir (kişi) olmak.*

• arasında bir **ḫor olur** ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫorlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫorlıġı bulunur ḫidmetkar olur ki anuñ taḫkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 5). [ḫor olur, -ur]*

ḫor ṭutmamak gerek: *Küçümsememeli.*

• tamām ṣevāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan budur kim kişi ʿamel azlığına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli **ḫor ṭutmamak gerek** vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 6). [ḫor ṭutmamak gerek,]*

ẖorlıḳ: *Değersizlik, bayağılık, hakirlik.*

- arasında bir ẖor olur ḳalur belī ḥidmetkarlarda **ẖorlıḳ** ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ẖorlıġı bulunur ḥidmetkar olur ki anuñ taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 5). [ẖorlıḳ,]*

ẖōş: *Mutlu, mesut.*

- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli **ẖōş** idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 12). [ẖōş,]*

ẖōş: *Güzel, iyi, lâtif.*

- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı **ẖōş** revişi vardur ve fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 7). [ẖōş,]*
- en'ām gibidür belki ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini **ẖōş** ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 8). [ẖōş,]*
- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne **ẖōş** kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 4). [ẖōş,]*
- muḳtażāsınca ġāyet **ẖōş** kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekser dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile zemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 7). [ẖōş,]*
- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi **ẖōş** iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ mezhebi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 11). [ẖōş,]*
- meşāyıḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve ol ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿālem-i ẖalvetde Ḥaḳ'la **ẖōş** muʿāmelātı var idi ve bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 8). [ẖōş,]*
- ve mücāhid-i ṭarīḳat idi Ḥaḳ taʿālā aña bir **ẖōş** ẖaṣlet virmişdi ve anuñ zātında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 17). [ẖōş,]*
- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda **ẖōş** ḥālātı var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ẖōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 4). [ẖōş,]*
- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ẖōş ḥālātı var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda **ẖōş** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 4). [ẖōş,]*
- maḳālātı var idi maḳāmāt-ıʿārifīnde **ẖōş** diḳḳātlar idüp ʿalāmetler ḳomışdur ve menāzil-l sālikīni tamām taʿyīn eyleyüp emāretler ḳomışdır Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 5). [ẖōş,]*
- ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördüler ki bir **ẖōş** güzel yüzlü kişi ẖūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [ẖōş,]*
- eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ **ẖōş** ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 4). [ẖōş,]*

• dünyā böyle olıcaḳ **ḫōş** maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 3). [ḫōş,]*

<u>hōş būyi:</u> *Güzel kokulu.*
• mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı **ḫōş būyi** ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 9). [ḫōş būyi, -i]*

<u>hōş geldi:</u> *Hoş görünmek, güzel gelmek.*
• Benüm neremi sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet **ḫōş geldi** Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 16). [ḫōş geldi, -di]*

<u>hoş geldügine:</u> *Hoşuna gitmek, beğenmek.*
• ġayeti ol **ḫoş geldügine** gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 5). [ḫoş geldügine, -düg, -i, -n, -e]*

<u>hoş gelmeyüp:</u> *Güzel gelmek; hoşuna gitmek, beğenmek.*
• kim ḫalḳdan tamām vaḫşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli **ḫoş gelmeyüp** ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 5). [ḫoş gelmeyüp, -me, -y, -üp]*

<u>hoş gelür:</u> *Hoşuna gitmek, beğenmek.*
• bulınması āsān olur ammā şol dervīş ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına **ḫoş gelür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 4). [ḫoş gelür, -ür]*

<u>hōş gelür:</u> *Güzel gelmek. II Hoşuna gitmek, beğenmek.*
• derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur ve ʿuzlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña **ḫōş gelür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 2). [ḫōş gelür, -ür]*

<u>hōş gelürdi:</u> *İyi, güzel gelmek.*
• Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekşer-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet **ḫōş gelürdi** Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 14). [ḫōş gelürdi, -ür, -di]*

<u>hōş olmaya:</u> *Hoşa gidecek durumda olmak, iyi olmak.*
• mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim senüñle **ḫōş olmaya** hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 16). [ḫōş olmaya, -y, -a]*

<u>hōş ṭutdı:</u> *İyi muâmele etmek, şefkatli davranmak.*

• vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü şordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet **ḫōş ṭutdı** ammā bāña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 14). [ḫōş ṭutdı, -dı]*

ḫōş-būyi vü muʿaṭṭar eyledüñ: *Güzel kokulu eylemek.*

• ismī fa-baccalnāka fa-bi-ʿizzetī la-uṭayyibanna ismaka fi'd-dünyā ve'l-āḫirati Yaʿnī sen benüm adumı **ḫōş-būyi vü muʿaṭṭar eyledüñ** ben daḫı seni muṭayyib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 2). [ḫōş-būyi vü muʿaṭṭar eyledüñ, -düñ]*

ḫōşgeldüñ: *Bulunulan mekana gelen misafire söylenen esenleme sözü.*

• **Ḫōşgeldüñ** yā Herem bin Ḥayyān didi Herem müteḥayyir olup Neden bildüñ didi Üveys eyitdi Nebbe'eniye'l-ʿalīmu'l-ḫabīr Ervāḥuñ biri biri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 9). [ḫōşgeldüñ,]*

ḫōşlık: *Hoşluk, hoş olma durumu.*

• mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz **ḫōşlıḳ** nedür bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 16). [ḫōşlıḳ,]*

ḫōşlıḳ: *Hoşluk, hoş olma durumu. II Sıhhat, afiyet.*

• olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç **ḫōşlık** bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 1). [ḫōşlık,]*

ḫōş-nevālık idemez: *Şakımak, ötmek, şakramak, terennüm etmek.*

• ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile **ḫōş-nevālıḳ idemez** ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 3). [ḫōş-nevālıḳ idemez, -e, -mez]*

ḫōşnūd olmaz: *Memnun olmak, gönlü hoş olmak, râzı olmak.*

• olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe efʿāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 17). [ḫōşnūd olmaz, -maz]*

hūb: *Güzel, hoş.*

• dedemüñ yüzine baḳam veyā ol ṭurduġı yire yaḳın varam Naḳl olınur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ **ḫūb** ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 8). [ḫūb,]*

• geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet **ḫūbdı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 18). [ḫūbdı, -dı]*

• ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet **ḫūb** idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 9). [ḫūb,]*

• nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi **ḫūbdı** ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 9). [ḫūbdı, -dı]*

- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü meʾvāsı idi Meşrebi ġāyet **ḫūb** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 6). [ḫūb,]*
- eksik olmaz her şūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini **ḫūb** gösterür Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 6). [ḫūb,]*
- anuñ ḫiẕmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳatı bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve **ḫūb** niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 12). [ḫūb,]*
- gider gāh olur ki anda bir **ḫūb** aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeṣ ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 5). [ḫūb,]*
- ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördiler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi **ḫūb** ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [ḫūb,]*
- bir **ḫūb** ḥişn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 13). [ḫūb,]*
- ṭāyife ile dāyim ṣoḥbeti olur ve bir **ḫūb** cemāʿat ile her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 15). [ḫūb,]*

ḫūb olur: *Güzel olmak.*
- idersin yoḫsa Allāhʾuñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde **ḫūb olur** her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 2). [ḫūb olur, -ur]*
- derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet **ḫūb olur** ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 11). [ḫūb olur, -ur]*

ḫūb olur: *Güzel, iyi ve hoş olmak.*
- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet **ḫūb olur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 8). [ḫūb olur, -ur]*

ḫūbter olurdı: *Daha güzel olmak.*
- meṣūbātı cemʿ idebile-y-idi şübhe yoḳdur ki faẓileti **ḫūbter olurdı** Nite ki İbn Semmāk mümkin degül ʿibādetle teʾehhüli cemʿ idemezdi ve eger teʾehhül itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 15). [ḫūbter olurdı, -ur, -dı]*

ḫubz: *Ekmek. II Yeme içme.*
- dimedi Ḥaḳ taʿālāʾnuñ taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki **ḫubzı** sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 10). [ḫubzı, -ı]*
- Ḥaḳʾdan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlığı kişiyi Rabbʾinden baʿīd ider pes böyle iken eger ol kişi **ḫubzı** sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabbʾinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 18). [ḫubzı, -ı]*

• żarūret ḳadar iderler beden żaʿīf olup ʿāmelden ḳalmasun dirler anlar **ḫubzı** sevmezler hemīn beden terkībine ḳuvvet gelsün diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 7). [ḫubzı, -ı]*

ḫuccāc: *Hacılar; hac farizasını yerine getiren kimseler.*

• iderdi her ne ḥaṣıl ḳılsa fuḳāraya ülüşdürürdi Naḳl olınur ki bir yıl ḥacca varımadı giç ḳaldı ʿAṣr ẕī'l-ḥicce de bir saḥrāya çıḳup **ḫuccāc** ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 14). [ḫuccāc,]*

• ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı **ḫuccāc** ile tamām itdüm İmdi bunuñ aṣlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā besṭ-i eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 5). [ḫuccāc,]*

• baḥs andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh **ḫuccāc** ile bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 17). [ḫuccāc,]*

• **ḫuccācuñ** baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 9). [ḫuccācuñ, -uñ]*

ḫucūb: *Perdeler. II Tasavvufi manada Allah ile kul arasındaki engeller.*

• Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve **ḫucūbuñ** daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 4). [ḫucūbuñ, -uñ]*

ḫudā: *Allah.*

• içün olur içinden birisi hemīn **Ḫudā** içün olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 15). [ḫudā,]*

• oturmaḳdan ne ʿayide olur çün göñül dünyāya bağlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb **Ḫudā'dan** dür olduḳdan ṣoñra ve çün derün feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 6). [ḫudā'dan, -dan]*

• ʿināyetdür ki Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī **Ḫudā'nuñ** raḥmeti ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 3). [ḫudā'nuñ, -nuñ]*

• ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç söz işitmezdi ṣoñra otuz yıl daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda **Ḫudā'dan** ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 14). [ḫudā'dan, -dan]*

• kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan içerüden işidürmiş hemīn **Ḫudā'dan** işidür olmış Naḳldür ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 1). [ḫudā'dan, -dan]*

• göñlini **Ḫudā'ya** bağlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 15). [ḫudā'ya, -y, -a]*

ḫudā-yı ʿālemīn: *Alemlerin Rabbi.*

• virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ **Ḫudā-yı ʿālemīn** yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 6). [ḫudā-yı ʿālemīn,]*

ḫudā-yı ġafūr u raḥīme: *Acıyan ve mağfiret eden Allah.*

- aṣḥābı geldiler cemʿ olup yanında oturdılar Bişāret olsun saña ʿizzet ü naʿīme varursın bir **Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme** varursın Eyitdi Ne içün dimezsiz ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 8). [ḫudā-yı ġafūr u raḥīme, -e]*

ḫudūs: *Âlem ve içindeki varlıkların sonradan yaratılması, gizlilikten açığa çıkması, görünmezken görünür duruma gelmesi keyfiyeti.*

- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ **ḫudūṣına** idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 10). [ḫudūṣına, -ı, -n, -a]*
- ḳadīm degül idügi ḫōd ẓāhir ü mübeyyendür kelimāt-ı mutaṣarrıma ve müteceddidenüñ ḫōd **ḫudūṣı** cemīʿ ʿuḳalā ḳatında müteʿayyindür İmām Aḥmed bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 2). [ḫudūṣı, -ı]*
- rūşendür ve me'ṣelenüñ keşfi aṣḥāb-ı mükāşife yanında vāżıḥ u muʿayyendür elfāẕuñ nefsi ḳadīmdür **ḫudūṣ** taʿbīrinde ve telaffuẕundadur ve kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 6). [ḫudūṣ,]*

ḫufer-i nīrāndan: *Cehennem çukurları.*

- cinândan hem-çunān gāh olur bir ḫufre olur **ḫufer-i nīrāndan** ol aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ ṣuver-i şenīʿesi gelür her biri bir ṣūret-i müstekrehe ile aña ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 11). [ḫufer-i nīrāndan, -dan]*

ḫufre olur: *Çukur olmak.*

- cinândan hem-çunān gāh olur bir **ḫufre olur** ḫufer-i nīrāndan ol aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ ṣuver-i şenīʿesi gelür her biri bir ṣūret-i müstekrehe ile aña ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 11). [ḫufre olur, -ur]*

ḫufre-i nār ola: *Ateş çukuru olmak.*

- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḫālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur kim nā-gāh **ḫufre-i nār ola** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 6). [ḫufre-i nār ola, -a]*

ḫuḳūḳ-ı ġayrda: *Kul hakkı.*

- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı ḳaża ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 7). [ḫuḳūḳ-ı ġayrda, -da]*

ḫuḳūḳ-ı ʿibād: *Kulların hakları. II İnsanların birbirlerine geçen emekleri, hakları.*

- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā **ḫuḳūḳ-ı ʿibād** ki ol müstesnādur ʿalā ḫālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 3). [ḫuḳūḳ-ı ʿibād,]*

ḫuḳūḳ-ı nās: *Kul hakkı.*

- olur Ādem oldur ki Allāh'a tevekküli ġalib olur andan ümīdi kesmez ol her ne ḳadar deyn iderse mümkin degüldür deyinle olmaz **ḫuḳūḳ-ı nās** anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 4). [ḫuḳūḳ-ı nās,]*

• kifāyetden geçmeye Yaʿnī andan iḥtirāz eyleye ki nefsi maṣlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye ki mümkin olduḳca **ḥuḳūḳ-ı nāsdan** ictināb ide ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 18). [ḥuḳūḳ-ı nāsdan, -dan]*

ḫulāṣa: *Netice.*

• bir kişiye ḥased mi idebülür Ḥasedüñ **ḫulāṣası** Allāh'a incinmek olur ve anuñ ḳażāsına gücenmek olur yoḫsa maʿlūmdur ki ḥasedden hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 9). [ḫulāṣası, -sı]*

ḫulāṣa-yı ṭāʿat: *İbadetin özü.*

• ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿişyān olur ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 13). [ḫulāṣa-yı ṭāʿat,]*

ḫulefā olurlar: *Halifeler olmak. II Cenâbıhakk'ın, ilmine vâris kılarak yeryüzünde hükmetmek üzere dünyâya gönderdiği insân-ı kâmillerden olmak.*

• olur anuñ gibi ʻulemādur ki vereşe-i enbiyā olurlar ve anuñ gibi dānişmendlerdür ki yir yüzinde **ḫulefā olurlar** ʻālemüñ niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 2). [ḫulefā olurlar, -ur, -lar]*

ḫulḳ: *Ahlak.*

• ı dilden gerek bu **ḫulḳ** ḫilkatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 5). [ḫulḳ,]*

• anuñ içün bir ev yapılur ve her kişi bunda **ḫulḳını** düzmekle anda anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 15). [ḫulḳını, -ı, -n, -ı]*

ḫulūṣ: *Doğruluk, samimiyet.*

• eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādir ola **ḫulūṣ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 8). [ḫulūṣ,]*

• niyyetden gelür ve şol efʿāldür ki **ḫulūṣ** ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 9). [ḫulūṣ,]*

• ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce kiyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ **ḫulūṣına** iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 10). [ḫulūṣına, -ı, -n, -a]*

ḫulv: *Tatlı.*

• eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh'uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne **ḫulvi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 14). [ḫulvi, -i]*

• göñül marażlarınuñ devāsını anlar bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabıż gāh **ḫulv** virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 16). [ḫulv,]*

ḫum-ı bī-rengden: *Sureti, şekli olmayan küp. II Allah'ın ezelde ruhları yarattığı ezel meclisi.*

• boyanmışlardur ve **ḫum-ı bī-rengden** anlar reng almışlardur her ne renge baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur hīç reng yoḳdur ki aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 9). [ḫum-ı bī-rengden, -den]*

ḫummā: *Ateşli hastalık, sıtma, nöbet.*

• vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki iḫtirāz şarṭdur vehm sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan ṣaḳınur **ḫummādan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 18). [ḫummādan, -dan]*

ḫumūl: *Bir kimsenin adı sanı, ünü kaybolma, batma.*

• eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh **ḫumūl** gūşesinde oturur bir aṣamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmāni ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 3). [ḫumūl,]*

ḫūn-ḫvārlıġ: *Hunhar olma durumu, zâlimlik, gaddarlık, cânilik.*

• ḳanda bulurdı İstedi ḥarāmīler içinden Ḥażret'ine yitişdürdi ve diledi **ḫūn-ḫvārlıġı** ḫiẕmet-i Ḥaḳḳ'a degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 14). [ḫūn-ḫvārlıġı, -ı]*

ḫurāsān: *Horasan İran'ın doğusunda ve kuzeydoğusunda yer alan bölgeye verilen isim.*

• enbiyā ʿaleyhum eṣ-ṣalavāt ve's-selām Ḫātem meşāyıḫ-ı Belḫ'üñ ulularından ve **Ḫurāsān** pīrlerinüñ bellülerinden idi Şaḳīḳ-i Belḫī'ye çok ḫiẕmet itmişdi ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 6). [ḫurāsān,]*

ḫurāsānī: *Horasanlı. II Bayezid-i Bestami.*

• anlardan mervīdür ki buyururlardı Cemīʿ-i sālikīnüñ nihāyet menzili bu **Ḫurāsānīnüñ** bidāyet menzilidür dirdi ve niçe daḫı zamānınuñ ulu şeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 18). [ḫurāsānīnüñ, -nüñ]*

ḫūrī: *İslam dinine göre, cennette yaşayan, son derecede güzel olan kızlara verilen ad.*

• n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar **ḫūrīler** idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 2). [ḫūrīler, -ler]*

• eydür Bir gice gördüm ki bir **ḫūrī** bir gūşeden baña baḳar şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 11). [ḫūrī,]*

• içinde niçe **ḫūrīler** oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 15). [ḫūrīler, -ler]*

ḫūr-ı maḳṣūrāt: *Göz ve el değmemiş huriler.*

• aʿlāda ʿālī derecāt ve bundaġı ehli ve cemāʿati bedeli firdevs-i muʿallāda **ḫūr-ı maḳṣūrāt** muḳadder ü nasīb ide ĀmīnYā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 6). [ḫūr-ı maḳṣūrāt,]*

ḫurrem olsun: *Mutlu olmak.*
• gerekmez ki dervīşlikden ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿibret ala N'ola ẓāhiri şāh olsun bāṭını dervīş olsun ṣūreti **ḫurrem olsun** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 8). [ḫurrem olsun, -sun]*

ḫurūf: *Harfler.*
• Ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur anuñ **ḫurūfında** taḳaddüm ü te'eḫḫür zamānı bulınmaz Nite kim Ḥażret-i Ḥaḳ kendü zamānından mücerrid ü müberrādur hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 9). [ḫurūfında, -ı, -n, -da]*

ḫurūf: *Harfler. II Sözler.*
• her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı ṣırf ḫaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi **Ḫurūfı** ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 4). [ḫurūfı, -ı]*

ḫurūf u naẓm-ı ḳıra'atınuñ: *Okunan Kur'ân-ı Kerîm ve harfleri.*
• muḳābelesinde āḫıratda birine biñ meṣūbāt ve bu dārda çekdügi belālar ʿivażı ol dārda bī-ḥad ḥasenāt müyesser idüp **ḫurūf u naẓm-ı ḳıra'atınuñ** ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 12). [ḫurūf u naẓm-ı ḳıra'atınuñ, -ı, -nuñ]*

ḫusūf: *Ay tutulması.*
• gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña **ḫusūf** olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 16). [ḫusūf,]*

ḫuṣuṣ: *Konu, mevzu.*
• arasında çoḳ bulınur ammā bu **ḫuṣuṣ** bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 3). [ḫuṣuṣ,]*

ḫuṣūṣ: *Tek bir vaz' ile bir tek mânayı ifade etmek üzere konulmuş lafız anlamında fıkıh usulü terimi.*
• ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa **ḫuṣūṣ** ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 7). [ḫuṣūṣ,]*

ḫuṣūṣā: *Bilhassa, özellikle.*
• **Ḫuṣūṣā** içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Ḫvāce teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 15). [ḫuṣūṣā,]*
• ziyāreti içün ne bu ḳadar ḥareket gerek **ḫuṣūṣā** nüfūs-ı kāmileye ki anlara cemīʿ-i ervāḥ peydā olur rūḥ rūḥa iki müteveccih ola hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 9). [ḫuṣūṣā,]*
• tevżīḥ itmişdi Şāġirdleri her ne dirse yazarlardı ve cemīʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi **ḫuṣūṣā** içlerinden İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri ki dīn emrinde ol daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 12). [ḫuṣūṣā,]*

ḫuṣūṣā ki: *Özellikle, bilhassa ki.*

- baḳmaz **ḫuṣūṣā** ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 7). [ḫuṣūṣā ki,]*
- bulına ʿamel dürüst olur **ḫuṣūṣā ki** bunuñ gibi mesā'ilde iḫtilāf çoġ olur kütüb-i fıḳhiyede aḳvāl-i muḫtelife bulınur baʿīd degüldür kim meẕheb-i Ḥanefiyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 5). [ḫuṣuṣā ki,]*
- kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür **ḫuṣūṣā** ki 'āṣıḳlara maḥbūbdan inḳıṭa' ḫavfı daḫı olur hīç bir 'āṣıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 11). [ḫuṣūṣā,]*
- meẕkūrdur ki taḥḳīḳ budur ki taṣdīḳde daḫı tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz bir mi olur **ḫuṣūṣā ki** ekṣer-i 'avāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 16). [ḫuṣūṣā ki,]*

ḫuṣūṣ-ı aḥvālde: *Hallerin konusu. II Manevi haller.*

- İmdi bu maʿnāyı istiʿcāb itmek olmaz ve bu ḥāleti istiġrāb itmek olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ **ḫuṣūṣ-ı aḥvālde** çoḳ daḫli olur baʿżı yirlerüñ baʿżı ervāḥla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 18). [ḫuṣūṣ-ı aḥvālde, -de]*

ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ: *Mekanların konusu.*

- İmdi bu maʿnāyı istiʿcāb itmek olmaz ve bu ḥāleti istiġrāb itmek olmaz **ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ** ḫuṣūṣ-ı a ḥvālde çoḳ daḫli olur baʿżı yirlerüñ baʿżı ervāḥla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 18). [ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ, -nüñ]*

ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ: *Zamanın ve mekanın konusu.*

- meṣūbātı çoġ olur ve anlarda olan ʿibādetüñ ḳabūli artuġ olur Fi'l-cümle ittiṣāl-i rūḥāniyyetde **ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ** daḫli olur her kim ki buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 18). [ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ,]*

ḫuṣūṣiyyāt: *Birine veya bir şeye mahsus olan, onu diğer kimse veya şeylerden ayıran hal, özellik.*

- ġarżlarını añlamaz baʿżı **ḫuṣūṣiyyātını** tafṣīl itsevüz olurdı ammā söz uzanup ġarżdan çıḳılurdı Rivāyet olınur ki Şeyḫ Bāyezīd ḥażretlerin muʿallime *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 9). [ḫuṣūṣiyyātını, -ı, -n, -ı]*

ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt: *Mertebelerin özellikleri.*

- cennetüñ ve cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur ve bināları düzilmişdür ammā **ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt** ve taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 18). [ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt,]*

ḫuṣūṣiyyetle: *Özellikle.*

- ḥayātdadur ḳıyāmete degin ölmez ammā **ḫuṣūṣiyyetle** aña bir beden ḳayd olmaz egerçi beşerdür ammā tecerrüdī cānibi ġālibdür rūḥı bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 9). [ḫuṣūṣiyyetle,]*

ḫuşūʿ u inḳiyād: *Allah'a boyun eğme, gönlü korku ve saygı ile dolu olma.*

• eydürdi ki Recā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola **ḫuşūʿ u inḳiyād** virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 18). [ḫuşūʿ u inḳiyād,]*

ḫuṭūr itmez: *Hatırına getirmek, hatırlamak.*

• taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına **ḫuṭūr itmez** ḳalur Fi'l-cümle ẓann itmezse daḫı īmānda mu'teber olan hemīn cezm olur gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 17). [ḫuṭūr itmez, -mez]*

ḫużūr: *Gönül rahatlığı.*

• tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat ve **ḫużūrda** ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 9). [ḫużūrda, -da]*

• yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḫarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz 'ālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ **ḫużūrı** 'ışḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 10). [ḫużūrı, -ı]*

• ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḫacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ **hużūrı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 12). [hużūrı, -ı]*

• ustād imişsin didi ve Şefīḳ'den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç **ḫużūr** dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 2). [ḫużūr,]*

• fikr-i sāmīsi var idi uṣūl-i dīni ümmet arasında ol iḥyā eylemişdi ve kelime-i islāmı ʿālemde ol iʿlā eylemişdi **Ḫużūr** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 18). [Ḫużūr,]*

• içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi **ḫużūrı** ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 15). [ḫużūrı, -ı]*

• gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül **ḫużūr** ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 2). [ḫużūr,]*

• āḫıratda mertebesi dünyāda kendünüñ elindedür ol dārdaki **ḫużūrı** bu dārdaki taʿabbudındadur her bir leẕẕetden bunda geçdükçe anda bir derecesini arturur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 1). [ḫużūrı,]*

• ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi **ḫużūrla** namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 6). [ḫużūrla, -la]*

• ve bundaki riyāżetleri ʿıvāżı cennetde **ḫużūrla** istirāḥatler müyesser idüp bu dārda niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ ve bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 15). [ḫużūrla, -la]*

• yatup uyuyabilür ve ne **ḫużūrla** oturup yimek yiyebilür Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña dünyādaki riyāżetleri muḳābelesinde āḫıratda ḫużūr u refāḥiyyet ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 3). [ḫużūrla, -la]*

• mücāhede itmekden bir laḥża **ḫużūrı** yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḫadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 11). [ḫużūrı, -ı]*

• añā göñül ḳapusı açılur biri irte namāzı biri vitr namāzı olur ve her kim ki bu iki namāzı **Ḥużūrla** ḳılur saʿādet bulur Ve eydürdi Ḫayr işde teʾḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 4). [Ḥużūrla, -la]*

• ekile rūḥ ol dem **ḥużūrla** rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫammārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 3). [ḥużūrla, -la]*

• ferāġat itdükçe **ḥużūrını** ve feraḥını artuḳ bulur emrini añā tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 15). [ḥużūrını, -ı, -n, -ı]*

• ol kişiye dünyāda **ḥużūra** ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [ḥużūra, -a]*

ḥużūr: *Kat, makam, nezd.*

• olduġı ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ **ḥużūrına** lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 2). [ḥużūrına, -ı, -n, -a]*

• ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ **ḥużūrı** ki bundan ayrılur ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki ʻālem-i maʻnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 15). [ḥużūrı, -ı]*

• Allāh'a ʿibādet itmez ke-enne görür gibi ve bir kişi ki aña ḳullıḳ eylemez ke-enne **ḥużūrında** ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 16). [ḥużūrında, -ı, -n, -da]*

ḫużūr: *Makam; mekân, mahal.*

• **ḥużūrı** ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḫāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 11). [ḥużūrı, -ı]*

ḥużūr bula: *Ruhsal yönden rahatlamak.*

• göñlinüñ cilāsı arta ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr olduġınca ḳalbi **ḥużūr bula** ve aç olduġınca içi nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 8). [ḥużūr bula, -a]*

Ḫużūr bulduġını: *Ruhsal yönden rahatlamak.*

• ve nefsi **Ḫużūr bulduġını** dilemezdi kendinüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 5). [Ḫużūr bulduġını, -duġ, -n, -ı]*

ḥużūr bulmaz: *Ruhsal yönden rahatlamak.*

• ism ile müsemmā arasında münāsebet ü irtibāṭ olur Şeyḫ Ebū Hāzem buyurduġı gibi kimsene anda tamām **ḥużūr bulmaz** ve hiç bir kişi anda her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 18). [ḥużūr bulmaz, -maz]*

• itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp **ḥużūr bulmaz** ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 18). [ḥużūr bulmaz, -maz]*

ḫużūr bulmazdı: *Ruhsal yönden rahatlamak.*

• ṭāʿatinde **ḫużūr bulmazdı** Maʿa hāz̲ā ki hezār zāhid-i müteʾehhil gerek ki anuñ faẕiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretüʾl Evliyâ, Sayfa 198, Satır 17). [ḫużūr bulmazdı, -maz, -dı]*

ḫużūr buluram: *Ruhsal yönden rahatlamak.*

• buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretüʾl Evliyâ, Sayfa 191, Satır 11). [ḫużūr buluram, -ur, -am]*

ḫużūr u refāhiyyet: *Huzur ve rahat.*

• Fiʾl-cümle Allāhʾuñ vaʿīdine inanan emn ü ferāġat ile yürümek yaraşmaz ve yevm-i ḥaşr u ḥesāba yaḳīn bulına **ḫużūr u refāhiyyet** ile gezmek yakışmaz Bir *(Tezkiretüʾl Evliyâ, Sayfa 131, Satır 8). [ḫużūr u refāhiyyet,]*

• yatup uyuyabilür ve ne ḫużūrla oturup yimek yiyebilür Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña dünyādaki riyāżetleri muḳābelesinde āḫıratda **ḫużūr u refāḥiyyet** ve bu *(Tezkiretüʾl Evliyâ, Sayfa 208, Satır 4). [ḫużūr u refāḥiyyet,]*

ḫużūrda ola: *Ruhsal yönden rahat olmak.*

• pes anuñ nefsi anda rāḥat olmayup bunuñ nefsi **ḫużūrda ola** bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı nefsi maşlaḥatı *(Tezkiretüʾl Evliyâ, Sayfa 162, Satır 13). [ḫużūrda ola, -a]*

ḫużūrda ve raḥātda olup: *Izdırapsız, kedersiz olmak.*

• rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi **ḫużūrda ve raḥātda olup** bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretüʾl Evliyâ, Sayfa 62, Satır 8). [ḫużūrda ve raḥātda olup, -up]*

ḫużūr-ı ḳalb: *Gönül rahatlığıyla.*

• ve çün cemīʿ aʿżā anuñ āṣār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve
eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı **ḫużūr-ı ḳalb** ile ḳılur elbette *(Tezkiretüʾl Evliyâ, Sayfa 218, Satır 2). [ḫużūr-ı ḳalb,]*

ḫużūrın giderüp: *Huzurunu kaçırmak; tedirgin, rahatsız etmek.*

• Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānüʾl-ʿārifīn Bestāmʾa gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ **ḫużūrın giderüp** incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī *(Tezkiretüʾl Evliyâ, Sayfa 107, Satır 16). [ḫużūrın giderüp, -üp]*

ḫużūru ḳomayup: *Huzur vermek; gönül rahatlığı, dirlik vermek.*

• ādemi yaramaz ḫallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḫalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati olmaz ādeme **ḫużūru ḳomayup** uyḫu götürür *(Tezkiretüʾl Evliyâ, Sayfa 190, Satır 4). [ḫużūru ḳomayup, -ma, -y, -up]*

ḫüccet: *Delil, kanıt.*

• ki ādem anda dili-y-ile iʿtimād ḳılur vay bizüm ḥālümüze idi eger Allāh'ı delīlleri-y-ile bile-y-idik şol bir ḳaç kitāblarda yazılan **ḥüccetlere** iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 8). [ḥüccetlere, -ler, -e]*
• ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı **ḥüccet** olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda şaḥiḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 9). [ḥüccet,]*
• ḥikmete delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı taḥḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā daḫı bu **ḥüccetlere** kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 14). [ḥüccetlere, -ler, -e]*
• sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü şordılar Bu cerāʿeti sen ne **ḥüccetle** idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 6). [ḥüccetle, -le]*
• didiler Eyitdi Benüm delīlüm kelām-ı ḳadīmdür ve **ḥüccetüm** kitāb-ı kerīmdür Ḥaḳ tabāreke ve taʿālā buyurur ve ammā man hāfa maḳāma Rabbihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 7). [ḥüccetüm, -üm]*

ḥüccet idinüp: *Delil, kanıt edinmek.*
• eydürdi Ādem oġlanınuñ azması bir ḳaç nesneden olur Birisi budur kim selefüñ zellātını **ḥüccet idinüp** aña baḳar ve şol ki ḥünerleridür aña naẓar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 6). [ḥüccet idinüp, -üp]*

ḥüccet-i muṭlaḳ: *Tek delil, rehber.*
• biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir **ḥüccet-i muṭlaḳ** idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 11). [ḥüccet-i muṭlaḳ,]*

ḥüccet-i ẓāhiresi: *Aşikâr kılavuzu, rehberi.*
• ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ zaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 9). [ḥüccet-i ẓāhiresi, -si]*

ḥüccetü'l-lāhi ʿalā'l- ḫalkı ecmaʿīn: *İnsanların doğru yolu bulmaları için Allah'ın ortaya koyduğu delil, rehber.*
• nübüvvet aḫlāḳ-ı fütüvvet Kaʿbe-i ṣafā ve ḳıble-i vefā sulṭānü'ş-şeriʿa ve bürhānü'ṭ-ṭarīḳa nāṣıḥu'l-müslimīn **ḥüccetü'l-lāhi ʿalā'l- ḫalḳı ecmaʿīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 4). [ḥüccetü'l-lāhi ʿalā'l- ḫalḳı ecmaʿīn,]*

ḥüccetu'llāh ʿalā'l-halḳi ecmaʿīn: *İnsanların doğru yolu bulmaları için Allah'ın ortaya koyduğu delil, rehber.*
• ecmaʿīn vāṣıl-ı cihān-ı nā-kāmī ḳutb-ı ḥakīkī sulṭān Bāyezīd-i Beşṭāmī rafaʿ a'llāhu aʿlāma ʿizzetihi fī yavmi'd-dīn ve bavvaʿa mekānahu fī aʿlā ʿiliyyīn Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 7). [ḥüccetu'llāh ʿalā'l-ḫalḳi ecmaʿīn,]*

ḥükemā: *Âlimler.*
• ḥikmete delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı taḥḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve **ḥükemā** daḫı bu ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 14). [ḥükemā,]*

ḥükemā-yı müdaḳḳıḳīn olurlar: *Her işittiğini kabul etmeyip tahkik ederek doğrusunu meydana çıkaran alimler olmak.*

- **müdaḳḳıḳīn olurlar** bunuñ gibi ḳażiyyelerde tereddüd ü ıżṭırāb itmezler ve bunuñ gibi ḫavāriḳde şekk ü irtiyāb itmezler Eger dir-isek ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 13). [ḥükemā-yı müdaḳḳıḳīn olurlar, -ur, -lar]*

ḥükm: *Hüküm, karar.*

- aña şordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ **ḥükmine** rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 14). [ḥükmine, -i, -(n)e]*
- olur idrāk irmedügi ʿālemüñ ḥalini ne bilür iki ʿālemüñ **ḥükmi** bir olmaz ol ʿālemüñ aḥvāli bu ʿāleme ḳıyās olınmaz her ne ki ʿaḳl-ı ṣaḥīḥ ḥükm ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 7). [ḥükmi, -i]*
- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀkil olan anuñ gibiye uymaz vehm **ḥükmi** idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 13). [ḥükmi, -i]*
- olur ki kişinüñ ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden kendüye bir ḥads gelür ol **ḥükmden** dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 12). [ḥükmden, -den]*
- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol **ḥükm** ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 5). [ḥükm,]*
- yirden iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir **ḥükm** olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥṣi uzatduḳ şol ki teẕkire maşlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 9). [ḥükm,]*
- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede size bir delīl rūşen ola ve bir **ḥükmde** ki benüm re'yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 2). [ḥükmde, -de]*
- tamām buḫl olur ol Ḥażret'e yaraşmaz ve eger istemedügini virürse **ḥükminden** ḫarīc olur ol Cenāb'a yaḳışmaz Bir şuşamış ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 17). [ḥükminden, -i, -n, -den]*
- pes er-Raḥmān 'alā arşīn istivā **hükmi-y-ile** 'arşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle maḳṣūd oldur

kim 'ālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi 'ālimüñ yiri 'arş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 17). [hükmi-y-ile, -i, -y, -ile]*

- ṣunılmışdur ve her birine bir **ḥükm** ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 17). [ḥükm,]*
- göre olur niyyeti nice ise **ḥükmi** aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭa'amını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemī' feraḥ Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 11). [ḥükmi, -i]*
- mesā'īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ anlar 'ulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler olur ki havānuñ **ḥükmi** olur kişi 'aḳluñ ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 14). [ḥükmi, -i]*

ḫükm ider: *Yönetmek, idare etmek.*

- olur idrāk irmedügi ʿālemüñ ḥalini ne bilür iki ʿālemüñ ḥükmi bir olmaz ol ʿālemüñ aḥvāli bu ʿāleme ḳıyās olınmaz her ne ki ʿaḳl-ı ṣaḥīḥ **ḫükm ider** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 8). [ḥükm ider, -er]*

ḫükm iderem: *İyice düşündükten sonra bir karara varmak.*

- niyyet idüp üzerine uġrayup ṭururam āḫır yine maḥżā Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp ol günāhı itmeyüp ṭururam Şāfiʿī eyitdi Ben **ḫükm iderem** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 4). [ḥükm iderem, -er, -em]*

ḫükm iderse: *Egemenliği altında bulundurmak.*

- iḥtimāl göñlinde ṭurur olur elindeki manṣibüñ ḳatında niçe ḳadrı ḳalur Yidi iḳlīme **ḫükm iderse** bir çöpe ṣaymaz olur ve cemīʿ ʿālem mülki olursa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 4). [ḥükm iderse, -er, -se]*

ḫükm itmek olmaz: *Bir kanıya varılmak.*

- kişinüñ fısḳına **ḫükm itmek olmaz** veyā ḳuru bir ṣāliḥe muḫāleṭat ile hemīn ṣalāḥiyyeti añlanmaz Belī bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 7). [ḥükm itmek olmaz, -maz]*
- mütefāvit olur bir ḳarāra ṭurmaz Birinüñ ḥāli-y-ile birine **ḫükm itmek olmaz** ve birinüñ ḥāli ile birine ḳıyās olınmaz Anuñ içün dirler ki ṣūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 1). [ḥükm itmek olmaz, -maz]*

ḫükm olınubilür: *Karar verilmek.*

- emāreti bulına dimek olur yoḫsa bir kişinüñ ʿāḳıbetinde cennetī veya cehennemī olmasına şimdi ḳaçan **ḫükm olınubilür** ve hem eger maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 12). [ḥükm olınubilür, -ubilür-ür]*

ḫükm olınur: *(O şey veya kimse hakkında) Kesin bir kanâat sâhibi olmak, karar vermek.*

- evṣāfına naẓar olınup kemāline **ḫükm olınur** Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 7). [ḥükm olınur, -ur]*
- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice **ḫükm olınur** Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 2). [ḥükm olınur, -ur]*

ḫükm olmaya: *Emir, buyruk olmak.*

- yirden iḥtirāz ide mādām ki şerʿden bir **ḫükm olmaya** kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḫşi uzatduḳ şol ki teẕkire maşlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 9). [ḥükm olmaya, -ma, -(y)a-ma, -y, -a]*

ḫükm-i ʿām olmaz: *Geneli kapsayan hüküm, karar olmak.*

• **ḥükm-i ʿām olmaz** ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḥḳīḳ budur ki recā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 1). [ḥükm-i ʿām olmaz, -maz]*

ḥükm-i ġālibe olur: *Üstün gelen hüküm olmak.*
• **ḥükm-i ġālibe olur** ḳanḳı a'māl ġālib ise ol ṭarafa cālib olur ammā ol 'amellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭā'at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 1). [ḥükm-i ġālibe olur, -e-ur]*

ḥükmi geçmez: *Gücü yetmek, sözü geçmek.*
• yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve eger fikr daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ **ḥükmi geçmez** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 8). [ḥükmi geçmez, -mez]*

ḥükm-i küllī itmek: *Bütünü kapsayan kararlarda bulunmak.*
• iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa **ḥükm-i küllī itmek** olmaz ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 6). [ḥükm-i küllī itmek,]*

ḥükm-i şer'le: *Şeriat hükümleri.*
• dirse daḫı **ḥükm-i şer'le** dir eyle anı bilür ki tevḥid böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 1). [ḥükm-i şer'le, -le]*
• riḳḳiyyet arasında ʿibādetle kemāli artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür çün **ḥükm-i şerʿle** eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 6). [ḥükm-i şerʿle, -le]*
• yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol yemek **ḥükm-i şerʿle** anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ululer var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 9). [ḥükm-i şerʿle, -le]*

ḥükmini verdi: *Kararını vermek. II Gereğini yapmak.*
• belki ʿādet-i ʿarab üzerine bir lafẓdur ki maḳām-ı saḫṭda söylemişdi līkin Ḥaḳ taʿālā ḳatında çün kerāmeti vardı Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ **ḥükmini verdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 12). [ḥükmini verdi, -di]*

ḥükmini virür: *Kararını vermek. II Gereğini yapmak.*
• **ḥükmini virür** ve her maẓharı şol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 11). [ḥükmini virür, -ür]*

ḫülāṣetü'l-muḥaḳḳıḳīn: *Hakikatı meydana çıkaranların özü.*
• ḥaḳīḳat mihr-i asumān-ı mevhebet-i tecrīdī ve nūr-ı āftāb-ı maʿrifet-i tevḥīdī **ḫülāṣetü'l-muḥaḳḳıḳīn** ve zübdetü'l-müdaḳḳıḳīn ḥüccetu'llāh ʿalā'l-ḫalḳi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 6). [ḫülāṣetü'l-muḥaḳḳıḳīn,]*

hüner: *Bir işte gösterilen ustalık, beceriklilik, mahâret.*

• dünyāsı bol olursa ʿilmi ol ḳadar artuġ olmaz Hüner ehli az olur ki bay olur ve aġniyānuñ **hünerleri** ḳolay olur Çün dünyāya ʿālem-i kevn ü fesād ad olur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 16). [hünerleri, -ler, -i]*

• eydürdi Ādem oġlanınuñ azması bir ḳaç nesneden olur Birisi budur kim selefüñ zellātını ḥüccet idinüp aña baḳar ve şol ki **hünerleridür** aña naẓar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 6). [hünerleridür, -ler, -i, -dür]*

• taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿilm-i şerīʿatde ḫōd **hünerleri** ʿālem içinde meşhūrdur ammā dervīşlikde daḫı ḥikāyeleri vardur ki menāḳıblarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 9). [hünerleri, -ler, -i]*

• olur insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẓhardur on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var bunda vardur **hüner** budur kim bir kişi insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 2). [hüner,]*

• Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür ve her istiʿdāduñ **hüneri** oldur ki yitişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 14). [hüneri, -i]*

hüner ehli: *Marifetli ve bilgili kimseler.*

• dünyāsı bol olursa ʿilmi ol ḳadar artuġ olmaz **Hüner ehli** az olur ki bay olur ve aġniyānuñ hünerleri ḳolay olur Çün dünyāya ʿālem-i kevn ü fesād ad olur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 15). [hüner ehli,]*

hüner-i ʿibādeti: *İbadet mahâreti.*

• itmekdedür ve hemīn **hüner-i ʿibādeti** anuñ ḥażreti-y-içün ḫāṣ itmekdedür aġyārı aradan götürmek gerek ki göñül evi pāk ola ve rūḥ āyinesine cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 13). [hüner-i ʿibādeti, -i]*

ḫürmet: *İtibar, saygı, değer.*

• aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı göre aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca **ḫürmet** olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 18). [ḫürmet,]*

• mescīdüñ ādābını gözetmezler bir şubaşınuñ ḳapusına varsalar nice oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir ẕerre **ḫürmetini** riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 18). [ḫürmetini, -i, -n, -i]*

• ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm **ḫürmetini** dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 5). [ḫürmetini, -i, -n, -i]*

ḫürmet bula: *Değer ve hürmet görmek, kıymetli olmak.*

• ı rıḳḳıyetde ḥaḳīr bilmek gerek ki ebedī **ḫürmet bula** kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek ki iki cihāna sulṭān ola 'āşıḳ dōst işiginde gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 11). [ḫürmet bula, -a]*

ḫürmet iderdi: *Saygı göstermek.*

• iġtirāf iderdi līkin cehd iderdi ki kendü ile bulışmaya eger bulışursa daḫı söyleşmeye Ammā İmām Muḥammed'e tamām **ḫürmet iderdi** ve gereġi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 4). [ḫürmet iderdi, -er, -di]*

ḫürmet iderse: *Hürmet etmek, saygı göstermek.*
• **ḫürmet iderse** derecesi izdiyād olur Ol sebebdendür ki bunca dervīşler Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta irişdiler ve niçe müridler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 5). [ḫürmet iderse, -er, -se]*

ḫürmet idüp: *Saygı göstermek.*
• mertebe saña neden oldı Eyitdi Bilmezem yā Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme tābiʿ olup **ḫürmet idüp** ve benüm ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 18). [ḫürmet idüp, -üp]*

ḫürriyyet: *Özgürlük.*
• idüp şu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve **ḫürriyyet** ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 2). [ḫürriyyet,]*

ḫüsn: *Güzellik.*
• eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki **ḫüsni** felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 12). [ḫüsni, -i]*

ḫüsn ü zīveri: *Güzellik ve süs.*
• Zühre'yi geçmiş şol mertebede kendüyi düzmiş bezmiş ki başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış Ben daḫı aña müteveccih olup eyitdüm Bu ḳadar **ḫüsn ü zīveri** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 14). [ḫüsn ü zīveri, -i]*

ḫüsn-i ʿināyeti-y-ile: *Yardımın güzeli.*
• elden ḳomazdı gicelerde ṭurmayup taheccüd iderdi ve fikrden mecāl bulduḳça taʿabbud iderdi Allāh ḥażretinüñ **ḫüsn-i ʿināyeti-y-ile** ve ol cenāb'uñ luṭf u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 14). [ḫüsn-i ʿināyeti-y-ile, -i, -y, -ile]*

ḫüsn-i iʿtiḳād ola: *İnancın güzeli olmak.*
• niyyetden gelür ve şol efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı **ḫüsn-i iʿtiḳād ola** ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 10). [ḫüsn-i iʿtiḳād ola, -a]*

ḫüsn-i i'tiḳādla: *İhlas, samimiyet.*
• yeg olur bir kişi ki cān u dilden günāhına i'tirāf ve **ḫüsn-i i'tiḳādla** ḫaṭāsına inṣāf ider andan şoñra terkine tamām 'azīmet ider ve bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 15). [ḫüsn-i i'tiḳādla, -la]*

ḫüsn-i ḳıyāfetde: *Suret güzelliği.*
• maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve **ḫüsn-i ḳıyāfetde** laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve riyāżatı vāfir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 12). [ḫüsn-i ḳıyāfetde, -de]*

ḫüsn-i mu'āmelātda: *Davranış güzelliği.*

• ve faż̄āyilinden ne rivāyet idevüz ki biñde birini beyān ve güneş ḳatında z̲erre ʿiyān idevüz anuñ tehz̲īb-i ṣıfātda ve **ḥüsn-i muʿāmelātda** ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 18). [ḥüsn-i muʿāmelātda, -da]*

ḥüsn-i muʿāmele: *Davranış güzelliği.*
• bu degüldür kim gönlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür kim bunı hemīn **ḥüsn-i muʿāmele** yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 18). [ḥüsn-i muʿāmele,]*

ḥüsn-i recā: *Ümidin güzeli, iyisi.*
• **ḥüsn-i recā** gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 1). [ḥüsn-i recā,]*

ḥüsn-i ṣavāb olur: *Sevapların güzeli olmak.*
• olur ki **ḥüsn-i ṣavāb olur** şöyle ki ol anı itmekde ʿayn-ı s̲evāb olur mes̲elā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol fiʿl-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 7). [ḥüsn-i ṣavāb olur, -ur]*

ḥüsn-i taḳrīrle: *Beyanın güzeli.*
• ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta'aḫḫırīn bunda ittifāḳ itmişlerdür kim ol kişi ki ẓāhiri bāṭına tamām taṭbīḳ idüp **ḥüsn-i taḳrīrle** beyān itmiş ola ve şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 2). [ḥüsn-i taḳrīrle, -le]*

ḥüsn-i ẓan: *İyi niyet, güzel düşünce besleme.*
• Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile vardum ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā **ḥüsn-i ẓan** sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 14). [ḥüsn-i ẓan,]*

ḥüsn-i ẓann olınup: *İyi niyet, güzel düşünce beslemek.*
• **ḥüsn-i ẓann olınup** taḳlīd olına lāzımdur ki her yirde sülūk olına elbette anuñ yolında bulına Bu dürüst degüldür ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 3). [ḥüsn-i ẓann olınup, -, --up]*

ḥüsn-i ẓānnın: *İyi niyet, güzel düşünce besleme.*
• bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp **ḥüsn-i ẓānnın** bozmaya şāyed anda bir sır var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 16). [ḥüsn-i ẓānnın, -nın]*

hüveydā ola: *Ortaya çıkmak.*
• müctebāsı idi Dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir mevcūd peydā ola ve müddetler geçmek gerek ki anuñ gibi bir mevlīd **hüveydā ola** döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 12). [hüveydā ola, -a]*

hüveydā olur: *Aşikâr olmak.*

• ziyāreti içün ne bu ḳadar ḥareket gerek ḥuṣūṣā nüfūs-ı kāmileye ki anlara cemīʿ-i ervāḥ peydā olur rūḥ rūḥa iki müteveccih ola **hüveydā olur** bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 10). [hüveydā olur, -ur]*

ḫüzn: *Gam, keder, tasa.*
• didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ din ehline ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde meṣūbat ve ʿibādet emrinde saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda **ḫüznleri** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 6). [ḫüznleri, -ler, -i]*
• çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı **ḫüzn** ile geçer kimi ḫüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 3). [ḫüzn,]*
• çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḫüzn ile geçer kimi **ḫüzn** geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 3). [ḫüzn,]*
• olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında **ḫüzn** ġālib olur baʿżında ṣafā Rivāyetdür ki ʿUtbe ru'yāsında gördi ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 7). [ḫüzn,]*

ḫvāce: *Hoca.*
• Eşitdi Şol mütaʿayyin olan evtāduñ birisidür **Ḫvāce** ʿAbdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur ki eydürdi Ben Şāfiʿī meẕhebinden degülem ammā Şāfi'ī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 17). [ḫvāce,]*

ḫvāce: *Hoca. II Ferîdüddin Attâr.*
• Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki **Ḫvāce** teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 15). [ḫvāce,]*

ḫvāce-i eyyām: *Zamanın hocası.*
• seyyidü'l-müttaḳīn ve ʿumdetü'erbābi'l-yaḳīn **ḫvāce-i eyyām** ʿUtbe-i Ġulām aʿlā'llāhu maḳāmātihi ve ʿāmelehu bi-elṭāfi kerāmātihi ʿUtbe-i Ġulām daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 3). [ḫvāce-i eyyām,]*

ḫvār: *Değersiz, itibarsız, hakir.*
• degüldür ki anuñ nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan **ḫvar** ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 13). [ḫvar,]*

ḫvār olur: *Hakir, hor, zelil, itibarsız olmak.*
• arasında bir **ḫvār olur** ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫvārlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫvārlıġı bilinür ḫidmetkar olur ki anuñ taḫkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 5). [ḫvār olur, -ur]*

ḫvārezm: *Harezm, Özbekistan'ın güneybatı kesiminde bulunan il.*
• ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile **Ḫvārezm'e** ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 6). [ḫvārezm'e, -e]*

ḫvārlıġ: *Değersizlik, îtibarsızlık, hakirlik.*
- arasında bir ḫvār olur ḳalur belī ḫidmetkārlarda ḫvārlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü **ḫvārlıġı** bilinür ḫidmetkār olur ki anuñ taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [ḫvārlıġı, -ı]*

3.10. I/ ʿI

ıraḳ: *Uzak.*
- ẓāhir olur ki **ıraḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 19). [ıraḳ,]*
- irādet getüre **ıraḳ** ṭarīḳde olan āsān yolları ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 3). [ıraḳ,]*

ırak: *Uzak. II Gayrı, başka.*
- ẓāhir olur ki **ırak** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 19). [ıraḳ,]*

ırak gider: *Uzaklaşmak.*
- cevānibinde gezer ammā muttaṣıl burnına revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar ve birisi ṣaḳınup andan **ırak gider** ḳoḳusı yitişdügi yirden iḥtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 8). [ırak gider, -er]*

ırak gitmezdi:*Uzağa gitmek.*
- Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup **ırak** gitmezdi Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 3). [ırak gitmezdi, -mez, -di]*

ırak ḳalanı: *Uzak duran (şey).*
- anı seve-y-idi n'içün andan mübaʿad olanı severdi ve eger anı isteye-y-idi n'içün andan **ırak ḳalanı** isterdi Eger dirsek ki Allāh'ı daḫı sever ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 2). [ırak ḳalanı, -ı]*

ırak olur: *Uzak olmak.*
- olsun ve eger göñli aḳça fikrinde ise Allāh'dan **ırak olur** bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 13). [ırak olur, -ur]*

'ırż: *Şan ve şeref, namus, iffet.*
- geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin şol murādātdan ki bir 'ırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki **'ırżını** ṣaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 12). ['ırżını, -ı, -n, -ı]*

'ırż-ı dünyevi: *Dünyaya ait olan iffet, şeref, haysiyet.*
- geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin şol murādātdan ki bir **'ırż-ı dünyevi** içün geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki 'ırżını ṣaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 11). ['ırż-ı dünyevi,]*

ışır: *Isırmak, dişlemek.*

- bu yandan **ışırur** dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 17). [ışırur, -ur]*

ısıtma ṭutar: *Sıtma tutmak, sıtmaya yakalanmak.*

- bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur **ısıtma ṭutar** diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 14). [ısıtma ṭutar, -ar]*

ışmarla: *Havale etmek.*

- sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a **ışmarladuġın** daḫı nefsinden ṣorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 2). [ışmarladuġın, -duğ, -ın, -]*
- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oğlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin **ışmarlayanuñ** dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 8). [ışmarlayanuñ, -y, -a, -nuñ]*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup aña **ışmarlamazsın** Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken n'içün apsam oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 14). [ışmarlamazsın, -maz, -sın]*
- **ışmarlayasın** her ne ḳadar ʿibadet iderseñ cümlesini hemīn hīçe ṣayarsın aña cāzim olasın ki saña her ne yitişürse anuñ raḥmetindendür yoḫsa ʿibadetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 17). [ışmarlayasın, -y, -a, -sın]*
- olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a **ışmarlaya** ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 5). [ışmarlaya, -y, -a]*
- aḫşam ne yesem gerek diyü fikr ḳılur mı Bir dünyā ḥavāyicini teslīm idüp **ışmarlar** kendüsi elinden geldügi ḳadar anuñ ḫidmetini eyler İmdi mü'min olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 8). [ışmarlar, -r]*
- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün kendüyi **ışmarlamaz** kendü maʿīşetine olçumlıḳ idüp kendü çalışur ṭurmaz Şol ki kendüye lāzım olan ḫidmetdür anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 9). [ışmarlamaz, -maz]*
- göñlini Ḫudā'ya baġlayup ve kendüyi aña **ışmarlayup** tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 15). [ışmarlayup, -y, -up]*
- yüzinden bilinür ki eger Allāh'a **ışmarlamazsa** baġlu iken yine yiter fi'l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥışşe gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 7). [ışmarlamazsa, -maz, -sa]*

ışmarla: *Buyurmak, tembih etmek.*

- Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī'ye raẓiya'llāhu ʿanhumā **ışmarlamışdı** ki her ḳanda ise anı bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 2). [ışmarlamışdı, -mış, -dı]*
- ḫalḳdan vaḫşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara **ışmarladı** kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 8). [ışmarladı, -dı]*

ışmarla: *Emanet etmek, bırakmak.*

- Varuñ bir elinden gelür kişiye **ışmarlañ** işi tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin ṣordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 11). [ışmarlañ, -ñ]*
- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhī bizüm ḥālümüzi gine bize **ısmarlama** bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 4). [ısmarlama, -ma]*
- oġlancuḳ daḫı her gün eyle iderdi her ne ki murādı ol pencere dibine varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye **ışmarlamışdı** dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 14). [ışmarlamışdı, -mış, -dı]*

ışmarla-: *Tembih etmek, tavsiye etmek.*

- ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿālemden ʿuzleti ṣol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara **ışmarladı** kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 8). [ışmarladı, -dı]*
- ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü **ısmarladı** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 16). [ısmarladı, -dı]*

ışmarlamaḳ: *Havale etmek.*

- **ışmarlamaḳdadır** ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet ki sen derūnuñda bulasın çāra yoḳdur ki bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 9). [ışmarlamaḳdadır, -da, -dır]*
- gerek ve eger eşegini baġlarsa Allāh'a **ışmarlamaḳ** gerek nite ki ẓāhir yüzinden görinür ki eşegini baġlamazsa nā-gāh żāyiʿ olur ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 5). [ışmarlamaḳ,]*

ışmarlamaḳ gerek: *Havale etmeli.*

- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ **ışmarlamaḳ gerek** ki her işi ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 10). [ışmarlamaḳ gerek,]*

ışmarlamak gerek: *Emânet etmeli.*

- gerek ve eger eşegini baġlarsa Allāh'a **ışmarlamaḳ gerek** nite ki ẓāhir yüzinden görinür ki eşegini baġlamazsa nā-gāh żāyiʿ olur ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 5). [ışmarlamaḳ gerek,]*

ışmarlayup ṭura: *Havale etmek.*

- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña yeksān olur Bir kişi ki işini aña ṣaḥīḥ **ışmarlayup ṭura** mümkin midür ki ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 8). [ışmarlayup ṭura, -a-y, -up, -ṭura]*

ıssı: *Sıcak.*

- bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister **ıssıdan** gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 14). [ıssıdan, -dan]*

ıṣṭılāḥāt: *Tâbirler.*

- biraz meşāyıḫuñ **ıṣṭılāḥātından** naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabeş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 1). [ıṣṭılāḥātından, -ı, -n, -dan]*

ıṣṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine: *Kötü, pis tabirler, sözler.*

- ifrāṭından ṣanma imdi sen anuñ **ıṣṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine** aldanma eger anuñ tevḥīdi tamām ola-y-ıdıeyle dimezdi şerīʿate dil uzatmaġa dili *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 7). [ıṣṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine, -si, -n, -e]*

ışḳāt ide: *Düşürmek. II Hükümsüz bırakmak.*

- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini **ışḳāt ide** ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 2). [ışḳāt ide, -e]*

ışlāḥ: *Düzeltmek, yola getirmek. II İrşad etmek bağlamında.*

- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳtan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur **ışlāḥ** içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 4). [ışlāḥ,]*

ışlāḥ itmeyüp: *Düzeltmek; yola getirmek.*

- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini **ışlāḥ itmeyüp** żāyiʿ ḳılur bir nefs daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki ʿibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 15). [ışlāḥ itmeyüp, -me, -y, -üp]*

ışlāḥ ḳılurlar: *Islah etmek; iyi bir duruma getirmek, iyileştirmek, düzeltmek.*

- ḫalḳuñ dīnini **ışlāḥ ḳılurlar** şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 17). [ışlāḥ ḳılurlar, -ur, -lar]*

ʻışḳ: *Aşk, sevgi.*

- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʻālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı **ʻışḳ** ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 10). [ʻışḳ,]*

ʿışḳ meyḫānesinden: *Aşk meyhanesi. II Tekke, dergah.*

- ve ʿ**ışḳ meyḫānesinden** bir ḳadem ṭaşra ṭolanmazlar ezel ḫum-ḫānesinüñ elin almuşlardur otururlar ve elest sāḳīsinüñ ḳarşusında ṭurup ḫidmet ḳılurlar dōst *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 15). [ʿışḳ meyḫānesinden, -n, -den]*

ʿışḳ sevdāsı-y-ıla: *Aşk sevdası.*

- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿ**ışḳ sevdāsı-y-ıla** āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 11). [ʿışḳ sevdāsı-y-ıla, -y, -ıla]*

ıṭlāḳ: *Kayıtsız, sınırsız, mutlak olma.*

• yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu keṣret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyat ile anuñ **ıṭlāḳına** ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 10). [ıṭlāḳına, -ı, -n, -a]*

ʿıṭr: *Güzel koku.*
• ile yirinden götürdi bir pāra ʿ**ıṭr** ṣatun aldı anuñla bağladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 17). [ʿıṭr,]*

ıṭrā-ı midḥatlarına: *Övgülerin övgüsü.*
• kelām bunlaruñ tenezzüli ve meskenetlerine ve maḳām-ı tevḥīdde **ıṭrā-ı midḥatlarına** maḥmul ola ve cāyizdür ki kelām taḥḳīḳī ola ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 2). [ıṭrā-ı midḥatlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ıżṭırāb: *Acı, keder.*
• gönlinde **ıżtırab** ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 1). [ıżtırab,]*
• müdaḳḳıḳīn olurlar bunuñ gibi ḳażiyyelerde tereddüd ü **ıżṭırāb** itmezler ve bunuñ gibi ḫavārikde şekk ü irtiyāb itmezler Eger dir-isek ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 13). [ıżṭırāb,]*

ıżṭırār: *Çâresiz kalma, çâresizlik, mecbûriyet.*
• müstevcib-i raḥmet olur hemīn **ıżṭırāruñ** ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 11). [ıżṭırāruñ, -uñ]*
• her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki müstevcib-i raḥmet olur hemīn **ıżṭırāruñ** ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [ıżṭırāruñ, -uñ]*

3.11. İ/ʿİ

iʿāde idemez: *Tekrarlamak.*
• müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede **iʿāde idemez** ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 6). [iʿāde idemez, -e, -mez]*

ʿibādāt: *İbadetler.*
• her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿ**İbādātı** ṣırf ḥaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 3). [ʿibādātı, -ı]*
• olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿ**ibādātdan** daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde tażarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 12). [ʿibādātdan, -dan]*

- nihāyeti yoġ-ıdı ʿ**İbādātı** bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 9). [ʿibādātı, -ı]*
- nā-maʿ-dūd idi ʿ**İbādātda** ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 9). [ʿibādātda, -da]*
- ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẓar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿ**ibādātuñı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 8). [ʿibādātuñı, -u, -ñ, -ı]*
- maġfireti-y-iledür mücerred tāʿāte çalışmaḳ fāyyide ḳılmaz tāʿātden maḳṣūd hemīn emrine imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿ**ibādātdan** murād ancaḳ Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 2). [ʿibādātdan, -dan]*
- bir ʿamel bulınur ki yıllar ile ṭāʿatine ġālib olur ṭāʿatüñ ẓahirde büyükligine iʿtibār itmemek gerek ve ʿ**ibādātda** aʿmāl çoḳlıġına aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 8). [ʿibādātda, -da]*
- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿ**ibādātuñ** lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 16). [ʿibādātuñ, -uñ]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿ**ibādata** dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 6). [ʿibādata, -a]*
- günden ölü olur Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿ**ibādātı** bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 8). [ʿibādātı, -ı]*
- ṣafāsı tamām ve ʿ**ibādātda** riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 7). [ʿibādātda, -da]*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki ricāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿ**ibādātında** ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 12). [ʿibādātında, -ı, -n, -da]*
- ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿ**ibādātuñ** yanında ḥalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḫużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 3). [ʿibādātuñ, -uñ]*
- makbūlü'l-feżāyil ve maḥmūdu'l-ḫaṣāyil idi ʿ**ibādātı** bī-ʿadd u iḥṣā ve veraʿda naẓīri nā-peydā idi muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat ve maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 7). [ʿibādātı, -ı]*
- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ ma'nāsı yā işāretdür 'uṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā **'ibādātında** taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 6). ['ibādātında, -ı, -n, -da]*
- bulınur ki cemīʿ ʿ**ibādātı** ʿaḳıbet hebā-yı menṣūr olur ġāyet andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 1). [ʿibādātı, -ı]*
- elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿ**ibādata** kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 12). [ʿibādata, -a]*

ʿibādet: *Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar.*

- bunuñ emsāli anuñ ʿ**ibādetde** aḥvāli ve maʿrifetde aḳvāli vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 13). [ʿibādetde, -de]*
- didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dīn ehline ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde meṣūbat ve ʿ**ibādet** emrinde saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 6). [ʿibādet,]*
- güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre andan yir idi Bāḳī vaḳtda ʿ**ibādete** meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 2). [ʿibādete, -e]*
- ʿālemde ʿ**ibādetle** meşhūrdur ve cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda meẕkūrdur zamānınuñ murtażāsı ve ʿubbād-ı Baṣra'nuñ muḳtażāsıdur Cemīʿ-i dillerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 5). [ʿibādetle, -le]*
- ṣordılar Ne içün aña ʿUtbe-i Ġulām dirler didiler Eyitdi Egerçi sinni orta yaşdan geçmişdi ammā ʿ**ibādet** ḫiẕmetinde bir ḳavī Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 12). [ʿibādet,]*
- idi ve küçücekden kerāmātı eksük degül idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿ**ibādete** meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 16). [ʿibādete, -e]*
- meṣūbātı çoġ olur ve anlarda olan ʿ**ibādetüñ** ḳabūli artuġ olur Fi'l-cümle ittiṣāl-i rūḥāniyyetde ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ daḫli olur her kim ki buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 17). [ʿibādetüñ, -ün]*
- teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine göre raḥmet ve ʿ**ibādetine** münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 2). [ʿibādetine, -i, -n, -e]*
- maʿsiyet ṣanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿ**ibādete** muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 16). [ʿibādete, -e]*
- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿ**ibādet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 10). [ʿibādet,]*
- olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿ**ibādetüñ** içinde tażarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 12). [ʿibādetüñ, -üñ]*
- işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿ**ibādet** olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [ʿibādet,]*
- ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿ**ibādet** olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 19). [ʿibādet,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Fużayl'uñ fażāyiline göre āḫıratda maḳāmat ve dünyādaki ʿ**ibādetine** göre cennetde derecāt nasīb idüp menāzil-i tāyībīnden aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 12). [ʿibādetine, -i, -n, -e]*

- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿ**ibādeti** bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 17). [ʿibādeti, -i]*
- cenneti bulmış ola veyāḫūd ʿ**ibādet** nıṣf-ı keṣret-i derecāta işāret olmış ola Be-her ḥāl Ḥaḳ taʿala anuñ derecātını cennet-i aʿlāda ve maḳāmātını firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 3). [ʿibādet,]*
- ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿ**ibādeti** ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 6). [ʿibādeti, -i]*
- gice ḳadarca inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki yıllarla ṭāʿatine iʿtimād ve ʿ**ibādetine** iʿtiżād itse anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı Evliyā aṭıbbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 14). [ʿibādetine, -i, -n, -e]*
- fuḳahāda igen çoḳ ʿ**ibādet** bulınmaz ve eger şöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekṣer budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 9). [ʿibādet,]*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup aña ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken n'içün epsem oturup ʿ**ibādete** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 14). [ʿibādete, -e]*
- ışmarlayasın her ne ḳadar ʿibadet iderseñ cümlesini hemīn hīçe ṣayarsın aña cāzim olasın ki saña her ne yitişürse anuñ raḥmetindendür yoḫsa ʿ**ibadetden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 18). [ʿibadetden, -den]*
- diyü biz feraġāt itmeyevüz ve nice ʿ**ibādetler** ʿabeṣ olurmış diyü biz terk-i ṭāʿat itmeyevüz elümüzden geldükçe çalışavuz ammā kendümüzi gine ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 7). [ʿibādetler, -ler]*
- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿ**ibādete** dürişüp gine raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 12). [ʿibādete, -e]*
- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿ**ibādet** yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 7). [ʿibādet,]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿ**ibādetde** niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 17). [ʿibādetde, -de]*
- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿ**İbādetde** rāsiḫ ḳademi var idi ve ẕātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 6). [ʿibādetde, -de]*
- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿ**ibādet** bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir ṣevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 16). [ʿibādet,]*
- eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿ**ibādetüñ** bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 10). [ʿibādetüñ, -ün]*
- olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı gördi hemīn ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine riyāżetini terk itmezdi ve ḫalvet ʿ**ibādetin** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 12). [ʿibādetin, -i, -n]*

- ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde ḳāyim olur Her bir dervīş ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿ**ibādetinüñ** şarṭıdur ki aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 18). [ʿibādetinüñ, -i, -nüñ]*
- ʿ**ibādeti** ol taḳlīde mevḳūf olur ve illā ki itmeye ṭarīḳinde ebter olur bir çöpe degmez biñ yıl ʿibādet iderse ʿibādetinden ẕerre ḳadar fāyide itmez bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 7). [ʿibādeti, -i]*
- ʿibādeti ol taḳlīde mevḳūf olur ve illā ki itmeye ṭarīḳinde ebter olur bir çöpe degmez biñ yıl ʿibādet iderse ʿ**ibādetinden** ẕerre ḳadar fāyide itmez bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 8). [ʿibādetinden, -i, -n, -den]*
- fażā'ili bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿ**ibādeti** mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 7). [ʿibādeti, -i]*
- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol maḳām ʿ**ibādet** içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 4). [ʿibādet,]*
- iş görilmez Bu ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿ**ibādet-içün** ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 6). [ʿibādet-içün, -içün]*
- iş görilmez Bu ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿ**ibādeti** anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 6). [ʿibādeti, -i]*
- ʿömürlerini ʿ**ibādetle** geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 15). [ʿibādetle, -le]*
- olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿ**ibādet** degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 1). [ʿibādet,]*
- pes anuñ nefsi anda rāḥat olmayup bunuñ nefsi ḥużūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿ**ibādeti** daḫı nefsi maşlaḥatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 14). [ʿibādeti, -i]*
- için olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı için olur ʿ**ibādet** oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-için ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 15). [ʿibādet,]*
- hep ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām rāḥat olsun gerek bi'l-külliye ʿaẕāb bu ḳullıġından bir ẕerre ḳadar eyrilmez ve bu Allāh ʿ**ibādetin** terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 2). [ʿibādetin, -in]*
- ʿ**ibādetiñ** bu vechle ḳılur aña vuṣlat ḥaḳḳ olmaz mı ve her kim ki Rabb'ine böyle ṭāʿatde olur aña tecellī-yi cemāl muṭlaḳ olmaz mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 9). [ʿibādetiñ, -i, -n]*
- her ʿ**ibādetleri** tażarruʿ vü āhladur ḥasret beriyyesinüñ hālikleridür ve maʿrifet bādiyyesinüñ sālikleridür şevḳ peymānesinden her ne ḳadar ki içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 13). [ʿibādetleri, -ler, -i]*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki ricāsı çoḳ olduḳça ʿ**ibādeti** yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 11). [ʿibādeti, -i]*

- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿ**ibādeti** imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 4). [ʿibādeti, -i]*
- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿ**ibādet** nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 4). [ʿibādet,]*
- ḫalḳuñ dīnini ışlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿ**ibādet** içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 17). [ʿibādet,]*
- ḳābiliyyetine göre bir ʿ**ibādet** muḳadder ider kimse kimsenüñ ṭāʿatine taḳdīr olmayınca irmek olmaz ve bir kişi bir kişinüñ ḳullıġına ḥased idüp gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 9). [ʿibādet,]*
- ṭāʿatinde ḥużūr bulmazdı Maʿa hāz̲ā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ faẕiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿ**ibādetine** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 18). [ʿibādetine, -i, -ne]*
- me̱sūbātı cemʿ idebile-y-idi şübhe yoḳdur ki faẕileti ḫūbter olurdı Nite ki İbn Semmāk mümkin degül ʿ**ibādetle** teʾehhüli cemʿ idemezdi ve eger teʾehhül itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 16). [ʿibādetle, -le]*
- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿ**ibādetdür** İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 9). [ʿibādetdür, -dür]*
- yabanda ʿ**ibādetle** Mescid-i Aḳṣā'da ʿibādet bir mi olur Bunca aṣfiyānuñ ervāḥı aña müteʿalliḳ olup ṭurur ve bir niçe enbiyā-yı mürselīn anı ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 3). [ʿibādetle, -le]*
- yabanda ʿibādetle Mescid-i Aḳṣā'da ʿ**ibādet** bir mi olur Bunca aṣfiyānuñ ervāḥı aña müteʿalliḳ olup ṭurur ve bir niçe enbiyā-yı mürselīn anı ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 3). [ʿibādet,]*
- ṭurur ol yirüñ mizācı ʿ**ibādetle** mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur ve ol mekānuñ rūḥāniyyeti ervāḥ-ı mütāhhere ile me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur her mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 5). [ʿibādetle, -le]*
- ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿ**ibādetine** şahādet ider āḫıratda aña yardım idüp ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 15). [ʿibādetine, -i, -n, -e]*
- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿ**ibādetde** niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 17). [ʿibādetde, -de]*
- olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿ**ibādetüñde** olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 5). [ʿibādetünde, -ü, -n, -de]*
- nesneye mevkūf ḳodı ferāġatle ʿ**ibādet** rızḳ teşvīşinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 19). [ʿibādet,]*
- ʿ**ibādetden** gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 9). [ʿibādetden, -den]*
- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿ**ibādetini** arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki anuñ z̲āt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki andan ġayri maḫbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 11). [ʿibādetini, -i, -n, -i]*

- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz şimdi didügümüz bu degüldür bir ġayri ḥāletdür ki bir fi‘l-i maḫṣūṣ ba‘żı kişiden ma’ṣiyet olur ba‘żı kişiden **‘ibādetdür** nefs-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 12). [‘ibādetdür, -dür]*
- emrde **‘ibādet** olur bu degül ki ma’ṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭā‘at olur bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 13). [‘ibādet olur, -ur]*
- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿ**ibādet** mi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 16). [ʿibādet,]*
- ʿ**ibādetdür** şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu’llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿẕībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 9). [ʿibādetdür, -dür]*
- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu’llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿẕībi olur baṭında ʿ**ibādet** nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 10). [ʿibādet,]*
- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿ**ibādet** ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 16). [ʿibādet,]*
- Yaʿnī dimek ister ki nefsüñ murādını virmemek gibi ulu ṭā‘at olmaz ve anuñ berāberi ‘ālemde **‘ibādet** olmaz belki diḳḳat olınursa her ṭā‘atüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 18). [‘ibādet,]*
- Allāh içün **‘ibādet** ṣanmaḳ olmaz ammā eger şöyle ki nefsüñi tamām arayup bulasın bir niçe yirlerde rıżā-yı Ḥaḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın hemīn aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 13). [‘ibādet,]*
- ḳılınur fi’l-cümle nefse muḫālefet gibi **‘ibādet** olmaz ve nefs ġazāsında berāber ‘ālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 5). [‘ibādet,]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az ṭāʿat olmaz ve degme ʿ**ibādet** anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 8). [ʿibādet,]*
- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir yoldan daḫı aña ʿ**ibādete** ṭarīḳ gösterür ḳuldan maḳṣūd olan aña ḳullıḳdur her ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 5). [ʿibādete, -e]*
- Kendülerde bu ʿ**ibādet** olmaduġına aġladılar Ḥażret-i Risālet ṣalla’llāhu ʿaleyhi ve’s- sellem daḫı anları tesellī idüp eyitdi Anlarda bu var ise sizde daḫı neler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 1). [ʿibādet,]*
- idecekleri vaḳtı siz ʿ**ibādete** ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden sevāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 5). [ʿibādete, -e]*
- ʿ**ibādet** ḳonılur kimisine böyle müyesser olur kimisine eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb’i-y-ile bir ṭarīḳi olur ki andan çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 9). [ʿibādet,]*
- riḳḳiyyet arasında ʿ**ibādetle** kemāli artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 5). [ʿibādetle, -le]*

ʿ**ibādet eyledi:** *Dinin buyruklarını yerine getirmek; amel etmek.*

• müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir mīrzāde iken Nişābūr'a gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿ**ibādet eyledi** Āḫır ol şehrde meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 18). [ʿibādet eyledi, -di]*

ʿ**ibādet eyleyüp ṭururdı:** *Dinin buyruklarını yerine getirmek; amel etmek.*

• itmişdi Ṣūfīyāne libāslar giyüp bir gūşede ḫalvet otururdı hiç kimseye ḳarışmayup Ḥaḳḳ'a ʿ**ibādet eyleyüp ṭururdı** İttifāḳ bir gice yatarken vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 16). [ʿibādet eyleyüp ṭururdı,-y, -üp, -ṭurur, -dı]*

ʿ**ibādet idebilür:** *Dinin buyruklarını yerine getirebilmek; amel edebilmek.*

• tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāşı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿ**ibādet idebilür** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 4). [ʿibādet idebilür, -ebil, -ür]*

ʿ**ibādet ider:** *Dinin buyruklarını yerine getirmek; amel etmek.*

• maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve ancaḳ bunı gözedüp ʿ**ibādet ider** cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 4). [ʿibādet ider, -er]*

ʿ**ibādet iderdi:** *Dinin buyruklarını yerine getirmek; amel etmek.*

• ṣavmaʿada ʿ**ibādet iderdi** leylen vü nahāren Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẓmetine mülāzemet iderdi ammā ʿacemi idi elinden gelmezdi Ḳurān ögrene idi līkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 11). [ʿibādet iderdi, -er, -di]*

ʿ**ibādet iderler:** *Dinin buyruklarını yerine getirmek; amel etmek.*

• itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur nice feraḥ olmasun ki kendü epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿ**ibādet iderler** ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 10). [ʿibādet iderler, -er, -ler]*

ʿ**ibādet iderse:** *Bir dinin buyruklarını yerine getirmek; amel etmek.*

• ʿibādeti ol taḳlīde mevḳūf olur ve illā ki itmeye ṭarīḳinde ebter olur bir çöpe degmez biñ yıl ʿ**ibādet iderse** ʿibādetinden ẕerre ḳadar fāyide itmez bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 8). [ʿibādet iderse, -er, -se]*

ʿ**ibādet iderse:** *Dinin buyruklarını yerine getirmek; amel etmek.*

• olmaya hīç bir ʿamelinden ṣevāb bulmaz biñ yıl ʿ**ibādet iderse** ẕerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola her ʿamelinde anı gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 15). [ʿibādet iderse, -er, -se]*

ʿ**ibādet iderse:** *Kulluk etmek; Allah'a karşı yükümlü olduğu görevlerini, ibâdetini yerine getirmek.*

• ḳalbine ṣafā gelür ve derūnına cilā yürinür eger Ḥaḳḳ'a ʿ**ibādet iderse** ṭāʿatinde leẕẕeti olur ve eger Rabb'ine tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 13). [ʿibādet iderse, -er, -se]*

ʿ**ibadet iderseñ:** *Dinin buyruklarını yerine getirmek; amel etmek.*

- ışmarlayasın her ne ḳadar ʿ**ibadet iderseñ** cümlesini hemīn hīçe ṣayarsın añа cāzim olasın ki saña her ne yitişürse anuñ raḥmetindendür yoḫsa ʿibadetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 17). [ʿibadet iderseñ, -señ]*

ʿ**ibādet idersin:** *Kulluk etmek.*
- olmışsındur Bu ikisi saña iki put olmışdur bunlara ʿ**ibādet idersin** cehlüñden eyle ṣanursın ki Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp nūr-ı velāyetle Ḥaḳḳ'ı añа *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 15). [ʿibādet idersin, -er, -sin]*

ʿ**ibādet idersin:** *Kulluk etmek; Allah'a karşı yükümlü olduğu görevlerini, ibâdetini yerine getirmek.*
- olmışsındur Bu ikisi saña iki put olmışdur bunlara ʿibādet idersin cehlüñden eyle ṣanursın ki Allāh'a ʿ**ibādet idersin** Eyle diyüp nūr-ı velāyetle Ḥaḳḳ'ı añа *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 16). [ʿibādet idersin, -er, -sin]*

ʿ**ibādet idicek:** *Dinin buyruklarını yerine getirmek; amel etmek.*
- varıcaḳ ol ruḥuñ añа ʿavni irişür ve ol mekānda ʿ**ibādet idicek** ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 1). [ʿibādet idicek, -icek]*

ʿ**ibādet idüp:** *Kulluk etmek; Allah'a karşı yükümlü olduğu görevlerini, ibâdetini yerine getirmek.*
- Allāh'a ʿ**ibādet idüp** sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile añа *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 17). [ʿibādet idüp, -üp]*

ʿ**ibādet itmege:** *Kulluk etmek; Allah'a karşı yükümlü olduğu görevlerini, ibâdetini yerine getirmek.*
- var Allāh'a ʿ**ibādet itmege** yol çoḳ olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 3). [ʿibādet itmege, -e]*

ʿ**ibādet itmekdür:** *Kulluk etmek; Allah'a karşı yükümlü olduğu görevlerini, ibâdetini yerine getirmek.*
- miknet virür ḳullarıñ ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿ**ibādet itmekdür** çün maḳṣūd añа ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 10). [ʿibādet itmekdür, -dür]*

ʿ**ibādet itmez:** *Kulluk etmek; Allah'a karşı yükümlü olduğu görevlerini, ibâdetini yerine getirmek.*
- Allāh'a ʿ**ibādet itmez** ke-enna görür gibi ve bir kişi ki añа ḳullıḳ eylemez ke-enna ḥużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 15). [ʿibādet itmez, -mez]*

ʿ**ibādet itmezler:** *Dinin buyruklarını yerine getirmek; amel etmek.*

- itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp ḥużūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 17). [ʿibādet itmezler, -mez, -ler]*

ʿibādet ḳıla: *Dinin buyruklarını yerine getirmek; amel etmek.*

- ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde ḳāyim olur Her bir dervīş ki ḫalvetde ʿ**ibādet ḳıla** elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur ki aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 17). [ʿibādet ḳıla, -a]*

ʿibādet ḳılabilür: *Dinin buyruklarını yerine getirebilmek; amel edebilmek.*

- emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿ**ibādet ḳılabilür** Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 7). [ʿibādet ḳılabilür, -ür]*

ʿibādet ḳılur: *Dinin buyruklarını yerine getirmek; amel etmek.*

- itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿ**ibādet ḳılur** veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp ḥużūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 18). [ʿibādet ḳılur, -ur]*
- olanlar anlaruñla buluşurlar ve anlaruñ vāsıṭalıġı-y-ıla ol cemādatda taṣarrufāt ḳılurlar Her kişi ki bir yirde ʿ**ibādet ḳılur** ol yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 14). [ʿibādet ḳılur, -ur]*

ʿibādetgāh: *Dini vecibelerin yerine getirildiği yer, mekan.*

- yabanda ʿibādetle Mescid-i Aḳṣā'da ʿibādet bir mi olur Bunca aṣfiyānuñ ervāḥı aña müteʿalliḳ olup ṭurur ve bir niçe enbiyā-yı mürselīn anı ʿ**ibādetgāh** idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 4). [ʿibādetgāh,]*

ʿibādetler iderdi: *Dinin emirlerini yerine getirmek. II Amel etmek.*

- yirlerde ʿ**ibādetler iderdi** mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-ʿadd idi giceler irtelere degin ṭāʿat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 11). [ʿibādetler iderdi, -er, -di]*

ʿibārāt: *Bir düşünceyi anlatan bir veya birkaç cümlelik sözler.*

- maʿnādur Elfāẓuñ ve ʿ**ibārātuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 19). [ʿibārātuñ, -uñ]*
- bilmez ve ol bir emr-i ẕevḳīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿ**ibārātla** ki ol mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 16). [ʿibārātla, -la]*
- vaʿẓiyyede gökçek ʿ**ibārātı** ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 9). [ʿibārātı, -ı]*

'ibāret: *Oluşan, meydana gelen.*

• cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ışlāḥ itmeyüp żāyiʿ ḳılur bir nefes daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki **ʻibāret** nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 16). [ʻibāret,]*

ʿibāret: *Bir düşünceyi anlatan bir veya birkaç cümlelik söz.*

• ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿ**ibāret** ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 9). [ʿibāret,]*

• taḥḳīḳler ide ve bu ṭarīḳden erbāb-ı ṭarīḳatüñ kelimātında ne tedḳīḳler ide her bir ḥadīṯden niçe maʿnāya delāletler ide ve her bir ʿ**ibāretden** bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 6). [ʿibāretden, -den]*

• ʿuzletde olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile görsün ve her neye naẓar iderse Rabb'ini anda bulsun Belī didügümüz bir ḳuru ʿ**ibāretdür** ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 12). [ʿibāretdür, -dür]*

• hemīn bir iki ʿ**ibāretle** taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendinüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 5). [ʿibāretle, -le]*

ʿibaret ola: *-den oluşmak, meydana gelmek.*

• yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fenāsından ʿ**ibaret ola** ve kendüde benlik ḳalmaduġına işāret ola Eger dir-isek ki Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 11). [ʿibaret ola, -a]*

ibdā ide: *Yapmak, meydana getirmek.*

• ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd **ibdā ide** ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmaḳ gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 7). [ibdā ide, -e]*

ibḳā idesin: *Sürekli ve dâimî kılmak.*

• senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur kim benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin **ibḳā idesin** sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 8). [ibḳā idesin, -e, -sin]*

iblīs: *Şeytan.*

• ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır īmān ile gider **İblīs'üñ** seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 16). [iblīs'üñ, -üñ]*

• Ḥātem'den ki eydür Her ṣabāḥ **İblīs** baña gelür vesvese virüp incidür eydür ki Hīç fikr ider misin ki ne yeseñ gerek Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 15). [iblīs,]*

• bulur beden ki mümtelī ola **İblīs'üñ** taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 11). [iblīs'üñ, -üñ]*

ibn ʿamm-ı nebī: *Hz Muhammed'in amcazadesi.*

• vāriṣ-i Rasūl ve **ibn ʿamm-ı Nebī** ol İmām-ı ʿālem-i Şāfiʿī maṭlebi raẕiya'llāhu ʿanhu ve arżāhu ve aḥsana uḫrāhu ke-ma aḥsana evlāhu İmām Şāfiʿī'nüñ daḫi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 5). [ibn ʿamm-ı nebī,]*

ibn semmāk: *Muhammed-i Semmak.*

• iḥtirām iderdi Rivāyet olınur ki **İbn Semmāk** bir gün ḫasta oldı gittikçe ḫastalıġı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 13). [ibn semmāk,]*

• cāmesi var ve başında gökçek ʿimāmesi var bunlara ṣordı ki Ḳancaru gidersiz ve nereye ʿazm idersiz Eyitdiler **İbn Semmāk'uñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 18). [ibn semmāk'uñ, -uñ]*

• eyleyelüm Rivāyet olınur ki **İbn Semmāk** te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 3). [ibn semmāk,]*

• nereden gelür Rivāyet olınur ki baʿżı ʿazīzler **İbn Semmāk'ı** vefatından ṣoñra vāḳıʿada görürler Hālüñ nice oldı diyü teftīş ḳılurlar Eydür Ḥaḳ tebāreke *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 11). [ibn semmāk'ı,]*

• bārānını tā ebedī kesmeye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn Söz sözi çeküp uzandı yine tezkireden söyleyelüm **İbn Semmāk'uñ** menāḳıbından daḫı naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 2). [ibn semmāk'uñ, -uñ]*

• ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite ki **İbn Semmāk** iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 2). [ibn semmāk,]*

• meşūbātı cemʿ idebile-y-idi şübhe yoḳdur ki faẕileti ḫūbter olurdı Nite ki **İbn Semmāk** mümkin degül ʿibādetle teʾehhüli cemʿ idemezdi ve eger teʾehhül itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 16). [ibn semmāk,]*

ibn sīrīn: *Tabiinden olup, tefsir, fıkıh alimi ve meşhur rüya tabircisidir. Asıl adı Muhammed, babasının adı Sîrîn olup, Resulullahın hizmetçisi ve ensar-ı kiramın büyüklerinden Enes bin Malik'in azadlı kölesidir.*

• baʿżını aşaġa ve baʿżını yuḳaru ider Bu düşüñ heybetinden uyanur İbn Sīrīn'den taʿbīrini ṣordurur **İbn Sīrīn** eyidür Ol kişi Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 2). [ibn sīrīn,]*

ibnü rasūlü'llāh: *Resulullah'ın oğlu. II Hz. Cafer-i Sadık.*

• Gelüñ sizüñle ʿahd idelüm her ḳanḳımuz ki āḫıratda ḫalāṣ ola ḳalan yoldaşlarını elbette Allāh'dan dileye Eyitdiler Yā **İbnü Rasūlü'llāh** Senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 4). [ibnü rasūlü'llāh,]*

ibnü'l-vaḳt ve'l-ḥāl: *Tasavvufta geçmiş ve gelecek endişesinden kurtulmuş, şimdiki ânı yaşayan sufiye denir.*

• ve'l-ḥāl gerek ṣūfī müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl gerek Fi'l-cümle Ḥabīb-i ʿAcemī meşāyıḫ arasında muʿteber ululardan idi ve zamānında tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 3). [ibnü'l-vaḳt ve'l-ḥāl,]*

ibrāhīm: *Hz. İbrahim peygamber.*

- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem'üñ tevbe ve ricʿatı ile ve **İbrāhīm'üñ** odda vüsʿatı ile ve Eyyūb'uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 6). [ibrāhīm'üñ, -üñ]*
- sebebdendür ki dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a rāh olur Fi'l-cümle çün bildün ki **İbrāhīm'üñ** vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi ki Eyyūb'uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 12). [ibrāhīm'üñ, -üñ]*

ibrāhīm: *İbrahim Ethem.*
- maʿāşından şordı **İbrāhīm** eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve eger virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 13). [ibrāhīm,]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar **İbrāhīm** eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [ibrāhīm,]*
- üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse ben daḫı ḫalḳa īṣār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp apsam ṭururam **İbrāhīm** ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 18). [ibrāhīm,]*

ibrāhīm peyġambar: *Hz. İbrahim peygamber.*
- peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı ki dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 7). [ibrāhīm peyġambar,]*

ibrāhīm peyġambar'uñ: *Hz. İbrahim peygamber.*
- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm **İbrāhīm Peyġambar'uñ** ġınāsında olan işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün tekṣīr itdi anuñ emvālini ve ġına üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 11). [ibrāhīm peyġambar'uñ, -uñ]*

ibrāhīm-i edhem: *Ebû İshâk İbrâhîm b. Edhem b. Mansûr (ö. 161/778 [?]). Zahid, sûfî ve muhaddis.*
- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẓīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki **İbrāhīm-i Edhem** ol vaḳt Kaʿbe'yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 6). [ibrāhīm-i edhem,]*
- gedā-yı pādişāh sīret perverde-i luṭf u kerem ḥażret-i **İbrāhīm-i Edhem** ḳaddesa'llāhu sırrahu ve zāda fī ġurafi'c-cinān ḳadrahi İbrāhīm-i Edhem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 6). [ibrāhīm-i edhem,]*
- gedā-yı pādişāh sīret perverde-i luṭf u kerem ḥażret-i İbrāhīm-i Edhem ḳaddesa'llāhu sırrahu ve zāda fī ġurafi'c-cinān ḳadrahi **İbrāhīm-i Edhem** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 6). [ibrāhīm-i edhem,]*
- Ḥikāyet olınur ki bir gün **İbrāhīm-i Edhem'e** şordılar ki Bir kişi yimek bulmasa ve nesnesi olmasa niçe itsin Eyitdi Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 11). [ibrāhīm-i edhem'e, -e]*
- kişinüñ żalāletine sebeb olmamdur Rivāyet olınur ki **İbrāhīm-i Edhem** hiç kimseden nesne almazdı her kim ki virmek istese ḳabūl itmezdi meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 13). [ibrāhīm-i edhem,]*

- olur her ṭāyifeye bir rāh olur ol rāhdan çıḳmaḳ aña günāh olur Rivāyet olınur ki **İbrāhīm-i Edhem** vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir āvāz geldi ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 16). [ibrāhīm-i edhem,]*
- amāna'l-arżi ḳad māta Yaʿnī yir yüzinüñ āmānı öldi Teftīş itdiler ki **İbrāhīm-i Edhem** vefāt itmiş Dirler ki anuñ mezār-ı şerīfi ne yirde idügi muʿayyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 18). [ibrāhīm-i ethem,]*
- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı **İbrāhīm-i Edhem'den** görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 16). [ibrāhīm-i edhem'den, -den]*
- ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm teẕkire bābına Rivāyet olınur ki bir gün **İbrāhīm-i Edhem** ile bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 12). [ibrāhīm-i edhem,]*
- ḥażret-i Fużayl ve **İbrāhīm-i Edhem** ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā'ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 7). [ibrāhīm-i edhem,]*

ʿ**ibret:** *Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.*
- berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿ**ibretden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 10). [ʿibretden, -den]*
- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿ**ibret** ile añlaya nefsinde fanāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 14). [ʿibret,]*
- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿ**ibretleri** var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 11). [ʿibretleri, -ler, -i]*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿ**ibret** gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında baṣīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīṯüñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 3). [ʿibret,]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿ**ibretleri** var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 8). [ʿibretleri, -ler, -i]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿ**ibret** isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan özge ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 7). [ʿibret,]*

ʿ**ibret ala:** *(Olan bir şeyden) Kendi payına bir ders çıkarmak.*
- bir gün göre ve aña naẓar idüp ʿ**ibret ala** ammā nā-māḫreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 17). [ʿibret ala, -a]*
- gerekmez ki dervīşlikden ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿ**ibret ala** N'ola ẓāhiri şāh olsun bāṭını dervīş olsun ṣūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 8). [ʿibret ala, -a]*

ʿ**ibret naẓarı:** *(Etrâfında olup bitenlere) Ders alacak şekilde bakmak.*

• hemīn ol aḥādīs̱üñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve her kimüñ ki gözinde ʿ**ibret naẓarı** olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 4). [ʿibret naẓarı,]*

ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ: *İbret gözüyle bakmak: (Etrâfında olup bitenlere) Ders alacak şekilde bakmak.*

• ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur ki kişi ʿ**ibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ** her mis̱ālden aña intiḳāl olınur nuḳūş-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün mis̱āllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 5). [ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ, -ıcaḳ]*

ibtidā: *Önce, evvela.*

• ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi **ibtidā** tevbesine bāʾis̱ ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 14). [ibtidā,]*

ibtidā: *Başlangıç.*

• mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek tā kendünüñ **ibtidāda** ḥālini şeyḫinüñ intihāda ḥāline ḳıyas itmeye ve kendünüñ telvīnde dirligini anuñ temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 5). [ibtidāda, -da]*

• maʿrifeti ehl-i maʿrifet maḳāmından geçmiş ola ve illā dervīşlik **ibtidāsında** maʿrifet ḥāli yig olur ʿilmden zīrā ʿārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 1). [ibtidāsında, -sı, -n, -da]*

ibtidā-yı ḥālde: *Halin başlangıcı. II Allah'ın bir lutfu olarak kalbe gelen mânâ, feyiz, coşkunluk ve cezbe gibi hallerin başlangıcı.*

• tebeddülden ve ammā intihāda 'ilm ḥāli yig olur ma'rifetden zīrā 'ilmde ḳarār olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden **ibtidā-yı ḥālde** dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 4). [ibtidā-yı ḥālde,]*

ibtilā: *Bela; dert, sıkıntı, külfet.*

• ʿāfiyetidür ve dūzaḫ **ibtilāsı** Şol ki ʿāfiyet-i refāhiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 19). [ibtilāsı, -sı]*

• ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol **ibtilāyı** daḫı maḥżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 15). [ibtilāyı, -y, -ı]*

ibtilā itdi: *İmtihan etmek.*

• itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem'üñ tevbe ve ric'atı ile ve İbrāhīm'üñ odda vüs'atı ile ve Eyyūb'uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 5). [ibtilā itdi, -di]*

ibtilā-yı belāsını: *Maddî mânevî sıkıntı ve derdin verdiği imtihan.*

• sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki **ibtilā-yı belāsını** çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden ṣorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 1). [ibtilā-yı belāsını, -sı, -n, -ı]*

īcāb idüp: *İcap etmek, gerekmek, lazım gelmek.*

- yirden iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı **īcāb idüp** emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥṣi uzatduḳ şol ki teẕkire maşlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 9). [īcāb idüp, -üp]*

icābet: *Kabul etme, muvâfakat etme, uyma.*

- işābeti olur ve her muẓṭaruñ dāyim duʿāsınuñ **icābeti** olur zīrā kişi muẓṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẓarı ancaḳ Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 17). [icābeti, -i]*

icābet bulur: *Kabul olunmak.*

- ʿizzetde **icābet bulur** Şol ki ʿāḳildür anlardan şaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla edeb ile dirilmek gerek Rivāyet olınur ki bir gün Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 17). [icābet bulur, -ur]*

icāzet olmaz: *İzin verilmek.*

- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña **icāzet olmaz** ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [icāzet olmaz, -maz]*

iclāl: *Büyüklük, ululuk, azamet, kudret.*

- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẓlı olmasa Fuẓayl faẓl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf **iclāli** olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). [iclāli, -i]*
- maḳāmatından aʿlā-yı maḳāmatda inzāl ve vāṣilīn silkinde hezār taʿẓīm ü **iclāl** ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 13). [iclāl,]*
- yakmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca faẓl u kemālle bir ʿazīzüñ gönlini ṭavāf itdi hezār **iclāl** ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 16). [iclāl,]*
- nice müsellem ise fuẓelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faẓl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü **iclāli** dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 12). [iclāli, -i]*

icmāʿ-ı ümmet: *Müslamanların toplamı, hepsi.*

- yegāne-i zamān idi ve mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān idi kerīmü'l-ʿasr ve cevādü'd-dehr idi cemīʿ **icmāʿ-ı ümmet** bunuñ üzerine ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 14). [icmāʿ-ı ümmet,]*

icmālen: *Kısaca, özetle.*

- Beden seḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān **icmālen** şol miḳdār bilinür ki şāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 18). [icmālen,]*
- tafṣīl olınmaz līkin **icmālen** maʿlūm ola kim belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāz dāyim ẕenb olmaz ve ṭāʿūn olan yirden şaḳınmaḳ her vaḳt terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 17). [icmālen,]*

• yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele **icmālen** ʿulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 18). [icmālen,]*

ictihād: *Müçtehit vasfını kazanmış bir İslâm âliminin Kur'an ve sünnete uygun olarak verdiği hüküm.*

• bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri **ictihād** ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 16). [ictihād,]*

• meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü re'yine ve **ictihādına** muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḫs daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 1). [ictihādına, -ı, -n, -a]*

• şol ki müctehid olmaz anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki **ictihāddan** gelmeye ol re'y neye yarar olur ve andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 2). [ictihāddan, -dan]*

• iʿtiḳād ḳıla pes bu mesʾelelerde ol müctehid olmış olur **ictihādı** muḳteżāsınca kendü ʿamel itmiş olur ʿUlemā bu ḳadar muḫālefet ile İmām-ı Aʿẓam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 1). [ictihādı, -ı]*

• bāṭını yüzinden müctehididür gerek vaḥī-y-ile ʿamel itsün gerek **ictihādla** her ne idülürse bizüm Nebī'ye ümmet olup aña inḳiyādla niçe münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 11). [ictihādla, -la]*

• ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭabʿı ūz olur zīrā ol kişi **ictihād** mertebesine lāyıḳ olur ki 'aḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 8). [ictihād,]*

• anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña inanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde **ictihād** u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżūʿda rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 12). [ictihād,]*

ictihād ider: *Gücü, kuvveti yettiği kadar çalışmak.*

• münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde **ictihād ider** görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 8). [ictihād ider, -er]*

ictimāʿ: *Birleşmek, toplanmak; bir yere, bir araya gelmek.*

• naḳīż şanduġunuñ anda **ictimāʿı** muḫāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 3). [ictimāʿı, -ı]*

ictimāʿ-ı naḳīżīn: *Zıtlıkların bir araya gelmesi, toplanması.*

• bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan **ictimāʿ-ı naḳīżīn** istiḫālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 2). [ictimāʿ-ı naḳīżīn,]*

ictināb ide: *Kaçınmak, sakınmak.*

• kifāyetden geçmeye Yaʿnī andan iḥtirāz eyleye ki nefsi maṣlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye ki mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan **ictināb ide** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 18). [ictināb ide, -e]*

ictināb ḳılur: *Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.*

- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẕametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden **ictināb ḳılur** ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 10). [ictināb ḳılur, -ur]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler **içerler** Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 18). [içerler, -e, -r, -ler]*
- **içerdi** ve otururdı ve gezerdi dāyimā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 13). [içerdi, -er, -di]*
- bir gice süd **içüp** ṣabāḥ ishāl olmışdı Bu ishāl baña ol südden oldı diyü ḫāṭırına gelmişdi Ẓāhirdür ki süde fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 13). [içüp, -üp]*
- her ʿibādetleri taẕarruʿ vü āhladur ḥasret beriyyesinüñ hālikleridür ve maʿrifet bādiyyesinüñ sālikleridür şevḳ peymānesinden her ne ḳadar ki **içerler** ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 14). [içerler, -er, -ler]*
- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez **içerlerse** gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 17). [içerlerse, -er, -ler, -se]*
- geldi **içdüm** Ol ṣarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir lezzetden ki ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 9). [içdüm, -düm]*
- ʿālem-i miṣālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṣāliyye ile ṣarīḥ ṣarāb **içdi** ola Baʿīd degüldür ki ol ṣarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 11). [içdi, -di]*
- ṣu bulmadı bir iki ḫizmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra ṣu bulmışlar getirdüler ʿOsmān ḥażreti alup **içmedi** Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 18). [içmedi, -me, -di]*
- bardaḳ ṣu ṭutmış bile getürdi Ol ṣuyı ki **içdüm** tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā ṣularından uṣandum Ümīdim oldur kim bugünki ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 3). [içdüm, -düm]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur 'ālem-i ma'nānuñ aḥkāmı 'ālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳı'asında süd **içermiş** ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 8). [içermiş, -er, -miş]*
- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb **içmedügi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 4). [içmedügi, -me, -düg, -i]*
- güller bitürüp baʿżısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi götürebildügi ḳadar **içerdi** feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 6). [içerdi, -er, -di]*
- benim içün ḫidmet iderler benüm yanumdan yeyeler **içelerdi** Fi'l-vāḳīʿ girçek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar ṣevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 7). [içelerdi, -e, -ler, -di]*

• ziyāde sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler şu **içerler** ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 6). [içerler, -er, -ler]*

iç: *Esna, sıra, vakt.*
• ḫalvet **içinde** iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki lezzet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 13). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *İç kısım.*
• ammā her şu alan ḳabına ṣıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi **içi** neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 7). [içi, -i]*
• ammā her şu alan ḳabına ṣıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī **içine** giren şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 8). [içine, -i, -n, -e]*

iç: *(İnsanların meydana getirdiği topluluklarda) Ara.*
• Ḫuṣūṣā **içlerinden** İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Ḫvāce teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 15). [içlerinden, -leri, -n, -den]*
• mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys anlaruñ **içinde** bile cennete gide Kimse bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 16). [içinde, -i, -(n)de]*
• mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys anlaruñ içinde bile cennete gide Kimse bilmeye ki Üveys **içinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 16). [içinde, -i, -(n)de]*
• cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve babañ ise bir kişidür müslimānlar **içinde** andan bedter ādem yok Saña bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 2). [içinde, -i, -(n)de]*
• ḳanda bulurdı İstedi ḥarāmīler **içinden** Ḥażret'ine yitişdürdi ve diledi ḫūn-ḫvārlıġı ḫiẕmet-i Ḥaḳḳ'a degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 13). [içinden, -i, -(n)den]*
• ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilḳatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb **içinde** mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 6). [içinde,-i, -n, - de]*
• maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid dirilenler ekser budur kim rāfiżī olurlar şöyle ki tamām sünnī ola **içinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 14). [içinde, -i, -(n)de]*
• içün olur **içinden** birisi hemīn Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 15). [içinden, -i, -(n)den]*
• var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ **içinde** ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 15). [içinde, -i, -(n)de]*

- bulınmaduḳ eger şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve şāyed **içinden** niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 4). [içinden, -i, -(n)den]*
- evvel ẓāhiri düzmeyince çāra yoḳdur bāṭın düzilmez Ẓāhir evinüñ ʿulemā-yı şerīʿat ḳapucıları olurlar aralarından bir niçesi **içlerinden** ululları olurlar her kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 2). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
- tevżīḥ itmişdi Şāġirdleri her ne dirse yazarlardı ve cemīʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā **içlerinden** İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri ki dīn emrinde ol daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 12). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ **içinden** biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 2). [içinden, -i, -n, -den]*
- olsa gerek ve mücerred 'ilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger **içinden** baʿżına Allāh taʿālā 'ināyet idüp cezbe yitişdüre ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 10). [içinden, -i, -(n)den]*
- ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı sālisden olur pes ḳısm-ı sānī ile anuñ farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās **içinde** ḳısm-ı sānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 10). [içinde, -i, -(n)de]*

İç: *Gönül, ruh.*
- göñlinüñ cilāsı arta ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr olduġınca ḳalbi ḥużūr bula ve aç olduġınca **içi** nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 8). [içi, -i]*
- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül **içüñ** oñmaz cehd eyle ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 10). [içüñ, -üñ]*
- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden **içinde** bir ḥarāret ü 'işḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 2). [içinde, -i, -n, -de]*
- **içinden** arayup göre ṣol günāh ki anuñ ṣenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muṣırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 17). [içinden,-n, -den]*

iç: *Bir şeyin iç kısmı, içi, dâhili. II Vücut, beden.*
- gerek Ḫılt **içinde** ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 3). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *(Bir şeyin) Sınırları arasında bulunan kısım, dâhil.*
- Bu aralarda bir ʿazīz var ki otuz yıldır bir gūrı beklemiş ṭurur gice vü gündüz **içinden** çıḳmayup kefenin boynına salmış oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 12). [içinden, -i, -n, -den]*
- ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi ḳuds gülzārında cevlān idemez ve fikr bülbüli ol bāġ **içinde** tereyān idemez ʿAḳl ṭūṭīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 2). [içinde, -i, -n, -de]*

- anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki şol ḳadar vusʿat bulur ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur anuñ daḫı **içinde** semāsı olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 12). [içinde, -i, -(n),de]*
- daḫı **içinde** arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 13). [içinde, -i, -(n), de]*
- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı **içinde** giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 13). [içinde, -i, -(n), de]*
- elbette anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl ü aḥkām ki ʿālem-i mülk ü şahādet **içinde** görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 16). [içinde, -i, -(n), -de]*
- Eyitdi Mekke **içinde** anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi şandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 3). [içinde, -i, -n, -de]*
- Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem **içinde** aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi şandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 3). [içinde, -i, -n, -de]*
- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur kim benüm sünnetümi ʿālem **içinde** iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 8). [içinde, -in, -de]*
- idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı cemīʿ şehr **içi** tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 8). [içi, -i]*
- iş görilmez Bu ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām **içinde** müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 5). [içinde, -i, -n, -de]*
- ḳılmaz ve illā mescid **içinde** ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 7). [içinde, -i, -n, -de]*
- ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid **içinde** ḥelāl ʿameller dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 11). [içinde, -i, -n, -de]*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabeş dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat **içinden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 10). [içinden, -i, -(n)den]*
- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ **içindedür** ḥaḳīḳat didüklerü ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini anda bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 11). [içindedür, -i, -n, -de, -dür]*
- muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ **içinde** bir zerre ḳadar od yansun gerek maḥşerde şırf sevāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 18). [içinde, -i, -n, -de]*
- ü taḳvāları ʿivażı bihişt-i berīn **içinde** envāʿ dürlü niʿmetler naṣīb ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 177, Satır 1). [içinde, -i, -(n), -de]*
- olur insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẓhardur on sekiz biñ ʿālem **içinde** her ne ki var bunda vardur hüner budur kim bir kişi insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 1). [içinde, -i,-n, -de]*

- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev **içinde** iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 5). [içinde, -i, -(n), -de]*
- zaḫmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev **içinde** ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 8). [içinde, -i, -n, -de]*
- diye-y-idi Eger öldürseler ol anı dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān **içinde** iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 16). [içinde, -i, -(n), -de]*
- ʿālemdeki zaḫmetleri ʿivażı ol ʿālemde rāḥatlar müyesser idüp dār-ı cennetde maḳāmını müheyyā vü muḳarrer ve derecāt-ı ʿilliyīn **içinde** derecesini muʿallā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 6). [içinde, -i, -(n),de]*
- maʿiyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā Sen añladuġuñ degül cihān **içinde** andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 8). [içinde, -i, -n, -de]*
- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān **içinde** gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 14). [içinde, -i, -n, -de]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā **içinde** anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [içinde, -i, -(n), -de]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet **içinde** gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 8). [içinde, -i, -n, -de]*
- bir ḫūb ḥiṣn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur ki **içinde** güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 13). [içinde, -i, -n, -de]*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar **içinde** ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 15). [içinde, -i, -n, -de]*
- kisveti olur ṭaşradan gören anı ṣanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr **içinde** yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 12). [içinde, -i, -(n), -de]*

İçi: *İçi, iç kısmı.*

- gine bu bilür ki āyīnesi **içinde** ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 1). [içinde, -n, -de]*
- oturmaḳdan ne ʿayide olur çün göñül dünyāya baġlu ola ve çün sīne **içi** emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 5). [içi,]*

girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ **içine** gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 6). [içine, -n, -e]*

- gibi evüñ **içine** mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 7). [içine, -n, -e]*

• pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ **içini** vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 18). [içini, -(n),-i]*

• olduġı ḳadar ev **içinde** esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 1). [içinde, -n, -de]*

• yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿī'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ **içinde** otururdı ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşān ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 18). [içinde, -n, -de]*

• ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin ṣoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve ḳabr **içinde** iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 10). [içinde, -n, -de]*

• bir ḫūb ḥışn olur ki **içi** ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʻālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʻālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 13). [içi, -i]*

• içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar **içinde** ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 15). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>içinde:</u> *Arasında.*

• olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ **içinde** taẕarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 12). [içinde,]*

• gerek kevākib-i seyyare ki bir daḫı anuñ gibi ṭāliʿ vücūd bula ve niçe naẓarlar itmek gerek kevākib-i felekler **içinde** ki ʿālem-i ṭabīʿatda bir anuñ gibi manẓar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 16). [içinde,]*

• **içinde** ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 11). [içinde,]*

• içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ **içinde** ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 11). [içinde,]*

• zemīn-i gülzārı **içinde** bir anuñ gibi lāle-i maʿrifet belüre ve yıllarla ṣeyf faṣlı ʿāleme żayf olmaḳ gerek ki nāgāh berg ü bār arasında bir anuñ mi<u>s</u>li <u>s</u>emere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 5). [içinde,]*

• **içinden** fütūh olur her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 13). [içinden, -en]*

• ṭarīḳ ola me<u>s</u>elā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān **içinde** ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 4). [içinde,]*

• bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem **içinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 14). [içinde,]*

• taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿilm-i şerīʿatde ḫōd hünerleri ʿālem **içinde** meşhūrdur ammā dervīşlikde daḫı ḥikāyeleri vardur ki menāḳıblarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 9). [içinde,]*

- gibi evüñ içine mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ **içinden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 8). [içinden, -n]*
- diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz **içinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 14). [içinde,]*
- kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī **içinde** müteşābihat olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 6). [içinde,]*
- libāslar **içinde** faḳr anı iḫāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 11). [içinde,]*
- sīreti dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün gülsün ammā gine böyle iken Ḥaḳ'la muʿāmelesi bir ḳarār olsun keşret **içinde** ḫalvetde olsun ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 10). [içinde,]*
- vaḥşet ü ġurbet fikr iderler ve anı kefen **içinde** bir żillet fikr iderler anı bilmezler ki ol mü'minlere bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 11). [içinde,]*

içinde: *Kendinden önce gelen kelimenin taşıdığı anlamın bütünüyle hakim olduğunu, bir yer veya kimseyi tamamen kapladığını anlatır.*
- kendü isterdi āyinesini mücellā göremezdi ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb **içinde** olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 10). [içinde,]*
- **içinden** çıḳmaz ḳalur Fi'l-cümle ʿināyet-i Ḥaḳ şaḳīḳa-ı Şefīk ve himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ aña refīḳ olup tamām dünyādan iʿrāż idüp tāyip oldı bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 7). [içinde, -n]*
- ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr **içinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 2). [içinde, -i, -(n), -de]*
- olmayup ol şiddet **içinde** ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidāyet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 11). [içinde, -i, -n, -de]*
- dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb **içinde** anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 8). [içinde,]*

içinde: *(Zaman bildiren kelimelerle) Belli bir sürede, süresince, zarfında.*
- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ **içinde** niçe menāzil ḳatʿ itdüm şulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 2). [içinde,]*

içinde: *Ortamında. II Esnasında.*
- ceng **içinde** bir kişi anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿināyeti her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 7). [içinde,]*

içinde: *Ortamında.*

- cennet **içinde** seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 13). [içinde,]*

İçine: *Arasına.*

- göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar **içine** girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 10). [içine, -i, -n, -e]*

içecek: *İçilmeye elverişli.*

- ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle ṣuṣadı ve **içecek** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 16). [içecek,]*

içerü: *İç yan, iç bölüm, dışarı karşıtı.*

- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı **içerü** ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 3). [içerü,]*

içerü: *İçeri. II Şehire.*

- gāh olur ki ādeme iḫtirāz eylemek şerʿan vācib olur nite kim bir kişi şehrden ṭaşra bulınsa **içerü** girmek menʿ olınur gāh olur ki iḫtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 2). [içerü,]*

içerü: *İçeri; kalp, gönül.*

- bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü **içerüden** işidür olmış Egerçi bu ḥālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 17). [içerüden, -den]*
- kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan **içerüden** işidürmiş hemīn Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 1). [içerüden, -den]*

içerü: *İç yan, iç bölüm, dışarı karşıtı.*

- vü ḫōşnūd idi Āḫır ölümlü olıcaḳ ḳatındaġı ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasūlleri geliyorur didi Bunlar daḫı ṭaşra çıḳdılar **içerüden** bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 16). [içerüden, -den]*
- Bāyezīd'üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine Rivāyet olınur ki bir kişi geldi Bāyezīd'üñ ḳapusın ḳaḳdı **içerüden** Bāyezīd Kimi istersin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 2). [içerüden, -den]*

içerü: *İçte kalan yer, iç kısım, iç taraf.*

- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan **içerü** niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 17). [içerü,]*

içerü girdi: *(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak.*

- ve nefsi ḥużūr bulduġını dilemezdi kendünüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri **içerü girdi** Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 6). [içerü girdi, -di]*
- Eyitdiler Bu şusuzlıġ-ıla oruç ṭutamazsın 'aṭaş ġalebe ider döyemezsin didiler Eyitdi Dün-ile Peyġambar ḥażreti şol bacadan **içerü girdi** elinde bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 2). [içerü girdi, -di]*

içerü girdiler: *Dış taraftan iç mekana geçmek.*
- ki Yā eyyetühān-nefsü'l-mutma'inne irciʿī ilā Rabbiki rāżiyeten marżiyyeten fa-dḫulī fī ʿibādī ve'dḫulī cennetī Biraz vaḳt eġlenüp gine **içerü girdiler** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 18). [içerü girdiler, -di, -ler]*

içerü girmek: *Dışarıdan içeriye girmek.*
- gāh olur ki ādeme iḥtirāz eylemek şerʿan vācib olur nite kim bir kişi şehrden ṭaşra bulınsa **içerü girmek** menʿ olınur gāh olur ki iḥtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 2). [içerü girmek,]*

içi ve ṭaşı: *İçi ve dışı.*
- ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördiler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış **içi ve ṭaşı** eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [içi ve ṭaşı, -ı]*

için ṭaşın: *İçini dışını, bedenini ve ruhunu.*
- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ **için ṭaşın** pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 17). [için ṭaşın, -ı, -n]*

içindeki: *İçinde bulunanı.*
- eksik olmaz her ṣūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe **içindekini** ḫūb gösterür Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 6). [içindekini, -n, -i]*

içinden çıḳmışdı: *Karışık bir işin güçlüklerini yenebilmek, üstesinden gelmek.*
- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürūrını şürūr ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 13). [içinden çıḳmışdı, -mış, -dı]*

içini ṭaşını ala: *Ruhunu ve bedenini kaplamak.*
- gerek ki dāyim guṣṣe-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola ve her dem 'ilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve Allāh ḳorḳusı **içini ṭaşını ala** tā ki dünyāda iḫlāṣla 'amel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 10). [içini ṭaşını ala, -a]*

içmek: *Yudumlamak, içmek.*

- ol miṣālüñ eṣeri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu **içmekle** ṣusuzlıġı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 14). [içmekle, -le]*
- ve ziyāde yemek īẕā virür ḥarāreti ziyāde olduḳça şevḳi artar ol sebebden ṣu **içmekden** ḳaçar Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 4). [içmekden, -den]*

içsem gerek: *İçeceğim.*
- gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 17). [içsem gerek,]*

için: *İçin, uğruna.*
- mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i **içün** anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 16). [içün,]*
- dil sarāyını Allāh **içün** süpürüp ḫalvet iderdi ve her dem göñül evinde anuñla ṣoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 17). [içün,]*
- içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā **içün** olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 15). [içün,]*
- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh **içün** gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 4). [içün,]*
- N'ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim **içün** ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 6). [içün,]*
- benüm **içün** ḫidmet iderler benüm yanumdan yeyeler içelerdi Fi'l-vāḳīʿ girçek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar ṣevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 7). [içün,]*
- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh **içün** ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 16). [içün,]*
- niçe şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ başīretde kāmil dirilür amma başri yoḳ niçe nesneleri Allāh **içün** işlerem ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 16). [içün,]*
- anda ol ḳadar cenneti görür eger āḫıratda ḥālüñ bilmek isterseñ dünyāda nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh **içün** nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 10). [içün,]*
- Allāh **içün** 'ibādet ṣanmaḳ olmaz ammā eger şöyle ki nefsüñi tamām arayup bulasın bir niçe yirlerde rıżā-yı Haḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın hemīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 13). [içün,]*
- Allāh içün 'ibādet ṣanmaḳ olmaz ammā eger şöyle ki nefsüñi tamām arayup bulasın bir niçe yirlerde rıżā-yı Haḳḳ **içün** terk-i havā itmiş olasın hemīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 14). [içün,]*

<u>içün:</u> *- e ayrılmış, -e özgü, -e has, -e mahsus.*

- gök **içün** bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 15). [içün,]*

<u>içün:</u> *-den/-dan dolayı, için, sebebiyle.*

- mücāhede ide nefsi **içün** anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 15). [içün,]*
- kendüye niʿmet bile ve faḳīrliġi kendüye devlet bile kimseneye iḥtiyāc göstermeye ve hiç bir kişiye dünyā **içün** teẕellül itmeye Ḳarnı aç olduġınca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 6). [içün,]*
- ḳadar şu **içün** gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm ne ṭursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 17). [içün,]*
- incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe cebr idersin dirdi ʿUtbe eydürdi Gine kendü nefsüm maṣlaḥatı **içündür** ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 6). [içündür, -dür]*

.• rāḥatlıġı **içündür** nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 7). [içindür, -dür]*

- ziyāreti **içün** ne bu ḳadar ḥareket gerek ḥuṣūṣā nüfūs-ı kāmileye ki anlara cemīʿ-i ervāḥ peydā olur rūḥ rūḥa iki müteveccih ola hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 9). [içün,]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ **içün** anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 9). [içün,]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene **içün** anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 10). [içün,]*
- olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet **içün** dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 3). [içün,]*
- bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı **içündür** ve cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 15). [içündür, -dür]*
- daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür ve irşād-ı dīn **içün** muʿallimlerdür ehlu'llāh daḫı anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 18). [içün,]*
- buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfiḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça **içün** cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 12). [içün,]*
- bir manṣib **içün** mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 13). [içün,]*

- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe **içün** yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 3). [içün,]*
- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol maḳām ʿibādet **içün** ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 4). [içün,]*
- olmaz bu ikisi daḫı āḫırat **içün** ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 1). [içün,]*
- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā **içün** ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 8). [içün,]*
- **içün** olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 15). [içün,]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı **içün** olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 15). [içün,]*
- muṭlaḳ **içün** ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir ẕerre ḳadar od yansun gerek maḥşerde ṣırf ṣevāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 17). [içün,]*
- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile namāzı **içün** cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 16). [içün,]*
- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet **içün** gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 4). [içün,]*
- āḫırat **içün** gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 5). [içün,]*
- olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı **içün** aña iʿtidād olmaz ve anuñ ṣıḳletinden aña keṣāfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 14). [içün,]*
- ḫalḳuñ dīnini ıṣlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet **içün** ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 17). [içün,]*
- ḫalḳuñ dīnini ıṣlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat **içün** egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 18). [içün,]*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳdan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ıṣlāḥ **içün** iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿuzlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 4). [içün,]*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳdan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ıṣlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat **içün** ʿuzlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 4). [içün,]*

- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl **içün** bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca s̲evāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 1). [içün,]*
- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi **içün** anca s̲evāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 2). [içün,]*
- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı **içün** işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 7). [içün,]*
- nifāḳ olur mü'mine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maṣlaḥat **içün** olıcaḳ ṣer'an nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 15). [içün,]*
- kifāyetden geçmeye Ya'nī andan iḥtirāz eyleye ki nefsi maṣlaḥatı **içün** ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye ki mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 17). [içün,]*
- ucından çoḳ taḳṣīrler ider ve ḫavf u cübni sebebinden sū'-i tedbīrler ider cihād **içün** nefsine ḳıymaz olur ve ḥaḳ yolında mażāyıḳlara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 8). [içün,]*
- geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin şol murādātdan ki bir 'ırż-ı dünyevi **içün** geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki 'ırżını ṣaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 12). [içün,]*
- nūrla ta'bīr olınur elfāẓ-ı luġātda vaż' olınur şol bilenler **içündür** ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içindür ammā şol ma'nā ki 'ālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 5). [içündür, -dür]*
- nūrla ta'bīr olınur elfāẓ ki luġātda vaż' olınur şol bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür şol görinenler **içindür** ammā şol ma'nā ki 'ālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 6). [içündür, -dür]*
- mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki ġınā **içün** ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 18). [içün,]*
- muḳayyid olmaz ṭurur anlaruñ cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur meger anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd **içün** ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 14). [içün,]*
- tehdīd **içün** ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini yil ile kimini ṣu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle her belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 15). [içün,]*
- varduġını tamām göñlinden bile-y-idi ve eger āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ leẕẕātı **içün** daḫı çalışur ṭurmazdı ve şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 4). [içün,]*
- göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça **içün** sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 5). [içün,]*
- dünyāyı sever āḫıratı sevmez mümkin degüldür iki ḳarpuz bir ḳoltuġa ṣıġmaz meger dünyāya āḫırat **içün** maḥabbet ide dünyā anuñ meksebidür diyü meveddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 18). [içün,]*

- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ **içün** çalışur ister ki dünyāda ʻömrini Ḥaḳ taʻālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 1). [içün,]*
- iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup dünyāda gine āḫırat **içün** çalışmazlar hemīn āḫırat añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 6). [içün,]*
- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat **içün** çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 8). [içün,]*

içün: *Adına.*
- **içün** duʿā isteyeler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 3). [içün,]*

içün: *Amacıyla, maksadıyla.*
- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek **içün** daʻvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʻizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 17). [içün,]*
- evvel beyyāʻ-ı leʻālī idi ṣoñra merc-i a ʻālī oldı ṭaş cevherlerini söz gevherlerine degişdi ve ṣadef lūlūsini maʻrifet incilerine barışdı āḫırat bāzārı **içün** dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 8). [içün,]*
- Ben ṭavarı gitmek **içün** kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 1). [içün,]*
- gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet **içün** muḫālif ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb ḥaẕıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 17). [içün,]*
- ol ṣūrete getürmek **içün** ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 1). [içün,]*
- ḫiẕmet **içün** yürürler ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẕamūtdur ki dizin dizin cennet maḥbūbları her dem ḳarşusında el baġlayup ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 11). [içün,]*
- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak **içün** Bāyezīd küfr söylemez ḥadīṯ-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 7). [içün,]*
- pes ḫalḳa raḥmet **içün** cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 13). [içün,]*
- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve bu daḫı şol taḳdīrçedür ki ol aḥādīṯ tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt **içün** olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 14). [içün,]*
- şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maṣlaḥatı **içün** ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 13). [içün,]*

- şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maṣlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak **içün** emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 13). [içün,]*
- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş **içün** eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 17). [içün,]*
- olmaz anda olan iḥtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḥtiyāṭ ola ġarż **içün** ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 2). [içün,]*
- bozar mısın didi egerçi ẓāhir budur kim bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat **içün** olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 3). [içün,]*
- ellerine dünyā girmek **içün** ve niçeler olur ki dāyim Ḳurān oḳuyup namāz ḳılurlar bir murāda irmek içün ġāyeti bunlar anlarcılayın olmazlar imiş dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 3). [içün,]*
- ellerine dünyā girmek içün ve niçeler olur ki dāyim Ḳurān oḳuyup namāz ḳılurlar bir murāda irmek **içün** ġāyeti bunlar anlarcılayın olmazlar imiş dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 4). [içün,]*
- oġlancuġına tevekkül ögretmek **içün** bir ṭarīḳ itmişdi ve anı ol yola me' lūf ḳılmaġ içün bir fikr ḳılmışdı oġlancuġına ögretmişdi ki Her gāh ki bir ḥācetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 9). [içün,]*
- oġlancuġına tevekkül ögretmek içün bir ṭarīḳ itmişdi ve anı ol yola me'lūf ḳılmaġ **içün** bir fikr ḳılmışdı oġlancuġına ögretmişdi ki Her gāh ki bir ḥācetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 10). [içün,]*
- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek **içün** eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 7). [içün,]*
- cilā virmekde bu andan artuḳ olur ki bir ḥelāldeki leẕẕeti vardur terk eyleye mücerred nefsine īẕā itmek **içün** ḳomaya ki işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 2). [içün,]*
- itmek **içün** olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 1). [içün,]*

içür: *İçmesini sağlamak.*
- ekile rūḥ ol dem ḥużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫumārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup **içüre** ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 4). [içüre, -e]*

id: *Etmek, eylemek, yapmak.*
- **idüp** muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 1). [idüp, -üp]*
- ṣoḥbet iderler vezīrler cānları çıḳup ṭaşrada ḫiẕmet iderler Nedīmlerüñ daḫı ḥālleri bir olmaz gāh olur ki bir ednāsı itdügini bir aʿlāsı **idemez** Kerāmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 10). [idemez, -e, -mez]*

- **idemedi** gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 9). [idemedi, -e, -me, -di]*
- didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın **iderem** Ve naḳl olınur ki ṣordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 1). [iderem, -er, -em]*
- baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp **iderüz** maʿẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 8). [iderüz, -er, -üz]*
- ceẕbe-i ʿışḳ ile çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister zarūrī ṭāʿati bu yoldan **ider** Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 16). [ider, -er]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı **ide** her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [ide, -e]*
- salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi meger anlar daḫı ḳażā vü ḳader baḥsini **iderlerdi** mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 8). [iderlerdi, -er, -ler, -di]*
- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā saña luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile **ide** ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 10). [ide, -e]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar **idermiş** diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [idermiş, -er, -miş]*
- **idersin** yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 1). [idersin, -er, -sin]*
- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā şol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliġinden bir işdür **ider** ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 16). [ider, -er]*
- derūnuñ pür nūr **idesin** ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 11). [idesin, -e, -sin]*
- kelbleri daḫı **iderler** eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 15). [iderler, -er, -ler]*
- sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü ṣordılar Bu cerāʿeti sen ne ḥüccetle **idersin** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 6). [idersin, -er, -sin]*
- ferāġati olup hīç bir ġarażı fikr itmez hemīn kendüyi aña teslīm edip hiç kendünüñ de n'olacaġın ẕikr itmez dāyim bu mülāḥażayı **ider** ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 6). [ider, -er]*
- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısm ġıbṭa eyle ki ölilere **idersin** Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 3). [idersin, -er, -sin]*

- ardında **idesiz** ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin ṣoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 9). [idesiz, -e, -siz]*
- durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli **iderse** cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 18). [iderse, -er, -se]*
- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ **ider** Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 14). [ider, -er]*
- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol ṣu **ider** aña giren ṣudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 9). [ider, -er]*
- oġlancuḳ daḫı her gün eyle **iderdi** her ne ki murādı ol pencere dibine varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 13). [iderdi, -(e)r, -di]*
- girüp otura gice vü gündüz hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz **ider** ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ me'lūfātını fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 15). [ider, -er]*
- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz N'olur andan ki tevbeyi añduḳca fulān vaḳt **idem** diye ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 6). [idem, -em]*
- muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice **idelüm** ki 'aḳl 'uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her 'ālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 11). [idelüm, -elüm]*
- **idüp** mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 1). [idüp, -üp]*
- niçe şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur ammā nefsi-y-içün **ider** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [ider, -er]*
- itmeyenüñ 'izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger **ide-y-idi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 10). [ide-y-idi, -e, -y, -i, -di]*
- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle **ider** ancaḳ diyü kendi daḫı itmek olmaz 'āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 12). [ider, -er]*
- kendü efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve eger **idemezse** bārī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 16). [idemezse, -e, -mez, -se]*
- hiçbir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı **iderse** evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [iderse, -er, -se]*
- hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki tā her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabb'i ḳullıġını bile **ide** şöyle ṣanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 2). [ide, -e]*

- **idüp** şu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẕāhirinden bir maẕharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 1). [idüp, -üp]*
- żarūret ḳadar **iderler** beden żaʿīf olup ʿāmelden ḳalmasun dirler anlar ḫubzı sevmezler hemīn beden terkībine ḳuvvet gelsün diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 7). [iderler, -er, -ler]*

id: *Etmek, eylemek. II Uğraşmak.*
- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı ḳażā ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle **idecegini** nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 8). [idecegini, -eceg, -i, -n, -i]*

ʿīd: *Bayram.*
- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ **ʿīdi** vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 8). [ʿīdi, -i]*

iddiḫār: *Toplama, biriktirme, cemetme.*
- yolında bu mıḳdār **iddiḫār** ḫalel virmez ve dervīşler arasında bu ḳadar nesne ʿayıb ṣayılmaz İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşārebinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 11). [iddiḫār,]*

iden: *Eden, yapan (kişi).*
- ṣanur anı bilmez ki göñlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā **idenüñ** ḥāleti ḥālet-i muẕṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 8). [idenüñ, -üñ]*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle **ideni** Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 5). [ideni, -i]*
- olur ve her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḫsümüz anlarda degül żāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile iş **idenlerdedür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 8). [idenlerdedür, -ler, -de, -dür]*
- ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol ḥāline nedmān u peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir tāze Müslümān'dur ḥāṣā ki böyle **idenüñ** Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 2). [idenüñ, -üñ]*
- itmeyenüñ 'izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol **iden** ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [iden,]*

iden: *Yapan kişi. II Azgınlık eden kişi.*
- itmeyenüñ 'izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol **iden** ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [iden,]*

idi: *Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.*

- zümre-i evliyānuñ ‘umdesi **idi** erbāb-ı şerī‘at yanında müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳāt ḳatında mükerrem idi İmām-ı Ḥaḳ ve muḳtedā-yı muṭlaḳ idi ‘ubbād *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 7). [idi]*
- zümre-i evliyānuñ ‘umdesi idi erbāb-ı şerī‘at yanında müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳāt ḳatında mükerrem **idi** İmām-ı Ḥaḳ ve muḳtedā-yı muṭlaḳ idi ‘ubbād *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 8). [idi]*
- zümre-i evliyānuñ ‘umdesi idi erbāb-ı şerī‘at yanında müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳāt ḳatında mükerrem idi İmām-ı Ḥaḳ ve muḳtedā-yı muṭlaḳ **idi**‘ubbād *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 8). [idi]*
- arasında muḳaddem ve zühhād arasında mu‘aẕẓam **idi** ‘Āriflerüñ murtażāsı ve ‘āşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 9). [idi]*
- arasında muḳaddem ve zühhād arasında mu‘aẕẓam idi ‘Āriflerüñ murtażāsı ve ‘āşıḳlaruñ pişvāsı **idi** ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 10). [idi]*
- arasında muḳaddem ve zühhād arasında mu‘aẕẓam idi ‘Āriflerüñ murtażāsı ve ‘āşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ **idi** kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 10). [idi]*
- ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ **idi** Ma‘ānī-yi tefsīrde ma‘ārifi çoḳ idi ve esrār-ı tenzīlde laṭāyifi çoḳ idi Ma‘cūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve terkīb-i ṭabī‘atı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 11). [idi]*
- ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi Ma‘ānī-yi tefsīrde ma‘ārifi çoḳ **idi** ve esrār-ı tenzīlde laṭāyifi çoḳ idi Ma‘cūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve terkīb-i ṭabī‘atı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 11). [idi]*
- ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi Ma‘ānī-yi tefsīrde ma‘ārifi çoḳ idi ve esrār-ı tenzīlde laṭāyifi çoḳ **idi** Ma‘cūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve terkīb-i ṭabī‘atı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 12). [idi]*
- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden **idi** ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i ‘azrā-idi Her kim ki anı sevene rāfiżī dir ol dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 13). [idi]*
- cemīʿisi zamānuñ müteaʿyyin bellüleri **idi** Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri İmām ʿAlī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn’dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 7). [idi]*
- ṭoḳuz şemʿ-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn **idi** Şerīʿat bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ ʿammārı ve dīn ehlinüñ iʿtimādı idi Her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 9). [idi]*
- ṭoḳuz şemʿ-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerīʿat bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni **idi** dīn evinüñ ʿammārı ve dīn ehlinüñ iʿtimādı idi Her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 10). [idi]*
- ṭoḳuz şemʿ-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerīʿat bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ ʿammārı ve dīn ehlinüñ iʿtimādı **idi** Her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 10). [idi]*
- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ **idi** her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 11). [idi]*
- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve

- her biri ol ʿasruñ vahīdi **idi** cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 12). [idi]*
- bāhir **idi** Her biri mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil ve her biri menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil idi cemīʿisi maḥbubu'l-ḫalāyıḳ ve cümlesi maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 13). [idi]*
- bāhir idi Her biri mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil ve her biri menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil **idi** cemīʿisi maḥbubu'l-ḫalāyıḳ ve cümlesi maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 14). [idi]*
- bāhir idi Her biri mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil ve her biri menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil idi cemīʿisi maḥbubu'l-ḫalāyıḳ ve cümlesi maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 14). [idi]*
- şoḥbet-i aʿdā żarar ide **idi** Āsiye'ye Firʿavn'dan olurdı ve eger müşāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi Yaʿnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 3). [idi]*
- şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır **idi** aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 15). [idi]*
- şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu **idi** kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 16). [idi]*
- aḫbāruñ delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı **idi** ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 14). [idi]*
- aḫbāruñ delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi **idi** ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 14). [idi]*
- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi **idi** Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 15). [idi]*
- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı **idi** ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 16). [idi]*
- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı **idi** Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 16). [idi]*
- ve aña görmedin uyanlardan **idi** Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 17). [idi]*
- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs **idi** ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 17). [idi]*
- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs **idi** ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 17). [idi]*
- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve
- vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet **idi** ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 18). [idi]*

- müstecāb **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 19). [idi, -di]*
- **idi** ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir kaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 5). [idi]*
- idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede **idi** Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir kaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 5). [idi]*
- melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti **idi** ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 2). [idi]*
- melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 2). [idi]*
- Aña hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde ṣafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed kendü de bile **idi** bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 6). [idi]*
- ẓāhirde görüp n'eyleye **idi** Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir ṣu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 7). [idi, -di]*
- olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī **idi** Ādem henūz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henūz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 42, Mısra 1). [idi]*
- olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebīidi Ādem henūz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl **idi** henūz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 42, Mısra 2). [idi]*
- Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür ki anuñ menāḳıbına nihāyet yoḳdur ve riyāżetine ġāyet yoḳdur Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede ve kāmil-i maʿrifet ü mücāhede **idi** Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 8). [idi]*
- u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı **idi** ve mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı feriḥ bulmazdı ve bir aḥad anı güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 9). [idi]*
- u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı **idi** Hiç kimse anı feriḥ bulmazdı ve bir aḥad anı güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 10). [idi]*
- öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş **idi** ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 12). [idi]*
- Vaʿẓınuñ te'sirī ẓāhir **idi** ve kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 1). [idi]*
- Vaʿẓınuñ te'sirī ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı bāhir **idi** Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 1). [idi]*
- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā **idi**ʿİbādātı ṣırf ḫaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 3). [idi]*

- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı ṣırf ḥaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ **idi** Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 3). [idi]*
- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı ṣırf ḥaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif **idi** Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 4). [idi]*
- żamīri mihr-i envār **idi** Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur ki evvel tācir-i cevher-furūş idi ṣoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 5). [idi]*
- żamīri mihr-i envār idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā **idi** Rivāyet olınur ki evvel tācir-i cevher-furūş idi ṣoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 6). [idi]*
- żamīri mihr-i envār idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur ki evvel tācir-i cevher-furūş **idi** ṣoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 6). [idi]*
- evvel beyyāʿ-ı leʿālī **idi** ṣoñra merciʿ-i aʿālī oldı ṭaş cevherlerini söz gevherlerine degişdi ve ṣadef lūʾlūsini maʿrifet incilerine barışdı āḫırat bāzārı içün dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 7). [idi]*
- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi ve niçe müddet anuñ müṣāḥibi **idi** Bu ṭāyifenüñ ulularından ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden idi Fażāyili bī-ḥad ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 7). [idi]*
- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi ve niçe müddet anuñ müṣāḥibi idi Bu ṭāyifenüñ ulularından ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden **idi** Fażāyili bī-ḥad ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 8). [idi]*
- bī-ʿadd **idi** Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur Egerçi bende-zāde idi līkin iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 9). [idi]*
- bī-ʿadd idi Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur Egerçi bende-zāde **idi** līkin iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 10). [idi]*
- bī-ʿadd idi Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur Egerçi bende-zāde idi līkin iki cihānda āzāde **idi** Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 10). [idi]*
- taṣavvufda bir ṣīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣ var **idi** Maḥāsin-i ḫasāyili keṣīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 8). [idi]*
- taṣavvufda bir ṣīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keṣīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir **idi** Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 8). [idi]*
- kimseye ḫizmet itmişdi ve ekṣer-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi Cemīʿisinüñ ḳatında müsellem ve cümlesinüñ yanında mükerrem **idi** ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 10). [idi]*
- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ **idi** ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve riyāżatı vāfir idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 11). [idi]*

- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā **idi** Kemālātı ẓāhir ve riyāżatı vāfir idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 12). [idi]*
- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve riyāżatı vāfir **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 12). [idi]*
- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir **idi** ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekser-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 13). [idi]*
- taṣavvufda bir ṣīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣı var **idi** Maḥāsin-i ḫasāyili keşīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 8). [idi]*
- taṣavvufda bir ṣīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣı var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keşīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir **idi** Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 8). [idi]*
- kimseye ḫizmet itmişdi ve ekser-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi Cemīʿisinüñ ḳatında müsellem ve cümlesinüñ yanında mükerrem **idi** ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 10). [idi]*
- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ **idi**ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve riyāżātı vāfir idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 11). [idi]*
- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā **idi** Kemālātı ẓāhir ve riyāżātı vāfir idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 12). [idi]*
- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve riyāżātı vāfir **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 12). [idi]*
- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir **idi** ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekser-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 13). [idi]*
- mürüvvet ü himmet **idi** ṣaḥīḥu'n-niyyāt ve müstecābü'd-daʿvāt idi Mücāvir-i ḫalevāt ve mülāzım-ı ʿibādāt idi Kerāmātı nā-māʿdūd ve riyāżātı nā-māḥdud idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 7). [idi]*
- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu'n-niyyāt ve müstecābü'd-daʿvāt **idi** Mücāvir-i ḫalevāt ve mülāzım-ı ʿibādāt idi Kerāmātı nā-māʿdūd ve riyāżātı nā-māḥdud idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 7). [idi]*
- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu'n-niyyāt ve müstecābü'd-daʿvāt idi Mücāvir-i ḫalevāt ve mülāzım-ı ʿibādāt **idi** Kerāmātı nā-māʿdūd ve riyāżātı nā-māḥdud idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 8). [idi]*
- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu'n-niyyāt ve müstecābü'd-daʿvāt idi Mücāvir-i ḫalevāt ve mülāzım-ı ʿibādāt idi Kerāmātı nā-māʿdūd ve riyāżātı nā-māḥdud **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 8). [idi]*
- Evvel māldār u ribā-ḫ∨ar **idi** Ḥabīb-i riyā-ḫor dimekle meşhūr idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemīʿ-i mālını fukaraya ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 9). [idi]*

- Evvel māldār u ribā-ḫ∨ar idi Ḥabīb-i riyā-ḫor dimekle meşhūr **idi** şoñra Ḥasan-ı Başrī'den tevbe itdi cemīʿ-i mālını fukaraya ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 9). [idi]*
- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek **idi** öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Başrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 13). [idi]*
- ve'l-ḥāl gerek şūfī müteraşşıd-ı furşat u mecāl gerek Fi'l-cümle Ḥabīb-i ʿAcemī meşāyıḫ arasında muʿteber ululardan **idi** ve zamānında tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 56, Mısra 4). [idi]*
- bellülerden **idi** Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 56, Mısra 5). [idi]*
- Ebū Hāzem daḫi maḳbūl-i ekābir ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir **idi** Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi ve aṣḥāb-ı ḥaḳikatüñ müstenedi idi Niçe meşāyıḫuñ pīşvası *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 5). [idi]*
- Ebū Hāzem daḫi maḳbūl-i ekābir ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi ve aṣḥāb-ı ḥaḳikatüñ müstenedi **idi** Niçe meşāyıḫuñ pīşvası *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 6). [idi]*
- ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı **idi** Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi görmiş idi Enes ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 7). [idi]*
- ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī **idi**Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi görmiş idi Enes ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 8). [idi]*
- ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānīidi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi görmiş **idi** Enes ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 8). [idi]*
- Ebū Hüreyre ile bulışmış **idi** Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 9). [idi]*
- Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden **idi** ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 10). [idi]*
- Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib **idi** Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 10). [idi]*
- ḳanā'at üzere ve ekser-i eyyāmı ferāġat üzere **idi** Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 11). [idi]*
- ḳanā'at üzere ve ekser-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş **idi** ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 12). [idi]*
- ḳanā'at üzere ve ekser-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş **idi** Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 12). [idi]*

- güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre andan yir **idi** Bāḳī vaḳtda ʿibādete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 1). [idi]*
- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var **idi** acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 4). [idi]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb **idi** ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 9). [idi]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb **idi** Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 10). [idi]*
- olınca gözi yaşı aḳar ṭurdı Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ göñlegi dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram dir **idi** Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 12). [idi]*
- güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre andan yir **idi** Bāḳī vaḳtda ʿibābedete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 1). [idi]*
- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var **idi** acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 4). [idi]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb **idi** ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 9). [idi]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb **idi** Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 10). [idi]*
- olınca gözi yaşı aḳar ṭurdı Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ göñlegi dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram dir **idi** Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 12). [idi]*
- **idi** ve küçücekden kerāmātı eksük degül idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿibādete meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 15). [idi]*
- idi ve küçücekden kerāmātı eksük degül **idi** ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿibādete meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 15). [idi]*
- uzanur yalñuz bunuñ menaḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek **idi** ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 8). [idi]*
- uzanur yalñuz bunuñ menaḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek **idi** Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 8). [idi]*
- vü ḫōşnūd **idi** Āḫır ölümlü olıcaḳ ḳatındaġı ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasūlleri geliyorur didi Bunlar daḫı ṭaşra çıḳdılar içerüden bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 15). [idi]*

- ve maʿārifet-i merātib u maḳāmātda tamām kemālinden ġayri aḥādīṯ u rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var **idi** İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 2). [idi]*
- zinde **idüm** bu iki cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe ḫiẕmet iderdüm çün beni zindān-ı gürda maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 77, Mısra 3). [idüm, -dü, -m]*
- zamānınuñ vaḥīdlerinden ve cihānuñ ferīdlerinden **idi** devrānuñ yegānelerinden ve rūzgāruñ nişānelerinden idi Şerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 7). [idi]*
- zamānınuñ vaḥīdlerinden ve cihānuñ ferīdlerinden idi devrānuñ yegānelerinden ve rūzgāruñ nişānelerinden **idi** Şerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 8). [idi]*
- ẓāhiresi **idi** Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ ẕaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 9). [idi]*
- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ ẕaḫri **idi** Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 9). [idi]*
- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ ẕaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı **idi** Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 10). [idi]*
- müctebāsı **idi** Dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir mevcūd peydā ola ve müddetler geçmek gerek ki anuñ gibi bir mevlīd hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 11). [idi]*
- ve ṭabīʿat miʿmārı niçe defʿa yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ʿālem şahādetde bir anuñ miṣli bināyı raʿnā ḳaldurıbile Ol bir pādişāh **idi** ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 4). [idi]*
- pādişāhlar işiginüñ gedāsı **idi** ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫiẕmetkar idi ve ol bir server idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 5). [idi]*
- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān **idi** ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫiẕmetkar idi ve ol bir server idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 5). [idi]*
- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫiẕmetkar **idi** ve ol bir server idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 6). [idi]*
- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫiẕmetkar idi ve ol bir server **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 6). [idi]*
- ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına niṯār **idi** ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 7). [idi]*
- ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına niṯār idi ol bir baḥr **idi** ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 7). [idi]*

- ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına niṩār idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler **idi** ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 8). [idi]*
- ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına niṩār idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr **idi** ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 8). [idi]*
- ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına niṩār idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler **idi** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 8). [idi]*
- bir ḳuṭb-ı aʿẓam **idi** ki bir niçe yıl cihān anuñ ṩebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār-ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 9). [idi]*
- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ ṩebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār-ı muʿaẓẓam **idi** ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 10). [idi]*
- himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet **idi** ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı meẕellete virmişdi ve tāc u devleti külāh-ı mihnete degişmişdi cāhı çāh bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 11). [idi]*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī **idi** belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 2). [idi]*
- Nebī **idi** Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 3). [idi]*
- Dāyimā maḥzūn u maġmūm **idi** ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 7). [idi]*
- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm **idi** Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 7). [idi]*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī **idi** belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 2). [idi]*
- nebī **idi** Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 3). [idi]*
- Dāyimā maḥzūn u maġmūm **idi** ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 7). [idi]*
- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm **idi** Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 7). [idi]*
- Nebī **idi** Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 3). [idi]*

- Merv'den **idi** ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 7). [idi]*
- Merv'den idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden **idi** ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 7). [idi]*
- Merv'den idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan **idi** Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 8). [idi]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd **idi** Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 9). [idi]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer **idi** Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 10). [idi]*
- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı **idi** Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 12). [idi]*
- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 12). [idi]*
- Merv'den **idi** ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 7). [idi]*
- Merv'den idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden **idi** ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 7). [idi]*
- Merv'den idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan **idi** Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 8). [idi]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd **idi** Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 9). [idi]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer **idi** Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 10). [idi]*
- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı **idi** Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 12). [idi]*
- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 12). [idi]*
- ve eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden **idi** Rivāyet olınur ki vāḳıʿasında Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem gördi Eyitdi Yā Bişr Hiç bilür misin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 87, Mısra 15). [idi]*

- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī meşāyıḫ arasında muḳarreb **idi** ve fażlı cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer idi Mükāşefātı nā-maḥdūd idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 7). [idi]*
- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī meşāyıḫ arasında muḳarreb idi ve fażlı cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer **idi** Mükāşefātı nā-maḥdūd idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 8). [idi]*
- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī meşāyıḫ arasında muḳarreb idi ve fażlı cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer idi Mükāşefātı nā-maḥdūd **idi** ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 8). [idi]*
- nā-maʿ-dūd **idi** ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 9). [idi]*
- nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr **idi** ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 10). [idi]*
- nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr **idi** Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 10). [idi]*
- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var **idi** Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 11). [idi]*
- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi **idi** ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 12). [idi]*
- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi **idi** Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 12). [idi]*
- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 99, Mısra 4). [idi]*
- tevḥīdüñ murtażāsı ve cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ muḳtedāsı **idi** ṭarīḳat iḳlīminüñ pīri ve ḥaḳīḳat vilāyetinüñ emīri idi melekūt memālikinüñ māliki ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 11). [idi]*
- tevḥīdüñ murtażāsı ve cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ muḳtedāsı idi ṭarīḳat iḳlīminüñ pīri ve ḥaḳīḳat vilāyetinüñ emīri **idi** melekūt memālikinüñ māliki ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 12). [idi]*
- mesālikinüñ sāliki **idi** ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḫzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 13). [idi]*
- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı **idi** ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḫzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 13). [idi]*
- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḫzeni **idi** ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 14). [idi]*

- ḥikmet çimeninüñ ṭūbāsı **idi** cihān gülistānınuñ bir gül-i raʿnāsı ve cān bustānınuñ bir bülbül-i güyāsı idi rūḥ ṣulṭānınuñ şāhbāzı ve rūḥāniyān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 15). [idi]*
- ḥikmet çimeninüñ ṭūbāsı idi cihān gülistānınuñ bir gül-i raʿnāsı ve cān bustānınuñ bir bülbül-i güyāsı **idi** rūḥ ṣulṭānınuñ şāhbāzı ve rūḥāniyān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 16). [idi]*
- meclisinüñ kārsāzı **idi** ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 17). [idi]*
- meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı **idi** faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 18). [idi]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi **idi** maḥāsin-i fażāyil ile ḥāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 1). [idi]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin fażāyil ile ḥāli ve rezāyil ḫaṣāyilden ḫālī **idi** bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 1). [idi]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin fażāyil ile ḥāli ve rezāyil ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam **idi** ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 2). [idi]*
- āḫırīnüñ ḳatlarında maḳbūl ü müsellem olup ṭurur ve bir mürşid-i muʿaẓẓam **idi** ki cümle-i muḳaddemīnüñ ve müta'aḫirīnüñ dillerinde memdūh u mükerrem olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 3). [idi]*
- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ **idi** Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 5). [idi]*
- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı **idi** Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 6). [idi]*
- ve ṭarīḳi tamām merġūb **idi** kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 7). [idi]*
- ve ṭarīḳi tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ **idi** esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 8). [idi]*
- ʿamīḳleri var **idi** makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 10). [idi]*
- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş **idi** dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 10). [idi]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ **idi** ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 11). [idi]*

- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra **idi** nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 12). [idi]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş **idi** hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 12). [idi]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr **idi** kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 13). [idi]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād **idi** Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 14). [idi]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān **idi** faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 14). [idi]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı **idi** vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 15). [idi]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı **idi** fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 16). [idi]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi **idi** dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 16). [idi]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi **idi** maḥāsin-i fażāyil ile
- ḥāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 1). [idi]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile ḥāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī **idi** bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 1). [idi]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile ḥāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam **idi** ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 2). [idi]*
- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ **idi** Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 5). [idi]*
- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı **idi** Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 6). [idi]*
- ve ṭarīḳi tamām merġūb **idi** kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 7). [idi]*
- ve ṭarīḳi tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ **idi** esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 8). [idi]*

- ʿamīḳleri var **idi** makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 9). [idi]*
- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş **idi** dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 10). [idi]*
- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе **idi** deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 10). [idi]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ **idi** ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 11). [idi]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra **idi** nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 12). [idi]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş **idi** hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 12). [idi]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr **idi** kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 13). [idi]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād **idi** Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 14). [idi]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān **idi** faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 14). [idi]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı **idi** vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fenā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 15). [idi]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı **idi** fenā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 16). [idi]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fenā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi **idi** dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 16). [idi]*
- **idi** riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile ḫāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 1). [idi]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi **idi** maḥāsin-i fażāyil ile ḫāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 1). [idi]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile ḫāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī **idi** bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 2). [idi]*

- idi riyāżet ehlinüñ re’si ve mükāşifīn zümresinüñ re’īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile ḥāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam **idi** ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 2). [idi]*
- āḫırīnüñ ḳatlarında maḳbūl ü müsellem olup ṭurur ve bir mürşid-i muʿaẓẓam **idi** ki cümle-i muḳaddemīnüñ ve müta’aḫirīnüñ dillerinde memdūh u mükerrem olup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 3). [idi]*
- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ **idi** Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me’vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 5). [idi]*
- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me’vāsı **idi** Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 6). [idi]*
- ve ṭarīḳi tamām merġūb **idi** kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 7). [idi]*
- ve ṭarīḳi tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ **idi** esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 8). [idi]*
- ʿamīḳleri var **idi** makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 9). [idi]*
- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş **idi** dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 10). [idi]*
- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе **idi** deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 10). [idi]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ **idi** ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 11). [idi]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra **idi** nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 12). [idi]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş **idi** hem vāṣıl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 12). [idi]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr **idi** kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 13). [idi]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād **idi** Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 14). [idi]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān **idi** faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 14). [idi]*

- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı **idi** vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 15). [idi]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı **idi** fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 16). [idi]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi **idi** dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 16). [idi]*
- eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aṣamm u ebkem **idi** Aḫlāḳı raḥmāni ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 4). [idi]*
- semʿu'llāh ve baṣri nuru'llāh **idi** ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṣde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 5). [idi]*
- semʿu'llāh ve baṣri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā **idi** Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṣde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 6). [idi]*
- mesnedleri var **idi** ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 7). [idi]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var **idi** ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 11). [idi]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek **idi** ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 12). [idi]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var **idi** ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 12). [idi]*
- müntehī gerek **idi** ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı tażarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 13). [idi]*
- müntehī gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı tażarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt **idi** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 14). [idi]*
- dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve ol bir vücūd **idi** ki aṣrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 16). [idi]*
- eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aṣamm u ebkem **idi** Aḫlāḳı raḥmānī ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 4). [idi]*
- semʿu'llāh ve baṣri nuru'llāh **idi** ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṣde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 5). [idi]*

- semʿu'llāh ve baṣri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā **idi** Bu cümle-i faẓāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṯde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 6). [idi]*
- mesnedleri var **idi** ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 7). [idi]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var **idi** ki ḫayli ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 11). [idi]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫayli ʿārif gerek **idi** ki anı añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 12). [idi]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫayli ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı var **idi** ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 12). [idi]*
- müntehī gerek **idi** ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı taẓarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 13). [idi]*
- müntehī gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı taẓarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt **idi** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 14). [idi]*
- dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve ol bir vücūd **idi** ki aṣrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 16). [idi]*
- ḫiẕmet içün yürürler ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki dizin dizin cennet maḥbūbları her dem ḳarşusında el baġlayup ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 105, Mısra 12). [idi]*
- ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini niṣār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ **idi** ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 105, Mısra 14). [idi]*
- Besṭām'da **idi** ola ve şāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 13). [idi]*
- ki ādem anda dili-y-ile iʿtimād ḳılur vay bizüm ḥālümüze **idi** eger Allāh'ı delīlleri-y-ile bile-y-idik şol bir ḳaç kitāblarda yazılan ḥüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 115, Mısra 7). [idi]*
- muḥteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden **idi** Hem taṣavvufda bī-naẓīr ve hem ʿilmde mükerrem idi ve hem cūdda bi-meṣel ve hem şecāʿatda müsellem idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 7). [idi]*
- muḥteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem taṣavvufda bī-naẓīr ve hem ʿilmde mükerrem **idi** ve hem cūdda bi-meṣel ve hem şecāʿatda müsellem idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 8). [idi]*
- muḥteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem taṣavvufda bī-naẓīr ve hem ʿilmde mükerrem idi ve hem cūdda bi-meṣel ve hem şecāʿatda müsellem **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 8). [idi]*

- Zamānında aña şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi bī-had iʿzāz u iḥtirām iderlerdi Muʿaẓẓam-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ām **idi** ve niçe meşāyıḫ-ı kümmele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 10). [idi]*
- Zamānında aña şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi bī-had iʿzāz u iḥtirām iderlerdi Muʿaẓẓam-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ām **idi** ve niçe meşāyıḫ-ı kümmele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 10). [idi]*
- Zamānında aña şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi bī-had iʿzāz u iḥtirām iderlerdi Muʿaẓẓam-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ām **idi** ve niçe meşāyıḫ-ı kümmele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 10). [idi]*
- n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda **idi** şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 124, Mısra 1). [idi]*
- n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler **idi** ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 124, Mısra 2). [idi]*
- rafaʿa'llāhu ḳadrahu fi'l- maḳarri'l-aʿlā ve-bavvaʿa lehu fīhi'd-deracāti'l-ʿulā Süfyān-ı Sevrī ʿulemānuñ ḫiyārından ve meşāyıḫuñ kibārından **idi** ʿilm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 6). [idi]*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi **idi** veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 7). [idi]*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet **idi** ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 8). [idi]*
- ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası **idi** Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẓīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 10). [idi]*
- ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler **idi** pādişāhlara taʿẓīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 10). [idi]*
- eksik ḳomadılar Fi'l-cümle Süfyān-ı Sevrī zamānında ġāyet ulu muʿteberlerinden **idi** ve ʿahdında fażlı müsellem ü muḳarrerlerden idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 18). [idi]*
- eksik ḳomadılar Fi'l-cümle Süfyān-ı Sevrī zamānında ġāyet ulu muʿteberlerinden idi ve ʿahdında fażlı müsellem ü muḳarrerlerden **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 18). [idi]*
- rafaʿa'llāhu ḳadrahu fi'l- maḳarri'l-aʿlā ve-bavvaʿa lehu fīhi'd-deracāti'l-ʿulā Süfyān-ı Sevrī ʿulemānuñ ḫiyārından ve meşāyıḫuñ kibārından **idi** ʿilm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 6). [idi]*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi **idi** veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 7). [idi]*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet **idi** ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 8). [idi]*

- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere irişmişdi ʿilm-i ḥadīs̱de ʿālī senedleri var **idi** ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 2). [idi]*
- var **idi** Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı budur kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 3). [idi]*
- zühdümüñ nigehbānı **idi** şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 11). [idi]*
- idi Uşta aḳça dirdüm her gāh ki baña bir maẕīḳden duḫūl ide **idi** bunuñla defʿ iderdüm didi İmdi niçe kere diyüp ṭururuz ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 13). [idi]*
- muḫtelif olur ve emzice-i benī Ādem dürlü dürlü olur şāyed Süfyān-ı S̱evrī ḥażretlerinüñ meşrebine tevekkül ol yoldan düşmiş **idi** ola ve şeyṭān mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 16). [idi]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş **idi** ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 18). [idi]*
- zühdümüñ nigehbānı **idi** şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 11). [idi]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş **idi** ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 18). [idi]*
- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden **idi** ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var idi ve z̲ātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 6). [idi]*
- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var **idi** ve z̲ātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 6). [idi]*
- muḥkem keremi var **idi** ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 7). [idi]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var **idi** Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 7). [idi]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var **idi** Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 8). [idi]*
- maẕbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde olduġınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eşnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var **idi** ve her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 14). [idi]*
- var **idi** Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 15). [idi]*

- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel **idi** ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 15). [idi]*
- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel **idi** Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 15). [idi]*
- bāzirgān-zāde **idi** ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 17). [idi]*
- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden **idi** ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var idi ve ẕātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 6). [idi]*
- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var **idi** ve ẕātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 6). [idi]*
- muḥkem keremi var **idi** ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 7). [idi]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var **idi** Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var **idi** Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 7). [idi]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var **idi** Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 8). [idi]*
- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden **idi** ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var idi ve ẕātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 6). [idi]*
- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var **idi** ve ẕātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 6). [idi]*
- muḥkem keremi var **idi** ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 7). [idi]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var **idi** Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 7). [idi]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var **idi** Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 8). [idi]*
- maẕbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde olduġınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var **idi** ve her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 14). [idi]*
- var **idi** Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 15). [idi]*

- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel **idi** ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 15). [idi]*
- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel **idi** Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 15). [idi]*
- bāzirgān-zāde **idi** ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 17). [idi]*
- ki söylemezseñ żarar ola Fi'l-cümle Şefīḳ-i Belḫī zamānında ġāyet muʿteberlerden ve meşāyıḫ arasında fażlı muḳarrerlerden **idi** Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 147, Mısra 8). [idi]*
- yirlerde ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd **idi** ve müşāhedesi bī-ʿadd idi giceler irtelere degin ṭāʿat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 11). [idi]*
- yirlerde ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-ʿadd **idi** giceler irtelere degin ṭāʿat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 11). [idi]*
- ṣabāḥı ḳılurdı ʿālim-i bī-ġaraż u bī-riyā **idi** ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā idi ẓāhir-ile bāṭını cemʿ eyleyüp tevfīḳ eylemişdi ve kitābu'llāh ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 13). [idi]*
- ṣabāḥı ḳılurdı ʿālim-i bī-ġaraż u bī-riyā idi ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā **idi** ẓāhir-ile bāṭını cemʿ eyleyüp tevfīḳ eylemişdi ve kitābu'llāh ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 13). [idi]*
- bir birine taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden ve fürūʿ-ı şerīʿatde fāżıllardan **idi** aḥkām-ı dīniyyede re'y-i ʿālīsi var idi ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 16). [idi]*
- bir birine taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden ve fürūʿ-ı şerīʿatde fāżıllardan idi aḥkām-ı dīniyyede re'y-i ʿālīsi var **idi** ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 16). [idi]*
- fikr-i sāmīsi var **idi** uṣūl-i dīni ümmet arasında ol iḥyā eylemişdi ve kelime-i islāmı ʿālemde ol iʿlā eylemişdi Ḥużur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 17). [idi]*
- yirlerde ʻibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd **idi** ve müşāhedesi bī-ʻadd idi giceler irtelere degin ṭāʻat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 11). [idi]*
- yirlerde ʻibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-ʻadd **idi** giceler irtelere degin ṭāʻat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 11). [idi]*
- ṣabāḥı ḳılurdı ʻālim-i bī-ġaraż u bī-riyā **idi** ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā idi ẓāhir-ile bāṭını cemʻ eyleyüp tevfīḳ eylemişdi ve kitābu'llāh ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 13). [idi]*
- ṣabāḥı ḳılurdı ʻālim-i bī-ġaraż u bī-riyā idi ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā **idi** ẓāhir-ile bāṭını cemʻ eyleyüp tevfīḳ eylemişdi ve kitābu'llāh ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 13). [idi]*

- bir birine taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden ve fürūʻ-ı şerīʻatde fāżıllardan **idi** aḥkām-ı dīniyyede reʾy-i ʻālīsi var idi ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 16). [idi]*
- bir birine taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden ve fürūʻ-ı şerīʻatde fāżıllardan idi aḥkām-ı dīniyyede reʾy-i ʻālīsi var **idi** ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 16). [idi]*
- fikr-i sāmīsi var **idi** uṣūl-i dīni ümmet arasında ol iḥyā eylemişdi ve kelime-i İslāmı ʻālemde ol iʻlā eylemişdi Ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 17). [idi]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var **idi** ve هﻟﻨودرﻟ ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir mesʾele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 1). [idi]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve هﻟﻨودرﻟ ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var **idi** bir mesʾele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 2). [idi]*
- bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle muʿteber **idi** ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 10). [idi]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer **idi** ʿİlm-i ẓāhirde fażl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 11). [idi]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var **idi** ve رﻟﻬﻟﻨود ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir mesʾele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 1). [idi]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve رﻟﻬﻟﻨود ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var **idi** bir mesʾele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 2). [idi]*
- bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle muʿteber **idi** ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 10). [idi]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer **idi** ʿİlm-i ẓāhirde fażl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 11). [idi]*
- bir ulu pehlivān **idi** ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 13). [idi]*
- bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān **idi** İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 13). [idi]*
- ol neşr iderdi İmām Muḥammed ḫod bir vāḥid-i zamān ve ferīd-i cihān **idi** ʿilm baḥrinüñ ʿummānı ve maʿrifet maʿdeninüñ kānı-y-ıdı ferāsetde bī-meṯel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 15). [idi]*
- bī-hem-tā **idi** ve keyāsetde naẓīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẓāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 17). [idi]*

- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẓīri nā-peydā **idi** hem ʿalim hem ẓāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 17). [idi]*
- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẓīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẓāhid **idi** İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 17). [idi]*
- ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet **idi** ki bunlaruñ ikisi iki ḳanat olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi sarāy-ı şeriʿat idi ki imāmīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 155, Mısra 1). [idi]*
- ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ ikisi iki ḳanat olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi sarāy-ı şeriʿat **idi** ki imāmīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 155, Mısra 2). [idi]*
- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı ol bir güneş **idi** ki bunlaruñ her biri aña bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ anuñdur ammā şevḳi bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 155, Mısra 3). [idi]*
- fażā'ili bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd **idi** hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 8). [idi]*
- yegāne-i zamān **idi** ve mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān idi kerīmü'l-ʿasr ve cevādü'd-dehr idi cemīʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ üzerine ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 13). [idi]*
- yegāne-i zamān idi ve mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān **idi** kerīmü'l-ʿasr ve cevādü'd-dehr idi cemīʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ üzerine ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 13). [idi]*
- yegāne-i zamān idi ve mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān idi kerīmü'l-ʿasr ve cevādü'd-dehr **idi** cemīʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ üzerine ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 14). [idi]*
- severem her ne maḳāmdaki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görüremdir **idi** Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 2). [idi]*
- bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿacāyibi çoḳ **idi** ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi Ḥikāyet meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 11). [idi]*
- bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿacāyibi çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ **idi** Ḥikāyet meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 12). [idi]*
- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿilmine ve fażlına söz yoġıdı zühdi ve taḳvāsı bī-ḥad çoġdı Rivāyet olınur ki Mekke'de mücāvir **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 158, Mısra 16). [idi]*
- ol eṣnāda tamām faḳrı var **idi** bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 159, Mısra 1). [idi]*
- İmām Aḥmed şeyḫ-i ehl-i sünnet **idi** ve muḳtedā-yı dīn ü devlet idi ʿilm-i ḥadīṣde maḳbūl ü müsellem idi ve ʿilm-i taḳvāda ḫōd İmām-ı muʿaẓẓam idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 7). [idi]*

- İmām Aḥmed şeyḫ-i ehl-i sünnet idi ve muḳtedā-yı dīn ü devlet **idi** ʿilm-i ḥadīṯde maḳbūl ü müsellem idi ve ʿilm-i taḳvāda ḫōd İmām-ı muʿaẓẓam idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 7). [idi]*
- İmām Aḥmed şeyḫ-i ehl-i sünnet idi ve muḳtedā-yı dīn ü devlet idi ʿilm-i ḥadīṯde maḳbūl ü müsellem **idi** ve ʿilm-i taḳvāda ḫōd İmām-ı muʿaẓẓam idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 8). [idi]*
- İmām Aḥmed şeyḫ-i ehl-i sünnet idi ve muḳtedā-yı dīn ü devlet idi ʿilm-i ḥadīṯde maḳbūl ü müsellem idi ve ʿilm-i taḳvāda ḫōd İmām-ı muʿaẓẓam **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 8). [idi]*
- bir mertebede **idi** ki naẓīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 15). [idi]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül **idi** ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 15). [idi]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda **idi** ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 15). [idi]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül **idi** Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 16). [idi]*
- verāʿ bābında anuñ mübālaġasınuñ ġāyeti yoḳdur Cemīʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb **idi** ve cümle efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 18). [idi]*
- daʿvatı müstecāb **idi** Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 1). [idi]*
- daʿvatı müstecāb idi Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 2). [idi]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt **idi** her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 3). [idi]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem **idi** ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 3). [idi]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam **idi** cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 4). [idi]*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb **idi** ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 5). [idi]*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb **idi** hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 6). [idi]*

- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine **idi** anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 9). [idi]*
- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına **idi** ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 10). [idi]*
- daʿvātı müstecāb **idi** Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 1). [idi]*
- daʿvātı müstecāb idi Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 2). [idi]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt **idi** her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 3). [idi]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem **idi** ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 3). [idi]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam **idi** cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 4). [idi]*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb **idi** ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 5). [idi]*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb **idi** hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 6). [idi]*
- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine **idi** anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 9). [idi]*
- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına **idi** ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 10). [idi]*
- daʿvātı müstecāb **idi** Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 1). [idi]*
- daʿvātı müstecāb idi Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 2). [idi]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt **idi** her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 3). [idi]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem **idi** ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 3). [idi]*

- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ş-şıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam **idi** cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 4). [idi]*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb **idi** ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 5). [idi]*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb **idi** hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 6). [idi]*
- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine **idi** anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 9). [idi]*
- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına **idi** ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 10). [idi]*
- ʿālemīne berekātı envārıhu Dāvud-ı Taʿi meşāyıḫ-ı kirāmuñ muʿaẓẓam seyyidlerinden ve bu ṭāyife-i ʿaẓāmuñ muʿtemed senedlerinden **idi** taṣavvufda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 6). [idi]*
- ṣafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām **idi** Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 7). [idi]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm **idi** ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 173, Mısra 4). [idi]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm **idi** Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 173, Mısra 4). [idi]*
- ve nefsi ḥużur bulduġını dilemezdi kendinüñ rıżāsı anda **idi** ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 173, Mısra 5). [idi]*
- ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede **idi** ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 7). [idi]*
- meşāyıḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve ol ṭāyifenüñ fużelāsından **idi** ʿālem-i ḫalvetde Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı var idi ve bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 7). [idi]*
- meşāyıḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve ol ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿālem-i ḫalvetde Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı var **idi** ve bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 8). [idi]*
- mücādelātı var **idi** Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 9). [idi]*
- mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn **idi** ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 9). [idi]*

- mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn **idi** Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 10). [idi]*
- anuñ ḫiẕmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār **idi** ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳatı bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 12). [idi]*
- anuñ ḫiẕmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳatı bī-şumār **idi** ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 12). [idi]*
- anuñ ḫiẕmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳatı bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 12). [idi]*
- saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem **idi** Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẓīri yoġ idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 13). [idi]*
- saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ **idi** ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẓīri yoġ idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 14). [idi]*
- saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẓīri yoġ **idi** zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 14). [idi]*
- saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẓīri yoġ idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 14). [idi]*
- ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād **idi** Tecrīd ve tevḥīdde tamām nihāyetine varmış idi ve mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idiʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 15). [idi]*
- ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd ve tevḥīdde tamām nihāyetine varmış **idi** ve mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idiʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 16). [idi]*
- ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd ve tevḥīdde tamām nihāyetine varmış idi ve mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş **idi**ʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 16). [idi]*
- ve mücāhid-i ṭarīḳat **idi** Ḥaḳ taʿālā aña bir ḫōş ḫaşlet virmişdi ve anuñ ẕātında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 17). [idi]*
- ṭaʿāmuñ aşlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi **idi** Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir düginden getürmişler biz bilmedük aşlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 179, Mısra 17). [idi]*
- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var **idi** ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 183, Mısra 4). [idi]*

- maḳālātı var **idi** maḳāmāt-ıʿārifīnde ḫōş diḳḳātlar idüp ʿalāmetler ḳomışdur ve menāzil-l sālikīni tamām taʿyīn eyleyüp emāretler ḳomışdır Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 183, Mısra 5). [idi]*
- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var **idi** ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 183, Mısra 4). [idi]*
- maḳālātı var **idi** maḳāmāt-ıʿārifīnde ḫōş diḳḳātlar idüp ʿalāmetler ḳomışdur ve menāzil-i sālikīni tamām taʿyīn eyleyüp emāretler ḳomışdur Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 183, Mısra 5). [idi]*
- mensūb imiş Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr **idi** ve nişāne-i dehr idi zamānında maḳbūl ü müsellem ve cemīʿ meşāyıḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 7). [idi]*
- mensūb imiş Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr idi ve nişāne-i dehr **idi** zamānında maḳbūl ü müsellem ve cemīʿ meşāyıḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 8). [idi]*
- mükerrem **idi** ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 9). [idi]*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā **idi** ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 9). [idi]*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā **idi** ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 9). [idi]*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden **idi** ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 10). [idi]*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb **idi** ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 10). [idi]*
- ḳatında maḥbūb u merġūb **idi** Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 11). [idi]*
- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var **idi** ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 12). [idi]*
- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 12). [idi]*
- cūʿda anuñ ṣabrını kimse itmiş degül **idi** ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 13). [idi]*
- cūʿda anuñ ṣabrını kimse itmiş degül idi ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül **idi** Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 14). [idi]*

- cūʿda anuñ ṣabrını kimse itmiş degül idi ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında **idi** ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 14). [idi]*
- virürdi ve nefs ʿinānı her dem elinde **idi** ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 15). [idi]*
- virürdi ve nefs ʿinānı her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var **idi** ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 16). [idi]*
- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var **idi** ve dāyimā dirdi ki Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuṣṣāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 17). [idi]*
- ve bu ṣübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti **idi** ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḫbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 187, Mısra 13). [idi]*
- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib **idi** ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 6). [idi]*
- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib **idi** Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 6). [idi]*
- Muḥammed bin Semmāk zuhhād-ı ʿarşdan bir bellüsi **idi** ve ʿubbād-ı dehrden bir ulusı idi maḳbūl-i enām ve merżī-i ḫaṣ u ʿām idi maḥbūbu'l-aḫlāḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 5). [idi]*
- Muḥammed bin Semmāk zuhhād-ı ʿarşdan bir bellüsi idi ve ʿubbād-ı dehrden bir ulusı **idi** maḳbūl-i enām ve merżī-i ḫaṣ u ʿām idi maḥbūbu'l-aḫlāḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 6). [idi]*
- Muḥammed bin Semmāk zuhhād-ı ʿarşdan bir bellüsi idi ve ʿubbād-ı dehrden bir ulusı idi maḳbūl-i enām ve merżī-i ḫaṣ u ʿām **idi** maḥbūbu'l-aḫlāḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 6). [idi]*
- meşhūru'l-āfāḳ **idi** cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek ẕāt ve sütūde faʿāl idi vaʿẓ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 7). [idi]*
- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek ẕāt ve sütūde faʿāl **idi** vaʿẓ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 7). [idi]*
- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek ẕāt ve sütūde faʿāl idi vaʿẓ bābında ʿazīmü'ş-şān **idi** ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 8). [idi]*
- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek ẕāt ve sütūde faʿāl idi vaʿẓ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān **idi** kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 8). [idi]*
- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var **idi** Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḫużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 9). [idi]*

- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif **idi** ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 11). [idi]*
- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif **idi** Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 12). [idi]*
- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var **idi** Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 9). [idi]*
- gördügüñüz Ḫıżr **idi** ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aşlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 7). [idi]*
- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol **idi** didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aşlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 7). [idi]*
- muḳtedā-yı zamān **idi** ṭarīḳ-i taṣavvufda ġāyet kāmillerden ve ṭarīḳa-ı nebeviyye ile muḥkem ʿāmillerden idi cemīʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi tamām teslīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 7). [idi]*
- muḳtedā-yı zamān idi ṭarīḳ-i taṣavvufda ġāyet kāmillerden ve ṭarīḳa-ı nebeviyye ile muḥkem ʿāmillerden **idi** cemīʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi tamām teslīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 8). [idi]*
- ve gökcek ḳabūl üzerine **idi** ve cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine idi elsine-i nāsda aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi ve menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 9). [idi]*
- ve gökcek ḳabūl üzerine idi ve cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine **idi** elsine-i nāsda aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi ve menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 10). [idi]*
- ḫaber eyleyüp Ḳurān'a maḫlūḳdur di dididiler Ol mümkin mi **idi** ki ẓāhir-i şerʿden tecāvüz ide-y-idi Peyġambar maḫlūḳ degüldür diyorken ol maḫlūḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 13). [idi]*
- ḳatında müteʿayyin **idi** ve Ḥaḳ teʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 201, Mısra 5). [idi]*
- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ teʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin **idi** her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 201, Mısra 6). [idi]*
- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ teʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne **idi** ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 201, Mısra 6). [idi]*
- mübāşereti neden **idi** ola Anuñ cevābı budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiġi ḳadar mübāşereti sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 201, Mısra 7). [idi]*
- Ṭūs'da bir mescidi var **idi** ṣaḳlardı niçe müddetler yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 201, Mısra 15). [idi]*

- ve bir ḥaṣīrı var **idi** cenāzesi altına ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası var idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 202, Mısra 17). [idi]*
- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi altına ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası var **idi** üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 202, Mısra 17). [idi]*
- makbūlü'l-feżāyil ve maḥmūdu'l-ḫaṣāyil **idi** ʿibādātı bī-ʿadd u iḥṣā ve veraʿda naẕīri nā-peydā idi muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat ve maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 7). [idi]*
- makbūlü'l-feżāyil ve maḥmūdu'l-ḫaṣāyil idi ʿibādātı bī-ʿadd u iḥṣā ve veraʿda naẕīri nā-peydā **idi** muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat ve maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 8). [idi]*
- makbūlü'l-feżāyil ve maḥmūdu'l-ḫaṣāyil idi ʿibādātı bī-ʿadd u iḥṣā ve veraʿda naẕīri nā-peydā idi muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat ve maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 8). [idi]*
- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede **idi** ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 10). [idi]*
- **idi** ki kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 11). [idi]*
- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil **idi** dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 18). [idi]*
- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl **idi** gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 18). [idi]*
- şol ki bildügi **idi** eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 206, Mısra 7). [idi]*
- enbiyā ʿaleyhum eṣ-ṣalavāt ve's-selām Ḫātem meşāyıḫ-ı Belḫ'üñ ulularından ve Ḫurāsān pīrlerinüñ bellülerinden **idi** Şaḳīḳ-i Belḫī'ye çok ḫiẕmet itmişdi ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 6). [idi]*
- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde **idi** ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 7). [idi]*
- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde **idi** dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 8). [idi]*
- muʿteber **idi** ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer **idi** Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 15). [idi]*
- muʿteber **idi** ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer **idi** Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 15). [idi]*

- enbiyā ʿaleyhum eṣ-ṣalavāt ve’s-selām Ḫātem meşāyıḫ-ı Belḫ’üñ ulularından ve Ḫurāsān pīrlerinüñ bellülerinden **idi** Şaḳīḳ-i Belḫī’ye çok ḫizmet itmişdi ve niçe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 6). [idi]*
- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde **idi** ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde **idi** dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 7). [idi]*
- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde **idi** ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde **idi** dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 8). [idi]*
- muʿteber **idi** ve fenn-i taṣavvufda mü’ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed’e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 15). [idi]*
- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü’ellefātı muʿtemed ü muḳarrer **idi** Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed’e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 15). [idi]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici **idi** rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 4). [idi]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül **idi** Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 4). [idi]*
- ballaġahu’llāhu ilā aḳṣā derecāt-i ehli’l ʿirfān ve bevve’elahu mekānahu fī aʿlā ferādīsi’l-cinān Sehl bin ʿAbdu’llāh taṣavvuf ehlinüñ muḥteşemlerinden **idi** ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 10). [idi]*
- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden **idi** ve bu ṭāyifenüñ mücāhidi ve cümlesinüñ muʿtaḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi*(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 11). [idi]*
- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden idi ve bu ṭāyifenüñ mücāhidi ve cümlesinüñ muʿtaḳidi **idi** erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı **idi***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 12). [idi]*
- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden idi ve bu ṭāyifenüñ mücāhidi ve cümlesinüñ muʿtaḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı **idi** ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi*(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 12). [idi]*
- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden idi ve bu ṭāyifenüñ mücāhidi ve cümlesinüñ muʿtaḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı **idi***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 12). [idi]*
- ʿulemāsından **idi** ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām ʿiyān ve kerāmātı bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 15). [idi]*
- ʿulemāsından idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām ʿiyān ve kerāmātı bī-kerān **idi** envāʿ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 16). [idi]*
- muʿāmelāt-ı vicdāniyyede mecmaʿ-ı daḳāyıḳ **idi** ve esrār-ı mükāşefāt-ı Rabbāniyye de maʿden-i ḥaḳāyıḳ idi ʿulemā-yı evvelīn ü āḫırīn bunda iṭbāḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 17). [idi]*

- muʿāmelāt-ı vicdāniyyede mecmaʿ-ı daḳāyıḳ idi ve esrār-ı mükāşefāt-ı Rabbāniyye de maʿden-i ḥaḳāyıḳ **idi** ʿulemā-yı evvelīn ü āḫırīn bunda iṭbāḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 18). [idi]*
- ballaġahu'llāhu ilā aḳṣā derecāt-i ehli'l 'irfān ve bevve'elahu mekānahu fī a'lā ferādīsi'l-cinān Sehl bin 'Abdu'llāh taṣavvuf ehlinüñ muḥteşemlerinden **idi** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 10). [idi]*
- ü tevfīḳ idüp luṭf-ı taḥrirle ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh **idi** Rivāyet olınur ki meşāyıḫdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 3). [idi]*
- iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẓarları ol **idi** gine āḫırātda leẕẕātını ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 7). [idi]*
- neye ki ḳādir ola anlara daḫı andan ḥişşe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ulular var **idi** ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 258, Mısra 10). [idi]*
- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe **idi** ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 261, Mısra 4). [idi]*
- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe **idi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 261, Mısra 4). [idi]*
- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh **idi** bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 5). [idi]*
- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh **idi** Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 6). [idi]*
- Yā Ḥabīb Sen eyü kişi **idüñ** eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını sā'ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 56, Mısra 7). [idüñ, -üd, -ñ]*
- ve fażāyili baḥrinden müstefīd ü muḳterif **idiler** Ammā rumūzını ʿavām fehm idemedüklerinden ve kelimātını ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 1). [idiler, -di, -ler]*

idinmiş: *Edinen, sahip kılan.*

- aña daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb **idinmiş** bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 7). [idinmiş,]*

idinüp ṭurur: *Edinmek; kabul etmek, benimsemek.*

- ṭurur ol yirüñ mizācı ʿibādetle mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur ve ol mekānuñ rūḥāniyyeti ervāḥ-ı mütāhhere ile me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur her mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 5). [idinüp ṭurur, -üp, - ṭurur-ur]*

idrāk: *Anlayış, anlama.*

- bunuñ emṣāli anuñ ʿibādetde aḥvāli ve maʿrifetde aḳvāli vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ **idrākinde** ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 14). [idrākinde, -i, -n, -de]*
- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāyā ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿaḳl anuñ **idrākında** ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 10). [idrākında, -ı, -n, -da]*
- ki mücerred netīce-i ḥüccet ü bürhān olur ve maʿrifet mi olur ol **idrāk** ki bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur Aṣḥab-ı enẓāruñ ḳanḳı ḥüccetlerini bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 5). [idrāk,]*

idrāk idemezüz: *Akıl erdirmek, anlamak, kavramak.*
- olur **idrāk irmedügi** ʿālemüñ ḥalini ne bilür iki ʿālemüñ ḥükmi bir olmaz ol ʿālemüñ aḥvāli bu ʿāleme ḳıyās olınmaz her ne ki ʿaḳl-ı ṣaḥīḥ ḥükm ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 7). [idrak irmedügi,]*
- ṭurur bedeni-y-ile gökdedür bilürüz ammā bedeni-y-ile aña nice çıḳdı ve nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini **idrāk idemezüz** bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 12). [idrāk idemezüz, -mez, -üz]*

idrāk ola: *Anlaşılmak.*
- gerek ki ṣaḥīḥ **idrāk ola** tedrīcle mübṣarātdan başrı kesmek gerek ki başīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr ile süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 15). [idrāk ola, -a]*

idrīs: *Hz. İdris peygamber.*
- olurlar biri Ḫıżr ve biri **İdrīs** ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir ṣınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 17). [idrīs,]*

idügi: *Olduğu.*
- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde **idügi** añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 3). [idügi,]*
- amāna'l-arżi ḳad māta Yaʿnī yir yüzinüñ āmānı öldi Teftīş itdiler ki İbrāhīm-i Ethem vefāt itmiş Dirler ki anuñ mezār-ı şerīfi ne yirde **idügi** muʿayyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 18). [idügi,]*
- ravża-ı müṭahheresi nerede **idügi** mübeyyen degüldür baʿżılar Baġdād'dadur dir ve baʿżılar Şām'da bu bābda iḫtilaf olmışdur elsün-i enāmda ve Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 1). [idügi,]*

idügin: *Olduğunu.*
- münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim **idügin** bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ için eşbāḥun ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 11). [idügin,]*
- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀḳil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi **idügin** bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 13). [idügin,]*

- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam ḳanda **idügin** araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 4). [idügin,]*
- ve ḳażiyye nice **idügin** taḳrīr itdiler Ol daḫı hemān mütażarriʿ oldı Ḥażret'e müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete Ol sāʿatda bir ʿaẕīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 13). [idügin,]*
- andan **idügin** gine bilür Meşhūrdur ki Mūsā ʿaleyhi's-selām bir marażda tevekkül itmek istedi Ḥaḳ ḥażretinden nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 1). [idügin,]*
- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī **idügin** bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā lezzetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 11). [idügin,]*
- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fi'lüñ ḳabīḥ **idügin** añlayup ol işden kişi terk ḳılur fi'l-cümle bunuñ gibi a'māl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 10). [idügin,]*

idügine: *Olduğuna.*
- mes'elede ḥaḳ böyle **idügine** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 19). [idügine,]*
- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāzā ki niçe efʿāli var ki cennetlik **idügine** ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlıġınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 16). [idügine,]*

idügini: *Olduğunu.*
- ṣoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl böyle **idügini** her kişi bilür ʿacebdür kim gine dünyā lezzetlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 7). [idügini,]*

idül: *Edilmek, yapılmak.*
- bāṭını yüzinden müctehididür gerek vaḥī-y-ile ʿamel itsün gerek ictihādla her ne **idülürse** bizüm Nebī'ye ümmet olup aña inḳiyādla niçe münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 12). [idülürse, -ür, -se]*

idüp ṭurursa: *Yapmaya devam etmek.*
- ḳuşūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle ma'rifet da'vāsını **idüp ṭurursa** ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 2). [idüp ṭurursa, -ur, -sa]*

ifāde-i ḫayrāt: *Hayırların faydası.*
- defʿ-i mażarret ve hem **ifāde-i ḫayrāt** olur nedāmet ile hem menʿ-i ʿuḳūbet ve hem celb-i meṣūbāt olur tevbenüñ insānda merātibi çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 9). [ifāde-i ḫayrāt,]*

ifāḳat bulıcaḳ: *İyileştiği zaman, sağlığına kavuştuğunda.*
- gelür ve hem fanāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki **ifāḳat bulıcaḳ** pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 13). [ifāḳat bulıcaḳ,]*

ifāḳāt gelür: *Hastalıktan kurtulmak, sağlığı yerine gelmek, salah bulmak.*

- ekile rūḥ ol dem ḥużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫumārdan ol vaḳt **ifaḳāt gelür** ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 4). [ifaḳāt gelür, -ür]*

iflāsa düşürürler: *Her şeyini yitirmek.*

- kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken **iflāsa düşürürler** Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 6). [iflāsa düşürürler, -ür, -ler]*

ifrāt: *Aşırı gitme, ölçüyü aşma, gereğinden fazla ileri gitme.*

- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa **ifrātla** istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 12). [ifrātla, -la]*
- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf **ifrātla** ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 6). [ifrātla, -la]*
- tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe ve muḥāsebesüz zinde olmadı ve bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı ve iḫtiyātı **ifrātla** ġāyet çoġdı ve dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 10). [ifrātla, -la]*
- **ifrāṭından ş**anma imdi sen anuñ ışṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine aldanma eger anuñ tevḥīdi tamām ola-y-ıdıeyle dimezdi şerī'ate dil uzatmaġa dili *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 7). [ifrāṭından, -ı, -n, -dan]*

ifrāt idersin: *Çok ileri gitmek, bir şeyi mübâlağa ile yapmak.*

- gicelerde yatup uyumazdı her ne ḳadar ki kesel gelse başını yaşduġa ḳomazdı Bir kez eyitdeler Ne-içün böyle **ifrāt idersin** bu mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 16). [ifrāt idersin, -er, -sin]*

ifrāṭ itmeye: *Çok ileri gitmek, aşırı davranmak.*

- **ifrāṭ itmeye** Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki hevā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 11). [ifrāṭ itmeye, -me, -y, -e]*
- cāyiz degüldür ol kişiye ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye ve eger elbette żarūrī olup ödinc ala Allāh ta'ālā virürse virem diye Anda daḫı **ifrāṭ itmeye** ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 16). [ifrāṭ itmeye, -me, -y, -e]*

ifsād ide: *Bozmak, fesada uğratmak.*

- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini **ifsād ide** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 2). [ifsād ide, -e]*

ifsād itmişlerdür: *Bozmak, fesâda uğratmak.*

- şol uşaḳlar müvaḥḥid dirilüp teklīf emrini ışḳāṭ itmişlerdür eyle bil ki bir bengīyāne ḫayalle dīnlerin **ifsād itmişlerdür** Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 18). [ifsād itmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

ifṭār: *Oruçlu bir kimsenin orucunu açması.*

- bardaḳ ṣu ṭutmış bile getürdi Ol ṣuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā ṣularından uṣandum Ümīdim oldur kim bugün ki **ifṭārum** daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 4). [ifṭārum, -um]*

iftikār: *Düşünme, düşünce.*

- **iftikārda** gerek ʻālem-i ṣūretden ʻālem-i bāṭına iʻtibār gerek bu ʻālemi ol ʻālemüñ miṣāli bilmek gerek her neyi ki anda fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 13). [iftikārda, -da]*

igen: *Çok fazla.*

- yirde ʿāḳl aña mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp **igen** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 10). [igen,]*

igen: *Bu kadar.*

- tamām ise bir ṭarafı eksikdür ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür Eger ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı **igen** çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 14). [igen,]*
- ḳırḳ yarar Ammā ṣol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi **igen** artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 10). [igen,]*
- fuḳahāda **igen** çok ʿibādet bulınmaz ve eger ṣöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekser budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 9). [igen,]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını ʻālem-i ẓāhirde **igen** çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler baʻżısını seçmezler ʻālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 17). [igen,]*

iġne: *Dikiş dikmeye yarayan, ince, ucu sivri, bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç.*

- ḳarañuda **ignesini** yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 17). [ignesini, -si, -n, -i]*
- ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz **ignemi** aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 18). [ignemi, -m, -i]*

iġtirāf iderdi: *Eliyle su almak, avuçla su içmek. II İmam Ebu Yusuf'un denize teşbih edilen ilminden faydalanmak bağlamında kullanılmıştır.*

- **iġtirāf iderdi** līkin cehd iderdi ki kendü ile bulışmaya eger bulışursa daḫı söyleşmeye Ammā İmām Muḥammed'e tamām ḥürmet iderdi ve geregi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 3). [iġtirāf iderdi, -er, -di]*

iġvā idüp: *Baştan çıkarmak, yolunu şaşırtmak, ayartmak.*

• anları giderse göñli açılur biri şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür ki **iġvā idüp** vesvese ider ve biri dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur ki siḥirler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 4). [iġvā idüp, -üp]*

<u>iḫāṭa idüp ṭurur:</u> *Kuşatmak, sarmak.*

• libāslar içinde faḳr anı **iḫāṭa idüp ṭurur** niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 11). [iḫāṭa idüp ṭurur, -üp, -ṭurur]*

<u>iḫbāt ider:</u> *Boşa çıkarmak, silip yok etmek. II İyi amellerin sevabını yok etmesi anlamında bir Kur'an terimi.*

• cemīʿ meşūbātını **iḫbāt ider** Nice tevḥīd olur ol ki teklīf ile cemʿ olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol ki şerīʿate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuṣūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 5). [iḫbāt ider, -er]*

<u>iḫbāṭ iderseñ:</u> *Boşa çıkarmak, silip yok etmek. II İyi amellerin sevabını yok etmesi anlamında bir Kur'an terimi.*

• bir yaramazlıġla ol ʿameli **iḫbāṭ iderseñ** ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 3). [iḫbāṭ iderseñ, -er, -señ]*

<u>iḫbāṭ idüp:</u> *Boşa çıkarmak, silip yok etmek. II İyi amellerin sevabını yok etmesi anlamında bir Kur'an terimi.*

• ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḫasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḫaseneyi **iḫbāṭ idüp** giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 14). [iḫbāṭ idüp, -üp]*

<u>iḫlāṣ:</u> *Kulun ibadetlerini samimiyetle yerine getirmesi, yaptığı iş ve davranışlarda sadece Allah'ın rızasını gözetmesi.*

• her ne ḳadar seyyi'ātum var-ise maḥv itdi Ümīddür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola ve anuñ **iḫlāṣını** rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 16). [iḫlāṣını, -ı, -n, -ı]*

• vāz gelmeyince olmaz ve **iḫlāṣla** ṭāʿat ḫalḳdan kesilmeyince olmaz ve ḫalāvetle riyāżet göñül dünyādan ṣoġumayınca olmaz İmdi bu söz ġāyet gökcek sözdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 1). [iḫlāṣla, -la]*

• uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur ḳalbi evlāsından kesilmez hemçunān bir kişi ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür tamām **iḫlāṣla** ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 8). [iḫlāṣla, -la]*

• Ve naḳl olınur ki eydürdi Her vaḳt ki 'abdüñ Rabb'ine derūndan **iḫlāṣı** olur cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḫareket iderse görür defʿī istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 11). [iḫlāṣı, -ı]*

• gerek ki dāyim guṣṣa-i ḫātime-i ecel żikrinde ola ve her dem 'ilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala tā ki dünyāda **iḫlāṣla** 'amel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 10). [iḫlāṣla, -la]*

<u>ihlāṣ-ı vaḥdāniyyetdür:</u> *Allah'ın birliğine olan samimiyet.*

- anda selāmet-i ṭaviyyet olur ol ṭarīḳ ṭarīḳ-i ʿubūdiyyet olur Eyitdiler ʿUbūdiyyet nedür Eyitdi **İḫlāṣ-ı vaḥdāniyyetdür** ve ittiṣāl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 16). [iḫlāṣ-ı vaḥdāniyyetdür, -dür]*

ihmāl iderse: *Üstüne düşeni zamânında yapmamak, gereken ilgiyi göstermemek.*

- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup **ihmāl iderse** ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 7). [ihmāl iderse, -er, -se]*

iḫrāḳ: *Yakma.*

- Yaḳamaz oldı ol ḥāletde āteş āteşliginden gitdi ve ol demde **iḫrāḳını** bi'l-külliye yabana atdı veyāḫūd budur kim egerçi āteş āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 1). [iḫrāḳını, -ı, -n, -ı]*

iḫrām: *Hac veya umre yapan kimseye normal durumlarda helâl olan bazı davranışların haram kılınması.*

- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ **iḫrāmı** tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 6). [iḫrāmı, -ı]*

iḫrāz ider: *Kazanmak, elde etmek, erişmek.*

- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda **iḫrāz ider** ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḥtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 1). [iḫrāz ider, -er]*

iḫrāz iderler: *Korumak. II Kazanmak, elde etmek, erişmek.*

- Ol sebebdendür ki ʿāḳil olanlar ehlu'llahūñ ādābını gözedüp **iḫrāz iderler** nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa diyü iḥtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 13). [iḫrāz iderler, -er, -ler]*

iḫsān: *Lütuf, kerem, iyilik.*

- mes'ele olur anuñ tevḥīdinde ve vücūdında ve mes'ele olur anuñ **iḫsānında** ve cūdında ve mes'ele olur anuñ me'mūrāt ve menhiyyāt ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 9). [iḫsānında, -ı, -n, -da]*
- ḫıdmetkārı arasında bulınur her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce aña aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar **iḫsānın** arturduḳca aña tuġyān virmeye bu aña riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 10). [iḫsānın, -(ı)n]*
- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīsde gelen mertebe-i iḥsāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol **iḥsāna** ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 18). [iḥsāna, -a]*

iḫsānlar idüp: *Lütuflarda bulunmak.*

- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār **iḫsānlar idüp** inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki ṣol yüz aḳlıġı ki ʿayāli olanlarda var ve ṣol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 13). [iḫsānlar idüp, -üp]*

ihtifā itdi: *Gizlenmek, saklanmak.*

• ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan **iḫtifā itdi** āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 18). [iḫtifā itdi, -di]*

<u>iḫtilaf:</u> *Anlaşmazlık, uyuşmazlık, aykırılık.*

• yolında bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez ve dervīşler arasında bu ḳadar nesne ʿayıb ṣayılmaz İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşārebinüñ **iḫtilāfından** gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 12). [iḫtilāfından, -ı, -n, -dan]*

• bulına ʿamel dürüst olur ḫuṣuṣā ki bunuñ gibi mesā'ilde **iḫtilāf** çoġ olur kütüb-i fıḳhiyede aḳvāl-i muḫtelife bulınur baʿīd degüldür kim meẕheb-i Ḥanefiyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 5). [iḫtilāf,]*

• siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ **iḫtilāfı** sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 4). [iḫtilāfı, -ı]*

• ṣanurlar ki ṣuverin ẕātunda taʿaddud u **iḫtilāf** vardur ammā şunlar ki bī-naḳş u bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 7). [iḫtilāf,]*

<u>ihtilaf olmışdur:</u> *Farklı görüşler bulunmak.*

• ravża-ı müṭahheresi nerede idügi mübeyyen degüldür baʿżılar Baġdād'dadur dir ve baʿżılar Şām'da bu bābda **iḫtilaf olmışdur** elsün-i enāmda ve Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 2). [iḫtilaf olmışdur, -mış, -dur]*

<u>iḫtilāf-ı emzice:</u> *Mizaçların farklılığı.*

• gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki **iḫtilāf-ı emzice** ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 10). [iḫtilāf-ı emzice,]*

<u>iḫtilāf-ı eşḫāṣla:</u> *Şahısların farklılığı.*

• baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur ki **iḫtilāf-ı eşḫaṣla** muḫtelif olur belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 3). [iḫtilāf-ı eşḫaṣla, -la]*

<u>ihtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle:</u> *Zamanların ve şahısların farklılığıyla.*

• **iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle** ve bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 5). [iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle,]*

<u>iḫtilāf-ı meşārib:</u> *Mizaç farklılığı.*

• dünyādur nā-gāh bir gün öle borcını ödemedin borclu ḳala ammā bu bir ḥāletdür ki **iḫtilāf-ı meşārib** ile muḫtelif olur birinde olan birinde olana muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 2). [iḫtilāf-ı meşārib,]*

<u>iḫtilāṭ:</u> *Karışmak, karışıp görüşmek. II İnsanlara karışmak, görüşmek bağlamında.*

• baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳtan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ışlāḥ içün **iḫtilāṭ** mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 4). [iḫtilāṭ,]*

- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye **iḫtilāṭ** dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tāliʿinde irşād faẕīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 5). [iḫtilāṭ,]*
- derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur ve ʿazlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ **iḫtilātını** fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 2). [iḫtilātını, -ı, -n, -ı]*
- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol muʿāmele dīne ḫalel vire ve ol vechle **iḫtilāṭ** şerʿe noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 4). [iḫtilāṭ,]*

iḫtilāṭ idebilür: *Karışmak, karışıp görüşmek. II İnsanlara karışmak, görüşmek bağlamında.*
- kāmiller olur ki **iḫtilāṭ idebilür** imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tāliʿinde irşād faẕīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 5). [iḫtilāṭ idebilür, -ebil, -ür]*

iḫtilāṭ idüp: *Karışmak, karışıp görüşmek. II İnsanlara karışmak, görüşmek bağlamında.*
- var idi Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı budur kim pādişāhlarla **iḫtilāṭ idüp** ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 4). [iḫtilāṭ idüp, -üp]*
- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile **iḫtilāt idüp** ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabes geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 11). [iḫtilāt idüp, -üp]*
- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile **iḫtilāṭ idüp** bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 7). [iḫtilāṭ idüp, -üp]*
- cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile **iḫtilāṭ idüp** müṣāḥabet itmekle bulınur lāṭif yirlerde ve būstānlarda gezerler ve gökcek çimenlerde ve gülistānlarda seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 5). [iḫtilāṭ idüp, -üp]*

ihtilāṭ itmekle: *Karışmak, karışıp görüşmek. II İnsanlara karışmak, görüşmek bağlamında.*
- yıllar yememişdür bu ḥāle gelince ve niçe müddet açlıḳlar çekmişdür bu mertebeyi bulınca bir müderris bunca ḫalḳa **iḫtilāṭ itmekle** gine müderrislik ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 2). [iḫtilāṭ itmekle, -le]*

ihtilāṭ-ı ezmineden: *Zamanların karışması.*
- ṣıfātı daḫı **iḫtilāṭ-ı ezmineden** muʿarrādur Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm ü teʾeḫḫür nereden olur Ḳurān evvelinden āḫırına degin ezelde maʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 11). [iḫtilāṭ-ı ezmineden, -den]*

ihtilāt-ı şükūk: *Şüphelerin karışması.*
- ṭurursın ki **iḫtilāt-ı şükūk** u şübeh-i aḳvāmdan biʾl-külliye pāk olur ve erbāb-ı efkāruñ ḳanḳı maḥaccetlerini görüp ṭurursın ki mahādī-yi evdiye vesāvis-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 7). [iḫtilāt-ı şükūk,]*

iḫtimāl: *Bir şeyin olabilmesi durumu, olabilirlik, olasılık.*

- üzerine elbette yanarduk ṭāʿūnda daḫı muḥtemel ki ḳażiyye böyle ola bir kişi bu **iḫtimāli** virmekle iʿtiḳādına ne ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 12). [iḫtimāli, --i]*
- nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu **iḫtimālüñ** tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṣ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 15). [iḫtimālüñ, -üñ]*
- **iḫtimāl** göñlinde ṭurur olur elindeki manṣibüñ ḳatında niçe ḳadrı ḳalur Yidi iḳlīme ḥükm iderse bir çöpe ṣaymaz olur ve cemīʿ ʿālem mülki olursa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 3). [iḫtimāl,]*
- hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi **iḫtimāl** olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 12). [iḫtimāl,]*

iḫtimāl var ki: *Muhtemel ki.*

- gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki maʿrifet birbirine mütelāzım olur ve **iḫtimāl var ki** Bāyezīd'üñ ol sözi istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 10). [iḫtimāl var ki,]*
- olur pes **ihtimāl var ki** Sehl ḥażretlerinüñ īmānda ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi bu degüldür ki meẕheb-i meşhūra işāret itmek ola belki mü'min-i bihde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 3). [ihtimāl var ki,]*
- **iḫtimāl var ki** ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālisden şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 3). [iḫtimāl var ki,]*

iḫtimāl virür: *Bir şeyin gerçekleşeceğini, olabileceğini düşünmek.*

- ʿizzet mi olur ve bir kişi ki buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya ki naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa **iḫtimāl virür** mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 2). [iḫtimāl virür, -ür]*

iḫtimālāt: *İhtimaller.*

- muḥāl olur Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez ve bunuñ gibi **iḫtimālāt** ile ʿaḳla iʿtimād bozılmaz ʿaḳluñ aḥkāmı bu ʿālemüñ aḥvāline göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 6). [iḫtimālāt,]*

iḫtimāl-i maġfirete: *Bağışlanma ihtimali.*

- olmazsa ebter olup gider ne ṭāʿati koyup **iḫtimāl-i maġfirete** ṭayanıbilür ve ne ṭāʿat idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 17). [iḫtimāl-i maġfirete, -e]*

ihtimām: *Dikkat, özen.*

- **ihtimāmını** aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı şanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 11). [ihtimāmını, -ı, -n, -ı]*
- **ihtimāmlarını** böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 17). [ihtimāmlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

ihtimām itse: *Bir şeyin olması için özen göstermek.*

- Allāh'dan baʿīd olanlaruñ günāhı çoḳ olur seçilmez günāhları biri birine ḳarışur oranı biri ṭuyılmaz Bir kişi bir evi pāk itmege **ihtimām itse** sehlce nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 6). [ihtimām itse, -se]*

ihtimām ḳılmışlardur: *İtinâ göstermek.*

- **ihtimām ḳılmışlardur** tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu naẕarlar ẕāmīr ola ve tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 15). [ihtimām ḳılmışlardur, -mış, -lar, -dur]*

iḫtirām: *Saygı, hürmet, tâzim.*

- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü **iḫtirām** ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 6). [iḫtirām,]*

iḫtirām iderdi: *Hürmet etmek, saygı göstermek.*

- **iḫtirām iderdi** Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gitdükçe ḫastalığı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 13). [iḫtirām iderdi, -er, -di]*

iḫtirāz: *Çekinme, kaçınma, sakınma.*

- daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda **iḫtirāz** olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 4). [iḫtirāz,]*
- vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki **iḫtirāz** şarṭdur vehm sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan ṣaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 17). [iḫtirāz,]*
- fāriġ olmaz ol kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden **iḫtirāzı** ʿabeş sayılmaz her kim ki bunı ḳabūl itmez yā mükābere ve muʿānedet ider veya cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 11). [iḫtirāzı, -ı]*
- muḫālefet ider ammā eger şöyle ki bir kişi bu **iḫtirāzuñ** ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda ṣevāb vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 13). [iḫtirāzuñ, -uñ]*
- tafṣīl olınmaz līkin icmālen maʿlūm ola kim belā-yı vebāʿiyyeden **iḫtirāz** dāyim ẕenb olmaz ve ṭāʿūn olan yirden ṣaḳınmaḳ her vaḳt terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 17). [iḫtirāz,]*
- maḫāfetden anuñ **iḫtirāz** ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 15). [iḫtirāz,]*

iḫtirāz eylemek: *Çekinmek, kaçınmak, sakınmak.*

- gāh olur ki ādeme **iḫtirāz eylemek** şerʿan vācib olur nite kim bir kişi şehrden ṭaşra bulınsa içerü girmek menʿ olınur gāh olur ki iḫtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 1). [iḫtirāz eylemek,]*

• gāh olur ki ādeme iḥtirāz eylemek şerʿan vācib olur nite kim bir kişi şehrden ṭaşra bulınsa içerü girmek menʿ olınur gāh olur ki **iḥtirāz eylemek** ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 2). [iḥtirāz eylemek,]*

iḥtirāz eyleye: *Çekinmek, kaçınmak, sakınmak.*

• kifāyetden geçmeye Yaʻnī andan **iḥtirāz eyleye** ki nefsi maşlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye ki mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 17). [iḥtirāz eyleye, -y, -e]*

iḥtirāz ide: *Çekinmek, kaçınmak, sakınmak.*

• yirden **iḥtirāz ide** mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥşi uzatduḳ şol ki teẕkire maşlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 9). [iḥtirāz ide, -e]*

• olur ve bir kişi Allāh yolında şol dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim **iḥtirāz ide** ve eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 18). [iḥtirāz ide, -e]*

iḥtirāz ider: *Çekinmek, kaçınmak, sakınmak.*

• her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaşlet-i ḳabīḥe ki bunda andan **iḥtirāz ider** elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [iḥtirāz ider, -er]*

• cevānibinde gezer ammā muttaşıl burnına revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar ve birisi ṣaḳınup andan ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi yirden **iḥtirāz ider** Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 8). [iḥtirāz ider, -er]*

• muḫālif ṣulardan **iḥtirāz ider** żarar ider diyü Cümle-i fesādāt-ı havādan biri budur n'içün ṣaḳınmaz Çün anlardan iḥtirāz ider n'içün bundan itmez Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 15). [iḥtirāz ider, -er]*

• muḫālif ṣulardan iḥtirāz ider żarar ider diyü Cümle-i fesādāt-ı havādan biri budur n'içün ṣaḳınmaz Çün anlardan **iḥtirāz ider** n'içün bundan itmez Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 16). [iḥtirāz ider, -er]*

iḥtirāz iderler: *Çekinmek, kaçınmak, sakınmak.*

• Ol sebebdendür ki ʿāḳil olanlar ehlu'llahūñ ādābını gözedüp iḫrāz iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa diyü **iḥtirāz iderler** Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 14). [iḥtirāz iderler, -er, -ler]*

• günāhı büyük vebāl olur anlar bundan ḳatı **iḥtirāz iderler** ve anlar bunı ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 17). [iḥtirāz iderler, -er, -ler]*

iḥtirāz itme: *Çekinmek, sakınmak.*

• ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẓar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye **iḥtirāz itme** yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 8). [iḥtirāz itme, -me]*

iḫtirāż itmegi: *Çekinmek, kaçınmak, sakınmak.*

- görür ol sebepden anlardan **iḫtirāż itmegi** ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 5). [iḫtirāż itmegi, -i]*

iḫtirāz itmegün: *Çekinmek, kaçınmak, sakınmak.*

- ʿādiyesi ẓāhirdür ve belā-yı vebādan **iḫtirāz itmegün** nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz ki her kişiye yitişe belki emzice arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 13). [iḫtirāz itmegün, -ün]*

iḫtirāz ḳılur: *Çekinmek, kaçınmak, sakınmak.*

- geçmekden **iḫtirāz ḳılur** ṣaneme ṭapmağı bilür ki ulu şirk olur ve putḫāneye varmağı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 15). [iḫtirāz ḳılur, -ur]*

iḫtiyāc: *Gereksinim.*

- bize ne **iḫtiyācuñ** var ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 5). [iḫtiyācuñ, -uñ]*
- Var zāhid ol dünyādan naẓarı gider ḳāni ol göñülden **iḫtiyācı** çıḳar Zarūrī ḫalḳ muḥtāc ve sen bī-iḫtiyāc olursın pes sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 11). [iḫtiyācı, -ı]*

iḫtiyāc: *Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk.*

- olmaz ve **iḫtiyāc** gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḫtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 15). [iḫtiyāc,]*
- varmaz ebter olur da'vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde **iḫtiyāc** gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [iḫtiyāc,]*

iḫtiyāc göstermeye: *İhtiyaç duymak.*

- kendüye niʿmet bile ve faḳīrliği kendüye devlet bile kimseneye iḫtiyāc göstermeye ve hiç bir kişiye dünyā içün teẕellül itmeye Ḳarnı aç olduğınca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 6). [iḫtiyāc göstermeye, -me, -y, -e]*

ihtiyac u istimdād gösterür: *Gereksinim duymak.*

- olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu aṣl riʿāyetleri ḥadden artuġ olur Biri birine dāyim tenezzül ider yürür ve her biri āḫara **iḫtiyac u istimdād gösterür** Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 16). [iḫtiyac u istimdād gösterür, -ür]*

iḫtiyār: *İrade, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme.*

- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve **iḫtiyār** ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 2). [iḫtiyār,]*
- ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi **iḫtiyār-ile** kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden ṣarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 7). [iḫtiyār-ile, -ile]*
- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur ki aña ecel pençesi irmeye şol kişiler ki **iḫtiyārları-y-ıla** dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 6). [iḫtiyarları-y-ıla, -ları, -y, -ıla]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür ki **iḫtiyār** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 18). [iḫtiyār,]*
- **iḫtiyārı** kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol key ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 13). [iḫtiyārı, -ı]*
- ol degüldür ki 'ürf de ḳanā'at ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne **iḫtiyār** ve ne i'tirāż olur ḳanā'at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından i'rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 1). [iḫtiyār,]*
- üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur ve birisi dāyim **iḫtiyārla** taḥṣīl olınur ve birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan ṣunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 16). [iḫtiyārla, -la]*
- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek çün kendü anı **iḫtiyār-ile** kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 8). [iḫtiyār-ile, -ile]*

ihtiyār ider: *Seçmek, tercih etmek.*
- iḫtiyār itmek gerek her kimi kim **iḫtiyār ider** hemīn anuñ sözine iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir dervīş ki bir şeyḫe inābet getüre ve bir mürīd ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 1). [iḫtiyār ider, -er]*

iḫtiyār itmek gerek: *Seçmeli, tercih etmeli.*
- **iḫtiyār itmek gerek** her kimi kim iḫtiyār ider hemīn anuñ sözine iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir dervīş ki bir şeyḫe inābet getüre ve bir mürīd ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 1). [iḫtiyār itmek gerek,]*

iḫtiyārınsuz: *İstemsizce, irade dışı.*
- üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur ve birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve birisi **iḫtiyārınsuz** ġaybdan ṣunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 16). [iḫtiyārınsuz,]*

ihtiyārsuz: *İstemsizce, irade dışı.*
- **iḫtiyārsuz** vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 17). [iḫtiyārsuz,]*

iḫtiyāṭ: *Olabilecek şeyleri hesaba katarak tedbirli ve ölçülü davranma, sakınma.*

- ziyāde olduḳça ḫāṭarı artuḳ olur ve taḳarrub artduḳça **iḫtiyāṭı** çoḳ olur Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerin rūz-ı ḥaşrda ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 1). [iḫtiyāṭı, -ı]*
- olmaz anda olan **iḫtiyāt** ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḫtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 1). [iḫtiyāt,]*
- olmaz anda olan iḫtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda **iḫtiyāṭ** ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 2). [iḫtiyāṭ,]*
- tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe ve muḥāsebesüz zinde olmadı ve bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı ve **iḫtiyātı** ifrātla ġāyet çoġdı ve dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 10). [iḫtiyātı, -ı]*

iḫtiyāṭ eyleyüp: *Tedbirli ve ölçülü davranmak, sakınmak.*
- eyleyüp re'yinde mażarretinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 19). [iḫtiyāṭ eyleyüp, -y, -üp]*

iḫtiyāṭ itmezler: *Sakınmak.*
- ḳaçmazlar bir kimse ṭāʿūn çıḳarsa hīç andan **iḫtiyāṭ itmezler** kişi ecelsüz ölmez dirler ṭururlar biñ kez taḳrīr idersen ʿināddından müşirr olur belki söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 9). [iḫtiyāṭ itmezler, -mez, -ler]*

iḥyā: *Diri, sağ, canlı.*
- günden şoñra ölür Pes **iḥyāya** daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 7). [iḥyāya, -y, -a]*

iḥyā eylemişdi: *Canlandırmak, hayâtiyet kazandırmak.*
- fikr-i sāmīsi var idi uṣūl-i dīni ümmet arasında ol **iḥyā eylemişdi** ve kelime-i islāmı ʿālemde ol iʿlā eylemişdi Ḥużur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 17). [iḥyā eylemişdi, -miş, -di]*

iḥyā eylemişdi: *Canlandırmak; diriltmek; mamur kılmak.*
- fikr-i sāmīsi var idi uṣūl-i dīni ümmet arasında ol **iḥyā eylemişdi** ve kelime-i İslāmı 'ālemde ol i'lā eylemişdi Ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 17). [iḥyā eylemişdi, -miş, -di]*

iḥyā eyleyüp durur: *İhyâ etmek; canlandırmak, hayâtiyet kazandırmak.*
- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş **iḥyā eyleyüp durur** ve ol daḫı kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ meẕhebi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 12). [iḥyā eyleyüp durur, -y, -üp, -durur]*

iḥyā idesin: *Diriltmek, canlandırmak.*
- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur kim benüm sünnetümi ʿālem içinde **iḥyā idesin** ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 8). [iḥyā idesin, -e, -sin]*

iḥyā itdi: *Canlandırmak, hayâtiyet kazandırmak.*

- hidāyeti-y-ile hem dīnini **iḥyā itdi** hem dünyāsını hem evvelāsını gökcek itdi hem ʿuḳbāsını Tā ḳıyāmete degin nāmı ümmet arasında ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 15). [iḥyā itdi, -di]*

iḥyā-yı emvāt ḳılur: *Ölüleri diriltmek.*

- olmadın dürlü dürlü yimişler gösterür gāh olur envāʿ-ı eṭʿime ile mā'ideler besāṭ ider elinden gelür her neye ki ḳaṣd ider gāh olur **iḥyā-yı emvāt ḳılur** ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 14). [iḥyā-yı emvāt ḳılur, --ur-ur]*

ʿ**iḳāb:** *Azap, ezâ, eziyet.*

- hep ʿ**iḳāb** gerek āḫıratda tamām rāḥat olsun gerek bi'l-külliye ʿaẕāb bu ḳullıġından bir ẕerre ḳadar eyrilmez ve bu Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 1). [ʿiḳāb,]*
- mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaẕāb Kim bilür ki bana daḫı ṣevāb mı ola yoḫsa ʿ**iḳāb** Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 10). [ʿiḳāb,]*
- seyyi'ātını eküp ẕemm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki ol seyyi'enüñ ʿ**iḳābından** mesāvīsinüñ ṣevābı artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 14). [ʿiḳābından, -ı, -n, -dan]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿ**iḳābı** ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 18). [ʿiḳābı, -ı]*

ʿ**iḳāb eyleyecek olursa:** *Cezalandıracak olmak.*

- ʿ**iḳāb eyleyecek olursa** ben ne diyeyüm Ādem böyle gerek ki kemāli artduḳça tenezzüli ziyāde ola ve faẓīleti ziyāde olduḳça kendüye iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 7). [ʿiḳāb eyleyecek olursa, -ur, -sa]*

ʿ**iḳāb eyleyesin:** *Cezalandırmak.*

- bāḳīsin sen bilürsin Ḥāşā senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla bana ʿ**iḳāb eyleyesin** dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 4). [ʿiḳāb eyleyesin, -y, -e, -sin]*

'iḳāb olur: *Eziyete, azaba uğramak.*

- ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi 'İlm da'vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da'vādan ötüri ādeme ulu **'iḳāb olur** kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). ['iḳāb olur, -ur]*

ʿ**iḳābı görür:** *Ceza görmek; kendisine ceza verilmek, cezalandırılmak.*

- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 18). [ʿiḳābı görür, -ı-ür]*

iḳāmet-i burhānla: *Delilin ortaya konulması, sunulması.*

• ve şol ki mes'ele-i sāniyedür gāh keşfle olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür ki ḥāṣıl ola **iḳāmet-i burhānla** Naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 14). [iḳāmet-i burhānla, -la]*

īḳān: *Sağlam bilme, şüphe götürmeyecek şekilde yakînen bilme.*
• şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿışyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü **īḳānı** olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 6). [īḳānı, -ı]*

īḳān idesin: *Şüphe götürmeyecek şekilde yakînen bilmek.*
• muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem **īḳān idesin** şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 10). [īḳān idesin, -e, -sin]*

iḳdām eylerlerdi: *Gayret etmek, çaba göstermek.*
• niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṣına idi ve **iḳdām eylerlerdi** ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 10). [iḳdām eylerlerdi, -r, -ler, -di]*

iḳdām idemedi: *Gayret etmek, çabalamak.*
• baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿışāyı ḳoymadı ve anuñ terkine **iḳdām idemedi** Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 12). [iḳdām idemedi, -e, -me, -di]*

iḳdām ḳıldı: *Gayretle çalışmak, sürekli uğraşmak.*
• mesʾelenün cevābına **iḳdām ḳıldı** Nedür cevābuñ diyü ṣordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 17). [iḳdām ḳıldı, -dı]*

iken: *Olduğunda, olduğu zaman.*
• Muḥammed'i bildi ve geldi Ebū Ṭālib yanında ʿammisi **iken** maḥrūm oldı Aṣl-ı ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür Baʿżı ervāḥuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 13). [iken,]*
• ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır īmān ile gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ **iken** ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 16). [iken,]*
• olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henüz beyn el-māʾi ve' t-tīn **iken** ol Rasūl idi henüz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 2). [iken,]*
• olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henüz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henüz ne cennet ve ne siccīn **iken** Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 2). [iken,]*
• luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi ḳo sen saña lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ yüzi ṣuyına yaramazlarını bağışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī **iken** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 14). [iken,]*

- severem her ne maḳāmdaki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görüremdir idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında **iken** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 2). [iken,]*
- ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin şoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve ḳabr içinde **iken** daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 10). [iken,]*
- secde-i āḫırda **iken** civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ẓāhırde ve bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda meşūbāt-ı bī-ḥad ve anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 15). [iken,]*
- **iken** ilhām itdi şevāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 13). [iken,]*

iken: *Olduğu halde.*

- ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol daḫı naʿra urup hemīn cānını cennet gülşenine revān itdi Ol gūrda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda **iken** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 18). [iken,]*
- ḳuttāʿ-ı ṭarīḳden **iken** şoñra kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı ve birinci yıl zümre-i fesaḳadan iken āḫır kümmel-i ʿulema-yı ḥaḳīkatden oldı Evvel ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 11). [iken,]*
- ḳuttā'-ı ṭarīḳden iken şoñra kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı ve birinci yıl zümre-i feseḳadan **iken** āḫır kümmel-i 'ulemā-yı ḥaḳīḳatden oldı Evvel ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 12). [iken,]*
- yoldan ḳaçururken şoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dir görür oldı Evvel şürūra merciʿ **iken** şoñra ḫayrāta menbaʿ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 14). [iken,]*
- meʾvā **iken** şoñra Fażāyile mecmaʿ oldı Evvel reʾsü'l-mütemeriddīn iken şoñra reʾisü'l-muvaḥḥıdīn oldı öñdin melāẕu'l-müfsidīn iken şoñra imāmü'l-müslimīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 15). [iken,]*
- meʾvā iken şoñra Fażāyile mecmaʿ oldı Evvel reʾsü'l-mütemeriddīn **iken** şoñra reʾisü'l-muvaḥḥıdīn oldı öñdin melāẕu'l-müfsidīn iken şoñra imāmü'l-müslimīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 15). [iken,]*
- meʾvā iken şoñra Fażāyile mecmaʿ oldı Evvel reʾsü'l-mütemeriddīn iken şoñra reʾisü'l-muvaḥḥıdīn oldı öñdin melāẕu'l-müfsidīn **iken** şoñra imāmü'l-müslimīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 16). [iken,]*
- müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir mīrzāde **iken** Nişābūr'a gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır ol şehrde meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 17). [iken,]*
- kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī **iken** iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 6). [iken,]*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl **iken** sen fāriġ olup aña ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken n'içün epsem oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 13). [iken,]*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup aña ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel **iken** n'içün epsem oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 14). [iken,]*

- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama ve bu taḳrīrden şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur aña suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ **iken** n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 16). [iken,]*
- oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb **iken** n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 17). [iken,]*
- geçmekden iḥtirāz ḳılur şaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve putḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil **iken** gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 16). [iken,]*
- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur te'ehhülde olan feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur ammā böyle **iken** niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 12). [iken,]*
- diye-y-idi Eger öldürseler ol anı dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān içinde **iken** her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 16). [iken,]*
- ḫalvet içinde **iken** ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki leẕẕet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 13). [iken,]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle **iken** ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 4). [iken,]*
- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle **iken** tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 1). [iken,]*
- yüzinden bilinür ki eger Allāh'a ışmarlamazsa bağlu **iken** yine yiter fi'l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 7). [iken,]*
- ki ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur Görmez misin ki Yūsuf ḳul **iken** nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ fażīletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 3). [iken,]*
- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī **iken** gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 5). [iken,]*
- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān **iken** gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 5). [iken,]*
- Ḥaḳ'dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlığı kişiyi Rabb'inden baʿīd ider pes böyle **iken** eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 17). [iken,]*

iken: *Olduğu zaman.*

- öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ **iken** anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 12). [iken,]*
- derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān **iken** ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 12). [iken,]*

- severem her ne maḳāmda ki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görürem dir idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında **iken** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 2). [iken,]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını ʿālem-i ẓāhirde **iken** çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler baʿżısını seçmezler ʿālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 17). [iken,]*
- oġlanlıġda ol bulduġın bulmayup ṭururdı Üç yaşında **iken** ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle ḳalḳduḳca yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 7). [iken,]*
- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice **iken** bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 8). [iken,]*
- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü 'işḳ olur henūz yigit **iken** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 2). [iken,]*
- **iken** ilhām itdi sevāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 13). [iken,]*

iki: *"İki" sayı sıfatı.*
- Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve **iki** ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 17). [iki,]*
- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki **iki** ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 2). [iki,]*
- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve **iki** şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 2). [iki,]*
- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden **iki** aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 12). [iki,]*
- melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına **iki** sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 1). [iki,]*
- olmışsındur Bu ikisi saña **iki** put olmışdur bunlara ʿibādet idersin cehlüñden eyle şanursın ki Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp nūr-ı velāyetle Ḥaḳḳ'ı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 15). [iki,]*
- dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan **iki** eli bile oda şarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 12). [iki,]*
- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi **İki** yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 1). [iki,]*
- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve **iki** ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 1). [iki,]*

- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu **iki** uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 2). [iki,]*
- ziyāreti içün ne bu ḳadar ḥareket gerek ḥuşūşā nüfūs-ı kāmileye ki anlara cemīʿ-i ervāḥ peydā olur rūḥ rūḥa **iki** müteveccih ola hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 10). [iki,]*
- **iki** cevāb olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 11). [iki,]*
- ṭurursın ve **iki** ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müşībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 3). [iki,]*
- ʿasā'llāhu en yetūbe ʿaleyhim inna'llāhe ġafūrun raḥīmun ʿasā Allāh'dan vācib yirinedür dirdi Rivāyet olınur ki ḳaçan Mekke'de vefāt itmelü oldu **iki** ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 18). [iki,]*
- zinde idüm bu **iki** cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe ḫizmet iderdüm çün beni zindān-ı gürda maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 3). [iki,]*
- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol **iki** ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 7). [iki,]*
- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı **iki** oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 7). [iki,]*
- virdükleri vaḳt şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā ana Ben **iki** kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫizmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 12). [iki,]*
- virdükleri vaḳt şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve **iki** eve ḫizmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 12). [iki,]*
- gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol **iki** maʿrifet birbirine mütelāzım olur ve iḥtimāl var ki Bāyezīd'üñ ol sözi istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 9). [iki,]*
- nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh **iki** ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 14). [iki,]*
- anda daḫı günāhına sebeb **iki** cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldığından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 17). [iki,]*
- yitişmek ḫaylī işdür ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol **iki** ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 18). [iki,]*
- kemāl-i tevḥīdini bozmaz Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı garīk-i raḥmet idüp rūz-ı maḥşerde ʿulemā-yı ḥaḳiḳate server ve fużelā-yı ṭarīkate mehter idüp **iki** ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 8). [iki,]*

- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve **iki** ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 15). [iki,]*
- yirde ṭururlardı ki **iki** cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 13). [iki,]*
- oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu **iki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 18). [iki,]*
- bilürdi ki dirler anuñ **iki** yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 15). [iki,]*
- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi **iki** ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 15). [iki,]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf **iki** şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 7). [iki,]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve **iki** çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 8). [iki,]*
- ikisi **iki** ʿaẕīm cenāhdur ki cehennemden ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur şöyle ki birisi eksik olursa dīn emri tamām olmaz yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 3). [iki,]*
- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi altına ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası var idi üstine örtdiler **iki** ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 18). [iki,]*
- ve çün cemīʿ aʿzā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp **iki** ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 2). [iki,]*
- ḫaber vire Yaʿnī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü ʿilm ola ol **iki** ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [iki,]*
- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña **iki** cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki lemeʿān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [iki,]*
- ṣabr itmegi bir ulu ṭāʿat bile Allāh'uñ ḳullarına niʿmeti **iki** yoldan olur gāh raḥatdan olursa gāh belādan olur ikisi daḫı mü'mine Allāh'uñ niʿmetidür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 17). [iki,]*
- ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi dinlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn **iki** dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 6). [iki,]*

<u>iki aḥmed:</u> *Ahmed-i Harb ve Ahmed-i Bazargan.*
- Nişābūr'a **iki Aḥmed** gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 15). [iki aḥmed,]*

iki aḥmed'üñ: *Ahmed-i Harb ve Ahmed-i Bazargan.*

- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 6). [iki aḥmed'üñ, -üñ]*

iki ʿālemüñ: *Dünya ve mana alemi.*

- olur idrāk irmedügi ʿālemüñ ḥalini ne bilür **iki ʿālemüñ** ḥükmi bir olmaz ol ʿālemüñ aḥvāli bu ʿāleme ḳıyās olınmaz her ne ki ʿaḳl-ı ṣaḥīḥ ḥükm ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 7). [iki ʿālemüñ, -üñ]*

iki ʿālemüñ: *İki dünya; dünya ve ahiret.*

- olur idrāk irmedügi ʿālemüñ ḥalini ne bilür **iki ʿālemüñ** ḥükmi bir olmaz ol ʿālemüñ aḥvāli bu ʿāleme ḳıyās olınmaz her ne ki ʿaḳl-ı ṣaḥīḥ ḥükm ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 7). [iki ʿālemüñ, -üñ]*

iki cihān: *Dünya ve ahiret.*

- olur ki **iki cihān** anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henüz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henüz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 1). [iki cihān,]*
- bedendür anı bilmezler ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur ki **iki cihān** ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 11). [iki cihān,]*

iki cihān pādişāhı ol: *Dünya ve ahiret sultanı ol.*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var **iki cihān pādişāhı ol** Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [iki cihān pādişāhı ol,]*

iki cihāna: *Dünya ve ahiret.*

- Mekke'nüñ yemişleri maʿrifet olur anuñ ḥaremi ḥarīmu'llāh olur ve anuñ mücāviri **iki cihāna** şāh olur anuñ ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur ve anuñ ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 12). [iki cihāna, -a]*
- ı rıḳḳıyetde ḥaḳīr bilmek gerek ki ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek ki **iki cihāna** sulṭān ola 'āşıḳ dōst işiginde gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 12). [iki cihāna, -a]*

iki cihānda: *Dünya ve ahiret.*

- bī-ʿadd idi Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur Egerçi bende-zāde idi līkin **iki cihānda** āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 10). [iki cihānda, -da]*
- ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle āşinā degül **iki cihānda** āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim senden ġayridan çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 17). [iki cihānda, -da]*

- ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı **iki cihānda** gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 4). [iki cihānda, -da]*
- ṣıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi ẕāta ol daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn **iki cihānda** murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 14). [iki cihānda, -da]*
- ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve eger ṭuyduġını işā'at iderse ḫōd **iki cihānda** melʿūn u maṭrūd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 2). [iki cihānda, -da]*

iki cihānuñ: *Dünya ve ahiret.*
- ṣāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve **iki cihānuñ** sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 16). [iki cihānuñ, -uñ]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 7). [iki cihānuñ, -uñ]*

iki gün: *İki gün.*
- Gine bulmasa Eyitdi **iki gün** ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi üç gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulamazsa Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 13). [iki gün,]*
- yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta **iki gün** ḳaldı Sen beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 17). [iki gün,]*

iki ḳanat olup ṭururlardı: *İki kanat olmak. II Yardımcı olmak bağlamında.*
- ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ ikisi **iki ḳanat olup ṭururlardı** ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi saray-ı şeriʿat idi ki imāmīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 2). [iki ḳanat olup ṭururlardı, -up-up, -ṭurur, -lar, -dı-ur, -lar, -dı]*

iki ḳarpuz bir ḳoltuġa ṣıġmaz: *Aynı anda iki işi veya görevi yapmak.*
- dünyāyı sever āḫıratı sevmez mümkin degüldür **iki ḳarpuz bir ḳoltuġa ṣıġmaz** meger dünyāya āḫırat içün maḥabbet ide dünyā anuñ meksebidür diyü meveddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 17). [iki ḳarpuz bir ḳoltuġa ṣıġmaz, -maz]*

iki kere: *İki kez, iki defa.*
- muʿāmelesi Rabbi-y-ile neye vardı Eyitdi Ol ġayet ululardan olup ṭurur günde **iki kere** Ḥaḳ dergāhına varur gelür didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ümīzdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 14). [iki kere,]*

iki mekānda: *İki yer; dünya ve alemi mana.*
- naḳīż ṣanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda **iki mekānda** bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 4). [iki mekānda, -da]*

iki namāzı: *Sabah namazı ile salât-ı vitir namazı.*

- añā göñül ḳapusı açılur biri irte namāzı biri vitr namāzı olur ve her kim ki bu **iki namāzı** ḥużurla ḳılur saʿādet bulur Ve eydürdi Ḫayr işde te'ḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 4). [iki namāzı, -ı]*

iki nesneye: *İki şey.*

- varsun tecribe itsün kendüsi bilür Rivāyet olınur ki Rābiʿa ḥaccı edā itdükten ṣoñra Ḥaḳḳ'a münācāt idüp eyitdi Yā İlāhī **İki nesneye** daḫı meṣūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 2). [iki nesneye, -y, -e]*

iki ol ḳadar olsa: *İki katı olmak.*

- var Eyitdi Ṣol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger **iki ol ḳadar olsa** ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 17). [iki ol ḳadar,]*

iki şeyṭānla: *Günahlara sevk eden iblis ve evlenilecek kadın.*

- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde **iki şeyṭānla** nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 5). [iki şeyṭānla, -la]*
- ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk **iki şeyṭānla** cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 2). [iki şeyṭānla, -la]*

iki ṭarīḳ: *İki yol. II Kabe'yi alem-i misalle veya kalp gözüyle görmek.*

- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu **iki ṭarīḳ** daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 2). [iki ṭarīḳ,]*

iki ṭāyife: *İki topluluk. II Mütevazi zengin ve şükreden fakir.*

- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu **iki ṭāyife** ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 12). [iki ṭāyife,]*

iki yıl: *İki sene.*

- şaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı **İki yıl** miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 12). [iki yıl,]*

iki yir: *İki yer. II Savaş meydanı ve ev.*

- şaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice şaḳlarsa bunda daḫı eyle şaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol **iki yir** yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 12). [iki yir,]*

iki yiri: *İki yer. II Savaş meydanı ve ev.*

- eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā şol kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol **iki yiri** farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 14). [iki yiri, -i]*

iki yirüñ: *İki yer. II Savaş meydanı ve ev.*

- yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola ol **iki yirüñ** farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 2). [iki yirüñ, -üñ]*
- işler olur ki ḫalḳ naẓarında anlar ḫavāriḳ ṣayılur Şefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol **iki yirüñ** farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 10). [iki yirüñ, -üñ]*

iki yüz: *İki yüz sayısı.*

- de öñüme geldi ve ġafletle giderken ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var dünyelikde ve neye māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm **İki yüz** dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 8). [iki yüz,]*

ikidür: *İki tanedir.*

- Ḥażretine yol göster Eyitdi yol **ikidür** biri ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret'e yol ṭutup gitmek gerek ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 3). [ikidür,]*

ikimüz: *İkimiz. II Hasan Basri ve kendisiyle hac yolculuğu yapmak isteyen kişi.*

- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki **ikimüz** de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 1). [ikimüz,]*

ikimüz: *İkimiz. II Fudayl bin İyaz ve Şuayb.*

- eyitdi Yā Abā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Kaʻbe'yi **ikimüzden** yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 14). [ikimüzden, -den]*

ikinci: *İkinci. II Kuvvetin açlığı.*

- ḫażmi mü'eddī olur İmdi ʿāḳıla lāzımdur ki evvelkisini defʿ eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye ve **ikincisinde** şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 4). [ikincisinde, -si, -n, -de]*

ikincisi: *"Tekrarı" bağlamında kullanılmıştır.*

- ṣoḥbetüñ elbette **ikincisi** bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl böyle idügini her kişi bilür ʿacebdür kim gine dünyā lezzetlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 7). [ikincisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Tayy-ı mekan ile bast-ı zaman.*

- ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi bunuñ aṣlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā besṭ-i eczā-yı zamānla olur **ikisi** daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 6). [ikisi,]*

• ḳatında ṭarīḳdür **ikisine** daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 7). [ikisine, -n, -e]*

ikisi: *Her ikisi. II Nimet ve nikmet.*
• niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün **ikisi** daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 3). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Öven ve yeren kişiler.*
• berāber ola ve **ikisine** daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki ol ẕemm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 9). [ikisine, -n, -e]*

ikisi: *Her ikisi. II Savaş meydanı ile ev.*
• iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn **ikisi** birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 17). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Savaş meydanı ve ev.*
• eger Allāh'uñ iradetinde olursa **ikisinde** anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā şol kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 13). [ikisinde, -n, -de]*

ikisi: *Her ikisi. II Leş kokusundan kaçan ve kaçmayan kimseler.*
• evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane ṣoñraġı ʿabeş ṣayıla Ol şerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür **ikisi** daḫı şerʿ üzerinedür şerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 10). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Zahir ve batın.*
• ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol **ikisi** ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 9). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Tevhid ve teklif.*
• girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde her biri gökçekdür **ikisi** daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 17). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Cennet arzusu ve cehennem korkusu.*
• olmaz bu **ikisi** daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 1). [ikisi,]*
• olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu **ikisi** daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 1). [ikisi,]*

ikisi: *Dünyaya aldanan ve aldanmayan kimseler.*

• namāz ise **ikisi** daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 9). [ikisi,]*

ikisi: *Dünyaya aldanan ve aldanmayan kimseler.*
• namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise **ikisi** daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 9). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Hâris-i Muhâsibî ve Cüneyd-i Bağdâdî.*
• bizüm odaya gidelüm anda bir parā ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı **ikisi** bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 2). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Havf ve reca.*
• ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḥḳīḳ budur ki ricā ile ḫavfuñ **ikisi** bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 2). [ikisi,]*
• ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḥḳīḳ budur ki recā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine **ikisi** daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 2). [ikisi,]*
• **ikisi** iki ʿaẓīm cenāhdur ki cehennemden ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur şöyle ki birisi eksik olursa dīn emri tamām olmaz yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 3). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Ruh ve beden.*
• didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur **ikisinüñ** imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 2). [ikisinüñ, -nüñ]*

ikisi: *Her ikisi. II Şeytan ve kadın.*
• zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde **ikisi** cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 8). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Günahlara sevk eden iblis ve evlenilecek kadın.*
• ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol **ikisinüñ** zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 2). [ikisinüñ, -nüñ]*

ikisi: *Her ikisi. II Reyhan ve soğan.*
• ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında şoġan biter ol yaġmur n'eylesün **ikisine** bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 12). [ikisine, -n, -e]*

ikisi: *İki tanesi.*

• yirde ʿāḳl aña mülāzım ola **ikisi** ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp gönli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 9). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi de. II Kulun hem Allah'a hem de efendisine itaati.*
• miknet virür ḳullarıñ ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd aña ḳullıḳ olıcaḳ **ikisi** birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 10). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Para ve din.*
• **ikisi** bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿinād ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 15). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Malik bin Dinar ve münazara ettiği kafir.*
• eli yana ol bāṭıl üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş **ikisine** daḫı kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 14). [ikisine, -n, -e]*

ikisi: *Her ikisi. ll Olağanüstü durum ve keramet.*
• daḫı olur ve āteş anda da te'sīr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu **ikisi** daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 6). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II İki cevap.*
• iki cevāb olur **ikisi** daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 11). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II İmam Ebu Yusuf ve Muhammed Bakır.*
• ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ **ikisi** iki ḳanat olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi sarāy-ı şeriʿat idi ki imāmīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 1). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Cennet ve cehennem.*
• cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ **ikisi-y-ile** bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 1). [ikisi-y-ile, -y, -ile]*

ikisi: *Her ikisi de. II Hal ehli olan ve olmayan kişi.*
• dinilmez ve derd-i derūn mümkin degüldür lisānla taḳrīr olınmaz **ikisi** daḫı derd ehli gerek ki bir biri-y-ile ḥālleşeler biñ dürlü rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 17). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Müdara ve müdahene.*

• nifāḳ olur mü’mine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maṣlaḥat içün olıcaḳ ṣer‘an nehy olınmaz ammā bu **ikisini** bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 16). [ikisini, -n, -i]*

ikisi: *Her ikisi. II Alim ve arif.*
• ‘Ālim olanuñ ḥāli efżal olur ‘ārif olanuñ ḥāline ammā bu **ikisi** daḫı mümkin degüldür ma‘āṣī-y-ile bulına Ya‘nī aña işāret ider ki ‘ilm makāmı ‘alā olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 15). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Muvahhid ve müşrik.*
• muṭlaḳ ġanīdür ol **ikisinden** de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev‘ cühūd olur bu mes’eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 11). [ikisinden, -n, -den]*

ikisi: *Her ikisi. II Cehalet ve hayret ne şekilde bulunur sorusuna.*
• anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur **ikisi** daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki leme‘ān ider turmaz insān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Huzur ve sıkıntı.*
• ṣabr itmegi bir ulu ṭā‘at bile Allāh’uñ ḳullarına ni‘meti iki yoldan olur gāh raḥatdan olursa gāh belādan olur **ikisi** daḫı mü’mine Allāh’uñ ni‘metidür egerçi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 18). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi. II Hâris-i Muhâsibî ve Cüneyd-i Bağdâdî.*
• bizüm odaya gidelüm anda bir pāra ṭa‘ām yiyelüm Pes Şeyḫ’i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı **ikisi** bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh’a ḥamd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 2). [ikisi,]*

ikisin: *Her ikisi. II Habib-i Acemi'nin önünde bulunduğunu söylediği iki yol.*
• ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde **İkisin** de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 2). [ikisin,]*

ikisinde: *Her ikisi. II Zahir ve batın ilimler.*
• ta‘ālā kāmil ḳılmışdı **ikisinde** ‘ilm-i şerī‘atde ḫōd hünerleri ‘ālem içinde meşhūrdur ammā dervīşlikde daḫı ḥikāyeleri vardur ki menāḳıblarda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 9). [ikisinde, -n, -de]*

ikisini: *Her ikisi. II Tevhid ve teklif.*
• teklīfi men‘ ider **ikisini** daḫı bilür ki girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 3). [ikisini,]*

iklīm: *Ülke, memleket, diyar.*

- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ ẕaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve cān **iḳlīminüñ** penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 10). [iḳlīminüñ, -i, -nüñ]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol **iḳlīmüñ** de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 9). [iḳlīmüñ, -üñ, -, -]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol **iḳlīmüñ** de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 10). [iḳlīmüñ, -üñ, -, -]*
- i**ḳlīmdür** ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 1). [iḳlīmdür, -dür]*

ikrām: *İhsan, lütuf, iyilik, yardım.*
- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine **ikrāmla** gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 18). [ikrāmla, -la]*

ikrām iderdi: *Hürmet etmek; saygı göstermek, değer vererek ihsanda bulunmak.*
- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet **ikrām iderdi** her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 12). [ikrām iderdi, -er, -di]*

ikrāmlar itdi: *Ağırlamak, ihsanlarda bulunmak.*
- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp **ikrāmlar itdi** ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki şol yüz aḳlığı ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 13). [ikrāmlar itdi, -di]*

ikrār ḳılmaz: *Kabul etmek, tasdik etmek.*
- añlayan elbette maʿādını daḥı görür Bir kişi nerden geldügini bilicek nereye varacaġın bilmez mi eyle olıcak emr-i şerʿe żarūrī **iḳrār ḳılmaz** mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 16). [iḳrār ḳılmaz, -maz]*

iḳtidā: *Uyma, tabi olma.*
- ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña daḫı **iḳtidāsı** öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 15). [iḳtidāsı, -sı]*

iḳtidā idicek: *Birini örnek alıp ona uyma, örnek tutma, tâbi olma.*
- bu meẕheb ḳabūl olınmaz İmām-ı Āʿẓam'a **iḳtidā idicek** her sözine uymaḳ gerek İmām-ı Şāfiʿī nüñ aña muḫālif ḳavlini ḳomaḳ gerek ve eger İmam-ı Şāfīʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 13). [iḳtidā idicek, -icek, -]*

iktifā itdi: *Yetinmek.*

• Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Hvāce teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden **iktifā itdi** Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 16). [iktifā itdi, -di]*

iktifā ḳılur: *Yetinmek.*
• ḳadr-ı kifāyet ḳadara **iktifā ḳılur** bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger kendü aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 1). [iktifā ḳılur, -ur]*

iḳtiṣār ḳılur: *Kâfi görmek, yeterli bulmak.*
• ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine **iḳtiṣār ḳılur** biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 11). [iḳtiṣār ḳılur, -ur]*

il: *Memleket, ülke, yurt, diyar.*
• yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü **ilinedür** ve eger fikr daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 7). [ilinedür, -i, -n, -e, -dür]*

i'lā eylemişdi: *Yükseltmek, yüceltmek.*
• fikr-i sāmīsi var idi uṣūl-i dīni ümmet arasında ol iḥyā eylemişdi ve kelime-i İslāmı 'ālemde ol **i'lā eylemişdi** Ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 18). [i'lā eylemişdi, -miş, -di]*

iʿlā kelimāti'llāh: *Tevhid inancını yüceltip hâkim kılma.*
• olmaz anda olan iḥtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde **iʿlā kelimāti'llāh** vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḥtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 2). [iʿlā kelimāti'llāh,]*

ʿilāc: *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*
• maraża münāsib bir **ʿilāc** çıḳarur ammā şunlar ki ṭıbdan bī-habīr olurlar anlar hemīn ẕevāhir-i kelimāt-ı aṭıbbāya baḳar olurlar hemīn ol ẕevāhıri biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 9). [ʿilāc,]*
• hiçbir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile **ʿilāc** gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 2). [ʿilāc,]*
• gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan **ʿilāc** ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 3). [ʿilāc,]*

ʿilāc: *Çare, deva, şifa.*
• olıcaḳ **ʿilāca** biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 1). [ʿilāca, -a]*

- ki dürlü ʿ**ilācı** olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtişār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 11). [ʿilācı, -ı]*
- içinden arayup göre şol günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muşırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿ**ilāc** bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 18). [ʿilāc,]*

ʿilāc itmek: *Deva bulmak, şifa bulmak.*
- egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿ**ilāc itmek** şirk şayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 6). [ʿilāc itmek, -mek]*

ʿilāc olına: *Çare, deva, şifa olunmak.*
- ol marażuñ devāsı olur kimisi ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿ**ilāc olına** emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 6). [ʿilāc olına, -a-ı, -n, -a]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*
- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki **İlāh'ı** göre aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 17). [ilāh'ı, -ı]*

ilāhī: *"Ey Allah'ım!" anlamında hitap sözü.*
- olmaz ve iḫtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki **İlāhī** Baña bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḫtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 15). [ilāhī,]*
- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme **ilāhī** bizüm ḥālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 4). [ilāhī,]*
- baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye **İlāhī** şol ki bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 8). [ilāhī,]*
- baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut **ilāhī** şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 8). [ilāhī,]*
- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez **İlāhī** Ol pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 5). [ilāhī,]*

ilāhiyyāt: *Allah'la ilgili bilgi ve düşünceler.*
- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı **ilāhiyyātda** hemīn bildügi ẓevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 14). [ilāhiyyātda, -da]*

ile: *" İle" bağlacı*

- . Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā istemişdi ʿÖmer **ile** ʿAlī'ye rażiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise anı bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 39, Mısra 1). [ile,]*
- naẓarı her dem anuñ niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini ẕikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf **ile** recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 63, Mısra 6). [ile,]*
- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekṣer dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden **ile** ẕemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 135, Mısra 8). [ile,]*
- olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabeṣdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr **ile** ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 143, Mısra 3). [ile,]*
- olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabeṣdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke **ile** mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 143, Mısra 4). [ile,]*
- ṣabāḥı ḳılurdı ʿālim-i bī-ġaraż u bī-riyā idi ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā idi ẓāhir-ile bāṭını cemʿ eyleyüp tevfīḳ eylemişdi ve kitābu'llāh **ile** sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 14). [ile,]*
- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden **ile** bunlaruñ ne farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 8). [ile,]*
- şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā **ile** ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 175, Mısra 1). [ile,]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā **ile** ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 7). [ile,]*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḥḳīḳ budur ki ricā **ile** ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 189, Mısra 2). [ile,]*
- 'Ulemāya bundan müşkil olmaz ki müdāhene **ile** müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Ya'nī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 13). [ile,]*
- 'Ulemāya bundan müşkil olmaz ki müdāhene 1 müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann **ile** yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Ya'nī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 14). [ile,]*
- fi'l müdāhene olur aṣlā gerekmez şol ki mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann **ile** yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 226, Mısra 6). [ile,]*
- cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd **ile** yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 235, Mısra 1). [ile,]*

- **ile:** *İsimlerin sonuna gelerek beraberlik, refakat,vasıta, araç, hal, tarz, ilişki vb. anlamlarda zarflar yapar.*

- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Ḫˇāce teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri **ile** ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 16). [ile,]*
- fānīyem her ne kim ola anuñdur Yaʿnī dimek olur ki ṣıfātı tehẕīb olınup düzilmişdür ve aḫlāḳı tebdīl olınup degişilmişdür Kibrüñ yaramazlıġı benlik **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 34, Mısra 12). [ile,]*
- gelür ve hem fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 14). [ile,]*
- mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 16). [ile,]*
- bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca ve hīç biri sebep olmaz yā ʿināyet yā hidāyet olmayınca Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müṣāḥebet **ile** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 6). [ile,]*
- kişinüñ fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā ḳuru bir ṣāliḥe muḫāleṭat **ile** hemīn ṣalāḥiyyeti añlanmaz Belī bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 7). [ile,]*
- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ **ile** āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 9). [ile,]*
- daḫı açılur ve her kim ki ʿāleme nefy ḳılıcını ṣalar kendü daḫı ol ḳılıç **ile** çalınur Niçe daḫı bunuñ gibi kelimāt-ı şerīfe ve mevāʿiẓ-i laṭīfe **ile** vaṣiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 37, Mısra 2). [ile,]*
- itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥ-ı muṭahherini ervāḥ-ı mücerrede **ile** enīs ve revān-ı münevverini nüfūs-ı muḳaddese ile celīs idüp āḫıratda aña cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 37, Mısra 3). [ile,]*
- itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥ-ı muṭahherini ervāḥ-ı mücerrede ile enīs ve revān-ı münevverini nüfūs-ı muḳaddese **ile** celīs idüp āḫıratda aña cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 37, Mısra 4). [ile,]*
- firdevsi maḳām vire ve ecdād-ı kirāmı **ile** ḥaşr ola Āmīn Ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 37, Mısra 5). [ile,]*
- i cān-fizāsı **ile** niçe biñ kez biñ günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve her sāʿatde vücūdı beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 11). [ile,]*
- aḫbāruñ delāleti **ile** ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 13). [ile,]*
- aḫbāruñ delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti **ile** cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 13). [ile,]*
- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı **ile** enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 17). [ile,]*
- i cān-fizāsı **ile** niçe bin kez biñ günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve her sāʿatde vücūdı beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 11). [ile,]*

- görişdiler muraḳḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār edeb **ile** giydi ve buyurduġın biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 39, Mısra 6). [ile,]*
- görişdiler muraḳḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār edeb ile giydi ve buyurduġın biñ dürlü tazarruʿ **ile** yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 39, Mısra 6). [ile,]*
- rūḥāniyyesinüñ ṣūveri **ile** bulışdı ve aʿmāl-i ḥasenesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 19). [ile,]*
- melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti **ile** varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 1). [ile,]*
- ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır īmān **ile** gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 15). [ile,]*
- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı **ile** münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 42, Mısra 3). [ile,]*
- ol ḥālde buldı Zerd ü żaʿīf olmış ve zār u naḥīf olmış Eyitdi Hey miskīn Bu gūr u kefen **ile** Allāh'dan dūr olmışsındur bunı ṭāʿat şanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 42, Mısra 14). [ile,]*
- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne **ile** yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 43, Mısra 5). [ile,]*
- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī **ile** Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 43, Mısra 6). [ile,]*
- adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti **ile** ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 16). [ile,]*
- adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti **ile** bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 16). [ile,]*
- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 4). [ile,]*
- lehv **ile** ṣoḥbet itmek egerçi leẕẕetüñ ṣevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir āyīnedür ki eger cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 7). [ile,]*
- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı **ile** āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 15). [ile,]*
- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi **ile** dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 16). [ile,]*
- avcuñdan anuñ eli yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā budur ki bunuñ teveccühi **ile** āteşe bir ḥālet geldi ki te'sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 18). [ile,]*

- ʿizzetde icābet bulur Şol ki ʿāḳildür anlardan ṣaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla edeb **ile** dirilmek gerek Rivāyet olınur ki bir gün Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 49, Mısra 18). [ile,]*
- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb **ile** vardum ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 13). [ile,]*
- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile vardum ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan sebebi **ile** cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 14). [ile,]*
- rūḥını vaṣlı **ile** şād ide ve revānını raḥmet nesīmi-y-ile ābād ide Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 17). [ile,]*
- taṣavvufda bir şīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı **ile** bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keṣīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 7). [ile,]*
- kimseye ḫizmet itmişdi ve ekṣer-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn **ile** ṣoḥbet itmişdi Cemīʿisinüñ ḳatında müsellem ve cümlesinüñ yanında mükerrem idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 9). [ile,]*
- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā **ile** yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 18). [ile,]*
- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḫayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye **ile** Hvārezm'e ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 53, Mısra 6). [ile,]*
- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü ʿuzlet **ile** bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Baṣrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 13). [ile,]*
- mütefāvit olur bir ḳarāra ṭurmaz Birinüñ ḥāli-y-ile birine ḥükm itmek olmaz ve birinüñ ḥāli **ile** birine ḳıyās olınmaz Anuñ içün dirler ki ṣūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 56, Mısra 2). [ile,]*
- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār **ile** gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 2). [ile,]*
- tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere **ile** rāḥat ve ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı cānān ile*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 9). [ile,]*
- tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat ve ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı cānān **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 10). [ile,]*
- Ebū Hüreyre **ile** bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳıṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 9). [ile,]*
- ṣordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāṣı ne vech **ile** ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 15). [ile,]*

- vāḳiʿde tecribe **ile** dünyā eyle bulınmışdur Hīç bir lezzeti şāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 5). [ile,]*
- ḳoyup kimsene **ile** buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫizmetine irişdi ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 17). [ile,]*
- ḳoyup kimsene ile buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫizmetine irişdi ve anuñ himmeti **ile** kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 18). [ile,]*
- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri **ile** yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 18). [ile,]*
- maẓharıdur her ne varsa kudretinüñ eseridür Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a baġlayup ferhān olurlar gice gündüz anuñ mülāḥaẓası **ile** ḫandān olurlar Dervīşlikde yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 63, Mısra 2). [ile,]*
- çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn **ile** geçer kimi ḥüzn geldükçe şafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 63, Mısra 3). [ile,]*
- vāḳıʿasında kendüye geydürmişler Hemīn vardı ġazāya müteveccih oldı Allāh'uñ taḳdīri **ile** anda şehid oldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā vāḳıʿasını vāḳiʿ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 63, Mısra 10). [ile,]*
- Ehlu'llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṯāli **ile** Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 18). [ile,]*
- ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret **ile** taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 9). [ile,]*
- ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās **ile** taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 10). [ile,]*
- miṯālde bir ṣūreti ve her maḫṣūṣun elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nitekim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa **ile** olur ve ḥaḳīḳatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 12). [ile,]*
- ve anı ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden gerçek Kaʿbe'yi görmek gerek ve Mekke'ye vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke **ile** bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 18). [ile,]*
- ile kimsene müṣāḥebet itmege gider mi ve bir kişi ki anuñla bulışa fülān **ile** bulışdum dir mi Belki Fülāna vardum bulmadum kendüden gitmişdür dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 66, Mısra 5). [ile,]*
- olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol taşlar **iledür** Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 66, Mısra 13). [iledür, -dür]*
- uzanur yalñuz bunuñ menaḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr **ile** anı yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 8). [ile,]*

- uzanur yalñuz bunuñ menaḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol bahāne **ile** rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 8). [ile,]*
- teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli **ile** mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 69, Mısra 2). [ile,]*
- firdevs-i muʿallāda teşrīf-i cemāli **ile** müşerref ü muʿaẓẓam eyleyüp ebedī menzilini fī maḳʿadi ṣıdḳın ʿinde melikin muḳtedir eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 69, Mısra 3). [ile,]*
- cemīʿ teẕkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar maʿārif **ile** muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 15). [ile,]*
- derecātda ve maʿārifet-i merāteb ve maḳāmātda tamām kemālinden ġayri aḥādīṯ ve rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 2). [ile,]*
- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henüz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şuʿeyb **ile** bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 12). [ile,]*
- ve ma'ārifet-i merātib u maḳāmātda tamām kemālinden ġayri aḥādīṯ u rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı A'ẓām **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 2). [ile,]*
- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy **ile** ele girmez Hemīn her gün tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 8). [ile,]*
- dāyimā bu ümīd **ile** göñlin ḫōş ṭutardı ve bu āyet ile nefsini añlardı ki Ve āḫarūne - ʿterafū bi-ẕunūbihim ḫalatū ʿamelen ṣāliḥan ve āḫara seyyiʿen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 76, Mısra 15). [ile,]*
- dāyimā bu ümīd ile göñlin ḫōş ṭutardı ve bu āyet **ile** nefsini añlardı ki Ve āḫarūne - ʿterafū bi-ẕunūbihim ḫalatū ʿamelen ṣāliḥan ve āḫara seyyiʿen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 76, Mısra 15). [ile,]*
- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 77, Mısra 8). [ile,]*
- dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vaż' u ḥālet getüre ve yıllar **ile** zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ miṣli bir gül-i saʿadet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 13). [ile,]*
- ṭavarlarını güderdi ol bahāneler **ile** ḫalvet yirlerde gezerdi Kimseye ḳarışmazdı ve kimse-y-ile ilişmezdi ḫācetden ziyāde söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 5). [ile,]*
- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret **ile** añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde fenāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 13). [ile,]*
- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret **ile** añlaya nefsinde fenāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 14). [ile,]*

- ceẕbe-i ʿışḳ **ile** çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister zarūrī ṭāʿati bu yoldan ider Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 15). [ile,]*
- ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz **ile** müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾiṣ ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 13). [ile,]*
- maḥallātda mest gezerken görür bir kāġıdda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī hezār taʿẕīm **ile** ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 16). [ile,]*
- **ile** yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 17). [ile,]*
- ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz **ile** müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾiṣ ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 13). [ile,]*
- yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ **ile** basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẕardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 9). [ile,]*
- maẕhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir naẕar **ile** baḳar iʿtibāriyyātdur diyü yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde yaramaz olmaz ve aña nisbet eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 13). [ile,]*
- ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede **ile** görür Her dem ki ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 88, Mısra 6). [ile,]*
- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz **ile** söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 12). [ile,]*
- anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār **ile** olur ve āḫıratda anuñ leẕẕeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẕarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 15). [ile,]*
- anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda anuñ leẕẕeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt **ile** rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẕarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 16). [ile,]*
- Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ **ile** pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 18). [ile,]*
- fikr itdi-y-ise anda daḫı ol uslūb **ile** görür Nite kim bu ḳażiyye muvāfıḳ ve bu maʿnāya muṭābıḳdur man kāna fī hāẕihi aʿmā fa-hva fi'l-āḫirati aʿmā ve ażallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 5). [ile,]*
- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile naẕar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet **ile** baḳmadı ise bārī naḳmet ile*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 99, Mısra 10). [ile,]*
- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile naẕar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 99, Mısra 10). [ile,]*

- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve marīż ki ṭabīb **ile** cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẕīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 100, Mısra 2). [ile,]*
- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḥtirām **ile** otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 100, Mısra 6). [ile,]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil **ile** ḥāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 1). [ile,]*
- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle **ile** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 18). [ile,]*
- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd **ile** söylenmez ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 16). [ile,]*
- ol marażuñ devāsı olur kimisi **ile** ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 108, Mısra 5). [ile,]*
- ol marażuñ devāsı olur kimisi ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi **ile** defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 108, Mısra 5). [ile,]*
- yüzden artuḳ meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı Egerçi teẕkirelerde meşhūrdur ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ **ile** daḫı bulışdı ve anuñ ḫiẕmetine daḫı irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 109, Mısra 16). [ile,]*
- yakmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca faẓl u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl **ile** bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 16). [ile,]*
- muḥāl olur Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez ve bunuñ gibi iḥtimālāt **ile** ʿaḳla iʿtimād bozılmaz ʿaḳluñ aḥkāmı bu ʿālemüñ aḥvāline göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 114, Mısra 6). [ile,]*
- Kimseneye taḳlīd idüp dimezüz egerçi bizüm ḫālümüz degül ise ammā Allāh ʿavni-y-ile bilüp ṭururuz ḥads-i ṣaḥiḥ **ile** vicdan idüp inanup ṭururuz ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 115, Mısra 2). [ile,]*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf **ile** olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 115, Mısra 3). [ile,]*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān **ile** bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 115, Mısra 3). [ile,]*
- ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem **ile** bu naẕarlar ẕāmīr ola ve tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 115, Mısra 15). [ile,]*
- ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu naẕarlar ẕāmīr ola ve tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī **ile** bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 115, Mısra 16). [ile,]*

- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb **ile** aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 5). [ile,]*
- ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc **ile** tamām itdüm İmdi bunuñ aşlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā beşṭ-i eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 122, Mısra 5). [ile,]*
- ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ **ile** mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 122, Mısra 7). [ile,]*
- ṣūret-i miṣāliyye **ile** olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 122, Mısra 15). [ile,]*
- baḥṣ andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc **ile** bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 122, Mısra 17). [ile,]*
- inanmasındadur yoġsa vāḳıʿada böyle olmasında kimüñ nizāʿı olur ṣuver-i miṣāliyye **ile** bir anda dünyā gözükür belī dervīşlerden naḳl olınanuñ çoġı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 123, Mısra 2). [ile,]*
- ādem olur ki aḳça anuñ dīnini bozar ādem olur ki aḳça **ile** dīnini düzer her ʿamel niyetine göre olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur eger niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 124, Mısra 15). [ile,]*
- ki kendü luṭfından bir vāḳıʿayı ḥaḳ ḳılmış ola ol ʿazīzüñ rūḥını ervāḥ-ı mücerredāta mülḥaḳ ḳılmış ola envār-ı tecelliyātı **ile** rūḥını münevver ide ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 127, Mısra 16). [ile,]*
- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe **ile** şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 11). [ile,]*
- Fi'l-cümle Allāh'uñ vaʿīdine inanan emn ü ferāġat **ile** yürümek yaraşmaz ve yevm-i ḥaşr u ḥesāba yaḳīn bulına ḥużūr u refāhiyyet ile gezmek yakışmaz Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 131, Mısra 7). [ile,]*
- Fi'l-cümle Allāh'uñ vaʿīdine inanan emn ü ferāġat ile yürümek yaraşmaz ve yevm-i ḥaşr u ḥesāba yaḳīn bulına ḥużūr u refāhiyyet **ile** gezmek yakışmaz Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 131, Mısra 8). [ile,]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadār aḥvāl ola nice sürūr **ile** yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu mıḳdar verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 131, Mısra 9). [ile,]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadār aḥvāl ola nice sürūr ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu mıḳdar verṭāt ṭura ne göñül **ile** ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 131, Mısra 10). [ile,]*
- tamām ṣevāb **ile** ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan budur kim kişi ʿamel azlığına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 133, Mısra 5). [ile,]*
- dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv **ile** tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 134, Mısra 17). [ile,]*

- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve ẕātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışıdı ʿömrini tamām tevekkül **ile** geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 10). [ile,]*
- Rivāyet olınur ki tevekkülde bir ḥāle varmışdı ki Ḥātim-i Aṣṣam **ile** Türk cenginde bile bulındılar ṣufūf-ı müslimīn arasında ġazā niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 139, Mısra 11). [ile,]*
- oldı eyitdi Ḥalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir **ile** bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 139, Mısra 15). [ile,]*
- olmaz anda olan iḥtiyāt **ile** bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḥtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 141, Mısra 1). [ile,]*
- niçe kişiler uyuzlar **ile** oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 142, Mısra 15). [ile,]*
- ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi **ile** biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 144, Mısra 10). [ile,]*
- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye **ile** olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 144, Mısra 12). [ile,]*
- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye **ile** olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 144, Mısra 12). [ile,]*
- ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire **iledür** ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 144, Mısra 9). [iledür, -dür]*
- andan idügin gine bilür Meşhūrdur ki Mūsā ʿaleyhi's-selām bir marażda tevekkül itmek istedi Ḥaḳ ḥażretinden nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 145, Mısra 2). [ile,]*
- olur ve her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḫsümüz anlarda degül żāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb **ile** iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 145, Mısra 8). [ile,]*
- yirden iḥtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr **ile** söz sözi çeküp baḥşi uzatduḳ şol ki teẕkire maṣlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 146, Mısra 10). [ile,]*
- ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm teẕkire bābına Rivāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem **ile** bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 146, Mısra 12). [ile,]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve رلا دونلە **ile** ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 1). [ile,]*
- maḳāmında ḥażret-i Risālet **ile** ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bulışur Ḥażret-i Risālet buña eyidür Yā Ābā Ḥanīfe Senüñ bu cihāna gelmekde maṣlaḥat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 150, Mısra 5). [ile,]*

- iʿtiḳād ḳıla pes bu mesʾelelerde ol müctehid olmış olur ictihādı muḳteżāsınca kendü ʿamel itmiş olur ʿUlemā bu ḳadar muḫālefet **ile** İmām-ı Aʿẓam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 153, Mısra 2). [ile,]*
- ḳılur hemīn meẕheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet **ile** ʿamel itmiş gibi olur bu bābda ol kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu emrden ötürü aña iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 153, Mısra 17). [ile,]*
- siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne **ile** baña muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 3). [ile,]*
- idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 8). [ile,]*
- ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 10). [ile,]*
- ederlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faż̈l u beyān **ile** ve cihānda hezār nām u nişānla ḫiẕmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 5). [ile,]*
- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde **ile** çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 13). [ile,]*
- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ **ile** hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 159, Mısra 20). [ile,]*
- olmaz her mevcūd **ile** biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 160, Mısra 1). [ile,]*
- olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ **ile** cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 160, Mısra 2). [ile,]*
- ile mümkin degül maʿaşiye mürtekib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 161, Mısra 19). [ile,]*
- gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle mübṣarātdan başrı kesmek gerek ki başīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr **ile** süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 163, Mısra 16). [ile,]*
- ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar faż̈l u kemāl **ile** ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẓāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 14). [ile,]*
- ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar faż̈l u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẓāmet ü celāl **ile** verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 14). [ile,]*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat **ile** ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 6). [ile,]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet **ile** ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādir ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 8). [ile,]*

- niyyet **ile** Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 9). [ile,]*
- ḳadar faẕl u kemāl **ile** ne 'aceb itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp elfāẕuñ ḳıdemini Cenāb-ile meẕhep idinmiş İmdi bu işkālüñ ḥalli erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 170, Mısra 3). [ile,]*
- daḫı hemīn meẕhebi ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ naṣūḥi ḳoya kelām-ı nefsi **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 171, Mısra 2). [ile,]*
- Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır ḫalvet ü ʿuzlet **ile** alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 14). [ile,]*
- Allāh **ile** ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 15). [ile,]*
- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb **ile** namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 16). [ile,]*
- ʿālem-i miṯālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṯāliyye **ile** ṣarīḥ ṣarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol ṣarābuñ neşāṭı ʿālem-i ẓāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 173, Mısra 11). [ile,]*
- olmadın dürlü dürlü yimişler gösterür gāh olur envāʿ-ı eṭʿime **ile** mā'ideler besāṭ ider elinden gelür her neye ki ḳaṣd ider gāh olur iḥyā-yı emvāt ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 174, Mısra 13). [ile,]*
- iġtirāf iderdi līkin cehd iderdi ki kendü **ile** bulışmaya eger bulışursa daḫı söyleşmeye Ammā İmām Muḥammed'e tamām ḥürmet iderdi ve geregi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 3). [ile,]*
- aʿmāl-i ḥasenesine münāsib cennetde derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad müyesser idüp bu dārda ḫalḳdan vaḥşeti muḳābelesinde ol dārda ervāḥ-ı müṭahhare **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 18). [ile,]*
- gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr **ile** ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 179, Mısra 2). [ile,]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene **ile** istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 180, Mısra 10). [ile,]*
- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi **ile** iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeṯ geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 180, Mısra 11). [ile,]*
- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene **ile** iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 181, Mısra 7). [ile,]*
- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḫāletdür ki dimek işitmek **ile** olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 182, Mısra 2). [ile,]*

- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl ki dünyāda riyā **ile** bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 186, Mısra 5). [ile,]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice **ile** mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 189, Mısra 10). [ile,]*
- muḳtedā-yı zamān idi ṭarīḳ-i taṣavvufda ġāyet kāmillerden ve ṭarīḳa-ı nebeviyye **ile** muḥkem ʿāmillerden idi cemīʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi tamām teslīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 8). [ile,]*
- ṭurur ol yirüñ mizācı ʿibādetle mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur ve ol mekānuñ rūḥāniyyeti ervāḥ-ı mütāhhere **ile** me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur her mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 202, Mısra 6). [ile,]*
- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı luṭfına ġarḳ ve niʿmetine müstaġraḳ ide ve rūḥını meleʾ-i aʿlā **ile** fevḳ el-ʿāde ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 203, Mısra 2). [ile,]*
- cānını cenānīn-i evliyā **ile** cennet-i muʿallāda mesrūr u şādān ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 203, Mısra 3). [ile,]*
- vużū-ı ẓāhir gerek māʾī- ḳırba-y-ıla andan vużū-ı bāṭın gerek āb-ı tevbe **ile** girdügi mescidi mescid-i Ḥarām farż itmek gerek ve ṭurduġı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 11). [ile,]*
- göñlini Ḫudā'ya baġlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm **ile** ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 15). [ile,]*
- göñlini Ḫudā'ya baġlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm **ile** ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 16). [ile,]*
- vużū-ı ẓāhir gerek ma'-i ḳırba-y-ıla andan vużū-ı bāṭın gerek āb-ı tevbe **ile** girdügi mescidi mescid-i Ḥarām farż itmek gerek ve ṭurduġı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 11). [ile,]*
- vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan şovumaz ol mümkin degüldür riyāżet leẕẕetini ṭuymaz egerçi germiyet **ile** bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 212, Mısra 12). [ile,]*
- kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn **ile** bulışmışdı hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde aña olan olmayup ṭudı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 5). [ile,]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oġlancuḳlara bunı dime ve kimse **ile** bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 10). [ile,]*
- vaḳt tamām olur didiler Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp incinmeye ve ezālarına şabr idüp gücenmeye Naḳl olınur ki şordılar Müdārā **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 4). [ile,]*
- Allāh'adur ki gine anuñ virdügi niʿmet **ile** aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle aña ʿışyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 17). [ile,]*
- ve çün cemīʿ aʿzā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḫużūr-ı ḳalb **ile** ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 218, Mısra 2). [ile,]*

- yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu keşret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyat **ile** anuñ iṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 224, Mısra 10). [ile,]*
- olsa gerek ve mücerred ʻilm-i ẓāhir **ile** vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger içinden baʻżına Allāh taʻālā ʻināyet idüp ceẕbe yitişdüre ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 9). [ile,]*
- ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı şālişden olur pes ḳısm-ı şānī **ile** anuñ farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı şānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 9). [ile,]*
- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ **ile** alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 230, Mısra 18). [ile,]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden **ile** ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 2). [ile,]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs **ile** oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 2). [ile,]*
- eger māl **ile** oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkin ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 3). [ile,]*
- nefsine bir ḥarām **ile** leẕẕāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 9). [ile,]*
- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur ki muʻāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola ve ister ki tevbe **ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 232, Mısra 10). [ile,]*
- dünyādur nā-gāh bir gün öle borcını ödemedin borclu ḳala ammā bu bir ḥāletdür ki iḫtilāf-ı meşārib **ile** muḫtelif olur birinde olan birinde olana muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 233, Mısra 2). [ile,]*
- cemīʻ meşūbātını iḥbāt ider Nice tevḥīd olur ol ki teklīf **ile** cemʻ olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol ki şerīʻate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuṣūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 234, Mısra 5). [ile,]*
- ziyade noḳṣān **ile** tefāvüt olmaz dimek ola Yaʻnī cemīʻ mü'minler bir nesneye ınanmaḳ gerek ki Peyġambar ʻaleyhi's- selām her ne getürdi-y-ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 235, Mısra 5). [ile,]*
- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecrübe **ile** daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 238, Mısra 1). [ile,]*
- dem taġaddīleri ġıdā-yı maʻrifet **ile** olur ve ʻalā'd-devām ünsleri mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt ile olur maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur ve maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 11). [ile,]*
- dem taġaddīleri ġıdā-yı maʻrifet ile olur ve ʻalā'd-devām ünsleri mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt **ile** olur maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur ve maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 12). [ile,]*

- ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını ‘ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ **ile** mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 243, Mısra 14). [ile,]*
- seçemez dirler ki kez̲ūb olanuñ vākı‘ası daḫı yalan olur ṣıdḳı ‘ādet idinenüñ menāmında gördigi ‘iyān olur tecribe **ile** bulınmışdur ki menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 248, Mısra 10). [ile,]*
- ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı a‘māl ġālib ise ol ṭarafa cālib olur ammā ol ‘amellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet **ile** olmaz vaḳt olur bir ednā ṭā‘at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 250, Mısra 2). [ile,]*
- fikr eylemeye kim ni‘metüñ şükri tevāżu‘ **ile** olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde ni‘meti artar ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 15). [ile,]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem’üñ tevbe ve ric‘atı **ile** ve İbrāhīm’üñ odda vüs‘atı ile ve Eyyūb’uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 6). [ile,]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem’üñ tevbe ve ric‘atı ile ve İbrāhīm’üñ odda vüs‘atı **ile** ve Eyyūb’uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 6). [ile,]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem’üñ tevbe ve ric‘atı ile ve İbrāhīm’üñ odda vüs‘atı ile ve Eyyūb’uñ marażı ve meşaḳḳati **ile** ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 6). [ile,]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe **ile** hem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 256, Mısra 8). [ile,]*
- defʿ-i mażarret ve hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet **ile** hem menʿ-i ʿuḳūbet ve hem celb-i me̲sūbāt olur tevbenüñ insānda merātibi çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 256, Mısra 9). [ile,]*
- ki bir kişinüñ yüki yinilür bir sehlce zaḥmet **ile** āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 260, Mısra 1). [ile,]*
- ki bir kişinüñ yüki yinilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr **ile** bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 260, Mısra 2). [ile,]*
- degüldür ki gāh ola ol daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaṣmını bir ṭarīḳ-i aḫar **ile** irżā ḳıla ve nite ki Ḥażret-i Eyyūb’uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 260, Mısra 10). [ile,]*
- içinden arayup göre şol günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muṣırr ola defʿ-i belāya tecribe **ile** bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 261, Mısra 18). [ile,]*
- hiçbir duʿā ve ṣadaḳa **ile** olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 1). [ile,]*
- hiçbir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl **ile** ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 2). [ile,]*

- hiçbir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine **ile** devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 2). [ile,]*
- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc **ile** ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 3). [ile,]*
- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt **ile** bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 4). [ile,]*
- niçeler olur ki bir sehl şenāʿat **ile** belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Ṣunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 7). [ile,]*
- tehdīd içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini yil **ile** kimini ṣu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle her belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 16). [ile,]*
- libāslar içinde faḳr anı iḥāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr **ile** ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 12). [ile,]*
- söylemek bize ḥayret arturur ol bir maʿnādur ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret **ile** taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 265, Mısra 18). [ile,]*
- belki bir yañlış ḫayal **ile** taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 266, Mısra 9). [ile,]*
- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl **ile** taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 18). [ile,]*
- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek **ile** dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 272, Mısra 14). [ile,]*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭurursa dāyima fuḳarā **ile** yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 273, Mısra 3). [ile,]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça **ile** dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 273, Mısra 5). [ile,]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm **ile** bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 1). [ile,]*
- ṭāyife **ile** dāyim ṣoḥbeti olur ve bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 15). [ile,]*
- ṭāyife ile dāyim ṣoḥbeti olur ve bir ḫūb cemāʿat **ile** her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 15). [ile,]*

- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ **ile** anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 1). [ile,]*
- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ **ile** ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 1). [ile,]*
- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ **ile** yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 2). [ile,]*
- içer ve bilelerinde bāġ u ṣaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler hezār ẕevḳler ve ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler **ile** ve eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 4). [ile,]*
- ise ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ **ile** ol leẕẕetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 5). [ile,]*
- cināndan hem-çunān gāh olur bir ḥufre olur ḥufer-i nīrāndan ol aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ ṣuver-i şenīʿesi gelür her biri bir ṣūret-i müstekrehe **ile** aña ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 12). [ile,]*
- kimisi bir ġūl-i beyābān ṣūretinde gelür her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe **ile** gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu ḳalur kimisi bir yandan ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 15). [ile,]*

iled: *Ulaştırmak.*

- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz bundan yaña naẕar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu'llāh seni ḥacca **iledeyem** ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 16). [iledeyem, -e, -y, -em]*

- yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña nice **iledürsin** ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 18). [iledürsin, -ür, -sin]*

- daḫı ḳulaġuz olup derecāt-ı ʿilliyīne **ilede** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 9). [ilede, -e]*

- daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ'a **iledür** dime mücerred anuñla hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç 'amel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 15). [iledür, -ür]*

ilerü gelür: *İlerlemek, yükselmek, terakkî etmek.*

- yıllar olur kim ṭā'at diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar **ilerü gelür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 18). [ilerü gelür, -ür]*

ilet: *Ulaştırmak.*

- ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine **iletmişdi** Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 6). [iletmişdi, -miş, -di]*
- elinden alup anı cennete **iletüp** kendü anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʾnī maḳṣūdı oldur kim müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 3). [iletüp, -üp]*
- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye **iletür** żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 6). [iletür, -ür]*
- **ileteler** Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördüler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 15). [ileteler, -e, -ler]*
- ḳārūresini ṭabībe **iletirüz** marażınuñ keyfiyyetini aña ʿarż iderüz Eyitdi Subḥāna'llāh Allāh'uñ dōstı düşmāna yalvara tażarruʿ eyleyüp aña ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 1). [iletirüz, -i, -rüz]*
- **iletmez** ġāyeti ol işledügüñ bir niçe aʻmāl ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā şāyed bir niçe maʻāṣī daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 17). [iletmez, -mez]*

iletmeg: *Ulaştırmak.*
- ṭarīḳdür aña **iletmege** Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda birine bir ḥālde bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 3). [iletmege, -e]*

ilḥād: *Allah'ın varlığına inanmama, inançsızlık.*
- sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿadetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ **ilḥād** şanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 6). [ilḥād,]*
- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz **ilḥād** olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 2). [ilḥād,]*
- belki bir yañlış ḫayal ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken **ilḥādı** olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 10). [ilḥādı, -ı]*
- mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ **ilḥād** yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 11). [ilḥād,]*

ilhām: *Allah tarafından kulun gönlünde doğan bilgi, sezgi.*
- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳademi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli **ilhām** olur ki ol bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 8). [ilhām,]*
- olmaz maḥżā **ilhāmı-y-ıla** olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḫtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz sülb Ādem'de ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 11). [ilhāmı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

ilhām itdi: *İlâhî feyz yoluyla peygamberlerin ve seçkin kulların gönlüne ilâhî düşünce, hâlet ve duygular vermek.*

- iken **ilhām itdi** sevāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 13). [ilhām itdi, -di]*

ilhām olınmışdı: *Allah tarafından ilâhî feyz yoluyla peygamberlerin ve seçkin kulların gönlüne ilâhî düşünce, hâlet ve duygular verilmesi.*

- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel **ilhām olınmışdı** şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 16). [ilhām olınmışdı, -ın, -mış, -dı]*

'ilim: *İlim, bilgi.*

- pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl'den naḳl olınur ki eydürdi Şol 'ulemā-yı ẓāhir ki **'ilimleri-y-ile** 'āmil olurlar anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 6). ['ilimleri-y-ile, -leri, -y, -ile]*

iliş: *Bir araya gelmek, katılmak.*

- ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup Ḥaḳḳ'a döndi cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle **ilişdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 6). [ilişdi, -di]*
- bir i'tibārdur ki bir ṭāyifeye düşmişdür ve her birisi bir meẕhebdür ki bir meşreble **ilişmişdür** her birisi bir yoldur Ḥaḳḳ'a gitmege ve her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 2). [ilişmişdür, -miş, -dür]*

iliş: *Bir araya gelmek, yanaşmak.*

- ṭavarlarını güderdi ol bahāneler ile ḥalvet yirlerde gezerdi Kimseye ḳarışmazdı ve kimse-y-ile **ilişmezdi** ḥācetden ziyāde söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 6). [ilişmezdi, -mez, -di]*

ilḳā itmekden: *Atmak.*

- ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye **ilḳā itmekden** ṣarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 8). [ilḳā itmekden, -den]*

illā: *Bilhassa, özellikle.*

- żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve **illā** Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 16). [illā,]*
- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur **illā** ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 3). [illā,]*
- ḳılmaz ve **illā** mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 7). [illā,]*

- budur kim böyle olur ve **illā** ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü ‘işḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 1). [illā,]*
- ma‘rifeti ehl-i ma‘rifet maḳāmından geçmiş ola ve **illā** dervīşlik ibtidāsında ma‘rifet ḥāli yig olur ‘ilmden zīrā ‘ārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 1). [illā,]*
- göre rāst gelür ve **illā** tefāṣīl-i i‘tiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette i‘tiḳād lāzım olur ve ol ḫōd dīnde ma‘rifete göre artar eksilür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 9). [illā,]*
- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez **illā** şol kişinüñ ki ṭab‘ı üz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki ‘aḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [illā,]*

illā: *Fakat, ancak, sadece.*
- maḥbūbdur **illā** bu ḳadar var ki nefsüñde taḫayyürüñ ve gāh gāh tekebbürüñ vardur Eyitdi Bende kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 9). [illā,]*
- ḳılmaz ve **illā** mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 7). [illā,]*
- maʿrifeti ehl-i maʿrifet maḳāmından geçmiş ola ve **illā** dervīşlik ibtidāsında maʿrifet ḥāli yig olur ʿilmden zīrā ʿārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 1). [illā,]*

illā: *Aksi takdirde, aksi halde.*
- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve **illā** eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 5). [illā,]*

illā ki: *Hele ki, hele bir. II Uyarma, korkutma anlatan bir söz.*
- ʿibādeti ol taḳlīde mevḳūf olur ve **illā ki** itmeye ṭarīḳinde ebter olur bir çöpe degmez biñ yıl ʿibādet iderse ʿibādetinden zerre ḳadar fāyide itmez bu mes’ele *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 7). [illā ki,]*

ʿillet: *Sebep.*
- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿ**illet** içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 4). [ʿillet,]*

‘illet: *Asıl sebep, neden.*
- **‘illetüñ** daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 19). [‘illetüñ, -üñ]*

ʿillet olmaz: *Sebep, neden, gerekçe olmak.*
- bunlar ʿ**illet olmaz** Allāh Ḥażret’inden irādet olmayınca ve hīç biri sebep olmaz yā ʿināyet yā hidāyet olmayınca Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müşāḥebet ile bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 5). [ʿillet olmaz, -maz]*

‘illet ü ma‘lūl: *Sebep ve sebepli. II Aynı sebeplerin aynı şartlarda aynı sonuçları vereceğini iddia eden felsefî bir kavramdır.*

- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i keşretde bir şu‘le olur vaḥdet daḫı odur keşret daḫı ol Kimdür olan arada **‘illet ü ma‘lūl** Belī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [‘illet ü ma‘lūl,]*

ʿilm: *İlim, bilgi.*

- Yā Ḥabīb Sen eyü kişi idüñ eger bir pāra ʿ**ilmüñ** daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını sā’ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 7). [ʿilmüñ, -üñ]*
- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫiẓmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿ**ilmiñe** bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 12). [ʿilmiñe, -i, -n, -e]*
- tamām ise bir ṭarafı eksikdür ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür Eger ʿ**ilmi** cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 14). [ʿilmi, -i]*
- dünyāsı bol olursa ʿ**ilmi** ol ḳadar artuġ olmaz Hüner ehli az olur ki bay olur ve aġniyānuñ hünerleri ḳolay olur Çün dünyāya ʿālem-i kevn ü fesād ad olur elbette *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 15). [ʿilmi, -i]*
- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿ**ilmleri** ben andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 4). [ʿilmleri, -ler, -i]*
- semʿu’llāh ve baṣri nuru’llāh idi ʿ**ilmi** ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i faẓāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṯde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 5). [ʿilmi, -i]*
- bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿ**ilmlerüñ** beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 15). [ʿilmlerüñ, -ler, -üñ]*
- maʿnānuñ ʿ**ilmi** bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 3). [ʿilmi, -i]*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿ**ilm** leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 4). [ʿilm,]*
- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿ**ilmdür** ki kişi aña fi’l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 6). [ʿilmdür, -dür]*
- muḥteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem taṣavvufda bī-naẓīr ve hem ʿ**ilmde** mükerrem idi ve hem cūdda bi-meṯel ve hem ṣecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 7). [ʿilmde, -de]*
- ʿaleyhi’s-selām ʿ**ilminden** ġāyet kemāle irişür şöyle ki anuñ āṯārında tamām taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 3). [ʿilminden, -i, -n, -den]*
- bildügin ṣanur ve ʿ**ilm** ṣol kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 11). [ʿilm,]*

- ol neşr iderdi İmām Muḥammed ḥod bir vāḥid-i zamān ve ferīd-i cihān idi ʿ**ilm** baḥrinüñ ʿummānı ve maʿrifet maʿdeninüñ kānı-y-ıdı ferāsetde bī-meṣel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 15). [ʿilm,]*
- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿ**ilmine** ve faẓlına söz yoġıdı zühdi ve taḳvāsı bī-ḥad çoġdı Rivāyet olınur ki Mekke'de mücāvir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 15). [ʿilmine, -i, -n, -e]*
- arasında fetāvası meẓkūrdur Ẓāhirde ve bāṭında kāmillerdendür ve her işde ʿ**ilmi-y-ile** ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 12). [ʿilmi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿ**ilm** ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 5). [ʿilm,]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿ**ilm** aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 9). [ʿilm,]*
- maʿrifet aña berāber olmaz ol sebebdendür ki Allāh'a ʿālim dinilür ʿārif dinilmez ammā şöyle bilmek gerek bu **ʿilm** şol ʿilmdür ki maʿrifetden şoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 18). [ʿilm,]*
- maʿrifet aña berāber olmaz ol sebebdendür ki Allāh'a ʿālim dinilür ʿārif dinilmez ammā şöyle bilmek gerek bu ʿilm şol **ʿilmdür** ki maʿrifetden şoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 18). [ʿilmdür, -dür]*
- ḫaber vire Yaʿnī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü **ʿilm** ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [ʿilm,]*
- çıḳup ḳurtılur murġ-ı rūḥları dām-ı heyūlādan ḫalāṣ olur ve bāz-ı ʿaḳılları şikār-gāh-ı ḳudsde ḫāṣ olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Enbiyāya üç ʿ**ilm** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 16). [ʿilm,]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿ**ilmdür** ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 17). [ʿilmdür, -dür]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿ**ilmdür** ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 18). [ʿilmdür, -dür]*
- diyeler ve biri ol ʿ**ilmdür** ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 1). [ʿilmdür, -dür]*
- ʿ**ilmi** daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı sāliṣden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 7). [ʿilmi, -i]*
- ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi **ʿİlm** daʿvāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol daʿvādan ötüri ādeme ulu ʿiḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 13). [ʿilm,]*
- içündür ki dāyimā faḫr-ı enbiyā duʿāsında dirdi ki Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek ki dervīş fenā bulıcaḳ anuñ **ʿilmi** ʿilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 4). [ʿilmi, -i]*

- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz ve biri daḫı budur kim egerçi dervīş fenā bulıcaḳ **‘ilmi** ʿilm-i ḥaḳḳ olur bir maẓhar-ı maḫṣūṣa merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 8). [‘ilmi, -i]*
- ki ʿ**ilm** bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 17). [ʿilm,]*

‘ilm: *Bilgi, ilim; okumakla veya görmek ve dinlemekle elde edilen bilgi*.
- ʿĀlim olanuñ ḥāli efżal olur ʿārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür maʿāṣī-y-ile bulına Yaʿnī aña işāret ider ki **‘ilm** makāmı ʿalā olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 16). [‘ilm,]*
- maʿrifeti ehl-i maʿrifet maḳāmından geçmiş ola ve illā dervīşlik ibtidāsında maʿrifet ḥāli yig olur **‘ilmden** zīrā ʿārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 2). [‘ilmden, -den]*
- tebeddülden ve ammā intihāda **‘ilm** ḥāli yig olur maʿrifetden zīrā ʿilmde ḳarār olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 3). [‘ilm,]*
- tebeddülden ve ammā intihāda ʿilm ḥāli yig olur maʿrifetden zīrā ʿ**ilmde** ḳarār olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 3). [ʿilmde, -de]*

ʿ**ilm cevherinüñ:** *İlim mücevheri.*
- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿ**ilm cevherinüñ** maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḫzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 14). [ʿilm cevherinüñ, -nüñ]*

ʿ**ilm ü maʿrifetde:** *İlim ve irfan.*
- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki teẕkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿ**ilm ü maʿrifetde** aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 12). [ʿilm ü maʿrifetde, -de]*

ʿ**ilm-i bāṭında:** *Naslardaki gizli mânaları, ibadetlerin manevî ve ahlâkî özünü, varlık ve olayların arkasındaki sırları açıklığa kavuşturan ilim.*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿ**ilm-i bāṭında** zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 7). [ʿilm-i bāṭında, -da]*

ʿ**ilm-i ḥadīsde:** *Hadis ilmi.*
- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere

irişmişdi ʿ**ilm-i ḥadīsde** ʿālī senedleri var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 2). [ʿilm-i ḥadīsde, -de]*
- İmām Aḥmed şeyḫ-i ehl-i sünnet idi ve muḳtedā-yı dīn ü devlet idi ʿ**ilm-i ḥadīsde** maḳbūl ü müsellem idi ve ʿilm-i taḳvāda ḫōd İmām-ı muʿaẓẓam idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 8). [ʿilm-i ḥadīsde, -de]*

‘ilm-i ḥaḳḳ olur: *Allah'ın ilmi olmak. II Allah'ı keyfiyetiyle tanımak, bilmek.*

- içündür ki dāyimā faḫr-ı enbiyā duʿāsında dirdi ki Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek ki dervīş fanā bulıcaḳ anuñ ʿilmi **‘ilm-i ḥaḳḳ olur** pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 4). [ʿilm-i ḥaḳḳ olur, -ur]*
- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz ve biri daḫı budur kim egerçi dervīş fanā bulıcaḳ ʿilmi **‘ilm-i ḥaḳḳ olur** bir maẓhar-ı maḫṣūṣa merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 8). [ʿilm-i ḥaḳḳ olur, -ur]*

ʿ**ilm-i ḫudā:** *Allah'ın ilmi.*

- semʿu’llāh ve başri nuru’llāh idi ʿilmi ʿ**ilm-i Ḫudā** ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṯde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 5). [ʿilm-i ḫudā,]*

ʿ**ilm-i ḳırāʾetde:** *Kur’ân-ı Kerîm'in nasıl okunacağını bildiren ilim.*

- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿ**İlm-i ḳırāʾetde** şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü’l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve riyāżatı vāfir idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 11). [ʿilm-i ḳırāʾetde, -de]*

‘ilm-i sābıḳa-ı ezel: *Ezeli ilim, geçmiş ilim.*

- gerek ki dāyim guṣṣa-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola ve her dem **‘ilm-i sābıḳa-ı ezel** fikrinde ola ve Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala tā ki dünyāda iḫlāṣla ‘amel ḳılabile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 9). [ʿilm-i sābıḳa-ı ezel,]*

ʿ**ilm-i şerīʿatde:** *İslâm’a ait dinî, ahlâkî ve hukukî hükümler bütünü.*

- taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿ**ilm-i şerīʿatde** ḫōd hünerleri ʿālem içinde meşhūrdur ammā dervīşlikde daḫı ḥikāyeleri vardur ki menāḳıblarda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 9). [ʿilm-i şerīʿatde, -de]*
- ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿ**İlm-i şerīʿatde** bu ḳadar faẓl u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẓāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 14). [ʿilm-i şerīʿatde, -de]*

ʿ**ilm-i taḳvāda:** *Takva ilmi.*

- İmām Aḥmed şeyḫ-i ehl-i sünnet idi ve muḳtedā-yı dīn ü devlet idi ʿilm-i ḥadīṯde maḳbūl ü müsellem idi ve ʿ**ilm-i taḳvāda** ḫōd İmām-ı muʿaẓẓam idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 8). [ʿilm-i taḳvāda, -da]*

ʿ**ilm-i ṭarīḳatde:** *Tasavvuf ilmi.*

- mesnedleri var idi ʿ**ilm-i ṭarīḳatde** maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 7). [ʿilm-i ṭarīḳatde, -de]*
- ḥaḳayıḳı vardı Ḥikmet gelecilerinde gökcek kelimātı vardı ve sulūk-ı merātibinde ʿālī maḳāmātı vardı ʿ**ilm-i ṭarīḳatde** musannnefātı maḳbūl ü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 14). [ʿilm-i ṭarīḳatde, -de]*

ʿ**ilm-i uṣūlde:** *Usul ilmi; miras hukukunda üst soy hısımları ifade eden fıkıh terimi.*

• Merv'den idi şoñra Baġdād'da olurdı ʿ**İlm-i uṣūlde** ve furūʿda kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 7). [ʿilm-i uṣūlde, -de]*

ʿilm-i ẓāhirde: *Mutasavvıfların hadis, kelâm ve fıkıh gibi dinî ilimlere verdikleri ortak isim.*

• ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 7). [ʿilm-i ẓāhirde, -de]*

• nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿ**İlm-i ẓāhirde** faż̈l u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 11). [ʿilm-i ẓāhirde, -de]*

• oḳur dime ol Ḥanefī mezheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿ**ilm-i ẓahirde** bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 18). [ʿilm-i ẓahirde, -de]*

• bildügin şanur ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını şanur ʿ**İlm-i ẓāhir** didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 11). [ʿilm-i ẓāhir,]*

• Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿ**ilm-i ẓāhirde** tamām çalışdı āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 13). [ʿilm-i ẓāhirde, -de]*

• olsa gerek ve mücerred **'ilm-i ẓāhir** ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger içinden ba'żına Allāh ta'ālā 'ināyet idüp ceẕbe yitişdüre ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 9). ['ilm-i ẓāhir,]*

'ilm-i ẓāhirden: *Mutasavvıfların hadis, kelâm ve fıkıh gibi dinî ilimlere verdikleri ortak isim.*

• āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu ḥālet **'ilm-i ẓāhirden** olmaz Allāh'uñ luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye 'ināyet iderse ol ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 11). ['ilm-i ẓāhirden, -den]*

ʿilm-i ẓāhiri: *Mutasavvıfların hadis, kelâm ve fıkıh gibi dinî ilimlere verdikleri ortak isim.*

• ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā'ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿ**ilm-i ẓāhiri** andan görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 8). [ʿilm-i ẓāhiri, -i]*

ilticā: *Himayesine girmek, sığınmak.*

• recā ve anda saʿy itmek birinden birine **ilticā** olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 9). [ilticā,]*

ilṭifāt itmezdi: *Değer vermek, ilgi göstermek.*

• olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a **ilṭifāt itmezdi** ve anuñla bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi faż̈lına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḫrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 1). [ilṭifāt itmezdi, -mez, -di]*

iltifāt ḳılur: *Bir şeye alaka ve rağbet göstermek.*
- ḳılur ve birinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 19). [iltifāt ḳılur, --ur-ur]*

ilzām ide: *Cevap veremez hâle getirmek, susturmak.*
- efhām ide ve her kimse ki ʿināḍ ider olsa **ilzām ide** hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 3). [ilzām ide, -e]*

imām: *Kendisine uyulan kimse, önder.*
- ve ol ʿārif-i ṭarīḳat ḥāvī-i ʿilm ü taḳvā cāmi-i zühd ü fetvā ol merd-i Ḫudāyī **İmām** Dāvud-ı Tāʿi ʿannese'llahu rūḥahu laṭāyifa esrārıhu ve afāża ʿalā'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 4). [imām,]*

imām: *Bir mezhep kuran zat. II Ahmet bin Hanbel.*
- didi Rivāyet olınur ki dāyim İmām Ḥanbal aña mülāzemet iderdi ve her bulışduḳça hezār tevāżuʿ riʿāyet iderdi Bir gün şāġirdleri **İmam'a** ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 2). [imam'a, -a]*

imām: *Bir mezhep kuran zat. II İmam Şāfi'i .*
- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā eyledi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi **İmām** eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 2). [imām,]*

imām: *Bir mezhep kuran zat. II İmam-ı Azam Ebu Hanife.*
- ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a şordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler **İmām** eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 16). [imām,]*
- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür **İmām** eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 1). [imām,]*

imām aḥmed: *İmām Aḥmed Ḥanbelī.*
- **İmām Aḥmed** şeyḫ-i ehl-i sünnet idi ve muḳtedā-yı dīn ü devlet idi ʿilm-i ḥadīṯde maḳbūl ü müsellem idi ve ʿilm-i taḳvāda ḫōd İmām-ı muʿaẓẓam idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 7). [imām aḥmed,]*
- kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṯdür ḳadīm olan kelām nefsīdür pes **İmām Aḥmed** aña ḥādiṯ degül diyüp ṭurdıġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [imām aḥmed,]*
- ḳadīm degül idügi ḫōd ẓāhir ü mübeyyendür kelimāt-ı mutaşarrıma ve müteceddidenüñ ḫōd ḥudūṯı cemī' 'uḳalā ḳatında müte'ayyindür **İmām Aḥmed** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 2). [imām aḥmed,]*
- ki **İmām Aḥmed** daḫı ol söze mücidd olup ḳaldı her ne ḳadar ki eẕā itdilerse taḥammül idüp ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dünyādaki ʿaẕablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 9). [imām aḥmed,]*

• Eyitdi Belī Eyitdi Vaḳtından öñdin mi yoḫsa ṣoñra mı **İmām Aḥmed** cevābdan ʿāciz ḳaldı fikr eyledi ki eger vaḳtından öñdin dirse Ol vaḳta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 17). [imām aḥmed,]*

imām aḥmed'e: *İmām Aḥmed Ḥanbelī.*

• diye öldüre veyāḫūd rücūʿ itdürüp sözinden döndüre her ne ḳadar ki **İmām Aḥmed'e** saʿy itdi başarımadı çāra olup Ḳurān'a ḥādiṣdür didüremedi Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 12). [imām aḥmed'e, -e]*

• muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḥātem bir gün **İmām Aḥmed'e** ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 16). [imām aḥmed'e, -e]*

imām aḥmed-i ḥanbelī: *Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî el-Mervezî (ö. 241/855) Hanbelî mezhebinin imamı, muhaddis, fakih.*

• iderlerdi **İmām Aḥmed-i Ḥanbelī** ʿālemde bunca faẓl u beyān ile ve cihānda hezār nām u nişānla ḫiẕmetine gelüp öñince ġāṣiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 5). [imām aḥmed-i ḥanbelī,]*

imām ʿalī: *Ali bin Ebu Talib (d. 599, Mekke - ö. 661, Kûfe), İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki halifesi. İslam peygamberi Hz. Muhammed'in hem damadı hem de amcası Ebu Talib'in oğlu.*

• cemīʿisi zamānuñ müteʿayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri **İmām ʿAlī** biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 8). [imām ʿalī,]*

• olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī **İmām ʿAlī** ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 6). [imām ʿalī,]*

• geldi ve bunca kemāle sebeb oldı **İmām ʿAlī** Baṣra'ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 17). [imām ʿalī,]*

imām aʿẓam'a: *İmam Âzam (700-767) lâkabıyla bilinen, Ebû Hanife künyesiyle meşhur Numân b. Sâbit b. Zevta (Zûta) mutlak müctehid ve fıkıhta Hanefi mezhebinin imamı.*

• ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün **İmām Aʿẓam'a** ṣordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 15). [imām aʿẓam'a, -a]*

imām caʿfer-i ṣādıḳ: *Cafer-i Sadık hazretleri, Ehl-i beytten olup, on iki imamın altıncısı, Silsile-i aliyyenin dördüncüsüdür.*

• Ḫuṣūṣā içlerinden **İmām Ca'fer-i Ṣādıḳ** ki Hvāce teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 15). [imām ca'fer-i ṣādıḳ,]*

• yüzden artuḳ meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı Egerçi teẕkirelerde meşhūrdur ki **İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ** ile daḫı bulışdı ve anuñ ḫiẕmetine daḫı irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 16). [imām caʿfer-i ṣādıḳ,]*

imām dāvud-ı tāʿī: *İsmi, Dâvûd bin Nâsır-ı Kûfî, künyesi Ebû Süleymân'dır. Aslen*

Horasanlıdır. Habîb-i Acemî ve İmâm-ı Azam'ın talebelerinden olup evliyânın önde gelenlerindendir. Doğum tarihi kesin olarak belli olmayıp, 781 (H. 165) de Bağdat'ta vefat etmiştir.

- ve ol ʿārif-i ṭarīḳat ḥāvī-yi ʿilm ü taḳvā cāmiʿ-i zühd-ü fetvā ol merd-i Ḫudāyī **İmām Dāvud-ı Tāʿī** ʿannese'llahu rūḥahu laṭāyifa esrārıhu ve afāża ʿalā'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 4). [imām dāvud-ı tāʿī,]*

imām ebū ḥanīfe: *Ebû Hanîfe Nuʻmân b. Sâbit b. Zûtâ b. Mâh (ö. 150/767) Hanefî mezhebinin imamı, büyük müctehid.*

- olınmışdur didi çünki **İmām Ebū Ḫanīfe** bu vāḳıʿayı gördi hemīn ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine riyāżetini terk itmezdi ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 11). [imām ebū ḥanīfe,]*

imām ebū yūsuf: *İmâm-ı A'zam'ın talebelerinin en başta gelenlerinden, Hanefî mezhebinde yetişmiş müctehidlerin en büyüğüdür. Asıl adı, Ya'kub bin İbrâhim'dir. Ebû Yûsuf künyesidir.*

- tevżīḥ itmişdi Şāġirdleri her ne dirse yazarlardı ve cemīʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā içlerinden **İmām Ebū Yūsuf** ḥażretleri ki dīn emrinde ol daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 12). [imām ebū yūsuf,]*
- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç **İmām Ebū Yūsuf'a** ilṭifāt itmezdi ve anuñla bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi fażlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḫrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 1). [imām ebū yūsuf'a, -a]*
- ʿizzet iderdi **İmām Ebū Yūsuf** ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 5). [imām ebū yūsuf,]*

imām ḥanbal: *İmam Ahmed bin Hanbel, Hanbeli mezhebinin kurucusudur. 780 yılında Bağdat'ta doğdu, 855 yılında orada vefât etti.*

- didi Rivāyet olınur ki dāyim **İmām Ḫanbal** aña mülāzemet iderdi ve her bulışduḳça hezār tevāżuʿ riʿāyet iderdi Bir gün şāġirdleri İmam'a ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 1). [imām ḥanbal,]*

imām ḥasan: *Ebû Muhammed el-Hasen b. Alî b. Ebî Tâlib el-Kureşî el-Hâşimî (ö. 49/669) Hz. Peygamber'in torunu, Hz. Fâtıma ile Hz. Ali'nin büyük oğlu.*

- cemīʿisi zamānuñ mütaʿayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri İmām ʿAlī biri **İmām Ḫasan** biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 8). [imām ḥasan,]*

imām ḥüseyn'dür: *Ebû Abdillâh el-Hüseyn b. Alî b. Ebî Tâlib el-Kureşî el-Hâşimî eş-Şehîd (ö. 61/680) Hz. Peygamber'in torunu, Hz. Fâtıma ile Hz. Ali'nin küçük oğlu, Kerbelâ şehidi.*

- cemīʿisi zamānuñ mütaʿayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri İmām ʿAlī biri İmām Ḥasan biri **İmām Ḫüseyn'dür** Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 8). [imām ḥüseyn'dür, -dür]*

imām mālik'den: *Ebû Abdillâh Mâlik b. Enes b. Mâlik b. Ebî Âmir el-Asbahî el-Yemenî (ö. 179/795). Mâlikî mezhebinin imamı, büyük müctehid ve muhaddis.*

- ve ḥadīs̱de bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki **İmām Mālik'den** oḳurdı henüz ṭıflken es̱ker-i evḳāt ḳapusı öñinde bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 8). [imām mālik'den, -den]*
- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görürdi cevābında **İmām Mālik'e** muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 9). [imām mālik'e, -e]*
- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görürdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār **İmām Mālik'e** 'arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 10). [imām mālik'e, -e]*

imām muḥammed: *İmâm-ı A'zam Ebû Hanîfe'nin talebelerinin en büyüklerinden ve müctehid âlimlerden, ismi, Muhammed bin Hasen bin Abdullah bin Tavus bin Hürmüz'dür. 752 (H. 135)'de Vâsıt şehrinde doğdu. 805 (H. 189)'da Rey'de vefat etti.*

- ol neşr iderdi **İmām Muḥammed** ḥod bir vāḥid-i zamān ve ferīd-i cihān idi ʿilm baḥrinüñ ʿummānı ve maʿrifet maʿdeninüñ kānı-y-ıdı ferāsetde bī-me̱sel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 15). [imām muḥammed,]*
- iġtirāf iderdi līkin cehd iderdi ki kendü ile bulışmaya eger bulışursa daḫı söyleşmeye Ammā **İmām Muḥammed'e** tamām ḥürmet iderdi ve geregi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 4). [imām muḥammed'e, -e]*

imām şāfiʿī: *Şâfiî mezhebinin imamı Ebû Abdillâh Muhammed b. İdrîs b. Abbâs eş-Şâfiî (öl.820).*

- vāri̱s-i Rasūl ve ibn ʿamm-ı Nebī ol İmām-ı ʿālem-i Şāfiʿī maṭlebi raẕiya'llāhu ʿanhu ve arżāhu ve aḥsana uḫrāhu ke-ma aḥsana evlāhu **İmām Şāfiʿī'nüñ** daḫi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 6). [imām şāfiʿī'nüñ, -nüñ]*
- severem her ne maḳāmda ki dervīşlik yolında yürürem **İmām Şāfiʿī'yi** öñümdeki maḳāmda görürem dir idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 1). [imām şāfiʿī'yi, -y, -i]*
- severem her ne maḳāmda ki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görürem dir idi Rivāyet olınur ki **İmām Şāfiʿī** on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 2). [imām şāfiʿī,]*
- ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ʿulemādan teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eyleyemedi **İmām Şāfiʿī** ol zamānda oġlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 16). [imām şāfiʿī,]*
- **İmām Şāfiʿī'nüñ** ʿilmine ve faẕlına söz yoġıdı zühdi ve taḳvāsı bī-ḥad çoġdı Rivāyet olınur ki Mekke'de mücāvir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 15). [imām şāfiʿī'nüñ, -nüñ]*
- söyleyelüm Rivāyet olunur ki ḥasūdlar **İmām Şāfiʿī** Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve bunuñla ḫalīfe ḳatında aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 9). [imām şāfiʿī,]*
- bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẕar idüp taʿaccüb iderlerdi **İmām Şāfiʿī** daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 16). [imām şāfiʿī,]*

• **İmām Şāfiʿī** vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ gelsin beni yusun didi Ol kişiye ḫaber eylediler geldi Düyūnī teẕkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 9). [imām şāfiʿī,]*

imām u muḳtedā olmışdı: *Önde bulunan kimse, lider, önder olmak.*
• meẕkūrdur Nite ki ʿulemā-yı ẓāhīr arasında **imām u muḳtedā olmışdı** hem çunān erbāb-ı ḳulūb ḳatında daḫı maḳbūl ü murtażā olmışdı Ferāset ü zekāvetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 11). [imām u muḳtedā olmışdı, -mış, -dı]*

ʿ**imāme:** *Sarık.*
• cāmesi var ve başında gökcek ʿ**imāmesi** var bunlara şordı ki Ḳancaru gidersiz ve nereye ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk'un *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 17). [ʿimāmesi, -si]*

imāmet: *İmam olan kimsenin görevi, imamlık.*
• oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu uslūba göre olur vazīfe virmezlerse bir vaḳt **imāmet** itmez virürlerse biş vaḳtı ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 10). [imāmet,]*

imām-ı ʿālem: *Alemin imamı.*
• kerāmet sālik-i rāh-ı istiḳāmet kıdvetü'l- ʿulemāi'l-kirām ve māḳbūlu'l-evliyāi'l-ʿaẓām ḳuṭb-ı ḥareket felek-i devrī **imām-ı ʿālem** Süfyān-ı Sevrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 4). [imām-ı ʿālem,]*

imām-ı ʿālem-i şāfiʿī: *Şafi mezhebine mensup olanların imamı.*
• vāriṣ-i Rasūl ve ibn ʿamm-ı Nebī ol **İmām-ı ʿālem-i Şāfiʿī** maṭlebi rażiya'llāhu ʿanhu ve arżāhu ve aḥsana uḫrāhu ke-ma aḥsana evlāhu İmām Şāfiʿī'nüñ daḫi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 5). [imām-ı ʿālem-i şāfiʿī,]*

imām-ı aʿẓām: *İmām- ı A'zam Ebu Hanife.(ö. 150/767). İslam dininin dört fıkıh mezhebinden birisi olan Hanefi mezhebinin kurucusu ve Sünni fıkhının en büyük üstâdı sayılan İslam fıkıh ve hadis bilgini.*
• ve ma'ārifet-i merātib u maḳāmātda tamām kemālinden ġayri aḥādīṣ u rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi **İmām-ı A'ẓam** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 2). [imām-ı a'ẓām,]*
• bu meẕheb ḳabūl olınmaz **İmām-ı Āʿẓam'a** iḳtidā idicek her sözine uymaḳ gerek İmām-ı Şāfiʿī nüñ aña muḫālif ḳavlini ḳomaḳ gerek ve eger İmam-ı Şāfīʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 13). [imām-ı āʿẓam'a, -a]*
• ʿilliyīn **İmām-ı Aʿẓam'uñ** nite ki dānişmendlikde faẕlına ġāyet çoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 9). [imām-ı aʿẓam'uñ, -uñ]*
• **Aʿẓam**'a taḳlīd iderse her sözine inanmaḳ gerek dīn emrinde hemīn aña iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek aña muḫālefet olan meẕhebi ḳomaḳ gerek ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 11). [imām-ı aʿẓam'a, -a]*

- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama ve bu taḳrīrden şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur aña suʾ-i ẓann eyleme ol **İmām-ı Aʿẓam'a** tābiʿ iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 16). [imām-ı aʿẓam'a, -a]*
- iʿtiḳād ḳıla pes bu mesʾelelerde ol müctehid olmış olur ictihādı muḳteżāsınca kendü ʿamel itmiş olur ʿUlemā bu ḳadar muḫālefet ile **İmām-ı Aʿẓam** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 2). [imām-ı aʿẓam,]*
- ḳılur hemīn meẕheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet ile ʿamel itmiş gibi olur bu bābda ol kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu emrden ötürü aña iʿtirāż ḳılınmaz **İmām-ı Aʿẓam'dan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 18). [imām-ı aʿẓam'dan, -dan]*
- ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde aña muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur ki her gāh ki **İmām-ı Aʿẓam** bir aṣlı muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 6). [imām-ı aʿẓam,]*
- bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı **Aʿẓam'uñ** daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 14). [imām-ı aʿẓām'uñ, -uñ]*
- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẓīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẓāhid idi İmām-ı **Aʿẓam'uñ** meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 18). [imām-ı aʿẓam'uñ, -uñ]*
- ṭuymışdı **İmām-ı Aʿẓam** bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ ikisi iki ḳanat olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi sarāy-ı şeriʿat idi ki imāmīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 1). [imām-ı aʿẓam,]*
- arasında fetāvāsı meẕkūrdur Ẓāhirde ve bāṭında kāmillerdendür ve her işde ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl **İmām-ı Aʿẓam'a** şāgirdlik itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 12). [imām-ı aʿẓam'a, -a]*

imām-ı cihān: *Dünyanın önderi.*
- muḳtedā-yı ḫāṣ u ʿām ol ʿārif-i zamān ʿālim ve ṣūfī ol **imām-ı cihān** Ebū Ḥanīfe-i Kūfī şakarall'āhu taʿālā masāʿīhi fi'd-dīn ve aʿlā derecātihi fī aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 7). [imām-ı cihān,]*

imām-ı ḥaḳ: *Allah'ın halîfesi.*
- zümre-i evliyānuñ 'umdesi idi erbāb-ı şerī'at yanında müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳāt ḳatında mükerrem idi **İmām-ı Ḥaḳ** ve muḳtedā-yı muṭlaḳ idi 'ubbād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 8). [imām-ı ḥaḳ,]*

imām-ı muʿaẕẕam: *Yüce imam.*
- İmām Aḥmed şeyḫ-i ehl-i sünnet idi ve muḳtedā-yı dīn ü devlet idi ʿilm-i ḥadīṯde maḳbūl ü müsellem idi ve ʿilm-i taḳvāda ḫōd **İmām-ı muʿaẕẕam** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 8). [imām-ı muʿaẕẕam,]*

imām-ı muḳtedāsı: *Örnek alınan önder.*
- 'ulemāsından idi 'ahdinüñ **İmām-ı muḳtedāsı** ve zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām 'iyān ve kerāmātı bī-kerān idi envā'-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 15). [imām-ı muḳtedāsı, -sı]*

imām-ı müslimīn: *Müslümanların imamı.*

• yegāne maḳbūlu'l aḫlāḳ ve merżīü'l-ʿamel **İmām-ı Müslimīn** Aḥmed-i Ḥanbel ravvaha'llāhu rūḥahu bi'r-rūḥi ve'r-reyḥāni ve askanahu fī aʿlā ferādīsi'l-cinān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 5). [imām-ı müslimīn,]*

imām-ı şāfiʿī nüñ: *Asıl adı Muhammed bin İdris bin Abbas'tır. Şafi mezhebinin kurucusudur.*

• bu meẕheb ḳabūl olınmaz İmām-ı Āʿẓam'a iḳtidā idicek her sözine uymaḳ gerek **İmām-ı Şāfiʿī nüñ** aña muḫālif ḳavlini ḳomaḳ gerek ve eger İmam-ı Şāfiʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 14). [imām-ı şāfiʿī nüñ, -nüñ]*

imāmīn: *İmamlar. II İmam Ebu Yusuf ve Muhammed Bakır.*

• ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ ikisi iki ḳanat olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi sarāy-ı şeriʿat idi ki **imāmīn** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 2). [imāmīn,]*

imāmiyye: *Hz. Ali, oğulları Hasan ve Hüseyin ile birlikte Hüseyin'in neslinden gelen ve imam kabul edilen dokuz kişiye verilen isim.*

• sünnet bunlardan çıḳmışdur ve bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan ʿudūl iderler ki ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām ki **imāmiyyenüñ** ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 6). [imāmiyyenüñ, -nüñ]*

• ki **imāmiyyenüñ** çoḳ yirde aña muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur ki her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir aṣlı muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 5). [imāmiyyenüñ, -nüñ]*

imāmü'l-müslimīn: *Müslümanların imamı.*

• meʾvā iken ṣoñra Fażāyile mecmaʿ oldı Evvel reʾsü'l-mütemeriddīn iken ṣoñra reʾisü'l-muvaḥḥıdīn oldı öñdin melāẕu'l-müfsidīn iken ṣoñra **imāmü'l-müslimīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 16). [imāmü'l-müslimīn,]*

imāmü'l-müslimīn oldı: *Müslümanların imamı olmak.*

• oldı ve tevbesine daḫı bir ḳavī bāʾiṣ mūcib ve bir muḥkem sebeb müstevcib olmamışdı belki ceẕbe-i Ḥażret-i Ḥaḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 17). [imāmü'l-müslimīn oldı, -dı]*

īmān: *Allah'a inanma, inanç.*

• beytüñ maḥabbetini günāh ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti sevmek **īmānuñ** ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 16). [īmānuñ, -uñ]*

• ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır **īmān** ile gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 15). [īmān,]*

• sözi añlanmayıcaḳ sū-yı iʿṭiḳāda ḥaml olınur ḳuṣūr-ı naẕarlarından ve noḳṣān-ı fikirlerinden şu ḳadar mülāḥaza idemezler ki Bāyezīd mülḥid olıcaḳ **īmān** kimüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 8). [īmān,]*

- ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu naẕarlar ẓāmīr ola ve tā mü'minlerüñ **imānlarına** ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 16). [imānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿışyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü **īmān** olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 5). [īmān,]*
- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi **Ị̲mān** ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 12). [ị̲mān,]*
- taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur Fi'l-cümle ẓann itmezse daḫı **īmānda** mu'teber olan hemīn cezm olur gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 18). [īmānda, -da]*
- olsun **īmān** dinilür pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 19). [īmān,]*
- olur pes ihtimāl var ki Sehl ḥażretlerinüñ **īmānda** ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi bu degüldür ki meẕheb-i meşhūra işāret itmek ola belki mü'minde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 3). [īmānda, -da]*
- ḥaḳdur dimek gerek **īmān** olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʿaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 7). [īmān,]*
- īmāna **īmān** mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 11). [īmān,]*
- **īmāna** īmān mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 11). [īmāna, -a]*
- īmāna īmān mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı **īmān** yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 12). [īmān,]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir **īmān** şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 10). [īmān,]*

<u>īmān:</u> *Allah'a inanma, iman etme.*
- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin bu ḳadar daḫı ol maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur egerçi bizüm gibilerde tamām tevḥīd ü **īmān** ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 16). [īmān,]*

<u>īmān getürüp ṭuravuz:</u> *İnanmaya devam etmek.*
- ammā anuñ keyfiyetini bilmedügümüze iʿtirāf idevüz bu mes'elede baḫ<u>s</u>i ḳoyup **īmān getürüp ṭuravuz** tevḥīd yirinde ke<u>s</u>ret yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 4). [īmān getürüp ṭuravuz, -avuz]*

<u>īmān ile gider:</u> *Allah'ın rızasına uygun şekilde vefat etmek.*
- ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır **īmān ile gider** İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 15). [īmān ile gider, -er]*

īmān olanda: *İman sahibi olan, imanı bulunan (kişi).*

- ḥaḳdur dimek gerek **īmān olanda** ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʻaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 7). [īmān olanda, -da]*

īmān ṭaʻamını ṭatmaz: *İmanın zevkine ermek.*

- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi **īmān ṭaʻamını ṭatmaz** anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemīʻ feraḥ Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 12). [īmān ṭaʻamını ṭatmaz, -maz]*

īmān-ı kāmilüñ: *Kalp ile tasdik, dil ile ikrar, beden ile amelden müteşekkil mükemmel iman.*

- bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemīʻ şaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Yaʻnī bir kişide **īmān-ı kāmilüñ** ʻalāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 14). [īmān-ı kāmilüñ, -üñ]*

īmānla gidüp: *Allah'a inanarak ölmek.*

- ṭuymaz ve eger andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü maʻāṣī aña doymaz niçe put-perestler olur ki āḫır ecel deminde **īmānla gidüp** maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 18). [īmānla gidüp,]*

īmānsız gider: *Allah'a inanmadan kâfir olarak ölmek.*

- ḫayr olup bir zāhid **īmānsız gider** kār-ı Ḫudā'da aṣlā çün ü çera olmaz ve kārgāh-ı ḳażada bu neden oldı ve bu neden olur dinilmez Fi'l-cümle her kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 15). [īmānsız gider, -er]*

ʿimāret: *Mâmur etme; gelişip güzelleştirme.*

- ʿ**imāretinden** ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 13). [ʿimāretinden, -i, -n, -den]*

imdi: *O halde, öyle ise. II Şimdi.*

- müstehlek olur **İmdi** bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥale uġrayan bilür ki anda ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol leẕẕetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 9). [imdi,]*
- avcuñdan anuñ eli yanmadı **İmdi** bunuñ maʿnāsı yā budur ki bunuñ teveccühi ile āteşe bir ḥālet geldi ki te'sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 17). [imdi,]*
- yüzden yaramaz ise bir yüzden eyü olur Tamām eyü dünyāda yaradılmamışdur ve dünyā anuñ içün yapılmamışdur **İmdi** bu söz ġāyet yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 4). [imdi,]*
- olur **İmdi** rūḥāniyyeti Kaʿbe ki ḥaḳīkat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 13). [imdi,]*

- idemedi gine döndi **İmdi** bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 9). [imdi,]*
- Ḥaḳḳ'a āyib olup Ḳad'ānā yā Rabb didi yaʿni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi **İmdi** eger anda ḳābiliyyet tamām ve istiʿdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 6). [imdi,]*
- ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine ʿizzet ḳoya ol kişinüñ tevāżuʿdan naşībi olmaz maḥrūm olur hemīn münkirler defterinden merkūm olur **İmdi** meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 18). [imdi,]*
- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın eyle degüldür **imdi** anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz miṡālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 7). [imdi,]*
- var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin didi **İmdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 18). [imdi,]*
- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum **İmdi** bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 7). [imdi,]*
- ḫāṭıra getürmeñ didi **İmdi** biz daḫı kendü yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 11). [imdi,]*
- meger benüm keremümden ḫaberüñ yoġ-ıdı Rivāyet olınur ki vāḳı'ada gördiler eyitdi Ḥaḳ taʿālā cennetüñ nışfın baña ḥelal itdi **İmdi** egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 16). [imdi,]*
- **İmdi** bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 9). [imdi,]*
- illa ana f-aʿbudūni didi bunlar daḫi Delü olmış didiler dört yanından ḳalḳup gitdiler **İmdi** eyle eyle bilmek gerek ki bu sözden Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 6). [imdi,]*
- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı **İmdi** eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 17). [imdi,]*
- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına **İmdi** ṣol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 7). [imdi,]*
- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi **İmdi** bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 10). [imdi,]*
- ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm **İmdi** bunuñ aṣlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā besṭ-i eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 5). [imdi,]*
- ṣūret-i miṡāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde ṣanur **imdi** ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 15). [imdi,]*

- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş buldılar **İmdi** bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 4). [imdi,]*
- yolında bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez ve dervīşler arasında bu ḳadar nesne ʿayıb ṣayılmaz **İmdi** bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşārebinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 12). [imdi,]*
- biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr ṣanup sögdükleri vezīrinedür **İmdi** Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 14). [imdi,]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez **İmdi** bir kişi ki bir ḥarām fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [imdi,]*
- didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol kişi henüz dervīş olup riyādan ḫalās olmamış biline dirdi **İmdi** bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 6). [imdi,]*
- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek **İmdi** bu ḥālet ḫaylī ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 1). [imdi,]*
- idi Uşta aḳça dirdüm her gāh ki baña bir maẓīḳden duḫūl ide idi bunuñla defʿ iderdüm didi **İmdi** niçe kere diyüp ṭururuz ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 14). [imdi,]*
- yaṣdındı uyudı **İmdi** bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 1). [imdi,]*
- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler **İmdi** bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 4). [imdi,]*
- daḫı perhīzler itdürürler **İmdi** bizüm anlaruñla meṣelümüz şuña beñzer ki bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 5). [imdi,]*
- dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola **İmdi** biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 18). [imdi,]*
- alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur **imdi** ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 7). [imdi,]*
- **İmdi** her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her ẕekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 9). [imdi,]*
- fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫiẕmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür **İmdi** her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 8). [imdi,]*
- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev diyü begenür çün ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup begenmeye **İmdi** sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 4). [imdi,]*

- ḳadar faż̈l u kemāl ile ne ‘aceb itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp elfāẕuñ ḳıdemini Cenāb-ile meẕhep idinmiş **İmdi** bu işkālüñ ḥalli erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 4). [imdi,]*
- yaşları cemʿ itdiler anuñla benüm yüzümi gözümi yudılar bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı **İmdi** bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 18). [imdi,]*
- vaḳt olur ki bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür maʿa hāẕā ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür **İmdi** bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 12). [imdi,]*
- ziyāde dinilür **İmdi** bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes’elede bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 17). [imdi,]*
- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi **İmdi** bu ḳażiyyenüñ aşlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 7). [imdi,]*
- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ faż̈īletine kimse yitişmez imiş **İmdi** ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 16). [imdi,]*
- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür **imdi** şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tāliʿinde irşād faż̈īleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 5). [imdi,]*
- ḥuccācuñ baʿż̈ı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür **İmdi** ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 9). [imdi,]*
- **İmdi** bu maʿnāyı istiʿcāb itmek olmaz ve bu ḥāleti istiġrāb itmek olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde çoḳ daḫli olur baʿż̈ı yirlerüñ baʿż̈ı ervāḥla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 17). [imdi,]*
- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez **imdi** anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 3). [imdi,]*
- aḫşam ne yesem gerek diyü fikr ḳılur mı Bir dünyā ḥavāyicini teslīm idüp ışmarlar kendüsi elinden geldügi ḳadar anuñ ḫidmetini eyler **İmdi** mü’min olan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 8). [imdi,]*
- vāz gelmeyince olmaz ve iḫlāṣla ṭāʿat ḫalḳdan kesilmeyince olmaz ve ḥalāvetle riyāż̈et göñül dünyādan ṣoġumayınca olmaz **İmdi** bu söz ġāyet gökcek sözdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 2). [imdi,]*
- ve ġamdan ḳurtılmaz **İmdi** bunuñ maʿnāsı yā işāretdür ‘uṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād oldur ki Allāh’ı bilür ammā ‘ibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 5). [imdi,]*
- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müddeʿī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür **İmdi** bunuñ maʿnāsı bu degüldür kim cemīʿ ālem esbābdan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 18). [imdi,]*
- āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre **İmdi** bu ḥālet ‘ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh’ın luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye ‘ināyet iderse ol ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 11). [imdi,]*

- ifrāṭından şanma **imdi** sen anuñ ışṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine aldanma eger anuñ tevḥīdi tamām ola-y-ıdıeyle dimezdi şerī‘ate dil uzatmaġa dili *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 7). [imdi,]*
- cihetden tefāvüt bulınmaz **İmdi** egerçi nefes-i taṣdīḳde tefāvüt olmamaḳ meẕheb-i meşhūrdur ammā ma‘lūmdur ki kütüb-i kelāmiyyede bu daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 13). [imdi,]*
- ṭālib ola **İmdi** bu bir ma‘nādur ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur bu bir ḥāletdür aḥvāl-i ‘ulāda daḫı bulınur aḥvāl-i ‘uḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 3). [imdi,]*
- bile dāyimā ‘aczine i‘tirāf ḳıla kendü cehlini bildükçe ma‘rifet perdeleri açılur ve kendü ‘aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb’i-y-ile ḥicāb götürilür **İmdi** bu bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 16). [imdi,]*
- ḥażmi mü’eddī olur **İmdi** ʿāḳıla lāzımdur ki evvelkisini defʿ eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye ve ikincisinde şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 3). [imdi,]*
- Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür **imdi** anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 7). [imdi,]*
- temennīler idüp bulmaya **İmdi** bu kelām ḥadīṯ-i Rasūl’e işāretdür ki buyururdı Ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddi‘ olsun diyü vaṣiyyet ḳılurdı fi’l-vāḳi‘ yalñuz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 11). [imdi,]*
- ede **İmdi** bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭab‘ı üz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki ‘aḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [imdi,]*
- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur **İmdi** buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki leme‘ān ider turmaz insān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [imdi,]*
- taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her ni‘met ki anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur **İmdi** bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle dirilür ma‘lūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 16). [imdi,]*
- sebebdendür ki dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh’a rāh olur Fi’l-cümle çün bildün ki İbrāhīm’üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil **imdi** ki Eyyūb’uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 12). [imdi,]*
- niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz **imdi** bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ’uñ naẓarı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 7). [imdi,]*
- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller var didi **İmdi** bu söz ʿIsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 4). [imdi,]*
- nefsi ögretmişdür açlıġa doymaz **imdi** şek yoḳdur ki eger ol Allāh’ı tamām seve-y-idi nefsini açlıġa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu ki nefsini Allāh’dan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 3). [imdi,]*
- vaḳtında bizden artuḳ yerler görürüz **İmdi** anuñ gibi kişinüñ cemīʿ vaḳtında eyle yedügi neden bilindi cemīʿ ḫalvātda evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 11). [imdi,]*

- bilürler **imdi** taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 7). [imdi,]*
- dem muḥāvereleri ol sözden olur **İmdi** ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 7). [imdi,]*
- hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine **İmdi** bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 12). [imdi,]*

imiş: *Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.*

- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit var **imiş** ḥacca varmaġa niyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 132, Mısra 16). [imiş,]*
- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca varmaġa niyet itmiş **imiş** ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 132, Mısra 16). [imiş]*
- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca varmaġa niyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş **imiş***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 132, Mısra 16). [imiş]*
- ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde **imişsüñüz** daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 141, Mısra 17). [imişsüñüz, -süñ, -üz]*
- ustād **imişsin** didi ve Şefīḳ'den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḫużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 147, Mısra 1). [imişsin, -sin]*
- le<u>zz</u>etine aldanup ḳılmazlar **imiş** bunlar ʿāḳıllar imiş le<u>zz</u>etlerin āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 5). [imiş]*
- le<u>zz</u>etine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar **imiş** le<u>zz</u>etlerin āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 6). [imiş]*
- le<u>zz</u>etine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş le<u>zz</u>etlerin āḫıratda dilerler **imiş** ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 6). [imiş]*
- Dārāyī rıżvānu'llāhi ʿalā meşāyıḫihi ve ʿaleyhi ve askanahu fī ḥażāyiri'l-Ḳudsi beyna yedayhi Dārā Dimeşḳ yanında bir köy **imiş** ki Ebū Süleymān aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 6). [imiş]*
- mensūb **imiş** Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr idi ve nişāne-i dehr idi zamānında maḳbūl ü müsellem ve cemīʿ meşāyıḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 7). [imiş]*
- tecerrüdleri ġālib **imiş** bunda ekmel olalar zīrā fażīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 193, Mısra 15). [imiş]*
- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz **imiş** ve anlaruñ fażīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 196, Mısra 15). [imiş]*

- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ faẕīletine kimse yitişmez **imiş** İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 196, Mısra 16). [imiş]*
- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig **imiş** ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 197, Mısra 3). [imiş]*
- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti **imiş** bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 197, Mısra 4). [imiş]*

- lezzetine aldanup ḳılmazlar **imiş** bunlar ʿāḳıllar imiş lezzetlerin āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 5). [imiş]*
- lezzetine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar **imiş** lezzetlerin āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 5). [imiş]*
- lezzetine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş lezzetlerin āḫıratda dilerler **imiş** ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 6). [imiş]*

imişsevüz: *Olsaydık, bulunsaydık.*

- iʿtiḳad ider ki eger şehrde **imişsevüz** daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 1). [imişsevüz,]*

imkān: *Varlığı veya yokluğu zarûrî olmama, var olması veya yok olması câiz olma anlamında dini terim.*

- Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya **imkānı** cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 18). [imkānı, -ı]*

imtiḥân: *Sınama, deneme.*

- münācat itdi hemīn dem sırrından bu nidāyı işitdi ki Eger **imtihān** isterdüñ anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki senüñ elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 15). [imtihān,]*

imtiḥān ḳıla: *İmtihan etmek; denemek, sınamak.*

- anı **imtiḥān ḳıla** terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 11). [imtiḥān ḳıla, -a]*

imtisāl idüp: *Boyun eğmek, uymak.*

- çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül ṣanmaḳ ḫizlāndur Tevekkül oldur kim buyurduġına **imtisāl idüp** gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 16). [imtisāl idüp, -üp]*

imtisāl olınmaz: *Uyulmak.*

• emr-i şerʿe **imtiṣāl olınmaz** Bir yirde ki ricā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 5). [imtiṣāl olınmaz, -maz]*

imtisāl ü iṭāʿatdür: *İtaat etme, uyma.*

• maġfireti-y-iledür mücerred tāʿāte çalışmaḳ fāyyide ḳılmaz tāʿātden maḳṣūd hemīn emrine **imtisāl ü iṭāʿatdür** ve ʿibādātdan murād ancaḳ Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 2). [imtisāl ü iṭāʿatdür, -dür]*

imtizāc: *İki veya daha fazla şeyin karışıp kaynaşarak tek cisim hâline gelmesi.*

• didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ **imtizācından** Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 2). [imtizācından, -ı, -n, -dan]*

in-: *(Binilen bir hayvan veya taşıttan ayrılarak) Yere ayak basmak.*

• ṭutmışdı bir yire varmaġa ḳavl itmişdi Yolca giderken ḳamçısı düşdi bir laḥẓeden ṣoñra ḳamçı ḫaṭrına düşdi **indi** ṭavarı baġlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 18). [indi, -di]*

• yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler **iner** çıḳardı ṣol ḥāletde Şefīḳ Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 14). [iner, -er]*

in: *Eğilmek.*

• ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿinād ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve ol gāh gāh **inüp** çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 16). [inüp, -üp]*

inābet getüre: *Her türlü günahlardan kaçınacağına Allah ve Resûl'ü ve o tarîkatın pîri nâmına söz vererek bir şeyhe bağlanmak.*

• iḫtiyār itmek gerek her kimi kim iḫtiyār ider hemīn anuñ sözine iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir dervīş ki bir şeyḫe **inābet getüre** ve bir mürīd ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 2). [inābet getüre, -e]*

• yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine **inābet getüre** Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 14). [inābet getüre, -e]*

ʿinād: *Bir konuda direnme, ayak direme; karşı çıkma, karşı düşünce ileri sürme.*

• ḳaçmazlar bir kimse ṭāʿūn çıḳarsa hīç andan iḥtiyāṭ itmezler kişi ecelsüz ölmez dirler ṭururlar biñ kez taḳrīr idersen **ʿināddan** müṣirr olur belki söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 10). [ʿināddan, -ı, -n, -dan]*

ʿinād ider: *Ayak diremek, direnmek, diretmek.*

• ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā **ʿinād ider** yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 15). [ʿinād ider, -er]*

ʿinād ider olsa: *Ayak diremek, direnmek, diretmek.*

• efhām ide ve her kimse ki ʿ**inād ider olsa** ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 3). [ʿinād ider olsa, -sa]*

in'am: *Nimet; lutuf, ihsan.*

• ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek ki ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh'uñ dergāhından ne **in'amlar** olur ki bu ni'met aralarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 6). [in'amlar, -lar]*

inʿāmlar itdi: *Lütuf ve ihsanda bulunmak.*

• ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp **inʿāmlar itdi** ammā anı gördüm ki şol yüz aḳlıġı ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [inʿāmlar itdi, -di]*

ʿinān: *Dizgin.*

• virürdi ve nefs ʿ**inānı** her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 15). [ʿinānı, -ı]*

inan: *Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, onaylamak, kabul etmek.*

• inanmazsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 19). [inanmazsa, -maz, -sa]*

• ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḥalvet ola bu söze **inanur** ve her dervīş ki bir laḥża başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 17). [inanur, -ur]*

• ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol aña **inandum** ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 18). [inandum, -du, -m]*

• tamām **inanmaz** Bir ʿāḳil ki ḥesāb-ı āḫırata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 19). [ınanmaz, -maz]*

• Fi'l-cümle Allāh'uñ vaʿīdine **inana** emn ü ferāġat ile yürümek yaraşmaz ve yevm-i ḥaşr u ḥesāba yaḳīn bulına ḥużūr u refāhiyyet ile gezmek yaḳışmaz Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 7). [inana, -a]*

• belki aḥādīṯ-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup **inanur** ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden ẕevḳi olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 2). [inanur, -ur]*

• anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe **inanursañ** anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [inanurlar, -ur, -lar]*

• anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle **inanurlar** ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [inanurlar, -ur, -lar]*

• ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki anuñ ẕāt-ı pür kemāline **inana** mümkin midür ki andan ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 12). [inana, -a]*

• yaḳīn diyü **inanur** gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldığı cihetden farḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt insānda bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 11). [inanur, -ur]*

- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol müteşābihātdur ki evliyā daḫı añа **inanurlar** künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 18). [inanurlar, -ur, -lar]*
- cemīʿ meşūbātını iḥbāt ider Nice tevḥīd olur ol ki teklīf ile cemʿ olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol ki şerīʿate **inanmaya** Ol anuñ tevḥīdde ḳuṣūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 6). [inanmaya, -ma, -y, -a]*
- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecrübe ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine **inanduḳca** tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 2). [inanduḳca, -duḳca]*
- daḫı **inanup** ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ'a iledür dime mücerred anuñla hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç 'amel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 15). [inanup, -up]*
- **inanınca** 'āḳıl oldur kim dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur ki ol nicedür cehd eyler ki yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn ki nefsini bilür Rabb'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 3). [inanınca, -ınca]*
- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşāhede ḳılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn añа **inanavuz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [inanavuz, -avuz]*
- oḳumaġuñ sevābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ añа nisbeti yoḳdur eger ol añа tamām yaḳīn idüp **inana-y-ıdı** mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 8). [inana-y-ıdı, -a, -y, -ı, -dı]*

inanan: *Güvenen, îtimat eden kimse.*
- Fi'l-cümle Allāh'uñ vaʿīdine **inanan** emn ü ferāġat ile yürümek yaraşmaz ve yevm-i ḥaşr u ḥesāba yaḳīn bulına ḥużūr u refāhiyyet ile gezmek yakışmaz Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 7). [inanan,]*

inanıbil: *Güvenebilmek.*
- ṭāʿate **inanıbilür** her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 1). [inanıbilür, -ür]*

inanıcaḳ: *İnandığı zaman.*
- yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña **inanıcaḳ** hīç mümkin midür ol taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 5). [inanıcaḳ,]*

inanma: *Güvenilir bulmak, güvenmek, îtimat etmek.*
- **inanmasındadur** yoġsa vāḳıʿada böyle olmasında kimüñ nizāʿı olur şuver-i misāliyye ile bir anda dünyā gözükür belī dervīşlerden naḳl olınanuñ çoġı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 1). [ınanmasındadur, -sı, -n, -da, -dur]*

inanmaġ: *Kabul ve tasdik etmek, îman etmek.*
- geçüre ve bu ḳadar **inanmaġa** inanmaḳ diye ve bu ḳadar taṣdīḳi bilmek ṣaya İrādet elindedür her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 13). [ınanmaġa, -a]*

inanmaġ: *Güvenilir bulmak, güvenmek, îtimat etmek:.*

- bişürmezsin Rabb'uñ kefīl olup durur rızḳuña sen gine çalışup ṭurursın bilmezem ki sen bu **inanmaġla** nice Müslümān olursın Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 14). [inanmaġla, -la]*

inanmaḳ: *Kabul ve tasdik etmek, îman etmek.*

- geçüre ve bu ḳadar inanmaġa **inanmaḳ** diye ve bu ḳadar taṣdīḳi bilmek ṣaya İrādet elindedür her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 13). [ınanmaḳ,]*

inanmaḳ: *Güvenilir bulmak, güvenmek, îtimat etmek.*

- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña **inanmaḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 10). [inanmaḳ,]*
- ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı **inanmaḳ** gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 7). [inanmaḳ,]*

inanmaḳ gerek: *İnanmalı, itimat etmeli.*

- Aʿżam'a taḳlīd iderse her sözine **inanmaḳ gerek** dīn emrinde hemīn aña iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek aña muḫālefet olan meẕhebi ḳomaḳ gerek ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 11). [inanmaḳ gerek,]*
- ziyāde vü noḳṣān ile tefāvüt olmaz dimek ola Ya'nī cemī' mü'minler bir nesneye **inanmaḳ gerek** ki Peyġambar 'aleyhi's-selām her ne getürdi-y-ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 6). [inanmaḳ gerek,]*
- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña **inanmaḳ gereḳ** anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżū'da rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 11). [inanmaḳ gereḳ,]*

inanmamaḳ: *Güvenmemek, îtimat etmemek.*

- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden emin olma kim ol söze tamām **inanmamaḳdandur** Fi'l-vāḳiʿ didügi girçekdür her ne ki tafṣīl itdi gökçekdür Bir kişi ki ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 3). [ınanmamaḳdandur, -dan, -dur]*

inanup ṭururuz: *Bir şeyin doğruluğunu kabul etmek, inanmak.*

- Kimseneye taḳlīd idüp dimezüz egerçi bizüm ḥālümüz degül ise ammā Allāh ʿavni-y-ile bilüp ṭururuz ḥads-i ṣaḥiḥ ile vicdan idüp **inanup ṭururuz** ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 2). [inanup ṭururuz, -up, - ṭur, -ur, -uz]*

inanup ṭururuz: *İnanmak, güvenmek, itimat etmek.*

- egerçi ḥālümüz degüldür ammā bi-ḥamdi'llāh **inanup ṭururuz** Allāh ʿināyeti-y-ile bir pāra maʿnāsını sezüp ṭururuz hemīn böyle degüldür ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 17). [inanup ṭururuz, -up, -ṭurur, -uz-ur, -uz]*

ʿ**ināyet:** *Yardım. II Lütuf, ihsan, iyilik.*

- bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca ve hīç biri sebep olmaz yā ʿ**ināyet** yā hidāyet olmayınca Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müṣāḥebet ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 6). [ʿināyet,]*
- ceng içinde bir kişi anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿ**ināyeti** her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 8). [ʿināyeti, -i]*
- andan dilememişdür Cemīʿ-i āḥvāli anuñ irādetine ve küllī umūrı anuñ ʿ**ināyetine** tefvīż idüp murād-ı Ḥaḳḳ'ı murād u maḳṣūd ve ḳażāsına tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 14). [ʿināyetine, -i, -n, -e]*
- iradetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿ**ināyetidür** ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 5). [ʿināyetidür, -i, -dür]*
- eyleyelüm ki ẕerre ʿ**ināyeti** irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 9). [ʿināyeti, -i]*
- dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿ**ināyeti** olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 18). [ʿināyeti, -i]*
- ʿ**ināyetdür** ki Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 3). [ʿināyetdür, -dür]*
- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿ**ināyetler** eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 8). [ʿināyetler, -ler]*
- göre ʿ**ināyetler** ve recāsına münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir niçe derecāt-ı ʿāliye ve menāzil-i sāmiye ziyāde ve riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 13). [ʿināyetler, -ler]*
- bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı menṣūr olur ʿ**ināyet** andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 1). [ʿināyet,]*
- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿ**ināyeti-y-ile** olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz sülb Ādem'de ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 11). [ʿināyeti-y-ile, -i, -y, -ile]*
- egerçi ḥālümüz degüldür ammā bi-ḥamdi'llāh inanup ṭururuz Allāh ʿ**ināyeti-y-ile** bir pāra maʿnāsını sezüp ṭururuz hemīn böyle degüldür ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 18). [ʿināyeti-y-ile, -i, -y, -ile]*
- īmāna īmān mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger Ḫaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿ**ināyeti** ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 12). [ʿināyeti, -i]*

ʻināyet: *Lütuf, ihsan.*

- ālemde yoḳ degüldür ve Allāh'uñ **ʻināyetine** naẓar olınsa bu ḳadar nesne çoḳ degüldür Eger andan ʻināyet ü tevfīḳ olmazsa mümkin degüldür kimsene anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 15). [ʻināyetine, -i, -n, -e]*

ʿināyet eyle: *Yardım et.*

- **ʿināyet eyle** ve bizüm bilmezligümüze naẕar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā kerīm olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 5). [ʿināyet eyle,]*

ʿināyet ider: *Lütfetmek, ihsan etmek.*

- ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 5). [ʿināyet ider, -er]*

'ināyet iderse: *Lütfetmek, ihsan etmek.*

- āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu ḥālet 'ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'uñ luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye **'ināyet iderse** ol ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 12). ['ināyet iderse, -er, -se]*

ʿināyet idüp: *Lütfetmek, ihsan etmek.*

- teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿ**ināyet idüp** cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 2). [ʿināyet idüp, -üp]*
- olsa gerek ve mücerred 'ilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger içinden ba'żına Allāh taʿālā **'ināyet idüp** ceẕbe yitişdüre ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 10). ['ināyet idüp, -üp]*

ʿināyet olursa: *Lütuf ve ihsan verilmek.*

- ider eger andan bir ẕerre ʿ**ināyet olursa** bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 5). [ʿināyet olursa, -ur, -sa]*

ʿināyet ü maġfiret itdi: *Lütuf ve merhamet ederek günahları bağışlamak.*

- didiler Eyitdi Allāh taʿālā baña bī-had raḥmet itdi bī-nihāyet ʿ**ināyet ü maġfiret itdi** didi Eyitdiler Yā ʿAbdu'llāh bin Mübārek nice oldı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 12). [ʿināyet ü maġfiret itdi, -di]*

'ināyet ü tevfīḳ: *Allah'ın yardımı.*

- ba'żısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda **'ināyet ü tevfīḳ** olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). ['ināyet ü tevfīḳ,]*

ʿināyet-i ḥaḳ: *Allah'ın lütfu, ihsanı.*

- içinden çıḳmaz ḳalur Fi'l-cümle ʿ**ināyet-i Ḥaḳ** şaḳīḳa-ı Şefīḳ ve himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ aña refīḳ olup tamām dünyādan iʿrāż idüp tāyip oldı bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 7). [ʿināyet-i ḥaḳ,]*

ʿināyet-i pādişāhīdür: *Padişahın yardımı, ihsanı ,lütfu. II Padişahtan kasıt Allah.*

• tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿ**ināyet-i pādişāhīdür** ki bu ḥāleti niçe kişilere teyşīr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 8). [ʿināyet-i pādişāhīdür, -dür]*

ʿ**ināyet-i rabbānī:** *Allah'ın ihsanı.*
• çeker ṭurur ol dārda daḫı bundaġı gibi ne ḥāldür bilmez ʿ**İnāyet-i Rabbānī** ve saʿādet-i dū-cihānī ümmet-i Muḥammed ʿaleyhi ekmelü't-taḥiyyāt ve efżalü't- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 3). [ʿināyet-i rabbānī,]*

ʿ**ināyetler eyleyüp:** *Lütuf ve ihsanlarda bulunmak.*
• taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿ**ināyetler eyleyüp** rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 8). [ʿināyetler eyleyüp, -y, -üp]*

ʿ**ināyetler idüp:** *Lütuf ve ihsanlarda bulunmak.*
• taʿālā aña āḫıratda tevekküline göre riʿāyetler ve teslīmine münāsib ʿ**ināyetler idüp** menāzil-i mütevekkilīnden esnā-yı maḳāmātda ve derecāt-ı muvaḥḥıdīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 10). [ʿināyetler idüp, -üp]*

ʿ**ināyetler itmez ola:** *İhsanlarda bulunmaz olmak.*
• ḳabūl ḳılmaz ola veyā bu ḥālde olana kendü luṭfı-y-ıla ʿ**ināyetler itmez ola** ḳul bir eyülük iderse Ḥaḳ biñ ol ḳadar ḳılur ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 3). [ʿināyetler itmez ola, -a]*

inbisāṭ: *Gönül ferahlığı, huzur.*
• ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen **inbisāṭı** ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 1). [inbisāṭı, -ı]*

inbisāṭ: *Yayılma, genişleme, açılma.*
• olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki **inbisāṭ** ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 2). [inbisāṭ,]*

incid: *Rahatsız etmek.*
• Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ huẓūrın giderüp **incidürler** Ramażān güni-y-idi defʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 16). [incidürler, -ür, -ler]*
• Ḫātem'den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs baña gelür vesvese virüp **incidür** eydür ki Hīç fikr ider misin ki ne yeseñ gerek Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 15). [incidür, -ür]*

incin: *Rahatsız olmak.*

• ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan **incindi** ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 2). [incindi, -di]*

• mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç marażdan **incine** mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 3). [incine, -e]*

incin: *Üzülmek, rahatsız olmak.*

• meşhūr ʿālim olmasından **incindi** ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña bundaġı ḫavfları bedeli anda emn ü rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 13). [incindi, -di]*

incin: *Gücenmek.*

• bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük ṣanurlar Hīç anlaruñ mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hiç anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān **incinmeye** mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 12). [incinmeye, -me, -y, -e]*

• ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline **incinür** mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 5). [incinür, -ür]*

• kendünüñ dervīşligine iʿtiḳādı eksilmekdendür dervīş olan mümkin degüldür ol cihetden gücenmez kendüye kimsen iʿtiḳādı olmaduġından **incinmez** meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 12). [incinmez, -mez]*

• er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña **incinüb** ġāyet ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [incinüb, -üb]*

• vaḳt tamām olur didiler Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp **incinmeye** ve eẕālarına ṣabr idüp gücenmeye Naḳl olınur ki ṣordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 3). [incinmeye, -me, -y, -e]*

incin: *Üzülmek.*

• **incinürdi** Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe cebr idersin dirdi ʿUtbe eydürdi Gine kendü nefsüm maṣlaḥatı içündür ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 5). [incinürdi, -ür, -di]*

• anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan **incine** ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldığından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 18). [incine, -e]*

• muvāfaḳat itmez taʿaccüb idüp bu ḥālete ġāyet **incinür** Şeyḫ Cüneyd'üñ ṭaʿāmında şübhe n'eyler diyü gücenür hele n'eylerse eyler bir loḳmayı aġzına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 7). [incinür, -ür]*

incin: *Çekinmek, utanmak.*

• bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege **incinür** ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 12). [incinür, -ür]*

incinme: *Gücenmek, incinmek, gönül koymak.*

• şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maṣlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ daḫı **incinmesi** kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 14). [incinmesi, -si]*

incinmek: *Gönlü kırılmak, gücüne gidip üzülmek.*
• bir kişiye ḥased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a **incinmek** olur ve anuñ ḳażāsına gücenmek olur yoḫsa maʿlūmdur ki ḥasedden hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 9). [incinmek,]*

incinmek: *Gücenmek, gönül koymak.*
• berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki ol ẕemm idene **incinmek** anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 10). [incinmek,]*

incinmek geldi: *Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.*
• dersine ḥāżır oldı soñra ḳalḳıcaḳ ṭabʿına **incinmek geldi** eyitdi Ayruḳ ben senüñ evüñe gelmezem ve dersüñe ḥāżır olmazam ʿAbdu'llāh eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 13). [incinmek geldi, -di]*

incit: *İncinmesine yol açmak; kötü söz veya davranışla birini kırmak, üzmek.*
• eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm ki aġzını açmışdı eger ben anı **incitsem** cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olunur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 1). [incitsem, -se, -m]*

indir: *Azaltma, hafifletme, eksiltme.*
• pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını **indirirler** ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 14). [indirirler, -ir, -let]*

infāḳ: *(Hak yolunda) Malını harcama, sarf etme.*
• ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü **infāḳ** ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 16). [infāḳ,]*

inkār: *Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.*
• daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ **inkārı** ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 4). [inkārı, -ı]*

inkār eylemez: *Reddetmek, kabul etmemek.*
• mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe **inkār eylemez** ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 12). [inkār eylemez, -mez]*

inkār eylemezüz: *Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.*

• **inkār eylemezüz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 19). [inkār eylemezüz, -mez, -üz]*

inkār eyler: *Reddetmek, kabul etmemek.*
• **inkār eyler** ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşahede kılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 1). [inkār eyler, -r]*

inkār eyleyeler: *Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.*
• ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere **inḳār eyleyeler** pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 2). [inḳār eyleyeler, -y, -e, -ler]*

inkār idüp: *Reddetmek.*
• bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña **inkār idüp** ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed anda bir sır var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 16). [inkār idüp, -üp]*

inkār itmek: *Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.*
• menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa **inkār itmek** olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 1). [inkār itmek,]*

inkār ḳılur: *Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.*
• diyüp ʿarż dilerlermiş diyü **inkār ḳılur** bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẓīmüñ maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler ki aṣḥāb-ı ẓevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 9). [inkār ḳılur, -ur]*

inkisār: *Gücenme, kırılma, üzülme.*
• gice ḳadarca **inkisārla** şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki yıllarla ṭāʿatine iʿtimād ve ʿibādetine iʿtiżād itse anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı Evliyā aṭıbbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 13). [inkisārla, -la]*

inḳiṭaʿ: *Kesilme, kesintiye uğrama. II Alakayı kesme bağlamında kullanılmıştır.*
• Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan **inḳiṭaʿı** ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 10). [inḳiṭaʿı, -ı]*

inḳiṭa': *Kesilmek, kesintiye uğramak. II Artık ilgisi kalmamak, ayrılmak, uzaklaşmak, vazgeçmek, terketmek.*
• kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki 'āşıḳlara maḥbūbdan **inḳiṭa'** ḫavfı daḫı olur hīç bir 'āşıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 11). [inḳiṭa',]*

inkiyād: *Baş eğme, boyun eğme, itaat.*

• daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir **inḳiyādı** ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 3). [inḳiyādı, -ı]*

inḳiyād: *Boyun eğme, baş eğme, itâat etme.*
• bāṭını yüzinden müctehididür gerek vaḥī-y-ile ʿamel itsün gerek ictihādla her ne idülürse bizüm Nebī'ye ümmet olup aña **inḳiyādla** niçe münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 12). [inḳiyādla, -la]*

inḳiyād idüp: *Boyun eğmek, baş eğmek, itâat etmek.*
• ol irādet-i Ḥaḳḳ'a ṭābiʿdür ol dāyireden ṭaşra çıḳmaz belī ol daḫı bizüm Peyġambar'umuza **inḳiyād idüp** bu şerʿüñ muʿteḳididür ammā ol bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 10). [inḳiyād idüp, -üp]*

inḳiyād u teslīm gerek: *İtaat etmeli, boyun eğmeli.*
• ki ḫāne-i şerīʿate girmek ister anlara teḥiyyāt u tekrīm gerek ve her kim ki ol sarāy-ı devlete duḫūl ider anlara **inḳiyād u teslīm gerek** anlaruñ iẕninsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 4). [inḳiyād u teslīm gerek,]*

innī ana'llāhu lā ilāha illa ana f-aʿbudūni: *"Şüphe yok ki ben Allah'ım. Benden başka hiçbir ilâh yoktur. O hâlde bana ibadet et." Tâhâ Suresi 14. Ayet.*
• illa ana f-aʿbudūni didi bunlar daḫi Delü olmış didiler dört yanından ḳalḳup gitdiler İmdi eyle eyle bilmek gerek ki bu sözden Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 5). [innī ana'llāhu lā ilāha illa ana f-aʿbudūni,]*

innīn: *İktidarsız kişi.*
• revāyiḥi seçer mi ve ẕevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi **innīne** cimaʿ leẕẕeti nice dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 13). [innīne, -e]*

inşā'allāh: *"Eğer Allah isterse, Allah nasip ederse" anlamında dilek sözü.*
• muḫālefet eylemeyeler ve sözlerine **inşā'allāh** ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü ṣordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 1). [inşā'allāh,]*

inṣāf: *Hakka ve adalete uygun davranış, doğru olan şey.*
• efhām ide ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki **inṣāf** budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 4). [inṣāf,]*

inṣāf: *Hakikatı kabul ve itiraf.*
• bir mü'mine yitişür hemīn defʿi tevbe ve **inṣāf** gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfar idüp ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥalete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 17). [inṣāf,]*

inṣāf budur ki: *Doğrusu şu ki, hakikatte.*

• ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fenā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 5). [inṣāf budur ki,]*

insāf eyleyüp: *Hakikatı kabul ve itiraf etmek.*
• çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görürdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e 'arż olınurdı ol daḫı **insāf eyleyüp** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 10). [insāf eyleyüp, -y, -üp]*

inṣāf ider: *İtiraf etmek.*
• yeg olur bir kişi ki cān u dilden günāhına i'tirāf ve ḥüsn-i i'tiḳādla ḫaṭāsına **inṣāf ider** andan ṣoñra terkine tamām 'azīmet ider ve bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 16). [inṣāf ider, -er]*

inṣāf idicek: *İtiraf etmek.*
• iken ilhām itdi sevāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem **inṣāf idicek** vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 14). [inṣāf idicek, -icek]*

inṣāf kıldukca: *İtiraf etmek.*
• bile dāyimā 'aczine i'tirāf ḳıla kendü cehlini bildükçe ma'rifet perdeleri açılur ve kendü 'aczine **inṣāf ḳılduḳca** Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 16). [inṣāf ḳılduḳca, -duḳca]*

insān: *Ademoğlu, insanoğlu, beşer.*
• siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve **insānuñ** ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 17). [insānuñ, -uñ]*
• miṣālde bir ṣūreti olur ve her maḥsūs elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nite kim **insānuñ** insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 12). [insānuñ, -uñ]*
• iki cevāb olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim **insān** mücerred nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 12). [insān,]*
• iki cevāb olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred nefse dinilmez belki **insān** insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 12). [insān,]*
• iki cevāb olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred nefse dinilmez belki insān **insān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 12). [insān,]*
• ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz **insān** mādām ki kendüliginden fanā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 5). [insān,]*
• her ṣıfat-ı ḥasene ki **insān** anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḫtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 1). [insān,]*

- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise **insān** daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 15). [insān,]*
- bunuñ ʿizzeti anuñ ʿizzetinden artuḳdur ḫilḳat-ı ʿālemden maḳṣūd **insāndur** ve yiri gögi binā itmekde ḥikmet bu bünyāndur maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 17). [insāndur, -dur]*
- kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd **insāndur** anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 6). [insāndur, -dur]*
- en'ām gibidür belki ażaldur **İnsān** didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 7). [insān,]*
- idem didi Yaʿnī **insānda** maḳṣūd-ı aṣlī göñül fażāsınuñ ṣafāsıdur ve maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ cilāsıdur mādām ki ol ṣāfī ola küdüretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 3). [insānda, -da]*
- kendü isterdi āyinesini mücellā göremezdi ola **İnsān** mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 9). [insān,]*
- mükāşifāt-ı sübḥāniye bu emrde ittifāḳ itmüşlerdür ki ġaybet **insānda** ʿaẓāyim-i ẕünūbdan ve mesāvī ʿāḳilde ʿuyūbdandur Cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 7). [insānda, -da]*
- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki **insānda** niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 2). [insānda, -da]*
- yitişmek ḫaylī işdür ve nefs **insānı** bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 17). [insānı, -ı]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki **insānda** gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [insānda, -da]*
- bu ḥālet nefsüñ eyüliginden olmaz sū'-i mizāc olur eger cibillī olmayup ʿārıżī ise muḥtāc-ı ʿilāc olur **insānuñ** ḫilḳati bunuñ üzerinedür ki medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 14). [insānuñ, -uñ]*
- cismāniyyet ciheti ġāyet az olur **İnsān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 19). [insān,]*
- egerçi ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar ammā anlaruñ ekṣeri Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar nevʿi **insānuñ** ḥaşarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde fużūlāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 8). [insānuñ, -uñ]*

olurlar bunlaruñ hemīn nāmı **insān** olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 9). [insān,]*

- muḳarrerdür ki **insān** melekden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 19). [insān,]*
- olur **insān** cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẓhardur on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var bunda vardur hüner budur kim bir kişi insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 1). [insān,]*

- olur insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẓhardur on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var bunda vardur hüner budur kim bir kişi **insān** didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 2). [insān,]*
- **insān** elbette melekden efżal mı olur ve her ferdi anuñ her ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir ẕāt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 9). [insān,]*
- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki **insān** efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳoduġı ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 17). [insān,]*
- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi **İnsāna** eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 7). [insāna, -a]*
- ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve eger ṭuyduġını işā'at iderse ḫōd iki cihānda mel'ūn u maṭrūd olur Ve eydürdi ki **İnsānuñ** ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 2). [insānuñ, -uñ]*
- yaḳīn diyü inanur gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldığı cihetden farḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt **insānda** bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 12). [insānda, -da]*
- ḥayy olmaz ve **insānda** ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 9). [insānda, -da]*
- ẕātda fenā bulduḳdan ṣoñra gele yoḫsa şol fenā-yı ṣıfat ki anda fenā-yı ẕāt olmaz **insān** anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fenādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 16). [insān,]*
- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh 'arş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh **insān** gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 6). [insān,]*
- vire faḳr gibi ādeme vesīle-i ġınā olmaz ve 'acz gibi **insānda** muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżu' itdükce Allāh anı ref' ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 5). [insānda, -da]*
- kim ekṣer-i nevʿ **insāna** mülāzımdur az kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 11). [insāna, -a]*
- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki leme'ān ider turmaz **insān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 6). [insān,]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 8). [insānda, -da]*
- defʿ-i mażarret ve hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile hem menʿ-i ʿuḳūbet ve hem celb-i meṣūbāt olur tevbenüñ **insānda** merātibi çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 10). [insānda, -da]*
- miknet virür ḳullarıñ ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve **insāndan** maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd aña ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 9). [insāndan, -dan]*

• şanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı **insan** dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 17). [insan,]*

insān ola: *İnsanoğlu, beşer olmak.*
• mādām ki **insān ola** insāniyyetden çıḳmaz ve biri daḫı budur kim egerçi dervīş fanā bulıcaḳ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur bir maẓhar-ı maḫṣūṣa merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 7). [insān ola, -a]*

insān olmasında: *Beşer olma.*
• olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 13). [insān olmasında, -sı, -n, -da]*

insān olup: *İnsan olmak. II İnsan denilmek, insan gibi görülmek.*
• olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya ki ol üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 7). [insān olup, -up]*

insān olur: *İnsan olmak. II İnsan denilmek, insan gibi görülmek.*
• olurlar bunlaruñ hemīn nāmı **insān olur** bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çünān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 9). [insān olur, -ur]*

insāniyyet: *İnsanlık; insana yakışır şekilde davranma, insanca davranış.*
• olurlar bunlaruñ hemīn nāmı insān olur bunlarda **insāniyyetden** ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çünān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 9). [insāniyyetden, -den]*
• bunda olup ḥāvī-yi feżāyil-i ḳudsiyye ola ve **insāniyyetde** kāmil olup ḥāvī-yi rezāyil-i insiyye ola yoḫsa ṭutalım ki kendü bir melek-i mükemmel olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 17). [insāniyyetde, -de]*
• olmayınca kemālāt-ı insāniyyet bulınmaz ammā şöyle gerekmez ki tamām melekiyyete yaḳın olup **insāniyyetden** çıḳmalu ola şöyle ki hemīn nāmı insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 6). [inssāniyyetden, -den]*
• mertebesine yaḳın ola belki faẓīletde melekden ziyāde ola ki bunda **insāniyyetden** daḫı ḥiṣṣe bulına Fi'l-cümle Ḫıżr nebīnüñ ḥayātında hiç şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 14). [insāniyyetden, -den]*
• mādām ki insān ola **insāniyyetden** çıḳmaz ve biri daḫı budur kim egerçi dervīş fenā bulıcaḳ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur bir maẓhar-ı maḫṣūṣa merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 7). [insāniyyetden, -den]*

insānlıġ: *İnsan olma durumu.*

• miṣālde bir ṣūreti olur ve her maḥsūs elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nite kim insānuñ **insānlıġı** nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 12). [insānlıġı, -ı]*

inṣirāḥ u gūṣādelik: *Ferahlık.*
• ṭabʿına **inṣirāḥ u gūṣādelik** gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [inṣirāḥ u gūṣādelik,]*

intihā: *Son, nihayet. II Manevi mertebelerin sonu.*
• mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek tā kendünüñ ibtidāda ḥālini şeyḫinüñ **intihāda** ḥāline ḳıyas itmeye ve kendünüñ telvīnde dirligini anuñ temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 6). [intihāda, -da]*
olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 3). [intihāda, -da]*

intihā: *Son. II Manevi hallerin sonunda.*
• ve **intihāsında** temkīn gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki 'ārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 5). [intihāsında, -sı, -n, -da]*

intiḳāl ola: *(Birinden Diğerine) Geçmek, sirâyet etmek.*
• fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabeş yirden nā-müvecceh **intiḳāl ola** belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 10). [intiḳāl ola, -a]*

intiḳāl olınur: *(Birinden Diğerine) Geçmek, sirâyet etmek.*
• ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her miṣālden aña **intiḳāl olınur** nuḳūş-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün miṣāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 6). [intiḳāl olınur, -ı, -n, -ur]*

intiḳām itmezler: *İntikam almak; öç almak.*
• degme kez kimseye şerr ḳaṣd itmezler ve bir kişi bize īẕā itdi diyü **intiḳām itmezler** līkin beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir lafẓ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 16). [intiḳām itmezler, -mez, -ler]*

intiẓām: *Düzen, tertip.*
• **intiẓāmı** anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme niʿmet olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 3). [intiẓāmı, -ı]*

inüp çıkduġını: *Eğilip doğrulmak.*

• ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿināḍ ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve ol gāh gāh **inüp çıḳduġını** namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 16). [inüp çıḳduġını, -duġ, -ı, -n, -ı]*

inüp çıḳmaduñ: *Girip çıkmak, uğramak, geçmek.*

• anlara **inüp çıḳmaduñ** henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿIsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 3). [inüp çıḳmaduñ, -ma, -duñ]*

inzāl: *İndirme, indirilme.*

• menzilde **inzāl** ve ṣunūf-ı tekrīmden her nevʿle tekrīm ve iclāl ide Āmīn Yā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāsırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 13). [inzāl,]*

• maḳāmatından aʿlā-yı maḳāmatda **inzāl** ve vāṣilīn silkinde hezār taʿẓīm ü iclāl ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 13). [inzāl,]*

ip: *Bir şeyleri bağlamaya yarayan nesne, sicim.*

• olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥaḥaram rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç ṣu çekmezdi **ipi** ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 10). [ipi, -i]*

iplig: *Pamuk, keten, yün, ipek vb.nden bükülerek yapılan ve dikiş dikmekte kullanılan ince uzun lif.*

• ṭolardı her ḫātūn kişi **ipligin** egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 9). [ipligin, -i, -n]*

ir: *Ermek, ulaşmak.*

• ṣoḥbet-i aʿdā żarar ide idi Āsiye'ye Firʿavn'dan olurdı ve eger müṣāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına **irerdi** Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 4). [irerdi, -er, -di]*

• Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿalī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle **irdüm** Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 18). [irdüm, -dü, -m]*

• ṣıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi ẕāta ol daḫı **irmez** Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 13). [irmez, -mez]*

• Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña **irseñ** mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 6). [irseñ, -se, -ñ]*

• her ne maḳām ki **irse** anda ḳarar ḳılmaz andan aʿlā maḳāma müteveccih olur anda ṭurmaz eger şöyle ki bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 11). [irse, -se]*

• ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı **irmezse** biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 6). [irmezse, -mez, -se]*

• ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd ve tevḥīdde tamām nihāyetine varmış idi ve mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine **irmiş** idi ʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 16). [irmiş, -miş]*

- vaḥşet bir maraż u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı **irüp** anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur kim ẕikrüñ ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 7). [irüp, -üp]*
- taḥammül gerek ki ʿālālara **ire** nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 9). [ire, -e, -]*
- kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline **irmeye** ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 15). [irmeye, -me, -y, -e]*
- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur ki aña ecel pençesi **irmeye** şol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 5). [irmeye, -me, -y, -e]*
- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel **ire** zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 14). [ire, -e]*
- varmaz ebter olur da'vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḫtiyāc gerek ki vācibden feyż **ire** dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [ire, -e]*
- żarar itmezdi ve ol ġınāları anlaruñ dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere **irmişlerdi** ve ol ġınāları-y-ıla bunca faẓilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 12). [irmişlerdi, -miş , -ler, -di]*
- sevāblardan maḥrūm ḳaluruz anlar zekāt virürler biz viremezüz ve andan olacaḳ meşūbāta biz **iremezüz** anlar ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler bizüm elümüzden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 16). [iremezüz, -e, -mez, -üz]*
- girdine **iremezler** bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳaret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 17). [iremezler, -e, -mez, -ler]*
- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet **ire** ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 13). [ire, -e]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim **irür** bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 6). [irür, -ür]*
- īmāna īmān mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti **ire** ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 12). [ire, -e]*

iril-: *Ulaşılmak, varılmak.*

- geçilür bunlardan tamām geçülmeyince nihāyetine varılmaz bu mesāfe dükenmeyince ġāyetine **irilmez** her şıfāt ki vardur fanā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 12). [irilmez, -il, -mez]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululığı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına **irilmez** niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 16). [irilmez, -il, -mez]*

irāde-i allāh'da: *Allah'ın dilemesi. II Allah'ın isteği ile her şeyin emele gelebileceğini anlatan sıfatıdır.*

• git **İrāde-i Allāh'da** ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm şulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 1). [irāde-i allāh'da, -da]*

irāde-i zamān: *Zamanın tasarrufu.*

• ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden muʿarrādur Çün **irāde-i zamān** olmayıcaḳ taḳaddüm ü te'eḫḫür nereden olur Ḳurān evvelinden āḫırına degin ezelde maʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 11). [irāde-i zamān,]*

irādet: *İrade.*

• bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden **irādet** olmayınca ve hīç biri sebep olmaz yā ʿināyet yā hidāyet olmayınca Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müşāḥebet ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 5). [irādet,]*

• andan dilememişdür Cemīʿ-i āḥvāli anuñ **irādetine** ve küllī umūrı anuñ ʿināyetine tefvīż idüp murād-ı Ḥaḳḳ'ı murād u maḳṣūd ve ḳażāsına tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 13). [irādetine, -i, -n, -e]*

• **irādetidür** hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 5). [iradetidür, -i, -dür]*

• eger Allāh'uñ **irādetinde** olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā şol kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 13). [iradetinde, -i, -n, -de]*

• geçüre ve bu ḳadar inanmaġa inanmaḳ diye ve bu ḳadar taṣdīḳi bilmek şaya **İrādet** elindedür her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 14). [irādet,]*

irādet getüre: *Bir mürşide bağlanmak, intisap etmek.*

• **irādet getüre** ıraḳ ṭarīḳde olan āsān yolları ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 3). [irādet getüre, -e]*

• yoġ-iken **irādet getüre** andan ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 13). [irādet getüre, -e]*

irādet getürmişdi: *Bir mürşide bağlanmak, intisap etmek.*

• Baṣrī'den tevbe itmişdi ve aña **irādet getürmişdi** Meger tevbesine bāʿis ol olmışdı ki bir ḫātūn kişiye naẓarı ṭoḳınmışdı Ol ḫātūn kişi ḫaber gönderdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 13). [irādet getürmişdi, -miş, -di]*

irādet-i ḥaḳḳ'a: *Allah'ın isteği.*

• ol **irādet-i Ḥaḳḳ'a** ṭābiʿdür ol dāyireden ṭaşra çıḳmaz belī ol daḫı bizüm Peyġambar'umuza inḳiyād idüp bu şerʿüñ muʿteḳididür ammā ol bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 9). [irādet-i ḥaḳḳ'a, -a]*

irādet-i lem yezelīdür: *Yok olmaz, zeval bulmaz olan Allah'ın iradesi.*

• baʿżısını böyle ider ve **irādet-i lem yezelīdür** ki kimin kendüye cezb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 9). [irādet-i lem yezelīdür, -dür]*

irādet-i sulṭāniyedür: *Cenâb-ı Hakk'ın her şeyi kapsayan irâdesi, bir şeyin şöyle veya böyle olmasını dilemesi ve dilediği şeyin vücûda gelmesi.*

• elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın yolına geldi cezbe-i ilāhiyyedür ki her kimi isterse kendüye çeker ve **irādet-i sulṭāniyedür** ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 4). [irādet-i sulṭāniyedür, -dür]*

irāʾet: *Gösteriş.*

• bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru **irāʾet-ile** göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 4). [irāʾet-ile, -ile]*

iʿrāż ide: *Yüz çevirmek, uzaklaşmak.*

• ide ʿazīmeti anuñ üzerine ola kim ayruḳ ol işi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 19). [iʿrāż ide, -e]*

iʿrāż idüp: *Yüz çevirmek, kaçınmak.*

• içinden çıḳmaz ḳalur Fi'l-cümle ʿināyet-i Ḥaḳ şaḳīḳa-ı Şefīk ve himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ aña refīḳ olup tamām dünyādan **iʿrāż idüp** tāyip oldı bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 8). [iʿrāż idüp, -üp]*

iʿraż itmeye: *Yüz çevirmek, kaçınmak.*

• ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan **iʿraż itmeye** ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 14). [iʿraż itmeye, -me, -y, -e]*

i'rāz olur: *Yüz çevrilmek, kaçınılmak.*

• ol degüldür ki 'ürf de ḳanā'at şayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne iʿtirāż olur ḳanā'at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından **i'rāz olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 2). [i'rāz olur, -ur]*

irebil: *Erişebilmek, ulaşabilmek.*

• bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine **irebilür** Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 7). [irebilür, -ür]*

• niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine **irebile** hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 3). [irebile, -e]*

irem: *Cennet.*

• āḫıratda aña **irem** diyü ise gine cennet de aña yetişen ol olur tecellī-yi ẕātdan maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 11). [irem,]*

iren: *Eren, ermiş. velî.*

- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül **irenlerinüñ** yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 16). [irenlerinüñ, -leri, -i, -nüñ]*

ʿirfān: *Bilgi, bilme. II [Tas.] Allah'ın gizli sırlarına ve eşyanın hakikatına tefekkür, keşif ve ilham yoluyla vakıf olma.*

- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿ**irfānı** olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 8). [ʿirfānı, -ı]*
- bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḥālet daḫı ulu ʿ**irfāndur** ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 18). [ʿirfāndur, -dur]*

irgür: *Ulaştırmak, eriştirmek.*

- görişdiler muraḳḳaʿı **irgürüp** vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār edeb ile giydi ve buyurduġın biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 5). [irgürüp,]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline **irgüre** her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür kārgāh-ı tekvīn veḫalḳda bu olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 14). [irgüre, -e]*

iril: *Ulaşılmak, varılmak.*

- Beden ş̲eḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña **irilmez** Hemān icmālen şol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 17). [irilmez, -mez]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululığı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına **irilmez** niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 16). [irilmez, -mez]*

irince: *Erinceye kadar, ulaşıncaya kadar.*

- gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye **irince** Çünki bir şeyḫe uydı anuñ her ḥāline uymaḳ gerek ve her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 9). [irince,]*

iriş-: *Erişmek, ulaşmak.*

- ḳoyup kimsene ile buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiz̲metine **irişdi** ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 18). [irişdi, -di]*
- eyleyelüm ki z̲erre ʿināyeti **irişe** ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 9). [irişe, -e]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur Ol sebebdendür ki bunca dervīşler Z̲ū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta **irişdiler** ve niçe müridler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 6). [irişdiler, -di, -ler]*

- yüzden artuḳ meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı Egerçi teẕkirelerde meşhūrdur ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile daḫı bulışdı ve anuñ ḫiẕmetine daḫı **irişdi** ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 16). [irişdi, -di]*
- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ululardur **irişür** Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 8). [irişür, -ür]*
- ʿādiyesi ẓāhirdür ve belā-yı vebādan iḥtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz ki her kişiye yitişe belki emzice arasında ḳābil olana **irişür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 14). [irişür, -ür]*
- yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿi'den **irişdi** Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşan ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 17). [irişdi, -di]*
- vü murād olduġınca murādlara yitişür ve kendü bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara **irişür** kendü vücūdı ḫānesini yıḳmayınca yapılmaz ve kendü ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 4). [irişür, -ür]*
- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise **irişür** gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 6). [irişür, -ür]*
- **irişe-y-idi** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 19). [irişe-y-idi, -e, -y, -i, -di]*
- varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿavni **irişür** ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 1). [irişür,]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki **irişür** ve her istiʿdāduñ hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 14). [irişür, -ür]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle **irişür** Eşitdi Şol vaḳt olur ki nice *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [irişür, -ür]*
- olup bir ṣalavāta daḫı yitişmeye ecel yolın alup Rabb'i-y-ile bir münācāta daḫı **irişmeye** bir fürṣata daḫı taḫassürler idüp eline girmeye ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 10). [irişmeye, -me, -(y)e]*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed ol ḥāletüñ miṣline bir daḫı **irişmeye** ve her ādem ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 18). [irişmeye, -me, -y, -e]*
- bile Ve naḳl olınur ki eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā anuñla cemīʿ murādāta **irişüñ** naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 6). [irişüñ, -üñ]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret **irişdi** pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 9). [irişdi, -di]*

iriş: *Bir devirde yaşamış olmak, bir kimse veya zamânı görmüş olmak.*

- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa **irişdi** ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 1). [irişdi, -di]*

- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere **irişmişdi** ʿilm-i ḥadīṯde ʿālī senedleri var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 2). [irişmişdi, -miş, -di]*
- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı **irişmişdi** Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 16). [irişmişdi, -miş, -di]*
- göñline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevāniʿ ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fiʿle götürilmez dāyimā göñlinde olur ki meşāyıḫa **irişe** ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 4). [irişe, -e]*

irişdür: *Eriştirmek, ulaştırmak.*
- āḫıratda vuṣlat maḳāmına **irişdüre** İmdi bu ḥālet ʻilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'ın luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye ʻināyet iderse ol ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 11). [irişdüre, -e]*

irişmiş ola: *Ulaşmış olmak.*
- peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine **irişmiş ola** ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı ki dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 7). [irişmiş ola, -a]*

ırlayup ṭurmaz: *Şarkı söylemek, terennüm etmek, tegannî etmek.*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle **ırlayup ṭurmaz** bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 2). [ırlayup ṭurmaz, -maz]*

ırmaḳ: *Akarsu, nehir.*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi **ırmaḳlar** aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 16). [ırmaḳlar, -lar]*

irme: *Erme, ulaşma.*
- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen baña **irmeñe** niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿİsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 4). [irmeñe, -ñ, -e]*

irmek olmaz: *Erişilmek, vasıl olmak. II Hakka erişmek bağlamında.*
- ḳābiliyyetine göre bir ʿibādet muḳadder ider kimse kimsenüñ ṭāʿatine taḳdīr olmayınca **irmek olmaz** ve bir kişi bir kişinüñ ḳullıġına ḥased idüp gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 10). [irmek olmaz, -maz]*

irmez ola: *Ulaşmamış olmak.*
- eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā şol kişi ki tevekkülde ol maḳāma **irmez ola** mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 14). [irmez ola, -a]*

irmiş ola: *Ulaşmış, erişmiş olmak.*

• bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete **irmiş ola** elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 6). [irmiş ola, -a]*

irse gerek: *Erecek, ulaşacak.*
• aclığı olsa gerek ki āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlığı olsa gerek ki acıḳmadın ecel **irse gerek** her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 6). [irse gerek,]*

irseñ mi gerek: *Erişecek misin?.*
• Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 6). [irseñ mi gerek,]*

irşād: *Doğru yolu gösterme; mânen aydınlatma, uyarma.*
• eglerdi gāh **irşād** maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aşamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmāni ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 3). [irşād,]*
• kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tāliʿinde **irşād** faẓīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 6). [irşād,]*

irşād-ı dīn: *Hak yolu, doğru yolu gösterme, uyarma.*
• daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür ve **irşād-ı dīn** içün muʿallimlerdür ehlu'llāh daḫı anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 18). [irşād-ı dīn,]*

irte: *Sabah.*
• yirlerde ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-ʿadd idi giceler **irtelere** degin ṭāʿat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 12). [irtelere, -ler, -e]*

irte namāzı: *Sabah namazı.*
• añā göñül ḳapusı açılur biri **irte namāzı** biri vitr namāzı olur ve her kim ki bu iki namāzı ḥużurla ḳılur saʿādet bulur Ve eydürdi Ḫayr işde te'ḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 3). [irte namāzı,]*

irte-içün: *Ertesi gün için.*
• meşreb olur ki ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür dervīşler olur ki **irte-içün** zād alı ḳosa yolından çıḳar şeyḫler olur ki dāyim zekātın virüp mebāliġ ṣaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 13). [irte-içün,]*

irtesi: *Ertesi gün.*
• tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi **irtesi** ol erüñ eli kesildi Egerçi Mālik Ḫażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 9). [irtesi,]*

irteye degin: *Sabaha kadar.*

- āsār-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den anı bilürüz ki giceler **irteye degin** uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 7). [irteye degin,]*
- olsun dirdi **irteye degin** ḳāyım ṭururdı ve Bu gice şeb-i rükūʿ olsun dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 9). [irteye degin,]*

irteye ḳoya: *Ertelemek.*

- vaḳt **irteye ḳoya** maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 7). [irteye ḳoya, -a]*

irtibāṭ: *Bağlantı, alaka, ilgi.*

- şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol **irtibāṭ** dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 2). [irtibāṭ,]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 16). [irtibāṭı, -ı]*

irtikāb eyler: *Kötü iş yapmak, kötülük etmek.*

- ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice **irtikāb eyler** hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol aña ınandum şanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 17). [irtikāb eyler, -r]*

irtikāb ide: *Beklemek, gözetmek.*

- kifāyetden geçmeye Ya'nī andan iḥtirāz eyleye ki nefsi maṣlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre **irtikāb ide** ve cehd eyleye ki mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 18). [irtikāb ide, -e]*

irtikāb itmez: *Girişmek.*

- fi'l müdāhene olur aṣlā gerekmez şol ki mü'min kāmil ola aña **irtikāb itmez** ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 5). [irtikāb itmez, -mez]*

irżā: *Hoşnut etme, râzı etme.*

- dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ **irżāsına** daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 18). [irżāsına, -sı, -n, -a]*

irżā idebilür: *Hoşnut, razı edebilmek.*

- idebilür anuñ ʿivażı ol kişinüñ seyyiʿātından biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 19). [irżā idebilür, -ür]*

irżā ḳıla: *Râzı etmek.*

• degüldür ki gāh ola ol daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaşmını bir ṭarīḳ-i aḫar ile **irżā ḳıla** ve nite ki Ḥażret-i Eyyūb'uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 10). [irżā ḳıla, -a]*

ʿisā': *Hz. İsa peygamber.*

• olurlar biri Ḥıżr ve biri İdrīs ve biri ʿ**İsā'dur** Ḥıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir şınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 17). [ʿisā'dur, -dur]*

• tebāreke ve taʿālā ʿ**İsā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 19). [ʿisā,]*

• peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿ**Ḫsā** benüm maʿrifetümde anca ṣaḥra ve bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 1). [ʿḫsā,]*

• anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿ**Ḫsāʿya** yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 4). [ʿḫsāʿya, -y, -a]*

ʿīsā peyġambar: *Hz. İsa peygamber.*

• aḥvālinde dinilmişdür veyāḫūd deryā-yı ilāhīye nihāyet yoġduġına işāret olmışdur veyāḫūd bu söz buña işāret ola ki ʿ**Ḫsā peyġambar** bu neşā'da tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 6). [ʿḫsā peyġambar,]*

işābeti olur: *Rast gelmek, yerini bulmak.*

• **işābeti olur** ve her mużṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti olur zīrā kişi mużṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẓarı ancaḳ Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 17). [işābeti olur, -ur]*

īsār idüp: *Esirgemeden, kendinden çok başkalarının menfaatini düşünerek fedâkârlıkla vermek, saçmak.*

• üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse ben daḫı ḫalḳa **īs̱ār idüp** ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp apsam ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 17). [īs̱ār idüp,]*

ise: *"i" ek fiilinin şart eki almış şekli.*

- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri itdügine birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci bu andan efżal **ise** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 55, Mısra 6). [ise]*
- mertebede ekmel **ise** Vezīrler ḳapucı girdügi yire gāh olur giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 55, Mısra 7). [ise]*
- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger ġanī**iseñ** aluram ve eger faḳīr isen almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 82, Mısra 16). [iseñ, -se, -ñ]*
- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger ġanīiseñ aluram ve eger faḳīr **isen** almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 82, Mısra 16). [isen, -se, -ñ]*

- mıdur ki her kişiye tecellī-yi z̲āt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar **ise** anda daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 4). [ise]*
- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām **ise** göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 16). [ise]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur **ise** helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 140, Mısra 12). [ise]*
- namāz **ise** ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 9). [ise]*
- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete **ise** ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 9). [ise]*
- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid **ise***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 16). [ise]*
- ammā her ṣu alan ḳabına ṣıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār **ise** ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren ṣu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 205, Mısra 8). [ise]*
- Aḥmed dīninde bī-mi̲s̲l olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde ol ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş **ise** anı bitirürdi baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 205, Mısra 4). [ise]*
- şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi ne **ise** anı ḳıldı hīç birisine bir z̲erre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 206, Mısra 7). [ise]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ **ise** andan iste ol virür gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 206, Mısra 12). [ise]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi **ise** Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 4). [ise]*
- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra muttaʿiẓ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẓ ola egerçi her ne ḳadar baʿīd **ise** ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 14). [ise]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında le̲z̲z̲eti olur tevbenüñ s̲evābı günāhuñ le̲z̲z̲etine göre olur eger az **ise** az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 14). [ise]*

- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ sevābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az olur çoḳ **ise** çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 14). [ise]*
- yitişmez ki ol mertebeye ḳanā'atı olur eger murādı dünyā **ise** hīç bir manṣibe aldanmaz
- ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā'at idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 236, Mısra 7). [ise]*
- yitişmez ki ol mertebeye ḳanā'atı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā'at idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat **ise** anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 236, Mısra 8). [ise]*
- daḫı hem çunān olur a'māl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāni' olmayup muttaṣıl ziyāde ḳılur ve eger murādı Allāh **ise** anda daḫı eyle olur fenā fi't-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 236, Mısra 10). [ise]*
- göre olur niyyeti nice **ise** ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭa'amını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemī' feraḥ Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 237, Mısra 11). [ise]*
- ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı a'māl ġālib **ise** ol ṭarafa cālib olur ammā ol 'amellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭā'at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 250, Mısra 1). [ise]*
- olsun ve eger göñli aḳça fikrinde **ise** Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 273, Mısra 13). [ise]*
- mesāvīsi olmaz ve hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti neye **ise** ol cihetden anda leẕẕeti olur ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 18). [ise]*
- bunda ṣafāsı neden **ise** ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 1). [ise]*
- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib **ise** ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 2). [ise]*
- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib **ise** dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 2). [ise]*
- **ise** ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile ol leẕẕetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 5). [ise]*
- ise ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye **ise** her vaḳt anlaruñ ile ol leẕẕetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 5). [ise]*

- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle **ise** ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 278, Mısra 5). [ise]*

ise: *Olsa bile.*

- ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına **ise** ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 5). [ise,]*
- ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye **ise** ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 6). [ise,]*
- lehv ile şoḥbet itmek egerçi leẕẕetüñ şevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye **ise** Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir āyīnedür ki eger cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 7). [ise,]*

ishāl: *Amel olmak, bağırsakları bozulmak.*
- bir gice süd içüp ṣabāḥ ishāl olmışdı Bu **ishāl** baña ol südden oldı diyü ḫāṭırına gelmişdi Ẓāhirdür ki süde fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 13). [ishāl,]*

ishāl olmışdı: *Amel olmak, bağırsakları bozulmak.*
- bir gice süd içüp ṣabāḥ **ishāl olmışdı** Bu ishāl baña ol südden oldı diyü ḫāṭırına gelmişdi Ẓāhirdür ki süde fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 13). [ishāl olmışdı, -mış, -dı]*

isim: *Ad.*
- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn **isimde** birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın ʻāleminde bilinür bu ʻālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 3). [isimde, -de]*
- bilinür ʻālem-i ḥisden añā münāsib bir **isimle** taʻbīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh maʻbūd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 7). [isimle, -le]*

isḳāṭ ider: *Hükümsüz bırakmak.*
- teklīfi menʻ ider ikisini daḫı bilür ki girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini **isḳāṭ ider** anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 4). [isḳāṭ ider, -er]*

isḳāṭ itmişlerdür: *Hükümsüz bırakmak.*
- şol uşaḳlar müvaḥḥid dirilüp teklīf emrini **isḳāṭ itmişlerdür** eyle bil ki bir bengīyāne ḫayālle dīnlerin ifsād itmişlerdür Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 17). [isḳāṭ itmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

ism ile müsemmā: *Fiziksel yapısıyla veya karakteriyle adı örtüşen.*

• **ism ile müsemmā** arasında münāsebet ü irtibāṭ olur Şeyḫ Ebū Hāzem buyurduġı gibi kimsene anda tamām ḥużūr bulmaz ve hiç bir kişi anda her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 17). [ism ile müsemmā,]*

ʿ**ismet:** *Masumluk, günahsızlık.*

• hemīn ādem elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿ**ismeti** andan bilmek gerek Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 13). [ʿismeti, -i]*

iste:

• yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat **istedi** elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [istedi, -di]*

• yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet **istedi** ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [istedi, -di]*

• bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek **istedi** ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 11). [istedi, -di]*

• gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb gönderüp naṣīḥat **istedi** Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẓahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 16). [istedi, -di]*

• senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini **istedi** ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 18). [istedi, -di]*

• kişi andan naṣīḥat **istedi** ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [istedi, -di]*

• ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim senden ġayridan çāra **ister** ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 18). [ister, -r]*

• daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa **istemez** ammā her ne virürlerse redd itmezcemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 11). [istemez, -mez]*

iste: *Dilemek, istemek, arzu etmek.*

• Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā **istemişdi** ʿÖmer ile ʿAlī'ye rażiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise anı bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 1). [istemişdi, -miş, -di]*

• içün duʿā **isteyeler** murāḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 3). [istediler, -di, -ler]*

• içün duʿā **isteyeler** murāḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 4). [istediler, -di, -ler]*

- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat **istedi** elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [istedi, -di]*
- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet **istedi** ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [istedi, -di]*
- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek **istedi** ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 11). [istedi, -di]*
- ezelde istiʿdādı cenneti **ister** biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır īmān ile gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 15). [ister, -r]*
- gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb gönderüp naṣīḥat **istedi** Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẓahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 16). [istedi, -di]*
- senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini **istedi** ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 18). [istedi, -di]*
- münācat itdi hemīn dem sırrından bu nidāyı işitdi ki Eger imtihān **isterdüñ** anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki senüñ elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 15). [isterdüñ, -r, -düñ]*
- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ yeye ṣıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet **istediler** Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 10). [istediler, -di, -ler]*
- kişi andan naṣīḥat **istedi** ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [istedi, -di]*
- ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim senden ġayridan çāra **ister** ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 18). [ister, -r]*
- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde **isterse** ki anda şeyṭānuñ naṣībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 6). [isterse, -r, -se]*
- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī **isteyen** Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī **isteyen** yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 16). [isteyen, -y, -en]*
- vefatına degin hīç küstaḫlıḳ idüp Ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan ne dünyāda ne āḫıratda nesne **istememişdür** ve hīç edebsüzlik idip bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 12). [istememişdür, -me, -miş, -dür]*
- ḳanda bulurdı **İstedi** ḥarāmīler içinden Ḥażret'ine yitişdürdi ve diledi ḫūn-ḫvārlıġı ḫizmet-i Ḥaḳḳ'a degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 13). [istedi, -di]*
- dilerse yola getürür bir fāsıḳı dilerse meyḫāneden ḫizmetine çeker ve bir zāhidi **isterse** ṣavmaʿadan meyḫāneye redd-ider Niçeler ḳolayında gezerken bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 10). [isterse, -r, -se]*

- ceẕbe-i ʿişḳ ile çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı **ister** zarūrī ṭāʿati bu yoldan ider Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 16). [ister, -r]*
- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek **istesem** olurdu ve biraz miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 8). [istesem, -se, -m]*
- kişinüñ żalāletine sebeb olmamdur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden nesne almazdı her kim ki virmek **istese** ḳabūl itmezdi meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 14). [istese, -se]*
- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek **istedi** Eyitdi Eger ġanī iseñ aluram ve eger faḳīr iseñ almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 15). [istedi, -di]*
- ne **isterse** elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [isterse, -rse]*
- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa **istemez** ammā her ne virürlerse redd itmezcemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 11). [istemez, -mez]*
- Bişr evine girmek **istedi** bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 3). [istedi, -di]*
- Allāh'dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı it ve her ḳanḳı yola gitmek **isterseñ** aña git didi Yaʾnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 6). [isterseñ, -r, -se, -n]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler **isterler** ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [isterler, -r, -ler]*
- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi **İsterem** ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 8). [isterem, -r, -em]*
- ḥikmete delīl **isteseler** bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı taḥḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā daḫı bu ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 13). [isteseler, -se, -ler]*
- Bāyezīd'üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine Rivāyet olınur ki bir kişi geldi Bāyezīd'üñ ḳapusın ḳaḳdı içerüden Bāyezīd Kimi **istersin** didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 2). [istersin, -r, -sin]*
- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i **isterem** ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 3). [isterem, -r, -em]*
- ḳaç söz söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf **isterem** bulamazam mümkin midür ki bir sāʿatda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 2). [isterem, -r, -em]*
- kendü **isterdi** āyinesini mücellā göremezdi ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 9). [isterdi, -r, -di]*

- fikr itdüm didi Yaʿnī dimek **ister** ki ḥaḳḳı ġayr ġāyet yaramaz olur ve ġaybet berāberi günāh az olur cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 5). [ister, -r]*
- aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp aşmaḳ **istedi** Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 12). [istedi, -di]*
- dimek **ister** ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 17). [ister, -r]*
- elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın yolına geldi ceẕbe-i ilāhiyyedür ki her kimi **isterse** kendüye çeker ve irādet-i sulṭāniyedür ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 4). [isterse, -r, -se]*
- bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler **ister** ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 14). [ister, -r]*
- ḳavābile her biri marażı defʿ itmek **ister** bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 13). [ister, -r]*
- andan idügin gine bilür Meşhūrdur ki Mūsā ʿaleyhi's-selām bir marażda tevekkül itmek **istedi** Ḥaḳ ḥażretinden nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 2). [istedi, -di]*
- rāhatı ve bir puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār Rivāyet olınur ki Ḥātem-i Aṣṣam andan vaṣiyyet ṭaleb itdi Eyitdi Eger vaṣiyyet-i ʿām **isterseñ** dilüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 4). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*
- ki ḫāne-i şerīʿate girmek **ister** anlara teḥiyyāt u tekrīm gerek ve her kim ki ol sarāy-ı devlete duḫūl ider anlara inḳiyād u teslīm gerek anlaruñ iẕninsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 3). [ister, -r]*
- mes'elede birine her ḳażiyyede taḳlīd eyleye müctehidlerden göñli **istedügine** meselā Ḥanefī'ye taḳlīd eyleye müsinni-i nisā nāḳıż-ı vużū olmamaḳda ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 5). [istedügine, -düg, -i, -n, -e]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre **ister** ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 5). [ister, -r]*
- varmaḳ **ister** şol nefis ʿömrini ʿabes dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 9). [ister, -r]*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabes dikenler arasında çürütmek **ister** Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 9). [ister, -r]*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabes dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet **istersen** yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 10). [istersen, -r, -se, -ñ]*
- olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ **ister** niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 16). [ister, -r]*

- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ **ister** niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 17). [ister, -r]*
- söyleyelüm Rivāyet olunur ki ḥasūdlar İmām Ṣāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve bunuñla ḫalīfe ḳatında aña ṭaʿn itmek **istediler** Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 10). [istediler, -di, -ler]*
- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā eyledi ve yalvarup andan naṣīḥat **istedi** İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 2). [istedi, -di]*
- İmām Ṣāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ gelsin beni yusun didi Ol kişiye ḫaber eylediler geldi Düyūnī teẕkiresini **istedi** çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 10). [istedi, -di]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek **istemezdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 4). [istemezdi, -mez, -di]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene ile **istemez** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 10). [istemez, -mez]*
- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek **ister** ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [ister, -r]*
- cihetine cālibdür ecsām-ı laṭīfe gibi her ne şekle dilerse müteşekkil olur melā'ike vü cin gibi her ne ṣūrete **isterse** mütemessil olur anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 12). [isterse, -r, -se]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi **istemezdi** Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 4). [istemezdi, -mez, -di]*
- tamām buḫl olur ol Ḥażret'e yaraşmaz ve eger **istemedügini** virürse ḥükminden ḫarīc olur ol Cenāb'a yaḳışmaz Bir ṣuṣamış ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 17). [istemedügini, -me, -düg, -i, -n, -i]*
- ṣu **ister** sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp ṣu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 1). [ister, -r]*
- **istedügini** virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 3). [istedügini, -düg, -i, -n, -i]*
- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ **istedügi** ol degüldür ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 4). [istedügi, -düg, -i]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a taẕarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan **iste** ol virür gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 12). [iste,]*
- oġlancuḳ daḫı her gün eyle iderdi her ne ki murādı ol pencere dibine varup Allāh'dan **isterdi** Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 14). [isterdi, -r, -di]*

- **isterse** ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 15). [isterse, -r, -se]*
- yeyecek **istedi** her ne istedi-y-ise ġayb eli pencereden atdı oġlancuḳ ʿādeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 17). [istedi, -di]*
- yeyecek istedi her ne **istedi-y-ise** ġayb eli pencereden atdı oġlancuḳ ʿādeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 17). [istedi-y-ise, -di, -y, -i, -se]*
- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḥātem bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı ki Hīç rızḳ **ister** misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 16). [ister, -r]*
- ki anuñ-içün rızḳ **isterdüñ** dise gerek ve eger Vaḳtından ṣoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 1). [isterdüñ, -r, -düñ]*
- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından ṣoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin **istersin** diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 2). [istersin, -r, -sin]*
- virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḥātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār **isterseñ** Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 6). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*
- hem-rāh **isterseñ** kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan öz ki ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 7). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret **isterseñ** dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan öz ki ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 7). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis **isterseñ** Ḳurān'dan öz ki ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 8). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan öz ki ele girmez ve eger iş **isterseñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 8). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*
- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ **isterseñ** ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 9). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*
- çıḳmaḳ **ister** ammā bir göñül ki dünyādan ṭamām uṣanmış ola ve leẕẕāt-ı ʿācileden teveccühi dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 17). [ister, -r]*
- üşmiş olur Ve eydürdi Şol kişi ki ḫalḳuñ 'işarātına muṭṭali' olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup sa'y ider bilmek **ister** ol kişi bu fi'lde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 18). [ister, -r]*
- üşmiş olur Ve eydürdi Şol kişi ki ḫalḳuñ 'işarātına muṭṭali' olup görmek **ister** dāyim cüst u cūda olup sa'y ider bilmek ister ol kişi bu fi'lde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 18). [ister, -r]*
- işe Ya'nī dimek **ister** ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamele-i 'arşa muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı 'ālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 15). [ister, -r]*

- ‘Ulemāya bundan müşkil olmaz ki müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Ya‘nī dimek **ister** ki müdāhene *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 14). [ister, -r]*
- fi‘l müdāhene olur aşlā gerekmez şol ki mü’min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek **ister** ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [ister, -r]*
- ṭura ve nice **isterse** otura kimden ne isterse alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [isterse, -r, -se]*
- ṭura ve nice isterse otura kimden ne **isterse** alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [isterse, -r, -se]*
- ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse alup kime ne **isterse** vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [isterse, -r, -se]*
- ellerindedür **isterlerse** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 19). [isterlerse, -r, -ler, -se]*
- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur ki mu‘āmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola ve **ister** ki tevbe ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 10). [ister, -r]*
- biri cū‘-ı şehvet olur Ya‘nī dimek **ister** ki cū‘ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabī‘at olur eger şöyle ki ol cū‘ def‘ olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 17). [ister, -r]*
- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña ‘ādet ola biri ṣadāḳat biri ṣecā‘at ve biri saḥāvet Ya‘nī dimek **ister** ki ṣol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 18). [ister, -r]*
- bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve ẓuhūr ider ol sebebden żarūrī aña münāsib aḥkām **ister** fi’l-cümle nite ki ‘ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 10). [ister, -r]*
- Ya‘nī dimek **ister** ki nefsüñ murādını virmemek gibi ulu ṭā‘at olmaz ve anuñ berāberi ‘ālemde ‘ibādet olmaz belki diḳḳat olınursa her ṭā‘atüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 17). [ister, -r]*
- sırrı ol olur ki ol ṭā’aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meselā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı **istemez** ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 2). [istemez, -mez]*
- sırrı ol olur ki ol ṭā’aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meselā nefs **ister** ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 2). [ister, -r]*
- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak **ister** nefse ol murādını virmemek **ister** her ṭā‘ate ki naẓar olına bir bunuñ gibi ma‘nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 3). [ister, -r]*
- anda ol ḳadar cenneti görür eger āḫıratda ḫālüñ bilmek **isterseñ** dünyāda nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh içün nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 9). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*
- bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost **isterseñ** nefsüñe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 14). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*

- ola ve fikrüñüz gidermeñ bir ‘ilmden ki ḳāhir-i ‘ulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh’dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ andan Ya‘nī dimek **ister** ki kişi eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 8). [ister, -r]*
- ‘iṭāb ider ve şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı aña Ente diyü ḫiṭāb ider Ya‘nī dimek **ister** ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫizlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 12). [ister, -r]*
- Yūnus’uñ ḥabsi ciheti-y-ile ve Yūsuf’uñ rıḳḳıyyeti ve ḳullığı-y-ıla ve Süleymān’uñ salṭanatı ve ululığı-y-ıla Ya‘nī dimek **ister** ki her kim ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 8). [ister, -r]*
- üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur ve birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan ṣunılur Yaʿnī dimek **ister** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 16). [ister, -r]*
- Rabb’ini sevmez ve her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez ve her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez ve her kim ki yir yüzini sever yire girmegi **istemez** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 12). [istemez, -mez]*
- gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḫayrān gider Yaʿnī dimek **ister** ki çün bir kişi bilür ki ekl ādemi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [ister, -r]*
- anı seve-y-idi n’içün andan mübaʿad olanı severdi ve eger anı **isteye-y-idi** n’içün andan ırak ḳalanı isterdi Eger dirsek ki Allāh’ı daḫı sever ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 1). [isteye-y-idi, -y, -e, -y, -i, -di]*
- anı seve-y-idi n’içün andan mübaʿad olanı severdi ve eger anı isteye-y-idi n’içün andan ırak ḳalanı **isterdi** Eger dirsek ki Allāh’ı daḫı sever ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 2). [isterdi, -r, -di]*
- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur **ister** ki dünyāda ‘ömrini Ḥaḳ ta‘ālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 1). [ister, -r]*
- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı **isterler** yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 8). [isterler, -r, -ler]*

yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 4). [istediler, -di, -ler]*

iste-: *Dilemek, istemek, arzu etmek.*

- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek **istedi** Eyitdi Eger ġanī iseñ aluram ve eger faḳīr isen almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 15). [istedi, -di]*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger şol sözi ki ġāyet sevāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ **isterseñ** cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 6). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*
- kitābını tamam okumaḳ **isteyesin** biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 13). [isteyesin, -(y)e, -sin]*

isteme: *Dilemek, talep etmek.*

- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫizmet olur ne **istemesinüñ** bir muʿayyen nişānesi var ki kişi anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 12). [istemesinüñ, -si, -nüñ]*

istemek: *Dilemek, istemek, arzu etmek.*

- Sen şimdi bu ḳadar **istemekle** anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 5). [istemekle, -le]*

istemelü olıcaḳ: *Arzu edildiği zaman.*

- olur elbette anı tafṣīl **istemelü olıcaḳ** bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 15). [istemelü olıcaḳ,]*

isten: *İstenmek, arzu edilmek.*

- Ḥāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice **istenür** diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 3). [istenür, -ür]*

isteyen: *Arzulayan, talep eden.*

- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst **isteyenüñ** yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 16). [isteyenüñ, -üñ]*
- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī **isteyen** Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i şūverī isteyen yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 15). [isteyen,]*
- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i şūverī **isteyen** kişiye yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 16). [isteyen,]*

isteyü: *Arzusu, isteği.*

- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet **isteyü** gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 10). [isteyü,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve cennet **isteyü** gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 14). [isteyü,]*
- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük

istiʿānet iderlerdi: *Yardım istemek.*

- anuñ ḫiẓmetine varup **istiʿānet iderlerdi** Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳāt bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 11). [istiʿānet iderlerdi, -er, -ler, -di]*

istibʿād eylerler: *Olmasını uzak saymak, ihtimal vermemek, mümkün görmemek.*

- elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām **istibʿād eylerler** anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 11). [istibʿād eylerler, -r, -ler]*

istiʿāb ider: *Şaşmak, hayrette kalmak.*

- n’oldı ki diyü **istiʿcāb ider** Bir kaç günden gine mülāḳāt olur Ol ḳışşanuñ aşlı ne-y-idi diyü teftīş ḳılur Ḥāriṣ eydür Benüm Ḥaḳ’dan bir nişānum *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 11). [istiʿcāb ider, -er]*
- İmdi bu maʿnāyı **istiʿcāb itmek** olmaz ve bu ḥāleti istiġrāb itmek olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde çoḳ daḫli olur baʿżı yirlerüñ baʿżı ervāḥla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 17). [istiʿcāb itmek, -mek]*

istidʿā itdi: *İstemek.*
- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime **istidʿā itdi** ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 1). [istidʿā itdi, -di]*

istiʿdād: *Herhangi bir şeye karşı doğuştan gelen yatkınlık, yetenek, kabiliyet.*
- ṭabīʿatdan anuñ mişli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmaḳ gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi mizāca **istiʿdād** ʿiṭā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 8). [istiʿdād,]*
- ezelde **istiʿdādı** cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır īmān ile gider İblīs’üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 15). [istiʿdādı, -ı]*
- Ḥaḳḳ’a āyib olup Ḳad’ānā yā Rabb didi yaʿni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger anda ḳābiliyyet tamām ve **istiʿdād** tām olmasa bizüm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 6). [istiʿdād,]*
- ẓuhūr bulup sulṭān-ı ḫās u ʿām ola cihān heyūlāsı anca **istiʿdādlara** girüp çıḳmak gerek ki kürre-i kevn ü fesadda bir anuñ gibi ṣūret-i zībā göribile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 1). [istiʿdādlara, -lar, -a]*
- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki **istiʿdādlarına** ṣunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 12). [istiʿdādlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
- idersin yoḫsa Allāh’uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her **istiʿdāda** anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 2). [istiʿdāda, -a]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her **istiʿdādı** kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür ve her istiʿdāduñ hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [istiʿdādı, -ı]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür ve her **istiʿdāduñ** hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 14). [istiʿdāduñ, -uñ]*
- kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir **istiʿdād** kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ’da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 15). [istiʿdād,]*
- ḫālet rūḥuñ **istidādına** işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 17). [istidādına, -ı, -n, -a]*

istifāde iderdi: *Yararlanmak, faydalanmak.*

- ṭasarruf ḳılurlar Rivāyet olınur ki kümmelden birisi dāyim ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ dersine ḥāżır olurdı anuñ maʿārifinden **istifāde iderdi** Bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 12). [istifāde iderdi, -er, -di]*
- iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẕl u beyān ile ve cihānda hezār nām u nişānla ḫizmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 5). [istifāde iderlerdi, -er, -ler, -di]*

istifrāġ idermiş: *Kusmak.*
- **istifrāġ idermiş** bunuñ gibiye taṣvīr-i miṣāl dirler ve bunuñ gibiye mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ bulınur ve bunuñ menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 9). [istifrāġ idermiş, -er, -miş]*

istiġfār: *Allah'tan günahlarının bağışlanmasını isteme, tövbe etme.*
- bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir ẕenbi az ṣayup unutma Her günāha **istiġfār** gerek ve eger bir ẕerre olursa istikṣār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 9). [istiġfār,]*
- tevbe olur baʿżında elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şerʿe muvāfık ola ve baʿżı ġaybet olur ki anda **istiġfar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 2). [istiġfar,]*

istiġfār idüp: *Tövbe etmek.*
- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 13). [istiġfār idüp, -üp]*
- bir mü'mine yitişür hemīn defʿī tevbe ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi **istiġfār idüp** ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥālete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 18). [istiġfār idüp, -üp]*

istiġfār ḳılur: *Tövbe etmek, af dilemek.*
- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner **istiġfār ḳılur** meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 5). [istiġfār ḳılur, -ur]*

istiġfār olınur: *Affolunmak, bağışlanmak.*
- ḳışāṣ yoḳdur ve anda merātib çoḳdur baʿżından istihlāl olursa baʿżından **istiġfār olınur** ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur Yaʿnī bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 14). [istiġfār olınur, -ur]*

istiġnā: *Aza kanaat etme, tok gözlülük; ihtiyaçsızlık; çekinme.*
- aña ṣordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan **istiġnādur** didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 14). [istiġnādur, -dur]*

istiġrāb ider: *Şaşırmak, hayret etmek.*

• bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti görür **istiġrāb ider** Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 10). [istiġrāb ider, -er]*

istiġrāb itmek: *Garip bulmak.*
• İmdi bu maʿnāyı istiʿcāb itmek olmaz ve bu ḥāleti **istiġrāb itmek** olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde çoḳ daḫli olur baʿżı yirlerüñ baʿżı ervāḥla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 17). [istiġrāb itmek,]*

istiġrāḳ ḥāline: *İlahi aşk ile kendinden geçme, manevi coşkunluk hali.*
• gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki maʿrifet birbirine mütelāzım olur ve iḥtimāl var ki Bāyezīd'üñ ol sözi **istiġrāḳ ḥāline** remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 10). [istiġrāḳ ḥāline, -i, -n, -e, --n, -e]*

istiġrāk-ı fanāda olur: *Fenafillah mertebesinde bulunup Allah'tan başka her şeyden ilgisini keserek vecde dalmak, kendinden geçmek.*
• nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur **istiġrāḳ-ı fanāda olur** aña göre aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña münāsib aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 5). [istiġrāḳ-ı fanāda olur, -ur]*

iştihā: *İstek, heves. II Yemek yeme isteği.*
• itmek içün olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām **iştihāsı-y-içün** bulınur şöyle ki ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 2). [iştihāsı-y-içün, -sı, -y, -içün]*

istiḥāle: *Bir durumdan başka bir duruma geçme, değişme.*
• bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn **istiḥālesi** lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 2). [istiḥālesi, -si]*

istiḥlāl: *Helalleşmek, helal saymak.*
• tevbe olur baʿżında elbette **istiḥlāl** gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şerʿe muvāfıḳ ola ve baʿżı ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 1). [istiḥlāl,]*

istihlāl olursa: *Helalleşmek, helal saymak.*
• ḳışāş yoḳdur ve anda merātib çoḳdur baʿżından **istihlāl olursa** baʿżından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur Yaʿnī bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 13). [istihlāl olursa, -ur, -sa]*

istiḫrāc ḳılurlar: *Çıkarmak, (anlam) çıkarmak.*
• tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı **istiḫrāc ḳılurlar** ṭaşradan baḳan anları şöyle şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 16). [istiḫrāc ḳılurlar, -ur, -lar]*

istiḫrāc olına: *Çıkarılmak; ortaya konmak.*

- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt **istiḫrāc olına** İmdi şol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 7). [istiḫrāc olına, -a]*

istiḳbāl: *Karşılama.*

- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẕīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ **istiḳbāline** gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 6). [istiḳbāline, -i, -n, -e]*
- dōstı Ẕū'n-Nūn gelür anuñ **istiḳbāline** giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 11). [istiḳbāline, -i, -n, -e]*

istikbāle geldi: *Karşılamaya gelmek.*

- Ehlu'llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña **istiḳbāle geldi** Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṣāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 18). [istiḳbāle geldi, -di]*

istiḳbāle gelmek: *İstikbal etmek; karşılamak.*

- arasında çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣūṣ bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe **istiḳbāle gelmek** tamām ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 4). [istiḳbāle gelmek,]*

istiḳbāle gide: *Karşılamaya gitmek.*

- olur İmdi rūḥāniyyeti Kaʿbe ki ḥaḳīkat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı **istiḳbāle gide** biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 14). [istiḳbāle gide, -e]*

istiksār: *Çok görmek, çoğumsamak.*

- bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir ẕenbi az ṣayup unutma Her günāha istiġfār gerek ve eger bir ẕerre olursa **istiksār** gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 10). [istiksār,]*

istimāʿ idenlerüñ: *Dinleyip kabul eden.*

- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve bu daḫı şol taḳdīrçedür ki ol aḥādīṣ tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 13). [istimāʿ idenlerüñ, -ler, -üñ]*

istiʿmāl itdügi: *Kullanmak.*

- olur ve yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi ṣūfīnüñ yanında dūn olur Ol Ḥaḳḳ'a yolından varur bu ʿaḳl-ile ṭaşradan yürür Anuñ **istiʿmāl itdügi** göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 10). [istiʿmāl itdügi, -düg, -i]*

istimdād: *Yardım isteme, medet umma.*

- bāṭın yüzinde **istimdādı** bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan kendüye her ne feyż olursa vāsıṭa budur bundandur ol degül Cemīʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 13). [istimdādı, -ı]*

istimdād iderdi: *Yardım istemek, imdâda çağırmak.*

- andan olmış ola ki Bāyezīd ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un rūḥāniyyetinden çoḳ **istimdād iderdi** ve hemīn anı şeyḫi gibi bilüp aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 2). [istimdād iderdi, -er, -di, -]*

istimdād itmek: *Yardım istemek, imdâda çağırmak.*

- uzanur yalñuz bunuñ menāḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından **istimdād itmek** idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 8). [istimdād itmek,]*

istinād: *Dayanak, güvenç.*

- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve **istinādumuz** ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 12). [istinādumuz, -u, -muz]*

istinad iderdi: *Dayanmak, güvenmek.*

- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan gine döndi vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 3). [istinad iderdi, -er]*

istirāḥat: *Rahat, huzur.*

- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan **istirāḥati** olur Ve her leẕẕetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 7). [istirāḥati, -i]*
- ve bundaki riyāżetleri ʿıvāżı cennetde ḥużūrla **istirāḥatler** müyesser idüp bu dārda niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ ve bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 15). [istirāḥatler, -ler]*

istirāḥat görmez: *Huzur bulmak.*

- istirāḥat görmez Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 19). [istirāḥat görmez, -mez]*

istirāḥatde ola: *Rahat ve huzur içerisinde olmak.*

- taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi **istirāḥatde ola** Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 10). [istirāḥatde ola, -a]*

istirāḥatde olur: *Rahat ve huzur içerisinde olmak.*

• ferāġat itdükçe ḥużūrını ve feraḥını artuḳ bulur emrini aña tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur ve tevekküli ziyāde olduḳca **istirāḥatde olur** kendü esbābından fārig *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 16). [istirāḥatde olur, -de-ur]*

istiṭāʿat: *Kudret, güç, tâkat.*

• bī-ḥad emvāli vü **istiṭāʿatı** vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 5). [istiṭāʿatı, -ı]*

• ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla **istiṭāʿatı** var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 12). [istiṭāʿatı, -ı]*

• daḫı başılur bu zebūn olup bende düşicek anuñ cemīʿ bendleri çözilür şeyṭānuñ āleti budur ve anuñ daḫı **istitā'atı** bunuñladur eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 10). [istitā'atı, -ı]*

istitā'at görmedügince: *Güç, kuvvet bulmak.*

• ve kendüde **istitā'at görmedügince** istiṭāʿatı çoġ olur kendüyi dāyim maḳām-ı ʿubūdiyyetde ẕelīl görmek gerek ki cihānda ʿizzet bula ve nefsini her vaḳt ribḳa- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 9). [istitā'at görmedügince, -me, -düg, -ince]*

istiṭāʿat bula: *Güç, kuvvet bulmak.*

• vuṣlatı ol yoldan bulur ola şāyed anuñ mizācında bir ḥālet ola ki yemek yemekle tāʿate **istiṭāʿat bula** Şol yemekden ṣaḳınılur ki kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 16). [istiṭāʿat bula, -a]*

'işyān: *Karşı gelme, itâatsizlik etme, baş kaldırma.*

• şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿ**işyānı** kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 5). [ʿişyānı, -ı]*

• ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve 'āṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur ve **'işyānında** muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müte'affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 16). ['işyānında, -ı, -n, -da]*

• tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh'la mu'āmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve şol kişiye ki **'işyānı** ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 14). ['işyānı, -ı]*

• belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿ**işyāndur** tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 15). [ʿişyāndur, -dur]*

• ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ aña ululıḳdan hiç ziyān gelmez ve eger pādişāh daḫı olursa aña andan ʿ**işyān** gelmez pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 6). [ʿişyān,]*

ʿ**işyān itmeyeler:** *Karşı gelmek, itâatsizlik etmek, baş kaldırmak.*

• Allāh'adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle aña ʿ**işyān itmeyeler** çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 18). [ʿişyān itmeyeler, -me, -y, -e, -ler]*

ʿ**işyān olur:** *İsyan etmek, Allah'ın emir ve yasaklarının dışına çıkmak.*

- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿ**işyān olur** ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 14). [ʿişyān olur, -ur]*

iş: *Yapılan şey, davranış, eylem.*

- ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḥażrāta tamām nāẕır olur elbetde bunuñ gibi **işlere** ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 12). [işlere, -ler, -e]*

iş: *Uğraş, meşguliyet.*

- dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve **işleri** yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 7). [işleri, -ler, -i]*

iş: *Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.*

- **iş** görilmez Bu ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 5). [iş,]*
- ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç arada gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek ki **iş** āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 6). [iş,]*
- süst olur kendü fikrine mu'temed olduḳca **işi** oñmaz ve Kendü re'yine muʿtażıd olduḳca re'yinde fāyide görmez eger re'y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 3). [işi, -i]*

iş: *İş güç, uğraş.*

- çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül şanmaḳ ḫiẕlāndur Tevekkül oldur kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine **işüñ** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 16). [işüñ, -üñ]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan öz ki ele girmez ve eger **iş** isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 8). [iş,]*

iş: *Sorun, konu, mesele, maslahat.*

- yitişmek ḫaylī **işdür** ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 17). [işdür, -dür]*

iş: *Durum, vaziyet.*

- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā şol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliġinden bir **işdür** ider ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 16). [işdür, -dür]*

iş: *Bir sonuca bağlanması, çözülmesi gerekli durum, mesele, sorun.*

- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her **işi** ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 9). [işini, --i, --n, --i]*
- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her **işi** ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 10). [işi, -i]*

iş: *İş, birinden istenen hizmet veya birine verilen görev.*
- taʿab olur eger bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa mevlāsı **işini** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 21). [işini, -i, -n, -i]*

iş: *Amel, eylem, durum, vaziyet, hal.*
- sürer nefsinüñ her **işini** Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden ṣorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 1). [işini, -i, -n, -i]*
- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ **iş** vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 6). [iş,]*
- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyimā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ **işi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 14). [işi, -i]*
- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbibātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī **iş** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 18). [iş,]*

iş: *Durum, mesele.*
- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ **iş** vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 6). [iş,]*

iş: *İş, görev, vazife.*
- nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ **işidür** işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 18). [işidür, -i, -dür]*

iş: *Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel, eylem.*
- sürer nefsinüñ her **işini** Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden ṣorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 1). [işini, -i, -n, -i]*
- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür ki ehlu'llāhdan her **işi** elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 16). [işi, -i]*
- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyimā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu **işleri** nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 14). [işleri, -ler, -i]*

- ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi **İşi** işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 6). [işi, -i]*
- olur ve her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḥs̱ümüz anlarda degül ẓāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile **iş** idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 8). [iş,]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol **iş** daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 13). [iş,]*

<u>iş:</u> *Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel, eylem.*
- sürer nefsinüñ her **işini** Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden ṣorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 1). [işini, -i, -n, -i]*
- ʿameli daḫı pāk olur ve eger göñil Allāh'la olursa her **işinde** bī-bāk olur Rivāyet olınur ki bir kişi geldi ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 17). [işinde, -i, -n, -de]*
- kişi degüldür sen bir **işi** mesāvī idersin ki ol iş anuñ **işi** degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [işi, -i]*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol **iş** anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [iş,]*
- çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül ṣanmaḳ ḫiẕlandur Tevekkül oldur kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine **işüñ** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 16). [işüñ, -ü, -ñ]*

<u>iş:</u> *Davranış, eylem.*
- egerçi cemīʿ evḳātda her **işi** işleyen Allāh olur ammā dervīşde fenā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [işi, -i]*

<u>iş:</u> *Durum, vaziyet, hâl.*
- anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir **iş** Allāh'dan oldığından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 18). [iş,]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her **iş** ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 1). [iş,]*
- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her **iş** kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 6). [iş,]*
- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbebātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī **iş** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 18). [iş,]*

• daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ'a iledür dime mücerred anuñla hemīn **iş** tamām olup bitmez bir ḳaç ʻamel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 16). [iş,]*

<u>iş:</u> *Yapılan iş, davranış, eylem, tavır, durum.*
• arasında fetāvası meẕkūrdur Ẓāhirde ve bāṭında kāmillerdendür ve her **işde** ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 11). [işde, -de]*

<u>iş:</u> *Amel.*
• arasında fetāvāsı meẕkūrdur Ẓāhirde ve bāṭında kāmillerdendür ve her **işde** ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 11). [işde, -de]*
• durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīs̱de çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān **işi** işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 18). [işi, -i]*
• ide ʿazīmeti anuñ üzerine ola kim ayruḳ ol **işi** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 19). [işi, -i]*
• ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola **iş** āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿişyān olur ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 14). [iş,]*

<u>iş:</u> *Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.*
• **işe** Yaʻnī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḫamele-i ʻarşa muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı ʻālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 15). [işe, -e]*

<u>iş:</u> *Sorun, konu, mesele. II Güç, zor.*
• ol iʻtiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī **işdür** ve ʻāḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 7). [işdür, -dür]*

<u>iş:</u> *Görev, vazife, hizmet, iş.*
• Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ **işi** tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin ṣordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 11). [işi, -i]*

<u>iş:</u> *Bir sonuca bağlanması, çözülmesi gerekli durum, mesele, sorun.*
• Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña yeksān olur Bir kişi ki işini aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol **işde** ol ḫalel göre Hemīn ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 8). [işde, -de]*
• Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña yeksān olur Bir kişi ki **işini** aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 8). [işini, -i, -n, -i]*

- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña yeksān olur Bir kişi ki işini aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol **işini** aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 8). [işini, -i, -n, -i]*
- ışmarlamaḳdadır ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet ki sen derūnuñda bulasın çāra yoḳdur ki bir **işüñde** melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 10). [işüñde, -ü, -ñ, -de]*
- ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur ve derūnda bu vicdān ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle tevekkülde her ne mertebede ki olursın sen **işüñi** ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 12). [işüñi, -ü, -ñ, -i]*

iş: *İş, eylem, amel. II Kötü davranış.*
- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fi'lüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol **işden** kişi terk ḳılur fi'l-cümle bunuñ gibi a'māl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 10). [işden, -den]*

iş: *Hâl, durum, vaziyet.*
- **işler** olur ki ḫalḳ naẓarında anlar ḫavāriḳ ṣayılur Ṣefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 9). [işler, -ler]*

iş: *Amel, davranış, iş, fiil, eylem.*
- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyīmā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ **işi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 14). [işi, -i]*
- egerçi cemīʿ evḳātda her **işi** işleyen Allāh olur ammā dervīşde fanā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [işi, -i]*
- anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldığından ġāfil olur **işi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 18). [işi, -i]*

iş: *Meşguliyet.*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan özge ele girmez ve eger **iş** isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 8). [iş,]*

iş: *Davranış, eylem. II Vasıf, haslet.*
- işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 15). [işidür, -i, -dür]*

iş: *Vazife, görev.*
- bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru taʿab olur eger bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa mevlāsı **işini** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 18). [işini, -i, -n, -i]*

iş: *Amel, eylem, fiil.*

• idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her **iş** ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 1). [iş,]*
• kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her **iş** kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 6). [iş,]*

iş: *Eylem, fiil.*
• kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol **iş** anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [iş,]*
• kişi degüldür sen bir **işi** mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [işi, -i]*
• kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ **işi** degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [işi, -i]*

iş: *Yapılan şey, davranış, eylem. II Keramet.*
• ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḥażrāta tamām nāẓır olur elbetde bunuñ gibi **işlere** ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 12). [işlere, -ler, -e]*

iş: *Davranış, eylem. II Günah.*
• ide ʿazīmeti anuñ üzerine ola kim ayruḳ ol **işi** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 19). [işi, -i]*

iş: *Vazife, görev.*
• **işe** Yaʿnī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamle-i ʿarşa muttaşıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı ʿālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 15). [işe, -e]*

iş: *Güç, zor.*
• ol iʿtiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī **işdür** ve ʿāḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 7). [işdür, -dür]*

iş: *İş, eylem, amel. II Kötü davranış.*
• gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbīh olınur ki ol fiʿlüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol **işden** kişi terk ḳılur fi'l-cümle bunuñ gibi aʿmāl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 10). [işden, -den]*

iş: *Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.*
• süst olur kendü fikrine mu'temed olduḳca **işi** oñmaz ve kendü re'yine muʿtażıd olduḳca re'yinde fāyide görmez eger re'y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 3). [işi, -i]*

işā‘at iderse: *(Bir haberi) Yayıp herkese duyurmak, şâyi etmek.*

- ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve eger ṭuyduġını **işā‘at iderse** ḫōd iki cihānda mel‘ūn u maṭrūd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 1). [işā‘at iderse, -er, -se]*

iş buyurur: *Bir işin yapılmasını söylemek, emretmek.*

- kimüñdür Meşelā bir pādişāh ki vüzerāsına bir **iş buyurur** iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 7). [iş buyurur, -ur]*

iş görilmez: *İş, güç yapılmak.*

- **iş görilmez** Bu ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 5). [iş görilmez, -mez]*

iş ola: *Görev, vazife olmak.*

- eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir **iş ola** hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn ‘ālem-i maḥsūsata ḳānī‘ olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi şanurdı ve her ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 9). [iş ola, -a]*

iş olmaz: *Bir işin olması, gerçekleşmesi mümkün değildir.*

- ve anı ziyāret itmekle **iş olmaz** Kaʿbe’yi ziyāret iden girçek Kaʿbe’yi görmek gerek ve Mekke’ye vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 17). [iş olmaz,]*

‘işarāt: *İşaretler. II İnsanlar tarafından parmakla gösterilmek, anlatılmak bağlamında.*

- üşmiş olur Ve eydürdi Şol kişi ki ḫalḳuñ **‘işarātına** muṭṭali‘ olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup sa‘y ider bilmek ister ol kişi bu fi‘lde Ḥaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 17). [‘işarātına, -ı, -n, -a]*

işārāt: *İşaretler, remizler, ince nükteler, manası gizli olan işaretler.*

- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı ṣırf ḥaḳāyıḳ ve **işārātı** pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 3). [işārātı, -ı]*
- **işārātla** iderdi maḳālātı Ḫaylī kişi gerekdür ki anuñ maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini añlaya ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını fehm eyleye Ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 13). [işārātla, -la]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde **işārātı** var idi ki tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [işārātı, -ı]*

işārāt: *İşaretler. II Süleyman Darayi'nin meşhur alim olmasından dolayı işaret edilmesi.*

- şordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā şol ḫalḳun baña **işārātı** çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 12). [işārātı, -ı]*

<u>işārāt-ı rabbāniyye:</u> *İlahi izler, emareler, belirtiler.*
- seferde niçe **işārāt-ı rabbāniyye** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 19). [işārāt-ı rabbāniyye,]*

<u>işāret:</u> *Bir şeyi, anlatılmak istenen bir mânâyı el, parmak, kaş, göz, baş ile gösterme.*
- **işāretle** baña ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi ammā aña ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 17). [işāretle, -le]*

<u>işāret:</u> *İz, alamet, emare.*
- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata **işāretdür** Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi olur ve ʿameline göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 7). [işāretdür, -dür]*
- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña **işaretdür** ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 6). [işaretdür, -dür]*
- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ maʿnāsı yā **işāretdür** ʿuṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā ʿibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 5). [işāretdür, -dür]*
- yirde müz̲ebz̲ib olur veya **işāretdür** ehlu'llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 9). [işāretdür, -dür]*
- yā **işāretdür** tevekkülüñ ġāyetine ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ekş̲er-i mü'minînde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 3). [işāretdür, -dür]*
- **işāretdür** tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur ki ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 5). [işāretdür, -dür]*
- ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī aña **işāretdür** ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür şevḳini arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 5). [işāretdür, -dür]*
- olmaz cāhil olur Yaʿnī **işāretdür** aḥādīş̲de gelen mertebe-i iḥsāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol iḥsāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 17). [işāretdür, -dür]*
- ḥālet rūḥuñ istidādına **işāretdür** dirler ammā şol kişinüñ mez̲āḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 17). [işāretdür, -dür]*
- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ide ki bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya ol **işāretüñ** maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 4). [işāretüñ, -üñ]*
- temennīler idüp bulmaya İmdi bu kelām ḥadīş̲-i Rasūl'e **işāretdür** ki buyururdı Ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddi' olsun diyü vaṣiyyet ḳılurdı fi'l-vāḳi' yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 11). [işāretdür, -dür]*

- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında olan **işāreti** söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün tekṣīr itdi anuñ emvālini ve ġına üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 11). [işāreti, -i]*
- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir **işāret** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 8). [işāret,]*

işāret ide: *Anlatmak, göstermek.*
- taḳrīr eyleye meger bir remzle **işāret ide** ve bir taʿrīż-güne delālet ide ki bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 3). [işāret ide, -e]*

işāret ider: *Anlatmak; dikkat çekmek.*
- ʻĀlim olanuñ ḥāli efżal olur ʻārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür maʻāṣī-y-ile bulına Yaʻnī aña **işāret ider** ki ʻilm makāmı ʻalā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 16). [işāret ider, -er]*
- ḫaber vire Yaʻnī aña **işāret ider** ki ol kişiye tecellī ḳudret ü ʻilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [işāret ider, -er]*
- aña **işāret ider** ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiç bir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 9). [işāret ider, -er]*
- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil ki **işāret ider** olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz sülb Ādem'de ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 12). [işāret ider, -er]*
- nefs olmaya Yaʻnī **işāret ider** ki hiçbir nefesini ādem żāyiʻ ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi ʻurve-i vüṯḳāyı şol kişi bilür ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 17). [işāret ider, -er]*
- ḥaḳḳ-ı ġayre muḳāveme ola ḥaḳḳ-ı Allāh niçe olur ve hem **işāret ider** ki ġaybetüñ envāʻı bulınur her birinden aña münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 17). [işāret ider, -er]*
- ḳāniʻ olan anuñ ġayrinden nefret ider Yaʻnī aña **işāret ider** ki rıżā mertebesi ḳanāʻat mertebesinden ednā olur ammā ḳanāʻatden murād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 17). [işāret ider, -er]*
- neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña **işāret ider** ki bir mü'mine bir maraż yitişe andan gücenmeye belki Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 13). [işāret ider, -er]*

işāret ider olsa: *Anlatmak, göstermek.*
- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil ki **işāret ider olsa** elest meclisindeki cevāba ki henüz sulb Ādem'de ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 12). [işāret ider olsa, -sa]*

işāret itmek ola: *Belirtmek, dikkati çekmek.*
- olur pes ihtimāl var ki Sehl ḥażretlerinüñ īmānda ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi bu degüldür ki meẕheb-i meşhūra **işāret itmek ola** belki mü'minde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 4). [işāret itmek ola, -a]*

işāret ḳılına: *İşaret edilmek, gösterilmek.*

- iḥtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına **işāret ḳılına** ve ḳısm-ı sālişden şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 4). [işāret ḳılına, -a]*

işāret ḳılur: *İşaret etmek, göstermek.*

- ḳılur ki ol kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 19). [işāret ḳılur, -ur]*

işāret ḳılur: *İşaret etmek, göstermek.*

- sebebdendür ki dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a rāh olur Fi'l-cümle çün bildün ki İbrāhīm'üñ vusʿatı neye **işāret ḳılur** bil imdi ki Eyyūb'uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 12). [işāret ḳılur, -ur]*
- buña **işāret ḳılur** Hem-çunān Ḥażret-i Yūnus'uñ ḥabsi zaḥmetleri-y-ile buña delālet ḳılur ki Allāh'uñ ḳulları her ne ḳadar ulu olurlarsa anuñ ḳahrından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 11). [işāret ḳılur, -ur]*

işāret ola: *Bildirmek, göstermek, delil olmak.*

- aḥvālinde dinilmişdür veyāḫūd deryā-yı ilāhīye nihāyet yoġduġına işāret olmışdur veyāḫūd bu söz buña **işāret ola** ki ʿİsā peyġambar bu neşā'da tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 6). [işāret ola, -a]*

işāret ola: *Bildirmek, göstermek, ona delil olmak.*

- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fanāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmaduġına **işāret ola** Eger dir-isek ki Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 12). [işāret ola, -a]*

işāret oldı-y-ise: *Bildirilmek, gösterilmek.*

- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime andan **işāret oldı-y-ise** irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 6). [işāret oldı-y-ise, -dı, -y, -ise]*

işāret olınur: *(O şey o husûsu) Bildirmek, göstermek, ona delil olmak.*

- mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa **işāret olınur** ve her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olunur Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 7). [işāret olınur, -ur]*

işāret olmış ola: *Belirti, iz olmak.*

- cenneti bulmış ola veyāḫūd ʿibādet nışf-ı keşret-i derecāta **işāret olmış ola** Be-her ḥāl Ḥaḳ taʿala anuñ derecātını cennet-i aʿlāda ve maḳāmātını firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 3). [işāret olmış ola, -a]*

işāret olmışdur: *Bildirmek, göstermek, delil olmak.*

- aḥvālinde dinilmişdür veyāḫūd deryā-yı ilāhīye nihāyet yoġduġına işāret olmışdur veyāḫūd bu söz buña işāret ola ki ʿİsā peyġambar bu neşā'da tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 6). [işāret olmışdur, -mış, -dur]*

<u>işāret olur:</u> *İz, alamet, belirti olmak.*

- şaḫṣdan nefʿe **işāret olur** bir şaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa teʾvīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 9). [işāret olur, -ur]*
- işāret olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 19). [işāret olur, -ur]*

<u>işaretler ider:</u> *İşaret etmek, belirtmek, göstermek.*

- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına **işaretler ider** ve her līsāna ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 10). [işaretler ider, -er]*

<u>işden ḳala:</u> *İş, güç yapamaz duruma gelmek.*

- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup **işden ḳala** ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 16). [işden ḳala, -a]*

<u>işid-:</u> *Haber almak, öğrenmek.*

- kimüñdür Meselā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki **işide** ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 8). [işide, -e]*

<u>işid:</u> *İşitmek, duymak.*

- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı **işidüp** baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 4). [işidüp, -üp]*
- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve aṣam ṣavtı **işidür** mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 12). [işidür, -ür]*

- idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli **işidüp** anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 7). [işidüp, -üp].*
- kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan içerüden **işidürmiş** hemīn Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 1). [işidürmiş, -ür, -miş]*
- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp **işidür** ve her ʿamelde ki havā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 12). [işidür, -ür]*
- **işidürse** bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān'uñ cemīʿ maʿnāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīṣde her ne görürse ʿālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi baʿīddür ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 11). [işidürse, -ür, -se]*
- böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarkenmaġribde **işideler** anlaruñ semʿi semʿu'llāh olur ve anlaruñ başri nūru'llāh olur anlaruñ semāʿını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 17). [işideler, -e, -ler]*

<u>işid:</u> *Duymak, haber almak.*

• olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde ʿayn-ı ṣevāb olur meṣelā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı **işidürse** ġāyet utanur şöyle ki ol fiʿl-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 8). [işidürse, -ür, -se]*

işidecek: *İşittiği zaman.*

• diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẓīmüñ maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler ki aṣḥāb-ı ẓevāhir anı **işidecek** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 10). [işidecek,]*

işiden: *İşiten, duyan, dinleyen (kimseler).*

• idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları **işiden** anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 8). [işiden,]*

işiden: *Duyan kişi.*

• şeyṭānuñ belāsını çeker elbette bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan **işiden** bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 10). [işiden,]*

işiden: *İşiten, duyan, haberdar olan.*

• yanḳu olur anı söyleyen de **işiden** de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı başīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 3). [işiden,]*

işidil: *İşitilmek, duyulmak.*

• muḥkem olur ve taḳvāsı daḫi müstaḥḳem olur hiç anuñ gibi kimseden **işidilmemişdür** ki emr-i şerʿde taḳṣir ider belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 8). [işidilmemişdür, -me, -miş, -dür]*

• cūʿda anuñ ṣabrını kimse itmiş degül idi ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan **işidilmiş** degül idi Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 14). [işidilmiş, -miş]*

işidil: *Duyulmak.*

• bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni **işidilmiş** degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 16). [işidilmiş, -miş]*

• ṭāyife ile dāyim ṣoḥbeti olur ve bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn **işidilmez** kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 16). [işidilmez, -mez]*

işidür olmış: *İşitir olmak, duymak, haber almak.*

• bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden **işidür olmış** Egerçi bu ḥālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 17). [işidür olmış, -mış]*

• kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan içerüden işidürmiş hemīn Ḫudā'dan **işidür olmış** Naḳldür ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 2). [işidür olmış, -mış]*

işig: *Eşik, kapı.*

- pādişāhlar **işiginüñ** gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫizmetkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 5). [işiginüñ, -i, -nüñ]*
- ı rıḳḳıyyetde ḥaḳīr bilmek gerek ki ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek ki iki cihāna sulṭān ola 'āşıḳ dōst **işiginde** gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 12). [işiginde, -i, -n, -de]*

işig: *Eşik.*

- Sen bir ulu dānişmendsin bir **ışıġa** ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 3). [ışıġa, -a]*

işig: *Eşik. II Huzur, makam.*

- żamīri mihr-i envār idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve **işigi** mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur ki evvel tācir-i cevher-furūş idi ṣoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 5). [işigi, -i]*
- ı rıḳḳıyetde ḥaḳīr bilmek gerek ki ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek ki iki cihāna sulṭān ola 'āşıḳ dōst **işiginde** gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 12). [işiginde, -in, -de]*

işini görürse: *Görevini yapmak.*

- ḳoyup kendü **işini görürse** efendisi daḫı buña muḳayyed olmaz olur aç mıdur ṭoḳ mıdur bunı ḳayurmaz olur naẓarından bıraġup kendü ḥāline ḳor eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 1). [işini görürse, -ür, -se]*

işit-: *İşitmek, duymak.*

- münācat itdi hemīn dem sırrından bu nidāyı **işitdi** ki Eger imtihān isterdüñ anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki senüñ elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 15). [işitdi, -di]*
- gibi ol āyet **işitdügi** vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini daḫı teʾḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki baʿżısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 7). [işitdügi, -düg, -i]*
- itdüklerini **işitdükçe** feraḥı ziyāde olur nice feraḥ olmasun ki kendü epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 9). [işitdükçe, -dükçe]*

işit: *Duymak, dinlemek.*

- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek **işitmek** ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 2). [işitmek, -mek]*

işit: *Duymak, haber almak.*

• diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre **işitdi** ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 14). [işitdi, -di]*

işit: *Duymak.*

• bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye döner ki tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle ki her ne söylerseñ **işitmeyüp** kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 4). [işitmeyüp, -me, -y, -üp]*

• Her ne dir isek **işitmeyüp** bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger suʾal olursa ki Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer ve ne zaḥmet gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 7). [işitmeyüp, -me, -y, -üp]*

• vü ḫōşnūd idi Āḫır ölümlü olıcaḳ ḳatındaġı ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasūlleri geliyorur didi Bunlar daḫı ṭaşra çıḳdılar içerüden bir āvāz **işitdiler** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 16). [işitdiler, -di, -ler]*

• ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç söz **işitmezdi** ṣoñra otuz yıl daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 13). [işitmezdi, -mez, -di]*

• kendü bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi **işitse** ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde ṣanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 7). [işitse, -se]*

işit: *İşitmek, duymak.*

• gibi ol āyet **işitdügi** vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini daḫı teʾḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki baʿżısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 7). [işitdügi, -düg, -i]*

işitdüklerin: *Duydukları, haber aldıkları şeyleri.*

• tevżīḥ itmişdi Şāġirdleri her ne dirse yazarlardı ve cemīʿ **işitdüklerin** ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri ki dīn emrinde ol daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 11). [işitdüklerin,]*

işitmek: *İşitmek, duymak.*

• taḫşeʿa ḳulūbuhum li-ẕikri'llāhi yaʿni Müslümān olanlara henūz vaḳt olmadı mı ki Allāh'a döneler hemīn bunı **işitmekle** bi'l-külliye maʿāsīye tāyib ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 4). [işitmekle, -le]*

işitmek: *Duymak, dinlemek.*

• olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek **işitmek** ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 2). [işitmek,]*

işitmez oldum: *Duyamaz hale gelmek.*

• ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç söz işitmezdi ṣoñra otuz yıl daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne **işitmez oldum** Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 14). [işitmez oldum, -du, -m]*

ʿ**işk:** *Aşk.*

- aḫbāruñ delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿ**Işḳ** yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 14). [ʿişḳ,]*
- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʿālemüñ şafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʿ**işḳ** ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 10). [ʿişḳ,]*
- müderrisi ʿ**ışḳ** kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 5). [ʿışḳ,]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿ**ışḳ** sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 11). [ʿışḳ,]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿ**ışḳ** olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 4). [ʿışḳ,]*

'işḳ ü şevḳ-ile: *Aşk ve arzu.*
- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henūz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şu'ayb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 11). ['işḳ ü şevḳ-ile, -ile]*

ʿişḳ yolınuñ: *Aşk yolu.*
- aḫbārun delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿ**Işḳ yolınuñ** merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 14). [ʿişḳ yolınuñ, -ı, -nuñ-nuñ]*

işkāl: *Güçlük, müşküllük.*
- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla **işkālin** defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān oḳurdı tā aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 3). [işkālin, -i, -n]*
- ḳadar faẕl u kemāl ile ne 'aceb itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp elfāẕuñ ḳıdemini Cenāb-ile meẕhep idinmiş İmdi bu **işkālüñ** ḥalli erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 4). [işkālüñ, -üñ]*
- muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol **işkālüñ** defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 10). [işkālüñ, -üñ]*
- vaḳt olur ki bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür maʿa hāẕā ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu **işkāli** bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 12). [işkāli, -i]*

işle-: *Yapmak.*
- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri itdügine birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür biri **işleyemez** egerci bu andan efżal ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 6). [işleyemez, -y, -e, -mez]*
- işidür **işlesün** bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 15). [işlesün, -sün]*

- nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ işidür **işlesün** bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 18). [işlesün, -sün]*
- **işlerüz** maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü faẕluñdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 9). [işlerüz, --r, --üz]*
- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿün ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki **işleye** ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 6). [işleye, -y, -e]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı **işler** Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 8). [işler, -r]*
- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyimā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice **işlerdi** Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 14). [işlerdi, -r, -di]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol **işler** yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 1). [işler, -r]*
- ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde ḥelāl ʿameller dürüst degül iken ḥarāmlarını **işlerler** Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 12). [işlerler, -r, -ler]*
- fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫizmeti **işler** ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 7). [işler, -r]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi ammā kendü **işlemezdi** her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādir ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 7). [işlemezdi, -mez, -di]*
- durur ammā bu anı bunca eylüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi **işlerse** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 18). [işlerse, -r, -se]*
- ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin **işler** yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 2). [işler, -r]*
- ḫuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa **işlerdi** egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 10). [işlerdi, -r, -di]*
- ḫātır ḳaṣd eyleyüp muḥābā-y-ile **işleyesin** Müdāhene oldur kim dīn emrinde sākit olup maḥallinde naṣīḥat eyleyesin riʿāyet-i ḫātır idüp emr-i maʿrūf ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 7). [işleyesin, -ye, -sin]*
- daḫī **işlemeye** ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 1). [işlemeye, -me, -y, -e]*
- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl **işleyüp** otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 7). [işleyüp, -y, -üp]*

- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün **işleye** ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 7). [işleye, -y, -e]*
- aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep **işler** maʿa hāz̲ā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiçbir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 10). [işler, -r]*
- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı **işlemez** anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 15). [işlemez, -mez]*
- cilā virmekde bu andan artuḳ olur ki bir ḥelāldeki lez̲z̲eti vardur terk eyleye mücerred nefsine īz̲ā itmek içün ḳomaya ki **işleye** Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 2). [işleye, -y, -e]*
- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar **işleye** āḫır diler ki cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 4). [işleye, -y, -e]*
- berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse daḫı itmesün tek ol ḥarāmı **işledügi** ḳadar müddet anı işlemesün Bu bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 8). [işledügi, --düg, -i]*
- berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse daḫı itmesün tek ol ḥarāmı işledügi ḳadar müddet anı **işlemesün** Bu bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 8). [işlemesün, -me, -sün]*
- kifāyet eyler me̲selā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez **işler** veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fiʻlüñ fāʾilini taʻyīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [işler, -r]*
- niçe şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ baṣīretde kāmil dirilür amma baṣri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün **işlerem** ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 16). [işlerem, -r, -em]*
- iletmez ġāyeti ol **işledügüñ** bir niçe aʻmāl ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā ṣāyed bir niçe maʻāṣī daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 17). [işledügüñ, -düg, -üñ]*
- āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı **işler** ammā gine ol e̲snāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 17). [işler, -r]*

işle: *Yapmak, yerine getirmek.*
- luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi ḳo sen saña lāyıḳını **işle** eyü ḳullaruñuñ yüzi ṣuyına yaramazlarını bağışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 13). [işle,]*
- ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen **işler** arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 6). [işler, -r, -]*

işle: *Çalışmak.*
- olmaz anda olan iḫtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur **işlerler** her ne ḳadar ki bu yolda iḫtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 2). [işlerler, -r, -ler]*

• olıcaḳ zarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi **işlemez** bu bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 10). [işlemez, -mez]*

<u>işlemeg:</u> *Yapmak.*

• mücerred ḫāṭırumuza gelse ammā **işlemege** ʿazīmet itmesevüz bize ẕenb olmaz maʿa hāẕā ki eger ol ḳadar nesne ehlu'llāhdan birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 17). [işlemege, -e]*

<u>işlen:</u> *Yapılmak.*

• her ne gerekse **işlene** mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 9). [işlene, -e]*

<u>işletdür:</u> *Yaptırmak.*

• dervīşlerüñ aña ḫavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki **işletdüre** ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 14). [işletdüre, -e]*

<u>işleyen:</u> *Yapan, yerine getiren.*

• **işleyen** Ḥaḳḳ olur ve bu ḳuvāyı ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ olur dervīşüñ arada hiç nesnesi olmaz hemīn kendü kendüliginden fanā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 15). [işleyen,]*

• egerçi cemīʿ evḳātda her işi **işleyen** Allāh olur ammā dervīşde fenā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [işleyen,]*

• ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi **işleyen** işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 6). [işleyen,]*

<u>işrāḳ:</u> *Aydınlık. II Nur.*

• tecellī vü ẓuhūr ider ve bir nūrdur ki **işrāḳı-y-ıla** on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider her gāh ki ʿaksinüñ şevḳı ʿadem āyinesine ṭokınur her āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 3). [işrāḳı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

• Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ **işrāḳı** artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 10). [işrāḳı, -ı]*

• bellü olur ve bunlaruñ **işrāḳı** ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 13). [işrāḳı, -ı]*

<u>işret:</u> *Zevk ve safâ, eğlence.*

• aclıġı olsa gerek ki āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlıġı olsa gerek ki acıḳmadın ecel irse gerek her **işretüñ** elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 6). [işretüñ, -üñ]*

<u>ʿişret kılmaḳ:</u> *Bir arada bulunmak.*

• ʿ**işret ḳılmaḳ** egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 5). [ʿişret ḳılmaḳ,]*

ʿişret ü sürūrda: *Sefa ve mutluluk.*

• tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat ve ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿ**işret ü sürūrda** ḳıla Cānı cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 10). [ʿişret ü sürūrda, -da]*

ʿişretler iderler: *Vaktini zevkli, huzurlu, eğlenceli geçirmek.*

• içer ve bilelerinde bāġ u ṣaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler hezār ẕevḳler ve ʿ**işretler iderler** biñ dürlü şevḳler ile ve eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 4). [ʿişretler iderler, -er, -ler]*

it: *Yap, et, eyle.*

• Allāh'dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı **it** ve her ḳanḳı yola gitmek isterseñ aña git didi Yaʾnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 6). [it,]*

• git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede **it** didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm ṣulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 1). [it,]*

it: *Yap, et.*

• gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ **it** diyü ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 11). [it,]*

it: *Etmek, yapmak.*

• itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 13). [itdügi, -düg, -i]*

• eli yana ol bāṭıl üzerine biline Pes eyle **itdiler** ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş ikisine daḫı kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 13). [itdiler, -di, -ler]*

• Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri **itdügine** birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci bu andan efżal ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 5). [itdügine, -düg, -i, -n, -e]*

• ṣoḥbet iderler vezīrler cānları çıḳup ṭaşrada ḫizmet iderler Nedīmlerüñ daḫı ḥālleri bir olmaz gāh olur ki bir ednāsı **itdügini** bir aʿlāsı idemez Kerāmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 10). [itdügini, -düg, -i, -(n)i]*

• itdüñse anuñ meşūbāṭın vir eger **itmedüñse** ol müşībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki ṣoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 5). [itmedüñse, -me, -düñ, -se]*

• eger **itmezseñ** de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 11). [itmezseñ, -mez, -sen]*

- işārātla **iderdi** maḳālātı Ḫaylī kişi gerekdür ki anuñ maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini añlaya ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını fehm eyleye Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 13). [iderdi, -er, -di]*
- ehli niçe kerāmātını görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup niçe taʿẕīmler **itmişdür** ve ʿözrler dileyüp biñ dürlü tekrīmler itmişdür ḳışṣaları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 18). [itmişdür, -miş, -dür]*
- ehli niçe kerāmātını görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup niçe taʿẕīmler itmişdür ve ʿözrler dileyüp biñ dürlü tekrīmler **itmişdür** ḳışṣaları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 18). [itmişdür, -miş, -dür]*
- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük **itdi** ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 10). [itdi, -di]*
- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on **itdi** cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 11). [itdi, -di]*
- dirligi gibi **itmeye** Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 7). [itmeye, -me, -y, -e]*
- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile **ide** ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 10). [ide, -e]*
- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin **itdi** bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 11). [itdi, -di]*
- ol ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler **itmişdür** müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 1). [itmişdür, -miş, -dür]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı **itmek** olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [itmek, -mek]*
- bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ **itdükleri** ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 15). [itdükleri, -dük, -leri]*
- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle **itdüm** gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 10). [itdüm, -dü, -m]*
- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyīmā ʿāḳılāne ḥareketler **iderdi** kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 13). [iderdi, -er, -di]*
- **iderdi** her ne ḥaṣıl ḳılsa fuḳāraya ülüşdürürdi Naḳl olınur ki bir yıl ḥacca varımadı giç ḳaldı ʿAṣr ẕī'l-ḥicce de bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 13). [iderdi, -er, -di]*
- müdaḳḳıḳīn olurlar bunuñ gibi ḳażiyyelerde tereddüd ü ıżṭırāb **itmezler** ve bunuñ gibi ḫavārıḳde şekk ü irtiyāb itmezler Eger dir-isek ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 13). [itmezler, -mez, -ler]*

- gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel bulına ki ʿömrüñce **itdügüñ** maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 9). [itdügüñ, -düğ, -üñ]*
- muḫālif ṣulardan iḥtirāz ider żarar ider diyü Cümle-i fesādāt-ı havādan biri budur n'içün ṣaḳınmaz Çün anlardan iḥtirāz ider n'içün bundan **itmez** Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 16). [itmez, -mez]*
- ʿibādeti ol taḳlīde mevḳūf olur ve illā ki **itmeye** ṭarīḳinde ebter olur bir çöpe degmez biñ yıl ʿibādet iderse ʿibādetinden ẕerre ḳadar fāyide itmez bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 7). [itmeye, -me, -y, -e]*
- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu **itmedi** ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 5). [itmedi, -me, -di]*
- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda **itdügi** tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 7). [itdügi, -düg, -i]*
- cūʿda anuñ ṣabrını kimse **itmiş** degül idi ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 13). [itmiş, -miş]*
- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ taʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ **itmedügi** şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 5). [itmedügi, -me, -düg, -i]*
- **itdügi** ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 17). [itdügi, -düg, -i]*
- nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp ṣoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda **itdügi-y-ile** itmedügi berāber olur tevbenüñ şol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 12). [itdügi-y-ile, -düg, -i, -y, -ile]*
- nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp ṣoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile **itmedügi** berāber olur tevbenüñ şol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 12). [itmedügi, -me, -düg, -i]*
- berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse daḫı **itmesün** tek ol ḥarāmı işledügi ḳadar müddet anı işlemesün Bu bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 7). [itmesün, -me, -sün]*
- sırrı ol olur ki ol ṭā'aṭı **itmemek** nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meselā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 1). [itmemek, -me, -mek]*
- bir ġayrinüñ 'izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ 'azli ve zilleti olur pes bu su'āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul **itdügi** ṭuġyānı bir ḳul itmez ma'a hāẕā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 8). [itdügi, -düg, -i]*
- bir ġayrinüñ 'izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ 'azli ve zilleti olur pes bu su'āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul **itmez** ma'a hāẕā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 8). [itmez, -mez]*
- itmeyenüñ 'izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı **itmeye-y-ıdı** kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [itmeye-y-ıdı, -me, -y, -e, -y, -ı, -di]*

- yeg olur bir kişi ki cān u dilden günāhına iʻtirāf ve ḥüsn-i iʻtiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra terkine tamām ʻazīmet ider ve bir daḫı **itmemesine** göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 16). [itmemesine, -me, -me, -si, -n, -e]*
- niyyet ider evvel **itdügini** fikr itdükçe Ḥaḳ'dan utanur ve anı añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 17). [itdügini, -düg, -i, -(n)i]*
- **itdi** aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 13). [itdi, -di]*
- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān **itdi** dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 14). [itdi, -di]*
- oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu uslūba göre olur vazīfe virmezlerse bir vaḳt imāmet **itmez** virürlerse biş vaḳtı ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 10). [itmez, -mez]*
- olup kendüyi bilmeye ki ne **itdüginden** ve ne ḳoduġından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice vü gündüz ayılmaz sekrān ola Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 15). [itdüginden, -düg, -i, -n, -den]*

ʻiṭā: *İhsan etme, verme.*
- belki kişi Rabb'inüñ kendüye niʻmetini az bilmemek gerek ve kendüyi ol niʻmete müstaḥaḳ görmemek gerek ol kendüye virileni bir ulu **ʻiṭā** bilmek gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 4). [ʻiṭā,]*

ʿiṭā ide: *Bahşetmek, ihsân etmek.*
- ide Şol ṭayyibü's-ṣıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek ẕātdur ki bir nefes- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 9). [ʿiṭā ide, -e]*

iṭāʿat idevüz: *Boyun eğmek; buyruğa uymak.*
- ḳudretümüz olduḳça ferāyiże ve sünnete **iṭāʿat idevüz** cehd eyleyevüz ki ṭarīḳa-i nebeviyyeye mutābaʿat idevüz Süfyān-ı Sevrī'den rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 9). [iṭāʿat idevüz, -evüz]*

iṭāʿat idevüz: *Söz dinlemek, boyun eğmek, verilen buyruğa uymak.*
- ḳudretümüz olduḳça ferāyiże ve sünnete **iṭāʿat idevüz** cehd eyleyevüz ki ṭarīḳa-i nebeviyyeye mutābaʿat idevüz Süfyān-ı Sevrī'den rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 9). [iṭāʿat idevüz, -evüz]*

ʻiṭāb ider: *Azarlamak, paylamak.*
- ʻ**iṭāb ider** ve şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı añā Ente diyü ḫiṭāb ider Yaʻnī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫiẕlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 11). [ʻiṭāb ider, -er]*

ʿiṭāb idüp: *Azarlamak, paylamak.*

• vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü şordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿ**itāb idüp** eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 14). [ʿitāb idüp, -üp]*

iṭbāḳ: *İttifak.*

• verāʿ bābında anuñ mübālaġasınuñ ġāyeti yoḳdur Cemīʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb idi ve cümle efāżıluñ **iṭbāḳı-y-ile** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 18). [iṭbāḳı-y-ile, -ı, -y, -ile]*

• muʿāmelāt-ı vicdāniyyede mecmaʿ-ı daḳāyıḳ idi ve esrār-ı mükāşefāt-ı Rabbāniyye de maʿden-i ḥaḳāyıḳ idi ʿulemā-yı evvelīn ü āḫırīn bunda **iṭbāḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 18). [iṭbāḳ,]*

itdügi: *Ettiği, yaptığı kişi.*

• ʿināyetdür ki Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ **itdügine** Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 3). [itdügine, -n, -e]*

iʿtibār: *Değer, kıymet; önem.*

• namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger **iʿtibār** niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 9). [iʿtibār,]*

• mertebesinden düşürmez fi'l-cümle **iʿtibār** göñledür ve medār-ı emr diledür eger göñli Allāh'la ise n'eylerse eylesün anuñ virdügine şükr itsün az olsun bol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 11). [iʿtibār,]*

i'tibār: *Yol, usul, yöntem.*

• bir **i'tibārdur** ki bir ṭāyifeye düşmişdür ve her birisi bir meẕhebdür ki bir meşreble ilişmişdür her birisi bir yoldur Ḥaḳḳ'a gitmege ve her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 1). [i'tibārdur, -dur]*

• ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda birine bir ḥālde bir **i'tibāra** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 4). [i'tibāra, -a]*

• iftikārda gerek 'ālem-i ṣūretden 'ālem-i bāṭına **i'tibār** gerek bu 'ālemi ol 'ālemüñ miṣāli bilmek gerek her neyi ki anda fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 13). [i'tibār gerek,]*

iʿtibār idüp: *Önem ve kıymet vermek, dikkate alma.*

• Aʿżam'a taḳlīd iderse her sözine inanmaḳ gerek dīn emrinde hemīn aña **iʿtibār idüp** ṭayanmaḳ gerek aña muḫālefet olan meẕhebi ḳomaḳ gerek ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 12). [iʿtibār idüp, -üp]*

i'tibār it: *Saygı göstermek, saymak, değer vermek.*

• kemāli daḫı çoḳ olur ammā bunuñ ma'nāsı bu degüldür ki Allāh'uñ kendüye virdügini az ṣaya ve Ḥaḳ'dan gelen ni'mete i'tidād ḳılmayup *i'tibār itmeye (Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 2). [i'tibār it,]*

iʿtibār itmek gerek: *İtibar etmeli, dikkate almalı.*

• iḫtiyār itmek gerek her kimi kim iḫtiyār ider hemīn anuñ sözine **iʿtibār itmek gerek** Hem-çunān bir dervīş ki bir şeyḫe inābet getüre ve bir mürīd ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 2). [iʿtibār itmek gerek,]*

iʿtibār itmemek gerek: *Dikkate almamalı.*

• ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı **iʿtibār itmemek gerek** hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 16). [iʿtibār itmemek gerek,]*

• bir ʿamel bulınur ki yıllar ile ṭāʿatine ġālib olur ṭāʿatüñ ẓahirde büyükligine **iʿtibār itmemek gerek** ve ʿibādātda aʿmāl çoḳlıġına aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 8). [iʿtibār itmemek gerek,]*

iʿtibār olmaz: *İtibar etmek, dikkate almak, ciddiye almak.*

• olmaz re'yi-y-ile ʿamel iderse ol ʿameli ḳabūl olınmaz ḫaṭā olup müctehid ḳavli-y-ile ʿamel itmek yig olur andan ki ḥaḳḳ olup re'yinde müstaḳil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 17). [iʿtibār olmaz, -maz]*

iʿtibārāt: *Faraziyeler, farzedilen şeyler.*

• gücenmesi nefsi rıżāsı-içün olmaz Ādem gircek dervīş olıcaḳ bu aralardan geçer kişi Allāh-ile olıcaḳ bu **iʿtibārātı** yabana atar Ādem oġlın bu mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 16). [iʿtibārātı, -ı]*

• olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu **iʿtibārāt** taʿayyünāt-ı sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 14). [iʿtibārāt,].*

• mesāvīde çoḳ ḥālāt olur ve ol ḥālāta göre **i'tibārāt** olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i ẕünūbdandur ve mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i 'ayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 5). [i'tibārāt,]*

iʿtibār-ı göñül: *Gönlün değeri.*

• ışmarlamaḳdadır ve hemīn **iʿtibār-ı göñül** anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet ki sen derūnuñda bulasın çāra yoḳdur ki bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 9). [iʿtibār-ı göñül,]*

iʿtibāriyyāt: *Nazarî düşünceler ve fikirler, varsayımlar, faraziyeler.*

• maẓhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir naẓar ile baḳar **iʿtibāriyyātdur** diyü yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde yaramaz olmaz ve aña nisbet eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 13). [iʿtibāriyyātdur, -dur]*

i'tidād ḳılmayup: *Saymak. II Önemsemek bağlamında.*

• kemāli daḫı çoḳ olur ammā bunuñ ma'nāsı bu degüldür ki Allāh'uñ kendüye virdügini az ṣaya ve Ḥaḳ'dan gelen ni'mete **i'tidād ḳılmayup** i'tibār itmeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 2). [iʿtidād ḳılmayup, -ma, -y, -up]*

iʿtidād olmaz: *Yardım istemek, aman dilemek.*

• olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün aña **iʿtidād olmaz** ve anuñ sıḳletinden aña keşāfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 14). [iʿtidād olmaz, -maz]*

iʿtidāl: *Aşırı olmama, ne çok fazla ne çok az, tam gerektiği kadar olma.*

- tecerrüdleri ġālib imiş bunda ekmel olalar zīrā faẓīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām **iʿtidālinde** ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 16). [iʿtidālinde, -i, -n, -de]*
- ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ şol mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek **iʿtidāl** ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 4). [iʿtidāl,]*

iʿtiḳād: *İnanç, inanma.*

- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü **iʿtiḳādlarınca** bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 2). [iʿtiḳādlarınca, -ları, -n, -ca]*
- ʿiḳāb eyleyecek olursa ben ne diyeyüm Ādem böyle gerek ki kemāli artduḳça tenezzüli ziyāde ola ve faẓīleti ziyāde olduḳça kendüye **iʿtiḳādı** eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 8). [iʿtiḳādı, -ı]*
- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu **iʿṭikād** derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 4). [iʿṭikād,]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli şeyḫine **iʿtiḳādına** göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 11). [iʿtiḳādına, -ı, -n, -a]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe **iʿtiḳādı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 12). [iʿtiḳādı, -ı]*
- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki **iʿtiḳādla** anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 13). [iʿtiḳādla, -la]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur Ol sebebdendür ki bunca dervīşler Ẕū'n-Nūn'a **iʿtiḳādları** sebebi-y-ile kemālāta irişdiler ve niçe mürīdler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 6). [iʿtiḳādları, -lar, -ı]*
- kendünüñ dervīşligine **iʿtiḳādı** eksilmekdendür dervīş olan mümkin degüldür ol cihetden gücenmez kendüye kimsen iʿtiḳādı olmaduġından incinmez meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 11). [iʿtiḳādı, -ı]*
- kendünüñ dervīşligine iʿtiḳādı eksilmekdendür dervīş olan mümkin degüldür ol cihetden gücenmez kendüye kimsen **iʿtiḳādı** olmaduġından incinmez meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 12). [iʿtiḳādı, -ı]*
- üzerine elbette yanarduk ṭāʿūnda daḫı muḥtemel ki ḳażiyye böyle ola bir kişi bu iḥtimāli virmekle **iʿtiḳādına** ne ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 12). [iʿtiḳādına, -ı, -n, -a]*
- girmeye vebādan ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da **iʿtiḳadına** ne ḫalel gelür ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine ne ẕelel gelür ʿAcebdür ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 1). [iʿtiḳadına, -ı, -n, -a]*
- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce kiyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūşına **iʿtiḳādı** vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 10). [iʿtiḳādı, -ı]*

- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ **iʿtiḳādı** olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 7). [iʿtiḳādı, -ı]*
- muḥkem olanuñ şerīʿate **iʿtiḳādı** artuḳ olur ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür ve mebde'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 13). [iʿtiḳādı, -ı]*
- īmāna īmān mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti ire ki bunuñ gibi **iʿtiḳādı** īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 12). [iʿtiḳādı, -ı]*

iʿtiḳād: *İnanma, gönülden tasdik ederek inanma, iman, inanç.*
- īmāna īmān mı dinilür ve bunuñ gibi **iʿtiḳāda** iʿtiḳād mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 11). [iʿtiḳāda, -a]*
- īmāna īmān mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda **iʿtiḳād** mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 11). [iʿtiḳād,]*

i'tiḳād: *İnanma, kalben tasdik ederek inanma, inanç. II İman.*
- göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i i'tiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette **i'tiḳād** lāzım olur ve ol ḫōd dīnde ma'rifete göre artar eksilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 10). [i'tiḳād,]*

i'tiḳād: *İtikat, inanç, inanma.*
- muḫālifdür dinilür anuñ ma'nāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü **i'tiḳādlarınca** bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 2). [i'tiḳādlarınca, -lar, -ı, -n, -ca]*
- ol **i'tiḳād** ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve 'āḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 7). [i'tiḳād,]*

iʿtiḳād ide: *İnanmak.*
- mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña **iʿtiḳād ide** hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 4). [iʿtiḳād ide, -e]*

iʿtiḳād ide: *İtikat etmek, inanmak.*
- mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña **iʿtiḳād ide** hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 4). [iʿtiḳād ide, -e]*

iʿtiḳad ider: *İnanmak.*
- **iʿtiḳad ider** ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 1). [iʿtiḳad ider, -er]*

iʿtiḳād ḳıla: *İnanmak, kalben tasdik ederek inanmak.*

- **iʿtiḳād ḳıla** pes bu mesʾelelerde ol müctehid olmış olur ictihādı muḳteżāsınca kendü ʿamel itmiş olur ʿUlemā bu ḳadar muḫālefet ile İmām-ı Aʿẓam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 1). [iʿtiḳād ḳıla, -a]*

iʿtiḳād ḳıla: *İnanmak.*

- ʿizzet mi olur ve bir kişi ki buña **iʿtiḳād ḳıla** bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya ki naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa iḫtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 1). [iʿtiḳād ḳıla, -a]*

iʿtiḳād olınan: *İnanılan.*

- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda ṣaḥiḥ **iʿtiḳād olınan** delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 10). [iʿtiḳād olınan,]*

i'tiḳād olur: *İnanmak.*

- gibi kimsenüñ fi'li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ 'aḳīdesine **i'tiḳād olur** ve ne anuñ a'māline i'timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne 'ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 1). [i'tiḳād olur, -ur]*

iʿtimād: *Güven, güvenç, emniyet.*

- ṭoḳuz şemʿ-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerīʿat bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ ʿammārı ve dīn ehlinüñ **iʿtimādı** idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 10). [iʿtimādı, -ı]*
- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz **iʿtimādumuz** hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 12). [iʿtimādumuz, -u, -muz]*
- gice ḳadarca inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki yıllarla ṭāʿatine **iʿtimād** ve ʿibādetine iʿtiżād itse anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı Evliyā aṭıbbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 13). [iʿtimād,]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine **iʿtimādına** göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 12). [iʿtimādına, -ı, -n, -a]*
- muḫāl olur Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez ve bunuñ gibi iḫtimālāt ile ʿaḳla **iʿtimād** bozılmaz ʿaḳluñ aḥkāmı bu ʿālemüñ aḥvāline göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 6). [iʿtimād,]*
- ṭayanduḳları Allāh'uñ maġfiretünedür ve ziyāde **iʿtimādları** ʿumum raḥmetinedür ammā bu şeyṭānuñ mekridür ki araya ṣalmışdur bunuñla cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 11). [iʿtimādları, -lar, -ı]*

i'timād: *Güven.*

- ṭoḳuz şem'-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerī'at bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ 'ammārı ve dīn ehlinüñ **i'timādı** idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 10). [i'timādı, -ı]*

iʿtimād idüp: *Güven duymak, güvenmek.*

- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa dürişür Bir fāsıḳ seni evine daʿvet itse ol gün evüñde ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ sözine **iʿtimād idüp** ol gice sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 12). [iʿtimād idüp, -üp]*

iʿtimād itdügi: *Güvenmek, inanmak.*
- gözidür ve bunuñ **iʿtimād itdügi** ẓāhir yüzidür anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ başīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 11). [iʿtimād itdügi, -düg, -i]*

iʿtimād itmemek: *Güvenmek.*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 11). [iʿtimād itmemek, -me, -mek]*

iʿtimād itmemek gerek: *Güvenmemeli.*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 11). [iʿtimād itmemek gerek,]*

iʿtimād ḳıla-y-ıduḳ: *Güvenmek.*
- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda ṣaḥiḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 9). [iʿtimād ḳıla-y-ıduḳ, -a, -y, -ı, -duk]*

iʿtimād ḳılınur: *Güvenilmek.*
- evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẓariyyātda daḫı iʿtimād ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 10). [iʿtimād ḳılınur, -ur]*

iʿtimād ḳılur: *Güvenmek.*
- ki ādem anda dili-y-ile **iʿtimād ḳılur** vay bizüm ḥālümüze idi eger Allāh'ı delīlleri-y-ile bile-y-idik şol bir ḳaç kitāblarda yazılan ḥüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 7). [iʿtimād ḳılur, -ur]*

i'timād olur: *Güvenmek.*
- gibi kimsenüñ fi'li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ 'aḳīdesine i'tiḳād olur ve ne anuñ a'māline **i'timād olur** ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne 'ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 2). [i'timād olur, -ur]*

i'timād olur: *Güven duymak, güvenmek.*
- gibi kimsenüñ fi'li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ 'aḳīdesine i'tiḳād olur ve ne anuñ a'māline **i'timād olur** ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne 'ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 2). [i'timād olur, -ur]*

iʿtimād-ı ḥads-ı ṣaḥīḥe: *?.*

• evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẓariyyātda daḫı **iʿtimād-ı ḥads-ı ṣaḥīḥe** ḳılınur ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 10). [iʿtimād-ı ḥads-ı ṣaḥīḥe, -e]*

i'tirāf: *Başkaları tarafından bilinmesi sakıncalı görülen bir gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklama, söyleme, bildirme.*

• yeg olur bir kişi ki cān u dilden günāhına **i'tirāf** ve ḥüsn-i iʿtiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra terkine tamām 'azīmet ider ve bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 15). [iʿtirāf,]*

• bir mü'mine yitişür hemīn defʿi tevbe ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfar idüp ẓulmine **iʿtirāf** gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥalete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 18). [iʿtirāf,]*

iʿtirāf iderdi: *Gerçeği gizlemeden açıklamak.*

• olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a ilṭifāt itmezdi ve anuñla bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi fażlına **iʿtirāf iderdi** ve kemālāt-ı baḫrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 2). [iʿtirāf iderdi, -er, -di]*

iʿtirāf idevüz: *Gerçeği gizlemeden açıklamak.*

• ammā anuñ keyfiyetini bilmedügümüze **iʿtirāf idevüz** bu mes'elede baḫsi ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde kesret yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 3). [iʿtirāf idevüz, -evüz]*

i'tirāf ḳıla: *Bir gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklamak, söylemek, bildirmek. II Kabul etmek.*

• bile dāyimā 'aczine **i'tirāf ḳıla** kendi cehlini bildükçe ma'rifet perdeleri açılur ve kendü 'aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 15). [i'tirāf ḳıla, -a]*

i'tirāf ḳıla: *Bir gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklamak, söylemek, bildirmek.*

• bile dāyimā 'aczine **i'tirāf ḳıla** kendi cehlini bildükçe ma'rifet perdeleri açılur ve kendü 'aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 15). [i'tirāf ḳıla, -a]*

iʿtirāż: *Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkma.*

• ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline **iʿtirāż** ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 13). [iʿtirāż,]*

• ol degüldür ki 'ürf de ḳanā'at şayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne **i'tirāż** olur ḳanā'at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından i'rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 2). [i'tirāż,]*

iʿtirāż itse gerek: *Karşı çıkacak.*

• ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından şoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü **iʿtirāż itse gerek** ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 2). [iʿtirāż itse gerek,]*

iʿtirāż ḳılınmaz: *Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkmak.*

• ḳılur hemīn meẕheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet ile ʿamel itmiş gibi olur bu bābda ol kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu emrden ötürü aña **iʿtirāż ḳılınmaz** İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 18). [iʿtirāż ḳılınmaz, -ın, -maz]*

itiver: *Ansızın, çabucak atmak.*

• isterse ol pencereden aşaġa **itiverürdi** Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 15). [itiverürdi, -ür, -di]*

iʿtiżād itse: *Dayanmak, destek olarak kullanmak.*

• gice ḳadarca inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki yıllarla ṭāʿatine iʿtimād ve ʿibādetine **iʿtiżād itse** anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı Evliyā aṭıbbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 14). [iʿtiżād itse, -se]*

itmām itmek olur: *Bitirmek, tamamlamak.*

• ve nahā'n-nefsa ʿani'l-havā fa-inna'l-cennete hiya'l-ma'vā Ammā bu ḥikāyetüñ tevcīhini bunuñla **itmām itmek** olur ki cehennemī dimekden murād cehennemīlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 10). [itmām itmek olur, -ur]*

itmām-ı emāreti olur: *İşaretlerin tamamı olmak.*

• ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur ve derūnda bu vicdān ol fiʿlüñ **itmām-ı emāreti olur** Fi'l-cümle tevekkülde her ne mertebede ki olursın sen işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 12). [itmām-ı emāreti olur, -(u)r-ur]*

itmeg: *Etmek, yapmak.*

• ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ teʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı **itmegüñ** vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [itmegüñ, -üñ]*

itmeg: *Ekmek.*

• Ḳuru **itmegi** şuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekser-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 13). [itmegi, -i]*

• didi Eyitdi Bu cihānuñ **itmegin** yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın iderem Ve naḳl olınur ki şordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 1). [itmegin, -i, -n]*

- eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa **itmegin** yimekle olmaz zāhid oldur ki göñlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve göñlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 17). [itmegin, -i, -n]*
- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa **itmegin** yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 8). [itmegin, -i, -n]*
- görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol **itmegden** bir pāra aña ṣunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 16). [itmegden, -den]*

itmeg: *Etmek, yapmak.*
- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ taʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde mütaʿayyin idi her Cumʿa ol bunı **itmegüñ** vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [itmegüñ, -üñ]*

itmek: *Etmek, yapmak.*
- ʿizzete **itmek** gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete **itmek** gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 3). [itmek,]*
- **itmek** içün olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 1). [itmek,]*
- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendi daḫı **itmek** olmaz 'āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 12). [itmek,]*

itmek: *Ekmek.*
- görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī **itmek** yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra aña ṣunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 15). [itmek,]*
- bulışdı Maʿrūf-ı Kerḫī hemīn ʿalūḳa düşdi Dāvud Ḥażretinüñ rūḥaniyyetidür ki yitişdi ol bir loḳma **itmek** żāyiʿ olmayup kemāle irişdi Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 18). [itmek,]*
- bizüm odaya gidelüm anda bir parā ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra **itmek** ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 2). [itmek,]*
- ṣu ister sen anı esirgeyüp **itmek** mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp ṣu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 1). [itmek,]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste ol virür gerek **itmek** gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 12). [itmek,]*

itmek: *Etmek, yapmak.*
- ʿizzete **itmek** gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 3). [itmek,]*

- ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete **itmek** gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 3). [itmek,]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār **itmek** olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [itmek,]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı **itmek** olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [itmek,]*
- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı **itmekde** 'ayn-ı ṣevāb olur meṣelā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol fi'l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 7). [itmekde, -de]*
- ḫāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir üslūbla gözetmek olmaz ve cemī'sine terbiyeti bir yoldan **itmek** olmaz ādem olur ki yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 4). [itmek,]*
- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendü daḫı **itmek** olmaz 'āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 12). [itmek,]*

itmek gerek: *Etmeli, yapmak gerek.*
- gerek kevākib-i seyyare ki bir daḫı anuñ gibi ṭāliʿ vücūd bula ve niçe naẓarlar itmek gerek kevākib-i felekler içinde ki ʿālem-i ṭabīʿatda bir anuñ gibi manẓar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 15). [itmek gerek,]*
- ilāhī vücūda gelüp manẓūr-ı enām ola ve niçe seferler **itmek gerek** ʿanāṣır-ı mevālid arasında ki sarāy-ı ṣūretde bir anuñ miṣli maẓhar-ı pādişāhī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 17). [itmek gerek,]*

itmek gerek: *Etmeli.*
- ʿizzete **itmek gerek** ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 3). [itmek gerek,]*
- ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete **itmek gerek** Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 3). [itmek gerek,]*

itmeyen: *Etmeyen, yapmayan (kişi).*
- itmeyenüñ 'izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu **itmeyen** ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 10). [itmeyen,]*

itmeyen: *Yapmayan kişi. II Azgınlık etmeyen kişi.*
- itmeyenüñ 'izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [itmeyenüñ, -üñ]*

itmeyen ḳul: *Tuğyan etmeyen kişi.*

• itmeyenüñ ‘izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu **itmeyen ḳul** eger ide-y-idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 10). [itmeyen ḳul,]*

itmeyenüñ: *Etmeyen, yapmayan (kişi). II Tuğyan etmeyen kişi.*

• **itmeyenüñ** ‘izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [itmeyenüñ, -üñ]*

itmeyüp ṭururam: *Etmemek, yapmamak.*

• niyyet idüp üzerine uġrayup ṭururam āḫır yine maḥżā Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp ol günāhı **itmeyüp ṭururam** Şāfiʿī eyitdi Ben ḥükm iderem ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 4). [itmeyüp ṭururam, -ur, -am-y, -üp, - ṭurur, -am]*

ittifāḳ: *Fikir birliği, anlaşma, uyuşma.*

• eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi’l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ **ittifāḳı-y-ıla** açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 4). [ittifāḳı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

ittifāḳ: *Tevafuk etmek, denk gelmek.*

• ẓāhirde görüp n’eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı **ittifāḳ** bir ṣu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 8). [ittifāḳ,]*

• bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb’ün evine geldi **ittifāḳ** bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 5). [ittifāḳ,]*

• Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler **İttifāḳ** ol ḥinde Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 5). [ittifāḳ,]*

• Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi **İttifāḳ** ḫāṭıruma *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 4). [ittifāḳ,]*

• bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa **ittifāḳ** Türkistān seferine niyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 18). [ittifāḳ,]*

• itmişdi Ṣūfīyāne libāslar giyüp bir gūşede ḫalvet otururdı hiç kimseye ḳarışmayup Ḥaḳḳ’a ʿibādet eyleyüp ṭururdı **İttifāḳ** bir gice yatarken vāḳıʿasında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 16). [ittifāḳ,]*

• ʿaleyhi’s-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle ki anuñ āsārında tamām taṣarruf mertebesine yitişür **İttifāḳ** andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 4). [ittifāḳ,]*

• ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi **İttifāḳ** Şeyḫ’e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 4). [ittifāḳ,]*

ittifāḳ eylerlerdi: *Fikir birliğine varmak, uyuşmak; anlaşmak.*

• te’vīl idüp ʿaḳlına uya Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān’uñ ḳıdemine **ittifāḳ eylerlerdi** Ḳurān’dan murād hemīn bu elfāẓı añlarlardı hīç kelām-ı nefsī ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 3). [ittifāḳ eylerlerdi, -r, -ler, -di]*

ittifāḳ itmişlerdür: *Anlaşmak, uyuşmak, bağlaşmak.*
• ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta’aḫḫırīn bunda **ittifāḳ itmişlerdür** kim ol kişi ki ẓāhiri bāṭına tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn ü taḳrīrle beyān itmiş ola ve şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 1). [ittifāḳ itmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

ittifāḳ itmişlerdür: *Fikir birliğine varmak.*
• ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta’aḫḫırīn bunda **ittifāḳ itmişlerdür** kim ol kişi ki ẓāhiri bāṭına tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn ü taḳrīrle beyān itmiş ola ve şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 1). [ittifāḳ itmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

ittifāḳ itmüşlerdür: *Fikir birliğine varma, birlikte hareket etme.*
• mükāşifāt-ı sübḥāniye bu emrde **ittifāḳ itmüşlerdür** ki ġaybet insānda ʿaẓāyim-i ẕünūbdan ve mesāvī ʿāḳilde ʿuyūbdandur Cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 7). [ittifāḳ itmüşlerdür, -miş, -ler, -dir]*

ittifāḳı-y- ile: *Fikir birliğine varma, uyuşma, anlaşmaya varma.*
• verāʿ bābında anuñ mübālaġasınuñ ġāyeti yoḳdur Cemīʿ ʿālemüñ **ittifāḳı-y- ile** aḫlāḳı müsteṭāb idi ve cümle efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 17). [ittifāḳı-y- ile, -ı, -y, -ile]*

iṭṭilā‘-ı esrār- ı lāhūtda: *İlâhî âlemin sırlarına vakıf olma.*
• rūḥları leẕẕeti ol yoldan ṭālib olur ammā şunlar ki dāyim göñülleri **iṭṭilā‘-ı esrār- ı lāhūtda** olur ve her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 10). [iṭṭilā‘-ı esrār- ı lāhūtda, -da]*

ittisal: *Vāsıl olma, ulaşma.*
• olmasında beden-iledür ve Kaʿbe’nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām **ittiṣāl** ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 14). [ittiṣāl,]*

ittiṣāl-ı ferdāniyyetdür: *Bire ulaşma. II Kulun seyr ü sülûk ile fenâfillâh netîcesinde Hak’tan başka şey görmeyerek Hakk’a vâsıl olması.*
• ferdāniyyetdür Yaʿnī esbābı aradan gidermek gerek cemīʿ ḫayr u şer ne ise andan bilmek gerek bunuñ ʿalāmeti oldur ki hīç kimseyi medḥ ü ẕemm idemez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 17). [ittiṣāl-ı ferdāniyyetdür, -dür]*

ittiṣāl-i rūḥāniyyetde: *Ruhun yakınlığı.*
• meṣūbātı çoġ olur ve anlarda olan ʿibādetüñ ḳabūli artuġ olur Fi’l-cümle **ittiṣāl-i rūḥāniyyetde** ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ daḫli olur her kim ki buña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 18). [ittiṣāl-i rūḥāniyyetde, -de]*

ʿivāż: *Karşılık, bedel.*

- cezāsında āḫıratda rāḥāt u sürūr ve bundağı ḫavfları ʿ**ivażı** anda emn ü ḥuzūr müyesser ḳıla Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 7). [ʿivażı, -ı]*
- āḫıratda ṭoḳlıḳlar ve bu dārdaki riyāżātları ʿ**ivażı** ol dārda ḳonuḳlıḳlar müyesser ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 9). [ʿivażı, -ı]*
- tebāreke ve taʿālā aña dünyā devleti yirine āḫırat şāhlıġı ve bu cihān ʿizzeti yirine ol cihān pādişāhlıġı müyesser idüp dünyādaki sarāyları ʿ**ivażı** cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 4). [ʿivażı, -ı]*
- idebilür anuñ ʿ**ivażı** ol kişinüñ seyyiʿātından biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 19). [ʿivażı, -ı]*
- muḳābelesinde āḫıratda birine biñ meşūbāt ve bu dārda çekdügi belālar ʿ**ıvażı** ol dārda bī-ḥad ḥasenāt müyesser idüp ḥurūf u naẓm-ı ḳıra'atınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 11). [ʿıvażı, -ı]*
- ü taḳvāları ʿ**ivażı** bihişt-i berīn içinde envāʿ dürlü niʿmetler naṣīb ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 177, Satır 1). [ʿivażı, -ı]*
- ve bundaki riyāżetleri ʿ**ıvāżı** cennetde ḥużūrla istirāḥatler müyesser idüp bu dārda niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ ve bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 15). [ʿıvāżı, -ı]*
- ʿālemdeki zaḥmetleri ʿ**ivażı** ol ʿālemde rāḥatlar müyesser idüp dār-ı cennetde maḳāmını müheyyā vü muḳarrer ve derecāt-ı ʿilliyīn içinde derecesini muʿallā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 5). [ʿivażı, -ı]*
- ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿ**ivāż** ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 15). [ʿivāż,]*

ʿ**ivāż ala:** *Karşılık, bedel almak.*
- ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿ**ivāż ala** birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 15). [ʿivāż ala, -a]*

ʿ**iyān:** *Açık, belli şekilde, aşikâr.*
- ve Fażāyilinden ne rivāyet idevüz ki biñde birini beyān ve güneş ḳatında ẕerre ʿ**iyān** idevüz anuñ tehẕīb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i muʿāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 18). [ʿiyān,]*
- ʿulemāsından idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām ʿ**iyān** ve kerāmātı bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 16). [ʿiyān,]*

ʿ**iyān:** *Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.*
- bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿ**iyānı-içündür** anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 16). [ʿiyānı-içündür, -ı, -içün, -dür]*

'iyān: *Belli, açık, ortada.*
- 'ulemāsından idi 'ahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām **'iyān** ve kerāmātı bī-kerān idi envā'-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 16). ['iyān,]*

ʿiyān eylerdi: *Açıklamak.*

- idüp ʿ**iyān eylerdi** cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çağırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 7). [ʿiyān eylerdi, -r, -di]*

'iyān idevüz: *Açıklamak, ortaya koymak, aşikar etmek.*

- ve fażāyilinden ne rivāyet idevüz ki biñde birini beyān ve güneş ḳatında ẕerre **'iyān idevüz** anuñ tehẕīb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i mu'āmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 18). ['iyān idevüz, -evüz]*

ʿiyān itdi: *Göstermek, belli etmek.*

- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿ**iyān itdi** ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 8). [ʿiyān itdi, -di]*

ʿiyān itmiş ola: *Açıklamış, ortaya koymuş olmak.*

- ü tevfīḳ idüp luṭf-ı taḫrirle ʿ**iyān itmiş ola** ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi Rivāyet olınur ki meşāyıḫdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 3). [ʿiyān itmiş ola, -a]*

ʿiyān ola: *Ortaya çıkmak, belli olmak.*

- olmayınca ḫāricde ʿ**iyān ola** ʿālem-i miṡālde ol nice ki tedbīr ḳılur tedbīrine göre bu ālemde ṣūret bağlanur ol miṡāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 9). [ʿiyān ola, -a]*

'iyān olur: *Görünür hale gelmek, belli olmak, açıkça meydana çıkmak.*

- seçemez dirler ki keẕūb olanuñ vākı'ası daḫı yalan olur ṣıdḳı 'ādet idinenüñ menāmında gördigi **'iyān olur** tecribe ile bulınmışdur ki menām ḥāli yaḳaża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 10). ['iyān olur, -(u)r-ur]*

īẕā ider: *Eziyet etmek.*

- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña **īẕā ider** kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 14). [īẕā ider, -er]*

īẕā itdi: *Eziyet etmek.*

- degme kez kimseye şerr ḳaṣd itmezler ve bir kişi bize **īẕā itdi** diyü intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir lafẓ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 15). [īẕā itdi, -di]*

īẕā itmek: *Eziyet etmek.*

• cilā virmekde bu andan artuḳ olur ki bir ḥelāldeki leẕẕeti vardur terk eyleye mücerred nefsine **īẕā itmek** içün ḳomaya ki işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 2). [īẕā itmek,]*

<u>īẕā virür:</u> *Eziyet vermek.*

• ve ziyāde yemek **īẕā virür** ḥarāreti ziyāde ziyāde olduḳça şevḳi artar ol sebebden ṣu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 3). [īẕā virür, -ür]*

<u>iżāʿet:</u> *Aydınlık, parlak. II Nur.*

• Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ **iżāʿeti** çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 10). [iżāʿeti, -i]*

• bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve **iżāʿeti** müteferriʿ olan aḥlāḳda gözükür hele biz göreyoruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 13). [iżāʿeti, -i]*

<u>iʿzāz ḳılur:</u> *Saygı göstermek.*

• her mevcūduñ edebini tamām riʿāyet ider ve her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām **iʿzāz ḳılur** ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 14). [iʿzāz ḳılur, -ur]*

<u>iʿzāz olınur:</u> *Yüceltilmek, hürmet ve sevgi gösterilmek.*

• ġayet azı olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām **iʿzāz olınur** şeref-i nesebe ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 15). [iʿzāz olınur, -ur]*

<u>iʿzāz olınur:</u> *Hürmet ve saygı gösterilmek.*

• ġayet azı olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām **iʿzāz olınur** şeref-i nesebe ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 15). [iʿzāz olınur, -ur]*

<u>iʿzāz u iḫtirām iderlerdi:</u> *Saygı ve hürmet göstermek.*

• Zamānında aña şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi bī-had **iʿzāz u iḫtirām iderlerdi** Muʿaẕẕam-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ām idi ve niçe meşāyıḫ-ı kümmele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 9). [iʿzāz u iḫtirām iderlerdi, -er, -ler, -di]*

<u>izdiyād olur:</u> *Artmak, çoğalmak.*

• ḥürmet iderse derecesi **izdiyād olur** Ol sebebdendür ki bunca dervīşler Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta irişdiler ve niçe müridler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 5). [izdiyād olur, -ur]*

<u>izdiyādda ola:</u> *Artmak, çoğalmak.*

• ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim **izdiyādda ola** Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 16). [izdiyādda ola, -a-da]*

izdiyādda olur: *Artmak, çoğalmak.*

- ʿameliyyesini arturur cennetde merātibi **izdiyādda olur** Her kişi bunda cennetdeki derecesi-y-içün çalışur ve her kişi ki bunda ʿamel itmekle āḫıratdaġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 5). [izdiyādda olur, -ur]*

iẓhār idemez: *Açığa vurmak, belirtmek, göstermek.*

- riyāżete taḥammül ḳılmaz ve muʿżilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı **iẓhār idemez** ḫavfı ucından ve çoḳ yirde ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 10). [iẓhār idemez, -e, -mez]*

iẓhār itmeyeler: *Açığa vurmak, göstermek.*

- diyeler ve biri ol ʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp **iẓhār itmeyeler** Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 2). [iẓhār itmeyeler, -me, -y, -e, -ler]*

iẓhār itmeyeler: *Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek.*

- diyeler ve biri ol ʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp **iẓhār itmeyeler** Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 2). [iẓhār itmeyeler, -me, -y, -e, -ler]*

izn: *İzin, bir şeyi yapmak için verilen serbestlik, müsâade, ruhsat, destur.*

- ki ḫāne-i şerīʿate girmek ister anlara teḥiyyāt u tekrīm gerek ve her kim ki ol sarāy-ı devlete duḫūl ider anlara inḳiyād u teslīm gerek anlaruñ **iẓninsüz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 4). [iẓninsüz, -in, -süz]*

ʿ**izzet:** *İkram, kıymet.*

- pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan ṣoñra gelen begler hiç ʿ**izzete** taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 16). [ʿizzete, -e]*

ʿ**izzet:** *Kıymet, îtibar, büyüklük, yücelik.*

- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẓmetine liyāḳati ola Ḫażret-i Üveys'e bundan ulu ʿ**izzet** ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 4). [ʿizzet,]*
- ve ʿ**izzet** belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 1). [ʿizzet,]*
- tebāreke ve taʿālā aña dünyā devleti yirine āḫırat şāhlıġı ve bu cihān ʿ**izzeti** yirine ol cihān pādişāhlıġı müyesser idüp dünyādaki sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 3). [ʿizzeti, -i]*
- ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿ**izzetüm** ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 3). [ʿizzetüm, -üm]*

- bunuñ ʿ**izzeti** anuñ ʿizzetinden artuḳdur ḫilḳat-ı ʿālemden maḳṣūd insāndur ve yiri gögi binā itmekde ḥikmet bu bünyāndur maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 17). [ʿizzeti, -i]*
- bunuñ ʿizzeti anuñ ʿ**izzetinden** artuḳdur ḫilḳat-ı ʿālemden maḳṣūd insāndur ve yiri gögi binā itmekde ḥikmet bu bünyāndur maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 17). [ʿizzetinden, -i, -n, -den]*
- aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿ**izzetini** ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp aşmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 11). [ʿizzetini, -i, -n, -i]*
- aña ʿ**izzet** iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp aşmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 11). [ʿizzetini, -i, -n, -i]*
- pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan ṣoñra gelen begler hiç ʿ**izzete** taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 16). [ʿizzete, -e]*
- ʿ**izzet** iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 6). [ʿizzetine, -i, -n, -e]*
- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿ**izzetine** deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 6). [ʿizzetine, -i, -n, -e]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿ**izzet** bula ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 7). [ʿizzet,]*
- kendü efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿ**izzet** anuñ ve eger idemezse bārī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 16). [ʿizzet,]*
- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿ**izzeti** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 6). [ʿizzeti, -i]*

'izzet: *Kıymet, îtibar, büyüklük, yücelik.*
- derūnında meskeneti artuḳ bulınduḳca ẓāhirde **'izzeti** artar kendü ma'rifetini az gördükce ma'rifeti artuḳ olur ve kendü kemālini şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 17). ['izzeti, -i]*
- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ **'izzeti** ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 14). ['izzeti, -i]*
- itmeyenüñ **'izzeti** andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). ['izzeti, -i]*

'izzet bula: *Şeref bulmak, kıymetli olmak, değer kazanmak, hürmet edilmek.*
- ve kendüde istita'at görmedügince istiṭā'atı çoġ olur kendüyi dāyim maḳām-ı 'ubūdiyyetde ẕelīl görmek gerek ki cihānda **'izzet bula** ve nefsini her vaḳt rıbḳa- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 10). ['izzet bula, -a]*

ʿ**izzet bula:** *Büyük mevki ve makam elde etmek. II Manevi olarak yükselmek bağlamında.*

- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿ**izzet bula** ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 7). [ʿizzet bula, -a]*

ʿ**izzet eyledügi-içündür:** *Saygı, hürmet göstermek; değer vermek.*

- gibi göñülleri ṭavāf itdügi-içündür ki kendü daḫı müṭāf-ı ʿālem oldı ve bunuñ gibi ʿazīzlere ʿ**izzet eyledügi-içündür** ki kendü daḫı ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 18). [ʿizzet eyledügi-içündür, -düg, -i, -içün, -dür]*

ʿ**izzet iderdi:** *Hürmet etmek, saygı göstermek.*

- ʿ**izzet iderdi** İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 5). [ʿizzet iderdi, -er, -di]*

ʿ**izzet iderlerdi:** *Hürmet etmek, saygı göstermek.*

- aña ʿ**izzet iderlerdi** meger vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp aşmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 11). [ʿizzet iderlerdi, -er, -ler, -di]*

ʿ**izzet itdi:** *Hürmet etmek, saygı göstermek.*

- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʿ**izzet itdi** hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 18). [ʿizzet itdi, -di]*

ʿ**izzet itdüġüñden:** *Hürmet etmek, saygı göstermek.*

- ṣāliḥīni riʿāyet ü ʿ**izzet itdüġüñden** olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 19). [ʿizzet itdüġüñden, -düg, -üñ, -den]*

ʿ**izzet ḳafesinüñ:** *Şeref kafesi. II Beden.*

- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḫzeni idi ʿ**izzet ḳafesinüñ** ṭūtīsi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 14). [ʿizzet ḳafesinüñ, -nüñ]*

ʻizzet ḳoya: *Kıymet ve değer vermek.*

- ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine **ʻizzet ḳoya** ol kişinüñ tevāżuʻdan naṣībi olmaz maḥrūm olur hemīn mütekebbirler defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 17). [ʻizzet ḳoya, -a]*

ʿ**izzet olur:** *Değerli, kıymetli olmak.*

- ʿizzet mi olur ve bir kişi ki buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya ki naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa iḫtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 1). [ʿizzet olur, -(u)r-ur]*

ʿ**izzet serleri:** *Değerli reisler, önderler.*

• ki niçe ʿ**izzet serleri** ḫāk-ı pāyına niṣār idi ol bir baḥr idi ki meşāyiḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 7). [ʿizzet serleri, -ler, -i]*

'izzet ü celāli: *Şeref ve yücelik.*

• ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve fażlı olmasa Fużayl fażl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf-u iclāli olmasa 'ālemde bu ḳadar **'izzet ü celāli** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). ['izzet ü celāli, -i]*

ʿ**izzet ü iclāli:** *İtibar ve büyüklük.*

• nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde fażl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿ**izzet ü iclāli** dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 12). [ʿizzet ü iclāli, -i]*

ʿ**izzet ü naʿīme:** *İkram ve nimetler. II Metinde cennet bağlamında kullanılmıştır.*

• aṣḥābı geldiler cemʿ olup yanında oturdılar Bişāret olsun saña ʿ**izzet ü naʿīme** varursın bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme varursın Eyitdi Ne içün dimezsiz ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 7). [ʿizzet ü naʿīme,]*

'izzet virür: *Kıymet, îtibar, şeref vermek.*

• mahrūb ider cūd bir ednāya **'izzet virür** ve büḫl bir a'lāya ẕillet virür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki ḳādir olur şer'üñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 3). ['izzet virür, -ür]*

ʿ**izzet-i rū-yi taḳvā:** *Takva yüzünün şerefi.*

• ṣıdḳ-ı yaḳīn ḳurretü'l-ʿayn-ı fetvā ve ʿ**izzet-i rū-yi taḳvā** faḫrü'l-muḥaḳḳıḳīn ve zübdetü'l müdaḳḳıḳīn vāriṣ-u ʿulūmi'l-evliyāi ve'l-mürselīn maḳbūl-i enām ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 5). [ʿizzet-i rū-yi taḳvā,]*

3.12. J

jeng: *Pas, küf, kir. II Günahlar.*

- itmekde olur ġāyeti **jengden** jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur şöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 17). [jengden, -den]*

jengār olur: *Kirli, paslı olmak. II Günahla kaplı olmak.*

- ḥaḳīḳati dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur ve her fi'li bir masdār-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur ṭabī'atı bī-hamiyyet ü 'ār olur ve āyine-i vücūdı pür **jengār olur** ve du'āsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 4). [jengār olur, -(u)r-ur]*

3.13. K/Ķ

ḳab: *Kap. II Gönül.*

- ammā her şu alan **ḳabına** ṣıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü murdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 7). [ḳabına, -ı, -n, -a]*

ka'be: *Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

- Ehlu'llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında **Kaʿbe** aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṣāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 17). [kaʿbe,]*
- Ehlu'llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṣāli ile **Kaʿbe** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 18). [kaʿbe,]*
- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından **Kaʿbe'yi** göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 1). [kaʿbe'yi, -y, -i]*
- arasında çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣuṣ bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür **Kaʿbe** istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 4). [kaʿbe,]*
- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẓīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt **Kaʿbe'yi** anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 6). [kaʿbe'yi, -y, -i]*
- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt **Kaʿbe'yi** yirinde göre ʿālem –i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 7). [kaʿbe'yi, -y, -i]*
- olur İmdi rūḥāniyyeti **Kaʿbe** ki ḥaḳīkat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 13). [kaʿbe,]*
- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen **Kaʿbe'yi** yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 15). [kaʿbe'yi, -y, -i]*

- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen yirinden ayrılmaya **Kaʿbe** bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 16). [kaʿbe,]*
- ve anı ziyāret itmekle iş olmaz **Kaʿbe'yi** ziyāret iden gerçek Kaʿbe'yi görmek gerek ve Mekke'ye vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 17). [kaʿbe'yi, -y, -i]*
- ve anı ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden gerçek **Kaʿbe'yi** görmek gerek ve Mekke'ye vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 17). [kaʿbe'yi, -y, -i]*
- **Kaʿbe** ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 1). [kaʿbe,]*
- Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer ki cānsuz ola **Kaʿbe'nüñ** ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 2). [kaʿbe' nüñ, - nüñ]*
- Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve **Kaʿbe'ye** müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 2). [kaʿbe'ye, -y, -e]*
- bir ʿazīzi müstaḳbil ola **Kaʿbe** bir kişiye döner ki tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle ki her ne söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 3). [kaʿbe,]*
- iki cevāb olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim **Kaʿbe** yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 11). [kaʿbe,]*
- olmasında beden-iledür ve **Kaʿbe'nüñ** Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 13). [kaʿbe'nüñ, -nüñ]*
- itdüñse anuñ meşūbāṭın vir eger itmedüñse ol müṣībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki ṣoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende **Kaʿbe** bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 6). [kaʿbe,]*
- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada **Kaʿbe** aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 10). [kaʿbe,]*
- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada **Kaʿbe'ye** girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 10). [kaʿbe'ye, -y, -e]*
- eyitdi Yā Ābā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl **Kaʿbe'yi** ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 14). [kaʿbe'yi, -y, -i]*
- Eger **Kaʿbe** Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 15). [kaʿbe,]*
- aşlına ricʿat ḳılur **Ka'be** bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber ṣayılur belki ol binā daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekşer-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 3). [ka'be,]*

- ol esnāda tamām faḳrı var idi bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün **Kaʿbe'ye** yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 2). [kaʿbe'ye, -y, -e]*
- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi **Kaʿbe** içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 3). [kaʿbe,]*
- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek putḫāne gerek **Kaʿbe** ve gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 8). [kaʿbe,]*

ka'be: *Kâbe. II Evliyanın gönlü.*
- içinden fütūh olur her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol **Ka'be'yi** ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 14). [ka'be'yi, -y, -i]*

kaʿbe-i ḥaḳīḳī: *Hakiki Kabe. II Manevi alemde bulunan.*
- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes **Kaʿbe-i ḥaḳīḳī** isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen kişiye yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 15). [kaʿbe-i ḥaḳīḳī,]*

kaʿbe-i ṣafā: *Gönül huzurunun kıblesi.*
- nübüvvet aḫlāḳ-ı fütüvvet **Kaʿbe-i ṣafā** ve ḳıble-i vefā sulṭānü'ş-şeriʿa ve bürhānü'ṭ-ṭarīḳa nāṣıḥu'l-müslimīn ḥüccetü'l-lāhi ʿalā'l- ḫalḳı ecmaʿīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 3). [kaʿbe-i ṣafā,]*

kaʿbe-i ṣūverī: *Sureti olan Kabe. II Mekke'de bulunan Kabe.*
- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve **Kaʿbe-i ṣūverī** isteyen kişiye yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 16). [kaʿbe-i ṣūverī,]*

kaʿbelig: *Kabe olma durumu.*
- olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ **Kaʿbeligi** ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 13). [kaʿbeligi, -i]*

ḳabīḥ: *Çirkin, fena, kötü, ayıp.*
- olıcaḳdur ve her ṣıfāt ki meẕmūm olur bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan yaramaz nesne gelmez ve ḫālıkdan **ḳabīḥ** yaradılmaz Her ne ki Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 14). [ḳabīḥ,]*
- yaratduġında **ḳabīḥ** olmaz ve anuñ efʿāli hep ḥasendür anda ḳubḥ olmaz Cümle-i maḫlūkāt anuñ tecelliyātı ve cemīʿ-i mevcūdat anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 15). [ḳabīḥ,]*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi **ḳabīh** nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi faẓīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 12). [ḳabīh,]*

• bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen **ḳabīḥ** ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 3). [ḳabīḥ,]*

• gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fiʻlüñ **ḳabīḥ** idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur fi'l-cümle bunuñ gibi aʻmāl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 10). [ḳabīḥ,]*

kabīl: *Bu türlü, bu çeşit, bu cins, bunun gibi.*

• ve hemīn bu **ḳabīldendür** şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve tezkirelerde mezkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 9). [ḳabīldendür, -den, -dür]*

kabīl: *Kabul eden, alan, alıcı.*

• Cūd oldur ki her **ḳābile** muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür ve her istiʿdāduñ hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [ḳābile, -e]*

• kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir **ḳābile** maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 16). [ḳābile, -e]*

• ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı sālisden olur pes ḳısm-ı sānī ile anuñ farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı sānīye **ḳābil** çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 10). [ḳābil,]*

ḳābil olana: *Yatkın, eğilimi olan kimse.*

• ʿādiyesi ẓāhirdür ve belā-yı vebādan iḫtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz ki her kişiye yitişe belki emzice arasında **ḳābil olana** irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 14). [ḳābil olana, -a]*

ḳābil olmaz: *İmkân dâhilinde olmak, mümkün olmak.*

• teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḫmān ziyādeye ve noḳsāna **ḳābil olmaz** ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 12). [ḳābil olmaz, -maz]*

ḳābil olsa: *İmkân dâhilinde olmak, mümkün olmak.*

• ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal **ḳābil olsa** bildürürler ve eger ḳısm-ı sālisden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 7). [ḳābil olsa, -sa]*

ḳabīl-i emvātdan olur: *Ölüler sınıfından olmak.*

• selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Yaʻnī hīç kendüde taṣarruf bulmaz **ḳabīl-i emvātdan olur** ṣūretde diri yürür ammā maʻnāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 12). [ḳabīl-i emvātdan olur, -ur]*

kābiliyyet: *Yetenek, beceri, kabiliyet.*

- Ḥaḳḳ'a āyib olup Ḳad'ānā yā Rabb didi yaʿni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger anda **ḳābiliyyet** tamām ve istiʿdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 6). [ḳābiliyyet,]*
- iradetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe **ḳābiliyyet** gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 6). [ḳābiliyyet,]*
- **ḳābiliyyet** kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün taẕarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 7). [ḳābiliyyet,]*
- tecellī vü ẓuhūr ider ve bir nūrdur ki işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider her gāh ki ʿaksinüñ şevḳı ʿadem āyinesine ṭokınur her āyine **ḳābiliyyetine** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 4). [ḳābiliyyetine, -i, -n, -e]*
- ʿināyetdür ki Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur her meşrebe **ḳābiliyetine** göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 4). [ḳābiliyetine, -i, -n, -e]*
- **ḳābiliyyetine** göre bir ʿibādet muḳadder ider kimse kimsenüñ ṭāʿatine taḳdīr olmayınca irmek olmaz ve bir kişi bir kişinüñ ḳullığına ḥased idüp gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 9). [ḳābiliyyetine, -i, -n, -e]*
- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında şoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü **ḳābiliyyetine** göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 12). [ḳābiliyyetine, -i, -n, -e]*

ḳābin ḳıyup: *Mehir vermek.*
- bir gün göre ve aña naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī **ḳābin ḳıyup** aña nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 18). [ḳābin ḳıyup, -up]*

ḳabż: *Büyük abdest yapmakta çekilen güçlük, tabiî olarak ve gerektiği kadar dışarı çıkamama.*
- göñül marażlarınuñ devāsını anlar bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar bilürler gāh müshil virürler gāh **ḳabż** gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 16). [ḳabż,]*

ḳabr: *Kabir, mezar.*
- ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin şoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve **ḳabr** içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 10). [ḳabr,]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice **ḳabrde** n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 14). [ḳabrde, -de]*
- göñülleri rāżī degüldür ki maḳbereye gireler hemīn **ḳabre** girmegi anlar müzayyıḳ ṣanurlar ve hemīn maḳbereyi bir maḥbūs fikr ḳılurlar anı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 9). [ḳabre, -e]*
- kisveti olur ṭaşradan gören anı ṣanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn **ḳabr** içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 12). [ḳabr,]*

- dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi **ḳabrüñ** ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 7). [ḳabrüñ, -üñ]*
- dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene **ḳabrden** çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 8). [ḳabrden, -den]*
- ider mi Belī **ḳabrüñ** bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿazāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 9). [ḳabrüñ, -üñ]*
- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿazāblar olur anlara **ḳabr** nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 10). [ḳabr,]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿazābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi **ḳabrden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 18). [ḳabrden, -den]*
- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice **ḳabrde** ḥāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 4). [ḳabrde, -de]*

ḳabre girmegi: *Mezara girmek. II Ölmek.*
- göñülleri rāżī degüldür ki maḳbereye gireler hemīn **ḳabre girmegi** anlar müżayyıḳ şanurlar ve hemīn maḳbereyi bir maḥbūs fikr ḳılurlar anı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 9). [ḳabre girmegi, -i]*

kabūl: *Razı olma, geri çevirmeme.*
- İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ **ḳabūlinde** hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 9). [ḳabūlinde, -i, -n, -de]*
- ve gökcek **ḳabūl** üzerine idi ve cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine idi elsine-i nāsda aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi ve menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 9). [ḳabūl,]*

ḳabūl: *Makbul olma.*
- meṣūbātı çoġ olur ve anlarda olan ʿibādetüñ **ḳabūli** artuġ olur Fi'l-cümle ittiṣāl-i rūḥāniyyetde ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ daḫli olur her kim ki buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 17). [ḳabūli, -i]*

ḳabūl eylerler: *Kabul etmek, razı olmak.*
- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 3). [ḳabūl eylerler, -r, -ler]*

ḳabūl idemedi: *Öyle olduğuna inanmak, gerçek olduğunu teslim ve itiraf etmek.*
- aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādiṣāhı anuñ ʿizzetini **ḳabūl idemedi** bir gün anuñ-çün bir dār diküp aṣmaḳ istedi Pādiṣāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 11). [ḳabūl idemedi, -e, -me, -di]*

ḳabūl itdi: *Kabullenmek, geri çevirmemek, bir şeye razı olmak.*

- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı **ḳabūl itdi** ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 9). [ḳabūl itdi, -di]*
- ʿazīz daḫı biraz zaḥmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti **ḳabūl ider** veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 12). [ḳabūl ider, -er]*
- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı **ḳabūl itdi** bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 5). [ḳabūl itdi, -di]*

ḳabūl itdüñse: *Makbul saymak, razı olmak, geri çevirmemek.*

- itdüñse anuñ meşūbāṭın vir eger itmedüñse ol müşībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki şoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 5). [ḳabūl itdüñse, -düñ, -se]*

ḳabūl itmedi: *Verilen bir şeyi almak, geri çevirmemek.*

- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi **ḳabūl itmedi** eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 12). [ḳabūl itmedi, -me, -di]*

ḳabūl itmez: *Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.*

- fāriġ olmaz ol kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāzı ʿabeş sayılmaz her kim ki bunı **ḳabūl itmez** yā mükābere ve muʿānedet ider veya cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 12). [ḳabūl itmez, -mez]*

ḳabūl itmez: *Verilen bir şeyi almak, geri çevirmemek.*

- kişinüñ żalāletine sebeb olmamdur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden nesne almazdı her kim ki virmek istese **ḳabūl itmezdi** meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 14). [ḳabūl itmezdi, -mez, -di]*
- daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur kimisi olur almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe **ḳabūl itmez** kimisi hīç redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 2). [ḳabūl itmez, -mez]*
- aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı **ḳabūl itmez** anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 10). [ḳabūl itmez, -mez]*

ḳabūl itmezse: *Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.*

- müctehid olana muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur her ne dirse aña uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı baʿżını **ḳabūl itmezse** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 12). [ḳabūl itmezse, -mez, -se]*

ḳabūl ḳılmaz ola: *Kabul etmez, rıza göstermez olmak.*

• **ḳabūl ḳılmaz ola** veyā bu ḥālde olana kendü luṭfı-y-ıla ʿināyetler itmez ola ḳul bir eyülük iderse Ḥaḳ biñ ol ḳadar ḳılur ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 3). [ḳabūl ḳılmaz ola, -a]*

ḳabūl ḳılurlardı: *Kabul etmek, onaylamak, razı olmak.*

• fetvā virürdi ve cemīʿ ʿulemā fetvāsını **ḳabūl ḳılurlardı** kendü yigit iken bunca pīrler öñine diz çökerlerdi zamānınuñ ululları gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 3). [ḳabūl ḳılurlardı, -ur, -lar, -dı]*

ḳabūl ola: *Makbul sayılmak, reddedilmemek.*

• Muḥammed üzerine dünyāda duʿāsı maḳbūl ola ve āḫıratda şefāʿati **ḳabūl ola** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 9). [ḳabūl ola, -a]*

ḳabūl olınmaz: *Kabul edilmek, onaylanmak.*

• bu meẕheb **ḳabūl olınmaz** İmām-ı Āʿẓam'a iḳtidā idicek her sözine uymaḳ gerek İmām-ı Şāfiʿī nüñ aña muḫālif ḳavlini ḳomaḳ gerek ve eger İmam-ı Şāfīʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 13). [ḳabūl olınmaz, -maz, -]*

ḳabul olınmaz: *Makbul sayılmak, reddedilmemek.*

• olmaz re'yi-y-ile ʿamel iderse ol ʿameli **ḳabūl olınmaz** ḫaṭā olup müctehid ḳavli-y-ile ʿamel itmek yig olur andan ki ḥaḳḳ olup re'yinde müstaḳil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 17). [ḳabūl olınmaz, -maz]*

ḳabul olur: *Makbul sayılmak, reddedilmemek.*

• beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi **ḳabul olur** ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 8). [ḳabul olur, -ur]*

ḳaç-: *Bir şeyi yapmayı istememek, geri durmak, kaçınmak.*

• **ḳaçar** dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 19). [ḳaçar, --ar, -]*

ḳaç: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

• Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden **ḳaçup** birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 18). [ḳaçup, -up]*

• çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup **ḳaçmışdı** dünyānıñ sürürını şürūr ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 13). [ḳaçmışdı, -mış, -dı]*

• **ḳaçmazlar** bir kimse ṭāʿūn çıḳarsa hīç andan iḥtiyāṭ itmezler kişi ecelsüz ölmez dirler ṭururlar biñ kez taḳrīr idersen ʿināddından müşirr olur belki söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 9). [ḳaçmazlar, -maz, -lar]*

• kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden **ḳaçar** ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [ḳaçar, -ar]*

ḳaç: *Kaç tane, ne kadar.*

• ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün **ḳaç** mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 9). [ḳaç,]*

ḳaç: *Kaçmak, uzaklaşmak.*
• ve ʿizzet belāsından **ḳaçup** Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 1). [ḳaçup, -up]*
• felek burclarına girüp **ḳaçalar** güzeller olur anda ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 5). [ḳaçalar, -a, -lar]*

ḳaç: *Birkaç; biraz.*
• ḳaç söz söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam mümkin midür ki bir sāʿatda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 1). [ḳaç,]*

ḳaç: *Kaçınmak, uzak durmak.*
• **ḳaça** ve bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 1). [ḳaça, -a]*
• ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden **ḳaça** Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 1). [ḳaça, -a]*
• iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan **ḳaçarlar** ammā ṭurup dünyāda gine āḫırat içün çalışmazlar hemīn āḫırat añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 5). [ḳaçarlar, -ar, -lar]*

ḳaç: *Çekinmek, kaçınmak.*
• ve ziyāde yemek īẕā virür ḥarāreti ziyāde olduḳça şevḳi artar ol sebebden ṣu içmekden **ḳaçar** Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 4). [ḳaçar, -ar]*

ḳaç: *Sakınmak, uzak durmak.*
• dervīşlerüñ aña ḫavżı olur Dervīşler andan ḳatı **ḳaçarlar** gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 13). [ḳaçarlar, -ar, -lar]*

ḳaç: *Ayrılmak, firar etmek.*
• gerek ve eger eşegini bağlarsa Allāh'a ışmarlamaḳ gerek nite ki ẓāhir yüzinden görinür ki eşegini bağlamazsa nā-gāh żāyiʿ olur **ḳaçar** hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 6). [ḳaçar, -ar]*

ḳaçan: *Her ne zaman ki.*

• ʿasā’llāhu en yetūbe ʿaleyhim inna’llāhe ġafūrun raḥīmun ʿasā Allāh’dan vācib yirinedür dirdi Rivāyet olınur ki **ḳaçan** Mekke’de vefāt itmelü oldu iki ḳızı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 18). [ḳaçan,]*

ḳaçan: *Nasıl, ne şekilde.*

• sünnet bunlardan çıḳmışdur ve bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ’dan **ḳaçan** ʿudūl iderler ki ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 5). [ḳaçan,]*

• aṣlına ricʿat ḳılur Ka’be bināsı-y-ıla bu binā **ḳaçan** berāber ṣayılur belki ol binā daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekser-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 3). [ḳaçan,]*

• emāreti bulına dimek olur yoḫsa bir kişinüñ ʿāḳıbetinde cennetī veya cehennemī olmasına şimdi **ḳaçan** ḥükm olınubilür ve hem eger maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 12). [ḳaçan,]*

• ṣanurlar ki ṣuverin ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf vardur ammā şunlar ki bī-naḳş u bī-reng olur anlar **ḳaçan** bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat’ullah ile anlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 8). [ḳaçan,]*

• olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler **ḳaçan** söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 1). [ḳaçan,]*

• cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi **ḳaçan** ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 11). [ḳaçan,]*

• ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki lezzet alur ḫalḳla söyleşmekden ol **ḳaçan** rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 14). [ḳaçan,]*

• **ḳaçan** zāhid oluram ki ʿālemde hiçbir nesneye ḳānīʿ olmazam cemīʿ dünyāya ve ʿuḳbāya baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña āḫıratda himmetine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 11). [ḳaçan,]*

• mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa ‘ulemā-yı ẓāhir **ḳaçan** vāṣılīnden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 8). [ḳaçan,]*

• cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn **ḳaçan** berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 1). [ḳaçan,]*

• cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ışlāḥ itmeyüp żāyiʿ ḳılur bir nefes daḫı anuñ eline **ḳaçan** girür ve yaḥtemil ki ‘ibāret nefes ola *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 16). [ḳaçan,]*

• yıllar olur kim ṭāʿat diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan **ḳaçan** oñar ilerü gelür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 18). [ḳaçan,]*

ḳaçan: *Hangi.*

• tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāşı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi **ḳaçan** ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 4). [ḳaçan,]*

- kişi **ḳaçan** zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki ṭabīʿatında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 11). [ḳaçan,]*
- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse **ḳaçan** efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki ṭabīʿatında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 11). [ḳaçan,]*

ḳaçan: *Nasıl, ne zaman.*
- **ḳaçan** bi'l-külliye Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ṭāʿat idebilür Göñül ne ḳadar Ḥaḳḳ'a dönerse mümkin degüldür bir ucı dünyāsından kesilmez her ne mıḳdār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 5). [ḳaçan,]*

ḳaçar ola: *Kaçmak, uzaklaşmak.*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden **ḳaçar ola** ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [ḳaçar ola, -a]*

ḳaçın: *Sakınmak, uzak durmak.*
- **ḳaçınup** pes ne ola ki bir kişi bilād-ı vebāʿiyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 19). [ḳaçınup, -up]*

ḳaçma: *Kaçmak, gitmek.*
- iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup dünyāda gine āḫırat içün çalışmazlar hemīn āḫırat añılıcaḳ ḳorḳup **ḳaçmasın** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 6). [ḳaçmasın, -sın]*

ḳaçmaḳ: *Kaçmak, uzaklaşmak. II Vebadan kaçmak.*
- olurlar ki **ḳaçmaḳ** ʿabeṣdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 3). [ḳaçmaḳ,]*

ḳaçmaḳ gerek: *Kaçınmalı, sakınmalı.*
- ol iʿtiḳād ẓann ola andan **ḳaçmaḳ gerek** ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve ʿāḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 7). [ḳaçmaḳ gerek,]*

ḳaçsa gerek: *Kaçacak, uzaklaşacak.*
- dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir **ḳaçsa gerek** āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 1). [ḳaçsa gerek,]*

ḳaçur: *Çalmak, kimsenin haberi olmadan götürmek, aşırmak.*
- yoldan **ḳaçururken** ṣoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dir görür oldı Evvel şürūra merciʿ iken ṣoñra ḫayrāta menbaʿ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 13). [ḳaçururken, -ur, -ken]*

ḳad’ānā yā rabb: *"Yâ rabbi, o an geldi.”.*

- Ḥaḳḳ’a āyib olup **Ḳad’ānā yā Rabb** didi yaʿni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger anda ḳābiliyyet tamām ve istiʿdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 5). [ḳad’ānā yā rabb,]*

ḳadar: *Miktarda, derecede.*

- olduġı **ḳadar** ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 1). [ḳadar,]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı **ḳadar** ṭoldurur Her kişinüñ Rabb’ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 5). [ḳadar,]*
- güller bitürüp baʿżısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi götürebildügi **ḳadar** içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 6). [ḳadar,]*
- ammā her ṣu alan ḳabına ṣıġdugı **ḳadar** ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren ṣu daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 7). [ḳadar,]*
- berāber olur terk eyleye eger bi’l-külliye terk itmezse daḫı itmesün tek ol ḫarāmı işledügi **ḳadar** müddet anı işlemesün Bu bir ḫāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 8). [ḳadar,]*
- belki kişi açlıġa ögrenmegi tedrīcle ḳılmaḳ gerek her vaḳtda mizācı taḥammül itdügi **ḳadar** açlıḳ çekmek gerek şöyle gerekmez ki yübūset ġalebe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 18). [ḳadar,]*

ḳadar: *Ölçüsünde, derecesinde.*

- olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlıġı **ḳadar** vesvāsı eksilür ḫattā bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 5). [ḳadar,]*
- żarūret **ḳadar** iderler beden żaʿīf olup ʿāmelden ḳalmasun dirler anlar ḫubzı sevmezler hemīn beden terkībine ḳuvvet gelsün diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 7). [ḳadar,]*
- ḳadr-ı kifāyet **ḳadara** iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger kendü aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 1). [ḳadara, -a]*

ḳadarca: *Bu kadarcık, bu ölçüde.*

- gice **ḳadarca** inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki yıllarla ṭāʿatine iʿtimād ve ʿibādetine iʿtiżād itse anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı Evliyā aṭıbbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 13). [ḳadarca,]*

ḳadd: *Boy, endam.*

- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ **ḳaddinde** ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 18). [ḳaddinde, -i, -n, -de]*

- ve her birinüñ **ḳaddi** bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 7). [ḳaddi, -i]*

ḳaddesa'llāhu sırrahu: *Allah sırrını mübarek kılsın.*

- Menāḳıb-ı Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ **ḳaddesa'llāhu sırrahu** Birisi şol ḳıdve-i etḳiyā ve zübde-i aṣfiyā sulṭān-ı şerīʿat-ı nebeviyye ve bürhān- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 1). [ḳaddesa'llāhu sırrahu,]*
- Menāḳıb-ı Fużayl bin 'İyāż **ḳaddesa'lāhu sırrahu** Ve birisi ol server-i tāyibān ve muʿaẕẓam-ı 'ābidān mihr-i semā-yı iḥsān ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 1). [ḳaddesa'lāhu sırrahu,]*
- Menāḳıb-ı İbrāhīm-i Edhem **ḳaddesa'llāhu sırrahu** Ve birisi şol pādişāh-ı dünyā u dīn ve ol sīmorġ-ı kūh-ı yaḳīn ol genc-i vīrane-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 1). [ḳaddesa'llāhu sırrahu,]*
- Menāḳıb-ı Bişr-i Ḥāfī **ḳaddesa'llāhu sırrahu** Ve birisi ol muḳtedā-yı erbāb-ı dīn ve ol server-i ʿulemā-yı yaḳīn mübāriz-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 1). [ḳaddesa'llāhu sırrahu,]*
- anuñ içün bir ev yapılur ve her kişi bunda ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ **ḳaddesa'llāhu sırrahu** buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 16). [ḳaddesa'llāhu sırrahu,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Bāyezīd-i Besṭāmī **ḳaddesa'llāhu sırrahu** Ve birisi şol sulṭānu'l-ʿārifīn ve ḳıdvetü'l-vāṣılīn bürhānü'l-muvaḥḥıdīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 1). [ḳaddesa'llāhu sırrahu,]*
- Menāḳıb-ı Süfyān-ı Sevrī **ḳaddesa'llāhu sırrahu** Ve birisi şol server-i dīn ü diyānet ve emīn-i bārgāh-ı ʿināyet cāmiʿ-i ʿilm ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 1). [ḳaddesa'llāhu sırrahu,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ḥāriṣ-i Muḥāsibī **ḳaddesa'llāhhu sırrahu** Ve birisi şol seyyid-i evliyā ve ʿumde-i etḳiyā muʿteber-i aṣḥāb-ı ḥaḳīḳat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 1). [ḳaddesa'llāhhu sırrahu,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ebū Süleymān-ı Dārāyī **ḳaddesa'llāhu sırrahu** Ve birisi şol re'īsü'l-mütebaḥḥırīn ve ʿumdetü'l müteferridīn maʿden-i zühd ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 1). [ḳadesa'llāhu sırrahu,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed-i Semmāk **ḳaddesa'llāhu sırrahu** Ve birisi şol vaʿiẓ-i ʿālem ve müẕekkir-i benī Ādem zahid-i mütemekkin ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 1). [ḳaddesa'llāhu sırrahu,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Eslem-i Tūsī **ḳaddesa'llāhu sırrahu** Ve birisi şol ḳuṭb-i felek-i yaḳīn ve şemʿ-i cemʿ-i ehl-i dīn ḳurre-i ʿayn-ı ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 1). [ḳaddesa'llāhu sırrahu,]*
- Menāḳıb-ı Ḫātem-i Aṣṣam **ḳaddesa'llāhu sırrahu** Ve birisi şol ʿārif-i zamāne ve ʿābid-i yegāne muʿriż-ı dünyā muḳbil-i ʿuḳbā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 1). [ḳaddesa'llāhu sırrahu,]*
- Menāḳıb-ı Sehl bin 'Abdu'llāh-ı Teşterī **ḳaddesa'llāhu sırrahu** Ve birisi şol seyyāḥ-ı bevādī-i ṭarīḳat ve sebbāḥ-ı deryā-yı ḥaḳīḳat makbūlü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 1). [ḳaddesa'llāhu sırrahu,]*

kaddesa'allāhu rūhahu ve zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu: *Allah onun ruhunu kutsasın, onun cennetteki derecelerini yükseltsin ve cennetin kapılarını açsın.*

• **kaddesa'allāhu rūhahu ve zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu** Ol şol Üveys-i Ḳarenī'dür ki rüzgār-ı kār-zār niçe ḳarnlar geçürmek gerek ki māder-i gītī raḥm- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 5). [kaddesa'allāhu rūhahu ve zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu,]*

kaddesa'llāhu sırrahu ve zāda fī ġurafi'c-cinān kadrahi: *Allah onun sırrını kutsasın ve kudretli makamıyla ona cennet odalarından versin.*

• gedā-yı pādişāh sīret perverde-i luṭf u kerem ḥażret-i İbrāhīm-i Edhem **ḳaddesa'llāhu sırrahu ve zāda fī ġurafi'c-cinān ḳadrahi** İbrāhīm-i Edhem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 6). [ḳaddesa'llāhu sırrahu ve zāda fī ġurafi'c-cinān ḳadrahi,]*

kadeḥ: *Bardak, piyale.*

• güler ü feriḥ gördü taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin seni hīç böyle gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir **ḳadeḥ** şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 8). [ḳadeḥ,]*

• ekile rūḥ ol dem ḥużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫumārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi **ḳadeḥini** ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 4). [ḳadeḥini, -i, -n, -i]*

ḳadeḥ: *Küçük bardak, cam, piyâle. II Gönül, yürek, kalp.*

• güller bitürüp baʿzısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi **ḳadeḥin** pür iderdi ammā her kişi götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 5). [ḳadeḥin, -i, -n]*

ḳadem: *Adım. II Teşebbüs, girişim.*

• fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿİbādetde rāsiḫ **ḳademi** var idi ve ẕātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 6). [ḳademi, -i]*

• ḳalur her ne ḳadar velāyetde **ḳademi** rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 7). [ḳademi, -i]*

ḳadem başmaz: *Girmek, gelmek, uğramak.*

• riyāżete taḥammül ḳılmaz ve muʿżilāt-ı ṭarīḳate **ḳadem başmaz** ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı ucından ve çoḳ yirde ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 9). [ḳadem başmaz, -maz]*

ḳadem-ḫāne: *Tuvalet.*

• ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden ziyāde **ḳadem-ḫāneye** girmem Bir anası var idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 4). [ḳadem-ḫāneye, -y, -e]*

kademine zelel gelür: *Ayağı kaymak; doğru yoldan ayrılmak.*

• girmeye vebādan ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına ne ḫalel gelür ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da **ḳademine ne ẕelel gelür** ʿAcebdür ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 2). [ḳademine ẕelel gelür, -ür]*

ḳadīm: *Başlangıcı olmayan, ezelî.*

- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a **ḳadīm** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 10). [ḳadīm,]*
- kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṯdür **ḳadīm** olan kelām nefsīdür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṯ degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [ḳadīm,]*
- **ḳadīm** degül idügi ḫōd ẓāhir ü mübeyyendür kelimāt-ı mutaṣarrıma ve müteceddidenüñ ḫōd ḥudūṯı cemīʿ ʿuḳalā ḳatında müteʿayyindür İmām Aḥmed bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 1). [ḳadīm,]*
- rūşendür ve me'ṣelenüñ keşfi aṣḥāb-ı mükāşife yanında vāżıḥ u muʿayyendür elfāẓuñ nefsi **ḳadīmdür** ḥudūṯ taʿbīrinde ve telaffuẕundadur ve kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 6). [ḳadīmdür, -dür]*
- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemīʿ eczāsı-y-ile **ḳadīmdür** hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 8). [ḳadīmdür, -dür]*
- erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından şunlar ki maʿrifetde kemāle irişmişlerdür Ḳurān **ḳadīmdür** dimege hīç te'vil itmeyüp ẓāhiri üzerine ḳomışlardur ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 8). [ḳadīmdür, -dür]*

ḳadīm: *Başlangıcı olmayacak kadar eski.*

- kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṯdür **ḳadīm** olan kelām-ı nefsidür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṯ degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [ḳadīm,]*

kadīm: *Ezelden beri.*

- sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı **Ḳadīmden** ʿadetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād ṣanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 6). [ḳadīmden, -den]*

ḳādir: *Muktedir, gücü yeten.*

- niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine **ḳādirdür** Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 8). [ḳādirdür, -dür]*

ḳādir ola: *Gücü yetmek. II Sahip olmak.*

- neye ki **ḳādir ola** anlara daḫı andan ḫişşe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ululer var idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 9). [ḳādir ola, -o]*

ḳādir olduġı: *Gücü yetmek, muktedir olmak.*

- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı **ḳādir olduġı** efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 10). [ḳādir olduġı, -duġ, -ı]*

ḳādir olur: *Gücü yetmek, muktedir olmak.*

- ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḥażrāta tamām nāẓır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol **ḳādir olur** her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 12). [ḳādir olur, -ur]*
- mahrūb ider cūd bir ednāya ʻizzet virür ve büḫl bir aʻlāya ẕillet virür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki **ḳādir olur** şerʻüñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 4). [ḳādir olur, -ur]*

ḳādir olursın: *Gücü yetmek, muktedir olmak.*

- muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine **ḳādir olursın** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 10). [ḳādir olursın, -ur, -sın]*

kadr: *Değer, kıymet.*

- Dervīşlerüñ **ḳadrin** yine dervīşler bilür ve her birinüñ mertebesin yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 3). [ḳadrin, -i, -n]*
- aṣlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber ṣayılur belki ol binā daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekṣer-i nās **ḳadrlerini** bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 4). [ḳadrlerini, -ler, -i, -n, -i]*
- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı göre aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen **ḳadrınca** ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 18). [ḳadrınca, -ınca]*
- çoḳ gözükür ve **ḳadri** ʻālī olduḳça edebin artuḳ ṣaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde maʻfuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ maʻnāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 3). [ḳadri, -i]*
- nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp ṣoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ şol vaḳt **ḳadri** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 12). [ḳadri, -i]*
- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ ʻizzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne **ḳadrı** bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 14). [ḳadrı, -ı]*
- arasında bir ḫvār olur ḳalur belī ḫidmetkārlarda ḫvārlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ **ḳadrine** göre bir dürlü ḫvārlıġı bilinür ḫidmetkār olur ki anuñ taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [ḳadrine, -i, -n, -e]*
- **ḳadri** artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululıġı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 15). [ḳadri, -i]*

ḳadr-ı kifāyet: *Yeteri derece, miktar.*

- kifāyetden geçmeye Yaʻnī andan iḫtirāz eyleye ki nefsi maṣlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye ki mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 17). [ḳadr-ı kifāyetden, -den]*

• **ḳadr-ı kifāyet** ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger kendü aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 1). [ḳadr-ı kifāyet,]*

ḳadri ḳıymeti olmaz: *Değeri ölçülemeyecek kadar yüksek olmak, paha biçilmemek.*

• intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme niʿmet olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi 'ālimüñ **ḳadri ḳıymeti olmaz** cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 4). [ḳadri ḳıymeti olmaz, -maz]*

ḳadr-ı żarūret: *Gerektiği derece, miktar.*

• żarūret ḳadar iderler beden żaʿīf olup ʿāmelden ḳalmasun dirler anlar ḫubzı sevmezler hemīn beden terkībine ḳuvvet gelsün diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 7). [ḳadr-ı żarūret,]*

ḳadrini bilmeye: *Gereken değeri vermek, kıymetini bilmek.*

• baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ **ḳadrini bilmeye** İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 8). [ḳadrini bilmeye, -me, -y, -e-y, -e]*

ḳadrini bilüp: *Değerini bilmek.*

• her mevcūduñ edebini tamām riʿāyet ider ve her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ **ḳadrini bilüp** tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 14). [ḳadrini bilüp, -üp]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden, inanmayan kişi.*

• **kāfirdür** didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṯdür ḳadīm olan kelām-ı nefsidür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṯ degül diyüp ṭurdıġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 17). [kāfirdür, -dür]*

• ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek **kāfir** gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 6). [kāfir,]*

• yitişür gāh olur ki bir **kāfir** leşkerinüñ öñine düşüp gelür bir süri müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿameli ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 7). [kāfir,]*

ḳaftān: *Üste giyilen astarsız giysi.*

• ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir şu kenārında **ḳaftānın** yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 8). [ḳaftānın, -ın]*

• cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın lācerem āḫırat milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur ki bir gün Ḳutaybe ḳatına geldi bir eski **ḳaftān** geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 14). [ḳaftān,]*

• **ḳaftanlardan** ki düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür ki kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 3). [ḳaftanlardan, -lar, -dan]*

kāfūr: *Kâfûr ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan beyaz ve yarı saydam güzel kokulu bir madde.*

- olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabeṣdür dirler ṭururlar ammā evlerini **kāfūr** ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 3). [kāfūr,]*

kāġid: *Kağıt.*

- maḥallātda mest gezerken görür bir kāġidda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī hezār taʿẕīm ile ol **kāġıdı** ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 16). [kāġıdı, -ı]*

kāhillik eyleyüp: *Tembellik yapmak.*

- ḳaça ve bu degül ki **kāhillik eyleyüp** ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 1). [kāhillik eyleyüp, -(y)üp-y, -üp]*

ḳāhir-i 'ulūm ola: *İlimlerin üstün geleni, baskını olmak.*

- ola ve fikrüñüz gidermeñ bir 'alemden ki **ḳāhir-i 'ulūm ola** ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh'dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ andan Ya'nī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 7). [ḳāhir-i 'ulūm ola, -a]*

ḳahr:*Dert, sıkıntı, keder.*

- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her leẕẕetinüñ niçe belā vü **ḳahrları** olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 8). [ḳahrları,-lar, -ı]*

ḳahr: *Gazap, öfke.*

- buña işāret ḳılur Hem-çunān Ḥażret-i Yūnus'uñ ḥabsi zaḥmetleri-y-ile buña delālet ḳılur ki Allāh'uñ ḳulları her ne ḳadar ulu olurlarsa anuñ **ḳahrından** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 12). [ḳahrından, -ı, -n, -dan]*
- aña **ḳahrı** olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 1). [ḳahrı, -ı]*

ḳahr idersin: *Eziyet etmek, işkence etmek.*

- incinürdi Ne içün nefsüñe **ḳahr idersin** ve kendüñe cebr idersin dirdi ʿUtbe eydürdi Gine kendü nefsüm maṣlaḥatı içündür ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 5). [ḳahr idersin, -er, -sin]*

ḳahr itmekde: *Ezmek, perîşan etmek, mahvetmek, yok etmek.*

- ṣayılur Hemīn andan aña şol fāyide olur ki anā mażarret olmaz ol ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini **ḳahr itmekde** fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 18). [ḳahr itmekde, -de]*

ḳāʿide: *Kaide, kural.*

• ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde aña muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur ki her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir aṣlı muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu **ḳāʿideyi** tamām vaż' *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 6). [ḳāʿideyi, -y, -i]*

<u>kaḳ:</u> *Kızmak, öfkelenmek.*

• salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi meger anlar daḫı ḳażā vü ḳader baḥsini iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup **ḳaḳdı** ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 8). [ḳaḳdı, -dı]*

• er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüp ġāyet **ḳaḳdı** Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [ḳaḳdı, -dı]*

<u>kaḳ:</u> *Çalmak, vurmak.*

• Bāyezīd'üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine Rivāyet olınur ki bir kişi geldi Bāyezīd'üñ ḳapusın **ḳaḳdı** içerüden Bāyezīd Kimi istersin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 2). [ḳaḳdı, -dı]*

<u>kaḳı:</u> *Kızmak, öfkelenmek.*

• N'içün Eyitdi Cāriyelerüñe **ḳaḳımazmışsın** anları teʿdīp itmezmişsin Şimdi bu derste otururken her birisi düzenüp ḳarşuma geldiler kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 15). [ḳaḳımazmışsın, -maz, -mış, -sın]*

<u>ḳal-:</u> *Bulunmak, durmak.*

• mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi budur kim ol ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda **ḳalmayup** ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 6). [ḳalmayup, -ma, -y, -up]*

<u>ḳal:</u> *Bulunmak, mevcut olmak.*

• Beden ş̲eḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen şol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb **ḳalmaz** ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 18). [ḳalmaz, -maz]*

• göñlinde ıżtırab **ḳalmaz** Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 1). [ḳalmaz, -maz]*

• ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḥalāveti **ḳalmaz** ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 3). [ḳalmaz, -maz]*

<u>ḳal-:</u> *Bir durumun içinde olmak, bulunmak.*

• **ḳaldı** Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 1). [ḳaldı, -dı]*

• **ḳaldı** Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 7). [ḳaldı, -dı]*

- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine **ḳaldum** İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 7). [ḳaldum, -du, -m]*
- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür Ṣunlar ki ṣūretde **ḳalup** maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 6). [ḳalup, -up]*
- dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde anda **ḳala** bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 8). [ḳala, -a]*

ḳal-: *(Bir süre bir yerde) bulunmaya devam etmek.*
- **ḳalurlar** ol sebebdendür ki aḥādīṣde gelür ki enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler ṣol beden ʿalāḳası gitdügini anlara mevt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 7). [ḳalurlar, -ur, -lar]*

ḳal-: *Geri kalmak, mahrum olmak.*
- żarūret ḳadar iderler beden żaʿīf olup ʿāmelden **ḳalmasun** dirler anlar ḫubzı sevmezler hemīn beden terkībine ḳuvvet gelsün diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 7). [ḳalmasun, -ma, -sun]*

ḳal: *Sabit durmak, değişmemek.*
- ḳarardukdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz **ḳalur** zīrā egerçi bu bir ṣaḥīḥ ma'nādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳi' *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 9). [ḳalur, -ur]*

ḳal: *Bütünün bir kısmının artması.*
- kesbinden ṣol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden **kalursa** ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 9). [kalursa, -ur, -sa]*

ḳal: *Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek.*
- ki İmām Aḥmed daḫı ol söze mücidd olup **ḳaldı** her ne ḳadar ki eẕā itdilerse taḥammül idüp ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dünyādaki ʿaẕablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 9). [ḳaldı, -dı]*
- **ḳalur** her ne ḳadar velāyetde ḳademi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 7). [ḳalur, -ur]*
- taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez **ḳalur** Fi'l-cümle ẓann itmezse daḫı īmānda mu'teber olan hemīn cezm olur gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 17). [ḳalur, -ur]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef **ḳalur** biri Allāh ta'ālā ve biri cennet ve biri nefs olur Ya'nī ṣol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 12). [ḳalur, -u, -r]*
- vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ leẕẕāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāni' olup ol leẕẕetde **ḳalmazlar** egerçi anlaruñ daḫı ḫaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 14). [ḳalmazlar, -maz, -lar]*

• arasında bir ḫvār olur **ḳalur** belī ḥidmetkārlarda ḫvārlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫvārlıġı bilinür ḥidmetkār olur ki anuñ taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 5). [ḳalur, -ur]*

• aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez **ḳalur** niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 1). [ḳalur, -ur]*

• yirden daḫı gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz **ḳalur** Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿesi olur ki hīç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 6). [ḳalur, -ur]*

• libāslar içinde faḳr anı iḥāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup **ḳalmışdur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 12). [ḳalmışdur, -mış, -dur]*

ḳal: *Bırakılmak.*

• düşmanuñ mıdur Eyitdi Yoḳ Eyitdiler Ne içün Eyitdi Allāh dōstlıġı göñlüme şöyle ṭolmışdur ki kimse düşmānlıġına yir mi **ḳalmışdur** Ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 4). [ḳalmışdur, -mış, -dur]*

ḳal: *Bulunmak, geriye kalmak.*

• dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder **ḳalur** şāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini ṣāfī bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 7). [ḳalur, -ur]*

ḳal: *(Zaman bildiren kelimelerden sonra kullanıldığında) Bunların tamamlanmasına belirtilen kadar zaman bulunduğunu anlatır.*

• yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün **ḳaldı** Sen beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 17). [ḳaldı, -dı]*

ḳal: *Bırakmak.*

• işābeti olur ve her muẕṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti olur zīrā kişi muẕṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẓarı ancaḳ Allāh'uñ luṭfına **ḳalur** Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 18). [ḳalur, -ur]*

ḳal: *Durmak. II Yutamamak.*

• bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında **ḳalur** Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 9). [ḳalur, -u, -r]*

ḳal: *(Başka zamâna) bırakılmak, (geriye) atılmak, ertelenmek, tehir edilmek.*

• göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz **ḳalur** Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 6). [ḳalur, -ur]*

ḳal: *(Bir süre bir yerde) bulunmaya devam etmek.*

- içinden çıḳmaz **ḳalur** Fi'l-cümle ʿināyet-i Ḥaḳ şaḳīḳa-ı Şefīk ve himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ aña refīḳ olup tamām dünyādan iʿrāż idüp tāyip oldı bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 7). [ḳalur, -ur]*
- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki bunda **ḳalur** pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 9). [ḳalur, -ur]*
- oldugı ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki **ḳalur** ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 2). [ḳalur, -ur]*
- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile **ḳalur** Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ bu'di-y-ile mu'aẕẕeb olur ne anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 7). [ḳalur, -ur]*
- **ḳalurlar** ol sebebdendür ki aḥādīşde gelür ki enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler şol beden ʿalāḳası gitdügini anlara mevt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 7). [ḳalurlar, -ur, -lar]*
- yitişmez ki ol mertebeye ḳanā'atı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā'at idüp anda **ḳalmaz** ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 8). [ḳalmaz, -maz]*
- kimisi bir ġūl-i beyābān ṣūretinde gelür her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu **ḳalur** kimisi bir yandan ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 16). [ḳalur, -ur]*

ḳal: *(Geriye) kalmak, bırakılmak.*

- ṭurur ehli bilür ki ol fanādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar **ḳalur** Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [ḳalur, -ur]*
- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol **ḳalur** belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 8). [ḳalur, -ur]*

ḳal: *(Bir yerde) Olmak veya bulunmak.*

- **ḳaldı** dirler andan ḫaberi yoḳ ki anuñ ḫayrātınuñ ṣuver-i ḥasenesi aña yoldaş olur ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi ana ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 13). [ḳaldı, -dı]*

ḳal: *Bakmak.*

- ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze naẓar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā kerīm olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına **ḳalmaz** ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 6). [ḳalmaz, -maz]*

ḳāl: *Söz.*

- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı **ḳālle** olmaz ḥālle olur Ol ḥale uġrayan bilür ki anda ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol leẕẕetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 9). [ḳālle, -le]*

ḳalan: *Geriye kalan, diğerleri.*

- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Ḫvāce teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile **ḳalanuñ** ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 16). [ḳalanuñ, -, -uñ]*
- Gelüñ sizüñle ʿahd idelüm her ḳanḳımuz ki āḫıratda ḫalāṣ ola **ḳalan** yoldaşlarını elbette Allāh'dan dileye Eyitdiler Yā İbnü Rasūlū'llāh Senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 3). [ḳalan,]*

ḳalan: *Herhangi bir durumu sürdüren (kişi).*

- fehm iderler pes gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿamelleri olur ẕevāhirde **ḳalanlar** ṣanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 6). [ḳalanlar, -lar]*

ḳalan: *Geriye kalan, diğer.*

- oḳumaġı terk ide-y-idi **Ḳalan** ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu uslūba göre olur vazīfe virmezlerse bir vaḳt imāmet itmez virürlerse biş vaḳtı ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 9). [ḳalan,]*

ḳalb: *Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.*

- olmaz Çoḳ olur ki bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur ki şefāʿat her yirde rāst gelmez ol dōstunuñ **ḳalbinden** bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 12). [ḳalbinden, -i, -n, -den]*
- göñlinüñ cilāsı arta ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr olduġınca **ḳalbi** ḥużūr bula ve aç olduġınca içi nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 8). [ḳalbi, -i]*
- eydürdi Şol kişinüñ ki **ḳalbinde** Allāh'uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḫarrı ne ḫulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 13). [ḳalbinde, -i, -n, -de]*
- ṣanur anı bilmez ki göñlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz **ḳalbinde** muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḫāleti ḫālet-i mużṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 7). [ḳalbinde, -i, -n, -de]*
- oturmaḳdan ne ʿayide olur çün göñül dünyāya baġlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün **ḳalb** Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 6). [ḳalb,]*
- geldi içdüm Ol şarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir leẕẕetden ki **ḳalbe** ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 10). [ḳalbe, -e]*
- uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur **ḳalbi** evlāsından kesilmez hemçunān bir kişi ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 7). [ḳalbi, -i]*
- uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur **ḳalbi** ūlāsından kesilmez hemçunān bir kişi ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 7). [ḳalbi, -i]*
- derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur ve ʿazlet itdükçe **ḳalbinüñ** cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 1). [ḳalbinüñ, -i, -n, -üñ]*

- metāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek Ve eydürdi Bir kişi ki bir maʿşiyet üzerine muḳīm olup **ḳalbi** aña merbūṭ olur anuñ cemīʿ ḥasenatı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 14). [ḳalbi, -i]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden **ḳalbinüñ** irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 15). [ḳalbinüñ, -i, -nüñ]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ **ḳalbi** hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 16). [ḳalbi, -i]*
- olup görür Ve eydürdi **Ḳalb** bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelam olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 13). [ḳalb,]*
- itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ **ḳalbinden** ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 18). [ḳalbinden, -i, -n, -den]*
- vaḳt fikrinde olur ki dervīşlere ḳarışa **ḳalbi** anlara merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara maʿḳūd olur her anduḳca yitişemedügine te'essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 5). [ḳalbi, -i]*
- **ḳalbine** ṣafā gelür ve derūnına cilā yürinür eger Ḥaḳḳ'a ʿibādet iderse ṭāʿatinde leẕẕeti olur ve eger Rabb'ine tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 13). [ḳalbine, -i, -n, -e]*
- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña ʿādet ola biri ṣadāḳat biri şecāʿat ve biri saḫāvet Yaʿnī dimek ister ki şol kimsenüñ ki **ḳalbinde** ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 18). [ḳalbinde, -i, -n, -de]*

cevāriḥine eger **ḳalbinden** bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse görür defʿī istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 12). [ḳalbinden, -i, -n, -den]*

- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı **ḳalbe** bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 8). [ḳalbe, -e]*
- cemīʿ ümmet-i Muḥammed **ḳalbinde** muḳarrer eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 7). [ḳalbinde, -i, -n, -de]*

ḳalb āyinesi: *Gönül aynası. II Tasavvufi manada insan-ı kamilin saf ve temiz gönlü.*

- cūʿda anuñ ṣabrını kimse itmiş degül idi ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi **Ḳalb āyinesi** dāyim naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 14). [ḳalb āyinesi,]*

ḳalbini virmez: *Gönül vermek, sevmek, meyletmek.*

- ziyāde olur ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni bağlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 8). [ḳalbini virmez, -mez]*

ḳalblerini ḥaḳḳ'a bağlayup: *Allah sevgisinden başka bütün sevgileri kalpten çıkarmak, her varlıkta Cenâb-ı Allah'ın tecellisini görmek.*

- maẓharıdur her ne varsa kudretinüñ eseridür **Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a bağlayup** ferhān olurlar gize gündüz anuñ mülāḥaẓası ile ḫandān olurlar Dervīşlikde yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 1). [ḳalblerini ḥaḳḳ'a bağlayup, -y, -up]*

ḳaldur: *Bulunduğu seviyeden daha yüksek bir seviyeye çıkarmak.*

- maḥallātda mest gezerken görür bir kāġıdda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī hezār taʿẓīm ile ol kāġıdı **ḳaldurdı** ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 16). [ḳaldurdı, -dı]*

ḳaldur: *Yükseltmek.*

- ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar **ḳaldursañ** yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 13). [ḳaldursañ, -sa, -ñ]*
- aña ne eyülükler ḳılur günden güne niʿmetini arturur ve yıldan yıla mertebesini **ḳaldurur** ammā şol ḳul ki az niʿmetle aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 18). [ḳaldurur, -ur]*

ḳaldur: *Kaldırmak, yerinden almak.*

- Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler didi Bir sāʿat geçmedi ki bir ḫiẕmetkār geldi envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ getürdi Ḥabīb daḫı **ḳaldurdı** Ḥasan'un öñine ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 10). [ḳaldurdı, -dı]*

ḳaldurıbil: *Kaldırabilmek, kaldırmaya gücü yetmek.*

- ve ṭabīʿat miʿmārı niçe defʿa yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ʿālem şahādetde bir anuñ misli bināyı raʿnā **ḳaldurıbile** Ol bir pādişāh idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 4). [ḳaldurıbile, -e]*

ḳalḳ-: *Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak; gitmek üzere yerinden ayrılmak.*

- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes **ḳalḳdılar** evine vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 3). [ḳalḳdılar, -dı, -lar]*
- bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āḫır **ḳalḳar** ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 9). [ḳalḳar, -ar]*

ḳalk: *Uyanarak yataktan ayrılmak.*

- oġlanlıġda ol bulduġın bulmayup ṭururdı Üç yaşında iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle **ḳalḳdukca** yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 8). [ḳalḳdukca, -dukca]*
- dāyimā döşegüñe yatduḳça ve döşegüñden **ḳalḳduḳça** ve bir yanuñdan bir yanuña döndükçe bir ḳaç defʿa Allāh maʿī Allāh naẓīrī Allāh şāhidī di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 11). [ḳalḳduḳça, -dukca]*
- var Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle **ḳalḳuñ** anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 4). [ḳalḳuñ, -uñ]*
- ve her kim ki ṣabāḥ **ḳalḳup** Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 13). [ḳalḳup, -up]*

• bir göñül ki aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle **ḳalḳar** aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 7). [ḳalḳar, -ar]*
• dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ **ḳalḳar** ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 2). [ḳalḳar, -ar]*

ḳalḳ: *Ayağa kalkmak, doğrulmak.*
• sırrı ol olur ki ol ṭā'aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meşelā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki **ḳalḳup** ābdest alup namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 2). [ḳalḳup, -up]*
• ḳıla bir kişi ki **ḳalḳup** namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭā'ate ki naẓar olına bir bunuñ gibi ma'nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 3). [ḳalḳup, -up]*

ḳalḳ: *Doğrulmak.*
• olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki **ḳalḳup** güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 16). [ḳalḳup, -up]*

ḳalḳ: *Bulunduğu yerden yukarıya doğru hareket etmek, daha yukarı çıkmak.*
• balçıġa bata **ḳalḳmaya** ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 9). [ḳalḳmaya, -ma, -y, -a]*

ḳalḳ: *Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak.*
• ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle **ḳalḳar** oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 6). [ḳalḳar, -ar]*

ḳalḳ: *Yürümek, hareket etmek.*
• kişinüñ ki yolında bu ḳadar aḥvāl ola nice sürūr ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu miḳdār verṭāt ṭura ne göñül ile **ḳalḳar** oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 10). [ḳalḳar, -ar]*

ḳalḳan: *Eski savaşlarda savaşçının kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini korumak için sol elinde tutarak kullandığı siper.*
• **ḳalḳanını** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 19). [ḳalḳanını, -ı, -n, -ı]*

ḳalḳıcaḳ: *Kalkacağı zaman.*
• dersine ḥāżır oldı soñra **ḳalḳıcaḳ** ṭabʿına incinmek geldi eyitdi Ayruḳ ben senüñ evüñe gelmezem ve dersüñe ḥāżır olmazam ʿAbdu'llāh eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 13). [ḳalḳıcaḳ,]*

ḳalḳup gitdiler: *Kalkıp gitmek; ayrılmak, uzaklaşmak.*

- illa ana f-aʿbudūni didi bunlar daḫi Delü olmış didiler dört yanından **ḳalḳup gitdiler** İmdi eyle eyle bilmek gerek ki bu sözden Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 6). [ḳalḳup gitdiler, -di, -ler]*

ḳalma: *Var olmamak, yok olmak.*

- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fenāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik **ḳalmadugına** işāret ola Eger dir-isek ki Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 12). [ḳalmadugına, -dug, -ı, -n, -a]*

ḳalmayup ṭurur: *Bitmek, tükenmek, yok olmak.*

- eski leẕẕeti **ḳalmayup ṭurur** Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki leẕẕetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 5). [ḳalmayup ṭurur, -ur-y, -up, - ṭurur]*

ḳalmış olalar: *Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek.*

- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿizām ẓevāhirde **ḳalmış olalar** ve anlar daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā ki anlar eyle olalar ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 13). [ḳalmış olalar, -a, -lar]*

ḳalsa gerek: *Kalacak, bırakılacak.*

- fāyide olur şol māldan ki vārişlere **ḳalsa gerek** ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 15). [ḳalsa gerek,]*

ḳalsa gerek: *Kalacak.*

- şoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup **ḳalsa gerek** çün ḥāl böyle idügini her kişi bilür ʿacebdür kim gine dünyā leẕẕetlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 7). [ḳalsa gerek,]*

ḳalup durur: *Bir hâl, vaziyet içinde kalmak.*

- varmazdı tevḥīd yolınuñ anca vāḥidleri vardur birinde **ḳalup durur** ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 9). [ḳalup durur, -ur]*

ḳalup ṭurur: *Bulunmak, geriye kalmak.*

- çağırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı **ḳalup ṭurur** aña daḫı keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 3). [ḳalup ṭurur, -up, -ṭurur-ur]*

kāmbīn: *Bahtiyar, mutlu.*

- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi **kāmbīn** ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-ṣād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 13). [kāmbīn,]*

ḳamçı: *Kırbaç.*

- ṭutmışdı bir yire varmaġa ḳavl itmişdi Yolca giderken ḳamçısı düşdi bir laḥẓeden ṣoñra **ḳamçı** ḫaṭrına düşdi indi ṭavarı bağlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 18). [ḳamçı,]*

ḳamçı urdılar: *Kamçılamak.*

- ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup meẕhebinden dönmedi egerçi dili-y-ile dise daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgüne söylese olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 13). [ḳamçı urdılar, -dı, -lar]*

kāmil: *Eksiksiz, noksansız.*

- geçmekden iḫtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve putḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi **kāmil** iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 16). [kāmil,]*

kāmil: *İlim ve fazilet sahibi (kimse).*

- Merv'den idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda **kāmillerden** idi ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 7). [kāmillerden, -ler, -den]*
- olur Her **kāmilüñ** ḥāli budur kim sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 9). [kāmilüñ, -ün]*
- böyle iken kendüden ulu neler ola ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her **kāmil** şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 6). [kāmil,]*
- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ **kāmillerinden** idi ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var idi ve ẕātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 6). [kāmillerinden, -ler, -i, -n, -den]*
- bir birine taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde **kāmillerden** ve fürūʿ-ı şerīʿatde fāżıllardan idi aḥkām-ı dīniyyede re'y-i ʿālīsi var idi ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 15). [kāmillerden, -ler, -den]*
- aña daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında **kāmil** ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 8). [kāmil,]*
- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur **kāmil** degüldür ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 9). [kāmil,]*
- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe **kamiller** ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 10). [kamiller, -ler]*
- arasında fetāvası meẕkūrdur Ẓāhirde ve bāṭında **kāmillerdendür** ve her işde ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 11). [kāmillerdendür, -ler, -den, -dür]*
- **kāmiller** olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tālīʿinde irşād fażīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 5). [kāmiller, -ler]*

• her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḥrez ola ve vācib midür ki her **kāmil** envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve her mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 7). [kāmil,]*

• muḳtedā-yı zamān idi ṭarīḳ-i taṣavvufda ġāyet **kāmillerden** ve ṭarīḳa-ı nebeviyye ile muḥkem ʿāmillerden idi cemīʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi tamām teslīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 7). [kāmillerden, -ler, -den]*

• **kāmilleri** görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde aña olan olmayup ṭudı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 5). [kāmilleri, -ler, -i]*

• kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde aña olan olmadı ve hīç bir **kāmil** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 6). [kāmil,]*

• niçe şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ başīretde **kāmil** dirilür amma başri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 16). [kāmil,]*

kāmil ḳılmışdı: *Kendisini kamil insan (güzel huy ve tabaat ve yüksek fazilet sahibi olan kimse) etmek.*

• taʿālā **kāmil ḳılmışdı** ikisinde ʿilm-i şerīʿatde ḫōd hünerleri ʿālem içinde meşhūrdur ammā dervīşlikde daḫı ḥikāyeleri vardur ki menāḳıblarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 9). [kāmil ḳılmışdı, -mış, -dı]*

kāmil ola: *Mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş olmak.*

• fi'l müdāhene olur aṣlā gerekmez ṣol ki mü'min **kāmil ola** aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 5). [kāmil ola, -a]*

kāmil olanlar: *İim, fazilet ve hüner sahibi, manevi meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş kimseler.*

• ġāyeti **kāmil olanlar** ḫālet-i nezʾe varmadın bilür belki niçeler olur ki yıllar ile اوک وردی görür Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 7). [kāmil olanlar,]*

kāmil olup: *İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş olmak.*

• bunda olup ḥāvī-yi feżāyil-i ḳudsiyye ola ve insāniyyetde **kāmil olup** ḥāvī-yi rezāyil-i insiyye ola yoḫsa ṭutalım ki kendü bir melek-i mükemmel olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 17). [kāmil olup, -up]*

kāmil-i maʿrifet ü mücāhede: *İlim ve nefis mücadelesinde belli olgunluğa erişmiş olan.*

• Ḥażret-i Ḥasan-ı Başrī'dür ki anuñ menāḳıbına nihāyet yoḳdur ve riyāżetine ġāyet yoḳdur Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede ve **kāmil-i maʿrifet ü mücāhede** idi Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 8). [kāmil-i maʿrifet ü mücāhede,]*

kāmin: *Gizli, saklı.*

- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve halvet daḫı bir ḥaletdür bir bārizi olur bir **kāmini** ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi bir gūşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 5). [kāmini, -i]*
- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur **kāmin** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [kāmin,]*

kāmin olur: *Gizli, saklı olmak.*

- aña ne ḫalel virür çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz **kāmin olur** ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 8). [kāmin olur, -ur]*

ḳamr: *Ay.*

- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ **ḳamri** olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 15). [ḳamri, -i]*

kān: *Damarların içinde dolaşarak vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı.*

- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan **ḳan** olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḫrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 5). [ḳan,]*

kān: *Kaynak.*

- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḫrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ **kānı** idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḫzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 13). [kānı, -ı]*
- ol neşr iderdi İmām Muḥammed ḥod bir vāḥid-i zamān ve ferīd-i cihān idi ʿilm baḫrinüñ ʿummānı ve maʿrifet maʿdeninüñ **kānı-y-ıdı** ferāsetde bī-meṣel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 16). [kānı-y-ıdı, -ı, -y, -ıdı]*

kan: *Doymak.*

- her ʿibādetleri taẕarruʿ vü āhladur ḥasret beriyyesinüñ hālikleridür ve maʿrifet bādiyyesinüñ sālikleridür şevḳ peymānesinden her ne ḳadar ki içerler **ḳanmazlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 14). [ḳanmazlar, -maz, -lat]*
- bardaḳ şu ṭutmış bile getürdi Ol şuyı ki içdüm tamām **ḳandum** bi'l-külliye dünyā şularından uşandum Ümīdim oldur kim bugün ki ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 3). [ḳandum, -du, -m]*

ḳan almaġla: *Damardan bir miktar kan çekmek veya akıtmak.*

- Şāfiʿī'ye taḳlīd eyleye **ḳan almaġla** ābdest şınmamaḳda her birinde bir şunuñ gibi āsān ḳavli ola cümlesinden arada bir meẕheb peydā ḳıla her kim böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 7). [ḳan almaġla, -la]*

ḳanā’at: *Tokgözlülük, yetinme, kısmetine razı olma.*

- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekṣer-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki **Ḳanāʿat** gibi ġınā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 14). [ḳanāʿat,]*
- **ḳanā’at** üzere ve ekṣer-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 11). [ḳanā’at,]*
- ḳāni‘ olan anuñ ġayrinden nefret ider Yaʿnī aña işāret ider ki rıżā mertebesi ḳanā‘at mertebesinden ednā olur ammā **ḳanā‘atden** murād *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 18). [ḳanā‘atden, -den]*
- ol degüldür ki ‘ürf de **ḳanā‘at** ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne i‘tirāż olur ḳanā‘at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ’uñ mā‘adāsından i‘rāz olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 1). [ḳanā‘at,]*

ḳanāʿat gibi ġınā olmaz ve iḫtiyāc gibi ʿanā olmaz: *Kanaat gibi zenginlik bulunmaz, yoksulluk gibi meşakkat bulunmaz.*

- olmaz ve iḫtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḫtiyāc idersin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 15). [ḳanāʿat gibi ġınā olmaz ve iḫtiyāc gibi ʿanā olmaz, -maz]*

ḳanā‘at idüp: *Yetinmek.*

- yitişmez ki ol mertebeye ḳanā‘atı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz ve bir mertebesine rāżī olup **ḳanā‘at idüp** anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 8). [ḳanā‘at idüp, -üp]*

ḳanā‘at ḳıla: *Yetinmek.*

- bulınur hīç bir mertebe bulınmaz ki ol mertebeye **ḳanā‘at ḳıla** muttaṣıl cehd eyler ki bu günki ḥāli dünkinden yig ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 11). [ḳanā‘at ḳıla, -a]*

ḳanā‘at mertebesi: *Allah’ın takdir ettiği nimetin azlığına veya çokluğuna bakmadan verilene razı olma derecesi.*

- ol degüldür ki ‘ürf de ḳanā‘at ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne i‘tirāż olur **ḳanā‘at mertebesi** oldur ki anda Ḥaḳḳ’uñ mā‘adāsından i‘rāz olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 2). [ḳanā‘at mertebesi,]*
- ḳāni‘ olan anuñ ġayrinden nefret ider Yaʿnī aña işāret ider ki rıżā mertebesi **ḳanā‘at mertebesinden** ednā olur ammā ḳanā‘atden murād *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 18). [ḳanā‘at mertebesinden, -n, -den]*

ḳanāʿat virür: *Yetinmek, kâfi bulmak.*

- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı **ḳanāʿat virür** ve ekṣer-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 13). [ḳanāʿat virür, -ür]*

ḳanā‘atı olur: *Azla yetinmek; kısmete razı olmak.*

- yitişmez ki ol mertebeye **ḳanā‘atı olur** eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā‘at idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 7). [ḳanā‘atı olur, -ur]*

ḳanat: *Uçma organı, kanat.*

- ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ ikisi iki **ḳanat** olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi sarāy-ı şeriʿat idi ki imāmīn aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 1). [ḳanat,]*

ḳançaru: *Nereye, ne tarafa.*

- cāmesi var ve başında gökcek ʿimāmesi var bunlara şordı ki **Ḳancaru** gidersiz ve nereye ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk’un *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 17). [ḳancaru,]*

ḳanda: *Nerede.*

- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd’i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam **ḳanda** idügin araram bilimezem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 4). [ḳanda,]*
- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı **ḳanda** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 18). [ḳanda,]*

ḳanda: *Nerede, nasıl.*

- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı **ḳanda** buldum ve bu bir ʿālī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [ḳanda,]*
- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naṣībi olmaya **ḳanda** bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 6). [ḳanda,]*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẓlı olmasa Fużayl faẓl u kemāli **ḳanda** bulurdı ve anuñ luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). [ḳanda,]*
- **ḳanda** bulurdı İstedi ḥarāmīler içinden Ḥażret’ine yitişdürdi ve diledi ḫūn-ḫvārlıġı ḫiẕmet-i Ḥaḳḳ’a degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 13). [ḳanda,]*
- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd’i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam **ḳanda** idügin araram bilimezem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 4). [ḳanda,]*
- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı **ḳanda** bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [ḳanda,]*

ḳanda: *Nerede, kimde.*

- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys’e bundan ulu ʿizzet **ḳanda** ola ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 4). [ḳanda,]*

ḳanda ḳaldı ki: *Nerede kaldı ki. || Olacak gibi görülmeyen bir düşünceyi anlatan ifadenin başına getirilen bir söz.*

- vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki iḥtirāz şarṭdur vehm sirāyet yiter bu **ḳanda ḳaldı ki** maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan ṣaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 18). [ḳanda ḳaldı ki,]*

ḳanda olur: *Nerede bulunur?.*

- pes er- Raḥmān ʻalā arşīn istivā hükmi-y-ile ʻarşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle maḳṣūd oldur kim ʻālim ki ol ṣıfātla ola **ḳanda olur** Anuñ gibi ʻālimüñ yiri ʻarş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 18). [ḳanda olur, -ur]*

kanġısı: *Hangisi.*

- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve **ḳanġısınuñ** şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 9). [ḳanġısınuñ, -nuñ]*

ḳāni: *Hani.*

- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst **ḳanı** ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 18). [ḳanı,]*

ḳāniʿ: *Yetinen, kanaat eden.*

- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña **ḳāniʿsin** Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [ḳāniʿsin, -sin]*

kān-ı ma-den-i vefā: *Vefa madeninin kaynağı.*

- ve **kān-ı ma-den-i vefā** ʿumde-i erbāb-ı tecrīd ve zübde-i aṣḥāb-ı tevḥīd mālik-i memālik-i maʿārif-i ḥaḳīḳat ve kāşif-i rumūz-ı laṭāyif-i ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 3). [kān-ı ma-den-i vefā,]*

ḳāni ol: *Kanaat et, yetin.*

- Var zāhid ol dünyādan naẓarı gider **ḳāni ol** göñülden iḥtiyācı çıḳar Zarūrī ḫalḳ muḥtāc ve sen bī-iḥtiyāc olursın pes sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 11). [ḳāni ol,]*

ḳāni' olan: *Kanaat eden, kendisine verilene râzı olan.*

- ḳāni' olan anuñ ġayrinden nefret ider Ya'nī aña işāret ider ki rıżā mertebesi ḳanā'at mertebesinden ednā olur ammā ḳanā'atden murād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 17). [ḳāni' olan,]*

ḳāni' olmayup: *Kanaat etmek, yetinmek.*

- daḫı hem çunān olur a'māl-i ḫayrātdan hīç birine **ḳāni' olmayup** muttaşıl ziyāde ḳılur ve eger murādı Allāh ise anda daḫı eyle olur fenā fi't-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 9). [ḳāni' olmayup, -ma, -y, -up]*

ḳāniʿ olmazam: *Kanaat etmek, yetinmek.*

- ḳaçan zāhid oluram ki ʿālemde hiçbir nesneye **ḳāniʿ olmazam** cemīʿ dünyāya ve ʿuḳbāya baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 11). [ḳāniʿ olmazam, -maz, -am]*

ḳānī‘ olup: *İnanmak, kanmak.*

- eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn ʿālem-i maḥsūsata **ḳānī‘ olup** otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 10). [ḳānī‘ olup, -up]*
- vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ leẕẕāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar **ḳāni‘ olup** ol leẕẕetde ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 14). [ḳāni‘ olup, -up]*

ḳānī‘ olup: *Kanaat etmek, yetinmek, yeter bulmak.*

- vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ leẕẕāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar **ḳāni‘ olup** ol leẕẕetde ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 14). [ḳāni‘ olup, -up]*

ḳāniʿ olur: *Kanaat etmek, yetinmek, yeter bulmak.*

- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile **ḳāniʿ olur** biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 10). [ḳāniʿ olur, -ur]*

kān-ı ṣafā: *Huzur kaynağı.*

- baḥr-i vefā ve **kān-ı ṣafā** şemʿ-i sābıḳān ṣubḥ-i ṣādıḳān āftāb-ı pinhān hem-nefes-i Raḥmān ol Süheyl-i Yemenī Ḥażret-i Üveys-i Karenī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 3). [kān-ı ṣafā,]*
- Menāḳıb-ı ʿUtbe-i Ġulām rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i zühhād ve ḳıdve-i ʿubbād baḥr-i vefā **kān-ı ṣafā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 2). [kān-ı ṣafā,]*
- ve ġurre-i rū-yi ḥaḳīḳaṭ maʿden-i mürüvvet ve **kān-ı ṣafā** sālik-i mesālik-i Muṣṭafā beşerīü'z-zāt ve melekīü'ṣ-ṣıfāt mütemekkin-i ṣāha-ı bārgāh-ı ḳudsī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 3). [kān-ı ṣafā,]*

kanḳı: *Hangi.*

- **ḳanḳısıdur** ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [ḳanḳısıdur, -sı, -dur]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı ferīḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve **ḳanḳı** günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 18). [ḳanḳı,]*
- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi ve **ḳanḳı** günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 4). [ḳanḳı,]*
- ḳıla-y-ıduḳ **ḳanḳı** ḫüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda ṣaḥīḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 9). [ḳanḳı,]*

- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur **Ḳanḳı** dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [ḳanḳı,]*
- bilebilür ve **ḳanḳı** benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 7). [ḳanḳı,]*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳtan ṣoñra **ḳanḳı** ḥālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 3). [ḳanḳı,]*
- bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki **ḳanḳı** ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 2). [ḳanḳı,]*
- ḥükm-i ġālibe olur **ḳanḳı** a'māl ġālib ise ol ṭarafa cālib olur ammā ol 'amellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭā'at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 1). [ḳanḳı,]*
- ki mücerred netīce-i ḥüccet ü bürhān olur ve maʿrifet mi olur ol idrāk ki bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur Aṣḥab-ı enẓāruñ **ḳanḳı** ḥüccetlerini bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 6). [ḳanḳı,]*
- ṭurursın ki iḫtilāt-ı şükūk u şübeh-i aḳvāmdan bi'l-külliye pāk olur ve erbāb-ı efkāruñ **ḳanḳı** maḥaccetlerini görüp ṭurursın ki mahādī-yi evdiye vesāvis-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 8). [ḳanḳı,]*

ḳanḳısı: *Hangisi.*
- gerek ve bir yolı ṭutsam gerek Bilmezem ki ol **ḳanḳısı** olsa gerek ve ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler Gönlüñi ḫōş ṭut ki saña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 3). [ḳanḳısı,]*
- **Ḳanḳısınuñ** rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 9). [ḳanḳısınuñ, -nuñ]*
- nāşī olup müterettib olur ve her kimde ki ḫavf ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan ḥasenātuñ **ḳanḳısı** bulınır Pes neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 16). [ḳanḳısı,]*
- emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ **ḳanḳısı** ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 7). [ḳanḳısı,]*
- emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve **ḳanḳısı** maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 8). [ḳanḳısı,]*
- bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan **ḳanḳısına** girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 1). [ḳanḳısına, -n, -a]*
- yirler olur ki **ḳanḳısıdur** bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen 'ulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 17). [ḳanḳısıdur, -dur]*

ḳānūn u żabṭa girmez: *Kural, usûl, nizama uymamak.*

- ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli **ḳānūn u żabṭa girmez** ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 4). [ḳānūn u żabṭa girmez, -mez]*

ḳap: *Almak.*

- maʿdūm maʿdūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı ʿademden görine her mirʿatdan bir reng **ḳapup** aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 4). [ḳapup, -up]*

ḳapu: *Kapı.*

- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları **ḳapusında** ḫizmetkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 6). [ḳapusında, -(s)ı, -(n)da]*
- mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olunur Her kim ki cennetüñ cemīʿ **ḳapusından** girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 8). [ḳapusından, -(s)ı, -(n)dan]*
- naḳl ider ki niçe zamān ḫidmetinde olup **ḳapusında** saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu ḳıṣṣa maʿḳūlden tamām ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifin zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 17). [ḳapusında, -(s)ı, -(n)da]*
- Bāyezīd'üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine Rivāyet olınur ki bir kişi geldi Bāyezīd'üñ **ḳapusın** ḳaḳdı içerüden Bāyezīd Kimi istersin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 2). [ḳapusın, -(s)ı(n)]*
- ve ḥadīṯde bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken eṣker-i evḳāt **ḳapusı** öñinde bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 8). [ḳapusı, -sı]*
- çoḳ fetvā olurdı ki **ḳapu** öñinde alur görürdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 9). [ḳapu,]*
- her mevcūduñ edebini tamām riʿāyet ider ve her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ **ḳapusından** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 14). [ḳapusından, -sı, -n, -dan]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki **ḳapusı** olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 6). [ḳapusı, -sı]*
- ḳaftanını giyerdi cemīʿ sünen-i Cumʿa ne ise bir bir iderdi seccadesini omzına bıraġup **ḳapuya** çıḳardı zindāncı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 18). [ḳapuya, -y, -a]*
- üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ **ḳapusı** meftūḥ olup açılmışdur ve birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan ṣunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 15). [ḳapusı, -(s)ı]*
- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ **ḳapusı** açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 17). [ḳapusı, -(s)ı]*
- iḫtimāl var ki ol meftūḥ olan **ḳapudan** tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālişden şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 3). [ḳapudan, -dan]*

kapu: *Kapı. II Huzur, makam.*

- mescīdün ādābını gözetmezler bir ṣubaşınuñ **ḳapusına** varsalar nice oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir ẕerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 17).[ḳapusına,-s,-ı,-n,-a]*
- mescīdün ādābını gözetmezler bir ṣubaşınuñ ḳapusına varsalar nice oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh **ḳapusıdur** diyü bir ẕerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 18). [ḳapusıdur, -sı, -dur]*
- iḫtimāl var ki ol meftūḥ olan **ḳapudan** tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālisden şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 3). [ḳapudan, -dan]*

kapu: *Kapı. II Şeriat.*

- bilmek olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi şerīʿatle bulmışlardur ve cümle meşāyıḫ-ı vāṣılīn dergāh-ı ʿizzete ol **ḳapudan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 4). [ḳapudan, -dan]*

kapu: *Kapı. II Şeriat kapısı.*

- mümkin degül ol eve girilmez miftāḥı anlardadur **ḳapusı** anlarsuz açılmaz Her dervīş ki müctehid olmaya elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 5). [ḳapusı, -sı]*

kapucı: *Kapıcı; bekçi.*

- mertebede ekmel ise Vezīrler **ḳapucı** girdügi yire gāh olur giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 7). [ḳapucı,]*
- evvel ẓāhiri düzmeyince çāra yoḳdur bāṭın düzilmez Ẓāhir evinüñ ʿulemā-yı şerīʿat **ḳapucıları** olurlar aralarından bir niçesi içlerinden ululları olurlar her kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 2). [ḳapucıları, -lar, -ı]*
- bāḳīsin sen bilürsin Ḥāşā senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki **ḳapucınuñ** ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 4). [ḳapucınuñ, -nuñ]*
- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki **ḳapucı** elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 10). [ḳapucı,]*

kapusına varsalar: *(Birinin) Yanına veya evine gitmek.*

- mescīdüñ ādābını gözetmezler bir ṣubaşınuñ **ḳapusına varsalar** nice oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir ẕerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 17). [ḳapusına varsalar, -sa, -lar]*

kapusuz: *Kapısı olmayan.*

- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir **ḳapusuz** evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 6). [ḳapusuz,]*

kār: *İş, uğraş, çaba.*

- nifāḳ olur mü'mine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maṣlaḥat içün olıcaḳ ṣer'an nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī **kārdur** niçe müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 16). [kārdur, -dur]*

ḳar gibi: *Temiz, beyaz.*

- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve **ḳar gibi** ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 15). [ḳar gibi,]*

kār itmedi: *Tesir etmek, etki etmek.*

- eli yana ol bāṭıl üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş ikisine daḫı **kār itmedi** Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 14). [kār itmedi, -di-me, -di]*

kār itmez: *Tesir etmek, etki etmek.*

- yakmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem **kār itmez** Görmez misün ki Bāyezīd bunca faẕl u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 15). [kār itmez,]*

kār ḳılmış: *Tesir etmek.*

- gine ol virdi Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām **kār ḳılmış** Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 4). [kār ḳılmış, -mış]*

kār olur: *Güç olmak, meşguliyet gerektirmek.*

- bir birinden farḳ itmek ḫayli **kār olur** ammā çoḳ yirlerde 'aḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 13). [kār olur, -ur]*

ḳara: *İsten meydana gelen siyahlık.*

- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra **ḳara** ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 8). [ḳara,]*

ḳarañu: *Karanlık.*

- **ḳarañuda** ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 17). [ḳarañuda,]*
- ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse **ḳarañuda** daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 2). [ḳarañuda,]*

ḳarañuluġ: *Karanlık.*

- dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde anda ḳala bir **ḳarañuluġa** düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 8). [ḳarañuluġa, -a]*

ḳarār: *Sebat, istikrar.*

- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını ḥilm ü **ḳarārla** taḥiyyetini ẕikrle ve selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 17). [ḳarārla, -la]*
- tebeddülden ve ammā intihāda ʻilm ḥāli yig olur maʻrifetden zīrā ʻilmde **ḳarār** olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 3). [ḳarār,]*
- gibi kimsenüñ fiʻli ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ ʻaḳīdesine iʻtiḳād olur ve ne anuñ aʻmāline iʻtimād olur ne ḳavlinüñ **ḳarārı** olur ve ne ʻahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 2). [ḳarārı, -ı]*

ḳarār: *Kara bir renk almak, rengi koyulaşıp siyahlaşmak.*

- **ḳararduḳdan** ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi bu bir ṣaḥīḥ maʻnādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳiʻ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 9). [ḳararduḳdan, -duḳ, -dan]*

ḳarār eyleyübile: *Sabit durabilmek, sürekli olarak belli bir durumda bulunabilmek.*

- **ḳarār eyleyübile** ʿAḳl ṭāvusi ḳuds gülzārında cevlān idemez ve fikr bülbüli ol bāġ içinde tereyān idemez ʿAḳl ṭūṭīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 1). [ḳarār eyleyübile, -e]*

ḳarār idüp: *Durmak, sabit kalmak.*

- her ne maḳām ki irse anda ḳarar ḳılmaz andan aʿlā maḳāma müteveccih olur anda ṭurmaz eger şöyle ki bir sāʿat bir maḳāmda **ḳarār idüp** teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 12). [ḳarār idüp, -üp]*

ḳarār itmek gerek: *Durmalı.*

- mes'elede kendü mezhebi üzerine **ḳarār itmek gerek** Kişi yā kendü müctehid gerek veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 17). [ḳarār itmek gerek,]*
- gerek ve her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur ki ol dāyirede **ḳarar itmek gerek** her dervīşde şöyle degüldür ki cemīʻ müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 18). [ḳarar itmek gerek,]*

ḳarār itmemek gerek: *Durmamalı.*

- gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel bulına ki ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 9). [ḳarār itmemek gerek,]*

ḳarār olur: *Sebat ve devam üzere olmak.*

- tebeddülden ve ammā intihāda ʻilm ḥāli yig olur maʻrifetden zīrā ʻilmde **ḳarār olur** tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 4). [ḳarār olur, -ur]*

ḳarār ṭuta: *Durmak, kalmak.*

- bulınması āsān olur ammā şol dervīş ki bu ḥālet üzerine **ḳarār ṭuta** ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 3). [ḳarār ṭuta, -a]*

kārgāh: *İş yeri. II Dünya.*

- bahāne olmayınca mümkin degül ki yola gire ve andan oḳumayınca mütālaʿa idüp dānişmend ola Ḥaḳ taʿālā niẓām-ı ʿālemi böyle itmişdür ve bu **kārgāhı** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 18). [kārgāhı, -ı]*

kārgāh-ı ḳażada: *Dünya.*

- ḫayr olup bir zāhid īmānsız gider kār-ı Ḫudā'da aşlā çün ü çera olmaz ve **kārgāh-ı ḳażada** bu neden oldı ve bu neden olur dinilmez Fi'l-cümle her kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 16). [kārgāh-ı ḳażada, -da]*

kārgāh-ı tekvīn: *Yaratma, var etme yeri. II Ruhların yaratıldığı yer, bezm-i elest.*

- **kārgāh-ı tekvīn** ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 15). [kārgāh-ı tekvīn,]*

kār-ḫāne-i ezelde: *Ezel imalathanesi. II Ruhların yaratıldığı zaman, bezm-i elest.*

- Aḥmed dīninde bī-miṣl olmışdı **kār-ḫāne-i ezelde** her birinüñ cibilletinde ol ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş ise anı bitirürdi baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 3). [kār-ḫāne-i ezelde, -de]*

ḳarı: *Yaşlı, ihtiyar kadın.*

- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir **ḳarı** çıḳdı biraz bundan yaña naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu'llāh seni ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 15). [ḳarı,]*

kār-ı ḫudā'da: *Allah'ın işi.*

- ḫayr olup bir zāhid īmānsız gider **kār-ı Ḫudā'da** aşlā çün ü çera olmaz ve kārgāh-ı ḳażada bu neden oldı ve bu neden olur dinilmez Fi'l-cümle her kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 15). [kār-ı ḫudā'da, -da]*

ḳarıcuḳ: *Yaşlı kadın.*

- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi altına ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası var idi üstine örtdiler iki **ḳarıcuḳ** yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 18). [ḳarıcuḳ,]*

ḳarın: *Karın, mide; işkembe.*

- şu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ **ḳarnına** düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 8). [ḳarnına, -ı, -n, -a]*
- Allāh'a ne girçek ve ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ ve ne bühtān **ḳarınların** ṭoyurmayalar ve mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 18). [ḳarınların, -lar, -ın]*

ḳarīn: *İş, fiil, amel.*

- bir mertebede idi ki naẕīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 16). [ḳarīni, -i]*

ḳarın ṭoḳlıġı: *Açlık duymamak, doymuş durumda olmak.*

- ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve **ḳarın ṭoḳlıġı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 2). [ḳarın ṭoḳlıġı,]*
- Ḥaḳ'dan tebʿīd ider ve **ḳarın ṭoḳlıġı** kişiyi Rabb'inden baʿīd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 17). [ḳarın ṭoḳlıġı,]*

karınca: *Zar kanatlılardan, yaklaşık beş bin türü bulunan böceklerin genel adı.*

- müyesser olmaz buña bāṭın sem'i ġayet ḳavī olmaḳ gerek ki bir **ḳarıncanuñ** ḫareketini gelmedin ṭuymaḳ gerek Evet ehlu'llāhdan 'aceb degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 15). [ḳarıncanuñ, -nuñ]*

ḳarīne: *Bir meselenin çözülmesine, belirli ve açık bir şekil almasına yarayan işâret, ipucu.*

- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẓīm diḳḳatdür ve buña **ḳarīnedür** ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 5). [ḳarīnedür, -dür]*

ḳarınların ṭoyurmayalar: *Çok yemek yemek.*

- Allāh'a ne girçek ve ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ ve ne bühtān **ḳarınların ṭoyurmayalar** ve mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 18). [ḳarınların ṭoyurmayalar, -ma, -y, -a, -lar]*

ḳarış: *Katılmak, karışmak.*

- melāʾikesine **ḳarışdı** Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 1). [ḳarışdı, -dı]*

ḳarış: *Bir araya gelmek, katılmak.*

- ṭavarlarını güderdi ol bahāneler ile ḫalvet yirlerde gezerdi Kimseye **ḳarışmazdı** ve kimse-y-ile ilişmezdi ḥācetden ziyāde söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 5). [ḳarışmazdı, -maz, -dı]*

ḳarış: *Katılmak.*

- ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup Ḥaḳḳ'a döndi cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline **ḳarışdı** ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 6). [ḳarışdı, -dı]*

ḳarış: *Bulaşmak.*

- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfîce riyā **ḳarışur** her ʿamel ki anuñ ḫulūşına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 9). [ḳarışur, -ur]*

ḳarış: *(Bir şeyin varlığı diğer bir şeyin içinde) Belirsiz ve seçilmez duruma gelmek.*

- Allāh'dan baʻīd olanlaruñ güñahı çoḳ olur seçilmez günāhları biri birine **ḳarışur** oranı biri ṭuyılmaz Bir kişi bir evi pāk itmege ihtimām itse sehlce nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 5). [ḳarışur, -ur]*

ḳarış: *Katılmak, dâhil olmak.*

- itmişdi Ṣūfîyāne libāslar giyüp bir gūşede ḫalvet otururdı hiç kimseye **ḳarışmayup** Ḥaḳḳ'a ʿibādet eyleyüp ṭururdı İttifāḳ bir gice yatarken vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 16). [ḳarışmayup, -ma, -y, -up]*
- vaḳt fikrinde olur ki dervîşlere **ḳarışa** ḳalbi anlara merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara maʻḳūd olur her anduḳca yitişemedügine te'essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 5). [ḳarışa, -a]*

ḳarışdur: *Birbirine karıştırmak.*

- ol vāḳıʻa yolını daḫı bilmez taʻbīrātını **ḳarışdurur** kişi ẓāhir ʻilmini düzmeyince bāṭın ʻilmini daḫı düzemez ādem niyyātını pāk itmeyince vāḳıʻalarını daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 7). [ḳarışdurur, -ur]*

ḳarışdur: *Huzur ve sükûnunu bozmak, karışıklık çıkarmak.*

- ḫalṭ eyleyüp **ḳarışdura** ʿĀkil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 13). [ḳarışdura, -a]*

ḳarışmaz ola: *Katılmamak, iştirak etmemek, dâhil olmamak.*

- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate **ḳarışmaz ola** Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 16). [ḳarışmaz ola, -a]*

ḳarn: *Yüz yıllık zaman, vakit, zaman.*

- kaddesa'allāhu rūhahu ve zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu Ol şol Üveys-i Ḳarenī'dür ki rüzgār-ı kār-zār niçe **ḳarnlar** geçürmek gerek ki māder-i gītī raḥm- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 6). [ḳarnlar, -lar]*
- aḫbāruñ delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol **ḳarnuñ** gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 14). [ḳarnuñ, -uñ]*
- Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol **ḳarnuñ** muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳıṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 9). [ḳarnuñ, -uñ]*

ḳarnı aç olduġınca: *Acıkmış olmak, tok olmamak.*

- kendüye niʿmet bile ve faḳīrliġi kendüye devlet bile kimseneye iḥtiyāc göstermeye ve hiç bir kişiye dünyā içün tezellül itmeye **Ḳarnı aç olduġınca** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 6). [ḳarnı aç olduġınca, -duġ, -ınca]*

ḳarnı ṭoḳlıġına: *Yeme içme.*

- mirḳātı olur pes kim ki **ḳarnı ṭoḳlıġına** maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden ol kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 5). [ḳarnı ṭoḳlıġına, -n, -a]*

ḳarnı ṭoyınca: *İsteği kalmayıncaya kadar yemek, açlığı kalmamak.*

- āṣār-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den anı bilürüz ki giceler irteye degin uyımazdı ve **ḳarnı ṭoyınca** yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 8). [ḳarnı ṭoyınca, -ınca]*
- cāyiz degüldür ol kişiye ki ödinc alup **ḳarnı ṭoyınca** yeye ve eger elbette żarūrī olup ödinc ala Allāh taʿālā virürse virem diye Anda daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 15). [ḳarnı ṭoyınca, -ınca]*

ḳarnını ṭoyura: *Yemek yemek, açlığını gidermek.*

- ol meẓālimden ḫalāṣ ola aña cāyiz degüldür ki **ḳarnını ṭoyura** mādām ki ol meẓālim üzerinde ṭura Yaʿnī ṭoḳ olınca aña kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 11). [ḳarnını ṭoyura, -a]*

kārsāz: *İş yapan, üreten.*

- meclisinüñ **kārsāzı** idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 17). [kārsāzı, -ı]*

ḳarşu: *Katında, yanında, nezdinde.*

- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ **ḳarşusında** bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 16). [ḳarşusında, -sı, -n, -da]*

ḳarşu: *Karşı, -e doğru.*

- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile vardum ve dergāh-ı ʿizzete **ḳarşu** mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 13). [ḳarşu,]*
- eṣnāda tamām faḳrı var idi bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına **ḳarşu** müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 2). [ḳarşu,]*
- şemʿe **ḳarşu** müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 3). [ḳarşu,]*
- olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe **ḳarşu** uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 16). [ḳarşu,]*

ḳarşu: *Karşı, ön. II Huzur.*

- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri **ḳarşusında** şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḥtirām ile otururlardı ki ke-enne başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 5). [ḳarşusında, -sı, -n, -da]*
- ḫizmet içün yürürler ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki dizin dizin cennet maḥbūbları her dem **ḳarşusında** el bağlayup ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 12). [ḳarşusında, -sı, -n, -da]*
- N'içün Eyitdi Cāriyelerüñe ḳaḳımazmışsın anları teʿdīp itmezmişsin Şimdi bu derste otururken her birisi düzenüp **ḳarşuma** geldiler kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 16). [ḳarşuma, -ma]*
- ve ʿışḳ meyḫānesinden bir ḳadem ṭaşra ṭolanmazlar ezel ḫum-ḫānesinüñ elin almuşlardur otururlar ve elest sāḳīsinüñ **ḳarşusında** ṭurup ḫidmet ḳılurlar dōst *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 16). [ḳarşusında, -sı, -n, -da]*
- ṭoyurmadın gider niçe żarūretlerde Ḫıżr saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde ol senüñ **ḳarşuna** gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 4). [ḳarşuna, -ñ, -a]*

ḳarşu gitdi: *Karşılamaya gitmek.*

- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña **ḳarşu gitdi** ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 10). [ḳarşu gitdi, -di]*

ḳarşuma geldi: *Karşısına çıkmak; yolunu kesmek için birdenbire karşı durmak.*

- de öñüme geldi ve ġafletle giderken **ḳarşuma geldi** eyitdi Neñ var dünyelikde ve neye māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 7). [ḳarşuma, -m, -a]*

ḳarşula: *Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek.*

- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek **ḳarşulayup** hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Soñra vechini şordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 17). [ḳarşulayup, -y, -up]*

ḳarşusına geçüp: *Karşısında olmak (yön itibariyle).*

- cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ **ḳarşusına geçüp** her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 3). [ḳarşusına geçüp, -(ü)p-üp]*

ḳārūre: *İdrar tahlili için kullanılan cam şişe.*

- iḥtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gittikçe ḫastalıġı çoġaldı **ḳārūresini** aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 14). [ḳārūresini, -si, -n, -i]*
- **ḳārūresini** ṭabībe iletirüz marażınuñ keyfiyyetini aña ʿarż iderüz Eyitdi Subḥāna'llāh Allāh'uñ dōstı düşmāna yalvara tażarruʿ eyleyüp aña ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 1). [ḳārūresini, -si, -n, -i]*

ḳaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ **ḳaşları** bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 8). [ḳaşları, -lar, -ı]*

ḳasāvet: *Üzüntü, gam, keder, tasa.*

- itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden **ḳasāvet** gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 18). [ḳasāvet,]*

ḳaṣd: *Niyet, amaç, gaye.*

- aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp aşmaḳ istedi Pādişāhuñ **ḳaṣdını** aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 12). [ḳaṣdını, -ı, -n, -ı]*
- senüñ emmāre-y-iken seni helāk itmegedür **ḳaṣdı** mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol saña rām olup muṭmainnüñ olur ol vaḳt bilesin ki dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 17). [ḳaṣdı, -ı]*

ḳaṣd eyle-: *Niyet etmek.*

- ḫayra niyyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza sevābını **ḳaṣd eyleyüp** tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı bilürler ki evde oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 18). [ḳaṣd eyleyüp, -y, -üp]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virürdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde **ḳaṣd eylerdi** ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki şādır ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 8). [ḳaṣd eylerdi, -r, -di]*
- ḫātır **ḳaṣd eyleyüp** muḥābā-y-ile işleyesin Müdāhene oldur kim dīn emrinde sākit olup maḥallinde naṣīḥat eyleyesin riʿāyet-i ḫātır idüp emr-i maʿrūf ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 7). [ḳaṣd eyleyüp, -y, -üp]*

ḳaṣd ider: *Öldürmeye kalkışmak.*

- **ḳaṣd ider** Eydür ki Tereḳte Allāha Besṭām ve ḳaṣadta'l-beytü'l-ḥarām Yaʾnī Allāh'ı Besṭām'da ḳodun Mekke'ye mi gidersin Ve andan ṣoñra bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 5). [ḳaṣd ider, -er]*

ḳaṣd id-: *Bir şeyi yapmaya kast etmek, niyet etmek.*

- olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl **ḳaṣd idicek** ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 14). [ḳaṣd idicek, -icek]*
- eylerler sevāb **ḳasd idüp** namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 13). [ḳasd idüp, -üp]*
- gibi evüñ içine mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim **ḳaṣd iderse** aña ol yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 8). [ḳaṣd iderse, -er, -se]*
- olmadın dürlü dürlü yimişler gösterür gāh olur envāʿ-ı eṭʿime ile mā'ideler besāṭ ider elinden gelür her neye ki **ḳaṣd ider** gāh olur iḥyā-yı emvāt ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 14). [ḳaṣd ider, -er]*

• diyü sevinür Ṣabāḥ **ḳaṣd ider** ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 13). [ḳaṣd ider, -er]*

ḳaṣd itdüm: *Kötülük etmek; saldırmak.*

• Eyitdi Mekke içinde anama **ḳaṣd itdüm** ve ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 3). [ḳaṣd itdüm, -dü, -m]*

ḳaṣd itdüre: *Yaptırmak.*

• żarūrī aña **ḳaṣd itdüre** Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 15). [ḳaṣd itdüre, -e]*

ḳaṣd itmemişdi: *Demek istemek.*

• tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ eli kesildi Egerçi Mālik Ḥażretleri andan du'aūn ʿaleyh **ḳaṣd itmemişdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 10). [ḳaṣd itmemişdi, -miş, -di]*

ḳaṣd itmezler: *Niyet etmek.*

• degme kez kimseye şerr **ḳaṣd itmezler** ve bir kişi bize īẕā itdi diyü intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir lafẓ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 15). [ḳaṣd itmezler, -mez, -ler]*

ḳaṣdle: *Kasıtlı olarak.*

• ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes **ḳaṣdle** bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 2). [ḳaṣdle,]*

ḳaṣdle işlemekden: *Bilerek, isteyerek yapmak.*

• dervīşlerüñ aña ḫavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı **ḳaṣdle işlemekden** ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 14). [ḳaṣdle işlemekden, -den]*

ḳāṣır olur: *Eksik olmak.*

• bilmez ve ol bir emr-i ẕevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol mes'ele taḳrīr olına **ḳāṣır olur** anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 16). [ḳāṣır olur, -ur]*

kāşif-i ḫaḳāyık: *Hakikatleri keşfeden.*

• arasında muḳaddem ve zühhād arasında muʿaẓẓam idi ʿĀriflerüñ murtażāsı ve ʿāşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi **kāşif-i ḫaḳāyık** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 10). [kāşif-i ḫaḳāyık,]*

kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī: *Temelleri, asılları karmaşık olan meseleleri açığa çıkaran kişi.*

- ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı **kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī** idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi görmiş idi Enes ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 8). [kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī,]*

kāşif-i rumūz-ı laṭāyif-i ṭarīḳat: *Tarikate ait olan latifelerin işâretlerini keşfeden.*

- ve kān-ı ma-den-i vefā ʿumde-i erbāb-ı tecrīd ve zübde-i aṣḥāb-ı tevḥīd mālik-i memālik-i maʿārif-i ḥaḳīḳat ve **kāşif-i rumūz-ı laṭāyif-i ṭarīḳat** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 4). [kāşif-i rumūz-ı laṭāyif-i ṭarīḳat,]*

ḳat: *Katmak, ilave etmek.*

- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫizmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn **ḳatayduñ** Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 12). [ḳatayduñ, -a, -y, -duñ]*
- ġayet azı olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref-i nesebe ḥaseb **ḳatmış** olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 16). [ḳatmış, -mış]*

ḳat: *Huzur, makam, nezd, yan.*

- zümre-i evliyānuñ 'umdesi idi erbāb-ı şerī'at yanında müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳāt **ḳatında** mükerrem idi İmām-ı Ḥaḳ ve muḳtedā-yı muṭlaḳ idi 'ubbād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 8). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- daḫı olur ve āteş anda da te'sīr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl **ḳatında** ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 6). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
- belki ʿādet-i ʿarab üzerine bir lafẓdur ki maḳām-ı saḫṭda söylemişdi līkin Ḥaḳ taʿālā **ḳatında** çün kerāmeti vardı Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ ḥükmini verdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 12). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- kimseye ḫizmet itmişdi ve ekser-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi Cemīʿisinüñ **ḳatında** müsellem ve cümlesinüñ yanında mükerrem idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 10). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın lācerem āḫırat milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur ki bir gün Ḳutaybe **ḳatına** geldi bir eski ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 14). [ḳatına, -ı, -(n)a]*
- añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve Fażāyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh **ḳatında** bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki fażīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 4). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ **ḳatında** merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi vardur ve fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 7). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ ululları **ḳatında** muʿteber ü meşhūr ve ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aṣlında bir faḳīrun ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 13). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- ḳoya ve kendü **ḳatında** kendüsine ʿizzet ḳoya ol kişinüñ tevāżuʿdan naṣībi olmaz maḥrūm olur hemīn münkirler defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 17). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat **ḳatında** bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 1). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
- ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilkatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ **ḳatında** maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 5). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- bir kişi anuñ **ḳatına** geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger ġanī iseñ aluram ve eger faḳīr isen almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 15). [ḳatına, -ı, -(n)a]*
- idüp ṣormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı **ḳatında** şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında taḫḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 3). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- idüp ṣormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli **ḳatında** taḫḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 4). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ **ḳatında** velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 10). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- ṣoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden ne bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ **ḳatında** zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 8). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- ẓāhir **ḳatında** bunı tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 17). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī meşāyıḫ arasında muḳarreb idi ve fażlı cemīʿisinüñ **ḳatında** muḳarrer idi Mükāşefātı nā-maḥdūd idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 8). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi **ḳatlarına** getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 11). [ḳatlarına, -ları, -n, -a]*
- vara her müctehidden bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb düze Nite ki ehl-i ẓāhir **ḳatında** bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 12). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
- āḫırīnüñ **ḳatlarında** maḳbūl ü müsellem olup ṭurur ve bir mürşid-i muʿaẓẓam idi ki cümle-i muḳaddemīnüñ ve müta'aḫirīnüñ dillerinde memdūh u mükerrem olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 3). [ḳatlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
- **ḳatında** ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḫḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 7). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh **ḳatında** bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 16). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı **ḳatında** berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 3). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekṣer dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile ẕemm iden **ḳatında** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 8). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- yitişmek ḫaylī işdür ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ **ḳatında** şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 18). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi Benüm **ḳatumda** hemīn ikisi birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 17). [ḳatumda, -um, -da]*
- İmdi her ʿāḳil **ḳatında** bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her ẕekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 9). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat **ḳatında** daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faẓl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 11). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- meẕkūrdur Nite ki ʿulemā-yı ẓāhīr arasında imām u muḳtedā olmışdı hem çunān erbāb-ı ḳulūb **ḳatında** daḫı maḳbūl ü murtażā olmışdı Ferāset ü zekāvetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 12). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek putḫāne gerek Kaʿbe ve gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ **ḳatında** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 8). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
- söyleyelüm Rivāyet olunur ki ḥasūdlar İmām Şāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve bunuñla ḫalīfe **ḳatında** aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 10). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ **ḳatında** mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 3). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
- ḳadīm degül idügi ḫōd ẓāhir ü mübeyyendür kelimāt-ı mutaṣarrıma ve müteceddidenüñ ḫōd ḥudūṣı cemī' 'uḳalā **ḳatında** müte'ayyindür İmām Aḥmed bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 2). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- ḳadar faẓl u kemāl ile ne 'aceb itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp elfāẓuñ ḳıdemini Cenāb-ile meẕhep idinmiş İmdi bu işkālüñ ḥalli erbāb-ı ḳulūb **ḳatında** gün gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 4). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʿuzlet iderler ammā cemīʿ evḳātlerini ʿabeṣ geçürürler ol ʿuzlet ʿuḳalā yanında maḥmūd olmaz ve ol ḫalvet Allah **ḳatında** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 18). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- otura kimsene **ḳatına** gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 7). [ḳatına, -ı, -(n)a]*
- mensūb imiş Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr idi ve nişāne-i dehr idi zamānında maḳbūl ü müsellem ve cemīʿ meşāyıḫ **ḳatında** muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 8). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- **ḳatında** maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 11). [ḳatında, -ı, -(n)da]*

- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek z̲āt ve sütūde faʿāl idi vaʿẕ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā **ḳatında** faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 8). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ taʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 5). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ **ḳatında** bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 18). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- Eydürem ki Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu sözleri dimekle **ḳatumdan** defʿ iderem ve bu cevāblarla vesvesesini menʿ iderem Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 1). [ḳatumdan, -um, -dan]*
- emrde ʿibādet olur bu degül ki ma'ṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh **ḳatında** ṭā'at olur bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 13). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- **ḳatında** muḫṭī ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve eger ṭuyduġını işā'at iderse ḫōd iki cihānda mel'ūn u matrûd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 1). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli terk olur nite ki ekṣer-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler **ḳatında** şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 8). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- ki Allāh **ḳatlarında** hemīn ḥāżırdur ve her sā'at bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 1). [ḳatlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi **ḳatında** le̲z̲zeti olur tevbenüñ ṣevābı günāhuñ le̲z̲zetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 13). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu'llāh **ḳatında** ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿẕībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 9). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- aclıḳ gibi ʿuḳalā **ḳatında** mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 15). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli **ḳatında** ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki leme'ān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 6). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- niyyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ'dan utanur ve anı añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ **ḳatında** tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 18). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- belki taḫḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler **ḳatında** ʿışyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i z̲evḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 15). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- niçeler olur ki ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü **ḳatında** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 14). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh **ḳatında** ululıḳ dünya ululığı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 15). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manṣibi anuñ **ḳatında** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 18). [ḳatında, -ı, -(n)da]*
- iḥtimāl göñlinde ṭurur olur elindeki manṣibüñ **ḳatında** niçe ḳadrı ḳalur Yidi iḳlīme ḥükm iderse bir çöpe ṣaymaz olur ve cemīʿ ʿālem mülki olursa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 3). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabeş yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ **ḳatında** tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 10). [ḳatında, -ı, -n, -da]*
- āḫırat maṣāliḥi anuñ **ḳatında** bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol eşnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 17). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

ḳat: *Tabaka.*
- dimekle olmaz her ne ḳadar ki başīret gözi açılursa gine mütefāvit olur anuñ ḥicābı **ḳatı** çoḳdur ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẓāma maʿrifetler olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 16). [ḳatı, -ı]*

ḳaṭʿ eylemedüñ: *Bir yeri aşarak geçmek.*
- peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḫra ve bevādī var ki sen anları **ḳaṭʿ eylemedüñ** ve anca cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 2). [ḳaṭʿ eylemedüñ, -me, -düñ]*

ḳatʿ itdüm: *Bir yeri aşarak geçmek, yol almak.*
- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil **ḳatʿ itdüm** ṣulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 2). [ḳatʿ itdüm, -düm]*

ḳat ḳat: *Katlar halinde, tabaka tabaka.*
- dimekle olmaz her ne ḳadar ki başīret gözi açılursa gine mütefāvit olur anuñ ḥicābı ḳatı çoḳdur **ḳat ḳat** açılur enbiyā-yı ʿiẓāma maʿrifetler olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 16). [ḳat ḳat,]*

ḳaṭa'a'llāhu yedeke: *Allah elini kessin.*
- tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp **Ḳaṭa'a'llāhu yedeke** didi irtesi ol erüñ eli kesildi Egerçi Mālik Ḥażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 9). [ḳaṭa'a'llāhu yedeke,]*

ḳaṭʿī: *Şüphe ve tereddüte yer bırakmayan, kesin.*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā **ḳaṭʿī** rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup aña ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken n'içün epsem oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 13). [ḳaṭʿī,]*

ḳatı: *Sert, sıkı.*

- çaġırdı ki **Ḳatı** ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 3). [ḳatı,]*

ḳatı: *Aşırı derecede.*

- dervīşlerüñ aña ḫavżı olur Dervīşler andan **ḳatı** ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 13). [ḳatı,]*
- günāhı büyük vebāl olur anlar bundan **ḳatı** iḥtirāz iderler ve anlar bunı ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 17). [ḳatı,]*

ḳatı olur: *Sert olmak.*

- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 5). [ḳatı olur, -ol-ur-ur]*

ḳatīl: *Cana kıyan, birini öldüren kimse.*

- Eyitdiler Gine bulmasa şöyle ki tamām ölümlü olsa Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek ki öle **ḳātili** üzerine diyet ola Rivāyet olınur ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 16). [ḳātili, -i]*

ḳatılmaġ: *Katılmak; dahil olmak.*

- şeyṭānuñ belāsını çeker elbette bir şeyṭān daḫı **ḳatılmaġla** biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 9). [ḳatılmaġla, -la]*

ḳatına geldi: *Bir kimsenin yanına varmak, huzuruna gitmek.*

- cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın lācerem āḫırat milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur ki bir gün Ḳutaybe **ḳatına geldi** bir eski ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 14). [ḳatına geldi, -di]*
- bir kişi anuñ **ḳatına geldi** biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger ġanī iseñ aluram ve eger faḳīr iseñ almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 15). [ḳatına geldi, -di]*

ḳatına vardı: *Huzuruna çıkmak.*

- Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ **ḳatına vardı** Fużayl daḫı anda otururdı Süfyān eyitdi Taʿālā yā racula'l-maşriḳ didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 13). [ḳatına vardı, -dı]*

ḳatında: *Birinin düşüncesine göre, birinin gözünde, nazarında.*

- idüp ṣormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı **ḳatında** şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında taḫḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 3). [ḳatında,]*

• idüp şormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli **ḳatında** taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 4). [ḳatında,]*

ḳatında: *Yanında.*
• ve fażāyilinden ne rivāyet idevüz ki biñde birini beyān ve güneş **ḳatında** z̲erre ʿiyān idevüz anuñ tehz̲īb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i muʿāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 17). [ḳatında,]*

ḳatında ola: *Yanında olmak.*
• yanında ola ve şimdiden ṣoñra ekl u şurbum anuñ **ḳatında ola** Fi'l-vāḳiʿ hem didüginleyin oldı o gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āş̲ārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 5). [ḳatında ola, -a]*

ḳatındaġı: *Yanındaki.*
• vü ḫōşnūd idi Āḫır ölümlü olıcaḳ **ḳatındaġı** ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasülleri geliyorur didi Bunlar daḫı ṭaşra çıḳdılar içerüden bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 15). [ḳatındaġı,]*

ḳatlan: *Tahammül etmek, dayanmak, sabretmek.*
• ḳadar ṣu için gemiye **ḳatlanursın** Gel geçelüm ne ṭurursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 17). [ḳatlanursın, -ur, -sın]*

ḳatmış olur: *Eklemiş olmak; eklemek.*
• ġayet azı olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref- i nesebe ḥaseb **ḳatmış olur** Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 16). [ḳatmış olur, -ur]*

ḳaṭre: *Damla.*
• adını ol ḳomışdı Bir gün oğlancuḳ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç **ḳatre** süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 16). [ḳatre,]*
• nirden bulduñ didüm Eyitdi Sen bu gice dünle ṭurup Ḥaḳk'a müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç **ḳatre** yaş dökdüñ ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 16). [ḳatre,]*

ḳavābil: *Kabiliyetli, yetenekli kimseler.*
• **ḳavābile** her biri marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 13). [ḳavābile, -e]*

ḳavāʿid: *Kaideler.*
• ol marażuñ devāsı olur kimisi ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe **ḳavāʿid** ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 6). [ḳavāʿid,]*

- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol **ḳavāʿidde** ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 8). [ḳavāʿidde, -de]*
- rabṭ eyler ol sebebdendür ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün ol **ḳavāʿidüñ** kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 11). [ḳavāʿidüñ, -üñ]*
- ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ **ḳavāʿidi** bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 10). [ḳavāʿidi, -i]*
- tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü **ḳavāʿid** ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 15). [ḳavāʿid,]*
- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki anlar ol vażʿ itdükleri **ḳavāʿidüñ** dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 18). [ḳavāʿidüñ, -üñ]*
- u **ḳavāʿidi** olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [ḳavāʿidi, -i]*

ḳavī: *Güçlü, kuvvetli, sağlam.*
- şordılar Ne içün aña ʿUtbe-i Ġulām dirler didiler Eyitdi Egerçi sinni orta yaşdan geçmişdi ammā ʿibādet ḫiẕmetinde bir **ḳavī** Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 12). [ḳavī,]*
- oldı ve tevbesine daḫı bir **ḳavī** bāʿiṣ mūcib ve bir muḥkem sebeb müstevcib olmamışdı belki ceẕbe-i Ḥażret-i Ḥaḳ ve maḥabbet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 17). [ḳavī,]*
- bir ādemüñ ki ṭabīʿatında ʿulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki cibilletinde **ḳavī** ʿazīmet olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir meretebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 5). [ḳavī,]*

ḳavī eyle: *Sağlam, dayanıklı yapmak.*
- ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı **ḳavī eyle** ki bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 14). [ḳavī eyle,]*

ḳavī gelürse: *Sağlam, güvenilir olmak.*
- ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli **ḳavī gelürse** daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 16). [ḳavī gelürse, -ür, -se]*

ḳavī olanlar: *Güçlü olan kimse.*
- müşāhedelerinde şöyle bilürler ki bir kişi bir kişiyi mesāvī itse hemīn anuñ etin yir görürler ḥattā bāṭınları **ḳavī olanlar** mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 10). [ḳavī olanlar, -lar]*

ḳavī olmaḳ: *Güçlü, kuvvetli olmak.*

- müyesser olmaz buña bāṭın sem‘i ġayet **ḳavī olmaḳ** gerek ki bir ḳarıncanuñ ḥareketini gelmedin ṭuymaḳ gerek Evet ehlu’llāhdan ‘aceb degüldür kim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 15). [ḳavī olmaḳ,]*

kavī olmaḳ gerek: *Güçlü, kuvvetli olmalı.*

- müyesser olmaz buña bāṭın sem‘i ġāyet **ḳavī olmaḳ gerek** ki bir ḳarıncanuñ ḥareketini gelmedin ṭuymaḳ gerek Evet ehlu’llāhdan ‘aceb degüldür kim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 15). [ḳavī olmaḳ gerek,]*

ḳavim: *Kavim, topluluk.*

- eydürdi Allāh’uñ dünyāda hem cenneti olur hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir **ḳavmi** Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 18). [ḳavmi, -i]*

ḳavī-yi ʿazīmet: *Dini görevleri sebat ve azimle yerine getirmede güçlü olan.*

- himmet ve **ḳavī-yi ʿazīmet** idi ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı meẕellete virmişdi ve tāc u devleti külāh-ı mihnete degişmişdi cāhı çāh bilüp içinden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 11). [ḳavī-yi ʿazīmet,]*

ḳavl: *Söz, kelâm.*

- vara her müctehidden bir **ḳavl** yaza cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb düze Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 11). [ḳavl,]*
- bu meẕheb ḳabūl olınmaz İmām-ı Āʿẓam’a iḳtidā idicek her sözine uymaḳ gerek İmām-ı Şāfiʿī nüñ aña muḫālif **ḳavlini** ḳomaḳ gerek ve eger İmam-ı Şāfiʿī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 14). [ḳavlini, -i, -n, -i]*
- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir **ḳavline** iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 13). [ḳavline, -i, -n, -e]*
- **ḳavl-ile** dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür n’içün aña ṭurmaz çalışur niçe ʿabeş yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 13). [ḳavl-ile, --ile]*
- **ḳavl** mūcibince fiʿli olur kendü re’yinden aña nesne ṣorılmaz N’içün kendü re’yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 15). [ḳavl,]*
- olmaz re’yi-y-ile ʿamel iderse ol ʿameli ḳabūl olınmaz ḫaṭā olup müctehid **ḳavli-y-ile** ʿamel itmek yig olur andan ki ḥaḳḳ olup re’yinde müstaḳil olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 18). [ḳavli-y-ile, -i, -y, -ile]*
- Şāfiʿī’ye taḳlīd eyleye ḳan almaġla ābdest ṣınmamaḳda her birinde bir ṣunuñ gibi āsān **ḳavli** ola cümlesinden arada bir meẕheb peydā ḳıla her kim böyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 8). [ḳavli, -i]*
- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī’ye daḫı olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā anuñ **ḳavli-y-ile** gerek Ammā ṣaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 14). [ḳavli-y-ile, -i, -y, -ile]*

- gibi kimsenüñ fi‘li ve **ḳavli** dürüst olmaz ne anuñ ‘aḳīdesine i‘tiḳād olur ve ne anuñ a‘māline i‘timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne ‘ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 1). [ḳavli, -i]*
- gibi kimsenüñ fi‘li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ ‘aḳīdesine i‘tiḳād olur ve ne anuñ a‘māline i‘timād olur ne **ḳavlinüñ** ḳarārı olur ve ne ‘ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 2). [ḳavlinüñ, -i, -nüñ]*
- itdükce ol enāniyyet getürmeye her ne ḳadar ḳullıḳ iderse ḳullıḳ itdüm dimeye ve her ne ḳadar ḫidmetinde bulınursa hīç minnet göstermeye gerek **ḳavlle** ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 12). [ḳavlle, -le]*

ḳavl: *Söz, kelâm. II Görüş, düşünce.*
- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir **ḳavli** olur ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ eṭibbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 3). [ḳavli, -i]*
- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re’yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi **ḳavli** olur ve ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 14). [ḳavli, -i]*
- olmayan **ḳavli** bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī’ye daḫı olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā ṣaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 13). [ḳavli, -i]*
- meẕhebinden çıḳmazlar görmez misin ki e’imme-i Ḥanefiyye niçe mes’elede aña muḫālefet iderler anlardan birisinüñ ki kütüb-i Ḥanefiyyede bir żaʿīf **ḳavli** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 4). [ḳavli, -i]*
- aña daḫı **ḳavl** var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī’den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi’l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 7). [ḳavl,]*
- cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe’den ol mes’elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ **ḳavli-y-ile** ʿamel *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 16). [ḳavli-y-ile, -i, -y, -ile]*

ḳavl itmişdi: *Anlaşmak.*
- ṭutmışdı bir yire varmaġa **ḳavl itmişdi** Yolca giderken ḳamçısı düşdi bir laḥẓeden ṣoñra ḳamçı ḫaṭrına düşdi indi ṭavarı baġlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 17). [ḳavl itmişdi, -miş, -di]*

ḳavm: *Kavim, topluluk.*
- eydürdi Allāh’uñ dünyāda hem cenneti olur hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir **ḳavmi** Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 18). [ḳavmi, -i]*
- bir **ḳavmdür** ki her vaḳt tevḥīd baḥrinde seyāḥat iderler ve bunlar ṭāyifedür ki her dem fanā iḳlīminde seyāḥat iderler gice gündüz muʿāmeleleri Allāh’ladur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 11). [ḳavmdür, -dür]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü’ṣ-ṣıfāt idi her **ḳavmüñ** ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 3). [ḳavmüñ, -üñ]*

• bu **ḳavmüñ** muḥteremlerinden idi ve bu ṭāyifenüñ mücāhidi ve cümlesinüñ muʿteḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 11). [ḳavmüñ, -üñ]*

ḳavm-i lāʿubālīdür: *Zâhirî kayıtlardan kurtulup bütün sıfat ve fiilleri Hakk'ın sıfat ve fiili bilen topluluk. II Fenafillah mertebesine ulaşanlar.*
• ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir **ḳavm-i lāʿubālīdür** ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 3). [ḳavm-i lāʿubālīdür, -dür]*

ḳayd olmaz: *Bağlanmak.*
• ḥayātdadur ḳıyāmete degin ölmez ammā ḫuṣūṣiyyetle aña bir beden **ḳayd olmaz** egerçi beşerdür ammā tecerrüdī cānibi ġālibdür rūḥı bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 10). [ḳayd olmaz, -maz]*

ḳayd olur: *Bağ olmak.*
• muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm ki ʻaḳl ʻuḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz **ḳayd olur** Ve naḳl olınur ki eydürdi Her ʻālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 12). [ḳayd olur, -ur]*

ḳāyım ṭururdı: *Ayakta durmak, kıyamda bulunmak.*
• olsun dirdi irteye degin **ḳāyım ṭururdı** ve Bu gice şeb-i rükūʿ olsun dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 9). [ḳāyım ṭururdı, -ur, -dı]*

ḳayır: *Kayırmak, kollamak.*
• bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde **ḳayırsa** ḳuru taʿab olur eger bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [ḳayırsa, -sa]*

ḳāyil: *İnanmış, razı olmuş (kimse).*
• māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālatına **ḳāyil** degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 1). [ḳāyil,]*

ḳāyil ola: *Râzı olmak.*
• muḫālefet ider ammā eger şöyle ki bir kişi bu iḫtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine **ḳāyil ola** līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda sevāb vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 14). [ḳāyil ola, -a]*

ḳāyim olup ṭurdı: *Varlığı sürüp gitmek, dâim olmak.*
• olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı gördi hemīn ders ve fetvā üzerine **ḳāyim olup ṭurdı** ammā gine riyāżetini terk itmezdi ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 12). [ḳāyim olup ṭurdı, -dı-up, -ṭur, -dı]*

ḳāyim olur: *Devam etmek.*

- **kāyim olur** egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu faẓıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 7). [kāyim olur, -ur]*
- ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde **ḳāyim olur** Her bir dervīş ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur ki aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 17). [ḳāyim olur, -ur]*

kāys: *Açlık.*

- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ **ḳāysı** ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [ḳāysı, -ı]*

ḳayu: *Kaygı, tasa.*

- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet **ḳayusı** olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 16). [ḳayusı, -sı]*

ḳayur: *Kayırmak, kollamak.*

- nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla **ḳayurur** ol anuñ işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [ḳayurur, -ur]*
- bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı **ḳayururken** kendüde ḳayırsa ḳuru taʿab olur eger bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [ḳayururken, -ur, -ken]*
- olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç ḳul olan kendü yemegini **ḳayurur** mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 6). [ḳayurur, -ur]*
- olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı **ḳayurur** bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 10). [ḳayurur, -ur]*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı **ḳayura** ve aña ne anuñ fikri ki Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 14). [ḳayura, -a]*

ḳayur: *Kaygılanmak, tasalanmak, endişe etmek.*

- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp **ḳayurur** hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 3). [ḳayurur, -ur]*

ḳayurmaḳ gerek: *Kayırmalı, kollamalı.*

- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı **ḳayurmaḳ gerek** bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [ḳayurmaḳ gerek,]*

ḳayurmaz olur: *Korumamak, gözetmemek, himaye etmemek.*

- ḳoyup kendü işini görürse efendisi daḫı buña muḳayyed olmaz olur aç mıdur ṭoḳ mıdur bunı **ḳayurmaz olur** naẓarından bıraġup kendü ḥāline ḳor eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 2). [ḳayurmaz olur, -ur]*

ḳaz: *(Hendek, kuyu, çukur vb. şeyleri) Toprağı eşip çıkarmak sûretiyle meydana getirmek.*

- ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde **ḳazasız** ki öldükdin ṣoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 9). [ḳazasız, -a, -sız]*

ḳażā: *Kaderin, Allah tarafından ezelde tayin ve tespit edilen biçimde ve zamanda gerçekleşmesi.*

- andan dilememişdür Cemīʿ-i āḫvāli anuñ irādetine ve küllī umūrı anuñ ʿināyetine tefvīż idüp murād-ı Ḥaḳḳ'ı murād u maḳṣūd ve **ḳażāsına** tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 14). [ḳażāsına, -(s)ı, -(n)a]*
- bir kişiye ḥased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek olur ve anuñ ḳażāsına gücenmek olur yoḫsa maʿlūmdur ki ḥasedden hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 10). [ḳażāsına, -sı, -n, -a]*
- kere ḥased iderse muḳadderden bir ẕerre ḳadar defʿi olmaz hemīn ḥasūd olan Allāh'uñ **ḳażāsına** rāżī olmamış olur ve anuñ ol cehlle ḳısmetini göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 12). [ḳażāsına, -sı, -n, -a]*
- çün ü çerā olmaz eger kişinüñ biñ dili olursa anlaruñ medḥini dükedimez **ḳażā** yıllarınuñ ḳıṣṣalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 5). [ḳażā,]*

ḳażā: *Hüküm, buyruk.*

- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede **ḳażāsı** nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 4). [ḳażāsı, -sı]*

ḳaża ide: *Vaktinde yerine getirilemeyen oruç, namaz gibi görevleri sonradan yerine getirmek suretiyle ödemek.*

- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı **ḳaża ide** belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 7). [ḳaża ide, -e]*

ḳażā vü ḳader: *Kaza ve kader.*

- salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi meger anlar daḫı **ḳażā vü ḳader** baḥsini iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 7). [ḳażā vü ḳader,]*

ḳazan: *Edinmek, elde etmek.*

- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye **ḳazandı** vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 1). [ḳazandı, -dı]*

ḳażāyā: *Kaziyeler; ileri sürülen iddiâlar, dâvâlar, meseleler, hususlar.*

- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol **ḳażāyā** ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 9). [ḳażāyā,]*

ḳażā-yı ezelīyi: *Allah`ın ezelde takdir ve irade ettiği (kader) olayın ortaya çıkması, yine Allah tarafından yaratılması.*

- ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 5). [ḳażā-yı ezelīyi, -y, -i]*

ḳażā-yı ḥaḳḳ'ı: *Allah' ın takdiri.*

- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol **ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı** ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 18). [ḳażā-yı ḥaḳḳ'ı, -ı]*

ḳāżī: *Şeriat hükümlerine göre davalara bakan kimse, kadı.*

- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr **ḳāżīsınuñ** ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 4). [ḳāżīsınuñ, -sı, -nuñ]*
- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur Her fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve her müfti ve **ḳāzī** dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 8). [ḳāzī,]*
- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf **ḳāżılıġı** ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 5). [ḳāżılıġı, -lıġ]*

ḳażiyye: *Mesele, durum.*

- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ **ḳażiyye** didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 2). [ḳażiyye,]*
- arasında çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣūṣ bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu **ḳażiyye** bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 3). [ḳażiyye,]*
- itdiler ve **ḳażiyyeyi** bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 7). [ḳażiyyeyi, -(y)i]*
- fikr itdi-y-ise anda daḫı ol uslūb ile görür Nite kim bu **ḳażiyye** muvāfiḳ ve bu maʿnāya muṭābıḳdur men kāne fī hāẕihi aʿmā fe huve fi'l-āḫirati aʿmā ve eżallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [ḳażiyye,]*
- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve şol şeyḫüñ ki ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz ve bunuñ gibi **ḳażiyyelerle** anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 14). [ḳażiyyelerle, -ler, -le]*
- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu **ḳażiyye** vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 18). [ḳażiyye,]*

- ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu **ḳażiyye** mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 8). [ḳażiyye,]*
- müdaḳḳıḳīn olurlar bunuñ gibi ḳażiyyelerde tereddüd ü ıżṭırāb itmezler ve bunuñ gibi ḫavāriḳde şekk ü irtiyāb itmezler Eger dir-isek ki bu **ḳażiyyeler** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 14). [ḳażiyyeler, -ler]*
- baḥs andadur ki bu **ḳażiyye** ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 17). [ḳażiyye,]*
- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi budur kim ol **ḳażiyye** ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 5). [ḳażiyye,]*
- işāretle baña ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh **ḳażiyye** ne'idügin bildi ammā aña ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 17). [ḳażiyye,]*
- kimüñdür Meşelā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol **ḳażiyye** vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 8). [ḳażiyye,]*
- ve **ḳażiyye** nice idügin taḳrīr itdiler Ol daḫı hemān mütażarriʿ oldı Ḫażret'e müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete Ol sāʿatda bir ʿaẓīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 13). [ḳażiyye,]*
- eyle eylemek gerek ki bu **ḳażiyye** ki Süfyān-ı Sevrī'den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet ki andan mervī olur anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 5). [ḳażiyye,]*
- üzerine elbette yanarduk ṭāʿūnda daḫı muḥtemel ki **ḳażiyye** böyle ola bir kişi bu iḥtimāli virmekle iʿtiḳādına ne ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 11). [ḳażiyye,]*
- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu **ḳażiyye** rūşen ü mübeyyendür ve her ẕekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 9). [ḳażiyye,]*
- mes'elede birine her **ḳażiyyede** taḳlīd eyleye müctehidlerden göñli istedügine meşelā Ḥanefī'ye taḳlīd eyleye müsinn-i nisā nāḳış vużū olmamaḳda ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 5). [ḳażiyyede, -de]*
- geçmekden iḥtirāz ḳılur şaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve puṯḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu **ḳażiyyeler** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 16). [ḳażiyyeler, -ler]*
- ammā bu **ḳażiyye** bizüm kendü 'ayb u noḳṣānumuzdandur ve bu ḫālet bizüm ḳuṣur u 'ażalātumuzdandur Şunlar ki zamāndan müteʿerrī vü mütecerrid olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 15). [ḳażiyye,]*
- **ḳażiyyeyi** anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 3). [ḳażiyyeyi, -(y)i]*
- muḳaddematla ki ol **ḳażiyye** taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḫālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 17). [ḳażiyye,]*

- muvāfıḳdır eger bu **ḳażiyyeyi** tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 9). [ḳażiyyeyi, -(y)i]*
- Süleymān'a yitişdürdiler ve **ḳażiyyeyi** aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu neʿaceb maḳāl ve bu ne muʾavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 11). [ḳażiyyeyi, -(y)i]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler **ḳażiyye** her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 5). [ḳażiyye,]*
- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu **ḳażiyyenüñ** aşlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 7). [ḳażiyyenüñ, -nüñ]*
- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ faẓīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler **ḳażiyye** didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 16). [ḳażiyye,]*
- gine ol virdi Bildiler ki bunuñ **ḳażiyyesi** bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḫarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 3). [ḳażiyyesi, -si]*
- Ḥāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ **ḳażiyye** didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 4). [ḳażiyye,]*
- ḳarardukdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi bu bir ṣaḥīḥ maʿnādur bunda şübhe yoḳdur bu **ḳażiyye** bizüm gibilerüñ vāḳiʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 10). [ḳażiyye,]*
- iken ilhām itdi ṣevāba ve buña münāsibdür şol **ḳażiyye** ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 13). [ḳażiyye,]*
- cilā virmekde bu andan artuḳ olur ki bir ḥelāldeki leẕẕeti vardur terk eyleye mücerred nefsine īẕā itmek içün ḳomaya ki işleye Bu **ḳażiyyeden** vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 2). [ḳażiyyeden, -den]*

każiyye-i külliye: *Geneli kapsayan hüküm.*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda **ḳażiyye-i külliye** bulınmaz belki taḥḳīḳ budur ki recā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 1). [ḳażiyye-i külliye,]*

kebāyir: *Büyük günahlar.*
- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ **kebāyiri** ve ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 7). [kebāyiri, -i]*

kebāyir-i zünūbdandur: *Günahların büyükleri.*
- mesāvīde çoḳ ḥālāt olur ve ol ḥālāta göre i'tibārāt olur ġaybet itmek egerçi **kebāyir-i ẕünūbdandur** ve mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i 'ayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 6). [kebāyir-i ẕünūbdandur, -dan, -dur]*

kebīre: *Büyük günah.*

- mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider **kebīreye** ʿaẕāb Kim bilür ki bana daḫı ṣevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 9). [kebīreye, -y, -e]*

keder: *Bulanıklık. II Kalpte Allah'ın tecellisine mani olan, maddi aleme ait her şey.*

- eksik olmaz her ṣūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ **kederi** gitdükçe içindekini ḫūb gösterür Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 6). [kederi, -i]*
- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra **keder** ḳalur şāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini ṣāfī bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 7). [keder,]*
- mıḳdārı **kederi** olur ve evvelki mertebenüñ ṣoñraġına nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 15). [kederi, -i]*
- daḫı nisbet **kederi** gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḥtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 3). [kederi, -i]*

ke-enne: *Sanki.*

- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḥtirām ile otururlardı ki **ke-enne** başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 6). [ke-enne,]*
- Allāh'a ʿibādet itmez **ke-enne** görür gibi ve bir kişi ki aña ḳullıḳ eylemez ke-enne ḥużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 15). [ke-enne,]*
- Allāh'a ʿibādet itmez ke-enne görür gibi ve bir kişi ki aña ḳullıḳ eylemez **ke-enne** ḥużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 16). [ke-enna,]*

ke-ennehu: *Sanki.*

- mirḳātı olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlığına maḥabbet ider **ke-ennehu** Rabb'inden ol kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 5). [ke-ennehu,]*

kefāret bile: *Bir hatanın, bir kabahatin affı için ödenen karşılık addetmek, saymak.*

- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine **kefāret bile** ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 16). [kefāret bile, -e]*

kefen: *Ölüye sarılan bez.*

- Bu aralarda bir ʿazīz var ki otuz yıldur bir gūrı beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup **kefenin** boynına salmış oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 12). [kefenin, -in]*
- ol ḥālde buldı Zerd ü żaʿīf olmış ve zār u naḥīf olmış Eyitdi Hey miskīn Bu gūr u **kefen** ile Allāh'dan dūr olmışsındur bunı ṭāʿat ṣanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 14). [kefen,]*

- olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā Rivāyetdür ki ʿUtbe ru'yāsında gördi ki cennetden bir **kefen** göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 8). [kefen,]*
- kesbinden şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından kendüye **kefen** ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 10). [kefen,]*
- gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum **kefen** olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 18). [kefen,]*
- vaḫşet ü ġurbet fikr iderler ve anı **kefen** içinde bir ẕillet fikr iderler anı bilmezler ki ol mü'minlere bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 11). [kefen,]*

keffāret ola: *Bir hatanın, bir kabahatin affı için karşılık, bedel olmak.*
- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı **keffāret ola** Anı işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 4). [keffāret ola, -a]*

keff-i nefsle: *Nefsin def edilmesi.*
- **keff-i nefsle** ḥāṣıl olur fi'l-cümle cennet bir cānib ve nefs bir cānib olur her kim ki cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur cennet uman nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 5). [keff-i nefsle, -le]*

kefīl: *Kullarının işlerini üzerine alan, onlara kefalet eden (Allah).*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña **kefīl** iken sen fāriġ olup aña ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken n'içün apsam oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 13). [kefīl,]*

kefīl olduġı: *Kefil olmak; sorumluluğunu üstlenmek.*
- mevlāsınuñ **kefīl olduġı** rızḳa dürişür Bir fāsıḳ seni evine daʿvet itse ol gün evüñde ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ sözine iʿtimād idüp ol gice sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 11). [kefīl olduġı, -duġ, -ı]*

kefīl olup durur: *Kefil olmak; sorumluluğunu üstlenmek.*
- bişürmezsin Rabb'uñ **kefīl olup durur** rızḳuña sen gine çalışup ṭurursın bilmezem ki sen bu inanmaġla nice Müslümān olursın Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 13). [kefīl olup durur, -up-up, -durur]*

kelām: *Söz, söylem.*
- olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına **kelām** bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 16). [kelām,]*
- bunuñ ġavrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel **kelāmlarından** añlanur ve bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 12). [kelāmlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

- **kelām** bunlaruñ tenezzüli ve meskenetlerine ve maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola ve cāyizdür ki kelām taḥḳīḳī ola ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 1). [kelām,]*
- kelām bunlaruñ tenezzüli ve meskenetlerine ve maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola ve cāyizdür ki **kelām** taḥḳīḳī ola ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 2). [kelām,]*
- işāretler ola Eger anlardan biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker tezkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn **kelāmı** bunda ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 8). [kelāmı, -ı]*
- muḳtażāsınca ġāyet ḫōṣ **kelām** olur ammā bu taḳdīrçe ekser dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile zemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 7). [kelām,]*
- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi **kelām** ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 6). [kelām,]*
- sözün maʿnāsı ve bu **kelāmuñ** feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 15). [kelāmuñ, -uñ]*
- ziyāde dinilür İmdi bu bir **kelāmdur** ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 17). [kelāmdur, -dur]*
- olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī **kelām** olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 14). [kelām,]*
- mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu **kelāmla** anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa 'ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 8). [kelāmla, -la]*
- temennīler idüp bulmaya İmdi bu **kelām** ḥadīs-i Rasūl'e işāretdür ki buyururdı Ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddi' olsun diyü vaṣiyyet ḳılurdı fi'l-vāḳi' yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 11). [kelām,]*

kelām: *Söz, laf, ifade. || Allah'ın sözü, Kur'ân-ı Kerîm'deki ayetler.*
- kāfirdür didi Eger dirsek ki mezheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādisdür ḳadīm olan **kelām** nefsīdür pes İmām Aḥmed aña ḥādis degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [kelām,]*
- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemī' eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol **kelām** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 8). [kelām,]*

kelām-ı ḳadīmdür: *Kuran-ı Kerim.*
- didiler Eyitdi Benüm delīlüm **kelām-ı ḳadīmdür** ve ḥüccetüm kitāb-ı kerīmdür Ḥaḳ tabāreke ve taʿālā buyurur ve ammā man hāfa maḳāma Rabbihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 7). [kelām-ı ḳadīmdür, -dür]*

kelām-ı nefsi: *Allah'a mahsus söz. II Allah'ın lafız, harf ve ses olmayan zati kelamı.*

- kāfirdür didi Eger dirsek ki mezheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādisdür ḳadīm olan **kelām-ı nefsidür** pes İmām Aḥmed aña ḥādis degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [kelām-ı nefsidür, -dür]*
- daḫı hemīn mezhebi ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ nuṣūṣı ḳoya **kelām-ı nefsī** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 2). [kelām-ı nefsī,]*
- te'vīl idüp ʿaḳlına uya Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān'uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān'dan murād hemīn bu elfāẓı añlarlardı hīç **kelām-ı nefsī** ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 4). [kelām-ı nefsī,]*

kelāmu'llāh: *Kur'ân-ı Kerim.*

- rūşendür ve me'selenüñ keşfi aṣḥāb-ı mükāşife yanında vāżıḥ u muʿayyendür elfāẓuñ nefsi ḳadīmdür ḥudūs taʿbīrinde ve telaffuẓundadur ve **kelāmu'llāhda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 6). [kelāmu'llāhda, -da]*
- **kelāmu'llāhda** olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī içinde müteşābihe olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 5). [kelāmu'llāhda, -da]*

kelb: *Köpek.*

- **kelbleri** daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 15). [kelbleri, -ler, -i]*
- aña bir ṭāʿat mülāḥaẓa ider ṭurur bir ḥayvāna ḫidmet idüp otladursa Benüm nemdür Anuñ ḳudreti eseridür dir ve bir **kelbe** merḥamet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 18). [kelbe, -e]*
- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür şoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb şūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir **kelb** olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 14). [kelb,]*

kelimāt: *Söylenilen sözler.*

- ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ **kelimātından** ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 3). [kelimātından, -ı, -n, -dan]*
- Vaʿẓınuñ te'sirī ẓāhir idi ve **kelimātınuñ** envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 1). [kelimātınuñ, -ı, -nuñ]*
- derecātda ve maʿārifet-i merāteb ve maḳāmātda tamām kemālinden ġayri aḥādīs ve rivāyātda ve ḥikmet-āmīz **kelimātda** yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 2). [kelimātda, -da]*
- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi **kelimātı** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 12). [kelimātı, -ı]*
- kitāblarda mezkūrdur ḥikmet yüzinden **kelimātı** bī-naẓīrdür ve maʿrifet sözinden aḫbārı keşīrdür Rivāyet olınur ki bir kişi geldi eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 1). [kelimātı, -ı]*

- ve faẕāyili baḥrinden müstefīd ü muḳterif idiler Ammā rumūzını ʿavām fehm idemedüklerinden ve **kelimātını** ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 2). [kelimātını, -ı, -n, -ı]*
- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl **kelimāt** ʿacīb olmaz ve ehl-i istifrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẕ ġarīb olmaz şol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 11). [kelimāt,]*
- taḥḳīḳler ide ve bu ṭarīḳden erbāb-ı ṭarīḳatüñ **kelimātında** ne tedḳīḳler ide her bir ḥadīsden niçe maʿnāya delāletler ide ve her bir ʿibāretden bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 5). [kelimātında, -ı, -n, -da]*
- ḥaḳayıḳı vardı Ḥikmet gelecilerinde gökcek **kelimātı** vardı ve sulūk-ı merātibinde ʿālī maḳāmātı vardı ʿilm-i ṭarīḳatde musannnefātı maḳbūl ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 13). [kelimātı, -ı]*
- gelmez ol sebebden anlara meşūbāt olur ki ol bize olmaz Daḫı niçe bunuñ gibi **kelimāt** söylediler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 18). [kelimāt,]*
- ekşer-i sözleri bu aṣl **kelimātladur** gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātlardur ṭaşradan baḳanlar ki kendü bilisi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 1). [kelimātladur, -la, -dur]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün **kelimātlarınuñ** müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẕdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 13). [kelimātlarınuñ, -lar, -ı, -nuñ]*
- ki bir beyhūde **kelimāt** eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki anlar ol vażʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 17). [kelimāt,]*
- eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ yine maḳṣūda gelelüm Sehl bin ʿAbdu'llāh ḥażretlerinüñ **kelimātından** biraz daḫı söyleyelüm naḳl olınur ki eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 14). [kelimātından, -ı, -n, -dan]*

kelimāt eylerler: *Söz söylemek.*
- ki bir beyhūde **kelimāt eylerler** her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki anlar ol vażʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 17). [kelimāt eylerler, -r, -ler]*

kelimat-ı kelām-ı rabbānīnüñ: *Allah'ın kelamının sözleri. II Kur'ân-ı Kerim.*
- muḳaddese ve muṭahharesini maẕāyıḳ-ı ḳabrde anuñ rūḥ-ı şerīfine muʿīn ü naṣīr ve **kelimat-ı kelām-ı Rabbānīnüñ** melā'ike-i mütevekkilīn zümresini muvāḳıf-ı ḥaşrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 14). [kelimat-ı kelām-ı rabbānīnüñ,]*

kelimāt-ı meşāyıḫ: *Evliyanın sözleri.*
- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol ṭabʿ ki **kelimāt-ı meşāyıḫ** ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 18). [kelimāt-ı meşāyıḫ,]*

kelimāt-ı mutaṣarrıma: *Karara tesir eden kelimeler.*
- ḳadīm degül idügi ḫōd ẓāhir ü mübeyyendür **kelimāt-ı mutaṣarrıma** ve müteceddidenüñ ḫōd ḥudūṣı cemīʿ ʿuḳalā ḳatında müteʿayyindür İmām Aḥmed bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 1). [kelimāt-ı mutaṣarrıma, -a]*

kelimāt-ı şerīfe: *Mübarek sözler.*

- daḫı açılur ve her kim ki ʿāleme nefy ḳılıcını şalar kendü daḫı ol ḳılıç ile çalınur Niçe daḫı bunuñ gibi **kelimāt-ı şerīfe** ve mevāʿiẓ-i laṭīfe ile vaṣiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 2). [kelimāt-ı şerīfe,]*
- bunuñ gibi daḫı maʿārif-i laṭīfe ve **kelimāt-ı şerīfesi** vardur ki tevāriḫde meẕkūrdur ve teẕkirelerde meşhurdur Eger cemīʿisi ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 5). [kelimāt-ı şerīfesi, -si]*
- erbāb-ı ḳulūbuñ **kelimāt-ı şerīfesinden** şöyle fehm olınur ki evvelkisi fenā-yı ṣıfātda ṣoñrası fenā-yı ẕātda bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā ibtilā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 3). [kelimāt-ı şerīfesinden, -si, -n, -den]*

kelimāt-ı vaʿẓiyyede: *Dînî konuşma.*

- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 9). [kelimāt-ı vaʿẓiyyede, -de]*

kelimātınuñ: *Söylenilen sözler.*

- Vaʿẓınuñ te'sirī ẓāhir idi ve **kelimātınuñ** envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 1). [kelimātınuñ,]*

kelime: *Söz.*

- Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi Baña vaṣiyyet eyle ol daḫı aña bir ḳaç **kelime** didi Cümlesinden birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 8). [kelime,]*
- Vaʿẓınuñ te'sirī ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her **kelimesi** bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 2). [kelimesi, -si]*
- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr **kelime** istidʿā itdi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 1). [kelime,]*
- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her **kelimesi** pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 11). [kelimesi, -si]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç **kelime** söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 1). [kelime,]*

kelime-i ḫayr: *Hayırlı söz.*

- uzanur yalñuz bunuñ menāḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç **kelime-i ḫayr** ile anı yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 8). [kelime-i ḫayr,]*

kelime-i islāmı: *“Lâ ilâhe illallah” (Allah’tan başka ilah yoktur) sözü. II Allah’ın insanlığa gönderdiği son dini ve tevhid inancını ifade eder.*

- fikr-i sāmīsi var idi uṣūl-i dīni ümmet arasında ol iḥyā eylemişdi ve kelime-i İslāmı ‘ālemde ol i‘lā eylemişdi Ḥużūr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 18). [kelime-i islāmı, -ı]*

kelimetu’l-lāh: *Allah'ın kelimesi. II Istılahta Allah'ın adını veya İslâm dininin tevhid akîdesini şanına uygun bir biçimde yüceltip yayma manasına gelir.*

- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı **kelimetu’l-lāhı** tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ meẕhebi daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 12). [kelimetu’l-lāhı, -ı]*

kem: *Kötü, fenâ, değersiz.*

- **kemlerdür** Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına şunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 11). [kemlerdür, -ler, -dür]*

kemā-hiyā: *Olduğu gibi, tam manasıyla, hakkıyla.*

- olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı **kemā-hiyā** tedḳīḳ olına kelām bi’l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 15). [kemā-hiyā,]*

kemāl: *Mükemmellik, eksiksizlik.*

- geldi ve bunca **kemāle** sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra’ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā’ẓını begendi Fi’l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 17). [kemāle, -e]*
- ʿiḳāb eyleyecek olursa ben ne diyeyüm Ādem böyle gerek ki **kemāli** artduḳça tenezzüli ziyāde ola ve faẓīleti ziyāde olduḳça kendüye iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 7). [kemāli, -i]*
- ve maʿārifet-i merātib u maḳāmātda tamām **kemālinden** ġayri aḥādīṯ u rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 1). [kemālinden, -i, -n, -den]*
- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ **kemāline** anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 14). [kemāline, -i, -n, -e]*
- evṣāfına naẓar olınup **kemāline** ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 7). [kemāline, -i, -n, -e]*
- tecerrüdleri ġālib imiş bunda ekmel olalar zīrā faẓīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ **kemālinde** ola mizāc *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 16). [kemālinde, -i, -n, -de]*
- rūḥındandur ve ʿālemde her **kemālüñ** fetḥi anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur cemīʿ taʿyināta ḥişşe andan yapılur Ḥażret-i Vücūd’uñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 15). [kemālüñ, -üñ]*
- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki **kemālini** ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur te’ehhülde olan feżāyil ü meṣūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 11). [kemālini, -i, -(n)i]*

- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb ṣayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ **kemāli** oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 10). [kemāli, -i]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol **kemāle** irişür Eşitdi Şol vaḳt olur ki nice *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [kemāle, -e]*
- ḳuṣūrını gördükce **kemāli** artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle maʻrifet daʻvāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 1). [kemāli, -i]*
- tevbeleri maḳāmı anlara ẕillet olur nite ki ṣubaşılıḳ mertebesi vezīrlere ẕillet olur tevbenüñ ġāyet **kemāli** anda bilinür ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 14). [kemāli, --i]*
- belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿişyāndur tevbenüñ **kemāli** oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 16). [kemāli, --i]*

kemāl: *Olgunluk, mükemmellik.*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ **kemāli** oldur ki irişür ve her istiʿdāduñ hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 14). [kemāli, --i]*
- kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād **kemāline** irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 15). [kemāline, -i, -n, -e]*
- ehl-i şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi 'İlm da'vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da'vādan ötüri ādeme ulu 'iḳāb olur kişiye **kemāl** andadur ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). [kemāl,]*

kemāl: *Bir kimsenin mânevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazîlet bakımından tam bir olgunluğa erişmiş olması durumu.*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẕlı olmasa Fużayl faẕl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). [kemāli, -i]*
- derecātda ve maʿārifet-i merāteb ve maḳāmātda tamām **kemālinden** ġayri aḥādīṯ ve rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 1). [kemālinden, -i, -n, -den]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ **kemāli** şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 11). [kemāli, -i]*
- yakmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca faẕl u **kemālle** bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 16). [kemālle, -le, -]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faẕl u **kemāli** dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 12). [kemāli, -i]*
- yitişdi ammā āḫır **kemāle** Ḥabīb-i Rāʿi'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşan ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 17). [kemāle, -e]*

- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki **kemālde** berāber olduḳtan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 3). [kemālde, -de]*
- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki **kemālini** ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur te'ehhülde olan feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 11). [kemālini, -i, -n, -i]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı **kemāline** irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki yitişür kārgāh-ı tekvīn veḫalḳda bu olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [kemāline, -i, -n, -e]*
- **kemāli a**rtduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki 'āṣıḳlara maḥbūbdan inḳıṭa' ḫavfı daḫı olur hīç bir 'āṣıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 11). [kemāli, -i]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol **kemāle** irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [kemāle, -e]*
- ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi 'İlm da'vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da'vādan ötüri ādeme ulu 'iḳāb olur kişiye **kemāl** andadur ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). [kemāl,]*
- ḳuṣūrını gördükce **kemāli** artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle ma'rifet da'vāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 1). [kemāli, -i]*
- ma'rifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda ne ḥayretler çeker ma'rifet ziyāde olduḳca bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ **kemāli** artduḳca ḥayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 2). [kemāli, -i]*
- derūnında meskeneti artuḳ bulınduḳca ẓāhirde 'izzeti artar kendü ma'rifetini az gördükce ma'rifeti artuḳ olur ve kendü **kemālini** şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 18). [kemālini, -i, -n, -i]*
- **kemāli** daḫı çoḳ olur ammā bunuñ ma'nāsı bu degüldür ki Allāh'uñ kendüye virdügini az ṣaya ve Ḥaḳ'dan gelen ni'mete i'tidād ḳılmayup i'tibār itmeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 1). [kemāli, -i]*
- ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında **kemāller** olur ki kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger şöyle ki bunuñ ḫāricde miṣāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 7). [kemāller, -ler]*
- riḳḳiyyet arasında ʿibādetle **kemāli** artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 5). [kemāli, -i]*

kemāl: *Fazilet, erdem.*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki **kemālde** berāber olduḳdan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿuzlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 3). [kemālde, -de]*

kemālāt: *Sâhip olunan mânevî hasletler, olgunluklar.*
- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi ve niçe müddet anuñ müṣāḥibi idi Bu ṭāyifenüñ ulularından ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden idi Fażāyili bī-ḥad ve **kemālātı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 8). [kemālātı, -ı]*

- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi **Kemālātı** ẓāhir ve riyāżātı vāfir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 12). [kemālātı, -ı]*
- ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi **Kemālātı** kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi görmiş idi Enes ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 7). [kemālātı, -ı]*
- ḳoyup kimsene ile buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine irişdi ve anuñ himmeti ile **kemālāta** yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 18). [kemālāta, -a]*
- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca **kemālātı** müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 2). [kemālātı, -ı]*
- işārātla iderdi maḳālātı Ḫaylī kişi gerekdür ki anuñ maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini añlaya ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda **kemālātını** fehm eyleye Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 14). [kemālātını, -ı, -n, -ı]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur Ol sebebdendür ki bunca dervīşler Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile **kemālāta** irişdiler ve niçe mürīdler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 6). [kemālāta, -a]*
- dervīşliginde söz yoḳdur mütevātır olup durur kerāmāt-ı senīyesi cemīʿ ʿālemde ẓāhir olup durur ʿulūm-u ẓāhirde ḫōd **kemālātı** meşhūrdur ve fuḳahā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 10). [kemālātı, -ı]*
- māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ **kemālātına** ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 1). [kemālatına, -ı, -(n)a]*
- mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ **kemālātla** meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 9). [kemālātla, -la]*
- fażāyilinüñ ḥaddi ve **kemālātınuñ** ʿaddi yoġdı cüʿ vü seheri nihāyetine ve riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıḫuñ fużelāsından ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 13). [kemālātınuñ, -ı, -nuñ]*

kemālāt-ı baḫrinden: *Denizin olgunluğu. II Davud-i Tai'nin sâhip olduğu mânevî hasletler uçsuz, bucaksız oluşuyla denize teşbih edilmiştir.*

- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a iltifāt itmezdi ve anuñla bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi fażlına iʿtirāf iderdi ve **kemālāt-ı baḫrinden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 2). [kemālāt-ı baḫrinden,]*

kemālat-ı ḥaḳḳ'a: *Allah'ın faziletleri.*

- olur insān cemīʿ **kemālat-ı Ḥaḳḳ'a** maẓhardur on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var bunda vardur hüner budur kim bir kişi insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 1). [kemālat-ı ḥaḳḳ'a, -a]*

kemālāt-ı ʿilmiyye vü ʿameliyyesini: *Amel ve ilme ait olan olgunluk, tamlık.*

- ʿameliyyesini arturur cennetde merātibi izdiyādda olur Her kişi bunda cennetdeki derecesi-y-içün çalışur ve her kişi ki bunda ʿamel itmekle āḫıratdaġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 5). [kemālāt-ı ʿilmiyye vü ʿameliyyesini, -si, -n, -i]*

kemālāt-ı insāniyyet: *İnsanlığa ait faziletler.*

- olmayınca **kemālāt-ı insāniyyet** bulınmaz ammā şöyle gerekmez ki tamām melekiyyete yaḳın olup inssāniyyetden çıḳmalu ola şöyle ki hemīn nāmı insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 5). [kemālāt-ı insāniyyet,]*

kemāle irişdi: *Olgunlaşmak.*

- bulışdı Maʿrūf-ı Kerḫī hemīn ʿalūḳa düşdi Dāvud Ḥażretinüñ rūḥaniyyetidür ki yitişdi ol bir loḳma itmek żāyiʿ olmayup **kemāle irişdi** Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 18). [kemāle irişdi, -iş, -di]*

kemāle irişdürmiş: *Mânevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazîlet bakımından tam bir olgunluğa eriştirmek.*

- kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan içerüden işidürmiş hemīn Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 1). [kemāle irişdürmiş, -miş]*

kemāle irişmişdi: *Mânevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazîlet bakımından tam bir olgunluğa erişmek.*

- kāmilleri görmişdi ammā tamām **kemāle irişmişdi** Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde aña olan olmadı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 5). [kemāle irişmişdi, -miş, -di]*

kemāle irişmişlerdür: *Mânevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazîlet bakımından tam bir olgunluğa erişmek.*

- erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından şunlar ki maʿrifetde **kemāle irişmişlerdür** Ḳurān ḳadīmdür dimege hīç te'vil itmeyüp ẓāhiri üzerine ḳomışlardur ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 7). [kemāle irişmişlerdür, -e-miş, -ler, -dür]*

kemāle irişür: *Kemale ermek (veya gelmek); olgunlaşmak.*

- ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet **kemāle irişür** şöyle ki anuñ āṣārında tamām taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 3). [kemāle irişür, -ür]*

kemāle irişür: *Mânevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazîlet bakımından tam bir olgunluğa erişmek.*

- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol **kemāle irişür** Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [kemāle irişür, -ür]*

kemāle varmaz: *Mânevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazîlet bakımından tam bir olgunluğa erişmek.*

- varmaz ebter olur da'vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḥtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 3). [kemāle varmaz, -e-maz]*

kemāle yitişmezler: *Mânevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazîlet bakımından tam bir olgunluğa erişmek.*

- mesā'īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ anlar ʻulūm-ı ḳulūbda **kemāle yitişmezler** niçe nesneler olur ki havānuñ ḥükmi olur kişi ʻaḳluñ şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 14). [kemāle yitişmezler, -mez, -ler]*

kemāl-i insāniyyet: *İnsanlık fazileti.*

- hemīşe dürūġ u zūr olur ve ṭarīḳi ṭarīḳatden dūr olur ve hem bir kimsenüñ ṭabʻında şecāʻat olmaz ol kişide **kemāl-i insāniyyet** bulınmaz ḳuṣūr-ı şecāʻatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 6). [kemāl-i insāniyyet,]*

kemāl-i perhīzleri: *Haram ve yasak olan şeylerden kaçınmanın mükemmelliği.*

- Ben ṭavarı gitmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳışṣadan oldur kim dervīşlerüñ **kemāl-i perhīzleri** biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 2). [kemāl-i perhīzleri, -leri]*

kemāl-i tevekküli: *Allah'a tam olarak güvenme.*

- bozılur niçelerüñ **kemāl-i tevekküli** kümmele göre tevekküli terk olur nite ki ekṣer-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 7). [kemāl-i tevekküli, -i]*

kemāl-i tevḥīdini: *Allah'ın birliğine olan inancın mükemmelliği, kusursuzluğu.*

- **kemāl-i tevḥīdini** bozmaz Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı garīk-i raḥmet idüp rūz-ı maḥşerde ʿulemā-yı ḥaḳiḳate server ve fużelā-yı ṭarīkate mehter idüp iki ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 7). [kemāl-i tevḥīdini, -i, -n, -i]*

kemālini bula: *Kemal bulmak; olgunluğa erişmek.*

- ḫaber vire Yaʻnī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü ʻilm ola ol iki şıfatuñ **kemālini bula** ammā bundan murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 14). [kemālini bula, -a]*

kemālini bulmayup ṭurur: *Kemal bulmak; olgunluğa erişmek.*

- **kemālini bulmayup ṭurur** ol sebebdendür ki semāya çıḳup ölmeyüp ṭurur her saʿāt şimdi anda taḥṣīldedür ve yevman fa-yevman anda tekmīldedür āḫır ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 7). [kemālini bulmayup ṭurur, -ma, -y, -up, -ṭurur-ur]*

kemālini bulur: *Kemal bulmak; olgunluğa erişmek.*

- dünyāya bir daḫı gelür ol vaḳt tamām **kemālini bulur** andan şoñra ol daḫı ölür sāyir nāsdan birisi gibi olur Fi'l-cümle Ḥażret-i ʿİsā sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 9). [kemālini bulur, -ur]*

kemān: *Yay, kavs. II Sevgilinin kaşı.*

- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir **kemān** olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 8). [kemān,]*

- **kemāna** nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 9). [kemāna, -a]*

kemiyet: *Nicelik, miktar, adet.*
- ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı a'māl ġālib ise ol ṭarafa cālib olur ammā ol 'amellerüñ ġalebesi mücerred **kemiyet** ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭā'at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 2). [kemiyet,]*

kemiyyet: *Nicelik, miktar, adet.*
- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ **kemiyyetini** bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 8). [kemiyyetini, -i, -n, -i]*
- rabṭ eyler ol sebebdendür ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 12). [kemiyyetini, -i, -n, -i]*

kenār: *Kıyı.*
- ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir şu **kenārında** ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 8). [kenārında, -ı, -n, -da]*
- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü 'uzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle **kenārında** Ḥasan-ı Başrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 14). [kenārında, -(ı)n, -da]*

kendü: *Kendi.*
- beytüñ maḥabbetini günāh ṣayar ol **kendü** günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti sevmek īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 15). [kendü,]*
- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife **kendülerini** anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 1). [kendülerini, -ler, -i, -n, -i]*
- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve **kendü** iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 2). [kendü,]*
- **kendü** ʿavreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 19). [kendü,]*
- Aña hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde ṣafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed **kendü** de bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 6). [kendü,]*
- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda **kendüye** bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 15). [kendüye, -y, -e]*
- **kendüye** niʿmet bile ve faḳīrliġi kendüye devlet bile kimseneye iḥtiyāc göstermeye ve hiç bir kişiye dünyā içün teẕellül itmeye Ḳarnı aç olduġınca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 5). [kendüye, -y, -e]*
- kendüye niʿmet bile ve faḳīrliġi **kendüye** devlet bile kimseneye iḥtiyāc göstermeye ve hiç bir kişiye dünyā içün teẕellül itmeye Ḳarnı aç olduġınca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 5). [kendüye, -y, -e]*

- ḳadar şu içün gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm ne ṭursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi **Kendü** Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturdıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 18). [kendü,]*
- ʿiḳāb eyleyecek olursa ben ne diyeyüm Ādem böyle gerek ki kemāli artduḳça tenezzüli ziyāde ola ve faż̄ileti ziyāde olduḳça **kendüye** iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 8). [kendüye, -y, -e]*
- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki **kendü** ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 10). [kendü,]*
- incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve **kendüñe** cebr idersin dirdi ʿUtbe eydürdi Gine kendü nefsüm maṣlaḥatı içündür ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 5). [kendüñe, -ñ, -e]*
- incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe cebr idersin dirdi ʿUtbe eydürdi Gine **kendü** nefsüm maṣlaḥatı içündür ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 6). [kendü,]*
- vāḳıʿasında **kendüye** geydürmişler Hemīn vardı ġazāya müteveccih oldı Allāh'uñ taḳdīri ile anda şehīd oldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā vāḳıʿasını vāḳiʿ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 9). [kendüye, -y, -e]*
- baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin **kendüye** ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 9). [kendüye, -y, -e]*
- çoḳ müsāḥabet itmişdi ve ʿulemā-yı hadīṯden ḫāyli kimseneye yitişmişdi zamānınuñ ʿulemāsı **kendüye** mürācaʿat iderlerdi ve rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 4). [kendüye, -y, -e]*
- itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olursın Ve cehl-ile bir müslümān'a ṭaʿn itmiş olırsın didi Ve eydürdi ki Bir kişi ki **kendü** nefsine ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 16). [kendü,]*
- ḳoya ve **kendü** ḳatında kendüsine ʿizzet ḳoya ol kişinüñ tevāżuʿdan naṣībi olmaz maḥrūm olur hemīn münkirler defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 17). [kendü,]*
- ḳoya ve kendü ḳatında **kendüsine** ʻizzet ḳoya ol kişinüñ tevāżuʻdan naṣībi olmaz maḥrūm olur hemīn mütekebbirler defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 17). [kendüsine, -si, -n, -e]*
- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla **kendüyi** ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 2). [kendüyi, -y, -i]*
- müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek **kendü** mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 12). [kendü,]*
- gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek **kendü** mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 15). [kendü,]*
- işidür işlesün bu **kendüye** emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 15). [kendüye, -y, -e]*

- işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide **kendüye** münāsib bir ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 15). [kendüye, -y, -e]*
- ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām bişerken **kendüde** bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [kendüde, -de]*
- ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken **kendüde** ḳayırsa ḳuru *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [kendüde, -de]*
- ḳoyup **kendü** işini görürse efendisi daḫı buña muḳayyed olmaz olur aç mıdur ṭoḳ mıdur bunı ḳayurmaz olur naẓarından bıraġup kendü ḥāline ḳor eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 1). [kendü,]*
- ḳoyup kendü işini görürse efendisi daḫı buña muḳayyed olmaz olur aç mıdur ṭoḳ mıdur bunı ḳayurmaz olur naẓarından bıraġup **kendü** ḥāline ḳor eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 1). [kendü,]*
- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ **kendü** faẓluñdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 10). [kendü,]*
- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp **kendü** kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 3). [kendü,]*
- Dervīş mi olur ki **kendüyi** şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya ʿārif mi olur ol ki şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 1). [kendüyi, -y, -i]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş **kendüyi** ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [kendüyi, -y, -i]*
- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki **kendüye** nidā olınur ki Ṭayyabta ismī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 18). [kendüye, -y, -e]*
- gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ baṣīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı **kendü** bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 12). [kendü,]*
- yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise **kendü** ilinedür ve eger fikr daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 7). [kendü,]*
- yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve eger fikr daḫı pādişāh ise **kendü** memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 8). [kendü,]*
- göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve **kendüde** daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 2). [kendüde, -de]*
- öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz **kendü** yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 10). [kendü,]*

- ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz daḫı **kendü** yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 11). [kendü,]*
- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı **kendü***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 8). [kendü,]*
- mes'elede **kendü** meẕhebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü müctehid gerek veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 17). [kendü,]*
- mes'elede kendü meẕhebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā **kendü** müctehid gerek veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 17). [kendü,]*
- mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek tā **kendünüñ** ibtidāda ḥālini şeyḫinüñ intihāda ḥāline ḳıyas itmeye ve kendünüñ telvīnde dirligini anuñ temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 5). [kendünüñ, -nüñ]*
- mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek tā kendünüñ ibtidāda ḥālini şeyḫinüñ intihāda ḥāline ḳıyas itmeye ve **kendünüñ** telvīnde dirligini anuñ temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 6). [kendünüñ, -nüñ]*
- semʿu'llāh ve başri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve **kendü** beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i faẓāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṣde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 5). [kendü,]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki **kendüye** gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 8). [kendüye, -y, -e]*
- açılmamışdı ve maʿārifde sözler söyledi ki **kendü** zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 9). [kendü,]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk **kendülere** inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [kendülere, -ler, -e]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi **kendü** daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [kendü,]*
- meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola **kendü** re'yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḥs daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 1). [kendü,]*
- fehm iderler pes gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿamelleri olur ẕevāhirde ḳalanlar ṣanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin ol **kendüler***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 6). [kendüler, -ler]*
- **kendüler** ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 5). [kendüler, -ler]*
- ḫānesini pāk gözetmişlerdür **kendü** vücūdlarını görmişlerdür ve göñülleri evine girmişlerdür kendüleri bilür ki kimlerdür bir naẕarda ʿālī bir naẕarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 9). [kendü,]*

- gibi göñülleri ṭavāf itdügi-içündür ki **kendü** daḫı müṭāf-ı ʿālem oldı ve bunuñ gibi ʿazīzlere ʿizzet eyledügi-içündür ki kendü daḫı ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 17). [kendü,]*
- gibi göñülleri ṭavāf itdügi-içündür ki kendü daḫı müṭāf-ı ʿālem oldı ve bunuñ gibi ʿazīzlere ʿizzet eyledügi-içündür ki **kendü** daḫı ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 18). [kendü,]*
- elinden alup anı cennete iletüp **kendü** anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʿnī maḳṣūdı oldur kim müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 3). [kendü,]*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem āteşi **kendüye** gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 6). [kendüye, -y, -e]*
- **kendü** ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 7). [kendü,]*
- naḳīż şanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi **kendüyi** bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 3). [kendüyi, -y, -i]*
- olur ki kişinüñ ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı şaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden **kendüye** bir ḥads gelür ol ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 12). [kendüye, -y, -e]*
- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki sālik **kendüden** naẓarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 8). [kendüden, -den]*
- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fenāsından ʿibaret ola ve **kendüde** benlik ḳalmadıġına işāret ola Eger dir-isek ki Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 12). [kendüde, -de]*
- işleyen Ḥaḳḳ olur ve bu ḳuvāyı ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ olur dervīşüñ arada hiç nesnesi olmaz hemīn **kendü** kendüliginden fenā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 16). [kendü,]*
- **kendü** isterdi āyinesini mücellā göremezdi ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 9). [kendü,]*
- itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ **kendüye** münāsib bir jeng olur şöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 17). [kendüye, -y, -e]*
- itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur şöyle ki **kendüden** aşaġa olan bunuñ āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 18). [kendüden, -den]*
- daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ **kendüye** münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 3). [kendüye, -y, -e]*
- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿişyānı **kendüden** aşaġanuñ şahādet ü īmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 5). [kendüden, -den]*

- böyle iken **kendüden** ulu neler ola ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 5). [kendüden, -den]*
- böyle iken kendüden ulu neler ola ve **kendüden** aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 5). [kendüden, -den]*
- muḫālefet-i maʿḳūl var şanur **kendü** nā-maʿḳūllıġındandur aña eyle görinür ki yoḫsa ḥāṣā şunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve şunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 11). [kendü,]*
- N'içün Eyitdi Cāriyelerüñe ḳaḳımazmışsın anları teʿdīp itmezmişsin Şimdi bu derste otururken her birisi düzenüp ḳarşuma geldiler **kendülerin***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 16). [kendülerin, -ler, -i, -n]*
- n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki **kendülerin***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 2). [kendülerin, -ler, -i, -n]*
- kesbinden şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana ve eger ölürse **kendü** mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 10). [kendü,]*
- kesbinden şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından **kendüye** kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 10). [kendüye, -y, -e]*
- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her iş **kendünüñdür** pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 6). [kendünüñdür, -nüñ, -dür]*
- kimüñdür Meṣelā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün **kendü** bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 8). [kendü,]*
- tedbīri-y-ile olmamışdur ve **kendüye** maʿlūmdur ki ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 9). [kendüye, -y, -e]*
- tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde **kendüyi** mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 10). [kendüyi, -y, -i]*
- ki **kendü** luṭfından bir vāḳıʿayı ḥaḳ ḳılmış ola ol ʿazīzüñ rūḥını ervāḥ-ı mücerredāta mülḥaḳ ḳılmış ola envār-ı tecelliyātı ile rūḥını münevver ide ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 15). [kendü,]*
- diyü biz feraġāt itmeyevüz ve nice ʿibādetler ʿabeṣ olurmış diyü biz terk-i ṭāʿat itmeyevüz elümüzden geldükçe çalışavuz ammā **kendümüzi** gine ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 8). [kendümüzi, -müz, -i]*
- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ **kendü-y-ile** Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 16). [kendü-y-ile, -y, -ile]*
- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekṣer dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki **kendüyi** medḥ iden ile ẕemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 8). [kendüyi, -y, -i]*

- berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki ol ẕemm idene incinmek anuñ **kendüye** ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 10). [kendüye, -y, -e]*

•**kendünüñ** dervīşligine iʿtiḳādı eksilmekdendür dervīş olan mümkin degüldür ol cihetden gücenmez kendüye kimsen iʿtiḳādı olmaduġından incinmez meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 11). [kendünüñ, -nüñ]*

- kendünüñ dervīşligine iʿtiḳādı eksilmekdendür dervīş olan mümkin degüldür ol cihetden gücenmez **kendüye** kimsen iʿtiḳādı olmaduġından incinmez meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 12). [kendüye, -y, -e]*
- şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maṣlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı **kendüye** tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 13). [kendüye, -y, -e]*
- şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maṣlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi **kendü** hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 14). [kendü,]*
- yitişmek ḫaylī işdür ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek **kendüye** fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 18). [kendüye, -y, -e]*
- tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup tevbesine sebeb oldı **kendü** dünyā ararken baḫtı müsāʿid olup nā-gāh āḫıratı buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki ḫaberi yoġ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 1). [kendü,]*
- elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın yolına geldi ceẕbe-i ilāhiyyedür ki her kimi isterse **kendüye** çeker ve irādet-i sulṭāniyedür ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 4). [kendüye, -y, -e]*
- ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını aña ḳolay ḳılur niçe nesneler ki ġayruñ helākına sebeb olur aña olmaz **kendüyi** tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 6). [kendüyi, -y, -i]*
- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı **kendüye** berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir ṣevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 15). [kendüye, -y, -e]*
- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 7). [kendüyi, -y, -i]*
- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 8). [kendüyi, -y, -i]*
- buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿavāma eyle gösterür **kendü** bilür yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 11). [kendü,]*
- buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde **kendü** mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 12). [kendü,]*
- ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile **kendü** nefsini tehlikeye ilḳā itmekden ṣarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 7). [kendü,]*

- ʿālemde żarūriyyāt-ı dīniyyedendür her kim ki buña muḫālefet iderse muʿānidīndendür ki bir kişi yā **kendü** şerīʿate müctehid gerek veyāḫūd bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 10). [kendü,]*
- uymaḳ gerek çün **kendü** müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 13). [kendü,]*
- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı **kendü** re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 13). [kendü,]*
- ḳavl mūcibince fiʿli olur **kendü** re'yinden aña nesne ṣorılmaz N'içün kendü re'yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 15). [kendü,]*
- ḳavl mūcibince fiʿli olur kendü re'yinden aña nesne ṣorılmaz N'içün **kendü** re'yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 15). [kendü,]*
- iʿtiḳād ḳıla pes bu mesʾelelerde ol müctehid olmış olur ictihādı muḳteżāsınca **kendü** ʿamel itmiş olur ʿUlemā bu ḳadar muḫālefet ile İmām-ı Aʿẓam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 2). [kendü,]*
- ġavġa çekilür her kim ki aña ṭaʿn ider maḥżā taʿassub u cehaletindendür ve her kim ki aña suʾ-i ẓann ider hemīn **kendü** żalāletindendür maʿrifet hemīn kendü*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 10). [kendü,]*
- ġavġa çekilür her kim ki aña ṭaʿn ider maḥżā taʿassub u cehaletindendür ve her kim ki aña suʾ-i ẓann ider hemīn kendü żalāletindendür maʿrifet hemīn **kendü***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 10). [kendü,]*
- görmez mi didiler Eger dirsek ki hele **kendü** her ne iderse baḥs̱i ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne diyelüm Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 13). [kendü,]*
- fetvā virürdi ve cemīʿ ʿulemā fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı **kendü** yigit iken bunca pīrler öñine diz çökerlerdi zamānınuñ uluları gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 3). [kendü,]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı **kendü** ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiz̲met-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 15). [kendi,]*
- hep ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām rāḥat olsun gerek bi'l-külliye ʿaz̲āb bu ḳullıġından bir z̲erre ḳadar eyrilmez ve bu Allāh ʿibādetin terk eylemez **kendüyi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 2). [kendüyi, -yi]*
- ferāġati olup hīç bir ġarażı fikr itmez hemīn **kendüyi** aña teslīm edip hiç kendünüñ de n'olacaġın z̲ikr itmez dāyim bu mülāḥażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 5). [kendüyi, -yi]*
- ferāġati olup hīç bir ġarażı fikr itmez hemīn kendüyi aña teslīm edip hiç **kendünüñ** de n'olacaġın z̲ikr itmez dāyim bu mülāḥażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 6). [kendünüñ, -nüñ]*
- fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām **kendüye** lāzım ḫiz̲meti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 7). [kendüye, -y, -e]*

- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe **kendüyi** atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 17). [kendüyi, -yi]*
- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti **kendü** renginde gösterür Ṣunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 6). [kendü,]*
- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar reng almışlardur her ne renge baḳarlarsa **kendülerde** mütelāşi olur hīç reng yoḳdur ki aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 10). [kendilerinde, -ler, -i, -n, -de]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi ammā **kendü** işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādir ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 7). [kendü,]*
- Ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur anuñ ḥurūfında taḳaddüm ü teʾeḫḫür zamānı bulınmaz Nite kim Ḥażret-i Ḥaḳ **kendü** zamānından mücerrid ü müberrādur hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 10). [kendü,]*
- ammā bu ḳażiyye bizüm **kendü** ʻayb u noḳṣānumuzdandur ve bu ḫālet bizüm ḳuṣur u ʻażalātumuzdandur Ṣunlar ki zamāndan müteʻerrī vü mütecerrid olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 15). [kendü,]*
- māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün **kendü** duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 2). [kendü,]*
- ve nefsi ḥużūr bulduġını dilemezdi **kendünüñ** rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 5). [kendünüñ, -nüñ]*
- ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler **kendüyi** ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle ṣuṣadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 16). [kendüyi, -yi]*
- olmaz ve ol ʿālem-ile meʾlūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ **kendü** müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 12). [kendü,]*
- iġtirāf iderdi līkin cehd iderdi ki **kendü** ile bulışmaya eger bulışursa daḫı söyleşmeye Ammā İmām Muḥammedʾe tamām ḥürmet iderdi ve gereġi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 3). [kendü,]*
- mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve **kendü** meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḫūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 9). [kendü,]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīüʾs-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her gönlüñ **kendü** yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 10). [kendü,]*
- sözün maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var **kendü** derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 16). [kendü,]*
- bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler **kendü** içerüden işidür olmış Egerçi bu ḫālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 17). [kendü,]*

- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur **kendü** bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 2). [kendü,]*
- vü murād olduġınca murādlara yitişür ve **kendü** bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara irişür kendü vücudı ḫānesinü yıḳmayınca yapılmaz ve kendü ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 3). [kendü,]*
- vü murād olduġınca murādlara yitişür ve kendü bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara irişür **kendü** vücudı ḫānesinü yıḳmayınca yapılmaz ve kendü ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 4). [kendü,]*
- vü murād olduġınca murādlara yitişür ve kendü bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara irişür kendü vücudı ḫānesinü yıḳmayınca yapılmaz ve **kendü** ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 4). [kendü,]*
- nişānesini bozmayınca düzilmez **kendü** ʿāleminden geçmek gerek ki on sekiz biñ ʿālem taḥt-ı taṣarrufında ola ve kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 5). [kendü,]*
- nişānesini bozmayınca düzilmez kendü ʿāleminden geçmek gerek ki on sekiz biñ ʿālem taḥt-ı taṣarrufında ola ve **kendü** cihānını hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 6). [kendü,]*
- Zühre'yi geçmiş şol mertebede **kendüyi** düzmiş bezmiş ki başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış Ben daḫı aña müteveccih olup eyitdüm Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 13). [kendüyi, -y, -i]*
- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz **kendü** meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 17). [kendü,]*
- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür **kendü** mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 18). [kendü,]*
- eyleye Koñ aña varmaġı varuñ **kendüye** eydürüñ Ben ne dirsem aña ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 3). [kendüye, -y, -e]*
- bunda olup ḥāvī-yi feżāyil-i ḳudsiyye ola ve insāniyyetde kāmil olup ḥāvī-yi rezāyil-i insiyye ola yoḫsa ṭutalım ki **kendü** bir melek-i mükemmel olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 18). [kendü,]*
- ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh **kendü** 1daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 1). [kendü,]*
- ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur **kendüyi** ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 2). [kendüyi, -y, -i]*
- bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan **kendüye** her ne feyż olursa vāsıṭa budur bundandur ol degül Cemīʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 13). [kendüye, -y, -e]*
- te'ehhül tecerrüdden yigdür **kendünüñ** ol yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 17). [kendünüñ, -nüñ]*

- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi **kendü** ḥaḳḳında ḳalur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 12). [kendü,]*
- bāḳīsin sen bilürsin Ḥāşā senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd **kendü***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 4). [kendü,]*
- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında şoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri **kendü** ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 12). [kendü,]*
- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol **kendü** bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle şanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 3). [kendi,]*
- benim içün ḫidmet iderler benüm yanumdan yeyeler içelerdi Fi'l-vāḳīʿ girçek eydür her kişi ki mesāvīden **kendüye** ne ḳadar sevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 8). [kendüye, -y, -e]*
- itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur nice feraḥ olmasun ki **kendü** epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 9). [kendü,]*
- itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur nice feraḥ olmasun ki kendü epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve **kendü** yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 10). [kendü,]*
- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki **kendü** fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 12). [kendü,]*
- bulup yanmış **kendü** bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 1). [kendü,]*
- olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya **kendü** ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 5). [kendü,]*
- olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç ḳul olan **kendü** yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 6). [kendü,]*
- aḫşam ne yesem gerek diyü fikr ḳılur mı Bir dünyā ḥavāyicini teslīm idüp ışmarlar **kendüsi** elinden geldügi ḳadar anuñ ḫidmetini eyler İmdi mü'min olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 8). [kendüsi, -s, -i]*
- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün **kendüyi** ışmarlamaz kendü maʿīşetine olçumlıḳ idüp kendü çalışur ṭurmaz Şol ki kendüye lāzım olan ḫidmetdür anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 9). [kendüyi, -y, -i]*
- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün kendüyi ışmarlamaz **kendü** maʿīşetine olçumlıḳ idüp kendü çalışur ṭurmaz Şol ki kendüye lāzım olan ḫidmetdür anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 9). [kendü,]*
- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün kendüyi ışmarlamaz kendü maʿīşetine olçumlıḳ idüp **kendü** çalışur ṭurmaz Şol ki kendüye lāzım olan ḫidmetdür anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 10). [kendü,]*

- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün kendüyi ışmarlamaz kendü maʿīşetine olçumlıḳ idüp kendü çalışur ṭurmaz Şol ki **kendüye** lāzım olan ḫidmetdür anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 10). [kendüye, -y, -e]*
- göñlini Ḫudā'ya bağlayup ve **kendüyi** aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını taẓarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 15). [kendüyi, -yi]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi **Kendümi** ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oğlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 9). [kendümi, -m, -i]*
- idüp aladur ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki **kendü** müşteheyātına (…) ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve dünyā yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 5). [kendü,]*
- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek **kendüden** ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 16). [kendüden, -den]*
- maʻrūf ve nehy-i münker ḳılur ve **kendü** ol me'mūra mümteşil ve menhīden müctenib olur ol kişi muttaşıl olur 'arşa ve Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 13). [kendü,]*
- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur **kendü** de bilür ki bir ḥālet var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 9). [kendü,]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür ki elbette **kendülere** lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 18). [kendülere, -ler, -e]*
- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz **kendü** ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 14). [kendü,]*
- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol muteşābihāt ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette **kendü** maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 18). [kendü,]*
- aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda **kendüye** gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiç bir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 9). [kendüye, -y, -e]*
- bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemī' şaḳāvet bizüm **kendü** tedbīrümüzden bilinür Ya'nī bir kişide īmān-ı kāmilüñ 'alāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 13). [kendü,]*
- ferāġat itdükçe ḫużūrını ve feraḫını artuḳ bulur emrini añā tefvīż itdükçe **kendü** rāḥatda olur ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 15). [kendü,]111*
- ferāġat itdükçe ḫużūrını ve feraḫını artuḳ bulur emrini añā tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur **kendü** esbābından fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 16). [kendü,]*
- olduḳca ummaduġı yirden sebebler çıḳar ve **kendü** rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳ ṭurmaz gelür gider cemī' erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 17). [kendü,]*

- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecrübe ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve **kendü** tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 2). [kendü,]*
- süst olur **kendü** fikrine mu'temed olduḳca işi oñmaz ve Kendü re'yine mu'taẕıd olduḳca re'yinde fāyide görmez eger re'y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 3). [kendü,]*
- süst olur kendü fikrine mu'temed olduḳca işi oñmaz ve **Kendü** re'yine mu'taẕıd olduḳca re'yinde fāyide görmez eger re'y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 3). [kendü,]*
- selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Ya'nī hīç **kendüde** taṣarruf bulmaz miṣl-i emvātdan olur ṣūretde diri yürür ammā ma'nāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 11). [kendüde, -de]*
- iḫtiyārı **kendüden** bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol ki ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 13). [kendüden, -den]*
- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın **kendünden** bilme muvaḥḥid ol ki ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [kendünden, -n, -den]*
- bile dāyimā 'aczine i'tirāf ḳıla **kendü** cehlini bildükçe ma'rifet perdeleri açılur ve kendü 'aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 15). [kendi,]*
- bile dāyimā 'aczine i'tirāf ḳıla kendi cehlini bildükçe ma'rifet perdeleri açılur ve **kendü** 'aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 16). [kendü,]*
- ma'nādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz ma'rifet-i Allāh degül her ṣan'atda ḥāl böyle olur kişi **kendü***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 18). [kendü,]*
- ḳuṣūrını gördükce kemāli artar ammā **kendüde** kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle ma'rifet da'vāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 1). [kendüde, -de]*
- edāsını def' ider **kendü** alçaḳ dirildükce mertebesi 'ālī olur ve kendüyi ża'īf gördükce menzilesi sāmī olur kendüde ḳuvvet görmedügince ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 7). [kendü,]*
- edāsını def' ider kendü alçaḳ dirildükce mertebesi 'ālī olur ve kendüyi ża'īf gördükce menzilesi sāmī olur **kendüde** ḳuvvet görmedügince ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 8). [kendüde, -de]*
- ve **kendüde** istitā'at görmedügince istiṭā'atı çoġ olur kendüyi dāyim maḳām-ı 'ubūdiyyetde ẕelīl görmek gerek ki cihānda 'izzet bula ve nefsini her vaḳt ribḳa- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 9). [kendüde, -de]*
- olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlığı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger **kendüyi** biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 6). [kendüyi, -y, -i]*
- şāyed aña girü girmeye her kişinüñ **kendü** evine yā bir girmesi olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 3). [kendü,]*

- zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar her ṭoġan dünyāyı **kendünüñ** ṣanur bir ḳaç gün ṣaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 13). [kendünüñ, -nüñ]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi **kendü** ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [kendü,]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden **kendü** daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 16). [kendü,]*
- havā yolında dāmı çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā **kendü** murādātıdur ve niçe aʿmāli ṭāʿat ṣandurur ammā kendü*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 4). [kendü,]*
- havā yolında dāmı çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü murādātıdur ve niçe aʿmāli ṭāʿat ṣandurur ammā **kendü***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 4). [kendü,]*
- baṣasın hemīn ḳılıcuñı ʿarṣda asasın ʿacebdür ki ṭaṣradan **kendüne** düşmān ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu düşmānuñ yoḳdur ammā n'ideyin ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 11). [kendüne, -n, -e]*
- ʿameline maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup anuñla mesrūr ola andan **kendüye** bir daʿvā-yı enāniyyet gele ve ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 14). [kendüye, -y, -e]*
- fikr eylemeye kim niʿmetüñ şükri tevāżuʿ ile olur ādem **kendü** tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde niʿmeti artar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 15). [kendü,]*
- derūnında meskeneti artuḳ bulınduḳca ẓāhirde ʿizzeti artar **kendü** maʿrifetini az gördükce maʿrifeti artuḳ olur ve kendü kemālini şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 17). [kendü,]*
- derūnında meskeneti artuḳ bulınduḳca ẓāhirde ʿizzeti artar kendü maʿrifetini az gördükce maʿrifeti artuḳ olur ve **kendü** kemālini şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 18). [kendü,]*
- kemāli daḫı çoḳ olur ammā bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki Allāh'uñ **kendüye** virdügini az ṣaya ve Ḥaḳ'dan gelen niʿmete iʿtidād ḳılmayup iʿtibār itmeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 1). [kendüye, -y, -e]*
- belki kişi Rabb'inüñ **kendüye** niʿmetini az bilmemek gerek ve kendüyi ol niʿmete müstaḥaḳ görmemek gerek ol kendüye virileni bir ulu ʿiṭā bilmek gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 3). [kendüye, -y, -e]*
- belki kişi Rabb'inüñ kendüye niʿmetini az bilmemek gerek ve kendüyi ol niʿmete müstaḥaḳ görmemek gerek ol **kendüye** virileni bir ulu ʿiṭā bilmek gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 4). [kendüye, -y, -e]*
- ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki **kendüde** olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger şöyle ki bunuñ ḫāricde miṣāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 7). [kendüde, -de]*
- ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger şöyle ki bunuñ ḫāricde miṣāli aranur kişinüñ **kendü-y-ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 8). [kendü-y-ile, -y, -ile]*

- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü **kendü** daḫı itmek o lmaz ʻāḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 12). [kendi,]*
- ḳabūl ḳılmaz ola veyā bu ḥālde olana **kendü** luṭfı-y-ıla ʿināyetler itmez ola ḳul bir eyülük iderse Ḥaḳ biñ ol ḳadar ḳılur ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 3). [kendü,]*
- **kendüye** münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 11). [kendüye, -y, -e]*
- ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola **kendü** infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 16). [kendü,]*
- **Kendülerde** bu ʿibādet olmaduġına aġladılar Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's- sellem daḫı anları tesellī idüp eyitdi Anlarda bu var ise sizde daḫı neler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 1). [kendülerde, -ler, -de]*
- fi'l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür ki elbette **kendünüñ** bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 12). [kendünüñ, -nüñ]*
- fi'l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā **kendüye** ol günāh ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 12). [kendüye, -y, -e]*
- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿşiyet ire ḫārici ḳoyup **kendü** aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 14). [kendü,]*
- **kendü** efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve eger idemezse bārī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 15). [kendü,]*
- gerek **kendüye** olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it diyü ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 11). [kendüye, -y, -e]*
- niçeler olur ki ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla **kendü** ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 14). [kendü,]*
- ʿizzet mi olur ve bir kişi ki buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya ki naẓar ider görür **kendüden** ulu olmaġa iḫtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 2). [kendüden, -den]*
- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez ve eger ẓihn ḳuvveti-y-ile bir nesne añlanursa daḫı berigüye añladamaz **Kendü** ne ḳadar bilür berigüye ne disün ve kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 14). [kendü,]*
- ekṣer-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine **kendü** ṭāyifelerine rumūz u işārātlardur ṭaşradan baḳanlar ki kendü bilisi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 1). [kendü,]*
- ekṣer-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātlardur ṭaşradan baḳanlar ki **kendü** bilisi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 2). [kendü,]*

• hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün **kendünüñ** ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 6). [kendünüñ, -nüñ]*

•**kendü** bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde ṣanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 7). [kendi,]*

• elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı **kendü** bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 11). [kendü,]*

• elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı **kendü** bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 12). [kendü,]*

• elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata **kendü** yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 13). [kendü,]*

• rızḳ daḫı olur ki **kendünüñ** ḫaberi yoḫ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 1). [kendünüñ, -(n)üñ]*

• rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoḫ-iken **kendüye** virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 1). [kendüye, -(y)e]*

• anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan **kendüye** anı bir niʿmet bilmek gerek çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 7). [kendüye, -y, -e]*

• anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek çün **kendü** anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 8). [kendü,]*

• ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger **kendü** aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 1). [kendü,]*

• ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger kendü aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve **kendü** aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 2). [kendü,]*

• mesāvīsi olmaz ve hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez **kendünüñ** dünyāda himmeti neye ise ol cihetden anda leẕẕeti olur ve kendünüñ*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 18). [kendünüñ, -nüñ]*

• mesāvīsi olmaz ve hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti neye ise ol cihetden anda leẕẕeti olur ve **kendünüñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 19). [kendünüñ, -nüñ]*

• dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala **kendü** ebedī ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 8). [kendü,]*

• balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim **kendüye** yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 9). [kendüye, -y, -e]*

kendü gibi: *Kendi gibi.*

- bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını **kendü gibi** ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 14). [kendü gibi,]*

kendü ḥāline ḳor: *(Birini veya bir şeyi) kendi hâline bırakmak, ilgilenmemek, karışmamak.*

- ḳoyup kendü işini görürse efendisi daḫı buña muḳayyed olmaz olur aç mıdur ṭoḳ mıdur bunı ḳayurmaz olur naẓarından bıraġup **kendü ḥāline ḳor** eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 2). [kendü ḥāline ḳor,]*

kendüden gitmişdür: *Kendinden geçmek; bilinci işlemez olmak, kendini kaybetmek.*

- ile kimsene müṣāḥebet itmege gider mi ve bir kişi ki anuñla bulışa fülān ile bulışdum dir mi Belki Fülāna vardum bulmadum **kendüden gitmişdür** dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 6). [kendüden gitmişdür, -miş, -dür]*

kendüligi gidicek: *Kulun kendi fiil ve davranışlarını görmekten fâni olması, benliğin ortadan kalkması.*

- olmaz ve **kendüligi gidicek** ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne lezzet gelür ġāyeti baḥr-i fenāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 7). [kendüligi gidicek, -icek*

kendüliginden fānī olmaya: *Kulun kendi sıfatlarından çıkıp Hakk'ın sıfatlarına girmesi iradesinden çıkıp Hakk'ın iradesine tâbi olması.*

- Allāh'ı yād iden kimsene yād itdügin bilmez ve yād itdügin bilen anı yād itmez Yāʿnī bir kişi mādām ki **kendüliginden fānī olmaya** aña vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 6). [kendüliginden fānī olmaya, -ma, -y, -a]*

kendünden aʿlā görür: *Kendinden üstün görmek.*

- ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup faẓlına muʿtekid olur ṣūfī oldur ki her kişiyi kendünden aʿlā görür ve bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 2). [kendünden aʿlā görür, -ür]*

kendünüñ elindedür: *Bir durum veya olayın kişinin kendi idaresi ve iradesi altında olması.*

- āḫıratda mertebesi dünyāda **kendünüñ elindedür** ol dārdaki ḥużūrı bu dārdaki taʿabbudındadur her bir lezzetden bunda geçdükçe anda bir derecesini arturur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 1). [kendünüñ elindedür, -dür]*

kendüsi bilür: *"O düşünsün, onu ilgilendirir" anlamındaki söz.*

- varsun tecribe itsün **kendüsi bilür** Rivāyet olınur ki Rābiʿa ḥaccı edā itdükten ṣoñra Ḥaḳḳ'a münācāt idüp eyitdi Yā İlāhī İki nesneye daḫı meşūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 1). [kendüsi bilür, -ür]*

kendüyi bildüginden: *Kendini bilmek; çocukluktan çıkıp aklı iyiye kötüye, her şeye erer yaşa gelmek, erin olmak, erinleşmek.*

- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki **kendüyi bildüginden** ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 8). [kendüyi bildüginden, -düg, -i, -n, -den]*

kendüyi bilelden: *Kendini bilmek; çocukluktan çıkıp aklı iyiye kötüye, her şeye erer yaşa gelmek, erin olmak, erinleşmek.*

- ki ol maḳṣūd muḳadder olmış ola ve ol maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin ve **kendüyi bilelden** tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 10). [kendüyi bilelden, -el, -den]*

kendüyi bil-: *Kendini bilmek; aklı ve muhakemesi yerinde olmak.*

- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi **kendüyi bilmez** eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne leẕẕet gelür ġāyeti baḥr-i fanāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 7). [kendüyi bilmez, -mez]*
- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi **kendüyi bilmeyicek** aña ne leẕẕet gelür ġāyeti baḥr-i fanāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 8). [kendüyi bilmeyicek, -me, -y, -icek]*
- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyīmā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi **kendüyi bilmese** bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 13). [kendüyi bilmese, -me, -se]*
- olup **kendüyi bilmeye** ki ne itdüginden ve ne ḳoduġından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice vü gündüz ayılmaz sekrān ola Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 15). [kendüyi bilmeye, -me, -y, -e]*

kendüyi bilmez: *Kendini bilmemek. II Fenafillah makamında olan salikin ilahi feyzin etkisiyle kendinden geçmiş olması anlamında kullanılmıştır.*

- işleyen Ḥaḳḳ olur ve bu ḳuvāyı ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ olur dervīşüñ arada hiç nesnesi olmaz hemīn kendü kendüliginden fenā bulup **kendüyi bilmez** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 16). [kendüyi bilmez, -z]*

kendüyi bilmez ola: *Kendini bilmez olmak, gerçeklerin farkına varmamak.*

- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup **kendüyi bilmez ola** tevḥīdde fenāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmaduġına işāret ola Eger dir-isek ki Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 11). [kendüyi bilmez ola, -a]*

kendüyi bilmezken: *Kendini bilmek, aklı ve muhakemesi yerinde olmak.*

- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istiġrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẓ ġarīb olmaz şol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 11). [kendüyi bilmezken, -mez, -ken]*

kendüyi bir kimse şanup: *Kendini bir şey sanmak; kendini olduğundan çok değerli görmek.*

- ḳılur **kendüyi bir kimse şanup** taʿrīf itmege başlar ve bir ādem oldum ṣanup kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları ḫidmeti bayağı gibi itmez şöyle ẓann ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 1). [kendüyi bir kimse ṣanup, -up]*

kendüyi bula: *İnsanın yaratılışını ve mahiyetini bilmesi, öğrenmesi.*

- inanınca ‘āḳıl oldur kim dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur ki ol nicedür cehd eyler ki yāvī ḳılmayup **kendüyi bula** hemīn ki nefsini bilür Rabb’ini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 4). [kendüyi bula, -a]*

kendüyi görüp: *Kendini üstün görmek.*

- ‘iṭāb ider ve şol kişi ki Ente diye Ḫaḳ daḫı aña Ente diyü ḫiṭāb ider Ya‘nī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḫirmān ve belā ve ḫizlān andadur ki kişi **kendüyi görüp** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 12). [kendüyi görüp, -üp]*

kendüyi yuḳaru ṭutar: *Kendini üstün görmek, kendini beğenmek, kibirli olmak.*

- ḳılur kendüyi bir kimse ṣanup ta‘rīf itmege başlar ve bir ādem oldum ṣanup **kendüyi yuḳaru ṭutar** buyurduḳları ḫidmeti bayaġı gibi itmez şöyle ẓann ider ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 2). [kendüyi yuḳaru ṭutar, -ar]*

kendüzinden gitmiş ola: *Kendinden geçmek; bilinci işlemez olmak, kendini kaybetmek.*

- bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye döner ki tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle ki her ne söylerseñ işitmeyüp **kendüzinden gitmiş ola** Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 4). [kendüzinden gitmiş ola, -a-o]*

kerāmāt: *Kerametler. II Allah'ın bir ikramı olarak, onun sevgili kullarında görünen olağanüstü hâl ve fiiller.*

- bī-ʿadd idi **Kerāmātı** elsün-i nāsda meşhūr ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur Egerçi bende-zāde idi līkin iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 9). [kerāmātı, -ı]*
- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu’n-niyyāt ve müstecābü’d-da‘vāt idi Mücāvir-i ḫalevāt ve mülāzım-ı ‘ibādāt idi **Kerāmātı** nā-mā‘dūd ve riyāżātı nā-māḥdud idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 8). [kerāmātı, -ı]*
- idi ve küçücekden **kerāmātı** eksük degül idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿibādete meşġūl oldu meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 15). [kerāmātı, -ı]*
- ḳanda bulurdı İstedi ḥarāmīler içinden Ḥażret’ine yitişdürdi ve diledi ḫūn-ḫvārlıġı ḫizmet-i Ḥaḳḳ’a degişdürdi Şol ḳadar **kerāmāt-ile** mükerrem itdi ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 14). [kerāmāt-ile, -ile]*
- nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu’llāh arasında meşhūr idi ve **kerāmātı** cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 10). [kerāmātı, -ı]*
- ehli niçe **kerāmātını** görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup niçe taʿẓīmler itmişdür ve ʿözrler dileyüp biñ dürlü tekrīmler itmişdür ḳıṣṣaları *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 17). [kerāmātını, -ı, -n, -ı]*
- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī taşnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe **kerāmatı** vardur ki kütüb-i teẕkirede meẕkūrdur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 12). [kerāmatı, -ı]*
- kişinüñ ḳudreti olmaz nādir olur ammā ehlu’llāh arasında eksik degüldür böyle daḫı bulınur erbāb-ı ḳulūbdan **kerāmāt** müstaʿceb olmaz ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 8). [kerāmāt,]*

• ʿulemāsından idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām ʿiyān ve **kerāmātı** bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 16). [kerāmātı, -ı]*

kerāmāt-ı behiyyesine: *Güzel kerametler.*

• ve ṭarīḳi tamām merġūb idi **kerāmāt-ı behiyyesine** nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 7). [kerāmāt-ı behiyyesine, -si, -n, -e]*

kerāmāt-ı evliyā olur: *Evliyalardan zuhur eden olağanüstü haller, kerametler olmak.*

• mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti **kerāmāt-ı evliyā olur** ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 15). [kerāmāt-ı evliyā olur, -ur]*

kerāmāt-ı senīyesi: *Yüce kerâmetler.*

• dervīşliginde söz yoḳdur mütevātır olup durur **kerāmāt-ı senīyesi** cemīʿ ʿālemde ẓāhir olup durur ʿulūm-ı ẓāhirde ḫōd kemālatı meşhūrdur ve fuḳahā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 9). [kerāmāt-ı senīyesi, -si]*

kerāmāt-ı viṣāli: *(Allah'a) kavuşma lutfu.*

• teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda **kerāmāt-ı viṣāli** ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 2). [kerāmāt-ı viṣāli, -i]*

kerāmet: *Allah'ın sâlih, takvâ sahibi, velî kullarından zuhur eden olağan üstü hal.*

• biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ **kerāmeti** ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 12). [kerāmeti, -i]*

• daḫı olur ve āteş anda da te'sīr itmemek Mālik'e bir **kerāmet** daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki şoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 5). [kerāmet,]*

• belki ʿādet-i ʿarab üzerine bir lafẓdur ki maḳām-ı saḫṭda söylemişdi līkin Ḥaḳ taʿālā ḳatında çün **kerāmeti** vardı Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ ḥükmini verdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 12). [kerāmeti, -i]*

• ṣoḥbet iderler vezīrler cānları çıḳup ṭaşrada ḫizmet iderler Nedīmlerüñ daḫı ḥālleri bir olmaz gāh olur ki bir ednāsı itdügini bir aʿlāsı idemez **Kerāmet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 10). [kerāmet,]*

• ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫaylī ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu **kerāmetdür** belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 2). [kerāmetdür, -dür]*

• peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı ki dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 8). [kerāmetine, -i, -n, -e]*

kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur: *Keramet evliya için kadının adeti kabilindendir. Kadınlar hayız nedeniyle belli ibadetlerden mahrum oldukları gibi, keramet ehli de mazhar oldukları harikuladelik sebebiyle manevi ilerlemeden mahrum kalırlar. Evliyaya göre keramet mâsivâdır, onu görmek Hakk'ı temâşâya engeldir.*

- egerçi aña dirler ki dervīşlere tekrīm vire ammā eyle degüldür ki elbette aña cemīʿisinden taʿẓīm vire **Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur** az vaḳt olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 12). [kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur, -(u)r-, --ı]*

kerān u nihāyet: *Sınır.*

- kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña **kerān u nihāyet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 14). [kerān u nihāyet,]*

kerem: *Cömertlik, lütuf, iyilik, ihsan.*

- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ **keremi** ve fażlı olmasa Fużayl fażl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 11). [keremi, -i]*
- meger benüm **keremümden** ḫaberüñ yoġ-ıdı Rivāyet olınur ki vāḳı'ada gördiler eyitdi Ḥaḳ taʿālā cennetüñ nışfın baña ḥelal itdi İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 15). [keremümden, -ü, -m, -den]*
- muḥkem **keremi** var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 7). [keremi, -i]*

kerīm olıcaḳ: *Cömert olmak.*

- ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze naẓar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā **kerīm olıcaḳ** ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 6). [kerīm olıcaḳ, -ıcaḳ]*

kerīmü'l-ʿasr: *Devrin cömert kişisi.*

- yegāne-i zamān idi ve mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān idi **kerīmü'l-ʿasr** ve cevādü'd-dehr idi cemīʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ üzerine ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 13). [kerīmü'l-ʿasr,]*

kerīmü'z-zāt: *Şeref sahibi.*

- ārif-i mütedeyyin **kerīmü'z-zāt** ve faṣīḥü'l-kelimāt ḳuṭb-i eflāk Muḥammed bin Semmāk evlāhu'llāhu mā yatammanāhu ve ballaġahu ilā ġāyet munāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 3). [kerīmü'z-zāt,]*

kerre: *Defa, kez.*

- cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz **kerre** āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 14). [kerre,]*

kes: *Ayırmak.*

- **kesmeye** ve anuñ feyżi saḥābınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 19). [kesmeye, -me, -y, -e]*

kes: *Durdurmak.*

- bārānını tā ebedī **kesmeye** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn Söz sözi çeküp uzandı yine teẕkireden söyleyelüm İbn Semmāk'uñ menāḳıbından daḫı naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 1). [kesmeye, -me, -y, -e]*

kesāfet: *Yoğunluk. II İnsanda cismânî tarafın üstün gelmesi sebebiyle ruhâniyetten uzaklaşma durumu.*

- olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün añа iʿtidād olmaz ve anuñ sıḳletinden añа **keşāfet** gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 14). [keşāfet,]*

kesālet gelür: *Gevşeklik, tembellik hakim olmak.*

- ol meẕālimden ḫalāṣ ola añа cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura mādām ki ol meẕālim üzerinde ṭura Yaʻnī ṭoḳ olınca añа **kesālet gelür** ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 12). [kesālet gelür, -ür]*

kesb: *Kazanç.*

- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü **kesbinden** ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 3). [kesbinden, -i, -n, -den]*
- kendü isterdi āyinesini mücellā göremezdi ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda **kesb** içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 10). [kesb,]*
- **kesbinden** şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 9). [kesbinden, -i, -n, -den]*
- kesbinden şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup **kesbinden** kalursa ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 9). [kesbinden, -i, -n, -den]*

kesb eylemedi: *Edinmek, elde etmek, kazanmak.*

- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek çün kendü anı iḫtiyār-ile **kesb eylemedi** şol ḥarām benüm elüme girsün yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 8). [kesb eylemedi, -me, -di]*

kesb itdügi: *Edinmek, elde etmek, kazanmak.*

- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿazābı ve bunda **kesb itdügi** melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 18). [kesb itdügi, -düg, -i]*

kesb itmişdi: *Edinmek, elde etmek, kazanmak.*

- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif **kesb itmişdi** Ḫaylī taṣnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i teẕkirede meẕkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 11). [kesb itmişdi, -miş, -di]*

kesb-i ḥelāl: *Helal kazanç.*

- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde **kesb-i ḥelāl** içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca sevāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 1). [kesb-i ḥelāl,]*
- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var ki **kesb-i ḥelāl** ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 18). [kesb-i ḥelāl,]*

kesb-i maʿāş: *Yaşamak ve geçinmek için gerekli rızkı kazanma.*

- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi **kesb-i maʿāş** içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 17). [kesb-i maʿāş,]*

kesel gelse: *Gevşemek, tembelleşmek.*

- gicelerde yatup uyumazdı her ne ḳadar ki **kesel gelse** başını yaṣduġa ḳomazdı Bir kez eyitdeler Ne-içün böyle ifrāt idersin bu mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 15). [kesel gelse, -se]*

kesel ü nevm: *Gevşeklik, tembellik ve uyku.*

- bulur beden ki mümtelī ola İblīs'üñ taḫt-gāhı olur **kesel ü nevm** anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 11). [kesel ü nevm,]*

kesil: *Ayrılmak, uzaklaşmak, ilgiyi kesmek, vazgeçmek.*

- ḳaçan bi'l-külliye Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ṭāʿat idebilür Göñül ne ḳadar Ḥaḳḳ'a dönerse mümkin degüldür bir ucı dünyāsından **kesilmez** her ne mıḳdār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 6). [kesilmez, -mez]*
- uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur ḳalbi ülāsından **kesilmez** hemçunān bir kişi ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 7). [kesilmez, -mez]*

kesil: *Uzaklaşmak.*

- ṣıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi zāta ol daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden **kesildiy-ise** hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 14). [kesildiy-ise, -di, -y, -ise]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan **kesilür** gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 10). [kesilür, -ür]*
- meger bir cezbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan **kesilür** Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 15). [kesilür, -ür]*
- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan **kesilür** Ḥaḳ'la gerek çün kesretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 1). [kesilür, -ür]*
- vāz gelmeyince olmaz ve iḫlāṣla ṭāʿat ḫalḳdan **kesilmeyince** olmaz ve ḫalāvetle riyāżet göñül dünyādan ṣoġumayınca olmaz İmdi bu söz ġāyet gökcek sözdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 1). [kesilmeyince, -me, -y, -ince]*

kesil: *Ayrılmak.*

- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden **kesile** Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile Hvārezm'e ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 5). [kesile, -e]*

kesil: *Ayrılmak, uzaklaşmak, vazgeçmek.*

- **kesile** her kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 19). [kesile, -e]*

kesil: *Kesme işi yapılmak, katolunmak.*

- tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ eli **kesildi** Egerçi Mālik Ḥażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 10). [kesildi, -di]*

kesildi olınca: *Ayrılmak, uzaklaşmak.*

- Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup **kesildi olınca** göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 14). [kesildi olınca, -ınca]*

kesilmek gerek: *Ayrılmalı, uzaklaşmalı.*

- esbābdan ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ'a teslīm olup **kesilmek gerek** her bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi 'Abd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 10). [kesilmek gerek,]*

kesīr: *Çok.*

- taṣavvufda bir şīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtişāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili **keṣīr** ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 8). [keṣīr,]*
- kitāblarda meẕkūrdur ḥikmet yüzinden kelimātı bī-naẓīrdür ve maʿrifet sözinden aḫbārı **keṣīrdür** Rivāyet olınur ki bir kişi geldi eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 2). [keṣīrdür, -dür]*

keslān: *Tembellik, uyuşukluk.*

- çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül **keslāndur** ve bunı tevekkül şanmaḳ ḫiẕlandur Tevekkül oldur kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 15). [keslāndur, -dur]*

kesmek gerek: *Kesmeli; ayırmalı, uzaklaştırmalı.*

- gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle mübṣarātdan başrı **kesmek gerek** ki başīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr ile süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 15). [kesmek gerek,]*

kesmeñ gerek: *Kesmeli.*

- müsteṭāb ola ve her dem duʿāsı müstecāb ola tamām naẓarın gidermek gerek esbābdan ve ṭamaʿın **kesmeñ gerek** her bābdan teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 2). [kesmeñ gerek,]*

kesret: *Kalabalık.*

- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider ve ḫalvetde ve **keşretde** ṭurmaz anı ẕikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 9). [keşretde, -de]*

kesret: *Çokluk; insanlar, halk.*

- sīreti dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün gülsün ammā gine böyle iken Ḥaḳ'la muʿāmelesi bir ḳarār olsun **keşret** içinde ḫalvetde olsun ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 10). [keşret,]*

kesret: *Çokluk. II [tas.] Bir olan Hakk'ın isim ve sıfatlarıyla tecelli edip çokluk halinde görülmesi.*

- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün **keşretden** gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 1). [keşretden, -den]*
- gördügi Rabb'i olur eger **keşretde** de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keşret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 9). [keşretde, -de]*
- cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye **keşret** nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 12). [keşret,]*
- yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu **keşret** anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyat ile anuñ iṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 9). [keşret,]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i keşretde bir şuʻle olur vaḥdet daḫı odur **keşret** daḫı ol Kimdür olan arada ʻillet ü maʻlūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [keşret,]*
- ki aña **keşret** ziyān virmez ve bir keşretdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür keşret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 9). [keşret,]*
- ki aña keşret ziyān virmez ve bir keşretdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür **keşret** de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 10). [keşret,]*
- ammā anuñ keyfiyetini bilmedügümüze iʿtirāf idevüz bu mes'elede baḥşi ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde **keşret** yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 4). [keşret,]*
- vücūduñ vaḥdeti bu maẓāḥirüñ **keşretini** bozar ve ne bunuñ keşreti anuñ vaḥdetine bir ẕerre ḫalel ider bu ʿālem-i keşretde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 5). [keşretini, -i, -n, -i]*
- vücūduñ vaḥdeti bu maẓāḥirüñ keşretini bozar ve ne bunuñ **keşreti** anuñ vaḥdetine bir ẕerre ḫalel ider bu ʿālem-i keşretde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 5). [keşreti, -i]*

kesretde olursa: *Kulun dikkatini Hakk'a değil de Hakk'ın tecellisiyle oluşmuş mahlûkata vermesi.*

- gördügi Rabb'i olur eger **keşretde** de **olursa** hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keşret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 9). [kesretde olursa, -ur, -sa]*

keşf: *Bir sırrın ve gizli bir halin Allah tarafından bir kimseye gösterilmesi, ilham edilmesi.*

- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur **keşf** ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm lezzeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 3). [keşf,]*
- şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı **keşfde** bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 2). [keşfde, -de]*
- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve fikr yolından aña delīl bulınur ve şol ki mes'ele-i sālişedür vaḥy olmayınca bilinmez ve **keşf** olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 12). [keşf,]*
- ve şol ki mes'ele-i sāniyedür gāh **keşfle** olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür ki ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 13). [keşfle, -le]*
- olduḳca ummaduġı yirden sebebler çıḳar ve kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳ ṭurmaz gelür gider cemīʿ erbāb-ı mükāşefe bunı **keşfle** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 18). [keşfle, -le]*

keşf: *Tanınmayan veya bilinmeyen bir şeyi anlama, tanıma, öğrenme, ne olduğunu anlayıp bilme.*

- rūşendür ve me'selenüñ **keşfi** aṣḥāb-ı mükāşife yanında vāżıḥ u muʿayyendür elfāẓuñ nefsi ḳadīmdür ḥudūs taʿbīrinde ve telaffuẓundadur ve kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 5). [keşfi, -i]*

keşf itdi: *Keşfetmek, açığa çıkarmak, göstermek.*

- açılmamışdı ve maʿārifde sözler söyledi ki kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz **keşf itdi** ki kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 10). [keşf itdi, -di]*

keşşāfü'l-feżāyiḥ olur: *Rezillikleri, edepsizlikleri ortaya çıkaran olmak.*

- cūdı sebebi-y-ile başılur görinmez olur cūd settarü'l ḳabāyiḥ olur ve büḫl keşşāfü'l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi ecānibe maḥbūb ider ve büḫl ādemi aḳāribe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 2). [keşşāfü'l-feżāyiḥ olur, -ur]*

keşt ider: *Gezmek.*

- içer ve bilelerinde bāġ u şaḥrā **keşt ider** ṣoḥbetler iderler hezār zevḳler ve ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile ve eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 3). [keşt ider, -er]*

ketm eyleyüp: *Saklamak, gizlemek.*

- ḥālāṭı **ketm eyleyüp** gizleye Yaʿnī aña işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür şevḳini arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 5). [ketm eyleyüp, -y, -üp]*

ketm idüp: *Saklamak, gizli tutmak.*

- diyeler ve biri ol ʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı **ketm idüp** iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 2). [ketm idüp, -üp]*

ketm olına: *Saklanmak, gizli tutulmak.*

- yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde **ketm olınur** ammā hele icmālen 'ulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 18). [ketm olınur, -ur]*
- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı sālisden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan **ketm olınur** ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 8). [ketm olınur, -ur]*
- sālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i ẕātda fenā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı sālisden murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden **ketm olına** şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 12). [ketm olına, -a]*

kevākib-i felekler: *Talih, baht yıldızları.*

- gerek kevākib-i seyyare ki bir daḫı anuñ gibi ṭāliʿ vücūd bula ve niçe naẓarlar itmek gerek **kevākib-i felekler** içinde ki ʿālem-i ṭabīʿatda bir anuñ gibi manẓar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 16). [kevākib-i felekler, -ler]*

kevākib-i seyyare: *Güneş, ay ve beş gezegen.*

- gerek **kevākib-i seyyare** ki bir daḫı anuñ gibi ṭāliʿ vücūd bula ve niçe naẓarlar itmek gerek kevākib-i felekler içinde ki ʿālem-i ṭabīʿatda bir anuñ gibi manẓar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 15). [kevākib-i seyyare,]*

kevkeb: *Yıldız.*

- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı **kevkebleri** neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 14). [kevkebleri, -ler, -i]*

kevkeb-i semā-yı laṭāyif: *Hoş ve güzel semanın yıldızı.*

- şems-i āsumān-ı tahḳīḳ ve bedr-i ʿālem-i tevfīḳ ḳuṭb-i felek-i maʿārif ve **kevkeb-i semā-yı laṭāyif** nuʿmān-ı ḥadāyıḳ-ı şaḥrā-yı dīn ve ʿummān-ı cevāhir-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 4). [kevkeb-i semā-yı laṭāyif,]*

kevn ü mekāna: *Varlık âlemi. ‖ Dünya.*

- gibi göñül **kevn ü mekāna** mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 1). [kevn ü mekāna, -a]*

key: *Çok, pek, gayet.*

- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol **key** ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [key,]*

keyāset: *Uyanıklık, zekilik.*

- bī-hem-tā idi ve **keyāsetde** naẓīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẕāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ mezhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 17). [keyāsetde, -de]*

keyd: *Hîle, oyun, desîse.*

- mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt u **keydlerini** bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 12). [keydlerini, -leri, -n, -i]*

keyfiyet: *Durum, vasıf, nitelik.*

- ammā anuñ **keyfiyetini** bilmedügümüze iʿtirāf idevüz bu mes'elede baḥsi ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde kesret yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 3). [keyfiyetini, -i, -n, -i]*
- ṭurur bedeni-y-ile gökdedür bilürüz ammā bedeni-y-ile aña nice çıḳdı ve nice ṭurur bilmezüz **keyfiyetini** idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 12). [keyfiyetini, -i, -n, -i]*

keyfiyyet: *Durum, vasıf, nitelik.*

- revāyiḥi seçer mi ve zevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ lezzeti nice dinilür ve ekmehe elvān **keyfiyyeti** nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 14). [keyfiyyeti, -i]*
- ḳārūresini ṭabībe iletirüz marażınuñ **keyfiyyetini** aña ʿarż iderüz Eyitdi Subḥāna'llāh Allāh'uñ dōstı düşmāna yalvara tażarruʿ eyleyüp aña ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 1). [keyfiyyetini, -i, -n, -i]*
- cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ **keyfiyyeti** nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 2). [keyfiyyeti, -i]*

kezūb: *Daima yalan söyleyen.*

- seçemez dirler ki **kezūb** olanuñ vākı'ası daḫı yalan olur ṣıdḳı 'ādet idinenüñ menāmında gördigi 'iyān olur tecribe ile bulınmışdur ki menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 9). [kezūb,]*

kıble-i ḥakīḳīye: *Gerçek kıble. II Allah.*

- ḥāṣıl ḳılmışdı evvel ḥālinde ʿālemden bi'l-külliye ʿuzlet itmege ʿazīmet itmişdi ve tamām **ḳıble-i ḥaḳīḳīye** müteveccih olup ḫalḳdan münḳaṭıʿ olmaya niyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 14). [ḳible-i ḥaḳīḳīye, -y, -e]*

ḳıble-i vefā: *Sadakatin kıblesi.*

- nübüvvet aḫlāḳ-ı fütüvvet Kaʿbe-i ṣafā ve **ḳıble-i vefā** sulṭānü'ş-şeriʿa ve bürhānü'ṭ-ṭarīḳa nāṣıḥu'l-müslimīn ḥüccetü'l-lāhi ʿalā'l- ḫalḳı ecmaʿīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 3). [ḳıble-i vefā,]*

ḳıdem: *Başlangıcı olmamak, başlangıcı olmayacak kadar eski.*

- ḳadar faẕl u kemāl ile ne 'aceb itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp elfāẕuñ **ḳıdemini** Cenāb-ile meẕhep idinmiş İmdi bu işkālüñ ḥalli erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 3). [ḳıdemini, -i, -n, -i]*
- ve şunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve anlar bunuñ **ḳıdemini** ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 18). [ḳıdemini, -i, -n, -i]*
- te'vīl idüp ʿaḳlına uya Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān'uñ **ḳıdemine** ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān'dan murād hemīn bu elfāẓı añlarlardı hīç kelām-ı nefsi ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 3). [ḳıdemine, -i, -n, -e]*

ḳıdem: *Makam, rütbe.*

- ḳalur her ne ḳadar velāyetde **ḳıdemi** rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü iʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 7). [ḳıdemi, -i]*

ḳıdve: *Kendisine uyulan, önder.*

- Muḥammed Ḥażret-i Ca'fer-i Ṣādıḳ raẕiya'llāhu 'anhu ve arżāhu ve ca'ala fī a'lā ġurefī'l-cināni meṣvāhu Ḥażret-i Ca'fer-i Ṣādıḳ cemī'i meşāyıḫuñ **ḳıdvesi** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 6). [ḳıdvesi, -si]*

ḳıdve-i aṣḥāb-ı vefā: *Vefa sahiplerinin önderi.*

- **ḳıdve-i aṣḥāb-ı vefā** faḫru'l-fuḳarā ve zeynü'ṣ-ṣuleḥā bedraḳa-i ehl-i ṭarīk Ebū ʿAlī Şefīḳ aʿlā'llāhu derecātihi fī maḳāmāti'l-mütevekkilīn ve żāʿafa ḥasanātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 3). [ḳıdve-i aṣḥāb-ı vefā,]*

ḳıdve-i erbāb-ı iḫtiṣāṣ: *Bağlılık sahiplerinin önderi. II "Bağlılık", tasavvufa intisap etmiş, bağlanmışlar bağlamında kullanılmıştır.*

- Menāḳıb-ı Ebū Hāzem-i Medenī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i ehl-i iḫlās ve **ḳıdve-i erbāb-ı iḫtiṣāṣ** muḳtedā-yı dīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 2). [ḳıdve-i erbāb-ı iḫtiṣāṣ,]*

ḳıdve-i etḳiyā: *Takva sahiplerinin önderi.*

- Menāḳıb-ı Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ ḳaddesa'llāhu sırrahu Birisi şol **ḳıdve-i etḳiyā** ve zübde-i aṣfiyā sulṭān-ı şerīʿat-ı nebeviyye ve bürhān- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 2). [ḳıdve-i etḳiyā,]*

ḳıdve-i sālikīn: *Müridlerin önderi.*

- Menāḳıb-ı Üveys-i Ḳarenī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i tābiʿīn ve **ḳıdve-i sālikīn** sūḫte-i cemāl ve teşne-i viṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 2). [ḳıdve-i sālikīn, -in]*

ḳıdve-i ʿubbād: *Abidlerin önderi.*

- Menāḳıb-ı ʿUtbe-i Ġulām raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i zühhād ve **ḳıdve-i ʿubbād** baḥr-i vefā kān-ı ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 2). [ḳıdve-i ʿubbād,]*

ḳıdvetü erbābi'ṭ-ṭarīḳa: *Tarîkat ehlinin önderi.*

- muʿaẕẕam-ı ʿubbād maḳbūlü'l-evliyā ve maḥbūbü'l-aṣfiyā **ḳıdvetü erbābi'ṭ-ṭarīḳa** ve zübdetü aṣḥābi'l-ḥaḳīḳa ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil tüvānger-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 3). [ḳıdvetü erbābi'ṭ-ṭarīḳa,]*

ḳıdvetü'l-ʿulemāi'l-kirām: *Kerem sahibi alimlerin önderi.*

- kerāmet sālik-i rāh-ı istiḳāmet **ḳıdvetü'l-ʿulemāi'l-kirām** ve māḳbūlu'l- evliyāi'l-ʿaẕām ḳuṭb-ı ḥareket felek-i devrī imām-ı ʿālem Süfyān-ı Sevrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 3). [ḳıdvetü'l-ʿulemāi'l-kirām,]*

ḳıdvetü'l-mürşidīn: *Mürşitlerin önderi.*

- ḥaḳīḳat ve mübeyyin-i menāhicü'ṭ-ṭarīḳat **ḳıdvetü'l-mürşidīn** ve ʿumdetü'l-muvaḥḥıdīn vāriṣ-i ʿulūmi'l-enbiyāi ve'l-mürselīn ḥüccetü'l-lāh-ı ʿalā'l-ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 5). [ḳıdvetü'l-mürşidīn,]*

ḳıdvetü'l-muvaḥḥiddin: *Allah'ın birliğine inananların önderi.*

- ḳıdvetü'l-muvaḥḥiddin yenbū'ü'l-faẕl ve'l-yaḳīn maẓharü'l faḫr-ı faḫrī ḳuṭb-ı vaḳt Ḥażret-i Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī rafaʿa'llāhu ḳadrahu fī zümreti'l vācidīn ve ennese *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 5). [ḳıdvetü'l-muvaḥḥiddin,]*

ḳıdvetü'l-vāṣılīn: *(Allah' a) ulaşanların, erenlerin önderi.*

- Menāḳıb-ı Şeyḫ Bāyezīd-i Besṭāmī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol sulṭānu'l-ʿārifīn ve **ḳıdvetü'l-vāṣılīn** bürhānü'l-muvaḥḥıdīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 2). [ḳıdvetü'l-vāṣılīn,]*

ḳıl-: *Etmek, eylemek, yapmak.*

- tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat ve ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda **ḳıla** Cānı cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 10). [ḳıla, -a]*
- ihtimāmlarını böyle **ḳılmazlar** anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 17). [ḳılmazlar, -maz, -lar]*
- iderdi her ne ḥaṣıl ḳılsa fuḳāraya ülüşdürürdi Naḳl olınur ki bir yıl ḥacca varımadı giç ḳaldı ʿAşr ẕī'l-ḥicce de bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿamelin **ḳıldı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 14). [ḳıldı, -dı]*
- ḫayra niyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında eyle **ḳılurlar** ġaza sevābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı bilürler ki evde oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 17). [ḳılurlar, -ur, -lar]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice **ḳılursın** ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [ḳılursın, -ur, -sın]*

- **ḳılmaz** ve illā mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 7). [ḳılmaz, -maz]*
- eylerler ṣevāb ḳasd idüp namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları çoḳ **ḳılurlar** Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 14). [ḳılurlar, -ur, -lar]*
- leẕẕetine aldanup **ḳılmazlar** imiş bunlar ʿāḳıllar imiş leẕẕetlerin āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 5). [ḳılmazlar, maz, -lar]*
- ʿibādetiñ bu vechle **ḳılur** aña vuṣlat ḥaḳḳ olmaz mı ve her kim ki Rabb'ine böyle ṭāʿatde olur aña tecellī-yi cemāl muṭlaḳ olmaz mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 9). [ḳılur, --ur]*
- ṣanurlar ki ṣuverin ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf vardur ammā ṣunlar ki bī-naḳş u bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında **ḳılur** Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 8). [ḳılur, --ur]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini **ḳıldı** fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 6). [ḳıldı, -dı]*
- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı **ḳılur** her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 6). [ḳılur, -ur]*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında **ḳılur** gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 12). [ḳılur, --ur]*
- şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise anı **ḳıldı** hīç birisine bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 7). [ḳıldı, -dı]*
- olmaya ve anuñ saʿyını **ḳılmaya** kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 5). [ḳılmaya, -ma, -y, -a]*
- nehy-i münker **ḳılmayasın** Rivayet olınur ki eydürdi Bir kişi seyyi'atına şol ḳadar naẓar itmemek gerek ki ye's vire ve ḥasenātına daḫı ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 9). [ḳılmayasın, -ma, -y, -a, -sın]*
- **ḳılur** Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 1). [ḳılur, --ur]*
- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla **ḳıla** fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkin ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 3). [ḳıla, -a]*
- ḳulūb da'vāsını **ḳılur** ol kişi ṭarīḳatde ebter ve da'vāsında dūr olur baṣīret-i ḳulūb 'ālemde degme kişiye muḳadder olmaz ve vicdān-ı ma'ārif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 17). [ḳılur, -ur]*
- aña ne eyülükler **ḳılur** günden güne ni'metini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā şol ḳul ki az ni'metle aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 17). [ḳılur, -ur]*

- **ḳılur** kendüyi bir kimse şanup taʿrīf itmege başlar ve bir ādem oldum şanup kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları ḫidmeti bayaġı gibi itmez şöyle ẓann ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 1). [ḳılur, --ur]*
- ḳabūl ḳılmaz ola veyā bu ḥālde olana kendü luṭfı-y-ıla ʿināyetler itmez ola ḳul bir eyülük iderse Ḥaḳ biñ ol ḳadar **ḳılur** ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 4). [ḳılur, --ur]*
- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı **ḳıluñ** anlar bir ṭarīḳden ṣevāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 6). [ḳıluñ, -uñ]*

kıl: *Saç teli.*
- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir **ḳılına** biñ biñ göñüller aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 9). [ḳılına, -ı, -n, -a]*

kıl: *(Namaz için) Edâ etmek, yerine getirmek.*
- arduña at ḥattā yatsu namāzını **ḳılma** yat Eger Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 9). [ḳılma, -ma]*
- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup **ḳılur** ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 9). [ḳılur, -ur]*
- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle **ḳıla** Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 11). [ḳıla, -a]*
- anuñla **ḳılurdu** Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 13). [ḳılurdu, -ur, -dı]*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki ricāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ **ḳılur** ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 12). [ḳılur, -ur]*
- ve çün cemīʿ aʿzā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile **ḳılur** elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 2). [ḳılur, -ur]*
- añā göñül ḳapusı açılur biri irte namāzı biri vitr namāzı olur ve her kim ki bu iki namāzı ḥużurla **ḳılur** saʿādet bulur Ve eydürdi Ḫayr işde te'ḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 4). [ḳılur, -ur]*
- **ḳılur** Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 1). [ḳılur, -ur]*
- ḳabūl ḳılmaz ola veyā bu ḥālde olana kendü luṭfı-y-ıla ʿināyetler itmez ola ḳul bir eyülük iderse Ḥaḳ biñ ol ḳadar **ḳılur** ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 4). [ḳılur, -ur]*
- göñülsüz **ḳılmazdı** niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 5). [ḳılmazdı, -maz, -dı]*

- oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu uslūba göre olur vazīfe virmezlerse bir vaḳt imāmet itmez virürlerse biş vaḳtı **ḳılur** Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 10). [ḳılur, -ur]*

ḳīl ü ḳāl: *Dedikodu; boş söz.*
- İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç **ḳīl ü ḳāl** olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 10). [ḳīl ü ḳāl,]*

ḳılabil: *Yapabilmek.*
- emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet **ḳılabilür** Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 7). [ḳılabilür, -ür]*

ḳılı ḳıldan ḳırḳ yarar: *Titiz ve ayrıntılı bir biçimde incelemek, önemle üstünde durmak.*
- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 9). [ḳılı ḳıldan ḳırḳ yarar, -ar]*

ḳılıç: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silah.*
- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan **ḳılıçlar** ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 14). [ḳılıçlar, -lar]*

ḳılın: *Edilmek, yapılmak.*
- kesbinden şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından kendüye kefen **ḳılına** Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 10). [ḳılına, -a]*
- hemīn ol aḥādīsüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla **ḳılınur** her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 3). [ḳılınur, -ur]*
- ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı sālisden olur pes ḳısm-ı sānī ile anuñ farḳı eyle **ḳılınur** ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı sānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 10). [ḳılınur, -ur]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile **ḳılına** ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 2). [ḳılına, -a]*
- **ḳılınur** fi'l-cümle nefse muḫālefet gibi ʿibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber ʿālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 5). [ḳılınur, -ur]*
- evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẓariyyātda daḫı iʿtimād-ı ḥads-ı ṣaḥīḥe **ḳılınur** ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 10). [ḳılınur, -ur]*

• üç ḳısım **ḳılınmışdur** birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur ve birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan ṣunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 15). [ḳılınmışdur, -mış, -dır]*

ḳılmaḳ: *Yapmak.*
• ṭāʿat niyeti ṭoġru **ḳılmaḳdur** umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿişyān olur ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 13). [ḳılmaḳdur, -dur]*

ḳılmaḳ gerek: *Kılmalı. II Beklemeli, beklemesi gerekir.*
• ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan **ḳılmaḳ gerek** ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 4). [ḳılmaḳ gerek,]*
• sulṭāndan **ḳılmaḳ gerek** Bu maʿnā haḳīḳat olmaḳ gerek söylemekle olmaz nefs emrde bulınmaḳ gerek ḳuru dimekle olmaz niçeler olur ki bunı eyle itdüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 5). [ḳılmaḳ gerek,]*

ḳılmaḳ gerek: *Yapmalı, etmeli.*
• belki kişi açlıġa ögrenmegi tedrīcle **ḳılmaḳ gerek** her vaḳtda mizācı taḥammül itdügi ḳadar açlıḳ çekmek gerek şöyle gerekmez ki yübūset ġalebe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 17). [ḳılmaḳ gerek,]*

ḳılmaḳ gerek: *(Namaz için) Edâ etmeli, yerine getirmeli.*
• ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice **ḳılmaḳ gerek** Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 10). [ḳılmaḳ gerek,]*

ḳırā'at: *Namazda, kıyam hâlinde, yani, ayakta iken Kur`an-ı Kerîm`den bir veya birden fazla âyet okumak.*
• göñlini Ḫudā'ya bağlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile **ḳırā'atını** heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 16). [ḳırā'atını, -ı, -n, -ı]*

ḳıra'et: *Okumak.*
• ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı **ḳıra'eti** tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 10). [ḳıra'eti, -i]*

ḳırdur: *Öldürtmek.*
• yitişür gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp gelür bir süri müslümānları şehīd itdürüp **ḳırdurur** anuñ ʿameli ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 8). [ḳırdurur, -ur]*

ḳırk: *Kırk sayı sıfatı.*
• Aḥādīṯ bilenlere lāzımdur ki ḥadīṯüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī **ḳırk** ḥadīṯde biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd budur kim aḥādīṯ istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 11). [ḳırk,]*

• itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki **ḳırḳ** yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 17). [ḳırḳ,]*

kırk: *Kırk yaş.*
• budur kim böyle olur ve illā **ḳırḳından** ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü 'işḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 1). [ḳırḳından, -ı, -n, -dan]*

ḳırḳ yıl: *Kırk sene.*
• Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki **ḳırḳ yıl** Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 8). [ḳırḳ yıl,]*

kışāş: *Yapılan kötülüğe karşılık aynı şekilde karşılık verme.*
• **ḳışāş** yoḳdur ve anda merātib çoḳdur ba'żından istihlāl olursa ba'żından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur Ya'nī bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 13). [ḳışāṣ,]*

ḳısım: *Bölüm. II Konu, husus.*
• içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur eger ol **ḳısımdan** yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 15). [ḳısımdan, -dan]*
• kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol **ḳısmda** ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 3). [ḳısm,]*

ḳısım: *Bölüm.*
• arasında çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣuṣ bu **ḳısmdan** olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 3). [ḳısmdan, -dan]*
• ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her **ḳısmuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 8). [ḳısmuñ, -uñ]*

ḳısım: *Çeşit, tür.*
• hemīn ādem elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿismeti andan bilmek gerek Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on **ḳısımdur** ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 14). [ḳısımdur, -dur]*

ḳısmet: *Allah tarafından takdir edilmiş olan şey, nasip.*
• ādemden ṣanup aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve hem şol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ **ḳısmetini** mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 8). [ḳısmetini, -i, -n, -i]*
• kere ḥased iderse muḳadderden bir żerre ḳadar defʿi olmaz hemīn ḥasūd olan Allāh'uñ ḳażāsına rāżī olmamış olur ve anuñ ol cehlle **ḳısmetini** göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 12). [ḳısmetini, -i, -n, -i]*

kısmet oluna-y-ıdı: *Nasip olmak.*

- görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az s̲emenle nihāyetsüz aşı eyledüñ Eger ol āhuñ s̲evābı ʿaraṣāt ehline **ḳısmet oluna-y-ıdı** her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 4). [ḳısmet oluna-y-ıdı, -un, -a, -y, -ı, -dı]*

ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı ḥaḳ'da: *Hak divanının nasip hanesi. II Bezm-i elest.*

- kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 16). [ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı ḥaḳ'da, -da]*

ḳısmet-i ḥakk'ı: *Allah' ın takdiri, nasip.*

- getürmemekdendür ve kimseneye ḥased itme ki ol **ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı** fikre getürmemekdendür ve ḥarām rızḳ yime ki ol āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 1). [ḳısmet-i ḥaḳḳ'ı, -ı]*

ḳısm-ı evvel: *İlk kısım, ilki, birincisi. II Enbiyanın halka öğretmesi gereken ilim; dini hükümler.*

- diyeler ve biri ol ʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī **ḳısm-ı evvel** didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 2). [ḳısm-ı evvel,]*

ḳısm-ı sālisden: *Üçüncü kısım. II Halktan gizlenilmesi gereken ilim.*

- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger **ḳısm-ı s̲ālis̲den** mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 7). [ḳısm-ı s̲ālis̲den, -den]*
- ġayriye dinilen esrār **ḳısm-ı s̲ālis̲den** olur pes ḳısm-ı s̲ānī ile anuñ farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı s̲ānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 9). [ḳısm-ı s̲ālis̲den, -den]*
- s̲ālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i z̲ātda fanā bulmayan anı añlamaz ve eger **ḳısm-ı s̲ālis̲den** murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 12). [ḳısm-ı s̲ālis̲den, -den]*
- iḫtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve **ḳısm-ı s̲ālis̲den** şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 4). [ḳısm-ı s̲ālis̲den, -den]*
- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki yaḫtemil ki ol **ḳısm-ı s̲ālişden** murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 6). [ḳısm-ı s̲ālişden, -den]*

ḳısm-ı sānī: *İkinci kısım. II Enbiyanın halka öğretmesinde bir mahzur bulunmayan ilim.*

- Allāh'uñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve **ḳısm-ı s̲ānī** didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 4). [ḳısm-ı s̲ānī,]*
- ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı s̲ālis̲den olur pes **ḳısm-ı s̲ānī** ile anuñ farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı s̲ānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 9). [ḳısm-ı s̲ānī,]*

ḳıṣṣa: *Hikaye, mesele.*

- vefātından ṣoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol **ḳıṣṣanuñ** sebebin ṣordı Eyitdi Ol ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi ki melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 1). [ḳıṣṣanuñ, -nuñ]*
- cemīʿ teẕkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar maʿārif ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz anuñ **ḳıṣṣalarından** ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 16). [ḳıṣṣalarından, -ları, -n, -dan]*
- Ben ṭavarı gütmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu **ḳıṣṣadan** oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 2). [ḳıṣṣadan, -dan]*
- ehli niçe kerāmātını görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup niçe taʿẓīmler itmişdür ve ʿözrler dileyüp biñ dürlü tekrīmler itmişdür **ḳıṣṣaları** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 18). [ḳıṣṣaları, -lar, -ı]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür şol ki **ḳıṣṣalarda** meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 9). [ḳıṣṣalarda, -lar, -da]*
- naḳl ider ki niçe zamān ḫidmetinde olup ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu **ḳıṣṣa** maʿḳūlden tamām ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifīn zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 18). [ḳıṣṣa,]*
- ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu **ḳıṣṣa** ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 7). [ḳıṣṣa,]*
- çün ü çerā olmaz eger kişinüñ biñ dili olursa anlaruñ medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ **ḳıṣṣalarını** mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 6). [ḳıṣṣalarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
- n'oldı ki diyü istiʿcāb ider Bir kaç günden gine mülāḳāt olur Ol **ḳıṣṣanuñ** aṣlı ne-y-idi diyü teftīş ḳılur Ḥāriṣ eydür Benüm Ḥaḳ'dan bir nişānum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 11). [ḳıṣṣanuñ, -nuñ]*

ḳıṣṣa: *Durum, olay, hadise.*

- Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı **Ḳıṣṣayı** ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 6). [ḳıṣṣayı, -y, -ı]*
- Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu ne **ḳıṣṣadur** diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 6). [ḳıṣṣadur, -dur]*

ḳışr: *Bir şeyin dış yüzü veya kabuğu.*

- siccinde Ādem'üñ **ḳışrını** gördi lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 17). [ḳışrını, -ı, -n, -ı]*

ḳıyām: *Namazda ayakta durma ve namazın ayakta kılınan kısmı.*

- göñlini Ḫudā'ya baġlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve **ḳıyāmını** taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 16). [ḳıyāmını, -ı, -n, -ı]*

ḳıyāmet: *Hesap günü.*

- olmaz Çoḳ olur ki bu bilişlik **ḳıyāmetde** fāyide virmez maʿlūmdur ki şefāʿat her yirde rāst gelmez ol dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 11). [ḳıyāmetde, -de]*
- heleke'l-müşḳalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı **ḳıyāmetüñ** daḫı miş̱āli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 6). [ḳıyāmetüñ, -üñ]*
- dāyimā mürīdlerine dirdi ve her vaḳt anlara söylerdi ki Benüm müridüm degüldür ol kişi kim **ḳıyametde** cehennem yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 2). [ḳıyametde, -de]*
- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur kim benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi **ḳıyāmete** degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 8). [ḳıyāmete, -e]*
- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve **ḳıyāmetde** andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 14). [ḳıyāmetde, -de]*
- **ḳıyāmete** degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar faẓl u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẕāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 13). [ḳıyāmete, -e]*
- ḥayātdadur **ḳıyāmete** degin ölmez ammā ḫuṣūṣiyyetle aña bir beden ḳayd olmaz egerçi beşerdür ammā tecerrüdī cānibi ġālibdür rūḥı bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 9). [ḳıyāmete, -e]*
- mümkin degüldür **ḳıyāmete** degin ölmez her kim Ḫıżr ölmişdür dir ḥaḳīḳatini bilmez bunlar üç kişidür ki ölmez ṭururlar tā **ḳıyāmete** degin ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 15). [ḳıyāmete, -e]*
- ḳılur **ḳıyāmetde** anuñ ʿibādetine şahādet ider āḫıratda aña yardım idüp ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 15). [ḳıyāmetde, -de]*

ḳıyāmet: *Sevgilinin uzun boyu için kullanılmıştır.Sevgili, boyu posu ile âşıklar arasında kıyamet gibi fitneye, kargaşaya sebep olur.*

- ve her birinüñ ḳaddi bir **ḳıyamet** olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 7). [ḳıyamet,]*

ḳıyāmet güninde: *Bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.*

- mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **ḳıyāmet güninde** yitmiş biñ firişde yarada Üveys anlaruñ içinde bile cennete gide Kimse bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 15). [ḳıyāmet güninde, -n, -de]*

ḳıyāmet ḳopa: *Kıyamet günü gelmek.*

- kendü ʿāz̤āb çeker bir müslümānı ʿaz̤ābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem **ḳıyāmet** tīz **ḳopa** daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 8). [ḳıyāmet ḳopa, -a]*

kıyāmete degin: *Kıyamete kadar; dünya durdukça, uzun süre.*

- hidāyeti-y-ile hem dīnini iḥyā itdi hem dünyāsını hem evvelāsını gökcek itdi hem ʿuḳbāsını Tā **ḳıyāmete degin** nāmı ümmet arasında ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 16). [ḳıyāmete degin,]*

kıyas itmeye: *Mukayese etmek, karşılaştırmak.*

- mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek tā kendünüñ ibtidāda ḥālini şeyḫinüñ intihāda ḥāline **ḳıyas itmeye** ve kendünüñ telvīnde dirligini anuñ temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 6). [ḳıyas itmeye, -me, -y, -e]*

kıyās olınmaz: *Karşılaştırılmak.*

- mütefāvit olur bir ḳarāra ṭurmaz Birinüñ ḥāli-y-ile birine ḥükm itmek olmaz ve birinüñ ḥāli ile birine **ḳıyās olınmaz** Anuñ içün dirler ki şūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 2). [ḳıyās olınmaz, -maz]*
- olur idrāk irmedügi ʿālemüñ ḥalini ne bilür iki ʿālemüñ ḥükmi bir olmaz ol ʿālemüñ aḥvāli bu ʿāleme **ḳıyās olınmaz** her ne ki ʿaḳl-ı ṣaḥīḥ ḥükm ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 8). [ḳıyās olınmaz, -maz]*

kıyās olup ṭurur: *Karşılaştırılmak.*

- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀḳil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta **ḳıyās olup ṭurur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 14). [ḳıyās olup ṭurur, -up, - ṭur, -ur-ur]*

kıymet ḳoya: *Kıymet vermek; değerli olarak kabul etmek.*

- ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine 'izzet ḳoya ol kişinüñ tevāżu'dan naṣībi olmaz maḥrūm olur hemīn mütekebbirler defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 17). [ḳıymet ḳoya, -a]*

kıymeti olmaz: *Paha biçilmez; değeri ölçülemeyecek kadar yüksek olmak.*

- felek burclarına girüp ḳaçalar güzeller olur anda ki gözlerinüñ **ḳıymeti olmaz** bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 5). [ḳıymeti olmaz, -maz]*

kız: *Kız çocuğu, kız evlat.*

- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ ululaları ḳatında muʿteber ü meşhūr ve ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aṣlında bir faḳīrun **ḳızı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 14). [ḳızı, -ı]*
- ʿasā'llāhu en yetūbe ʿaleyhim inna'llāhe ġafūrun raḥīmun ʿasā Allāh'dan vācib yirinedür dirdi Rivāyet olınur ki ḳaçan Mekke'de vefāt itmelü oldu iki **ḳızı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 18). [ḳızı, -ı]*
- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki **ḳızı** iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 7). [ḳızı, -ı]*

ḳız ḳarındaşı: *Kız kardeş.*

- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır **ḳız ḳarındaşı** sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 4). [ḳız ḳarındaşı, -ı]*

kızar: *Kırmızı veya ona yakın bir renk olmak.*

- salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi meger anlar daḫı ḳażā vü ḳader baḫsini iderlerdi mübārek beñzi **ḳızarup** ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 8). [ḳızarup, -up]*

ki: *" Ki" bağlacı.*

- eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm **ki** aġzını açmışdı eger ben anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olınur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ ḳullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 1). [ki,]*
- eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm ki aġzını açmışdı eger ben anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olınur **ki** bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ ḳullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 2). [ki,]*
- Gelüñ sizüñle ʿahd idelüm her ḳanḳımuz **ki** āḫıratda ḫalāṣ ola ḳalan yoldaşlarını elbette Allāh'dan dileye Eyitdiler Yā İbnü Rasūlü'llāh Senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 3). [ki,]*
- ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 4). [ki,]*
- sünnet bunlardan çıḳmışdur ve bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan ʿudūl iderler **ki** ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 5). [ki,]*
- sünnet bunlardan çıḳmışdur ve bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan ʿudūl iderler ki ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām **ki** imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 6). [ki,]*
- bize ne iḫtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 6). [ki,]*
- dedemüñ yüzine baḳam veyā ol ṭurduġı yire yaḳın varam Naḳl olınur **ki** bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 7). [ki,]*
- maḥbūbdur illā bu ḳadar var **ki** nefsüñde taḫayyürüñ ve gāh gāh tekebbürüñ vardur Eyitdi Bende kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 9). [ki,]*
- olıcaḳdur ve her ṣıfāt **ki** meẕmūm olur bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan yaramaz nesne gelmez ve ḫālıkdan ḳabīḥ yaradılmaz Her ne **ki** Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 13). [ki,]*
- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ **ki** Ḫ∨āce teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 15). [ki,]*

- ve her ne yaramazlıḳ **ki** ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a ṣordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 15). [ki,]*
- ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur **ki** bir gün İmām Aʿẓam'a ṣordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 15). [ki,]*
- ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a ṣordı **ki** ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 16). [ki,]*
- **ki** bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 17). [ki,]*
- Ol **ki** ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 17). [ki,]*
- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uṣlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür **ki** iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 2). [ki,]*
- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur **ki** eydürdi Mūṭīʿuñ ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 3). [ki,]*
- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿuñ **ki** ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 3). [ki,]*
- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿuñ ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ **ki** ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 4). [ki,]*
- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿuñ ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 4). [ki,]*
- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek **ki** Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne leẕẕet gelür ġāyeti baḥr-i fenāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 7). [ki,]*
- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥale uġrayan bilür **ki** anda ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol leẕẕetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [ki,]*
- ṭurur ehli bilür **ki** ol fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi şarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra sikẖlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [ki,]*
- ṭurur ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi şarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur **ki** andan ṣoñra sikẖlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 12). [ki,]*
- gelür ve hem fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle **ki** ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 14). [ki,]*

- gelür ve hem fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur **ki** Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 14). [ki,]*
- gelür ve hem fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi **ki** nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 14). [ki,]*
- sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve şol **ki** ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden ṣorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 1). [ki,]*
- sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden ṣorar Ve rivāyet olınur **ki** eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 2). [ki,]*
- degüldür **ki** bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [ki,]*
- olmaz Çoḳ olur **ki** bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur ki şefāʿat her yirde rāst gelmez ol dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 11). [ki,]*
- olmaz Çoḳ olur ki bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur **ki** şefāʿat her yirde rāst gelmez ol dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 11). [ki,]*
- cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur **ki** eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 13). [ki,]*
- cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur **ki** her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 14). [ki,]*
- cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye **ki** bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 14). [ki,]*
- şifā bulur Rivāyet olınur **ki** vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 15). [ki,]*
- kaddesa'allāhu rūhahu ve zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu Ol şol Üveys-i Ḳarenī'dür **ki** rüzgār-ı kār-zār niçe ḳarnlar geçürmek gerek ki māder-i gītī raḥm- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 6). [ki,]*
- kaddesa'allāhu rūhahu ve zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu Ol şol Üveys-i Ḳarenī'dür ki rüzgār-ı kār-zār niçe ḳarnlar geçürmek gerek **ki** māder-i gītī raḥm- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 6). [ki,]*
- ı ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmak gerekdür **ki** mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 8). [ki,]*
- ide Şol ṭayyibü's-ṣıfātdur **ki** Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek ẕātdur ki bir nefes- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 9). [ki,]*

- ide Şol ṭayyibü's-şıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek ẕātdur **ki** bir nefes- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 10). [ki,]*
- ṭabīʿatdan anuñ miṯli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmaḳ gerekdür **ki** mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 8). [ki,]*
- ide Şol ṭayyibü's-şıfātdur **ki** Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek ẕātdur ki bir nefes-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 9). [ki,]*
- ide Şol ṭayyibü's-şıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek ẕātdur **ki** bir nefes-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 10). [ki,]*
- Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī'ye rażiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı **ki** her ḳanda ise anı bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 2). [ki,]*
- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür **ki** anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 12). [ki,]*
- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya **ki** ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 13). [ki,]*
- ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup faẕlına muʿtekid olur ṣūfī oldur **ki** her kişiyi kendüden aʿla görür ve bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 1). [ki,]*
- Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler bilür ve her birinüñ mertebesin yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi **ki** Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 4). [ki,]*
- idi ve ol görürdi **ki** ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir kaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 5). [ki,]*
- āṯār-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den anı bilürüz **ki** giceler irteye degin uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 7). [ki,]*
- bunuñ emṯāli anuñ ʿibādetde aḥvāli ve maʿrifetde aḳvāli vardur **ki** ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 13). [ki,]*
- mervīdür **ki** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys anlaruñ içinde bile cennete gide Kimse bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 15). [ki,]*
- mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys anlaruñ içinde bile cennete gide Kimse bilmeye **ki** Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 16). [ki,]*
- ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola **ki** çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [ki,]*

- ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup faẓlına muʿtekid olur ṣūfī oldur **ki** her kişiyi kendünden aʿlā görür ve bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 1). [ki,]*
- melāʾikesine ḳarışdı Dirler **ki** Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 1). [ki,]*
- ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur **ki** Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir ṣu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 7). [ki,]*
- siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı bilmedi **ki** anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 18). [ki,]*
- olur **ki** iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henüz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henüz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 1). [ki,]*
- devletlüdür ol ervāḥ **ki** anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 3). [ki,]*
- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 4). [ki,]*
- Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi Baña vaṣiyyet eyle ol daḫı aña bir ḳaç kelime didi Cümlesinden birisi budur **ki** eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 8). [ki,]*
- bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir ẕenbi az ṣayup unutma Her günāha istiġfār gerek ve eger bir ẕerre olursa istikṣār gerek Naḳl olınur **ki** Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 10). [ki,]*
- Bu aralarda bir ʿazīz var **ki** otuz yıldur bir gürı beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin boynına salmış oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 11). [ki,]*
- olmışsındur Bu ikisi saña iki put olmışdur bunlara ʿibādet idersin cehlüñden eyle ṣanursın **ki** Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp nūr-ı velāyetle Ḥaḳḳ'ı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 16). [ki,]*
- gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür **ki** ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir ḥaẓẓ olur niceler ol ḥaẓẓ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 1). [ki,]*
- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur **ki** gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 6). [ki,]*
- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur **ki** Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 6). [ki,]*
- Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür **ki** anuñ menāḳıbına nihāyet yoḳdur ve riyāżetine ġāyet yoḳdur Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede ve kāmil-i maʿrifet ü mücāhede idi Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 7). [ki,]*

- żamīri mihr-i envār idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur **ki** evvel tācir-i cevher-furūş idi ṣoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 6). [ki,]*
- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı **ki** meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 10). [ki,]*
- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler **ki** bizden belürür senüñ cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 12). [ki,]*
- Rivāyet olınur **ki** eydürdi Kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ eveli dünyāsınuñ āḫırı olur Çün evvelüñ ve āḫaruñ bu olur bu ġurūr saña neden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 13). [ki,]*
- gelür ḥikāyet olınur **ki** ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẓahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 15). [ki,]*
- gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẓahrına hemīn bunı yazdı **ki** Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 16). [ki,]*
- senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur **ki** dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 18). [ki,]*
- żamīri mihr-i envār idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur **ki** evvel tācir-i cevher-furūş idi ṣoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 6). [ki,]*
- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʾa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı **ki** meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 10). [ki,]*
- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür **ki** ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 1). [ki,]*
- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 2). [ki,]*
- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle **ki** olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 4). [ki,]*
- lehv ile ṣoḥbet itmek egerçi leẕẕetüñ ṣevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur **ki** eydürdi Fikret bir āyīnedür ki eger cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 8). [ki,]*
- lehv ile ṣoḥbet itmek egerçi leẕẕetüñ ṣevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir āyīnedür **ki** eger cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 8). [ki,]*
- berāber gösterür Ve eydürdi **ki** Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 9). [ki,]*

- berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz **ki** ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 9). [ki,]*
- berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ **ki** fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 10). [ki,]*
- berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar **ki** ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 10). [ki,]*
- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi **ki** Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 11). [ki,]*
- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi **ki** dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 12). [ki,]*
- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu **ki** ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 12). [ki,]*
- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu **ki** yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 12). [ki,]*
- itdügi āmāle ve biri bu **ki** bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 13). [ki,]*
- itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi **ki** ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 14). [ki,]*
- itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 14). [ki,]*
- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur **ki** āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 16). [ki,]*
- eyleye Rivāyet olınur **ki** hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 17). [ki,]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler **ki** gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 18). [ki,]*
- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle **ki** olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 4). [ki,]*
- vefātından ṣoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳıṣṣanuñ sebebin ṣordı Eyitdi Ol ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi **ki** melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 2). [ki,]*

- çaġırdı **ki** Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp bańa feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 3). [ki,]*
- çaġırdı ki Ḳatı ṭut **ki** rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp bańa feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 3). [ki,]*
- bī-ʿadd idi Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur Egerçi bende-zāde idi līkin iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur **ki** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 10). [ki,]*
- dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler **ki** ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan iki eli bile oda ṣarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 11). [ki,]*
- dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan iki eli bile oda ṣarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 12). [ki,]*
- münācat itdi hemīn dem sırrından bu nidāyı işitdi **ki** Eger imtihān isterdüñ anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki senüñ elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 15). [ki,]*
- münācat itdi hemīn dem sırrından bu nidāyı işitdi ki Eger imtihān isterdüñ anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ **ki** senüñ elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 16). [ki,]*
- avcuñdan anuñ eli yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā budur **ki** bunuñ teveccühi ile āteşe bir ḥālet geldi ki te'sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 17). [ki,]*
- avcuñdan anuñ eli yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā budur ki bunuñ teveccühi ile āteşe bir ḥālet geldi **ki** te'sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 18). [ki,]*
- daḫı olur ve āteş anda da te'sīr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur **ki** ṣoñrağı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 6). [ki,]*
- Rivāyet olınur **ki** Mālik bir gün ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı Giderken şehrüñ ṣu başısı hengāmesi-y-ile ardından irdi Yoldan git diyü bunı sürdiler bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 7). [ki,]*
- belki ʿādet-i ʿarab üzerine bir lafẓdur **ki** maḳām-ı saḫṭda söylemişdi līkin Ḥaḳ taʿālā ḳatında çün kerāmeti vardı Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ ḥükmini verdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 11). [ki,]*
- Ol sebebdendür **ki** ʿāḳil olanlar ehlu'llahüñ ādābını gözedüp iḫrāz iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa diyü iḫtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 13). [ki,]*
- ʿizzetde icābet bulur Şol **ki** ʿāḳildür anlardan ṣaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla edeb ile dirilmek gerek Rivāyet olınur ki bir gün Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 18). [ki,]*
- ʿizzetde icābet bulur Şol ki ʿāḳildür anlardan ṣaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla edeb ile dirilmek gerek Rivāyet olınur **ki** bir gün Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 18). [ki,]*

- Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi **ki** bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 1). [ki,]*
- alurken oda düşer kimi çalışur **ki** odı söyündüre kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 3). [ki,]*
- alurken oda düşer kimi çalışur ki odı söyündüre kimi saʿy ider **ki** esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 3). [ki,]*
- alurken oda düşer kimi çalışur ki odı söyündüre kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur **ki** Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 4). [ki,]*
- heleke'l-müsḳalūn Yaʿni şol kişinüñ **ki** yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı misāli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 5). [ki,]*
- heleke'l-müsḳalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ **ki** yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı misāli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 6). [ki,]*
- daḫı ṣūret bu ḥāletledür Şunuñ **ki** yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 7). [ki,]*
- daḫı ṣūret bu ḥāletledür Şunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ **ki** yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 7). [ki,]*
- daḫı ṣūret bu ḥāletledür Şunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur ol bilür **ki** ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 8). [ki,]*
- daḫı ṣūret bu ḥāletledür Şunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur **ki** eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 8). [ki,]*
- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim **ki** ẓāhirine aldanup artuḳ yeye sıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 10). [ki,]*
- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ yeye sıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur **ki** ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 10). [ki,]*
- Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür **ki** vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin ṣordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 12). [ki,]*
- her ne ḳadar seyyi'ātum var-ise maḥv itdi Ümīddür **ki** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola ve anuñ iḥlāṣını rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 15). [ki,]*
- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekser-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi **ki** Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 14). [ki,]*

- olmaz ve iḥtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi **ki** İlāhī Bana bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḥtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 15). [ki,]*
- olmaz ve iḥtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Bana bu devlet neden **ki** beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḥtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 16). [ki,]*
- dāyimā dirdi **ki** Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 1). [ki,]*
- buyurdugınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet olmaz **ki** kişi dāyim aç olup Rabb'ına ẕākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına şākir ola Açlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 3). [ki,]*
- göñlinüñ cilāsı arta ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr oldugınca ḳalbi ḥużūr bula ve aç oldugınca içi nūrla ṭola Rivāyet olınur **ki** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 8). [ki,]*
- cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın lācerem āḫırat milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur **ki** bir gün Ḳutaybe ḳatına geldi bir eski ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 14). [ki,]*
- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur **ki** bir gün oġlını gördü ki germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 17). [ki,]*
- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü **ki** germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 18). [ki,]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur **ki** bir kişi andan ṣordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 3). [ki,]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan ṣordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola **ki** her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 4). [ki,]*
- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur **ki** Ḳutebye ile H∨ārezm'e ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 5). [ki,]*
- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile H∨ārezm'e ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler **ki** mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 6). [ki,]*
- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile bu mertebeye yitişdi **ki** Dicle kenārında Ḥasan-ı Başrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 14). [ki,]*
- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Başrī'yi gördü **ki** bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 14). [ki,]*
- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı **ki** bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 16). [ki,]*

- añlanmaya **ki** Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve faż̄āyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki faż̄īletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 3). [ki,]*
- añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve faż̄āyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür **ki** Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki faż̄īletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 3). [ki,]*
- añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve faż̄āyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür **ki** faż̄īletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 4). [ki,]*
- Dervīşler yolında bu çoġ olur **ki** biri itdügine birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci bu andan efż̄al ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 5). [ki,]*
- mertebede ekmel ise Vezīrler ḳapucı girdügi yire gāh olur giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur **ki** nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 8). [ki,]*
- egerçi aña dirler **ki** dervīşlere tekrīm vire ammā eyle degüldür ki elbette aña cemīʿisinden taʿẓīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 11). [ki,]*
- egerçi aña dirler ki dervīşlere tekrīm vire ammā eyle degüldür **ki** elbette aña cemīʿisinden taʿẓīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 11). [ki,]*
- egerçi aña dirler ki dervīşlere tekrīm vire ammā eyle degüldür ki elbette aña cemīʿisinden taʿẓīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 12). [ki,]*
- dervīşlerüñ aña ḫavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola **ki** işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 14). [ki,]*
- żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite **ki** Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 16). [ki,]*
- żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür **ki** bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 16). [ki,]*
- mütefāvit olur bir ḳarāra ṭurmaz Birinüñ ḥāli-y-ile birine ḥükm itmek olmaz ve birinüñ ḥāli ile birine ḳıyās olınmaz Anuñ içün dirler **ki** ṣūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 2). [ki,]*
- Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler didi Bir sāʿat geçmedi **ki** bir ḫiẕmetkār geldi envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ getürdi Ḥabīb daḫı ḳaldurdı Ḥasan'un öñine ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 9). [ki,]*
- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫiẕmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 12). [ki,]*
- nā-gāh gelivirmişdür ve bir laṭīfedür **ki** yirine düşivirmişdür Yoḳsa Ḥasan gibi kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı ve anuñ gibi kimsenede vüṯūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 13). [ki,]*

- mı Naḳl olınur **ki** Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 15). [ki,]*
- mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz **ki** senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 16). [ki,]*
- **ki** maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 1). [ki,]*
- gerek ve bir yolı ṭutsam gerek Bilmezem **ki** ol ḳanḳısı olsa gerek ve ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler Göñlüñi ḫōş ṭut ki saña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 3). [ki,]*
- gerek ve bir yolı ṭutsam gerek Bilmezem ki ol ḳanḳısı olsa gerek ve ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler Göñlüñi ḫōş ṭut **ki** saña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 4). [ki,]*
- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse **ki** anda şeyṭānuñ naṣībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 6). [ki,]*
- ʿiḳāb eyleyecek olursa ben ne diyeyüm Ādem böyle gerek **ki** kemāli artduḳça tenezzüli ziyāde ola ve faż̄ileti ziyāde olduḳça kendüye iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 7). [ki,]*
- ḳanā'at üzere ve ekṣer-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur **ki** bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 12). [ki,]*
- aña ṣordı **ki** Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 13). [ki,]*
- Şol kişi **ki** bihişti cūyān olur ve dūzaḫdan gürīzān olur ve ṭālib-i rıżā-yı Raḥmān olur Ve naḳl olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 17). [ki,]*
- ḳanā'at üzere ve ekṣer-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur **ki** bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 12). [ki,]*
- **ki** eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki ādemi tamām şādān ide ve bir ḥāl daḫı olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 1). [ki,]*
- ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz **ki** ādemi tamām şādān ide ve bir ḥāl daḫı olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 1). [ki,]*
- ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki ādemi tamām şādān ide ve bir ḥāl daḫı olmaz **ki** bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 2). [ki,]*
- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi **ki** kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 10). [ki,]*
- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil **ki** aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 10). [ki,]*

- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 10). [ki,]*
- dünyāsı bol olursa ʿilmi ol ḳadar artuġ olmaz Hüner ehli az olur **ki** bay olur ve aġniyānuñ hünerleri ḳolay olur Çün dünyāya ʿālem-i kevn ü fesād ad olur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 15). [ki,]*
- Baṣrī'den tevbe itmişdi ve aña irādet getürmişdi Meger tevbesine bāʿiṣ ol olmışdı **ki** bir ḫātūn kişiye naẓarı ṭoḳınmışdı Ol ḫātūn kişi ḫaber gönderdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 14). [ki,]*
- ḳuvvet virmezsin Eydürdi **ki** Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 3). [ki,]*
- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın **ki** haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 3). [ki,]*
- rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi **ki** bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 7). [ki,]*
- rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan **ki** şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 8). [ki,]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur **ki** āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıraʾeti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 9). [ki,]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh **ki** Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıraʾeti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 9). [ki,]*
- olınca gözi yaşı aḳar ṭururdı Naḳl olınur **ki** namāz ḳılıcaḳ göñlegi dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram dir idi Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 11). [ki,]*
- olınca gözi yaşı aḳar ṭururdı Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ göñlegi dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram dir idi Rivāyet olınur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 12). [ki,]*
- eydürdi Şol kişinüñ **ki** ḳalbinde Allāh'uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 13). [ki,]*
- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur **ki** bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 17). [ki,]*
- lezzet alurlar Cümlesini bilürler **ki** Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 19). [ki,]*
- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın **ki** haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 3). [ki,]*
- olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā Rivāyetdür **ki** ʿUtbe ruʾyāsında gördi ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 8). [ki,]*

- olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā Rivāyetdür ki ʿUtbe ruʾyāsında gördi **ki** cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 8). [ki,]*
- rāyiçlerinde ʿārifler olur kim hezār ʿarifler maḳāmātını ardlarında bıraḳmışlardur Cümlesinden birisi ve aralarından bir ulusı Rābiʿa'dur **ki** ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 10). [ki,]*
- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var **ki** teẕkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 12). [ki,]*
- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki teẕkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var **ki** elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 12). [ki,]*
- Ehluʾllāh arasında muḳarrerdür **ki** şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṯāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 17). [ki,]*
- Ehluʾllāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt **ki** ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṯāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 17). [ki,]*
- Ehluʾllāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür **ki** ṣūret-i miṯāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 18). [ki,]*
- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẕīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür **ki** İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 5). [ki,]*
- dinildi Ve buña münāfī degüldür **ki** her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem –i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 7). [ki,]*
- ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür **ki** her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 10). [ki,]*
- olur İmdi rūḥāniyyeti Kaʿbe **ki** ḥaḳīkat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 13). [ki,]*
- olur İmdi rūḥāniyyeti Kaʿbe ki ḥaḳīkat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür **ki** ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 14). [ki,]*
- Kaʿbe **ki** rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 1). [ki,]*
- Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer **ki** cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 1). [ki,]*
- Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ **ki** bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 1). [ki,]*

- Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 2). [ki,]*
- bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye döner **ki** tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle ki her ne söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 3). [ki,]*
- bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye döner ki tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle **ki** her ne söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 3). [ki,]*
- ile kimsene müṣāḥebet itmege gider mi ve bir kişi **ki** anuñla bulışa fülān ile bulışdum dir mi Belki Fülāna vardum bulmadum kendüden gitmişdür dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 5). [ki,]*
- Her ne dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger suʾal olursa **ki** Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer ve ne zaḥmet gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 7). [ki,]*
- ziyāreti içün ne bu ḳadar ḥareket gerek ḥuṣūṣā nüfūs-ı kāmileye **ki** anlara cemīʿ-i ervāḥ peydā olur rūḥ rūḥa iki müteveccih ola hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 9). [ki,]*
- varılur Ol sebebdendür **ki** meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 15). [ki,]*
- varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu sebebdendür **ki** emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 16). [ki,]*
- varsun tecribe itsün kendüsi bilür Rivāyet olınur **ki** Rābiʿa ḥaccı edā itdükten ṣoñra Ḥaḳḳ'a münācāt idüp eyitdi Yā İlāhī İki nesneye daḫı meṣūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 1). [ki,]*
- ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur **ki** anca vaʿdelerüñ var ve biri müṣībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 3). [ki,]*
- ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müṣībetdür **ki** anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 4). [ki,]*
- itdüñse anuñ meṣūbāṭın vir eger itmedüñse ol müṣībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur **ki** ṣoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 6). [ki,]*
- daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña bir yoldan tecellīsidür Ve bu daḫı aña bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür **ki** bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 14). [ki,]*
- daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña bir yoldan tecellīsidür Ve bu daḫı aña bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu mertebesi evvel **ki** mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 14). [ki,]*
- Rivāyetdür **ki** bir kişi Rābiʿa'dan ṣordı Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 17). [ki,]*

- didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın iderem Ve naḳl olınur **ki** ṣordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 2). [ki,]*
- düşmanuñ mıdur Eyitdi Yoḳ Eyitdiler Ne içün Eyitdi Allāh dōstlıġı göñlüme şöyle ṭolmışdur **ki** kimse düşmānlıġına yir mi ḳalmışdur Ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 4). [ki,]*
- bunuñ gibi daḫı maʿārif-i laṭīfe ve kelimāt-ı şerīfesi vardur **ki** tevāriḫde meẕkūrdur ve teẕkirelerde meşhurdur Eger cemīʿisi ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 5). [ki,]*
- **ki** ol maḳṣūd muḳadder olmış ola ve ol maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 9). [ki,]*
- ki ol maḳṣūd muḳadder olmış ola ve ol maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur **ki** Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 10). [ki,]*
- **ki** Yā eyyetühān-nefsü'l-mutma'inne irciʿī ilā Rabbiki rāżiyeten marżiyyeten fa-dḫulī fī ʿibādī ve'dḫulī cennetī Biraz vaḳt eglenüp gine içerü girdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 17). [ki,]*
- sübḥāniyyesinden bir eṣeri ʿāẓim oldı **ki** Ḥażret-i Fużayl'da ẓuhur buldı şöyle ki ḳudret-i ẓāhiresine ve ḥikmet-i bāhiresine bir ulu maẓhar oldı Evvel-i ʿömrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 9). [ki,]*
- sübḥāniyyesinden bir eṣer-i 'aẓīm oldı ki Ḥażret-i Fużayl'da ẓuhur buldı şöyle **ki** ḳudret-i ẓāhiresine ve ḥikmet-i bāhiresine bir ulu maẓhar oldı Evvel-i 'ömrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 9). [ki,]*
- maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı **ki** āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 2). [ki,]*
- maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla **ki** Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 2). [ki,]*
- gibi ol āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini daḫı teʾḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür **ki** baʿżısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 8). [ki,]*
- baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür **ki** kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 9). [ki,]*
- baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür **ki** anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [ki,]*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür **ki** yola gire anuñ keremi ve faẕlı olmasa Fużayl faẕl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 11). [ki,]*
- ḳanda bulurdı İstedi ḥarāmīler içinden Ḥażret'ine yitişdürdi ve diledi ḫūn-ḫ∨ārlıġı ḫiẕmet-i Ḥaḳḳ'a degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 14). [ki,]*

- cemīʿ teẕkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar maʿārif ile muḥālla itdi **ki** her diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 15). [ki,]*
- ve Fażāyilinden ne rivāyet idevüz **ki** biñde birini beyān ve güneş ḳatında ẕerre ʿiyān idevüz anuñ tehẕīb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i muʿāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 17). [ki,]*
- maḥabbet-i maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı **ki** āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 2). [ki,]*
- maḥabbet-i maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla **ki** Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 2). [ki,]*
- taḫşeʿa ḳulūbuhum li-ẕikri'llāhi yaʿni Müslümān olanlara henüz vaḳt olmadı mı **ki** Allāh'a döneler hemīn bunı işitmekle bi'l-külliye maʿāsīye tāyib ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 4). [ki,]*
- gibi ol āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini daḫı teʾḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür **ki** baʿżısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 8). [ki,]*
- çoḳ müsāḥabet itmişdi ve ʿulemā-yı hadīs̱den ḫāyli kimseneye yitişmişdi zamānınuñ ʿulemāsı kendüye mürācaʿat iderlerdi ve rivāyet olınur **ki** eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 4). [ki,]*
- ʿaraṣātı anlar daḫı görse gerek anca mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek **ki** nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 8). [ki,]*
- yoḳdur **ki** anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʿālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʿışḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 9). [ki,]*
- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür **ki** henüz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şuʿeyb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 11). [ki,]*
- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henüz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur **ki** ṭavāfda Şuʿeyb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 12). [ki,]*
- itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olursın Ve cehl-ile bir müslümān'a ṭaʿn itmiş olırsın didi Ve eydürdi **ki** Bir kişi ki kendü nefsine ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 16). [ki,]*
- itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olursın Ve cehl-ile bir müslümān'a ṭaʿn itmiş olırsın didi Ve eydürdi ki Bir kişi **ki** kendü nefsine ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 16). [ki,]*
- çoḳ müsāḥabet itmişdi ve 'ulemā-yı hadīs̱den ḫāyli kimseneye yitişmişdi zamānınuñ 'ulemāsı kendüye mürāca'at iderlerdi ve rivāyet olınur **ki** eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 4). [ki,]*
- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür **ki** bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 1). [ki,]*

- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür **ki** bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [ki,]*
- ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilkatde meleke olmaḳ gerek **ki** Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 5). [ki,]*
- ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilkatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek **ki** ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 6). [ki,]*
- tevfīḳ-i ilāhīdür **ki** bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teyssīr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 7). [ki,]*
- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür **ki** bu ḥāleti niçe kişilere teyssīr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 8). [ki,]*
- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teyssīr ider Virmek anuñdur **ki** her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 8). [ki,]*
- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var **ki** kişi anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 12). [ki,]*
- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var **ki** ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 13). [ki,]*
- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür **ki** hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 14). [ki,]*
- maʿsiyet ṣanduġını bir gün bilür **ki** bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 15). [ki,]*
- maʿsiyet ṣanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün **ki** eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 16). [ki,]*
- ṭāʿate ınanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez **ki** ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḫḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḫḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 1). [ki,]*
- ṭāʿate ınanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḫḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez **ki** ol taḫḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 2). [ki,]*
- nereden gelse gerek her gün umar **ki** bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki nā-gāh bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 3). [ki,]*
- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider **ki** nā-gāh bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 4). [ki,]*

- iradetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek **ki** tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 6). [ki,]*
- iradetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di **ki** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 6). [ki,]*
- eyleyelüm **ki** ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 9). [ki,]*
- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola **ki** hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 9). [ki,]*
- ḥāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür **ki** kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve ādem oğlanında yoḳlıḳ gibi fażīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 13). [ki,]*
- sulṭāndan ḳılmaḳ gerek Bu maʿnā haḳīḳat olmaḳ gerek söylemekle olmaz nefs emrde bulınmaḳ gerek ḳuru dimekle olmaz niçeler olur **ki** bunı eyle itdüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 6). [ki,]*
- şanur anı bilmez **ki** göñlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i mużṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 7). [ki,]*
- şanur anı bilmez ki göñlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i mużṭar gerek Her kimsenüñ **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 7). [ki,]*
- bāṭınında başrı var ve her kişi **ki** anuñ derūnında naẓarı var buña cezm ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 9). [ki,]*
- her duʿā **ki** maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [ki,]*
- her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet **ki** müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [ki,]*
- gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek **ki** ol anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [ki,]*
- nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek **ki** ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [ki,]*
- bāṭınında başrı var ve her kişi **ki** anuñ derūnında naẓarı var buña cezm ider ki her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 9). [ki,]*
- bāṭınında başrı var ve her kişi ki anuñ derūnında naẓarı var buña cezm ider ki her duʿā **ki** maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 10). [ki,]*
- bāṭınında başrı var ve her kişi ki anuñ derūnında naẓarı var buña cezm ider ki her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 10). [ki,]*

- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek **ki** ol anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [ki,]*
- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek **ki** ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [ki,]*
- maʿlūmdur **ki** bunuñ ḥāli ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhī bizüm ḥālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 3). [ki,]*
- baḳmaz ḫuṣūṣā **ki** ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 7). [ki,]*
- baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol **ki** bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 7). [ki,]*
- baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī şol **ki** bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 7). [ki,]*
- luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi ḳo sen saña lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ yüzi şuyına yaramazlarını bağışla Rivāyet olınur **ki** Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 14). [ki,]*
- dāyimā bu ümīd ile göñlin ḫōş ṭutardı ve bu āyet ile nefsini añlardı **ki** Ve āḫarūne - ʿterafū bi-ẕunūbihim ḫalatū ʿamelen ṣāliḥan ve āḫara seyyiʿen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 15). [ki,]*
- ʿasā'llāhu en yetūbe ʿaleyhim inna'llāhe ġafūrun raḥīmun ʿasā Allāh'dan vācib yirinedür dirdi Rivāyet olınur **ki** ḳaçan Mekke'de vefāt itmelü oldu iki ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 18). [ki,]*
- vaṣiyyet itdi **ki** Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 1). [ki,]*
- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler **ki** Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 1). [ki,]*
- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām **ki** ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 1). [ki,]*
- zinde idüm bu iki cāriye **ki** ṭāḳatum yitdükçe ḫiẕmet iderdüm çün beni zindān-ı gūrda maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 3). [ki,]*
- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek **ki** her işi ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 10). [ki,]*
- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek **ki** her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 10). [ki,]*

- müctebāsı idi Dehrler mürūr itmek gerek **ki** anuñ gibi bir mevcūd peydā ola ve müddetler geçmek gerek ki anuñ gibi bir mevlīd hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 11). [ki,]*
- müctebāsı idi Dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir mevcūd peydā ola ve müddetler geçmek gerek **ki** anuñ gibi bir mevlīd hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 12). [ki,]*
- dōlābı dönmek gerek **ki** anuñ gibi bir vaż‘ u ḥālet getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ miṣli bir gül-i sa‘adet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 13). [ki,]*
- dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vaż‘ u ḥālet getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek **ki** anuñ miṣli bir gül-i sa‘adet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 14). [ki,]*
- gerek kevākib-i seyyare **ki** bir daḫı anuñ gibi ṭāli‘ vücūd bula ve niçe naẓarlar itmek gerek kevākib-i felekler içinde ki ‘ālem-i ṭabī‘atda bir anuñ gibi manẓar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 15). [ki,]*
- gerek kevākib-i seyyare ki bir daḫı anuñ gibi ṭāli‘ vücūd bula ve niçe naẓarlar itmek gerek kevākib-i felekler içinde **ki** ‘ālem-i ṭabī‘atda bir anuñ gibi manẓar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 16). [ki,]*
- ilāhī vücūda gelüp manẓūr-ı enām ola ve niçe seferler itmek gerek ‘anāṣır-ı mevālid arasında **ki** sarāy-ı ṣūretde bir anuñ miṣli maẓhar-ı pādişāhī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 18). [ki,]*
- ẓuhūr bulup sulṭān-ı ḫās u ‘ām ola cihān heyūlāsı anca isti‘dādlara girüp çıḳmak gerek **ki** kürre-i kevn ü fesadda bir anuñ gibi ṣūret-i zībā göribile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 2). [ki,]*
- ve ṭabī‘at mi‘mārı niçe def‘a yapup yıḳmaḳ gerek **ki** muḥavvaṭa-ı ‘ālem şahādetde bir anuñ miṣli bināyı ra‘nā ḳaldurıbile Ol bir pādişāh idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 3). [ki,]*
- ve ṭabī‘at mi‘mārı niçe def‘a yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ‘ālem şahādetde bir anuñ miṣli bināyı ra‘nā ḳaldurıbile Ol bir pādişāh idi **ki** niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 3). [ki,]*
- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi **ki** dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫiẕmetkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 5). [ki,]*
- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi **ki** niçe dīn ululları ḳapusında ḫiẕmetkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 6). [ki,]*
- **ki** niçe ‘izzet serleri ḫāk-ı pāyına niṣār idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına mu‘terifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 7). [ki,]*
- ki niçe ‘izzet serleri ḫāk-ı pāyına niṣār idi ol bir baḥr idi **ki** meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına mu‘terifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 7). [ki,]*
- ki niçe ‘izzet serleri ḫāk-ı pāyına niṣār idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi **ki** efāżıl-ı zamān fażlına mu‘terifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 8). [ki,]*

- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi **ki** bir niçe yıl cihān anuñ s̲ebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār-ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 9). [ki,]*
- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ s̲ebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār-ı muʿaẓẓam idi **ki** niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 10). [ki,]*
- himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet idi **ki** Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı me̲zellete virmişdi ve tāc u devleti külāh-ı mihnete degişmişdi cāhı çāh bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 11). [ki,]*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler **ki** pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 2). [ki,]*
- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda **ki** görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 8). [ki,]*
- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler **ki** ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 8). [ki,]*
- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler **ki** gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 8). [ki,]*
- olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥaḥaram rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur **ki** zemzemden hīç şu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 10). [ki,]*
- Ḥikāyet olınur **ki** bir gün İbrāhīm-i Edhem'e ṣordılar ki Bir kişi yimek bulmasa ve nesnesi olmasa niçe itsin Eyitdi Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 11). [ki,]*
- Ḥikāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem'e ṣordılar **ki** Bir kişi yimek bulmasa ve nesnesi olmasa niçe itsin Eyitdi Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 11). [ki,]*
- Eyitdiler Gine bulmasa şöyle **ki** tamām ölümlü olsa Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek ki öle ḳātili üzerine diyet ola Rivāyet olınur ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 16). [ki,]*
- Eyitdiler Gine bulmasa şöyle ki tamām ölümlü olsa Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek **ki** öle ḳātili üzerine diyet ola Rivāyet olınur ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 16). [ki,]*
- Eyitdiler Gine bulmasa şöyle ki tamām ölümlü olsa Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek ki öle ḳātili üzerine diyet ola Rivāyet olınur **ki** bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 16). [ki,]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş **ki** maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 5). [ki,]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz **ki** dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 6). [ki,]*

- muḥkem olur ve taḳvāsı daḫi müstaḥḳem olur hiç anuñ gibi kimseden işidilmemişdür **ki** emr-i şerʿde taḳṣir ider belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 8). [ki,]*
- ḳırḳ yarar Ammā şol **ki** ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 9). [ki,]*
- maʿrifeti ol ḳadar degüldür **ki** fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde fenāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 13). [ki,]*
- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez **ki** ʿibret ile añlaya nefsinde fenāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 13). [ki,]*
- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde fenāsı tamām olmamışdur **ki** müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 14). [ki,]*
- ceẕbe-i ʿışḳ ile çekilmemişdür **ki** medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister zarūrī ṭāʿati bu yoldan ider Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 15). [ki,]*
- Dervīş mi olur **ki** kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya ʿārif mi olur ol ki şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 1). [ki,]*
- ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol **ki** bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 3). [ki,]*
- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol **ki** dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 5). [ki,]*
- kişinüñ żalāletine sebeb olmamdur Rivāyet olınur **ki** İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden nesne almazdı her kim ki virmek istese ḳabūl itmezdi meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 14). [ki,]*
- kişinüñ żalāletine sebeb olmamdur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden nesne almazdı her kim **ki** virmek istese ḳabūl itmezdi meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 14). [ki,]*
- Dervīş mi olur ol **ki** kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya ve ʿārif mi olur ol **ki** şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 1). [ki,]*
- Dervīş mi olur ol **ki** kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya ve ʿārif mi olur ol **ki** şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 1). [ki,]*
- Bir nesne **ki** şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿün ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 5). [ki,]*
- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿün ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül **ki** işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 6). [ki,]*

- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur **ki** ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmezcemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 11). [ki,]*
- olur her ṭāyifeye bir rāh olur ol rāhdan çıḳmaḳ aña günāh olur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir āvāz geldi **ki** Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 16). [ki,]*
- olur her ṭāyifeye bir rāh olur ol rāhdan çıḳmaḳ aña günāh olur Rivāyet olınur **ki** İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir āvāz geldi **ki** Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 16). [ki,]*
- amāna'l-arżi ḳad māta Yaʿnī yir yüzinüñ āmānı öldi Teftīş itdiler **ki** İbrāhīm-i Ethem vefāt itmiş Dirler ki anuñ mezār-ı şerīfi ne yirde idügi muʿayyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 17). [ki,]*
- amāna'l-arżi ḳad māta Yaʿnī yir yüzinüñ āmānı öldi Teftīş itdiler ki İbrāhīm-i Ethem vefāt itmiş Dirler **ki** anuñ mezār-ı şerīfi ne yirde idügi muʿayyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 18). [ki,]*
- ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾiş ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı **ki** bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 14). [ki,]*
- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür **ki** kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 18). [ki,]*
- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur **ki** Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 18). [ki,]*
- Āḫar meşāyıḫ arasında muşār ileyhi bi'l-benān ve cemīʿisinüñ yanında ʿazīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı Ve Bişr-i Ḥāfī anuñ içün dirler **ki** dāyim yollarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 8). [ki,]*
- yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẓardur **ki** ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 10). [ki,]*
- bir ṭarīḳdür **ki** kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 11). [ki,]*
- Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur **ki** bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 17). [ki,]*
- bir iʿtibārdur **ki** bir ṭāyifeye düşmişdür ve her birisi bir meẕhebdür ki bir meşreble ilişmişdür her birisi bir yoldur Ḥaḳḳ'a gitmege ve her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 1). [ki,]*
- bir iʿtibārdur ki bir ṭāyifeye düşmişdür ve her birisi bir meẕhebdür **ki** bir meşreble ilişmişdür her birisi bir yoldur Ḥaḳḳ'a gitmege ve her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 1). [ki,]*
- ve eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden idi Rivāyet olınur **ki** vāḳıʿasında Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem gördi Eyitdi Yā Bişr Hiç bilür misin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 15). [ki,]*

- didi Rivāyet olınur **ki** dāyim İmām Ḥanbal aña mülāzemet iderdi ve her bulışduḳça hezār tevāżuʿ riʿāyet iderdi Bir gün şāġirdleri İmam'a ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 1). [ki,]*
- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez **ki** niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẕevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 13). [ki,]*
- ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿaḳl bilmez biñ yıl çalışur-ise bir çöpüñ ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi var **ki** andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 16). [ki,]*
- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var **ki** andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 17). [ki,]*
- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var **ki** melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 18). [ki,]*
- **ki** āşiyāne-i ʿarşda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 19). [ki,]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler **ki** bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 10). [ki,]*
- anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur **ki** şol ḳadar vusʿat bulur ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur anuñ daḫı içinde semāsı olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 11). [ki,]*
- anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki şol ḳadar vusʿat bulur **ki** on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur anuñ daḫı içinde semāsı olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 11). [ki,]*
- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur **ki** aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 15). [ki,]*
- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur **ki** aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 15). [ki,]*
- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur **ki** cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 16). [ki,]*
- olur ve anda deñizler olur **ki** ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 17). [ki,]*
- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm oldugınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur **ki** bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 2). [ki,]*
- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola **ki** baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 6). [ki,]*
- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola **ki** küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 6). [ki,]*

- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur **ki** ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 8). [ki,]*
- ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir baḥsdür **ki** nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur ve bir mesʾeledür ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 9). [ki,]*
- ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir baḥsdür ki nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur ve bir mesʾeledür **ki** araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 10). [ki,]*
- bunuñ ġūrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur **ki** ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 12). [ki,]*
- varılur Şöyle **ki** çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekser-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 14). [ki,]*
- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekser-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ **ki** fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 14). [ki,]*
- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekser-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ **ki** naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 14). [ki,]*
- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer **ki** anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 15). [ki,]*
- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür **ki** anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 16). [ki,]*
- Beden seḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen şol miḳdār bilinür **ki** ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 18). [ki,]*
- ẓāhir olur **ki** ırak *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 19). [ki,]*
- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine tezkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur **ki** bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 2). [ki,]*
- bunuñ ġavrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur **ki** kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur **ki** ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 12). [ki,]*
- bunuñ ġavrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur **ki** kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur **ki** ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 12). [ki,]*
- göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur **ki** tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 2). [ki,]*
- efhām ide ve her kimse **ki** ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 4). [ki,]*

- efhām ide ve her kimse ki ʿināḍ ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek **ki** biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 4). [ki,]*
- **ki** bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fenā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 6). [ki,]*
- ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān mādām **ki** kendüliginden fenā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 6). [ki,]*
- ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fenā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur **ki** bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 6). [ki,]*
- ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz daḫı kendü yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur **ki** vefātından şoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 12). [ki,]*
- meger benüm keremümden ḫaberüñ yoġ-ıdı Rivāyet olınur **ki** vāḳı'ada gördiler eyitdi Ḥaḳ taʿālā cennetüñ nışfın baña ḥelal itdi İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 15). [ki,]*
- ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi āsān olur **ki** cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 17). [ki,]*
- ẓāhiren budur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 19). [ki,]*
- her ṣıfat-ı ḥasene **ki** insān anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḫtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 1). [ki,]*
- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe **ki** bunda andan iḫtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 1). [ki,]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 10). [ki,]*
- anuñ içün bir ev yapılur ve her kişi bunda ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür **ki** Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 16). [ki,]*
- anuñ içün bir ev yapılur ve her kişi bunda ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 16). [ki,]*
- artar çünki bu geçen muḳaddemāt maʿlūm oldı-y-sa ve bu ẕikr olınan mefhūm oldı-y-ısa baʿīd degüldür **ki** Bişr-i Ḥāfī aḫlāḳını tehẕīb itmekle nişf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 2). [ki,]*
- işārātla iderdi maḳālātı Ḫaylī kişi gerekdür **ki** anuñ maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini añlaya ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını fehm eyleye Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 13). [ki,]*
- sebebdendür **ki** zamānında çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekṣeri anı mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 15). [ki,]*

- kitāblarda meẕkūrdur ḥikmet yüzinden kelimātı bī-naẓīrdür ve maʿrifet sözinden aḫbārı keşīrdür Rivāyet olınur **ki** bir kişi geldi eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 2). [ki,]*
- Ḥażretine yol göster Eyitdi yol ikidür biri ednādur **ki** dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret'e yol ṭutup gitmek gerek ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 3). [ki,]*
- Ḥażretine yol göster Eyitdi yol ikidür biri ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret'e yol ṭutup gitmek gerek ve biri aʿlādur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 4). [ki,]*
- Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek **ki** bundan bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 18). [ki,]*
- Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu añlandı **ki** her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 18). [ki,]*
- mıdur **ki** her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 3). [ki,]*
- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür **ki** tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 3). [ki,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide **ki** Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 13). [ki,]*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler **ki** Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [ki,]*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin **ki** bizüm murādumuz nedür ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [ki,]*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 16). [ki,]*
- Allāh'un ḫāṣ ḳulları **ki** maḳṣūdları ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola ve murādları ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden ġayrı maḥbūbları olmaya ve maʿṣuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 17). [ki,]*
- sebīlen Ve Ẕū'n-Nūn-i Mışrī'den mervīdür **ki** vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 7). [ki,]*
- sebīlen Ve Ẕū'n-Nūn-i Mışrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider **ki** Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 8). [ki,]*
- olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur **ki** Ẕū'n-Nūn-i Mışrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 4). [ki,]*

- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer **ki** her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [ki,]*
- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol **ki** müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [ki,]*
- iḫtiyār itmek gerek her kimi kim iḫtiyār ider hemīn anuñ sözine iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir dervīş **ki** bir şeyḫe inābet getüre ve bir mürīd ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 2). [ki,]*
- iḫtiyār itmek gerek her kimi kim iḫtiyār ider hemīn anuñ sözine iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir dervīş ki bir şeyḫe inābet getüre ve bir mürīd **ki** bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 2). [ki,]*
- **ki** şeyḫini göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 11). [ki,]*
- ki şeyḫini göre **ki** ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 11). [ki,]*
- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye **ki** gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 14). [ki,]*
- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse **ki** ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 14). [ki,]*
- bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa **ki** sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed anda bir sır var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 15). [ki,]*
- bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed anda bir sır var ola **ki** ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 16). [ki,]*
- Şerīʿatde muḳarrerdür **ki** niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meṣelā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 17). [ki,]*
- Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur **ki** vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meṣelā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 17). [ki,]*
- Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur **ki** gāh olur vācib-i tām olur Meṣelā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 18). [ki,]*
- ola **ki** biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 4). [ki,]*
- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ bulurlar ola **ki** biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 4). [ki,]*

- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür **ki** bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 4). [ki,]*
- **ki** niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 5). [ki,]*
- gice ḳadarca inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı **ki** yıllarla ṭāʿatine iʿtimād ve ʿibādetine iʿtiżād itse anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı Evliyā aṭıbbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 13). [ki,]*
- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta **ki** ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 1). [ki,]*
- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve marīż **ki** ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 2). [ki,]*
- rivāyet olınur **ki** Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḥtirām ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 5). [ki,]*
- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḥtirām ile otururlardı **ki** ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 6). [ki,]*
- deprenmezler **ki** nāgāh uça Ve Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 7). [ki,]*
- deprenmezler ki nāgāh uça Ve Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur **ki** eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 7). [ki,]*
- İmdi bu bir sözdür **ki** bundan gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 9). [ki,]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar **ki** dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 11). [ki,]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi **ki** bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 12). [ki,]*
- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür **ki** iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḫaḳ taʿālā anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 13). [ki,]*
- egerçi gāh olur **ki** tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 15). [ki,]*
- egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur **ki** bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 15). [ki,]*

- bahāne olmayınca mümkin degül **ki** yola gire ve andan oḳumayınca mütālaʿa idüp dānişmend ola Ḥaḳ taʿālā niẓām-ı ʿālemi böyle itmişdür ve bu kārgāhı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 17). [ki,]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar **ki** dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi **ki** bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 11). [ki,]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur Ol sebebdendür **ki** bunca dervīşler Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta irişdiler ve niçe müridler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 5). [ki,]*
- maḥabbetleri sebebi-y-ile mertebelere yitişdiler ancaları meşhūr-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı Rivāyet olınur **ki** ol vaḳt ki Ẕū'n-Nūn vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 8). [ki,]*
- maḥabbetleri sebebi-y-ile mertebelere yitişdiler ancaları meşhūr-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı Rivāyet olınur ki ol vaḳt **ki** Ẕū'n-Nūn vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 8). [ki,]*
- fenāyı terk idüp dār-ı beḳāya gitdi ehlu'llāhdan yitmiş kişi vāḳı'alarında Ḥażret-i Risāleti ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem'i gördiler **ki** eydürdi Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 10). [ki,]*
- şol Bāyezīd-i cihān ve pehlivān-ı zamāndur **ki** cemīʿ-i dünyānuñ evliyāsına server olmışdı ve cemīʿ-i ʿālemüñ meşāyiḫına mehter olmışdı Cemīʿ-i erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 9). [ki,]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin fażāyil ile ḥāli ve rezāyil ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi **ki** cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 2). [ki,]*
- āḫırīnüñ ḳatlarında maḳbūl ü müsellem olup ṭurur ve bir mürşid-i muʿaẓẓam idi **ki** cümle-i muḳaddemīnüñ ve müta'aḫirīnüñ dillerinde memdūh u mükerrem olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 4). [ki,]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile ḥāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi **ki** cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 2). [ki,]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı **ki** kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 8). [ki,]*
- açılmamışdı ve maʿārifde sözler söyledi **ki** kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 9). [ki,]*
- açılmamışdı ve maʿārifde sözler söyledi ki kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi **ki** kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 10). [ki,]*
- itdi **ki** bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 11). [ki,]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi **ki** ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 11). [ki,]*

- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi **ki** anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [ki,]*
- itdi **ki** bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi **ki** tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [ki,]*
- müntehī gerek idi **ki** fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı taẕarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 13). [ki,]*
- müntehī gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı **ki** meclisde söz söylese añlamazlardı taẕarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 13). [ki,]*
- dehrler mürūr itmek gerek **ki** anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve ol bir vücūd idi ki aṣrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 15). [ki,]*
- dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve ol bir vücūd idi **ki** aṣrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 16). [ki,]*
- dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve ol bir vücūd idi ki aṣrlar ʿubūr itmek gerek **ki** anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 16). [ki,]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı **ki** kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 8). [ki,]*
- açılmamışdı ve maʿārifde sözler söyledi **ki** kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 9). [ki,]*
- açılmamışdı ve maʿārifde sözler söyledi ki kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi **ki** kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 10). [ki,]*
- itdi **ki** bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫayli ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 11). [ki,]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi **ki** ḫayli ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 11). [ki,]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫayli ʿārif gerek idi **ki** anı añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [ki,]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫayli ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı var idi **ki** tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [ki,]*
- getürmek-içün ve niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı ve düzildi tā ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek **ki** bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 4). [ki,]*

- zemīn-i gülzārı içinde bir anuñ gibi lāle-i maʿrifet belüre ve yıllarla ṣeyf faṣlı ʿāleme żayf olmaḳ gerek **ki** nāgāh berg ü bār arasında bir anuñ miṣli ṣemere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 6). [ki,]*
- ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür **ki** Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 7). [ki,]*
- ḫiẕmet içün yürürler ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur **ki** dizin dizin cennet maḥbūbları her dem ḳarşusında el baġlayup ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 11). [ki,]*
- **ki** her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini niṣār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 13). [ki,]*
- ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini niṣār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi **ki** her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 14). [ki,]*
- melāyike-i ʿizam yüzlerin sürerlerdi Şeyḫ Cüneyd ḥażretlerinden menḳūldür **ki** Bāyezīd bizüm aramuzda Cebrāyil gibidür melāyike arasında dirdi ve hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 15). [ki,]*
- anlardan mervīdür **ki** buyururlardı Cemīʿ-i sālikīnüñ nihāyet menzili bu Ḫurāsānīnüñ bidāyet menzilidür dirdi ve niçe daḫı zamānınuñ ulu şeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 17). [ki,]*
- mülḥid diyü ṭaʿn iderlerdi ve gāh olurdı **ki** Beştām'dan sürerlerdi ʿAceb midür ki faḫr-i ʿālem ve maḳṣūd-ı benī Ādem Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 3). [ki,]*
- mülḥid diyü ṭaʿn iderlerdi ve gāh olurdı ki Beştām'dan sürerlerdi ʿAceb midür **ki** faḫr-i ʿālem ve maḳṣūd-ı benī Ādem Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 4). [ki,]*
- sözi añlanmayıcaḳ sū-yı iʿtiḳāda ḥaml olınur ḳuṣūr-ı naẓarlarından ve noḳṣān-ı fikirlerinden şu ḳadar mülāḥaza idemezler **ki** Bāyezīd mülḥid olıcaḳ īmān kimüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 8). [ki,]*
- olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli **ki** ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 10). [ki,]*
- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi **ki** anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve aşam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 11). [ki,]*
- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile söylenmez ol sebebdendür **ki** peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 16). [ki,]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur **ki** dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [ki,]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler **ki** ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [ki,]*

- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler **ki** anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 2). [ki,]*
- Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur **ki** bir vaḳt ḫalḳ çoġ üşdiler ve bunı bī-ḥużūr eylediler diledi ṭurmayalar gideler yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 3). [ki,]*
- illa ana f-aʿbudūni didi bunlar daḫi Delü olmış didiler dört yanından ḳalḳup gitdiler İmdi eyle eyle bilmek gerek **ki** bu sözden Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 6). [ki,]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür şol **ki** ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 10). [ki,]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi **ki** baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 10). [ki,]*
- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istifrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẓ ġarīb olmaz şol dervīşüñ **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 12). [ki,]*
- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve şol şeyḫüñ **ki** ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 13). [ki,]*
- Rivāyet olınur **ki** bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ hużūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 15). [ki,]*
- Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi **ki** ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ hużūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 15). [ki,]*
- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur **ki** yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 18). [ki,]*
- oldur **ki** Ẕū'n-Nūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 19). [ki,]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur **ki** dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [ki,]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler **ki** ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [ki,]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler **ki** anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 2). [ki,]*
- Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur **ki** bir vaḳt ḫalḳ çoġ üşdiler ve bunı bī-ḥużūr eylediler diledi ṭurmayalar gideler yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 3). [ki,]*
- illa ana f-aʿbudūni didi bunlar daḫi Delü olmış didiler dört yanından ḳalḳup gitdiler İmdi eyle eyle bilmek gerek **ki** bu sözden Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 6). [ki,]*

- ve hemīn bu ḳabīldendür şol **ki** ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 10). [ki,]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi **ki** baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 10). [ki,]*
- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istiġrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẓ ġarīb olmaz şol dervīşüñ **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 12). [ki,]*
- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve şol şeyḫüñ **ki** ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 13). [ki,]*
- Rivāyet olınur **ki** bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ hużūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 15). [ki,]*
- Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi **ki** ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ hużūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 15). [ki,]*
- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur **ki** yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 18). [ki,]*
- oldur **ki** Ẕū'n-Nūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 19). [ki,]*
- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ **ki** ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 7). [ki,]*
- maraża münāsib bir ʿilāc çıḳarur ammā şunlar **ki** ṭıbdan bī-habīr olurlar anlar hemīn ẕevāhir-i kelimāt-ı aṭıbbāya baḳar olurlar hemīn ol ẕevāhıri biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 9). [ki,]*
- rabṭ eyler ol sebebdendür **ki** gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 11). [ki,]*
- rabṭ eyler ol sebebdendür ki gāh olur **ki** ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 11). [ki,]*
- añlanmaya **ki** müctehidīn-i ʿizām ẕevāhırde ḳalmış olalar ve anlar daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā ki anlar eyle olalar ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 13). [ki,]*
- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿizām ẕevāhırde ḳalmış olalar ve anlar daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā **ki** anlar eyle olalar ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 14). [ki,]*
- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ **ki** ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 7). [ki,]*
- Meşāyıḫ mādām **ki** müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ sözlerin eyü añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 3). [ki,]*

- Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür **ki** müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ sözlerin eyü añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 3). [ki,]*
- fehm iderler pes gāh olur **ki** añladuḳları üzerine ʿamelleri olur ẓevāhirde ḳalanlar ṣanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 6). [ki,]*
- fehm iderler pes gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿamelleri olur ẓevāhirde ḳalanlar ṣanurlar **ki** fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 6). [ki,]*
- ġarżlarını añlamaz baʿżı ḫuṣūṣiyyātını tafṣīl itsevüz olurdı ammā söz uzanup ġarżdan çıḳılurdı Rivāyet olınur **ki** Şeyḫ Bāyezīd ḥażretlerin muʿallime *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 10). [ki,]*
- virdükleri vaḳt şol āyete geldi **ki** Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 11). [ki,]*
- yüzden artuḳ meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı Egerçi teẕkirelerde meşhūrdur **ki** İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile daḫı bulışdı ve anuñ ḫiẕmetine daḫı irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 15). [ki,]*
- naḳl ider **ki** niçe zamān ḫidmetinde olup ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu ḳıṣṣa maʿḳūlden tamām ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifin zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 17). [ki,]*
- andan olmış ola **ki** Bāyezīd ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un rūḥāniyyetinden çoḳ istimdād iderdi ve hemīn anı şeyḫi gibi bilüp aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 1). [ki,]*
- iderdi Rivāyet olınur **ki** sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan gine döndi vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 3). [ki,]*
- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan gine döndi vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm **ki** tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 4). [ki,]*
- ḳaṣd ider Eydür **ki** Tereḳte Allāha Besṭām ve ḳaṣadta'l-beytü'l-ḥarām Yaʿnī Allāh'ı Besṭām'da ḳodun Mekke'ye mi gidersin Ve andan ṣoñra bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 5). [ki,]*
- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 10). [ki,]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok **ki** şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki savābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ huẓūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 11). [ki,]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur **ki** nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki savābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ huẓūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 11). [ki,]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur **ki** savābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ huẓūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 12). [ki,]*

- Besṭām'da idi ola ve şāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap **ki** dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 14). [ki,]*
- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā'dur ya'nī bir āyine-i gītī-nemādur
  anuñ-çündür **ki** vücūduñ tenezzülātı çün ki buña gelür andan ṣoñra dönüp gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 2). [ki,]*
- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā'dur ya'nī bir āyine-i gītī-nemādur
  anuñ-çündür ki vücūduñ tenezzülātı çün **ki** buña gelür andan ṣoñra dönüp gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 2). [ki,]*
- en'ām gibidür belki ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür **ki** ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 7). [ki,]*
- ḫānesini pāk gözetmişlerdür kendü vücūdlarını görmişlerdür ve göñülleri evine girmişlerdür kendüleri bilür **ki** kimlerdür bir naẓarda ʿālī bir naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 10). [ki,]*
- kemlerdür Şol **ki** vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına ṣunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 12). [ki,]*
- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol **ki** istiʿdādlarına ṣunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 12). [ki,]*
- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına ṣunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk **ki** ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 12). [ki,]*
- anı oñarmışlardur ve şol ṣıfāt **ki** ʿādāt anı bozmışdur anı döndürmişlerdür vücūdlarını maʿrıż-ı fanā eylemişlerdür ve göñüllerini āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 13). [ki,]*
- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül **ki** İlāh'ı göre aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 17). [ki,]*
- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur **ki** her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 10). [ki,]*
- yakmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün **ki** Bāyezīd bunca faẓl u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 15). [ki,]*
- gibi göñülleri ṭavāf itdügi-içündür **ki** kendü daḫı müṭāf-ı ʿālem oldı ve bunuñ gibi ʿazīzlere ʿizzet eyledügi-içündür ki kendü daḫı ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 17). [ki,]*
- gibi göñülleri ṭavāf itdügi-içündür ki kendü daḫı müṭāf-ı ʿālem oldı ve bunuñ gibi ʿazīzlere ʿizzet eyledügi-içündür **ki** kendü daḫı ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 18). [ki,]*
- oldı Rivāyet olınur **ki** Ḥażret-i Bāyezīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 19). [ki,]*

- dāyimā mürīdlerine dirdi ve her vaḳt anlara söylerdi **ki** Benüm müridüm degüldür ol kişi kim ḳıyametde cehennem yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 1). [ki,]*
- egerçi mümkin degüldür **ki** eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 5). [ki,]*
- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur **ki** eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 7). [ki,]*
- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola **ki** biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 7). [ki,]*
- pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül **ki** cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 14). [ki,]*
- dāyim ḳala dürüstdür **ki** bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür ki ehlu'llāhdan her işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 15). [ki,]*
- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür **ki** ehlu'llāhdan her işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 16). [ki,]*
- ġarīb olur dürüstdür **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 19). [ki,]*
- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāya **ki** dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 9). [ki,]*
- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāya ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām **ki** ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 10). [ki,]*
- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀkil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür **ki** şol aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 14). [ki,]*
- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀkil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām **ki** anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 14). [ki,]*
- elbette anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl ü aḥkām **ki** ʿālem-i mülk ü şahādet içinde görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 15). [ki,]*
- ḫilāfı görinür Her kişi **ki** bir pāra göñül evinde ḫalvet ola bu söze ınanur ve her dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 17). [ki,]*
- ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḫalvet ola bu söze ınanur ve her dervīş **ki** bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 18). [ki,]*
- ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḫalvet ola bu söze ınanur ve her dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 18). [ki,]*

- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür **ki** kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 6). [ki,]*
- **ki** ādem anda dili-y-ile iʿtimād ḳılur vay bizüm ḫālümüze idi eger Allāh'ı delīlleri-y-ile bile-y-idik şol bir ḳaç kitāblarda yazılan ḫüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 7). [ki,]*
- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur **ki** şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda ṣaḥiḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 9). [ki,]*
- olur **ki** kişinüñ ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden kendüye bir ḥads gelür ol ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 11). [ki,]*
- Bāyezīd'üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine Rivāyet olınur **ki** bir kişi geldi Bāyezīd'üñ ḳapusın ḳaḳdı içerüden Bāyezīd Kimi istersin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 1). [ki,]*
- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür **ki** bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 6). [ki,]*
- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene **ki** kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 6). [ki,]*
- Rabb'ini bilür pes bir kişi **ki** Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki sālik kendüden naẓarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 7). [ki,]*
- gidermemek gerek hemīn **ki** nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki maʿrifet birbirine mütelāzım olur ve iḫtimāl var ki Bāyezīd'üñ ol sözi istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 9). [ki,]*
- gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki maʿrifet birbirine mütelāzım olur ve iḫtimāl var **ki** Bāyezīd'üñ ol sözi istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 9). [ki,]*
- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fenāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmaduġına işāret ola Eger dir-isek **ki** Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 12). [ki,]*
- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fenā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur **ki** bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 18). [ki,]*
- Bāyezīd'üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine Rivāyet olınur **ki** bir kişi geldi Bāyezīd'üñ ḳapusın ḳaḳdı içerüden Bāyezīd Kimi istersin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 1). [ki,]*
- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fanāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmaduġına işāret ola Eger dir-isek **ki** Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 12). [ki,]*
- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fanā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur **ki** bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 18). [ki,]*

- ḳaç söz söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur **ki** ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam mümkin midür ki bir sāʿatda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 1). [ki,]*
- ḳaç söz söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam mümkin midür **ki** bir sāʿatda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 2). [ki,]*
- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed ol mertebede **ki** Bāyezīd umardı göñlini ṣāfī bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 8). [ki,]*
- her ne maḳām **ki** irse anda ḳarar ḳılmaz andan aʿlā maḳāma müteveccih olur anda ṭurmaz eger şöyle ki bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 11). [ki,]*
- her ne maḳām ki irse anda ḳarar ḳılmaz andan aʿlā maḳāma müteveccih olur anda ṭurmaz eger şöyle **ki** bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 11). [ki,]*
- maḥzūn olur Nitekim ḫaberde gelür her kimüñ **ki** yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur ve anda ḫōd şübhe yoḳdur ki ednā maḳāmūñ aʿlāya göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 14). [ki,]*
- maḥzūn olur Nitekim ḫaberde gelür her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur ve anda ḫōd şübhe yoḳdur **ki** ednā maḳāmūñ aʿlāya göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 14). [ki,]*
- gine bu bilür **ki** āyīnesi içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 1). [ki,]*
- gine bu bilür ki āyīnesi içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür **ki** anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 1). [ki,]*
- gine bu bilür ki āyīnesi içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede **ki** ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 2). [ki,]*
- olınur **ki** Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerini vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler Ḥażret'de muʿāmeleñ nice oldı didiler Eyitdi Benden armaġan ṭaleb itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 7). [ki,]*
- getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd gicesi daḫı mı şirk getürmedüñ dinildi Süd gicesi ol idi **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 12). [ki,]*
- bir gice süd içüp ṣabāḥ ishāl olmışdı Bu ishāl baña ol südden oldı diyü ḫāṭırına gelmişdi Ẓāhirdür **ki** süde fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 14). [ki,]*
- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī taşnīfi vardı **ki** ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i teẕkirede meẕkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 11). [ki,]*
- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī taşnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur **ki** kütüb-i teẕkirede meẕkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 12). [ki,]*

- Rivāyet olınur **ki** bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı anda otururdı Süfyān eyitdi Taʿālā yā racula'l-maşriḳ didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 13). [ki,]*
- Bu sözden bu lāzım gelmez **ki** ʿAbdu'llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola ve ol ʿaşrda yir yüzinde olanlardan ekmel ola zīrā cāyizdür ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 18). [ki,]*
- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola ve ol ʿaşrda yir yüzinde olanlardan ekmel ola zīrā cāyizdür **ki** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 18). [ki,]*
- kelām bunlaruñ tenezzüli ve meskenetlerine ve maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola ve cāyizdür **ki** kelām taḥḳīḳī ola ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 2). [ki,]*
- ṭarīḳ ola meselā dürüstdür **ki** şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 3). [ki,]*
- ṭarīḳ ola meselā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl **ki** bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 3). [ki,]*
- ṭarīḳ ola meselā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle **ki** ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 3). [ki,]*
- evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur **ki** bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 8). [ki,]*
- bilüp ṭururlar ol yer cevdi olursa bunlar baḥr-ı ʿUmmān olup ṭururlar Rivāyet olınur **ki** ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl ḥac ve bir yıl ġazā ve bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 12). [ki,]*
- iderdi her ne ḥaṣıl ḳılsa fuḳarā ülüşdürürdi Naḳl olınur **ki** bir yıl ḥacca varımadı giç ḳaldı ʿAṣr ẕī'l-ḥiccede bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 13). [ki,]*
- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm ṣulara uġradum **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 2). [ki,]*
- ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim **ki** buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 8). [ki,]*
- muḫālefet-i maʿḳūl var ṣanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur aña eyle görinür **ki** yoḫsa ḫāṣā ṣunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve şunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 11). [ki,]*
- muḫālefet-i maʿḳūl var ṣanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur aña eyle görinür ki yoḫsa ḫāṣā ṣunlar **ki** ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve şunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 11). [ki,]*
- muḫālefet-i maʿḳūl var ṣanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur aña eyle görinür ki yoḫsa ḫāṣā ṣunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve şunlar **ki** ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 11). [ki,]*

- müdaḳḳıḳīn olurlar bunuñ gibi ḳażiyyelerde tereddüd ü ıżṭırāb itmezler ve bunuñ gibi ḫavāriḳde şekk ü irtiyāb itmezler Eger dir-isek **ki** bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 14). [ki,]*
- baḥs andadur **ki** bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 17). [ki,]*
- baḥs andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle **ki** ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 17). [ki,]*
- ṭasarruf ḳılurlar Rivāyet olınur **ki** kümmelden birisi dāyim ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ dersine ḥāżır olurdı anuñ maʿārifinden istifāde iderdi Bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 11). [ki,]*
- n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Bańa şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi **ki** kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 2). [ki,]*
- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür **ki** sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 4). [ki,]*
- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʾe varmadın bilür belki niçeler olur **ki** yıllar ile اوک وردی görür Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 7). [ki,]*
- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʾe varmadın bilür belki niçeler olur ki yıllar ile اوک وردی görür Rivāyet olınur **ki** ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 8). [ki,]*
- kesbinden şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek **ki** āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 9). [ki,]*
- meşreb olur **ki** ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür dervīşler olur ki irte-içün zād alı ḳosa yolından çıḳar şeyḫler olur ki dāyim zekātın virüp mebāliġ ṣaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 13). [ki,]*
- meşreb olur ki ḫalel virmez meşreb olur **ki** ḫalel virür dervīşler olur ki irte-içün zād alı ḳosa yolından çıḳar şeyḫler olur ki dāyim zekātın virüp mebāliġ ṣaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 13). [ki,]*
- meşreb olur ki ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür dervīşler olur **ki** irte-içün zād alı ḳosa yolından çıḳar şeyḫler olur ki dāyim zekātın virüp mebāliġ ṣaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 13). [ki,]*
- meşreb olur ki ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür dervīşler olur ki irte-içün zād alı ḳosa yolından çıḳar şeyḫler olur **ki** dāyim zekātın virüp mebāliġ ṣaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 14). [ki,]*
- ādem olur **ki** aḳça anuñ dīnini bozar ādem olur ki aḳça ile dīnini düzer her ʿamel niyetine göre olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur eger niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 15). [ki,]*
- ādem olur ki aḳça anuñ dīnini bozar ādem olur **ki** aḳça ile dīnini düzer her ʿamel niyetine göre olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur eger niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 15). [ki,]*

- ʿameli daḫı pāk olur ve eger göñil Allāh'la olursa her işinde bī-bāk olur Rivāyet olınur **ki** bir kişi geldi ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 18). [ki,]*
- fikr itdüm didi Yaʿnī dimek ister **ki** ḥaḳḳı ġayr ġāyet yaramaz olur ve ġaybet berāberi günāh az olur cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 5). [ki,]*
- mükāşifāt-ı sübḥāniye bu emrde ittifāḳ itmüşlerdür **ki** ġaybet insānda ʿaẓāyim-i ẕünūbdan ve mesāvī ʿāḳilde ʿuyūbdandur Cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 7). [ki,]*
- müşāhedelerinde şöyle bilürler **ki** bir kişi bir kişiyi mesāvī itse hemīn anuñ etin yir görürler ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 9). [ki,]*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler **ki** ol meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 11). [ki,]*
- anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden **ki** bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldığından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 17). [ki,]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş **ki** ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 1). [ki,]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd **ki** ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 2). [ki,]*
- bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat **ki** sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 3). [ki,]*
- kişi **ki** bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 5). [ki,]*
- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür **ki** her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 6). [ki,]*
- kimüñdür Meşelā bir pādişāh **ki** vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 7). [ki,]*
- kimüñdür Meşelā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle **ki** işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 8). [ki,]*
- kimüñdür Meşelā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide **ki** ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 8). [ki,]*
- kimüñdür Meşelā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür **ki** ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 8). [ki,]*

- tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur **ki** ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 9). [ki,]*
- biliyorur **ki** ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr ṣanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 13). [ki,]*
- biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr ṣanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur **ki** sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 14). [ki,]*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin **ki** ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [ki,]*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür **ki** ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 16). [ki,]*
- günāhı büyük vebāl olur anlar bundan ḳatı iḥtirāz iderler ve anlar bunı ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem **ki** ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 18). [ki,]*
- ḳılur **ki** ol kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 19). [ki,]*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek **ki** añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında başīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīs̲üñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 3). [ki,]*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında başīret gerek **ki** fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīs̲üñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 4). [ki,]*
- ʿAbduʿllāh bin Mübārek'üñ menāḳıbını burada ḫatm idelüm Rivāyet olınur **ki** Süfyān-ı S̲evrī'yi vāḳıʿada gördiler Allāh taʿālā senüñle ne muʿāmele eyledi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 9). [ki,]*
- **ki** kendü luṭfından bir vāḳıʿayı ḫaḳ ḳılmış ola ol ʿazīzüñ rūḥını ervāḥ-ı mücerredāta mülḥaḳ ḳılmış ola envār-ı tecelliyātı ile rūḥını münevver ide ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 15). [ki,]*
- ide Ve eydürdi **ki** Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 5). [ki,]*
- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür **ki** zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 5). [ki,]*
- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür **ki** ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 6). [ki,]*
- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur **ki** mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 6). [ki,]*
- dervīşlerdür **ki** şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 7). [ki,]*

- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür **ki** sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 7). [ki,]*
- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger şöyle **ki** vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 7). [ki,]*
- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī **ki** mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 11). [ki,]*
- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr **ki** şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 11). [ki,]*
- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür **ki** bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 12). [ki,]*
- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür **ki** bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 12). [ki,]*
- maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid dirilenler ekṣer budur kim rāfıżī olurlar şöyle **ki** tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 13). [ki,]*
- ġayet azı olur bir seyyid **ki** tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref-i nesebe ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 15). [ki,]*
- ġayet azı olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref-i nesebe ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur **ki** Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 16). [ki,]*
- nesne diyeyem **ki** dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 17). [ki,]*
- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem **ki** ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 17). [ki,]*
- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme **ki** ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 18). [ki,]*
- getürmemekdendür ve kimseneye ḥased itme **ki** ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür ve ḥarām rızḳ yime ki ol āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 1). [ki,]*
- getürmemekdendür ve kimseneye ḥased itme ki ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür ve ḥarām rızḳ yime **ki** ol āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 2). [ki,]*
- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden emin olma kim ol söze tamām inanmamaḳdandur Fi'l-vāḳiʿ didügi girçekdür her ne **ki** tafṣīl itdi gökçekdür Bir kişi ki ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 4). [ki,]*

- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden emin olma kim ol söze tamām inanmamaḳdandur Fi'l-vāḳiʿ didügi girçekdür her ne ki tafṣīl itdi gökçekdür Bir kişi **ki** ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 4). [ki,]*
- ādemden ṣanup aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve hem ṣol kişi **ki** ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 7). [ki,]*
- bir kişiye ḥased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek olur ve anuñ ḳażāsına gücenmek olur yoḫsa maʿlūmdur **ki** ḥasedden hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 10). [ki,]*
- tamām inanmaz Bir ʿāḳil **ki** ḥesāb-ı āḫırata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 19). [ki,]*
- bilmez maʿa hāẕā **ki** ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥaram fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [ki,]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi **ki** bir ḥaram fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [ki,]*
- kişinüñ **ki** yolında bu ḳadār aḥvāl ola nice sürūr ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu mıḳdar verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 9). [ki,]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadār aḥvāl ola nice sürūr ile yürür ve bir kişinüñ **ki** öñinde bu mıḳdar verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 9). [ki,]*
- ṭayanduḳları Allāh'uñ maġfiretünedür ve ziyāde iʿtimādları ʿumum raḥmetinedür ammā bu şeyṭānuñ mekridür **ki** araya ṣalmışdur bunuñla cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 12). [ki,]*
- işmarlıyasın her ne ḳadār ʿibadet iderseñ cümlesini hemīn hīçe ṣayarsın aña cāzim olasın **ki** saña her ne yitişürse anuñ raḥmetindendür yoḫsa ʿibādetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 18). [ki,]*
- nesne olmaz ve bunı taḥḳīḳ bilesin **ki** cemīʿ meṣūbāt anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 19). [ki,]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥaram fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [ki,]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi **ki** bir ḥarām fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [ki,]*
- āḫıratda ṣevābını aña baġladı bize daḫı vācib oldı **ki** ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 5). [ki,]*
- ḳudretümüz olduḳça ferāyiże ve sünnete iṭāʿat idevüz cehd eyleyevüz **ki** ṭarīḳa-i nebeviyyeye mutābaʿat idevüz Süfyān-ı Ṣevrī'den rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 9). [ki,]*
- ḳudretümüz olduḳça ferāyiże ve sünnete iṭāʿat idevüz cehd eyleyevüz ki ṭarīḳa-i nebeviyyeye mutābaʿat idevüz Süfyān-ı Ṣevrī'den rivāyet olınur **ki** eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 10). [ki,]*

- Aḥādīṯ bilenlere lāzımdur **ki** ḥadīṯüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīṯde biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd budur kim aḥādīṯ istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 11). [ki,]*
- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve bu daḫı şol taḳdīrçedür **ki** ol aḥādīṯ tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 13). [ki,]*
- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur **ki** meger bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca varmaġa niyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 15). [ki,]*
- görür **ki** eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az semenle nihāyetsüz aṣı eyledüñ Eger ol āhuñ sevābı ʿaraṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 3). [ki,]*
- bir ʿamel bulınur **ki** yıllar ile ṭāʿatine ġālib olur ṭāʿatüñ ẓahirde büyükligine iʿtibār itmemek gerek ve ʿibādātda aʿmāl çoḳlıġına aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 7). [ki,]*
- gerek gāh ola **ki** bir nefesde bir ʿamel bulına ki ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 9). [ki,]*
- gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel bulına **ki** ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 10). [ki,]*
- gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel bulına ki ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola **ki** bir demde bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 10). [ki,]*
- gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel bulına ki ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin **ki** yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 10). [ki,]*
- hemīn ādem elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿismeti andan bilmek gerek Rivāyet olınur **ki** Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 14). [ki,]*
- içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 16). [ki,]*
- eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur **ki** göñlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve göñlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 18). [ki,]*
- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle **ki** sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 10). [ki,]*
- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle **ki** sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 10). [ki,]*
- ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle **ki** bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 14). [ki,]*

- ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 14). [ki,]*
- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur **ki** eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 15). [ki,]*
- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur **ki** eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 16). [ki,]*
- dimek ister **ki** ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 17). [ki,]*
- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür **ki** insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 2). [ki,]*
- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur **ki** şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 2). [ki,]*
- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 2). [ki,]*
- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād **ki** ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 3). [ki,]*
- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur **ki** eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 4). [ki,]*
- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi **ki** anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 4). [ki,]*
- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekṣer dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur **ki** kendüyi medḥ iden ile ẕemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 8). [ki,]*
- berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile **ki** ol ẕemm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 9). [ki,]*
- berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki ol ẕemm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 10). [ki,]*
- bulınması āsān olur ammā şol dervīş **ki** bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 3). [ki,]*
- bulınması āsān olur ammā şol dervīş ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur **ki** eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 4). [ki,]*

- bir ulu maḳāmdur **ki** buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 7). [ki,]*
- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur **ki** Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 8). [ki,]*
- idi Uşta aḳça dirdüm her gāh **ki** baña bir mażīḳden duḫūl ide idi bunuñla defʿ iderdüm didi İmdi niçe kere diyüp ṭururuz ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 14). [ki,]*
- idi Uşta aḳça dirdüm her gāh ki baña bir mażīḳden duḫūl ide idi bunuñla defʿ iderdüm didi İmdi niçe kere diyüp ṭururuz **ki** meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 14). [ki,]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür **ki** niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 18). [ki,]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola **ki** anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 18). [ki,]*
- eyle eylemek gerek **ki** bu ḳażiyye ki Süfyān-ı Sevrī'den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet ki andan mervī olur anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 5). [ki,]*
- eyle eylemek gerek ki bu ḳażiyye **ki** Süfyān-ı Sevrī'den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet ki andan mervī olur anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 5). [ki,]*
- eyle eylemek gerek ki bu ḳażiyye ki Süfyān-ı Sevrī'den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet **ki** andan mervī olur anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 6). [ki,]*
- tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup tevbesine sebeb oldı kendü dünyā ararken baḫtı müsāʿid olup nā-gāh āḫıratı buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur **ki** ḫaberi yoḫ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 2). [ki,]*
- elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür **ki** añsuzın yolına geldi ceẕbe-i ilāhiyyedür ki her kimi isterse kendüye çeker ve irādet-i sulṭāniyedür ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 3). [ki,]*
- elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın yolına geldi ceẕbe-i ilāhiyyedür **ki** her kimi isterse kendüye çeker ve irādet-i sulṭāniyedür ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 3). [ki,]*
- elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın yolına geldi ceẕbe-i ilāhiyyedür ki her kimi isterse kendüye çeker ve irādet-i sulṭāniyedür **ki** her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 4). [ki,]*
- ticāretden vāz gelüp Ḥaḳ cānibine āyib oldı tevekkülde bir mertebeye vardı **ki** meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir maḳāma yitişdi ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 9). [ki,]*
- ticāretden vāz gelüp Ḥaḳ cānibine āyib oldı tevekkülde bir mertebeye vardı ki meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir maḳāma yitişdi **ki** maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 10). [ki,]*

- Rivāyet olınur **ki** tevekkülde bir ḥāle varmışdı ki Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk cenginde bile bulındılar ṣufūf-ı müslimīn arasında ġazā niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 11). [ki,]*
- Rivāyet olınur ki tevekkülde bir ḥāle varmışdı **ki** Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk cenginde bile bulındılar ṣufūf-ı müslimīn arasında ġazā niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 11). [ki,]*
- yirde ṭururlardı **ki** iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīḳ Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 13). [ki,]*
- yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür **ki** ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 1). [ki,]*
- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda **ki** bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki z̲ātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 3). [ki,]*
- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür **ki** ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki z̲ātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 3). [ki,]*
- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür **ki** şol kişinüñ ki z̲ātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [ki,]*
- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ **ki** z̲ātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [ki,]*
- ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını aña ḳolay ḳılur niçe nesneler **ki** ġayruñ helākına sebeb olur aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 5). [ki,]*
- işler olur **ki** ḫalḳ naẕarında anlar ḫavāriḳ ṣayılur Şefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 9). [ki,]*
- eger Allāh'uñ irādetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā şol kişi **ki** tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 13). [ki,]*
- eger Allāh'uñ irādetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā şol kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür **ki** ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 14). [ki,]*
- ḫayra niyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza s̲evābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı bilürler **ki** evde oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 18). [ki,]*
- olmaz anda olan iḫtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar **ki** bu yolda iḫtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 2). [ki,]*
- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur **ki** hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 3). [ki,]*

- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar **ki** ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 4). [ki,]*
- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur **ki** kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 5). [ki,]*
- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur **ki** mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 7). [ki,]*
- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur **ki** ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 8). [ki,]*
- bidʿate ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür **ki** bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 12). [ki,]*
- ulusını gördüm **ki** bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 17). [ki,]*
- ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı **ki** maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 18). [ki,]*
- iʿtiḳad ider **ki** eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 1). [ki,]*
- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ **ki** şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 1). [ki,]*
- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola **ki** biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 1). [ki,]*
- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola **ki** ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 1). [ki,]*
- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür **ki** her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 6). [ki,]*
- peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı **ki** dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 8). [ki,]*
- maʿlūm oldı **ki** eger oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki oda yanmaduġumuz ol sebebdendür ki düşmedük ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 9). [ki,]*
- maʿlūm oldı ki eger oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek **ki** oda yanmaduġumuz ol sebebdendür ki düşmedük ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 9). [ki,]*

- maʿlūm oldı ki eger oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki oda yanmaduġumuz ol sebebdendür **ki** düşmedük ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 10). [ki,]*
- üzerine elbette yanarduk ṭāʿūnda daḫı muḥtemel **ki** ḳażiyye böyle ola bir kişi bu iḥtimāli virmekle iʿtiḳādına ne ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 11). [ki,]*
- ʿādiyesi ẓāhirdür ve belā-yı vebādan iḥtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz **ki** her kişiye yitişe belki emzice arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 14). [ki,]*
- niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur **ki** cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 15). [ki,]*
- niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür **ki** her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 16). [ki,]*
- girmeye vebādan ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına ne ḫalel gelür ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine ne ẕelel gelür ʿAcebdür **ki** ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 2). [ki,]*
- olurlar **ki** ḳaçmaḳ ʿabeṣdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 3). [ki,]*
- daḫı perhīzler itdürürler İmdi bizüm anlaruñla meṣelümüz şuña beñzer **ki** bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 5). [ki,]*
- dirsek **ki** ṣāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 17). [ki,]*
- cāzim dür **ki** ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 3). [ki,]*
- cāzim dür ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām **ki** bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 3). [ki,]*
- cāzim dür ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām **ki** aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 3). [ki,]*
- bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ **ki** meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 6). [ki,]*
- bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür **ki** ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 6). [ki,]*
- ṭabīb olan eyle ṣanur **ki** hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 9). [ki,]*

- ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür **ki** ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 9). [ki,]*
- **ki** dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 11). [ki,]*
- Ḥaḳ'dan güm-rāh olur cümle-i ʿulemā-yı müdaḳḳıḳīn ve cemīʿ-i ḥükemā-yı muḥaḳḳıḳīn bu mes'elede yaḳīn itmişlerdür bī-istibāh **ki** lā muʿassira fi'l-vücūdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 16). [ki,]*
- andan idügin gine bilür Meşhūrdur **ki** Mūsā ʿaleyhi's-selām bir marażda tevekkül itmek istedi Ḥaḳ ḥażretinden nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 1). [ki,]*
- egerçi şöyle **ki** tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 6). [ki,]*
- egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur **ki** anda maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 6). [ki,]*
- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her ẕekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür **ki** her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 10). [ki,]*
- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her ẕekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi **ki** umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 10). [ki,]*
- muḫālefet ider ammā eger şöyle **ki** bir kişi bu iḫtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda ṣevāb vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 14). [ki,]*
- muḫālefet ider ammā eger şöyle ki bir kişi bu iḫtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda ṣevāb vardur diyānete **ki** ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 14). [ki,]*
- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā **ki** ṣevābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥṣ-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 15). [ki,]*
- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki ṣevābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥṣ-i fıḳhī olur **ki** bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 16). [ki,]*
- ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden ṣarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur **ki** mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 8). [ki,]*
- ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm teẕkire bābına Rivāyet olınur **ki** bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 12). [ki,]*
- ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden ṣarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur **ki** mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 8). [ki,]*

- ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm teẕkire bābına Rivāyet olınur **ki** bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 12). [ki,]*
- ustād imişsin didi ve Şefīḳ'den rivāyet olınur **ki** eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḥużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 1). [ki,]*
- rāhatı ve bir puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār Rivāyet olınur **ki** Ḥātem-i Aṣṣam andan vaṣiyyet ṭaleb itdi Eyitdi Eger vaṣiyyet-i ʿām isterseñ dilüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 3). [ki,]*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger şol sözi **ki** ġāyet ṣevāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 5). [ki,]*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger şol sözi ki ġāyet ṣevāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle **ki** söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 6). [ki,]*
- **ki** söylemezseñ żarar ola Fi'l-cümle Şefīḳ-i Belḫī zamānında ġāyet muʿteberlerden ve meşāyıḫ arasında fażlı muḳarrerlerden idi Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 7). [ki,]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve لر دونله ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele **ki** müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 2). [ki,]*
- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı **ki** şol ḳadar Ḳurān okurdı tā aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 3). [ki,]*
- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān okurdı tā aña degin **ki** müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 4). [ki,]*
- görür **ki** ḥażret-i Risālet'üñ ʿaleyhi's-selām ṭurmış mübārek sükūklarını divşürür bir yire cemiʿisini cemʿ eyleyüp bir birine żamm ider aralarında tertīb virüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 17). [ki,]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve لر دونله ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele **ki** müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 2). [ki,]*
- ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle **ki** anuñ āṣārında tamām taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 4). [ki,]*
- ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle ki anuñ āṣārında tamām taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 4). [ki,]*
- eyleme **ki** saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 9). [ki,]*
- eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma **ki** saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 9). [ki,]*

- ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde ḳāyim olur Her bir dervīş **ki** ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur ki aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 17). [ki,]*
- ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde ḳāyim olur Her bir dervīş ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur **ki** aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 18). [ki,]*
- mümkin degül ol eve girilmez miftāḥı anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz Her dervīş **ki** müctehid olmaya elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 6). [ki,]*
- ʿālemde żarūriyyāt-ı dīniyyedendür her kim **ki** buña muḫālefet iderse muʿānidīndendür ki bir kişi yā kendü şerīʿate müctehid gerek veyāḫūd bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 10). [ki,]*
- ʿālemde żarūriyyāt-ı dīniyyedendür her kim ki buña muḫālefet iderse muʿānidīndendür **ki** bir kişi yā kendü şerīʿate müctehid gerek veyāḫūd bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 10). [ki,]*
- olmaz re'yi-y-ile ʿamel iderse ol ʿameli ḳabūl olınmaz ḫaṭā olup müctehid ḳavli-y-ile ʿamel itmek yig olur andan **ki** ḥaḳḳ olup re'yinde müstaḳil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 18). [ki,]*
- şol **ki** müctehid olmaz anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki ictihāddan gelmeye ol re'y neye ḳarar olur ve andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 2). [ki,]*
- şol ki müctehid olmaz anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki ictihāddan gelmeye ol re'y neye ḳarar olur ve andan ṣoñra **ki** bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 2). [ki,]*
- ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur **ki** her yirde sülūk olına elbette anuñ yolında bulına Bu dürüst degüldür ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 3). [ki,]*
- ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki her yirde sülūk olına elbette anuñ yolında bulına Bu dürüst degüldür **ki** bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 4). [ki,]*
- oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür **ki** aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 18). [ki,]*
- oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele **ki** bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 18). [ki,]*
- şol **ki** müctehid olmaz anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki ictihāddan gelmeye ol re'y neye karar olur ve andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 2). [ki,]*
- şol ki müctehid olmaz anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki ictihāddan gelmeye ol re'y neye yarar olur ve andan ṣoñra **ki** bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 2). [ki,]*
- meẕhebinden çıḳmazlar görmez misin **ki** e'imme-i Ḥanefiyye niçe mes'elede aña muḫālefet iderler anlardan birisinüñ ki kütüb-i Ḥanefiyyede bir żaʿīf ḳavli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 3). [ki,]*

- meẕhebinden çıḳmazlar görmez misin ki e’imme-i Ḥanefiyye niçe mes’elede aña muḫālefet iderler anlardan birisinüñ **ki** kütüb-i Ḥanefiyyede bir żaʿīf ḳavli *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 4). [ki,]*
- görmez mi didiler Eger dirsek **ki** hele kendü her ne iderse baḥsi ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne diyelüm Bunuñ daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 13). [ki,]*
- rivāyet olınur **ki** dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes’elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re’yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 1). [ki,]*
- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi **ki** Her gāh ki bir mes’elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re’yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 1). [ki,]*
- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh **ki** bir mes’elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re’yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 2). [ki,]*
- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes’elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde **ki** benüm re’yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 2). [ki,]*
- siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur ṣanmañ **ki** aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 4). [ki,]*
- ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde aña muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur **ki** her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir aṣlı muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 5). [ki,]*
- ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde aña muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur ki her gāh **ki** İmām-ı Aʿẓam bir aṣlı muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 5). [ki,]*
- ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi **ki** Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes’ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 9). [ki,]*
- tevżīḥ itmişdi Şāġirdleri her ne dirse yazarlardı ve cemīʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri **ki** dīn emrinde ol daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 12). [ki,]*
- ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi **ki** bunlaruñ ikisi iki ḳanat olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi sarāy-ı şeriʿat idi ki imāmīn aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 1). [ki,]*
- ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ ikisi iki ḳanat olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi sarāy-ı şeriʿat idi **ki** imāmīn aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 2). [ki,]*
- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı ol bir güneş idi **ki** bunlaruñ her biri aña bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ anuñdur ammā şevḳi bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 3). [ki,]*
- taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿilm-i şerīʿatde ḫōd hünerleri ʿālem içinde meşhūrdur ammā dervīşlikde daḫı ḥikāyeleri vardur **ki** menāḳıblarda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 10). [ki,]*

- yegāne-i zamān idi ve mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān idi kerīmü'l-ʿasr ve cevādü'd-dehr idi cemīʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ üzerine ṭurup ṭurur **ki** bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 14). [ki,]*
- māyede mütaʿayyin olan ol olup ṭurur Baʿżı ehlu'llāhdan rivāyet olınur **ki** Ḫıżr peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki Şāfiʿī nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 15). [ki,]*
- māyede mütaʿayyin olan ol olup ṭurur Baʿżı ehlu'llāhdan rivāyet olınur ki Ḫıżr peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı **ki** Şāfiʿī nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 16). [ki,]*
- Eşitdi Şol mütaʿayyin olan evtāduñ birisidür Ḫ∨āce ʿAbdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur **ki** eydürdi Ben Şāfiʿī meẕhebinden degülem ammā Şāfiʾī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 18). [ki,]*
- severem her ne maḳāmdaki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görüremdir idi Rivāyet olınur **ki** İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 2). [ki,]*
- severem her ne maḳāmdaki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görüremdir idi Rivāyet olınur **ki** İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 2). [ki,]*
- ve ḥadīṯde bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur **ki** İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken eṣker-i evḳāt ḳapusı öñündi bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 8). [ki,]*
- çoḳ fetvā olurdı **ki** ḳapu öñinde alur görirdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 9). [ki,]*
- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görirdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir **ki** mesʾele tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 10). [ki,]*
- bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿacāyibi çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi Ḫikāyet meşhūrdur **ki** bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 12). [ki,]*
- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü ṣordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı **ki** bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 18). [ki,]*
- niyyet idüp üzerine uġrayup ṭururam āḫır yine maḥżā Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp ol günāhı itmeyüp ṭururam Şāfiʿī eyitdi Ben ḥükm iderem **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 4). [ki,]*
- ve nahā'n-nefsa ʿani'l-havā fa-inna'l-cennete hiya'l-ma'vā Ammā bu ḥikāyetüñ tevcīhini bunuñla itmām itmek olur **ki** cehennemī dimekden murād cehennemīlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 10). [ki,]*
- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı **ki** bu yemīnden teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā mādām ki şarṭuñ taḫḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 13). [ki,]*
- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemīnden teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā mādām **ki** şarṭuñ taḫḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 14). [ki,]*

- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemīnden teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā mādām ki şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur **ki** ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 14). [ki,]*
- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿilmine ve fażlına söz yoġıdı zühdi ve taḳvāsı bī-ḥad çoġdı Rivāyet olınur **ki** Mekke'de mücāvir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 16). [ki,]*
- iş görilmez Bu ġayet-i zühdindendür **ki** Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 5). [ki,]*
- ḳılmaz ve illā mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur **ki** anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 8). [ki,]*
- her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur **ki** edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 9). [ki,]*
- her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola **ki** żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 10). [ki,]*
- ʿAcebdür bu ḫalḳ **ki** mescid içinde ḥelāl ʿameller dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 11). [ki,]*
- eylerler sevāb ḳasd idüp namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler **ki** aṣṣılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 13). [ki,]*
- eylerler sevāb ḳasd idüp namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur **ki** maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 13). [ki,]*
- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz **ki** ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 20). [ki,]*
- iş görilmez Bu ġayet-i zühdindendür **ki** Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 5). [ki,]*
- olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur **ki** inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 2). [ki,]*
- tecellī vü ẓuhūr ider ve bir nūrdur **ki** işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider her gāh ki ʿaksinüñ şevḳı ʿadem āyinesine ṭokınur her āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 3). [ki,]*
- tecellī vü ẓuhūr ider ve bir nūrdur ki işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider her gāh **ki** ʿaksinüñ şevḳı ʿadem āyinesine ṭokınur her āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 3). [ki,]*
- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi **ki** bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 9). [ki,]*

- geçmekden iḥtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür **ki** ulu şirk olur ve puṯḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 15). [ki,]*
- geçmekden iḥtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve puṯḫāneye varmaġı bilür **ki** dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 16). [ki,]*
- geçmekden iḥtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve puṯḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür **ki** bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 16). [ki,]*
- tevḥīd ol vaḳt tamām olur **ki** teklīfi gözede ve aḥkām-ı şerīʿati *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 19). [ki,]*
- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ **ki** tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 1). [ki,]*
- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ **ki** maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 2). [ki,]*
- girmişlerdür her kim dirler **ki** şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 5). [ki,]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister **ki** saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 5). [ki,]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ **ki** ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 6). [ki,]*
- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didüklerü ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle **ki** cemīʿisini anda bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 12). [ki,]*
- yolından çıḳma **ki** cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 13). [ki,]*
- yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ **ki** niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 13). [ki,]*
- yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur **ki** ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 13). [ki,]*
- yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 13). [ki,]*
- itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür **ki** Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp huẓūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 17). [ki,]*
- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ **ki** tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 1). [ki,]*

- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ **ki** maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 2). [ki,]*
- olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur **ki** hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 2). [ki,]*
- ellerine dünyā girmek içün ve niçeler olur **ki** dāyim Ḳurān oḳuyup namāz ḳılurlar bir murāda irmek içün ġāyeti bunlar anlarcılayın olmazlar imiş dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 3). [ki,]*
- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş **ki** āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 7). [ki,]*
- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 10). [ki,]*
- bu andan ʿāḳıl ola **ki** bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā leẕẕetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 11). [ki,]*
- fikri eyler **ki** ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫiẕmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 7). [ki,]*
- fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫiẕmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol **ki** edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 8). [ki,]*
- fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫiẕmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 8). [ki,]*
- itmekdedür ve hemīn hüner-i ʿibādeti anuñ ḫażreti-y-içün ḫāṣ itmekdedür aġyārı aradan götürmek gerek **ki** göñül evi pāk ola ve rūḥ āyinesine cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 14). [ki,]*
- gerek **ki** ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle mübṣarātdan başrı kesmek gerek ki başīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr ile süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 15). [ki,]*
- gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle mübṣarātdan başrı kesmek gerek **ki** başīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr ile süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 15). [ki,]*
- pādişāh **ki** nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 17). [ki,]*
- pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān **ki** bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 17). [ki,]*
- olduġı ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḫużūrına lāyıḳ olmaz belki maḫżā ol pādişāhuñ luṭfıdur **ki** ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 2). [ki,]*

- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev diyü begenür çün ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur **ki** yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 4). [ki,]*
- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur **ki** kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her miṣālden aña intiḳāl olınur nuḳūş-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün miṣāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 5). [ki,]*
- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her miṣālden aña intiḳāl olınur nuḳūş-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün miṣāllerdür **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 6). [ki,]*
- ḳonılmuş ve ṣafḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her ẕerreye **ki** naẓar idesin bir vechle andan ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 8). [ki,]*
- her mevcūda **ki** baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [ki,]*
- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe **ki** diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [ki,]*
- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsaña **ki** ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 10). [ki,]*
- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ **ki** raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 11). [ki,]*
- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 12). [ki,]*
- kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre **ki** baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 14). [ki,]*
- kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur **ki** aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 14). [ki,]*
- olmaz ve her gedā **ki** görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 15). [ki,]*
- olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur **ki** salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 15). [ki,]*
- olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre **ki** ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 16). [ki,]*
- derūnında ve her pervāne **ki** uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 17). [ki,]*

- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş **ki** sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [ki,]*
- gözet **ki** ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 1). [ki,]*
- gözet ki ol elf olur ve ḥarf **ki** saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 1). [ki,]*
- gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola **ki** biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 1). [ki,]*
- gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola **ki** biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 1). [ki,]*
- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür Şunlar **ki** ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 6). [ki,]*
- ṣanurlar **ki** ṣuverin ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf vardur ammā şunlar ki bī-naḳş u bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 7). [ki,]*
- ṣanurlar ki ṣuverin ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf vardur ammā şunlar **ki** bī-naḳş u bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 7). [ki,]*
- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar reng almışlardur her ne renge baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur hīç reng yoḳdur **ki** aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 10). [ki,]*
- bir ḳavmdür **ki** her vaḳt tevḥīd baḥrinde seyāḥat iderler ve bunlar ṭāyifedür ki her dem fanā iḳlīminde seyāḥat iderler gice gündüz muʿāmeleleri Allāh'ladur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 11). [ki,]*
- bir ḳavmdür ki her vaḳt tevḥīd baḥrinde seyāḥat iderler ve bunlar ṭāyifedür **ki** her dem fanā iḳlīminde seyāḥat iderler gice gündüz muʿāmeleleri Allāh'ladur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 11). [ki,]*
- her ʿibādetleri taẓarruʿ vü āhladur ḥasret beriyyesinüñ hālikleridür ve maʿrifet bādiyyesinüñ sālikleridür şevḳ peymānesinden her ne ḳadar **ki** içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 14). [ki,]*
- ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür **ki** aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 3). [ki,]*
- ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar **ki** ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 4). [ki,]*
- ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür **ki** anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 4). [ki,]*

- gerek neşrine mümkin degüldür **ki** biz anlaruñ yitişevüz ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ teẕkire emrine gelelüm biraz daḫı Şāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 7). [ki,]*
- söyleyelüm Rivāyet olunur **ki** ḥasūdlar İmām Şāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve bunuñla ḫalīfe ḳatında aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 9). [ki,]*
- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur **ki** anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 14). [ki,]*
- bilürdi **ki** dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẕar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 15). [ki,]*
- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur **ki** bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā eyledi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 1). [ki,]*
- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā eyledi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem **ki** saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 2). [ki,]*
- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısm ġıbṭa eyle **ki** ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 3). [ki,]*
- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısm ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez **ki** ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 4). [ki,]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider **ki** ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 5). [ki,]*
- günden ṣoñra ölür Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 8). [ki,]*
- bir mertebede idi **ki** naẕīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 15). [ki,]*
- bir mertebede idi ki naẕīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi **ki** ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 15). [ki,]*
- meclisde **ki** añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 5). [ki,]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi **ki** ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādir ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 8). [ki,]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi **ki** ṣādir ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 8). [ki,]*

- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına idi ve iḳdām eylerlerdi **ki** her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 10). [ki,]*
- kāfirdür didi Eger dirsek **ki** meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṯdür ḳadīm olan kelām-ı nefsidür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṯ degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 17). [ki,]*
- meclisde **ki** añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 5). [ki,]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi **ki** ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādır ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 8). [ki,]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi **ki** ṣādır ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 8). [ki,]*
- diye öldüre veyāḫūd rücūʿ itdürüp sözinden döndüre her ne ḳadar **ki** İmām Aḥmed'e saʿy itdi başarımadı çāra olup Ḳurān'a ḥādiṯdür didüremedi Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 11). [ki,]*
- ḳadar faẓl u kemāl ile ne 'aceb itmiş **ki** aña taḳlīd eyleyüp elfāẓuñ ḳıdemini Cenāb-ile meẕhep idinmiş İmdi bu işkālüñ ḥalli erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 3). [ki,]*
- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek **ki** cemī' eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 7). [ki,]*
- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemī' eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 8). [ki,]*
- ammā bu ḳażiyye bizüm kendü 'ayb u noḳṣānumuzdandur ve bu ḫālet bizüm ḳuṣur u 'ażalātumuzdandur Şunlar **ki** zamāndan müte'errī vü mütecerrid olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 16). [ki,]*
- ve şunlar **ki** mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 17). [ki,]*
- daḫı hemīn meẕhebi ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür **ki** ṣarīḥ nuṣūṣı ḳoya kelām-ı nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 2). [ki,]*
- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurānı şol oḳunandan ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ **ki** geldiler hemīn mükāşifelerin buña muvāfıḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 6). [ki,]*
- erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından şunlar **ki** maʿrifetde kemāle irişmişlerdür Ḳurān ḳadīmdür dimege hīç te'vil itmeyüp ẓāhiri üzerine ḳomışlardur ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 7). [ki,]*
- ki İmām Aḥmed daḫı ol söze mücidd olup ḳaldı her ne ḳadar **ki** eẕā itdilerse taḥammül idüp ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dünyādaki ʿaẕablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 9). [ki,]*

- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur **ki** Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 15). [ki,]*
- yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿi'den irişdi Rivāyet olınur **ki** dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek şaḳalını ṭaramazdı perīşan ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 17). [ki,]*
- māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur **ki** çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḫmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 1). [ki,]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler **ki** dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 3). [ki,]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt **ki** naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 3). [ki,]*
- ve nefsi ḥużur bulduġını dilemezdi kendinüñ rıżāsı anda idi **ki** her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 5). [ki,]*
- ve nefsi ḥużur bulduġını dilemezdi kendinüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur **ki** bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 6). [ki,]*
- geldi içdüm Ol şarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir leẕẕetden **ki** ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 10). [ki,]*
- ʿālem-i miṯālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṯāliyye ile ṣarīḥ şarāb içdi ola Baʿīd degüldür **ki** ol şarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 12). [ki,]*
- ʿālem-i miṯālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṯāliyye ile ṣarīḥ şarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol şarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 12). [ki,]*
- ol miṯālüñ eṯeri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur **ki** ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu içmekle ṣusuzlıġı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOṯmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 13). [ki,]*
- ḥażretlerinden naḳl olınur **ki** ṣol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle ṣuṣadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 15). [ki,]*
- ḥażretlerinden naḳl olınur ki ṣol vaḳt **ki** Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle ṣuṣadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 15). [ki,]*
- bardaḳ ṣu ṭutmış bile getürdi Ol ṣuyı **ki** içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā ṣularından uṣandum Ümīdim oldur kim bugün ki ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 3). [ki,]*
- bardaḳ ṣu ṭutmış bile getürdi Ol ṣuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā ṣularından uṣandum Ümīdim oldur kim bugün **ki** ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 3). [ki,]*

- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki dirler **ki** niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 8). [ki,]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış **ki** vāḳıʿasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 8). [ki,]*
- ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse **ki** ḥażrāta tamām nāẓır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 11). [ki,]*
- ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḥużūrı **ki** bundan ayrılur ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 15). [ki,]*
- ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḥużūrı ki bundan ayrılur ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife **ki** ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 16). [ki,]*
- şunlaruñ **ki** gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 1). [ki,]*
- baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur **ki** iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 4). [ki,]*
- baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur belki gāh olur **ki** tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 4). [ki,]*
- baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol sebebdendür **ki** vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 4). [ki,]*
- dürlü dürlü olur gāh olur **ki** bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 6). [ki,]*
- dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek **ki** her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 6). [ki,]*
- gerek **ki** her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 7). [ki,]*
- gerek ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur **ki** bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 7). [ki,]*
- gerek ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur **ki** bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 7). [ki,]*
- şaḫṣdan nefʿe işāret olur bir şaḫṣdan żarra ve gāh olur **ki** vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 10). [ki,]*

- şaḫṣdan nefʿe işāret olur bir şaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur **ki** her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 10). [ki,]*
- olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez **ki** bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 11). [ki,]*
- görürler Rivāyet olınur **ki** bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra aña şunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 15). [ki,]*
- bulışdı Maʿrūf-ı Kerḫī hemīn ʿalūḳa düşdi Dāvud Ḥażretinüñ rūḥaniyyetidür **ki** yitişdi ol bir loḳma itmek żāyiʿ olmayup kemāle irişdi Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 17). [ki,]*
- şunlaruñ **ki** gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 1). [ki,]*
- olınur **ki** Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a iltifāt itmezdi ve anuñla bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi fażlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḫrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 1). [ki,]*
- iġtirāf iderdi līkin cehd iderdi **ki** kendü ile bulışmaya eger bulışursa daḫı söyleşmeye Ammā İmām Muḥammed'e tamām ḥürmet iderdi ve geregi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 3). [ki,]*
- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur **ki** Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 6). [ki,]*
- ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi **ki** vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 7). [ki,]*
- ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız **ki** öldükdin şoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 9). [ki,]*
- olam didi Rivāyet olınur **ki** ol gice ki vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti havāye uçup ʿurūc ḳılur Zindandan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 11). [ki,]*
- olam didi Rivāyet olınur ki ol gice **ki** vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti havāye uçup ʿurūc ḳılur Zindandan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 11). [ki,]*
- diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider **ki** Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 13). [ki,]*
- diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi **ki** ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 14). [ki,]*
- anuñ ḫizmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler **ki** envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳāt bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 11). [ki,]*

- gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı **ki** her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 1). [ki,]*
- **ki** Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 3). [ki,]*
- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür **ki** parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 6). [ki,]*
- n'oldı **ki** diyü istiʿcāb ider Bir kaç günden gine mülāḳāt olur Ol ḳıṣṣanuñ aṣlı ne-y-idi diyü teftīş ḳılur Ḥāriṣ eydür Benüm Ḥaḳ'dan bir nişānum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 11). [ki,]*
- vardur benden gitmez şol ṭaʿām **ki** şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 13). [ki,]*
- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün **ki** size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 14). [ki,]*
- müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar **ki** cehd itdüm bir pāra yiyem mümkin olmadı ki bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 16). [ki,]*
- müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar ki cehd itdüm bir pāra yiyem mümkin olmadı **ki** bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 16). [ki,]*
- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ ṣayılur Rivāyet olınur **ki** eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 4). [ki,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle **ki** anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [ki,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek **ki** insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [ki,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur **ki** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [ki,]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi **ki** böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 9). [ki,]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 10). [ki,]*
- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez **ki** bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur **ki** ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeṣ geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 11). [ki,]*

- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur **ki** ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur **ki** ḫalvetde ʿömrini ʿabeṣ geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 12). [ki,]*
- bu ḥālet nefsüñ eyüliginden olmaz sū'-i mizāc olur eger cibillī olmayup ʿārıżı ise muḥtāc-ı ʿilāc olur insānuñ ḫilḳati bunuñ üzerinedür **ki** medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 14). [ki,]*
- meger bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi **ki** ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 15). [ki,]*
- meger bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur **ki** ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 16). [ki,]*
- **ki** ḫalḳdan ferāġat idüp ʿuzlet iderler ammā cemīʿ evḳātlerini ʿabeṣ geçürürler ol ʿuzlet ʿuḳalā yanında maḥmūd olmaz ve ol ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 17). [ki,]*
- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ ṣayılur Rivāyet olınur **ki** eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 4). [ki,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle **ki** anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [ki,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek **ki** insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [ki,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur **ki** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [ki,]*
- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ ṣayılur Rivāyet olınur **ki** eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 4). [ki,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle **ki** anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurduḳları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [ki,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurduḳları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek **ki** insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [ki,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurduḳları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur **ki** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [ki,]*
- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün keṣretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur **ki** gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 2). [ki,]*
- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve halvet daḫı bir ḥaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur **ki** bir kişi bir güşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 6). [ki,]*

- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur **ki** anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [ki,]*
- bilmez ve ol bir emr-i ẕevkīdür **ki** mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 15). [ki,]*
- bilmez ve ol bir emr-i ẕevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla **ki** ol mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 16). [ki,]*
- muḳaddematla **ki** ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 17). [ki,]*
- muḳaddematla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla **ki** söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 18). [ki,]*
- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur **ki** söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 2). [ki,]*
- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür **ki** dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 2). [ki,]*
- ʿināyetdür **ki** Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 3). [ki,]*
- tamām olur her ẓarfa şıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür **ki** anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [ki,]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür **ki** anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 7). [ki,]*
- ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur **ki** Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 11). [ki,]*
- ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı **ki** benüm gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 12). [ki,]*
- ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç söz işitmezdi ṣoñra otuz yıl daḫı oldı **ki** dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 13). [ki,]*
- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur **ki** söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 2). [ki,]*
- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür **ki** dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 2). [ki,]*

- ʿināyetdür **ki** Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 3). [ki,]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġduġı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür **ki** anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [ki,]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür **ki** anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 7). [ki,]*
- ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur **ki** Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm güşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 11). [ki,]*
- ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı **ki** benüm güşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 12). [ki,]*
- kemāle irişdürmiş her ne **ki** ṭaşradan içerüden işidürmiş hemīn Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 2). [ki,]*
- kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan içerüden işidürmiş hemīn Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür **ki** Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 2). [ki,]*
- kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan içerüden işidürmiş hemīn Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş **ki** dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 2). [ki,]*
- Dārāyī rıżvānu'llāhi ʿalā meşāyıḫihi ve ʿaleyhi ve askanahu fī ḥażāyiri'l-Ḳudsi beyna yedayhi Dārā Dimeşḳ yanında bir köy imiş **ki** Ebū Süleymān aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 6). [ki,]*
- mensūb imiş Rivāyet olınur **ki** Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr idi ve nişāne-i dehr idi zamānında maḳbūl ü müsellem ve cemīʿ meşāyıḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 7). [ki,]*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi **ki** meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 10). [ki,]*
- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler **ki** anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 11). [ki,]*
- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var idi ve dāyimā dirdi **ki** Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuşşāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 17). [ki,]*
- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var idi ve dāyimā dirdi ki Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt yitişür **ki** nā-murād u bī-kām olalar ʿuşşāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 18). [ki,]*
- dem bulur **ki** lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [ki,]*

- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister **ki** ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [ki,]*
- nişānesini bozmayınca düzilmez kendü ʿāleminden geçmek gerek **ki** on sekiz biñ ʿālem taḫt-ı taṣarrufında ola ve kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 5). [ki,]*
- nişānesini bozmayınca düzilmez kendü ʿāleminden geçmek gerek ki on sekiz biñ ʿālem taḫt-ı taṣarrufında ola ve kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek **ki** iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 6). [ki,]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek **ki** ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 7). [ki,]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek **ki** devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 8). [ki,]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek **ki** kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 8). [ki,]*
- taḥammül gerek **ki** ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 9). [ki,]*
- taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek **ki** rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 9). [ki,]*
- taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek **ki** kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 10). [ki,]*
- meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīṯde gelüp durur **ki** cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler yügürür ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 11). [ki,]*
- meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīṯde gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi **ki** dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler yügürür ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 12). [ki,]*
- meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīṯde gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler yügürür ve şol ġāfil **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 12). [ki,]*
- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider **ki** ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 14). [ki,]*
- ve eyle mi ḫayāl ider **ki** āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 15). [ki,]*
- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur **ki** cennet bunuñla eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 15). [ki,]*

- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek **ki** ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 16). [ki,]*
- göre Her mıḳdār **ki** bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda leẕẕāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 17). [ki,]*
- göre Her mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi olur ve her ne mıḳdār **ki** bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda leẕẕāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 18). [ki,]*
- dem bulur **ki** lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [ki,]*
- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister **ki** ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [ki,]*
- nişānesini bozmayınca düzilmez kendü ʿāleminden geçmek gerek **ki** on sekiz biñ ʿālem taḥt-ı taṣarrufında ola ve kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 5). [ki,]*
- nişānesini bozmayınca düzilmez kendü ʿāleminden geçmek gerek ki on sekiz biñ ʿālem taḥt-ı taṣarrufında ola ve kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek **ki** iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 6). [ki,]*
- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk **ki** ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 3). [ki,]*
- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl **ki** dünyāda riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki olmaduġı olduğından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 5). [ki,]*
- beter olur **ki** anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 7). [ki,]*
- beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt **ki** anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 7). [ki,]*
- beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt **ki** semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 8). [ki,]*
- beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür **ki** ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 8). [ki,]*
- niyyetden gelür ve şol efʿāldür **ki** ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 9). [ki,]*
- niyyetden gelür ve şol efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 10). [ki,]*

- eydür Bir gice gördüm **ki** bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 11). [ki,]*
- eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar şöyle **ki** cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 12). [ki,]*
- eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş **ki** ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 12). [ki,]*
- Zühre'yi geçmiş şol mertebede kendüyi düzmiş bezmiş **ki** başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış Ben daḫı aña müteveccih olup eyitdüm Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 13). [ki,]*
- şanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur **ki** ben saña direm meẕāḳ-ı şaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥadīṯ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 7). [ki,]*
- muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 10). [ki,]*
- vaḳt olur **ki** bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür maʿa hāẕā ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 11). [ki,]*
- vaḳt olur ki bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür maʿa hāẕā **ki** anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 11). [ki,]*
- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi **ki** eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 13). [ki,]*
- olur **ki** bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā ki niçe efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlıġınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 15). [ki,]*
- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā **ki** niçe efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlıġınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 16). [ki,]*
- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā ki niçe efʿāli var **ki** cennetlik idügine ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlıġınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 16). [ki,]*
- durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde çoḳ gelür **ki** bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 17). [ki,]*
- şanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur **ki** ben saña direm meẕāḳ-ı şaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥadīṯ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 7). [ki,]*
- muvāfıḳdır eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 10). [ki,]*

- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur **ki** Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 5). [ki,]*
- olınur **ki** Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 7). [ki,]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür **ki** dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 7). [ki,]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur **ki** göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 8). [ki,]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 8). [ki,]*
- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ **ki** ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 9). [ki,]*
- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ **ki** Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 9). [ki,]*
- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruz **ki** ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 14). [ki,]*
- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur **ki** ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 17). [ki,]*
- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur **ki** Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 5). [ki,]*
- olınur **ki** Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 7). [ki,]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür **ki** dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 7). [ki,]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur **ki** göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 8). [ki,]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 8). [ki,]*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḥḳīḳ budur **ki** ricā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 1). [ki,]*

- ikisi iki ʿaẕīm cenāhdur **ki** cehennemden ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur şöyle ki birisi eksik olursa dīn emri tamām olmaz yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 3). [ki,]*
- ikisi iki ʿaẕīm cenāhdur ki cehennemden ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur şöyle **ki** birisi eksik olursa dīn emri tamām olmaz yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 3). [ki,]*
- emr-i şerʿe imtiṣāl olınmaz Bir yirde **ki** ricā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 5). [ki,]*
- emr-i şerʿe imtiṣāl olınmaz Bir yirde ki ricā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ **ki** ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 6). [ki,]*
- gerek Farż idelüm **ki** ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 9). [ki,]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür **ki** iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 10). [ki,]*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur **ki** ricāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 11). [ki,]*
- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur **ki** anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [ki,]*
- ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür **ki** her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 15). [ki,]*
- ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye **ki** naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 16). [ki,]*
- eydürdi **ki** Ricā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [ki,]*
- eydürdi ki Ricā **ki** ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [ki,]*
- eydürdi ki Ricā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf **ki** göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [ki,]*
- eydürdi ki Ricā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi **ki** her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 18). [ki,]*
- ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur **ki** çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 2). [ki,]*

- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur **ki** ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 6). [ki,]*
- aṣḥābı geldiler cemʿ olup yanında oturdılar Bişāret olsun saña ʿizzet ü naʿīme varursın bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme varursın Eyitdi Ne içün dimezsiz **ki** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 8). [ki,]*
- mevlāya varursın **ki** ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaẕāb Kim bilür ki baña daḫı sevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 9). [ki,]*
- mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaẕāb Kim bilür **ki** baña daḫı sevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 9). [ki,]*
- mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaẕāb Kim bilür ki baña daḫı sevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur **ki** vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 10). [ki,]*
- iḫtirām iderdi Rivāyet olınur **ki** İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gittikçe ḫastalıġı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 13). [ki,]*
- iḫtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gittikçe ḫastalıġı çoġaldı ḳārūresini aldılar **ki** ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 14). [ki,]*
- ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördüler **ki** bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [ki,]*
- cāmesi var ve başında gökcek ʿimāmesi var bunlara ṣordı **ki** Ḳancaru gidersiz ve nereye ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk'un *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 17). [ki,]*
- eyleye Koñ aña varmaġı varuñ kendüye eydürüñ Ben ne dirsem aña ḫaber virüñ söyleñ **ki** kendü elini ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 4). [ki,]*
- mümkin degüldür ḳıyāmete degin ölmez her kim Ḫıżr ölmişdür dir ḥaḳīḳatini bilmez bunlar üç kişidür **ki** ölmez ṭururlar tā ḳıyāmete degin ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 16). [ki,]*
- olurlar biri Ḫıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir ṣınıfdur **ki** mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 18). [ki,]*
- didükleri bir ḥaḳīḳatdür **ki** mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 1). [ki,]*
- didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür **ki** ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 2). [ki,]*
- didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur **ki** baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 2). [ki,]*

- cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur **ki** tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ ṣanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 3). [ki,]*
- cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ ṣanılur şol ʿavām-ı Etrāk **ki** gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 4). [ki,]*
- rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle ferdler bulınur **ki** beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir boy olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 11). [ki,]*
- benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez **ki** anlar bizüm Peyġambar'umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 14). [ki,]*
- tecerrüdleri ġālib imiş bunda ekmel olalar zīrā fażīlet andadur **ki** mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 15). [ki,]*
- yerinde olup ḥāvī-i feżāyil-i ḳudsiyye ola ve insāniyyetde kāmil olup ḥāvī-yi rezāyil-i insiyye ola yoḫsa ṭutalım **ki** kendü bir melek-i mükemmel olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 18). [ki,]*
- muḳarrerdür **ki** insān melekden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 19). [ki,]*
- didükleri bir ḥaḳīḳatdür **ki** mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 1). [ki,]*
- didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür **ki** ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 1). [ki,]*
- didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur **ki** baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 2). [ki,]*
- olmayınca kemālāt-ı insāniyyet bulınmaz ammā şöyle gerekmez **ki** tamām melekiyyete yaḳın olup insāniyyetden çıḳmalu ola şöyle ki hemīn nāmı insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 5). [ki,]*
- olmayınca kemālāt-ı insāniyyet bulınmaz ammā şöyle gerekmez ki tamām melekiyyete yaḳın olup insāniyyetden çıḳmalu ola şöyle **ki** hemīn nāmı insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 5). [ki,]*
- olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya **ki** ol üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 7). [ki,]*
- olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya ki ol üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı **ki** melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 8). [ki,]*
- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek **ki** cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 12). [ki,]*
- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet kime müyesser olur **ki** beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 12). [ki,]*

- mertebesine yaḳın ola belki faẓīletde melekden ziyāde ola **ki** bunda insāniyyetden daḫı ḥişşe bulına Fi'l-cümle Ḫıżr nebīnüñ ḥayātında hiç şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 13). [ki,]*
- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān şanurlar ḫaberleri yoḳ **ki** insān efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳoduġı ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 17). [ki,]*
- ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 2). [ki,]*
- bāṭını yüzinden müctehididür gerek vaḥī-y-ile ʿamel itsün gerek ictihādla her ne idülürse bizüm Nebī'ye ümmet olup aña inḳiyādla niçe münḳād olmaz **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 12). [ki,]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur **ki** İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 3). [ki,]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar **ki** dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 3). [ki,]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi **ki** Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 4). [ki,]*
- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur **ki** dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 6). [ki,]*
- zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi **ki** nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 8). [ki,]*
- şeyṭānuñ belāsını çeker elbette bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz şanur ammā ehli olan bilür **ki** bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 10). [ki,]*
- nereden gelür Rivāyet olınur **ki** baʿżı ʿazīzler İbn Semmāk'ı vefatından şoñra vāḳıʿada görürler Hālüñ nice oldı diyü teftīş ḳılurlar Eydür Ḥaḳ tebāreke *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 11). [ki,]*
- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm **ki** şol yüz aḳlığı ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [ki,]*
- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki şol yüz aḳlığı **ki** ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [ki,]*
- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki şol yüz aḳlığı ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [ki,]*
- te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda eksügi varmış **ki** ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 17). [ki,]*

- te’ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol kimseye **ki** iḥtiyāṭ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 18). [ki,]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur **ki** İbn Semmāk te’ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 3). [ki,]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te’ehhül itmezdi ve her ne ḳadar **ki** dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 3). [ki,]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te’ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi **ki** Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 4). [ki,]*
- ḳaça ve bu degül **ki** kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 1). [ki,]*
- ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite **ki** İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 1). [ki,]*
- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı **ki** ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 3). [ki,]*
- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur **ki** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 4). [ki,]*
- kāyim olur egerçi Allāh içün **ki** bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh’a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu faẓıl olur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 7). [ki,]*
- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh’a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu faẓıl olur **ki** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 8). [ki,]*
- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite **ki** günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 10). [ki,]*
- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi **ki** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 10). [ki,]*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur **ki** kişi kendü ḥaḳḳında ḳalur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 12). [ki,]*
- ʿafv olur Şunlar **ki** ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 13). [ki,]*
- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün **ki** ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 13). [ki,]*

- dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları hem evlāları gökcek ola hem uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı ululları anlar olurlar **ki** maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 16). [ki,]*
- ḫalḳuñ dīnini ışlāḥ ḳılurlar şunlar **ki** ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 17). [ki,]*
- ḫalḳuñ dīnini ışlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar **ki** bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 18). [ki,]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür **ki** anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 1). [ki,]*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur **ki** kemālde berāber olduḳtan ṣoñra ḳanḳı ḫālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 3). [ki,]*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳtan ṣoñra ḳanḳı ḫālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi Eger dirsek **ki** baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 4). [ki,]*
- kāmiller olur **ki** iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tāliʿinde irşād fażīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 5). [ki,]*
- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur **ki** anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tāliʿinde irşād fażīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 5). [ki,]*
- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tāliʿinde irşād fażīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 6). [ki,]*
- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḫrez ola ve vācib midür **ki** her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 7). [ki,]*
- olmek olmaz Niçe kişiler olur **ki** kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur teʾehhülde olan feżāyil ü meṣūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 11). [ki,]*
- meṣūbātı cemʿ idebile-y-idi şübhe yoḳdur **ki** fażileti ḫūbter olurdı Nite ki İbn Semmāk mümkin degül ʿibādetle teʾehhüli cemʿ idemezdi ve eger teʾehhül itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 15). [ki,]*
- meṣūbātı cemʿ idebile-y-idi şübhe yoḳdur ki fażileti ḫūbter olurdı Nite **ki** İbn Semmāk mümkin degül ʿibādetle teʾehhüli cemʿ idemezdi ve eger teʾehhül itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 15). [ki,]*
- ṭāʿatinde ḫużūr bulmazdı Maʿa hāẕā **ki** hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ fażiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 17). [ki,]*
- ṭāʿatinde ḫużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek **ki** anuñ fażiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 17). [ki,]*

- ṭāʿatinde ḥużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ fażiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi **ki** anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 18). [ki,]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür **ki** anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 1). [ki,]*
- şaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler **ki** meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 11). [ki,]*
- ḫaber eyleyüp Ḳurān'a maḫlūḳdur di didiler Ol mümkin mi idi **ki** ẓāhir-i şerʿden tecāvüz ide-y-idi Peyġambar maḫlūḳ degüldür diyorken ol maḫlūḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 13). [ki,]*
- diye-y-idi Eger öldürseler ol anı dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur **ki** zindān içinde iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 16). [ki,]*
- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi **ki** Yā ilāhī şol ki benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [ki,]*
- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol **ki** benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [ki,]*
- bāḳīsin sen bilürsin Ḥāşā senüñ luṭfuñdan **ki** benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 3). [ki,]*
- bāḳīsin sen bilürsin Ḥāşā senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek **ki** ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 4). [ki,]*
- mübāşereti neden idi ola Anuñ cevābı budur kim bir kişi **ki** erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiġi ḳadar mübāşereti sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 7). [ki,]*
- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi **ki** ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 10). [ki,]*
- iderdi ve ol tażarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür **ki** Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 12). [ki,]*
- olmaduġın maʿẕūr ṭutup ʿafv ider līkin çün bir ulu ṭaʿatdur fevt oldı elbette muḳābelesinde tażarruʿ eyler Rivāyet olınur **ki** Muḥammed bin Eslem'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 14). [ki,]*
- Ṭūs'da bir mescidi var idi şaḳlardı niçe müddetler yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim **ki** aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 16). [ki,]*
- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi **ki** Yā ilāhī şol ki benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [ki,]*

- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol **ki** benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [ki,]*
- elbette bir rūḥāniyyetsüz olmaz ve her maḥsūs elbette bir miṯālsüz bulınmaz gerek mevcūd olan cemād gerek ḥayvān ola mümkin degüldür **ki** bir miṯāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 8). [ki,]*
- olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i miṯālde ol nice **ki** tedbīr ḳılur tedbīrine göre bu ālemde ṣūret bağlanur ol miṯāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 9). [ki,]*
- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde **ki** baḳarsın eyle ṣanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 11). [ki,]*
- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle ṣanursın **ki** ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 11). [ki,]*
- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle ṣanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ **ki** anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 12). [ki,]*
- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle ṣanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur **ki** ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 12). [ki,]*
- olanlar anlaruñla buluşurlar ve anlaruñ vāsıṭalıġı-y-ıla ol cemādatda taṣarrufāt ḳılurlar Her kişi **ki** bir yirde ʿibādet ḳılur ol yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 14). [ki,]*
- ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿibādetine şahādet ider āḫıratda aña yardım idüp ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur **ki** Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 16). [ki,]*
- ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿibādetine şahādet ider āḫıratda aña yardım idüp ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt **ki** vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 16). [ki,]*
- eydürlerdi **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 19). [ki,]*
- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde **ki** bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 9). [ki,]*
- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi **ki** dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 10). [ki,]*
- idi **ki** kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 11). [ki,]*
- idi ki kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler **ki** ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 11). [ki,]*
- idi ki kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler **ki** hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 12). [ki,]*

- ḫayāle gelmiş degüldür bu ḳadar müşterek **ki** anuñ içinden tevātür bulur maʿlūmdur ki ol mıḳdār daḫı ne ḳadar olur Rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 13). [ki,]*
- ḫayāle gelmiş degüldür bu ḳadar müşterek ki anuñ içinden tevātür bulur maʿlūmdur **ki** ol mıḳdār daḫı ne ḳadar olur Rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 14). [ki,]*
- ḫayāle gelmiş degüldür bu ḳadar müşterek ki anuñ içinden tevātür bulur maʿlūmdur ki ol mıḳdār daḫı ne ḳadar olur Rivāyet olınur **ki** eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 14). [ki,]*
- ḳoḳar şöyle degüldür **ki** ol ḥāleti aña ol şu ider aña giren şudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 9). [ki,]*
- **ki** görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında şoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 11). [ki,]*
- Cūd oldur **ki** her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki yitişür kārgāh-ı tekvīn veḫalḳda bu olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [ki,]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur **ki** her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki yitişür kārgāh-ı tekvīn veḫalḳda bu olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [ki,]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur **ki** yitişür kārgāh-ı tekvīn veḫalḳda bu olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [ki,]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki yitişür kārgāh-ı tekvīn veḫalḳda bu olmaz **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [ki,]*
- kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz **ki** bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 15). [ki,]*
- kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur **ki** bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 16). [ki,]*
- tamām buḫl olur ol Ḥażret'e yaraşmaz ve eger istemedügini virürse ḥükminden ḫarīc olur ol Cenāb'a yaḳışmaz Bir şuşamış **ki** beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 18). [ki,]*
- şu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi **ki** açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp şu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 1). [ki,]*
- şu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp şu mı getürürsin Eger dirsek **ki** ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 2). [ki,]*
- şu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp şu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur **ki** kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 1). [ki,]*

- istedügini virmez bilür **ki** ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle şanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 3). [ki,]*
- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur **ki** ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle şanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 4). [ki,]*
- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi **ki** ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 5). [ki,]*
- şol **ki** bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir z̲erre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 7). [ki,]*
- şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir z̲erre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 8). [ki,]*
- oğlancuġına tevekkül ögretmek içün bir ṭarīḳ itmişdi ve anı ol yola me'lūf ḳılmaġ içün bir fikr ḳılmışdı oğlancuġına ögretmişdi **ki** Her gāh ki bir ḥācetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 10). [ki,]*
- oğlancuġına tevekkül ögretmek içün bir ṭarīḳ itmişdi ve anı ol yola me'lūf ḳılmaġ içün bir fikr ḳılmışdı oğlancuġına ögretmişdi ki Her gāh **ki** bir ḥācetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 10). [ki,]*
- gine ol virdi Bildiler **ki** bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 3). [ki,]*
- gine ol virdi Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur **ki** eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 4). [ki,]*
- itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur nice feraḥ olmasun **ki** kendü epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 9). [ki,]*
- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa **ki** kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 12). [ki,]*
- seyyi'ātını eküp z̲emm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola **ki** ol seyyi'ātuñ ʿiḳābından mesāvīsinüñ s̲evābı artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 14). [ki,]*
- seyyi'ātını eküp z̲emm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki ol seyyi'ātuñ ʿiḳābından mesāvīsinüñ s̲evābı artuġ ola Rivāyet olınur **ki** Aḥmed-i Ḥarb hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 14). [ki,]*
- gicelerde yatup uyumazdı her ne ḳadar **ki** kesel gelse başını yaṣduġa ḳomazdı Bir kez eyitdeler Ne-içün böyle ifrāt idersin bu mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 15). [ki,]*
- n'idersin Eyitdi **ki** Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet ṭura envāʿ-ı ārāyiş bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi göre tām şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 17). [ki,]*

- bulup yanmış kendü bilmez **ki** ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 1). [ki,]*
- bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür **ki** ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 2). [ki,]*
- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler **ki** kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 8). [ki,]*
- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur **ki** Ḫātem bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 16). [ki,]*
- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı **ki** Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 16). [ki,]*
- Eyitdi Belī Eyitdi Vaḳtından öñdin mi yoḫsa ṣoñra mı İmām Aḥmed cevābdan ʿāciz ḳaldı fikr eyledi **ki** eger vaḳtından öñdin dirse Ol vaḳta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 18). [ki,]*
- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler **ki** kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 8). [ki,]*
- **ki** anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından ṣoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 1). [ki,]*
- Ḫāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur **ki** hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 4). [ki,]*
- bişürmezsin Rabb'uñ kefīl olup durur rızḳuña sen gine çalışup ṭurursın bilmezem **ki** sen bu inanmaġla nice Müslümān olursın Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 14). [ki,]*
- Ḫātem'den **ki** eydür Her ṣabāḥ İblīs baña gelür vesvese virüp incidür eydür ki Hīç fikr ider misin ki ne yeseñ gerek Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 15). [ki,]*
- Ḫātem'den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs baña gelür vesvese virüp incidür eydür **ki** Hīç fikr ider misin ki ne yeseñ gerek Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 15). [ki,]*
- Ḫātem'den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs baña gelür vesvese virüp incidür eydür ki Hīç fikr ider misin **ki** ne yeseñ gerek Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 16). [ki,]*
- Ḫātem'den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs baña gelür vesvese virüp incidür eydür ki Hīç fikr ider misin ki ne yeseñ gerek Eydürem **ki** Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 16). [ki,]*
- gerek Eydür **ki** Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 17). [ki,]*

- gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın **ki** libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 17). [ki,]*
- gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem **ki** Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 18). [ki,]*
- gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür **ki** Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 18). [ki,]*
- Eydürem **ki** Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu sözleri dimekle ḳatumdan defʿ iderem ve bu cevāblarla vesvesesini menʿ iderem Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 1). [ki,]*
- Eydürem ki Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu sözleri dimekle ḳatumdan defʿ iderem ve bu cevāblarla vesvesesini menʿ iderem Rivāyet olınur **ki** Ḫātem bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 2). [ki,]*
- virici ne oldı didi Rivāyet olınur **ki** bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 5). [ki,]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan öz **ki** ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 8). [ki,]*
- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur **ki** bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 10). [ki,]*
- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar **ki** namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 10). [ki,]*
- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini ẕikrle ve selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur **ki** eydürdi Ḫaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 18). [ki,]*
- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ **ki** gönlinde maʿāşı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 3). [ki,]*
- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki gönlinde maʿāşı fikri olur ve bir kişinüñ **ki** derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 4). [ki,]*
- uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur ḳalbi evlāsından kesilmez hemçunān bir kişi **ki** ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 7). [ki,]*
- ḳadar **ki** niyetini ṭoġrıltdum şanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce riyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūṣına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 9). [ki,]*
- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum şanur ḫaberi yoḳdur **ki** bir maḫfīce riyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūṣına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 9). [ki,]*

- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce riyā ḳarışur her ʿamel **ki** anuñ ḫulūṣına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 10). [ki,]*
- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce riyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūṣına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür **ki** ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 10). [ki,]*
- vardur ve hem bir kişinüñ **ki** göñli dünyādan ṣovumaz ol mümkin degüldür riyāżet leẕẕetini ṭuymaz egerçi meyyit ile bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 11). [ki,]*
- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ **ki** ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki leẕẕet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 13). [ki,]*
- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi **ki** leẕẕet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 14). [ki,]*
- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki leẕẕet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur **ki** bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 14). [ki,]*
- çıḳmaḳ ister ammā bir göñül **ki** dünyādan ṭamām uṣanmış ola ve leẕẕāt-ı ʿācileden teveccühi dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 17). [ki,]*
- olınur **ki** eydürdi Biş nesneden ġayrisinde ʿacele şeyṭāndandur birisi żayf-i iṭʿām ve birisi edā-yı vām ve birisi techīz-i emvāt ve birisi nikāh-ı benāt ve birisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 7). [ki,]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur **ki** ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 9). [ki,]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā **ki** biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [ki,]*
- ḳaçan zāhid oluram **ki** ʿālemde hiçbir nesneye ḳāniʿ olmazam cemīʿ dünyāya ve ʿuḳbāya baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 11). [ki,]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur **ki** ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 9). [ki,]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā **ki** biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [ki,]*
- ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta'aḫḫırīn bunda ittifāḳ itmişlerdür kim ol kişi **ki** ẓāhiri bāṭına tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn ü taḳrīrle beyān itmiş ola ve şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 2). [ki,]*
- ü tevfīḳ idüp luṭf-ı taḥrirle ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi Rivāyet olınur **ki** meşāyıḫdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 4). [ki,]*

- kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām **ki** Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde aña olan olmayup ṭudı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 5). [ki,]*
- yaşında yoḳdı **ki** ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oġlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 9). [ki,]*
- **ki** şayılmaz ve şol ḳadar āṣārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne şıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve anlaruñ fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 15). [ki,]*
- ki şayılmaz ve şol ḳadar āṣārını gördüm **ki** dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne şıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve anlaruñ fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 15). [ki,]*
- ḫalef eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur **ki** ʿĀḳıl kime dirler diyü şordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 2). [ki,]*
- vaḳt tamām olur didiler Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp incinmeye ve eẕālarına ṣabr idüp gücenmeye Naḳl olınur **ki** şordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 4). [ki,]*
- nehy-i münker ḳılmayasın Rivayet olınur **ki** eydürdi Bir kişi seyyi'atına şol ḳadar naẓar itmemek gerek ki ye's vire ve ḥasenātına daḫı ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 9). [ki,]*
- nehy-i münker ḳılmayasın Rivayet olınur ki eydürdi Bir kişi seyyi'atına şol ḳadar naẓar itmemek gerek **ki** ye's vire ve ḥasenātına daḫı ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 10). [ki,]*
- itmemek gerek **ki** emn getüre Ve eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 11). [ki,]*
- muḫālefet eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur **ki** ʿĀḳıl kime dirler diyü şordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 2). [ki,]*
- metāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek Ve eydürdi Bir kişi **ki** bir maʿṣiyet üzerine muḳīm olup ḳalbi aña merbūṭ olur anuñ cemīʿ ḥasenatı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 13). [ki,]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām **ki** ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 16). [ki,]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi **ki** Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 16). [ki,]*
- olur ve bir kişi Allāh yolında şol dem ḫāliş olup ṭurmış olur **ki** Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḫtirāz ide ve eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 17). [ki,]*
- daḫī işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide **ki** bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 1). [ki,]*

- daḫī işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 1). [ki,]*
- anları giderse göñli açılur biri şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür **ki** iġvā idüp vesvese ider ve biri dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur ki siḥirler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 3). [ki,]*
- anları giderse göñli açılur biri şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür ki iġvā idüp vesvese ider ve biri dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur **ki** siḥirler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 4). [ki,]*
- idüp aladur ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür **ki** kendü müşteheyātına ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve dünya yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 5). [ki,]*
- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde **ki** anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 8). [ki,]*
- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim **ki** anuñ z̲āt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki andan ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 12). [ki,]*
- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki anuñ z̲āt-ı pür kemāline ınana mümkin midür **ki** andan ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 12). [ki,]*
- N'olur şol taʿāmdan **ki** anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarab olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 13). [ki,]*
- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden **ki** āḫır ḫarab olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 14). [ki,]*
- fāyide olur şol māldan **ki** vāris̲lere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 15). [ki,]*
- fāyide olur şol māldan ki vāris̲lere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara **ki** ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 16). [ki,]*
- Allāh'adur **ki** gine anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle aña ʿişyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 17). [ki,]*
- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz N'olur andan **ki** tevbeyi añduḳca fulān vaḳt idem diye ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 5). [ki,]*
- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür **ki** dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 8). [ki,]*
- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür **ki** ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 8). [ki,]*

- yirde ʿāḳl aña mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür **ki** ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 9). [ki,]*
- yirde ʿāḳl aña mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur **ki** nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 10). [ki,]*
- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede **ki** sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki hevā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 12). [ki,]*
- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde **ki** hevā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 12). [ki,]*
- ḥarāmı göñline götürmesi olur **ki** ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 15). [ki,]*
- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 16). [ki,]*
- mücerred ḫāṭırumuza gelse ammā işlemege ʿazīmet itmesevüz bize ẕenb olmaz maʿa hāẕā **ki** eger ol ḳadar nesne ehlu'llāhdan birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 18). [ki,]*
- çoḳ gözükür ve ḳadri ʻālī olduḳça edebin artuḳ ṣaḳınur niçe nesneler **ki** ġayrilerde maʻfuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ maʻnāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 3). [ki,]*
- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz şimdi didügümüz bu degüldür bir ġayri ḥāletdür **ki** bir fiʻl-i maḫṣūṣ baʻżı kişiden ma'ṣiyet olur baʻżı kişiden ʻibādetdür nefs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 12). [ki,]*
- emrde ʻibādet olur bu degül **ki** ma'ṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭāʻat olur bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 13). [ki,]*
- emrde ʻibādet olur bu degül ki ma'ṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭāʻat olur bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi **ki** Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 14). [ki,]*
- **ki** andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve ʻāṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur ve ʻişyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müteʻaffin olup ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 15). [ki,]*
- ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve ʻāṣī olan bir cīfe olur **ki** andan daḫı eşerr olur ve ʻişyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müteʻaffin olup ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 15). [ki,]*
- ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve ʻāṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur ve ʻişyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur **ki** ḳoḳmış olur müteʻaffin olup ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 16). [ki,]*
- üşmiş olur Ve eydürdi Şol kişi **ki** ḫalḳuñ ʻişarātına muṭṭaliʻ olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup saʻy ider bilmek ister ol kişi bu fiʻlde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 17). [ki,]*

- ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve eger ṭuyduġını işā‘at iderse ḫōd iki cihānda mel‘ūn u maṭrūd olur Ve eydürdi **ki** İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 2). [ki,]*
- ma‘rifeti artmaġla olur bu degül **ki** hemīn bir ḳuru ‘ömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh’ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 3). [ki,]*
- ma‘rifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru ‘ömr uzatmaġla olur Ve eydürdi **ki** Her kişi ki dünyāda Allāh’ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [ki,]*
- ma‘rifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru ‘ömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi **ki** dünyāda Allāh’ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [ki,]*
- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ ma‘nāsı yā işāretdür ‘uṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād oldur **ki** Allāh’ı bilür ammā ‘ibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 6). [ki,]*
- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu’llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına **ki** kişi Allāh’a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 10). [ki,]*
- kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā **ki** ‘āṣıḳlara maḥbūbdan inḳıṭa‘ ḫavfı daḫı olur hīç bir ‘āṣıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 11). [ki,]*
- kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki ‘āṣıḳlara maḥbūbdan inḳıṭa‘ ḫavfı daḫı olur hīç bir ‘āṣıḳ olmaz **ki** bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 12). [ki,]*
- belā bir belādur **ki** bunda ne leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur ‘ārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 13). [ki,]*
- belā bir belādur ki bunda ne leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür **ki** bunda rāḥatlar olur ‘ārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 13). [ki,]*
- dervīş olan ḫalvetinüñ bir gūşesini cihān sarāylarına deġişmez her şevḳ ehli **ki** bunlarıñ bu derdi-y-ile fenāsını görür āh-ı eẕān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 15). [ki,]*
- eydürdi **ki** Mütevekkil **ki** sebebi görür ol müdde‘ī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ ma‘nāsı bu degüldür kim cemī‘ ālem esbābdan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 17). [ki,]*
- eydürdi **ki** Mütevekkil **ki** sebebi görür ol müdde‘ī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ ma‘nāsı bu degüldür kim cemī‘ ālem esbābdan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 17). [ki,]*
- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu’llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına **ki** kişi Allāh’a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 10). [ki,]*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine **ki** her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur **ki** ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 5). [ki,]*

- işāretdür tevekkülüñ merātibine **ki** her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur **ki** ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 6). [ki,]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli terk olur nite **ki** ekṣer-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 8). [ki,]*
- tevekkül daḫı götürilür şöyle **ki** ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb şayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur **ki** bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 10). [ki,]*
- geçilür bunlardan tamām geçülmeyince nihāyetine varılmaz bu mesāfe dükenmeyince ġāyetine irilmez her ṣıfāt **ki** vardur fenā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 12). [ki,]*
- bulmaz bir altunı eridip ṣızdırmayınca mümkin degül arınmaz Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Bir kişi **ki** Rabb'i-y-ile edebini gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 13). [ki,]*
- bulmaz bir altunı eridip ṣızdırmayınca mümkin degül arınmaz Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Bir kişi **ki** Rabb'i-y-ile edebini gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 14). [ki,]*
- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek **ki** Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā **ki** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 16). [ki,]*
- itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi **ki** ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 17). [ki,]*
- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler **ki** anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü 'işḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 1). [ki,]*
- göñline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevāni' ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fi'le götürilmez dāyimā göñlinde olur **ki** meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 4). [ki,]*
- vaḳt fikrinde olur **ki** dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara ma'ḳūd olur her anduḳca yitişemedügine te'essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 5). [ki,]*
- geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nev' ṭaleb olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭā'at olur ammā ṣol kişi **ki** hīç göñline gelmezdi **ki** dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 8). [ki,]*
- geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nev' ṭaleb olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭā'at olur ammā ṣol kişi **ki** hīç göñline gelmezdi **ki** dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 8). [ki,]*
- eylemezdi **ki** bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn 'ālem-i maḥsūsata ḳānī' olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 9). [ki,]*
- işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān'uñ cemī' ma'nāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīṣde her ne görürse 'ālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi ba'īddür **ki** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 12). [ki,]*

- ṭuymaz ve eger andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü maʿāṣī aña doymaz niçe put-perestler olur **ki** āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 18). [ki,]*
- bulınur **ki** cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı menṣūr olur ġāyet andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 1). [ki,]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Mübtedīye gerekdür **ki** bükā ve ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur **ki** bu aṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 3). [ki,]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Mübtedīye gerekdür **ki** bükā ve ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur **ki** bu aṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 3). [ki,]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Mübtedīye gerekdür **ki** bükā ve ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur **ki** bu aṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 4). [ki,]*
- ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī aña işāretdür **ki** bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür şevḳini arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 5). [ki,]*
- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur **ki** eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 8). [ki,]*
- ve şol **ki** mes'ele-i sāniyedür gāh keşfle olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür **ki** ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur **ki** eydürdi Bir kişi **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 14). [ki,]*
- ve şol **ki** mes'ele-i sāniyedür gāh keşfle olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür **ki** ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur **ki** eydürdi Bir kişi **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 14). [ki,]*
- ve şol **ki** mes'ele-i sāniyedür gāh keşfle olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür **ki** ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur **ki** eydürdi Bir kişi **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 14). [ki,]*
- Allāh'a ʿibādet itmez ke-enna görür gibi ve bir kişi **ki** aña ḳullıḳ eylemez ke-enna ḥużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 15). [ki,]*
- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīṣde gelen mertebe-i iḥsāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol iḥsāna **ki** dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 18). [ki,]*
- bulınur **ki** cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı menṣūr olur ʿināyet andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 1). [ki,]*
- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sāʿat bunı mülāḥaẓa eyleyeler **ki** ol anlaruñ
  aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 1). [ki,]*
- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sāʿat bunı mülāḥaẓa eyleyeler **ki** ol anlaruñ
  aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 1). [ki,]*

- her ẕerreye **ki** baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta‘ayyin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 3). [ki,]*
- yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu keṯret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyat ile anuñ iṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz **ki** ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 10). [ki,]*
- muṭlaḳ olandur **ki** hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm **ki** ‘aḳl ‘uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Her ‘ālim **ki** emr-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 11). [ki,]*
- muṭlaḳ olandur **ki** hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm **ki** ‘aḳl ‘uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Her ‘ālim **ki** emr-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 11). [ki,]*
- muṭlaḳ olandur **ki** hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm **ki** ‘aḳl ‘uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Her ‘ālim **ki** emr-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 12). [ki,]*
- muṭlaḳ olandur **ki** hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm **ki** ‘aḳl ‘uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Her ‘ālim **ki** emr-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 12). [ki,]*
- işe Ya‘nī dimek ister **ki** anuñ rūḥāniyyeti ḥamele-i ‘arşa muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı ‘ālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 15). [ki,]*
- pes er- Raḥmān ‘alā arşīn istivā hükmi-y-ile ‘arşa mülḥaḳ olur Fi’l-cümle maḳṣūd oldur
  kim ‘ālim **ki** ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi ‘ālimüñ yiri ‘arş civārında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 18). [ki,]*
- olur anuñ gibi ‘ulemādur **ki** vereṯe-i enbiyā olurlar ve anuñ gibi dānişmendlerdür **ki** yir yüzinde ḫulefā olurlar ‘ālemüñ niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 1). [ki,]*
- olur anuñ gibi ‘ulemādur **ki** vereṯe-i enbiyā olurlar ve anuñ gibi dānişmendlerdür **ki** yir yüzinde ḫulefā olurlar ‘ālemüñ niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 2). [ki,]*
- pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite **ki** ḥażret-i Sehl’den naḳl olınur **ki** eydürdi Şol ‘ulemā-yı ẓāhir **ki** ‘ilimleri-y-ile ‘āmil olurlar anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 5). [ki,]*
- pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite **ki** ḥażret-i Sehl’den naḳl olınur **ki** eydürdi Şol ‘ulemā-yı ẓāhir **ki** ‘ilimleri-y-ile ‘āmil olurlar anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 6). [ki,]*
- mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür **ki** bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa ‘ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 7). [ki,]*
- olsa gerek ve mücerred ‘ilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger içinden ba‘żına Allāh ta‘ālā ‘ināyet idüp ceẕbe yitişdüre **ki** yā dünyāda yā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 10). [ki,]*
- ‘Ulemāya bundan müşkil olmaz **ki** müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Ya‘nī dimek ister **ki** müdāhene *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 13). [ki,]*

- ‘Ulemāya bundan müşkil olmaz **ki** müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Ya‘nī dimek ister **ki** müdāhene *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 14). [ki,]*
- yirler olur **ki** ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen ‘ulemā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 17). [ki,]*
- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle ḳomışlar **ki** eger ol mu‘āmelede dīne ḫalel gelmez ola ve şer‘-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fi‘l müdārā olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 1). [ki,]*
- fi‘l müdāhene olur aṣlā gerekmez şol **ki** mü’min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister **ki** niçe yirler olur **ki** ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle **ki** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [ki,]*
- fi‘l müdāhene olur aṣlā gerekmez şol **ki** mü’min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister **ki** niçe yirler olur **ki** ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle **ki** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [ki,]*
- ol i‘tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve ‘āḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide **ki** anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 8). [ki,]*
- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür **ki** bir ḥālāt var ammā bilmez **ki** ol nedendür niçe ẓannlar olur **ki** kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 9). [ki,]*
- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür **ki** bir ḥālāt var ammā bilmez **ki** ol nedendür niçe ẓannlar olur **ki** kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [ki,]*
- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür **ki** bir ḥālāt var ammā bilmez **ki** ol nedendür niçe ẓannlar olur **ki** kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [ki,]*
- bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde ‘aḳla gerekdür **ki** ġāfil olmaya tā **ki** ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur **ki** eydürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 13). [ki,]*
- bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde ‘aḳla gerekdür **ki** ġāfil olmaya tā **ki** ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur **ki** eydürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 14). [ki,]*
- ‘Ālim olanuñ ḥāli efżal olur ‘ārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür ma‘āṣī-y-ile bulına Ya‘nī aña işāret ider **ki** ‘ilm makāmı ‘alā olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 16). [ki,]*
- ma‘rifet aña berāber olmaz ol sebebdendür **ki** Allāh’a ‘ālim dinilür ‘ārif dinilmez ammā şöyle bilmek gerek bu ‘ilm şol ‘ilmdür **ki** ma‘rifetden ṣoñra *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 17). [ki,]*
- ma‘rifet aña berāber olmaz ol sebebdendür **ki** Allāh’a ‘ālim dinilür ‘ārif dinilmez ammā şöyle bilmek gerek bu ‘ilm şol ‘ilmdür **ki** ma‘rifetden ṣoñra *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 18). [ki,]*
- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur **ki** evliyānuñ vaṣfında dirdi ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur **ki** ‘ārif olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 5). [ki,]*

- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur **ki** evliyānuñ vaṣfında dirdi ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur **ki** ʻārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 6). [ki,]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eşitdi Şol vaḳt olur **ki** nice *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [ki,]*
- ḫaber vire Yaʻnī aña işāret ider **ki** ol kişiye tecellī ḳudret ü ʻilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād şol tecellīdür **ki** nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [ki,]*
- ḫaber vire Yaʻnī aña işāret ider **ki** ol kişiye tecellī ḳudret ü ʻilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād şol tecellīdür **ki** nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 14). [ki,]*
- z̲ātda fenā bulduḳdan ṣoñra gele yoḫsa şol fenā-yı ṣıfat **ki** anda fenā-yı z̲āt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur **ki** fenādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 15). [ki,]*
- z̲ātda fenā bulduḳdan ṣoñra gele yoḫsa şol fenā-yı ṣıfat **ki** anda fenā-yı z̲āt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur **ki** fenādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 16). [ki,]*
- gelüp ṭura ve dirlik oldur **ki** kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur **ki** fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [ki,]*
- gelüp ṭura ve dirlik oldur **ki** kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur **ki** fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 18). [ki,]*
- olur **ki** yoḳlıḳ çeşme-sārından ṣu verile ḥayāt şeceresi ol zamān müs̲mir olur **ki** ravżа-ı fenāda dikile ve vücūd ekinleri ol vaḳt ḥāṣıl virür **ki** mezraʿa-yı ʿademde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 1). [ki,]*
- olur **ki** yoḳlıḳ çeşme-sārından ṣu verile ḥayāt şeceresi ol zamān müs̲mir olur **ki** ravżа-ı fenāda dikile ve vücūd ekinleri ol vaḳt ḥāṣıl virür **ki** mezraʿa-yı ʿademde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 1). [ki,]*
- olur **ki** yoḳlıḳ çeşme-sārından ṣu verile ḥayāt şeceresi ol zamān müs̲mir olur **ki** ravżа-ı fenāda dikile ve vücūd ekinleri ol vaḳt ḥāṣıl virür **ki** mezraʿa-yı ʿademde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 2). [ki,]*
- ekile rūḥ ol dem ḥużūrla rāḥat bulur **ki** ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫumārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür **ki** mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 3). [ki,]*
- ekile rūḥ ol dem ḥużūrla rāḥat bulur **ki** ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫumārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür **ki** mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 4). [ki,]*
- oldur **ki** ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur **ki** aña ecel pençesi irmeye şol kişiler **ki** iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 5). [ki,]*
- oldur **ki** ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur **ki** aña ecel pençesi irmeye şol kişiler **ki** iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 5). [ki,]*

- oldur **ki** ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur **ki** aña ecel pençesi irmeye şol kişiler **ki** iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 6). [ki,]*
- ḳalurlar ol sebebdendür **ki** aḥādīşde gelür **ki** enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler şol beden ʿalāḳası gitdügini anlara mevt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 7). [ki,]*
- ḳalurlar ol sebebdendür **ki** aḥādīşde gelür **ki** enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler şol beden ʿalāḳası gitdügini anlara mevt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 7). [ki,]*
- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar **ki** şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [ki,]*
- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar **ki** şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [ki,]*
- bedendür anı bilmezler **ki** anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur **ki** iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 11). [ki,]*
- bedendür anı bilmezler **ki** anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur **ki** iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 11). [ki,]*
- olmaz Şöyle **ki** ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar **ki** dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan **ki** ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [ki,]*
- çıḳup ḳurtılur murġ-ı rūḥları dām-ı heyūlādan ḫalāṣ olur ve bāz-ı ʿaḳılları şikār-gāh-ı ḳudsde ḫāṣ olur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Enbiyāya üç ʿilm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 16). [ki,]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür **ki** elbette kendülere lāzımdur **ki** ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür **ki** iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 17). [ki,]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür **ki** elbette kendülere lāzımdur **ki** ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür **ki** iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 18). [ki,]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür **ki** elbette kendülere lāzımdur **ki** ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür **ki** iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 18). [ki,]*
- diyeler ve biri ol ʿilmdür **ki** anlara me'mūrdur **ki** anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur **ki** anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 1). [ki,]*
- diyeler ve biri ol ʿilmdür **ki** anlara me'mūrdur **ki** anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur **ki** anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 1). [ki,]*
- diyeler ve biri ol ʿilmdür **ki** anlara me'mūrdur **ki** anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur **ki** anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 2). [ki,]*

- Allāh'uñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur **ki** anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı sānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur **ki** anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 3). [ki,]*
- Allāh'uñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur **ki** anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı sānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur **ki** anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 4). [ki,]*
- ʿilmi daḫı dirler şöyle **ki** bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı sālisden mūrad ol olursa **ki** ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 8). [ki,]*
- ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı sālisden olur pes ḳısm-ı sānī ile anuñ farḳı eyle ḳılınur **ki** ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı sānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 10). [ki,]*
- sālisüñ **ki** anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i zātda fenā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı sālisden murād ol olursa **ki** cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 11). [ki,]*
- sālisüñ **ki** anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i zātda fenā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı sālisden murād ol olursa **ki** cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 12). [ki,]*
- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur **ki** maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 13). [ki,]*
- dimekle olmaz her ne ḳadar **ki** başīret gözi açılursa gine mütefāvit olur anuñ ḥicābı ḳatı çoḳdur ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẓāma maʿrifetler olur **ki** evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 16). [ki,]*
- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol muteşābihāt **ki** evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 17). [ki,]*
- olur **ki** maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle **ki** aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz **ki** ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 1). [ki,]*
- olur **ki** maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle **ki** aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz **ki** ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [ki,]*
- olur **ki** maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle **ki** aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz **ki** ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [ki,]*
- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ide **ki** bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 3). [ki,]*
- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ide **ki** bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 4). [ki,]*
- kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur **ki** bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī içinde müteşābihe olur **ki** ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 5). [ki,]*

- kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur **ki** bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī içinde müteşābihe olur **ki** ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 6). [ki,]*
- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳademi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur **ki** ol bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 8). [ki,]*
- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳademi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur **ki** ol bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 8). [ki,]*
- aña işāret ider **ki** ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol **ki** ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā **ki** kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiçbir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 9). [ki,]*
- aña işāret ider **ki** ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol **ki** ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā **ki** kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiçbir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 10). [ki,]*
- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil **ki** işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba **ki** henüz sülb Ādem'de ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 12). [ki,]*
- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil **ki** işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba **ki** henüz sülb Ādem'de ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 12). [ki,]*
- iken ilhām itdi ṣevāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye **ki** bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 13). [ki,]*
- ider **ki** her kişi **ki** dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 15). [ki,]*
- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol ṭabʿ **ki** kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 18). [ki,]*
- ider **ki** her kişi **ki** dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 15). [ki,]*
- ḳılur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur **ki** eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 1). [ki,]*
- ḳılur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur **ki** eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 1). [ki,]*
- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür **ki** günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkin ide **ki** ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 3). [ki,]*
- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür **ki** günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkin ide **ki** ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 4). [ki,]*

- ġayrda tevbe ol vaḳt olur **ki** anı ḳaża ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 7). [ki,]*
- nefsine bir ḥarām ile lezzāt vire vācibdür **ki** gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür **ki** dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur **ki** ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 9). [ki,]*
- nefsine bir ḥarām ile lezzāt vire vācibdür **ki** gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür **ki** dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur **ki** ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 10). [ki,]*
- nefsine bir ḥarām ile lezzāt vire vācibdür **ki** gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür **ki** dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur **ki** ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 10). [ki,]*
- raġbeti olur **ki** ol günāhuñ nefsi ḳatında lezzeti olur tevbenüñ sevābı günāhuñ lezzetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 13). [ki,]*
- raġbeti olur **ki** ol günāhuñ nefsi ḳatında lezzeti olur tevbenüñ sevābı günāhuñ lezzetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 14). [ki,]*
- ṣayılur Hemīn andan aña şol fāyide olur **ki** anā mażarret olmaz ol ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 17). [ki,]*
- cilā virmekde bu andan artuḳ olur **ki** bir ḥelāldeki lezzeti vardur terk eyleye mücerred nefsine īzā itmek içün ḳomaya **ki** işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 1). [ki,]*
- cilā virmekde bu andan artuḳ olur **ki** bir ḥelāldeki lezzeti vardur terk eyleye mücerred nefsine īzā itmek içün ḳomaya **ki** işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 2). [ki,]*
- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler **ki** bir kişi **ki** bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler **ki** cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 3). [ki,]*
- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler **ki** bir kişi **ki** bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler **ki** cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 3). [ki,]*
- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler **ki** bir kişi **ki** bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler **ki** cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 4). [ki,]*
- eski lezzeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā budur **ki** nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl **ki** lezzetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 6). [ki,]*
- eski lezzeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā budur **ki** nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl **ki** lezzetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 6). [ki,]*
- berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse daḫı itmesün tek ol ḥarāmı işledügi ḳadar müddet anı işlemesün Bu bir ḥāldür **ki** aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 8). [ki,]*

- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur **ki** muʿāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Bir kişinüñ **ki** üzerine meẓālim-i nās ola ve ister **ki** tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 9). [ki,]*
- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur **ki** muʿāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Bir kişinüñ **ki** üzerine meẓālim-i nās ola ve ister **ki** tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 10). [ki,]*
- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur **ki** muʿāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Bir kişinüñ **ki** üzerine meẓālim-i nās ola ve ister **ki** tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 10). [ki,]*
- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur **ki** muʿāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Bir kişinüñ **ki** üzerine meẓālim-i nās ola ve ister **ki** tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 10). [ki,]*
- ol meẓālimden ḫalāṣ ola aña cāyiz degüldür **ki** ḳarnını ṭoyura mādām **ki** ol meẓālim üzerinde ṭura Yaʿnī ṭoḳ olınca aña kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 11). [ki,]*
- baṭālet gelür aç olıcaḳ aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Bir kişinüñ **ki** ġallesi olmaya **ki** ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 14). [ki,]*
- baṭālet gelür aç olıcaḳ aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Bir kişinüñ **ki** ġallesi olmaya **ki** ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 14). [ki,]*
- baṭālet gelür aç olıcaḳ aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Bir kişinüñ **ki** ġallesi olmaya **ki** ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 14). [ki,]*
- cāyiz degüldür ol kişiye **ki** ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye ve eger elbette żarūrī olup ödinc ala Allāh taʿālā virürse virem diye Anda daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 15). [ki,]*
- kifāyetden geçmeye Yaʿnī andan iḥtirāz eyleye **ki** nefsi maṣlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye **ki** mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 17). [ki,]*
- kifāyetden geçmeye Yaʿnī andan iḥtirāz eyleye **ki** nefsi maṣlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye **ki** mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 18). [ki,]*
- kifāyetden geçmeye Yaʿnī andan iḥtirāz eyleye **ki** nefsi maṣlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye **ki** mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 18). [ki,]*
- dünyādur nā-gāh bir gün öle borcını ödemedin borclu ḳala ammā bu bir ḥāletdür **ki** iḫtilāf-ı meşārib ile muḫtelif olur birinde olan birinde olana muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 2). [ki,]*
- olur Ādem oldur **ki** Allāh'a tevekküli ġalib olur andan ümīdi kesmez ol her ne ḳadar deyn iderse mümkin degüldür deyinle olmaz ḥuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 3). [ki,]*
- ḳalmaz çāra yoḳdur ödenür hīç arada gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek **ki** iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 6). [ki,]*

- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña yeksān olur Bir kişi **ki** işini aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür **ki** ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 7). [ki,]*
- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña yeksān olur Bir kişi **ki** işini aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür **ki** ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 8). [ki,]*
- ışmarlamaḳdadır ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet **ki** sen derūnuñda bulasın çāra yoḳdur **ki** bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 9). [ki,]*
- ışmarlamaḳdadır ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet **ki** sen derūnuñda bulasın çāra yoḳdur **ki** bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 10). [ki,]*
- ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur ve derūnda bu vicdān ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle tevekkülde her ne mertebede **ki** olursın sen işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 12). [ki,]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ **ki** eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Bir ṭariḳ **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 13). [ki,]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ **ki** eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Bir ṭariḳ **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 14). [ki,]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ **ki** eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Bir ṭariḳ **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 14). [ki,]*
- ferdāniyyetdür Yaʿnī esbābı aradan gidermek gerek cemīʿ ḫayr u şer ne ise andan bilmek gerek bunuñ ʿalāmeti oldur **ki** hīç kimseyi medḥ ü ẕemm idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 18). [ki,]*
- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür **ki** tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 1). [ki,]*
- teklīfi men' ider ikisini daḫı bilür **ki** girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ **ki** tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 3). [ki,]*
- teklīfi men' ider ikisini daḫı bilür **ki** girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ **ki** tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 4). [ki,]*
- cemī' me<u>s</u>ūbātını iḥbāt ider Nice tevḥīd olur ol **ki** teklīf ile cem' olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol **ki** şerī'ate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuṣūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 5). [ki,]*
- cemī' me<u>s</u>ūbātını iḥbāt ider Nice tevḥīd olur ol **ki** teklīf ile cem' olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol **ki** şerī'ate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuṣūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 6). [ki,]*
- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi <u>I</u>mān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 12). [ki,]*

- cihetden tefāvüt bulınmaz İmdi egerçi nefes-i taṣdīḳde tefāvüt olmamaḳ meẕheb-i meşhūrdur ammā ma‘lūmdur **ki** kütüb-i kelāmiyyede bu daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 14). [ki,]*
- meẕkūrdur **ki** taḥḳīḳ budur **ki** taṣdīḳde daḫı tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz bir mi olur ḫuṣūṣā **ki** ekṣer-i ‘avāmuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 15). [ki,]*
- meẕkūrdur **ki** taḥḳīḳ budur **ki** taṣdīḳde daḫı tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz bir mi olur ḫuṣūṣā **ki** ekṣer-i ‘avāmuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 15). [ki,]*
- taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib olur **ki** naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur Fi’l-cümle ẓann itmezse daḫı īmānda mu‘teber olan hemīn cezm olur gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 17). [ki,]*
- olur pes ihtimāl var **ki** Sehl ḥażretlerinüñ īmānda ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi bu degüldür **ki** meẕheb-i meşhūra işāret itmek ola belki mü’minde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 4). [ki,]*
- ziyāde vü noḳṣān ile tefāvüt olmaz dimek ola Ya‘nī cemī‘ mü’minler bir nesneye ınanmaḳ gerek **ki** Peyġambar ‘aleyhi's- selām her ne getürdi-y-ise *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 6). [ki,]*
- Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Üç nesne vardur **ki** eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta‘ālā ve biri cennet ve biri nefs olur Ya‘nī şol kimselerüñ **ki** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 11). [ki,]*
- Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Üç nesne vardur **ki** eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta‘ālā ve biri cennet ve biri nefs olur Ya‘nī şol kimselerüñ **ki** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 11). [ki,]*
- Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Üç nesne vardur **ki** eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta‘ālā ve biri cennet ve biri nefs olur Ya‘nī şol kimselerüñ **ki** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 12). [ki,]*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh’la mu‘āmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve şol kişiye **ki** ‘işyānı ucından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 14). [ki,]*
- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi **ki** nefsini ıṣlāḥ itmeyüp żāyi‘ ḳılur bir nefes daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil **ki** ‘ibāret nefes ola *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 15). [ki,]*
- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi **ki** nefsini ıṣlāḥ itmeyüp żāyi‘ ḳılur bir nefes daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil **ki** ‘ibāret nefes ola *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 16). [ki,]*
- nefs olmaya Ya‘nī işāret ider **ki** hiçbir nefesini ādem żāyi‘ ḳılmaya Ve naḳl olınur **ki** eydürdi ‘urve-i vüṣḳāyı şol kişi bilür **ki** nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 17). [ki,]*
- nefs olmaya Ya‘nī işāret ider **ki** hiçbir nefesini ādem żāyi‘ ḳılmaya Ve naḳl olınur **ki** eydürdi ‘urve-i vüṣḳāyı şol kişi bilür **ki** nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 18). [ki,]*
- nefs olmaya Ya‘nī işāret ider **ki** hiçbir nefesini ādem żāyi‘ ḳılmaya Ve naḳl olınur **ki** eydürdi ‘urve-i vüṣḳāyı şol kişi bilür **ki** nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 18). [ki,]*

- olur pes ihtimāl var **ki** Sehl ḥażretlerinüñ īmānda ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi bu degüldür **ki** meẕheb-i meşhūra işāret itmek ola belki mü'min-i bihde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 4). [ki,]*
- ziyāde vü noḳṣān ile tefāvüt olmaz dimek ola Ya'nī cemī' mü'minler bir nesneye inanmaḳ gerek **ki** Peyġambar 'aleyhi's-selām her ne getürdi-y-ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 6). [ki,]*
- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aşılda 'urve-i vüṯḳā aña dirler **ki** ṭabī'atde 'ulüvv- ü himmet ġālib ola **ki** her ne mertebeye yitişürse andan a'lāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 1). [ki,]*
- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aşılda 'urve-i vüṯḳā aña dirler **ki** ṭabī'atde 'ulüvv- ü himmet ġālib ola **ki** her ne mertebeye yitişürse andan a'lāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 2). [ki,]*
- ṭālib ola İmdi bu bir ma'nādur **ki** umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur bu bir ḥāletdür aḥvāl-i 'ulāda daḫı bulınur aḥvāl-i 'uḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 3). [ki,]*
- bir ādemüñ **ki** ṭabī'atında 'ulüvv ü himmet olur ve bir nefs **ki** cibilletinde ḳavī 'azīmet
  olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda 'ārūfeti olur şöyle **ki** hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 5). [ki,]*
- bir ādemüñ **ki** ṭabī'atında 'ulüvv ü himmet olur ve bir nefs **ki** cibilletinde ḳavī 'azīmet
  olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda 'ārūfeti olur şöyle **ki** hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 5). [ki,]*
- yitişmez **ki** ol mertebeye ḳanā'atı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz
  ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā'at idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 7). [ki,]*
- bulınur hīç bir mertebe bulınmaz **ki** ol mertebeye ḳanā'at ḳıla muttaṣıl cehd eyler **ki** bu günki ḥāli dünkinden yig ola Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 11). [ki,]*
- bulınur hīç bir mertebe bulınmaz **ki** ol mertebeye ḳanā'at ḳıla muttaṣıl cehd eyler **ki** bu günki ḥāli dünkinden yig ola Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 12). [ki,]*
- bulınur hīç bir mertebe bulınmaz **ki** ol mertebeye ḳanā'at ḳıla muttaṣıl cehd eyler **ki** bu günki ḥāli dünkinden yig ola Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 12). [ki,]*
- daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz **ki** ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 16). [ki,]*
- daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz **ki** ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 16). [ki,]*
- ḥaḳḳ-ı ġayre muḳāveme ola ḥaḳḳ-ı Allāh niçe olur ve hem işāret ider **ki** ġaybetüñ envā'ı bulınur her birinden aña münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 17). [ki,]*

- tevbe olur ba‘żında elbette istiḥlāl gerek **ki** tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek **ki** tevbe şer‘e muvāfık ola ve ba‘żı ġaybet olur **ki** anda istiġfar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 1). [ki,]*
- tevbe olur ba‘żında elbette istiḥlāl gerek **ki** tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek **ki** tevbe şer‘e muvāfık ola ve ba‘żı ġaybet olur **ki** anda istiġfar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 2). [ki,]*
- tevbe olur ba‘żında elbette istiḥlāl gerek **ki** tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek **ki** tevbe şer‘e muvāfık ola ve ba‘żı ġaybet olur **ki** anda istiġfar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 2). [ki,]*
- kifāyet eyler meṣelā ṣol mesāvī **ki** bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fi‘lüñ fā’ilini ta‘yīn eylemez fi’l-cümle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [ki,]*
- olur **ki** ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle **ki** ol anı itmekde ‘ayn-ı ṣevāb olur meṣelā ṣol mesāvī **ki** ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle **ki** ol fi‘l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 7). [ki,]*
- olur **ki** ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle **ki** ol anı itmekde ‘ayn-ı ṣevāb olur meṣelā ṣol mesāvī **ki** ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle **ki** ol fi‘l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 8). [ki,]*
- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur **ki** ol fi‘lüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur fi’l-cümle bunuñ gibi a‘māl niyyete *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 9). [ki,]*
- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Ṣol kişi īmān ṭa‘amını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemī‘ feraḥ Allāh’uñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 11). [ki,]*
- bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemī‘ şaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Ya‘nī bir kişide īmān-ı kāmilüñ ‘alāmeti ol olur **ki** rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 14). [ki,]*
- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecrübe ile daḫı bulmışlardur **ki** kişi Allāh’a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 1). [ki,]*
- gerek ve eger eşegini baġlarsa Allāh’a ışmarlamaḳ gerek nite **ki** ẓāhir yüzinden görinür **ki** eşegini baġlamazsa nā-gāh żāyi‘ olur ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 6). [ki,]*
- yüzinden bilinür **ki** eger Allāh’a ışmarlamazsa baġlu iken yine yiter fi’l-cümle şunlar **ki** ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 7). [ki,]*
- yüzinden bilinür **ki** eger Allāh’a ışmarlamazsa baġlu iken yine yiter fi’l-cümle şunlar **ki** ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 8). [ki,]*
- esbābdan ve şunlar **ki** ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ’a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur **ki** eydürdi ‘Abd ṣol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 9). [ki,]*
- esbābdan ve şunlar **ki** ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ’a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur **ki** eydürdi ‘Abd ṣol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 10). [ki,]*

- selāmet bulur **ki** tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Ya‘nī hīç kendüde taṣarruf bulmaz miṣl-i emvātdan olur ṣūretde diri yürür ammā ma‘nāda mevtādan olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 11). [ki,]*
- iḫtiyārı kendüden bi’l-külliye selb ider her ne **ki** ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol **ki** ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [ki,]*
- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecribe ile daḫı bulmışlardur **ki** kişi Allāh’a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 1). [ki,]*
- ma‘dūm ma‘dūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur **ki** vücūd merāyā-yı ‘ademden görine her mir‘atdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 3). [ki,]*
- ki aña keṣret ziyān virmez ve bir keṣretdür **ki** anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür keṣret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 9). [ki,]*
- ki aña keṣret ziyān virmez ve bir keṣretdür **ki** anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür keṣret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 9). [ki,]*
- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev‘ cühūd olur bu mes’eleyi ṣol kişi fehm ider **ki** ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [ki,]*
- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev‘ cühūd olur bu mes’eleyi ṣol kişi fehm ider **ki** ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [ki,]*
- ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi ‘İlm da‘vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da‘vādan ötüri ādeme ulu ‘iḳāb olur kişiye kemāl andadur **ki** cehlini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 13). [ki,]*
- ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi ‘İlm da‘vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da‘vādan ötüri ādeme ulu ‘iḳāb olur kişiye kemāl andadur **ki** cehlini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). [ki,]*
- ma‘nādur **ki** her kişi bunı tecribesinde bilür fi’l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz ma‘rifet-i Allāh degül her ṣan‘atda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 17). [ki,]*
- varmaz ebter olur da‘vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḫtiyāc gerek **ki** vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek **ki** ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [ki,]*
- varmaz ebter olur da‘vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḫtiyāc gerek **ki** vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek **ki** ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [ki,]*
- ve kendüde istita‘at görmedügince istiṭā‘atı çoġ olur kendüyi dāyim maḳām-ı ‘ubūdiyyetde ẕelīl görmek gerek **ki** cihānda ‘izzet bula ve nefsini her vaḳt rıbḳa- *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 10). [ki,]*
- ı rıḳḳıyetde ḥaḳīr bilmek gerek **ki** ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh’a ḳul olmaḳ gerek **ki** iki cihāna sulṭān ola ‘āşıḳ dōst işiginde gedā olmaḳ gerek **ki** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 11). [ki,]*

- ı rıḳḳıyetde ḥaḳīr bilmek gerek **ki** ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek **ki** iki cihāna sulṭān ola 'āşıḳ dōst işiginde gedā olmaḳ gerek **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 12). [ki,]*
- ı rıḳḳıyetde ḥaḳīr bilmek gerek **ki** ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek **ki** iki cihāna sulṭān ola 'āşıḳ dōst işiginde gedā olmaḳ gerek **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 12). [ki,]*
- 'uşşāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Şol kişi **ki** hevā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi'l-külliye 'abeş olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 13). [ki,]*
- 'uşşāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Şol kişi **ki** hevā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi'l-külliye 'abeş olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 13). [ki,]*
- żāyi' şayılmaz ammā şol şemerāt-ı ḳulūb **ki** 'āriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden ma'lūm oldur kim her kim **ki** menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 15). [ki,]*
- varmaz ebter olur da'vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḥtiyāc gerek **ki** vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek **ki** ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [ki,]*
- varmaz ebter olur da'vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḥtiyāc gerek **ki** vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek **ki** ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [ki,]*
- rūḥları leẕẕeti ol yoldan ṭālib olur ammā şunlar **ki** dāyim göñülleri iṭṭilā'-ı esrār-ı lāhūtda olur ve her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 9). [ki,]*
- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler **ki** leẕẕetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cū' üç dürlü mertebede bulınur biri cū'-ı ṭab' biri cū'-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 15). [ki,]*
- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler **ki** leẕẕetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cū' üç dürlü mertebede bulınur biri cū'-ı ṭab' biri cū'-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 16). [ki,]*
- biri cū'-ı şehvet olur Ya'nī dimek ister **ki** cū' bedende gāh olur **ki** muḳteżā-yı ṭabī'at olur eger şöyle **ki** ol cū' def' olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 17). [ki,]*
- ḥażmi mü'eddī olur İmdi 'āḳıla lāzımdur **ki** evvelkisini def' eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye ve ikincisinde şol **ki** muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 3). [ki,]*
- olınur **ki** eydürdi Her kimsene **ki** ziyāde ac oturur açlığı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 5). [ki,]*
- Ya'nī maḳṣūd bundan cu'ı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur **ki** cū' ādeme ġāyet ulu ḥāletdür 'ābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 8). [ki,]*
- 'ibādetdür şol ṭā'at **ki** ṭoḳlıġla ola ol ehlu'llāh ḳatında ṭā'at olmaz ẓāhirde beden ta'zībi olur baṭında 'ibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 9). [ki,]*

- bulur beden **ki** mümtelī ola İblīs'üñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 11). [ki,]*
- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 16). [ki,]*
- belki kişi açlıġa ögrenmegi tedrīcle ḳılmaḳ gerek her vaḳtda mizācı taḥammül itdügi ḳadar açlıḳ çekmek gerek şöyle gerekmez **ki** yübūset ġalebe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 18). [ki,]*
- idüp mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 2). [ki,]*
- ḫāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir uslūbla gözetmek olmaz ve cemīʻsine terbiyeti bir yoldan itmek olmaz ādem olur **ki** yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 4). [ki,]*
- ider ādem olur **ki** bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur **ki** aña çilede ṣu virmezler ādem olur **ki** anı ṣudan bi'l-külliye menʻ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 5). [ki,]*
- ider ādem olur **ki** bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur **ki** aña çilede ṣu virmezler ādem olur **ki** anı ṣudan bi'l-külliye menʻ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 5). [ki,]*
- ider ādem olur **ki** bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur **ki** aña çilede ṣu virmezler ādem olur **ki** anı ṣudan bi'l-külliye menʻ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 6). [ki,]*
- mütefāvit olur her mizācuñ riyāżeti aña münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Her kişi **ki** namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek **ki** şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 7). [ki,]*
- mütefāvit olur her mizācuñ riyāżeti aña münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Her kişi **ki** namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek **ki** şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 8). [ki,]*
- temennīler idüp bulmaya İmdi bu kelām ḥadīṯ-i Rasūl'e işāretdür **ki** buyururdı Ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddiʻ olsun diyü vaṣiyyet ḳılurdı fi'l-vāḳiʻ yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 11). [ki,]*
- gelecegin ne bilür Her nefes **ki** gelür şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādiṯe yitişüp fücʻeten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [ki,]*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle her kişi **ki** bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek **ki** şāyed ol ḥāletüñ miṣline bir daḫı irişmeye ve her ādem **ki** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 17). [ki,]*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle her kişi **ki** bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek **ki** şāyed ol ḥāletüñ miṣline bir daḫı irişmeye ve her ādem **ki** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 18). [ki,]*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle her kişi **ki** bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek **ki** şāyed ol ḥāletüñ miṣline bir daḫı irişmeye ve her ādem **ki** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 18). [ki,]*

- vaż῾la bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek **ki** şāyed ol vaż῾uñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve **ki** girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden **ki** çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 1). [ki,]*
- vaż῾la bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek **ki** şāyed ol vaż῾uñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve **ki** girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden **ki** çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 2). [ki,]*
- vaż῾la bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek **ki** şāyed ol vaż῾uñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve **ki** girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden **ki** çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 2). [ki,]*
- şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur **ki** andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur **ki** aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 3). [ki,]*
- şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur **ki** andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur **ki** aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 4). [ki,]*
- kim ekṣer-i nev῾ insāna mülāzımdur az kişiler olur **ki** bundan ḳurtılur ve nādir ῾azīzler olur **ki** bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 11). [ki,]*
- kim ekṣer-i nev῾ insāna mülāzımdur az kişiler olur **ki** bundan ḳurtılur ve nādir ῾azīzler olur **ki** bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 12). [ki,]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür ma῾ahāẕā anı bilür **ki** bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur **ki** eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 16). [ki,]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür ma῾ahāẕā anı bilür **ki** bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur **ki** eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 16). [ki,]*
- Her kişi **ki** ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur **ki** üç nesne aña ῾ādet ola biri ṣadāḳat biri ṣecā῾at ve biri saḫāvet Ya῾nī dimek ister **ki** ṣol kimsenüñ **ki** ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 17). [ki,]*
- Her kişi **ki** ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur **ki** üç nesne aña ῾ādet ola biri ṣadāḳat biri ṣecā῾at ve biri saḫāvet Ya῾nī dimek ister **ki** ṣol kimsenüñ **ki** ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 18). [ki,]*
- Her kişi **ki** ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur **ki** üç nesne aña ῾ādet ola biri ṣadāḳat biri ṣecā῾at ve biri saḫāvet Ya῾nī dimek ister **ki** ṣol kimsenüñ **ki** ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 18). [ki,]*
- aclığı olsa gerek **ki** āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlığı olsa gerek **ki** acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 5). [ki,]*
- aclığı olsa gerek **ki** āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlığı olsa gerek **ki** acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 5). [ki,]*
- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem ṣol kişinüñ **ki** ṭabī῾atında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 12). [ki,]*

- degüldür **ki** anuñ nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫ∨ar ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem **ki** zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 13). [ki,]*
- degüldür **ki** anuñ nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫ∨ar ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem **ki** zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 14). [ki,]*
- denī ü dūn olur ol kişi **ki** 'abdu'd-dīnar ola gerekse 'ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ **ki** dīnār ṭab'ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 15). [ki,]*
- denī ü dūn olur ol kişi **ki** 'abdu'd-dīnar ola gerekse 'ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ **ki** dīnār ṭab'ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 16). [ki,]*
- mahrūb ider cūd bir ednāya 'izzet virür ve büḫl bir a'lāya ẕillet virür Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Şol kişi **ki** ḳādir olur şer'üñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 4). [ki,]*
- mahrūb ider cūd bir ednāya 'izzet virür ve büḫl bir a'lāya ẕillet virür Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Şol kişi **ki** ḳādir olur şer'üñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 4). [ki,]*
- seçmege ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol kişi **ki** muḥkemāt-ı 'aḳlı müteşābih-i hevādan farḳ ider ol kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 5). [ki,]*
- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ **ki** ṭab'ı ūz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur **ki** 'aḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [ki,]*
- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ **ki** ṭab'ı ūz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur **ki** 'aḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 8). [ki,]*
- ġayrini fārik olur 'aḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez şer'de niçe yirler olur **ki** 'aḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 10). [ki,]*
- gerek ve her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur **ki** ol dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde şöyle degüldür **ki** cemī' müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 17). [ki,]*
- gerek ve her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur **ki** ol dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde şöyle degüldür **ki** cemī' müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 18). [ki,]*
- ma'rifetler olur **ki** dervīş olanlar bilür anda ne ḫayretler çeker ma'rifet ziyāde olduḳca bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḫayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 1). [ki,]*
- içündür **ki** dāyimā faḫr-ı enbiyā du'āsında dirdi **ki** Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek **ki** dervīş fenā bulıcaḳ anuñ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 3). [ki,]*
- içündür **ki** dāyimā faḫr-ı enbiyā du'āsında dirdi **ki** Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek **ki** dervīş fenā bulıcaḳ anuñ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 3). [ki,]*

- içündür **ki** dāyimā faḫr-ı enbiyā du‘āsında dirdi **ki** Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek **ki** dervīş fenā bulıcaḳ anuñ ‘ilmi ‘ilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 4). [ki,]*
- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur **ki** leme‘ān ider turmaz insān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 6). [ki,]*
- bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve ẓuhūr ider ol sebebden żarūrī aña münāsib aḥkām ister fi’l-cümle nite **ki** ‘ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur **ki** müteşābihātı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 10). [ki,]*
- muḥkemātdan seçeler hem-çunān mürşīd dirilenlere daḫı vācibdür **ki** müteşābihāt-ı hevāyı muḥkemāt-ı ‘akldan farḳ ideler eyle olmayınca anlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 11). [ki,]*
- mesā’īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ anlar ‘ulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler olur **ki** havānuñ ḥükmi olur kişi ‘aḳluñ ṣanur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 14). [ki,]*
- niçe şeyḫler olur **ki** ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur ammā nefsi-y-içün ider *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 15). [ki,]*
- müştaheyātıdur şeyḫ olanlar bunları tamām farḳ itmek gerek şehvet yolını ḳoyup ‘aḳl yolına gitmek gerek şol şeyḫ **ki** aḥkām-ı Ḥaḳḳ’ı … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 6). [ki,]*
- seçemez dirler **ki** keẕūb olanuñ vākı‘ası daḫı yalan olur ṣıdḳı ‘ādet idinenüñ menāmında gördigi ‘iyān olur tecribe ile bulınmışdur **ki** menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 9). [ki,]*
- seçemez dirler **ki** keẕūb olanuñ vākı‘ası daḫı yalan olur ṣıdḳı ‘ādet idinenüñ menāmında gördigi ‘iyān olur tecribe ile bulınmışdur **ki** menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 10). [ki,]*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a’mālini düzeltmek gerek ve sa‘y eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek **ki** bāṭını daḫı arına ve her fi‘li *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 14). [ki,]*
- yerinde gerek **ki** vāḳı‘ası daḫı düşe yerine Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Cenneti berr-ile istemeñ keff-ile isteñ keff havāya berāber olmaz her ne ṭā‘ati **ki** itsen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 15). [ki,]*
- yerinde gerek **ki** vāḳı‘ası daḫı düşe yerine Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Cenneti berr-ile istemeñ keff-ile isteñ keff havāya berāber olmaz her ne ṭā‘ati **ki** itsen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 15). [ki,]*
- Ya‘nī dimek ister **ki** nefsüñ murādını virmemek gibi ulu ṭā‘at olmaz ve anuñ berāberi ‘ālemde ‘ibādet olmaz belki diḳḳat olınursa her ṭā‘atüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 17). [ki,]*
- sırrı ol olur **ki** ol ṭā’aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meselā nefs ister **ki** rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez **ki** ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 1). [ki,]*
- sırrı ol olur **ki** ol ṭā’aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meselā nefs ister **ki** rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez **ki** ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 2). [ki,]*

- sırrı ol olur **ki** ol ṭā’aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meşelā nefs ister **ki** rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez **ki** ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 2). [ki,]*
- ḳıla bir kişi **ki** ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭā‘ate **ki** naẓar olına bir bunuñ gibi ma‘nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı **ki** cennet kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 3). [ki,]*
- ḳıla bir kişi **ki** ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭā‘ate **ki** naẓar olına bir bunuñ gibi ma‘nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı **ki** cennet kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 4). [ki,]*
- ḳıla bir kişi **ki** ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭā‘ate **ki** naẓar olına bir bunuñ gibi ma‘nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı **ki** cennet kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 4). [ki,]*
- geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin ṣol murādātdan **ki** bir ‘ırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi **ki** ‘ırżını ṣaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 11). [ki,]*
- geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin ṣol murādātdan **ki** bir ‘ırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi **ki** ‘ırżını ṣaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 12). [ki,]*
- iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe a‘māl ola **ki** seni Ḥaḳḳ’a çeker ola ammā ṣāyed bir niçe ma‘āṣī daḫı var ola **ki** cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 17). [ki,]*
- iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe a‘māl ola **ki** seni Ḥaḳḳ’a çeker ola ammā ṣāyed bir niçe ma‘āṣī daḫı var ola **ki** cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 18). [ki,]*
- ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı a‘māl ġālib ise ol ṭarafa cālib olur ammā ol ‘amellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭā‘at olur **ki** niçe yıllıḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 2). [ki,]*
- ma‘ṣiyet añā muḳābele idemez gāh olur **ki** bir ma‘ṣiyetle hezārān-ı hezār ṭā‘atler mahv olur nite **ki** küfri mümkin degül başmaz her ne ḳadar ḫayrāt **ki** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 4). [ki,]*
- ḳılınur fi’l-cümle nefse muḫālefet gibi ‘ibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber ‘ālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür **ki** buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 6). [ki,]*
- başasın hemīn ḳılıcuñı ‘arşda asasın ‘acebdür **ki** ṭaşradan kendüne düşmān ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu düşmānuñ yoḳdur ammā n’ideyin **ki** sen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 11). [ki,]*
- başasın hemīn ḳılıcuñı ‘arşda asasın ‘acebdür **ki** ṭaşradan kendüne düşmān ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu düşmānuñ yoḳdur ammā n’ideyin **ki** sen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 12). [ki,]*
- senüñ emmāre-y-iken seni helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan **ki** ol saña rām olup muṭmainnüñ olur ol vaḳt bilesin **ki** dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 18). [ki,]*
- inanınca ‘āḳıl oldur kim dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur **ki** ol nicedür cehd eyler **ki** yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn **ki** nefsini bilür Rabb’ini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 3). [ki,]*

- inanınca ‘āḳıl oldur kim dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur **ki** ol nicedür cehd eyler **ki** yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn **ki** nefsini bilür Rabb’ini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 4). [ki,]*
- inanınca ‘āḳıl oldur kim dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur **ki** ol nicedür cehd eyler **ki** yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn **ki** nefsini bilür Rabb’ini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 4). [ki,]*
- bile Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā anuñla cemī‘ murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden **ki** ġālib-i hümūm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 5). [ki,]*
- bile Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā anuñla cemī‘ murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden **ki** ġālib-i hümūm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 6). [ki,]*
- ola ve fikrüñüz gidermeñ bir ‘ilmden **ki** ḳāhir-i ‘ulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh’dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ andan Ya‘nī dimek ister **ki** kişi eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 7). [ki,]*
- ola ve fikrüñüz gidermeñ bir ‘ilmden **ki** ḳāhir-i ‘ulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh’dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ andan Ya‘nī dimek ister **ki** kişi eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 8). [ki,]*
- Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Her vaḳt **ki** ‘abdüñ Rabb’ine derūndan iḫlāṣı olur cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse görür def‘ī istiġfār *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 11). [ki,]*
- idüp giderür ve tedārük eyleyüp gönlinden çıḳarur ve ādemler olur **ki** henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 13). [ki,]*
- müyesser olmaz buña bāṭın sem‘i ġāyet ḳavī olmaḳ gerek **ki** bir ḳarıncanuñ ḥareketini gelmedin ṭuymaḳ gerek Evet ehlu’llāhdan ‘aceb degüldür kim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 15). [ki,]*
- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur **ki** bāṭın ‘āleminde bulunur bu ‘ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 4). [ki,]*
- nūrla ta‘bīr olınur elfāẓ-ı luġātda vaż‘ olınur şol bilenler içündür ve esāmī **ki** elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içindür ammā şol ma‘nā **ki** ‘ālem-i bāṭında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 5). [ki,]*
- nūrla ta‘bīr olınur elfāẓ-ı luġātda vaż‘ olınur şol bilenler içündür ve esāmī **ki** elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içindür ammā şol ma‘nā **ki** ‘ālem-i bāṭında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 6). [ki,]*
- bilinür ‘ālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle ta‘bīr olınur Görmez misin **ki** gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma‘būd her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 7). [ki,]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣud Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Şaḳāvet da‘vāda olur ve sa‘ādet tevekkülde bulınur şol kişi **ki** Ene diye Allāh daḫı añа Ene diyü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 9). [ki,]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣud Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Şaḳāvet da‘vāda olur ve sa‘ādet tevekkülde bulınur şol kişi **ki** Ene diye Allāh daḫı añа Ene diyü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 10). [ki,]*

- ‘iṭāb ider ve şol kişi **ki** Ente diye Ḥaḳ daḫı añā Ente diyü ḫiṭāb ider Ya‘nī dimek ister **ki** meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫizlān andadur **ki** kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 11). [ki,]*
- ‘iṭāb ider ve şol kişi **ki** Ente diye Ḥaḳ daḫı añā Ente diyü ḫiṭāb ider Ya‘nī dimek ister **ki** meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫizlān andadur **ki** kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 12). [ki,]*
- ‘iṭāb ider ve şol kişi **ki** Ente diye Ḥaḳ daḫı añā Ente diyü ḫiṭāb ider Ya‘nī dimek ister **ki** meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫizlān andadur **ki** kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 12). [ki,]*
- kemāli daḫı çoḳ olur ammā bunuñ ma‘nāsı bu degüldür **ki** Allāh’uñ kendüye virdügini az ṣaya ve Ḥaḳ’dan gelen ni‘mete i‘tidād ḳılmayup i‘tibār itmeye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 1). [ki,]*
- ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek **ki** ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek **ki** Allāh’uñ dergāhından ne in‘amlar olur **ki** bu ni‘met aralarında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 5). [ki,]*
- ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek **ki** ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek **ki** Allāh’uñ dergāhından ne in‘amlar olur **ki** bu ni‘met aralarında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 6). [ki,]*
- ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek **ki** ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek **ki** Allāh’uñ dergāhından ne in‘amlar olur **ki** bu ni‘met aralarında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 6). [ki,]*
- ġāyet ednā görinür Allāh’uñ ḳullarında kemāller olur **ki** kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger şöyle **ki** bunuñ ḫāricde miṣāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 7). [ki,]*
- ḫıdmetkārı arasında bulınur her ne ḳadar **ki** bir eyülik itdükce aña aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca aña tuġyān virmeye bu aña ri‘āyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 9). [ki,]*
- gerek ḥālle dāyim bunı diye **ki** Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ ‘izzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 13). [ki,]*
- taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her ni‘met **ki** anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul **ki** efendisi-y-ile böyle dirilür ma‘lūmdur **ki** efendisi daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 15). [ki,]*
- taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her ni‘met **ki** anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul **ki** efendisi-y-ile böyle dirilür ma‘lūmdur **ki** efendisi daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 16). [ki,]*
- taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her ni‘met **ki** anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul **ki** efendisi-y-ile böyle dirilür ma‘lūmdur **ki** efendisi daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 16). [ki,]*
- aña ne eyülükler ḳılur günden güne ni‘metini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā şol ḳul **ki** az ni‘metle aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 18). [ki,]*
- ḳılur kendüyi bir kimse ṣanup ta‘rīf itmege başlar ve bir ādem oldum ṣanup kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları ḫidmeti bayağı gibi itmez şöyle ẓann ider **ki** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 2). [ki,]*

- arasında bir ḫor olur ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫorlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫorlıġı bulunur ḫidmetkar olur **ki** anuñ taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [ki,]*
- bir ġayrinüñ 'izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ 'azli ve zilleti olur pes bu su'āl gelmez **ki** gāh olur **ki** bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez ma'a hāz̲ā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 8). [ki,]*
- itmeyenüñ 'izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile **ki** anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 10). [ki,]*
- gerek Ve Sehl bin 'Abdu'llāh ḥażretinden naḳl olınur **ki** eydürdi Allāh'uñ ni'metine rażī olan ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider ve ammā anuñ virdügine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 15). [ki,]*
- ḳāni' olan anuñ ġayrinden nefret ider Ya'nī aña işāret ider **ki** rıżā mertebesi ḳanā'at mertebesinden ednā olur ammā ḳanā'atden murād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 17). [ki,]*
- ol degüldür **ki** 'ürf de ḳanā'at ṣayılur rıżā mertebesi oldur **ki** anda ne iḫtiyār ve ne i'tirāż olur ḳanā'at mertebesi oldur **ki** anda Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından i'rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 1). [ki,]*
- ol degüldür **ki** 'ürf de ḳanā'at ṣayılur rıżā mertebesi oldur **ki** anda ne iḫtiyār ve ne i'tirāż olur ḳanā'at mertebesi oldur **ki** anda Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından i'rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 1). [ki,]*
- ol degüldür **ki** 'ürf de ḳanā'at ṣayılur rıżā mertebesi oldur **ki** anda ne iḫtiyār ve ne i'tirāż olur ḳanā'at mertebesi oldur **ki** anda Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından i'rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 2). [ki,]*
- erbāb-ı ḳulūbuñ kelimāt-ı şerīfesinden şöyle fehm olınur **ki** evvelkisi fenā-yı ṣıfātda ṣoñrası fenā-yı z̲ātda bulınur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Ḥaḳ ta'ālā ibtilā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 3). [ki,]*
- erbāb-ı ḳulūbuñ kelimāt-ı şerīfesinden şöyle fehm olınur **ki** evvelkisi fenā-yı ṣıfātda ṣoñrası fenā-yı z̲ātda bulınur Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Ḥaḳ ta'ālā ibtilā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 4). [ki,]*
- Yūnus'uñ ḥabsi ciheti-y-ile ve Yūsuf'uñ riḳḳiyyeti ve ḳullıġı-y-ıla ve Süleymān'uñ salṭanatı ve ululıġı-y-ıla Ya'nī dimek ister **ki** her kim **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 8). [ki,]*
- günāhkār ola me'yüs olmamaḳ gerek Benüm günāhım çoḳdur ayruḳ ben oñmazam dimemek gerek Ādem'üñ z̲illetini fikr ide **ki** anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 10). [ki,]*
- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a'lā-yı 'illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar **ki** ḫāṣāk-ı z̲illāt ve z̲ünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 12). [ki,]*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār **ki** nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve 'ayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur **ki** ma'ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 13). [ki,]*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār **ki** nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve 'ayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur **ki** ma'ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 14). [ki,]*

- yeg olur bir kişi **ki** cān u dilden günāhına iʻtirāf ve ḥüsn-i iʻtiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra terkine tamām ʻazīmet ider ve bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 15). [ki,]*
- niyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ'dan utanur ve anı añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür **ki** Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 18). [ki,]*
- ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol ḥāline nedmān u peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir tāze Müslümān'dur ḥāṣā **ki** böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 2). [ki,]*
- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını baġışlar ol **ki** ekremü'l-ekremīndir nice fikr idersin yā n'eyler Hem günāhını baġışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 5). [ki,]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur **ki** niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 12). [ki,]*
- tevbeleri maḳāmı anlara ẕillet olur nite **ki** ṣubaşılıḳ mertebesi vezīrlere ẕillet olur tevbenüñ ġāyet kemāli anda bilinür **ki** ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 14). [ki,]*
- belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿışyāndur tevbenüñ kemāli oldur **ki** tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek **ki** bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 16). [ki,]*
- egerçi ḥālümüz degüldür ammā bi-ḥamdi'llāh ınanup ṭururuz Allāh ʿināyeti-y-ile bir pāra maʿnāsını sezüp ṭururuz hemīn böyle degüldür **ki** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 18). [ki,]*
- biraz meşāyıḫuñ ıṣṭılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz **ki** ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz **ki** bī-söz ola bir ʿabes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 1). [ki,]*
- biraz meşāyıḫuñ ıṣṭılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz **ki** ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz **ki** bī-söz ola bir ʿabes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 2). [ki,]*
- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur **ki** derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur **ki** ʿayn-ı baṣīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 3). [ki,]*
- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur **ki** derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur **ki** ʿayn-ı baṣīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 4). [ki,]*
- **ki** mücerred netīce-i ḥüccet ü bürhān olur ve maʿrifet mi olur ol idrāk **ki** bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur Aṣḥab-ı enẓāruñ ḳanḳı ḥüccetlerini bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 5). [ki,]*
- **ki** mücerred netīce-i ḥüccet ü bürhān olur ve maʿrifet mi olur ol idrāk **ki** bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur Aṣḥab-ı enẓāruñ ḳanḳı ḥüccetlerini bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 5). [ki,]*
- ṭurursın **ki** iḫtilāt-ı şükūk u şübeh-i aḳvāmdan bi'l-külliye pāk olur ve erbāb-ı efkāruñ ḳanḳı maḥaccetlerini görüp ṭurursın **ki** mahādī-yi evdiye vesāvis-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 7). [ki,]*

- ṭurursın **ki** iḫtilāt-ı şükūk u şübeh-i aḳvāmdan bi'l-külliye pāk olur ve erbāb-ı efkāruñ ḳanḳı maḥaccetlerini görüp ṭurursın **ki** mahādī-yi evdiye vesāvis-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 8). [ki,]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye **ki** Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 13). [ki,]*
- ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl **ki** ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 16). [ki,]*
- mār olur ve bir dīnār **ki** ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem **ki** kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm **ki** ġına içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 17). [ki,]*
- mār olur ve bir dīnār **ki** ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem **ki** kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm **ki** ġına içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 17). [ki,]*
- mār olur ve bir dīnār **ki** ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem **ki** kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm **ki** ġına içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 18). [ki,]*
- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan **ki** kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 2). [ki,]*
- ḳaftanlardan **ki** düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür **ki** kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 3). [ki,]*
- ḳaftanlardan **ki** düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür **ki** kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 3). [ki,]*
- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur **ki** bir yoldan daḫı aña ʿibādete ṭarīḳ gösterür ḳuldan maḳṣūd olan aña ḳullıḳdur her ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 5). [ki,]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur **ki** Rabb'ini ol yoldan bulur her ne **ki** eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 7). [ki,]*
- neye **ki** ḳādir ola anlara daḫı andan ḥiṣṣe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ulular var idi **ki** mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 10). [ki,]*
- gelmez ol sebebden anlara meşūbāt olur **ki** ol bize olmaz Daḫı niçe bunuñ gibi kelimāt söylediler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 17). [ki,]*
- ʿibādet ḳonılur kimisine böyle müyesser olur kimisine eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb'i-y-ile bir ṭarīḳi olur **ki** andan çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 10). [ki,]*
- sebebdendür **ki** dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a rāh olur Fi'l-cümle çün bildün **ki** İbrāhīm'üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi **ki** Eyyūb'uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 11). [ki,]*
- sebebdendür **ki** dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a rāh olur Fi'l-cümle çün bildün **ki** İbrāhīm'üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi **ki** Eyyūb'uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 12). [ki,]*

- sebebdendür **ki** dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a rāh olur Fi'l-cümle çün bildün **ki** İbrāhīm'üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi **ki** Eyyūb'uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 12). [ki,]*
- neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider **ki** bir mü'mine bir maraż yitişe andan gücenmeye belki Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 13). [ki,]*
- ẓāhiran şöyle ṣanur **ki** birisi niḳmetidür Andan ulu niʿmet mi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 19). [ki,]*
- **ki** bir kişinüñ yüki yinilür bir sehlce zaḫmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur **ki** her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 1). [ki,]*
- **ki** bir kişinüñ yüki yinilür bir sehlce zaḫmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur **ki** her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 2). [ki,]*
- mesūbāt yazılur Bir mü'min **ki** bunı böyle bile hīç maraždan incine mi ve bir Müslümān **ki** buña iʿtiḳād ide hiç zaḫmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 3). [ki,]*
- mesūbāt yazılur Bir mü'min **ki** bunı böyle bile hīç maraždan incine mi ve bir Müslümān **ki** buña iʿtiḳād ide hiç zaḫmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 4). [ki,]*
- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler **ki** bir niçe maraż vardır **ki** andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür **ki** kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 5). [ki,]*
- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler **ki** bir niçe maraż vardır **ki** andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür **ki** kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 6). [ki,]*
- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler **ki** bir niçe maraż vardır **ki** andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür **ki** kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 6). [ki,]*
- **ki** mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger **ki** ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 8). [ki,]*
- degüldür **ki** gāh ola ol daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaşmını bir ṭarīḳ-i aḫar ile irżā ḳıla ve nite **ki** Ḥażret-i Eyyūb'uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 9). [ki,]*
- buña işāret ḳılur Hem-çunān Ḥażret-i Yūnus'uñ ḥabsi zaḫmetleri-y-ile buña delālet ḳılur **ki** Allāh'uñ ḳulları her ne ḳadar ulu olurlarsa anuñ ḳahrından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 12). [ki,]*
- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur **ki** dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 14). [ki,]*
- maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür **ki** niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 16). [ki,]*
- girdine iremezler bir kişi olur **ki** ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳaret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 17). [ki,]*

- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur **ki** Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 2). [ki,]*
- niçe ʿārif olur **ki** nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 3). [ki,]*
- her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur **ki** her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür **ki** ṣāḥibi bile Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 7). [ki,]*
- her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur **ki** her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür **ki** ṣāḥibi bile Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 8). [ki,]*
- fi'l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür **ki** elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur **ki** bu belā kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 11). [ki,]*
- fi'l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür **ki** elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur **ki** bu belā kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 12). [ki,]*
- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur **ki** her gāh **ki** aña bir maʿşiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 13). [ki,]*
- içinden arayup göre şol günāh **ki** anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muṣırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 17). [ki,]*
- yirden daḫı gelür mādām **ki** ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek **ki** niçelerüñ efʿāl-i şenīʿası olur **ki** hiç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 6). [ki,]*
- yirden daḫı gelür mādām **ki** ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek **ki** niçelerüñ efʿāl-i şenīʿası olur **ki** hiç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 6). [ki,]*
- niçeler olur **ki** bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara **ki** Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 7). [ki,]*
- niçeler olur **ki** bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara **ki** Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 8). [ki,]*
- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara **ki** Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye **ki** andan tevfīḳ ü hidayet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 11). [ki,]*
- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara **ki** Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye **ki** andan tevfīḳ ü hidayet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 12). [ki,]*
- tehdīd içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini yil ile kimini şu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle her belā **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 16). [ki,]*

- hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur **ki** tā her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabb'i ḳullıġını bile ide şöyle şanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 1). [ki,]*
- **ki** ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur Görmez misin **ki** Yūsuf ḳul iken nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ fażīletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 3). [ki,]*
- **ki** ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur Görmez misin **ki** Yūsuf ḳul iken nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ fażīletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 3). [ki,]*
- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn **ki** bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz **ki** ol ʿişyān olur ammā **ki** bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 13). [ki,]*
- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn **ki** bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz **ki** ol ʿişyān olur ammā **ki** bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 14). [ki,]*
- ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn **ki** bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz **ki** ol ʿişyān olur ammā **ki** bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 14). [ki,]*
- olmaya hīç bir ʿamelinden sevāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse zerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül **ki** Allāh'la ola her ʿamelinde anı gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 16). [ki,]*
- idüp şu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi **ki** böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 1). [ki,]*
- Görmez misin **ki** Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 5). [ki,]*
- göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur **ki** eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur **ki** fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 9). [ki,]*
- göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur **ki** eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur **ki** fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 10). [ki,]*
- libāslar içinde faḳr anı iḫāṭa idüp ṭurur niçeler olur **ki** ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 11). [ki,]*
- niçeler olur **ki** ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 13). [ki,]*
- ḳadri artmaz anı bilür **ki** Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululıġı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur **ki** bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 15). [ki,]*
- ḳadri artmaz anı bilür **ki** Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululıġı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur **ki** bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 16). [ki,]*

- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur **ki** bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi **ki** bunı böyle bile dünyā manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 17). [ki,]*
- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur **ki** bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi **ki** bunı böyle bile dünyā manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 18). [ki,]*
- ʿizzet mi olur ve bir kişi **ki** buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya **ki** naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa iḥtimāl virür mādām **ki** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 1). [ki,]*
- ʿizzet mi olur ve bir kişi **ki** buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya **ki** naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa iḥtimāl virür mādām **ki** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 2). [ki,]*
- gerekmez **ki** dervīşlikden ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿibret ala N'ola ẓāhiri şāh olsun bāṭını dervīş olsun ṣūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 7). [ki,]*
- ʿuzletde olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile görsün ve her neye naẓar iderse Rabb'ini anda bulsun Belī didügümüz bir ḳuru ʿibāretdür **ki** söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 12). [ki,]*
- maʿiyyetdür **ki** lisān-ı kesretden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan naẓarında andan ġayri kimi görür Yā anuñla biledür yā degüldür dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 13). [ki,]*
- maʿiyyetdür **ki** söylenür ammā gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 15). [ki,]*
- söylemek bize ḥayret arturur ol bir maʿnādur **ki** eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 17). [ki,]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür **ki** mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle şanma **ki** mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 7). [ki,]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür **ki** mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle şanma **ki** mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 8). [ki,]*
- belki bir yañlış ḫayal ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür **ki** tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 9). [ki,]*
- şol uşaḳlar müvaḥḥid dirilüp teklīf emrini ısḳāṭ itmişlerdür eyle bil **ki** bir bengīyāne ḫayalle dīnlerin ifsād itmişlerdür Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 18). [ki,]*
- peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi **ki** Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḫra ve bevādī var **ki** sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var **ki** sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 1). [ki,]*
- peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi **ki** Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḫra ve bevādī var **ki** sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var **ki** sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 2). [ki,]*

- peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi **ki** Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḥra ve bevādī var **ki** sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var **ki** sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 2). [ki,]*
- aḥvālinde dinilmişdür veyāḫūd deryā-yı ilāhīye nihāyet yoġduġına işāret olmışdur veyāḫūd bu söz buña işāret ola **ki** ʿİsā peyġambar bu neşā'da tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 6). [ki,]*
- kemālini bulmayup ṭurur ol sebebdendür **ki** semāya çıḳup ölmeyüp ṭurur her saʿāt şimdi anda taḥṣīldedür ve yevman fa-yevman anda tekmīldedür āḫır **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 7). [ki,]*
- kemālini bulmayup ṭurur ol sebebdendür **ki** semāya çıḳup ölmeyüp ṭurur her saʿāt şimdi anda taḥṣīldedür ve yevman fa-yevman anda tekmīldedür āḫır **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 8). [ki,]*
- ṭurur bedeni-y-ile gökdedür bilürüz ammā bedeni-y-ile aña nice çıḳdı ve nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 12). [ki,]*
- mıḳdār añlayup ṭurur **ki** anı taḳrīr ḳılsun Eger ẕevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 15). [ki,]*
- dinilmez ve derd-i derūn mümkin degüldür lisānla taḳrīr olınmaz ikisi daḫı derd ehli gerek **ki** bir biri-y-ile ḥālleşeler biñ dürlü rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 18). [ki,]*
- ekṣer-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātlardur ṭaşradan baḳanlar **ki** kendü bilisi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 2). [ki,]*
- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur **ki** hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür **ki** murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 3). [ki,]*
- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur **ki** hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür **ki** murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 4). [ki,]*
- hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür **ki** bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendinüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 5). [ki,]*
- kendi bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde ṣanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 8). [ki,]*
- diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür **ki** erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẓīmüñ maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler **ki** aṣḥāb-ı ẓevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 9). [ki,]*
- diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür **ki** erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẓīmüñ maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler **ki** aṣḥāb-ı ẓevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 10). [ki,]*
- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür **ki** anlar ol vażʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 17). [ki,]*

- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür **ki** anlar ol vażʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 18). [ki,]*
- ol bir luġatdur **ki** ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 7). [ki,]*
- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür **ki** bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabeş yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 9). [ki,]*
- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide **ki** ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene **ki** ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 11). [ki,]*
- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide **ki** ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene **ki** ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 12). [ki,]*
- eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ yine maḳṣūda gelelüm Sehl bin ʿAbdu'llāh ḥażretlerinüñ kelimātından biraz daḫı söyleyelüm naḳl olınur **ki** eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 14). [ki,]*
- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür **ki** anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var **ki** kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 17). [ki,]*
- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür **ki** anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var **ki** kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 17). [ki,]*
- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür **ki** anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var **ki** kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 18). [ki,]*
- rızḳ daḫı olur **ki** kendünüñ ḫaberi yoġ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 1). [ki,]*
- iḥtimāl var **ki** ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālişden şol nevʿ rızḳ dilinür ola **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 4). [ki,]*
- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki yaḥtemil **ki** ol ḳısm-ı sālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur **ki** vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 6). [ki,]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür **ki** ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur **ki** ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Her kim **ki** ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 9). [ki,]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür **ki** ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur **ki** ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Her kim **ki** ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 10). [ki,]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür **ki** ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur **ki** ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur **ki** eydürdi Her kim **ki** ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 10). [ki,]*

- ve her kim **ki** ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye **ki** bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 13). [ki,]*
- gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister **ki** çün bir kişi bilür **ki** ekl ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [ki,]*
- gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister **ki** çün bir kişi bilür **ki** ekl ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [ki,]*
- Ḥaḳ'dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlığı kişiyi Rabb'inden baʿīd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur **ki** ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 18). [ki,]*
- anı seve-y-idi n'içün andan mübaʿad olanı severdi ve eger anı isteye-y-idi n'içün andan ıraḳ ḳalanı isterdi Eger dirsek **ki** Allāh'ı daḫı sever ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 2). [ki,]*
- nefsi ögretmişdür açlığa döymez imdi şek yoḳdur **ki** eger ol Allāh'ı tamām seve-y-idi nefsini açlığa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu **ki** nefsini Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 3). [ki,]*
- nefsi ögretmişdür açlığa döymez imdi şek yoḳdur **ki** eger ol Allāh'ı tamām seve-y-idi nefsini açlığa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu **ki** nefsini Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 4). [ki,]*
- ziyāde sever **ki** anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar **ki** Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler ṣu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 5). [ki,]*
- ziyāde sever **ki** anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar **ki** Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler ṣu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 5). [ki,]*
- yedükleri gine Allāh'a ḳullığı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruğı olur Ve eger dirsek **ki** Meşāyıḫdan niçe ulular var bilürüz **ki** yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 10). [ki,]*
- yedükleri gine Allāh'a ḳullığı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruğı olur Ve eger dirsek **ki** Meşāyıḫdan niçe ulular var bilürüz **ki** yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 10). [ki,]*
- Ẓāhirdür **ki** anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola **ki** ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 13). [ki,]*
- Ẓāhirdür **ki** anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola **ki** ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 14). [ki,]*
- vuṣlatı ol yoldan bulur ola şāyed anuñ mizācında bir ḥālet ola **ki** yemek yemekle tāʿate istiṭāʿat bula Şol yemekden ṣaḳınılur **ki** kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 15). [ki,]*
- vuṣlatı ol yoldan bulur ola şāyed anuñ mizācında bir ḥālet ola **ki** yemek yemekle tāʿate istiṭāʿat bula Şol yemekden ṣaḳınılur **ki** kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 16). [ki,]*

- ola ne olur ol yemekden **ki** ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur **ki** aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 17). [ki,]*
- ola ne olur ol yemekden **ki** ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur **ki** aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 18). [ki,]*
- eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur **ki** dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 4). [ki,]*
- bir göñül **ki** aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 7). [ki,]*
- eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur **ki** dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 4). [ki,]*
- bir göñül **ki** aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 7). [ki,]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür **ki** dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 6). [ki,]*
- ne ṣafā **ki** fikr ider dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 19). [ki,]*
- göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur **ki** günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur **ki** Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 5). [ki,]*
- göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur **ki** günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur **ki** Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 6). [ki,]*
- oḳumaġuñ sevābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña nisbeti yoḳdur eger ol aña tamām yaḳīn idüp inana-y-ıdı mümkin mi-y-idi **ki** ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 8). [ki,]*
- īmāna īmān mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti ire **ki** bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 12). [ki,]*
- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda ʿömrini Ḥaḳ taʿālā uzun ide **ki** dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 2). [ki,]*
- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda ʿömrini Ḥaḳ taʿālā uzun ide **ki** dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 2). [ki,]*
- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur **ki** dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [ki,]*
- iderler **ki** āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup dünyāda gine āḫırat içün çalışmazlar hemīn āḫırat añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 5). [ki,]*

- göñülleri rāżī degüldür **ki** maḳbereye gireler hemīn ḳabre girmegi anlar müżayyıḳ ṣanurlar ve hemīn maḳbereyi bir maḥbūs fikr ḳılurlar anı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 9). [ki,]*
- vaḥşet ü ġurbet fikr iderler ve anı kefen içinde bir ẕillet fikr iderler anı bilmezler **ki** ol mü'minlere bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 12). [ki,]*
- bir ḫūb ḥışn olur **ki** içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur **ki** içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur **ki** her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 13). [ki,]*
- bir ḫūb ḥışn olur **ki** içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur **ki** içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur **ki** her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 13). [ki,]*
- bir ḫūb ḥışn olur **ki** içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur **ki** içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur **ki** her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 14). [ki,]*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur **ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 16). [ki,]*
- hīç bir pādişāh olmaz **ki** anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde **ki** ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda **ki** şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 17). [ki,]*
- hīç bir pādişāh olmaz **ki** anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde **ki** ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda **ki** şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 18). [ki,]*
- hīç bir pādişāh olmaz **ki** anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde **ki** ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda **ki** şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 18). [ki,]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda **ki** şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 1). [ki,]*
- cān bülbülleri olur anda **ki** biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda **ki** eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 3). [ki,]*
- cān bülbülleri olur anda **ki** biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda **ki** eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 4). [ki,]*
- felek burclarına girüp ḳaçalar güzeller olur anda **ki** gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 5). [ki,]*
- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur **ki** anuñ şevḳine güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur **ki** niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 7). [ki,]*
- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur **ki** anuñ şevḳine güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur **ki** niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 8). [ki,]*

- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur **ki** her bir ḳılına biñ biñ göñüller aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 9). [ki,]*
- kisveti olur ṭaşradan gören anı ṣanur **ki** bir ṭarlıḳdadur ol bilür **ki** bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 11). [ki,]*
- kisveti olur ṭaşradan gören anı ṣanur **ki** bir ṭarlıḳdadur ol bilür **ki** bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 11). [ki,]*
- ḳaldı dirler andan ḫaberi yoḳ **ki** anuñ ḫayrātınuñ ṣuver-i ḥasenesi aña yoldaş olur ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi ana ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 13). [ki,]*
- dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi **ki** ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 8). [ki,]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür **ki** nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 18). [ki,]*
- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez **ki** nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 4). [ki,]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar **ki** öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 10). [ki,]*
- hidāyet ḳulaġuzı var **ki** aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var **ki** aña bine ve ne aʿmāl zādı var **ki** azuḳ idine İmdi bir kişinüñ **ki** öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [ki,]*
- hidāyet ḳulaġuzı var **ki** aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var **ki** aña bine ve ne aʿmāl zādı var **ki** azuḳ idine İmdi bir kişinüñ **ki** öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [ki,]*
- hidāyet ḳulaġuzı var **ki** aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var **ki** aña bine ve ne aʿmāl zādı var **ki** azuḳ idine İmdi bir kişinüñ **ki** öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 12). [ki,]*
- hidāyet ḳulaġuzı var **ki** aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var **ki** aña bine ve ne aʿmāl zādı var **ki** azuḳ idine İmdi bir kişinüñ **ki** öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 12). [ki,]*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı **ki** açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri **ki** Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [ki,]*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı **ki** açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri **ki** Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 14). [ki,]*
- olup kendüyi bilmeye **ki** ne itdüginden ve ne ḳoduġından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḫayrān ola gice vü gündüz ayılmaz sekrān ola Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 15). [ki,]*

- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda **ki** nereden geldi ve ne bilür anda **ki** nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 18). [ki,]*
- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda **ki** nereden geldi ve ne bilür anda **ki** nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 18). [ki,]*
- iḳlīmdür **ki** bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez **ki** bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 1). [ki,]*
- iḳlīmdür **ki** bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez **ki** bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 1). [ki,]*

kibr: *Büyüklük taslama, kendini herkesten üstün görme.*
- maḥbūbdur illā bu ḳadar var ki nefsüñde taḫayyürüñ ve gāh gāh tekebbürüñ vardur Eyitdi Bende **kibr** bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 10). [kibr,]*
- fānīyem her ne kim ola anuñdur Yaʿnī dimek olur ki ṣıfātı tehẕīb olınup düzilmişdür ve aḫlāḳı tebdīl olınup degişilmişdür **Kibrüñ** yaramazlıġı benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 12). [kibrüñ, -üñ]*
- bu **kibr** neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan ṣordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 3). [kibr,]*
- libāslar içinde faḳr anı iḥāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı **kibr** ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 11). [kibr,]*

kibār: *Büyük, ulu ve seçkin kimseler.*
- rafaʿa'llāhu ḳadrahu fi'l- maḳarri'l-aʿlā ve-bavvaʿa lehu fīhi'd-deracāti'l-ʿulā Süfyān-ı Sevrī ʿulemānuñ ḫiyārından ve meşāyıḫuñ **kibārından** idi ʿilm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 6). [kibārından, -ı, -n, -dan]*

kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı: *Tarikat şeyhlerinin büyüklerinden olmak.*
- ḳuttāʿ-ı ṭarīḳden iken ṣoñra **kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı** ve birinci yıl zümre-i feseḳadan iken āḫır kümmel-i ʿulemā-yı ḥaḳīkatden oldı Evvel ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 11). [kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı, -dı]*

kibār-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳatden: *Hakikat alimlerinin büyükleri.*
- tenākuż olmaz biz añlamazuz Anlardan her ne gelür-ise merġūb olur her ne vāḳiʿ olur-ise maḥbūb olur Fi'l-cümle Bişr-i Ḥāfī **kibār-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳatden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 14). [kibār-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳatden, -den-y, -ı]*

kibr ü enāniyyet: *Gurur, kibir, benlik.*
- ḳuṣūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde **kibr ü enāniyyet** olursa bu mıḳdārca bilmekle maʿrifet daʿvāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 1). [kibr ü enāniyyet,]*

kibr ü ḫıyelā: *Kibir, gurur, enaniyet.*

- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki germ olup şalınur ve **kibr ü ḫıyelā** ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 18). [kibr ü ḫıyelā,]*

kibriyā: *Büyüklük, ululuk, azamet.*

- maḥbūbdur illā bu ḳadar var ki nefsüñde taḫayyürüñ ve gāh gāh tekebbürüñ vardur Eyitdi Bende kibr bu ḳadar **kibriyā** anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 10). [kibriyā,]*

kifāyet eyler: *Yetmek, kâfi gelmek.*

- **kifāyet eyler** meselā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fiʻlüñ fāʾilini taʻyīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [kifāyet eyler, -r]*

kifāyet gösterür: *Yetmek, yetişmek, kâfi gelmek.*

- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekser-i ṭullāba **kifāyet gösterür** Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 14). [kifāyet gösterür, -ür]*

kifāyet ider: *Yetmek, yeterli olmak.*

- **kifāyet ider** eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısm ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 3). [kifāyet ider, -er]*

kilid-i müşkilāt-ı maʿānī: *Manalara ait zorlukların kilidi.*

- ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı **kilid-i müşkilāt-ı maʿānī** ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi görmiş idi Enes ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 7). [kilid-i müşkilāt-ı maʿānī,]*

kim: *"Ki" bağlacı.*

- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur **kim** bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl mezheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 1). [kim,]*
- şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi **kim** Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 16). [kim,]*
- olduġına ʿömrinde ġınāsı gitmez ve her kim elin uzada berigü elindekine ölince faḳrdan ḳurtılmaz Ve birisi daḫı budur **kim** Her kim ki ġayruñ ʿavretini açar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 18). [kim,]*
- bu degüldür **kim** göñlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür ki kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 17). [kim,]*
- bu degüldür kim göñlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür ki **kim** bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 17). [kim,]*

- Yaḳamaz oldı ol ḥāletde āteş āteşliginden gitdi ve ol demde iḥrāḳını bi'l-külliye yabana atdı veyāḫūd budur **kim** egerçi āteş āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 2). [kim,]*
- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür ol kişi **kim** aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 1). [kim,]*
- mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil **kim** senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 15). [kim,]*
- şordı **kim** Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāşı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 15). [kim,]*
- **kim** bir pāra unı yuġururdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 19). [kim,]*
- üzerinedür ve cibillet-i ṣınf-ı ünsā ḳuṣūr-ı ʿirfān üzerinedür ammā aralarında ünsālar olur **kim** niçe kümmel-i ricāl merātibini ḳoyup geçmişlerdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 8). [kim,]*
- rāyiçlerinde ʿārifler olur **kim** hezār ʿarifler maḳāmātını ardlarında bıraḳmışlardur Cümlesinden birisi ve aralarından bir ulusı Rābiʿa'dur ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 9). [kim,]*
- iki cevāb olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur **kim** Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 11). [kim,]*
- olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur **kim** bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 14). [kim,]*
- kim ki dilerse **kim** dāyim ẕātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 19). [kim,]*
- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi **kim** Mādām ki ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 2). [kim,]*
- Ben ṭavarı gütmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur **kim** dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 2). [kim,]*
- budur **kim** anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 3). [kim,]*
- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur **kim** zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 9). [kim,]*
- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur **kim** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 10). [kim,]*
- aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur **kim** kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 9). [kim,]*
- olur **kim** muẓṭarr olıncaya dek ṭurur ve tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āsim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 13). [kim,]*

- geldi **kim** Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [kim,]*
- görmez eyle olıcaḳ bu meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfıḳ olmaz bunuñ cevābı budur **kim** tecellīnüñ envā'ı çoġ olur ve rūyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 2). [kim,]*
- olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur **kim** anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 3). [kim,]*
- eydürdi Ādem oġlanınuñ azması bir ḳaç nesneden olur Birisi budur **kim** selefüñ zellātını ḥüccet idinüp aña baḳar ve şol ki ḥünerleridür aña naẓar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 5). [kim,]*
- iḫtiyār itmek gerek her kimi **kim** iḫtiyār ider hemīn anuñ sözine iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir dervīş ki bir şeyḫe inābet getüre ve bir mürīd ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 1). [kim,]*
- ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb ẕātdur **kim** cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 8). [kim,]*
- ḳumrıları dil naẓar-gāhında ṭurup şeydālıḳlar iderler ol dostuñ şevḳi-y-ile ol bir melik-zāde-i ceberūtdur **kim** bölük bölük melekūt melekleri her gün rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 10). [kim,]*
- sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿadetdür **kim** söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād ṣanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 6). [kim,]*
- olur Her kāmilüñ ḥāli budur **kim** sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 9). [kim,]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur **kim** Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 10). [kim,]*
- ol marażuñ devāsı olur kimisi ile ḥıfẕ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur **kim** ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 6). [kim,]*
- dāyimā mürīdlerine dirdi ve her vaḳt anlara söylerdi ki Benüm müridüm degüldür ol kişi **kim** ḳıyametde cehennem yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 2). [kim,]*
- elinden alup anı cennete iletüp kendü anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʾnī maḳṣūdı oldur **kim** müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 4). [kim,]*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür **kim** cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 6). [kim,]*
- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyimā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur **kim** dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 14). [kim,]*

- eksik olmaz her ṣūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini ḫūb gösterür Her ne eksiklik **kim** ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 6). [kim,]*
- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur ṣāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini ṣāfī bulamazdı ola ve ṣāyed ol ḳadar **kim** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 8). [kim,]*
- böyle iken kendüden ulu neler ola ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil şöyle degüldür **kim** her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 6). [kim,]*
- evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider **kim** anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 8). [kim,]*
- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi budur **kim** ol ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 5). [kim,]*
- var idi Dāyimā dirdi **kim** Pādişāhlaruñ eyüsi budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı budur kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 3). [kim,]*
- var idi Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi budur **kim** ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı budur kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 3). [kim,]*
- var idi Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı budur **kim** pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 4). [kim,]*
- fuḳahāda igen çok ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur **kim** mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekṣer budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 10). [kim,]*
- fuḳahāda igen çok ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekṣer budur **kim** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 10). [kim,]*
- maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid dirilenler ekṣer budur **kim** rāfıżī olurlar şöyle ki tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 14). [kim,]*
- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden emin olma **kim** ol söze tamām ınanmamaḳdandur Fi'l-vāḳiʿ didügi girçekdür her ne ki tafṣīl itdi gökçekdür Bir kişi ki ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 3). [kim,]*
- çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül ṣanmaḳ ḫizlandur Tevekkül oldur **kim** buyurduġına imtiṣāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 16). [kim,]*
- Aḥādīṣ bilenlere lāzımdur ki ḥadīṣüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīṣde biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd budur **kim** aḥādīṣ istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 12). [kim,]*
- tamām ṣevāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan budur **kim** kişi ʿamel azlıġına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 5). [kim,]*

- alur elbette anuñ ṣūreti **kim** pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 7). [kim,]*
- bozar mısın didi egerçi ẓāhir budur **kim** bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 3). [kim,]*
- tafṣīl olınmaz līkin icmālen maʿlūm ola **kim** belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāz dāyim ẕenb olmaz ve ṭāʿūn olan yirden şaḳınmaḳ her vaḳt terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 17). [kim,]*
- yirden iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya **kim** anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥşi uzatduḳ şol ki teẕkire maşlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 9). [kim,]*
- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur **kim** benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 7). [kim,]*
- bulına ʿamel dürüst olur ḫuṣuṣā ki bunuñ gibi mesā'ilde iḫtilāf çoġ olur kütüb-i fıḳhiyede aḳvāl-i muḫtelife bulınur baʿīd degüldür **kim** meẕheb-i Ḥanefiyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 6). [kim,]*
- cevābı budur **kim** çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 15). [kim,]*
- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur **kim** bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 10). [kim,]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur **kim** maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 15). [kim,]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur **kim** hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 16). [kim,]*
- fikri eyler ki ḳul oldur **kim** müdām kendüye lāzım ḫiẕmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 7). [kim,]*
- söyleyelüm Rivāyet olunur ki ḥasūdlar İmām Şāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve bunuñla ḫalīfe ḳatında aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi **kim** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 10). [kim,]*
- bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi **kim** anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 16). [kim,]*
- kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur **kim** elfāẓ ḥādiṯdür ḳadīm olan kelām-ı nefsidür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṯ degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 17). [kim,]*
- bardaḳ şu ṭutmış bile getürdi Ol şuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā şularından uşandum Ümīdim oldur **kim** bugün ki ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 4). [kim,]*

- ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı **kim** Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 8). [kim,]*
- **kim** ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 5). [kim,]*
- vaḥşet bir maraż u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur **kim** ẕikrüñ ḫalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 8). [kim,]*
- sözün maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur **kim** otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 15). [kim,]*
- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aşlı budur **kim** Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 8). [kim,]*
- olur insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẓhardur on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var bunda vardur hüner budur **kim** bir kişi insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 2). [kim,]*
- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder **kim** hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 14). [kim,]*
- mübāşereti neden idi ola Anuñ cevābı budur **kim** bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiġi ḳadar mübāşereti sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 7). [kim,]*
- ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta'aḫḫırīn bunda ittifāḳ itmişlerdür **kim** ol kişi ki ẓāhiri bāṭına tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn ü taḳrīrle beyān itmiş ola ve şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 1). [kim,]*
- müdāhenenüñ farḳı nice olur ve anlar bir birinden ne vechle temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā oldur **kim** umūr-ı dünyeviyyeyi beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 6). [kim,]*
- ḫātır ḳaṣd eyleyüp muḥābā-y-ile işleyesin Müdāhene oldur **kim** dīn emrinde sākit olup maḥallinde naṣīḥat eyleyesin riʿāyet-i ḫātır idüp emr-i maʿrūf ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 7). [kim,]*
- ide ʿazīmeti anuñ üzerine ola **kim** ayruḳ ol işi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 19). [kim,]*
- idüp aladur ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına ʿĀḳıl oldur **kim** ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve dünya yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 6). [kim,]*
- çoḳ gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin artuḳ şaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ ma'nāsı bu degüldür **kim** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 4). [kim,]*
- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müdde'ī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ ma'nāsı bu degüldür **kim** cemīʿ ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 18). [kim,]*
- budur **kim** böyle olur ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü 'işḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 1). [kim,]*

- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra mutta‘iẕ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẕ ola egerçi her ne ḳadar ba‘īd ise ẓāhir budur **kim** bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 14). [kim,]*
- pes er- Raḥmān ‘alā arşīn istivā hükmi-y-ile ‘arşa mülḥaḳ olur Fi’l-cümle maḳṣūd oldur **kim ‘**ālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi ‘ālimüñ yiri ‘arş civārında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 18). [kim,]*
- dirse daḫı ḥükm-i şer‘le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür ‘ubūdiyyet oldur **kim** teklīfle tevḥīdi cem‘ ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 2). [kim,]*
- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar **kim** bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ī̱mān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 11). [kim,]*
- ma‘nāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur ḥāṣılı budur **kim** vücūd melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 1). [kim,]*
- żāyi‘ ṣayılmaz ammā şol s̱emerāt-ı ḳulūb ki ‘āriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden ma‘lūm oldur **kim** her kim ki menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 16). [kim,]*
- ṣoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl böyle idügini her kişi bilür ʿacebdür **kim** gine dünyā lez̲z̲etlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 8). [kim,]*
- olıcaḳ zarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir cahāletdür **kim** ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 10). [kim,]*
- **kim** ek̲ser-i nevʿ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 11). [kim,]*
- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur **kim** ol bir ḥālet olur ki leme‘ān ider turmaz insān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 6). [kim,]*
- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz ve biri daḫı budur **kim** egerçi dervīş fenā bulıcaḳ ‘ilmi ‘ilm-i ḥaḳḳ olur bir maẓhar-ı maḫṣūṣa merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 7). [kim,]*
- yıllar olur **kim** ṭā‘at diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [kim,]*
- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur ve aña mütāba‘at idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur **kim** nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 2). [kim,]*
- inanınca ‘āḳıl oldur **kim** dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur ki ol nicedür cehd eyler ki yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn ki nefsini bilür Rabb’ ini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 3). [kim,]*
- müyesser olmaz buña bāṭın sem‘i ġayet ḳavī olmaḳ gerek ki bir ḳarıncanuñ ḥareketini gelmedin ṭuymaḳ gerek Evet ehlu’llāhdan ‘aceb degüldür **kim** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 16). [kim,]*

- fikr eylemeye **kim** niʿmetüñ şükri tevāżuʿ ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde niʿmeti artar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 15). [kim,]*
- evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur **kim** naẓariyyātda daḫı iʿtimād ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 9). [kim,*
- vardur anları riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur **kim** ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 10). [kim,]*
- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşahede kılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur **kim** hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [kim,]*
- dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ kim olur **kim** ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 2). [kim,]*
- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur **kim** nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 6). [kim,]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına **kim** kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 9). [kim,]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına **kim** bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 10). [kim,]*

kim: *Hangi kişi.*

- ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a ṣordı ki ʿāḳil diyü **kime** dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 16). [kime, -e]*
- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil **kimdür** ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 1). [kimdür, -dür]*
- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur **kimdür** ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 12). [kimdür, -dür]*
- münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ **kim** idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ için eşbāḥun ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 11). [kim,]*
- senüñle ise **kimden** ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 17). [kimden, -den]*
- senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise **kimden** ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 17). [kimden, -den]*
- baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca **kimdür** ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [kimdür, -dür]*

- ṭarīḳ olmayınca **kimdür** ki yola gire anuñ keremi ve faẕlı olmasa Fużayl faẕl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf-u iclāli olmasa ‘ālemde bu ḳadar ‘izzet ü celāli *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 11). [kimdür, -dür]*
- ḳābiliyyet **kimden** gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün taẕarruʿ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 7). [kimden, -den]*
- sözi añlanmayıcaḳ sū-yı iʿṭiḳāda ḥaml olınur ḳuṣūr-ı naẓarlarından ve noḳṣān-ı fikirlerinden şu ḳadar mülāḥaza idemezler ki Bāyezīd mülḥid olıcaḳ īmān **kimüñ** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 8). [kimüñ, -üñ]*
- ḫānesini pāk gözetmişlerdür kendü vücūdlarını görmişlerdür ve göñülleri evine girmişlerdür kendüleri bilür ki **kimlerdür** bir naẓarda ʿālī bir naẓarda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 10). [kimlerdür, -ler, -dür]*
- Bāyezīd’üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine Rivāyet olınur ki bir kişi geldi Bāyezīd’üñ ḳapusın ḳaḳdı içerüden Bāyezīd **Kimi** istersin didi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 2). [kimi, -i]*
- ṣūret-i miṣāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada böyle görinmekde **kimüñ** sözi olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 16). [kimüñ, -üñ]*
- inanmasındadur yoġsa vāḳıʿada böyle olmasında **kimüñ** nizāʿı olur ṣuver-i miṣāliyye ile bir anda dünyā gözükür belī dervīşlerden naḳl olınanuñ çoġı bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 1). [kimüñ, -üñ]*
- yirden iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya **kim** anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥṣi uzatduḳ şol ki teẕkire maṣlaḥatıdur andan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 9). [kim,]*
- işleyen **kimdür** kimi mesāvī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 19). [kimdür, -dür]*
- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün **kim** virürse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [kim,]*
- N’ola-y-ıdı beni mesāvī idenler **kimlerdür** bile-y-idüm tā anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 5). [kimlerdür, -ler, -dür]*
- muḫālefet eylemeyeler ve sözlerine inşā’allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl **kime** dirler diyü ṣordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 2). [kime, -e]*
- daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini **kim** bilür şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 15). [kim,]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i keṣretde bir şuʻle olur vaḥdet daḫı odur keṣret daḫı ol **Kimdür** olan arada ‘illet ü maʻlūl Belī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [kimdür, -dür]*
- ṭut naẓarı ve eger düşmān ararsañ andan ayırma baṣri eger sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ ve düşmānuñ **kimdür** bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 16). [kimdür, -dür]*
- maʿiyyetdür ki lisān-ı keṣretden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan naẓarında andan ġayri **kimi** görür Yā anuñla biledür yā degüldür dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 14). [kimi, -i]*

• dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ **kim** olur **kim** ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 2). [kim,]*

kim: *Hangi kişiye.*
• anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet **kime** müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 11). [kime, -e]*

kim: *Her kim.*
• ṭura ve nice isterse otura **kimden** ne isterse alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [kimden, -den]*
• ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse alup **kime** ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [kimden, -den]*

kim bile : *Kim bilir.*
• itmeyenüñ ʿizzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı **kim bile** ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 10). [kim bile ki,]*

kim bilür : *Kim bilir.*
• mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaẕāb **Kim bilür** ki baña daḫı ṣevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 9). [kim bilür ki, -ür]*

kim ki: *Her kim ki.*
• cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes **kim ki** aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 16). [kim ki,]*
• ḳarış vara Allāh aña bir arşun gelür ve **kim ki** anuñ cenābına müteveccih ola anuñ vāridātı dökün dökün gelür hemīn himmet-i niyyeti anuñ cenābına ḫālis *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 11). [kim ki,]*
• ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 7). [kim ki,]*
• mirḳātı olur pes **kim ki** ḳarnı ṭoḳlıġına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden ol kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 5). [kim ki,]*

kim ki allāh'a bir ḳarış vara allāh aña bir arşun gelür: *"Bana bir karış yaklaşana ben bir arşın yaklaşırım, bir arşın yaklaşana bir kulaç yaklaşırım. Bana yürüyerek gelene ben koşarak giderim" hadîs-i kudsîsinden iktibas edilmiştir.*
• ḳarış vara Allāh aña bir arşun gelür ve kim ki anuñ cenābına müteveccih ola anuñ vāridātı dökün dökün gelür hemīn himmet-i niyyeti anuñ cenābına ḫālis

(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 11). [kim ki allāh'a bir ḳarış vara allāh aña bir arşun gelür, -a]

kim olur: *Hangi kimse olur.*

- dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ **kim olur** kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 2). [kim olur, -ur]*

kimer: *Bazı, kimi.*

- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur **kimer** dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿün ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 5). [kimer,]*
- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur **kimer** dervīş evsüz olur şerʿün ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 5). [kimer,]*

kimi: *Bazısı.*

- Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur **kimisi** żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 4). [kimisi,]*
- Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve **kimisi** ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 4). [kimisi,]*
- çoḳ olur **kimi** eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 3). [kimi,]*
- çoḳ olur kimi eyle **kimi** böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 3). [kimi,]*
- çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer **kimi** ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 3). [kimi,]*
- çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur **kiminüñ** vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 3). [kiminüñ, -nüñ]*
- çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer **kiminüñ** ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 4). [kiminüñ, -nüñ]*
- çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve **kiminüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 4). [kiminüñ, -nüñ]*
- naẓarı her dem anuñ niḳmetine olur **kimi** dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini ẕikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 5). [kimi,]*
- naẓarı her dem anuñ niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider **kimi** her vaḳt saṭvetini ẕikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 5). [kimi,]*

- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz **kiminde** zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 4). [kiminde, -n, -de]*
- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve **kiminde** olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 4). [kiminde, -n, -de]*
- daḫı ehlu'llāh bir olmaz **kimisi** olur alur kimisi olur almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 1). [kimisi, -(s)i]*
- daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur **kimisi** olur almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 1). [kimisi, -(s)i]*
- daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur kimisi olur almaz **kimisi** hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 1). [kimisi, -(s)i]*
- daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur kimisi olur almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez **kimisi** hīç redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 2). [kimisi, -(s)i]*
- ol marażuñ devāsı olur **kimisi** ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 5). [kimisi,]*
- ol marażuñ devāsı olur kimisi ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve **kimisi** ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 5). [kimisi,]*
- göre bir ṣūret bulur **kimisi** cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 5). [kimisi,]*
- göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur **kimisi** ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 5).[kimisi,]*
- tehdīd içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur **kimini** yil ile kimini ṣu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle her belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 16). [kimini, -n, -i]*
- tehdīd içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini yil ile **kimini** ṣu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle her belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 16). [kimini, -n, -i]*
- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur **kimisi** taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 10). [kimisi,]*
- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve **kimisi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 10). [kimisi,]*
- ḳılur **kimisi** bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 13). [kimisi,]*

- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve **kimisi** bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 13). [kimisi,]*
- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider **kimisi** bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 14). [kimisi,]*
- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve **kimisi** bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 14). [kimisi,]*
- **kimisi** bir ġül-i beyābān ṣūretinde gelür her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu ḳalur kimisi bir yandan ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 15). [kimisi,]*
- kimisi bir ġül-i beyābān ṣūretinde gelür her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu ḳalur **kimisi** bir yandan ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 16). [kimisi,]*
- kimisi bir ġül-i beyābān ṣūretinde gelür her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu ḳalur kimisi bir yandan ṣoḳar **kimisi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 16). [kimisi,]*

kimi: *Bazıları.*
- idüp ṣormaz **kimi** baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 3). [kimi,]*

kimin: *Bazısını.*
- baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki **kimin** kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 9). [kimin,]*
- baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi **kimin** redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 9). [kimin,]*

kimi: *Bazı kimseler, bazısı.*
- Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler **Kimi** ḳumāş götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 2). [kimi,]*
- Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür **kimi** raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 2). [kimi,]*
- alurken oda düşer **kimi** çalışur ki odı söyündüre kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 3). [kimi,]*
- alurken oda düşer kimi çalışur ki odı söyündüre **kimi** saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 3). [kimi,]*

kimi: *Bazı.*

- ʿibādet ḳonılur **kimisine** böyle müyesser olur kimisine eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb'i-y-ile bir ṭarīḳi olur ki andan çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 9). [kimisine, -si, -n, -e]*
- ʿibādet ḳonılur kimisine böyle müyesser olur **kimisine** eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb'i-y-ile bir ṭarīḳi olur ki andan çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 9). [kimisine, -si, -n, -e]*

kimi: *Hangi kişiyi?*

- Bāyezīd'üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine Rivāyet olınur ki bir kişi geldi Bāyezīd'üñ ḳapusın ḳaḳdı içerüden Bāyezīd **Kimi** istersin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 2). [kimi,]*

kimse: *Kimse.*

- Allāh'ı yād iden **kimsene** yād itdügin bilmez ve yād itdügin bilen anı yād itmez Yāʿnī bir kişi mādām ki kendüliginden fānī olmaya aña vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 5). [kimsene, -ne]*

kimse: *Hiç kimsenin.*

- düşmanuñ mıdur Eyitdi Yoḳ Eyitdiler Ne içün Eyitdi Allāh dōstlıġı göñlüme şöyle ṭolmışdur ki **kimse** düşmānlıġına yir mi ḳalmışdur Ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 4). [kimse,]*

kimse: *Hiç kimse.*

- cemīʿisi zamānuñ müteʿayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi var **kimsenüñ** biri İmām ʿAlī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 7). [kimsenüñ, -nüñ]*
- ġayrı **kimse** bilmezsen saña yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 9). [kimse,]*
- ġayrı kimse bilmezsen saña yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger andan ġayri **kimse** seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 10). [kimse,]*
- mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys anlaruñ içinde bile cennete gide **Kimse** bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 16). [kimse,]*
- degme kez **kimseye** şerr ḳaṣd itmezler ve bir kişi bize īẕā itdi diyü intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir lafẓ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 15). [kimseye, -y, -e]*
- ile **kimsene** müṣāḥebet itmege gider mi ve bir kişi ki anuñla bulışa fülān ile bulışdum dir mi Belki Fülāna vardum bulmadum kendüden gitmişdür dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 5). [kimsene,]*
- eyitdi Yā Abā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Kaʿbe'yi ikimüzden yaramaz **kimse** ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 14). [kimse,]*

- olmaz mümkinde ḥācet olmayınca vācibden feyż olmaz ve dilenci faḳīr olmayınca **kimse** ṣadaḳa virmez eger bir kişi mużṭarr olsa elbette maṭlūba *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 16). [kimse,]*
- ṭavarlarını güderdi ol bahāneler ile ḥalvet yirlerde gezerdi **Kimseye** ḳarışmazdı ve kimse-y-ile ilişmezdi ḥācetden ziyāde söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 5). [kimseye, -y, -e]*
- ṭavarlarını güderdi ol bahāneler ile ḥalvet yirlerde gezerdi Kimseye ḳarışmazdı ve **kimse-y-ile** ilişmezdi ḥācetden ziyāde söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 6). [kimse-y-ile, --y, --ile]*
- ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir baḥsdür ki nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur ve bir mesʾeledür ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur **kimse** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 10). [kimse,]*
- açılmamışdı ve maʿārifde sözler söyledi ki kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki **kimse** dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 10). [kimse,]*
- cūʿda anuñ ṣabrını **kimse** itmiş degül idi ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 13). [kimse,]*
- ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḥalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur **kimseye** şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 4). [kimseye, -y, -e]*
- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ fażīletine **kimse** yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 16). [kimse,]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oġlancuḳlara bunı dime ve **kimse** ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 10). [kimse,]*
- diyeler ve biri ol ʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı **kimseye** dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 1). [kimseye, -y, -e]*
- aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki **kimsenüñ** aña taʿlīmi olmaz ve hiçbir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 10). [kimsenüñ, -nüñ]*
- ṭāyife ile dāyim şoḥbeti olur ve bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez **kimsenüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 16). [kimsenüñ, -nüñ]*

kimse: *Bir kişi, bir kimse.*

- ezelīyi fikr ide hiç **kimsenüñ** fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 5). [kimsenüñ, -nüñ]*
- ḳābiliyyetine göre bir ʿibādet muḳadder ider **kimse** kimsenüñ ṭāʿatine taḳdīr olmayınca irmek olmaz ve bir kişi bir kişinüñ ḳullığına ḥased idüp gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 9). [kimse,]*
- ḳābiliyyetine göre bir ʿibādet muḳadder ider kimse **kimsenüñ** ṭāʿatine taḳdīr olmayınca irmek olmaz ve bir kişi bir kişinüñ ḳullığına ḥased idüp gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 9). [kimsenüñ,- nüñ]*

kimse: *Kişi.*

- **kimseye** ḫiẕmet itmişdi ve ekṣer-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi Cemīʿisinüñ ḳatında müsellem ve cümlesinüñ yanında mükerrem idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 9). [kimseye, -y, -e]*
- çoḳ müsāḥabet itmişdi ve ʿulemā-yı hadīṣden ḫāyli **kimseneye** yitişmişdi zamānınuñ ʿulemāsı kendüye mürācaʿat iderlerdi ve rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 3). [kimseneye, -y, -e]*
- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol **kimseyedür** ki henūz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şuʿayb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 11). [kimseyedür, -y, -e, -dür]*
- muḥkem olur ve taḳvāsı daḫi müstaḥḳem olur hiç anuñ gibi **kimseden** işidilmemişdür ki emr-i şerʿde taḳṣīr ider belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 7). [kimseden, -den]*
- ādemden ṣanup aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve hem şol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi **kimsene** mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 8). [kimsene,]*
- İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān **kimseye** diyüñ gelsün beni yusun didi Ol kişiye ḫaber eylediler geldi Düyūnī teẕkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 9). [kimseye, -y, -e]*
- cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi **kimseye** keṣret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 12). [kimseye, -y, -e]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı **kimsenüñ** meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 10). [kimsenüñ, -nüñ]*
- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā **kimselere** hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 16). [kimselere, -ler, -e]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta'ālā ve biri cennet ve biri nefs olur Ya'nī şol **kimselerüñ** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 12). [kimselerüñ, -ler, -üñ]*
- gibi **kimsenüñ** fi'li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ 'aḳīdesine i'tiḳād olur ve ne anuñ a'māline i'timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne 'ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 1). [kimsenüñ, -nüñ]*
- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi **kimse** ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki ṭabī'atında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 11). [kimse,]*
- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol **kimsene** ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 12). [kimsene, -n, -e]*

kimsen: *Kimse(nin), hiç kimse(nin).*

- kendünüñ dervīşligine iʿtiḳādı eksilmekdendür dervīş olan mümkin degüldür ol cihetden gücenmez kendüye **kimsen** iʿtiḳādı olmaduġından incinmez meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 12). [kimsen,]*

kimsene: *Herhangi biri, bir kimse.*

- ḳoyup **kimsene** ile buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine irişdi ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 17). [kimsene, -ne]*
- emr-i şerʿe imtiṣāl olınmaz Bir yirde ki ricā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan **kimsene** ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 6). [kimsene,]*

kimsene: *Hiç kimse.*

- kendüye niʿmet bile ve faḳīrliġi kendüye devlet bile **kimseneye** iḥtiyāc göstermeye ve hiç bir kişiye dünyā içün teẕellül itmeye Ḳarnı aç olduġınca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 5). [kimseneye, -y, -e]*
- ism ile müsemmā arasında münāsebet ü irtibāṭ olur Şeyḫ Ebū Hāzem buyurduġı gibi **kimsene** anda tamām ḥużūr bulmaz ve hiç bir kişi anda her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 18). [kimsene,]*
- aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim **kimseneden** suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 9). [kimseneden, -den]*
- **Kimseneye** taḳlīd idüp dimezüz egerçi bizüm ḥālümüz degül ise ammā Allāh ʿavni-y-ile bilüp ṭururuz ḥads-i ṣaḥiḥ ile vicdan idüp inanup ṭururuz ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 1). [kimseneye, -y, -e]*
- atlu girmek mümkin degül **kimsene** geçmez Baña eydür Gözüñ yum Ben daḫı yumaram Hemīn sāʿat ṣuyuñ öte yaḳasında bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 3). [kimsene,]*
- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın **kimseneyi** melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 18). [kimseneyi, -y, -i]*
- getürmemekdendür ve **kimseneye** ḥased itme ki ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür ve ḥarām rızḳ yime ki ol āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 1). [kimseneye, -y, -e]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur **kimsene** ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 10). [kimsene,]*
- otura **kimsene** ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 7). [kimsene,]*
- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve **kimsene** ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 7). [kimsene,]*
- ālemde yoḳ degüldür ve Allāh'uñ 'ināyetine naẕar olınsa bu ḳadar nesne çoḳ degüldür Eger andan 'ināyet ü tevfīḳ olmazsa mümkin degüldür **kimsene** anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 16). [kimsene,]*

kimsene: *Kişi.*

- nā-gāh gelivirmişdür ve bir laṭīfedür ki yirine düşivirmişdür Yoḳsa Ḥasan gibi kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı ve anuñ gibi **kimsenede** vüṣūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 14). [kimsenede, -de]*

• idüp şu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi **kimsenenüñ** rıḳḳıyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 2). [kimsenenüñ, -nüñ]*
• añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol **kimsene** ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 12). [kimsene,]*

kimseye: *Kişi.*
• **kimseye** ḫiẕmet itmişdi ve ekṣer-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi Cemīʿisinüñ ḳatında müsellem ve cümlesinüñ yanında mükerrem idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 9). [kimseye, -y, -e]*
• begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan **kimseye** bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 13). [kimseye, -y, -e]*
• te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol **kimseye** ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 18). [kimseye, -y, -e]*

kimü: *Bâzısı, bazıları.*
• göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur **kimünüñ** adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 6). [kimünüñ, -nüñ]*
• göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve **kimünüñ** adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 6). [kimünüñ, -nüñ]*

kimüñ: *Kimin, kime ait.*
• **kimüñdür** Meṣelā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 7). [kimüñdür, -dür]*

kimüñ olur: *Hangi kimsenin olmak.*
• olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 9). [kimüñ olur, -ur]*

kināyet ider: *Üstü kapalı konuşmak.*
• geldi içdüm Ol şarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī **kināyet ider** ʿālem-i maʿnāda bir leẕẕetden ki ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 9). [kināyet ider, -er]*

kirāmun kātibinden: *Kirâmen Kâtibîn, insanların sağ ve solunda bulunup yapılan iyi ve kötü davranışları tespit edip, yazan melekler.*
• ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki **Kirāmun kātibinden** utanırın ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 3). [kirāmun kātibinden, -den]*

kirāya ṭutdum: *Bir şeyin belli bir ücret karşılığında bir süre için başka birine verilmesi, kiralamak.*

- Ben ṭavarı gitmek içün **kirāya ṭutdum** dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 1). [kirāya ṭutdum, -dum]*

kīse: *Kese, küçük torba.*

- Sevrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir **kīse** aḳça çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi Taʿaccub itdiler Eyitdi Bu benüm dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 9). [kīse,]*
- mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki **kīsede** mühürlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki ġınā içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 17). [kīsede, -de]*

kişi: *Bir kimse, biri.*

- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur **Kişi** fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [kişi,]*

kişi: *İnsan, şahıs.*

- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve bābāñ ise bir **kişidür** müslimānlar içinde andan bedter ādem yok Saña bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 2). [kişidür, -dür]*

kişi: *İnsan, kimse, şahıs.*

- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne **kişidür** Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 2). [kişidür, -dür]*
- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol **kişidür** ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 2). [kişidür, -dür]*
- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol **kişi** kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne lezzet gelür ġāyeti baḥr-i fanāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 7). [kişi,]*
- ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne **kişidür** Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [kişidür, -dür]*
- heleke'l-müsḳalūn Yaʿni şol **kişinüñ** ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı misāli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 5). [kişinüñ, -nüñ]*
- heleke'l-müsḳalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol **kişinüñ** ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı misāli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 6). [kişinüñ, -nüñ]*
- buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet olmaz ki **kişi** dāyim aç olup Rabb'ına zākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına şākir ola Açlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 3). [kişi,]*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var iki cihān pādişāhı ol Ol **kişi** eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [kişi,]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan şordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol **kişinüñ** ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 4). [kişinüñ, -nüñ]*
- Yā Ḥabīb Sen eyü **kişi** idüñ eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını sā'ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 7). [kişi,]*
- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫizmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü **kişiydüñ** ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 12). [kişiydüñ, -y, -düñ]*
- nā-gāh gelivirmişdür ve bir laṭīfedür ki yirine düşivirmişdür Yoḳsa Ḥasan gibi kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı ve anuñ gibi kimsenede vüs̲ūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 14). [kişide, -de]*
- ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ **kişiyi** görmiş idi Enes ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 8). [kişiyi, -y, -i]*
- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen **kişiye** yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 16). [kişiye]*
- bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye döner ki tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle ki her ne söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi **kişi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 4). [kişi,]*
- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe **kişilere** teys̲īr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 8). [kişilere, -ler, -e]*
- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫizmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki **kişi** anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 12). [kişi,]*
- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem şaḳınup otura **Kişi** bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 13). [kişi,]*
- ḥāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki **kişi** Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve ādem oġlanında yoḳlıḳ gibi faż̄ilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 13). [kişi,]*
- iṣābeti olur ve her muż̄ṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti olur zīrā **kişi** muż̄ṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẓarı ancaḳ Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 17). [kişi,]*
- **kişinüñ** żalāletine sebeb olmamdur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden nesne almazdı her kim ki virmek istese ḳabūl itmezdi meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 13). [kişinüñ, -nüñ]*
- varılur Şöyle ki çoḳ **kişilere** daḫı ḳanāʿat virür ve eks̲er-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 13). [kişilere, -ler, -e]*

- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekṣer-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol **kişinüñ** ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 14). [kişinüñ, -nüñ]*
- Beden ṣeḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen şol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve **kişiye** şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 18). [kişiye, -y, -e]*
- göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir **kişiye** diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 1). [kişiye, -y, -e]*
- göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ **kişi** añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 2). [kişi,]*
- işārātla iderdi maḳālātı Ḫaylī **kişi** gerekdür ki anuñ maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini añlaya ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını fehm eyleye Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 13). [kişi,]*
- sebebdendür ki zamānında çoḳ **kişiler** aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekṣeri anı mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 15). [kişiler, -ler]*
- mes'elede kendü meẕhebi üzerine ḳarār itmek gerek **Kişi** yā kendü müctehid gerek veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 17). [kişi,]*
- mes'elede kendü meẕhebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü müctehid gerek veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç **kişiye** olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 17). [kişi,]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü **kişi** kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [kişi,]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur **kişi** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [kişi,]*
- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol **kişinüñ** ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 7). [kişinüñ, -nüñ]*
- meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü re'yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḥs daḫı olur bu **kişi** daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 2). [kişi,]*
- virdükleri vaḳt şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā ana Ben iki **kişiye** maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 12). [kişiye, -y, -e]*
- kendüler ne **kişilerdür** añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 5). [kişilerdür, -ler, -dür]*
- dāyimā mürīdlerine dirdi ve her vaḳt anlara söylerdi ki Benüm müridüm degüldür ol **kişi** kim ḳıyametde cehennem yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 2). [kişi,]*

- naḳīż ṣanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde **kişi** kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 3). [kişi,]*
- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar güy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki **kişi** aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 6). [kişi,]*
- olur ki **kişinüñ** ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden kendüye bir ḥads gelür ol ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 11). [kişinüñ, -nüñ]*
- muḳaddemātuñ birisini añlamazlar bunuñla anlaruñ faẕlına noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle ol **kişi** bunlardan aʿlā olmaz ol bir bilürse bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 10). [kişi,]*
- yoldan bulınur bilmeyen hemīn besṭ-i zamān oldı ṣanur Gāh olur ki otururken bir kişiye ġaflet gelüp cihānı seyr ḳılur şimdi ol **kişiye** besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 4). [kişiye, -y, -e]*
- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʾe varmadın bilür belki niçeler olur ki yıllar ile اوک بوردی görür Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi **Kişi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 8). [kişi,]*
- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol **kişi** Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 5). [kişi,]*
- **kişi** degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [kişi,]*
- ḳılur ki ol **kişinüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 19). [kişinüñ, -nüñ]*
- Hemīn **kişinüñ** naẓarında ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında baṣīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīs̱üñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 3). [kişinüñ, -nüñ]*
- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ **kişilere** yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere irişmişdi ʿilm-i ḥadīs̱de ʿālī senedleri var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 1). [kişilere, -ler, -e]*
- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad **kişilere** irişmişdi ʿilm-i ḥadīs̱de ʿālī senedleri var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 1). [kişilere, -ler, -e]*
- ādemden ṣanup aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve hem şol **kişi** ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 7). [kişi,]*
- bir **kişiye** ḥased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek olur ve anuñ ḳażāsına gücenmek olur yoḫsa maʿlūmdur ki ḥasedden hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 9). [kişiye, -y, -e]*
- tamām s̱evāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan budur kim **kişi** ʿamel azlığına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 5). [kişi,]*
- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn **kişi** vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 12). [kişi,]*

- içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol **kişinüñ** on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 16). [kişinüñ, -nüñ]*
- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa **kişinüñ** kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 15). [kişinüñ, -nüñ]*
- idebilür anuñ ʿivażı ol **kişinüñ** seyyiʿātından biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 19). [kişinüñ, -nüñ]*
- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş **kişidür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 4). [kişidür, -dür]*
- didükleri ne yaramaz **kişidür** didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol kişi henüz dervīş olup riyādan ḫalās olmamış biline dirdi İmdi bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 5). [kişidür, -dür]*
- didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol **kişi** henüz dervīş olup riyādan ḫalās olmamış biline dirdi İmdi bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 5). [kişi,]*
- gücenmesi nefsi rıżāsı-içün olmaz Ādem gircek dervīş olıcaḳ bu aralardan geçer **kişi** Allāh-ile olıcaḳ bu iʿtibārātı yabana atar Ādem oġlın bu mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 16). [kişi,]*
- ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne **kişinüñ** hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 5). [kişinüñ, -nüñ]*
- oldı eyitdi Ḫalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda **kişiye** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 16). [kişiye, -y, -e]*
- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol **kişinüñ** ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [kişinüñ, -nüñ]*
- eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā şol **kişi** ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 13). [kişi,]*
- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki **kişiyi** ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 6). [kişiyi, -y, -i]*
- ḳaçmazlar bir kimse ṭaʿūn çıḳarsa hīç andan iḥtiyāṭ itmezler **kişi** ecelsüz ölmez dirler ṭururlar biñ kez taḳrīr idersen ʿināddından müşirr olur belki söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 9). [kişi,]*
- niçe **kişiler** uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 15). [kişiler, -ler]*
- dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḫaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ **kişi** ol yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḫaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 17). [kişi,]*
- fāriġ olmaz ol **kişinüñ** belā-yı vebāʿiyyeden iḥtirāzı ʿabeṣ sayılmaz her kim ki bunı ḳabūl itmez yā mükābere ve muʿānedet ider veya cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 11). [kişinüñ, -(n)ün]*

- muḫālefet ider ammā eger şöyle ki bir **kişi** bu iḫtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda ṣevāb vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 13). [kişi,]*
- ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **kişi** iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden ṣarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 7). [kişi,]*
- baʿżını aşaġa ve baʿżını yuḳaru ider Bu düşüñ heybetinden uyanur İbn Sīrīn'den taʿbīrini ṣordurur İbn Sīrīn eyidür Ol **kişi** Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 2). [kişi,]*
- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẓīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẓāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu **kişi** yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 18). [kişi,]*
- māyede müteʿayyin olan ol olup ṭurur Baʿżı ehlu'llāhdan rivāyet olınur ki Ḫıżr peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki Ṣāfiʿī nice **kişidür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 16). [kişidür, -dür]*
- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol **kişi** ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 9). [kişi,]*
- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur ki **kişi** ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her miṣālden aña intiḳāl olınur nuḳūṣ-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün miṣāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 5). [kişi,]*
- çün ü çerā olmaz eger **kişinüñ** biñ dili olursa anlaruñ medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳışṣalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 5). [kişinüñ, -nüñ]*
- gördügi Rabb'i olur eger keṣretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keṣret anuñ gibi **kişiye** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 10). [kişiye, -y, -e]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki **kişi** reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 8). [kişi,]*
- taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki **kişi** istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 10). [kişi,]*
- göre Her mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda leẕẕāta yitişür **Kişinüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 18). [kişinüñ, -nüñ]*
- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu **kişi** niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḫbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 14). [kişi,]*
- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol **kişinüñ** ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 2). [kişinüñ, -nüñ]*
- emīn olur emīn olan **kişi** ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 7). [kişi,]*

- ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek **kişiye** çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 2). [kişiye, -y, -e]*
- ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördüler ki bir ḫōş güzel yüzlü **kişi** ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [kişi,]*
- mümkin degüldür ḳıyāmete degin ölmez her kim Ḫıżr ölmişdür dir ḥaḳīḳatini bilmez bunlar üç **kişidür** ki ölmez ṭururlar tā ḳıyāmete degin ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 16). [kişidür, -dür]*
- olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya ki ol üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden **kişiye** ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 8). [kişiye, -y, -e]*
- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu **kişi** Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 6). [kişi,]*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki **kişi** kendü ḥaḳḳında ḳalur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 12). [kişi,]*
- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi **kişiye** iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tāliʿinde irşād fażīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 5). [kişiye, -y, -e]*
- şaḫne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on **kişi** ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 11). [kişi,]*
- iderdi ve ol tażarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz **kişi** Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 11). [kişi,]*
- iderdi ve ol tażarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā **kişinüñ** ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 12). [kişinüñ, -nüñ]*
- şu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp şu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki **kişiye** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 2). [kişiye, -y, -e]*
- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete **kişi** ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 11). [kişi,]*
- bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup **kişi** ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 2). [kişi,]*
- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāṣı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol **kişi** ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 4). [kişi,]*
- ü tevfīḳ idüp luṭf-ı taḥrirle ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi Rivāyet olınur ki meşāyıḫdan çoḳ **kişilere** yitişmişdi ve ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 4). [kişilere, -ler, -e]*

- Allāh'adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle aña ʿişyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür **kişi** anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 18). [kişi,]*
- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz şimdi didügümüz bu degüldür bir ġayri ḥāletdür ki bir fi'l-i maḫṣūṣ ba'żı **kişiden** ma'ṣiyet olur ba'żı kişiden 'ibādetdür nefs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 12). [kişiden, -den]*
- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz şimdi didügümüz bu degüldür bir ġayri ḥāletdür ki bir fi'l-i maḫṣūṣ ba'żı kişiden ma'ṣiyet olur ba'żı **kişiden** 'ibādetdür nefs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 12). [kişiden, -den]*
- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu'llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki **kişi** Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 10). [kişi,]*
- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve **kişi** ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca s̱evāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 2). [kişi,]*
- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi **kişilerüñ** evvelden içinde bir ḥarāret ü 'işḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 2). [kişilerüñ, -ler, -üñ]*
- aṣl **kişi** ḳırḳından ṣoñra mutta'iẕ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẕ ola egerçi her ne ḳadar ba'īd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 13). [kişi,]*
- ol i'tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve 'āḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur **kişide** ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 8). [kişide, -de]*
- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki **kişi** anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [kişi,]*
- yaḳīn diyü inanur gāh olur ki **kişi** taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldıġı cihetden farḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt insānda bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 11). [kişi,]*
- ḫaber vire Ya'nī aña işāret ider ki ol **kişiye** tecellī ḳudret ü 'ilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād ṣol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [kişiye, -y, -e]*
- gelüp ṭura ve dirlik oldur ki **kişi** anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [kişi,]*
- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur ki aña ecel pençesi irmeye ṣol **kişiler** ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 6). [kişiler, -ler]*
- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan ṣol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan **kişi** anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 14). [kişi,]*
- cāyiz degüldür ol **kişiye** ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye ve eger elbette żarūrī olup ödinc ala Allāh ta'ālā virürse virem diye Anda daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 15). [kişiye, -y, -e]*

- ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç arada gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān **kişi** niyetini dürüst itmek gerek ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 6). [kişi,]*
- teklīfi men‘ ider ikisini daḫı bilür ki girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol **kişinüñ** ki tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 4). [kişinüñ, -nüñ]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa **kişi** bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta‘ālā ve biri cennet ve biri nefs olur Ya‘nī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 11). [kişi,]*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh'la mu‘āmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol **kişiye** anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve şol kişiye ki ‘işyānı ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 14). [kişiye, -y, -e]*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh'la mu‘āmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve şol **kişiye** ki ‘işyānı ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 14). [kişiye, -y, -e]*
- cennet fevt olur ol **kişi** taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ışlāḥ itmeyüp żāyi‘ ḳılur bir nefes daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki ‘ibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 15). [kişi,]*
- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol **kişi** ki nefsini ışlāḥ itmeyüp żāyi‘ ḳılur bir nefes daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki ‘ibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 15). [kişi,]*
- nefs olmaya Ya‘nī işāret ider ki hiçbir nefesini ādem żāyi‘ ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi ‘urve-i vüs̱ḳāyı şol **kişi** bilür ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 18). [kişi,]*
- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri **kişiye** tenbih olınur ki ol fi‘lüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur fi'l-cümle bunuñ gibi a‘māl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 9). [kişiye, -y, -e]*
- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fi‘lüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden **kişi** terk ḳılur fi'l-cümle bunuñ gibi a‘māl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 10). [kişi,]*
- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol **kişi** īmān ṭa‘amını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemī‘ feraḥ Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 12). [kişi,]*
- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecribe ile daḫı bulmışlardur ki **kişi** Allāh'a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 1). [kişi,]*
- ki aña kes̱ret ziyān virmez ve bir kes̱retdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür kes̱ret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur **kişinüñ** arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 10). [kişinüñ, -nüñ]*
- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev‘ cühūd olur bu mes'eleyi şol **kişi** fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [kişi,]*
- ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ‘İlm da‘vāsı **kişiye** büyük ḥicāb olur ve ol da‘vādan ötüri ādeme ulu ‘iḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 13). [kişiye, -y, -e]*

- ehl-i şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ‘İlm da‘vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da‘vādan ötüri ādeme ulu ‘iḳāb olur **kişiye** kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). [kişiye, -y, -e]*
- ma‘nādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi’l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz ma‘rifet-i Allāh degül her ṣan‘atda ḥāl böyle olur **kişi** kendü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 18). [kişi,]*
- ḳuṣūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle ma‘rifet da‘vāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol **kişi** kemāle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 2). [kişi,]*
- vire faḳr gibi ādeme vesīle-i ġınā olmaz ve ‘acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżu‘ itdükce Allāh anı ref‘ ider ve **kişi** meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 6). [kişi,]*
- ı rıḳḳıyyetde ḥaḳīr bilmek gerek ki ebedī ḥürmet bula **kişi** cān u dilden Allāh’a ḳul olmaḳ gerek ki iki cihāna sulṭān ola ‘āṣıḳ dōst işiginde gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 11). [kişi,]*
- ‘uṣṣāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol **kişi** ki havā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi’l-külliye ‘abes olup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 13). [kişi,]*
- ḳulūb da‘vāsını ḳılur ol **kişi** ṭarīḳatde ebter ve da‘vāsında dūr olur başīret-i ḳulūb ‘ālemde degme kişiye muḳadder olmaz ve vicdān-ı ma‘ārif *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 17). [kişi,]*
- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu’llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿzībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz **kişi** ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 10). [kişi,]*
- belki **kişi** açlıġa ögrenmegi tedrīcle ḳılmaḳ gerek her vaḳtda mizācı taḥammül itdügi ḳadar açlıḳ çekmek gerek şöyle gerekmez ki yübüset ġalebe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 17). [kişi,]*
- idüp mizāc bozıla **kişi** fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 1). [kişi,]*
- ṣalavāt degül **kişi** her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını ‘ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 13). [kişi,]*
- ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını ‘ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel **kişiye** ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 14). [kişiye, -y, -e]*
- kim ekser-i nevʿ insāna mülāzımdur az **kişiler** olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 11). [kişiler,]*
- hemīşe dürūġ u zūr olur ve ṭarīḳi ṭarīḳatden dūr olur ve hem bir kimsenüñ ṭab‘ında şecā‘at olmaz ol **kişide** kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecā‘atı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 6). [kişide, -de]*
- **kişi** ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki ṭabī‘atında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 11). [kişi,]*

- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem şol **kişinüñ** ki ṭabī‘atında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 12). [kişinüñ, -nüñ]*
- denī ü dūn olur ol **kişi** ki ‘abdu’d-dīnar ola gerekse ‘ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭab‘ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 15). [kişi,]*
- denī ü dūn olur ol kişi ki ‘abdu’d-dīnar ola gerekse ‘ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol **kişinüñ** ki dīnār ṭab‘ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 16). [kişinüñ, -nüñ]*
- olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz **kişinüñ** bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe ef‘āl-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 17). [kişinüñ, -nüñ]*
- cūdı sebebi-y-ile başılur görinmez olur cūd settarü’l ḳabāyiḥ olur ve büḫl keşşāfü’l-feżāyiḥ olur cūd **kişiyi** ecānibe maḥbūb ider ve büḫl ādemi aḳāribe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 2). [kişiyi, -y, -i]*
- mahrūb ider cūd bir ednāya ‘izzet virür ve büḫl bir a‘lāya ẕillet virür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol **kişi** ki ḳādir olur şer‘üñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 4). [kişi,]*
- seçmege ol **kişi** lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol kişi ki muḥkemāt-ı ‘aḳlı müteşābih-i hevādan farḳ ider ol kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 5). [kişi,]*
- seçmege ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol **kişi** ki muḥkemāt-ı ‘aḳlı müteşābih-i hevādan farḳ ider ol kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 5). [kişi,]*
- seçmege ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol kişi ki muḥkemāt-ı ‘aḳlı müteşābih-i hevādan farḳ ider ol **kişiye** tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 6). [kişiye, -y, -e]*
- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol **kişinüñ** ki ṭab‘ı ūz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki ‘aḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [kişinüñ, -nüñ]*
- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭab‘ı ūz olur zīrā ol **kişi** ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki ‘aḳluñ müdrikātı-y-ıla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 8). [kişi,]*
- mesā’īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ anlar ‘ulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler olur ki havānuñ ḥükmi olur **kişi** ‘aḳluñ şanur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 14). [kişi,]*
- yıllar olur kim ṭā‘at diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi **kişiler** nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [kişiler, -ler]*
- ol vāḳı‘a yolını daḫı bilmez ta‘bīrātını ḳarışdurur **kişi** ẓāhir ‘ilmini düzmeyince bāṭın ‘ilmini daḫı düzemez ādem niyyātını pāk itmeyince vāḳı‘alarını daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 7). [kişi,]*
- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭā‘ate ki naẓar olına bir bunuñ gibi ma‘nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet **kişiye** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 4). [kişiye, -y, -e]*

- daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ'a iledür dime mücerred anuñla hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç 'amel-i ḫayr elbette **kişiyi** Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 16). [kişiyi, -y, -i]*
- şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar ṣayılur ādemüñ büyük 'adūsı nefsi olur şeytān daḫı **kişiye** bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 8). [kişiye, -y, -e]*
- olur ammā ṣaḳın ba'żı ṭā'ate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭma'inne olınca ve niçe tecribeler gerek **kişi** añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 2). [kişi,]*
- ola ve fikrüñüz gidermeñ bir 'alemden ki ḳāhir-i 'ulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh'dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ andan Ya'nī dimek ister ki **kişi** eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 8). [kişi,]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣūd Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet da'vāda olur ve sa'ādet tevekkülde bulınur şol **kişi** ki Enā diye Allāh daḫı añа enā diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 10). [kişi,]*
- 'iṭāb ider ve şol **kişi** ki Ente diye Ḥaḳ daḫı añа Ente diyü ḫiṭāb ider Ya'nī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫiẕlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 11). [kişi,]*
- 'iṭāb ider ve şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı añа Ente diyü ḫiṭāb ider Ya'nī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫiẕlān andadur ki **kişi** kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 12). [kişi,]*
- belki **kişi** Rabb'inüñ kendüye ni'metini az bilmemek gerek ve kendüyi ol ni'mete müstaḥaḳ görmemek gerek ol kendüye virileni bir ulu 'iṭā bilmek gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 3). [kişi,]*
- ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger şöyle ki bunuñ ḫāricde miṣāli aranur **kişinüñ** kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 8). [kişinüñ, -nüñ]*
- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup **kişi** maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendi daḫı itmek olmaz 'āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 11). [kişi,]*
- gelür Bir ednā **kişi** bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını baġışlar ol ki ekremü'l-ekremīndir nice fikr idersin yā n'eyler Hem günāhını baġışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 5). [kişi,]*
- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki **kişi** anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 2). [kişi,]*
- ḳaftanlardan ki düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür ki **kişi** anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 3). [kişi,]*
- vardur anları ri'āyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim ol **kişi** mütenebbih olur ol şedāyidden ḫelāṣ ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 10). [kişi,]*
- ki ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete mani' olmışdur Görmez misin ki Yūsuf ḳul iken nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ **kişinüñ** faẓīletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 4). [kişinüñ, -nüñ]*

- ḥabbeye degmez olur **kişi** böyle olıcaḳ aña ululıḳdan hiç ziyān gelmez ve eger pādişāh daḫı olursa aña andan ʿişyān gelmez pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 5). [kişi,]*
- belki bir yañlış ḫayāl ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen **kişi** çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 10). [kişi,]*
- mülḥid olmaz ve anı añlayan **kişinüñ** ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 11). [kişinüñ, -nüñ]*
- mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan **kişi** teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 11). [kişi,]*
- mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan **kişi** ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 12). [kişi,]*
- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve **kişi** müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür ve mebde'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 13). [kişi,]*
- kendi bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan **kişi** işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde şanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 7). [kişi,]*
- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol **kişide** ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 11). [kişide, -de]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol **kişi** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 14). [kişi,]*
- Ḥaḳ'dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlıġı **kişiyi** Rabb'inden baʿīd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 17). [kişiyi, -y, -i]*
- Ḥaḳ'dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlıġı kişiyi Rabb'inden baʿīd ider pes böyle iken eger ol **kişi** ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 18). [kişi,]*
- Ḥaḳ'dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlıġı kişiyi Rabb'inden baʿīd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol **kişi** Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 18). [kişi,]*
- vaḳtında bizden artuḳ yerler görürüz İmdi anuñ gibi **kişinüñ** cemīʿ vaḳtında eyle yedügi neden bilindi cemīʿ ḫalvātda evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 11). [kişinüñ, -nüñ]*
- Ẓāhirdür ki anuñ gibi **kişinüñ** anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 13). [kişinüñ, -nüñ]*
- vuṣlatı ol yoldan bulur ola şāyed anuñ mizācında bir ḥālet ola ki yemek yemekle tāʿate istiṭāʿat bula Şol yemekden ṣaḳınılur ki **kişiyi** Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 16). [kişiyi, -y, -i]*

- mirḳātı olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlıġına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden ol **kişi** nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 6). [kişi,]*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭurursa dāyima fuḳara ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek olmaz ve bunuñ gibi **kişiye** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 4). [kişiye, -y, -e]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi **kişi** aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 5). [kişi,]*
- ol **kişiye** dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bugün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [kişiye, -y, -e]*
- **kişi** ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 17). [kişi,]*

kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ eveli dünyāsınuñ āḫırı olur: *"Kişinin dünya hayatındaki yaşantısı ahiret hayatının belirleyicisi olur" manasında bir ifade.*
- Rivāyet olınur ki eydürdi **Kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ evveli dünyāsınuñ āḫırı olur** Çün evvelüñ ve āḫaruñ bu olur bu ġurūr saña neden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 14). [kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ eveli dünyāsınuñ āḫırı olur,]*

kisvet: *Elbise.*
- **kisveti** olur ṭaşradan gören anı ṣanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 11). [kisveti, -i]*

kitāb: *Kitap.*
- müderrisi ʿışḳ **kitābını** çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 5). [kitābını, -ı, -n, -ı]*
- **kitāblarda** meẕkūrdur ḥikmet yüzinden kelimātı bī-naẕīrdür ve maʿrifet sözinden aḫbārı keşīrdür Rivāyet olınur ki bir kişi geldi eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 1). [kitāblarda, -lar, -da]*
- ki ādem anda dili-y-ile iʿtimād ḳılur vay bizüm ḫālümüze idi eger Allāh'ı delīlleri-y-ile bile-y-idik şol bir ḳaç **kitāblarda** yazılan ḥüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 8). [kitāblarda, -lar, -da]*
- ḥikmete delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı taḥḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā daḫı bu ḥüccetlere **kitāblarında** anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 14). [kitāblarında, -lar, -ı, -n, -da]*
- bildügin ṣanur ve ʿilm şol **kitāblarda** oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 11). [kitāblarda, -lar, -da]*

• ṣafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb **kitāblarında** Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 7). [kitāblarında, -lar, -ı, -n, -da]*
• iken ilhām itdi ṣevāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir **kitābda** gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 13). [kitābda, -da]*

kitāb: *Yazılmış ve basılmış eser. || Tezkiretü'l-Evliyâ.*
• yazardum līkin bu **kitābı** türkī şayup anca ʿavām baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 11). [kitābı, -ı]*

kitāb: *Kitap. II İlim.*
• **kitābını** tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 13). [kitābını, -ı, -n, -ı]*

kitāb-ı allāh: *Allah'ın kitabı.*
• luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir **kitāb-ı Allāh** ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 12). [kitāb-ı allāh,]*

kitāb-ı kerīmdür: *Kuran-ı Kerim.*
• didiler Eyitdi Benüm delīlüm kelām-ı ḳadīmdür ve ḥüccetüm **kitāb-ı kerīmdür** Ḥaḳ tabāreke ve taʿālā buyurur ve ammā man hāfa maḳāma Rabbihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 8). [kitāb-ı kerīmdür, -dür]*

kitābu'llāh: *Kur'-ân-ı Kerim.*
• ṣabāḥı ḳılurdı ʿālim-i bī-ġaraż u bī-riyā idi ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā idi ẓāhir-ile bāṭını cemʿ eyleyüp tevfīḳ eylemişdi ve **kitābu'llāh** ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 14). [kitābu'llāh,]*

kiẕb: *Yalan.*
• nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi gerçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciheṭden bulınur bir **kiẕbinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 14). [kiẕbinde, -i, -n, -de]*

ḳo: *Koymak, yapmak.*
• olup kendüyi bilmeye ki ne itdüginden ve ne **ḳoduġından** ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice vü gündüz ayılmaz sekrān ola Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 15). [ḳoduġından, -duġ, -ı, -n, -dan]*

ḳo: *Bırakmak.*
• müntaẓır olurlar ʿālemde mühmelāt **ḳomazlar** düşürüp ortaya getürürler şol oturduḳları ne yirdür hiç anı fikr itmezler bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 15). [ḳomazlar, -maz, -lar]*

- olduġı ḳadar ev içinde esbābından nesne **ḳomaz** gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 1). [ḳomaz, -maz]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne **ḳodı** Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 3). [ḳodı, -dı]*
- giderür **ḳomaz** ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 7). [ḳomaz, -maz]*

ḳo: *Bırakmak, terk etmek.*
- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa **ḳor** giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 10). [ḳor, -r]*
- ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup Ḥaḳḳ'a döndi cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati **ḳoyup** ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 6). [ḳoyup, -y, -up]*
- ḳaṣd ider Eydür ki Tereḳte Allāha Besṭām ve ḳaṣadta'l-beytü'l-ḥarām Yaʾnī Allāh'ı Besṭām'da **ḳoduñ** Mekke'ye mi gidersin Ve andan ṣoñra bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 6). [ḳodun, -du, -ñ]*
- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün kendüyi ışmarlamaz kendü maʿīşetine olçumlıḳ idüp kendü çalışur ṭurmaz Şol ki kendüye lāzım olan ḫidmetdür anı **ḳor** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 10). [ḳor, -r]*
- nite ki dünyā seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat fikrini **ḳor** her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 15). [ḳor, -r]*

ko: *Bırakmak, koymak.*
- Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler didi Bir sāʿat geçmedi ki bir ḫiẕmetkār geldi envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ getürdi Ḥabīb daḫı ḳaldurdı Ḥasan'un öñine **ḳodı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 10). [ḳodı, -dı]*
- eyleye Koñ aña varmaġı varuñ kendüye eydürüñ Ben ne dirsem aña ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini ol marażuñ üzerine **ḳosun** ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 4). [ḳosun, -sun]*

ko: *"Bırak! dursun! değme!" anlamlarında seslenme ifade eder.*
- luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi **ḳo** sen saña lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ yüzi ṣuyına yaramazlarını bağışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 13). [ḳo,]*

ḳo: *Bırakmak, izin vermek, fırsat vermek.*
- nefsinde mecāl **ḳomadı** ve göñline bu iḫtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṣ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 15). [ḳomadı, -ma, -dı]*
- meger bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol **ḳomaz** niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 16). [ḳomaz, -maz]*

- muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm ki ʻaḳl ʻuḳḳāli bize añlamaġa **ḳomaz** ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her ʻālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 12). [ḳomaz, -maz]*
- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege **ḳomaz** ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 14). [ḳomaz, -maz]*

ḳo: *Bir şeyi bir yere bırakmak.*
- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında **ḳoram** bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 8). [ḳoram, -r, -am]*

ḳo: *Bırakmak, koymak, yerleştirmek.*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol **ḳodı** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 4). [ḳodı, -dı]*

ḳo: *Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.*
- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı **ḳoya** pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [ḳoya, -y, -a]*
- cilā virmekde bu andan artuḳ olur ki bir ḥelāldeki leẕẕeti vardur terk eyleye mücerred nefsine īẕā itmek içün **ḳomaya** ki işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 2). [ḳomaya, -ma, -y, -a]*

ḳo: *Koymak. II Durmak.*
- erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından şunlar ki maʿrifetde kemāle irişmişlerdür Ḳurān ḳadīmdür dimege hīç te'vil itmeyüp ẓāhiri üzerine **ḳomışlardur** ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 8). [ḳomışlardur, -mış, -lar, -dur]*

ḳo: *Yerleştirmek.*
- gökçek ḫāṣiyyet **ḳomışdı** ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 1). [ḳomışdı, -mış, -dı]*

ḳo: *Müsaade etmek, izin vermek, serbest bırakmak, salıvermek.*
- ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa **ḳomadılar** bir gice ġāyetle şuṣadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 16). [ḳomadılar, -ma, -dı, -lar]*

ḳo: *Koymak, yerleştirmek.*
- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi altına **ḳodılar** ve bir köhne ḫırḳası var idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 17). [ḳodılar, -dı, -lar]*

ḳo: *Koymak, belirlemek.*

- ol marażuñ devāsı olur kimisi ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid **ḳomışlardur** kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 6). [ḳomışlardur, -mış , -lar, -dur]*
- bilmeyeler cemīʿ **ḳoduḳları** uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 15). [ḳoduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*
- maḳālātı var idi maḳāmāt-ıʿārifīnde ḫōş diḳḳātlar idüp ʿalāmetler **ḳomışdur** ve menāzil-i sālikīni tamām taʿyīn eyleyüp emāretler ḳomışdur Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 5). [ḳomışdur, -mış, -dur]*
- maḳālātı var idi maḳāmāt-ıʿārifīnde ḫōş diḳḳātlar idüp ʿalāmetler ḳomışdur ve menāzil-i sālikīni tamām taʿyīn eyleyüp emāretler **ḳomışdur** Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 5). [ḳomışdur, -mış, -dur]*
- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ **ḳoduġı** ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 18). [ḳoduġı, -duġ, -ı]*
- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle **ḳomışlar** ki eger ol muʿāmelede dīne ḫalel gelmez ola ve şerʿ-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fiʿl müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 1). [ḳomışlar, -mış, -lar]*
- tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid **ḳorlar** ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 15). [ḳorlar, -r, -lar]*

ḳo-: *(Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.*

- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü **ḳodı** şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 3). [ḳodı, -dı]*

ḳocın: *Kaçın, geri dur, çekin!.*

- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām **ḳocın** kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 18). [ḳocın,]*

kocın: *Çekinmek, ihtiraz etmek, korkmak.*

- **ḳocınmaya** ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 15). [ḳocınmaya, -ma, -y, -a]*

koġa: *Kova.*

- olur niçe gün ṭoprak ve ḳum yirdi Bu ḥaḥaram rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç şu çekmezdi ipi ve **koġası** sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 10). [koġası, -sı]*

ḳohu: *Koku, nesnelerden yayılan küçücük zerrelerin burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duygu.*

• ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördüler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb **ḳoḫularla** ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [ḳoḫularla, -lar, -la]*

ḳoḳ: *Koku çıkarmak, (şöyle veya böyle) bir koku yaymak.*
• ammā her şu alan ḳabına ṣıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz **ḳoḳarsa** żarūrī içine giren şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 8). [ḳoḳarsa, -ar, -sa]*
• **ḳoḳar ş**öyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol şu ider aña giren şudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 9). [ḳoḳar, -ar]*

ḳoḳmış olur: *Çürüyüp bozulup kötü kokmak, kokuşmak.*
• ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve 'āṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur ve 'işyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki **ḳoḳmış olur** müte'affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 16). [ḳoḳmış olur, -ur]*

ḳoḳu: *Cisimlerden yayılan küçücük zerrelerin burun zarı üzerindeki özel sinilerde uyandırdığı duyu.*
• Yemen'den anuñ **ḳoḳusı** Ḥażret-i Risālet'e gele ol Peyġambar'ı görmedin ol Peyġambar'ı görenler anuñ ḫiẓmetine vara ol Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 5). [ḳoḳusı, -sı]*
• ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 11). [ḳoḳusını, -sı, -n, -ı]*
• daḫı perhīzler itdürürler İmdi bizüm anlaruñla meselümüz şuña beñzer ki bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur **ḳoḳusı-y-ıla** eṭrāfı ṭoldurur bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 6). [ḳoḳusı-y-ıla, -sı, -y, -ıla]*
• cevānibinde gezer ammā muttaṣıl burnına revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar ve birisi ṣaḳınup andan ıraḳ gider **ḳoḳusı** yitişdügi yirden iḥtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 8). [ḳoḳusı, -sı]*

ḳoḳup ṭurur: *Bozularak kötü bir koku çıkarmak, kokuşmak.*
• daḫı perhīzler itdürürler İmdi bizüm anlaruñla meselümüz şuña beñzer ki bir yirde bir cīfe **ḳoḳup ṭurur** ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 6). [ḳoḳup ṭurur, -up-up, - ṭurur]*

ḳolay: *Kolay, basit.*
• itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse **ḳolaydur** anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 7). [ḳolaydur, -dur]*

ḳolay ḳılur: *Sıkıntı çekmeden, kolay bir şekilde, zahmetsizce yapılmasını sağlamak.*
• ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını aña **ḳolay ḳılur** niçe nesneler ki ġayruñ helākına sebeb olur aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 5). [ḳolay ḳılur, -ur]*

ḳolay olur: *Sıkıntısız, zahmetsiz olmak.*

- dünyāsı bol olursa ʿilmi ol ḳadar artuġ olmaz Hüner ehli az olur ki bay olur ve aġniyānuñ hünerleri **ḳolay olur** Çün dünyāya ʿālem-i kevn ü fesād ad olur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 16). [ḳolay olur, -ur]*
- kendi bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ **ḳolay olur** eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde şanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 7). [ḳolay olur, -ur]*

ḳolayına: *Boşuna; boş yere, yararsız yere, sebepsiz yere.*

- söylerüz **ḳolayına** söylemezüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 19). [ḳolayına,]*
- kendü bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn **ḳolayına** bir beyhūde şanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 8). [ḳolayına,]*

ḳolayında: *Yanında, yakınında.*

- dilerse yola getürür bir fāsıḳı dilerse meyḫāneden ḫiẕmetine çeker ve bir zāhidi isterse şavmaʿadan meyḫāneye redd-ider Niçeler **ḳolayında** gezerken bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 10). [ḳolayında,]*

ḳoldaş olur: *Arkadaş, dost olmak.*

- ḳaldı dirler andan ḫaberi yoḳ ki anuñ ḫayrātınuñ şuver-i ḥasenesi aña yoldaş olur ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi ana **ḳoldaş olur** bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 14). [ḳoldaş olur, -ur]*

ḳomaḳ: *Bırakmak.*

- u istikānetdür yoḫsa virmek **ḳomaḳ** anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 3). [ḳomaḳ,]*

ḳomaḳ gerek: *Bırakmalı, terk etmeli.*

- bu meẕheb ḳabūl olınmaz İmām-ı Āʿẓam'a iḳtidā idicek her sözine uymaḳ gerek İmām-ı Şāfiʿī nüñ aña muḫālif ḳavlini **ḳomaḳ gerek** ve eger İmam-ı Şāfīʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 14). [ḳomaḳ gerek,]*
- irādet getüre ıraḳ ṭarīḳde olan āsān yolları **ḳomaḳ gerek** ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 3). [ḳomaḳ gerek,]*
- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin **ḳomaḳ gerek** anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan şorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 13). [ḳomaḳ gerek,]*
- Aʿẓam'a taḳlīd iderse her sözine inanmaḳ gerek dīn emrinde hemīn aña iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek aña muḫālefet olan meẕhebi **ḳomaḳ gerek** ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 12). [ḳomaḳ gerek,]*

ḳomaḳ gerekdüñ: *Koymalı, bırakmalı.*

- münācat itdi hemīn dem sırrından bu nidāyı işitdi ki Eger imtihān isterdüñ anuñ elin yalñuz **ḳomaḳ gerekdüñ** ki senüñ elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 16). [ḳomaḳ gerekdüñ, -dü, -ñ]*

ḳon: *(Uçucu şey) Uçmasına son verip bir yerde durmak.*

- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḥtirām ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş **ḳonmışdur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 6). [ḳonmışdur, -mış, -dır]*

ḳoñ: *Konmak. II Durmak.*

- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete **ḳoñ** anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden ṣevāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 5). [ḳoñ,]*

ḳoñ: *Bırakın, terk edin.*

- siz benüm sözümi **ḳoñ** delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 3). [ḳoñ,]*
- eyleye **Koñ** aña varmaġı varuñ kendüye eydürüñ Ben ne dirsem aña ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 3). [koñ,]*

konıl: *Konulmak, yerleştirilmek.*

- cennetüñ ve cehennemüñ ʿarṣaları **ḳonılmışdur** ve bināları düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 17). [ḳonılmışdur, -mış, -dur]*
- kemlerdür Şol ki vücūdlarına **ḳonılmışdur** anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına ṣunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 11). [ḳonılmışdur, -mış, -dur]*
- iş görilmez Bu ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün **ḳonılmışdur** diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 6). [ḳonılmışdur, -mış, -dur]*
- **ḳonılmuş** ve ṣafaḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her ẕerreye ki naẓar idesin bir vechle andan ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 7). [ḳonılmuş, -muş]*
- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tālīʿinde irşād fażīleti **ḳonılmaz** Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 6). [ḳonılmaz, -maz]*
- Aḥmed dīninde bī-miṣl olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde ol **ḳonılmışdı** her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş ise anı bitirürdi baʿzısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 4). [ḳonılmışdı, -mış, -dı]*
- şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere **ḳonılmadı** Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 8). [ḳonılmadı, -ma, -dı]*

ḳonıl: *Verilmek; bahşedilmek.*

- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet **ḳonılmayınca** biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün taẕarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 8). [ḳonılmayınca, -ma, -y, -ınca]*

ḳonıl: *Konulmak; belirlenmek, tayin edilmek.*

- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan **ḳonılmışdı** ve ẕātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 9). [ḳonılmışdı, -mış, -dı]*
- eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan **ḳonılmışdur** ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 10). [ḳonılmışdur, -mış, -dur]*
- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca sevāblar **ḳonılmışdur** belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 2). [ḳonılmışdur, -mış, -dur]*
- şunılmışdur ve her birine bir ḥükm **ḳonılmışdur** biri ol ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 17). [ḳonılmışdur, -mış, -dur]*
- mütefāvüt olur her mizācuñ riyāżeti aña münāsib **ḳonılur** Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kişi ki namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 7). [ḳonılur, -ur]*
- ʿibādet **ḳonılur** kimisine böyle müyesser olur kimisine eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb'i-y-ile bir ṭarīḳi olur ki andan çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 9). [ḳonılur, -ur]*

ḳonılan: *Belirlenen, tayin edilen.*

- noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve şol ortalarında muḳarrer **ḳonılan** ṭarīḳden mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında niçe uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 1). [ḳonılan,]*

ḳonılmış ola: *Belirlenmiş, tayin edilmiş olmak.*

- şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maṣlaḥatı içün **ḳonılmış ola** ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 13). [ḳonılmış ola, -a]*

ḳonılup ṭurur: *Konulmak, inşa edilmek.*

- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol maḳām ʿibādet içün **ḳonılup ṭurur** anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 4). [ḳonılup ṭurur, -up, -ṭurur-ur]*

ḳonmalu ola: *Konaklayacak olsa.*

- pādişāh ki nā-gāh bir köyde **ḳonmalu ola** ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 17). [ḳonmalu ola,]*

ḳoñşı olıcaḳ: *Komşu olmak.*

- cehennem odını söyündürem dirdi Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur pes ehlu'llāh cehenneme **ḳoñşı olıcaḳ** biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 10). [ḳoñşı olıcaḳ, -ıcaḳ]*

ḳoñşulıḳ: *Komşuluk.*

- ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı **ḳoñşulıḳdan** dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 4). [ḳoñşulıḳdan, -dan]*

ḳonuḳlıḳ: *Misafire ikram edilecek yiyecek.*

- Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler didi Bir sāʿat geçmedi ki bir ḫiẕmetkār geldi envāʿ-ı aṭʿimeden **ḳonuḳlıḳ** getürdi Ḥabīb daḫı ḳaldurdı Ḥasan'un öñine ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 10). [ḳonuḳlıḳ,]*
- āḫıratda ṭoḳlıḳlar ve bu dārdaki riyāżātları ʿıvażı ol dārda **ḳonuḳlıḳlar** müyesser ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 9). [ḳonuḳlıḳlar, -lar]*

ḳorḫu: *Korku.*

- riyāżete taḥammül ḳılmaz ve muʿżilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı ucından ve çoḳ yirde ṭoġrusın söyleyemez **ḳorḫusından** Anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 10). [ḳorḫusından, -sı, -n, -dan]*

ḳorḳ: *Korkmak, ürkmek.*

- senüñle ise kimden **ḳorḳarsın** ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 17). [ḳorḳarsın, -ar, -sın]*
- yazardum līkin bu kitābı türkī ṣayup anca ʿavām baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar **ḳorḳum** bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 12). [ḳorḳum, -um]*
- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek **ḳorḳdı** ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 12). [ḳorḳdı, -dı]*
- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç **ḳorḳmayup** yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 12). [ḳorḳmayup, --ma, --y, --up]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı **ḳorḳmazsız** yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 14). [ḳorḳmazsız, -maz, -sız]*
- iderdi ve ol tażarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde **ḳorḳıcaḳ** anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 12). [ḳorḳıcaḳ, -ıcaḳ]*
- iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup dünyāda gine āḫırat içün çalışmazlar hemīn āḫırat añılıcaḳ **ḳorḳup** ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 6). [ḳorḳup, -up]*

ḳorḳmaġ: *Korkmak, ürkmek.*

- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan **ḳorḳmaġuñ** emāretidür az uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 12). [ḳorḳmaġuñ, -uñ]*

ḳorḳmaz ṭurur: *Korkmak, kaygı duymak.*

- her biri ẕilletler idüp **ḳorḳmaz ṭurur** Lāzım mıdur ki her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür ki ṣāḥibi bile Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 7). [ḳorḳmaz ṭurur, -maz, -ṭurur-ur]*

ḳorḳu: *Korku, kaygı.*

- yazardum līkin bu kitābı türkī ṣayup anca ʿavām baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar **ḳorḳum** bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 12). [ḳorḳum, -m]*
- tamām ʿazīmet idüp niyyet ide āḫır gine Allāh **ḳorḳusını** mülāḥaża eyleyüp ol fiʿlden ricʿat ide Hārūn eyitdi Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 1). [ḳorḳusını, -sı, -n, -ı]*
- niyyet idüp üzerine uġrayup ṭururam āḫır yine maḥżā Allāh **ḳorḳusını** mülāḥaża idüp ol günāhı itmeyüp ṭururam Şāfiʿī eyitdi Ben ḥükm iderem ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 3). [ḳorḳusını, -sı, -n, -ı]*
- itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp ḥużūr bulmaz ol **ḳorḳu** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 18). [ḳorḳu,]*
- gerek ki dāyim guṣṣe-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola ve her dem ʻilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve Allāh **ḳorḳusı** içini ṭaşını ala tā ki dünyāda iḫlāṣla ʻamel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 10). [ḳorḳusı, -sı]*
- dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol **ḳorḳularını** bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 2). [ḳorḳularını, -ları, -n, -ı]*

ḳoy: *Yerleştirmek.*

- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme **ḳoya** veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 5). [ḳoya, -a]*
- itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete **ḳoysun** diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp hużūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 17). [ḳoysun, -sun]*
- **ḳoya** ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 7). [ḳoya, -a]*

ḳoy-: *Bırakmak. II Ara vermek.*

- namāzı **ḳoyup** anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḫayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 1). [ḳoyup, -up]*

ḳoy: *Bırakmak, terk etmek.*

- Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı **ḳoyup** ıraḳ gitmezdi Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 3). [ḳoyup, -up]*
- **ḳoyup** kendü işini görürse efendisi daḫı buña muḳayyed olmaz olur aç mıdur ṭoḳ mıdur bunı ḳayurmaz olur naẕarından bıraġup kendü ḥāline ḳor eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 1). [ḳoyup, -up]*
- Dervīş mi olur ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya ʿārif mi olur ol ki şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri **ḳoyamaz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 2). [ḳoyamaz, -a, -maz]*
- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı **ḳoya** pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [ḳoya, -a]*
- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı **ḳoymadı** ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 12). [ḳoymadı, -ma, -dı]*
- günden öli olur Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini **ḳoyup** Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 7). [ḳoyup, -up]*
- daḫı hemīn meẕhebi ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ nuṣūṣı **ḳoya** kelām-ı nefsī ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 2). [ḳoya, -a]*
- idüp aladur ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi **ḳoya** ve dünya yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 6). [ḳoya, -a]*
- müştaheyātıdur şeyḫ olanlar bunları tamām farḳ itmek gerek şehvet yolını **ḳoyup** 'aḳl yolına gitmek gerek şol şeyḫ ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ'ı … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 6). [ḳoyup, -up]*
- keff-i nefsle ḥāṣıl olur fi'l-cümle cennet bir cānib ve nefs bir cānib olur her kim ki cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur cennet uman nefs murādını **ḳoyup** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 6). [ḳoyup, -up]*
- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici **ḳoyup** kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 13). [ḳoyup, -up]*
- ammā anuñ keyfiyetini bilmedügümüze iʿtirāf idevüz bu mes'elede baḫsi **ḳoyup** īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde kesret yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 3). [ḳoyup, -up]*
- ziyāde sever ki anuñ rıżāsını **ḳoyup** bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler şu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 5). [ḳoyup, -up]*

ḳoy: *Bırakmak.*

- işāretler ola Eger anlardan biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker teẕkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn kelāmı bunda **ḳoyup** maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 8). [ḳoyup, -up]*

- āḫıratda sevābını aña baġladı bize daḫı vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine **ḳoyavuz** ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 6). [ḳoyavuz, -avuz]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a **ḳoya** Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 9). [ḳoya, -a]*

ḳoy: *Bir yere yerleştirmek, bırakmak.*
- **ḳoyup** kimsene ile buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫizmetine irişdi ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 17). [ḳoyup, -(u)p]*

ḳoy: *Katmak, eklemek.*
- **ḳoyduḳ** maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında olan işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün teksīr itdi anuñ emvālini ve ġınā üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 11). [ḳoyduḳ, -duḳ]*

ḳoy: *Ayırmak.*
- Yā Ḥabīb Sen eyü kişi idüñ eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna **ḳoyup** birazını sā'ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 8). [ḳoyup, -up]*

ḳoy: *Atmak.*
- sebebdendür ki zamānında çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekseri anı mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü anı zindāna **ḳoymışlardur** ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 16). [ḳoymışlardur, -mış, -lar, -dur]*

ḳoy: *Bırakmak.*
- güneşe **ḳoyup** bişürürdi ve haftada bir kerre andan yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibābedete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 1). [ḳoyup, -up]*

ḳoyup geçmişlerdür: *Aşmak, geride bırakmak.*
- üzerinedür ve cibillet-i ṣınf-ı ünsā ḳuṣūr-ı ʿirfān üzerinedür ammā aralarında ünsālar olur kim niçe kümmel-i ricāl merātibini **ḳoyup geçmişlerdür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 8). [ḳoyup geçmişlerdür, -miş, -ler, -dir-miş, -ler, -dür]*

ḳoyup ṭurursın: *Koymak, belirlemek.*
- ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt **ḳoyup ṭurursın** biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müşībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 3). [ḳoyup ṭurursın, -up, - ṭurur, -sın-ur, -sın]*

ḳoyuvir: *Koyuvermek, bırakmak.*
- bāḳīsin sen bilürsin Ḥāṣā senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ **ḳoyuvirmedügi** ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 4). [ḳoyuvirmedügi, -me, -düg, -i]*

köhne: *Eski, eskimiş.*

- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi altına ḳodılar ve bir **köhne** ḫırḳası var idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 17). [köhne,]*

kör: *Görme duyusundan mahrum olan, görmeyen, âmâ.*

- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler **Kör** nūri görür mi ve aṣam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 12). [kör,]*

köşk: *Büyük süslü saray, köşk.*

- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş **köşkler** olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 15). [köşkler, -ler]*

ḳöy: *Yerleşim yeri, köy.*

- pādişāh ki nā-gāh bir **köyde** ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 17). [köyde, -de]*
- Dārāyī rıżvānu'llāhi ʿalā meşāyıḫihi ve ʿaleyhi ve askanahu fī ḥażāyiri'l-Ḳudsi beyna yedayhi Dārā Dimeşḳ yanında bir **köy** imiş ki Ebū Süleymān aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 6). [köy,]*

ḳubḥ: *Çirkin, fena, kötü, ayıp.*

- yaratduġında ḳabīḥ olmaz ve anuñ efʿāli hep ḥasendür anda **ḳubḥ** olmaz Cümle-i maḫlūkāt anuñ tecelliyātı ve cemīʿ-i mevcūdat anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 15). [ḳubḥ,]*

ḳudret: *Güç, kuvvet.*

- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb **ḳudretdür** ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 9). [ḳudretdür, --dür]*
- göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol **ḳudret** yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 2). [ḳudret,]*
- ʿazīz daḫı biraz zaḥmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege **ḳudreti** olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 12). [ḳudreti, -i]*
- kişinüñ **ḳudreti** olmaz nādir olur ammā ehlu'llāh arasında eksik degüldür böyle daḫı bulınur erbāb-ı ḳulūbdan kerāmāt müstaʿceb olmaz ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 7). [ḳudreti, -i]*
- **ḳudretümüz** olduḳça ferāyiże ve sünnete iṭāʿat idevüz cehd eyleyevüz ki ṭarīḳa-i nebeviyyeye mutābaʿat idevüz Süfyān-ı Sevrī'den rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 9). [ḳudretümüz, -ü, -müz]*

ḳudret: *Kuvvet, güç. II Allah'ın her şeyde etki ve tasarrufa kadir olması.*

- adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ **ḳudreti** ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 16). [ḳudreti, -i]*
- maẓharıdur her ne varsa **kudretinüñ** eseridür Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a baġlayup ferhān olurlar gice gündüz anuñ mülāḥaẓası ile ḫandān olurlar Dervīşlikde yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 1). [kudretinüñ, -i, -nüñ]*
- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve **ḳudretini** bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 9). [ḳudretini, -i, -n, -i]*
- ḫaber vire Yaʻnī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī **ḳudret** ü ʻilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [ḳudret,]*
- aña bir ṭāʿat mülāḥaẓa ider ṭurur bir ḥayvāna ḫidmet idüp otladursa Benüm nemdür Anuñ **ḳudreti** eseridür dir ve bir kelbe merḥamet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 18). [ḳudreti, -i]*

ḳudreti olmadıġın: *Gücü yetmek, muktedir olmak, bir şeyi yapma imkânı bulunmak.*

- olmadıġın maʿẕūr ṭutup ʿafv ider līkin çün bir ulu ṭaʿatdur fevt oldı elbette muḳābelesinde taẖarruʿ eyler Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 13). [ḳudreti olmadıġın, -ma, -dıġ, -ın]*

ḳudret-i ẓāhiresine: *Aşikar olan güç.*

- sübḥāniyyesinden bir eser-i ʻaẓīm oldı ki Ḥażret-i Fużayl'da ẓuhur buldı şöyle ki **ḳudret-i ẓāhiresine** ve ḥikmet-i bāhiresine bir ulu maẓhar oldı Evvel-i ʻömrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 10). [ḳudret-i ẓāhiresine, -si, -n, -e]*

ḳuds: *Kutsal, muazzez, mukaddes.*

- ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi **ḳuds** gülzārında cevlān idemez ve fikr bülbüli ol bāġ içinde tereyān idemez ʿAḳl ṭūṭīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 1). [ḳuds,]*

ḳudsī: *Melek.*

- şevḳ peri-y-ile ṭāyir olup temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi gāh cān sebze-zārına çıḳup **ḳudsīlerle** göñlin eglerdi gāh dil murġ-zārına düşüp bülbüller-ile bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 2). [ḳudsīlerle, -ler, -le]*

ḳudüs: *Temiz ruh, mukaddes ruh.*

- ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki **Ḳudüs** bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 7). [ḳudüs,]*

ḳul: *Hizmetkar.*

- eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm ki aġzını açmışdı eger ben anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı Rivāyet olunur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ **ḳullarına** eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 2). [kullarına, -ları, -n, -a]*

kul: *Köle, esir, tutsak.*

- ki ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur Görmez misin ki Yūsuf **ḳul** iken nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ faż̄iletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 3). [ḳul,]*

kul: *Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.*

- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı **ḳullarına** taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teyṣīr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 7). [ḳullarına, -lar, -ı, -n, -a]*
- olmaz Ṭāʿatden maḳṣud **ḳuluñ** Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde tażarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 11). [ḳuluñ, -uñ]*
- ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze naẓar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā kerīm olıcaḳ **ḳuluñ** küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 6). [ḳuluñ, -uñ]*
- baḳmaz ḫuṣūṣā ki **ḳul** ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 7). [ḳul,]*
- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz **ḳuluñuz** eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 11). [ḳuluñuz, -u, -ñuz]*
- luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi ḳo sen saña lāyıḳını işle eyü **ḳullaruñuñ** yüzi ṣuyına yaramazlarını bağışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 13). [ḳullaruñuñ, -lar, -u, -ñuñ]*
- Allāh'un ḫāṣ **ḳulları** ki maḳṣūdları ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola ve murādları ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden ġayrı maḥbūbları olmaya ve maʿṣuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 17). [ḳulları, -lar, -ı]*
- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı **ḳulıdur** eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 15). [ḳulıdur, -ı, -dur]*
- fikri eyler ki **ḳul** oldur kim müdām kendüye lāzım ḫiẕmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 7). [ḳul,]*
- fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫiẕmeti işler ṭurur **Ḳul** mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 7). [ḳul,]*
- ʿināyetdür ki Allāh **ḳulına** müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 3). [ḳulına, -ı, -n, -a]*
- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var idi ve dāyimā dirdi ki Allāh'un **ḳullarına** luṭfı ol vaḳt yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuṣṣāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 17). [ḳullarına, -lar, -ı, -na]*
- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki **ḳula** yoḳlıḳ oldugınca varlıḳ bulur ve bendede benlik oldugınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [ḳula, -a]*

- Allāh'uñ **ḳullarından** bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 5). [ḳullarından, -lar, -ı, -n, -dan]*
- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün her **ḳula** rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 6). [ḳula, -a]*
- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḫrez ola ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her **ḳulına** bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve her mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 8). [ḳulına, -ı, -n, -a]*
- olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç **ḳul** olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 6). [ḳul,]*
- fāyide olur şol māldan ki vārişlere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi **Ḳullaruñ** ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 16). [ḳullaruñ, -lar, -uñ]*
- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīşde gelen mertebe-i ihṣāna ve remz ider Allāh'dan **ḳullarına** ol ihṣāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 18). [ḳullarına, -ları, -n, -a]*
- ġāyet ednā görinür Allāh'uñ **ḳullarında** kemāller olur ki kendüde olan anlara nisbet hīç şayılur eger şöyle ki bunuñ ḫāricde miṣāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 7). [ḳullarında, -ları, -n, -da]*
- bir ġayrinüñ 'izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ 'azli ve zilleti olur pes bu su'āl gelmez ki gāh olur ki bir **ḳul** itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez ma'a hāẕā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 8). [ḳul,]*
- bir ġayrinüñ 'izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ 'azli ve zilleti olur pes bu su'āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir **ḳul** itmez ma'a hāẕā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 8). [ḳul,]*
- itmeyenüñ 'izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden **ḳul** anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [ḳul,]*
- itmeyenüñ 'izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen **ḳul** eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 10). [ḳul,]*
- itdi **ḳullarına** dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem'üñ tevbe ve ric'atı ile ve İbrāhīm'üñ odda vüs'atı ile ve Eyyūb'uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 5). [ḳullarına, -lar, -ı, -na]*
- ḳabūl ḳılmaz ola veyā bu ḥālde olana kendü luṭfı-y-ıla ʿināyetler itmez ola **ḳul** bir eyülük iderse Ḥaḳ biñ ol ḳadar ḳılur ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 3). [ḳul,]*
- gelür Bir ednā kişi bir **ḳulınuñ** tevbesi-y-ile günāhını bağışlar ol ki ekremü'l-ekremīndir nice fikr idersin yā n'eyler Hem günāhını bağışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 5). [ḳulınuñ, -ı, -(n)uñ]*
- taʿālā bir **ḳulını** anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir yoldan daḫı aña ʿibādete ṭarīḳ gösterür ḳuldan maḳṣūd olan aña ḳullıḳdur her ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 5). [ḳulını, --ı, --n, --ı]*

- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir yoldan daḫı aña ʿibādete ṭarīḳ gösterür **ḳuldan** maḳṣūd olan aña ḳullıḳdur her ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 6). [ḳuldan, -dan]*
- ṣabr itmegi bir ulu ṭāʿat bile Allāh'uñ **ḳullarına** niʿmeti iki yoldan olur gāh raḥatdan olursa gāh belādan olur ikisi daḫı mü'mine Allāh'uñ niʿmetidür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 17). [ḳullarına, -lar, -ı, -n, -a]*
- buña işāret ḳılur Hem-çunān Ḥażret-i Yūnus'uñ ḥabsi zaḥmetleri-y-ile buña delālet ḳılur ki Allāh'uñ **ḳulları** her ne ḳadar ulu olurlarsa anuñ ḳahrından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 12). [ḳulları, -lar, -ı]*
- miknet virür **ḳullarıñ** ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd aña ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 9). [ḳullarıñ, -lar, -ı, -n]*
- rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoḳ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un **ḳullarına** rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 2). [ḳullarına, -ları, -n, -a]*
- īmāna īmān mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir **ḳulına** mahżā ʿināyeti ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 12). [ḳulına, -ı, -n, -a]*

kul: *Hizmetkâr.*
- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya **ḳul** ne olur anuñ 'izzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 13). [ḳul,]*
- taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her ni'met ki anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir **ḳul** ki efendisi-y-ile böyle dirilür ma'lūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 16). [ḳul,]*
- aña ne eyülükler ḳılur günden güne ni'metini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā şol **ḳul** ki az ni'metle aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 18). [ḳul,]*

kul olan: *Kul olan, köle olan (kimse).*
- müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur **Ḳul olan** efendisine muḥtāç gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫizmetinde ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 11). [ḳul olan,]*
- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki **Ḳul olan** ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ 'izzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 13). [ḳul olan,]*
- hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki tā her **ḳul olan** anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabb'i ḳullıġını bile ide şöyle şanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 2). [ḳul olan,]*

kul olan: *Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola **ḳul olanda** ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda żillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 7). [ḳul olanda, -da]*

• olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç **ḳul olan** kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 6). [ḳul olan,]*

ḳul olduġına: *Köle olmak.*
• hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ **ḳul olduġına** daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki tā her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabb'i ḳullıġını bile ide şöyle şanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 1). [ḳul olduġına, -duġ, -ı, -n, -a]*

ḳul olmaḳ: *Köle olmak.*
• ki **ḳul olmaḳ** vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur Görmez misin ki Yūsuf ḳul iken nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ fażīletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 3). [ḳul olmaḳ,]*
• ki ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur Görmez misin ki Yūsuf ḳul iken nübüvvet mertebesini bulmışdur **Ḳul olmaḳ** kişinüñ fażīletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 4). [ḳul olmaḳ,]*

ḳul olmaḳ gerek: *Allah'ın hükmü altında olmalı, ona kayıtsız şartsız bağlanmalı.*
• ı rıḳḳıyyetde ḥaḳīr bilmek gerek ki ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a **ḳul olmaḳ gerek** ki iki cihāna sulṭān ola 'āşıḳ dōst işiginde gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 12). [ḳul olmaḳ gerek,]*

ḳulaġ: *Kulak, işitme organı.*
• vefātından ṣoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳıṣṣanuñ sebebin ṣordı Eyitdi Ol ḥāletde **ḳulaġuma** bir āvāz geldi ki melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 2). [ḳulaġuma, -um,-a]*
• **ḳulaġum** derūnumdan ṭaşradan hīç söz işitmezdi ṣoñra otuz yıl daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 13). [ḳulaġum, -um]*

ḳulaġuz: *Kılavuz, rehber.*
• hidāyet **ḳulaġuzı** var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḫtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [ḳulaġuzı, -ı]*

ḳulaġuz olup: *Kılavuz olmak.*
• daḫı **ḳulaġuz olup** derecāt-ı ʿilliyīne ilede Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 9). [ḳulaġuz olup, -up]*

ḳulaḳ urasın: *Kulak vermek, dikkatlice dinlemek, işitmeye çalışmak.*
• her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsaña ki **ḳulaḳ urasın** hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 10). [ḳulaḳ urasın, -a, -sın]*

ḳulaḳlar işitmiş degüldür: *O güne değin duyulmamış.*

- idi ki kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 12). [ḳulaḳlar işitmiş degüldür, -dür]*

ḳullanan: *Yöneten.*

- işleyen Ḥaḳḳ olur ve bu ḳuvāyı **ḳullanan** ol ḥākim-i muṭlāḳ olur dervīşüñ arada hiç nesnesi olmaz hemīn kendü kendüliginden fenā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 15). [ḳullanan,]*

ḳullıġ: *Kulluk, kölelik.*

- Yūnus'uñ ḥabsi ciheti-y-ile ve Yūsuf'uñ rıḳḳıyyeti ve **ḳullıġı-y-ıla** ve Süleymān'uñ salṭanatı ve ululıġı-y-ıla Ya'nī dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 7). [ḳullıġı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*
- hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki tā her ḳul olan anuñ yolına gide **ḳullıġı** arasında Rabb'i ḳullıġını bile ide şöyle şanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 2). [ḳullıġı, -ı]*
- riḳḳiyyet arasında ʿibādetle kemāli artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine **ḳullıġı** daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 5). [ḳullıġı, -ı]*

ḳullıġ: *Kulun Allah'ın emir ve yasaklarına uyma sorumluluğu.*

- didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin yiyüp ol cihānuñ **ḳullıġın** iderem Ve naḳl olınur ki ṣordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 1). [ḳullıġın, -ın]*
- hep ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām rāḥat olsun gerek bi'l-külliye ʿaẕāb bu **ḳullıġından** bir ẕerre ḳadar eyrilmez ve bu Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 2). [ḳullıġından, -ı, -n, -dan]*
- günden ölü olur Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a **ḳullıġından** gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 7). [ḳullıġından, -ndan]*
- ḳābiliyyetine göre bir ʿibādet muḳadder ider kimse kimsenüñ ṭāʿatine taḳdīr olmayınca irmek olmaz ve bir kişi bir kişinüñ **ḳullıġına** ḥased idüp gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 10). [ḳullıġına, -ı, -n, -a]*
- hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki tā her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabb'i **ḳullıġını** bile ide şöyle şanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 2). [ḳullıġını, -ı, -n, -ı]*
- yedükleri gine Allāh'a **ḳullıġı** olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ulular var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 9). [ḳullıġı, -ı]*

ḳullıḳ: *Hizmetkarlık.*

- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan **ḳullıḳdan** ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ 'izzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 13). [ḳullıḳdan, -dan]*

- gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna **ḳullıḳ** it diyü ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 11). [ḳullıḳ,]*
- gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it diyü ol buyurur hemīn aña **ḳullıḳ** daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 12). [ḳullıḳ,].*

ḳullıḳ: *Kulun Allah'ın emir ve yasaklarına uyma sorumluluğu.*
- olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün **ḳullıḳdur** ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 1). [ḳullıḳdur, -dur]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve **ḳullıḳ** oldur kim hemīn ḫizmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 16). [ḳullıḳ,]*
- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir yoldan daḫı aña ʿibādete ṭarīḳ gösterür ḳuldan maḳṣūd olan aña **ḳullıḳdur** her ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 6). [ḳullıḳdur, -dur]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü **ḳullıḳ** olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 7). [ḳullıḳ,]*
- Maḳṣūd Allāh'a **ḳullıḳdur** her ne yoldan gerekse olsun gerekse dünle bir ḫastaya ḳullıḳ itsün gerekse varsun namāz ḳılsun her kişiye ezelden bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 7). [ḳullıḳdur, -dur]*
- riḳḳiyyet arasında ʿibādetle kemāli artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye **ḳullıḳ** bilür çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 6). [ḳullıḳ,]*
- miknet virür ḳullarıñ ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd aña **ḳullıḳ** olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 10). [ḳullıḳ,]*
- gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it diyü ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a **ḳullıḳ** olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 12). [ḳullıḳ,]*

ḳullıḳ eyle-: *Allah'a karşı yükümlü olduğu görevlerini, ibâdetini yerine getirmek.*
- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh'a **ḳullıḳ eyler** ve niçe nāfile ʿibādetden bu fażıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 8). [ḳullıḳ eyler, -r]*
- Allāh'a ʿibādet itmez ke-enne görür gibi ve bir kişi ki aña **ḳullıḳ eylemez** ke-enne ḥużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 15). [ḳullıḳ eylemez, -mez]*

ḳullıḳ id-: *Allah'a karşı yükümlü olduğu görevlerini, ibâdetini yerine getirmek.*
- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan **ḳullıḳ iderlerse** siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden sevāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 5). [ḳullıḳ iderlerse, -er, -ler, -se]*

ḳullıḳ id-: *Hizmet etmek.*

- N'ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim içün **ḳullıḳ iderler** benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 6). [ḳullıḳ iderler, -er, -ler]*
- itdükce ol enāniyyet getürmeye her ne ḳadar **ḳullıḳ iderse** ḳullıḳ itdüm dimeye ve her ne ḳadar ḫidmetinde bulınursa hīç minnet göstermeye gerek ḳavlle ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 11). [ḳullıḳ itdüm, -düm]*

kullık itdüm: *Hizmet etmek.*

- itdükce ol enāniyyet getürmeye her ne ḳadar ḳullıḳ iderse **ḳullıḳ itdüm** dimeye ve her ne ḳadar ḫidmetinde bulınursa hīç minnet göstermeye gerek ḳavlle ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 11). [ḳullıḳ itdüm, -düm]*

ḳullıḳ itmek: *Allah'a karşı yükümlü olduğu görevlerini, ibâdetini yerine getirmek.*

- ceẕbe-i ʿışḳ ile çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a **ḳullıḳ itmek** daḫı ister zarūrī ṭāʿati bu yoldan ider Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 15). [ḳullıḳ itmek, -mek]*

ḳullıḳ itsün: *Hizmet etmek.*

- Maḳṣūd Allāh'a ḳullıḳdur her ne yoldan gerekse olsun gerekse dünle bir ḫastaya **ḳullıḳ itsün** gerekse varsun namāz ḳılsun her kişiye ezelden bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 8). [ḳullıḳ itsün, -sün]*

külliyet: *Küllî olma durumu ve niteliği, bütünlük.*

- Rabb'ine 'ālim olur dīnine ẕākir olur lisānla sāmi' olur cenānla nāṭıḳ olur tamām **külliyetle** mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 8). [külliyetle, -le]*

ḳulluġ: *Kul olma durumu, ubudiyet.*

- itdügi **ḳulluġından** fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 17). [ḳulluġından, -ı, -n, -dan]*
- **ḳulluġı** yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol ḥāline nedmān u peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir tāze Müslümān'dur ḫāṣā ki böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 1). [ḳulluġı, -ı]*

ḳulūb: *Kalpler. II Gönül sâhipleri; evliya.*

- ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilkatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki **ḳulūb** içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 6). [ḳulūb,]*

kum: *Deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler, kum.*

- olur niçe gün ṭoprāḳ ve **ḳum** yirdi Bu ḥaḥaram rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç şu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 9). [ḳum,]*

ḳumāş: *Kumaş, eşya, kıyafet.*

- Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi **ḳumāş** götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 2). [ḳumāş,]*

ḳumrı: *Güvercin familyasından olup eşine sadakatiyle bilinen kuş türü.*

- ve fikr **ḳumrısı** dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 3). [ḳumrısı, -sı]*
- **ḳumrıları** dil naẓar-gāhında ṭurup şeydālıḳlar iderler ol dostuñ şevḳi-y-ile ol bir melik-zāde-i ceberūtdur kim bölük bölük melekūt melekleri her gün rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 9). [ḳumrıları, -lar, -ı]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez **ḳumrılar** olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 1). [ḳumrılar, -lar]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān **ḳumrıları** gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 2). [ḳumrıları, -lar, -ı]*

ḳurān: *Kur'an-ı Kerim.*

- ṣavmaʿada ʿibādet iderdi leylen vü nahāren Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine mülāzemet iderdi ammā ʿacemi idi elinden gelmezdi **Ḳurān** ögrene idi līkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 12). [ḳurān,]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve **Ḳurān** oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 9). [ḳurān,]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki **Ḳurān** oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 10). [ḳurān,]*
- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar **Ḳurān** okurdı tā aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 4). [ḳurān,]*
- iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẕl u beyān ile ve cihānda hezār nām u nişānla ḫiẕmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi **Ḳurān'da** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 6). [ḳurān'da, -da]*
- söyleyelüm Rivāyet olunur ki ḥasūdlar İmām Şāfiʿī **Ḳurān'ı** ezber bilmez didiler ve bunuñla ḫalīfe ḳatında aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 9). [ḳurān'ı, -ı]*
- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt **Ḳurān'ı** ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 12). [ḳurān'ı, -ı]*
- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān **Ḳurān'ı** ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 13). [ḳurān'ı, -ı]*
- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim **Ḳurān'a** ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 10). [ḳurān'a, -a]*

- diye öldüre veyāḫūd rücūʿ itdürüp sözinden döndüre her ne ḳadar ki İmām Aḥmed'e saʿy itdi başarımadı çāra olup **Ḳurān'a** ḥādiṯdür didüremedi Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 12). [ḳurān'a, -a]*
- nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu iḫtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim **Ḳurān'a** maḫlūḳ u hādiṯ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 16). [ḳurān'a, -a]*
- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür **Ḳurān'ı** eyle bilmek gerek ki cemīʿ eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 7). [ḳurān'ı, -ı]*
- ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden muʿarrādur Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm ü teʾeḫḫür nereden olur **Ḳurān** evvelinden āḫırına degin ezelde maʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 12). [ḳurān,]*
- teʾvīl idüp ʿaḳlına uya Cemīʿ aṣḥāb **Ḳurān'uñ** ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān'dan murād hemīn bu elfāẓı añlarlardı hīç kelām-ı nefsi ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 3). [Ḳurān'uñ, - uñ]*
- teʾvīl idüp ʿaḳlına uya Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān'uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi **Ḳurān'dan** murād hemīn bu elfāẓı añlarlardı hīç kelām-ı nefsī ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 4). [ḳurān'dan, -dan]*
- gelmezdi ve hīç birisi **Ḳurānı** şol oḳunandan ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn mükāşifelerin buña muvāfıḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 5). [ḳurānı, -ı]*
- erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından şunlar ki maʿrifetde kemāle irişmişlerdür **Ḳurān** ḳadīmdür dimege hīç teʾvil itmeyüp ẓāhiri üzerine ḳomışlardur ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 7). [ḳurān,]*
- ḫaber eyleyüp **Ḳurān'a** maḫlūḳdur di didiler Ol mümkin mi idi ki ẓāhir-i şerʿden tecāvüz ide-y-idi Peyġambar maḫlūḳ degüldür diyorken ol maḫlūḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 13). [ḳurān'a, -a]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger muʾnis isterseñ **Ḳurān'dan** özge ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 8). [ḳurān'dan, -dan]*
- işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı **Ḳurān'uñ** cemīʿ maʿnāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīṯde her ne görürse ʿālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi baʿīddür ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 11). [ḳurān'uñ, -uñ]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol teʾvīlāt **Ḳurān'dan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 14). [ḳurān'dan, -dan]*
- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre **Ḳurān'dan** bir maʿnā anlar ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 8). [ḳurān'dan, -dan]*
- göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra **Ḳurān** oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 5). [ḳurān,]*
- göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki **Ḳurān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 6). [ḳurān,]*

• oḳumaġuñ s̲evābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña nisbeti yoḳdur eger ol aña tamām yaḳīn idüp ınana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki ol **Ḳurān'ı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 8). [ḳurān'ı, -ı]*

ḳurān oḳurdı: *Kur'ân-ı Kerim okumak.*
• ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar **Ḳurān oḳurdı** tā aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 4). [ḳurān oḳurdı, -r, -dı]*

ḳurān oḳuyup: *Kur'ân-ı Kerim okumak.*
• ellerine dünyā girmek içün ve niçeler olur ki dāyim **Ḳurān oḳuyup** namāz ḳılurlar bir murāda irmek içün ġāyeti bunlar anlarcılayın olmazlar imiş dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 3). [ḳurān oḳuyup, -y, -up]*

ḳurān-ı ʿazīmüñ: *Yüce Kur'ân.*
• diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb **Ḳurān-ı ʿaẕīmüñ** maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler ki aṣḥāb-ı ẓevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 10). [ḳurān-ı ʿaẕīmüñ, -üñ]*

ḳurbān: *Allah'a yakınlık sağlamak amacıyla belirli cinsten hayvanları kesme. II [tas.] Nefsi ve sıfatlarını Hak yolunda terk etme.*
• ḫaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan z̲ikr tekrār olur anuñ **ḳurbānı** dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 8). [ḳurbānı, -ı]*

ḳurbān olmışlardur: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.*
• ʿeydine nefslerini fedā idüp **ḳurbān olmışlardur** anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 3). [ḳurbān olmışlardur, -mış, -lar, -dur]*

ḳurd: *Bâzı çok küçük böceklere veya böcek larvalarına verilen isim.*
• ki andan ḫayāt ümīdi gitmiş olur ve 'āṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur ve 'işyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müteʿaffin olup **ḳurdlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 16). [ḳurdlar, -lar]*

ḳurı: *Yaşlı, ihtiyar.*
• **ḳurı** da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 1). [ḳurı,]*

ḳurre-i 'ayn-ı dervīşī: *Müritlerin göz nûru, göz aydınlığı.*
• şemʿ-i eyvān-ı vefā ve nūr-ı ḥaḍaḳa-ı velāyet ve nevr-i ḥadīḳa-ı kerāmet şems-i ufuḳ-ı tevfīḳ ve bedr-i 'ālem-i taḥḳīḳ **ḳurre-i 'ayn-ı dervīşī** ve ġurre-i rūy-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 4). [ḳurre-i 'ayn-ı dervīşī,]*

ḳurre-i ʿayn-ı ṭarīḳat: *Tarikatın göz nûru.*

- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Eslem-i Tūsī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol ḳuṭb-i felek-i yaḳīn ve şemʿ-i cemʿ-i ehl-i dīn **ḳurre-i ʿayn-ı ṭarīḳat** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 2). [ḳurre-i ʿayn-ı ṭarīḳat,]*

ḳurretü'l-ʿayn-ı fetvā: *Fetvanın göz bebeği.*

- ṣıdḳ-ı yaḳīn **ḳurretü'l-ʿayn-ı fetvā** ve ʿizzet-i rū-yi taḳvā faḫrü'l-muḥaḳḳıḳīn ve zübdetü'l müdaḳḳıḳīn vāriṣ-u ʿulūmi'l-evliyāi ve'l-mürselīn maḳbūl-i enām ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 5). [ḳurretü'l-ʿayn-ı fetvā,]*

ḳurtar: *Kurtarmak, kurtulmasını sağlamak.*

- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan **ḳurtarur** Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 7). [ḳurtarur, -ur]*

ḳurtıl: *Sıyrılmak, uzaklaşmak.*

- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından **ḳurtıla** tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 12). [ḳurtıla, -a]*

ḳurtıl: *Sıyrılmak, uzaklaşmak, selâmete çıkmak, halâs olmak.*

- ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan **ḳurtılmasun** ve her kim senden ġayridan çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 18). [ḳurtılmasun, -ma, -sun]*
- bī-çāralıḳdan **ḳurtılmasun** Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 19). [ḳurtılmasun, -ma, -sun]*
- şu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz **ḳurtılur** ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 8). [ḳurtılur, -ur]*
- muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp **ḳurtılursın** ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 10). [ḳurtılursın, -ur, -sın]*
- ve ġamdan **ḳurtılmaz** İmdi bunuñ maʿnāsı yā işāretdür ʿuṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā ʿibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 5). [ḳurtılmaz, -maz]*
- kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki ʿāṣıḳlara maḥbūbdan inḳıṭaʿ ḫavfı daḫı olur hīç bir ʿāṣıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan **ḳurtılur** ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 12). [ḳurtılur, -ur]*
- çıḳup **ḳurtılur** murġ-ı rūḥları dām-ı heyūlādan ḥalāṣ olur ve bāz-ı ʿaḳılları şikār-gāh-ı ḳudsde ḫāṣ olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Enbiyāya üç ʿilm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 15). [ḳurtılur, -ur]*
- kim ekṣer-i nevʿ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki bundan **ḳurtılur** ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 11). [ḳurtılur, -ur]*
- ki bir kişinüñ yüki yinilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan **ḳurtılur** andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 1). [ḳurtılur, -ur]*

- **ḳurtılamazlar** ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 13). [ḳurtılamazlar, -a, -maz, -lar*
- yirden daḫı gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden **ḳurtılmaz** ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿası olur ki hiç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 5). [ḳurtılmaz, -maz]*
- niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan **ḳurtılmaz** imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 7). [ḳurtılmaz, -maz]*

ḳurtılmış olur: *Sıyrılmak, uzaklaşmak, selâmete çıkmak, halâs olmak.*
- olur ve bir kişi Allāh yolında şol dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḥtirāz ide ve eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 17). [ḳurtılmış olur, -ur]*

ḳuru: *Beyhude, boş.*
- kişinüñ fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā **ḳuru** bir ṣāliḥe muḫāleṭat ile hemīn ṣalāḥiyyeti añlanmaz Belī bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 7). [ḳuru,]*
- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ **ḳuru** irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 4). [ḳuru,]*
- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 4). [ḳuru,]*
- ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa **ḳuru** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 20). [ḳuru,]*
- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīṯ-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada **ḳuru** bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 8). [ḳuru,]*
- ādemden ṣanup aña melāmet itmek **ḳuru** cahāletdür ve hem şol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 7). [ḳuru,]*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup aña ışmarlamazsın Yā ʿafv bir **ḳuru** muḥtemel iken n'içün apsam oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 14). [ḳuru,]*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup aña ışmarlamazsın Yā ʿafv bir **ḳuru** muḥtemel iken n'içün epsem oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 14). [ḳuru,]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir **ḳuru** bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 4). [ḳuru,]*
- maʿrifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir **ḳuru** ʿömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 3). [ḳuru,]*

- ʿuzletde olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile görsün ve her neye naẓar iderse Rabb'ini anda bulsun Belī didügümüz bir **ḳuru** ʿibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 12). [ḳuru,]*
- maʿiyyetdür ki söylenür ammā gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir **ḳuru** sezinmedür andan ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 16). [ḳuru,]*
- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir **ḳuru** vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabeṣ yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 9). [ḳuru,]*

ḳuru: *Sert.*
- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen kişiye yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir **ḳuru** ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 16). [ḳuru,]*

ḳuru: *Canlılığını kaybetmiş, çorak, ölü.*
- varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı **ḳuru** ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 16). [ḳuru,]*

ḳuru: *Hayâtiyetini kaybetmek.*
- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden **ḳurur** Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeṣ ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 6). [ḳurur, -r]*

ḳuru: *Sadece, yalnız.*
- kişinüñ fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā **ḳuru** bir ṣāliḥe muḫāleṭat ile hemīn ṣalāḥiyyeti añlanmaz Belī bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 7). [ḳuru,]*
- bu degüldür kim göñlinden olmayup **ḳuru** dilden ola ve şöyle degüldür kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 17). [ḳuru,]*
- sulṭāndan ḳılmaḳ gerek Bu maʿnā haḳīḳat olmaḳ gerek söylemekle olmaz nefs emrde bulınmaḳ gerek **ḳuru** dimekle olmaz niçeler olur ki bunı eyle itdüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 6). [ḳuru,]*
- bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa **ḳuru** taʿab olur eger bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [ḳuru,]*
- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīṣ-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada **ḳuru** bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 8). [ḳuru,]*

ḳuru: *Kuru, taze ve yeşil karşıtı.*
- bizüm odaya gidelüm anda bir pāra ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek **ḳurusı** çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 2). [ḳurusı, -sı]*

ḳuru itmeg: *Kuru ekmek.*

- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekṣer-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 13). [ḳuru itmeg,]*
- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir **ḳuru itmeg** bula ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 6). [ḳuru itmeg,]*

ḳuş: *Kanatlı uçucu hayvan.*

- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḫtirām ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir **ḳuş** ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 6). [ḳuş,]*

kusûr: *Hata, eksiklik, noksanlık.*

- noḳṣān yoḳdur **ḳuṣūr** ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemīʿ eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 7). [ḳuṣūr,]*
- varmaz ebter olur daʿvāsı ziyāde olduḳca **ḳuṣūr** u noḳṣānı artar olur mümkinde iḫtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 3). [ḳuṣūr,]*

kusûr: *Eksiklik, hatalı ve yanlış davranış.*

- cemīʿ meṣūbātını iḫbāt ider Nice tevḫīd olur ol ki teklīf ile cemʿ olmaya ve ne muvaḫḫid olur ol ki şerīʿate inanmaya Ol anuñ tevḫīdde **ḳuṣūrından** olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 6). [ḳuṣūrından, -ı, -n, -dan]*

kusûr: *Kabahat, suç; eksiklik.*

- **ḳuṣūrını** gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle maʿrifet daʿvāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 1). [ḳuṣūrını, -ı, -n, -ı]*

ḳuṣur u ʿażalātumuzdandur: *Kusur ve hata.*

- ammā bu ḳażiyye bizüm kendü ʿayb u noḳṣānumuzdandur ve bu ḫālet bizüm **ḳuṣur u ʿażalātumuzdandur** Şunlar ki zamāndan müteʿerrī vü mütecerrid olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 16). [ḳuṣur u ʿażalātumuzdandur, -u, -muz, -dan, -dur]*

ḳuṣūr u noḳṣānı: *Hata ve eksiklik.*

- varmaz ebter olur daʿvāsı ziyāde olduḳca **ḳuṣūr u noḳṣānı** artar olur mümkinde iḫtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 3). [ḳuṣūr u noḳṣānı, -ı]*

ḳuṣūr-ı ʿirfān: *Marifet eksikliği.*

- üzerinedür ve cibillet-i ṣınf-ı ünsā **ḳuṣūr-ı ʿirfān** üzerinedür ammā aralarında ünsālar olur kim niçe kümmel-i ricāl merātibini ḳoyup geçmişlerdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 7). [ḳuṣūr-ı ʿirfān,]*

ḳuṣūr-ı naẓarlarından: *Bakış açısından kaynaklanan kusurlar.*

- sözi añlanmayıcaḳ sū-yı iʿṭiḳāda ḥaml olınur **ḳuṣūr-ı naẓarlarından** ve noḳṣān-ı fikirlerinden şu ḳadar mülāḥaza idemezler ki Bāyezīd mülḥid olıcaḳ īmān kimüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 7). [ḳuṣūr-ı naẓarlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

ḳuṣūr-ı şecā'atı: *Cesaret eksikliği.*

- hemīşe dürūġ u zūr olur ve ṭarīḳi ṭarīḳatden dūr olur ve hem bir kimsenüñ ṭab'ında şecā'at olmaz ol kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz **ḳuṣūr-ı şecā'atı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 6). [ḳuṣūr-ı şecā'atı, -ı]*

ḳutaybe: *Kuteybe bin Müslim, Emevî Devleti'nin meşhûr kumandanlarından. 669 (H. 49)'da doğdu. 715 (H. 97) senesinde vefat etti.*

- cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın lācerem āḫırat milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur ki bir gün **Ḳutaybe** ḳatına geldi bir eski ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 14). [ḳutaybe,]*

ḳuṭb-ı aʿẓam: *Mânevî mertebelerin en yükseğinde bulunan kimse; zâhir ve bâtın âlemlerinin idârecisi, âlemin kalbi, âlemde Hakk'ın halîfesi vaziyetindeki insân-ı kâmil.*

- bir **ḳuṭb-ı aʿẓam** idi ki bir niçe yıl cihān anuñ sebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār-ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 9). [ḳuṭb-ı aʿẓam,]*

ḳuṭb-i eflāk: *Feleklerin kutbu.*

- ārif-i mütedeyyin kerīmü'z-zāt ve faṣīḥü'l-kelimāt **ḳuṭb-i eflāk** Muḥammed bin Semmāk evlāhu'llāhu mā yatammanāhu ve ballaġahu ilā ġāyet munāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 3). [ḳuṭb-i eflāk,]*

ḳuṭb-i felek-i ma'ārif: *İlim göğünün kutbu.*

- şems-i āsumān-ı tahḳīḳ ve bedr-i 'ālem-i tevfīḳ **ḳuṭb-i felek-i ma'ārif** ve kevkeb-i semā-yı laṭāyif nu'mān-ı ḥadāyıḳ-ı ṣaḥrā-yı dīn ve 'ummān-ı cevāhir-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 3). [ḳuṭb-i felek-i ma'ārif,]*

ḳuṭb-i felek-i yaḳīn: *Gerçek alemin kutbu.*

- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Eslem-i Tūsī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol **ḳuṭb-i felek-i yaḳīn** ve şemʿ-i cemʿ-i ehl-i dīn ḳurre-i ʿayn-ı ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 2). [ḳuṭb-i felek-i yaḳīn,]*

ḳutb-ı ḥakīkī: *Gerçek kutup. II Mânevî mertebelerin en yükseğinde bulunan kimse; zâhir ve bâtın âlemlerinin idârecisi, âlemin kalbi, âlemde Hakk'ın halîfesi vaziyetindeki insân-ı kâmil.*

- ecmaʿīn vāṣıl-ı cihān-ı nā-kāmī **ḳutb-ı ḥakīkī** sulṭān Bāyezīd-i Beṣṭāmī rafaʿ a'llāhu aʿlāma ʿizzetihi fī yavmi'd-dīn ve bavvaʿa mekānahu fī aʿlā ʿiliyyīn Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 7). [ḳutb-ı ḥakīkī,]*

ḳuṭb-ı ḥareket: *Devredip duran hareketin kutbu. II Dünyanın kutbu.*

- kerāmet sālik-i rāh-ı istiḳāmet kıdvetü'l- ʿulemāi'l-kirām ve māḳbūlu'l-evliyāi'l-ʿaẕām **ḳuṭb-ı ḥareket** felek-i devrī imām-ı ʿālem Süfyān-ı Sevrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 4). [ḳuṭb-ı ḥareket,]*

ḳuṭb-ı muṭlaḳ: *Mânevî mertebelerin en yükseğinde bulunan kimse; zâhir ve bâtın âlemlerinin idârecisi, âlemin kalbi.*

- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında **ḳuṭb-ı muṭlaḳ** idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 5). [ḳuṭb-ı muṭlaḳ,]*

ḳuṭb-i vaḳt: *Zamanın kutbu.*

- meşāyıḫi'l-kirām maḳbūlü'l-aḫlāḳ ve merżīüʾl-āfāḳ el-muḫtaṣṣ bi-'ināyeti'l-mülki'l-feyyāż **ḳuṭb-i vaḳt** Ḥażret-i Fużayl bin 'İyāż rafa'a'llāhu derecātihi fī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 6). [ḳuṭb-i vaḳt,]*
- ḳıdvetü'l-muvaḥḥiddin yenbū'ü'l-faż̧l ve'l-yaḳīn maẓharü'l faḫr-ı faḫrī **ḳuṭb-ı vaḳt** Ḥażret-i Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī rafaʿa'llāhu ḳadrahu fī zümreti'l vācidīn ve ennese *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 5). [ḳuṭb-ı vaḳt,]*

ḳutebye: *Kuteybe bin Müslim, Emevî Devleti'nin meşhûr kumandanlarından. 669 (H. 49)'da doğdu. 715 (H. 97) senesinde vefat etti.*

- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki **Ḳutebye** ile Hvārezm'e ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 5). [ḳutebye,]*

ḳuttāʿ-ı ṭarīḳden: *Yol kesiciler, haydutlar.*

- **ḳuttāʿ-ı ṭarīḳden** iken ṣoñra kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı ve birinci yıl zümre-i fesaḳadan iken āḫır kümmel-i ʿulema-yı ḥaḳīkatden oldı Evvel ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 11). [ḳuttāʿ-ı ṭarīḳden, -den]*

ḳuvā: *Kuvvetler.*

- işleyen Ḥaḳḳ olur ve bu **ḳuvāyı** ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ olur dervīşüñ arada hiç nesnesi olmaz hemīn kendü kendüliginden fenā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 15). [ḳuvāyı, -y, -ı]*

ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ: *Ruhun kuvveti.*

- rūḥāniyyesinüñ ṣüveri ile bulışdı ve aʿmāl-i ḥasenesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 19). [ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ, -si, -nüñ]*
- ḳaldı dirler andan ḫaberi yoḳ ki anuñ ḫayrātınuñ ṣuver-i ḥasenesi aña yoldaş olur ve anuñ **ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ** melāyikesi ana ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 14). [ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ, -si, -nüñ]*

ḳuvvet: *Güç, kudret.*

- beytüñ maḥabbetini günāh ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti sevmek īmānuñ **ḳuvvetinden** gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 16). [ḳuvvetinden, -in, -den]*

- melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām **ḳuvveti** idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 2). [ḳuvveti, -i]*
- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet **ḳuvvetinden** gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 4). [ḳuvvetinden, -i, -n, -den]*
- oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet **ḳuvveti-y-ile** ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 18). [ḳuvveti-y-ile, -i, -y, -ile]*
- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʾavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ **ḳuvveti** āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [ḳuvveti, -i]*
- edāsını defʿ ider kendü alçaḳ dirildükce mertebesi ʿālī olur ve kendüyi żaʿīf gördükce menzilesi sāmī olur kendüde ḳuvvet görmedügince **ḳuvveti** artuġ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 8). [ḳuvveti, -i]*
- ki **ḳuvveti** ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 19). [ḳuvveti, -i]*
- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez ve eger ẓihn **ḳuvveti-y-ile** bir nesne añlanursa daḫı berigüye añladamaz Kendü ne ḳadar bilür berigüye ne disün ve kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 13). [ḳuvveti-y-ile, -i, -y, -ile]*

ḳuvvet: *Güç, takat.*
- gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate **ḳuvvet** içün muḫālif ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb ḥaẕıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 17). [ḳuvvet,]*
- baṭālet gelür aç olıcaḳ aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki **ḳuvvet-içün** andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 14). [ḳuvvet-içün, -içün]*
- ki **ḳuvveti** ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 19). [ḳuvveti, -i]*

ḳuvvet: *Mânevî güç; etki.*
- ʿazīz daḫı biraz zaḥmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ **ḳuvveti** olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 12). [ḳuvveti, -i]*

ḳuvvet: *Maddî güç.*
- kesbinden şol ḳadar **ḳuvvet** alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 9). [ḳuvvet,]*

ḳuvvet gelsün: *Herhangi bir yardımla gücü artmak, kuvvetlenmek.*
- olur ki kişinüñ ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir **ḳuvvet gelür** yaʿnī cümleden kendüye bir ḥads gelür ol ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 12). [ḳuvvet gelür, -ür]*
- żarūret ḳadar iderler beden żaʿīf olup ʿāmelden ḳalmasun dirler anlar ḫubzı sevmezler hemīn beden terkībine **ḳuvvet gelsün** diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 8). [ḳuvvet gelsün, -sün]*

ḳuvvet görmedügince: *Güç, kuvvet bulmak.*

- edāsını defʿ ider kendü alçaḳ dirildükce mertebesi ʿālī olur ve kendüyi żaʿīf gördükce menzilesi sāmī olur kendüde **ḳuvvet görmedügince** ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 8). [ḳuvvet görmedügince, -me, -dügince]*

ḳuvvet virmezsin: *Herhangi bir yardımla gücü arttırmak, kuvvetlendirmek.*

- **ḳuvvet virmezsin** Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 3). [ḳuvvet virmezsin, -mez, -sin]*

ḳuvvet virüp: *Herhangi bir yardımla gücü arttırmak, kuvvetlendirmek.*

- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā **ḳuvvet virüp** yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 1). [ḳuvvet virüp, -üp]*

ḳuvvet-i etḳiyā: *Takva sahiplerinin gücü.*

- żamīri mihr-i envār idi Meclisi **ḳuvvet-i etḳiyā** ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur ki evvel tācir-i cevher-furūş idi ṣoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 5). [ḳuvvet-i etḳiyā,]*

ḳuvvet-i müdrikenüñ: *İdrak kuvveti, anlama kabiliyeti.*

- gerek ve her mertebede **ḳuvvet-i müdrikenüñ** bir dāyiresi olur ki ol dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde şöyle degüldür ki cemīʿ müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 17). [ḳuvvet-i müdrikenüñ, -nüñ]*

ḳuş: *Kanatlı uçucu hayvan.*

- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḥtirām ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir **ḳuş** ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 6). [ḳuş,]*
- ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde **ḳuş** gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 7). [ḳuş,]*

küçücekden: *Küçük yaştan beri.*

- idi ve **küçücekden** kerāmātı eksük degül idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿibādete meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 15). [küçücekden,]*

küdūret: *Bulanıklık. II Kalpte Allah'ın tecellisine mani olan, maddi aleme ait her şey.*

- idem didi Yaʿnī insānda maḳṣūd-ı aṣlī göñül fażāsınuñ ṣafāsıdur ve maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ cilāsıdur mādām ki ol ṣāfī ola **küdūretden** tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 4). [küdūretden, -den]*

küfr: *Allah'ın varlığını, birliğini kabul etmeme, dînin esaslarına inanmama.*

- ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl **küfr** üzerine yaşarsa āḫır īmān ile gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 15). [küfr,]*

- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki **küfrde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 6). [küfrde, -de]*
- şöyle ki ol mertebeniñ **küfr** ü ʿişyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 5). [küfr,]*
- maʿṣiyet añā muḳābele idemez gāh olur ki bir maʿṣiyetle hezārān-ı hezār ṭāʿatler mahv olur nite ki **küfri** mümkin degül başmaz her ne ḳadar ḫayrāt ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 4). [küfri, -i]*

Küfr olur: *Allah'a isyan olmak.*
- begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ **küfr** olur egerçi bizüm gibiler ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 13). [küfr olur, -ur]*
- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn maḳāmında **küfr olur** zīrā şol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliğinden bir işdür ider ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 16). [küfr olur, -ur]*

küfr söylemez: *Allah'ın varlığını, birliğini, peygamberlerini inkâr etmek.*
- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd **küfr söylemez** ḥadīṯ-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 7). [küfr söylemez, -mez]*

küfr ü maʿāṣī: *İsyanlar ve günahlar.*
- ṭuymaz ve eger andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık **küfr ü maʿāṣī** aña doymaz niçe put-perestler olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 17). [küfr ü maʿāṣī,]*

külāh-ı mihnete: *Zahmet külahı. II Dervişlik.*
- himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet idi ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı meẕellete virmişdi ve tāc u devleti **külāh-ı mihnete** degişmişdi cāhı çāh bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 12). [külāh-ı mihnete, -e]*

küllī: *Bütün, tüm.*
- andan dilememişdür Cemīʿ-i āḥvāli anuñ irādetine ve **küllī** umūrı anuñ ʿināyetine tefvīż idüp murād-ı Ḥaḳḳ'ı murād u maḳṣūd ve ḳażāsına tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 13). [küllī,]*

kümmel: *Kâmiller, olgunluğa erenler. II Evliya, veli, eren.*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe **kümmele** yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 2). [kümmele, -e]*
- bir ṭarīḳdür ki **kümmelden** niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 11). [kümmelden, -den]*

- bunuñ ġavrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḫḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki **kümmel** kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 12). [kümmel,]*
- ṭasarruf ḳılurlar Rivāyet olınur ki **kümmelden** birisi dāyim ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ dersine ḥāżır olurdı anuñ maʿārifinden istifāde iderdi Bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 11). [kümmelden, -den]*
- mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ **kümmel** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 10). [kümmel,]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli **kümmele** göre tevekküli terk olur nite ki ekṣer-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 7). [kümmele, -e]*

kümmel-i devrān: *Zamanın kamilleri.*
- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve **kümmel-i devrān** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 8). [kümmel-i devrān,]*

kümmel-i meşāyıḥ: *Şeyhlerin kamilleri.*
- kirāmdan çoḳ ulularına yitişmişdi Caʿfer-i Ṣādık ḥażreti-y-ile bīḥad müṣāḥabet ḳılmışdı ve **kümmel-i meşāyıḫdan** niçeleri ve efāżıl-ı ṭarīḳatdan ne ululları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 6). [kümmel-i meşāyıḫdan, -dan]*
- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurānı şol oḳunandan ġayri nesne bilmezdi **Kümmel-i meşāyıḫ** ki geldiler hemīn mükāşifelerin buña muvāfiḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 6). [kümmel-i meşāyıḫ,]*
- daḫı **kümmel-i meşāyıḫla** ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 7). [kümmel-i meşāyıḫla, -la]*

kümmel-i mükemmelīnden: *Kemalata ulaştıran kamiller. II Mürşitler.*
- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve **kümmel-i mükemmelīnden** bī-ḥad kişilere irişmişdi ʿilm-i ḥadīṣde ʿālī senedleri var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 1). [kümmel-i mükemmelīnden, -den]*

kümmel-i mütekaddimīn ü müte'aḫḫırīn: *Önceki ve sonraki kamiller (evliyalar). II İslâm dünyâsı için belli bir dönemden (yaklaşık hicrî V. / M. XI. yüzyıl) önce ve sonra gelen ilim adamları ve bunların yaşadığı zaman.*
- ve **kümmel-i müteḳaddimīn ü müte'aḫḫırīn** bunda ittifāḳ itmişlerdür kim ol kişi ki ẓāhiri bāṭına tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn-i taḳrīrle beyān itmiş ola ve şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 1). [kümmel-i müteḳaddimīn ü müte'aḫḫırīn,]*

kümmel-i muvaḥḥiddīn: *Allah'ın birliğine inanan, tevhit inancını benimseyen kâmiller, evliyalar.*
- bilmek olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ **kümmel-i muvaḥḥiddīn** tevḥīdi şerīʿatle bulmışlardur ve cümle meşāyıḫ-ı vāṣılīn dergāh-ı ʿizzete ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 3). [kümmel-i muvaḥḥiddīn,]*

kümmel-i ricāl: *Erkek olan evliyalar.*

- üzerinedür ve cibillet-i ṣınf-ı ünsā ḳuṣūr-ı ʿirfān üzerinedür ammā aralarında ünsālar olur kim niçe **kümmel-i ricāl** merātibini ḳoyup geçmişlerdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 8). [kümmel-i ricāl,]*

kümmel-i 'ulemā-yı ḥaḳīkatden oldı: *İman hakikatlerini araştırıp elde eden âlimlerin kâmillerinden olmak.*

- ḳuttā'-ı ṭarīḳden iken ṣoñra kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı ve birinci yıl zümre-i feseḳadan iken āḫır **kümmel-i 'ulemā-yı ḥaḳīkatden oldı** Evvel ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 12). [kümmel-i 'ulemā-yı ḥaḳīkatden oldı, -dı]*

kümmel-i vāḳıfīñ: *Hakikate vakıf olan kamiller.*

- mevḳıf-ı ḳıyāmetde **kümmel-i vāḳıfīñ** silkinde münselik ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 9). [kümmel-i vāḳıfīñ,]*

künh: *Bir şeyin aslı, özü, gerçeği.*

- ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ **künhini** ʿaḳl bilmez biñ yıl çalışur-ise bir çöpüñ ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi var ki andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 15). [künhini, -i, -n, -i]*
- ki bunuñ sırrı **künh-ile** anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fanā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 5). [künh-ile, --ile]*
- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol muteşābihāt ki evliyā daḫı aña inanurlar **künhini** bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 18). [künhini, -i, -n, -i]*

künhine irebilür: *Bir şeyin özünü, aslını anlamak.*

- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ **künhine irebilür** Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 7). [künhine irebilür, -e, -bil, -ür]*

kürk: *Hayvan postundan yapılan giysi.*

- bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür **kürkler** geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 13). [kürkler, -ler]*

kürre-i kevn ü fesadda: *Mahvolma ve var olma küresi. II Dünya alemi.*

- ẓuhūr bulup sulṭān-ı ḫās u ʿām ola cihān heyūlāsı anca istiʿdādlara girüp çıḳmak gerek ki **kürre-i kevn ü fesadda** bir anuñ gibi ṣūret-i zībā göribile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 2). [kürre-i kevn ü fesadda, -da]*

kürsī: *Arşın altında bulunan, yeri ve gökleri kaplayan sekizinci felek.*

- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh **kürsī** diyesin aña gāh 'arş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 5). [kürsī,]*

küstāḫlıġ: *Terbiyesizlik, edepsizlik, densizlik.*

- bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru taʿab olur eger bu **küstāḫlıġı** bu ṭurmayup arturursa mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 18). [küstāḫlıġı, -ı]*
- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhī bizüm ḥālümüzi gine bize ısmarlama bizüm **küstāḫlıġumuza** baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 4). [küstāḫlıġumuza, -u, -muz, -a]*
- ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze naẓar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā kerīm olıcaḳ ḳuluñ **küstāḫlıġına** ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 6). [küstāḫlıġına, -ı, -n, -a]*

küstaḫlık idüp: *Saygısızca davranmak.*

- vefatına degin hīç **küstaḫlıḳ idüp** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan ne dünyāda ne āḫıratda nesne istememişdür ve hīç edebsüzlik idip bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 11). [küstaḫlıḳ idüp, -üp]*

küsūf: *Güneş tutulması.*

- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña **küsūf** olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 15). [küsūf,]*

kütüb-i fıḳhiyede: *Fıkıh kitapları.*

- bulına ʿamel dürüst olur ḫuṣuṣā ki bunuñ gibi mesā'ilde iḫtilāf çoġ olur **kütüb-i fıḳhiyede** aḳvāl-i muḫtelife bulınur baʿīd degüldür kim meẕheb-i Ḥanefiyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 6). [kütüb-i fıḳhiyede, -de]*

kütüb-i ḥanefiyyede: *Hanefi mezhebinin kitapları.*

- meẕhebinden çıḳmazlar görmez misin ki e'imme-i Ḥanefiyye niçe mes'elede aña muḫālefet iderler anlardan birisinüñ ki **kütüb-i Ḥanefiyyede** bir żaʿīf ḳavli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 4). [kütüb-i ḥanefiyyede, -de]*

kütüb-i kelāmiyyede: *Kelam kitapları. II Kelam, Allah'ın zâtından ve sıfatlarından, nübüvvet konularından, başlangıç ve sonuç itibariyle kâinatın hallerinden İslâm kanunu üzere bahseden ilim.*

- cihetden tefāvüt bulınmaz İmdi egerçi nefes-i taṣdīḳde tefāvüt olmamaḳ meẕheb-i meşhūrdur ammā ma'lūmdur ki **kütüb-i kelāmiyyede** bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 14). [kütüb-i kelāmiyyede, -de]*

kütüb-i menāḳıbda: *Velîlerin daha çok kerametlerinin anlatıldığı kitaplar.*

- bī-ʿadd idi Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr ve riyāżātı **kütüb-i menāḳıbda** meẕkūrdur Egerçi bende-zāde idi līkin iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 9). [kütüb-i menāḳıbda, -da]*

kütüb-i tezkirede: *Tezkire kitapları.*

- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī taşnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki **kütüb-i teẕkirede** meẕkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 12). [kütüb-i teẕkirede, -de]*

3.14. L

lā muʿassira fi'l-vücūdi illā'llāhu: *?.*

- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbibātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 17). [lā muʿassira fi'l-vücūdi illā'llāhu,]*

lācerem: *Kuşkusuz, hiç şüphesiz.*

- cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın **lācerem** āḫırat milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur ki bir gün Ḳutaybe ḳatına geldi bir eski ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 13). [lācerem,]*

lafẓ: *Söz, kelam.*

- her **lafẓı** bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı şırf ḫaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḫurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 3). [lafẓı, -ı]*
- belki ʿādet-i ʿarab üzerine bir **lafẓdur** ki maḳām-ı saḫṭda söylemişdi līkin Ḫaḳ taʿālā ḳatında çün kerāmeti vardı Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ ḥükmini verdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 11). [lafẓdur, -dur]*
- degme kez kimseye şerr ḳaṣd itmezler ve bir kişi bize īẕā itdi diyü intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir **lafẓ** ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 16). [lafẓ,]*
- Rabb'ine 'ālim olur dīnine ẕākir olur lisānla sāmi' olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem **lafẓla** hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 8). [lafẓla, -la]*

lafẓ-ı nūrla: *Nur kelimesi.*

- nūrla ta'bīr olınur elfāẓ-ı luġātda vaż' olınur şol bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içindür ammā şol ma'nā ki 'ālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 5). [lafẓ-ı nūrla, -la]*

lafz-ile: *Söz ile.*

- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān **lafẓ-ile** eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [lafẓ-ile,]*

laḥm-ı meyyit: *Ölü eti.*

- müşāhedelerinde şöyle bilürler ki bir kişi bir kişiyi mesāvī itse hemīn anuñ etin yir görürler ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī meclisinde **laḥm-ı meyyit** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 10). [laḥm-ı meyyit,]*

laḳāb: *Bir kimse veya âileye herhangi bir münâsebetle asıl adından başka sonradan takılan ad, takma ad.*

- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde **laḳābı** zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve riyāżatı vāfir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 12). [laḳābı, -ı]*

laḳlaḳa-ı lisān ola: *Boş ve anlamsız söz, konuşma olmak.*

- laḳlaḳa-ı lisān ola söyleyevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 19). [laḳlaḳa-ı lisān ola, -a]*

lāle-i maʿrifet: *İlim, irfan lalesi. II Bayezid-i Bestami.*

- zemīn-i gülzārı içinde bir anuñ gibi **lāle-i maʿrifet** belüre ve yıllarla ṣeyf faṣlı ʿāleme żayf olmaḳ gerek ki nāgāh berg ü bār arasında bir anuñ misli semere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 5). [lāle-i maʿrifet,]*

laṭāyif: *Hoş ve güzel sözler.*

- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı ṣırf ḥaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü **laṭāyif** idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 4). [laṭāyif,]*

laṭāyif: *Sezgi.*

- ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi Maʻānī-yi tefsīrde maʻārifi çoḳ idi ve esrār-ı tenzīlde **laṭāyifi** çoḳ idi Maʻcūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve terkīb-i ṭabīʻatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 12). [laṭāyifi, -i]*

laṭāyif-i sübḥāniyyeye: *Allah'a ait güzellikler.*

- ise ve eger şevḳi **laṭāyif-i sübḥāniyyeye** ise her vaḳt anlaruñ ile ol lezzetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 5). [laṭāyif-i sübḥāniyyeye, -y, -e]*

laṭīf: *Güzel, hoş.*

- mükerrem idi ṭabʿı **laṭīf** ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 9). [laṭīf,]*
- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir **laṭīf** çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 4). [laṭīf,]*
- cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müṣāḥabet itmekle bulınur laṭīf yirlerde ve bustānlarda gezerler ve gökcek çimenlerde ve gülistānlarda seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 6). [laṭīf,]*
- vaḥşet ü ġurbet fikr iderler ve anı kefen içinde bir zillet fikr iderler anı bilmezler ki ol mü'minlere bir **laṭīf** gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 12). [laṭīf,]*

laṭīf ü pāk: *Güzel ve temiz.*

- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol şu ider aña giren şudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda **laṭīf ü pāk** ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 10). [laṭīf ü pāk,]*

laṭīfe: *Güldürmek, eğlendirmek amacıyla söylenen güzel ve nükteli söz veya hikâye.*

- nā-gāh gelivirmişdür ve bir **laṭīfedür** ki yirine düşivirmişdür Yoḳsa Ḥasan gibi kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı ve anuñ gibi kimsenede vüṣūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 13). [laṭīfedür, -dür]*

lāubālī vü bī-nām olalar: *Zahiri kayıtlardan kurtulup bütün sıfat ve fiilleri Hakk'ın sıfat ve fiili bilen şöhretsiz kimse olmak.*

- dem bulur ki **lāubālī vü bī-nām olalar** Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ oldūġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik oldūġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [lāubālī vü bī-nām olalar, -a, -lar]*

lāyıḳ: *Layık, yaraşır, uygun.*

- luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi ḳo sen saña **lāyıḳını** işle eyü ḳullaruñuñ yüzi şuyına yaramazlarını bağışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 13). [lāyıḳını, -ı, -n, -ı]*
- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev diyü begenür çün ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine **lāyıḳ** mıdur ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 4). [lāyıḳ,]*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine **lāyıḳı** bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur ki ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 5). [lāyıḳı, -ı]*
- seçmege ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol kişi ki muḥkemāt-ı 'aḳlı müteşābih-i havādan farḳ ider ol kişiye tamām **lāyıḳdur** eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 6). [lāyıḳdur, -dur]*

lāyıḳ mıdur: *Yaraşmak.*

- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev diyü begenür çün ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine **lāyıḳ mıdur** ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 4). [lāyıḳ mıdur, -mı, -dur]*

lāyıḳ olmaz: *Uygun olmak, yakışmak.*

- nifāḳ olur mü'mine **lāyıḳ olmaz** ve müdārā bir maṣlaḥat içün olıcaḳ şer'an nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 15). [lāyıḳ olmaz, -maz]*

lāyıḳ olmaz: *Hak kazanmış olmak. II Uygun olmak.*

- oldūġı ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına **lāyıḳ olmaz** belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 2). [lāyıḳ olmaz, -maz]*

lāyıḳ olmaz ola: *Hak etmez olmak.*

- ola ve anuñ eşigine yüz sürmege **lāyıḳ olmaz ola** niçe yıllar daḫı aña mürīd olmaġa yaramaya ʿömri olduġınca çalışursa anuñ varduġına varmaya gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 1). [lāyıḳ olmaz ola, -a-maz]*

lāyıḳ olur: *Hak etmek. II Uygun olmak.*

- seçmege ol kişi **lāyıḳ olur** emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol kişi ki muḥkemāt-ı ʿaḳlı müteşābih-i havādan farḳ ider ol kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 5). [lāyıḳ olur, -ur]*
- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭabʿı üz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine **lāyıḳ olur** ki ʿaḳluñ müdrikātı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 8). [lāyıḳ olur, -ur]*

lāzım: *Gerekli.*

- fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye **lāzım** ḫizmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 7). [lāzım,]*
- olıcaḳ zarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya **lāzımdur** ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 10). [lāzımdur, -dur]*

lāzım: *Lüzumlu, gerekli, şart.*

- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol ki benüm üzerime **lāzımdur** ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [lāzımdur, -dur]*

lāzımdur: *İcap eder, gerekir.*

- Aḥādīs bilenlere **lāzımdur** ki ḥadīsüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīsde biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd budur kim aḥādīs istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 11). [lāzımdur,]*
- ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden ṣarīḥ nehy ider müʾmin olana **lāzımdur** ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 8). [lāzımdur,]*
- ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına **lāzımdur** ki her yirde sülūk olına elbette anuñ yolında bulına Bu dürüst degüldür ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 3). [lāzımdur,]*
- her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur **lāzımdur** ki edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 9). [lāzımdur,]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür ki elbette kendülere **lāzımdur** ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 18). [lāzımdur,]*
- diyeler ve biri ol ʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine **lāzımdur** ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 2). [lāzımdur,]*

• ḥażmi mü’eddī olur İmdi ʿāḳıla **lāzımdur** ki evvelkisini defʿ eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye ve ikincisinde şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 3). [lāzımdur,]*

• Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola **lāzımdur** ki üç nesne aña ʿādet ola biri ṣadāḳat biri şecāʿat ve biri saḥāvet Yaʿnī dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 17). [lāzımdur,]*

• bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve ẓuhūr ider ol sebebden żarūrī aña münāsib aḥkām ister fi’l-cümle nite ki ‘ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına **lāzımdur** ki müteşābihātı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 10). [lāzımdur,]*

• gelmişdür pes ʿāḳıla **lāzımdur** ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 13). [lāzımdur,]*

lāzım: *Lazım olan, gereken.*

• çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā vü ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla **lāzım** oldur ki bu ʿaṣl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 4). [lāzım,]*

lāzım degül: *Gerekli değil, gerekmez.*

• Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿün ḥelāl itdügin bir kişi **lāzım degül** ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 6). [lāzım degül,]*

• pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā **lāzım degül** ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 14). [lāzım degül,]*

• niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes **lāzım degüldür** ki her bilād-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 16). [lāzım degüldür, -dür]*

lāzım gel-: *Gerekmek, îcap etmek.*

• bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi **lāzım gelmez** sen bunda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 2). [lāzım gelmez, -mez]*

• Bu sözden bu **lāzım gelmez** ki ʿAbdu’llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola ve ol ʿaṣrda yir yüzinde olanlardan ekmel ola zīrā cāyizdür ki bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 17). [lāzım gelmez, -mez]*

• şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola **lāzım gelür** ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 6). [lāzım gelür, -ür]*

• benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu **lāzım gelmez** ki anlar bizüm Peyġambar’umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 14). [lāzım gelmez, -mez]*

lāzımı: *Gereği.*

• ustād imişsin didi ve Şefīḳ’den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ **lazımıdur** ve üç ḫużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 2). [lazımıdur, -dur]*

lāzım mıdur: *Gerekir mi.*

- budur kim tecellīnüñ envā'ı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü bulınur **lāzım mıdur** ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 2). [lāzım mıdur]*
- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tālīʿinde irşād fażīleti ḳonılmaz **Lāzım mıdur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 6). [lāzım mıdur]*
- her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur **Lāzım mıdur** ki her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür ki ṣāḥibi bile Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 7). [lāzım mıdur,]*

lāzım ola: *Gerekli olmak.*

- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi **lāzım ola** ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 8). [lāzım ola, -a]*

lāzım olan: *Gereken, gerekli olan.*

- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt **lāzım olan** müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 14). [lāzım olan,]*
- Ḥāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla **lāzım olan** oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 4). [lāzım olan,]*
- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün kendüyi ışmarlamaz kendü maʿīşetine olçumlıḳ idüp kendü çalışur ṭurmaz Şol ki kendüye **lāzım olan** ḫidmetdür anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 10). [lāzım olan,]*
- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşahede kılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize **lāzım olan** oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [lāzım olan,]*

lāzım olur: *Gerekmek.*

- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a **lāzım olur** pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 6). [lāzım olur, -ur]*
- göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i i'tiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette i'tiḳād **lāzım olur** ve ol ḫōd dīnde ma'rifete göre artar eksilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 10). [lāzım olur, -ur]*

lāzımı olur: *Gerekli şeyi olmak.*

- bulur beden ki mümtelī ola İblīs'üñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ **lāzımı olur** ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 12). [lāzımı olur, -ur]*

lāzım-ı zātı: *Zatının gereği.*

- u ḥüzn-i Ḥaḳ **lāzım-ı ẕātı** idi ve mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı ferih bulmazdı ve bir aḥad anı güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 9). [lāzım-ı ẕātı,]*

lebbeyk: *Hac veya umre niyetiyle ihrama giren kimsenin Cenâbıhakk'a hitaben söylediği, "emrindeyim, burada hizmetindeyim!" anlamında telbiye sözüdür.*

- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḫrāmı tecrīd olur ve anuñ **lebbeyki** tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 6). [lebbeyki, -i]*

ledünī: *İlâhî sırlara âit ilim; sâdece Cenâb-ı Hakk'a mâlûm olan, ancak dilediği peygamber ve velîlerine öğrettiği ilâhî sırlara vukuf ilmi, gayb ilmi, ilm-i bâtın, ilm-i ledün.*

- yitişür gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp gelür bir süri müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿameli **ledünīdür** ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 8). [ledünīdür, -dür]*

lema'ān ider: *Parlamak, parıldamak.*

- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında şavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki **lema'ān ider** ṭurmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 6). [lema'ān ider, -er]*

leş olur: *Kokmuş hayvan ölüsü, lâşe olmak.*

- ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve 'āṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur ve 'işyānında muṣirr olan ḫōd bir **leş olur** ki ḳoḳmış olur müte'affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 16). [leş olur, -ur]*

leşker: *Asker.*

- yitişür gāh olur ki bir kāfir **leşkerinüñ** öñine düşüp gelür bir süri müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿameli ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 7). [leşkerinüñ, -i, -nüñ]*

leṭāfet: *Maddî varlığı gözle görülebilecek gibi olmama.*

- ḥayātdadur ḳıyāmete degin ölmez ammā ḫuṣūṣiyyetle aña bir beden ḳayd olmaz egerçi beşerdür ammā tecerrüdī cānibi ġālibdür rūḥı bedeni **leṭāfet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 10). [leṭāfet,]*

leyl ü nehār: *Gece ve gündüz; devamlı, aralıksız.*

- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur **leyl ü nehār** müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 13). [leyl ü nehār,]*

leylen vü nahāren: *Gece ve gündüz; sürekli.*

- ṣavma'ada 'ibādet iderdi **leylen vü nahāren** Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine mülāzemet iderdi ammā 'acemī idi elinden gelmezdi Ḳurān ögrene idi līkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 11). [leylen vü nahāren,]*

leẕāyiẕ-i cennet: *Cennetin lezzetleri.*

- temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde tamām leẕẕet olmaz ṣanur egerçi dili-y-ile **leẕāyiẕ-i cennet** vardur diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 2). [leẕāyiẕ-i cennet,]*

lezāyiz-i cismāniyyeye: *Maddi lezzetler, hazlar.*

- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 2). [leẕāyiẕ-i cismāniyyeye, -y, -e]*

lezzāt: *Lezzetler; hazlar, zevkler, safalar.*

- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur **leẕẕātda** ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 13). [leẕẕātda, -da]*
- göre Her mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda **leẕẕāta** yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 18). [leẕẕāta, -a]*
- iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẓarları ol idi gine āḫırātda **leẕẕātını** ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 8). [leẕẕātını, -ı, -n, -ı]*
- vardugını tamām göñlinden bile-y-idi ve eger āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ **leẕẕātı** içün daḫı çalışur ṭurmazdı ve şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 4). [leẕẕātı, -ı]*
- dünyāda gördügi **leẕẕātdan** bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 7). [leẕẕātdan, -dan]*

lezzāt vire: *Haz duymasını sağlamak, mutlu etmek.*

- nefsine bir ḥarām ile **leẕẕāt vire** vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 9). [leẕẕāt vire, -e]*

lezzāt-ı ʿācileden: *Acil lezzetler. II Zaruri lezzetler.*

- çıḳmaḳ ister ammā bir göñül ki dünyādan ṭamām uşanmış ola ve **leẕẕāt-ı ʿācileden** teveccühi dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 18). [leẕẕāt-ı ʿācileden, -den]*

lezzāt-ı cismāniyye: *Maddi zevk, haz, safâ.*

- her ne umarsa cennetde anı bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı **leẕẕāt-ı cismāniyye** ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 10). [leẕẕāt-ı cismāniyye,]*

lezzāt-ı cismāniyye: *Bedene ait hazlar, zevkler.*

- sanurlar ve şol **leẕẕāt-ı cismāniyye** zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınuñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 9). [leẕẕāt-ı cismāniyye,]*

• vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ **leẕẕāt-ı cismāniyyesine** aldanmazlar ve anlar ḳāniʿ olup ol leẕẕetde ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 13). [leẕẕāt-ı cismāniyyesine, -si, -n, -e]*

leẕẕet: *Zevk, haz, safa.*

• olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne **leẕẕet** gelür ġāyeti baḫr-i fenāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 8). [leẕẕet,]*

• müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥale uġrayan bilür ki anda ne **leẕẕetler** bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol leẕẕetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [leẕẕetler, -ler]*

• müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥale uġrayan bilür ki anda ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol **leẕẕetlerüñ** eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [leẕẕetlerüñ, -ler, -üñ]*

• lehv ile ṣoḥbet itmek egerçi **leẕẕetüñ** ṣevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir āyīnedür ki eger cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 7). [leẕẕetüñ, -üñ]*

• vāḳiʿde tecribe ile dünyā eyle bulınmışdur Hīç bir **leẕẕeti** ṣāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 5). [leẕẕeti, -i]*

• bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her **leẕẕetinüñ** niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 7). [leẕẕetinüñ, -i, -nüñ]*

• **leẕẕetini** ẕillet bilüp aʿvānını ʿavān ve evlādını dedān ve ʿavratını ʿār ve dinārını nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 15). [leẕẕetini, -i, -n, -i]*

• anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda anuñ **leẕẕeti** Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 15). [leẕẕeti, -i]*

• revāyiḥi seçer mi ve ẕevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ **leẕẕeti** nice dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 14). [leẕẕeti, -i]*

• maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm **leẕẕeti** olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 4). [leẕẕeti, -i]*

• leẕẕetine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş **leẕẕetlerin** āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 5). [leẕẕetlerin, -ler, -i, -n]*

• geldi içdüm Ol şarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir **leẕẕetden** ki ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 10). [leẕẕetden, -den]*

• āḫıratda mertebesi dünyāda kendünüñ elindedür ol dārdaki ḫużūrı bu dārdaki taʿabbudındadur her bir **leẕẕetden** bunda geçdükçe anda bir derecesini arturur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 2). [leẕẕetden, -den]*

• vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan ṣovumaz ol mümkin degüldür riyāżet **leẕẕetini** ṭuymaz egerçi germiyyetle bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 12). [leẕẕetini, -i, -n, -i]*

- belā bir belādur ki bunda ne **lezzetler** olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur ʻārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 13). [lezzetler, -ler]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında **lezzeti** olur tevbenüñ ṣevābı günāhuñ lezzetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 13). [lezzeti, -i]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında lezzeti olur tevbenüñ ṣevābı günāhuñ **lezzetine** göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 14). [lezzetine, -i, -n, -e]*
- cilā virmekde bu andan artuḳ olur ki bir ḥelāldeki **lezzeti** vardur terk eyleye mücerred nefsine īẕā itmek içün ḳomaya ki işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 1). [lezzeti, -i]*
- eski **lezzeti** kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki lezzetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 5). [lezzeti, -i]*
- eski lezzeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki **lezzetde** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 6). [lezzetde, -de]*
- rāḥat olan vāṣıl-ı maḳāmāt-ı ʻārifīn olmaz ve her yevm maḥşerde cennete giren fāiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz ekser-i nāsuñ gine cennetde **lezzetleri** şehvāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 4). [lezzetleri, -ler, -i]*
- rūḥları **lezzeti** ol yoldan ṭālib olur ammā şunlar ki dāyim göñülleri iṭṭılāʻ-ı esrār-ı lāhūtda olur ve her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 9). [lezzeti, -i]*
- vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ lezzāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāniʻ olup ol **lezzetde** ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 14). [lezzetde, -de]*
- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki **lezzetleri** ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cūʻ üç dürlü mertebede bulınur biri cūʻ-ı ṭabʻ biri cūʻ-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 15). [lezzetleri, -ler, -i]*
- ḳalbine ṣafā gelür ve derūnına cilā yürinür eger Ḥaḳḳ'a ʿibādet iderse ṭāʿatinde lezzeti olur ve eger Rabb'ine tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 14). [lezzeti, -i]*
- temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde tamām **lezzet** olmaz ṣanur egerçi dili-y-ile lezāyiz-i cennet vardur diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 1). [lezzet,]*
- mesāvīsi olmaz ve hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti neye ise ol cihetden anda **lezzeti** olur ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 18). [lezzeti, -i]*
- ise ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile ol **lezzetde** olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 5). [lezzetde, -de]*

lezzet al-: *Zevk almak.*

- bilür ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden **lezzet almaz** Yaʿnī dervīşlerüñ bu baʿżı ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 16). [lezzet almaz, -maz]*

• **leẕẕet alurlar** Cümlesini bilürler ki Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 19). [leẕẕet alurlar, -ur, -lar]*
• ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki **leẕẕet alur** ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 14). [leẕẕet alur, -ur]*

lezzet gelür: *Zevk ve sefa gelmek.*
• olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne **leẕẕet gelür** ġāyeti baḥr-i fanāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 8). [leẕẕet gelür, -ür]*

lezzet sürer ola: *Hoşlanmış, haz almış olmak.*
• zahmet çeker ola şöyle ki meleke olup muḫālefetden **leẕẕet sürer ola** Ya'nī 'urve bir ḫaṣlet-i mahmūdedür ḥiṣāl-i ebrārdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 19). [leẕẕet sürer ola, -a-er]*

lezzet-i cismāniyyede: *Maddi lezzetler; dünyaya ait arzu ve istekler.*
• ve ziyāde yemek īẕā virür ḥarāreti ziyāde olduḳça şevḳi artar ol sebebden şu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her **leẕẕet-i cismāniyyede** Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 4). [leẕẕet-i cismāniyyede, -de]*

lezzetini ṭuymaz: *Lezzet almak: zevk duymak, mutluluğa erişmek.*
• vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan şovumaz ol mümkin degüldür riyāżet **leẕẕetini ṭuymaz** egerçi meyyit ile bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 12). [leẕẕetini ṭuymaz, -maz]*

libās: *Elbise, giysi.*
• ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār **libās** ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 10). [libās,]*
• itmişdi Ṣūfīyāne **libāslar** giyüp bir gūşede ḫalvet otururdı hiç kimseye ḳarışmayup Ḥaḳḳ'a ʿibādet eyleyüp ṭururdı İttifāḳ bir gice yatarken vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 15). [libāslar, -lar]* • gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aṣlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne **libāsa** dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 8). [libāsa, -a]*
• gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki **libāsuñ** neden olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 17). [libāsuñ, -uñ]*
• gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki Belī **libāsum** kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 18). [libāsum, -um]*
• N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol **libāsdan** ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarab olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 13). [libāsdan, -dan]*

• **libāslar i**çinde faḳr anı iḥāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 11). [libāslar, -lar]*

libās-ı eskisi: *Eski elbise.*

• göñülden gerek ve **libās-ı eskisi** ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 9). [libās-ı eskisi, -si]*

licāmını çekmek gerek: *Dizginini çekmeli. II Birinin aşırı davranışlarına engel olmak.*

• ʻaḳl süvārları ol yirlere varıcaḳ **licāmını çekmek gerek** ve maḥāmil-i ārāyiş-i efkār ol maḥalde çökmek gerek niçe nesne ẓāhir-i şerīʻatde eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 13). [licāmını çekmek gerek,]*

līkin: *Lakin, ancak, ama.*

• bī-ʿadd idi Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda mezkūrdur Egerçi bende-zāde idi **līkin** iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 10). [līkin,]*

• **līkin** yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri māddede te'sīr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 3). [līkin,]*

• daḫı olur ve āteş anda da te'sīr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür **līkin** şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 6). [līkin,]*

• belki ʿādet-i ʿarab üzerine bir lafẓdur ki maḳām-ı saḫṭda söylemişdi **līkin** Ḥaḳ taʿālā ḳatında çün kerāmeti vardı Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ ḥükmini verdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 11). [līkin,]*

• degme kez kimseye şerr ḳaṣd itmezler ve bir kişi bize īẕā itdi diyü intiḳām itmezler **līkin** beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir lafẓ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 16). [līkin,]*

• ṣavmaʿada ʿibādet iderdi leylen vü nahāren Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫizmetine mülāzemet iderdi ammā ʿacemi idi elinden gelmezdi Ḳurān ögrene idi **līkin** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 12). [līkin,]*

• yazardum **līkin** bu kitābı türkī ṣayup anca ʿavām baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 11). [līkin,]*

• göñlinde ıżtırab ḳalmaz **Līkin** tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 1). [līkin,]*

• cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve anda cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur **līkin** ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 12). [līkin,]*

• fehm iderler pes gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿamelleri olur ẓevāhirde ḳalanlar ṣanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri olur **līkin** ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 6). [līkin,]*

- naḳl ider ki niçe zamān ḫidmetinde olup ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur **līkin** bu ḳıṣṣa maʿḳūlden tamām ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifin zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 17). [līkin,]*
- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı **līkin** bu ḳadar daḫı ol maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur egerçi bizüm gibilerde tamām tevḥīd ü īmān ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 15). [līkin,]*
- olmaz anda olan iḥtiyāt ile bunda olan berāber olmaz **līkin** çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḥtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 1). [līkin,]*
- muḫālefet ider ammā eger şöyle ki bir kişi bu iḥtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola **līkin** ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda ṣevāb vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 14). [līkin,]*
- tafṣīl olınmaz **līkin** icmālen maʿlūm ola kim belā-yı vebāʿiyyeden iḥtirāz dāyim ẕenb olmaz ve ṭāʿūn olan yirden ṣaḳınmaḳ her vaḳt terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 17). [līkin,]*
- iġtirāf iderdi **līkin** cehd iderdi ki kendü ile bulışmaya eger bulışursa daḫı söyleşmeye Ammā İmām Muḥammed'e tamām ḥürmet iderdi ve gereġi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 3). [līkin,]*
- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi **līkin** bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 14). [līkin,]*
- olmaduġın maʿẕūr ṭutup ʿafv ider **līkin** çün bir ulu ṭaʿatdur fevt oldı elbette muḳābelesinde tażarruʿ eyler Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 13). [līkin,]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler **līkin** şöyle ṣanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 8). [līkin,]*

limmiyyet: *Mantıkda sebebi veri olarak gösterme ve bir etkiyi sonuç olarak çıkarma.*
- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿizām ẕevāhırde ḳalmış olalar ve anlar daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā ki anlar eyle olalar ve ol aḥkāmuñ **limmiyyetini** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 14). [limmiyyetini, -i, -n, -i]*

lisān: *Dil; söz; konuşma.*
- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her **līsaña** ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 10). [līsaña, -a]*
- işe Ya'nī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamle-i 'arşa muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı 'ālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı **lisānı** ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 16). [lisānı, -ı]*
- Rabb'ine 'ālim olur dīnine ẕākir olur **lisānla** sāmi' olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 7). [lisānla, -la]*
- dinilmez ve derd-i derūn mümkin degüldür **lisānla** taḳrīr olınmaz ikisi daḫı derd ehli gerek ki bir biri-y-ile ḥālleşeler biñ dürlü rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 17). [lisānla, -la]*

lisān-ı ḥaḳ'dan: *Hakk'ın sözü.*

- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīs̱-i ḳudsī gibi bu **lisān-ı Ḥaḳ'dan** dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 8). [lisān-ı ḥaḳ'dan, -dan]*

lisān-ı ḥaḳḳ olur: *Allah'ın sözü, konuşması haline gelmek.*

- işe Yaʿnī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamele-i ʿarşa muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı ʿālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt **lisān-ı Ḥaḳḳ olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 16). [lisān-ı ḥaḳḳ olur, -ur]*

lisān-ı kesretden: *Mahlukatın dili.*

- maʿiyyetdür ki **lisān-ı kes̱retden** taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan naẓarında andan ġayri kimi görür Yā anuñla biledür yā degüldür dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 13). [lisān-ı kes̱retden, -den]*

lisān-ı rasūlu'llāh: *Hz. Muhammed'in lisanı.*

- ve gökcek ḳabūl üzerine idi ve cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine idi elsine-i nāsda aña **lisān-ı Rasūlu'llāh** dirlerdi ve menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 10). [lisān-ı rasūlu'llāh,]*

lisānca: *Üsluba göre, üsluba uygun.*

- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol **lisānca** daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 4). [lisānca,]*

lisānınca: *Üslubuna göre, üslubuna uygun.*

- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ **lisānınca** daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [lisānınca,]*

liyāḳat: *Uygunluk, yeterlilik.*

- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿālī maḳāmdur ben buña ne **liyāḳatle** irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 18). [liyāḳatle, -le]*

liyākati gitdi: *Yeterliliği gitmek.*

- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege **liyāḳati gitdi** Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 10). [liyāḳati gitdi, -di]*

liyāḳati ola: *Layık, yaraşır, uygun olmak.*

- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẓmetine **liyāḳati ola** Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 4). [liyāḳati ola, -a]*

loḳma: *Ağza bir defada alınıp götürülen yiyecek parçası.*

- bıraġur mümkin degül yudamaz **loḳma** aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 9). [loḳma,]*

luġat: *Kelime, söz.*

- **luġatla** anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 11). [luġatla, -la]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol **luġat** üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 14). [luġat,]*

luġat: *Sözlük.*

- nūrla ta'bīr olınur elfāẓ ki **luġātda** vaż' olınur şol bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içindür ammā şol maʿnā ki 'ālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 5). [luġātda, -da]*

luġat: *Dil, lisan.*

- ki anlar daḫı ol **luġatdan** ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi dinlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 5). [luġatdan, -dan]*
- ol bir **luġatdur** ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 7). [luġatdur, -dur]*

luġat-ı ẓāhire: *Açık, aşikar olan dil, lisan.*

- ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi dinlemezler ammā şol ḳadar var ki **luġat-ı ẓāhire** hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 6). [luġat-ı ẓāhire, -e]*

luṭf: *İhsan.*

- işābeti olur ve her mużṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti olur zīrā kişi mużṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẓarı ancaḳ Allāh'uñ **luṭfına** ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 18). [luṭfına, -ı, -n, -a]*
- **luṭfuñadur** bizüm ḥālümüzi ḳo sen saña lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ yüzi ṣuyına yaramazlarını bağışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 13). [luṭfuñadur, -u, -ñ, -a, -dur]*
- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā sana **luṭf-ile** naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 9). [luṭf-ile, -ile]*
- dōstı Ẕū'n-Nūn gelür anuñ istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı raḥmetine ġarḳ ve **luṭfına** müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 12). [luṭfına, -ı, -n, -a]*
- ki kendü **luṭfından** bir vāḳıʿayı ḥaḳ ḳılmış ola ol ʿazīzüñ rūḥını ervāḥ-ı mücerredāta mülḥaḳ ḳılmış ola envār-ı tecelliyātı ile rūḥını münevver ide ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 15). [luṭfından, -ı, -n, -dan]*

- oldugı ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ **luṭfıdur** ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 2). [luṭfıdur, -ı, -dur]*
- vaḥşet bir maraż u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ **luṭfı** irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur kim ẕikrüñ ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 7). [luṭfı, -ı]*
- muḳaddematla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne **luṭfla** ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 18). [luṭfla, -la]*
- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var idi ve dāyimā dirdi ki Allāh'un ḳullarına **luṭfı** ol vaḳt yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuṣṣāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 18). [luṭfı, -ı]*
- bāḳīsin sen bilürsin Ḥāṣā senüñ **luṭfuñdan** ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 3). [luṭfuñdan, -uñ, -dan]*
- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı **luṭfına** ġarḳ ve niʿmetine müstaġraḳ ide ve rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 2). [luṭfına, -ı, -n, -a]*
- āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu ḥālet 'ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'ın **luṭfı** olur her ḳanḳı ṭāyifeye 'ināyet iderse ol ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 12). [luṭfı, -ı]*
- ve ol **luṭfı** maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek ki ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh'uñ dergāhından ne in'amlar olur ki bu ni'met aralarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 5). [luṭfı, -ı]*
- ḳabūl ḳılmaz ola veyā bu ḥālde olana kendü **luṭfı-y-ıla** ʿināyetler itmez ola ḳul bir eyülük iderse Ḥaḳ biñ ol ḳadar ḳılur ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 3). [luṭfı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*
- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ **luṭfından** baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 8). [luṭfından, -ı, -n, -dan]*

luṭf iderseñ: *İhsan etmek, bağışlamak.*
- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne **luṭf iderseñ** kendü faẓluñdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 10). [luṭf iderseñ, -er, -sen]*

luṭf u hidāyeti-y-ile: *İhsan ve doğru yolu göstermesiyle.*
- hidāyeti-y-ile hem dīnini iḥyā itdi hem dünyāsını hem evvelāsını gökcek itdi hem ʿuḳbāsını Tā ḳıyāmete degin nāmı ümmet arasında ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 15). [luṭf u hidāyeti-y-ile, -i, -y, -ile]*

luṭf-ı taḥrirle: *(Yazı) yazma ihsanı.*
- ü tevfīḳ idüp **luṭf-ı taḥrirle** ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi Rivāyet olınur ki meşāyiḫdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 3). [luṭf-ı taḥrirle, -le]*

luṭflar idüp: *İhsanlarda bulunmak..*

- ve taʿālā bana çoḳ **luṭflar idüp** ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki şol yüz aḳlıġı ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 13). [luṭflar idüp, -üp]*

luṭf-u iclāli: *Kerem ve büyüklük.*

- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẓlı olmasa Fużayl faẓl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ **luṭf-u iclāli** olmasa ʻālemde bu ḳadar ʻizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). [luṭf-u iclāli, -i]*

lübb: *Öz, esas.*

- siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi **lübbini** bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 17). [lübbini, -i, -n, -i]*
- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ **lübbidür** anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 16). [lübbidür, -i, -dür]*
- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve **lübbi** olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [lübbi, -i]*

3.15. M

mā: *Su.*

- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh **mā** gāh kürsī diyesin aña gāh ʻarş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 5). [mā,]*

maʻa: *Birlikte, beraber.*

- ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden muʻarrādur Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm ü te'eḫḫür nereden olur Ḳurān evvelinden āḫırına degin ezelde **maʻa** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 12). [maʻa,]*

maʿād: *Dönüp gidilecek, dönülecek olan yer. II Âhiret, âhiret hayâtı.*

- añlayan elbette **maʿādını** daḫı görür Bir kişi nerden geldügini bilicek nereye varacaġın bilmez mi eyle olıcak emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 15). [maʿādını, -ı, -n, -ı]*
- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve **maʿādından** bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 17). [maʿādından, -ın, -dan]*

maʿa hāzā: *Bununla birlikte, bununla berâber, böyle iken, böyle ise de.*

- naḳīż ṣanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür **maʿa hāẕā** bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 4). [maʿa hāẕā,]*

- bilmez **maʿa hāẕā** ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥarām fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma ṭaʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [maʿa hāẕā,]*
- bunca ḫaṭer olur **maʿa hāẕā** ki sevābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥs-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 15). [maʿa hāẕā,]*
- vaḳt olur ki bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür **maʿa hāẕā** ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 11). [maʿa hāẕā,]*
- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür **maʿa hāẕā** ki niçe efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlığınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 15). [maʿa hāẕā,]*
- ṭāʿatinde ḫużūr bulmazdı **Maʿa hāẕā** ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ faẓiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 17). [maʿa hāẕā,]*
- mücerred ḫāṭırumuza gelse ammā işlemege ʿazīmet itmesevüz bize ẕenb olmaz maʿa hāẕā ki eger ol ḳadar nesne ehlu'llāhdan birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 18). [maʿa hāẕā,]*
- aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler **maʿa hāẕā** ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiç bir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 10). [maʿa hāẕā,]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür **maʿahāẕā** anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 16). [maʿahāẕā,]*
- bir ġayrinüñ 'izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ 'azli ve zilleti olur pes bu su'āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez **ma'a hāẕā** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 8). [ma'a hāẕā,]*

maʿānī: *Manalar, anlamlar.*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında başīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīsüñ **maʿānisinde** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 4). [maʿānisinde, -(s)i, -(n)de]*
- diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẓīmüñ **maʿānīsinde** anca te'vīlāt söyler ki aṣḥāb-ı ẓevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 10). [maʿānīsinde, -(s)i, -(n)de]*

maʿānī: *Mânâlar, anlamlar. II Gerçekler, hakikatler.*
- açılmamışdı ve maʿārifde sözler söyledi ki kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki kimse dāyiresine başmamışdı ve **maʿānī** şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 10). [maʿānī,]*
- kendü bilür ol elfāẓdan ol **maʿānīyi** almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde şanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 7). [maʿānīyi, -y, -i]*

ma‘ānī-yi tefsīrde: *Kur'ân-ı Kerîm'in mana bakımından izahı.*

- ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi **Ma‘ānī-yi tefsīrde** maʿārifi çoḳ idi ve esrār-ı tenzīlde laṭāyifi çoḳ idi Maʿcūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve terkīb-i ṭabīʿatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 11). [ma‘ānī-yi tefsīrde, -de]*

maʿārif: *İlim, irfan.*

- ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi Maʿānī-yi tefsīrde **ma‘ārifi** çoḳ idi ve esrār-ı tenzīlde laṭāyifi çoḳ idi Maʿcūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve terkīb-i ṭabīʿatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 11). [maʿārifi, -i]*
- ḳanā'at üzere ve ekser-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve **maʿārifde** niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 12). [maʿārifde, --de]*
- cemīʿ tezkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar **maʿārif** ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 15). [maʿārif,]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve **maʿārifi** bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 9). [maʿārifi, -i]*
- ṣıfāt ise cennetde daḫı **maʿārifden** ayrılmaz ve tecellī-yi zāta ol daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 13). [maʿārifden, -den]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde **maʿārifi** evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 7). [maʿārifi, -i]*
- açılmamışdı ve **maʿārifde** sözler söyledi ki kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 9). [maʿārifde, -de]*
- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür **maʿārif** olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 9). [maʿārif,]*
- yitişmişdi her birinden bir niçe **māʿarif** kesb itmişdi Ḫaylī taşnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i tezkirede mezkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 11). [māʿarif,]*
- ṭasarruf ḳılurlar Rivāyet olınur ki kümmelden birisi dāyim ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ dersine ḥāżır olurdı anuñ **maʿārifinden** istifāde iderdi Bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 12). [maʿārifinden, -i, -n, -den]*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde fażlına ġāyet çoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı **maʿārifine** nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 10). [maʿārifine, -i, -n, -e]*

maʿārif ü idrākāt: *İlimler.*

- āḫıratda aña irem diyü ise gine cennet de aña yetişen ol olur tecellī-yi zātdan maḫrūm olur Eger dünyāda murādı **maʿārif ü idrākāt** ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 12). [maʿārif ü idrākāt,]*

maʿārifet: *İlim, irfan.*

- gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ başīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi **maʿārifetidür** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 12). [maʿārifetidür, -i, -dür]*

maʻārifet-i merātib u maḳāmātda: *Makamlar ve mertebeler ilmi.*

- ve **maʻārifet-i merātib u maḳāmātda** tamām kemālinden ġayri aḥādīṯ u rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʻẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 1). [maʻārifet-i merātib u maḳāmātda, -da]*

maʿārif-i ilāhīyyede: *İlahi ilimler.*

- işārātla iderdi maḳālātı Ḫaylī kişi gerekdür ki anuñ **maʿārif-i ilāhīyyede** sözlerini añlaya ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını fehm eyleye Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 13). [maʿārif-i ilāhīyyede, -de]*

maʿārif-i laṭīfe: *Hoş, güzel bilgiler.*

- bunuñ gibi daḫı **maʿārif-i laṭīfe** ve kelimāt-ı şerīfesi vardur ki tevāriḫde meẕkūrdur ve teẕkirelerde meşhurdur Eger cemīʿisi ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 5). [maʿārif-i laṭīfe,]*

maʿārif-i rabbāniyyeye: *Allah'a ait ilimler.*

- içer ve bilelerinde bāġ u şaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler hezār ẕevḳler ve ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile ve eger himmeti **maʿārif-i Rabbāniyyeye** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 4). [maʿārif-i rabbāniyyeye, -y, -e]*

maʿāş: *Geçim, yaşayış.*

- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde **maʿāşı** fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 3). [maʿāşı, -ı]*
- şanur belī aḳçasuz daḫı **maʿāş** olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 17). [maʿāş,]*

maʿāş eylerse: *Yaşamak.*

- her ne umarsa cennetde anı bulur ve bunda niçe **maʿāş eylerse** gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı leẕẕāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 9). [maʿāş eylerse, -r, -se]*

maʿasi: *Günahlar.*

- taḫşa'a ḳulūbuhum li-ẕikri'llāhi yaʿni Müslümān olanlara henūz vaḳt olmadı mı ki Allāh'a döneler hemīn bunı işitmekle bi'l-külliye **maʿasiye** tāyib ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 4). [maʿasiye, -y, -e]*
- içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ **maʿāṣīsin** maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 16). [maʿāṣīsin, -sin, -]*
- ile mümkin degül **maʿaṣiye** mürtekib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 19). [maʿaṣiye, -y, -e]*

- ʿĀlim olanuñ ḥāli efżal olur ʿārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür **maʿāṣī-y-ile** bulına Yaʿnī aña işāret ider ki ʿilm makāmı ʿalā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 16). [maʿāṣī-y-ile, -y, -ile]*
- iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe aʿmāl ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā şāyed bir niçe **maʿāṣī** daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 18). [maʿāṣī,]*

maʿāyib: *Ayıplanacak hareket ve davranışlar, ayıplar.*
- mesāvīsi olmaz ve hīç bir aḥaduñ **maʿāyibi** söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti neye ise ol cihetden anda lezzeti olur ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 17). [maʿāyibi, -i]*

maʿbūd: *Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye lâyık olan, kendisine ibâdet olunan varlık, ilâh, Allah.*
- bilinür ʿālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle taʿbīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh **maʿbūd** her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 8). [maʿbūd,]*

maʿcūn-ı ṭıyneti: *Yaradılış, (huy, mizaç) macunu.*
- ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi Maʿānī-yi tefsīrde maʿārifi çoḳ idi ve esrār-ı tenzīlde laṭāyifi çoḳ idi **Maʿcūn-ı ṭıyneti** āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve terkīb-i ṭabīʿatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 12). [maʿcūn-ı ṭıyneti, -i]*

mādām ki: *Mademki; -diği için, -diğine göre.*
- Allāh'ı yād iden kimsene yād itdügin bilmez ve yād itdügin bilen anı yād itmez Yāʿnī bir kişi **mādām ki** kendüliginden fānī olmaya aña vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 6). [mādām ki,]*
- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim **Mādām ki** ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 2). [mādām ki,]*
- ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān **mādām ki** kendüliginden fenā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 5). [mādām ki,]*
- Meşāyıḫ **mādām ki** müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ sözlerin eyü añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 3). [mādām ki,]*
- idem didi Yaʿnī insānda maḳṣūd-ı aṣlī göñül fażāsınuñ ṣafāsıdur ve maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ cilāsıdur **mādām ki** ol ṣāfī ola küdüretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 4). [mādām ki,]*
- kendü isterdi āyinesini mücellā göremezdi ola İnsān **mādām ki** dār-ı dünyāda kesb içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 9). [mādām ki,]*
- cāzimdür ki ẓāhirde bir nesne olmaz **mādām ki** bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 3). [mādām ki,]*

- cāzimdür ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz **mādām ki** aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 4). [mādām ki,]*
- yirden iḫtirāz ide **mādām ki** şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥṣi uzatduḳ şol ki teẕkire maṣlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 9). [mādām ki,]*
- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemīnden teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā **mādām ki** şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 14). [mādām ki,]*
- kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi **Mādām ki** Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde aña olan olmadı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 5). [mādām ki,]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz **mādām ki** ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 15). [mādām ki,]*
- ol meẓālimden ḫalāṣ ola aña cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura **mādām ki** ol meẓālim üzerinde ṭura Yaʿnī ṭoḳ olınca aña kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 11). [mādām ki,]*
- **mādām ki** insān ola insāniyyetden çıḳmaz ve biri daḫı budur kim egerçi dervīş fenā bulıcaḳ ʿilmi ʿilm-i ḥaḳḳ olur bir maẓhar-ı maḫṣūṣa merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 7). [mādām ki,]*
- yirden daḫı gelür **mādām ki** ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿesi olur ki hīç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 5). [mādām ki,]*
- ʿizzet mi olur ve bir kişi ki buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya ki naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa iḫtimāl virür **mādām ki** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 2). [mādām ki,]*

mādde: *Nesne.*
- līkin yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri **māddede** te'sīr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 4). [māddede, -de]*

mādde-i ṭıynet-i ḫāke: *Toprağın yaratılış nesnesi.*
- ı ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmak gerekdür ki **mādde-i ṭıynet-i ḫāke** anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 8). [mādde-i ṭıynet-i ḫāke,]*

maʿden: *Çok değerli şeyleri kapsayan kaynak.*
- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ **maʿdeni** ve maʿrifet naḳdinüñ maḫzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 14). [maʿdeni, -i]*

maʿden: *Cevher.*
- ol neşr iderdi İmām Muḥammed ḥod bir vāḥid-i zamān ve ferīd-i cihān idi ʿilm baḥrinüñ ʿummānı ve maʿrifet **maʿdeninüñ** kānı-y-ıdı ferāsetde bī-meşel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 16). [maʿdeninüñ, -i, -nüñ]*

ma‘den-i ḥaḳāyıḳ: *Hakikatların kaynağı.*

- muʿāmelāt-ı vicdāniyyede mecmaʿ-ı daḳāyıḳ idi ve esrār-ı mükāşifāt-ı Rabbāniyye de **ma‘den-i ḥaḳāyıḳ** idi ʿulemā-yı evvelīn ü āḫırīn bunda iṭbāḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 18). [ma‘den-i ḥaḳāyıḳ,]*

maʿden-i mürüvvet: *Cömertlik kaynağı.*

- ve ġurre-i rū-yi ḥaḳīḳaṭ **maʿden-i mürüvvet** ve kān-ı ṣafā sālik-i mesālik-i Muṣṭafā beşerīü’ẕ-ẕāt ve melekīü’ṣ-ṣıfāt mütemekkin-i ṣāha-ı bārgāh-ı ḳudsī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 3). [maʿden-i mürüvvet,]*

maʿden-i zühd ü ṭāʿat: *İbadet ve takvanın cevheri.*

- ṭāʿat ve menbaʿ-ı veraʿ u ʿibādet maḥbūbu’l-aḳvāl ve’l-efʿāl ve merġūbu’l-maḳāmāt ve’l-aḥvāl ol dārā-yı dāru’l-mülk-i dānāyī Şeyḫ Ebū Süleymān-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 3). [maʿden-i zühd ü ṭāʿat,]*

māder-i gītī: *Dünyanın annesi. II Dünya.*

- ḳaddesa’allāhu rūhahu ve zāde fī derecāti’l-cināni fütūhahu Ol şol Üveys-i Ḳarenī’dür ki rüzgār-ı kār-zār niçe ḳarnlar geçürmek gerek ki **māder-i gītī** raḥm-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 6). [māder-i gītī,]*

ma‘dūm olursa: *Yok olmak.*

- maʿdūm **ma‘dūm olursa** ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı ʿademden görine her mirʿatdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 3). [ma‘dūm olursa, -ur, -sa]*

maʿfuvv ola: *Affedilmek, bağışlanmak.*

- çoḳ gözükür ve ḳadri ʿālī olduḳça edebin artuḳ ṣaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde **ma‘fuvv ola** bunda günāh ṭutılur Bunuñ maʿnāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 4). [ma‘fuvv ola, -a]*
- degüldür ki gāh ola ol daḫı **maʿfuvv ola** Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaşmını bir ṭarīḳ-i aḫar ile irżā ḳıla ve nite ki Ḥażret-i Eyyūb’uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 9). [maʿfuvv ola, -a]*

maġār: *Bir yamaca veya kaya içine doğru uzanan, barınak olarak kullanılabilen yer kovuğu, in.*

- müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir mīrzāde iken Nişābūr’a gelüp ṭoḳuz yıl bir **maġārda** yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır ol şehrde meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 18). [maġārda, -da]*

maġfiret: *Allah'ın lutuf ve merhamet ederek kullarının günahlarını affetmesi.*

- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur **maġfiret** senden her ne luṭf iderseñ kendü faẕluñdur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 10). [maġfiret,]*

• **maġfireti-y-iledür** mücerred tāʿāte çalışmaḳ fāyyide ḳılmaz tāʿātden maḳṣūd hemīn emrine imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿibādātdan murād ancaḳ Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 1). [maġfireti-y-iledür, -i, -y, -ile, -dür]*

maġfūr iderdi: *Affetmek, bağışlamak.*

• cān-fizāsı ile niçe biñ kez biñ günāhkārları şefāʿatle **maġfūr iderdi** Her demde nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve her sāʿatde vücūdı beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 11). [maġfūr iderdi, -er, -di]*

maġfūr olur: *Bağışlanmak, affolunmak.*

• ṭuymaz ve eger andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü maʻāṣī aña doymaz niçe put-perestler olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp **maġfūr olur** ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 18). [maġfūr olur, -ur]*

maġfūr ṭut: *"Affolunmuş, bağışlanmış kıl" manasında kullanılan söz.*

• işlerüz **maġfūr ṭut** bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü faẓluñdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 9). [maġfūr ṭut,]*

maġlūb: *Galebe olunmuş, kendisine üstün gelinmiş.*

• emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı **maġlūb** gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 8). [maġlūb,]*

maġlūb olduġı: *Yenilmek.*

• olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün aña iʿtidād olmaz ve anuñ sıḳletinden aña keşāfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 14). [maġlūb olduġı, -duġ, -ı]*

maġlūb olup: *Yenik düşmek, yenilmek.*

• şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar şayılur ādemüñ büyük 'adūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs **maġlūb olup** başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 8). [maġlūb olup, -up]*

maġmūm: *Gamlı, kederli.*

• ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u **maġmūm** idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 3). [maġmūm,]*

maġrib: *Batı.*

• böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarken**maġribde** işideler anlaruñ sem'i semʿu'llāh olur ve anlaruñ başri nūru'llāh olur anlaruñ semā'ını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 17). [maġribde, -de]*

mağrur ol-: *Kibirlenmek, gururlanmak, kendini beğenmek.*

- olmışsındur Bu ikisi saña iki put olmışdur bunlara ʿibādet idersin cehlüñden eyle şanursın ki Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp nūr-ı velāyetle Ḥaḳḳ'ı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 15). [maġrūr olmışsındur, -mış, -sın, -dur]*
- ʿameline **maġrūr ola** ve nefsini bir nesne şanup anuñla mesrūr ola andan kendüye bir daʿvā-yı enāniyyet gele ve ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 13). [maġrūr ola, -a]*
- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi **maġrūr olmaḳ** olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendü daḫı itmek olmaz ʿāḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 11). [maġrūr olmaḳ,]*

maġṣūb oldugı: *Zorla alıkonulmak. II Hz. Yunus'un balığın karnında alıkonulması.*

- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol **maġṣūb oldugı** ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 2). [maġṣūb oldugı, -dug, -ı]*

maġz: *Akıl, beyin, dimağ.*

- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ **maġzı** ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [maġzı, -ı]*

māh: *Ay, kamer.*

- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ ẕaḫri idi Dīn göginüñ **māhı** ve cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 9). [māhı, -ı]*
- cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve **māh** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 4). [māh,]*

maḥabbat: *Aşk, sevgi, muhabbet.*

- beytüñ **maḥabbetini** günāh ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti sevmek īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 15). [maḥabbetini, -i, -n, -i]*
- olmaz Çoḳ olur ki bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur ki şefāʿat her yirde rāst gelmez ol dōstunuñ ḳalbinden bu **maḥabbat** götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 12). [maḥabbat,]*
- aḫbāruñ delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve **maḥabbat** naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 14). [maḥabbat,]*
- eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh'uñ **maḥabbeti** mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 13). [maḥabbeti, -i]*
- **maḥabbetleri** sebebi-y-ile mertebelere yitişdiler ancaları meşhūr-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı Rivāyet olınur ki ol vaḳt ki Ẕū'n-Nūn vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 7). [maḥabbetleri, -ler, -i]*

- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿişḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve **maḥabbet** derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 11). [maḥabbet,]*

maḥabbet id-: *Sevmek, sevgi duymak.*

- virdükleri vaḳt şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā ana Ben iki kişiye **maḥabbet idemezsin** ve iki eve ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 12). [maḥabbet idemezsin, -e, -mez, -sin]*
- gerek Ve Sehl bin ʿAbdu'llāh ḥażretinden naḳl olınur ki eydürdi Allāh'uñ ni'metine rażī olan ziyāde olursa daḫı **maḥabbet ider** ve ammā anuñ virdügine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 16). [maḥabbet ider, -er]*
- mirḳātı olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlıġına **maḥabbet ider** ke-ennehu Rabb'inden ol kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 5). [maḥabbet ider, -er]*
- dünyāyı sever āḫıratı sevmez mümkin degüldür iki ḳarpuz bir ḳoltuġa ṣıġmaz meger dünyāya āḫırat içün **maḥabbet ide** dünyā anuñ meksebidür diyü meveddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 18). [maḥabbet ide, -e]*
- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿaẕāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 9). [maḥabbet ider, -er]*

maḥabbet idüp: *Sevmek, sevgi duymak.*

- mertebe saña neden oldı Eyitdi Bilmezem yā Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme tābiʿ olup ḥürmet idüp ve benüm ehl-i beytüme **maḥabbet idüp** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 18). [maḥabbet idüp, -üp]*
- var idi Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi budur kim ʿulemāya **maḥabbet idüp** ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı budur kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 4). [maḥabbet idüp, -üp]*

maḥabbet: *Aşk, sevgi, muhabbet.*

- vaḳt fikrinde olur ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur ve **maḥabbeti** anlara maʿḳūd olur her anduḳca yitişemedügine te'essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 5). [maḥabbeti, -i]*
- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne **maḥabbeti** çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür ve mebde'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 14). [maḥabbeti, -i]*

maḥabbet-i maḥbūb-ı muṭlaḳ: *Mutlak olan sevgilinin (Allah) muhabbeti.*

- **maḥabbet-i maḥbūb-ı muṭlaḳ** cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 1). [maḥabbet-i maḥbūb-ı muṭlaḳ,]*

maḥaccet: *Delil, kanıt.*

- ṭurursın ki iḫtilāt-ı şükūk u şübeh-i aḳvāmdan bi'l-külliye pāk olur ve erbāb-ı efkāruñ ḳanḳı **maḥaccetlerini** görüp ṭurursın ki mahādī-yi evdiye vesāvis-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 8). [maḥaccetlerini, -ler, -i, -n, -i]*

mahādī-yi evdiye: *?.*

- ṭurursın ki iḫtilāt-ı şükūk u şübeh-i aḳvāmdan bi'l-külliye pāk olur ve erbāb-ı efkāruñ ḳanḳı maḥaccetlerini görüp ṭurursın ki **mahādī-yi evdiye** vesāvis-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 8). [mahādī-yi evdiye,]*

maḫāfet: *Korku.*

- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu **maḫāfeti** olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 14). [maḫāfeti, -i]*
- **maḫāfetden** anuñ iḫtirāz ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳındugı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 15). [maḫāfetden, -den]*

maḥal: *Yer, mekan, mevki.*

- ʿaḳl süvārları ol yirlere varıcaḳ licāmını çekmek gerek ve maḥāmil-i ārāyiş-i efkār ol **maḥalde** çökmek gerek niçe nesne ẓāhir-i şerīʿatde eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 14). [maḥalde, -de]*

maḥal: *Yer, durum. II Lüzûm, gereklilik.*

- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir **maḥal** ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı sālisden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 7). [maḥal,]*

maḥalinde: *Yerinde, gerektiği biçimde.*

- bulınur ol **maḥalinde** gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 3). [maḥalinde,]*

maḥall: *Yer.*

- şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir zerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi **maḥallinden** ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 8). [maḥallinden, -i, -n, -den]*

maḥall: *Uygun olan yer yahut kimse.*

- ṣordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāṣı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz **maḥalline** virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 16). [maḥalline, -i, -n, -e]*
- ziyāde olur ve bu anı **maḥalline** ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni bağlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 7). [maḥalline, -i, -(n)e]*

maḥallāt: *Mahalleler.*

- **maḥallātda** mest gezerken görür bir kāġidda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī hezār taʿẓīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 15). [maḥallātda, -da]*

maḥalle: *Bir yerleşim biriminin bölündüğü her bir kısım.*

- eylerler sevāb ḳasd idüp namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki **maḥalle** mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 14). [maḥalle,]*

maḥallinde: *Yeri gelince, yerinde.*

- gökçekdür yaḳīniyyātı **maḥallinde** girçekdür ammā şol ḳażāyā ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 9). [maḥallinde,]*
- tamām **maḥallinde** girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāşı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ zikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 3). [maḥallinde,]*
- ḫātır ḳaṣd eyleyüp muḥābā-y-ile işleyesin Müdāhene oldur kim dīn emrinde sākit olup **maḥallinde** naṣīḥat eyleyesin riʿāyet-i ḫātır idüp emr-i maʿrūf ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 8). [maḥallinde,]*

maḥāmil-i ārāyiş-i efkār: *Fikir ziynetleriyle yüklü olan sepetler.*

- ʿaḳl süvārları ol yirlere varıcaḳ licāmını çekmek gerek ve **maḥāmil-i ārāyiş-i efkār** ol maḥalde çökmek gerek niçe nesne ẓāhir-i şerīʿatde eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 14). [maḥāmil-i ārāyiş-i efkār,]*

maḥāsin-i fażāyil: *Faziletlerin güzelleri.*

- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi **maḥāsin-i fażāyil** ile ḥāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 1). [maḥāsin-i fażāyil,]*

maḥāsin-i ḫasāyili: *Huylarının güzellikleri.*

- taṣavvufda bir şīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣ var idi **Maḥāsin-i ḫasāyili** keşīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 8). [maḥāsin-i ḫasāyili, -i]*

maḥāsinü'l-menāḳıb: *Menkıbeleri güzellikler olan.*

- maḳbul-i erbāb-ı ṭarīḳat faḫr-i ehlu'llāhi'l-ʿiẓām ve ẓaḫru'l-meşāyıḫi'l-kirām ṣāḥib-i mekārimü'l ḫaṣāyil ve **maḥāsinü'l-menāḳıb** şeyḫ-i ʿālem Ḥāriṣ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 4). [maḥāsinü'l-menāḳıb,]*

maḥbūb: *Güzel, hoş.*

- ve sözleri tamām **maḥbūbdı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 19). [maḥbūbdı, -dı]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet **maḥbūb** idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 10). [maḥbūb,]*

maḥbūb: *Muhabbet duyulan, sevilen, sevgili.*

- **maḥbūbdur** ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi vardur ve fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 7). [maḥbūbdur, -dur]*

• Allāh'un ḫāṣ ḳulları ki maḳṣūdları ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola ve murādları ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden ġayrı **maḥbūbları** olmaya ve maʿşuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 18). [maḥbūbları, -lar, -ı]*

• ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir **maḥbūb** ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 8). [maḥbūb,]*

• ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh **maḥbūb** dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 18). [maḥbūb,]*

• dem taġaddīleri ġıdā-yı maʿrifet ile olur ve ʿalā'd-devām ünsleri mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt ile olur **maḥbūbları** cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur ve maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 12). [maḥbūbları, -ları]*

maḥbūb: *Sevgili, güzel. II Huri.*

• cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler **maḥbūblar** olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 4). [maḥbūblar, -lar]*

maḥbūb: *Sevgili. II Allah.*

• kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki ʿāşıḳlara **maḥbūbdan** inḳıṭaʿ ḫavfı daḫı olur hīç bir ʿāşıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 11). [maḥbūbdan, -dan]*

maḥbūb: *Sevgili. II Melekler.*

• ḫiẕmet içün yürürler ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki dizin dizin cennet **maḥbūbları** her dem ḳarşusında el baġlayup ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 12). [maḥbūbları, -lar, -ı]*

maḥbūb ider: *Sevgili, dost etmek.*

• cūdı sebebi-y-ile başılur görinmez olur cūd settarü'l ḳabāyiḥ olur ve büḫl keşşāfü'l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi ecānibe **maḥbūb ider** ve büḫl ādemi aḳāribe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 2). [maḥbūb ider, -er]*

maḥbūb idine: *Sevgili, dost edinmek.*

• ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki anuñ ẕāt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki andan ġayri **maḥbūb idine** Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 12). [maḥbūb idine, -e]*

maḥbūb olur: *Güzel, hoş olmak.*

• tenākuż olmaz biz añlamazuz Anlardan her ne gelür-ise merġūb olur her ne vāḳiʿ olur-ise **maḥbūb olur** Fi'l-cümle Bişr-i Ḥāfī kibār-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳatden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 14). [maḥbūb olur, -ur]*

• idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi **maḥbūb olur** her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 2). [maḥbūb olur, -ur]*

maḥbūb u merġūb: *Muhabbet duyulan, sevilen, rağbet edilen.*

- ḳatında **maḥbūb u merġūb** idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 11). [maḥbūb u merġūb,]*

maḥbūb u murād olur: *Sevilen ve arzu edilen olmak.*

- nite ki dünyā seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat fikrini ḳor her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā aña **maḥbūb u murād olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 16). [maḥbūb u murād olur, -(u)r-ur]*

maḥbūb-ı enām itdi-y-ise: *Mahlukatın sevgilisi etmek.*

- niçe **maḥbūb-ı enām itdi-y-ise** ol ʿālemde daḫı maḥbūb-ı muṭlaḳ ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 17). [maḥbūb-ı enām itdi-y-ise, -di, -y, -i, -se-di, -y, -ise]*

maḥbūb-ı enām olurlar: *İnsanların sevgilisi olmak.*

- **maḥbūb-ı enām olurlar** ve her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid dirilenler ekṣer budur kim rāfiżī olurlar şöyle ki tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 13). [maḥbūb-ı enām olurlar, -ur, -lar]*

maḥbūb-ı ḥakīkīden: *Gerçek dost, sevgili. II Allah.*

- Allāh'un ḫāṣ ḳulları ki maḳṣūdları ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola ve murādları ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola **maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden** ġayrı maḥbūbları olmaya ve maʿşuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 18). [maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden, -den]*

maḥbūb-ı muṭlaḳ: *Şüphesiz sevgili.*

- **maḥbūb-ı muṭlaḳ** cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 1). [maḥbūb-ı muṭlaḳ,]*

maḥbūb-ı muṭlaḳ ide: *Allah'ın sevgilisi eylemek.*

- niçe maḥbūb-ı enām itdi-y-ise ol ʿālemde daḫı **maḥbūb-ı muṭlaḳ ide** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 17). [maḥbūb-ı muṭlaḳ ide, -e]*

maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat: *Hakikat alimlerinin sevgilisi.*

- makbūlü'l-feżāyil ve maḥmūdu'l-ḫaṣāyil idi ʿibādātı bī-ʿadd u iḥṣā ve veraʿda naẓīri nā-peydā idi muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat ve **maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 8). [maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat,]*

maḥbūbu'l-aḫlāḳ: *Ahlakı sevilen kişi.*

- Muḥammed bin Semmāk zuhhād-ı ʿarşdan bir bellüsi idi ve ʿubbād-ı dehrden bir ulusı idi maḳbūl-i enām ve merżī-i ḫaṣ u ʿām idi **maḥbūbu'l-aḫlāḳ** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 6). [maḥbūbu'l-aḫlāḳ,]*

maḥbūbu'l-aḳvāl ve'l-efʿāl: *Hareketleri ve sözleri sevilen.*

- ṭāʿat ve menbaʿ-ı veraʿ u ʿibādet **maḥbūbu'l-aḳvāl ve'l-efʿāl** ve merġūbu'l-maḳāmāt ve'l-aḥvāl ol dārā-yı dāru'l-mülk-i dānāyī Şeyḫ Ebū Süleymān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 3). [maḥbūbu'l-aḳvāl ve'l-efʿāl,]*

maḥbūbü'l-aṣfiyā: *Her türlü kötülükten arınmış kimselerin, ermişlerin sevgilisi.*

- muʿaẓẓam-ı ʿubbād maḳbūlü'l-evliyā ve **maḥbūbü'l-aṣfiyā** ḳıdvetü erbābi'ṭ-ṭarīḳa ve zübdetü aṣḥābi'l-ḥaḳīḳa ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil tüvānger-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 3). [maḥbūbü'l-aṣfiyā,]*

maḥbūbu'l-ḫalāyıḳ: *İnsanların sevgilisi, dostu.*

- bāhir idi Her biri mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil ve her biri menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil idi cemīʿisi **maḥbūbu'l-ḫalāyıḳ** ve cümlesi maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 14). [maḥbubu'l-ḫalāyıḳ,]*

maḥbūs: *Hapishâne.*

- göñülleri rāżī degüldür ki maḳbereye gireler hemīn ḳabre girmegi anlar müżayyıḳ şanurlar ve hemīn maḳbereyi bir **maḥbūs** fikr ḳılurlar anı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 10). [maḥbūs,]*

maḥbūs itdüñ: *Hapsetmek, kapatmak.*

- zinde idüm bu iki cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe ḫizmet iderdüm çün beni zindān-ı gūrda **maḥbūs itdüñ** üşde cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 4). [maḥbūs itdüñ, -düñ]*

maḥcūbīn: *Hak'la veya ilâhî hakikatla arasında perde bulunan, bu yüzden ilâhî gerçeklerin özüne nüfuz edemeyenler.*

- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur **maḥcūbīn** ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā şol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliġinden bir işdür ider ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 15). [maḥcūbīn,]*

mahdī-yi eṭvār-ı ṭarīḳat: *Tarikat hallerinin mehdisi.*

- eṭvār-ı ṭarīḳat nevr-i ḥadaḳa-ı mekārim ü fażāʿil ve zeyn-i ḥadīḳa-ı mecālis-i şemāyil gül-i bāġ-ı maʿārif-i nebevī ve bülbül-i gül-zār-ı laṭāyif-i Muṣṭafavī ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 3). [mahdī-yi eṭvār-ı ṭarīḳat,]*

mahdī-yi hidāyet-i sübḥānī: *Allah' ın kurtuluş yoluna ileten (kimse).*

- meydān-ı mücāhede ve mükāşif-i esrār-ı müşāhede maẓhar-ı ʿināyet-i rabbānī ve **mahdī-yi hidāyet-i sübḥānī** maṭlaʿ-ı envār-ı ilāhī ve muṭṭaliʿ-i rumūz-ı nā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 4). [mahdī-yi hidāyet-i sübḥānī,]*

maḥdūme-i serā-perde-i vaḥdet: *Birlik otağının hizmetçisi.*

- ḫāṣ ve muḳarreb-i bār-gāh-ı ihtişāṣ maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı ḳurb u iḫtirāḳ **maḥdūme-i serā-perde-i vaḥdet** ve bānū-yi ḫānedān-ı 'izzet s̱āniye-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 4). [maḥdūme-i serā-perde-i vaḥdet,]*

maḥfī ḳılına: *Gizli tutulmak.*

- her aḥaddan ol ʿilm **maḫfī ḳılına** murād andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 13). [maḫfī ḳılına, -a]*

maḥfīce: *Gizlice.*

- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum şanur ḫaberi yoḳdur ki bir **maḫfīce** riyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūşına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 9). [maḫfīce,]*

māh-ı 'ālem-i 'irfān: *İlim aleminin ayı.*

- **māh-ı 'ālem-i 'irfān** nūr-ı ḥadaḳa-i necāt ve nevr-i ḥadīḳa-i inābet zeyn-i bāġ-ı velāyet ve serv-i cūybār-ı 'ināyet ṣadru'l-evliyai'l-'iẓām ve 'umdetü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 3). [māh-ı 'ālem-i 'irfān,]*

māhiyyet: *Bir şeyin ne olduğunu belirleyen asıl unsur, nitelik.*

- didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir **māhiyyetdür** ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 2). [māhiyyetdür, -dür]*

maḥkeme: *Davaların görülüp hükme bağlandığı yer.*

- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol **maḥkemede** ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 4). [maḥkemede, -de]*

maḫlūḳ: *Halk olunmuş, yaratılmış.*

- aña şordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve **maḫlūḳdan** istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 14). [maḫlūḳdan, -dan]*
- aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler **maḫlūk** minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 10). [maḫlūk,]*
- her mevcūduñ edebini tamām riʿāyet ider ve her **maḫlūḳı** derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 13). [maḫlūḳı, -ı]*
- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur baṣri hiç **maḫlūḳı** görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [maḫlūḳı, -ı]*

maḫlūḳ: *Halk olunmuş, yaratılmış. II Mutezile mezhebine göre "Kur'ân mahlûktur" fikrinin arka cephesinde Allah'ın kelam sıfatının inkârı yatar.*

- nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu iḫtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a **maḫlūḳ** u hādiṣ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 16). [maḫlūḳ,]*
- ḫaber eyleyüp Ḳurān'a **maḫlūḳdur** di didiler Ol mümkin mi idi ki ẓāhir-i şerʿden tecāvüz ide-y-idi Peyġambar maḫlūḳ degüldür diyorken ol maḫlūḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 13). [maḫlūḳdur, -dur]*

maḫlūḳāt: *Yaratılmışlar.*

- özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış **maḫlūḳatuñ** ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 2). [maḫlūḳatuñ, -uñ]*
- rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoġ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'uñ ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol Ḥażret'üñ **maḫlūḳātına** raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 2). [maḫlūḳātına, -ı, -n, -a]*

maḥlūṭ olur: *Karışık olmak; düzeni, tertîbi bozulmuş, düzensiz, intizamsız olmak.*

- **maḫlūṭ olur** hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 15). [maḫlūṭ olur, -ur]*

maḥmūd: *Övülmüş methedilmiş, methe ve övgüye değer.*

- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında **mahmūd** nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 15). [mahmūd,]*

maḫmūd ol-: *Övülmüş, methedilmiş kimse olmak.*

- ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilkatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında **maḫmūd ola** ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 5). [maḫmūd ola, -a]*
- ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʿuzlet iderler ammā cemīʿ evḳātlerini ʿabeş geçürürler ol ʿuzlet ʿuḳalā yanında **maḫmūd olmaz** ve ol ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 18). [maḫmūd olmaz, -maz]*

maḫmūdu'l-ḫaṣāyil: *Huyları övülmüş olan.*

- makbūlü'l-feżāyil ve **maḫmūdu'l-ḫaṣāyil** idi ʿibādātı bī-ʿadd u iḥṣā ve veraʿda naẓīri nā-peydā idi muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat ve maḫbūb-ı ʿulemā-yı ḫaḳīḳat idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 7). [maḫmūdu'l-ḫaṣāyil,]*

maḫmūl ola: *İsnat olunmak.*

- kelām bunlaruñ tenezzüli ve meskenetlerine ve maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına **maḫmūl ola** ve cāyizdür ki kelām taḫḳīḳī ola ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 2). [maḫmul ola, -a]*

maḥmūm: *Hummaya yakalanmış, ateşi yükselmiş, ateşli.*

- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler **mahmūm** idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 4). [mahmūm,]*

maḫrem-i esrār-ı ilāhī: *İlahi sırların sırdaşı.*

- bürhān-ı mesālik-i taḫḳīḳ mütemekkin-i ḫāne-i ṣafā ve mütevekkil-i rāh-ı Ḫudā pīşvā-yı kāmilīn ve muḳtedā-yı ehl-i dīn **maḫrem-i esrār-ı ilāhī** ve ġavvās-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 4). [maḫrem-i esrār-ı ilāhī,]*

maḫrem-i ḥarīm-i ḫāṣ: *Husûsî hanenin gizlisi.*

- ḫāṣ ve muḳarreb-i bār-gāh-ı ihtiṣāṣ maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı ḳurb u iḫtirāḳ maḥdūme-i serā-perde-i vaḥdet ve bānū-yi ḫānedān-ı ʻizzet s̱āniye-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 3). [maḫrem-i ḥarīm-i ḫāṣ,]*

mahrūb ider: *Düşman etmek.*

- **mahrūb ider** cūd bir ednāya ʻizzet virür ve büḫl bir aʻlāya z̲illet virür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki ḳādir olur şerʻüñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 3). [mahrūb ider, -er]*

maḫrūm ḳal-: *Yoksun kalmak.*

- ʻameline maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup anuñla mesrūr ola andan kendüye bir daʻvā-yı enāniyyet gele ve ol enāniyyete aldanup **maḫrūm ḳala** anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 14). [maḫrūm ḳala, -a]*
- s̱evāblardan **maḫrūm ḳaluruz** anlar zekāt virürler biz viremezüz ve andan olacaḳ mes̱ūbāta biz iremezüz anlar ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler bizüm elümüzden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 15). [maḫrūm ḳaluruz, -ur, -uz]*

maḫrūm oldı: *Yoksun kalmak.*

- Muḥammed'i bildi ve geldi Ebū Ṭālib yanında ʿammisi iken **maḫrūm oldı** Aṣl-ı maʿrifet maʿrifet-i ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür Baʿżı ervāḥuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 13). [maḫrūm oldı, -dı]*

maḫrūm olur: *Yoksun kalmak.*

- ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine ʻizzet ḳoya ol kişinüñ tevāżuʻdan naṣībi olmaz **maḫrūm olur** hemīn mütekebbirler defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 18). [maḫrūm olur, -ur]*
- āḫıratda aña irem diyü ise gine cennet de aña yetişen ol olur tecellī-yi z̲ātdan **maḫrūm olur** Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 12). [maḫrūm olur, -ur]*

maḥşer: *Haşrolunacak, toplanılacak yer; kıyamet günü ölülerin dirilip toplanacakları yer.*

- Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sāʿat öñlerindedür ve ṣırāṭ ve **mahşer** yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 6). [mahşer,]*
- muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir z̲erre ḳadar od yansun gerek **maḥşerde** ṣırf s̲evāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 18). [maḥşerde, -de]*
- rāḥat olan vāṣıl-ı maḳāmāt-ı ʻārifīn olmaz ve her yevm **maḥşerde** cennete giren fāiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz ekser-i nāsuñ gine cennetde lez̲z̲etleri şehvāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 3). [maḥşerde, -de]*

maḥsūs: *Duyularla algılanan, his olunan; mevcudat.*

- mis̲ālde bir ṣūreti olur ve her **maḥsūs** elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nite kim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 11). [maḥsūs,]*

• elbette bir rūḥāniyyetsüz olmaz ve her **maḥsūs** elbette bir miṣālsüz bulınmaz gerek mevcūd olan cemād gerek ḥayvān ola mümkin degüldür ki bir miṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 7). [maḥsūs,]*

maḥşūş olur: *Has, özgü olmak.*
• eydürdi Allāh'uñ dünyāda hem cenneti olur hem cehennemi ve her birine **maḥşūş olur** bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 18). [maḥşūş olur, -ur]*

maḥsūsāt: *Varlığı beş duyu ile anlaşılan, duyulan, hissedilen şeyler.*
• ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀkil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki anda mücerredāt **maḥsūsāta** ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 14). [maḥsūsāta,]*

maḥsūsāt: *Varlığı beş duyu ile anlaşılan, duyulan, hissedilen şeyler. II Dünya.*
• olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen **maḥsūsātı** nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 12). [maḥsūsātı, -ı]*

maḥşūş-ı ʿināyet-i ḥaḳ celle ve tebāreke: *Yüce ve celal olan Allah'ın ihsanının özeli.*
• ṭarīḳat cāmiʿ-i ʿilm ü ʿamel hādim-i bünyān-ı emel maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı envār-ı nā-mütenāhī **maḫṣūṣ-ı ʿināyet-i Ḥaḳ celle ve tebāreke** Ḥażret-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 4). [maḫṣūṣ-ı ʿināyet-i ḥaḳ celle ve tebāreke,]*

maḥv eyleye: *Yok etmek, ortadan kaldırmak. II Silmek.*
• içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin **maḥv eyleye** Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 16). [maḥv eyleye, -y, -e]*

maḥv itdi: *Yok etmek.*
• her ne ḳadar seyyi'ātum var-ise **maḥv itdi** Ümīddür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola ve anuñ iḫlāṣını rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 15). [maḥv itdi, -di]*

maḥv ḳıla: *Yok etmek, ortadan kaldırmak. II Silmek.*
• gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel bulına ki ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri **maḥv ḳıla** gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 10). [maḥv ḳıla, -a]*

mahv olur: *Boşa gitmek, heba olmak.*
• maʿṣiyet añā muḳābele idemez gāh olur ki bir maʿṣiyetle hezārān-ı hezār ṭāʿatler **mahv olur** nite ki küfri mümkin degül başmaz her ne ḳadar ḫayrāt ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 4). [mahv olur, -ur]*

maḫż: *Saf, hâlis.*

- dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da **maḫż** ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 17). [maḫż,]*

maḫżā: *Yalnız, ancak, sadece.*

- ġavġa çekilür her kim ki aña ṭaʿn ider **maḫżā** taʿassub u cehaletindendür ve her kim ki aña suʾ-i ẓann ider hemīn kendü żalāletindendür maʿrifet hemīn kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 9). [maḫżā,]*
- niyyet idüp üzerine uġrayup ṭururam āḫır yine **maḫżā** Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp ol günāhı itmeyüp ṭururam Şāfiʿī eyitdi Ben ḥükm iderem ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 3). [maḫżā,]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḫżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 16). [maḫżā,]*
- olduġı ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına lāyıḳ olmaz belki **maḫżā** ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 2). [maḫżā,]*
- olmaz **maḫżā** ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz sulb Ādem'de ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 11). [maḫżā,]*
- ve ol luṭfı **maḫżā** raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek ki ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh'uñ dergāhından ne inʿamlar olur ki bu niʿmet aralarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 5). [maḫżā,]*
- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḫżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 16). [maḫżā,]*
- īmāna īmān mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına **mahżā** ʿināyeti ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 12). [mahżā,]*

mahzen: *Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer.*

- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ **maḫzeni** idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 14). [maḫzeni, -i]*

maḫzūn: *Üzüntülü, kederli, hüzünlü.*

- ve hem mehcūr hem **maḫzūn** hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 13). [maḫzūn,]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim **maḫzūn** u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 3). [maḫzūn,]*

maḥzūn olur: *Kederlenmek, üzülmek, hüzünlenmek.*

- **maḥzūn** olur Nitekim ḥaberde gelür her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur ve anda ḫōd şübhe yoḳdur ki ednā maḳāmüñ aʿlāya göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 13). [maḥzūn olur, -ur]*

maḥzūn u maġmūm: *Hüzünlü ve kederli.*

- Dāyimā **maḥzūn u maġmūm** idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 7). [maḥzūn u maġmūm,]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim **maḥzūn u maġmūm** idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 3). [maḥzūn u maġmūm,]*

ma'-i ḳırba-y-ıla: *Kırba suyu.*

- vużū-ı ẓāhir gerek **ma'-i ḳırba-y-ıla** andan vużū-ı bāṭın gerek āb-ı tevbe ile girdügi mescidi mescid-i Ḥarām farż itmek gerek ve ṭurduġı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 11). [ma'-i ḳırba-y-ıla, -y, -ıla]*

māʾide: *Sofra. II Yemek, ziyâfet.*

- olmadın dürlü dürlü yimişler gösterür gāh olur envāʻ-ı eṭʻime ile **māʾide** beṣāt ider elinden gelür her neye ki ḳaṣd ider gāh olur iḥyā-yı mevtā ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 13). [māʾide,]*

maʿīşet: *Yaşamak için gerekli olan şeyler, geçim.*

- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün kendüyi ışmarlamaz kendü **maʿīşetine** olçumlıḳ idüp kendü çalışur ṭurmaz Şol ki kendüye lāzım olan ḫidmetdür anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 9). [maʿīşetine, -i, -n, -e]*

maʿiyyet: *Birlik, beraberlik. II Salikin her şeyde Allah'ı görmesi ve her an onunla birlikte olması.*

- **maʿiyyetdür** ki lisān-ı keŝretden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan naẓarında andan ġayri kimi görür Yā anuñla biledür yā degüldür dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 13). [maʿiyyetdür, -dür]*
- maʿiyyetdür ki lisān-ı keŝretden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan naẓarında andan ġayri kimi görür Yā anuñla biledür yā degüldür dinilür ol **maʿiyyet** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 14). [maʿiyyet,]*
- **maʿiyyetdür** ki söylenür ammā gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 15). [maʿiyyetdür, -dür]*
- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşahede kılurlar ol **maʿiyyet** nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 1). [maʿiyyet,]*
- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşahede kılurlar ol maʿiyyet nice **maʿiyyetdür** anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [maʿiyyetdür, -dür]*

ma‘iyyet: *Birlik, beraberlik.*

- **ma‘iyyeti** sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 7). [ma‘iyyeti, -i]*

maʿiyyet-i ʿibāret: *Cümlelerin bir araya gelmesi.*

- söylemek bize ḥayret arturur ol bir maʿnādur ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan **maʿiyyet-i ʿibāret** ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 18). [maʿiyyet-i ʿibāret,]*

maḳāl: *Söz, kelam.*

- İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek **maḳāl** olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu’llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 9). [maḳāl,]*
- Süleymān’a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna’llāh bu neʿaceb **maḳāl** ve bu ne muʿavvec ḥayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [maḳāl,]*

maḳālāt: *Sözler.*

- ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve **maḳālātı** kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl’den çoḳ kişiyi görmiş idi Enes ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 7). [maḳālātı, -ı]*
- işārātla iderdi **maḳālātı** Ḫaylī kişi gerekdür ki anuñ maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini añlaya ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını fehm eyleye Ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 13). [maḳālātı, -ı]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde **maḳālātı** var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 11). [maḳālātı, -ı]*
- **maḳālātı** var idi maḳāmāt-ıʿārifīnde ḫōş diḳḳātlar idüp ʿalāmetler ḳomışdur ve menāzil-l sālikīni tamām taʿyīn eyleyüp emāretler ḳomışdır Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 5). [maḳālātı, -ı]*
- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī **maḳālātı** var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā’imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 9). [maḳālātı, -ı]*

maḳām: *Derece, mertebe. II Sâlikin Allah yolunda ulaştığı kalıcı mertebe, mânevî rütbe.*

- bir **maḳāmda** dinilmişdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 19). [maḳāmda, -da]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her **maḳāmuñ** bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [maḳāmuñ, -uñ]*
- **maḳāmda** olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ aṭıbbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 3). [maḳāmda, -da]*
- her ne maḳām ki irse anda ḳarar ḳılmaz andan aʿlā **maḳāma** müteveccih olur anda ṭurmaz eger şöyle ki bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 11). [maḳāma, -a]*

- maḥzūn olur Nitekim ḫaberde gelür her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur ve anda ḫōd şübhe yoḳdur ki ednā **maḳāmūñ** aʿlāya göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 14). [maḳāmūñ, -uñ]*
- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿişyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān olur ve ol **maḳāmuñ** şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 6). [maḳāmuñ, -uñ]*
- severem her ne maḳāmdaki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki **maḳāmda** görüremdir idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 2). [maḳāmda, -da]*

<u>maḳām:</u> *Derece, mertebe.*

- firdevsi **maḳām** vire ve ecdād-ı kirāmı ile ḥaşr ola Āmīn Ve yā ḫayra'n-nāşırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 5). [maḳām,]*
- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿālī **maḳāmdur** ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [maḳāmdur, -dur]*
- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḫtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir **maḳām** olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [maḳām,]*
- eglerdi gāh irşād **maḳāmında** oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aşamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmāni ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 3). [maḳāmında, -ı, -(n), -da]*
- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne **maḳāmdan** söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 17). [maḳāmdan, -dan]*
- ehli gerek ol **maḳāmı** göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [maḳāmı, -ı]*
- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin bu ḳadar daḫı ol **maḳāmda** şirk ü ṭuġyān olur egerçi bizüm gibilerde tamām tevḥīd ü īmān ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 15). [maḳāmda, -da]*
- begenmemiş olur pes ol **maḳāmda** olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 13). [maḳāmda, -da]*
- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn **maḳāmında** küfr olur zīrā şol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliġinden bir işdür ider ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 15). [maḳāmında, -ı, -(n), -da]*
- yitişmek ḫaylī işdür ve nefs insānı bu **maḳāma** varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 17). [maḳāma, -a]*
- bir ulu **maḳāmdur** ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 7). [maḳāmdur, -dur]*
- ticāretden vāz gelüp Ḥaḳ cānibine āyib oldı tevekkülde bir mertebeye vardı ki meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir **maḳāma** yitişdi ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 10). [maḳāma, -a]*

- eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā şol kişi ki tevekkülde ol **maḳāma** irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 14). [maḳāma, -a]*
- olur ve her **maḳāmuñ** ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḥsümüz anlarda degül ẓāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 7). [maḳāmuñ, -uñ]*
- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki sevābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥs-i fıḳhī olur ki bu **maḳāmda** tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 16). [maḳāmda, -da]*
- bulışduḳça ḫidmet **maḳāmında** ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle muʿteber idi ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 9). [maḳāmında, -ı, -(n), -da]*
- severem her ne **maḳāmdaki** dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görüremdir idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 1). [maḳāmdaki, -da, -ki]*
- girçekdür tevḥīd **maḳāmında** teklīf yirinde her biri gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 17). [maḳāmında, -ı, -(n), -da]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir **maḳāmda** idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 15). [maḳāmda, -da]*
- gerek ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir **maḳāmda** ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 8). [maḳāmda, -da]*
- ʿālemdeki zaḥmetleri ʿivażı ol ʿālemde rāḥatlar müyesser idüp dār-ı cennetde **maḳāmını** müheyyā vü muḳarrer ve derecāt-ı ʿilliyīn içinde derecesini muʿallā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 6). [maḳāmını, -ı, -n, -ı]*
- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol **maḳāmda** tevekkül itmek bir ulu ʿayb şayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 9). [maḳāmda, -da]*
- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb şayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir **maḳām** olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 10). [maḳām,]*
- olsa gerek ve mücerred 'ilm-i ẓāhir ile vuṣlat **maḳāmın** bulsa gerek meger içinden ba'żına Allāh ta'ālā 'ināyet idüp ceẕbe yitişdüre ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 9). [maḳāmın, -ı(n)]*
- āḫıratda vuṣlat **maḳāmına** irişdüre İmdi bu ḥālet 'ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'ın luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye 'ināyet iderse ol ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 11). [maḳāmına, -ı, -n, -a]*
- 'Ālim olanuñ ḥāli efżal olur 'ārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür ma'āṣī-y-ile bulına Ya'nī aña işāret ider ki 'ilm **makāmı** 'alā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 16). [makāmı, -ı]*
- ma'rifeti ehl-i ma'rifet **maḳāmından** geçmiş ola ve illā dervīşlik ibtidāsında ma'rifet ḥāli yig olur 'ilmden zīrā 'ārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 1). [maḳāmından, -ı, -n, -dan]*

- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz kendü ol **maḳāma** varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 14). [maḳāma, -a]*
- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol müteşābihātdur ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü **maḳāmına** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 18). [maḳāmına, -ı, -n, -a]*
- olur ki **maḳāma** varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 1). [maḳāma, -a]*
- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol **maḳāma** varmayana anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [maḳāma, -a]*
- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca muʾzilāt olur ol ṭarīḳde daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ **maḳāmına** göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 16). [maḳāmına, -ı, -n, -a]*
- defʿ-i mażarret ve hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile hem menʿ-i ʿuḳūbet ve hem celb-i meṣūbāt olur tevbenüñ insānda merātibi çoḳ olur her **maḳāmuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 10). [maḳāmuñ, -uñ]*
- tevbeleri **maḳāmı** anlara ẕillet olur nite ki ṣubaşılıḳ mertebesi vezīrlere ẕillet olur tevbenüñ ġāyet kemāli anda bilinür ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 13). [maḳāmı, -ı]*
- tevbeleri maḳāmı anlara ẕillet olur nite ki ṣubaşılıḳ mertebesi vezīrlere ẕillet olur tevbenüñ ġāyet kemāli anda bilinür ki ol **maḳāmda** tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 14). [maḳāmda, -da]*
- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol **maḳāmuñ** dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnusʾa Rabbʾinden ol muʿāḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 3). [maḳāmuñ, -uñ]*
- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿazīz **maḳāmına** münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 8). [maḳāmına, -ı, -n, -a]*
- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki ol **maḳāmda** olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 12). [maḳāmda, -da]*

<u>maḳām:</u> *Derece, mertebe. II Tevekkül mertebesi.*

- ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol **maḳāmda** olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 12). [maḳāmda, -da]*

<u>maḳām:</u> *Mevki; huzur, kat.*

- **maḳāmında** ḫażret-i Risālet ile ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bulışur Ḥażret-i Risālet buña eyidür Yā Abā Ḥanīfe Senüñ bu cihāna gelmekde maṣlaḥat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 5). [maḳāmında, -ı, -n, -da]*

maḳām: *Mekân, mahal, yer.*

- olurlar biri Ḥıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḥıżr'uñ **maḳāmı** ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir ṣınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 17). [maḳāmı, -ı]*

maḳām: *Mekân, mahal. II Kabe.*

- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol **maḳām** ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 4). [maḳām,]*

maḳām: *Huzur, kat.*

- ḥükmini virür ve her maẕharı şol ẓuhūrı **maḳāmından** gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 11). [maḳāmından, -ı, -n, -dan]*

maḳām olur: *Makam, rütbe, mevki olmak.*

- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḥrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḥtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir **maḳām olur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [maḳām olur, -ur]*

maḳām olur: *Mekan, mahal olmak.*

- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş **maḳām olur** ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 3). [maḳām olur, -ur]*

maḳāmāt: *Makamlar / mevkiler. II [tas.] Manevî makam ve hâller.*

- rāyiçlerinde ʿārifler olur kim hezār ʿarifler **maḳāmātını** ardlarında bıraḳmışlardur Cümlesinden birisi ve aralarından bir ulusı Rābiʿa'dur ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 9). [maḳāmātını, -ı, -n, -ı]*
- derecātda ve maʿārifet-i merāteb ve **maḳāmātda** tamām kemālinden ġayri aḥādīṯ ve rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 1). [maḳāmātda, -da]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Fużayl'uñ fażāyiline göre āḫıratda **maḳāmat** ve dünyādaki ʿibādetine göre cennetde derecāt nasīb idüp menāzil-i tāyībīnden aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 11). [maḳāmat,]*
- cenneti bulmış ola veyāḫūd ʿibādet nışf-ı keṣret-i derecāta işāret olmış ola Be-her ḥāl Ḥaḳ taʿala anuñ derecātını cennet-i aʿlāda ve **maḳāmātını** firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 4). [maḳāmātını, -ı, -n, -ı]*
- **maḳāmatından** aʿlā-yı maḳāmatda inzāl ve vāṣilīn silkinde hezār taʿẓīm ü iclāl ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 13). [maḳāmatından, -ı, -n, -dan]*
- Muḥammed'üñ muvaḥḥidlerine server ve ʿāriflerine mehter idüp cennet-i aʿlāda ve firdevs-i muʿallāda ṣıddīḳīn menāzilinde esnā **maḳāmātda** ve vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 4). [maḳāmātda, -da]*
- egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ **maḳāmātı** çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 6). [maḳāmātı, -ı]*

- ġarīḳ-i raḥmet ve cennette müstaġraḳ-ı niʿmet idüp ʿulemā-yı ẓāhir **maḳāmātından** erfaʿ ve aʿlāsında erbāb-ı ḳulūb derecātından evlā ve e<u>s</u>nāsında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 14). [maḳāmātından, -ı, -n, -dan]*
- ḥaḳāyıḳı vardı Ḥikmet gelecilerinde gökcek kelimātı vardı ve sulūk-ı merātibinde ʿālī **maḳāmātı** vardı ʿilm-i ṭarīḳatde muṣannefātı maḳbūl ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 14). [maḳāmātı, -ı]*

<u>maḳāmāt-ı ʿārifīnde:</u> *Ariflerin makamları.*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı **Maḳāmāt-ı ʿārifīnde** maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 11). [maḳāmāt-ı ʿārifīnde, -de]*
- maḳālātı var idi **maḳāmāt-ıʿārifīnde** ḫōş diḳḳātlar idüp ʿalāmetler ḳomışdur ve menāzil-l sālikīni tamām taʿyīn eyleyüp emāretler ḳomışdır Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 5). [maḳāmāt-ıʿārifīnde, -de]*

<u>maḳām-ı berzahda:</u> *Dünya ile âhiret arasında ruhların kıyâmeti bekledikleri yer.*
- degin fāyiż ve her dem **maḳām-ı berzaḫda** minber-i taḳaddüs üzerinde ʿālem-i maʿnā yüzinden vāʿiẓ eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 3). [maḳām-ı berzaḫda, -da]*

<u>maḳām-ı ibrāhīm:</u> *Hz. İbrahim'in makamı. II Kabe'nin inşası sırasında Hz. İbrahim'in üzerine çıkıp duvar ördüğü ve üstünde insanları hacca davet ettiği kabul edilen taş veya onun bulunduğu yer.*
- **maḳām-ı İbrāhīm** ṭutmak gerek cenneti ṣaġ yanında ve cehennemi sol cānibinde ṣırāṭı ayaġı altında ve melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 13). [maḳām-ı ibrāhīm,]*

<u>maḳām-ı irşādda:</u> *Tebliğ, doğru yolu gösterme makamı.*
- dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları hem evlāları gökcek ola hem uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı ululları anlar olurlar ki **maḳām-ı irşādda** oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 16). [maḳām-ı irşādda, -da]*

<u>maḳām-ı ḳurb u heybetde:</u> *Hakk'ın celâl tecellileri karşısında kulun varlığının silinmesi ve cemal tecellileriyle kulun Allah ile ülfet etme mertebesi.*
- ʿamīḳleri var idi **makām-ı ḳurb u heybetde** bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhedede ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 9). [makām-ı ḳurb u heybetde, -de]*

<u>maḳām-ı nübüvvete:</u> *Peygamberlik mertebesi.*
- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur ki **maḳām-ı nübüvvete** varmayan kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 14). [maḳām-ı nübüvvete, -e]*

maḳām-ı saḫṭda: *Katı ve sert olma makamı. II Üzüntü ve haksız muamelenin meydana getirdiği his durumu.*

- belki ʿādet-i ʿarab üzerine bir lafẓdur ki **maḳām-ı saḫṭda** söylemişdi lîkin Ḥaḳ taʿālā ḳatında çün kerāmeti vardı Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ ḥükmini verdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 11). [maḳām-ı saḫṭda, -da]*

maḳām-ı tevḥīdde: *Tevhid mertebesi. II Bu mertebede sâlik iradesini bir yana bırakıp bütün ibadetlerinde ve ahlâkî davranışlarında Allah'ın iradesini ve rızasını esas alır.*

- kelām bunlaruñ tenezzüli ve meskenetlerine ve **maḳām-ı tevḥīdde** ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola ve cāyizdür ki kelām taḥḳīḳī ola ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 1). [maḳām-ı tevḥīdde, -de]*

maḳām-ı ʿubūdiyyet: *Kulluk makamı. II Kulluğun gereği olarak emir ve yasakları yerine getirip varlık âleminde vukū bulan her şeyi Hak'tan bilme.*

- **maḳām-ı ʿubūdiyyet** bilür ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve ancaḳ bunı gözedüp ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 3). [maḳām-ı ʿubūdiyyet,]*
- ve kendüde istitā'at görmedügince istiṭā'atı çoġ olur kendüyi dāyim **maḳām-ı 'ubūdiyyetde** ẕelīl görmek gerek ki cihānda 'izzet bula ve nefsini her vaḳt ribḳa- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 10). [maḳām-ı 'ubūdiyyetde, -de]*

maḳber: *Mezar, kabir.*

- göñülleri rāżī degüldür ki **maḳbereye** gireler hemīn ḳabre girmegi anlar müżayyıḳ ṣanurlar ve hemīn maḳbereyi bir maḥbūs fikr ḳılurlar anı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 9). [maḳbereye, -e, -y, -e]*
- bir ḫūb ḥışn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel 'ālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol **maḳbere** ṣandıġuñ bir 'ālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 14). [maḳbere, -e]*

maḳbere: *Mezar, kabir.*

- bir ḫūb ḥışn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol **maḳbere** ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 14). [maḳbere,]*

maḳbereye gireler: *Mezara girmek. II Ölmek.*

- göñülleri rāżī degüldür ki **maḳbereye gireler** hemīn ḳabre girmegi anlar müżayyıḳ ṣanurlar ve hemīn maḳbereyi bir maḥbūs fikr ḳılurlar anı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 9). [maḳbereye gireler, -e, -ler]*

maḳbūl: *Beğenilen, kabul gören, hoşa giden, hoş.*

- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger **aḳbulm** eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 12). [maḳbul,]*
- bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında nice **maḳbūl** ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle muʿteber idi ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 9). [maḳbūl,]*

• kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir ḳābile **maḳbūli** virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 16). [maḳbūli, -i]*

• ḥaḳayıḳı vardı Ḥikmet gelecilerinde gökcek kelimātı vardı ve sulūk-ı merātibinde ʿālī maḳāmātı vardı ʿilm-i ṭarīḳatde musannnefātı **maḳbūl** ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 14). [maḳbūl,]*

• ʿulemāsından idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ **maḳbūl** ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām ʿiyān ve kerāmātı bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 15). [maḳbūl,]*

maḳbūl ola: *Kabul edilmek.*

• Muḥammed üzerine dünyāda duʿāsı **maḳbūl ola** ve āḫıratda şefāʿati ḳabūl ola Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 9). [maḳbūl ola, -a]*

maḳbūl olmaz: *Kabul edilmek; beğenilmek, hoşa gitmek.*

• vara her müctehidden bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb düze Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ **maḳbūl olmaz** ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 12). [maḳbūl olmaz, -maz]*

maḳbūl olur: *Beğenilmek, kabul görmek.*

• beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup **maḳbūl olur** şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 8). [maḳbūl olur, -ur]*

maḳbūl ü murtażā olmışdı: *Beğenilmiş, seçilmiş, hoşnut ve râzı olunmuş (kimse) olmak.*

• meẕkūrdur Nite ki ʿulemā-yı ẓāhīr arasında imām u muḳtedā olmışdı hem çunān erbāb-ı ḳulūb ḳatında daḫı **maḳbūl ü murtażā olmışdı** Ferāset ü zekāvetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 12). [maḳbūl ü murtażā olmışdı, -mış, -dı]*

maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı: *Beğenilmiş, seçilmiş, hoşnut ve râzı olunmuş (kimse).*

• ʿulemāsından idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ **maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı** velāyeti tamām ʿiyān ve kerāmātı bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 16). [maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı, -sı, -y, -ı, -dı]*

maḳbūl ü müsellem: *Herkes tarafından kabul görmüş, beğenilmiş.*

• İmām Aḥmed şeyḫ-i ehl-i sünnet idi ve muḳtedā-yı dīn ü devlet idi ʿilm-i ḥadīṯde **maḳbūl ü müsellem** idi ve ʿilm-i taḳvāda ḫōd İmām-ı muʿaẓẓam idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 8). [maḳbūl ü müsellem,]*

• mensūb imiş Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr idi ve nişāne-i dehr idi zamānında **maḳbūl ü müsellem** ve cemīʿ meşāyıḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 8). [maḳbūl ü müsellem,]*

maḳbūl ü müsellem olup ṭurur: *Doğruluğu kabul edilmiş; kararlaştırmış.*

• āḫırīnüñ ḳatlarında **maḳbūl ü müsellem olup ṭurur** ve bir mürşid-i muʿaẓẓam idi ki cümle-i muḳaddemīnüñ ve müta'aḫirīnüñ dillerinde memdūh u mükerrem olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 3). [maḳbūl ü müsellem olup ṭurur, -up-ur]*

maḳbūl ü muʿteber: *Kabul görmüş ve saygın.*

- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında **maḳbūl ü muʿteber** ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 10). [maḳbūl ü muʿteber,]*
- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed'e şordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 15). [maḳbūl ü muʿteber,]*

maḳbūle-i aḫlāḳ oldı: *Ahlakı kabul görmüş kişi olmak.*

- idi ve küçücekden kerāmātı eksük degül idi şoñra Ḥasan-ı Başrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿibādete meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ ve **maḳbūle-i aḫlāḳ oldı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 16). [maḳbūle-i aḫlāḳ oldı, -dı]*

maḳbūl-i ʿālem: *İnsanlar tarafından beğenilen, kabul gören.*

- saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde **maḳbūl-i ʿālem** idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẓīri yoġ idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 13). [maḳbūl-i ʿālem,]*

maḳbūl-i ekābir: *Büyüklerin (evliyaların) kabul görmüş olanı.*

- Ebū Hāzem daḫi **maḳbūl-i ekābir** ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatüñ müstenedi idi Niçe meşāyıḫuñ pīşvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 5). [maḳbūl-i ekābir,]*

maḳbūl-i enām: *İnsanlarca değerli görülen, kabul görmüş olan.*

- ṣıdḳ-ı yaḳīn ḳurretü'l-ʿayn-ı fetvā ve ʿizzet-i rū-yi taḳvā faḫrü'l-muḥaḳḳıḳīn ve zübdetü'l müdaḳḳıḳīn vāriṣ-u ʿulūmi'l-evliyāi ve'l-mürselīn **maḳbūl-i enām** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 6). [maḳbūl-i enām,]*
- Muḥammed bin Semmāk zuhhād-ı ʿarşdan bir bellüsi idi ve ʿubbād-ı dehrden bir ulusı idi **maḳbūl-i enām** ve merżī-i ḫaṣ u ʿām idi maḥbūbu'l-aḫlāḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 6). [maḳbūl-i enām,]*

maḳbul-i erbāb-ı ṭarīḳat: *Tarikat sahiplerinin muteberi.*

- maḳbul-i erbāb-ı ṭarīḳat faḫr-i ehlu'llāhi'l-ʿiẓām ve ẕaḫru'l-meşāyıḫi'l-kirām ṣāḥib-i mekārimü'l ḫaṣāyil ve maḥāsinü'l-menāḳıb şeyḫ-i ʿālem Ḥāriṣ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 3). [maḳbul-i erbāb-ı ṭarīḳat,]*

maḳbūl-i ḫaḳ: *Allah'ın hoşnut olduğu kişi.*

- ve bundaki riyāżetleri ʿıvāżı cennetde ḥużūrla istirāḥatler müyesser idüp bu dārda niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda daḫı **maḳbūl-i Ḥaḳ** ve bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 16). [maḳbūl-i ḥaḳ,]*

maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise: *Halkın hoşnut olduğu kişi etmek.*

- ve bundaki riyāżetleri ʿıvāżı cennetde ḥużūrla istirāḥatler müyesser idüp bu dārda niçe **maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise** ol dārda daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ ve bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 16). [maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise, -di, -y, -i, -se-di, -y, -ise]*

maḳbūl-i ḫāṣ u ām: *Herkes tarafından kabul görmüş olan (kişi).*

- Zamānında aña şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi bī-had iʿzāz u iḥtirām iderlerdi Muʿaẓẓam-ı enām ve **maḳbūl-i ḫāṣ u ām** idi ve niçe meşāyıḫ-ı kümmele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 10). [maḳbūl-i ḫāṣ u ām,]*

maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı: *Herkes tarafından kabul gören kimse olmak.*

- maḥabbetleri sebebi-y-ile mertebelere yitişdiler ancaları meşhūr-ı enām ve **maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı** Rivāyet olınur ki ol vaḳt ki Ẕū'n-Nūn vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 8). [maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı, -dı]*
- ticāretden vāz gelüp Ḥaḳ cānibine āyib oldı tevekkülde bir mertebeye vardı ki meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir maḳāma yitişdi ki **maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 10). [maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı, -dı]*

maḳbul-i ḥażret olur: *Allah tarafından kabul edilmek, reddedilmemek.*

- her duʿā ki **maḳbul-i ḥażret olur** hemīn muẓṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki müstevcib-i raḥmet olur hemīn ızṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [maḳbul-i ḥażret olur, -(u)r-ur]*

maḳbūl-i meşāyıḫ: *Şeyhlerin kabul görmüş olanı.*

- **maḳbūl-i meşāyıḫ** şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve riyāżatı vāfir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 11). [maḳbūl-i meşāyıḫ,]*

maḳbūl-i ʿubbād-ı şarḳ u ġarb: *Batı ve doğu abitlerinin kabul görmüş olanı.*

- müstaʿlī-i maḳāmat-ı münīfe ve müstevlī-i derecāt-ı şerīfe mürtāż-ı riyāżet-i ḫāne-i ibādet meblaġ-i mübāliġ-i zühd ü ṭāʿat **maḳbūl-i ʿubbād-ı şarḳ u ġarb** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 4). [maḳbūl-i ʿubbād-ı şarḳ u ġarb,]*

maḳbūlu'l aḥlāḳ: *Ahlakı beğenilen (kişi).*

- meşāyıḫi'l-kirām **maḳbūlü'l-aḫlāḳ** ve merzlü'l-afāḳ el-muḫtaṣṣ bi-ʿināyeti'l-mülki'l-feyyāż ḳuṭb-i vaḳt Ḥażret-i Fużayl bin ʿİyāż rafaʿa'llāhu derecātihi fī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 5). [maḳbūlü'l-aḫlāḳ,]*
- yegāne **maḳbūlu'l aḫlāḳ** ve merżīü'l-ʿamel İmām-ı Müslimīn Aḥmed-i Ḥanbel ravvaha'llāhu rūḥahu bi'r-rūḥi ve'r-reyḥāni ve askanahu fī aʿlā ferādīsi'l-cinān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 5). [maḳbūlu'l aḫlāḳ,]*

māḳbūlu'l- evliyāi'l-ʿaẓām: *Yüce evliyaların kabul görmüş olanı.*

- kerāmet sālik-i rāh-ı istiḳāmet kıdvetü'l- ʿulemāi'l-kirām ve māḳbūlu'l-evliyāi'l-ʿaẓām ḳuṭb-ı ḥareket felek-i devrī imām-ı ʿālem Süfyān-ı Sevrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 4). [māḳbūlu'l- evliyāi'l-ʿaẓām,]*

makbūlü'l- evvelīn ve'l āhırīñ: *Önceki ve sonrakilerin (evliyaların) mûteberi.*

- evvelīn ve'l āhırīñ faḫrü'l-meşāyiḫ-i'l-müteḳaddemīn ve'l-müte'aḫḫırīn şāḥibü'l-āyati'ẕ-ẓāhire ve maẕharu'l-kerāmāti'l-bāhire cāmiʿü'ş-şerīʿat ve'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 3). [makbūlü'l- evvelīn ve'l āhırīñ,]*

maḳbūlü'l-evliyā: *Evliyanın kabul görmüş olanı.*

- muʿaẓẓam-ı ʿubbād **maḳbūlü'l-evliyā** ve maḥbūbü'l-aṣfiyā ḳıdvetü erbābi'ṭ-ṭarīḳa ve zübdetü aṣḥābi'l-ḥaḳīḳa ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil tüvānger-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 3). [maḳbūlü'l-evliyā,]*

makbūlü'l-feżāyil: *Faziletleri kabul görmüş olan.*

- **makbūlü'l-feżāyil** ve maḥmūdu'l-ḫaṣāyil idi ʿibādātı bī-ʿadd u iḥṣā ve veraʿda naẓīri nā-peydā idi muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat ve maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 7). [makbūlü'l-feżāyil,]*

maḳbūlü'ş-şıfāt: *Vasıfları beğenilen.*

- ve bir nefs-i şerīf **maḳbūlü'ş-şıfāt** idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 3). [maḳbūlü'ş-şıfāt,]*

maḳbūlu'ṭ-ṭārayık: *Tarikatlar tarafından kabul gören.*

- bāhir idi Her biri mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil ve her biri menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil idi cemīʿisi maḥbubu'l-ḫalāyıḳ ve cümlesi **maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 14). [maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ,]*

maḳhūr olurlar: *Mahvolmak, çok üzülmek, perişan olmak.*

- pādişāhlaruñ muḳarreblerinde çoḳ ḥāletler olur sūʿ-yi edebe ḥaml olınup **maḳhūr olurlar** şöyle ki anlaruñ emsāli ecnebīlerden olsa bilmezliklerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 18). [maḳhūr olurlar, -ur, -lar]*

maḳṣūd: *Amaç, gaye, maksat.*

- Ana hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde şafāsı yoġ-ıdı **Maḳṣūd** Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed kendü de bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 5). [maḳṣūd,]*
- Her ne dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger suʾal olursa ki Çün **maḳṣūd** rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer ve ne zaḥmet gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 8). [maḳṣūd,]*
- uzanur yalñuz bunuñ menāḳıbına mücelledāt yazılur **Maḳṣūd** bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 7). [maḳṣūd,]*
- ki ol **maḳṣūd** muḳadder olmış ola ve ol maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 9). [maḳṣūd,]*
- olmaz Ṭāʿatden **maḳṣud** ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde tażarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 11). [maḳṣud,]*
- Ben ṭavarı gitmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi **Maḳṣūd** bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 1). [maḳṣūd,]*

- **maḳṣūdın**ı āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẕevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 13). [maḳṣūdını, -ı, -n, -ı]*
- **maḳṣūd** bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi olur ve ʿameline göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 7). [maḳṣūd,]*
- Allāh'un ḥāṣ ḳulları ki **maḳṣūdları** ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola ve murādları ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden ġayrı maḥbūbları olmaya ve maʿşuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 17). [maḳṣūdları, -lar, -ı]*
- bunuñ ʿizzeti anuñ ʿizzetinden artuḳdur ḫilḳat-ı ʿālemden **maḳṣūd** insāndur ve yiri gögi binā itmekde ḥikmet bu bünyāndur maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 17). [maḳṣūd,]*
- kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini şaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler **Maḳṣūd** insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 6). [maḳṣūd,]*
- elinden alup anı cennete iletüp kendü anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʿnī **maḳṣūdı** oldur kim müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 4). [maḳṣūdı, -ı]*
- işāretler ola Eger anlardan biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker teẕkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn kelāmı bunda ḳoyup **maḳṣūda** gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 8). [maḳṣūda, -a]*
- maġfireti-y-iledür mücerred tāʿāte çalışmaḳ fāyyide ḳılmaz tāʿātden **maḳṣūd** hemīn emrine imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿibādātdan murād ancaḳ Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 1). [maḳṣūd,]*
- Aḥādīs bilenlere lāzımdur ki ḥadīsüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīsde biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden **maḳṣūd** budur kim aḥādīs istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 12). [maḳṣūd,]*
- tamām sevāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı **Maḳṣūd** bundan budur kim kişi ʿamel azlığına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 5). [maḳṣūd,]*
- emāreti bulına dimek olur yoḫsa bir kişinüñ ʿāḳıbetinde cennetī veya cehennemī olmasına şimdi ḳaçan ḥükm olınubilür ve hem eger **maḳṣūd** ʿāḳıbetinde cehennemī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 12). [maḳṣūd,]*
- gibi evüñ içine mi girilür Her **maḳṣūduñ** elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 7). [maḳṣūduñ, -uñ]*
- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne farḳı olur Eger **maḳṣūd** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 8). [maḳṣūd,]*
- **maḳṣūduna** iresin Ṣūret bir olıcaḳ āyine biñ olduġından ne olur her āyinede Çünki gördügüñ hemīn ol bir ṣūret olur gerek biñ āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 3). [maḳṣūduna, -u, -n, -a]*
- muḳaddematla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem **maḳṣūdı** edā idemezsin ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 18). [maḳṣūdı, -ı]*

- vü murād olduġınca murādlara yitişür ve kendü bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara irişür kendü vücūdı ḫānesini yıḳmayınca yapılmaz ve kendü ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 4). [maḳṣūdlara, -lar, -a]*
- baʿżısından ekmel ola **Maḳṣūd** oldur ki kemālde berāber olduḳtan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 3). [maḳṣūd,]*
- pes er-Raḥmān 'alā arşīn istivā hükmi-y-ile 'arşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle **maḳṣūd** oldur kim 'ālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi 'ālimüñ yiri 'arş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 17). [maḳṣūd,]*
- Yaʿnī **maḳṣūd** bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 7). [maḳṣūd,]*
- ne dirlerse disünler birdür **maḳṣūd** Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet da'vāda olur ve sa'ādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Enā diye Allāh daḫı aña enā diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 9). [maḳṣūd,]*
- ḳoyduḳ **maḳṣūda** gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında olan işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün teksīr itdi anuñ emvālini ve ġınā üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 11). [maḳṣūda, -a]*
- **Maḳṣūd** Allāh'a ḳullıḳdur her ne yoldan gerekse olsun gerekse dünle bir ḫastaya ḳullıḳ itsün gerekse varsun namāz ḳılsun her kişiye ezelden bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 7). [maḳṣūd,]*
- miknet virür ḳulları ñ ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür çün **maḳṣūd** aña ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 10). [maḳṣūd,]*
- eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ yine **maḳṣūda** gelelüm Sehl bin ʿAbdu'llāh ḥażretlerinüñ kelimātından biraz daḫı söyleyelüm naḳl olınur ki eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 13). [maḳṣūda, -a]*

maḳṣūd: *Söylenilmek, belirtilmek istenilen, kastedilen.*
- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫizmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ **Maḳṣūd** bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 12). [maḳṣūd,]*

maḳṣūd idinmez: *Amaç, gaye edinmek.*
- ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı **maḳṣūd idinmez** ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 18). [maḳṣūd idinmez, -mez]*

maḳṣūd idinüp: *Amaç edinmek.*
- vefatına degin hīç küstaḫlıḳ idüp Ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan ne dünyāda ne āḫıratda nesne istememişdür ve hīç edebsüzlik idip bir murādı **maḳṣūd idinüp** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 12). [maḳṣūd idinüp, -üp]*

maḳṣūd olan: *Amaçlanan, istenilen.*
- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir yoldan daḫı aña ʿibādete ṭarīḳ gösterür ḳuldan **maḳṣūd olan** aña ḳullıḳdur her ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 6). [maḳṣūd olan,]*

• miknet virür ḳullarıñ ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan **maḳṣūd olan** Allāh'a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd aña ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 10). [maḳṣūd olan,]*

maḳṣūddan çıḳar: *Amacından çıkmak, uzaklaşmak.*
• olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye **maḳṣūddan çıḳar** ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 16). [maḳṣūddan çıḳar, -ar]*

maḳṣūddan taşra çıḳduḳ: *Amacının dışına çıkmak; gayeden uzaklaşmak.*
• Ḥaḳ tebareke ve taʿala anlaruñ ʿamellerini meʿcūr ve saʿy-lerini meşkūr eyleye bi-mennihi ve luṭfihi **Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ** gelelüm gine teẕkire emrine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 18). [maḳṣūddan taşra çıḳduḳ, -dan-duḳ]*

maḳṣūd-ı aṣlī: *Asıl maksat, gerçek niyet.*
• idem didi Yaʿnī insānda **maḳṣūd-ı aṣlī** göñül faẓāsınuñ ṣafāsıdur ve maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ cilāsıdur mādām ki ol ṣāfī ola küdüretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 3). [maḳṣūd-ı aṣlī,]*

maḳṣūd-ı benī ādem: *Âdem oğullarının amacı.*
• mülḥid diyü ṭaʿn iderlerdi ve gāh olurdı ki Beştām'dan sürerlerdi ʿAceb midür ki faḫr-i ʿālem ve **maḳṣūd-ı benī Ādem** Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 4). [maḳṣūd-ı benī ādem,]*

maʿḳūd: *Bağlanmış, düğümlenmiş.*
• ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya **maʿḳūddur** Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 10). [maʿḳūddur, -dur]*

ma'ḳūd olur: *Bağlanmış, düğümlenmiş olmak.*
• vaḳt fikrinde olur ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara **ma'ḳūd olur** her anduḳca yitişemedügine te'essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 6). [ma'ḳūd olur, -ur]*

maʿḳūl: *Makul, uygun, mantıklı.*
• olmaḳ ola-y-ıdı **maʿḳūl** bu-y-ıdı ki bu yemīnden teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā mādām ki şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 13). [maʿḳūl,]*

maʿḳūl: *Akla uygun, akla yatkın gelen (bilgi).*
• ne dīn bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir **maʿḳūl** göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 6). [maʿḳūl,]*

maʿḳūl: *Akıl, mantık.*

- naḳl ider ki niçe zamān ḫidmetinde olup ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu ḳıṣṣa **maʿḳūlden** tamām ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifīn zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 18). [maʿḳūlden, -den]*
- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki sevābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur **maʿḳūlden** ḫāric olmaz bu bir baḥs-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 16). [maʿḳūlden, -den]*

maʿḳūlāt: *Akılla bilinebilir, akılla ispatlanabilir şeyler.*

- **maʿḳūlātdan** ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile söylenmez ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 15). [maʿḳūlātdan, -dan]*

māl: *Mal, mülk, servet.*

- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi **māla** ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 12). [māla, -a]*
- aña ṣordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm **mālum** Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 14). [mālum, -um]*
- çıḳmışdı ve **mālı** mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürürını şürür ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 13). [mālı, -ı]*
- idüp ṣormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ **mālı** ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 3). [mālı, -ı]*
- kesbinden şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana ve eger ölürse kendü **mālından** kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 10). [mālından, -ı, -(n)dan]*
- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz **mālı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 18). [mālı, -ı]*
- fāyide olur şol **māldan** ki vāriślere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 15). [māldan, -dan]*
- eger **māl** ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkin ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 3). [māl,]*
- ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vāriśi öldüre ve eger bir kişinüñ **mālını** aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 6). [mālını, -ı, -n, -ı]*
- ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir **māl** ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 16). [māl,]*
- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol **māldan** ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 2). [māldan, -dan]*

- ḳaftanlardan ki düre ḳoyup giymeye **Māl** anuñ-içündür ki kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 3). [māl,]*
- olsun gerek **mālla** mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 7). [mālla, -la]*
- neye ki ḳādir ola anlara daḫı andan ḥiṣṣe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ulular var idi ki **mālları** bī-ḥadd u bī-şümārdı ol **mālları** anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 10). [mālları,]*
- żarar itmezdi ve ol ġınāları anlaruñ dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol **mālları-y-ıla** niçe mertebelere irmişlerdi ve ol ġınāları-y-ıla bunca fażilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 12). [mālları-y-ıla, -lar, -ı, -y, -ıla]*
- ṣaḥābe bir gün geldiler Ḥażret-i Risālet'e ḫāllerinden şikāyet ḳıldılar Anlar mālları-y-ıla bunca ṣevāblara yitişürler görürüz bizüm elümüzden gelmez ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 14). [mālları-y-ıla, -lar, -ı, -y, -ıla]*
- var Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ anlar **māl** cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 4). [māl,]*
- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı **māllar** ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż vardır ki andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 5). [māllar, -lar].*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol **māl** aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 6). [māl,]*
- olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi **māl** mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 10). [māl,]*

mā-lā-yaʿnī: *Mânâsız, faydasız söz veya iş.*
- getürür ʿabeṣ **mā-lā-yaʿnī** dir ehlu'llāh arasında bunuñ gibi nesnelerde ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl muḥaḳḳıḳa muḫālefet yoḳtur her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 9). [mā-lā-yaʿnī,]*
- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde evḳātını **mā-lā-yaʿnīye** ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 10). [mā-lā-yaʿnīye, -y, -e]*

māldār u ribā-ḫvar: *Zengin ve fâizci, tefeci.*
- Evvel **māldār u ribā-ḫvar** idi Ḥabīb-i ribā-ḫvar dimekle meşhūr idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemī'-i mālını fuḳarāya ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 9). [māldār u ribā-ḫvar,]*

mālik: *Sahip.*
- tevḥīdüñ murtażāsı ve cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ muḳtedāsı idi ṭarīḳat iḳlīminüñ pīri ve ḥaḳīḳat vilāyetinüñ emīri idi melekūt memālikinüñ **māliki** ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 12). [māliki, -i]*

• de öñüme geldi ve ġafletle giderken ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var dünyelikde ve neye **māliksin** ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 8). [māliksin, -sin]*

mālik: *Mâlik bin Dînar.*

• eli yana ol bāṭıl üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş ikisine daḫı kār itmedi **Mālik** bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 14). [mālik,]*

• līkin yine eyle iken **Mālik** elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri māddede te'sīr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 3). [mālik,]*

• daḫı olur ve āteş anda da te'sīr itmemek **Mālik'e** bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 5). [mālik'e, -e]*

• Rivāyet olınur ki **Mālik** bir gün ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı Giderken şehrüñ şu başısı hengāmesi-y-ile ardından irdi Yoldan git diyü bunı sürdiler bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 7). [mālik,]*

• tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ eli kesildi Egerçi **Mālik** Ḥażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 10). [mālik,]*

• **Mālik** nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 1). [mālik,]*

mālik-i dīnār: *Meşhûr âlim ve velîlerden. Künyesi Ebû Yahyâ'dır. Doğum târihi kesin olarak bilinmemektedir. 131 (m. 748) senesinde Basra'da vefât etti.*

• deryā-yı nā-mütenāhī muḫtār-ı aḫyār ve muḳaddem-i ebrār sālik-i ṭayyār Ḥażret-i Mālik-i Dīnar rafaʿa'llāhu derecātihi fi'd-dāri'l-ḳārar **Mālik-i Dīnār** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 6). [mālik-i dīnār,]*

mālik-i memālik-i maʿārif-i ḥaḳīḳat: *Hakikat ilminin ülkesinin sahibi.*

• ve kān-ı ma-den-i vefā ʿumde-i erbāb-ı tecrīd ve zübde-i aṣḥāb-ı tevḥīd mālik-i **memālik-i maʿārif-i ḥaḳīḳat** ve kāşif-i rumūz-ı laṭāyif-i ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 4). [mālik-i memālik-i maʿārif-i ḥaḳīḳat,]*

mālla olan ḳullıḳ: *Mal ile yapılan kulluk; zekat vermek, sadaka vermek, kurban kesmek vb.*

• olsun gerek mālla **mālla olan ḳullıḳ** daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 7). [mālla olan ḳullıḳ,]*

maʿlūm: *Belli; bilinen.*

• olmaz Çoḳ olur ki bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez **maʿlūmdur** ki şefāʿat her yirde rāst gelmez ol dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 11). [maʿlūmdur, -dur]*

- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhī bizüm ḥālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 3). [maʿlūmdur, -dur]*
- tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye **maʿlūmdur** ki ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 9). [maʿlūmdur, -dur]*
- bir kişiye ḥased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek olur ve anuñ ḳażāsına gücenmek olur yoḫsa **maʿlūmdur** ki ḥasedden hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 10). [maʿlūmdur, -dur]*
- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemīnden teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā mādām ki şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz **maʿlūmdur** ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 14). [maʿlūmdur, -dur]*
- ḫayāle gelmiş degüldür bu ḳadar müşterek ki anuñ içinden tevātür bulur maʿlūmdur ki ol mıḳdār daḫı ne ḳadar olur Rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 14). [maʿlūmdur, -dur]*
- cihetden tefāvüt bulınmaz İmdi egerçi nefes-i taṣdīḳde tefāvüt olmamaḳ meẕheb-i meşhūrdur ammā **ma'lūmdur** ki kütüb-i kelāmiyyede bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 14). [ma'lūmdur, -dur]*
- żāyi' ṣayılmaz ammā şol s̱emerāt-ı ḳulūb ki 'āriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden **ma'lūm** oldur kim her kim ki menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 16). [ma'lūm,]*
- taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her ni'met ki anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle dirilür **ma'lūmdur** ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 16). [ma'lūmdur, -dur]*

- göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur **Maʿlūmdur** ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 6). [maʿlūmdur, -dur]*

maʿlūm itmemişdür: *Belli olmak.*
- bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz **maʿlūm itmemişdür** ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 2). [maʿlūm itmemişdür, -me, -miş, -dür]*

maʿlūm ola: *Bilinmek.*
- tafṣīl olınmaz līkin icmālen **maʿlūm ola** kim belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāz dāyim ẕenb olmaz ve ṭāʿūn olan yirden ṣaḳınmaḳ her vaḳt terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 17). [maʿlūm ola, -a]*

maʿlūm oldı: *Bilinmek, anlaşılmak.*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẕarumuz nerededür Bu sözden **maʿlūm oldı** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 16). [maʿlūm oldı, -dı]*
- **maʿlūm oldı** ki eger oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki oda yanmaduġumuz ol sebebdendür ki düşmedük ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 9). [maʿlūm oldı, -dı]*

maʿlūm oldı-y-ısa: *Bilinmek, anlaşılmak.*

- artar çünki bu geçen muḳaddemāt **maʿlūm oldı-y-ısa** ve bu ẕikr olınan mefhūm oldı-y-ısa baʿīd degüldür ki Bişr-i Ḥāfī aḫlāḳını tehẕīb itmekle nişf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 1). [maʿlūm oldı-y-ısa, -dı, -y, -ısa]*

maʿlūm oldu: *Bilinmek, anlaşılmak.*

- nefsi ögretmişdür açlıġa doymaz imdi şek yoḳdur ki eger ol Allāh'ı tamām seve-y-idi nefsini açlıġa tedrīcle ögrede-y-idi **maʿlūm oldu** ki nefsini Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 4). [maʿlūm oldu, -du]*

maʿlūm olmaz: *Bilinmek, anlaşılmak.*

- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali bu dārda **maʿlūm olmaz** hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 11). [maʿlūm olmaz, -maz]*

maʿlūm olur: *Bilinmek, anlaşılmak.*

- Ḥaḳ'dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlıġı kişiyi Rabb'inden baʿīd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur **maʿlūm olur** ki ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 18). [maʿlūm olur, -ur]*

maʿmūr idesin: *İmar etmek, bayındır hale getirmek, geliştirip güzelleştirmek.*

- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki sen bāṭınuñ **maʿmūr idesin** ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 10). [maʿmūr idesin, -e, -sin]*

maʿmūr ola: *Bayındır hale gelmek. II Güzelleşmek.*

- dīnleri **maʿmūr ola** hem dünyāları hem ūlāları gökcek ola hem uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı ululara anlar olurlar ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 15). [maʿmūr ola, -a]*

man kāna fī fī hāzihi aʿmā fa-hva fi'l-āḫirati aʿmā ve ażallu sebīlen: *"Ve burada kör olan, ahirette de kördür ve yolunu da tam sapıtmıştır, şaşırmış gitmiştir." İsrâ Suresi 72. Ayet.*

- sebīlen Ve Ẕū'n-Nūn-i Mışrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 7). [man kāna fī fī hāẕihi aʿmā fa-hva fi'l-āḫirati aʿmā ve ażallu sabīlan,]*

maʿnā: *Anlam, kavram.*

- sulṭāndan ḳılmaḳ gerek Bu **maʿnā** haḳīḳat olmaḳ gerek söylemekle olmaz nefs emrde bulınmaḳ gerek ḳuru dimekle olmaz niçeler olur ki bunı eyle itdüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 5). [maʿnā,]*
- u ḳavāʿidi olur ve her **maʿnānuñ** anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [maʿnānuñ, -nuñ]*

maʿnā: *Anlam.*

- taḥḳīḳler ide ve bu ṭarīḳden erbāb-ı ṭarīḳatüñ kelimātında ne tedḳīḳler ide her bir ḥadīs̱den niçe **maʿnāya** delāletler ide ve her bir ʿibāretden bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 6). [maʿnāya, -(y)a]*
- bidʿate ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek ne idügin bilmez her ne kadar **maʿnāsını** diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 12). [maʿnāsını, -sı, -n, -ı]*
- maʿnādur Elfāẓuñ ve ʿibārātuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 19). [maʿnādur, -dur]*
- sözüñ **maʿnāsı** ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 15). [maʿnāsı, --sı]*
- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ **ma'nāsı** yā işāretdür 'uṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā 'ibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 5). [ma'nāsı, -sı]*
- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müdde'ī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ **ma'nāsı** bu degüldür kim cemī' ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 18). [ma'nāsı, -sı]*
- işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān'uñ cemī' **ma'nāsını** bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīs̱de her ne görürse 'ālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi ba'īddür ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 11). [ma'nāsını, -sı, -n, -ı]*
- nūrla ta'bīr olınur elfāẓ ki luġātda vaż' olınur şol bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içündür ammā şol **ma'nā** ki 'ālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 6). [ma'nā,]*
- hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü **maʿnā** ṭuya çün kendinüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 6). [maʿnā,]*
- kendi bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol **maʿnā** alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde şanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 8). [maʿnā,]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol **maʿnā** ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 14). [maʿnā,]*
- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir **maʿnā** anlar ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 8). [maʿnā,]*

maʿnā: *Söz, ifade.*

- yolında bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez ve dervīşler arasında bu ḳadar nesne ʿayıb şayılmaz İmdi bu **maʿnā** ehlu'llāhuñ meşārebinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 12). [maʿnā,]*
- geldi içdüm Ol şarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir lez̲zetden ki ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu **maʿnā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 10). [maʿnā,]*

• ḳararduḳdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi bu bir ṣaḥīḥ **ma‘nādur** bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳi‘ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 10). [ma‘nādur, -dur]*

maʿnā: *Anlam; anlatılmak istenen şey.*

• sulṭāndan ḳılmaḳ gerek Bu **maʿnā** haḳīḳat olmaḳ gerek söylemekle olmaz nefs emrde bulınmaḳ gerek ḳuru dimekle olmaz niçeler olur ki bunı eyle itdüm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 5). [maʿnā,]*

• fikr itdi-y-ise anda daḫı ol uslūb ile görür Nite kim bu ḳażiyye muvāfıḳ ve bu **maʿnāya** muṭābıḳdur man kāna fī hāẕihi aʿmā fa-hva fi’l-āḫirati aʿmā ve ażallu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 6). [maʿnāya, -y, -a]*

• ṣanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥadīṯ bu **maʿnāya** muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 8). [maʿnāya, -y, -a]*

maʿnā: *Gerçek, hakikat.*

• eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse **maʿnāda** mevāt olmışlardur ol görinen vücūd anlaruñ degül Ḥaḳḳ’uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 15). [maʿnāda, -da]*

• selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Ya‘nī hīç kendüde taṣarruf bulmaz miṯl-i emvātdan olur ṣūretde diri yürür ammā **ma‘nāda** mevtādan olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 12). [ma‘nāda, -da]*

maʿnā: *Anlam, iç yüz, hakikat.*

• muḫālifdür dinilür anuñ **maʿnāsı** budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 1). [maʿnāsı, -sı]*

• avcuñdan anuñ eli yanmadı İmdi bunuñ **maʿnāsı** yā budur ki bunuñ teveccühi ile āteşe bir ḥālet geldi ki te’sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 17). [maʿnāsı, -s, -ı]*

• Ehlu’llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ **maʿnāsı** bu degüldür ki ṣūret-i miṣāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 18). [maʿnāsı, -sı]*

• bunuñ **maʿnāsını** taṣavvur itmek ʿaẓīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe’yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 5). [maʿnāsını, -(s)ı, -(n)ı]*

• bunuñ **maʿnāsı** daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derün- *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 3). [maʿnāsı, -s, -ı]*

• ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden **maʿnāsı** ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 18). [maʿnāsı, -s, -ı]*

• yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ **maʿnāsı** bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh’dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 1). [maʿnāsı, -sı]*

- ṭabīb olan eyle şanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret **maʿnāya** maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 10). [maʿnāya, -y, -a]*
- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür Şunlar ki ṣūretde ḳalup **maʿnādan** bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 6). [maʿnādan, -dan]*
- teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun didüginüñ **maʿnāsı** budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 12). [maʿnāsı, -sı]*
- daḫı hemīn meẕhebi ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından **maʿnāsını** bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ nuṣūṣı ḳoya kelām-ı nefsī ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 1). [maʿnāsını, -(s)ı, -(n)ı]*
- şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler **maʿnā** ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 1). [maʿnā,]*
- sözün **maʿnāsı** ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 15). [maʿnāsı, -sı]*
- İmdi bu **maʿnāyı** istiʿcāb itmek olmaz ve bu ḥāleti istiġrāb itmek olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde çoḳ daḫli olur baʿżı yirlerüñ baʿżı ervāḥla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 17). [maʿnāyı, -y, -ı]*
- çoḳ gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin artuḳ ṣaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ **ma'nāsı** bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 4). [ma'nāsı, -sı]*
- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ **ma'nāsı** yā işāretdür 'uṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sū'-yi ma'āline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā 'ibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 5). [ma'nāsı, -sı]*
- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ede ki bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya ol işāretüñ **maʿnāsını** fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 4). [maʿnāsını, -(s)ı, -(n)ı]*
- egerçi ḥālümüz degüldür ammā bi-ḥamdi'llāh inanup ṭururuz Allāh ʿināyeti-y-ile bir pāra **maʿnāsını** sezüp ṭururuz hemīn böyle degüldür ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 18). [maʿnāsını, -(s)ı, -(n)ı]*
- añlar eger anuñ bir **maʿnāsı** daḫı var dinilse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 19). [maʿnāsı, -sı]*
- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından **maʿnā** biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 4). [maʿnā,]*

maʿnā: *Anlam. II Ayetlerden çıkarılan mana.*

- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol **maʿnā** ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 14). [maʿnā,]*

maʿnā: *Hakikat, gerçek.*

- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir **maʿnādur** ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 2). [maʿnādur, -dur]*
- söylemek bize ḥayret arturur ol bir **maʿnādur** ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 17). [maʿnādur, -dur]*

ma'nā: *Anlam; gerçek, hakikat.*

- ṭālib ola İmdi bu bir **ma'nādur** ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur bu bir ḥāletdür aḥvāl-i 'ulāda daḫı bulınur aḥvāl-i 'uḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 3). [ma'nādur, -dur]*
- **ma'nāsı** var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur ḥāṣılı budur kim vücūd melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 1). [ma'nāsı, -sı]*
- **ma'nādur** ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz ma'rifet-i Allāh degül her ṣan'atda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 17). [ma'nādur, -dur]*
- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭā'ate ki naẓar olına bir bunuñ gibi **ma'nā** bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 4). [ma'nā,]*
- kemāli daḫı çoḳ olur ammā bunuñ **ma'nāsı** bu degüldür ki Allāh'uñ kendüye virdügini az ṣaya ve Ḥaḳ'dan gelen ni'mete i'tidād ḳılmayup i'tibār itmeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 1). [ma'nāsı, -sı]*
- çoḳ gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin artuḳ ṣaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ **ma'nāsı** bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 4). [ma'nāsı, -sı]*

maʿnā virüp: *Kendince bir yargıya varmak, yorumlamak.*

- ekṣer-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātlardur ṭaşradan baḳanlar ki kendü bilisi-y-ile aña bir **maʿnā virüp** gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 2). [maʿnā virüp, -üp]*
- elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından **maʿnā virürler** dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 12). [maʿnā virürler, -ür, -ler]*

maʿnā-yı esrār-ı şerīʿat: *Şeriat sırlarının anlamı.*

- Menāḳıb-ı İmām Şāfi'ī raẓiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol server-i dīn ve būstān-ı yaḳīn **maʿnā-yı esrār-ı şerīʿat** ve mahdī-yi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 2). [maʿnā-yı esrār-ı şerīʿat,]*

maniʿ olmışdur: *Engel olmak.*

- ki ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete **maniʿ olmışdur** Görmez misin ki Yūsuf ḳul iken nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ faẓīletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 3). [maniʿ olmışdur, -mış, -dur]*

māni olup: *Engel olmak.*

- Nā-gāh bir **māni olup** fevt olmış ve anuñ fevti-çün derdle cigerden bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam sevābını saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 17). [māni olup, -up]*

manṣıb: *Makam, mevki.*

- **manṣıbınuñ** yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 9). [manṣıbınuñ, -ı, -nuñ]*

manṣib: *Makam, mevki.*

- bir **manṣib** içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 13). [manṣib,]*
- yitişmez ki ol mertebeye ḳanāʿatı olur eger murādı dünyā ise hīç bir **manṣibe** aldanmaz ve bir mertebesine rāżī olup ḳanāʿat idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 7). [manṣibe, -e]*
- niçeler olur ki ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol **manṣibler** gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 14). [manṣibler, -ler]*
- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā **manṣibi** anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 18). [manṣibi, -i]*
- iḥtimāl göñlinde ṭurur olur elindeki **manṣibüñ** ḳatında niçe ḳadrı ḳalur Yidi iḳlīme ḥükm iderse bir çöpe ṣaymaz olur ve cemīʿ ʿālem mülki olursa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 3). [manṣibüñ, -üñ]*

manẓar-ı ilāhī: *İlahi görünüş. II İlahi yüz, çehre.*

- ilāhī vücūda gelüp manẓūr-ı enām ola ve niçe seferler itmek gerek ʿanāṣır-ı mevālid arasında ki sarāy-ı ṣūretde bir anuñ misli maẓhar-ı pādişāhī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 17). [manẓar-ı ilāhī,]*

manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān: *Allah'ın sıfatının görünüşü.*

- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā'dur ya'nī bir āyine-i gītī-nemādur anuñ-çündür ki vücūduñ tenezzülātı çün ki buña gelür andan ṣoñra dönüp gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 1). [manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān,]*

manẓūr-ı enām ola: *Mahlukatın nazar edileni olmak.*

- ilāhī vücūda gelüp **manẓūr-ı enām ola** ve niçe seferler itmek gerek ʿanāṣır-ı mevālid arasında ki sarāy-ı ṣūretde bir anuñ misli maẓhar-ı pādişāhī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 17). [manẓūr-ı enām ola, -a]*

mār: *Yılan.*

- çıḳmışdı ve mālı **mār** görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürūrını şürūr ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 13). [mār,]*

mār olur: *Yılan olmak. II İnfak edilmeyen malın insana ahirette vereceği azap bağlamında.*

- mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki ġınā içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 17). [mār olur, -ur]*

maraż: *Hastalık.*

- gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla **maraża** şifā virürler Ṭabīb ḥaẕıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 18). [maraża, -a]*
- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül **marażlarınuñ** eṭibbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 4). [marażlarınuñ, -lar, -ı, -nuñ]*
- ol **marażuñ** devāsı olur kimisi ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 5). [marażuñ, -uñ]*
- **maraża** münāsib bir ʿilāc çıḳarur ammā şunlar ki ṭıbdan bī-habīr olurlar anlar hemīn ẕevāhir-i kelimāt-ı etibbāya baḳar olurlar hemīn ol ẕevāhıri biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 9). [maraża, -a]*
- ḳavābile her biri **marażı** defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 13). [marażı, -ı]*
- andan idügin gine bilür Meşhūrdur ki Mūsā ʿaleyhi's-selām bir **marażda** tevekkül itmek istedi Ḥaḳ ḥażretinden nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 1). [marażda, -da]*
- egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda **maraża** ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 6). [maraża, -a]*
- vaḫşet bir **maraż** u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur kim ẕikrüñ ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 7). [maraż,]*
- ḳārūresini ṭabībe iletirüz **marażınuñ** keyfiyyetini aña ʿarż iderüz Eyitdi Subḥāna'llāh Allāh'uñ dōstı düşmāna yalvara tażarruʿ eyleyüp aña ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 1). [marażınuñ, -ı, -nuñ]*
- eyleye Koñ aña varmaġı varuñ kendüye eydürüñ Ben ne dirsem aña ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini ol **marażuñ** üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 4). [marażuñ, -uñ]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem'üñ tevbe ve ricʿatı ile ve İbrāhīm'üñ odda vüsʿatı ile ve Eyyūb'uñ **marażı** ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 6). [marażı, -ı]*
- neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir mü'mine bir **maraż** yitişe andan gücenmeye belki Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 14). [maraż,]*
- mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç **marażdan** incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 3). [marażdan, -dan]*

- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti şatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe **maraż** vardır ki andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 6). [maraż,]*
- degüldür ki gāh ola ol daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaşmını bir ṭarīḳ-i āḫar ile irżā ḳıla ve nite ki Ḥażret-i Eyyūb'uñ **marażı** meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 10). [marażı, -ı]*
- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger **maraż** bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 3). [maraż,]*
- hīç bir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir **maraża** evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 2). [maraża, -a]*

<u>maraż-ı mevtinde:</u> *Ölüm anında çekilen sıkıntı, sekerat.*
- ki **maraż-ı mevtinde** görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 1). [maraż-ı mevtinde, -i, -n, -de]*

<u>maʿreke:</u> *Savaş alanı.*
- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol **maʿrekeye** iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 6). [maʿrekeye, -(y), -e]*

<u>maʿrifet:</u> *Bilgi, bilme, irfan. II [Tas.] Varlıkların hakîkatini ve ilâhî sırları tefekkür, keşif ve ilham yoluyle kavrama, gerçeği bilme, irfan.*
- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya **maʿrifetde** andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 14). [maʿrifetde, -de]*
- bunuñ em<u>s</u>āli anuñ ʿibādetde aḥvāli ve **maʿrifetde** aḳvāli vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 13). [maʿrifetde, -de]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki **maʿrifetde** ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 5). [maʿrifetde, -de]*
- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ **maʿrifeti** çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 9). [maʿrifeti, -i]*
- **maʿrifeti** ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde fanāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 13). [maʿrifeti, -i]*
- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir **maʿrifetdür** ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 16). [maʿrifetdür, -dür]*
- kitāblarda me<u>z</u>kūrdur ḥikmet yüzinden kelimātı bī-naẓīrdür ve **maʿrifet**

sözinden aḫbārı ke<u>s</u>īrdür Rivāyet olınur ki bir kişi geldi eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 1). [maʿrifet,]*

- ol neşr iderdi İmām Muḥammed ḥod bir vāḥid-i zamān ve ferīd-i cihān idi ʿilm baḥrinüñ ʿummānı ve **maʿrifet** maʿdeninüñ kānı-y-ıdı ferāsetde bī-meṣel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 16). [maʿrifet,]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol **maʿrifet** aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 8). [maʿrifet,]*
- maʻrifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru ʻömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 3). [maʻrifeti, -i]*
- **maʿrifeti** ehl-i maʿrifet maḳāmından geçmiş ola ve illā dervīşlik ibtidāsında maʿrifet ḥāli yig olur ʿilmden zīrā ʿārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 1). [maʿrifeti, -i]*
- maʿrifeti ehl-i maʿrifet maḳāmından geçmiş ola ve illā dervīşlik ibtidāsında **maʿrifet** ḥāli yig olur ʿilmden zīrā ʿārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 2). [maʿrifet,]*
- tebeddülden ve ammā intihāda ʻilm ḥāli yig olur **maʻrifetden** zīrā ʻilmde ḳarār olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 3). [maʻrifetden, -den]*
- dimekle olmaz her ne ḳadar ki başīret gözi açılursa gine mütefāvit olur anuñ ḥicābı ḳatı çoḳdur ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẕāma **maʿrifetler** olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 16). [maʿrifetler, -ler]*
- göre bir **maʿrifet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 19). [maʿrifet,]*
- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol **maʿrifeti** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [maʿrifeti, -i]*
- bile dāyimā ʻaczine iʻtirāf ḳıla kendü cehlini bildükçe **maʻrifet** perdeleri açılur ve kendü ʻaczine inşāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 15). [maʻrifet,]*
- ḳuşūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle **maʻrifet** daʻvāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 2). [maʻrifet,]*
- maʻrifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda ne ḥayretler çeker **maʻrifet** ziyāde olduḳca bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḥayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 1). [maʻrifet,]*
- **maʻrifetler** olur ki dervīş olanlar bilür anda ne ḥayretler çeker maʻrifet ziyāde olduḳca bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḥayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 1). [maʻrifetler, -ler]*
- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve **maʿrifet** oldur ki ʿayn-ı başīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 4). [maʿrifet,]*
- ki mücerred netīce-i ḥüccet ü bürhān olur ve **maʿrifet** mi olur ol idrāk ki bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur Aṣḥab-ı enẕāruñ ḳanḳı ḥüccetlerini bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 5). [maʿrifet,]*
- mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun Eger ẕevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir **maʿrifet** geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 16). [maʿrifet,]*

maʿrifet: *İlim.*

- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya **maʿrifetde** andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 14). [maʿrifetde, -de]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki **maʿrifetde** ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 5). [maʿrifetde, -de]*
- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ **maʿrifeti** çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 9). [maʿrifeti, -i]*
- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol siz **maʿrifet** ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 4). [maʿrifet,]*
- **maʿrifet** bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 5). [maʿrifet,]*
- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol **maʿrifetüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 6). [maʿrifetüñ, -üñ]*
- ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu naẓarlar ẓāmīr ola ve tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu **maʿrifetler** nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 16). [maʿrifetler, -ler]*
- gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki **maʿrifet** birbirine mütelāzım olur ve iḥtimāl var ki Bāyezīd'üñ ol sözi istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 9). [maʿrifet,]*
- muḳaddemātuñ birisini añlamazlar bunuñla anlaruñ faẓlına noḳṣān gelmez ol ḳadar **maʿrifetle** ol kişi bunlardan aʿlā olmaz ol bir bilürse bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 10). [maʿrifetle, -le]*
- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki **maʿrifeti** şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 2). [maʿrifeti, -i]*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabeş dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger **maʿrifet** istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 10). [maʿrifet,]*
- her ʿibādetleri tażarruʿ vü āhladur ḥasret beriyyesinüñ hālikleridür ve **maʿrifet** bādiyyesinüñ sālikleridür şevḳ peymānesinden her ne ḳadar ki içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 13). [maʿrifet,]*
- erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından şunlar ki **maʿrifetde** kemāle irişmişlerdür Ḳurān ḳadīmdür dimege hīç te'vīl itmeyüp ẓāhiri üzerine ḳomışlardur ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 7). [maʿrifetde, -de]*
- cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ ṣanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç **maʿrifet** bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 4). [maʿrifet,]*
- dimekle olmaz her ne ḳadar ki başīret gözi açılursa gine mütefāvit olur anuñ ḥicābı ḳatı çoḳdur ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẓāma **maʿrifetler** olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 16). [maʿrifetler, -ler]*
- göre bir **maʿrifet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 19). [maʿrifet,]*

- ḳuṣūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle **ma‘rifet** da‘vāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 2). [ma‘rifet,]*
- derūnında meskeneti artuḳ bulınduḳca ẓāhirde ‘izzeti artar kendü **ma‘rifetini** az gördükce ma‘rifeti artuḳ olur ve kendü kemālini şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 17). [ma‘rifetini, -i, -n, -i]*
- derūnında meskeneti artuḳ bulınduḳca ẓāhirde ‘izzeti artar kendü ma‘rifetini az gördükce **ma‘rifeti** artuḳ olur ve kendü kemālini şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 18). [ma‘rifeti, -i]*
- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve **maʿrifet** oldur ki ʿayn-ı baṣīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 4). [maʿrifet,]*
- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde **maʿrifeti** olan teklīfi żarūrī bile bilür ve mebde’ini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 14). [maʿrifeti, -i]*
- peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿĪsā benüm **maʿrifetümde** anca ṣaḫra ve bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 1). [maʿrifetümde, -üm, -de]*
- ekṣer-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātladur ṭaşradan baḳanlar ki kendü bilüsi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider **maʿrifet** ṣanup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 2). [maʿrifet,]*
- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhī Ol pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ **maʿrifetin** ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 6). [maʿrifetin, -in]*

ma‘rifet: *Bilgi, biliş. II Allah'ı bilme ve tanıma.*
- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb’ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb’ine **maʿrifetine** münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 16). [maʿrifetine, -i, -n, -e]*

ma‘rifet: *İlim. II Allah'ı bilme ve tanıma.*
- göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i iʻtiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette iʻtiḳād lāzım olur ve ol ḫōd dīnde **ma‘rifete** göre artar eksilür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 10). [ma‘rifete, -e]*

maʿrifet: *İlim. II Halktan gizlenilmesi gereken ilim.*
- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol **maʿrifeti** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [maʿrifeti, -i]*

maʿrifet incilerine: *İlim incileri.*
- evvel beyyāʿ-ı leʿālī idi ṣoñra merciʿ-i aʿālī oldı ṭaş cevherlerini söz gevherlerine degişdi ve ṣadef lüʾlüsini **maʿrifet incilerine** barışdı āḫırat bāzārı içün dünyā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 8). [maʿrifet incilerine, -ler, -i, -n, -e-n, -e]*

maʿrifet naḳdinüñ: *İlim serveti.*

- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve **maʿrifet naḳdinüñ** maḥzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 14). [maʿrifet naḳdinüñ, -i, -nüñ-nüñ]*

maʿrifet olur: *İlim, irfan olmak.*

- Mekke'nüñ yemişleri **maʿrifet olur** anuñ ḥaremi ḥarīmu'llāh olur ve anuñ mücāviri iki cihāna şāh olur anuñ ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur ve anuñ ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 11). [maʿrifet olur, -ur]*

ma'rifet-i allāh: *Allah'ın ilmi.*

- ma'nādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz **ma'rifet-i Allāh** degül her şan'atda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 18). [ma'rifet-i allāh,]*

maʿrifeti olan: *İlmi olan kimse.*

- Dervīş mi olur ol ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya ve ʿārif mi olur ol ki şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya **Maʿrifeti** olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 2). [maʿrifeti, -i]*
- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde **maʿrifeti olan** teklīfi żarūrī bile bilür ve mebde'ni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 14). [maʿrifeti olan,]*

maʿrifet-i zāyide: *Fazla ilim.*

- Allāh'uñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı sānī didügi bir **maʿrifet-i zāyide** olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 4). [maʿrifet-i zāyide,]*

marīż: *Hasta.*

- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve **marīż** ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 2). [marīż,]*

maʿrıż-ı fanā: *Yokluğun arz edildiği yer.*

- anı oñarmışlardur ve şol ṣıfāt ki ʿādāt anı bozmışdur anı döndürmişlerdür vücūdlarını **maʿrıż-ı fanā** eylemişlerdür ve göñüllerini āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 14). [maʿrıż-ı fanā,]*

maʿrūf-ı kerḫī: *Büyük velîlerden. Adı Ma'rûf bin Fîrûz, künyesi Ebû Mahfûz'dur. Doğum târihi bilinmemektedir. 815 (H.200) senesinde Bağdat'ta vefât etti.*

- bulışdı **Maʿrūf-ı Kerḫī** hemīn ʿalūḳa düşdi Dāvud Ḫażretinüñ rūḥaniyyetidür ki yitişdi ol bir loḳma itmek żāyiʿ olmayup kemāle irişdi Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 17). [maʿrūf-ı kerḫī,]*
- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var idi **Maʿrūf-ı Kerḫī** dā'imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 10). [maʿrūf-ı kerḫī,]*

maṣāliḥ: *Fayda, yarar.*

- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca **maṣāliḥ** bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 3). [maṣāliḥ,]*
- āḫırat **maṣāliḥi** anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol esnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 17). [maṣāliḥi, -i]*

masdār-ı bāṭıldan: *Doğru ve sahih olmayan kaynak.*

- ḥaḳīḳati dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur ve her fi'li bir **masdār-ı bāṭıldan** müştaḳḳ olur ṭabī'atı bī-hamiyyet ü 'ār olur ve āyine-i vücūdı pür jengār olur ve du'āsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 3). [masdār-ı bāṭıldan, -dan]*

ma'ṣiyet: *Günah.*

- **maʿsiyet** ṣanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 15). [maʿsiyet,]*
- gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel bulına ki ʿömrüñce itdügüñ **maʿṣiyetleri** maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 9). [maʿṣiyetleri, -ler, -i]*
- hemīn ādem elinden geldükce **maʿṣiyetden** ṣaḳınup gine ʿismeti andan bilmek gerek Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 13). [maʿṣiyetden, -den]*
- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü ṣordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir **maʿṣiyete** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 18). [maʿṣiyete, -e]*
- metāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek Ve eydürdi Bir kişi ki bir **maʿṣiyet** üzerine muḳīm olup ḳalbi aña merbūṭ olur anuñ cemīʿ ḥasenatı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 13). [maʿṣiyet,]*
- vaḳt irteye ḳoya **maʿṣiyeti** muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 7). [maʿṣiyeti, -i]*
- nefsine bir ḥarām ile lezzāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol **maʿṣiyetüñ** terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 10). [maʿṣiyetüñ, -üñ]*
- ma'ṣiyet añā muḳābele idemez gāh olur ki bir **ma'ṣiyetle** hezārān-ı hezār ṭā'atler mahv olur nite ki küfri mümkin degül başmaz her ne ḳadar ḫayrāt ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 3). [ma'ṣiyetle, -le]*
- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe **maʿsiyetlerine** kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 16). [maʿsiyetlerine, -leri, -n, -e]*
- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir **maʿṣiyet** ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 13). [maʿṣiyet,]*

maʿṣiyet: *Âsîlik, itâatsizlik.*

- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿuñ ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola **maʿṣiyeti** ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 4). [maʿṣiyeti, -i]*
- olduḳca aña belā eksük olmaz ammā ol belā aña neden gelür bilmez her biri anuñ bir **maʿṣiyeti** sebebi-y-iledür ammā taʿyīn olınup bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 10). [maʿṣiyeti, -i]*

maʿṣiyet idesin: *Günah işlemek.*

- gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel bulına ki ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir **maʿṣiyet idesin** ki yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 10). [maʿṣiyet idesin, -e, -sin]*

ma'ṣiyet itmeyenden: *Günah işlemeyen (kişi).*

- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūş-ı ḳabīḥ ve 'ayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki **ma'ṣiyet itmeyenden** anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 14). [ma'ṣiyet itmeyenden, -den]*

ma'ṣiyet ola: *Günah olmak.*

- emrde 'ibādet olur bu degül ki **ma'ṣiyet ola** ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭā'at olur bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 13). [ma'ṣiyet ola, -a]*

maʿṣiyet olur: *Âsîlik, itâatsizlik olmak.*

- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿun ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 4). [maʿṣiyet olur, -ur]*

ma'ṣiyet olur: *Günah olmak.*

- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz şimdi didügümüz bu degüldür bir ġayri ḥāletdür ki bir fi'l-i maḫṣūṣ ba'żı kişiden **ma'ṣiyet olur** ba'żı kişiden 'ibādetdür nefs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 12). [ma'ṣiyet olur, -(u)r-ur]*

maṣlaḥat: *İş, mesele.*

- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve **maṣlaḥatum** var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 3). [maṣlaḥatum, -um]*

maṣlaḥat: *İş, husus, mesele.*

- olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire **maṣlaḥatı** aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 16). [maṣlaḥatı, -ı]*
- añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire **maṣlaḥatı** bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 9). [maṣlaḥatı, -ı]*

- işāretler ola Eger anlardan biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker teẕkire **maṣlaḥatı** yabanda ḳalur hemīn kelāmı bunda ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 8). [maṣlaḥatı, -ı]*
- şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ **maṣlaḥatı** içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 13). [maṣlaḥatı, -ı]*
- yirden iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥṣi uzatduḳ ṣol ki teẕkire **maṣlaḥatıdur** andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 10). [maṣlaḥatıdur, -ı, -dur]*
- maḳāmında ḥażret-i Risālet ile ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bulışur Ḥażret-i Risālet buña eyidür Yā Abā Ḥanīfe Senüñ bu cihāna gelmekde **maṣlaḥat** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 6). [maṣlaḥat,]*
- mirḳātı olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlıġına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden ol kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn **maṣlaḥatı** tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 6). [maṣlaḥatı, -ı]*

maṣlaḥat: *Fayda, yarar.*
- incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe cebr idersin dirdi ʿUtbe eydürdi Gine kendü nefsüm **maṣlaḥatı** içündür ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 6). [maṣlaḥatı, -ı]*
- pes anuñ nefsi anda rāḥat olmayup bunuñ nefsi ḥużūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı nefsi **maṣlaḥatı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 14). [maṣlaḥatı, -ı]*
- meger ol daḫı mübtedīler **maṣlaḥatı** içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 7). [maṣlaḥatı, -ı]*
- nifāḳ olur mü'mine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir **maṣlaḥat** içün olıcaḳ şer'an nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 15). [maṣlaḥat,]*
- kifāyetden geçmeye Ya'nī andan iḫtirāz eyleye ki nefsi **maṣlaḥatı** içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye ki mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 17). [maṣlaḥatı, -ı]*
- ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn **maṣlaḥatına** çalışur ve eger kendü aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 1). [maṣlaḥatına, -ı, -n, -a]*

maʿşuḳ-ı muṭlaḳdan: *Şüphesiz sevgili. II Allah.*
- muṭlaḳdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 19). [maʿşuḳ-ı muṭlaḳdan, -dan]*

maṭlaʿ-ı envār-ı ilāhī: *İlahi nurların doğuş yeri.*
- meydān-ı mücāhede ve mükāşif-i esrār-ı müşāhede maẓhar-ı ʿināyet-i rabbānī ve mahdī-yi hidāyet-i sübḥānī **maṭlaʿ-ı envār-ı ilāhī** ve muṭṭaliʿ-i rumūz-ı nā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 4). [maṭlaʿ-ı envār-ı ilāhī,]*

maṭleb: *Talep olunan, istenilen şey, maksut.*

- vāriṣ-i Rasūl ve ibn ʿamm-ı Nebī ol İmām-ı ʿālem-i Şāfiʿī **maṭlebi** raẕiya'llāhu ʿanhu ve arżāhu ve aḥsana uḫrāhu ke-ma aḥsana evlāhu İmām Şāfiʿī'nüñ daḫi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 5). [maṭlebi, -i]*

maṭlūb: *Talep olunan, istenilen şey. II Allah.*

- olmaz mümkinde ḥācet olmayınca vācibden feyż olmaz ve dilenci faḳīr olmayınca kimse ṣadaḳa virmez eger bir kişi mużṭarr olsa elbette **maṭlūba** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 16). [maṭlūba, -a]*

maṭlūb: *Talep olunan, istenilen şey, maksut.*

- ki ol maḳṣūd muḳadder olmış ola ve ol **maṭlūb** müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 9). [maṭlūb,]*
- özge **maṭlūbları** olmaya naẕarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 1). [maṭlūbları, -lar, -ı]*
- dem taġaddīleri ġıdā-yı maʿrifet ile olur ve 'alā'd-devām ünsleri mülāḥaẕa-ı ẕāt u ṣıfāt ile olur maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur ve **maṭlūbları** vuṣlat-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 12). [maṭlūbları, -ları]*

maṭlūb olur: *Talep olunmak, istenilmek.*

- tebeddülden ve ammā intihāda 'ilm ḥāli yig olur maʿrifetden zīrā 'ilmde ḳarār olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül **maṭlūb olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 4). [maṭlūb olur, -ur]*

maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar: *Herkesin talep ettiği, istediği kişi olmak.*

- maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki bulınalar **maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar** ve seyyid dirilenler ekṣer budur kim rāfiżī olurlar şöyle ki tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 13). [maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar, -ur, -lar]*

maṭlūb-ı küllī: *Bütün talepler, istek ve arzular.*

- idem didi Yaʿnī insānda maḳṣūd-ı aṣlī göñül fażāsınuñ ṣafāsıdur ve **maṭlūb-ı küllī** dil āyinesinüñ cilāsıdur mādām ki ol ṣāfī ola küdüretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 4). [maṭlūb-ı küllī,]*

maṭmaḥ-ı naẕarları: *Göz dikilen yer, göz konulan şey.*

- iderler çünki nefslerinüñ evvelden **maṭmaḥ-ı naẕarları** ol idi gine āḫırātda leẕẕātını ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 7). [maṭmaḥ-ı naẕarları, -lar, -ı]*

maṭrūd olur: *Kovulmuş, tardedilmiş olmak.*

- iderse mübtedaʿ olur bir meẕheb-i bāṭılī muḫteraʿ olur merdūd olur ehl-i sünnet arasında ve **maṭrūd olur** ümmet-i Muḥammed ortasında Her kim İmām-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 10). [maṭrūd olur, -ur]*

maṭʿūn ola: *Vebâya tutulmuş olmak.*

- vebāʿiyyede olan elbette **maṭʿūn ola** belki iḥtirāz şarṭdur vehm sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan ṣaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 17). [maṭʿūn ola, -a]*
- vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki iḥtirāz şarṭdur vehm sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki **maṭʿūn ola** Her kişi yaramaz havālardan ṣaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 18). [maṭʿūn ola, -a]*

maṭʿūn ola-y-ıduḳ: *Vebaya tutulmuş olmak.*

- bulınmaduḳ eger şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed **maṭʿūn ola-y-ıduḳ** ve şāyed içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 3). [maṭʿūn ola-y-ıduḳ, -a, -y, -ı, -duḳ]*

maṭʿūn olmaduḳ: *Vebâya tutulmuş olmak.*

- ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki **maṭʿūn olmaduḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 18). [maṭʿūn olmaduḳ, -ma, -duḳ]*

māye: *Maya, öz, asıl, cevher.*

- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ **māyesi** ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 15). [māyesi, -si]*

māyil: *İstekli, hevesli, arzulu.*

- **māyil** degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 1). [māyil,]*

maẓāhir: *Ortaya çıkmış, zuhur etmiş şeyler, varlıklar, mevcûdat.*

- olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā **maẓāhirden** ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 2). [maẓāhirden, -den]*
- evvel-i maẓharı anuñ nūrı olup durur ve cemīʿ **maẓāhirüñ** ẓuhūrına sebep anuñ ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā anuñ rūḥınuñ mededini dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 17). [maẓāhirüñ, -üñ]*
- idüp şu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ **maẓāhirinden** bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 1). [maẓāhirinden, -i, -n, -den]*
- vücūduñ vaḥdeti bu **maẓāḥirüñ** kesretini bozar ve ne bunuñ kesreti anuñ vaḥdetine bir zerre ḫalel ider bu ʿālem-i kesretde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 5). [maẓāḥirüñ, -üñ]*

mażarret: *Zarar, ziyan.*

- eyleyüp re'yinde **mażarretinden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 19). [mażarretinden, -i, -n, -den]*

mażarret olmaz: *Zarar, ziyan olmak.*

- ṣayılur Hemīn andan aña şol fāyide olur ki anā **mażarret olmaz** ol ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 17). [mażarret olmaz, -maz]*

mażāyıḳ: *Dar, sıkıntılı yerler.*

- daḫı ṣūret bu ḥāletledür Ṣunuñ ki yüki yiynidür ol **mażāyıḳı** tīz giçer ṣunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 7). [mażāyıḳı, -ı]*
- ʿaraṣātı anlar daḫı görse gerek anca **mażāyıḳa** anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 7). [mażāyıḳa, -a]*

mażāyıḳ: *Zor güç işler.*

- ucından çoḳ taḳṣīrler ider ve ḫavf u cübni sebebinden sū'-i tedbīrler ider cihād içün nefsine ḳıymaz olur ve ḥaḳ yolında **mażāyıḳlara** girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 8). [mażāyıḳlara, -lar, -a]*

mażāyıḳ-ı ḳabrde: *Kabrin darlığı, zorluğu.*

- muḳaddese ve muṭahharesini **mażāyıḳ-ı ḳabrde** anuñ rūḥ-ı şerīfine muʿīn ü naṣīr ve kelimat-ı kelām-ı Rabbānīnüñ melā'ike-i mütevekkilīn zümresini muvāḳıf-ı ḥaşrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 13). [mażāyıḳ-ı ḳabrde, -de]*

mażbūt u ḫūb olurdı: *Düzgün ve güzel olmak.*

- **mażbūt u ḫūb olurdı** yaʿnī taḳavvīsi ziyāde olduġınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var idi ve her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 13). [mażbūt u ḫūb olurdı, -ur, -dı]*

maẓhar: *Bir şeyin görünür duruma geldiği, göründüğü, açığa çıktığı, zahir olduğu yer veya kimse, tecelli yeri.*

- **maẓharıdur** her ne varsa kudretinüñ eseridür Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a bağlayup ferhān olurlar gize gündüz anuñ mülāḥaẓası ile ḫandān olurlar Dervīşlikde yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 1). [maẓharıdur, -ı, -dur]*
- ḥükmini virür ve her **maẓharı** şol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 11). [maẓharı, -ı]*
- olur insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a **maẓhardur** on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var bunda vardur hüner budur kim bir kişi insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 1). [maẓhardur, -dur]*
- idüp ṣu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir **maẓharıdur** dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 1). [maẓharıdur, -ı, -dur]*

maẓhar oldı: *Tecellî yeri olmak.*

- sübḥāniyyesinden bir eser-i 'aẓīm oldı ki Ḥażret-i Fużayl'da ẓuhur buldı şöyle ki ḳudret-i ẓāhiresine ve ḥikmet-i bāhiresine bir ulu **maẓhar oldı** Evvel-i 'ömrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 10). [maẓhar oldı, -dı]*

maẓhar olup: *Erişmek, ulaşmak, nâil olmak.*

- dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine **maẓhar olup** vücūda gele ve ol bir vücūd idi ki aṣrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 15). [maẓhar olup, -up]*

maẓhar-ı aḥlāḳ-ı raḥmān: *Allah'ın sıfatının ortaya çıkması, görünmesi.*

- bunuñ ʿizzeti anuñ ʿizzetinden artuḳdur ḫilḳat-ı ʿālemden maḳṣūd insāndur ve yiri gögi binā itmekde ḥikmet bu bünyāndur **maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān** budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 18). [maẓhar-ı aḫlāḳ-ı raḥmān,]*

maẓhar-ı envār-ı nā-mütenāhī: *Sonsuz nurlara erişen (kişi).*

- yenbūʿü'l-faẓl ve'l -yaḳīn ḫalīfe-i ilāhī ve **maẓhar-ı envār-ı nā-mütenāhī** server-i aṣfiyā ve ser-i defter-i evliyā pīşvā-yı aṣḥāb-ı ṭarīḳat ve muḳtedā-yı erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 3). [maẓhar-ı envār-ı nā-mütenāhī,]*

maẓhar-ı esrār-ı ilāhī: *İlahi sırlara erişmiş olan.*

- ḫāṣ ve muḳarreb-i bār-gāh-ı ihtişāṣ **maẓhar-ı esrār-ı ilāhī** ve menbaʿ-ı ḳurb u iḫtirāḳ maḥdūme-i serā-perde-i vaḥdet ve bānū-yi ḫānedān-ı 'izzet sāniye-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 3). [maẓhar-ı esrār-ı ilāhī,]*
- ṭarīḳat cāmiʿ-i ʿilm ü ʿamel hādim-i bünyān-ı emel **maẓhar-ı esrār-ı ilāhī** ve menbaʿ-ı envār-ı nā-mütenāhī maḫṣūṣ-ı ʿināyet-i Ḥaḳ celle ve tebāreke Ḥażret-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 3). [maẓhar-ı esrār-ı ilāhī,]*

maẓhar-ı ḥaḳ'dur: *Allah'ın tecelli yeri. II Allah'ın isim ve sıfatlarının zuhur ve tecelli mahalli.*

- **maẓhar-ı Ḥaḳ'dur** diyü bir naẓar ile baḳar iʿtibāriyyātdur diyü yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde yaramaz olmaz ve aña nisbet eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 13). [maẓhar-ı ḥaḳ'dur, -dur]*

maẓhar-ı ʿināyet-i rabbānī: *İlahi ihsana sahip olan kimse.*

- meydān-ı mücāhede ve mükāşif-i esrār-ı müşāhede **maẓhar-ı ʿināyet-i rabbānī** ve mahdī-yi hidāyet-i sübḥānī maṭlaʿ-ı envār-ı ilāhī ve muṭṭaliʿ-i rumūz-ı nā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 3). [maẓhar-ı ʿināyet-i rabbānī,]*

maẓhar-ı maḫṣūṣa: *Hususi tecelli. II İlâhi kudretin meydana çıkması, görünmesi.*

- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz ve biri daḫı budur kim egerçi dervīş fenā bulıcaḳ 'ilmi 'ilm-i ḫaḳḳ olur bir **maẓhar-ı maḫṣūṣa** merbūt ve mülḥaḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 8). [maẓhar-ı maḫṣūṣa,]*

maẓhar-ı pādişāhī: *Sultanlığa ait olana erişen.*

- ilāhī vücūda gelüp manẓūr-ı enām ola ve niçe seferler itmek gerek ʿanāṣır-ı mevālid arasında ki sarāy-ı ṣūretde bir anuñ miṣli **maẓhar-ı pādişāhī** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 18). [maẓhar-ı pādişāhī,]*

maẓhar-ı ṣūret-i ḥudā'dur: *Cenâbıhakk'ın suretinin tecellîsi.*

- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur **maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā'dur** ya'nī bir āyine-i gītī-nemādur anuñ-çündür ki vücūduñ tenezzülātı çün ki buña gelür andan ṣoñra dönüp gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 1). [maẓhar-ı ṣūret-i ḫudā'dur,]*

maẓhar-ı vaḥdetde: *Allah'ın birliğinin göründüğü yer.*

- o her **maẓhar-ı vaḥdetde** bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i keşretde bir şu'le olur vaḥdet daḫı odur keşret daḫı ol Kimdür olan arada 'illet ü ma'lūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 17). [maẓhar-ı vaḥdetde, -de]*

maẓharü'l faḫr-ı faḫrī: *Övgülerin övgüsüne erişen.*

- ḳıdvetü'l-muvaḥḥiddin yenbū'ü'l-faẓl ve'l-yaḳīn **maẓharü'l faḫr-ı faḫrī** ḳuṭb-ı vaḳt Ḥażret-i Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī rafaʿa'llāhu ḳadrahu fī zümreti'l vācidīn ve ennese *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 5). [maẓharü'l faḫr-ı faḫrī,]*

maẓharu'l-kerāmāti'l-bāhire: *Açık kerametler sahibi.*

- evvelīn ve'l āhırīñ faḫrü'l-meşāyiḫ-i'l-müteḳaddemīn ve'l-müteʿaḫḫırīn ṣāḥibü'l-āyati'ẓ-ẓāhire ve **maẓharu'l-kerāmāti'l-bāhire** cāmīʿü'ş-şerīʿat ve'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 4). [maẓharu'l-kerāmāti'l-bāhire,]*

maẓīḳ: *Darlık.*

- idi Uşta akçe dirdüm her gāh ki baña bir **maẓīḳden** duḫūl ide idi bunuñla defʿ iderdüm didi İmdi niçe kere diyüp ṭururuz ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 13). [maẓīḳden, -den]*

maʿzūl olur: *Azledilmek, uzaklaştırılmak.*

- girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden **maʿzūl olur** ammā gine böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳaret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 17). [maʿzūl olur, -ur]*

maʿzūl olur: *Azledilmek, kovulmak, çıkarılmak.*

- girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir andan **maʿżūl olur** ol mertebe aña ḥaḳāret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 18). [maʿżūl olur, -ur]*

maʿẕūr olurlar: *Hoş görülmek, bağışlanmak, affedilmek.*

- ṣayılur **maʿẕūr olurlar** mertebe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 19). [maʿẕūr olurlar, -ur, -lar]*

maʻẕūr ṣayıla: *Hoş görülmek, bağışlanmak, affedilmek.*

- her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde **maʻẕūr ṣayıla** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 10). [maʻẕūr ṣayıla, -a]*

maʿz̲ūr tut: *Kusura bakma, hoş gör, bağışla, affet.*

- baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz **maʿz̲ūr tut** ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 8). [maʿz̲ūr tut,]*

maʿzūr ṭutup: *Mazur görmek; hoş görmek, bağışlamak, affetmek.*

- olmaduġın **maʿz̲ūr ṭutup** ʿafv ider līkin çün bir ulu ṭaʿatdur fevt oldı elbette muḳābelesinde tażarruʿ eyler Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 13). [maʿz̲ūr ṭutup, -up]*

mebāliġ: *Paralar, akçeler, meblağlar.*

- meşreb olur ki ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür dervīşler olur ki irte-içün zād alı ḳosa yolından çıḳar şeyḫler olur ki dāyim zekātın virüp **mebāliġ** ṣaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 14). [mebāliġ,]*

mebde': *Başlangıç. II Yaratılıştan önce Allah'tan başka hiçbir varlığın mevcut olmadığı âlem.*

- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür ve **mebde'ini** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 14). [mebde'ini, -i, -n, -i]*

mebde': *Başlangıç.II Başlama, zuhura gelme sebebi.*

- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür **mebde'inden** ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 17). [mebde'inden, -i, -n, -den]*

meblaġ: *Para miktârı, akçe, para, tutar.*

- var Eyitdi Şol mıḳdār **meblaġum** var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 17). [meblaġum, -um]*

meblaġ-ı mebāliġ-i zühd ü ṭāʿat: *?.*

- müstaʿlī-i maḳāmāt-ı münīfe ve müstevlī-i derecāt-ı şerīfe mürtāż-ı riyāżet-i ḫāne-i ibādet **meblaġ-ı mebāliġ-i zühd ü ṭāʿat** maḳbūl-i ʿubbād-ı şarḳ u ġarb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 4). [meblaġ-ı mebāliġ-i zühd ü ṭāʿat,]*

mebsūṭ: *Açılmış, yayılmış, serilmiş.*

- ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır īmān ile gider İblīs'üñ seccādesi **mebsūṭ** iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 16). [mebsūṭ,]*

mecal: *Güç, kuvvet, derman, takat.*

- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne **mecāli** var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 18). [mecāli, -i]*

• ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle **mecāl** olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [mecāl,]*

mecāl bulduḳça: *Güç bulmak.*

• elden ḳomazdı gicelerde ṭurmayup taheccüd iderdi ve fikrden **mecāl bulduḳça** taʿabbud iderdi Allāh ḥażretinüñ ḥüsn-i ʿināyeti-y-ile ve ol cenāb'uñ luṭf u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 13). [mecāl bulduḳça, -duḳça]*

mecāl ḳomadı: *İzin ve fırsat vermemek.*

• nefsinde **mecāl ḳomadı** ve göñline bu iḫtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṣ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 15). [mecāl ḳomadı, -dı]*

meclis: *Meclis, ortam.*

• şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ **meclisinüñ** sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 16). [meclisinüñ, -i, -nüñ]*

• müşāhedelerinde şöyle bilürler ki bir kişi bir kişiyi mesāvī itse hemīn anuñ etin yir görürler ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī **meclisinde** laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 10). [meclisinde, -i, -n, -de]*

• ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol **meclisde** meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi faẕīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 11). [meclisde, -de]*

• **meclisde** ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 5). [meclisde, -de]*

meclis: *Oturulacak, toplanılacak yer (Cami, mescit vb. ibadet yerleri bağlamında).*

• żamīri mihr-i envār idi **Meclisi** ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur ki evvel tācir-i cevher-furūş idi şoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 5). [meclisi,]*

• bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābi'a olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki **meclisde** germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 10). [meclisde, -de]*

• şoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müşāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ **meclisine** mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾiṣ ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 13). [meclisine, -i, -n, -e]*

• müntehī gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki **meclisde** söz söylese añlamazlardı tażarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 13). [meclisde, -de]*

• fetvā virürdi ve cemīʿ ʿulemā fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı kendü yigit iken bunca pīrler öñine diz çökerlerdi zamānınuñ ululları gelüp **meclisinde** istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 4). [meclisinde, -i, -n, -de]*

• vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḫikemiyyede ʿālī maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ **meclisinde** açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 10). [meclisinde, -i, -n, -de]*

• şaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki **meclisine** beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 11). [meclisine, -i, -n, -e]*

mecmaʿ: *Toplanma yeri.*
• cā-yı ḫalvet olur ve her **mecmaʿ** anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye keşret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 11). [mecmaʿ,]*

mecmaʿ: *Kavuşma, birleşme yeri, kavuşma noktası.*
• meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ **mecmaʿı** ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 17). [mecmaʿı, -ı]*

mecma' oldı: *Toplanma yeri olmak.*
• me'vā iken ṣoñra fażāyile **mecma' oldı** Evvel re'sü'l-mütemeriddīn iken ṣoñra re'isü'l-muvaḥḥıdīn oldı öñdin melāzu'l-müfsidīn iken ṣoñra imāmü'l-müslimīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 15). [mecma' oldı, -dı]*

mecma'-ı daḳāyıḳ: *Anlaşılması güç olan ve dikkat isteyen ince şeyleri toplayan.*
• mu'āmelāt-ı vicdāniyyede **mecma'-ı daḳāyıḳ** idi ve esrār-ı mükāşifāt-ı Rabbāniyye de ma'den-i ḥaḳāyıḳ idi 'ulemā-yı evvelīn ü āḫırīn bunda iṭbāḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 17). [mecma'-ı daḳāyıḳ,]*

mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil: *Ahlâk ve huy güzelliğinin toplandığı yer.*
• bāhir idi Her biri **mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil** ve her biri menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil idi cemīʿisi maḥbubu'l-ḫalāyıḳ ve cümlesi maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 13). [mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil,]*

mecmaʿ-ı zümre-i evliyā: *Evliya topluluğunun toplandığı yer.*
• żamīri mihr-i envār idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi **mecmaʿ-ı zümre-i evliyā** idi Rivāyet olınur ki evvel tācir-i cevher-furūş idi ṣoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 5). [mecmaʿ-ı zümre-i evliyā,]*

mecnūn: *Deli, divane.*
• olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlığı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir **mecnūn** eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 6). [mecnūn,]*

mecnūn olup: *Delirmek.*
• kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki **mecnūn olup** varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 7). [mecnūn olup, -up]*

meʿcūr: *Ecir ve sevabı verilmiş olan.*

- Ḥaḳ tebareke ve taʿala anlaruñ ʿamellerini **meʿcūr** ve saʿy-lerini meşkūr eyleye bi-mennihi ve luṭfihi Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ gelelüm gine tezkire emrine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 17). [meʿcūr,]*

meʿcūr idüp: *Yaptığı iyilik veya hizmetin karşılığını almış olmak, sevap kazanmak, ecir ve mükâfâta nâil olmak.*

- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr ve ʿamellerini **meʿcūr idüp** dīn bābında himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad meşūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 5). [meʿcūr idüp, -üp]*

medār: *Dayanak, destek.*

- niyyetden gelür ve şol efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür **medārı** ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 9). [medārı, -ı]*
- gibi kimsenüñ fi'li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ 'aḳīdesine i'tiḳād olur ve ne anuñ a'māline i'timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne 'ahdinüñ **medārı** olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 2). [medārı, -ı]*

medār- ı muʿaẓẓam: *Yüce dayanak.*

- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ sebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir **medār-ı muʿaẓẓam** idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 10). [medār- ı muʿaẓẓam,]*

medār ola: *Yardım etmek, yardımcı olmak, yardımı dokunmak.*

- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol **medār ola** Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 6). [medār ola, -a]*

medār-ı emr: *Buyruğun dayanağı.*

- mertebesinden düşürmez fi'l-cümle iʿtibār göñledür ve **medār-ı emr** diledür eger göñli Allāh'la ise n'eylerse eylesün anuñ virdügine şükr itsün az olsun bol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 11). [medār-ı emr,]*

medār-ı zevḳ-i ʿibādetdür: *İbadet hazzının sebebi.*

- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu'llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿzībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 9). [medār-ı zevḳ-i ʿibādetdür, -dür]*

meded: *Yardım.*

- bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan kendüye her ne feyż olursa vāsıṭa budur bundandur ol degül Cemīʿ ervāḥuñ **mededi** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 14). [mededi, -i]*
- evvel-i maẓharı anuñ nūrı olup durur ve cemīʿ maẓāhirüñ ẓuhūrına sebep anuñ ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā anuñ rūḥınuñ **mededini** dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 18). [mededini, -i, -n, -i]*

• varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ **mededi** yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 2). [mededi, -i]*

medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola: *Cenab-ı Hakkın yaratması ile tab'an iyi huylu, kibar, faziletli kimse olmak.*

• bu ḥālet nefsüñ eyüliginden olmaz sū'-i mizāc olur eger cibillī olmayup ʿārıżı ise muḥtāc-ı ʿilāc olur insānuñ ḫilḳati bunuñ üzerinedür ki **medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 14). [medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola, -a]*

medḥ: *Övgü, övme.*

• çün ü çerā olmaz eger kişinüñ biñ dili olursa anlaruñ **medḥini** dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳışşalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 5). [medḥini, -i, -n, -i]*

medḥ iden: *Övenler, övgüsünü yapanlar.*

• muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekṣer dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi **medḥ iden** ile ẕemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 8). [medḥ iden,]*

medḥ idüp: *Övmek.*

• meclisde ki añılsa hezār **medḥ idüp** ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaşallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 5). [medḥ idüp, -üp]*

medḥ itmekdür: *Methetmek, övmek.*

• Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı **medḥ itmekdür** biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 7). [medḥ itmekdür, -dür]*

medḥ olınmışdur: *Övülmek.*

• mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla anlar ziyāde **medḥ olınmışdur** yoḫsa 'ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 8). [medḥ olınmışdur, -mış, -dur]*

medḥ ü ẕemm idemez: *Övmek ve yermek.*

• ferdāniyyetdür Yaʿnī esbābı aradan gidermek gerek cemīʿ ḫayr u şer ne ise andan bilmek gerek bunuñ ʿalāmeti oldur ki hīç kimseyi **medḥ ü ẕemm idemez** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 18). [medḥ ü ẕemm idemez, -e, -mez]*

medḫali bulınmamışdur: *Bir işe karışmış olmak, bir işte parmağı olmak, etkisi bulunmak.*

• tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 10). [medḫali bulınmamışdur, -ma, -mış, -dur]*

medhūş: *Dehşete uğramış, şaşırmış, korkmuş.*
- yirde müteḥayyir ü **medhūş** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 19). [medhūş,]*
- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde **medhūş** idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 10). [medhūş,]*

medhūş olurlar: *Dehşete düşmek.*
- ḫāṭıra gelicek **medhūş olurlar** bu bir baḥsdür ki nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur ve bir mesʾeledür ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 9). [medhūş olurlar, -ur, -lar]*

medhūş-ı cemāl ola: *Allah'ın güzellik sıfatının tecellîsiyle dehşete düşmüş olmak.*
- ceẕbe-i ʿışḳ ile çekilmemişdür ki **medhūş-ı cemāl ola** Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister zarūrī ṭāʿati bu yoldan ider Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 15). [medhūş-ı cemāl ola, -a]*

medīne: *Medîne-i Münevvere, Yesrib.*
- ide Şol ṭayyibü's-ṣıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile **Medīne'de** Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek ẕātdur ki bir nefes-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 9). [medīne'de, -de]*

medrese: *Ders okutulan, İslâm dîninin koyduğu esaslara uygun olarak eğitim öğretim yapılan yer, mektep.*
- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol **medresede** iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 5). [medresede, -de]*

mefāsid: *Kötülükler, fenâlıklar, fitneler, fesatlar.*
- bulur beden ki mümtelī ola İblīs'üñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı **mefāsid** anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 12). [mefāsid,]*

mefhūm oldı-y-ısa: *Anlaşılmak.*
- artar çünki bu geçen muḳaddemāt maʿlūm oldı-y-ısa ve bu ẕikr olınan mefhūm oldı-y-ısa baʿīd degüldür ki Bişr-i Ḥāfī aḫlāḳını tehẕīb itmekle nişf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 2). [mefhūm oldı-y-ısa, -dı, -y, -ısa]*

meftūḥ olan: *Açık olan.*
- iḫtimāl var ki ol **meftūḥ olan** ḳapudan tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālişden şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 3). [meftūḥ olan,]*

meftūḥ olup: *Açılmış olmak.*
- üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı **meftūḥ olup** açılmışdur ve birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan ṣunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 15). [meftūḥ olup, -up]*

meger: *Ancak, sadece.*

- dervīşlerüñ aña ḫavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar **meger** bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 14). [meger,]*
- aña ʿizzet iderlerdi **meger** vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp aşmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 11). [meger,]*
- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki **meger** bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca varmaġa niyyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 15). [meger,]*
- kendünüñ dervīşligine iʿtiḳādı eksilmekdendür dervīş olan mümkin degüldür ol cihetden gücenmez kendüye kimsen iʿtiḳādı olmadugından incinmez **meger** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 12). [meger,]*
- **meger** ol daḫı mübtedīler maşlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 7). [meger,]*

meger: *Ancak, yalnız.*

- Baṣrī'den tevbe itmişdi ve aña irādet getürmişdi **Meger** tevbesine bāʿiṣ ol olmışdı ki bir ḫātūn kişiye naẓarı ṭoḳınmışdı Ol ḫātūn kişi ḫaber gönderdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 13). [meger,]*
- kişinüñ żalāletine sebeb olmamdur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden nesne almazdı her kim ki virmek istese ḳabūl itmezdi **meger** bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 14). [meger,]*
- salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi **meger** anlar daḫı ḳażā vü ḳader baḥsini iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 7). [meger,]*
- **meger** benüm keremümden ḫaberüñ yoġ-ıdı Rivāyet olınur ki vāḳı'ada gördiler eyitdi Ḥaḳ taʿālā cennetüñ nışfın baña ḥelal itdi İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 15). [meger,]*
- **meger** bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü re'yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḥs daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 1). [meger,]*
- müstaḳīm anuñ gibide sākit olur ve ẕevk-i selīm ol aḥkāmda şāmit olur **meger** şeyṭān vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı oluşdura bildügin bilmedügin bir birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 11). [meger,]*
- berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola **meger** dinile ki ol ẕemm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 9). [meger,]*
- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur **meger** ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 5). [meger,]*
- **meger farḳ** eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḫayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir ṣevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 15). [meger,]*

- tamām ṣaḳın söylemekden **meger** ṣol sözi ki ġāyet s̲evāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 5). [meger,]*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger ṣol sözi ki ġāyet s̲evāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin **meger** taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 6). [meger,]*
- her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene **meger** bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿz̲ūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 10). [meger,]*
- **meger** bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 15). [meger,]*
- **meger** ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 7). [meger,]*
- olsa gerek ve mücerred ʻilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek **meger** içinden baʻżına Allāh taʻālā ʻināyet idüp ceẕbe yitişdüre ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 9). [meger,]*
- taḳrīr eyleye **meger** bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ide ki bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 3). [meger,]*
- muḳayyid olmaz ṭurur anlaruñ cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur **meger** anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 13). [meger,]*
- īmāna īmān mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur **meger** Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 11). [meger,]*
- dünyāyı sever āḫıratı sevmez mümkin degüldür iki ḳarpuz bir ḳoltuġa ṣıġmaz **meger** dünyāya āḫırat içün maḥabbet ide dünyā anuñ meksebidür diyü meveddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 18). [meger,]*
- ol kişiye dünyāda ḫużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bu gün ne yiyem diye ṭura **meger** bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 14). [meger,]*

meger ki: *Ancak, yalnız, bir tek.*
- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür **meger ki** ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 8). [meger ki,]*

mehcūr: *Uzaklaşmış, ayrılmış.*
- ve hem **mehcūr** hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 13). [mehcūr,]*

mehcūr olam: *Ayrılmak, ayrı düşmek.*

- olam didi Rivāyet olınur ki ol gice ki vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti havāya uçup ʿurūc ḳılur Zindāndan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 11). [mehcūr olam, -am]*

mehleke: *Tehlikeli yer veya iş.*

- varmazdı tevḥīd yolınuñ anca vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ **mehlekesi** çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 10). [mehlekesi, -si]*

mehmūm: *Endişeli, düşünceli.*

- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler **mehmūm** idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 7). [mehmūm,]*

mehter idüp: *Yüksek rütbeli hizmetli etmek.*

- Muḥammed'üñ muvaḥḥidlerine server ve ʿāriflerine **mehter idüp** cennet-i aʿlāda ve firdevs-i muʿallāda ṣıddīḳīn menāzilinde esnā maḳāmātda ve vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 3). [mehter idüp, -üp]*
- kemāl-i tevḥīdini bozmaz Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı garīk-i raḥmet idüp rūz-ı maḥşerde ʿulemā-yı ḥaḳiḳate server ve fużelā-yı ṭarīkate **mehter idüp** iki ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 8). [mehter idüp, -üp]*

mehter olmışdı: *Yüksek rütbeli hizmetli olmak.*

- şol Bāyezīd-i cihān ve pehlivān-ı zamāndur ki cemīʿ-i dünyānuñ evliyāsına server olmışdı ve cemīʿ-i ʿālemüñ meşāyıḫına **mehter olmışdı** Cemīʿ-i erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 10). [mehter olmışdı, -mış, -dı]*

meḳāl: *Söz, söyleyiş.*

- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳşīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde **meḳāl** şanma ve bu sözi bir ʿabeş ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 6). [meḳāl,]*

mekān: *Yer, mahal.*

- anda bir meşhūr **mekāndadur** Ḥaḳ taʿālā anı āḫıratda raḥmetine ġarḳ ve cennetde niʿmetine müstaġraḳ eyleye Dünyādaki açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 7). [mekāndadur, -da, -dur]*
- ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat **mekāndan** taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 17). [mekāndan, -dan]*
- naḳīż şanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki **mekānda** bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 4). [mekānda, -da]*
- aña **mekān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 21). [mekān,]*
- ve şunlar ki **mekān** vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 17). [mekān,]*

- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña **mekān** olmaz ve ol müteʻayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 4). [mekān,]*

mekān: *Yer, mahal. II Mescid-i Aksa.*

- ṭurur ol yirüñ mizācı ʿibādetle mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur ve ol **mekānuñ** rūḥāniyyeti ervāḥ-ı mütāhhere ile meʼnūs ve mürtebiṭ olup ṭurur her mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 5). [mekānuñ, -uñ]*

mekkāre: *Aldatıcı, hilekâr.*

- senüñ emmāre-y-iken seni helāk itmegedür ḳaṣdı **mekkāre-y-iken** her ḳaçan ki ol saña rām olup muṭmainnüñ olur ol vaḳt bilesin ki dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 17). [mekkāre-y-iken, -y, -i, -ken]*

mekke'de: *Müslümanlarca kutsal sayılan Kabe'nin bulunduğu Arabistan Yarımadası'ndaki şehir.*

- ve anı ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden gerçek Kaʿbe'yi görmek gerek ve **Mekke'ye** vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 18). [mekke'ye, -y, -e]*
- geldi-y-ise bu defʿa biz aña varalum didi Yidi yıl beriyyede zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl **Mekke'ye** yitişdi Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 8). [mekke'ye, -y, -e]*
- ʿasā'llāhu en yetūbe ʿaleyhim inna'llāhe ġafūrun raḥīmun ʿasā Allāh'dan vācib yirinedür dirdi Rivāyet olınur ki ḳaçan **Mekke'de** vefāt itmelü oldu iki ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 18). [mekke'de,]*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup **Mekke'ye** müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 1). [mekke'ye, -ye]*
- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç **Mekke** yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 8). [mekke,]*
- sellem **Mekke'den** sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿādetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād şanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 5). [mekke'den, -den]*
- ḳaṣd ider Eydür ki Tereḳte Allāha Besṭām ve ḳaṣadta'l-beytü'l-ḥarām Yaʿnī Allāh'ı Besṭām'da ḳodun **Mekke'ye** mi gidersin Ve andan şoñra bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 6). [mekke'ye, -y, -e]*
- **Mekke'nüñ** yemişleri maʿrifet olur anuñ ḥaremi ḥarīmu'llāh olur ve anuñ mücāviri iki cihāna şāh olur anuñ ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur ve anuñ ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 11). [mekke'nüñ, -nüñ]*
- yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde **Mekke'ye** nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 18). [mekke'ye, -y, -e]*
- baḫs andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile **Mekke'de** bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 18). [mekke'de, -de]*

- Eyitdi **Mekke** içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 3). [mekke,]*
- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca varmaġa niyyet itmiş imiş ve **Mekke** seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 16). [mekke,]*
- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿilmine ve faẕlına söz yoġıdı zühdi ve taḳvāsı bī-ḥad çoġdı Rivāyet olınur ki **Mekke'de** mücāvir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 16). [mekke'de,]*

mekke: *Mekke şehri. II Evliyanın gönlü.*
- içinden fütūḥ olur her kim ki ol **Mekke'yi** ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 13). [mekke'yi, -y, -i]*

mekr: *Hile, düzen, aldatma.*
- ṭayanduḳları Allāh'uñ maġfiretünedür ve ziyāde iʿtimādları ʿumum raḥmetinedür ammā bu şeyṭānuñ **mekridür** ki araya ṣalmışdur bunuñla cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 12). [mekridür, -i, -dür]*
- muḫtelif olur ve emzice-i benī Ādem dürlü dürlü olur şāyed Süfyān-ı Sevrī ḥażretlerinüñ meşrebine tevekkül ol yoldan düşmiş idi ola ve şeyṭān **mekrinden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 16). [mekrinden, -i, -(n)den]*
- mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u **mekrlerin** ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 11). [mekrlerin, -ler, -i, -n]*
- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur ve aña mütābaʿat idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim nefsüñ **mekrlerini** bir bir bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 2). [mekrlerini, --ler, --i, --n, --i]*

mekr ü ḥīleleri: *Hile, düzen, aldatma.*
- virürdi ve nefs ʿinānı her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ **mekr ü ḥīleleri** beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 16). [mekr ü ḥīleleri, -ler, -i]*

mekrūh: *İslâm dîninde haram olmadığı halde hoş görülmeyen veya yapılması yasaklanan durum, davranış vb.*
- olur ve bir kişi Allāh yolında şol dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh **mekrūh** gördüginden dāyim iḥtirāz ide ve eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 17). [mekrūh,]*

mekseb: *Kazanç, gelir.*
- dünyāyı sever āḫıratı sevmez mümkin degüldür iki ḳarpuz bir ḳoltuġa ṣıġmaz meger dünyāya āḫırat içün maḥabbet ide dünyā anuñ **meksebidür** diyü meveddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 18). [meksebidür, -i, -dür]*

mektūb: *Haberleşmek için gönderilen yazılı kâğıt.*

- gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña **mektūb** gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Başrī daḫī **mektūb** ẓahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 15). [mektūb,]*

melābis-i maẓāhirde: *Görünen elbiseler.*

- maʿnāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur ḥāṣılı budur kim vücūd **melābis-i maẓāhirde** muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 2). [melābis-i maẓāhirde, -de]*

melāʾike: *Melekler.*

- **melāʾikesine** ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 1). [melāʾikesine, -si, -n, -e]*

melā'ike vü cin: *Melekler ve cin.*

- cihetine cālibdür ecsām-ı laṭīfe gibi her ne şekle dilerse müteşekkil olur **melā'ike vü cin** gibi her ne ṣūrete isterse mütemessil olur anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 12). [melā'ike vü cin,]*

melā'ike-i muḳarrebinden: *Allah'a yakın olan büyük melekler.*

- insān elbette melekden efżal mı olur ve her ferdi anuñ her ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir ẕāt gerek ki **melā'ike-i muḳarrebinden** aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 10). [melā'ike-i muḳarrebinden, -den]*

melā'ike-i mütevekkilīn: *Tevekkül eden melekler.*

- muḳaddese ve muṭahharesini mażāyıḳ-ı ḳabrde anuñ rūḥ-ı şerīfine muʿīn ü naṣīr ve kelimat-ı kelām-ı Rabbānīnüñ **melā'ike-i mütevekkilīn** zümresini muvāḳıf-ı ḥaşrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 14). [melā'ike-i mütevekkilīn,]*

melāmet eyleme: *Ayıplamak, kınamak, yermek.*

- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi **melāmet eyleme** ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 18). [melāmet eyleme, -me]*

melāmet itmek: *Ayıplamak, kınamak, yermek.*

- ādemden ṣanup aña **melāmet itmek** ḳuru cahāletdür ve hem şol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 7). [melāmet itmek,]*

melāmiyye: *Melâmet anlayışını benimseyenlerin oluşturduğu tasavvuf akımı ve tarikat.*

- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi **Melāmiyyenüñ** reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 12). [melāmiyyenüñ, -nüñ]*

melāyike: *Melekler.*

- ʿaraṣātı anlar daḫı görse gerek anca mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek Ve **melāyikeye** daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 8). [melāyikeye, -y, -e]*
- melāyike-i ʿizam yüzlerin sürerlerdi Şeyḫ Cüneyd ḥażretlerinden menḳūldür ki Bāyezīd bizüm aramuzda Cebrāyil gibidür **melāyike** arasında dirdi ve hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 16). [melāyike,]*
- ḳaldı dirler andan ḫaberi yoḳ ki anuñ ḫayrātınuñ şuver-i ḥasenesi aña yoldaş olur ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ **melāyikesi** ana ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 14). [melāyikesi, -si]*

melāyike-i ʿizam: *Büyük melekler.*

- **melāyike-i ʿizam** yüzlerin sürerlerdi Şeyḫ Cüneyd ḥażretlerinden menḳūldür ki Bāyezīd bizüm aramuzda Cebrāyil gibidür melāyike arasında dirdi ve hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 15). [melāyike-i ʿizam,]*

melāẕu'l-müfsidīn: *Bozgunculuk yapan, fitne, fesat çıkaranların sığınağı.*

- meʾvā iken şoñra Fażāyile mecmaʿ oldı Evvel reʾsü'l-mütemeriddīn iken şoñra reʾisü'l-muvaḥḥıdīn oldı öñdin **melāẕu'l-müfsidīn** iken şoñra imāmü'l-müslimīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 16). [melāẕu'l-müfsidīn,]*

meleʾ-i aʿlā: *Peygamber ruhları ile yüce meleklerin bulunduğu ulvî topluluk.*

- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı luṭfına ġarḳ ve niʿmetine müstaġraḳ ide ve rūḥını **meleʾ-i aʿlā** ile fevḳ el-ʿāde ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 2). [meleʾ-i aʿlā,]*

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.*

- ḳumrıları dil naẓar-gāhında ṭurup şeydālıḳlar iderler ol dostuñ şevḳi-y-ile ol bir melik-zāde-i ceberūtdur kim bölük bölük melekūt **melekleri** her gün rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 10). [melekleri, -ler, -i]*
- muḳarrerdür ki insān **melekden** efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 19). [melekden, -den]*
- insān elbette **melekden** efżal mı olur ve her ferdi anuñ her ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir ẕāt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 9). [melekden, -den]*
- mertebesine yaḳın ola belki fażīletde **melekden** ziyāde ola ki bunda insāniyyetden daḫı ḥişşe bulına Fi'l-cümle Ḫıżr nebīnüñ ḥayātında hiç şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 13). [melekden, -den]*
- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh 'arş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh **melek** diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 6). [melek,]*

melek ḫūy olur: *Melek mizacında olmak.*

- rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle ferdler bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir boy olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 12). [melek ḫūy olur, -(u)r]*

melekāt: *Melekeler, yetiler.*

- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi **melekāta** münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 18). [melekāta, -a]*
- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol **melekātuñ** ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 2). [melekātuñ, -uñ]*

melekāt-ı rediyye: *Kötü melekeler, yetiler.*

- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz **melekāt-ı rediyye** ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 1). [melekāt-ı rediyye,]*

meleke olmaḳ gerek: *Huy haline getirilmeli.*

- ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilḳatde **meleke olmaḳ gerek** ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 5). [meleke olmaḳ gerek,]*

meleke olup: *Huy haline getirmek.*

- zahmet çeker ola şöyle ki **meleke olup** muḫālefetden leẕẕet sürer ola Yaʿnī ʿurve bir ḫaṣlet-i mahmūdedür ḫiṣāl-i ebrārdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 19). [meleke olup, -up]*

melek-i mükemmel olur: *Kusursuz melek olmak.*

- yerinde olup ḥāvī-i feżāyil-i ḳudsiyye ola ve insāniyyetde kāmil olup ḥāvī-yi rezāyil-i insiyye ola yoḫsa ṭutalım ki kendü bir **melek-i mükemmel olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 18). [melek-i mükemmel olur, -(u)r-ur]*

melekīü'ş-şıfāt: *Yüzü melek gibi olan.*

- ve ġurre-i rū-yi ḥaḳīḳaṭ maʿden-i mürüvvet ve kān-ı ṣafā sālik-i mesālik-i Muṣṭafā beşerīü'ẕ-ẕāt ve **melekīü'ş-şıfāt** mütemekkin-i ṣāha-ı bārgāh-ı ḳudsī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 4). [melekīü'ş-şıfāt,]*

melekiyyet: *Meleklik, melek olma durumu.*

- olmayınca kemālāt-ı insāniyyet bulınmaz ammā şöyle gerekmez ki tamām **melekiyyete** yaḳın olup inssāniyyetden çıḳmalu ola şöyle ki hemīn nāmı insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 6). [melekiyyete, -e]*
- olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya ki ol üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı ki **melekiyyet** mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 8). [melekiyyet,]*
- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup **melekiyyet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 12). [melekiyyet,]*

melekü'l-mevt: *Dört büyük melekten, Allah'ın emriyle insanların canını almakla görevlendirilmiş olanı, ölüm meleği; Azrâil.*

- vefātından ṣoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳışṣanuñ sebebin ṣordı Eyitdi Ol ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi ki **melekü'l-mevt** bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 2). [melekü'l-mevt,]*

melekūt: *Görünen alemin dışında, gözle görülmeyen ancak hissedilen, ruhlara mahsus gayb alemi.*

- ḳumrıları dil naẓar-gāhında ṭurup şeydālıḳlar iderler ol dostuñ şevḳi-y-ile ol bir melik-zāde-i ceberūtdur kim bölük bölük **melekūt** melekleri her gün rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 10). [melekūt,]*

melekūt iḳlīmini: *Melekler âlemi, zaman ve mekânla sınırlı olmayan, beş duyu ile idrak edilemeyen ruhlar, ilâhî kuvvetler ve mücerret varlıklar âlemi.*

- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki **melekūt iḳlīmini** şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 18). [melekūt iḳlīmini, -i, -n, -i-n, -i]*

melekūt memālikinüñ: *Gayb aleminin ülkeleri.*

- tevḥīdüñ murtażāsı ve cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ muḳtedāsı idi ṭarīḳat iḳlīminüñ pīri ve ḥaḳīḳat vilāyetinüñ emīri idi **melekūt memālikinüñ** māliki ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 12). [melekūt memālikinüñ, -i, -nüñ-nüñ]*

melīkü'l-mevt: *Dört büyük melekten, Allah'ın emriyle insanların canını almakla görevlendirilmiş olanı, ölüm meleği; Azrâil.*

- maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti ṣaġ yanında ve cehennemi sol cānibinde ṣırāṭı ayaġı altında ve **melīkü'l-mevt** ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 14). [melīkü'l-mevt,]*

melik-zāde-i ceberūtdur: *Ululuk ve azamet âleminin hükümdarı.*

- ḳumrıları dil naẓar-gāhında ṭurup şeydālıḳlar iderler ol dostuñ şevḳi-y-ile ol bir **melik-zāde-i ceberūtdur** kim bölük bölük melekūt melekleri her gün rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 10). [melik-zāde-i ceberūtdur, -d-dur]*

me'lūf ḳılmaġ: *Alıştırmak.*

- oġlancuġına tevekkül ögretmek içün bir ṭarīḳ itmişdi ve anı ol yola **me'lūf ḳılmaġ** içün bir fikr ḳılmışdı oġlancuġına ögretmişdi ki Her gāh ki bir ḥācetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 10). [me'lūf ḳılmaġ,]*

me'lūf olanlara: *Alışmış olan kişi.*

- olmaz ve ol ʿālem-ile **me'lūf olanlara** bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 11). [me'lūf olanlara, -lar, -a]*

me'lūfāt: *Alışkanlıklar.*

- girüp otura gice vü gündüz hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ **me'lūfātını** fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 16). [me'lūfātını, -ı, -n, -ı]*

melūl olasın: *Üzülmek, mahzun olmak.*

- ışmarlamaḳdadır ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet ki sen derūnuñda bulasın çāra yoḳdur ki bir işüñde **melūl olasın** ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 10). [melūl olasın, -a, -sın]*

mel'ūn u maṭrūd olur: *Lanetlenmiş ve kovulmuş olmak.*

- ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve eger ṭuyduġını işā'at iderse ḫōd iki cihānda **mel'ūn u maṭrūd olur** Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 2). [mel'ūn u maṭrūd olur, -ur]*

memdūh u mükerrem olup durur: *Övülmüş ve hürmete lâyık olmak..*

- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ mercīʿi vü me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 5). [memdūh u mükerrem olup durur, -up,-durur]*

meme: *İnsanların ve memeli hayvanların dişilerinde bulunan ve süt salgılayarak yavruların emzirilmesine yarayan organ.*

- adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme **memesini** aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 15). [memesini, -si, -n, -i]*

memleket: *Ülke, mülk, diyar.*

- müfāraḳat idüp Belḫ **memleketinde** bir mīrzāde iken Nişābūr'a gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır ol şehrde meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 17). [memleketinde, -i, -n, -de]*
- yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve eger fikr daḫı pādişāh ise kendü **memleketinedür** rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 8). [memleketinedür, -i, -n, -e, -dür]*
- anuñ **memleketi** bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki şol ḳadar vusʿat bulur ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur anuñ daḫı içinde semāsı olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 11). [memleketi, -i]*
- şāhı ve taṣavvuf **memleketinüñ** pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fenā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 15). [memleketinüñ, -i, -nüñ]*
- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama ve bu taḳrīrden şol ki **memleketümüzde** şeyḫ-i aʿẓamdur aña suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 15). [memleketümüzde, -ü, -müz, -de]*

memlū: *Dolu, dopdolu.*

- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe **memlūdur** vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 19). [memlūdur, -dur]*

memnūʿ ola: *Men edilmek, yasaklanmak.*

- mübāşereti neden idi ola Anuñ cevābı budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden **memnūʿ ola** elinden geldiği ḳadar mübāşeret sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 8). [memnūʿ ola, -a]*

me'mūr: *Emir olunan (şey).*

- maʿrūf ve nehy-i münker ḳılur ve kendü ol **me'mūra** mümteşil ve menhīden müctenib olur ol kişi muttaṣıl olur 'arşa ve Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 13). [me'mūra, -a]*

me'mūr: *Vazifeli, görevli.*

- diyeler ve biri ol ʿilmdür ki anlara **me'mūrdur** ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 1). [me'mūrdur, -dur]*

me'mūrāt: *Emirler. II Dinin emirleri, hükümleri.*

- mes'ele olur anuñ tevḥīdinde ve vücūdında ve mes'ele olur anuñ iḥsānında ve cūdında ve mes'ele olur anuñ **me'mūrāt** ve menhiyyāt ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 10). [me'mūrāt,]*

memzūc olurlar: *Karışmış olmak.*

- egerçi ḫalḳ arasında daḫı **memzūc olurlar** ammā anlaruñ ekşeri Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaşarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde fużūlāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 7). [memzūc olurlar, -ur, -lar]*

men' ider: *Engellemek, yasaklamak.*

- teklīfi **men' ider** ikisini daḫı bilür ki girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 3). [men' ider, -er]*

menʿ iderdi: *Engellemek, yasaklamak.*

- iderdi ve ol tażarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 11). [menʿ iderdi, -er, -di]*

menʿ iderem: *Engellemek.*

- Eydürem ki Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu sözleri dimekle ḳatumdan defʿ iderem ve bu cevāblarla vesvesesini **menʿ iderem** Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 2). [menʿ iderem, -er, -em]*

menʿ idicek: *Engellemek, yasaklamak.*

- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol ki benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 1). [menʿ idicek, -icek]*

menʿ idüp: *Yasaklamak, engellemek.*

- ḳılmaz ve illā mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri **menʿ idüp** ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 8). [menʿ idüp, -üp]*

menʿ itdi: *Engellemek, yasaklamak.*

- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri **menʿ itdi** ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 18). [menʿ itdi, -di]*

menʿ itmez: *Yasaklamak.*

- eyle eylemek gerek ki bu ḳażiyye ki Süfyān-ı Sevrī'den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını **menʿ itmez** ve bu ḥālet ki andan mervī olur anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 6). [menʿ itmez, -mez]*

men‘ itmezler: *Yasaklamak, engel olmak.*

- ider ādem olur ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur ki aña çilede ṣu virmezler ādem olur ki anı ṣudan bi'l-külliye **men‘ itmezler** emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 6). [men‘ itmezler, -mez, -ler]*

men kāna fī hāẕihi aʿmā fe huve fi'l-āḫirati aʿmā ve eżallu sebīlen: *"Ve burada (bu dünyada), kim kör ise artık o ahirette de kördür. Ve yoldan daha çok sapmıştır." İsrâ suresi 72. ayet.*

- sebīlen Ve Ẕū'n-Nūn-i Mışrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 7). [men kāna fī hāẕihi aʿmā fe huve fi'l-āḫirati aʿmā ve eżallu sebīlen,]*

menʿ ḳıla: *Yasaklamak, engellemek.*

- meger bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp **menʿ ḳıla** bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 15). [menʿ ḳıla, -a]*

menʿ olınur: *Yasaklanmak.*

- gāh olur ki ādeme iḫtirāz eylemek şerʿan vācib olur nite kim bir kişi şehrden ṭaşra bulınsa içerü girmek **menʿ olınur** gāh olur ki iḫtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 2). [menʿ olınur, -ur]*

menāhī: *Dinen yasaklanmış şeyler.*

- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup **menāhīden** ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 10). [menāhīden, -den]*
- ve çün cemīʿ aʿżā anuñ āṣār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ **menāhīsine** nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 1). [menāhīsine, -si, -n, -e]*

• żāyiʿ ṣayılmaz ammā ṣol ṣemerāt-ı ḳulūb ki ʿāriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden maʿlūm oldur kim her kim ki **menāhīde** müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 16). [menāhīde, -de]*

menāḳıb: *Menkıbeler, söylenceler.*

• Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür ki anuñ **menāḳıbına** nihāyet yoḳdur ve riyāżetine ġāyet yoḳdur Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede ve kāmil-i maʿrifet ü mücāhede idi Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 7). [menāḳıbına, -ı, -n, -a]*

• uzanur yalñuz bunuñ **menāḳıbına** mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 7). [menāḳıbına, -ı, -n, -a]*

• **menāḳıbında** ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 1). [menāḳıbında, -ı, -n, -da]*

• Bāyezīd'üñ **menāḳıbından** bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine Rivāyet olınur ki bir kişi geldi Bāyezīd'üñ ḳapusın ḳaḳdı içerüden Bāyezīd Kimi istersin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 1). [menāḳıbından, -ı, -(n)dan]*

• ʿAbduʿllāh bin Mübārek'üñ **menāḳıbını** burada ḫatm idelüm Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Ṣevrī'yi vāḳıʿada gördiler Allāh taʿālā senüñle ne muʿāmele eyledi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 9). [menāḳıbını, -ı, -n, -ı]*

• ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ **menāḳıbına** gine rücūʿ eyleyelüm teẕkire bābına Rivāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 11). [menāḳıbına, -ı, -n, -a]*

• fażā'ili bisyār ve **menāḳıbı** bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 7). [menāḳıbı, -ı]*

• taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿilm-i şerīʿatde ḫōd hünerleri ʿālem içinde meşhūrdur ammā dervīşlikde daḫı ḥikāyeleri vardur ki **menāḳıblarda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 10). [menāḳıblarda, -lar, -da]*

• gerek neṣrine mümkin degüldür ki biz anlaruñ yitişevüz ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ teẕkire emrine gelelüm biraz daḫı Şāfiʿī'nün **menāḳıbından** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 8). [menāḳıbından, -ı, -(n)dan]*

• ṣafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi **Menāḳıb** kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 7). [menāḳıb,]*

• bārānını tā ebedī kesmeye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn Söz sözi çeküp uzandı yine teẕkireden söyleyelüm İbn Semmāk'uñ **menāḳıbından** daḫı naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 2). [menāḳıbından, -ı, -(n)dan]*

• ve gökcek ḳabūl üzerine idi ve cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine idi elsine-i nāsda aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi ve **menāḳıbını** yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 10). [menāḳıbını, -ı, -n, -ı]*

menāḳıb kitāblarında: *Menâkıbnâme; velilerin, tarikat büyüklerinin ve şeyhlerin kerametlerini konu alan eserler.*

• ṣafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi **Menāḳıb kitāblarında** Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 7). [menāḳıb kitāblarında, -n, -da]*

menāḳıb-ı ʿabdu'llāh bin mübārek: *Abdullāh bin Mübārek'in menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı ʿAbdu'llāh bin Mübārek** rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zeyn-i zamān ve rükn-i cihān rāh-nümā-yı şerīʿat ve bedraḳa-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 1). [menāḳıb-ı ʿabdu'llāh bin mübārek,]*

menāḳıb-ı aḥmed-i ḥarb: *Aḥmed-i Ḥarb'ın menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Aḥmed-i Ḥarb** rażıya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol muḳtedā-yı şerʿ ü sünnet ve mühtedī-i mertebe-i meskenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 1). [menāḳıb-ı aḥmed-i ḥarb,]*

menāḳıb-ı bişr-i ḥāfī: *Bişr-i Ḥāfi'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Bişr-i Ḥāfī** ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi ol muḳtedā-yı erbāb-ı dīn ve ol server-i ʿulemā-yı yaḳīn mübāriz-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 1). [menāḳıb-ı bişr-i ḥāfī,]*

menāḳıb-ı dāvud-ı ṭāʿī: *Dāvud-ı Ṭāi'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Dāvud-ı Ṭāʿī** rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol şemʿ-i dāniş ü bīniş ve ol cırāġ-ı cemʿ-i āferīniş ol ʿālim-i şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 1). [menāḳıb-ı dāvud-ı ṭāʿī,]*

menāḳıb-ı ebū hāzem-i medenī: *Ebū Hāzem-i Medeni'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Ebū Hāzem-i Medenī** rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i ehl-i iḫlās ve ḳıdve-i erbāb-ı iḫtiṣāṣ muḳtedā-yı dīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 1). [menāḳıb-ı ebū hāzem-i medenī,]*

menāḳıb-ı fużayl bin 'iyāż: *Fuzayl bin İyāz'ın menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Fużayl bin 'İyāż** ḳaddesa'lāhu sırrahu Ve birisi ol server-i tāyibān ve muʿaẓẓam-ı 'ābidān mihr-i semā-yı iḥsān ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 1). [menāḳıb-ı fużayl bin 'iyāż,]*

menāḳıb-ı ḥabīb-i 'acemī: *Habib-i Acemi'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Ḥabīb-i 'Acemī** rażiya'llāhu 'anhu Ve birisi şol şāh-ı bārgāh-ı 'izzet ve sürūr-ı serīr-i vaḥdet ṣadr-ı ṣuffa-ı ṣafā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 1). [menāḳıb-ı ḥabīb-i 'acemī,]*

menāḳıb-ı ḥasan-ı baṣrī: *Hasan-ı Basri'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Ḥasan-ı Baṣrī** rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol murtażā-yı zāhidīn ve muḳtedā-yı sālikīn perverde-i ḫāne-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 1). [menāḳıb-ı ḥasan-ı baṣrī,]*

menāḳıb-ı hātem-i aṣṣam: *Hātem-i Assam'ın menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Ḫātem-i Aṣṣam** ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol ʿārif-i zamāne ve ʿābid-i yegāne muʿriż-ı dünyā muḳbil-i ʿuḳbā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 1). [menāḳıb-ı ḫātem-i aṣṣam,]*

menāḳıb-ı ḥażret-i ca‘fer-i ṣādıḳ: *Cafer-i Sadık Hazretlerinin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Ḥażret-i Ca‘fer-i Ṣādıḳ** ḳaddesa’llāhu sırrahu Birisi şol ḳıdve-i etḳiyā ve zübde-i aṣfiyā sulṭān-ı şerīʿat-ı nebeviyye ve bürhān- *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 1). [menāḳıb-ı ḥażret-i ca‘fer-i ṣādıḳ,]*

menāḳıb-ı ibrāhīm-i edhem: *İbrahim Edhem'in menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı İbrāhīm-i Edhem** ḳaddesa’llāhu sırrahu Ve birisi şol pādişāh-ı dünyā u dīn ve ol sīmorġ-ı kūh-ı yaḳīn ol genc-i vīrane-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 1). [menāḳıb-ı ibrāhīm-i edhem,]*

menāḳıb-ı imām aḥmed-i ḥanbelī: *İmām Ahmed Hanbeli'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı İmām Aḥmed-i Ḥanbelī** rażıya’llāhu ʿanhu Ve birisi şol ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil sālik-i mesālik-i nebevī ve muḳaffā-yı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 1). [menāḳıb-ı imām aḥmed-i ḥanbelī,]*

menākıb-ı imām ebū ḥanīfe-i kūfī: *İmām Ebū Ḥanife-i Kūfi'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı İmām Ebū Ḥanīfe-i Kūfī** rażiya’llāhu ‘anhu Ve birisi şol çırāġ-ı ḫāne-i şer‘ ü millet ve şol şem‘-i meclis-i dīn ü devlet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 1). [menāḳıb-ı imām ebū ḥanīfe-i kūfī,]*

menāḳıb-ı imām şāfi’ī: *İmām Şāfi'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı İmām Şāfi’ī** rażiya’llāhu ʿanhu Ve birisi şol server-i dīn ve būstān-ı yaḳīn maʿnā-yı esrār-ı şerīʿat ve mahdī-yi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 1). [menāḳıb-ı imām şāfi’ī,]*

menāḳıb-ı mālik-i dīnār: *Mālik-i Dinār'ın menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Mālik-i Dīnār** rażiya’llāhu ʿanhu Ve birisi şol şāh-ı hidāyet ve pādişāh-ı velāyet sulṭān-ı memālik-i tevfīḳ ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 1). [menāḳıb-ı mālik-i dīnār,]*

menāḳıb-ı muḥammed bin eslem-i tūsī: *Muḥammed bin Eslem-i Tūsi'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Muḥammed bin Eslem-i Tūsī** ḳaddesa’llāhu sırrahu Ve birisi şol ḳuṭb-i felek-i yaḳīn ve şemʿ-i cemʿ-i ehl-i dīn ḳurre-i ʿayn-ı ṭarīḳat *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 1). [menāḳıb-ı muḥammed bin eslem-i tūsī,]*

menāḳıb-ı muḥammed bin vāsiʿ: *Muḥammed bin Vāsiʿnin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Muḥammed bin Vāsi**ʿ rażiya’llāhu ʿanhu Ve birisi şol muḥaḳḳıḳ-ı Rabbānī ve ʿārif-i ṣamedānī muḳaddem-i zühhād ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 1). [menāḳıb-ı muḥammed bin vāsiʿ,]*

menāḳıb-ı muḥammed-i semmāk: *Muhammed-i Semmāk'ın menkıbeleri.*

- Menāḳıb-ı Muḥammed-i Semmāk ḳaddesa’llāhu sırrahu Ve birisi şol vaʿiẓ-i ʿālem ve müẕekkir-i benī Ādem zāhid-i mütemekkin ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 1). [menāḳıb-ı muḥammed-i semmāk,]*

menāḳıb-ı rābiʿa-i ʿadeviyye: *Rabia-i Adeviyye'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Rābiʿa-i ʿAdeviyye** raẕiya'llāhu ʿanha Ve birisi şol muḫaddere-i ḫıdr-ı ṣafā ve mesture-i setr-i ışṭıfā maḥrem-i ḥarīm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 1). [menāḳıb-ı rābiʿa-i ʿadeviyye,]*

menākıb-ı şefīk-i belhī: *Şefik-i Belhi'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Şefīḳ-i Belḫī** raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol müteveccih-i Ḥaḳ ve mütevekkil-i muṭlaḳ ʿumde-i erbāb-ı ṣafā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 1). [menāḳıb-ı şefīḳ-i belḫī,]*

menāḳıb-ı sehl bin 'abdu'llāh-ı teşterī: *Sehl bin Abdullāh-ı Teşteri'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Sehl bin 'Abdu'llāh-ı Teşterī** ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol seyyāḥ-ı bevādī-i ṭarīḳat ve sebbāḥ-ı deryā-yı ḥaḳīḳat makbūlü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 1). [menāḳıb-ı sehl bin 'abdu'llāh-ı teşterī,]*

menākıb-ı şeyh bāyezīd-i besṭāmī: *Şeyh Bâyezîd-i Bestâmî'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Şeyḫ Bāyezīd-i Besṭāmī** ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol sulṭānu'l-ʿārifīn ve ḳıdvetü'l-vāṣılīn bürhānü'l-muvaḥḥıdīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 1). [menāḳıb-ı şeyḫ bāyezīd-i besṭāmī,]*

menāḳıb-ı şeyḫ ebū süleymān-ı dārāyī: *Şeyḫ Ebū Süleymān-ı Dārāyi'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Şeyḫ Ebū Süleymān-ı Dārāyī** ḳadesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol re'īsü'l-mütebaḥḥırīn ve ʿumdetü'l müteferridīn maʿden-i zühd ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 1). [menāḳıb-ı şeyḫ ebū süleymān-ı dārāyī,]*

menāḳıb-ı şeyḫ ḥāris-i muḥāsibī: *Şeyḫ Ḥāris-i Muḥāsibi'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Şeyḫ Ḥāriş-i Muḥāsibī** ḳaddesa'llāhhu sırrahu Ve birisi şol seyyid-i evliyā ve ʿumde-i etḳiyā muʿteber-i aṣḥāb-ı ḥaḳīḳat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 1). [menāḳıb-ı şeyḫ ḥāriş-i muḥāsibī,]*

menāḳıb-ı süfyān-ı sevrī: *Süfyān-ı Sevrī nin hikayeleri.*

- **Menāḳıb-ı Süfyān-ı Sevrī** ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol server-i dīn ü diyānet ve emīn bārgāh-ı ʿināyet cāmiʿ-i ʿilm ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 1). [menāḳıb-ı süfyān-ı sevrī,]*

menāḳıb-ı ʿutbe-i ġulām: *ʿUtbe-i Ġulām'ın menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı ʿUtbe-i Ġulām** raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i zühhād ve ḳıdve-i ʿubbād baḥr-i vefā kān-ı ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 1). [menāḳıb-ı ʿutbe-i ġulām,]*

menāḳıb-ı üveys-i ḳarenī: *Ḳarenli Veysel'in menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Üveys-i Ḳarenī** raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i tābiʿīn ve ḳıdve-i sālikīn sūḫte-i cemāl ve teşne-i viṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 1). [menāḳıb-ı üveys-i ḳarenī,]*

menāḳıb-ı zū'n-nūn-i mıṣrī: *Zünnûn-i Mısrî'nin menkıbeleri.*

- **Menāḳıb-ı Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī** raẕiyā'llāhu ʿanhu Ve birisi şol pīşvā-yı ehl-i melāmet ve şemʿ-i rūz-ı ḳıyāmet baḥr-i ceẕbe-i ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 1). [menāḳıb-ı ẕū'n-nūn-i mıṣrī,]*

menām: *Uyku.*

- seçemez dirler ki keẕūb olanuñ vākıʻası daḫı yalan olur ṣıdḳı ʻādet idinenüñ menāmında gördigi ʻiyān olur tecribe ile bulınmışdur ki **menām** ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 10). [menām,]*
- ḥāline tābiʻ olur şöyle ki ol ṣuver-i miṣāliyye bu ṣuver-i ḫāriciyyeye müṭāviʻ olur her kim ki diler **menāmı** dāyim ṣādıḳ ola ve her kim ki diler vāḳıʻası vākıʻa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 12). [menāmı, -ı]*

menāre: *Minare; müezzinin ezan okumak için çıktığı, camilerde bulunan ince ve yüksek yapı.*

- kendüyi **menāreden** aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 7). [menāreden, -den]*

menāsık: *Hacda belli bir usûl ve sıraya göre yapılması gereken ihram, tavaf, vakfe, sa'y vb. ibâdetlerin tamâmı.*

- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol **menāsıkda** şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 7). [menāsıkda, -da]*

menāzil: *Merhaleler, mesafeler.*

- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe **menāzil** ḳatʿ itdüm şulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 2). [menāzil,]*
- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe **menāziller** var ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿİsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 3). [menāziller, -ler]*

menāzil: *Mertebeler.*

- aʿmālini nāfi' eyleyüp şühedā **menāzilinden** aʿlā-yı maḳāmātda ve ṣıddīḳīn merātebinden esnā-yı derecātda muʿazzez ü mükerrem eyleye Āmīn Yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 11). [menāzilinden, -i, -n, -den]*
- Muḥammed'üñ muvaḥḥidlerine server ve ʿāriflerine mehter idüp cennet-i aʿlāda ve firdevs-i muʿallāda ṣıddīḳīn **menāzilinde** esnā maḳāmātda ve vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 4). [menāzilinde, -i, -n, -de]*

menāzil-i āḫırata: *Ahiretin mertebeleri.*

- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve **menāzil-i āḫırata** işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi olur ve ʿameline göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 7). [menāzil-i āḫırata, -a]*

menāzil-i mütevekkilīnden: *Tevekkül edenlerin makamları.*

- taʿālā aña āḫıratda tevekküline göre riʿāyetler ve teslīmine münāsib ʿināyetler idüp **menāzil-i mütevekkilīnden** esnā-yı maḳāmātda ve derecāt-ı muvaḥḥıdīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 10). [menāzil-i mütevekkilīnden, -den]*

menāzil-i sālikīni: *Dervişlerin mertebeleri.*

- maḳālātı var idi maḳāmāt-ıʿārifīnde ḫōş diḳḳātlar idüp ʿalāmetler ḳomışdur ve **menāzil-i sālikīni** tamām taʿyīn eyleyüp emāretler ḳomışdur Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 6). [menāzil-i sālikīni, -i]*

menāzil-i sāmiyeden: *Yüce mertebeler.*

- göre ʿināyetler ve recāsına münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir niçe derecāt-ı ʿāliye ve **menāzil-i sāmiyeden** ziyāde ve riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 14). [menāzil-i sāmiyeden, -den]*

menāzil-i tāyībīnden: *Tövbekarların makamları.*

- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Fużayl'uñ fażāyiline göre āḫıratda maḳāmat ve dünyādaki ʿibādetine göre cennetde derecāt nasīb idüp **menāzil-i tāyībīnden** aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 12). [menāzil-i tāyībīnden, -den]*

menbaʿ: *Kaynak.*

- meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ **menbaʿı** idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 18). [menbaʿı, -ı]*

menbaʿ oldı: *Kaynak olmak.*

- yoldan ḳaçururken ṣoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dir görür oldı Evvel şürūra merciʿ iken ṣoñra ḫayrāta **menbaʿ oldı** öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 14). [menbaʿ oldı, -dı]*

menbaʿ-ı envār-ı nā-mütenāhī: *Sonsuz nurların kaynağı.*

- ṭarīḳat cāmiʿ-i ʿilm ü ʿamel hādim-i bünyān-ı emel maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve **menbaʿ-ı envār-ı nā-mütenāhī** maḫṣūṣ-ı ʿināyet-i Ḥaḳ celle ve tebāreke Ḥażret-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 4). [menbaʿ-ı envār-ı nā-mütenāhī,]*

menbaʿ-ı ḥilm ü kerem: *Merhamet ve sükun kaynağı.*

- zāhid-i mütemekkin ʿālim-i mütedeyyin **menbaʿ-ı ḥilm ü kerem** Ḫātem-i Aṣṣam rafaʿa'llāhu menzilahu fī dāri's-selam ve ḥaşarahu maʿa zümreti'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 3). [menbaʿ-ı ḥilm ü kerem,]*

menbaʿ-ı ḳurb u iḫtirāḳ: *Yanma ve yakınlık kaynağı.*

- ḫāṣ ve muḳarreb-i bār-gāh-ı ihtişāṣ maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı ḳurb u iḫtirāḳ maḥdūme-i serā-perde-i vaḥdet ve bānū-yi ḫānedān-ı 'izzet sāniye-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 4). [menbaʿ-ı ḳurb u iḫtirāḳ,]*

menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil: *Övülmüş, beğenilmiş güzel huyların kaynağı.*

- bāhir idi Her biri mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil ve her biri **menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil** idi cemīʿisi maḥbubu'l-ḫalāyıḳ ve cümlesi maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 14). [menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil,]*

menbaʿ-ı veraʿ u ʿibādet: *İbadet ve takvanın kaynağı.*

- ṭāʿat ve **menbaʿ-ı veraʿ u ʿibādet** maḥbūbu'l-aḳvāl ve'l-efʿāl ve merġūbu'l-maḳāmāt ve'l-aḥvāl ol dārā-yı dāru'l-mülk-i dānāyī Şeyḫ Ebū Süleymān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 3). [menbaʿ-ı veraʿ u ʿibādet,]*

menfaʿat: *Fayda, kar, çıkar, yarar.*

- ṣoḥbet-i aʿdā żarar ide idi Āsiye'ye Firʿavn'dan olurdı ve eger müṣāḥebet-i evliyādan **menfaʿat** ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 4). [menfaʿat,]*

menhī: *Dînin yasakladığı, nehyettiği şey, yasak.*

- maʿrūf ve nehy-i münker ḳılur ve kendü ol me'mūra mümteşil ve **menhīden** müctenib olur ol kişi muttaṣıl olur 'arşa ve Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 13). [menhīden, -den]*

menhiyyāt: *Dînin yasak ettiği, nehyettiği şeyler, yasaklar.*

- mes'ele olur anuñ tevḥīdinde ve vücūdında ve mes'ele olur anuñ iḥsānında ve cūdında ve mes'ele olur anuñ me'mūrāt ve **menhiyyāt** ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 10). [menhiyyāt,]*

menʿ-i ʿuḳūbet: *Cezanın engellenmesi.*

- defʿ-i mażarret ve hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile hem **menʿ-i ʿuḳūbet** ve hem celb-i meşūbāt olur tevbenüñ insānda merātibi çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 9). [menʿ-i ʿuḳūbet,]*

menḳūl: *Nakledilen, rivayet edilen.*

- żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den **menḳūldür** ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 16). [menḳūldür, -dür]*
- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den **menḳūldür** ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 4). [menḳūldür, -dür]*
- melāyike-i ʿizam yüzlerin sürerlerdi Şeyḫ Cüneyd ḥażretlerinden **menḳūldür** ki Bāyezīd bizüm aramuzda Cebrāyil gibidür melāyike arasında dirdi ve hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 15). [menḳūldür, -dür]*

menşe': *Kök, kaynak, asıl.*

- zamānından ṣoñradur ġālibā bunuñ **menşeʾi** evvel ola ve ġalaṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 19). [menşeʾi, -i]*
- istifrāġ idermiş bunuñ gibiye taṣvīr-i miṣāl dirler ve bunuñ gibiye mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ bulınur ve bunuñ **menşe'i** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 10). [menşe'i, -i]*

• niyyetden gelür ve şol efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve **menşeʾi** ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 10). [menşeʾi, -i]*

mensūb: *Bir yer veya kimseye ait olma durumu.*

• **mensūb** imiş Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr idi ve nişāne-i dehr idi zamānında maḳbūl ü müsellem ve cemīʿ meşāyiḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 7). [mensūb,]*

mensūb olup dururdı: *Bağlı olmak, ait olmak.*

• Dört meẕhebüñ birisi aña **mensūb olup dururdı** ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 9). [mensūb olup dururdı, -up, -durur, -dı-ur, -dı]*

me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur: *Alışkın ve alâkalı olmak.*

• ṭurur ol yirüñ mizācı ʿibādetle mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur ve ol mekānuñ rūḥāniyyeti ervāḥ-ı mütāhhere ile **me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur** her mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 6). [me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur, -up-up, - ṭurur-ur]*

menūṭ olur: *Bağlı olmak.*

• binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba **menūṭ olur** şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [menūṭ olur, -ur]*

menzil: *Makam, derece.*

• ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır īmān ile gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde **menzili** taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 16). [menzili, -i]*

• tebāreke ve taʿālā tamām şādlıġı aña āḫıratda müyesser ide ve cemīʿ-i vücūh ile eyüligi aña cennetde muḳadder ide Me'vası dār-ı ʿilliyīn ola ve **menzili** firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 2). [menzili, -i]*

• firdevs-i muʿallāda teşrīf-i cemāli ile müşerref ü muʿaẓẓam eyleyüp ebedī **menzilini** fī maḳʿadi ṣıdḳın ʿinde melikin muḳtedir eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 4). [menzilini, -i, -n, -i]*

• **menzilde** inzāl ve ṣunūf-ı tekrīmden her nevʿle tekrīm ve iclāl ide Āmīn Yā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāsırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 13). [menzilde, -de]*

• ı mevte varmadın varacaġı yiri görür ve her kişi ölmezden öñdin āḫıratda **menzilini** görse gerek cennetde cehennemde varacaġı ne yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 6). [menzilini, -i, -n, -i]*

• neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ **menzili** aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳalur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 11). [menzili, -i]*

• maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳındıġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol **menzilüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 16). [menzilüñ, -üñ]*

menzile: *Makam, derece.*

- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī **menziledür** ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 1). [menziledür, -dür]*
- bunuñ ġūrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir **menzilesi** vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 12). [menzilesi,]*
- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda **menzilesi** olur ve ʿameline göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 8). [menzilesi, -si]*
- ḫalḳuñ dīnini ışlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı **menzilesi** sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 18). [menzilesi,]*
- edāsını defʿ ider kendü alçaḳ dirildükce mertebesi 'ālī olur ve kendüyi żaʿīf gördükce **menzilesi** sāmī olur kendüde ḳuvvet görmedügince ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 8). [menzilesi, -si]*

merāḫil: *Merhaleler, mesafeler.*

- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen baña irmeñe niçe **merāḫiller** var didi İmdi bu söz ʿIsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 4). [merāḫiller, -ler]*

merātib: *Mertebeler, dereceler.*

- aʿmālini nāfiʾ eyleyüp şühedā menāzilinden aʿlā-yı maḳāmātda ve ṣıddīḳīn **merātibinden** esnā-yı derecātda muʿazzez ü mükerrem eyleye Āmīn Yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 12). [merātebinden, -i, -n, -den]*
- üzerinedür ve cibillet-i ṣınf-ı ünsā ḳuṣūr-ı ʿirfān üzerinedür ammā aralarında ünsālar olur kim niçe kümmel-i ricāl **merātibini** ḳoyup geçmişlerdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 8). [merātibini, -i, -n, -i]*
- ʿameliyyesini arturur cennetde **merātibi** izdiyādda olur Her kişi bunda cennetdeki derecesi-y-içün çalışur ve her kişi ki bunda ʿamel itmekle āḫıratdaġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 5). [merātibi, -i]*
- miṣāli olur andaki derecāt bundaġı ḥasenāta muṭābıḳ olur ve andaki **merātib** bundaġı aʿmāle muvāfıḳ olur Her kişi bunda eyülügini arturduġı-y-ıla anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 13). [merātib,]*
- görmez eyle olıcaḳ bu meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfıḳ olmaz bunuñ cevābı budur kim tecellīnüñ envāʿı çoġ olur ve rüyetüñ **merātibi** dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 2). [merātibi, -i]*
- gine bu bilür ki āyīnesi içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ **merātibi** bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 2). [merātibi, -i]*
- **merātibinde** aʿlāyı derecātda tenzīl ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 5). [merātibinde, -i, -n, -de]*
- işāretdür tevekkülüñ **merātibine** ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur ki ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 5). [merātibine, -i, -n, -e]*

• daḫı hem çunān olur aʿmāl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāniʿ olmayup muttaṣıl ziyāde ḳılur ve eger murādı Allāh ise anda daḫı eyle olur fenā fi't-tevḥīdde **merātib** çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 10). [merātib,]*
• ḳışāṣ yoḳdur ve anda **merātib** çoḳdur baʿżından istihlāl olursa baʿżından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur Yaʿnī bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 13). [merātib,]*
• defʿ-i mażarret ve hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile hem menʿ-i ʿuḳūbet ve hem celb-i meṣūbāt olur tevbenüñ insānda **merātibi** çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 10). [merātibi, -i]*

merātib-i sālikīnde: *Müritlerin mertebeleri.*
• itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve **merātib-i sālikīnde** işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [merātib-i sālikīnde, -de]*

merāyā: *Aynalar. II Cenâb-ı Hakk'ın tecellîleriyle var olan ve bu tecellîleri yansıtan kesret âlemi; mahlûkat.*
• birinde taʿaddud **merāyādadur** hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür Ṣunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 5). [merāyādadur, -da, -dur]*

merāyā-yı 'ademden: *Yokluk aynaları.*
• maʿdūm maʿdūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd **merāyā-yı 'ademden** görine her mirʿatdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 4). [merāyā-yı 'ademden, -den]*

merbūṭ: *Bağlı, bağlanmış, raptedilmiş.*
• ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına **merbūṭdur** ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 10). [merbūṭdur, -dur]*

merbūṭ olmaz: *Bağlanmak, bağlı olmak.*
• olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [merbūṭ olmaz, -maz]*

merbūṭ olur: *Bağlanmak, bağlı olmak.*
• metāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek Ve eydürdi Bir kişi ki bir maʿṣiyet üzerine muḳīm olup ḳalbi aña **merbūṭ olur** anuñ cemīʿ ḥasenatı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 14). [merbūṭ olur, -ur]*
• vaḳt fikrinde olur ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara **merbūṭ olur** ve maḥabbeti anlara maʿḳūd olur her anduḳca yitişemedügine te'essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 5). [merbūṭ olur, -ur]*

merbūt ve mülḥaḳ olur: *Bağlı olmak.*

- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz ve biri daḫı budur kim egerçi dervīş fanā bulıcaḳ ʿilmi ʿilm-i ḥaḳḳ olur bir maẓhar-ı maḫṣūṣa **merbūt ve mülḥaḳ olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 8). [merbūt ve mülḥaḳ olur, -ur]*

merciʿ: *Mürâcaat olunacak, başvurulacak kimse.*

- yoldan ḳaçururken ṣoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dir görür oldı Evvel şürūra **merciʿ** iken ṣoñra ḫayrāta menbaʿ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 14). [merciʿ,]*

merciʿ-i aʿālī oldı: *Yüce makam sahibi olmak.*

- evvel beyyāʿ-ı leʿālī idi ṣoñra **merciʿ-i aʿālī oldı** ṭaş cevherlerini söz gevherlerine degişdi ve ṣadef lūʾlūsini maʿrifet incilerine barışdı āḫırat bāzārı içün dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 7). [merciʿ-i aʿālī oldı, -dı]*

merciʿ-i aḳṭāb u evtād: *Veliler ve kutupların mürâcaat ettiği kimse.*

- saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẓīri yoġ idi zamānında **merciʿ-i aḳṭāb u evtād** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 14). [merciʿ-i aḳṭāb u evtād,]*

merciʿi vü me'vāsı: *Mürâcaat olunacak, sığınılacak yer.*

- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ **merciʿi vü me'vāsı** idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 6). [merciʿi vü me'vāsı, -sı]*

mercimek: *Baklagillerden, ufak boylu, beyaz çiçekli ve pek çok türü olan bir tarım bitkisi.*

- olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabeṣdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile **mercimek** yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 4). [mercimek,]*

merd: *Yiğit, mert.*

- Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān eyitdi Gel yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi didi Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ **merdi** didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 16). [merdi, -i]*
- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳodugı ḫidmet üzerinde bir ulu **merddür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 18). [merddür, -dür]*

merd ola: *Cesur, yiğit, sözüne sadık olmak.*

- ṭarīḳ ola meṣelā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda **merd ola** şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 4). [merd ola, -a]*

merdāne: *Yiğit, mert.*

- aḫbāruñ delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ **merdānesi** ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 14). [merdānesi, -si]*

merd-i ḫudāyī: *Kendini Allah yoluna adamış kimse, velî, ermiş, evliyâ.*

- ve ol ʿārif-i ṭarīḳat ḥāvī-i ʿilm ü taḳvā cāmi-i zühd ü fetvā ol **merd-i Ḫudāyī** İmām Dāvud-ı Tāʿi ʿannese'llahu rūḥahu laṭāyifa esrārıhu ve afāża ʿalā'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 3). [merd-i ḫudāyī,]*

merdūd olur: *Kovulmuş, defedilmiş olmak.*

- iderse mübtedaʿ olur bir meẕheb-i bāṭılī muḫteraʿ olur **merdūd olur** ehl-i sünnet arasında ve maṭrūd olur ümmet-i Muḥammed ortasında Her kim İmām-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 9). [merdūd olur, -ur]*
- ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ yanında **merdūd olur** ve eger ṭuyduġını işā'at iderse ḫōd iki cihānda mel'ūn u matrûd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 1). [merdūd olur, -ur]*

merdūd-ı ḫiẕmet olur: *Hizmeti kabul edilmeyen (kişi) olmak.*

- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt **merdūd-ı ḫiẕmet olur** ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 11). [merdūd-ı ḫiẕmet olur, -ur]*

merġūb: *Rağbet olunmuş, beğenilmiş.*

- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında **merġūbdur** ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi vardur ve fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 7). [merġūbdur, -dur]*
- nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki **merġūbdı** Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 9). [merġūbdı, -dı]*
- ve ṭarīḳi tamām **merġūb** idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 7). [merġūb,]*
- emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup **merġūb** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 8). [merġūb,]*

merġūb olur: *Rağbet edilmiş olmak, beğenilmek.*

- tenākuż olmaz biz añlamazuz Anlardan her ne gelür-ise **merġūb olur** her ne vāḳi' olur-ise maḥbūb olur Fi'l-cümle Bişr-i Ḥāfī kibār-ı 'ulemā-yı ḥaḳīḳatden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 13). [merġūb olur, -ur]*
- fuḳahāda igen çok ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki bulına tamām **merġūb olur** ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekṣer budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 9). [merġūb olur, -ur]*
- derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen **merġūb olur** yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 12). [merġūb olur, -ur]*

• ve intihāsında temkīn gerek ol **merġūb olur** ve naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki ‘ārif olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 5). [merġūb olur, -ur]*

merġūbu’l-maḳāmāt ve’l-aḥvāl: *Hallerin ve makamların rağbet edileni.*

• ṭāʿat ve menbaʿ-ı veraʿ u ʿibādet maḥbūbu’l-aḳvāl ve’l-efʿāl ve merġūbu’l-maḳāmāt ve’l-aḥvāl ol dārā-yı dāru’l-mülk-i dānāyī Şeyḫ Ebū Süleymān-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 4). [merġūbu’l-maḳāmāt ve’l-aḥvāl,]*

merḥamet: *Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.*

• işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur **merḥamet** senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü faẕluñdur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 9). [merḥamet,]*

• aña bir ṭāʿat mülāḥaẓa ider ṭurur bir ḥayvāna ḫidmet idüp otladursa Benüm nemdür Anuñ ḳudreti eseridür dir ve bir kelbe **merḥamet** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 18). [merḥamet,]*

merhemsüz: *Merhem, ilaç, yara üzerine konulan yumuşak devâ.*

• vāḳiʿde tecribe ile dünyā eyle bulınmışdur Hīç bir leẕẕeti şāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir cerāḥati yanınca **merhemsüz** olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 6). [merhemsüz, -süz]*

merkeb: *Eşek. II Binek, vasıta.*

• hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā **merkebi** var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [merkebi, -i]*

merkūm olur: *Yazılmak.*

• ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine ‘izzet ḳoya ol kişinüñ tevāżuʿdan naṣībi olmaz maḥrūm olur hemīn mütekebbirler defterinden **merkūm olur** İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 18). [merkūm olur, -ur]*

mertebe: *Derece, miktar.*

• gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne **mertebe** gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 9). [mertebe,]*

mertebe: *Makam, derece.*

• Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler bilür ve her birinüñ **mertebesin** yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla’llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 3). [mertebesin, -si, -n]*

• idi ve ol görürdi ki ol ne **mertebede** idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir kaç *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 5). [mertebede, -de]*

• Bu dostlaruñ **mertebesidür** ben bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿalī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 17). [mertebesidür, -si, -dür]*

- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü ʻuzlet ile bu **mertebeye** yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Başrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 14). [mertebeye, -y, -e]*
- **mertebede** ekmel ise Vezīrler ḳapucı girdügi yire gāh olur giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 7). [mertebede, -de]*
- daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña bir yoldan tecellīsidür Ve bu daḫı aña bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu **mertebesi** evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 14). [mertebesi, -si]*
- **mertebedür** ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 1). [mertebedür, -dür]*
- maʿsiyet şanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse **mertebesinden** düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 16). [mertebesinden, -si, -n, -den]*
- mertebe saña neden oldı Eyitdi Bilmezem yā Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme tābiʻ olup ḫürmet idüp ve benüm ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 17). [mertebe,]*
- bunuñ ġavrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir **mertebesi** vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 11). [mertebesi, -s, -i]*
- mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olur Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 7). [mertebesine, -si, -n, -e]*
- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi olur ve ʿameline göre **mertebesi** bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 8). [mertebesi, -s, -i]*
- mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek tā kendünüñ ibtidāda ḥālini şeyḫinüñ intihāda ḥāline ḳıyas itmeye ve kendünüñ telvīnde dirligini anuñ temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 5). [mertebede, -de]*
- gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu **mertebeye** irince Çünki bir şeyḫe uydı anuñ her ḥāline uymaḳ gerek ve her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 9). [mertebeye, -y, -e]*
- egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi **mertebesinden** geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 15). [mertebesinden, -si, -n, -den]*
- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalıġı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse **mertebesi** ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 4). [mertebesi, -si]*
- maḥabbetleri sebebi-y-ile **mertebelere** yitişdiler ancaları meşhūr-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı Rivāyet olınur ki ol vaḳt ki Ẕū'n-Nūn vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 7). [mertebelere, -ler, -e]*
- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol **mertebeye** varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ aṭıbbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 3). [mertebeye, -y, -e]*

- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed ol **mertebede** ki Bāyezīd umardı göñlini ṣāfī bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 8). [mertebede, -de]*
- kendü isterdi āyinesini mücellā göremezdi ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir **mertebe** daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 10). [mertebe,]*
- mıḳdārı kederi olur ve evvelki **mertebenüñ** ṣoñraġına nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 15). [mertebenüñ, -nüñ]*
- itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur her **mertebenüñ** kendüye münāsib bir jeng olur şöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 17). [mertebenüñ, -nüñ]*
- gine bu bilür ki āyīnesi içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir **mertebeye** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 2). [mertebeye, -y, -e]*
- daḫı nisbet kederi gözükür her **mertebenüñ** kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 3). [mertebenüñ, -nüñ]*
- şöyle ki ol **mertebeniñ** küfr ü ʿişyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 5). [mertebeniñ, -niñ]*
- ṣayılur maʿẕūr olurlar **mertebe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 19). [mertebe,]*
- gücenmesi nefsi rıżāsı-içün olmaz Ādem girçek dervīş olıcaḳ bu aralardan geçer kişi Allāh-ile olıcaḳ bu iʿtibārātı yabana atar Ādem oġlın bu **mertebeye** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 16). [mertebeye, -y, -e]*
- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük **mertebedür** buña hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 8). [mertebedür, -dür]*
- ticāretden vāz gelüp Ḥaḳ cānibine āyib oldı tevekkülde bir **mertebeye** vardı ki meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir maḳāma yitişdi ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 9). [mertebeye, -y, -e]*
- peyġambar ʿaleyhi's-selām **mertebesine** irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı ki dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 7). [mertebesine, -si, -n, -e]*
- egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 6). [mertebe,]*
- ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle ki anuñ āṣārında tamām taṣarruf **mertebesine** yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 4). [mertebesine, -si, -n, -e]*
- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine **mertebesinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 10). [mertebesinde, -si, -n, -de]*
- bir **mertebede** idi ki naẓīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḫikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 15). [mertebede, -de]*

- yanında ola ve şimdiden şoñra ekl ü şürbüm anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳi' hem didüginleyin oldı ol gün şehādet **mertebesini** buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āş̲ārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 6). [mertebesini, -si, -n, -i]*
- ḫalḳdan vaḫşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol **mertebede** idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 7). [mertebede, -de]*
- āḫıratda **mertebesi** dünyāda kendünüñ elindedür ol dārdaki ḥużūrı bu dārdaki taʿabbudındadur her bir leẕẕetden bunda geçdükçe anda bir derecesini arturur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 1). [mertebesi, -si]*
- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda **mertebesi** ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 3). [mertebesi, -si]*
- Zühre'yi geçmiş şol **mertebede** kendüyi düzmiş bezmiş ki başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış Ben daḫı aña müteveccih olup eyitdüm Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 13). [mertebede, -de]*
- olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya ki ol üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet **mertebesinden** kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 8). [mertebesinden, -si, -n, -den]*
- mertebesine yaḳın ola belki faẓīletde melekden ziyāde ola ki bunda insāniyyetden daḫı ḥiṣṣe bulına Fi'l-cümle Ḫıżr nebīnüñ ḥayātında hiç şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 13). [mertebesine, -si, -n, -e]*
- olur ammā bunlaruñ **mertebesi** anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efẓal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 1). [mertebesi, -si]*
- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol **mertebede** idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 10). [mertebede, -de]*
- gicelerde yatup uyumazdı her ne ḳadar ki kesel gelse başını yaṣduġa ḳomazdı Bir kez eyitdeler Ne-içün böyle ifrāt idersin bu **mertebede** riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 16). [mertebede, -de]*
- göre ʿināyetler ve recāsına münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir niçe derecāt-ı ʿāliye ve menāzil-i sāmiyeden ziyāde ve riżvān min Allāh **mertebesini** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 14). [mertebesini, -si, -n, -i]*
- olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelām olur her kişinüñ **mertebesine** göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 14). [mertebesine, -si, -n, -e]*
- aña andan ulu 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur baʿżı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur **mertebesi** ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 2). [mertebesi, -si]*
- yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve ol **mertebenüñ** tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ek̲ser-i mü'minīnde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 3). [mertebenüñ, -nüñ]*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide **mertebesine** lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur ki ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 5). [mertebesine, -si, -n, -e]*

- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur ki ol naẓara göre ol **mertebenüñ** tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 6). [mertebenüñ, -nüñ]*
- ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī aña işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür şevḳini arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur **mertebesinden** düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 6). [mertebesinden, -si, -n, -den]*
- mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa 'ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 7). [mertebesini, -si, -n, -i]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt **mertebesini** bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eşitdi Şol vaḳt olur ki nice *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 9). [mertebesini, -si, -n, -i]*
- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ **mertebesini** bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 15). [mertebesini, -si, -n, -i]*
- ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur ve derūnda bu vicdān ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle tevekkülde her ne mertebede ki olursın sen işüñi ol **mertebeye** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 12). [mertebeye, -y, -e]*
- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aṣılda 'urve-i vüs̱ḳā aña dirler ki ṭabī'atde 'ulüvv ü himmet ġālib ola ki her ne **mertebeye** yitişürse andan a'lāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 2). [mertebeye, -y, -e]*
- bir ādemüñ ki ṭabī'atında 'ulüvv ü himmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī 'azīmet olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir **mertebeye** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [mertebeye, -y, -e]*
- yitişmez ki ol **mertebeye** ḳanā'atı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā'at idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 7). [mertebeye, -y, -e]*
- yitişmez ki ol mertebeye ḳanā'atı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz ve bir **mertebesine** rāżī olup ḳanā'at idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 8). [mertebesine, -si, -n, -e]*
- bulınur hīç bir mertebe bulınmaz ki ol **mertebeye** ḳanā'at ḳıla muttaṣıl cehd eyler ki bu günki ḥāli dünkinden yig ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 11). [mertebeye, -y, -e]*
- edāsını defʿ ider kendü alçaḳ dirildükce **mertebesi** 'ālī olur ve kendüyi ża'īf gördükce menzilesi sāmī olur kendüde ḳuvvet görmedügince ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 7). [mertebesi, -si]*
- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki lez̲zetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cū' üç dürlü **mertebede** bulınur biri cū'-ı ṭab' biri cū'-ı ḳuvvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 16). [mertebede, -de]*
- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭab'ı ūz olur zīrā ol kişi ictihād **mertebesine** lāyıḳ olur ki 'aḳluñ müdrikātı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 8). [mertebesine, -si, -n, -e]*
- gerek ve her **mertebede** ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur ki ol dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde şöyle degüldür ki cemīʿ müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 17). [mertebede, -de]*

- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu ulu **mertebedür** degme kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 14). [mertebedür, -dür]*
- aña ne eyülükler ḳılur günden güne ni‘metini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā şol ḳul ki az ni‘metle aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 18). [mertebesini, -si, -n, -i]*
- arasında bir ḫor olur ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫorlıḳ ve **mertebe** dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫorlıġı bulunur ḫidmetkar olur ki anuñ taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 5). [mertebe,]*
- arasında bir ḫor olur ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫorlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫorlıġı bulunur ḫidmetkar olur ki anuñ taḥkīri **mertebesi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [mertebesi, -si]*
- itmeyenüñ ‘izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ **mertebesi** nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 10). [mertebesi, -si]*
- ol degüldür ki ‘ürf de ḳanā‘at ṣayılur rıżā **mertebesi** oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne i‘tirāż olur ḳanā‘at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ'uñ mā‘adāsından i‘rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 1). [mertebesi, -si]*
- ol degüldür ki ‘ürf de ḳanā‘at ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne i‘tirāż olur ḳanā‘at **mertebesi** oldur ki anda Ḥaḳḳ'uñ mā‘adāsından i‘rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 2). [mertebesi, -si]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ **mertebesine** göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 11). [mertebesine, -si, -n, -e]*
- tevbeleri maḳāmı anlara ẕillet olur nite ki ṣubaşılıḳ **mertebesi** vezīrlere ẕillet olur tevbenüñ ġāyet kemāli anda bilinür ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 13). [mertebesi, -si]*
- żarar itmezdi ve ol ġınāları anlaruñ dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe **mertebelere** irmişlerdi ve ol ġınāları-y-ıla bunca fażilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 12). [mertebelere, -ler, -e]*
- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż vardır ki andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir **mertebedür** ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 6). [mertebedür, -dür]*
- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī **mertebeye** yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 13). [mertebeye, -y, -e]*
- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ **mertebesine** münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 14). [mertebesine, -si, -n, -e]*
- maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳındugı **mertebe** bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 15). [mertebe,]*
- maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳındugı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 16). [mertebedür, -dür]*

- girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur ol **mertebe** aña ḥaḳaret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 18). [mertebe,]*
- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol **mertebeye** temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 1). [mertebeye, -y, -e]*
- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki **mertebesine** varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 2). [mertebesine, -si, -n, -e]*
- ki ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur Görmez misin ki Yūsuf ḳul iken nübüvvet **mertebesini** bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ fażīletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 4). [mertebesini, -si, -n, -i]*
- miknet virür ḳullarıñ ulu **mertebesi** Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd aña ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 9). [mertebesi, -s, -i]*
- anuñ fażāyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında **mertebesinden** düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 4). [mertebesinden, -si, -n, -den]*
- libāslar içinde faḳr anı iḥāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu **mertebe** eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 12). [mertebe,]*
- niçeler olur ki ulu **mertebelere** yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 13). [mertebelere, -ler, -e]*
- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi **mertebesine** göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 7). [mertebesine, -si, -n, -e]*
- yıllar yememişdür bu ḥāle gelince ve niçe müddet açlıḳlar çekmişdür bu **mertebeyi** bulınca bir müderris bunca ḫalḳa iḫtilāṭ itmekle gine müderrislik ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 2). [mertebeyi, -y, -i]*
- **mertebesinden** düşürmez fi'l-cümle iʿtibār göñledür ve medār-ı emr diledür eger göñli Allāh'la ise n'eylerse eylesün anuñ virdügine şükr itsün az olsun bol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 11). [mertebesinden, -si, -n, -den]*

mertebe-i ihṣāna: *Allah'ı görür gibi ibadet etme makamı.*
- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīṣde gelen **mertebe-i ihṣāna** ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol ihṣāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 17). [mertebe-i ihṣāna, -a]*

mertebe-i mütābaʿatı: *Tâbi olma derecesi.*
- idenlerüñ aḳal **mertebe-i mütābaʿatı** beyān eyleye ve bu daḫı şol taḳdīrçedür ki ol aḥādīṣ tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 13). [mertebe-i mütābaʿatı, -ı]*

mertebesinden düşer: *Bir makam ve mevkiden daha aşağı bir konuma düşmek.*

- maʿsiyet ṣanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse **mertebesinden düşer** ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 16). [mertebesinden düşer, -er]*

mertebesinden düşmiş ola: *Bir makam ve mevkiden daha aşağı bir konuma düşmüş olmak.*

- daḫı degüldi ki ṣoñra tedennī itmiş ola Allāh yolında **mertebesinden düşmiş ola** Belki bu ḥālet ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyādur ve ʿalāmet-i tereffuʾ u istiġnādur bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 11). [mertebesinden düşmiş ola, -a]*

merv: *Merv, Türkmenistan sınırları içinde tarihi İpek yolu güzergahı üzerinde kurulmuş, Karakum Çölü'nde bir vaha şehridir.*

- **Merv'de**n idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 7). [merv'den, -den]*

mervī: *Rivayet edilen, anlatılan, nakledilen.*

- **mervīdür** ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys anlaruñ içinde bile cennete gide Kimse bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 15). [mervīdür, -dür]*
- sebīlen Ve Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī'den **mervīdür** ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 7). [mervīdür, -dür]*
- anlardan **mervīdür** ki buyururlardı Cemīʿ-i sālikīnüñ nihāyet menzili bu Ḫurāsānīnüñ bidāyet menzilidür dirdi ve niçe daḫı zamānınuñ ulu şeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 17). [mervīdür, -dür]*

mervī olur: *Rivayet edilmek.*

- eyle eylemek gerek ki bu ḳażiyye ki Süfyān-ı Sevrī'den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet ki andan **mervī olur** anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 6). [mervī olur, -ur]*

merżī-i ḫaṣ u ʿām: *Herkesin razı olduğu kişi.*

- Muḥammed bin Semmāk zuhhād-ı ʿarşdan bir bellüsi idi ve ʿubbād-ı dehrden bir ulusı idi maḳbūl-i enām ve **merżī-i ḫaṣ u ʿām** idi maḥbūbu'l-aḫlāḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 6). [merżī-i ḫaṣ u ʿām,]*

merżīüʾl-āfāḳ: *Her tarafın razı olduğu kimse.*

- meşāyıḫi'l-kirām maḳbūlü'l-aḫlāḳ ve **merżīüʾl-āfāḳ** el-muḫtaṣṣ bi-'ināyeti'l-mülki'l-feyyāż ḳuṭb-i vaḳt Ḥażret-i Fużayl bin 'İyāż rafa'a'llāhu derecātihi fī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 5). [merżīüʾl-āfāḳ,]*

merżīü'l-ʿamel: *Ameli kabul görmüş olan (kişi).*

- yegāne maḳbūlu'l aḫlāḳ ve **merżīü'l-ʿamel** İmām-ı Müslimīn Aḥmed-i Ḥanbel ravvaha'llāhu rūḥahu bi'r-rūḥi ve'r-reyḥāni ve askanahu fī aʿlā ferādīsi'l-cinān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 5). [merżīü'l-ʿamel,]*

mesāfe: *Uzaklık, ara.*

- geçilür bunlardan tamām geçülmeyince nihāyetine varılmaz bu **mesāfe** dükenmeyince ġāyetine irilmez her ṣıfāt ki vardur fanā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 11). [mesāfe,]*

mesā'il: *Meseleler.*

- bulına ʿamel dürüst olur ḫuṣuṣā ki bunuñ gibi **mesā'ilde** iḫtilāf çoġ olur kütüb-i fıḳhiyede aḳvāl-i muḫtelife bulınur baʿīd degüldür kim meẕheb-i Ḥanefiyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 5). [mesā'ilde, -de]*
- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi **Mesā'il** üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 8). [mesā'il,]*

mesā'īl-i nüfūsda: *İnsanlara ait olan meseleler.*

- **mesā'īl-i nüfūsda** müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ anlar ʻulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler olur ki havānuñ ḥükmi olur kişi ʻaḳluñ şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 13). [mesā'īl-i nüfūsda, -da]*

meşaḳḳat: *Güçlük, zorluk, sıkıntı, eziyet.*

- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde **meşaḳḳat** vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 8). [meşaḳḳat,]*
- ʻiṭāb ider ve şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı añā Ente diyü ḫiṭāb ider Yaʻnī dimek ister ki **meşaḳḳat** ve ḥirmān ve belā ve ḫizlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 12). [meşaḳḳat,]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem'üñ tevbe ve ricʻatı ile ve İbrāhīm'üñ odda vüsʻatı ile ve Eyyūb'uñ marażı ve **meşaḳḳati** ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 6). [meşaḳḳati, -i]*
- degüldür ki gāh ola ol daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaşmını bir ṭarīḳ-i āḫar ile irżā ḳıla ve nite ki Ḥażret-i Eyyūb'uñ marażı **meşaḳḳatleri-y-ile** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 10). [meşaḳḳatleri-y-ile, -leri, -y, -ile]*

meşakkat u ʿanā: *Güçlük, meşakkat, zahmet.*

- **meşaḳḳat u ʿanā** olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḥrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 5). [meşaḳḳat u ʿanā,]*

meşāḳḳ-ı riyāżete: *Nefsi terbiye etmede çekilen sıkıntılar, zorluklar.*

- riyāżete taḥammül ḳılmaz ve muʻżilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı ucından ve çoḳ yirde ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 9). [meşāḳḳ-ı riyāżete, -e]*

meşām-ı dil: *Gönül kokusu.*

- ide Şol ṭayyibü's-ṣıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de **Meşām-ı dil** ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek ẕātdur ki bir nefes- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 10). [meşām-ı dil,]*

meşārib: *Bir kimsenin yaratılışında bulunan mizaçlar, tabiatlar, ahlâklar, huylar.*

- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ **meşāribi** bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 3). [meşāribi, -i]*
- yolında bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez ve dervīşler arasında bu ḳadar nesne ʿayıb şayılmaz İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ **meşāribinüñ** iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 12). [meşāribinüñ, -i, -nüñ]*

meşārib-i evliyā-yı ʿālem: *Dünya evliyalarının mizaçları.*

- idi Uşta aḳça dirdüm her gāh ki baña bir maẕīḳden duḫūl ide idi bunuñla defʿ iderdüm didi İmdi niçe kere diyüp ṭururuz ki **meşārib-i evliyā-yı ʿālem** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 14). [meşārib-i evliyā-yı ʿālem,]*

mesāvī: *Dedikodu.*

- Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ **mesāvīsinde** bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 4). [mesāvīsinde, -si, -n, -de]*
- mükāşifāt-ı sübḥāniye bu emrde ittifāḳ itmüşlerdür ki ġaybet insānda ʿaẕāyim-i ẕünūbdan ve **mesāvī** ʿāḳilde ʿuyūbdandur Cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 8). [mesāvī,]*
- müşāhedelerinde şöyle bilürler ki bir kişi bir kişiyi **mesāvī** itse hemīn anuñ etin yir görürler ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar **mesāvī** meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 10). [mesāvī,]*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle **mesāvī** gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi faẓīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 12). [mesāvī,]*
- olur bir **mesāvīsinde** bir aña bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde gerçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 15). [mesāvīsinde, -si, -n, -de]*
- işleyen kimdür kimi **mesāvī** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 19). [mesāvī,]*
- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ **mesāvīsinde** olur çün Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 5). [mesāvīsinde, -si, -n, -de]*
- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu **mesāvī** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 6). [mesāvī,]*
- bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük ṣanurlar Hīç anlaruñ **mesāvīlerine** pādişāh gücenmeye mi ve hiç anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 11). [mesāvīlerine, -ler, -i, -n, -e]*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes **mesāvīde** diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [mesāvīde, -de]*
- benüm içün ḫidmet iderler benüm yanumdan yeyeler içelerdi Fi'l-vāḳīʿ gerçek eydür her kişi ki **mesāvīden** kendüye ne ḳadar ṣevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 8). [mesāvīden, -den]*

- seyyi'ātını eküp z̲emm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki ol seyyi'ātuñ ʿiḳābından **mesāvīsinüñ** s̲evābı artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 14). [mesāvīsinüñ, -si, -nüñ]*
- kifāyet eyler mes̲elā şol **mesāvī** ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt şāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fi'lüñ fā'ilini ta'yīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [mesāvī,]*
- kifāyet eyler mes̲elā şol mesāvī ki bu anuñ **mesāvī** itdügin bilmez işler veyāḫūt şāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fi'lüñ fā'ilini ta'yīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [mesāvī,]*
- **mesāvīde** çoḳ ḥālāt olur ve ol ḥālāta göre i'tibārāt olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i z̲ünūbdandur ve mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i 'ayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 5). [mesāvīde, -de]*
- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde 'ayn-ı s̲evāb olur mes̲elā şol **mesāvī** ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol fi'l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 8). [mesāvī,]*
- **mesāvīsi** olmaz ve hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti neye ise ol cihetden anda lez̲z̲eti olur ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 17). [mesāvīsi, -si]*

mesāvī eylemek: *Gıybet etmek, dedikodu yapmak.*
- mesāvīde çoḳ ḥālāt olur ve ol ḥālāta göre i'tibārāt olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i z̲ünūbdandur ve **mesāvī eylemek** egerçi fevāhiş-i 'ayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 6). [mesāvī eylemek,]*

mesāvi eylerler: *Gıybet etmek, dedikodu yapmak.*
- eylerler s̲evāb ḳasd idüp namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 13). [mesāvi eylerler, -r, -ler]*

mesāvī idenler: *Kötüleyen, çekiştiren (kişi).*
- N'ola-y-ıdı beni **mesāvī idenler** kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 5). [mesāvī idenler, -ler]*

mesāvī iderler: *Kötülemek, çekiştirmek.*
- tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi **mesāvī iderler** egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 10). [mesāvī iderler, -er, -ler]*

mesāvī idersin: *Kötülemek, çekiştirmek.*
- kişi degüldür sen bir işi **mesāvī idersin** ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [mesāvī idersin, -er, -sin]*

mesāvī itdügi: *Kötülemek, çekiştirmek.*

- nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve **mesāvī itdügi** girçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 13). [mesāvīitdügi, -düg, -i]*

mesāvī itdügin: *Kötülemek, çekiştirmek.*

- biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr ṣanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen **mesāvī itdügin** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 14). [mesāvīitdügin, -düg, -i, -n]*

mesāvī itdügin: *Gıybet etmek.*

- kifāyet eyler meselā ṣol mesāvī ki bu anuñ **mesāvī itdügin** bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fi'lüñ fā'ilini ta'yīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [mesāvīitdügin, -düg, -i, -n]*

mesāvī itdük: *Kötülemek, çekiştirmek.*

- bilmezler vüzerāyı **mesāvī itdük** ṣanurlar Hīç anlaruñ mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hīç anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 11). [mesāvīitdük, -dük]*

mesāvī itdüklerini: *Gıybet etmek.*

- itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur nice feraḥ olmasun ki kendü epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 9). [mesāvīitdüklerini, -dük, -ler, -i, -n, -i]*

mesāvī itmekle: *Gıybet etmek.*

- gelür veyāḫūd bir kişi **mesāvī itmekle** bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fi'lüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur fi'l-cümle bunuñ gibi a'māl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 9). [mesāvīitmekle, -le]*

mesāvī itse: *Gıybet etmek.*

- müṣāhedelerinde şöyle bilürler ki bir kişi bir kişiyi **mesāvī itse** hemīn anuñ etin yir görürler ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 9). [mesāvīitse, -se]*

meşāyıḫ: *Şeyhler, velîler, evliyâlar.*

- Muḥammed Ḥażret-i Ca'fer-i Ṣādıḳ rażiya'llāhu 'anhu ve arżāhu ve ca'ala fī a'lā ġurefi'l-cināni mesvāhu Ḥażret-i Ca'fer-i Ṣādıḳ cemī'i **meşāyıḫuñ** ḳıdvesi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 6). [meşāyıḫuñ, -u, -ñ]*
- ve'l-ḥāl gerek ṣūfī müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl gerek Fi'l-cümle Ḥabīb-i ʿAcemī **meşāyıḫ** arasında muʿteber ululardan idi ve zamānında tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 4). [meşāyıḫ,]*
- Ebū Hāzem daḥi maḳbūl-i ekābir ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi ve aṣḥāb-ı ḥaḳikatüñ müstenedi idi Niçe **meşāyıḫuñ** pīşvası *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 6). [meşāyıḫuñ, -uñ]*

- ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine ʿizzet ḳoya ol kişinüñ tevāżuʿdan naṣībi olmaz maḥrūm olur hemīn münkirler defterinden merkūm olur İmdi **meşāyıḫ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 18). [meşāyıḫ,]*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī **meşāyıḫa** irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 1). [meşāyıḫa, -a]*
- Āḫar **meşāyıḫ** arasında muşār ileyhi bi'l-benān ve cemīʿisinüñ yanında ʿazīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı Ve Bişr-i Ḥāfī anuñ içün dirler ki dāyim yollarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 7). [meşāyıḫ,]*
- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī **meşāyıḫ** arasında muḳarreb idi ve fażlı cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer idi Mükāşefātı nā-maḥdūd idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 7). [meşāyıḫ,]*
- itmeyüp yabana atar Yaʿnī **meşāyıḫun** efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 7). [meşāyıḫun, -uñ]*
- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek **meşāyıḫı** kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 8). [meşāyıḫı, -ı]*
- şol Bāyezīd-i cihān ve pehlivān-ı zamāndur ki cemīʿ-i dünyānuñ evliyāsına server olmışdı ve cemīʿ-i ʿālemüñ **meşāyıḫına** mehter olmışdı Cemīʿ-i erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 10). [meşāyıḫına, -ı, -n, -a]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle **meşāyıḫa** inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 1). [meşāyıḫa, -a]*
- **Meşāyıḫ** mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ sözlerin eyü añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 3). [meşāyıḫ,]*
- yüzden artuḳ **meşāyıḫa** ḫidmet ḳıldı Egerçi teẕkirelerde meşhūrdur ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile daḫı bulışdı ve anuñ ḫiẕmetine daḫı irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 15). [meşāyıḫa, -a]*
- rafaʿa'llāhu ḳadrahu fi'l- maḳarri'l-aʿlā ve-bavvaʿa lehu fīhi'd-deracāti'l-ʿulā Süfyān-ı Sevrī ʿulemānuñ ḫiyārından ve **meşāyıḫuñ** kibārından idi ʿilm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 6). [meşāyıḫuñ, -uñ]*
- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe **meşāyıḫa** daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 16). [meşāyıḫa, -a]*
- ki söylemezseñ żarar ola Fi'l-cümle Şefīḳ-i Belḫī zamānında ġāyet muʿteberlerden ve **meşāyıḫ** arasında fażlı muḳarrerlerden idi Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 8). [meşāyıḫ,]*
- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi **meşāyıḫdan** çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 16). [meşāyıḫdan, -dan]*
- mensūb imiş Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr idi ve nişāne-i dehr idi zamānında maḳbūl ü müsellem ve cemīʿ **meşāyıḫ** ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 8). [meşāyıḫ,]*

- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki **meşāyıḫ** arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 10). [meşāyıḫ,]*
- zamānınuñ **meşāyıḫı** geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 9). [meşāyıḫı, -ı]*
- fażāyilinüñ ḥaddi ve kemālātınuñ 'addi yoġdı cü' vü seheri nihāyetine ve riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi **meşāyıḫuñ** fużelāsından ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 14). [meşāyıḫuñ, -uñ]*
- ü tevfīḳ idüp luṭf-ı taḥrirle ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi Rivāyet olınur ki **meşāyıḫdan** çoḳ kişilere yitişmişdi ve ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 4). [meşāyıḫdan, -dan]*
- gönline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevāni' ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fi'le götürilmez dāyimā gönlinde olur ki **meşāyıḫa** irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 4). [meşāyıḫa, -a]*
- biraz **meşāyıḫuñ** ıṣtılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabeṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 1). [meşāyıḫuñ, -uñ]*
- yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki **Meşāyıḫdan** niçe ulular var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 10). [meşāyıḫdan, -dan]*

meşāyıḥ-ı belḫ'üñ: *Belh'in şeyhleri.*
- enbiyā ʿaleyhum eṣ-ṣalavāt ve's-selām Ḫātem **meşāyıḫ-ı Belḫ'üñ** ulularından ve Ḫurāsān pīrlerinüñ bellülerinden idi Şaḳīḳ-i Belḫī'ye çok ḫizmet itmişdi ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 5). [meşāyıḫ-ı belḫ'üñ, -üñ]*

meşāyıḫ-ı cihān: *Cihanın şeyhleri.*
- ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına nisār idi ol bir baḥr idi ki **meşāyıḫ-ı cihān** andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 7). [meşāyıḫ-ı cihān,]*

meşāyıḥ-ı ʿizāmuñ: *Büyük şeyhler.*
- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi ve niçe müddet anuñ müṣāḥibi idi Bu ṭāyifenüñ ulularından ve **meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ** bellülerinden idi Fażāyili bī-ḥad ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 8). [meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ, -uñ]*
- **meşāyıḫ-ı ʿiẓāmuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 19). [meşāyıḫ-ı ʿiẓāmuñ, -uñ]*

meşāyıḫ-ı kibārdan: *Büyük, yüce şeyhler.*
- **meşāyıḫ-ı kibārdan** çoḳ kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere irişmişdi ʿilm-i ḥadīsde ʿālī senedleri var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 1). [meşāyıḫ-ı kibārdan, -dan]*

meşāyıḫ-ı kirāmdan: *Şerefli, ulu şeyhler.*

- kirāmdan çoḳ ululārına yitişmişdi Caʿfer-i Ṣādık ḥażreti-y-ile bīḥad müṣāḥabet ḳılmışdı ve kümmel-i meşāyıḫdan niçeleri ve efāżıl-ı ṭarīḳatdan ne ululları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 5). [meşāyıḫ-ı kirāmdan, -dan]*
- ʿālemīne berekātı envārıhu Dāvud-ı Taʿi **meşāyıḫ-ı kirāmuñ** muʿaẓẓam seyyidlerinden ve bu ṭāyife-i ʿaẓāmuñ muʿtemed senedlerinden idi taṣavvufda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 5). [meşāyıḫ-ı kirāmuñ, -uñ]*
- **meşāyıḫ-ı kirāmuñ** ʿulemāsından ve ol ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿālem-i ḫalvetde Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı var idi ve bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 7). [meşāyıḫ-ı kirāmuñ, -uñ]*

meşāyıh-ı kümmele: *Kamil şeyhler.*

- Zamānında aña şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi bī-had iʿzāz u iḥtirām iderlerdi Muʿaẓẓam-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ām idi ve niçe **meşāyıḫ-ı kümmele** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 10). [meşāyıḫ-ı kümmele, -e]*

meşāyıh-ı selefüñ: *Önceki şeyhler.*

- varılur Ol sebebdendür ki **meşāyıḫ-ı selefüñ** ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 15). [meşāyıḫ-ı selefüñ,]*

meşāyıḥ-ı vāṣılīn: *Hakk'a erişmiş olanlar, erenler.*

- bilmek olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi şerīʿatle bulmışlardur ve cümle **meşāyıḫ-ı vāṣılīn** dergāh-ı ʿizzete ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 4). [meşāyıḫ-ı vāṣılīn,]*

meşāyıh-ı zamānınuñ: *Zamanın şeyhleri.*

- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī **meşāyıḫ-ı zamānınuñ** fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var idi ve z̲ātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 5). [meşāyıḫ-ı zamānınuñ, -ı, -nuñ]*

mesāyil-i yaḳīniyyede: *Gerçeğe uygun ve herhangi bir şüphe ile yok olmayacak surette sabit ve kat'i olan ilmi meseleler.*

- bir birine taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden ve fürūʿ-ı şerīʿatde fāżıllardan idi aḥkām-ı dīniyyede re'y-i ʿālīsi var idi ve **mesāyil-i yaḳīniyyede** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 16). [mesāyil-i yaḳīniyyede, -de]*

mescid: *Genellikle minaresiz, küçük cami.*

- eylerler s̲evāb ḳasd idüp namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle **mescidlerinüñ** öñinde oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 14). [mescidlerinüñ, -ler, -i, -nüñ]*
- **mescīdüñ** ādābını gözetmezler bir ṣubaşınuñ ḳapusına varsalar nice oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir z̲erre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 17). [mescīdün, -üñ]*

- her mevcūduñ edebini tamām riʿāyet ider ve her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider **mescidüñ** ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 14). [mescidüñ, -üñ]*
- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ **mescide** gider ol mezbeleye varur her kişi ḫużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 5). [mescide, -e]*
- Ṭūs'da bir **mescidi** var idi ṣaḳlardı niçe müddetler yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 15). [mescidi, -i]*
- vużū-ı ẓāhir gerek māʾī- ḳırba-y-ıla andan vużū-ı bāṭın gerek āb-ı tevbe ile girdügi **mescidi** mescid-i Ḥarām farż itmek gerek ve ṭurduġı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 12). [mescidi, -i]*

mescid: *Mescid-i Harâm.*
- ḳılmaz ve illā **mescid** içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar **mescid** anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 7). [mescid,]*
- ḳılmaz ve illā **mescid** içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar **mescid** anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 8). [mescid,]*
- her ne gerekse işlene **mescidüñ** daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 9). [mescidüñ, -üñ]*
- ʿAcebdür bu ḫalḳ ki **mescid** içinde ḥelāl ʿameller dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 11). [mescid,]*

mescid olsun: *Câmi olmak.*
- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek **mescid olsun** gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek puṭḫāne gerek Kaʿbe ve gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 7). [mescid olsun, -sun]*

mescid-i aḳṣā'da: *Müslümanların ilk kıblesi; Hz. Peygamberin miraca çıktığı mekân.*
- yabanda ʿibādetle **Mescid-i Aḳṣā'da** ʿibādet bir mi olur Bunca aṣfiyānuñ ervāḥı aña müteʿalliḳ olup ṭurur ve bir niçe enbiyā-yı mürselīn anı ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 3). [mescid-i aḳṣā'da, -da]*

mescid-i ḥarām: *Kâbe.*
- iş görilmez Bu ġayet-i zühdindendür ki **Mescid-i Ḥarām** içinde müṭālaʿayı dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 5). [mescid-i ḥarām,]*
- vużū-ı ẓāhir gerek ma'-i ḳırba-y-ıla andan vużū-ı bāṭın gerek āb-ı tevbe ile girdügi mescidi **mescid-i Ḥarām** farż itmek gerek ve ṭurduġı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 12). [mescid-i ḥarām,]*

mesel: *Durum, konu.*

- daḫı perhīzler itdürürler İmdi bizüm anlaruñla **meselümüz** şuña beñzer ki bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 5). [meselümüz, -ümüz]*

meselā: *Misal olarak, örnek olarak, söz gelişi.*

- Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur **Meselā** sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 18). [meselā,]*
- ṭarīḳ ola **meselā** dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaşıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 3). [meselā,]*
- kimüñdür **Meselā** bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 7). [meselā,]*
- mes'elede birine her ḳażiyyede taḳlīd eyleye müctehidlerden göñli istedügine **meselā** Ḥanefī'ye taḳlīd eyleye müsinn-i nisā nāḳış vużū olmamaḳda ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 6). [meselā,]*
- kifāyet eyler **meselā** şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fi'lüñ fā'ilini ta'yīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [meselā,]*
- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde 'ayn-ı sevāb olur **meselā** şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol fi'l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 7). [meselā,]*
- sırrı ol olur ki ol ṭā'aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur **meselā** nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 1). [meselā,]*

mesʾele: *Konu, mevzu, sorun.*

- ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir baḥsdür ki nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur ve bir **mesʾeledür** ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 10). [mesʾeledür, -dür]*
- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görürdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki **mesʾele** tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 10). [mesʾele,]*
- **mesʾelenüñ c**evābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü şordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 17). [mesʾelenün, -nüñ]*
- iʿtiḳād ḳıla pes bu **mesʾelelerde** ol müctehid olmış olur ictihādı muḳteżāsınca kendü ʿamel itmiş olur ʿUlemā bu ḳadar muḫālefet ile İmām-ı Aʿẓam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 1). [mesʾelelerde, -ler, -de]*
- rūşendür ve **me'selenüñ** keşfi aṣḥāb-ı mükāşife yanında vāżıḥ u muʿayyendür elfāẓuñ nefsi ḳadīmdür ḥudūs taʿbīrinde ve telaffuẓundadur ve kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 5). [me'selenüñ, -nüñ]*

mes’ele: *Konu, mevzu.*

- ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī’ye Şāfiʿī’nüñ bir **mes’elede** delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 16). [mes’elede, -de]*
- mes’elede kendü mezhebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü müctehid gerek veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 17). [mes’elede, -de]*
- **mes’elede** muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḫṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 11). [mes’elede, -de]*
- Ḥaḳ’dan güm-rāh olur cümle-i ʿulemā-yı müdaḳḳıḳīn ve cemīʿ-i ḥükemā-yı muḥaḳḳıḳīn bu **mes’elede** yaḳīn itmişlerdür bī-istibāh ki lā muʿassira fi’l-vücūdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 16). [mes’elede, -de]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve لر دونله ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir **mes’ele** ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 2). [mes’ele,]*
- ʿibādeti ol taḳlīde mevḳūf olur ve illā ki itmeye ṭarīḳinde ebter olur bir çöpe degmez biñ yıl ʿibādet iderse ʿibādetinden zerre ḳadar fāyide itmez bu **mes’ele** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 8). [mes’ele,]*
- ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki her yirde sülūk olına elbette anuñ yolında bulına Bu dürüst degüldür ki bir **mes’elede** birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 4). [mes’elede, -de]*
- **mes’elede** birine her ḳażiyyede taḳlīd eyleye müctehidlerden göñli istedügine meselā Ḥanefī’ye taḳlīd eyleye müsinn-i nisā nāḳış vużū olmamaḳda ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 5). [mes’elede, -de]*
- **mes’elede** ḥaḳ böyle idügine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 19). [mes’elede, -de]*
- mezhebinden çıḳmazlar görmez misin ki e’imme-i Ḥanefiyye niçe **mes’elede** aña muḫālefet iderler anlardan birisinüñ ki kütüb-i Ḥanefiyyede bir żaʿīf ḳavli *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 3). [mes’elede, -de]*
- cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe’den ol **mes’elede** rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 16). [mes’elede, -de]*
- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir **mes’elede** size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re’yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 1). [mes’elede, -de]*
- ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç **mes’ele** ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 9). [mes’ele,]*
- bilmez ve ol bir emr-i zevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol **mes’ele** taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 16). [mes’ele,]*
- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu **mes’elede** bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 18). [mes’elede, -de]*

- **mes’ele** olur anuñ tevḥīdinde ve vücūdında ve mes’ele olur anuñ iḥsānında ve cūdında ve mes’ele olur anuñ me’mūrāt ve menhiyyāt ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 9). [mes’ele,]*
- mes’ele olur anuñ tevḥīdinde ve vücūdında ve **mes’ele** olur anuñ iḥsānında ve cūdında ve mes’ele olur anuñ me’mūrāt ve menhiyyāt ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 9). [mes’ele,]*
- mes’ele olur anuñ tevḥīdinde ve vücūdında ve mes’ele olur anuñ iḥsānında ve cūdında ve **mes’ele** olur anuñ me’mūrāt ve menhiyyāt ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 10). [mes’ele,]*
- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu **mes’eleyi** tevcīh iderler ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 16). [mes’eleyi, -y, -i]*
- olan añlar ve bu **mes’eleden** firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler ki cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 3). [mes’eleden, -den]*
- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev‘ cühūd olur bu **mes’eleyi** şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [mes’eleyi, -y, -i]*
- ammā anuñ keyfiyetini bilmedügümüze i‘tirāf idevüz bu **mes’elede** baḥsi ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde kesret yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 3). [mes’elede, -de]*

mes’ele-i evveldür: *Birinci mevzu. II Tevhid konusu.*
- şol ki **mes’ele-i evveldür** ‘aḳlla bilinür ve fikr yolından aña delīl bulınur ve şol ki mes’ele-i sālisedür vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 11). [mes’ele-i evveldür, -dür]*

mes’ele-i sālisedür: *Üçüncü mevzu. II Allah'ın emirleri, yasakları konusu.*
- şol ki mes’ele-i evveldür ‘aḳlla bilinür ve fikr yolından aña delīl bulınur ve şol ki **mes’ele-i sālisedür** vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 12). [mes’ele-i sālisedür, -dür]*

mes’ele-i sāniyedür: *İkinci mevzu. II Allah'ın ihsanı, keremi konusu.*
- ve şol ki **mes’ele-i sāniyedür** gāh keşfle olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür ki ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 13). [mes’ele-i sāniyedür, -dür]*

meskenet: *Allah karşısında aczini, yokluğunu bilme, O’na karşı mutlak bir ihtiyaç içinde bulunduğunun şuûrunda olma.*
- kelām bunlaruñ tenezzüli ve **meskenetlerine** ve maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola ve cāyizdür ki kelām taḥḳīḳī ola ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 1). [meskenetlerine, -ler, -i, -n, -e]*
- derūnında **meskeneti** artuḳ bulınduḳca ẓāhirde ‘izzeti artar kendü ma‘rifetini az gördükce ma‘rifeti artuḳ olur ve kendü kemālini şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 17). [meskeneti, -i]*

• aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü **meskenet** virür ve ol **meskenet** içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 8). [meskenet,]*
• göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür **meskenet** dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 9). [meskenet,]*

meskenet itdükce: *Allah karşısında aczini, yokluğunu bilmek.*
• vire faḳr gibi ādeme vesīle-i ġınā olmaz ve ʻacz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżuʻ itdükce Allāh anı refʻ ider ve kişi **meskenet itdükce** ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 6). [meskenet itdükce, -dükce]*

mesleg: *Tutulan, benimsenen, tâbi olunan yol, tarik.*
• varmazdı tevḥīd yolınuñ anca vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat **mesleginüñ** mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 10). [mesleginüñ, -i, -nüñ]*

mesned: *Dayanak, destek.*
• **mesnedleri** var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 7). [mesnedleri, -ler, -i]*
• meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere irişmişdi ʿilm-i ḥadīs̱de ʿālī senedleri var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük **mesnedleri** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 2). [mesnedleri, -ler, -i]*

mesned ider: *Dayanak etmek.*
• yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini **mesned ider** Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 9). [mesned ider, -er]*

mesrūr: *Sevinçli, mutlu, şen.*
• ve hem mehcūr hem maḥzūn hem **mesrūr** idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 13). [mesrūr,]*

mesrūr ola: *Mutlu olmak, sevinmek.*
• ʻameline maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup anuñla **mesrūr ola** andan kendüye bir daʻvā-yı enāniyyet gele ve ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 13). [mesrūr ola, -a]*

mesrūr u şādān ide: *Sevinçli, mutlu etmek.*
• cānını cenānīn-i evliyā ile cennet-i muʿallāda **mesrūr u şādān ide** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 3). [mesrūr u şādān ide, -e]*

mest: *Kendinden geçmiş, sarhoş (bir hâlde).*

- maḥallātda **mest** gezerken görür bir kāġıdda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī hezār taʿẓīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 15). [mest,]*

mest ü ḫayrān ola: *Sarhoş ve kendinden geçmiş durumda olmak.*

- olup kendüyi bilmeye ki ne itdüginden ve ne ḳoduġından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından **mest ü ḫayrān ola** gice vü gündüz ayılmaz sekrān ola Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 16). [mest ü ḫayrān ola, -a]*

mestur: *Saklı. II Kayıtlı.*

- tevārīḫde **mesturdur** ve ḥikāyeleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 19). [mesturdur, -dur]*

mesture-i setr-i ışṭıfa: *Saflık örtüsüyle gizlenmiş olan.*

- Menāḳıb-ı Rābiʿa-i ʿAdeviyye raẓiya'llāhu ʿanha Ve birisi şol muḫaddere-i ḫıdr-ı şafā ve **mesture-i setr-i ışṭıfa** maḥrem-i ḫarīm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 2). [mesture-i setr-i ışṭıfa,]*

mesūbat: *Sevaplar.*

- didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ din ehline ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde **meṣūbat** ve ʿibādet emrinde saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḫüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 6). [meṣūbat,]*
- **meṣūbātı** çoġ olur ve anlarda olan ʿibādetüñ ḳabūli artuġ olur Fi'l-cümle ittiṣāl-i rūḥāniyyetde ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ daḫli olur her kim ki buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 17). [meṣūbātı, -ı]*
- varsun tecribe itsün kendüsi bilür Rivāyet olınur ki Rābiʿa ḥaccı edā itdükten ṣoñra Ḥaḳḳ'a münācāt idüp eyitdi Yā İlāhī İki nesneye daḫı **meṣūbat** ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 2). [meṣūbat,]*
- itdüñse anuñ **meṣūbāṭın** vir eger itmedüñse ol müṣībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki ṣoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 5). [meṣūbāṭın, -ın]*
- nesne olmaz ve bunı taḥḳīḳ bilesin ki cemīʿ **meṣūbāt** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 19). [meṣūbāt,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr ve ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad **meṣūbāt** ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 6). [meṣūbāt,]*
- muḳābelesinde āḫıratda birine biñ **meṣūbāt** ve bu dārda çekdügi belālar ʿivażı ol dārda bī-ḥad ḥasenāt müyesser idüp ḫurūf u naẓm-ı ḳıraʾatınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 11). [meṣūbāt,]*
- müte'ehilden anuñ ḥāli yigrek olur te'ehhüldeki **meṣūbātından** bunuñ tecerrüddeki ḥasenātı gökcek olur ammā eger ol ḥasenātla te'ehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 13). [meṣūbātından, -ı, -n, -dan]*
- **meṣūbātı** cemʿ idebile-y-idi şübhe yoḳdur ki faẓileti ḫūbter olurdı Nite ki İbn Semmāk mümkin degül ʿibādetle teʾehhüli cemʿ idemezdi ve eger teʾehhül itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 15). [meṣūbātı, -ı]*

• cemīʿ **meşūbātını** iḥbāt ider Nice tevḥīd olur ol ki teklīf ile cemʿ olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol ki şerīʿate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuşūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 5). [meşūbātını, -ı, -n, -ı]*

• şevāblardan maḥrūm ḳaluruz anlar zekāt virürler biz viremezüz ve andan olacaḳ meşūbāta biz iremezüz anlar ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler bizüm elümüzden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 16). [meşūbāta, -a]*

• gelmez ol sebebden anlara **meşūbāt** olur ki ol bize olmaz Daḫı niçe bunuñ gibi kelimāt söylediler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 17). [meşūbāt,]*

• **mesūbāt** yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 3). [mesūbāt,]*

mesūbāt-ı bī-ḥad: *Sayısız mükafatlar.*

• secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ẓāhırde ve bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda **meşūbāt-ı bī-ḥad** ve anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 16). [meşūbāt-ı bī-ḥad,]*

meşġūf olup durur: *Sevgiden deli dîvâne olmak.*

• **meşġūf olup durur** anuñ-içün ḥadīşde gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler yügürür ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 11). [meşġūf olup durur, -up, -durur]*

meşġūl oldı: *Vaktini vermek, uğraşmak, oyalanmak.*

• Ol yemege **meşġūl oldı** bu ḫizmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 11). [meşġūl oldı, -dı]*

• baṭālet gelür aç olıcaḳ aña **meşġūl olur** açlıḳ ṭurmaz anı añar durur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 13). [meşġūl olur, -ur]*

meşġul oldu: *Vaktini vermek, uğraşmak.*

• güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre andan yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibādete **meşġul olurdı** Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 2). [meşġul olurdı, -ur, -dı]*

• idi ve küçücekden kerāmātı eksük degül idi şoñra Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿibādete **meşġūl oldu** meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 16). [meşġūl oldu, -du]*

meşḫūn: *Dolu, dopdolu, memlû.*

• mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla **meşḫūn** idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 10). [meşḫūn,]*

meşhur: *Herkesçe bilinen, ünlü.*

• Her kim ki göñülden Peyġambar'ı taʿẓīm ider elbette evlādını daḫı tekrīm ider Şol ki **meşhūrdur** ḫalḳ arasında söylenür Meẕheb-i ehl-i beyt meẕheb-i ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 18). [meşhūrdur, -dur]*

- beyt anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi **Meşhūrdur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 16). [meşhūrdur, -dur]*
- bī-ʿadd idi Kerāmātı elsün-i nāsda **meşhūr** ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur Egerçi bende-zāde idi līkin iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 9). [meşhūr, -da]*
- anda bir **meşhūr** mekāndadur Ḥaḳ taʿālā anı āḫıratda raḥmetine ġarḳ ve cennetde niʿmetine müstaġraḳ eyleye Dünyādaki açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 7). [meşhūr,]*
- Evvel māldār u ribā-ḫvar idi Ḥabīb-i ribā-ḫvar dimekle **meşhūr** idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemīʿ-i mālını fuḳarāya ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 9). [meşhūr,]*
- ʿālemde ʿibādetle **meşhūrdur** ve cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda meẕkūrdur zamānınuñ murtażāsı ve ʿubbād-ı Baṣra'nuñ muḳtażāsıdur Cemīʿ-i dillerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 5). [meşhūrdur, -dur]*
- bunuñ gibi daḫı maʿārif-i laṭīfe ve kelimāt-ı şerīfesi vardur ki tevāriḫde meẕkūrdur ve teẕkirelerde **meşhurdur** Eger cemīʿisi ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 6). [meşhurdur, -dur]*
- müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir mīrzāde iken Nişābūr'a gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır ol şehrde **meşhūr** ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 18). [meşhūr,]*
- olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥarām rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç ṣu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 10). [meşhūrdur, -dur]*
- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında **meşhūrdur** kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 9). [meşhūrdur, -dur]*
- nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında **meşhūr** idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 10). [meşhūr,]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda **meşhūr** ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 9). [meşhūr,]*
- yüzden artuḳ meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı Egerçi teẕkirelerde **meşhūrdur** ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile daḫı bulışdı ve anuñ ḥiẕmetine daḫı irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 15). [meşhūrdur, -dur]*
- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī taṣnīfi vardı ki ḫalḳ arasında **meşhūrdur** ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i teẕkirede meẕkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 12). [meşhūrdur, -dur]*
- andan idügin gine bilür **Meşhūrdur** ki Mūsā ʿaleyhi's-selām bir marażda tevekkül itmek istedi Ḥaḳ ḥażretinden nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 1). [meşhūrdur, -dur]*
- taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿilm-i şerīʿatde ḫōd hünerleri ʿālem içinde **meşhūrdur** ammā dervīşlikde daḫı ḥikāyeleri vardur ki menāḳıblarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 10). [meşhūrdur, -dur]*
- bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿacāyibi çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi Ḥikāyet **meşhūrdur** ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 12). [meşhūrdur, -dur]*

- dervīşliginde söz yoḳdur mütevātır olup durur kerāmāt-ı senīyesi cemīʿ ʿālemde ẓāhir olup durur ʿulūm-u ẓāhirde ḫōd kemālātı **meşhūrdur** ve fuḳahā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 10). [meşhūrdur, -dur]*
- **meşhūr** ʿālim olmasından incindi ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña bundaġı ḫavfları bedeli anda emn ü rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 13). [meşhūr,]*

meşhūre-i āfāḳ: *Çevrenin ünlüsü, şöhretlisi.*
- idi ve küçücekden kerāmātı eksük degül idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿibādete meşġul oldu **meşhūre-i āfāḳ** ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 16). [meşhūre-i āfāḳ,]*

meşhūr-ı enām: *İnsanlar arasından ün salmış, herkesin bildiği ve tanıdığı (kimse).*
- maḥabbetleri sebebi-y-ile mertebelere yitişdiler ancaları **meşhūr-ı enām** ve maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı Rivāyet olınur ki ol vaḳt ki Ẕū'n-Nūn vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 7). [meşhūr-ı enām,]*

meşhūr-ı enām oldı: *İnsanlar arasından ün salmış, herkesin bildiği ve tanıdığı (kimse) olmak.*
- ticāretden vāz gelüp Ḥaḳ cānibine āyib oldı tevekkülde bir mertebeye vardı ki meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir maḳāma yitişdi ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 10). [meşhūr-ı enām oldı, -dı]*

meşhūru'l-āfāḳ: *Bütün varlık âleminin şöhretlisi.*
- **meşhūru'l-āfāḳ** idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek ẕāt ve sütūde faʿāl idi vaʿẓ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 7). [meşhūru'l-āfāḳ,]*

meşkūr: *Teşekküre lâyık, beğenilmiş.*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini **meşkūr** ve ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad meṣūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 5). [meşkūr,]*

meşkūr eyleye: *Şükr olunmuş, şükre şâyân eylemek.*
- Ḥaḳ tebareke ve taʿala anlaruñ ʿamellerini meʿcūr ve saʿy-lerini **meşkūr eyleye** bi-mennihi ve luṭfihi Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ gelelüm gine teẕkire emrine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 17). [meşkūr eyleye, -y, -e]*

meşreb: *Huy, karakter, yaratılış.*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra **meşrebine** ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 8). [meşrebine, -i, -n, -e]*
- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı idi **Meşrebi** ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 6). [meşrebi, -i]*

- muḫtelif olur ve emzice-i benī Ādem dürlü dürlü olur şāyed Süfyān-ı Sevrī ḥażretlerinüñ **meşrebine** tevekkül ol yoldan düşmiş idi ola ve şeyṭān mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 16). [meşrebine, -i, -n, -e]*
- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve z̄ātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışıdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve **meşrebine** ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 10). [meşrebine, -i, -n, -e]*
- ʿināyetdür ki Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur her **meşrebe** ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 4). [meşrebe, -e]*
- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü **meşrebi** üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 17).[meşrebi,-i]*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı **meşreb** olur ki ricāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 11). [meşreb,]*
- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı **meşrebine** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 14). [meşrebine, -i, -n, -e]*

meşreb: *Davranış biçimi, yaşayış tarzı, gidiş, yol.*
- bir iʿtibārdur ki bir ṭāyifeye düşmişdür ve her birisi bir mez̄hebdür ki bir **meşreble** ilişmişdür her birisi bir yoldur Ḥaḳḳ'a gitmege ve her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 2). [meşreble, -le]*
- olur kim mużṭarr olıncaya dek ṭurur ve tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ **meşrebinde** ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āş̄ım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 14). [meşrebinde, -i, -n, -de]*
- **meşreb** olur ki ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür dervīşler olur ki irte-içün zād alı ḳosa yolından çıḳar şeyḫler olur ki dāyim zekātın virüp mebāliġ ṣaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 13). [meşreb,]*
- meşreb olur ki ḫalel virmez **meşreb** olur ki ḫalel virür dervīşler olur ki irte-içün zād alı ḳosa yolından çıḳar şeyḫler olur ki dāyim zekātın virüp mebāliġ ṣaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 13). [meşreb,]*
- eyle eylemek gerek ki bu ḳażiyye ki Süfyān-ı Sevrī'den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet ki andan mervī olur anuñ **meşrebinde** olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 6). [meşrebinde, -i, -n, -de]*

meşrik: *Doğu.*
- böyle olalar **meşriḳde** bir çöp çıldırarkenmaġribde işideler anlaruñ sem'i semʿu'llāh olur ve anlaruñ başri nūru'llāh olur anlaruñ semā'ını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 17). [meşriḳde, -de]*

meşūm olur: *Uğursuz olmak.*
- gün **meşūm olur** eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḫayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ekl ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 15). [meşūm olur, -ur]*

metāʿ-ı dünyevīden: *Dünyâya âit mal mülk.*

- **metāʿ-ı dünyevīden** naẓarı kesmek Ve eydürdi Bir kişi ki bir maʿşiyet üzerine muḳīm olup ḳalbi aña merbūṭ olur anuñ cemīʿ ḥasenatı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 13). [metāʿ-ı dünyevīden, -den]*

me'unāt: *Külfetler; sıkıntılar, eziyetler.*

- vaḳt tamām olur didiler Ḫalḳuñ **me'unātına** taḥammül idüp incinmeye ve eẕālarına ṣabr idüp gücenmeye Naḳl olınur ki ṣordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 3). [me'unātına, -ı, -n, -a]*

meʾvā: *Sığınacak yer, yurt.*

- **meʾvā** iken ṣoñra Fażāyile mecmaʿ oldı Evvel reʾsü'l-mütemeriddīn iken ṣoñra reʾisü'l-muvaḥḥıdīn oldı öñdin melāẕu'l-müfsidīn iken ṣoñra imāmü'l-müslimīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 15). [meʾvā,]*

me'va: *Sığınacak yer, yurt. ‖ Makam.*

- tebāreke ve taʿālā tamām şādlıġı aña āḫıratda müyesser ide ve cemīʿ-i vücūh ile eyüligi aña cennetde muḳadder ide **Me'vası** dār-ı ʿilliyīn ola ve menzili firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 2). [me'vası, -sı]*

mevāʿiẓ-i laṭīfe: *Nükteli nasihatler.*

- daḫı açılur ve her kim ki ʿāleme nefy ḳılıcını ṣalar kendü daḫı ol ḳılıç ile çalınur Niçe daḫı bunuñ gibi kelimāt-ı şerīfe ve **mevāʿiẓ-i laṭīfe** ile vaṣiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 2). [mevāʿiẓ-i laṭīfe,]*

mevāḳıf: *Durak, durma yeri.*

- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ **mevāḳıf** olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 10). [mevāḳıf,]*

mevāni': *Engeller.*

- gönline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti **mevāni'** ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fi'le götürilmez dāyimā gönlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 3). [mevāni',]*

mevāt olmışlardur: *Ölmüş olmak.*

- eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd anlaruñ degül Ḥaḳḳ'uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 16). [mevāt olmışlardur, -mış, -lar, -dur]*

mevāyid-i maʿārife: *İlim sofrası.*

- ki her öyüni deminde **mevāyid-i maʿārife** ḥikmet cevherlerini nisār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 13). [mevāyid-i maʿārife, -e]*

mevcūd: *Var olan, varlık. II İnsan.*

- müctebāsı idi Dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir **mevcūd** peydā ola ve müddetler geçmek gerek ki anuñ gibi bir mevlīd hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 11). [mevcūd,]*
- naḳīż şanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir **mevcūd** bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 4). [mevcūd,]*
- maʿnāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur ḥāṣılı budur kim vücūd melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur yoḫsa **mevcūd** mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 2). [mevcūd,]*

mevcūd: *Var olan şeyler, mahlukat, yaratılmışlar.*

- ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her **mevcūduñ** ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 10). [mevcūduñ, -uñ]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her **mevcūd** ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 2). [mevcūd,]*
- olmaz her **mevcūd** ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 1). [mevcūd,]*
- olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki **mevcūd** hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 1). [mevcūd,]*
- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her **mevcūda** gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 10). [mevcūda, -a]*
- her **mevcūduñ** edebini tamām riʿāyet ider ve her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 13). [mevcūduñ, -uñ]*
- her **mevcūda** ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [mevcūda, -a]*
- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her **mevcūduñ** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 12). [mevcūduñ, -uñ]*
- ṭurur ol yirüñ mizācı ʿibādetle mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur ve ol mekānuñ rūḥāniyyeti ervāḥ-ı mütāhhere ile me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur her **mevcūd** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 6). [mevcūd,]*
- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her gördügünde vardur ammā sen görmezsin ol her **mevcūd-ile** biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 6). [mevcūd-ile, -ile]*
- maʿiyyeti sen bildügüñ degül belki her **mevcūd** hemīn odur ammā … Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 7). [mevcūd,]*

- maʿiyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā … Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri **mevcūd** yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 8). [mevcūd,]*
- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her **mevcūduñ** ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 4). [mevcūduñ, -uñ]*

mevcūd: *Var olan, bulunan. II Allah.*
- bilinür ʿālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle taʿbīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh **mevcūd** gāh Rab dirler gāh maʿbūd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 8). [mevcūd,]*

mevcūd olan: *Var olan şeyler, mahlukat, yaratılmışlar.*
- elbette bir rūḥāniyyetsüz olmaz ve her maḥsūs elbette bir miṣālsüz bulınmaz gerek **mevcūd olan** cemād gerek ḥayvān ola mümkin degüldür ki bir miṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 8). [mevcūd olan,]*

mevcūd olursa: *Yaratılmak, meydana gelmek, var olmak.*
- maʿnāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur ḥāṣılı budur kim vücūd melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd **mevcūd olursa** sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 2). [mevcūd olursa, -ur, -sa]*

mevdūd ola: *Sevilmiş, muhabbet gösterilmiş, dost edinilmiş olmak.*
- ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilḳatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde **mevdūd ola** bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 6). [mevdūd ola, -a]*
- **mevdūd olmaz** çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün kesretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 1). [mevdūd olmaz, -maz]*

meveddet: *Sevgi, muhabbet.*
- ne dīn bilürler ne diyānet ne **meveddet** bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 5). [meveddet,]*

meveddet ide: *Sevmek.*
- ide eyle olıcaḳ bu dünyāyı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 19). [meveddet ide, -e]*

mevḳıf-ı ḳıyāmetde: *Kıyamet durağı.*
- Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sāʿat öñlerindedür ve ṣırāṭ ve maḥşer yollarındadur **mevḳıf-ı ḳıyāmetde** anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 6). [mevḳıf-ı ḳıyāmetde, -de]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña **mevḳıf-ı ḳıyāmetde** hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 9). [mevḳıf-ı ḳıyāmetde, -de]*
- **mevḳıf-ı ḳıyāmetde** kümmel-i vāḳıfīñ silkinde münselik ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 9). [mevḳıf-ı ḳıyāmetde, -de]*

mevḳūf ḳalur: *Olması, meydana gelmesi başka bir şeye bağlı olmak, bağlı kalmak.*

- dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı **mevḳūf ḳalur** egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 18). [mevḳūf ḳalur, -ur]*

mevḳūf ḳodı: *Bağlı kılmak, bağlamak.*

- nesneye **mevḳūf ḳodı** ferāġatle ʿibādet rızḳ teşvīşinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 19). [mevḳūf ḳodı, -dı]*

mevḳūf olur: *Bağlı olmak.*

- ʿibādeti ol taḳlīde **mevḳūf olur** ve illā ki itmeye ṭarīḳinde ebter olur bir çöpe degmez biñ yıl ʿibādet iderse ʿibādetinden ẕerre ḳadar fāyide itmez bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 7). [mevḳūf olur, -ur]*

mevlā: *Sâhip, mâlik, efendi.*

- gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü **mevlāsınuñ** ḫiẕmetinde ṭurmaḳ gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 12). [mevlāsınuñ, -sı, -nuñ]*
- gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ gerek bunuñ ḥavāyicini **mevlāsı** ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [mevlāsı, -sı,]*
- ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ **mevlāsında** ṭa'ām bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [mevlāsında, -sı, -n, -da]*
- bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru taʿab olur eger bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa **mevlāsı** işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [mevlāsı, -sı]*
- taʿab olur eger bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa **mevlāsı** işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 18). [mevlāsı, -sı]*
- yaḳīn bulmış ola hiç olur mı bir loḳma ḥarāmdan ötüri başını ġavġalara bıraġa Bir ḫiẕmetkār **Mevlāma** ḥesāb virsem gerek diyü nice şaḳınduġını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 2). [mevlāma, -m, -a]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse **mevlāsı** anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥaram fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [mevlāsı, -sı]*
- taṣarrufı olur Nesi var ise **mevlāsınuñdur** her niʻmet ki anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle dirilür maʻlūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 15). [mevlāsınuñdur, -sı, -nuñ, -dur]*

mevlā: *Sahip, mâlîk. II Allah.*

- ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze naẕar eyleme sen hidāyet eyle **Mevlā** kerīm olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 5). [mevlā,]*
- **mevlāya** varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaẕāb Kim bilür ki baña daḫı ṣevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 9). [mevlāya, -y, -a]*

• itmişdür **mevlāsınuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 19). [mevlāsınuñ, -sı, -nuñ]*

mevlānā: *Efendimiz.*

• el-meşhūr bi-kemāli'l-faẕli ve'l-ḳadri ṣadrü's-sünnet **mevlānā** Ḥasanü'l-Baṣrī ravvaḥa'llāhu rūḥahu bi-rıżvānihi ve eskenehu fī aʿlā ferādīsi cinānihi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 5). [mevlānā,]*

• kāniʿ **mevlānā** Muḥammed bin Vāsiʿ Vassaʿa'llāhu taʿālā mekānehū fi'l-cenneti'l-ʿāliye ve rafeʿahū ile'l-menāzili's-sāmiye Bunuñ daḫı ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 5). [mevlānā,]*

• reʾisü'l-muttaḳīn faḫr ü'l-ümmet ve zeynü'l-millet faḳīr-i ġanī **mevlānā** Ebū Hāzem-i Medenī rafaʿahu'llāhu derecātihi ve eskenehu fī aʿlā ġurefi cennātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 3). [mevlānā,]*

mevlāsınuñ işi arasına girür: *Allah'ın işine karışmak.*

• fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫizmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp **mevlāsınuñ işi arasına girür** İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 8). [mevlāsınuñ işi arasına girür, -ür]*

mevlā-yı ḥaḳīḳīsine: *Gerçek sahip, efendi. II Allah.*

• **mevlā-yı ḥaḳīḳīsine** ne-içün kendüyi ışmarlamaz kendü maʿīşetine olçumlıḳ idüp kendü çalışur ṭurmaz Şol ki kendüye lāzım olan ḫidmetdür anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 9). [mevlā-yı ḥaḳīḳīsine, -si, -n, -e]*

mevlā-yı ḥaḳīḳīye: *Gerçek sahip, efendi. II Allah.*

• riḳḳiyyet arasında ʿibādetle kemāli artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn **mevlā-yı ḥaḳīḳīye** ḳullıḳ bilür çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 6). [mevlā-yı ḥaḳīḳīye, -y, -e]*

mevlā-yı mecāzisine: *Gerçek olmayan sahip, efendi.*

• riḳḳiyyet arasında ʿibādetle kemāli artar ʿĀḳıl olan **mevlā-yı mecāzisine** ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 5). [mevlā-yı mecāzisine, -si, -n, -e]*

mevlīd: *Doğma, doğuş.*

• müctebāsı idi Dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir mevcūd peydā ola ve müddetler geçmek gerek ki anuñ gibi bir **mevlīd** hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 12). [mevlīd,]*

mevlūd: *Yeni doğmuş, çocuk, yavru.*

• ı ṭabīʿatdan anuñ misli bir **mevlūd** ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmak gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿıṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 7). [mevlūd,]*

mevsim: *Devir, çağ, zaman.*

- eyitdi Yā Abā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu **mevsime** senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Kaʿbe'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [mevsime, -e]*

mevsim-i ʿarafāta: *Arafat zamanı.*

- ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi bunuñ aşlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā besṭ-i eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 5). [mevsim-i ʿarafāta, -a]*

mevt: *Ölüm.*

- öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde **mevtine** müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 11). [mevtine, -i, -n, -e]*
- gösterdiler **mevti** yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 3). [mevti, -i]*
- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla **mevtle** ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir ṣevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 15). [mevtle, -le]*
- oldur ki ayruḳ **mevt** yüzini görmeye ve beḳā oldur ki aña ecel pençesi irmeye şol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 5). [mevt,]*
- ḳalurlar ol sebebdendür ki aḥādīşde gelür ki enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler şol beden ʿalāḳası gitdügini anlara **mevt** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 8). [mevt,]*
- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa **mevt** gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [mevt,]*
- ḫastalıġı **mevtinüñ** evveli olur Fi'l-cümle her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed ol ḥāletüñ miṣline bir daḫı irişmeye ve her ādem ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 17). [mevtinüñ, -i, -nüñ]*
- şoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl böyle idügini her kişi bilür ʿacebdür kim gine dünyā leẕẕetlerine aldanup ḳalur şol **mevt** ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 8). [mevt,]*

mevt sāḳīsi: *Ölüm sakisi. II Azrâil.*

- ekile rūḥ ol dem ḫużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫumārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki **mevt sāḳīsi** ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 4). [mevt sāḳīsi,]*

mevt yüzini görmeye: *Ölmemek.*

- oldur ki ayruḳ **mevt yüzini görmeye** ve beḳā oldur ki aña ecel pençesi irmeye şol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 5). [mevt yüzini görmeye, -i, -n, -i-me, -y, -e-y, -e]*

mevtādan olur: *Ölülerden olmak.*

- selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Yaʿnī hīç kendüde taṣarruf bulmaz miṣl-i emvātdan olur ṣūretde diri yürür ammā maʿnāda **mevtādan olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 12). [mevtādan olur, -ur]*

mevżūʿ: *Konu, mesele.*

- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört **mevżūʿda** elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 8). [mevżūʿda, -da]*
- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña ınanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi **mevżū'da** rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 12). [mevżū'da, -da]*

meydan: *Meydan, saha, alan.*

- bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat **meydānında** ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 13). [meydānında, -ı, -(n)da]*

meydan: *Alan. II Alem-i mana.*

- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol **meydanda** niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 5). [meydanda, -da]*

meyḫāne: *İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer.*

- dilerse yola getürür bir fāsıḳı dilerse **meyḫāneden** ḫizmetine çeker ve bir zāhidi isterse ṣavmaʿadan meyḫāneye redd-ider Niçeler ḳolayında gezerken bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 9). [meyḫāneden, -den]*
- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek **meyḫāne** gerek ḫānḳāh olsun gerek putḫāne gerek Kaʿbe ve gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 7). [meyḫāne,]*
- her mevcūduñ edebini tamām riʿāyet ider ve her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve **meyḫānenüñ** ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 14). [meyḫānenüñ, -nüñ]*

meyl: *Eğilim, ilgi, alaka.*

- emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ **meyli** ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 8). [meyli, -i]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ **meyli** birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 10). [meyli, -i]*
- ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine **meyli** artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 15). [meyli, -i]*
- ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ şol mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe **meyl** ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 4). [meyl,]*

• ṭabʿuñ aña hīç **meyli** olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 15). [meyli, -i]*

meyl ider: *(Bir kimseye veya bir şeye) Yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

• dünyāda ṣıḥḥate **meyl ider** ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 1). [meyl ider, -er]*

meyl itdüñüz: *İlgi göstermek, gönül vermek.*

• Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya **meyl itdüñüz** ve ne cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 13). [meyl itdüñüz, -düñ, -üz]*

meyl ü maḥabbeti: *İlgi ve sevgi.*

• berāber ola ve ikisine daḫı **meyl ü maḥabbeti** bir ola meger dinile ki ol ẕemm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 9). [meyl ü maḥabbeti, -i]*

meyli olur: *Eğilimi olmak, yönelmek.*

• baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki recāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 11). [meyli olur,]*

meymūn: *Uğurlu, bereketli, kutlu, mübârek.*

• mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü **meymūn** idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 9). [meymūn,]*

me'yūs olmamaḳ gerek: *Ümitsiz olmamalı.*

• günāhkār ola **me'yūs olmamaḳ gerek** Benüm günāhum çoḳdur ayruḳ ben oñmazam dimemek gerek Ādem'üñ ẕilletini fikr ide ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 9). [me'yūs olmamaḳ gerek,]*

meyyit: *Ölmüş insan, ölü.*

• Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir **meyyit** ādeme beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 1). [meyyit,]*

• ḥaḳīḳatde bu efʿālde daḫli yoḳtur buña nisbet **meyyit** görinür ʿālem-i maʿnāda bu aṣl remzler çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 1). [meyyit,]*

meyyit etin yemek: *Ölü eti yemek. II Gıybet etmek.*

- günāhı büyük vebāl olur anlar bundan ḳatı iḥtirāz iderler ve anlar bunı ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda **meyyit etin yemek** ṣuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 18). [meyyit etin yemek, -in]*

meyyit olur: *Ölü olmak.*

- emrde 'ibādet olur bu degül ki ma'ṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭā'at olur bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir **meyyit olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 14). [meyyit olur, -ur]*

meẕāḳ: *Zevk, lezzet, tat. II İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrak ve bu hâlin verdiği haz.*

- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā ṣol kişinüñ **meẕāḳı** ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve ṣol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyiḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 17). [meẕāḳı, -ı]*

meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle: *Hakiki zevk. II Sâlikin keşif ve ilham yoluyla kalbinde bulduğu, mânalarını tattığı, ancak anlatmaktan âciz kaldığı bilgiler.*

- ṣanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm **meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle** ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥadīṯ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 7). [meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle, -le]*

meẕāḳ-ı selīmi: *Sezme kabiliyeti.*

- bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ ki **meẕāḳ-ı selīmi** var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 5). [meẕāḳ-ı selīmi, -i]*

meẕālim: *Zulümler.*

- ol meẕālimden ḫalāṣ ola aña cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura mādām ki ol **meẕālim** üzerinde ṭura Yaʿnī ṭoḳ olınca aña kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 12). [meẕālim,]*

meẕālim-i nās: *İnsanların zulümleri.*

- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur ki muʿāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine **meẕālim-i nās** ola ve ister ki tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 10). [meẕālim-i nās,]*

mezār: *Ölünün gömülü olduğu yer, kabir.*

- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile Hvārezm'e ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki **mezārı** Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 6). [mezārı, -ı]*

mezār-ı şerīfi: *Mübarek olan kabir.*

- amāna'l-arżi ḳad māta Yaʿnī yir yüzinüñ āmānı öldi Teftīş itdiler ki İbrāhīm-i Ethem vefāt itmiş Dirler ki anuñ **mezār-ı şerīfi** ne yirde idügi muʿayyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 18). [mezār-ı şerīfi, -i]*

mezbele: *Çöplük yer, süprüntülük.*

- maḥallātda mest gezerken görür bir kāġıdda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış **mezbelede** ṭurur Defʿī hezār taʿẓīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 16). [mezbelede, -de]*
- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır **mezbelelere** dökilür ve n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarāb olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 14). [mezbelelere, -ler, -e]*

mezbele: *Çöplük yer, süprüntülük. II Helâ.*

- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol **mezbeleye** varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 5). [mezbeleye, -y, -e]*

mezheb: *Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri.*

- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her **mezhebüñ** āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [mezhebüñ, -üñ]*
- vara her müctehidden bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir āsān **mezheb** düze Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 11). [mezheb,]*
- bu **mezheb** ḳabūl olınmaz İmām-ı Āʿẓam'a iḳtidā idicek her sözine uymaḳ gerek İmām-ı Şāfiʿī nüñ aña muḫālif ḳavlini ḳomaḳ gerek ve eger İmam-ı Şāfīʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 13). [mezheb,]*
- mes'elede kendü **mezhebi** üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü müctehid gerek veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 17). [mezhebi, -i]*
- Şāfiʿī'ye taḳlīd eyleye ḳan almaġla ābdest şınmamaḳda her birinde bir şunuñ gibi āsān ḳavli ola cümlesinden arada bir **mezheb** peydā ḳıla her kim böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 8). [mezheb,]*
- Aʿẓam'a taḳlīd iderse her sözine ınanmaḳ gerek dīn emrinde hemīn aña iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek aña muḫālefet olan **mezhebi** ḳomaḳ gerek ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 12). [mezhebi, -i]*
- **mezhebinden** çıḳmazlar görmez misin ki e'imme-i Ḥanefiyye niçe mes'elede aña muḫālefet iderler anlardan birisinüñ ki kütüb-i Ḥanefiyyede bir żaʿīf ḳavli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 3). [mezhebinden, -i, -n, -den]*
- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẓīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẓāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ **mezhebini** cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 18). [mezhebini, -i, -n, -i]*
- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ **mezhebinde** daḫı niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 9). [mezhebinde, -i, -n, -de]*
- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ **mezhebi** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 12). [mezhebi, -i]*

• daḫı hemīn **meẕhebi** ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki şarīḥ nuşūşı ḳoya kelām-ı nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 1). [meẕhebi, -i]*

meẕheb: *Gidilen, benimsenen yol; usul, tarz.*

• muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl **meẕheb** dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 2). [meẕheb,]*

• bir iʻtibārdur ki bir ṭāyifeye düşmişdür ve her birisi bir **meẕhebdür** ki bir meşreble ilişmişdür her birisi bir yoldur Ḥaḳḳ'a gitmege ve her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 1). [meẕhebdür, -dür]*

• ṭurduġınca **meẕhebi** ʿālemde ḳāyim olur Her bir dervīş ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur ki aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 17). [meẕhebi, -i]*

• ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde ḳāyim olur Her bir dervīş ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur ki aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir **meẕhebe** taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 18). [meẕhebe, -e]*

• ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup **meẕhebinden** dönmedi egerçi dili-y-ile dise daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgūne söylese olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 13). [meẕhebinden, -i, -n, -den]*

• nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu iḥtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn **meẕhebi** üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṣ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 16). [meẕhebi, -i]*

meẕheb-i bāṭılī: *Doğru ve sahih olmayan mezhep.*

• iderse mübtedaʿ olur bir **meẕheb-i bāṭılī** muḫteraʿ olur merdūd olur ehl-i sünnet arasında ve maṭrūd olur ümmet-i Muḥammed ortasında Her kim İmām-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 9). [meẕheb-i bāṭılī,]*

mezheb idinmiş bulına :*Yol, usul edinmiş olmak.*

• aña daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı **meẕheb idinmiş bulına** Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 7). [meẕheb idinmiş bulına,-a]*

meẕheb-i ehl-i beyt: *Hz. Muhammed (s.a.v)'in ailesinin yolu.*

• Her kim ki göñülden Peyġambar'ı taʻẓīm ider elbette evlādını daḫı tekrīm ider Şol ki meşhūrdur ḫalḳ arasında söylenür **Meẕheb-i ehl-i beyt** meẕheb-i ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 18). [meẕheb-i ehl-i beyt,]*

meẕheb-i ehl-i sünnete: *Hz. Muhammed (s.a.v)'in sünnetine tabi olanların yolu.*

• sünnete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 19). [meẕheb-i ehl-i sünnete, -e]*

• görmez eyle olıcaḳ bu **meẕheb-i ehl-i sünnete** muvāfıḳ olmaz bunuñ cevābı budur kim tecellīnüñ envāʻı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 1). [meẕheb-i ehl-i sünnete, -e]*

mezheb-i eşāʿire: *Eşari mezhebi, itikadı konularda ehl-i sünnet imamlarından olan İmam Ebul Hasan Aliyül Eşarî tarafından kurulmuş bir mezheptir.*

- kāfirdür didi Eger dirsek ki **mezheb-i eşāʿire** ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṯdür ḳadīm olan kelām-ı nefsidür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṯ degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 17). [mezheb-i eşāʿire,]*

mezheb-i ḥanefiyyede: *Hanefi mezhebi.*

- bulına ʿamel dürüst olur ḫuṣuṣā ki bunuñ gibi mesā'ilde iḫtilāf çoġ olur kütüb-i fıḳhiyede aḳvāl-i muḫtelife bulınur baʿīd degüldür kim **mezheb-i Ḥanefiyyede** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 6). [mezheb-i ḥanefiyyede, -de]*

mezheb-i ḥanīfe'de: *Hanefî mezhebi, İmâm-ı Âzam Ebû Hanîfe'nin fikirleri etrâfında gelişen dört hak mezhepten biri.*

- ḳılur hemīn **mezheb-i Ḥanīfe'de** bir rivāyet ile ʿamel itmiş gibi olur bu bābda ol kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu emrden ötürü aña iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 17). [mezheb-i ḥanīfe'de, -de]*

mezheb-i iʿtizāl: *Ehl-i sünnetten ayrılan Mûtezile mezhebi.*

- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi **mezheb-i iʿtizāl** üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 9). [mezheb-i iʿtizāl,]*

mezheb-i meşhūra: *Herkesçe bilinen yol.*

- olur pes ihtimāl var ki Sehl ḥażretlerinüñ īmānda ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi bu degüldür ki **mezheb-i meşhūra** işāret itmek ola belki mü'minde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 4). [mezheb-i meşhūra, -a]*

mezheb-i meşhūrdur: *Herkesçe bilinen yol.*

- cihetden tefāvüt bulınmaz İmdi egerçi nefes-i taṣdīḳde tefāvüt olmamaḳ **mezheb-i meşhūrdur** ammā maʿlūmdur ki kütüb-i kelāmiyyede bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 14). [mezheb-i meşhūrdur, -dur]*

mezhep idinmiş: *Yol, usûl edinmek.*

- ḳadar faẕl u kemāl ile ne ʿaceb itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp elfāẓuñ ḳıdemini Cenāb-ile **mezhep idinmiş** İmdi bu işkālüñ ḥalli erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 4). [mezhep idinmiş, -miş]*

mezkūr: *Zikrolunmuş, bahsi geçmiş, söylenmiş.*

- bī-ʿadd idi Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr ve riyāżātı kütüb-i menāḳıbda **mezkūrdur** Egerçi bende-zāde idi līkin iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 10). [mezkūrdur, -dur]*
- ʿālemde ʿibādetle meşhūrdur ve cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda **mezkūrdur** zamānınuñ murtażāsı ve ʿubbād-ı Baṣra'nuñ muḳtażāsıdur Cemīʿ-i dillerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 5). [mezkūrdur, -dur]*
- bunuñ gibi daḫı maʿārif-i laṭīfe ve kelimāt-ı şerīfesi vardur ki tevāriḫde **mezkūrdur** ve teẕkirelerde meşhurdur Eger cemīʿisi ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 6). [mezkūrdur, -dur]*

- nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde **meẕkūr** idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 10). [meẕkūr,]*
- kitāblarda **meẕkūrdur** ḥikmet yüzinden kelimātı bī-naẓīrdür ve maʿrifet sözinden aḫbārı keşīrdür Rivāyet olınur ki bir kişi geldi eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 1). [meẕkūrdur, -dur]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde **meẕkūrdur** kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 9). [meẕkūrdur, -dur]*
- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī taşnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i teẕkirede **meẕkūrdur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 12). [meẕkūrdur, -dur]*
- **meẕkūrdur** Nite ki ʿulemā-yı ẓāhīr arasında imām u muḳtedā olmışdı hem çunān erbāb-ı ḳulūb ḳatında daḫı maḳbūl ü murtażā olmışdı Ferāset ü zekāvetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 11). [meẕkūrdur, -dur]*
- arasında fetāvası **meẕkūrdur** Ẓāhirde ve bāṭında kāmillerdendür ve her işde ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 11). [meẕkūrdur, -dur]*
- **meẕkūrdur** ki taḥḳīḳ budur ki taṣdīḳde daḫı tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz bir mi olur ḫuṣūṣā ki ekṣer-i ʿavāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 15). [meẕkūrdur, -dur]*

mezkūr olıcaḳ: *Zikredilmek, anılmak.*
- **meẕkūr olıcaḳ** şöhret āfetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 19). [meẕkūr olıcaḳ, -ıcaḳ]*

mezkūr olmışdur: *Zikredilmek, anılmak.*
- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ ululları ḳatında muʿteber ü meşhūr ve şoñra gelenlerüñ dillerinde **meẕkūr olmışdur** Aşlında bir faḳīruñ ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 14). [meẕkūr olmışdur, -mış, -dur]*

mezmūm olur: *Aşağılanmak, yerilmek, hor görülmek.*
- olıcaḳdur ve her ṣıfāt ki **meẕmūm olur** bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan yaramaz nesne gelmez ve ḫālıkdan ḳabīḥ yaradılmaz Her ne ki Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 13). [meẕmūm olur, -ur]*

mezraʿa-i ʿademde: *Yokluk toprağı. II Fenâfillâh makamı.*
- olur ki yoḳlıḳ çeşme-sārından şu verile ḥayāt şeceresi ol zamān müṣmir olur ki ravża-ı fanāda dikile ve vücūd ekinleri ol vaḳt ḥāṣıl virür ki **mezraʿa-i ʿademde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 2). [mezraʿa-i ʿademde, -de]*

mıḳdār: *Kadar.*
- yirlerde ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-ʿadd idi giceler irtelere degin ṭāʿat üzerine ṭururdı ve otuz yıl **mıḳdārı** yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 12). [mıḳdārı, -ı]*

• sözün maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl **mıḳdārı** ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 15). [mıḳdārı, -ı]*

miftāḥ: *Anahtar.*
• mümkin degül ol eve girilmez **miftāḥı** anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz Her dervīş ki müctehid olmaya elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 5). [miftāḥı, -ı]*
• cihānuñ **miftāḥı** elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 7). [miftāḥı, -ı]*

mihmān: *Konuk, misafir.*
• Yā Ḥabīb Sen eyü kişi idüñ eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını **mihmāna** ḳoyup birazını sā'ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 8). [mihmāna, -a]*

mihr-i asumān-ı mevhebet-i tecrīdī: *Tecride ait olan ihsanın göğünün güneşi.*
• ḥaḳīḳat **mihr-i asumān-ı mevhebet-i tecrīdī** ve nūr-ı āftāb-ı maʿrifet-i tevḥīdī ḫülāṣetü'l-muḥaḳḳıkīn ve zübdetü'l-müdaḳḳıḳīn ḥüccetu'llāh ʿalā'l-ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 5). [mihr-i asumān-ı mevhebet-i tecrīdī,]*

mihr-i envār: *Parlak güneş.*
• żamīri **mihr-i envār** idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur ki evvel tācir-i cevher-furūş idi şoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 5). [mihr-i envār,]*

mihr-i semā-yı iḥsān: *İhsan göğünün güneşi.*
• Menāḳıb-ı Fużayl bin ʿİyāż ḳaddesa'lāhu sırrahu Ve birisi ol server-i tāyibān ve muʿaẓẓam-ı ʿābidān **mihr-i semā-yı iḥsān** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 2). [mihr-i semā-yı iḥsān,]*

miḳdār: *Kadar.*
• şaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl **miḳdārı** anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 12). [miḳdārı, -ı]*

miknet : *Güç, kuvvet, kudret.*
• **miknet** virür ḳullarıñ ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd aña ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 9). [miknet,]*

milket: *Mülk. ‖ Ülke.*
• cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın lācerem āḫırat **milketinde** ḫān olursın Rivāyet olınur ki bir gün Ḳutaybe ḳatına geldi bir eski ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 13). [milketinde, -i, -n, -de]*

miʿmār: *İmar eden, yapan.*

- ve ṭabīʿat **miʿmārı** niçe defʿa yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ʿālem şahādetde bir anuñ misli bināyı raʿnā ḳaldurıbile Ol bir pādişāh idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 3). [miʿmārı, -ı]*

min vech olur: *Bir bakımdan, bir cihetten olmak.*

- ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki ādemi tamām şādān ide ve bir ḥāl daḫı olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli **min vech olur** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 2). [min vech olur, -ur]*

minber-i taḳaddüs: *Mukaddes minber.*

- degin fāyiż ve her dem maḳām-ı berzaḫda **minber-i taḳaddüs** üzerinde ʿālem-i maʿnā yüzinden vāʿiẓ eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 3). [minber-i taḳaddüs,]*

minnet göstermeye: *Yapılan bir iyiliği başa kakma.*

- itdükce ol enāniyyet getürmeye her ne ḳadar ḳullıḳ iderse ḳullıḳ itdüm dimeye ve her ne ḳadar ḫidmetinde bulınursa hīç **minnet göstermeye** gerek ḳavlle ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 12). [minnet göstermeye, -me, -y, -e]*

minnetsüz: *Bir iyiliğin yükü altında kalmadan, ezilmeden.*

- aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk **minnetsüzin** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 10). [minnetsüzin, -in]*

mir'at: *Ayna.*

- maʿdūm maʿdūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı ʿademden görine her **mir'atdan** bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 4). [mir'atdan, -dan]*

mirḳāt: *Derece.*

- **mirḳātı** olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlıġına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden ol kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 5). [mirḳātı, -ı]*

mīrzāde: *Beyzâde, bey oğlu demek olan ve İranlılar ile Türk boyları içinde daha çok Timur sülalesi tarafından kullanılan asalet unvanı.*

- müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir **mīrzāde** iken Nişābūr'a gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır ol şehrde meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 17). [mīrzāde,]*

misāl: *Örnek; eş, benzer.*

- heleke'l-müsḳalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki yüki ağırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı **misāli** bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 6). [misāli, -i]*

- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif şanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz **miṣālini** beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 8). [miṣālini, -i, -n, -i]*
- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her **miṣālden** aña intiḳāl olınur nuḳūş-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün miṣāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 5). [miṣālden, -den]*
- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her miṣālden aña intiḳāl olınur nuḳūş-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün **miṣāllerdür** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 6). [miṣāllerdür, -ler, -dür]*
- ol **miṣālüñ** eṣeri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu içmekle ṣusuzlığı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 13). [miṣālüñ, -üñ]*
- elbette bir rūḥāniyyetsüz olmaz ve her maḥsūs elbette bir miṣālsüz bulınmaz gerek mevcūd olan cemād gerek ḥayvān ola mümkin degüldür ki bir **miṣāl** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 8). [miṣāl,]*
- ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger şöyle ki bunuñ ḫāricde **miṣāli** aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 8). [miṣāli, -i]*
- iftikārda gerek 'ālem-i ṣūretden 'ālem-i bāṭına i'tibār gerek bu 'ālemi ol 'ālemüñ **miṣāli** bilmek gerek her neyi ki anda fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 14). [miṣāli, -i]*

misāl-i mücerredle: *Ruhlar âlemiyle madde âlemi arasında bulunan ve bütün varlıkların zuhûra gelmeden önceki asıllarının, maddeye bürünmemiş şekillerinin benzeri, örneği.*
- olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i miṣālde ol nice ki tedbīr ḳılur tedbīrine göre bu ālemde ṣūret baġlanur ol **miṣāl-i mücerredle** ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 10). [miṣāl-i mücerredle, -le]*

misāli olur: *Benzeri olmak.*
- **miṣāli olur** andaki derecāt bundaġı ḥasenāta muṭābıḳ olur ve andaki merātib bundaġı aʿmāle muvāfıḳ olur Her kişi bunda eyülügini arturduġı-y-ıla anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 13). [miṣāli olur, -ur]*

misālsüz: *Benzersiz, örneksiz.*
- elbette bir rūḥāniyyetsüz olmaz ve her maḥsūs elbette bir **miṣālsüz** bulınmaz gerek mevcūd olan cemād gerek ḥayvān ola mümkin degüldür ki bir miṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 7). [miṣālsüz,]*

miskîn: *Aciz, zavallı.*
- ol ḥālde buldı Zerd ü żaʿīf olmış ve zār u naḥīf olmış Eyitdi Hey **miskīn** Bu gür u kefen ile Allāh'dan dür olmışsındur bunı ṭāʿat ṣanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 13). [miskīn,]*
- maʿsiyet ṣanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş **miskīn** ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 15). [miskīn,]*

- kisveti olur ṭaşradan gören anı şanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar **Miskīn** ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 12). [miskīn,]*
- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā **miskīn** ādem bilmez İlāhī Ol pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 5). [miskīn,]*

misl: *Eş, benzer.*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed ol ḥāletüñ **misline** bir daḫı irişmeye ve her ādem ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 18). [misline, -i, -n, -e]*

misl-i emvātdan olur: *Ölüler gibi olmak, ölülere benzemek.*
- selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Yaʿnī hīç kendüde taṣarruf bulmaz **misl-i emvātdan olur** ṣūretde diri yürür ammā maʿnāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 12). [misl-i emvātdan olur, -ür]*

mīve-i dil-i evliyā: *Allah dostlarının gönlünün meyvesi.*
- ı ṭārīḳat-ı Muṣṭafaviyye ʿālim-i ʿāmil fāżıl-ı kāmil **mīve-i dil-i evliyā** güşe-i ciger-i enbiyā zeyn-i āl-i benī ve faḫr-ı evlād-ı ʿAlī ʿārif-i ʿāşıḳ Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 3). [mīve-i dil-i evliyā,]*

mizāc: *Tabiat, huy, karakter, tıynet, yaradılış.*
- ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmaḳ gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi **mizāca** istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 8). [mizāca, -a]*
- Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi **Mizācı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 10). [mizācı, -ı]*
- yakmaz ve ol **mizāca** mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca fażl u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 15). [mizāca, -a]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi **Mizācında** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 8). [mizācında, -ı, -n, -da]*
- dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her **mizāca** göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 6). [mizāca, -a]*
- meger bir cezbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ **mizācında** bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 16). [mizācında, -ı, -n, -da]*
- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā **mizācı** ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 6). [mizācı, -ı]*
- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü **mizācında** ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 18). [mizācında, -ı, -n, -da]*

- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı **mizāc** olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [mizāc,]*
- ol düşmişdür **mizācınuñ** ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 15). [mizācınuñ, -ı, -nuñ]*
- egerçi ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar ammā anlaruñ ekşeri Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaşarātı ve bunlar bu **mizācuñ** ʿālemde fużūlāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 8). [mizācuñ, -uñ]*
- tecerrüdleri ġālib imiş bunda ekmel olalar zīrā fażīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola **mizāc** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 16). [mizāc,]*
- ḥaḳīḳatinde ola ve ol **mizācuñ** şol mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 3). [mizācuñ, -uñ]*
- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḫrez ola ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve her **mizāca** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 8). [mizāca, -a]*
- ṭurur ol yirüñ **mizācı** ʿibādetle mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur ve ol mekānuñ rūḥāniyyeti ervāḥ-ı mütāhhere ile me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur her mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 5). [mizācı, -ı]*
- gine ol virdi Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 4). [mizācına, -ı, -n, -a]*
- görür ol sebepden anlardan iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki **mizācı** riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 6). [mizācı, -ı]*
- Allāh'a ne girçek ve ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ ve ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar ve **mizācı** ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 18). [mizācı, -ı]*
- iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẓarları ol idi gine āḫırātda leẕẕātını ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün **mizāclarında** ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 8). [mizāclarında, -ları, -n, -da]*
- belki kişi açlıġa ögrenmegi tedrīcle ḳılmaḳ gerek her vaḳtda **mizācı** taḥammül itdügi ḳadar açlıḳ çekmek gerek şöyle gerekmez ki yübüset ġalebe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 17). [mizācı, -ı]*
- mütefāvüt olur her **mizācuñ** riyāżeti aña münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kişi ki namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 7). [mizācuñ, -uñ]*
- vuṣlatı ol yoldan bulur ola şāyed anuñ **mizācında** bir ḥālet ola ki yemek yemekle tāʿate istiṭāʿat bula Şol yemekden ṣaḳınılur ki kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 15). [mizācında, -ı, -n, -da]*

mizāc: *Sağlık, sıhhat.*
- idüp **mizāc** bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 1). [mizāc,]*

mizāc-ı ẖāṣṣına: *Husûsî olan tabiat, yaradılış.*

- ẖāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir üslūbla gözetmek olmaz ve cemīʿsine terbiyeti bir yoldan itmek olmaz ādem olur ki yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 3). [mizāc-ı ẖāṣṣına, -ı, -n, -a]*

mizāc-ı insānīnüñ: *İnsana ait olan tabiat, huy.*

- tecerrüdleri ġālib imiş bunda ekmel olalar zīrā fażīlet andadur ki **mizāc-ı insānīnüñ** tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 16). [mizāc-ı insānīnüñ, -nüñ]*

mīzān: *Ölçü, mikyas.*

- yuyamayasın Bunuñ **mīzānı** ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 11). [mīzānı, -ı]*

muʿāḳabe: *Cezalandırma.*

- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol **muʿāḳabe** idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 4). [muʿāḳabe,]*

muʿakḳab olur: *Tâkip olunmak, peşinden gidilmek.*

- nāṣī olup müterettib olur ve her kimde ki ẖavf ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili **muʿaḳḳab olur** Recādan ẖasenātuñ ḳanḳısı bulınır Pes neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 16). [muʿakḳab olur, -ur]*

muʿallā vü muʿteber ide: *Yüce ve değerli etmek.*

- vü muʿteber ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 7). [muʿallā vü muʿteber ide, -e]*

muʿallaḳ: *Olması veya yapılması başka bir şeye bağlı bulunan, bağlı.*

- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye **muʿallaḳdur** ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 5). [muʿallaḳdur, -dur]*

muʿallim: *Öğretmen, hoca.*

- daẖı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür ve irşād-ı dīn içün **muʿallimlerdür** ehlu'llāh daẖı anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 18). [muʿallimlerdür, -ler, -dür]*
- ġarżlarını añlamaz baʿżı ẖuṣūṣiyyātını tafṣīl itsevüz olurdı ammā söz uzanup ġarżdan çıḳılurdı Rivāyet olınur ki Şeyẖ Bāyezīd ḥażretlerin **muʿallime** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 10). [muʿallime, -e]*

muʿāmelāt: *İşler, davranışlar. II İlişki ve münasebet bağlamında.*

- meşāyıẖ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve ol ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿālem-i ẖalvetde Ḥaḳ'la ẖōş **muʿāmelātı** var idi ve bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 8). [muʿāmelātı, -ı]*

mu‘āmelat-ı nefsde: *Nefis işleri.*

- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur ki **mu‘āmelat-ı nefsde** diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola ve ister ki tevbe ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 9). [mu‘āmelat-ı nefsde, -de]*

mu‘āmele: *Davranış, tutum.*

- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle ḳomışlar ki eger ol **mu‘āmelede** dīne ḫalel gelmez ola ve şer‘-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fi‘l müdārā olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 1). [mu‘āmelede, -de]*
- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol **mu‘āmele** dīne ḫalel vire ve ol vechle iḫtilāṭ şer‘e noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 4). [mu‘āmele,]*

muʿāmele: *Alışveriş. II İlişki ve münasebet bağlamında.*

- olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir **muʿāmelesi** ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde taẕarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 11). [muʿāmelesi, -si]*
- olınur ki Sulṭan Bāyezīd ḥaẕretlerini vefātından şoñra vāḳıʿada gördiler Ḥaẕret’de **muʿāmeleñ** nice oldı didiler Eyitdi Benden armaġan ṭaleb itdiler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 8). [muʿāmeleñ, -ñ]*
- **muʿāmelesi** Rabbi-y-ile neye vardı Eyitdi Ol ġayet ululardan olup ṭurur günde iki kere Ḥaḳ dergāhına varur gelür didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ümīzdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 13). [muʿāmelesi, -si]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu **muʿāmele** ve bāzārı var idi ve دونله لر ile ol cenāba vāfir taẕarruʿ ve zārı var idi bir mes’ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 1). [muʿāmele,]*
- bir ḳavmdür ki her vaḳt tevḥīd baḫrinde seyāḥat iderler ve bunlar ṭāyifedür ki her dem fanā iḳlīminde seyāḥat iderler gice gündüz **muʿāmeleleri** Allāh’ladur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 12). [muʿāmeleleri, -ler, -i]*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh’la **mu‘āmelesi** dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve şol kişiye ki ‘işyānı ucından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 13). [mu‘āmelesi, -si]*
- sīreti dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün gülsün ammā gine böyle iken Ḥaḳ’la **muʿāmelesi** bir ḳarār olsun kesret içinde ḫalvetde olsun ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 10). [muʿāmelesi, -si]*

muʿāmele eyledi: *Davranmak.*

- ʿAbduʿllāh bin Mübārek’üñ menāḳıbını burada ḫatm idelüm Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī’yi vāḳıʿada gördiler Allāh taʿālā senüñle ne **muʿāmele eyledi** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 10). [muʿāmele eyledi, -di]*

muʿāmele ide: *Uğraşmak.*

- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı ḳażā ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile **muʿāmele ide** her ne ḳadar ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 8). [muʿāmele ide, -i]*

muʿāmele vü iḫtişāşı: *Münasebet ve bağlılık.*

- taṣavvufda bir şīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl **muʿāmele vü iḫtişāşı** var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keşīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 7). [muʿāmele vü iḫtişāşı, -ı]*

muʿammāyāt: *Bir metni özel yöntemlerle sadece bilenlerin anlayabileceği bir hale dönüştürmek; ilmî muamma.*

- tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl üzerine **muʿammāyātı** istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 16). [muʿammāyātı, -ı]*

muʿānedet ider: *İnatla karşı koymak.*

- fāriġ olmaz ol kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāzı ʿabeş sayılmaz her kim ki bunı ḳabūl itmez yā mükābere ve **muʿānedet ider** veya cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 12). [muʿānedet ider, -er]*

muʿānidīn: *İnatlaşanlar, inat eden (kimseler).*

- ʿālemde żarūriyyāt-ı dīniyyedendür her kim ki buña muḫālefet iderse muʿānidīndendür ki bir kişi yā kendü şerīʿate müctehid gerek veyāḫūd bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 10). [muʿānidīndendür, -den, -dür]*

mu'arrā: *Uzak.*

- ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden **mu'arrādur** Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm ü teʾeḫḫür nereden olur Ḳurān evvelinden āḫırına degin ezelde ma'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 11). [mu'arrādur, -dur]*

muʿātebe: *Azarlama, paylama, tekdir etme.*

- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnusʾa Rabbʾinden ol muʿāḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña **muʿātebe** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 4). [muʿātebe,]*

muʿātebe idermiş: *Azarlamak, paylamak, tekdir etmek.*

- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve **muʿātebe idermiş** Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 4). [muʿātebe idermiş, -er, -miş]*

muʿattar ide: *Güzel koku ile kokulandırmak.*

- dem be-dem nesemān-ı nefḫāt-ile revānını **muʿattar ide** Āmīn Yā Rabbeʾl-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 17). [muʿattar ide, -e]*

muʿaṭṭar u mesrūr iderdi: *Güzel kokulu ve sevinçli etmek..*

- ide Şol ṭayyibü's-şıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi **muʿaṭṭar u mesrūr iderdi** ve şol mübārek ẕātdur ki bir nefes-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 10). [muʿaṭṭar u mesrūr iderdi, -er, -di]*

muʿāvenet idüp: *Yardım etmek.*

- bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ **muʿāvenet idüp** pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 6). [muʿāvenet idüp, -üp]*

muʿāvenet ḳılur: *Yardım etmek.*

- ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿibādetine şahādet ider āḫıratda aña yardım idüp ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 15). [muʿāvenet ḳılur, -ur]*

muʿāvin ola: *Yardımcı olmak.*

- ceng içinde bir kişi anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿināyeti her demde aña **muʿāvin ola** Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 8). [muʿāvin ola, -a]*

muʿāvin olsun: *Yardımcı olmak.*

- evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẕariyyātda daḫı iʿtimād ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẕār ḥadse **muʿāvin olsun** diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 10). [muʿāvin olsun, -sun]*

muʿāvin ü ẓāhīr eyleye: *Yardım eden, yardımcı eylemek.*

- anuñ cism-i laṭifine **muʿāvin ü ẓāhīr eyleye** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 15). [muʿāvin ü ẓāhīr eyleye, -y, -e]*

muʾavvec: *Eğri. II Hakka veya aslına uygun olmayan, yanlış, hatâlı.*

- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne **muʾavvec** ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [muʾavvec,]*

muʿāyene görür: *Açık, belli bir şekilde görmek.*

- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fanā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 18). [muʿāyene görür, -ür]*

muʿāyene olup durur: *Görünmek, belli olmak.*

- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı ol bir güneş idi ki bunlaruñ her biri aña bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ anuñdur ammā şevḳi bunlarda **muʿāyene olup durur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 4). [muʿāyene olup durur, -up, -durur]*

muʿāyene olur: *Görünmek, belli olmak.*

- idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda **muʿāyene olur** Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 6). [muʿāyene olur, -ur]*

muʿayyen: *Belli, belirli.*

- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir **muʿayyen** nişānesi var ki kişi anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 12). [muʿayyen,]*
- amāna'l-arżi ḳad māta Yaʿnī yir yüzinüñ āmānı öldi Teftīş itdiler ki İbrāhīm-i Ethem vefāt itmiş Dirler ki anuñ mezār-ı şerīfi ne yirde idügi **muʿayyen** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 18). [muʿayyen,]*

muʿaẕẓam: *Büyük, yüce, ulu; saygın.*

- arasında muḳaddem ve zühhād arasında **mu'aẕẓam** idi 'Āriflerüñ murtażāsı ve 'āşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 9). [mu'aẕẓam,]*
- ʿālemīne berekātı envārıhu Dāvud-ı Taʿi meşāyiḫ-ı kirāmuñ **muʿaẕẓam** seyyidlerinden ve bu ṭāyife-i ʿaẓāmuñ muʿtemed senedlerinden idi taṣavvufda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 5). [muʿaẕẓam,]*

muʿaẕẓam eyleyüp: *Yüceltmek.*

- anı yevm-i maḥşerde zühhād arasında muḳaddem ve ʿubbād ortasında **muʿaẕẓam eyleyüp** her nefesde enfās-ı dürerbārınuñ berekātını yevm-i ḳıyāmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 2). [muʿaẕẓam eyleyüp, -y, -üp]*

muʿaẕẓam-ı ʿābidān: *Abitlerin yücesi.*

- Menāḳıb-ı Fużayl bin ʿİyāż ḳaddesa'lāhu sırrahu Ve birisi ol server-i tāyibān ve **muʿaẕẓam-ı ʿābidān** mihr-i semā-yı iḥsān ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 2). [muʿaẕẓam-ı ʿābidān,]*

muʿazzam-ı enām: *Mahlukatın yücesi.*

- Zamānında aña şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi bī-had iʿzāz u iḥtirām iderlerdi **Muʿaẕẓam-ı enām** ve maḳbūl-i ḫāṣ u ām idi ve niçe meşāyiḫ-ı kümmele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 10). [muʿaẕẓam-ı enām,]*

muʿaẕẓam-ı ʿubbād: *Abitlerin yücesi.*

- muʿaẕẓam-ı ʿubbād maḳbūlü'l-evliyā ve maḥbūbü'l-aṣfiyā ḳıdvetü erbābi'ṭ-ṭarīḳa ve zübdetü aṣḥābi'l-ḥaḳīḳa ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil tüvānger-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 3). [muʿaẕẓam-ı ʿubbād,]*

mu'azzeb olur: *Azap çekmek.*

- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ bu'di-y-ile **mu'aẕẕeb olur** ne anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 8). [mu'aẕẕeb olur, -ur]*

muʿazzez ü mükerrem: *Değerli, kıymetli, yüce.*

- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyiḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 9). [muʿazzez ü mükerrem,]*

muʿazzez ü mükerrem eyleye: *Değerli, kıymetli, yüce etmek.*

- aʿmālini nāfiʾ eyleyüp şühedā menāzilinden aʿlā-yı maḳāmātda ve ṣıddīḳīn merātibinden esnā-yı derecātda **muʿazzez ü mükerrem eyleye** Āmīn Yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 12). [muʿazzez ü mükerrem eyleye, -y, -e]*

mufaḫḫam: *Saygıya ve ululanmaya değer, kerem ve îtibar sâhibi, yüce, büyük.*

- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında **mufaḫḫam** idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 4). [mufaḫḫam,]*

mufaṣṣal olur: *Ayrıntılara girilerek geniş biçimde anlatmak.*

- ve añlayana da añlatması tamām **mufaṣṣal olur** Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 9). [mufaṣṣal olur, -ur]*

muġaylān: *Deve dikeni.*

- gibi göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ **muġaylānı** mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 2). [muġaylānı, -ı]*

muġterif: *Avuçla su alan kişiler. II Denize teşbih edilen İbrahim Ethem'den su alan, su içenler, manevi feyzinden istifade edenler bağlamında.*

- ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına niṯār idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan **muġterifler** idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 8). [muġterifler, -ler]*

muḫābā: *Korku, çekinme.*

- ḫātır ḳaṣd eyleyüp **muḫābā-y-ile** işleyesin Müdāhene oldur kim dīn emrinde sākit olup maḥallinde naṣīḥat eyleyesin riʿāyet-i ḫātır idüp emr-i maʿrūf ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 7). [muḫābā-y-ile, -y, -ile]*

muḥaddere-i ḥıdr-ı şafā: *Saflık, berraklık perdesinin iffetlisi.*

- Menāḳıb-ı Rābiʿa-i ʿAdeviyye rażiya'llāhu ʿanha Ve birisi şol **muḫaddere-i ḫıdr-ı şafā** ve mesture-i setr-i ışṭıfa maḥrem-i ḥarīm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 2). [muḫaddere-i ḫıdr-ı ṣafā,]*

muḫāfaẓa iden: *Koruyan kişi.*

- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur ki muʿāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola ve ister ki tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 9). [muḫāfaẓa iden,]*

muḫaḳḳak ola: *Kesinleşmek, kesinliğe kavuşmak.*

- baḫṣ andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde **muḫaḳḳak ola** şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 17). [muḫaḳḳak ola, -a]*

muḥaḳḳıḳ: *Mârifet ve keşif yoluyla varlıkların, meselelerin hakîkatini bilme seviyesine erişen kimse.*

- getürür ʿabeş mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh arasında bunuñ gibi nesnelerde ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl **muḥaḳḳıḳa** muḫālefet yoḳtur her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 10). [muḥaḳḳıḳa, -a]*

muḥaḳḳıḳ-ı rabbānī: *İlahi hakikatlara hakkı ile vakıf olan İslâm âlimi.*

- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Vāsiʿ raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol **muḥaḳḳıḳ-ı Rabbānī** ve ʿārif-i ṣamedānī muḳaddem-i zühhād ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 2). [muḥaḳḳıḳ-ı rabbānī,]*

muḫāl olmaz: *Gerçekleşmesi mümkün olmamak.*

- naḳīż şanduġunuñ anda ictimāʿı **muḫāl olmaz** vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 3). [muḫāl olmaz, -maz]*

muḫāl olur: *Gerçekleşmesi mümkün olmamak.*

- **muḫāl olur** Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez ve bunuñ gibi iḫtimālāt ile ʿaḳla iʿtimād bozılmaz ʿaḳluñ aḥkāmı bu ʿālemüñ aḥvāline göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 5). [muḫāl olur, -ur]*

muḫālaṭat: *İnsanlar arasına karışmak, onlarla dostluk, arkadaşlık etme.*

- idüp **muḫālaṭatını** ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 1). [muḫālaṭatını, -ı, -n, -ı]*

muḫālaṭat eyleye: *İnsanlar arasına karışmak, onlarla dostluk, arkadaşlık etmek.*

- uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur ḳalbi ūlāsından kesilmez hemçunān bir kişi ki ḫalḳla **muḫālaṭat eyleye** ol mümkin degüldür tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 8). [muḫālaṭat eyleye, -y, -e]*

muḫālefet: *Bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olma durumu, aykırılık.*

- getürür ʿabeş mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh arasında bunuñ gibi nesnelerde ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl muḥaḳḳıḳa **muḫālefet** yoḳtur her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 10). [muḫālefet,]*
- evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane şoñraġı ʿabeş şayıla Ol şerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı şerʿ üzerinedür şerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 10). [muḫālefet,]*
- iʿtiḳād ḳıla pes bu mesʾelelerde ol müctehid olmış olur ictihādı muḳteżāsınca kendü ʿamel itmiş olur ʿUlemā bu ḳadar **muḫālefet** ile İmām-ı Aʿẓam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 2). [muḫālefet,]*
- aña daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar **muḫālefetinde** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 8). [muḫālefetinde, -i, -n, -de]*

• ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde aña **muḫālefeti** bulınur Rivāyet olınur ki her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir aṣlı muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 5). [muḫālefeti, -i]*

• girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde her biri gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında **muḫālefet** yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 18). [muḫālefet,]*

• nefs olmaya Yaʻnī işāret ider ki hiçbir nefesini ādem żāyiʻ ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi ʻurve-i vüs̱ḳāyı şol kişi bilür ki nefs **muḫālefetinde** çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 18). [muḫālefetinde, -i, -n, -de]*

• ḳılınur fi'l-cümle nefse **muḫālefet** gibi ʻibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber ʻālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 5). [muḫālefet,]*

muḫālefet: *Karşı olma, karşı çıkma, aksini savunma. II Nefse karşı olma bağlamında.*

• zahmet çeker ola şöyle ki meleke olup **muḫālefetden** lez̲z̲et sürer ola Yaʻnī ʻurve bir ḫaṣlet-i mahmūdedür ḫiṣāl-i ebrārdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 19). [muḫālefetden, -den]*

muḫālefet eylemeyeler: *Muhalefet etmek, karşı gelmek.*

• **muḫālefet eylemeyeler** ve sözlerine inşāʾallāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü ṣordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 1). [muḫālefet eylemeyeler, -me, -y, -e, -ler]*

muḫālefet ider: *Karşı çıkmak, karşı koymak, aksini savunmak.*

• buña **muḫālefet ider** yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 11). [muḫālefet ider, -er]*

• **muḫālefet ider** ammā eger şöyle ki bir kişi bu iḫtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda s̱evāb vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 13). [muḫālefet ider, -er]*

muḫālefet iderler: *Karşı çıkmak, karşı koymak, aksini savunmak.*

• mez̲hebinden çıḳmazlar görmez misin ki e'imme-i Ḥanefiyye niçe mes'elede aña **muḫālefet iderler** anlardan birisinüñ ki kütüb-i Ḥanefiyyede bir żaʿīf ḳavli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 4). [muḫālefet iderler, -er, -ler]*

muḫālefet iderse: *Karşı çıkmak, karşı koymak, aksini savunmak.*

• ʿālemde żarūriyyāt-ı dīniyyedendür her kim ki buña **muḫālefet iderse** muʿānidīndendür ki bir kişi yā kendü şerīʿate müctehid gerek veyāḫūd bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 9). [muḫālefet iderse, -er, -se]*

muḫālefet ḳılur: *Karşı çıkmak, karşı koymak, aksini savunmak.*

• ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile **muḫālefet ḳılur** Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür n'içün aña ṭurmaz çalışur niçe ʿabes̱ yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 13). [muḫālefet ḳılur, -ur]*

muḫālefet ḳılurdı: *Karşı çıkmak, karşı koymak, aksini savunmak veya yapmak.*

- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görürdi cevābında İmām Mālik'e **muḫālefet ḳılurdı** āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 10). [muḫālefet ḳılurdı, -ur, -dı]*

muḫālefet olan: *Karşı çıkan.*

- Aʿẓam'a taḳlīd iderse her sözine ınanmaḳ gerek dīn emrinde hemīn aña iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek aña **muḫālefet olan** meẕhebi ḳomaḳ gerek ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 12). [muḫālefet olan,]*

muḫalefet olur: *Karşı çıkmak, karşı koymak, aksini savunmak veya yapmak.*

- siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña **muḫalefet olur** ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 4). [muḫalefet olur, -ur]*

muḫālefet-i maʿḳūl: *Akla, mantığa uygun karşı olma durumu.*

- muḫālefet-i maʿḳūl var ṣanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur aña eyle görinür ki yoḫsa ḥāṣā ṣunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve ṣunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 11). [muḫālefet-i maʿḳūl,]*

muḫāleṭat: *Güzel anlaşmalar, karışmalar, uyuşmalar.*

- kişinüñ fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā ḳuru bir ṣāliḥe **muḫāleṭat** ile hemīn ṣalāḥiyyeti añlanmaz Belī bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 7). [muḫāleṭat,]*

muḫālif: *Farklı.*

- gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün **muḫālif** ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb ḥaẕıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 17). [muḫālif,]*
- **muḫālif** ṣulardan iḫtirāz ider żarar ider diyü Cümle-i fesādāt-ı havādan biri budur n'içün ṣaḳınmaz Çün anlardan iḫtirāz ider n'içün bundan itmez Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 15). [muḫālif,]*

muḫālif: *Ters, zıt, karşı.*

- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe **muḫālif** ṣanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 7). [muḫālif,]*
- bu meẕheb ḳabūl olınmaz İmām-ı Āʿẓam'a iḳtidā idicek her sözine uymaḳ gerek İmām-ı Şāfiʿī nüñ aña **muḫālif** ḳavlini ḳomaḳ gerek ve eger İmam-ı Şāfiʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 14). [muḫālif,]*

muḫālif: *Aykırı, farklı görüşte olan.*

- **muḫālifdür** dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 1). [muḫālifdür, -dür]*

muḫālif olmaya: *Karşı olmak, aykırı olmak.*

- Bir nesne ki şerʿe **muḫālif olmaya** anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿüñ ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 5). [muḫālif olmaya, -ma, -y, -a]*

muḫālif olur: *Zıt olmak.*

- olur Ādem oldur ki Allāh'a tevekküli ġalib olur andan ümīdi kesmez ol her ne ḳadar deyn iderse mümkin degüldür deyinle olmaz ḥuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 3). [muḫālif olur, -ur]*

muḫālif olurlar: *Bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olmak, aykırı davranmak.*

- ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice **muḫālif olurlar** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 4). [muḫālif olurlar, -ur, -lar]*

muḫālif-i ḥaḳḳ olur: *Doğruya muhalefet eden, karşı gelen olmak.*

- ḥaḳīḳati dāyim **muḫālif-i ḥaḳḳ olur** ve her fi'li bir masdar-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur ṭabīʿatı bī-hamiyyet ü ʿār olur ve āyine-i vücūdı pür jengār olur ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 3). [muḫālif-i ḥaḳḳ olur, -ur]*

muḫālla itdi: *Donatmak.*

- cemīʿ teẕkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar maʿārif ile **muḫālla itdi** ki her diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 15). [muḫālla itdi, -di]*

muḥammed: *Hz. Muhammed (sav).*

- Ana hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde ṣafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd **Muḥammed** kendü de bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 6). [muḥammed,]*
- **Muḥammed'i** bildi ve geldi Ebū Ṭālib yanında ʿammisi iken maḥrūm oldı Aṣl-ı ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür Baʿżı ervāḥuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 13). [muḥammed'i, -i]*

muḥammed bin eslem: *Muhammed bin Eslem-i Tusi.*

- Muḥammed bin Eslem-i Ṭūsī raḥḥaba'llāhu rūḥahu bi-luṭfihi ve keremihi ve asbaġa ʿaleyhi seḥāba envāʿi niʿamihi **Muḥammed bin Eslem** yegāne-i cihān ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 6). [muḥammed bin eslem,]*
- ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿibādetine şahādet ider āḫıratda aña yardım idüp ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur ki **Muḥammed bin Eslem** ol vaḳt ki vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 16). [muḥammed bin eslem,]*
- **Muḥammed bin Eslem** dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı luṭfına ġarḳ ve niʿmetine müstaġraḳ ide ve rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 1). [muḥammed bin eslem,]*

muḥammed bin eslem-i ṭūsī: *Evliyânın büyüklerinden. Tefsîr, hadîs ve kelâm âlimlerindendir. İsmi, Muhammed bin Eslem bin Sâlim bin Yezîd Tûsî olup, künyesi Ebü'l-Hasen'dir. 242 (m. 856) senesinde vefât etti.*

- **Muḥammed bin Eslem-i Ṭūsī** raḥḥaba'llāhu rūḥahu bi-luṭfihi ve keremihi ve asbaġa ʿaleyhi seḥāba envāʿi niʿamihi Muḥammed bin Eslem yegāne-i cihān ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 5). [muḥammed bin eslem-i ṭūsī,]*
- olmaduġın maʿẕūr ṭutup ʿafv ider līkin çün bir ulu ṭaʿatdur fevt oldı elbette muḳābelesinde taẖarruʿ eyler Rivāyet olınur ki **Muḥammed bin Eslem'üñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 14). [muḥammed bin eslem'üñ, -üñ]*

muḥammed bin semmāk: *Evliyânın büyüklerinden. İsmi Muhammed bin Sabih, künyesi Ebü'l-Abbâs'tır. İbn-i Semmâk lakabı ile meşhur oldu. Kûfelidir. Doğum târihi bilinmemektedir. 799 (H.183) senesi Kûfe'de vefât etti.*
- ārif-i mütedeyyin kerīmü'ẕ-ẕāt ve faṣīḥü'l-kelimāt ḳuṭb-i eflāk **Muḥammed bin Semmāk** evlāhu'llāhu mā yatammanāhu ve ballaġahu ilā ġāyet munāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 4). [muḥammed bin semmāk,]*
- **Muḥammed bin Semmāk** zuhhād-ı ʿarşdan bir bellüsi idi ve ʿubbād-ı dehrden bir ulusı idi maḳbūl-i enām ve merżī-i ẖaṣ u ʿām idi maḥbūbu'l-aḫlāḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 5). [muḥammed bin semmāk,]*

muḥammed bin sevvār: *Sehl bin Abdullah Tüsteri'nin dayısı.*
- oġlanlıġda ol bulduġın bulmayup ṭururdı Üç yaşında iken ṭayısı **Muḥammed bin Sevvār** namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle ḳalḳdukca yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 8). [muḥammed bin sevvār,]*

muḥammed bin vāsiʿ: *Muhammed bin Vasi; muhaddis, zâhid, âbid, ârif-i kâmil, tâbiînin büyük âlimlerindendir. Basralıdır. Doğum târihi ve âilesi hakkında bilgi yoktur. 740 (H.123) senesinde vefât etti.*
- kāniʿ mevlānā **Muḥammed bin Vāsi**ʿ Vassaʿa'llāhu taʿālā mekānehū fi'l-cenneti'l-ʿāliye ve rafeʿahū ile'l-menāzili's-sāmiye Bunuñ daḫı ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 5). [muḥammed bin vāsiʿ,]*

muḥāṣara eylediler: *Kuşatmak.*
- ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini **muḥāṣara eylediler** kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle şuşadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 15). [muḥāṣara eylediler, -di, -ler]*

muḥāsebe: *Hesaba çekmek, sorgulamak. II Nefsin yaptığı iyi ve kötü işler açısından kendini hesaba çekmesi.*
- tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe ve **muḥāsebesüz** zinde olmadı ve bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı ve iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı ve dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 9). [muḥāsebesüz, -süz]*

muḥāsebe idermiş: *Hesaba çekmek, sorgulamak.*
- aḥvālini murāḳabe ve **muḥāsebe idermiş** ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 3). [muḥāsebe idermiş, -er, -miş]*

muḥāsibī: *Ḥāriṣ-i Muḥāsibī.*

- kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan içerüden işidürmiş hemīn Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün **Muḥāsibī** dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 2). [muḥāsibī,]*

muḥaşşal-ı münā: *Arzuların elde edilmesi.*

- vire faḳr gibi 'ālemde vesīle-i ġınā olmaz ve 'acz gibi insānda **muḥaşşal-ı münā** olmaz ādem tevāżu' itdükce Allāh anı ref' ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 5). [muḥaşşal-ı münā,]*

muḥāvere: *Karşılıklı konuşma, mükâleme.*

- dem **muḥāvereleri** ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 7). [muḥāvereleri, -ler, -i]*

muḥavvaṭa-ı ʿālem: *Alemin avlusu.*

- ve ṭabīʿat miʿmārı niçe defʿa yapup yıḳmaḳ gerek ki **muḥavvaṭa-ı ʿālem** şahādetde bir anuñ misli bināyı raʿnā ḳaldurıbile Ol bir pādişāh idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 3). [muḥavvaṭa-ı ʿālem,]*

muḥibb olup: *Dost olmak.*

- şūfī olan her şufīye **muḥibb olup** fażlına muʿtekid olur şūfī oldur ki her kişiyi kendüden aʿla görür ve bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 1). [muḥibb olup, -up]*

muḥibb olup: *Dost olmak, yakınlaşmak.*

- şūfī olan her şufīye **muḥibb olup** fażlına muʿtekid olur şūfī oldur ki her kişiyi kendünden aʿlā görür ve bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 1). [muḥibb olup, -up]*

muḥkem: *Sağlam, dayanıklı, güçlü.*

- oldı ve tevbesine daḫı bir ḳavī bāʾiş mūcib ve bir **muḥkem** sebeb müstevcib olmamışdı belki cezbe-i Ḥażret-i Ḥaḳ ve maḥabbet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 17). [muḥkem,]*
- maḥabbet-i maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden **muḥkem** ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Elem yeʿni li'l-leẕīne āmanū en *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 1). [muḥkem,]*
- ki şeyḫini göre ki ẓāhir-i şerʿde **muḥkem** ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 11). [muḥkem,]*
- **muḥkem** keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 7). [muḥkem,]*
- meşāyıḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve ol ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿālem-i ḫalvetde Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı var idi ve bāb-ı mücāhedātda nefsle **muḥkem** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 8). [muḥkem,]*

• muḳtedā-yı zamān idi ṭarīḳ-i taṣavvufda ġāyet kāmillerden ve ṭarīḳa-ı nebeviyye ile **muḥkem** ʿāmillerden idi cemīʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi tamām teslīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 8). [muḥkem,]*

muḥkem: *İyice, adamakıllı, sağlamca.*
• muvāfiḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle **muḥkem** īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 9). [muḥkem,]*

muḥkem ide: *Güçlü duruma getirmek, sağlamlaştırmak.*
• daḫī işlemeye ve niyyeti buña **muḥkem ide** ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 1). [muḥkem ide, -e]*

muḥkem ola: *Sağlam olmak.*
• riʿāyet-i şerʿi **muḥkem ola** ve şol şeyḫüñ ki ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 13). [muḥkem ola, -a]*

muḥkem ola: *Sağlam, dayanıklı olmak.*
• ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ **muḥkem ola** ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 14). [muḥkem ola, -a]*

muḥkem olanuñ: *Sağlam, güçlü olan kimse.*
• **muḥkem olanuñ** şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür ve mebde'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 13). [muḥkem olanuñ, -uñ]*

muḥkem oldıġı: *Sağlam olmak.*
• yaḳīn diyü inanur gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi **muḥkem oldıġı** cihetden farḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt insānda bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 12). [muḥkem oldıġı, -dıġ, -ı-dıġı]*

muḥkem olur: *Sağlam olmak.*
• **muḥkem olur** ve taḳvāsı daḫi müstaḥkem olur hiç anuñ gibi kimseden işidilmemişdür ki emr-i şerʿde taḳṣir ider belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 7). [muḥkem olur, -ur]*
• olur pes ihtimāl var ki Sehl ḥażretlerinüñ īmānda ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi bu degüldür ki mezheb-i meşhūra işāret itmek ola belki mü'minde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 3). [muḥkem olur, -(u)r-ur]*

muḥkemāt: *Anlamı kesin ve açık olan, başka türlü mânâlandırılmasına imkân bulunmayan âyetler, muhkem âyetler.*
• mahrūb ider cūd bir ednāya 'izzet virür ve büḫl bir a'lāya zillet virür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki ḳādir olur şer'üñ **muḥkemātın** müteşābihātından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 4). [muḥkemātın, -ı, -n]*

- **muḥkemātdan** seçeler hem-çunān mürşīd dirilenlere daḫı vācibdür ki müteşābihāt-ı hevāyı muḥkemāt-ı ʿakldan farḳ ideler eyle olmayınca anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 11). [muḥkemātdan, -dan]*

muḥkemāt-ı ʻakldan: *Akılla idrak edilen, mânâsı açık olan âyetler.*

- muḥkemātdan seçeler hem-çunān mürşīd dirilenlere daḫı vācibdür ki müteşābihāt-ı hevāyı **muḥkemāt-ı ʻakldan** farḳ ideler eyle olmayınca anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 12). [muḥkemāt-ı ʻakldan, -dan]*

muḥkemāt-ı ʻaḳlı: *Akılla idrak edilen, mânâsı açık olan âyetler.*

- seçmege ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol kişi ki **muḥkemāt-ı ʻaḳlı** müteşābih-i hevādan farḳ ider ol kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 6). [muḥkemāt-ı ʻaḳlı,]*

mu'īn ü naṣīr: *Yardımcı, yardım eden.*

- muḳaddese ve muṭahharesini mażāyıḳ-ı ḳabrde anuñ rūḥ-ı şerīfine **mu'īn ü naṣīr** ve kelimāt-ı kelām-ı Rabbānīnüñ melā'ike-i mütevekkilīn zümresini muvāḳıf-ı ḥaşrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 14). [mu'īn ü naṣīr,]*

muḫrez ola: *Kazanmak, sahip olmak. II Nail olmak.*

- her dervīş cemīʿ-i feżāyili **muḫrez ola** ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve her mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 7). [muḫrez ola, -a]*

muḫtāc: *İhtiyaç içinde olan kimse, yoksul, fakir.*

- Var zāhid ol dünyādan naẓarı gider ḳāni ol göñülden iḫtiyācı çıḳar Zarūrī ḫalḳ **muḫtāc** ve sen bī-iḫtiyāc olursın pes sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 12). [muḫtāc,]*
- müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine **muḫtāç** gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 11). [muḫtāç,]*

muḫtāc-ı ʿilāc olur: *İlaca ihtiyaç duymak.*

- bu ḥālet nefsüñ eyüliginden olmaz sū'-i mizāc olur eger cibillī olmayup ʿārıżī ise **muḫtāc-ı ʿilāc olur** insānuñ ḫilḳati bunuñ üzerinedür ki medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 14). [muḫtāc-ı ʿilāc olur, -ur]*

muḫtār-ı aḫyār: *Hayırlı, faziletli kimselerin seçkini.*

- deryā-yı nā-mütenāhī **muḫtār-ı aḫyār** ve muḳaddem-i ebrār sālik-i ṭayyār Ḥażret-i Mālik-i Dīnar rafaʿa'llāhu derecātihi fi'd-dāri'l-ḳārar Mālik-i Dīnār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 5). [muḫtār-ı aḫyār,]*

muḫtefī olur: *Gizlenen, saklanan olmak.*

- maʿnāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur ḥāṣılı budur kim vücūd melābis-i maẓāhirde **muḫtefī olur** yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 2). [muḫtefī olur, -ur]*

muḫtelif olur: *Farklı olmak.*

- āḥvali **muḫtelif olur** bir ḥāl üzerine olmaz ve evḳātleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 19). [muḫtelif olur, -ur]*
- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti **muḫtelif olur** ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda birine bir ḥālde bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 3). [muḫtelif olur, -ur]*
- **muḫtelif olur** ve emzice-i benī Ādem dürlü dürlü olur şāyed Süfyān-ı Sevrī ḥażretlerinüñ meşrebine tevekkül ol yoldan düşmiş idi ola ve şeyṭān mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 15). [muḫtelif olur, -ur]*
- aña mürtekib olan mürtekib-i āsām olur gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur ve gāh olur ki bir ṭarafda evleviyet bulınur bunuñ cemīʿisi **muḫtelif olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 4). [muḫtelif olur, -ur]*
- baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaṣla **muḫtelif olur** belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 3). [muḫtelif olur, -ur]*
- dünyādur nā-gāh bir gün öle borcını ödemedin borclu ḳala ammā bu bir ḥāletdür ki iḫtilāf-ı meşārib ile **muḫtelif olur** birinde olan birinde olana muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 2). [muḫtelif olur, -ur]*

muḫtemel: *Olması veya gerçekleşmesi ihtimal dâhilinde olan, olası.*

- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup aña ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru **muḫtemel** iken n'içün apsam oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 14). [muḫtemel,]*
- üzerine elbette yanarduk ṭāʿūnda daḫı **muḫtemel** ki ḳażiyye böyle ola bir kişi bu iḫtimāli virmekle iʿtiḳādına ne ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 11). [muḫtemel,]*

muḫteraʿ olur: *Uydurma olmak.*

- iderse mübtedaʿ olur bir mezheb-i bāṭılī **muḫteraʿ olur** merdūd olur ehl-i sünnet arasında ve maṭrūd olur ümmet-i Muḥammed ortasında Her kim İmām-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 9). [muḫteraʿ olur, -ur]*

muḫterem: *Hürmet görmüş, ihtiram olunmuş, kıymetli ve şerefli kimse.*

- bu ḳavmüñ **muḫteremlerinden** idi ve bu ṭāyifenüñ mücāhidi ve cümlesinüñ muʿtaḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 11). [muḫteremlerinden, -leri, -n, -den]*

muḫteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden: *Şeriat sahiplerinin muhteremleri.*

- **muḫteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden** idi Hem taṣavvufda bī-naẓīr ve hem ʿilmde mükerrem idi ve hem cūdda bi-mesel ve hem şecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 7). [muḫteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden,]*

muḫteşem: *Saygı ve hayranlık uyandıran.*

- ballaġahu'llāhu ilā aḳṣā derecāt-i ehli'l ʿirfān ve bevve'elahu mekānahu fī aʿlā ferādīsi'l-cinān Sehl bin ʿAbdu'llāh taṣavvuf ehlinüñ **muḫteşemlerinden** idi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 10). [muḫteşemlerinden, -leri, -n, -den]*

muḫteşemān-ı aṣḥāb-ı ṭarīḳat: *Tarikat sahiplerinin ihtişamlıları.*

- ʿAbdu'llāh bin Mübārek aḥsana'llāhu ʿuḳbāhu ka-mā aḥsana ūlāhu ve ballaġahu ila aʿlā mā yatammanāhu ve yarżāhu Bu daḫı **muḫteşemān-ı aṣḥāb-ı ṭarīḳat** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 6). [muḫteşemān-ı aṣḥāb-ı ṭarīḳat,]*

muḫṭī: *Yanlış yapan, yanılan, hatâ eden.*

- ḳatında **muḫṭī** ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve eger ṭuyduġını işāʿat iderse ḫōd iki cihānda melʿūn u maṭrūd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 1). [muḫṭī,]*

muḳābele: *Karşılık.*

- didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ din ehline ḫayr naṣīḥati **muḳābelesinde** meṣūbat ve ʿibādet emrinde saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 5). [muḳābelesinde, --si, --(n)de]*
- anda bir meşhūr mekāndadur Ḥaḳ taʿālā anı āḫıratda raḥmetine ġarḳ ve cennetde niʿmetine müstaġraḳ eyleye Dünyādaki açlıḳları **muḳābelesinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 8). [muḳābelesinde, --si, --(n)de]*
- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḫtirāz ider elbette anuñ **muḳābelesinde** cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [muḳābelesinde, --si, --(n)de]*
- **muḳābelesinde** āḫıratda birine biñ meṣūbāt ve bu dārda çekdügi belālar ʿıvażı ol dārda bī-ḥad ḥasenāt müyesser idüp ḥurūf u naẓm-ı ḳıraʾatınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 11). [muḳābelesinde, --si, --(n)de]*
- aʿmāl-i ḥasenesine münāsib cennetde derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad müyesser idüp bu dārda ḫalḳdan vaḥşeti **muḳābelesinde** ol dārda ervāḥ-ı müṭahhare ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 18). [muḳābelesinde, --si, --(n)de]*
- olmaduġın maʿẕūr ṭutup ʿafv ider līkin çün bir ulu ṭaʿatdur fevt oldı elbette muḳābelesinde tażarruʿ eyler Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 14). [muḳābelesinde, --si, --(n)de]*
- yatup uyuyabilür ve ne ḥużūrla oturup yimek yiyebilür Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña dünyādaki riyāżetleri **muḳābelesinde** āḫıratda ḥużūr u refāḥiyyet ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 4). [muḳābelesinde, --si, --(n)de]*
- ve anlaruñ rü'yetine **muḳābele** ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 1). [muḳābele,]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp **muḳābelesinde** neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 7). [muḳābelesinde, --si, --(n)de]*

muḳābele idemez: *Karşılamak, denk gelmek.*

- maʿṣiyet añā **muḳābele idemez** gāh olur ki bir maʿṣiyetle hezārān-ı hezār ṭāʿatler mahv olur nite ki küfri mümkin degül başmaz her ne ḳadar ḫayrāt ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 3). [muḳābele idemez, -e, -mez]*

muḳābele itmek: *Karşılık vermek.*

- daḫı **muḳābele itmek** fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 15). [muḳābele itmek,]*

muḳābil: *Karşılık.*

- añmamaḳ gerek ve nefsine uyan cennet ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ **muḳābili** ve żıddı olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 8). [muḳābili, -i]*

muḳābil olıcaḳ: *Karşılığı olmak, denk gelmek.*

- cehennem odını söyündürem dirdi Yaʾnī żıd żıdda **muḳābil olıcaḳ** bir pāra ṣūreti sınur pes ehlu'llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 9). [muḳābil olıcaḳ, -ıcaḳ]*

muḳaddem: *Önde olan, önden giden.*

- arasında **muḳaddem** ve zühhād arasında muʿaẕẓam idi ʿĀriflerüñ murtażāsı ve ʿāşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 9). [muḳaddem,]*
- anı yevm-i maḥşerde zühhād arasında **muḳaddem** ve ʿubbād ortasında muʿaẕẓam eyleyüp her nefesde enfās-ı dürerbārınuñ berekātını yevm-i ḳıyāmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 1). [muḳaddem,]*

muḳaddemāt: *Bir işe veya bir olaya başlangıç olan şeyler, ilk bölümler, ön bilgiler.*

- artar çünki bu geçen **muḳaddemāt** maʿlūm oldı-y-sa ve bu ẕikr olınan mefhūm oldı-y-ısa baʿīd degüldür ki Bişr-i Ḥāfī aḫlāḳını tehẕīb itmekle nişf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 1). [muḳaddemāt,]*
- evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe **muḳaddemāt** taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 8). [muḳaddemāt,]*
- **muḳaddemātuñ** birisini añlamazlar bunuñla anlaruñ fażlına noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle ol kişi bunlardan aʿlā olmaz ol bir bilürse bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 9). [muḳaddemātuñ, -uñ]*
- **muḳaddemātla** ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 17). [muḳaddemātla, -la]*

muḳaddem-i ebrār: *Özü sözü doğru olanların önde olanı.*

- deryā-yı nā-mütenāhī muḫtār-ı aḫyār ve **muḳaddem-i ebrār** sālik-i ṭayyār Ḥażret-i Mālik-i Dīnar rafaʿa'llāhu derecātihi fi'd-dāri'l-ḳārar Mālik-i Dīnār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 5). [muḳaddem-i ebrār,]*

muḳaddem-i zühhād: *Zahidlerin önde gideni.*

- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Vāsiʿ raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol muḥaḳḳıḳ-ı Rabbānī ve ʿārif-i ṣamedānī **muḳaddem-i zühhād** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 2). [muḳaddem-i zühhād,]*

muḳadder: *Allah tarafından ezelde belirlenip takdir edilen, alın yazısında bulunan (şey).*

- kere ḥased iderse **muḳadderden** bir z̲erre ḳadar defʿi olmaz hemīn ḥasūd olan Allāh'uñ ḳażāsına rāżī olmamış olur ve anuñ ol cehlle ḳısmetini göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 11). [muḳadderden, -den]*
- ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd **muḳadderdür** n'içün aña ṭurmaz çalışur niçe ʿabe̲s yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 13). [muḳadderdür, -dür]*
- ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün **muḳadder** bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 18). [muḳadder,]*

muḳadder ide: *Nasip etmek.*

- tebāreke ve taʿālā tamām şādlıġı aña āḫıratda müyesser ide ve cemīʿ-i vücūh ile eyüligi aña cennetde **muḳadder ide** Me'vası dār-ı ʿilliyīn ola ve menzili firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 2). [muḳadder ide, -e]*

muḳadder ider: *Takdir etmek, belirlemek.*

- ḳābiliyyetine göre bir ʿibādet **muḳadder ider** kimse kimsenüñ ṭāʿatine taḳdīr olmayınca irmek olmaz ve bir kişi bir kişinüñ ḳullıġına ḥased idüp gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 9). [muḳadder ider, -er]*

muḳadder olmaz: *Takdir edilmek, nasip olmak.*

- ḳulūb da'vāsını ḳılur ol kişi ṭarīḳatde ebter ve da'vāsında dūr olur baṣīret-i ḳulūb 'ālemde degme kişiye **muḳadder olmaz** ve vicdān-ı ma'ārif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 18). [muḳadder olmaz, -maz]*

muḳadder olmış ola: *Allah tarafından ezelde takdir ve tayin edilmiş olmak.*

- ki ol maḳṣūd **muḳadder olmış ola** ve ol maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 9). [muḳadder olmış ola, -a]*

muḳadder ü nasīb ide: *Takdir ve kısmet etmek.*

- aʿlāda ʿālī derecāt ve bundaġı ehli ve cemāʿati bedeli firdevs-i muʿallāda ḥūr-ı maḳṣūrāt **muḳadder ü nasīb ide** Āmīn Yā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 6). [muḳadder ü nasīb ide, -e]*

muḳaffā-yı āsār-ı muṣṭafavī: *Hz. Muhammed'in eserlerini takip eden.*

- ā̲sār-ı Muṣṭafavī ʿālim-i fetvā ve ʿāmil-i taḳvā cāmīʿ-i aḥādīs-i Aḥmediyye ve tācir-i şeriʿāt-ı Muḥammediyye muḳtedā-yı zühhād-ı zamāne ve ṣāḥib-i verāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 3). [muḳaffā-yı ā̲sār-ı muṣṭafavī,]*

muḳallid: *Birine benzemeye, bir şeyi aslı gibi yapmaya çalışan, taklit eden (kimse).*

- mes'elede kendü me̲zhebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü müctehid gerek veyā müctehide **muḳallid** gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 18). [muḳallid,]*

• müctehid olana **muḳallid** gerek her kime taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur her ne dirse aña uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 11). [muḳallid,]*

muḳārin ola: *Bir yerde, bir arada bulunmak, birlikte olmak.*
• ceng içinde bir kişi anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına **muḳārin ola** ve ʿināyeti her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 8). [muḳārin ola, -a]*

muḳarreb: *Yakın, dost.*
• pādişāhlaruñ **muḳarreblerinde** çoḳ ḥāletler olur sūʿ-yi edebe ḥaml olınup maḳhūr olurlar şöyle ki anlaruñ emsāli ecnebīlerden olsa bilmezliklerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 17). [muḳarreblerinde, -ler, -i, -n, -de]*

muḳarreb: *Her an Allah'ın huzûrunda olduğunu idrak etme seviyesine erişen, Allah'a yakın olan (kimse).*
• rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī meşāyıḫ arasında **muḳarreb** idi ve fażlı cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer idi Mükāşefātı nā-maḥdūd idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 7). [muḳarreb,]*

muḳarreb-i bār-gāh-ı ihtişāṣ: *Hususi makamın yakını. II Allah'a yaklaşmış, dost kabul edilmiş kimse bağlamında.*
• ḫāṣ ve **muḳarreb-i bār-gāh-ı ihtişāṣ** maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı ḳurb u iḫtirāḳ maḥdūme-i serā-perde-i vaḥdet ve bānū-yi ḫānedān-ı 'izzet sāniye-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 3). [muḳarreb-i bār-gāh-ı ihtişāṣ,]*

muḳarreb-i ḥażret olur: *Allah'a yakın olmak.*
• **muḳarreb-i Ḥażret olur** niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫizmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 11). [muḳarreb-i ḥażret olur, -ur]*

muḳarrer: *Doğruluğu herkesçe kabul edilmiş (kişi).*
• Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ **muḳarrerlerinden** idi ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 10). [muḳarrerlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

muḳarrer: *İfâde edilmiş, anlatılmış, bildirilmiş, takrir edilmiş.*
• Ehlu'llāh arasında **muḳarrerdür** ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i misāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 17). [muḳarrerdür, -dür]*
• rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī meşāyıḫ arasında muḳarreb idi ve fażlı cemīʿisinüñ ḳatında **muḳarrer** idi Mükāşefātı nā-maḥdūd idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 8). [muḳarrer,]*
• Şerīʿatde **muḳarrerdür** ki niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meselā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 17). [muḳarrerdür, -dür]*

muḳarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam. II Karara bağlanmış.*

- şanur anı bilmez ki gönlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde **muḳarrer** gerek her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i mużṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 8). [muḳarrer,]*
- ki söylemezseñ żarar ola Fi'l-cümle Şefīḳ-i Belḫī zamānında ġāyet muʿteberlerden ve meşāyıḫ arasında fażlı **muḳarrerlerden** idi Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 8). [muḳarrerlerden, -ler, -den]*

muḳarrer: *Kesin, şüphesiz.*

- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifī bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti **muḳarrer** idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 10). [muḳarrer,]*

muḳarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam.*

- redd itmesinüñ bir **muḳarrer** bahānesi var ki ādem her dem şaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat şayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 13). [muḳarrer,]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle **muḳarrer** idi ʿİlm-i ẓāhirde fażl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 11). [muḳarrer,]*
- muḳarrerdür ki insān melekden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 19). [muḳarrerdür, -dür]*
- noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve şol ortalarında **muḳarrer** ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında niçe uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 1). [muḳarrer,]*

muḳarrer eyleye: *Karar kılmak.*

- cemīʿ ümmet-i Muḥammed ḳalbinde **muḳarrer eyleye** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 7). [muḳarrer eyleye, -y, -e]*

muḳarrer idüp: *Kararlaştırmak.*

- ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde aña muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur ki her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir aşlı **muḳarrer idüp** beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 6). [muḳarrer idüp, -üp]*

muḳarrer olursa: *Kararlaştırılmış olmak, kesinleşmek.*

- tamām ise bir ṭarafı eksikdür ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür Eger ʿilmi cihetinden **muḳarrer olursa** dünyāsı igen çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 14). [muḳarrer olursa, -ur, -sa]*

muḳāveme ola: *Karşı koymak, boyun eğmemek, dayanmak, direnmek.*

- ḥaḳḳ-ı ġayre **muḳāveme ola** ḥaḳḳ-ı Allāh niçe olur ve hem işāret ider ki ġaybetüñ envāʿı bulınur her birinden aña münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 17). [muḳāveme ola, -a]*

muḳayyed olmaz olur: *Korumaz, gözetmez olmak.*

- ḳoyup kendü işini görürse efendisi daḫı buña **muḳayyed olmaz olur** aç mıdur ṭoḳ mıdur bunı ḳayurmaz olur naẓarından bıraġup kendü ḥāline ḳor eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 1). [muḳayyed olmaz olur, -ur]*
- şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ aña **muḳayyed olmaz olur** ve riʿāyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkārları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 3). [muḳayyed olmaz olur, -maz-ur]*

mukayyed olmazdum: *Dikkat ve alaka ile gözetmek, önem verip üstüne düşmek.*

- añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı **mukayyed olmazdum** söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 10). [mukayyed olmazdum, -maz, -dum]*

muḳayyid: *Bağlı; tutkun, merbut.*

- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe **muḳayyid** ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 16). [muḳayyid,]*

muḳayyid olmayup: *Kayıtlanmak; ilgilenmek, umursamak.*

- giderür ḳomaz ve eger **muḳayyid olmayup** ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 7). [muḳayyid olmayup, -ma, -y, -up]*

muḳayyid olmaz: *Kayıtlanmak; ilgilenmek, umursamak.*

- **muḳayyid olmaz** ṭurur anlaruñ cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur meger anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 13). [muḳayyid olmaz, -maz]*

muḳayyid olmaz olur: *İlgilenmez, umursamaz olmak..*

- şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ aña **muḳayyid olmaz olur** ve riʿāyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 3). [muḳayyid olmaz olur, -ur]*

muḳayyid ol-: *Kayıtlı, bağlı olmak.*

- olmazsa ebter olup gider ne ṭāʿati koyup iḫtimāl-i maġfirete ṭayanıbilür ve ne ṭāʿat idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 17). [muḳayyid olmazsa, -maz, -sa]*
- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa dürişür Bir fāsıḳ seni evine daʿvet itse ol gün evüñde ṭaʿāma **muḳayyid olmazsın** anuñ sözine iʿtimād idüp ol gice sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 12). [muḳayyid olmazsın, -maz, -sın]*
- muṭlaḳ olandur ki hemīn **muḳayyid olur** ammā nice idelüm ki ʿaḳl ʿuḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her ʿālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 11). [muḳayyid olur, -ur]*

muḳbil-i ʿuḳbā: *Ahirete yönelen.*

- Menāḳıb-ı Ḥātem-i Aṣṣam ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol ʿārif-i zamāne ve ʿābid-i yegāne muʿriż-ı dünyā **muḳbil-i ʿuḳbā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 2). [muḳbil-i ʿuḳbā,]*

muḳīm olup: *Sabit olmak, yerleşmek, daimî olmak.*

- metāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek Ve eydürdi Bir kişi ki bir maʿṣiyet üzerine **muḳīm olup** ḳalbi aña merbūṭ olur anuñ cemīʿ ḥasenatı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 14). [muḳīm olup, -up]*

muḳirr: *İkrar eden, doğruyu söyleyen (kimse).*

- fażlına **muḳirr** ü muʿterif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 19). [muḳirr,]*

muḳtażā: *Bir şeyin gereği olan, gereken, lâzım gelen şey, gerek, îcap.*

- ʿālemde ʿibādetle meşhūrdur ve cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda meẕkūrdur zamānınuñ murtażāsı ve ʿubbād-ı Baṣra'nuñ **muḳtażāsıdur** Cemīʿ-i dillerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 6). [muḳtażāsıdur, -sı, -dur]*
- siz benüm sözümi ḳoñ delīl **muḳtażāsından** çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 3). [muḳtażāsından, -sı, -n, -dan]*
- gerek ki her ḥālüñ **muḳtażāsı** üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 7). [muḳtażāsı, -sı]*
- taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 10). [muḳtażāsını, -sı, -n, -ı]*

muḳtażāsı üzere: *Gerektirdiği biçimde, gereğince, îcâbınca.*

- ḥükmini virür ve her maẓharı şol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin görür pes ol ḥikmetüñ **muḳtażāsı üzere** ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 12). [muḳtażāsı üzere,]*

muḳtażāsı üzerine: *Gerektirdiği biçimde, gereğince, îcâbınca.*

- gerek ki her ḥālüñ **muḳtażāsı üzerine** te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 7). [muḳtażāsı üzerine,]*

muḳtażāsınca: *Gereğince, îcâbınca.*

- **muḳtażāsınca** ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekṣer dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile ẕemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 7). [muḳtażāsınca,]*

muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur: *Zamanın ve halin gerektirdiği şekilde, icabına göre.*

- ḥażmi mü'eddī olur İmdi ʿāḳıla lāzımdur ki evvelkisini defʿ eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye ve ikincisinde şol ki **muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur** anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 4). [muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur, -dur]*

muḳtedā: *Rehber, kılavuz, yol gösterici.*

- ve niçe ekmelüñ **muḳtedāsı** idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi görmiş idi Enes ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 7). [muḳtedāsı, -sı]*
- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ **muḳtedāsı** idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫiẕmetkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 5). [muḳtedāsı, -sı]*
- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ **muḳtedāsı** ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 11). [muḳtedāsı, -sı]*
- tevḥīdüñ murtażāsı ve cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ **muḳtedāsı** idi ṭarīḳat iḳlīminüñ pīri ve ḥaḳīḳat vilāyetinüñ emīri idi melekūt memālikinüñ māliki ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 11). [muḳtedāsı, -sı]*
- ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ **muḳtedāsı** ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẕīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 9). [muḳtedāsı, -sı]*

muḳtedāsı olur: *Rehberi olmak. II Örnek alınan, kendisine uyulan, tâbi olunan bağlamında.*

- müctehid olana muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse ol **muḳtedāsı olur** her ne dirse aña uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 11). [muḳtedāsı olur, -sı-ur]*

muḳtedā-yı dīn: *Dinin rehberi.*

- Menāḳıb-ı Ebū Hāzem-i Medenī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i ehl-i ihlās ve ḳıdve-i erbāb-ı iḫtişāṣ **muḳtedā-yı dīn** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 2). [muḳtedā-yı dīn,]*

muḳtedā-yı dīn ü devlet: *Din ve devletin önderi.*

- İmām Aḥmed şeyḫ-i ehl-i sünnet idi ve **muḳtedā-yı dīn ü devlet** idi ʿilm-i ḥadīṯde maḳbūl ü müsellem idi ve ʿilm-i taḳvāda ḫōd İmām-ı muʿaẓẓam idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 7). [muḳtedā-yı dīn ü devlet,]*

muḳtedā-yı ehl-i dīn: *Müslümanların rehberi.*

- bürhān-ı mesālik-i taḥḳīḳ mütemekkin-i ḫāne-i ṣafā ve mütevekkil-i rāh-ı Ḫudā pīşvā-yı kāmilīn ve **muḳtedā-yı ehl-i dīn** maḥrem-i esrār-ı ilāhī ve ġavvās-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 4). [muḳtedā-yı ehl-i dīn,]*

muḳtedā-yı erbāb-ı dīn: *Din ehlinin rehberi, mürşidi.*

- Menāḳıb-ı Bişr-i Ḥāfī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi ol **muḳtedā-yı erbāb-ı dīn** ve ol server-i ʿulemā-yı yaḳīn mübāriz-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 2). [muḳtedā-yı erbāb-ı dīn,]*

muḳtedā-yı erbāb-ı ḥaḳīḳat: *Hakikat ehlinin rehberi.*

- ḥaḳīḳat mihr-i asumān-ı mevhebet-i tecrīdī ve nūr-ı āftāb-ı maʿrifet-i tevḥīdī ḫülāṣetü'l-muḥaḳḳıkīn ve zübdetü'l-müdaḳḳıḳīn ḥüccetu'llāh ʿalā'l-ḫalḳi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 5). [muḳtedā-yı erbāb-ı ḥaḳīḳat,]*

muḳtedā-yı ḫāṣ u ʿām: *Herkesin rehberi.*

- muḳtedā-yı ḫāṣ u ʿām ol ʿārif-i zamān ʿālim ve ṣūfī ol imām-ı cihān Ebū Ḥanīfe-i Kūfī ṣakarall'āhu taʿālā masāʿīhi fi'd-dīn ve aʿlā derecātihi fī aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 7). [muḳtedā-yı ḫāṣ u ʿām,]*

muḳtedā-yı muṭlaḳ: *Tek rehber.*

- zümre-i evliyānuñ 'umdesi idi erbāb-ı şerī'at yanında müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳāt ḳatında mükerrem idi İmām-ı Ḥaḳ ve **muḳtedā-yı muṭlaḳ** idi 'ubbād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 8). [muḳtedā-yı muṭlaḳ,]*

muḳtedā-yı sālikīn: *Müridlerin önderi.*

- Menāḳıb-ı Ḥasan-ı Baṣrī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol murtażā-yı zāhidīn ve **muḳtedā-yı sālikīn** perverde-i ḫāne-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 2). [muḳtedā-yı sālikīn,]*

muḳtedā-yı şerʿ ü sünnet: *Sünnet ve şeriatın rehberi.*

- Menāḳıb-ı Aḥmed-i Ḥarb raẕıya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol **muḳtedā-yı şerʿ ü sünnet** ve mühtedī-i mertebe-i meskenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 2). [muḳtedā-yı şerʿ ü sünnet,]*

muḳtedā-yı zamān: *Zamanın rehberi.*

- **muḳtedā-yı zamān** idi ṭarīḳ-i taṣavvufda ġāyet kāmillerden ve ṭarīḳa-ı nebeviyye ile muḥkem ʿāmillerden idi cemīʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi tamām teslīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 7). [muḳtedā-yı zamān,]*

muḳtedā-yı zühhād-ı zamāne: *Devrin zahitlerinin önderi.*

- āṣār-ı Muṣṭafavī ʿālim-i fetvā ve ʿāmil-i taḳvā cāmīʿ-i aḥādīs-i Aḥmediyye ve tācir-i şeriʿāt-ı Muḥammediyye **muḳtedā-yı zühhād-ı zamāne** ve ṣāḥib-i verāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 4). [muḳtedā-yı zühhād-ı zamāne,]*

muḳterif: *Kazanan, istifade eden.*

- ve faẕāyili baḥrinden müstefīd ü **muḳterif** idiler Ammā rumūzını ʿavām fehm idemedüklerinden ve kelimātını ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 1). [muḳterif,]*

muḳteżā: *Bir şeyin gereği olan, gereken, lâzım gelen şey, gerek, îcap.*

- żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet **muḳteżāsı-y-ıla** olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 16). [muḳteżāsı-y-ıla, -sı, -y, -ıla]*
- Cūd oldur ki her ḳābile **muḳteżāsını** vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki yitişür kārgāh-ı tekvīn veḫalḳda bu olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [muḳteżāsını, -sı, -n, -ı]*

muḳteżāsı olur: *Gerekmek, gereği olmak.*

- müctehid olana muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur her ne dirse aña uymaḳ dīnüñ **muḳteżāsı olur** eger ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 12). [muḳteżāsı olur, -ur]*

muḳteżāsınca: *Gereğince.*

- iʿtiḳād ḳıla pes bu mesʾelelerde ol müctehid olmış olur ictihādı **muḳteżāsınca** kendü ʿamel itmiş olur ʿUlemā bu ḳadar muḫālefet ile İmām-ı Aʿẓam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 1). [muḳteżāsınca,]*

muḳteżā-yı ṭabī'at olur: *Yaratılışın gereği olmak.*

- biri cū'-ı şehvet olur Ya'nī dimek ister ki cū' bedende gāh olur ki **muḳteżā-yı ṭabī'at olur** eger şöyle ki ol cū' def' olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 18). [muḳteżā-yı ṭabī'at olur, -ur]*

mu'nis: *Dost, arkadaş, yakın.*

- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger **mu'nis** isterseñ Ḳurān'dan öz ki ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 8). [mu'nis,]*

murād: *İstek, dilek; maksat, amaç.*

- şıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi ẕāta ol daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda **murādı** evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 14). [murādı, -ı]*
- Allāh'un ḫāṣ ḳulları ki maḳṣūdları ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola ve **murādları** ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden ġayrı maḥbūbları olmaya ve maʿşuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 17). [murādları, -lar, -ı]*
- Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ sözlerin eyü añlarlar ve **murādların** gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 4). [murādların, -lar, -ın]*
- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ **murādları** añlamaduḳlarındandur Her fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve her müfti ve ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 7). [murādları, -lar, -ı]*
- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki **murādları** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 4). [murādları, -lar, -ı]*

murād: *Amaç, maksat.*

- olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı **murād** ol ʿibādetüñ içinde tażarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 12). [murād,]*
- Ben ṭavarı gütmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve **murād** bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 2). [murād,]*

- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz **murād** anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 10). [murād,]*
- maġfireti-y-iledür mücerred tāʿāte çalışmaḳ fāyyide ḳılmaz tāʿātden maḳṣūd hemīn emrine imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿibādātdan **murād** ancaḳ Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 2). [murād,]*
- ve nahā'n-nefsa ʿani'l-havā fa-inna'l-cennete hiya'l-ma'vā Ammā bu ḥikāyetüñ tevcīhini bunuñla itmām itmek olur ki cehennemī dimekden **murād** cehennemīlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 10). [murād,]*
- te'vīl idüp ʿaḳlına uya Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān'uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān'dan **murād** hemīn bu elfāẓı añlarlardı hīç kelām-ı nefsī ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 4). [murād,]*
- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ maʻnāsı yā işāretdür 'uṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes **murād** oldur ki Allāh'ı bilür ammā 'ibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 6). [murād,]*
- ḫaber vire Yaʻnī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü 'ilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan **murād** ṣol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 14). [murād,]*
- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı sālişden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 8). [mūrad,]*
- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına **murād** andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 13). [murād,]*
- sırrı ol olur ki ol ṭā'aṭı itmemek nefsüñ **murādı-y-iken** andan yıġılınur meselā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 1). [murādı-y-iken, -ı, -y, -i, -ken]*
- ḳāniʻ olan anuñ ġayrinden nefret ider Yaʻnī aña işāret ider ki rıżā mertebesi ḳanāʻat mertebesinden ednā olur ammā ḳanāʻatden **murād** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 18). [murād,]*
- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki yaḥtemil ki ol ḳısm-ı sālişden **murād** rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 6). [murād,]*

murād: *İstek, arzu, dilek.*

- lezzetine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş lezzetlerin āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri **murādına** yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 6). [murādına, -ı, -n, -a]*
- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 10). [murādına, -ı, -n, -a]*
- göre Her mıḳdār ki bunda **murādından** geçerse ol mıḳdār anda derecesi olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda lezzāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 17). [murādından, -ı, -(n)dan]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar her ne ki **murāduñ** ise andan iste ol virür gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 11). [murāduñ, -(u)ñ]*

• oġlancuḳ daḫı her gün eyle iderdi her ne ki **murādı** ol pencere dibine varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 13). [murādı, -ı]*

murād: *Amaç, arzu.*

• olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı **murād** ol ʿibādetüñ içinde taẕarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 12). [murād,]*

• her ne umarsa cennetde anı bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda **murādı** leẕẕāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 10). [murādı, -ı]*

• āḫıratda aña irem diyü ise gine cennet de aña yetişen ol olur tecellī-yi ẕātdan maḥrūm olur Eger dünyāda **murādı** maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 12). [murādı, -ı]*

• umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẕarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 16). [murādumuz, -u, -muz]*

• Allāh'un ḥāṣ ḳulları ki maḳṣūdları ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola ve **murādları** ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden ġayrı maḥbūbları olmaya ve maʿşuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 17). [murādları, -lar, -ı]*

• yitişmez ki ol mertebeye ḳanāʿatı olur eger **murādı** dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz
ve bir mertebesine rāżī olup ḳanāʿat idüp anda ḳalmaz ve eger **murādı** āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 7). [murādı, -ı]*

• daḫı hem çunān olur aʿmāl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāniʿ olmayup muttaṣıl ziyāde ḳılur ve eger **murādı** Allāh ise anda daḫı eyle olur fenā fi't-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 10). [murādı, -ı]*

• hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki **murādları** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 4). [murādları, -lar, -ı]*

murād: *Amaç, maksat.*

• ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki yaḥtemil ki ol ḳısm-ı ṣālişden **murād** rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 6). [murād,]*

murād: *Arzu, istek dilek.*

• umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẕarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 16). [murādumuz, -u, -muz]*

• Allāh'un ḥāṣ ḳulları ki maḳṣūdları ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola ve **murādları** ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden ġayrı maḥbūbları olmaya ve maʿşuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 17). [murādları, -ları]*

• vü murād olduġınca **murādlara** yitişür ve kendü bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara irişür kendü vücūdı ḫānesini yıḳmayınca yapılmaz ve kendü ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 3). [murādlara, -lar, -a]*

- meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīs̱de gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda nefsi **murādına** yeler yügürür ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 12). [murādına, -ı, -n, -a]*
- göre Her ne mıḳdār ki bunda **murādından** geçerse ol mıḳdār anda derecesi ziyade olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda lez̲z̲āta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 17). [murādından, -ı, -n, -dan]*
- Ya'nī dimek ister ki nefsüñ **murādını** virmemek gibi ulu ṭā'at olmaz ve anuñ berāberi 'ālemde 'ibādet olmaz belki diḳḳat olınursa her ṭā'atüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 17). [murādını, -ı, -n, -ı]*
- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol **murādını** virmemek ister her ṭā'ate ki naẓar olına bir bunuñ gibi ma'nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 3). [murādını, -ı, -n, -ı]*
- keff-i nefsle ḥāṣıl olur fi'l-cümle cennet bir cānib ve nefs bir cānib olur her kim ki cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur cennet uman nefs **murādını** ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 6). [murādını, -ı, -n, -ı]*
- anda ol ḳadar cenneti görür eger āḫıratda ḫālüñ bilmek isterseñ dünyāda nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh içün nefs **murādından** her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 10). [murādından, -ı, -n, -dan]*
- u ḳavā'idi olur ve her ma'nānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her **murāduñ** ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [murāduñ, -uñ]*

murād ol olursa: *Amaç, maksat şudur.*
- 'ilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı s̱āli s̱den **mūrad ol olursa** ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i 'Alī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 8). [mūrad ol olursa, -ur, -sa]*
- s̱ālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i z̲ātda fenā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı s̱āli s̱den **murād ol olursa** ki cemī' 'ālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 12). [murād ol olursa, -ur, -sa]*

mūrad olursa: *Arzu edilmek, istenmek.*
- 'ilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı s̱āli s̱den mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i 'Alī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 8). [mūrad olursa, -ur, -sa]*
- s̱ālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i z̲ātda fanā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı s̱āli s̱den murād ol olursa ki cemī' 'ālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 12). [murād olursa, -ur, -sa]*

murād u maḳṣūd: *İstek ve maksat.*
- andan dilememişdür Cemī'-i āḥvāli anuñ irādetine ve küllī umūrı anuñ 'ināyetine tefvīż idüp murād-ı Ḥaḳḳ'ı **murād u maḳṣūd** ve ḳażāsına tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 14). [murād u maḳṣūd,]*

murāda irmek: *"Murada ermek"; isteğine kavuşmak, dileği gerçekleşmek, arzusu yerine gelmek.*

- ellerine dünyā girmek içün ve niçeler olur ki dāyim Ḳurān oḳuyup namāz ḳılurlar bir **murāda irmek** içün ġāyeti bunlar anlarcılayın olmazlar imiş dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 4). [murāda irmek,]*

murādāt: *İstekler, arzular.*

- havā yolında dāmı çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü **murādātıdur** ve niçe a'māli ṭā'at ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 4). [murādātıdur, -ı, -dur]*
- geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin şol **murādātdan** ki bir 'ırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki 'ırżını ṣaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 11). [murādātdan, -dan]*
- bile Ve naḳl olınur ki eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā anuñla cemī' **murādāta** irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 6). [murādāta, -a]*

murād-ı allāh: *Allah'ın isteği.*

- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn **murād-ı Allāh** ne ise aña ınanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżū'da rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 11). [murād-ı allāh,]*

murād-ı ḥaḳḳ'ı: *Allah'ın isteği.*

- andan dilememişdür Cemīʿ-i āḥvāli anuñ irādetine ve küllī umūrı anuñ ʿināyetine tefvīż idüp **murād-ı Ḥaḳḳ'ı** murād u maḳṣūd ve ḳażāsına tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 14). [murād-ı ḥaḳḳ'ı, -ı]*

murāduñ: *İstek, dilek, arzu.*

- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her **murāduñ** ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [murāduñ, -uñ]*

murāḳabe: *Bakıp gözetme. II Allah'ın huzûrunda bulunduğunun idrâki içinde olup kendini denetlemek.*

- tamām ʿömrinde bir nefes **murāḳabe** ve muḥāsebesüz zinde olmadı ve bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı ve iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı ve dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 9). [murāḳabe,]*

murāḳabe ve muḥāsebe idermiş: *Allah'ın huzûrunda bulunduğunun idrâki içinde olup kendini denetlemek, sorgulamak.*

- aḥvālini **murāḳabe ve muḥāsebe idermiş** ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 3). [murāḳabe ve muḥāsebe idermiş, -er, -miş]*

muraḳḳa: *Yamalı hırka.*

- içün duʿā isteyeler **muraḳḳaʿın** aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 3). [muraḳḳaʿın, -ın]*
- görişdiler **muraḳḳaʿı** irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār edeb ile giydi ve buyurduġın biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 5). [muraḳḳaʿı, -ı]*

murġ: *Kuş.*

- çıḳmaz ve fikr **murġınuñ** bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 17). [murġınuñ, -ı, -nuñ]*

murġ-ı rūḥları: *Can kuşu. II Ruh.*

- çıḳup ḳurtılur **murġ-ı rūḥları** dām-ı heyūlādan ḫalāṣ olur ve bāz-ı ʿaḳılları şikār-gāh-ı ḳudsde ḫāṣ olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Enbiyāya üç ʿilm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 15). [murġ-ı rūḥları, -lar, -ı]*

murġ-zār: *Kuş bahçesi, kuş yatağı.*

- şevḳ peri-y-ile ṭāyir olup temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi gāh cān sebze-zārına çıḳup ḳudsīlerle göñlin eglerdi gāh dil **murġ-zārına** düşüp bülbüller-ile bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 2). [murġ-zārına, -ı, -n, -a]*

muʿriż-ı dünyā: *Dünyadan yüz çeviren.*

- Menāḳıb-ı Ḥātem-i Aṣṣam ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi ṣol ʿārif-i zamāne ve ʿābid-i yegāne **muʿriż-ı dünyā** muḳbil-i ʿuḳbā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 2). [muʿriż-ı dünyā,]*

murtażā: *Beğenilmiş, seçilmiş, hoşnut ve râzı olunmuş (kimse).*

- arasında muḳaddem ve zühhād arasında muʿaẓẓam idi ʿĀriflerüñ **murtażāsı** ve ʿāşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 9). [murtażāsı, -sı]*
- ʿālemde ʿibādetle meşhūrdur ve cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda meẕkūrdur zamānınuñ **murtażāsı** ve ʿubbād-ı Baṣra'nuñ muḳtażāsıdur Cemīʿ-i dillerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 6). [murtażāsı, -sı]*
- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ zaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ **murtażāsı** ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 10). [murtażāsı, -sı]*
- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ **murtazāsı** idi Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 12). [murtazāsı, -sı]*
- tevḥīdüñ **murtażāsı** ve cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ muḳtedāsı idi ṭarīḳat iḳlīminüñ pīri ve ḥaḳīḳat vilāyetinüñ emīri idi melekūt memālikinüñ māliki ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 11). [murtażāsı, -sı]*
- ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ **murtażası** idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẓīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 9). [murtażası, -sı]*

• ʿulemāsından idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām ʿiyān ve kerāmātı bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 16). [murtażāsı-y-ıdı, -sı, -y, -ı, -dı]*

murtażā-yı zāhidīn: *Zahitlerin seçkini.*
• Menāḳıb-ı Ḥasan-ı Baṣrī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol **murtażā-yı zāhidīn** ve muḳtedā-yı sālikīn perverde-i ḫāne-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 2). [murtażā-yı zāhidīn,]*

mūsā: *İsrailoğullarına elçi olarak gönderilen peygamber; Hz. Musa.*
• andan idügin gine bilür Meşhūrdur ki **Mūsā** ʿaleyhi's-selām bir marażda tevekkül itmek istedi Ḥaḳ ḥażretinden nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 1). [mūsā,]*
• bozar mısın didi egerçi ẓāhir budur kim bu **Mūsā** ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 3). [mūsā,]*

mūsā kāẓım: *Ebü'l-Hasen Mûsâ el-Kâzım b. Ca'fer es-Sâdık b. Muhammed el-Bâkır (ö. 183/799) Devrinin yüksek âlimlerinden ve velilerin büyüklerinden olup on iki imamın yedincisidir.*
• şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı **Mūsā Kāẓım** ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 15). [mūsā kāẓım,]*

muṣāḥabet: *Dostluk, arkadaşlık.*
• senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac **muṣāḥabetini** istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 18). [müṣāḥebetini, -i, -n, -i]*

muṣāḥabet it-: *Sohbet etmek, konuşmak.*
• ile kimsene **muṣāḥabet itmege** gider mi ve bir kişi ki anuñla bulışa fülān ile bulışdum dir mi Belki Fülāna vardum bulmadum kendüden gitmişdür dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 5). [müṣāḥebet itmege, -e]*
• çoḳ **musāḥabet itmişdi** ve ʿulemā-yı hadīsden ḫāyli kimseneye yitişmişdi zamānınuñ ʿulemāsı kendüye mürācaʿat iderlerdi ve rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 3). [müsāḥabet itmişdi, -miş, -di]*
• şoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile **muṣāḥabet itdi** biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʿis ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 13). [müṣāḥebet itdi, -di]*
• cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp **muṣāḥabet itmekle** bulınur lāṭif yirlerde ve būstānlarda gezerler ve gökcek çimenlerde ve gülistānlarda seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 5). [müṣāḥabet itmekle, -le]*

muṣāhabet idüp: *Sohbet etmek, konuşmak.*
• **muṣāhabet idüp** bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabes geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 11). [müṣāhabet idüp, -üp]*

muṣāḥabet ḳılmışdı: *Sohbet etmek, konuşmak.*

- kirāmdan çoḳ ulularına yitişmişdi Caʿfer-i Ṣādık ḥażreti-y-ile bīḥad **muṣāḥabet ḳılmışdı** ve kümmel-i meşāyıḫdan niçeleri ve efāżıl-ı ṭarīḳatdan ne ululları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 6). [müṣāḥabet ḳılmışdı, -mış, -dı]*

muṣāḥabet-i evliyādan: *Allah dostlarıyla sohbet etme.*

- ṣoḥbet-i aʿdā żarar ide idi Āsiye'ye Firʿavn'dan olurdı ve eger **muṣāḥabet-i evliyādan** menfaʿat ola-idi Nūḫ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 4). [müṣāḥebet-i evliyādan, -dan]*

muṣalla: *Namazgâh, namaz kılınmak için ayrılmış olan açık yer.*

- vużū-ı ẓāhir gerek māʾī- ḳırba-y-ıla andan vużū-ı bāṭın gerek āb-ı tevbe ile girdügi mescidi mescid-i Ḥarām farż itmek gerek ve ṭurdugı **muṣallasını** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 12). [muṣallasını, -sı, -n, -ı]*

muṣannefāt: *Yazılmış telif edilmiş kitaplar.*

- ḥaḳāyıḳı vardı Ḥikmet gelecilerinde gökcek kelimātı vardı ve sulūk-ı merātibinde ʿālī maḳāmātı vardı ʿilm-i ṭarīḳatde **muṣannefātı** maḳbūl ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 14). [muṣannefātı, -ı]*

muṣībet: *Dert, bela, sıkıntı.*

- ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri **muṣībetdür** ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 4). [müṣībetdür, -dür]*
- itdüñse anuñ meṣūbāṭın vir eger itmedüñse ol **muṣībetüñ** ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki ṣoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 5). [müṣībetüñ, -üñ]*

muṣırr ola: *Israrcı olmak.*

- içinden arayup göre şol günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muṣırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 18). [muṣırr ola, -a]*

muṣirr olan: *Israr eden (kişi).*

- ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve 'āṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur ve 'işyānında **muṣirr olan** ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müte'affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 16). [muṣirr olan,]*

muṣırr olup: *Israrcı olmak.*

- żāyi' ṣayılmaz ammā şol ṣemerāt-ı ḳulūb ki 'āriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden ma'lūm oldur kim her kim ki menāhīde **müṣirr olup** vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 16). [müṣirr olup, -up]*

muṣırr olup: *Düşünce veya isteğinden bir türlü vazgeçmeyen, ısrar eden olmak.*

- nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu iḥtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine **muṣırr olup** ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṯ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 16). [muṣırr olup, -up]*

muṣırr olup: *Israr eden (kişi).*

- żāyiʿ ṣayılmaz ammā ṣol ṯemerāt-ı ḳulūb ki ʿāriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden maʿlūm oldur kim her kim ki menāhīde **müṣirr olup** vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 16). [müṣirr olup, -up]*

muṣırr olup: *Israr etmek.*

- nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu iḥtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine **muṣırr olup** ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṯ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 16). [muṣırr olup, -up]*

muṣırr olup ṭurdı: *Israrcı olmak.*

- nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu iḥtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine **muṣırr olup ṭurdı** Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṯ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 16). [muṣırr olup ṭurdı, -dı-up, - ṭur, -dı]*

muṣirr olur: *Israrcı olmak.*

- ḳaçmazlar bir kimse ṭāʿūn çıḳarsa hīç andan iḥtiyāṭ itmezler kişi ecelsüz ölmez dirler ṭururlar biñ kez taḳrīr idersen ʿināddından **muṣirr olur** belki söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 10). [müṣirr olur, -ur]*

muṣār ileyhi bi'l-benān: *Adı geçen, sözü edilen, anılan, işâret edilen kimse.*

- Āḫar meşāyıḫ arasında **muṣār ileyhi bi'l-benān** ve cemīʿisinüñ yanında ʿazīmü'l-ḳadr ve'ṣ-ṣān oldı Ve Bişr-i Ḥāfī anuñ içün dirler ki dāyim yollarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 7). [muṣār ileyhi bi'l-benān,]*

mutaʿaṣṣıb: *Benimsediği fikir ve inanışa aşırı derecede bağlı olan.*

- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet **mutaʿaṣṣıb** idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 5). [mutaʿaṣṣıb,]*

muṭabık: *Uygun.*

- fikr itdi-y-ise anda daḫı ol uslūb ile görür Nite kim bu ḳażiyye muvāfiḳ ve bu maʿnāya **muṭābıḳdur** man kāna fī hāẕihi aʿmā fa-hva fi'l-āḫirati aʿmā ve ażallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 6). [muṭābıḳdur, -dur]*
- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe **muṭābıḳ** ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 18). [muṭābıḳ,]*
- girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde her biri gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe **muṭābıḳdur** aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 18). [muṭābıḳdur, -dur]*

- yaşları cemʿ itdiler anuñla benüm yüzümi gözümi yudılar bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz **muṭābıḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 18). [muṭābıḳ,]*
- ṣanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥadīṯ bu maʿnāya **muṭābıḳ** ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 8). [muṭābıḳ,]*
- ḥāline **muṭābıḳdur** ammā biz şimdi didügümüz bu degüldür bir ġayri ḥāletdür ki bir fi'l-i maḫṣūṣ ba'żı kişiden ma'ṣiyet olur ba'żı kişiden 'ibādetdür nefs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 11). [muṭābıḳdur, -dur]*

muṭabık: *Aynı düşüncede, aynı görüşte olan, hemfikir.*
- mes'elede **muṭābıḳdurlar** ki dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 11). [muṭābıḳdurlar, -dur, -lar]*

muṭābık ola: *Uygun olmak, uygun düşmek.*
- **muṭābıḳ ola** cehd eyleyüp a'mālini düzeltmek gerek ve sa'y eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına ve her fi'li *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 13). [muṭābıḳ ola, -a]*

muṭābık olur: *Uygun olmak, uygun düşmek.*
- miṣāli olur andaki derecāt bundaġı ḥasenāta **muṭābıḳ olur** ve andaki merātib bundaġı aʿmāle muvāfıḳ olur Her kişi bunda eyülügini arturduġı-y-ıla anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 13). [muṭābıḳ olur, -ur]*

mutaşallıb: *Salabetli, din işlerinde gayret gosteren.*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām **mutaşallıb** idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 6). [mutaşallıb,]*

mutaṣavvir olur: *Tasavvur edilmek, zihinde suret verilmek.*
- olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 13). [mutaṣavvir olur, -ur]*

mutavażżā: *Tuvalet, hela.*
- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından **mutavażżāya** girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarāb olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 13). [mutavażżāya, -y, -a]*

muṭayyib ideyin: *Güzel etmek.*
- ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 3). [muṭayyib ideyin, -e, -y, -in]*

mu‘tażıd olduḳca: *Dayanmak, destek almak.*

- süst olur kendü fikrine mu’temed olduḳca işi oñmaz ve Kendü re’yine **mu‘tażıd olduḳca** re’yinde fāyide görmez eger re’y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 4). [mu‘tażıd olduḳca, -duḳca]*

muʿteber: *İtibarlı, muteber, hatırlı.*

- ve’l-ḥāl gerek ṣūfī müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl gerek Fi’l-cümle Ḥabīb-i ʿAcemī meşāyıḫ arasında **muʿteber** ululardan idi ve zamānında tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 4). [muʿteber,]*
- Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi’īnüñ **muʿteberlerinden** ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 9). [muʿteberlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ ululaı ḳatında **muʿteber** ü meşhūr ve ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aṣlında bir faḳīrun ḳızı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 13). [muʿteber,]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü **muʿteber** ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 10). [muʿteber,]*
- eksik ḳomadılar Fi’l-cümle Süfyān-ı Sevrī zamānında ġāyet ulu **muʿteberlerinden** idi ve ʿahdında faẓlı müsellem ü muḳarrerlerden idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 18). [muʿteberlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
- ki söylemezseñ żarar ola Fi’l-cümle Şefīḳ-i Belḫī zamānında ġāyet muʿteberlerden ve meşāyıḫ arasında faẓlı muḳarrerlerden idi Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 8). [muʿteberlerden, -ler, -den]*
- bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle **muʿteber** idi ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 10). [muʿteber,]*
- **muʿteber** idi ve fenn-i taṣavvufda mü’ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed’e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 15). [muʿteber,]*

muʿteber ideyin: *Saygın, îtibarlı kimse etmek.*

- ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp **muʿteber ideyin** Fi’l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 4). [muʿteber ideyin, -eyin]*

mu‘teber olan: *Üstün ve değerli kabul edilen, makbul olan.*

- taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur Fi’l-cümle ẓann itmezse daḫı īmānda **mu‘teber olan** hemīn cezm olur gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 18). [mu‘teber olan,]*

muʿteber ü meşhūr: *İtibarlı ve ünlü.*

- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ ululaı ḳatında **muʿteber ü meşhūr** ve ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aṣlında bir faḳīruñ ḳızı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 14). [muʿteber ü meşhūr,]*

muʿteber-i aṣḥāb-ı ḥaḳīḳat: *Hakikat sahiplerinin itibarlısı.*

- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ḥāriṣ-i Muḥāsibī ḳaddesa'llāhhu sırrahu Ve birisi şol seyyid-i evliyā ve ʿumde-i etḳiyā **muʿteber-i aṣḥāb-ı ḥaḳīḳat** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 2). [muʿteber-i aṣḥāb-ı ḥaḳīḳat,]*

muʿteḳasından olmışdı: *Azat olunmuş kölesinden olmak.*

- duʿā itmiş-idi Ümmü'l-müslīmīn Ümmü Seleme'nüñ ḫānedānında ulalmışdı ve anuñ bir **muʿteḳasından olmışdı** Ṭoġıcaḳ ʿÖmer Ḥażretine ʿarż olınmışdı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 14). [muʿteḳasından olmışdı, -mış, -dı]*

muʿteḳid: *Dinine bağlı, inançlı, dindar, dini bütün (kimse).*

- ol irādet-i Ḥaḳḳ'a ṭābiʿdür ol dāyireden ṭaşra çıḳmaz belī ol daḫı bizüm Peyġambar'umuza inḳiyād idüp bu şerʿüñ **muʿteḳididür** ammā ol bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 10). [muʿteḳididür, -i, -dür]*
- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden idi ve bu ṭāyifenüñ mücāhidi ve cümlesinüñ **muʿteḳidi** idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 12). [muʿtaḳidi, -i]*

muʿtekid olur: *İnanmak.*

- ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup faẓlına **muʿtekid olur** ṣūfī oldur ki her kişiyi kendüden aʿla görür ve bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 1). [muʿtekid olur, -ur]*

muʿtekid olur: *İnanmak, bağlanmak.*

- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime **muʿteḳid olursa** Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 14). [muʿtaḳid olursa, -ur, -sa]*

muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat: *Tarikat ehlinin dindarı.*

- makbūlü'l-feżāyil ve maḥmūdu'l-ḫaṣāyil idi ʿibādātı bī-ʿadd u iḥṣā ve veraʿda naẓīri nā-peydā idi **muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat** ve maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 8). [muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat,]*

muʿtekif olmış ola: *İtikâfa girmiş olmak.*

- her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi anda **muʿtekif olmış ola** ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 10). [muʿtekif olmış ola, -a]*

muʿtemed: *İnanılır, güvenilir, emin, îtimâda şâyan (kimse).*

- Ebū Hāzem daḫi maḳbūl-i ekābir ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ **muʿtemedi** ve aṣḥāb-ı ḥaḳikatüñ müstenedi idi Niçe meşāyıḫuñ pīşvası *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 6). [muʿtemedi, -i]*

muʿtemed: *İnanılır, güvenilir.*

- ʿālemīne berekātı envārıhu Dāvud-ı Taʿi meşāyıḫ-ı kirāmuñ muʿaẓẓam seyyidlerinden ve bu ṭāyife-i ʿaẓāmuñ **muʿtemed** senedlerinden idi taşavvufda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 6). [muʿtemed,]*

muʿtemed ola: *Kendisine güvenilen, itimat edilen kimse olmak.*

- meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü re'yine ve ictihādına **muʿtemed ola** eyle olıcaḳ bu bir baḥs daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 2). [muʿtemed ola, -a]*

mu'temed olduḳca: *İnanmak, güvenmek, emin olmak.*

- süst olur kendü fikrine **mu'temed olduḳca** işi oñmaz ve Kendü re'yine muʿtażıd olduḳca re'yinde fāyide görmez eger re'y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 3). [mu'temed olduḳca, -duḳca]*

muʿtemed ü muḳarrer: *Güvenilir ve şüpheye yer bırakmayacak şekilde kesinleşmiş.*

- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı **muʿtemed ü muḳarrer** idi Rivāyet olınur ki Ḥātem bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 15). [muʿtemed ü muḳarrer]*

mūṭīʿ: *İtaat eden, boyun eğen.*

- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi **Mūṭīʿuñ** ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 3). [mūṭīʿuñ, -uñ]*

mūṭīʿ olmayınca: *Uymak, boyun eğmek, itaat etmek.*

- deprenmezler ki nāgāh uça Ve Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi **mūṭīʿ olmayınca** dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 8). [mūṭīʿ olmayınca, -ma, -(y)ınca, --ma, -y, -ınca]*

muṭlaḳ olandur: *Herhangi bir şart ve kayıtla sınırlı olmayan, kayıtsız şartsız olan.* || *Cenabıhak.*

- muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm ki 'aḳl 'uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her 'ālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 11). [muṭlaḳ olandur, -dur]*

muṭlaḳ olmaz: *Şüphesiz, kesin olmak.*

- ʿibādetiñ bu vechle ḳılur aña vuṣlat ḥaḳḳ olmaz mı ve her kim ki Rabb'ine böyle ṭāʿatde olur aña tecellī-yi cemāl **muṭlaḳ olmaz** mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 10). [muṭlaḳ olmaz, -maz]*

muṭmain: *İmân esaslarına inanan, İslâm`ın emir ve yasaklarına uyan, bu konularda hiç bir şüphe ve tereddüdü olmayan nefis; nefs-i mutmain.*

- senüñ emmāre-y-iken seni helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol saña rām olup **muṭmainnüñ** olur ol vaḳt bilesin ki dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 18). [muṭmainnüñ, -nüñ]*

muṭma‘inne olınca: *Kalbinde hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde iman eden ve huzura eren nefs, nefs-i mutmain haline gelmek.*

- olur ammā ṣaḳın ba‘żı ṭā‘ate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol **muṭma‘inne olınca** ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 2). [muṭma‘inne olınca, -ınca]*

mutta‘iẕ: *?.*

- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra **mutta‘iẕ** ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẕ ola egerçi her ne ḳadar ba‘īd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 13). [mutta‘iẕ,]*

muṭṭali‘ olup: *Bilmek, haberdar olmak.*

- üşmiş olur Ve eydürdi Ṣol kişi ki ḫalḳuñ ‘işarātına **muṭṭali‘ olup** görmek ister dāyim cüst u cūda olup sa‘y ider bilmek ister ol kişi bu fi‘lde Ḥaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 17). [muṭṭali‘ olup, -up]*

muṭṭaliʿ-i rumūz-ı nā mütenāhī: *Sonsuz işaretlere vakıf olan.*

- mütenāhī ol ṣūfī-yi ṣāfī Şeyḫ Ebū Naṣr-ı Bişr-i Ḥāfī rafaʿa’llāhu derecātihi fi’l-ʿilliyyīn ve ḥaşarahu maʿa zümreti’l-enbiyāi ve’ṣ-ṣıddīkīn Bişr-i Ḥāfī aṣlda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 5). [muṭṭaliʿ-i rumūz-ı nā mütenāhī,]*

muttasıl: *Aralıksız, devamlı, daima.*

- cevānibinde gezer ammā **muttaṣıl** burnına revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar ve birisi ṣaḳınup andan ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi yirden iḥtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 7). [muttaṣıl,]*
- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti **muttaṣıl** işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 7). [muttaṣıl,]*
- daḫı hem çunān olur a‘māl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāni‘ olmayup **muttaṣıl** ziyāde ḳılur ve eger murādı Allāh ise anda daḫı eyle olur fenā fi’t-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 9). [muttaṣıl,]*
- bulınur hīç bir mertebe bulınmaz ki ol mertebeye ḳanā‘at ḳıla **muttaṣıl** cehd eyler ki bu günki ḥāli dünkinden yig ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 11). [muttaṣıl,]*

muttaṣıl olur: *Yan yana, bitişik olmak.*

- maʿrūf ve nehy-i münker ḳılur ve kendü ol me’mūra mümteşil ve menhīden müctenib olur ol kişi **muttaṣıl olur** ‘arşa ve Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 14). [muttaṣıl olur, -ur]*
- işe Ya‘nī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamle-i ‘arşa **muttaṣıl olur** zīrā anuñ daḫı niẓām-ı ‘ālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 15). [muttaṣıl olur, -ur]*

muvāfaḳat itmez: *Uygun görmek, uymak, râzı olmak, kabul etmek.*

- **muvāfaḳat itmez** taʿaccüb idüp bu ḥālete ġāyet incinür Şeyḫ Cüneyd’üñ ṭaʿāmında şübhe n’eyler diyü gücenür hele n’eylerse eyler bir loḳmayı aġzına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 7). [muvāfaḳat itmez, -mez]*

muvāfaḳat ḳılurlardı: *Uymak.*

- idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı **muvāfaḳat ḳılurlardı** anları işiden anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 8). [muvāfaḳat ḳılurlardı, -ur, -lar, -dı]*

muvaffaḳ olur: *Başarmak, başarılı olmak.*

- maʿrūf ve nehy-i münker ḳılur ve kendü ol me'mūra mümteşil ve menhīden müctenib olur ol kişi muttaşıl olur ʿarşa ve Ḥaḳ cānibinden **muvaffaḳ olur** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 14). [muvaffaḳ olur, -ur]*

muvāfıḳ: *Münasip, uygun.*

- fikr itdi-y-ise anda daḫı ol uslūb ile görür Nite kim bu ḳażiyye **muvāfıḳ** ve bu maʿnāya muṭābıḳdur men kāna fī hāẕihi aʿmā fe huve fi'l-āḫirati aʿmā ve eżallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [muvāfıḳ,]*
- evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane ṣoñraġı ʿabeş ṣayıla Ol şerīʿate **muvāfıḳdur** bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı şerʿ üzerinedür şerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 9). [muvāfıḳdur, -dur]*
- evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane ṣoñraġı ʿabeş ṣayıla Ol şerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı şerʿ üzerinedür şerʿe **muvāfıḳdur** her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 10). [muvāfıḳdur, -dur]*
- girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde her biri gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine **muvāfıḳdur** belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 18). [muvāfıḳdur, -dur]*
- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine **muvāfıḳ** ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 8). [muvāfıḳ,]*

muvāfıḳ: *Aynı görüşte olmak; hemfikir.*

- **muvāfıḳdır** eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 9). [muvāfıḳdır, -dır]*

muvāfıḳ buldılar: *Uygun bulmak; yakışır, yaraşır görmek.*

- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurān'ı şol oḳunandan ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn mükāşifelerin buña **muvāfıḳ buldılar** Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 6). [muvāfıḳ buldılar, -dı, -lar]*

muvāfıḳ ḳılmış ola: *Uygun düşmek, kabul edilebilir olmak.*

- her ne ḳadar seyyi'ātum var-ise maḥv itdi Ümīddür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola ve anuñ iḫlāṣını rıżāsına **muvāfıḳ ḳılmış ola** Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 16). [muvāfıḳ ḳılmış ola, -a-mış]*

muvāfık ola: *Uygun olmak.*

- tevbe olur baʿżında elbette istiḫlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şerʿe **muvāfık ola** ve baʿżı ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 2). [muvāfık ola, -a]*

muvāfıḳ olmaz: *Uygun olmak.*

- görmez eyle olıcaḳ bu meẕheb-i ehl-i sünnete **muvāfıḳ olmaz** bunuñ cevābı budur kim tecellīnüñ envā‘ı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 1). [muvāfıḳ olmaz, -maz]*

muvāfıḳ olur: *Uygun olmak.*

- miṣāli olur andaki derecāt bundaġı ḥasenāta muṭābıḳ olur ve andaki merātib bundaġı aʿmāle **muvāfıḳ olur** Her kişi bunda eyülügini arturduġı-y-ıla anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 14). [muvāfıḳ olur, -ur]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe **muvāfıḳ olur** niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ hużūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 11). [muvāfıḳ olur, -ur]*

muvaḥḥid: *Allah'ın birliğine inanan, tevhit inancını benimseyen kimse, müslüman.*

- Muḥammed'üñ **muvaḥḥidlerine** server ve ʿāriflerine mehter idüp cennet-i aʿlāda ve firdevs-i muʿallāda ṣıddīḳīn menāzilinde esnā maḳāmātda ve vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 3). [muvaḥḥidlerine, -ler, -i, -n, -e]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh ‘āṣī diyesin gāh ‘ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh **muvaḥḥid** diyesin gāh müşrik sen ne dirseñ di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 8). [muvaḥḥid,]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve **müvaḥḥid** bunı söyler līkin şöyle ṣanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 8). [müvaḥḥid,]*
- şol uşaḳlar **müvaḥḥid** dirilüp teklīf emrini ısḳāṭ itmişlerdür eyle bil ki bir bengīyāne ḫayalle dīnlerin ifsād itmişlerdür Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 17). [müvaḥḥid,]*

muvaḥḥid ol: *Allah'ın birliğine inanmak, tevhit inancını benimseyen olmak.*

- cemīʿ meṣūbātını iḥbāt ider Nice tevḥīd olur ol ki teklīf ile cemʿ olmaya ve ne **muvaḥḥid olur** ol ki şerīʿate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuṣūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 6). [muvaḥḥid olur, -(u)r-ur]*
- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme **muvaḥḥid ol** key ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [muvaḥḥid ol,]*
- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi **muvaḥḥid olıcaḳ** dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür ve mebde'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 13). [müvaḥḥid olıcaḳ, -ıcaḳ]*

muvāḳıf-ı ḥaşrde: *Kıyamet günü durulacak yer.*

- muḳaddese ve muṭahharesini mażāyıḳ-ı ḳabrde anuñ rūḥ-ı şerīfine muʿīn ü naṣīr ve kelimat-ı kelām-ı Rabbānīnüñ melā'ike-i mütevekkilīn zümresini **muvāḳıf-ı ḥaşrde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 14). [muvāḳıf-ı ḥaşrde, -de]*

mu'zilāt: *Güç, zor ve çetin işler, önemli ve karmaşık meseleler.*

- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca **mu'zilāt** olur ol ṭarīkde daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [mu'zilāt,]*

mu‘żilāt-ı ṭarīḳate: *Tasavvufun zorlukları.*

- riyāżete taḥammül ḳılmaz ve **mu‘żilāt-ı ṭarīḳate** ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı ucından ve çoḳ yirde ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 9). [mu‘żilāt-ı ṭarīḳate, -e]*

mużṭar: *Çâresiz (kimse).*

- işābeti olur ve her **mużṭaruñ** dāyim duʿāsınuñ icābeti olur zīrā kişi mużṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẓarı ancaḳ Allāh’uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 17). [mużṭaruñ, -uñ]*
- her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn **mużṭarlaruñ** daʿvātıdur ve her ḥālet ki müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [mużṭarlaruñ, -lar, -uñ]*

mużṭarr ol-: *Çaresiz olmak.*

- işābeti olur ve her mużṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti olur zīrā kişi **mużṭarr olıcaḳ** esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẓarı ancaḳ Allāh’uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 18). [mużṭarr olıcaḳ, -ıcaḳ]*
- olmaz mümkinde ḥācet olmayınca vācibden feyż olmaz ve dilenci faḳīr olmayınca kimse ṣadaḳa virmez eger bir kişi **mużṭarr olsa** elbette maṭlūba *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 16). [mużṭarr olsa, -sa]*
- olur kim **mużṭarr olıncaya** dek ṭurur ve tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āṣım *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 13). [mużṭarr olıncaya, -ınca, -y, -a]*

mübaʿad olanı: *Uzak olan.*

- anı seve-y-idi n’içün andan **mübaʿad olanı** severdi ve eger anı isteye-y-idi n’içün andan ıraḳ ḳalanı isterdi Eger dirsek ki Allāh’ı daḫı sever ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 1). [mübaʿad olanı, -ı]*

mübālaġa: *Abartma. II Aşırılık.*

- verāʿ bābında anuñ **mübālaġasınuñ** ġāyeti yoḳdur Cemīʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb idi ve cümle efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 17). [mübālaġasınuñ, -sı, -nuñ]*

mübālaġa: *Abartı.*

- mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu söz **mübālaġa** dinilmişdür ve bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa ‘ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 7). [mübālaġa,]*

mübālaġa: *Abartı. II Abartılı sözler bağlamında.*

- idi ki kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında **mübālaġalar** naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 11). [mübālaġalar, -lar]*

mübārek: *Hayırlı, uğurlu, kutlu, mukaddes.*

- ide Şol ṭayyibü'ş-şıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol **mübārek** ẕātdur ki bir nefes- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 10). [mübārek,]*
- salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi meger anlar daḫı ḳażā vü ḳader baḫsini iderlerdi **mübārek** beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 8). [mübārek,]*
- görür ki ḥażret-i Risālet'üñ ʿaleyhi's-selām ṭurmış **mübārek** sükūklarını divşürür bir yire cemiʿisini cemʿ eyleyüp bir birine żamm ider aralarında tertīb virüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 17). [mübārek,]*
- daʻvātı müstecāb idi Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn **mübārek** ẕāt idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 2). [mübārek,]*
- yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿī'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve **mübārek** şaḳalını ṭaramazdı perīşān ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 18). [mübārek,]*
- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl **mübārek** ẕāt ve sütūde faʿāl idi vaʿẓ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 7). [mübārek,]*

mübāriz-i meydān-ı mücāhede: *Cihat meydanının savaşçısı.*

- meydān-ı mücāhede ve mükāşif-i esrār-ı müşāhede maẓhar-ı ʿināyet-i rabbānī ve mahdī-yi hidāyet-i sübḥānī maṭlaʿ-ı envār-ı ilāhī ve muṭṭaliʿ-i rumūz-ı nā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 3). [mübāriz-i meydān-ı mücāhede,]*

mübāşeret: *Bir işe başlama, yapmaya girişme. II Fıkıh terimi olarak mübaşeret, tam ehliyeti olmayan kişinin kendi başına, yani kanuni temsilcisinin iznine gerek olmaksızın bazı hukuki işlemleri yapabilmesidir.*

- **mübāşereti** neden idi ola Anuñ cevābı budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiği ḳadar mübāşereti sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 7). [mübāşereti, -i]*
- mübāşereti neden idi ola Anuñ cevābı budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiği ḳadar **mübāşereti** sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 8). [mübāşereti, -i]*

mübeyyen: *Açıklanmış, beyan edilmiş.*

- ravża-ı müṭahheresi nerede idügi **mübeyyen** degüldür baʿżılar Baġdād'dadur dir ve baʿżılar Şām'da bu bābda iḫtilaf olmışdur elsün-i enāmda ve Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 1). [mübeyyen,]*

mübeyyin-i menāhicü'ṭ-ṭarīḳat: *Tarikat görüşlerini açıkça ortaya koyan, açıklayan.*

- ḥaḳīḳat ve **mübeyyin-i menāhicü'ṭ-ṭarīḳat** ḳıdvetü'l-mürşidīn ve ʿumdetü'l-muvaḥḥidīn vāriṣ-i ʿulūmi'l-enbiyāi ve'l-mürselīn ḫüccetü'l-lāh-ı ʿalā'l-ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 5). [mübeyyin-i menāhicü'ṭ-ṭarīḳat,]*

mübṣarāt: *Görülen cisimler.*

- gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle **mübṣarātdan** başrı kesmek gerek ki başīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr ile süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 15). [mübṣarātdan, -dan]*

mübtedaʿ olur: *İcat çıkarmış olmak.*

- iderse **mübtedaʿ olur** bir meẕheb-i bāṭılī muḫteraʿ olur merdūd olur ehl-i sünnet arasında ve maṭrūd olur ümmet-i Muḥammed ortasında Her kim İmām-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 9). [mübtedaʿ olur, -ur]*

mübtedī: *Bir şey öğrenmeye yeni başlamış olan, acemi, yolun başında olan.*

- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi **Mübtedīye** gerekdür ki bükā ve ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu aṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 3). [mübtedīye, -y, -e]*
- meger ol daḫı **mübtedīler** maṣlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 7). [mübtedīler, -ler]*

mübtedī olana: *Bir şey öğrenmeye yeni başlamış olan, acemi, yolun başında olan.*

- ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī aña işāretdür ki bu aḥvāl **mübtedī olana** gerekdür şevḳini arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 5). [mübtedī olana, -a]*

mübtelā olursa: *Tutulmak, yakalanmak.*

- ki **mübtelā olursa** şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 7). [mübtelā olursa, -ur, -sa]*

mücādelāt: *Mücâdeleler; uğraşmalar, didişmeler.*

- **mücādelātı** var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 9). [mücādelātı, -ı]*

mücādele: *Bir şeyin üstesinden gelmek için yılmadan, bıkmadan uğraşma, çalışma, didinme.*

- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile **mücādele** ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 3). [mücādele,]*
- zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile **mücādelededür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 8). [mücādelededür, -de, -dür]*
- şeyṭāna **mücādele** daḫı bundan aşgar ṣayılur ādemüñ büyük 'adūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 7). [mücādele,]*

mücāhedāt: *Mücahedeler, mücadeleler.*

- gibi göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı **mücāhedāt** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 2). [mücāhedāt,]*

mücāhedat iderdi: *Benlik ve bencillikten kurtulmak ve nefsi yenmek için çalışmak, uğraşmak, mücâdele etmek.*

- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb **mücāhedat iderdi** dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 11). [mücāhedat iderdi, -er, -di]*

mücāhede: *Uğraşma, savaşma; nefsi yenmeye çalışma.*

- **mücāhedeleri** ve bī-ḳuṣūr müşāhedeleri vardur Baʿżıları Ġulām diyü adını taṣḥīf iderler vech-i tesmiyesini bilmedüklerinden taḥrīf iderler Baʿżı ekābirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 9). [mücāhedeleri, -leri]*
- Merv'den idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan idi **Mücāhedesinüñ** ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 8). [mücāhedesinüñ, -si, -nüñ]*
- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni **mücāhedede** ve dili müşāhedede idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 10). [mücāhedede, -de]*
- yirlerde 'ibādetler iderdi **mücāhedesi** bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-'add idi giceler irtelere degin ṭā'at üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 11). [mücāhedesi, -si]*
- fażā'ili bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur **mücāhedesi** bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 7). [mücāhedesi, -si]*
- taʿālā anuñ dīn emrinde **mücāhedesine** göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 7). [mücāhedesine, -si, -n, -e]*

mücāhede ide: *Mücâdele etmek.*

- **mücāhede ide** nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 15). [mücāhede ide, -e]*
- mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile **mücāhede ide** Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 16). [mücāhede ide, -e]*

mücāhede itmekden: *Benlik ve bencillikten kurtulmak ve nefsi yenmek için çalışmak, uğraşmak, mücâdele etmek.*

- **mücāhede itmekden** bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 11). [mücāhede itmekden, -den]*

mücāhid: *Mücâdele ve mücâhede eden kimse. II [tas.] Nefsiyle mücadele eden kimse.*

- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden idi ve bu ṭāyifenüñ **mücāhidi** ve cümlesinüñ muʿtaḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 11). [mücāhidi, -i]*

mücāhid-i ṭarīḳat: *Tarikat yolunda mücahede eden kimse.*

- ve **mücāhid-i ṭarīḳat** idi Ḥaḳ taʿālā aña bir ḫōş ḫaṣlet virmişdi ve anuñ ẕātında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 17). [mücāhid-i ṭarīḳat,]*

mücānib olur: *Çekinen, sakınan olmak.*

- keff-i nefsle ḥāṣıl olur fi'l-cümle cennet bir cānib ve nefs bir cānib olur her kim ki cennete ṭālib olur nefsden **mücānib olur** cennet uman nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 6). [mücānib olur, -ur]*

mücāvir: *Komşu.*

- Mekke'nüñ yemişleri maʿrifet olur anuñ ḥaremi ḥarīmu'llāh olur ve anuñ **mücāviri** iki cihāna şāh olur anuñ ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur ve anuñ ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 12). [mücāviri, -i]*

mücāvir: *Komşu. II Hz. Muhammed'e daha yakın olma düşüncesiyle yerini yurdunu terkedip Mekke veya Medine'ye yerleşen kimse.*

- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿilmine ve faẓlına söz yoḫıdı zühdi ve taḳvāsı bī-ḥad çoḫdı Rivāyet olınur ki Mekke'de **mücāvir** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 16). [mücāvir,]*

mücāvir-i ḫalevāt: *Bir tekke, türbe veya mâbet yakınındaki bir yerde kendini ibâdete vererek dünyâdan el etek çeken, uzlete çekilen, îtikâfa giren kimse.*

- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu'n-niyyāt ve müstecābü'd-daʿvāt idi **Mücāvir-i ḫalevāt** ve mülāzım-ı ʿibādāt idi Kerāmātı nā-māʿdūd ve riyāżātı nā-māḥdud idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 8). [mücāvir-i ḫalevāt,]*

mücellā: *Cilalanmış, parlak, aydınlık. II Gönlün tertemiz oluşu, kalpte bir kötülük bulunmaması.*

- meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ **mücellāsı** ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 18). [mücellāsı, -sı]*
- kendü isterdi āyinesini **mücellā** göremezdi ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 9). [mücellā,]*

mücelledāt: *Ciltli kitaplar.*

- uzanur yalñuz bunuñ menāḳıbına **mücelledāt** yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 7). [mücelledāt,]*

mücerred: *Yalnız, sadece.*

- bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca ve hīç biri sebep olmaz yā ʿināyet yā hidāyet olmayınca Pes **mücerred** bir fāsıḳa-ı müṣāḥebet ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 6). [mücerred,]*
- iki cevāb olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān **mücerred** nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 12). [mücerred,]*
- gelmez ve **mücerred** ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīṯ-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 7). [mücerred,]*
- maġfireti-y-iledür **mücerred** tāʿāte çalışmaḳ fāyyide ḳılmaz tāʿātden maḳṣūd hemīn emrine imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿibādātdan murād ancaḳ Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 1). [mücerred,]*
- **mücerred** ḫāṭırumuza gelse ammā işlemege ʿazīmet itmesevüz bize ẕenb olmaz maʿa hāẕā ki eger ol ḳadar nesne ehlu'llāhdan birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 17). [mücerred,]*
- olsa gerek ve **mücerred** 'ilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger içinden ba'żına Allāh ta'ālā 'ināyet idüp ceẕbe yitişdüre ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 9). [mücerred,]*
- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca **mücerred** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 14). [mücerred,]*
- cilā virmekde bu andan artuḳ olur ki bir ḥelāldeki leẕẕeti vardur terk eyleye mücerred nefsine īẕā itmek içün ḳomaya ki işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 2). [mücerred,]*
- itmek içün olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 2). [mücerred,]*
- daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ'a iledür dime **mücerred** anuñla hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç 'amel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 15). [mücerred,]*
- ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı a'māl ġālib ise ol ṭarafa cālib olur ammā ol 'amellerüñ ġalebesi **mücerred** kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭā'at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 2). [mücerred,]*
- ki **mücerred** netīce-i ḥüccet ü bürhān olur ve maʿrifet mi olur ol idrāk ki bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur Aṣḥāb-ı enẕāruñ ḳanḳı ḥüccetlerini bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 5). [mücerred,]*

mücerredāt: *Madde olmayan şeyler, ruhlar, ruh alamindeki varlıklar.*

- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀkil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki anda **mücerredāt** maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 14). [mücerredāt,]*

mücerret: *Yalnız, sadece.*

- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi budur kim ol ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula **mücerret** ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 6). [mücerret,]*

mücerrid ü müberrā: *Soyutlanmış ve arınmış.*

- Ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur anuñ ḥurūfında taḳaddüm ü te'eḫḫür zamānı bulınmaz Nite kim Ḥażret-i Ḥaḳ kendü zamānından **mücerrid ü müberrādur** hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 10). [mücerrid ü müberrādur, -dur,]*

mücessem-i ḫayāl: *Rüyaya ait cisim.*

- istifrāġ idermiş bunuñ gibiye taṣvīr-i miṣāl dirler ve bunuñ gibiye **mücessem-i ḫayāl** dirler bunuñ gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ bulınur ve bunuñ menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 10). [mücessem-i ḫayāl,]*

mūcib: *Sebep, gerek, vesîle, îcap.*

- oldı ve tevbesine daḫı bir ḳavī bāʿiṣ **mūcib** ve bir muḥkem sebeb müstevcib olmamışdı belki ceẕbe-i Ḥażret-i Ḥaḳ ve maḥabbet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 17). [mūcib,]*

mūcibince: *Gereğince.*

- ḳavl **mūcibince** fiʿli olur kendü re'yinden aña nesne ṣorılmaz N'içün kendü re'yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 15). [mūcibince,]*

mücidd olup ḳaldı: *Ciddiyet ve gayretle çalışan, işini ciddî yapan (kimse) olarak kalmak.*

- ki İmām Aḥmed daḫı ol söze **mücidd olup ḳaldı** her ne ḳadar ki eẕā itdilerse taḥammül idüp ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dünyādaki ʿaẕablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 9). [mücidd olup ḳaldı, -dı]*

mücrim ü günāhkār: *Günahkar, suçlu.*

- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile vardum ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu **mücrim ü günāhkār** ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 14). [mücrim ü günāhkār,]*

müctebā: *Seçilmiş.*

- **müctebāsı** idi Dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir mevcūd peydā ola ve müddetler geçmek gerek ki anuñ gibi bir mevlīd hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 11). [müctebāsı, -sı, -]*

müctehid: *Ayet ve hadislerden şer hükümler çıkaran din bilgini.*

- vara her **müctehidden** bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb düze Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 11). [müctehidden, -den]*
- mes'elede kendü meẕhebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü **müctehid** gerek veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 17). [müctehid,]*
- mes'elede kendü meẕhebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü müctehid gerek veyā **müctehide** muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 18). [müctehide, -e]*

- meger bunlaruñ biri daḫı **müctehid** ola kendü re'yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḥs daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 1). [müctehid,]*
- Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür ki **müctehid** yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ sözlerin eyü añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 3). [müctehid,]*
- ẓāhirde **müctehidlerüñ** birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 7). [müctehidlerüñ, -ler, -üñ]*
- mümkin degül ol eve girilmez miftāḫı anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz Her dervīş ki müctehid olmaya elbette bir **müctehide** taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 6). [müctehide, -e]*
- ʿālemde żarūriyyāt-ı dīniyyedendür her kim ki buña muḫālefet iderse muʿānidīndendür ki bir kişi yā kendü şerīʿate **müctehid** gerek veyāḫūd bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 10). [müctehid,]*
- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan **müctehidi** ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 14). [müctehidi, -i]*
- olmaz re'yi-y-ile ʿamel iderse ol ʿameli ḳabūl olınmaz ḫaṭā olup **müctehid** ḳavli-y-ile ʿamel itmek yig olur andan ki ḥaḳḳ olup re'yinde müstaḳil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 17). [müctehid,]*
- mes'elede birine her ḳażiyyede taḳlīd eyleye **müctehidlerden** gönli istedügine meşelā Ḥanefī'ye taḳlīd eyleye müsinn-i nisā nāḳış vużū olmamaḳda ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 5). [müctehidlerden, -ler, -den]*
- daḫı **müctehidlerüñ** bir ġāyet ulusıdur ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ meẕhebi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 11). [müctehidlerüñ, -ler, -üñ]*
- bāṭını yüzinden **müctehididür** gerek vaḥī-y-ile ʿamel itsün gerek ictihādla her ne idülürse bizüm Nebī'ye ümmet olup aña inḳiyādla niçe münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 11). [müctehididür, -i, -dür]*

müctehid ola: *Ayet ve hadislerden şer hükümler çıkaran din alimi olmak.*
- meger bunlaruñ biri daḫı **müctehid ola** kendü re'yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḥs daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 1). [müctehid ola, -a]*

müctehid olana: *Ayet ve hadislerden şer hükümler çıkaran din alimi.*
- **müctehid olana** muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur her ne dirse aña uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 11). [müctehid olana, -a]*

müctehid olmadı: *Ayet ve hadislerden şer hükümler çıkaran din alimi olmak.*
- uymaḳ gerek çün kendü **müctehid olmadı** kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 13). [müctehid olmadı, -ma, -dı]*

müctehid olmaya: *Ayet ve hadislerden şer hükümler çıkaran din alimi olmak.*

- mümkin degül ol eve girilmez miftāḥı anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz Her dervīş ki **müctehid olmaya** elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 6). [müctehid olmaya, -ma, -y, -a]*

müctehid olmayalar: *Ayet ve hadislerden şer hükümler çıkaran din alimi olmak.*

- Meşāyıḫ mādām ki **müctehid olmayalar** mümkin degüldür ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ sözlerin eyü añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 3). [müctehid olmayalar, -ma, -y, -a, -lar]*

müctehid olmaz: *Ayet ve hadislerden şer hükümler çıkaran din alimi olmak.*

- şol ki **müctehid olmaz** anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki ictihāddan gelmeye ol re'y neye ḳarar olur ve andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 1). [müctehid olmaz, -maz]*

müctehid olmış olur: *Ayet ve hadislerden şer hükümler çıkaran din alimi olmuş olmak.*

- iʿtiḳād ḳıla pes bu mesʾelelerde ol **müctehid olmış olur** ictihādı muḳteżāsınca kendü ʿamel itmiş olur ʿUlemā bu ḳadar muḫālefet ile İmām-ı Aʿẓam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 1). [müctehid olmış olur, -(u)r-mış-ur]*

müctehidīn: *Ayet ve hadislerden şer hükümler çıkaran din alimleri.*

- meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü re'yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḥs daḫı olur bu kişi daḫı **müctehidīnüñ** biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 2). [müctehidīnüñ, -üñ]*
- bilmedüklerindendür ve **müctehidīnüñ** murādları añlamaduḳlarındandur Her fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve her müfti ve ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 7). [müctehidīnüñ, -üñ]*

müctehidīn-i ʿizām: *Kur'an ve sünnette bulunmayan veya açıkça belirtilmeyen bir meselede yine Kur'an ve sünnetin özüne, rûhuna uygun olarak fikir yürütmek sûretiyle şer'î hüküm koyan büyük din âlimi.*

- añlanmaya ki **müctehidīn-i ʿizām** ẕevāhırde ḳalmış olalar ve anlar daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā ki anlar eyle olalar ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 13). [müctehidīn-i ʿizām,]*

müctemiʿ olup ṭura: *Toplanmak, bir araya gelmek.*

- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı **müctemiʿ olup ṭura** ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 2). [müctemiʿ olup ṭura, -a-up, - ṭura]*

müctenib olur: *Sakınan, çekinen kişi olmak.*

- maʿrūf ve nehy-i münker ḳılur ve kendü ol me'mūra mümteşil ve menhīden **müctenib olur** ol kişi muttaṣıl olur 'arşa ve Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 14). [müctenib olur, -ur]*

müdāhene: *Dalkavukluk, riyâkârlık, iki yüzlülük.*

- **müdāhenenüñ** farḳı nice olur ve anlar bir birinden ne vechle temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 5). [müdāhenenüñ, -nüñ]*
- ḫātır ḳaṣd eyleyüp muḥābā-y-ile işleyesin **Müdāhene** oldur kim dīn emrinde sākit olup maḥallinde naṣīḥat eyleyesin riʿāyet-i ḫātır idüp emr-i maʿrūf ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 7). [müdāhene,]*
- ʻUlemāya bundan müşkil olmaz ki **müdāhene** ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Yaʻnī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 13). [müdāhene,]*
- ʻUlemāya bundan müşkil olmaz ki müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Yaʻnī dimek ister ki **müdāhene** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 14). [müdāhene,]*

müdāhene olmaz: *Dalkavukluk, riyâkârlık, iki yüzlülük olmak.*

- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol muʻāmele dīne ḫalel vire ve ol vechle iḫtilāṭ şerʻe noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 3). [müdāhene olmaz, -maz]*

müdāhene olur: *Dalkavukluk, riyâkârlık, iki yüzlülük olmak.*

- fiʻl **müdāhene olur** aṣlā gerekmez şol ki mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 5). [müdāhene olur, -ur]*

müdām: *Daima, her zaman.*

- fikri eyler ki ḳul oldur kim **müdām** kendüye lāzım ḫiẕmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 7). [müdām,]*

müdārā: *Kin ve husumeti gizleyip görünüşte dostluk gösterme, yüze gülme.*

- vaḳt tamām olur didiler Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp incinmeye ve eẕālarına ṣabr idüp gücenmeye Naḳl olınur ki ṣordılar **Müdārā** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 4). [müdārā,]*
- müdāhenenüñ farḳı nice olur ve anlar bir birinden ne vechle temyīz olınur didiler Eyitdi **Müdārā** oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 6). [müdārā,]*
- ʻUlemāya bundan müşkil olmaz ki müdāhene ile **müdārāyı** temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Yaʻnī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 13). [müdārāyı, -y, -ı]*
- nifāḳ olur mü'mine lāyıḳ olmaz ve **müdārā** bir maṣlaḥat içün olıcaḳ şerʻan nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 15). [müdārā,]*
- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle ḳomışlar ki eger ol muʻāmelede dīne ḫalel gelmez ola ve şerʻ-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fiʻl **müdārā** olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 2). [müdārā olur, -ur]*

• müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol **müdārādan** nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol muʻāmele dīne ḫalel vire ve ol vechle iḫtilāṭ şerʻe noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 3). [müdārādan, -dan]*

müdāvemet itdüm: *Devam etmek.*

• Sehl bin ʿAbdu'llāh eydür Ben daḫı evān-ı ṣabāvetde buña **müdāvemet itdüm** hīç bir gice terk itmeyüp dāyim mülāzemet itdüm şol kadar fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 13). [müdāvemet itdüm, -dü, -m]*

müdbir: *Talihsiz, bedbaht.*

• eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger **müdbir** senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 12). [müdbir,]*

müddeʻī olur: *İstek ve iddiâsında inatla direnen (kimse) olmak.*

• eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol **müddeʻī olur** delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ maʻnāsı bu degüldür kim cemīʻ ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 17). [müddeʻīolur, -ur]*

müddet: *Süre, zaman, vakit.*

• müctebāsı idi Dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir mevcūd peydā ola ve **müddetler** geçmek gerek ki anuñ gibi bir mevlīd hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 12). [müddetler, -ler]*

• gibi göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına **müddet** mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 1). [müddet,]*

• berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse daḫı itmesün tek ol ḥarāmı işledügi ḳadar **müddet** anı işlemesün Bu bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 8). [müddet,]*

müdebbir: *İdare eden, yöneten.*

• ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle ṣanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir **müdebbiri** vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 12). [müdebbiri, -i]*

• diyesin gāh ḥayvān gāh 'āṣī diyesin gāh 'ābid gāh **müdebbir** diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirseñ di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 7). [müdebbir,]*

müderris: *Medrese ve büyük camilerde yüksek seviyede ders okutan âlim, medrese hocası.*

• **müderrisi** ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 5). [müderrisi, -i]*

• egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir **müderristen** ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 16). [müderristen, -ten]*

- yıllar yememişdür bu ḥāle gelince ve niçe müddet açlıḳlar çekmişdür bu mertebeyi bulınca bir **müderris** bunca ḫalḳa iḫtilāṭ itmekle gine müderrislik ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 2). [müderris,]*

müderrislik ider: *Medrese hocalığı yapmak.*
- yıllar yememişdür bu ḥāle gelince ve niçe müddet açlıḳlar çekmişdür bu mertebeyi bulınca bir müderris bunca ḫalḳa iḫtilāṭ itmekle gine **müderrislik ider** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 2). [müderrislik ider, -er]*

müdrikāt: *Anlama kabiliyetleri.*
- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭab'ı üz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki 'aḳluñ **müdrikātı-yı-ıla** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 8). [müdrikātı-yı-ıla, -ı, -y, -ıla]*
- gerek ve her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur ki ol dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde şöyle degüldür ki cemī' **müdrikātuñ** ḫafāsı gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 18). [müdrikātuñ, -uñ]*

mü'eddī olur: *Sebep olan olmak.*
- ḥażmi **mü'eddī olur** İmdi ʿāḳıla lāzımdur ki evvelkisini defʿ eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye ve ikincisinde şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 3). [mü'eddī olur, -ur]*

mü'ellefāt: *Yazılmış, telif edilmiş eserler, kitaplar.*
- mażbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde oldugınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var idi ve her fende niçe **mü'ellefātı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 14). [mü'ellefātı, -ı]*
- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda **mü'ellefātı** muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 15). [mü'ellefātı, -ı]*

müʾesser: *Tesir edilmiş, kendisine bir şey tesir etmiş olan.*
- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi **müʾesser** ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 10). [müʾesser,]*

müfāraḳat ider: *Ayrılmak, uzaklaşmak. II Ölmek.*
- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan **müfāraḳat ider** üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 11). [müfāraḳat ider, -er]*

müfāraḳat idüp: *Birbirinden ayrılmak, uzaklaşmak.*
- **müfāraḳat idüp** Belḫ memleketinde bir mīrzāde iken Nişābūr'a gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır ol şehrde meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 17). [müfāraḳat idüp,]*

müftī: *Dinî konularda fetva veren ilim adamı.*

- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl **müftīsinüñ** ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 3). [müftīsinüñ, -si, -nüñ]*
- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur Her fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve her **müftī** ve ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 8). [müfti,]*

müftī olmazlar: *Dinî konularda fetva veren ilim adamı olmak.*

- mesā'īl-i nüfūsda **müftī olmazlar** ve eyle olmayacaḳ anlar 'ulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler olur ki havānuñ ḥükmi olur kişi 'aḳluñ şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 13). [müftī olmazlar, -maz, -lar]*

müheyyā vü muḳarrer: *Hazır, hazırlanmış ve kararlaştırılmış.*

- ʿālemdeki zaḥmetleri ʿivażı ol ʿālemde rāḥatlar müyesser idüp dār-ı cennetde maḳāmını **müheyyā vü muḳarrer** ve derecāt-ı ʿilliyīn içinde derecesini muʿallā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 6). [müheyyā vü muḳarrer,]*

mühim-i dīniyyede: *Dinin ehemmiyeti.*

- ol meẕālimden ḫalāṣ ola aña cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura mādām ki ol meẕālim üzerinde ṭura Ya'nī ṭoḳ olınca aña kesālet gelür ol **mühim-i dīniyyede** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 12). [mühim-i dīniyyede, -de]*

mühimmāt: *Lüzumlu şeyler; ihtiyaçlar.*

- ḳaftanlardan ki düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür ki kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 4). [mühimmātına, -ı, -n, -a]*

mühleke: *Tehlikenin olduğu yer, tehlikeli mahal, ölüm yeri.*

- ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden ṣarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki **mühleke** ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 8). [mühleke,]*

mühmelāt: *Anlamsız, boş sözler.*

- müntaẓır olurlar ʿālemde **mühmelāt** ḳomazlar düşürüp ortaya getürürler şol oturduḳları ne yirdür hiç anı fikr itmezler bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı mülāḥaẓa idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 15). [mühmelāt,]*

mührlen: *Mühürlenmek. II Saklanılmak, biriktirilmek.*

- mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede **mührlene** ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki ġına içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 17). [mührlene, -e]*

mühtedī-i mertebe-i meskenet: *Fakirlik (dervişlik) makamında doğru yolu bulan.*

- Menāḳıb-ı Aḥmed-i Ḥarb raẕıya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol muḳtedā-yı şerʿ ü sünnet ve **mühtedī-i mertebe-i meskenet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 2). [mühtedī-i mertebe-i meskenet,]*

müʿīd: *Eskiden medreselerde okutulan dersleri ders saatlerinin dışında talebeye tekrarlamakla görevli olan müderris yardımcısı.*

- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr **müʿīdi** ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 5). [müʿīdi, -i]*

mükābere: *Büyüklük taslama, ukalâlık etme.*

- fāriġ olmaz ol kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāzı ʿabeş sayılmaz her kim ki bunı ḳabūl itmez yā **mükābere** ve muʿānedet ider veya cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 12). [mükābere,]*

mükāleme-i maʿrifetde: *İlmi konuşma, söyleşme.*

- ise ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile ol leẕẕetde olur ve her gāh **mükāleme-i maʿrifetde** olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 6). [mükāleme-i maʿrifetde, -de]*

mükāşefāt: *İlâhî bilgileri kalp gözüyle keşfetmeler, mükâşefe ile bilinen şeyler, mükâşefeler.*

- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī meşāyıḫ arasında muḳarreb idi ve faẕlı cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer idi **Mükāşefātı** nā-maḥdūd idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 8). [mükāşefātı, -ı]*

mükāşefe: *Akıl ve duygular yoluyle erişilmesi mümkün olmayan maddî, mânevî ve ilâhî bilgileri kalp gözüyle keşfetme, bilme.*

- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurān'ı şol oḳunandan ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn **mükāşefelerin** buña muvāfıḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 6). [mükāşefelerin, -leri, -n]*
- vaḳt olur ki bir kişi bir ʿāzīzüñ **mükāşefesinde** cennetde gözükür maʿa hāẕā ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 11). [mükāşefesinde, -si, -n, -de]*
- Ṭūs'da bir mescidi var idi ṣaḳlardı niçe müddetler yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña girürdi **mükāşefesinde** terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 16). [mükāşefesinde, -si, -n, -de]*

mükāşif: *Keşfeden, açığa, meydana çıkaran (kimse). II Tasavvufta ise, insan ve kâinatın yaratılışındaki ilahi esrara vakıf olan (kimse).*

- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurānı şol oḳunandan ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn **mükāşifelerin** buña muvāfıḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 6). [mükāşifelerin, -e, -ler, -i, -n]*

mükāşifāt: *Mükaşifler. II Akıl ve duygular yoluyle erişilmesi mümkün olmayan maddî, mânevî ve ilâhî bilgileri kalp gözüyle keşfedenler.*

- ṣanma taḫḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥadīş bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ **mükāşifāt** bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 8). [mükāşifāt,]*

mükāşif-i esrār-ı müşāhede: *Allah'ın zuhur ve tecellilerini görme sırlarını keşfeden.*

- meydān-ı mücāhede ve **mükāşif-i esrār-ı müşāhede** maẕhar-ı ʿināyet-i rabbānī ve mahdī-yi hidāyet-i sübḥānī maṭlaʿ-ı envār-ı ilāhī ve muṭṭaliʿ-i rumūz-ı nā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 3). [mükāşif-i esrār-ı müşāhede,]*

mükāşifīn: *Keşfeden, meydana çıkaran (kimseler). II Tasavvufta ise, insan ve kâinatın yaratılışındaki ilahı esrara vakıf olanlar.*

- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve **mükāşifīn** zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin fażāyil ile ḥāli ve rezāyil ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿẓam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 1). [mükāşifīn,]*

mükāşifīn zümresinüñ: *İnsan ve kâinatın yaratılışındaki ilahı esrara vakıf olanlar.*

- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve **mükāşifīn zümresinüñ** re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile ḥāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿẓam idi ki cemīʿ-i evvelīnüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 1). [mükāşifīn zümresinüñ, -nüñ-si, -nüñ]*

mükellef olmaz: *Bir şeyi yapmakla yükümlü olmak.*

- yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi **mükellef olmaz** ekser-i mü'mininde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 4). [mükellef olmaz, -maz]*

mükemmel: *Kusursuz, noksansız.*

- var idi Żāhirde ve baṭında **mükemmel** idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 15). [mükemmel,]*

mükerrem: *Saygı değer, hürmete lâyık, yüce, aziz, muhterem.*

- zümre-i evliyānuñ 'umdesi idi erbāb-ı şerīʿat yanında müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳat ḳatında **mükerrem** idi İmām-ı Ḥaḳ ve muḳtedā-yı muṭlaḳ idi 'ubbād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 8). [mükerrem,]*
- kimseye ḫizmet itmişdi ve ekser-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi Cemīʿisinüñ ḳatında müsellem ve cümlesinüñ yanında **mükerrem** idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 10). [mükerrem,]*
- teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli ile **mükerrem** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 2). [mükerrem,]*
- muḥteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem taṣavvufda bī-naẓīr ve hem ʿilmde **mükerrem** idi ve hem cūdda bi-mesel ve hem şecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 8). [mükerrem,]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında **mükerrem** idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 3). [mükerrem,]*

mükerrem itdi: *Muhterem, saygıdeğer etmek.*

- ḳanda bulurdı İstedi ḥarāmīler içinden Ḥażret'ine yitişdürdi ve diledi ḫūn-ḫvārlıġı ḫiẕmet-i Ḥaḳḳ'a degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile **mükerrem itdi** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 14). [mükerrem itdi, -di]*

mülāḥaẓa: *Tefekkür, düşünce.*

- maẓharıdur her ne varsa kudretinüñ eşeridür Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a bağlayup ferhān olurlar gice gündüz anuñ **mülāḥaẓası** ile ḫandān olurlar Dervīşlikde yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 2). [mülāḥaẓası, -sı]*
- ḫalvetde **mülāḥażasını** Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye ṣarf ḳılur kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 9). [mülāḥażasını, -sı, -n, -ı]*

mülāḥaẓa: *Düşünce.*

- ferāġati olup hīç bir ġarażı fikr itmez hemīn kendüyi aña teslīm edip hiç kendünüñ de n'olacağın ẕikr itmez dāyim bu **mülāḥażayı** ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 6). [mülāḥażayı, -y, -ı]*

mülāḥaẓa eyle-: *Düşünmek.*

- tamām ʿazīmet idüp niyyet ide āḫır gine Allāh ḳorḳusını **mülāḥaża eyleyüp** ol fiʿlden ricʿat ide Hārūn eyitdi Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 1). [mülāḥaża eyleyüp, -y, -üp]*
- maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti ṣaġ yanında ve cehennemi sol cānibinde ṣırāṭı ayağı altında ve melīkü'l-mevt ardında **mülāḥaza eyleyüp** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 14). [mülāḥaza eyleyüp, -y, -üp]*
- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sā'at bunı **mülāḥaẓa eyleyeler** ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 1). [mülāḥaẓa eyleyeler, -y, -e, -ler]*

mülāhaza id-: *Düşünmek.*

- sözi añlanmayıcaḳ sū-yı iʿṭiḳāda ḥaml olınur ḳuṣūr-ı naẓarlarından ve noḳṣān-ı fikirlerinden şu ḳadar **mülāḥaza idemezler** ki Bāyezīd mülḥid olıcaḳ īmān kimüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 8). [mülāḥaza idemezler, -e, -mez, -ler]*
- ādemden ṣanup aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve hem şol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini **mülāhaza ide** Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 8). [mülāhaza ide, -e]*
- niyyet idüp üzerine uġrayup ṭururam āḫır yine maḥżā Allāh ḳorḳusını **mülāḥaża idüp** ol günāhı itmeyüp ṭururam Şāfiʿī eyitdi Ben ḥükm iderem ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 4). [mülāḥaża idüp, -üp]*
- müntaẓır olurlar ʿālemde mühmelāt ḳomazlar düşürüp ortaya getürürler şol oturduḳları ne yirdür hiç anı fikr itmezler bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı **mülāḥaża idüp** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 16). [mülāḥaża idüp, -üp]*
- işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān'uñ cemīʿ maʿnāsını bu uslūbdan **mülāḥaẓa iderdi** ve aḥādīṣde her ne görürse ʿālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi baʿīddür ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 12). [mülāḥaẓa iderdi, -er, -di]*

• idüp mizāc bozıla kişi fāyide **mülāḥaẓa iderken** ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 1). [mülāḥaẓa iderken, -er, -ken]*

• aña bir ṭāʿat **mülāḥaẓa ider** ṭurur bir ḥayvāna ḫidmet idüp otladursa Benüm nemdür Anuñ ḳudreti eseridür dir ve bir kelbe merḥamet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 17). [mülāḥaẓa ider, -er]*

mülāḥaẓa itdükçe: *Etraflıca ve iyice düşünmek.*

• derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur ve ʿuzlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını **mülāḥaẓa itdükçe** ve ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 2). [mülāḥaẓa itdükçe, -dükçe]*

mülāḥaẓa itmişlerdi: *Etraflıca ve iyice düşünmek.*

• ṭarīḳ ola meselā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 4). [mülāḥaẓa itmişlerdi, -miş, -ler, -di-miş, -ler, -dir]*

mülāḥaza ḳılmaḳ gerek: *Düşünmeli.*

• vaż'la bulınur şöyle **mülāḥaẓa ḳılmaḳ gerek** ki şāyed ol vaż'uñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 1). [mülāḥaẓa ḳılmaḳ gerek,]*

mülāḥaẓa ḳılur: *Düşünmek.*

• bir göñül ki aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını **mülāḥaẓa ḳılur** namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 8). [mülāḥaẓa ḳılur, -ur]*

mülāḥaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye: *Ahiret hallerinin düşüncesi, fikri.*

• u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve **mülāḥaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye** mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı feriḥ bulmazdı ve bir aḥad anı güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 9). [mülāḥaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye,]*

mülāḥaẓa-ı zāt u ṣıfāt: *Allah'ın sıfat ve zatının düşüncesi.*

• dem taġaddīleri ġıdā-yı ma'rifet ile olur ve 'alā'd-devām ünsleri **mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt** ile olur maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur ve maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 12). [mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt,]*

mülāḳāt itdi: *Bir yerde buluşmak sûretiyle karşılıklı konuşmak, görüşmek.*

• ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla **mülāḳāt itdi** Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 3). [mülāḳāt itdi, -di]*

mülāḳāt ḳıldılar: *Bir yerde buluşmak sûretiyle karşılıklı konuşmak, görüşmek.*

• ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp **mülāḳāt ḳıldılar** gördüler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 15). [mülāḳāt ḳıldılar, -dı, -lar]*

mülāḳāt olur: *Buluşmak, görüşmek.*

- n'oldı ki diyü istiʿcāb ider Bir kaç günden gine **mülāḳāt olur** Ol ḳışşanuñ aṣlı ne-y-idi diyü teftīş ḳılur Ḥāriṯ eydür Benüm Ḥaḳ'dan bir nişānum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 11). [mülāḳāt olur, -ur]*

mülāzemet iderdi: *Bir yere devam etme, devamlı gidip gelme.*

- ṣavma'ada 'ibādet iderdi leylen vü nahāren Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine **mülāzemet iderdi** ammā 'acemī idi elinden gelmezdi Ḳurān ögrene idi līkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 12). [mülāzemet iderdi, -er, -di]*
- didi Rivāyet olınur ki dāyim İmām Ḥanbal aña **mülāzemet iderdi** ve her bulışduḳça hezār tevāżuʿ riʿāyet iderdi Bir gün şāġirdleri İmam'a ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 1). [mülāzemet iderdi, -er, -di]*

mülāzemet it-: *Devam etmek.*

- ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine **mülāzemet itdi** ibtidā tevbesine bāʿiṯ ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 14). [mülāzemet itdi, -di]*
- Sehl bin ʿAbdu'llāh eydür Ben daḫı evān-ı ṣabāvetde buña müdāvemet itdüm hīç bir gice terk itmeyüp dāyim **mülāzemet itdüm** ṣol kadar fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 14). [mülāzemet itdüm, -dü, -m]*

mülāzemetler ider: *Bir kimsenin yanında veya bir kuruluşta ücret almadan calışmak.*

- bir manṣib içün **mülāzemetler ider** dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 13). [mülāzemetler ider, -er]*

mülāzım: *Gerekli, lüzumlu.*

- kim ekṣer-i nevʿ insāna **mülāzımdur** az kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 11). [mülāzımdur, -dur]*

mülāzım: *Gerekli olma, lüzum.*

- ustād imişsin didi ve Şefīḳ'den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḫużūr dervīşligüñ **mülāzımıdur** bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 2). [mülāzımıdur, -ı, -dur]*

mülāzım ola: *Gerekli olmak.*

- yirde ʿāḳl aña **mülāzım ola** ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 9). [mülāzım ola, -a]*

mülāzım-ı evḳātı: *Zamanların hizmetkarı.*

- u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye **mülāzım-ı evḳātı** idi Hiç kimse anı feriḥ bulmazdı ve bir aḥad anı güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 9). [mülāzım-ı evḳātı,]*

mülāzım-ı ʿibādāt: *İbâdetlere bağlı olan, devam eden, ayrılmayan.*

- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu'n-niyyāt ve müstecābü'd-daʿvāt idi Mücāvir-i ḫalevāt ve **mülāzım-ı ʿibādāt** idi Kerāmātı nā-māʿdūd ve riyāżātı nā-māḥdud idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 8). [mülāzım-ı ʿibādāt,]*

mülāzımı olur: *Hizmetkarı olmak.*

- bulur beden ki mümtelī ola İblīs'üñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ **mülāzımı olur** ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 12). [mülāzımı olur, -ur]*

mülḥaḳ ḳılmış ola: *Katılmış olmak.*

- ki kendü luṭfından bir vāḳıʿayı ḥaḳ ḳılmış ola ol ʿazīzüñ rūḥını ervāḥ-ı mücerredāta **mülḥaḳ ḳılmış ola** envār-ı tecelliyātı ile rūḥını münevver ide ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 16). [mülḥaḳ ḳılmış ola, -a-mış]*

mülḥaḳ olur: *Katılmak, dahil olmak.*

- pes er-Raḥmān 'alā arşīn istivā hükmi-y-ile 'arşa **mülḥaḳ olur** Fi'l-cümle maḳṣūd oldur kim 'ālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi 'ālimüñ yiri 'arş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 17). [mülḥaḳ olur, -ur]*
- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz ve biri daḫı budur kim egerçi dervīş fenā bulıcaḳ 'ilmi 'ilm-i ḥaḳḳ olur bir maẓhar-ı maḫṣūṣa merbūt ve **mülḥaḳ olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 8). [mülḥaḳ olur, -ur]*

mülhem: *İlhâma mazhar olmuş, ilham almış (kimse).*

- daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar Ḥaḳ cānibinden **mülhemlerdür** ve irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür ehlu'llāh daḫı anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 17). [mülhemlerdür, -ler, -dür]*

mülḥid: *Allah'ın varlığını inkâr eden, imansız kimse.*

- sebebdendür ki zamānında çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekṣeri anı **mülḥid** ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 16). [mülḥid,]*
- sebebdendür ki zamānında çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekṣeri anı mülḥid ṣanurdı ḥattā **mülḥid** diyü anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 16). [mülḥid,]*
- **mülḥid** diyü ṭaʿn iderlerdi ve gāh olurdı ki Beştām'dan sürerlerdi ʿAceb midür ki faḫr-i ʿālem ve maḳṣūd-ı benī Ādem Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 3). [mülḥid,]*
- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp **mülḥid** diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 17). [mülḥid,]*
- yoḳdur her kim ki anda şekk ider yā **mülḥiddür** veyā aḥmaḳdur erbāb-ı ḳulūbdan hīç kimsenüñ bunda tereddüdi yoḳdur anuñ taṣarrufını görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 15). [mülḥiddür, -dür]*

• ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki **mülḥid** ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle şanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 7). [mülḥid,]*
• ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle şanma ki **mülḥid** bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 8). [mülḥid,]*

mülḥid olıcaḳ: *Dinsiz, îmansız olmak.*
• sözi añlanmayıcaḳ sū-yı iʿtiḳāda ḥaml olınur ḳuṣūr-ı naẓarlarından ve noḳṣān-ı fikirlerinden şu ḳadar mülāḥaza idemezler ki Bāyezīd **mülḥid olıcaḳ** īmān kimüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 8). [mülḥid olıcaḳ, -ıcaḳ]*

mülḥid olmaz: *Dinsiz, îmansız olmak.*
• **mülḥid olmaz** ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 11). [mülḥid olmaz, -maz]*

mülk: *Memleket, ülke.*
• şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā **mülkinüñ** bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 16). [mülkinüñ, -i, -nüñ]*

mülk: *Mal, varlık.*
• iḥtimāl göñlinde ṭurur olur elindeki manṣibüñ ḳatında niçe ḳadrı ḳalur Yidi iḳlīme ḥükm iderse bir çöpe şaymaz olur ve cemīʿ ʿālem **mülki** olursa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 4). [mülki, -i]*

mülk: *Var olanlar, yaratılan şeylerin tamâmı, canlı cansız bütün varlıklar, mahlûkat.*
• maẓhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir naẓar ile baḳar iʿtibāriyyātdur diyü yabana yitmez Allāh'uñ **mülkinde** yaramaz olmaz ve aña nisbet eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 14). [mülkinde, -i, -n, -de]*

mültecā: *Sığınacak yer.*
• meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ **mültecāsı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 18). [mültecāsı, -sı]*

mü'min: *Mümin, iman eden, inanan kimse.*
• ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu naẓarlar ẓāmīr ola ve tā **mü'minlerüñ** imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 16). [mü'minlerüñ, -ler, -üñ]*
• ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḫḳīḳ budur ki ricā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür **müʾminüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 2). [müʾminüñ, -üñ]*
• nifāḳ olur **mü'mine** lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maṣlaḥat içün olıcaḳ şerʿan nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 15). [mü'mine, -e]*

- fi‘l müdāhene olur aṣlā gerekmez şol ki **mü’min** kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 5). [mü’min,]*
- olur pes ihtimāl var ki Sehl ḥażretlerinüñ īmānda ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi bu degüldür ki meẕheb-i meşhūra işāret itmek ola belki **mü’minde** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 4). [mü’minde, -de]*
- ziyāde vü noḳṣān ile tefāvüt olmaz dimek ola Ya‘nī cemī‘ **mü’minler** bir nesneye inanmaḳ gerek ki Peyġambar ‘aleyhi's-selām her ne getürdi-y-ise *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 5). [mü’minler, -ler]*
- neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir **mü’mine** bir maraż yitişe andan gücenmeye belki Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 13). [mü’mine, -e]*
- ṣabr itmegi bir ulu ṭāʿat bile Allāh’uñ ḳullarına niʿmeti iki yoldan olur gāh raḥatdan olursa gāh belādan olur ikisi daḫı **mü’mine** Allāh’uñ niʿmetidür egerçi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 18). [mü’mine, -e]*
- mesūbāt yazılur Bir **mü’min** ki bunı böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 3). [mü’min,]*
- bir **mü’mine** yitişür hemīn defʿī tevbe ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfār idüp ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥālete *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 17). [mü’mine, -e]*
- olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh’la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl **mü’mine** ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 10). [mü’mine, -e]*
- vaḥşet ü ġurbet fikr iderler ve anı kefen içinde bir ẕillet fikr iderler anı bilmezler ki ol **mü’minlere** bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 12). [mü’minlere, -ler, -e]*
- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller aşılur Fi’l-cümle **mü’minüñ** her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 10). [mü’minüñ, -üñ]*

mü’min olan: *İman eden, müslüman.*

- olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā Rivāyetdür ki ʿUtbe ru’yāsında gördi ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 7). [mü’min olan,]*
- ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden ṣarīḥ nehy ider **müʾmin olana** lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 8). [müʾmin olana, -a]*
- aḫşam ne yesem gerek diyü fikr ḳılur mı Bir dünyā ḥavāyicini teslīm idüp ışmarlar kendüsi elinden geldügi ḳadar anuñ ḫidmetini eyler İmdi **mü’min olan** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 8). [mü’min olan,]*

mü’min-i bihde: *İyi müslüman.*

- olur pes ihtimāl var ki Sehl ḥażretlerinüñ īmānda ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi bu degüldür ki meẕheb-i meşhūra işāret itmek ola belki **mü’min-i bihde** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 4). [mü’min-i bihde, -de]*

mü’min-i müsāb: *Sevap kazanmış, sevâba nâil olmuş müslüman.*

- nice gerekse göñle müyesser olmaz her **mü’min-i müs̲āb** olan müṣīb-i esrār-ı maʿārif olmaz ve her ḥāmil-i kitāb olan ʿārif-i nüket ü laṭāyif olmaz her rūz āḫıratda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 1). [mü’min-i müs̲āb,]*

mü’min-i müsāb olan: *Sevap kazanmış, sevâba nâil olmuş müslüman.*

- nice gerekse göñle müyesser olmaz her **mü’min-i müs̲āb olan** muṣīb-i esrār-ı maʿārif olmaz ve her ḥāmil-i kitāb olan ʿārif-i nüket ü laṭāyif olmaz her rūz āḫıratda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 1). [mü’min-i müs̲āb olan,]*

mümkin: *İmkan dahilinde, olası, mümkün.*

- süpürür **mümkin** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 19). [mümkin,]*
- ḫaber eyleyüp Ḳurān’a maḫlūḳdur di didiler Ol **mümkin** mi idi ki ẓāhir-i şerʿden tecāvüz ide-y-idi Peyġambar maḫlūḳ degüldür diyorken ol maḫlūḳdur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 13). [mümkin,]*

mümkin: *Varlığı mümkün olan, ezelî ve ebedî olmayan yani, başlangıcı ve sonu olan varlıklardır.*

- olmaz **mümkinde** ḥācet olmayınca vācibden feyż olmaz ve dilenci faḳīr olmayınca kimse ṣadaḳa virmez eger bir kişi mużṭarr olsa elbette maṭlūba *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 15). [mümkinde, -de]*
- luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her **mümkinüñ** ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 11). [mümkinüñ, -üñ]*
- maʿiyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā … Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine **mümkin** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 8). [mümkin,]*
- maʿdūm maʿdūm olursa ebedī **mümkin** ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı ʿademden görine her mirʿatdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 3). [mümkin,]*
- varmaz ebter olur daʿvāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur **mümkinde** iḫtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 3). [mümkinde, -de]*

mümkin: *Olması, gerçekleşmesi imkan dahilinde olan, olabilir, muhtemel.*

- oḳumaġuñ s̲evābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña nisbeti yoḳdur eger ol aña tamām yaḳīn idüp ınana-y-ıdı **mümkin** mi-y-idi ki ol Ḳurān’ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 8). [mümkin,]*

mümkin degül: *Mümkünü yok, imkansız.*

- bahāne olmayınca **mümkin degül** ki yola gire ve andan oḳumayınca mütālaʿa idüp dānişmend ola Ḥaḳ taʿālā niẓām-ı ʿālemi böyle itmişdür ve bu kārgāhı bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 17). [mümkin degül,]*
- atlu girmek **mümkin degül** kimsene geçmez Baña eydür Gözüñ yum Ben daḫı yumaram Hemīn sāʿat ṣuyuñ öte yaḳasında bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 3). [mümkin degül,]*

- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 10). [mümkin degül,]*
- **mümkin degül** ol eve girilmez miftāḥı anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz Her dervīş ki müctehid olmaya elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 5). [mümkin degül,]*
- ile **mümkin degül** maʿaşiye mürtekib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 19). [mümkin degül,]*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç **mümkin degül** ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 6). [mümkin degül,]*
- gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı **mümkin degül** ḥużūr ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 2). [mümkin degül,]*
- bıraġur **mümkin degül** yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 9). [mümkin degül,]*
- meşūbātı cemʿ idebile-y-idi şübhe yoḳdur ki faẓileti ḫūbter olurdı Nite ki İbn Semmāk **mümkin degül** ʿibādetle teʾehhüli cemʿ idemezdi ve eger teʾehhül itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 16). [mümkin degül,]*
- bulmaz bir altunı eridip ṣızdırmayınca **mümkin degül** arınmaz Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki Rabb'i-y-ile edebini gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 13). [mümkin degül,]*
- kirāma **mümkin degül** anı añlamazlar anlar şol müteşābihātdur ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 17). [mümkin degül,]*
- maʻṣiyet añā muḳābele idemez gāh olur ki bir maʻṣiyetle hezārān-ı hezār ṭāʻatler mahv olur nite ki küfri **mümkin degül** başmaz her ne ḳadar ḫayrāt ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 4). [mümkin degül,]*
- noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve şol ortalarında muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden **mümkin degül** bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında niçe uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 1). [mümkin degül,]*
- ziyāde olur ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve **mümkin degül** aña göñlüni baġlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 8). [mümkin degül,]*

mümkin degüldür: *Mümkünü yok, imkânsız.*

- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri itdügine birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin **mümkin degüldür** biri işleyemez egerci bu andan efżal ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 6). [mümkin degüldür, -dür]*
- Dervīş mi olur ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya ʿārif mi olur ol ki şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan **mümkin degüldür** ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 2). [mümkin degüldür,-dür]*
- Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar **mümkin degüldür** ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ sözlerin eyü añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 3). [mümkin degüldür, -dür]*

- yakmaz ve ol mizāca **mümkin degüldür** cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca faẕl u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 15). [mümkin degüldür, -dür]*
- egerçi **mümkin degüldür** ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 5). [mümkin degüldür, -dür]*
- kendünüñ dervīşligine iʿtiḳādı eksilmekdendür dervīş olan **mümkin degüldür** ol cihetden gücenmez kendüye kimsen iʿtiḳādı olmaduġından incinmez meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 11). [mümkin degüldür, -dür]*
- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı **mümkin degüldür** bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 3). [mümkin degüldür, -dür]*
- itmeyince **mümkin degüldür** dervīşlik olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 19). [mümkin degüldür, -dür]*
- çün ü çerā olmaz eger kişinüñ biñ dili olursa anlaruñ medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳıṣṣalarını **mümkin degüldür** āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 6). [mümkin degüldür, -dür]*
- gerek neşrine **mümkin degüldür** ki biz anlaruñ yitişevüz ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ teẕkire emrine gelelüm biraz daḫı Şāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 7). [mümkin degüldür,]*
- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola **mümkin degüldür** anı baña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 13). [mümkin degüldür, -dür]*
- bilmez ve ol bir emr-i ẕevkīdür ki **mümkin degüldür** taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 15). [mümkin degüldür, -dür]*
- ikisi iki ʿaẓīm cenāhıdur ki cehennemden ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur şöyle ki birisi eksik olursa dīn emri tamām olmaz yalñız birisi-y-ile **mümkin degüldür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 4). [mümkin degüldür, -dür]*
- mümkin degüldür ḳıyāmete degin ölmez her kim Ḫıżr ölmişdür dir ḥaḳīḳatini bilmez bunlar üç kişidür ki ölmez ṭururlar tā ḳıyāmete degin ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 15). [mümkin degüldür, -dür]*
- ne dīn bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç **mümkin degüldür** bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 6). [mümkin degüldür, -dür]*
- elbette bir rūḥāniyyetsüz olmaz ve her maḥsūs elbette bir miṣālsüz bulınmaz gerek mevcūd olan cemād gerek ḥayvān ola **mümkin degüldür** ki bir miṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 8). [mümkin degüldür, -dür]*
- ḳaçan bi'l-külliye Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ṭāʿat idebilür Göñül ne ḳadar Ḥaḳḳ'a dönerse **mümkin degüldür** bir ucı dünyāsından kesilmez her ne mıḳdār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 6). [mümkin degüldür,]*
- uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur ḳalbi ūlāsından kesilmez hemçunān bir kişi ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol **mümkin degüldür** tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 8). [mümkin degüldür, -dür]*
- vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan ṣovumaz ol **mümkin degüldür** riyāżet leẕẕetini ṭuymaz egerçi germiyyetle bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 11). [mümkin degüldür, -dür]*

- ālemde yoḳ degüldür ve Allāh'uñ 'ināyetine naẕar olınsa bu ḳadar nesne çoḳ degüldür Eger andan 'ināyet ü tevfīḳ olmazsa **mümkin degüldür** kimsene anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 16). [mümkin degüldür, -dür]*
- ve şol ki mes'ele-i s̱āniyedür gāh keşfle olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür ki ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 14). [mümkin degüldür, -dür]*
- 'Ālim olanuñ ḥāli efżal olur 'ārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür ma'āṣī-y-ile bulına Ya'nī aña işāret ider ki 'ilm makāmı 'alā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 16). [mümkin degüldür, -dür]*
- olur Ādem oldur ki Allāh'a tevekküli ġalib olur andan ümīdi kesmez ol her ne ḳadar deyn iderse **mümkin degüldür** deyinle olmaz ḥuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 4). [mümkin degüldür, -dür]*
- degüldür ki anuñ nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫvar z̤elīl olur ve her z̤elīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 13). [mümkin degüldür, -dür]*
- dinilmez ve derd-i derūn **mümkin degüldür** lisānla taḳrīr olınmaz ikisi daḫı derd ehli gerek ki bir biri-y-ile ḥālleşeler biñ dürlü rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 17). [mümkin degüldür, -dür]*
- dünyāyı sever āḫıratı sevmez **mümkin degüldür** iki ḳarpuz bir ḳoltuġa ṣıġmaz meger dünyāya āḫırat içün maḥabbet ide dünyā anuñ meksebidür diyü meveddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 17). [mümkin degüldür, -dür]*

mümkin midür: *Hiç olabilir mi, mümkün mü? (hayır).*

- gūr u kefen ḥicāb ola **mümkin midür** ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir ḥaẕẕ olur niceler ol ḥaẕẕ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 1). [mümkin midür,]*
- ḳaç söz söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam **mümkin midür** ki bir sāʿatda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 2). [mümkin midür,]*
- ādemden ṣanup aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve hem şol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene **mümkin midür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 8). [mümkin midür,]*
- eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā şol kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola **mümkin midür** ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 14). [mümkin midür,]*
- daḫı hemīn me̱zhebi ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī **mümkin midür** ki ṣarīḥ nuṣūṣı ḳoya kelām-ı nefsī ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 2). [mümkin midür,]*
- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki anuñ z̤āt-ı pür kemāline ınana **mümkin midür** ki andan ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 12). [mümkin midür,]*
- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña yeksān olur Bir kişi ki işini aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura **mümkin midür** ki ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 8). [mümkin midür,]*

mümkin olan: *Mümkün mertebe: Mümkün olduğu kadar, olabildiği nispette.*

- ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ şol **mümkin olan** gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 3). [mümkin olan,]*

mümkin olanda: *Mümkün mertebe: Mümkün olduğu kadar, olabildiği nispette.*

- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev diyü begenür çün ol kişi **mümkin olanda** dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 3). [mümkin olanda,]*

mümkin olanda: *Olabildiğince, yapabildiği kadar.*

- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev diyü begenür çün ol kişi **mümkin olanda** dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 3). [mümkin olanda,]*

mümkin olduḳça: *İmkan dahilinde, olabildiğince.*

- pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan ṣoñra gelen begler hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler ve her biri **mümkin olduḳça** tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 16). [mümkin olduḳça,]*
- kifāyetden geçmeye Yaʻnī andan iḥtirāz eyleye ki nefsi maṣlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye ki **mümkin olduḳca** ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 18). [mümkin olduḳca,]*

mümkin olmadı: *Olabilmek, yapılabilmek, gerçekleşebilmek.*

- müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar ki cehd itdüm bir pāra yiyem **mümkin olmadı** ki bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 16). [mümkin olmadı, -ma, -dı]*

mümkin olup: *Mümkün olmak. II Mümkünü yok, imkansız.*

- ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı **mümkin olup** meẕhebinden dönmedi egerçi dili-y-ile dise daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgüne söylese olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 13). [mümkin olup, -up]*

mümtāz olur: *Seçilmiş, seçkin olmak.*

- olurlar biri Ḫıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir ṣınıfdur ki **mümtāz olur** bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 18). [mümtāz olur, -ur]*

mümtelī ol: *Dolu olmak, mide dolgunluğuna erişmiş olmak.*

- bulur beden ki **mümtelī ola** İblīs'üñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 11). [mümtelī ola, -a]*

mümtesil: *Aldığı emre uyan, boyun eğen.*

- maʻrūf ve nehy-i münker ḳılur ve kendü ol me'mūra **mümteşil** ve menhīden müctenib olur ol kişi muttaṣıl olur 'arşa ve Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 13). [mümteşil,]*

mümtezic ü maḫlūṭ olur: *Karışık olmak.*

- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi havādan ṣol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 15). [mümtezic ü maḫlūṭ olur, -ur]*

mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur: *Karışmak, karışmış olmak.*

- ṭurur ol yirüñ mizācı ʿibādetle **mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur** ve ol mekānuñ rūḥāniyyeti ervāḥ-ı mütāhhere ile me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur her mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 5). [mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur, -up-up, -ṭurur-ur]*

münācāt: *Allah'a yalvarıp yakarma, duâ ve niyazda bulunma.*

- olmaz ve iḥtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā **münācātda** dirdi ki İlāhī Baña bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḥtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 15). [münācātda, -da]*
- mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā **münācātda** eydürdi Her dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 15). [münācātda, -da]*
- olup bir ṣalavāta daḫı yitişmeye ecel yolın alup Rabb'i-y-ile bir **münācāta** daḫı irişmeye bir fürṣata daḫı taḥassürler idüp eline girmeye ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 9). [münācāta, -a]*

münācāt idüp: *Allah'a yakarmak, yakarışta bulunmak.*

- varsun tecribe itsün kendüsi bilür Rivāyet olınur ki Rābiʿa ḥaccı edā itdükten ṣoñra Ḥaḳḳ'a **münācāt idüp** eyitdi Yā İlāhī İki nesneye daḫı meşūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 2). [münācāt idüp, -üp]*

münācat itdi: *Allah'a yalvarıp yakarmak, duâ ve niyazda bulunmak.*

- **münācat itdi** hemīn dem sırrından bu nidāyı işitdi ki Eger imtihān isterdüñ anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki senüñ elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 15). [münācat itdi, -di]*

münāfāt: *Birbirine karşıt olma, karşıtlık, muhâlefet.*

- teklīfe ne **münāfātı** olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Īmān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 11). [münāfātı, -ı]*
- ki aña keşret ziyān virmez ve bir keşretdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür keşret de yirinde hīç **münāfāt** yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 10). [münāfāt,]*

münâfi: *Karşıt, zıt, muhalif.*

- dinildi Ve buña **münāfī** degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem –i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 7). [münāfī,]*

• olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña **münāfī** degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 1). [münāfī,]*

münāfıḳ: *Allah'a, Peygamber'e ve diğer îman esaslarına inanmadığı halde inanmış gibi görünen ve öyle davranan kimse.*

• buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā **münāfıḳdur** ʿavāma eyle gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 11). [münāfıḳdur, -dur]*

münaḳḳaş: *Nakışlı, işlemeli, süslü.*

• içinde niçe ḫūrīler oturur **münaḳḳaş** köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 15). [münaḳḳaş,]*

münāsebet: *İlgi, ilişki, alâka.*

• devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile **münāsebeti** ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 3). [münāsebeti, -i]*

• **münāsebeti** ziyāde bulınur bir kişi ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 19). [münāsebeti, -i]*

• olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i miṡālde ol nice ki tedbīr ḳılur tedbīrine göre bu ālemde ṣūret baġlanur ol miṡāl-i mücerredle ervāḥuñ **münāsebeti** olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 10). [münāsebeti, -i]*

• fi'l-cümle **münāsebeti** gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye ol günāh ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 11). [münāsebeti, -i]*

münāsebet ü irtibāṭ: *İlgi ve alaka.*

• ism ile müsemmā arasında **münāsebet ü irtibāṭ** olur Şeyḫ Ebū Hāzem buyurduġı gibi kimsene anda tamām ḫużūr bulmaz ve hiç bir kişi anda her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 17). [münāsebet ü irtibāṭ,]*

münāsebeti olur: *İlişkisi, alakası olmak.*

• **münāsebeti olur** rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ için eşbāḥun ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 11). [münāsebeti olur, -ur]*

münāsib: *Uygun, yerinde.*

• dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir **münāsib** taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 6). [münāsib,]*

• iken ilhām itdi ṡevāba ve buña **münāsibdür** şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 13). [münāsibdür, -dür]*

münāsib: *Layık, yaraşır, uygun.*

- teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine **münāsib** ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı vişāli ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 2). [münāsib,]*
- işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye **münāsib** bir ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 15). [münāsib,]*
- nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fenāda olur aña göre aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña **münāsib** aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 6). [münāsib,]*
- aña **münasib** anda bir derece bulınur Her kişi ki dünyada tehẕīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider āḫıratda derecātı ziyāde olur ve her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 3). [münasib,]*
- **münāsib** cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 7). [münāsib,]*
- maraża **münāsib** bir ʿilāc çıḳarur ammā şunlar ki ṭıbdan bī-habīr olurlar anlar hemīn ẕevāhir-i kelimāt-ı aṭıbbāya baḳar olurlar hemīn ol ẕevāhıri biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 9). [münāsib,]*
- itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ kendüye **münāsib** bir jeng olur şöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 18). [münāsib,]*
- daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye **münāsib** bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḥtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 3). [münāsib,]*
- taʿālā aña āḫıratda tevekküline göre riʿāyetler ve teslīmine **münāsib** ʿināyetler idüp menāzil-i mütevekkilīnden esnā-yı maḳāmātda ve derecāt-ı muvaḥḥıdīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 9). [münāsib,]*
- ʿazīmetlerine **münāsib** cennetde refʿ-i derecāt ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 7). [münāsib,]*
- dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir **münāsib** taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 6). [münāsib,]*
- aʿmāl-i ḥasenesine **münāsib** cennetde derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad müyesser idüp bu dārda ḫalḳdan vaḥşeti muḳābelesinde ol dārda ervāḥ-ı müṭahhare ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 17). [münāsib,]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına **münāsib** ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 8). [münāsib,]*
- göre ʿināyetler ve recāsına **münāsib** riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir niçe derecāt-ı ʿāliye ve menāzil-i sāmiye müyesser ve riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 13). [münāsib,]*
- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine **münāsib** edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 16). [münāsib,]*

- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā vü ḫuşūʿ ve aña **münāsib** ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu ʿaṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 4). [münāsib,]*
- iken ilhām itdi ṣevāba ve buña **münāsibdür** ṣol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 13). [münāsibdür, -dür]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe **münāsib** bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 14). [münāsib,]*
- ḥaḳḳ-ı ġayre muḳāveme ola ḥaḳḳ-ı Allāh niçe olur ve hem işāret ider ki ġaybetüñ envāʿı bulınur her birinden aña **münāsib** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 18). [münāsib,]*
- mütefāvüt olur her mizācuñ riyāżeti aña **münāsib** ḳonılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kişi ki namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 7). [münāsib,]*
- bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve ẓuhūr ider ol sebebden żarūrī aña **münāsib** aḥkām ister fi'l-cümle nite ki 'ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 9). [münāsib,]*
- bilinür 'ālem-i ḥisden añā **münāsib** bir isimle ta'bīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma'būd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 7). [münāsib,]*
- kendüye **münāsib** bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 11). [münāsib,]*
- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine **münāsib** bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 14). [münāsib,]*
- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿazīz maḳāmına **münāsib** andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 8). [münāsib,]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta **münāsib** anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 18). [münāsib,]*

münāsib ola: *Uygun olmak.*

- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına **münāsib ola** Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkin ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 4). [münāsib ola, -a]*

münāẓara itdiler: *Tartışmak.*

- dehrī-y-ile **münāẓara itdiler** āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan iki eli bile oda ṣarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 11). [münāẓara itdiler, -di, -ler]*

münevver ide: *Aydınlatmak; nurlandırmak.*

- ki kendü luṭfından bir vāḳıʿayı ḥaḳ ḳılmış ola ol ʿazīzüñ rūḥını ervāḥ-ı mücerredāta mülḥaḳ ḳılmış ola envār-ı tecelliyātı ile rūḥını **münevver ide** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 16). [münevver ide, -e]*

münezzeh: *Uzak.*

- ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī **münezzehdür** anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 4). [münezzehdür, -dür]*
- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında **münezzehdür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 20). [münezzehdür, -dür]*

münfaṣıl olup: *Ayrı durmak, ayrılmış olmak.*

- ve şunlar ki mekān vechinden **münfaṣıl olup** ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 17). [münfaṣıl olup, -up]*

münfekk olmaz: *Ayrılmış olmak.*

- olan **münfekk olmaz** ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā Rivāyetdür ki ʿUtbe ru'yāsında gördi ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 7). [münfekk olmaz, -maz]*

münḳād olmaz: *İtaat eden olmak.*

- bāṭını yüzinden müctehididür gerek vaḥī-y-ile ʿamel itsün gerek ictihādla her ne idülürse bizüm Nebī'ye ümmet olup aña inḳiyādla niçe **münḳād olmaz** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 12). [münḳād olmaz, -maz]*

münḳaṭıʿ olma: *Bir kimse veya bir şeyden ilgisini kesmek, ayrılmak.*

- eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan **münḳaṭıʿ olma** ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 9). [münḳaṭıʿ olma, -ma]*

münḳaṭıʿ olmaya: *Bir kimse veya bir şeyden ilgisini kesmek, ayrılmak.*

- ḥāṣıl ḳılmışdı evvel ḥālinde ʿālemden bi'l-külliye ʿuzlet itmege ʿazīmet itmişdi ve tamām ḳıble-i ḥaḳīḳīye müteveccih olup ḫalḳdan **münḳaṭıʿ olmaya** niyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 14). [münḳaṭıʿ olmaya, -ma, -y, -a]*

münḳaṭıʿ olup: *Bir kimse veya bir şeyden ilgisini kesmek, ayrılmak.*

- Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile alışdı ḫalḳdan **münḳaṭıʿ olup** kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 14). [münḳaṭıʿ olup, -up]*
- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve ḫalvet daḫı bir ḥaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi bir gūşeye gire ḫalḳdan **münḳaṭıʿ olup** yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 6). [münḳaṭıʿ olup, -up]*

münḳaṭıʿ olurlar: *Bir kimse veya bir şeyden ilgisini kesmek, ayrılmak.*

- ḫalḳuñ dīnini ıṣlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan **münḳaṭıʿ olurlar** ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 17). [münḳaṭıʿ olurlar, -ur, -lar]*

münḳażī olmayınca: *Son bulmak, sona ermek, bitmek.*

- bulınur ġāyeti biz oḳumalu olıcaḳ birin teleffuẓ itdügümüz zamānda birin daḫı telaffuẓ idemeziz beri zamānda **münḳażī olmayınca** birine daḫı başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 14). [münḳażī olmayınca, -ma, -y, -ınca]*

münkir: *İslâm dînindeki îman esaslarını inkâr eden, inanmayan (kimse), îmansız, reddeden, kabul ve îtiraf etmeyen (kimse).*

- ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine ʿizzet ḳoya ol kişinüñ tevāżuʿdan naṣībi olmaz maḥrūm olur hemīn **münkirler** defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 18). [münkirler, -ler]*

münselik ide: *Sâlik etmek.*

- mevḳıf-ı ḳıyāmetde kümmel-i vāḳıfīñ silkinde **münselik ide** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 9). [münselik ide, -e]*

müntaẓır olup: *Beklemek, gözlemek.*

- oturur gemiye **müntaẓır olup** ṭurur Eyitdi Yā üstad Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [müntaẓır olup, -up]*

müntaẓır olurdı: *Beklemek, gözlemek.*

- öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine **müntaẓır olurdı** Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 11). [müntaẓır olurdı, -ur, -dı]*

müntaẓır olurlar: *Beklemek, gözlemek.*

- **müntaẓır olurlar** ʿālemde mühmelāt ḳomazlar divşürüp ortaya getürürler şol oturduḳları ne yirdür hīç anı fikr itmezler bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 15). [müntaẓır olurlar, -ur, -lar]*

müntaẓır olursın: *Beklemek, gözlemek.*

- ḳadar şu için gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm ne ṭurursın yüri beri neye **müntaẓır olursın** didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 18). [müntaẓır olursın, -ur, -sın]*

müntehī: *Son dereceyi bulan, son mertebeye yetişen.*

- **müntehī** gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı taẕarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 13). [müntehī,]*

mür: *Acı.*

- revāyiḥi seçer mi ve ẕevḳi olmayan helvāyı **mürden** farḳ ider mi innīne cimaʿ leẕẕeti nice dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 13). [mürden, -den]*

mürācaʿat iderlerdi: *Başvurmak.*

- çoḳ müsāḥabet itmişdi ve ʻulemā-yı hadīṯden ḫāyli kimseneye yitişmişdi zamānınuñ ʻulemāsı kendüye **mürāca'at iderlerdi** ve rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 4). [mürāca'at iderlerdi, -er, -ler, -di]*
- mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña **mürācaʿat iderlerdi** ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 10). [mürācaʿat iderlerdi, -er, -ler, -di]*

mürekkeb: *Birleşim, karışım. II İnsanı meydana getiren unsunlar, birleşenler bağlamında.*

- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ **mürekkebi** şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 4). [mürekkebi, -i]*

mürekkeb olur: *Bir araya gelmek, birleşik olmak.*

- didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki **mürekkeb olur** rūḥla bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 1). [mürekkeb olur, -ur]*

mürīd: *Mürit, derviş.*

- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḫālüme eger ṣırāṭda böyle olam **mürīdlerüm** giçe ben baḳa ḳalam didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 2). [mürīdlerüm, -ler, -üm]*
- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ **mürīdi** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 12). [mürīdi, -i]*
- iḫtiyār itmek gerek her kimi kim iḫtiyār ider hemīn anuñ sözine iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir dervīş ki bir şeyḫe inābet getüre ve bir **mürīd** ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 2). [mürīd,]*
- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir **mürīdi** var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 4). [mürīdi, -i]*
- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ **mürīdleri** ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḫtirām ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 5). [mürīdleri, -ler, -i]*
- deprenmezler ki nāgāh uça Ve Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur ki eydürdi **Mürīd** mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 7). [mürīd,]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve **mürīdüñ** taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 12). [mürīdüñ, -üñ]*

- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir **mürīdine** inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 13). [mürīdine, -i, -n, -e]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur Ol sebebdendür ki bunca dervīşler Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta irişdiler ve niçe **müridler** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 6). [müridler, -ler]*
- dāyimā mürīdlerine dirdi ve her vaḳt anlara söylerdi ki Benüm **müridüm** degüldür ol kişi kim ḳıyametde cehennem yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 1). [müridüm, -üm]*
- elinden alup anı cennete iletüp kendü anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʾnī maḳṣūdı oldur kim **müridinde** şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 4). [müridinde, -i, -n, -de]*
- şaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın **mürīdi** olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 12). [mürīdi, -i]*
- idüp mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her **mürīdüñ** mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 2). [mürīdüñ, -üñ]*
- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü **mürīd** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 18). [mürīd,]*

mürīd olan: *Tarîkata girip bir mürşide bağlanan kimse, derviş.*
- ammā nefsi-y-içün ider yıllar olur kim ṭā'at diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña **mürīd olan** ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 18). [mürīd olan,]*

mürīd olmaġa: *Mürit olmak, bir mürşidin terbiyesine girmek.*
- ola ve anuñ eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola niçe yıllar daḫı aña **mürīd olmaġa** yaramaya ʿömri olduġınca çalışursa anuñ varduġına varmaya gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 2). [mürīd olmaġa, -a]*

mürīd olmaz: *Mürit olmak, bir mürşidin terbiyesine girmek.*
- deprenmezler ki nāgāh uça Ve Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 8). [mürīd olmaz, -maz]*

mürr: *Acı, telh.*
- bilür ne **mürri** hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden leẕẕet almaz Yaʿnī dervīşlerüñ bu baʿżı ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 15). [mürri, -i]*

mürşid: *İrşat eden, doğru yol gösteren; şeyh.*
- iradetidür hidāyeti ol virmek gerek ve **mürşid** anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 5). [mürşid,]*

- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde **mürşidi** ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 2). [mürşidi, -i]*
- vech-ile bağlamışdur bunda olçumluḳ itmek olmaz **mürşīdsüz** yola girmek yaḳışmaz Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ gerek andan tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 1). [mürşīdsüz, -süz]*
- meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ **mürşīdlerinüñ** mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 18). [mürşīdlerinüñ, -ler, -i, -nüñ]*
- muḥkemātdan seçeler hem-çunān **mürşīd** dirilenlere daḫı vācibdür ki müteşābihāt-ı hevāyı muḥkemāt-ı ʿakldan farḳ ideler eyle olmayınca anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 11). [mürşīd,]*
- Anuñ gibi şeyḫuñ **mürşīdi** şeyṭān olur ve aña mütābaʿat idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 1). [mürşīdi, -i]*

mürşīd olan: *Hak ve hakîkate erişme yolunda müritlerine örnek olan, onları irşat eden; şeyh.*
- dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur **mürşīd olan** ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 5). [mürşīd olan,]*

mürşid-i muʿazzam: *En büyük mürşid.*
- āḫırīnüñ ḳatlarında maḳbūl ü müsellem olup ṭurur ve bir **mürşid-i muʿaẓẓam** idi ki cümle-i muḳaddemīnüñ ve müta'aḫirīnüñ dillerinde memdūh u mükerrem olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 3). [mürşid-i muʿaẓẓam,]*

mürtāż-ı riyāżet-i ḫāne-i ibādet: *İbadet evinin perhizkarı. II Nefsini terbiyeye çekmiş, riyâzete çekilmiş (kimse).*
- müstaʿlī-i maḳāmāt-ı münīfe ve müstevlī-i derecāt-ı şerīfe mürtāż-ı riyāżet-i ḫāne-i ibādet meblaġ-ı mübāliġ-i zühd ü ṭāʿat maḳbūl-i ʿubbād-ı şarḳ u ġarb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 4). [mürtāż-ı riyāżet-i ḫāne-i ibādet,]*

mürtekib: *Günahkâr. II Tanıkta "bulaşan, karışan" anlamında kullanılmıştır.*
- ile mümkin degül maʿaşiye **mürtekib** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 19). [mürtekib,]*

mürtekib olan: *Günahkâr olan. II Tanıkta "bulaşan, karışan kişi" anlamında kullanılmıştır.*
- ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa **mürtekib olan** āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol aña ınandum şanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 18). [mürtekib olan,]*
- aña **mürtekib olan** mürtekib-i āṣām olur gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur ve gāh olur ki bir ṭarafda evleviyet bulınur bunuñ cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 3). [mürtekib olan,]*

mürtekib ol-: *Günahkâr olmak. II Tanıkta "bulaşmak, karışmak" anlamında kullanılmıştır.*

- günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẕīm ẕenbe **mürtekib oldum** ne çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ ve nefsüñ ne belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 1). [mürtekib oldum, -dum]*
- ṣayılur Hemīn andan aña şol fāyide olur ki anā mażarret olmaz ol ḥarāma **mürtekib olup** müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 18). [mürtekib olup, -up]*
- arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ ucından ekṣer-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli anda olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı **mürtekib olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 12). [mürtekib olur, -ur]*

mürtekib-i āṣām olur: *Günah işleyen, günahkar olmak.*

- aña mürtekib olan **mürtekib-i āṣām olur** gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur ve gāh olur ki bir ṭarafda evleviyet bulınur bunuñ cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 3). [mürtekib-i āṣām olur, -ur]*

mürūr itmek gerek: *Geçip gitmeli.*

- müctebāsı idi Dehrler **mürūr itmek gerek** ki anuñ gibi bir mevcūd peydā ola ve müddetler geçmek gerek ki anuñ gibi bir mevlīd hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 11). [mürūr itmek gerek,]*
- dehrler **mürūr itmek gerek** ki anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve ol bir vücūd idi ki aṣrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 15). [mürūr itmek gerek,]*

mürüvvet: *Cömertlik, ihsan, lütuf.*

- saḫāvetde tamām müsellem ve **mürüvvetde** maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẓīri yoġ idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 13). [mürüvvetde, -de]*

mürüvvet ü futuvvetde: *Fütüvvet, cömertlik, el açıklığı.*

- yegāne-i zamān idi ve **mürüvvet ü futuvvetde** uʿcūbe-i cihān idi kerīmü'l-ʿasr ve cevādü'd-dehr idi cemīʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ üzerine ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 13). [mürüvvet ü futuvvetde, -de]*

müṣāḥib: *Birbiriyle musahabe eden, sohbette bulunan, konuşan, arkadaş.*

- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi ve niçe müddet anuñ **müṣāḥibi** idi Bu ṭāyifenüñ ulularından ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden idi Fażāyili bī-ḥad ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 7). [müṣāḥibi, -i]*

müsāʿid olup: *Uygun, elverişli olmak; yardım etmek.*

- tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup tevbesine sebeb oldı kendü dünyā ararken baḫtı **müsāʿid olup** nā-gāh āḫıratı buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki ḫaberi yoġ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 2). [müsāʿid olup, -up]*

müshil: *Bağırsakların çalışmasını sağlayan, kabızlığı giderici ilâç.*

- gönül marażlarınuñ devāsını anlar bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar bilürler gāh **müshil** virürler gāh ḳabż gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 16). [müshil,]*

müşīb-i esrār-ı ma'ārif olmaz: *Allah'ın ilminin sırlarına erişen kişi olmak.*

- nice gerekse göñle müyesser olmaz her mü'min-i müsāb olan **muşīb-i esrār-ı ma'ārif olmaz** ve her ḥāmil-i kitāb olan 'ārif-i nüket ü laṭāyif olmaz her rūz āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 2). [muṣīb-i esrār-ı ma'ārif olmaz, -maz]*

müsinn-i nisā: *Kadının yaşlısı, ihtiyarı.*

- mes'elede birine her ḳażiyyede taḳlīd eyleye müctehidlerden göñli istedügine meselā Ḥanefī'ye taḳlīd eyleye **müsinn-i nisā** nāḳıṣ vużū olmamaḳda ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 6). [müsinn-i nisā,]*

müslümān: *İslâm dîninden olan kimse, müslim.*

- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve babañ ise bir kişidür **müslimānlar** içinde andan bedter ādem yok Saña bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 2). [müslimānlar, -lar]*
- itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olursın Ve cehl-ile bir **müslümān'a** ṭaʿn itmiş olırsın didi Ve eydürdi ki Bir kişi ki kendü nefsine ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 15). [müslümān'a, -a]*
- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada **Müslümān** ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [müslümān,]*
- kendü ʿāẕāb çeker bir **müslümānı** ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 7). [müslümānı, -ı]*
- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek **müslümān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 6). [müslümān,]*
- yitişür gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp gelür bir süri **müslümānları** şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿameli ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 7). [müslümānları, -lar, -ı]*
- ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol ḥāline nedmān u peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir tāze **Müslümān'dur** ḥāşā ki böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 2). [müslümān'dur, -dur]*
- mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir **Müslümān** ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḫmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 4). [müslümān,]*

müslümān olanlara: *İslam dininden olan kimse, mümin.*

- taḫşeʿa ḳulūbuhum li-ẕikri'llāhi yaʿni **Müslümān olanlara** henüz vaḳt olmadı mı ki Allāh'a döneler hemīn bunı işitmekle bi'l-külliye maʿāsīye tāyib ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 3). [müslümān olanlara, -lar, -a]*

müslümān olursın: *İslâm dîninden olmak.*

- bişürmezsin Rabb'uñ kefīl olup durur rızḳuña sen gine çalışup ṭurursın bilmezem ki sen bu inanmaġla nice **Müslümān olursın** Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 14). [müslümān olursın, -ur, -sın]*

müsmir olur: *Meyve vermek.*

- olur ki yoḳlıḳ çeşme-sārından şu verile ḥayāt şeceresi ol zamān **müṣmir olur** ki ravżа-ı fanāda dikile ve vücūd ekinleri ol vaḳt ḥāṣıl virür ki mezraʿa-i ʿademde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 1). [müṣmir olur, -ur]*

müstaʿceb olmaz: *Tuhaf, acayip olmak.*

- kişinüñ ḳudreti olmaz nādir olur ammā ehlu'llāh arasında eksik degüldür böyle daḫı bulınur erbāb-ı ḳulūbdan kerāmāt **müstaʿceb olmaz** ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 8). [müstaʿceb olmaz, -maz]*

müstaġraḳ eyleye:*Gark etmek; batırmak. II Birine bir şeyi bol bol vermek.*

- anda bir meşhūr mekāndadur Ḥaḳ taʿālā anı āḫıratda raḥmetine ġarḳ ve cennetde niʿmetine **müstaġraḳ eyleye** Dünyādaki açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 8). [müstaġraḳ eyleye, -y, -e]*

müstaġraḳ ide: *Gark etmek; batırmak. II Birine bir şeyi bol bol vermek.*

- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı luṭfına ġarḳ ve niʿmetine **müstaġraḳ ide** ve rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 2). [müstaġraḳ ide, -e]*

müstaġraḳ idüp: *Gark etmek; batırmak. II Birine bir şeyi bol bol vermek.*

- dōstı Ẕū'n-Nūn gelür anuñ istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı raḥmetine ġarḳ ve luṭfına **müstaġraḳ idüp** cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 12). [müstaġraḳ idüp, -üp]*

müstaġraḳ olmışdı: *Batmak, gark olmak.*

- Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine **müstaġraḳ olmışdı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 4). [müstaġraḳ olmışdı, -mış, -dı]*

müstaġraḳ olur: *Batmış olmak. II Bir şeyle aşırı derecede dolmuş olmak; bürünmek.*

- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār **müstaġraḳ olur** leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 13). [müstaġraḳ olur, -ur]*

müstaġraḳ-ı niʿmet idüp: *Nimetlere dalmış (kişi) etmek.*

- ġarīḳ-i raḥmet ve cennetde **müstaġraḳ-ı niʿmet idüp** ʿulemā-yı ẓāhir maḳāmātından erfaʿ ve aʿlāsında erbāb-ı ḳulūb derecātından evlā ve eṣnāsında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 13). [müstaġraḳ-ı niʿmet idüp, -üp]*

müstaġraḳ-ı viṣāl ola: *(Allah'a) kavuşmanın verdiği coşkuyla kendinden geçmek, vecd içinde olmak.*

- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde fenāsı tamām olmamışdur ki **müstaġraḳ-ı viṣāl ola** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 14). [müstaġraḳ-ı viṣāl ola, -a]*

müstaġreb olmaz: *Garip, acayip olmak.*

- mükāşifātdan ḫavārik **müstaġreb olmaz** bunlar bize aġır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar anlaruñ nefsleri ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 9). [müstaġreb olmaz, -maz]*

müstaḥaḳ görmemek gerek: *Layık görmemeli.*

- belki kişi Rabb'inüñ kendüye niʻmetini az bilmemek gerek ve kendüyi ol niʻmete **müstaḥaḳ görmemek gerek** ol kendüye virileni bir ulu ʻiṭā bilmek gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 4). [müstaḥaḳ görmemek gerek, -me, -mek]*

müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet: *İbadetlerin tamamının layığı, hak edeni.*

- maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve Rabb'ini **müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet** görür hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve ancaḳ bunı gözedüp ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 3). [müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet,]*

müstaḥkem: *Dayanıklı, sağlam.*

- ki şeyḫini göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde **müstaḥkem** ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 11). [müstaḥkem,]*

müstaḥkem ola: *Sağlam olmak.*

- maḥabbet-i maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām **müstaḥkem olmışdı** ki āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 2). [müstaḥkem olmışdı, -mış, -dı]*
- muḥkem olur ve taḳvāsı daḫi **müstaḥḳem olur** hiç anuñ gibi kimseden işidilmemişdür ki emr-i şerʿde taḳṣir ider belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 7). [müstaḥḳem olur, -ur]*
- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve şol şeyḫüñ ki ādāb-ı sünneti **müstaḥkem ola** bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 13). [müstaḥkem ola, -a]*

müstaʿid: *Öğrenmeye, anlamaya yeteneği olan, zeki, akıllı, istîdatlı.*

- eger bir **müstaʿid** daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 3). [müstaʿid,]*

müstaḳbil ola: *İstikbâl eden, karşılayan kişi olmak.*

- bir ʿazīzi **müstaḳbil ola** Kaʿbe bir kişiye döner ki tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle ki her ne söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 3). [müstaḳbil ola, -a]*

müstaḳil olur: *Bağımsız olmak, bağlı olmamak.*

- olmaz re'yi-y-ile ʿamel iderse ol ʿameli ḳabūl olınmaz ḫaṭā olup müctehid ḳavli-y-ile ʿamel itmek yig olur andan ki ḥaḳḳ olup re'yinde **müstaḳil olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 18). [müstaḳil olur, -ur]*

müstaʿlī-i maḳāmat-ı münīfe: *Yüce makamlara yükselen.*

- **müstaʿlī-i maḳāmat-ı münīfe** ve müstevlī-i derecāt-ı şerīfe mürtāż-ı riyāżet-i ḫāne-i ibādet meblaġ-ı mübāliġ-i zühd ü ṭāʿat maḳbūl-i ʿubbād-ı şarḳ u ġarb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 3). [müstaʿlī-i maḳāmat-ı münīfe,]*

müstecāb: *Kabul olunmuş.*

- müstecāb idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 19). [müstecāb,]*
- daʿvātı **müstecāb** idi Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 1). [müstecāb,]*

müstecāb ola: *İcabet edilmek, kabul olunmak.*

- müsteṭāb ola ve her dem duʿāsı **müstecāb ola** tamām naẓarın gidermek gerek esbābdan ve ṭamaʿın kesmeñ gerek her bābdan teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 1). [müstecāb ola, -a]*

müstecābü'd-daʿvāt: *Cenâbıhak katında duâsı makbul olan, geri çevrilmeyen.*

- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu'n-niyyāt ve **müstecābü'd-daʿvāt** idi Mücāvir-i ḫalevāt ve mülāzım-ı ʿibādāt idi Kerāmātı nā-māʿdūd ve riyāżātı nā-māḥdud idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 7). [müstecābü'd-daʿvāt,]*

müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir: *Övünülecek şeyleri ve cömertliği kendisinde toplayan.*

- Ebū Hāzem daḫi maḳbūl-i ekābir ve **müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir** idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi ve aṣḥāb-ı ḥaḳikatüñ müstenedi idi Niçe meşāyıḫuñ pīşvası *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 5). [müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir,]*

müstefīd ü muḳterif: *Yararlanan, faydalanan, istifade eden (kimse).*

- ve fażāyili baḥrinden **müstefīd ü muḳterif** idiler Ammā rumūzını ʿavām fehm idemedüklerinden ve kelimātını ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 1). [müstefīd ü muḳterif,]*

müstehlek olur: *Yok olmak.*

- **müstehlek olur** İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥale uġrayan bilür ki anda ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol leẕẕetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 9). [müstehlek olur, -ur]*

müstekin olur: *Gizlenmiş olmak.*

- eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh'uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti **müstekin olur** ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 14). [müstekin olur, -ur]*

müstened: *Dayanak.*

- Ebū Hāzem daḫi maḳbūl-i ekābir ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi ve aṣḥāb-ı ḥaḳikatüñ **müstenedi** idi Niçe meşāyıḫuñ pīşvası *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 6). [müstenedi, -i]*

müstesnā: *Dışında, hâriç.*

- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol **müstesnādur** ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 3). [müstesnādur, -dur]*

müstetāb: *Hoş bulunmuş, beğenilmiş, makbul.*

- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı **müstetāb** ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 18). [müstetāb,]*
- verāʿ bābında anuñ mübālaġasınuñ ġāyeti yoḳdur Cemīʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı **müsteṭāb** idi ve cümle efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 18). [müsteṭāb,]*

müsteṭāb ola: *Makbul olmak.*

- **müsteṭāb ola** ve her dem duʿāsı müstecāb ola tamām naẓarın gidermek gerek esbābdan ve ṭamaʿın kesmeñ gerek her bābdan teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 1). [müsteṭāb ola, -a]*

müstevcib olmamışdı: *Gerektirmek, îcap ettirmek.*

- oldı ve tevbesine daḫı bir ḳavī bāʾiṣ mūcib ve bir muḥkem sebeb **müstevcib olmamışdı** belki ceẕbe-i Ḥażret-i Ḥaḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 18). [müstevcib olmamışdı, -ma, -mış, -dı]*

müstevcib-i raḥmet olur: *Rahmete layık kimse olmak.*

- **müstevcib-i raḥmet olur** hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫiẕmetinde ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 11). [müstevcib-i raḥmet olur, -ur]*

müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz: *Cezaya layık olmak.*

- şayılur Hemīn andan aña şol fāyide olur ki anā mażarret olmaz ol ḥarāma mürtekib olup **müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz** ammā nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 18). [müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz, -maz]*

müstevlī-i derecāt-ı şerīfe: *Mübarek mertebeleri ele geçiren.*

- müstaʿlī-i maḳāmat-ı münīfe ve **müstevlī-i derecāt-ı şerīfe** mürtāż-ı riyāżet-i ḫāne-i ibādet meblaġ-ı mübāliġ-i zühd ü ṭāʿat maḳbūl-i ʿubbād-ı şarḳ u ġarb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 3). [müstevlī-i derecāt-ı şerīfe,]*

müstmend olur: *Biçare, zavallı olmak.*

- her dervīşden **müstmend olur** ve girçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 19). [müstmend olur, -ur]*

müsellem: *Doğruluğu herkesçe kabul edilmiş (kişi).*

- zümre-i evliyānuñ ʻumdesi idi erbāb-ı şerīʻat yanında **müsellem** ve aṣḥāb-ı ṭarīḳāt ḳatında mükerrem idi İmām-ı Ḥaḳ ve muḳtedā-yı muṭlaḳ idi ʻubbād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 7). [müsellem,]*
- kimseye ḫizmet itmişdi ve ekser-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi Cemīʻisinüñ ḳatında **müsellem** ve cümlesinüñ yanında mükerrem idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 10). [müsellem,]*
- muḥteremān-ı erbāb-ı şerīʻatden idi Hem taṣavvufda bī-naẓīr ve hem ʻilmde mükerrem idi ve hem cūdda bi-mesel ve hem şecāʻatda **müsellem** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 8). [müsellem,]*
- nice **müsellem** ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʻİlm-i ẓāhirde faẕl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʻizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 11). [müsellem,]*
- saḫāvetde tamām **müsellem** ve mürüvvetde maḳbūl-i ʻālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẓīri yoġ idi zamānında merciʻ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 13). [müsellem,]*

müsellem ü muḳarrerlerden: *Doğruluğu, gerçekliği ispatlanmış, herkes tarafından kabul edilmiş.*

- eksik ḳomadılar Fi'l-cümle Süfyān-ı Sevrī zamānında ġāyet ulu muʻteberlerinden idi ve ʻahdında faẕlı **müsellem ü muḳarrerlerden** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 18). [müsellem ü muḳarrerlerden, -ler, -den]*

müṣennefāt: *Yazılmış, telif edilmiş eserler.*

- maẕbūt u ḫūb olurdı yaʻnī taḳavvīsi ziyāde olduġınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʻulūmda çoḳ **müsennefātı** var idi ve her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 14). [müsennefātı, -ı]*

müşābihāt: *Benzerlikler.*

- kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī içinde **müşābihāt** olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 6). [müşābihāt,]*

müṣaʻbız-ı devrān: *Felek hokkabazı.*

- ol ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür **müṣaʻbız-ı devrān** ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 1). [müṣaʻbız-ı devrān,]*

müşāhede: *Gözlem. II Tasavvufî açıdan Allah'ın tecellilerini görme ve ilâhî sırlara vakıf olma.*

- mücāhedeleri ve bī-ḳuṣūr **müşāhedeleri** vardur Baʻżıları Ġulām diyü adını taṣḥīf iderler vech-i tesmiyesini bilmedüklerinden taḥrīf iderler Baʻżı ekābirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 9). [müşāhedeleri, -ler, -i]*
- Merv'den idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʻİlm-i uṣūlde ve furūʻda kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve **müşāhedesinüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 8). [müşāhedesinüñ, -si, -nüñ]*

- ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol **müşāhede** ile görür Her dem ki ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 6). [müşāhede,]*
- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline **müşāhede** gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 16). [müşāhede,]*
- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili **müşāhededе** idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 10). [müşāhededе, -de]*
- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise **müşāhede** it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm ṣulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 1). [müşāhede,]*
- **müşāhedelerinde** şöyle bilürler ki bir kişi bir kişiyi mesāvī itse hemīn anuñ etin yir görürler ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 9). [müşāhedelerinde, -ler, -i, -n, -de]*
- yirlerde ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve **müşāhedesi** bī-ʿadd idi giceler irtelere degin ṭāʿat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 11). [müşāhedesi, -si]*
- olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü **müşāhedesidür** sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 12). [müşāhedesidür, -si, -dür]*
- ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd ve tevḥīdde tamām nihāyetine varmış idi ve mücāhede ve **müşāhededе** aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idi ʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 16). [müşāhededе, -de]*

müşāhede ider: *Görmek, şâhit olmak.*
- ki ṣarīḥ **müşāhede ider** göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol aña ınandum ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 17). [müşāhede ider, -er]*

müşāhede it: *Görmek, gözlemlemek.*
- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise **müşāhede it** didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm ṣulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 1). [müşāhede it,]*

müşāhede ḳıldum: *Görmek, gözlemlemek.*
- **müşāhede ḳıldum** ammā ṭaʿām sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar ki cehd itdüm bir pāra yiyem mümkin olmadı ki bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 15). [müşāhede ḳıldum, -dum]*

müşāhede ḳılurlar: *Görmek, gözlemek.*
- ve ṣunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ **müşāhede ḳılurlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 18). [müşāhede ḳılurlar, -ur, -lar]*
- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı **müşāhede ḳılurlar** ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 1). [müşāhede ḳılurlar, -ur, -lar]*

müşāhede-i aḥvāl-i derecātda: *Makamların hallerini görme.*

- derecātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 19). [müşāhede-i aḥvāl-i derecātda, -da]*

müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda: *Cenâbıhakk'ın kudretinin tecellisini seyretmek.*

- rūḥları leẕẕeti ol yoldan ṭālib olur ammā şunlar ki dāyim göñülleri iṭṭılā'-ı esrār-ı lāhūtda olur ve her vaḳt şevḳleri **müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda** olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 10). [müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda, -da]*

müşerref ü muʿaẕẕam eyleyüp: *Şerefli ve yüce eylemek.*

- firdevs-i muʿallāda teşrīf-i cemāli ile **müşerref ü muʿaẕẕam eyleyüp** ebedī menzilini fī maḳʿadi ṣıdḳın ʿinde melikin muḳtedir eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 3). [müşerref ü muʿaẕẕam eyleyüp, -y, -üp]*

müşerref ü mükerrem eyleye: *Şerefli ve aziz eylemek.*

- muʿallāda ziyāde ḳılup niʿmetleri-y-ile **müşerref ü mükerrem eyleye** Āmīn Yā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 5). [müşerref ü mükerrem eyleye, -(y), -e-y, -e]*

müşkil: *Güçlük, zorluk, sıkıntı.*

- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ **müşkili** olur ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẕdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 13). [müşkili, -i]*
- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā **müşkil** budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 6). [müşkil,]*

müşkil: *Güç, zor, çetin.*

- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki **müşkildür** anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [müşkildür, -dür]*
- 'Ulemāya bundan **müşkil** olmaz ki müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Ya'nī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 13). [müşkil,]*

müşkil: *Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele.*

- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān oḳurdı tā aña degin ki **müşkil** tamām ḥall olurdı Meşāyiḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 4). [müşkil,]*
- ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ʿulemādan teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eylemedi İmām Şāfiʿī ol zamānda oġlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 16). [müşkilini, -i, -n, -i]*

müşkil olsa: *Zor, çetin olmak.*

- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve دونله لر ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki **müşkil olsa** biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 2). [müşkil olsa, -sa]*

müşkil olur: *Zor, çetin olmak.*

- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem-i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet **müşkil olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 8). [müşkil olur, -ur]*

müşrik: *Allah'a ortak kabul eden, şirk işleyen.*

- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol ki ṣaḳın **müşrik** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [müşrik,]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh 'āṣī diyesin gāh 'ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh **müşrik** sen ne dirseñ di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 8). [müşrik,]*

müşrik olandan: *Allah'a şerik, ortak koşan.*

- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da **müşrik olandan** da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nevʿ cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 11). [müşrik olandan, -dan]*

müşrik olma: *Allah'a ortak kabul eden, şirk işleyen olmak.*

- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 15). [müşrik olma, -ma]*

müştaḳḳ olur: *Türemiş olmak.*

- ḥaḳīḳati dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur ve her fi'li bir masdār-ı bāṭıldan **müştaḳḳ olur** ṭabīʿatı bī-hamiyyet ü 'ār olur ve āyine-i vücūdı pür jengār olur ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 4). [müştaḳḳ olur, -ur]*

müştebih: *Şüpheli.*

- nifāḳ olur mü'mine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maṣlaḥat içün olıcaḳ şerʿan nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe **müştebih** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 16). [müştebih,]*

müştehāsını virür: *Arzu ve isteğini vermek.*

- ṭabʿına her dem **müştehāsını virür** ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 13). [müştehāsını virür, -ür]*

müşteheyāt: *İstenilen, arzu edilen, iştah kabartan şeyler.*

- idüp aladur ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü **müşteheyātına** ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve dünya yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 6). [müşteheyātına, -ı, -n, -a]*
- **müşteheyātıdur** şeyḫ olanlar bunları tamām farḳ itmek gerek şehvet yolını ḳoyup 'aḳl yolına gitmek gerek şol şeyḫ ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ'ı … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 5). [müştaheyātıdur, -ı, -dur]*

müşterek: *Ortak. II Aynı.*

- ḫayāle gelmiş degüldür bu ḳadar **müşterek** ki anuñ içinden tevātür bulur maʿlūmdur ki ol mıḳdār daḫı ne ḳadar olur Rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 13). [müşterek,]*

mütaʿallik: *Bağlı, ilgili, alakalı.*

- bedendür anı bilmezler ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām **mütaʿallik** ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 12). [mütaʿallik,]*

mütābaʿat idevüz: *Tabi olmak, uymak.*

- ḳudretümüz olduḳça ferāyiże ve sünnete iṭāʿat idevüz cehd eyleyevüz ki ṭarīḳa-i nebeviyyeye **mütābaʿat idevüz** Süfyān-ı Sevrī'den rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 10). [mutābaʿat idevüz, -evüz]*

mütābaʿat ḳıla: *Takip etmek, uymak.*

- ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde ḳāyim olur Her bir dervīş ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur ki aña **mütābaʿat ḳıla** ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 18). [mütābaʿat ḳıla, -a]*

müṭāf-ı ʿālem oldı: *Alemin tavaf olunan kişisi olmak.*

- gibi göñülleri ṭavāf itdügi-içündür ki kendü daḫı **müṭāf-ı ʿālem oldı** ve bunuñ gibi ʿazīzlere ʿizzet eyledügi-içündür ki kendü daḫı ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 17). [müṭāf-ı ʿālem oldı, -dı]*

mütāba'at idenüñ: *Birine uyup arkasından giden, izinden giden, ona tâbi olan.*

- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur ve aña **mütāba'at idenüñ** ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 1). [mütāba'at idenüñ, -üñ]*

müṭālaʿa: *Okuma.*

- egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde **müṭālaʿasını** andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 16). [müṭālaʿasını, -sı, -n, -ı]*
- iş görilmez Bu ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde **müṭālaʿayı** dürüst görmez Ol bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 5). [müṭālaʿayı, -y, -ı]*
- ḳılmaz ve illā mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye **müṭālaʿasını** dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 7). [müṭālaʿasını, -sı, -n, -ı]*

mütālaʿa idüp: *Okumak.*

- bahāne olmayınca mümkin degül ki yola gire ve andan oḳumayınca **mütālaʿa idüp** dānişmend ola Ḥaḳ taʿālā niẓām-ı ʿālemi böyle itmişdür ve bu kārgāhı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 18). [mütālaʿa idüp, -üp]*

müṭālaʿa itmek: *Okumak.*

- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda **müṭālaʿa itmek** olmaz ve ol maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 4). [müṭālaʿa itmek,]*

müṭālaʿa ḳılur: *Okumak.*

- ol esnāda tamām faḳrı var idi bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu **müṭālaʿa ḳılur** Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 2). [müṭālaʿa ḳılur, -ur]*

müṭāvaʿat itmez: *Boyun eğmek, itaat etmek.*

- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür **müṭāvaʿat itmez** ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 6). [müṭāvaʿat itmez, -mez]*

müṭāvi' olur: *İtaat eden olmak.*

- ḥāline tābiʿ olur şöyle ki ol ṣuver-i miṣāliyye bu ṣuver-i ḫāriciyyeye **müṭāvi' olur** her kim ki diler menāmı dāyim ṣādıḳ ola ve her kim ki diler vāḳıʿası vākıʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 12). [müṭāvi' olur, -ur]*

mütażarriʿ oldı: *Boyun bükerek yalvarmak.*

- ve ḳażiyye nice idügin taḳrīr itdiler Ol daḫı hemān **mütażarriʿ oldı** Ḥażret'e müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete Ol sāʿatda bir ʿaẓīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 13). [mütażarriʿ oldı, -dı]*

müteʻaffin olup: *Çürüyüp bozulmak, kokuşmak.*

- ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur ve ʻāṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur ve ʻişyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur **müteʻaffin olup** ḳurdlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 16). [müteʻaffin olup, -up]*

müteʿallik olan: *İlgili, alakalı olan kimse.*

- Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye **müteʿallik olan** ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 2). [müteʿallik olan,]*

müteʿallik olup: *İlgili, bağlı olmak.*

- olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelam olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 13). [müteʿallik olup, -up]*

müteʿallik olup ṭurur: *İlgili, bağlı olmak.*

- yabanda ʿibādetle Mescid-i Aḳṣā'da ʿibādet bir mi olur Bunca aṣfiyānuñ ervāḥı aña **müteʿallik olup ṭurur** ve bir niçe enbiyā-yı mürselīn anı ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 4). [müteʿallik olup ṭurur, -up, - ṭurur-ur]*

müteʿallik̠ ve merbūṭ olmaz: *Bağlı olmak.*

- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [müteʿallik̠ ve merbūṭ olmaz, -maz]*

müte'assir olur: *Zor, güç, zahmetli olmak.*

- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekessir olur ve aña bir ḥālde ṭurmaḳ **müte'assir olur** Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 10). [müte'assir olur, -ur]*

müteʿayyin: *Belli, aşikar.*

- ḳadīm degül idügi ḫōd ẓāhir ü mübeyyendür kelimāt-ı mutaşarrıma ve müteceddidenüñ ḫōd ḥudūṣı cemī' 'uḳalā ḳatında **müte'ayyindür** İmām Aḥmed bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 2). [müte'ayyindür, -dür]*
- ḳatında **müteʿayyin** idi ve Ḥaḳ taʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde mütaʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 5). [müteʿayyin,]*

müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [mütaʿayyin,]*

- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol **müte'ayyin** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 4). [müte'ayyin,]*

müte'ayyin: *Bir yerin, bir bölgenin belli başlı kimselerinden olan, tanınmış, îtibarlı, mûteber.*

- cemī'isi zamānuñ **müte'ayyin** bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri İmām 'Alī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 7). [müte'ayyin,]*

müteʿayyin olan: *Îtibarlı, mûteber olan kimse.*

- māyede **müteʿayyin olan** ol olup ṭurur Baʿżı ehlu'llāhdan rivāyet olınur ki Ḫıżr peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki Şāfiʿī nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 15). [mütaʿayyin olan,]*
- Eşitdi Şol **müteʿayyin olan** evtāduñ birisidür Ḫvāce ʿAbdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur ki eydürdi Ben Şāfiʿī meẕhebinden degülem ammā Şāfī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 17). [mütaʿayyin olan,]*

mütecāviz: *(Sınır, had vb. ile) Geçen, aşan, tanımayan.*

- fażā'ili bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti **mütecāvizdür** ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 8). [mütecāvizdür, -dür]*

müteceddide: *Yenilenen, yenileşen.*

- ḳadīm degül idügi ḫōd ẓāhir ü mübeyyendür kelimāt-ı mutaşarrıma ve **müteceddidenüñ** ḫōd ḥudūṣı cemī' 'uḳalā ḳatında müte'ayyindür İmām Aḥmed bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 2). [müteceddidenüñ, -nüñ]*

müte'ehil: *Evli olan kimse.*

- **müte'ehilden** anuñ ḥāli yigrek olur te'ehhüldeki meşūbātından bunuñ tecerrüddeki ḥasenātı gökcek olur ammā eger ol ḥasenātla te'ehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 13). [müte'ehilden, -den]*

müte'errī vü mütecerrid olurlar: *(Bir şeyden) Kurtulmuş, soyunmuş olmak, (o şeyi) üzerinden atmış olmak.*

- ammā bu ḳażiyye bizüm kendü 'ayb u noḳṣānumuzdandur ve bu ḫālet bizüm ḳuṣur u 'ażalātumuzdandur Şunlar ki zamāndan **müte'errī vü mütecerrid olurlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 16). [müte'errīvü mütecerrid olurlar, -ur, -lar]*

mütefāvit: *Çeşitli, farklı.*

- baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla **mütefāvit** gözükür Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 4). [mütefāvit,]*

mütefāvit olur: *Farklı, çeşitli, muhtelif olmak.*

- **mütefāvit olur** bir ḳarāra ṭurmaz Birinüñ ḥāli-y-ile birine ḥükm itmek olmaz ve birinüñ ḥāli ile birine ḳıyās olınmaz Anuñ içün dirler ki şūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 1). [mütefāvit olur, -ur]*
- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti **muḫtelif olur** ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda birine bir ḥālde bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 4). [mütefāvit olur, -ur]*
- iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve bu fiʿlüñ aḥkāmı **mütefāvit olur** tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 5). [mütefāvit olur, -ur]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile **mütefāvit olur** baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 10). [mütefāvit olur, -ur]*
- aña andan ulu 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine **mütefāvit olur** ba'żı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). [mütefāvit olur, -ur]*
- dimekle olmaz her ne ḳadar ki başīret gözi açılursa gine **mütefāvit olur** anuñ ḥicābı ḳatı çoḳdur ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẓāma maʿrifetler olur ki evliyā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 15). [mütefāvit olur, -ur]*
- **mütefāvit olur** her mizācuñ riyāżeti aña münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kişi ki namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 7). [mütefāvüt olur, -ur]*

müteferriʿ olan: *Bir kökten çıkıp dallara, kollara, kısım ve şûbelere ayrılan.*

- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti **müteferriʿ olan** aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 13). [müteferriʿ olan,]*

müteḥayyir ḳalup: *Şaşırıp kalmak, hayrete düşmek.*

- eli yana ol bāṭıl üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş ikisine daḫı kār itmedi Mālik bundan **müteḥayyir ḳalup** Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 14). [müteḥayyir ḳalup, -up]*

müteḥayyir oldum: *Hayrette kalmak, şaşırmak.*

- ḳaldı Bu fikr-ile **müteḥayyir oldum** hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 7). [müteḥayyir oldum, -du, -m]*

müteḥayyir olup: *Hayrete kapılmak, şaşırmak.*

- Ḫōşgeldüñ yā Herem bin Ḥayyān didi Herem **müteḥayyir olup** Neden bildüñ didi Üveys eyitdi Nebbe'eniye'l-ʿalīmu'l-ḫabīr Ervāḥuñ biri biri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 9). [müteḥayyir olup, -up]*

müteḥayyir ü medhūş: *Şaşkın, şaşırmış.*

- yirde **müteḥayyir ü medhūş** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 19). [müteḥayyir ü medhūş,]*

müteḳaddimīn: *Öncekiler. II Önceki veliler.*

- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ ẕaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve **müteḳaddimīnüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 10). [müteḳaddimīnüñ, -üñ]*

mütekebbir: *Büyüklük taslayan, kendini beğenmiş (kimse), kibirli.*

- ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine 'izzet ḳoya ol kişinüñ tevāżuʿdan naṣībi olmaz maḥrūm olur hemīn **mütekebbirler** defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 18). [mütekebbirler, -ler]*

mütekebbir olurlar: *Kibirli olmak.*

- fuḳahāda igen çok ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim **mütekebbir olurlar** ve dervīşlerde ekser budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 10). [mütekebbir olurlar, -ur, -lar]*

mütekellim olur: *Konuşan, söyleyen kimse olmak.*

- Rabb'ine 'ālim olur dīnine ẕākir olur lisānla sāmi' olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle **mütekellim olur** hem lafẓla hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 8). [mütekellim olur, -ur]*

mütekessir olur: *Çok olmak.*

- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı **mütekessir olur** ve aña bir ḥālde ṭurmaḳ müteʿassīr olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 10). [mütekessir olur, -ur]*

mütelāşi olur: *Yok olmak.*

- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar reng almışlardur her ne renge baḳarlarsa kendilerinde **mütelāşi olur** hīç reng yoḳdur ki aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 10). [mütelāşi olur, -ur]*

mütelāzım olur: *Lüzumlu, gerekli olmak.*

- gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki maʿrifet birbirine **mütelāzım olur** ve iḥtimāl var ki Bāyezīd'üñ ol sözi istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 10). [mütelāzım olur, -ur]*

mütemekkin olur: *Yerleşmiş olmak.*

- eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh'uñ maḥabbeti **mütemekkin olur** ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 13). [mütemekkin olur, -ur, -]*

mütemekkin-i ḫāne-i ṣafā: *Huzur evinin yerleşeni, mukimi.*

- bürhān-ı mesālik-i taḥḳīḳ **mütemekkin-i ḫāne-i ṣafā** ve mütevekkil-i rāh-ı Ḫudā pīşvā-yı kāmilīn ve muḳtedā-yı ehl-i dīn maḥrem-i esrār-ı ilāhī ve ġavvās-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 3). [mütemekkin-i ḫāne-i ṣafā,]*

mütemekkin-i ṣāha-ı bārgāh-ı ḳudsī: *Kudsiyet sarayında oturan.*

- ve ġurre-i rū-yi ḥaḳīḳaṭ maʿden-i mürüvvet ve kān-ı ṣafā sālik-i mesālik-i Muṣṭafā beşerīü'z-zāt ve melekīü'ṣ-ṣıfāt **mütemekkin-i ṣāha-ı bārgāh-ı ḳudsī** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 4). [mütemekkin-i ṣāha-ı bārgāh-ı ḳudsī,]*

mütemessil: *Birinin şekil ve suretine girmek, kendini ona benzetmek, onun gibi olmak; vücut bulmak.*

- mütemessil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 19). [mütemessil,]*

mütemessil olur: *Birinin şekil ve suretine girmek, kendini ona benzetmek, onun gibi olmak; vücut bulmak.*

- cihetine cālibdür ecsām-ı laṭīfe gibi her ne şekle dilerse müteşekkil olur melā'ike vü cin gibi her ne ṣūrete isterse **mütemessil olur** anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 12). [mütemessil olur, -ur]*

mütenebbih olmayup: *Aklını başına toplamak, ibret almak, akıllanmak, uyanmak.*

- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidayet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 11). [mütenebbih olmayup, -ma, -y, -up]*

mütenebbih olur: *Aklını başına toplamak, ibret almak, akıllanmak, uyanmak.*

- vardur anları riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim ol kişi **mütenebbih olur** ol şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 10). [mütenebbih olur, -ur]*

müteraḳḳıb olur: *Gözleyen, gözeten olmak.*

- ṭāʿate inanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa **müteraḳḳıb olur** bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 2). [müteraḳḳıb olur, -ur]*

müteraṣṣıd olur: *Gözden kaçırmamak için dikkatle bakan, gözleyen, gözetleyen olmak.*

- ṭāʿate inanıbilür her dem tevfīḳe **müteraṣṣıd olur** bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 1). [müteraṣṣıd olur, -ur]*

müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl: *İmkan ve fırsatı gözeten, bekleyen, kollayan (kimse).*

- ve'l-ḥāl gerek ṣūfī **müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl** gerek Fi'l-cümle Ḥabīb-i ʿAcemī meşāyıḫ arasında muʿteber ululardan idi ve zamānında tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 3). [müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl,]*

müterettib olur: *Düzene girmiş, tertiplenmiş olmak.*

- nāṣī olup **müterettib olur** ve her kimde ki ḫavf ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan ḥasenātuñ ḳanḳısı bulınır Pes neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 15). [müterettib olur, -ur]*

muʿterif: *İtirâf eden, ikrar eden.*

- ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına nis̲ār idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına **muʿterifler** idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 8). [muʿterifler, -ler]*
- fażlına muḳirr ü **muʿterif** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 19). [muʿterif,]*

müteşābihāt: *Kuran'da manası açık ve kesin olmayan, tefsire ihtiyaç gösteren ayetler, müteşabih ayetler.*

- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar şol **muteşābihāt** ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi'l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 17). [muteşābihāt,]*
- kelāmu'llāhda olan **müteşābihāt** her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī içinde müşābihāt olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 5). [müteşābihāt,]*
- mahrūb ider cūd bir ednāya 'izzet virür ve büḫl bir a'lāya z̲illet virür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki ḳādir olur şer'üñ muḥkemātın **müteşābihātından** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 4). [müteşābihātından, -ı, -n, -dan]*
- bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve ẓuhūr ider ol sebebden żarūrī aña münāsib aḥkām ister fi'l-cümle nite ki 'ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki **müteşābihātı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 10). [müteşābihātı, -ı]*

müteşābihāt: *Temsil ve benzetmelerle açıklanan, anlaşılması zor, çok yüksek hakikatler.*

- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīkde daḫı anca **müteşābihātı** bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [müteşābihātı, -ı]*

• ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīkde daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına göre **müteşābihātı** olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 16). [müteşābihātı, -ı]*

müteşābihāt-ı havāyı: *Nefisle ilgili olan, mânâsı açık ve kesin olmayan, tefsir ve tevîle ihtiyaç duyan âyetler.*

• muḥkemātdan seçeler hem-çunān mürşīd dirilenlere daḫı vācibdür ki **müteşābihāt-ı havāyı** muḥkemāt-ı ʿakldan farḳ ideler eyle olmayınca anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 12). [müteşābihāt-ı havāyı, -y, -ı]*

müteşābihe : *Kur'an-ı Kerim'de mânâsı açık ve kesin olmayan, tefsir ve tevîle ihtiyaç gösteren âyetler, müteşabih ayetler.*

• kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye **müteşābihe** bir kişiye olmaz belī içinde müşābihāt olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 6). [müteşābihe,]*

müteşābih-i havādan: *Kur'an-ı Kerim'de mânâsı açık ve kesin olmayan, tefsir ve tevîle ihtiyaç duyan âyet.*

• seçmege ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol kişi ki muḥkemāt-ı ʿaḳlı **müteşābih-i havādan** farḳ ider ol kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 6). [müteşābih-i havādan, -dan]*

müteşekkil olur: *Şekil ve sûret kazanmak, şekillenmek.*

• cihetine cālibdür ecsām-ı laṭīfe gibi her ne şekle dilerse **müteşekkil olur** melā'ike vü cin gibi her ne ṣūrete isterse mütemessil olur anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 11). [müteşekkil olur, -(u)r-ur]*

mütevātir el-maʿnādur: *Sözleri farklı olmakla beraber senetlerini zikrederek senedi oluşturan tüm râvîlerin aynı anlam ile rivayet ettikleri haberler. II Kelâm ve fıkıh usulü terimi.*

• ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye **mütevātir el-maʿnādur** her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 8). [mütevātir el-maʿnādur, -dur]*

mütevātır olup durur: *Ağızdan ağıza yayılmak, herkesin dilinde dolaşmak.*

• dervīşliginde söz yoḳdur **mütevātır olup durur** kerāmāt-ı senīyesi cemīʿ ʿālemde ẓāhir olup durur ʿulūm-ı ẓāhirde ḫōd kemālātı meşhūrdur ve fuḳahā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 9). [mütevātır olup durur, -up, -durur]*

mütevāżiʿ ḫalḳ olalar: *Alçak gönüllü, kibirsiz insanlar olmak.*

• ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki **mütevāżiʿ ḫalḳ olalar** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 6). [mütevāziʿ ḫalḳ olalar, -a, -lar]*

mütevāżiʿ ola: *Alçak gönüllü, kibirsiz olmak.*

• ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki **mütevāżiʿ ola** faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 11). [mütevāziʿ ola, -a]*

müteveccih ol-: *Yönelmek.*

- münāsebeti olur rūḥ rūḥa **müteveccih olıcaḳ** kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ için eşbāḥuñ ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 11). [müteveccih olıcaḳ, -ıcaḳ]*
- vāḳıʿasında kendüye geydürmişler Hemīn vardı ġazāya **müteveccih oldı** Allāh'uñ taḳdīri ile anda şehid oldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā vāḳıʿasını vāḳiʿ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 9). [müteveccih oldı, -dı]*
- ziyāreti içün ne bu ḳadar ḥareket gerek ḥuṣūṣā nüfūs-ı kāmileye ki anlara cemīʿ-i ervāḥ peydā olur rūḥ rūḥa iki **müteveccih ola** hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 10). [müteveccih ola, -a]*
- itdüñse anuñ meşūbāṭın vir eger itmedüñse ol müşībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki şoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca **müteveccih oldı** Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 6). [müteveccih oldı, -dı]*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye **müteveccih oldı** Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 1). [müteveccih oldı, -dı]*
- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana **müteveccih oldum** didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 10). [müteveccih oldum, -dum]*
- her ne maḳām ki irse anda ḳarar ḳılmaz andan aʿlā maḳāma **müteveccih olur** anda ṭurmaz eger şöyle ki bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 11). [müteveccih olur, -ur]*
- ve ḳażiyye nice idügin taḳrīr itdiler Ol daḫı hemān mütażarriʿ oldı Ḥażret'e **müteveccih oldı** cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete Ol sāʿatda bir ʿaẓīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 14). [müteveccih oldı, -dı]*
- oldı eyitdi Ḫalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 15). [müteveccih oldı, -dı]*
- ḳarış vara Allāh aña bir arşun gelür ve kim ki anuñ cenābına **müteveccih ola** anuñ vāridātı dökün dökün gelür hemīn himmet-i niyyeti anuñ cenābına ḫālis *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 11). [müteveccih ola, -a]*
- daʿvātı müstecāb idi Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim **müteveccih ola** vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 2). [müteveccih ola, -a]*
- nirden bulduñ didüm Eyitdi Sen bu gice dünle ṭurup Ḫaḳk'a **müteveccih olduñ** derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 16). [müteveccih olduñ, -duñ]*

müteveccih olup: *Yönelmek.*

- ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup Ḫaḳḳ'a döndi cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḫaḳḳ'a **müteveccih olup** ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 6). [müteveccih olup, -up]*
- ḫalvet olurdı Rabbi'ne **müteveccih olup** anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān okurdı tā aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 3). [müteveccih olup, -up]*

• ḥāṣıl ḳılmışdı evvel ḥālinde ʿālemden bi’l-külliye ʿuzlet itmege ʿazīmet itmişdi ve tamām ḳıble-i ḥaḳīḳīye **müteveccih olup** ḫalḳdan münḳaṭıʿ olmaya niyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 14). [müteveccih olup, -up]*

• Zühre’yi geçmiş şol mertebede kendüyi düzmiş bezmiş ki başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış Ben daḫı aña **müteveccih olup** eyitdüm Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 14). [müteveccih olup, -up]*

• ḳaçan bi’l-külliye Ḥaḳḳ’a **müteveccih olup** ṭāʿat idebilür Göñül ne ḳadar Ḥaḳḳ’a dönerse mümkin degüldür bir ucı dünyāsından kesilmez her ne mıḳdār *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 5). [müteveccih olup, -up]*

müteveccih ü muḳbil ola: *Yönelmiş olmak.*

• Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe’nüñ ki bāṭını bir ṭarafa **müteveccih ü muḳbil ola** ve Kaʿbe’ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 2). [müteveccih ü muḳbil ola, -a]*

müteveccih-i ḥaḳ: *Allah'a yönelmiş kişi.*

• Menāḳıb-ı Şefīḳ-i Belḫī raẓiya’llāhu ʿanhu Ve birisi şol **müteveccih-i Ḥaḳ** ve mütevekkil-i muṭlaḳ ʿumde-i erbāb-ı ṣafā ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 2). [müteveccih-i ḥaḳ,]*

mütevekkil: *Allah'a emanet eden, tevekkül gösteren.*

• buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde kendü **mütevekkil** dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 12). [mütevekkil,]*

• eydürdi ki **Mütevekkil** ki sebebi görür ol müdde‘ī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ ma‘nāsı bu degüldür kim cemī‘ ālem esbābdan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 17). [mütevekkil,]*

mütevekkil ola: *Allah’a güvenen, tevekkül eden olmak.*

• itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb’i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve **mütevekkil ola** dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 14). [mütevekkil ola, -a]*

mütevekkil olup: *Allah’a güvenen, tevekkül eden olmak.*

• böyle-y-iken bir aḳçasuz Ḥaḳḳ’a **mütevekkil olup** tevekkülinden bir ḳadem ayrılmaya ve bir pūlı yoġ-iken şeyṭān aña rızḳ-içün vesveseye yol bulmaya Pes *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 3). [mütevekkil olup, -up]*

mütevekkil-i muṭlaḳ: *Allah’a güvenen, tevekkül eden.*

• Menāḳıb-ı Şefīḳ-i Belḫī raẓiya’llāhu ʿanhu Ve birisi şol müteveccih-i Ḥaḳ ve **mütevekkil-i muṭlaḳ** ʿumde-i erbāb-ı ṣafā ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 2). [mütevekkil-i muṭlaḳ,]*

mütevekkil-i rāh-ı ḫudā: *Allah yolunun tevekkül edeni.*

• bürhān-ı mesālik-i taḫḳīḳ mütemekkin-i ḫāne-i ṣafā ve **mütevekkil-i rāh-ı Ḫudā** pīşvā-yı kāmilīn ve muḳtedā-yı ehl-i dīn maḥrem-i esrār-ı ilāhī ve ġavvās-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 3). [mütevekkil-i rāh-ı ḫudā,]*

müteyaḳḳız ola: *Dikkatli, gözü açık, uyanık olmak.*

- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra mutta‘iẕ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳız ola egerçi her ne ḳadar ba‘īd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 14). [müteyaḳḳız ola, -a]*

müttefik: *Biriyle aynı fikirde olan kimse, hemfikir.*

- İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu’llāh bunda **müttefiklerdür** ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 10). [müttefiklerdür, -ler, -dür]*

müvaḥḥid olan: *Allah’ın birliğine inanan, tevhit inancını benimseyen kimse, müslüman.*

- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de **muvaḥḥid olandan** da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev‘ cühūd olur bu mes’eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 11). [muvaḥḥid olandan, -dan]*
- mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve **müvaḥḥid olan** kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 12). [müvaḥḥid olan,]*

müyesser eyler: *Nasip etmek.*

- ʿināyetdür ki Allāh ḳulına **müyesser eyler** tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā’nuñ raḥmeti ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 3). [müyesser eyler, -r]*

müyesser id-: *Nasip etmek.*

- āḫıratda ṭoḳlıḳlar ve bu dārdaki riyāżātları ʿıvażı ol dārda ḳonuḳlıḳlar **müyesser ide** Āmīn Yā Rabbe’l-ʿālemīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 10). [müyesser ide, -e]*
- tebāreke ve taʿālā tamām şādlıġı aña āḫıratda **müyesser ide** ve cemīʿ-i vücūh ile eyüligi aña cennetde muḳadder ide Me’vası dār-ı ʿilliyīn ola ve menzili firdevs-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 1). [müyesser ide, -e]*
- tebāreke ve taʿālā aña dünyā devleti yirine āḫırat şāhlıġı ve bu cihān ʿizzeti yirine ol cihān pādişāhlıġı **müyesser idüp** dünyādaki sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 4). [müyesser idüp, -üp]*
- muḳābelesinde āḫıratda birine biñ meşūbāt ve bu dārda çekdügi belālar ʿivażı ol dārda bī-ḥad ḥasenāt **müyesser idüp** ḥurūf u naẓm-ı ḳıra’atınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 12). [müyesser idüp, -üp]*
- aʿmāl-i ḥasenesine münāsib cennetde derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad **müyesser idüp** bu dārda ḫalḳdan vaḥşeti muḳābelesinde ol dārda ervāḥ-ı müṭahhare ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 18). [müyesser idüp, -üp]*
- ve bundaki riyāżetleri ʿivāżı cennetde ḥużūrla istirāḥatler **müyesser idüp** bu dārda niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ ve bu ʿālemde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 15). [müyesser idüp, -üp]*
- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḥrez ola ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat **müyesser ider** ve her mizāca *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 8). [müyesser ider, -er]*

• ʿālemdeki zaḥmetleri ʿivażı ol ʿālemde rāḥatlar **müyesser idüp** dār-ı cennetde maḳāmını müheyyā vü muḳarrer ve derecāt-ı ʿilliyīn içinde derecesini muʿallā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 5). [müyesser idüp, -üp]*

müyesser ḳıla: *Nasip etmek.*
• cezāsında āḫıratda rāḥāt u sürūr ve bundaġı ḫavfları ʿivażı anda emn ü ḥuzūr **müyesser ḳıla** Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 8). [müyesser ḳıla, -a]*

müyesser ḳılınur: *Nasip olunmak.*
• ʿibādet ḳonılur kimisine böyle müyesser olur kimisine eyle **müyesser ḳılınur** her kişinüñ Rabb'i-y-ile bir ṭarīḳi olur ki andan çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 9). [müyesser ḳılınur, -ur]*

müyesser olmaz: *Nasip olmak.*
• nice gerekse göñle **müyesser olmaz** her mü'min-i müṣāb olan müṣīb-i esrār-ı maʿārif olmaz ve her ḥāmil-i kitāb olan ʿārif-i nüket ü laṭāyif olmaz her rūz āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 1). [müyesser olmaz, -maz]*
• **müyesser olmaz** buña bāṭın semʿi ġayet ḳavī olmaḳ gerek ki bir ḳarıncanuñ ḥareketini gelmedin ṭuymaḳ gerek Evet ehlu'llāhdan ʿaceb degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 15). [müyesser olmaz, -maz]*

müyesser olmış ola: *Nasip edilmiş olmak.*
• ki ol maḳṣūd muḳadder olmış ola ve ol maṭlūb **müyesser olmış ola** Rivāyet olınur ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 9). [müyesser olmış ola, -a]*

müyesser olur: *Nasip olmak.*
• anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet kime **müyesser olur** ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 12). [müyesser olur, -ur]*
• żāyiʿ ṣayılmaz ammā ṣol semerāt-ı ḳulūb ki ʿāriflere **müyesser olur** aña naṣīb olmaz Bu sözden maʿlūm oldur kim her kim ki menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 15). [müyesser olur, -ur]*
• ʿibādet ḳonılur kimisine böyle **müyesser olur** kimisine eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb'i-y-ile bir ṭarīḳi olur ki andan çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 9). [müyesser olur, -ur]*

müżayyıḳ: *Sıkıntı, darlık.*
• göñülleri rāżī degüldür ki maḳbereye gireler hemīn ḳabre girmegi anlar **müżayyıḳ** ṣanurlar ve hemīn maḳbereyi bir maḥbūs fikr ḳılurlar anı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 10). [müżayyıḳ,]*

müżayyıḳ olması: *Sıkıştıran, darlık veren, bastıran olmak.*
• ider mi Belī ḳabrüñ bir **müżayyıḳ olması** daḫı olur niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿaẕāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 9). [müżayyıḳ olması, -ma, -sı]*

müẕebẕib olur: *Bir karar üzre durmayan, iki şey arasında bocalayan, müterediddit olmak.*

- yirde **müẕebẕib olur** veya işāretdür ehlu'llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 9). [müẕebẕib olur, -ur]*

müẕekkir-i benī ādem: *İnsanoğlunun hatıra getireni, yâd ettireni. II Muhammed Semmak'ın vaazlarıyla insanlara doğru yolu hatırlatması bağlamında.*

- Menāḳıb-ı Muḥammed-i Semmāk ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol vaʿiẕ-i ʿālem ve **müẕekkir-i benī Ādem** zāhid-i mütemekkin ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 2). [müẕekkir-i benī ādem,]*

3.16. N

nabżını ṭutarlar: *Düşüncesini, niyetini, eğilimini anlamaya çalışmak.*

- göñül marażlarınuñ devāsını anlar bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabız gāh ḥulv virürler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 15). [nabżını ṭutarlar, -ar, -lar]*

nādir: *Ender, az.*

- kim ekṣer-i nevʿ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve **nādir** ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 11). [nādir,]*

nādir olur: *Az bulunmak, az görülmek, ender olmak.*

- kişinüñ ḳudreti olmaz **nādir olur** ammā ehlu'llāh arasında eksik degüldür böyle daḫı bulınur erbāb-ı ḳulūbdan kerāmāt müstaʿceb olmaz ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 7). [nādir olur, -ur]*
- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet **nādir olur** ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 12). [nādir olur, -ur]*

nāfi' eyleyüp: *Faydalı yapmak.*

- aʿmālini **nāfi' eyleyüp** şühedā menāzilinden aʿlā-yı maḳāmātda ve ṣıddīḳīn merātebinden esnā-yı derecātda muʿazzez ü mükerrem eyleye Āmīn Yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 11). [nāfi' eyleyüp, -y, -üp]*

nafile ḥacdan : *Hac mevsimi dışında Kabe'yi ve Mekke'deki mübarek yerleri ziyaret etme; umre.*

- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki **nāfile ḥacdan** yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ hużūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 11). [nāfile,]*

nāfile ʿibādetden: *Bir kimsenin dinen mecbur ve mükellef olmadığı halde Allah rızasını kazanmak maksadıyla farz dışında yaptığı her türlü hayırlı iş ve davranış.*

- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe **nāfile ʿibādetden** bu faẕıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 8). [nāfile ʿibādetden, -den]*

nāfiẕ olmaz: *Etkili, tesirli olmak.*

- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı **nāfiẕ olmaz** ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 4). [nāfiẕ olmaz, -maz]*

nā-gāh: *Ansızın, birdendire.*

- Ol sebebdendür ki ʿāḳil olanlar ehlu'llahüñ ādābını gözedüp iḥrāz iderler **nā-gāh** dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa diyü iḥtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 14). [nā-gāh,]*
- degme kez kimseye şerr ḳaṣd itmezler ve bir kişi bize īẕā itdi diyü intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür **nā-gāh** dillerinden bir lafẕ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 16). [nā-gāh,]*
- bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı **Nā-gāh** bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 6). [nā-gāh,]*
- **nā-gāh** gelivirmişdür ve bir laṭīfedür ki yirine düşivirmişdür Yoḳsa Ḥasan gibi kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı ve anuñ gibi kimsenede vüṣūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 13). [nā-gāh,]*
- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki **nā-gāh** bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 4). [nā-gāh,]*
- yazardum līkin bu kitābı türkī ṣayup anca ʿavām baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek **nā-gāh** yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 12). [nā-gāh,]*
- ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir baḥsdür ki **nā-gāh** añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur ve bir mesʾeledür ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 9). [nā-gāh,]*
- deprenmezler ki **nāgāh** uça Ve Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 7). [nāgāh,]*
- zemīn-i gülzārı içinde bir anuñ gibi lāle-i maʿrifet belüre ve yıllarla ṣeyf faṣlı ʿāleme żayf olmaḳ gerek ki **nāgāh** berg ü bār arasında bir anuñ miṣli ṣemere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 6). [nāgāh,]*
- **Nā-gāh** bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz bundan yaña naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu'llāh seni ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 15). [nā-gāh,]*
- **Nā-gāh** bir māni olup fevt olmış ve anuñ fevti-çün derdle cigerden bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam ṣevābını saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 17). [nā-gāh,]*

- tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup tevbesine sebeb oldı kendü dünyā ararken baḫtı müsāʿid olup **nā-gāh** āḫıratı buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki ḫaberi yoġ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 2). [nā-gāh,]*
- pādişāh ki **nā-gāh** bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 17). [nā-gāh,]*
- dünyādur **nā-gāh** bir gün öle borcını ödemedin borclu ḳala ammā bu bir ḥāletdür ki iḫtilāf-ı meşārib ile muḫtelif olur birinde olan birinde olana muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 1). [nā-gāh,]*
- gerek ve eger eşegini bağlarsa Allāh'a ışmarlamaḳ gerek nite ki ẓāhir yüzinden görinür ki eşegini bağlamazsa **nā-gāh** żāyiʿ olur ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 6). [nā-gāh,]*
- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır nefes bu ola **na-gah** bir ḥādiṣe yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [na-gah,]*
- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki **nā-gāh** bugün ölürse bu gice ḳabrde ḫāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 4). [nā-gāh,]*
- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḫālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur kim **nā-gāh** ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 6). [nā-gāh,]*

nā-ḥuzur: *Huzursuzluk, mutsuzluk.*
- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürürını şürūr ve rāḥatını **nā-ḥuzur** ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 14). [nā-ḥuzur,]*

nakīz: *Zıt, karşıt.*
- **naḳīż** ṣanduġunuñ anda ictimāʿı muḫāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 3). [naḳīż,]*

nāḳıż-ı vużū olmamaḳda: *Abdesti bozulmamak.*
- mes'elede birine her ḳażiyyede taḳlīd eyleye müctehidlerden göñli istedügine meselā Ḥanefī'ye taḳlīd eyleye müsinn-i nisā **nāḳıż-ı vużū olmamaḳda** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 6). [nāḳıż-ı vużū olmamaḳda, -da]*

naḳl: *Başkasına âit bir sözü veya bir fikri, bir olayı bir yerde anlatma, hikâye etme.*
- kemāle irişdürmiş her ne ki ṭaşradan içerüden işidürmiş hemīn Ḫudā'dan işidür olmış **Naḳldür** ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 2). [naḳldür, -dür]*

naḳl eyleyelüm: *Anlatmak, aktarmak.*
- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 3). [naḳl eyleyelüm, -y, -elüm]*

naḳl eyleyevüz: *Anlatmak, aktarmak.*

- biraz meşāyıḫuñ ıṣṭılāḥātından **naḳl eyleyevüz** Söz ki ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 1). [naḳl eyleyevüz, -y, -evüz]*

naḳl ider: *Anlatmak, rivayet etmek, hikayet etmek.*

- **naḳl ider** ki niçe zamān ḫidmetinde olup ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu ḳıṣṣa maʿḳūlden tamām ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifin zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 17). [naḳl ider, -er]*

naḳl iderdi: *Anlatmak, rivayet etmek, hikayet etmek.*

- eydürdi ki Ricā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden **naḳl iderdi** ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 18). [naḳl iderdi, -er, -di]*

naḳl iderler: *Anlatmak, aktarmak.*

- idi ki kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar **naḳl iderler** ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 11). [naḳl iderler, -er, -ler]*

naḳl itdiler: *Anlatmak, aktarmak.*

- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña **naḳl itdiler** Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʿavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 11). [naḳl itdiler, -di, -ler]*

naḳl olınanuñ: *Anlatılan, söylenilen, rivâyet edilen.*

- inanmasındadur yoġsa vāḳıʿada böyle olmasında kimüñ nizāʿı olur ṣuver-i miṣāliyye ile bir anda dünyā gözükür belī dervīşlerden **naḳl olınanuñ** çoġı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 2). [naḳl olınanuñ, -uñ]*

naḳl olınur: *Anlatılmak, söylenmek, rivâyet edilmek.*

- dedemüñ yüzine baḳam veyā ol ṭurduġı yire yaḳın varam **Naḳl olınur** ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 7). [naḳl olınur, -ur]*
- ehvenini temyīz ider **Naḳl olınur** ki eydürdi Mūṭīʿun ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 3). [naḳl olınur, -ur]*
- cennet içinde seni añmaz olur **Naḳl olınur** ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 13). [naḳl olınur, -ur]*
- ẓāhirde görüp n'eyleye idi **Naḳl olınur** ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir ṣu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 7). [naḳl olınur, -ur]*
- bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir ẕenbi az ṣayup unutma Her günāha istiġfār gerek ve eger bir ẕerre olursa istikṣār gerek **Naḳl olınur** ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 10). [naḳl olınur, -ur]*

- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz **Naḳl olınur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 2). [naḳl olınur, -ur]*
- bu kibr neredendür **Naḳl olınur** ki bir kişi andan şordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 3). [naḳl olınur, -ur]*
- mı **Naḳl olınur** ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 15). [naḳl olınur, -ur]*
- Şol kişi ki bihişti cūyān olur ve dūzaḫdan gürīzān olur ve ṭālib-i rıżā-yı Raḥmān olur Ve **naḳl olınur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 18). [naḳl olınur, -ur]*
- ʿazābda ola **Naḳl olınur** ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıraʾeti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 9). [naḳl olınur, -ur]*
- olınca gözi yaşı aḳar ṭururdı **Naḳl olınur** ki namāz ḳılıcaḳ göñlegi dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram dir idi Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 11). [naḳl olınur, -ur]*
- didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın iderem **Ve naḳl olınur** ki şordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 2). [naḳl olınur,]*
- iderdi her ne ḥaṣıl ḳılsa fuḳāraya ülüşdürürdi **Naḳl olınur** ki bir yıl ḥacca varımadı giç ḳaldı ʿAṣr z̲ī'l-ḥicce de bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 13). [naḳl olınur,]*
- eyle eylemek gerek ki bu ḳażiyye ki Süfyān-ı S̲evrī'den **naḳl olınur** anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet ki andan mervī olur anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 5). [naḳl olınur, -ur]*
- Allāh ile ḫalvet oldı **Naḳl olınur** ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaz̲āb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 15). [naḳl olınur, -ur]*
- māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālātına ḳāyil degüldi **Naḳl olınur** ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 1). [naḳl olınur, -ur]*
- ve nefsi ḫużur bulduġını dilemezdi kendinüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola **Naḳl olınur** ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 6). [naḳl olınur, -ur]*
- ḫażretlerinden **naḳl olınur** ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle şuşadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 15). [naḳl olınur, -ur]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 7). [naḳl olınur, -ur]*
- vaḳt tamām olur didiler Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp incinmeye ve ez̲ālarına ṣabr idüp gücenmeye **Naḳl olınur** ki ṣordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 4). [naḳl olınur, -ur]*
- bulmaz bir altunı eridip ṣızdırmayınca mümkin degül arınmaz Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Bir kişi ki Rabb'i-y-ile edebini gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 13). [naḳl olınur, -ur]*

- çalışursavuz fāyide itmez Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā ve ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu aṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 3). [naḳl olınur, -ur]*
- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve **naḳl olınur** ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 8). [naḳl olınur, -ur]*
- ve şol ki mes'ele-i s̱āniyedür gāh keşfle olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür ki ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla **Naḳl olınur** ki eydürdi Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 14). [naḳl olınur, -ur]*
- muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm ki 'aḳl 'uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Her 'ālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 12). [naḳl olınur, -ur]*
- pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl'den **naḳl olınur** ki eydürdi Şol 'ulemā-yı ẓāhir ki 'ilimleri-y-ile 'āmil olurlar anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 5). [naḳl olınur, -ur]*
- bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde 'aḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve **naḳl olınur** ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 14). [naḳl olınur, -ur]*
- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur ve **naḳl olınur** ki evliyānuñ vaṣfında dirdi ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki 'ārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 5). [naḳl olınur, -ur]*
- çıḳup ḳurtılur murġ-ı rūḥları dām-ı heyūlādan ḫalāṣ olur ve bāz-ı ʿaḳılları şikār-gāh-ı ḳudsde ḫāṣ olur Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Enbiyāya üç ʿilm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 16). [naḳl olınur, -ur]*
- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳıdemi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü iʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 8). [naḳl olınur, -ur]*
- ḳılur Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 1). [naḳl olınur, -ur]*
- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur ki mu'āmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola ve ister ki tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 10). [naḳl olınur, -ur]*
- baṭālet gelür aç olıcaḳ aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur **Ve naḳl olınur** ki eydürdi Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 14). [naḳl olınur, -ur]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 14). [naḳl olınur, -ur]*
- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Īmān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 12). [naḳl olınur, -ur]*
- Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta'ālā ve biri cennet ve biri nefs olur Ya'nī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 11). [naḳl olınur, -ur]*

- nefs olmaya Ya‘nī işāret ider ki hiçbir nefesini ādem żāyi‘ ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi ‘urve-i vüṯḳāyı şol kişi bilür ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 18). [naḳl olınur, -ur]*
- bulınur hiç bir mertebe bulınmaz ki ol mertebeye ḳanā‘at ḳıla muttaṣıl cehd eyler ki bu günki ḥāli dünkinden yig ola Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 12). [naḳl olınur, -ur]*
- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Şol kişi īmān ṭa‘amını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemī‘ feraḥ Allāh’uñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 11). [naḳl olınur, -ur]*
- esbābdan ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ’a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve **naḳl olınur** ki eydürdi ‘Abd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 10). [naḳl olınur, -ur]*
- ehl-ī şühūd olur Ve **naḳl olınur** ki eydürdi ‘İlm da‘vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da‘vādan ötüri ādeme ulu ‘iḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 13). [naḳl olınur, -ur]*
- ‘uşşāḳ arasında hān ola Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Şol kişi ki havā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi’l-külliye ‘abeṣ olup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 13). [naḳl olınur, -ur]*
- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki leẕẕetleri ne-y-ile olur Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Cū‘ üç dürlü mertebede bulınur biri cū‘-ı ṭab‘ biri cū‘-ı ḳuvvet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 15). [naḳl olınur, -ur]*
- olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlıġı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 5). [naḳl olınur, -ur]*
- mütefāvüt olur her mizācuñ riyāżeti aña münāsib ḳonılur Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Her kişi ki namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 7). [naḳl olınur, -ur]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve **naḳl olınur** ki eydürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 16). [naḳl olınur, -ur]*
- mahrūb ider cūd bir ednāya ‘izzet virür ve büḫl bir a‘lāya ẕillet virür Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Şol kişi ki ḳādir olur şer‘üñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 4). [naḳl olınur, -ur]*
- yerinde gerek ki vāḳı‘ası daḫı düşe yerine Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Cenneti berr-ile istemeñ keff-ile isteñ keff havāya berāber olmaz her ne ṭā‘ati ki itsen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 15). [naḳl olınur, -ur]*
- bilür Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā anuñla cemī‘ murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 5). [naḳl olınur, -ur]*
- Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Her vaḳt ki ‘abdüñ Rabb’ine derūndan iḫlāṣı olur cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse görür def‘ī istiġfār *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 11). [naḳl olınur, -ur]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣud Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Şaḳāvet da‘vāda olur ve sa‘ādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Ene diye Allāh daḫı aña Ene diyü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 9). [naḳl olınur, -ur]*

- gerek Ve Sehl bin ʻAbdu'llāh ḥażretinden **naḳl olınur** ki eydürdi Allāh'uñ ni'metine rażī olan ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider ve ammā anuñ virdügine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 15). [naḳl olınur, -ur]*
- erbāb-ı ḳulūbuñ kelimāt-ı şerīfesinden şöyle fehm olınur ki evvelkisi fenā-yı ṣıfātda ṣoñrası fenā-yı ẕātda bulınur Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Ḥaḳ taʻālā ibtilā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 4). [naḳl olınur, -ur]*
- şol uşaḳlar müvaḥḥid dirilüp teklīf emrini ısḳāṭ itmişlerdür eyle bil ki bir bengīyāne ḫayalle dīnlerin ifsād itmişlerdür Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 18). [naḳl olınur, -ur]*
- eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ yine maḳṣūda gelelüm Sehl bin ʿAbdu'llāh ḥażretlerinüñ kelimātından biraz daḫı söyleyelüm **naḳl olınur** ki eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 14). [naḳl olınur, -ur]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi Ve **naḳl olınur** ki eydürdi Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 10). [naḳl olınur, -ur]*

naḳmet: *İntikam, cezâ.*
- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī **naḳmet** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 10). [naḳmet,]*

nakş: *Görünüş, suret.*
- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her **naḳşe** ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [naḳşe, -e]*
- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir **naḳş** ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [naḳş,]*

nālān ide: *Ağlatmak, inletmek.*
- ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki ādemi tamām ṣādān ide ve bir ḥāl daḫı olmaz ki bi'l-külliye **nālān ide** Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 2). [nālān ide, -e]*

nālān ü feraḫveş: *Ağlayan ve sevinçli.*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi **nālān ü feraḫveş** hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 12). [nālān ü feraḫveş,]*

nāʿleyn: *Bir çift ayakkabı.*
- Mālik **nāʿleynini** ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 1). [nāʿleynini, -i, -n, -i]*

nām: *Ad, isim.*

- olurlar bunlaruñ hemīn **nāmı** insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 9). [nāmı, -ı]*
- olmayınca kemālāt-ı insāniyyet bulınmaz ammā şöyle gerekmez ki tamām melekiyyete yaḳın olup inssāniyyetden çıḳmalu ola şöyle ki hemīn **nāmı** insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 6). [nāmı, -ı]*

nām: *Lakap.*

- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında **nāmı** reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 10). [nāmı, -ı]*

nām u nişānla: *Ün, şan, şöhret.*

- iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẕl u beyān ile ve cihānda hezār **nām u nişānla** ḫiẕmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 6). [nām u nişānla, -la]*

nā-maʿ-dūd: *Sayısız, hesapsız.*

- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu'n-niyyāt ve müstecābü'd-daʿvāt idi Mücāvir-i ḫalevāt ve mülāzım-ı ʿibādāt idi Kerāmātı **nā-māʿdūd** ve riyāżātı nā-māḥdud idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 8). [nā-māʿdūd,]*
- **nā-maʿ-dūd** idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 9). [nā-maʿ-dūd,]*

nā-māḥdud: *Sonsuz.*

- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu'n-niyyāt ve müstecābü'd-da'vāt idi Mücāvir-i ḫalevāt ve mülāzım-ı 'ibādāt idi Kerāmātı nā-mā'dūd ve riyāżātı **nā-māḥdud** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 8). [nā-māḥdud,]*
- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī meşāyıḫ arasında muḳarreb idi ve faẕlı cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer idi Mükāşefātı **nā-maḥdūd** idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 8). [nā-maḥdūd,]*

nā-maḫrem: *Mahrem olmayan, görülmesi uygun olmayan.*

- ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve biri **nā-maḫrem** ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 5). [nā-maḫrem,]*
- bir gün göre ve aña naẕar idüp ʿibret ala ammā **nā-māḫreme** baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẕar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 17). [nā-māḫreme, -e]*

nā-maʿḳūl: *Akla uygun olmayan, mantıksız.*

- fāriġ olmaz ol kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāzı ʿabeṣ sayılmaz her kim ki bunı ḳabūl itmez yā mükābere ve muʿānedet ider veya cehlinden bir **nā-maʿḳūl** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 12). [nā-maʿḳūl,]*

nā-maʿḳūllıġ: *Mantıksızlık, akılsızlık.*

- muḫālefet-i maʿḳūl var ṣanur kendü **nā-maʿḳūllıġındandur** ki aña eyle görinür yoḫsa ḥāṣā ṣunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve ṣunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 11). [nā-maʿḳūllıġındandur, -ı, -n, -dan, -dur]*

namāz: *İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibadet, namaz.*

- **namāzı** ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḥayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 1). [namāzı, -ı]*
- işāretle baña ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi ammā aña ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ **namāzına** varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 18). [namāzına, -ı, -n, -a]*
- eylerler ṣevāb ḳasd idüp **namāza** varduḳ ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup **namāza** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 13). [namāza, -a]*
- **namāz** ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 9). [namāz,]*
- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā ol ʿaẕāb ile **namāzı** içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 16). [namāzı, -ı]*
- diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış **namāz** içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 14). [namāz,]*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki ricāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar **namāzı** çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 12). [namāzı, -ı]*
- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki **namāzı** nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 10). [namāzı, -ı]*
- bir göñül ki aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur **namāzı** añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 8). [namāzı, -ı]*
- varduġını tamām göñlinden bile-y-idi ve eger āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ leẕẕātı içün daḫı çalışur ṭurmazdı ve şol **namāzlarını** göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 4). [namāzlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

namāz ḳılıcaḳ: *Namaz ibadetini yerine getirmek.*

- olınca gözi yaşı aḳar ṭururdı Naḳl olınur ki **namāz ḳılıcaḳ** göñlegi dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram dir idi Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 11). [namāz ḳılıcaḳ, -ıcaḳ]*

namāz ḳılmak: *Namaz ibadetini yerine getirmek.*

- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup **namāz ḳılmak** ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭāʿate ki naẓar olına bir bunuñ gibi maʿnā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 3). [namāz ḳılmak,]*

namāz ḳılmak: *Namaz ibadetini yerine getirmek.*

- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿinād ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek şanur ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını **namāz ḳılmaḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 16). [namāz ḳılmaḳ,]*

namāz ḳılmaz: *Namaz ibadetini yerine getirmek.*

- ḥaḳīḳatde **namāz ḳılmaz** derūnında dāyima anı fikr ider ve ḫalvetde ve kesretde ṭurmaz anı zikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 9). [namāz ḳılmaz, -maz]*

namāz ḳılsun: *Namaz ibadetini yerine getirmek.*

- Maḳṣūd Allāh'a ḳullıḳdur her ne yoldan gerekse olsun gerekse dünle bir ḫastaya ḳullıḳ itsün gerekse varsun **namāz ḳılsun** her kişiye ezelden bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 8). [namāz ḳılsun, -sun]*

namāz ḳılur: *Namaz ibadetini yerine getirmek.*

- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla **namāz ḳılur** ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 6). [namāz ḳılur, -ur]*
- mütefāvüt olur her mizācuñ riyāżeti aña münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kişi ki **namāz ḳılur** şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 8). [namāz ḳılur, -ur]*

namāz ḳılurken: *Namaz ibadetini yerine getirmek.*

- Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meselā sen **namāz ḳılurken** bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 18). [namāz ḳılurken, -ur, -ken]*
- bir göñül ki aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki **namāz ḳılurken** daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 8). [namāz ḳılurken, -ur, -ken]*

namāz ḳılurlar: *Namaz ibadetini yerine getirmek.*

- ellerine dünyā girmek içün ve niçeler olur ki dāyim Ḳurān oḳuyup namāz ḳılurlar bir murāda irmek içün ġāyeti bunlar anlarcılayın olmazlar imiş dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 4). [namāz ḳılurlar, -ur, -lar]*

namāza ṭurduḳça: *Namaza başlamak.*

- oġlanlıġda ol bulduġın bulmayup ṭururdı Üç yaşında iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār **namāza ṭurduḳça** bile ṭururdı dünle ḳalḳdukca yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 8). [namāza ṭurduḳça, -duḳça]*

namāzını ḳıldı: *Cenaza namazı kılmak.*

- ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol daḫı naʿra urup hemīn cānını cennet gülşenine revān itdi Ol gürda defn eyleyüp **namāzını ḳıldı** Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 18). [namāzını ḳıldı, -dı]*

nā-murād: *Muradına ermeyen.*

- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü **nā-murād** ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 13). [nā-murād,]*

nā-murād u bī-kām olalar: *Arzu ve isteklerinden vazgeçmiş olmak.*

- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var idi ve dāyimā dirdi ki Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt yitişür ki **nā-murād u bī-kām olalar** ʿuşşāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 18). [nā-murād u bī-kām olalar, -a, -lar]*

nā-müvecceh: *Yöneltilmemiş, tevcih edilmemiş.*

- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabeş yirden **nā-müvecceh** intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 10). [nā-müvecceh,]*

nā-peydā: *Ortaya çıkmamış olan.*

- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẓīri **nā-peydā** idi hem ʿalim hem ẓāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 17). [nā-peydā,]*
- makbūlü'l-feżāyil ve maḥmūdu'l-ḫaṣāyil idi ʿibādātı bī-ʿadd u iḥṣā ve veraʿda naẓīri **nā-peydā** idi muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat ve maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 8). [nā-peydā,]*

nār: *Ateş, kor, alev.*

- leẕẕetini ẕillet bilüp aʿvānını ʿavān ve evlādını dedān ve ʿavratını ʿār ve dinārını **nār** ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 16). [nār,]*

nār olur: *Ateş olmak. II Cehennem ateşi bağlamında.*

- mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol **nār olur** dirhem ki kīsede mühürlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki ġına içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 17). [nār olur, -ur]*

naʿra urup: *Haykırmak, çığlık atmak.*

- ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol daḫı **naʿra urup** hemīn cānını cennet gülşenine revān itdi Ol gūrda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 17). [naʿra urup, -up]*

nār-ı iştiyāk: *Özlem ateşi.*

- olur anuñ ḫarrı **nār-ı iştiyāḳ** olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 3). [nār-ı iştiyāḳ,]*

nâs: *İnsanlar.*

- dünyāya bir daḫı gelür ol vaḳt tamām kemālini bulur andan ṣoñra ol daḫı ölür sāyir **nāsdan** birisi gibi olur Fi'l-cümle Ḥażret-i ʿİsā sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 10). [nāsdan, -dan]*

naṣb: *Bir memurluğa tayin edilmek, bir rütbe alma.*

- manṣıbınuñ yanınca niçe **naṣbları** ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 9). [naṣbları, -lar, -ı]*

naṣīb: *Pay, hisse.*

- ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine 'izzet ḳoya ol kişinüñ tevāżu'dan **naṣībi** olmaz maḥrūm olur hemīn mütekebbirler defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 17). [naṣībi, -i]*

naṣīb ide: *Eriştirmek.*

- ü taḳvāları ʿivażı bihişt-i berīn içinde envāʿ dürlü niʿmetler **naṣīb ide** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 177, Satır 1). [naṣīb ide, -e]*

nasīb idüp: *(Allah birine bir şeyi) Kader olarak belirlemiş olmak, (birini bir şeye) eriştirmek, kısmet etmek.*

- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Fużayl'uñ fażāyiline göre āḫıratda maḳāmat ve dünyādaki ʿibādetine göre cennetde derecāt **nasīb idüp** menāzil-i tāyībīnden aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 12). [nasīb idüp, -üp]*

nasīb olmaz: *Kısmet olmak.*

- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne lezzet gelür ġāyeti baḥr-i fanāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 7). [nasīb olmaz, -maz]*
- żāyiʿ ṣayılmaz ammā şol semerāt-ı ḳulūb ki 'āriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden maʿlūm oldur kim her kim ki menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 16). [naṣīb olmaz, -maz]*

naṣīb ü muḳadder ide: *Takdir etmek, kısmet etmek.*

- naṣīb ü muḳadder ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 15). [naṣīb ü muḳadder ide, -e]*

naṣībi olmaya: *Kısmet olmak, payına düşmek.*

- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ **naṣībi olmaya** ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 6). [naṣībi olmaya, -ma, -y, -a]*

naṣībi olmaz: *Nasiplenme ihtimali veya imkânı bulunmamak.*

- ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine 'izzet ḳoya ol kişinüñ tevāżu'dan naṣībi olmaz maḥrūm olur hemīn mütekebbirler defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 18). [naṣībi olmaz, -z]*

naṣīḥat: *Öğüt, tavsiye.*

- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri **naṣīḥat** istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [naṣīḥat,]*
- gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb gönderüp **naṣīḥat** istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẓahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 15). [naṣīḥat,]*
- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan **naṣīḥat** ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭīn ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 3). [naṣīḥat,]*
- didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dīn ehline ḫayr **naṣīḥati** muḳābelesinde meşūbat ve ʿibādet emrinde saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 5). [naṣīḥati, -i]*
- kişi andan **naṣīḥat** istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [naṣīḥat,]*
- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā itdi ve yalvarup andan **naṣīḥat** istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 2). [naṣīḥat,]*

naṣīḥat eylerdi: *Öğüt vermek.*

- ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye ki **naṣīḥat eylerdi** ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 16). [naṣīḥat eylerdi, -r, -di]*

naṣīḥat eyleyesin: *Öğüt vermek.*

- ḫātır ḳaṣd eyleyüp muḥābā-y-ile işleyesin Müdāhene oldur kim dīn emrinde sākit olup maḥallinde **naṣīḥat eyleyesin** riʿāyet-i ḫātır idüp emr-i maʿrūf ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 8). [naṣīḥat eyleyesin, -y, -e, -sin]*

nāṣıḥu'l-müslimīn: *Müslümanların nasihatçısı.*

- nübüvvet aḫlāḳ-ı fütüvvet Kaʿbe-i ṣafā ve ḳıble-i vefā sulṭānü'ş-şeriʿa ve bürhānü'ṭ-ṭarīḳa **nāṣıḥu'l-müslimīn** ḥüccetü'l-lāhi ʿalā'l- ḫalḳı ecmaʿīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 4). [nāṣıḥu'l-müslimīn,]*

nāṣīr ola: *Yardımcı olmak.*

- ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu naẓarlar ẓāmīr ola ve tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler **nāṣīr ola** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 16). [nāṣīr ola, -a]*

naṣrānī: *Hristiyan.*

- iḫtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gittikçe ḫastalığı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir **Naṣrānī** ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 14). [naṣrānī,]*

naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür: *Manası açık olan Kur'an ayetlerinden delil olarak gösterilen ayet.*

- añladuġı ve aña nisbet bir **naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür** ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 11). [naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür, -dür]*

nāşī olup: *Ortaya çıkmak.*

- **nāşī olup** müterettib olur ve her kimde ki ḫavf ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan ḥasenātuñ ḳanḳısı bulınır Pes neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 15). [nāşīolup, -up]*

nāşī olur: *İleri gelmek, ortaya çıkmak.*

- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar reng almışlardur her ne renge baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur hīç reng yoḳdur ki aña **nāşī olur** bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 10). [nāşīolur, -ur]*

naṭʿ: *Zemin, yeryüzü.*

- aḫbāruñ delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat **naṭʿınuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 14). [naṭʿınuñ, -ı, -nuñ]*

nā-tamām olur: *Tamamlanmamak, bitmemek.*

- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekṯer dervīş dirilenler **nā-tamām olur** az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile ẕemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 8). [nā-tamām olur, -(u)r-ur]*

nāṭıḳ olur: *Söz söyleyen, konuşan (kimse) olmak. II Allah kelamını konuşan olmak.*

- Rabb'ine 'ālim olur dīnine ẕākir olur lisānla sāmiʿ olur cenānla **nāṭıḳ olur** tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 7). [nāṭıḳ olur, -ur]*

navāfil: *Farz ve vâcib olandan başka ibadetler, nafileler.*

- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve **navāfili** terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 11). [navāfili, -i]*

naẓar: *Hak nuru ile bakış, lutufkar ve keremli bakış, teveccüh ile bakma.*

- bāṭınında başrı var ve her kişi ki anuñ derūnında **naẓarı** var buña cezm ider ki her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur ve her ḥālet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 9). [naẓarı, -ı]*
- yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir **naẓardur** ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 10). [naẓardur, -dur]*
- maẓhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir **naẓar** ile baḳar iʿtibāriyyātdur diyü yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde yaramaz olmaz ve aña nisbet eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 13). [naẓar,]*

- ḫānesini pāk gözetmişlerdür kendü vücūdlarını görmişlerdür ve göñülleri evine girmişlerdür kendüleri bilür ki kimlerdür bir **naẓarda** ʿālī bir naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 10). [naẓarda, -da]*
- ḫānesini pāk gözetmişlerdür kendü vücūdlarını görmişlerdür ve göñülleri evine girmişlerdür kendüleri bilür ki kimlerdür bir naẓarda ʿālī bir **naẓarda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 10). [naẓarda, -da]*
- niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ **naẓarı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 8). [naẓarı, -ı]*

naẓar: *Bakma, bakış.*
- berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve **naẓar** ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 10). [naẓar,]*
- Benüm neremi sever didi Bu daḫı eyitdi **Naẓarum** gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 15). [naẓarum, -um]*
- gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her **naẓarda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 2). [naẓarda, -da]*
- ṭut **naẓarı** ve eger düşmān ararsañ andan ayırma başri eger sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ ve düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 15). [naẓarı, -ı]*

naẓar: *Bakış; kanaat, düşünce.*
- ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu **naẓarlar** ẓahīr ola ve tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāşīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 15). [naẓarlar, -lar]*

naẓar: *Bakış; bakış açısı.*
- Hemīn kişinüñ **naẓarında** ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında başīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīsüñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 3). [naẓarında, -ın, -da]*

naẓar: *Bakış, görüş, görüş açısı.*
- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekser-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki **naẓarı** daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 14). [naẓarı, -ı]*

naẓar: *Bakış. || Manevi anlamda bir lutuf.*
- ḫālin söyledi Hiç baña Allāh'dan **naẓar** yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 7). [naẓar,]*

naẕar: *Teveccüh, yakınlık, hoşnutluk.*

- niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẕāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ **naẕarı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 8). [naẕarı, -ı]*

naẕar: *Bakış.*

- gerek kevākib-i seyyare ki bir daḫı anuñ gibi ṭāliʿ vücūd bula ve niçe **naẕarlar** itmek gerek kevākib-i felekler içinde ki ʿālem-i ṭabīʿatda bir anuñ gibi manẕar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 15). [naẕarlar, -lar]*

naẕar: *Bakış. ll [tas.] Hakk'ın ihsan ve tecellisi, gerçek görünüş.*

- olur ammā bu bir **naẕar** daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẕarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 9). [naẕar,]*

naẕar: *Bakma, bakış. II Dikkat, ilgi.*

- Var zāhid ol dünyādan **naẕarı** gider ḳāni ol göñülden iḫtiyācı çıḳar Zarūrī ḫalḳ muḥtāc ve sen bī-iḫtiyāc olursın pes sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 11). [naẕarı, -ı]*
- **naẕarı** her dem anuñ niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini ẕikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 5). [naẕarı, -ı]*
- işābeti olur ve her muẓṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti olur zīrā kişi muẓṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn **naẕarı** ancaḳ Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 18). [naẕarı, -ı]*
- müsteṭāb ola ve her dem duʿāsı müstecāb ola tamām **naẕarın** gidermek gerek esbābdan ve ṭamaʿın kesmeñ gerek her bābdan teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 1). [naẕarın, -ı, -n]*
- ʿizzete itmek gerek ve **naẕarını** cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 3). [naẕarını, -ı, -n, -ı]*
- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekser-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki **naẕarı** daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 14). [naẕarı, -ı]*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve **naẕarumuz** nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 16). [naẕarumuz, -u, -muz]*
- özge maṭlūbları olmaya **naẕarları** hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 1). [naẕarları, -lar, -ı]*
- olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ **naẕarında** bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir naẕar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 13). [naẕarında, -ı, -n, -da]*
- cūʿda anuñ ṣabrını kimse itmiş degül idi ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi dāyim **naẕarında** idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 14). [naẕarında, -ı, -n, -da]*

- ḫāṣṣına **naẓarı** gerek cümlesini bir üslūbla gözetmek olmaz ve cemīʿsine terbiyeti bir yoldan itmek olmaz ādem olur ki yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 3). [naẓarı, -ı]*
- niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ **naẓarı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 8). [naẓarı, -ı]*
- maʿiyyetdür ki lisān-ı keşretden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan **naẓarında** andan ġayri kimi görür Yā anuñla biledür yā degüldür dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 13). [naẓarında, -ı, -n, -da]*

naẓar: *Bakış. II Algılama ve değerlendirme biçimi.*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur ki ol **naẓara** göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 6). [naẓara, -a]*

nazār eyle: *Bakmak.*
- maḳṣūduna iresin Ṣūret bir olıcaḳ āyine biñ olduġından ne olur her āyinede Çünki gördügüñ hemīn ol bir ṣūret olur gerek biñ āyinede **nazār eyle** gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 4). [nazār eyle,]*

naẓar eyleme: *Bakmak.*
- ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze **naẓar eyleme** sen hidāyet eyle Mevlā kerīm olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 5). [naẓar eyleme, -me]*

naẓar ider: *Bakmak, ilgilenmek.*
- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline **naẓar ider** şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 10). [naẓar ider, -er]*

naẓar ider: *Bakmak.*
- ʿizzet mi olur ve bir kişi ki buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya ki **naẓar ider** görür kendüden ulu olmaġa iḫtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 2). [naẓar ider, -er]*

naẓar iderse: *Bakmak.*
- ʿuzletde olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile görsün ve her neye **naẓar iderse** Rabb'ini anda bulsun Belī didügümüz bir ḳuru ʿibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 11). [naẓar iderse, -er, -se]*

naẓar iderseñ: *Bakmak.*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye **naẓar iderseñ** ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 3). [naẓar iderseñ, -er, -señ]*

naẕar idesin: *Bakmak.*

- ḳonılmuş ve ṣafḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her ẕerreye ki **naẕar idesin** bir vechle andan ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 8). [naẕar idesin, -e, -sin]*

naẕar idüp: *Dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.*

- maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña **naẕar idüp** ṭāʿat ider ve ancaḳ bunı gözedüp ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 4). [naẕar idüp, -üp]*

naẕar idüp: *Bakmak.*

- bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler **naẕar idüp** taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 16). [naẕar idüp, -üp]*
- bir gün göre ve aña **naẕar idüp** ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẕar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 17). [naẕar idüp, -üp]*
- bir gün göre ve aña naẕar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez **naẕar idüp** ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 18). [naẕar idüp, -üp]*

naẕar itdi: *Bakmak.*

- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz bundan yaña **naẕar itdi** eyitdi Gel yā ʿAbdu'llāh seni ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 15). [naẕar itdi, -di]*
- teẕkireye **naẕar itdi** yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun didüginüñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 11). [naẕar itdi, -di]*

naẕar itmedi-y-ise: *Bakmak.*

- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile **naẕar itmedi-y-ise** bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 10). [naẕar itmedi-y-ise, -me, -di, -y, -i, -se]*

naẕar itmemek gerek: *Önem vermemeli, önemsememeli.*

- nehy-i münker ḳılmayasın Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi seyyi'ātına şol ḳadar **naẕar itmemek gerek** ki ye's vire ve ḥasenātına daḫı ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 10). [naẕar itmemek gerek,]*

naẕar itmeyüp: *Bakmak, bakışlarını çevirmek. II Dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.*

- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 7). [naẕar itmeyüp, -y, -üp]*

naẕar itmeyüp: *Dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.*

- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 7). [naẕar itmeyüp, -y, -üp]*

naẕar itseler: *Bakmak.*

- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki **naẕar itseler** mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 4). [naẕar itseler, -se, -ler]*

naẕar ḳılup: *Bakmak.*

- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya **naẕar ḳılup** eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki bizden belürür senüñ cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 11). [naẕar ḳılup, -up]*

naẕar olına: *Bakılmak.*

- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭā'ate ki **naẕar olına** bir bunuñ gibi ma'nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 4). [naẕar olına, -a]*

naẕar olınsa: *Bakılmak.*

- ālemde yoḳ degüldür ve Allāh'uñ 'ināyetine **naẕar olınsa** bu ḳadar nesne çoḳ degüldür Eger andan 'ināyet ü tevfīḳ olmazsa mümkin degüldür kimsene anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 15). [naẕar olınsa, -sa]*

naẕar olınup: *Bakılmak.*

- evṣāfına **naẕar olınup** kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 7). [naẕar olınup, -up]*

naẕar u iftikārda: *İncelemek amacıyla bakmak, düşünerek bakmak.*

- iftikārda gerek 'ālem-i ṣūretden 'ālem-i bāṭına i'tibār gerek bu 'ālemi ol 'ālemüñ miṣāli bilmek gerek her neyi ki anda fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 13). [naẕar u iftikārda, -da]*

naẕar-gāh: *Bakılacak yer, seyir yeri.*

- ḳumrıları dil **naẕar-gāhında** ṭurup şeydālıḳlar iderler ol dostuñ şevḳi-y-ile ol bir melik-zāde-i ceberūtdur kim bölük bölük melekūt melekleri her gün rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 9). [naẕar-gāhında, -ı, -n, -da]*

naẕar-ı ʿālīdür: *Yüce bakış.*

- olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ naẕarında bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir **naẕar-ı ʿālīdür** ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 14). [naẕar-ı ʿālīdür, -dür]*

naẕarı ayurmamaḳ gerek: *Gözünü ayırmamalı.*

- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki sālik kendüden **naẕarı ayurmamaḳ gerek** ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 8). [naẕarı ayurmamaḳ gerek,]*

naẕar-ı dikḳatleri: *Dikkatli gözlemler.*

- ve ṭarīḳı tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde **naẕar-ı diḳḳatleri** ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 8). [naẕar-ı diḳḳatleri, -ler, -i]*

naẕar-ı ʿināyet: *Önem ve özen ihtiva eden dikkatli bakış.*

- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan **naẕar-ı ʿināyet** olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidāyet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 11). [naẕar-ı ʿināyet,]*

naẕarı kesmek: *Önem vermemek, ilgi ve alaka duymamak.*

- metāʿ-ı dünyevīden **naẕarı kesmek** Ve eydürdi Bir kişi ki bir maʿṣiyet üzerine muḳīm olup ḳalbi aña merbūṭ olur anuñ cemīʿ ḥasenatı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 13). [naẕarı kesmek,]*

naẕarı ṭoḳınmışdı: *Nazarı değmek; gözü değmek; bakmak. II Etkilenmek bağlamında.*

- Baṣrī'den tevbe itmişdi ve aña irādet getürmişdi Meger tevbesine bāʿiş ol olmışdı ki bir ḫātūn kişiye **naẕarı ṭoḳınmışdı** Ol ḫātūn kişi ḫaber gönderdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 14). [naẕarı ṭoḳınmışdı, -mış, -dı]*

naẕarında: *Bakış açısına göre, değer ölçüsüne göre.*

- vara her müctehidden bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb düze Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt **naẕarında** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 12). [naẕarında,]*
- işler olur ki ḫalḳ **naẕarında** anlar ḫavāriḳ ṣayılur Şefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 9). [naẕarında,]*

naẕarından bıraġup: *İlgilenmemek, önemsememek.*

- ḳoyup kendü işini görürse efendisi daḫı buña muḳayyed olmaz olur aç mıdur ṭoḳ mıdur bunı ḳayurmaz olur **naẕarından bıraġup** kendü ḥāline ḳor eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 2). [naẕarından bıraġup,]*

naẕarından düşürür: *Gözünden düşürmek; verdiği değeri artık vermemek.*

- şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ aña muḳayyid olmaz olur ve riʿāyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı **naẕarından düşürür** şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 4). [naẕarından düşürür, -ür]*

naẕariyyāt: *İlmî görüşler, düşünüşler.*

- evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim **naẕariyyātda** daḫı iʿtimād ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẕār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 9). [naẕariyyātda, -da]*

naẕaruñuz ayırmañ: *Gözünü ayırmamak; sürekli denetim altında bulundurmak.*

- bilür Ve naḳl olınur ki eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā anuñla cemīʿ murādāta irişüñ **naẕaruñuz ayırmañ** bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 6). [naẕaruñuz ayırmañ, -ñ]*

naẕīr: *Benzer, eş, denk.*

- bī-hem-tā idi ve keyāsetde **naẕīri** nā-peydā idi hem ʿalim hem ẕāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 17). [naẕīri, -i]*
- bir mertebede idi ki **naẕīri** görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 15). [naẕīri, -i]*
- saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd **naẕīri** yoġ idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 14). [naẕīri, -i]*
- makbūlü'l-feżāyil ve maḥmūdu'l-ḫaṣāyil idi ʿibādātı bī-ʿadd u iḥṣā ve veraʿda **naẕīri** nā-peydā idi muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat ve maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 8). [naẕīri, -i]*
- vażʿla bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmaḳ gerek ki şāyed ol vażʿuñ **naẕīrine** bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 1). [naẕīrine, -i, -n, -e]*

nāẕır: *Nazar eden, bakan, gözeten.*

- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sāʿat bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline **nāẕırdur** bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 2). [nāẕırdur, -dur]*

nāẕır olur: *Bakmak. II Yönelmek.*

- **nāẕır olur** bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fanāda olur aña göre aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña münāsib aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 5). [nāẕır olur, -ur]*
- ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḥażrāta tamām **nāẕır olur** elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 11). [nāẕır olur, -ur]*

naẕm: *Vezinli, kāfiyeli söz dizisi, şiir.*

- çün ü çerā olmaz eger kişinüñ biñ dili olursa anlaruñ medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳıṣṣalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek **naẕmına** saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 6). [naẕmına, -ı, -n, -a]*

ne: *"Ne...ne..." bağlacı; ne de.*

- olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henüz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henüz **ne** cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 2). [ne ne,]*

- olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henūz beyn el-māʾi ve’ t-tīn iken ol Rasūl idi henūz ne cennet ve **ne** siccīn iken Ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 2). [ne ne,]*

- eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh’uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi **ne** berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 14). [ne,]*
- eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh’uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar **ne** ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 14). [ne,]*
- eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh’uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı **ne** ḥulvi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 14). [ne,]*
- bilür **ne** mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden leẕẕet almaz Yaʿnī dervīşlerüñ bu baʿżı ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 15). [ne,]*
- vefatına degin hīç küstaḫlıḳ idüp Ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan **ne** dünyāda **ne** āḫıratda nesne istememişdür ve hīç edebsüzlik idip bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 11). [ne ne,]*
- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur **ne** istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 12). [ne,]*
- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 12). [ne,]*
- olmazsa ebter olup gider **ne** ṭāʿati koyup iḫtimāl-i maġfirete ṭayanıbilür ve ne ṭāʿat idüp ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 17). [ne,]*
- olmazsa ebter olup gider ne ṭāʿati koyup iḫtimāl-i maġfirete ṭayanıbilür ve **ne** ṭāʿat idüp ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 17). [ne,]*
.- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz **ne** dünyāya meyl itdüñüz ve ne cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 14). [ne,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve **ne** cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [ne ne,]*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña **ne** bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 4). [ne,]*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve **ne** innī olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 4). [ne,]*
- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün **ne** bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 1). [ne,]*
- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve **ne** bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 2). [ne,]*

- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün **ne** niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 2). [ne,]*
- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 2). [ne,]*
- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı **ne** ser-ḫōş olurlar **ne** ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 17). [ne ne,]*
- idemezsin Benüm **ne** ẕevküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 19). [ne,]*
- olur ve **ne** bildigüm olur Pes anı gerçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 1). [ne,]*
- **ne** dīn bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 5). [ne,]*
- ne dīn bilürler **ne** diyānet ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 5). [ne,]*
- ne dīn bilürler ne diyānet **ne** meveddet bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 5). [ne,]*
- ne dīn bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler **ne** emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu ṭāyife *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 5). [ne,]*
- Allāh'a **ne** gerçek ve ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ ve ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar ve mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 17). [ne,]*
- Allāh'a ne gerçek ve **ne** yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ ve ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar ve mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 17). [ne,]*
- Allāh'a ne gerçek ve ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi **ne** **v**āḳiʿ ve ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar ve mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 17). [ne,]*
- Allāh'a ne gerçek ve ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ ve **ne** bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar ve mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 17). [ne,]*
- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ bu'di-y-ile mu'aẕẕeb olur **ne** anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 8). [ne,]*
- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ bu'di-y-ile mu'aẕẕeb olur ne anuñla ve **ne** andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 8). [ne,]*
- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider **ne** teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 2). [ne,]*

- dirse daḫı ḥükm-i şer‘le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür ‘ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem‘ ider ne teklīf tevḥīdi ve **ne** tevḥīd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 2). [ne,]*
- gibi kimsenüñ fi‘li ve ḳavli dürüst olmaz **ne** anuñ ‘aḳīdesine i‘tiḳād olur ve ne anuñ a‘māline i‘timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne ‘ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 1). [ne,]*
- gibi kimsenüñ fi‘li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ ‘aḳīdesine i‘tiḳād olur ve **ne** anuñ a‘māline i‘timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne ‘ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 1). [ne,]*
- gibi kimsenüñ fi‘li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ ‘aḳīdesine i‘tiḳād olur ve ne anuñ a‘māline i‘timād olur **ne** ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne ‘ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 2). [ne,]*
- gibi kimsenüñ fi‘li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ ‘aḳīdesine i‘tiḳād olur ve ne anuñ a‘māline i‘timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve **ne** ‘ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 2). [ne,]*
- denī ü dūn olur ol kişi ki ‘abdu’d-dīnar ola gerekse ‘ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭab‘ında ḫōr olmaz **ne** Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 16). [ne,]*
- denī ü dūn olur ol kişi ki ‘abdu’d-dīnar ola gerekse ‘ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭab‘ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve **ne** ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 16). [ne,]*
- ol degüldür ki ‘ürf de ḳanā‘at ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda **ne** iḫtiyār ve ne i‘tirāż olur ḳanā‘at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ’uñ mā‘adāsından i‘rāz olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 1). [ne,]*
- ol degüldür ki ‘ürf de ḳanā‘at ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve **ne** i‘tirāż olur ḳanā‘at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ’uñ mā‘adāsından i‘rāz olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 2). [ne,]*
- ammā anuñ keyfiyetini bilmedügümüze iʿtirāf idevüz bu mes’elede baḥs̲i ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde kes̲ret yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz **ne** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 4). [ne,]*
- vücūduñ vaḥdeti bu maẓāḥirüñ kes̲retini bozar ve **ne** bunuñ kes̲reti anuñ vaḥdetine bir z̲erre ḫalel ider bu ʿālem-i kes̲retde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 5). [ne,]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya **ne** bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 9). [ne,]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve **ne** bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 9). [ne,]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve **ne** bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 10). [ne,]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve **ne** bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 10). [ne,]*

- hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve **ne** taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [ne,]*
- hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve **ne** aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [ne,]*
- olup kendüyi bilmeye ki **ne** itdüginden ve ne ḳoduġından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice vü gündüz ayılmaz sekrān ola Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 15). [ne,]*
- olup kendüyi bilmeye ki ne itdüginden ve **ne** ḳoduġından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice vü gündüz ayılmaz sekrān ola Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 15). [ne,]*
- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur **Ne** bilür bunda ki nereden geldi ve ne bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 17). [ne,]*
- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve **ne** bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 18). [ne,]*

ne: *Hangi, nasıl bir.*

- idi ve ol görürdi ki ol **ne** mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir kaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 5). [ne,]*
- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ **ne** cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 18). [ne,]*
- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ **ne** mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 18). [ne,]*
- müdāhenenüñ farḳı nice olur ve anlar bir birinden **ne** vechle temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi bezl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 5). [ne,]*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra **ne** vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [ne,]*

ne: *Hangi, nasıl.*

- cemīʿisi zamānuñ müteʿayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd **ne** sözi var kimsenüñ biri İmām ʿAlī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 7). [ne,]*
- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu **ne** kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 2). [ne,]*
- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥāle uġrayan bilür ki anda **ne** lezzetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol lezzetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [ne,]*

- ṭurur ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa **ne** ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra s̱iḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [ne,]*
- gine bu bilür ki āyīnesi içinde **ne** pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 1). [ne,]*
- n'oldı **ne** ḥādis̱e yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Bana şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 1). [ne,]*
- günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẕīm ẕenbe mürtekib oldum **ne** çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ ve nefsüñ **ne** belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 2). [ne,]*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında baṣīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīs̱üñ maʿānisinde **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 4). [ne,]*
- taḥḳīḳler ide ve bu ṭarīḳden erbāb-ı ṭarīḳatüñ kelimātında **ne** tedḳīḳler ide her bir ḥadīs̱den niçe maʿnāya delāletler ide ve her bir ʿibāretden bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 5). [ne,]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadār aḥvāl ola nice sürūr ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu mıḳdar verṭāt ṭura **ne** göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 10). [ne,]*
- girmeye vebādan ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına **ne** ḫalel gelür ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine **ne** ẕelel gelür ʿAcebdür ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 1). [ne,]*
- dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña **ne** fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 18). [ne,]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve **ne** ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [ne,]*
- sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü ṣordılar Bu cerāʿeti sen **ne** ḥüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 6). [ne,]*
- müntaẓır olurlar ʿālemde mühmelāt ḳomazlar düşürüp ortaya getürürler şol oturduḳları **ne** yirdür hiç anı fikr itmezler bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 16). [ne,]*
- kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādis̱dür ḳadīm olan kelām-ı nefsidür pes İmām Aḥmed aña ḥādis̱ degül diyüp ṭurduġı **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [ne,]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi **ne** mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 9). [ne,]*
- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün ki **ne** ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden **ne** zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 13). [ne,]*

- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün ki **ne** ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden **ne** zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 14). [ne,]*
- yatup uyuyabilür ve **ne** ḥużūrla oturup yimek yiyebilür Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña dünyādaki riyāżetleri muḳābelesinde āḫıratda ḥużūr u refāḥiyyet ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 3). [ne,]*
- ḫalef eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü ṣordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 2). [ne,]*
- muḫālefet eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü ṣordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 2). [ne,]*
- müdāhenenüñ farḳı nice olur ve anlar bir birinden **ne** vechle temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 5). [ne,]*
- belā bir belādur ki bunda **ne** leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur 'ārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 13). [ne,]*
- eski leẕẕeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden **ne** ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki leẕẕetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 5). [ne,]*
- ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını 'ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme **ne** demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 14). [ne,]*

ne: *Ne kadar çok, epey.*

- didükleri **ne** yaramaz kişidür didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol kişi henüz dervīş olup riyādan ḫalās olmamış biline dirdi İmdi bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 5). [ne,]*
- ol ṣūrete getürmek içün ve **ne** bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 1). [ne,]*
- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında **ne** ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 4). [ne,]*

ne: *Ne kadar.*

- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden **ne** fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 4). [ne,]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ **ne** ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 3). [ne,]*
- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısm ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki **ne** çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 4). [ne,]*

- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü şordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ **ne** çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 14). [ne,]*

ne: *Nasıl, ne kadar.*

- oturmaḳdan **ne** ʿayide olur çün göñül dünyāya baġlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan şoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 5). [ne,]*
- maʻrifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda **ne** ḥayretler çeker maʻrifet ziyāde olduḳca bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḥayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 1). [ne,]*

ne: *Nasıl.*

- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña **ne** leẕẕet gelür ġāyeti baḥr-i fanāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 8). [ne,]*
- kendüler **ne** kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 5). [ne,]*
- ı mevte varmadın varacaġı yiri görür ve her kişi ölmezden öñdin āḫıratda menzilini görse gerek cennetde cehennemde varacaġı **ne** yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 6). [ne,]*
- günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẓīm ẕenbe mürtekib oldum **ne** çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ ve nefsüñ **ne** belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 1). [ne,]*
- ʿAbduʿllāh bin Mübārek'üñ menāḳıbını burada ḫatm idelüm Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī'yi vāḳıʿada gördiler Allāh taʿālā senüñle **ne** muʿāmele eyledi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 10). [ne,]*
- oturmaḳdan **ne** ʿayide olur çün göñül dünyāya baġlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan olduḳdan şoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 5). [ne,]*
- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ **ne** farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 8). [ne,]*
- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu **ne** muʾavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [ne,]*
- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu **ne** muʾavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [ne,]*
- ḳaftanını giyerdi cemīʿ sünen-i Cumʿa **ne** ise bir bir iderdi seccadesini omzına bıraġup ḳapuya çıḳardı zindāncı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 17). [ne,]*
- cemīʻ meşūbātını iḫbāt ider Nice tevḥīd olur ol ki teklīf ile cemʻ olmaya ve **ne** muvaḥḥid olur ol ki şerīʻate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuşūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 5). [ne,]*

- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez ve eger ẕihn ḳuvveti-y-ile bir nesne añlanursa daḫı berigüye añladamaz Kendü **ne** ḳadar bilür berigüye **ne** disün ve kendü **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 14). [ne,]*
- cemīʿ teẕkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar maʿārif ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından **ne** ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 16). [ne,]*
- ve Fażāyilinden **ne** rivāyet idevüz ki biñde birini beyān ve güneş ḳatında ẕerre ʿiyān idevüz anuñ tehẕīb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i muʿāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 17). [ne,]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh 'āṣī diyesin gāh 'ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen **ne** dirseñ di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 8). [ne,]*
- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde **ne** dürlü dürlü ʿaẕāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 9). [ne,]*
- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hīç bilür misin ki **ne** ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 13). [ne,]*
- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hīç bilür misin ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden **ne** zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 14). [ne,]*
- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ 'izzeti ne ola efendisi yanında anuñ **ne** ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 14). [ne,]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan ṣordı Hālüñ **nedir** didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 3). [nedir, -dir]*
- Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu **ne** ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 6). [ne,]*
- kendüler **ne** kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 5). [ne,]*
- üzerine elbette yanarduk ṭāʿūnda daḫı muḥtemel ki ḳażiyye böyle ola bir kişi bu iḥtimāli virmekle iʿtiḳādına **ne** ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 12). [ne,]*
- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu **ne** muʿavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [ne,]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh 'āṣī diyesin gāh 'ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen **ne** dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 8). [ne,]*
- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ 'izzeti **ne** ola efendisi yanında anuñ **ne** ḳadrı bulına anuñ **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 14). [ne,]*

- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña **ne** żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 6). [ne,]*
- aña **ne** ḫalel virür çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine **ne** iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 7). [ne,]*
- aña **ne** ḫalel virür çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine **ne** iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 7). [ne,]*
- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde **ne** dürlü dürlü ʿaẕāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 9). [ne,]*
- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli nice olur anda ʿaceb başına **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 4). [ne,]*

ne: *Hangi şeyi, neyi.*

- daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur kimisi olur almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez **ne** virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 2). [ne,]*
- ṣoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür ʿaḳluñ **ne** bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden ne bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 7). [ne,]*
- ṣoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden **ne** bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 8). [ne,]*
- virici **ne** oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 5). [ne,]*
- ṭura ve nice isterse otura kimden **ne** isterse alup kime **ne** isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [ne,]*
- ṭura ve nice isterse otura kimden **ne** isterse alup kime **ne** isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [ne,]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün **ne** yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 13). [ne,]*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bu gün **ne** yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 14). [ne,]*
- gelür ʿAceb bugün **ne** yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli nice olur anda ʿaceb başına **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 3). [ne,]*
- aḫşam **ne** yesem gerek diyü fikr ḳılur mı Bir dünyā ḥavāyicini teslīm idüp ışmarlar kendüsi elinden geldügi ḳadar anuñ ḫidmetini eyler İmdi mü'min olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 7). [ne,]*

- Ḫātem'den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs bana gelür vesvese virüp incidür eydür ki Hīç fikr ider misin ki **ne** yeseñ gerek Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 16). [ne,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve ne cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 14). [ne,]*
- ṣoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür ʿaḳluñ **ne** bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden ne bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 7). [ne,]*
- ṣoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden **ne** bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 8). [ne,]*

ne: *Hangi.*
- anda cehl ü ḥayret **ne** ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki lemaʿān ider ṭurmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [ne,]*
- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥāle uġrayan bilür ki anda **ne** lezzetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol lezzetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [ne,]*
- ḳanḳısıdur ve aralarında ol **ne** kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [ne,]*
- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿālī maḳāmdur ben buña **ne** liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 18). [ne,]*
- bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi **ne** yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 2). [ne,]*
- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿalī maḳāmdur ben buña **ne** liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 18). [ne,]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā **ne** vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 9). [ne,]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve **ne** ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [ne,]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadar aḥvāl ola nice sürür ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu miḳdār verṭāt ṭura **ne** göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 10). [ne,]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi **ne** mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvit olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 9). [ne,]*
- kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṯdür ḳadīm olan kelām nefsīdür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṯ degül diyüp ṭurduġı **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [ne,]*
- ḥāmil olup ṭoġurınca ve **ne** ṣūretler geçirmişdür heyūlā-yı zamān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 19). [ne,]*

- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi **ne** mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 9). [ne,]*
- aña **ne** eyülükler ḳılur günden güne ni‘metini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā şol ḳul ki az ni‘metle aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 17). [ne,]*
- anda cehl ü ḫayret **ne** ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında şavāb olur biri budur kim ol bir ḫālet olur ki leme‘ān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [ne,]*
- ve ol luṭfı maḫżā raḥmet-i Ḫudā bilmek gerek ki ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh'uñ dergāhından **ne** in‘amlar olur ki bu ni‘met aralarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 6). [ne,].*
- Çün Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye Rabb'inden eyle olıcaḳ bir sehlçe zilletden ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḫālleri **ne** olur **ne** ḫālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 6). [ne,]*
- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi **ne** maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḫālden söylenmişdür ehl-i ḫāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 17). [ne,]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve **ne** ḫāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [ne,]*
- gerek bunuñ ḫavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı **ne** esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [ne,]*

ne: *Nasıl, hangi şekilde.*
- gelecegin **ne** bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḫādiṣe yitişüp füc‘eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [ne,]*

ne: *Hangi şey.*
- idüp ṣu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḫürriyyet **ne** virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 2). [ne,]*

ne: *Hangi şey.*
- Aḥmed dīninde bī-miṣl olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde ol ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında **ne** dikilmiş ise anı bitirürdi baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 4). [ne,]*

ne: *Hangi şey.*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve ne cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 14). [ne,]*

ne: *Hangi şey.*

- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ **nedür** didiler ben eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 9). [nedür, -dür]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada **nedür** ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 3). [nedür, -dür]*
- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı **Nedür** cevābuñ diyü şordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 17). [nedür, -dür]*
- sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ **nedür** diyü şordılar Bu cerāʿeti sen ne ḥüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 6). [nedür, -dür]*
- anda selāmet-i ṭaviyyet olur ol ṭarīḳ ṭarīḳ-i ʿubūdiyyet olur Eyitdiler ʿUbūdiyyet **nedür** Eyitdi İḫlāṣ-ı vaḥdāniyyetdür ve ittiṣāl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 16). [nedür, -dür]*

ne: *Hangi şey, soru zamiri.*

- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz **nedür** ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 16). [nedür, -dür]*

ne: *Hangi şey?.*

- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada **nedür** ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 3). [nedür, -dür]*

ne: *Hangi (şey).*

- daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur kimisi olur almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez **ne** virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 2). [ne,]*

ne: *Hangi, nasıl bir.*

- ol kişiye dünyāda ḥużūra **ne** vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bugün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [ne,]*
- idi ve ol görürdi ki ol **ne** mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 5). [ne,]*

ne: *Nasıl, ne kadar.*

- maʿrifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda **ne** ḥayretler çeker maʿrifet ziyāde olduḳça bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḥayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 1). [ne,]*

ne: *Nasıl, ne şekilde.*

- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña **ne** leẕẕet gelür ġāyeti baḥr-i fanāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 8). [ne,]*
- girmeye vebādan ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına **ne** ḫalel gelür ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine **ne** ẕelel gelür ʿAcebdür ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 2). [ne,]*
- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña **ne** leẕẕet gelür ġāyeti baḥr-i fenāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 8). [ne,]*

ne: *Nasıl, ne kadar çok.*

- dāyimā dirdi ki **Ne** saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 1). [ne,]*

ne: *Niçin, neden.*

- bize **ne** iḥtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 5). [ne,]*
- bize ne iḥtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze **ne** ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 5). [ne,]*
- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi **Ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 18). [ne,]*
- ḳadar ṣu içün gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm **ne** ṭurursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 17). [ne,]*
- fāyide olur şol māldan ki vārişlere ḳalsa gerek ve **ne** göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 15). [ne,]*
- teklīfe **ne** münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Īmān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 11). [ne,]*
- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa **ne** varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 3). [ne,]*

ne: *Neden, niçin.*

- aña daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde **ne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 8). [ne,]*

ne: *Ne kadar, çok.*

- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve **ne** saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫizmetine liyāḳati ola Ḫażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 3). [ne,]*

ne: *Ne kadar.*

- ġazāya gitdi Ḫātūnına şordılar Size ḫarçlıḳ **ne** ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 3). [ne,]*

ne: *Çok, birçok.*

- kirāmdan çoḳ ulularına yitişmişdi Caʿfer-i Ṣādık ḫażreti-y-ile bīḥad müṣāḥabet ḳılmışdı ve kümmel-i meşāyıḫdan niçeleri ve efāżıl-ı ṭarīḳatdan **ne** ulularu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 6). [ne,]*

ne: *Her ne.*

- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh **ne** buyurursa ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 5). [ne,]*
- **ne i**sterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḫarāmdan şaḳlar ve andan şoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 6). [ne,]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḫarāmdan şaḳlar ve andan şoñra meşrebine **ne** düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [ne,]*

ne ʿaceb: *Ne garip, ne tuhaf.*

- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu **ne ʿaceb** maḳāl ve bu ne muʿavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [ne ʿaceb,]*

ne bilür: *Ne bilir, nereden bilsin!.*

- olur idrāk irmedügi ʿālemüñ ḥalini **ne bilür** iki ʿālemüñ ḥükmi bir olmaz ol ʿālemüñ aḥvāli bu ʿāleme ḳıyās olınmaz her ne ki ʿaḳl-ı ṣaḥīḥ ḥükm ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 7). [ne bilür,]*

ne bilürüz: *Ne anlarız; bir şey bilmeyiz.*

- idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan **ne bilürüz** Hemīn bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 6). [ne bilürüz,]*

ne çeker: *Neler çekmek, nelere katlanmak.*

- daḫı ṣüret bu ḥāletledür Şunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki **ne çeker** Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 8). [ne çeker,]*

ne çoḳ: *Ne kadar çok, çok fazla.*

- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısm ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki **ne çoḳ** esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 4). [ne çoḳ,]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki **ne çoḳ** ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 5). [ne çoḳ,]*

ne dimek olur: *Ne demekdir, ne anlama gelir.*

- belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿişyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu **ne dimek olur** bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 16). [ne dimek olur,]*

ne dirsem: *Her ne söylersem.*

- eyleye Koñ aña varmaġı varuñ kendüye eydürüñ Ben **ne dirsem** aña ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 3). [ne,]*

ne diye: *Ne desin, ne söylesin?.*

- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev diyü begenür çün ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi **ne diye** anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 4). [ne diye,]*

ne diyelüm: *Ne diyelim, nasıl açıklayabiliriz.*

- görmez mi didiler Eger dirsek ki hele kendü her ne iderse baḫsi ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine **ne diyelüm** Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 14). [ne,]*

ne diyelüm: *Diyecek söz yok, söylenecekler yetersiz ve boş.*

- eger itmezseñ de **ne diyelüm** ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istināmumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 11). [ne diyelüm, -y, -elüm]*

ne diyem: *Ne desem, ne söylesem.*

- N'içün bunı geyersin diyü şordı hiç cevāb virmedi ṭurdı N'içün cevāb virmezsin didi Eyitdi **Ne diyem** Eger zühdden dirsem kendümi senā vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 16). [ne diyem,]*

ne diyeyüm: *Ne söyleyeyim.*

- ʿiḳāb eyleyecek olursa ben **ne diyeyüm** Ādem böyle gerek ki kemāli artduḳça tenezzüli ziyāde ola ve faẓīleti ziyāde olduḳça kendüye iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 7). [ne diyeyüm, -y, -eyüm]*

ne eylersin: *Ne yaparsın.*

- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan şordı Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā bunda **ne eylersin** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 18). [ne eylersin,]*

ne fāyide olur: *Ne faydası olur. II Faydası yok!.*

- fāyide olur şol māldan ki vāris̲lere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 15). [ne fāyide olur, -ur]*

ne ḥāldür: *Nasıl bir durumdur.*

- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez ki bu **ne ḥāldür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 2). [ne ḥāldür,]*

ne ḥāldür: *Nasıl bir durumdur.*

- çeker ṭurur ol dārda daḫı bundağı gibi **ne ḥāldür** bilmez ʿİnāyet-i Rabbānī ve saʿādet-i dū-cihānī ümmet-i Muḥammed ʿaleyhi ekmelü't-taḥiyyāt ve efżalü't- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 3). [ne ḥāldür,]*

ne içün: *Niçin, neden.*

- şordılar **Ne içün** aña ʿUtbe-i Ġulām dirler didiler Eyitdi Egerçi sinni orta yaşdan geçmişdi ammā ʿibādet ḫiz̲metinde bir ḳavī Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 11). [ne içün,]*
- güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre andan yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibādete meşġul olurdı Eyitdiler **Ne içün** ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 2). [ne içün,]*
- incinürdi **Ne içün** nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe cebr idersin dirdi ʿUtbe eydürdi Gine kendü nefsüm maṣlaḥatı içündür ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 5). [ne içün,]*
- düşmanuñ mıdur Eyitdi Yoḳ Eyitdiler **Ne içün** Eyitdi Allāh dōstlıġı göñlüme şöyle ṭolmışdur ki kimse düşmānlıġına yir mi ḳalmışdur Ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 3). [ne içün,]*
- aṣḥābı geldiler cemʿ olup yanında oturdılar Bişāret olsun saña ʿizzet ü naʿīme varursın bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme varursın Eyitdi **Ne içün** dimezsiz ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 8). [ne içün,]*

ne idi: *Neydi, ne ifade ediyordu?*

- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ taʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi **ne idi** ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [ne,]*

ne idügi: *Ne olduğu.*

- te'vīl idüp ʿaḳlına uya Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān'uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān'dan murād hemīn bu elfāẓı añlarlardı hīç kelām-ı nefsi **ne idügi** ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 4). [ne idügi,]*

ne idügin: *Ne olduğunu.*

- bidʿate ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek **ne idügin** bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 12). [ne idügin,]*

ne ile: *Hangi şey ile.*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu **ne ile** bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [ne ile,]*

ne ise: *Her ne ise.*

- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh **ne ise** aña inanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżūʿda rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 11). [ne ise,]*
- şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi **ne ise** anı ḳıldı hīç birisine bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 7). [ne,]*
- ferdāniyyetdür Yaʿnī esbābı aradan gidermek gerek cemīʿ ḫayr u şer **ne ise** andan bilmek gerek bunuñ ʿalāmeti oldur ki hīç kimseyi medḥ ü ẕemm idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 17). [ne,]*

ne itdi: *Ne yaptı, ne eyledi.*

- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer **ne itdi** ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 6). [ne itdi, -di]*

ne iʿtibār: *İtibar edilmez, önem verilmez.*

- aña ne ḫalel virür çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine **ne iʿtibār** faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 8). [ne iʿtibār,]*

ne itmiş: *Ne yaptı, ne eyledi.*

- ḳadar fażl u kemāl ile ne ʻaceb itmiş ki aña taḳlīd eyleyüp elfāẓuñ ḳıdemini Cenāb-ile meẕhep idinmiş İmdi bu işkālüñ ḥalli erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 3). [ne itmiş, -miş]*

ne ḳadar: *Ne kadar çok.*

- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalıġı-y-ıla bulur aña **ne ḳadar** taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 4). [ne ḳadar,]*
- benim içün ḫidmet iderler benüm yanumdan yeyeler içelerdi Fi'l-vāḳīʿ girçek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye **ne ḳadar** sevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 8). [ne ḳadar,]*

ne ḳadar: *Ne kadar, ne denli.*

- emīn olur emīn olan kişi **ne ḳadar** ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 7). [ne ḳadar,]*
- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez ve eger ẓihn ḳuvveti-y-ile bir nesne añlanursa daḫı berigüye añladamaz Kendü **ne ḳadar** bilür berigüye ne disün ve kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 14). [ne ḳadar,]*

• oḳumaġuñ s̲evābı **ne ḳadar** çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña nisbeti yoḳdur eger ol aña tamām yaḳīn idüp ınana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 7). [ne ḳadar,]*

ne ḳadar: *Her ne kadar.*
• ḳaçan bi'l-külliye Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ṭāʿat idebilür Göñül **ne ḳadar** Ḥaḳḳ'a dönerse mümkin degüldür bir ucı dünyāsından kesilmez her ne mıḳdār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 5). [ne ḳadar,]*

ne ḳadar: *Ne kadar (çok).*
• ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce riyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūṣına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki **ne ḳadar** fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 10). [ne ḳadar,]*

ne ḳadar olur: *Fazla olmak.*
• ḫayāle gelmiş degüldür bu ḳadar müşterek ki anuñ içinden tevātür bulur maʿlūmdur ki ol mıḳdār daḫı **ne ḳadar olur** Rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 14). [ne ḳadar olur, -(u)r-ur]*

ne kişi: *Nasıl biri.*
• Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler bilür ve her birinüñ mertebesin yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys **ne kişi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 4). [ne kişi,]*

ne kişidür: *Hangi kişi.*
• ḳanḳısıdur ve aralarında ol **ne kişidür** Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [ne kişidür, -dür]*

ne mıḳdār: *Ne kadar, ne denli.*
• mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun Eger z̲evkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 15). [ne mıḳdār,]*

ne ola: *Ne olacak?.*
• bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan ṣordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Ṣol kişinüñ ḥāli **ne ola** ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 4). [ne ola,]*

ne ola: *Ne olsun.*
• gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ 'izzeti **ne ola** efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 14). [ne ola,]*

ne ola ki: *Ne olur ki, şaşılır mı.*
• ḳaçınup pes **ne ola ki** bir kişi bilād-ı vebāʿiyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 19). [ne ola ki,]*

ne oldı: *Ne oldu? Bir şey mi oldu?.*

- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstād Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña **ne oldı** ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 16). [ne oldı,]*
- virici **ne oldı** didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 5). [ne oldı,]*

ne oldı: *Ne oldu, nasıl oldu.*

- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ **ne oldı** diyü ṣordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 13). [ne oldı, -dı]*

ne olur: *Ne olur; nasıl olur.*

- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli **ne olur** İlāhī bizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhī bizüm ḥālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 3). [ne olur,]*

ne olur: *Ne olur, ne çıkar.*

- rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula **ne olur** andan ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 8). [ne olur,]*
- ʿimāretinden **ne olur** bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 13). [ne olur,]*
- nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp ṣoñra tevbe itmekden **ne olur** ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ şol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 12). [ne olur,]*
- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden **ne olur** anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 16). [ne olur,]*
- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādiṣe yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı **ne olur** Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 16). [ne olur,]*

ne olur: *Ne olacak; ne değeri var, önemi yok.*

- maḳṣūduna iresin Ṣūret bir olıcaḳ āyine biñ olduġından **ne olur** her āyinede Çünki gördügüñ hemīn ol bir ṣūret olur gerek biñ āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 3). [ne olur,]*

ne olur: *Ne hale gelir.*

- Çün Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye Rabb'inden eyle olıcaḳ bir sehlçe ẕilletden ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḥālleri **ne olur** ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 6). [ne olur, -ur]*

ne olur: *Ne çıkar; bir sonuç vermez.*

- maʿiyyetdür ki söylenür ammā gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan **ne olur** Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 16). [ne olur,]*

ne olur: *Nasıl olur.*

- ola **ne olur** ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 17). [ne olur,]*

ne olur: *Kim olur, kimdir.*

- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul **ne olur** anuñ 'izzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 14). [ne olur, -(u)r]*

ne olur: *Ne yapılabilir. II Hiçbir şey yapılamaz bağlamında.*

- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile **ne olur** Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 3). [ne olur,]*

ne olursa olsun: *Her ne olursa olsun; her şey.*

- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste ol virür gerek itmek gerek ġayri nesne **ne olursa olsun** Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 12). [ne olursa olsun,]*

ne söz olur: *Ne söylenir, söylenecek söz yoktur.*

- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda **ne söz olur** kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿüñ ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 5). [ne söz olur, -ur]*

ne vaḳt: *Ne zaman?.*

- vaḳt tamām olur didiler Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp incinmeye ve eẕālarına ṣabr idüp gücenmeye Naḳl olınur ki ṣordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 3). [ne vaḳt,]*

ne vaḳt: *Ne vakit, ne zaman.*

- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā **ne vaḳt** ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eşitdi Şol vaḳt olur ki nice *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 9). [ne vaḳt,]*

ne var-ise: *Ne varsa, hepsini.*

- git İrāde-i Allāh'da **ne var-ise** müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm şulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 1). [ne var-ise,]*

ne vech ile: *Nasıl, ne şekilde, hangi suretle.*

- şordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḫalāṣı **ne vech ile** ḥāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 15). [ne vech ile,]*

ne virür: *Ne verir; ne sağlar, ne kazandırır.*

- idüp şu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet **ne virür** Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 2). [ne virür,]*
- göñülden gerek ve libās-ı eskisi **ne virür** meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 9). [ne virür,]*

ne yirde: *Nerede.*

- ṭāʿate inanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu **ne yirde** bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 2). [ne yirde,]*
- amāna'l-arżi ḳad māta Yaʿnī yir yüzinüñ āmānı öldi Teftīş itdiler ki İbrāhīm-i Ethem vefāt itmiş Dirler ki anuñ mezār-ı şerīfi **ne yirde** idügi muʿayyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 18). [ne yirde, -de]*

ne yire: *Nereye.*

- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan şordı Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve **ne yire** gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 18). [ne yire,]*

ne ziyāde: *Ne kadar çok.*

- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve **ne ziyāde** ʿibādāta dürişürdi çün ölülerüñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 6). [ne ziyāde,]*

nebāt: *Bitki.*

- diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh ʿarş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh **nebāt** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 6). [nebāt,]*

nebbe'eniye'l-ʿalīmu'l-habīr: *"Alîm olan, (her şeyden) Haberdar olan (Allah) haber verdi" Tahrim suresi 3. ayetten iktibas yapılmıştır.*

- Ḫōşgeldüñ yā Herem bin Ḥayyān didi Herem müteḥayyir olup Neden bildüñ didi Üveys eyitdi **Nebbe'eniye'l-ʿalīmu'l-ḫabīr** Ervāḥuñ biri biri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 10). [nebbe'eniye'l-ʿalīmu'l-ḫabīr,]*

nebī: *Peygamber.*

- Görmez misin ki Süleymān ḫażretini **nebī** iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 5). [nebī,]*

nebī: *Peygamber. II Hazreti Muhammed.*

- olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol **nebī** idi Ādem henūz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henūz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 1). [nebī,]*

nebī olmayıcaḳ: *Peygamber olmak.*

- niçe ʿārif olur ki **nebī olmayıcaḳ** ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 3). [nebī olmayıcaḳ, -ma, -y, -ıcaḳ]*

necā'l-muḫaffefūn heleke'l-müsḳalūn: *Yükü hafif olan kurtuldu, yükü ağır olan helak oldu.*

- heleke'l-müsḳalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı misāli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 5). [necā'l-muḫaffefūn heleke'l-müsḳalūn,]*

necāt: *Kurtuluş, selâmet.*

- şordı kim Biz **necātı** niçe buluruz ve ḥalāṣı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 15). [necātı, -ı]*
- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ **necātına** ṭarīk hemīn anı ṣanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 11). [necātına, -ı, -n, -a]*

necāt buldı: *Kurtulmak, halas olmak.*

- heleke'l-müsḳalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür **necāt buldı** ve şol kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı misāli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 5). [necāt buldı, -dı]*

neces ü murdār: *Kirli ve pis.*

- ammā her ṣu alan ḳabına ṣıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü murdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren ṣu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 8). [neces ü murdār,]*

nedāmet: *Pişmanlık.*

- defʿ-i mażarret ve hem ifāde-i ḫayrāt olur **nedāmet** ile hem menʿ-i ʿuḳūbet ve hem celb-i mesūbāt olur tevbenüñ insānda merātibi çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 9). [nedāmet,]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha **nedāmet** ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 12). [nedāmet,]*

neden: *Nasıl, nereden.*

- Ḫōşgeldüñ yā Herem bin Ḥayyān didi Herem müteḥayyir olup **Neden** bildüñ didi Üveys eyitdi Nebbe'eniye'l-ʿalīmu'l-ḫabīr Ervāḥuñ biri biri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 9). [neden,]*

- vaḳtında bizden artuḳ yerler görürüz İmdi anuñ gibi kişinüñ cemīʿ vaḳtında eyle yedügi **neden** bilindi cemīʿ ḫalvātda evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 12). [neden,]*

neden: *Hangi şeyden?*
- gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ **neden** olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 17). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten?.*
- nāşī olup müterettib olur ve her kimde ki ḫavf ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan ḥasenātuñ ḳanḳısı bulınır Pes **neden** recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 16). [neden,]*
- olduḳca aña belā eksük olmaz ammā ol belā aña **neden** gelür bilmez her biri anuñ bir maʿṣiyeti sebebi-y-iledür ammā taʿyīn olınup bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 9). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*
- Rivāyet olınur ki eydürdi Kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ evveli dünyāsınuñ āḫırı olur Çün evvelüñ ve āḫaruñ bu olur bu ġurūr saña **neden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 14). [neden,]*
- olmaz ve iḥtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu devlet **neden** ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḥtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 16). [neden,]*
- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve bābāñ ise bir kişidür müslimānlar içinde andan bedter ādem yok Saña bu faḫr **nedendür** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 2). [nedendür, -dür]*
- mübāşereti **neden** idi ola Anuñ cevābı budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiği ḳadar mübāşeret sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 7). [neden,]*
- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol **nedendür** niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [nedendür, -dür]*

neden: *Hangi şeyden.*
- bunda ṣafāsı **neden** ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 1). [neden,]*

neden oldı: *Hangi sebepten, nasıl oldu. II Nasıl elde ettin.*
- mertebe saña **neden oldı** Eyitdi Bilmezem yā Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme tābiʿ olup ḥürmet idüp ve benüm ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 17). [neden oldı, -dı]*

neden oldı: *Hangi sebepten, niçin oldu.*

- ḫayr olup bir zāhid īmānsız gider kār-ı Ḫudā'da aṣlā çün ü çera olmaz ve kārgāh-ı ḳażada bu **neden oldı** ve bu neden olur dinilmez Fi'l-cümle her kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 16). [neden,]*

neden olur: *Hangi sebepten, niçin olur.*

- ḫayr olup bir zāhid īmānsız gider kār-ı Ḫudā'da aṣlā çün ü çera olmaz ve kārgāh-ı ḳażada bu neden oldı ve bu **neden olur** dinilmez Fi'l-cümle her kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 16). [neden,]*

nedendür: *Hangi şeydendir.*

- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi **nedendür** hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [nedendür,]*

nedīm: *Büyük bir zâtı hoş sözler, fıkralar ve hikâyelerle eğlendiren kimse, musâhip.*

- mertebede ekmel ise Vezīrler ḳapucı girdügi yire gāh olur giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur ki **nedīmler** begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 8). [nedīmler, -ler]*
- ṣoḥbet iderler vezīrler cānları çıḳup ṭaşrada ḫiẕmet iderler **Nedīmlerüñ** daḫı ḥālleri bir olmaz gāh olur ki bir ednāsı itdügini bir aʿlāsı idemez Kerāmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 9). [nedīmlerüñ, -ler, -üñ]*

nedmān u peşīmāndur: *Pişman.*

- ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol ḥāline **nedmān u peşīmāndur** geçen geçdi şimdi bir tāze Müslümān'dur ḥāşā ki böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 1). [nedmān u peşīmāndur, -dur]*

nedür: *Nasıldır.*

- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan ṣordı Hālüñ **nedür** didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 3). [nedir,]*

nedür: *Hangi şeydir.*

- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı **Nedür** cevābuñ diyü ṣordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 17). [nedür,]*

nedür: *Nasıl bir şeydir.*

- mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ **nedür** bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 16). [nedür,]*

nedür: *Nedir, hangi şeydir.*

- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz **nedür** ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 16). [nedür,]*

nefʿ: *Fayda, yarar.*

- ʿādiyesi ẓāhirdür ve belā-yı vebādan iḥtirāz itmegün **nefʿi** bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz ki her kişiye yitişe belki emzice arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 13). [nefʿi, -i]*
- muḫālefet ider ammā eger şöyle ki bir kişi bu iḥtirāzuñ ʿādet üzerine **nefʿine** ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda sevāb vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 13). [nefʿine, -i, -n, -e]*
- şaḥṣdan **nefʿe** işāret olur bir şaḥṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 9). [nefʿe, -e]*
- bunuñ **nefʿi** ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 9). [nefʿi, -i]*

nefes: *Soluk.*

- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her **nefesde** anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [nefesde, -de]*
- gelecegin ne bilür Her **nefes** ki gelür şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādiṣe yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [nefes,]*
- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır **nefes** bu ola na-gah bir ḥādiṣe yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [nefes,]*

nefes: *Soluk. II Hayat, yaşam.*

- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ıṣlāḥ itmeyüp żāyi' ḳılur bir **nefes** daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki 'ibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 16). [nefes,]*

nefes: *Soluk. II An, zaman.*

- nefs olmaya Ya'nī işāret ider ki hiçbir **nefesini** ādem żāyi' ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi 'urve-i vüṣḳāyı şol kişi bilür ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 17). [nefesini, -i, -n, -i]*

nefes: *Soluk. II Can, ruh.*

- cān-fizāsı ile niçe biñ kez biñ günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde **nefesi** nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve her sāʿatde vücūdı beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 12). [nefesi, -i]*

nefes ola: *?*

- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ıṣlāḥ itmeyüp żāyi' ḳılur bir nefes daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki 'ibāret **nefes ola** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 16). [nefes ola, -a]*

nefes-i cān-fizāsı: *Cana can katan soluk.*

- cān-fizāsı ile niçe biñ kez biñ günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve her sāʿatde vücūdı beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 11). [nefes-i cān-fizāsı, -sı]*

nefes-i nefsi: *Varlığın nefesi.*

- Her **nefes-i nefsi** nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 17). [nefes-i nefsi,]*

nefes-i raḥmān-ile: *Sonsuz merhamet sahibi Cenab-ı Hakkın varlıklar üzerindeki rahmet esintisi.*

- Her nefes-i nefsi **nefes-i Raḥmān-ile** zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 17). [nefes-i raḥmān-ile, -ile]*

nefes-i taṣdīḳde: *Allah'ın varlığını dil ve kalp ile ikrar etme; iman.*

- cihetden tefāvüt bulınmaz İmdi egerçi **nefes-i taṣdīḳde** tefāvüt olmamaḳ meẕheb-i meşhūrdur ammā maʿlūmdur ki kütüb-i kelāmiyyede bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 13). [nefes-i taṣdīḳde, -de]*

neffaʿ-ı ġayr ola: *Başkalarına faydalı olmak, yararı dokunmak.*

- **neffaʿ-ı ġayr ola** dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳalur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 11). [neffaʿ-ı ġayr ola, -a]*

nefḫa-ı raḥmānī-idi: *Rahman olan Allah'ın nefesi.*

- i cān-fizāsı ile niçe biñ kez biñ günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde nefesi **nefḫa-ı Raḥmānī-idi** ve her sāʿatde vücūdı beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 12). [nefḫa-ı raḥmānī-idi, -i, -di]*

nefʿ-i ġayre: *Başkasının faydasına olan (şey).*

- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı **nefʿ-i ġayre** yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 10). [nefʿ-i ġayre, -e]*

nefis: *Bir kimsenin kendi öz varlığı; can.*

- varmaḳ ister şol **nefis** ʿömrini ʿabeş dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 9). [nefis,]*

nefret ider: *Nefret duygusuyla dolu olmak, iğrenmek, tiksinmek.*

- ḳāni‘ olan anuñ ġayrinden **nefret ider** Ya‘nī aña işāret ider ki rıżā mertebesi ḳanā‘at mertebesinden ednā olur ammā ḳanā‘atden murād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 17). [nefret ider, -er]*

• mirḳātı olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlıġına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden ol kişi **nefret ider** dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 6). [nefret ider, -er]*

nefs: *Nefis; ruh, can.*

• tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat ve ḥużūrda ḳıla ve **nefsini** nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 10). [nefsini, -i, -n, -i]*

• ustād imişsin didi ve Şefīḳ'den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḥużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir **nefs** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 2). [nefs,]*

• pes anuñ **nefsi** anda rāḥat olmayup bunuñ nefsi ḥużūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı nefsi maṣlaḥatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 13). [nefsi, -i]*

• pes anuñ nefsi anda rāḥat olmayup bunuñ **nefsi** ḥużūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı nefsi maṣlaḥatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 13). [nefsi, -i]*

• pes anuñ nefsi anda rāḥat olmayup bunuñ nefsi ḥużūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı **nefsi** maṣlaḥatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 14). [nefsi, -i]*

• iderler çünki **nefslerinüñ** evvelden maṭmaḥ-ı naẓarları ol idi gine āḫırātda leẕẕātını ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 7). [nefslerinüñ, -leri, -nüñ]*

• olup bir ṣalavāta daḫı yitişmeye ecel yolın alup Rabb'i-y-ile bir münācāta daḫı irişmeye bir fürṣata daḫı taḥassürler idüp eline girmeye ve bir daḫı bu **nefse** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 10). [nefse, -e]*

• ki bir kişinüñ yüki yinilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her **nefsdeki** şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 2). [nefsdeki, -de, -ki]*

• ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise **nefsini** teslīm ide dilerse vāriṣi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 5). [nefsini, -i, -n, -i]*

• cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ıṣlāḥ itmeyüp żāyiʿ ḳılur bir **nefs** daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki ʿibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 16). [nefs,]*

nefs: *Benlik, kişilik. II [tas.] Kulun kötü huyları ve çirkin vasıflarının merkezi.*

• maḥbūbdur illā bu ḳadar var ki **nefsüñde** taḫayyürüñ ve gāh gāh tekebbürüñ vardur Eyitdi Bende kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 9). [nefsüñde, -üñ, -de]*

• gelür ve hem fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki **nefsi** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 14). [nefsi, -i]*

• mücāhede ide **nefsi** içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 15). [nefsi, -i]*

- mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki **nefsi** ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 15). [nefsi, -i]*
- sürer **nefsinüñ** her işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden şorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 1). [nefsinüñ,]*
- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan şalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger **nefsinüñ** bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 11). [nefsinüñ, -i, -nüñ]*
- rāḥatlıġı içindür **nefse** bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 7). [nefse, -e]*
- incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe cebr idersin dirdi ʿUtbe eydürdi Gine kendü **nefsüm** maṣlaḥatı içündür ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 6). [nefsüm, -ü, -m]*
- iki cevāb olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred **nefse** dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 12). [nefse, -e]*
- itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olursın Ve cehl-ile bir müslümān'a ṭaʿn itmiş olırsın didi Ve eydürdi ki Bir kişi ki kendü **nefsine** ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 16). [nefsine, -i, -n, -e]*
- sulṭāndan ḳılmaḳ gerek Bu maʿnā haḳīḳat olmaḳ gerek söylemekle olmaz **nefs** emrde bulınmaḳ gerek ḳuru dimekle olmaz niçeler olur ki bunı eyle itdüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 5). [nefs,]*
- dāyimā bu ümīd ile göñlin ḫōş ṭutardı ve bu āyet ile **nefsini** añlardı ki Ve āḫarūne - ʿterafū bi-ẕunūbihim ḫalatū ʿamelen ṣāliḥan ve āḫara seyyiʿen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 15). [nefsini, -i, -n, -i]*
- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya **nefsinde** fanāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 14). [nefsinde, -i, -n, -de]*
- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve **nefsinüñ** necātına ṭarīk hemīn anı şanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 11). [nefsinüñ, -i, -nüñ]*
- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki **nefse** ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 7). [nefse, -e]*
- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki sālik kendüden naẓarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib teveccühini **nefsinden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 8). [nefsinden, -i, -n, -den]*
- mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar bize aġır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar anlaruñ **nefsleri** ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 10). [nefsleri, -ler, -i]*
- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet **nefsüñ** ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 4). [nefsüñ, -üñ]*

- günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẕīm ẕenbe mürtekib oldum ne çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ ve **nefsüñ** ne belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 2). [nefsüñ, -üñ]*
- yitişmek ḫaylī işdür ve **nefs** insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 17). [nefs,]*
- gücenmesi **nefsi** rıżāsı-içün olmaz Ādem girçek dervīş olıcaḳ bu aralardan geçer kişi Allāh-ile olıcaḳ bu iʿtibārātı yabana atar Ādem oġlın bu mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 15). [nefsi, -i]*
- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫaylī ḥāletdür ve **nefs** buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 1). [nefs,]*
- meger farḳ eyleyüp **nefsini** fedā ḳıla mevtle ḫayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir ṣevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 15). [nefsini, -i, -n, -i]*
- ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü **nefsini** tehlikeye ilḳā itmekden ṣarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 7). [nefsini, -i, -n, -i]*
- leẕẕetine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş leẕẕetlerin āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup **nefsleri** murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 6). [nefsleri, -ler, -i]*
- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 7). [nefslerini, -ler, -i, -n, -i]*
- ʿeydine **nefslerini** fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 3). [nefslerini, -leri, -n, -i]*
- **nefsinde** mecāl ḳomadı ve göñline bu iḫtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṯ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 15). [nefsinde, -i, -n, -de]*
- ve **nefsi** ḥużur bulduġını dilemezdi kendinüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 5). [nefsi, -i]*
- mücādelātı var idi **Nefsi** mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 9). [nefsi, -i]*
- meşāyiḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve ol ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿālem-i ḫalvetde Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı var idi ve bāb-ı mücāhedātda **nefsle** muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 8). [nefsle, -le]*
- bu ḥālet **nefsüñ** eyüliginden olmaz sū'-i mizāc olur eger cibillī olmayup ʿārıżī ise muḫtāc-ı ʿilāc olur insānuñ ḫilḳati bunuñ üzerinedür ki medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 13). [nefsüñ, -üñ]*
- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt **nefsi-y-ile** mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 3). [nefsi-y-ile, -i, -y, -ile]*

- virürdi ve nefs ʿinānı her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 16). [nefsüñ, -üñ]*
- taḥammül gerek ki ʿālālara ire **nefs** zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 9). [nefs,]*
- meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīs̱de gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda **nefsi** murādına yeler yügürür ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 12). [nefsi, -i]*
- zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki **nefsi-y-ile** mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 8). [nefsi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe ve muḥāsebesüz zinde olmadı ve bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı ve iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı ve dāyimā **nefsi-y-ile** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 10). [nefsi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı **nefsüñ** tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 11). [nefsüñ, -üñ]*
- girüp otura gice vü gündüz hemīn z̲ikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider **nefsüñ** me'lūfātını fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 16). [nefsüñ, -üñ]*
- ḳoya ve **nefsi** bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 7). [nefsi, -i]*
- yirde ʿāḳl aña mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki **nefsini** ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 10). [nefsini, -i, -n, -i]*
- göñline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevānı' ucından ṣūret bulmaz **nefsi** havāsına uyup fi'le götürilmez dāyimā göñlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 3). [nefsi, -i]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger **nefs** ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 2). [nefs,]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa **nefs** fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 2). [nefs,]*
- nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp ṣoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ şol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 11). [nefse, -e]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ **nefsi** ḳatında le̲z̲zeti olur tevbenüñ s̲evābı günāhuñ le̲z̲zetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 13). [nefsi, -i]*
- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı ḳażā ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini **nefsi-y-ile** muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 8). [nefsi-y-ile, -i, -y, -ile]*

- nefsine bir ḥarām ile lezzāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 9). [nefsine, -i, -n, -e]*
- ṣayılur Hemīn andan aña ṣol fāyide olur ki anā mażarret olmaz ol ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā **nefsini** ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 18). [nefsini, -i, -n, -i]*
- kifāyetden geçmeye Ya'nī andan iḫtirāz eyleye ki **nefsi** maṣlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye ki mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 17). [nefsi, -i]*
- eski lezzeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle def' eylesün Aña çarā budur ki **nefsinde** diḳḳat idüp araya bir helāl ki lezzetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 6). [nefsinde, -i, -n, -de]*
- cilā virmekde bu andan artuḳ olur ki bir ḥelāldeki lezzeti vardur terk eyleye mücerred **nefsine** īẕā itmek içün ḳomaya ki işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 2). [nefsine, -i, -n, -e]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta'ālā ve biri cennet ve biri **nefs** olur Ya'nī ṣol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 12). [nefs,]*
- nefs olmaya Ya'nī işāret ider ki hiçbir nefesini ādem żāyi' ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi 'urve-i vüṯḳāyı ṣol kişi bilür ki **nefs** muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 18). [nefs,]*
- cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti **nefsde** ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 2). [nefsde, -de]*
- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve ṣol kişi ki **nefsini** ıṣlāḥ itmeyüp żāyi' ḳılur bir nefes daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki 'ibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 15). [nefsini, -i, -(n)i]*
- bir ādemüñ ki ṭabī'atında 'ulüvv ü himmet olur ve bir **nefs** ki cibilletinde ḳavī 'azīmet olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 5). [nefs,]*
- esbābdan ve ṣunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ'a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi 'Abd ṣol vaḳt **nefsinde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 10). [nefsinde, -i, -n, -de]*
- ve kendüde istita'at görmedügince istiṭā'atı çoġ olur kendüyi dāyim maḳām-ı 'ubūdiyyetde ẕelīl görmek gerek ki cihānda 'izzet bula ve **nefsini** her vaḳt rıbḳa- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 10). [nefsini, -i, -n, -i]*
- degüldür ki anuñ **nefsinde** denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫvār ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 13). [nefsinde, -i, -n, -de]*
- ammā nefsi-y-içün ider yıllar olur kim ṭā'at diyü **nefsi** havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [nefsi, -i]*
- ammā **nefsi-y-içün** ider yıllar olur kim ṭā'at diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [nefsi-y-içün, -i, -y, -içün]*

- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur ve aña mütāba‘at idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim **nefsüñ** mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 2). [nefsüñ, -üñ]*
- Ya‘nī dimek ister ki **nefsüñ** murādını virmemek gibi ulu ṭā‘at olmaz ve anuñ berāberi ‘ālemde ‘ibādet olmaz belki diḳḳat olınursa her ṭā‘atüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 17). [nefsüñ, -üñ]*
- sırrı ol olur ki ol ṭā’aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meselā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 2). [nefs,]*
- keff-i nefsle ḫāṣıl olur fi’l-cümle cennet bir cānib ve **nefs** bir cānib olur her kim ki cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur cennet uman nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 5). [nefs,]*
- keff-i nefsle ḫāṣıl olur fi’l-cümle cennet bir cānib ve nefs bir cānib olur her kim ki cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur cennet uman **nefs** murādını ḳoyup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 6). [nefs,]*
- añmamaḳ gerek ve nefsine uyan cennet ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet **nefs** havāsınuñ muḳābili ve żıddı olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 8). [nefs,]*
- anda ol ḳadar cenneti görür eger āḫıratda ḫālüñ bilmek isterseñ dünyāda nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh içün **nefs** murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 10). [nefs,]*
- keff-i nefsle ḫāṣıl olur fi’l-cümle cennet bir cānib ve nefs bir cānib olur her kim ki cennete ṭālib olur **nefsden** mücānib olur cennet uman nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 6). [nefsden, -den]*
- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister **nefse** ol murādını virmemek ister her ṭā‘ate ki naẓar olına bir bunuñ gibi ma‘nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 3). [nefse, -e]*
- añmamaḳ gerek ve **nefsine** uyan cennet ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ muḳābili ve żıddı olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 7). [nefsine, -i, -n, -e]*
- sırrı ol olur ki ol ṭā’aṭı itmemek **nefsüñ** murādı-y-iken andan yıġılınur meselā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 1). [nefsüñ, -üñ]*
- anda ol ḳadar cenneti görür eger āḫıratda ḫālüñ bilmek isterseñ dünyāda **nefsüñi** arayup görmek gereksin Allāh içün nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 10). [nefsüñi, -ü, -ñ, -i]*
- Allāh içün ‘ibādet ṣanmaḳ olmaz ammā eger şöyle ki **nefsüñi** tamām arayup bulasın bir niçe yirlerde rıżā-yı Ḥaḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın hemīn aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 13). [nefsüñi, -ü, -ñ, -i]*
- şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar ṣayılur ādemüñ büyük ‘adūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur **nefs** maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 8). [nefs,]*
- ḳılınur fi’l-cümle **nefse** muḫālefet gibi ‘ibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber ‘ālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 5). [nefse, -e]*

- bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ **nefsüñe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 14). [nefsüñe, -ü, -ñ, -e]*
- ṭut naẕarı ve eger düşmān ararsañ andan ayırma başri eger sen şöyle ki **nefsüñ** tamām arayasın dostuñ ve düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 15). [nefsüñ, -üñ]*
- başasın hemīn ḳılıcuñı 'arşda asasın 'acebdür ki ṭaşradan kendüne düşmān ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu düşmānuñ yoḳdur ammā n'ideyin ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 12). [nefsüñi, -ü, -ñ, -i]*
- inanınca 'āḳıl oldur kim dāyim **nefsi** ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur ki ol nicedür cehd eyler ki yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn ki nefsini bilür Rabb' ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 3). [nefsi, -i]*
- **nefsi** ögretmişdür açlıġa doymaz imdi şek yoḳdur ki eger ol Allāh'ı tamām seve-y-idi nefsini açlıġa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu ki nefsini Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 3). [nefsi, -i]*
- nefsi ögretmişdür açlıġa doymaz imdi şek yoḳdur ki eger ol Allāh'ı tamām seve-y-idi **nefsini** açlıġa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu ki nefsini Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 4). [nefsini, -i, -n, -i]*
- nefsi ögretmişdür açlıġa doymaz imdi şek yoḳdur ki eger ol Allāh'ı tamām seve-y-idi nefsini açlıġa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu ki **nefsini** Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 4). [nefsini, -i, -n, -i]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki **nefsi** ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 18). [nefsi, -i]*

nefs: *Bir şeyin zatı olan, kendisi.*
- rūşendür ve me'selenüñ keşfi aṣḥāb-ı mükāşife yanında vāżıḥ u muʿayyendür elfāẕuñ **nefsi** ḳadīmdür ḥudūs taʿbīrinde ve telaffuẕundadur ve kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 6). [nefsi, -i]*

nefs ġazāsında: *Nefisle yapılan savaş; nefis mücadelesi.*
- ḳılınur fi'l-cümle nefse muḫālefet gibi 'ibādet olmaz ve **nefs ġazāsında** berāber 'ālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 5). [nefs ġazāsında, -n, -da-sı, -n, -da]*

nefs olmaya: *Benlik olmak.*
- **nefs olmaya** Yaʿnī işāret ider ki hiç bir nefesini ādem żāyiʿ ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi 'urve-i vüṯḳāyı şol kişi bilür ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 17). [nefs olmaya, -ma, -y, -a]*

nefs rıżāsında olmaḳdur: *Nefsi hoşnut etmek, bedenin isteklerine uymak.*
- olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı **nefs rıżāsında olmaḳdur** ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 2). [nefs rıżāsında olmaḳdur, -dur]*

nefsī: *Benlik, kişilik. II [tas.] Kulun kötü huyları ve çirkin vasıflarının merkezi.*

- şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar ṣayılur ādemüñ büyük ‘adūsı **nefsi** olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 7). [nefsi,]*

nefs-i emrde: *Gerçekte, aslında.*

- emrde ‘ibādet olur bu degül ki ma’ṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭā‘at olur bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 13). [nefs-i emrde, -de]*

nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür: *Emredici, kibirli ve fitneci olan nefis.*

- idüp aladur ve biri **nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür** ki kendü müşteheyātına ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve dünya yirine āḫıratı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 5). [nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür, -dür]*

nefs-i nāṭıḳa: *Konuşan nefis. II Allah'ın hakikatinin mazharı olan ilahî cevher, ruh, kalp.*

- miṣālde bir ṣūreti olur ve her maḥsūs elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nite kim insānuñ insānlıġı **nefs-i nāṭıḳa** ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 12). [nefs-i nāṭıḳa,]*

nefsī nefsī: *“Ben, ben” anlamındaki bu söyleyiş yalnız kendini, kendi yararını, kendi kurtuluşunu düşünme hâlini ifâde eder.*

- ‘araṣātı anlar daḫı görse gerek anca mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki **nefsī nefsī** diseler gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 8). [nefsī nefsī,]*

nefs-i şerīf: *Mübarek insan.*

- ve bir **nefs-i şerīf** maḳbūlü’ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 3). [nefs-i şerīf,]*

nefsine ḳıymaz olur: *Canına kıyamamak.*

- ucından çoḳ taḳṣīrler ider ve ḫavf u cübni sebebinden sü’-i tedbīrler ider cihād içün **nefsine ḳıymaz olur** ve ḥaḳ yolında mażāyıḳalara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 8). [nefsine ḳıymaz olur, -ur]*

nefsini bildi rabb’ini bilür: *Nefsini tanıyan kimse Allah'ı da tanır. "Nefsini bilen Rabbini bilir" hadisinden iktibastır.*

- gidermemek gerek hemīn ki **nefsini bildi Rabb’ini bilür** ol iki maʿrifet birbirine mütelāzım olur ve iḥtimāl var ki Bāyezīd’üñ ol sözi istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 9). [nefsini bildi rabb’ini bilür,]*

nefsini bilür rabb'ini bile: *Nefsini tanıyan kimse Allah'ı da tanır. "Nefsini bilen Rabbini bilir" hadisinden iktibastır.*

- bile Ve naḳl olınur ki eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā anuñla cemīʿ murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 5). [nefsini bilür rabb'ini bile,]*

nefsini bir nesne şanup: *Kendini bir şey sanmak; kendini olduğundan çok değerli görmek.*

- ʿameline maġrūr ola ve **nefsini bir nesne şanup** anuñla mesrūr ola andan kendüye bir daʿvā-yı enāniyyet gele ve ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 13). [nefsini bir nesne şanup, -up]*

nehy ider: *Bir işin yapılmasını yasak etmek, engellemek, menetmek.*

- ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden şarīḥ **nehy ider** müʾmin olana lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 8). [nehy ider, -er]*

nehy olınmaz: *Yasak edilmek, yasaklanmak.*

- nifāḳ olur müʾmine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maşlaḥat içün olıcaḳ şerʿan **nehy olınmaz** ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 16). [nehy olınmaz, -maz]*
- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan **nehy olınmaz** ve eger şöyle ki ol muʿāmele dīne ḫalel vire ve ol vechle iḫtilāṭ şerʿe noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 3). [nehy olınmaz, -maz]*

ne-içün: *Niçin; neden, hangi sebeple.*

- gicelerde yatup uyumazdı her ne ḳadar ki kesel gelse başını yaşduġa ḳomazdı Bir kez eyitdeler **Ne-içün** böyle ifrāt idersin bu mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 16). [ne-içün,]*
- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine **ne-içün** kendüyi ışmarlamaz kendü maʿīşetine olçumlıḳ idüp kendü çalışur ṭurmaz Şol ki kendüye lāzım olan ḫidmetdür anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 9). [ne-içün,]*

ne'idügin: *Ne olduğunu.*

- işāretle baña ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye **ne'idügin** bildi ammā aña ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 17). [ne'idügin,]*

neler: *Birçok şey.*

- Kendülerde bu ʿibādet olmaduġına aġladılar Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's- sellem daḫı anları tesellī idüp eyitdi Anlarda bu var ise sizde daḫı **neler** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 2). [neler,]*

neler: *Hangi şey.*

- böyle iken kendüden ulu **neler** ola ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 5). [neler,]*

neler: *Birçok şey.*

- ḥaḳīḳatde bu efʿālde daḫli yoḳtur buña nisbet meyyit görinür ʿālem-i maʿnāda bu aṣl remzler çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan **neler** bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 2). [neler,]*
- var Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı **neler** bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 4). [neler,]*

neler: *Hangi şeyler? Neler neler...*

- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki ṣevābına **neler** olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥṣ-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 15). [neler,]*

neler: *Hangi şeyler.*

- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele **Neler** dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 17). [neler,]*

neler çekmişdür: *Güç durumlara dayanmak, katlanmak.*

- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve **neler çekmişdür** ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 18). [neler çekmişdür, -miş, -dür]*

neler eyler: *Neler yapmak, neler etmek.*

- cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri **neler eyler** maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 4). [neler eyler,]*

neler ider: *Neler eder. II Neler yapmaz ki.*

- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde **neler ider** Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 7). [neler ider, -er]*

nemed: *Keçe.*

- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda **nemed** olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 7). [nemed,]*

nemed: *Keçeden yapılmış elbise.*

- ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿibādetine şahādet ider āḫıratda aña yardım idüp ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki vefāt itdi bir eski **nemedi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 16). [nemedi, -i]*

nen var: *Neyin var?.*

- var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 17). [nen var,]*

- de öñüme geldi ve ġafletle giderken ḳarşuma geldi eyitdi **Neñ var** dünyelikde ve neye māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 7). [neñ var,]*

nerde: *Nerede, hangi yerde.*
- ġayrini fāṙik olur ʻaḳluñ taṣarrufı **nerde** gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez şerʻde niçe yirler olur ki ʻaḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 9). [nerde,]*

nerden: *Nereden, hangi yerden.*
- añlayan elbette maʿādını daḫı görür Bir kişi **nerden** geldügini bilicek nereye varacaġın bilmez mi eyle olıcak emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 15). [nerden,]*

nere: *Hangi yer, hangi taraf.*
- Benüm **neremi** sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 15). [neremi, -mi]*

nerede: *Hangi yerde.*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẓarumuz **nerededür** Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 16). [nerededür, -dür]*
- ravża-ı müṭahheresi **nerede** idügi mübeyyen degüldür baʿżılar Baġdād'dadur dir ve baʿżılar Şām'da bu bābda iḫtilaf olmışdur elsün-i enāmda ve Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 1). [nerede,]*

nereden: *Nereden gelir.*
- bu kibr **neredendür** Naḳl olınur ki bir kişi andan şordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 3). [neredendür, -dür]*

nereden: *Nasıl.*
- ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden muʻarrādur Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm ü teʼeḫḫür **nereden** olur Ḳurān evvelinden āḫırına degin ezelde maʻa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 12). [nereden,]*

nereden: *Nereden, hangi yerden.*
- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan şordı **Nereden** gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 17). [nereden,]*
- **nereden** gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki nā-gāh bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 3). [nereden,]*
- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [nereden,]*

- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını ʻālem-i ẓāhirde igen çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler baʻżısını seçmezler ʻālem-i ḥisse bu ḥālet **nereden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 18). [nereden,]*
- ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size **nereden** geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir dügünden getürmişler biz bilmedük aşlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 17). [nereden,]*
- **nereden** gelür Rivāyet olınur ki baʿżı ʿazīzler İbn Semmāk'ı vefatından şoñra vāḳıʿada görürler Hālüñ nice oldı diyü teftīş ḳılurlar Eydür Ḥaḳ tebāreke *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 11). [nereden,]*
- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki **nereden** geldi ve ne bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 18). [nereden,]*

nereye: *Hangi yere.*
- añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz **nereye** sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 10). [nereye,]*
- itmeyenüñ ʻizzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi **nereye** çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 10). [nereye,]*
- añlayan elbette maʿādını daḥı görür Bir kişi nerden geldügini bilicek **nereye** varacaġın bilmez mi eyle olıcaḳ emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 15). [nereye,]*
- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne bilür anda ki **nereye** vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 18). [nereye,]*

nereye: *Hangi yere, hangi tarafa.*
- cāmesi var ve başında gökcek ʿimāmesi var bunlara şordı ki Ḳancaru gidersiz ve **nereye** ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 18). [nereye,]*

neşā': *Meydana gelme, oluşma, ortaya çıkma.*
- aḥvālinde dinilmişdür veyāḫūd deryā-yı ilāhīye nihāyet yoġduġına işāret olmışdur veyāḫūd bu söz buña işāret ola ki ʿİsā peyġambar bu **neşā'da** tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 6). [neşā'da, -da]*

nesaḳ: *Tarz, şekil, üslup, yol.*
- şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir **nesaḳ** üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 2). [nesaḳ,]*

neşāṭ: *Sevinç, neşe, sürur.*
- ʿālem-i miṣālde ṣūret buldı ola pes ṣuver-i miṣāliyye ile ṣarīḥ şarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol şarābuñ **neşāṭı** ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 12). [neşāṭı, -ı]*

neş'e: *Sevinç, mutluluk.*

- geldi içdüm Ol şarābuñ **neş'esi-y-ile** bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir leẕẕetden ki ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 9). [neş'esi-y-ile, -si, -y, -ile]*

nesemān-ı nefḥāt-ile: *Güzel kokulu rüzgar.*

- dem be-dem **nesemān-ı nefḫāt-ile** revānını muʿattar ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 17). [nesemān-ı nefḫāt-ile, -ile]*

nesi var ise: *Her neyi varsa, her şeyi.*

- taṣarrufı olur **Nesi var ise** mevlāsınuñdur her ni'met ki anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle dirilür ma'lūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 15). [nesi var ise,]*

nesīm: *Rüzgar.*

- rūḥını vaṣlı ile şād ide ve revānını raḥmet **nesīmi-y-ile** ābād ide Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 17). [nesīmi-y-ile, -i, -y, -ile]*

nesīm-i dilkeş-ile: *Gönül çalan rüzgar ile.*

- ide Şol ṭayyibü's-ṣıfātdur ki Yemen'den **nesīm-i dilkeş-ile** Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek ẕātdur ki bir nefes-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 9). [nesīm-i dilkeş-ile,]*

nesin: *Neyini, nesini.*

- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından ṣoñra dirse Geçmiş nesnenüñ **nesin** istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 2). [nesin,]*

nesne: *Herhangi bir şey.*

- Ḥikāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem'e ṣordılar ki Bir kişi yimek bulmasa ve **nesnesi** olmasa niçe itsin Eyitdi Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 12). [nesnesi, -si]*

nesne: *Bir şey, herhangi bir şey.*

- Allāh'dan ba'īd olanlaruñ güñahı çoḳ olur seçilmez günāhları biri birine ḳarışur oranı biri ṭuyılmaz Bir kişi bir evi pāk itmege ihtimām itse sehlce **nesne** görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 6). [nesne,]*
- varmaz ebter olur da'vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḥtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña **nesne** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [nesne,]*

nesne: *Bir şey, hiçbir şey.*

- olduġı ḳadar ev içinde esbābından **nesne** ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 1). [nesne,]*

- ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç söz işitmezdi ṣoñra otuz yıl daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan ġayriden **nesne** işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 14). [nesne,]*
- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür **nesne** bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 10). [nesne,]*

nesne: *Şey.*

- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az **nesne** ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 5). [nesne,]*
- Ol sebebdendür ki ʿāḳil olanlar ehlu'llahūñ ādābını gözedüp iḥrāz iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz **nesne** çıḳa diyü iḥtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 14). [nesne,]*
- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir **nesne** görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 14). [nesne,]*
- mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar bize aġır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az **nesne** ṣayarlar anlaruñ nefsleri ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 10). [nesne,]*
- yolında bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez ve dervīşler arasında bu ḳadar **nesne** ʿayıb ṣayılmaz İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşārebinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 11). [nesne,]*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh **nesne** olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 12). [nesne,]*
- **nesne** olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 13). [nesne,]*
- **nesne** diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 17). [nesne,]*
- ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını aña ḳolay ḳılur niçe **nesneler** ki ġayruñ helākına sebeb olur aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 5). [nesneler, -ler]*
- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe **nesneye** muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 5). [nesneye, -y, -e]*
- siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar **nesne** ile baña muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 3). [nesne,]*
- ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḫużūrı ki bundan ayrılur ol görinen **nesne** ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 16). [nesne,]*
- şaḫṣdan nefʿe işāret olur bir şaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi **nesneler** ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 10). [nesneler, -ler]*

- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini ẕikrle ve selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç **nesneyi** üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 18). [nesneyi, -y, -i]*
- **nesneye** mevkūf ḳodı ferāġatle ʿibādet rızḳ teşvīşinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 19). [nesneye, -y, -e]*
- ki şayılmaz ve şol ḳadar āṣārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı **nesne** şıddīḳuñ ḥaṣāyilinden ve anlaruñ fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 16). [nesne,]*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç **nesne** vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 11). [nesne,]*
- mücerred ḫāṭırumuza gelse ammā işlemege ʿazīmet itmesevüz bize ẕenb olmaz maʿa hāẕā ki eger ol ḳadar **nesne** ehlu'llāhdan birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 18). [nesne,]*
- ālemde yoḳ degüldür ve Allāh'uñ 'ināyetine naẓar olınsa bu ḳadar **nesne** çoḳ degüldür Eger andan 'ināyet ü tevfīḳ olmazsa mümkin degüldür kimsene anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 15). [nesne,]*
- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az **nesneye** biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i 'aḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 7). [nesneye, -y, -e]*
- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ **nesneye** gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i 'aḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 8). [nesneye, -y, -e]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç **nesne** vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta'ālā ve biri cennet ve biri nefs olur Ya'nī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 11). [nesne,]*

nesne: *Bir şey.*

- olıcaḳdur ve her ṣıfāt ki meẕmūm olur bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan yaramaz **nesne** gelmez ve ḫālıḳdan ḳabīḥ yaradılmaz Her ne ki Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 14). [nesne,]*
- vefatına degin hīç küstaḫlıḳ idüp Ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan ne dünyāda ne āḫıratda **nesne** istememişdür ve hīç edebsüzlik idip bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 12). [nesne,]*
- kişinüñ żalāletine sebeb olmamdur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden **nesne** almazdı her kim ki virmek istese ḳabūl itmezdi meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 14). [nesne,]*
- bu **nesne** almamaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 19). [nesne,]*
- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan **nesne** añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 11). [nesne,]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi **nesne** virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 15). [nesne,]*
- ḳavl mūcibince fiʿli olur kendü re'yinden aña **nesne** ṣorılmaz N'içün kendü re'yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 15). [nesne,]*

- cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda **nesne** yoḳ ṣanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 3). [nesne,]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a taẕarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste ol virür gerek itmek gerek ġayri **nesne** ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 12). [nesne,]*
- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından ṣoñra dirse Geçmiş **nesnenüñ** nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 2). [nesnenüñ, -nüñ]*
- Ḥāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan **nesne** nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 3). [nesne,]*
- ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç arada gözikür **nesne** yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 5). [nesne,]*
- ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç arada gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir **nesne** bulınur hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 6). [nesne,]*
- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd **nesne** olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 15). [nesne,]*

nesne: *Varlık, şey.*
- tevbe-i z̲ünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz **nesnedür** aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [nesnedür, -dür]*

nesne: *Şey; husus.*
- aña andan ulu 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur baʿżı **nesne** birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). [nesne,]*

nesne: *Unsur, husus.*
- getürür ʿabes̲ mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh arasında bunuñ gibi **nesnelerde** ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl muḥaḳḳıḳa muḫālefet yoḳtur her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 9). [nesnelerde, -ler, -de]*

nesne gelmez: *Bir şey olmaz; bir zarar gelmez.*
- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīs̲-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 7). [nesne gelmez, -z]*

nesne olmaz: *Bir şey olmak.*
- **nesne olmaz** ve bunı taḥḳīḳ bilesin ki cemīʿ mes̲ūbāt anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 19). [nesne olmaz, -maz]*

• bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı mensūr olur ʿināyet andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle **nesne olmaz** ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 2). [nesne olmaz, -maz]*

nesne yoḳdı: *Bir şey olmazdı.*
• ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup meẕhebinden dönmedi egerçi dili-y-ile dise daḫı **nesne yoḳdı** veyāḫūd bir taʿrīżgüne söylese olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 14). [nesne yoḳdı, -dı]*

nesr: *Nesir, düz yazı.*
• gerek **nesrine** mümkin degüldür ki biz anlaruñ yitişevüz ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ teẕkire emrine gelelüm biraz daḫı Şāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 7). [nesrine, -i, -n, -e]*

neşr iderdi: *Yaymak, dağıtmak.*
• ol **neşr iderdi** İmām Muḥammed ḥod bir vāḥid-i zamān ve ferīd-i cihān idi ʿilm baḥrinüñ ʿummānı ve maʿrifet maʿdeninüñ kānı-y-ıdı ferāsetde bī-mesel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 15). [neşr iderdi, -er, -di]*

netīce-i ḥüccet ü bürhān olur: *Kanıt ve delilin sonucu olmak.*
• ki mücerred **netīce-i ḥüccet ü bürhān olur** ve maʿrifet mi olur ol idrāk ki bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur Aṣḥab-ı enẕāruñ ḳanḳı ḥüccetlerini bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 5). [netīce-i ḥüccet ü bürhān olur, -(u)r-ur]*

neʿūzu bi'llāhi: *"Allah'a sığınırız; Allah korusun." anlamında dua sözü.*
• ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger **neʿūẕu bi'llāhi** anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 6). [neʿūẕu bi'llāhi, -i]*

nev': *Çeşit, türlü.*
• muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir **nev'** cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [nev',]*

nev': *Çeşit.*
• geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir **nev'** ṭaleb olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭā'at olur ammā şol kişi ki hīç göñline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 7). [nev',]*
• muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir **nev'** cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [nev',]*

nevʿ: *Çeşit, cins, tür.*
• baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu **nev**ʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 14). [nevʿ,]*

• iḥtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālişden şol **nev**ʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 4). [nevʿ,]*

nevʿ: *Cins, tür. II Sınıf.*
• benīden ziyāde olmaz ve bu **nev**ʿ**de** ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki anlar bizüm Peyġambar'umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 13). [nevʿde, -de]*
• tecerrüdleri ġālib imiş bunda ekmel olalar zīrā fażīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu **nev**ʿ**üñ** aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 16). [nevʿüñ, -üñ]*

nevʿ: *Çeşit, tür.*
• iḥtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālişden şol **nev**ʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 4). [nevʿ,]*

nevbet: *Nöbet.*
• ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini nisār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her **nevbeti** vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 14). [nevbeti, -i]*

nevʿi insānuñ: *İnsan cinsi, insan sınıfı.*
• egerçi ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar ammā anlaruñ ekseri Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar **nev**ʿ**i insānuñ** ḥaşarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde fużelātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 8). [nevʿi insānuñ, -uñ]*

nevmīd olan: *Ümitsiz olan kimse.*
• emr-i şerʿe imtisāl olınmaz Bir yirde ki recā olmaya nevmīdlik olur **nevmīd olan** kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 5). [nevmīd olan,]*

nevmīdlik: *Ümitsizlik.*
• emr-i şerʿe imtisāl olınmaz Bir yirde ki recā olmaya **nevmīdlik** olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 5). [nevmīdlik,]*

nevr-i ḥadaḳa-ı mekārim ü fażāʿil: *Faziletler ve keremler elmasının en parlağı.*
• eṭvār-ı ṭarīḳat nevr-i ḥadaḳa-ı mekārim ü fażāʿil ve zeyn-i ḥadīḳa-ı mecālis-i şemāyil gül-i bāġ-ı maʿārif-i nebevī ve bülbül-i gül-zār-ı laṭāyif-i Muṣṭafavī ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 3). [nevr-i ḥadaḳa-ı mekārim ü fażāʿil,]*

nevr-i ḥadīḳa-i inābet: *Tövbe bahçesinin tomurcuğu.*
• māh-ı 'ālem-i 'irfān nūr-ı ḥadaḳa-i necāt ve **nevr-i ḥadīḳa-i inābet** zeyn-i bāġ-ı velāyet ve serv-i cūybār-ı 'ināyet ṣadru'l-evliyai'l-'iẓām ve 'umdetü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 3). [nevr-i ḥadīḳa-i inābet,]*

nevr-i ḥadīḳa-ı kerāmet: *Keramet bahçesinin tomurcuğu.*

- şemʿ-i eyvān-ı vefā ve nūr-ı ḥaḍaḳa-ı velāyet ve **nevr-i ḥadīḳa-ı kerāmet** şems-i ufuḳ-ı tevfīḳ ve bedr-i ʿālem-i taḥḳīḳ ḳurre-i ʿayn-ı dervīşī ve ġurre-i rūy-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 3). [nevr-i ḥadīḳa-ı kerāmet,]*

nevr-i ḥadīḳa-ı yaḳīn: *Hakikat bahçesinin tomurcuğu.*

- ecmaʿīn nūr-ı ḥadeḳa-ı dīn ve **nevr-i ḥadīḳa-ı yaḳīn** serv-i bāġ-ı saʿādet ü surūrī gül-i gülşen-i peyġambarī aʿnī ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh'-ı Teşterī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 7). [nevr-i ḥadīḳa-ı yaḳīn,]*

neye: *Her neye, hangi şeye.*

- mesāvīsi olmaz ve hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti **neye** ise ol cihetden anda leẕẕeti olur ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 18). [neye,]*

neye: *Hangi şeye.*

- sebebdendür ki dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a rāh olur Fi'l-cümle çün bildün ki İbrāhīm'üñ vusʿatı **neye** işāret ḳılur bil imdi ki Eyyūb'uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 12). [neye,]*
- de öñüme geldi ve ġafletle giderken ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var dünyelikde ve **neye** māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 8). [neye,]*
- **neye** dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir mü'mine bir maraż yitişe andan gücenmeye belki Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 13). [neye,]*

neye: *Kime.*

- ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a ṣordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü **neye** eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 16). [neye,]*

neye vardı: *Nereye ulaşdı.*

- muʿāmelesi Rabbi-y-ile **neye vardı** Eyitdi Ol ġayet ululardan olup ṭurur günde iki kere Ḥaḳ dergāhına varur gelür didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ümīzdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 13). [neye vardı,]*

neye yarar olur: *Neye yaramak, ne faydası olmak.*

- şol ki müctehid olmaz anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki ictihāddan gelmeye ol re'y **neye yarar olur** ve andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 2). [neye yarar olur, -ur]*

neye yaraya: *"Hangi işe yarar" anlamıda bir söz.*

- gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı **neye yaraya** ḳul ne olur anuñ 'izzeti ne ola efendisi yanında anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 13). [neye yaraya, -y, -a-y, -e]*

ne-y-idi: *Ne idi.*

- n’oldı ki diyü istiʿcāb ider Bir kaç günden gine mülāḳāt olur Ol ḳışşanuñ aṣlı **ne-y-idi** diyü teftīş ḳılur Ḥāriṣ eydür Benüm Ḥaḳ’dan bir nişānum *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 12). [ne-y-idi,]*
- ṭaʿāmuñ aṣlı **ne-y-idi** ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir dügünden getürmişler biz bilmedük aṣlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 17). [ne-y-idi,]*

ne-y-ile: *Neyle, hangi şeyle.*

- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki leẕẕetleri **ne-y-ile** olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cū‘ üç dürlü mertebede bulınur biri cū‘-ı ṭab‘ biri cū‘-ı ḳuvvet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 15). [ne-y-ile,]*

n’eyledüm: *Ne yaptım?.*

- geldi kim Baġdād’da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben **n’eyledüm** ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 6). [n’eyledüm,]*

n’eyledüñ: *Ne yaptın?.*

- günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẓīm ẕenbe mürtekib oldum ne çāra ḳılayam eyitdi **N’eyledüñ** n’itdüñ ve nefsüñ ne belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 2). [n’eyledüñ,]*

n’eyler: *Ne gezer! Bulunmaz.*

- muvāfaḳat itmez taʿaccüb idüp bu ḥālete ġāyet incinür Şeyḫ Cüneyd’üñ ṭaʿāmında şübhe **n’eyler** diyü gücenür hele n’eylerse eyler bir loḳmayı aġzına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 8). [n’eyler,]*

n’eyler: *Ne yapar, ne eder?.*

- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını bağışlar ol ki ekremü’l-ekremīndir nice fikr idersin yā **n’eyler** Hem günāhını bağışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 6). [n’eyler,]*
- ḳaftanlardan ki düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür ki kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem **n’eyler** eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 4). [n’eyler,]*
- ki ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur Görmez misin ki Yūsuf ḳul iken nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ faẓīletine **n’eyler** Belki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 4). [n’eyler,]*

n’eylerse eyler: *Ne yapar eder.*

- muvāfaḳat itmez taʿaccüb idüp bu ḥālete ġāyet incinür Şeyḫ Cüneyd’üñ ṭaʿāmında şübhe n’eyler diyü gücenür hele **n’eylerse eyler** bir loḳmayı aġzına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 8). [n’eylerse eyler,]*

n’eylerse eylesün: *Ne yaparsa yapsın.*

- mertebesinden düşürmez fi’l-cümle iʿtibār göñledür ve medār-ı emr diledür eger göñli Allāh’la ise **n’eylerse eylesün** anuñ virdügine şükr itsün az olsun bol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 12). [n’eylerse eylesün,]*

n’eylesün: *Ne yapsın.*

- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında şoġan biter ol yaġmur **n’eylesün** ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 12). [n’eylesün,]*

n’eyleye: *Ne yapsın.*

- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde **n’eyleye** ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 14). [n’eyleye,]*

n’eyleye idi: *Ne yapsaydı.*

- ẓāhirde görüp **n’eyleye idi** Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir ṣu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 7). [n’eyleye idi, -di]*

neyyir olur: *Parlak, nurlu olmak.*

- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri **neyyir olur** ve anda daḫı her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 14). [neyyir olur, -ur]*

nice: *Pek çok.*

- kirāmdan çoḳ ulularına yitişmişdi Caʿfer-i Ṣādık ḥażreti-y-ile bīḥad müṣāḥabet ḳılmışdı ve kümmel-i meşāyıḫdan **niçeleri** ve efāżıl-ı ṭarīḳatdan ne ululları *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 6). [niçeleri, -ler, -i]*

nice: *Ne kadar.*

- olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i miṡālde ol **nice** ki tedbīr ḳılur tedbīrine göre bu ālemde ṣūret baġlanur ol miṡāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 9). [nice,]*

nice: *Nasıl.*

- olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ’a ışmarlaya ḳul anuñdur **nice** bilürse eyleye Hīç ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 6). [nice,]*

nice: *Hangi.*

- kişinüñ ki yolında bu ḳadar aḥvāl ola **nice** sürür ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu miḳdār verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 9). [nice,]*

niçe: *Nasıl, ne kadar daha.*

- dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā **niçe** bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 1). [niçe,]*

nice: *Birçok kere.*

- i cān-fizāsı ile **niçe** biñ kez biñ günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve her sāʿatde vücūdı beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 11). [niçe,]*

nice: *Ne kadar, ne kadar çok.*

- mescīdün ādābını gözetmezler bir ṣubaşınuñ ḳapusına varsalar **nice** oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir ẕerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 17). [nice,]*

nice: *Nasıl, nasıl bir.*

- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşāhede ḳılurlar ol maʿiyyet **nice** maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 1). [nice,]*

nice: *Nasıl; ne kadar.*

- **nice** müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faẓl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 11). [nice,]*
- **nice** gerekse göñle müyesser olmaz her mü'min-i müṣāb olan müṣīb-i esrār-ı maʿārif olmaz ve her ḥāmil-i kitāb olan ʿārif-i nüket ü laṭāyif olmaz her rūz āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 1). [nice,]*
- yaḳīn bulmış ola hiç olur mı bir loḳma ḥarāmdan ötüri başını ġavġalara bıraġa Bir ḫizmetkār Mevlāmā ḥesāb virsem gerek diyü **nice** ṣaḳınduġını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 2). [nice,]*
- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne **niçe** muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 16). [niçe,]*

nice: *Nasıl, ne kadar çok.*

- bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında **nice** maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle muʿteber idi ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 9). [nice,]*

nice: *Nasıl, ne kadar daha.*

- vaḳt **nice** ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre ṣubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek ḫōd sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 11). [nice,]*

nice: *Nasıl, ne şekilde.*

- ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete **nice** muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 4). [nice,]*
- maʿsiyet şanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı **nice** itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 15). [nice,]*
- ve ḳażiyye **nice** idügin taḳrīr itdiler Ol daḫı hemān mütażarriʿ oldı Ḥażret'e müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete Ol sāʿatda bir ʿaẓīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 13). [nice,]*
- ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken **nice** irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol aña ınandum ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 17). [nice,]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen **nice** ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [nice,]*
- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü ṣordılar ve **Nice** ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 17). [nice,]*
- olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi **nicedür** bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 1). [nicedür, -dür]*
- cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye keşret **nice** mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 12). [nice,]*
- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde **nice** ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 2). [nice,]*
- Ḥāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne **nice** istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 3). [nice,]*
- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı **nice** ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 10). [nice,]*
- nice ʿāṣī olabilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 19). [nice,]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki **nice** dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [nice,]*
- göre olur niyyeti **nice** ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭaʿamını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemīʿ feraḥ Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 11). [nice,]*
- inanınca 'āḳıl oldur kim dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur ki ol nicedür cehd eyler ki yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn ki nefsini bilür Rabb' ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 4). [nicedür, -dür]*
- elfāẓdan ol **nice** alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 11). [nice,]*

- zinde idüm bu iki cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe ḫiẕmet iderdüm çün beni zindān-ı gürda maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen **nice** bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 4). [nice,]*
- revāyiḥi seçer mi ve ẕevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ leẕẕeti **nice** dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 14). [nice,]*
- içerdi ve otururdı ve gezerdi dāyimā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri **nice** işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 14). [nice,]*
- yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña **nice** iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 18). [nice,]*
- yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye **nice** yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 18). [nice,]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde **nice** ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 11). [nice,]*
- māyede mütaʿayyin olan ol olup ṭurur Baʿżı ehlu'llāhdan rivāyet olınur ki Ḫıżr peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki Şāfiʿī **nice** kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 16). [nice,]*
- olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı **nice** bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 12). [nice,]*
- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla **nice** ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 5). [nice,]*
- itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur **nice** feraḥ olmasun ki kendü epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 9). [nice,]*
- bişürmezsin Rabb'uñ kefīl olup durur rızḳuña sen gine çalışup ṭurursın bilmezem ki sen bu inanmaġla **nice** Müslümān olursın Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 14). [nice,]*
- ve çün cemīʿ aʿzā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine **nice** ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḫużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 1). [nice,]*
- muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā **nice** idelüm ki 'aḳl 'uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her 'ālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 11). [nice,]*
- ṭura ve **nice** isterse otura kimden ne isterse alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [nice,]*
- cemī' meşūbātını iḥbāt ider **Nice** tevḥīd olur ol ki teklīf ile cem' olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol ki şerī'ate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuşūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 5). [nice,]*

- yıllar olur kim ṭā‘at diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler **nice** şeyẖlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [nice,]*
- ammā nefsi-y-içün ider yıllar olur kim ṭā‘at diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler

nice şeyẖlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 18). [nice,]*
- ve anlaruñ rü’yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda **nice** görürlerse ḳarañuda daẖı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 1). [nice,]*
- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını bağışlar ol ki ekremü’l-ekremīndir **nice** fikr idersin yā n’eyler Hem günāhını bağışlar ve hem daẖı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 6). [nice,]*
- ṭurur bedeni-y-ile gökdedür bilürüz ammā bedeni-y-ile aña **nice** çıḳdı ve nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 11). [nice,]*
- ṭurur bedeni-y-ile gökdedür bilürüz ammā bedeni-y-ile aña nice çıḳdı ve **nice** ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 11). [nice,]*
- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşahede kılurlar ol maʿiyyet **nice** maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 1). [nice,]*
- **nice** ʿāṣī olabilür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 19). [nice,]*
- vaḳt **nice** ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre ṣubẖāne Rabbiye’l-aʿlā dimek ẖōd sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice daẖı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 11). [nice,]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadār aḥvāl ola **nice** sürür ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu mıḳdar verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 9). [nice,]*

<u>niçe:</u> *Nasıl, ne şekilde.*
- kişi andan naṣīḥat istedi ol daẖı aña eyitdi Var dünyā vü āẖırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol **niçe** ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [niçe,]*
- ṣordı kim Biz necātı **niçe** buluruz ve ḥalāṣı ne vech ile ẖāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 15). [niçe,]*
- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki **niçe** yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẕevāẖir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 13). [niçe,]*
- her ne umarsa cennetde anı bulur ve bunda **niçe** maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı le<u>zz</u>āt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 9). [niçe,]*
- mıdur ki her kişiye tecellī-yi <u>z</u>āt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi’l-cümle dünyāda Rabb’ini **niçe** umar ise anda daẖı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 4). [niçe,]*

- mıdur ki her kişiye tecellī-yi z̲āt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle bulur ve dünyāda **niçe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 4). [niçe,]*
- ve bundaki riyāżetleri ʿıvāżı cennetde ḫużūrla istirāḥatler müyesser idüp bu dārda **niçe** maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ ve bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 16). [niçe,]*
- **niçe** maḥbūb-ı enām itdi-y-ise ol ʿālemde daḫı maḥbūb-ı muṭlaḳ ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 17). [niçe,]*
- bāṭını yüzinden müctehididür gerek vaḥī-y-ile ʿamel itsün gerek ictihādla her ne idülürse bizüm Nebī'ye ümmet olup aña inḳiyādla **niçe** münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 12). [niçe,]*
- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme **niçe** inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [niçe,]*
- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde **niçe** çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 17). [niçe,]*

<u>niçe:</u> *Birçok, pek çok.*

- ı ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār **niçe** müddet gerdān olmak gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿıṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 7). [niçe,]*
- kaddesa'allāhu rūhahu ve zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu Ol şol Üveys-i Ḳarenī'dür ki rüzgār-ı kār-zār **niçe** ḳarnlar geçürmek gerek ki māder-i gītī raḥm- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 6). [niçe,]*
- i cān-fizāsı ile **niçe** bin kez biñ günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve her sāʿatde vücūdı beḳā-yı ḫaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 11). [niçe,]*
- mertebede ekmel ise Vezīrler ḳapucı girdügi yire gāh olur giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez **Niçe** demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 8). [niçe,]*
- Ebū Hāzem daḫi maḳbūl-i ekābir ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi ve aṣḥāb-ı ḥaḳikatüñ müstenedi idi **Niçe** meşāyiḫuñ pīşvası *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 6). [niçe,]*
- ve **niçe** ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi görmiş idi Enes ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 7). [niçe,]*
- ḳanā'at üzere ve ek<u>s</u>er-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde **niçe** diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 12). [niçe,]*
- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her le<u>zz</u>etinüñ **niçe** belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 7). [niçe,]*
- manṣıbınuñ yanınca **niçe** naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 9). [niçe,]*

- üzerinedür ve cibillet-i ṣınf-ı ünsā ḳuṣūr-ı ʿirfān üzerinedür ammā aralarında ünsālar olur kim **niçe** kümmel-i ricāl merātibini ḳoyup geçmişlerdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 8). [niçe,]*
- düşmanuñ mıdur Eyitdi Yoḳ Eyitdiler Ne içün Eyitdi Allāh dōstlıġı göñlüme şöyle ṭolmışdur ki kimse düşmānlıġına yir mi ḳalmışdur Ve **niçe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 4). [niçe,]*
- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti **niçe** kişilere teysīr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 8). [niçe,]*
- dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vażʿ u ḥālet getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ misli bir gül-i saʿadet bitüre **niçe** seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 14). [niçe,]*
- gerek kevākib-i seyyare ki bir daḫı anuñ gibi ṭāliʿ vücūd bula ve **niçe** naẓarlar itmek gerek kevākib-i felekler içinde ki ʿālem-i ṭabīʿatda bir anuñ gibi manẓar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 15). [niçe,]*
- ilāhī vücūda gelüp manẓūr-ı enām ola ve **niçe** seferler itmek gerek ʿanāṣır-ı mevālid arasında ki sarāy-ı ṣūretde bir anuñ misli maẓhar-ı pādişāhī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 17). [niçe,]*
- ve ṭabīʿat miʿmārı **niçe** defʿa yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ʿālem şahādetde bir anuñ misli bināyı raʿnā ḳaldurıbile Ol bir pādişāh idi ki **niçe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 4). [niçe,]*
- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki **niçe** dīn ululları ḳapusında ḫizmetkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 6). [niçe,]*
- ki **niçe** ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına nisār idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 7). [niçe,]*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve **niçe** kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 2). [niçe,]*
- geldi kim Baġdād'da **niçe** beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [niçe,]*
- öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve **niçe** ṭāyife bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 9). [niçe,]*
- ehli **niçe** kerāmātını görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup **niçe** taʿẓīmler itmişdür ve ʿözrler dileyüp biñ dürlü tekrīmler itmişdür ḳıṣṣaları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 17). [niçe,]*
- ehli **niçe** kerāmātını görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup niçe taʿẓīmler itmişdür ve ʿözrler dileyüp biñ dürlü tekrīmler itmişdür ḳıṣṣaları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 17). [niçe,]*
- ehli niçe kerāmātını görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup **niçe** taʿẓīmler itmişdür ve ʿözrler dileyüp biñ dürlü tekrīmler itmişdür ḳıṣṣaları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 17). [niçe,]*

- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ **niçe** uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 8). [niçe,]*
- Şerīʿatde muḳarrerdür ki **niçe** farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meselā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 17). [niçe,]*
- Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve **niçe** ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meselā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 17). [niçe,]*
- egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer **Niçe** zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 15). [niçe,]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur Ol sebebdendür ki bunca dervīşler Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta irişdiler ve **niçe** müridler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 6). [niçe,]*
- ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini nisār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine **niçe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 14). [niçe,]*
- anlardan mervīdür ki buyururlardı Cemīʿ-i sālikīnüñ nihāyet menzili bu Ḫurāsānīnüñ bidāyet menzilidür dirdi ve **niçe** daḫı zamānınuñ ulu şeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 18). [niçe,]*
- naḳl ider ki **niçe** zamān ḫidmetinde olup ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu ḳıṣṣa maʿḳūlden tamām ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifin zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 17). [niçe,]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur **niçe** aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki savābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ hużūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 11). [niçe,]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve **niçe** ṭāʿat olur ki savābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ hużūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 12). [niçe,]*
- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda **niçe** bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 5). [niçe,]*
- Zamānında aña şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi bī-had iʿzāz u iḫtirām iderlerdi Muʿaẓẓam-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ām idi ve **niçe** meşāyıḫ-ı kümmele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 10). [niçe,]*
- yitişmişdi her birinden bir **niçe** māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī taşnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i teẕkirede meẕkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 11). [niçe,]*
- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī taşnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve **niçe** kerāmatı vardur ki kütüb-i teẕkirede meẕkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 12). [niçe,]*
- evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki **niçe** ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 8). [niçe,]*

- evṣāfına naẕar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler **niçe** muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 8). [niçe,]*
- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde **niçe** menāzil ḳatʿ itdüm ṣulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 2). [niçe,]*
- taḥḳīḳler ide ve bu ṭarīḳden erbāb-ı ṭarīḳatüñ kelimātında ne tedḳīḳler ide her bir ḥadīṯden **niçe** maʿnāya delāletler ide ve her bir ʿibāretden bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 6). [niçe,]*
- diyü biz feraġāt itmeyevüz ve **nice** ʿibādetler ʿabeṯ olurmış diyü biz terk-i ṭāʿat itmeyevüz elümüzden geldükçe çalışavuz ammā kendümüzi gine ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 7). [nice,]*
- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda **niçe** ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 2). [niçe,]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki **niçe** ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 18). [niçe,]*
- ola ve anuñ eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola **niçe** yıllar daḫı aña mürīd olmaġa yaramaya ʿömri olduġınca çalışursa anuñ varduġına varmaya gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 1). [niçe,]*
- mażbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde olduġınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var idi ve her fende **niçe** mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 14). [niçe,]*
- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve **niçe** meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 16). [niçe,]*
- seferde **niçe** işārāt-ı rabbāniyye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 19). [niçe,]*
- ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur **niçe** daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 8). [niçe,]*
- ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür n'içün aña ṭurmaz çalışur **niçe** ʿabeṯ yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 14). [niçe,]*
- niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 15). [niçe,]*
- meẕhebinden çıḳmazlar görmez misin ki e'imme-i Ḥanefiyye **niçe** mes'elede aña muḫālefet iderler anlardan birisinüñ ki kütüb-i Ḥanefiyyede bir żaʿīf ḳavli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 3). [niçe,]*
- olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister **niçe** güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 16). [niçe,]*
- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister **niçe** şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 17). [niçe,]*

- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı **niçe** kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 9). [niçe,]*
- ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı **niçe** ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar faż̧l u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẕāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 13). [niçe,]*
- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi **niçe** şurūrla ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 14). [niçe,]*
- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā ki **niçe** efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlıġınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 15). [niçe,]*
- ḫelāṣ olmaġ-içün **niçe** tenbīhātı var idi ve dāyimā dirdi ki Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuşşāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 17). [niçe,]*
- ve **niçe** dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 5). [niçe,]*
- ṭoyurmadın gider **niçe** żarūretlerde Ḫıżr saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde ol senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 3). [niçe,]*
- ṭoyurmadın gider niçe żarūretlerde Ḫıżr saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve **niçe** yirlerde ol senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 4). [niçe,]*
- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz ol ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve **niçe** nāfile ʿibādetden bu faż̧ıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 8). [niçe,]*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda **niçe** taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳalur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 11). [niçe,]*
- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur **niçesinüñ** ṣalāḥına sebep olur çün her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 5). [niçesinüñ, -si, -nüñ]*
- olmek olmaz **Niçe** kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur te'ehhülde olan feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 11). [niçe,]*
- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur te'ehhülde olan feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken **niçe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 12). [niçe,]*
- ṭāʿatinde ḥużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ faż̧iletine yitişe-y-idi ve **niçe** ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 18). [niçe,]*
- Ṭūs'da bir mescidi var idi ṣaḳlardı **niçe** müddetler yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 15). [niçe,]*

- yabanda ʿibādetle Mescid-i Aḳṣā'da ʿibādet bir mi olur Bunca aṣfiyānuñ ervāḥı aña müteʿalliḳ olup ṭurur ve bir **niçe** enbiyā-yı mürselīn anı ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 4). [niçe,]*
- enbiyā ʿaleyhum eṣ-ṣalavāt ve's-selām Ḫātem meşāyıḫ-ı Belḫ'üñ ulularından ve Ḫurāsān pīrlerinüñ bellülerinden idi Ṣaḳīḳ-i Belḫī'ye çok ḫizmet itmişdi ve **niçe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 6). [niçe,]*
- göre ʿināyetler ve recāsına münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir **niçe** derecāt-ı ʿāliye ve menāzil-i sāmiye ziyāde ve riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 13). [niçe,]*
- çoḳ gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin artuḳ ṣaḳınur **niçe** nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 3). [niçe,]*
- ü tevfīḳ idüp luṭf-ı taḥrirle ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi Rivāyet olınur ki meşāyıḫdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve ehlu'llāhdan **niçe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 4). [niçe,]*
- ṭuymaz ve eger andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü ma'āṣī aña doymaz **niçe** put-perestler olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 17). [niçe,]*
- ṭuymaz ve eger andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü ma'āṣī aña doymaz niçe put-perestler olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve **niçe** zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 18). [niçe,]*
- yemek olmaz şeyḫ **niçe** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 19). [niçe,]*
- nifāḳ olur mü'mine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maṣlaḥat içün olıcaḳ ṣer'an nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur **niçe** müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 16). [niçe,]*
- fi'l müdāhene olur aṣlā gerekmez ṣol ki mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki **niçe** yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [niçe,]*
- ol i'tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve 'āḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür **niçe** ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 8). [niçe,]*
- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür **niçe** ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [niçe,]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ ṣevābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur **Niçe** ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 14). [niçe,]*
- olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ **niçe** ef'al-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 18). [niçe,]*
- ġayrini fārik olur 'aḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez ṣer'de **niçe** yirler olur ki 'aḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 10). [niçe,]*
- **niçe** şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ baṣīretde kāmil dirilür amma baṣri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 15). [niçe,]*

- havā yolında dāmı çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü murādātıdur ve **niçe** aʿmāli ṭāʿat ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 4). [niçe,]*
- Allāh içün ʿibādet ṣanmaḳ olmaz ammā eger şöyle ki nefsüñi tamām arayup bulasın bir **niçe** yirlerde rıżā-yı Haḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın hemīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 14). [niçe,]*
- olur ammā ṣaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭmaʿinne olınca ve **niçe** tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 2). [niçe,]*
- olur ammā ṣaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma **niçe** zaḥmetler gerek ol muṭmaʿinne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 2). [niçe,]*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve ʿayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür **niçe** tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki maʿṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 14). [niçe,]*
- neye ki ḳādir ola anlara daḫı andan ḥiṣṣe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den **niçe** ulular var idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 9). [niçe,]*
- gelmez ol sebebden anlara meṣūbāt olur ki ol bize olmaz Daḫı **niçe** bunuñ gibi kelimāt söylediler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 17). [niçe,]*
- żarar itmezdi ve ol ġınāları anlaruñ dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla **niçe** mertebelere irmişlerdi ve ol ġınāları-y-ıla bunca faẓilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 12). [niçe,]*
- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā andan raḥmet bile ol şiddeti **niçe** maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 16). [niçe,]*
- girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken **niçe** ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳaret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 18). [niçe,]*
- aña ḳahrı olur ammā **niçe** ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 2). [niçe,]*
- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur **niçe** velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 1). [niçe,]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululıġı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez **niçe** gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 16). [niçe,]*
- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve **niçe** pādişāhlar olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 17). [niçe,]*
- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde **niçe** menāziller var ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿİsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 3). [niçe,]*
- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen baña irmeñe **niçe** merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿİsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 4). [niçe,]*

- tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir **niçe** uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 15). [niçe,]*
- noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve şol ortalarında muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında **niçe** uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 2). [niçe,]*
- yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan **niçe** ulular var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 10). [niçe,]*
- yıllar yememişdür bu ḥāle gelince ve **niçe** müddet açlıḳlar çekmişdür bu mertebeyi bulınca bir müderris bunca ḫalḳa iḫtilāṭ itmekle gine müderrislik ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 1). [niçe,]*
- içinde **niçe** ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 15). [niçe,]*
- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine

güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki **niçe** cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 8). [niçe,]*
- çoḳ gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin artuḳ şaḳınur **niçe** nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 3). [niçe,]*
- fi'l müdāhene olur aşlā gerekmez şol ki mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki **niçe** yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [niçe,]*

nice: *Nasıl, ne kadar.*
- bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında **nice** maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle muʿteber idi ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 9). [nice,]*
- **nice** müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faẓl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 11). [nice,]*

nice: *Ne kadar.*
- mescīdüñ ādābını gözetmezler bir şubaşınuñ ḳapusına varsalar **nice** oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir ẕerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 17). [nice,]*

nice: *Nasıl, ne kadar.*
- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne **niçe** muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 16). [niçe,]*

nice: *Nasıl, ne kadar.*

- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde **niçe** çalışursa ol bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 17). [niçe,]*

nice: *Nasıl; ne kadar.*

- nice gerekse göñle müyesser olmaz her mü'min-i müs̲āb olan muṣīb-i esrār-ı maʿārif olmaz ve her ḥāmil-i kitāb olan ʻārif-i nüket ü laṭāyif olmaz her rūz āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 1). [nice,]*

nice: *Birçok, pek çok.*

- daḫı açılur ve her kim ki ʿāleme nefy ḳılıcını ṣalar kendü daḫı ol ḳılıç ile çalınur **Niçe** daḫı bunuñ gibi kelimāt-ı şerīfe ve mevāʿiẓ-i laṭīfe ile vaṣiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 2). [niçe,]*
- Ebū Hāzem daḫi maḳbūl-i ekābir ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatüñ müstenedi idi **Niçe** meşāyıḫuñ pīşvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 6). [niçe,]*
- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti **niçe** kişilere teys̲īr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 8). [niçe,]*
- olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ **niçe** efʿāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 18). [niçe,]*
- ġayrini fāriḳ olur ʻaḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez şerʻde **niçe** yirler olur ki ʻaḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 10). [niçe,]*
- ʻaḳl süvārları ol yirlere varıcaḳ licāmını çekmek gerek ve maḥāmil-i ārāyiş-i efkār ol maḥalde çökmek gerek **niçe** nesne ẓāhir-i şerīʻatde eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 14). [niçe,]*
- ġayrini fāriḳ olur ʻaḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez şerʻde **niçe** yirler olur ki ʻaḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 10). [niçe,]*
- olur ammā ṣaḳın baʻżı ṭāʻate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭmaʻinne olınca ve **niçe** tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 2). [niçe,]*
- olur ammā ṣaḳın baʻżı ṭāʻate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭmaʻinne olınca ve **niçe** tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 2). [niçe,]*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūş-ı ḳabīḥ ve ʻayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür **niçe** tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki maʻṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 14). [niçe,]*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūş-ı ḳabīḥ ve ʻayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür **niçe** tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki maʻṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 14). [niçe,]*
- girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken **niçe** ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳāret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 18). [niçe,]*

• niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 3). [niçe,]*

• ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululığı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez **niçe** gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 16). [niçe,]*

• ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve **niçe** pādişāhlar olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manşibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 17). [niçe,]*

• noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve şol ortalarında muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında **niçe** uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 2). [niçe,]*

nice: *Nasıl, ne kadar.*

• yaḳīn bulmış ola hiç olur mı bir loḳma ḥarāmdan ötüri başını ġavġalara bıraġa Bir ḫiẕmetkār Mevlāmā ḥesāb virsem gerek diyü **nice** şaḳınduġını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 2). [nice,]*

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

• dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā **niçe bir** ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 1). [niçe bir,]*

niçe defʿa: *Pek çok defa.*

• ve ṭabīʿat miʿmārı **niçe defʿa** yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ʿālem şahādetde bir anuñ misli bināyı raʿnā ḳaldurıbile Ol bir pādişāh idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 3). [niçe defʿa,]*

nice dürlü: *Çeşit çeşit, çok çeşitli.*

• bulur beden ki mümtelī ola İblīs'üñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve **niçe dürlü** daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 12). [niçe dürlü,]*

niçe dürlü: *Birçok çeşit, türlü türlü.*

• bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve **niçe dürlü** daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 14). [niçe dürlü,]*

• ve **niçe dürlü** daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 5). [niçe dürlü,]*

nice dürlü: *Birçok çeşit, türlü türlü.*

• olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabesdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve **nice dürlü** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 4). [nice dürlü,]*

nice eylesün: *Ne yapsın.*

- eski leẕẕeti kalmayup ṭurur **Nice eylesün** ve ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki leẕẕetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 5). [nice eylesün,]*

niçe gün: *Günlerce, birçok gün.*

- olur **niçe gün** ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥarām rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç ṣu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 9). [niçe gün,]*

nice ideyem: *Nasıl etmek.*

- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla **nice ideyem** derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 5). [nice ideyem, -e, -y, -em]*

nice ideyem: *Ne yapayım?.*

- günāh idüp ṭururam **nice ideyem** ve bir ʿaẓīm ẕenbe mürtekib oldum ne çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ ve nefsüñ ne belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 1). [nice ideyem, -e, -y, -em]*

niçe itsin: *Ne yapsın.*

- Ḥikāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem'e ṣordılar ki Bir kişi yimek bulmasa ve nesnesi olmasa **niçe itsin** Eyitdi Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 12). [niçe itsin, -sin]*

nice itsün: *Nasıl yapsın?.*

- maʿsiyet ṣanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı **nice itsün** ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 16). [nice itsün,]*

niçe ḳadrı ḳalur: *"Ne kıymeti var" anlamında bir ifade.*

- iḫtimāl göñlinde ṭurur olur elindeki manṣibüñ ḳatında **niçe ḳadrı ḳalur** Yidi iḳlīme ḥükm iderse bir çöpe ṣaymaz olur ve cemīʿ ʿālem mülki olursa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 3). [niçe ḳadrı ḳalur, -ur]*

niçe kere: *Çok defa.*

- idi Uşta aḳça dirdüm her gāh ki baña bir maẖīḳden duḫūl ide idi bunuñla defʿ iderdüm didi İmdi **niçe kere** diyüp ṭururuz ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 14). [niçe kere,]*

niçe kez: *Birçok defa, pek çok kez.*

- ol ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün **niçe kez** bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 2). [niçe kez,]*

niçe kez: *Birçok defa, pek çok kez.*

- getürmek-içün ve **niçe kez** büstān-ı devrān baḳıldı ve düzildi tā ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 3). [niçe kez,]*

niçe kişiler: *Bir çok kişi.*

- olmek olmaz **Niçe kişiler** olur ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur te'ehhülde olan feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 11). [niçe kişiler, -ler]*

niçe müddet: *Uzun süre.*

- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi ve **niçe müddet** anuñ müṣāḥibi idi Bu ṭāyifenüñ ulularından ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden idi Fażāyili bī-ḥad ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 7). [niçe müddet,]*
- yıllar yememişdür bu ḥāle gelince ve **niçe müddet** açlıḳlar çekmişdür bu mertebeyi bulınca bir müderris bunca ḫalḳa iḫtilāṭ itmekle gine müderrislik ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 1). [niçe müddet,]*

niçe müddet: *Çok zaman, uzun süre.*

- ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār **niçe müddet** gerdān olmaḳ gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 7). [niçe müddet,]*
- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ sebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār-ı muʿaẓẓam idi ki **niçe müddet** felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 10). [niçe müddet,]*

niçe müddetler: *Çok zaman, uzun süre.*

- ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve **niçe müddetler** açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 5). [niçe müddetler, -ler]*
- Ṭūs'da bir mescidi var idi ṣaḳlardı **niçe müddetler** yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 15). [niçe müddetler, -ler]*

niçe nesne: *Birçok şey.*

- dirligi gibi itmeye Şeyḫ **niçe nesne** yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 7). [niçe nesne,]*
- 'aḳl süvārları ol yirlere varıcaḳ licāmını çekmek gerek ve maḥāmil-i ārāyiş-i efkār ol maḥalde çökmek gerek **niçe nesne** ẓāhir-i şerī'atde eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 14). [niçe nesne,]*

niçe nesneler: *Nice şeyler.*

- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz **Niçe nesneler** olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 16). [niçe nesneler, -ler]*

- çoḳ gözükür ve ḳadri ʻālī olduḳça edebin artuḳ ṣaḳınur **niçe nesneler** ki ġayrilerde maʻfuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ maʻnāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 3). [niçe nesneler, -ler]*
- mesā'īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ anlar ʻulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler **niçe nesneler** olur ki havānuñ ḥükmi olur kişi ʻaḳluñ ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 14). [niçe nesneler, -ler]*
- ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını aña ḳolay ḳılur **niçe nesneler** ki ġayruñ helākına sebeb olur aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 5). [niçe,]*

niçe nesneleri: *Nice şeyler.*
- niçe şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ başīretde kāmil dirilür amma başri yoḳ **niçe nesneleri** Allāh içün işlerem ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 16). [niçe nesneleri, -ler, -i]*
- havā yolında dāmı çoḳ olur aña aldanmaya **niçe nesneleri** ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü murādātıdur ve niçe aʻmāli ṭāʻat ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 3). [niçe nesneleri, -ler, -i]*

nice oldı: *Nasıl, ne şekilde oldu.*
- olınur ki Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerini vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler Ḥażret'de muʿāmeleñ **nice oldı** didiler Eyitdi Benden armaġan ṭaleb itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 8). [nice oldı,]*
- didiler Eyitdi Allāh taʿālā baña bī-had raḥmet itdi bī-nihāyet ʿināyet ü maġfiret itdi didi Eyitdiler Yā ʿAbdu'llāh bin Mübārek **nice oldı** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 12). [nice oldı,]*
- nereden gelür Rivāyet olınur ki baʿżı ʿazīzler İbn Semmāk'ı vefatından ṣoñra vāḳıʿada görürler Hālüñ **nice oldı** diyü teftīş ḳılurlar Eydür Ḥaḳ tebāreke *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 12). [nice oldı, -dı]*

nice olıcaḳ: *Nasıl olduğunda. II Ne zaman.*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve **nice olıcaḳ** ol kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [nice olıcaḳ,]*

nice olur: *Nasıl olmak, ne şekilde olmak.*
- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet **nice olur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 4). [nice olur, -ur]*

nice olur: *Nasıl olmak, ne şekilde olmak.*
- müdāhenenüñ farḳı **nice olur** ve anlar bir birinden ne vechle temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 5). [nice olur, -ur]*

nice olur: *Nasıl olur, ne hale gelir?.*

- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli **nice olur** anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 4). [nice olur, -ur]*

nice olur: *Nasıl olmak, ne şekilde olmak.*

- ḥaḳḳ-ı ġayre muḳāveme ola ḥaḳḳ-ı Allāh **niçe olur** ve hem işāret ider ki ġaybetüñ envāʿı bulınur her birinden aña münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 17). [niçe olur, -ur]*

niçe yıllar: *Yıllardan beri, uzun yıllar.*

- ki **niçe yıllar** çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 5). [niçe yıllar,]*

niçe yıllar: *Yıllardan beri, çok uzun zaman.*

- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir **niçe yıllar** işleye āḫır diler ki cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 4). [niçe yıllar, -lar]*

niçe yıllıḳ: *Kaç senelik.*

- ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı aʿmāl ġālib ise ol ṭarafa cālib olur ammā ol ʿamellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭāʿat olur ki **niçe yıllıḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 2). [niçe yıllıḳ,]*

niceler: *Nice kimseler.*

- gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir ḥaẕẕ olur **niceler** ol ḥaẕẕ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 2). [niceler,]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki dirler ki **niceler** olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 8). [niceler,]*

niçeler: *Nice kimseler.*

- dilerse yola getürür bir fāsıḳı dilerse meyḫāneden ḫiẕmetine çeker ve bir zāhidi isterse ṣavmaʿadan meyḫāneye redd-ider **Niçeler** ḳolayında gezerken bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 10). [niçeler,]*
- muḳarreb-i Ḥażret olur **niçeler** ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 11). [niçeler,]*
- bulınmaduḳ eger şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve şāyed içinden **niçelerümüz** daḫı öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 4). [niçelerümüz, -ü, -müz]*
- girmeye vebādan ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına ne ḫalel gelür ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine ne ẕelel gelür ʿAcebdür ki ʿulemādan **niçeler** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 2). [niçeler,]*

- bozar mısın didi egerçi ẓāhir budur kim bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan **niçeler** edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 4). [niçeler,]*
- kirāmdan çoḳ ululārına yitişmişdi Caʿfer-i Ṣādık ḥażreti-y-ile bīḥad müṣāḥabet ḳılmışdı ve kümmel-i meşāyıḫdan **niçeleri** ve efāżıl-ı ṭarīḳatdan ne ululları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 6). [niçeleri, -i]*
- meger bir cezbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz **niçeleri** görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 16). [niçeleri, -i]*
- bozılur **niçelerüñ** kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli terk olur nite ki ekser-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 7). [niçelerüñ, -üñ]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki **niçelerüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 12). [niçelerüñ, -üñ]*
- maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki **niçeler** anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 16). [niçeler,]*
- yirden daḫı gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki **niçelerüñ** efʿāl-i şenīʿası olur ki hiç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 6). [niçelerüñ, -üñ]*
- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur **niçelere** ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿaẕāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 9). [niçelere, -e]*

niceler olur ki: *Pek çok kimseler vardır ki.*

- yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ ki **niceler olur ki** ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 13). [niceler olur ki,]*

niceler olur ki: *Pek çok kimseler vardır ki.*

- **niçeler olur ki** ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 13). [niçeler,]*
- göñülsüz ḳılmazdı **niçeler olur ki** günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 5). [niçeler,]*
- libāslar içinde faḳr anı iḫāṭa idüp ṭurur **niçeler olur ki** ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 11). [niçeler,]*
- göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 10). [niçeler,]*
- **niçeler olur ki** bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her zekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 7). [niçeler,]*

- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur **niçeleri olur ki** Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 7). [niçeleri, -i]*
- olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür **Niçeleri olur ki** hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 2). [niçeleri, -i]*
- ellerine dünyā girmek içün ve **niçeler olur ki** dāyim Ḳurān oḳuyup namāz ḳılurlar bir murāda irmek içün ġāyeti bunlar anlarcılayın olmazlar imiş dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 3). [niçeler,]*
- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan **niçeler olur ki** ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 8). [niçeler,]*
- sulṭāndan ḳılmaḳ gerek Bu maʿnā haḳīḳat olmaḳ gerek söylemekle olmaz nefs emrde bulınmaḳ gerek ḳuru dimekle olmaz **niçeler olur ki** bunı eyle itdüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 6). [niçeler,]*
- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʾe varmadın bilür belki **niçeler olur ki** yıllar ile اوک وردی görür Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 7). [niçeler,]*
- eylerler Belī ʿavāmdan **niçeler olur ki** hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 3). [niçeler,]*
- niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve **niçeler olur ki** cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 15). [niçeler,]*

niçeleri: *Birçokları, nice kimseler.*
- meger bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz **niçeleri** görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 16). [niçeleri,]*
- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur **niçeleri** niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 13). [niçeleri,]*

niçesi: *Bir çoğu.*
- bir ṭarīḳdür ki kümmelden **niçesi** böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 11). [niçesi,]*
- bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve **niçesi** bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 11). [niçesi,]*
- bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve **niçesi** cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 12). [niçesi,]*

n’içün: *Neden, niçin, hangi sebeble.*

- N’içün bunı geyersin diyü şordı hiç cevāb virmedi ṭurdı **N’içün** cevāb virmezsin didi Eyitdi Ne diyem Eger zühdden dirsem kendümi senā vü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 15). [n’içün,]*
- N’içün Eyitdi Cāriyelerüñe ḳaḳımazmışsın anları teʿdīp itmezmişsin Şimdi bu derste otururken her birisi düzenüp ḳarşuma geldiler kendülerin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 15). [n’içün,]*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup añа ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken **n’içün** apsam oturup ʿibādete *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 14). [n’içün,]*
- ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür **n’içün** añа ṭurmaz çalışur niçe ʿabes yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 13). [n’içün,]*
- muḫālif şulardan iḥtirāz ider żarar ider diyü Cümle-i fesādāt-ı havādan biri budur **n’içün** şaḳınmaz Çün anlardan iḥtirāz ider **n’içün** bundan itmez Eger *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 16). [n’içün,]*
- ḳavl mūcibince fiʿli olur kendü re’yinden añа nesne şorılmaz **N’içün** kendü re’yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 15). [n’içün,]*
- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama ve bu taḳrīrden şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur añа suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam’a tābiʿ iken **n’içün** besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 16). [n’içün,]*
- oḳur dime ol Ḥanefī mezheb iken **n’içün** celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki añа riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 17). [n’içün,]*
- esnāda tamām faḳrı var idi bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler **N’içün** Kaʿbe’ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 2). [n’içün,]*
- anı seve-y-idi **n’içün** andan mübaʿad olanı severdi ve eger anı isteye-y-idi **n’içün** andan ırāḳ ḳalanı isterdi Eger dirsek ki Allāh’ı daḫı sever ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 1). [n’içün,]*

nidā: *Ses, seda.*

- münācat itdi hemīn dem sırrından bu **nidāyı** işitdi ki Eger imtihān isterdüñ anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki senüñ elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve senüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 15). [nidāyı, -y, -ı]*

nidā idüp: *Seslenmek.*

- vefātından ṣoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳışṣanuñ sebebin ṣordı Eyitdi Ol ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi ki melekü’l-mevt bir kişiye **nidā idüp** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 2). [nidā idüp, -üp]*
- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ’a **nidā idüp** eyideler ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 1). [nidā idüp, -üp]*

nidā olınur: *Seslenilmek, çağrılmak.*

- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye **nidā olınur** ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 18). [nidā olınur, -ur]*

nidā olup: *Seslenilmek, çağrılmak.*

- andan idügin gine bilür Meşhūrdur ki Mūsā ʿaleyhi's-selām bir marażda tevekkül itmek istedi Ḥaḳ ḥażretinden **nidā olup** Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 2). [nidā olup, -up]*

n'ideler: *Ne yapsınlar.*

- varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı **n'ideler** ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 16). [n'ideler,]*

n'idelüm: *Ne yapalım.*

- arayalum dirler gāh Cānan bizümledür biz cānı **n'idelüm** dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 1). [n'idelüm,]*

n'idersin: *Ne edersin, ne yaparsın?.*

- **n'idersin** Eyitdi ki Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet ṭura envāʿ-ı ārāyiş bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi göre tām şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 17). [n'idersin,]*

n'ideyin: *Ne yapayım, ne edeyim.*

- başasın hemīn ḳılıcuñı 'arşda asasın 'acebdür ki ṭaşradan kendüne düşmān ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu düşmānuñ yoḳdur ammā **n'ideyin** ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 12). [n'ideyin,]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim **N'ideyin** dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 2). [n'ideyin,]*

n'idügi: *Ne olduğu, ne olduğuna dair.*

- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ **n'idüginde** çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 6). [n'idüginde, -n, -de]*

n'idügin: *Ne olduğunu, nasıl olduğunu.*

- mertebede ḥāli **n'idügin** gözetmek gerek tā kendünüñ ibtidāda ḥālini şeyḫinüñ intihāda ḥāline ḳıyas itmeye ve kendünüñ telvīnde dirligini anuñ temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 5). [n'idügin,]*
- ḥükmini virür ve her maẓharı şol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet **n'idügin** görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 12). [n'idügin,]*

nifāḳ: *Münafıklık, iki yüzlülük.*

- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn **nifāḳ** u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 8). [nifāḳ,]*

nifāḳ olur: *İkiyüzlü olmak, münafık olmak.*

- nifāḳ olur mü'mine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maṣlaḥat içün olıcaḳ ṣerʻan nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 15). [nifāḳ olur, -(u)r-ur]*

nigehbān: *Gözcü, bekçi.*

- zühdümüñ **nigehbānı** idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 11). [nigehbānı, -ı]*

nihāyet: *Son.*

- mücāhede ide nefsi içün anuñ **nihāyeti** kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 15). [nihāyeti, -i]*
- Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür ki anuñ menāḳıbına **nihāyet** yoḳdur ve riyāżetine ġāyet yoḳdur Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede ve kāmil-i maʿrifet ü mücāhede idi Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 7). [nihāyet,]*
- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ **nihāyeti** yoḳdur merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü fażluñdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 9). [nihāyeti, -i]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde **nihāyete** irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 6). [nihāyete, -e]*
- **nihāyeti** yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 9). [nihāyeti, -i]*
- ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı **nihāyetine** ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 6). [nihāyetine, -i, -n, -e]*
- ve ṭarīḳi tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine **nihāyet** ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 7). [nihāyet,]*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde fażlına ġāyet yoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine **nihāyet** yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 10). [nihāyet,]*
- kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u **nihāyet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 14). [nihāyet,]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ **nihāyeti** yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 16). [nihāyeti, -i]*

- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām **nihāyetde** idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 7). [nihāyetde, -de]*
- fażāyilinüñ ḥaddi ve kemālātınuñ ʿaddi yoġdı cūʿ vü seheri **nihāyetine** ve riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıḫuñ fużelāsından ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 13). [nihāyetine, -i, -n, -e]*
- yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve ol mertebenüñ tamām **nihāyetine** ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ekser-i mü'minīnde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 3). [nihāyetine, -i, -n, -e]*
- geçilür bunlardan tamām geçülmeyince **nihāyetine** varılmaz bu mesāfe dükenmeyince ġāyetine irilmez her ṣıfāt ki vardur fenā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 11). [nihāyetine, -i, -n, -e]*
- aḥvālinde dinilmişdür veyāḫūd deryā-yı ilāhīye **nihāyet** yoġduġına işāret olmışdur veyāḫūd bu söz buña işāret ola ki ʿİsā peyġambar bu neşā'da tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 5). [nihāyet,]*
- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ **nihāyeti** yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 18). [nihāyeti, -i]*

nihāyet menzili: *Son durak. II Tasavvufta müridin seyr-i sülukunda varacağı son mertebe.*
- anlardan mervīdür ki buyururlardı Cemīʿ-i sālikīnüñ **nihāyet menzili** bu Ḫurāsānīnüñ bidāyet menzilidür dirdi ve niçe daḫı zamānınuñ ulu şeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 17). [nihāyet menzili, -i]*

nihāyetde ola: *Son mertebede olmak. II Fenafillah makamında olmak.*
- ḫaber vire Yaʿnī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü ʿilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād şol tecellīdür ki **nihāyetde ola** tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 14). [nihāyetde ola, -a-de]*

nihāyete irmiş ola: *Nihayete varmış olmak . II Fenafillah mertebesine ulaşmak.*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde **nihāyete irmiş ola** elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 6). [nihāyete irmiş ola, -a]*

nihāyetine varmış: *Nihayete ermek; sona varmak, ulaşmak.*
- ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd ve tevḥīdde tamām **nihāyetine varmış idi** ve mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idi ʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 16). [nihāyetine varmış, -mış]*

nihāyetsüz: *Sınırsız.*
- görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az semenle **nihāyetsüz** aşı eyledüñ Eger ol āhuñ sevābı ʿaraşāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 3). [nihāyetsüz,]*

nikāḥ eyledi: *Bir kimseyi resmen nikâhı altına almak, onunla evlenmek.*

- bir gün göre ve aña naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña **nikāḥ eyledi** bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 18). [nikāḥ eyledi, -di]*

nikāḥ ḳıldı: *Nikâhlamak.*

- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri **nikāḥ ḳıldı** Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 8). [nikāḥ ḳıldı, -dı]*

niḳmet: *Azab, ceza.*

- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürūrını şürūr ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini **niḳmet** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 14). [niḳmet,]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 3). [niḳmet,]*
- naẓarı her dem anuñ **niḳmetine** olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini ẕikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 5). [niḳmetine, -i, -n, -e]*
- ẓāhiran şöyle şanur ki birisi **niḳmetidür** Andan ulu niʿmet mi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 19). [niḳmetidür, -i, -dür]*

niʿmet: *İyilik, lütuf, ihsan.*

- buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu **niʿmet** olmaz ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına ẕākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına şākir ola Açlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 3). [niʿmet,]*
- anda bir meşhūr mekāndadur Ḥaḳ taʿālā anı āḫıratda raḥmetine ġarḳ ve cennetde **niʿmetine** müstaġraḳ eyleye Dünyādaki açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 8). [niʿmetine, -i, -n, -e]*
- manşıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her **niʿmetinüñ** hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 9). [niʿmetinüñ, -i, -nüñ]*
- çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ **niʿmetine** olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 4). [niʿmetine, -i, -n, -e]*
- muʿallāda ziyāde ḳılup **niʿmetleri-y-ile** müşerref ü mükerrem eyleye Āmīn Yā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 5). [niʿmetleri-y-ile, -ler, -i, -y, -ile]*
- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne **niʿmet** geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 2). [niʿmet,]*
- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı luṭfına ġarḳ ve **niʿmetine** müstaġraḳ ide ve rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 2). [niʿmetine, -i, -n, -e]*

• ẓāhiran şöyle şanur ki birisi niḳmetidür Andan ulu **niʿmet** mi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 19). [niʿmet,]*

• ṣabr itmegi bir ulu ṭāʿat bile Allāh'uñ ḳullarına niʿmeti iki yoldan olur gāh raḥatdan olursa gāh belādan olur ikisi daḫı mü'mine Allāh'uñ **niʿmetidür** egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 18). [niʿmetidür, -i, -dür]*

• böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne **niʿmet** geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 2). [niʿmet,]*

• ü taḳvāları ʿivażı bihişt-i berīn içinde envāʿ dürlü **niʿmetler** naṣīb ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 177, Satır 1). [niʿmetler, -ler]*

• Allāh'adur ki gine anuñ virdügi **niʿmet** ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügi āletle aña ʿişyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 17). [niʿmet,]*

• anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir **niʿmet** bilmek gerek çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 7). [niʿmet,]*

• rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoġ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı ve **niʿmetidür** ve üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 2). [niʿmetidür, -i, -dür]*

• ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir **niʿmetdür** ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 6). [niʿmetdür, -dür]*

• ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 18). [niʿmetüñ, -üñ]*

<u>niʿmet:</u> *Rızık.*

• çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürürını şürūr ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve **niʿmetini** niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 14). [niʿmetini, -i, -n, -i]*

. • ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek ki ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh'uñ dergāhından ne in'amlar olur ki bu **ni'met** aralarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 6). [ni'met,]*

• taṣarrufı olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her **ni'met** ki anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle dirilür ma'lūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 15). [ni'met,]*

• fikr eylemeye kim ni'metüñ şükri tevāżu' ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde **ni'meti** artar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 16). [ni'meti, -i]*

• kemāli daḫı çoḳ olur ammā bunuñ ma'nāsı bu degüldür ki Allāh'uñ kendüye virdügini az ṣaya ve Ḥaḳ'dan gelen **ni'mete** i'tidād ḳılmayup i'tibār itmeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 2). [ni'mete, -e]*

• belki kişi Rabb'inüñ kendüye **ni'metini** az bilmemek gerek ve kendüyi ol ni'mete müstaḥaḳ görmemek gerek ol kendüye virileni bir ulu 'iṭā bilmek gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 3). [ni'metini, -i, -n, -i]*

- aña ne eyülükler ḳılur günden güne ni‘metini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā şol ḳul ki az **ni‘metle** aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 18). [ni‘metle, -le]*
- fikr eylemeye kim **ni‘metüñ** şükri tevāżu‘ ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde ni‘meti artar ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 15). [ni‘metüñ, -üñ]*
- gerek Ve Sehl bin ‘Abdu’llāh ḥażretinden naḳl olınur ki eydürdi Allāh’uñ **ni’metine** rażī olan ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider ve ammā anuñ virdügine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 16). [ni’metine, -i, -n, -e]*

niʿmet bile: *Bir şeyi lütuf kabul etmek.*
- kendüye **niʿmet bile** ve faḳīrliġi kendüye devlet bile kimseneye iḫtiyāc göstermeye ve hiç bir kişiye dünyā içün teẕellül itmeye Ḳarnı aç olduġınca *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 5). [niʿmet bile, -e]*
- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh’dan kendüye **niʿmet bile** ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 15). [niʿmet bile, -e]*

niʿmet bilmek gerek: *Bir şeyi lütuf kabul etmeli.*
- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ’dan kendüye anı bir **niʿmet bilmek gerek** çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsün yiyeyin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 7). [niʿmet bilmek gerek,]*

ni‘met olur: *Lütuf, ihsan olmak.*
- intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı ‘āleme **ni‘met olur** ve anlaruñ beḳāsı ‘āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi ‘ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 3). [ni‘met olur, -ur]*

nirden: *Nereden.*
- nirden bulduñ didüm Eyitdi Sen bu gice dünle ṭurup Ḥaḳk’a müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 15). [nirden,]*

nişābūr: *İran'da bulunan bir şehir.*
- müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir mīrzāde iken **Nişābūr’a** gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır ol şehrde meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 17). [nişābūr’a, -a]*
- Nişābūr’a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 15). [nişābūr’a, -a]*

nişān: *İşaret, alamet, belirti, iz.*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā **nişān** idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 14). [nişān,]*

• ederlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẕl u beyān ile ve cihānda hezār nām u **nişānla** ḫiẕmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 6). [nişānla, -la]*

• n'oldı ki diyü istiʿcāb ider Bir kaç günden gine mülāḳāt olur Ol ḳıṣṣanuñ aṣlı ne-y-idi diyü teftīş ḳılur Ḥāriṣ eydür Benüm Ḥaḳ'dan bir **nişānum** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 12). [nişānum, -um]*

nişān olur: *Hedef haline gelmek.*

• kemāna **nişān olur** her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller
aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 9). [nişān olur, -ur]*

nişāne: *İşaret, alamet, belirti, iz.*

• muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen **nişānesi** var ki kişi anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 12). [nişānesi, -si]*

• zamānınuñ vaḥīdlerinden ve cihānuñ ferīdlerinden idi devrānuñ yegānelerinden ve rūzgāruñ **nişānelerinden** idi Ṣerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 8). [nişānelerinden, -ler, -i, -n, -den]*

nişāne-i dehr: *Dünyanın işaret olunan kişisi.*

• mensūb imiş Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr idi ve **nişāne-i dehr** idi zamānında maḳbūl ü müsellem ve cemīʿ meşāyıḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 7). [nişāne-i dehr,]*

nisār: *Saçılmış.*

• ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına **nisār** idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān faẕlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 7). [nisār,]*

nisār iderlerdi: *Saçmak, dağıtmak.*

• ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini **nisār iderlerdi** ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 13). [nisār iderlerdi, -er, -ler, -di]*

nisbet: *Göre, nazaran, nisbetle.*

• maẓhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir naẓar ile baḳar iʿtibāriyyātdur diyü yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde yaramaz olmaz ve aña **nisbet** eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 14). [nisbet,]*

• mıḳdārı kederi olur ve evvelki mertebenüñ ṣoñraġına **nisbet** ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 15). [nisbet,]*

• daḫı **nisbet** kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḥtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 3). [nisbet,]*

- ḥaḳīḳatde bu efʿālde daḫli yoḳtur buña **nisbet** meyyit görinür ʿālem-i maʿnāda bu aṣl remzler çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 1). [nisbet,]*
- ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan anlara **nisbet** hīç ṣayılur eger şöyle ki bunuñ ḫāricde miṣāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 8). [nisbet,]*
- añladuġı ve aña **nisbet** bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 11). [nisbet,]*

nisbet: *Bağ, ilgi.*
- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ **nisbeti** ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 15). [nisbeti, -i]*
- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ **nisbeti** daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 16). [nisbeti, -i]*

nisbet: *Karşılık.*
- oḳumaġuñ ṣevābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña **nisbeti** yoḳdur eger ol aña tamām yaḳīn idüp ınana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 7). [nisbeti, -i]*

nisbet itmüşlerdür: *Nispet etmek; kıyaslamak.*
- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara **nisbet itmüşlerdür** ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 2). [nisbet itmüşlerdür, -müş, -ler, -dir]*

nışf: *Yarı, yarım.*
- meger benüm keremümden ḫaberüñ yoġ-ıdı Rivāyet olınur ki vāḳı'ada gördiler eyitdi Ḥaḳ taʿālā cennetüñ **nışfın** baña ḥelal itdi İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 16). [nışfın, -ın]*

nışf-ı derecāt-ı cenneti: *Cennet derecelerinin yarısı.*
- cenneti bulmış ola veyāḫūd ʿibādet nışf-ı keṣret-i derecāta işāret olmış ola Be-her ḥāl Ḥaḳ taʿala anuñ derecātını cennet-i aʿlāda ve maḳāmātını firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 3). [nışf-ı derecāt-ı cenneti, -i]*

nışf-ı kesret-i derecāta: *Derecelerin çogunun yarısı.*
- cenneti bulmış ola veyāḫūd ʿibādet **nışf-ı keṣret-i derecāta** işāret olmış ola Be-her ḥāl Ḥaḳ taʿala anuñ derecātını cennet-i aʿlāda ve maḳāmātını firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 3). [nışf-ı keṣret-i derecāta, -a]*

n'itdi: *Ne etti, ne yaptı?.*
- ṣordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña **n'itdi** didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā şol ḫalḳun baña işārātı çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 11). [n'itdi,]*

n’itdüñ: *Ne yaptın, ne ettin.*

- günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẕīm ẕenbe mürtekib oldum ne çāra ḳılayam eyitdi N’eyledüñ **n’itdüñ** ve nefsüñ ne belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 2). [n’itdüñ,]*

nite ki: *Nitekim; gerçekten, hakikaten.*

- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ **nite ki** dānişmendlikde faẕlına ġāyet çoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 9). [nite ki,]*
- meẕkūrdur **Nite ki** ʿulemā-yı ẓāhīr arasında imām u muḳtedā olmışdı hem çunān erbāb-ı ḳulūb ḳatında daḫı maḳbūl ü murtażā olmışdı Ferāset ü zekāvetde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 11). [nite ki,]*
- ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça **Nite ki** İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 1). [nite ki,]*
- meşūbātı cemʿ idebile-y-idi şübhe yoḳdur ki faẕileti ḫūbter olurdı **Nite ki** İbn Semmāk mümkin degül ʿibādetle teʾehhüli cemʿ idemezdi ve eger teʾehhül itse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 15). [nite ki,]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli terk olur **nite ki** ekşer-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 7). [nite ki,]*
- gerek ve eger eşegini bağlarsa Allāh’a ışmarlamaḳ gerek **nite ki** ẓāhir yüzinden görinür ki eşegini bağlamazsa nā-gāh żāyiʿ olur ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 5). [nite ki,]*
- bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve ẓuhūr ider ol sebebden żarūrī aña münāsib aḥkām ister fi’l-cümle **nite ki** ‘ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 10). [nite ki,]*
- żarūrī aña ḳaṣd itdüre **Nite ki** Ḥabīb-i ʿAcemī’ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb’den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 15). [nite ki,]*
- tevbeleri maḳāmı anlara ẕillet olur **nite ki** ṣubaşılıḳ mertebesi vezīrlere ẕillet olur tevbenüñ ġāyet kemāli anda bilinür ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 13). [nite ki,]*
- degüldür ki gāh ola ol daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaşmını bir ṭarīḳ-i aḫar ile irżā ḳıla ve **nite ki** Ḥażret-i Eyyūb’uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 10). [nite ki,]*

nite ki: *Nitekim, sonuç olarak.*

- vara her müctehidden bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb düze **Nite ki** ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 12). [nite ki,]*
- pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez **Nite ki** ḥażret-i Sehl’den naḳl olınur ki eydürdi Şol ‘ulemā-yı ẓāhir ki ‘ilimleri-y-ile ‘āmil olurlar anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 5). [nite ki,]*

- olurlar bunlaruñ hemīn nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir rāyice bulınur **nite ki** cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çünān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 10). [nite ki,]*
- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur **Nite ki** günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 9). [nite ki,]*
- maʿṣiyet añā muḳābele idemez gāh olur ki bir maʿṣiyetle hezārān-ı hezār ṭāʿatler mahv olur **nite ki** küfri mümkin degül başmaz her ne ḳadar ḫayrāt ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 4). [nite ki,]*
- bir mü'mine yitişür hemīn defʿi tevbe ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfar idüp ẓulmine iʿtirāf gerek **nite ki** bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥalete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 18). [nite ki,]*
- **nite ki** dünyā seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat fikrini ḳor her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 15). [nite ki,]*
- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿaẕāblar olur anlara ḳabr **nite ki** gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 10). [nite ki,]*

nite kim: *Nitekim, sonuç olarak.*

- fikr itdi-y-ise anda daḫı ol uslūb ile görür **Nite kim** bu ḳażiyye muvāfıḳ ve bu maʿnāya muṭābıḳdur men kāna fī hāẕihi aʿmā fe huve fi'l-āḫirati aʿmā ve eżallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [nite kim,]*
- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz **Nite kim** Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 4). [nite kim,]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar **Nite kim** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 2). [nite kim,]*
- ol miṣālüñ eṣeri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu içmekle ṣusuzlıġı defʿ olur **Nite kim** Emīrü'l-müʾminīn ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 14). [nite kim,]*

nite kim: *Nitekim; gerçekten, hakikaten.*

- iki cevāb olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet olmaz **nite kim** insān mücerred nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 12). [nite kim,]*
- ḫayra niyet ide **Nite kim** ġāzīler ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza ṣevābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı bilürler ki evde oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 17). [nite kim,]*
- gāh olur ki ādeme iḫtirāz eylemek şerʿan vācib olur **nite kim** bir kişi şehrden ṭaşra bulınsa içerü girmek menʿ olınur gāh olur ki iḫtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 1). [nite kim,]*
- mübāşereti neden idi ola Anuñ cevābı budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiği ḳadar mübāşeret sünnetdür **Nite kim** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 8). [nite kim,]*

- tehdīd içün ola **nite kim** enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini yil ile kimini ṣu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle her belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 15). [nite kim,]*
- anuñ fażāyilini mi giderür **Nite kim** ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 3). [nite kim,]*
- tamām rūşen olur **nite kim** aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 15). [nite kim,]*
- Ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur anuñ ḥurūfında taḳaddüm ü te'eḫḫür zamānı bulınmaz Nite kim Ḥażret-i Ḥaḳ kendü zamānından mücerrid ü müberrādur hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 10). [nite kim,]*

nite kim: *Nitekim, sonuç olarak.*
- miṣālde bir ṣūreti ve her maḫṣūṣun elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur **Nitekim** insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 12). [nitekim,]*
- gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalıġı olsun gerekse cān ḫastalıġı olsun gerekse beden inkisārı olsun gerekse dil besteliği olsun **Nitekim** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 4). [nitekim,]*

nitekim: *Gerçekten, hakikaten.*
- maḫzūn olur **Nitekim** ḫaberde gelür her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur ve anda ḫōd şübhe yoḳdur ki ednā maḳāmūñ aʿlāya göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 13). [nitekim,]*
- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin bu ḳadar daḫı ol maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur egerçi bizüm gibilerde tamām tevḥīd ü īmān ṣayılur **Nitekim** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 16). [nitekim,]*

niyāz-ı nīm-şeb: *Gece yarısı yapılan yalvarma, yakarma.*
- eyleyelüm ki z̲erre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesse̲r ṭāʿat olmaz ve **niyāz-ı nīm-şeb** gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 10). [niyāz-ı nīm-şeb,]*

niyet: *Niyet; maksat, amaç.*
- ādem olur ki aḳça anuñ dīnini bozar ādem olur ki aḳça ile dīnini düzer her ʿamel niyetine göre olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur eger **niyetini** pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 16). [niyetini, -i, -n, -i]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde **niyetin** anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 17). [niyetin, -i, -n]*
- Rivāyet olınur ki tevekkülde bir ḥāle varmışdı ki Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk cenginde bile bulındılar ṣufūf-ı müslimīn arasında ġazā **niyetine** ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 12). [niyetine, -i, -n, -e]*
- ḳadar ki **niyetini** ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce riyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūşına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 9). [niyetini, -i, -n, -i]*

- Rabb'ine 'ālim olur dīnine ẕākir olur lisānla sāmi' olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem **niyetle** gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 8). [niyetle, -le]*
- ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç arada gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān kişi **niyetini** dürüst itmek gerek ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 6). [niyetini, -i, -n, -i]*
- ṭā'at **niyeti** ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i 'ibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola iş āsān olur degme 'amel bulınmaz ki ol 'işyān olur ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 13). [niyeti, -i]*

niyyet: *Niyet; maksat, amaç.*
- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi olur ve 'ameline göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 8). [niyyetine, -i, -n, -e]*
- görür ki eydürler Bu **niyyetüñden** ġāyet fāyide ḳılduñ az semenle nihāyetsüz aşı eyledüñ Eger ol āhuñ sevābı 'araṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 3). [niyyetüñden, -üñ, -den]*
- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger i'tibār **niyyete** ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri 'ācile ḳāni' olur biri 'ācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 9). [niyyete, -e]*
- **niyyet** ile Zamānenüñ ḫalīfesi mezheb-i i'tizāl üzerine idi anlaruñ re'yince 'aḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūsına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 9). [niyyet,]*
- anuñ ḫizmetine varup isti'ānet iderlerdi Dirler ki envā'-ı 'ulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı ma'ārifde taḥḳīḳāt bī-şumār idi 'Ālī-himmet ve ḫūb **niyyet** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 12). [niyyet,]*
- daḫī işlemeye ve **niyyeti** buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fi'lüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 1). [niyyeti, -i]*
- göre olur **niyyeti** nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭa'amını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemī' feraḥ Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 11). [niyyeti, -i]*

niyyāt: *Niyetler.*
- ol vāḳı'a yolını daḫı bilmez ta'bīrātını ḳarışdurur kişi ẓāhir 'ilmini düzmeyince bāṭın 'ilmini daḫı düzemez ādem **niyyātını** pāk itmeyince vāḳı'alarını daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 8). [niyyātını, -ı, -n, -ı]*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a'mālini düzeltmek gerek ve sa'y eyleyüp **niyyātını** düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına ve her fi'li *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 13). [niyyātını, -ı, -n, -ı]*

niyyet eyledi: *Bir şeyi yapmayı zihinde tasarlamak, düşünmek, niyetlenmek.*
- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i ma'āş içün eṭrāfa sefer iderdi bir def'a ittifāḳ Türkistān seferine **niyyet eyledi** ve ol ṭarafa gitmege 'azīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 18). [niyyet eyledi, -di]*

niyyet ide: *(Bir şeyi yapmayı) Zihinde tasarlamak, aklına koymak, yapmaya karar vermek.*

- tamām ʿazīmet idüp **niyyet ide** āḫır gine Allāh ḳorḳusını mülāḥaża eyleyüp ol fiʿlden ricʿat ide Hārūn eyitdi Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 1). [niyyet ide, -e]*

niyyet ider: *(Bir şeyi yapmayı) Zihinde tasarlamak, aklına koymak, yapmaya karar vermek, niyetlenmek.*

- niyyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ'dan utanur ve anı añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 17). [niyyet ider, -er]*

niyyet idüp: *(Bir şeyi yapmayı) Zihinde tasarlamak, aklına koymak, yapmaya karar vermek.*

- **niyyet idüp** üzerine uġrayup ṭururam āḫır yine maḥżā Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp ol günāhı itmeyüp ṭururam Şāfiʿī eyitdi Ben ḥükm iderem ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 3). [niyyet idüp, -üp]*

niyyet itdüm: *Namaz, oruç, abdest gibi ibâdetlere başlarken bu ibâdeti yapmaya karar verdiğini sözle söylemek veya içinden geçirmek.*

- şu bulmadı bir iki ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar şabāḥa degin bir pāra şu bulmışlar getürdiler ʿOs̱mān ḥażreti alup içmedi Bugün şavma **niyyet itdüm** didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 18). [niyyet itdüm, -dü, -m]*

niyyet itmiş: *Niyetlenmek, karar vermek.*

- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca varmaġa **niyyet itmiş** imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 16). [niyyet itmiş, -miş]*

niyyet itmişdi: *Bir şeyi yapmayı zihinde tasarlamak, düşünmek, niyetlenmek.*

- itmişdi Ṣūfīyāne libāslar giyüp bir gūşede ḫalvet otururdı hiç kimseye ḳarışmayup Ḥaḳḳ'a ʿibādet eyleyüp ṭururdı İttifāḳ bir gice yatarken vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 15). [niyyet itmişdi, -miş, -di]*

nizāʿ: *Anlaşmazlık, ihtilâf.*

- ınanmasındadur yoġsa vāḳıʿada böyle olmasında kimüñ **nizāʿı** olur ṣuver-i mis̱āliyye ile bir anda dünyā gözükür belī dervīşlerden naḳl olınanuñ çoġı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 1). [nizāʿı, -ı]*

nizāʿ itmeyelüm: *Kavga etmek, tartışmak.*

- görmez mi didiler Eger dirsek ki hele kendü her ne iderse baḥs̱i ḳoyup **nizāʿ itmeyelüm** ammā Ḥanefī dervīşleri aña taḳlīd itdügine ne diyelüm Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 14). [nizāʿ itmeyelüm, -me, -y, -elüm]*

niẓām: *Düzen.*

- olur anuñ gibi ʻulemādur ki vereşe-i enbiyā olurlar ve anuñ gibi dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar ʻālemüñ **niẓāmı** ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 2). [niẓāmı, -ı]*
- biri cūʻ-ı şehvet olur Yaʻnī dimek ister ki cūʻ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabīʻat olur eger şöyle ki ol cūʻ defʻ olınmaya beden **niẓāmı** bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 18). [niẓāmı, -ı]*

niẓām-ı ʻālemde: *Kainatın düzeni.*

- işe Yaʻnī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamele-i ʻarşa muttaşıl olur zīrā anuñ daḫı **niẓām-ı ʻālemde** daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 16). [niẓām-ı ʻālemde, -de]*

niẓām-ı ʿālemi: *Kainatın düzeni.*

- bahāne olmayınca mümkin degül ki yola gire ve andan oḳumayınca mütālaʿa idüp dānişmend ola Ḥaḳ taʿālā **niẓām-ı ʿālemi** böyle itmişdür ve bu kārgāhı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 18). [niẓām-ı ʿālemi, -i]*
- illā'llāhu ammā çün **niẓām-ı ʿālemi** bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbibātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 17). [niẓām-ı ʿālemi, -i]*

nöker: *Birinin yanında bulunan, maiyetinde olan kimse, hizmetçi.*

- pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh **nökerleri-y-ile** sarāy altında ḳaldı Andan şoñra gelen begler hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 15). [nökerleri-y-ile, -leri, -y, -ile]*

noḳṣān: *Eksiklik; kusur, hata.*

- **noḳṣān** yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemīʻ eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 7). [noḳṣān,]*
- bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḥālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde **noḳṣāndur** şoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 18). [noḳṣāndur, -dur]*
- te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol **noḳṣān** gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 18). [noḳṣān,]*
- te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol **noḳṣān** gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 18). [noḳṣān,]*
- kemāli artduḳca **noḳṣānını** artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki ʻāşıḳlara maḥbūbdan inḳıṭaʻ ḫavfı daḫı olur hīç bir ʻāşıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 11). [noḳṣānını, -ı, -n, -ı]*
- varmaz ebter olur daʻvāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u **noḳṣānı** artar olur mümkinde iḥtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 3). [noḳṣānı, -ı]*

• belki taḥḳīḳde ol daḫı **noḳṣāndur** tevbe ʿārifler ḳatında ʿışyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 15). [noḳṣāndur, -dur]*

noḳṣān: *Eksiklik.*
• teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḫmān ziyādeye ve **noḳsāna** ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 12). [noḳsāna, -a]*

noḳṣān gelmez: *Eksiklik, kusur gelmez.*
• muḳaddemātuñ birisini añlamazlar bunuñla anlaruñ faẓlına **noḳṣān gelmez** ol ḳadar maʿrifetle ol kişi bunlardan aʿlā olmaz ol bir bilürse bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 9). [noḳṣān gelmez,]*

noḳṣān getüre: *Zarara uğratmak.*
• müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol muʿāmele dīne ḫalel vire ve ol vechle iḫtilāṭ şerʿe **noḳṣān getüre** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 4). [noḳṣān getüre, -e]*

noḳṣān getürmezdi: *Zarar vermek.*
• żarar itmezdi ve ol ġınāları anlaruñ dīnlerine bir zerre **noḳṣān getürmezdi** belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi ve ol ġınāları-y-ıla bunca faẓilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 11). [noḳṣān getürmezdi, -mez, -di]*

noḳṣān ola: *Eksik, noksan olmak.*
• olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya ki ol üç nebīde bir **noḳṣān ola** hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 8). [noḳṣān ola, -a]*

noḳṣān u ʿayb: *Eksiklik ve kusur.*
• idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde **noḳṣān u ʿayb** mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 1). [noḳṣān u ʿayb,]*

noḳṣān-ı fikirlerinden: *Düşünce eksikliği.*
• sözi añlanmayıcaḳ sū-yı iʿtiḳāda ḥaml olınur ḳuṣūr-ı naẓarlarından ve noḳṣān-ı fikirlerinden şu ḳadar mülāḥaza idemezler ki Bāyezīd mülḥid olıcaḳ īmān kimüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 8). [noḳṣān-ı fikirlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

noḳṭa: *Nokta, nokta kadar küçük. II Yok denecek kadar küçük hayal edilmesi yönüyle sevgilinin dudağı.*
• ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir **noḳṭa** olur ki anuñ şevḳine
güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 7). [noḳṭa,]*

nokṯa: *Zerre.*

- **noḳṯa** ṭaşra çıḳmazlar ve şol ortalarında muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında niçe uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 1). [noḳṯa,]*

n'ola: *Ne olur, ne çıkar?.*

- gerekmez ki dervīşlikden ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿibret ala **N'ola** ẓāhiri şāh olsun bāṭını dervīş olsun ṣūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 8). [n'ola,]*

n'olacaġın: *Ne olacağını.*

- ferāġati olup hīç bir ġarażı fikr itmez hemīn kendüyi aña teslīm edip hiç kendünüñ de **n'olacaġın** zikr itmez dāyim bu mülāḥażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 6). [n'olacaġın,]*

n'ola-y-ıdı: *Ne olurdu, ne olaydı?.*

- **N'ola-y-ıdı** beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm tā anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 5). [n'ola-y-ıdı,]*

n'oldı: *Ne oldu?.*

- n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 1). [n'oldı,]*
- güler ü ferīḥ gördü taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin seni hīç böyle gördüġümüz yoġ-ıdı **n'oldı** Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 8). [n'oldı,]*

n'oldı: *Ne oldu? || Niye böyle oldu?.*

- **n'oldı k**i diyü istiʿcāb ider Bir kaç günden gine mülāḳāt olur Ol ḳıṣṣanuñ aşlı ne-y-idi diyü teftīş ḳılur Ḥāriṣ eydür Benüm Ḥaḳ'dan bir nişānum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 11). [n'oldı,]*

n'olur: *Ne olur? II Ne fayda sağlar?.*

- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşvīş olmaz **N'olur** andan ki tevbeyi añduḳca fulān vaḳt idem diye ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 5). [n'olur,]*

n'olur: *Ne olur, ne çıkar.*

- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve **n'olur** şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarab olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 13). [n'olur,]*
- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve **n'olur** şol evlerden ki āḫır ḫarab olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 14). [n'olur,]*

n'olur: *Ne olur. II Ne fayda gelir.*

- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve **n'olur** şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve **n'olur** şol evlerden ki āḫır ḫarāb olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 13). [n'olur,]*
- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz **N'olur** andan ki tevbeyi añduḳca fulān vaḳt idem diye ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 5). [n'olur,]*
- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez **N'olur** ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 2). [n'olur,]*

nübüvvet: *Nebilik, peygamberlik.*

- ki ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur Görmez misin ki Yūsuf ḳul iken nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ fażīletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 4). [nübüvvet,]*

nüfūs: *Can; ruh.*

- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol **nüfūs** ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 3). [nüfūs,]*

nüfūs-ı kāmileye: *Mânevî meziyetler bakımından belli bir olgunluğa erişmiş kadınlar.*

- ziyāreti içün ne bu ḳadar ḥareket gerek ḥuṣūṣā **nüfūs-ı kāmileye** ki anlara cemīʿ-i ervāḥ peydā olur rūḥ rūḥa iki müteveccih ola hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 9). [nüfūs-ı kāmileye, -y, -e]*

nüfūs-ı muḳaddese: *Mübarek insanlar (ruhlar).*

- itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥ-ı muṭahherini ervāḥ-ı mücerrede ile enīs ve revān-ı münevverini **nüfūs-ı muḳaddese** ile celīs idüp āḫıratda aña cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 4). [nüfūs-ı muḳaddese, -e]*

nūḥ: *Hz. Nûh Peygamber.*

- ṣoḥbet-i aʿdā żarar ide idi Āsiye'ye Firʿavn'dan olurdı ve eger müṣāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi **Nūḥ'dan** ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 4). [nūḥ'dan, -dan]*

nüket ü laṭāyif: *Nükteler, ince ve zarif sözler.*

- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı ṣırf ḫaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi **nüket ü laṭāyif** idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 4). [nüket ü laṭāyif,]*

nüket ü leṭāyif: *Nükteler, ince ve zarif sözler.*

- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür **nüket ü leṭāyif** idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 12). [nüket ü leṭāyif,]*

nuḳūş-ı cihān: *Dünyanın sureti, görünüşü.*

- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her misālden aña intiḳāl olınur **nuḳūş-ı cihān** anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün misāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 6). [nuḳūş-ı cihān,]*

nuḳūş-ı ḳabīḥ: *Ayıp, çirkin suretler. II Günahlar.*

- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki **nuḳūş-ı ḳabīḥ** ve 'ayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki ma'ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 13). [nuḳūş-ı ḳabīḥ,]*

nuʿmān-ı ḥadāyıḳ-ı ṣaḥrā-yı dīn: *Din ovasının bahçelerinin gelincik çiçeği. ("Nu'man" aynı zamanda İmam Azam Ebu Hanife'nin gerçek adıdır).*

- şems-i āsumān-ı tahḳīḳ ve bedr-i ʿālem-i tevfīḳ ḳuṭb-i felek-i maʿārif ve kevkeb-i semā-yı laṭāyif **nuʿmān-ı ḥadāyıḳ-ı ṣaḥrā-yı dīn** ve ʿummān-ı cevāhir-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 4). [nuʿmān-ı ḥadāyıḳ-ı ṣaḥrā-yı dīn,]*

nūr: *Kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, mânevî ışık.*

- gönlinüñ cilāsı arta ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr olduġınca ḳalbi ḥużūr bula ve aç olduġınca içi **nūrla** ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 8). [nūrla, -la]*
- tecellī vü ẓuhūr ider ve bir **nūrdur** ki işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider her gāh ki ʿaksinüñ şevḳı ʿadem āyinesine ṭokınur her āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 3). [nūrdur, -dur]*
- nāşī olup müterettib olur ve her kimde ki ḫavf ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan ḥasenātuñ ḳanḳısı bulınır Pes neden recānuñ **nūri** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 16). [nūri, -i]*
- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʿavvec ḫayāl olur Bunlaruñ **nūrınuñ** ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [nūrınuñ, -ı, -nuñ]*
- evvel-i maẓharı anuñ **nūrı** olup durur ve cemīʿ maẓāhirüñ ẓuhūrına sebep anuñ ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā anuñ rūḥınuñ mededini dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 17). [nūrı, -ı]*
- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu'llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿẕībi olur baṭında ʿibādet **nūrı** bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 10). [nūrı, -ı]*
- ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā **nūr** içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 2). [nūr,]*
- olurlar ġāyeti ol **nūr** bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın 'āleminde bulunur bu 'ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 3). [nūr,]*
- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ **nūrla** hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın 'āleminde bilinür bu 'ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 3). [nūr-la,]*
- bilinür 'ālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle ta'bīr olınur Görmez misin ki gāh **nūr** dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma'būd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 8). [nūr,]*

nūr: *Işık, aydınlık.*

- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör **nūri** görür mi ve aşam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 12). [nūri, -i]*
- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ **nūrla** hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın ʻāleminde bilinür bu ʻālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 3). [nūrla, -la]*

nūr-ı āftāb-ı maʿrifet-i tevḥīdī: *Tevhide ait olan ilmin güneşinin nuru.*

- ḥaḳīḳat mihr-i asumān-ı mevhebet-i tecrīdī ve **nūr-ı āftāb-ı maʿrifet-i tevḥīdī** ḫülāṣetü'l-muḥaḳḳıkīn ve zübdetü'l-müdaḳḳıḳīn ḥüccetu'llāh ʿalā'l-ḫalḳi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 5). [nūr-ı āftāb-ı maʿrifet-i tevḥīdī,]*

nūr-ı ḥadaḳa-ı dīn: *Dinin gözbebeğinin nuru.*

- ecmaʿīn **nūr-ı ḥadaḳa-ı dīn** ve nūr-ı ḥadīḳa-ı yaḳīn serv-i bāġ-ı saʿādet ü surūrī ve gül-i gülşen-i peyġambarī aʿnī ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh'-ı Teşterī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 7). [nūr-ı ḥadaḳa-ı dīn,]*

nūr-ı ḥadaka-i necāt: *Kurtuluş göz bebeğinin nuru.*

- māh-ı ʿālem-i ʿirfān **nūr-ı ḥadaḳa-i necāt** ve nevr-i ḥadīḳa-i inābet zeyn-i bāġ-ı velāyet ve sevr-i cūyi bār-ı ʿināyet ṣadru'l-evliyai'l-ʿiẓām ve ʿumdetü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 3). [nūr-ı ḥadaḳa-i necāt,]*

nūr-ı ḥadeḳa-ı dīn: *Dinin gözbebeğinin nuru.*

- ecmaʻīn **nūr-ı ḥadeḳa-ı dīn** ve nevr-i ḥadīḳa-ı yaḳīn serv-i bāġ-ı saʻādet ü surūrī gül-i gülşen-i peyġambarī aʻnī ḥażret-i Sehl bin ʻAbdu'llāh'-ı Teşterī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 7). [nūr-ı ḥadeḳa-ı dīn,]*

nūrı olur: *Işığı olmak.*

- Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından **nūrı olur** Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 4). [nūrı olur, -ur]*

nūr-ı velāyetle: *Velilik nuru. II Veliliği gösterir işaret.*

- olmışsındur Bu ikisi saña iki put olmışdur bunlara ʿibādet idersin cehlüñden eyle ṣanursın ki Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp **nūr-ı velāyetle** Ḥaḳḳ'ı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 16). [nūr-ı velāyetle, -le]*

nūru'llāh: *Allah'ın nuru.*

- semʿu'llāh ve başri **nuru'llāh** idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṣde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 5). [nuru'llāh,]*

nūru'llāh olur: *Allah'ın nuru olmak.*

- böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarkenmaġribde işideler anlaruñ semʻi semʻu'llāh olur ve anlaruñ başri **nūru'llāh olur** anlaruñ semāʻını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 18). [nūru'llāh olur, -ur]*

nuşūş: *Doğruluğu şüphe götürmez, açık ve kesin hükümler, naslar. II Ayetler.*

- daḫı hemīn meẕhebi ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ **nuşūşı** ḳoya kelām-ı nefsī ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 2). [nuṣūṣı, -ı]*

nuzūl itmelü ola: *Konaklayacak olsa.*

- pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine **nuzūl itmelü ola** ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 18). [nuzūl itmelü ola,]*

3.17. O

o: *O, işaret zamiri. II Allah.*

- olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn **odur** ammā maẕāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 2). [odur, -dur]*
- olma çeken **odur** çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 15). [odur, -dur]*
- olma çeken odur çekdüren o bilen **odur** bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 15). [odur, -dur]*
- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren **odur** gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 15). [odur, -dur]*
- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen **odur** görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [odur, -dur]*
- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı **odur** bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [odur, -dur]*
- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı **odur** kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [odur, -dur]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i keşretde bir şuʻle olur vaḥdet daḫı **odur** keşret daḫı ol Kimdür olan arada ʻillet ü maʻlūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [odur, -dur]*
- olma çeken odur çekdüren **o** bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 15). [o,]*
- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren **o** gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 15). [o,]*

- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren **o** gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 15). [o,]*
- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen **o** ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [o,]*
- olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o ẓāhir daḫı odur bāṭın daḫı **o** bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [o,]*
- **o** her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i kesretde bir şu'le olur vaḥdet daḫı odur kesret daḫı ol Kimdür olan arada 'illet ü ma'lūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 17). [o,]*

od: *Ateş.*

- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki bizden belürür senüñ cigerüñ **odınuñ** bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 12). [odınuñ, -ı, -n, -uñ]*
- dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan iki eli bile **oda** şarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 12). [oda, -a]*
- alurken oda düşer kimi çalışur ki **odı** söyündüre kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 3). [odı, -ı]*
- cehennem **odını** söyündürem dirdi Yaʿnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur pes ehlu'llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 9). [odını, -ı, -n, -].*
- pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem **odını** bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 13). [odını, -ı, -n, -ı]*
- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola ve bu daḫı cāyizdür ki ehlu'llāhdan her işi elinden geldügi ḳadar cehennem **odını** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 16). [odını, -ı, -n, -ı]*
- bir ʿazīz bir ḥālde cehennem **odını** tamām söyinmiş göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 1). [odını, -ı, -n, -ı]*
- şu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar **oda** girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 7). [oda, -a]*
- peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve **oda** yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı ki dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 7). [oda, -a]*
- peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı ki dün **oda** yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 8). [oda, -a]*
- maʿlūm oldı ki eger **oda** düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki **oda** yanmaduġumuz ol sebebdendür ki düşmedük ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 9). [oda, -a]*

• muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir ẕerre ḳadar **od** yansun gerek maḥşerde ṣırf ṣevāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 18). [od,]*
• itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem'üñ tevbe ve ric'atı ile ve İbrāhīm'üñ **odda** vüs'atı ile ve Eyyūb'uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 6). [odda, -da]*

od düşdi: *Ateş düşmek. II Yangın çıkması bağlamında kullanılmıştır.*
• 'izzetde icābet bulur Şol ki 'āḳildür anlardan ṣaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla edeb ile dirilmek gerek Rivāyet olınur ki bir gün Baṣra'ya **od düşdi** ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 18). [od düşdi, -di]*

oda: *Bir evin, meskenin bölümlerinden her biri.*
• ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 4). [odasına, -sı, -n, -a]*

oda düşer: *Ateşe düşüp yanmak.*
• alurken **oda düşer** kimi çalışur ki odı söyündüre kimi sa'y ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 3). [oda düşer, -er]*

oda yaḳar: *Ateşe vermek.*
• eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar şöyle ki cemālinüñ 'aksi-y-ile cihānı **oda yaḳar** bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 12). [oda yaḳar, -ar]*

oġl: *Oğul; erkek evlat.*
• irā'et olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün **oġlını** gördü ki germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 18). [oġlını, -ı, -n, -ı]*

oġlan: *Delikanlı, erkek çocuk.*
• mertebede ekmel ise Vezīrler ḳapucı girdügi yire gāh olur giremez ve bir ednā **oġlan** bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 8). [oġlan,]*
• üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi **oġlan** eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [oġlan,]*

oġlancuġ: *Küçük erkek çocuk.*
• öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sā'atde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu 'aleyhi ve sellem **oġlancuġ** iken anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 12). [oġlancuġ,]*
• adını ol ḳomışdı Bir gün **oġlancuġ-iken** aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ ta'ālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 15). [oġlancuġ-iken, -iken]*

- oġlancuġına tevekkül ögretmek içün bir ṭarīḳ itmişdi ve anı ol yola me' lūf ḳılmaġ içün bir fikr ḳılmışdı **oġlancuġına** ögretmişdi ki Her gāh ki bir ḥācetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 9). [oġlancuġına, -ı, -n, -a]*
- isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 16). [oġlancuġa, -a, -]*
- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler **oġlancuġı** yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 1). [oġlancuġı, -ı]*

<u>oġlancuḳ:</u> *Küçük erkek çocuk.*
- bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿacāyibi çoḳ idi ve **oġlancuḳ-iken** bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi Ḥikāyet meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 11). [oġlancuḳ-iken, -i, -ken]*
- ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ʿulemādan teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eyleyemedi İmām Şāfiʿī ol zamānda **oġlancuḳdı** gelüp bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 16). [oġlancuḳdı, -dı]*
- **oġlancuḳ** daḫı her gün eyle iderdi her ne ki murādı ol pencere dibine varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 13). [oġlancuḳ,]*
- yeyecek istedi her ne istedi-y-ise ġayb eli pencereden atdı **oġlancuḳ** ʿādeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 17). [oġlancuḳ,]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi **Oġlancuḳlara** bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 10). [oġlancuḳlara, -lar, -a]*

<u>oġlanlıġ:</u> *Çocukluk.*
- **oġlanlıġda** ol bulduġın bulmayup ṭururdı Üç yaşında iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle ḳalḳdukca yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 7). [oġlanlıġda, -da]*

<u>oġ(u)l:</u> *Erkek evlat.*
- şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde **oġlı** Mūsā Kāẓım ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 15). [oġlı, -ı]*
- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün **oġlını** gördü ki germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 18). [oġlını, -ı, -n, -ı]*
- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki **oġlına** virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 7). [oġlına, -ı, -n, -a]*

<u>ok:</u> *Yay denilen âletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek, tir, sehim, nâvek.*
- yirde ṭururlardı ki iki cānibden **oḳlar** ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 13). [oḳlar, -lar]*

oḳı-: *Okumak.*

- cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī **oḳıya** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 14). [oḳıya, -(y)a]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi ve Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān **oḳısa** hem aġlar hem aġladurdı ḳıra'eti tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 10). [oḳısa, -sa]*

oḳısa gerek: *Okuyacak. II Okuyabilir.*

- yazardum līkin bu kitābı türkī ṣayup anca ʿavām baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü **oḳısa gerek** nā-gāh yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 12). [oḳısa gerek,]*

oku: *Okumak.*

- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān **okurdı** tā aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 4). [okurdı, -r, -dı]*
- **oḳur** dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 17). [oḳur, -r]*
- bildügin ṣanur ve ʿilm şol kitāblarda **oḳuduġını** ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 11). [oḳuduġını, -duġ, -ı, -n, -ı]*
- hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı **oḳuya** her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendinüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 6). [oḳuya, -y, -a]*
- göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān **oḳur** ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 5). [oḳur, -r]*
- göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf **oḳumaz** ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 6). [oḳumaz, -maz]*

oḳu: *Okumak, talim etmek. eğitim almak.*

- bahāne olmayınca mümkin degül ki yola gire ve andan **oḳumayınca** mütālaʿa idüp dānişmend ola Ḥaḳ taʿālā niẓām-ı ʿālemi böyle itmişdür ve bu kārgāhı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 17). [oḳumayınca, -ma, -y, -ınca]*

oḳu: *Öğrenim görmek, tahsil yapmak.*

- ve ḥadīṣde bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den **oḳurdı** henüz ṭıflken eṣker-i evḳāt ḳapusı öñündi bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 8). [oḳurdı, -r, -dı]*

oḳumaġ: *Okumak.*

- maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi bu āyet **oḳumaġla** ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 2). [oḳumaġla, -la]*
- **oḳumaġuñ** sevābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña nisbeti yoḳdur eger ol aña tamām yaḳīn idüp ınana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 7). [oḳumaġuñ, -uñ]*

okumaḳ: *Okumak.*

- kitābını tamam **okumaḳ** isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 13). [okumaḳ, -ı, -n, -ı]*

oḳumalu olıcaḳ: *Okuduğumuz zaman.*

- bulınur ġāyeti biz **oḳumalu olıcaḳ** birin teleffuẓ itdügümüz zamānda birin daḫı telaffuẓ idemeziz beri zamānda münḳażī olmayınca birine daḫı başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 13). [oḳumalu olıcaḳ,]*

oḳunan: *Okunulan şey.*

- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurānı şol **oḳunandan** ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn mükāşifelerin buña muvāfıḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 5). [oḳunandan, -dan]*

oḳuyan: *Öğrenen, talim eden (kişi).*

- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur Her fıḳh **oḳuyan** fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve her müfti ve ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 8). [oḳuyan,]*

ol: *"O" işaret sıfatı.*

- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri **ol** ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 12). [ol,]*
- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi **Ol** kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 2). [ol,]*
- olmaz ve kendüligi gidicek ḫōd **ol** kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne leẕẕet gelür ġāyeti baḥr-i fenāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 7). [ol,]*
- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur **Ol** ḥale uġrayan bilür ki anda ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz ol leẕẕetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 9). [ol,]*
- müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥale uġrayan bilür ki anda ne leẕẕetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henüz **ol** leẕẕetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 10). [ol,]*
- ṭurur ehli bilür ki **ol** fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi şarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [ol,]*

- olmaz Çoḳ olur ki bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur ki şefāʿat her yirde rāst gelmez **ol** dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 12). [ol,]*
- aḫbāruñ delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve **ol** ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 14). [ol,]*
- devletlüdür **ol** ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẓmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 3). [ol,]*
- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür **ol** nüfūs ki anuñ ḫiẓmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 3). [ol,]*
- Yemen'den anuñ ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e gele ol Peyġambar'ı görmedin **ol** Peyġambar'ı görenler anuñ ḫiẓmetine vara ol Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 5). [ol,]*
- **ol** ḥālde buldı Zerd ü żaʿīf olmış ve zār u naḥīf olmış Eyitdi Hey miskīn Bu gūr u kefen ile Allāh'dan dūr olmışsındur bunı ṭāʿat şanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 13). [ol,]*
- ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol daḫı naʿra urup hemīn cānını cennet gülşenine revān itdi **Ol** gūrda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 18). [ol,]*
- gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki **ol** ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir ḥaẓẓ olur niceler ol ḥaẓẓ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 1). [ol,]*
- gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike **ol** yoldan bir ḥaẓẓ olur niceler ol ḥaẓẓ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 2). [ol,]*
- gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir ḥaẓẓ olur niceler **ol** ḥaẓẓ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 2). [ol,]*
- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger **ol** vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 10). [ol,]*
- ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi **ol** ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 6). [ol,]*
- vefātından ṣoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi **ol** ḳışṣanuñ sebebin ṣordı Eyitdi Ol ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi ki melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 1). [ol,]*
- vefātından ṣoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳışṣanuñ sebebin ṣordı Eyitdi **Ol** ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi ki melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 2). [ol,]*
- Yaḳamaz oldı **ol** ḥāletde āteş āteşliginden gitdi ve ol demde iḥrāḳını bi'l-külliye yabana atdı veyāḫūd budur kim egerçi āteş āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 1). [ol,]*

- tāziyāne arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi **ol** erüñ eli kesildi Egerçi Mālik Ḥażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 10). [ol,]*
- **Ol** sebebdendür ki ʿāḳil olanlar ehlu'llahūñ ādābını gözedüp iḥrāz iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa diyü iḥtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 13). [ol,]*
- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür **ol** kişi kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḫḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 1). [ol,]*
- āḫıratda ṭoḳlıḳlar ve bu dārdaki riyāżātları ʿıvażı **ol** dārda ḳonuḳlıḳlar müyesser ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 9). [ol,]*
- dervīşlerüñ aña ḥavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve **ol** ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 14). [ol,]*
- żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye **ol** ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 15). [ol,]*
- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naṣībi olmaya ḳanda bulayum ve eger **ol** sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 6). [ol,]*
- Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve **ol** ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 9). [ol,]*
- Baṣrī'den tevbe itmişdi ve aña irādet getürmişdi Meger tevbesine bāʿis ol olmışdı ki bir ḫātūn kişiye naẓarı ṭoḳınmışdı **Ol** ḫātūn kişi ḫaber gönderdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 14). [ol,]*
- Benüm neremi sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi **Ol** ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 16). [ol,]*
- miṣālde bir ṣūreti ve her maḫṣūṣun elbette **ol** ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nitekim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 11). [ol,]*
- olur İmdi rūḥāniyyet-i Kaʿbe ki ḥaḳīḳat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki **ol** rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 14). [ol,]*
- olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi **ol** taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 13). [ol,]*
- varılur **Ol** sebebdendür ki meşāyiḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 15). [ol,]*
- itdüñse anuñ meşūbāṭın vir eger itmedüñse **ol** müşībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki ṣoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 5). [ol,]*
- uzanur yalñuz bunuñ menāḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve **ol** bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 8). [ol,]*

- ki **ol** maḳṣūd muḳadder olmış ola ve ol maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 9). [ol,]*
- ki ol maḳṣūd muḳadder olmış ola ve **ol** maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 9). [ol,]*
- Menāḳıb-ı Fużayl bin ʿİyāż ḳaddesa'lāhu sırrahu Ve birisi **ol** server-i tāyibān ve muʿaẓẓam-ı ʿābidān mihr-i semā-yı iḥsān ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 2). [ol,]*
- olmazsa ebter olup gider ne ṭāʿati koyup iḫtimāl-i maġfirete ṭayanıbilür ve ne ṭāʿat idüp **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 18). [ol,]*
- ṭāʿate ınanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki **ol** tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 1). [ol,]*
- ṭāʿate ınanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki **ol** taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 2). [ol,]*
- irādetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 6). [ol,]*
- olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād **ol** ʿibādetüñ içinde tażarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 12). [ol,]*
- ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan **ol** ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 4). [ol,]*
- ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 4). [ol,]*
- Anlar daḫı **ol** ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 5). [ol,]*
- Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ **ol** ḥinde Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 5). [ol,]*
- Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı **ol** yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 6). [ol,]*
- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī **ol** iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 7). [ol,]*
- müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir mīrzāde iken Nişābūr'a gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır **ol** şehrde meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 18). [ol,]*
- ṭavarlarını güderdi **ol** bahāneler ile ḥalvet yirlerde gezerdi Kimseye ḳarışmazdı ve kimse-y-ile ilişmezdi ḥācetden ziyāde söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 5). [ol,]*

- olur her ṭāyifeye bir rāh olur **ol** rāhdan çıḳmaḳ aña günāh olur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir āvāz geldi ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 15). [ol,]*
- maḥallātda mest gezerken görür bir kāġıdda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī hezār taʿẓīm ile **ol** kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 16). [ol,]*
- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı **Ol** gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 18). [ol,]*
- **ol** ṣabāḥ Bişr tāyib olup Ḥaḳḳ'a döndi cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 5). [ol,]*
- ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup Ḥaḳḳ'a döndi cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup **ol** cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 6). [ol,]*
- deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur ʿālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda **ol** sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 8). [ol,]*
- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī **ol** sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 3). [ol,]*
- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve **ol** siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 4). [ol,]*
- ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi ḳuds gülzārında cevlān idemez ve fikr bülbüli **ol** bāġ içinde tereyān idemez ʿAḳl ṭūṭīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 2). [ol,]*
- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ **ol** aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 3). [ol,]*
- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ **ol** maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 4). [ol,]*
- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi **ol** medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 5). [ol,]*
- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi **ol** ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 6). [ol,]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez **Ol** iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 9). [ol,]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur **ol** iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 10). [ol,]*

- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve **ol** beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 6). [ol,]*
- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn **ol** ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 7). [ol,]*
- gönlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı **ol** ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 2). [ol,]*
- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve **ol** ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 12). [ol,]*
- işārātla iderdi maḳālātı Ḫaylī kişi gerekdür ki anuñ maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini añlaya ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını fehm eyleye **Ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 14). [ol,]*
- āḫıratda aña irem diyü ise gine cennet de aña yetişen ol olur tecellī-yi ẕātdan maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 12). [ol,]*
- fikr itdi-y-ise anda daḫı **ol** uslūb ile görür Nite kim bu ḳażiyye muvāfiḳ ve bu maʿnāya muṭābıḳdur men kāne fī hāẕihi aʿmā fe huve fi'l-āḫirati aʿmā ve eżallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [ol,]*
- olup epsem yatdı **ol** bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 11). [ol,]*
- ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 16). [ol,]*
- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 12). [ol,]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur **Ol** sebebdendür ki bunca dervīşler Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta irişdiler ve niçe müridler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 5). [ol,]*
- **ol** ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 1). [ol,]*
- ol ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān **ol** oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 1). [ol,]*
- ol ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā **ol** ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 2). [ol,]*
- getürmek-içün ve niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı ve düzildi tā **ol** çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 3). [ol,]*

- ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler **ol** gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 8). [ol,]*
- ḳumrıları dil naẓar-gāhında ṭurup şeydālıḳlar iderler **ol** dostuñ şevḳi-y-ile ol bir melik-zāde-i ceberūtdur kim bölük bölük melekūt melekleri her gün rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 9). [ol,]*
- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile söylenmez **ol** sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 16). [ol,]*
- ehli gerek **ol** maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 1). [ol,]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür ṣol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler **ol** sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 10). [ol,]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [ol,]*
- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem **ol** mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ aṭıbbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 3). [ol,]*
- **ol** marażuñ devāsı olur kimisi ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 5). [ol,]*
- ol marażuñ devāsı olur kimisi ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim **ol** ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 6). [ol,]*
- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi ṣol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur **ol** edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 8). [ol,]*
- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi ṣol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes **ol** ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 8). [ol,]*
- maraża münāsib bir ʿilāc çıḳarur ammā şunlar ki ṭıbdan bī-habīr olurlar anlar hemīn ẕevāhir-i kelimāt-ı aṭıbbāya baḳar olurlar hemīn **ol** ẕevāhıri biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 10). [ol,]*
- rabṭ eyler **ol** sebebdendür ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 11). [ol,]*
- rabṭ eyler ol sebebdendür ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün **ol** ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 11). [ol,]*
- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿizām ẕevāhırde ḳalmış olalar ve anlar daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā ki anlar eyle olalar ve **ol** aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 14). [ol,]*

- bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl **ol** ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 15). [ol,]*
- bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād **ol** aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 16). [ol,]*
- Beṣṭām'da idi ola ve ṣāyed anuñ ḥaccı **ol** göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 13). [ol,]*
- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti **ol** cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 15). [ol,]*
- aṣlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber ṣayılur belki **ol** binā daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekṣer-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 3). [ol,]*
- eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur **ol** görinen vücūd anlaruñ degül Ḥaḳḳ'uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 16). [ol,]*
- eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd anlaruñ degül Ḥaḳḳ'uñdur ve **ol** yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 16). [ol,]*
- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḫrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 6). [ol,]*
- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve **ol** menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 7). [ol,]*
- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 10). [ol,]*
- içinden fütūh olur her kim ki **ol** Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 13). [ol,]*
- içinden fütūh olur her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki **ol** Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 14). [ol,]*
- içinden fütūh olur her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur **ol** bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 14). [ol,]*
- yakmaz ve **ol** mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca faẓl u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 15). [ol,]*
- dāyimā mürīdlerine dirdi ve her vaḳt anlara söylerdi ki Benüm müridüm degüldür **ol** kişi kim ḳıyametde cehennem yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 2). [ol,]*

- cehennem odını söyündürem dirdi Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur pes ehlu'llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 10). [ol,]*
- pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem **ol** ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 14). [ol,]*
- bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş göre ve gine **ol** ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 1). [ol,]*
- müstaḳīm anuñ gibide sākit olur ve ẕevk-i selīm **ol** aḥkāmda ṣāmit olur meger şeyṭān vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı oluşdura bildügin bilmedügin bir birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 11). [ol,]*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 4). [ol,]*
- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur **ol** meydanda niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 5). [ol,]*
- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca **ol** maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 6). [ol,]*
- olur ki kişinüñ ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden kendüye bir ḥads gelür **ol** ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 12). [ol,]*
- gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür **ol** iki maʿrifet birbirine mütelāzım olur ve iḥtimāl var ki Bāyezīd'üñ ol sözi istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 9). [ol,]*
- gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki maʿrifet birbirine mütelāzım olur ve iḥtimāl var ki Bāyezīd'üñ **ol** sözi istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 10). [ol,]*
- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fenā olıcaḳ **ol** ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Gönlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [ol,]*
- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed **ol** mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini ṣāfī bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 7). [ol,]*
- daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ **ol** maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 4). [ol,]*
- şöyle ki **ol** mertebeniñ küfr ü ʿışyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 5). [ol,]*
- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿışyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān olur ve **ol** maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 6). [ol,]*

- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler ben eyitdüm Egerçi **ol** Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 9). [ol,]*
- bir gice süd içüp ṣabāḥ ishāl olmışdı Bu ishāl baña **ol** südden oldı diyü ḫāṭırına gelmişdi Ẓāhirdür ki süde fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 13). [ol,]*
- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin bu ḳadar daḫı **ol** maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur egerçi bizüm gibilerde tamām tevḥīd ü īmān ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 15). [ol,]*
- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola ve **ol** ʿaṣrda yir yüzinde olanlardan ekmel ola zīrā cāyizdür ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 17). [ol,]*
- ṭarīḳ ola meselā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi **ol** ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 4). [ol,]*
- ṭarīḳ ola meselā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki **ol** vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 4). [ol,]*
- evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 8). [ol,]*
- muḳaddemātuñ birisini añlamazlar bunuñla anlaruñ faẓlına noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle **ol** kişi bunlardan aʿlā olmaz ol bir bilürse bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 10). [ol,]*
- bilüp ṭururlar **ol** yer cevdi olursa bunlar baḥr-ı ʿUmmān olup ṭururlar Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl ḥac ve bir yıl ġazā ve bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 11). [ol,]*
- ʿarafāta yitişdüm **ol** ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi bunuñ aṣlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā besṭ-i eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 5). [ol,]*
- yoldan bulınur bilmeyen hemīn besṭ-i zamān oldı ṣanur Gāh olur ki otururken bir kişiye ġaflet gelüp cihānı seyr ḳılur şimdi **ol** kişiye besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 4). [ol,]*
- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi budur kim **ol** ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 5). [ol,]*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki **ol** meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi faẓīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 11). [ol,]*
- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde **ol** kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 5). [ol,]*
- kimüñdür Meselā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ **ol** vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 8). [ol,]*

- kimüñdür Meşelā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki **ol** ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 8). [ol,]*
- tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki **ol** emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 9). [ol,]*
- tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur **ol** taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 9). [ol,]*
- bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük şanurlar Hīç anlaruñ mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hiç anlaruñ söyledüklerine **ol** sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 12). [ol,]*
- biliyorur ki **ol** sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr şanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 13). [ol,]*
- biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde **ol** fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr şanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 13). [ol,]*
- biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr şanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 14). [ol,]*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki **ol** iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [ol,]*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur **ol** sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 16). [ol,]*
- ḳılur ki **ol** kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 19). [ol,]*
- ki kendü luṭfından bir vāḳıʿayı ḥaḳ ḳılmış ola **ol** ʿazīzüñ rūḥını ervāḥ-ı mücerredāta mülḥaḳ ḳılmış ola envār-ı tecelliyātı ile rūḥını münevver ide ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 15). [ol,]*
- ve ḳażiyye nice idügin taḳrīr itdiler Ol daḫı hemān mütażarriʿ oldı Ḥażret'e müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete **Ol** sāʿatda bir ʿaẓīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 14). [ol,]*
- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet şaḳın ve dört ḫaşlete tenbīh eyleyem ki **ol** ḫaşletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 17). [ol,]*
- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden emin olma kim **ol** söze tamām ınanmamaḳdandur Fi'l-vāḳiʿ didügi girçekdür her ne ki tafṣīl itdi gökçekdür Bir kişi ki ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 3). [ol,]*
- kere ḥased iderse muḳadderden bir ẕerre ḳadar defʿi olmaz hemīn ḥasūd olan Allāh'uñ ḳażāsına rāżī olmamış olur ve anuñ **ol** cehlle ḳısmetini göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 12). [ol,]*
- begenmemiş olur pes **ol** maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 13). [ol,]*

- yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür **ol** taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 5). [ol,]*
- yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ **ol** ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 6). [ol,]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün **ol** bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 4). [ol,]*
- āḫıratda sevābını aña baġladı bize daḫı vācib oldı ki **ol** vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 5). [ol,]*
- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve bu daḫı şol taḳdīrçedür ki **ol** aḥādīs tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 14). [ol,]*
- saña baġışlayam ammā sen daḫı şol āhunuñ sevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş **ol** yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 2). [ol,]*
- saña baġışlayam ammā sen daḫı şol āhunuñ sevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış **Ol** gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 2). [ol,]*
- görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az semenle nihāyetsüz aşı eyledüñ Eger **ol** āhuñ sevābı ʿaraṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 4). [ol,]*
- içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur eger **ol** ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 15). [ol,]*
- içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya **ol** kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 16). [ol,]*
- idebilür anuñ ʿivażı **ol** kişinüñ seyyiʿātından biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 19). [ol,]*
- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında **ol** günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 1). [ol,]*
- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur **ol** sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 2). [ol,]*
- didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden ḫātırına yigce gele **ol** kişi henüz dervīş olup riyādan ḫalās olmamış biline dirdi İmdi bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 5). [ol,]*
- berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki **ol** ẕemm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 9). [ol,]*
- kendünüñ dervīşligine iʿtiḳādı eksilmekdendür dervīş olan mümkin degüldür **ol** cihetden gücenmez kendüye kimsen iʿtiḳādı olmaduġından incinmez meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 11). [ol,]*

- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger **ol** ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 5). [ol,]*
- muḫtelif olur ve emzice-i benī Ādem dürlü dürlü olur şāyed Süfyān-ı Sevrī ḥażretlerinüñ meşrebine tevekkül **ol** yoldan düşmiş idi ola ve şeyṭān mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 16). [ol,]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve **ol** yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 8). [ol,]*
- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ **ol** uṣlūbdan ḳonılmışdı ve ẕātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışıdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 9). [ol,]*
- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve ẕātında Rabb'ine vuṣlat **ol** yolla bulınmışıdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 9). [ol,]*
- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve ẕātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışıdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine **ol** ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 10). [ol,]*
- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyet eyledi ve **ol** ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 18). [ol,]*
- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi **Ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 18). [ol,]*
- yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola **ol** iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 1). [ol,]*
- işler olur ki ḫalḳ naẓarında anlar ḫavāriḳ ṣayılur Ṣefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün **ol** iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 10). [ol,]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse **ol** yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 11). [ol,]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse **ol** yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 12). [ol,]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler **Ol** maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 12). [ol,]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye **ol** iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 12). [ol,]*
- eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā şol kişi ki tevekkülde **ol** maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 14). [ol,]*

- eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā şol kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki **ol** iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 14). [ol,]*
- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile **ol** ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir sevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 15). [ol,]*
- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve **ol** ṣabrı da bir sevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 16). [ol,]*
- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir sevāb fikr idüp **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 16). [ol,]*
- ḫayra niyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza sevābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı bilürler ki evde oturmaġla **ol** yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 18). [ol,]*
- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi **ol** maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 6). [ol,]*
- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī **ol** ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 6). [ol,]*
- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki **ol** yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 2). [ol,]*
- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger **ol** ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 5). [ol,]*
- maʿlūm oldı ki eger oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki oda yanmaduġumuz **ol** sebebdendür ki düşmedük ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 10). [ol,]*
- üzerine elbette yanarduk ṭāʿūnda daḫı muḥtemel ki ḳażiyye böyle ola bir kişi bu iḥtimāli virmekle iʿtiḳādına ne ḫalel gele Fi'l-cümle **ol** marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 12). [ol,]*
- dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi **ol** yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 18). [ol,]*
- ṭabīb olan eyle şanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur **Ol** sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 10). [ol,]*
- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbibātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı **ol** yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 18). [ol,]*
- fāriġ olmaz **ol** kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāzı ʿabes sayılmaz her kim ki bunı ḳabūl itmez yā mükābere ve muʿānedet ider veya cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 11). [ol,]*

- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve دونله لر ile **ol** cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 1). [ol,]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faẕl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve **ol** yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 12). [ol,]*
- baʿżını aşaġa ve baʿżını yuḳaru ider Bu düşüñ heybetinden uyanur İbn Sīrīn'den taʿbīrini ṣordurur İbn Sīrīn eyidür **Ol** kişi Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 2). [ol,]*
- elden ḳomazdı gicelerde ṭurmayup taheccüd iderdi ve fikrden mecāl bulduḳça taʿabbud iderdi Allāh ḥażretinüñ ḥüsn-i ʿināyeti-y-ile ve **ol** cenāb'uñ luṭf u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 14). [ol,]*
- ki ḫāne-i şerīʿate girmek ister anlara teḥiyyāt u tekrīm gerek ve her kim ki **ol** sarāy-ı devlete duḫūl ider anlara inḳiyād u teslīm gerek anlaruñ iẕninsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 3). [ol,]*
- mümkin degül **ol** eve girilmez miftāḥı anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz Her dervīş ki müctehid olmaya elbette bir müctehide taḳlīd ḳılur anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 5). [ol,]*
- ʿibādeti **ol** taḳlīde mevḳūf olur ve illā ki itmeye ṭarīḳinde ebter olur bir çöpe degmez biñ yıl ʿibādet iderse ʿibādetinden ẕerre ḳadar fāyide itmez bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 7). [ol,]*
- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine **ol** vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 14). [ol,]*
- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 14). [ol,]*
- olmaz re'yi-y-ile ʿamel iderse **ol** ʿameli ḳabūl olınmaz ḫaṭā olup müctehid ḳavli-y-ile ʿamel itmek yig olur andan ki ḥaḳḳ olup re'yinde müstaḳil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 17). [ol,]*
- şol ki müctehid olmaz anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki ictihāddan gelmeye **ol** re'y neye ḳarar olur ve andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 2). [ol,]*
- cevābı budur kim çünki **ol** ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 15). [ol,]*
- cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den **ol** mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 15). [ol,]*
- ḳılur hemīn meẕheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet ile ʿamel itmiş gibi olur bu bābda **ol** kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu emrden ötürü aña iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 17). [ol,]*
- siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur **Ol** sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 4). [ol,]*

- ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ʿulemādan teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eylemedi İmām Şāfiʿī **ol** zamānda oġlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 16). [ol,]*
- tamām ʿazīmet idüp niyyet ide āḫır gine Allāh ḳorḳusını mülāḥaża eyleyüp **ol** fiʿlden ricʿat ide Hārūn eyitdi Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 1). [ol,]*
- niyyet idüp üzerine uġrayup ṭururam āḫır yine maḥżā Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp **ol** günāhı itmeyüp ṭururam Şāfiʿī eyitdi Ben ḥükm iderem ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 4). [ol,]*
- **ol** esnāda tamām faḳrı var idi bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 1). [ol,]*
- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi **Ol** şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 3). [ol,]*
- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve **ol** maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 4). [ol,]*
- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür **ol** kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 9). [ol,]*
- ḥükmini virür ve her maẓharı şol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin görür pes **ol** ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 12). [ol,]*
- bilmek olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi şerīʿatle bulmışlardur ve cümle meşāyıḫ-ı vāṣılīn dergāh-ı ʿizzete **ol** ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 4). [ol,]*
- gibi evüñ içine mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña **ol** yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 8). [ol,]*
- yolından çıḳma ki cümlesini **ol** yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 13). [ol,]*
- itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp huẓūr bulmaz **ol** ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 18). [ol,]*
- olduġı ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le **ol** pādişāhuñ ḥuẓūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 1). [ol,]*
- olduġı ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥuẓūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā **ol** pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 2). [ol,]*
- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine **ol** ṣūreti kendü renginde gösterür Şunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 5). [ol,]*

- anuñla ḳılurdu **Ol** uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 13). [ol,]*
- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla **ol** Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 13). [ol,]*
- İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ gelsin beni yusun didi **Ol** kişiye ḫaber eylediler geldi Düyūnī teẕkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 10). [ol,]*
- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola tā **ol** ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 16). [ol,]*
- geldi içdüm **Ol** şarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir leẕẕetden ki ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 9). [ol,]*
- geldi içdüm Ol şarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir leẕẕetden ki ḳalbe ferāḥ gele **ol** cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 10). [ol,]*
- ʿālem-i miṣālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṣāliyye ile ṣarīḥ şarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki **ol** şarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 12). [ol,]*
- ol miṣālüñ eṣeri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu içmekle ṣusuzlığı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 13). [ol,]*
- bardaḳ ṣu ṭutmış bile getürdi **Ol** ṣuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā ṣularından uşandum Ümīdim oldur kim bugün ki ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 3). [ol,]*
- ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḥużūrı ki bundan ayrılur **ol** görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 15). [ol,]*
- şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā **ol** irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 2). [ol,]*
- baʿżısında **ol** yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 3). [ol,]*
- baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür **Ol** sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 4). [ol,]*
- görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı **ol** itmegden bir pāra aña ṣunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 16). [ol,]*
- görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra aña ṣunı virdi **Ol** Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 16). [ol,]*

- bulışdı Maʿrūf-ı Kerḫī hemīn ʿalūḳa düşdi Dāvud Ḥażretinüñ rūḥaniyyetidür ki yitişdi **ol** bir loḳma itmek żāyiʿ olmayup kemāle irişdi Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 18). [ol,]*
- olam didi Rivāyet olınur ki **ol** gice ki vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti havāye uçup ʿurūc ḳılur Zindandan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 11). [ol,]*
- diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki **ol** gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 14). [ol,]*
- meşāyiḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve **ol** ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿālem-i ḫalvetde Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı var idi ve bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 7). [ol,]*
- gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile **ol** ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 2). [ol,]*
- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ **ol** ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 5). [ol,]*
- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli **ol** ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 6). [ol,]*
- bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar **ol** loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 9). [ol,]*
- n'oldı ki diyü istiʿcāb ider Bir kaç günden gine mülāḳāt olur **Ol** ḳıṣṣanuñ aṣlı ne-y-idi diyü teftīş ḳılur Ḥāriṣ eydür Benüm Ḥaḳ'dan bir nişānum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 11). [ol,]*
- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ **ol** ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 14). [ol,]*
- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda **ol** ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 14). [ol,]*
- müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar ki cehd itdüm bir pāra yiyem mümkin olmadı ki bir loḳma yudabilem **Ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 16). [ol,]*
- ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi **ol** yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir düginden getürmişler biz bilmedük aṣlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 17). [ol,]*
- ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi **Ol** ṭaʿāmı bize bir düginden getürmişler biz bilmedük aṣlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 17). [ol,]*
- ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʿuzlet iderler ammā cemīʿ evḳātlerini ʿabeş geçürürler **ol** ʿuzlet ʿuḳalā yanında maḥmūd olmaz ve ol ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 17). [ol,]*

- ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʿuzlet iderler ammā cemīʿ evḳātlerini ʿabeş geçürürler ol ʿuzlet ʿuḳalā yanında maḥmūd olmaz ve **ol** ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 18). [ol,]*
- bilmez ve ol bir emr-i ẕevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki **ol** mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 16). [ol,]*
- muḳaddematla ki **ol** ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 17). [ol,]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve **ol** bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [ol,]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve **ol** vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 8). [ol,]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur **ol** maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 8). [ol,]*
- delīl ü mürşīd olur ve **ol** ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 9). [ol,]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ **ol** cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 10). [ol,]*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi **ol** sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 9). [ol,]*
- virürdi ve nefs ʿinānı her dem elinde idi **ol** sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 15). [ol,]*
- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var idi ve dāyimā dirdi ki Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuşşāḳ nāmı **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 18). [ol,]*
- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki **ol** dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 16). [ol,]*
- nirden bulduñ didüm Eyitdi Sen bu gice dünle ṭurup Ḥaḳk'a müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ **ol** gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 16). [ol,]*
- bir yaramazlıġla **ol** ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 3). [ol,]*
- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ **ol** ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 3). [ol,]*

- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve **ol** ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 4). [ol,]*
- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine **ol** çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 4). [ol,]*
- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin **ol** görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 13). [ol,]*
- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla **ol** ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 14). [ol,]*
- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā ki niçe efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür pes **ol** görinen bir yaramazlığınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 16). [ol,]*
- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi **ol** ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 1). [ol,]*
- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes **ol** kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 1). [ol,]*
- hemīn **ol** aḥādīṣüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 3). [ol,]*
- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki **ol** ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 17). [ol,]*
- ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur **ol** sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 15). [ol,]*
- ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür **ol** recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 1). [ol,]*
- ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı **ol** ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 1). [ol,]*
- eyleye Koñ aña varmaġı varuñ kendüye eydürüñ Ben ne dirsem aña ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini **ol** marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 4). [ol,]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi **Ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 6). [ol,]*
- rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle ferdler bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir boy olur bu ṣınıfda **ol** üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 12). [ol,]*

- benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde **ol** üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki anlar bizüm Peyġambar'umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 13). [ol,]*
- ḥaḳīḳatinde ola ve **ol** mizācuñ şol mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 3). [ol,]*
- ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ şol mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz **ol** canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 4). [ol,]*
- olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya ki **ol** üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 7). [ol,]*
- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa **ol** devlet kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 11). [ol,]*
- te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ **ol** yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 17). [ol,]*
- gücendi Āḫır **ol** vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 3). [ol,]*
- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki **ol** zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 3). [ol,]*
- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve **ol** zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 3). [ol,]*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳalur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le **ol** günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 12). [ol,]*
- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve **ol** ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 14). [ol,]*
- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti **ol** ʿazīzüñ tāliʿinde irşād fażīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 6). [ol,]*
- müte'ehilden anuñ ḥāli yigrek olur te'ehhüldeki meṣūbātından bunuñ tecerrüddeki ḥasenātı gökcek olur ammā eger **ol** ḥasenātla te'ehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 14). [ol,]*
- münāsebeti ziyāde bulınur bir kişi **ol** yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 19). [ol,]*
- varıcaḳ **ol** ruḥuñ aña ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 1). [ol,]*
- varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿavni irişür ve **ol** mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 1). [ol,]*

- varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek **ol** şāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 1). [ol,]*
- ṭurur **ol** yirüñ mizācı ʿibādetle mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur ve ol mekānuñ rūḥāniyyeti ervāḥ-ı mütāhhere ile me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur her mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 5). [ol,]*
- ṭurur ol yirüñ mizācı ʿibādetle mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur ve **ol** mekānuñ rūḥāniyyeti ervāḥ-ı mütāhhere ile me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur her mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 5). [ol,]*
- olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i miṡālde ol nice ki tedbīr ḳılur tedbīrine göre bu ālemde ṣūret baġlanur **ol** miṡāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 10). [ol, -ur]*
- **ol** ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle ṣanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 11). [ol,]*
- olanlar anlaruñla buluşurlar ve anlaruñ vāsıṭalıġı-y-ıla **ol** cemādatda taṣarrufāt ḳılurlar Her kişi ki bir yirde ʿibādet ḳılur ol yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 13). [ol,]*
- olanlar anlaruñla buluşurlar ve anlaruñ vāsıṭalıġı-y-ıla ol cemādatda taṣarrufāt ḳılurlar Her kişi ki bir yirde ʿibādet ḳılur **ol** yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 14). [ol,]*
- hīç bir sāʿat **ol** fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi ve yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 1). [ol,]*
- hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi ve yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle **ol** Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 2). [ol,]*
- ḳoḳar şöyle degüldür ki **ol** ḥāleti aña ol ṣu ider aña giren ṣudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 9). [ol,]*
- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña **ol** ṣu ider aña giren ṣudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 9). [ol,]*
- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol ṣu ider aña giren ṣudur hemīn **ol** bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 9). [ol,]*
- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında şoġan biter **ol** yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 11). [ol,]*
- tamām buḫl olur **ol** Ḥażret'e yaraşmaz ve eger istemedügini virürse ḥükminden ḫarīc olur ol Cenāb'a yaḳışmaz Bir şuşamış ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 17). [ol,]*
- tamām buḫl olur ol Ḥażret'e yaraşmaz ve eger istemedügini virürse ḥükminden ḫarīc olur **ol** Cenāb'a yaḳışmaz Bir şuşamış ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 18). [ol,]*

- oġlancuġına tevekkül ögretmek içün bir ṭarīḳ itmişdi ve anı **ol** yola me'lūf ḳılmaġ içün bir fikr ḳılmışdı oġlancuġına ögretmişdi ki Her gāh ki bir ḥācetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 9). [ol,]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste ol virür gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun **Ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 12). [ol,]*
- oġlancuḳ daḫı her gün eyle iderdi her ne ki murādı **ol** pencere dibine varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 13). [ol,]*
- isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine **ol** pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 16). [ol,]*
- seyyi'ātını eküp z̲emm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki **ol** seyyi'ātuñ ʿiḳābından mesāvīsinüñ s̲evābı artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 13). [ol,]*
- bulup yanmış kendü bilmez ki **ol** dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 1). [ol,]*
- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa dürişür Bir fāsıḳ seni evine daʿvet itse ol gün evüñde ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ sözine iʿtimād idüp **ol** gice sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 12). [ol,]*
- ve ziyāde yemek īz̲ā virür ḥarāreti ziyāde olduḳça şevḳi artar **ol** sebebden şu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her lez̲z̲et-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 3). [ol,]*
- görür **ol** sebepden anlardan iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 5). [ol,]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki **ol** seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 15). [ol,]*
- ide ʿazīmeti anuñ üzerine ola kim ayruḳ **ol** işi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 19). [ol,]*
- daḫī işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı **ol** fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 1). [ol,]*
- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki **ol** dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 8). [ol,]*
- ḳılur pes **ol** taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ bu'di-y-ile mu'a z̲z̲eb olur ne anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 7). [ol,]*
- yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve **ol** mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ek s̲er-i mü'minīnde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 3). [ol,]*
- yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine **ol** ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ek s̲er-i mü'minīnde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 3). [ol,]*

- yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ekser-i mü'minînde **ol** ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 4). [ol,]*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur ki **ol** naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 6). [ol,]*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur ki ol naẓara göre **ol** mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 6). [ol,]*
- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki **ol** maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb şayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 9). [ol,]*
- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve **ol** bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 15). [ol,]*
- itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ **ol** kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 18). [ol,]*
- işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān'uñ cemīʿ maʿnāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīṯde her ne görürse ʿālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi baʿīddür ki **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 12). [ol,]*
- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīṯde gelen mertebe-i iḥsāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına **ol** iḥsāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 18). [ol,]*
- işāretdür aḥādīṯde gelen mertebe-i iḥsāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol iḥsāna ki dāyim ṭāʿat itdükce **ol** Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 18). [ol,]*
- maʿrūf ve nehy-i münker ḳılur ve kendü **ol** me'mūra mümteṣil ve menhīden müctenib olur ol kişi muttaṣıl olur ʿarşa ve Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 14). [ol,]*
- maʿrūf ve nehy-i münker ḳılur ve kendü ol me'mūra mümteṣil ve menhīden müctenib olur ol kişi muttaṣıl olur ʿarşa ve Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 14). [ol,]*
- pes er- Raḥmān ʿalā arşīn istivā hükmi-y-ile ʿarşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle maḳṣūd oldur

kim ʿālim ki **ol** ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi ʿālimüñ yiri ʿarş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 18). [ol,]*
- āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu ḥālet ʿilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'ın luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye ʿināyet iderse **ol** ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 12). [ol,]*
- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle ḳomışlar ki eger **ol** muʿāmelede dīne ḫalel gelmez ola ve şerʿ-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fiʿl müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 1). [ol,]*
- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle ḳomışlar ki eger ol muʿāmelede dīne ḫalel gelmez ola ve şerʿ-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola **ol** fiʿl müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 2). [ol,]*

- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet **ol** müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol muʻāmele dīne ḫalel vire ve ol vechle iḫtilāṭ şerʻe noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 3). [ol,]*
- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki **ol** muʻāmele dīne ḫalel vire ve ol vechle iḫtilāṭ şerʻe noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 4). [ol,]*
- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol muʻāmele dīne ḫalel vire ve **ol** vechle iḫtilāṭ şerʻe noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 4). [ol,]*
- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol muʻāmele dīne ḫalel vire ve ol vechle iḫtilāṭ şerʻe noḳṣān getüre **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 4). [ol,]*
- **ol** iʻtiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve ʻāḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 7). [ol,]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt **ol** mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 9). [ol,]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ **ol** kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [ol,]*
- ḫaber vire Yaʻnī aña işāret ider ki **ol** kişiye tecellī ḳudret ü ʻilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [ol,]*
- ḫaber vire Yaʻnī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü ʻilm ola **ol** iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [ol,]*
- olmaz Şöyle ki **ol** ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [ol,]*
- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle **ol** ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [ol,]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri **ol** ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 17). [ol,]*
- ṣunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri **ol** ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 18). [ol,]*
- diyeler ve biri **ol** ʿilmdür ki anlara meʼmūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 1). [ol,]*
- bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse hīç dīne ḫalel gelmez ve eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 6). [ol,]*

- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz kendü **ol** maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 14). [ol,]*
- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki **ol** maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [ol,]*
- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana **ol** maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [ol,]*
- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ide ki bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya **ol** işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 4). [ol,]*
- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ide ki bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye **ol** sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 4). [ol,]*
- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur **ol** sulṭānuñ ve yaḥtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz sülb Ādem'de ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 11). [ol,]*
- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 16). [ol,]*
- nefsine bir ḥarām ile leẕẕāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire **ol** sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 9). [ol,]*
- nefsine bir ḥarām ile leẕẕāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki **ol** maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 10). [ol,]*
- raġbeti olur ki **ol** günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ s̱evābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 13). [ol,]*
- ṣayılur Hemīn andan aña şol fāyide olur ki anā mażarret olmaz **ol** ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 17). [ol,]*
- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler ki cān u dilden aña tevbe eyleye ammā **ol** ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 4). [ol,]*
- eski leẕẕeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve **ol** günāhı üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki leẕẕetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 5). [ol,]*
- berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse daḫı itmesün tek **ol** ḥarāmı işledügi ḳadar müddet anı işlemesün Bu bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 7). [ol,]*
- **ol** meẓālimden ḫalāṣ ola aña cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura mādām ki ol meẓālim üzerinde ṭura Yaʿnī ṭoḳ olınca aña kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 11). [ol,]*

- ol meẓālimden ḫalāṣ ola añа cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura mādām ki **ol** meẓālim üzerinde ṭura Yaʿnī ṭoḳ olınca añа kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 11). [ol,]*
- ol meẓālimden ḫalāṣ ola añа cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura mādām ki ol meẓālim üzerinde ṭura Yaʿnī ṭoḳ olınca añа kesālet gelür **ol** mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 12). [ol,]*
- cāyiz degüldür **ol** kişiye ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye ve eger elbette żarūrī olup ödinc ala Allāh taʿālā virürse virem diye Anda daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 15). [ol,]*
- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem añа yeksān olur Bir kişi ki işini añа ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki **ol** işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini añа ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 8). [ol,]*
- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem añа yeksān olur Bir kişi ki işini añа ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde ol ḫalel göre Hemīn **ol** işini añа ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 8). [ol,]*
- ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur ve derūnda bu vicdān **ol** fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle tevekkülde her ne mertebede ki olursın sen işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 11). [ol,]*
- ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur ve derūnda bu vicdān ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle tevekkülde her ne mertebede ki olursın sen işüñi **ol** mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 12). [ol,]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola **ol** iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 13). [ol,]*
- anda selāmet-i ṭaviyyet olur **ol** ṭarīḳ ṭarīḳ-i ʿubūdiyyet olur Eyitdiler ʿUbūdiyyet nedür Eyitdi İḫlāṣ-ı vaḥdāniyyetdür ve ittiṣāl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 15). [ol,]*
- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi İmān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 12). [ol,]*
- yitişmez ki **ol** mertebeye ḳanāʿatı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz

ve bir mertebesine rāżī olup ḳanāʿat idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 7). [ol,]*
- bulınur hīç bir mertebe bulınmaz ki **ol** mertebeye ḳanāʿat ḳıla muttaṣıl cehd eyler ki bu günki ḥāli dünkinden yig ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 11). [ol,]*
- tevbe olur baʿżında elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola **ol** ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şerʿe muvāfıḳ ola ve baʿżı ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 1). [ol,]*
- kifāyet eyler meselā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve **ol** fiʿlüñ fā'ilini taʿyīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 4). [ol,]*
- mesāvīde çoḳ ḥālāt olur ve **ol** ḥālāta göre iʿtibārāt olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i ẕünūbdandur ve mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i ʿayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 5). [ol,]*

- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde ‘ayn-ı ṣevāb olur meṣelā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki **ol** fi‘l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 8). [ol,]*
- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki **ol** fi‘lüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur fi’l-cümle bunuñ gibi a‘māl niyyete *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 9). [ol,]*
- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fi‘lüñ ḳabīḥ idügin añlayup **ol** işden kişi terk ḳılur fi’l-cümle bunuñ gibi a‘māl niyyete *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 10). [ol,]*
- iḫtiyārı kendüden bi’l-külliye selb ider her ne ki **ol** ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol key ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 13). [ol,]*
- iḫtiyārı kendüden bi’l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā **ol** celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol key ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [ol,]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh ‘āṣī diyesin gāh ‘ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirseñ di **ol** birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 8). [ol,]*
- muṭlaḳ ġanīdür **ol** ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev‘ cühūd olur bu mes’eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 11). [ol,]*
- ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ‘İlm da‘vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve **ol** da‘vādan ötüri ādeme ulu ‘iḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). [ol,]*
- ḳuṣūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle ma‘rifet da‘vāsını idüp ṭururbut **ol** ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 2). [ol,]*
- iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẕarları ol idi gine āḫırātda leẕẕātını **ol** yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 8). [ol,]*
- rūḥları leẕẕeti **ol** yoldan ṭālib olur ammā şunlar ki dāyim göñülleri iṭṭilā‘-ı esrār-ı lāhūtda olur ve her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 9). [ol,]*
- biri cū‘-ı şehvet olur Ya‘nī dimek ister ki cū‘ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabī‘at olur eger şöyle ki **ol** cū‘ def‘ olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 18). [ol,]*
- vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ leẕẕāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāni‘ olup **ol** leẕẕetde ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 14). [ol,]*
- itmek içün olur şöyle ki **ol** cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 1). [ol,]*
- itmek içün olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki **ol** cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 2). [ol,]*

- idüp mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola **ol** sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 1). [ol,]*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed **ol** ḥāletüñ mis̱line bir daḫı irişmeye ve her ādem ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 18). [ol,]*
- vaż'la bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki şāyed **ol** vaż'uñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 1). [ol,]*
- hemīşe dürūġ u zūr olur ve ṭarīḳı ṭarīḳatden dūr olur ve hem bir kimsenüñ ṭab'ında şecā'at olmaz **ol** kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecā'atı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 6). [ol,]*
- denī ü dūn olur **ol** kişi ki 'abdu'd-dīnar ola gerekse 'ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭab'ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 15). [ol,]*
- seçmege **ol** kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol kişi ki muḥkemāt-ı 'aḳlı müteşābih-i hevādan farḳ ider ol kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 5). [ol,]*
- seçmege ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol kişi ki muḥkemāt-ı 'aḳlı müteşābih-i hevādan farḳ ider **ol** kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 6). [ol, -dan]*
- ġayrini fārik olur 'aḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür **ol** dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez şer'de niçe yirler olur ki 'aḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 9). [ol,]*
- ṭarīḳatde daḫı böyle olur **ol** yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīkde daḫı anca müteşābihātı

bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [ol,]*
- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur **ol** ṭarīkde daḫı anca müteşābihātı

bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [ol,]*
- gerek ve her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur ki **ol** dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde şöyle degüldür ki cemī' müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 17). [ol,]*
- 'aḳl süvārları **ol** yirlere varıcaḳ licāmını çekmek gerek ve maḥāmil-i ārāyiş-i efkār ol maḥalde çökmek gerek niçe nesne ẓāhir-i şerī'atde eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 13). [ol,]*
- 'aḳl süvārları ol yirlere varıcaḳ licāmını çekmek gerek ve maḥāmil-i ārāyiş-i efkār **ol** maḥalde çökmek gerek niçe nesne ẓāhir-i şerī'atde eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 14). [ol,]*
- bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve ẓuhūr ider **ol** sebebden żarūrī aña münāsib aḥkām ister fi'l-cümle nite ki 'ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 9). [ol,]*
- ḥāline tābi' olur şöyle ki **ol** ṣuver-i mis̱āliyye bu ṣuver-i ḫāriciyyeye müṭāvi' olur her kim ki diler menāmı dāyim ṣādıḳ ola ve her kim ki diler vāḳı'ası vākı'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 11). [ol,]*

- sırrı ol olur ki **ol** ṭā'aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meşelā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 1). [ol,]*
- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse **ol** murādını virmemek ister her ṭā'ate ki naẓar olına bir bunuñ gibi ma'nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 3). [ol,]*
- geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin ṣol murādātdan ki bir 'ırż-ı dünyevi içün geçilür **ol** ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki 'ırżını ṣaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 12). [ol,]*
- daḫı inanup ṭayanma **Ol** eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ'a iledür dime mücerred anuñla hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç 'amel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 15). [ol,]*
- iletmez ġāyeti **ol** işledügüñ bir niçe a'māl ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā ṣāyed bir niçe ma'āṣī daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 17). [ol,]*
- ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı a'māl ġālib ise **ol** ṭarafa cālib olur ammā ol 'amellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭā'at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 1). [ol,]*
- ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı a'māl ġālib ise ol ṭarafa cālib olur ammā **ol** 'amellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭā'at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 1). [ol,]*
- ḳılınur fi'l-cümle nefse muḫālefet gibi 'ibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber 'ālemde ġazā bulınmaz **ol** sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 6). [ol,]*
- olurlar ġāyeti **ol** nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın 'āleminde bulunur bu 'ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 3). [ol,]*
- 'ameline maġrūr ola ve nefsini bir nesne ṣanup anuñla mesrūr ola andan kendüye bir da'vā-yı enāniyyet gele ve **ol** enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 14). [ol,]*
- belki kişi Rabb'inüñ kendüye ni'metini az bilmemek gerek ve kendüyi **ol** ni'mete müstaḥaḳ görmemek gerek ol kendüye virileni bir ulu 'iṭā bilmek gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 3). [ol,]*
- belki kişi Rabb'inüñ kendüye ni'metini az bilmemek gerek ve kendüyi ol ni'mete müstaḥaḳ görmemek gerek ol kendüye virileni bir ulu 'iṭā bilmek gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 4). [ol,]*
- ve **ol** luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek ki ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh'uñ dergāhından ne in'amlar olur ki bu ni'met aralarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 5). [ol,]*
- şimdiden ṣoñra aña **ol** ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ aña muḳayyid olmaz olur ve

ri'āyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 3). [ol,]*

- bir ġayrinüñ 'izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ 'azli ve zilleti olur pes bu su'āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez ma'a hāẕā **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 8). [ol,]*

- itmeyenüñ ʿizzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger **ol** iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [ol,]*
- ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā **ol** ḥāline nedmān u peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir tāze Müslümān'dur ḥāşā ki böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 1). [ol,]*
- eyülükler ider **ol** tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 7). [ol,]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi **ol** günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 12). [ol,]*
- tevbeleri maḳāmı anlara ẕillet olur nite ki ṣubaşılıḳ mertebesi vezīrlere ẕillet olur tevbenüñ ġāyet kemāli anda bilinür ki **ol** maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 14). [ol,]*
- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı başīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur **ol** taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 4). [ol,]*
- ki mücerred netīce-i ḥüccet ü bürhān olur ve maʿrifet mi olur **ol** idrāk ki bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur Aṣḥab-ı enẕāruñ ḳanḳı ḥüccetlerini bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 5). [ol,]*
- evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẕariyyātda daḫı iʿtimād ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur **ol** enẕār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 10). [ol,]*
- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur **ol** māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 2). [ol,]*
- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 2). [ol,]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini **ol** yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 8). [ol,]*
- neye ki ḳādir ola anlara daḫı andan ḥışşe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ulular var idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı **ol** mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 10). [ol,]*
- żarar itmezdi ve **ol** ġınāları anlaruñ dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi ve ol ġınāları-y-ıla bunca faẓilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 11). [ol,]*
- żarar itmezdi ve ol ġınāları anlaruñ dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi ve **ol** ġınāları-y-ıla bunca faẓilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 12). [ol,]*
- ṣaḥābe bir gün geldiler Ḥażret-i Risālet'e ḥāllerinden şikāyet ḳıldılar Anlar mālları-y-ıla bunca sevāblara yitişürler görürüz bizüm elümüzden gelmez **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 14). [ol,]*
- gelmez **ol** sebebden anlara meşūbāt olur ki **ol** bize olmaz Daḫı niçe bunuñ gibi kelimāt söylediler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 17). [ol,]*

- neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir mü'mine bir maraż yitişe andan gücenmeye belki Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp **ol** belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 14). [ol,]*
- ḳocınmaya **ol** belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 15). [ol,]*
- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve **ol** ibtilāyı daḫı maḥżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 15). [ol,]*
- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā andan raḥmet bile **ol** şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 16). [ol,]*
- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve **ol** belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 16). [ol,]*
- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 14). [ol,]*
- maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler **ol** menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 16). [ol,]*
- girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur **ol** mertebe aña ḥaḳaret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 18). [ol,]*
- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur **ol** mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġşūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 1). [ol,]*
- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ **ol** maġşūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 2). [ol,]*
- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ **ol** maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 3). [ol,]*
- olduḳca aña belā eksük olmaz ammā **ol** belā aña neden gelür bilmez her biri anuñ bir maʿṣiyeti sebebi-y-iledür ammā taʿyīn olınup bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 9). [ol,]*
- fi'l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye **ol** günāh ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 12). [ol,]*
- vardur anları riʿāyet idüp gözler **ol** şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 9). [ol,]*
- vardur anları riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim ol kişi mütenebbih olur **ol** şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 10). [ol,]*

- olmayup **ol** şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidayet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 11). [ol,]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur **ol** ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [ol,]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve **ol** fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [ol,]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve **ol** meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 8). [ol,]*
- niçeler olur ki ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç **ol** manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 14). [ol,]*
- maʿiyyetdür ki lisān-ı kes̲retden taʿbīr eylerüz yoḫsa ʿārif olan naẓarında andan ġayri kimi görür Yā anuñla biledür yā degüldür dinilür **ol** maʿiyyet bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 14). [ol,]*
- maʿiyyetdür ki söylenür ammā gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan ne olur Biz **ol** bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 16). [ol,]*
- söylemek bize ḥayret arturur ol bir maʿnādur ki eger **ol** maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 17). [ol,]*
- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşahede kılurlar **ol** maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 1). [ol,]*
- vücūduñ vaḥdeti bu maẓāḥirüñ kes̲retini bozar ve ne bunuñ kes̲reti anuñ vaḥdetine bir z̲erre ḫalel ider bu ʿālem-i kes̲retde ben benin ve sen sensin **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 6). [ol,]*
- kemālini bulmayup ṭurur **ol** sebebdendür ki semāya çıḳup ölmeyüp ṭurur her saʿāt şimdi anda taḥṣīldedür ve yevman fa-yevman anda tekmīldedür āḫır ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 7). [ol,]*
- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn **ol** yazduġından maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 4). [ol,]*
- kendü bilür **ol** elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde ṣanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 7). [ol,]*
- kendü bilür ol elfāẓdan **ol** maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde ṣanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 7). [ol,]*
- kendü bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki **ol** elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde ṣanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 8). [ol,]*

- kendü bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan **ol** maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde şanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 8). [ol,]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur **ol** dil üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 13). [ol,]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine **ol** maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 13). [ol,]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā **ol** elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 14). [ol,]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve **ol** luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 14). [ol,]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine **ol** te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 14). [ol,]*
- tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve **ol** uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 16). [ol,]*
- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki anlar **ol** vażʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 18). [ol,]*
- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ **ol** dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 4). [ol,]*
- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ **ol** lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 4). [ol,]*
- ki anlar daḫı **ol** luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi dinlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 5). [ol,]*
- ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve **ol** uslūbdan ḫāric olan sözi dinlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 5). [ol,]*
- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabeş yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 10). [ol,]*
- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür **ol** fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 11). [ol,]*
- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki **ol** vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 11). [ol,]*

- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki **ol** maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 12). [ol,]*
- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur ve **ol** ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 17). [ol,]*
- rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoġ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı **ol** Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 2). [ol,]*
- iḫtimāl var ki **ol** meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālişden şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 3). [ol,]*
- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki yaḫtemil ki **ol** ḳısm-ı sālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 5). [ol,]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret irişdi pes **ol** ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 9). [ol,]*
- yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara **ol** yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ulular var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 9). [ol,]*
- vuṣlatı **ol** yoldan bulur ola şāyed anuñ mizācında bir ḥālet ola ki yemek yemekle tāʿate istiṭāʿat bula Şol yemekden ṣaḳınılur ki kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 15). [ol,]*
- ola ne olur **ol** yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 17). [ol,]*
- mirḳātı olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlıġına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden **ol** kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 5). [ol,]*
- bir göñül ki aḳça fikrinde olur **ol** göñül dīn emrin yabana bıraġur dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 7). [ol,]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer **ol** māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 6). [ol,]*
- ziyāde olur ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini **ol** aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni baġlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 7). [ol,]*
- olsun ve eger göñli aḳça fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün **ol** fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 14). [ol,]*
- āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine **ol** esnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 18). [ol,]*

- bir ḫūb ḥişn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur **ol** maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 14). [ol,]*
- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 8). [ol,]*
- bunda ṣafāsı neden ise **ol** ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 1). [ol,]*
- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı **ol** cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 2). [ol,]*
- ise ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile **ol** leẕẕetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 5). [ol,]*
- ise ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile ol leẕẕetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri **ol** yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 6). [ol,]*
- dem muḥāvereleri **ol** sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 7). [ol,]*
- cinândan hem-çunān gāh olur bir ḥufre olur ḥufer-i nīrāndan **ol** aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ ṣuver-i şenīʿesi gelür her biri bir ṣūret-i müstekrehe ile aña ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 11). [ol,]*
- kimisi bir ġūl-i beyābān ṣūretinde gelür her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür **ol** ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu ḳalur kimisi bir yandan ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 16). [ol,]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı **ol** sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 18). [ol,]*
- **ol** kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [ol,]*
- olup kendüyi bilmeye ki ne itdüginden ve ne ḳoduġından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice vü gündüz ayılmaz sekrān ola Eyle olıcaḳ **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 16). [ol,]*
- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi **ol** melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 2). [ol,]*
- çeker ṭurur **ol** dārda daḫı bundaġı gibi ne ḥāldür bilmez ʿİnāyet-i Rabbānī ve saʿādet-i dū-cihānī ümmet-i Muḥammed ʿaleyhi ekmelü't-taḥiyyāt ve efżalü't- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 3). [ol,]*
- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhī **Ol** pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 6). [ol,]*

- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhī Ol pervānenüñ pervāzın ve **ol** pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 6). [ol,]*
- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhī Ol pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve **ol** maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 6). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri.*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür **ol** daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 4). [ol,]*
- ḳavābile her biri marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle bilmez **ol** ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 14). [ol,]*
- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama ve bu taḳrīrden şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur aña suʾ-i ẓann eyleme **ol** İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 16). [ol,]*
- oḳur dime **ol** Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 17). [ol,]*
- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz **ol** ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu fāżıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 8). [ol,]*
- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur **ol** aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 15). [ol,]*
- daḫısı anı görürken **ol** daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [ol,]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider **ol** öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II Cafer-i Sadık'ı sevenlere râfızî diyen kişi.*
- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i 'azrā-idi Her kim ki anı sevene rāfıżī dir **ol** dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 14). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Ehl-i beytin sevgisini günah sayan kişi.*
- beytüñ maḥabbetini günāh ṣayar **ol** kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti sevmek īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 15). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Akıllı kişi.*
- **Ol** ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 17). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Hz. Muhammed.*

- idi ve **ol** görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 5). [ol,]*
- olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur **Ol** nebī idi Ādem henüz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henüz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 1). [ol,]*
- olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henüz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken **ol** Rasūl idi henüz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 2). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Veysel Karani.*

- baḥr-i vefā ve kān-ı ṣafā şemʿ-i sābıḳān ṣubḥ-i ṣādıḳān āftāb-ı pinhān hem-nefes-i Raḥmān **ol** Süheyl-i Yemenī Ḥażret-i Üveys-i Ḳarenī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 4). [ol,]*
- ḳaddesa'allāhu rūhahu ve zāde fī derecāti'l-cinānī fütūhahu **Ol** şol Üveys-i Ḳarenī'dür ki rüzgār-ı kār-zār niçe ḳarnlar geçürmek gerek ki māder-i gītī raḥm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 5). [ol,]*
- görişdiler muraḳḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler **Ol** daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār edeb ile giydi ve buyurduġın biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 5). [ol,]*
- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi **ol** daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [ol,]*
- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki **ol** ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 13). [ol,]*
- idi ve ol görürdi ki **ol** ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 5). [ol,]*
- ḳanḳısıdur ve aralarında **ol** ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [ol,]*
- Yemen'den anuñ ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e gele **ol** Peyġambar'ı görmedin ol Peyġambar'ı görenler anuñ ḫizmetine vara ol Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 5). [ol,]*
- Yemen'den anuñ ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e gele ol Peyġambar'ı görmedin ol Peyġambar'ı görenler anuñ ḫizmetine vara **ol** Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 6). [ol,]*
- Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi Baña vaṣiyyet eyle **ol** daḫı aña bir ḳaç kelime didi Cümlesinden birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 8). [ol,]*
- ḳanḳısıdur ve aralarında **ol** ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 17). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Aziz kişi.*

- ẓāhir ü rūşen gösterdi pes **ol** daḫı naʿra urup hemīn cānını cennet gülşenine revān itdi Ol gürda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 17). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II Hz. Ömer.*

- adını **ol** ḳomışdı Bir gün oğlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 15). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri.*

- eli yana **ol** bāṭıl üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş ikisine daḫı kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 13). [ol,]*

ol: *" O" kişi zamiri. II Yükü hafif olan kişi.*

- daḫı ṣüret bu ḥāletledür Şunuñ ki yüki yiynidür **ol** mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 7). [ol,]*

ol: *" O" kişi zamiri. II Yükü ağır olan kişi.*

- daḫı ṣüret bu ḥāletledür Şunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur **ol** bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 8). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II Muhammed bin Vasi.*

- kişi andan naṣīḥat istedi **ol** daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var iki cihān pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II Hasan Basri Hazretleri.*

- el-meşhūr bi-kemāli'l-faẕli ve'l-ḳadri ṣadrü's-sünnet mevlānā Ḥasanü'l-Baṣrī ravvaḥa'llāhu rūḥahu bi-rıżvānihi ve eskenehu fī aʿlā ferādīsi cinānihi **Ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 6). [ol,]*
- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫiẕmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 11). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II Utbe-i Gulam'ın tövbesine sebep olan kadın.*

- Baṣrī'den tevbe itmişdi ve aña irādet getürmişdi Meger tevbesine bāʿiş **ol** olmışdı ki bir ḫātūn kişiye naẕarı ṭoḳınmışdı Ol ḫātūn kişi ḫaber gönderdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 13). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II Fużayl bin ʿİyāż.*

- Menāḳıb-ı Fużayl bin 'İyāż ḳaddesa'lāhu sırrahu Ve birisi **ol** server-i tāyibān ve muʿaẓẓam-ı 'ābidān mihr-i semā-yı iḥsān ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 2). [ol,]*

• gibi **ol** āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini daḫı teʾḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki baʿżısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 7). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Sahip, efendi.*

• bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur **ol** bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru taʿab olur eger bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 17). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II İbrahim bin Edhem.*

• Menāḳıb-ı İbrāhīm-i Edhem ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol pādişāh-ı dünyā u dīn ve **ol** sīmorġ-ı kūh-ı yaḳīn ol genc-i vīrane-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 2). [ol,]*

• Menāḳıb-ı İbrāhīm-i Edhem ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol pādişāh-ı dünyā u dīn ve ol sīmorġ-ı kūh-ı yaḳīn **ol** genc-i vīrane-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 2). [ol,]*

• ʿuzlet ve **ol** gencine-i ḫazīne-i devlet dürr-i ṣadef-i iḳbāl ve dürrī-i felek-i iclāl sulṭān-ı memālik-i şerīʿat ve bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat şāh-ı gedā-ṣūret ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 3). [ol,]*

• ve ṭabīʿat miʿmārı niçe defʿa yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ʿālem şahādetde bir anuñ mi<u>s</u>li bināyı raʿnā ḳaldurıbile **Ol** bir pādişāh idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 4). [ol,]*

• pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi **ol** bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫi<u>z</u>metkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 5). [ol,]*

• pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi **ol** bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫi<u>z</u>metkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 6). [ol,]*

• pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫi<u>z</u>metkar idi ve **ol** bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 6). [ol,]*

• ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına ni<u>s</u>ār idi **ol** bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 7). [ol,]*

• ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına ni<u>s</u>ār idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi **ol** bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 8). [ol,]*

• ki niçe ʿizzet serleri ḫāk-ı pāyına ni<u>s</u>ār idi ol bir baḥr idi ki meşāyıḫ-ı cihān andan muġterifler idi ol bir ḥabr idi ki efāżıl-ı zamān fażlına muʿterifler idi **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 8). [ol,]*

• bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ <u>s</u>ebātı-y-ıla ṭururdı ve **ol** bir medār-ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 9). [ol,]*

• bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ <u>s</u>ebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār-ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi **ol** şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 10). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Derviş.*

- Dervīş mi olur **ol** ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya veʿārif mi olur ol ki şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 1). [ol,]*
- Dervīş mi olur ol ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya veʿārif mi olur **ol** ki şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 1). [ol,]*
- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmez cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür **ol** virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 12). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Bişr-i Hâfî.*

- Menāḳıb-ı Bişr-i Ḥāfī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi **ol** muḳtedā-yı erbāb-ı dīn ve ol server-i ʿulemā-yı yaḳīn mübāriz-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 2). [ol,]*
- Menāḳıb-ı Bişr-i Ḥāfī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi ol muḳtedā-yı erbāb-ı dīn ve **ol** server-i ʿulemā-yı yaḳīn mübāriz-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 2). [ol,]*
- mütenāhī **ol** ṣūfī-yi ṣāfī Şeyḫ Ebū Naṣr-ı Bişr-i Ḥāfī rafaʿa'llāhu derecātihi fi'l-ʿilliyyīn ve ḥaşarahu maʿa zümreti'l-enbiyāi ve'ṣ-ṣıddīkīn Bişr-i Ḥāfī aṣlda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 5). [ol,]*
- ben aña ġālib oluram ammā **ol** Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 5). [ol,]*
- ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi **ol** müşāhede ile görür Her dem ki ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 6). [ol,]*
- olur ve yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi ṣūfīnüñ yanında dūn olur **Ol** Ḥaḳḳ'a yolından varur bu ʿaḳl-ile ṭaşradan yürür Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 9). [ol,]*
- gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ başīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 12). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Cennetin bütün kapılarından girebilen kimse.*

- mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olur Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 8). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II Dünyada ilim ve irfan sahibi olmak isteyen kişi.*

- ṣıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi ẕāta **ol** daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 13). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri.*

- ye uyarsa **ol** da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 15). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Mürit.*

- bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed anda bir sır var ola ki **ol** anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 16). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Bayezid-i Bestami.*

- ecmaʿīn vāṣıl-ı cihān-ı nā-kāmī ḳutb-ı ḥakīkī sulṭān Bāyezīd-i Beṣṭāmī rafaʿ a'llāhu aʿlāma ʿizzetihi fī yavmi'd-dīn ve bavvaʿa mekānahu fī aʿlā ʿiliyyīn **Ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 8). [ol,]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel **ol** beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 7). [ol,]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin **ol** ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 8). [ol,]*
- müntehī gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı taẕarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi **Ol** bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 14). [ol,]*
- dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve **ol** bir vücūd idi ki aṣrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 16). [ol,]*
- ḥikmet eline gire **Ol** bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 7). [ol,]*
- ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve **ol** bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 8). [ol,]*
- ḳumrıları dil naẓar-gāhında ṭurup şeydālıḳlar iderler ol dostuñ şevḳi-y-ile **ol** bir melik-zāde-i ceberūtdur kim bölük bölük melekūt melekleri her gün rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 9). [ol,]*
- ḫiẕmet içün yürürler ve **ol** bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki dizin dizin cennet maḥbūbları her dem ḳarşusında el baġlayup ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 11). [ol,]*
- ḫiẕmet içün yürürler ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki dizin dizin cennet maḥbūbları her dem ḳarşusında el baġlayup ṭururlar **ol** bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 12). [ol,]*
- ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini niṣār iderlerdi ve **ol** bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 14). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri.*

- fehm iderler pes gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿamelleri olur ẕevāhirde ḳalanlar ṣanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin **ol** kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 6). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri.*

- muḳaddemātuñ birisini añlamazlar bunuñla anlaruñ faẕlına noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle ol kişi bunlardan aʿlā olmaz **ol** bir bilürse bunlar biñ ol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 10). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Süfyan- ı Sevri.*

- muʿāmelesi Rabbi-y-ile neye vardı Eyitdi **Ol** ġayet ululardan olup ṭurur günde iki kere Ḥaḳ dergāhına varur gelür didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ümīzdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 13). [ol,]*
- ve ḳażiyye nice idügin taḳrīr itdiler **Ol** daḫı hemān mütażarriʿ oldı Ḥażret'e müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete Ol sāʿatda bir ʿaẓīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 13). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Kötülük yapan kişi.*

- ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi **ol** aña ınandum ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 18). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Derviş.*

- ġayeti **ol** ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 5). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Şefik-i Belhi.*

- yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki **ol** bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 1). [ol,]*
- binā ḳılup fāriġ otura belki **ol** ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 3). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri.*

- ḳavābile her biri marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle bilmez **ol** ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 14). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II İmam Azam Ebû Hanife.*

- muḳtedā-yı ḫāṣ u ʻām **ol** ʻārif-i zamān ʻālim ve ṣūfī ol imām-ı cihān Ebū Ḥanīfe-i Kūfī şakarall'āhu taʻālā masāʻīhi fi'd-dīn ve aʻlā derecātihi fī aʻlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 7). [ol,]*
- fikr-i sāmīsi var idi uṣūl-i dīni ümmet arasında **ol** iḥyā eylemişdi ve kelime-i islāmı ʿālemde ol iʿlā eylemişdi Ḫużur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 17). [ol,]*
- fikr-i sāmīsi var idi uṣūl-i dīni ümmet arasında ol iḥyā eylemişdi ve kelime-i islāmı ʿālemde **ol** iʿlā eylemişdi Ḫużur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 18). [ol,]*
- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı **ol** bir güneş idi ki bunlaruñ her biri aña bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ anuñdur ammā şevḳi bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 3). [ol,]*

ol: *"O" işaret zamiri. II Müderris.*

- egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 16). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Taklit ettiği kişi.*

- müctehid olana muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse **ol** muḳtedāsı olur her ne dirse aña uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 11). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Şeyh-i A'zam.*

- oḳur dime **ol** Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 16). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II İmam Ebu Yusuf.*

- tevżīḥ itmişdi Şāġirdleri her ne dirse yazarlardı ve cemīʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri ki dīn emrinde **ol** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 12). [ol,]*
- bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında **ol** daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi **ol** fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 13). [ol,]*
- bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında **ol** daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi **ol** fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 14). [ol,]*
- ol neşr iderdi İmām Muḥammed ḫod bir vāḥid-i zamān ve ferīd-i cihān idi ʿilm baḥrinüñ ʿummānı ve maʿrifet maʿdeninüñ kānı-y-ıdı ferāsetde bī-meṣel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 15). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II İmam Şâfiî.*

- eṭvār-ı ṭarīḳat nevr-i ḥadaḳa-ı mekārim ü fażāʿil ve zeyn-i ḥadīḳa-ı mecālis-i şemāyil gül-i bāġ-ı maʿārif-i nebevī ve bülbül-i gül-zār-ı laṭāyif-i Muṣṭafavī **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 4). [ol,]*
- vāriṣ-i Rasūl ve ibn ʿamm-ı Nebī **ol** İmām-ı ʿālem-i Şāfiʿī maṭlebi rażiya'llāhu ʿanhu ve arżāhu ve aḥsana uḫrāhu ke-ma aḥsana evlāhu İmām Şāfiʿī'nüñ daḫi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 5). [ol,]*
- māyede mütaʿayyin olan **ol** olup ṭurur Baʿżı ehlu'llāhdan rivāyet olınur ki Ḫıżr peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki Şāfiʿī nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 15). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II İmām Mālik.*

- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görürdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e 'arż olınurdı **ol** daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 10). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Dünya lezzetlerine aldanan kişi.*

- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup **ol** ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā lezzetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 11). [ol,]*
- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve **ol** dünyā lezzetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 12). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri.*

- fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫizmeti işler ṭurur Ḳul mı olur **ol** ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 8). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II İmam Ahmed bin Hanbel.*

- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı **Ol** daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 10). [ol,]*
- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 10). [ol,]*
- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur **ol** daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ meẕhebi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 11). [ol,]*
- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur **ol** daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve **ol** daḫı kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ meẕhebi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 12). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Dâvûd-i Tâî.*

- Menāḳıb-ı Dāvud-ı Ṭāʿī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol şemʿ-i dāniş ü bīniş ve **ol** cırāġ-ı cemʿ-i āferīniş ol ʿālim-i şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 2). [ol,]*
- Menāḳıb-ı Dāvud-ı Ṭāʿī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol şemʿ-i dāniş ü bīniş ve ol cırāġ-ı cemʿ-i āferīniş **ol** ʿālim-i şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 2). [ol,]*
- ve **ol** ʿārif-i ṭarīḳat ḥāvī-yi ʿilm ü taḳvā cāmiʿ-i zühd ü fetvā ol merd-i Ḫudāyī İmām Dāvud-ı Tāʿī ʿannese'llāhu rūḥahu laṭāyifa esrārıhu ve afāża ʿalā'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 3). [ol,]*
- ve **ol** ʿārif-i ṭarīḳat ḥāvī-yi ʿilm ü taḳvā cāmiʿ-i zühd ü fetvā ol merd-i Ḫudāyī İmām Dāvud-ı Tāʿī ʿannese'llāhu rūḥahu laṭāyifa esrārıhu ve afāża ʿalā'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 3). [ol,]*
- ve ol ʿārif-i ṭarīḳat ḥāvī-yi ʿilm ü taḳvā cāmiʿ-i zühd ü fetvā **ol** merd-i Ḫudāyī İmām Dāvud-ı Tāʿī ʿannese'llāhu rūḥahu laṭāyifa esrārıhu ve afāża ʿalā'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 3). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Hazerât-ı hamsı gözetleyen kişi.*

- ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḥażrāta tamām nāẓır olur elbetde bunuñ gibi işlere **ol** ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 12). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Haris-i Muhasibi.*

- gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile ol ṭaʿāmı **ol** yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 2). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II Halvetin bâtınî yönüne sahip olan kimse.*

- gördügi Rabb'i olur eger keşretde de olursa hemīn **ol** Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keşret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 9). [ol,]*
- cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa **ol** ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye keşret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 12). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Salih bin Abdullah.*

- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında **ol** anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 18). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Karnı tok olan kişi.*

- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider **ol** mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 5). [ol,]*
- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur **ol** güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 6). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II Muhammed-i Semmak.*

- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde açılurdı **Ol** söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 10). [ol,]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler **ol** daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 6). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Hızır aleyhisselâm .*

- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren **ol** idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aṣlı budur kim Ḫıżr her ṣūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 7). [ol,]*
- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından **ol** da bir ferddür Rabb'inüñ ḳoduġı ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 18). [ol,]*
- ṭoyurmadın gider niçe żarūretlerde Ḫıżr saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde **ol** senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 4). [ol,]*
- ehl-i īmān degül **ol** ehl-i küfre daḫı bulınur yir yüzinde Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 5). [ol,]*

- yitişür gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp gelür bir süri müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿameli ledünīdür **ol** ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 8). [ol,]*
- ol irādet-i Ḥaḳḳ'a ṭābiʿdür ol dāyireden ṭaşra çıḳmaz belī **ol** daḫı bizüm Peyġambar'umuza inḳiyād idüp bu şerʿüñ muʿteḳididür ammā ol bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 9). [ol,]*
- ol irādet-i Ḥaḳḳ'a ṭābiʿdür ol dāyireden ṭaşra çıḳmaz belī ol daḫı bizüm Peyġambar'umuza inḳiyād idüp bu şerʿüñ muʿteḳididür ammā **ol** bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 10). [ol,]*
- bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan kendüye her ne feyż olursa vāsıṭa budur bundandur **ol** degül Cemīʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 14). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II Hz. Muhammed.*
- rūḥındandur ve ʿālemde her kemālüñ fetḥi anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ **ol** olur cemīʿ taʿyināta ḥişşe andan yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 16). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Muhammed-i Semmak.*
- ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve **ol** ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 2). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Bir cemaati Allah rızası için besleyen kişi.*
- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz **ol** ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu faẓıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 8). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II Muhammed bin Eslem-i Tusi.*
- ḫaber eyleyüp Ḳurān'a maḫlūḳdur di didiler **Ol** mümkin mi idi ki ẓāhir-i şerʿden tecāvüz ide-y-idi Peyġambar maḫlūḳ degüldür diyorken ol maḫlūḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 13). [ol,]*
- ḫaber eyleyüp Ḳurān'a maḫlūḳdur di didiler Ol mümkin mi idi ki ẓāhir-i şerʿden tecāvüz ide-y-idi Peyġambar maḫlūḳ degüldür diyorken **ol** maḫlūḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 14). [ol,]*
- diye-y-idi Eger öldürseler **ol** anı dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler **ol** bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān içinde iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 15). [ol,]*
- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ taʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde mütaʿayyin idi her Cumʿa **ol** bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [ol,]*
- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi **ol** daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 9). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II İnsanoğlu.*

- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle ṣanursın ki **ol** ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 11). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Ahmed-i Bazargan.*

- ol dünyāya eyle olurdı bu ʿibādetde niçe çalışursa **ol** bāzargānlıḳda eyle ʿāmil idi dünyā fikrinden ġayri fikr anuñ ḳatında bāṭıl idi gice vü gündüz mālı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 17). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Hasta.*

- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā **ol** kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 3). [ol,]*
- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā **ol** eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 4). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Cariye.*

- isterse **ol** pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 15). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Ahmed-i Harb'i çekiştiren kişi.*

- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa **ol** bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 12). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Ahmed-i Harb'i çekiştiren kişi.*

- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa **ol** bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 12). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Hatem-i Assam.*

- virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi **ol** daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 5). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II İnsanlar arasına karışıp, onlarla dostluk ve arkadaşlık eden kişi.*

- uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur ḳalbi ūlāsından kesilmez hemçunān bir kişi ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye **ol** mümkin degüldür tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 8). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II Dünyalık şeylerden ilgi ve alakasını kesmeyen kişi.*

- vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan ṣovumaz **ol** mümkin degüldür riyāżet lezzetini ṭuymaz egerçi germiyyetle bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 11). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II İnsanlarla görüşüp konuşmaktan zevk alan kişi.*

- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki lezzet alur ḫalḳla söyleşmekden **ol** ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 14). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Sehl bin Abdullah Teşteri.*

- oġlanlıġda **ol** bulduġın bulmayup ṭururdı Üç yaşında iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle ḳalḳduḳca yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 7). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Tevekkülde neticeyi sebeplerden bekleyen kişi.*

- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür **ol** müdde'ī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim cemī' ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 17). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Allah'a kavuşan, erişen kimse.*

- meger **ol** daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 7). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Veli.*

- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt **ol** mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ **ol** kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Dayak yiyen kişi.*

- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkīn ide ki **ol** daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 4). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Üzerinde borç yükü bulunun kişi.*

- olur Ādem oldur ki Allāh'a tevekküli ġalib olur andan ümīdi kesmez **ol** her ne ḳadar deyn iderse mümkin degüldür deyinle olmaz ḥuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 3). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II İşini Allah'a havale eden kişi.*

- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña yeksān olur Bir kişi ki işini aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde **ol** ḫalel göre Hemīn ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 8). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Gıybet eden kişi.*

- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki **ol** anı itmekde 'ayn-ı ṣevāb olur meselā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol fi'l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 7). [ol,]*

ol: *O şahıs zamiri. II Kâinatta tevhid delillerini aynen seyreden, ilâhi ve gizli sırlarını Hakk'ın izni ile gören kişi.*

- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev‘ cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II İnsanoğlu.*

- daḫısı anı görürken **ol** daḫı hemīn böyle ider **ol** öldi kendü ṭurur gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [ol,*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Nefsinin hevasına uyan şeyh.*

- ol vāḳı‘a yolını daḫı bilmez ta‘bīrātını ḳarışdurur kişi ẓāhir ‘ilmini düzmeyince bāṭın ‘ilmini daḫı düzemez ādem niyyātını pāk itmeyince vāḳı‘alarını daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 7). [ol,]*

ol: *" O" kişi zamiri. II Sürekli nefsinin peşinde olan kişi.*

- ınanınca ‘āḳıl oldur kim dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur ki **ol** nicedür cehd eyler ki yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn ki nefsini bilür Rabb' ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 3). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Hizmetkar.*

- itdükce **ol** enāniyyet getürmeye her ne ḳadar ḳullıḳ iderse ḳullıḳ itdüm dimeye ve her ne ḳadar ḫidmetinde bulınursa hīç minnet göstermeye gerek ḳavlle ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 11). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Hz. İsa peygamber.*

- dünyāya bir daḫı gelür ol vaḳt tamām kemālini bulur andan ṣoñra **ol** daḫı ölür sāyir nāsdan birisi gibi olur Fi'l-cümle Ḥażret-i ʿİsā sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 9). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Açlığa dayanamayan kişi.*

- nefsi ögretmişdür açlıġa doymaz imdi şek yoḳdur ki eger **ol** Allāh'ı tamām seve-y-idi nefsini açlıġa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu ki nefsini Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 3). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Parayı seven kişi.*

- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿināād ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve **ol** gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 16). [ol,]*

ol: *"O" şahıs zamiri. II Dünyayı seven kişi.*

- temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde tamām leẕẕet olmaz ṣanur egerçi dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet vardur diyü söylenür eger **ol** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 2). [ol,]*

ol: *" O" şahıs zamiri. II Kur'an-ı Kerim'i para için okuyan kişi.*

- oḳumaġuñ sevābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña nisbeti yoḳdur eger **ol** aña tamām yaḳīn idüp ınana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 8). [ol,]*
- oḳumaġuñ sevābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña nisbeti yoḳdur eger ol aña tamām yaḳīn idüp ınana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki **ol** Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 8). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri.*

- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada **ol** ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 4). [ol,]*
- ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki **ol** ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 9). [ol,]*
- ḳavābile her biri marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh olur her kim bunı böyle bilmez **ol** ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 14). [ol,]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i kesretde bir ṣu'le olur vaḥdet daḫı odur kesret daḫı **ol** Kimdür olan arada 'illet ü ma'lūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [ol,]*
- olur ammā ṣaḳın ba'żı ṭā'ate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek **ol** muṭma'inne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 2). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Hikmet içermeyen söz.*

- berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye **ol** ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 9). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Tefekküre dayalı olmayan suskunluk.*

- berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye **ol** ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya **ol** ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 10). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II İbret içermeyen bakış.*

- olmaya **ol** zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 11). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Dünya ve ahirete padişah olmak.*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi **Ol** niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Kimin daha üstün olduğu meselesi.*

- añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola ve Fażāyilde aʿlā ola **Ol** bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki fażīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 3). [ol,]*

ol: *"O" işaret zamiri. II Gidilecek yol, istikamet.*

- gerek ve bir yolı ṭutsam gerek Bilmezem ki **ol** ḳanḳısı olsa gerek ve ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler Gönlüñi ḫōş ṭut ki saña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 3). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Sebepler.*

- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur **ol** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Cennette amellere göre inşa edilen evler.*

- tefāvüti-y-ile **ol** dağı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 19). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Maddi lezzetler.*

- āḫıratda aña irem diyü ise gine cennet de aña yetişen **ol** olur tecellī-yi ẕātdan maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 11). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Bir mürşide intisap etmek.*

- yoġ-iken irādet getüre andan **ol** yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 13). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Kabe.*

- Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı uludur eger **ol** Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 16). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Alem-i mana ilmi.*

- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür **ol** daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 4). [ol,]*
- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele **ol** bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle ṭayana olur ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 6). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Gönül aynası; kalp.*

- idem didi Yaʿnī insānda maḳṣūd-ı aṣlī göñül fażāsınuñ ṣafāsıdur ve maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ cilāsıdur mādām ki **ol** ṣāfī ola küdüretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 4). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Mevcudat.*

- bulınur **ol** maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 3). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II İnsanları kınamak.*

- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki **ol** ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 18). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Kıskançlık.*

- getürmemekdendür ve kimseneye ḥased itme ki **ol** ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür ve ḥarām rızḳ yime ki **ol** āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 1). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Akla üstün gelen durum.*

- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola ṣol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür **ol** medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 6). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Gaflet.*

- eyleme ki saña **ol** yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 9). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II İnsanlardan uzak durmak.*

- eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña **ol** yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 9). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Kabe.*

- iş görilmez Bu ġayet-i zühdindendür ki Mescid-i Ḥarām içinde müṭālaʿayı dürüst görmez **Ol** bir ġayri ʿibādet-içün ḳonılmışdur diyü bu ʿibādeti anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 6). [ol,]*

ol: *"O" işaret zamiri. II Kulun ibadet etme yükümlülüğünü hükümsüz bırakan tevhid inancı.*

- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide **ol** tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 2). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Kapısı olmayan ev.*

- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya **ol** ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 6). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Elif şeklinde görülen suret.*

- gözet ki **ol** elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 1). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Nasihat.*

- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā itdi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 2). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Rüyanın tabiri.*

- ṣaḫṣdan nefʿe işāret olur bir ṣaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli **ol** olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 10). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Hılt-ı sevda.*

- meger bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki **ol** ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 16). [ol,]*

ol: *"O" işaret zamiri. II İlâhî tecellîlerin müşâhedesi.*

- olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt taʿayyünāt-ı sāḳıṭ gözükür **ol** bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 14). [ol,]*
- bilmez ve **ol** bir emr-i ẕevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 15). [ol,]*

ol: *"O" işaret zamiri. II Keşif ve ilham yoluyla kalbin hakikate erişmesi, bu şekilde kalbe atılan ilâhî bilgi.*

- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür **Ol** bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 1). [ol,]*
- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz **ol** bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 2). [ol,]*
- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz **ol** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 2). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Gözyaşı.*

- yaşları cemʿ itdiler anuñla benüm yüzümi gözümi yudılar bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle **ol** zībā ḳıldı İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 18). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Havf ve reca.*

- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek **Ol** bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvit olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 9). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Havf.*

- **ol** düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 15). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Aile sahibi olmanın karşılığında Allah'ın ahirette verdiği mükafatlar.*

- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde **ol** olmaz imiş ve anlaruñ fażīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 15). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Karakterini belirleyen unsur.*

- Aḥmed dīninde bī-misl olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde **ol** ḳonılmışdı her birinüñ zemīn-i istiʿdādında ne dikilmiş ise anı bitirürdi baʿżısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 3). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Hastanın her istediği.*

- istedügini virmez bilür ki **ol** aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 3). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri.*

- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi **ol** degüldür ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 3). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Haram olan şeyin düşünülmesi.*

- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki **ol** aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 15). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Allah.*

- irādetidür hidāyeti **ol** virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 5). [ol,]*
- irādetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi **ol** göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 5). [ol,]*
- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki **ol** anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 13). [ol,]*

- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür ve bu anı fikr itmek gerek ki **ol** bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 14). [ol,]*
- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı **ol** olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 9). [ol,]*

- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb **ol** olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalığı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 3). [ol,]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki **ol** işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 1). [ol,]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada **ol** ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 4). [ol,]*
- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki **ol** anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 20). [ol,]*
- olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i miṣālde **ol** nice ki tedbīr ḳılur tedbīrine göre bu ālemde ṣūret baġlanur ol miṣāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 9). [ol,]*
- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur **ol** ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 5). [ol,]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste **ol** virür gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 12). [ol,]*
- gine **ol** virdi Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 3). [ol,]*
- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sāʿat bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki **ol** anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 1). [ol,]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ **ol** andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 3). [ol,]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ **ol** aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 3). [ol,]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken **ol** cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 4). [ol,]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve **ol** müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 4). [ol,]*

- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin **ol** her gördügüñde vardur ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 5). [ol,]*
- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her gördügüñde vardur ammā sen görmezsin **ol** her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 6). [ol,]*
- yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu keşret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyat ile anuñ ıṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 10). [ol,]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i keşretde bir şu'le olur vaḥdet daḫı odur keşret daḫı **ol** Kimdür olan arada 'illet ü ma'lūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [ol,]*
- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını baġışlar **ol** ki ekremü'l-ekremīndir nice fikr idersin yā n'eyler Hem günāhını baġışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 5). [ol,]*
- gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it diyü **ol** buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ olur Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 12). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Manevi haller.*
- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālet var ammā bilmez ki **ol** nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Temkin.*
- ve intihāsında temkīn gerek **ol** merġūb olur ve naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki 'ārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 5). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Kısm-ı salisin ehli olmayana söylenmemesi.*
- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı sālişden mūrad **ol** olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 8). [ol,]*
- sālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i ẕātda fanā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı sālişden murād **ol** olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 12). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II İlham.*
- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳademi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki **ol** bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 8). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Tevhid-i sahih mertebesi.*
- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur **ol** aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 15). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Tevhid.*

- cemīʿ meşūbātını iḥbāt ider Nice tevḥīd olur **ol** ki teklīf ile cemʿ olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol ki şerīʿate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuşūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 5). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Şeriata inanmama hali.*

- cemīʿ meşūbātını iḥbāt ider Nice tevḥīd olur ol ki teklīf ile cemʿ olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol ki şerīʿate inanmaya **Ol** anuñ tevḥīdde ḳuşūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 6). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II İman.*

- göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i iʿtiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette iʿtiḳād lāzım olur ve **ol** ḫōd dīnde maʿrifete göre artar eksilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 10). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Bedene ait hazlar.*

- iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẕarları **ol** idi gine āḫırātda leẕẕātını ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 7). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Tok iken yapılan ibadet.*

- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola **ol** ehlu'llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿẕībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 9). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Fena makamı.*

- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim **ol** bir ḥālet olur ki lemaʿān ider ṭurmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 6). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Nefsin isteklerini yerine getirmemek.*

- sırrı **ol** olur ki ol ṭā'aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meşelā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 1). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Nefis.*

- bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı oldur düşmānuñ daḫı **ol** hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 14). [ol,]*
- olur ammā şaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı şanma niçe zaḥmetler gerek **ol** muṭmaʿinne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 2). [ol,]*
- inanınca ʿāḳıl oldur kim dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur ki **ol** nicedür cehd eyler ki yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn ki nefsini bilür Rabb'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 3). [ol,]*

ol: *"O" işaret zamiri. II Allah'ın bütün varlıklara tecellisi ile aktarılmış olan nûr: nûr-ı İlahi.*

- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür **ol** bir rūşenālıḳdur ki bāṭın ‘āleminde bilinür bu ‘ālemde andan lafẕ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 4). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Tevbe.*

- belki taḥḳīḳde **ol** daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿişyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 15). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II İnsanı etkilemeyen, herhangi bir tesiri olmayan söz.*

- biraz meşāyıḫuñ ıştılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi anı vicdān itmeye **ol** söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabeṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 1). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II İnfak edilmeyen mal.*

- ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya **ol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 16). [ol,]*
- mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene **ol** dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki ġınā içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 17). [ol,]*
- mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki ġınā içün ṣaḳlana **ol** ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 18). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Kul hakkı.*

- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin **ol** ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 8). [ol,]*
- degüldür ki gāh ola **ol** daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaşmını bir ṭarīḳ-i āḫar ile irżā ḳıla ve nite ki Ḥażret-i Eyyūb'uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 9). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Hazret-i Yûnus'un denize atılması ve bir balığın onu yutması hadisesi.*

- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden **ol** muʿāḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 4). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Gönül huzuru, safa.*

- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur **ol** daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 8). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Salikin her şeyde Allah'ı görmesi ve her an onunla birlikte olması hususu.*

- söylemek bize ḫayret arturur **ol** bir maʿnādur ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 17). [ol,]*

ol: *"O" işaret zamiri. II Tasavvuf ehlinin Kur'ân-ı Kerîm'de bulunan ayetler ile ilgili yorumları.*

- elfāẓdan **ol** nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 11). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Açık, aşikar olan dil.*

- **ol** bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar ve her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 7). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Mal, varlık.*

- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce **ol** ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 6). [ol,]*
- ziyāde olur ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce **ol** artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni baġlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 7). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Mezar.*

- vaḥşet ü ġurbet fikr iderler ve anı kefen içinde bir ẕillet fikr iderler anı bilmezler ki **ol** mü'minlere bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 12). [ol,]*

ol-: *Bulunmak.*

- naḳl ider ki niçe zamān ḫidmetinde **olup** ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu ḳıṣṣa maʿḳūlden tamām ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifin zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 17). [olup, -up]*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden **olur** gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 3). [olur, -ur]*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile **olursa** gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 3). [olursa, -ur, -sa]*
- mıḳdārı kederi olur ve evvelki mertebenüñ ṣoñraġına nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda **olur** ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 16). [olur, -(u)r]*
- itmekde **olur** ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur ṣöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 17). [olur, -(u)r]*

- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde **olur** çün Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 5). [olur, -(u)r]*

- işāretler **ola** Eger anlardan biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker teẕkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn kelāmı bunda ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 7). [ola, -a]*
- ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür n'içün aña ṭurmaz çalışur niçe ʿabeş yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında **olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 14). [olur, -ur]*
- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti **ola** ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 3). [ola, -a]*
- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ **olduġı-y-ıla** olmaduġı berāber olur belki olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 6). [olduġı-y-ıla, -duġ, -ı, -y, -ıla]*
- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla **olmaduġı** berāber olur belki olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 6). [olmaduġı, -ma. -duġ, -ı]*
- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki **olmaduġı** olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 6). [olmaduġı, -ma. -duġ, -ı]*
- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez şol aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki olmaduġı **olduġından** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 6). [olduġından, -duġ, -ı, -n, -dan]*
- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol **olmaz** imiş ve anlaruñ faẓīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 15). [olmaz, -maz]*
- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur ki aña ecel pençesi irmeye şol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda **olurlar** anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 6). [olurlar, -ur, -lar]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Her vaḳt ki 'abdüñ Rabb'ine derūndan iḫlāṣı **olur** cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse görür defʿī istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 11). [olur, -ur]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululıġı-y-ıla **olmaz** ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 15). [olmaz, -maz]*
- **olduḳca** aña belā eksük olmaz ammā ol belā aña neden gelür bilmez her biri anuñ bir maʿṣiyeti sebebi-y-iledür ammā taʿyīn olınup bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 9). [olduḳca, -duḳ, -ca]*

ol-: *Meydana gelmek, gerçekleşmek, oluşmak.*

- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki teẕkirelerde ḥikāyetler **olmışdur** söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 12). [olmışdur, -mış, -dur]*

- miṣālde bir ṣūreti olur ve her maḥsūs elbette olʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nite kim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile **olur** ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 11). [olur, -ur]*
- bir gice süd içüp ṣabāḥ ishāl olmışdı Bu ishāl baña ol südden **oldı** diyü ḫāṭırına gelmişdi Ẓāhirdür ki süde fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 13). [oldı, -dı]*

ol-: *Bulunmak, mevcut olmak.*

- gür u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir ḥaẕẕ **olur** niceler ol ḥaẕẕ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 2). [olur, -ur]*
- Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı **olur** güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 4). [olur, -ur]*
- Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı **olur** Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 4). [olur, -ur]*
- Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti **olur** kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 4). [olur, -ur]*
- mertebede ekmel ise Vezīrler ḳapucı girdügi yire gāh olur giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler **olur** ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 8). [olur, -ur]*
- bilür ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden leẕẕet almaz Yaʿnī dervīşlerüñ bu baʿżı ḥālātında **olur** ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 16). [olur, -ur]*
- evḳātında **olur** Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-iʿışret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 17). [olur, -ur]*
- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler **olur** ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-iʿışret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 17). [olur, -ur]*
- baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ **olmayınca** kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [olmayınca, -ma, -y, -ınca]*
- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ **olmayınca** hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 7). [olmayınca, -ma, -y, -ınca]*
- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser ṭāʿat **olmaz** ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 10). [olmaz, -maz]*
- **olmaz** Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde tażarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 11). [olmaz, -maz]*
- ḥāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet **olmaz** ve ādem oġlanında yoḳlıḳ gibi fażīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 14). [olmaz, -maz]*

- olmaz mümkinde ḥācet **olmayınca** vācibden feyż olmaz ve dilenci faḳīr olmayınca kimse ṣadaḳa virmez eger bir kişi mużṭarr olsa elbette maṭlūba *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 15). [olmayınca, -ma, -(y)ınca, -]*
- olmaz mümkinde ḥācet olmayınca vācibden feyż **olmaz** ve dilenci faḳīr olmayınca kimse ṣadaḳa virmez eger bir kişi mużṭarr olsa elbette maṭlūba *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 15). [olmaz, -maz]*
- işābeti olur ve her mużṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti **olur** zīrā kişi mużṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẓarı ancaḳ Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 17). [olur, -ur]*
- işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir ḥāl **olur** seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [olur, -ur]*
- işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet **olur** Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [olur, -ur]*
- maẓhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir naẓar ile baḳar iʿtibāriyyātdur diyü yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde yaramaz **olmaz** ve aña nisbet eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 14). [olmaz, -maz]*
- maẓhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir naẓar ile baḳar iʿtibāriyyātdur diyü yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde yaramaz olmaz ve aña nisbet eyü yavuz **olmaz** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 14). [olmaz, -maz]*
- yaratduġında ḳabīḥ **olmaz** ve anuñ efʿāli hep ḥasendür anda ḳubḥ olmaz Cümle-i maḫlūkāt anuñ tecelliyātı ve cemīʿ-i mevcūdat anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 15). [olmaz, -maz]*
- yaratduġında ḳabīḥ olmaz ve anuñ efʿāli hep ḥasendür anda ḳubḥ **olmaz** Cümle-i maḫlūkāt anuñ tecelliyātı ve cemīʿ-i mevcūdat anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 15). [olmaz, -maz]*
- nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fenāda olur aña göre aḥvāli **olur** ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña münāsib aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 5). [olur, -ur]*
- nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fenāda olur aña göre aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña münāsib aḳvāli **olur** Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 6). [olur, -ur]*
- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī **olmaz** biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 12). [olmaz, -maz]*
- tenākuż **olmaz** biz añlamazuz Anlardan her ne gelür-ise merġūb olur her ne vāḳiʿ olur-ise maḥbūb olur Fi'l-cümle Bişr-i Ḥāfī kibār-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳatden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 13). [olmaz, -maz]*
- ṣoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür ʿaḳluñ ne bildügi **olur** ve ʿaḳl-ile gözeden ne bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 7). [olur, -ur]*
- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm **olduġınca** yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 1). [olduġınca, -duġınca,]*

- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi **olur** ve ʿameline göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 8). [olur, -ur]*
- Allāh'un ḫāṣ ḳulları ki maḳṣūdları ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola ve murādları ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden ġayrı maḥbūbları **olmaya** ve maʿşuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 18). [olmaya, -ma, -(y)a]*
- özge maṭlūbları **olmaya** naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 1). [olmaya, -y, -a]*
- gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalıġı **olsun** gerekse cān ḫastalıġı olsun gerekse beden inkisārı olsun gerekse dil besteliġi olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 3). [olsun, -sun]*
- gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalıġı olsun gerekse cān ḫastalıġı **olsun** gerekse beden inkisārı olsun gerekse dil besteliġi olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 4). [olsun, -sun]*
- gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalıġı olsun gerekse cān ḫastalıġı olsun gerekse beden inkisārı **olsun** gerekse dil besteliġi olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 4). [olsun, -sun]*
- gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalıġı olsun gerekse cān ḫastalıġı olsun gerekse beden inkisārı olsun gerekse dil besteliġi **olsun** Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 4). [olsun, -sun]*
- bahāne **olmayınca** mümkin degül ki yola gire ve andan oḳumayınca mütālaʿa idüp dānişmend ola Ḥaḳ taʿālā niẓām-ı ʿālemi böyle itmişdür ve bu kārgāhı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 17). [olmayınca, -ma, -y, -ınca]*
- fehm iderler pes gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿamelleri **olur** ẓevāhirde ḳalanlar şanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 5). [olur, -ur]*
- fehm iderler pes gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿamelleri olur ẓevāhirde ḳalanlar şanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri **olur** līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 6). [olur, -ur]*
- aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı göre aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet **olmaz** anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 18). [olmaz, -maz]*
- gibi göñül kevn ü mekāna mı şıġar anuñ ḥaccına müddet mi **olur** ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 1). [olur, -ur]*
- gibi göñül kevn ü mekāna mı şıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı **olur** anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 2). [olur, -ur]*
- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf **olur** anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 10). [olur, -ur]*
- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet **olur** ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda şaḥiḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 9). [olur, -(u)r]*

- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī **olur** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 4). [olur, -(u)r]*
- işleyen Ḥaḳḳ olur ve bu ḳuvāyı ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ olur dervīşüñ arada hiç nesnesi **olmaz** hemīn kendü kendüliginden fenā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 16). [olmaz, -maz]*
- kendü isterdi āyinesini mücellā göremezdi ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde **olur** her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 10). [olur, -ur]*
- mıḳdārı kederi **olur** ve evvelki mertebenüñ ṣoñraġına nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 15). [olur, -ur]*
- mıḳdārı kederi **olur** ve evvelki mertebenüñ ṣoñraġına nisbet ḫaylīce eksükleri **olur** pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 16). [olur, -ur]*
- daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı **olur** ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 4). [olur, -ur]*
- daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı **olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 4). [olur, -ur]*
- pādişāhlaruñ muḳarreblerinde çoḳ ḥāletler **olur** sūʿ-yi edebe ḥaml olınup maḫhūr olurlar şöyle ki anlaruñ emsāli ecnebīlerden olsa bilmezliklerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 17). [olur, -ur]*
- kişinüñ ḳudreti **olmaz** nādir olur ammā ehlu'llāh arasında eksik degüldür böyle daḫı bulınur erbāb-ı ḳulūbdan kerāmāt müstaʿceb olmaz ve aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 7). [olmaz, -maz]*
- **olur** bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde girçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 15). [olur, -(u)r]*
- olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında **olur** ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde girçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 15). [olur, -(u)r]*
- olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde girçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde **olur** ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 16). [olur, -(u)r]*
- bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin **olmaz** ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 4). [olmaz, -maz]*
- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki **olalar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 12). [olalar, -a, -lar]*
- kendünüñ dervīşligine iʿtiḳādı eksilmekdendür dervīş olan mümkin degüldür ol cihetden gücenmez kendüye kimsen iʿtiḳādı **olmaduġından** incinmez meger bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 12). [olmaduġından, -ma, -dığ, -ı, -n, -dan]*

- ola ve anuñ eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola niçe yıllar daḫı aña mürīd olmaġa yaramaya ʿömri **olduġınca** çalışursa anuñ varduġına varmaya gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 2). [olduġınca, -duġınca]*
- oldı eyitdi Ḥalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ **olur** bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 16). [olur, -ur]*
- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler **olur** ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 8). [olur, -ur]*
- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn **olduġı** yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 8). [olduġı, -duġ, -ı]*
- niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler **olur** ki cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 15). [olur, -ur]*
- **olurlar** ki ḳaçmaḳ ʿabeṣdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 3). [olurlar, -ur, -lar]*
- belki aḥādīṣ-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden ẕevḳi **olur** elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 2). [olur, -ur]*
- cāzim dür ki ẓāhirde bir nesne **olmaz** mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 3). [olmaz, -maz]*
- cāzim dür ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki bāṭında **olmaya** ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 3). [olmaya, -ma, -(y)a]*
- ki dürlü ʿilācı **olur** egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 11). [olur, -ur]*
- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile **olur** ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 12). [olur, -ur]*
- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile **olur** birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 12). [olur, -ur]*
- egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe **olur** ki anda maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 6). [olur, -ur]*
- bunca ḫaṭer **olur** maʿa hāẕā ki ṣevābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥṣ-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 15). [olur, -ur]*
- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki ṣevābına neler **olur** eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥṣ-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 15). [olur, -ur]*

yirden iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm **olmaya** kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥşi uzatduḳ şol ki teẕkire maşlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 9). [olmaya, -ma, -(y)a]*

- evvel ẓāhiri düzmeyince çāra yoḳdur bāṭın düzilmez Ẓāhir evinüñ ʿulemā-yı şerīʿat ḳapucıları **olurlar** aralarından bir niçesi içlerinden ululları olurlar her kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 2). [olurlar, -ur, -lar]*
- çoḳ fetvā **olurdı** ki ḳapu öñinde alur görirdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 9). [olurdı, -ur, -dı]*
- olmaḳ **ola-y-ıdı** maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemīnden teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā mādām ki şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 13). [ola-y-ıdı, -a, -y, --ıdı]*
- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir **olmaz** ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 20). [olmaz, -maz]*
- **olmaz** her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir vücūddur ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 1). [olmaz, -maz]*
- muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir ẕerre ḳadar od yansun gerek maḥşerde ṣırf ṣevāb **olsun** gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 18). [olsun, -sun]*
- çün ü çerā **olmaz** eger kişinüñ biñ dili olursa anlaruñ medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳışşalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 5). [olmaz, -maz]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler **olurmış** ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 8). [olurmış, -ur, -mış]*
- eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri **olur** bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 4). [olur, -ur]*
- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve ḫalvet daḫı bir ḥaletdür bir bārizi **olur** bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi bir gūşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 5). [olur, -ur]*
- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi **olur** başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [olur, -ur]*
- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ **olduġınca** varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 2). [olduġınca, -duġ, -ınca]*
- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik **olduġınca** ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 2). [olduġınca, -duġ, -ınca]*
- ādemi yaramaz ḫallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḫalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati **olmaz** ādeme ḫużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 4). [olmaz, -maz]*

- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler **olur** ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳılur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 12). [olur, -ur]*
- kāmiller **olur** ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tāliʿinde irşād faẕīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 5). [olur, -ur]*
- ṭāʿatinde ḥuẕūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ faẕiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend **ola-y-idi** ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 18). [ola-y-idi, -a, -y, -i, -di]*
- şaḫne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāẕır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi **olurdı** İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 12). [olurdı, -ur, -dı]*
- kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu **olmaz** ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 15). [olmaz, -maz]*
- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı **olur** yemekden içmekden ve bir kişi ki lezzet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 13). [olur, -ur]*
- kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki 'āşıḳlara maḥbūbdan inḳıṭa' ḫavfı daḫı **olur** hīç bir 'āşıḳ olmaz ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 12). [olur, -ur]*
- kemāli artduḳca noḳṣānını artuḳ bilür ḫuṣūṣā ki 'āşıḳlara maḥbūbdan inḳıṭa' ḫavfı daḫı olur hīç bir 'āşıḳ **olmaz** ki bir vaḳtda bu belādan ḳurtılur ammā bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 12). [olmaz, -maz]*
- belā bir belādur ki bunda ne lezzetler **olur** ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur 'ārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 13). [olur, -ur]*
- belā bir belādur ki bunda ne lezzetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar **olur** 'ārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 14). [olur, -ur]*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı **olur** ki ol naẕara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 6). [olur, -ur]*
- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi **olur** ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 15). [olur, -ur]*
- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi **olur** cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 15). [olur, -ur]*
- ṭuymaz ve eger andan bir cezbe olursa biñ yıllık küfr ü ma'āṣī aña doymaz niçe put-perestler **olur** ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 18). [olur, -ur]*
- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve fikr yolından aña delīl bulınur ve şol ki mes'ele-i sālişedür vaḥy **olmayınca** bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 12). [olmayınca, -ma, -y, -ınca]*

- şol ki mes’ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve fikr yolından aña delīl bulınur ve şol ki mes’ele-i sālişedür vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf **olmayınca** ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 12). [olmayınca, -ma, -y, -ınca]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān **olmaz** ve ol müta‘ayyin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 4). [olmaz, -maz]*
- degüldür aña zamān **olmaz** ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her gördügünde vardur ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 5). [olmaz, -maz]*
- ‘Ulemāya bundan müşkil **olmaz** ki müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Ya‘nī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 13). [olmaz, -maz]*
- yirler **olur** ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen ‘ulemā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 17). [olur, -ur]*
- yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ **olur** ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen ‘ulemā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 17). [olur, -ur]*
- fi‘l müdāhene olur aṣlā gerekmez şol ki mü’min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler **olur** ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [olur, -ur]*
- ol i‘tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve ‘āḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt **olur** kişide ki anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 8). [olur, -ur]*
- yaḳīnden gelür şanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar **olur** ki kişi anı yaḳīn şanur yıllarla aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [olur, -ur]*
- tebeddülden ve ammā intihāda ‘ilm ḥāli yig olur ma‘rifetden zīrā ‘ilmde ḳarār **olur** tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 4). [olur, -ur]*
- ẕātda fanā bulduḳtan şoñra gele yoḫsa şol fanā-yı ṣıfat ki anda fanā-yı ẕāt **olmaz** insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fanādan şoñra *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 16). [olmaz, -maz]*
- bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse hīç dīne ḫalel gelmez ve eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet **olmaz** ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 6). [olmaz, -maz]*
- dimekle olmaz her ne ḳadar ki başīret gözi açılursa gine mütefāvit olur anuñ ḥicābı ḳatı çoḳdur ḳat ḳat açılur enbiyā-yı ʿiẓāma maʿrifetler **olur** ki evliyā-yı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 16). [olur, -ur]*
- **olur** ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 1). [olur, -ur]*
- kelāmu’llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī içinde müteşābihāt **olur** ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 6). [olur, -ur]*

- raġbeti **olur** ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ s̱evābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 13). [olur, -ur]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti **olur** tevbenüñ s̱evābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 13). [olur, -ur]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ s̱evābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az **olur** çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 14). [olur, -ur]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ s̱evābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar **olur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 14). [olur, -ur]*
- ṭabʿuñ aña hīç meyli **olmaz** eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 15). [olmaz, -maz]*
- teklīfe ne münāfātı **olur** Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḫmān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 11). [olur, -ur]*
- olur pes ihtimāl var ki Sehl ḥażretlerinüñ īmānda ziyāde vü noḳṣān **olmaz** didügi bu degüldür ki meẕheb-i meşhūra işāret itmek ola belki mü'minde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 3). [olmaz, -maz]*
- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān **olmaz** biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʻaḳāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 7). [olmaz, -maz]*
- tevbe **olur** baʻżında elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şerʻe muvāfıḳ ola ve baʻżı ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 1). [olur, -ur]*
- tevbe olur baʻżında elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şerʻe muvāfıḳ ola ve baʻżı ġaybet **olur** ki anda istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 2). [olur, -ur]*
- mesāvīde çoḳ ḥālāt **olur** ve ol ḥālāta göre iʻtibārāt olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i ẕünūbdandur ve mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i ʻayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 5). [olur, -ur]*
- mesāvīde çoḳ ḥālāt olur ve ol ḥālāta göre iʻtibārāt **olur** ġaybet itmek egerçi kebāyir-i ẕünūbdandur ve mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i ʻayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 5). [olur, -ur]*
- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭaʻamını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında **olmaz** cemīʻ feraḥ Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 12). [olmaz, -maz]*
- bizüm-içün tedbīrinde **olur** ve cemīʻ ṣaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Yaʻnī bir kişide īmān-ı kāmilüñ ʻalāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 13). [olur, -ur]*
- o her maẕhar-ı vaḥdetde bir yüzden z̤uhūrı **olur** ve her ḫāne-i kes̱retde bir şuʻle olur vaḥdet daḫı odur kes̱ret daḫı ol Kimdür olan arada ʻillet ü maʻlūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 17). [olur, -ur]*

- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev‘ cühūd **olur** bu mes’eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [olur, -ur]*
- ḳuşūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet **olursa** bu mıḳdārca bilmekle ma‘rifet da‘vāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 1). [olursa, -(u)r, -sa]*
- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı **olmayup** açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 16). [olmayup, -ma, -y, -up]*
- gibi kimsenüñ fi‘li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ ‘aḳīdesine i‘tiḳād olur ve ne anuñ a‘māline i‘timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı **olur** ve ne ‘ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 2). [olur, -ur]*
- gibi kimsenüñ fi‘li ve ḳavli dürüst olmaz ne anuñ ‘aḳīdesine i‘tiḳād olur ve ne anuñ a‘māline i‘timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur ve ne ‘ahdinüñ medārı **olur** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 2). [olur, -ur]*
- hemīşe dürūġ u zūr olur ve ṭarīḳi ṭarīḳatden dūr olur ve hem bir kimsenüñ ṭab‘ında şecā‘at **olmaz** ol kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecā‘atı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 6). [olmaz, -maz]*
- olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat **olmaz** ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe ef‘al-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 17). [olmaz, -maz]*
- olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret **olmaz** kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe ef‘al-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 17). [olmaz, -maz]*
- ma‘rifetler **olur** ki dervīş olanlar bilür anda ne ḥayretler çeker ma‘rifet ziyāde olduḳça bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḥayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 1). [olur, -ur]*
- mesā’īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ anlar ‘ulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler **olur** ki havānuñ ḥükmi olur kişi ‘aḳluñ şanur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 14). [olur, -ur]*
- niçe şeyḫler **olur** ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ başīretde kāmil dirilür amma başri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem şanur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 15). [olur, -ur]*
- ḳılınur fi’l-cümle nefse muḫālefet gibi ‘ibādet **olmaz** ve nefs ġazāsında berāber ‘ālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 5). [olmaz, -maz]*
- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler **olur** ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 13). [olur, -ur]*
- **olurlar** ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın ‘āleminde bulunur bu ‘ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 3). [olurlar, -ur, -lar]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣūd Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet da‘vāda **olur** ve sa‘ādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Enā diye Allāh daḫı aña enā diyü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 10). [olur, -ur]*

- ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek ki ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh'uñ dergāhından ne in'amlar **olur** ki bu ni'met aralarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 6). [olur, -ur]*
- ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller **olur** ki kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger şöyle ki bunuñ ḫāricde miṣāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 7). [olur, -ur]*
- taṣarrufı **olur** Nesi var ise mevlāsınuñdur her ni'met ki anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle dirilür ma'lūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 15). [olur, -ur]*
- ol degüldür ki 'ürf de ḳanā'at ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne i'tirāż **olur** ḳanā'at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından i'rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 2). [olur, -ur]*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve 'ayūb **ola** āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki ma'ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 13). [ola, -a]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı **olur** ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 12). [olur, -ur]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler **olur** ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 12). [olur, -ur]*
- var Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ **olur** anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 3). [olur, -(u)r]*
- ẓāhiran şöyle ṣanur ki birisi niḳmetidür Andan ulu niʿmet mi **olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 19). [olur, -ur]*
- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti **olur** ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 14). [olur, -ur]*
- maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti **olur** egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 15). [olur, -ur]*
- göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler **olur** ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 9). [olur, -ur]*
- göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler **olur** ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 10). [olur, -ur]*
- niçeler **olur** ki ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 13). [olur, -ur]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululığı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar **olur** ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 16). [olur, -ur]*
- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar **olur** ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 17). [olur, -ur]*

- u ḳavāʿidi **olur** ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [olur, -ur]*
- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı **olur** her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [olur, -ur]*
- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri **olur** ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 4). [olur, -ur]*
- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri **olur** şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 4). [olur, -ur]*
- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān **olmaya** anı añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 12). [olmaya, -ma, -(y)a]*
- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda **olmaya** anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 12). [olmaya, -ma, -(y)a]*
- rızḳ daḫı **olur** ki kendünüñ ḫaberi yoġ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 1). [olur, -ur]*
- Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları **olur** ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 13). [olur, -ur]*
- Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları **olur** ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 13). [olur, -ur]*
- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler **olur** ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 18). [olur, -ur]*
- eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı **olur** ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 4). [olur, -ur]*
- mirḳātı **olur** pes kim ki ḳarnı ṭoḳlıġına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden ol kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 5). [olur, -ur]*
- ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş **olmaz** ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 17). [olmaz, -maz]*
- bir ḫūb ḥiṣn olur ki içi ṭolu sarāylar **olur** ve bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 13). [olur, -ur]*
- bir ḫūb ḥiṣn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler ve aylar **olur** ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 14). [olur, -ur]*

- bir ḫūb ḥişn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere şandıġuñ bir ʿālī evler **olur** ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 14). [olur, -ur]*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler **olur** bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 15). [olur, -ur]*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş **olur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 16). [olur, -ur]*
- hīç bir pādişāh **olmaz** ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 17). [olur, -ur]*
- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler **olur** anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 18). [olur, -ur]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar **olur** anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 1). [olur, -ur]*
- cān bülbülleri **olur** anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 3). [olur, -ur]*
- cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar **olur** anda ki eger yüzlerini açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 4). [olur, -ur]*
- felek burclarına girüp ḳaçalar güzeller **olur** anda ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 5). [olur, -(u)r]*
- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi **olur** ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 9). [olur, -ur]*
- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti **olur** kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 10). [olur, -ur]*
- ṭāyife ile dāyim şoḥbeti **olur** ve bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 15). [olur, -ur]*
- ṭāyife ile dāyim şoḥbeti olur ve bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti **olur** aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 15). [olur, -ur]*
- mesāvīsi **olmaz** ve hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti neye ise ol cihetden anda lezzeti olur ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 17). [olmaz, -maz]*
- mesāvīsi olmaz ve hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti neye ise ol cihetden anda lezzeti **olur** ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 18). [olur, -ur]*

- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı **olur** niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿazāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 9). [olur, -ur]*
- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿazāblar **olur** anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 10). [olur, -ur]*
- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle ise **ola** eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 5). [ola, -a]*
- hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḫtimāl **olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 12). [olur, -ur]*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl **olur** Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bugün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [olur, -ur]*

ol-: *Gerçekleşmek, tahakkuk etmek.*
- dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından **olmaya** Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 17). [olmaya, -ma, -(y)a]*

ol-: *... haline gelmek.*

- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām **olur** ammā bu taḳdīrçe ekser dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile zemm iden ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 7). [olur, -ur]*
- ḳavl mūcibince fiʿli **olur** kendü re'yinden aña nesne ṣorılmaz N'içün kendü re'yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 15). [olur, -ur]*
- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād **olur** ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 2). [olur, -(u)r]*
- bulur beden ki mümtelī ola İblīs'üñ taḫt-gāhı **olur** kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 11). [olur, -ur]*
- senüñ emmāre-y-iken seni helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol saña rām olup muṭmainnüñ **olur** ol vaḳt bilesin ki dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 18). [olur, -ur]*
- **olur** ammā ṣaḳın baʻżı ṭāʻate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭmaʻinne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [olur, -ur]*
- bir ġayrinüñ 'izzeti **olur** Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ 'azli ve zilleti olur pes bu su'āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez maʻa hāzā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 7). [olur, -(u)r]*
- bir ġayrinüñ 'izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ 'azli ve zilleti **olur** pes bu su'āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez maʻa hāzā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 7). [olur, -(u)r]*

- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı **olur** ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 12). [olur, -ur]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ **olur** niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 7). [olur, -ur]*
- aña ḳahrı **olur** ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb oldıġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 1). [olur, -ur]*
- yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı **olur** ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ulular var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 9). [olur, -(u)r]*
- yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı **olur** Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ulular var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 10). [olur, -(u)r]*
- ḳılur kimisi bir yılan **olup** gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 13). [olup, -up]*
- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan **olup** gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 14). [olup, -up]*
- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb **olup** gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 14). [olup, -up]*
- mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā **olur** Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 16). [olur, -(u)r]*

ol: *Yapılmak.*
- hīç bir duʿā ve ṣadaḳa ile **olmaz** eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [olmaz, -maz]*

ol-: *Bahşedilmek, verilmek.*
- bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan kendüye her ne feyż olursa vāsıṭa budur bundandur ol degül Cemīʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 14). [olursa, -ur, -sa]*
- ālemde yoḳ degüldür ve Allāh'uñ 'ināyetine naẓar olınsa bu ḳadar nesne çoḳ degüldür Eger andan 'ināyet ü tevfīḳ **olmazsa** mümkin degüldür kimsene anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 16). [olmazsa, -maz, -sa]*

ol-: *Meydana gelmek, oluşmak.*
- arasında çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣuṣ bu ḳısmdan **olmış** degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 3). [olmış, -mış]*

- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı **olur** Ve naḳl olınur ki eydürdi Ī̲mān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 11). [olur, -ur]*

ol-: *Gerçekleşmek, vuku bulmak.*

- yanında ola ve şimdiden ṣoñra ekl ü şürbüm anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳi' hem didüginleyin **oldı** ol gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ ā̲sārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 6). [oldı, -dı]*
- gelmişdür pes ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan **oldı** fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 14). [oldı, -dı]*

ol-: *"-dır, -dir, -dur, -dür".*

- çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine **olur** ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 4). [olur, -(u)r]*
- naẓarı her dem anuñ niḳmetine **olur** kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini z̲ikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 5). [olur, -(u)r]*
- ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾi̲s ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu **oldı** ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 14). [oldı, -dı]*
- anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār ile **olur** ve āḫıratda anuñ le̲z̲zeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi z̲āt ile rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 15). [olur, -(u)r]*
- anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda anuñ le̲z̲zeti Ḥaḳ dīdār-ile **olur** gözleri tecellī-yi z̲āt ile rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen **olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 15). [olur, -(u)r]*
- gibi göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt **olur** ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 2). [olur, -(u)r]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ **olur** ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 3). [olur, -(u)r]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ **olur** anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 3). [olur, -(u)r]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ **olur** ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 4). [olur, -(u)r]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā **olur** ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 4). [olur, -(u)r]*
- meşaḳḳat u ʿanā **olur** anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḫrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 5). [olur, -(u)r]*

- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan **olur** ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḫrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 5). [olur, -(u)r]*
- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān **olur** anuñ iḫrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 6). [olur, -(u)r]*
- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḫrāmı tecrīd **olur** ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 6). [olur, -(u)r]*
- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḫrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd **olur** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 6). [olur, -(u)r]*
- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār **olur** ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 7). [olur, -(u)r]*
- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār **olur** anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 7). [olur, -(u)r]*
- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān **olur** ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 8). [olur, -(u)r]*
- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān **olur** anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 8). [olur, -(u)r]*
- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā **olur** anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 9). [olur, -(u)r]*
- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif **olur** ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 9). [olur, -(u)r]*
- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet **olur** ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 10). [olur, -(u)r]*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti **olur** aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 4). [olur, -(u)r]*
- işleyen Ḥaḳḳ **olur** ve bu ḳuvāyı ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ olur dervīşüñ arada hiç nesnesi olmaz hemīn kendü kendüliginden fenā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 15). [olur, -(u)r]*
- işleyen Ḥaḳḳ olur ve bu ḳuvāyı ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ **olur** dervīşüñ arada hiç nesnesi olmaz hemīn kendü kendüliginden fenā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 15). [olur, -(u)r]*
- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh **olur** ammā dervīşde fenā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 17). [olur, -(u)r]*

- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿişyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān **olur** ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 5). [olur, -(u)r]*
- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿişyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı **olur** Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 6). [olur, -(u)r]*
- bir kişiye ḥased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek **olur** ve anuñ ḳażāsına gücenmek **olur** yoḫsa maʿlūmdur ki ḥasedden hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 9). [olur, -(u)r]*
- bir kişiye ḥased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek olur ve anuñ ḳażāsına gücenmek **olur** yoḫsa maʿlūmdur ki ḥasedden hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 10). [olur, -(u)r]*
- ḳavābile her biri marażı defʿ itmek ister bir bāb-ile fevāʿil didügümüz ʿadet üzerinedür fāʿil-i ḥaḳīḳī Allāh **olur** her kim bunı böyle bilmez ol ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 14). [olur, -(u)r]*
- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli **olur** ve ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 14). [olur, -(u)r]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi **olur** veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 6). [olur, -(u)r]*
- içün **olur** ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 15). [olur, -(u)r]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün **olur** ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 15). [olur, -(u)r]*
- fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫiẕmeti işler ṭurur Ḳul mı **olur** ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 8). [olur, -(u)r]*
- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar **olur** bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ ṣayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 3). [olur, -(u)r]*
- gördügi Rabb'i **olur** eger keṣretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keṣret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 9). [olur, -(u)r]*
- gördügi Rabb'i olur eger keṣretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la **olur** her keṣret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 10). [olur, -(u)r]*
- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʿavvec ḫayāl **olur** Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 12). [olur, -(u)r]*
- **olur** insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẓhardur on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var bunda vardur hüner budur kim bir kişi insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 1). [olur, -(u)r]*

- añā göñül ḳapusı açılur biri irte namāzı biri vitr namāzı **olur** ve her kim ki bu iki namāzı ḥużurla ḳılur saʿādet bulur Ve eydürdi Ḫayr işde teʾḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 3). [olur, -(u)r]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli terk olur nite ki ekṣer-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk **olur** tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 8). [olur, -(u)r]*
- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb şayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām **olur** bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 10). [olur, -(u)r]*
- geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nevʻ ṭaleb **olur** ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭāʻat olur ammā şol kişi ki hīç göñline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 7). [olur, -(u)r]*
- **olur** anuñ gibi ʻulemādur ki vereṣe-i enbiyā olurlar ve anuñ gibi dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar ʻālemüñ niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 1). [olur, -ur]*
- āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu ḥālet ʻilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'ın luṭfı **olur** her ḳanḳı ṭāyifeye ʻināyet iderse ol ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 12). [olur, -(u)r]*
- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle ḳomışlar ki eger ol muʻāmelede dīne ḫalel gelmez ola ve şerʻ-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fiʻl müdārā **olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 2). [olur, -(u)r]*
- bedendür anı bilmezler ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ **olur** ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 11). [olur, -(u)r]*
- Allāhʾuñ aḥkāmı ve şerīʿatı **olur** ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı ṣānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 3). [olur, -(u)r]*
- Allāhʾuñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti **olur** ve ḳısm-ı ṣānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 4). [olur, -(u)r]*
- Allāhʾuñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı ṣānī didügi bir maʿrifet-i zāyide **olur** ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 4). [olur, -(u)r]*
- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār **olur** ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 13). [olur, -(u)r]*
- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳademi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām **olur** ki ol bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 8). [olur, -(u)r]*
- taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib **olur** ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur Fiʾl-cümle ẓann itmezse daḫı īmānda muʻteber olan hemīn cezm olur gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 17). [olur, -(u)r]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh taʻālā ve biri cennet ve biri nefs **olur** Yaʻnī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 12). [olur, -(u)r]*

- rūḥları lezzeti ol yoldan ṭālib olur ammā şunlar ki dāyim göñülleri iṭṭilā‘-ı esrār-ı lāhūtda **olur** ve her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 10). [olur, -(u)r]*
- rūḥları lezzeti ol yoldan ṭālib olur ammā şunlar ki dāyim göñülleri iṭṭilā‘-ı esrār-ı lāhūtda **olur** ve her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda **olur** her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 10). [olur, -(u)r]*
- dem taġaddīleri ġıdā-yı ma‘rifet ile **olur** ve ‘alā’d-devām ünsleri mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt ile olur maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur ve maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 11). [olur, -(u)r]*
- dem taġaddīleri ġıdā-yı ma‘rifet ile olur ve ‘alā’d-devām ünsleri mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt ile **olur** maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur ve maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 12). [olur, -(u)r]*
- dem taġaddīleri ġıdā-yı ma‘rifet ile olur ve ‘alā’d-devām ünsleri mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt ile olur maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ **olur** ve maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 12). [olur, -(u)r]*
- vücūd-ı muṭlaḳ **olur** anlar cennetüñ lezzāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāni‘ olup ol lezzetde ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 13). [olur, -(u)r]*
- biri cū‘-ı şehvet **olur** Ya‘nī dimek ister ki cū‘ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabī‘at olur eger şöyle ki ol cū‘ def‘ olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 17). [olur, -(u)r]*
- itmek içün **olur** şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 1). [olur, -(u)r]*
- mesā’īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ anlar ‘ulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler olur ki havānuñ ḥükmi **olur** kişi ‘aḳluñ şanur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 14). [olur, -(u)r]*
- keff-i nefsle ḥāṣıl olur fi’l-cümle cennet bir cānib ve nefs bir cānib **olur** her kim ki cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur cennet uman nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 5). [olur, -(u)r]*
- añmamaḳ gerek ve nefsine uyan cennet ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ muḳābili ve żıddı **olur** bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 8). [olur, -(u)r]*
- şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar şayılur ādemüñ büyük ‘adūsı nefsi **olur** şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 7). [olur, -(u)r]*
- böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarken maġribde işideler anlaruñ sem‘i sem‘u’llāh **olur** ve anlaruñ başri nūru’llāh olur anlaruñ semā‘ına temevvüc-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 18). [olur, -(u)r]*
- böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarken maġribde işideler anlaruñ sem‘i sem‘u’llāh olur ve anlaruñ başri nūru’llāh **olur** anlaruñ semā‘ına temevvüc-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 18). [olur, -(u)r]*
- fikr eylemeye kim ni‘metüñ şükri tevāżu‘ ile **olur** ādem kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde ni‘meti artar ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 15). [olur, -(u)r]*

- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı baṣīretden dökile yoḫsa bilmek mi **olur** ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 4). [olur, -(u)r]*
- ki mücerred netīce-i ḥüccet ü bürhān olur ve maʿrifet mi **olur** ol idrāk ki bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur Aṣḥab-ı enẕāruñ ḳanḳı ḥüccetlerini bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 5). [olur, -(u)r]*
- gerek kendüye olsun gerek buyurduġına olsun berāberdür çün fulāna ḳullıḳ it diyü ol buyurur hemīn aña ḳullıḳ daḫı Allāh'a ḳullıḳ **olur** Fi'l-cümle ḫulāṣa-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 12). [olur, -(u)r]*
- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki yaḥtemil ki ol ḳısm-ı sālişden murād rızḳ-ı ḥarām **olur** ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 6). [olur, -(u)r]*
- āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol esnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā **olur** her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 18). [olur, -(u)r]*
- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek **olur** dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda ʿömrini Ḥaḳ taʿālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 1). [olur, -(u)r]*
- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek **olur** āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 7). [olur, -(u)r]*
- felek burclarına girüp ḳaçalar güzeller olur anda ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı ṭāḳat getürüp doymaz her birinüñ ġamzesi bir āfet **olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 6). [olur, -(u)r]*
- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet **olur** her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 7). [olur, -(u)r]*
- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa **olur** ki anuñ şevḳine
güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 7). [olur, -(u)r]*
- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān **olur** ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 8). [olur, -(u)r]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*
- ṣoḥbet-i aʿdā żarar ide idi Āsiye'ye Firʿavn'dan **olurdı** ve eger müṣāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 3). [olurdı, -ur, -dı]*
- ṣoḥbet-i aʿdā żarar ide idi Āsiye'ye Firʿavn'dan **olurdı** ve eger müṣāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 4). [ola-idi, -a, -i, -di]*
- **olur** ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henūz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henūz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 1). [olur, -ur]*

- daḫı **olur** ve āteş anda da te’s̲īr itmemek Mālik’e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 5). [olur, -(u)r]*
- daḫı olur ve āteş anda da te’s̲īr itmemek Mālik’e bir kerāmet daḫı **olur** Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 5). [olur, -(u)r]*
- olınca gözi yaşı aḳar ṭururdı Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ göñlegi dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan **oluram** dir idi Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 12). [oluram, -ur, -am]*
- **ola** veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe’yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu’llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 1). [ola, -a]*
- Ḥikāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem’e ṣordılar ki Bir kişi yimek bulmasa ve nesnesi **olmasa** niçe itsin Eyitdi Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 12). [olmasa, -ma, -sa]*
- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde **olmaz** ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 4). [olmaz, -maz]*
- āḫıratda aña irem diyü ise gine cennet de aña yetişen ol **olur** tecellī-yi z̲ātdan maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh’dan ümīdi ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 11). [olur, -(u)r]*
- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol **olur** her ne bulursa anuñ vāsıṭalıġı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 3). [olur, -(u)r]*
- ol marażuñ devāsı **olur** kimisi ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur ve kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 5). [olur, -(u)r]*
- meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü re’yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḥs̲ daḫı **olur** bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 2). [olur, -ur]*
- meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü re’yine ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḥs̲ daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri **olur** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 2). [olur, -ur]*
- bulınması āsān olur ammā şol dervīş ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler **olur** ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 4). [olur, -ur]*
- **ola** ve anuñ eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola niçe yıllar daḫı aña mürīd olmaġa yaramaya ʿömri oldugınca çalışursa anuñ vardugına varmaya gine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 1). [ola, -a]*
- **olmaz** anda olan iḫtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti’llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḫtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 1). [olmaz, -maz]*
- bunca ḫaṭer olur maʿa hāz̲ā ki s̲evābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı **olur** maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥs̲-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 16). [olur, -ur]*

- **olmaz** bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 1). [olmaz, -maz]*
- **olduġı** ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 1). [olduġı, -duġ, -ı]*
- rūḥındandur ve ʿālemde her kemālüñ feṭḥi anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol **olur** cemīʿ taʿyināta ḥişşe andan yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 16). [olur, -ur]*
- sırrı ol **olur** ki ol ṭā'aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meselā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 1). [olur, -(u)r]*
- gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf **olur** gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 1). [olur, -ur]*
- dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları hem evlāları gökcek ola hem uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı ululları anlar **olurlar** ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 16). [olurlar, -ur, -lar]*
- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra mutta'iẓ **ola** ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẓ ola egerçi her ne ḳadar ba'īd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 13). [ola, -a]*
- kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye **olmaz** belī içinde müteşābihat olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 6). [olmaz, -maz]*
- **olup** bir ṣalavāta daḫı yitişmeye ecel yolın alup Rabb'i-y-ile bir münācāta daḫı irişmeye bir fürṣata daḫı taḥassürler idüp eline girmeye ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 9). [olup, -up]*
- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır nefes bu **ola** na-gah bir ḥādise yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [ola, -a]*

ol: *Verilmek.*
- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidayet **olmaz** anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 12). [olmaz, -maz]*

ol-: *Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.*
- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿuñ ki ʿucbı **ola** ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 3). [ola, -a]*
- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿuñ ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri **ola** maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 4). [ola, -a]*
- eydürdi Allāh'uñ dünyāda hem cenneti **olur** hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 17). [olur, -ur]*

- münāsebeti **olur** rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ için eşbāḥuñ ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 11). [olur, -ur]*
- münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi **olur** anuñ için eşbāḥuñ ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 12). [olur, -ur]*
- münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ için eşbāḥuñ ẓāhirde teʾellüfi **olur** Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 12). [olur, -ur]*
- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẓmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda **ola** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 3). [ola, -a]*
- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa **olmasa** ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 10). [olmasa, -ma, -sa]*
- buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet **olmaz** ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına ẕākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına şākir ola Açlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 3). [olmaz, -maz]*
- ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne **olmaz** ki ādemi tamām şādān ide ve bir ḥāl daḫı olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 1). [olmaz, -maz]*
- ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki ādemi tamām şādān ide ve bir ḥāl daḫı **olmaz** ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 2). [olmaz, -maz]*
- bir rāḥatı **olur** ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her leẕẕetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 7). [olur, -ur]*
- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati **olur** Ve her leẕẕetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 7). [olur, -ur]*
- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her leẕẕetinüñ niçe belā vü ḳahrları **olur** ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 8). [olur, -ur]*
- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her leẕẕetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri **olur** Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 8). [olur, -ur]*
- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları **olur** Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 9). [olur, -ur]*
- ism ile müsemmā arasında münāsebet ü irtibāṭ **olur** Şeyḫ Ebū Hāzem buyurduġı gibi kimsene anda tamām ḥużūr bulmaz ve hiç bir kişi anda her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 17). [olur, -ur]*
- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler **olur** ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 17). [olur, -ur]*

- üzerinedür ve cibillet-i ṣınf-ı ünsā ḳuṣūr-ı ʿirfān üzerinedür ammā aralarında ünsālar **olur** kim niçe kümmel-i ricāl merātibini ḳoyup geçmişlerdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 8). [olur, -ur]*
- rāyiçlerinde ʿārifler **olur** kim hezār ʿarifler maḳāmātını ardlarında bıraḳmışlardur Cümlesinden birisi ve aralarından bir ulusı Rābiʿa'dur ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 9). [olur, -ur]*
- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde **olur** ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 2). [olur, -ur]*
- misālde bir ṣūreti **olur** ve her maḥsūs elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nite kim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 11). [olur, -ur]*
- olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası **olur** aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 14). [olur, -ur]*
- baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye cezb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ **olmayınca** kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [olmayınca, -ma, -y, -ınca]*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẓlı **olmasa** Fużayl faẓl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf-u iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 11). [olmasa, -ma, -sa]*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẓlı olmasa Fużayl faẓl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf-u iclāli **olmasa** ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). [olmasa, -ma, -sa]*
- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı **olmaz** ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʿālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʿişḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 9). [olmaz, -maz]*
- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı **olmaz** ʿālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʿişḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 10). [olmaz, -maz]*
- sulṭāndan ḳılmaḳ gerek Bu maʿnā haḳīḳat olmaḳ gerek söylemekle olmaz nefs emrde bulınmaḳ gerek ḳuru dimekle olmaz niçeler **olur** ki bunı eyle itdüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 6). [olur, -ur]*
- Ḥikāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem'e ṣordılar ki Bir kişi yimek bulmasa ve nesnesi **olmasa** niçe itsin Eyitdi Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 12). [olmasa, -ma, -sa]*

- daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi **olur** alur kimisi olur almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 1). [olur, -ur]*
- daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur kimisi **olur** almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 1). [olur, -ur]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı **olur** ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 8). [olur, -ur]*

- aña göre aḥkāmı **olur** faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 9). [olur, -ur]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı **olur** ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 8). [olur, -ur]*
- aña göre aḥkāmı **olur** faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 9). [olur, -ur]*
- olur her ṭāyifeye bir rāh **olur** ol rāhdan çıḳmaḳ aña günāh olur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir āvāz geldi ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 15). [olur, -ur]*
- Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı **olur** ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 17). [olur, -ur]*
- anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki şol ḳadar vusʿat bulur ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur anuñ daḫı içinde semāsı **olur** ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 12). [olur, -ur]*
- daḫı içinde arż u semāsı **olur** anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 13). [olur, -ur]*
- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları **olur** ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 13). [olur, -ur]*
- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri **olur** anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 14). [olur, -ur]*
- gök içün bir yir **olur** Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 15). [olur, -ur]*
- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi **olur** ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 15). [olur, -ur]*
- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri **olur** ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 15). [olur, -ur]*
- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler **olur** ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 16). [olur, -ur]*
- olur ve anda deñizler **olur** ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 17). [olur, -ur]*
- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḫtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām **olur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 2). [olur, -ur]*

- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet **olur** ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 9). [olur, -ur]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān **olur** Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 10). [olur, -ur]*
- cennetde ṣarīḥ derecāt **olmaz** ve anda cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 11). [olmaz, -maz]*
- Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż **olur** ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meşelā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 17). [olur, -ur]*
- Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram **olur** ki gāh olur vācib-i tām olur Meşelā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 18). [olur, -ur]*
- İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl **olmaz** ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 9). [olmaz, -maz]*
- İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl **olmaz** cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 10). [olmaz, -maz]*
- egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler **olur** ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 15). [olur, -ur]*
- menāḳıbında żikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli **olur** kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [olur, -ur]*
- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli **olur** ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ eṭibbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 3). [olur, -ur]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl **olur** ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ hużūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 11). [olur, -ur]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat **olur** ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ hużūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 12). [olur, -ur]*
- ʿazīz daḫı biraz zaḥmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti **olur** taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti **olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 12). [olur, -ur]*
- ʿazīz daḫı biraz zaḥmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti **olur** taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti **olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 12). [olur, -ur]*
- itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng **olur** şöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 18). [olur, -ur]*

- böyle iken kendüden ulu neler **ola** ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 5). [ola, -a]*
- ṣūret-i miṣāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi **olur** vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 16). [olur, -ur]*
- ṣūret-i miṣāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ sözi **olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 16). [olur, -ur]*
- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʾe varmadın bilür belki niçeler **olur** ki yıllar ile اوک وردی görür Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 7). [olur, -ur]*
- ġayet azı **olur** bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref-i nesebe ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 15). [olur, -ur]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadar aḥvāl **ola** nice sürür ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu miḳdār verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 9). [ola, -a]*
- eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki göñlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve göñlinde dünyā emelleri **olmaya** eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 18). [olmaya, -ma, -(y)a]*
- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās **olsun** gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 7). [olsun, -sun]*
- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed **olsun** gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 8). [olsun, -sun]*
- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh **olsa** kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 15). [olsa, -sa]*
- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr **ola** üstinde Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 16). [ola, -a]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler **ola** ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 18). [ola, -a]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda **olur** ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 12). [olur, -ur]*
- eger Allāh'uñ iradetinde **olursa** ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā ṣol kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 13). [olursa, -(u)r, -sa]*
- olmaz anda olan iḫtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḫtiyāṭ **ola** ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 2). [ola, -a]*

- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler **olur** ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 3). [olur, -ur]*
- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem **olmaz** dirler İmdi bu sözde şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 4). [olmaz, -maz]*
- Şāfiʿī'ye taḳlīd eyleye ḳan almaġla ābdest şınmamaḳda her birinde bir şunuñ gibi āsān ḳavli **ola** cümlesinden arada bir meẕheb peydā ḳıla her kim böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 8). [ola, -a]*
- göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz **olur** kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 6). [olur, -ur]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı **olmaya** ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 6). [olmaya, -ma, -(y)a]*
- gibi evüñ içine mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni **olur** her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 7). [olur, -ur]*
- olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri **olur** ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 2). [olur, -ur]*
- ellerine dünyā girmek içün ve niçeler **olur** ki dāyim Ḳurān oḳuyup namāz ḳılurlar bir murāda irmek içün ġāyeti bunlar anlarcılayın olmazlar imiş dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 3). [olur, -ur]*
- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne farḳı **olur** Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 8). [olur, -ur]*
- hep ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām rāḥat **olsun** gerek bi'l-külliye ʿaẕāb bu ḳullıġından bir ẕerre ḳadar eyrilmez ve bu Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 1). [olsun, -sun]*
- kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ **olursa** birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 13). [olursa, -(u)r, -sa]*
- **olmaz** ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 15). [olmaz, -maz]*
- olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet **olmaz** her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 15). [olmaz, -maz]*
- çün ü çerā olmaz eger kişinüñ biñ dili **olursa** anlaruñ medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳıṣṣalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 5). [olursa, -(u)r, -sa]*
- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemīʿ eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd **olmaz** şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 8). [olmaz, -maz]*

- gördügi Rabb'i olur eger keşretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı **olursa** anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keşret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 10). [olursa, -(u)r, -sa]*
- olur ve ne bildigüm **olur** Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 1). [olur, -ur]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi **olur** ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [olur, -ur]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi **olur** Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [olur, -ur]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı **olur** ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 8). [olur, -ur]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı **olur** ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 8). [olur, -ur]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı **olur** ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 10). [olur, -ur]*
- ḫużūrı ve ḫalvet-gāhı **olur** Rivāyet olınur ki Ḥāriş-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 11). [olur, -ur]*
- hemīn ol aḥādīşüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı **olur** bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 4). [olur, -ur]*
- emr-i şerʿe imtişāl olınmaz Bir yirde ki recā **olmaya** nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 5). [olmaya, -ma, -(y)a]*
- emr-i şerʿe imtişāl olınmaz Bir yirde ki recā olmaya nevmīdlik **olur** nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 5). [olur, -ur]*
- emr-i şerʿe imtişāl olınmaz Bir yirde ki ricā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı **olmaya** ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 6). [olmaya, -ma, -(y)a]*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb **olur** ki recāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 11). [olur, -ur]*
- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc **olur** ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [olur, -ur]*
- eydürdi ki Recā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim **ola** ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 18). [ola, -a]*

- rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle ferdler bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir boy **olur** bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 12). [olur, -ur]*
- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir şeyṭānı **olur** ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 6). [olur, -ur]*
- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz **olmaz** hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 10). [olmaz, -maz]*
- olmek olmaz Niçe kişiler **olur** ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur te'ehhülde olan feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 11). [olur, -ur]*
- **olmayınca** ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i miṣālde ol nice ki tedbīr ḳılur tedbīrine göre bu ālemde ṣūret baġlanur ol miṣāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 9). [olmayınca, -ma, -y, -ınca]*
- olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i miṣālde ol nice ki tedbīr ḳılur tedbīrine göre bu ālemde ṣūret baġlanur ol miṣāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti **olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 10). [olur, -ur]*
- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāṣı fikri **olur** ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 3). [olur, -ur]*
- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāṣı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri **olur** ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 4). [olur, -ur]*
- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet **olur** her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 8). [olur, -ur]*
- **olur** her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 9). [olur, -ur]*
- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa **ola** elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki havā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 11). [ola, -a]*
- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki havā **ola** elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 12). [ola, -a]*
- olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelam **olur** her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 14). [olur, -ur]*
- ḥarāmı göñline götürmesi **olur** ki ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 15). [olur, -ur]*
- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler **olur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 16). [olur, -ur]*

- aña andan ulu ‘ayb **olmaz** ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba‘żı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi’e aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). [olmaz, -maz]*
- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı **olursa** ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 8). [olursa, -(u)r, -sa]*
- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü ‘işḳ **olur** henüz yigit iken *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 2). [olur, -ur]*
- göñline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi **olur** ġāyeti mevāni‘ ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fi‘le götürilmez dāyimā göñlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 3). [olur, -ur]*
- göñline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevāni‘ ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fi‘le götürilmez dāyimā göñlinde **olur** ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 4). [olur, -ur]*
- vaḳt fikrinde **olur** ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara ma‘ḳūd olur her anduḳca yitişemedügine te’essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 5). [olur, -ur]*
- mes’ele **olur** anuñ tevḥīdinde ve vücūdında ve mes’ele olur anuñ iḥsānında ve cūdında ve mes’ele olur anuñ me’mūrāt ve menhiyyāt ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 9). [olur, -ur]*
- mes’ele olur anuñ tevḥīdinde ve vücūdında ve mes’ele **olur** anuñ iḥsānında ve cūdında ve mes’ele olur anuñ me’mūrāt ve menhiyyāt ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 9). [olur, -ur]*
- mes’ele olur anuñ tevḥīdinde ve vücūdında ve mes’ele olur anuñ iḥsānında ve cūdında ve mes’ele **olur** anuñ me’mūrāt ve menhiyyāt ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 10). [olur, -ur]*
- cemī‘ meşūbātını iḫbāt ider Nice tevḥīd **olur** ol ki teklīf ile cem‘ olmaya ve ne muvaḫḫid olur ol ki şerī‘ate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuṣūrından olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 5). [olur, -ur]*
- bir ādemüñ ki ṭabī‘atında ‘ulüvv ü ḥimmet **olur** ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī ‘azīmet

olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir meretebeye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 5). [olur, -ur]*
- bir ādemüñ ki ṭabī‘atında ‘ulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī ‘azīmet olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti **olur** şöyle ki hīç bir meretebeye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [olur, -ur]*
- daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḫālini kim bilür şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı **olur** ṭutalum ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 16). [olur, -ur]*
- vire faḳr gibi ādeme vesīle-i ġınā **olmaz** ve ‘acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżu‘ itdükce Allāh anı ref‘ ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 5). [olmaz, -maz]*
- vire faḳr gibi ādeme vesīle-i ġınā **olmaz** ve ‘acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżu‘ itdükce Allāh anı ref‘ ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 6). [olmaz, -maz]*

- cismāniyyeden **olur** gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müşāḥabet itmekle bulınur laṭīf yirlerde ve bustānlarda gezerler ve gökcek çimenlerde ve gülistānlarda seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 5). [olur, -ur]*
- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne **olmaz** ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 15). [olmaz, -maz]*
- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu'llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿẕībi **olur** baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 10). [olur, -ur]*
- ḫāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir üslūbla gözetmek olmaz ve cemīʿsine terbiyeti bir yoldan itmek olmaz ādem **olur** ki yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 4). [olur, -ur]*
- ider ādem **olur** ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur ki aña çilede ṣu virmezler ādem olur ki anı ṣudan bi'l-külliye menʿ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 5). [olur, -ur]*
- ider ādem olur ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem **olur** ki aña çilede ṣu virmezler ādem olur ki anı ṣudan bi'l-külliye menʿ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 5). [olur, -ur]*
- ider ādem olur ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur ki aña çilede ṣu virmezler ādem **olur** ki anı ṣudan bi'l-külliye menʿ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 6). [olur, -ur]*
- şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi **olur** ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 3). [olur, -ur]*
- şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması **olur** ki aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 4). [olur, -ur]*
- kim ekṣer-i nevʿ insāna mülāzımdur az kişiler **olur** ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 11). [olur, -ur]*
- kim ekṣer-i nevʿ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler **olur** ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 12). [olur, -ur]*
- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki ṭabīʿatında saḫāvet **olmaya** mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 12). [olmaya, -ma, -(y)a]*
- degüldür ki anuñ nefsinde denā'et **olmaya** denīü'n-nefs olan ḫvār ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 13). [olmaya, -ma, -(y)a]*
- ġayrini fārik olur ʿaḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez şerʿde niçe yirler **olur** ki ʿaḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 10). [olur, -ur]*
- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt **olur** ol ṭarīḳde daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [olur, -ur]*

- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīḳde daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı **olur** anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 16). [olur, -ur]*
- gerek ve her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi **olur** ki ol dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde şöyle degüldür ki cemī' müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 17). [olur, -ur]*
- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb **olur** ikisi daḫı ehli ḳatında şavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki leme'ān ider turmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [olur, -ur]*
- iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe a'māl **ola** ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā şāyed bir niçe ma'āṣī daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 17). [ola, -a]*
- ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet **olmaz** dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 2). [olmaz, -maz]*
- arasında bir ḫor olur ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫorlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫorlığı bulunur ḫidmetkar **olur** ki anuñ taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [olur, -ur]*
- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a'lā-yı 'illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve ẕünūb **ola** cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 12). [ola, -a]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri **olur** ki Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 7). [olur, -ur]*
- ʿibādet ḳonılur kimisine böyle müyesser olur kimisine eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb'i-y-ile bir ṭarīḳi **olur** ki andan çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 10). [olur, -ur]*
- sebebdendür ki dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a rāh **olur** Fi'l-cümle çün bildün ki İbrāhīm'üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi ki Eyyūb'uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 11). [olur, -ur]*
- ki bir kişinüñ yüki yinilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı **olur** ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 2). [olur, -ur]*
- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr **ola** hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 8). [ola, -a]*
- maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti **olur** egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 15). [olur, -ur]*
- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular **olur** ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 1). [olur, -ur]*
- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī **olur** ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 2). [olur, -ur]*

- niçe ʿārif **olur** ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 3). [olur, -ur]*
- yirden daḫı gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿası **olur** ki hiç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 6). [olur, -ur]*
- niçeler **olur** ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 7). [olur, -ur]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı **olur** ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [olur, -ur]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı **olur** ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 8). [olur, -ur]*
- **olmaya** hīç bir ʿamelinden s̱evāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse ẕerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola her ʿamelinde anı gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 15). [olmaya, -ma, -(y)a]*
- daḫı başḳa bir dili **olur** anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 13). [olur, -ur]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili **olur** ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 13). [olur, -ur]*
- vuṣlatı ol yoldan bulur **ola** şāyed anuñ mizācında bir ḥālet **ola** ki yemek yemekle tāʿate istiṭāʿat bula Şol yemekden ṣaḳınılur ki kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 15). [ola, -a]*
- temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde tamām leẕẕet **olmaz** ṣanur egerçi dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet vardur diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 2). [olmaz, -maz]*
- ḫayr olup bir zāhid īmānsız gider kār-ı Ḫudā'da aṣlā çün ü çera **olmaz** ve kārgāh-ı ḳażada bu neden oldı ve bu neden olur dinilmez Fi'l-cümle her kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 15). [olmaz, -maz]*
- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar **olur** ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [olur, -ur]*

ol ʿālem: *O alem. II Ahiret.*
- cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve anda cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin **ol ʿālem** bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 12). [ol ʿālem,]*

ol ʿālemde: *O alem. II Ahiret.*
- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ ṣuveri **ol ʿālemde** eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 1). [ol ʿālemde, -de]*

• vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ ṣuveri ol ʿālemde eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek **ol ʿālemde** bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 2). [ol ʿālemde, -de]*
• niçe maḥbūb-ı enām itdi-y-ise **ol ʿālemde** daḫı maḥbūb-ı muṭlaḳ ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 17). [ol ʿālemde, -de]*
• ʿālemdeki zaḥmetleri ʿivażı **ol ʿālemde** rāḥatlar müyesser idüp dār-ı cennetde maḳāmını müheyyā vü muḳarrer ve derecāt-ı ʿilliyīn içinde derecesini muʿallā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 5). [ol ʿālemde, -de]*
• ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh ve **ol ʿālemde** ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 18). [ol ʿālemde, -de]*

ol ʿālemde: *O alem. II Mana alemi.*
• naḳīż ṣanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur **ol ʿālemde** kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 3). [ol ʿālemde, -de]*

ol ʿālem-ile: *O alem. II Mana alemi.*
• olmaz ve **ol ʿālem-ile** me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 11). [ol ʿālem-ile, -ile]*

ol 'ālemüñ: *O alem. II Ahiret.*
• iftikārda gerek 'ālem-i ṣūretden 'ālem-i bāṭına i'tibār gerek bu 'ālemi ol 'ālemüñ misāli bilmek gerek her neyi ki anda fikr ider hemīn bunda görmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 14). [ol 'ālemüñ, -üñ]*

ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun gelür: *"O, bana bir karış yaklaşırsa ben ona bir arşın yaklaşırım." Hadis-i kudsi.*
• gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını bağışlar ol ki ekremü'l-ekremīndir nice fikr idersin yā n'eyler Hem günāhını bağışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 5). [ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun gelür,]*

ol arada: *O esnada, bu süre zarfı içinde.*
• niçe şeyḫler olur ki **ol arada** aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ başīretde kāmil dirilür amma başri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 15). [ol arada,]*

ol cihān: *O dünya. || Ahiret.*
• tebāreke ve taʿālā aña dünyā devleti yirine āḫırat şāhlıġı ve bu cihān ʿizzeti yirine **ol cihān** pādişāhlıġı müyesser idüp dünyādaki sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 4). [ol cihān,]*
• ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululıġı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla **ol cihān** salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 16). [ol cihān,]*

ol cihāna: *O dünya. || Ahiret.*

- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan şordı Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi **Ol cihāna** Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 18). [ol cihāna, -a]*

ol cihānda: *O dünya. || Ahiret.*

- kendü efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda ve **ol cihānda** ʿizzet anuñ ve eger idemezse bārī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 16). [ol cihānda, -da]*
- ve **ol cihānda** bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manşibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 17). [ol cihānda, -da]*

ol cihāndan: *O dünya. || Ahiret.*

- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan şordı Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 18). [ol cihāndan, -dan]*

ol cihānuñ: *O dünya. || Ahiret.*

- didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin yiyüp **ol cihānuñ** ḳullıġın iderem Ve naḳl olınur ki şordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 1). [ol cihānuñ, -uñ]*

ol cihetden: *O sebepten, ondan ötürü.*

- dervīşlik yolında olur **ol cihetden** göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini şāfī bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 7). [ol cihetden, -den]*
- mesāvīsi olmaz ve hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti neye ise **ol cihetden** anda leẕẕeti olur ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 18). [ol cihetden,]*

ol dārda: *O yer. II Ahiret.*

- āḫıratda ṭoḳlıḳlar ve bu dārdaki riyāżātları ʿivażı **ol dārda** ḳonuḳlıḳlar müyesser ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 9). [ol dārda, -da]*
- muḳābelesinde āḫıratda birine biñ meṣūbāt ve bu dārda çekdügi belālar ʿivażı **ol dārda** bī-ḥad ḥasenāt müyesser idüp ḥurūf u naẓm-ı ḳıraʾatınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 12). [ol dārda, -da]*
- aʿmāl-i ḥasenesine münāsib cennetde derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad müyesser idüp bu dārda ḫalḳdan vaḥşeti muḳābelesinde **ol dārda** ervāḥ-ı müṭahhare ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 18). [ol dārda, -da]*
- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ **ol dārda** ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 8). [ol dārda, -da]*
- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki **ol dārda** daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 14). [ol dārda, -da]*

- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki **ol dārda** cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 16). [ol dārda, -da]*
- āḫıratda mertebesi dünyāda kendünüñ elindedür **ol dārdaki** ḥużūrı bu dārdaki taʿabbudındadur her bir leẕẕetden bunda geçdükçe anda bir derecesini arturur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 1). [ol dārdaki, -da, -ki]*
- ve bundaki riyāżetleri ʿivāżı cennetde ḥużūrla istirāḥatler müyesser idüp bu dārda niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise **ol dārda** daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ ve bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 16). [ol dārda, -da]*

ol dem: *O zaman.*
- namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa **ol dem** ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḥayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 2). [ol dem,]*
- gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı **ol dem** ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 18). [ol dem,]*
- ekile rūḥ **ol dem** ḥużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫumārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 3). [ol dem,]*

ol demde: *O anda.*
- Yaḳamaz oldı ol ḥāletde āteş āteşliginden gitdi ve **ol demde** iḥrāḳını bi'l-külliye yabana atdı veyāḫūd budur kim egerçi āteş āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 1). [ol demde, -de]*

ol dünyā: *O dünya. II Ahiret.*
- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes **ol dünyā** içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 8). [ol dünyā,]*

ol gün: *O gün.*
- ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe **ol gün** ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 9). [ol gün,]*
- yanında ola ve şimdiden ṣoñra ekl ü şürbüm anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳi' hem didüginleyin oldı **ol gün** şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āsārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 6). [ol gün,]*
- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez **Ol gün** ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 14). [ol gün,]*
- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa dürişür Bir fāsıḳ seni evine daʿvet itse **ol gün** evüñde ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ sözine iʿtimād idüp ol gice sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 11). [ol gün,]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye **ol gün** aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 14). [ol gün,]*

• gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ekl ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 15). [ol gün,]*

ol günde: *O gün.*

• gün meşūm olur eger **ol günde** ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ekl ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 15). [ol günde, -de]*

ol idi: *O idi.*

• çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm **ol idi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 4). [ol idi,]*

ol idi: *Şöyle idi, şu şekilde idi.*

• getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd gicesi daḫı mı şirk getürmedüñ dinildi Süd gicesi **ol idi** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 12). [ol idi,]*

ol ʿilm: *O ilim. II Halktan gizlenilmesi gereken ilim.*

• her aḥaddan **ol** ʿ**ilm** maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 13). [ol ʿilm,]*

ol ḳadar: *O kadar, o ölçüde.*

• dünyāsı bol olursa ʿilmi **ol ḳadar** artuġ olmaz Hüner ehli az olur ki bay olur ve aġniyānuñ hünerleri ḳolay olur Çün dünyāya ʿālem-i kevn ü fesād ad olur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 15). [ol ḳadar,]*

• muḳaddemātuñ birisini añlamazlar bunuñla anlaruñ faẓlına noḳṣān gelmez ol ḳadar maʿrifetle ol kişi bunlardan aʿlā olmaz ol bir bilürse bunlar biñ **ol ḳadar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 10). [ol ḳadar,]*

• göre Her ne mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi ziyade olur ve
her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse **ol ḳadar** anda lezzāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 18). [ol ḳadar,]*

• ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vārisi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 5). [ol ḳadar,]*

• nefsine bir ḥarām ile lezzāt vire vācibdür ki gine **ol ḳadar** aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 9). [ol ḳadar,]*

• anda **ol ḳadar** cenneti görür eger āḫıratda ḫālüñ bilmek isterseñ dünyāda nefsüñi arayup görmek gereksin Allāh içün nefs murādından her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 9). [ol ḳadar,]*

• ḳabūl ḳılmaz ola veyā bu ḫālde olana kendü luṭfı-y-ıla ʿināyetler itmez ola ḳul bir eyülük iderse Ḥaḳ biñ **ol ḳadar** ḳılur ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 4). [ol ḳadar,]*

ol ḳadar: *O kadar. II Çok fazla.*

- maʿrifeti **ol ḳadar** degüldür ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde fanāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 13). [ol ḳadar,]*
- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini şāfī bulamazdı ola ve şāyed **ol ḳadar** kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 8). [ol ḳadar,]*
- nehy-i münker ḳılmayasın Rivayet olınur ki eydürdi Bir kişi seyyi'atına şol ḳadar naẕar itmemek gerek ki ye's vire ve ḥasenātına daḫı **ol ḳadar** iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 10). [ol ḳadar,]*

ol ḳadar: *O denli, pek çok.*

- ʿazīz daḫı biraz zaḥmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden **ol ḳadar** zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 11). [ol ḳadar,]*

ol ḳadar: *O kadar, az, azıcık.*

- mücerred ḫāṭırumuza gelse ammā işlemege ʿazīmet itmesevüz bize ẕenb olmaz maʿa hāẕā ki eger **ol ḳadar** nesne ehlu'llāhdan birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 18). [ol ḳadar,]*

ol kişi: *O kişi.*

- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür **ol kişi** kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 1). [ol kişi,]*
- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol **Ol kişi** eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [ol kişi,]*
- eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh'uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur **ol kişi** ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 14). [ol kişi,]*
- baḳa **Ol kişi** daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 11). [ol kişi,]*
- yanmalu ola **ol kişi** ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 5). [ol kişi,]*
- issi ḫāṭırı-y-içün eyü ev diyü begenür çün **ol kişi** mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki yüzine urup begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 3). [ol kişi,]*
- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāşı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur **ol kişi** ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 4). [ol kişi,]*
- ve kümmel-i müteḳaddimīn ü müte'aḫḫırīn bunda ittifāḳ itmişlerdür kim **ol kişi** ki ẓāhiri bāṭına tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn-i taḳrīrle beyān itmiş ola ve şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 1). [ol kişi,]*

- üşmiş olur Ve eydürdi Şol kişi ki ḫalḳuñ ‘işarātına muṭṭali‘ olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup sa‘y ider bilmek ister **ol kişi** bu fi‘lde Ḥaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 18). [ol kişi,]*
- ma‘rifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru ‘ömr uzatmaġla olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh’ı bilür aña cehl olmaz **ol kişi** ebedī belā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 4). [ol kişi,]*
- bulmaz bir altunı eridip ṣızdırmayınca mümkin degül arınmaz Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki Rabb’i-y-ile edebini gözetmez **ol kişi** ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 14). [ol kişi,]*
- Allāh’a ʿibādet itmez ke-enna görür gibi ve bir kişi ki aña ḳullıḳ eylemez ke-enna ḥużūrında ṭurur gibi **ol kişi** ʿābid olmaz ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 16). [ol kişi,]*
- Allāh’a ʿibādet itmez ke-enne görür gibi ve bir kişi ki aña ḳullıḳ eylemez ke-enne ḥużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur ve **ol kişi** ʿālim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 16). [ol kişi,]*
- ma‘rūf ve nehy-i münker ḳılur ve kendü ol me’mūra mümteşil ve menhīden müctenib olur **ol kişi** muttaṣıl olur ‘arṣa ve Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 14). [ol kişi,]*
- cennet fevt olur **ol kişi** taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ıṣlāḥ itmeyüp żāyi‘ ḳılur bir nefes daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki ‘ibāret nefes ola *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 15). [ol kişi,]*
- ḳuşūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle ma‘rifet da‘vāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda **ol kişi** kemāle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 2). [ol kişi,]*
- ḳulūb da‘vāsını ḳılur **ol kişi** ṭarīḳatde ebter ve da‘vāsında dūr olur başīret-i ḳulūb ‘ālemde degme kişiye muḳadder olmaz ve vicdān-ı ma‘ārif *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 17). [ol kişi,]*
- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭab‘ı ūz olur zīrā **ol kişi** ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki ‘aḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 8). [ol kişi,]*
- vardur anları riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim **ol kişi** mütenebbih olur ol şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 10). [ol kişi,]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n’eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve **ol kişi** ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 14). [ol kişi,]*
- Ḥaḳ’dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlığı kişiyi Rabb’inden baʿīd ider pes böyle iken eger **ol kişi** ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabb’inden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 18). [ol kişi,]*
- Ḥaḳ’dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlığı kişiyi Rabb’inden baʿīd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki **ol kişi** Rabb’inden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 18). [ol kişi,]*

ol kişinüñ: *O kişi.*

- ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine ‘izzet ḳoya **ol kişinüñ** tevāżu‘dan naṣībi olmaz maḥrūm olur hemīn mütekebbirler defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 17). [ol kişinüñ, -nüñ]*

• itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ **ol kişinüñ** ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 18). [ol kişinüñ, -nüñ]*

ol kişiye: *O kişi.*

• İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ gelsün beni yusun didi **Ol kişiye** ḫaber eylediler geldi Düyūnī teẕkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 10). [ol kişiye, -y, -e]*

• tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh'la muʿāmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda **ol kişiye** anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve şol kişiye ki ʿışyānı ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 14). [ol kişiye, -y, -e]*

ol mıḳdār: *O kadar.*

• göre Her ne mıḳdār ki bunda murādından geçerse **ol mıḳdār** anda derecesi ziyade olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda leẕẕāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 17). [ol mıḳdār,]*

• ḫayāle gelmiş degüldür bu ḳadar müşterek ki anuñ içinden tevātür bulur maʿlūmdur ki **ol mıḳdār** daḫı ne ḳadar olur Rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 14). [ol mıḳdār,]*

ol mıkdār: *O kadar; az, azıcık.*

• ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol aña cāyiz olmaz egerçi **ol mıḳdār** ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh sayılmaz Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 15). [ol mıḳdār,]*

ol miḳdārdan: *O ölçü.*

• olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim anlar **ol miḳdārdan** daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 4). [ol miḳdārdan, -dan]*

ol olur: *Odur, şudur.*

• ṭurur ehli bilür ki ol fanādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı **ol olur** ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 12). [ol olur, -ur]*

• olur İmdi rūḥāniyyet-i Kaʿbe ki ḥaḳīḳat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 13). [ol olur, -(u)r]*

• ṣaḫṣdan nefʿe işāret olur bir ṣaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli **ol olur** ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 10). [ol olur, -ur]*

• bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemīʿ ṣaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Yaʿnī bir kişide īmān-ı kāmilüñ ʿalāmeti **ol olur** ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 14). [ol olur,]*

ol sāʿatda: *O esnada.*

- ve ḳażiyye nice idügin taḳrīr itdiler Ol daḫı hemān mütażarriʿ oldı Ḥażret'e müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete **Ol sāʿatda** bir ʿaẓīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 14). [ol sāʿatda, -da]*

ol saña senden yakındur: *"Allah sana senden yakındır." II Allah'ın kuluna yakın oluşu, şüphesiz onun her türlü ihtiyaçlarını bizzat görmesi, hücrelerindeki her türlü icraatı kudret ve ilmiyle yapması, insana kendi nefsinden daha merhametli olması gibi manalar taşır.*

- degüldür aña zamān olmaz **ol saña senden yaḳındur** ammā sen bilmezsin ol her gördügünde vardur ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 5). [ol saña senden yaḳındur, -den-dur]*

ol vaḳt: *O vakit, işte o zaman.*

- ġayrda tevbe **ol vaḳt** olur ki anı ḳażā ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 7). [ol vaḳt,]*
- nefsine bir ḥarām ile leẕẕāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe **ol vaḳt** yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 10). [ol vaḳt,]*
- maʿdūm maʿdūm olursa ebedī mümkin **ol vaḳt** peydā olur ki vücūd merāyā-yı ʿademden görine her mirʿātdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 3). [ol vaḳt,]*

ol vaḳt: *O vakit, o zaman.*

- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẓīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem **ol vaḳt** Kaʿbe'yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 6). [ol vaḳt,]*
- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi **ol vaḳt** Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem-i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 7). [ol vaḳt,]*
- olur kim muẓṭarr olıncaya dek ṭurur ve tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde **ol vaḳt** dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āṣım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 14). [ol vaḳt,]*
- derūnuñ pür nūr idesin **ol vaḳt** ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 11). [ol vaḳt,]*
- derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve **ol vaḳt** ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 11). [ol vaḳt,]*
- tevḥīd **ol vaḳt** tamām olur ki teklīfi gözede ve aḥkām-ı şerīʿati *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 19). [ol vaḳt,]*
- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde **ol vaḳt** Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 11). [ol vaḳt,]*

- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var idi ve dāyimā dirdi ki Allāh'un ḳullarına luṭfı **ol vaḳt** yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuşşāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 18). [ol vaḳt,]*
- ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿibādetine şahādet ider āḫıratda aña yardım idüp ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem **ol vaḳt** ki vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 16). [ol vaḳt,]*
- işe Ya'nī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamele-i 'arşa muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı 'ālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı **ol vaḳt** lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 16). [ol vaḳt,]*
- gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı **ol vaḳt** ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [ol vaḳt,]*
- olur ki yoḳlıḳ çeşme-sārından ṣu verile ḥayāt şeceresi ol zamān müsmir olur ki ravża-ı fenāda dikile ve vücūd ekinleri **ol vaḳt** ḥāṣıl virür ki mezraʿa-yı ʿademde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 2). [ol vaḳt,]*
- ekile rūḥ ol dem ḥużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫumārdan **ol vaḳt** ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 4). [ol vaḳt,]*
- ġayrda tevbe **ol vaḳt** olur ki anı ḳaża ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 7). [ol vaḳt,]*
- nefsine bir ḥarām ile leẕẕāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe **ol vaḳt** yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 10). [ol vaḳt,]*
- ma'dūm ma'dūm olursa ebedī mümkin **ol vaḳt** peydā olur ki vücūd merāyā-yı 'ademden görine her mir'ātdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 3). [ol vaḳt,]*
- senüñ emmāre-y-iken seni helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol saña rām olup muṭmainnüñ olur **ol vaḳt** bilesin ki dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 18). [ol vaḳt,]*
- dünyāya bir daḫı gelür **ol vaḳt** tamām kemālini bulur andan ṣoñra ol daḫı ölür sāyir nāsdan birisi gibi olur Fi'l-cümle Ḥażret-i ʿİsā sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 9). [ol vaḳt,]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür ki **ol vaḳt** żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 9). [ol vaḳt,]*

ol vaḳt ki: *Ne zaman ki.*

- maḥabbetleri sebebi-y-ile mertebelere yitişdiler ancaları meşhūr-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı Rivāyet olınur ki **ol vaḳt ki** Ẕū'n-Nūn vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 8). [ol vaḳt ki,]*

ol vaḳta: *O vakit, o zaman.*

- Eyitdi Belī Eyitdi Vaḳtından öñdin mi yoḫsa ṣoñra mı İmām Aḥmed cevābdan ʿāciz ḳaldı fikr eyledi ki eger vaḳtından öñdin dirse **Ol vaḳta** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 18). [ol vaḳta, -a]*

• aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra mutta‘iẓ ola **ol vaḳta** degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẓ ola egerçi her ne ḳadar ba‘īd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 13). [ol vaḳta, -a]*

ol vaḳtda: *O vakit, o zaman.*
• ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 3). [ol vaḳtda, -da]*
• baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki recāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 12). [ol vaḳtda, -da]*
• nefse te’eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp ṣoñra tevbe itmekden ne olur **ol vaḳtda** itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ şol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 12). [ol vaḳtda, -da]*
• olıcaḳ zarūreti şimdi fikr ḳılmaz **ol vaḳtda** temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 9). [ol vaḳtda, -da]*
• ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki yaḥtemil ki ol ḳısm-ı sālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire **ol vaḳtda** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 6). [ol vaḳtda, -da]*

ol yire: *O yere, oraya.*
• olmasında beden-iledür ve Kaʿbe’nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek **ol yire** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 14). [ol yire, -e]*

ol yüzden: *Onun için, o sebeple.*
• nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faẓl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve **ol yüzden** ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 12). [ol yüzden,]*

ol zamān: *O vakit, o zaman.*
olur ki yoḳlıḳ çeşme-sārından şu verile ḥayāt şeceresi **ol zamān** müşmir olur ki ravża-ı fenāda dikile ve vücūd ekinleri ol vaḳt ḥāṣıl virür ki mezraʿa-yı ʿademde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 1). [ol zamān,]*

ol zamānda: *O vakit, o zaman.*
• aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki **ol zamānda** kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiç bir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 9). [ol zamānda, -da]*

ola: *Bile.*
• dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini şāfī bulamazdı **ola** ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 8). [ola,]*

• kendü isterdi āyinesini mücellā göremezdi **ola** İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde olur her ne mertebeye yitişürse andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 9). [ola,]*

ola: *Olsun.*

• özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet **ola** ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 1). [ola,]*

• özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta **ola** bu ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 2). [ola,]*

ola: *Belki.*

• Besṭām'da idi **ola** ve şāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 13). [ola,]*

• Besṭām'da idi ola ve şāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi **ola** biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 13). [ola,]*

• ʿālem-i miṣālde ṣuret buldı **ola** pes ṣuver-i miṣāliyye ile ṣarīḥ ṣarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol ṣarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 11). [ola,]*

• ʿālem-i miṣālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṣāliyye ile ṣarīḥ ṣarāb içdi **ola** Baʿīd degüldür ki ol ṣarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 11). [ola,]*

ola: *Acaba.*

• geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm **ola** ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 6). [ola,]*

• geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi **ola** ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 6). [ola,]*

• ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ teʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi **ola** ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [ola,]*

• mübāşereti neden idi **ola** Anuñ cevābı budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiği ḳadar mübāşereti sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [ola,]*

• mübāşereti neden idi ola Anuñ cevābı budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ **ola** elinden geldiği ḳadar mübāşereti sünnetdür Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 7). [ola,]*

ola ki: *Olur ki.*

• şeyḫ **ola ki** şeyḫlıḳ maṣlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 13). [ola ki,]*

ola ki: *Olur da, belki.*

- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum **ola ki** hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 9). [ola ki,]*

ola ki: *Ola ki, belki.*

- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür **ola ki** biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 2). [ola ki,]*
- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile **ola ki** ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 2). [ola ki,]*
- bulınmaduḳ eger şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve şāyed içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi ol-idi **ola ki** bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 4). [ola ki,]*

ola ki: *Belki.*

- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ bulurlar **ola ki** biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 3). [ola ki,]*

olan: *...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".*

- eyle eylemek gerek ki bu ḳażiyye ki Süfyān-ı Sevrī'den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet ki andan mervī olur anuñ meşrebinde **olan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 6). [olan,]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i keşretde bir şu'le olur vaḥdet daḫı odur keşret daḫı ol Kimdür **olan** arada 'illet ü ma'lūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [olan,]*
- seçemez dirler ki keẕūb **olanuñ** vākı'ası daḫı yalan olur ṣıdḳı 'ādet idinenüñ menāmında gördigi 'iyān olur tecribe ile bulınmışdur ki menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 9). [olanuñ, -uñ]*
- ḳabūl ḳılmaz ola veyā bu ḥālde **olana** kendü luṭfı-y-ıla ʿināyetler itmez ola ḳul bir eyülük iderse Ḥaḳ biñ ol ḳadar ḳılur ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 3). [olana, -a]*
- mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi **olan** kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 11). [olan,]*

olan: *Bulunan (kimse).*

- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola ve ol ʿaṣrda yir yüzinde **olanlardan** ekmel ola zīrā cāyizdür ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 18). [olanlardan, -lar, -dan]*
- begenmemiş olur pes ol maḳāmda **olan** kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 13). [olan,]*

- ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda **olan** kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 12). [olan,]*
- vebāʿiyyede **olan** elbette maṭʿūn ola belki iḫtirāz şarṭdur vehm sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan ṣaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 17). [olan,]*
- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı **olan** kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 8). [olan,]*

olan: *...olan (şey) "sıfat fiil".*
- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh **olan** vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā ṣol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliġinden bir işdür ider ammā ṣol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 15). [olan,]*
- kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṣdür ḳadīm **olan** kelām-ı nefsidür pes İmām Aḥmed aña ḥādiṣ degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [olan,]*
- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol ṣu ider aña giren ṣudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı **olan** bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 10). [olan,]*
- kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde aña **olan** olmadı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 6). [olan,]*
- daḫı işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb **olan** üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 2). [olan,]*

olan: *Bulunan, mevcut olan.*
- varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede **olan** ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 17). [olan,]*
- olur ve anda deñizler olur ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger anda **olanları** söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 18). [olanları, -lar, -ı]*
- irādet getüre ırak ṭarīḳde **olan** āsān yolları ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 3). [olan,]*
- söyündüre ve bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm cehennem ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur ve anda **olan** ṣuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 18). [olan,]*
- olmaz anda **olan** iḫtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḫtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 1). [olan,]*
- olmaz anda olan iḫtiyāt ile bunda **olan** berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḫtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 1). [olan,]*

- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur te'ehhülde **olan** feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 12). [olan,]*
- yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında **olan** ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen 'ulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 18). [olan,]*
- kelāmu'llāhda **olan** müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī içinde müşābihāt olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 5). [olan,]*
- kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz vaḳt olur ki bir kişiye müteşābihe **olan** bir kişiye olmaz belī içinde müşābihāt olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 6). [olan,]*
- dünyādur nā-gāh bir gün öle borcını ödemedin borclu ḳala ammā bu bir ḥāletdür ki iḫtilāf-ı meşārib ile muḫtelif olur birinde **olan** birinde olana muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 2). [olan,]*
- dünyādur nā-gāh bir gün öle borcını ödemedin borclu ḳala ammā bu bir ḥāletdür ki iḫtilāf-ı meşārib ile muḫtelif olur birinde olan birinde **olana** muḫālif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 2). [olana, -a]*
- ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde **olan** anlara nisbet hīç ṣayılur eger ṣöyle ki bunuñ ḫāricde miṣāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 7). [olan,]*
- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında **olan** işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün teksīr itdi anuñ emvālini ve ġına üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 11). [olan,]*

olan: *Meydana gelen, gerçekleşen.*
- her biri zilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda **olanı** daḫı vācib midür ki ṣāḥibi bile Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 8). [olanı, -ı]*
- içinden arayup göre ṣol günāh ki anuñ ṣenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muṣırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla **olan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 18). [olan,]*

olan: *Bulunan (kimse, kişi).*
- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola ve ol ʿaṣrda yir yüzinde **olanlardan** ekmel ola zīrā cāyizdür ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 18). [olanlardan, -lar, -dan]*

olçumluḳ itmek: *Bilgiçlik taslamak.*
- vech-ile baġlamışdur bunda **olçumluḳ itmek** olmaz mürşīdsüz yola girmek yaḳışmaz Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ gerek andan tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 1). [olçumluḳ itmek,]*
- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün kendüyi ışmarlamaz kendü maʿīşetine **olçumlıḳ idüp** kendü çalışur ṭurmaz Ṣol ki kendüye lāzım olan ḫidmetdür anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 10). [olçumlıḳ idüp, -üp]*

• ġayrini fāriḳ olur ʻaḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz **olçumlıḳ eyleyüp** olur olmaz yirde taṣarruf itmez şerʻde niçe yirler olur ki ʻaḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 10). [olçumlıḳ eyleyüp, -y, -üp]*

olduġumca: *Bulunduğum müddetçe.*

• ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler ben eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda **olduġumca** Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 10). [olduġumca,]*

oldukça: *Olduğu sürece.*

• ḳudretümüz **olduḳça** ferāyiże ve sünnete iṭāʿat idevüz cehd eyleyevüz ki ṭarīḳa-i nebeviyyeye mutābaʿat idevüz Süfyān-ı Sevrī'den rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 9). [olduḳça,]*

oldur: *Odur.*

• ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup faẓlına muʿtekid olur ṣūfī **oldur** ki her kişiyi kendünden aʿlā görür ve bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 1). [oldur,]*

• itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil **oldur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 14). [oldur,]*

• dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil **oldur** ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 16). [oldur,]*

• Ben ṭavarı gütmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan **oldur** kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 2). [oldur,]*

• ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden **oldur** kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 10). [oldur,]*

• yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi **oldur** ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 18). [oldur,]*

• **oldur** ki Ẕū'n-Nūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 19). [oldur,]*

• elinden alup anı cennete iletüp kendü anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʾnī maḳṣūdı **oldur** kim müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 4). [oldur,]*

• çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül ṣanmaḳ ḫiẕlandur Tevekkül **oldur** kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 16). [oldur,]*

• çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül ṣanmaḳ ḫiẕlāndur Tevekkül **oldur** kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 16). [oldur,]*

• eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid **oldur** ki göñlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve göñlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 18). [oldur,]*

- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek **oldur** ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 5). [oldur,]*
- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek **oldur** ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 7). [oldur,]*
- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet **oldur** kim benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 7). [oldur,]*
- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān **oldur** kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 10). [oldur,]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet **oldur** kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 15). [oldur,]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ **oldur** kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 16). [oldur,]*
- fikri eyler ki ḳul **oldur** kim müdām kendüye lāzım ḫiẕmeti işler ṭurur Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 7). [oldur,]*
- bardaḳ şu ṭutmış bile getürdi Ol şuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā şularından uşandum Ümīdim **oldur** kim bugün ki ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 4). [oldur,]*
- vaḫşet bir maraż u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti **oldur** kim ẕikrüñ ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 8). [oldur,]*
- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün keşretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ **oldur** ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 2). [oldur,]*
- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve halvet daḫı bir ḥaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri **oldur** ki bir kişi bir gūşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 6). [oldur,]*
- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī **oldur** ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 8). [oldur,]*
- sözün maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı **oldur** kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 15). [oldur,]*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd **oldur** ki kemālde berāber olduḳtan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 3). [oldur,]*
- Cūd **oldur** ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür ve her istiʿdāduñ hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [oldur,]*

- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż **oldur** ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür ve her istiʿdāduñ hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [oldur,]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli **oldur** ki irişür ve her istiʿdāduñ hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 14). [oldur,]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür ve her istiʿdāduñ hüneri **oldur** ki yitişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 14). [oldur,]*
- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi **oldur** ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle şanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 4). [oldur,]*
- Ḥāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan **oldur** ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 4). [oldur,]*
- müdāhenenüñ farḳı nice olur ve anlar bir birinden ne vechle temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā **oldur** kim umūr-ı dünyeviyyeyi beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 6). [oldur,]*
- ḫātır ḳaṣd eyleyüp muḥābā-y-ile işleyesin Müdāhene **oldur** kim dīn emrinde sākit olup maḥallinde naṣīḥat eyleyesin riʿāyet-i ḫātır idüp emr-i maʿrūf ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 7). [oldur,]*
- idüp aladur ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına () ʿĀḳıl **oldur** kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve dünyā yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 6). [oldur,]*
- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ ma'nāsı yā işāretdür 'uṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād **oldur** ki Allāh'ı bilür ammā 'ibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 6). [oldur,]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli terk olur nite ki ekṣer-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı **oldur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 8). [oldur,]*
- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb şayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli **oldur** ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 10). [oldur,]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā vü ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım **oldur** ki bu ʿaṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 4). [oldur,]*
- pes er- Raḥmān 'alā arşīn istivā hükmi-y-ile 'arşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle maḳṣūd **oldur** kim 'ālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi 'ālimüñ yiri 'arş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 17). [oldur,]*
- ẕātda fenā bulduḳdan ṣoñra gele yoḫsa şol fenā-yı ṣıfat ki anda fenā-yı ẕāt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt **oldur** ki fenādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 16). [oldur,]*
- gelüp ṭura ve dirlik **oldur** ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [oldur,]*

- **oldur** ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur ki aña ecel pençesi irmeye şol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 5). [oldur,]*
- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā **oldur** ki aña ecel pençesi irmeye şol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 5). [oldur,]*
- olur Ādem **oldur** ki Allāh'a tevekküli ġalib olur andan ümīdi kesmez ol her ne ḳadar deyn iderse mümkin degüldür deyinle olmaz ḥuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 3). [oldur,]*
- ferdāniyyetdür Yaʿnī esbābı aradan gidermek gerek cemīʿ ḫayr u şer ne ise andan bilmek gerek bunuñ ʿalāmeti **oldur** ki hīç kimseyi medḥ ü ẕemm idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 18). [oldur,]*
- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet **oldur** kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 2). [oldur,]*
- żāyi' ṣayılmaz ammā şol s̱emerāt-ı ḳulūb ki 'āriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden ma'lūm **oldur** kim her kim ki menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 16). [oldur,]*

Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur ve aña mütāba'at idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ **oldur** kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 2). [oldur,]*

- bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 14). [oldur,]*
- ṭut naẓarı ve eger düşmān ararsañ andan ayırma baṣri eger sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ ve düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ **oldur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 16). [oldur,]*
- inanınca 'āḳıl **oldur** kim dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur ki ol nicedür cehd eyler ki yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn ki nefsini bilür Rabb' ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 3). [oldur,]*
- ol degüldür ki 'ürf de ḳanā'at ṣayılur rıżā mertebesi **oldur** ki anda ne iḫtiyār ve ne i'tirāż olur ḳanā'at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından i'rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 1). [oldur,]*
- ol degüldür ki 'ürf de ḳanā'at ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne i'tirāż olur ḳanā'at mertebesi **oldur** ki anda Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından i'rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 2). [oldur,]*
- belki taḫḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿışyāndur tevbenüñ kemāli **oldur** ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 16). [oldur,]*
- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz **oldur** ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı baṣīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 3). [oldur,]*
- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet **oldur** ki ʿayn-ı baṣīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 4). [oldur,]*

- inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşahede kılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler pes bize lāzım olan **oldur** kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [oldur,]*

olıbil: *Olma, gerçekleşme ihtimali veya imkânı bulunmak.*
- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri **olıbilür** Ve hem şol kişinüñ ki ṭabīʿatında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 12). [olıbilür, -ür]*

olıcaḳ: *Olduğu zaman, olunca.*
- **olıcaḳ** ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 1). [olıcaḳ,]*
- maḳāmda **olıcaḳ** yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ aṭıbbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 3). [olıcaḳ,]*
- daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz **olıcaḳ** inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 4). [olıcaḳ,]*
- dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti **olıcaḳ** irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 18). [olıcaḳ,]*
- gücenmesi nefsi rıżāsı-içün olmaz Ādem girçek dervīş **olıcaḳ** bu aralardan geçer kişi Allāh-ile **olıcaḳ** bu iʿtibārātı yabana atar Ādem oġlın bu mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 16). [olıcaḳ,]*
- nifāḳ olur mü'mine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maṣlaḥat içün **olıcaḳ** şer'an nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 15). [olıcaḳ,]*
- Allāh'la **olıcaḳ** cemīʿ ʿālem aña yeksān olur Bir kişi ki işini aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 7). [olıcaḳ,]*
- **olıcaḳ** zarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 9). [olıcaḳ,]*
- miknet virür ḳulların ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd aña ḳullıḳ **olıcaḳ** ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 10). [olıcaḳ,]*

ol-idi: *O idi.*
- bulınmaduḳ eger şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve şāyed içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi **ol-idi** ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 4). [ol-idi,]*

olın: *Olunmak, edilmek, yapılmak.*
- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a ilṭifāt itmezdi ve anuñla bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi fażlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḥrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 1). [olınur, -ur]*

• īmāna īmān mı dinilür ve bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı **olınur** meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 11). [olınur, -ur]*

olma-: *Bulunmamak, mevcut olmamak.*

• özge maṭlūbları **olmaya** naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 1). [olmaya, -(y)a]*

olmaġın: *Olduğu için.*

• müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām sizüñ **olmaġın** taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar ki cehd itdüm bir pāra yiyem mümkin olmadı ki bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 15). [olmaġın,]*

olmaḳ: *Bulunmak.*

• olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı **olmaḳdur** ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde tażarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 11). [olmaḳdur, -dur]*

• olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde tażarruʿ u zārı **olmaḳdur** cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 12). [olmaḳdur, -dur]*

• ışmarlamaḳdadır ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla **olmaḳdadur** eger bir ḥālet ki sen derūnuñda bulasın çāra yoḳdur ki bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 9). [olmaḳdadur, -da, -dur]*

• ṭāʿat niyeti ṭoġru ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla **olmaḳdur** hemīn ki bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿişyān olur ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 13). [olmaḳdur, -dur]*

olmaḳ gerek: *Olmalı.*

• idüp mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri **olmaḳ gerek** her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 2). [olmaḳ gerek,]*

• ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle **olmaḳ gerek** her vaḳtını ʻömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 13). [olmaḳ gerek,]*

olmaya: *Olmazsa.*

• her ne maḳām ki irse anda ḳarar ḳılmaz andan aʿlā maḳāma müteveccih olur anda ṭurmaz eger şöyle ki bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi **olmaya** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 12). [olmaya,]*

olmayan: *Bulunmayan kimse.*

• yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi **olmayan** kişinüñ rāḥatı olmaz ʻālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʻışḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 9). [olmayan,]*

• olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli **olmayan** anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 14). [olmayan,]*

olmayan: *Bir niteliğe, vasfa sahip bulunmayan kimse.*

• bilinmez ve zühdi **olmayana** dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 5). [olmayana, -a]*

• maʿnāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ **olmayana** ḫafī olur ḥāṣılı budur kim vücūd melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 1). [olmayana, -a]*

olmayıcaḳ: *Olmayınca, olmadığı zaman.*

• ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden muʿarrādur Çün irāde-i zamān **olmayıcaḳ** taḳaddüm ü teʾeḫḫür nereden olur Ḳurān evvelinden āḫırına degin ezelde maʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 11). [olmayıcaḳ,]*

olmaz: *Mümkün olmaz.*

• **olmaz** Çoḳ olur ki bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur ki şefāʿat her yirde rāst gelmez ol dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 11). [olmaz,]*

• ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fenā bulmaya bunı bilmek **olmaz** Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 6). [olmaz,]*

• ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sāʿat bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ **olmaz** ve bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 2). [olmaz,]*

olmaz: *Doğru olmaz.*

• menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek **olmaz** ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 1). [olmaz,]*

• menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek **olmaz** her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 2). [olmaz,]*

• iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek **olmaz** ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 6). [olmaz,]*

• şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek **olmaz** ve ol maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 4). [olmaz,]*

• olmek **olmaz** Niçe kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur teʾehhülde olan feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 11). [olmaz,]*

• İmdi bu maʿnāyı istiʿcāb itmek **olmaz** ve bu ḥāleti istiġrāb itmek olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde çoḳ daḫli olur baʿżı yirlerüñ baʿżı ervāḥla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 17). [olmaz,]*

- İmdi bu maʿnāyı istiʿcāb itmek olmaz ve bu ḥāleti istiġrāb itmek **olmaz** ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde çoḳ daḫli olur baʿżı yirlerüñ baʿżı ervāḥla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 17). [olmaz,]*
- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ **olmaz** fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendi daḫı itmek olmaz 'āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 11). [olmaz,]*
- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendi daḫı itmek **olmaz** 'āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 12). [olmaz,]*
- yemek **olmaz** şeyḫ niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 19). [olmaz,]*

olmaz: . *Değildir.*
- iki cevāb olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz rūḥāniyyet **olmaz** nite kim insān mücerred nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 12). [olmaz,]*
- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd **olmaz** ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 2). [olmaz,]*
- bilmek **olmaz** suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi şerīʿatle bulmışlardur ve cümle meşāyıḫ-ı vāṣılīn dergāh-ı ʿizzete ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 3). [olmaz,]*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭururbut dāyima fuḳara ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek **olmaz** ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 4). [olmaz,]*
- sevmek **olmaz** gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda ʿömrini Ḥaḳ taʿālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 1). [olmaz,]*

olmaz: *Bulunmaz; imkansız, gerçekleşemez.*
- olur Ādem oldur ki Allāh'a tevekküli ġalib olur andan ümīdi kesmez ol her ne ḳadar deyn iderse mümkin degüldür deyinle **olmaz** ḫuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 4). [olmaz,]*

olmaz: *Bulunmaz, yoktur.*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne **olmaz** ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 12). [olmaz,]*
- nesne **olmaz** egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 13). [olmaz,]*

olmaz: *Bir şey olmaz.*
- ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını aña ḳolay ḳılur niçe nesneler ki ġayruñ helākına sebeb olur aña **olmaz** kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 6). [olmaz,]*

olmış ola: *Bulunmuş olmak.*

- belki bir yañlış ḫayal ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı **olmış ola** tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 10). [olmış ola, -a]*

olmış ola: *Gerçekleşmiş olmak.*

- andan **olmış ola** ki Bāyezīd ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un rūḥāniyyetinden çoḳ istimdād iderdi ve hemīn anı şeyḫi gibi bilüp aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 1). [olmış ola, -a]*

olsa gerek: *Olacak.*

- gerek ve bir yolı ṭutsam gerek Bilmezem ki ol ḳanḳısı **olsa gerek** ve ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler Göñlüñi ḫōş ṭut ki saña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 3). [olsa gerek,]*
- ʻaraṣātı anlar daḫı görse gerek anca mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler **olsa gerek** ki nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 8). [olsa gerek,]*
- bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli **olsa gerek** Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 2). [olsa gerek,]*
- gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden **olsa gerek** Eydürem ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 17). [olsa gerek,]*
- gerek Eydür ki Yā hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum kefen **olsa gerek** Eydür ki Yā hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 17). [olsa gerek,]*
- **olsa gerek** ve mücerred ʻilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger içinden baʻżına Allāh taʻālā ʻināyet idüp ceẕbe yitişdüre ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 9). [olsa gerek,]*

olsa gerek: *Olacak, bulunacak.*

- aclığı **olsa gerek** ki āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlığı olsa gerek ki acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 6). [olsa gerek,]*
- aclığı olsa gerek ki āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlığı **olsa gerek** ki acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 6). [olsa gerek,]*

olsa gerek: *Olacak.*

- aclığı olsa gerek ki āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlığı olsa gerek ki acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı **olsa gerek** ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 6). [olsa gerek,]*

olup durur: *Olmuştur.*

- bozar mısın didi egerçi ẓāhir budur kim bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 4). [olup durur,]*

- māyede mütaʿayyin olan ol **olup ṭurur** Baʿżı ehlu'llāhdan rivāyet olınur ki Ḫıżr peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki Şāfiʿī nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 15). [olup ṭurur, -ur]*
- evvel-i maẓharı anuñ nūrı olup durur ve cemīʿ maẓāhirüñ ẓuhūrına sebep anuñ ẓuhūri **olup durur** Ḥaḳ taʿālā anuñ rūḥınuñ mededini dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 17). [olup durur,]*
- evvel-i maẓharı anuñ nūrı **olup durur** ve cemīʿ maẓāhirüñ ẓuhūrına sebep anuñ ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā anuñ rūḥınuñ mededini dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 18). [olup durur,]*

olup ṭurur mı: *Olmuş mu?*
- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü ṣordılar ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu **olup ṭurur mı** ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 18). [olup ṭurur mı,]*

olur ki: *Olur ki, belki.*
- girdine iremezler bir kişi **olur ki** ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳāret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 17). [olur ki,]*

olur olmaz: *Yerli yersiz, rastgele, sıradan.*
- ġayrini fāriḳ olur 'aḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp **olur olmaz** yirde taṣarruf itmez şer'de niçe yirler olur ki 'aḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 10). [olur olmaz,]*

oluşdur: *Oluşmasını sağlamak, meydana getirmek, teşekkül ettirmek.*
- müstaḳīm anuñ gibide sākit olur ve ẕevk-i selīm ol aḥkāmda ṣāmit olur meger şeyṭān vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı **oluşdura** bildügin bilmedügin bir birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 12). [oluşdura, -a]*

omz: *Omuz.*
- ḳaftanını giyerdi cemīʿ sünen-i Cumʿa ne ise bir bir iderdi seccadesini **omzına** bıraġup ḳapuya çıḳardı zindāncı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 17). [omzına, -ı, -n, -a]*

oñ: *Daha iyi duruma gelmek, düzelmek.*
- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün **oña** vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki tā ki bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 3). [oña, -a]*
- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider **oñmazsa** ārzū ider ki tā ki bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 3). [oñmazsa, -maz, -sa]*
- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı **oñmaz** Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 6). [oñmaz, -maz]*
- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ **oñmaz** cehd eyle ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 10). [oñmaz, -maz]*

- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından şoñra **oñmış** daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü ʻişḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 1). [oñmış, -mış]*
- süst olur kendü fikrine mu'temed olduḳca işi **oñmaz** ve Kendü re'yine muʻtażıd olduḳca re'yinde fāyide görmez eger re'y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 3). [oñmaz, -maz]*
- yıllar olur kim ṭāʻat diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan **oñar** ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 18). [oñar, -ar]*
- günāhkār ola me'yūs olmamaḳ gerek Benüm günāhım çoḳdur ayruḳ ben **oñmazam** dimemek gerek Ādem'üñ ẕilletini fikr ide ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 10). [oñmazam, -maz, -am]*

on: *"On" sayı sıfatı.*
- sebīlen Ve Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı **on** bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 8). [on,]*
- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı **on** bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 9). [on,]*
- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı **on** itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 11). [on,]*
- içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ **on** yıllıḳ maʿāşīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 16). [on,]*
- naḳīż şanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda **on** yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 4). [on,]*

on altı yıl: *On altı sene.*
- māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālātına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp yere başamazdı **on altı yıl** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 2). [on altı yıl,]*
-

on beş: *"On beş" sayı sıfatı.*
- severem her ne maḳāmdaki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görürem dir idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī **on beş** yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 2). [on beş,]*

on sekiz biñ ʿālem: *Farklı boyutlarıyla beraber kainatın tamamı, yaratılmışların hepsi.*
- anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki şol ḳadar vusʿat bulur ki **on sekiz biñ ʿālem** gūşesinde belürmez olur anuñ daḫı içinde semāsı olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 12). [on sekiz biñ ʿālem,]*

- tecellī vü ẓuhūr ider ve bir nūrdur ki işrāḳı-y-ıla **on sekiz biñ ʿālemi** pür nūr ider her gāh ki ʿaksinüñ şevḳı ʿadem āyinesine ṭokınur her āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 3). [on sekiz biñ ʿālemi, -i]*
- nişānesini bozmayınca düzilmez kendü ʿāleminden geçmek gerek ki **on sekiz biñ** ʿālem taḥt-ı taṣarrufında ola ve kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 6). [on sekiz biñ ʿālem,]*
- olur insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẕhardur **on sekiz biñ** ʿ**ālem** içinde her ne ki var bunda vardur hüner budur kim bir kişi insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 1). [on sekiz biñ ʿālem,]*

oñar: *Düzeltmek.*
- anı **oñarmışlardur** ve şol ṣıfāt ki ʿādāt anı bozmışdur anı döndürmişlerdür vücūdlarını maʿrıż-ı fanā eylemişlerdür ve göñüllerini āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü'l Evliyâ,*
- *Sayfa 111, Satır 13). [oñarmışlardur, -mış, -lar, -dur]*

oñatca: *Güzelce, iyice.*
- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın **oñatca** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [oñatca,]*

oran: *Ölçü, derece, miktar.*
- Allāh'dan baʿīd olanlaruñ güñahı çoḳ olur seçilmez günāhları biri birine ḳarışur **oranı** biri ṭuyılmaz Bir kişi bir evi pāk itmege ihtimām itse sehlce nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 6). [oranı, -ı]*

ortada: *Arada.*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn **ortada** bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 4). [ortada,]*

orta: *Orta, ara, iç.*
- anı yevm-i maḥşerde zühhād arasında muḳaddem ve ʿubbād **ortasında** muʿaẓẓam eyleyüp her nefesde enfās-ı dürerbārınuñ berekātını yevm-i ḳıyāmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 1). [ortasında, -sı, -n, -da]*

orta: *Ara.*
- noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve şol **ortalarında** muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında niçe uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 1). [ortalarında, -ları, -n, -da]*
- ṭāyife ile dāyim ṣoḥbeti olur ve bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve **ortalarında** buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 16). [ortalarında, -ları, -n, -da]*

orta: *Kat, nezd, yan.*
- iderse mübtedaʿ olur bir meẕheb-i bāṭılī muḫteraʿ olur merdūd olur ehl-i sünnet arasında ve maṭrūd olur ümmet-i Muḥammed **ortasında** Her kim İmām-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 10). [ortasında, -sı, -n, -da]*

orta yaşdan: *Ne genç ne de yaşlı olan.*

- şordılar Ne içün aña ʿUtbe-i Ġulām dirler didiler Eyitdi Egerçi sinni **orta yaşdan** geçmişdi ammā ʿibādet ḫizmetinde bir ḳavī Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 12). [orta yaşdan, -dan]*

ortaya getürürler: *Ortaya dökmek; açıklamak, anlatmak.*

- müntaẓır olurlar ʿālemde mühmelāt ḳomazlar düşürüp **ortaya getürürler** şol oturduḳları ne yirdür hiç anı fikr itmezler bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 15). [ortaya getürürler, -ür, -ler]*

oruc: *İslamın beş şartlarından biri, oruç.*

- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki ricāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda **orucı** artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 12). [orucı, -ı]*

oruç ṭutamazsın: *Oruç ibadetini yerine getirmek.*

- Eyitdiler Bu şusuzlıġ-ıla **oruç ṭutamazsın** ʿaṭaş ġalebe ider döyemezsin didiler Eyitdi Dün ile Peyġambar ḥażreti şol bacadan içerü girdi elinde bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 1). [oruç ṭutamazsın, -a, -maz, -sın]*

ʿosmān: *İlk müslümanlardan ve Hz. Peygamberin üçüncü halifesi; Hz. Osman.*

- ol miṣālüñ eṣeri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu içmekle ṣusuzlıġı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-mü'minīn **ʿOṣmān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 14). [ʿoṣmān,]*
- ṣu bulmadı bir iki ḫizmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra ṣu bulmışlar getirdüler **ʿOṣmān** ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 18). [ʿoṣmān,]*

otlad: *(Hayvan veya sürüyü) Ot yemesi için otluk yerlere götürmek, ot yemesini sağlamak.*

- aña bir ṭāʿat mülāḥaẓa ider ṭurur bir ḥayvāna ḫidmet idüp **otladursa** Benüm nemdür Anuñ ḳudreti eṣeridür dir ve bir kelbe merḥamet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 17). [otladursa, -ur, -sa]*

otur-: *Vücûdun belden yukarı kısmı dik duracak ve vücut ağırlığı kaba etler üzerine binecek şekilde bir yere yerleşmek.*

- içerdi ve **otururdı** ve gezerdi dāyīmā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 13). [otururdı, -ur, -dı]*
- yoldan bulınur bilmeyen hemīn besṭ-i zamān oldı ṣanur Gāh olur ki **otururken** bir kişiye ġaflet gelüp cihānı seyr ḳılur şimdi ol kişiye besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 3). [otururken, -ur, -ken]*
- oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede **oturur** dime dürüstdür ki aña riyāżet ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 17). [oturur, -ur]*

- ol esnāda tamām faḳrı var idi bir gice gördiler bir yirde **oturur** ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 1). [oturur, -ur]*
- ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde ḥelāl ʿameller dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına varuruz diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını **oturup** mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 12). [oturup, -up]*
- eylerler sevāb ḳasd idüp namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ öñinde **oturup** namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 14). [oturup, -up]*
- müntaẓır olurlar ʿālemde mühmelāt ḳomazlar düşürüp ortaya getürürler şol **oturduḳları** ne yirdür hiç anı fikr itmezler bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 16). [oturduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*
- idüp **oturdılar** Ḥāris eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabes ṣayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 3). [oturdılar, -dı, -lar]*
- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar **oturur** Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 6). [oturur, -ur]*
- aṣḥābı geldiler cemʿ olup yanında **oturdılar** Bişāret olsun saña ʿizzet ü naʿīme varursın bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme varursın Eyitdi Ne içün dimezsiz ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 7). [oturdılar, -dı, -lar]*
- yatup uyuyabilür ve ne ḥużūrla **oturup** yimek yiyebilür Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña dünyādaki riyāżetleri muḳābelesinde āḫıratda ḥużūr u refāḥiyyet ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 3). [oturup, -up]*
- oġlanlıġda ol bulduġın bulmayup ṭururdı Üç yaşında iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle ḳalḳdukca yanın alur **otururdı** Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 8). [otururdı, -ur, -dı]*
- sırrı ol olur ki ol ṭā'aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meselā nefs ister ki rāḥat **oturup** yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 2). [oturup, -up]*

otur-: *Yaşamak.*

- oldı eyitdi Ḫalvet evüñde ḫātūnuñla **oturduġuñ** yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 15). [oturduġun, -duġ, -uñ]*
- itmişdi Ṣūfīyāne libāslar giyüp bir gūşede ḫalvet **otururdı** hiç kimseye ḳarışmayup Ḥaḳḳ'a 'ibādet eyleyüp ṭururdı İttifāḳ bir gice yatarken vāḳı'asında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 15). [otururdı, -ur, -dı]*
- yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rā'ī'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde **otururdı** ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşān ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 18). [otururdı, -ur, -dı]*
- içinde niçe ḫūrīler **oturur** münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 15). [oturur, -(u)r]*

otur-: *Durmak, beklemek.*

- Bu aralarda bir ʿazīz var ki otuz yıldur bir gūrı beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin boynına salmış **oturur** didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 12). [oturur, -(u)r]*
- **oturur** gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [oturur, -(u)r]*
- ḳadar ṣu içün gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm ne ṭurursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan **oturduġı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 18). [oturduġı, -duġ, -ı]*
- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem ṣaḳınup **otura** Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 13). [otura, -a]*
- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḥtirām ile **otururlardı** ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 6). [otururlardı, -ur, -lar, -dı]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadār aḥvāl ola nice sürür ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu mıḳdar verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar **oturur** Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 10). [oturur, -(u)r]*
- binā ḳılup fāriġ **otura** belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 3). [otura, -a]*
- mescīdüñ ādābını gözetmezler bir ṣubaşınuñ ḳapusına varsalar nice oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir ẕerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 18). [oturduḳlarını, -duḳ, -lar, -ı, -n, -ı]*
- itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur nice feraḥ olmasun ki kendü epsem **oturur** bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 10). [oturur, -(u)r]*
- bir bucaḳda **oturup** tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca ṣevāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 1). [oturup, -up]*
- ṭura ve nice isterse **otura** kimden ne isterse alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [otura, -a]*
- olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac **oturur** açlıġı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 5). [oturur, -(u)r]*

otur-: *Bulunmak, bir yerde olmak.*

- eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde **oturur** bir aṣamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmāni ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 4). [oturur, -ur]*
- Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı anda otururdı Süfyān eyitdi Taʿālā yā racula'l-maşrik didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 14). [otururdı, -ur, -dı]*

- niçe kişiler uyuzlar ile **oturur** hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 15). [oturur, -ur]*
- **otura** kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 7). [otura, -a]*
- ḫalḳuñ dīnini ışlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp **otururlar** ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 18). [otururlar, -urlar]*
- girüp **otura** gice vü gündüz hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ me'lūfātını fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 15). [otura, -a]*

otur-: *Bir araya gelmek, görüşmek.*
- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup **otura** ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeş geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 12). [otura, -a]*

otur-: *Durmak.*
- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp **oturur** niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 5). [oṭurur, -ur]*
- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp **otura** Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 7). [otura, -a]*
- eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn 'ālem-i maḥsūsata ḳānī' olup **otururdı** cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 10). [otururdı, -ur, -dı]*

otur: *(Bir mevkiye) Geçmek, orada yer almak.*
- eglerdi gāh irşād maḳāmında **oturur** bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aşamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmāni ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 3). [oturur, -ur]*
- dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları hem ūlāları gökcek ola hem uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı ululları anlar olurlar ki maḳām-ı irşādda **oturup** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 16). [oturup, --up, -]*

otur: *Yerleşmek; bir yerde devamlı olarak kalmak.*
- ve ʿışḳ meyḫānesinden bir ḳadem ṭaşra ṭolanmazlar ezel ḫum-ḫānesinüñ elin almuşlardur **otururlar** ve elest sāḳīsinüñ ḳarşusında ṭurup ḫidmet ḳılurlar dōst *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 16). [otururlar, -ur, -lar]*

oturan: *Bir mecliste bulunan kimseler.*
- gerek ve bir yolı ṭutsam gerek Bilmezem ki ol ḳanḳısı olsa gerek ve ol yolda başuma ne gelse gerek **Oturanlar** eyitdiler Göñlüñi ḫōş ṭut ki saña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 4). [oturanlar, -lar]*

oturmaġ: *Bir yerde sürekli olarak kalmak, ikamet etmek.*

- ḫayra niyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza s̱evābını ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı bilürler ki evde **oturmaġla** ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 18). [oturmaġla, -la]*

oturmaḳ: *Durmak, beklemek.*

- **oturmaḳdan** ne ʿayide olur çün göñül dünyāya baġlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 5). [oturmaḳdan, -dan]*

otuz biñ: *Otuz bin.*

- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi **otuz biñ** filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 7). [otuz biñ,]*

otuz yıl: *Otuz sene.*

- ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol daḫı naʿra urup hemīn cānını cennet gülşenine revān itdi Ol gūrda defn eyleyüp namāzını ḳıldı **Otuz yıl** ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 18). [otuz yıl,]*
- eyleyümezin Yā Tayfūr Ben ḥaḳḳumdan geçdüm seni Rabb'üñe baġışladum didi Pes Bāyezīd Beṣtām'dan gidüp **otuz yıl** Ṣām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 14). [otuz yıl,]*
- yirlerde ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-ʿadd idi giceler irtelere degin ṭāʿat üzerine ṭururdı ve **otuz yıl** mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 12). [otuz yıl,]*
- ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi **Otuz yıl** olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 11). [otuz yıl,]*
- ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç söz işitmezdi ṣoñra **otuz yıl** daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 13). [otuz yıl,]*
- sözün maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim **otuz yıl** mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 15). [otuz yıl,]*
- bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḥālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki **otuz yılda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 18). [otuz yılda, -da]*
-

otuz yıldur: *Otuz yıldan beri.*

- Bu aralarda bir ʿazīz var ki **otuz yıldur** bir gūrı beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin boynına salmış oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 11). [otuz yıldur,]*
- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi **Otuz yıldur** ben anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 4). [otuz yıldur,]*

- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fenāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmaduġına işāret ola Eger dir-isek ki Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 11). [otuz yıldur,]*
- ḳaç söz söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi **Otuz yıldur** ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam mümkin midür ki bir sāʿatda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 1). [otuz yıldur,]*

oy: *Bir nesneyi derine doğru kazımak.*
- Benüm neremi sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin **oydı** çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 16). [oydı, -dı]*

oyın: *Oyun.*
- ol ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol **oyın** göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 2). [oyın,]*

3.18. Ö/ʿÖ

öldükdin: *Öldükten.*
- ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki **öldükdin** ṣoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 9). [öldükdin,]*

öldür: *Öldürmek, bir canlının hayâtına son vermek.*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı **öldürmez** İmdi bir kişi ki bir ḥaram fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 3). [öldürmez, -mez]*
- diye **öldüre** veyāḫūd rücūʿ itdürüp sözinden döndüre her ne ḳadar ki İmām Aḥmed'e saʿy itdi başarımadı çāra olup Ḳurān'a ḥādisdür didüremedi Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 11). [öldüre, -e]*
- diye-y-idi Eger **öldürseler** ol anı dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān içinde iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 15). [öldürseler, -se, -ler]*
- ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vārisi **öldüre** ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 5). [öldüre, -e]*

öldürmek: *Bir canlının hayâtına son vermek.*
- ki bir gün ḫalīfe anı **öldürmek** için daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār 'izzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 17). [öldürmek,]*

öldürür olsalar: *Öldürmek, katletmek.*
- olsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 19). [öldürür olsalar, -sa, -lar]*

öle gide: *Ölüp gitmek.*

- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā lezzetlerine aldanup anuñ üzerine **öle gide***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 12). [öle gide, -e]*

ölecek vaḳt: *Öleceği zaman.*

- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḫużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki **ölecek vaḳt***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 6). [ölecek vaḳt,]*

ölen: *Vefat eden kişi.*

- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż vardır ki andan **ölen** şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 6). [ölen,]*

öli: *Ölmüş kimse, mevta.*

- yoldan ḳaçururken ṣoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır **öli** dīr görür oldı Evvel şürūra merci' iken ṣoñra ḫayrāta menba' oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 13). [öli,]*
- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısımda ġıbṭa eyle ki **ölilere** idersin Yaʿnī hīç kimse bir öliye ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 3). [ölilere, -ler, -e]*
- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısımda ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir **öliye** ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 4). [öliye, -y, -e]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün **ölileriñ** ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 6). [ölileriñ, -ler, -iñ]*

öli olur: *Ölmüş kimse, mevta olmak.*

- günden **öli olur** Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 7). [öli olur, -ur]*

ölmek: *Hayâtı sona ermek, can vermek, vefat etmek.*

- bidʿate ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz **ölmek** ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 11). [ölmek,]*
- gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı **ölmekden**ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [ölmekden, -den]*
- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādiṣe yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup **ölürse** daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 16). [ölürse, -ür, -se]*

- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün **ölürse** bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 14). [ölürse, -ür, -se]*
- gün meşūm olur eger ol günde **ölürse** bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ekl ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 15). [ölürse, -ür, -se]*
- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün **ölürse** bu gice ḳabrde ḥāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 4). [ölürse, -ür, -se]*

ölmelü olıcaḳ: *Öleceği zaman.*
- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ yeye sıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki **ölmelü olıcaḳ** vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 10). [ölmelü olıcaḳ,]*

ölmelü olsa: *Ölmek üzere olmak.*
- namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan **ölmelü olsa** ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḥayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 1). [ölmelü olsa, -sa]*

ölmeyüp ṭurur: *Yaşamaz olmak, can vermek.*
- kemālini bulmayup ṭurur ol sebebdendür ki semāya çıḳup **ölmeyüp ṭurur** her saʿāt şimdi anda taḫṣīldedür ve yevman fa-yevman anda tekmīldedür āḫır ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 7). [ölmeyüp ṭurur, -me, -y, -üp, - ṭurur-ur]*

ölmezden öñdin emvāt olmışlardur: *"Ölmeden önce ölünüz; insanın nefsî arzularını hayatta iken terk etmesi Allah'ın küllî iradesine tâbi olması.*
- eylemişlerdür **ölmezden öñdin emvāt olmışlardur** ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd anlaruñ degül Ḥaḳḳ'uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 15). [ölmezden öñdin emvāt olmışlardur, -mış, -lar, -dur]*

ölse gerek: *Ölecek.*
- aclıġı olsa gerek ki āḫır ṭoymadan **ölse gerek** veyā bir ṭoḳlıġı olsa gerek ki acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 5). [ölse gerek,]*

ölü: *Hayâtı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.*
- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısımda ġıbṭa eyle ki **ölülere** idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölüye ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 3). [ölülere, -ler, -e]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādāta dürişürdi çün **ölülerüñ** ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 6). [ölülerüñ, -ler, -üñ]*

ölü olur: *Ölmüş kimse, mevta olmak.*

- günden **ölü olur** Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 7). [ölü olur, -ur]*

ölüm: *Ölüm; yaşamın son bulması.*

- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ **ölümden** faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 9). [ölümden, -den]*
- ekile rūḥ ol dem ḥużūrla rāḥat bulur ki **ölüm** zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫammārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 3). [ölüm,]*
- ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını 'ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve **ölüm** ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 14). [ölüm,]*
- dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki **ölümi** böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 8). [ölümi,]*

ölüm şerbetin: *Ecel şerbeti. II Ölüm.*

- Ḫātem'den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs baña gelür vesvese virüp incidür eydür ki Hīç fikr ider misin ki ne yeseñ gerek Eydürem ki Belī **ölüm şerbetin** içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 16). [ölüm şerbetin, -n]*

ölüm yüzini görmezler: *Ölmemek.*

- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur ki aña ecel pençesi irmeye şol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ **ölüm yüzini görmezler***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 6). [ölüm yüzini görmezler,-mez,-ler]*

ölümlü olıcaḳ: *Öleceği zaman.*

- vü ḫōşnūd idi Āḫır **ölümlü olıcaḳ** ḳatındaġı ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasūlleri geliyorur didi Bunlar daḫı ṭaşra çıḳdılar içerüden bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 15). [ölümlü olıcaḳ,]*

ölümlü olsa: *Ölmek üzere olmak.*

- Eyitdiler Gine bulmasa şöyle ki tamām **ölümlü olsa** Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek ki öle ḳātili üzerine diyet ola Rivāyet olınur ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 15). [ölümlü olsa, -sa]*

ölüp gider: *Ölüp gitmek, dünyadan göçüp gitmek, hayatını kaybetmek*

- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline **ölüp gider** oñmazsa ārzū ider ki nā-gāh bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 3). [ölüp gider, -er]*.
- olmayup ol şiddet içinde **ölür gider** ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidāyet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 11). [ölür gider, -er]*

ʿ**ömer:** *İlk müslümanlardan ve Hz. Peygamberin ikinci halifesi; Hz. Ömer.*

- Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā istemişdi ʿ**Ömer** ile ʿAlī'ye raẕiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise anı bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 1). [ʿömer,]*
- yitürdi Āḫır ʿ**Ömer** Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [ʿömer,]*
- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿ**Ömer** Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 8). [ʿömer,]*
- ġayrı kimse bilmezsen saña yigdür ʿ**Ömer** eyitdi daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 9). [ʿömer,]*
- bilmezse saña yigdür ʿ**Ömer** biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 11). [ʿömer,]*
- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿ**Ömer'den** efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 13). [ʿömer'den, -den]*
- duʿā itmiş-idi Ümmü'l-müslīmīn Ümmü Seleme'nüñ ḫānedānında ulalmışdı ve anuñ bir muʿteḳasından olmışdı Ṭoġıcaḳ ʿ**Ömer** Ḥażretine ʿarż olınmışdı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 14). [ʿömer,]*

ʿ**ömer bin ʿabdü'l-ʿaziz:** *Ebû Hafs el-Melikü'l-Âdil el-Eşecc Ömer b. Abdilazîz b. Mervân b. Hakem el-Ümevî (ö. 101/720), Emevî halifesi (717-720). Ömer bin Hattab'ın ardından halife olan ilk Ömer adlı kişi olmasından dolayı II. Ömer şeklinde anılmıştır.*

- gelür ḥikāyet olınur ki ʿ**Ömer bin ʿAbdü'l-ʿaziz** aña mektūb gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẓahrına hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 15). [ʿömer bin ʿabdü'l-ʿaziz,]*

ʿ**ömr:** *Hayat, yaşam, ömür.*

- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan ṣordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Ṣol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿ**ömri** eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 4). [ʿömri, -i]*
- ʿ**ömrinde** rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim senden ġayridan çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 17). [ʿömrinde, -i, -n, -de]*
- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿ**ömrüm** olduġınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 1). [ʿömrüm, -(ü)m]*
- ola ve anuñ eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola niçe yıllar daḫı aña mürīd olmaġa yaramaya ʿ**ömri** olduġınca çalışursa anuñ varduġına varmaya gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 2). [ʿömri, -i]*
- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uşlūbdan ḳonılmışdı ve ẕātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışıdı ʿ**ömrini** tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 10). [ʿömrini, -i, -n, -i]*

- kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿ**ömrüñ** olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 13). [ʿömrüñ, -üñ]*
- diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿ**ömri** āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 14). [ʿömri, -i]*
- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿ**ömrini** ʿabes geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 12). [ʿömrini, -i, -n, -i]*
- tamām ʿ**ömrinde** bir nefes murāḳabe ve muḥāsebesüz zinde olmadı ve bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı ve iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı ve dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 9). [ʿömrinde, -i, -n, -de]*
- ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını **'ömrinüñ** āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 13). ['ömrinüñ, -i, -nüñ]*
- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda **'ömrini** Ḥaḳ ta'ālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 2). ['ömrini, -i, -n, -i]*

'ömr uzatmaġla: *Ömür geçirmek; yaşamak.*

- ma'rifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru **'ömr uzatmaġla** olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 3). ['ömr uzatmaġla, -la]*

'ömri geçüp: *Hayatı sona ermek.*

- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider tā ki bula ḥasret cānına **'ömri geçüp** bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 4). [ʿömri geçüp, -üp]*

'ömrini çürütmek: *Uzun zaman emek vermiş olmak veya boşuna vakit geçirmiş olmak.*

- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabes dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 9). [ʿömrini çürütmek,]*

ʿ**ömrüñce:** *Ömür boyu.*

- gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel bulına ki ʿ**ömrüñce** itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 9). [ʿömrüñce,]*

ʿ**ömür:** *Hayat, yaşam, ömür.*

- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 15). [ʿömürlerini, -ler, -i, -n, -i]*

öñ: *Ön, karşı, huzur.*

- **öñinde** ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 11). [öñinde, -i, -(n)de]*
- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var **öñümde** ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 1). [öñümde, -üm,-de]*
- yoldan ḳaçururken şoñra yola getürür oldı ve **öñinde** ādemler ölürken āḫır öli dir görür oldı Evvel şürūra merciʿ iken şoñra ḫayrāta menbaʿ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 13). [öñinde, -i, -(n)de]*
- Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sāʿat **öñlerindedür** ve ṣırāṭ ve maḥşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 5). [öñlerindedür, -leri, -n, -de, -dür]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadar aḥvāl ola nice sürür ile yürür ve bir kişinüñ ki **öñinde** bu miḳdār verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 10). [öñinde, -i, -n, -de]*
- fetvā virürdi ve cemīʿ ʿulemā fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı kendü yigit iken bunca pīrler **öñine** diz çökerlerdi zamānınuñ ululuları gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 4). [öñine, -i, -n, -e]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş **öñinde** dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oġlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 9). [öñinde, -i, -n, -de]*

öñ: *Bir şeyin esas tutulan yüzü, arkanın zıddı.*

- Görelüm Ḥaḳ taʿālā n'eyler didi Bir sāʿat geçmedi ki bir ḫiẕmetkār geldi envāʿ-ı aṭʿimeden ḳonuḳlıḳ getürdi Ḥabīb daḫı ḳaldurdı Ḥasan'un **öñine** ḳodı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 10). [öñine, -ne, -i]*
- severem her ne maḳāmda ki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi **öñümdeki** maḳāmda görürem dir idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 1). [öñümdeki, -üm, -de, -ki]*
- ve ḥadīṯde bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken eṣker-i evḳāt ḳapusı **öñinde** bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 8). [öñinde, -i, -(n)de]*
- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu **öñinde** alur görürdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele tekrār İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 9). [öñinde, -i, -(n)de]*
- eylerler ṣevāb ḳasd idüp namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ **öñinde** oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 14). [öñinde, -i, -(n)de]*
- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün ki size varduḳ **öñümüze** ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 14). [öñümüze, -ü, -müz, -e]*
- hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi **öñine** görmezdi ve yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 1). [öñine, -i, -n, -e]*

- dilerse ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse vire ardı-y-ıla göre **öñi-y-ile** göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [öñi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre **öñi-y-ile** göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 12). [öñi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ **öñüñde** niçe menāziller var ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿIşāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 3). [öñüñde, -ü, -ñ, -de]*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ **öñünde** her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 16). [öñünde, -ü, -n, -de]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki **öñin** göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 10). [öñin, -in]*
- hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki **öñinde** şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 12). [öñinde, -i, -n, -de]*

öñdin: *Önce.*

- yoldan ḳaçururken ṣoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dir görür oldı Evvel şürūra merciʿ iken ṣoñra ḫayrāta menbaʿ oldı **öñdin** rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 14). [öñdin,]*
- meʾvā iken ṣoñra Fażāyile mecmaʿ oldı Evvel reʾsü'l-mütemeriddīn iken ṣoñra reʾisü'l-muvaḥḥıdīn oldı **öñdin** melāẕu'l-müfsidīn iken ṣoñra imāmü'l-müslimīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 16). [öñdin,]*
- **öñdin** gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 9). [öñdin,]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı **öñdin** ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 8). [öñdin,]*
- eylemişlerdür ölmezden **öñdin** emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd anlaruñ degül Ḥaḳḳ'uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 15). [öñdin,]*
- ı mevte varmadın varacaġı yiri görür ve her kişi ölmezden **öñdin** āḫıratda menzilini görse gerek cennetde cehennemde varacaġı ne yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 5). [öñdin,]*
- pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi **öñdin** çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 18). [öñdin,]*
- Eyitdi Belī Eyitdi Vaḳtından **öñdin** mi yoḫsa ṣoñra mı İmām Aḥmed cevābdan ʿāciz ḳaldı fikr eyledi ki eger vaḳtından öñdin dirse Ol vaḳta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 17). [öñdin,]*

- Eyitdi Belī Eyitdi Vaḳtından öñdin mi yoḫsa şoñra mı İmām Aḥmed cevābdan ʿāciz ḳaldı fikr eyledi ki eger vaḳtından **öñdin** dirse Ol vaḳta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 18). [öñdin,]*

öñince: *Önünden, önü sıra.*

- ederlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẓl u beyān ile ve cihānda hezār nām u nişānla ḫiẕmetine gelüp **öñince** ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 6). [öñince,]*

öñine düşüp: *Önüne düşmek; birinin önünden yürümek. II Birine kılavuzluk etmek.*

- yitişür gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ **öñine düşüp** gelür bir süri müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿameli ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 7). [öñine düşüp, -üp]*

öñüme geldi: *Önüne çıkmak, yolunu kesmek için birdenbire karşı durmak.*

- de **öñüme geldi** ve ġafletle giderken ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var dünyelikde ve neye māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 7). [öñüme geldi, -di]*

öp: *Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.*

- içün duʿā isteyenler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin **öpüp***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 4). [öpüp, -üp]*
- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin **öpüp** vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [öpüp, -üp]*
- **öpdi** Bu bābda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 19). [öpdi, -di]*

ört: *Kapatmak.*

- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi altına ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası var idi üstine **örtdiler** iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 18). [örtdiler, -di, -ler]*

örtil: *Örtülmek; görünmemek.*

- olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından **örtilür** bilinmez olur ve ādemüñ niçe efʿal-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 18). [örtilür, -ür]*

örtil: *Kapatılmak, görünmez duruma getirmek.*

- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı **örtilür** Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 6). [örtilür, -ür]*

öte yaḳasında: *Karşı taraf.*

- atlu girmek mümkin degül kimsene geçmez Bańa eydür Gözüñ yum Ben daḫı yumaram Hemīn sāʿat ṣuyuñ **öte yaḳasında** bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 4). [öte yaḳasında, -n, -da]*

ötüri: *Ötürü, dolayı.*

- yaḳīn bulmış ola hiç olur mı bir loḳma ḥarāmdan **ötüri** başını ġavġalara bıraġa Bir ḫizmetkār Mevlāmā ḥesāb virsem gerek diyü nice şaḳınduġını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 1). [ötüri,]*
- bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden **ötüri** baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 15). [ötüri,]*
- ehl-ī şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi 'İlm da'vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da'vādan **ötüri** ādeme ulu 'iḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). [ötüri,]*

ötürü: *Ötürü, dolayı.*

- ḳılur hemīn meẕheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet ile ʿamel itmiş gibi olur bu bābda ol kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu emrden **ötürü** aña iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 18). [ötürü,]*
- Çün Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye Rabb'inden eyle olıcaḳ bir sehlçe ẕilletden ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḥālleri ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 6). [ötürü,]*

öykin: *Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.*

- eger bir müstaʿid daḫı aña **öykinürse** ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 3). [öykinürse, -ür, -se]*

öykün: *Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.*

- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi **öyküne-y-idi** Āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Başrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 13). [öyküne-y-idi, -e, -y, -idi]*

öyle gerek: *Öyle, o şekilde olmalı.*

- ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı **öyle gerek** ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 15). [öyle gerek,]*

öyün: *Belli yemek zamanında yenen şey, öğün.*

- ki her **öyüni** deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini nisār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 13). [öyüni, -i]*

özge: *Başka, ayrı.*

- **özge** maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 1). [özge,]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan **özge** ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 8). [özge,]*

ʿ**özr:***Yapılan bir kabahat ve kusur üzerine affını dilemek üzere gösterilen bahane veya sebep, mazeret.*

- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Müṭīʿuñ ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿ**özri** ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 4). [ʿözri, -i]*

ʿ**özrler dileyüp:** *Bir hata veya kusurundan dolayı affedilmesini istemek.*

- ehli niçe kerāmātını görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup niçe taʿẓīmler itmişdür ve ʿ**özrler dileyüp** biñ dürlü tekrīmler itmişdür ḳıṣṣaları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 18). [ʿözrler dileyüp, -y, -üp]*

3.19. P

pādişāh: *Hükümdar, sultan.*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat şāhı ol var **pādişāhı** ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 10). [pādişāhı, -ı]*
- Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen **pādişāhı** ol yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 6). [pādişāhı, -ı]*
- ve ṭabīʿat miʿmārı niçe defʿa yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ʿālem şahādetde bir anuñ miṣli bināyı raʿnā ḳaldurıbile Ol bir **pādişāh** idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 4). [pādişāh,]*

•**pādişāhlar** işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫiẕmetkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 5). [pādişāhlar, -lar]*

- tebāreke ve taʿālā aña dünyā devleti yirine āḫırat şāhlıġı ve bu cihān ʿizzeti yirine ol cihān **pādişāhlıġı** müyesser idüp dünyādaki sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 4). [pādişāhlıġı, -lıġ, -ı]*
- yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve eger fikr daḫı **pādişāh** ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 8). [pādişāh,]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük **pādişāhı** vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 10). [pādişāhı, -ı]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ **pādişāhı** idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 15). [pādişāhı, -ı]*

•**pādişāhlaruñ** muḳarreblerinde çoḳ ḥāletler olur sūʿ-yi edebe ḥaml olınup maḳhūr olurlar şöyle ki anlaruñ emsāli ecnebīlerden olsa bilmezliklerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 17). [pādişāhlaruñ, -lar, -uñ]*

- kimüñdür Meselā bir **pādişāh** ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 7). [pādişāh,]*
- bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük şanurlar Hīç anlaruñ mesāvīlerine **pādişāh** gücenmeye mi ve hiç anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 11). [pādişāh,]*
- ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler idi **pādişāhlara** taʿẕīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 10). [pādişāhlara, -lar, -a]*
- aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ **pādişāhı** anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp aşmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 11). [pādişāhı, -ı]*
- aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp aşmaḳ istedi **Pādişāhuñ** ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 12). [pādişāhuñ, -uñ]*

•**pādişāhuñ** sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan şoñra gelen begler hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 15). [pādişāhuñ, -uñ]*

- pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı **pādişāh** nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan şoñra gelen begler hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 15). [pādişāh,]*
- var idi Dāyimā dirdi kim **Pādişāhlaruñ** eyüsi budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı budur kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 3). [pādişāhlaruñ, -lar, -uñ]*
- var idi Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı budur kim **pādişāhlarla** iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 4). [pādişāhlarla, -lar, -la]*
- bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp **pādişāh** bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 6). [pādişāh,]*
- alur elbette anuñ ṣūreti kim **pādişāh** üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 7). [pādişāh,]*
- **pādişāh** ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 17). [pādişāh,]*
- olduġı ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol **pādişāhuñ** ḥużūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol pādişāhuñ luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 2). [pādişāhuñ, -uñ]*
- olduġı ḳadar ev içinde esbābından nesne ḳomaz gine bu cümlesi-y-le ol pādişāhuñ ḥużūrına lāyıḳ olmaz belki maḥżā ol **pādişāhuñ** luṭfıdur ki ḳalur ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 2). [pādişāhuñ, -uñ]*

• **pādişāhları** anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl'den naḳl olınur ki eydürdi Şol ʿulemā-yı ẓāhir ki ʿilimleri-y-ile ʿāmil olurlar anlar hemīn vāşılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 5). [pādişāhları, -lar, -ı]*

• girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet ulu mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳāret olup **pādişāhuñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 18). [pādişāhuñ, -uñ]*

• Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine **pādişāh** idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 6). [pādişāh,]*

• ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe **pādişāhlar** olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manşibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 17). [pādişāhlar, -lar]*

• hīç bir **pādişāh** olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 17). [pādişāh,]*

pādişāh olanlara: *Hükümdar, sultan olan kimse.*

• ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ aña ululıḳdan hiç ziyān gelmez ve eger pādişāh daḫı olursa aña andan ʿişyān gelmez pes **pādişāh olanlara** eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 6). [pādişāh olanlara, -lar, -a]*

pādişāh ol-: *Hükümdar, sultan olmak.*

• anuñ fażāyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ żarar itmez eger **pādişāh olursa** daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 4). [pādişāh olursa, -ur, -sa]*

• ve ol cihānda bir ulu **pādişāh olurlar** ve niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manşibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 17). [pādişāh olurlar, -ur, -lar]*

pādişāh-ı cihāndur: *Cihan padişahı.*

• olmaz ve her gedā ki görürsin bir **pādişāh-ı cihāndur** ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 15). [pādişāh-ı cihāndur, -dur]*

pādişāh-ı dünyā u dīn: *Din ve dünya sultanı.*

•Menāḳıb-ı İbrāhīm-i Edhem ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol **pādişāh-ı dünyā u dīn** ve ol sīmorġ-ı kūh-ı yaḳīn ol genc-i vīrane-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 2). [pādişāh-ı dünyā u dīn,]*

pādişāh-ı velāyet: *Velilik makamının padişahı.*

•Menāḳıb-ı Mālik-i Dīnār raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol şāh-ı hidāyet ve **pādişāh-ı velāyet** sulṭān-ı memālik-i tevfīḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 2). [pādişāh-ı velāyet,]*

pādişāhzāde-i muṭlaḳ: *Şüphesiz padişah.*

- ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini niṯār iderlerdi ve ol bir **pādişāhzāde-i muṭlaḳ** idi ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 14). [pādişāhzāde-i muṭlaḳ,]*

pāk: *Temiz.*

- ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördüler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde **pāk***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [pāk,]*

pāk gözetmişlerdür: *Temiz tutmak.*

- ḫānesini **pāk gözetmişlerdür** kendü vücūdlarını görmişlerdür ve göñülleri evine girmişlerdür kendüleri bilür ki kimlerdür bir naẓarda ʿālī bir naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 9). [pāk gözetmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

pāk idüp: *Temizlemek.*

- pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını **pāk idüp***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 18). [pāk idüp, -üp]*

pāk itmege: *Temizlemek.*

- Allāh'dan ba'īd olanlaruñ günāhı çoḳ olur seçilmez günāhları biri birine ḳarışur oranı biri ṭuyılmaz Bir kişi bir evi **pāk itmege** ihtimām itse sehlce nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 6). [pāk itmege, -e]*

pāk itmeyince: *Temizlemek, arındırmak. II Düşüncelerini kötülüklerden arındırmak bağlamında.*

- ol vāḳı'a yolını daḫı bilmez ta'bīrātını ḳarışdurur kişi ẓāhir 'ilmini düzmeyince bāṭın 'ilmini daḫı düzemez ādem niyyātını **pāk itmeyince** vāḳı'alarını daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 8). [pāk itmeyince, -me, -y, -ince]*

pāk ḳılur: *Arındırmak, temizlemek.*

- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a'lā-yı 'illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe anı **pāk ḳılur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 12). [pāk ḳılur, -ur]*

pāk ḳılursa: *Temizlemek, arındırmak. II Ayıp ve kusurlardan arındırması.*

- ādem olur ki aḳça anuñ dīnini bozar ādem olur ki aḳça ile dīnini düzer her ʿamel niyetine göre olur ve her fiʿl ʿazīmete göre olur eger niyetini **pāk ḳılursa***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 16). [pāk ḳılursa, -ur, -sa]*

pāk ola: *Temiz olmak, temiz hale gelmek.*

- itmekdedür ve hemīn hüner-i ʿibādeti anuñ ḥażreti-y-içün ḫāṣ itmekdedür aġyārı aradan götürmek gerek ki göñül evi **pāk ola** ve rūḥ āyinesine cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 14). [pāk ola, -a]*

pāk olur: *Temizlenmek, arınmak.*

- ṭurursın ki iḫtilāt-ı şükūk u şübeh-i aḳvāmdan bi'l-külliye **pāk olur** ve erbāb-ı efkāruñ ḳanḳı maḥaccetlerini görüp ṭurursın ki mahādī-i evdiye vesāvis-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 7). [pāk olur, -ur]*

pāk olur: *Temizlenmek, arınmak. II Ayıp ve kusurlardan arınmak.*

- ʿameli daḫı **pāk olur** ve eger göñil Allāh'la olursa her işinde bī-bāk olur Rivāyet olınur ki bir kişi geldi ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 17). [pāk olur, -ur]*

pāk u ṣāf: *Berrak ve temiz.*

- gelür ve hem fanāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ **pāk u ṣāf** görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 13). [pāk u ṣāf,]*

pāra: *Parça.*

- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki bizden belürür senüñ cigerüñ odınuñ bir **pārasındandur** dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 12). [pārasındandur, -sı, -n, -dan, -dur]*
- ile yirinden götürdi bir **pāra** ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 17). [pāra,]*
- görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir **pāra** aña ṣunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 16). [pāra,]*
- bizüm odaya gidelüm anda bir **parā** ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 1). [parā,]*
- bizüm odaya gidelüm anda bir parā ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir **pāra** itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 2). [pāra,]*
- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir **pāra** ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 8). [pāra,]*

pāra pāra eyleseler: *Parçalara ayırmak, lime lime etmek.*

- diye-y-idi Eger öldürseler ol anı dimezdi ve eger **pāra pāra eyleseler** ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān içinde iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 15). [pāra pāra eyleseler, -se, -ler]*

parala: *Parçalamak, parça parça etmek.*

- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp **paralar***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 14). [paralar, -r]*

parmaġ: *Parmak.*

- gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı **parmağı** çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 1). [parmaġı, -ı]*
- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki **parmağı** çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 6). [parmaġı, -ı]*

parsā: *Dinine çok bağlı, zâhit, âbit, takvâ sahibi kimse.*

- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve **Parsā** Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 6). [parsā,]*

pās: *Pas. II Gönül kiri, gönül aynasının parlaklığını yok eden manevi pislik.*

- gine bu bilür ki āyīnesi içinde ne **pāslar** bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 1). [pāslar, -lar]*

pasa düşürürler: *Paslanmak. II Günah ve siva neticesinde gönlün manevî bağlamda kirlenmesi.*

- kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup **pasa düşürürler** ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 5). [pasa düşürürler, -ür, -ler]*

pāsbān: *Bekçi.*

- Sevrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi Taʿaccub itdiler Eyitdi Bu benüm dīnümüñ **pāsbānı** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 10). [pāsbānı, -ı]*

pāyende olur: *Kalıcı ve daimi olmak.*

- Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile **pāyende olur** Eger dir-isek ki bundan bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 18). [pāyende olur, -ur]*

payġambar: *Peygamber, Hz Muhammed.*

- cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz ve anda cismānīebvāb bulınmaz belki her ne ki **Payġambar** Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 12). [payġambar,]*

pazar: *Çarşı.*

- eger **pazarda** daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 3). [pazarda, -da]*

pehlivān: *Yiğit.*

- bir ulu **pehlivān** idi ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 13). [pehlivān,]*

•olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki bunda ḳalur **pehlivān** oldur kim bu naẓarı teklīf-i emr-ile cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 9). [pehlivān,]*

pehlivān olur: *Güçlü, yiğit olmak.*

- bulınması āsān olur ammā şol dervīş ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet **pehlivān olur** beşeriyyetdür demler olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 4). [pehlivān olur, -ur]*

pehlivān olur: *Güçlü olmak.*

- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline **pehlivān olur** Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 5). [pehlivān olur, -ur]*

pehlivān olur-ise: *Yiğit, cesur, kahraman olmak.*

- şoraram dirdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden ne bilür Biñ ʿāḳil **pehlivān olur-ise** bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 8). [pehlivān olur-ise, -ur, -i, -se]*

pehlivān-ı zamāndur: *Zamanın yiğidi.*

- şol Bāyezīd-i cihān ve **pehlivān-ı zamāndur** ki cemīʿ-i dünyānuñ evliyāsına server olmışdı ve cemīʿ-i ʿālemüñ meşāyıḫına mehter olmışdı Cemīʿ-i erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 9). [pehlivān-ı zamāndur, -dur]*

pelās: *Aba ve çul gibi kaba yünden dokunan giysi.*

- eydürdi Zühd ādeme **pelās** giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki göñlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve göñlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 17). [pelās,]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa **pelās** giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 4). [pelās,]*
- olduḳdan şoñra gerek eynüñde **pelās** olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 7). [pelās,]*
- göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski **pelāslar** içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 10). [pelāslar, -lar]*

penāh: *Sığınak.*

- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ ẕaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ **penāhı** idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 10). [penāhı,]*

pencere: *Binâ duvarlarında, taşıtların belli yerlerinde, hava ve ışığın içeriye girmesi ve içeridekilerin dışarıyı görmesi için bırakılan açıklık.*

- ola fulān **pencerenüñ** dibine var Allāh'a taẕarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste ol virür gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 11). [pencerenüñ, -nüñ]*
- oġlancuḳ daḫı her gün eyle iderdi her ne ki murādı ol **pencere** dibine varup Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 13). [pencere,]*
- isterse ol **pencereden** aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 15). [pencereden, -den]*
- isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol **pencere** dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 16). [pencere,]*
- yeyecek istedi her ne istedi-y-ise ġayb eli **pencereden** atdı oġlancuḳ ʿādeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 17). [pencereden, -den]*

per: *Kanat.*

- şevḳ **peri-y-ile** ṭāyir olup temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi gāh cān sebze-zārına çıḳup ḳudsīlerle göñlin eglerdi gāh dil murġ-zārına düşüp bülbüller-ile bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 1). [peri-y-ile, -i, -y, -ile]*

perdaḫt idüp: *Cilalamak. II. Olduğundan daha güzel ve çekici göstermek.*

- **perdaḫt idüp** ṣūret virüp ṭururlardı ol bir güneş idi ki bunlaruñ her biri aña bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ anuñdur ammā şevḳi bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 3). [perdaḫt idüp, -üp]*

perde: *Örtü, hicap. II Hak ile kul arasındaki engel.*

- bile dāyimā 'aczine i'tirāf ḳıla kendi cehlini bildükçe ma'rifet **perdeleri** açılur ve kendü 'aczine inṣāf ḳılduḳca Rabb'i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 15). [perdeleri, -ler, -i]*

pergār: *Yay, daire çizmekte kullanılan araç, pergel.*

- ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿaḳl bilmez biñ yıl çalışur-ise bir çöpüñ ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl **pergārınuñ** bir dāyiresi var ki andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 16). [pergārınuñ, -ı, -nuñ]*

perhīz: *Vücuda tıbben yasaklı ya da zararlı olan şeylerden sakınmak, kendini çekmek. II Manen yasaklanan şeylerden uzak durmak.*

- gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar virürler **perhīzini**bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb ḥaẕıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 17). [perhīzini, -i, -n, -i]*

perhīzler itdürürler: *Sağlığı korumak veya düzeltmek amacıyla özel bir beslenme düzeni uygulamak.*

• daḫı **perhīzler itdürürler** İmdi bizüm anlaruñla meselümüz şuña beñzer ki bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 5). [perhīzler itdürürler, -ür, -ür, -ler]*

perīşān: *Acınacak durumda, zavallı, kederli, mustarip.*
• yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿi'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek şaḳalını ṭaramazdı **perīşan** ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 18). [perīşan,]*

perīşān ṭururdı: *Acınacak durumda bulunmak.*
• yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿī'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek şaḳalını ṭaramazdı **perīşān ṭururdı** hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 18). [perīşān ṭururdı, -ur, -dı]*

pervā: *Korku, çekinme.*
• Ana hiç kimsenüñ **pervāsı** yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde şafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed kendü de bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 5). [pervāsı, -sı]*

pervâne: *Gece mumun etrafında dönen küçük kelebek. II Âşık.*
• derūnında ve her **pervāne** ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif şanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 17). [pervāne,]*

pervâne: *Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek. II Allah'ın ihsanı.*
• teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā **pervānedür** ammā miskīn ādem bilmez İlāhīOl pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 5). [pervānedür, -dür]*
• teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhīOl **pervānenüñ** pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 6). [pervānenüñ, -nüñ]*

pervāz: *Uçma, uçuş.*
• teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhīOl pervānenüñ **pervāzın** ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 6). [pervāzın, -ı, -n]*
• teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhīOl pervānenüñ pervāzın ve ol **pervāzuñ** maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 6). [pervāzuñ, -u, -ñ]*

perverde-i ḫāne-i nübüvvet: *Peygamber (Hz. Muhammed) evinde yetişmiş olan.*
• nübüvvet aḫlāḳ-ı fütüvvet Kaʿbe-i şafā ve ḳıble-i vefā sulṭānü'ş-şeriʿa ve bürhānü'ṭ-ṭarīḳa nāşıḥu'l-müslimīn ḥüccetü'l-lāhi ʿalā'l- ḫalḳı ecmaʿīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 3). [perverde-i ḫāne-i nübüvvet,]*

perverde-i luṭf u kerem: *Cömertlik ve ihsan ile yetiştirilmiş.*

- gedā-yı pādişāh sīret **perverde-i luṭf u kerem** ḥażret-i İbrāhīm-i Edhem ḳaddesa'llāhu sırrahu ve zāda fī ġurafi'c-cinān ḳadrahi İbrāhīm-i Edhem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 5). [perverde-i lutf u kerem,]*

pes: *O hâlde, öyleyse, şimdi.*

- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā **pes** ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 1). [pes,]*
- bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca ve hīç biri sebep olmaz yā ʿināyet yā hidāyet olmayınca **Pes** mücerred bir fāsıḳa-ı müşāḥebet ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 6). [pes,]*
- ẓāhir ü rūşen gösterdi **pes** ol daḫı naʿra urup hemīn cānını cennet gülşenine revān itdi Ol gürda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 17). [pes,]*
- bāzārını terk itdi **pes** dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 9). [pes,]*
- eli yana ol bāṭıl üzerine biline **Pes** eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş ikisine daḫı kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 13). [pes,]*
- līkin yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri māddede te'sīr ider **Pes** bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 4). [pes,]*
- Var zāhid ol dünyādan naẓarı gider ḳāni ol göñülden iḫtiyācı çıḳar Zarūrīḫalḳ muḥtāc ve sen bī-iḫtiyāc olursın **pes** sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 12). [pes,]*
- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide **pes** Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen kişiye yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 15). [pes,]*
- var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi **Pes** sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 18). [pes,]*
- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı **Pes** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 12). [pes,]*
- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya **pes***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [pes,]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler **pes** ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 2). [pes,]*
- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur **pes** ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 8). [pes,]*

- fehm iderler **pes** gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿamelleri olur ẓevāhirde ḳalanlar ṣanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 5). [pes,]*
- eyleyümezin Yā Tayfūr Ben ḥaḳḳumdan geçdüm seni Rabb'üñe bağışladum didi **Pes** Bāyezīd Beṣtām'dan gidüp otuz yıl Şām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 14). [pes,]*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya veyāḫūd dervīş bilür kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur **pes** cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 6). [pes,]*
- cehennem odını söyündürem dirdi Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur **pes** ehlu'llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 10). [pes,]*
- **pes** ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 13). [pes,]*
- Rabb'ini bilür **pes** bir kişi ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki sālik kendüden naẓarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 7). [pes,]*
- mıḳdārı kederi olur ve evvelki mertebenüñ ṣoñraġına nisbet ḫaylīce eksükleri olur **pes** ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 16). [pes,]*
- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar **Pes** ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 3). [pes,]*
- nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur **pes** anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 14). [pes,]*
- kişi ki bir kişiyi ṭurup ġaybet ḳılur ḥaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür **pes** bilmez mi ḥaḳīḳatde bu mesāvī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 6). [pes,]*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür **pes** mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [pes,]*
- begenmemiş olur **pes** ol maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 13). [pes,]*
- böyle-y-iken bir aḳçasuz Ḥaḳḳ'a mütevekkil olup tevekkülinden bir ḳademayrılmaya ve bir pūlı yoġ-iken şeyṭān aña rızḳ-içün vesveseye yol bulmaya **Pes***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 4). [pes,]*
- peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı ki dün oda yanmaduḳ **pes***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 8). [pes,]*
- niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez **pes** lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 16). [pes,]*
- ḳaçınup **pes** ne ola ki bir kişi bilād-ı vebāʿiyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 19). [pes,]*

- dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola **pes** eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 17). [pes,]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi **Pes** sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [pes,]*
- iʿtiḳād ḳıla **pes** bu mesʾelelerde ol müctehid olmış olur ictihādı muḳteżāsınca kendü ʿamel itmiş olur ʿUlemā bu ḳadar muḫālefet ile İmām-ı Aʿẓam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 1). [pes,]*
- cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı **pes** kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 16). [pes,]*
- ḥükmini virür ve her maẓharı şol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin görür **pes** ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 12). [pes,]*
- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş **Pes** ol dünyā içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 8). [pes,]*
- **pes** anuñ nefsi anda rāḥat olmayup bunuñ nefsi ḥużūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı nefsi maşlaḥatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 13). [pes,]*
- günden ölü olur **Pes** iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 7). [pes,]*
- kāfirdür didi Eger dirsek ki meẕheb-i eşāʿire ḫōd budur kim elfāẓ ḥādiṯdür ḳadīm olan kelām nefsīdür **pes** İmām Aḥmed aña ḥādiṯ degül diyüp ṭurduġı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 18). [pes,]*
- ʿālem-i miṯālde ṣūret buldı ola **pes** ṣuver-i miṯāliyye ile ṣarīḥ ṣarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol ṣarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 11). [pes,]*
- bizüm odaya gidelüm anda bir parā ṭaʿām yiyelüm **Pes** Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 1). [pes,]*
- bizüm odaya gidelüm anda bir parā ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler **Pes** Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 2). [pes,]*
- cā-yı ḫalvet olur ve her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür **Pes** anuñ gibi kimseye keṯret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 12). [pes,]*
- olur ve ne bildigüm olur **Pes** anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḫāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 1). [pes,]*
- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā ki niçe efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür **pes** ol görinen bir yaramazlıġınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 16). [pes,]*

- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur **Pes** ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 1). [pes,]*
- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur **Pes** dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 10). [pes,]*
- nāşī olup müterettib olur ve her kimde ki ḫavf ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan ḥasenātuñ ḳanḳısı bulınır **Pes** neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 16). [pes,]*
- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün **Pes** eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 5). [pes,]*
- zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur **pes**żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 7). [pes,]*
- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur **pes** bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 6). [pes,]*
- girüp otura gice vü gündüz hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ me'lūfātını fikr ider **pes** göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 16). [pes,]*
- görür ol sebepden anlardan iḫtirāż itmegi ṣavāb görür **Pes** ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 5). [pes,]*
- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ maʿnāsı yā işāretdür ʿuṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sū'-yi ma'āline **pes** murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā ʿibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 6). [pes,]*
- ḳılur **pes** ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ buʿdi-y-ile muʿaẕẕeb olur ne anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 7). [pes,]*
- pes er-Raḥmān ʿalā arşīn istivā hükmi-y-ile ʿarşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle maḳṣūd oldur kim ʿālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi ʿālimüñ yiri ʿarş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 17). [pes,]*
- ġayriye dinilen esrār ḳısm-ı sālisden olur **pes** ḳısm-ı sānī ile anuñ farḳı eyle ḳılınur ki ʿamme-i nās içinde ḳısm-ı sānīye ḳābil çoḳ bulınur ḫilāfınca ḳısm-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 9). [pes,]*
- olsun īmān dinilür **pes***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 19). [pes,]*
- olur **pes** ihtimāl var ki Sehl ḥażretlerinüñ īmānda ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi bu degüldür ki meẕheb-i meşhūra işāret itmek ola belki mü'minde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 3). [pes,]*
- içündür ki dāyimā faḫr-ı enbiyā duʿāsında dirdi ki Rab zidnī taḥayyuran Eger dirsek ki dervīş fanā bulıcaḳ anuñ ʿilmi ʿilm-i ḥaḳḳ olur **pes** eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 4). [pes,]*
- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭāʿate ki naẓar olına bir bunuñ gibi maʿnā bulınur **pes** ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 4). [pes,]*

• bir ġayrinüñ ‘izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ ‘azli ve zilleti olur **pes**bu su’āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez ma‘a hāẕā ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 7). [pes,]*

• hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi **pes** buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendi daḫı itmek olmaz ‘āḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 11). [pes,]*

• gelmişdür **pes** ʿāḳıla lāzımdur ki her gāh ki aña bir maʿṣiyet ire ḫārici ḳoyup kendü aḥvālini arayup ṭura Bu baña fulāndan oldı fulān itdi dimeye belki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 13). [pes,]*

• ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ aña ululıḳdan hiç ziyān gelmez ve eger pādişāh daḫı olursa aña andan ʿişyān gelmez **pes** pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 6). [pes,]*

• inkār eyler ammā erbāb-ı ḳulūb anı müşāhede ḳılurlar ol maʿiyyet nice maʿiyyetdür anlar görürler **pes** bize lāzım olan oldur kim hemīn aña inanavuz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 2). [pes,]*

• dimedi Ḥaḳ taʿālā’nuñ taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret irişdi **pes** ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 9). [pes,]*

• Ḥaḳ’dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlıġı kişiyi Rabb’inden baʿīd ider **pes** böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabb’inden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 17). [pes,]*

• mirḳātı olur **pes** kim ki ḳarnı ṭoḳlıġına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb’inden ol kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 5). [pes,]*

• iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur **pes** āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup dünyāda gine āḫırat içün çalışmazlar hemīn āḫırat añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 5). [pes,]*

<u>peşīmān olup:</u> *Pişman olmak.*

• ṭalāḳ boş ol didi Āḫır **peşīmān olup** ʿulemādan teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eylemedi İmām Şāfiʿī ol zamānda oġlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 15). [peşīmān olup, -up]*

• ehli niçe kerāmātını görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil **peşīmān olup** niçe taʿẕīmler itmişdür ve ʿözrler dileyüp biñ dürlü tekrīmler itmişdür ḳıṣṣaları *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 17). [peşīmān olup, -up]*

<u>peydā ḳıla:</u> *Ortaya çıkarmak, meydana getirmek.*

• Şāfiʿī’ye taḳlīd eyleye ḳan almaġla ābdest şınmamaḳda her birinde bir şunuñ gibi āsān ḳavli ola cümlesinden arada bir meẕheb **peydā ḳıla** her kim böyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 8). [peydā ḳıla, -a]*

<u>peydā ola:</u> *Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.*

• müctebāsı idi Dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir mevcūd **peydā ola** ve müddetler geçmek gerek ki anuñ gibi bir mevlīd hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 11). [peydā ola, -a]*

peydā olur: *Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.*

•ziyāreti içün ne bu ḳadar ḥareket gerek ḥuṣūṣā nüfūs-ı kāmileye ki anlara cemīʿ-i ervāḥ **peydā olur** rūḥ rūḥa iki müteveccih ola hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 10). [peydā olur, -ur]*

• meger bir ceẕbe-i ilāhī yitişüp menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā **peydā olur** ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 16). [peydā olur, -ur]*

• maʿdūm maʿdūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt **peydā olur** ki vücūd merāyā-yı ʿademden görine her mirʿatdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 3). [peydā olur, -ur]*

peyġambar: *Allah tarafından emirlerini kullarına bildirmekle görevlendirilmiş kimse, peygamber.*

• maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile söylenmez ol sebebdendür ki **peyġambarlaruñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 16). [peyġambarlaruñ, -lar, -uñ]*

• itdi ḳullarına dünyāda altı **peyġambarına** virdigi ḫālle evvel Ādem'üñ tevbe ve ricʿatı ile ve İbrāhīm'üñ odda vüsʿatı ile ve Eyyūb'uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 5). [peyġambarına, -ı, -n, -a]*

•**peyġambara** bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḫra ve bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 1). [peyġambara, -a]*

peyġambar: *Peygamber. II Hz. Yunus peygamber.*

• bir mü'mine yitişür hemīn defʿi tevbe ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfar idüp ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu **peyġambaruñ** ḫālinden bu ḫalete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 18). [peyġambaruñ, -uñ]*

peyġambar: *Hazret-i Muhammed.*

• Her kim ki göñülden **Peyġambar'ı** taʿẓīm ider elbette evlādını daḫı tekrīm ider Şol ki meşhūrdur ḫalḳ arasında söylenür Meẕheb-i ehl-i beyt meẕheb-i ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 17). [peyġambar'ı, -ı]*

• ferzanesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi **Peyġambar'ı** ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 16). [peyġambar'ı, -ı]*

• görişdiler muraḳḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı **Peyġambar'uñ** muraḳḳaʿın hezār edeb ile giydi ve buyurduġın biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 5). [peyġambar'uñ, -uñ]*

• Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler bilür ve her birinüñ mertebesin yine āḫar görür **Peyġambar** Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 4). [peyġambar,]*

• melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki **Peyġambar** Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 1). [peyġambar,]*

• Yemen'den anuñ ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e gele ol **Peyġambar'ı** görmedin ol Peyġambar'ı görenler anuñ ḫiẕmetine vara ol Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 5). [peyġambar'ı, -ı]*

- Yemen'den anuñ ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e gele ol Peyġambar'ı görmedin ol **Peyġambar'ı** görenler anuñ ḫizmetine vara ol Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 6). [peyġambar'ı, -ı]*
- öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı **Peyġambar**Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 11). [peyġambar,]*
- baʿżını aşaġa ve baʿżını yuḳaru ider Bu düşüñ heybetinden uyanur İbn Sīrīn'den taʿbīrini şordurur İbn Sīrīn eyidür Ol kişi **Peyġambar'uñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 2). [peyġambar'uñ, -uñ]*
- māyede müteʿayyin olan ol olup ṭurur Baʿżı ehlu'llāhdan rivāyet olınur ki Ḫıżr **peyġambardan** ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem şordı ki Şāfiʿī nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 16). [peyġambardan, -dan]*
- Eyitdiler Bu ṣusuzlıġ-ıla oruç ṭutamazsın ʿaṭaş ġalebe ider döyemezsin didiler Eyitdi Dün ile **Peyġambar** ḫażreti şol bacadan içerü girdi elinde bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 2). [peyġambar,]*
- benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki anlar bizüm **Peyġambar'umuzdan** efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 14). [peyġambar'umuzdan, -u, -muz, -dan]*
- ol irādet-i Ḥaḳḳ'a ṭābiʿdür ol dāyireden ṭaşra çıḳmaz belī ol daḫı bizüm **Peyġambar'umuza** inḳiyād idüp bu şerʿüñ muʿteḳididür ammā ol bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 10). [peyġambar'umuza, -u, -muz, -a]*
- ḫaber eyleyüp Ḳurān'a maḫlūḳdur di didiler Ol mümkin mi idi ki ẓāhir-i şerʿden tecāvüz ide-y-idi **Peyġambar** maḫlūḳ degüldür diyorken ol maḫlūḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 14). [peyġambar,]*
- ziyāde vü noḳṣān ile tefāvüt olmaz dimek ola Yaʿnī cemīʿ müʾminler bir nesneye ınanmaḳ gerek ki **Peyġambar** ʿaleyhi's- selām her ne getürdi-y-ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 6). [peyġambar,]*

peymāne: *Kadeh. II Şarap; Allah aşkı ile kalbe gelen feyiz, ihsan.*
- her ʿibādetleri tażarruʿ vü āhladur ḥasret beriyyesinüñ hālikleridür ve maʿrifet bādiyyesinüñ sālikleridür şevḳ **peymānesinden** her ne ḳadar ki içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 14). [peymānesinden, -si, -n, -den]*

pīr: *İhtiyar.*
- fetvā virürdi ve cemīʿ ʿulemā fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı kendü yigit iken bunca **pīrler** öñine diz çökerlerdi zamānınuñ ululları gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 4). [pīrler, -ler]*

pīr: *Şeyh, mürşit.*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki **pīri** Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 2). [pīri, -i]*
- iḫtiyār itmek gerek her kimi kim iḫtiyār ider hemīn anuñ sözine iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir dervīş ki bir şeyḫe inābet getüre ve bir mürīd ki bir **pīre***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 2). [pīre, -e]*

• deprenmezler ki nāgāh uça Ve Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā **pīrinüñ** ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 8). [pīrinüñ, -i, -nüñ]*
• mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli **pīrine** iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 12). [pīrine, -i, -n, -e]*
• vech-ile bağlamışdur bunda olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz yola girmek yaḳışmaz Bir **pīrüñ** etegine yapışmaḳ gerek andan tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 2). [pīrüñ, -üñ]*
• tevḥīdüñ murtażāsı ve cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ muḳtedāsı idi ṭarīḳat iḳlīminüñ **pīri** ve ḥaḳīḳat vilāyetinüñ emīri idi melekūt memālikinüñ māliki ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 12). [pīri, -i]*
• enbiyā ʿaleyhum eṣ-ṣalavāt ve's-selām Ḫātem meşāyıḫ-ı Belḫ'üñ ulularından ve Ḫurāsān **pīrlerinüñ** bellülerinden idi Şaḳīḳ-i Belḫī'ye çok ḫiẕmet itmişdi ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 6). [pīrlerinüñ, -ler, -i, -nüñ]*

pīr olınca: *Yaşlanmak.*
• nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi **pīr olınca**zinā idüp şoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ şol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 11). [pīr olınca, -ınca]*

pīr-i ḫurāsān: *Horasan şeyhi.*
•**pīr-i Ḫurāsān** Aḥmed-i Ḥarb rażıya'llāhu ʿanhu ve keremehu'llāhu fī dāri's-selām ve bevve'e lehu mekānahu fī menzil ve maḳām Aḥmed-i Ḥarb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 5). [pīr-i ḫurāsān,]*

piş: *(Yiyecekler) Isı etkisiyle çiğliği ve hamlığı giderek yenilebilir duruma gelmek.*
• meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde **pişen** biryān olur anuñ iḥrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 6). [pişen, -en]*

pīşvā: *Önder.*
•arasında muḳaddem ve zühhād arasında muʻaẕẕam idi ʻĀriflerüñ murtażāsı ve ʻāşıḳlaruñ **pişvāsı** idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 10). [pişvāsı, -sı]*
• Ebū Hāzem daḫi maḳbūl-i ekābir ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatüñ müstenedi idi Niçe meşāyıḫuñ **pīşvāsı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 6). [pīşvāsı, -sı]*
• ṭarīḳatde **pīşvā** ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 11). [pīşvā,]*
• durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve **pīşvāsı** ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 6). [pīşvāsı, -sı]*

pīşvā-yı aṣḥāb-ı ṭarīḳat: *Tarikat sâhiplerinin önderi.*

- yenbūʿü'l-faẕl ve'l -yaḳīn ḫalīfe-i ilāhī ve maẓhar-ı envār-ı nā-mütenāhī server-i aṣfiyā ve ser-i defter-i evliyā **pīşvā-yı aṣḥāb-ı ṭarīḳat** ve muḳtedā-yı erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 4). [pīşvā-yı aṣḥāb-ı ṭarīḳat,]*

pīşvā-yı kāmilīn: *Kamillerin önderi.*

- bürhān-ı mesālik-i taḥḳīḳ mütemekkin-i ḫāne-i ṣafā ve mütevekkil-i rāh-ı Ḫudā pīşvā-yı kāmilīn ve muḳtedā-yı ehl-i dīn maḥrem-i esrār-ı ilāhī ve ġavvās-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 4). [pīşvā-yı kāmilīn,]*

pīşvā-yı ehl-i melāmet: *Melamet ehlinin önderi.*

- Menāḳıb-ı Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī rażiyā'llāhu ʿanhu Ve birisi şol **pīşvā-yı ehl-i melāmet** ve şemʿ-i rūz-ı ḳıyāmet baḥr-i ceẕbe-i ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 2). [pīşvā-yı ehl-i melāmet,]*

pūl: *Para.*

- böyle-y-iken bir aḳçasuz Ḫaḳḳ'a mütevekkil olup tevekkülinden bir ḳademayrılmaya ve bir **pūlı** yoġ-iken şeyṭān aña rızḳ-içün vesveseye yol bulmaya Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 4). [pūlı, -ı]*

pür: *Dolu, çok fazla.*

- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı şırf ḥaḳāyıḳ ve işārātı **pür** daḳāyıḳ idi Ḫurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 3). [pür,]*
- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı **pür** maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 9). [pür,]*
- derūnuñ **pür** nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 11). [pür,]*
- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi **pür** nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 11). [pür,]*

pür iderdi: *Doldurmak.*

- güller bitürüp baʿżısı ḫārlar getürürdi vücūd sāḳisi ḳadeḥin **pür iderdi** ammā her kişi götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 5). [pür iderdi, -er, -di]*

pür jengār olur: *Kir ve pasla kaplı olmak.*

- ḥaḳīḳati dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur ve her fi'li bir masdar-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur ṭabīʿatı bī-hamiyyet ü ʿār olur ve āyine-i vücūdı **pür jengār olur** ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 4). [pür jengār olur, -ur]*

pür nāz u şīve olmış: *Çok nazlı olmak.*

- Zühre'yi geçmiş şol mertebede kendüyi düzmiş bezmiş ki başdan aşaġa **pür nāz u şīve olmış** Ben daḫı aña müteveccih olup eyitdüm Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 14). [pür nāz u şīve olmış, -mış]*

pür nūr ider: *Çokça nurlandırmak.*

- tecellī vü ẓuhūr ider ve bir nūrdur ki işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi **pür nūr ider** her gāh ki ʿaksinüñ şevḳı ʿadem āyinesine ṭokınur her āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 4). [pür nūr ider, -er]*

pür nūr ider ola: *Nur ile dolu etmek.*

- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın **pür nūr ider ola** Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 17). [pür nūr ider ola, -a-er]*

pür-ṣafā vü şevḳ: *Huzur ve neşe dolu.*

- arasında muḳaddem ve zühhād arasında muʿaẓẓam idi ʿĀriflerüñ murtażāsı ve ʿāşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve **pür-ṣafā vü şevḳ** idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 10). [pür-ṣafā vü şevḳ,]*

puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār: *Sayısız, sınırsız, yüksüz bir sırt.*

- rāhatı ve bir **puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār** Rivāyet olınur ki Ḥātem-i Aṣṣam andan vaṣiyyet ṭaleb itdi Eyitdi Eger vaṣiyyet-i ʿām isterseñ dilüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 3). [puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār,]*

put olmışdur: *Tapınılacak bir şey durumuna gelmek, çok fazla değer verilip put yerine komak.*

- olmışsındur Bu ikisi saña iki **put olmışdur** bunlara ʿibādet idersin cehlüñden eyle ṣanursın ki Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp nūr-ı velāyetle Ḥaḳḳ'ı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 15). [put olmışdur, -mış, -dur]*

putḫāne: *Tapınak, kilise.*

- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek **putḫāne** gerek Kaʿbe ve gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 8). [putḫāne,]*
- geçmekden iḥtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve **putḫāneye** varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 15). [putḫāneye, -y, -e]*

put-perest: *Puta tapan kimse.*

- ṭuymaz ve eger andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü maʿāṣī aña doymaz niçe **put-perestler** olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 18). [put-perestler, -ler]*

3.20 R

rab: *Allah.*

- bilinür ʻālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle taʻbīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh **Rab** dirler gāh maʻbūd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 8). [rab,]*

rab zidnī taḥayyuran: *"Rabbim hayretimi artır.".*

- içündür ki dāyimā faḫr-ı enbiyā duʻāsında dirdi ki **Rab zidnī taḥayyuran** Eger dirsek ki dervīş fenā bulıcaḳ anuñ ʻilmi ʻilm-i ḥaḳḳ olur pes eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 3). [rab zidnī taḥayyuran,]*

rabb: *Allah.*

- mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide **Rabb'i** içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 16). [rabb'i, -i]*
- taṣavvufda bir şīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı **Rabb'ı** ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keṣīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 7). [rabb'ı, -ı]*
- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla **Rabb'ına** şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 2). [rabb'ına, -ı, -n, -a]*
- buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet olmaz ki kişi dāyim aç olup **Rabb'ına** ẕākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına şākir ola Açlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 4). [rabb'ına, -ı, -n, -a]*
- ben aña ġālib oluram ammā ol **Rabb'i** benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 5). [rabb'i, -i]*
- ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫiẕmetine varuram **Rabb'ümden** ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 6). [rabb'ümden, -üm, -den]*
- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda **Rabb'ini** niçe umar ise anda daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 4). [rabb'ini, -i, -n, -i]*
- dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir ẕāt **Rabb'ine** maẓhar olup vücūda gele ve ol bir vücūd idi ki aṣrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 15). [rabb'ine, -i, -n, -e]*
- eyleyümezin Yā Tayfūr Ben ḥaḳḳumdan geçdüm seni **Rabb'üñe** baġışladum didi Pes Bāyezīd Beṣtām'dan gidüp otuz yıl Şām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 13). [rabb'üñe, -üñ, -e]*
- muʿāmelesi **Rabbi-y-ile** neye vardı Eyitdi Ol ġayet ululardan olup ṭurur günde iki kere Ḥaḳ dergāhına varur gelür didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ümīzdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 13). [rabbi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile **Rabb'i** arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 16). [rabb'i, -i]*

- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve ẕātında **Rabb'ine** vuṣlat ol yolla bulınmışıdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 9). [rabb'ine, -i, -n, -e]*
- deminde **Rabbi-y-ile** bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve لردونله ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 1). [rabbi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- ḫalvet olurdı **Rabbi'ne** müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān okurdı tā aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 3). [rabbi'ne, -i, -n, -e]*
- maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve **Rabb'ini** müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve ancaḳ bunı gözedüp ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 3). [rabb'ini, -i, -n, -i]*
- ʿibādetiñ bu vechle ḳılur aña vuṣlat ḥaḳḳ olmaz mı ve her kim ki **Rabb'ine** böyle ṭāʿatde olur aña tecellī-yi cemāl muṭlaḳ olmaz mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 9). [rabb'ine, -i, -n, -e]*
- gördügi **Rabb'i** olur eger keṣretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her keṣret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 9). [rabb'i, -i]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ **Rabb'ini** bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 5). [rabb'ini, -i, -n, -i]*
- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından ol da bir ferddür **Rabb'inüñ** ḳoduġı ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 18). [rabb'inüñ, -i, -nüñ]*
- bişürmezsin **Rabb'uñ** kefīl olup durur rızḳuña sen gine çalışup ṭurursın bilmezem ki sen bu inanmaġla nice Müslümān olursın Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 13). [rabb'uñ, -uñ]*
- bulmaz bir altunı eridip şızdırmayınca mümkin degül arınmaz Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki **Rabb'i-y-ile** edebini gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 14). [rabb'i-y-ile, -i, -y, -ile]*
- itmez Yaʿnī her kişinüñ **Rabb'ini** bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 15). [rabb'ini, -i, -n, -i]*
- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki **Rabb'ine** maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 16). [rabb'ine, -i, -n, -e]*
- **Rabb'ine** ʻālim olur dīnine ẕākir olur lisānla sāmiʻ olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 7). [rabb'ine, -i, -n, -e]*
- bile dāyimā ʻaczine iʻtirāf ḳıla kendi cehlini bildükçe maʻrifet perdeleri açılur ve kendü ʻaczine inṣāf ḳılduḳca **Rabb'i-y-ile** ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 16). [rabb'i-y-ile, -i, -y, -ile]*
- ḳalbine ṣafā gelür ve derūnına cilā yürinür eger Ḥaḳḳ'a ʿibādet iderse ṭāʿatinde lezzeti olur ve eger **Rabb'ine** tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 14). [rabb'ine, -i, -n, -e]*

- olup bir ṣalavāta daḫı yitişmeye ecel yolın alup **Rabb'i-y-ile** bir münācāta daḫı irişmeye bir fürṣata daḫı taḥassürler idüp eline girmeye ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 9). [rabb'i-y-ile, -i, -y, -ile]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Her vaḳt ki 'abdüñ **Rabb'ine** derūndan iḫlāṣı olur cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse görür def'ī istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 11). [rabb'ine, -i, -n, -e]*
- belki kişi **Rabb'inüñ** kendüye ni'metini az bilmemek gerek ve kendüyi ol ni'mete müstaḥaḳ görmemek gerek ol kendüye virileni bir ulu 'iṭā bilmek gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 3). [rabb'inüñ, -i, -nüñ]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki **Rabb'i** aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 13). [rabb'i, -i]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki **Rabb'ini** ol yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 8). [rabb'ini, -i, -n, -i]*
- 'ibādet ḳonılur kimisine böyle müyesser olur kimisine eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ **Rabb'i-y-ile** bir ṭarīḳi olur ki andan çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 10). [rabb'i-y-ile, -i, -y, -ile]*
- niçe 'ārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a **Rabb'inden** ol mu'āḳabe idi ẕilletine göre Ḥaḳdan aña mu'ātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 4). [rabb'inden, -i, -n, -den]*
- Çün Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye **Rabb'inden** eyle olıcaḳ bir sehlçe ẕilletden ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḥālleri ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 5). [rabb'inden, -i, -n, -den]*
- hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki tā her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında **Rabb'i** ḳullığını bile ide şöyle şanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 2). [rabb'i, -i]*
- miknet virür ḳullarıñ ulu mertebesi **Rabb'ine** ṭā'at itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a 'ibādet itmekdür çün maḳṣūd aña ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 9). [rabb'ine, -i, -n, -e]*
- 'uzletde olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile görsün ve her neye naẓar iderse **Rabb'ini** anda bulsun Belī didügümüz bir ḳuru 'ibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 12). [rabb'ini, -i, -n, -i]*
- Ḥaḳ'dan teb'īd ider ve ḳarın ṭoḳlığı kişiyi **Rabb'inden** ba'īd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña 'āşıḳ-ı zār olur ma'lūm olur ki ol kişi Rabb'inden*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 17). [rabb'inden, -i, -n, -den]*
- Ḥaḳ'dan teb'īd ider ve ḳarın ṭoḳlığı kişiyi Rabb'inden ba'īd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña 'āşıḳ-ı zār olur ma'lūm olur ki ol kişi **Rabb'inden***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 18). [rabb'inden, -i, -n, -den]*
- **Rabb'ini** sevmez ve her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez ve her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez ve her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 11). [rabb'ini, -i, -n, -i]*
- Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ şusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed **Rabb'ine***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 14). [rabb'ine, -i, -n, -e]*

• mirḳātı olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlığına maḥabbet ider ke-ennehu **Rabb'inden** ol kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 5). [rabb'inden, -i, -n, -den]*

rābiʿa: *Hicri ikinci asrın başlarında yaşamış, Basralı, "Adeviye" lakaplı, takva sahibi, meşhur kadın veliyye.*

• bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda **Rābiʿa** olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 10). [rābiʿa,]*

• olurdı ve germiyyeti arasında **Rābiʿa'ya** naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki bizden belürür senüñ cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 11). [rābiʿa'ya, -y, -a]*

• rāyiçlerinde ʿārifler olur kim hezār ʿarifler maḳāmātını ardlarında bıraḳmışlardur Cümlesinden birisi ve aralarından bir ulusı **Rābiʿa'dur** ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 10). [rābiʿa'dur, -dur]*

• varsun tecribe itsün kendüsi bilür Rivāyet olınur ki **Rābiʿa** ḥaccı edā itdükten ṣoñra Ḥaḳḳ'a münācāt idüp eyitdi Yā İlāhī İki nesneye daḫı meṣūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 1). [rābiʿa,]*

• itdüñse anuñ meṣūbāṭın vir eger itmedüñse ol müṣībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki ṣoñraġı yıl **Rābiʿa** ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 6). [rābiʿa,]*

• Rivāyetdür ki bir kişi **Rābiʿa'dan** ṣordı Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 17). [rābiʿa'dan, -dan]*

• ki ol maḳṣūd muḳadder olmış ola ve ol maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki **Rābiʿa** evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 10). [rābiʿa,]*

rābiʿa-ı ʿadeviyye: *Hicri ikinci asrın başlarında yaşamış, Basralı, "Adeviye" lakaplı, takva sahibi, meşhur kadın veliyye.*

• ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn **Rābiʿa-ı ʿAdeviyye** ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 6). [rābiʿa-ı ʿadeviyye,]*

rabṭ eyler: *Bağlamak.*

•**rabṭ eyler** ol sebebdendür ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 11). [rabṭ eyler, -r]*

racula'l-maşrik: *Doğunun yiğidi.*

• Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı anda otururdı Süfyān eyitdi Taʿālā yā **racula'l-maşrik** didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 14). [racula'l-maşrik,]*

rafaʿ a'llāhu aʿlāma ʿizzetihi fī yavmi'd-dīn ve bavvaʿa mekānahu fī aʿlā ʿiliyyīn: *Din günü Allah onun makamını yüceltsin ve iliyyin mertebesine ulaştırsın.*

- ecmaʿīn vāṣıl-ı cihān-ı nā-kāmī ḳutb-ı ḥakīkī sulṭān Bāyezīd-i Beşṭāmī**rafaʿ a'llāhu aʿlāma ʿizzetihi fī yavmi'd-dīn ve bavvaʿa mekānahu fī aʿlā ʿiliyyīn** Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 8). [rafaʿ a'llāhu aʿlāma ʿizzetihi fī yavmi'd-dīn ve bavvaʿa mekānahu fī aʿlā ʿiliyyīn,]*

rafaʿahu'llāhu derecātihi ve eskenehu fī aʿlā ġurefi cennātihi: *Allah onun derecesini yükseltsin ve cennetin en yüksek odalarında iskan etsin.*

- reʾisü'l-muttaḳīn faḫr ü'l-ümmet ve zeynü'l-millet faḳīr-i ġanī mevlānā Ebū Hāzem-i Medenī**rafaʿahu'llāhu derecātihi ve eskenehu fī aʿlā ġurefi cennātihi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 4). [rafaʿahu'llāhu derecātihi ve eskenehu fī aʿlā ġurefi cennātihi,]*

rafa'a'llāhu derecātihi fī dāri's-selām ve ḥaşarahu bi'n-nebī ve ālihi 'aleyhi ve 'aleyhim es-selām: *Allah onu darüsselam derecesine yükseltsin ve Nebi'nin âl ve ashabıyla birlikte haşretsin.*

- **dāri's-selām ve ḥaşarahu bi'n-nebī ve ālihi 'aleyhi ve 'aleyhim es-selām** Ḥaḳ tebāreke ve ta'ālā Ḥażretinüñ cümle-i 'ināyāt-ı rabbāniye ve ceẕbāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 7). [rafa'a'llāhu derecātihi fī dāri's-selām ve ḥaşarahu bi'n-nebī ve ālihi 'aleyhi ve 'aleyhim es-selām,]*

rafaʿa'llāhu derecātihi fi'd-dāri'l-ḳārar: *Allah ahirette onun derecesini yüceltsin.*

- deryā-yı nā-mütenāhī muḫtār-ı aḫyār ve muḳaddem-i ebrār sālik-i ṭayyār Ḥażret-i Mālik-i Dīnar **rafaʿa'llāhu derecātihi fi'd-dāri'l-ḳārar** Mālik-i Dīnār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 6). [rafaʿa'llāhu derecātihi fi'd-dāri'l-ḳārar,]*

rafaʿa'llāhu derecātihi fi'l-ʿilliyyīn ve ḥaşarahu maʿa zümreti'l-enbiyāi ve'ş-şıddīkīn: *Allah onun derecesini derecesi yüksek olanların arasına katsın ve onu peygamberler ve sıddıklar zümresiyle haşr etsin.*

- mütenāhī ol ṣūfī-yi ṣāfī Şeyḫ Ebū Naṣr-ı Bişr-i Ḥāfī**rafaʿa'llāhu derecātihi fi'l-ʿilliyyīn ve ḥaşarahu maʿa zümreti'l-enbiyāi ve'ş-şıddīkīn** Bişr-i Ḥāfī aṣlda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 6). [rafaʿa'llāhu derecātihi fi'l-ʿilliyyīn ve ḥaşarahu maʿa zümreti'l-enbiyāi ve'ş-şıddīkīn,]*

rafaʿa'llāhu ḳadrahu fī zümreti'l vācidīn ve ennese rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn: *Allah onu kendisine gönül verenlerin zümresine ve onun ruhunu ona yaklaşmak isteyenlerin ruhuna ilhak etsin.*

- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī meşāyıḫ arasında muḳarreb idi ve faẕlı cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer idi Mükāşefātı nā-maḥdūd idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 7). [rafaʿa'llāhu ḳadrahu fī zümreti'l vācidīn ve ennese rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn,]*

rafaʿa'llāhu ḳadrahu fi'l- maḳarri'l-aʿlā ve-bavvaʿa lehu fīhi'd-deracāti'l-ʿulā:

- *Allah onun kıymetini artırsın ve ahirette onu en yüce makama yüceltsin, ona ahirette yüksek dereceler hazırlasın.*

rafaʿa'llāhu ḳadrahu fi'l- maḳarri'l-aʿlā ve-bavvaʿa lehu fīhi'd-deracāti'l-ʿulā

- Süfyān-ı Sevrī ʿulemānuñ ḫiyārından ve meşāyıḫuñ kibārından idi ʿilm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 5). [rafaʿa'llāhu ḳadrahu fi'l- maḳarri'l-aʿlā ve-bavvaʿa lehu fīhi'd-deracāti'l-ʿulā,]*

rafaʿa'llāhu menzilahu fī dāri's-selam ve ḫaşarahu maʿa zümreti'l- enbiyā ʿaleyhum eş-şalavāt ve's-selām: *Allah onun cennetteki makamını yüceltsin ve onu salat ve selam üzerlerine olan enbiyalarla birlikte haşretsin.*

- enbiyā ʿaleyhum eş-şalavāt ve's-selām Ḫātem meşāyıḫ-ı Belḫ'üñ ulularından ve Ḫurāsān pīrlerinüñ bellülerinden idi Şaḳīḳ-i Belḫī'ye çok ḫizmet itmişdi ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 5). [rafaʿa'llāhu menzilahu fī dāri's-selam ve ḫaşarahu maʿa zümreti'l- enbiyā ʿaleyhum eş-şalavāt ve's-selām,]*

rāfızī: *Hz. Ebû Bekir, Ömer ve Osman'ın hilâfetlerini kabul etmeyen Şiî fırkası.*

- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i 'azrā-idi Her kim ki anı sevene **rāfızī** dir ol dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 14). [rāfızī,]*

rāfızī olurlar: *Hz. Ebû Bekir, Ömer ve Osman'ın hilâfetlerini kabul etmeyen Şiî fırkasından olmak.*

- maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid dirilenler ekser budur kim **rāfızī olurlar** şöyle ki tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 14). [rāfızīolurlar, -ur, -lar]*

rafż u terk itmişdür: *Bırakmak, vazgeçmek.*

- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i 'azrā-idi Her kim ki anı sevene rāfızī dir ol dīnini **rafż u terk itmişdür** ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 14). [rafż u terk itmişdür, -miş, -dür]*

raġbet: *Değer, itibar.*

- **raġbeti** olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ sevābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 13). [raġbeti, -i]*

rāġıb: *Rağbet eden, istekli.*

- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne **rāġıb** ve biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḫarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 15). [rāġıb,]*

rāh: *Yol, usul, yöntem.*

- olur her ṭāyifeye bir **rāh** olur ol rāhdan çıḳmaḳ aña günāh olur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir āvāz geldi ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 15). [rāh,]*

•olur her ṭāyifeye bir rāh olur ol **rāhdan** çıḳmaḳ aña günāh olur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir āvāz geldi ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 15). [rāhdan, -dan]*

- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça **rāhı** olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 10). [rāhı, -ı]*
- sebebdendür ki dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a **rāh** olur Fi'l-cümle çün bildün ki İbrāhīm'üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi ki Eyyūb'uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 11). [rāh,]*

rāḥat: *Istırapsız, kedersiz olma.*

- ṣabr itmegi bir ulu ṭāʿat bile Allāh'uñ ḳullarına niʿmeti iki yoldan olur gāh **raḥatdan** olursa gāh belādan olur ikisi daḫı mü'mine Allāh'uñ niʿmetidür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 18). [raḥatdan, -dan]*

rāḥat: *İç huzuru, gönül ferahlığı.*

- tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile **rāḥat** ve ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 9). [rāḥat,]*
- bir **rāḥatı** olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her leẕẕetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 7). [rāḥatı, -ı]*
- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḫarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ **rāḥatı** olmaz ʿālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʿişḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 10). [rāḥatı, -ı]*
- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürūrını şürūr ve **rāḥatını** nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 14). [rāḥatını, -ı, -n, -ı]*
- **rāhatı** ve bir puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār Rivāyet olınur ki Ḥātem-i Aṣṣam andan vaṣiyyet ṭaleb itdi Eyitdi Eger vaṣiyyet-i ʿām isterseñ dilüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 3). [rāhatı, -ı]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve **rāḥatı** içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 15). [rāḥatı, -ı]*
- meşhūr ʿālim olmasından incindi ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña bundaġı ḫavfları bedeli anda emn ü **rāḥatlar***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 14). [rāḥatlar, -lar]*
- ʿālemdeki zaḥmetleri ʿivażı ol ʿālemde **rāḥatlar** müyesser idüp dār-ı cennetde maḳāmını müheyyā vü muḳarrer ve derecāt-ı ʿilliyīn içinde derecesini muʿallā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 5). [rāḥatlar, -lar]*
- belā bir belādur ki bunda ne leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda **rāḥatlar** olur 'ārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 14). [rāḥatlar, -lar]*
- ferāġat itdükçe ḥużūrını ve feraḥını artuḳ bulur emrini añā tefvīż itdükçe kendü **rāḥatda** olur ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 16). [rāḥatda, -da]*

• sırrı ol olur ki ol ṭā’aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meşelā nefs ister ki **rāḥat** oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 2). [rāḥat,]*

rāḥat: *Huzur, ferahlık.*
• hep ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām **rāḥat** olsun gerek bi’l-külliye ʿaẕāb bu ḳullıġından bir ẕerre ḳadar eyrilmez ve bu Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 1). [rāḥat,]*

rāḥat bulur: *Huzur ve sükuna kavuşmak.*
• ekile rūḥ ol dem ḥużūrla **rāḥat bulur** ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫammārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 3). [rāḥat bulur, -ur]*

rāḥat itmek: *Üzüntülü, sıkıntılı veya tedirgin durumda olmamak.*
• ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda **rāḥat itmek** istemezdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 4). [rāḥat itmek,]*

rāḥat olan: *Huzurlu olan (kimse).*
•**rāḥat olan** vāṣıl-ı maḳāmāt-ı ʿārifīn olmaz ve her yevm maḥşerde cennete giren fāyiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz ekser-i nāsuñ gine cennetde leẕẕetleri şehvāt-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 3). [rāḥat olan,]*

rāḥat olmayup: *Rahat etmek, sıkıntısız durumda olmak, ferahlanmak.*
• pes anuñ nefsi anda **rāḥat olmayup** bunuñ nefsi ḥużūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ tedārikin evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı nefsi maşlaḥatı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 13). [rāḥat olmayup, -ma, -y, -up]*

rāḥat olup: *Üzüntülü, sıkıntılı veya tedirgin durumda olmamak.*
• Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā **rāḥat olup** görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür ki vefātından şoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin şordılar Eyitdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 11). [rāḥat olup, -up]*

rāḥāt u sürūr: *Huzur ve mutluluk.*
• cezāsında āḫıratda **rāḥāt u sürūr** ve bundaġı ḫavfları ʿivażı anda emn ü ḥuzūr müyesser ḳıla Āmin Yā Rabbe’l-ʿālemīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 7). [rāḥāt u sürūr,]*

rāḥatda ola: *Huzur içerisinde olmak.*
• taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ **rāḥatda ola** ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 9). [rāḥatda ola, -a-da]*

raḥātda olup: *Istırapsız, kedersiz olma.*

- rāḥatlığı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥużūrda ve **raḥātda olup** bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 8). [raḥātda olup,]*

rāḥatda olur: *Huzur içerisinde olmak.*

- ferāġat itdükçe ḥużūrını ve feraḥını artuḳ bulur emrini aña tefvīż itdükçe kendü **rāḥatda olur** ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 16). [rāḥatda olur, -ur]*

rāḥatlığ: *Rahat olma durumu, üzüntüsü ve sıkıntısı olmama.*

- **rāḥatlığı** içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 7). [rāḥatlığı, -ı]*

rāḥatlıḳ: *Rahat olma durumu, üzüntüsü ve sıkıntısı olmama.*

- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki şol yüz aḳlığı ki ʿayāli olanlarda var ve şol **rāḥatlıḳ** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [rāḥatlıḳ,]*

rāhatlık bula: *Huzura kavuşmak.*

- rāḥatlığı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan **rāhatlık bula** ne olur andan ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 8). [rāhatlık bula, -a]*

raḫḥaba'llāhu rūḥahu bi-luṭfihi ve keremihi ve asbaġa ʿaleyhi seḥāba envāʿi niʿamihi: *Allah onun ruhunu ferahlatsın lütfuyla, keremiyle kutsasın ve nimetlerinin çeşitlerinden ona bolca versin.*

- Muḥammed bin Eslem-i Ṭūsī**raḫḫaba'llāhu rūḥahu bi-luṭfihi ve keremihi ve asbaġa ʿaleyhi seḥāba envāʿi niʿamihi** Muḥammed bin Eslem yegāne-i cihān ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 6). [raḫḥaba'llāhu rūḥahu bi-luṭfihi ve keremihi ve asbaġa ʿaleyhi seḥāba envāʿi niʿamihi,]*

rāh-ı ṭarīḳatde: *Tarikat yolu.*

- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 11). [rāh-ı ṭarīḳatde, -de]*

rāḥile: *Deve, yük devesi, yük hayvanı.*

- itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve **rāḥilesini** tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 14). [rāḥilesini, -si, -n, -i]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ **rāḥilesi** ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 3). [rāḥilesi, -si]*

raḥīm olıcaḳ: *Bağışlayan, merhamet eden, esirgeyen olmak.*

- ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze naẓar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā kerīm olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi **raḥīm olıcaḳ** bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 6). [raḥīm olıcaḳ, -ıcaḳ]*

raḥm- ı ṭabīʿatdan: *Doğanın rahmi.*

- ı ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmak gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 7). [raḥm- ı ṭabīʿatdan, -dan]*

raḥmān: *Bütün canlılara merhamet eden Allah.*

- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur **Raḥmān'uñ** ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz sülb Ādem'de ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 11). [raḥmān'uñ, -uñ]*

raḥmāni: *Allah'a mensup.*

- eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aşamm u ebkem idi Aḫlāḳı **raḥmāni** ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 4). [raḥmāni,]*

raḥmet: *Esirgeme, kollama, merhamet, bağışlama.*

- pes ḫalḳa **raḥmet** içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 13). [raḥmet,]*

raḥmet: *Allah'ın yaratıklarına olan acıma ve esirgemesi.*

- ceng içinde bir kişi anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ **raḥmeti** dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿināyeti her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 7). [raḥmeti, -i]*
- rūḥını vaṣlı ile şād ide ve revānını **raḥmet** nesīmi-y-ile ābād ide Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 17). [raḥmet,]*
- anda bir meşhūr mekāndadur Ḥaḳ taʿālā anı āḫıratda **raḥmetine** ġarḳ ve cennetde niʿmetine müstaġraḳ eyleye Dünyādaki açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 7). [raḥmetine, -i, -n, -e]*
- naẓarı her dem anuñ niḳmetine olur kimi dāyim **raḥmetini** fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini ẕikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 5). [raḥmetini, -i, -n, -i]*
- teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine göre **raḥmet** ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 1). [raḥmet,]*
- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā saña luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger **raḥmet** ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 10). [raḥmet,]*
- dōstı Ẕū'n-Nūn gelür anuñ istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı **raḥmetine** ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 12). [raḥmetine, -i, -n, -e]*

- ışmarlayasın her ne ḳadar ʿibadet iderseñ cümlesini hemīn hīçe şayarsın añа cāzim olasın ki saña her ne yitişürse anuñ **raḥmetindendür** yoḫsa ʿibadetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 18). [raḥmetindendür, -i, -n, -den, -dür]*
- ṭayanduḳları Allāh'uñ maġfiretünedür ve ziyāde iʿtimādları ʿumum **raḥmetinedü**r ammā bu şeyṭānuñ mekridür ki araya şalmışdur bunuñla cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 12). [raḥmetinedür, -i, -n, -e, -dür]*
- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine **raḥmeti** andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 12). [raḥmeti, -i]*
- ʿināyetdür ki Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā'nuñ **raḥmeti** ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 4). [raḥmeti, -i]*
- rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoġ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'uñ ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol Ḫażret'üñ maḫlūḳātına **raḥmetidür***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 2). [raḥmetidür, -i, -dür]*

raḥmet bile: *Allah'ın ihsanı kabul etmek.*
- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā andan **raḥmet bile** ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 16). [raḥmet bile, -e]*

raḥmet idermüş: *Merhamet etmek, bağışlamak.*
- āḫıratda sevābını aña baġladı bize daḫı vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur **raḥmet idermüş***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 6). [raḥmet idermüş, -er, -müş]*

raḥmet itdi: *Merhamet etmek.*
- didiler Eyitdi Allāh taʿālā baña bī-had **raḥmet itdi** bī-nihāyet ʿināyet ü maġfiret itdi didi Eyitdiler Yā ʿAbdu'llāh bin Mübārek nice oldı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 11). [raḥmet itdi, -di]*
- şordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña **raḥmet itdi** ammā şol ḫalḳun baña işārātı çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 12). [raḥmet itdi, -di]*

raḥmet olur: *İhsan, lütuf olmak.*
- intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme niʿmet olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye **raḥmet olur** anlaruñ gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 4). [raḥmet olur, -ur]*

raḥmet-i ḫudā: *Allah'ın rahmeti.*
- ve ol luṭfi maḥżā **raḥmet-i Ḫudā** bilmek gerek ki ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh'uñ dergāhından ne inʿamlar olur ki bu niʿmet aralarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 5). [raḥmet-i ḫudā,]*

raḥm-ı ṭabīʿatdan: *Doğanın rahmi.*
- ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd ibdā ide ve gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmaḳ gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā

(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 7). [raḥm-ı ṭabīʿatdan, -dan]

rāh-nümā-yı şerīʿat: *Hak dininin kılavuzu.*
• Menāḳıb-ı ʿAbdu'llāh bin Mübārek raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zeyn-i zamān ve rükn-i cihān **rāh-nümā-yı şerīʿat** ve bedraḳa-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 2). [rāh-nümā-yı şerīʿat,]*

raḫt: *Yola çıkarken alınan eşyâ, yol malzemesi.*
• Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi **raḫtını***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 2). [raḫtını, -ı, -n, -ı]*
• pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar **raḫtını** götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 18). [raḫtını, -ı, -n, -ı]*

raḳm-ı vücūdına: *Varlığın sayısı.*
• luġatla anuñ vaḥdāniyyetine delāletler ider her mümkinüñ ki **raḳm-ı vücūdına** deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 11). [raḳm-ı vücūdına,]*

rām oldı: *İtaat etmek, boyun eğmek.*
•olur ammā şaḳın ba'żı ṭā'ate baḳup aldanma hemīn anuñla saña **rām oldı** şanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭma'inne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [rām oldı, -dı]*

rām olup: *Uymak, boyun eğmek.*
• senüñ emmāre-y-iken seni helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol saña **rām olup** muṭmainnüñ olur ol vaḳt bilesin ki dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 18). [rām olup, -up]*

ramażān: *Ramazan ayı.*
• Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ huẕūrın giderüp incidürler **Ramażān** güni-y-idi defʿī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 16). [ramażān,]*
• anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol **Ramażān** Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 13). [ramażān,]*

raʿnā: *Güzel, hoş, latif.*
• ve ṭabīʿat miʿmārı niçe defʿa yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ʿālem şahādetde bir anuñ misli bināyı **raʿnā** ḳaldurıbile Ol bir pādişāh idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 4). [raʿnā,]*

ra'nā-yı bāġ-ı murġ-zār olur: *Kuş bahçesinin güzeli, latifi olmak.*
• vaḥşet ü ġurbet fikr iderler ve anı kefen içinde bir żillet fikr iderler anı bilmezler ki ol mü'minlere bir laṭīf gül-zār olur bir **ra'nā-yı bāġ-ı murġ-zār olur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 12). [ra'nā-yı bāġ-ı murġ-zār olur, -ur]*

rāsiḫ: *Sağlam, kuvvetli, metin, muhkem.*

- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿİbādetde **rāsiḫ** ḳademi var idi ve ẕātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 6). [rāsiḫ,]*

rāsiḫ olursa: *Sağlam, kuvvetli olmak.*

- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳademi **rāsiḫ olursa** fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 7). [rāsiḫ olursa, -ur, -sa]*

rāst gelmez: *Denk gelmek.*

- olmaz Çoḳ olur ki bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur ki şefāʿat her yirde **rāst gelmez** ol dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 12). [rāst gelmez, -mez]*

rāst gelür: *Uygun, doğru olmak.*

- göre **rāst gelür** ve illā tefāṣīl-i i'tiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette i'tiḳād lāzım olur ve ol ḫōd dīnde ma'rifete göre artar eksilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 9). [rāst gelür, -ür]*

rasūl: *Kendisine müstakil bir din ve kitap verilen peygamber.*

- vü ḫōşnūd idi Āḫır ölümlü olıcaḳ ḳatındaġı ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ **rasūlleri** geliyorur didi Bunlar daḫı ṭaşra çıḳdılar içerüden bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 16). [rasūlleri, -leri, -]*

rasūl: *Elçi, resul, peygamber. II Hz. Muhammed.*

- olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henūz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol **Rasūl** idi henūz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 2). [rasūl,]*

rasūl-i enāmdur: *Mahlûkātın peygamberi. II Hz. Muhammed.*

- bize ne iḥtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ **Rasūl-i enāmdur** ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 6). [rasūl-i enāmdur, -dur]*

rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur: *Bütün halkın, herkesin peygamberi.*

- bize ne iḥtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ **Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur** Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 6). [rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur, -dur]*

rasūl-i hūdā: *Allah'ın elçisi. II Hz. Muhammed.*

- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi **Rasūl-i Ḫūdā** ve ceddesi betūl-i 'azrā-idi Her kim ki anı sevene rāfiżī dir ol dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 13). [rasūl-i ḫūdā,]*

rasūlu'llah: *Elçi, resul, peygamber. II Hz. Muhammed.*

- mertebe saña neden oldı Eyitdi Bilmezem yā **Rasulu'llāh** Eyitdi Sünnetüme tābiʿ olup ḥürmet idüp ve benüm ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 17). [rasulu'llāh,]*

ravvaḥa'llāhu rūḥahu bi-rıżvānihi ve eskenehu fī aʿlā ferādīsi cinānihi: *Allah onun ruhunu rızasıyla haşretsin ve Firdevs cennetlerinin en yüce makamlarına yerleştirsin.*

- el-meşhūr bi-kemāli'l-faẕli ve'l-ḳadri ṣadrü's-sünnet mevlānā Ḥasanü'l-Baṣrī **ravvaḥa'llāhu rūḥahu bi-rıżvānihi ve eskenehu fī aʿlā ferādīsi cinānihi** Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 6). [ravvaḥa'llāhu rūḥahu bi-rıżvānihi ve eskenehu fī aʿlā ferādīsi cinānihi,]*

ravvaha'llāhu rūḥahu bi'r-rūḥi ve'r-reyḥāni ve askanahu fī aʿlā ferādīsi'l-cinān: *Allah onun ruhunu reyhan esintisi gibi güzel etsin ve firdevs cennetinin en yücesine yerleştirsin.*

- yegāne maḳbūlu'l aḫlāḳ ve merżīü'l-ʿamel İmām-ı Müslimīn Aḥmed-i Ḥanbel **ravvaha'llāhu rūḥahu bi'r-rūḥi ve'r-reyḥāni ve askanahu fī aʿlā ferādīsi'l-cinān***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 6). [ravvaha'llāhu rūḥahu bi'r-rūḥi ve'r-reyḥāni ve askanahu fī aʿlā ferādīsi'l-cinān,]*

ravża olur: *Bahçe olmak.*

- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere ve anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿazāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir **ravża olur** riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 10). [ravża olur, -(u)r-ur]*

ravża-ı fanāda: *Yokluk bahçesi. II Fenâfillâh makamı.*

- olur ki yoḳlıḳ çeşme-sārından şu verile ḥayāt şeceresi ol zamān müşmir olur ki **ravża-ı fanāda** dikile ve vücūd ekinleri ol vaḳt ḥāṣıl virür ki mezraʿa-i ʿademde*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 2). [ravża-ı fanāda, -da]*

ravża-ı müṭahheresi: *Temiz olan bahçe. II Kabir.*

- **ravża-ı müṭahheresi** nerede idügi mübeyyen degüldür baʿżılar Baġdād'dadur dir ve baʿżılar Şām'da bu bābda iḫtilaf olmışdur elsün-i enāmda ve Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 1). [ravża-ı müṭahheresi, -si]*

rāyic: *?*

- olurlar bunlaruñ hemīn nāmı insān olur bunlarda insāniyyetden ancaḳ bir **rāyice** bulınur nite ki cismāniyyet cihetinden baʿżı efrād böyle olur Hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 9). [rāyice, -e]*

rāyiç: *?*

- **rāyiçlerinde** ʿārifler olur kim hezār ʿarifler maḳāmātını ardlarında bıraḳmışlardur Cümlesinden birisi ve aralarından bir ulusı Rābiʿa'dur ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 9). [rāyiçlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

rāżī: *Hoşnut, memnun, rıza gösteren.*

- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña **rāżīdur** ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeş geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 12). [rāżīdur, -dur]*

rażī olan: *Hoşnut, memnun, rıza gösteren.*

- gerek Ve Sehl bin 'Abdu'llāh ḥażretinden naḳl olınur ki eydürdi Allāh'uñ ni'metine **rażī olan** ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider ve ammā anuñ virdügine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 16). [rażī olan,]*

rāżī olmadı: *Kabul etmek, uygun bulmak, istemek.*

- bir gün göre ve aña naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa **rāżī olmadı** yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 18). [rāżī olmadı, -ma, -dı]*

rāżī olmamış olur: *Kabul etmemiş olmak.*

- kere ḥased iderse muḳadderden bir ẕerre ḳadar defʿi olmaz hemīn ḥasūd olan Allāh'uñ ḳażāsına **rāżī olmamış olur** ve anuñ ol cehlle ḳısmetini göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 12). [rāżī olmamış olur, -ur]*

rāżī olmış: *Kabul etmek.*

- saña bağışlayam ammā sen daḫı şol āhununñ ṣevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı **rāżī olmış** Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 2). [rāżī olmış, -mış]*

rāżī olup: *Hoşnut ve memnun olmak.*

- eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline **rāżī olup** ṭururdı ve hemīn 'ālem-i maḥsūsata ḳānīʿ olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 9). [rāżī olup, -up]*
- yitişmez ki ol mertebeye ḳanāʿatı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz ve bir mertebesine **rāżī olup** ḳanāʿat idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 8). [rāżī olup, -up]*

rāżī olur: *Hoşnut ve memnun olmak.*

- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki leẕẕet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan **rāżī olur** ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 14). [rāżī olur, -ur]*

rāżı vü hōşnūd: *Hoşnut, memnun, rıza gösteren.*

- vü ḫōşnūd idi Āḫır ölümlü olıcaḳ ḳatındaġı ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasülleri geliyorur didi Bunlar daḫı ṭaşra çıḳdılar içerüden bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 15). [rāżı vü ḫōşnūd,]*

rażiya'llāhu ʿanha: *Allah ondan razı olsun.*

- Menāḳıb-ı Rābiʿa-i ʿAdeviyye **rażiya'llāhu ʿanha** Ve birisi şol muḫaddere-i ḫıdr-ı ṣafā ve mesture-i setr-i ışṭıfa maḥrem-i ḥarīm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 1). [rażiya'llāhu ʿanha,]*

<u>raẕiya'llāhu ʿanha ve arżāhā ve ṭayyaba uḫrāhā ke-mā aḥsene ūlāhā:</u> *Allah ondan razı olsun, onun dünyasını güzelleştirdiği gibi ahiretini de güzelleştirsin.*

- Meryem-i ṣafiyye Ḥażret-i Rābiʿa-i ʿAdeviyye **raẕiya'llāhu ʿanha ve arżāhā ve ṭayyaba uḫrāhā ke-mā aḥsene ūlāhā** Egerçi ḫilkat-i cins-i nisvān ʿayb u noḳṣān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 6). [raẕiya'llāhu ʿanha ve arżāhā ve ṭayyaba uḫrāhā ke-mā aḥsene ūlāhā,]*

<u>raẕiya'llāhu ʿanhu:</u>*Allah ondan razı olsun.*

- Muḥammed Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ **raẕiya'llāhu ʿanhu** ve arżāhu ve caʿala fī aʿlā ġurefi'l-cināni meṣvāhu Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ cemīʿi meşāyıḫuñ ḳıdvesi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 5). [raẕiya'llāhu ʿanhu,]*
- Menāḳıb-ı Üveys-i Ḳarenī **raẕiya'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol zübde-i tābiʿīn ve ḳıdve-i sālikīn sūḫte-i cemāl ve teşne-i viṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 1). [raẕiya'llāhu ʿanhu,]*
- Menāḳıb-ı Ḥasan-ı Baṣrī **raẕiya'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol murtażā-yı zāhidīn ve muḳtedā-yı sālikīn perverde-i ḫāne-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 1). [raẕiya'llāhu ʿanhu,]*
- Menāḳıb-ı Mālik-i Dīnār **raẕiya'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol şāh-ı hidāyet ve pādişāh-ı velāyet sulṭān-ı memālik-i tevfīḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 1). [raẕiya'llāhu ʿanhu,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Vāsiʿ **raẕiya'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol muḥaḳḳıḳ-ı Rabbānī ve ʿārif-i ṣamedānī muḳaddem-i zühhād ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 1). [raẕiya'llāhu ʿanhu,]*
- Menāḳıb-ı Ḥabīb-i ʿAcemī **raẕiya'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol şāh-ı bārgāh-ı ʿizzet ve sürūr-ı serīr-i vaḥded ṣadr-ı ṣuffa-ı ṣafā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 1). [raẕiya'llāhu ʿanhu,]*
- dilrīşī faḳīr-i ʿademī Şeyḫ Ḥabīb-i ʿAcemī **raẕiya'llāhu ʿanhu** ve esbaġa ʿaleyhi fi'i-āḫıre niʿamahu Ḥabīb-i ʿAcemī ṣāḥib-i sıdḳ u ʿazīmet ve ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 5). [raẕiya'llāhu ʿanhu,]*
- Menāḳıb-ı Ebū Hāzem-i Medenī **raẕiya'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol zübde-i ehl-i ihlās ve ḳıdve-i erbāb-ı iḫtiṣāṣ muḳtedā-yı dīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 1). [raẕiya'llāhu ʿanhu,]*
- Menāḳıb-ı ʿUtbe-i Ġulām **raẕiya'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol zübde-i zühhād ve ḳıdve-i ʿubbād baḥr-i vefā kān-ı ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 1). [raẕiya'llāhu ʿanhu,]*
- Menāḳıb-ı Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī **raẕiyā'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol pīşvā-yı ehl-i melāmet ve şemʿ-i rūz-ı ḳıyāme t baḥr-i ceẕbe-i ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 1). [raẕiyā'llāhu ʿanhu,]*
- Menāḳıb-ı ʿAbdu'llāh bin Mübārek **raẕiya'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol zeyn-i zamān ve rükn-i cihān rāh-nümā-yı şerīʿat ve bedraḳa-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 1). [raẕiya'llāhu ʿanhu,]*
- Menāḳıb-ı Şefīḳ-i Belḫī **raẕiya'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol müteveccih-i Ḥaḳ ve mütevekkil-i muṭlaḳ ʿumde-i erbāb-ı ṣafā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 1). [raẕiya'llāhu ʿanhu,]*

• Menāḳıb-ı İmām Ebū Ḥanīfe-i Kūfī **razıya'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol çırāġ-ı ḫāne-i şerʿ ü millet ve şol şemʿ-i meclis-i dīn ü devlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 1). [razıya'llāhu ʿanhu,]*

• Menāḳıb-ı İmām Şāfi'ī **razıya'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol server-i dīn ve būstān-ı yaḳīn maʿnā-yı esrār-ı şerīʿat ve mahdī-yi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 1). [razıya'llāhu ʿanhu,]*

• Menāḳıb-ı İmām Aḥmed-i Ḥanbelī **razıya'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil sālik-i mesālik-i nebevīve muḳaffā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 1). [razıya'llāhu ʿanhu,]*

• Menāḳıb-ı Dāvud-ı Ṭāʿī **razıya'llahu ʿanhu** Ve birisi şol şemʿ-i dāniş ü bīniş ve ol cırāġ-ı cemʿ-i āferīniş ol ʿālim-i şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 1). [razıya'llahu ʿanhu,]*

• Menāḳıb-ı Aḥmed-i Ḥarb **razıya'llāhu ʿanhu** Ve birisi şol muḳtedā-yı şerʿ ü sünnet ve mühtedī-i mertebe-i meskenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 1). [razıya'llāhu ʿanhu,]*

• pīr-i Ḫurāsān Aḥmed-i Ḥarb **razıya'llāhu ʿanhu** ve keremehu'llāhu fī dāri's-selām ve bevve'e lehu mekānahu fī menzil ve maḳām Aḥmed-i Ḥarb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 5). [razıya'llāhu ʿanhu,]*

<u>razıya'llāhu ʿanhu ve arżāhu ve aḥsana uḫrāhu ke-ma aḥsana evlāhu:</u> *Allah ondan razı olsun ve oldu ve dünyasını güzelleştirdiği gibi ahiretini de güzelleştirsin.*

• vāriṣ-i Rasūl ve ibn ʿamm-ı Nebī ol İmām-ı ʿālem-i Şāfiʿī maṭlebi **razıya'llāhu ʿanhu ve arżāhu ve aḥsana uḫrāhu ke-ma aḥsana evlāhu** İmām Şāfiʿī'nüñ daḫi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 6). [razıya'llāhu ʿanhu ve arżāhu ve aḥsana uḫrāhu ke-ma aḥsana evlāhu,]*

<u>razıya'llāhu 'anhu ve arżāhu ve ca'ala fī a'lā ġurefi'l-cināni mesvāhu:</u> *Ve Allah ondan razı olsun, cennetin yüksek odalarını ona versin.*

• Muḥammed Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ **razıya'llāhu 'anhu ve arżāhu ve ca'ala fī a'lā ġurefi'l-cināni meṣvāhu** Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ cemī'i meşāyıḫuñ ḳıdvesi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 6). [razıya'llāhu 'anhu ve arżāhu ve ca'ala fī a'lā ġurefi'l-cināni meṣvāhu,]*

<u>razıya'llāhu 'anhu ve esbaġa 'aleyhi fi'i-āḫıre ni'amahu:</u> *Allah ondan razı olsun ve ahirette nimetlerinden bol bol versin.*

• dilrīşī faḳīr-i 'ademī Şeyḫ Ḥabīb-i 'Acemī**razıya'llāhu 'anhu ve esbaġa 'aleyhi fi'i-āḫıre ni'amahu** Ḥabīb-i 'Acemī ṣāḥib-i sıdḳ u 'azīmet ve ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 6). [razıya'llāhu 'anhu ve esbaġa 'aleyhi fi'i-āḫıre ni'amahu,]*

<u>razıya'llāhu ʿanhu ve keremehu'llāhu fī dāri's-selām ve bevve'e lehu mekānahu fī menzil ve maḳām:</u> *Allah ondan razı olsun ve onu cennetle onurlandırsın ve ona en güzel mevkileri hazırlasın.*

• pīr-i Ḫurāsān Aḥmed-i Ḥarb **razıya'llāhu ʿanhu ve keremehu'llāhu fī dāri's-selām ve bevve'e lehu mekānahu fī menzil ve maḳām** Aḥmed-i Ḥarb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 6). [razıya'llāhu ʿanhu ve keremehu'llāhu fī dāri's-selām ve bevve'e lehu mekānahu fī menzil ve maḳām,]*

<u>raẕiya'llāhu ʿanhumā:</u> *Allah ondan razı olsun.*

- Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī'ye **raẕiya'llāhu ʿanhumā** ışmarlamışdı ki her ḳanda ise anı bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 2). [raẕiya'llāhu ʿanhumā,]*

<u>recā:</u> *Ümit. II [tas.] Kulun Allah'ın rahmetine güvenerek ümit içinde olması.*

- naẓarı her dem anuñ niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini ẕikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile **recādan** mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 6). [recādan, -dan]*

- **recā** ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 9). [recā,]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi **Recā** ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 7). [recā,]*
- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi **Recānuñ** işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 10). [recānuñ, -nuñ]*
- nāṣī olup müterettib olur ve her kimde ki ḫavf ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur **Recādan** ḥasenātuñ ḳanḳısı bulınır Pes neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 16). [recādan, -dan]*
- nāṣī olup müterettib olur ve her kimde ki ḫavf ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan ḥasenātuñ ḳanḳısı bulınır Pes neden **recānuñ** nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 16). [recānuñ, -nuñ]*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḥḳīḳ budur ki **recā** ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 2). [recā,]*
- emr-i şerʿe imtiṣāl olınmaz Bir yirde ki **recā** olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 5). [recā,]*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki **recāsı** çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 11). [recāsı, -sı]*
- eydürdi ki **Recā** ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [recā,]*
- ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol **recādan** gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 1). [recādan, -dan]*
- göre ʿināyetler ve **recāsına** münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir niçe derecāt-ı ʿāliye ve menāzil-i sāmiye ziyāde ve riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 13). [recāsına, -sı, -n, -a]*

<u>redd ider:</u> *Reddetmek, geri çevirmek.*

• baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye cezb itdi kimin **redd ider** Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [redd ider, -er]*

redd itmesinüñ: *Reddetmek, geri çevirmek.*
•**redd itmesinüñ** bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 13). [redd itmesinüñ, -si, -nüñ]*

redd itmez: *Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.*
• daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse **redd itmez** cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 12). [redd itmez, -mez]*

redd itmez: *Verilen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek.*
• daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur kimisi olur almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç **redd itmez** ne virürlerse alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 2). [redd itmez, -mez]*

redd-ider: *Geri çevirme, geri döndürme.*
• dilerse yola getürür bir fāsıḳı dilerse meyḫāneden ḫizmetine çeker ve bir zāhidi isterse ṣavmaʿadan meyḫāneye **redd-ider** Niçeler ḳolayında gezerken bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 10). [redd-ider, -er]*

refʿ ider: *Yüceltmek, yükseltmek.*
• vire faḳr gibi ādeme vesīle-i ġınā olmaz ve ʿacz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżuʿ itdükce Allāh anı **refʿ ider** ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 6). [refʿ ider, -er]*

refʿ idersin: *Gidermek, ortadan kaldırmak, yok etmek.*
• ve bu şübheyi bunuñla **refʿ idersin** ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe ṣurūrla ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 13). [refʿ idersin, -er, -sin]*

refʿ olınup: *Yükseltilmek.*
• beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya **refʿ olınup** maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 8). [refʿ olınup, -up]*

refāhiyyet: *Bolluk içinde yaşama.*
• eydürdi Allāh'uñ dünyāda hem cenneti olur hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet **refāhiyyetidür** ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 18). [refāhiyyetidür, -i, -dür]*

refʿ-i derecāt ide: *Makam ve derecelerini yükseltmek.*
• ʿazīmetlerine münāsib cennetde **refʿ-i derecāt ide** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 7). [refʿ-i derecāt ide, -e]*

refʿ-i derecāt idüp: *Makam ve derecelerini yükseltmek.*

- didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ din ehline ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde meṣūbat ve ʿibādet emrinde saʿyına göre **refʿ-i derecāt idüp** dünyāda ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 6). [refʿ-i derecāt idüp, -üp]*

refīk olup: *Arkadaş, yoldaş olmak.*

- içinden çıḳmaz ḳalur Fi'l-cümle ʿināyet-i Ḥaḳ şaḳīḳa-ı Şefīk ve himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ aña **refīḳ olup** tamām dünyādan iʿrāż idüp tāyip oldı bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 8). [refīḳ olup, -up]*

reḫā': *Geçim bolluğu.*

- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi **reḫā'lar** göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 8). [reḫā'lar, -lar]*

re'īs: *Reis, önder.*

- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün **reʾīsi** idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 12). [reʾīsi, -i]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ **re'īsi** idi maḥāsin-i fażāyil ile ḥāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 1). [re'īsi, -i]*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ **reʾīsi** idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 7). [reʾīsi, -i]*

re'īsü'l-mütebaḥḥırīn: *Çok bilgili olanların reisi.*

- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ebū Süleymān-ı Dārāyī ḳadesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol **re'īsü'l-mütebaḥḥırīn** ve ʿumdetü'l müteferridīn maʿden-i zühd ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 2). [re'īsü'l-mütebaḥḥırīn,]*

reʾisü'l-muttaḳīn: *Takva sahiplerinin reisi.*

- **reʾisü'l-muttaḳīn** faḫr ü'l-ümmet ve zeynü'l-millet faḳīr-i ġanī mevlānā Ebū Hāzem-i Medenī rafaʿahu'llāhu derecātihi ve eskenehu fī aʿlā ġurefi cennātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 3). [reʾisü'l-muttaḳīn,]*

re'isü'l-muvaḥḥıdīn oldı: *Allah'ın birliğine inanan, tevhit inancını benimseyenlerin reisi olmak.*

- me'vā iken şoñra Fażāyile mecmaʿ oldı Evvel re'sü'l-mütemeriddīn iken şoñra **re'isü'l-muvaḥḥıdīn oldı** öñdin melāẕu'l-müfsidīn iken şoñra imāmü'l-müslimīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 16). [re'isü'l-muvaḥḥıdīn oldı, -dı]*

remz: *Gizlice işaret, ima.*

- ḥaḳīḳatde bu efʿālde daḫli yoḳtur buña nisbet meyyit görinür ʿālem-i maʿnāda bu aṣl **remzler** çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 2). [remzler, -ler]*

remz ider: *İşaret etmek.*

- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīṯde gelen mertebe-i iḥṣāna ve **remz ider** Allāh'dan ḳullarına ol iḥṣāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 17). [remz ider, -er]*

remz ola: *İşaret, alamet, belirti olmak.*

- gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki maʿrifet birbirine mütelāzım olur ve iḥtimāl var ki Bāyezīd'üñ ol sözi istiġrāḳ ḥāline **remz ola** otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 10). [remz ola, -a]*

reng: *Renk; şekil, görünüş.*

- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü **renginde** gösterür Şunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 6). [renginde, -i, -n, -de]*
- maʻdūm maʻdūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı ʻademden görine her mirʻatdan bir **reng** ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 4). [reng,]*

reng: *Şekil, görüntü. II Cenâb-ı Hakk'ın zâtının tecellîsi olan alemdeki suretler.*

- ṣanurlar ki ṣuverin ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf vardur ammā şunlar ki bī-naḳş u bī-reng olur anlar ḳaçan bu **rengüñ** taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 8). [rengüñ, -üñ]*
- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar reng almışlardur her ne **renge** baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur hīç reng yoḳdur ki aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 9). [renge, -e]*
- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar rengalmışlardur her ne renge baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur hīç **reng** yoḳdur ki aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 10). [reng,]*

reng: *Renk; şekil, suret.*

- maʻdūm maʻdūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı ʻademden görine her mirʻātdan bir **reng** ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 4). [reng,]*

reng almışlardur: *Şekil ve suret almak.*

- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar **reng almışlardur** her ne renge baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur hīç reng yoḳdur ki aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 9). [reng almışlardur, -mış, -lar, -dur]*

re's: *Önder, reis.*

- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ **reʾsi** idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 12). [reʾsi, -i]*
- idi riyāżet ehlinüñ **re'si** ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile ḥāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 1). [re'si, -i]*

reʾs-i māyede: *Cevherin başı.*

- māyede mütaʿayyin olan ol olup ṭurur Baʿżı ehlu'llāhdan rivāyet olınur ki Ḫıżr peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki Ṣāfiʿī nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 15). [reʾs-i māyede, -de]*

reşk: *Haset, kıskançlık.*

- Benüm enbiyāya hiç **reşküm** yoḳdur anlaruñ daḫı sāʿat öñlerindedür ve ṣırāṭ ve maḥşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 5). [reşküm, -ü, -m]*
- ʿaraṣātı anlar daḫı görse gerek anca mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye daḫı **reşküm***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 8). [reşküm, -ü, -m]*
- şevḳ-ile olur Hemīn **reşküm** ṣol kimseyedür ki henüz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Ṣuʿeyb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 11). [reşküm, -ü, -m]*

resm: *Şekil, tarz, suret.*

- arasında çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣuṣ bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu **resm-ile** bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 4). [resm-ile, --ile]*

re'sü'l-mütemeriddīn: *Kötülükte veya kötü yolda gitmekte ısrar eden, inatçı, dik kafalıların reisi.*

- me'vā iken ṣoñra Fażāyile mecmaʿ oldı Evvel **re'sü'l-mütemeriddīn** iken ṣoñra re'isü'l-muvaḥḥıdīn oldı öñdin melāẕu'l-müfsidīn iken ṣoñra imāmü'l-müslimīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 15). [re'sü'l-mütemeriddīn,]*

revān: *Can, ruh.*

- rūḥını vaṣlı ile ṣād ide ve **revānını** raḥmet nesīmi-y-ile ābād ide Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 17). [revānını, -ı, -n, -ı]*
- dem be-dem nesemān-ı nefḫāt-ile **revānını** muʿattar ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 17). [revānını, -ı, -n, -ı]*

revān itdi: *Göndermek, yollamak.*

- ẓāhir ü rūşen gösterdi pes ol daḫı naʿra urup hemīn cānını cennet gülşenine **revān itdi** Ol gūrda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 18). [revān itdi, -di]*

revān-ı münevverini: *Nurlu ruh.*

- itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥ-ı muṭahherini ervāḥ-ı mücerrede ile enīs ve **revān-ı münevverini** nüfūs-ı muḳaddese ile celīs idüp āḫıratda aña cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 4). [revān-ı münevverini, -i, -n, -i]*

revāyiḫ: *Kokular, güzel kokular.*
•**revāyiḥi** seçer mi ve ẕevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ leẕẕeti nice dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 13). [revāyiḥi, -i]*

revāyiḫ-i ṭayyibe: *Güzel kokular.*
- cevānibinde gezer ammā muttaṣıl burnına **revāyiḫ-i ṭayyibe** ṭutar ve birisi ṣaḳınup andan ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi yirden iḥtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 7). [revāyiḫ-i ṭayyibe,]*

reviş: *Gidiş, tarz, tavır, üslûp.*
- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş **revişi** vardur ve fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 8). [revişi, -i]*

rey: *Fikir, görüş, düşünce.*
- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña ınanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżūʻda **rey** ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 12). [rey,]*

re'y: *Fikir, görüş, düşünce.*
- meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü **re'yine** ve ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḥs daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 1). [re'yine, -i, -n, -e]*
- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü **re'yin** ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 13). [re'yin, -i, -n]*
- ḳavl mūcibince fiʿli olur kendü **re'yinden** aña nesne ṣorılmaz N'içün kendü re'yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 15). [re'yinden, -i, -n, -den]*
- ḳavl mūcibince fiʿli olur kendü re'yinden aña nesne ṣorılmaz N'içün kendü **re'yüñle** ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aṣlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 16). [re'yüñle, -ü, -ñ, -le]*
- olmaz **re'yi-y-ile** ʿamel iderse ol ʿameli ḳabūl olınmaz ḫaṭā olup müctehid ḳavli-y-ile ʿamel itmek yig olur andan ki ḥaḳḳ olup re'yinde müstaḳil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 17). [re'yi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- olmaz re'yi-y-ile ʿamel iderse ol ʿameli ḳabūl olınmaz ḫaṭā olup müctehid ḳavli-y-ile ʿamel itmek yig olur andan ki ḥaḳḳ olup **re'yinde** müstaḳil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 18). [re'yinde, -i, -n, -de]*
- şol ki müctehid olmaz anuñ **re'yinüñ** vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki ictihāddan gelmeye ol re'y neye ḳarar olur ve andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 1). [re'yinüñ, -i, -nüñ]*
- şol ki müctehid olmaz anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki ictihāddan gelmeye ol **re'y** neye ḳarar olur ve andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 2). [re'y,]*

- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm **re'yümüñ** ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 2). [re'yümüñ, -üm, -üñ]*
- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ **reʾyince** ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 9). [reʾyince, -ince]*
- eyleyüp **re'yinde** mażarretinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 19). [re'yinde, -i, -n, -de]*
- süst olur kendü fikrine mu'temed olduḳca işi oñmaz ve Kendü **re'yine** muʿtażıd olduḳca re'yinde fāyide görmez eger re'y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 3). [re'yine, -i, -n, -e]*
- süst olur kendü fikrine mu'temed olduḳca işi oñmaz ve Kendü re'yine muʿtażıd olduḳca re'yinde fāyide görmez eger **re'y** daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 4). [re'y,]*
- süst olur kendü fikrine mu'temed olduḳca işi oñmaz ve Kendü re'yine muʿtażıd olduḳca **re'yinde** fāyide görmez eger re'y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 4). [re'yinde, -i, -n, -de]*

reyḫān:*Diğer adı fesleğen olan güzel kokulu bir bitki.*
- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında **reyḥān** ve bir ṭarafında şoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 11). [reyḥān,]*

reyhānü'l-ḳulūb: *Gönüllerin güzel kokulu çiçeği.*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı **reyhānü'l-ḳulūb** idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 10). [reyhānü'l-ḳulūb,]*

re'y-i ʿālīsi: *Yüce fikir, görüş.*
- bir birine taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden ve fürūʿ-ı şerīʿatde fāżıllardan idi aḥkām-ı dīniyyede **re'y-i ʿālīsi** var idi ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 16). [re'y-i ʿālīsi, -si]*

rezāyil: *Utanılacak alçakça işler, ayıp hareketler.*
- yoldan ḳaçururken ṣoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dir görür oldı Evvel şürūra merciʿ iken ṣoñra ḫayrāta menbaʿ oldı öñdin **rezāyile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 14). [rezāyile, -e]*

rezāyil-i ḫaṣāyilden: *Hasletlerin rezilleri.*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile ḫāli ve **rezāyil-i ḫaṣāyilden** ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 2). [rezāyil-i ḫaṣāyilden, -den]*

rezīl olur: *Çok utanacak bir duruma gelmek.*
- degüldür ki anuñ nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫvar ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd **rezīl olur** her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 14). [rezīl olur, -ur]*

rezzāḳ: *Bütün varlıkların rızkını veren Allah.*

- ziyāde olur ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni baġlamaz bunuñ göñli **Rezzāḳ'da***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 8). [rezzāḳ'da, -da]*

riʿāyet: *Saygı, sayma, îtibar.*

•olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu aṣl **riʿāyetleri** ḥadden artuġ olur Biri birine dāyim tenezzül ider yürür ve her biri āḫara iḥtiyac u istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 15). [riʿāyetleri, -ler, -i]*

riʿāyet: *Ağırlama, ikram, tâzim.*

- taʿālā aña āḫıratda tevekküline göre **riʿāyetler** ve teslīmine münāsib ʿināyetler idüp menāzil-i mütevekkilīnden esnā-yı maḳāmātda ve derecāt-ı muvaḥḥıdīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 9). [riʿāyetler, -ler]*

riāyet: *Uyma, itaat etme.*

•**riāyetle** tefer'un *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 19). [riāyetle, -le]*

ri'āyet: *Gözetme, muhâfaza etme.*

- şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ aña muḳayyid olmaz olur ve **ri'āyetini** aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 4). [ri'āyetini, -i, -n, -i]*

riʿāyet ider: *Saygı göstermek, saymak.*

- didi Rivāyet olınur ki dāyim İmām Ḥanbal aña mülāzemet iderdi ve her bulışduḳça hezār tevāżuʿ **riʿāyet iderdi** Bir gün şāġirdleri İmam'a ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 2). [riʿāyet iderdi, -+er, -+di-er, -di]*
- her mevcūduñ edebini tamām **riʿāyet ider** ve her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 13). [riʿāyet ider, -er]*

riʿāyet iderler: *Uymak.*

- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi **riʿāyet iderler** ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 18). [riʿāyet iderler, -er, -ler]*
- nefslerini bunlar yig **riʿāyet iderlermiş** ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün ṭāʿat iden ile bunlaruñ ne farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 7). [riʿāyet iderlermiş, -er, -ler, -miş]*

riʿāyet idüp: *Uymak, itâat etmek.*

- tamām **riʿāyet idüp** yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 1). [riʿāyet idüp, -üp]*

riʿāyet idüp: *Gözetmek, kollamak, korumak.*

- vardur anları **riʿāyet idüp** gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 9). [riʿāyet idüp, -üp]*

ri'āyet itdükce: *Uymak, bağlı kalmak.*

- itdükce ol enāniyyet getürmeye her ne ḳadar ḳullıḳ iderse ḳullıḳ itdüm dimeye ve her ne ḳadar ḫidmetinde bulınursa hīç minnet göstermeye gerek ḳavlle ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 11). [ri'āyet itdükce, -dükce]*

riʿāyet itmeyince: *Uymak, bağlı kalmak.*

- ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi **riʿāyet itmeyince** olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 4). [riʿāyet itmeyince, -me, -y, -ince]*

riʿāyet itmezler: *Uymak, bağlı kalmak.*

- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar şerʿi tamām **riʿāyet itmezler** şol ki ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 16). [riʿāyet itmezler, -mez, -ler]*

riʿayet itmezse: *Uymak, bağlı kalmak.*

- **riʿayet itmezse** bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 5). [riʿayet itmezse, -mez, -se]*

riʿāyet ḳılmazlar: *Saygı göstermek; saymak, değer vermek.*

- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 19). [riʿāyet ḳılmazlar, -maz, -lar]*

ri'āyet ü 'izzet itdüġüñden: *Saygı ve hürmet etmek.*

- ṣāliḥīni **ri'āyet ü 'izzet itdüġüñden** olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 19). [ri'āyet ü 'izzet itdüġüñden, -düġ, -üñ, -den]*

riʿāyet-i ḫātır idüp: *Hatır, gönül gözetmek.*

- ḫātır ḳaṣd eyleyüp muḥābā-y-ile işleyesin Müdāhene oldur kim dīn emrinde sākit olup maḥallinde naṣīḥat eyleyesin **riʿāyet-i ḫātır idüp** emr-i maʿrūf ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 8). [riʿāyet-i ḫātır idüp, -üp]*

riʿāyet-i şerʿi: *İslami hüküm ve kaidelere uyma.*

- **riʿāyet-i şerʿi** muḥkem ola ve şol şeyḫüñ ki ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 13). [riʿāyet-i şerʿi, -i]*

riʿāyetler idüp: *Ağırlamak, ikram ve tâzimde bulunmak.*

- göre ʿināyetler ve recāsına münāsib **riʿāyetler idüp** cennet-i firdevsde bir niçe derecāt-ı ʿāliye ve menāzil-i sāmiye müyesser ve riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 13). [riʿāyetler idüp, -üp]*

ribā-ḫvar: *Faiz yiyen (kimse), fâizci, tefeci.*

- Evvel māldār u **ribā-ḫvar** idi Ḥabīb-i riyā-ḫor dimekle meşhūr idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemīʿ-i mālını fukaraya ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 9). [ribā-ḫvar,]*

ribḳa- ı rıḳḳıyyetde: *Kulluk kemendi, bağı.*

- ı **rıḳḳıyyetde** ḥaḳīr bilmek gerek ki ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek ki iki cihāna sulṭān ola 'āṣıḳ dōst işiginde gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 11). [ribḳa- ı rıḳḳıyyetde, -de]*

ricāl-i meşāyiḫ: *Evliyaların ileri gelenleri.*

- meşāyiḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki teẕkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 11). [ricāl-i meşāyiḫ,]*

ric'at: *Geri dönme.*

- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem'üñ tevbe ve **ric'atı** ile ve İbrāhīm'üñ odda vüs'atı ile ve Eyyūb'uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 6). [ric'atı, -ı]*

ricʿat ide: *Gerilemek, geri çekilmek.*

- tamām ʿazīmet idüp niyyet ide āḫır gine Allāh ḳorḳusını mülāḥaża eyleyüp ol fiʿlden **ricʿat ide** Hārūn eyitdi Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 2). [ricʿat ide, -e]*

rikāb: *Büyük bir kimsenin katı, huzûru.*

- ḳumrıları dil naẕar-gāhında ṭurup şeydālıḳlar iderler ol dostuñ şevḳi-y-ile ol bir melik-zāde-i ceberūtdur kim bölük bölük melekūt melekleri her gün **rikābında***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 10). [rikābında, -ı, -n, -da]*

riḳḳat: *Acıma, şefkat, merhamet.*

- ḳalbine şafā gelür ve derūnına cilā yürinür eger Ḥaḳḳ'a ʿibādet iderse ṭāʿatinde leẕẕeti olur ve eger Rabb'ine tażarruʿ iderse göñlinde **riḳḳati** olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 14). [riḳḳati, -i]*

riḳḳiyyet: *Kulluk, kölelik, esirlik.*

- Yūnus'uñ ḥabsi ciheti-y-ile ve Yūsuf'uñ **riḳḳiyyeti** ve ḳullıġı-y-ıla ve Süleymān'uñ salṭanatı ve ululıġı-y-ıla Ya'nī dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 7). [riḳḳiyyeti, -i]*
- **riḳḳiyyet** arasında ʿibādetle kemāli artar ʿĀḳıl olan mevlā-yı mecāzisine ḳullıġı daḫı hemīn mevlā-yı ḥaḳīḳīye ḳullıḳ bilür çün ḥükm-i şerʿle eyle oldı anı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 5). [riḳḳiyyet,]*

- idüp şu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẕāhirinden bir maẕharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña **riḳḳiyyet** ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 2). [riḳḳiyyet,]*
- idüp şu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẕāhirinden bir maẕharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ **riḳḳiyyeti***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 2). [riḳḳiyyeti, -i]*

rivāyat: *Rivayetler, nakledilen sözler.*
- derecātda ve maʿārifet-i merāteb ve maḳāmātda tamām kemālinden ġayri aḥādīṯ ve **rivāyātda** ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 2). [rivāyātda, -da]*
- semʿu'llāh ve baṣri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i faẓāyili-y-ile **rivāyātda** ʿālī senedleri ve aḥādiṯde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 6). [rivāyātda, -da]*
- bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ **rivāyātını** ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 14). [rivāyātını, -ı, -n, -ı]*
- idi ki kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ **rivāyātında** ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 12). [rivāyātında, -ı, -n, -da]*

rivāyāt u aḫbāruñ: *Rivayetler ve nakledilen sözler, haberler.*
- aḫbārun delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 13). [rivāyāt u aḫbāruñ, -uñ]*

rivāyet: *Nakledilen haber veya söz, söylenti.*
- meşāyıḫda **rivāyetler** olmışdur dinilür zamānınuñ ulularu ḳatında muʿteber ü meşhūr ve ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aṣlında bir faḳīrun ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 13). [rivāyetler, -ler]*
- cemīʿ teẕkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve şol ḳadar maʿārif ile muḥālla itdi ki her diller **rivāyetinden** ʿāciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 16). [rivāyetinden, -i, -n, -den]*
- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu **rivāyet** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 10). [rivāyet,]*
- cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede **rivāyet** yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 16). [rivāyet,]*
- ḳılur hemīn meẕheb-i Ḥanīfe'de bir **rivāyet** ile ʿamel itmiş gibi olur bu bābda ol kişiye ṭaʿn olınmaz ve bu emrden ötürü aña iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 17). [rivāyet,]*
- bulışdı Maʿrūf-ı Kerḫī hemīn ʿalūḳa düşdi Dāvud Ḥażretinüñ rūḥaniyyetidür ki yitişdi ol bir loḳma itmek żāyiʿ olmayup kemāle irişdi **Rivāyet***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 18). [rivāyet,]*

rivāyetdür: *Rivayettir, söylenegelir.*

- olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā **Rivāyetdür** ki ʿUtbe ruʾyāsında gördi ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 8). [rivāyetdür,]*

rivāyet id:*Anlatmak, söylemek, nakletmek.*

- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi **Rivāyet iderler** ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 8). [rivāyet iderler, -er, -ler]*
- sebīlen Ve Ẕūʾn-Nūn-i Mıṣrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan **rivāyet ider** ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 8). [rivāyet ider, -er]*
- her mevcūduñ edebini tamām **riʿāyet ider** ve her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 13). [riʿāyet ider, -er]*

rivāyet olın: *Bir olay, bir haber vb. anlatılmak.*

- eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm ki aġzını açmışdı eger ben anı incitsem cemīʿümüzi yutmışdı **Rivāyet olınur** ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 2). [rivāyet olunur, -un, -ur-ur]*
- ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur **Rivāyet olınur** ki bir gün İmām Aʿẓam'a şordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 15). [rivāyet olınur, -ur]*
- gelür ve hem fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür **Rivāyet olınur** ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 14). [rivāyet olınur, -ın, -ur-ur]*
- sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden şorar Ve **rivāyet olınur** ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 2). [rivāyet olınur, -ur]*
- şifā bulur **Rivāyet olınur** ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 15). [rivāyet olınur, -ur]*
- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür **Rivāyet olınur** ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 6). [rivāyet olınur, -ur]*
- żamīri mihr-i envār idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi **Rivāyet olınur** ki evvel tācir-i cevher-furūş idi şoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 6). [rivāyet olınur, -ur]*
- **Rivāyet olınur** ki eydürdi Kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ eveli dünyāsınuñ āḫırı olur Çün evvelüñ ve āḫaruñ bu olur bu ġurūr saña neden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 13). [rivāyet olınur, -ur]*
- senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın **Rivāyet olınur** ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 18). [rivāyet olınur, -ur]*
- lehv ile şoḥbet itmek egerçi lezzetüñ şevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise **Rivāyet olınur** ki eydürdi Fikret bir āyīnedür ki eger cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 8). [rivāyet olınur, -ur]*

- eyleye **Rivāyet olınur** ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı feriḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 17). [rivāyet olınur, -ur]*

- **Rivāyet olınur** ki Mālik bir gün ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı Giderken şehrüñ şu başısı hengāmesi-y-ile ardından irdi Yoldan git diyü bunı sürdiler bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 7). [rivāyet olınur, -ur]*

- ʿizzetde icābet bulur Şol kiʿāḳildür anlardan şaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla edeb ile dirilmek gerek **Rivāyet olınur** ki bir gün Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 18). [rivāyet olınur, -ur]*

- daḫı ṣüret bu ḥāletledür Şunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker **Rivāyet olınur** ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 8). [rivāyet olınur, -ur]*

- gönlinüñ cilāsı arta ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr oldugınca ḳalbi ḥużūr bula ve aç olduġınca içi nūrla ṭola **Rivāyet olınur** ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 8). [rivāyet olınur, -ur]*

- cümlesinden ġanī vü sulṭān olursın lācerem āḫırat milketinde ḫān olursın **Rivāyet olınur** ki bir gün Ḳutaybe ḳatına geldi bir eski ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 14). [rivāyet olınur, -ur]*

- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur **Rivāyet olınur** ki bir gün oġlını gördü ki germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 17). [rivāyet olınur, -ur]*

- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile **Rivāyet olınur** ki Ḳutebye ile Hvārezm'e ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 5). [rivāyet olınur, -ur]*

- bī-çāralıḳdan ḳurtılmasun **Rivāyet olınur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 19). [rivāyet olınur, -ur]*

- ḳanā'at üzere ve ekṣer-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi **Rivāyet olınur** ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 12). [rivāyet olınur, -ur]*

- olınca gözi yaşı aḳar ṭururdı Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ gönlegi dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram dir idi **Rivāyet olınur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 12). [rivāyet olınur, -ur]*

- itdüñse anuñ meṣūbāṭın vir eger itmedüñse ol müṣībetüñ ḥasenātın vir **Rivāyet olınur** ki ṣoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 6). [rivāyet olınur, -ur]*

- varsun tecribe itsün kendüsi bilür **Rivāyet olınur** ki Rābiʿa ḥaccı edā itdükten ṣoñra Ḥaḳḳ'a münācāt idüp eyitdi Yā İlāhī İki nesneye daḫı meṣūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 1). [rivāyet olınur, -ur]*

- ki ol maḳṣūd muḳadder olmış ola ve ol maṭlūb müyesser olmış ola **Rivāyet olınur** ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 10). [rivāyet olınur, -ur]*

- çoḳ müsāḥabet itmişdi ve 'ulemā-yı hadīsden ḫāyli kimseneye yitişmişdi zamānınuñ 'ulemāsı kendüye mürāca'at iderlerdi ve **rivāyet olınur** ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 4). [rivāyet olınur, -ur]*

- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henüz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi **Rivāyet olınur** ki ṭavāfda Şu'ayb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 12). [rivāyet olınur, -ur]*

- luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi ḳo sen saña lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ yüzi ṣuyına yaramazlarını bağışla **Rivāyet olınur** ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 14). [rivāyet olınur, -ur]*
- ʿasā'llāhu en yetūbe ʿaleyhim inna'llāhe ġafūrun raḥīmun ʿasā Allāh'dan vācib yirinedür dirdi **Rivāyet olınur** ki ḳaçan Mekke'de vefāt itmelü oldu iki ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 18). [rivāyet olınur, -ur]*
- Eyitdiler Gine bulmasa şöyle ki tamām ölümlü olsa Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek ki öle ḳātili üzerine diyet ola **Rivāyet olınur** ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 16). [rivāyet olınur, -ur]*
- kişinüñ żalāletine sebeb olmamdur **Rivāyet olınur** ki İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden nesne almazdı her kim ki virmek istese ḳabūl itmezdi meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 13). [rivāyet olınur, -ur]*
- olur her ṭāyifeye bir rāh olur ol rāhdan çıḳmaḳ aña günāh olur **Rivāyet olınur** ki İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir āvāz geldi ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 15). [rivāyet olınur, -ur]*
- ve eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden idi **Rivāyet olınur** ki vāḳıʻasında Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu 'aleyhi ve sellem gördi Eyitdi Yā Bişr Hīç bilür misin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 15). [rivāyet olınur, -ur]*
- didi **Rivāyet olınur** ki dāyim İmām Ḥanbal aña mülāzemet iderdi ve her bulışduḳça hezār tevāżuʿ riʿāyet iderdi Bir gün ṣāġirdleri İmam'a ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 1). [rivāyet olınur,]*
- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine teẕkireye yüz ṭutdı **Rivāyet olınur** ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 2). [rivāyet olınur, -ur]*
- ki bunuñ sırrı künh-ile anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fanā bulmaya bunı bilmek olmaz **Rivāyet olınur** ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 6). [rivāyet olınur, -ur]*
- ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz daḫı kendü yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm **Rivāyet olınur** ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 12). [rivāyet olınur, -ur]*
- meger benüm keremümden ḫaberüñ yoġ-ıdı **Rivāyet olınur** ki vāḳı'ada gördiler eyitdi Ḥaḳ taʿālā cennetüñ nışfın baña ḥelal itdi İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 15). [rivāyet olınur, -ur]*
- kitāblarda meẕkūrdur ḥikmet yüzinden kelimātı bī-naẕīrdür ve maʿrifet sözinden aḫbārı keṯīrdür **Rivāyet olınur** ki bir kişi geldi eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 2). [rivāyet olınur,]*
- olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür **Rivāyet olınur** ki Ẕū'n-Nūn-i Mışrī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 4). [rivāyet olınur,]*
- **rivāyet olınur** ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḥtirām ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 5). [rivāyet olınur, -ur]*
- deprenmezler ki nāgāh uça Ve Ẕū'n-Nūn'dan **rivāyet olınur** ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 7). [rivāyet olınur, -ur]*

- maḥabbetleri sebebi-y-ile mertebelere yitişdiler ancaları meşhūr-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı **Rivāyet olınur** ki ol vaḳt ki Ẕū'n-Nūn vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 8). [rivāyet olınur, -ur]*
- Bāyezīd ḥażretinden **rivāyet olınur** ki bir vaḳt ḫalḳ çoġ üşdiler ve bunı bī-ḥużūr eylediler diledi ṭurmayalar gideler yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 3). [rivāyet olınur,]*
- **Rivāyet olınur** ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ hużūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 15). [rivāyet olınur,]*
- ġarżlarını añlamaz baʿżı ḫuṣūṣiyyātını tafṣīl itsevüz olurdı ammā söz uzanup ġarżdan çıḳılurdı **Rivāyet olınur** ki Şeyḫ Bāyezīd ḥażretlerin muʿallime *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 10). [rivāyet olınur, -ur]*
- iderdi **Rivāyet olınur** ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan gine döndi vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 3). [rivāyet olınur,]*
- oldı **Rivāyet olınur** ki Ḥażret-i Bāyezīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 19). [rivāyet olınur, -ur]*
- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur **Rivāyet olınur** ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 7). [rivāyet olınur,]*
- Bāyezīd'üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ ẕikrine **Rivāyet olınur** ki bir kişi geldi Bāyezīd'üñ ḳapusın ḳaḳdı içerüden Bāyezīd Kimi istersin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 1). [rivāyet olınur, -ur]*
- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fanā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür **Rivāyet olınur** ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi ṣāf eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 18). [rivāyet olınur, -ur]*
- olınur ki Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerini vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler Ḥażret'de muʿāmeleñ nice oldı didiler Eyitdi Benden armaġan ṭaleb itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 7). [rivāyet olınur,]*
- **Rivāyet olınur** ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı anda otururdı Süfyān eyitdi Taʿālā yā racula'l-maşriḳ didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 13). [rivāyet olınur, -ur]*
- bilüp ṭururlar ol yer cevdi olursa bunlar baḥr-ı ʿUmmān olup ṭururlar **Rivāyet olınur** ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl ḥac ve bir yıl ġazā ve bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 12). [rivāyet olınur,]*
- ṭasarrufʿ ḳılurlar **Rivāyet olınur** ki kümmelden birisi dāyim ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ dersine ḥāżır olurdı anuñ maʿārifinden istifāde iderdi Bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 11). [rivāyet olınur,]*
- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʾe varmadın bilür belki niçeler olur ki yıllar ile اوک وردی görür **Rivāyet olınur** ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 8). [rivāyet olınur,]*
- ʿameli daḫı pāk olur ve eger göñil Allāh'la olursa her işinde bī-bāk olur **Rivāyet olınur** ki bir kişi geldi ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 18). [rivāyet olınur,]*
- ʿAbduʿllāh bin Mübārek'üñ menāḳıbını burada ḫatm idelüm **Rivāyet olınur** ki Süfyān-ı Sevrī'yi vāḳıʿada gördiler Allāh taʿālā senüñle ne muʿāmele eyledi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 9). [rivāyet olınur,]*

- ġayet azı olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref-i nesebe ḥaseb ḳatmış olur **Rivāyet olınur** ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 16). [rivāyet olınur, -ur]*
- ḳudretümüz olduḳça ferāyiże ve sünnete iṭāʿat idevüz cehd eyleyevüz ki ṭarīḳa-i nebeviyyeye mutābaʿat idevüz Süfyān-ı Sevrī'den **rivāyet olınur** ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 10). [rivāyet olınur, -ur]*
- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola **Rivāyet olınur** ki meger bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca varmaġa niyyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 15). [rivāyet olınur, -ur]*
- hemīn ādem elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿismeti andan bilmek gerek **Rivāyet olınur** ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 14). [rivāyet olınur,]*
- ẓāhirüñ de aña uya **Rivāyet olınur** ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 15). [rivāyet olınur,]*
- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur **Rivāyet olınur** ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 4). [rivāyet olınur,]*
- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ulular irişür **Rivāyet olınur** ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 8). [rivāyet olınur, -ur]*
- **Rivāyet olınur** ki tevekkülde bir ḥāle varmışdı ki Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk cenginde bile bulındılar ṣufūf-ı müslimīn arasında ġazā niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 11). [rivāyet olınur,]*
- ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm teẕkire bābına **Rivāyet olınur** ki bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 12). [rivāyet olınur, -ur]*
- ustād imişsin didi ve Şefīḳ'den **rivāyet olınur** ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḥużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 1). [rivāyet olınur,]*
- rāhatı ve bir puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār **Rivāyet olınur** ki Ḥātem-i Aṣṣam andan vaṣiyyet ṭaleb itdi Eyitdi Eger vaṣiyyet-i ʿām isterseñ dilüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 3). [rivāyet olınur,]*
- **rivāyet olınur** ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re'yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 1). [rivāyet olınur,]*
- ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde aña muḫālefeti bulınur **Rivāyet olınur** ki her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir aṣlı muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 5). [rivāyet olınur,]*
- māyede mütaʿayyin olan ol olup ṭurur Baʿżı ehlu'llāhdan **rivāyet olınur** ki Ḫıżr peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki Şāfiʿī nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 15). [rivāyet olınur,]*
- Eşitdi Şol mütaʿayyin olan evtāduñ birisidür Ḫvāce ʿAbdu'llāh Ensārī'den **rivāyet olınur** ki eydürdi Ben Şāfiʿī meẕhebinden degülem ammā Şāfi'ī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 18). [rivāyet olınur,]*

- severem her ne maḳāmda ki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görürem dir idi **Rivāyet olınur** ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 2). [rivāyet olınur, -ur]*
- ve ḥadīs̱de bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi **Rivāyet olınur** ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken eks̱er-i evḳāt ḳapusı öñinde bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 7). [rivāyet olınur, -ur]*
- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿilmine ve faẕlına söz yoġıdı zühdi ve taḳvāsı bī-ḥad çoġdı **Rivāyet olınur** ki Mekke'de mücāvir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 16). [rivāyet olınur, -ur]*
- söyleyelüm **Rivāyet olınur** ki ḥasūdlar İmām Şāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve bunuñla ḫalīfe ḳatında aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 9). [rivāyet olınur, -ur]*
- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramaẕān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiẓ degüldügini bilmedi gitdi Ve **rivāyet olınur** ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 14). [rivāyet olınur, -ur]*
- bī-ḳuṣur gönderdi Ve **rivāyet olınur** ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā itdi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 1). [rivāyet olınur, -ur]*
- günden öli olur Pes iḥyāya daḫı ġıbṭa dünyā cihetini ḳoyup Allāh'a ḳullıġından gerek aḳçası çoḳlıġına baḳmayup ʿibādātı bollıġından gerek **Rivāyet olınur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 8). [rivāyet olınur, -ur]*
- yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿī'den irişdi **Rivāyet olınur** ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşān ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 17). [rivāyet olınur, -ur]*
- görürler **Rivāyet olınur** ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra aña ṣunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 15). [rivāyet olınur, -ur]*
- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi ve ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi **Rivāyet olınur** ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 6). [rivāyet olın, -ur]*
- olam didi **Rivāyet olınur** ki ol gice ki vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti havāye uçup ʿurūc ḳılur Zindandan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 11). [rivāyet olınur, -ur]*
- gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi **Rivāyet olınur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 2). [rivāyet olınur, -ur]*
- idüp oturdılar Ḥāris̱ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabes̱ ṣayılur **Rivāyet olınur** ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 4). [rivāyet olınur, -ur]*
- ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur **Rivāyet olınur** ki Ḥāris̱-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 11). [rivāyet olınur, -ur]*
- mensūb imiş **Rivāyet olınur** ki Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr idi ve nişāne-i dehr idi zamānında maḳbūl ü müsellem ve cemīʿ meşāyıḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 7). [rivāyet olınur, -ur]*

- niyyetden gelür ve şol efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden **rivāyet olınur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 10). [rivāyet olınur, -ur]*
- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur **Rivāyet olınur** ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 5). [rivāyet olınur, -ur]*
- ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür **Rivāyet olınur** ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 2). [rivāyet olınur, -ur]*

- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur **Rivāyet olınur** ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 6). [rivāyet olınur, -ur]*
- mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaẕāb Kim bilür ki bańa daḫı s̱evāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb **Rivāyet olınur** ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 10). [rivāyet olınur, -ur]*
- iḫtirām iderdi **Rivāyet olınur** ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gittikçe ḫastalığı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı ańa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 13). [rivāyet olınur, -ur]*
- eyleyelüm **Rivāyet olınur** ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 3). [rivāyet olınur, -ur]*
- nereden gelür **Rivāyet olınur** ki baʿżı ʿazīzler İbn Semmāk'ı vefatından ṣoñra vāḳıʿada görürler Hālüñ nice oldı diyü teftīş ḳılurlar Eydür Ḥaḳ tebāreke *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 11). [rivāyet olınur, -ur]*
- diye-y-idi Eger öldürseler ol anı dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi **Rivāyet olınur** ki zindān içinde iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 16). [rivāyet olınur, -ur]*
- olmaduġın maʿẕūr ṭutup ʿafv ider līkin çün bir ulu ṭaʿatdur fevt oldı elbette muḳābelesinde tażarruʿ eyler **Rivāyet olınur**ki Muḥammed bin Eslem'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 14). [rivāyet olınur, -ur]*
- ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿibādetine şahādet ider āḫıratda aña yardım idüp ṣadaḳāt ider **Rivāyet olınur**ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 16). [rivāyet olınur, -ur]*
- ḫayāle gelmiş degüldür bu ḳadar müşterek ki anuñ içinden tevātür bulur maʿlūmdur ki ol mıḳdār daḫı ne ḳadar olur **Rivāyet olınur** ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 14). [rivāyet olınur, -ur]*
- şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı **Rivāyet olınur** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 8). [rivāyet olınur, -ur]*
- gine ol virdi Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan **rivāyet olınur** ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 4). [rivāyet olınur, -ur]*
- seyyi'ātını eküp ẕemm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki ol seyyi'ātuñ ʿiḳābından mesāvīsinüñ s̱evābı artuġ ola **Rivāyet olınur** ki Aḥmed-i Ḥarb hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 14). [rivāyet olınur, -ur]*

- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi **Rivāyet olınur** ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 16). [rivāyet olınur, -ur]*
- bişürmezsin Rabb'uñ kefīl olup durur rızḳuña sen gine çalışup ṭurursın bilmezem ki sen bu inanmaġla nice Müslümān olursın **Rivāyet olınur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 14). [rivāyet olınur, -ur]*
- Eydürem ki Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu sözleri dimekle ḳatumdan defʿ iderem ve bu cevāblarla vesvesesini menʿ iderem **Rivāyet olınur** ki Ḫātem bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 2). [rivāyet olınur, -ur]*
- virici ne oldı didi **Rivāyet olınur** ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 5). [rivāyet olınur, -ur]*
- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin **Rivāyet olınur** ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 10). [rivāyet olınur, -ur]*
- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini ẕikrle ve selāmını şükrle eyleye **Rivāyet olınur** ki eydürdi Ḫaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 18). [rivāyet olınur, -ur]*
- olınur ki eydürdi Biş nesneden ġayrisinde ʿacele şeyṭāndandur birisi żayf-i iṭʿām ve birisi edā-yı vām ve birisi techīz-i emvāt ve birisi nikāh-ı benāt ve birisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 7). [rivāyet olınur, -ur]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve **rivāyet olınur** ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 9). [rivāyet olınur, -ur]*
- ü tevfīḳ idüp luṭf-ı taḥrirle ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi **Rivāyet olınur** ki meşāyıḫdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 4). [rivāyet olınur, -ur]*
- muḫālefet eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve **rivāyet olınur** ki ʿĀḳıl kime dirler diyü ṣordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 2). [rivāyet olınur, -ur]*
- nehy-i münker ḳılmayasın **Rivayet olınur** ki eydürdi Bir kişi seyyi'atına şol ḳadar naẓar itmemek gerek ki ye's vire ve ḥasenātına daḫı ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 9). [rivayet olınur, -ur]*

rivāyetdür: *Rivayettir, söylenegelir.*
- olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā **Rivāyetdür** ki ʿUtbe ru'yāsında gördi ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 8). [rivāyetdür,]*
- **Rivāyetdür** ki bir kişi Rābiʿa'dan ṣordı Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 17). [rivāyetdür,]*

rivāyetler olmışdur: *Anlatılmak, söylenmek.*
- meşāyıḫda **rivāyetler olmışdur** dinilür zamānınuñ ululaı ḳatında muʿteber ü meşhūr ve ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aṣlında bir faḳīruñ ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 13). [rivāyetler olmışdur, -mış, -dur]*

riyā: *İkiyüzlülük. II Bir ibâdet veya iyiliğin Allah rızâsı için değil gösteriş için yapılması.*

- hemīn ādem elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿismeti andan bilmek gerek Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı **riyā***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 14). [riyā,]*
- didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol kişi henüz dervīş olup **riyādan** ḫalās olmamış biline dirdi İmdi bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 6). [riyādan, -dan]*
- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez ṣol aʿmāl ki dünyāda **riyā** ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 5). [riyā,]*
- beter olur ki anda bir **riyā** günāhı daḫı artar olur Ṣol ḥasenāt ki anda ṣāʿibeyi ḳabul olur ve ṣol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur ṣol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 7). [riyā,]*
- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce **riyā** ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūşına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 9). [riyā,]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Her vaḳt ki 'abdüñ Rabb'ine derūndan iḫlāṣı olur cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar **riyā** ḥareket iderse görür defʿī istiġfār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 12). [riyā,]*

riyāżāt: *Nefsi terbiye etmek için yapılan tâlimler, riyâzetler.*

- bī-ʿadd idi Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr ve **riyāżātı** kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur Egerçi bende-zāde idi līkin iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 9). [riyāżātı, -ı]*
- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve **riyāżātı** vāfir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 12). [riyāżātı, -ı]*
- āḫıratda ṭoḳlıḳlar ve bu dārdaki **riyāżātları** ʿivażı ol dārda ḳonuḳlıḳlar müyesser ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 9). [riyāżātları, -ları]*
- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu'n-niyyāt ve müstecābü'd-daʿvāt idi Mücāvir-i ḫalevāt ve mülāzım-ı ʿibādāt idi Kerāmātı nā-māʿdūd ve **riyāżātı** nā-māḥdud idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 8). [riyāżātı, -ı]*
- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī meşāyıḫ arasında muḳarreb idi ve faẓlı cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer idi Mükāşefātı nā-maḥdūd idi ve **riyāżātı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 8). [riyāżātı, -ı]*
- ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām **riyāżātı** nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 6). [riyāżātı, -ı]*
- gibi göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi **riyāżāt** olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 2). [riyāżāt,]*
- ṣafāsı tamām ve ʿibādātda **riyāżātı** ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 7). [riyāżātı, -ı]*

• ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb **riyā-żāt** ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 11). [riyā-żāt,]*

riyāżet: *Dünya lezzetlerinden sakınmak suretiyle nefsi terbiye etme.*

• Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür ki anuñ menāḳıbına nihāyet yoḳdur ve **riyāżetine** ġāyet yoḳdur Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede ve kāmil-i maʿrifet ü mücāhede idi Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 7). [riyāżetine, -i, -n, -e]*

• idi **riyāżet** ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin fażāyil ile ḥāli ve rezāyil ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 1). [riyāżet,]*

• olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı gördi hemīn ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine **riyāżetini** terk itmezdi ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 12). [riyāżetini, -i, -n, -i]*

• oḳur dime ol Ḥanefī meẕheb iken n'içün celse-i istirāḥede oturur dime dürüstdür ki aña **riyāżet** ḳuvveti-y-ile ʿilm-i ẓahirde bu ḥālet gele ki bu iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 18). [riyāżet,]*

• ve bundaki **riyāżetleri** ʿivāżı cennetde ḥużūrla istirāḥatler müyesser idüp bu dārda niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ ve bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 15). [riyāżetleri, -ler, -i]*

• yatup uyuyabilür ve ne ḥużūrla oturup yimek yiyebilür Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña dünyādaki **riyāżetleri** muḳābelesinde āḫıratda ḥużūr u refāḥiyyet ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 4). [riyāżetleri, -ler, -i]*

• daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü **riyāżetde** tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 7). [riyāżetde, -de]*

• vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan ṣovumaz ol mümkin degüldür **riyāżet** leẕẕetini ṭuymaz egerçi meyyit ile bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 12). [riyāżet,]*

• görür ol sebepden anlardan iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı **riyāżet** ḫalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 6). [riyāżet,]*

• fażāyilinüñ ḫaddi ve kemālātınuñ ʿaddi yoġdı cūʿ vü seheri nihāyetine ve **riyāżeti** tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıḫuñ fużelāsından ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 14). [riyāżeti, -i]*

• mütefāvüt olur her mizācuñ **riyāżeti** aña münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kişi ki namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 7). [riyāżeti, -i]*

riyāżet çekenler: *Dünya lezzetlerinden sakınmak suretiyle nefsini terbiye eden kişi.*

• maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile **riyāżet çekenler** ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 16). [riyāżet çekenler, -ler]*

riyāżet çeküp: *Dünya nimetlerinden elini eteğini çekmek; kendini ibadete vermek.*

- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı ṣanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt **riyāżet çeküp** aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 12). [riyāżet çeküp, -üp]*

riyāżet ehlinüñ: *Riyazet yapanlar, nefislerini terbiye edenler. II Dervişler.*

- idi **riyāżet ehlinüñ** re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile ḥāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿẓam idi ki cemīʿ-i evvelīnüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 1). [riyāżet ehlinüñ, -i, -nüñ-nüñ]*

riyāżet idüp: *Dünya lezzetlerinden sakınmak suretiyle nefsi terbiye etmek.*

- gicelerde yatup uyumazdı her ne ḳadar ki kesel gelse başını yaṣduġa ḳomazdı Bir kez eyitdeler Ne-içün böyle ifrāt idersin bu mertebede **riyāżet idüp***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 16). [riyāżet idüp, -üp]*

riyāżet itmez: *Dünya lezzetlerinden sakınmak suretiyle nefsi terbiye etmek.*

- itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile **riyāżet itmez** çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 18). [riyāżet itmez, -mez]*

riyāżet ü ṭā'at olur: *Nefis terbiyesi ve ibadet olmak.*

- geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nev' ṭaleb olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭāʿat olur ammā şol kişi ki hīç göñline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 8). [riyāżet ü ṭā'at olur, -ur]*

riyāżetler iderdi: *Nefsin arzuladığı şeylerin aksini yapmak, dünya lezzetlerinden sakınmak sûretiyle nefsi terbiye etmek, ahlâkı güzelleştirmek.*

- 'illiyīn İmām-ı A'ẓam'uñ nite ki dānişmendlikde fażlına ġāyet yoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı ma'ārifine nihāyet yoġdı çoḳ **riyāżetler iderdi** ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 10). [riyāżetler iderdi, -er, -di]*

riyāż-ı cināndan: *Cennet bahçeleri.*

- cināndan hem-çunān gāh olur bir ḥufre olur ḥufer-i nīrāndan ol aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ ṣuver-i şenīʿesi gelür her biri bir ṣūret-i müstekrehe ile aña ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 11). [riyāż-ı cināndan, -dan]*

rıżā: *Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.*

- Bir anası vardı anuñ **rıżāsından** çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 3). [rıżāsından, -sı, -n, -dan]*
- her ne ḳadar seyyi'ātum var-ise maḥv itdi Ümīddür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola ve anuñ iḫlāṣını **rıżāsına** muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 16). [rıżāsına, -sı, -n, -a]*
- gücenmesi nefsi **rıżāsı-içün** olmaz Ādem girçek dervīş olıcaḳ bu aralardan geçer kişi Allāh-ile olıcaḳ bu iʿtibārātı yabana atar Ādem oġlın bu mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 15). [rıżāsı-içün, -sı, -içün]*

- ve nefsi ḥużur bulduġını dilemezdi kendinüñ **rıżāsı** anda idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 5). [rıżāsı, -sı]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim **rıżāsına** emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 14). [rıżāsına, -sı, -n, -a]*
- ziyāde sever ki anuñ **rıżāsını** ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler şu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 5). [rıżāsını, -sı, -n, -ı]*
- ziyāde sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ **rıżāsına** gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler şu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 5). [rıżāsına, -sı, -n, -a]*

rıżā: *Razı olma, kalben hoş görüp kabul etme.*
- aña şordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine **rıżādur** ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 14). [rıżādur, -dur]*

rıżā mertebesi: *Allah'tan gelen her şeye razı olma makamı.*
- ḳāni‘ olan anuñ ġayrinden nefret ider Ya‘nī aña işāret ider ki **rıżā mertebesi** ḳanā‘at mertebesinden ednā olur ammā ḳanā‘atden murād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 17). [rıżā mertebesi,]*
- ol degüldür ki ‘ürf de ḳanā‘at ṣayılur **rıżā mertebesi** oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne i‘tirāż olur ḳanā‘at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ'uñ mā‘adāsından i‘rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 1). [rıżā mertebesi,]*

rıżā vire: *Rıza göstermek, razı olmak, onamak, uygun bulmak.*
- elinden alup anı cennete iletüp kendü anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʾnī maḳṣūdı oldur kim müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām **rıżā vire***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 4). [rıżā vire, -e]*

rıżā-yı ḥaḳḳ: *Allah'ın rızası.*
- Allāh içün ‘ibādet ṣanmaḳ olmaz ammā eger şöyle ki nefsüñi tamām arayup bulasın bir niçe yirlerde **rıżā-yı Ḥaḳḳ** içün terk-i havā itmiş olasın hemīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 14). [rıżā-yı ḥaḳḳ,]*

rıżā-yı ḥaḳḳ-içün: *Allah rızası için.*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā **rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün** ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 16). [rıżā-yı ḥaḳḳ-içün, -içün]*

rızḳ: *Rızık, azık, nimet.*
- nebī idi Dāyimā **rızḳını** ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 3). [rızḳını, -ı, -n, -ı]*

•olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥaḥaram **rızḳ** yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç ṣu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 9). [rızḳ,]*

- getürmemekdendür ve kimseneye ḥased itme ki ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür ve ḥarām **rızḳ** yime ki ol āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 2). [rızḳ,]*
- ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol aña ınandum ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 18). [rızḳa, -a]*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī **rızḳuña** kefīl iken sen fāriġ olup aña ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken n'içün epsem oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 13). [rızḳuña, -u, -ñ, -a]*
- zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña **rızḳ** teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 12). [rızḳ,]*
- böyle-y-iken bir aḳçasuz Ḥaḳḳ'a mütevekkil olup tevekkülinden bir ḳadem ayrılmaya ve bir pūlı yoġ-iken şeyṭān aña **rızḳ-içün** vesveseye yol bulmaya Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 4). [rızḳ-içün, -içün]*
- ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur **Rızḳ** daḫı ḫōd muḳadderdür n'içün aña ṭurmaz çalışur niçe ʿabeş yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 13). [rızḳ,]*
- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün her ḳula **rızḳı** virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 6). [rızḳı, -ı]*
- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı ki Hīç **rızḳ** ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 16). [rızḳ,]*
- ki anuñ-içün **rızḳ** isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından ṣoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 1). [rızḳ,]*
- Ḫāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç **rızḳ** ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 4). [rızḳ,]*
- mevlāsınuñ kefīl olduġı **rızḳa** dürişür Bir fāsıḳ seni evine daʿvet itse ol gün evüñde ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ sözine iʿtimād idüp ol gice sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 11). [rızḳa, -a]*
- bişürmezsin Rabb'uñ kefīl olup durur **rızḳuña** sen gine çalışup ṭurursın bilmezem ki sen bu inanmaġla nice Müslümān olursın Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 13). [rızḳuña, -u, -ñ, -a]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin **rızḳ** yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 4). [rızḳ,]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi **rızḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 4). [rızḳ,]*
- nesneye mevkūf ḳodı ferāġatle ʿibādet **rızḳ** teşvīşinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 19). [rızḳ,]*

- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline **rızḳ** ṭalebi içün anca sevāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 2). [rızḳ,]*
- bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemīʿ şaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Yaʿnī bir kişide īmān-ı kāmilüñ ʿalāmeti ol olur ki **rızḳ** ṭalebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 14). [rızḳ,]*
- olduḳca ummaduġı yirden sebebler çıḳar ve kendü **rızḳ** teşvīşinden vāz geldükce rızḳ ṭurmaz gelür gider cemīʿ erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 17). [rızḳ,]*
- olduḳca ummaduġı yirden sebebler çıḳar ve kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce **rızḳ** ṭurmaz gelür gider cemīʿ erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 18). [rızḳ,]*
- eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ yine maḳṣūda gelelüm Sehl bin ʿAbdu'llāh ḥażretlerinüñ kelimātından biraz daḫı söyleyelüm naḳl olınur ki eydürdi **Rızḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 14). [rızḳ,]*
- **rızḳ** daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoḫ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 1). [rızḳ,]*
- rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoḫ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına **rızḳı** ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 2). [rızḳı, -ı]*
- iḫtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālişden şol nevʿ **rızḳ** dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 4). [rızḳ,]*
- iḫtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ **rızḳına** işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālişden şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 4). [rızḳ,]*
- olur ammā **rızḳ** daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 9). [rızḳ,]*
- dürlü dürlü vaḳāyiʿ gelür **rızḳ** ḫōd her ne ḥālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 5). [rızḳ,]*

rızḳ-ı ḥarām: *Meşru yoldan elde edilmeyen rızık.*

- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki yaḫtemil ki ol ḳısm-ı sālişden murād **rızḳ-ı ḥarām** olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 6). [rızḳ-ı ḥarām,]*

rızḳ-ı ilāhī olur: *Allâh'ın nimeti olmak.*

- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir **rızḳ-ı ilāhī olur** ki ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 10). [rızḳ-ı ilāhī olur, -ur]*

rızḳ-ı maʿnevīdür: *Manevi nimet.*

- ki ʿilm bir **rızḳ-ı maʿnevīdür** ki anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 17). [rızḳ-ı maʿnevīdür, -dür]*

rızḳ-ı ṣuverī: *Görünürde olan rızk. II İnsanın hayatını devam ettirmesi için gerekli olan rızık.*

- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve **rızḳ-ı ṣuverī** var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 18). [rızḳ-ı ṣuverī,]*

riżvān min allāh: *Allah'ın hoşnutluğu, rızası.*

- göre ʿināyetler ve recāsına münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir niçe derecāt-ı ʿāliye ve menāzil-i sāmiye ziyāde ve **riżvān min Allāh** mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 14). [riżvān min allāh,]*

rıżvānu'llāhi ʿalā meşāyıḫihi ve ʿaleyhi ve askanahu fī ḥażāyiri'l-ḳudsi beyna yedayhi: *Allah ondan ve şeyhlerinden razı olsun. Onu kendi huzurunda cennete yerleştirsin.*

- Dārāyī**rıżvānu'llāhi ʿalā meşāyıḫihi ve ʿaleyhi ve askanahu fī ḥażāyiri'l-Ḳudsi beyna yedayhi** Dārā Dimeşḳ yanında bir köy imiş ki Ebū Süleymān aña*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 6). [rıżvānu'llāhi ʿalā meşāyıḫihi ve ʿaleyhi ve askanahu fī ḥażāyiri'l-ḳudsi beyna yedayhi,]*

rücūʿ eyleyelüm: *Dönmek.*

- ṭaşra çıḳduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine **rücūʿ eyleyelüm** teẕkire bābına Rivāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 11). [rücūʿ eyleyelüm, -y, -elüm]*

rücūʿ itdürüp: *Geri döndürmek, vazgeçirmek.*

- diye öldüre veyāḫūd **rücūʿ itdürüp** sözinden döndüre her ne ḳadar ki İmām Aḥmed'e saʿy itdi başarımadı çāra olup Ḳurān'a ḥādiṣdür didüremedi Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 11). [rücūʿ itdürüp, -üp]*

rūḥ: *Hayatın özü, can, nefes.*

- ṭurur ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra **rūḥa** ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [rūḥa, -a]*
- ve aña görmedin uyanlardan idi **Rūḥı** rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 17). [rūḥı, -ı]*
- münāsebeti olur **rūḥ** rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ için eşbāḥun ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 11). [rūḥ,]*
- münāsebeti olur rūḥ **rūḥa** müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ için eşbāḥun ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 11). [rūḥa, -a]*

- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ **rūḥı** ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 3). [rūḥı, -ı]*
- ceng içinde bir kişi anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ raḥmeti dāyīma anuñ **rūḥına** muḳārin ola ve ʿināyeti her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 8). [rūḥına, -ı, -n, -a]*
- çağırdı ki Ḳatı ṭut ki **rūḥı** zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 3). [rūḥı, -ı]*
- **rūḥını** vaṣlı ile şād ide ve revānını raḥmet nesīmi-y-ile ābād ide Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 17). [rūḥını, -ı, -n, -ı]*
- tebāreke ve taʿālā anuñ **rūḥını** dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat ve ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 9). [rūḥını, -ı, -n, -ı]*
- ziyāreti içün ne bu ḳadar ḥareket gerek ḥuṣūṣā nüfūs-ı kāmileye ki anlara cemīʿ-i ervāḥ peydā olur **rūḥ** rūḥa iki müteveccih ola hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 10). [rūḥ,]*
- olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir **rūḥuñ** gāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 14). [rūḥuñ, -uñ]*
- ki kendü luṭfından bir vāḳıʿayı ḥaḳ ḳılmış ola ol ʿazīzüñ **rūḥını** ervāḥ-ı mücerredāta mülḥaḳ ḳılmış ola envār-ı tecelliyātı ile rūḥını münevver ide ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 15). [rūḥını, -ı, -n, -ı]*
- ki kendü luṭfından bir vāḳıʿayı ḥaḳ ḳılmış ola ol ʿazīzüñ rūḥını ervāḥ-ı mücerredāta mülḥaḳ ḳılmış ola envār-ı tecelliyātı ile **rūḥını** münevver ide ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 16). [rūḥını, -ı, -n, -ı]*
- taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki **rūḥ** rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 9). [rūḥ,]*
- ḥayātdadur ḳıyāmete degin ölmez ammā ḫuṣūṣiyyetle aña bir beden ḳayd olmaz egerçi beşerdür ammā tecerrüdī cānibi ġālibdür **rūḥı** bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 10). [rūḥı, -ı]*
- didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur **rūḥla** bedenden ve beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 1). [rūḥla, -la]*
- **rūḥındandur** ve ʿālemde her kemālüñ feṭḥi anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur cemīʿ taʿyināta ḥiṣṣe andan yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 15). [rūḥındandur, -i, -n, -dan, -dur]*
- varıcaḳ ol **ruḥuñ** aña ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 1). [ruḥuñ, -uñ]*
- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı luṭfına ġarḳ ve niʿmetine müstaġraḳ ide ve **rūḥını** meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 203, Satır 2). [rūḥını, -ı, -n, -ı]*

- ekile **rūḥ** ol dem ḥużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫumārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 3). [rūḥ,]*
- bedendür anı bilmezler ki anlaruñ **rūḥları** bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 11). [rūḥları, -lar, -ı]*
- bedendür anı bilmezler ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ **rūḥları** ebdān-ı cismiyyeye tamām müteʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 12). [rūḥları, -lar, -ı]*
- ḥālet **rūḥuñ** istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyiḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 17). [rūḥuñ, -uñ]*
- **rūḥları** leẕẕeti ol yoldan ṭālib olur ammā şunlar ki dāyim göñülleri iṭṭilāʻ-ı esrār-ı lāhūtda olur ve her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 9). [rūḥları, -ları]*
- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile **rūḥı** aʻlā-yı ʻilliyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 11). [rūḥı, -ı]*

rūḥ:*Manevi güç.*
- ʿazīz daḫı biraz zaḥmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ **rūḥınuñ** ḳuvveti olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 12). [rūḥınuñ, -ı, -nuñ]*

rūḥ: *Ölmüş bir kimsenin devam etmekte olan ruhi kuvveti.*
- uzanur yalñuz bunuñ menāḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol bahāne ile **rūḥından** istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 8). [rūḥından, -ı, -n, -dan]*
- evvel-i maẓharı anuñ nūrı olup durur ve cemīʿ maẓāhirüñ ẓuhūrına sebep anuñ ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā anuñ **rūḥınuñ** mededini dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 18). [rūḥınuñ, -ı, -nuñ]*

rūḥ: *Tasavvufi manada tüm İlahi sıfatların tecelli mekanı; gönül.*
- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi **rūḥ** vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 6). [rūḥ,]*

rūḥ āyinesine: *Ruh aynası. II Kalp, gönül.*
- itmekdedür ve hemīn hüner-i ʿibādeti anuñ ḥażreti-y-içün ḫāṣ itmekdedür aġyārı aradan götürmek gerek ki göñül evi pāk ola ve **rūḥ āyinesine** cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 14). [rūḥ āyinesine, -n, -e]*

rūḥ memleketine: *Gönül memleketi. II Tasavvufi manada tüm İlahi sıfatların tecelli mekanı; gönül.*
- yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve eger fikr daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür **rūḥ memleketine** bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 8). [rūḥ memleketine, -i, -n, -e-n, -e]*

rūḥ ṣulṭānınuñ: *Ruh padişahı. II Kalp, gönül.*

- ḥikmet çimeninüñ ṭūbāsı idi cihān gülistānınuñ bir gül-i raʿnāsı ve cān bustānınuñ bir bülbül-i güyāsı idi **rūḥ ṣulṭānınuñ** şāhbāzı ve rūḥāniyān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 16). [rūḥ ṣulṭānınuñ, -nuñ]*

rūḥāniyān meclisinüñ: *Ruhlar meclisi.*

- meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 17). [rūḥāniyān meclisinüñ, -i, -nüñ-nüñ]*

rūḥāniyyet: *Ruhla ilgili olma, rûhun hâkim olması durumu, rûhânîlik, mânevîlik.*

- miṣālde bir ṣūreti ve her maḥṣūṣun elbette ol ʿālemde bir **rūḥāniyyeti** bulınur Nitekim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 11). [rūḥāniyyeti, -i]*
- olur İmdi **rūḥāniyyeti** Kaʿbe ki ḥaḳīkat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 13). [rūḥāniyyeti, -i]*
- olur İmdi rūḥāniyyeti Kaʿbe ki ḥaḳīkat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol **rūḥāniyyet** anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 14). [rūḥāniyyet,]*
- Her ne dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger suʾal olursa ki Çün maḳṣūd **rūḥāniyyet** ise anuñ-çün ne sefer ve ne zaḥmet gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 8). [rūḥāniyyet,]*
- iki cevāb olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe yalñuz **rūḥāniyyet** olmaz nite kim insān mücerred nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 12). [rūḥāniyyet,]*
- olduġı-içün eyle olur bunda daḫı **rūḥāniyyet** cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün aña iʿtidād olmaz ve anuñ ṣıḳletinden aña keṣāfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 13). [rūḥāniyyet,]*
- **rūḥāniyyet** cānibinden daḫı bu vechle ferdler bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir boy olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 11). [rūḥāniyyet,]*
- bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ **rūḥāniyyetindendür** Ḥaḳ'dan kendüye her ne feyż olursa vāsıṭa budur bundandur ol degül Cemīʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 13). [rūḥāniyyetindendür, -i, -n, -den, -dür]*
- ṭurur ol yirüñ mizācı ʿibādetle mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur ve ol mekānuñ **rūḥāniyyeti** ervāḥ-ı mütāhhere ile me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur her mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 6). [rūḥāniyyeti, -i]*
- olanlar anlaruñla buluşurlar ve anlaruñ vāsıṭalıġı-y-ıla ol cemādatda taṣarrufāt ḳılurlar Her kişi ki bir yirde ʿibādet ḳılur ol yirüñ **rūḥāniyyeti**ana muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 14). [rūḥāniyyeti, -i]*
- işe Yaʿnī dimek ister ki anuñ **rūḥāniyyeti** ḥamele-i ʿarşa muttaṣıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı ʿālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 15). [rūḥāniyyeti, -i]*

rūḥāniyyet: *Mânen büyük bir kimsenin öldükten sonra da devam eden mânevî gücü.*

- andan olmış ola ki Bāyezīd ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un **rūḥāniyyetinden** çoḳ istimdād iderdi ve hemīn anı şeyḫi gibi bilüp aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 2). [rūḥāniyyetinden, -i, -n, -den]*

rūḥāniyyet: *Manevi güç, yardım.*

- bulışdı Maʿrūf-ı Kerḫī hemīn ʿalūḳa düşdi Dāvud Ḥażretinüñ **rūḥaniyyetidür** ki yitişdi ol bir loḳma itmek żāyiʿ olmayup kemāle irişdi Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 17). [rūḥaniyyetidür, -i, -dür]*

rūḥāniyyet-i kaʿbe: *Kabe'nin cisim olmayan hali, manevi hali.*

- olur İmdi **rūḥāniyyet-i Kaʿbe** ki ḥaḳīḳat-i Kaʿbe aña dirler ve anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 13). [rūḥāniyyet-i kaʿbe,]*

rūḥāniyyetsüz ola: *Ruhsuz, cansız olmak.*

- Kaʿbe ki **rūḥāniyyetsüz ola** bir meyyit ādeme beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 1). [rūḥāniyyetsüz ola, -a]*

rūḥāniyyetsüz olmaz: *Ruhsuz, cansız olmak.*

- elbette bir **rūḥāniyyetsüz olmaz** ve her maḥsūs elbette bir miṣālsüz bulınmaz gerek mevcūd olan cemād gerek ḥayvān ola mümkin degüldür ki bir miṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 7). [rūḥāniyyetsüz olmaz, -maz]*

rūḥ-ı muṭahherini: *Temizlenmiş, arındırılmış ruh.*

- itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ **rūḥ-ı muṭahherini** ervāḥ-ı mücerrede ile enīs ve revān-ı münevverini nüfūs-ı muḳaddese ile celīs idüp āḫıratda aña cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 3). [rūḥ-ı muṭahherini, -i, -n, -i]*

rūḥ-ı şerīfine: *Şerefli, mübarek ruh.*

- muḳaddese ve muṭahharesini mażāyıḳ-ı ḳabrde anuñ **rūḥ-ı şerīfine** muʿīn ü naṣīr ve kelimāt-ı kelām-ı Rabbānīnüñ melā'ike-i mütevekkilīn zümresini muvāḳıf-ı ḥaşrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 13). [rūḥ-ı şerīfine, -i, -n, -e]*

ruḫsat: *Mâzereti olan bir kimsenin kolaylık olmak üzere bâzı dînî hükümlerden muaf tutulması (yolculukta oruç tutmama gibi).*

- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül **ruḫsat** ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 6). [ruḫsat,]*
- ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup meẕhebinden dönmedi egerçi dili-y-ile dise daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgūne söylese olurdı ammā hīç **ruḫṣata***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 14). [ruḫṣata, -a]*

rumūz: *İşaretler, remizler, manası gizli olan sözler.*

- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi **Rumūz** ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 12). [rumūz,]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde **rumūzı** öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 8). [rumūzı, -ı]*
- açılmamışdı ve maʿārifde sözler söyledi ki kendü zamānına degin söylenmemişdi **rumūz** keşf itdi ki kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 10). [rumūz,]*
- ve fażāyili baḥrinden müstefīd ü muḳterif idiler Ammā **rumūzını** ʿavām fehm idemedüklerinden ve kelimātını ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 1). [rumūzını, -ı, -n, -ı]*

rumūz u işārātla: *Remizler, işâretler, gizli anlamları olan îmâlı sözler.*

- dinilmez ve derd-i derūn mümkin degüldür lisānla taḳrīr olınmaz ikisi daḫı derd ehli gerek ki bir biri-y-ile ḥālleşeler biñ dürlü **rumūz u işārātla** söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 18). [rumūz u işārātla, -la]*
- ekşer-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine **rumūz u işārātladur** ṭaşradan baḳanlar ki kendü bilüsi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 1). [rumūz u işārātladur, -la, -dur]*

rumūz u işāretler: *Remizler ve emareler.*

- işāretler ola Eger anlardan biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker teẕkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn kelāmı bunda ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 7). [rumūz u işāretler, -ler]*

rumūz-ı laṭāyifde: *Kalbe ait hallerin işaretleri.*

- ve ṭarīḳi tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve **rumūz-ı laṭāyifde** fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 8). [rumūz-ı laṭāyifde, -de]*

rūşen ola: *Aşikar olmak, açığa çıkmak.*

- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede size bir delīl **rūşen ola** ve bir ḥükmde ki benüm re'yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 2). [rūşen ola, -a]*

rūşen olanlar: *Açık, açılmış olan.*

- ḳoḳusını ve başīretleri **rūşen olanlar** görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 11). [rūşen olanlar, -lar]*

rūşen olmasına: *Aşikar olmak, açığa çıkmak. II Bir meseleyi aydınlığa kavuşturmak bağlamında.*

- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ **rūşen olmasına** müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 15). [rūşen olmasına, -ma, -sı, -n, -a]*

rūşen olmaya: *Aydınlanmak.*

- mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki senüñle **rūşen olmaya***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 16). [rūşen olmaya, -ma, -y, -a]*

rūşen olup: *Aydınlanmak.*

- ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne **rūşen olup** berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 17). [rūşen olup,]*

rūşen olur: *Aşikar olmak, açığa çıkmak.*

- tamām **rūşen olur** nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 15). [rūşen olur, -ur]*

rūşen olur: *Aydınlanmak.*

- anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda anuñ leẕẕeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile **rūşen olur** her dem bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 16). [rūşen olur, -ur]*

rūşen ü mübeyyendür: *Aşikar ve belli.*

- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye **rūşen ü mübeyyendür** ve her ẕekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 9). [rūşen ü mübeyyendür, -dür]*

rūşenālıḳ: *Aydınlık.*

- ʿömrinde **rūşenālıḳ** görmesün Her kim senüñle āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim senden ġayridan çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 17). [rūşenālıḳ,]*
- olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu sen gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir **rūşenālıḳdur** ki bāṭın 'āleminde bulunur bu 'ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 4). [rūşenālıḳdur, -dur]*

rūşenālıḳda ola: *Aydınlıkta olmak.*

- āşinālıḳda ve çeşmi anuñla **rūşenālıḳda ola** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 11). [rūşenālıḳda ola, -a]*

rūşenlig: *Aydınlık. II Nur.*

- Ḳanḳısınuñ **rūşenligi** artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 9). [rūşenligi, -i]*

ruʿūnāt: *Bönlük ve ahmaklık sayılan nefsânî zevklere dalma, arzularının esîri olma, benliğini öne çıkarma durumları.*

- mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ **ruʿūnāt** u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 12). [ruʿūnāt,]*

ru'yāsında gördi: *Düşünde görmek.*

- olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā Rivāyetdür ki ʿUtbe **ru'yāsında gördi** ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 8). [ru'yāsında gördi, -di]*

rūz-ı ḥaşrda: *Mahşer günü.*

- ziyāde olduḳça ḫāṭarı artuḳ olur ve taḳarrub artduḳça iḫtiyāṭı çoḳ olur Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerin **rūz-ı ḥaşrda** ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 2). [rūz-ı ḥaşrda, -da]*

rūz-ı maḥşerde: *Mahşer günü, kıyamet günü.*

- kemāl-i tevḥīdini bozmaz Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı garīk-i raḥmet idüp **rūz-ı maḥşerde** ʿulemā-yı ḥaḳiḳate server ve fużelā-yı ṭarīkate mehter idüp iki ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 8). [rūz-ı maḥşerde, -de]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña **rūz-ı maḥşerde***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 8). [rūz-ı maḥşerde, -de]*
- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp **rūz-ı maḥşerde** zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 8). [rūz-ı maḥşerde, -de]*

rükn: *Bir şeyin temel direği, en sağlam ve kuvvetli tarafı, istinatgâhı.*

- ṭoḳuz şemʿ-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerīʿat bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ **rükni** idi dīn evinüñ ʿammārı ve dīn ehlinüñ iʿtimādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 10). [rükni, -i]*

rükn-i cihān: *Dünyanın temel direği.*

- Menāḳıb-ı ʿAbdu'llāh bin Mübārek raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zeyn-i zamān ve **rükn-i cihān** rāh-nümā-yı şerīʿat ve bedraḳa-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 2). [rükn-i cihān,]*

rükūʿ: *Namazın beş erkanından kıyamla secde arasında olanı.*

- **rükūʿını** tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini ẕikrle ve selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 17). [rükūʿını, -ı, -n, -ı]*

rü'yā: *Düş.*

- gerek ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir **rü'yā** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 8). [rü'yā,]*

rü'yet: *Görmek, bakmak.*

- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki hevā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ **rü'yeti** müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 12). [rü'yeti, -i]*

rü’yet: *Görme, bakış, görüş. II İlâhî tecellîleri bu dünyâda veya ruh âleminde kalp gözü ile temâşâ etme.*

- ve anlaruñ **rü’yetine** muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 1). [rü’yetine, -i, -n, -e]*

rüyet: *Görme, görülme. II Allah’ın cennette müminler tarafından görülmesi.*

- görmez eyle olıcaḳ bu meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfıḳ olmaz bunuñ cevābı budur kim tecellīnüñ envā‘ı çoġ olur ve **rüyetüñ** merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 2). [rüyetüñ, -üñ]*

rüzgār: *Devir, zaman.*

- zamānınuñ vaḥīdlerinden ve cihānuñ ferīdlerinden idi devrānuñ yegānelerinden ve **rūzgāruñ** nişānelerinden idi Şerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 8). [rūzgāruñ, -uñ]*

rüzgār: *Zaman, vakit; gün.*

- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla **rüzgārın** giçürürdi Ekṣer-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 13). [rüzgārın, -ı, -n]*

rüzgār-ı kār-zār: *Geçip giden zaman.*

- kaddesa’allāhu rūhahu ve zāde fī derecāti’l-cināni fütūhahu Ol şol Üveys-i Ḳarenī’dür ki **rüzgār-ı kār-zār** niçe ḳarnlar geçürmek gerek ki māder-i gītī raḥm- *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 6). [rüzgār-ı kār-zār,]*

3.21. S/Ṣ/Ŝ

saʿādet: *Mutluluk, bahtiyarlık.*

- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve **saʿādet** bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar’ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 15). [saʿādet,]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣud Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet da‘vāda olur ve **sa‘ādet** tevekkülde bulınur şol kişi ki Ene diye Allāh daḫı aña Ene diyü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 10). [sa‘ādet,]*

saʿādet bulur: *Mutlu olmak, huzura kavuşmak, sıkıntılarından kurtulmak.*

- añā göñül ḳapusı açılur biri irte namāzı biri vitr namāzı olur ve her kim ki bu iki namāzı ḥużurla ḳılur **saʿādet bulur** Ve eydürdi Ḫayr işde te’ḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 4). [saʿādet bulur, -ur]*

saʿādet-i dū-cihānī: *Dünya ve ahiret mutluluğu.*

- çeker ṭurur ol dārda daḫı bundaġı gibi ne ḥāldür bilmez ʿİnāyet-i Rabbānī ve **saʿādet-i dū-cihānī** ümmet-i Muḥammed ʿaleyhi ekmelü’t-taḥiyyāt ve efżalü’t- *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 4). [saʿādet-i dū-cihānī,]*

saʿādetlü: *Saadet sahibi.*

- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne **saʿādetlüdür** ol nüfūs ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 3). [saʿādetlüdür, -dür]*
- dāyimā dirdi ki Ne **saʿādetlüdür** ol kişi kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 1). [saʿādetlüdür, -dür]*

sā'at: *Kıyâmet.*

- Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı **sā'at** öñlerindedür ve ṣırāṭ u mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 5). [sā'at,]*

sāʿat: *Vakit, zaman, an.*

- hīç bir **sāʿat** ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi ve yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 1). [sāʿat,]*

ṣaʿb: *Zor, güç, çetin, müşkül.*

- ḳatında maḥbūb u merġūb idi **Ṣaʿb** riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 11). [ṣaʿb,]*

ṣabāḫ: *Gün başalangıcı, kuşluk.*

- ol **ṣabāḥ** Bişr tāyib olup Ḥaḳḳ'a döndi cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 5). [ṣabāḥ,]*
- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile **ṣabāḥa** degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 4). [ṣabāḥa, -a]*
- bir gice süd içüp **ṣabāḥ** ishāl olmışdı Bu ishāl baña ol südden oldı diyü ḫāṭırına gelmişdi Ẓāhirdür ki süde fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 13). [ṣabāḥ,]*
- ṣu bulmadı bir iki ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar **ṣabāḥa** degin bir pāra ṣu bulmışlar getirdüler ʿOsmān ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 17). [ṣabāḥa, -a]*
- diyü sevinür **Ṣabāḥ** ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 13). [ṣabāḥ,]*
- Ḥātem'den ki eydür Her **ṣabāḥ** İblīs baña gelür vesvese virüp incidür eydür ki Hīç fikr ider misin ki ne yeseñ gerek Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 15). [ṣabāḥ,]*
- ve her kim ki **ṣabāḥ** ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 13). [ṣabāḥ,]*

• dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ kim olur kim **ṣabāḥ** ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 2). [ṣabāḥ,]*

ṣabāḥ olur: *Güneş doğup ortalık aydınlanmak.*

• vaḳt nice ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre ṣubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek ḫōd sünnetdür ben bir kerre diyince **ṣabāḥ olur** didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 12). [ṣabāḥ olur, -ur]*

ṣabāḥı ḳılurdı: *Sabah namazı kılmak.*

• **ṣabāḥı ḳılurdı** ʿālim-i bī-ġaraż u bī-riyā idi ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā idi ẓāhir-ile bāṭını cemʿ eyleyüp tevfīḳ eylemişdi ve kitābu'llāh ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 13). [ṣabāḥı ḳılurdı, -ı-ur, -dı]*

ṣabr: *Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.*

• meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol **ṣabrı** da bir ṣevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 16). [ṣabrı, -ı]*

• cūʿda anuñ **ṣabrını** kimse itmiş degül idi ve anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 13). [ṣabrını, -ı, -n, -ı]*

• cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere **sabr** gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 8). [sabr,]*

• ki bir kişinüñ yüki yeynilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı **ṣabr** ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 2). [ṣabr,]*

ṣabr eyle-: *Sabretmek, dayanmak.*

• Eyitdiler Gine bulmasa şöyle ki tamām ölümlü olsa Eyitdi **Ṣabr eylesün** aña dek ki öle ḳātili üzerine diyet ola Rivāyet olınur ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 15). [ṣabr eylesün, -sün]*

• ḥażmi mü'eddī olur İmdi ʿāḳıla lāzımdur ki evvelkisini defʿ eyleyüp üçincisine **ṣabr eyleye** ve ikincisinde şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 4). [ṣabr eyleye, -y, -e]*

ṣabr eyleyüp: *Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

• muḫālefet ider ammā eger şöyle ki bir kişi bu iḫtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin **ṣabr eyleyüp** ṭurmaḳda ṣevāb vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 14). [ṣabr eyleyüp, -y, -üp]*

• neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir mü'mine bir maraż yitişe andan gücenmeye belki Eyyūb gibi **ṣabr eyleyüp** ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 14). [ṣabr eyleyüp, -y, -üp]*

ṣabr id-: *Tahammül etmek, dayanmak.*

- anı seve-y-idi n'içün andan mübaʿad olanı severdi ve eger anı isteye-y-idi n'içün andan ırak̲ ḳalanı isterdi Eger dirsek ki Allāh'ı daḫı sever ammā **ṣabr idemez** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 2). [ṣabr idemez, -e, -mez]*
- maʿāşından ṣordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve eger virmezlerse hīç ṭınmayup **ṣabr iderem** didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 14). [ṣabr iderem, -er, -em]*
- vaḳt tamām olur didiler Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp incinmeye ve ez̲ālarına **ṣabr idüp** gücenmeye Naḳl olınur ki ṣordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 4). [ṣabr idüp, -üp]*

ṣabr itmegi: *Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

- **ṣabr itmegi** bir ulu ṭāʿat bile Allāh'uñ ḳullarına niʿmeti iki yoldan olur gāh raḥatdan olursa gāh belādan olur ikisi daḫı mü'mine Allāh'uñ niʿmetidür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 17). [ṣabr itmegi, -i]*

ṣabr itsün: *Sabır göstermek, tahammül etmek.*

- Ḥikāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem'e ṣordılar ki Bir kişi yimek bulmasa ve nesnesi olmasa niçe itsin Eyitdi Bir gün **ṣabr itsün** Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 12). [ṣabr itsün, -sün]*
- Gine bulmasa Eyitdi iki gün **ṣabr itsün** Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi üç gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulamazsa Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 13). [ṣabr itsün, -sün]*
- Gine bulmasa Eyitdi iki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi üç gün **ṣabr itsün** Eyitdiler Gine bulamazsa Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 14). [ṣabr itsün, -sün]*
- Gine bulmasa Eyitdi iki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi üç gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulamazsa Eyitdi Bir ay **ṣabr itsün** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 14). [ṣabr itsün, -sün]*

ṣabr ḳıldı: *Sabretmek, tahammül etmek.*

- ki İmām Aḥmed daḫı ol söze mücidd olup ḳaldı her ne ḳadar ki ez̲ā itdilerse taḥammül idüp **ṣabr ḳıldı** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dünyādaki ʿaz̲ablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 10). [ṣabr ḳıldı, -dı]*

ṣadaḳa: *Karşılık beklenmeden sadece Allah rızası için fakirlere verilen para, mal vb.*

- S̲evrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı **ṣadaḳa** idesiz didi Taʿaccub itdiler Eyitdi Bu benüm dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 9). [ṣadaḳa,]*
- hiçbir duʿā ve **ṣadaḳa** ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 1). [ṣadaḳa,]*

şadaḳa idesiz: *Karşılık beklemeden sâdece Allah rızâsı için fakirlere para, mal vb. vermek.*

- Sevrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı **şadaḳa idesiz** didi Taʿaccub itdiler Eyitdi Bu benüm dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 10). [şadaḳa idesiz, -e, -siz]*

şadaḳa virmez: *Karşılık beklenmeden sâdece Allah rızâsı için fakirlere para, mal vb. vermek.*

- olmaz mümkinde ḥācet olmayınca vācibden feyż olmaz ve dilenci faḳīr olmayınca kimse **şadaḳa virmez** eger bir kişi mużṭarr olsa elbette maṭlūba *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 16). [şadaḳa virmez, -mez]*

şadāḳat: *Dostluk, içten bağlılık, doğruluk, vefalılık.*

- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña ʿādet ola biri **şadāḳat** biri şecāʿat ve biri saḥāvet Yaʿnī dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 17). [şadāḳat,]*

şadaḳāt: *Sadakalar.*

- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve **şadaḳāt** ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 4). [şadaḳāt,]*

şadaḳāt iderlerse: *Sadakalar vermek.*

- var Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı neler bulınır anlar **şadaḳāt iderlerse** siz dünle ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 4). [şadaḳāt iderlerse, -er, -ler, -se]*

şadaḳāt ider: *Yardımlarda bulunmak.*

- ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿibādetine şahādet ider āḫıratda aña yardım idüp **şadaḳāt ider** Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 16). [şadaḳāt ider, -er]*

şadef lülüsini: *Sedef incisi.*

- evvel beyyā'-ı le'ālī idi ṣoñra merc-i a 'ālī oldı ṭaş cevherlerini söz gevherlerine degişdi ve **şadef lülüsini** ma'rifet incilerine barışdı āḫırat bāzārı içün dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 8). [şadef lülüsini, -n, -i, -]*

şadefini: *Bir şeyin dış yüzü veya kabuğu.*

- siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve insānuñ **şadefini** gördi cevherini seçmedi Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 17). [şadefini, -i, -n, -i]*

şādıḳ: *Sahih, doğru, gerçek.*

- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet **şādıḳ** ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 17). [şādıḳ,]*

ṣādıḳ ḳalmış ola: *Birine, bir şeye bağlılığını sürdürmek, bağlı kalmak.*

- her ne ḳadar seyyi'ātum var-ise maḥv itdi Ümīddür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu vāḳıʿaya **ṣādıḳ ḳalmış ola** ve anuñ iḫlāṣını rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 16). [ṣādıḳ ḳalmış ola, -a]*

ṣādıḳ ola: *Sahih, doğru, gerçek olmak.*

- ḥāline tābiʿ olur şöyle ki ol ṣuver-i miṣāliyye bu ṣuver-i ḫāriciyyeye müṭāviʿ olur her kim ki diler menāmı dāyim **ṣādıḳ ola** ve her kim ki diler vāḳıʿası vākıʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 12). [ṣādıḳ ola, -a]*

ṣādıḳ ola: *Hakîkî olmak.*

- tevbe olur baʿżında elbette istiḫlāl gerek ki tevbe **ṣādıḳ ola** ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şerʿe muvāfıḳ ola ve baʿżı ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 1). [ṣādıḳ ola, -a]*

ṣādıḳ olur: *Doğru olmak.*

- **ṣādıḳ olur** hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ hużūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 11). [ṣādıḳ olur, -ur]*

ṣādıḳ olur: *Hakîkî olmak.*

- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt **ṣādıḳ olur** ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 1). [ṣādıḳ olur, -ur]*

ṣādır olur: *Ortaya çıkmak, meydana gelmek, zuhur etmek.*

- degme kez kimseye şerr ḳaṣd itmezler ve bir kişi bize īẕā itdi diy ü intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir lafẓ **ṣādır olur** defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 16). [ṣādır olur, -ur]*

ṣādir ola: *Ortaya çıkmak, meydana gelmek.*

- eylemezdi ḫalḳa fetvā virürdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde saʿy eylerdi ki **ṣādır ola** ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 8). [ṣādır ola, -a]*

ṣādir olursa: *Ortaya çıkmak, meydana gelmek, zuhur etmek.*

- bir ṣūret-i münkerede fi'l **ṣādir olursa** ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed anda bir sır var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 15). [ṣādir olursa, -ur, -sa]*

ṣadr-ı ṣuffa-ı ṣafā: *Huzur sofasının reisi.*

- Menāḳıb-ı Ḥabīb-i 'Acemī rażiya'llāhu 'anhu Ve birisi şol şāh-ı bārgāh-ı 'izzet ve sürūr-ı serīr-i vaḥdet **ṣadr-ı ṣuffa-ı ṣafā** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 2). [ṣadr-ı ṣuffa-ı ṣafā,]*

şadru'l-evliyai'l-ʿiẓām: *Yüce evliyaların başı.*

- māh-ı ʿālem-i ʿirfān nūr-ı ḥadaḳa-i necāt ve nevr-i ḥadīḳa-i inābet zeyn-i bāġ-ı velāyet ve sevr-i cūyi bār-ı ʿināyet **şadru'l-evliyai'l-ʿiẓām** ve ʿumdetü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 4). [şadru'l-evliyai'l-ʿiẓām,]*

şadrü's-sünnet: *Sünnetin reisi, başı.*

- el-meşhūr bi-kemāli'l-faẓli ve'l-ḳadri **şadrü's-sünnet** mevlānā Ḥasanü'l-Baṣrī ravvaḥa'llāhu rūḥahu bi-rıżvānihi ve eskenehu fī aʿlā ferādīsi cinānihi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 5). [şadrü's-sünnet,]*

şâf: *Temiz. II Masivadan arınmış, temizlenmiş bağlamında.*

- itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur şöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini **şāf** şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 18). [şāf,]*

şāf eyle: *Saf hâle getirmek, arındırmak. II Masivadan arındırmak bağlamında.*

- egerçi cemīʿ evḳātda her işi işleyen Allāh olur ammā dervīşde fanā olıcaḳ ol ḥāli muʿāyene görür Rivāyet olınur ki bir kişi Bāyezīd'e geldi Göñlüñi **şāf eyle** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 18). [şāf eyle,]*

şāf idem: *Saf hâle getirmek, arındırmak. II Masivadan arındırmak bağlamında.*

- idem didi Yaʿnī insānda maḳṣūd-ı aṣlī göñül faẓāsınuñ ṣafāsıdur ve maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ cilāsıdur mādām ki ol ṣāfī ola küdüretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 3). [şāf idem, -em]*

şāf itmekde: *Saf hâle getirmek, arındırmak. II Masivadan arındırmak bağlamında.*

- itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur şöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini şāf şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 17). [şāf itmekde, mek, -de]*

şafā: *Saflık, berraklık. II Gönlün mânevî anlamda arınması, saf ve temiz olma durumu bağlamında.*

- eksik olmaz her şüretden anuñ **şafāsı** ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini ḫūb gösterür Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 5). [şafāsı, -sı]*
- gine bu bilür ki āyīnesi içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ **şafāsınuñ** merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki ṣāfī ola bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 2). [şafāsınuñ, -sı, -nuñ]*
- **şafāsı** tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 7). [şafāsı, -sı]*
- derūnınuñ **şafāsı** ziyāde olur ve ʿazlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 1). [şafāsı, -sı]*

şafā: *Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.*

- ṭurur ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa ne **ṣafālar** ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [ṣafālar, -lar]*
- gönlinüñ cilāsı arta ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ **ṣafāsı** arta Faḳīr olduġınca ḳalbi ḥużūr bula ve aç olduġınca içi nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 7). [ṣafāsı, -sı]*
- olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında **ṣafā** Rivāyetdür ki ʿUtbe ru'yāsında gördi ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 8). [ṣafā,]*
- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʿālemüñ **ṣafāsı** derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʿişḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 10). [ṣafāsı, -sı]*
- anuñ **ṣafāsı** vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda anuñ leẕẕeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 15). [ṣafāsı, -sı]*
- idem didi Yaʿnī insānda maḳṣūd-ı aṣlī göñül fażāsınuñ **ṣafāsıdur** ve maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ cilāsıdur mādām ki ol ṣāfī ola küdüretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 3). [ṣafāsıdur, -sı, -dur]*
- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe **ṣafāsı** yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeṣ geçüre (Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 11). [ṣafāsı, -sı]
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir **ṣafāsı** olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 8). [ṣafāsı, -sı]*
- ne **ṣafā** ki fikr ider dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 19). [ṣafā,]*
- bunda **ṣafāsı** neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 1). [ṣafāsı, -sı]*
- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger **ṣafāsı** ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 2). [ṣafāsı, -sı]*

şafā:*Mekke'de bulunan Safa tepesi. II Tanıkta havf ve reca Safa ve Merve tepesine teşbih edilmiştir.*

- ḫaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ **ṣafāsı** ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 8). [ṣafāsı, -sı]*

şafā: *Mutluluk, zevk.*

- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki **ṣafāsı** olur yemekden içmekden ve bir kişi ki leẕẕet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 13). [ṣafāsı, -sı]*

şafā: *Huzur, rahat.*

- Aña hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde **şafāsı** yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed kendü de bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 5). [şafāsı, -sı]*

şafā baḥrine: *Huzur denizi. II Tasavvufta deniz enginliği ve sonsuzluğuyla vahdeti simgeler.*

- Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve **şafā baḥrine** müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 4). [şafā baḥrine, -n, -e]*

şafā baḥrinüñ: *Huzur denizi.*

- mesālikinüñ sāliki idi **şafā baḥrinüñ** ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḥzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 13). [şafā baḥrinüñ, -i, -nüñ-nüñ]*

şafā bulmayınca: *Saf ve berrak olmak. II Günahlardan arınmak.*

- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne **şafā bulmayınca** ehl-i tecrīd ile söylenmez ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 16). [şafā bulmayınca, -ma, -y, -ınca]*

şafā gelür: *Gönül rahatlığı, huzur hakim olmak.*

- ḳalbine **şafā gelür** ve derūnına cilā yürinür eger Ḥaḳḳ'a ʿibādet iderse ṭāʿatinde leẕẕeti olur ve eger Rabb'ine tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 13). [şafā gelür, -ür]*

şafā sürer: *Vaktini zevkli, huzurlu, eğlenceli geçirmek. II [tas.] Gönlün zevklenmesi, cezbeye gelmesi.*

- çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe **şafā sürer** kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 4). [şafā sürer, -er]*

şafā-güster: *Gönle huzur veren.*

- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı şırf ḫaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẕurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı **şafā-güster** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 4). [şafā-güster,]*

şafaḥāt-ı mevcūdat: *Mahlûkatın sayfaları.*

- ḳonılmuş ve **şafaḥāt-ı mevcūdat** anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her ẕerreye ki naẓar idesin bir vechle andan ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 7). [şafaḥāt-ı mevcūdat,]*

şafālar gelür: *Huzur hakim olmak.*

- gelür ve hem fanāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 13). [şafālar gelür, -ür]*

şafā-yı fuād ola: *Kalbin temiz olması.*

- niyyetden gelür ve şol efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi **şafā-yı fuād ola** Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 10). [ṣafā-yı fuād ola,]*

şāfi: *Saf, halis, temiz. II Günahlardan arınmış bağlamında.*

- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini **ṣāfī** bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 8). [ṣāfī,]*

şāfī ola: *Arınmış, temizlenmiş olmak. II Günahlardan arınmak bağlamında.*

- idem didi Yaʿnī insānda maḳṣūd-ı aṣlī göñül fażāsınuñ ṣafāsıdur ve maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ cilāsıdur mādām ki ol **ṣāfī ola** küdüretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 4). [ṣāfī ola, -a]*
- gine bu bilür ki āyīnesi içinde ne pāslar bulınur Dil bir āyīnedür ki anuñ ṣafāsınuñ merātibi bī-nihāyet olur her ne mertebede ki **ṣāfī ola** bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 2). [ṣāfī ola, -a]*

şāfī olmaz: *Temiz, halis, duru olmak. II Dünyevi arzu, zevk ve günahlardan arınmış, temizlenmiş olmak.*

- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ **ṣāfī olmaz** mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi havādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 15). [ṣāfī olmaz, -maz]*

saġ: *Sağlam, doğru.*

- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña yeksān olur Bir kişi ki işini aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini aña **ṣaġ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 8). [ṣaġ,]*
- göre **ṣaġ** bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 13). [ṣaġ,]*

saġ: *Sağ (yön), "sol" karşıtı.*

- maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti **ṣaġ** yanında ve cehennemi sol cānibinde ṣırāṭı ayaġı altında ve melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 13). [ṣaġ,]*

saġ ola: *Sağlam olmak.*

- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi **ṣaġ ola** ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 10). [ṣaġ ola, -a]*

saġāyir: *Küçük günahlar.*

- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve **ṣaġāyiri** götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 7). [ṣaġāyiri, -i]*

ṣaġīre: *Küçük günah.*

- mevlāya varursın ki **ṣaġīreye** ḥesāb ider kebīreye ʿazāb Kim bilür ki bańa daḫı ṣevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 9). [ṣaġīreye, -y, -e]*

saġlık: *Vücut esenliği, esenlik, sıhhat, afiyet.*

- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye **ṣaġlıḳ** yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 2). [ṣaġlıḳ,]*

saḫāb: *Bulut.*

- Ḫaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı **saḫāb** ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 3). [saḫāb,]*
- kesmeye ve anuñ feyżi **saḫābınuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 19). [saḫābınuñ, -ı, -nuñ]*

ṣaḥābe: *Hz. Peygamberi dünya gözüyle gören ve onun yolundan giden müslümanlar.*

- **ṣaḥābe** bir gün geldiler Ḥażret-i Risālet'e ḥāllerinden şikāyet ḳıldılar Anlar mālları-y-ıla bunca ṣevāblara yitişürler görürüz bizüm elümüzden gelmez ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 13). [ṣaḥābe,]*

saḫāvet: *Cömertlik.*

- **saḫāvetde** tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden Fartuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōdsaba naẓīri yoġ idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 13). [saḫāvetde, -de]*
- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña ʿādet ola biri ṣadāḳat biri şecāʿat ve biri **saḫāvet** Yaʿnī dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 18). [saḫāvet,]*
- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki ṭabīʿatında **saḫāvet** olmaya mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 12). [saḫāvet,]*

ṣāḥib: *Bahsedilen şeyi meydana getiren, yapan, düzenleyen kimse.*

- Beden ṣeḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen şol miḳdār bilinür ki **ṣāḥibinde** şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 18). [ṣāḥibinde, -i, -n, -de]*
- emrde 'ibādet olur bu degül ki ma'ṣiyet ola **ṣāḥibi** ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭā'at olur bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 13). [ṣāḥibi, -i]*
- kifāyet eyler meṣelā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt **ṣāḥibinüñ** adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fi'lüñ fā'ilini ta'yīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 4). [ṣāḥibinüñ, -i, -nüñ]*
- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde 'ayn-ı ṣevāb olur meṣelā şol mesāvī ki **ṣāḥibi** anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol fi'l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 8). [ṣāḥibi, -i]*

• biraz meşāyıḫuñ ıştılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki **ṣāḥibi** anı vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabeṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 1). [ṣāḥibi, -i]*

• her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür ki **ṣāḥibi** bile Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 8). [ṣāḥibi, -i]*

• ola ne olur ol yemekden ki **ṣāhibinüñ** için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 17). [ṣāhibinüñ, -i, -nüñ]*

ṣāḥib: *Bir şeyin mülkiyetini elinde bulunduran kimse, mâlik.*

• hemīn **ṣāḥibi** anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 1). [ṣāḥibi, -i]*

ṣāḥib: *Himaye eden kimse, koruyucu, hâmî. II Tanıkta dost, arkadaş manasında kullanılmıştır.*

• Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ **ṣāḥibi** ve niçe müddet anuñ müṣāḥibi idi Bu ṭāyifenüñ ulularından ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden idi Fażāyili bī-ḥad ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 7). [ṣāḥibi, -i]*

ṣaḥib-i dil ü ẕevk: *Gönül ehli. II Tasavvuf ehli.*

• arasında muḳaddem ve zühhād arasında muʿaẓẓam idi ʿĀriflerüñ murtażāsı ve ʿāşıḳlaruñ pişvāsı idi **ṣaḥib-i dil ü ẕevk** ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 10). [ṣaḥib-i dil ü ẕevk,]*

ṣāḥib-i himmet: *Kerem sahibi.*

• himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet idi ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı meẕellete virmişdi ve tāc u devleti külāh-ı mihnete degişmişdi cāhı çāh bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 11). [ṣāḥib-i himmet,]*

ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede: *Allah'ın tecellilerini gören, ilâhî sırlara vakıf olan ve ilim ehli.*

• Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür ki anuñ menāḳıbına nihāyet yoḳdur ve riyāżetine ġāyet yoḳdur **Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede** ve kāmil-i maʿrifet ü mücāhede idi Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 8). [ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede,]*

ṣāḥib-i mavāḳıf: *Bilici, bilen, haberdar ve âgâh olan kimse.*

• yüzden artuḳ meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı Egerçi teẕkirelerde meşhūrdur ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile daḫı bulışdı ve anuñ ḫiẕmetine daḫı irişdi **ṣāḥib-i mavāḳıf** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 16). [ṣāḥib-i mavāḳıf,]*

ṣāḥib-i mekānuñ: *Mekanın, yerin sahibi.*

• varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol **ṣāḥib-i mekānuñ** mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 2). [ṣāḥib-i mekānuñ, -uñ]*

şāḥib-i mekārimü'l ḫaṣāyil: *Hasletleri cömertlikler olanların sahibi.*

- maḳbul-i erbāb-ı ṭarīḳat faḫr-i ehlu'llāhi'l-ʿiẓām ve ẕaḫru'l-meşāyıḫi'l-kirām **şāḥib-i mekārimü'l ḫaṣāyil** ve maḥāsinü'l-menāḳıb şeyḫ-i ʿālem Ḥāriṣ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 4). [ṣāḥib-i mekārimü'l ḫaṣāyil,]*

şāḥib-i sıdḳ u ʿazīmet: *Sebat ve doğruluk sahibi.*

- dilrīşī faḳīr-i ʿademī Şeyḫ Ḥabīb-i ʿAcemī raẕiya'llāhu ʿanhu ve esbaġa ʿaleyhi fi'i-āḫıre niʿamahu Ḥabīb-i ʿAcemī **şāḥib-i sıdḳ u ʿazīmet** ve ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 6). [ṣāḥib-i sıdḳ u ʿazīmet,]*

şāḥib-i ṭarīḳat ola: *Tasavvuf ehli olmak.*

- Her kişi ki **şāḥib-i ṭarīḳat ola** lāzımdur ki üç nesne aña ʿādet ola biri ṣadāḳat biri şecāʿat ve biri saḫāvet Yaʿnī dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 17). [ṣāḥib-i ṭarīḳat ola, -a]*

şāḥib-i verāʿ-ı yegāne: *Eşsiz takva sahibi.*

- yegāne maḳbūlu'l aḫlāḳ ve merżīü'l-ʿamel İmām-ı Müslimīn Aḥmed-i Ḥanbel ravvaha'llāhu rūḥahu bi'r-rūḥi ve'r-reyḥāni ve askanahu fī aʿlā ferādīsi'l-cinān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 5). [ṣāḥib-i verāʿ-ı yegāne,]*

şāḥibü'l-āyati'ẕ-ẓāhire: *Açık alâmetler sahibi.*

- evvelīn ve'l āhırīñ faḫrü'l-meşāyiḫ-i'l-müteḳaddemīn ve'l-müteʿaḫḫırīn **şāḥibü'l-āyati'ẕ-ẓāhire** ve maẕharu'l-kerāmāti'l-bāhire cāmīʿü'ş-şerīʿat ve'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 4). [ṣāḥibü'l-āyati'ẕ-ẓāhire,]*

ṣaḥīfe-i nefsde: *Varlık sayfası. II Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği.*

- **ṣaḥīfe-i nefsde** her ne mıḳdār ki nuḳūş-ı ḳabīḥ ve 'ayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki ma'ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 13). [ṣaḥīfe-i nefsde, -de]*

ṣaḥīḥ: *Hakikat.*

- gerek ki **ṣaḥīḥ** idrāk ola tedrīcle mübṣarātdan başrı kesmek gerek ki başīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr ile süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 15). [ṣaḥīḥ,]*

ṣaḥīḥ: *Doğru, gerçek, hakikî.*

- bu degüldür kim göñlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür ki kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki **ṣaḥīḥ** dervīş dirilen elbette her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 18). [ṣaḥīḥ,]*
- semʿu'llāh ve başri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṣde **ṣaḥīḥ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 6). [ṣaḥīḥ,]*
- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda **ṣaḥiḥ** iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 9). [ṣaḥiḥ,]*

- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını **ṣaḥīḥ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 14). [ṣaḥīḥ,]*
- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a **ṣaḥīḥ** iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 7). [ṣaḥīḥ,]*
- ḳarardukdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi bu bir **ṣaḥīḥ** maʿnādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳiʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 10). [ṣaḥīḥ,]*
- Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña yeksān olur Bir kişi ki işini aña **ṣaḥīḥ** ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 7). [ṣaḥīḥ,]*

ṣaḥīḥ ola: *Doğru, gerçek, hakiki olmak.*
- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı **ṣaḥīḥ ola** bunı bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 17). [ṣaḥīḥ ola, -a]*

ṣaḥīḥ oldı: *Doğru, gerçek, hakiki olmak.*
- ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her ṭāʿate ki naẓar olına bir bunuñ gibi maʿnā bulınur pes **ṣaḥīḥ oldı** ki cennet kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 4). [ṣaḥīḥ oldı, -dı]*

ṣaḥīḥ olmayup: *Doğru, gerçek, hakiki olmak.*
- tevḥīdi **ṣaḥīḥ olmayup** Allāh'la muʿāmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve şol kişiye ki ʿışyānı ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 13). [ṣaḥīḥ olmayup, -ma, -y, -up]*

ṣaḥīḥu'n-niyyāt: *Niyeti sahih, gerçek, doğru olan.*
- mürüvvet ü himmet idi **ṣaḥīḥu'n-niyyāt** ve müstecābü'd-daʿvāt idi Mücāvir-i ḫalevāt ve mülāzım-ı ʿibādāt idi Kerāmātı nā-māʿdūd ve riyāżātı nā-māḥdud idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 7). [ṣaḥīḥu'n-niyyāt,]*

ṣaḥrā: *Çöl. II Aşılacak zorlu mesafeler bağlamında.*
- peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca **ṣaḥrā** ve bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 2). [ṣaḥrā,]*

ṣaḥrā: *Geniş alan, genişlik, düzlük, ova.*
- iderdi her ne ḥaṣıl ḳılsa fuḳāraya ülüşdürürdi Naḳl olınur ki bir yıl ḥacca varımadı giç ḳaldı ʿAṣr ẕī'l-ḥicce de bir **ṣaḥrāya** çıḳup ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 14). [ṣaḥrāya, -y, -a]*

saʿīd bin cübeyr: *Ebû Abdillâh (Ebû Muhammed) Saîd b. Cübeyr b. Hişâm el-Esedî (ö. 94/713 [?]). Hadis ve tefsir konusundaki rivayetleriyle bilinen tâbiî.*

• bir gün **Saʿīd bin Cübeyr** andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 3). [saʿīd bin cübeyr,]*

saʿīd olur: *Mutlu, huzurlu olmak.*
• içinden fütūh olur her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi **saʿīd olur** ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 13). [saʿīd olur, -ur]*

sā'il: *Dilenci.*
• Yā Ḥabīb Sen eyü kişi idüñ eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını **sā'ile** virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 8). [sā'ile, -e]*

şaḳal: *Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü.*
• yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿi'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek **şaḳalını** ṭaramazdı perīşan ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 18). [şaḳalını, -ı, -n, -ı]*

şaḳalına güldügine: *Yüzüne gülmek; dostluk göstermek, ilgi göstermek, alakalanmak.*
• zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar her ṭoġan dünyāyı kendünüñ şanur bir ḳaç gün **şaḳalına güldügine** aldanur āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 14). [şaḳalına güldügine, -düg, -i, -n, -e]*

şakarall'āhu taʿālā masāʿīhi fi'd-dīn ve aʿlā derecātihi fī aʿlā ʿilliyīn: *Allah onun din adına koşturmalarına müteşekkirdir ve onu illiyyin derecesine yüceltsin.*
• ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde faẓlına ġāyet çoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 9). [şakarall'āhu taʿālā masāʿīhi fi'd-dīn ve aʿlā derecātihi fī aʿlā ʿilliyīn,]*

saḳf: *Dam, çatı, tavan. II Asuman, gökyüzü.*
• diyesin aña gāh semā gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh 'arş gāh **saḳf** diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 6). [saḳf,]*

sākī: *Su dağıtan kimse . II Tasavvufta saki, insanda Allah aşkını uyandıran, gönüle Allah sevgisi sunan kimse, mürşit.*
• şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ **sāḳīsi** idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 16). [sāḳīsi, -si]*

sakın: *Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.*
• bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet **ṣaḳın** ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 4). [ṣaḳın,]*

- dervīşlerüñ aña ḫavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet **ṣaḳınurlar** meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 14). [ṣaḳınurlar, -ur, -lar]*
- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi **ṣaḳınmaz** anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 6). [ṣaḳınmaz, -maz]*
- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet **ṣaḳın** ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 17). [ṣaḳın,]*
- yaḳīn bulmış ola hiç olur mı bir loḳma ḥarāmdan ötüri başını ġavġalara bıraġa Bir ḫiẕmetkār Mevlāmā ḥesāb virsem gerek diyü nice **ṣaḳınduġını** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 2). [ṣaḳınduġını, -duġ, -ı, -n, -ı]*
- hemīn ādem elinden geldükce maʿṣiyetden **ṣaḳınup** gine ʿismeti andan bilmek gerek Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 13). [ṣaḳınup, -up]*
- vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki iḥtirāz şarṭdur vehm sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan **ṣaḳınur** ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 18). [ṣaḳınur, -ur]*
- girmeye vebādan **ṣaḳınup** Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına ne ḫalel gelür ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine ne zelel gelür ʿAcebdür ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 1). [ṣaḳınup, -up]*
- bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan **ṣaḳınup** ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 13). [ṣaḳınup, -up]*
- bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan **ṣaḳınur** ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 14). [ṣaḳınur, -ur]*
- muḫālif şulardan iḥtirāz ider żarar ider diyü Cümle-i fesādāt-ı havādan biri budur n'içün **ṣaḳınmaz** Çün anlardan iḥtirāz ider n'içün bundan itmez Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 16). [ṣaḳınmaz, -ma, -z]*
- tafṣīl olınmaz līkin icmālen maʿlūm ola kim belā-yı vebāʿiyyeden iḥtirāz dāyim zenb olmaz ve ṭāʿūn olan yirden **ṣaḳınmaḳ** her vaḳt terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 18). [ṣaḳınmaḳ, -maḳ]*
- tamām **ṣaḳın** söylemekden meger şol sözi ki ġāyet sevāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 5). [ṣaḳın,]*
- çoḳ gözükür ve ḳadri ʻālī olduḳça edebin artuḳ **ṣaḳınur** niçe nesneler ki ġayrilerde maʻfuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ maʻnāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 3). [ṣaḳınur, -ur]*
- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol key **ṣaḳın** müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [ṣaḳın,]*
- maḫāfetden anuñ iḥtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ **ṣaḳınduġı** mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 15). [ṣaḳınduġı, -duġ, -ı]*

<u>ṣaḳın:</u> *Uzak durmak, çekinmek, kaçınmak, içtinap etmek.*

- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem **ṣaḳınup** otura Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 13). [ṣaḳınup, -up]*
- cevānibinde gezer ammā muttaṣıl burnına revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar ve birisi **ṣaḳınup** andan ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi yirden iḫtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 8). [ṣaḳınup, -up]*
- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet **ṣaḳın** ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 17). [ṣaḳın,]*
- vuṣlatı ol yoldan bulur ola şāyed anuñ mizācında bir ḫālet ola ki yemek yemekle tāʿate istiṭāʿat bula Şol yemekden **ṣaḳınılur** ki kişiyiAllāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 16). [ṣaḳınılur, -ıl, -ur]*

<u>ṣaḳın:</u> *Sakınmak, esirgemek, korumak.*

- geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin ṣol murādātdan ki bir 'ırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḫaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki 'ırżını **ṣaḳınup** fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 12). [ṣaḳınup, -(u)p]*

<u>ṣaḳın:</u> *Asla, kesinlikle, katiyyen.*

- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī'ye daḫı olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā **ṣaḳın** bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 14). [ṣaḳın,]*
- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı **ṣaḳın** kendünden bilme muvaḥḥid ol ki ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 14). [ṣaḳın,]*
- olur ammā **ṣaḳın** ba'żı ṭā'ate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭma'inne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [ṣaḳın,]*

<u>ṣaḳınmaḳ gerek:</u> *Uzak durmalı, çekinmeli, kaçınmalı.*

- ʿizzetde icābet bulur Şol ki ʿāḳildür anlardan **ṣaḳınmaḳ gerek** dāyimā anlaruñla edeb ile dirilmek gerek Rivāyet olınur ki bir gün Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 17). [ṣaḳınmaḳ gerek,]*

<u>sākit olup:</u> *Ses çıkarmamak, konuşmamak, sessiz olmak.*

- ḫātır ḳaṣd eyleyüp muḥābā-y-ile işleyesin Müdāhene oldur kim dīn emrinde **sākit olup** maḥallinde naṣīḥat eyleyesin riʿāyet-i ḫātır idüp emr-i maʿrūf ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 8). [sākit olup, -up]*

<u>sākit olur:</u> *Hükümsüz, geçersiz duruma gelmek.*

- müstaḳīm anuñ gibide **sākit olur** ve ẕevk-i selīm ol aḥkāmda ṣāmit olur meger şeyṭān vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı oluşdura bildügin bilmedügin bir birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 11). [sākit olur, -ur]*

saḳḳālık idüp ṭurur: *Su taşımak.*

- naḳl ider ki niçe zamān ḫidmetinde olup ḳapusında **saḳḳālık idüp ṭurur** līkin bu ḳışṣa maʿḳūlden tamām ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifin zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 17). [saḳḳālık idüp ṭurur, -üp-üp, -ṭurur-ur]*

şaḳla: *Korumak, esirgemek.*

- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan **şaḳlar** ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [ṣaḳlar, -r]*

şaḳla: *Korumak, muhafaza etmek.*

- Ṭūs'da bir mescidi var idi **şaḳlardı** niçe müddetler yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 15). [ṣaḳlardı, -r, -dı]*

şaḳla: *Gizlemek.*

- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir el yitişmez yirde anı **şaḳladı** Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 18). [ṣaḳladı, -dı]*

şakla: *Elinde bulundurmak, tutmak.*

- meşreb olur ki ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür dervīşler olur ki irte-içün zād alı ḳosa yolından çıḳar şeyḫler olur ki dāyim zekātın virüp mebāliġ **şaḳlar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 14). [ṣaḳlar, -r]*

şaḳla: *Gizlemek, korumak, muhafaza etmek.*

- münācat itdi hemīn dem sırrından bu nidāyı işitdi ki Eger imtihān isterdüñ anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki senüñ elüñ anuñ elini **şaḳladı** ve senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 16). [ṣaḳladı, -dı]*
- Dervīş mi olur ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan **şaḳlamaya** ʿārif mi olur ol ki şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 1). [ṣaḳlamaya, -ma, -y, -a]*
- kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini **şaḳlamayup** pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 5). [ṣaḳlamayup, -ma, -y, -up]*
- en'ām gibidür belki ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini ḫōş **şaḳlamışlardur** ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 8). [ṣaḳlamışlardur, -mış, -lar, -dur]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice **şaḳlarsa** bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 11). [ṣaḳlarsa, -r, -sa]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle **şaḳlar** ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 11). [ṣaḳlar, -r]*

ṣaḳla: *Gizlemek.*

- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi anı **ṣaḳlayup** yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 2). [ṣaḳlayup, -y, -up]*

ṣaḳla: *Korumak, esirgemek.*

- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan **ṣaḳlar** ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 7). [ṣaḳlar, -r]*

ṣaḳlamaḳ: *Gizlemek, korumak, muhafaza etmek.*

- **ṣaḳlamaḳ** dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 11). [ṣaḳlar, -r]*

ṣaḳlan: *Gizlenmek.*

- mār olur ve bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki ġına içün **ṣaḳlana** ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 18). [ṣaḳlana, -a]*

ṣal: *Dolamak.*

- Bu aralarda bir ʿazīz var ki otuz yıldur bir gūrı beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin boynına **ṣalmış** oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 12). [ṣalmış, -mış]*

ṣalāḥ: *Düzelme, iyileşme, iyilik.*

- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan **ṣalāḥı** var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 11). [ṣalāḥı, -ı]*

ṣalāḥ: *İyi duruma gelme, düzelme, iyileşme, iyi olma.*

- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ **ṣalāḥına** sebep olur çün her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 5). [ṣalāḥına, -ı, -n, -a]*

ṣalāḥiyyet: *Yetki, yeterlilik.*

- kişinüñ fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā ḳuru bir ṣāliḥe muḫāleṭat ile hemīn **ṣalāḥiyyeti** añlanmaz Belī bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 8). [ṣalāḥiyyeti, -i]*

ṣalāt-ı ʿişāyı: *Yatsı namazı.*

- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā **ṣalāt-ı ʿişāyı** ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 12). [ṣalāt-ı ʿişāyı, -y, -ı]*

salāṭin ü ümerā: *Sultanlar ve emirler.*

- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri **salāṭin ü ümerā** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 4). [salāṭin ü ümerā,]*

ṣalavāt: *Namazlar.*

- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u **ṣalavāt** ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 14). [ṣalavāt,]*
- ve çün cemīʿ aʿzā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki **ṣalavātı** ḫużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 2). [ṣalavātı, -ı]*
- mütefāvüt olur her mizācuñ riyāżeti aña münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kişi ki namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu āḫır **ṣalavāt** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 8). [ṣalavāt,]*
- olup bir **ṣalavāta** daḫı yitişmeye ecel yolın alup Rabb'i-y-ile bir münācāta daḫı irişmeye bir fürṣata daḫı taḥassürler idüp eline girmeye ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 9). [ṣalavāta, -a]*
- **ṣalavāt** degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını 'ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 13). [ṣalavāt,]*

ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür: *Vitir ve sabah namazları.*

- yirde ʿāḳl aña mülāzım ola ikisi **ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür** ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 9). [ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür, -dür]*

ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddi' olsun: *Namazlarınız dünyaya veda eden kişinin namazı gibi olsun" hadis-i şerifi.*

- temennīler idüp bulmaya İmdi bu kelām ḥadīs-i Rasūl'e işāretdür ki buyururdı **Ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddi' olsun** diyü vaṣiyyet ḳılurdı fi'l-vāḳi' yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 12). [ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddi' olsun,]*

ṣalın: *Gezmek, dolaşmak, hareket etmek.*

- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki germ olup **ṣalınur** ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 18). [ṣalınur, -ur]*

ṣāliḥ: *Dinin emrettiği hususlara uygun davranan, iyi amel sahibi, günah işlemekten kaçınan (kimse).*

- kişinüñ fısḳına ḥükm itmek olmaz veyā ḳuru bir **ṣāliḥe** muḫāleṭat ile hemīn ṣalāḥiyyeti añlanmaz Belī bunlar ʿalāmet-i ḫayr u şerr olur ammā böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 7). [ṣāliḥe, -e]*
- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān **ṣāliḥ** ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [ṣāliḥ,]*

• ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir **ṣalīḥ** yigit var imiş ḥacca varmaġa niyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 15). [ṣalīḥ,]*

• **ṣāliḥ** didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫaylī ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 1). [ṣāliḥ,]*

• olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri **ṣāliḥ** gerekdür ve biri żahid ve biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 6). [ṣāliḥ,]*

ṣāliḥ bin ʿabdu'llāh: *?.*

• olınur ki **Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh** eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 7). [ṣāliḥ bin ʿabdu'llāh,]*

ṣāliḥīn: *Salih kimseler; dinin emrettiği hususlara uygun davranan, iyi amel sâhibi, günah işlemekten kaçınan (kimseler).*

• **ṣāliḥīni** riʿāyet ü ʿizzet itdüġüñden olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 19). [ṣāliḥīni, -i]*

sālik: *Bir mürşide bağlanarak bir tarikata mensup olmuş kişi.*

• gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her **sālike** ol yoldan bir ḥaẕẕ olur niceler ol ḥaẕẕ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 2). [sālike, -e]*

• mesālikinüñ **sāliki** idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḫzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 13). [sāliki, -i]*

• Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki **sālik** kendüden naẕarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 8). [sālik,]*

• her ʿibādetleri taẕarruʿ vü āhladur ḥasret beriyyesinüñ hālikleridür ve maʿrifet bādiyyesinüñ **sālikleridür** şevḳ peymānesinden her ne ḳadar ki içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 14). [sālikleridür, -ler, -i, -dür]*

sālik-i mesālik-i muṣṭafā: *Peygamber mesleğinin müridi.*

• ve ġurre-i rū-yi ḥaḳīḳaṭ maʿden-i mürüvvet ve kān-ı ṣafā **sālik-i mesālik-i Muṣṭafā** beşerīü'ẕ-ẕāt ve melekīü'ṣ-ṣıfāt mütemekkin-i ṣāha-ı bārgāh-ı ḳudsī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 4). [sālik-i mesālik-i muṣṭafā,]*

sālik-i mesālik-i nebevī: *Peygamber yolunun yolcusu.*

• Menāḳıb-ı İmām Aḥmed-i Ḥanbelī rażıya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil **sālik-i mesālik-i nebevī** ve muḳaffā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 2). [sālik-i mesālik-i nebevī,]*

sālik-i rāh-ı istiḳāmet: *Doğruluk yolunun müridi.*

- kerāmet **sālik-i rāh-ı istiḳāmet** kıdvetü'l- ʿulemāi'l-kirām ve māḳbūlu'l-evliyāi'l-ʿaẓām ḳuṭb-ı ḥareket felek-i devrī imām-ı ʿālem Süfyān-ı Sevrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 3). [sālik-i rāh-ı istiḳāmet,]*

sālik-i ṭayyār: *Uçan mürid.*

- deryā-yı nā-mütenāhī muḫtār-ı aḫyār ve muḳaddem-i ebrār **sālik-i ṭayyār** Ḥażret-i Mālik-i Dīnar rafaʿa'llāhu derecātihi fi'd-dāri'l-ḳārar Mālik-i Dīnār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 5). [sālik-i ṭayyār,]*

ṣalla'llāhu 'aleyhi ve sellem: *"Allah'ın salatı ve selamı onun üzerine olsun.".*
Sadece Hz. Peygamberin ism-i şerifi anıldığında, işitildiğinde ve yazıldığında söylenen ve yazılan, "Allah'ın salat ve selamı onun üzerine olsun" anlamına gelen dua ve saygı ifadesidir.

- Ḥażret-i Risālet **ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem** andan duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī'ye raẕiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise anı bulalar ümmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 1). [ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem,]*
- Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler bilür ve her birinüñ mertebesin yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti **salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem** bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 4). [salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem,]*
- bunuñ emsāli anuñ ʿibādetde aḥvāli ve maʿrifetde aḳvāli vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den **salla'llahu ʿaleyhi ve sellem** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 14). [salla'llahu ʿaleyhi ve sellem,]*
- öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti **salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem** oġlancuġ iken anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 12). [salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem,]*
- ve eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden idi Rivāyet olınur ki vāḳı'asında Ḥażret-i Risālet'i **ṣalla'llāhu 'aleyhi ve sellem** gördi Eyitdi Yā Bişr Hīç bilür misin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 16). [ṣalla'llāhu 'aleyhi ve sellem,]*
- **salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem** aṣḥābı gördi meger anlar daḫı ḳażā vü ḳader baḥsini iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 7). [salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem,]*
- fanāyı terk idüp dār-ı beḳāya gitdi ehlu'llāhdan yitmiş kişi vāḳı'alarında Ḥażret-i Risāleti **ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemi** gördiler ki eydürdi Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 10). [ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemi, -i]*
- sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿadetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḫād şanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 5). [ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem,]*
- maḳāmında ḥażret-i Risālet ile **ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem** bulışur Ḥażret-i Risālet buña eyidür Yā Abā Ḥanīfe Senüñ bu cihāna gelmekde maṣlaḥat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 5). [ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem,]*
- māyede mütaʿayyin olan ol olup ṭurur Baʿżı ehlu'llāhdan rivāyet olınur ki Ḫıżr peyġambardan **ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem** ṣordı ki Şāfiʿī nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 16). [ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem,]*
- Kendülerde bu ʿibādet olmaduġına aġladılar Ḥażret-i Risālet **ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's- sellem** daḫı anları tesellī idüp eyitdi Anlarda bu var ise sizde daḫı neler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 2). [ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's- sellem,]*

salṭanat: *Hükümdarlık, sultanlık.*

- olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki **salṭanatına** ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 15). [salṭanatına, -ı, -n, -a]*
- belā bir belādur ki bunda ne leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur ʻārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ **salṭanatına** virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 14). [salṭanatına, -ı, -n, -a]*
- Yūnus'uñ ḥabsi ciheti-y-ile ve Yūsuf'uñ riḳḳiyyeti ve ḳullıġı-y-ıla ve Süleymān'uñ **salṭanatı** ve ululıġı-y-ıla Yaʻnī dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 8). [salṭanatı, -ı]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululıġı-y-ıla olmaz ve bu cihān **salṭanatı-y-ıla** ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 16). [salṭanatı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululıġı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān **salṭanatına** irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 16). [salṭanatına, -ı, -n, -a]*

sāmī: *Yüksek, yüce.*

- ḫalḳuñ dīnini ışlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibād et içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi **sāmī** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 18). [sāmī,]*

sāmi': *İşiten, duyan kimse.*

- biraz meşāyıḫuñ ıştılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz **sāmiʿine** hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 2). [sāmiʿine, -i, -n, -e]*

sāmi' olur: *İşiten, duyan kimse olmak.*

- Rabb'ine ʻālim olur dīnine ẕākir olur lisānla **sāmi' olur** cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 7). [sāmi' olur, -ur]*

sāmī olur: *Yüksek, yüce olmak.*

- edāsını defʿ ider kendü alçaḳ dirildükce mertebesi ʻālī olur ve kendüyi żaʻīf gördükce menzilesi **sāmī olur** kendüde ḳuvvet görmedügince ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 8). [sāmī olur, -ur]*

şāmit olur: *Sessiz, sakin olmak.*

- müstaḳīm anuñ gibide sākit olur ve ẕevk-i selīm ol aḥkāmda **şāmit olur** meger şeyṭān vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı oluşdura bildügin bilmedügin bir birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 11). [şāmit olur, -ur]*

şan-: *Sanmak, zannetmek.*

- ol ḥālde buldı Zerd ü żaʿīf olmış ve zār u naḥīf olmış Eyitdi Hey miskīn Bu gūr u kefen ile Allāh'dan dūr olmışsındur bunı ṭāʿat **şanup** buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 14). [şanup, -up]*

- olmışsındur Bu ikisi saña iki put olmışdur bunlara ʿibādet idersin cehlüñden eyle **ṣanursın** ki Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp nūr-ı velāyetle Ḥaḳḳ'ı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 16). [ṣanursın, -ursın, -]*
- gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol yoldan bir ḥaẕẕ olur niceler ol ḥaẕẕ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm **ṣanur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 2). [ṣanur, -ur]*
- maʿsiyet **ṣanduġını** bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 15). [ṣanduġını, -duġ, -ı, -n, -ı]*
- **ṣanur** anı bilmez ki gönlinden bir sebebe ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i mużṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 7). [ṣanur, -ur]*
- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı **ṣanur** gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 11). [ṣanur, -u, -r]*
- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif **ṣanursın** eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 7). [ṣanursın, -ur, -sın]*
- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet **ṣanduḳlaruñuzda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 4). [ṣanduḳlaruñuzda, -duḳ, -lar, -u, -ñuz, -da]*
- sebebdendür ki zamānında çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekṣeri anı mülḥid **ṣanurdı** ḥattā mülḥid diyü anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 16). [ṣanurdı, -(u)r, -dı]*
- fehm iderler pes gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿamelleri olur ẓevāhirde ḳalanlar **ṣanurlar** ki fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 6). [ṣanurlar, -ur, -lar]*
- naḳīż **ṣanduġunuñ** anda ictimāʿı muḫāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 3). [ṣanduġunuñ, -duġu, -nuñ]*
- itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur şöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini ṣāf **ṣanur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 18). [ṣanur, -ur]*
- muḫālefet-i maʿḳūl var **ṣanur** kendü nā-maʿḳūllıġındandur aña eyle görinür ki yoḫsa ḥāṣā şunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve şunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 11). [ṣanur, -u, -r]*
- ṣūret-i miṣāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde **ṣanur** imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 15). [ṣanur, -ur]*
- yoldan bulınur bilmeyen hemīn besṭ-i zamān oldı **ṣanur** Gāh olur ki otururken bir kişiye ġaflet gelüp cihānı seyr ḳılur şimdi ol kişiye besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 3). [ṣanur, -ur]*
- Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi **ṣandum** ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 4). [ṣandum, -du, -m]*

- bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ **ṣanursın** ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 3). [ṣanursın, -ur, -sın]*
- bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük **ṣanurlar** Hīç anlaruñ mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hiç anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 11). [ṣanurlar, -ur, -lar]*
- biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr **ṣanup** sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 14). [ṣanup, -up]*
- ādemden **ṣanup** aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve hem şol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 7). [ṣanup, -up]*
- ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol aña ınandum **ṣanur** ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 18). [ṣanur, -ur]*
- çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül **ṣanmaḳ** ḫiẕlandur Tevekkül oldur kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 15). [ṣanmaḳ, -maḳ]*
- ṭāʿūn emrine gelicek cahāletinden tevekkül ehli dirilür ol tevekkül degül cahāletdür anı tevekkül **ṣanmaḳ** żalāletdür Dānişmend dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 16). [ṣanmaḳ, -maḳ]*
- ṭabīb olan eyle **ṣanur** ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 9). [ṣanur, -ur]*
- bildügin **ṣanur** ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 11). [ṣanur, -ur]*
- bildügin ṣanur ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını **ṣanur** ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 11). [ṣanur, -ur]*
- siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur **ṣanmañ** ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 4). [ṣanmañ, -ma, -ñ]*
- eylerler ṣevāb ḳasd idüp namāza varduḳ **ṣanurlar** bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 13). [ṣanurlar, -ur, -lar]*
- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif **ṣanursın** oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [ṣanursın, -ur, -sın]*
- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳşīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl **ṣanma** ve bu sözi bir ʿabeṣ ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 6). [ṣanma, -ma]*
- **ṣanma** taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥadīṣ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 7). [ṣanma, -ma]*

- ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḥalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ **ṣanur** kimseye şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 4). [ṣanur, -ur]*
- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān **ṣanurlar** ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳoduġı ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 17). [ṣanurlar, -ur, -lar]*
- şeyṭānuñ belāsını çeker elbette bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz **ṣanur** ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 10). [ṣanur, -ur]*
- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle **ṣanursın** ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 11). [ṣanursın, -ur, -sın]*
- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle **ṣanur** ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 4). [ṣanur, -ur]*
- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum **ṣanur** ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce kiyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūşına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 9). [ṣanur, -ur]*
- eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı ve hemīn 'ālem-i maḥsūsata ḳānī' olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi **ṣanurdı** ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 10). [ṣanurdı, -(u)r, -dı]*
- yaḳīnden gelür **ṣanur** ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 9). [ṣanur, -ur]*
- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn **ṣanur** yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [ṣanur, -ur]*
- **sanurlar** ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 9). [sanurlar, -ur, -lar]*
- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt **ṣanurlar** anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 9). [ṣanurlar, -ur, -lar]*
- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle **ṣanurlar** ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [ṣanurlar, -ur, -lar]*
- ifrāṭından **ṣanma** imdi sen anuñ ışṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine aldanma eger anuñ tevḥīdi tamām ola-y-ıdıeyle dimezdi şerī'ate dil uzatmaġa dili *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 7). [ṣanma, -ma]*
- zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar her ṭoġan dünyāyı kendünüñ **ṣanur** bir ḳaç gün ṣaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 13). [ṣanur, -ur]*
- mesā'īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ anlar 'ulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler olur ki havānuñ ḥükmi olur kişi 'aḳluñ **ṣanur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 14). [ṣanur, -ur]*

- niçe şeyẖler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duẖūl ider ẖaberi yoḳ başīretde kāmil dirilür amma başri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem **şanur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 16). [ṣanur, -u, -r]*
- olur ammā ṣaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı **şanma** niçe zaḥmetler gerek ol muṭmaʿinne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [ṣanma, -ma]*
- derūnında meskeneti artuḳ bulınduḳca ẓāhirde ʿizzeti artar kendü maʿrifetini az gördükce maʿrifeti artuḳ olur ve kendü kemālini şey **şanmaduḳca** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 18). [ṣanmaduḳca, -ma, -duḳca]*
- ḳılur kendüyi bir kimse **şanup** taʿrīf itmege başlar ve bir ādem oldum ṣanup kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları ẖidmeti bayaġı gibi itmez şöyle ẓann ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 1). [ṣanup, -up]*
- ḳılur kendüyi bir kimse ṣanup taʿrīf itmege başlar ve bir ādem oldum **şanup** kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları ẖidmeti bayaġı gibi itmez şöyle ẓann ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 1). [ṣanup, -up]*
- ẓāhiran şöyle **şanur** ki birisi niḳmetidür Andan ulu niʿmet mi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 19). [ṣanur, -ur]*
- hem-çunān Ḥażret-i Yūsufʾuñ ḳul olduġına daẖı bir ẖikmet ṭuyılur ki tā her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabbʾi ḳullıġını bile ide şöyle **şanmaya** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 2). [ṣanmaya, -ma, -y, -a]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ẖāletdür ki mülẖid ve müvaḥẖid bunı söyler līkin şöyle **şanma** ki mülẖid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 8). [ṣanma, -ma]*
- ekşer-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātlardur ṭaşradan baḳanlar ki kendü bilisi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet **şanup** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 2). [ṣanup, -up]*
- kendi bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde **şanur** dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 8). [ṣanur, -ur]*
- tamām rūşen olur nite kim aṣẖāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiẖrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle **şanur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 16). [ṣanur, -ur]*
- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿinād ider yā bilmez ol şūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek **şanur** ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 16). [ṣanur, -ūr]*
- **şanur** belī aḳçasuz daẖı maʿāş olmaz ve ansuz daẖı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 17). [ṣanur, -ur]*
- temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde tamām leẕẕet olmaz **şanur** egerçi dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet vardur diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 2). [ṣanur, -ūr]*
- göñülleri rāżī degüldür ki maḳbereye gireler hemīn ḳabre girmegi anlar müżayyıḳ **şanurlar** ve hemīn maḳbereyi bir maẖbūs fikr ḳılurlar anı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 10). [ṣanurlar, -ur, -lar]*
- bir ẖūb ẖişn olur ki içi ṭolu sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere **şandıġuñ** bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 14). [ṣandıġuñ, -dıġ, -u, -ñ]*

• kisveti olur ṭaşradan gören anı **şanur** ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 11). [şanur, -ur]*

<u>saña:</u> *Sana. II Habîb-i Acemî hazretleri.*

• Yā Ḥabīb Sen eyü kişi idüñ eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı **saña** bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını sā'ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 7). [saña,]*

• gerek ve bir yolı ṭutsam gerek Bilmezem ki ol ḳanḳısı olsa gerek ve ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler Göñlüñi ḫōş ṭut ki **saña** ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 4). [saña,]*

<u>saña:</u> *Sana. II İnsanoğlu.*

• Rivāyet olınur ki eydürdi Kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ evveli dünyāsınuñ āḫırı olur Çün evvelüñ ve āḫaruñ bu olur bu ġurūr **saña** neden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 14). [saña,]*

• ışmarlayasın her ne ḳadar ʿibadet iderseñ cümlesini hemīn hīçe şayarsın aña cāzim olasın ki **saña** her ne yitişürse anuñ raḥmetindendür yoḫsa ʿibadetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 18). [saña,]*

• Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve anuñ fevti-çün derdle cigerden bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam <u>ş</u>evābını **saña** vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 18). [saña,]*

• gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki **saña** bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 1). [saña,]*

• ṭoyurmadın gider niçe żarūretlerde Ḫıżr **saña** bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde ol senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 3). [saña,]*

• olur ammā şaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup aldanma hemīn anuñla **saña** rām oldı şanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭmaʿinne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [saña,]*

<u>saña:</u> *Sana. II Hz. Ömer.*

• ġayrı kimse bilmezsen **saña** yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 9). [saña,]*

• bilmezse **saña** yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 11). [saña,]*

<u>saña:</u> *Sana. II Aziz kişi.*

• olmışsındur Bu ikisi **saña** iki put olmışdur bunlara ʿibādet idersin cehlüñden eyle şanursın ki Allāh'a ʿibādet idersin Eyle diyüp nūr-ı velāyetle Ḥaḳḳ'ı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 15). [saña,]*

saña: *Sana. II Şeyh Süleyman Darayi.*

- aṣḥābı geldiler cemʿ olup yanında oturdılar Bişāret olsun **saña** ʿizzet ü naʿīme varursın bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme varursın Eyitdi Ne içün dimezsiz ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 7). [saña,]*
- ṣordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **saña** n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā ṣol ḫalḳun baña işārātı çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 11). [saña,]*

saña: *Sana. II Muhammed bin Vasi'nin oğlu.*

- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve bābāñ ise bir kişidür müslimānlar içinde andan bedter ādem yok **Saña** bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 2). [saña,]*

saña: *Sana. II Hasan Basri Hazretleri.*

- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm **Saña** ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 16). [saña,]*

saña: *Sana. II Allah.*

- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn **sañadur** ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 12). [sañadur, -dur]*
- luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi ḳo sen **saña** lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ yüzi ṣuyına yaramazlarını bağışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 13). [saña,]*

saña: *Sana. II Bişr-i Hâfî.*

- mertebe **saña** neden oldı Eyitdi Bilmezem yā Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme tābiʿ olup ḥürmet idüp ve benüm ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 17). [saña,]*

saña: *Sana. II Bayezid-i Bestami.*

- **saña** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 19). [saña,]*

saña: *Sana. II Hatim-i Assam.*

- ġayet azı olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref-i nesebe ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi **Saña** dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 16). [saña,]*
- oldı eyitdi Ḥalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ **saña** farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 15). [saña,]*

saña: *Sana. II Kul.*

- ışmarlıyasın her ne ḳadār ʿibadet iderseñ cümlesini hemīn hīçe ṣayarsın añа cāzim olasın ki **saña** her ne yitişürse anuñ raḥmetindendür yoḫsa ʿibādetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 18). [saña,]*

saña: *Sana. II Yiğit kişi.*

- Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve anuñ fevti-çün derdle cigerden bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam sevābını **saña** vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 18). [saña,]*

saña: *Sana. II Yiğit.*

- **saña** bağışlayam ammā sen daḫı şol āhunuñ sevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 1). [saña,]*

saña: *Sana. II İmam A'zam Ebu Hanife.*

- eyleme ki **saña** ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki **saña** ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 9). [saña,]*

saña: *Sana. II Harun Reşid.*

- sen cennetliksin yalan söyler her kim ki **saña** cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü şordılar Bu cerāʿeti sen ne ḫüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 5). [saña,]*

saña: *Sana. II Nasihat talep eden kişiye.*

- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā eyledi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi **Saña** bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 2). [saña,]*

saña: *Sana. II Metni okuyan veya dinleyen kişi.*

- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif şanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi **saña** bildürmek istesem olurdu ve biraz miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 8). [saña,]*
- şanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben **saña** direm mezāḳ-ı şaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥādīṣ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 7). [saña,]*
- senüñ emmāre-y-iken seni helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol **saña** rām olup muṭmainnüñ olur ol vaḳt bilesin ki dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 18). [saña,]*
- olur ammā şaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup aldanma hemīn anuñla **saña** rām oldı şanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭmaʿinne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [saña,]*

saña: *Sana. II Muhammed bin Vasi'nin oğlu.*

- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve babañ ise bir kişidür müslimānlar içinde andan bedter ādem yok **Saña** bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 2). [saña,]*

saña: *Sana. II Derviş.*

- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā **sana** luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 9). [sana,]*

şan'at: *Marifet, hüner.*

- maʿnādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz maʿrifet-i Allāh degül her **şan'atda** ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 18). [şanʿatda, -da]*

sancaḳ begligi: *Osmanlı idaresinde bulunan idari ve askeri yapılanmada beylerbeyliklerden sonra gelen sancakların yönetilmesi işi.*

- bir ġayrinüñ 'izzeti olur Şimdi **sancaḳ begligi** vezīrlerüñ 'azli ve zilleti olur pes bu su'āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez maʿa hāẕā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 7). [sancaḳ begligi,]*

sanduḳ: *İçine çeşitli şeyler koyulan, genellikle tahtadan yapılmış kutu.*

- mār olur ve bir dīnār ki **şanduḳa** gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur ve ġunm ki ġınā içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 17). [ṣanduḳa, -a]*

şandur: *Sanmasına sebep olmak, zannettirmek.*

- havā yolında dāmı çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü murādātıdur ve niçe aʿmāli ṭāʿat **şandurur** ammā kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 4). [ṣandurur, -ur]*

şanem: *Put.*

- geçmekden iḫtirāz ḳılur **şaneme** ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve puṯḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 15). [ṣaneme, -e]*

şanıl: *Zannedilmek, farz edilmek.*

- sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿadetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād **şanılur** ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 6). [ṣanılur, -ur]*
- cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ **şanılur** şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 4). [ṣanılur, -ur]*

sāniye-i meryem-i ṣafiyye: *Saf, temiz olan Meryem'in ikincisi. II Rabia'tül Adeviyye hiç evlenmemiştir. Bu yönüyle Hz. Meryem'e benzetilmiştir.*

- Meryem-i ṣafiyye Ḥażret-i Rābiʿa-i ʿAdeviyye raẓiya'llāhu ʿanha ve arżāhā ve ṭayyaba uḫrāhā ke-mā aḥsene ūlāhā Egerçi ḫilkat-i cins-i nisvān ʿayb u noḳṣān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 5). [sāniye-i meryem-i ṣafiyye,]*

ṣanmaḳ olmaz: *Varsaymış, zannetmiş olmak.*

- Allāh içün ʿibādet **ṣanmaḳ olmaz** ammā eger şöyle ki nefsüñi tamām arayup bulasın bir niçe yirlerde rıżā-yı Haḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın hemīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 13). [ṣanmaḳ olmaz, -maz]*

ṣarʿ olmaġla: *Sara hastası olmak, bayılmak.*

- ṭurur ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi **ṣarʿ olmaġla** ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [ṣarʿ olmaġla, -la]*

sarāy: *Görkemli ve gösterişli yapı.*

- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir **sarāy** yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 16). [sarāy,]*
- tebāreke ve taʿālā aña dünyā devleti yirine āḫırat şāhlıġı ve bu cihān ʿizzeti yirine ol cihān pādişāhlıġı müyesser idüp dünyādaki **sarāyları** ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 4). [sarāyları, -lar, -ı]*
- pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile **sarāy** altında ḳaldı Andan ṣoñra gelen begler hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 15). [sarāy,]*
- pādişāhuñ **sarāyı** yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan ṣoñra gelen begler hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 15). [sarāyı, -ı]*
- bir ḫūb ḥiṣn olur ki içi ṭolu **sarāylar** olur ve bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 13). [sarāylar, -lar]*

sarāy-ı devlete: *Yüksek mevki ve makamın sarayı. II Şeriat.*

- ki ḫāne-i şerīʿate girmek ister anlara teḥiyyāt u tekrīm gerek ve her kim ki ol **sarāy-ı devlete** duḫūl ider anlara inḳiyād u teslīm gerek anlaruñ iẕninsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 4). [sarāy-ı devlete, -e]*

sarāy-ı ṣūretde: *Varlık, görünüş sarayı.*

- ilāhī vücūda gelüp manẓūr-ı enām ola ve niçe seferler itmek gerek ʿanāṣır-ı mevālid arasında ki **sarāy-ı ṣūretde** bir anuñ miṣli maẓhar-ı pādişāhī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 18). [sarāy-ı ṣūretde, -de]*

ṣarf eylemeye: *Harcamak, kullanmak, tüketmek.*

- ḳaftanlardan ki düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür ki kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına Ve aḳçayı ādem n'eyler eger **ṣarf eylemeye** ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 4). [ṣarf eylemeye, -me, -y, -e]*

ṣarf idecekleri: *Harcamak.*

- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden ṣevāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 5). [ṣarf idecekleri, -ecek, -ler, -i]*

şarf itdükce: *Harcamak.*

- ziyāde olur ve bu anı maḥalline **ṣarf itdükce** ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni bağlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 7). [ṣarf itdükce, -dükce]*

şarf ḳılabilür: *Kullanmak, tüketmek.*

- ve çün cemīʿ aʿżā anuñ āṣār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice **ṣarf ḳılabilür** Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 1). [ṣarf ḳılabilür, -ür]*

şarf ḳılur: *Harcamak, sarf etmek, tüketmek.*

- ḫalvetde mülāḥażasını Allāh'a ḳoya Ammā bir kişi ki böyle eylemeyüp ḫalḳdan kesilür gine ḫalvetde evḳātını mā-lā-yaʿnīye **ṣarf ḳılur** kimsene ile istemez ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 10). [ṣarf ḳılur, -ur]*

ṣarīḥ: *Açık, apaçık.*

- cennetde **ṣarīḥ** derecāt olmaz ve anda cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 11). [ṣarīḥ,]*
- begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan kimseye bu **ṣarīḥ** küfr olur egerçi bizüm gibiler ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 13). [ṣarīḥ,]*
- ki **ṣarīḥ** müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol aña ınandum ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 17). [ṣarīḥ,]*
- ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden **ṣarīḥ** nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 8). [ṣarīḥ,]*
- ve şunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini **ṣarīḥ** müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 18). [ṣarīḥ,]*
- daḫı hemīn meẕhebi ve sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki **ṣarīḥ** nuṣūṣı ḳoya kelām-ı nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 2). [ṣarīḥ,]*
- ʿālem-i miṣālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṣāliyye ile **ṣarīḥ** şarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol şarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 11). [ṣarīḥ,]*

şarḳıd: *Aşağıya doğru uzatmak.*

- dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ üzerine ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan iki eli bile oda **ṣarḳıdalar** Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 12). [ṣarḳıdalar, -a, -lar]*

ṣatun ala-y-ıdı: *Parasını ödeyerek bir şeyi almak, bedelini ödeyip o şeye sahip olmak.*

- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti **ṣatun ala-y-ıdı** Dirler ki bir niçe maraż vardır ki andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 5). [ṣatun ala-y-ıdı, -a, -y, -ı, -dı]*

şatun aldı: *Bedelini ödeyerek bir şey almak.*

- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr **şatun aldı** anuñla bağladı bir el yitişmez yirde anı şaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 17). [şatun aldı, -dı]*

saṭvet: *Güç, kuvvet.*

- naẓarı her dem anuñ niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt **saṭvetini** ẕikr ider Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 6). [saṭvetini, -i, -n, -i]*

şav: *Atlatmak, savuşturmak, defetmek.*

- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti **şavarsa** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 4). [şavarsa, -ar, -sa]*

savāb: *Sevap, iyi ve güzel davranışlar karşılığında Allah tarafından verilen mükâfat.*

- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki **savābı** andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ huẓūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 12). [savābı, -ı]*
- görür ol sebepden anlardan iḫtirāż itmegi **şavāb** görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 5). [şavāb,]*

şavāb görür: *Doğru bulmak; uygun görmek, onamak.*

- görür ol sebepden anlardan iḫtirāż itmegi **şavāb görür** Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 5). [şavāb görür, -ür]*

şavāb olur: *Gerçek ve doğru olmak.*

- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında **şavāb olur** biri budur kim ol bir ḥālet olur ki lemaʿān ider ṭurmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 6). [şavāb olur, -ur]*

şavm: *Oruç.*

- şu bulmadı bir iki ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar şabāḥa degin bir pāra şu bulmışlar getirdüler ʿOsmān ḥażreti alup içmedi Bugün **şavma** niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 18). [şavma, -a]*

şavm u şalavāt: *Oruç ve namaz.*

- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve **şavm u şalavāt** ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 14). [şavm u şalavāt,]*

ṣavmaʿa: *İbadethane, ibadet yeri.*

- **ṣavmaʿada** ʿibādet iderdi leylen vü nahāren Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine mülāzemet iderdi ammā ʿacemi idi elinden gelmezdi Ḳurān ögrene idi līkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 11). [ṣavmaʿada, -da]*
- dilerse yola getürür bir fāsıḳı dilerse meyḫāneden ḫiẕmetine çeker ve bir zāhidi isterse **ṣavmaʿadan** meyḫāneye redd-ider Niçeler ḳolayında gezerken bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 10). [ṣavmaʿadan, -dan]*

ṣavt: *Ses, seda.*

- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve aṣam **ṣavtı** işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 12). [ṣavtı, -ı]*

saʿy: *Çalışıp çabalama, gayret.*

- didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ din ehline ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde meṣūbat ve ʿibādet emrinde **saʿyına** göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḫüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 6). [saʿyına, -ı, -n, -a]*
- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ **saʿy** ile ele girmez Hemīn her gün taẕarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 8). [saʿy,]*
- Ḥaḳ tebareke ve taʿala anlaruñ ʿamellerini meʿcūr ve **saʿy-lerini** meşkūr eyleye bi-mennihi ve luṭfihi Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ gelelüm gine teẕkire emrine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 17). [saʿy-lerini, -ler, -i, -n, -i]*
- ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür n'içün añа ṭurmaz çalışur niçe ʿabeṣ yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ **saʿyında** olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 14). [saʿyında, -ı, -n, -da]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ **saʿylerini** meşkūr ve ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad meṣūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 5). [saʿylerini, -ler, -i, -n, -i]*
- olmaya ve anuñ **saʿyını** ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 5). [saʿyını, -ı, -n, -ı]*
- bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı menṣūr olur ġāyet andan gerek yoḫsa bizüm **saʿyümüzle** nesne olmaz ve hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 2). [saʿyümüzle, -ü, -müz, -le]*

ṣay: *Kabul etmek, addetmek.*

- beytüñ maḥabbetini günāh **ṣayar** ol kendü günāhını berkitmişd ür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti sevmek īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 15). [ṣayar, -ar]*
- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat **ṣayduġını** bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 14). [ṣayduġını, -duğ, -ı, -n, -ı]*
- yazardum līkin bu kitābı türkī **ṣayup** anca ʿavām baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 11). [ṣayup, -up]*

- mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar bize aġır gelür yoḫsa dervīşler bunlaruñ gibi az nesne **ṣayarlar** anlaruñ nefsleri ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 10). [ṣayarlar, -ar, -lar]*
- günāhı büyük vebāl olur anlar bundan ḳatı iḥtirāz iderler ve anlar bunı ulu verṭa **ṣayarlar** Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 18). [ṣayarlar, -ar, -lar]*
- geçüre ve bu ḳadar ınanmaġa ınanmaḳ diye ve bu ḳadar taṣdīḳi bilmek **ṣaya** İrādet elindedür her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 13). [ṣaya, -a]*

saʿy eyle: *Çalış, çabala.*
- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve **saʿy eyle** ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 10). [saʿy eyle,]*

saʿy eylerdi: *Çalışmak, çabalamak.*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile ve her ʿamelinde **saʿy eylerdi** ki ṣādir ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 8). [saʿy eylerdi, -r, -di]*

sa'y eyleyüp: *Çalışmak, çabalamak.*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a'mālini düzeltmek gerek ve **sa'y eyleyüp** niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına ve her fi'li *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 13). [sa'y eyleyüp, -y, -üp]*

saʿy idelüm: *Çalışmak, çabalamak.*
- çün ü çerā olmaz eger kişinüñ biñ dili olursa anlaruñ medḥini dükedimez ḳażā yıllarınuñ ḳıṣṣalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına **saʿy idelüm** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 6). [saʿy idelüm, -e, -lüm]*

saʿy ider: *Çalışmak, çabalamak.*
- alurken oda düşer kimi çalışur ki odı söyündüre kimi **saʿy ider** ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 3). [saʿy ider, -er]*
- üşmiş olur Ve eydürdi Şol kişi ki ḫalḳuñ 'işarātına muṭṭali' olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup **sa'y ider** bilmek ister ol kişi bu fi'lde Ḥa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 18). [sa'y ider, -er]*

saʿy idüp: *Çalışmak, çabalamak.*
- içün duʿā isteyeler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve **saʿy idüp** aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 4). [saʿy idüp, -üp]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki **saʿy idüp** bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 5). [saʿy idüp, -üp]*

saʿy itdi: *Çalışmak, mücadele etmek.*

- diye öldüre veyāḫūd rücūʿ itdürüp sözinden döndüre her ne ḳadar ki İmām Aḥmed'e **saʿy itdi** başarımadı çāra olup Ḳurān'a ḥādiṣdür didüremedi Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 12). [saʿy itdi, -di]*

saʿy itmek: *(Hac ve umre ibadetlerinde Safâ ile Merve tepeleri arasında yedi defa) gidip gelmek. II Tanıkta havf ve reca Safa ve Merve tepelerine teşbih edildiği için burda say etmek ikisi arasında gidip gelmek manasında kullanılmıştır.*

- recā ve anda **saʿy itmek** birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefāti pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 9). [saʿy itmek,]*

şayıl: *Kabul edilmek, addedilmek, farzedilmek.*

- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi **şayılup** zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki tezkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 11). [şayılup, -up]*
- aşlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber **şayılur** belki ol binā daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekser-i nās ḳadrlerini bilmezler ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 3). [şayılur, -ur]*
- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı lîkin bu ḳadar daḫı ol maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur egerçi bizüm gibilerde tamām tevḥīd ü īmān **şayılur** Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 16). [şayılur, -ur]*
- **şayılur** maʿzūr olurlar mertebe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 19). [şayılur, -ur]*
- yolında bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez ve dervîşler arasında bu ḳadar nesne ʿayıb **şayılmaz** İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşārebinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 12). [şayılmaz, -maz]*
- begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler ḫaḳḳında bir ulu günāh **şayılur** yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 14). [şayılur, -ur]*
- işler olur ki ḫalḳ naẓarında anlar ḫavāriḳ **şayılur** Şefîḳ-i Belḫī dervîşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 9). [şayılur, -ur]*
- evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane ṣoñraġı ʿabeṣ **şayıla** Ol şerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı şerʿ üzerinedür şerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 9). [şayıla, -a]*
- egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek şirk **şayılur** tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 6). [şayılur, -ur]*
- fāriġ olmaz ol kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāzı ʿabeṣ **sayılmaz** her kim ki bunı ḳabūl itmez yā mükābere ve muʿānedet ider veya cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 11). [sayılmaz, -maz]*
- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervîşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ **şayılur** Rivāyet olınur ki eydürdi Ḫaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 4). [şayılur, -ur]*

- ḥarāmı göñline götürmesi olur ki ol aña cāyiz olmaz egerçi ol mıḳdār ḫāṭıra getürmek kendüden ednā kimselere hīç günāh **sayılmaz** Niçe nesneler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 16). [sayılmaz, -maz]*
- aña andan ulu 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba'żı nesne birinde günāh **ṣayılmaz** birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 2). [ṣayılmaz, -maz]*
- aña andan ulu 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba'żı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde **ṣayılur** mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 2). [ṣayılur, -ur]*
- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb **ṣayılur** tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 9). [ṣayılur, -ur]*
- **ṣayılur** Hemīn andan aña şol fāyide olur ki anā mażarret olmaz ol ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 17). [ṣayılur, -ur]*
- cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber **ṣayılur** egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 1). [ṣayılur, -ur]*
- żāyi' **ṣayılmaz** ammā şol semerāt-ı ḳulūb ki 'āriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden ma'lūm oldur kim her kim ki menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 15). [ṣayılmaz, -maz]*
- şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar **ṣayılur** ādemüñ büyük 'adūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 7). [ṣayılur, -ur]*
- ol degüldür ki 'ürf de ḳanā'at **ṣayılur** rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne i'tirāż olur ḳanā'at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından i'rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 1). [ṣayılur, -ur]*

sayılmaz: *Anlatılmaz. II Anlatmakla bitmez.*
- ki **ṣayılmaz** ve şol ḳadar āsārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne şıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve anlaruñ fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 15). [ṣayılmaz, -maz]*

sāyir:*Diğer, başka, öteki.*
- dünyāya bir daḫı gelür ol vaḳt tamām kemālini bulur andan ṣoñra ol daḫı ölür sāyir nāsdan birisi gibi olur Fi'l-cümle Ḥażret-i ʿİsā **sāyir** enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 10). [sāyir,]*

sāyir olup: *Hareket halinde olmak, dolaşmak.*
- dil sarāyını Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi ve her dem göñül evinde anuñla ṣoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla **sāyir olup** semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 18). [sāyir olup, -up]*

sebāt: *Kararlılık.*
- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ **sebātı-y-ıla** ṭururdı ve ol bir medār-ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 9). [sebātı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

sebbāḥ-ı deryā-yı ḥaḳīḳat: *Hakikat denizinin yüzücüsü.*

- Menāḳıb-ı Sehl bin ʻAbdu'llāh-ı Teşterī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol seyyāḥ-ı bevādī-i ṭarīḳat ve **sebbāḥ-ı deryā-yı ḥaḳīḳat** makbūlü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 2). [sebbāḥ-ı deryā-yı ḥaḳīḳat,]*

sebeb: *Sebeb, neden, gerekçe.*

- melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki **sebep** vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 2). [sebep,]*
- ve **sebebini** teftīş itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 19). [sebebini, -i, -n, -i]*
- vefātından şoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳışşanuñ **sebebin** şordı Eyitdi Ol ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi ki melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 1). [sebebin, -in]*
- Ol **sebebdendür** ki ʿāḳil olanlar ehlu'llahūñ ādābını gözedüp iḥrāz iderler nā-gāh dillerinden bir yaramaz nesne çıḳa diyü iḥtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 13). [sebebdendür, -den, -dür]*
- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile vardum ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan **sebebi** ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 14). [sebebi, -i]*
- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naṣībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol **sebebden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 6). [sebebden, -den]*
- varılur Ol **sebebdendür** ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 15). [sebebdendür, -den, -dür]*
- varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu **sebebdendür** ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 16). [sebebdendür, -den, -dür]*
- oldı ve tevbesine daḫı bir ḳavī bāʾiş mūcib ve bir muḥkem **sebeb** müstevcib olmamışdı belki cezbe-i Ḥażret-i Ḥaḳ ve maḥabbet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 17). [sebeb,]*
- şanur anı bilmez ki göñlinden bir **sebebe** ṭayanur bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i mużṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 7). [sebebe, -e]*
- şoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾiş ve Ḥaḳḳ'a dönmesine **sebep** bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 14). [sebep,]*
- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı **sebebini** sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 4). [sebebini, -i, -n, -i]*
- **sebebdendür** ki zamānında çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekşeri anı mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 15). [sebebdendür, -den, -dür]*
- bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki **sebebin** fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed anda bir sır var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 15). [sebebin, -i, -n]*

- gerek Virmek anuñdur ammā **sebeb** ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalığı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 3). [sebeb,]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur Ol **sebebdendür** ki bunca dervīşler Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta irişdiler ve niçe müridler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 5). [sebebdendür, -den, -dür]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur Ol sebebdendür ki bunca dervīşler Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları **sebebi-y-ile** kemālāta irişdiler ve niçe müridler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 6). [sebebi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- maḥabbetleri **sebebi-y-ile** mertebelere yitişdiler ancaları meşhūr-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı Rivāyet olınur ki ol vaḳt ki Ẕū'n-Nūn vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 7). [sebebi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile söylenmez ol **sebebdendür** ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 16). [sebebdendür, -den, -dür]*
- rabṭ eyler ol **sebebdendür** ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu sözden bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 11). [sebebdendür, -den, -dür]*
- anda daḫı günāhına **sebeb** iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldığından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 17). [sebeb,]*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol **sebebdendür** ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 16). [sebebdendür, -den, -dür]*
- ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli **sebebi-y-ile** anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir ṣūretdür anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 6). [sebebi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥaram fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām **sebebinden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 4). [sebebinden, -i, -n, -den]*
- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol **sebebdendür** ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 2). [sebebdendür, -den, -dür]*
- zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ **sebebi-y-ile** baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 12). [sebebi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu **sebebdendür** ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 2). [sebebdendür, -den, -dür]*
- maʿlūm oldı ki eger oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki oda yanmaduġumuz ol **sebebdendür** ki düşmedük ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 10). [sebebdendür, -den, -dür]*
- girmeye vebādan ṣaḳınup Bu **sebeble** dīn-i İslām'da iʿtiḳadına ne ḫalel gelür ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine ne ẕelel gelür ʿAcebdür ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 1). [sebeble, -le]*

- ṭabīb olan eyle şanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol **sebebdendür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 10). [sebebdendür, -den, -dür]*
- siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile bańa muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol **sebebdendür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 4). [sebebdendür, -den, -dür]*
- erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından şunlar ki maʿrifetde kemāle irişmişlerdür Ḳurān ḳadīmdür dimege hīç te'vil itmeyüp ẓāhiri üzerine ḳomışlardur ol **sebebdendür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 8). [sebebdendür, -den, -dür]*
- māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı **sebebi-y-ile** ayaġına zaḫmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 2). [sebebi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol **sebebdendür** ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 4). [sebebdendür, -den, -dür]*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol **sebebden** idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 10). [sebebden, -den]*
- virürdi ve nefs ʿināını her dem elinde idi ol **sebebden** ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 15). [sebebden, -den]*
- ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol **sebebdendür** ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 15). [sebebdendür, -den, -dür]*
- evvel-i maẓharı anuñ nūrı olup durur ve cemīʿ maẓāhirüñ ẓuhūrına **sebep** anuñ ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā anuñ rūḥınuñ mededini dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 17). [sebep,]*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳalur gine ḫalḳla eyülikleri **sebebi-y-le** ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 12). [sebebi-y-le, -i, -y, -ile]*
- ve ziyāde yemek īẕā virür ḥarāreti ziyāde olduḳça şevḳi artar ol **sebebden** şu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 3). [sebebden, -den]*
- görür ol **sebepden** anlardan iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 5). [sebepden, -den]*
- eydürdi ki Mütevekkil ki **sebebi** görür ol müddeʿī olur delīle tevekkül ider göñli-y-ile bilür İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür kim cemīʿ ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 17). [sebebi, -i]*
- maʿrifet aña berāber olmaz ol **sebebdendür** ki Allāh'a ʿālim dinilür ʿārif dinilmez ammā şöyle bilmek gerek bu ʿilm şol ʿilmdür ki maʿrifetden şoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 17). [sebebdendür, -den, -dür]*
- ḳalurlar ol **sebebdendür** ki aḫādīṣde gelür ki enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler şol beden ʿalāḳası gitdügini anlara mevt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 7). [sebebdendür, -den, -dür]*

- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ide ki bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol **sebebdendür** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 4). [sebebdendür, -den, -dür]*
- nefsine bir ḥarām ile leẕẕāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol **sebebdendür** ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 10). [sebebdendür, -den, -dür]*
- olduḳca ummaduġı yirden **sebebler** çıḳar ve kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳ ṭurmaz gelür gider cemīʿ erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 17). [sebebler, -ler]*
- idüp mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol **sebebdendür** ki dirler şeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 1). [sebebdendür, -den, -dür]*
- ucından çoḳ taḳṣīrler ider ve ḫavf u cübni **sebebinden** sū'-i tedbīrler ider cihād içün nefsine ḳıymaz olur ve ḥaḳ yolında mażāyıḳlara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 7). [sebebinden, -i, -n, -den]*
- cūdı **sebebi-y-ile** başılur görinmez olur cūd settarü'l ḳabāyiḥ olur ve büḫl keşşāfü'l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi ecānibe maḥbūb ider ve büḫl ādemi aḳāribe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 1). [sebebi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve ẓuhūr ider ol **sebebden** żarūrī aña münāsib aḥkām ister fi'l-cümle nite ki 'ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 9). [sebebden, -den]*
- ḳılınur fi'l-cümle nefse muḫālefet gibi 'ibādet olmaz ve nefs ġazāsında berāber 'ālemde ġazā bulınmaz ol **sebebdendür** ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 6). [sebebdendür, -den, -dür]*
- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi **sebebi-y-ile** rūḥı aʿlā-yı 'illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 11). [sebebi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- gelmez ol **sebebden** anlara meṣūbāt olur ki ol bize olmaz Daḫı niçe bunuñ gibi kelimāt söylediler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 17). [sebebden, -den]*
- **sebebdendür** ki dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a rāh olur Fi'l-cümle çün bildün ki İbrāhīm'üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi ki Eyyūb'uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 11). [sebebdendür, -den, -dür]*
- olduḳca aña belā eksük olmaz ammā ol belā aña neden gelür bilmez her biri anuñ bir maʿṣiyeti **sebebi-y-iledür** ammā taʿyīn olınup bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 10). [sebebi-y-iledür, -i, -y, -ile, -dür]*
- kemālini bulmayup ṭurur ol **sebebdendür** ki semāya çıḳup ölmeyüp ṭurur her saʿāt şimdi anda taḥṣīldedür ve yevman fa-yevman anda tekmīldedür āḫır ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 7). [sebebdendür, -den, -dür]*
- diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu **sebebdendür** ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẓīmüñ maʿānīsinde anca te'vīlāt söyler ki aṣḥāb-ı ẓevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 9). [sebebdendür, -den, -dür]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı ve bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol **sebebdendür** ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 18). [sebebdendür, -den, -dür]*

sebeb nedür: *Sebep nedir, niçin?*

- cevānibinde gezer ammā muttaşıl burnına revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar ve birisi şaḳınup andan ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi yirden iḥtirāz ider **Sebeb nedür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 8). [sebeb nedür,]*

sebeb oldı: *Neden olmak, yol açmak.*

- geldi ve bunca kemāle **sebeb oldı** İmām ʿAlī Başra'ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 17). [sebeb oldı, -dı]*
- tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup tevbesine **sebeb oldı** kendü dünyā ararken baḫtı müsāʿid olup nā-gāh āḫıratı buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki ḫaberi yoġ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 1). [sebeb oldı, -dı]*

sebeb olmamdur: *Neden olmak, yol açmak.*

- kişinüñ żalāletine **sebeb olmamdur** Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden nesne almazdı her kim ki virmek istese ḳabūl itmezdi meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 13). [sebeb olmamdur, -m, -dur]*

sebeb olmışdur: *Neden olmak, yol açmak.*

- öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 9). [sebeb olmışdur, -mış, -dur]*

sebeb olur: *Neden olmak, yol açmak.*

- ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine **sebeb olur** ve eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 6). [sebeb olur, -ur]*
- ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını aña ḳolay ḳılur niçe nesneler ki ġayruñ helākına **sebeb olur** aña olmaz kendüyi tevekkül idüp bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 6). [sebeb olur, -ur]*
- ve niçe dürlü daḫı şehvāta **sebeb olur** ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 5). [sebeb olur, -ur]*

sebeb-içün: *Nedenden ötürü.*

- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir **sebeb-içün** ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 15). [sebeb-içün,]*

sebep oldı: *Neden olmak. II Vesile olmak.*

- ḳoyup kimsene ile buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine **sebep oldı** Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine irişdi ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 17). [sebep oldı, -dı]*

sebep olmaz: *Neden, gerekçe olmak.*

- bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca ve hīç biri **sebep olmaz** yā ʿināyet yā hidāyet olmayınca Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müṣāḥebet ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 5). [sebep olmaz, -maz]*

sebep olur: *Neden olmak.*

- Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına **sebep olur** çün her ḳula rızḳı virmek ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 5). [sebep olur, -ur]*

seç: *Ayırt etmek.*

- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uṣlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini **seçer** ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 2). [seçer, -er]*
- siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini **seçmedi** Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 18). [seçmedi, -me, -di]*
- revāyiḥi **seçer** mi ve ẕevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ leẕẕeti nice dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 13). [seçer, -er]*
- aḥvālini tamām gözedürler anlar anuñ aḥkāmını ʿālem-i ẓāhirde iken çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler baʿżısını **seçmezler** ʿālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 18). [seçmezler, -mez, -ler]*
- görür ol sebepden anlardan iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḫalāvetini **seçe** Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 6). [seçe, -e]*
- yaḳīn diyü inanur gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden **seçmez** cezmi muḥkem oldığı cihetden farḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt insānda bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 11). [seçmez, -mez]*
- muḥkemātdan **seçeler** hem-çunān mürşīd dirilenlere daḫı vācibdür ki müteşābihāt-ı hevāyı muḥkemāt-ı 'akldan farḳ ideler eyle olmayınca anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 11). [seçeler, -e, -ler]*
- **seçemez** dirler ki keẕūb olanuñ vākı'ası daḫı yalan olur ṣıdḳı 'ādet idinenüñ menāmında gördigi 'iyān olur tecribe ile bulınmışdur ki menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 9). [seçemez, -e, -mez]*

seccāde: *Üzerinde namaz kılınan küçük halı.*

- ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır īmān ile gider İblīs'üñ **seccādesi** mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 16). [seccādesi, -si]*
- ṣu üzerine **seccādesini** atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 7). [seccādesini, -s, -i, -n, -i]*
- ḳaftanını giyerdi cemīʿ sünen-i Cumʿa ne ise bir bir iderdi **seccadesini** omzına bıraġup ḳapuya çıḳardı zindāncı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 17). [seccadesini, -si, -n, -i]*

secde: *İbadet veya ta'zîm kastıyla yere baş koyma.*

- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir **secde** isterse ki anda şeyṭānuñ naşībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 5). [secde,]*

secde-i āhırda: *Son secde.*

- **secde-i āḫırda** iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ẓāhırde ve bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda meşūbāt-ı bī-ḥad ve anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 15). [secde-i āḫırda, -da]*

seçil: *Ayırt edilmek, fark edilmek.*

- Allāh'dan ba'īd olanlaruñ güñahı çoḳ olur **seçilmez** günāhları biri birine ḳarışur oranı biri ṭuyılmaz Bir kişi bir evi pāk itmege ihtimām itse sehlce nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 5). [seçilmez, -mez]*

seçme: *Ne olduğunu anlamamak, fark edememek.*

- siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini **seçmedi** Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 18). [seçmedi, -di]*

seçmeg: *Ayırt etmek.*

- **seçmege** ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol kişi ki muḥkemāt-ı 'aḳlı müteşābih-i hevādan farḳ ider ol kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 5). [seçmege, -e]*

seçmek gerek: *Ayırt etmeli.*

- fi'l müdāhene olur aṣlā gerekmez şol ki mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni **seçmek gerek** eger şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [seçmek gerek,]*

seçmez ola: *Ayırt etmez olmak.*

- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün keşretden gözin yumar vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı **seçmez ola** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 2). [seçmez ola, -a]*

sefer: *Yolculuk, seyahat.*

- ilāhī vücūda gelüp manẓūr-ı enām ola ve niçe **seferler** itmek gerek ʿanāṣır-ı mevālid arasında ki sarāy-ı ṣūretde bir anuñ mişli maẓhar-ı pādişāhī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 17). [seferler, -ler]*
- Her ne dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger suʾal olursa ki Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne **sefer** ve ne zaḥmet gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 8). [sefer,]*
- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca varmaġa niyet itmiş imiş ve Mekke **seferine** ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 16). [seferine, -i, -n, -e]*

- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān **seferine** niyyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 18). [seferine, -i, -n, -e]*
- **seferde** niçe işārāt-ı rabbāniyye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 19). [seferde, -de]*

sefer iderdi: *Gezmek, gezinti yapmak, yolculuk etmek.*
- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa **sefer iderdi** bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 17). [sefer iderdi, -er, -di]*

segirdiş: *Koşuşturmak.*
- Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña **segirdişürler** Kimi ḳumāş götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 2). [segirdişürler, -ür, -ler]*

seḥer vaḳtinde: *Şafağın sökmek üzere olduğu zaman, tan vakti.*
- güler ü feriḥ gördü taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin seni hīç böyle gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi **Seḥer vaḳtinde** ġaybdan bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 8). [seḥer vaḳtinde, -n, -de]*

seḥer-gāh: *Seher vakti.*
- ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel **seḥer-gāhında** ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 7). [seḥer-gāhında, -ı, -n, -da]*

sehl: *Kolay, basit.*
- hiçbir duʿā ve ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa ve duʿā gerek bir maraża evvel **sehl** ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 2). [sehl,]*

sehl: *Basit. II Az.*
- niçeler olur ki bir **sehl** şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 7). [sehl,]*

sehl bin ʿabdu'llāh: *Ebû Muhammed Sehl b. Abdillâh b. Yûnus b. Îsâ b. Abdillâh b. Refi' et-Teşterī (ö. 283/896) Sûfî ve müfessir.*
- ballaġahu'llāhu ilā aḳṣā derecāt-i ehli'l ʿirfān ve bevve'elahu mekānahu fī aʿlā ferādīsi'l-cinān **Sehl bin ʿAbdu'llāh** taṣavvuf ehlinüñ muḥteşemlerinden idi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 10). [sehl bin ʿabdu'llāh,]*
- **Sehl bin ʿAbdu'llāh** eydür Ben daḫı evān-ı ṣabāvetde buña müdāvemet itdüm hīç bir gice terk itmeyüp dāyim mülāzemet itdüm şol kadar fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 13). [sehl bin ʿabdu'llāh,]*
- gerek Ve **Sehl bin 'Abdu'llāh** ḥażretinden naḳl olınur ki eydürdi Allāh'uñ ni'metine rażī olan ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider ve ammā anuñ virdügine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 15). [sehl bin 'abdu'llāh,]*

• eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ yine maḳṣūda gelelüm **Sehl bin ʿAbdu'llāh** ḥażretlerinüñ kelimātından biraz daḫı söyleyelüm naḳl olınur ki eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 13). [sehl bin ʿabdu'llāh,]*

sehl ḥażretlerinüñ: *Sehl bin ʿAbdu'llāh'-ı Teşterī hazretleri.*

• olur pes ihtimāl var ki **Sehl ḥażretlerinüñ** īmānda ziyāde vü noḳṣān olmaz didügi bu degüldür ki meẕheb-i meşhūra işāret itmek ola belki mü'minde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 3). [sehl ḥażretlerinüñ, -nüñ]*

sehl olur: *Kolay olmak, kolaylaşmak.*

• siz benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı **sehl olur** Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 4). [sehl olur, -ur]*

sehlce: *Azıcık, bir parça.*

• Allāh'dan ba'īd olanlaruñ güñahı çoḳ olur seçilmez günāhları biri birine ḳarışur oranı biri ṭuyılmaz Bir kişi bir evi pāk itmege ihtimām itse **sehlce** nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 6). [sehlce, -ce]*

• aña ne eyülükler ḳılur günden güne ni'metini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā ṣol ḳul ki az ni'metle aña ġurūr gelür ve **sehlce** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 18). [sehlce,]*

• ki bir kişinüñ yüki yeynilür bir **sehlce** zaḫmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 1). [sehlce,]*

sehlçe: *Azıcık, bir parça.*

• Çün Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye Rabb'inden eyle olıcaḳ bir **sehlçe** zilletden ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḥālleri ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 5). [sehlçe, -ce]*

seḳal: *Ağırlık.*

• Beden **seḳali-y-ile** aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen ṣol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye ṣol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 17). [seḳali-y-ile, -i, -y, -ile]*

sekarāt- ı mevte: *Ölmek üzere iken, can çekişirken gelen baygınlık, dalgınlık.*

• ı mevte varmadın varacaġı yiri görür ve her kişi ölmezden öñdin āḫıratda menzilini görse gerek cennetde cehennemde varacaġı ne yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 5). [sekarāt- ı mevte, -e]*

sekizinci yıl: *Sekizinci sene.*

• geldi-y-ise bu defʿa biz aña varalum didi Yidi yıl beriyyede zaḫmet çeküp ṭāʿat itdi tā **sekizinci yıl** Mekke'ye yitişdi Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 8). [sekizinci yıl,]*

sekrān ola: *Sarhoş olmak.*

- olup kendüyi bilmeye ki ne itdüginden ve ne ḳodugından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice vü gündüz ayılmaz **sekrān ola** Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 16). [sekrān ola, -a]*

selām: *Esenlik dileme sözü.*

- içün duʿā isteyenler muraḳḳaʿın aña vireler ve **selāmını** yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 3). [selāmını, -ı, -n, -ı]*

selām: *Namazdan çıkmak için son oturuşta (ka'de-i ahîre) yüzün sağa ve sola çevrilerek "Esselâmu aleyküm ve rahmetullah" sözünün söylenmesi.*

- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini ẕikrle ve **selāmını** şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 18). [selāmını, -ı, -n, -ı]*

selām virince: *Selamlamak; birine esenleme sözü söylemek.*

- ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir şu kenārında ḳaftānın yurken buldı **selām virince** bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 8). [selām virince, -ince]*

selām virüp: *Selam vermek; selamlamak.*

- ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar **selām virüp** mülāḳāt ḳıldılar gördüler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 15). [selām virüp,]*

selāmet bulur: *Esenliğe kavuşmak, huzura ermek.*

- **selāmet bulur** ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Yaʿnī hīç kendüde taṣarruf bulmaz ḳabīl-i emvātdan olur ṣūretde diri yürür ammā maʿnāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 11). [selāmet bulur, -ur]*

selāmet-i ṭaviyyet olur: *Niyetin doğrusu, sağlamı olmak.*

- anda **selāmet-i ṭaviyyet olur** ol ṭarīḳ ṭarīḳ-i ʿubūdiyyet olur Eyitdiler ʿUbūdiyyet nedür Eyitdi İḫlāṣ-ı vaḥdāniyyetdür ve ittiṣāl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 15). [selāmet-i ṭaviyyet olur, -ur]*

selb ider: *Ortadan kaldırmak, yok etmek.*

- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye **selb ider** her ne ki ol ṭarafdan ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol key ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 13). [selb ider, -er]*

selef: *Bizden öncekiler, bizden önce yaşamış kimseler, atalar, ecdat.*

- eydürdi Ādem oġlanınuñ azması bir ḳaç nesneden olur Birisi budur kim **selefüñ** zellātını ḥüccet idinüp aña baḳar ve şol ki ḫünerleridür aña naẓar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 6). [selefüñ, -üñ]*

selef-i ṣāliḥinüñ: *Önce gelenler. II Ashap ve tâbiîne verilen ortak isim.*

- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ zaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı idi **Selef-i ṣāliḥinüñ** murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 10). [selef-i ṣāliḥinüñ, -üñ]*

selmān: *Ebû Abdillâh Selmân el-Fârisî (ö. 36/656 [?]) İslâmiyet'i kabul eden İran asıllı ilk sahâbî.*

- münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ içün eşbāḥuñ ẓāhirde teʾellüfi olur **Selmān** Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 12). [selmān,]*

semʿ: *Duyma, işitme.*

- eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aşamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmāni ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı **semʿi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 4). [semʿi, -i]*

semʿ idüp: *Duymak, işitmek.*

- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı **semʿ idüp** işidür ve her ʿamelde ki havā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 12). [semʿ idüp, -üp]*

semā': *İşitme, duyma.*

- böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarken maġribde işideler anlaruñ sem'i sem'u'llāh olur ve anlaruñ başri nūru'llāh olur anlaruñ **semā'ına** temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 18). [semā'ına, -ı, -n, -a]*

semā: *Gökyüzü.*

- anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki şol ḳadar vusʿat bulur ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur anuñ daḫı içinde **semāsı** olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 12). [semāsı, -sı]*
- beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki **semāya** refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 8). [semāya, -y, -a]*

- olurlar biri Ḫıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir şınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 18). [semādur, -dur]*
- diyesin aña gāh **semā** gāh türāb diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh 'arş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 5). [semā,]*
- kemālini bulmayup ṭurur ol sebebdendür ki **semāya** çıḳup ölmeyüp ṭurur her saʿāt şimdi anda taḥṣīldedür ve yevman fa-yevman anda tekmīldedür āḫır ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 7). [semāya, -y, -a]*

• kendi bilür ol elfāẓdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir ṭaşradan kişi işitse ki ol elfāẓdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde şanur dervīşler **semā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 8). [semā,]*

semā olur: *Gökyüzü olmak.*

• göre bir şūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her şūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı **semā olur** aşlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 6). [semā olur, -(u)r-ur]*

semāvāt: *Gökler, gök katları.*

• dil sarāyını Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi ve her dem göñül evinde anuñla şoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup **semāvātı** geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 18). [semāvātı, -ı]*

semen: *Baha, kıymet, değer, tutar.*

• görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az **semenle** nihāyetsüz aşı eyledüñ Eger ol āhuñ sevābı ʿaraşāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 3). [semenle, -le]*

semerāt-ı ḳulūb: *Kalplerin semereleri, verimi.*

• żāyiʿ şayılmaz ammā şol **semerāt-ı ḳulūb** ki ʿāriflere müyesser olur aña naşīb olmaz Bu sözden maʿlūm oldur kim her kim ki menāhīde müşirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 15). [semerāt-ı ḳulūb,]*

semere-i ḥikmet: *Hikmet meyvesi.*

• ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 7). [semere-i ḥikmet,]*

semʿi: *Duyma, işitme.*

• müyesser olmaz buña bāṭın **semʿi** ġayet ḳavī olmaḳ gerek ki bir ḳarıncanuñ ḥareketini gelmedin ṭuymaḳ gerek Evet ehlu'llāhdan ʿaceb degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 15). [semʿi,]*

• böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarkenmaġribde işideler anlaruñ **semʿi** semʿu'llāh olur ve anlaruñ başri nūru'llāh olur anlaruñ semāʿını temevvüc-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 17). [semʿi,]*

semmi olmayan: *Koku almayan kimse.*

• görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve aşam şavtı işidür mi **semmi olmayan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 12). [semmi olmayan,]*

semʿu'llāh: *Allah'ın işitmesi, duyması.*

• **semʿu'llāh** ve başri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādişde şaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 5). [semʿu'llāh,]*

sem‘u’llāh olur: *Allah'ın işitmesi, duyması olmak.*

- böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarkenmaġribde işideler anlaruñ sem‘i **sem‘u’llāh olur** ve anlaruñ başri nūru’llāh olur anlaruñ semā‘ını temevvüc-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 18). [sem‘u’llāh olur, -ur]*

semūm: *Sam yeli, çölden esen çok etkili, sıcak ve kuru rüzgâr.*

- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ **semūmı** bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 3). [semūmı, -ı]*

sen: *Allah.*

- ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim **senden** ġayridan çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 18). [senden, -den]*
- maʿlūmdur ki bunuñ ḥāli ne olur İlāhī bizüm fiʿlümüze göre bizi gözleme ilāhī bizüm ḥālümüzi gine bize ısmarlama bizüm küstāḫlıġumuza baḳma **sen** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 4). [sen,]*
- ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze naẓar eyleme **sen** hidāyet eyle Mevlā kerīm olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 5). [sen,]*
- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet **senden** ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü faẓluñdur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 9). [senden, -den]*
- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret **senden** her ne luṭf iderseñ kendü faẓluñdur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 9). [senden, -den]*
- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet **senden** ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret **senden** her ne luṭf iderseñ kendü faẓluñdur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 10). [senden, -den]*
- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir **senüñüz** iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 12). [senüñüz, -ü, -ñüz]*
- luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi ḳo **sen** saña lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ yüzi şuyına yaramazlarını bağışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 13). [sen,]*
- zinde idüm bu iki cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe ḫiẕmet iderdüm çün beni zindān-ı gürda maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde **sen** nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 4). [sen,]*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki **Sen** bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [sen,]*
- bāḳīsin **sen** bilürsin Ḥāşā senüñ luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 3). [sen,]*

• vücūduñ vaḥdeti bu maẕāḥirüñ keşretini bozar ve ne bunuñ keşreti anuñ vaḥdetine bir ẕerre ḫalel ider bu ʿālem-i keşretde ben benin ve **sen** sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 6). [sen,]*
• ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine **sensin** ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle şanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 7). [sensin, -sin]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz.*
• senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger **senüñle** degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müşāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 17). [senüñle, -üñ, -le]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri II İnsan.*
• bulınur ol maḥalinde gerekdür her şıfat ki **sen** ḳabīḥ şanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ şıfatında aşlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 3). [sen,]*
• ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken **sen** fāriġ olup aña ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken n'içün apsam oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 13). [sen,]*
• biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr şanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki **sen** mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 14). [sen,]*
• kişi degüldür **sen** bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [sen,]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri II İnsanoğlu.*
• buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki **sen** bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 10). [sen,]*
• buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki **sen** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 10). [sen,]*
• ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur **sen** bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 14). [sen,]*
• ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve **sen** bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 14). [sen,]*
• ṭoyurmadın gider niçe żarūretlerde Ḫıżr saña bulınup ṭurur **sen** bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde ol senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur **sen** görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 3). [sen,]*
• şu ister **sen** anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp şu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 1). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẕar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki bizden belürür **senüñ** cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 12). [senüñ, -üñ]*
- senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger **senüñle** degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 17). [senüñle, -üñ, -le]*
- **senüñle** ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 17). [senüñle, -üñ, -le]*
- çoḳ nesneyi **sen** ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 7). [sen,]*
- var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes **sen** ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 18). [sen,]*
- Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meṣelā **sen** namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 18). [sen,]*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken **sen** fāriġ olup aña ışmarlamazsın Yā ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken n'içün epsem oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 13). [sen,]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes **sen** nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II Bişr-i Hafi.*

- ismī fa-baccalnāka fa-bi-ʿizzetī la-uṭayyibanna ismaka fi'd-dünyā ve'l-āḫirati Yaʿnī sen benüm adumı ḫōş-būyi vü muʿaṭṭar eyledüñ ben daḫı **seni** muṭayyib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 2). [seni, -i]*
- ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben daḫı **seni** ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 3). [seni, -i]*
- ideyin **sen** benüm adumı ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 3). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II Ahmet bin Hanbel.*

- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 3). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II Bāyezīd-i Bestami.*

- eyleyümezin Yā Tayfūr Ben ḥaḳḳumdan geçdüm **seni** Rabb'üñe baġışladum didi Pes Bāyezīd Beṣtām'dan gidüp otuz yıl Şām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 13). [seni, -i]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II Bayezid-i Bestami' nin kapısını çalan kişi.*

- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 5). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri II Yaşlı kadın.*

- yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı **Sen** beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 17). [sen,]*

sen:*İkinci tekil şahıs zamiri. II ʿAbdu'llāh bin Mübārek.*

- Eyitdi Gel hele **sen** benüm arduma uy *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 19). [sen,]*
- dersine ḥāżır oldı soñra ḳalḳıcaḳ ṭabʿına incinmek geldi eyitdi Ayruḳ ben senüñ evüñe gelmezem ve dersüñe ḥāżır olmazam ʿAbdu'llāh eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 14). [senüñ, -üñ]*

sen: *"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II Annesine kast eden kişi.*

- Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı **seni** ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 4). [seni, -i]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Süfyan-ı Servi.*

- ʿAbduʿllāh bin Mübārek'üñ menāḳıbını burada ḫatm idelüm Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī'yi vāḳıʿada gördiler Allāh taʿālā **senüñle** ne muʿāmele eyledi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 10). [senüñle, -üñ, -le]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II Yiğit kişi.*

- saña baġışlayam ammā **sen** daḫı şol āhunuñ sevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 1). [sen,]*

sen: *"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II Şefik-i Belhi.*

- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes **sen** nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II İmam A'zam Ebu Hanife.*

- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur kim benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin **sen** ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 8). [sen,]*
- eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve **sen** ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 9). [sen,]*

sen: *"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri II Harun Reşid'in eşi.*

- er-Reşīd ḫātūnı Zübeyde ile çekişdi ceng arasında Zübeyde aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem **sen** benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 14). [sen,]*
- sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü ṣordılar Bu cerāʿeti **sen** ne ḥüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 5). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II Dâvud-i Tâî.*

- güler ü ferīḥ gördü taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin **seni** hīç böyle gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ ṣarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 7). [seni, -i]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Nasihat talep eden kişi.*

- Var zāhid ol dünyādan naẓarı gider ḳāni ol göñülden iḫtiyācı çıḳar Zarūrī ḫalḳ muḥtāc ve **sen** bī-iḫtiyāc olursın pes **sen** cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 12). [sen,]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Hz. Ömer.*

- ġayrı kimse bilmezsen saña yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh **seni** bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger andan ġayri kimse **seni** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 10). [seni, -i]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri . II Okuyucu.*

- çoḳ nesneyi **sen** ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 7). [sen,]*
- ṣu ister **sen** anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp ṣu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 1). [sen,]*
- ṣu ister **sen** anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur **sen** aña şefḳat idüp ṣu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 2). [sen,]*
- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa dürişür Bir fāsıḳ **seni** evine daʿvet itse ol gün evüñde ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ sözine iʿtimād idüp ol gice **sen** yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 11). [seni, -i]*
- bişürmezsin Rabb'uñ kefīl olup durur rızḳuña **sen** gine çalışup ṭursursın bilmezem ki **sen** bu inanmaġla nice Müslümān olursın Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 13). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II İbrahim Edhem'e bir şey vermek isteyen kişi.*

- var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes **sen** ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 18). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Şeyh Ebu Süleyman Darayi.*

- nirden bulduñ didüm Eyitdi **Sen** bu gice dünle ṭurup Ḥaḳk'a müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç ḳatre yaş dökdüñ ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 15). [sen,]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Halife.*

- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem **sensin** Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [sensin, -sin]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II İnsanoğlu, kul.*

- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā **sen** bilmezsin ol her gördügünde vardur ammā **sen** görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 5). [sen,]*
- maʿiyyeti **sen** bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā **Sen** añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 7). [sen,]*
- ışmarlamaḳdadır ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet ki **sen** derūnuñda bulasın çāra yoḳdur ki bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 10). [sen,]*
- ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur ve derūnda bu vicdān ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle tevekkülde her ne mertebede ki olursın **sen** işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 12). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Muhatap olarak metni dinleyen veyahut okuyanlar).*

- cennet içinde **seni** añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 13). [seni, -i]*
- bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez **sen** bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 2). [sen,]*
- bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki **sen** ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 3). [sen,]*
- biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr ṣanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki **sen** mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 14). [sen,]*
- kişi degüldür **sen** bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek şirke yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 15). [sen,]*
- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didükleri ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür **sen** şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini anda bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 12). [sen,]*
- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didükleri ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini anda bulursın **sen** şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 12). [sen,]*

- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki **sen** anı elif şanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [sen,]*
- olmaz ve olʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu

nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür **sen** maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 12). [sen,]*
- anlar anı eyle bilürler **sen** bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 13). [sen,]*
- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ ṣuveri olʿālemde eyle gözükür gāh olur ki **sen** bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek olʿālemde bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 2). [sen,]*
- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ ṣuveri olʿālemde eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek olʿālemde bir güzel ev yapılur eger **sen** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 2). [sen,]*
- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā **sen** bilmezsin ol her gördügüñde vardur ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 5). [sen,]*
- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her gördügüñde vardur ammā **sen** görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 6). [sen,]*
- ma'iyyeti **sen** bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā … Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 7). [sen,]*
- ma'iyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā … **Sen** añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 7). [sen,]*
- ifrāṭından şanma imdi **sen** anuñ ışṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine aldanma eger anuñ tevḥīdi tamām ola-y-ıdıeyle dimezdi şerī'ate dil uzatmaġa dili *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 7). [sen,]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh 'āṣī diyesin gāh 'ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik **sen** ne dirseñ di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 8). [sen,]*
- başasın hemīn ḳılıcuñı 'arşda asasın 'acebdür ki ṭaşradan kendüne düşmān ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu düşmānuñ yoḳdur ammā n'ideyin ki **sen** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 12). [sen,]*
- bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı

oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra **sen** arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 14). [sen,]*
- ṭut naẓarı ve eger düşmān ararsañ andan ayırma başri eger **sen** şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ ve düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 15). [sen,]*
- senüñ emmāre-y-iken **seni** helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol saña rām olup muṭmainnüñ olur ol vaḳt bilesin ki dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 17). [seni, -i]*

• olurlar ġāyeti ol nūr bir dürlü daḫı olur bu **sen** gördügüñ nūrla hemīn isimde birigür ol bir rūşenālıḳdur ki bāṭın ‘āleminde bulunur bu ‘ālemde andan lafẓ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 3). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II Metni dinleyen veya okuyan kişi.*

• iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe a‘māl ola ki **seni** Ḥaḳḳ’a çeker ola ammā şāyed bir niçe ma‘āṣī daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 17). [seni, -i]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Hz. İsa peygamber.*

• peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿĮsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḥra ve bevādī var ki **sen** anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var ki **sen** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 2). [sen,]*

• anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz **sen** baña irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿĮsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 3). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II Hasan Basri Hazretleri.*

• oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad Ben dervīşligi **senden** ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [senden, -den]*

• oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi **senden** ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [senden, -den]*

• oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstād Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi **senden** ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 16). [senden, -den]*

• Ol yemege meşġūl oldı bu ḫiẕmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ **Sen** ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 11). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Habib-i Acemî hazretleri.*

• Yā Ḥabīb **Sen** eyü kişi idüñ eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını sā’ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 7). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Abdullah bin Mübarek.*

• Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz bundan yaña naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu’llāh **seni** ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 16). [seni, -i]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Metni okuyan veya dinleyen kimse.*

• olur **Seniñ** gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 13). [seniñ, -iñ]*

sen: *" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri. II İmam Şafiî.*

- sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü şordılar Bu cerāʿeti **sen** ne ḥüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 6). [sen,]*

sen cehd eyleyüp ki nefsüñi başasın hemīn ḳılıcuñı 'arşda asasın: *Nefsiyle mücadele edip onu yok eden kişinin düşmanla savaşmasına gerek kalmayacağını ifade eden bir söz.*

- başasın hemīn ḳılıcuñı 'arşda asasın 'acebdür ki ṭaşradan kendüne düşmān ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu düşmānuñ yoḳdur ammā n'ideyin ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 11). [sen cehd eyleyüp ki nefsüñi başasın hemīn ḳılıcuñı 'arşda asasın, -y, -üp]*

senā vü irāʿet olur: *Övgü ve gösteriş olmak.*

- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki germ olup şalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 17). [senā vü irāʿet olur, -ur]*

sened: *Delil.*

- semʿu'llāh ve başri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿālī **senedleri** ve aḥādiṣde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 6). [senedleri, -ler, -i]*
- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere irişmişdi ʿilm-i ḥadīṣde ʿālī **senedleri** var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 2). [senedleri, -ler, -i]*

sened: *Delil; kılavuz, rehber.*

- ʿālemīne berekātı envārıhu Dāvud-ı Taʿi meşāyıḫ-ı kirāmuñ muʿaẓẓam seyyidlerinden ve bu ṭāyife-i ʿaẓāmuñ muʿtemed **senedlerinden** idi taṣavvufda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 6). [senedlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

sened ider: *Dayanak yapmak.*

- yaramazlıġına **sened ider** ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 9). [sened ider, -er]*

senüñ: *Senin. II Rabiatü'l Adeviyye kastedilmektedir.*

- olurdı ve germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki bizden belürür **senüñ** cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 12). [senüñ,]*

senüñ: *Senin. II Malik Bin Dinar.*

- münācat itdi hemīn dem sırrından bu nidāyı işitdi ki Eger imtihān isterdüñ anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki **senüñ** elüñ anuñ elini şaḳladı ve **senüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 16). [senüñ,]*

- münācat itdi hemīn dem sırrından bu nidāyı işitdi ki Eger imtihān isterdüñ anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki **senüñ** elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve **senüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 16). [senüñ,]*

senüñ: *Senin. II Hz. Cafer-i Sadık.*

- Gelüñ sizüñle ʿahd idelüm her ḳanḳımuz ki āḫıratda ḫalāṣ ola ḳalan yoldaşlarını elbette Allāh'dan dileye Eyitdiler Yā İbnü Rasūlü'llāh **Senüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 4). [senüñ,]*
- dedemüñ yüzine baḳam veyā ol ṭurduġı yire yaḳın varam Naḳl olınur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler **Senüñ** cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 8). [senüñ,]*

senüñ: *Senin. || İmam A'zam Ebu Hanife.*

- maḳāmında ḥażret-i Risālet ile ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bulışur Ḥażret-i Risālet buña eyidür Yā Abā Ḥanīfe **Senüñ** bu cihāna gelmekde maṣlaḥat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 6). [senüñ,]*
- **senüñ** bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur kim benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 7). [senüñ,]*
- eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve **senüñ** ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 10). [senüñ,]*
- eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz **senüñ** ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 10). [senüñ,]*

senüñ: *Senin. II Allah.*

- bāḳīsin sen bilürsin Ḥāşā **senüñ** luṭfuñdan ki benüm elümde olmayanla baña ʿiḳāb eyleyesin dirdi Eger dirsek ki ḳapucınuñ ḳoyuvirmedügi ḫōd kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 3). [senüñ,]*

senüñ: *Senin. II Muhatap olarak metni dinleyen veyahut okuyanlar.*

- ṭoyurmadın gider niçe żarūretlerde Ḫıżr saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde ol **senüñ** ḳarşuna gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 4). [senüñ,]*
- **senüñ** emmāre-y-iken seni helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol saña rām olup muṭmainnüñ olur ol vaḳt bilesin ki dostuñ ve emīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 17). [senüñ,]*

senüñ: *Senin. II Hz. İsa Peygamber.*

- anlara inüp çıḳmaduñ henüz **senüñ** öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿİsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 3). [senüñ,]*

senüñ: *Senin. II Bişr-i Hafi.*
- ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün **senüñ** aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 4). [senüñ,]*

senüñ-çün: *Senin için.*
- ḳaç söz söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam mümkin midür ki bir sāʿatda **senüñ-çün** dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 2). [senüñ-çün,]*

senüñle: *Seninle.*
- eyitdi Yā Abā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime **senüñle** benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Kaʿbe'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [senüñle,]*

senüñle: *Seninle. II ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz.*
- senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger **senüñle** degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 17). [senüñle, -üñ, -le]*
- **senüñle** ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 17). [senüñle,]*

senüñle: *Seninle. II Allah.*
- mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim **senüñle** ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 15). [senüñle,]*
- mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim **s**enüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün ve her göz ki **senüñle** rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 16). [senüñle,]*
- ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim **senüñle** āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun ve her kim senden ġayridan çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 17). [senüñle,]*

senüñle: *Seninle. II Şuayb.*
- eyitdi Yā Abā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime **senüñle** benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Ka'be'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [senüñle,]*

ser-ḫōş olurlar: *Sarhoş olmak, kendinden geçmek.*
- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine şevḳleri bayaġı ne **ser-ḫōş olurlar** ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 17). [ser-ḫōş olurlar,]*

ser-ḫūş: *Sarhoş; hoşa giden bir etki ile kendinden geçmiş olan, esrik.*

- kişi **ser-ḫūş** dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 17). [ser-ḫūş,]*
- kişi ser-ḫūş dirilüp **ser-ḫūş** ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 17). [ser-ḫūş,]*

ser-hūş olup: *Sarhoş olmak.*

- olup kendüyi bilmeye ki ne itdüginden ve ne ḳoduġından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice vü gündüz ayılmaz sekrān ola Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 15). [ser-ḫūş olup, -up]*

ser-i defter-i evliyā: *Evliya defterinin en başına yazılan (kimse).*

- yenbūʿü'l-faẕl ve'l -yaḳīn ḫalīfe-i ilāhī ve maẓhar-ı envār-ı nā-mütenāhī server-i aṣfiyā ve **ser-i defter-i evliyā** pīşvā-yı aṣḥāb-ı ṭarīḳat ve muḳtedā-yı erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 4). [ser-i defter-i evliyā,]*

serīr: *Taht.*

- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek **serīr** gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin yi gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 8). [serīr,]*

sermāye: *Servet, varlık.*

- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ **sermāyesi** idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 15). [sermāyesi, -si]*

sermedī: *Daimî, ebedî, sürekli.*

- maʿnāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur ḥāṣılı budur kim vücūd melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa **sermedī** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 2). [sermedī,]*

serv: *Servi ağacı.*

- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur **servler** olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 17). [servler, -ler]*

server: *Önder, lider, baş, öncü.*

- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ulularu ḳapusında ḫiẕmetkar idi ve ol bir **server** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 6). [server,]*
- Muḥammed'üñ muvaḥḥidlerine **server** ve ʿāriflerine mehter idüp cennet-i aʿlāda ve firdevs-i muʿallāda ṣıddīḳīn menāzilinde esnā maḳāmātda ve vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 3). [server,]*

• kemāl-i tevḥīdini bozmaz Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı garīk-i raḥmet idüp rūz-ı maḥşerde ʿulemā-yı ḥaḳiḳate **server** ve fużelā-yı ṭarīkate mehter idüp iki ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 8). [server,]*

server olmışdı: *Lider, önder olmak.*
• şol Bāyezīd-i cihān ve pehlivān-ı zamāndur ki cemīʿ-i dünyānuñ evliyāsına **server olmışdı** ve cemīʿ-i ʿālemüñ meşāyıḫına mehter olmışdı Cemīʿ-i erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 10). [server olmışdı, -mış, -dı]*

server-i aṣfiyā: *Temiz kalplilerin başı.*
• yenbūʿü'l-fażl ve'l -yaḳīn ḫalīfe-i ilāhī ve maẓhar-ı envār-ı nā-mütenāhī **server-i aṣfiyā** ve ser-i defter-i evliyā pīşvā-yı aṣḥāb-ı ṭarīḳat ve muḳtedā-yı erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 4). [server-i aṣfiyā,]*

server-i dīn: *Dinin önderi.*
• Menāḳıb-ı İmām Şāfi'ī rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol **server-i dīn** ve būstān-ı yaḳīn maʿnā-yı esrār-ı şerīʿat ve mahdī-yi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 2). [server-i dīn,]*

server-i dīn ü diyānet: *Dinin reisi.*
• Menāḳıb-ı Süfyān-ı Sevrī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol **server-i dīn ü diyānet** ve emīn-i bārgāh-ı ʿināyet cāmiʿ-i ʿilm ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 2). [server-i dīn ü diyānet,]*

server-i tāyibān: *Tövbe edenlerin reisi.*
• Menāḳıb-ı Fużayl bin 'İyāż ḳaddesa'lāhu sırrahu Ve birisi ol **server-i tāyibān** ve mu'aẓẓam-ı 'ābidān mihr-i semā-yı iḥsān ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 2). [server-i tāyibān,]*

server-i ʿulemā-yı yaḳīn: *Yakin ilmine sahip alimlerin önderi.*
• Menāḳıb-ı Bişr-i Ḥāfī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi ol muḳtedā-yı erbāb-ı dīn ve ol **server-i ʿulemā-yı yaḳīn** mübāriz-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 2). [server-i ʿulemā-yı yaḳīn,]*

serv-i bāġ-ı saʿādet ü surūrī: *Sevinç ve mutluluk bahçesinin servisi.*
• ecmaʿīn nūr-ı ḥadaḳa-ı dīn ve nūr-ı ḥadīḳa-ı yaḳīn **serv-i bāġ-ı saʿādet ü surūrī** ve gül-i gülşen-i peyġambarī aʿnī ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh'-ı Teşterī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 7). [serv-i bāġ-ı saʿādet ü surūrī,]*

serv-i cūybār-ı 'ināyet: *İhsan ırmağının servi ağacı.*
• māh-ı 'ālem-i 'irfān nūr-ı ḥadaḳa-i necāt ve nevr-i ḥadīḳa-i inābet zeyn-i bāġ-ı velāyet ve **serv-i cūybār-ı 'ināyet** ṣadru'l-evliyai'l-'iẓām ve 'umdetü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 4). [serv-i cūybār-ı 'ināyet,]*

setr: *Örtü.*

- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 2). [setri, -i]*

settarü'l ḳabāyiḥ olur: *Kusurları örten, kapatan (şey) olmak.*

- cūdı sebebi-y-ile başılur görinmez olur cūd **settarü'l ḳabāyiḥ olur** ve büḫl keşşāfü'l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi ecānibe maḥbūb ider ve büḫl ādemi aḳāribe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 1). [settarü'l ḳabāyiḥ olur, -ur]*

sev: *Muhabbet duymak.*

- beytüñ maḥabbetini günāh ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti **sevmek** īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 16). [sevmek, -mek]*
- Benüm neremi **sever** didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 15). [sever, -er]*
- **severem** her ne maḳāmdaki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görüremdir idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 1). [severem, -er, -em]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı **severlerdi** her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 4). [severlerdi, -er, -ler, -di]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki ḫubzı **sever** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 10). [sever, -er]*
- Rabb'ini **sevmez** ve her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez ve her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez ve her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 11). [sevmez, -mez]*
- Rabb'ini sevmez ve her kim ki dirhemi **sever** dīnini sevmez ve her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez ve her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 11). [sever, -er]*
- Rabb'ini sevmez ve her kim ki dirhemi sever dīnini **sevmez** ve her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez ve her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 11). [sevmez, -mez]*
- Rabb'ini sevmez ve her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez ve her kim ki dünyāyı **sever** āḫıratı sevmez ve her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 12). [sever, -er]*
- Rabb'ini sevmez ve her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez ve her kim ki dünyāyı sever āḫıratı **sevmez** ve her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 12). [sevmez, -mez]*
- Rabb'ini sevmez ve her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez ve her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez ve her kim ki yir yüzini **sever** yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 12). [sever, -er]*
- Ḥaḳ'dan tebʿīd ider ve ḳarın ṭoḳlığı kişiyi Rabb'inden baʿīd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı **sevüp** aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 18). [sevüp, -üp]*

- anı **seve-y-idi** n'içün andan mübaʿad olanı severdi ve eger anı isteye-y-idi n'içün andan ırak̟ k̟alanı isterdi Eger dirsek ki Allāh'ı da̟ı sever ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 1). [seve-y-idi, -e, -y, -i, -di]*
- anı seve-y-idi n'içün andan mübaʿad olanı severdi ve eger anı isteye-y-idi n'içün andan ırak̟ k̟alanı isterdi Eger dirsek ki Allāh'ı da̟ı **sever** ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 2). [sever, -er]*
- nefsi ögretmişdür açlıġa doymaz imdi şek yok̟dur ki eger ol Allāh'ı tamām seve-y-idi nefsini açlıġa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu ki nefsini Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 4). [seve-y-idi, -e, -y, -i, -di]*
- ziyāde **sever** ki anuñ rıżāsını k̟oyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar da̟ı yemek yerler ṣu içerler ammā anlar anı k̟adr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 5). [sever, -er]*
- ziyāde sever ki anuñ rıżāsını k̟oyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden **severler** egerçi anlar da̟ı yemek yerler ṣu içerler ammā anlar anı k̟adr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 6). [severler, -er, -ler]*
- żarūret k̟adar iderler beden żaʿīf olup ʿāmelden k̟almasun dirler anlar ḫubzı **sevmezler** hemīn beden terkībine k̟uvvet gelsün diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 8). [sevmezler, -mez, -ler]*
- mirk̟ātı olur pes kim ki k̟arnı ṭok̟lıġına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden ol kişi nefret ider dīnini **sevmez** zīrā ak̟çа fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 6). [sevmez, -mez]*
- nite ki dünyā seven çāra yok̟dur āḫıratı **sevmez** dünyā seven āḫırat fikrini k̟or her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 15). [sevmez, -mez]*
- āḫırat maṣāliḥi anuñ k̟atında bir ad olur hemin ʿadet-i nās üzerine anı işler ammā gine ol esnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ **sevdügi** dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 18). [sevdügi, -düg, -i]*
- dünyāyı **sever** āḫıratı sevmez mümkin degüldür iki k̟arpuz bir k̟oltuġa ṣıġmaz meger dünyāya āḫırat içün maḥabbet ide dünyā anuñ meksebidür diyü meveddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 17). [sever, -er]*
- dünyāyı sever āḫıratı **sevmez** mümkin degüldür iki k̟arpuz bir k̟oltuġa ṣıġmaz meger dünyāya āḫırat içün maḥabbet ide dünyā anuñ meksebidür diyü meveddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 17). [sevmez, -mez]*
- dünyā böyle olıcak̟ ḫōş mak̟ām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle da̟ı **severler** ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [severler, -er, -ler]*
- dünyā böyle olıcak̟ ḫōş mak̟ām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle da̟ı **severler** ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [severler, -er, -ler]*

sevāb: *Sevap, mükâfat, hayır.*

- āḫıratda **sevābını** aña baġladı bize da̟ı vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāk̟īsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine k̟oyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 5). [sevābını, -ı, -n, -ı]*
- Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve anuñ fevti-çün derdle cigerden bir āh k̟ılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam **sevābını** saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 18). [sevābını, -ı, -n, -ı]*

- saña baġışlayam ammā sen daḫı şol āhununñ **sevābını** baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 1). [sevābını, -ı, -n, -ı]*
- görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az semenle nihāyetsüz aşı eyledüñ Eger ol āhuñ **sevābı** ʿaraṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 4). [sevābı, -ı]*
- tamām **sevāb** ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan budur kim kişi ʿamel azlığına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 5). [sevāb,]*
- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide ve ol ṣabrı da bir **sevāb** fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 16). [sevāb,]*
- ḫayra niyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza **sevābını** ḳaṣd eyleyüp tehlikelere girürler ʿĀḳiller anı bilürler ki evde oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 17). [sevābını, -ı, -n, -ı]*
- muḫālefet ider ammā eger şöyle ki bir kişi bu iḥtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda **sevāb** vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 14). [sevāb,]*
- bunca ḫaṭer olur maʿa hāzā ki **sevābına** neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥs-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 15). [sevābına, -ı, -n, -a]*
- eylerler **sevāb** ḳasd idüp namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 13). [sevāb,]*
- muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir zerre ḳadar od yansun gerek maḥşerde ṣırf **sevāb** olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 18). [sevāb,]*
- mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿazāb Kim bilür ki baña daḫı **sevāb** mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 10). [sevāb,]*
- benüm içün ḫidmet iderler benüm yanumdan yeyeler içelerdi Fi'l-vāḳīʿ girçek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar **sevāb** ḥāṣıl olur bilürse mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 8). [sevāb,]*
- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ **sevābı** taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 12). [sevābı, -ı]*
- seyyi'ātını eküp zemm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki ol seyyi'enüñ ʿiḳābından mesāvīsinüñ **sevābı** artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 14). [sevābı, -ı]*
- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca **sevāblar** ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 2). [sevāblar, -lar]*
- iken ilhām itdi **sevāba** ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 13). [sevāba, -a]*

- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur tevbenüñ **s**evābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 13). [s̲evābı, -ı]*
- ṣaḥābe bir gün geldiler Ḥażret-i Risālet'e ḥāllerinden şikāyet ḳıldılar Anlar mālları-y-ıla bunca **s**evāblara yitişürler görürüz bizüm elümüzden gelmez ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 14). [s̲evāblara, -lar, -a]*
- **s**evāblardan maḥrūm ḳaluruz anlar zekāt virürler biz viremezüz ve andan olacaḳ meṣūbāta biz iremezüz anlar ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler bizüm elümüzden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 15). [s̲evāblardan, -lar, -dan]*
- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden **s**evāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 6). [s̲evāb,]*
- olmaya hīç bir ʿamelinden **s**evāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse ẕerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola her ʿamelinde anı gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 15). [s̲evāb,]*
- oḳumaġuñ **s**evābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña nisbeti yoḳdur eger ol aña tamām yaḳīn idüp ınana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 7). [s̲evābı, -ı]*

s̲evāb ola: *Allah'ın mükafatlandırdığı işlerde bulunmak, sevap kazanmak.*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger şol sözi ki ġāyet **s**evāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 5). [s̲evāb ola, -a]*

sevdā: *Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk, muhabbet.*
- içinde ġarīḳ ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿişḳ **sevdāsı-y-ıla** āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 11). [sevdāsı-y-ıla, -sı, -y, -ıla]*

seven: *Gönül veren (kişi).*
- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i 'azrā-idi Her kim ki anı **sevene** rāfiżī dir ol dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 14). [sevene, -e]*
- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet **sevenlerden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 16). [sevenlerden, -ler, -den]*
- nite ki dünyā **seven** çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā seven āḫırat fikrini ḳor her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 15). [seven,]*
- nite ki dünyā seven çāra yoḳdur āḫıratı sevmez dünyā **seven** āḫırat fikrini ḳor her neye çalışursa dünyāsı-y-içün çalışur çün dünyā aña maḥbūb u murād olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 15). [seven,]*
- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle **sevenler** evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 3). [sevenler, -ler]*

- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat **seven** elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 7). [seven,]*

sevin: *Sevinmek, mutlu olmak.*
- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü **sevinsün** ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 2). [sevinsün, -sün]*
- diyü **sevinür** Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 13). [sevinür, -ür]*

sevḳ iderse: *Göndermek, götürmek.*
- añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye **sevḳ iderse** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 10). [sevḳ iderse, -er, -se]*

sevmek: *Sevgi ve bağlılık duymak, gönül vermek.*
- beytüñ maḥabbetini günāh ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür ve ehl-i beyti **sevmek** īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 16). [sevmek,]*
- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça **sevmek** ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 14). [sevmek,]*
- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn **sevmek** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 14). [sevmek,]*
- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿinād ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn **sevmek** ṣanur ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 16). [sevmek,]*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭurursa dāyima fuḳara ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça **sevmek** olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 4). [sevmek,]*
- sevmek olmaz gine āḫırat **sevmek** olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda ʿömrini Ḥaḳ taʿālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 1). [sevmek,]*
- **sevmek** olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda ʿömrini Ḥaḳ taʿālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 1). [sevmek,]*
- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā **sevmek** olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 7). [sevmek,]*

seyāḥat iderler: *Gezmek, dolaşmak.*
- bir ḳavmdür ki her vaḳt tevḥīd baḥrinde **seyāḥat iderler** ve bunlar ṭāyifedür ki her dem fanā iḳlīminde seyāḥat iderler gice gündüz muʿāmeleleri Allāh'ladur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 11). [seyāḥat iderler, -er, -ler]*

• bir ḳavmdür ki her vaḳt tevḥīd baḥrinde seyāḥat iderler ve bunlar ṭāyifedür ki her dem fanā iḳlīminde **seyāḥat iderler** gice gündüz muʿāmeleleri Allāh'ladur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 12). [seyāḥat iderler, -er, -ler]*

şeyf faşlı: *Yaz mevsimi.*
• zemīn-i gülzārı içinde bir anuñ gibi lāle-i maʿrifet belüre ve yıllarla **şeyf faşlı** ʿāleme żayf olmaḳ gerek ki nāgāh berg ü bār arasında bir anuñ miş̲li ş̲emere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 5). [şeyf faşlı,]*

seyr: *Gezme, gezinme.*
• dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vażʿ u ḥālet getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ miş̲li bir gül-i saʿadet bitüre niçe **seyrler** itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 14). [seyrler, -ler]*

seyr iderler: *Gezmek, gezinmek.*
• iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẓarları ol idi gine āḫırātda leẕẕātını ol yoldan buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 7). [seyr iderler, -er, -ler]*

seyr itdi: *Gezmek, gezinmek. || Temaşa etmek.*
• iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp **seyr itdi** biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 1). [seyr itdi, -di]*

seyr ḳılur: *Seyretmek. II Gezmek, dolaşmak.*
• yoldan bulınur bilmeyen hemīn besṭ-i zamān oldı ṣanur Gāh olur ki otururken bir kişiye ġaflet gelüp cihānı **seyr ḳılur** şimdi ol kişiye besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 4). [seyr ḳılur, -ur]*

seyr olıcaḳ: *İzlenildiği zaman.*
• elbette anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl ü aḥkām ki ʿālem-i mülk ü şahādet içinde görinür ʿālem-i melekūt **seyr olıcaḳ** anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 16). [seyr olıcaḳ,]*

seyyāḥ-ı bevādī-i ṭarīḳāt: *Tarikat sahrasının gezgini.*
• Menāḳıb-ı Sehl bin ʿAbdu'llāh-ı Teşterī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol **seyyāḥ-ı bevādī-i ṭarīḳāt** ve seyyāḥ-ı deryā-yı ḥaḳīḳat makbūlü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 2). [seyyāḥ-ı bevādī-i ṭarīḳāt,]*

seyyāḥ-ı deryā-yı ḥaḳīḳat: *Hakikat denizinin gezgini.*
• Menāḳıb-ı Sehl bin ʿAbdu'llāh-ı Teşterī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol seyyāḥ-ı bevādī-i ṭarīḳāt ve **seyyāḥ-ı deryā-yı ḥaḳīḳat** makbūlü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 2). [seyyāḥ-ı deryā-yı ḥaḳīḳat,]*

seyyi'āt: *Günahlar.*

- lehv ile ṣoḥbet itmek egerçi lezzetüñ şevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir āyīnedür ki eger cilā bula **seyyiʿātı** ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 8). [seyyiʿātı, -ı]*
- her ne ḳadar **seyyi'ātum** var-ise maḥv itdi Ümīddür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola ve anuñ iḫlāṣını rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 15). [seyyi'ātum, -u, -m]*
- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve bizde **seyyiʿātuñ** ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü faẕluñdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 10). [seyyiʿātuñ, -uñ]*
- idebilür anuñ ʿivażı ol kişinüñ **seyyiʿātından** biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 19). [seyyiʿātından, -ı, -n, -dan]*
- **seyyi'ātını** eküp zemm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki ol seyyi'enüñ ʿiḳābından mesāvīsinüñ sevābı artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 13). [seyyi'ātını, -ı, -n, -ı]*
- nehy-i münker ḳılmayasın Rivayet olınur ki eydürdi Bir kişi **seyyi'atına** şol ḳadar naẓar itmemek gerek ki ye's vire ve ḥasenātına daḫı ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 9). [seyyi'atına, -ı, -n, -a]*
- nehy-i münker ḳılmayasın Rivayet olınur ki eydürdi Bir kişi **seyyi'ātına** şol ḳadar naẓar itmemek gerek ki ye's vire ve ḥasenātına daḫı ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 9). [seyyi'ātına, -ı, -n, -a]*

seyyid: *Önder; ileri gelen, baş, başkan.*

- ḥāl olur **seyyidde** siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [seyyidde, -de]*
- ʿālemīne berekātı envārıhu Dāvud-ı Taʿi meşāyıḫ-ı kirāmuñ muʿaẓẓam **seyyidlerinden** ve bu ṭāyife-i ʿaẓāmuñ muʿtemed senedlerinden idi taṣavvufda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 6). [seyyidlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

seyyid: *Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hüseyin'in soyundan gelen kimse.*

- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve **seyyidlerdür** ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 7). [seyyidlerdür, -ler, -dür]*
- maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve **seyyid** dirilenler ekser budur kim rāfiżī olurlar şöyle ki tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 14). [seyyid,]*
- ġayet azı olur bir **seyyid** ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref- i nesebe ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 15). [seyyid,]*

seyyid-i evliyā: *Evliyaların önderi.*

- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ḥāris-i Muḥāsibī ḳaddesa'llāhhu sırrahu Ve birisi şol **seyyid-i evliyā** ve ʿumde-i etḳiyā muʿteber-i aṣḥāb-ı ḥaḳīḳat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 2). [seyyid-i evliyā,]*

seyyidü'l-ḳavm: *Kavmin seyyidi.*

- ṣafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında **Seyyidü'l-ḳavm** diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 8). [seyyidü'l-ḳavm,]*

seyyidü'l-müttaḳīn: *Takva sahiplerinin seyyidi.*

- **seyyidü'l-müttaḳīn** ve ʿumdetü'erbābi'l-yaḳīn ḫvāce-i eyyām ʿUtbe-i Ġulām aʿlā'llāhu maḳāmātihi ve ʿāmelehu bi-elṭāfi kerāmātihi ʿUtbe-i Ġulām daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 3). [seyyidü'l-müttaḳīn,]*

seyyi'e: *Günah.*

- seyyi'ātını eküp ẕemm itdükçe bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki ol **seyyi'enüñ** ʿiḳābından mesāvīsinüñ s̱evābı artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 13). [seyyi'enüñ, -nüñ]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol **seyyi'eden** ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 15). [seyyi'eden, -den]*
- aña andan ulu 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur baʿżı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az **seyyi'e** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 2). [seyyi'e,]*

sez: *Hissetmek.*

- egerçi ḥālümüz degüldür ammā bi-ḥamdi'llāh ınanup ṭururuz Allāh ʿināyeti-y-ile bir pāra maʿnāsını **sezüp** ṭururuz hemīn böyle degüldür ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 18). [sezüp, -üp]*
- mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun Eger ẕevkle bir nesnecük **sezindi-y-ise** ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 15). [sezindi-y-ise, -i, -n, -di, -y, -ise]*

sezinme: *Sezer gibi olmak, sezinmek.*

- maʿiyyetdür ki söylenür ammā gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru **sezinmedür** andan ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 16). [sezinmedür, -dür]*

sezüp ṭururuz: *Hissetmek.*

- egerçi ḥālümüz degüldür ammā bi-ḥamdi'llāh inanup ṭururuz Allāh ʿināyeti-y-ile bir pāra maʿnāsını **sezüp ṭururuz** hemīn böyle degüldür ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 18). [sezüp ṭururuz, -üp, -ṭurur, -uz-ur, -uz]*

sıbġat'ullah ile boyanmışlardur: *"Biz, Allah'ın boyasıyla boyanmışızdır" Bakara Suresi 138. ayetten iktibastır. Kurtuluşun Allah'ın insanların fıtratına yerleştirdiği aslî renk olan tevhid inancı ile mümkün olacağı vurgulanmaktadır.*

- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar reng almışlardur her ne renge baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur hīç reng yoḳdur ki aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 9). [şıbġat'ullah ile boyanmışlardur, -mış, -lar, -dur]*

siccīn: *Cehennem vadisi.*

- olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henūz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henūz ne cennet ve ne **siccīn** iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 2). [siccīn,]*

ṣıddīḳ: *Özü sözü doğru olan, asla yalan söylemeyen, sözünün eri, çok doğru, pek sâdık.*

- ki ṣayılmaz ve şol ḳadar āṣārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne **ṣıddīḳuñ** ḫaṣāyilinden ve anlaruñ fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 16). [ṣıddīḳuñ, -uñ]*

ṣıddīḳīn: *Sadıklar.*

- aʿmālini nāfi' eyleyüp şühedā menāzilinden aʿlā-yı maḳāmātda ve **ṣıddīḳīn** merātebinden esnā-yı derecātda muʿazzez ü mükerrem eyleye Āmīn Yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 11). [ṣıddīḳīn,]*
- Muḥammed'üñ muvaḥḥidlerine server ve ʿāriflerine mehter idüp cennet-i aʿlāda ve firdevs-i muʿallāda **ṣıddīḳīn** menāzilinde esnā maḳāmātda ve vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 4). [ṣıddīḳīn,]*

ṣıdḳ: *Doğruluk, sadakat.*

- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña ʿādet ola biri ṣadāḳat biri şecāʿat ve biri saḫāvet Yaʿnī dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde **ṣıdḳ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 18). [ṣıdḳ,]*
- seçemez dirler ki ḫezūb olanuñ vākı'ası daḫı yalan olur **ṣıdḳı** 'ādet idinenüñ menāmında gördigi 'iyān olur tecribe ile bulınmışdur ki menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 9). [ṣıdḳı, -ı]*

ṣıdḳ ola: *Doğru, gerçek olmak.*

- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām **ṣıdḳ ola** lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 6). [ṣıdḳ ola, -a]*

ṣıfāt: *Sıfat, vasıf, nitelik ll Allah'ın insanlarca tanınabilmesi için zatına nispet edilen mana ve mefhumlar.*

- bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ **ṣıfatında** aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 4). [ṣıfatında, -ı, -n, -da]*
- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her miṣālden aña intiḳāl olınur nuḳūṣ-ı cihān anuñ **ṣıfātınuñ** taḥrīri-y-içün miṣāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 6). [ṣıfātınuñ, -ı, -nuñ]*

ṣıfāt: *Vasıf, özellik, nitelik.*

- fānīyem her ne kim ola anuñdur Yaʿnī dimek olur ki **ṣıfātı** tehẕīb olınup düzilmişdür ve aḫlāḳı tebdīl olınup degişilmişdür Kibrüñ yaramazlıġı benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 11). [ṣıfātı, -ı]*
- olıcaḳdur ve her **ṣıfāt** ki meẕmūm olur bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan yaramaz nesne gelmez ve ḫālıkdan ḳabīḥ yaradılmaz Her ne ki Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 13). [ṣıfāt,]*

- heleke'l-müşkalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı mişāli bu **ṣıfatladur** ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 6). [ṣıfatladur, -la, -dur]*
- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve eger **ṣıfātınuñ** bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 12). [ṣıfātınuñ, -ı, -nuñ]*
- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu **ṣıfatı** bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teyşīr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 7). [ṣıfatı, -ı]*
- **ṣıfāt** ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz ve tecellī-yi ẕāta ol daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 13). [ṣıfāt,]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn **ṣıfat** ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 13). [ṣıfat,]*
- anı oñarmışlardur ve şol **ṣıfāt** ki ʿādāt anı bozmışdur anı döndürmişlerdür vücūdlarını maʿrıż-ı fanā eylemişlerdür ve göñüllerini āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 13). [ṣıfāt,]*
- ṭarīḳ ola meşelā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol **ṣıfatda** merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 4). [ṣıfatda, -da]*
- bulınur ol maḥalinde gerekdür her **ṣıfat** ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aşlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 3). [ṣıfat,]*
- geçilür bunlardan tamām geçülmeyince nihāyetine varılmaz bu mesāfe dükenmeyince ġāyetine irilmez her **ṣıfāt** ki vardur fanā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 12). [ṣıfāt,]*
- pes er- Raḥmān 'alā arşīn istivā hükmi-y-ile 'arşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle maḳṣūd oldur kim 'ālim ki ol **ṣıfātla** ola ḳanda olur Anuñ gibi 'ālimüñ yiri 'arş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 18). [ṣıfātla, -la]*
- ḫaber vire Yaʿnī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü 'ilm ola ol iki **ṣıfatuñ** kemālini bula ammā bundan murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [ṣıfatuñ, -uñ]*
- ḳuṣūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr ü enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle maʿrifet daʿvāsını idüp ṭurursa ol **ṣıfatda** ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 2). [ṣıfatda, -da]*
- olmaz büḫl gibi yaramaz **ṣıfat** olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe efʿal-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 17). [ṣıfat,]*

ṣıfāt: *Tecellî-i sıfat: Hakk'ın sıfatlarından birinin kulun kalbine açılması, o sıfatın bazı eserleri Cenab-ı Hakk'ın fazlıyla kulda zahir olması.*

- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā **ṣıfāt** ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 3). [ṣıfāt,]*

sıfāt: *Vasıf, özellik. II Allah'ın kelam sıfatı.*

- **ṣıfātı** daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden mu‘arrādur Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm ü te’eḫḫür nereden olur Ḳurān evvelinden āḫırına degin ezelde ma‘a *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 11). [ṣıfātı, -ı]*

sıfāt-ı aḫyārdan: *Fazîlet ve kemal sâhiplerinin vasıfları.*

- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür **ṣıfāt-ı aḫyārdan** aṣılda ‘urve-i vüs̱ḳā aña dirler ki ṭabī‘atde ‘ulüvv- ü himmet ġālib ola ki her ne mertebeye yitişürse andan a‘lāya *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 1). [ṣıfāt-ı aḫyārdan, -dan]*

ṣıfat-ı ḥasene: *Güzel vasıf.*

- her **ṣıfat-ı ḥasene** ki insān anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḫtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 1). [ṣıfat-ı ḥasene,]*
- ve bir **ṣıfat-ı ḥasenedür** ṣıfāt-ı aḫyārdan aṣılda ‘urve-i vüs̱ḳā aña dirler ki ṭabī‘atde ‘ulüvv- ü himmet ġālib ola ki her ne mertebeye yitişürse andan a‘lāya *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 1). [ṣıfat-ı ḥasenedür, -dür]*

ṣıfāt-ı kemāl: *Eksiksiz ve mükemmel olma sıfatı.*

- ṭarīḳ ola me s̱elā dürüstdür ki şol **ṣıfāt-ı kemāl** ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 3). [ṣıfāt-ı kemāl,]*

ṣıfat-ı kemāliyyede: *Eksiksiz ve mükemmel olma sıfatı.*

- böyle iken kendüden ulu neler ola ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil şöyle degüldür kim her **ṣıfat-ı kemāliyyede** ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 6). [ṣıfat-ı kemāliyyede, -de]*

ṣıffīn cengine: *Sıffîn Savaşı, Hz. Ali (r.a.) ile, onun halifeliğini kabul etmeyen Şam valisi Hz. Muaviye bin Ebu Süfyan (r.a.) arasında 657 yılında çıkan savaş.*

- olur Ḥicāb żaʿīf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile **Sıffīn cengine** gitdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 6). [sıffīn cengine, -i, -ne-n, -e]*

ṣıġ: *Bir şeyin sınırları içine girebilme; doldurmak, kaplamak.*

- göñül cihāna mı **ṣıġar** ve anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 19). [ṣıġar, -ar]*
- gibi göñül kevn ü mekāna mı **ṣıġar** anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 1). [ṣıġar, -ar]*
- tamām olur her ẓarfa **ṣıġdugı** ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb’ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 5). [ṣıġdugı, -dug, -ı]*
- ammā her ṣu alan ḳabına **ṣıġduġı** ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren ṣu daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 7). [ṣıġduġı, -duġ, -ı]*

sıḥḥat: *Doğruluk, sağlamlık.*

- beytüñ maḥabbetini günāh ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ **ṣıḥḥatinden** gelür ve ehl-i beyti sevmek īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 16). [ṣıḥḥatinden, -in, -den]*

sıḥḥat: *Sağlık, esenlik, afiyet.*

- dünyāda **ṣıḥḥate** meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir tamām görür Bundan aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 1). [ṣıḥḥate, -e]*

sıḥḥat bula: *İyileşmek, sağlığına kavuşmak.*

- olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlığı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra **ṣıḥḥat bula** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 6). [ṣıḥḥat bula, -a]*

sıḥḥat buldı: *Afiyet bulmak; iyileşmek, sağlığına kavuşmak.*

- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl **ṣıḥḥat buldı** Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 6). [ṣıḥḥat buldı, -dı]*

sıḳlet: *Ağırlık II Sıkıntı.*

- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ yeye **sıḳletin** ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 10). [sıḳletin, -in]*
- olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün aña iʿtidād olmaz ve anuñ **sıḳletinden** aña keşāfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 14). [sıḳletinden, -i, -n, -den]*

sın-: *Kırılmak, parçalanmak.*

- cehennem odını söyündürem dirdi Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti **sınur** pes ehlu'llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 10). [sınur, -ur]*
- Şāfiʿī'ye taḳlīd eyleye ḳan almaġla ābdest **ṣınmamaḳda** her birinde bir ṣunuñ gibi āsān ḳavli ola cümlesinden arada bir meẕheb peydā ḳıla her kim böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 7). [ṣınmamaḳda, -ma, -maḳ, -da]*

sınıf: *Grup, topluluk.*

- olurlar biri Ḫıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir **ṣınıfdur** ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 18). [ṣınıfdur, -dur]*
- rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle ferdler bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir boy olur bu **ṣınıfda** ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 12). [ṣınıfda, -da]*

sır: *Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.*

- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir **sırdur** ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 8). [sırdur, -dur]*
- bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed anda bir **sır** var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 16). [sır,]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde **sırlar** açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 8). [sırlar, -lar]*

sır ʿāleminüñ: *Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı; gayb alemi.*

- gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ elindeki āleti **sır ʿāleminüñ** başīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 11). [sır ʿāleminüñ, -i, -nüñ]*

sırāt: *Cehennemin üzerine kurulan köprü.*

- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi Vay benüm ḥālüme eger **şırāṭda** böyle olam mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 2). [ṣırāṭda, -da]*
- Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sāʿat öñlerindedür ve **ṣırāṭ** ve mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 5). [ṣırāṭ,]*
- maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti ṣaġ yanında ve cehennemi sol cānibinde **ṣırāṭı** ayaġı altında ve melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 14). [ṣırāṭı, -ı]*

ṣırāṭ-ı ḳavīm: *Doğru yol.*

- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 13). [ṣırāṭ-ı ḳavīm,]*

sırf: *Sadece.*

- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı **ṣırf** ḫaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 3). [ṣırf,]*
- muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir zerre ḳadar od yansun gerek maḥşerde **ṣırf** sevāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 18). [ṣırf,]*

sırr: *Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.*

- ki bunuñ **sırrı** künh-ile anlara da açılmaz insān mādām ki kendüliginden fenā bulmaya bunı bilmek olmaz Rivāyet olınur ki bir gün Ḥażret-i Risālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 5). [sırrı, -ı]*

- Mekke'nüñ yemişleri maʿrifet olur anuñ ḥaremi ḥarīmu'llāh olur ve anuñ mücāviri iki cihāna şāh olur anuñ ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur ve anuñ ziyāreti **sırr** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 12). [sırr,]*
- **sırrı** ol olur ki ol ṭā'aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meselā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 1). [sırrı, -ı]*

sırr: *Tasavvufa göre kalp zikrinin mahalinden biri olan sır latifesi müşahede makamıdır.*
- ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme **sırrumdan** ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 12). [sırrumdan, -um, -dan]*
- ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç söz işitmezdi ṣoñra otuz yıl daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum **sırrumda** Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 14). [sırrumda, -um, -da]*

sıyānet: *Koruma, himaye, muhafaza.*
- maḫāfetden anuñ iḥtirāz ve **ṣıyāneti** olur egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 15). [ṣıyāneti, -i]*

sızdır: *Eritip süzmek ve bu yolla yabancı maddelerden arıtmak.*
- bulmaz bir altunı eridip **ṣızdırmayınca** mümkin degül arınmaz Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki Rabb'i-y-ile edebini gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 13). [ṣızdırmayınca, -ma, -y, -ınca]*

siḥirler idüp: *Büyüler yapmak.*
- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü **siḥirler idüp** anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 18). [siḥirler idüp, -üp]*
- idüp aladur ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına () ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve dünyā yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 5). [siḥirler idüp, -üp]*

siḳlet: *Ağırlık II Sıkıntı.*
- ṭurur ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra **siḳlet** ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 12). [siḳlet,]*

silkinde: *Yol.*
- maḳāmatından aʿlā-yı maḳāmatda inzāl ve vāṣilīn **silkinde** hezār taʿẓīm ü iclāl ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 13). [silkinde, -i, -n, -de]*
- mevḳıf-ı ḳıyāmetde kümmel-i vāḳıfīñ **silkinde** münselik ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 9). [silkinde, -i, -n, -de]*

sīmorġ-ı kūh-ı yaḳīn: *Yakin dağının simurgu.*
• Menāḳıb-ı İbrāhīm-i Edhem ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol pādişāh-ı dünyā u dīn ve ol **sīmorġ-ı kūh-ı yaḳīn** ol genc-i vīrane-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 2). [sīmorġ-ı kūh-ı yaḳīn,]*

sīne: *Göğüs, bağır. II Gönül, yürek.*
• oturmaḳdan ne ʿayide olur çün göñül dünyāya baġlu ola ve çün **sīne** içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 5). [sīne,]*

sinni: *Yaş.*
• ṣordılar Ne içün aña ʿUtbe-i Ġulām dirler didiler Eyitdi Egerçi **sinni** orta yaşdan geçmişdi ammā ʿibādet ḫizmetinde bir ḳavī Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 11). [sinni,]*

sī-pāra: *Otuz cüz.*
• göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün **sī-pāra** Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 5). [sī-pāra,]*

sirāyet: *Geçmek, bulaşmak, tesir etmek.*
• vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki iḥtirāz şarṭdur vehm **sirāyet** yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan şaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 17). [sirāyet,]*

sirāyet-i ʿādiyesi: *Kötü yayılması, bulaşması.*
• ʿādiyesi ẓāhirdür ve belā-yı vebādan iḥtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz ki her kişiye yitişe belki emzice arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 13). [sirāyet-i ʿādiyesi, -si]*

sīret: *Bir kimsenin ahlakı, karakteri, kişiliği, davranışı.*
• olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel **sīret** olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe efʿal-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 17). [sīret,]*
• **sīreti** dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün gülsün ammā gine böyle iken Ḥaḳ'la muʿāmelesi bir ḳarār olsun kesret içinde ḫalvetde olsun ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 9). [sīreti, -i]*

sirke: *Ekşimiş üzüm suyu.*
• olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabesdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına **sirke** ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 4). [sirke,]*

siyādet: *Efendilik, beylik.*
• işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir ḥāl olur seyyidde **siyādet** ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [siyādet,]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri. II Şefik-i Belhi.*

- ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda **siz** şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 17). [siz,]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.|| İmam Azam'ın ashabı.*

- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede **size** bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re'yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 1). [size, -e]*
- **siz** benüm sözümi ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 3). [siz,]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri. II Cüneyd-i Bağdâdî.*

- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün ki **size** varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 14). [size, -e]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri. II Hatem-i Assam'ın ailesi.*

- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar **Size** ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 3). [size, -e]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri. II Fakir olan sahabeler.*

- Kendülerde bu ʿibādet olmaduġına aġladılar Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's- sellem daḫı anları tesellī idüp eyitdi Anlarda bu var ise **sizde** daḫı neler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 2). [sizde, -de]*
- var Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa **sizde** daḫı neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 3). [sizde, -de]*
- var Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse **siz** dünle ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 4). [siz,]*
- idecekleri vaḳtı **siz** ʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden sevāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 5). [siz,]*
- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse **siz** bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden sevāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 5). [siz,]*
- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden sevāb bulurlarsa **siz** bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 6). [siz,]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri. II Cafer-i Sadık'a uyanlar, tabi olanlar.*

- Gelüñ **sizüñle** ʿahd idelüm her ḳanḳımuz ki āḫıratda ḫalāṣ ola ḳalan yoldaşlarını elbette Allāh'dan dileye Eyitdiler Yā İbnü Rasūlü'llāh Senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 3). [sizüñle, -üñ, -le]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri. II Ahmet bin Hanbel'in talebeleri.*

- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol **siz** maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 4). [siz,]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri. II Sahabeler.*

- salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aṣḥābı gördi meger anlar daḫı ḳażā vü ḳader baḫsini iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı ve ġażab idüp eyitdi **Sizden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 8). [sizden, -den]*
- öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḫs ucından dīnini yavi ḳılmışdur **Siz** kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 10). [siz,]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri. II Sadece Allah'ın rızasına talip olanlar.*

- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki **Siz** ne dünyāya meyl itdüñüz ve ne cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 13). [siz,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā **siz** benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 14). [siz,]*

size: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri. II Cüneyd-i Bağdâdî.*

- müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām **sizüñ** olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar ki cehd itdüm bir pāra yiyem mümkin olmadı ki bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 15). [sizüñ,]*
- ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek **size** nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir dügünden getürmişler biz bilmedük aṣlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 17). [size,]*

sizüñ: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri. II Ahmet bin Hanbel'in talebeleri.*

- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol **sizüñ** didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 3). [sizüñ,]*

soġan: *Zambakgillerden, yemeklerde, salatalarda kullanılan, keskin kokulu ve acı otsu bitki.*

- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında **ṣoġan** biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 11). [ṣoġan,]*

soġul: *Suyu çekilmek, kurumak, kaynağını yitirmek.*

- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme **ṣoġulur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 4). [ṣoġulur, -ur]*

şoḫbet: *Sohbet, söyleşi, hasbihâl.*

- gördügi Rabb'i olur eger keşretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger yanında biñ kişi daḫı olursa anuñ **şoḫbeti** Ḥaḳ'la olur her keşret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 10). [şoḫbeti, -i]*
- **şoḫbetüñ** elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl böyle idügini her kişi bilür ʿacebdür kim gine dünyā lezzetlerine aldanup ḳalur şol mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 7). [şoḫbetüñ, -üñ]*
- ṭāyife ile dāyim **şoḫbeti** olur ve bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 15). [şoḫbeti, -i]*
- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile **şoḫbeti** olur eger himmeti lezāyiz-i cismāniyyeye cālib ise ve eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 1). [şoḫbeti, -i]*
- ise ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile ol lezzetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe **şoḫbetleri** ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 6). [şoḫbetleri, -ler, -i]*

şoḫbet id-: *Konuşmak, eğleşmek, söyleşmek.*

- **şoḫbet iderler** vezīrler cānları çıḳup ṭaşrada ḫizmet iderler Nedīmlerüñ daḫı ḥālleri bir olmaz gāh olur ki bir ednāsı itdügini bir aʿlāsı idemez Kerāmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 9). [şoḫbet iderler, -er, -ler]*
- dil sarāyını Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi ve her dem göñül evinde anuñla **şoḫbet iderdi** gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 18). [şoḫbet iderdi, -er, -di]*
- var idi Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp **şoḫbet ide** ve ʿulemānuñ yaramazı budur kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 4). [şoḫbet ide, -e]*

şoḫbet itmek: *Sohbet etmek, konuşmak.*

- lehv ile **şoḫbet itmek** egerçi lezzetüñ şevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir āyīnedür ki eger cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 7). [şoḫbet itmek,]*

şoḫbet itmişdi: *Sohbet etmek, konuşmak.*

- kimseye ḫizmet itmişdi ve ekşer-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile **şoḫbet itmişdi** Cemīʿisinüñ ḳatında müsellem ve cümlesinüñ yanında mükerrem idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 9). [şoḫbet itmişdi, -miş, -di]*

şoḫbet itmişdi: *Sohbet etmek, konuşmak.*

- daḫı kümmel-i meşāyıḫla **şoḫbet itmişdi** Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳşā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden şoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 7). [şoḫbet itmişdi, -miş, -di]*

şoḫbet-i aʿdā: *Düşmanların şoḥbeti.*

- **şoḫbet-i aʿdā** żarar ide idi Āsiye'ye Firʿavn'dan olurdı ve eger müşāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 3). [şoḫbet-i aʿdā,]*

ṣoḥbetler iderler: *Konuşmak, eğleşmek, söyleşmek.*

- içer ve bilelerinde bāġ u ṣaḥrā keşt ider **ṣoḥbetler iderler** hezār ẕevḳler ve ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile ve eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 3). [ṣoḥbetler iderler, -er, -ler]*

soḳ: *Sokmak; (yılan, akrep, arı vb. için) Isırmak, iğnesini batırmak, bu yolla zehirlemek.*

- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür **ṣoḳar** ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 13). [ṣoḳar,]*
- kimisi bir ġūl-i beyābān ṣūretinde gelür her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu ḳalur kimisi bir yandan **ṣoḳar** kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 16). [ṣoḳar,]*

ṣoḳar ola: *İçine veya arasına girmesini sağlamak.*

- iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe aʿmāl ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā şāyed bir niçe maʿāṣī daḫı var ola ki cehenneme **ṣoḳar ola** bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 18). [ṣoḳar ola, -a]*

sol: *Sol yön.*

- maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti ṣaġ yanında ve cehennemi **sol** cānibinde ṣırāṭı ayaġı altında ve melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 13). [sol,]*

ṣoñra: *Daha sonra, ardından, ileri bir zamanda.*

- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi **Ṣoñra** vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 18). [ṣoñra,]*
- ṭurur ehli bilür ki ol fenādan **ṣoñra** rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [ṣoñra,]*
- ṭurur ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan **ṣoñra** siḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 12). [ṣoñra,]*
- ṭurur ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra siḳlet ve bundan **ṣoñra** ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 12). [ṣoñra,]*
- żamīri mihr-i envār idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur ki evvel tācir-i cevher-furūş idi **ṣoñra** zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 6). [ṣoñra,]*
- evvel beyyāʿ-ı leʿālī idi **ṣoñra** merc-i a ʿālī oldı ṭaş cevherlerini söz gevherlerine degişdi ve ṣadef lūlūsini maʿrifet incilerine barışdı āḫırat bāzārı içün dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 7). [ṣoñra,]*
- vefātından **ṣoñra** bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳışṣanuñ sebebin ṣordı Eyitdi Ol ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi ki melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 1). [ṣoñra,]*

- Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür ki vefātından **şoñra** vāḳıʿada gördiler ve ḥālin şordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 12). [şoñra,]*
- Evvel māldār u ribā-ḫvar idi Ḥabīb-i riyā-ḫor dimekle meşhūr idi **şoñra** Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemīʿ-i mālını fukaraya ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 9). [şoñra,]*
- rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden **şoñra** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 8). [şoñra,]*
- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ ululları ḳatında muʿteber ü meşhūr ve **şoñra** gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aşlında bir faḳīrun ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 14). [şoñra,]*
- idi ve küçücekden kerāmātı eksük degül idi **şoñra** Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿibādete meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 15). [şoñra,]*
- varsun tecribe itsün kendüsi bilür Rivāyet olınur ki Rābiʿa ḥaccı edā itdükten **şoñra** Ḥaḳḳ'a münācāt idüp eyitdi Yā İlāhī İki nesneye daḫı meṣūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 2). [şoñra,]*
- daḫı degüldi ki **şoñra** tedennī itmiş ola Allāh yolında mertebesinden düşmiş ola Belki bu ḥālet ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyādur ve ʿalāmet-i tereffu' u istiġnādur bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 11). [şoñra,]*
- ḳuttāʿ-ı ṭarīḳden iken **şoñra** kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı ve birinci yıl zümre-i fesaḳadan iken āḫır kümmel-i ʿulema-yı ḥaḳīkatden oldı Evvel ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 11). [şoñra,]*
- yoldan ḳaçururken **şoñra** yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dīr görür oldı Evvel şürūra merci‘ iken **şoñra** ḫayrāta menba‘ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 13). [şoñra,]*
- yoldan ḳaçururken şoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dir görür oldı Evvel şürūra merciʿ iken **şoñra** ḫayrāta menbaʿ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 14). [şoñra,]*
- me'vā iken **şoñra** Fażāyile mecma‘ oldı Evvel re'sü'l-mütemeriddīn iken **şoñra** re'isü'l-muvaḥḥıdīn oldı öñdin melāẕu'l-müfsidīn iken **şoñra** imāmü'l-müslimīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 15). [şoñra,]*
- meʾvā iken şoñra Fażāyile mecmaʿ oldı Evvel reʾsü'l-mütemeriddīn iken şoñra reʾisü'l-muvaḥḥıdīn oldı öñdin melāẕu'l-müfsidīn iken **şoñra** imāmü'l-müslimīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 16). [şoñra,]*
- ṭutmışdı bir yire varmaġa ḳavl itmişdi Yolca giderken ḳamçısı düşdi bir laḥẓeden **şoñra** ḳamçı ḫaṭrına düşdi indi ṭavarı baġlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 18). [şoñra,]*
- Merv'den idi **şoñra** Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 7). [şoñra,]*
- **şoñra** Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾiṣ ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 13). [şoñra,]*

- ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz daḫı kendü yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından **ṣoñra** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 12). [ṣoñra,]*
- zamānından **ṣoñradur** ġālibā bunuñ menşeʾi evvel ola ve ġalaṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 19). [ṣoñradur, -dur]*
- olınur ki Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerini vefātından **ṣoñra** vāḳıʿada gördiler Ḥażret'de muʿāmeleñ nice oldı didiler Eyitdi Benden armaġan ṭaleb itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 7). [ṣoñra,]*
- dersine ḥāżır oldı **soñra** ḳalḳıcaḳ ṭabʿına incinmek geldi eyitdi Ayruḳ ben senüñ evüñe gelmezem ve dersüñe ḥāżır olmazam ʿAbdu'llāh eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 13). [soñra,]*
- ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin **ṣoñra** daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 9). [ṣoñra,]*
- ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç söz işitmezdi **ṣoñra** otuz yıl daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 13). [ṣoñra,]*
- mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaẕāb Kim bilür ki baña daḫı ṣevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından **ṣoñra** vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 10). [ṣoñra,]*
- nereden gelür Rivāyet olınur ki baʿżı ʿazīzler İbn Semmāk'ı vefatından **ṣoñra** vāḳıʿada görürler Hālüñ nice oldı diyü teftīş ḳılurlar Eydür Ḥaḳ tebāreke *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 11). [ṣoñra,]*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳtan **ṣoñra** ḳanḳı ḥālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿazlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 3). [ṣoñra,]*
- daḫı kümmel-i meşāyıḫla şoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden **ṣoñra** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 8). [ṣoñra,]*
- Eyitdi Belī Eyitdi Vaḳtından öñdin mi yoḫsa **ṣoñra** mı İmām Aḥmed cevābdan ʿāciz ḳaldı fikr eyledi ki eger vaḳtından öñdin dirse Ol vaḳta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 17). [ṣoñra,]*
- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından **ṣoñra** dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 1). [ṣoñra,]*
- ḳarardukdan **ṣoñra** her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi bu bir ṣaḥīḥ ma'nādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳi' *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 9). [ṣoñra,]*
- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından **ṣoñra** oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü 'işḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 1). [ṣoñra,]*
- aṣl kişi ḳırḳından **ṣoñra** mutta'iẕ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẕ ola egerçi her ne ḳadar ba'īd ise ẓāhir budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 13). [ṣoñra,]*
- ma'rifet aña berāber olmaz ol sebebdendür ki Allāh'a 'ālim dinilür 'ārif dinilmez ammā şöyle bilmek gerek bu 'ilm şol 'ilmdür ki ma'rifetden **ṣoñra** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 18). [ṣoñra,]*

• ẕātda fenā bulduḳdan **şoñra** gele yoḫsa şol fenā-yı ṣıfat ki anda fenā-yı ẕāt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fenādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 15). [ṣoñra,]*

• ẕātda fenā bulduḳdan ṣoñra gele yoḫsa şol fenā-yı ṣıfat ki anda fenā-yı ẕāt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fenādan **şoñra** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 16). [ṣoñra,]*

• gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden **şoñra** göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [ṣoñra,]*

• nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp **şoñra** tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ şol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 11). [ṣoñra,]*

<u>şoñraġı:</u> *Sonraki.*

• daḫı olur ve āteş anda da te'sīr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki **şoñraġı** taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 6). [ṣoñraġı,]*

• itdüñse anuñ meşūbāṭın vir eger itmedüñse ol müşībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki **şoñraġı** yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 6). [ṣoñraġı,]*

• evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane **şoñraġı** ʿabeş şayıla Ol şerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı şerʿ üzerinedür şerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 9). [ṣoñraġı,]*

<u>şoñraġına:</u> *Sonrakine.*

• mıḳdārı kederi olur ve evvelki mertebenüñ **şoñraġına** nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 15). [ṣoñraġına, -, -, -]*

<u>şoñraki:</u> *Sonraki.*

• bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḥālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur **şoñraki** otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 18). [ṣoñraki,]*

<u>şoñrası:</u> *Daha sonra olan, sonraki.*

• erbāb-ı ḳulūbuñ kelimāt-ı şerīfesinden şöyle fehm olınur ki evvelkisi fanā-yı ṣıfātda **şoñrası** fanā-yı ẕātda bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʻālā ibtilā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 4). [ṣoñrası,]*

<u>şor:</u> *Sormak, sual etmek.*

• ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün daʻvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʻizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini **şordılar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 18). [ṣordılar, -dı, -lar]*

• ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a **şordı** ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 16). [ṣordı, -dı]*

- sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden **şorar** Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 2). [şorar, -ar]*
- vefātından şoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳışşanuñ sebebin **şordı** Eyitdi Ol ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi ki melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 1). [şordı, -dı]*
- Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür ki vefātından şoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin **şordılar** Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 12). [şordılar, -dı, -lar]*
- N'içün bunı geyersin diyü **şordı** hiç cevāb virmedi ṭurdı N'içün cevāb virmezsin didi Eyitdi Ne diyem Eger zühdden dirsem kendümi s̱enā vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 15). [şordı, -dı]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan **şordı** Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 3). [şordı, -dı]*
- aña **şordı** ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 13). [şordı, -dı]*
- **şordılar** Ne içün aña ʿUtbe-i Ġulām dirler didiler Eyitdi Egerçi sinni orta yaşdan geçmişdi ammā ʿibādet ḫiz̲metinde bir ḳavī Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 11). [şordılar, -dılar]*
- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan **şordı** Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 17). [şordı, -dı]*
- didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın iderem Ve naḳl olınur ki **şordılar** Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 2). [şordılar, -dı, -lar]*
- Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu ne ḳışşadur diyü **şordı** Ḳışşayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 6). [şordı, -dı]*
- Ḥikāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem'e **şordılar** ki Bir kişi yimek bulmasa ve nesnesi olmasa niçe itsin Eyitdi Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 11). [şordılar, -dı, -lar]*
- idüp **şormaz** kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında taḫḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 3). [şormaz, -maz]*
- **şoraram** dirdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur ve ʿaḳl-ile gözeden ne bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 7). [şoraram, -ar, -am]*
- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini **sordı** Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 4). [sordı, -dı]*
- vaḳıʿada gördiler ve ḥālüñ ne oldı diyü **şordılar** Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 13). [şordılar, -dı, -lar]*

- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan gine döndi vechini **şordılar** eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 4). [şordılar, -dı, -lar]*
- maʿāşından **şordı** İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve eger virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 13). [şordı, -dı]*
- baʿżını aşaġa ve baʿżını yuḳaru ider Bu düşüñ heybetinden uyanur İbn Sīrīn'den taʿbīrini **şordurur** İbn Sīrīn eyidür Ol kişi Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 2). [şordurur, -dur, -ur]*
- māyede mütaʿayyin olan ol olup ṭurur Baʿżı ehlu'llāhdan rivāyet olınur ki Ḫıżr peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem **şordı** ki Şāfiʿī nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 16). [şordı, -dı]*
- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü **şordılar** ve Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 17). [şordılar, -dı, -lar]*
- sen cennetliksin yalan söyler her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü **şordılar** Bu cerāʿeti sen ne ḥüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 6). [şordılar, -dı, -lar]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur **Şordılar** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 8). [şordılar, -dı, -lar]*
- **şordılar** Ḫaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā şol ḫalḳun baña işārātı çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 11). [şordılar, -dı, -lar]*
- cāmesi var ve başında gökcek ʿimāmesi var bunlara **şordı** ki Ḳancaru gidersiz ve nereye ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk'un *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 17). [şordı, -dı]*
- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed'e **şordı** ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 16). [şordı, -dı]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına **şordılar** Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 3). [şordılar, -dı, -lar]*
- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün **şordılar** ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 10). [şordılar, -dı, -lar]*
- muḫālefet eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü **şordılar** ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 2). [şordılar, -dı, -lar]*
- vaḳt tamām olur didiler Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp incinmeye ve eẕālarına ṣabr idüp gücenmeye Naḳl olınur ki **şordılar** Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 4). [şordılar, -dı, -lar]*
- hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol **şora** ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [şora, -a]*

sorıl: *Sorulmak, sorguya çekilmek, hesap sorulmak.*

- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan **şorılacaḳ** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 14). [şorılacaḳ, -acaḳ]*
- ḳavl mücibince fiʿli olur kendü re'yinden aña nesne **şorılmaz** N'içün kendü re'yüñle ʿamel itmedüñ dinilmez eger ḥaḳ bunuñ reʾyinde ise daḫı aşlā iʿtibār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 15). [şorılmaz, -maz]*

şovuk: *Soğuk.*

- bir manşib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer **şovuḳdan** şaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan şaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 13). [şovuḳdan, -dan]*

sög: *Sövmek; kötü söz söylemek.*

- biliyorur ki ol **sögdükleri** ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr şanup sögdükleri vezīrinedür İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 13). [sögdükleri, -dük, -ler, -i]*

söyinmiş: *Sönmüş olmak, yanmaz olmak.*

- bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām **söyinmiş** göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 1). [söyinmiş,]*

söyle-: *Demek, söylemek.*

- belki ʿādet-i ʿarab üzerine bir lafẓdur ki maḳām-ı saḫṭda **söylemişdi** līkin Ḥaḳ taʿālā ḳatında çün kerāmeti vardı Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ ḥükmini verdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 11). [söylemişdi, -miş, -di, -]*
- ḳanā'at üzere ve ekser-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler **söylemiş** idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 12). [söylemiş, -miş]*
- bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye döner ki tamām bir fikre ṭalmış ola şöyle ki her ne **söylerseñ** işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 4). [söylerseñ, -r, -se, -ñ]*
- ṭavarlarını güderdi ol bahāneler ile ḥalvet yirlerde gezerdi Kimseye ḳarışmazdı ve kimse-y-ile ilişmezdi ḥācetden ziyāde **söylemezdi** ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 6). [söylemezdi, -mez, -di]*
- deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur ʿālem-i şaḫve çıḳar bir zerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi **söyler** bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 8). [söyler, -r]*
- olur ve anda deñizler olur ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger anda olanları **söyler** isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 18). [söyler, -r]*
- efhām ide ve her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine **söyleye** biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 4). [söyleye, -(y)e]*

- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur **Söylesek** meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 8). [söylesek, -se, -k]*
- ḥālin **söyledi** Hiç baña Allāh'dan naẕar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 7). [söyledi, -di]*
- açılmamışdı ve maʿārifde sözler **söyledi** ki kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 9). [söyledi, -di]*
- olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ **söyledüginden** sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 10). [söyledüginden, -düg, -i,-n, -den]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz **söylerler** ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 2). [söylerler, -r, -ler]*
- gelmez ve mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr **söylemez** ḥadīṯ-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 7). [söylemez, -mez]*
- bilmezken **söylerdi** hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istiġrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẕ ġarīb olmaz şol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 11). [söylerdi, -r, -di]*
- söylerüz ḳolayına söylemezüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 19). [söylerüz, -r, -üz]*
- ḳaç söz **söyleyeyüm** didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam mümkin midür ki bir sāʿatda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 1). [söyleyeyüm, -(y)e, -(y)üm]*
- nesne olmaz egerçi **söyledügi** söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 13). [söyledügi, -düg, -i]*
- bulınması āsān olur ammā şol dervīş ki bu ḫālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki eyü **söyledükleri** ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 4). [söyledükleri,-dük, -ler, -i]*
- bidʿate ḥaml ider eger ziyāde **söylerseñ** tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 11). [söylerseñ, -r, -se, -ñ]*
- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve **söyledügi** kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 6). [söyledügi, -düg, -i]*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger şol sözi ki ġāyet sevāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz **söylemeyesin** meger taḫḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 6). [söylemeyesin, -me, -ye, -sin]*
- ki **söylemezseñ** żarar ola Fi'l-cümle Şefīḳ-i Belḫī zamānında ġāyet muʿteberlerden ve meşāyıḫ arasında fażlı muḳarrerlerden idi Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 7). [söylemezseñ, -mez, -se, -n, -]*
- sen cennetliksin yalan **söyler** her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü şordılar Bu cerāʿeti sen ne ḫüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 5). [söyler, -r]*

- söyleyelüm Rivāyet olunur ki ḥasūdlar İmām Şāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve bunuñla ḫalīfe ḳatında aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 9). [söyleyelüm, -y, -e, -lüm]*
- ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup meẕhebinden dönmedi egerçi dili-y-ile dise daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgüne **söylese** olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 14). [söylese, -se]*
- muḳaddemātla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki **söylesem** maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 18). [söylesem, -se, -m]*
- bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan **söyler** kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḥālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 17). [söyler, -r]*
- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 18). [söylemişdür, -miş, -dür]*
- eyleye Koñ aña varmaġı varuñ kendüye eydürüñ Ben ne dirsem aña ḫaber virüñ **söyleñ** ki kendü elini ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 4). [söyleñ, -ñ]*
- bārānını tā ebedī kesmeye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn Söz sözi çeküp uzandı yine teẕkireden **söyleyelüm** İbn Semmāk'uñ menāḳıbından daḫı naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 2). [söyleyelüm, -y, -elüm]*
- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ fażīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ **söyler** ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 16). [söyler, -r]*
- diye-y-idi Eger öldürseler ol anı dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān içinde iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 16). [söylemezdi, -mez, -di]*
- idi ki kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler **söylerler** ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 12). [söylerler, -r, -ler]*
- ḫalef eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince **söylemeyeler** Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü ṣordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 1). [söylemeyeler, -me, -y, -e, -ler]*
- riyāżete taḥammül ḳılmaz ve muʿżilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı ucından ve çoḳ yirde ṭoġrusın **söyleyemez** ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 10). [söyleyemez, -y, -e, -mez]*
- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında olan işāreti **söyleyelüm** yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün teksīr itdi anuñ emvālini ve ġına üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 12). [söyleyelüm, -y, -elüm]*
- gelmez ol sebebden anlara meṣūbāt olur ki ol bize olmaz Daḫı niçe bunuñ gibi kelimāt **söylediler** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 18). [söylediler, -di, -ler]*
- ʿuzletde olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile görsün ve her neye naẕar iderse Rabb'ini anda bulsun Belī didügümüz bir ḳuru ʿibāretdür ki **söylerüz** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 12). [söylerüz, -r, -üz]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı **söyler** līkin şöyle şanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 8). [söyler, -r]*

- diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẕīmüñ maʿānīsinde anca teʾvīlāt **söyler** ki aṣḥāb-ı ẓevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 10). [söyler, -r]*
- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse **söylerler** ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki anlar ol vażʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 17). [söylerler, -r, -ler]*
- eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ yine maḳṣūda gelelüm Sehl bin ʿAbdu'llāh ḥażretlerinüñ kelimātından biraz daḫı **söyleyelüm** naḳl olınur ki eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 14). [söyleyelüm, -y, -elüm]*
- temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde tamām leẕẕet olmaz ṣanur egerçi dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet vardur diyü **söylenür** eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 2). [söylenür, -n, -ür]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime **söylemez** ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 1). [söylemez, -mez]*

söylemek: *Anlatmak.*
- sulṭāndan ḳılmaḳ gerek Bu maʿnā haḳīḳat olmaḳ gerek **söylemekle** olmaz nefs emrde bulınmaḳ gerek ḳuru dimekle olmaz niçeler olur ki bunı eyle itdüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 5). [söylemekle, -le]*
- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur **Söylesek** meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 8). [söylesek, -se, -k]*
- tamām ṣaḳın **söylemekden** meger şol sözi ki ġāyet sevāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 5). [söylemekden, -den]*
- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki **söylemekle** olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 2). [söylemekle, -le]*

söylen: *Söylenmek, anlatılmak.*
- Her kim ki göñülden Peyġambar'ı taʿẓīm ider elbette evlādını daḫı tekrīm ider Şol ki meşhūrdur ḫalḳ arasında **söylenür** Mezheb-i ehl-i beyt mezheb-i ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 18). [söylenür, -ür]*
- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi ṣayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki tezkirelerde ḥikāyetler olmışdur **söylenür** ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 12). [söylenür, -ür]*
- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan **söylenmişdür** anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 17). [söylenmişdür, -miş, -dür]*
- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden **söylenmişdür** ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 18). [söylenmişdür, -miş, -dür]*
- nūrla taʿbīr olınur elfāẕ-ı luġātda vażʿ olınur şol bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda **söylenür** şol görinenler içindür ammā şol maʿnā ki ʿālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 6). [söylenür, -ür]*

- maʿiyyetdür ki **söylenür** ammā gine anuñ taḥḳīḳini erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 15). [söylenür, -ür]*
- mesāvīsi olmaz ve hīç bir aḥaduñ maʿāyibi **söylenmez** kendünüñ dünyāda himmeti neye ise ol cihetden anda lez̲z̲eti olur ve kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 17). [söylenmez, -mez]*

söylen: *Söylenmek, konuşulmak.*
- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile **söylenmez** ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 16). [söylenmez, -mez]*

söylenen: *Söylenen, konuşulan, anlatılan.*
- ḳaçmazlar bir kimse ṭāʿūn çıḳarsa hīç andan iḥtiyāṭ itmezler kişi ecelsüz ölmez dirler ṭururlar biñ kez taḳrīr idersen ʿināddından müṣirr olur belki **söyleneni** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 10). [söyleneni, -i]*

söyleş-: *Konuşmak, karşılıklı sohbet etmek.*
- iġtirāf iderdi līkin cehd iderdi ki kendü ile bulışmaya eger bulışursa daḫı **söyleşmeye** Ammā İmām Muḥammed'e tamām ḥürmet iderdi ve geregi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 4). [söyleşmeye, -me, -y, -e]*
- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi altına ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası var idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda **söyleşürlerdi** bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 18). [söyleşürlerdi, -ür, -ler, -di]*
- hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi ve yanında söz **söyleşürlerdi** ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 2). [söyleşürlerdi, -ür, -ler, -di]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oġlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi **söyleşme** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 10). [söyleşme, -me]*
- dinilmez ve derd-i derūn mümkin degüldür lisānla taḳrīr olınmaz ikisi daḫı derd ehli gerek ki bir biri-y-ile ḫālleşeler biñ dürlü rumūz u işārātla **söyleşeler** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 18). [söyleşeler, -e, -ler]*

söyleşil: *Konuşulmak.*
- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt **söyleşilür** mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile söylenmez ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 15). [söyleşilür, -ür]*

söyleşmek: *Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.*
- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki lez̲z̲et alur ḫalḳla **söyleşmekden** ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 14). [söyleşmekden, -den]*

söyleyen: *Anlatan, dile getiren (kişi).*

- yanḳu olur anı **söyleyen** de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı baṣīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 3). [söyleyen,]*

söyleyübil: *Söyleyebilmek, anlatabilmek.*

- olur ve ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan **söyleyübilür** Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḥāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 1). [söyleyübilür, -ür]*

söyn: *Sönmek.*

- cehennem odını söyündürem dirdi Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur pes ehlu'llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı **söynür** egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 10). [söynür, -ür]*

söyündür: *Söndürmek.*

- alurken oda düşer kimi çalışur ki odı **söyündüre** kimi saʿy ider ki esbābını berü geçüre Çün bunları bu ḥālde görür āvāz idüp çaġırur ki Necā'l-muḫaffefūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 3). [söyündüre, -e]*
- cehennem odını **söyündürem** dirdi Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur pes ehlu'llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 9). [söyündürem, -dür, -em]*
- pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra **söyündürürler** ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 13). [söyündürürler, -ür, -ler]*
- **söyündüre** ve bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm cehennem ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur ve anda olan ṣuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 17). [söyündüre, -e]*

söz: *Konuşma; söz, laf.*

- cemīʿisi zamānuñ mütaʿayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne **sözi** var kimsenüñ biri İmām ʿAlī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 7). [sözi, -i]*
- ve **sözleri** tamām maḥbūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 19). [sözleri, -ler, -i]*
- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı ṣırf ḫaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her **sözi** nüket ü laṭāyif idi Enfās ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 4). [sözi, -i]*
- berāber gösterür Ve eydürdi ki **Söz** ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 9). [söz,]*
- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫiẓmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir **sözdür** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 12). [sözdür, -dür]*
- ḳanā'at üzere ve ekṣer-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ **sözler** söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 11). [sözler, -ler]*

- yüzden yaramaz ise bir yüzden eyü olur Tamām eyü dünyāda yaradılmamışdur ve dünyā anuñ içün yapılmamışdur İmdi bu **söz** ġāyet yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 4). [söz,]*
- şanur anı bilmez ki göñlinden bir sebebe ṭayanur bu **sözle** olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i mużṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 7). [sözle, -le]*
- añlanurdı ammā **söz** ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 9). [söz,]*
- añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum **söz** nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 10). [söz,]*
- yazardum līkin bu kitābı türkī ṣayup anca ʿavām baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu **sözle** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 12). [sözle, -le]*
- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne **söz** olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿün ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 5). [söz,]*
- deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur ʿālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir **sözi** söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 8). [sözi, -i]*
- deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur ʻālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda ol **sözden** bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 8). [sözden, -den]*
- öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi **sözleri** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 10). [sözleri, -ler, -i]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu **sözden** bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 10). [sözden, -den]*
- işārātla iderdi maḳālātı Ḫaylī kişi gerekdür ki anuñ maʿārif-i ilāhīyyede **sözlerini** añlaya ve daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını fehm eyleye Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 14). [sözlerini, -ler, -i, -(n)i]*
- kitāblarda meẕkūrdur ḥikmet yüzinden kelimātı bī-naẕīrdür ve maʿrifet **sözinden** aḫbārı keşīrdür Rivāyet olınur ki bir kişi geldi eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 2). [sözinden, -i, -n, -den]*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẕarumuz nerededür Bu **sözden** maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 16). [sözden, -den]*
- bu meẕheb ḳabūl olınmaz İmām-ı Āʿẓam'a iḳtidā idicek her **sözine** uymaḳ gerek İmām-ı Şāfiʿī nüñ aña muḫālif ḳavlini ḳomaḳ gerek ve eger İmam-ı Şāfīʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 13). [sözine, -i, -(n)e]*
- iḫtiyār itmek gerek her kimi kim iḫtiyār ider hemīn anuñ **sözine** iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir dervīş ki bir şeyḫe inābet getüre ve bir mürīd ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 1). [sözine, -i, -(n)e]*

- İmdi bu bir **sözdür** ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 9). [sözdür, -dür]*
- açılmamışdı ve maʿārifde **sözler** söyledi ki kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 9). [sözler, -ler]*
- müntehī gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde **söz** söylese añlamazlardı taẕarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 13). [söz,]*
- sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿadetdür kim **söz** daḳīḳ olıcaḳ ilḥād ṣanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 6). [söz,]*
- **sözi** añlanmayıcaḳ sū-yı iʿṭiḳāda ḥaml olınur ḳuṣūr-ı naẓarlarından ve noḳṣān-ı fikirlerinden şu ḳadar mülāḥaza idemezler ki Bāyezīd mülḥid olıcaḳ īmān kimüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 7). [sözi, -i]*
- olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim **sözini** añlamazlar daḫı ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 9). [sözini, -i, -(n)i]*
- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her **sözi** ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve aṣam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 11). [sözi, -i]*
- **sözlerini** yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 17). [sözlerini –leri, -i, -n, -i]*
- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir **sözi** ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 17). [sözi, -i]*
- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her **söz** bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 18). [söz,]*
- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir **söz** söylerler ki anlar anı yanlış añlayalar Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 2). [söz,]*
- illa ana f-aʿbudūni didi bunlar daḫi Delü olmış didiler dört yanından ḳalḳup gitdiler İmdi eyle eyle bilmek gerek ki bu **sözden** Bāyezīd'e nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 6). [sözden, -den]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol **sözi** kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 10). [sözi, -i]*
- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve şol şeyḫüñ ki ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi **sözler** anlara ʿayb olmaz ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 14). [sözler, -ler]*
- rabṭ eyler ol sebebdendür ki gāh olur ki ḫabṭ eylerler çün ol ḳavāʿidüñ kemiyyetini bilmezler cümle-i ḳavāʿidden bir ḥāṣıl alamazlar Bu **sözden** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 12). [sözden, -den]*

- Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ **sözlerin** eyü añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 4). [sözlerin, -ler, -i, -n]*
- muḥāl olur bu **sözden** ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez ve bunuñ gibi iḫtimālāt ile ʿaḳla iʿtimād bozılmaz ʿaḳluñ aḥkāmı bu ʿālemüñ aḥvāline göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 5). [sözden, -den]*
- ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḫalvet ola bu **söze** inanur ve her dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 17). [söze, -e]*
- gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki maʿrifet birbirine mütelāzım olur ve iḫtimāl var ki Bāyezīd'üñ ol **sözi** istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 10). [sözi, -i]*
- ḳaç **söz** söyleyeyüm didi Şeyḫ Bāyezīd eyitdi Otuz yıldur ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam mümkin midür ki bir sāʿatda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 1). [söz,]*
- Bu **sözden** bu lāzım gelmez ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola ve ol ʿaṣrda yir yüzinde olanlardan ekmel ola zīrā cāyizdür ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 17). [sözden, -den]*
- ṣūret-i miṣāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ **sözi** olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 16). [sözi, -i]*
- baḥṣ andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile Mekke'de bulına **söz** ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 18). [söz,]*
- nesne olmaz egerçi söyledügi **söz** ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 13). [söz,]*
- nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger **sözi** yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 14). [sözi, -i]*
- olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde ve eger **sözinde** girçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 16). [sözinde, -i, -n, -de]*
- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden emin olma kim ol **söze** tamām ınanmamaḳdandur Fi'l-vāḳiʿ didügi girçekdür her ne ki tafṣīl itdi gökçekdür Bir kişi ki ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 3). [söze, -e]*
- Aḥādīṣ bilenlere lāzımdur ki ḥadīṣüñ zekātın çıḳaralar yaʿnī ḳırk ḥadīṣde biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu **sözden** maḳṣūd budur kim aḥādīṣ istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 12). [sözden, -den]*
- didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol kişi henüz dervīş olup riyādan ḫalās olmamış biline dirdi İmdi bu **söz** egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 6). [söz,]*
- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu **sözde** şübhe bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 4). [sözde, -de]*

- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger ol ʿazīzüñ **sözi** ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 6). [sözi, -i]*
- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki ṣevābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir **söz** daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥṣ-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 15). [söz,]*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger şol **sözi** ki ġāyet ṣevāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 5). [sözi, -i]*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger şol sözi ki ġāyet ṣevāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki **söz** söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 6). [söz,]*
- Aʿẓam'a taḳlīd iderse her **sözine** ınanmaḳ gerek dīn emrinde hemīn aña iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek aña muḫālefet olan meẕhebi ḳomaḳ gerek ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 11). [sözine, -i, -(n)e]*
- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī'ye daḫı olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā ṣaḳın bu **sözden** zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 14). [sözden, -den]*
- siz benüm **sözümi** ḳoñ delīl muḳtażāsından çıḳmañ bu ḳadar nesne ile baña muḫalefet olur ṣanmañ ki aṣlı bir olıcaḳ fürūʿ iḫtilāfı sehl olur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 3). [sözümi, -üm, -i]*
- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā eyledi ve yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir **söz** diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 2). [söz,]*
- diye öldüre veyāḫūd rücūʿ itdürüp **sözinden** döndüre her ne ḳadar ki İmām Aḥmed'e saʿy itdi başarımadı çāra olup Ḳurān'a ḥādiṣdür didüremedi Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 11). [sözinden, -i, -n, -den]*
- daḫı hemīn meẕhebi ve **sözi** budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ nuṣūṣı ḳoya kelām-ı nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 1). [sözi, -i]*
- ki İmām Aḥmed daḫı ol **söze** mücidd olup ḳaldı her ne ḳadar ki eẕā itdilerse taḥammül idüp ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dünyādaki ʿaẕablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 9). [söze, -e]*
- ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç **söz** işitmezdi ṣoñra otuz yıl daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 13). [söz,]*
- **sözün** maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 15). [sözün, -ün]*
- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu **sözi** bir ʿabeṣ ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 6). [sözi, -i]*
- muvāfıḳdır eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu **sözle** muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 9). [sözle, -le]*

- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu **sözi** Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 10). [sözi, -i]*
- buluram dirdi Cemīʿ **sözleri** ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 11). [sözleri, -ler, -i]*
- olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu **sözden** bu daḫı añlanmaya ki ol üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 7). [sözden, -den]*
- şeyṭānuñ belāsını çeker elbette bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf **söz** ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 10). [söz,]*
- şeyṭānuñ belāsını çeker elbette bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi **söz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 10). [söz,]*
- diye-y-idi Eger öldürseler ol anı dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler ol bu **sözi** söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān içinde iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 15). [sözi, -i]*
- hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi ve yanında **söz** söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 2). [söz,]*
- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa dürişür Bir fāsıḳ seni evine daʿvet itse ol gün evüñde ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ **sözine** iʿtimād idüp ol gice sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 12). [sözine, -i, -n, -e]*
- Eydürem ki Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu **sözleri** dimekle ḳatumdan defʿ iderem ve bu cevāblarla vesvesesini menʿ iderem Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 1). [sözleri, -ler, -i]*
- vāz gelmeyince olmaz ve iḫlāṣla ṭāʿat ḫalḳdan kesilmeyince olmaz ve ḥalāvetle riyāżet göñül dünyādan ṣoġumayınca olmaz İmdi bu **söz** ġāyet gökcek sözdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 2). [söz,]*
- tamām maḥallinde girçek **sözdür** Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāṣı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 3). [sözdür, -dür]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oġlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu **sözi** söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 10). [sözi, -i]*
- muḫālefet eylemeyeler ve **sözlerine** inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü ṣordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 1). [sözlerine, -ler, -i, -n, -e]*
- mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu **söz** mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa 'ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 7). [söz,]*
- żāyiʿ ṣayılmaz ammā şol semerāt-ı ḳulūb ki 'āriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu **sözden** maʿlūm oldur kim her kim ki menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 16). [sözden, -den]*

- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur **Söz** oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı başīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 3). [söz,]*
- evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẓariyyātda daḫı iʿtimād ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya **söz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 10). [söz,]*
- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu **söz** ʿİsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 4). [söz,]*
- aḥvālinde dinilmişdür veyāḫūd deryā-yı ilāhīye nihāyet yoġduġına işāret olmışdur veyāḫūd bu **söz** buña işāret ola ki ʿİsā peyġambar bu neşā'da tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 6). [söz,]*
- ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan **sözi** dinlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 5). [sözi, -i]*
- **sözleri** anuñ diñmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 19). [sözleri, -ler, -i]*
- dem muḥāvereleri ol **sözden** olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı ve bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 7). [sözden, -den]*

söz gevherlerine: *Söz cevheri. II Hasan Basri'nin vaizlikteki hüneri.*
- evvel beyyāʿ-ı leʿālī idi ṣoñra merciʿ-i aʿālī oldı ṭaş cevherlerini **söz gevherlerine** degişdi ve ṣadef lūʾlūsini maʿrifet incilerine barışdı āḫırat bāzārı içün dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 8). [söz gevherlerine, -ler, -i, -n, -e-n, -e]*

söz olmaz: *Kelam, laf, konuşma olmak.*
- biraz meşāyıḫuñ ıṣtılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol **söz** olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 2). [söz olmaz -maz,]*

söz olur: *Kelam, laf, konuşma olmak.*
- ede İmdi bu bir ġāyet eyü **söz olur** bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭabʿı üz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki 'aḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [söz olur, -ur]*

söz söylemek: *Konuşmak, fikir beyan etmek.*
- söylemek bize ḥayret arturur ol bir maʿnādur ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 17). [söz söylemek,]*

söz söylese: *Bir şeyler anlatmak, konuşmak.*
- müntehī gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde **söz söylese** añlamazlardı taẓarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 13). [söz söylese, -se]*

söz sözi çeker: *Söz sözü açmak; bir konudan konuşurken hemen arkasından türlü konulara geçmek.*

- işāretler ola Eger anlardan biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur **söz sözi çeker** tezkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn kelāmı bunda ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 7). [söz sözi çeker, -er]*

söz sözi çeküp: *Söz sözü açmak; bir konudan konuşurken hemen arkasından türlü konulara geçmek.*

- yirden iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile **söz sözi çeküp** baḥṣi uzatduḳ şol ki tezkire maṣlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 10). [söz sözi çeküp, -üp]*
- bārānını tā ebedī kesmeye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn **Söz sözi çeküp** uzandı yine tezkireden söyleyelüm İbn Semmāk'uñ menāḳıbından daḫı naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 1). [söz sözi çeküp, -üp]*

söz sözi çeküp uzandı: *Söz sözü açmak; bir konudan konuşurken hemen arkasından türlü konulara geçmek.*

- bārānını tā ebedī kesmeye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn **Söz sözi çeküp uzandı** yine tezkireden söyleyelüm İbn Semmāk'uñ menāḳıbından daḫı naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 1). [söz sözi çeküp uzandı, -n, -dı]*

söz uzanup: *Sözü uzatmak, gereğinden çok konuşmak.*

- ġarżlarını añlamaz baʿżı ḫuṣūṣiyyātını tafṣīl itsevüz olurdı ammā **söz uzanup** ġarżdan çıḳılurdı Rivāyet olınur ki Şeyḫ Bāyezīd ḥażretlerin muʿallime *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 9). [söz uzanup, -n, -up]*

söz uzanur: *Sözü uzatmak, gereğinden çok konuşmak.*

- uzanur yalñuz bunuñ menāḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 7). [söz uzanur, -ur]*
- işāretler ola Eger anlardan biraz tafṣīl idersevüz **söz uzanur** söz sözi çeker tezkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn kelāmı bunda ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 7). [söz uzanur, -n, -ur]*

söz yoġıdı: *Söz yok, mükemmel, çok güzel, kusursuz, eleştirilecek bir tarafı yok` anlamında kullanılan bir söz.*

- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿilmine ve fażlına **söz yoġıdı** zühdi ve taḳvāsı bī-ḥad çoġdı Rivāyet olınur ki Mekke'de mücāvir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 15). [söz yoġıdı, -ı, -dı]*

söz yoḳdur: *"Mükemmel, çok güzel, kusursuz, eleştirilecek bir tarafı yok" anlamında kullanılan bir söz.*

- dervīşliginde **söz yoḳdur** mütevātır olup durur kerāmāt-ı senīyesi cemīʿ ʿālemde ẓāhir olup durur ʿulūm-ı ẓāhirde ḫōd kemālātı meşhūrdur ve fuḳahā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 9). [söz yoḳdur, -dur]*

söze başlayıcaḳ: *Konuşmaya başlamak, bir konuya girmek.*

- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde açılurdı Ol **söze başlayıcaḳ** ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 10). [söze başlayıcaḳ, -e-y, -ıcaḳ]*

söze gelse: *Söylemek, konuşmaya başlamak.*

- Vaʿẓınuñ te'sirī ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı bāhir idi **Söze gelse** cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 1). [söze gelse, -se]*

sözi uzatduḳ: *Sözü uzatmak; lafı uzatmak; gereğinden çok konuşmak.*

- gerek nesrine mümkin degüldür ki biz anlaruñ yitişevüz ġavrına Hemīn **sözi uzatduḳ** teẕkire emrine gelelüm biraz daḫı Şāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 8). [sözi uzatduḳ, -duḳ]*
- eylemez Taḳrīble **sözi uzatduḳ** yine maḳṣūda gelelüm Sehl bin ʿAbdu'llāh ḥażretlerinüñ kelimātından biraz daḫı söyleyelüm naḳl olınur ki eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 13). [sözi uzatduḳ, -duḳ]*

sözlerinden çıḳmazlar: *Sözünden çıkmamak; birinin isteklerine, öğütlerine, sözlerine uyarak davranmak.*

- daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür ve irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür ehlu'llāh daḫı anlaruñ **sözlerinden çıḳmazlar** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 18). [sözlerinden çıḳmazlar, -z, -lar]*

su: *Akarsu, nehir, ırmak.*

- ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir **şu** kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 8). [şu,]*
- ḳadar **şu** için gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm ne ṭurursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 17). [şu,]*
- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḫẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm **şulara** uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 2). [şulara, -lar, -a]*
- atlu girmek mümkin degül kimsene geçmez Baña eydür Gözüñ yum Ben daḫı yumaram Hemīn sāʿat **şuyuñ** öte yaḳasında bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 4). [şuyuñ, -y, -uñ]*
- **şu** üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 7). [şu,]*

su: *Malum içilen sıvı, su.*

- Ḳuru itmegi **şuya** bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekser-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 13). [şuya, -ya]*

- muḫālif **şulardan** iḥtirāz ider żarar ider diyü Cümle-i fesādāt-ı havādan biri budur n'içün ṣaḳınmaz Çün anlardan iḥtirāz ider n'içün bundan itmez Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 15). [şulardan, -lar, -dan]*
- ol miṣālüñ eṣeri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında **şu** içmekle ṣusuzlıġı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 14). [şu,]*
- **şu** bulmadı bir iki ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra ṣu bulmışlar getirdüler ʿOṣmān ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 17). [şu,]*
- ṣu bulmadı bir iki ḫiẕmetkār ṭamdan aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra **şu** bulmışlar getirdüler ʿOṣmān ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 17). [şu,]*
- bardaḳ **şu** ṭutmış bile getürdi Ol ṣuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā ṣularından uṣandum Ümīdim oldur kim bugün ki iftārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 3). [şu,]*
- bardaḳ ṣu ṭutmış bile getürdi Ol **şuyı** ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā ṣularından uṣandum Ümīdim oldur kim bugün ki iftārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 3). [şuyı, -y, -ı]*
- bardaḳ ṣu ṭutmış bile getürdi Ol ṣuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā **şularından** uṣandum Ümīdim oldur kim bugünki iftārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 4). [şularından, -lar, -ı, -n, -dan]*
- ammā her **şu** alan ḳabına ṣıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren ṣu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 7). [şu,]*
- ammā her ṣu alan ḳabına ṣıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren **şu** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 8). [şu,]*
- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol **şu** ider aña giren ṣudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 9). [şu,]*
- **şu** ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp ṣu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 1). [şu,]*
- ṣu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp **şu** mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 2). [şu,]*
- ve ziyāde yemek īẕā virür ḥarāreti ziyāde olduḳça şevḳi artar ol sebebden **şu** içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 4). [şu,]*
- olur ki yoḳlıḳ çeşme-sārından **şu** verile ḥayāt şeceresi ol zamān müṣmir olur ki ravża-ı fenāda dikile ve vücūd ekinleri ol vaḳt ḥāṣıl virür ki mezraʿa-yı ʿademde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 1). [şu,]*
- ider ādem olur ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur ki aña çilede **şu** virmezler ādem olur ki anı ṣudan bi'l-külliye menʿ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 6). [şu,]*

- ider ādem olur ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur ki aña çilede ṣu virmezler ādem olur ki anı **ṣudan** bi'l-külliye men‘ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 6). [ṣudan, -dan]*
- idüp **ṣu** virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 1). [ṣu,]*
- ziyāde sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler **ṣu** içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 6). [ṣu,]*

su: *Çok şiddetli yağmur ve fırtına. II Nuh peygamber zamânında yaşanan tufan. kastedilmektedir.*
- tehdīd içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini yil ile kimini **ṣu-y-ıla** Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle her belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 16). [ṣu-y-ıla, -y, -ıla]*

şu başısı: *Şehirlerin güvenlik işlerine bakan görevlilerin başı.*
- Rivāyet olınur ki Mālik bir gün ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı Giderken şehrüñ **ṣu başısı** hengāmesi-y-ile ardından irdi Yoldan git diyü bunı sürdiler bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 8). [ṣu başısı, -sı]*

şu çekmezdi: *Bir yerden bir araçla su çıkarmak.*
- olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥarām rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç **ṣu çekmezdi** ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 10). [ṣu çekmezdi, -mez, -di]*

suʾāl: *Soru.*
- ziyāreti içün ne bu ḳadar ḥareket gerek ḥuṣūṣā nüfūs-ı kāmileye ki anlara cemīʿ-i ervāḥ peydā olur rūḥ rūḥa iki müteveccih ola hüveydā olur bu **suʾale** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 10). [suʾale, -e]*
- niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu **suʾālüñ** defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 8). [suʾālüñ, -üñ]*

su'āl gelmez: *Sorulmak.*
- bir ġayrinüñ 'izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ 'azli ve zilleti olur pes bu **su'āl gelmez** ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez ma'a hāẕā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 8). [su'āl gelmez, -mek]*

suʾāl itmez: *Soru sormak.*
- aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden **suʾāl itmez** eger bir kişi virürse daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 9). [suʾāl itmez, -mez]*

suʾal olursa: *Sorulmak.*

- Her ne dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger **suʾal olursa** ki Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer ve ne zaḥmet gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 7). [suʾal olursa, -ur, -sa]*

şubaşı: *Şehirlerde kadıların emrinde bulunan, güvenlik ve belediye işleriyle görevli zâbıta memurlarının başı.*

- mescīdün ādābını gözetmezler bir **şubaşınuñ** ḳapusına varsalar nice oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir ẕerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 17). [şubaşınuñ, -nuñ]*
- tevbeleri maḳāmı anlara ẕillet olur nite ki **şubaşılıḳ** mertebesi vezīrlere ẕillet olur tevbenüñ ġāyet kemāli anda bilinür ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 13). [şubaşılıḳ, -lıḳ]*

subḥāna'llāh: *Umulmadık, beklenmedik, olağanüstü bir olay veya davranış karşısında, "Allah Allah! Bu nasıl iştir! Nasıl olur! Nasıl yapılır!" anlamında hayret ve şaşkınlık belirtmek için kullanılır.*

- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi **Sübḥāna'llāh** bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʿavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 11). [sübḥāna'llāh,]*
- ḳārūresini ṭabībe iletirüz marażınuñ keyfiyyetini aña ʿarż iderüz Eyitdi **Subḥāna'llāh** Allāhʾuñ dōstı düşmāna yalvara tażarruʿ eyleyüp aña ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 2). [subḥāna'llāh,]*

şubḥāne rabbiye'l-aʿlā: *Ey Yüce Rabb'im! Seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ederim.*

- vaḳt nice ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre **şubḥāne Rabbiye'l-aʿlā** dimek ḫōd sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 11). [şubḥāne rabbiye'l-aʿlā,]*

subḥānī mā aʿẓama şaʿnī: *Subhanım, şanım ne kadar yücedir.*

- ve hemīn bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim **Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī** dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 10). [subḥānī mā aʿẓama şaʿnī,]*

subḥ-i ṣādıḳān: *Sadıkların sabahı.*

- baḥr-i vefā ve kān-ı ṣafā şemʿ-i sābıḳān **ṣubḥ-i ṣādıḳān** āftāb-ı pinhān hem-nefes-i Raḥmān ol Süheyl-i Yemenī Ḥażret-i Üveys-i Karenī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 3). [ṣubḥ-i ṣādıḳān,]*

sudde-i rahmān'dan: *Allah'ın kapısı.*

- ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini **sudde-i Rahmān'dan** ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 4). [sudde-i rahmān'dan, -dan]*

şūfī: *Tasavvuf ehli kimse, derviş.*

- ṣūfī olan her **ṣufīye** muḥibb olup faẕlına muʿtekid olur ṣūfī oldur ki her kişiyi kendüden aʿla görür ve bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 1). [ṣufīye, -y, -e]*
- ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup faẕlına muʿtekid olur **ṣūfī** oldur ki her kişiyi kendüden aʿla görür ve bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 1). [ṣūfī,]*
- mütefāvit olur bir ḳarāra ṭurmaz Birinüñ ḥāli-y-ile birine ḥükm itmek olmaz ve birinüñ ḥāli ile birine ḳıyās olınmaz Anuñ içün dirler ki **ṣūfī** ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 2). [ṣūfī,]*
- ve'l-ḥāl gerek **ṣūfī** müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl gerek Fi'l-cümle Ḥabīb-i ʿAcemī meşāyıḫ arasında muʿteber ululardan idi ve zamānında tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 3). [ṣūfī,]*
- muḳtedā-yı ḫāṣ u ʿām ol ʿārif-i zamān ʿālim ve **ṣūfī** ol imām-ı cihān Ebū Ḥanīfe-i Kūfī şakarall'āhu taʿālā masāʿīhi fi'd-dīn ve aʿlā derecātihi fī aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 7). [ṣūfī,]*

ṣūfīyāne: *Sûfîlere yakışır tarzda.*

- itmişdi **Ṣūfīyāne** libāslar giyüp bir gūşede ḫalvet otururdı hiç kimseye ḳarışmayup Ḥaḳḳ'a ʿibādet eyleyüp ṭururdı İttifāḳ bir gice yatarken vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 15). [ṣūfīyāne,]*

ṣūfī-yi ṣāfī: *Saf, arınmış sofu.*

- mütenāhī ol **ṣūfī-yi ṣāfī** Şeyḫ Ebū Naṣr-ı Bişr-i Ḥāfī rafaʿa'llāhu derecātihi fi'l-ʿilliyyīn ve ḥaşarahu maʿa zümreti'l-enbiyāi ve'ṣ-ṣıddīkīn Bişr-i Ḥāfī aṣlda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 5). [ṣūfī-yi ṣāfī,]*

ṣufūf-ı müslimīn: *Müslümanların safları.*

- Rivāyet olınur ki tevekkülde bir ḥāle varmışdı ki Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk cenginde bile bulındılar **ṣufūf-ı müslimīn** arasında ġazā niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 12). [ṣufūf-ı müslimīn,]*

ṣuġl olınan: *Çalışılan, uğraşılan.*

- ḫaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda **ṣuġl olınan** ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 7). [ṣuġl olınan,]*

sūḫte-i cemāl: *Güzel yüze yanık, aşık olan. II Güzel yüzle kastettiği Hz. Muhammed.*

- Menāḳıb-ı Üveys-i Ḳarenī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i tābiʿīn ve ḳıdve-i sālikīn **sūḫte-i cemāl** ve teşne-i viṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 2). [sūḫte-i cemāl,]*

sū-i ḫażmi: *Sindirim bozukluğu.*

- ḫażmi mü'eddī olur İmdi ʿāḳıla lāzımdur ki evvelkisini defʿ eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye ve ikincisinde şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 3). [sū-i ḫażmi,]*

suʾ-i iʿtiḳād olur: *İnanç bozukluğu olmak.*

- bilmek olmaz **suʾ-i iʿtiḳād olur** cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi şerīʿatle bulmışlardur ve cümle meşāyıḫ-ı vāṣılīn dergāh-ı ʿizzete ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 3). [suʾ-i iʿtiḳād olur, -ur]*

sū'-i mizāc olur: *Sıhhat bozukluğu, huy fenalığı olmak.*

- bu ḥālet nefsüñ eyüliginden olmaz **sū'-i mizāc olur** eger cibillī olmayup ʿārıżī ise muḥtāc-ı ʿilāc olur insānuñ ḫilḳati bunuñ üzerinedür ki medenī-i biʾṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 13). [sū'-i mizāc olur, -ur]*

sū'-i tedbīrler ider: *Yanlış tedbirlerde bulunmak. II Akıllıca hareket etmemek.*

- ucından çoḳ taḳṣīrler ider ve ḫavf u cübni sebebinden **sū'-i tedbīrler ider** cihād içün nefsine ḳıymaz olur ve ḥaḳ yolında mażāyıḳalara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 7). [sū'-i tedbīrler ider, -er-ler]*

suʾ-i ẓann eyleme: *Başkası hakkında kötü his beslemek.*

- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama ve bu taḳrīrden şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur aña **suʾ-i ẓann eyleme** ol İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 16). [suʾ-i ẓann eyleme, -me]*

suʾ-i ẓann ider: *Kötü zan beslemek.*

- ġavġa çekilür her kim ki aña ṭaʿn ider maḥżā taʿassub u cehaletindendür ve her kim ki aña **suʾ-i ẓann ider** hemīn kendü żalāletindendür maʿrifet hemīn kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 10). [suʾ-i ẓann ider, -er]*

sulb: *Döl, nesil, zürriyet.*

- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz **sülb** Ādem'de ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 12). [sülb,]*

sulṭān: *Hükümdar, padişah.*

- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir **sulṭān** idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫiẕmetkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 5). [sulṭān,]*
- yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı **sulṭān** ise kendü ilinedür ve eger fikr daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 7). [sulṭān,]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu **sulṭāndur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 10). [sulṭāndur, -dur]*
- ecmaʿīn vāṣıl-ı cihān-ı nā-kāmī ḳutb-ı ḥakīkī **sulṭān** Bāyezīd-i Beṣṭāmī rafaʿ aʾllāhu aʿlāma ʿizzetihi fī yavmiʾd-dīn ve bavvaʿa mekānahu fī aʿlā ʿiliyyīn Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 7). [sulṭān,]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ **sulṭānı** idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 16). [sulṭānı, -ı]*
- **Sulṭān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 19). [sulṭān,]*

- bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük ṣanurlar Hīç anlaruñ mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hīç anlaruñ söyledüklerine ol **sulṭān** incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 12). [sulṭān,]*
- pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir **sulṭān** ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 17). [sulṭān,]*
- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden idi ve bu ṭāyifenüñ mücāhidi ve cümlesinüñ muʿtaḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ **sulṭānı** idi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 12). [sulṭānı, -ı]*

sulṭān: *Padişah, hükümdar. II Allah.*
- **sulṭāndan** ḳılmaḳ gerek Bu maʿnā haḳīḳat olmaḳ gerek söylemekle olmaz nefs emrde bulınmaḳ gerek ḳuru dimekle olmaz niçeler olur ki bunı eyle itdüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 5). [sulṭāndan, -dan]*
- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol **sulṭānuñ** ve yaḫtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz sülb Ādem'de ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 11). [sulṭānuñ, -uñ]*

sulṭan bāyezīd: *Adı Tayfur bin İsa, künyesi, Ebû Yezîd, nisbesi el-Bistâmî. Hicrî 160 (m. 776) veya 188 (m. 803) yılında İran'ın Horasan eyaletine bağlı Bestâm kasabasında dünyaya gelmiştir. "Sultânu'l-Ârifîn" lakabıyla meşhurdur.*
- olınur ki **Sulṭan Bāyezīd** ḥażretlerini vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler Ḥażret'de muʿāmeleñ nice oldı didiler Eyitdi Benden armaġan ṭaleb itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 7). [sulṭan bāyezīd,]*

sulṭan bāyezīd ḥażretlerin: *Beyazıd-ı Bestami Hazretleri.*
- ziyāde olduḳça ḫāṭarı artuḳ olur ve taḳarrub artduḳça iḥtiyāṭı çoḳ olur Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerin** rūz-ı ḥaşrda ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 2). [sulṭan bāyezīd ḥażretlerin, -n]*

sulṭān ola: *Hükümdar olmak.*
- ı rıḳḳıyyetde ḥaḳīr bilmek gerek ki ebedī ḥürmet bula kişi cān u dilden Allāh'a ḳul olmaḳ gerek ki iki cihāna **sulṭān ola** 'āşıḳ dōst işiginde gedā olmaḳ gerek ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 12). [sulṭān ola, -a]*

sulṭān-ı ḥaḳīkīnüñ: *Gerçek sultan. II Allah.*
- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her miṣālden aña intiḳāl olınur nuḳūş-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ taḥrīri-y-içün miṣāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 5). [sulṭān-ı ḥaḳīkīnüñ, -nüñ]*

sulṭān-ı ḫās u ʿām ola: *Herkesin sultanı olmak.*
- ẓuhūr bulup **sulṭān-ı ḫās u ʿām ola** cihān heyūlāsı anca istiʿdādlara girüp çıḳmak gerek ki kürre-i kevn ü fesadda bir anuñ gibi ṣūret-i zībā göribile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 1). [sulṭān-ı ḫās u ʿām ola, -a]*

sulṭān-ı memalik-i şerīʿat: *Şeriat ülkelerinin sultanı.*

- ʿuzlet ve ol gencine-i ḫazīne-i devlet dürr-i şadef-i iḳbāl ve dürrī-i felek-i iclāl **sulṭān-ı memālik-i şerīʿat** ve bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat şāh-ı gedā-ṣūret ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 4). [sulṭān-ı memālik-i şerīʿat,]*

sulṭān-ı memālik-i tevfīḳ: *Cenab-ı Hakkın yardım ettiği ülkelerin hükümdarı.*

- Menāḳıb-ı Mālik-i Dīnār rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol şāh-ı hidāyet ve pādişāh-ı velāyet **sulṭān-ı memālik-i tevfīḳ** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 2). [sulṭān-ı memālik-i tevfīḳ,]*

sulṭān-ı şerīʿat-ı nebeviyye: *Peygamber (Hazret-i Muhammed)'in şeriatının hükümdarı.*

- Menāḳıb-ı Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ ḳaddesa'llāhu sırrahu Birisi şol ḳıdve-i etḳiyā ve zübde-i aṣfiyā **sulṭān-ı şerīʿat-ı nebeviyye** ve bürhān- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 2). [sulṭān-ı şerīʿat-ı nebeviyye,]*

sulṭānlıḳ: *Sultan olma durumu, padişahlık, saltanat.*

- olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥaḥaram rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç şu çekmezdi ipi ve koġası **sulṭānlıḳdur** dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 10). [sulṭānlıḳdur, -dur]*

sulṭānu'l-ʿārifīn: *İrfan sahiplerinin padişahı.*

- Menāḳıb-ı Şeyḫ Bāyezīd-i Besṭāmī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol **sulṭānu'l-ʿārifīn** ve ḳıdvetü'l-vāṣılīn bürhānü'l-muvaḥḥıdīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 2). [sulṭānu'l-ʿārifīn,]*

sulṭānu'l-ʿārifīn: *İrfan sahiplerinin padişahı. II Bayezid-i Bestami'nin lakabı.*

- Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı **sulṭānü'l-ʿārifīn** Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler ve bunuñ hużūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 15). [sulṭānü'l-ʿārifīn,]*

sulṭānü'ş-şeriʿa: *Hak yolunun sultanı.*

- nübüvvet aḫlāḳ-ı fütüvvet Kaʿbe-i ṣafā ve ḳıble-i vefā **sulṭānü'ş-şeriʿa** ve bürhānü'ṭ-ṭarīḳa nāṣıḥu'l-müslimīn ḥüccetü'l-lāhi ʿalā'l- ḫalḳı ecmaʿīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 3). [sulṭānü'ş-şeriʿa,]*

sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur: *?.*

- ḫiẕmet içün yürürler ve ol bir **sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur** ki dizin dizin cennet maḥbūbları her dem ḳarşusında el baġlayup ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 11). [sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur,]*

sulūk-ı merātibinde: *Manevi makamların yol alması, ilerlemesi.*

- ḥaḳāyıḳı vardı Ḥikmet gelecilerinde gökcek kelimātı vardı ve **sulūk-ı merātibinde** ʿālī maḳāmātı vardı ʿilm-i ṭarīḳatde muṣannefātı maḳbūl ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 14). [sulūk-ı merātibinde, -i, -n, -de]*

sumʿa: *İhlâssızlıktan çıkan, işitilsin ve bilinsin diye yapılan iş, gizli riyakârlık.*

- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki **sumʿa** ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki hevā ola elbette Ḥaḳḳ'uñ rü'yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 11). [sumʿa,]*

şunı virdi: *Sunmak, uzatmak.*

- görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra aña **şunı virdi** Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 16). [şunı virdi, -di]*

şunıl: *Sunulmak, verilmek.*

- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına **şunılmışdur** anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 12). [şunılmışdur, -mış, -]*
- **şunılmışdur** ve her birine bir ḫükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler ve biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 17). [şunılmışdur, -mış, -]*
- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol ṭarafdan **şunıla** anı celb ider ammā ol celbi daḫı şaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol key şaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 13). [şunıla, -a]*
- üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur ve birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan **şunılur** Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 16). [şunılur, -ur]*

şunūf-ı tekrīmden: *Aziz ve kıymetli sınıflar, makamlar.*

- menzilde inzāl ve **şunūf-ı tekrīmden** her nevʿle tekrīm ve iclāl ide Āmīn Yā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāsırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 13). [şunūf-ı tekrīmden, -den]*

sūret: *Görünüş, şekil, biçim.*

- ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña **şūret** bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 18). [şūret,]*
- daḫı **şūret** bu ḥāletledür Şunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 7). [şūret,]*
- miṣālde bir **şūreti** ve her maḫṣūṣun elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nitekim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 11). [şūreti, -i]*
- ḥāmil olup ṭoġurınca ve ne **şūretler** geçirmişdür heyūlā-yı zamān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 19). [şūretler, -ler]*
- ol **şūrete** getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 1). [şūrete, -e]*
- cehennem odını söyündürem dirdi Yaʾnī żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra **şūreti** sınur pes ehlu'llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 10). [şūreti, -i]*

- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç **ṣūretden** olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 3). [ṣūretden, -den]*
- eksik olmaz her **ṣūretden** anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini ḫūb gösterür Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 5). [ṣūretden, -den]*
- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi budur kim ol ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu **ṣūretle** degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 6). [ṣūretle, -le]*
- ezelīyi fikr ide hiç kimsenüñ fiʿline incinür mi hiç ʿāḳil olan cemādātuñ efʿāli sebebi-y-ile anlara gücenür mi İşi işleyen işler arada ādem bir **ṣūretdür** anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 6). [ṣūretdür, -dür]*
- buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü bilür yaʿnī **ṣūretde** kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 12). [ṣūretde, -de]*
- alur elbette anuñ **ṣūreti** kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 7). [ṣūreti, -i]*
- ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve **ṣūret** maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 10). [ṣūret,]*
- göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her **ṣūretde** hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aşlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 5). [ṣūretde, -de]*
- her mevcūda ki baḳasın bir **ṣūretle** anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 9). [ṣūretle, -le]*
- maḳṣūduna iresin **Ṣūret** bir olıcaḳ āyine biñ olduġından ne olur her āyinede Çünki gördügüñ hemīn ol bir ṣūret olur gerek biñ āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 3). [ṣūret,]*
- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn **ṣūret** bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür Şunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 5). [ṣūret,]*
- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol **ṣūreti** kendü renginde gösterür Şunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 5). [ṣūreti, -i]*
- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür Şunlar ki **ṣūretde** ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 6). [ṣūretde, -de]*
- şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile **ṣūretüñ** irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 1). [ṣūretüñ, -üñ]*
- eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir **ṣūreti** ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 4). [ṣūreti, -i]*

- vü murād olduġınca murādlara yitişür ve kendü bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara irişür kendü vücudı ḫānesinü yıḳmayınca yapılmaz ve kendü **ṣūret** ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 4). [ṣūret,]*
- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aşlı budur kim Ḫıżr her **ṣūretde** gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 8). [ṣūretde, -de]*
- cihetine cālibdür ecsām-ı laṭīfe gibi her ne şekle dilerse müteşekkil olur melā'ike vü cin gibi her ne **ṣūrete** isterse mütemessil olur anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 12). [ṣūrete, -e]*
- cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı **ṣūretde** cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 2). [ṣūretde, -de]*
- selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Ya'nī hīç kendüde taṣarruf bulmaz ḳabīl-i emvātdan olur **ṣūretde** diri yürür ammā ma'nāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 12). [ṣūretde, -de]*
- gerekmez ki dervīşlikden ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿibret ala N'ola ẓāhiri şāh olsun bāṭını dervīş olsun **ṣūreti** ḫurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 8). [ṣūreti, -i]*
- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir **ṣūreti** olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 10). [ṣūreti, -i]*
- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb **ṣūretinde** aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 13). [ṣūretinde, -i, -n, -de]*
- kimisi bir ġūl-i beyābān **ṣūretinde** gelür her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu ḳalur kimisi bir yandan ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 15). [ṣūretinde, -i, -n, -de]*

sūret: *Görüntü.*
- miṣālde bir **ṣūreti** olur ve her maḥsūs elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nite kim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīkatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 11). [ṣūreti, -i]*
- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi **ṣūreti** idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḫbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 13). [ṣūreti, -i]*
- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā ki niçe efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlıġınuñ **ṣūreti** olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 16). [ṣūreti, -i]*

sūret: *Biçim, tarz, yol, gidiş.*
- ḳanḳısıdur ve aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña **ṣūret** bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 18). [ṣūret,]*

sūret: *Tarz, yol, şekil.*

- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç **ṣūretden** olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 3). [ṣūretden, -den]*

ṣūret ʿāleminde: *Evren, kainat.*

- cāzim dür ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve **ṣūret ʿāleminde** bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 4). [ṣūret ʿāleminde, -n, -de]*

ṣūret bağlanur: *Şekil, biçim verilmek.*

- olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i miṣālde ol nice ki tedbīr ḳılur tedbīrine göre bu ālemde **ṣūret bağlanur** ol miṣāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 10). [ṣūret bağlanur, -ur]*

ṣūret bula: *Görünmek.*

- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi budur kim ol ḳażiyye ḫāricde **ṣūret bula** mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 5). [ṣūret bula, -a]*

ṣuret buldı: *Vücut bulmak, hâsıl olmak, husûle gelmek, şekil almak.*

- ʿālem-i miṣālde **ṣūret buldı** ola pes ṣuver-i miṣāliyye ile ṣarīḥ ṣarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol ṣarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 11). [ṣūret buldı, -dı]*

ṣūret bulmaz: *Hâsıl olmak, husûle gelmek.*

- göñline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevāni‘ ucından **ṣūret bulmaz** nefsi havāsına uyup fi‘le götürilmez dāyimā göñlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 3). [ṣūret bulmaz, -maz]*

ṣūret bulur: *Vücut bulmak, hâsıl olmak, husûle gelmek, şekil almak.*

- göre bir **ṣūret bulur** kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 5). [ṣūret bulur, -ur]*

ṣūret olur: *Görünüş, görüntü olmak.*

- maḳṣūduna iresin Ṣūret bir olıcaḳ āyine biñ olduġından ne olur her āyinede Çünki gördügüñ hemīn ol bir **ṣūret olur** gerek biñ āyinede nazār eyle gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 4). [ṣūret olur, -(u)r-ur]*

ṣūret ü nişānesini: *Nam, ün, şöhret.*

- nişānesini bozmayınca düzilmez kendü ʿāleminden geçmek gerek ki on sekiz biñ ʿālem taḫt-ı taṣarrufında ola ve kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 5). [ṣūret ü nişānesini, -si, -n, -i]*

şūret virmişdi: *Şekil vermek, yön vermek.*

- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına **şūret virmişdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 8). [şūret virmişdi, -miş, -di]*

şūret virüp ṭururlardı: *Şekil vermek, yön vermek.*

- perdaḫt idüp **şūret virüp ṭururlardı** ol bir güneş idi ki bunlaruñ her biri aña bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ anuñdur ammā şevḳi bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 3). [şūret virüp ṭururlardı, -üp, - ṭurur, -lar, -dı-ur, -lar, -dı]*

şūrete gelür: *Görünür olmak, açığa çıkmak.*

- bāṭında düzilür andan **şūrete gelür** her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 5). [şūrete gelür, -ür]*

şūreten: *Sûret bakımından, dış görünüş îtibâriyle.*

- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿinād ider yā bilmez ol **şūreten** şerīʿate itāʿatini dīn sevmek şanur ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 15). [şūreten,]*

şūret-i faḳrine: *Fakir görünüş.*

- aña ne ḫalel virür çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur **şūret-i faḳrine** ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 8). [şūret-i faḳrine, -i, -n, -e]*

şūret-i gedā: *Fakir suretli.*

- libāslar içinde faḳr anı iḫāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki **şūret-i gedā** derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 11). [şūret-i gedā,]*

şūret-i ḫāṣṣeden: *Hususi görüntü.*

- bir **şūret-i ḫāṣṣeden** tecellī ve ẓuhūr ider ol sebebden żarūrī aña münāsib aḥkām ister fi'l-cümle nite ki 'ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 9). [şūret-i ḫāṣṣeden, -den]*

şūret-i misāli: *Rüya alemi.*

- Ehlu'llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki **şūret-i misāli** ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 18). [şūret-i misāli,]*

şūret-i misāliyye: *Rüya aleminde görülen şekil ve suretler.*

- **şūret-i misāliyye** ile olur ve bu vāḳıʿa şuveridür ḫalḳ ẓāhirde şanur imdi şuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 15). [şūret-i misāliyye,]*

şūret-i münkerede: *Hoşa gitmeyen, beğenilmeyen, makbul olmayan şekil, biçim.*

- bir **ṣūret-i münkerede** fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed anda bir sır var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 15). [ṣūret-i münkerede, -de]*

şūret-i müstaḳbeḥe: *Çirkin görüntüler, şekiller.*

- kimisi bir ġūl-i beyābān ṣūretinde gelür her biri bir **ṣūret-i müstaḳbeḥe** ile gözikür ol ṣuver-i ġarībenüñ arasında bu ḳalur kimisi bir yandan ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 15). [ṣūret-i müstaḳbeḥe,]*

şūret-i müstekrehe: *Çirkin, iğrenç şekiller.*

- cinândan hem-çunān gāh olur bir ḥufre olur ḥufer-i nīrāndan ol aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ ṣuver-i şenīʿesi gelür her biri bir **ṣūret-i müstekrehe** ile aña ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 12). [ṣūret-i müstekrehe,]*

şūreti olup durur: *Görüntüsü, şekli olmak.*

- durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīṯde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur ve eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 17). [ṣūreti olup durur, -up, -durur]*

şūret-i vāḳıʿada: *Sâlikin halvette zikir ve ibâdetle meşgul iken uyku ile uyanıklık arasında vâkıf olduğu görüntüler.*

- olur ki bir kişi **ṣūret-i vāḳıʿada** cehennemde görinür maʿa hāẕā ki niçe efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlıġınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 15). [ṣūret-i vāḳıʿada, -da]*

şūret-i zībā: *Güzel yüz.*

- ẓuhūr bulup sulṭān-ı ḫās u ʿām ola cihān heyūlāsı anca istiʿdādlara girüp çıḳmak gerek ki kürre-i kevn ü fesadda bir anuñ gibi **ṣūret-i zībā** göribile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 2). [ṣūret-i zībā,]*

suṣa: *Su içme ihtiyâcı duymak, su içeceği gelmek.*

- ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle **ṣuṣadı** ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 16). [ṣuṣadı, -dı]*

suṣamış: *Su ihtiyacı olan kimse.*

- tamām buḫl olur ol Ḥażret'e yaraşmaz ve eger istemedügini virürse ḥükminden ḫarīc olur ol Cenāb'a yaḳışmaz Bir **ṣuṣamış** ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 18). [ṣuṣamış,]*

susuzlıġ: *Susuzluk; susamış olma durumu.*

- ol miṣālüñ eṣeri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur vāḳıʿasında ṣu içmekle **ṣusuzlıġı** defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 14). [ṣusuzlıġı, -ı]*

• Eyitdiler Bu **ṣusuzlıġ-ıla** oruç ṭutamazsın ʿaṭaş ġalebe ider döyemezsin didiler Eyitdi Dün-ile Peyġambar ḥażreti şol bacadan içerü girdi elinde bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 1). [ṣusuzlıġ-ıla, -ıla]*

ṣusuzlıḳ: *Susuzluk; susamış olma durumu.*

• ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar ve **ṣusuzlıḳlar** görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 5). [ṣusuzlıḳlar, -lar]*

• Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ **ṣusuzlıḳları** olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 13). [ṣusuzlıḳları, -ları]*

ṣuver: *Sûretler, şekiller.*

• rūḥāniyyesinüñ **ṣūveri** ile bulışdı ve aʿmāl-i ḥasenesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 19). [ṣūveri, -i]*

• söyündüre ve bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm cehennem ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur ve anda olan **ṣuver** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 18). [ṣuver,]*

• ṣūret-i miṣāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa **ṣuveridür** ḫalḳ ẓāhirde ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 15). [ṣuveridür, -i, -dür]*

• ṣanurlar ki **ṣuverin** ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf vardur ammā şunlar ki bī-naḳş u bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 7). [ṣuverin, -iñ]*

• vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ **ṣuveri** ol ʿālemde eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 1). [ṣuveri, -i]*

ṣuver-i ġarībenüñ: *Garip suretler.*

• kimisi bir ġül-i beyābān ṣūretinde gelür her biri bir ṣūret-i müstaḳbeḥe ile gözikür ol **ṣuver-i ġarībenüñ** arasında bu ḳalur kimisi bir yandan ṣoḳar kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 16). [ṣuver-i ġarībenüñ, -nüñ]*

ṣuver-i ḫāriciyyeye: *Dış aleme ait suretler, görüntüler.*

• ḥāline tābiʿ olur şöyle ki ol ṣuver-i miṣāliyye bu **ṣuver-i ḫāriciyyeye** müṭāviʿ olur her kim ki diler menāmı dāyim ṣādıḳ ola ve her kim ki diler vāḳıʿası vākıʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 11). [ṣuver-i ḫāriciyyeye,]*

ṣuver-i ḥasenesi: *Sevâbın sûretleri.*

• ḳaldı dirler andan ḫaberi yoḳ ki anuñ ḫayrātınuñ **ṣuver-i ḥasenesi** aña yoldaş olur ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi ana ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 13). [ṣuver-i ḥasenesi, -si]*

ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ: *Rüya aleminde görülen şekil ve suretler.*

• ṣūret-i miṣāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde ṣanur imdi **ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ** biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 16). [ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ, -nüñ]*

ṣuver-i miṣāliyye: *Rüya alemine ait suretler, görüntüler.*

- ınanmasındadur yoġsa vāḳıʿada böyle olmasında kimüñ nizāʿı olur **ṣuver-i miṣāliyye** ile bir anda dünyā gözükür belī dervīşlerden naḳl olınanuñ çoġı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 2). [ṣuver-i miṣāliyye,]*
- ʿālem-i miṣālde ṣūret buldı ola pes **ṣuver-i miṣāliyye** ile ṣarīḥ şarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol şarābuñ neşāṭı ʿālem-i ẓāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 11). [ṣuver-i miṣāliyye,]*
- ḥāline tābiʿ olur şöyle ki ol **ṣuver-i miṣāliyye** bu ṣuver-i ḫāriciyyeye müṭāviʿ olur her kim ki diler menāmı dāyim ṣādıḳ ola ve her kim ki diler vāḳıʿası vākıʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 11). [ṣuver-i miṣāliyye,]*
- ḥaḳīḳatde bu efʿālde daḫli yoḳtur buña nisbet meyyit görinür ʿālem-i maʿnāda bu aṣl remzler çoġ olur **ṣuver-i miṣāliyyede** bu yoldan neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 2). [ṣuver-i miṣāliyyede, -de]*

ṣuver-i ṣenīʿesi: *Kötü, çirkin suretler.*

- cinândan hem-çunān gāh olur bir ḥufre olur ḥufer-i nīrāndan ol aʿmāl-i ḳabīḥesinüñ **ṣuver-i ṣenīʿesi** gelür her biri bir ṣūret-i müstekrehe ile aña ezā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 12). [ṣuver-i ṣenīʿesi, -si]*

sūʿ-yi edebe: *Edepsizlik, terbiyesizlik.*

- pādişāhlaruñ muḳarreblerinde çoḳ ḥāletler olur **sūʿ-yi edebe** ḥaml olınup maḫhūr olurlar şöyle ki anlaruñ emṣāli ecnebīlerden olsa bilmezliklerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 17). [sūʿ-yi edebe, -e]*

sū-yı iʿṭiḳāda: *İnanç yanlışlığı.*

- sözi añlanmayıcaḳ **sū-yı iʿṭiḳāda** ḥaml olınur ḳuṣūr-ı naẓarlarından ve noḳṣān-ı fikirlerinden şu ḳadar mülāḥaza idemezler ki Bāyezīd mülḥid olıcaḳ īmān kimüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 7). [sū-yı iʿṭiḳāda, -a]*

sūʾ-yi maʾāline: *?.*

- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ maʿnāsı yā işāretdür ʿuṣātuñ ḥāline ve anlaruñ **sūʾ-yi maʾāline** pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā ʿibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 6). [sūʾ-yi maʾāline,]*

sū-yı ẓann iderler: *Kötü kanıya düşmek.*

- olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim sözini añlamazlar daḫi ṭaʿn iderler ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden **sū-yı ẓann iderler** her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 10). [sū-yı ẓann iderler, -er, -ler]*

şu-y-ıla: *Çok şiddetli yağmur ve fırtına. II Nuh peygamber zamânında yaşanan tufan kastedilmektedir.*

- tehdīd içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini yil ile kimini **şu-y-ıla** Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle her belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 16). [şu-y-ıla,-ıla]*

sūz: *Yanma, yanık, ateş.*

- pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz **sūzını** indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 14). [sūzını, -ı, -n, -ı]*

sücūd: *Secde.*

- vaḳt nice ṭurabilürsin didiler Eyitdi **Sücūdda** üç kerre ṣubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek ḫōd sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 11). [sücūdda, -da]*
- daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve **sücūdı** olur ve her maḳāmüñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 4). [sücūdı, -ı]*
- gönlini Ḫudā'ya bağlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve **sücūdını** tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 16). [sücūdını, -ı, -n, -ı]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim **sücūdda** gördüm didi Tayısı eyitdi Oğlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 9). [sücūdda, -da]*

sücūda gele: *Secdeye varmak, secde etmek.*

- Allāh'a ʿibādet idüp **sücūda gele** Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 17). [sücūda gele, -e]*

süd: *Süt.*

- adını ol ḳomışdı Bir gün oğlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre **süd** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 16). [süd,]*
- getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī **Süd** gicesi daḫı mı şirk getürmedüñ dinildi Süd gicesi ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 12). [süd,]*
- getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd gicesi daḫı mı şirk getürmedüñ dinildi **Süd** gicesi ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 12). [süd,]*
- bir gice **süd** içüp ṣabāḥ ishāl olmışdı Bu ishāl baña ol südden oldı diyü ḫāṭırına gelmişdi Ẓāhirdür ki süde fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 13). [süd,]*
- bir gice süd içüp ṣabāḥ ishāl olmışdı Bu ishāl baña ol südden oldı diyü ḫāṭırına gelmişdi Ẓāhirdür ki **süde** fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 14). [süde, -e]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında **süd** içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 8). [süd,]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn **süd** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 8). [süd,]*

süfyān: *Ebû Abdillâh Süfyân b. Saîd b. Mesrûk es-Sevrî el-Kûfî (ö. 161/778). Kendi adıyla anılan fıkıh mezhebinin imamı, müfessir, muhaddis ve zâhid.*

- saña bağışlayam ammā sen daḫı şol āhunuñ sevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice **Süfyān** vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 2). [süfyān,]*
- Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı anda otururdı **Süfyān** eyitdi Taʿālā yā racula'l-maşriḳ didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 14). [süfyān,]*
- Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī **Süfyān** eyitdi Gel yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi didi Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ merdi didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 15). [süfyān,]*
- Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve anuñ fevti-çün derdle cigerden bir āh ḳılmış **Süfyān** eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam sevābını saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 18). [süfyān,]*

süfyān-ı sevrī: *Ebû Abdillâh Süfyân b. Saîd b. Mesrûk es-Sevrî el-Kûfî (ö. 161/778). Müfessir, muhaddis ve zâhid.*

- Rivāyet olınur ki bir gün **Süfyān-ı Sevrī'nüñ** ḳatına vardı Fużayl daḫı anda otururdı Süfyān eyitdi Teʿāl yā racula'l-maşrıḳ didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 13). [süfyān-ı servī'nüñ,]*
- kerāmet sālik-i rāh-ı istiḳāmet kıdvetü'l- ʿulemāi'l-kirām ve māḳbūlu'l-evliyāi'l-ʿaẓām ḳuṭb-ı ḥareket felek-i devrī imām-ı ʿālem **Süfyān-ı Sevrī** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 4). [süfyān-ı sevrī,]*
- rafaʿa'llāhu ḳadrahu fi'l- maḳarri'l-aʿlā ve-bavvaʿa lehu fīhi'd-deracāti'l-ʿulā **Süfyān-ı Sevrī** ʿulemānuñ ḫiyārından ve meşāyıḫuñ kibārından idi ʿilm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 6). [süfyān-ı sevrī,]*
- eksik ḳomadılar Fi'l-cümle **Süfyān-ı Sevrī** zamānında ġāyet ulu muʿteberlerinden idi ve ʿahdında faẓlı müsellem ü muḳarrerlerden idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 17). [süfyān-ı sevrī,]*
- hemīn ādem elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿismeti andan bilmek gerek Rivāyet olınur ki **Süfyān-ı Sevrī** eydürdi Bükā on ḳısımdur ṭoḳuzı riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 14). [süfyān-ı sevrī,]*
- **Sevrī** vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi Taʿaccub itdiler Eyitdi Bu benüm dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 9). [süfyān-ı sevrī,]*
- muḫtelif olur ve emzice-i benī Ādem dürlü dürlü olur şāyed **Süfyān-ı Sevrī** ḥażretlerinüñ meşrebine tevekkül ol yoldan düşmiş idi ola ve şeyṭān mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 15). [süfyān-ı sevrī,]*
- ḳudretümüz olduḳça ferāyiże ve sünnete iṭāʿat idevüz cehd eyleyevüz ki ṭarīḳa-i nebeviyyeye mutābaʿat idevüz **Süfyān-ı Sevrī'den** rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 10). [süfyān-ı sevrī'den, -den]*
- eyle eylemek gerek ki bu ḳażiyye ki **Süfyān-ı Sevrī'den** naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet ki andan mervī olur anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 5). [süfyān-ı sevrī'den, -den]*

• ʿAbduʿllāh bin Mübārek'üñ menāḳıbını burada ḫatm idelüm Rivāyet olınur ki **Süfyān-ı Sevrī'yi** vāḳıʿada gördiler Allāh taʿālā senüñle ne muʿāmele eyledi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 10). [süfyān-ı sevrī'yi, -y, -i]*

süheyl-i yemenī: *Süheyl, güney yarım kürede bulunan parlak ve büyük yıldızın adıdır. Yemen'den çok iyi görülebildiği için buna Süheyl-i Yemeni de denilmektedir. II Veysel Karani.*

• baḫr-i vefā ve kān-ı ṣafā ṣemʿ-i sābıḳān ṣubḥ-i ṣādıḳān āftāb-ı pinhān hem-nefes-i Raḥmān ol **Süheyl-i Yemenī** Ḥażret-i Üveys-i Karenī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 4). [süheyl-i yemenī,]*

sükūk: *?.*

• görür ki ḥażret-i Risālet'üñ ʿaleyhi's-selām ṭurmış mübārek **sükūklarını** divşürür bir yire cemiʿisini cemʿ eyleyüp bir birine żamm ider aralarında tertīb virüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 17). [sükūklarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

sükūn: *Sessizlik, sakinlik.*

• göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭaʿamını ṭatmaz anuñ feraḥı **sükūnında** olmaz cemīʿ feraḥ Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 12). [sükūnında, -ı, -n, -da]*

süleymān'uñ: *Hz. Süleyman peygamber.*

• Yūnus'uñ ḥabsi ciheti-y-ile ve Yūsuf'uñ rıḳḳıyyeti ve ḳullıġı-y-ıla ve **Süleymān'uñ** salṭanatı ve ululıġı-y-ıla Yaʿnī dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 8). [süleymān'uñ, -uñ]*

• Görmez misin ki **Süleymān** ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 5). [süleymān,]*

sülūk: *Yola girmek, yol tutmak. II Bir tarîkata girme, intisap etme ve o tarîkatın gereklerini yerine getirerek mânevî bakımdan yol alma.*

• nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde **sülūki** merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 9). [sülūki, -i]*

sülūk ider: *Bir yere veya bir amaca ulaşmak için yola koyulmak.*

• ḳavīm üzre **sülūk ider** ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 13). [sülūk ider, -er]*

sülūk olına: *Bir yere veya bir amaca ulaşmak için yola koyulmak.*

• ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki her yirde **sülūk olına** elbette anuñ yolında bulına Bu dürüst degüldür ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 3). [sülūk olına, -a]*

sülūk-ı maḳāmatda: *Makamlar yolu.*

- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini anuñla ziyāde bulurdı ve **sülūk-ı maḳāmatda** teveccühini anuñla gökçek görürdi Tevekkülini arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 12). [sülūk-ı maḳāmatda, -da]*

sünen: *Sünnetler.*

- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve **sünen** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 18). [sünen,]*

sünen-i cumʿa: *Cuma gününün sünnetleri.*

- ḳaftanını giyerdi cemīʿ **sünen-i Cumʿa** ne ise bir bir iderdi seccadesini omzına bıraġup ḳapuya çıḳardı zindāncı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 17). [sünen-i cumʿa,]*

süñgü: *Mızrak ucuna takılan ve küçük, düz bir kılıcı andıran büyük bıçak.*

- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve **süñgüler** iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 14). [süñgüler, -ler]*

sünnet: *Hz. Muhammed'in örnek iş ve davranışlarının tamamı.*

- beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿAlī münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki **sünnet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 4). [sünnet,]*
- **sünnet** bunlardan çıḳmışdur ve bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan ʿudūl iderler ki ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 5). [sünnet,]*
- vaḳt nice ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre ṣubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek ḫōd **sünnetdür** ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 12). [sünnetdür, -dür]*
- mertebe saña neden oldı Eyitdi Bilmezem yā Rasulu'llāh Eyitdi **Sünnetüme** tābiʿ olup ḥürmet idüp ve benüm ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 18). [sünnetüme, -üm, -e]*
- ḳudretümüz olduḳça ferāyiże ve **sünnete** iṭāʿat idevüz cehd eyleyevüz ki ṭarīḳa-i nebeviyyeye mutābaʿat idevüz Süfyān-ı Sevrī'den rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 9). [sünnete, -e]*
- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur kim benüm **sünnetümi** ʿālem içinde iḥyā idesin ve şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 7). [sünnetümi, -üm, -i]*
- mübāşereti neden idi ola Anuñ cevābı budur kim bir kişi ki erkān-ı şerʿüñ birinden memnūʿ ola elinden geldiği ḳadar mübāşereti **sünnetdür** Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 8). [sünnetdür, -dür]*

sünnet-i rasūli: *Hz. Muhammed'in Müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamamı.*

- ṣabāḥı ḳılurdı ʿālim-i bī-ġaraż u bī-riyā idi ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā idi ẓāhir-ile bāṭını cemʿ eyleyüp tevfīḳ eylemişdi ve kitābu'llāh ile **sünnet-i Rasūli** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 14). [sünnet-i rasūli, -i]*

sünnī ola: *İslâmiyet'in temel esaslarında birleşen dört mezhepten birine mensup olmak.*

- maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid dirilenler ekṣer budur kim rāfiżī olurlar şöyle ki tamām **sünnī ola** içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 14). [sünnī ola, -a]*
- ġayet azı olur bir seyyid ki tamām **sünnī ola** tamām iʿzāz olınur şeref-i nesebe ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 15). [sünnī ola, -a]*

sünnī-yi muṭlaḳ olalar: *Hz. Peygamber ile ashabın dinin temel konularında takip ettikleri yolu benimseyen kimse olmak.*

- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki **sünnī-yi muṭlaḳ olalar** Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 7). [sünnī-yi muṭlaḳ olalar, -a, -lar]*

süpründü: *Bir yerde birikmiş toz ve çöp yığını.*

- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce **süpründü** daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 7). [süpründü,]*

süpründüsi: *Yıkılan bir şeyin parçaları, kalıntıları, enkaz.*

- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ **süpründüsi** ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 16). [süpründüsi, -si]*

süpür: *Süpürmek, temizlemek.*

- dil sarāyını Allāh içün **süpürüp** ḫalvet iderdi ve her dem göñül evinde anuñla ṣoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 17). [süpürüp, -üp]*
- süpürür mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 19). [süpürür, -ür]*

süpürmek gerek: *Süpürmeli; temizlemeli.*

- gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle mübṣarātd an başrı kesmek gerek ki başīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr ile **süpürmek gerek** ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 16). [süpürmek gerek,]*

sür: *Geçirmek, hayat yaşamak.*

- sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden şorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 1). [sürer, -er]*

sür: *Kovmak, uzaklaştırmak.*

- Rivāyet olınur ki Mālik bir gün ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı Giderken şehrüñ şu başısı hengāmesi-y-ile ardından irdi Yoldan git diyü bunı **sürdiler** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 8). [sürdiler, -di, -ler]*
- mülḥid diyü ṭaʿn iderlerdi ve gāh olurdı ki Beştām'dan **sürerlerdi** ʿAceb midür ki faḫr-i ʿālem ve maḳṣūd-ı benī Ādem Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 3). [sürerlerdi, -er, -ler, -di]*
- sellem Mekke'den **sürüp** ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿadetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād ṣanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 5). [sürüp, -(ü)p]*

sür: *Götürmek.*

- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire **sürer** ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 15). [sürer, -er]*

sürül: *(Toprak) Ekilebilir duruma getirilmek için işlenmek.*

- ol ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān **sürildi** ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 2). [sürildi, -di]*

sürūr: *Sevinç, mutluluk.*

- cezāsında āḫıratda rāḥāt u **sürūr** ve bundaġı ḫavfları ʿivażı anda emn ü ḥuzūr müyesser ḳıla Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 7). [sürūr,]*
- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ **sürūrını** şürūr ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 13). [sürūrını, -ı, -n, -ı]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadār aḥvāl ola nice **sürūr** ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu mıḳdar verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 9). [sürūr,]*

sürūr-ı serīr-i vaḥded: *Birlik tahtının sevinci.*

- Menāḳıb-ı Ḥabīb-i ʿAcemī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol şāh-ı bārgāh-ı ʿizzet ve **sürūr-ı serīr-i vaḥded** ṣadr-ı ṣuffa-ı ṣafā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 2). [sürūr-ı serīr-i vaḥded,]*

sürūr-ı serīr-i vaḥdet: *Birlik tahtının sevinci.*

- Menāḳıb-ı Ḥabīb-i ʿAcemī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol şāh-ı bārgāh-ı ʿizzet ve **sürūr-ı serīr-i vaḥdet** ṣadr-ı ṣuffa-ı ṣafā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 2). [sürūr-ı serīr-i vaḥdet,]*

süst olıcaḳ: *Gevşek, zayıf, güçsüz olmak.*

- ʿimāretinden ne olur bünyād **süst olıcaḳ** bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 13). [süst olıcaḳ, -ıcaḳ]*

süst olup: *Gevşek, zayıf, güçsüz olmak.*

- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda **süst olup** Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 5). [süst olup, -up]*

süst olur: *Gevşek, zayıf, güçsüz olmak.*

- **süst olur** kendü fikrine mu'temed olduḳca işi oñmaz ve Kendü re'yine muʿtażıd olduḳca re'yinde fāyide görmez eger re'y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 3). [süst olur, -ur]*

sütûde: *Övülmüş, övülmeye layık.*

- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek ẕāt ve **sütūde** faʿāl idi vaʿẕ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 7). [sütūde,]*

2.3.22. Ş

şād ide: *Mutlu etmek.*

- rūḥını vaṣlı ile **şād ide** ve revānını raḥmet nesīmi-y-ile ābād ide Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 17). [şād ide, -e]*

şādān ide: *Sevindirmek, mutlu etmek.*

- ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki ādemi tamām **şādān ide** ve bir ḫāl daḫı olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 1). [şādān ide, -e]*

şāfiʿī: *Şafiilik mezhebi.*

- ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye **Şāfiʿī'nüñ** bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 16). [şāfiʿī'nüñ, -ī, -nüñ]*
- **Şāfiʿī'ye** taḳlīd eyleye ḳan almaġla ābdest şınmamaḳda her birinde bir şunuñ gibi āsān ḳavli ola cümlesinden arada bir meẕheb peydā ḳıla her kim böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 7). [şāfiʿī'ye, -y, -e]*
- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan **Şāfiʿī'ye** daḫı olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā şaḳın bu sözden zamānumuzuñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 13). [şāfiʿī'ye, -y, -e]*

şāfiʿī: *Şafîlik mezhebinin kurucusu İmam Şafiʿī hazretleri.*

- māyede mütaʿayyin olan ol olup ṭurur Baʿżı ehlu'llāhdan rivāyet olınur ki Ḫıżr peyġambardan ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki **Şāfiʿī** nice kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 16). [şāfiʿī,]*

- Eşitdi Şol mütaʿayyin olan evtāduñ birisidür Ḫvāce ʿAbdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur ki eydürdi Ben Şāfiʿī meẕhebinden degülem ammā **Şāfi'ī'yi** ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 18). [şāfi'ī'yi, -y, -i]*
- niyyet idüp üzerine uġrayup ṭururam āḫır yine maḥżā Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp ol günāhı itmeyüp ṭururam **Şāfiʿī** eyitdi Ben ḥükm iderem ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 4). [şāfiʿī,]*
- gerek neṣrine mümkin degüldür ki biz anlaruñ yitişevüz ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ teẕkire emrine gelelüm biraz daḫı **Şāfiʿī'nün** menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 8). [şāfiʿī'nün, -nün]*
- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla **Şāfiʿī** daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 11). [şāfiʿī,]*

şāfiʿī mezhebinden: *İmam Muhammed bin İdris eş-Şâfiî'nin fikirleri etrâfında gelişen ve İslâm dîninin amelî esaslarını ehl-i bid'ata karşı ehl-i sünnet anlayışına göre savunan amelî dört hak mezhepten biri.*

- Eşitdi Şol mütaʿayyin olan evtāduñ birisidür Ḫvāce ʿAbdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur ki eydürdi Ben **Şāfiʿī meẕhebinden** degülem ammā Şāfi'ī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 18). [şāfiʿī meẕhebinden, -n, -den]*

şāġird: *Öğrenci, talebe.*

- didi Rivāyet olınur ki dāyim İmām Ḥanbal aña mülāzemet iderdi ve her bulışduḳça hezār tevāżuʿ riʿāyet iderdi Bir gün **şāġirdleri** İmam'a ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 2). [şāġirdleri, -ler, -i]*
- tevżīḥ itmişdi **Şāġirdleri** her ne dirse yazarlardı ve cemīʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri ki dīn emrinde ol daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 11). [şāġirdleri, -ler, -i]*

şāgirdlik itdi: *Talebelik etmek.*

- arasında fetāvası meẕkūrdur Ẓāhirde ve bāṭında kāmillerdendür ve her işde ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a **şāgirdlik itdi** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 12). [şāgirdlik itdi, -di]*

şāh: *Pâdişah, hükümdar.*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫırat **şāhı** ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [şāhı, -ı]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir **şāhı** vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 9). [şāhı, -ı]*
- **şāhı** ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 15). [şāhı, -ı]*
- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine **şāh** idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 5). [şāh,]*

• ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki bunda **şāh** ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manşibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 17). [şāh,]*

şāh olsun: *Padişah olmak.*

• gerekmez ki dervīşlikden ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿibret ala N'ola ẓāhiri **şāh olsun** bāṭını dervīş olsun ṣūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 8). [şāh olsun, -sun]*

şahādet: *Şahitlik, tanıklık.*

• aḫbāruñ delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ **şahādeti** ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 13). [şahādeti, -i]*

• ve ṭabīʿat miʿmārı niçe defʿa yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ʿālem **şahādetde** bir anuñ miṣli bināyı raʿnā ḳaldurıbile Ol bir pādişāh idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 4). [şahādetde, -de]*

şahādet: *Bir şeyin gerçekliğini, doğruluğunu tasdik etme.*

• şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿişyānı kendüden aşaġanuñ **şahādet** ü īmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 5). [şahādet,]*

şahādet ider: *Tanıklık etmek.*

• ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿibādetine **şahādet ider** āḫıratda aña yardım idüp ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 15). [şahādet ider, -er]*

şahādet mertebesini: *Allah yolunda, din ve devlet uğrunda canını vererek elde edilen mânevî pâye, mânevi şeref.*

• ki mübtelā olursa **şahādet mertebesini** bulur günāhlarınuñ kebāyiri ve ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 7). [şahādet mertebesini, -n, -i]*

şāhbāz: *Doğan kuşu.*

• çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl **şāhbāzınuñ** ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 17). [şāhbāzınuñ, -ı, -nuñ]*

• ḥikmet çimeninüñ ṭūbāsı idi cihān gülistānınuñ bir gül-i raʿnāsı ve cān bustānınuñ bir bülbül-i güyāsı idi rūḥ ṣulṭānınuñ **şāhbāzı** ve rūḥāniyān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 16). [şāhbāzı, -ı]*

şāh-ı bārgāh-ı ʿizzet: *Şeref divanının padişahı.*

• Menāḳıb-ı Ḥabīb-i ʿAcemī raẓiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol **şāh-ı bārgāh-ı ʿizzet** ve sürūr-ı serīr-i vaḥded ṣadr-ı ṣuffa-ı ṣafā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 2). [şāh-ı bārgāh-ı ʿizzet, -de]*

şāh-ı gedā-şūret: *Fakir görünüşlü padişah.*

- ʿuzlet ve ol gencine-i ḫazīne-i devlet dürr-i ṣadef-i iḳbāl ve dürrī-i felek-i iclāl sulṭān-ı memalik-i şerīʿat ve bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat **şāh-ı gedā-şūret** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 4). [şāh-ı gedā-şūret,]*

şāh-ı hidāyet: *Doğru yolu gösterenlerin padişahı.*

- Menāḳıb-ı Mālik-i Dīnār rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol **şāh-ı hidāyet** ve pādişāh-ı velāyet sulṭān-ı memālik-i tevfīḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 2). [şāh-ı hidāyet,]*

şāhin: *Doğana benzer yırtıcı avcı kuş.*

- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr **şāhininüñ** ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 18). [şāhininüñ, -i, -nüñ]*

şāhinşāh-ı ʿulemā: *Alimlerin şahlarının şahı.*

- Zamānında aña **şāhinşāh-ı ʿulemā** dirlerdi bī-had iʿzāz u iḥtirām iderlerdi Muʿaẓẓam-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ām idi ve niçe meşāyıḫ-ı kümmele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 9). [şāhinşāh-ı ʿulemā,]*

şāhlık: *Padişahlık, hükümdarlık.*

- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi **Şāhlıḳ** aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 6). [şāhlıḳ,]*

şahne: *Zabıta memuru, güvenlik memuru.*

- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr **şahnesi** ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 6). [şahnesi, -si]*

şaḫne-i ḫurāsān: *Horasan serdarı.*

- **şaḫne-i Ḫurāsān** diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe yaḳın mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 11). [şaḫne-i ḫurāsān,]*

şaḫṣ: *Kişi, şahıs.*

- ḥükmini virür ve her maẓharı şol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her **şaḫṣuñ** tecellisinde ḥikmet n'idügin görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 11). [şaḫṣuñ, -uñ]*
- şaḫṣdan nefʿe işāret olur bir **şaḫṣdan** żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 9). [şaḫṣdan, -dan]*

şāʿibe: *Kusur, noksan, eksiklik, nakîsa.*

- beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda **şāʿibeyi** ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 7). [şāʿibeyi, -y, -i]*

şaḳāvet: *Kötü yaratılışlı, kötü iş işleyecek tıynette olma, kutsuzluk.*

- bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemīʿ **şaḳāvet** bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Yaʿnī bir kişide īmān-ı kāmilüñ ʿalāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 13). [şaḳāvet,]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣūd Ve naḳl olınur ki eydürdi **Şaḳāvet** daʿvāda olur ve saʿādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Enā diye Allāh daḫı aña enā diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 9). [şaḳāvet,]*

şakīka-ı şefīk: *Şefkatli, merhamet ve sevgisi bol olan Allah' ın nuru.*

- içinden çıḳmaz ḳalur Fi'l-cümle ʿināyet-i Ḥaḳ **şaḳīḳa-ı Şefīk** ve himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ aña refīḳ olup tamām dünyādan iʿrāż idüp tāyip oldı bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 7). [şaḳīḳa-ı şefīk,]*

şaḳīḳ-i belḫī'ye: *Evliyanın büyüklerinden olan Şakîk-i Belhî hazretleri İbrahim Edhem'in talebesi¸ Hâtim-i Esâm'ın hocasıdır.*

- enbiyā ʿaleyhum eṣ-ṣalavāt ve's-selām Ḥātem meşāyıḫ-ı Belḫ'üñ ulularından ve Ḫurāsān pīrlerinüñ bellülerinden idi **Şaḳīḳ-i Belḫī'ye** çok ḫizmet itmişdi ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 6). [şaḳīḳ-i belḫī'ye, -y, -e]*

şākir ola: *Şükreden olmak.*

- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına **şākir olur** Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 2). [şākir olur, -ur]*
- buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet olmaz ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına ẕākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına **şākir ola** Açlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 4). [şākir ola, -a]*
- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki **şākir ola** tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 11). [şākir ola, -a]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür **şākir ola** anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 14). [şākir ola, -a]*

şākir-i ḥaḳḳ olalar: *Allah' a şükreden kimse olmak.*

- dervīşlerdür ki **şākir-i Ḥaḳḳ olalar** ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 7). [şākir-i ḥaḳḳ olalar, -a, -lar]*

şām: *Suriye'nin başkenti.*

- ravża-ı müṭahheresi nerede idügi mübeyyen degüldür baʿżılar Baġdād'dadur dir ve baʿżılar **Şām'da** bu bābda iḫtilaf olmışdur elsün-i enāmda ve Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 2). [şām'da, -da]*
- eyleyümezin Yā Tayfūr Ben ḥaḳḳumdan geçdüm seni Rabb'üñe baġışladum didi Pes Bāyezīd Beṣtām'dan gidüp otuz yıl **Şām** vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 14). [şām,]*

Şān : *İtibar, nam, şöhret, ün.*

- muḳaddemātla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ **şānında** her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 17). [şānında, -ı, -n, -da]*

şarāb: *Bade, mey, sarhoşluk veren içecek. II İlahi feyiz, ihsan.*

- güler ü feriḥ gördü taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin seni hīç böyle gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ **şarāb** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 8). [şarāb,]*
- geldi içdüm Ol **şarābuñ** neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir leẕẕetden ki ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 9). [şarābuñ, -uñ]*
- ʿālem-i miṡālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṡāliyye ile ṣarīḥ **şarāb** içdi ola Baʿīd degüldür ki ol şarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 11). [şarāb,]*
- ʿālem-i miṡālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṡāliyye ile ṣarīḥ şarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol **şarābuñ** neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına ve ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 12). [şarābuñ, -uñ]*
- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda **şarāb** içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 4). [şarāb,]*

şarḳ: *Doğu.*

- Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān eyitdi Gel yā **Şarḳ** vilāyetinüñ merdi didi Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ merdi didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 15). [şarḳ,]*

şart: *Olması başka durumların gerçekleşmesini gerektiren şey, koşul.*

- ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde ḳāyim olur Her bir dervīş ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ **şarṭıdur** ki aña mütābaʿat ḳıla ẓāhirde bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 18). [şarṭıdur, -ı, -dur]*

şart: *Uyulması kesin olarak istenen, gerekli.*

- vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki iḥtirāz **şarṭdur** vehm sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan ṣaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 17). [şarṭdur, -dur]*

şart: *Şart, esas, bir işin meydana gelmesi için gerekli olan şey.*

- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemīnden teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā mādām ki **şarṭuñ** taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 14). [şarṭuñ, -uñ]*

şāyed: *Belki, ola ki, olabilir ki.*

- bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya **şāyed** anda bir sır var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 16). [şāyed,]*

- namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek **Şāyed** baʿżı ḥayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 2). [şāyed,]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki savābı andan çoḳ bulınur **Şāyed** anuñ hużūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 12). [şāyed,]*
- Besṭām'da idi ola ve **şāyed** anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 13). [şāyed,]*
- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur **şāyed** ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini ṣāfī bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 7). [şāyed,]*
- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini ṣāfī bulamazdı ola ve **şāyed** ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 8). [şāyed,]*
- muḫtelif olur ve emzice-i benī Ādem dürlü dürlü olur **şāyed** Süfyān-ı Sevrī ḥażretlerinüñ meşrebine tevekkül ol yoldan düşmiş idi ola ve şeyṭān mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 15). [şāyed,]*
- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki **şāyed** şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 1). [şāyed,]*
- bulınmaduḳ eger şehrde bulına-y-ıduḳ **şāyed** maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve şāyed içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 3). [şāyed,]*
- bulınmaduḳ eger şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve **şāyed** içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 3). [şāyed,]*
- bulınmaduḳ eger şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve şāyed içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük **şāyed** bize ecel gelmedügi ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 4). [şāyed,]*
- dirsek ki **şāyed** bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol yirden gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 17). [şāyed,]*
- daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür **şāyed** çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 15). [şāyed,]*
- mütefāvüt olur her mizācuñ riyāżeti aña münāsib ḳonılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kişi ki namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki **şāyed** bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 8). [şāyed,]*
- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür **şāyed** āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādise yitişüp füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 15). [şāyed,]*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur Fi'l-cümle her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki **şāyed** ol ḥāletüñ misline bir daḫı irişmeye ve her ādem ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 18). [şāyed,]*

• vaż'la bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki **şāyed** ol vaż'uñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 1). [şāyed,]*

• vaż'la bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki şāyed ol vaż'uñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür **şāyed** andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 2). [şāyed,]*

• **şāyed** aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine yā bir girmesi olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek veyā bir çıḳması olur ki aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 3). [şāyed,]*

• iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe a'māl ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā **şāyed** bir niçe ma'āṣī daḫı var ola ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 18). [şāyed,]*

• Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola **şāyed** Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 14). [şāyed,]*

• vuṣlatı ol yoldan bulur ola **şāyed** anuñ mizācında bir ḥālet ola ki yemek yemekle tā'ate istiṭā'at bula Şol yemekden şaḳınılur ki kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 15). [şāyed,]*

şāyibe-i elemsüz: *Kedersiz kusur.*

• vāḳi'de tecribe ile dünyā eyle bulınmışdur Hīç bir lezzeti **şāyibe-i elemsüz** olmaz ve hiç bir cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 5). [şāyibe-i elemsüz, -süz]*

şeb-i kıyām olsun: *Kıyam gecesi olmak. II Geceyi namazda ayakta durarak geçirmek.*

• olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭurурdı ve Bu gice şeb-i rükū' olsun dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 9). [şeb-i ḳıyām olsun, -sun]*

şeb-i rükū' olsun: *Rüku gecesi olmak. II Geceyi namazda rüku halinde geçirmek.*

• olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭurурdı ve Bu gice **şeb-i rükū' olsun** dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 9). [şeb-i rükū' olsun, -sun]*

şeb-i sücūd olsun: *Secde gecesi olmak. II Geceyi namazda secde halinde geçirmek.*

• olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭurурdı ve Bu gice şeb-i rükū' olsun dirdi ve Bu gice **şeb-i sücūd olsun** dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 10). [şeb-i sücūd olsun, -sun]*

şecā'at: *Cesaret, yiğitlik.*

• muḥteremān-ı erbāb-ı şerī'atden idi Hem taṣavvufda bī-naẓīr ve hem 'ilmde mükerrem idi ve hem cūdda bi-mesel ve hem **şecā'atda** müsellem idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 8). [şecā'atda, -da]*

• Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña 'ādet ola biri ṣadāḳat biri **şecā'at** ve biri saḥāvet Ya'nī dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 18). [şecā'at,]*

• hemīşe dürūġ u zūr olur ve ṭarīḳi ṭarīḳatden dūr olur ve hem bir kimsenüñ ṭabʿında **şecāʿat** olmaz ol kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecāʿatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 6). [şecāʿat,]*

şedāyid: *Sıkıntılar.*

• yirden daḫı gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye **şedāyidden** ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿası olur ki hiç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 5). [şedāyidden, -den]*

• vardur anları riʿāyet idüp gözler ol **şedāyidle** günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 9). [şedāyidle, -le]*

• vardur anları riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim ol kişi mütenebbih olur ol **şedāyidden** ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 10). [şedāyidden, -den]*

şefāʿat: *Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma.*

• bize ne iḫtiyācuñ var ve bizüm **şefāʿatümüze** ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 5). [şefāʿatümüze, -ü, -müz, -e]*

şefāʿat: *Allah'ın izin verdiği kimselerin mahşer gününde kulların bağışlanması için aracılık etmeleri.*

• olmaz Çoḳ olur ki bu bilişlik ḳıyāmetde fāyide virmez maʿlūmdur ki **şefāʿat** her yirde rāst gelmez ol dōstunuñ ḳalbinden bu maḥabbat götürilür hīç bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 11). [şefāʿat,]*

• Muḥammed üzerine dünyāda duʿāsı maḳbūl ola ve āḫıratda **şefāʿati** ḳabūl ola Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 9). [şefāʿati, -i]*

şefīk: *Şefīk-i Belhi.*

• yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde **Şefīk** Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 14). [şefīk,]*

• iḫtiyārsuz vehm gelür didi **Şefīḳ** eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 17). [şefīḳ,]*

• maʿāşından şordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve eger virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi **Şefīḳ** eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 14). [şefīḳ,]*

• üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse ben daḫı ḫalḳa īs̱ār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp apsam ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı **Şefīḳ'i** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 18). [şefīḳ'i, -i]*

• ustād imişsin didi ve **Şefīḳ'den** rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḥużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 1). [şefīḳ'den, -den]*

şefīk-i belḫī: *Ebû Alî Şakīk b. İbrâhîm el-Ezdî el-Belhî (ö. 194/810) Horasanlı sûfî.*

- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn **Şefīk-i Belḫī** meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var idi ve ẕātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 5). [şefīk-i belḫī,]*
- işler olur ki ḫalḳ naẓarında anlar ḫavāriḳ ṣayılur **Şefīḳ-i Belḫī** dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı yoḳdur dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 9). [şefīḳ-i belḫī,]*
- ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine **Şefīḳ-i Belḫī'nüñ** menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm teẕkire bābına Rivāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 11). [şefīḳ-i belḫī'nüñ, -nüñ]*
- ki söylemezseñ żarar ola Fi'l-cümle **Şefīḳ-i Belḫī** zamānında ġāyet muʿteberlerden ve meşāyıḫ arasında fażlı muḳarrerlerden idi Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 7). [şefīḳ-i belḫī,]*

şefḳat: *Merhamet, acıma.*

- elinden alup anı cennete iletüp kendü anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʿnī maḳṣūdı oldur kim müridinde **şefḳat** ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 4). [şefḳat,]*
- ādemi yaramaz ḫallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḫalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye **şefḳati** olmaz ādeme ḫużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 4). [şefḳati, -i]*

şefḳat idüp: *Acımak, merhamet etmek.*

- ṣu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña **şefḳat idüp** ṣu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 2). [şefḳat idüp, -üp]*

şehādet: *Şehit olma, şehitlik.*

- yanında ola ve şimdiden ṣoñra ekl u şurbum anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳiʿ hem didüginleyin oldı o gün **şehādet** mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āṣārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 6). [şehādet,]*

şehādet ider: *Doğruluğunu tasdik etmek, desteklemek, tanıklık etmek.*

- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ **şehādet ider** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 2). [şehādet ider, -er]*

şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet: *İlim avlayan doğan.*

- ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir **şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet** idi ki bunlaruñ ikisi iki ḳanat olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi saray-ı şeriʿat idi ki imāmīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 1). [şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet,]*

şehdi: *Bal.*

- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her leẕẕetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her **şehdinüñ** ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 8). [şehdinüñ, -nüñ]*

şehīd it-: *Îmânı, vatanı ve kutsal bir amacı uğrunda savaşan bir müslümanı öldürmek.*

- ceng içinde bir kişi anı **şehīd itdi** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿināyeti her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 7). [şehīd itdi, -di]*
- yitişür gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp gelür bir süri müslümānları **şehīd itdürüp** ḳırdurur anuñ ʿameli ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 8). [şehīd itdürüp, -dür, -üp]*

şehid ol-: *Vatan, millet, kutsal bir amaç ve görev uğrunda ölmek.*

- vāḳıʿasında kendüye geydürmişler Hemīn vardı ġazāya müteveccih oldı Allāh'uñ taḳdīri ile anda **şehīd oldı** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā vāḳıʿasını vāḳiʿ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 10). [şehīd oldı, -dı]*
- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż vardır ki andan ölen **şehīd olur** yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 6). [şehīd olur, -ur]*

şehr: *Şehir, kent.*

- Rivāyet olınur ki Mālik bir gün ḫastalıḳdan ḳalḳmışdı Giderken **şehrüñ** şu başısı hengāmesi-y-ile ardından irdi Yoldan git diyü bunı sürdiler bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 7). [şehrüñ, -üñ]*
- müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir mīrzāde iken Nişābūr'a gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır ol **şehrde** meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 18). [şehrde, -de]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr **şehrinüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 14). [şehrinüñ, -i, -nüñ]*
- ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz **şehrde** imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 17). [şehrde, -de]*
- iʿtiḳad ider ki eger **şehrde** imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 1). [şehrde, -de]*
- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz **şehrde** olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 2). [şehrde, -de]*
- bulınmaduḳ eger **şehrde** bulına-y-ıduḳ şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ ve şāyed içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 3). [şehrde, -de]*
- **şehrden** ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 5). [şehrden, -den]*
- gāh olur ki ādeme iḫtirāz eylemek şerʿan vācib olur nite kim bir kişi **şehrden** ṭaşra bulınsa içerü girmek menʿ olınur gāh olur ki iḫtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 1). [şehrden, -den]*
- idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı cemīʿ **şehr** içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 8). [şehr,]*

şehvāt: *Şehvetler; nefsin hoşuna giden bedenî ve süflî arzular.*

- Ḥażretine yol göster Eyitdi yol ikidür biri ednādur ki dünyāda **şehvātdan** geçmek gerek andan Ḥażret'e yol ṭutup gitmek gerek ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 3). [şehvātdan, -dan]*
- taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde **şehvāta** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 10). [şehvāta, -a]*
- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur **şehvātda** eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 14). [şehvātda, -da]*
- göre Her mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi olur ve her ne mıḳdār ki bunda **şehvātı** terk iderse ol ḳadar anda leẕẕāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 18). [şehvātı, -ı]*
- ve niçe dürlü daḫı **şehvāta** sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 5). [şehvāta, -a]*

şehvāt-ı cismāniyyeden: *Bedene ait olan arzular.*

- cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müṣāḥabet itmekle bulınur lāṭif yirlerde ve būstānlarda gezerler ve gökcek çimenlerde ve gülistānlarda seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 5). [şehvāt-ı cismāniyyeden, -den]*

şehvet yolını: *Ölçüyü aşan şiddetli arzu, şiddetli istek yolu.*

- müştaheyātıdur şeyḫ olanlar bunları tamām farḳ itmek gerek **şehvet yolını** ḳoyup 'aḳl yolına gitmek gerek şol şeyḫ ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ'ı … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 5). [şehvet yolını, -n, -ı]*

şek getürür: *Şüphe duymak.*

- getürür ʿabeş mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh arasında bunuñ gibi nesnelerde ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl muḥaḳḳıḳa muḫālefet yoḳtur her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 9). [şek getürür, -ür, -]*

şek yoḳdur: *Şüphe yok, şüphesiz.*

- binā ḳılup fārig otura belki ol ʿārifdür **şek yoḳdur** anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 3). [şek yoḳdur, -dur]*
- nefsi ögretmişdür açlıġa doymaz imdi **şek yoḳdur** ki eger ol Allāh'ı tamām seve-y-idi nefsini açlıġa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu ki nefsini Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 3). [şek yoḳdur, -dur]*

şeker: *Tatlı.*

- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki **şeker** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 18). [şeker,]*

şekk ider: *Şüphe etmek; kuşkulanmak.*

- yoḳdur her kim ki anda **şekk ider** yā mülḥiddür veyā aḥmaḳdur erbāb-ı ḳulūbdan hīç kimsenüñ bunda tereddüdi yoḳdur anuñ taṣarrufını görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 15). [şekk ider, -er]*

şekk ü evhāmdan: *Şüphe ve kuruntu.*

- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki **şekk ü evhāmdan** ḫālī bulınur bir vaḳtda ṣaḥiḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 9). [şekk ü evhāmdan, -dan]*

şekk ü irtiyāb: *Şüphe ve zan, tereddüt.*

- Beden şeḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen şol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde **şekk ü irtiyāb** ḳalmaz ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 18). [şekk ü irtiyāb,]*

şekk ü irtiyāb itmezler: *Şüphe ve tereddüt etmek.*

- müdaḳḳıḳīn olurlar bunuñ gibi ḳażiyyelerde tereddüd ü ıżṭırāb itmezler ve bunuñ gibi ḫavāriḳde **şekk ü irtiyāb itmezler** Eger dir-isek ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 14). [şekk ü irtiyāb itmezler, -mez, -ler]*

şekl: *Şekil, biçim, görünüş.*

- cihetine cālibdür ecsām-ı laṭīfe gibi her ne **şekle** dilerse müteşekkil olur melā'ike vü cin gibi her ne ṣūrete isterse mütemessil olur anlar ervāḥ-ı ṣarfa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 11). [şekle, -e]*

şemʿ: *Mum, ışık.*

- **şemʿe** ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 3). [şemʿe, -e]*
- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol **şemʿi** Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 3). [şemʿe, -e]*
- derūnında ve her pervāne ki uçup bir **şemʿe** kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 17). [şemʿe, -e]*

şemʿ: *Mum, ışık. II İlahi nur.*

- derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe **şemʿler** yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 17). [şemʿler, -ler]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki **şemʿdür** ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 7). [şemʿdür, -dür]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān **şemʿi** yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 10). [şemʿi, -i]*

şemʿ-i cemʿ-i ehl-i dīn: *Müslümanların tamamının ışığı.*

- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Eslem-i Tūsī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol ḳuṭb-i felek-i yaḳīn ve **şemʿ-i cemʿ-i ehl-i dīn** ḳurre-i ʿayn-ı ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 2). [şemʿ-i cemʿ-i ehl-i dīn,]*

şemʿ-i dāniş ü bīniş : *Basiret ve ilim ışığı.*

- Menāḳıb-ı Dāvud-ı Ṭāʿī raẓiya'llahu ʿanhu Ve birisi şol **şemʿ-i dāniş ü bīniş** ve ol cırāġ-ı cemʿ-i āferīniş ol ʿālim-i şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 2). [şemʿ-i dāniş ü bīniş ,]*

şemʿ-i dīn: *Dinin ışığı. II Aydınlatıcısı bağlamında.*

- ṭoḳuz **şemʿ-i dīn** ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerīʿat bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ ʿammārı ve dīn ehlinüñ iʿtimādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 9). [şemʿ-i dīn,]*

şemʿ-i eyvān-ı vefā: *Sadakat sofasının ışığı.*

- **şemʿ-i eyvān-ı vefā** ve nūr-ı ḥaḍaḳa-ı velāyet ve nevr-i ḥadīḳa-ı kerāmet şems-i ufuḳ-ı tevfīḳ ve bedr-i ʿālem-i taḥḳīḳ ḳurre-i ʿayn-ı dervīşī ve ġurre-i rūy-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 3). [şemʿ-i eyvān-ı vefā,]*

şem'-i meclis-i dīn ü devlet: *Devlet ve din meclisinin ışığı.*

- Menāḳıb-ı İmām Ebū Ḥanīfe-i Kūfī raẓiya'llāhu 'anhu Ve birisi şol çırāġ-ı ḫāne-i şer' ü millet ve şol **şem'-i meclis-i dīn ü devlet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 2). [şem'-i meclis-i dīn ü devlet,]*

şemʿ-i rūz-ı ḳıyāmet: *Kıyamet gününün ışığı, aydınlatıcısı.*

- Menāḳıb-ı Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī raẓiyā'llāhu ʿanhu Ve birisi şol pīşvā-yı ehl-i melāmet ve **şemʿ-i rūz-ı ḳıyāmet** baḥr-i ceẕbe-i ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 2). [şemʿ-i rūz-ı ḳıyāmet,]*

şemʿ-i sābıḳān: *Öncekilerin ışığı.*

- baḥr-i vefā ve kān-ı ṣafā **şemʿ-i sābıḳān** ṣubḥ-i ṣādıḳān āftāb-ı pinhān hem-nefes-i Raḥmān ol Süheyl-i Yemenī Ḥażret-i Üveys-i Ḳarenī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 3). [şemʿ-i sābıḳān,]*

şems: *Güneş.*

- gök içün bir yir olur Anuñ **şemsi** olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 15). [şemsi, -i]*

şems-i āsumān-ı taḥḳīḳ: *Hakikat göğünün güneşi.*

- **şems-i āsumān-ı taḥḳīḳ** ve bedr-i ʿālem-i tevfīḳ ḳuṭb-i felek-i maʿārif ve kevkeb-i semā-yı laṭāyif nuʿmān-ı ḥadāyıḳ-ı ṣaḥrā-yı dīn ve ʿummān-ı cevāhir-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 3). [şems-i āsumān-ı taḥḳīḳ,]*

şems-i ufuḳ-ı tevfīḳ: *Allah'ın yardımının ufkunun güneşi.*

- şemʿ-i eyvān-ı vefā ve nūr-ı ḥaḍaḳa-ı velāyet ve nevr-i ḥadīḳa-ı kerāmet **şems-i ufuḳ-ı tevfīḳ** ve bedr-i ʿālem-i taḥḳīḳ ḳurre-i ʿayn-ı dervīşī ve ġurre-i rūy-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 4). [şems-i ufuḳ-ı tevfīḳ,]*

şenāʿat: *Kötülük, fenâlık.*

- içinden arayup göre şol günāh ki anuñ **şenāʿatini** ziyāde görür anuñ terkine muşırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 17). [şenāʿatini, -i, -n, -i]*
- niçeler olur ki bir sehl **şenāʿat** ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 7). [şenāʿat,]*

şer: *Kötülük, fenalık.*

- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki **şerden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 2). [şerden, -den]*
- gerek ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda **şerre** ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 8). [şerre, -e]*

şerʿ: *Allah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre belirlenmiş kurallar, şeriat.*

- zamānınuñ vaḥīdlerinden ve cihānuñ ferīdlerinden idi devrānuñ yegānelerinden ve rūzgāruñ nişānelerinden idi **Şerʿüñ** bir āyet-i bāḫıresi ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 8). [şerʿüñ, -üñ]*
- Dervīş mi olur ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya ʿārif mi olur ol ki **şerʿüñ** vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 2). [şerʿüñ, -üñ]*
- Bir nesne ki **şerʿe** muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿüñ ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 5). [şerʿe, -e]*
- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur **şerʿün** ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye ve bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 6). [şerʿün, -üñ]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki **şerʿe** muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ hużūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 11). [şerʿe, -e]*
- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki **şerʿ** şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 2). [şerʿ,]*
- evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane ṣoñraġı ʿabeṣ ṣayıla Ol şerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı **şerʿ** üzerinedür şerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 10). [şerʿ,]*
- evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane ṣoñraġı ʿabeṣ ṣayıla Ol şerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı şerʿ üzerinedür **şerʿe** muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 10). [şerʿe, -e]*

- yirden iḫtirāz ide mādām ki **şerʿden** bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥşi uzatduḳ şol ki teẕkire maşlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 9). [şerʿden, -den]*
- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didüklerü ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen **şerʿüñi** gökçek eyle ki cemīʿisini anda bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 12). [şerʿüñi, -üñ, -i]*
- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar **şerʿi** tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 16). [şerʿi, -i]*
- ol irādet-i Ḥaḳḳ'a ṭābiʿdür ol dāyireden ṭaşra çıḳmaz belī ol daḫı bizüm Peyġambar'umuza inḳiyād idüp bu **şerʿüñ** muʿteḳididür ammā ol bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 10). [şerʿüñ, -üñ]*
- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ teʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi **şerʿde** müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 5). [şerʿde, -de]*
- mahrūb ider cūd bir ednāya 'izzet virür ve büḫl bir a'lāya ẕillet virür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki ḳādir olur **şer'üñ** muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 4). [şer'üñ, -üñ]*
- ġayrini fārik olur 'aḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez **şer'de** niçe yirler olur ki 'aḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 10). [şer'de, -de]*
- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol mu'āmele dīne ḫalel vire ve ol vechle iḫtilāṭ **şer'e** noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 4). [şer'e, -e]*
- tevbe olur ba'żında elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe **şer'e** muvāfık ola ve ba'żı ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ,Sayfa 237,Satır2).[şer'e,-]*

şerʿan: *Şeriata göre.*
- gāh olur ki ādeme iḫtirāz eylemek **şerʿan** vācib olur nite kim bir kişi şehrden ṭaşra bulınsa içerü girmek menʿ olınur gāh olur ki iḫtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 1). [şerʿan,]*
- nifāḳ olur mü'mine lāyıḳ olmaz ve müdārā bir maşlaḥat içün olıcaḳ **şer'an** nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 15). [şer'an,]*

şeref- i nesebe: *Soyun şerefi.*
- ġayet azı olur bir seyyid ki tamām sünnī ola tamām iʿzāz olınur **şeref-i nesebe** ḥaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 16). [şeref- i nesebe, -e]*

şerḥ itdi: *Açıklamak, izah etmek.*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 11). [şerḥ itdi, -di]*

şerʿi ḫīle ider: *Harama düşmemek için dine uygun kurtuluş çaresi bulmak.*

- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir **şerʿi ḫīle ider** Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 14). [şerʿi ḫīle ider, -er]*

şer'-i muṭahhar: *Kutsal, mübarek, temiz olan yol; hak yolu.*

- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle ḳomışlar ki eger ol mu'āmelede dīne ḫalel gelmez ola ve **şer'-i muṭahhar** tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fi'l müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 2). [şer'-i muṭahhar,]*

şerīʿat: *Din. II İnanç.*

- melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri **şerīʿatinüñ** tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 2). [şerīʿatinüñ, -i, -nüñ]*

şerīʿat: *Allah'ın kulları için peygamberleri vasıtasıyla koymuş olduğu îman, ahlâk, ibâdet ve hukukla ilgili kural ve hükümlerin bütünü, din.*

- maḳbūl-i meşāyıḫ **şerīʿatde** bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve riyāżātı vāfir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 11). [şerīʿatde, -de]*
- zamānınuñ vaḥīdlerinden ve cihānuñ ferīdlerinden idi devrānuñ yegānelerinden ve rūzgāruñ nişānelerinden idi Şerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi ve **şerīʿatüñ** bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 8). [şerīʿatüñ, -üñ]*
- ki şeyḫini göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve **şerīʿati** ṭarīḳate tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 12). [şerīʿati, -i]*
- **Şerīʿatde** muḳarrerdür ki niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meselā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 17). [şerīʿatde, -de]*
- ve **şerīʿate** ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẓīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 9). [şerīʿate, -e]*
- evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane ṣoñraġı ʿabes ṣayıla Ol **şerīʿate** muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı şerʿ üzerinedür şerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 9). [şerīʿate, -e]*
- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur kim benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin ve **şerīʿatümi** ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 8). [şerīʿatümi, -üm, -i]*
- ʿālemde żarūriyyāt-ı dīniyyedendür her kim ki buña muḫālefet iderse muʿānidîndendür ki bir kişi yā kendü **şerīʿate** müctehid gerek veyāḫūd bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 10). [şerīʿate, -e]*
- bir ulu pehlivān idi ve **şerīʿat** meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 13). [şerīʿat,]*
- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḫād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti **şerīʿatini** ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 2). [şerīʿatini, -i, -n, -i]*

- bilmek olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi **şerīʿatle** bulmışlardur ve cümle meşāyıḫ-ı vāşılīn dergāh-ı ʿizzete ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 3). [şerīʿatle, -le]*
- bilmek olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi **şerīʿatle** bulmışlardur ve cümle meşāyıḫ-ı vāşılīn dergāh-ı ʿizzete ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 3). [şerīʿatle, -le]*
- girmişlerdür her kim dirler ki **şerīʿatda** süst olup Ḥaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur veyā anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 5). [şerīʿatda, -da]*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabeş dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse **şerīʿati** elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 10). [şerīʿati, -i]*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabeş dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine **şerīʿat** içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 10). [şerīʿat,]*
- çıḳma ṭarīḳat didükleri **şerīʿatüñ** içindedür ḥaḳīḳat didüklerü ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini anda bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 11). [şerīʿatüñ, -üñ]*
- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didüklerü ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini anda bulursın sen **şerīʿat** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 12). [şerīʿat,]*
- ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta'aḫḫırīn bunda ittifāḳ itmişlerdür kim ol kişi ki ẓāhiri bāṭına tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn-i taḳrīrle beyān itmiş ola ve **şerīʿatı** cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 2). [şerīʿatı, -ı]*
- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla **Şerīʿatde** kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca sevāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 1). [şerīʿatde, -de]*
- Allāh'uñ aḥkāmı ve **şerīʿatı** olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı sānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 3). [şerīʿatı, -ı]*
- bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse hīç dine ḫalel gelmez ve eger anı taʿlīm itmezlerse hiç **şerīʿatde** eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 6). [şerīʿatde, -de]*
- cemīʿ meşūbātını iḥbāt ider Nice tevḥīd olur ol ki teklīf ile cemʿ olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol ki **şerī'ate** inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuṣūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 6). [şerīʿate, -e]*
- ifrāṭından ṣanma imdi sen anuñ ışṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine aldanma eger anuñ tevḥīdi tamām ola-y-ıdıeyle dimezdi **şerī'ate** dil uzatmaġa dili *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 8). [şerīʿate, -e]*
- muḥkem olanuñ **şerīʿate** iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür ve mebde'ni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 13). [şerīʿate, -e]*
- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿinād ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 16). [şerīʿate, -e]*

şerī‘at bāġınuñ: *Şeriat bahçesi. II İslamiyet.*

- ṭoḳuz şem‘-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi **Şerī‘at bāġınuñ** zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ ‘ammārı ve dīn ehlinüñ i‘timādı idi Her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 9). [şerī‘at bāġınuñ, -ı, -nuñ]*

şerīʿat emrinde: *Din hususu.*

- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr ve ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad meşūbāt ve **şerīʿat emrinde** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 6). [şerīʿat emrinde,-n, -de]*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve **şerīʿat emrinde** tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 6). [şerīʿat emrinde, -n, -de]*

şerīʿat-ı muḥammediyyeyi: *Hz. Muhammed'in dini. II İslam dini.*

- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur ol daḫı **şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi** ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı kelimetu’l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ meẕhebi daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 11). [şerīʿat-ı muḥammediyyeyi, -y, -i]*

şerlü: *Kötü, fena (kimse).*

- eyitdi Yā Abā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden **şerlü** kimsene gelmemişdür ve bu yıl Kaʿbe’yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [şerlü,]*

şerr: *Kötülük, fenalık.*

- Ol ki ḫayrdan **şerri** temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 17). [şerri, -i]*
- degme kez kimseye **şerr** ḳaṣd itmezler ve bir kişi bize īẕā itdi diyü intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir lafẓ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 15). [şerr,]*

şevḳ: *Arzu, istek, heves.*

- **şevḳ**-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henūz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şuʿeyb ile bulışdı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 11). [şevḳ-ile, -ile]*
- **şevḳ** peri-y-ile ṭāyir olup temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi gāh cān sebze-zārına çıḳup ḳudsīlerle göñlin eglerdi gāh dil murġ-zārına düşüp bülbüller-ile bile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 1). [şevḳ,]*
- ḳumrıları dil naẓar-gāhında ṭurup şeydālıḳlar iderler ol dostuñ **şevḳi-y-ile** ol bir melik-zāde-i ceberūtdur kim bölük bölük melekūt melekleri her gün rikābında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 9). [şevḳi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi **şevḳ** olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 4). [şevḳ,]*
- her ʿibādetleri taẕarruʿ vü āhladur ḥasret beriyyesinüñ hālikleridür ve maʿrifet bādiyyesinüñ sālikleridür **şevḳ** peymānesinden her ne ḳadar ki içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 14). [şevḳ,]*

- ve ziyāde yemek īẕā virür ḥarāreti ziyāde olduḳça **şevḳi** artar ol sebebden ṣu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 3). [şevḳi, -i]*
- göñline Ḥaḳ cānibinüñ **şevḳi** olur ġāyeti mevāni' ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fi'le götürilmez dāyimā göñlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 3). [şevḳi, -i]*
- ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī aña işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür **şevḳini** arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 6). [şevḳini, -i, -n, -i]*
- rūḥları leẕẕeti ol yoldan ṭālib olur ammā ṣunlar ki dāyim göñülleri iṭṭilā'-ı esrār-ı lāhūtda olur ve her vaḳt **şevḳleri** müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 10). [şevḳleri, -leri]*
- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ **şevḳine** güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 7). [şevḳine, -i, -n, -e]*
- ise ve eger **şevḳi** laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile ol leẕẕetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 5). [şevḳi, -i]*

şevḳ: *Sevinç, neşe, keyif.*
- ʿışḳına içerler ayaġı biñ kez içerlerse gine **şevḳleri** bayaġı ne ser-ḫōş olurlar ne ayıḳ gāh maḥbūb dirilürler gāh ʿāşıḳ gāh Dōst ḳanı ḳanda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 17). [şevḳleri, -ler, -i]*
- bu ʿālem ṭūṭīsi gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki **şevḳle** ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 2). [şevḳle, -le]*
- içer ve bilelerinde bāġ u şaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler hezār ẕevḳler ve ʿişretler iderler biñ dürlü **şevḳler** ile ve eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 4). [şevḳler, -ler]*

şevk: *Işık, parıltı, şavk. II Nur.*
- perdaḫt idüp ṣūret virüp ṭururlardı ol bir güneş idi ki bunlaruñ her biri aña bir āyine olup ṭurur aṣl-ı işrāḳ anuñdur ammā **şevḳi** bunlarda muʿāyene olup durur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 4). [şevḳi, -i]*
- tecellī vü ẓuhūr ider ve bir nūrdur ki işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider her gāh ki ʿaksinüñ **şevḳı** ʿadem āyinesine ṭokınur her āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 4). [şevḳı, -ı]*
- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ **şevḳi** ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 9). [şevḳi, -i]*

şevḳ ehli: *Aşk ehli. II Allah'a kavuşma özlemi duyanlar; ehl-i dil.*
- dervīş olan ḫalvetinüñ bir gūşesini cihān sarāylarına deġişmez her **şevḳ ehli** ki bunlarıñ bu derdi-y-ile fenāsını görür āh-ı ezān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 15). [şevḳ ehli,]*

şevḳ virmek: *İsteklendirmek.*

- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara **şevḳ virmek** içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 7). [şevḳ virmek,]*

şevḳi gider: *İsteği, hevesi kalmamak.*

- girüp otura gice vü gündüz hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan gine **şevḳi gider** nefsüñ me'lūfātını fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 16). [şevḳi gider, -er]*

şevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye: *Ahirete ait hallerin arzusu.*

- lehv ile ṣoḥbet itmek egerçi leẕẕetüñ **şevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye** ise Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir āyīnedür ki eger cilā bula seyyiʿātı ve ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 7). [şevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye,]*

şey: *Bir şey, herhangi bir şey.*

- derūnında meskeneti artuḳ bulınduḳca ẓāhirde 'izzeti artar kendü ma'rifetini az gördükce ma'rifeti artuḳ olur ve kendü kemālini **şey** ṣanmaduḳca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 18). [şey,]*

şeydālıḳ: *Divanelik, çılgınlık.*

- ḳumrıları dil naẓar-gāhında ṭurup **şeydālıḳlar** iderler ol dostuñ şevḳi-y-ile ol bir melik-zāde-i ceberūtdur kim bölük bölük melekūt melekleri her gün rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 9). [şeydālıḳlar, -lar]*

şeyḫ: *Mürşit.*

- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān **şeyḫ** benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 10). [şeyḫ,]*
- dilrīşī faḳīr-i 'ademī **Şeyḫ** Ḥabīb-i 'Acemī raẓiya'llāhu 'anhu ve esbaġa 'aleyhi fi'i-āḫıre ni'amahu Ḥabīb-i 'Acemī ṣāḥib-i sıdḳ u 'azīmet ve ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 5). [şeyḫ,]*
- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫizmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā **Şeyḫ** Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 11). [şeyḫ,]*
- mütenāhī ol ṣūfī-yi ṣāfī **Şeyḫ** Ebū Naṣr-ı Bişr-i Ḥāfī rafaʿa'llāhu derecātihi fi'l-ʿilliyyīn ve ḥaşarahu maʿa zümreti'l-enbiyāi ve'ṣ-ṣıddīkīn Bişr-i Ḥāfī aṣlda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 5). [şeyḫ,]*
- iḫtiyār itmek gerek her kimi kim iḫtiyār ider hemīn anuñ sözine iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir dervīş ki bir **şeyḫe** inābet getüre ve bir mürīd ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 2). [şeyḫe, -e]*
- irādet getüre ıraḳ ṭarīḳde olan āsān yolları ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek ve **şeyḫinüñ** daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 4). [şeyḫinüñ, -i, -nüñ]*
- mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek tā kendünüñ ibtidāda ḥālini **şeyḫinüñ** intihāda ḥāline ḳıyas itmeye ve kendünüñ telvīnde dirligini anuñ temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 5). [şeyḫinüñ, -i, -nüñ]*

- dirligi gibi itmeye **Şeyḫ** niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 7). [şeyḫ,]*
- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve **şeyḫ** uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 7). [şeyḫ,]*
- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye **şeyḫ** niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 8). [şeyḫ,]*
- gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince Çünki bir **şeyḫe** uydı anuñ her ḥāline uymaḳ gerek ve her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 9). [şeyḫe, -e]*
- ki **şeyḫini** göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 11). [şeyḫini, -i, -n, -i]*
- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim **Şeyḫ** Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 4). [şeyḫ,]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli **şeyḫine** iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 11). [şeyḫine, -i, -n, -e]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu **şeyḫe** iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 12). [şeyḫe, -e]*
- egerçi gāh olur ki tīz zamānda **şeyḫi** mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 15). [şeyḫi, -i]*
- melāyike-i ʿizam yüzlerin sürerlerdi **Şeyḫ** Cüneyd ḥażretlerinden menḳūldür ki Bāyezīd bizüm aramuzda Cebrāyil gibidür melāyike arasında dirdi ve hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 15). [şeyḫ,]*
- anlardan mervīdür ki buyururlardı Cemīʿ-i sālikīnüñ nihāyet menzili bu Ḫurāsānīnüñ bidāyet menzilidür dirdi ve niçe daḫı zamānınuñ ulu **şeyḫleri** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 18). [şeyḫleri, -ler, -i]*
- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve şol **şeyḫüñ** ki ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 13). [şeyḫüñ, -üñ]*
- andan olmış ola ki Bāyezīd ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un rūḥāniyyetinden çoḳ istimdād iderdi ve hemīn anı **şeyḫi** gibi bilüp aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 2). [şeyḫi, -i]*
- meşreb olur ki ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür dervīşler olur ki irte-içün zād alı ḳosa yolından çıḳar **şeyḫler** olur ki dāyim zekātın virüp mebāliġ şaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 14). [şeyḫler, -ler]*
- **şeyḫ** ola ki şeyḫlıḳ maṣlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 13). [şeyḫ,]*

- kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir **şeyẖe** ṭufūliyyetde aña olan olmayup ṭudı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 6). [şeyẖe, -e]*
- niçe **şeyẖler** olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duẖūl ider ẖaberi yoḳ başīretde kāmil dirilür amma başri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 15). [şeyẖler, -ler]*
- Anuñ gibi **şeyẖuñ** mürşīdi şeyṭān olur ve aña mütāba'at idenüñ ẖāṣılı ṭuġyān olur şeyẖ oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 1). [şeyẖuñ, -uñ]*
- Anuñ gibi şeyẖuñ mürşīdi şeyṭān olur ve aña mütāba'at idenüñ ẖāṣılı ṭuġyān olur **şeyẖ** oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 2). [şeyẖ,]*
- müştaheyātıdur **şeyẖ** olanlar bunları tamām farḳ itmek gerek şehvet yolını ḳoyup 'aḳl yolına gitmek gerek şol **şeyẖ** ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ'ı … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 6). [şeyẖ,]*
- müştaheyātıdur şeyẖ olanlar bunları tamām farḳ itmek gerek şehvet yolını ḳoyup 'aḳl yolına gitmek gerek şol **şeyẖ** ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ'ı … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 6). [şeyẖ,]*
- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez **Şeyẖ** yer ancaḳ diyü mürīd daẖı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 18). [şeyẖ,]*
- yemek olmaz **şeyẖ** niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 19). [şeyẖ,]*

<u>şeyh:</u> *Mürşit. II Cüneyd-i Bağdadi.*

- ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ **Şeyẖ'e** daẖı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 4). [şeyẖ'e, -e]*
- yimişler ve birazı ṭururdı **Şeyẖ** ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daẖı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 5). [şeyẖ,]*
- bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āẖır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur gider **Şeyẖ** bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 10). [şeyẖ,]*
- ṭaʿāmuñ aşlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi **Şeyẖ** eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir dügünden getürmişler biz bilmedük aşlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 17). [şeyẖ,]*
- bizüm odaya gidelüm anda bir parā ṭaʿām yiyelüm Pes **Şeyẖ'i** aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 1). [şeyẖ'i, -i]*

<u>şeyẖ aşʿarī:</u> *Ehl-i sünnetin îtikâddaki iki imâmından biri ve büyük velîlerden. İsmi Ali bin İsmâil, künyesi Ebü'l-Hasan'dır. Eshâb-ı kirâmdan Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin neslinden geldiği için Eş'arî nisbesiyle meşhûr olmuştur.*

- daẖı hemīn meẕhebi ve sözi budur ẖalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daẖı görürler **Şeyẖ Aşʿarī** mümkin midür ki şarīḥ nuṣūṣı ḳoya kelām-ı nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 2). [şeyẖ aşʿarī,]*
- **Şeyẖ Aş'arī'nüñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 19). [şeyẖ aş'arī'nüñ, -nüñ]*

şeyḫ bāyezīd: *Şeyh Bâyezîd-i Bestâmî.*

- ḳaç söz söyleyeyüm didi **Şeyḫ Bāyezīd** eyitdi Otuz yıldur ki ben Allāh'dan dil-i ṣāf isterem bulamazam mümkin midür ki bir sāʿatda senüñ-çün dilümi ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 1). [şeyḫ bāyezīd,]*
- ġarżlarını añlamaz baʿżı ḫuṣūṣiyyātını tafṣīl itsevüz olurdı ammā söz uzanup ġarżdan çıḳılurdı Rivāyet olınur ki **Şeyḫ Bāyezīd** ḥażretlerin muʿallime *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 10). [şeyḫ bāyezīd,]*

şeyḫ cüneyd'üñ: *Cüneyd-i Bağdadi.*

- muvāfaḳat itmez taʿaccüb idüp bu ḥālete ġāyet incinür **Şeyḫ Cüneyd'üñ** ṭaʿāmında şübhe n'eyler diyü gücenür hele n'eylerse eyler bir loḳmayı aġzına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 7). [şeyḫ cüneyd'üñ, -üñ]*

şeyḫ ebū hāzem: *Şeyh Ebū Hāzem Medeni.*

- ism ile müsemmā arasında münāsebet ü irtibāṭ olur **Şeyḫ Ebū Hāzem** buyurduġı gibi kimsene anda tamām ḫużūr bulmaz ve hiç bir kişi anda her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 17). [şeyḫ ebū hāzem,]*

şeyḫ ebū süleymān-ı dārāyī: *Şam'da yetişen büyük velîlerden. İsmi, Abdurrahmân bin Ahmed bin Atiyye el-Ansî'dir. Künyesi Ebû Süleymân olup, Şam'ın güneyindeki Dârân köyünde doğduğu için Dârânî nisbesiyle meşhûr olmuştur. 820 (H.205) senesinde Şam'da vefât etti.*

- **Dārāyī** rıżvānu'llāhi ʿalā meşāyıḫihi ve ʿaleyhi ve askanahu fī ḥażāyiri'l-Ḳudsi beyna yedayhi Dārā Dimeşḳ yanında bir köy imiş ki Ebū Süleymān aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 5). [şeyḫ ebū süleymān-ı dārāyī,]*

şeyḫ ebū süleymān'uñ: *Şeyḫ Ebū Süleymān-ı Dārāyī.*

- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā **Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ** daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 14). [şeyḫ ebū süleymān'uñ, -uñ]*

şeyḫ olan: *Mürşit olan kimse.*

- dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve **şeyḫ olanda** ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 6). [şeyḫ olanda, -da]*
- idüp mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler **şeyḫ olanlaruñ** ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 2). [şeyḫ olanlaruñ, -lar, -uñ]*
- müştaheyātıdur **şeyḫ olanlar** bunları tamām farḳ itmek gerek şehvet yolını ḳoyup 'aḳl yolına gitmek gerek şol şeyḫ ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ'ı … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 5). [şeyḫ olanlar, -lar]*

şeyḫ-i ʿālem: *Cihanın şeyhi.*

- maḳbul-i erbāb-ı ṭarīḳat faḫr-i ehlu'llāhi'l-ʿiẓām ve ẕaḫru'l-meşāyıḫi'l-kirām ṣāḥib-i mekārimü'l ḫaṣāyil ve maḥāsinü'l-menāḳıb **şeyḫ-i ʿālem** Ḥāriṣ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 4). [şeyḫ-i ʿālem,]*

şeyḫ-i aʿżam: *Ulu, yüce şeyh.*

- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin fażāyil ile ḫāli ve rezāyil ḫaṣāyilden ḫālī idi bir **şeyḫ-i aʿżam** idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 2). [şeyḫ-i aʿżam,]*
- eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir **şeyḫ-i aʿẓam** gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aṣamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmāni ve vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 3). [şeyḫ-i aʿẓam,]*

şeyḫ-i aʿẓamdur: *Ulu, yüce şeyh.*

- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama ve bu taḳrīrden şol ki memleketümüzde **şeyḫ-i aʿẓamdur** aña suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 15). [şeyḫ-i aʿẓamdur, -dur]*

şeyḫ-i ehl-i sünnet: *Hz. Muhammed'in sünnetine tabi olanların şeyhi.*

- İmām Aḥmed **şeyḫ-i ehl-i sünnet** idi ve muḳtedā-yı dīn ü devlet idi ʿilm-i ḥadīṣde maḳbūl ü müsellem idi ve ʿilm-i taḳvāda ḫōd İmām-ı muʿaẓẓam idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 7). [şeyḫ-i ehl-i sünnet,]*

şeyḫ-ı muḳtedā: *Önder olan şeyh.*

- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde **şeyḫ-ı muḳtedā** ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve riyāżatı vāfir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 11). [şeyḫ-ı muḳtedā,]*

şeyḫlıḳ: *Bir tekke veya zaviyede reislik edip, dervişlere yol gösterme işi.*

- şeyḫ ola ki **şeyḫlıḳ** maṣlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 13). [şeyḫlıḳ,]*

şeyḫlıḳ ede: *Mürşitlik yapmak.*

- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭab'ı üz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki 'aḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [şeyḫlıḳ ede, -e]*

şeyḫlıḳ idebilür: *Mürşitlik yapabilmek.*

- yıllar olur kim ṭā'at diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice **şeyḫlıḳ idebilür** ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 18). [şeyḫlıḳ idebilür, -ür]*

şeyḫü'l meşāyıḫ-ı baġdād: *Bağdat şeyhlerinin şeyhi.*

- ve ʿahdinde **şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād** idi Tecrīd ve tevḥīdde tamām nihāyetine varmış idi ve mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idi ʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 15). [şeyḫü'l meşāyıḫ-ı baġdād,]*

şeyṭān: *İblis.*

- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda **şeyṭānuñ** naṣībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 6). [şeyṭānuñ, -uñ]*

- didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın iderem Ve naḳl olınur ki ṣordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler **Şeyṭān** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 2). [şeyṭān,]*
- müstaḳīm anuñ gibide sākit olur ve ẕevk-i selīm ol aḥkāmda ṣāmit olur meger **şeyṭān** vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı oluşdura bildügin bilmedügin bir birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 12). [şeyṭān,]*
- ṭayanduḳları Allāh'uñ maġfiretünedür ve ziyāde iʿtimādları ʿumum raḥmetinedür ammā bu **şeyṭānuñ** mekridür ki araya ṣalmışdur bunuñla cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 12). [şeyṭānuñ, -uñ]*
- zühdümüñ nigehbānı idi **şeyṭān** bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 11). [şeyṭān,]*
- muḫtelif olur ve emzice-i benī Ādem dürlü dürlü olur şāyed Süfyān-ı Sevrī ḥażretlerinüñ meşrebine tevekkül ol yoldan düşmiş idi ola ve **şeyṭān** mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 16). [şeyṭān,]*
- böyle-y-iken bir aḳçasuz Ḥaḳḳ'a mütevekkil olup tevekkülinden bir ḳadem ayrılmaya ve bir pūlı yoġ-iken **şeyṭān** aña rızḳ-içün vesveseye yol bulmaya Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 4). [şeyṭān,]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir **şeyṭānım** var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 4). [şeyṭānım, -ım]*
- çekeyem bir kişi daḫı getürüp bir ev içinde iki şeyṭānla nice ideyem derdi Fi'l-vāḳiʿ girçek eydür her kişinüñ elbetde bir **şeyṭānı** olur ki dāyim anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 6). [şeyṭānı, -ı]*
- zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir **şeyṭānı** bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 7). [şeyṭānı, -ı]*
- şeyṭānuñ belāsını çeker elbette bir **şeyṭān** daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 9). [şeyṭān,]*
- **şeyṭānuñ** belāsını çeker elbette bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 9). [şeyṭānuñ, -uñ]*
- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu'llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿzībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ **şeytān** aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 10). [şeytān,]*
- niçe şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur **şeyṭān** aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi yoḳ başīretde kāmil dirilür amma başri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 15). [şeyṭān,]*
- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur ve aña mütābaʿat idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya ve **şeyṭānuñ** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 2). [şeyṭānuñ, -uñ]*
- **şeyṭāna** mücādele daḫı bundan aşgar ṣayılur ādemüñ büyük ʿadūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 7). [şeyṭāna, -a]*

- şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar ṣayılur ādemüñ büyük ʿadūsı nefsi olur **şeytān** daḫı kişiye bunuñla yol bulur nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 8). [şeytān,]*
- daḫı başılur bu zebūn olup bende düşicek anuñ cemīʿ bendleri çözilür **şeyṭānuñ** āleti budur ve anuñ daḫı istitāʿatı bunuñladur eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 9). [şeyṭānuñ, -uñ]*

<u>şeyṭān olur:</u> *İblis olmak.*
- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi **şeyṭān olur** ve aña mütābaʿat idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 1). [şeyṭān olur, -(u)r-ur]*

<u>şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür:</u> *Tiksindirici kuruntu verme gücü olan şeytan.*
- anları giderse göñli açılur biri **şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür** ki iġvā idüp vesvese ider ve biri dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur ki siḥirler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 3). [şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür, -dür]*

<u>şiddet:</u> *Sıkıntı, zorluk, mihnet, meşakkat.*
- bir rāḥatı olur ve her **şiddetinüñ** bir yoldan istirāḥati olur Ve her lezzetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 7). [şiddetinüñ, -i, -nüñ]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda zillet gerek ki devlet bula **şiddetlere** sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 8). [şiddetlere, -ler, -e]*
- sebebdendür ki dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a rāh olur Fi'l-cümle çün bildün ki İbrāhīm'üñ vusʿatı neye işāret ḳılur bil imdi ki Eyyūb'uñ daḫı **şiddeti** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 12). [şiddeti, -i]*
- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile ve ol ibtilāyı daḫı maḥżā andan raḥmet bile ol **şiddeti** niçe maʿsiyetlerine kefāret bile ve ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 16). [şiddeti, -i]*
- ki bir kişinüñ yüki yinilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki **şiddetine** bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 2). [şiddetine, -i, -n, -e]*
- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir **şiddeti** ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż vardır ki andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 5). [şiddeti, -i]*
- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż vardır ki andan ölen şehīd olur yaʿnī **şiddet** de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 6). [şiddet,]*
- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu **şiddeti** ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 4). [şiddeti, -i]*
- yirden daḫı gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿası olur ki hiç **şiddet** görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 6). [şiddet,]*

• olmayup ol **şiddet** içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidayet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 11). [şiddet,]*

şiddet: *Kuvvet.*
• n'idersin Eyitdi ki Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet ṭura envāʿ-ı ārāyiş bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi göre tām **şiddet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 18). [şiddet,]*

şiddetde ola: *Sıkıntı, zorluk içerisinde olmak.*
• ve nefsi ḥużūr bulduġını dilemezdi kendünüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda ve **şiddetde ola** Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 6). [şiddetde ola, -a]*

şifā bulur: *İyi olmak, onmak.*
• **şifā bulur** Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 15). [şifā bulur, -ur]*

şifā virürler: *İyileştirmek, sağlığına kavuşturmak.*
• gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla maraża **şifā virürler** Ṭabīb ḥaẕıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 18). [şifā virürler, -ür, -ler]*

şikār eyleyübile: *Avlayabilmek.*
• çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini **şikār eyleyübile** ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 18). [şikār eyleyübile, -e]*

şikār-gāh-ı ḳudsde: *Kutsal olan avlak, av yeri.*
• çıḳup ḳurtılur murġ-ı rūḥları dām-ı heyūlādan ḥalāṣ olur ve bāz-ı ʿaḳılları **şikār-gāh-ı ḳudsde** ḫāṣ olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Enbiyāya üç ʿilm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 16). [şikār-gāh-ı ḳudsde, -de]*

şikāyet ḳıldılar: *Şikayet etmek, yakınmak.*
• ṣaḥābe bir gün geldiler Ḥażret-i Risālet'e ḥāllerinden **şikāyet ḳıldılar** Anlar mālları-y-ıla bunca sevāblara yitişürler görürüz bizüm elümüzden gelmez ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 13). [şikāyet ḳıldılar, -dı, -lar]*

şikāyet ḳılurlar: *Şikayet etmek, yakınmak.*
• ḥāllerinden **şikāyet ḳılurlar** ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola tecribe ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 11). [şikāyet ḳılurlar, -ur, -lar]*

şikāyet olur: *Sitem olmak.*

- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan **şikāyet olur** Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 17). [şikāyet olur,-ur]*

şimāl: *Sol taraf.*

- dilerse ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup **şimālinden** ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 12). [şimālinden, -i, -n, -den]*

şimdi: *Şimdi, şu an.*

- rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki **şimdi** ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 8). [şimdi,]*
- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını **şimdi** saña bildürmek istesem olurdu ve biraz miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 8). [şimdi,]*
- Sen **şimdi** bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 5). [şimdi,]*
- N'içün Eyitdi Cāriyelerüñe ḳaḳımazmışsın anları teʿdīp itmezmişsin **Şimdi** bu derste otururken her birisi düzenüp ḳarşuma geldiler kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 16). [şimdi,]*
- n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi **şimdi** gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 1). [şimdi,]*
- peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün **şimdi** bize ẓāhir oldı ki dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 8). [şimdi,]*
- bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi var buña yaḳīn ḳılur **Şimdi** bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 6). [şimdi,]*
- olur ve her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur **Şimdi** baḥsümüz anlarda degül żāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 7). [şimdi,]*
- olam didi Rivāyet olınur ki ol gice ki vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti havāye uçup ʿurūc ḳılur Zindandan **şimdi** ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 12). [şimdi,]*
- ḥāline muṭābıḳdur ammā biz **şimdi** didügümüz bu degüldür bir ġayri ḥāletdür ki bir fi'l-i maḫṣūṣ ba'żı kişiden ma'ṣiyet olur ba'żı kişiden 'ibādetdür nefs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 11). [şimdi,]*
- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı **şimdi** ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 16). [şimdi,]*
- olıcaḳ zarūreti **şimdi** fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 9). [şimdi,]*

- olıcaḳ zarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün **şimdi** işlemez bu bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 9). [şimdi,]*
- kemālini bulmayup ṭurur ol sebebdendür ki semāya çıḳup ölmeyüp ṭurur her saʿāt **şimdi** anda taḥṣīldedür ve yevman fa-yevman anda tekmīldedür āḫır ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 8). [şimdi,]*

şimdi: *Artık, bundan böyle.*
- emāreti bulına dimek olur yoḫsa bir kişinüñ ʿāḳıbetinde cennetī veya cehennemī olmasına **şimdi** ḳaçan ḥükm olınubilür ve hem eger maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 12). [şimdi,]*
- bir ġayrinüñ 'izzeti olur **Şimdi** sancaḳ begligi vezīrlerüñ 'azli ve zilleti olur pes bu su'āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez ma'a hāẕā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 7). [şimdi,]*

şimdi: *O halde, öyle ise.*
- varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur **Şimdi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 2). [şimdi,]*
- yoldan bulınur bilmeyen hemīn besṭ-i zamān oldı ṣanur Gāh olur ki otururken bir kişiye ġaflet gelüp cihānı seyr ḳılur **şimdi** ol kişiye besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 4). [şimdi,]*
- meẕkūrdur ki taḥḳīḳ budur ki taṣdīḳde daḫı tefāvüt bulınur **Şimdi** Ebū bekr ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz bir mi olur ḫuṣūṣā ki ekṣer-i 'avāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 15). [şimdi,]*

şimdi: *Artık, şu anda.*
- ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol ḥāline nedmān u peşīmāndur geçen geçdi **şimdi** bir tāze Müslümān'dur ḥāṣā ki böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 2). [şimdi,]*

şimdiden gerü: *Şimdiden tezi yok; vakit geçirmeden, hemen şimdi.*
- Ḥaḳḳ'a āyib olup Ḳad'ānā yā Rabb didi ya'ni Vaḳt oldı **şimdiden gerü** dönerem didi İmdi eger anda ḳābiliyyet tamām ve isti'dād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 5). [şimdiden gerü,]*

şimdiden şoñra: *Bundan sonra, bundan böyle, artık.*
- yanında ola ve **şimdiden şoñra** ekl u şurbum anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳiʿ hem didüginleyin oldı o gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āsārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 5). [şimdiden şoñra,]*
- **şimdiden şoñra** aña ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ aña muḳayyid olmaz olur ve ri'āyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 3). [şimdiden şoñra,]*

şirk: *Allah'a eş ve ortak koşma, ortak isnat etme.*

- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler ben eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e **şirk** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 10). [şirk,]*
- getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince Ve lā leylata'l-laban diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd gicesi daḫı mı **şirk** getürmedüñ dinildi Süd gicesi ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 12). [şirk,]*
- kişi degüldür sen bir işi mesāvī idersin ki ol iş anuñ işi degüldür pes mesāvīde diḳḳat idicek **şirke** yaḳın bir ḥāl olur ol sebebdendür ki ehlu'llāh ḳatında bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 16). [şirke, -e]*
- egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek **şirk** ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 6). [şirk,]*
- geçmekden iḫtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür ki ulu **şirk** olur ve puṯḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 15). [şirk]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli terk olur nite ki ekṣer-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında **şirk** olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 8). [şirk,]*

şirk olur: *Allah'a ortak koşmak, ortak isnat etmek.*

şirk ü ṭuġyān olur: *Allah'a ortak koşma ve isyan haline gelmek.*

- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin bu ḳadar daḫı ol maḳāmda **şirk ü ṭuġyān olur** egerçi bizüm gibilerde tamām tevḥīd ü īmān ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 16). [şirk ü ṭuġyān olur, -(u)r-ur]*

şirk ü ṭuġyānı: *Allah'a ortak koşma ve isyan.*

- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿiṣyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān olur ve ol maḳāmuñ **şirk ü ṭuġyānı** andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 6). [şirk ü ṭuġyānı, -ı]*

şīve-i ḫāṣı: *Hususi üslub.*

- taṣavvufda bir **şīve-i ḫāṣı** ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keṣīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 7). [şīve-i ḫāṣı, -ı]*

şol: *Şu işaret sıfatı.*

- sünnet bunlardan çıḳmışdur ve bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan ʿudūl iderler ki ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur **Şol** on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 6). [şol,]*
- kaddesa'allāhu rūhahu ve zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu Ol **şol** Üveys-i Ḳarenī'dür ki rüzgār-ı kār-zār niçe ḳarnlar geçürmek gerek ki māder-i gītī raḥm- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 5). [şol,]*
- ide **Şol** ṭayyibü's-ṣıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek ẕātdur ki bir nefes- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 9). [şol,]*

- ide Şol ṭayyibü’s-ṣıfātdur ki Yemen’den nesīm-i dilkeş-ile Medīne’de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve **şol** mübārek z̲ātdur ki bir nefes- *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 10). [şol,]*
- heleke’l-müs̲ḳalūn Yaʿni **şol** kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı mis̲āli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 5). [şol,]*
- heleke’l-müs̲ḳalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve **şol** kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı mis̲āli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 5). [şol,]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan ṣordı Hālüñ nedir didi Eyitdi **Şol** kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 4). [şol,]*
- eydürdi **Şol** kişinüñ ki ḳalbinde Allāh’uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 13). [şol,]*
- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm **şol** kimseyedür ki henūz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şuʿeyb ile bulışdı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 11). [şol,]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez **Şol** dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 5). [şol,]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve **şol** ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 6). [şol,]*
- var Eyitdi **Şol** mıḳdār meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 17). [şol,]*
- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve eks̲er-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā **şol** kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 14). [şol,]*
- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve eks̲er-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve **şol** ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 14). [şol,]*
- rivāyet olınur ki Z̲ū’n-Nūn-i Mısrī’nüñ mürīdleri ḳarşusında **şol** edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḥtirām ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 5). [şol,]*
- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz ve ehl-i istifrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẓ ġarīb olmaz **şol** dervīşüñ ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 12). [şol,]*
- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve **şol** şeyḫüñ ki ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 13). [şol,]*
- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi **şol** kişinüñ ki ṭıbdan ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 7). [şol,]*

- virdükleri vaḳt **şol** āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫizmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 11). [şol,]*
- en'ām gibidür belki ażaldur İnsān didükleri **şol** göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 7). [şol,]*
- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına ṣunılmışdur anı getürmişlerdür **şol** aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 12). [şol,]*
- anı oñarmışlardur ve **şol** ṣıfāt ki ʿādāt anı bozmışdur anı döndürmişlerdür vücūdlarını maʿrıż-ı fanā eylemişlerdür ve göñüllerini āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 13). [şol,]*
- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā **şol** ḳażāya ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 9). [şol,]*
- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāya ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve **şol** aḥkām ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 10). [şol,]*
- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀkil olan anuñ gibiye uymaz vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki **şol** aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 14). [şol,]*
- elbette anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur **şol** aḥvāl ü aḥkām ki ʿālem-i mülk ü şahādet içinde görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 15). [şol,]*
- ki ādem anda dili-y-ile iʿtimād ḳılur vay bizüm ḥālümüze idi eger Allāh'ı delīlleri-y-ile bile-y-idik **şol** bir ḳaç kitāblarda yazılan ḥüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 8). [şol,]*
- ṭarīḳ ola meselā dürüstdür ki **şol** ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 3). [şol,]*
- ādemden ṣanup aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür ve hem **şol** kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 7). [şol,]*
- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve bu daḫı **şol** taḳdīrçedür ki ol aḥādīs tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 13). [şol,]*
- saña baġışlayam ammā sen daḫı **şol** āhunuñ sevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 1). [şol,]*
- yitişmek ḫaylī işdür ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında **şol** iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 18). [şol,]*
- bulınması āsān olur ammā **şol** dervīş ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 3). [şol,]*

- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı **şol** ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 14). [şol,]*
- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki **şol** kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [şol,]*
- eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā **şol** kişi ki tevekkülde ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 13). [şol,]*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger **şol** sözi ki ġāyet ṣevāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 5). [şol,]*
- şol ki müctehid olmaz anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur **şol** reʾy ki ictihāddan gelmeye ol re'y neye ḳarar olur ve andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 1). [şol,]*
- bildügin ṣanur ve ʿilm **şol** kitāblarda oḳuduġını ṣanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 11). [şol,]*
- Eşitdi **Şol** mütaʿayyin olan evtāduñ birisidür Ḫvāce ʿAbdu'llāh Ensārī'den rivāyet olınur ki eydürdi Ben Şāfiʿī meẕhebinden degülem ammā Şāfi'ī'yi ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 17). [şol,]*
- müntaẓır olurlar ʿālemde mühmelāt ḳomazlar düşürüp ortaya getürürler **şol** oturduḳları ne yirdür hiç anı fikr itmezler bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 15). [şol,]*
- ḥükmini virür ve her maẓharı **şol** ẓuhūrı maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 11). [şol,]*
- varmaḳ ister **şol** nefis ʿömrini ʿabeṣ dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 9). [şol,]*
- itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri **şol** zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp huẓūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 17). [şol,]*
- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere **şol** ḳısm ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 3). [şol,]*
- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemīʿ eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz **şol** kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 8). [şol,]*
- gelmezdi ve hīç birisi Ḳurānı **şol** oḳunandan ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn mükāşifelerin buña muvāfiḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 5). [şol,]*
- Eyitdiler Bu ṣusuzlıġ-ıla oruç ṭutamazsın ʿaṭaş ġalebe ider döyemezsin didiler Eyitdi Dün ile Peyġambar ḥażreti **şol** bacadan içerü girdi elinde bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 2). [şol,]*

- ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur **Şol** kimse ki ḥażrāta tamām nāẓır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 11). [şol,]*
- ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḥużūrı ki bundan ayrılur ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl **şol** ṭāyife ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 16). [şol,]*
- ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿālemden ʿuzleti **şol** mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 7). [şol,]*
- vardur benden gitmez **şol** ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 13). [şol,]*
- meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīṯde gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur **Şol** kişi ki dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler yügürür ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 12). [şol,]*
- meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīṯde gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler yügürür ve **şol** ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 12). [şol,]*
- āḫırat içün gerek ḥıfz-ı ʿizzet-içün gerekmez **şol** aʿmāl ki dünyāda riyā ile bulınur anuñ olduġı-y-ıla olmaduġı berāber olur belki olmaduġı olduġından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 5). [şol,]*
- beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur **Şol** ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 7). [şol,]*
- beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve **şol** ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 8). [şol,]*
- beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur ve şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur **şol** aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 8). [şol,]*
- niyyetden gelür ve **şol** efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 9). [şol,]*
- Zühre'yi geçmiş **şol** mertebede kendüyi düzmiş bezmiş ki başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış Ben daḫı aña müteveccih olup eyitdüm Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 13). [şol,]*
- muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin **şol** şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 10). [şol,]*
- muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve **şol** işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 10). [şol,]*
- şordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā **şol** ḫalḳun baña işārātı çoḳ zaḥmet itdi Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 12). [şol,]*

- cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ ṣanılur **şol** ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 4). [şol,]*
- ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ **şol** mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 3). [şol,]*
- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki **şol** yüz aḳlıġı ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [şol,]*
- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki şol yüz aḳlıġı ki ʿayāli olanlarda var ve **şol** rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [şol,]*
- te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür **şol** kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 18). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Aḥmed-i Ḥarb razıya'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** muḳtedā-yı şerʿ ü sünnet ve mühtedī-i mertebe-i meskenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 2). [şol,]*
- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda **şol** mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 10). [şol,]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan **şol** vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 16). [şol,]*
- olur ve bir kişi Allāh yolında **şol** dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḥtirāz ide ve eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 17). [şol,]*
- N'olur **şol** taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarab olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 13). [şol,]*
- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur **şol** libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarab olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 13). [şol,]*
- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur **şol** evlerden ki āḫır ḫarab olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 14). [şol,]*
- fāyide olur **şol** māldan ki vārişlere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 15). [şol,]*
- fāyide olur şol māldan ki vārişlere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek **şol** dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 15). [şol,]*
- üşmiş olur Ve eydürdi **Şol** kişi ki ḫalḳuñ 'işarātına muṭṭali' olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup sa'y ider bilmek ister ol kişi bu fi'lde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 17). [şol,]*
- pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl'den naḳl olınur ki eydürdi **Şol** 'ulemā-yı ẓāhir ki 'ilimleri-y-ile 'āmil olurlar anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 6). [şol,]*

- ma‘rifet aña berāber olmaz ol sebebdendür ki Allāh’a ‘ālim dinilür ‘ārif dinilmez ammā şöyle bilmek gerek bu ‘ilm **şol** ‘ilmdür ki ma‘rifetden ṣoñra *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 18). [şol,]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eyitdi **Şol** vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [şol,]*
- ḫaber vire Ya‘nī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü ‘ilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād **şol** tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 14). [şol,]*
- z̲āt̲da fenā bulduḳdan ṣoñra gele yoḫsa **şol** fenā-yı ṣıfat ki anda fenā-yı z̲āt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fenādan ṣoñra *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 15). [şol,]*
- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye ve beḳā oldur ki aña ecel pençesi irmeye **şol** kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 6). [şol,]*
- ḳalurlar ol sebebdendür ki aḥādīṣde gelür ki enbiyā ölmezler her kim anları ölür dirler anlar kimdügini bilmezler **şol** beden ʿalāḳası gitdügini anlara mevt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 8). [şol,]*
- sanurlar ve **şol** le z̲z̲āt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 9). [şol,]*
- sanurlar ve şol le z̲z̲āt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki **şol** yürüyen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [şol,]*
- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan **şol** esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 13). [şol,]*
- kirāma mümkin degül anı añlamazlar anlar **şol** muteşābihāt ki evliyā daḫı aña inanurlar künhini bilmezler Fi’l-cümle her ʿārifde elbette kendü maḳāmına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 17). [şol,]*
- iken ilhām itdi s̲evāba ve buña münāsibdür **şol** ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 13). [şol,]*
- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā **şol** kişinüñ me z̲āḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 17). [şol,]*
- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ me z̲āḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve **şol** ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 18). [şol,]*
- ṣayılur Hemīn andan aña **şol** fāyide olur ki anā mażarret olmaz ol ḥarāma mürtekib olup müstevcib-i ʿuḳūbet olmaz ammā nefsini ḳahr itmekde fāyide *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 17). [şol,]*
- teklīfi men‘ ider ikisini daḫı bilür ki girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür **şol** kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 4). [şol,]*

- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta‘ālā ve biri cennet ve biri nefs olur Ya‘nī **şol** kimselerüñ ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 12). [şol,]*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh’la mu‘āmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve **şol** kişiye ki ‘işyānı ucından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 14). [şol,]*
- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve **şol** kişi ki nefsini ıṣlāḥ itmeyüp żāyi‘ ḳılur bir nefes daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki ‘ibāret nefes ola *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 15). [şol,]*
- nefs olmaya Ya‘nī işāret ider ki hiçbir nefesini ādem żāyi‘ ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi ‘urve-i vüṯḳāyı **şol** kişi bilür ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 18). [şol,]*
- kifāyet eyler meṯelā **şol** mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fi‘lüñ fā’ilini ta‘yīn eylemez fi’l-cümle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [şol,]*
- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde ‘ayn-ı ṯevāb olur meṯelā **şol** mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol fi‘l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 7). [şol,]*
- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür Ve naḳl olınur ki eydürdi **Şol** kişi īmān ṭa‘amını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemī‘ feraḥ Allāh’uñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 11). [şol,]*
- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nev‘ cühūd olur bu mes’eleyi **şol** kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [şol,]*
- ‘uṣṣāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi **Şol** kişi ki hevā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi’l-külliye ‘abeṯ olup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 13). [şol,]*
- żāyi‘ ṣayılmaz ammā **şol** ṯemerāt-ı ḳulūb ki ‘āriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden ma‘lūm oldur kim her kim ki menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 15). [şol,]*
- ʿibādetdür **şol** ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu’llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿẕībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 9). [şol,]*
- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña ʿādet ola biri ṣadāḳat biri ṣecāʿat ve biri saḫāvet Yaʿnī dimek ister ki **şol** kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 18). [şol,]*
- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem **şol** kişinüñ ki ṭabī‘atında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 12). [şol,]*
- denī ü dūn olur ol kişi ki ‘abdu’d-dīnar ola gerekse ‘ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola **şol** kişinüñ ki dīnār ṭab‘ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 16). [şol,]*
- mahrūb ider cūd bir ednāya ‘izzet virür ve büḫl bir a‘lāya ẕillet virür Ve naḳl olınur ki eydürdi **Şol** kişi ki ḳādir olur şer‘üñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 4). [şol,]*

- seçmege ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve **şol** kişi ki muḥkemāt-ı ʻaḳlı müteşābih-i hevādan farḳ ider ol kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 5). [şol,]*
- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā **şol** kişinüñ ki ṭabʻı üz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki ʻaḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [şol,]*
- müştaheyātıdur şeyḫ olanlar bunları tamām farḳ itmek gerek şehvet yolını ḳoyup ʻaḳl yolına gitmek gerek **şol** şeyḫ ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ'ı … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 6). [şol,]*
- geçdüñse añā göre cennet ummaḳ gereksin **şol** murādātdan ki bir ʻırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki ʻırżını şaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 11). [şol,]*
- nūrla taʻbīr olınur elfāẓ-ı luġātda vażʻ olınur **şol** bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içindür ammā şol maʻnā ki ʻālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 5). [şol,]*
- nūrla taʻbīr olınur elfāẓ-ı luġātda vażʻ olınur şol bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür **şol** görinenler içindür ammā şol maʻnā ki ʻālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 6). [şol,]*
- nūrla taʻbīr olınur elfāẓ-ı luġātda vażʻ olınur şol bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içindür ammā **şol** maʻnā ki ʻālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 6). [şol,]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣūd Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet daʻvāda olur ve saʻādet tevekkülde bulınur **şol** kişi ki Enā diye Allāh daḫı aña enā diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 10). [şol,]*
- ʻiṭāb ider ve **şol** kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı aña Ente diyü ḫiṭāb ider Yaʻnī dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫiẕlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 11). [şol,]*
- aña ne eyülükler ḳılur günden güne niʻmetini arturur ve yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā **şol** ḳul ki az niʻmetle aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 18). [şol,]*
- içinden arayup göre **şol** günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muṣırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 17). [şol,]*
- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve **şol** ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidayet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 12). [şol,]*
- **şol** uşaḳlar müvaḥḥid dirilüp teklīf emrini ısḳāṭ itmişlerdür eyle bil ki bir bengīyāne ḫayalle dīnlerin ifsād itmişlerdür Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 17). [şol,]*
- noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve **şol** ortalarında muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında niçe uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 1). [şol,]*
- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti **şol** kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 11). [şol,]*

- añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz ve **şol** kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 12). [şol,]*
- iḥtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālişden **şol** nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 4). [şol, -den]*
- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi **şol** ḥarām benüm elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 8). [şol,]*
- vuṣlatı ol yoldan bulur ola ṣāyed anuñ mizācında bir ḥālet ola ki yemek yemekle tāʿate istiṭāʿat bula **Şol** yemekden ṣaḳınılur ki kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 16). [şol,]*
- varduġını tamām göñlinden bile-y-idi ve eger āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ lezzātı içün daḫı çalışur ṭurmazdı ve **şol** namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 4). [şol,]*

şol: *" Şu" işaret zamiri.*
- ṣoḥbetüñ elbette ikincisi bulınmayup ḳalsa gerek çün ḥāl böyle idügini her kişi bilür ʿacebdür kim gine dünyā lezzetlerine aldanup ḳalur **şol** mevt ḥālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 8). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ ḳaddesa'llāhu sırrahu Birisi **şol** ḳıdve-i etḳiyā ve zübde-i aṣfiyā sulṭān-ı şerīʿat-ı nebeviyye ve bürhān- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Üveys-i Ḳarenī rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** zübde-i tābiʿīn ve ḳıdve-i sālikīn sūḫte-i cemāl ve teşne-i viṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Ḥasan-ı Baṣrī rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** murtażā-yı zāhidīn ve muḳtedā-yı sālikīn perverde-i ḫāne-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Mālik-i Dīnār rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** şāh-ı hidāyet ve pādişāh-ı velāyet sulṭān-ı memālik-i tevfīḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Vāsiʿ rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** muḥaḳḳıḳ-ı Rabbānī ve ʿārif-i ṣamedānī muḳaddem-i zühhād ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Ḥabīb-i ʿAcemī rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** şāh-ı bārgāh-ı ʿizzet ve sürūr-ı serīr-i vaḥded ṣadr-ı ṣuffa-ı ṣafā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Ebū Hāzem-i Medenī rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** zübde-i ehl-i ihlās ve ḳıdve-i erbāb-ı iḫtişāṣ muḳtedā-yı dīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı ʿUtbe-i Ġulām rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** zübde-i zühhād ve ḳıdve-i ʿubbād baḥr-i vefā kān-ı ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Rābiʿa-i ʿAdeviyye rażiya'llāhu ʿanha Ve birisi **şol** muḫaddere-i ḫıdr-ı ṣafā ve mesture-i setr-i ışṭıfa maḥrem-i ḥarīm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı İbrāhīm-i Edhem ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi **şol** pādişāh-ı dünyā u dīn ve ol sīmorġ-ı kūh-ı yaḳīn ol genc-i vīrane-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 2). [şol,]*
- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ sebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār- ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol **şol** ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 10). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī rażiyā'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** pīşvā-yı ehl-i melāmet ve şemʿ-i rūz-ı ḳıyāmet baḥr-i cezbe-i ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 2). [şol,]*

- Menāḳıb-ı Şeyḫ Bāyezīd-i Besṭāmī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi **şol** sulṭānu'l-ʿārifīn ve ḳıdvetü'l-vāṣılīn bürhānü'l-muvaḥḥıdīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 2). [şol,]*
- **şol** Bāyezīd-i cihān ve pehlivān-ı zamāndur ki cemīʿ-i dünyānuñ evliyāsına server olmışdı ve cemīʿ-i ʿālemüñ meşāyıḫına mehter olmışdı Cemīʿ-i erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 9). [şol,]*
- Menāḳıb-ı ʿAbdu'llāh bin Mübārek raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** zeyn-i zamān ve rükn-i cihān rāh-nümā-yı şerīʿat ve bedraḳa-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Süfyān-ı Sevrī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi **şol** server-i dīn ü diyānet ve emīn-i bārgāh-ı ʿināyet cāmiʿ-i ʿilm ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Şefīḳ-i Belḫī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** müteveccih-i Ḥaḳ ve mütevekkil-i muṭlaḳ ʿumde-i erbāb-ı ṣafā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı İmām Ebū Ḥanīfe-i Kūfī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** çırāġ-ı ḫāne-i şerʿ ü millet ve şol şemʿ-i meclis-i dīn ü devlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı İmām Ebū Ḥanīfe-i Kūfī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol çırāġ-ı ḫāne-i şerʿ ü millet ve **şol** şemʿ-i meclis-i dīn ü devlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 3). [şol,]*
- Menāḳıb-ı İmām Şāfiʿī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** server-i dīn ve būstān-ı yaḳīn maʿnā-yı esrār-ı şerīʿat ve mahdī-yi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı İmām Aḥmed-i Ḥanbelī raẕıya'llāhu ʿanhu Ve birisi **şol** ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil sālik-i mesālik-i nebevī ve muḳaffā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Dāvud-ı Ṭāʿī raẕiya'llahu ʿanhu Ve birisi **şol** şemʿ-i dāniş ü bīniş ve ol cırāġ-ı cemʿ-i āferīniş ol ʿālim-i şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ḥāriş-i Muḥāsibī ḳaddesa'llāhhu sırrahu Ve birisi **şol** seyyid-i evliyā ve ʿumde-i etḳiyā muʿteber-i aṣḥāb-ı ḥaḳīḳat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ebū Süleymān-ı Dārāyī ḳadesa'llāhu sırrahu Ve birisi **şol** re'īsü'l-mütebaḥḥırīn ve ʿumdetü'l müteferridīn maʿden-i zühd ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed-i Semmāk ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi **şol** vaʿiẓ-i ʿālem ve müẕekkir-i benī Ādem zahid-i mütemekkin ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Eslem-i Tūsī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi **şol** ḳuṭb-i felek-i yaḳīn ve şemʿ-i cemʿ-i ehl-i dīn ḳurre-i ʿayn-ı ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Ḫātem-i Aṣṣam ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi **şol** ʿārif-i zamāne ve ʿābid-i yegāne muʿriż-ı dünyā muḳbil-i ʿuḳbā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 2). [şol,]*
- Menāḳıb-ı Sehl bin ʿAbdu'llāh-ı Teşterī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi **şol** seyyāḥ-ı bevādī-i ṭariḳāt ve seyyāḥ-ı deryā-yı ḥaḳīḳat makbūlü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 2). [şol,]*

şol deñlü: *Şu denli, o kadar çok.*

- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi **şol deñlü** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 10). [şol deñlü,]*

şol ḳadar: *Şu kadar, o denli, pek çok, öyle.*

- ḳanda bulurdı İstedi ḥarāmīler içinden Ḥażret'ine yitişdürdi ve diledi ḫūn-ḫvārlıġı ḫizmet-i Ḥaḳḳ'a degişdürdi **Şol ḳadar** kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 14). [şol ḳadar,]*
- cemīʿ teẕkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış ve **şol ḳadar** maʿārif ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 15). [şol ḳadar,]*
- anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki **şol ḳadar** vusʿat bulur ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur anuñ daḫı içinde semāsı olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 11). [şol ḳadar,]*
- Beden s̱eḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen şol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye **şol ḳadar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 18). [şol ḳadar,]*
- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda ṣaḥiḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli ẓāhir olur belī edilleden **şol ḳadar** fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 10). [şol ḳadar,]*
- kesbinden **şol ḳadar** ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 9). [şol ḳadar,]*
- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki **şol ḳadar** Ḳurān okurdı tā aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 4). [şol ḳadar,]*
- Sehl bin ʿAbdu'llāh eydür Ben daḫı evān-ı ṣabāvetde buña müdāvemet itdüm hīç bir gice terk itmeyüp dāyim mülāzemet itdüm **şol kadar** fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 14). [şol kadar,]*
- ki ṣayılmaz ve **şol ḳadar** āṣārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne ṣıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve anlaruñ faẓāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 15). [şol ḳadar,]*
- nehy-i münker ḳılmayasın Rivayet olınur ki eydürdi Bir kişi seyyi'atına **şol ḳadar** naẓar itmemek gerek ki ye's vire ve ḥasenātına daḫı ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 10). [şol ḳadar,]*

şol ḳadar ola: *Şu denli olmak.*

- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha **şol ḳadar ola** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 10). [şol ḳadar ola, -a]*

şol ḳadar var ki: *Ancak, bununla birlikte, ne var ki.*

- ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi diñlemezler ammā **şol ḳadar var ki** luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 6). [şol ḳadar var ki,]*

şol ki: *Şu kimse ki.*

- ʿāfiyetidür ve dūzaḫ ibtilāsı **Şol ki** ʿāfiyet-i refāhiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 19). [şol ki,]*
- sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve **şol ki** ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden ṣorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 1). [şol ki,]*
- ʿizzetde icābet bulur **Şol ki** ʿāḳildür anlardan ṣaḳınmaḳ gerek dāyimā anlaruñla edeb ile dirilmek gerek Rivāyet olınur ki bir gün Baṣra'ya od düşdi ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 17). [şol ki,]*
- ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez **şol ki** bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 3). [şol ki,]*
- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez **şol ki** dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 5). [şol ki,]*
- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur zīrā **şol ki** ehl-i ḥicābdur hele bilmezliġinden bir işdür ider ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 16). [şol ki,]*
- ki ṣarīḥ müşāhede ider göreyorurken nice irtikāb eyler hem-çunān bir ḥarām rızḳa mürtekib olan āḫırat ḥesābını añmaz egerçi ol aña ınandum ṣanur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 17). [şol ki,]*
- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama ve bu taḳrīrden **şol ki** memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur aña suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 15). [şol ki,]*
- **şol ki** müctehid olmaz anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki ictihāddan gelmeye ol re'y neye karar olur ve andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 1). [şol ki,]*
- fi'l müdāhene olur aṣlā gerekmez **şol ki** mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 5). [şol ki,]*

şol ki: *Şu ki.*

- Her kim ki göñülden Peyġambar'ı ta'ẓīm ider elbette evlādını daḫı tekrīm ider **Şol ki** meşhūrdur ḫalḳ arasında söylenür Meẕheb-i ehl-i beyt meẕheb-i ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 18). [şol ki,]*
- baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī **şol ki** bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 8). [şol ki,]*
- baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya ve bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī **şol ki** bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 8). [şol ki,]*
- ḳırḳ yarar Ammā **şol ki** ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 9). [şol ki,]*
- eydürdi Ādem oġlanınuñ azması bir ḳaç nesneden olur Birisi budur kim seleflüñ zellātını ḥüccet idinüp aña baḳar ve **şol ki** ḫünerleridür aña naẕar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 6). [şol ki,]*

- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden **şol ki** nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 7). [şol ki,]*
- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve **şol ki** anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 8). [şol ki,]*
- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya **şol ki** müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [şol ki,]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür **şol ki** ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 9). [şol ki,]*
- kemlerdür **Şol ki** vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına ṣunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 11). [şol ki,]*
- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve **şol ki** istiʿdādlarına ṣunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 11). [şol ki,]*
- ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm ṭabʿdur diyü bī-iʿtibār ola **şol ki** ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 6). [şol ki,]*
- yirden iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥsi uzatduḳ **şol ki** teẕkire maṣlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 10). [şol ki,]*
- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler **şol ki** ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 16). [şol ki,]*
- **şol ki** bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 7). [şol ki,]*
- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün kendüyi ışmarlamaz kendü maʿīşetine olçumlıḳ idüp kendü çalışur ṭurmaz **Şol ki** kendüye lāzım olan ḫidmetdür anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 10). [şol ki,]*
- **şol ki** mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve fikr yolından aña delīl bulınur ve şol ki mes'ele-i sālisedür vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 11). [şol ki,]*
- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve fikr yolından aña delīl bulınur ve **şol ki** mes'ele-i sālisedür vaḥy olmayınca bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 11). [şol ki,]*
- ve **şol ki** mes'ele-i sāniyedür gāh keşfle olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür ki ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 13). [şol ki,]*
- aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar **şol ki** ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiç bir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 9). [şol ki,]*

• ḥażmi mü’eddī olur İmdi ʿāḳıla lāzımdur ki evvelkisini defʿ eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye ve ikincisinde **şol ki** muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 4). [şol ki,]*

şol kimse ki: *Şu kişi ki.*

• ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur **Şol kimse ki** ḥażrāta tamām nāẓır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 11). [şol kimse ki,]*

Şol kişi: *Şu kişi.*

• **Şol kişi** ki bihişti cūyān olur ve dūzaḫdan gürīzān olur ve ṭālib-i rıżā-yı Raḥmān olur Ve naḳl olınur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 17). [şol kişi,]*

• meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīṣde gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur **Şol kişi** ki dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler yügürür ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 12). [şol kişi ki,]*

• zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur **Şol kişi** ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 8). [şol kişi,]*

• üşmiş olur Ve eydürdi **Şol kişi** ki ḫalḳuñ ‘işarātına muṭṭali‘ olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup sa‘y ider bilmek ister ol kişi bu fi‘lde Ḥa *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 17). [şol kişi,]*

• geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nev‘ ṭaleb olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭā‘at olur ammā **şol kişi** ki hīç göñline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 8). [şol kişi,]*

Şol kişinüñ: *Şu kişi.*

• eydürdi **Şol kişinüñ** ki ḳalbinde Allāh’uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 13). [şol kişinüñ, -nüñ]*

şol mıḳdār: *Şu kadar.*

• var Eyitdi **Şol mıḳdār** meblaġum var Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-y-ıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 17). [şol mıḳdār,]*

• Beden seḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen **şol miḳdār** bilinür ki ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 18). [şol miḳdār,]*

• gice ḳadarca inkisārla **şol mıḳdār** feth-i bāb oldı ki yıllarla ṭāʿatine iʿtimād ve ʿibādetine iʿtiżād itse anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı Evliyā aṭıbbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 13). [şol mıḳdār,]*

şol vaḳt: *Şu zaman.*

• ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe **şol vaḳt** ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 1). [şol vaḳt,]*

- nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp ṣoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ **şol vaḳt** ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 12). [şol vaḳt,]*
- esbābdan ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ'a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi ʻAbd **şol vaḳt** nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 10). [şol vaḳt,]*

şol vaḳt ki: *Ne zaman ki.*
- Ehlu'llāh arasında muḳarrerdür ki **şol vaḳt ki** ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṣāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 17). [şol vaḳt ki,]*
- ḥażretlerinden naḳl olınur ki **şol vaḳt ki** Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle ṣuṣadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 15). [şol vaḳt ki,]*

şöhret: *Ün, şan, nam, meşhurluk.*
- meẕkūr olıcaḳ **şöhret** āfetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 19). [şöhret,]*

şöyle: *Şu şekilde.*
- cismāniyyet ciheti **şöyle** ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ ṣanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 3). [şöyle,]*
- maʻrifet aña berāber olmaz ol sebebdendür ki Allāh'a ʻālim dinilür ʻārif dinilmez ammā **şöyle** bilmek gerek bu ʻilm şol ʻilmdür ki maʻrifetden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 18). [şöyle,]*
- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınuñ terkibi nedendür hemīn anları **şöyle** ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [şöyle,]*
- vaż'la bulınur **şöyle** mülāḥaẓa ḳılmaḳ gerek ki şāyed ol vaż'uñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 1). [şöyle,]*
- ḳılur kendüyi bir kimse ṣanup taʻrīf itmege başlar ve bir ādem oldum ṣanup kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları ḫidmeti bayaġı gibi itmez **şöyle** ẓann ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 2). [şöyle,]*
- hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān **şöyle** ider ancaḳ diyü kendi daḫı itmek olmaz ʻāḳıl olan dāyimā naẓar u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 12). [şöyle,]*
- erbāb-ı ḳulūbuñ kelimāt-ı şerīfesinden **şöyle** fehm olınur ki evvelkisi fenā-yı ṣıfātda ṣoñrası fenā-yı ẕātda bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʻālā ibtilā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 3). [şöyle,]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḥāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin **şöyle** ṣanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 8). [şöyle,]*

şöyle degüldür: *Şöyle, şu şekilde değildir.*

- bu degüldür kim gönlinden olmayup ḳuru dilden ola ve **şöyle degüldür** kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 17). [şöyle degüldür,]*
- böyle iken kendüden ulu neler ola ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil **şöyle degüldür** kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 6). [şöyle degüldür,]*
- ḳoḳar **şöyle degüldür** ki ol ḥāleti aña ol ṣu ider aña giren ṣudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 9). [şöyle degüldür,]*
- gerek ve her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur ki ol dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde **şöyle degüldür** ki cemīʿ müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 18). [şöyle degüldür,]*
- belki bir yañlış ḫayal ile taḫayyül eylemişlerdür **şöyle degüldür** ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 9). [şöyle degüldür,]*

şöyle ki: *Şu şekilde ki.*

- gelür ve hem fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur **şöyle ki** ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 13). [şöyle ki,]*
- bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye döner ki tamām bir fikre ṭalmış ola **şöyle ki** her ne söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 4). [şöyle ki,]*
- sübḥāniyyesinden bir eser-i ʻaẓīm oldı ki Ḥażret-i Fużayl'da ẓuhur buldı **şöyle ki** ḳudret-i ẓāhiresine ve ḥikmet-i bāhiresine bir ulu maẓhar oldı Evvel-i ʻömrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 9). [şöyle ki,]*
- Eyitdiler Gine bulmasa **şöyle ki** tamām ölümlü olsa Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek ki öle ḳātili üzerine diyet ola Rivāyet olınur ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 15). [şöyle ki,]*
- olur kim mużṭarr olıncaya dek ṭurur ve tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur eger **şöyle ki** dilenmezse āsim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 14). [şöyle ki,]*
- varılur **Şöyle ki** çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekser-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 13). [şöyle ki,]*
- ki şeyḫini göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 11). [şöyle ki,]*
- her ne maḳām ki irse anda ḳarar ḳılmaz andan aʿlā maḳāma müteveccih olur anda ṭurmaz eger **şöyle ki** bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 12). [şöyle ki,]*
- itmekde olur ġāyeti jengden jenge tefāvüt bulınur her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur **şöyle ki** kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 18). [şöyle ki,]*

- **şöyle ki** ol mertebeniñ küfr ü ʿişyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 5). [şöyle ki,]*
- pādişāhlaruñ muḳarreblerinde çoḳ ḥāletler olur sūʿ-yi edebe ḥaml olınup maḳhūr olurlar **şöyle ki** anlaruñ emsāli ecnebīlerden olsa bilmezliklerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 18). [şöyle ki,]*
- ṭarīḳ ola meselā dürüstdür ki ṣol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola **şöyle ki** ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 4). [şöyle ki,]*
- baḥs andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola **şöyle ki** ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 17). [şöyle ki,]*
- kimüñdür Meselā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger **şöyle ki** işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 7). [şöyle ki,]*
- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger **şöyle ki** vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 8). [şöyle ki,]*
- fuḳahāda igen çoḳ ʿibādet bulınmaz ve eger **şöyle ki** bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekser budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 9). [şöyle ki,]*
- maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid dirilenler ekser budur kim rāfiżī olurlar **şöyle ki** tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 14). [şöyle ki,]*
- egerçi **şöyle ki** tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 5). [şöyle ki,]*
- muḫālefet ider ammā eger **şöyle ki** bir kişi bu iḫtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda sevāb vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 13). [şöyle ki,]*
- ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür **şöyle ki** anuñ āsārında tamām taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 3). [şöyle ki,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele **Şöyle ki** anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 5). [şöyle ki,]*
- eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar **şöyle ki** cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 11). [şöyle ki,]*
- ikisi iki ʿaẓīm cenāhıdur ki cehennemden ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur **şöyle ki** birisi eksik olursa dīn emri tamām olmaz yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 3). [şöyle ki,]*
- olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün aña iʿtidād olmaz ve anuñ sıḳletinden aña kesāfet gelmez **şöyle ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 14). [şöyle ki,]*

- olmayınca kemālāt-ı insāniyyet bulınmaz ammā şöyle gerekmez ki tamām melekiyyete yaḳın olup inssāniyyetden çıḳmalu ola **şöyle ki** hemīn nāmı insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 6). [şöyle ki,]*
- daḫı işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur **şöyle ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 2). [şöyle ki,]*
- tevekkül daḫı götürilür **şöyle ki** ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb ṣayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 9). [şöyle ki,]*
- müdāhene olmaz **şöyle ki** erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol muʻāmele dīne ḫalel vire ve ol vechle iḫtilāṭ şerʻe noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 4). [şöyle ki,]*
- fiʻl müdāhene olur aṣlā gerekmez şol ki mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger **şöyle ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [şöyle ki,]*
- ḥāṣıl olmuş ola **şöyle ki** bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 19). [şöyle ki,]*
- olmaz **Şöyle ki** ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 13). [şöyle ki,]*
- ʿilmi daḫı dirler **şöyle ki** bir maḥal ḳābil olsa bildürürler ve eger ḳısm-ı sālisden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 7). [şöyle ki,]*
- sālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i zātda fenā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı sālisden murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına **şöyle ki** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 12). [şöyle ki,]*
- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur **şöyle ki** aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma varmayana anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 1). [şöyle ki,]*
- zahmet çeker ola **şöyle ki** meleke olup muḫālefetden lezzet sürer ola Yaʻnī ʻurve bir ḫaṣlet-i mahmūdedür ḫiṣāl-i ebrārdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 19). [şöyle ki,]*
- bir ādemüñ ki ṭabīʻatında ʻulüvv ü himmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī ʻazīmet olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur **şöyle ki** hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [şöyle ki,]*
- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur **şöyle ki** ol anı itmekde ʻayn-ı sevāb olur meselā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol fiʻl-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 7). [şöyle ki,]*
- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde ʻayn-ı sevāb olur meselā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur **şöyle ki** ol fiʻl-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 8). [şöyle ki,]*
- biri cūʻ-ı şehvet olur Yaʻnī dimek ister ki cūʻ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabīʻat olur eger **şöyle ki** ol cūʻ defʿ olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 18). [şöyle ki,]*
- itmek içün olur **şöyle ki** ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur **şöyle ki** ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 1). [şöyle ki,]*

• itmek içün olur **şöyle ki** ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur **şöyle ki** ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 2). [şöyle ki,]*

• ḥāline tābiʿ olur **şöyle ki** ol ṣuver-i miṯāliyye bu ṣuver-i ḫāriciyyeye müṭāviʿ olur her kim ki diler menāmı dāyim şādıḳ ola ve her kim ki diler vāḳıʿası vākıʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 11). [şöyle ki,]*

• Allāh içün ʿibādet ṣanmaḳ olmaz ammā eger **şöyle ki** nefsüñi tamām arayup bulasın bir niçe yirlerde rıżā-yı Haḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın hemīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 13). [şöyle ki,]*

• ṭut naẓarı ve eger düşmān ararsañ andan ayırma başri eger sen **şöyle ki** nefsüñ tamām arayasın dostuñ ve düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 15). [şöyle ki,]*

• ġāyet ednā görinür Allāh'uñ ḳullarında kemāller olur ki kendüde olan anlara nisbet hīç ṣayılur eger **şöyle ki** bunuñ ḫāricde miṯāli aranur kişinüñ kendü-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 8). [şöyle ki,]*

• şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ aña muḳayyid olmaz olur ve riʿāyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür **şöyle ki** ḫidmetkarları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 4). [şöyle ki,]*

• ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi dinlemezler ammā ṣol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 5). [şöyle ki,]*

şu: *"Şu" işaret sıfatı.*

• Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı **şu** ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 3). [şu,]*

• iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki ṣāyed **şu** sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 2). [şu,]*

• muḳaddematla ki ol ḳażiyye taḥrīr olına eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben **şu** ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 18). [şu,]*

şu ḳadar: *Şunca.*

• ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn **şu ḳadar** ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 9). [şu ḳadar,]*

• sözi añlanmayıcaḳ sū-yı iʿṭiḳāda ḥaml olınur ḳuṣūr-ı naẓarlarından ve noḳṣān-ı fikirlerinden **şu ḳadar** mülāḥaza idemezler ki Bāyezīd mülḥid olıcaḳ īmān kimüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 8). [şu ḳadar,]*

şu'ayb: *?*

• şevḳ-ile olur Hemīn reşküm ṣol kimseyedür ki henūz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda **Şu'ayb** ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 12). [şu'ayb,]*

şu‘le olur: *Işık, parıltı olmak.*

- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i kesretde bir **şu‘le olur** vaḥdet daḫı odur kesret daḫı ol Kimdür olan arada ‘illet ü ma‘lūl Belī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [şu‘le olur, -ur]*

şuña: *Şuna, şu şeye.*

- yaramazlıġına sened ider ve her fi’l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde **şuña** beñzer ki her mezhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [şuña,]*
- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī **şuña** işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 6). [şuña,]*
- günāhı büyük vebāl olur anlar bundan ḳatı iḥtirāz iderler ve anlar bunı ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek **şuña** işāret *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 18). [şuña,]*

şuña beñzer: *Şunun gibi.*

- daḫı perhīzler itdürürler İmdi bizüm anlaruñla meselümüz **şuña beñzer** ki bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 5). [şuña beñzer,]*

şunı: *Şunu, şu şeyi.*

- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur **şunı** daḫı bilür ki şol kişinüñ ki ẓātında tevekkül *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [şunı,]*
- her vaḳt **şunı** fikr ideler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 19). [şunı,]*

şunlar: *Şu kişiler, şu kimseler.*

- maraża münāsib bir ʿilāc çıḳarur ammā **şunlar** ki ṭıbdan bī-habīr olurlar anlar hemīn ẓevāhir-i kelimāt-ı aṭıbbāya baḳar olurlar hemīn ol ẓevāhıri biri birine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 9). [şunlar,]*
- birinde taʿaddud merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür **Şunlar** ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 6). [şunlar,]*
- erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından **şunlar** ki maʿrifetde kemāle irişmişlerdür Ḳurān ḳadīmdür dimege hīç te’vil itmeyüp ẓāhiri üzerine ḳomışlardur ol sebebdendür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 7). [şunlar,]*
- ʿafv olur **Şunlar** ki ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 13). [şunlar,]*
- ḫalḳuñ dīnini ıṣlāḥ ḳılurlar **şunlar** ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 18). [şunlar,]*
- yüzinden bilinür ki eger Allāh’a ışmarlamazsa baġlu iken yine yiter fi’l-cümle **şunlar** ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥışşe gerek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 8). [şunlar,]*

• esbābdan ve **şunlar** ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ'a teslīm olup kesilmek gerekher bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi ʻAbd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 9). [şunlar,]*

• niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür **Şunlara** ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 8). [şunlara, -a]*

• olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā **şunlara** ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidāyet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 11). [şunlara, -a]*

• ziyāde sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider **şunlar** ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler şu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 5). [şunlar,]*

şunlar: *Şunlar. II Fenâfillâh makamına ulaşanlar.*

• şanurlar ki şuverin ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf vardur ammā **şunlar** ki bī-naḳş u bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 7). [şunlar,]*

şunlar: *Şu kişiler. II Uzlete çekilip sadece ibadetle meşgul olanlar.*

• ḫalḳuñ dīnini ışlāḥ ḳılurlar **şunlar** ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 17). [şunlar,]*

şunlar: *Şunlar. II Tevhidi gerektiği gibi anlamayanlar.*

• teklīfe ne münāfātı olur **Şunlar** kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḫmān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 11). [şunlar,]*

şunlar: *Şunlar. II Zamandan soyutlanmış kişiler.*

• ammā bu ḳażiyye bizüm kendü ʻayb u noḳṣānumuzdandur ve bu ḫālet bizüm ḳuṣur uʻażalātumuzdandur **Şunlar** ki zamāndan müteʻerrī vü mütecerrid olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 16). [şunlar,]*

şunlar: *Şunlar. II Mekandan soyutlanmış kişiler.*

• ve **şunlar** ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki ḫālüzerine görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 17). [şunlar,]*

şunlar: *Şu kimseler. II Allah dostları; evliya, veli.*

• rūḥları leẕẕeti ol yoldan ṭālib olur ammā **şunlar** ki dāyim göñülleri iṭṭılāʻ-ı esrār-ı lāhūtda olur ve her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 9). [şunlar,]*

şunlar ki: *Şu kimseler ki.*

• muḫālefet-i maʿḳūl var ṣanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur ki aña eyle görinür yoḫsa ḥāṣā **şunlar ki** ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve şunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 12). [şunlar ki,]*

• muḫālefet-i maʿḳūl var şanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur ki aña eyle görinür yoḫsa ḥāşā şunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve **şunlar ki** ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 12). [şunlar ki,]*

şunlaruñ: *Şunların, şu kimselerin.*
• şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesaḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 1). [şunlaruñ,]*

şunuñ: *Şunun. II Yükü hafif olan kişi.*
• daḫı ṣūret bu ḥāletledür **Şunuñ** ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 7). [şunuñ,]*

şunuñ gibi: *Şunun gibi, şöyle.*
• Şāfiʿī'ye taḳlīd eyleye ḳan almaġla ābdest ṣınmamaḳda her birinde bir **şunuñ gibi** āsān ḳavli ola cümlesinden arada bir meẕheb peydā ḳıla her kim böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 8). [şunuñ gibi,]*
• hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde **şunuñ gibi** iḫtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 12). [şunuñ gibi,]*

şübehāt-ı ḥarāmdan: *Haram olması ihtimâli bulunan şüpheli durumlar.*
• Dervīş mi olur ol ki kendüyi **şübehāt-ı ḥarāmdan** ṣaḳlamaya ve ʿārif mi olur ol ki ṣerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 1). [şübehāt-ı ḥarāmdan,]*

şübeh-i aḳvāmdan: *Kavimlerin şüpheleri, zanları.*
• ṭurursın ki iḫtilāt-ı şükūk u **şübeh-i aḳvāmdan** bi'l-külliye pāk olur ve erbāb-ı efkāruñ ḳanḳı maḥaccetlerini görüp ṭurursın ki mahādī-yi evdiye vesāvis-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 7). [şübeh-i aḳvāmdan, -dan]*

şübhāt: *Şüpheler, kuşkular.*
• ve bunuñ gibi **şübhātuñ** ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 5). [şübhātuñ, -uñ]*

şübhe: *Güvenilmeyen, karışık ve sakıncalı tarafları olan.*
• muvāfaḳat itmez taʿaccüb idüp bu ḥālete ġāyet incinür Şeyḫ Cüneyd'üñ ṭaʿāmında **şübhe** n'eyler diyü gücenür hele n'eylerse eyler bir loḳmayı aġzına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 8). [şübhe,]*
• ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir düginden getürmişler biz bilmedük aṣlında **şübhe** varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 18). [şübhe,]*

şübhe: *Tereddüt, kuşku.*

- eylerler Belī ʿavāmdan niçeler olur ki hiç bunı mümkin degüldür bilmezler hemīn ecelsüz ādem olmaz dirler İmdi bu sözde **şübhe** bu ḳadar ki ḥaḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 4). [şübhe,]*
- muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol **şübheyi** ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 10). [şübheyi, -y, -i]*
- ve bu **şübheyi** bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 13). [şübheyi, -y, -i]*

şübhe itmek: *Kuşkulanmak.*

- yaşları cemʿ itdiler anuñla benüm yüzümi gözümi yudılar bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda **şübhe itmek** olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 18). [şübhe itmek,]*

şübhe yok: *Kuşku yok.*

- ṣādıḳ olur hīç **şübhe yok** ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ huẓūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 11). [şübhe yok,]*

şübhe yoḳdur: *Kuşku yok.*

- maḥzūn olur Nitekim ḫaberde gelür her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur ve anda ḫōd **şübhe yoḳdur** ki ednā maḳāmūñ aʿlāya göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 14). [şübhe yoḳdur, -dur]*
- yoḳdur her kim ki anda şekk ider yā mülḥiddür veyā aḥmaḳdur erbāb-ı ḳulūbdan hīç kimsenüñ bunda tereddüdi yoḳdur anuñ taṣarrufını görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 15). [şübhe yoḳdur, -dur]*
- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi **şübhe yoḳdur** ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ tāliʿinde irşād faẓīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 5). [şübhe yoḳdur, -dur]*
- meṣūbātı cemʿ idebile-y-idi **şübhe yoḳdur** ki faẓileti ḫūbter olurdı Nite ki İbn Semmāk mümkin degül ʿibādetle teʾehhüli cemʿ idemezdi ve eger teʾehhül itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 15). [şübhe yoḳdur, -dur]*
- ḳararduḳdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi bu bir ṣaḥīḥ maʻnādur bunda **şübhe yoḳdur** bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳi' *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 10). [şübhe yoḳdur, -dur]*
- Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda **şübhe yoḳdur** ki cūʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 8). [şübhe yoḳdur, -dur]*

şübhelü: *Güvenilmeyen, karışık ve sakıncalı tarafları olan.*

- gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir **şübhelü** ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḫuẓūr ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 1). [şübhelü,]*

şübhelü ola: *Güvenilmeyen, karışık ve sakıncalı tarafları olmak.*

- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki **şübhelü ola** mümkin degüldür anı bāña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 13). [şübhelü ola, -a]*

şübhelü olur: *Güvenilmeyen, karışık ve sakıncalı tarafları olmak.*

- idüp şormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı ḳatında **şübhelü olur** bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 4). [şübhelü olur, -ur]*

şühedā: *Şehitler.*

- aʿmālini nāfi' eyleyüp **şühedā** menāzilinden aʿlā-yı maḳāmātda ve ṣıddīḳīn merātebinden esnā-yı derecātda muʿazzez ü mükerrem eyleye Āmīn Yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 11). [şühedā,]*

şükr: *Nîmeti verene karşı teşekkür, iyilik bilme, minnettarlık.*

- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini zikrle ve selāmını **şükrle** eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 18). [şükrle, -le]*
- fāyide olur şol māldan ki vārislere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu **şükri** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 16). [şükri, -i]*
- fikr eylemeye kim ni'metüñ **şükri** tevāżu' ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde ni'meti artar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 15). [şükri, -i]*

şükr eyleyüp: *Allah'a duyulan minneti dile getirmek.*

- üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse ben daḫı ḫalḳa īsār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse **şükr eyleyüp** epsem ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 18). [şükr eyleyüp, -y, -üp]*

şükr iderem: *Allah'a duyulan minneti dile getirme.*

- maʿāşından şordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup **şükr iderem** ve eger virmezlerse hīçṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 13). [şükr iderem, -er, -em]*

şükr itsün: *Allah'a duyulan minneti dile getirmek.*

- mertebesinden düşürmez fi'l-cümle iʿtibār göñledür ve medār-ı emr diledür eger göñli Allāh'la ise n'eylerse eylesün anuñ virdügine **şükr itsün** az olsun bol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 12). [şükr itsün, -sün]*

şürūʿ ḳıldı: *Başlamak.*

- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 6). [şürūʿ ḳıldı, -dı]*

şürūr: *Şerler, kötülükler.*

- yoldan ḳaçururken ṣoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dir görür oldı Evvel **şürūra** merciʿ iken ṣoñra ḫayrāta menbaʿ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 14). [şürūra, -a]*
- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürūrını **şürūr** ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 13). [şürūr,]*
- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı **şürūrda** anca maṣāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mışrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 3). [şürūrda, -da]*
- ve bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe **şürūrla** ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 14). [şürūrla, -la]*

3.23. T/Ṭ

tā: *Ancak.*

- geldi-y-ise bu defʿa biz aña varalum didi Yidi yıl beriyyede zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi **tā** sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 8). [tā,]*

tā: *Değin, dek, -e kadar.*

- Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi **tā** rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin ṣordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 11). [tā,]*
- ki ol maḳṣūd muḳadder olmış ola ve ol maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin ve kendüyi bilelden **tā***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 10). [tā,]*
- mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek **tā** kendünüñ ibtidāda ḥālini şeyḫinüñ intihādaḥāline ḳıyas itmeye ve kendünüñ telvīnde dirligini anuñ temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 5). [tā,]*
- deprenmezler ki nāgāh uça Ve Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz **tā** pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 8). [tā,]*
- ol ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi **tā** ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 2). [tā,]*
- getürmek-içün ve niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı ve düzildi **tā** ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 3). [tā,]*
- ihtimām ḳılmışlardur **tā** ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu naẓarlar ẓāmīr ola ve tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 15). [tā,]*

- ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu naẓarlar ẓāmīr ola ve **tā** mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 16). [tā,]*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında başīret gerek ki fehm eyleye **tā** bu yoldan āyāt u aḥadīs̲üñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 4). [tā,]*
- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān okurdı **tā** aña degin ki müşkil tamām ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 4). [tā,]*
- • hidāyeti-y-ile hem dīnini iḥyā itdi hem dünyāsını hem evvelāsını gökcek itdi hem ʿuḳbāsını **Tā** ḳıyāmete degin nāmı ümmet arasında ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 16). [tā,]*
- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı ṭutmaz ola **tā**ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 15). [tā,]*
- mümkin degüldür ḳıyāmete degin ölmez her kim Ḥıżr ölmişdür dir ḥaḳīḳatini bilmez bunlar üç kişidür ki ölmez ṭururlar **tā** ḳıyāmete degin ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 16). [tā,]*
- bārānını **tā** ebedī kesmeye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn Söz sözi çeküp uzandı yine teẕkireden söyleyelüm İbn Semmāk'uñ menāḳıbından daḫı naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 1). [tā,]*
- bile Ve naḳl olınur ki eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ **tā**anuñla cemīʿ murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 5). [tā,]*
- itdi aḥvālini **tā** her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 13). [tā,]*
- ḫarc eyleye yerine **tā** Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 15). [tā,]*
- hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki **tā** her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabb'i ḳullıġını bile ide şöyle şanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 1). [tā,]*

tā: *Böylece, bu vesileyle.*
- N'ola-y-ıdı beni mesāvī idenler kimlerdür bile-y-idüm **tā** anlara biraz ḥarçlıḳ göndüre-y-idüm çün benim içün ḳullıḳ iderler benüm aḳçamdan ḫarlanalardı çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 5). [tā,]*

tā ki: *Ne zaman ki.*
- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki **tā ki** bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 4). [tā ki,]*
- görür ol sebepden anlardan iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe **tā ki** mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe Ve rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 6). [tā ki,]*

• bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde ʻaḳla gerekdür ki ġāfil olmaya **tā ki** ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 14). [tā ki,]*

tā ki: *Yeter ki, sonunda.*
• nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider **tā ki** bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 4). [tā ki,]*
• itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede **tā ki** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 16). [tā ki,]*

tā ki: *-mesi için, -sin diye.*
• gerek ki dāyim guṣṣe-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola ve her dem ʻilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala **tā ki** dünyāda iḫlāṣla ʻamel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 10). [tā ki,]*

taʿab: *Zahmet, meşakkat.*
• manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān **taʿabları** olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 9). [taʿabları, -lar, -ı]*

taʿab olur: *Zahmet, meşakkat olmak.*
• bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru **taʿab olur** eger bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 18). [taʿab olur, -ur]*
• **taʿab olur** eger bu küstāḫlıġı bu ṭurmayup arturursa mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 21). [taʿab olur, -ur]*

taʿabbud: *Kulluk etme, ibâdet etme.*
• āḫıratda mertebesi dünyāda kendünüñ elindedür ol dārdaki ḥużūrı bu dardaki **taʿabbudındadur** her bir lezzetden bunda geçdükçe anda bir derecesini arturur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 2). [taʿabbudındadur, -ı, -n, -da, -dur]*

taʿabbud iderdi: *İbadet etmek.*
• elden ḳomazdı gicelerde ṭurmayup taheccüd iderdi ve fikrden mecāl bulduḳça **taʿabbud iderdi** Allāh ḥażretinüñ ḥüsn-i ʿināyeti-y-ile ve ol cenāb'uñ luṭf u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 14). [taʿabbud iderdi, -er, -di]*

taʿaccüb iderlerdi: *Hayrete düşmek, hayrette kalmak, şaşmak.*
• bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp **taʿaccüb iderlerdi** İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 16). [taʿaccüb iderlerdi, -er, -ler, -di]*

taʿaccüb idüp: *Şaşmak, hayret etmek.*

- muvāfaḳat itmez **taʿaccüb idüp** bu ḥālete ġāyet incinür Şeyḫ Cüneyd'üñ ṭaʿāmında şübhe n'eyler diyü gücenür hele n'eylerse eyler bir loḳmayı aġzına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 7). [taʿaccüb idüp, -üp]*

taʿaccüb itdi: *Hayrete düşmek, hayrette kalmak, şaşırmak.*

- güler ü ferīḥ gördü **taʿaccüb itdi** eyitdi Bundan öñdin seni hīç böyle gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 7). [taʿaccüb itdi, -di]*

taʿaccub itdiler: *Hayrete düşmek, hayrette kalmak, şaşırmak.*

- Sevrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi **Taʿaccub itdiler** Eyitdi Bu benüm dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 10). [taʿaccub itdiler, -di, -ler]*

taʿaccüb itdüm: *Hayrete düşmek, hayrette kalmak, şaşırmak.*

- müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām sizüñ olmaġın **taʿaccüb itdüm** ṭurdum Her ne ḳadar ki cehd itdüm bir pāra yiyem mümkin olmadı ki bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 15). [taʿaccüb itdüm, -düm]*

taʿaddüd: *Birden fazla olma. II Çokluk, kesret.*

- birinde **taʿaddud** merāyādadur hemīn ṣūret bir olur ġāyeti her āyine ol ṣūreti kendü renginde gösterür Şunlar ki ṣūretde ḳalup maʿnādan bī-ḫaberlerdür eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 5). [taʿaddud,]*
- ṣanurlar ki ṣuverin ẕātunda **taʿaddud** u iḫtilāf vardur ammā ṣunlar ki bī-naḳṣ u bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 7). [taʿaddud,]*
- ṣanurlar ki ṣuverin ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf vardur ammā ṣunlar ki bī-naḳṣ u bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ **taʿaddudında** ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 8). [taʿaddudında, -ı, -n, -da]*

taʿaddud-ı esmā olur: *Birden fazla ismi olmak.*

- hemīn **taʿaddud-ı esmā olur** gerek mescid olsun gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek putḫāne gerek Kaʿbe ve gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 7). [taʿaddud-ı esmā olur, -(u)r-ur]*

taʿālā: *Yüce Allah.*

- Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı anda otururdı Süfyān eyitdi **Taʿālā** yā racula'l-maşrik didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 14). [taʿālā,]*

ṭa'ām: *Yemek, aş.*

- ḥāl olur seyyidde siyādet ve ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında **ṭa'ām** bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [ṭa'ām,]*

ṭaʿām: *Yiyecek şey, yemek.*

- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ **ṭaʿāmı** cigerde pişen biryān olur anuñ iḥrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 5). [ṭaʿāmı, -ı]*
- bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥaram fiʿl ucından cehenneme girmelü ola ve bir loḳma **taʿām** sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 4). [taʿām,]*
- yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol **taʿāmı** yir mi ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 5). [taʿāmı, -ı]*
- gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü **ṭaʿāma** elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 1). [ṭaʿāma, -a]*
- gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile ol **ṭaʿāmı** ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 2). [ṭaʿāmı, -ı]*
- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol **ṭaʿāmı** aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 5). [ṭaʿāmı, -ı]*
- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol **ṭaʿāmı** yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 6). [ṭaʿāmı, -ı]*
- muvāfaḳat itmez taʿaccüb idüp bu ḥālete ġāyet incinür Şeyḫ Cüneyd'üñ **ṭaʿāmında** şübhe n'eyler diyü gücenür hele n'eylerse eyler bir loḳmayı aġzına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 8). [ṭaʿāmında, -ı, -n, -da]*
- vardur benden gitmez şol **ṭaʿām** ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 13). [ṭaʿām,]*
- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze **ṭaʿām** aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 14). [ṭaʿām,]*
- müşāhede ḳıldum ammā **ṭaʿām** sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar ki cehd itdüm bir pāra yiyem mümkin olmadı ki bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 15). [ṭaʿām,]*
- ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol **ṭaʿāmı** bize bir dügünden getürmişler biz bilmedük aṣlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 17). [ṭaʿāmı, -ı]*
- **ṭaʿāmuñ** aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir dügünden getürmişler biz bilmedük aṣlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 17). [ṭaʿāmuñ, -uñ]*
- bizüm odaya gidelüm anda bir parā **ṭaʿām** yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 1). [ṭaʿām,]*
- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa dürişür Bir fāsıḳ seni evine daʿvet itse ol gün evüñde **ṭaʿāma** muḳayyid olmazsın anuñ sözine iʿtimād idüp ol gice sen yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 12). [ṭaʿāma, -a]*

• N’olur şol **taʿāmdan** ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n’olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n’olur şol evlerden ki āḫır ḫarab olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 13). [taʿāmdan, -dan]*

• itmek içün olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür ve gāh olur ki mücerred **ṭaʿām** iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 2). [ṭaʿām,]*

• kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller aşılur Fi’l-cümle mü’minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi **taʿāmı** ve kimisi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 10). [taʿāmı, -ı]*

taʿārüf: *Birbirini tanıma, bilme, tanışma.*

• münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde **taʿārüfi** olur anuñ için eşbāḥuñ ẓāhirde teʾellüfi olur Selmān Fārs’dan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 12). [taʿārüfi, -i]*

taʿassub u cehaletindendür: *Bağnazlık ve cahillik.*

• ġavġa çekilür her kim ki aña ṭaʿn ider maḥżā **taʿassub u cehaletindendür** ve her kim ki aña suʾ-i ẓann ider hemīn kendü żalāletindendür maʿrifet hemīn kendü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 9). [taʿassub u cehaletindendür, -i, -n, -den, -dür]*

tā‘at: *İbadet.*

• yirlerde ‘ibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-‘add idi giceler irtelere degin **ṭā‘at** üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 12). [ṭā‘at,]*

• ammā nefsi-y-içün ider yıllar olur kim **ṭā‘at** diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [ṭā‘at,]*

• havā yolında dāmı çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü murādātıdur ve niçe a‘māli **ṭā‘at** ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 4). [ṭā‘at,]*

• Ya‘nī dimek ister ki nefsüñ murādını virmemek gibi ulu **ṭā‘at** olmaz ve anuñ berāberi ‘ālemde ‘ibādet olmaz belki diḳḳat olınursa her ṭā‘atüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 17). [ṭā‘at,]*

• sırrı ol olur ki ol **ṭā’aṭı** itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yıġılınur meşelā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 1). [ṭā’aṭı, -ı]*

• ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını virmemek ister her **ṭā‘ate** ki naẓar olına bir bunuñ gibi ma‘nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 4). [ṭā‘ate, -e]*

• ma‘ṣiyet añā muḳābele idemez gāh olur ki bir ma‘ṣiyetle hezārān-ı hezār **ṭā‘atler** mahv olur nite ki küfri mümkin degül başmaz her ne ḳadar ḫayrāt ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 4). [ṭā‘atler, -ler]*

• olur ammā ṣaḳın ba‘żı **ṭā‘ate** baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭma‘inne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 1). [ṭā‘ate, -e]*

ṭāʿat: *Allah'ın emirlerine uyma, emredileni yapma; ibadet.*

- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿuñ ki ʿucbı ola **ṭāʿati** maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 3). [ṭāʿati, -i]*
- ol ḥālde buldı Zerd ü żaʿīf olmış ve zār u naḥīf olmış Eyitdi Hey miskīn Bu gūr u kefen ile Allāh'dan dūr olmışsındur bunı **ṭāʿat** ṣanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 14). [ṭāʿat,]*
- varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan **ṭāʿatün***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 16). [ṭāʿatün, -uñ]*
- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler **ṭāʿatde** yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 11). [ṭāʿatde, -de]*
- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir ulu **ṭāʿat** ṣayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 14). [ṭāʿat,]*
- maʿsiyet ṣanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger **ṭāʿate** ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 16). [ṭāʿate, -e]*
- **ṭāʿate** ınanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḫḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḫḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 1). [ṭāʿate, -e]*
- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser **ṭāʿat** olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 10). [ṭāʿat,]*
- olmaz **Ṭāʿatden** maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde tażarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 11). [ṭāʿatden, -den]*
- ceẕbe-i ʿışḳ ile çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister zaruri **ṭāʿati** bu yoldan ider Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 16). [ṭāʿati, -i]*
- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ **ṭāʿati** bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 17). [ṭāʿati, -i]*
- nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve **ṭāʿatde** sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 9). [ṭāʿatde, -de]*
- gice ḳadarca inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki yıllarla **ṭāʿatine** iʿtimād ve ʿibādetine iʿtiżād itse anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı Evliyā aṭıbbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 13). [ṭāʿatine, -i, -n, -e]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur ve niçe **ṭāʿat** olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ huẓūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 12). [ṭāʿat,]*
- maġfireti-y-iledür mücerred tāʿāte çalışmaḳ fāyyide ḳılmaz **tāʿātden** maḳṣūd hemīn emrine imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿibādātdan murād ancaḳ Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 1). [tāʿātden, -den]*

- maġfireti-y-iledür mücerred **tāʿāte** çalışmaḳ fāyyide ḳılmaz tāʿātden maḳṣūd hemīn emrine imtisāl ü iṭāʿatdür ve ʿibādātdan murād ancaḳ Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 1). [tāʿāte, -e]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür **ṭāʿat** didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 3). [ṭāʿat,]*
- bir ʿamel bulınur ki yıllar ile **ṭāʿatine** ġālib olur ṭāʿatüñ ẓahirde büyükligine iʿtibār itmemek gerek ve ʿibādātda aʿmāl çoḳlıġına aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 7). [ṭāʿatine, -i, -n, -e]*
- bir ʿamel bulınur ki yıllar ile ṭāʿatine ġālib olur **ṭāʿatüñ** ẓahirde büyükligine iʿtibār itmemek gerek ve ʿibādātda aʿmāl çoḳlıġına aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 7). [ṭāʿatüñ, -uñ]*
- eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ **ṭāʿatüñ** bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 10). [ṭāʿatüñ, -uñ]*
- olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur **ṭāʿat** degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 2). [ṭāʿat,]*
- olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür ve bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü **ṭāʿatde** olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 2). [ṭāʿatde, -de]*
- içün olur ve bunuñ **ṭāʿati** daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẓmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 15). [ṭāʿati, -i]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ **ṭāʿata** çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 5). [ṭāʿata, -a]*
- ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça **ṭāʿatini** çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 14). [ṭāʿatini, -i, -n, -i]*
- ḫalḳuñ dīnini ışlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün ve şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar **ṭāʿat** içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 18). [ṭāʿat,]*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳtan şoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa **ṭāʿat** içün ʿazlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 4). [ṭāʿat,]*
- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḥrez ola ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan **ṭāʿat** müyesser ider ve mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 8). [ṭāʿat,]*
- ḳābiliyyetine göre bir ʿibādet muḳadder ider kimse kimsenüñ **ṭāʿatine** taḳdīr olmayınca irmek olmaz ve bir kişi bir kişinüñ ḳullıġına ḥased idüp gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 9). [ṭāʿatine, -i, -n, -e]*
- **ṭāʿatinde** ḥużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ faẓiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 17). [ṭāʿatinde, -i, -n, -de]*

- olmaduġın maʿẕūr ṭutup ʿafv ider līkin çün bir ulu **ṭāʿatdur** fevt oldı elbette muḳābelesinde tażarruʿ eyler Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 13). [ṭāʿatdur, -dur]*
- vāz gelmeyince olmaz ve iḫlāṣla **ṭāʿat** ḫalḳdan kesilmeyince olmaz ve ḥalāvetle riyāżet göñül dünyādan ṣoġumayınca olmaz İmdi bu söz ġāyet gökcek sözdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 1). [ṭāʿat,]*
- ṭurmayup **ṭāʿatini** ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki anuñ ẕāt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki andan ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 11). [ṭāʿatini, -i, -n, -i]*
- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz N'olur andan ki tevbeyi añduḳca fulān vaḳt idem diye ammā günāhını ṭurmayup artura **ṭāʿat** emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 6). [ṭāʿat,]*
- ʿibādetdür şol **ṭāʿat** ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu'llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿẕībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 9). [ṭāʿat,]*
- ḳalbine ṣafā gelür ve derūnına cilā yürinür eger Ḥaḳḳ'a ʿibādet iderse **ṭāʿatinde** leẕẕeti olur ve eger Rabb'ine tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 13). [ṭāʿatinde, -i, -n, -de]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu **ṭāʿat** bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 7). [ṭāʿat,]*
- ki bir kişinüñ yüki yinilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu **ṭāʿat** daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 2). [ṭāʿat,]*
- aña **ṭāʿat** ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [ṭāʿat,]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol **ṭāʿatüñ** daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 7). [ṭāʿatüñ, -uñ]*
- aña bir **ṭāʿat** mülāḥaẓa ider ṭurur bir ḥayvāna ḫidmet idüp otladursa Benüm nemdür Anuñ ḳudreti eseridür dir ve bir kelbe merḥamet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 17). [ṭāʿat,]*
- vuṣlatı ol yoldan bulur ola ṣāyed anuñ mizācında bir ḥālet ola ki yemek yemekle **tāʿate** istiṭāʿat bula Şol yemekden ṣaḳınılur ki kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 16). [tāʿate, -e]*

ṭāʿat bile: *İbadet kabul etmek, addetmek.*
- ṣabr itmegi bir ulu **ṭāʿat bile** Allāh'uñ ḳullarına niʿmeti iki yoldan olur gāh raḥatdan olursa gāh belādan olur ikisi daḫı mü'mine Allāh'uñ niʿmetidür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 17). [ṭāʿat bile, -e]*

ṭāʿat eyleye: *İbadet etmek.*
- uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur ḳalbi evlāsından kesilmez hemçunān bir kişi ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür tamām iḫlāṣla **ṭāʿat eyleye** her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 8). [ṭāʿat eyleye, -y, -e]*

ṭāʿat idebilür: *İbadet edebilmek.*

- ḳaçan bi'l-külliye Ḥaḳḳ'a müteveccih olup **ṭāʿat idebilür** Göñül ne ḳadar Ḥaḳḳ'a dönerse mümkin degüldür bir ucı dünyāsından kesilmez her ne mıḳdār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 5). [ṭāʿat idebilür, -ür]*

ṭāʿat iden: *İbadet eden (kimse).*

- nefslerini bunlar yig riʿāyet iderlermiş ki āḫırat belālarından daḫı ḥimāyet iderlermiş Pes ol dünyā içün **ṭāʿat iden** ile bunlaruñ ne farḳı olur Eger maḳṣūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 8). [ṭāʿat iden,]*

ṭāʿat ider: *İbadet etmek.*

- maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña naẓar idüp **ṭāʿat ider** ve ancaḳ bunı gözedüp ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 4). [ṭāʿat ider, -er]*

ṭāʿat iderler: *İbadet etmek.*

- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün **ṭāʿat iderler** bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 11). [ṭāʿat iderler, -er, -ler]*

ṭāʿat idüp: *İbadet etmek.*

- olmazsa ebter olup gider ne ṭāʿati koyup iḫtimāl-i maġfirete ṭayanıbilür ve ne **ṭāʿat idüp** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 18). [ṭāʿat idüp, -üp]*
- gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel bulına ki ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin ki yıllar ile **ṭāʿat idüp** anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 10). [ṭāʿat idüp, -üp]*

ṭāʿat itdi: *İbadet etmek.*

- geldi-y-ise bu defʿa biz aña varalum didi Yidi yıl beriyyede zaḫmet çeküp **ṭāʿat itdi** tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 8). [ṭāʿat itdi, -di]*

ṭāʿat itdükce: *İbadet etmek.*

- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīṯde gelen mertebe-i iḥṣāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol iḥṣāna ki dāyim **ṭāʿat itdükce** ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 18). [ṭāʿat itdükce, -dükce]*

ṭāʿat itmekdür: *İtaat etmek; emirlere uymak ve nehiylerden kaçınmak.*

- miknet virür ḳullarıñ ulu mertebesi Rabb'ine **ṭāʿat itmekdür** ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd aña ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 9). [ṭāʿat itmekdür, -mek, -dür]*

ṭāʿat olmaz: *İbadet olmak.*

- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu'llāh ḳatında **ṭāʿat olmaz** ẓāhirde beden taʿẕībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 9). [ṭāʿat olmaz, -maz]*

ṭāʿat olmaz: *İbadet olmak.*

- eylükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az **tāʿat olmaz** ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 8). [tāʿat olmaz, -maz]*

ṭāʿat olur: *İbadet olmak.*

- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿun ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti **ṭāʿat olur** Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 4). [ṭāʿat olur, -ur]*
- emrde ʻibādet olur bu degül ki ma'ṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında **ṭā'at olur** bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 14). [ṭāʻat olur, -ur]*

ṭāʿatde olur: *İbadette bulunmak.*

- ʿibādetiñ bu vechle ḳılur aña vuṣlat ḥaḳḳ olmaz mı ve her kim ki Rabb'ine böyle **ṭāʿatde olur** aña tecellī-yi cemāl muṭlaḳ olmaz mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 10). [ṭāʿatde olur, -ur]*

ṭāʿati koyup: *İbadeti terk etmek.*

- olmazsa ebter olup gider ne **ṭāʿati koyup** iḥtimāl-i maġfirete ṭayanıbilür ve ne ṭāʿat idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 17). [ṭāʿati koyup, -up]*

ṭā'atüñ: *İbadet.*

- Ya'nī dimek ister ki nefsüñ murādını virmemek gibi ulu ṭā'at olmaz ve anuñ berāberi 'ālemde 'ibādet olmaz belki diḳḳat olınursa her **ṭā'atüñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 18). [ṭā'atüñ,]*

taʿayyünāt: *Meydana çıkma, âşikâr olma, belirme. II Tasavvufta taʿayyünāt, Allah'ın kudretinin zuhur ve tecellî yoluyle belirmesi, Hakk'ın zâtında var olanların ortaya çıkıp zâhir olması.*

- yaratdugında ḳabīḥ olmaz ve anuñ efʿāli hep ḥasendür anda ḳubḥ olmaz Cümle-i maḫlūkāt anuñ tecelliyātı ve cemīʿ-i mevcūdat anuñ **taʿayyünātıdur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 16). [taʿayyünātıdur, -ı, -dur]*

taʿayyünāt-ı sāḳıṭ: *Düşük, değersiz görünmeler.*

- olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne vāḥid gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt **taʿayyünāt-ı sāḳıṭ** gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 14). [taʿayyünāt-ı sāḳıṭ,]*

ṭab':*Huy, mizaç, karakter, yaratılış.*

- dersine ḥāżır oldı soñra ḳalḳıcaḳ **ṭabʿına** incinmek geldi eyitdi Ayruḳ ben senüñ evüñe gelmezem ve dersüñe ḥāżır olmazam ʿAbdu'llāh eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 13). [ṭabʿına, -ı, -n, -a]*
- bulınması āsān olur ammā şol dervīş ki bu ḥālet üzerine ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki eyü söyledükleri **ṭabʿına** ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 4). [ṭabʿına, -ı, -n, -a]*

• ġayeti ol ḫoş geldügine gine döner istiġfār ḳılur meger ol ḥükm **ṭabʿdur** diyü bī-iʿtibār ola şol ki ʿaḳlla aġleb ḥāldür ol medār ola Be-her ḥāl dervīşlikde bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 5). [ṭabʿdur, -dur]*

• mükerrem idi **ṭabʿı** laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 9). [ṭabʿı, -ı]*

• taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve **ṭabʿa**muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 9). [ṭabʿa, -a]*

• **ṭabʿına** her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 13). [ṭabʿına, -ı, -n, -a]*

• ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ **ṭabʿında** ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 6). [ṭabʿında, -ı, -n, -da]*

• emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına **ṭabʿuñ** meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 8). [ṭabʿuñ, -uñ]*

• **ṭabʿına** inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [ṭabʿına, -ı, -n, -a]*

• ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol **ṭabʿ** ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 18). [ṭabʿ,]*

• **ṭabʿuñ** aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 15). [ṭabʿuñ, -uñ]*

• hemīşe dürüġ u zūr olur ve ṭarīḳi ṭarīḳatden dūr olur ve hem bir kimsenüñ **ṭab'ında** şecā'at olmaz ol kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecā'atı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 6). [ṭab'ında, -ı, -n, -da]*

• denī ü dūn olur ol kişi ki 'abdu'd-dīnar ola gerekse 'ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār **ṭab'ında** ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 16). [ṭab'ında, -ı, -n, -da]*

• ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki **ṭab'ı** ūz olur zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki 'aḳluñ müdrikātı-yı-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 7). [ṭab'ı,]*

<u>ṭabaḳ:</u> *İçine yiyecek konan yayvan kap.*

• Benüm neremi sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine ṭuş oldı çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir **ṭabaḳa***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 16). [ṭabaḳa, -a]*

<u>ṭābiʿ:</u> *Uyan, boyun eğen.*

• ol irādet-i Ḥaḳḳ'a **ṭābiʿdür** ol dāyireden ṭaşra çıḳmaz belī ol daḫı bizüm Peyġambar'umuza inḳiyād idüp bu şerʿüñ muʿteḳididür ammā ol bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 9). [ṭābiʿdür, -dür]*

tābiʿ: *Birine veya bir şeye uyan, onun arkası sıra giden.*

- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama ve bu taḳrīrden şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur añа suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam'a **tābiʿ** iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 16). [tābiʿ,]*

tābiʿ ḳılmak: *Kendine uydurmak, yolundan gitmesini sağlamak.*

- şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maṣlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye **tābiʿ ḳılmak** içün emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz ve anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 13). [tābiʿ ḳılmak,]*

tābiʻ olup: *Uymak, bağlanmak.*

- mertebe saña neden oldı Eyitdi Bilmezem yā Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme **tābiʻ olup** ḥürmet idüp ve benüm ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 18). [tābiʻ olup, -up]*

tābiʻ olur: *Uymak.*

- ḥāline **tābiʻ olur** şöyle ki ol ṣuver-i miṣāliyye bu ṣuver-i ḫāriciyyeye müṭāviʿ olur her kim ki diler menāmı dāyim ṣādıḳ ola ve her kim ki diler vāḳıʻası vākıʻa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 11). [tābiʻ olur, -ur]*

ṭabīʿat: *Doğa, tabiat.*

- ve **ṭabīʿat** miʿmārı niçe defʿa yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ʿālem şahādetde bir anuñ miṣli bināyı raʿnā ḳaldurıbile Ol bir pādişāh idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 3). [ṭabīʿat,]*

ṭabīʿat: *Mizaç, huy, yaradılış.*

- Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib ve **ṭabīʿatı** ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 10). [ṭabīʿatı, -ı]*
- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekṣer-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol **ṭabīʿatuñ** ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 14). [ṭabīʿatuñ, -üñ]*
- gāh ḥāmıż gāh **ṭabīʿate** ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb ḥaẓıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 17). [ṭabīʿate, -e]*
- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına ṣunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki **ṭabiʿat** anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 12). [ṭabiʿat,]*
- taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola **Ṭabīʿat** cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 10). [ṭabīʿat,]*
- ışmarlamaḳdadır ve hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet ki sen derūnuñda bulasın çāra yoḳdur ki bir işüñde melūl olasın **ṭabīʿatde** bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 10). [ṭabīʿatde, -de]*

- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aṣılda ʿurve-i vüṯḳā aña dirler ki ṭabīʿatde ʿulüvv- ü himmet ġālib ola ki her ne mertebeye yitişürse andan aʿlāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 2). [ṭabīʿatde, -de]*
- bir ādemüñ ki **ṭabīʿatında** ʿulüvv ü himmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī ʿazīmet olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 5). [ṭabīʿatında, -ı, -n, -da]*
- ḥaḳīḳati dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur ve her fi'li bir masdār-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur **ṭabīʿatı** bī-hamiyyet ü ʿār olur ve āyine-i vücūdı pür jengār olur ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 4). [ṭabīʿatı, -ı]*
- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki **ṭabīʿatında** saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 12). [ṭabīʿatında, -ı, -n, -da]*

ṭabīʿat ümmi: *Tabiat ana.*
- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür **ṭabīʿat ümmi** hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 18). [ṭabīʿat ümmi,]*

ṭabīb: *Doktor, hekim.*
- gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler **Ṭabīb** ḫaẕıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 18). [ṭabīb,]*
- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlıḳ bulmaz ve marīż ki **ṭabīb** ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẕīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 2). [ṭabīb,]*
- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlıḳ bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta **ṭabībe** taʿẕīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 2). [ṭabībe, -e]*
- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil **ṭabībler** birine iḳtişār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 11). [ṭabībler, -ler]*
- iḫtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gittikçe ḫastalıġı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī **ṭabīb** vardı aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 14). [ṭabīb,]*
- ḳārūresini **ṭabībe** iletirüz marażınuñ keyfiyyetini aña ʿarż iderüz Eyitdi Subḥāna'llāh Allāh'uñ dōstı düşmāna yalvara tażarruʿ eyleyüp aña ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 1). [ṭabībe, -e]*

ṭabīb olan: *Doktor olan kimse.*
- **ṭabīb olan** eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 9). [ṭabīb olan,]*

tābi'īn: *Hz. Muhammed'i görmüş olanları gören ve onlardan hadis dinleyenler, peygamberden sonra gelen ikinci nesil.*

- taṣavvufda bir ṣīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keṣīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi **Tābiʿīnden** çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 8). [tābiʿīnden, -den]*
- Ebū Hüreyre ile bulışmış idi **Tābi'īnüñ** muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 9). [tābi'īnüñ, -üñ]*

ta'bīr: *Açıklamak, yorumlamak.*

- rūşendür ve me'ṣelenüñ keşfi aṣḥāb-ı mükāşife yanında vāżıḥ u mu'ayyendür elfāẓuñ nefsi ḳadīmdür ḥudūṣ **ta'bīrinde** ve telaffuẓundadur ve kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 6). [ta'bīrinde, -i, -n, -de]*

taʿbīr: *Yorum, mana, izah.*

- baʿżını aşaġa ve baʿżını yuḳaru ider Bu düşüñ heybetinden uyanur İbn Sīrīn'den **taʿbīrini** ṣordurur İbn Sīrīn eyidür Ol kişi Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 2). [taʿbīrini, -i, -n, -i]*

taʿbīr eylerüz: *Yorumlamak, ifade etmek.*

- maʿiyyetdür ki lisān-ı keṣretden **taʿbīr eylerüz** yoḫsa ʿārif olan naẓarında andan ġayri kimi görür Yā anuñla biledür yā degüldür dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 13). [taʿbīr eylerüz, -r, -üz]*

taʿbīr ide: *Yorumlamak.*

- dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir münāsib **taʿbīr ide** ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 6). [taʿbīr ide, -e]*

taʿbīr itdüre: *Yorumlatmak.*

- diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara vāḳıʿasını **taʿbīr itdüre** işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 14). [taʿbīr itdüre, -e]*

taʿbīr olınubilür: *Yorumlanmak.*

- ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 10). [taʿbīr olınubilür, -ubil, -ür]*

ta'bīr olınur: *Adlandırılmak, ad verilmek, ifade edilmek.*

- nūrla **ta'bīr olınur** elfāẓ ki luġātda vaż' olınur şol bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içündür ammā şol ma'nā ki 'ālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 5). [ta'bīr olınur, -ur]*
- bilinür 'ālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle **ta'bīr olınur** Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma'būd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 7). [ta'bīr olınur, -ur]*

taʿbīr olınur: *Yorumlanmak.*

- dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle **taʿbīr olınur** mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 5). [taʿbīr olınur, -ur]*
- söylemek bize ḥayret arturur ol bir maʿnādur ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile **taʿbīr olınur** ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 18). [taʿbīr olınur, -ur]*
- şaḫṣdan nefʿe işāret olur bir şaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe **taʿbīr olınursa** te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 10). [taʿbīr olınursa, -ur, -sa]*

taʿbīr ü beyān olur: *Açıklanmak, ifade edilmek.*

- ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan **taʿbīr ü beyān olur** ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 18). [taʿbīr ü beyān olur, -ur]*

ta'bīrāt: *Tabirler, yorumlamalar.*

- ol vāḳı'a yolını daḫı bilmez **ta'bīrātını** ḳarışdurur kişi ẓāhir 'ilmini düzmeyince bāṭın 'ilmini daḫı düzemez ādem niyyātını pāk itmeyince vāḳı'alarını daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 7). [ta'bīrātını, -ı, -n, -ı]*

tāc u devleti: *Taç ve saltanat. II Büyük makam ve güzel talih.*

- himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet idi ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı meẕellete virmişdi ve **tāc u devleti** külāh-ı mihnete degişmişdi cāhı çāh bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 12). [tāc u devleti, -i]*

tācir-i cevher-furūş: *Cevher satan tüccar.*

- żamīri mihr-i envār idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur ki evvel **tācir-i cevher-furūş** idi ṣoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 6). [tācir-i cevher-furūş,]*

tācir-i şeriʿāt-ı muḥammediyye: *Hz. Muhammed'in dininin tüccarı.*

- āṯār-ı Muṣṭafavī ʿālim-i fetvā ve ʿāmil-i taḳvā cāmīʿ-i aḥādīs-i Aḥmediyye ve **tācir-i şeriʿāt-ı Muḥammediyye** muḳtedā-yı zühhād-ı zamāne ve ṣāḥib-i verāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 4). [tācir-i şeriʿāt-ı muḥammediyye,]*

tafṣīl: *Bir şeyi ayrıntılarıyla anlatma, açıklama.*

- olup görür Ve eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ **tafṣīlinde** ḫaylī kelam olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 14). [tafṣīlinde, -i, -n, -de]*
- olur elbette anı **tafṣīl** istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 15). [tafṣīl,]*

tafṣīl idersevüz: *Ayrıntılı olarak açıklamak, izah etmek.*

- işāretler ola Eger anlardan biraz **tafṣīl idersevüz** söz uzanur söz sözi çeker tezkire maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn kelāmı bunda ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 7). [tafṣīl idersevüz, -er, -se, -vüz]*

tafṣīl itdi: *Ayrıntılı olarak açıklamak, izah etmek.*

- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden emin olma kim ol söze tamām ınanmamaḳdandur Fi'l-vāḳiʿ didügi girçekdür her ne ki **tafṣīl itdi** gökçekdür Bir kişi ki ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 4). [tafṣīl itdi, -di]*

tafṣīl itsevüz: *Ayrıntılı olarak açıklamak, izah etmek.*

- ġarżlarını añlamaz baʿżı ḫuṣūṣiyyātını **tafṣīl itsevüz** olurdı ammā söz uzanup ġarżdan çıḳılurdı Rivāyet olınur ki Şeyḫ Bāyezīd ḥażretlerin muʿallime *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 9). [tafṣīl itsevüz, -se, -vüz]*

tafṣīl olınmaz: *Ayrıntılarıyla açıklanmak.*

- **tafṣīl olınmaz** līkin icmālen maʿlūm ola kim belā-yı vebāʿiyyeden iḥtirāz dāyim ẕenb olmaz ve ṭāʿūn olan yirden ṣaḳınmaḳ her vaḳt terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 17). [tafṣīl olınmaz, -maz]*

taġ: *Dağ.*

- Anlar daḫı ol **ṭaġa** vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 5). [ṭaġa, -a]*
- gibi evüñ içine mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup **ṭaġ** içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 8). [ṭaġ,]*

taġaddī: *Beslenme.*

- dem **taġaddīleri** ġıdā-yı ma'rifet ile olur ve 'alā'd-devām ünsleri mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt ile olur maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur ve maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 11). [taġaddīleri, -leri]*

ṭaġı ṭaşı iñledürdi: *Coşturmak.*

- Vaʿẓınuñ te'sīri ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa **ṭaġı ṭaşı iñledürdi** Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 2). [ṭaġı ṭaşı iñledürdi, -ür, -di]*

taġıl: *Dağılmak, uzaklaşmak.*

- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı **ṭaġıldı** ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 12). [ṭaġıldı, -dı]*
- Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur ki bir vaḳt ḫalḳ çoġ üşdiler ve bunı bī-ḥużūr eylediler diledi ṭurmayalar gideler yanından **ṭaġılalar** İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 4). [ṭaġılalar, -a, -lar]*

• yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü **ṭaġıldı** İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 17). [ṭaġıldı, -dı]*

<u>taġıt:</u> *Dağıtmak; herhangi bir şeyi ayrı ayrı kimselere vermek.*
• Evvel māldār u ribā-ḫvar idi Ḥabīb-i riyā-ḫor dimekle meşhūr idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemīʿ-i mālını fukaraya **ṭaġıtdı** Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 10). [ṭaġıtdı, -dı]*

<u>taġıtmak:</u> *Dağıtmak, uzaklaştırmak.*
• gelmez ve mücerred ḫalḳı **ṭaġıtmak** içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīṯ-i ḳudsī
gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 7). [ṭaġıtmak,]*

<u>taġyīr-i ṭıbāʿ itmege:</u> *Tabiatları, huyları değiştirmek.*
• ʿazīz daḫı biraz zaḥmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti olur **taġyīr-i ṭıbāʿ itmege** ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 12). [taġyīr-i ṭıbāʿ itmege, -e]*

<u>taḥammül:</u> *Dayanma gücü, katlanma, sabretme.*
• cūʿda anuñ ṣabrını kimse itmiş degül idi ve anuñ **taḥammüli** hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 13). [taḥammüli, -i]*
• **taḥammül** gerek kiʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 9). [taḥammül,]*

<u>taḥammül idüp:</u> *Dayanmak, katlanmak, sabretmek.*
• ki İmām Aḥmed daḫı ol söze mücidd olup ḳaldı her ne ḳadar ki eẕā itdilerse **taḥammül idüp** ṣabr ḳıldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ dünyādaki ʿaẕablari *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 10). [taḥammül idüp, -üp]*
• vaḳt tamām olur didiler Ḫalḳuñ me'unātına **taḥammül idüp** incinmeye ve eẕālarına ṣabr idüp gücenmeye Naḳl olınur ki ṣordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 3). [taḥammül idüp, -üp]*

<u>taḥammül itdügi:</u> *Dayanmak, katlanmak, sabretmek.*
• belki kişi açlıġa ögrenmegi tedrīcle ḳılmaḳ gerek her vaḳtda mizācı **taḥammül itdügi** ḳadar açlıḳ çekmek gerek şöyle gerekmez ki yübüset ġalebe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 18). [taḥammül itdügi, -düg, -i]*

<u>taḥammül ḳılmaz:</u> *Dayanmak, katlanmak, sabretmek.*
• riyāżete **taḥammül ḳılmaz** ve muʿżilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı ucından ve çoḳ yirde ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 9). [taḥammül ḳılmaz, -mak]*

taḥammül-i cūʿda: *Açlığa olan sabır.*

- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ **taḥammül-i cūʿda** ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 12). [taḥammül-i cūʿda, -da]*

taḥassür içinde ḳalur: *Özlem içerisinde kalmak.*

- cennet fevt olur ol kişi **taḥassür içinde ḳalur** ve şol kişi ki nefsini ışlāḥ itmeyüp żāyiʿ ḳılur bir nefs daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki ʿibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 15). [taḥassür içinde ḳalur, -ur]*

taḥassürler idüp: *Çok istenen ve ele geçirilemeyen şeyler için yanıp yakılmak, esef etmek.*

- olup bir ṣalavāta daḫı yitişmeye ecel yolın alup Rabb'i-y-ile bir münācāta daḫı irişmeye bir fürṣata daḫı **taḥassürler idüp** eline girmeye ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 10). [taḥassürler idüp, -üp]*

taḥassürler ḳılur: *Hasretler çekmek.*

- dervīş olan ḫalvetinüñ bir gūşesini cihān sarāylarına değişmez her şevḳ ehli ki bunlarıñ bu derdi-y-ile fenāsını görür āh-ı ezān-ı merg diyü **taḥassürler ḳılur** Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 16). [taḥassürler ḳılur, -ur]*

taḥavvül: *Değişmek, başka türlü olmak, hâlden hâle girmek.*

- maʿrifeti ehl-i maʿrifet maḳāmından geçmiş ola ve illā dervīşlik ibtidāsında maʿrifet ḫāli yig olur ʿilmden zīrā ʿārif olan ḫālī olmaz **taḥavvülden** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 2). [taḥavvülden, -den]*
- tebeddülden ve ammā intihāda ʿilm ḫāli yig olur maʿrifetden zīrā ʿilmde ḳarār olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḫālde dāyim **taḥavvül** maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 4). [taḥavvül, -de]*

taḫayyül eylemişlerdür: *Hayal etmek, zihinde canlandırmak.*

- belki bir yañlış ḫayal ile **taḫayyül eylemişlerdür** şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 9). [taḫayyül eylemişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

taḫayyür: *Hayret etme, şaşma.*

- maḥbūbdur illā bu ḳadar var ki nefsüñde **taḫayyürüñ** ve gāh gāh tekebbürüñ vardur Eyitdi Bende kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 9). [taḫayyürüñ, -üñ]*

taheccüd iderdi: *Teheccüt namazı kılmak.*

- elden ḳomazdı gicelerde ṭurmayup **taheccüd iderdi** ve fikrden mecāl bulduḳça taʿabbud iderdi Allāh ḫażretinüñ ḫüsn-i ʿināyeti-y-ile ve ol cenāb'uñ luṭf u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 13). [taheccüd iderdi, -er, -di]*

tahfīf ḳılur: *Azaltmak, hafifletmek.*

- **taḫfīf ḳılur** ammā hele z̲ātında ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 1). [taḫfīf ʿḳılur, -ur]*

tahfīf-i ʿazāb: *Cezânın hafiflemesi.*

- pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve **taḫfīf-i ʿaz̲āb** olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 13). [taḫfīf-i ʿaz̲āb,]*

taḥiyyet: *Namazda kādelerde okunan ve "et-tahiyyâtü" sözüyle başlayan duâ.*

- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını ḥilm ü ḳarārla **taḥiyyetini** z̲ikrle ve selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 17). [taḥiyyetini, -i, -n, -i]*

taḥḳīḳ: *Gerçek, hakîkat.*

- daḫı olur ve āteş anda da te's̲īr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı **taḥḳīḳdür***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 6). [taḥḳīḳdür, -dür]*
- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve **taḥḳīḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 2). [taḥḳīḳ,]*
- ṭāʿate inanılbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol **taḥḳīḳ** buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 2). [taḥḳīḳ,]*
- idüp ṣormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir ṭarīḳdür her birisi ehli ḳatında **taḥḳīḳdür***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 4). [taḥḳīḳdür, -dür]*
- ḥikmete delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı **taḥḳīḳde** bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā daḫı bu ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 13). [taḥḳīḳde, -de]*
- ḳatında ṭarīḳdür ikisine daḫı inanmaḳ gerek **taḥḳīḳdür** Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 7). [taḥḳīḳdür, -dür]*
- nesne olmaz ve bunı **taḥḳīḳ** bilesin ki cemīʿ meş̲ūbāt anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131,Satır 19). [taḥḳīḳ,]*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger ṣol sözi ki ġāyet s̲evāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger **taḥḳīḳ** bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 6). [taḥḳīḳ,]*
- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemīnden teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā mādām ki şarṭuñ **taḥḳīḳi** bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 14). [taḥḳīḳi, -i]*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki **taḥḳīḳ** budur ki recā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 1). [taḥḳīḳ,]*

• meẕkūrdur ki **taḥḳīḳ** budur ki taṣdīḳde daḫı tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz bir mi olur ḫuṣūṣā ki ekṣer-i ʿavāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 15). [taḥḳīḳ,]*
• belki **taḥḳīḳde** ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿişyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 15). [taḥḳīḳde, -de]*
• maʿiyyetdür ki söylenür ammā gine anuñ **taḥḳīḳini** erbāb-ı ḥaḳīḳat bilür bizüm bildügümüz hemīn bir ḳuru sezinmedür andan ne olur Biz ol bābda söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 15). [taḥḳīḳini, -i, -n, -i]*
• fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabeṣ yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām **taḥḳīkdür** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 10). [taḥḳīkdür, -dür]*

taḥḳik idüp: *Bir şeyin ne olduğunu veya doğruluğunu ortaya çıkarmak, hakikatini anlayıp bilmek.*
• bunı **taḥḳiḳ idüp***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 19). [taḥḳiḳ idüp, -üp]*

taḥḳīḳ ḳılmaz: *Araştırmak, incelemek.*
• bunuñ ġavrına yitişmez ve hiç kimse bunı **taḥḳīḳ ḳılmaz** Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 11). [taḥḳīḳ ḳılmaz, -maz]*

taḥḳīḳ olına: *Araştırılmak, soruşturulmak.*
• olur Eger bu bābda ziyāde **taḥḳīḳ olına** ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 15). [taḥḳīḳ olına, -a]*

taḥḳīḳ olınıcaḳ: *Araştırılmak, soruşturulmak.*
• bilürler imdi **taḥḳīḳ olınıcaḳ** bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 7). [taḥḳīḳ olınıcaḳ, -ıcaḳ]*

taḥḳīḳ olunsa: *Araştırılmak, soruşturulmak.*
• temennī ḳılur anuñ göñlinde **taḥḳīḳ olunsa** dünyādan ġayri yirde tamām leẕẕet olmaz ṣanur egerçi dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet vardur diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 1). [taḥḳīḳ olunsa, -sa]*

taḥḳīḳāt: *Belli bir maksatla yapılan araştırma, soruşturma.*
• anuñ ḫiẕmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde **taḥḳīḳāt** bī-ṣumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 12). [taḥḳīḳāt, -ı]*

taḥḳīḳ-i ḥāl: *İşin doğrusu.*
• ṣanma **taḥḳīḳ-i ḥāl** budur ki ben saña direm meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥadīṣ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 7). [taḥḳīḳ-i ḥāl,]*

taḥḳīḳī ola: *Gerçek, hakikat olmak.*

- kelām bunlaruñ tenezzüli ve meskenetlerine ve maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola ve cāyizdür ki kelām **taḥḳīḳī ola** ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 2). [taḥḳīḳī ola, -a]*

taḥḳīḳler ide: *Araştırmalar yapmak.*

- **taḥḳīḳler ide** ve bu ṭarīḳden erbāb-ı ṭarīḳatüñ kelimātında ne tedḳīḳler ide her bir ḥadīsden niçe maʿnāya delāletler ide ve her bir ʿibāretden bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 5). [taḥḳīḳler ide, -e]*

taḥḳīr: *Aşağı olma, hakirlik, horluk.*

- arasında bir ḫvār olur ḳalur belī ḫidmetkārlarda ḫvārlıḳ ve mertebe dürlü dürlü olur her kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫvārlıġı bilinür ḫidmetkār olur ki anuñ **taḥḳīri** mertebesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 6). [taḥḳīri, -i]*

taḥlīs itmiş ola: *Saf, temiz ve samîmî hale getirmiş olmak.*

- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla **taḫlīs itmiş ola** ve ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 17). [taḫlīs itmiş ola, -a]*

taḥrīf iderler: *Bir kelime veya ibâreyi değiştirip bozmak, anlamını değiştirmek.*

- mücāhedeleri ve bī-ḳuṣūr müṣāhedeleri vardur Baʿżıları Ġulām diyü adını taṣḥīf iderler vech-i tesmiyesini bilmedüklerinden **taḥrīf iderler** Baʿżı ekābirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 10). [taḥrīf iderler, -er, -ler]*

taḥrīk: *Kımıldatma, oynatma, harekete getirme.*

- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ sebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār- ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ **taḥrīki-y-ile** yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 10). [taḥrīki-y-ile, -i, -y, -ile]*

taḥrīr: *Yazma, yazılma.*

- ḥaḳīkīnüñ daḫı ḥāli budur eyle olur ki kişi ʿibret naẓarı-y-la baḳıcaḳ her misālden aña intiḳāl olınur nuḳūş-ı cihān anuñ ṣıfātınuñ **taḥrīri-y-içün** misāllerdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 6). [taḥrīri-y-içün, -i, -y, -içün]*

ṭahrīr iderlerdi: *Yazmak; kaydetmek, deftere geçirmek.*

- tevżīḥ itmişdi Ṣāġirdleri her ne dirse yazarlardı ve cemīʿ işitdüklerin **ṭahrīr iderlerdi** ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri ki dīn emrinde ol daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 12). [ṭahrīr iderlerdi, -er, -ler, -di]*

taḥrīr olına: *Kaleme alınmak, yazılmak.*

- muḳaddematla ki ol ḳażiyye **taḥrīr olına** eksik gözükür anuñ şānında her ne luṭfla ki söylesem maḳṣūdı edā idemezsin ben şu ḥālümle derūnumdakini edā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 17). [taḥrīr olına, -a]*

taḥrīr olınmış: *Kaleme alınmak, yazılmak.*

- ḳonılmuş ve ṣafaḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki **taḥrīr olınmış** Her ẕerreye ki naẓar idesin bir vechle andan ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 8). [taḥrīr olınmış, -mış]*

]

tahrīrāt: *Yazılar, yazmalar.*

- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü **taḥrīrātla** anuñ ẕātına işaretler ider ve her līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 10). [taḥrīrātla, -la]*

tahṣīl: *Öğrenme, elde etme.*

- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ **taḥṣīline** müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 16). [taḥṣīline, -i, -ne]*

tahṣīl: *İlim edinmek, ilim öğrenmek.*

- kemālini bulmayup ṭurur ol sebebdendür ki semāya çıḳup ölmeyüp ṭurur her saʿāt şimdi anda **taḥṣīldedür** ve yevman fa-yevman anda tekmīldedür āḫır ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 8). [taḥṣīldedür, -de, -dür]*

tahṣīl: *Elde etme, kazanma.*

- mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ **taḥṣīli** pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 12). [taḥṣīli, -i]*
- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı **taḥṣīline** çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 12). [taḥṣīline, -i, -n, -e]*
- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider ve ḫalvetde ve keṣretde ṭurmaz anı ẕikr ider her vaḳt anuñ **taḥṣīlinüñ** esbābına çalışur ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 10). [taḥṣīlinüñ, -i, -nüñ]*
- ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz ve ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez ve anuñ **taḥṣīli** ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 18). [taḥṣīli, --i]*

tahṣīl ḳılınur: *Elde edilmek, kazanılmak.*

- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile **taḥṣīl ḳılınur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 18). [taḥṣīl ḳılınur, -ur]*

tahṣīl olınur: *Elde edilmek, kazanılmak.*

- üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur ve birisi dāyim iḫtiyārla **taḥṣīl olınur** ve birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan ṣunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 16). [taḥṣīl olınur, -ur]*

taḫta-ı mezellete: *Zillet tahtı. II İbrahim Ethem'in sultanlığı terk etmesi bağlamında.*

- himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet idi ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti **taḫta-ı meẕellete** virmişdi ve tāc u devleti külāh-ı mihnete degişmişdi cāhı çāh bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 11). [taḫta-ı meẕellete, -e]*

taḫt-gāh: *Hükümdar tahtının bulunduğu yer, başşehir, pâyitaht.*

- bulur beden ki mümtelī ola İblīs'üñ **taḫt-gāhı** olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 11). [taḫt-gāhı, -ı]*

taḫt-ı ʿizzeti: *Yüce taht. II İbrahim Ethem'in sultanlığı bağlamında.*

- himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet idi ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün **taḫt-ı ʿizzeti** taḫta-ı meẕellete virmişdi ve tāc u devleti külāh-ı mihnete degişmişdi cāhı çāh bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 11). [taḫt-ı ʿizzeti, -i]*

taḫt-ı taṣarrufında ola: *İdaresi altında olmak.*

- nişānesini bozmayınca düzilmez kendü ʿāleminden geçmek gerek ki on sekiz biñ ʿālem **taḫt-ı taṣarrufında ola** ve kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 6). [taḫt-ı taṣarrufında ola, -a]*

taḳaddüm: *Önce gelme.*

- Ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur anuñ ḥurūfında **taḳaddüm** ü te'eḫḫür zamānı bulınmaz Nite kim Ḥażret-i Ḥaḳ kendü zamānından mücerrid ü müberrādur hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 9). [taḳaddüm,]*
- ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden muʿarrādur Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ **taḳaddüm** ü te'eḫḫür nereden olur Ḳurān evvelinden āḫırına degin ezelde maʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 12). [taḳaddüm,]*

taḳarrüb: *Yaklaşma, yakın olma, yanaşma.*

- ziyāde olduḳça ḫāṭarı artuḳ olur ve **taḳarrub** artduḳça iḫtiyāṭı çoḳ olur Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerin rūz-ı ḥaşrda ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 1). [taḳarrub,]*

ṭāḳat: *Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.*

- zinde idüm bu iki cāriye ki **ṭāḳatum** yitdükçe ḫiẕmet iderdüm çün beni zindān-ı gürda maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 3). [ṭāḳatum, -üm]*

ṭāḳat getürüp: *Dayanmak, katlanmak.*

- felek burclarına girüp ḳaçalar güzeller olur anda ki gözlerinüñ ḳıymeti olmaz bir baḳışlarına ʿālem ḫalḳı **ṭāḳat getürüp** doymaz her birinüñ ġamzesi bir āfet olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 6). [ṭāḳat getürüp, -üp]*

taḳavvī: *Kuvvetlenme, kuvvet kazanma.*

- mażbūt u ḫūb olurdı yaʿnī **taḳavvīsi** ziyāde olduġınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var idi ve her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 13). [taḳavvīsi, -si]*

taḳażżī: *Sona erme, bitme.*

- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemīʿ eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda **taḳażżī** vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 8). [taḳażżī,]*

taḳdīr: *Allah'ın takdir ve tayini, kader.*

- vāḳıʿasında kendüye geydürmişler Hemīn vardı ġazāya müteveccih oldı Allāh'uñ **taḳdīri** ile anda şehid oldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā vāḳıʿasını vāḳiʿ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 10). [taḳdīri, -i]*
- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ **taḳdīri-y-ile** ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 2). [taḳdīri-y-ile, -i, -y, -ile]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ **taḳdīridür** ki ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 9). [taḳdīridür, -i, -dür]*

taḳdīr ider: *(Allah'ın) tayin etmesi.*

- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına **taḳdīr ider** ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teyṣīr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 7). [taḳdīr ider, -er]*

taḳdīr olınmışdur: *Tayin edilme; belirlenme.*

- olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı gördi hemīn ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine riyāżetini terk itmezdi ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 11). [taḳdīr olınmışdur, -mış, -dur]*

taḳdīr olmayınca: *Takdir etmek, beğenmek.*

- ḳābiliyyetine göre bir ʿibādet muḳadder ider kimse kimsenüñ ṭāʿatine **taḳdīr olmayınca** irmek olmaz ve bir kişi bir kişinüñ ḳullıġına ḥased idüp gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 10). [taḳdīr olmayınca, -ma, -y, -ınca]*

taḳdīrçe: *... halde, ... durumda.*

- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve bu daḫı şol **taḳdīrçedür** ki ol aḥādīṯ tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 13). [taḳdīrçedür, -dür]*

taḳdīr-i ezelīdür: *Ezelde Cenâb-ı Hakk'ın olmasını dilediği şeyler, her şey hakkında vermiş olduğu ezelî karar, alın yazısı, kader.*

- gibi ol āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini daḫı teʾḫīr iderdi **Taḳdīr-i ezelīdür** ki baʿżısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 8). [taḳdīr-i ezelīdür, -dür]*

taḳın: *Bir nitelik veya durum almak.*

- maʿdūm maʿdūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki vücūd merāyā-yı ʿademden görine her mirʿatdan bir reng ḳapup aña göre bir ad **taḳına** gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 4). [taḳına, -a]*

taḳlīd: *Uyma, tabi olma.*

- ʿibādeti ol **taḳlīde** mevḳūf olur ve illā ki itmeye ṭarīḳinde ebter olur bir çöpe degmez biñ yıl ʿibādet iderse ʿibādetinden ẕerre ḳadar fāyide itmez bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 7). [taḳlīde, -e]*

taklīd: *Delilsiz olarak iman esaslarının benimsenmesi; taklidi iman.*

- yaḳīn diyü inanur gāh olur ki kişi **taḳlīdi** yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldıġı cihetdenfarḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt insānda bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 11). [taḳlīdi, -i]*
- taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur Fi'l-cümle ẓann itmezse daḫı īmānda muʿteber olan hemīn cezm olur gerek **taḳlīd** gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 18). [taḳlīd,]*
- cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur **taḳlīd** ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 1). [taḳlīd,]*

taḳlīd eyleye: *Uymak, tabi olmak.*

- mes'elede birine her ḳażiyyede **taḳlīd eyleye** müctehidlerden göñli istedügine meşelā Ḥanefī'ye taḳlīd eyleye müsinn-i nisā nāḳış vużū olmamaḳda ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 5). [taḳlīd eyleye, -y, -e]*
- mes'elede birine her ḳażiyyede taḳlīd eyleye müctehidlerden göñli istedügine meşelā Ḥanefī'ye **taḳlīd eyleye** müsinn-i nisā nāḳış vużū olmamaḳda ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 6). [taḳlīd eyleye, -y, -e]*
- Şāfiʿī'ye **taḳlīd eyleye** ḳan almaġla ābdest ṣınmamaḳda her birinde bir ṣunuñ gibi āsān ḳavli ola cümlesinden arada bir meẕheb peydā ḳıla her kim böyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 7). [taḳlīd eyleye, -y, -e]*

taḳlīd eyleyüp: *Uymak, tabi olmak.*

- ḳadar fażl u kemāl ile ne ʿaceb itmiş ki aña **taḳlīd eyleyüp** elfāẓuñ ḳıdemini Cenāb- ile meẕhep idinmiş İmdi bu işkālüñ ḥalli erbāb-ı ḳulūb ḳatında gün gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 3). [taḳlīd eyleyüp, -y, -üp]*

taklīd ider: *Tabi olmak, uymak.*

- cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña **taḳlīd ider** anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 16). [taḳlīd ider, -er]*

taḳlīd iderse: *(Bir şey veya kimseye) Uymak, onun şartlarına göre hareket etmek.*

- müctehid olana muḳallid gerek her kime **taḳlīd iderse** ol muḳtedāsı olur her ne dirse aña uymaḳ dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 11). [taḳlīd iderse, -er, -se]*

taklīd iderse: *Uymak, tabi olmak.*

- Aʿẓam'a **taḳlīd iderse** her sözine ınanmaḳ gerek dīn emrinde hemīn aña iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek aña muḫālefet olan meẕhebi ḳomaḳ gerek ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 11). [taḳlīd iderse, -er, -se]*

taḳlīd idüp: *Bir kimseye veya bir şeye benzemeye çalışmak, öykünmek.*
- Kimseneye **taḳlīd idüp** dimezüz egerçi bizüm ḥālümüz degül ise ammā Allāh ʿavni-y-ile bilüp ṭururuz ḥads-i ṣaḥiḥ ile vicdan idüp inanup ṭururuz ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 1). [taḳlīd idüp, -üp]*

taḳlīd itdügine: *Tabi olmak, uymak.*
- görmez mi didiler Eger dirsek ki hele kendü her ne iderse baḥs̱i ḳoyup nizāʿ itmeyelüm ammā Ḥanefī dervīşleri aña **taḳlīd itdügine** ne diyelüm Bunuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 14). [taḳlīd itdügine, -düg, -i, -n, -e]*

taḳlīd itmek: *Bir kimseye veya bir şeye benzemeye çalışmak.*
- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline **taḳlīd itmek** ḥacca varmayanlara ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 9). [taḳlīd itmek,]*

taḳlīd itmeyince: *Tabi olmak, uymak.*
- itmeyince mümkin degüldür dervīşlik olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 19). [taḳlīd itmeyince, -me , -y, -ince]*

taḳlīd ḳılur: *(Bir şey veya kimseye) Uymak, onun şartlarına göre hareket etmek.*
- mümkin degül ol eve girilmez miftāḥı anlardadur ḳapusı anlarsuz açılmaz Her dervīş ki müctehid olmaya elbette bir müctehide **taḳlīd ḳılur** anuñ ḫalvetinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 6). [taḳlīd ḳılur, -ur]*

taḳlīd olına: *Uyulmak, tabi olunmak.*
- ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki her yirde sülūk olına elbette anuñ yolında bulına Bu dürüst degüldür ki bir mes'elede birine **taḳlīd olına** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 3). [taḳlīd olına, -a]*
- ḥüsn-i ẓann olınup **taḳlīd olına** lāzımdur ki her yirde sülūk olına elbette anuñ yolında bulına Bu dürüst degüldür ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 4). [taḳlīd olına, -a]*

taḳlīd olmaz: *Uyulmak, tabi olunmak.*
- mes'elede kendü meẕhebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü müctehid gerek veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 18). [taḳlīd olmaz, -maz]*

taḳrīb: *Bahâne, vesîle.*
- eylemez **Taḳrīble** sözi uzatduḳ yine maḳṣūda gelelüm Sehl bin ʿAbdu'llāh ḥażretlerinüñ kelimātından biraz daḫı söyleyelüm naḳl olınur ki eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 13). [taḳrīble, -le]*

taḳrīr: *Anlatmak.*
- ḳonılmuş ve ṣafḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ **taḳrīri-y-içün** varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her ẕerreye ki naẓar idesin bir vechle andan ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 7). [taḳrīri-y-içün, -i, -y, -içün]*

takrīr: *Anlatma.*

- yirden iḥtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider **Taḳrīr** ile söz sözi çeküp baḥşi uzatduḳ şol ki teẕkire maşlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 10). [taḳrīr,]*

takrīr: *Anlatım, anlatış.*

- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir **taḳrīri** olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 4). [taḳrīri, -i]*

takrīr: *Anlatma, ifade.*

- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama ve bu **taḳrīrden** şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur aña suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 15). [taḳrīrden, -den]*

takrīr eyleye: *Açıklamak, izah etmek, anlatmak.*

- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir taʿrīż-güne delālet ide ki bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 3). [taḳrīr eyleye, -y, -e]*

taḳrīr ide: *Anlatmak, ifade etmek.*

- gerek ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini **taḳrīr ide** Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 7). [taḳrīr ide, -e]*
- evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe ulu dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt **taḳrīr ider** kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 8). [taḳrīr ider, -er]*
- ḳaçmazlar bir kimse ṭāʿūn çıḳarsa hīç andan iḥtiyāṭ itmezler kişi ecelsüz ölmez dirler ṭururlar biñ kez **taḳrīr idersen** ʿināddından müşirr olur belki söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 10). [taḳrīr idersen, -er, -sen]*

taḳrīr itdiler: *Anlatmak, ifade etmek.*

- ve ḳażiyye nice idügin **taḳrīr itdiler** Ol daḫı hemān mütażarriʿ oldı Ḥażret'e müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete Ol sāʿatda bir ʿaẓīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 13). [taḳrīr itdiler, -di, -ler]*

taḳrīr ḳılına: *Anlatılmak.*

- hemīn bir iki ʿibāretle **taḳrīr ḳılına** belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā ṭuya çün kendinüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 5). [taḳrīr ḳılına, -a]*

taḳrīr ḳılsun: *Anlatmak, söylemek.*

- mıḳdār añlayup ṭurur ki anı **taḳrīr ḳılsun** Eger ẕevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 15). [taḳrīr ḳılsun, -sun]*

takrīr olına: *Anlatılmak.*

- bilmez ve ol bir emr-i ẕevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol mes'ele **taḳrīr olına** ḳāṣır olur anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 16). [taḳrīr olına, -a]*

taḳrīr olınmaz: *Anlatılmak.*
- bilmez ve ol bir emr-i ẕevkīdür ki mümkin degüldür **taḳrīr olınmaz** Her ne ʿibārātla ki ol mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 15). [taḳrīr olınmaz, -maz]*
- dinilmez ve derd-i derūn mümkin degüldür lisānla **taḳrīr olınmaz** ikisi daḫı derd ehli gerek ki bir biri-y-ile ḥālleşeler biñ dürlü rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 17). [taḳrīr olınmaz, -maz]*

taḳrīr olınur: *Anlatılmak.*
- söylemek bize ḥayret arturur ol bir maʿnādur ki eger ol maʿnā **taḳrīr olınur** żārurī andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 17). [taḳrīr olınur, -ur]*

taḳrīrāt: *İfâdeler, beyanlar, anlatmalar.*
- virürdi ve nefs ʿinānı her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek **taḳrīrātı** var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 16). [taḳrīratı, -ı]*

taḳṣīr: *Kusur, suç, günah.*
- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki **taḳṣīrüñle** yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeṣ ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 5). [taḳṣīrüñle, -üñ, -le]*
- neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿUkbāda niçe **taḳṣīrler**olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳalur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 11). [taḳṣīrler, -ler]*
- ḳılur pes ol **taḳṣīr** ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ bu'di-y-ile mu'aẕẕeb olur ne anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 7). [taḳṣīr,]*
- ucından çoḳ **taḳṣīrler** ider ve ḫavf u cübni sebebinden sü'-i tedbīrler ider cihād içün nefsine ḳıymaz olur ve ḥaḳ yolında mażāyıḳlara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 7). [taḳṣīrler, -ler]*

takṣir ider: *Kusur etmek, kusur işlemek.*
- muḥkem olur ve taḳvāsı daḫi müstaḥḳem olur hiç anuñ gibi kimseden işidilmemişdür ki emr-i şerʿde **taḳṣīr ider** belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 8). [taḳṣīr ider, -er]*

takṣīr itmediler: *Kusur etmek, kusur işlemek.*
- pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan ṣoñra gelen begler hiç ʿizzete **taḳṣīr itmediler** ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 16). [taḳṣīr itmediler, -me, -di, -ler]*

takṣīr ḳılur: *Kusur etmek, kusur işlemek.*

- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ buʿdi-y-ile muʿaẕẕeb olur ne anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 7). [taḳṣīr ḳılur, -ur]*

takṣīrāt: *Kusurlar, suçlar; günahlar.*

- işlerüz maġfūr ṭut bizde **taḳṣīrātuñ** nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü faẓluñdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 9). [taḳṣīrātuñ, -uñ]*
- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu'llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ **taḳṣīratına** ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 10). [taḳṣīratına, -ı, -n, -a]*
- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu'llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca **taḳṣīrātını** ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 11). [taḳṣīrātını, -ı, -n, -ı]*

taḳvā: *Allah korkusu ile günah ve haram olma ihtimâli bulunan şüpheli durumlardan, gereksiz şeylerden korunma, sakınma.*

- muḥkem olur ve **taḳvāsı** daḫi müstaḥkem olur hiç anuñ gibi kimseden işidilmemişdür ki emr-i şerʿde taḳṣir ider belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 7). [taḳvāsı, -sı]*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi veʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿu **taḳvāsı** bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 8). [taḳvāsı, -sı]*
- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿilmine ve faẓlına söz yoġıdı zühdi ve **taḳvāsı** bī-ḥad çoġdı Rivāyet olınur ki Mekke'de mücāvir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 15). [taḳvāsı, -sı]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül idi ve **taḳvāda** bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 15). [taḳvāda, -da]*
- ü **taḳvāları** ʿivażı bihişt-i berīn içinde envāʿ dürlü niʿmetler naṣīb ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 177, Satır 1). [taḳvāları, -lar, -ı]*
- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruz ki ḫavfdan **ṭaḳvā** ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 14). [ṭaḳvā,]*
- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi **Taḳvāda** şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 10). [taḳvāda, -da]*
- idi ki kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve **taḳvāsınuñ** rivāyātında ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 12). [taḳvāsınuñ, -sı, -nuñ]*
- hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne **taḳvā** merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [taḳvā,]*

ṭal-: *Dalmak, girmek.*

- yıldur vaḥdet baḥrine **ṭalup** kendüyi bilmez ola tevḥīdde fanāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmaduġına işāret ola Eger dir-isek ki Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 11). [ṭalup, -up]*

ṭalaḳ: *Boşamak, boşanmak.*

- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemînden teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā mādām ki şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki **ṭalāḳ** vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 14). [ṭalāḳ,]*

ṭaleb: *İsteme, dileme, arzu etme.*

- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar **ṭaleb** ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 5). [ṭaleb,]*
- Ḥāżıra ṭaleb mi olınur ve elde olan nesne nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç rızḳ **ṭalebinde***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 4). [ṭalebinde, -i, -n, -de]*
- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ **ṭalebi** içün anca sevāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 2). [ṭalebi, -i]*
- geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nevʿ **ṭaleb** olur ve bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭāʿat olur ammā şol kişi ki hīç göñline gelmezdi ki dervīş ola ve hīç fikr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 7). [ṭaleb,]*
- bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemīʿ şaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Yaʿnī bir kişide īmān-ı kāmilüñ ʿalāmeti ol olur ki rızḳ **ṭalebinden***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 14). [ṭalebinden, -i, -n, -den]*

ṭaleb eyledi: *Dilemek, istemek.*

- idüp muḫālaṭatını **ṭaleb eyledi** Ḥasan eyitdi Bu yigdür ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 1). [ṭaleb eyledi, -di]*

ṭaleb iderem: *Dilemek, istemek.*

- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı **ṭaleb iderem**Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 3). [ṭaleb iderem, -er, -em]*

ṭaleb itdi: *İstemek, dilemek, arzu etmek.*

- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat **ṭaleb itdi** Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 3). [ṭaleb itdi, -di]*
- rāhatı ve bir puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār Rivāyet olınur ki Ḥātem-i Aṣṣam andan vaṣiyyet **ṭaleb itdi** Eyitdi Eger vaṣiyyet-i ʿām isterseñ dilüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 4). [ṭaleb itdi, -di]*
- virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḥātem'den vaṣiyyet **ṭaleb itdi** ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 5). [ṭaleb itdi, -di]*

ṭaleb itdiler: *İstemek, dilemek, arzu etmek.*

- olınur ki Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerini vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler Ḥażret'de muʿāmeleñ nice oldı didiler Eyitdi Benden armaġan **ṭaleb itdiler***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 8). [ṭaleb itdiler, -di, -ler]*

ṭaleb olınur: *İstenmek, arzu edilmek.*

- Ḥāżıra **ṭaleb** mi **olınur** ve elde olan nesne nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 3). [ṭaleb olınur, -ur]*

ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ: *Allah'ı isteme dileme. II Sadece Allah'ın rızasını dilemek bağlamında.*

- Allāh'un ḥāṣ ḳulları ki maḳṣūdları ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola ve murādları **ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ** ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden ġayrı maḥbūbları olmaya ve maʿşuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 18). [ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ,]*

ṭāliʿ: *Talih, baht, kader.*

- gerek kevākib-i seyyare ki bir daḫı anuñ gibi **ṭāliʿ** vücūd bula ve niçe naẓarlar itmek gerek kevākib-i felekler içinde ki ʿālem-i ṭabīʿatda bir anuñ gibi manẓar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 15). [ṭāliʿ,]*
- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ **ṭāliʿini** getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 18). [ṭāliʿini, -i, -n, -i]*
- kāmiller olur ki iḫtilāṭ idebilür imdi şübhe yoḳdur ki anuñ gibi kişiye iḫtilāṭ dürüst olmaz ġāyeti ol ʿazīzüñ **tāliʿinde** irşād faẓīleti ḳonılmaz Lāzım mıdur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 6). [tāliʿinde, -i, -n, -de]*

ṭālib: *Talep eden, bekleyen, isteyen.*

- meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr **ṭāliblerinüñ** mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 18). [ṭāliblerinüñ, -ler, -i, -nüñ]*

ṭālib: *İsteyen, arayan, talep ve arzu eden.*

- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb ve biri dünyāya **ṭālib** birine Aḥmed-i Ḥarb ve birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 15). [ṭālib,]*

ṭālib: *İsteyen kişi. II [tas.] Hakk'a kavuşmak için seyr ü sülûka girmeye niyetlenen kişi.*

- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki sālik kendüden naẓarı ayurmamaḳ gerek ve **ṭālib** teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 8). [ṭālib,]*

ṭālib ola: *İstemek, talep etmek.*

- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḥaḳḳ'a **ṭālib ola** dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki sālik kendüden naẓarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 7). [ṭālib ola, -a]*

• **ṭālib ola** İmdi bu bir maʿnādur ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur bu bir ḥāletdür aḥvāl-i ūlāda daḫı bulınur aḥvāl-i ʿuḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 3). [ṭālib ola, -a]*

ṭālib olur: *İstemek, talep etmek.*
• olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına **ṭālib olur** Ol nebī idi Ādem henüz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henüz ne cennet ve ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 1). [ṭālib olur, -ur]*
• rūḥları leẕẕeti ol yoldan **ṭālib olur** ammā şunlar ki dāyim göñülleri iṭṭılāʿ-ı esrār-ı lāhūtda olur ve her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 9). [ṭālib olur, -ur]*
• keff-i nefsle ḥāṣıl olur fi'l-cümle cennet bir cānib ve nefs bir cānib olur her kim ki cennete **ṭālib olur** nefsden mücānib olur cennet uman nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 6). [ṭālib olur, -ur]*

ṭālib-i rıżā-yı raḥmān olur: *Allah'ın rızasına talip olmak.*
• Şol kişi ki bihişti cūyān olur ve dūzaḫdan gürīzān olur ve **ṭālib-i rıżā-yı Raḥmān olur** Ve naḳl olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 18). [ṭālib-i rıżā-yı raḥmān olur, -ur]*

ṭālih: *Yaramaz, faydasız.*
• olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri żahid ve biri **ṭāliḥ** gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 6). [ṭāliḥ,]*

taʿlīm: *Öğrenme, öğretme.*
• aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ aña **taʿlīmi** olmaz ve hiçbir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 10). [taʿlīmi, -i]*
• bu ʿālem ṭūṭīsi gibi **taʿlīm** ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 1). [taʿlīm,]*

taʿlim eyleyeler: *Öğretmek.*
• şunılmışdur ve her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa **taʿlim eyleyeler** ve biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 18). [taʿlim eyleyeler, -ye, -ler]*

taʿlīm iderlerse: *Öğretmek.*
• Allāh'uñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı sānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa **taʿlīm iderlerse***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 4). [taʿlīm iderlerse, -er, -ler, -se]*

taʿlīm itmek: *Öğretmek.*
• Allāh'uñ aḥkāmı ve şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa **taʿlīm itmek** enbiyānuñ ḫidmeti olur ve ḳısm-ı sānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 3). [taʿlīm itmek,]*

taʿlīm itmezlerse: *Öğretmek.*

- bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse hīç dine ḫalel gelmez ve eger anı **taʿlīm itmezlerse** hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 6). [taʿlīm itmezlerse, -mez, -ler, -se]*

taʿlīm-i şerīʿat: *Din kurallarının öğrenilmesi.*

- bozar mısın didi egerçi ẓāhir budur kim bu Mūsā ḥażretine **taʿlīm-i şerīʿat** içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 3). [taʿlīm-i şerīʿat,]*

tām: *Dam, evin üstten dış kısmı.*

- ṣu bulmadı bir iki ḫiẕmetkār **ṭamdan** aşdılar ṣabāḥa degin bir pāra ṣu bulmışlar getirdüler ʿOsmān ḥażreti alup içmedi Bugün ṣavma niyyet itdüm didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 17). [ṭamdan, -dan]*

tām: *Eksiksiz, kesintisiz; tam olarak.*

- n'idersin Eyitdi ki Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet ṭura envāʿ ālāyişle bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi göre **tām** şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 18). [tām,]*

tām olmasa: *Eksiksiz olmak.*

- Ḥaḳḳ'a āyib olup Ḳadʿānā yā Rabb didi yaʿni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger anda ḳābiliyyet tamām ve istiʿdād **tām olmasa** bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 6). [tām olmasa, -ma, -sa]*

ṭamaʿ: *Beklenti, umut.*

- müsteṭāb ola ve her dem duʿāsı müstecāb ola tamām naẓarın gidermek gerek esbābdan ve **ṭamaʿın** kesmeñ gerek her bābdan teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 2). [ṭamaʿın, -ı, -n]*
- ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde **ṭamaʿı** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 4). [ṭamaʿı, -ı]*

tamām: *Noksansız, eksiksiz.*

- derecātda ve maʿārifet-i merātib ve maḳāmātda **tamām** kemālinden ġayri aḥādīs ve rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 1). [tamām,]*
- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar **tamām** bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 14). [tamām,]*

tamām: *Tamamen.*

- melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ **tamām** ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 2). [tamām,]*
- ve sözleri **tamām** maḥbūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 19). [tamām,]*

- ve'l-ḥāl gerek ṣūfī müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl gerek Fi'l-cümle Ḥabīb-i ʿAcemī meşāyıḫ arasında muʿteber ululardan idi ve zamānında **tamām***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 4). [tamām,]*
- ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki ādemi **tamām** şādān ide ve bir ḥāl daḫı olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 1). [tamām,]*
- yüzden yaramaz ise bir yüzden eyü olur **Tamām** eyü dünyāda yaradılmamışdur ve dünyā anuñ içün yapılmamışdur İmdi bu söz ġāyet yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 3). [tamām,]*
- ism ile müsemmā arasında münāsebet ü irtibāṭ olur Şeyḫ Ebū Hāzem buyurduġı gibi kimsene anda **tamām** ḥużūr bulmaz ve hiç bir kişi anda her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 18). [tamām,]*
- tebāreke ve taʿālā **tamām** şādlıġı aña āḫıratda müyesser ide ve cemīʿ-i vücūh ile eyüligi aña cennetde muḳadder ide Me'vası dār-ı ʿilliyīn ola ve menzili firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 1). [tamām,]*
- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan **tamām***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 18). [tamām,]*
- arasında çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣuṣ bu ḳısmdan olmış degüldür ve bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek **tamām** ḥaḳīkatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 4). [tamām,]*
- ve añlayana da añlatması **tamām** mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 9). [tamām,]*
- bir ʿazīzi müstaḳbil ola Kaʿbe bir kişiye döner ki **tamām** bir fikre ṭalmış ola şöyle ki her ne söylerseñ işitmeyüp kendüzinden gitmiş ola Hīç anuñ gibi kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 3). [tamām,]*
- olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur aña **tamām** ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 14). [tamām,]*
- olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan **tamām** gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 16). [tamām,]*
- andan dilememişdür Cemīʿ-i āḥvāli anuñ irādetine ve küllī umūrı anuñ ʿināyetine tefvīż idüp murād-ı Ḥaḳḳ'ı murād u maḳṣūd ve ḳażāsına **tamām** rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 14). [tamām,]*
- maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem ve ḫilḳatında **tamām** müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 1). [tamām,]*
- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet **tamām** göñülden gerek ve bu iʿṭikād derūn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 4). [tamām,]*
- müsteṭāb ola ve her dem duʿāsı müstecāb ola **tamām** naẕarın gidermek gerek esbābdan ve ṭamaʿın kesmeñ gerek her bābdan teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 1). [tamām,]*

- Eyitdiler Gine bulmasa şöyle ki **tamām** ölümlü olsa Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek ki öle ḳātili üzerine diyet ola Rivāyet olınur ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 15). [tamām,]*
- ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını **tamām** ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 3). [tamām,]*
- olur kim mużṭarr olıncaya dek ṭurur ve **tamām** ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āṣim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 13). [tamām,]*
- göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin **tamām** bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 1). [tamām,]*
- göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki **tamām***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 2). [tamām,]*
- bunda aḫlāḳını **tamām** arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 9). [tamām,]*
- ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar görmişdi **tamām** riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 6). [tamām,]*
- ve ṭarīḳi **tamām** merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 7). [tamām,]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki **tamām***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [tamām,]*
- naḳl ider ki niçe zamān ḫidmetinde olup ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu ḳıṣṣa maʿḳūlden **tamām** ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifin zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 18). [tamām,]*
- elinden alup anı cennete iletüp kendü anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi Yaʾnī maḳṣūdı oldur kim müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete **tamām** rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 4). [tamām,]*
- bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını **tamām** söyinmiş göre ve gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 1). [tamām,]*
- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin bu ḳadar daḫı ol maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur egerçi bizüm gibilerde **tamām** tevḥīd ü īmān ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 16). [tamām,]*
- fuḳahāda igen çok ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki bulına **tamām** merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekṣer budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 9). [tamām,]*
- maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid dirilenler ekṣer budur kim rāfıżī olurlar şöyle ki **tamām** sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 14). [tamām,]*

- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden **tamām** ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 18). [tamām,]*
- ġayet azı olur bir seyyid ki **tamām** sünnī ola tamām iʿzāz olınur şeref- i nesebe ḫaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 15). [tamām,]*
- ġayet azı olur bir seyyid ki tamām sünnī ola **tamām** iʿzāz olınur şeref- i nesebe ḫaseb ḳatmış olur Rivāyet olınur ki Ḥātim-i Aṣṣam'a eyitdi Saña dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 15). [tamām,]*
- Allāh taʿālānuñ vaʿīdinden emin olma kim ol söze **tamām** inanmamaḳdandur Fi'l-vāḳiʿ didügi girçekdür her ne ki tafṣīl itdi gökçekdür Bir kişi ki ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 3). [tamām,]*
- **tamām** inanmaz Bir ʿāḳil ki ḥesāb-ı āḫırata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 19). [tamām,]*
- **tamām** sevāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan budur kim kişi ʿamel azlığına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 5). [tamām,]*
- yitişmek ḫaylī işdür ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet **tamām** berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 18). [tamām,]*
- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve ẕātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışdı ʿömrini **tamām** tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 10). [tamām,]*
- içinden çıḳmaz ḳalur Fi'l-cümle ʿināyet-i Ḥaḳ şaḳīḳa-ı Şefīḳ ve himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ aña refīḳ olup **tamām** dünyādan iʿrāż idüp tāyip oldı bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 8). [tamām,]*
- egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara **tamām** żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 5). [tamām,]*
- bunca ḫaṭer olur maʿa hāẕā ki sevābına neler olur eyle olıcaḳ bu bir söz daḫı olur maʿḳūlden ḫāric olmaz bu bir baḥṣ-i fıḳhī olur ki bu maḳāmda **tamām***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 16). [tamām,]*
- **tamām** ṣaḳın söylemekden meger şol sözi ki ġāyet sevāb ola anı dimekden ve eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 5). [tamām,]*
- ḫalvet olurdı Rabbi'ne müteveccih olup anuñla işkālin defʿ ḳılurdı gāh olurdı ki şol ḳadar Ḳurān okurdı tā aña degin ki müşkil **tamām** ḥall olurdı Meşāyıḫ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 4). [tamām,]*
- ḥāṣıl ḳılmışdı evvel ḥālinde ʿālemden bi'l-külliye ʿuzlet itmege ʿazīmet itmişdi ve **tamām** ḳıble-i ḥaḳīḳīye müteveccih olup ḫalḳdan münḳaṭıʿ olmaya niyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 14). [tamām,]*
- ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle ki anuñ āsārında **tamām** taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 3). [tamām,]*
- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re'yümüñ ḫilāfı üzerine **tamām** ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 2). [tamām,]*

- ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde aña muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur ki her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir aṣlı muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi **tamām** vażʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 6). [tamām,]*
- **tamām** ʿazīmet idüp niyyet ide āḫır gine Allāh ḳorḳusını mülāḥaża eyleyüp ol fiʿlden ricʿat ide Hārūn eyitdi Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ tamām*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 1). [tamām,]*
- tamām ʿazīmet idüp niyyet ide āḫır gine Allāh ḳorḳusını mülāḥaża eyleyüp ol fiʿlden ricʿat ide Hārūn eyitdi Belī vāḳiʿ olup ṭurur bir günāhuñ **tamām***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 2). [tamām,]*
- ol esnāda **tamām** faḳrı var idi bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 1). [tamām,]*
- her mevcūduñ edebini **tamām** riʿāyet ider ve her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 14). [tamām,]*
- her mevcūduñ edebini tamām riʿāyet ider ve her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp **tamām** iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 15). [tamām,]*
- **tamām** riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 1). [tamām,]*
- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri yoḳ eyle bilki anlar şerʿi **tamām** riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 16). [tamām,]*
- hep ʿiḳāb gerek āḫıratda **tamām** rāḥat olsun gerek bi'l-külliye ʿaẕāb bu ḳullıġından bir ẕerre ḳadar eyrilmez ve bu Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 1). [tamām,]*
- kitābını **tamam** okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 13). [tamam,]*
- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı kelimetu'l-lāhı **tamām** aʿlā eyleyüp durur Anuñ meẕhebi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 12). [tamām,]*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi ve şerīʿat emrinde **tamām** mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 6). [tamām,]*
- Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿilm-i ẓāhirde **tamām** çalışdı āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 13). [tamām,]*
- bardaḳ şu ṭutmış bile getürdi Ol şuyı ki içdüm **tamām** ḳandum bi'l-külliye dünyā şularından uşandum Ümīdim oldur kim bugün ki ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 3). [tamām,]*
- ḫażrāt-ı ḫamseyi **tamām** żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḫażrāta tamām nāẓır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 11). [tamām,]*

- ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḥażrāta **tamām** nāẓır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 11). [tamām,]*
- aḥvālini **tamām** gözedürler anlar anuñ aḥkāmını ʿālem-i ẓāhirde iken çoḳ görürler ġāyeti bilmeyenler baʿżısını seçmezler ʿālem-i ḥisse bu ḥālet nereden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 17). [tamām,]*
- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar **tamām** bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 14). [tamām,]*
- iġtirāf iderdi līkin cehd iderdi ki kendü ile bulışmaya eger bulışursa daḫı söyleşmeye Ammā İmām Muḥammed'e **tamām** ḥürmet iderdi ve gereġi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 4). [tamām,]*
- saḫāvetde **tamām** müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẓīri yoġ idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 13). [tamām,]*
- ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd ve tevḥīdde **tamam** nihāyetine varmış idi ve mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idi ʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 15). [tamām,]*
- kim ḫalḳdan **tamām** vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 5). [tamām,]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı **tamām***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 6). [tamām,]*
- maḳālātı var idi maḳāmāt-ıʿārifīnde ḫōş diḳḳātlar idüp ʿalāmetler ḳomışdur ve menāzil-i sālikīni **tamām** taʿyīn eyleyüp emāretler ḳomışdur Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 6). [tamām,]*
- muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi **tamām** vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 9). [tamām,]*
- ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun **tamām** ziyāde olsun diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 16). [tamām,]*
- tecerrüdleri ġālib imiş bunda ekmel olalar zīrā fażīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ **tamām** iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 16). [tamām,]*
- olur insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẓhardur on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var bunda vardur hüner budur kim bir kişi insān didüklerinüñ **tamām***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 2). [tamām,]*
- olmayınca kemālāt-ı insāniyyet bulınmaz ammā şöyle gerekmez ki **tamām** melekiyyete yaḳın olup inssāniyyetden çıḳmalu ola şöyle ki hemīn nāmı insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 5). [tamām,]*
- muḳtedā-yı zamān idi ṭarīḳ-i taṣavvufda ġāyet kāmillerden ve ṭarīḳa-ı nebeviyye ile muḥkem ʿāmillerden idi cemīʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi **tamām** teslīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 8). [tamām,]*

- **tamām** buḫl olur ol Ḥażret'e yaraşmaz ve eger istemedügini virürse ḥükminden ḫarīc olur ol Cenāb'a yaḳışmaz Bir şuşamış ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 17). [tamām,]*
- gine ol virdi Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına **tamām** kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 4). [tamām,]*
- daḫı kümmel-i meşāyıḫla şoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde **tamām** nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden şoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 7). [tamām,]*
- **tamām** maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki gönlinde maʿāşı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 3). [tamām,]*
- çıḳmaḳ ister ammā bir göñül ki dünyādan **ṭamām** uşanmış ola ve leẕẕāt-ı ʿācileden teveccühi dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 17). [ṭamām,]*
- fażāyilinüñ ḥaddi ve kemālātınuñ ʿaddi yoġdı cūʿ vü seheri nihāyetine ve riyāżeti **tamām** ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıḫuñ fużelāsından ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 14). [tamām,]*
- ʿulemāsından idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti **tamām** ʿiyān ve kerāmātı bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 16). [tamām,]*
- ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta'aḫḫırīn bunda ittifāḳ itmişlerdür kim ol kişi ki ẓāhiri bāṭına **tamām** taṭbīḳ idüp ḥüsn ü taḳrīrle beyān itmiş ola ve şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 2). [tamām,]*
- kāmilleri görmişdi ammā **tamām** kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde aña olan olmayup ṭudı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 5). [tamām,]*
- olur her kim ki Allāh'un **tamām** ʿaẓametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 9). [tamām,]*
- yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve ol mertebenüñ **tamām** nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ekṣer-i mü'mininde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 3). [tamām,]*
- geçilür bunlardan **tamām** geçülmeyince nihāyetine varılmaz bu mesāfe dükenmeyince ġāyetine irilmez her şıfāt ki vardur fenā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 11). [tamām,]*
- bedendür anı bilmezler ki anlaruñ rūḥları bir rūḥ olur ki iki cihān ḫalḳına andan fütūḥ olur anlaruñ rūḥları ebdān-ı cismiyyeye **tamām** müteʿalliḳ ve merbūṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 12). [tamām,]*
- ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vāriṣi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı **tamām** edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 6). [tamām,]*
- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde 'ayn-ı ṣevāb olur meṣelā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol fi'l-i ḳabīḥden **tamām** vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 8). [tamām,]*
- seçmege ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa ve şol kişi ki muḥkemāt-ı 'aḳlı müteşābih-i havādan farḳ ider ol kişiye **tamām** lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 6). [tamām,]*

- müştaheyātıdur şeyḫ olanlar bunları **tamām** farḳ itmek gerek şehvet yolını ḳoyup ‘aḳl yolına gitmek gerek şol şeyḫ ki aḥkām-ı Ḥaḳḳ’ı … havāya bulaşdurur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 5). [tamām,]*
- Allāh içün ‘ibādet şanmaḳ olmaz ammā eger şöyle ki nefsüñi **tamām** arayup bulasın bir niçe yirlerde rıżā-yı Haḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın hemīn aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 13). [tamām,]*
- ṭut naẓarı ve eger düşmān ararsañ andan ayırma başri eger sen şöyle ki nefsüñ **tamām** arayasın dostuñ ve düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 16). [tamām,]*
- yeg olur bir kişi ki cān u dilden günāhına i‘tirāf ve ḥüsn-i i‘tiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra terkine **tamām** ‘azīmet ider ve bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 16). [tamām,]*
- niyyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ’dan utanur ve anı añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında **tamām** bī-edeblik *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 18). [tamām,]*
- evhāmdan **tamām** bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẓariyyātda daḫı iʿtimād ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 9). [tamām,]*
- **tamām** ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż vardır ki andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 5). [tamām,]*
- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan **tamām** emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 13). [tamām,]*
- belki bir yañlış ḫayal ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi **tamām** bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 10). [tamām,]*
- aḥvālinde dinilmişdür veyāḫūd deryā-yı ilāhīye nihāyet yoġduġına işāret olmışdur veyāḫūd bu söz buña işāret ola ki ʿĮsā peyġambar bu neşā’da **tamām***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 6). [tamām,]*
- dünyāya bir daḫı gelür ol vaḳt **tamām** kemālini bulur andan ṣoñra ol daḫı ölür sāyir nāsdan birisi gibi olur Fi’l-cümle Ḥażret-i ʿĮsā sāyir enbiyā gibi olmayup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 9). [tamām,]*
- elfāẓdan ol nice alınur diyü **tamām** istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 11). [tamām,]*
- **tamām** rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle ṣanur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 15). [tamām,]*
- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabes yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında **tamām** taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 10). [tamām,]*
- nefsi ögretmişdür açlıġa doymaz imdi şek yoḳdur ki eger ol Allāh’ı **tamam** seve-y-idi nefsini açlıġa tedrīcle ögrede-y-idi maʿlūm oldu ki nefsini Allāh’dan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 3). [tamām,]*

• eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi'l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ **tamām** ulu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 4). [tamām,]*

• temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde **tamām** leẕẕet olmaz ṣanur egerçi dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet vardur diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 1). [tamām,]*

• varduġını **tamām** göñlinden bile-y-idi ve eger āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ leẕẕātı içün daḫı çalışur ṭurmazdı ve şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 3). [tamām,]*

• oḳumaġuñ sevābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña nisbeti yoḳdur eger ol aña **tamām** yaḳīn idüp ınana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 8). [tamām,]*

• dünyāda ṣıḥḥate meyl ider ammā niçe bir ḳaçsa gerek āḫır bir gün olur ol ḳorḳularını bir bir **tamām** görür Bundan aḥmaḳ kim olur kim ṣabāḥ ḳalḳar ṭurı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 2). [tamām,]*

tamām: *Tam, noksansız.*

• **tamām** ise bir ṭarafı eksikdür ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür Eger ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 13). [tamām,]*

• Ḥaḳḳ'a āyib olup Ḳad'ānā yā Rabb didi yaʿni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger anda ḳābiliyyet **tamām** ve istiʿdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 6). [tamām,]*

• ṣafāsı **tamām** ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 7). [tamām,]*

• uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur ḳalbi evlāsından kesilmez hemçunān bir kişi ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür **tamām** iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 8). [tamām,]*

• Rabb'ine 'ālim olur dīnine ẕākir olur lisānla sāmi' olur cenānla nāṭıḳ olur **tamām** külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 8). [tamām,]*

tamām: *Bütün, tüm.*

• **tamām** ʿömrinde bir nefes murāḳabe ve muḥāsebesüz zinde olmadı ve bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı ve iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı ve dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 9). [tamām,]*

tamāmı: *Hepsi, bütünü.*

• ol emrüñ **tamāmı** ʿalāmeti olur ve derūnda bu vicdān ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle tevekkülde her ne mertebede ki olursın sen işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 11). [tamamı,]*

tamām itdüm: *Tamamlamak, nihayete erdirmek.*

• ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc ile **tamām itdüm** İmdi bunuñ aşlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā besṭ-i eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 5). [tamām itdüm, -dü, -m]*

tamām olay-y-ıdı: *Eksiksiz olmak, tam olmak.*

- ifrāṭından şanma imdi sen anuñ ışṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine aldanma eger anuñ tevḥīdi **tamām ola-y-ıdı**eyle dimezdi şerī‘ate dil uzatmaġa dili *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 8). [tamām ola-y-ıdı, -a, -y, -ıdı]*

tamām oldı: *Bitmek, tamamlanmak, sona ermek.*

- yitişdüreyem ʿAbdu’llāh eyitdi Ḥac **tamām oldı** ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde Mekke’ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 17). [tamām oldı, -dı]*

tamām olınca: *Bitmek, tamamlanmak, sona ermek.*

- olınca gözi yaşı aḳar ṭururdı Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ göñlegi dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden utanduġumdan oluram dir idi Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 11). [tamām olınca, -ınca]*

tamām olmamışdur: *Bitmek, tamamlanmak, sona ermek.*

- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde fenāsı **tamām olmamışdur** ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 14). [tamām olmamışdur, -ma, -mış, -dur-ma, -mış, -dur, -]*

tamām olmaz: *Tam hale gelmek, eksikleri tamamlanmak.*

- ikisi iki ʿaẓīm cenāhıdur ki cehennemden ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur şöyle ki birisi eksik olursa dīn emri **tamām olmaz** yalñız birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 4). [tamām olmaz, -maz]*

tamām olmaz: *Tamamlanmak, halledilmek.*

- mirḳātı olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlığına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb’inden ol kişi nefret ider dīnini sevmez zīrā aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı **tamām olmaz***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 6). [tamām olmaz, -maz]*

tamām olup bitmez: *Tamamlanıp sona ermek.*

- daḫı inanup ṭayanma Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ’a iledür dime mücerred anuñla hemīn iş **tamām olup bitmez** bir ḳaç ‘amel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ’a *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 16). [tamām olup bitmez, -mez-up]*

tamām olur: *Tamamlanmak.*

- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ **tamām olur** didi Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 9). [tamām olur, -ur]*
- tevḥīd ol vaḳt **tamām olur** ki teklīfi gözede ve aḥkām-ı şerīʿati *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 19). [tamām olur, -ur, -]*
- **tamām olur** her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb’ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 5). [tamām olur, -ur]*

• vaḳt **tamām olur** didiler Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp incinmeye ve ez̲ālarına ṣabr idüp gücenmeye Naḳl olınur ki ṣordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 3). [tamām olur, -ur]*

tamām olur: *Tamamlanmak, halledilmek.*
• dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile **tamām olur** ve ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 17). [tamām olur, -ur]*

ṭamār-ı z̲ünūbı: *Günahlara ait olan damar. II Günahlara ait olan vasıflar.*
• **ṭamār-ı z̲ünūbı** ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile Hvārezm'e varmışdı ve anda ġazā itmişdi Ḫattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 5). [ṭamār-ı z̲ünūbı, -ı]*

ṭamla: *Damla hâlinde düşmek, damla damla akmak.*
• içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden **ṭamlaya** ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 16). [ṭamlaya, -y, -a]*

ṭaʿn: *Ayıplama, kınama, yerme.*
• ʿazīzlerine **ṭaʿn** añlama ve bu taḳrīrden şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur aña suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 15). [ṭaʿn,]*

ṭaʿn ider: *Kınamak, yermek, ayıplamak.*
• ġavġa çekilür her kim ki aña **ṭaʿn ider** maḥżā taʿassub u cehaletindendür ve her kim ki aña suʾ-i ẓann ider hemīn kendü żalāletindendür maʿrifet hemīn kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 9). [ṭaʿn ider, -er]*

ṭaʿn iderler: *Yermek, ayıplamak.*
• olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim sözini añlamazlar daḫi **ṭaʿn iderler** ve fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 9). [ṭaʿn iderler, -er, -ler]*

ṭaʿn iderlerdi: *Yermek, ayıplamak.*
• mülḥid diyü **ṭaʿn iderlerdi** ve gāh olurdı ki Beṣtām'dan sürerlerdi ʿAceb midür ki faḫr-i ʿālem ve maḳṣūd-ı benī Ādem Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 3). [ṭaʿn iderlerdi, -er, -ler, -di]*

ṭaʿn itdiler: *Kınamak, yermek, ayıplamak.*
• didi Rivāyet olınur ki dāyim İmām Ḥanbal aña mülāzemet iderdi ve her bulışduḳça hezār tevāżuʿ riʿāyet iderdi Bir gün ṣāġirdleri İmam'a **ṭaʿn itdiler***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 2). [ṭaʿn itdiler, -di, -ler]*

ṭaʿn itmek: *Kınamak, yermek, ayıplamak.*

- söyleyelüm Rivāyet olunur ki ḥasūdlar İmām Şāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler ve bunuñla ḫalīfe ḳatında aña **ṭaʿn itmek** istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 10). [ṭaʿn itmek,]*

ṭaʿn itmiş olırsın: *Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.*

- itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olırsın Ve cehl-ile bir müslümān'a ṭaʿn itmiş olırsın didi Ve eydürdi ki Bir kişi ki kendü nefsine ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 16). [ṭaʿn itmiş olırsın, -ır, -sın]*

ṭaʿn olınmaz: *Ayıplanılmak.*

- ḳılur hemīn meẕheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet ile ʿamel itmiş gibi olur bu bābda ol kişiye **ṭaʿn olınmaz** ve bu emrden ötürü aña iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 18). [ṭaʿn olınmaz, -maz]*

ṭanışuḳ: *Danışmak.*

- ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını 'ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye **ṭanışuḳ** ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 14). [ṭanışuḳ,]*

ṭapmaġ: *Tanrı olarak tanımak, kulluk etmek.*

- geçmekden iḫtirāz ḳılur ṣaneme **ṭapmaġı** bilür ki ulu şirk olur ve putḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 15). [ṭapmaġı, -ı]*

ṭara: *Tarakla tellerini birbirinden ayırmak, karışıklığını gidermek.*

- yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿi'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek ṣaḳalını **ṭaramazdı** perīşan ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 18). [ṭaramazdı, -maz, -dı]*

ṭaraf: *Cihet, yön.*

- Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir **ṭarafa** müteveccih ü muḳbil ola ve Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 2). [ṭarafa, -a]*
- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her **ṭarafdan** ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīḳ Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 14). [ṭarafdan, -dan]*
- dünyā **ṭarafına***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 19). [ṭarafına, -ı, -n, -a]*
- ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç arada gözikür nesne yoḳken bir **ṭarafdan** bir nesne bulınur hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 5). [ṭarafdan, -dan]*
- iḫtiyārı kendüden bi'l-külliye selb ider her ne ki ol **ṭarafdan** ṣunıla anı celb ider ammā ol celbi daḫı ṣaḳın kendünden bilme muvaḥḥid ol key ṣaḳın müşrik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 13). [ṭarafdan, -dan]*
- ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı aʿmāl ġālib ise ol **ṭarafa** cālib olur ammā ol 'amellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz vaḳt olur bir ednā ṭāʿat olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 1). [ṭarafa, -a]*

ṭaraf: *Yer, yön, bölge.*

- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyet eyledi ve ol **ṭarafa** gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 18). [ṭarafa, -a]*

ṭaraf: *İstekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri.*

- aña mürtekib olan mürtekib-i āṣām olur gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur ve gāh olur ki bir **ṭarafda** evleviyyet bulınur bunuñ cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 4). [ṭarafda, -da]*
- iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir **ṭarafa** ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 6). [ṭarafa, -a]*

ṭaraf: *Taraf, yer, yan.*

- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḥāleti aña ol şu ider aña giren şudur hemīn ol bir **ṭarafda** daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk ṭuran Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 10). [ṭarafda, -da]*
- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir **ṭarafında** reyḥān ve bir ṭarafında şoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 11). [ṭarafında, -ı, -n, -da]*
- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir **ṭarafında** şoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 11). [ṭarafında, -ı, -n, -da]*
- n'idersin Eyitdi ki Bir kişinüñ bir **ṭarafında** cennet ṭura envāʿ-ı ārāyiş bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi göre tām şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 17). [ṭarafında, -ı, -n, -da]*
- n'idersin Eyitdi ki Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet ṭura envāʿ-ı ārāyiş bezenmiş ve bir **ṭarafında** cehennemi göre tām şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 18). [ṭarafında, -ı, -n, -da]*

ṭarafeyn: *Her iki taraf.*

- aña mürtekib olan mürtekib-i āṣām olur gāh olur ki ḥelāl olup **ṭarafeyn** berāber olur ve gāh olur ki bir ṭarafda evleviyet bulınur bunuñ cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 3). [ṭarafeyn,]*

taʻrīf itmege: *Tanımlamak.*

- ḳılur kendüyi bir kimse şanup **taʻrīf itmege** başlar ve bir ādem oldum şanup kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları ḫidmeti bayaġı gibi itmez şöyle ẓann ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 1). [taʻrīf itmege, -e]*

taʿrīfāt: *Tarifler; tanımlamalar, açıklamalar.*

- baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaşla muḫtelif olur belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ **taʿrīfātı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 4). [taʿrīfātı, -ı]*

ṭarīḳ: *Yol, usûl.*

- Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki **ṭarīḳuñ** ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 17). [ṭarīḳuñ, -(u)ñ]*
- daḫı olur ve āteş anda da te'sīr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında **ṭarīḳdür** līkin şöyle añlanur ki şoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 6). [ṭarīḳdür, -dür]*
- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki **ṭarīḳ** daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 2). [ṭarīḳ,]*
- **ṭarīḳ** olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẕlı olmasa Fużayl faẕl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 11). [ṭarīḳ,]*
- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına **ṭarīk** hemīn anı şanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāẕet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 11). [ṭarīk,]*
- idüp şormaz kimi baʿżısından alur baʿżısından almaz baʿżınuñ mālı ḳatında şübhelü olur bunlaruñ her birisi bir **ṭarīḳdür** her birisi ehli ḳatında taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 4). [ṭarīḳdür, -dür]*
- bir **ṭarīḳdür** ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 11). [ṭarīḳdür, -dür]*
- **ṭarīḳdür** aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı müteḍāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda birine bir ḥālde bir i'tibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 3). [ṭarīḳdür, -dür]*
- vara her müctehidden bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb düze Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu **ṭarīḳ** maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 12). [ṭarīḳ,]*
- meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve **ṭarīḳ** mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 18). [ṭarīḳ,]*
- ḳatında **ṭarīḳdür** ikisine daḫı inanmaḳ gerek taḥḳīḳdür Egerçi bu ḳıṣṣa ḫuṣūṣ ile mütevātir degülse ammā bu ḳażiyye mütevātir el-maʿnādur her kim ki buña şek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 7). [ṭarīḳdür, -dür]*
- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ **ṭarīḳi** budur kim ol ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 5). [ṭarīḳi, -i]*
- taḥḳīḳler ide ve bu **ṭarīḳden** erbāb-ı ṭarīḳatüñ kelimātında ne tedḳīḳler ide her bir ḥadīsden niçe maʿnāya delāletler ide ve her bir ʿibāretden bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 5). [ṭarīḳden,]*
- Ḥaḳḳ'a **ṭarīḳ** ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve ẕātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışıdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 9). [ṭarīḳ,]*
- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve ẕātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol **ṭarīḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 10). [ṭarīḳ,]*

• ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ **ṭarīḳinde** daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar faẕl u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẕāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 13). [ṭarīḳinde, -i, -n, -de]*

• hemīn ol aḥādīsüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu **ṭarīḳden** ḫaberi olur ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẕarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 3). [ṭarīḳden,]*

• bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca **ṭarīḳler**dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca sevāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 1). [ṭarīḳler, -ler]*

• erbāb-ı ḳulūb arasında ʿalāmet böyle ḳomışlar ki eger ol muʿāmelede dīne ḫalel gelmez ola ve şerʿ-i muṭahhar **tarīḳinden** çıḳılmaz ola ol fiʿl müdārā olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 2). [tarīḳinden, -i, -n, -den]*

• hemīşe dürūġ u zūr olur ve **ṭarīḳi** ṭarīḳatden dūr olur ve hem bir kimsenüñ ṭabʿında şecāʿat olmaz ol kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecāʿatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 5). [ṭarīḳi, -i]*

• idecekleri vaḳtı sizʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir **ṭarīḳden** sevāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 6). [ṭarīḳden, -den]*

• idecekleri vaḳtı sizʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden sevāb bulurlarsa siz bir **ṭarīḳden** daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 6). [ṭarīḳden, -den]*

• noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve şol ortalarında muḳarrer ḳonılan **ṭarīḳden** mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında niçe uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 1). [ṭarīḳden, -den]*

• bunda şafāsı neden ise ol **ṭarīḳ** ile anlaruñ ile şoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise ve eger şafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 1). [ṭarīḳ,]*

ṭarīḳ: *Amaç, niyet, yol, yöntem.*

• nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda **ṭarīḳi** ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 9). [ṭarīḳi, -i]*

ṭarīḳ: *Yol. ‖ Tasavvufta mânevî olgunluğa ulaşmak için katedilen rûhî mesafe: seyr-i sülûk.*

• gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol **ṭarīḳde** her kişiye feth-i bāb ola Belīher sālike ol yoldan bir ḥaẕẕ olur niceler ol ḥaẕẕ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 1). [ṭarīḳde, -de]*

• oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve **ṭarīḳi** senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 16). [ṭarīḳi, -i]*

• iradetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür **ṭarīḳi** ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 5). [ṭarīḳi, -i]*

• irādet getüre ıraḳ **ṭarīḳde** olan āsān yolları ḳomaḳ gerek ve bu **ṭarīḳde** her ne olursa aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 3). [ṭarīḳde, -de]*

• ve **ṭarīḳi** tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẕar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 7). [ṭarīḳi, -i]*
• ʿibādeti ol taḳlīde mevḳūf olur ve illā ki itmeye **ṭarīḳinde** ebter olur bir çöpe degmez biñ yıl ʿibādet iderse ʿibādetinden ẕerre ḳadar fāyide itmez bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 7). [ṭarīḳinde, -i, -n, -de]*
• ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol **ṭarīkde** daḫı anca müteşābihātı
bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [ṭarīkde, -de]*

ṭarīḳ: *Yol. II Hile, tuzak.*
• zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir **ṭarīḳden** girimezdi her gāh ki baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 12). [ṭarīḳden, -den]*

ṭarīḳ: *Yol. II Mezhep.*
• bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẕīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẕāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ **ṭarīkini** ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 18). [ṭarīkini, -i, -n, -i]*

ṭarīḳ: *Tâkip edilen yol, usûl.*
• ol **ṭarīḳle** teshḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle ṣanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 11). [ṭarīḳle, -le]*
• ʿibādet ḳonılur kimisine böyle müyesser olur kimisine eyle müyesser ḳılınur her kişinüñ Rabb'i-y-ile bir **ṭarīḳi** olur ki andan çıḳmaḳ aña günāh olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 10). [ṭarīḳi, -i]*

ṭarīḳ: *Yol, yöntem.*
• eski leẕẕeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı üstinden ne **ṭarīḳle** defʿ eylesün Aña çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki leẕẕetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 5). [ṭarīḳle, -le]*
• anda cehl ü ḥayret ne **ṭarīḳle** bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki lemaʿān ider ṭurmaz insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [ṭarīḳle, -le]*

ṭarīḳ: *Yol. || Allah'a erişmek için izlenen manevi yol.*
• göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir **ṭariḳ** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 14). [ṭariḳ,]*
• anda selāmet-i ṭaviyyet olur ol **ṭarīḳ** ṭarīḳ-i ʿubūdiyyet olur Eyitdiler ʿUbūdiyyet nedür Eyitdi İḫlāṣ-ı vaḥdāniyyetdür ve ittiṣāl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 15). [ṭarīḳ,]*

ṭarīḳ: *Yol. II Vasıta, sebep.*

- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir yoldan daḫı aña ʿibādete **ṭarīḳ**gösterür ḳuldan maḳṣūd olan aña ḳullıḳdur her ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 5). [ṭarīḳ,]*

ṭarīḳ: *Yol; güzergâh, istikamet.*

- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki **ṭarīḳ** var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 1). [ṭarīḳ,]*
- umılur ve **ṭarīḳuñ** ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naṣībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 5). [ṭarīḳuñ, -uñ]*

ṭarīḳ eri olıbilür: *Derviş olabilmek.*

- kişi ḳaçan zamānede **ṭarīḳ eri olıbilür** ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki ṭabīʿatında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 11). [ṭarīḳ eri olıbilür, -i-ür]*

ṭarīḳ itmişdi: *Yol, usul belirlemek.*

- oġlancuġına tevekkül ögretmek içün bir **ṭarīḳ itmişdi** ve anı ol yola meʾlūf ḳılmaġ içün bir fikr ḳılmışdı oġlancuġına ögretmişdi ki Her gāh ki bir ḥācetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 9). [ṭarīḳ itmişdi, -miş, -di]*

ṭarīḳ maʿāşından: *İlmiye mensuplarına verilen maaş.*

- maʿāşından şordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve eger virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 13). [ṭarīḳ maʿāşından, -n, -dan]*

ṭarīḳ ola: *Yol, usûl olmak.*

- **ṭarīḳ ola** meselā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol vaṣıf-ile cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 3). [ṭarīḳ ola, -a]*

ṭarīḳ olmayınca: *Yol haline gelmek. II İstikamet haline dönüşmek.*

- **ṭarīḳ olmayınca** kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẓlı olmasa Fużayl faẓl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf-u iclāli olmasa ʻālemde bu ḳadar ʻizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 11). [ṭarīḳ olmayınca, -ma, -y, -ınca]*

ṭarīḳa-ı nebeviyye: *Hz. Muhammed'in yolu.*

- muḳtedā-yı zamān idi ṭarīḳ-i taṣavvufda ġāyet kāmillerden ve **ṭarīḳa-ı nebeviyye**ile muḥkem ʿāmillerden idi cemīʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi tamām teslīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 7). [ṭarīḳa-ı nebeviyye,]*
- ḳudretümüz olduḳça ferāyiże ve sünnete iṭāʿat idevüz cehd eyleyevüz ki **ṭarīḳa-i nebeviyyeye** mutābaʿat idevüz Süfyān-ı Sevrī'den rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 10). [ṭarīḳa-i nebeviyyeye, -y, -e]*

ṭarīḳat: *Bir mürşide bağlanıp belli şartlara uyarak ahlâkını güzelleştirmeyi, kötülüklerden arınmayı, tevhîdin hakîkatine varmayı ve Allah'a ulaşmayı amaç edinen tasavvuf yolu.*

- bunlardan çıḳmışdur ve bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan 'udūl iderler ki **ṭarīḳat** bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 6). [ṭarīḳat,]*
- kimseye ḫizmet itmişdi ve ekser-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi Cemī'isinüñ ḳatında müsellem ve cümlesinüñ yanında mükerrem idi **ṭarīḳatde***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 10). [ṭarīḳatde, -de]*
- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur **ṭarīḳatde** anuñ daḫı ḫōş revişi vardur ve fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır 'Ālī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 7). [ṭarīḳatde, -de]*
- ki şeyḫini göre ki ẓāhir-i şer'de muḥkem ve ādāb-ı şerī'atde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerī'ati **ṭarīḳate** tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 12). [ṭarīḳate, -e]*
- ve şerī'ate ve **ṭarīḳate** zīnet virmişdi 'ālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-mü'minīn dirler idi pādişāhlara ta'ẓīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 9). [ṭarīḳate, -e]*
- didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol kişi henüz dervīş olup riyādan ḫalās olmamış biline dirdi İmdi bu söz egerçi **ṭarīḳat***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 6). [ṭarīḳat,]*
- ḫalās anuñla bulmış ola 'ibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola ve **ṭarīḳatde**'azīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 17). [ṭarīḳatde, -de]*
- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi **Ṭarīḳatı** İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 16). [ṭarīḳatı, -ı]*
- çıḳma **ṭarīḳat** didükleri şerī'atüñ içindedür ḥaḳīḳat didüklerü ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şer'üñi gökçek eyle ki cemī'isini anda bulursın sen şerī'at *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 11). [ṭarīḳat,]*
- yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i şer'i gökçek iderler hīç **ṭarīḳatden** ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 14). [ṭarīḳatden, -den]*
- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerī'atüñ içindedür ḥaḳīḳat didükleri ḫōd **ṭarīḳatüñ** üzerindedür sen şer'üñi gökçek eyle ki cemī'isini anda bulursın sen şerī'at *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 11). [ṭarīḳatüñ, -üñ]*
- varmazdı tevhīd yolınuñ anca vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur ve **ṭarīḳat** mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 9). [ṭarīḳat,]*
- ḳulūb da'vāsını ḳılur ol kişi **ṭarīḳatde** ebter ve da'vāsında dūr olur başīret-i ḳulūb 'ālemde degme kişiye muḳadder olmaz ve vicdān-ı ma'ārif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 17). [ṭarīḳatde, -de]*
- hemīşe dürūġ u zūr olur ve ṭarīḳi **ṭarīḳatden** dūr olur ve hem bir kimsenüñ ṭab'ında şecā'at olmaz ol kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecā'atı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 5). [ṭarīḳatden, -den]*

• var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi **Ṭarīḳatı** İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 16). [ṭarīḳatı, -ı]*

ṭarīḳat ehlinüñ: *Tasavvuf ehli olan kimseler.*

• ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve **ṭarīḳat ehlinüñ** ẕaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 9). [ṭarīḳat ehlinüñ, -nüñ]*
• fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve **ṭarīḳat ehlinüñ** kāmillerinden idi ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var idi ve ẕātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 6). [ṭarīḳat ehlinüñ, -nüñ]*

ṭarīḳat iḳlīminüñ: *Tarikat memleketi. II Tasavvuf.*
• tevḥīdüñ murtażāsı ve cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ muḳtedāsı idi **ṭarīḳat iḳlīminüñ**pīri ve ḥaḳīḳat vilāyetinüñ emīri idi melekūt memālikinüñ māliki ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 11). [ṭarīḳat iḳlīminüñ, -i, -nüñ-nüñ]*

ṭarīḳat sarāyınuñ: *Tarikat köşkü. II Tasavvuf.*
• ṭoḳuz şem'-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerī'at bāġınuñ zeyni ve **ṭarīḳat sarāyınuñ** rükni idi dīn evinüñ 'ammārı ve dīn ehlinüñ i'timādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 10). [ṭarīḳat sarāyınuñ, -nuñ]*

ṭarīḳat-ı fuḳarāda: *Dervişlik yolu.*
• düşmişdi **Ṭarīḳat-ı fuḳarāda** teraḳḳīsini anuñla ziyāde bulurdı ve sülūk-ı maḳāmatda teveccühini anuñla gökçek görürdi Tevekkülini arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 11). [ṭarīḳat-ı fuḳarāda, -da]*

ṭarīḳ-i aḫar: *Başka yol, usul.*
• degüldür ki gāh ola ol daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke ve taʿālā ḫaşmını bir **ṭarīḳ-i aḫar** ile irżā ḳıla ve nite ki Ḥażret-i Eyyūb'uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 10). [ṭarīḳ-i aḫar,]*

ṭarīḳ-i ḥaḳ'da: *Hak yolu. II İslamiyet.*
• bunlardan çıḳmışdur ve bunlar **ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan** ḳaçan 'udūl iderler ki ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 5). [ṭarīḳ-i ḥaḳ'dan, -dan]*
• girmeye vebādan ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına ne ḫalel gelür ve bu cihetle **ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da** ḳademine ne ẕelel gelür ʿAcebdür ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 2). [ṭarīḳ-i ḥaḳ'da, -da]*
• Ḥaḳ'dan güm-rāh olur cümle-i ʿulemā-yı müdaḳḳıḳīn ve cemīʿ-i ḥükemā-yı muḥaḳḳıḳīn bu mes'elede yaḳīn itmişlerdür bī-istibāh ki lā muʿassira fi'l-vücūdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 15). [ṭarīḳ-i ḥaḳ'dan, -dan]*

ṭarīḳ-i maʿāşından: *Geçim yolu.*

- maʿāşından şordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve eger virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 13). [ṭarīḳ-i maʿāşından, -ı, -n, -dan]*

ṭarīk-i muʿayyeni: *Belirli olan yol, tarz.*

- gibi evüñ içine mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir **ṭarīḳ-i muʿayyeni** olur her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 7). [ṭarīḳ-i muʿayyeni, -i]*

ṭarīḳ-i sülūkda: *Tarikatta, bir mürşidin denetim ve murakabesi altında kalbin tasfiye ve nefsin tezkiyesi için girilen manevi yol.*

- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere irişmişdi ʿilm-i ḥadīşde ʿālī senedleri var idi ve **ṭarīḳ-i sülūkda** büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 2). [ṭarīḳ-i sülūkda, -da]*

ṭarīk-i taṣavvufda: *Tasavvuf yolu.*

- taṣavvufda bir şīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtişāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keşīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 7). [ṭarīḳ-i taṣavvufda, -da]*
- muḳtedā-yı zamān idi **ṭarīḳ-i taṣavvufda** ġāyet kāmillerden ve ṭarīḳa-ı nebeviyye ile muḥkem ʿāmillerden idi cemīʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi tamām teslīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 7). [ṭarīḳ-i taṣavvufda, -da]*

ṭarīḳ-i ʿubūdiyyet olur: *Kulluğun yolu olmak.*

- anda selāmet-i ṭaviyyet olur ol ṭarīḳ **ṭarīḳ-i ʿubūdiyyet olur** Eyitdiler ʿUbūdiyyet nedür Eyitdi İḫlāṣ-ı vaḥdāniyyetdür ve ittiṣāl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 15). [ṭarīḳ-i ʿubūdiyyet olur, -(u)r-ur]*

taʿrīż-gūn: *İmalı tarzda.*

- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide ve bir **taʿrīż-güne** delālet ide ki bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 3). [taʿrīż-güne, -e]*
- ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup mezhebinden dönmedi egerçi dili-y-ile dise daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir **taʿrīżgüne** söylese olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 14). [taʿrīżgüne, -e]*

ṭarlıḳ: *Darlık; sıkıntı, ıztırap.*

- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca **ṭarlıḳ** bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 2). [ṭarlıḳ,]*
- kisveti olur ṭaşradan gören anı şanur ki bir **ṭarlıḳdadur** ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 11). [ṭarlıḳdadur, -da, -dur]*

taṣānīf: *Tasnif edilmiş, kitap hâline getirilmiş eserler.*

• anuñ ḫiẕmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda **taṣānīfi** bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳāt bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 11). [taṣānīfi, -i]*

taṣarruf: *Bir şeye sâhip olma ve sâhip olduğu şeyi istediği gibi kullanma yetkisi.*
• ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle ki anuñ āṣārında tamām **taṣarruf** mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 4). [taṣarruf,]*
• yoḳdur her kim ki anda şekk ider yā mülḥiddür veyā aḥmaḳdur erbāb-ı ḳulūbdan hīç kimsenüñ bunda tereddüdi yoḳdur anuñ **taṣarrufını** görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 16). [taṣarrufını, -ı, -n, -ı]*
• selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Yaʻnī hīç kendüde **taṣarruf** bulmaz misl-i emvātdan olur ṣūretde diri yürür ammā maʻnāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 11). [taṣarruf,]*
• ġayrini fāriḳ olur ʻaḳluñ **taṣarrufı** nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde taṣarruf itmez şerʻde niçe yirler olur ki ʻaḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 9). [taṣarrufı, -ı]*
• **taṣarrufı** olur Nesi var ise mevlāsınuñdur her niʻmet ki anda görinür ḥaḳīḳatde anuñdur İmdi bir ḳul ki efendisi-y-ile böyle dirilür maʻlūmdur ki efendisi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 15). [taṣarrufı, -ı]*

taṣarruf idemez: *Hükmetmek.*
• müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine **taṣarruf idemez** ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 6). [taṣarruf idemez, -e, -mez]*

taṣarruf ider: *Hükmetmek.*
• geçüre ve bu ḳadar ınanmaġa ınanmaḳ diye ve bu ḳadar taṣdīḳi bilmek ṣaya İrādet elindedür her niçe dilerse **taṣarruf ider** gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 14). [taṣarruf ider, -er]*

taṣarruf itmez: *Hükmetmek.*
• ġayrini fārik olur ʻaḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz yirde **taṣarruf itmez** şerʻde niçe yirler olur ki ʻaḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 10). [taṣarruf itmez, -mez]*

taṣarruf itse: *Hükmetmek.*
• gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar virürler perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb ḥaẕıḳ olıcaḳ ḫastada her ne **taṣarruf itse***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 18). [taṣarruf itse, -se]*

taṣarruf ḳılurlar:*Hükmetmek.*
• **asarruf ḳılurlar** Rivāyet olınur ki kümmelden birisi dāyim ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ dersine ḥāżır olurdı anuñ maʿārifinden istifāde iderdi Bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 11). [taṣarruf ḳılurlar, -ur, -lar]*

taşarrufāt: *Tasarruflar.*

- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler ve ervāḥuñ ecsāmda **taşarrufātını** ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 14). [taşarrufātını, -ı, -n, -ı]*

taşarrufāt ḳılurlar: *Allah'ın eşyâyı ve bütün varlıkları velîlerinin emri altına vermiş olması sebebiyle velîlerin olaylar ve eşyâ üzerinde hüküm yürütmeleri ve onları idâre etmeleri.*

- olanlar anlaruñla buluşurlar ve anlaruñ vāsıṭalığı-y-ıla ol cemādatda **taşarrufāt ḳılurlar** Her kişi ki bir yirde ʿibādet ḳılur ol yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 14). [taşarrufāt ḳılurlar, -ur, -lar]*

taşavvuf: *İnsanın, Allah'ın birliğinin zevkini bütün benliğinde hissederek kendi iç âleminin derinliklerine ve dış âlemin sırlarına ermek için tâkip ettiği düşünce ve amel sistemi.*

- şāhı ve **taşavvuf** memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 15). [taşavvuf,]*
- muḥteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem **taşavvufda** bī-naẓīr ve hem ʿilmde mükerrem idi ve hem cūdda bi-meşel ve hem şecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 7). [taşavvufda, -da]*
- ʿālemīne berekātı envārıhu Dāvud-ı Taʿi meşāyıḫ-ı kirāmuñ muʿaẓẓam seyyidlerinden ve bu ṭāyife-i ʿaẓāmuñ muʿtemed senedlerinden idi **taşavvufda***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 6). [taşavvufda, -da]*

taşavvuf ehlinüñ: *Mutasavvıflar.*

- ballaġahu'llāhu ilā aḳṣā derecāt-i ehli'l 'irfān ve bevve'elahu mekānahu fī a'lā ferādīsi'l-cinān Sehl bin 'Abdu'llāh **taşavvuf ehlinüñ** muḥteşemlerinden idi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 10). [taşavvuf ehlinüñ, -nüñ]*

taşavvur itmek: *Göz önüne getirmek, hayal etmek, zihinde canlandırmak.*

- bunuñ maʿnāsını **taşavvur itmek** ʿaẓīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 5). [taşavvur itmek,]*

taşdīḳ: *İman etme.*

- meẕkūrdur ki taḥḳīḳ budur ki **taşdīḳde** daḫı tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taşdīḳi-y-ile bizüm taşdīḳümüz bir mi olur ḫuşūṣā ki ekṣer-i 'avāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 15). [taşdīḳde, -de]*
- meẕkūrdur ki taḥḳīḳ budur ki taşdīḳde daḫı tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ **taşdīḳi-y-ile** bizüm taşdīḳümüz bir mi olur ḫuşūṣā ki ekṣer-i 'avāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 16). [taşdīḳi-y-ile, -i, -y, -ile]*
- meẕkūrdur ki taḥḳīḳ budur ki taşdīḳde daḫı tefāvüt bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taşdīḳi-y-ile bizüm **taşdīḳümüz** bir mi olur ḫuşūṣā ki ekṣer-i 'avāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 16). [taşdīḳümüz, -ü, -müz]*

• **taṣdīḳleri** ẓann-ı ġālib olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur Fi'l-cümle ẓann itmezse daḫı īmānda muʿteber olan hemīn cezm olur gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 17). [taṣdīḳleri, -leri]*
• yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı başīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol **taṣdīḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 4). [taṣdīḳ,]*
• geçüre ve bu ḳadar ınanmaġa ınanmaḳ diye ve bu ḳadar **taṣdīḳi** bilmek şaya İrādet elindedür her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 13). [taṣdīḳi, -i]*

taṣḥīf iderler: *Yanlış yazmak, bir ibâreyi bozmak.*
• mücāhedeleri ve bī-ḳuṣūr müşāhedeleri vardur Baʿżıları Ġulām diyü adını **taṣḥīf iderler** vech-i tesmiyesini bilmedüklerinden taḥrīf iderler Baʿżı ekābirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 10). [taṣḥīf iderler, -er, -ler]*

taṣnīf: *Tasnif edilmiş, kitap hâline getirilmiş eserler.*
• yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī **taṣnīfi** vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i tezkirede mezkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 11). [taṣnīfi, -i]*

taṣrīḥ idüp: *Açık surette ifade etmek.*
• kifāyet eyler meselā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını **taṣrīḥ idüp** dimez ve ol fiʻlüñ fāʾilini taʻyīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 4). [taṣrīḥ idüp, -üp]*

taṣvīr ider: *Resmetmek, betimlemek.*
• ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḥażrāta tamām nāẓır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde **taṣvīr ider** vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 12). [taṣvīr ider, -er]*

taṣvīr olınubilür: *Betimlenmek.*
• ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile **taṣvīr olınubilür** ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 10). [taṣvīr olınubilür, -ubil, -ür]*

taṣvīr-i killet: *Azlığın tasviri.*
• olurmış belki bu miḳdār daḫı **taṣvīr-i killet** içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mışrī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 3). [taṣvīr-i killet,]*

taṣvīr-i misāl: *Alem-i misâlde, şekillenen resimler, şekiller, suretler.*
• istifrāġ idermiş bunuñ gibiye **taṣvīr-i misāl** dirler ve bunuñ gibiye mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ bulınur ve bunuñ menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 9). [taṣvīr-i misāl,]*

taş: *Taş, kaya, sert nesne.*

- olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol **taşlar** iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñgāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 13). [taşlar, -lar]*
- varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru **ṭaşı** ağacın'ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 16). [ṭaşı, -ı]*

taş: *Dış. II Vücut, beden.*

- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl **ṭaşuñ** düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 9). [ṭaşuñ, -uñ]*
- ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördüler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve **ṭaşı** eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [ṭaşı, -ı]*
- gerek ki dāyim guṣṣa-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola ve her dem 'ilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve Allāh ḳorḳusı içini **ṭaşını** ala tā ki dünyāda iḫlāṣla 'amel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 10). [ṭaşını, -ı, -n, -ı]*

taş cevherlerini: *Kıymetli taşlar. II Masiva.*

- evvel beyyāʿ-ı leʿālī idi ṣoñra merc-i ʿālī oldı **ṭaş cevherlerini** söz gevherlerine degişdi ve ṣadef lūlūsini incilerine barışdı āḫırat bāzārı içün dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 7). [ṭaş cevherlerini, -ler, -i, -n, -i]*

taş olmaz: *Taş olmak, taşlaşmak.*

- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen kişiye yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru **ṭaş olmaz***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 16). [ṭaş olmaz, -maz]*

taşra: *Dışarı.*

- ṣoḥbet iderler vezīrler cānları çıḳup **ṭaşrada** ḫizmet iderler Nedīmlerüñ daḫı ḥālleri bir olmaz gāh olur ki bir ednāsı itdügini bir aʿlāsı idemez Kerāmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 9). [ṭaşrada, -da]*
- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi **ṭaşradan** baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 11). [ṭaşradan, -dan]*
- olur ve yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi ṣūfīnüñ yanında dūn olur Ol Ḥaḳḳ'a yolından varur bu ʿaḳl-ile **ṭaşradan** yürür Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 10). [ṭaşradan, -dan]*
- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı **ṭaşra** ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 3). [ṭaşra,]*
- naḳl ider ki niçe zamān ḫidmetinde olup ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu ḳıṣṣa maʿḳūlden tamām **ṭaşradur** zīrā sulṭānü'l-ʿārifin zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 18). [ṭaşradur, -dur]*

- ve ʿışḳ meyḫānesinden bir ḳadem **ṭaşra** ṭolanmazlar ezel ḫum-ḫānesinüñ elin almuşlardur otururlar ve elest sāḳīsinüñ ḳarşusında ṭurup ḫidmet ḳılurlar dōst *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 15). [ṭaşra,]*
- olmaz ve ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez **ṭaşradan** baḳanlar bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 11). [ṭaşradan, -dan]*
- bıraġur mümkin degül yudamaz loḳma aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar **ṭaşra** çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 9). [ṭaşra,]*
- bulur olmış ve her ne ki **ṭaşradan** söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḥālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 17). [ṭaşradan, -dan]*
- kemāle irişdürmiş her ne ki **ṭaşradan** içerüden işidürmiş hemīn Ḫudā'dan işidür olmış Naḳldür ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī'ye anuñ-içün Muḥāsibī dirlermiş ki dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 1). [ṭaşradan, -dan]*
- şeyṭānuñ belāsını çeker elbetde bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz zaḥmeti artar **ṭaşradan** işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 10). [ṭaşradan, -dan]*
- girüp otura gice vü gündüz hemīn ẕikr eyleyüp ṭura Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ me'lūfātını fikr ider pes göñli **ṭaşra***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 16). [ṭaşra,]*
- aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiçbir aḥaduñ **ṭaşradan** tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 10). [ṭaşradan, -dan]*
- başasın hemīn ḳılıcuñı 'arşda asasın 'acebdür ki **ṭaşradan** kendüne düşmān ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu düşmānuñ yoḳdur ammā n'ideyin ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 11). [ṭaşradan, -dan]*
- gerek Ḫılt içinde ṭururken **ṭaşradan** ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 3). [ṭaşradan, -dan]*
- ekṣer-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz u işārātlardur **ṭaşradan** baḳanlar ki kendü bilisi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 2). [ṭaşradan, -dan]*
- kendi bilür ol elfāẕdan ol maʿānīyi almaḳ ḳolay olur eger bir **ṭaşradan** kişi işitse ki ol elfāẕdan ol maʿnā alınur hemīn ḳolayına bir beyhūde ṣanur dervīşler semā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 7). [ṭaşradan, -dan]*
- tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar **ṭaşradan** baḳan anları şöyle ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 16). [ṭaşradan, -dan]*
- kisveti olur **ṭaşradan** gören anı ṣanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 11). [ṭaşradan, -dan]*

<u>taşra:</u> *Dışında, haricinde.*

- ki anlar daḫı ol luġatdan **ṭaşra** söylemezler ve ol uslūbdan ḫāric olan sözi dinlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 5). [ṭaşra,]*

taşra: *Dış, dışarı, hariç yer.*

- şehrden **ṭaşra** çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger olʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 5). [ṭaşra,]*

taşra: *Dışarı. II Dünya hayatı.*

- sözüñ maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı **ṭaşrasından**ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 15). [ṭaşrasından, -sı, -n, -dan]*
- sözüñ maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki **ṭaşrada** var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 16). [ṭaşrada, -da]*
- derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur veʿuzlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar **ṭaşrasını**mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 1). [ṭaşrasını, -sı, -n, -ı]*

taşra bulınsa: *Dışarıda bulunmak.*

- gāh olur ki ādeme iḫtirāz eylemek şerʿan vācib olur nite kim bir kişi şehrden ṭaşra bulınsa içerü girmek menʿ olınur gāh olur ki iḫtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 2). [ṭaşra bulınsa, -sa]*

taşra çıḳalar: *(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmamak, ayrılmamak.*

- Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid yolından **ṭaşra çıḳalar** ammā bunlar anlaruñ sözlerin eyü añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 4). [ṭaşra çıḳalar, -a, -lar]*

taşra çıḳdılar: *Dışarı çıkmak; kapalı bir yerden dışarı gitmek.*

- vü ḫōşnūd idi Āḫır ölümlü olıcaḳ ḳatındaġı ḫalḳa Ṭaşra çıḳuñ Allāh'uñ rasūlleri geliyorur didi Bunlar daḫı **ṭaşra çıḳdılar** içerüden bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 16). [ṭaşra çıḳdılar, -dı, -lar]*

taşra çıkduḳ: *Dışarı çıkmak; gayeden uzaklaşmak.*

- **ṭaşra çıkduḳ** gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm teẕkire bābına Rivāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 11). [ṭaşra çıkduḳ, -duḳ]*

taşra çıḳmaġa: *(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.*

- ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını **ṭaşra çıḳmaġa** ḳomadılar bir gice ġāyetle ṣuṣadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 16). [ṭaşra çıḳmaġa, -a]*

taşra çıḳmaġa: *Dışarı çıkmak, kapalı bir yerden dışarı gitmek.*

- ḫalvet içinde iken **ṭaşra çıḳmaġa** Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki leẕẕet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 13). [ṭaşra çıḳmaġa, -a]*

• çıḳmaḳ ister ammā bir göñül ki dünyādan ṭamām uṣanmış ola ve leẕẕāt-ı ʿācileden teveccühi dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 17). [ṭaşra çıḳmaḳ,]*

taşra çıḳmaz: *Dediğinden (dışarı) çıkmamak; sözünü dinlemek.*
• ol irādet-i Ḥaḳḳ'a ṭābiʿdür ol dāyireden **ṭaşra çıḳmaz** belī ol daḫı bizüm Peyġambar'umuza inḳiyād idüp bu şerʿüñ muʿteḳididür ammā ol bu ümmetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 9). [ṭaşra çıḳmaz, -maz]*

taşra çıḳmaz: *Dışarı çıkmak; gayeden uzaklaşmak.*
• çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 17). [ṭaşra çıḳmaz, -maz]*

taşra çıḳmazlar: *Dışarı çıkmak. II Sapmak / istikametten ayrılmak.*
• noḳṭa **ṭaşra çıḳmazlar** ve şol ortalarında muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında niçe uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 1). [ṭaşra çıḳmazlar, -maz, -lar]*

taşra çıḳmışdur: *Dışarı çıkmak; ayrılmak, uzaklaşmak.*
• ḳulluġı yolından **ṭaşra çıḳmışdur** dāyimā ol ḥāline nedmān u peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir tāze Müslümān'dur ḥāṣā ki böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 1). [ṭaşra çıḳmışdur, -mış, -dur]*

taşra çıḳuñ: *Dışarı çıkmak; kapalı bir yerden dışarı gitmek.*
• vü ḫōşnūd idi Āḫır ölümlü olıcaḳ ḳatındaġı ḫalḳa **Ṭaşra çıḳuñ** Allāh'uñ rasūlleri geliyorur didi Bunlar daḫı ṭaşra çıḳdılar içerüden bir āvāz işitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 15). [ṭaşra çıḳuñ, -uñ]*

taşradan: *Dışında, -den başka,.*
• ḳulaġum derūnumdan **ṭaşradan** hīç söz işitmezdi şoñra otuz yıl daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum Yaʿnī bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 13). [ṭaşradan,]*

taşradan baḳan: *Dışarıdan bakmak.*
• ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi **ṭaşradan baḳan** anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 11). [ṭaşradan baḳan, -an]*

taṭbīḳ: *Uygulama.*
• hemīn ol aḥādīsüñ daḫı **taṭbīḳi** bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 3). [taṭbīḳi, -i]*

taṭbīk eylemişdi: *Uygulamak, dönüştürmek.*

- bir birine **taṭbīḳ eylemişdi** uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden ve fürūʻ-ı şerīʻatde fāżıllardan idi aḥkām-ı dīniyyede re'y-i ʻālīsi var idi ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 15). [taṭbīḳ eylemişdi, -miş, -di]*

taṭbīk iderdi: *Uygulamak.*

- işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān'uñ cemīʻ maʻnāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīsde her ne görürse ʻālem-i maḥsūsāta **taṭbīḳ iderdi** baʻīddür ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 12). [taṭbīḳ iderdi, -er, -di]*

taṭbīk idüp: *Uydurmak. II Uygulamak.*

- ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta'aḫḫırīn bunda ittifāḳ itmişlerdür kim ol kişi ki ẓāhiri bāṭına tamām **taṭbīḳ idüp** ḥüsn ü taḳrīrle beyān itmiş ola ve şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 2). [taṭbīḳ idüp, -üp]*

taṭbīk itmiş: *Uydurmak, benzetmek.*

- ki şeyḫini göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına **taṭbīḳ itmiş** ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 12). [taṭbīḳ itmiş, -miş]*

ṭatlu: *Hoş, latîf, ruhu okşayan, hoşa giden, güzel.*

- Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek **ṭatlu** gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 17). [ṭatlu,]*

ṭāʿūn: *Vebâ.*

- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur ki **ṭāʿūn** olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 8). [ṭāʿūn,]*
- ḳaçmazlar bir kimse **ṭāʿūn** çıḳarsa hīç andan iḥtiyāṭ itmezler kişi ecelsüz ölmez dirler ṭururlar biñ kez taḳrīr idersen ʿinādından müşirr olur belki söyleneni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 9). [ṭāʿūn,]*
- **ṭāʿūn** emrine gelicek cahāletinden tevekkül ehli dirilür ol tevekkül degül cahāletdür anı tevekkül şanmaḳ żalāletdür Dānişmend dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 15). [ṭāʿūn,]*
- ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen **ṭāʿūnda** siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 17). [ṭāʿūnda, -da]*
- ulusını gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı **ṭāʿūn** çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 18). [ṭāʿūn,]*
- üzerine elbette yanarduk **ṭāʿūnda** daḫı muḥtemel ki ḳażiyye böyle ola bir kişi bu iḥtimāli virmekle iʿtiḳādına ne ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 11). [ṭāʿūnda, -da]*
- alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 8). [ṭāʿūn,]*

• tafṣīl olınmaz līkin icmālen maʿlūm ola kim belā-yı vebāʿiyyeden iḥtirāz dāyim ẕenb olmaz ve **ṭāʿūn** olan yirden ṣaḳınmaḳ her vaḳt terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 18). [ṭāʿūn,]*

ṭavāf: *Hacerü'l-Esved'in köşesinden başlayarak Kābe'nin etrafını usülüne göre yedi defa dolaşma, dönme.*

• şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henūz anasından ṭoġmamışdur ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki **ṭavāfda** Şuʿeyb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 12). [ṭavāfda, -da]*

• gibi göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ **ṭavāfına** vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 2). [ṭavāfına, -ı, -n, -a]*

• Mekke'nüñ yemişleri maʿrifet olur anuñ ḥaremi ḥarīmu'llāh olur ve anuñ mücāviri iki cihāna şāh olur anuñ **ṭavāfı** ṭavf-ı rūḥ olur ve anuñ ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 12). [ṭavāfı, -ı]*

ṭavāf eylegil: *Kutsal sayarak etrafında dolaşmak.*

• **ṭavāf eylegil** ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 9). [ṭavāf eylegil, -gil]*

ṭavāf ider: *Kutsal sayarak etrafında dolaşmak. II Ziyaret etmek.*

• içinden fütūḥ olur her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi **ṭavāf ider** cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 14). [ṭavāf ider, -er]*

ṭavāf idersen: *Ziyaret etmek.*

• aḥkām vücūd-ı muṭlaḳuñdur Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı göre aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin **ṭavāf idersen** ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 18). [ṭavāf idersen, -er, -sen]*

ṭavāf itdi: *Ziyaret etmek.*

• yaḳmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca faẕl u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini **ṭavāf itdi** hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 16). [ṭavāf itdi, -di]*

ṭavāf itdügi-içündür: *Ziyaret etmek.*

• gibi göñülleri **ṭavāf itdügi-içündür** ki kendü daḫı müṭāf-ı ʿālem oldı ve bunuñ gibi ʿazīzlere ʿizzet eyledügi-içündür ki kendü daḫı ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 17). [ṭavāf itdügi-içündür, -düg, -i, -içün, -dür]*

ṭavāf itmemişdür: *İslam dininde hac ve umre sırasında Kâbe'nin çevresini yedi kez dolaşmak; bir şeyin çevresini dolaşmak.*

• itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olursın ve cehl-ile bir müslümāna ṭaʿn itmiş olursın didi Ve eydürdi ki Bir kişi ki kendü nefsine ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 15). [ṭavāf itmemişdür, -me, -miş, -dür]*

ṭavar: *Davar, küçükbaş hayvan.*

- **ṭavarlarını** güderdi ol bahāneler ile ḥalvet yirlerde gezerdi Kimseye ḳarışmazdı ve kimse-y-ile ilişmezdi ḥācetden ziyāde söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 5). [ṭavarlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

ṭavar: *Binek hayvanı.*

- Eyitdiler Gine bulmasa şöyle ki tamām ölümlü olsa Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek ki öle ḳātili üzerine diyet ola Rivāyet olınur ki bir **ṭavar** ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 16). [ṭavar,]*
- ṭutmışdı bir yire varmaġa ḳavl itmişdi Yolca giderken ḳamçısı düşdi bir laḥẓeden ṣoñra ḳamçı ḫaṭrına düşdi indi **ṭavarı** baġlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 18). [ṭavarı, -ı]*
- Ben **ṭavarı** gitmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline ve murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 1). [ṭavarı, -ı]*

ṭavf-ı rūḥ olur: *Ruhun tavafı olmak.*

- Mekke'nüñ yemişleri maʿrifet olur anuñ ḥaremi ḥarīmu'llāh olur ve anuñ mücāviri iki cihāna şāh olur anuñ ṭavāfı **ṭavf-ı rūḥ olur** ve anuñ ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 12). [ṭavf-ı rūḥ olur, -(u)r-ur]*

ṭaviyyet: *Gönüldeki istek, niyet, kasıt.*

- niyyetden gelür ve şol efʿāldür ki ḫulūṣ **ṭaviyyetden** gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 9). [ṭaviyyetden, -den]*

ṭāvusi: *Tavus kuşu.*

- ḳarār eyleyübile ʿAḳl **ṭāvusi** ḳuds gülzārında cevlān idemez ve fikr bülbüli ol bāġ içinde tereyān idemez ʿAḳl ṭūṭīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 1). [ṭāvusi,]*

ṭayan-: *Dayanmak; güvenmek.*

- **ṭayanduḳları** Allāh'uñ maġfiretünedür ve ziyāde iʿtimādları ʿumum raḥmetinedür ammā bu şeyṭānuñ mekridür ki araya ṣalmışdur bunuñla cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 11). [ṭayanduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*
- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini ve ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur ve her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña **ṭayanur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 10). [ṭayanur, -ur]*
- daḫı inanup **ṭayanma** Ol eyüliklerüm beni Ḥaḳḳ'a iledür dime mücerred anuñla hemīn iş tamām olup bitmez bir ḳaç 'amel-i ḫayr elbette kişiyi Ḥaḳḳ'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 15). [ṭayanma, -ma]*

ṭayan: *Dayanmak, yaslanmak.*

- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya **ṭayanur** bir ḳarı çıḳdı biraz bundan yaña naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu'llāh seni ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 15). [ṭayanur, -ur]*

ṭayan: *Dayanmaḳ; birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek, istinat etmek.*

- ṣanur anı bilmez ki gönlinden bir sebebe **ṭayanur** bu sözle olmaz ḳalbinde muḳarrer gerek her duʿā idenüñ ḥāleti ḥālet-i muẕṭar gerek Her kimsenüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 7). [ṭayanur, -ur]*

ṭayana olur: *Dayanmak, yaslanmak.*

- maʿrifet bī-ḥüccet ü bürhān olur ol meydanda niçe bürhanlar gūy gibi ġalaṭan olur hele ol bir ʿilmdür ki kişi aña fi'l-cümle **ṭayana olur** ḫilāfınca ol maʿrifetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 6). [ṭayana olur, -ur]*

ṭayanıbil: *Güvenebilmek.*

- olmazsa ebter olup gider ne ṭāʿati koyup iḫtimāl-i maġfirete **ṭayanıbilür** ve ne ṭāʿat idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 17). [ṭayanıbilür, -ür]*

ṭayanmaḳ gerek: *Dayanmalı; güvenmeli.*

- Aʿẓam'a taḳlīd iderse her sözine inanmaḳ gerek dīn emrinde hemīn aña iʿtibār idüp **ṭayanmaḳ gerek** aña muḫālefet olan meẕhebi ḳomaḳ gerek ve anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 12). [ṭayanmaḳ gerek,]*
- anda **ṭayanmaḳ gerek** hemīn murād-ı Allāh ne ise aña inanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżūʿda rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 11). [ṭayanmaḳ gerek,]*

ṭayanmaḳ olmak: *Güvenmek.*

- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña **ṭayanmaḳ olmak** ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 10). [ṭayanmaḳ olmak, -maḳ]*

ṭayfūr: *Bāyezīd-i Bestami' nin gerçek ismi; Tayfur bin İsa.*

- eyleyümezin Yā **Ṭayfūr** Ben ḥaḳḳumdan geçdüm seni Rabb'üñe bağışladum didi Pes Bāyezīd Beṣtām'dan gidüp otuz yıl Şām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 13). [tayfūr,]*

ṭayı: *Dayı.*

- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi Evvel **ṭayısı** ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 12). [ṭayısı, -sı]*
- oġlanlıġda ol bulduġın bulmayup ṭururdı Üç yaşında iken **ṭayısı** Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle ḳalḳdukca yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 7). [ṭayısı, -sı]*
- yaşında yoḳdı ki **ṭayısına** eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oğlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 9). [ṭayısına, -sı, -n, -a]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi **Tayısı** eyitdi Oğlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 10). [tayısı, -sı]*

tāyib: *Tövbe edici, tövbekâr.*

- taḫṣa'a ḳulūbuhum li-z̲ikri'llāhi yaʿni Müslümān olanlara henūz vaḳt olmadı mı ki Allāh'a döneler hemīn bunı işitmekle bi'l-külliye maʿasiye **tāyib** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 4). [tāyib,]*

taʿyīb idenler: *Ayıplayan (kişi).*

- tedbīri-y-ile olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol **taʿyīb idenler** ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 10). [taʿyīb idenler, -ler]*

taʿyīb iderler: *Ayıplamak.*

- kimüñdür Me̲selā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı **taʿyīb iderler** çün kendü bilür ki ol ḳażiyye vüzerā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 8). [taʿyīb iderler, -er, -ler]*

tāyib olup: *Tövbekar olmak.*

- ol ṣabāḥ Bişr **tāyib olup** Ḥaḳḳ'a döndi cemīʿ dünyā le̲zze̲tlerinden usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 5). [tāyib olup, -up]*

ṭāyife: *Topluluk, bölük, grup.*

- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir **ṭāyife** kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl me̲zheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 1). [ṭāyife,]*
- olur her **ṭāyifeye** bir rāh olur ol rāhdan çıḳmaḳ aña günāh olur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem vefāt itdügi vaḳt hātıfdan bir āvāz geldi ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 15). [ṭāyifeye, -y, -e]*
- bir iʿtibārdur ki bir **ṭāyifeye** düşmişdür ve her birisi bir me̲zhebdür ki bir meşreble ilişmişdür her birisi bir yoldur Ḥaḳḳ'a gitmege ve her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 1). [ṭāyifeye, -y, -e]*
- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol **ṭāyifeye***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 6). [ṭāyifeye, -y, -e]*
- öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve niçe **ṭāyife** bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 9). [ṭāyife,]*
- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol **ṭāyifenün** reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 12). [ṭāyifenün, -nüñ]*
- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her **ṭāyifenüñ**niyyetine göre anda menzilesi olur ve ʿameline göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 7). [ṭāyifenüñ, -nüñ]*
- özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi z̲āta ola bu **ṭāyife** ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 2). [ṭāyife,]*

- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş **ṭāyifedür** ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 5). [ṭāyifedür, -dür]*
- kemāl-i tevḥīdini bozmaz Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı garīk-i raḥmet idüp rūz-ı maḥşerde ʿulemā-yı ḥaḳiḳate server ve fużelā-yı ṭarīkate mehter idüp iki **ṭāyifeye***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 8). [ṭāyifeye, -y, -e]*
- bir ḳavmdür ki her vaḳt tevḥīd baḥrinde seyāḥat iderler ve bunlar **ṭāyifedür** ki her dem fanā iḳlīminde seyāḥat iderler gice gündüz muʿāmeleleri Allāh'ladur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 11). [ṭāyifedür, -dür]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her **ṭāyifenüñ** yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 4). [ṭāyifenüñ, -nüñ]*
- ziyāde añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḥużūrı ki bundan ayrılur ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol **ṭāyife** ki ʿālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 16). [ṭāyife,]*
- meşāyıḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve ol **ṭāyifenüñ** fużelāsından idi ʿālem-i ḫalvetde Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı var idi ve bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 7). [ṭāyifenüñ, -nüñ]*
- ne dīn bilürler ne diyānet ne meveddet bilürler ne emānet biñ yıl birine söyleseñ añlamaz hīç mümkin degüldür bir maʿḳūl göñline sinmez bu **ṭāyife***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 6). [ṭāyife,]*
- itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur nice feraḥ olmasun ki kendü epsem oturur bir **ṭāyife** ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 10). [ṭāyife,]*
- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden idi ve bu **ṭāyifenüñ** mücāhidi ve cümlesinüñ muʿteḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi ve aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 11). [ṭāyifenüñ, -nüñ]*
- āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu ḥālet 'ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'ın luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye 'ināyet iderse ol **ṭāyifede** bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 12). [ṭāyifede, -de]*
- āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu ḥālet 'ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'ın luṭfı olur her ḳanḳı **ṭāyifeye** 'ināyet iderse ol ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 12). [ṭāyifeye, -y, -e]*
- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol **ṭāyifeye** ki andan tevfīḳ ü hidayet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 12). [ṭāyifeye, -y, -e]*
- ekṣer-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü **ṭāyifelerine** rumūz u işārātlardur ṭaşradan baḳanlar ki kendü bilisi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 1). [ṭāyifelerine, -leri, -n, -e]*
- **ṭāyife** ile dāyim ṣoḥbeti olur ve bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 15). [ṭāyife,]*

ṭāyife: *Topluluk, cemaat. II Tasavvuf ehli.*

- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi ve niçe müddet anuñ müṣāḥibi idi Bu **ṭāyifenüñ** ulularından ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden idi Fażāyili bī-ḥad ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 7). [ṭāyifenüñ, -nüñ]*

• var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki **ṭāyifenüñ** içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 15). [ṭāyifenüñ, -nüñ]*

ṭāyife-i ʿālīdür: *Değeri yüksek, şerefli topluluk. II Fenâfillâh makamına ulaşanlar.*
• ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez ve anlar ki **ṭāyife-i ʿālīdür** ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 4). [ṭāyife-i ʿālīdür, -dür]*

ṭāyife-i ʿaẓāmuñ: *Büyük, saygın topluluk. II Şeyhler.*
• ʿālemīne berekātı envārıhu Dāvud-ı Taʿī meşāyıḫ-ı kirāmuñ muʿaẓẓam seyyidlerinden vebu **ṭāyife-i ʿaẓāmuñ** muʿtemed senedlerinden idi taṣavvufda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 6). [ṭāyife-i ʿaẓāmuñ, -uñ]*

taʿyīn: *Atama.*
• mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur ve her bābuñ ehli-y-ile **taʿyīne** delālet olunur Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 8). [taʿyīne, -e]*

ta'yīn eylemez: *Belirlemek.*
• kifāyet eyler meşelā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fi'lüñ fā'ilini **ta'yīn eylemez** fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 4). [ta'yīn eylemez, -mez]*

taʿyīn eyleyüp: *Belirlemek.*
• maḳālātı var idi maḳāmāt-ıʿārifīnde ḫōş diḳḳātlar idüp ʿalāmetler ḳomışdur ve menāzil-l sālikīni tamām **taʿyīn eyleyüp** emāretler ḳomışdır Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 6). [taʿyīn eyleyüp, -y, -üp]*

taʿyīn idemez: *Bir şeyi belirlemek, kararlaştırmak.*
• ḥikmete delīl isteseler bir delīli **taʿyīn idemez** ʿUlemā daḫı taḥḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā daḫı bu ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 13). [taʿyīn idemez, -e, -mez]*

taʿyīn olınup: *Belirlenmek.*
• olduḳca aña belā eksük olmaz ammā ol belā aña neden gelür bilmez her biri anuñ bir maʿṣiyeti sebebi-y-iledür ammā **taʿyīn olınup** bilinmez baʿżınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 10). [taʿyīn olınup, -up]*

taʿyīn olmışdı: *Belirlenmek, belirli duruma getirilmek.*
• ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine yaşarsa āḫır īmān ile gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili **taʿyīn olmışdı** derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 16). [taʿyīn olmışdı, -mış, -dı]*

taʿyināt: *Var olan her şey; mevcudat.*

- rūḥındandur ve ʿālemde her kemālüñ fetḥi anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur cemīʿ **taʿyināta** ḥışşe andan yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 16). [taʿyināta, -a]*

taʿyīnāt-ı derekāt: *Aşağı mertebelerin tayini.*

- cennetüñ ve cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur ve bināları düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve **taʿyīnāt-ı derekāt** aʿmāle göre yapılur ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 18). [taʿyīnāt-ı derekāt,]*

tāyip oldı: *Tövbekar olmak.*

- içinden çıḳmaz ḳalur Fi'l-cümle ʿināyet-i Ḥaḳ şaḳīḳa-ı Şefīk ve himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ aña refīḳ olup tamām dünyādan iʿrāż idüp **tāyip oldı** bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 8). [tāyip oldı, -dı]*

ṭāyir olup: *Uçmak.*

- şevḳ peri-y-ile **ṭāyir olup** temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdigāh cān sebze-zārına çıḳup ḳudsīlerle göñlin añlardı gāh dil murġ-zārına düşüp bülbüller-ile bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 1). [ṭāyir olup, -up]*

ṭayyabta ismī fa-ṭayyabnaka baccalta: *Sen benim ismimi güzelleştirdin.*

- fa-ṭayyabnaka baccalta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 19). [ṭayyabta ismī fa-ṭayyabnaka baccalta,]*

ṭayy-ı mekān: *Uzak mesafelerin bir anda aşılması veya uzun sürede yapılacak işlerin bir anda gerçekleşmesi anlamında tasavvuf terimi.*

- mekān mı ḥāṣıl olur Belki anuñ ṭarīḳi budur kim ol ḳażiyye ḫāricde ṣūret bula mücerret ʿālem-i maʿnāda ḳalmayup ʿālem-i ḥisse gele Egerçi bu ṣūretle degme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 5). [ṭayy-ı mekān,]*

ṭayy-ı mesāfe-i mekānla: *Uzak mesafelerin bir anda aşılması veya uzun sürede yapılacak işlerin bir anda gerçekleşmesi anlamında tasavvuf terimi.*

- ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi bunuñ aṣlı yā **ṭayy-ı mesāfe-i mekānla** olur veyā besṭ-i eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 6). [ṭayy-ı mesāfe-i mekānla,]*

ṭayyibāt: *İyi ve güzel işler, hareketler, ibadetler.*

- teslīmāt **ṭayyibāt** üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhī Ol pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 5). [ṭayyibāt,]*

ṭayyibü's-ṣıfātdur: *Güzel suretli.*

- ide Şol **ṭayyibü's-ṣıfātdur** ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek ẕātdur ki bir nefes- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 9). [ṭayyibü's-ṣıfātdur, -dur]*

tażarruʿ:*Yalvarıp yakarma.*

- görişdiler muraḳḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār edeb ile giydi ve buyurduġın biñ dürlü **tażarruʿ** ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 6). [tazarruʿ,]*
- iderdi ve ol **tażarruʿ** daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 11). [tażarruʿ,]*
- göñlini Ḫudā'ya bağlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẕīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını **tażarruʿ** vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 16). [tażarruʿ,]*

tażarruʿ eyler: *Yalvarıp yakarmak.*

- olmaduġın maʿẕūr ṭutup ʿafv ider līkin çün bir ulu ṭaʿatdur fevt oldı elbette muḳābelesinde **tażarruʿ eyler** Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 14). [tażarruʿ eyler, -r]*

tażarruʿ eyleyelüm: *Yalvarıp yakarmak.*

- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 9). [tażarruʿ eyleyelüm, -y, -elüm]*

tażarruʿ eyleyüp: *Yalvarıp yakarmak.*

- ḳārūresini ṭabībe iletirüz marażınuñ keyfiyyetini aña ʿarż iderüz Eyitdi Subḥāna'llāh Allāh'uñ dōstı düşmāna yalvara **tażarruʿ eyleyüp** aña ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 2). [tażarruʿ eyleyüp, -y, -üp]*

tażarruʿ iderse: *Yalvarıp yakarmak.*

- ḳalbine ṣafā gelür ve derūnına cilā yürinür eger Ḥaḳḳ'a ʿibādet iderse ṭāʿatinde leẕẕeti olur ve eger Rabb'ine **tażarruʿ iderse** göñlinde riḳḳati olur fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 14). [tażarruʿ iderse, -er, -se]*

tażarruʿ idüp: *Yalvarmak, yakarmak.*

- müntehī gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı **tażarruʿ idüp** Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir ẕāt idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 14). [tażarruʿ idüp, -üp]*
- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a **tażarruʿ idüp** aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol ki benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 1). [tażarruʿ idüp, -üp]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a **tażarruʿ idüp** yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste ol virür gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 11). [tażarruʿ idüp, -üp]*

tażarruʿ u istikānetdür: *Boyun eğme, itaat.*

- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 3). [tażarruʿ u istikānetdür, -dür]*

tażarruʿ u zārı: *Yalvarma, yakarma ve ağlama.*

- olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde **tażarruʿ u zārı** olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 12). [tażarruʿ u zārı, -ı]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve دونله‌لر ile ol cenāba vāfir **tażarruʿ ve zārı** var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 2). [tażarruʿ ve zarı -ı]*

tażarruʿ vü āhladur: *Feryat figan.*

- her ʿibādetleri **tażarruʿ vü āhladur** ḥasret beriyyesinüñ hālikleridür ve maʿrifet bādiyyesinüñ sālikleridür şevḳ peymānesinden her ne ḳadar ki içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 13). [tażarruʿ vü āhladur, -la, -dur]*

tażarruʿ vü ḫużūʿla: *Yalvarma ve korku.*

- göñlini Ḫudā'ya bağlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını **tażarruʿ vü ḫużūʿla***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 16). [tażarruʿ vü ḫużūʿla, -la]*

tażarruʿ-ı bārī: *Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratan Allah'a olan yalvarış.*

- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe **Tażarruʿ-ı bārī** gibi müʾesser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 10). [tażarruʿ-ı bārī,]*

tāze: *Genç, körpe.*

- ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol ḥāline nedmān u peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir **tāze** Müslümān'dur ḥāşā ki böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 2). [tāze,]*

taʿzīb: *Eziyet verme, azâba sokma.*

- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu'llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden **taʿẕībi** olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 10). [taʿẕībi, -i]*

taʿẓīm: *Hürmet, saygı.*

- maḥallātda mest gezerken görür bir kāġıdda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī hezār **taʿẓīm** ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 16). [taʿẓīm,]*
- ehli niçe kerāmātını görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup niçe **taʿẓīmler** itmişdür ve ʿözrler dileyüp biñ dürlü tekrīmler itmişdür ḳıṣṣaları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 18). [taʿẓīmler, -ler]*
- göñlini Ḫudā'ya bağlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını **taʿẓīm** ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 16). [taʿẓīm,]*

taʿẕīm id: *Hürmet etmek, saygı göstermek.*

- Her kim ki göñülden Peyġambar'ı **ta'ẓīm ider** elbette evlādını daḫı tekrīm ider Şol ki meşhūrdur ḫalḳ arasında söylenür Meẕheb-i ehl-i beyt meẕheb-i ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 17). [ta'ẓīm ider, -er]*
- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalıġı-y-ıla bulur aña ne ḳadar **taʿẓīm iderse** mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 4). [taʿẓīm iderse, -er, -se]*
- ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara **taʿẕīm ider** gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 10). [taʿẓīm ider, -er]*
- ṣafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār **taʿẓīm iderler** Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 8). [taʿẓīm iderler, -er, -ler]*
- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi **taʿzīm iderlerdi** ve her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 9). [taʿzīm iderlerdi, -er, -ler, -di]*

taʿẕīm itmek: *Hürmet etmek, saygı göstermek.*

- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe **taʿẓīm itmek***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 2). [taʿẓīm itmek,]*

taʿẕīm itmek gerek: *Hürmet etmeli, saygı göstermeli.*

- gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek gerekse ten ḫastalıġı olsun gerekse cān ḫastalıġı olsun gerekse beden inkisārı olsun gerekse dil besteliġi olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 3). [taʿẓīm itmek gerek,]*

taʿẕīm ü iclāl ide: *Hürmet ve tazim göstermek.*

- maḳāmatından aʿlā-yı maḳāmatda inzāl ve vāṣilīn silkinde hezār **taʿẓīm ü iclāl ide** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 14). [taʿẓīm ü iclāl ide, -e]*

taʿẕīm ü iḥtirām: *Saygı ve hürmet.*

- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve **taʿẓīm ü iḥtirām** ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 6). [taʿẓīm ü iḥtirām,]*

taʿẕīm vire: *Yüceltmek, değerli kılmak.*

- egerçi aña dirler ki dervīşlere tekrīm vire ammā eyle degüldür ki elbette aña cemīʿisinden **taʿẓīm vire** Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 12). [taʿẓīm vire, -e]*

tāziyāne: *Kamçı, kırbaç.*

- **tāziyāne** arḳasına urdılar Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ eli kesildi Egerçi Mālik Ḥażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 9). [tāziyāne,]*

teʿāl yā racula'l-maşrıḳ: *Gel ey doğunun yiğidi!.*

- Rivāyet olınur ki bir gün Süfyān-ı Servī'nüñ ḳatına vardı Fużayl daḫı anda otururdı Süfyān eyitdi **Teʿāl yā racula'l-maşrıḳ** didi Fużayl eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 14). [teʿāl yā racula'l-maşrıḳ,]*

tebaʿiyyet: *Uyma, tâbi olma.*

- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye ve bu daḫı şol taḳdīrçedür ki ol aḥādīs **tebaʿiyyeti** ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u şıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 14). [tebaʿiyyeti, -i]*

tebāreke: *"Ulu, yüce, mukaddes, münezzeh oldu" (Allah).*

- ṭarīḳat cāmiʿ-i ʿilm ü ʿamel hādim-i bünyān-ı emel maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı envār-ı nā-mütenāhī maḫṣūṣ-ı ʿināyet-i Ḥaḳ celle ve **tebāreke** Ḥażret-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 4). [tebāreke,]*

tebāreke ve taʿālā: *Yüce ve mübarek (Allah).*

- **tebāreke ve taʿālā** tamām şādlıġı aña āḫıratda müyesser ide ve cemīʿ-i vücūh ile eyüligi aña cennetde muḳadder ide Me'vası dār-ı ʿilliyīn ola ve menzili firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 60, Satır 1). [tebāreke ve taʿālā,]*

tebdīl olınup: *Değiştirilmek.*

- fānīyem her ne kim ola anuñdur Yaʿnī dimek olur ki şıfātı tehẕīb olınup düzilmişdür ve aḫlāḳı **tebdīl olınup** degişilmişdür Kibrüñ yaramazlıġı benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 12). [tebdīl olınup, -ın, -up-up]*

tebeddül: *Başka şekle girme, değişme, tagayyür.*

- **tebeddülden** ve ammā intihāda 'ilm ḥāli yig olur ma'rifetden zīrā 'ilmde ḳarār olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 3). [tebeddülden, -den]*
- tebeddülden ve ammā intihāda 'ilm ḥāli yig olur ma'rifetden zīrā 'ilmde ḳarār olur **tebeddül** olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 4). [tebeddül,]*

tebevvül itmege: *İşemek, idrarını yapmak.*

- bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü **tebevvül itmege** gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 12). [tebevvül itmege, -e-meg, -e]*

tebʿīd ider: *Uzaklaştırmak.*

- Ḥaḳ'dan **tebʿīd ider** ve ḳarın ṭoḳlıġı kişiyi Rabb'inden baʿīd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 17). [tebʿīd ider, -er]*

tecāvüz ide-y-idi: *Ötesine geçmek, aşmak.*

- ḫaber eyleyüp Ḳurān'a maḫlūḳdur di didiler Ol mümkin mi idi ki ẓāhir-i şerʿden **tecāvüz ide-y-idi** Peyġambar maḫlūḳ degüldür diyorken ol maḫlūḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 14). [tecāvüz ide-y-idi, -e, -y, -i, -di]*

teceddüd: *Yenilenme.*

- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemī' eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü **teceddüd** olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 8). [teceddüd,]*

tecellī: *Belirme, görünme. ll [tas.] Allah'ın kudretinin ve sırlarının kişilerde ya da nesnelerde görünmesi.*

- daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña bir yoldan **tecellīsidür** Ve bu daḫı aña bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 13). [tecellīsidür, -si, -dür]*
- görmez eyle olıcaḳ bu meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfıḳ olmaz bunuñ cevābı budur kim **tecellīnüñ** envā'ı çoġ olur ve rüyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 2). [tecellīnüñ, -nüñ]*
- ḥükmini virür ve her maẕharı şol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ **tecellisinde** ḥikmet n'idügin görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 12). [tecellisinde, -si, -n, -de]*
- ḫaber vire Yaʻnī aña işāret ider ki ol kişiye **tecellī** ḳudret ü 'ilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [tecellī,]*
- ḫaber vire Yaʻnī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü 'ilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād şol **tecellīdür** ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 14). [tecellīdür, -dür]*

tecellī ve ẓuhūr ider: *Görünmek, belirmek, görünür olmak.*

- bir ṣūret-i ḫāṣṣeden **tecellī ve ẓuhūr ider** ol sebebden żarūrī aña münāsib aḥkām ister fi'l-cümle nite ki 'ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 9). [tecellī ve ẓuhūr ider, -er]*
- **tecellī vü ẓuhūr ider** ve bir nūrdur ki işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider her gāh ki ʿaksinüñ şevḳı ʿadem āyinesine ṭokınur her āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 3). [tecellī vü ẓuhūr ider, -er]*

tecelliyāt: *Belirme, görünme. ll [tas.] Allah'ın kudretinin ve sırlarının kişilerde ya da nesnelerde görünmesi.*

- yaratduġında ḳabīḥ olmaz ve anuñ efʿāli hep ḥasendür anda ḳubḥ olmaz Cümle-i maḫlūkāt anuñ **tecelliyātı** ve cemīʿ-i mevcūdat anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 16). [tecelliyātı, -ı]*
- eksik olmaz her ṣūretden anuñ ṣafāsı ziyāde olduḳca **tecelliyāt** çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini ḫūb gösterür Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 5). [tecelliyāt,]*

tecelliyāt-ı ḥaḳ: *Hakk'ın varlığının çeşitli mertebelerde zuhur etmesi, sâlikin keşf yoluyla bu zuhuru idrak etmesi.*

- idem didi Yaʿnī insānda maḳṣūd-ı aṣlī göñül fażāsınuñ ṣafāsıdur ve maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ cilāsıdur mādām ki ol ṣāfī ola küdüretden **tecelliyāt-ı Ḥaḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 4). [tecelliyāt-ı ḥaḳ,]*

tecellī-yi cemāl: *Allahü teâlânın cemâlinin zuhûru.*

- ʿibādetiñ bu vechle ḳılur aña vuṣlat ḥaḳḳ olmaz mı ve her kim ki Rabb'ine böyle ṭāʿatde olur aña **tecellī-yi cemāl** muṭlaḳ olmaz mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 10). [tecellī-yi cemāl,]*

tecellī-yi efʿāl: *Hakk Teala'nın fiillerinin görülmesi.*

- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki **tecellī-yi efʿāl** veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 3). [tecellī-yi efʿāl,]*

tecellī-yi zāt: *Allah'ın görünmesi. II Cennette Hakk'ın kullarına kendini göstermesi.*

- anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur ve āḫıratda anuñ leẕẕeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri **tecellī-yi ẕāt** ile rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 16). [tecellī-yi ẕāt,]*
- mıdur ki her kişiye **tecellī-yi ẕāt** ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 3). [tecellī-yi ẕāt,]*

tecellī-yi ẕāta: *Allah'ın görünmesi. II Cennette Hakk'ın kullarına kendini göstermesi.*

- ṣıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz ve **tecellī-yi ẕāta** ol daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 13). [tecellī-yi ẕāta, -a]*
- özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ **tecellī-yi ẕāta** ola bu ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 2). [tecellī-yi ẕāta, -a]*

tecellī-yi ẕātdan: *Allah'ın görünmesi. II Cennette Hakk'ın kullarına kendini göstermesi.*

- āḫıratda aña irem diyü ise gine cennet de aña yetişen ol olur **tecellī-yi ẕātdan** maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 11). [tecellī-yi ẕātdan, -dan]*

tecennüb ider: *Sakınmak, çekinmek.*

- **tecennüb ider** birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 1). [tecennüb ider, -er]*

tecerrüd: *Soyutlanma, arınma. II Dünyaya ait her şeyden vazgeçip Allah'a yönelme.*

- ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ şol mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl **tecerrüd** cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 4). [tecerrüd,]*
- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola yoḫsa ol devlet kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla **tecerrüdi** ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 12). [tecerrüdi, -i]*

tecerrüd: *Soyutluk, yokluk.*

- ḥayātdadur ḳıyāmete degin ölmez ammā ḫuṣūṣiyyetle aña bir beden ḳayd olmaz egerçi beşerdür ammā **tecerrüdī** cānibi ġālibdür rūḥı bedeni leṭāfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 10). [tecerrüdī,]*

tecerrüd: *Soyutlanma, sıyrılma.*

- benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden **tecerrüdi** bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki anlar bizüm Peyġambar'umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 13). [tecerrüdi, -i]*
- **tecerrüdleri** ġālib imiş bunda ekmel olalar zīrā fażīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 15). [tecerrüdleri, -leri]*

tecerrüd: *Uzaklaşma, soyutlanma.*

- cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki **tecerrüd** cihetinde hīç anda nesne yoḳ şanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 3). [tecerrüd,]*

tecerrüd: *Bekarlık.*

- te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī **tecerrüd** yigdür şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 18). [tecerrüd,]*
- te'ehhül **tecerrüdden** yigdür kendünüñ ol yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 17). [tecerrüdden, -den]*
- müte'ehilden anuñ ḥāli yigrek olur te'ehhüldeki meşūbātından bunuñ **tecerrüddeki** ḥasenātı gökcek olur ammā eger ol ḥasenātla te'ehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 14). [tecerrüddeki, -de, -ki]*

tecribe: *Tecrübe, deneyim.*

- cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm **tecribem** yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 13). [tecribem, -m]*
- vāḳiʿde **tecribe** ile dünyā eyle bulınmışdur Hīç bir leẕẕeti şāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 5). [tecribe,]*
- ḥāllerinden şikāyet ḳılurlar ġanī ki mütevāżiʿ ola faḳīr ki şākir ola **tecribe** ile şöyle bilinmişdür ki bu iki ṭāyife ġayet nādir olur ammā her yirde ki olalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 11). [tecribe,]*
- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar **tecribe** ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 1). [tecribe,]*
- maʿnādur ki her kişi bunı **tecribesinde** bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur yalñuz maʿrifet-i Allāh degül her ṣanʿatda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 17). [tecribesinde, -si, -n, -de]*

- seçemez dirler ki kez̲ūb olanuñ vākıʿası daḫı yalan olur ṣıdḳı ʿādet idinenüñ menāmında gördigi ʿiyān olur **tecribe** ile bulınmışdur ki menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 10). [tecribe,]*
- olur ammā ṣaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭmaʿinne olınca ve niçe **tecribeler** gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 2). [tecribeler, -ler]*
- içinden arayup göre ṣol günāh ki anuñ ṣenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muṣırr ola defʿ-i belāya **tecribe** ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 18). [tecribe,]*

tecribe itmişlerdi: *Tecrübe etmek, denemek.*
- daʿvātı müstecāb idi Defaʿātle duʿāsını **tecribe itmişlerdi** her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ oldu̇ġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek z̲āt idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 1). [tecribe itmişlerdi, -miş, -ler, -di]*

tecribe itmişlerdür: *Tecrübe etmek, yaşamak, görmek.*
- ḥāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı **tecribe itmişlerdür** ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve ādem oġlanında yoḳlıḳ gibi faż̈īlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 13). [tecribe itmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

tecribe itsün: *Tecrübe etmek, denemek.*
- varsun **tecribe itsün** kendüsi bilür Rivāyet olınur ki Rābiʿa ḥaccı edā itdükten ṣoñra Ḥaḳḳ'a münācāt idüp eyitdi Yā İlāhī İki nesneye daḫı me̲sūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 1). [tecribe itsün, -sün]*

tecrīd: *Soyutlanmak, arınmak. II Kulun Hakk'ın dışındaki her şeyden sıyrılması, Hakk'ın birliğini her şeyden soyutlaması anlamında tasavvuf terimi.*
- meṣaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḫrāmı **tecrīd** olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 6). [tecrīd,]*
- ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi **Tecrīd** ve tevḥīdde tamām nihāyetine varmış idi ve mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idi ʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 15). [tecrīd,]*

tecrübe: *Deneme, yaşama.*
- görmişlerdür belki her z̲evḳ-i ṣaḥīḥi olanlar **tecrübe** ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 1). [tecrübe,]*

tecvīz: *İzin, müsaade, ruhsat.*
- nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu iḫtimālüñ **tecvīzini** bıraḳmadı hemīn me̲zhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādi̲s dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 15). [tecvīzini, -i, -n, -i]*

tedārik: *Hazırlık.*

- pes anuñ nefsi anda rāḥat olmayup bunuñ nefsi ḥużūrda ola bu ʿāḳıllıḳ idüp nefsinüñ **tedārikin** evvelden ḳılmış ola eyle olıcaḳ ʿibādeti daḫı nefsi maşlaḥatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 14). [tedārikin, -i, -n]*

tedārük eyleyüp: *Araştırıp bulmak.*

- idüp giderür ve **tedārük eyleyüp** göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 13). [tedārük eyleyüp, -y, -üp]*

tedārük itmeyüp ṭurur: *Tedarik etmek, elde edip hazır bulundurmak.*

- itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini **tedārük itmeyüp ṭurur** Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 14). [tedārük itmeyüp ṭurur ,-me, -y,-üp, -turur]*

tedbīr: *İrade, tasarruf.*

- **tedbīri-y-ile** olmamışdur ve kendüye maʿlūmdur ki ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 9). [tedbīri-y-ile, -i, -y, -ile]*

- olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i miṣālde ol nice ki tedbīr ḳılur **tedbīrine** göre bu ālemde ṣūret bağlanur ol miṣāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 9). [tedbīrine, -i, -n, -e]*
- bizüm-içün **tedbīrinde** olur ve cemīʿ şaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Yaʿnī bir kişide īmān-ı kāmilüñ ʿalāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 13). [tedbīrinde, -i, -n, -de]*
- bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemīʿ şaḳāvet bizüm kendü **tedbīrümüzden** bilinür Yaʿnī bir kişide īmān-ı kāmilüñ ʿalāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 13). [tedbīrümüzden, -ü, -müz, -den]*
- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecribe ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca **tedbīri***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 2). [tedbīri, -i]*
- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecrübe ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü **tedbīrine** inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 2). [tedbīrine, -i, -n, -e]*
- selāmet bulur ki **tedbīrinde** ehl-i ḳubūr gibi olur Yaʿnī hīç kendüde taṣarruf bulmaz miṣl-i emvātdan olur ṣūretde diri yürür ammā maʿnāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 11). [tedbīrinde, -i, -n, -de]*
- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña ınanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżūʿda rey ve **tedbīr** yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 12). [tedbīr,]*

tedbīr ḳılur: *(Bir işi önlemek veya yapılmasını sağlamak için) Gereken hazırlıkları yapmak, gerekli çârelere başvurmak.*

- olmayınca ḫāricde ʿiyān ola ʿālem-i miṣālde ol nice ki **tedbīr ḳılur** tedbīrine göre bu ālemde ṣūret bağlanur ol miṣāl-i mücerredle ervāḥuñ münāsebeti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 9). [tedbīr ḳılur, -ur]*

tedennī itmiş ola: *Gerilemiş, derecesinden düşmüş olmak.*

- daḫı degüldi ki ṣoñra **tedennī itmiş ola** Allāh yolında mertebesinden düşmiş ola Belki bu ḥālet ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyādur ve ʿalāmet-i tereffu' u istiġnādur bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 11). [tedennī itmiş ola, -a]*

teʿdīp itmezmişsin: *Terbiye etmek, edeplendirmek.*

- N'içün Eyitdi Cāriyelerüñe ḳaḳımazmışsın anları **teʿdīp itmezmişsin**Şimdi bu derste otururken her birisi düzenüp ḳarşuma geldiler kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 15). [teʿdīp itmezmişsin, -mez, -miş, -sin]*

tedḳīḳ: *Hakikatı anlamak ve meydana çıkarmak için inceden inceye araştırma.*

- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi **tedḳīḳine** muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 8). [tedḳīḳine, -i, -n, -e]*

tedḳīk olına: *İncelenmek, araştırılmak.*

- olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā **tedḳīḳ olına** kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 15). [tedḳīḳ olına, -a]*

tedḳīḳler ide: *İncelemeler yapmak.*

- taḥḳīḳler ide ve bu ṭarīḳden erbāb-ı ṭarīḳatüñ kelimātında ne **tedḳīḳler ide** her bir ḥadīṯden niçe maʿnāya delāletler ide ve her bir ʿibāretden bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 5). [tedḳīḳler ide, -e]*

tedrīc: *Yavaş yavaş.*

- belki kişi açlıġa ögrenmegi **tedrīcle** ḳılmaḳ gerek her vaḳtda mizācı taḥammül itdügi ḳadar açlıḳ çekmek gerek şöyle gerekmez ki yübüset ġalebe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 17). [tedrīcle, -le]*
- şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ aña muḳayyid olmaz olur ve riʿāyetini aña bayaġı gibi itmez olur **tedricle** anı naẕarından düşürür şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 4). [tedricle, -le]*

tedrīc: *Derece derece.*

- gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola **tedrīcle** mübṣarātdan başrı kesmek gerek ki başīret gözi açıla ve ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr ile süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 15). [tedrīcle, -le]*
- nefsi ögretmişdür açlıġa doymaz imdi şek yoḳdur ki eger ol Allāh'ı tamām seve-y-idi nefsini açlıġa **tedrīcle** ögrede-y-idi maʿlūm oldu ki nefsini Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 4). [tedrīcle, -le]*

te'eddī: *Zulüm.*

- nefse **te'eddī** ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp ṣoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ şol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 11). [te'eddī,]*

te’ehhül: *Evlenme.*

- **te’ehhül** tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḫtiyāṭ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 17). [te’ehhül,]*
- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet ü tecerrüdde bulur **te’ehhülde** olan feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 12). [te’ehhülde, -de]*
- müte’ehilden anuñ ḥāli yigrek olur **te’ehhüldeki** meşūbātından bunuñ tecerrüddeki ḥasenātı gökcek olur ammā eger ol ḥasenātla te’ehhüldeki*(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 13). [te’ehhüldeki, -de, -ki]*
- müte’ehilden anuñ ḥāli yigrek olur te’ehhüldeki meşūbātından bunuñ tecerrüddeki ḥasenātı gökcek olur ammā eger ol ḥasenātla **te’ehhüldeki***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 14). [te’ehhüldeki, -de, -ki]*

te’ehhül itmezdi: *Evlenmek.*

- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk **te’ehhül itmezdi** ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 3). [te’ehhül itmezdi, -mez, -di]*

te’ehhül itse: *Evlenmek.*

- meşūbātı cemʿ idebile-y-idi şübhe yoḳdur ki faẓileti ḫūbter olurdı Nite ki İbn Semmāk mümkin degül ʿibādetle teʾehhüli cemʿ idemezdi ve eger **te’ehhül itse***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 16). [teʾehhül itse, -se]*

te’eḫḫür: *Sonraya, geriye kalma.*

- Ḥaḳḳ’uñ ṣıfātıdur anuñ ḥurūfında taḳaddüm ü **te’eḫḫür** zamānı bulınmaz Nite kim Ḥażret-i Ḥaḳ kendü zamānından mücerrid ü müberrādur hem-çunān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 9). [te’eḫḫür,]*
- ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden muʿarrādur Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm ü **te’eḫḫür** nereden olur Ḳurān evvelinden āḫırına degin ezelde maʿa *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 12). [te’eḫḫür,]*

te’ellüf: *Hoş geçinmek, bağdaşmak.*

- münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ için eşbāḥun ẓāhirde **te’ellüfi** olur Selmān Fārs’dan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 12). [teʾellüfi, -i]*

te’essüfde olur: *Üzülmek, eseflenmek.*

- vaḳt fikrinde olur ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara maʿḳūd olur her anduḳca yitişemedügine **te’essüfde olur** ve her göñlüne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 6). [te’essüfde olur, -ur]*

tefaḳḳud: *Arayıp sorma, sorup soruşturma.*

- ınanınca ʻāḳıl oldur kim dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt **tefaḳḳudındadur** ki ol nicedür cehd eyler ki yāvī ḳılmayup kendüyi bula hemīn ki nefsini bilür Rabb’ ini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 3). [tefaḳḳudındadur, -ı, -n, -da, -dur]*

tefāṣīl-i i‘tiḳādātda: *İtikatların ayrıntıları.*

- göre rāst gelür ve illā **tefāṣīl-i i‘tiḳādātda** elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette i‘tiḳād lāzım olur ve ol ḫōd dīnde ma‘rifete göre artar eksilür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 9). [tefāṣīl-i i‘tiḳādātda, -da]*

tefāvüt: *Fark, farklılık.*

- Ḥaḳḳ’ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı **tefāvüti** olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 4). [tefāvüti, -i]*
- tefāvüti-y-ile ol dağı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 19). [tefāvüti-y-ile, -i, -y, -ile]*
- itmekde olur ġāyeti jengden jenge **tefāvüt** bulınur her mertebenüñ kendüye münāsib bir jeng olur şöyle ki kendüden aşaġa olan bunuñ āyīnesini ṣāf ṣanur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 17). [tefāvüt,]*
- cihetden **tefāvüt** bulınmaz İmdi egerçi nefes-i taṣdīḳde **tefāvüt** olmamaḳ meẕheb-i meşhūrdur ammā maʿlūmdur ki kütüb-i kelāmiyyede bu daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 13). [tefāvüt,]*
- meẕkūrdur ki taḥḳīḳ budur ki taṣdīḳde daḫı **tefāvüt** bulınur Şimdi Ebū bekr ḥażretinüñ taṣdīḳi-y-ile bizüm taṣdīḳümüz bir mi olur ḫuṣūṣā ki ekṣer-i ‘avāmuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 15). [tefāvüt,]*
- cezmden cezme **tefāvüt** çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā yaḳīnüñ keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 1). [tefāvüt,]*

tefāvüt olmaz: *Farklılık olmak.*

- ziyāde vü noḳṣān ile **tefāvüt olmaz** dimek ola Yaʿnī cemīʿ mü’minler bir nesneye inanmaḳ gerek ki Peyġambar ‘aleyhi's-selām her ne getürdi-y-ise *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 5). [tefāvüt olmaz, -maz]*

tefāvüt olur: *Farklılık olmak.*

- göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i i‘tiḳādātda elbette **tefāvüt olur** zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette i‘tiḳād lāzım olur ve ol ḫōd dīnde ma‘rifete göre artar eksilür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 9). [tefāvüt olur, -ur]*

tefāvüt-i evḳātla: *Vakitlerin farklılığı.*

- baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur belki gāh olur ki **tefāvüt-i evḳātla** mütefāvit gözükür Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 4). [tefāvüt-i evḳātla, -la]*

tefāvüt-i ḥāletle: *Hallerin farklılığı.*

- iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur **tefāvüt-i ḥāletle** hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 5). [tefāvüt-i ḥāletle, -le]*

tefekkür: *Düşünme.*

- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña ınanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u **tefekkür** yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżū‘da rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 12). [tefekkür,]*

tefer‘un: *Çok fazla kibirlenme.*

- riāyetle **tefer‘un***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 19). [tefer‘un,]*

tefhīm: *Bildirmek, anlatmak.*

- aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiçbir aḥaduñ ṭaşradan **tefhīmi***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 10). [tefhīmi, -i]*

tefrīd: *Toplumdan uzaklaşıp tek ve yalnız kalarak sâdece Allah ile olma.*

- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḥrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki **tefrīd** olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 6). [tefrīd,]*

tefsīr: *Yorum, izah.*

- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir **tefsīri** olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 4). [tefsīri, -i]*

teftīş eyledi: *Sorup araştırmak.*

- ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ʿulemādan **teftīş eyledi** hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eylemedi İmām Şāfiʿī ol zamānda oġlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 15). [teftīş eyledi, -di]*

teftīş itdiler:. *Sorup araştırmak.*

- ve sebebini **teftīş itdiler***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 19). [teftīş itdiler, -di, -ler]*
- amāna’l-arżi ḳad māta Yaʿnī yir yüzinüñ āmānı öldi **Teftīş itdiler** ki İbrāhīm-i Ethem vefāt itmiş Dirler ki anuñ mezār-ı şerīfi ne yirde idügi muʿayyen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 17). [teftīş itdiler, -di, -ler]*
- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü şordılar ve Nice ḥall idersin diyü **teftīş itdiler** Eyitdi Hīç Ḫalīfe’ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 18). [teftīş itdiler, -di, -ler]*

teftīş ḳılur: *Sorup araştırmak.*

- n’oldı ki diyü istiʿcāb ider Bir kaç günden gine mülāḳāt olur Ol ḳışşanuñ aşlı ne-y-idi diyü **teftīş ḳılur** Ḫāriş eydür Benüm Ḫaḳ’dan bir nişānum *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 12). [teftīş ḳılur, -ur]*
- nereden gelür Rivāyet olınur ki baʿżı ʿazīzler İbn Semmāk’ı vefatından şoñra vāḳıʿada görürler Hālüñ nice oldı diyü **teftīş ḳılurlar** Eydür Ḫaḳ tebāreke *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 12). [teftīş ḳılurlar, -ur, -lar]*

tefvīż idüp: *Birine bırakmak, ihale etmek. II Her işini Allah'a bırakma ve O'nun yaptığı her şeyi gönül hoşluğu ile karşılama.*

- andan dilememişdür Cemīʿ-i āḥvāli anuñ irādetine ve küllī umūrı anuñ ʿināyetine **tefvīż idüp** murād-ı Ḥaḳḳ'ı murād u maḳṣūd ve ḳażāsına tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 14). [tefvīż idüp, -üp]*

tefvīż itdükçe: *Havale etmek.*

- ferāġat itdükçe ḥużūrını ve feraḥını artuḳ bulur emrini añā **tefvīż itdükçe** kendü rāḥatda olur ve tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 15). [tefvīż itdükçe, -dükçe]*

tehdīd: *Korkutmak.*

- **tehdīd** içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini yil ile kimini ṣu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle her belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 15). [tehdīd,]*

teʾḫīr iderdi: *Ertelemek, geciktirmek.*

- gibi ol āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini daḫı **teʾḫīr iderdi** Taḳdīr-i ezelīdür ki baʿżısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 8). [teʾḫīr iderdi, -er, -di]*

teḥiyyāt u tekrīm gerek: *Hürmet ve saygı göstermeli.*

- ki ḫāne-i şerīʿate girmek ister anlara **teḥiyyāt u tekrīm gerek** ve her kim ki ol sarāy-ı devlete duḫūl ider anlara inḳiyād u teslīm gerek anlaruñ iẕninsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 3). [teḥiyyāt u tekrīm gerek,]*

tehlike: *Bir kimse veya şeyin varlığını tehdit eden, helâk olmasına sebep olabilecek durum.*

- ḫayra niyet ide Nite kim ġāzīler ġazālarında eyle ḳılurlar ġaza sevābını ḳaṣd eyleyüp **tehlikelere** girürler ʿĀḳiller anı bilürler ki evde oturmaġla ol yir berāber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 18). [tehlikelere, -ler, -e]*

tehlikeye ilḳā itmekden: *Tehlikeye düşürmek; sıkıntı, üzüntü veya zarar oluşturacak bir duruma sokmak.*

- ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini **tehlikeye ilḳā itmekden** ṣarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki mühleke ẓann itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 8). [tehlikeye ilḳā itmekden, -den]*

tehẕīb itmekle: *Düzeltmek, ıslâh etmek, hâlis duruma getirmek.*

- artar çünki bu geçen muḳaddemāt maʿlūm oldı-y-ısa ve bu ẕikr olınan mefhūm oldı-y-ısa baʿīd degüldür ki Bişr-i Ḥāfī aḫlāḳını **tehẕīb itmekle** nişf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 2). [tehẕīb itmekle, -le]*

tehẕīb olınup: *Düzeltilme, ıslâh edilme, hâlis duruma getirilme.*

- fānīyem her ne kim ola anuñdur Yaʿnī dimek olur ki ṣıfātı **tehẕīb olınup** düzilmişdür ve aḫlāḳı tebdīl olınup degişilmişdür Kibrüñ yaramazlığı benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 11). [tehẕīb olınup, -ın, -up-up]*

tehẕīb-i ṣıfātda: *Vasıf güzelliği.*

- ve fażāyilinden ne rivāyet idevüz ki biñde birini beyān ve güneş ḳatında ẕerre ʿiyān idevüz anuñ **tehẕīb-i ṣıfātda** ve ḥüsn-i muʿāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 18). [tehẕīb-i ṣıfātda, -da]*

tehẕīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı: *Huylarının vasıflarını düzeltme, ıslah etme.*

- aña münasib anda bir derece bulınur Her kişi ki dünyada **tehẕīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı** ziyāde ider āḫıratda derecātı ziyāde olur ve her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 3). [tehẕīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı,]*

tek: *Sadece, yalnız.*

- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var **tek** anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 4). [tek,]*
- berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye terk itmezse daḫı itmesün **tek** ol ḥarāmı işledügi ḳadar müddet anı işlemesün Bu bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 7). [tek,]*

tekbīr: *İftitah tekbîri: Namaza başlarken söylenen Allâhu ekber" sözü.*

- göñlini Ḫudā'ya bağlayup ve kendüyi aña ışmarlayup **tekbīrini** tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 15). [tekbīrini, -i, -n, -i]*

tekbīr idüp: *Tekbir getirmek, "Allâhu ekber" demek.*

- idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı **tekbīr idüp** çağırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 7). [tekbīr idüp, -üp]*

tekebbür: *Kibirlenmek, büyüklenmek, nefsini büyük görmek.*

- maḥbūbdur illā bu ḳadar var ki nefsüñde taḫayyürüñ ve gāh gāh **tekebbürüñ** vardur Eyitdi Bende kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 9). [tekebbürüñ, -üñ]*

tekellüf: *Sıkıntı, zorluk, külfetli iş.*

- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken **tekellüf** böyledür ʿubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 1). [tekellüf,]*

tekfīr ider: *Bir kimseyi kâfir saymak, kâfir olduğuna hükmetmek.*

- bidʿate ḥaml ider eger ziyāde söylerseñ **tekfīr ider** ādem ecelsüz ölmek ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 11). [tekfīr ider, -er]*

tekiye-gāh: *Dergah.*

- en'ām gibidür belki ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş **tekiye-gāhı** anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 8). [tekiye-gāhı, -ı]*

teklīf: *Yükümlülükler, şeriat hükümleri; dinin emir ve yasakları.*

- girçekdür tevḥīd maḳāmında **teklīf** yirinde her biri gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 17). [teklīf,]*
- tevḥīd ol vaḳt tamām olur ki **teklīfi** gözede ve aḥkām-ı şerīʿati *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 19). [teklīfi, -i]*
- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi **teklīfini** ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 1). [teklīfini, -i, -n, -i]*
- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne **teklīf** tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 2). [teklīf,]*
- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim **teklīfle** tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 2). [teklīfle, -le]*
- **teklīfi** men' ider ikisini daḫı bilür ki girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 3). [teklīfi, -i]*
- teklīfi men' ider ikisini daḫı bilür ki girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ ki tevḥīdi **teklīfini** ışḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 4). [teklīfini, -i, -n, -i]*
- cemī' meşūbātını iḫbāt ider Nice tevḥīd olur ol ki **teklīf** ile cem' olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol ki şerī'ate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuṣūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 5). [teklīf,]*
- **teklīfe** ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Īmān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 11). [teklīfe, -e]*
- mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi **teklīfe** inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 12). [teklīfe, -e]*
- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan **teklīfi** żarūrī bile bilür ve mebde'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 14). [teklīfi, -i]*

teklīf emrini: *Şeriat hükmü.*

- şol uşaḳlar müvaḥḥid dirilüp **teklīf emrini** ışḳāṭ itmişlerdür eyle bil ki bir bengīyāne ḫayālle dīnlerin ifsād itmişlerdür Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 17). [teklīf emrini, -n, -i]*

teklīf-i emr-ile: *Şeriat hükmü.*

- olur ammā bu bir naẓar daḫıdur kāmil degüldür ol kişi ki bunda ḳalur pehlivān oldur kim bu naẓarı **teklīf-i emr-ile** cemʿ ḳılur her mevcūda gine mertebesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 10). [teklīf-i emr-ile, -ile]*

teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ: *Güç yetirilemeyecek emir ve nehiy.*

- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ teʿālā ḫōd **teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ** itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 5). [teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ,]*

tekmīl: *Olgunlaşma, kemale erme.*

- kemālini bulmayup ṭurur ol sebebdendür ki semāya çıḳup ölmeyüp ṭurur her saʿāt şimdi anda taḥṣīldedür ve yevman fa-yevman anda **tekmīldedür** āḫır ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 8). [tekmīldedür, -de, -dür]*

tekrār: *Aynı olay, iş yâhut eylemin yeniden bir veya daha çok defa meydana gelişi.*

- ḫaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr **tekrār** olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 7). [tekrār,]*

tekrār: *Bir daha, yeniden.*

- çoḳ fetvā olurdı ki ḳapu öñinde alur görirdi cevābında İmām Mālik'e muḫālefet ḳılurdı āḫir ki mesʾele **tekrār** İmām Mālik'e arż olınurdı ol daḫı insāf eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 10). [tekrār,]*

tekrīm: *Saygı gösterme, yüceltme, ululama.*

- ehli niçe kerāmātını görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup niçe taʿẓīmler itmişdür ve ʿözrler dileyüp biñ dürlü **tekrīmler** itmişdür ḳıṣṣaları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 18). [tekrīmler, -ler]*
- göñlini Ḫudā'ya baġlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini **tekrīm** ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 15). [tekrīm,]*

tekrīm ider: *Saygı göstermek, yüceltmek.*

- Her kim ki göñülden Peyġambar'ı taʿẓīm ider elbette evlādını daḫı **tekrīm ider** Şol ki meşhūrdur ḫalḳ arasında söylenür Meẕheb-i ehl-i beyt meẕheb-i ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 17). [tekrīm ider, -er]*

tekrīm iderlerdi: *Saygı göstermek, yüceltmek.*

- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki bulışurlar **tekrīm iderlerdi** Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 10). [tekrīm iderlerdi, -er, -ler, -di]*

tekrīm ve iclāl ide: *Hürmet ve tazim göstermek.*

- menzilde inzāl ve ṣunūf-ı tekrīmden her nevʿle **tekrīm ve iclāl ide** Āmīn Yā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāsırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 13). [tekrīm ve iclāl ide, -e]*

tekrīm vire: *Yüceltmek, değerli kılmak.*

- egerçi aña dirler ki dervīşlere **tekrīm vire** ammā eyle degüldür ki elbette aña cemīʿisinden taʿẓīm vire Kerāmet dervīşlerüñ ḥayżı olur az vaḳt olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 11). [tekrīm vire, -e]*

teksīr itdi: *Çoğaltmak, artırmak.*

- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında olan işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün **teksīr itdi** anuñ emvālini ve ġına üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 12). [teksīr itdi, -di]*

telaffuz: *Söyleme, söyleyiş.*

- rūşendür ve me'selenüñ keşfi aṣḥāb-ı mükāşife yanında vāżıḥ u muʿayyendür elfāẓuñ nefsi ḳadīmdür ḥudūs taʿbīrinde ve **telaffuẓundadur** ve kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 6). [telaffuẓundadur, -u, -n, -da, -dur]*

telaffuẓ idemeziz: *Söylemek.*

- bulınur ġāyeti biz oḳumalu olıcaḳ birin teleffuẓ itdügümüz zamānda birin daḫı **telaffuẓ idemeziz** beri zamānda münḳażī olmayınca birine daḫı başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 14). [telaffuẓ idemeziz, -e, -mez, -iz]*

ṭelāḳ virdi: *Nikâhlı eşini boşamak.*

- bir gün göre ve aña naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp **ṭelāḳ virdi** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 18). [ṭelāḳ virdi, -di]*

teleffuẓ itdügümüz: *Söylemek.*

- bulınur ġāyeti biz oḳumalu olıcaḳ birin **teleffuẓ itdügümüz** zamānda birin daḫı telaffuẓ idemeziz beri zamānda münḳażī olmayınca birine daḫı başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 13). [teleffuẓ itdügümüz, -düg, -ü, -müz]*

telvīn: *Sülûkta Hak tecellileriyle birlikte sâlikin hâlinin sürekli değişmesi.*

- mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek tā kendünüñ ibtidāda ḥālini şeyḫinüñ intihāda ḥāline ḳıyas itmeye ve kendünüñ **telvīnde** dirligini anuñ temkīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 6). [telvīnde, -de]*

temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi: *Çöl ve ova seyretmek.*

- şevḳ peri-y-ile ṭāyir olup **temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi** gāh cān sebze-zārına çıḳup ḳudsīlerle göñlin eglerdi gāh dil murġ-zārına düşüp bülbüller-ile bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 1). [temāşā-yı saḥrā vü deşt iderdi, -er, -di]*

temelluk: *Yaltaklanma, dalkavukluk.*

- yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı **temelluḳ** olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen 'ulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 17). [temelluḳ,]*

temelluḳ iderler: *Yaltaklanmak, dalkavukluk etmek.*

- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse **temelluḳ iderler** ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 15). [temelluḳ iderler, -er, -ler]*

temennī: *Bir şeyin gerçekleşmesini isteme, duâ, niyaz.*

- olıcaḳ zarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda **temennīler** bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 9). [temennīler, -ler]*

temennī ider: *Dilemek, istemek.*

- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye **temennī ider** yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 1). [temennī ider, -er]*

temennī ḳılur: *İstemek.*

- **temennī ḳılur** anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde tamām leẕẕet olmaz ṣanur egerçi dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet vardur diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 1). [temennī ḳılur, -ur]*

temennīler idüp: *Duâ ve niyazlarda bulunmak.*

- **temennīler idüp** bulmaya İmdi bu kelām ḥadīṯ-i Rasūl'e işāretdür ki buyururdı Ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddi' olsun diyü vaṣiyyet ḳılurdı fi'l-vāḳi' yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 11). [temennīler idüp, -üp]*

temessük idüñ: *Yapışıp sıkı tutmak, tutunmak.*

- bilür Ve naḳl olınur ki eydürdi Dāyim üç nesneye **temessük idüñ** yapışuñ tā anuñla cemī' murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 5). [temessük idüñ, -ü, -ñ]*

temevvüc-i havā: *İstek ve arzuların dalgalanması.*

- havā gerekmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 19). [temevvüc-i havā,]*

temkīn: *Mânevî hal ve makamları geçip kemâle ererek karar bulma.*

- mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek tā kendünüñ ibtidāda ḥālini şeyḫinüñ intihāda ḥāline ḳıyas itmeye ve kendünüñ telvīnde dirligini anuñ **temkīnde***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 6). [temkīnde, -de]*
- ve intihāsında **temkīn** gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki 'ārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 5). [temkīn,]*
- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş **temkīni** bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 17). [temkīni, -i]*

temkīn bulursa: *Mânevî hal ve makamları geçip kemâle ererek karar bulmak.*

- olur Dervīşler her ne ḳadar **temkīn bulursa** elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekessir olur ve aña bir ḥālde ṭurmaḳ müteʻassir olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 9). [temkīn bulursa, -ur, -sa]*

temkīn ide: *Birini bir şeye muktedir kılmak.*

- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña **temkīn ide** ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 4). [temkīn ide, -e]*

temkīn-i beḳāda olur: *Ebedî ve ezelî olan Allah'ın bekāsı ile bâkî olmak, bu mertebede karar bulmak.*

- nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fenāda olur aña göre aḥvāli olur ve gāh olur **temkīn-i beḳāda olur** aña münāsib aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 6). [temkīn-i beḳāda olur, -ur]*

temyīz ider: *Ayırt etmek.*

- Ol ki ḫayrdan şerri **temyīz ider** ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 17). [temyīz ider, -er]*
- ehvenini **temyīz ider** Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿuñ ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 3). [temyīz ider, -er]*

temyīz idüp: *Ayırt etmek.*

- ʻUlemāya bundan müşkil olmaz ki müdāhene ile müdārāyı **temyīz idüp** ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Yaʻnī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 13). [temyīz idüp, -üp]*

temyīz itmek: *Ayırmak, seçmek.*

- ol iʻtiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı **temyīz itmek** ḫaylī işdür ve ʻāḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 7). [temyīz itmek,]*

temyīz olınur: *Ayırt edilmek.*

- müdāhenenüñ farḳı nice olur ve anlar bir birinden ne vechle **temyīz olınur** didiler Eyitdi Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 5). [temyīz olınur, -ur]*

ten: *Beden, cisim. || Maddi varlık.*

- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā **teni** mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 10). [teni, -i]*

ten ḫastalıġı: *Beden hastalığı.*

- gerek her ne dir ise teslīm olmak gerek gerekse **ten ḫastalıġı** olsun gerekse cān ḫastalıġı olsun gerekse beden inkisārı olsun gerekse dil besteliği olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 3). [ten ḫastalıġı,]*

tenāfī: *Birbirine zıt ve muhâlif olma.*

- ḥallenmeyen anları bilmez ve bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde **tenāfī** olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 12). [tenāfī,]*

tenāḳuż: *Konuşmada beyan edilen söz ve fikirlerin birbirine zıt olması.*

- **tenākuż** olmaz biz añlamazuz Anlardan her ne gelür-ise merġūb olur her ne vāḳiʿ olur-ise maḥbūb olur Fi'l-cümle Bişr-i Ḥāfī kibār-ı ʿulemā-yı ḫaḳīḳatden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 13). [tenākuż,]*

tenbīh eyler: *Uyarmak.*

- vardur anları riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına **tenbīh eyler** yā budur kim ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 9). [tenbīh eyler, -r]*

tenbīh eyleye: *Bir şeyin belli biçimde ve yolla yapılmasını istemek, söylemek, uyarmak.*

- efhām ide ve her kimse ki ʿināḍ ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara **tenbīh eyleye** Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 4). [tenbīh eyleye, -y, -e]*

tenbīh eyleyem: *Bir şeyin belli biçimde ve yolla yapılmasını istemek, söylemek, uyarmak.*

- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete **tenbīh eyleyem** ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı ẕikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 17). [tenbīh eyleyem, -y, -em]*

tenbīh itdiler: *Bildirmek, duyurmak.*

- aña ʿizzet iderlerdi meger vilāyetinüñ pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp aṣmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña **tenbīh itdiler***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 12). [tenbīh itdiler, -di, -ler]*

tenbih olınur: *Uyarılmak.*

- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye **tenbih olınur** ki ol fi'lüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur fi'l-cümle bunuñ gibi a'māl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 9). [tenbih olınur, -ur]*

tenbīhāt: *Tembihler, uyarılar.*

- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe **tenbīhātı** var idi ve dāyimā dirdi ki Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuṣṣāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 17). [tenbīhātı, -ı]*

tenbīhāt-ı sübḥāniyye: *İlâhî tenbihler, öğütler.*

- **tenbīhāt-ı sübḥāniyye** ẓāhir olup tevbesine sebeb oldı kendü dünyā ararken baḫtı müsāʿid olup nā-gāh āḫıratı buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki ḫaberi yoġ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 1). [tenbīhāt-ı sübḥāniyye,]*

tenezzül: *Alçak gönüllülük, tevazu.*

- ʿiḳāb eyleyecek olursa ben ne diyeyüm Ādem böyle gerek ki kemāli artduḳça **tenezzüli** ziyāde ola ve fażīleti ziyāde olduḳça kendüye iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 8). [tenezzüli, -i]*
- kelām bunlaruñ **tenezzüli** ve meskenetlerine ve maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola ve cāyizdür ki kelām taḥḳīḳī ola ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 1). [tenezzüli, -i]*

tenezzül ider: *Alçak gönüllülük göstermek.*

- olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu aṣl riʿāyetleri ḥadden artuġ olur Biri birine dāyim **tenezzül ider** yürür ve her biri āḫara iḥtiyac u istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 16). [tenezzül ider, -er]*

tenezzül itdükçe: *Alçak gönüllülük göstermek.*

- fikr eylemeye kim niʻmetüñ şükri tevāżuʻ ile olur ādem kendü **tenezzül itdükçe** devleti artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde niʻmeti artar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 15). [tenezzül itdükçe, -dükçe*

tenezzülāt: *İnmeler, nüzul etmeler.*

- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā'dur ya'nī bir āyine-i gītī-nemādur anuñ-çündür ki vücūduñ **tenezzülātı** çün ki buña gelür andan ṣoñra dönüp gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 2). [tenezzülātı, -ı]*

tenḳīḥ itmişdi: *Bir şeyin fazla ve gereksiz kısımlarını çıkarıp ayıklamak, arıtmak.*

- ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle **tenḳīḥ itmişdi** ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 10). [tenḳīḥ itmişdi, -miş, -di]*

tenzīl eyleye: *İndirmek, yollamak.*

- aʿlā-yı ʿarafātda **tenzīl eyleye** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 11). [tenzīl eyleye, -y, -e]*

tenzīl ide: *İndirmek.*

- merātibinde aʿlā-yı derecātda **tenzīl ide** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 5). [tenzīl ide, -e]*
- **tenzīl ide** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 15). [tenzīl ide, -e]*

teraḥ: *Keder, gam, tasa.*

- niḳmet geldi diyü **teraḥ** gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 3). [teraḥ,]*

terakḳḳī: *Yükselme.*

- her ne maḳām ki irse anda ḳarar ḳılmaz andan aʿlā maḳāma müteveccih olur anda ṭurmaz eger şöyle ki bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp **teraḳḳīsi** olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 12). [teraḳḳīsi, -si]*
- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda **teraḳḳīsini** anuñla ziyāde bulurdı ve sülūk-ı maḳāmatda teveccühini anuñla gökçek görürdi Tevekkülini arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 11). [teraḳḳīsini, -si, -n, -i]*
- Ṭūs'da bir mescidi var idi ṣaḳlardı niçe müddetler yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña girürdi mükāşefesinde **terakkīsini** ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 16). [terakkīsini, -si, -n, -i]*

terakkī ider: *İlerlemek, gelişmek, yükselmek. || [tas.] Bir manevî makamdan daha yüce makama yükselmek.*

- ider ādem olur ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur ki aña çilede ṣu virmezler ādem olur ki anı ṣudan bi'l-külliye menʿ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 5). [teraḳḳī ider, -er]*

terāviḥ: *Ramazan ayı boyunca, yatsı namazından sonra kılınan namaz, teravih namazı.*

- anı imtiḥān ḳıla **terāviḥi** anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı vāḳiʿde ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 11). [terāviḥi, -i]*

terbiyet: *Terbiye; istenilen şekilde yetişmesini sağlamak için gerekli bilgi ve nitelikleri kazandırma, eğitme.*

- ḫāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir üslūbla gözetmek olmaz ve cemīʿsine **terbiyeti** bir yoldan itmek olmaz ādem olur ki yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 4). [terbiyeti, -i]*

tereddüd: *Kuşku, şüphe.*

- müdaḳḳıḳīn olurlar bunuñ gibi ḳażiyyelerde **tereddüd** ü ıżṭırāb itmezler ve bunuñ gibi ḫavāriḳde şekk ü irtiyāb itmezler Eger dir-isek ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 13). [tereddüd,]*
- yoḳdur her kim ki anda şekk ider yā mülḥiddür veyā aḥmaḳdur erbāb-ı ḳulūbdan hīç kimsenüñ bunda **tereddüdi** yoḳdur anuñ taṣarrufını görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 16). [tereddüdi, -i]*

tereddüd ider: *Kararsız kalmak.*

- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda **tereddüd ider** vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḫmān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 11). [tereddüd ider, -er]*

tereḳte allāha besṭām ve ḳaṣadta'l-beytü'l-ḥarām: *"Allah'ı Bestam'da kodun Mekke'ye mi gidersin.".*

- ḳaṣd ider Eydür ki **Tereḳte Allāha Besṭām ve ḳaṣadta'l-beytü'l-ḥarām**Yaʿnī Allāh'ı Besṭām'da ḳodun Mekke'ye mi gidersin Ve andan ṣoñra bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 5). [tereḳte allāha besṭām ve ḳaṣadta'l-beytü'l-ḥarām,]*

tereyān idemez: *Uçmak.*

- ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi ḳuds gülzārında cevlān idemez ve fikr bülbüli ol bāġ içinde **tereyān idemez** ʿAḳl ṭūṭīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 2). [tereyān idemez, -e, -mez]*

terk: *Bırakma, vazgeçme.*

- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ **terkine** iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 12). [terkine, -i, -n, -e]*
- nefsine bir ḥarām ile leẕẕāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ **terki-y-ile***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 10). [terki-y-ile, -i, -y, -ile]*
- yeg olur bir kişi ki cān u dilden günāhına i'tirāf ve ḥüsn-i i'tiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra **terkine** tamām 'azīmet ider ve bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 16). [terkine, -i, -n, -e]*
- içinden arayup göre şol günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ **terkine** muṣırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 17). [terkine, -i, -n, -e]*

terk eylemez: *Terk etmek, bırakmak, ayrılmak.*

- hep ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām rāḥat olsun gerek bi'l-külliye ʿaẕāb bu ḳullığından bir ẕerre ḳadar eyrilmez ve bu Allāh ʿibādetin **terk eylemez** kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 2). [terk eylemez, -mez]*

terk eyleye: *Bırakmak, vazgeçmek.*

- cilā virmekde bu andan artuḳ olur ki bir ḥelāldeki leẕẕeti vardur **terk eyleye** mücerred nefsine īẕā itmek içün ḳomaya ki işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 1). [terk eyleye, -y, -e]*

terk ide: *Bırakmak.*

- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını **terk ide** pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen kişiye yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 15). [terk ide, -e]*

terk idemez: *Bırakmak, vazgeçmek.*

- ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri **terk idemez** şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 3). [terk idemez, -e, -mez]*

terk ider: *Bırakmak, vazgeçmek.*

- her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi ziyāde olur ammā bu **terk ki ider** Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 4). [terk ider, -er]*

terk iderse: *Bırakmak, vazgeçmek.*

- göre Her mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı **terk iderse** ol ḳadar anda leẕẕāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 18). [terk iderse, -er, -se]*

terk ide-y-idi: *Bırakmak, vazgeçmek.*

- oḳumaġı **terk ide-y-idi** Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu uslūba göre olur vazīfe virmezlerse bir vaḳt imāmet itmez virürlerse biş vaḳtı ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 9). [terk ide-y-idi, -e, -y, -i, -di]*

terk idüp: *Bırakmak.*

- fanāyı **terk idüp** dār-ı beḳāya gitdi ehlu'llāhdan yitmiş kişi vāḳı'alarında Ḥażret-i Risāleti ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemi gördiler ki eydürdi Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 9). [terk idüp, -üp]*

terk itdi: *Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.*

- bāzārını **terk itdi** pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 9). [terk itdi, -di]*
- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili **terk itdi** Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 12). [terk itdi, -di]*

terk itdügi: *Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.*

- her ne umarsa cennetde anı bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı leẕẕāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı **terk itdügi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 10). [terk itdügi, -düg, -i]*

terk itdükçe: *Bırakmak, vazgeçmek.*

- her bir ārzūyı bunda **terk itdükçe** anda mertebesi ziyāde olur ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 3). [terk itdükçe, -dükçe]*

terk itmek: *Bırakmak, vazgeçmek, uzaklaşmak.*

- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ tevbesinden ne olur anı **terk itmek** Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 16). [terk itmek,]*

terk itmeyüp: *Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.*

- Sehl bin ʿAbdu'llāh eydür Ben daḫı evān-ı ṣabāvetde buña müdāvemet itdüm hīç bir gice **terk itmeyüp** dāyim mülāzemet itdüm şol kadar fevāyidini gördüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 14). [terk itmeyüp, -me, -y, -üp]*

terk itmez: *Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.*

- deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur 'ālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini **terk itmez** bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 8). [terk itmez, -mez]*

terk itmezdi: *Bırakmak, vazgeçmek.*

- olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı gördi hemīn ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine riyāżetini **terk itmezdi** ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 12). [terk itmezdi, -mez, -di]*

terk itmezse: *Bırakmak, vazgeçmek.*

- berāber olur terk eyleye eger bi'l-külliye **terk itmezse** daḫı itmesün tek ol ḥarāmı işledügi ḳadar müddet anı işlemesün Bu bir ḥāldür ki aḥvālini muḥāfaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 7). [terk itmezse, -mez, -se]*

terk itmişdür: *Bırakmak, ayrılmak.*

- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i ʿazrā-idi Her kim ki anı sevene rāfıżī dir ol dīnini rafż u **terk itmişdür** ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 14). [terk itmişdür, -miş, -dir-miş, -dür]*

terk ḳılur: *Terk etmek, vazgeçmek.*

- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fiʿlüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi **terk ḳılur** fi'l-cümle bunuñ gibi aʿmāl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 10). [terk ḳılur, -ur]*

terk olur: *Bırakılmak, vazgeçilmek.*

- geçmekden iḥtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve puṯḫāneye varmaġı bilür ki dīnini **terk olur** tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 16). [terk olur, -(u)r-ur]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli **terk olur** nite ki ekṣer-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 7). [terk olur, -ur]*

terk-i edeb olmaz: *Saygısızlık, edepsizlik, hürmetsizlik etmek.*

- tafṣīl olınmaz līkin icmālen maʿlūm ola kim belā-yı vebāʿiyyeden iḥtirāz dāyim ẕenb olmaz ve ṭāʿūn olan yirden ṣaḳınmaḳ her vaḳt **terk-i edeb olmaz***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 18). [terk-i edeb olmaz, -maz]*

terk-i havā itmiş olasın: *Nefsin istek ve arzularından vazgeçmiş olmak.*

- Allāh içün ʿibādet ṣanmaḳ olmaz ammā eger şöyle ki nefsüñi tamām arayup bulasın bir niçe yirlerde rıżā-yı Haḳḳ içün **terk-i havā itmiş olasın** hemīn añа *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 14). [terk-i havā itmiş olasın, -a, -sın-miş]*

terk-i ṭāʿat itmeyevüz: *İbadeti terk etmek.*

- diyü biz feraġāt itmeyevüz ve nice ʿibādetler ʿabeṣ olurmış diyü biz **terk-i ṭāʿat itmeyevüz** elümüzden geldükçe çalışavuz ammā kendümüzi gine ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 8). [terk-i ṭāʿat itmeyevüz, -me, -y, -evüz]*

terkīb: *Karışım.*

- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınuñ **terkībi** nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [terkībi, -i]*

• żarūret ḳadar iderler beden żaʿīf olup ʿāmelden ḳalmasun dirler anlar ḫubzı sevmezler hemīn beden **terkībine** ḳuvvet gelsün diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 8). [terkībine, -i, -n, -e]*

terkīb-i ṭabī'atı: *Mizacın karışımı.*

• ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi Ma'ānī-yi tefsīrde ma'ārifi çoḳ idi ve esrār-ı tenzīlde laṭāyifi çoḳ idi Ma'cūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve **terkīb-i ṭabī'atı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 12). [terkīb-i ṭabī'atı, -ı]*

tersā: *Hristiyan.*

• geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u **Tersā** ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [tersā,]*

• görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir **Tersā** evine uġradı ol itmegden bir pāra aña ṣunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 15). [tersā,]*

• görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra aña ṣunı virdi Ol **Tersā** gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 16). [tersā,]*

tertīb: *Düzen.*

• illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu **tertīb** üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbebātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 17). [tertīb,]*

tertīb olınur: *Düzenlenmek.*

• evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẓariyyātda daḫı iʿtimād ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun diyü **tertīb olınur** Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 10). [tertīb olınur, -ur]*

tertīb virüp: *Düzene sokmak, tertip etmek.*

• görür ki ḥażret-i Risālet'üñ ʿaleyhi's-selām ṭurmış mübārek sükūklarını divşürür bir yire cemiʿisini cemʿ eyleyüp bir birine żamm ider aralarında **tertīb virüp***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 18). [tertīb virüp, -üp]*

tesellī: *Sıkıntısını ve acısını unutturmaya çalışma, avutma.*

• daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña bir yoldan tecellīsidür Ve bu daḫı aña bir nevʿi **tesellīsidür** Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 13). [tesellīsidür, -si, -dür]*

tesellī idüp: *Sıkıntısını, acısını hafifletmek, avutmak.*

• Kendülerde bu ʿibādet olmaduġına aġladılar Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's- sellem daḫı anları **tesellī idüp** eyitdi Anlarda bu var ise sizde daḫı neler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 2). [tesellī idüp, -üp]*

teshīr-i ʿanāṣır ḳılınur: *Maddî âlemin esâsını teşkil eden dört unsur (Su, hava, ateş, toprak) yapılmak.*

- ol ṭarīḳle **tesẖīr-i ʿanāṣır ḳılınur** her cemāde ki baḳarsın eyle ṣanursın ki ol ġāfildür andan ẖaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 11). [tesẖīr-i ʿanāṣır ḳılınur, -ur]*

te'sīri : *Etki, güç.*

- Vaʿẓınuñ **te'sīri** ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 1). [te'sīri, -i]*

te'sīr idemez oldı: *Etki edemez olmak.*

- avcuñdan anuñ eli yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā budur ki bunuñ teveccühi ile āteşe bir ḥālet geldi ki **te'sīr idemez oldı** çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 18). [te'sīr idemez oldı, -dı]*

te'sīr ider: *Etki etmek.*

- līkin yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri māddede **te'sīr ider** Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ẖārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 4). [te'sīr ider, -er]*

te'sīr itmemek: *Etkilemek.*

- daẖı olur ve āteş anda da **te'sīr itmemek** Mālik'e bir kerāmet daẖı olur Egerçi bu ikisi daẖı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 5). [te'sīr itmemek, -me , -mek]*

te'sīr ḳılmaz: *Etki etmek.*

- biraz meşāyıẖuñ ıṣṭılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi anı vicdān itmeye ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç **te'sīr ḳılmaz** söz ki bī-söz ola bir ʿabes*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 2). [teʾsīr ḳılmaz, -maz]*

teslīm: *Allah'ın hükmüne îtirazsız râzı olma, boyun eğme, mukadderâtı kabullenme.*

- taʿālā aña āẖıratda tevekküline göre riʿāyetler ve **teslīmine** münāsib ʿināyetler idüp menāzil-i mütevekkilīnden esnā-yı maḳāmātda ve derecāt-ı muvaẖẖıdīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 9). [teslīmine, -i, -n, -e]*

teslīm: *İtaat etme, boyun eğme.*

- muḳtedā-yı zamān idi ṭarīḳ-i taṣavvufda ġāyet kāmillerden ve ṭarīḳa-ı nebeviyye ile muḥkem ʿāmillerden idi cemīʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi tamām **teslīm***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 8). [teslīm,]*

teslīm edip: *(Bir şeyi) Verilmesi gereken yere vermek, bırakmak.*

- ferāġati olup hīç bir ġarażı fikr itmez hemīn kendüyi aña **teslīm edip** hiç kendünüñ de n'olacaġın ẕikr itmez dāyim bu mülāẖażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 5). [teslīm edip, -ip]*

teslīm ide: *Vermek.*

- ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini **teslīm ide** dilerse vārişi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 5). [teslīm ide, -e]*

teslīm idüp: *Bir şeyin kullanımını, korunmasını veya mülkiyetini vermek, bırakmak, devretmek, terk etmek.*

- aḫşam ne yesem gerek diyü fikr ḳılur mı Bir dünyā ḥavāyicini **teslīm idüp** ışmarlar kendüsi elinden geldügi ḳadar anuñ ḫidmetini eyler İmdi mü'min olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 7). [teslīm idüp, -üp]*

teslīm itmiş: *Bir şeyi sahibine vermek. II Can vermek bağlamında.*

- **teslīm itmiş** gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı vişāli ile mükerrem ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 1). [teslīm itmiş, -miş]*

teslīm olmak gerek: *(Direnmekten vazgeçip) Boyun eğmeli, kendini teslim etmeli.*

- gerek her ne dir ise **teslīm olmak gerek** gerekse ten ḫastalığı olsun gerekse cān ḫastalığı olsun gerekse beden inkisārı olsun gerekse dil besteliği olsun Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 3). [teslīm olmak gerek,]*

teslīm olup: *Boyun eğmek, teslim olmak II. Allah'ın hükmüne itirazsız razı olmak.*

- esbābdan ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ'a **teslīm olup** kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi 'Abd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 9). [teslīm olup, -up]*

tesvīlāt u mekrlerin: *Aldatmalar ve hileler.*

- mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ **tesvīlāt u mekrlerin** ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 11). [tesvīlāt u mekrlerin, -in-ler, -i, -n]*

teşdīd: *Şiddetlendirme, şiddetini arttırma.*

- muḳayyid olmaz ṭurur anlaruñ cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur meger anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa **teşdīd** içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 14). [teşdīd,]*

teşne-i viṣāl: *Kavuşmaya susamış olan. II Hz. Muhammed'e kavuşma.*

- Menāḳıb-ı Üveys-i Ḳarenī rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i tābiʿīn ve ḳıdve-i sālikīn sūḫte-i cemāl ve **teşne-i viṣāl***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 2). [teşne-i viṣāl,]*

teşrīf-i cemāli: *(Allah'ın) cemaliyle şereflenmesi.*

- firdevs-i muʿallāda **teşrīf-i cemāli** ile müşerref ü muʿaẓẓam eyleyüp ebedī menzilini fī maḳʿadi ṣıdḳın ʿinde melikin muḳtedir eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 3). [teşrīf-i cemāli, -i]*

teşvīş: *İnsanın zihnini meşgul eden şey, gāile, karışıklık.*

- yitişmek ḫaylī işdür ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük **teşvīşdür** bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 17). [teşvīşdür, -dür]*
- ol i'tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve 'āḳıl olan anı farḳ itmek büyük **teşvīşdür** niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 8). [teşvīşdür, -dür]*

teşvīş: *Kargaşa, kavga.*

- başına **teşvīş** üşdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 19). [teşvīş,]*
- Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup görmeyesiz **teşvīş** Ve ḫaberde gelür ki vefātından şoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin şordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 11). [teşvīş,]*
- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemīnden **teşvīş** çekilmeye-y-idi zīrā mādām ki şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 13). [teşvīş,]*

teşvīş: *Endişe.*

- zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña rızḳ **teşvīşini** vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 12). [teşvīşini, -i, -n, -i]*
- nesneye mevkūf ḳodı ferāġatle ʿibādet rızḳ **teşvīşinden***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 19). [teşvīşinden, -i, -n, -den]*
- olduḳca ummaduġı yirden sebebler çıḳar ve kendü rızḳ **teşvīşinden** vāz geldükce rızḳ ṭurmaz gelür gider cemī' erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 17). [teşvīşinden, -i, -n, -den]*
- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ **teşvīşi** bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 16). [teşvīşi, -i]*

tevārih: *Tarih kitapları.*

- bunuñ gibi daḫı maʿārif-i laṭīfe ve kelimāt-ı şerīfesi vardur ki **tevāriḫde** meẕkūrdur ve teẕkirelerde meşhurdur Eger cemīʿisi ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 5). [tevāriḫde, -de]*
- **tevārīḫde** mesturdur ve ḥikāyeleri ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 19). [tevārīḫde,-de]***

tevātür bulur: *Bir haberin ağızdan ağıza geçerek yayılması, söylenmesi.*

- ḫayāle gelmiş degüldür bu ḳadar müşterek ki anuñ içinden **tevātür bulur** maʿlūmdur ki ol mıḳdār daḫı ne ḳadar olur Rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 13). [tevātür bulur, -ur]*

tevāżu': *Alçak gönüllülük, kibirli olmama, gösterişsiz olma.*

- ḳoya ve kendü ḳatında kendüsine 'izzet ḳoya ol kişinüñ **tevāżu'dan** naṣībi olmaz maḥrūm olur hemīn mütekebbirler defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 17). [tevāżu'dan, -dan]*

- ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilkatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola ve bu **tevāżu‘** bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 6). [tevāżuʿ,]*
- didi Rivāyet olınur ki dāyim İmām Ḥanbal aña mülāzemet iderdi ve her bulışduḳça hezār **tevāżu‘** riʿāyet iderdi Bir gün şāġirdleri İmam’a ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 2). [tevāżuʿ,]*
- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince **tevāżu‘** u *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 12). [tevāżuʿ,]*
- fikr eylemeye kim ni‘metüñ şükri **tevāżu‘** ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde ni‘meti artar ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 15). [tevāżu‘,]*

tevāżu‘ gösterür: *Alçak gönüllü davranmak.*
- tecennüb ider birine **tevāżu‘ gösterür** İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 1). [tevāżuʿ gösterür, -ür]*
- ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup faẓlına muʿtekid olur ṣūfī oldur ki her kişiyi kendünden aʿlā görür ve bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü **tevāżu‘ gösterür***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 2). [tevāżuʿ gösterür, -ür]*

tevāżu‘ itdükce: *Alçak gönüllü olmak.*
- vire faḳr gibi ‘ālemde vesīle-i ġınā olmaz ve ‘acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem **tevāżu‘ itdükce** Allāh anı refʿ ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 6). [tevāżu‘ itdükce, -dükce]*

tevāżuʿ u iḫtirām iderdi: *Hürmet etmek, saygı göstermek.*
- iḫtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gitdükçe ḫastalıġı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb vardı aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 13). [tevāżuʿ u iḫtirām iderdi, -er, -di]*

tevāżuʿ vü vaḳārla: *Alçak gönüllülük ve ağırbaşlılık.*
- rükūʿını **tevāżuʿ vü vaḳārla** ve cülūsını ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini z̲ikrle ve selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 17). [tevāżuʿ vü vaḳārla, -la]*

tevbe: *İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme; bu kararı ifade eden söz.*
- Baṣrī’den tevbe itmişdi ve aña irādet getürmişdi Meger **tevbesine** bāʿi̲s ol olmışdı ki bir ḫātūn kişiye naẓarı ṭoḳınmışdı Ol ḫātūn kişi ḫaber gönderdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 13). [tevbesine, -si, -n, -e]*
- ḳoyup kimsene ile buña gönderdi Hemīn bunuñ **tevbesine** sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī’nüñ ḫiz̲metine irişdi ve anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 17). [tevbesine, -si, -ne]*

- gibi ol āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da **tevbesini** daḫı teʾḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki baʿżısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 8). [tevbesini, -si, -n, -i]*
- ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā **tevbesine** bāʾiṣ ve Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 14). [tevbesine, -si, -n, -e]*
- tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup **tevbesine** sebeb oldı kendü dünyā ararken baḫtı müsāʿid olup nā-gāh āḫıratı buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki ḫaberi yoġ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 1). [tevbesine, -si, -n, -e]*
- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz N'olur andan ki **tevbeyi** añduḳca fulān vaḳt idem diye ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 5). [tevbeyi, -y, -i]*
- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb ṣayılur **tevbe** ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 10). [tevbe,]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi **Tevbe** şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 1). [tevbe,]*
- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi'l-cümle **tevbe** gerekdür ki günāhına münāsib ola Yaʿnī eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkin ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 3). [tevbe,]*
- ġayrda **tevbe** ol vaḳt olur ki anı ḳaża ide belki diḳḳat idicek her günāha tevbe böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 7). [tevbe,]*
- ġayrda tevbe ol vaḳt olur ki anı ḳaża ide belki diḳḳat idicek her günāha **tevbe** böyle olur ġāyeti ġayrilerle idecegini nefsi-y-ile muʿāmele ide her ne ḳadar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 7). [tevbe,]*
- nefsine bir ḥarām ile leẕẕāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler **tevbe** ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 10). [tevbe,]*
- nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp ṣoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur **tevbenüñ** şol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 12). [tevbenüñ, -nüñ]*
- raġbeti olur ki ol günāhuñ nefsi ḳatında leẕẕeti olur **tevbenüñ** sevābı günāhuñ leẕẕetine göre olur eger az ise az olur çoḳ ise çoḳ bulınur Niçe ḥarāmlar olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 13). [tevbenüñ, -nüñ]*
- ṭabʿuñ aña hīç meyli olmaz eger ḥelāl daḫı olursa bir sebeb-içün ol anı işlemez anuñ gibi ḥarāmuñ **tevbesinden** ne olur anı terk itmek Allāh içün ʿibādet mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 16). [tevbesinden, -si, -n, -den]*
- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur ki muʻāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola ve ister ki **tevbe** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 10). [tevbe,]*
- ḳışāş yoḳdur ve anda merātib çoḳdur baʻżından istihlāl olursa baʻżından istiġfār olınur ġaybetden **tevbe** dürlü dürlü bulınur Yaʻnī bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 14). [tevbe,]*

- tevbe olur baʿżında elbette istiḥlāl gerek ki **tevbe** ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şerʿe muvāfık ola ve baʿżı ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 1). [tevbe,]*
- tevbe olur baʿżında elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki **tevbe** şerʿe muvāfık ola ve baʿżı ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 2). [tevbe,]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem'üñ **tevbe** ve ricʿatı ile ve İbrāhīm'üñ odda vüsʿatı ile ve Eyyūb'uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 5). [tevbe,]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider **Tevbe** insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 7). [tevbe,]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz **tevbe** ile hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 8). [tevbe,]*
- defʿ-i mażarret ve hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile hem menʿ-i ʿuḳūbet ve hem celb-i meṣūbāt olur **tevbenüñ** insānda merātibi çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 10). [tevbenüñ, -nüñ]*
- kendüye münāsib bir **tevbesi** bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ tevbesi ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 11). [tevbesi, -si]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur ve anuñ **tevbesi** ol günāha nedāmet ve āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 12). [tevbesi, -si]*
- tevbeleri maḳāmı anlara ẕillet olur nite ki ṣubaşılıḳ mertebesi vezīrlere ẕillet olur **tevbenüñ** ġāyet kemāli anda bilinür ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 13). [tevbeleri, -leri]*
- tevbeleri maḳāmı anlara ẕillet olur nite ki ṣubaşılıḳ mertebesi vezīrlere ẕillet olur **tevbenüñ** ġāyet kemāli anda bilinür ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 14). [tevbenüñ, -nüñ]*
- belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur **tevbe** ʿārifler ḳatında ʿişyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki tevbeden geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 15). [tevbe,]*
- belki taḥḳīḳde ol daḫı noḳṣāndur tevbe ʿārifler ḳatında ʿişyāndur tevbenüñ kemāli oldur ki **tevbeden** geçile ammā ehl-i ẕevḳ gerek ki bu ne dimek olur bile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 16). [tevbeden, -den]*
- bir mü'mine yitişür hemīn defʿī **tevbe** ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfār idüp ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥālete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 17). [tevbe,]*

tevbe eyleye: *İşlediği bir hatayı, suç veya günahı bir daha yapmamaya karar vermek, söz vermek.*

- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler ki cān u dilden aña **tevbe eyleye** ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 4). [tevbe eyleye, -y, -e]*

tevbe iderse: *Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak; işlenmiş bir günah ve kabahatten pişman olup bir daha yapmamaya söz vermek.*

- kendü efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına **tevbe iderse** devlet anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve eger idemezse bārī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 16). [tevbe iderse, -er, -se]*

tevbe idüp: *Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak, bir daha yapmamaya söz vermek.*

- olur ve bir kişi Allāh yolında şol dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḥtirāz ide ve eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī **tevbe idüp** iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 18). [tevbe idüp, -üp]*

tevbe itdi: *Bir mürşidin huzurunda günahlarına tövbe edip ona intisap etmek.*

- Evvel māldār u ribā-ḫvar idi Ḥabīb-i ribā-ḫvar dimekle meşhūr idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den **tevbe itdi** cemīʿ-i mālını fukaraya ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 10). [tevbe itdi, -di]*

tevbe itmekden: *İşlediği bir hatayı, suç veya günahı bir daha yapmamaya karar vermek, söz vermek.*

- nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp ṣoñra **tevbe itmekden** ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ şol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 11). [tevbe itmekden, -den]*

tevbe itmiş: *İşlediği bir hatayı, suç veya günahı bir daha yapmamaya karar vermek, söz vermek.*

- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūş-ı ḳabīḥ ve ʿayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe **tevbe itmiş** fāsıḳlar bulınur ki maʿṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 14). [tevbe itmiş, -miş]*

tevbe itmişdi: *Bir mürşidin huzurunda günahlarına tövbe edip ona intisap etmek.*

- Baṣrī'den **tevbe itmişdi** ve aña irādet getürmişdi Meger tevbesine bāʿiş ol olmışdı ki bir ḫātūn kişiye naẓarı ṭoḳınmışdı Ol ḫātūn kişi ḫaber gönderdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 13). [tevbe itmişdi, -miş, -di]*

tevbe ḳıldı: *Bir mürşidin huzurunda günahlarına tövbe edip ona bağlanmak, intisap etmek.*

- idi ve küçücekden kerāmātı eksük degül idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden **tevbe ḳıldı** vardı ʿibādete meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 16). [tevbe ḳıldı, -dı]*

tevbe-i ṣaḥīḥesi: *Hakiki tevbe; samimi ve halisane yapılan tevbe.*

- çıḳdı ammā gine **tevbe-i ṣaḥīḥesi** sebebi-y-ile rūḥı aʿlā-yı ʿilliyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve ẕünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 11). [tevbe-i ṣaḥīḥesi, -si]*

tevcīh: *Anlam verme, yorumlama.*

- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise **tevcīhi** oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 18). [tevcīhi, -i]*
- kelām bunlaruñ tenezzüli ve meskenetlerine ve maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola ve cāyizdür ki kelām taḥḳīḳī ola ammā **tevcīhine** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 2). [tevcīhine, -i, -n, -e]*
- ve nahā'n-nefsa ʿani'l-havā fa-inna'l-cennete hiya'l-ma'vā Ammā bu ḥikāyetüñ **tevcīhini** bunuñla itmām itmek olur ki cehennemī dimekden murād cehennemīlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 10). [tevcīhini, -i, -n, -i]*
- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı **tevcīhi** bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 2). [tevcīhi, -i]*
- hemīn ol aḥādīṩüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı olur bunuñ gibilerüñ **tevcīhi** aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 4). [tevcīhi, -i]*

tevcīh iderler: *Anlam vermek, yorumlamak, tefsir etmek.*

- ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi **tevcīh iderler** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 16). [tevcīh iderler, -er, -ler]*

tevcīh itmesi: *Anlam verme, yorumlama, tefsir etme.*

- ẓāhir ḳatında bunı **tevcīh itmesi** āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı ve erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 17). [tevcīh itmesi, -me, -si]*

teveccüh: *Bir tarafa doğru yönelme, doğrulma.*

- avcuñdan anuñ eli yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā budur ki bunuñ **teveccühi** ile āteşe bir ḥālet geldi ki te'sir idemez oldı çünkü elini yaḳmadı anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 17). [teveccühi, -i]*
- müsteṭāb ola ve her dem duʿāsı müstecāb ola tamām naẓarın gidermek gerek esbābdan ve ṭamaʿın kesmeñ gerek her bābdan **teveccühini** bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 2). [teveccühini, -i, -n, -i]*
- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḫaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki sālik kendüden naẓarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib **teveccühini** nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 8). [teveccühini, -i, -n, -i]*
- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini anuñla ziyāde bulurdı ve sülūk-ı maḳāmatda **teveccühini** anuñla gökçek görürdi Tevekkülini arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 12). [teveccühini, -i, -n, -i]*
- çıḳmaḳ ister ammā bir göñül ki dünyādan ṭamām uṣanmış ola ve leẕẕāt-ı ʿācileden **teveccühi** dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 18). [teveccühi, -i]*
- bir ādemüñ ki ṭabīʿatında ʿulüvv ü ḥimmet olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī ʿazīmet olur anuñ **teveccühi** her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 6). [teveccühi, -i]*

teveccüh: *Yakınlık duyma, hoşlanma, beğenme, iltifat.*

- çıḳmaḳ ister ammā bir göñül ki dünyādan ṭamām uṣanmış ola ve lezzāt-ı ʿācileden **teveccühi** dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 18). [teveccühi, -i]*

tevekkül: *Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere râzı olup sonucu Allah'tan bekleme.*

- **tevekkül** eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 9). [tevekkül,]*
- çalışmazsın Hay Bu **tevekkül** degül keslāndur ve bunı **tevekkül** ṣanmaḳ ḫizlandur Tevekkül oldur kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 15). [tevekkül,]*
- çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur ve bunı tevekkül ṣanmaḳ ḫizlandur **Tevekkül** oldur kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 16). [tevekkül,]*
- muḫtelif olur ve emzice-i benī Ādem dürlü dürlü olur ṣāyed Süfyān-ı Ṣevrī ḥażretlerinüñ meşrebine **tevekkül** ol yoldan düşmiş idi ola ve şeyṭān mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 16). [tevekkül,]*
- böyle-y-iken bir aḳçasuz Ḥaḳḳ'a mütevekkil olup **tevekkülinden** bir ḳadem ayrılmaya ve bir pūlı yoġ-iken şeyṭān aña rızḳ-içün vesveseye yol bulmaya Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 3). [tevekkülinden, -i, -n, -den]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi **Tevekkülde** ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 8). [tevekkülde, -de]*

- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve zātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışıdı ʿömrini tamām **tevekkül** ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 10). [tevekkül,]*
- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini anuñla ziyāde bulurdı ve sülūk-ı maḳāmatda teveccühini anuñla gökçek görürdi **Tevekkülini** arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 12). [tevekkülini, -i, -n, -i]*
- ticāretden vāz gelüp Ḥaḳ cānibine āyib oldı **tevekkülde** bir mertebeye vardı ki meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir maḳāma yitişdi ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 9). [tevekkülde, -de]*
- Rivāyet olınur ki **tevekkülde** bir ḥāle varmışdı ki Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk cenginde bile bulındılar ṣufūf-ı müslimīn arasında ġazā niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 11). [tevekkülde, -de]*
- binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki zātında **tevekkül***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [tevekkül,]*
- eger Allāh'uñ iradetinde olursa ikisinde anuñ ḥıfẓı āsān olur ammā şol kişi ki **tevekkülde** ol maḳāma irmez ola mümkin midür ki ol iki yiri farḳ itmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 14). [tevekkülde, -de]*
- ṭāʿūn emrine gelicek cahāletinden tevekkül ehli dirilür ol **tevekkül** degül cahāletdür anı tevekkül ṣanmaḳ żalāletdür Dānişmend dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 15). [tevekkül,]*

- ṭāʿūn emrine gelicek cahāletinden tevekkül ehli dirilür ol tevekkül degül cahāletdür anı **tevekkül** ṣanmaḳ żalāletdür Dānişmend dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 16). [tevekkül,]*
- andan idügin gine bilür Meşhūrdur ki Mūsā ʿaleyhi's-selām bir marażda tevekkül itmek istedi Ḥaḳ ḥażretinden nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi **tevekkül** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 2). [tevekkül,]*
- taʿālā aña āḫıratda **tevekküline** göre riʿāyetler ve teslīmine münāsib ʿināyetler idüp menāzil-i mütevekkilīnden esnā-yı maḳāmātda ve derecāt-ı muvaḥḥıdīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 9). [tevekküline, -i, -n, -e]*
- oġlancuġına **tevekkül** ögretmek içün bir ṭarīḳ itmişdi ve anı ol yola me' lūf ḳılmaġ içün bir fikr ḳılmışdı oġlancuġına ögretmişdi ki Her gāh ki bir ḥācetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 9). [tevekkül,]*
- gine ol virdi Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış **tevekkül** bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 3). [tevekkül,]*
- yā işāretdür **tevekkülüñ** ġāyetine ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ekser-i mü'minīnde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 3). [tevekkülüñ, -üñ]*
- işāretdür **tevekkülüñ** merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur ki ol naẓara göre ol mertebenüñ tevekküli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 5). [tevekkülüñ, -üñ]*
- işāretdür tevekkülüñ merātibine ki her kişide mertebesine lāyıḳı bulına her kişinüñ esbāba bir dürlü baḳışı olur ki ol naẓara göre ol mertebenüñ **tevekküli***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 6). [tevekküli, -i]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i **tevekküli** kümmele göre tevekküli terk olur nite ki ekser-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 7). [tevekküli, -i]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre **tevekküli** terk olur nite ki ekser-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 7). [tevekküli, -i]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli terk olur nite ki ekser-i nāsuñ tevḥīdleri ʿārifler ḳatında şirk olur **tevekkülüñ** āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 8). [tevekkülüñ, -üñ]*
- **tevekkül** daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb ṣayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 9). [tevekkül,]*
- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb ṣayılur tevbe ve **tevekkül** bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 10). [tevekkül,]*
- olur Ādem oldur ki Allāh'a **tevekküli** ġalib olur andan ümīdi kesmez ol her ne ḳadar deyn iderse mümkin degüldür deyinle olmaz ḥuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 3). [tevekküli, -i]*
- ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur ve derūnda bu vicdān ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle **tevekkülde** her ne mertebede ki olursın sen işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 12). [tevekkülde, -de]*

- göre ṣaġ bulırsın eger **tevekkülüñ** ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 13). [tevekkülüñ, -üñ]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette **tevekkülüñe** münāsib bulınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 14). [tevekkülüñe, -ü, -ñ, -e]*
- ferāġat itdükçe ḥużūrını ve feraḥını artuḳ bulur emrini añā tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur ve **tevekküli** ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fārīġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 16). [tevekküli, -i]*
- süst olur kendü fikrine mu'temed olduḳca işi oñmaz ve kendü re'yine muʿtażıd olduḳca re'yinde fāyide görmez eger re'y daḫı gerekse **tevekkül** bile olmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 4). [tevekkül,]*
- yüzinden bilinür ki eger Allāh'a ışmarlamazsa bağlu iken yine yiter fi'l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek **tevekkülden** hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 8). [tevekkülden, -den]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣud Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet daʿvāda olur ve saʿādet **tevekkülde** bulınur şol kişi ki Ene diye Allāh daḫı añа Ene diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 10). [tevekkülde, -de]*
- iḫtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan **tevekkül** diline ve anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına ve ḳısm-ı sālişden şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 3). [tevekkül,]*

tevekkül ehli: *İşleri Allah'ın iradesine terk ederek kadere razı olan, her hâlükârda Allah'a güvenen.*

- ṭāʿūn emrine gelicek cahāletinden **tevekkül ehli** dirilür ol tevekkül degül cahāletdür anı tevekkül şanmaḳ żalāletdür Dānişmend dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 15). [tevekkül ehli,]*

tevekkül eylemez: *Herhangi bir işte elinden geleni yapıp daha sonrasını Allah'a bırakma, Allah'a güvenme.*

- ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür n'içün añа ṭurmaz çalışur niçe ʿabeş yirlerde **tevekkül eylemez** esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 14). [tevekkül eylemez, -mez]*

tevekkül ider: *Güvenmek.*

- eydürdi ki Mütevekkil ki sebebi görür ol müddeʿī olur delīle **tevekkül ider** gönli-y-ile bilür İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür kim cemīʿ ālem esbābdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 17). [tevekkül ider, -er]*

tevekkül idüp: *Herhangi bir işte elinden geleni yapıp daha sonrasını Allah'a bırakmak.*

- ġālib olur Ḥaḳ taʿala anuñ esbābını añа ḳolay ḳılur niçe nesneler ki ġayruñ helākına sebeb olur añа olmaz kendüyi **tevekkül idüp** bir deñize atar boġılmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 6). [tevekkül idüp, -üp]*

tevekkül idüp: *Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere râzı olup sonucu Allah'tan beklemek.*

- olur ve her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḥsümüz anlarda degül żāhire yapışanlardadur Allāh'a **tevekkül idüp** gine esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 8). [tevekkül idüp, -üp]*

tevekkül idüp: *Güvenmek.*

- vech-ile baġlamışdur bunda olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz yola girmek yaḳışmaz Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ gerek andan **tevekkül idüp** çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 2). [tevekkül idüp, -üp]*

tevekkül idüp ṭurur: *Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere râzı olup sonucu Allah'tan beklemek.*

- bozar mısın didi egerçi ẓāhir budur kim bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup **tevekkül idüp ṭurur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 4). [tevekkül idüp ṭurur, -üp-üp, - ṭurur-ur]*

tevekkül itdükce: *Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere râzı olup sonucu Allah'tan beklemek.*

- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecrübe ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a **tevekkül itdükce** umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 2). [tevekkül itdükce, -dükce]*

tevekkül itmek: *Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere râzı olup sonucu Allah'tan beklemek.*

- andan idügin gine bilür Meşhūrdur ki Mūsā ʿaleyhi's-selām bir marażda **tevekkül itmek** istedi Ḥaḳ ḥażretinden nidā olup Ḫavāṣ-ı edviyeyi tevekkül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 2). [tevekkül itmek,]*
- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda **tevekkül itmek** bir ulu ʿayb ṣayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 9). [tevekkül,]*

tevekkül itmeseler: *Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere râzı olup sonucu Allah'tan beklemek.*

- egerçi şöyle ki **tevekkül itmeseler** anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 5). [tevekkül itmeseler, -me, -se, -ler]*

tevekkül ḳıla: *Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere râzı olup sonucu Allah'tan beklemek.*

- bir bucaḳda oturup **tevekkül ḳıla** Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür ve kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca sevāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 1). [tevekkül ḳıla, -a]*

tevfīḳ: *Allah'ın yardımı.*

- ṭāʿate inanıbilür her dem **tevfīḳe** müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḫḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḫḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 1). [tevfīḳe, -e]*
- ṭāʿate inanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol **tevfīḳi** bu ne yirde bulsa gerek ve her sāʿat taḫḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḫḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 1). [tevfīḳi, -i]*
- iradetidür hidāyeti ol virmek gerek ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki **tevfīḳe** ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 6). [tevfīḳe, -e]*
- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde **tevfīḳ** olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez ve anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 7). [tevfīḳ,]*
- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan **tevfīḳ** ü hidāyet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 12). [tevfīḳ,]*

tevfīḳ eylemişdi: *Uygun duruma getirmek, uydurmak.*

- ṣabāḥı ḳılurdı ʿālim-i bī-ġaraż u bī-riyā idi ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā idi ẓāhir-ile bāṭını cemʿ eyleyüp **tevfīḳ eylemişdi** ve kitābu'llāh ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 14). [tevfīḳ eylemişdi, -miş, -di]*

tevfīḳ idüp: *Uygun duruma getirmek, uydurmak.*

- ü **tevfīḳ idüp** luṭf-ı taḥrirle ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi Rivāyet olınur ki meşāyıḫdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 3). [tevfīḳ idüp, -üp]*

tevfīḳ itdügine: *Allah'ın kulunu irade ve rızasına uygun işler yapmaya muvaffak kılması.*

- ʿināyetdür ki Allāh ḳulına müyesser eyler **tevfīḳ itdügine** Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 3). [tevfīḳ itdügine, -düg, -i, -n, -e]*

tevfīḳ itmiş: *Uygun duruma getirmek, uydurmak.*

- ki şeyḫini göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate **tevfīḳ itmiş** cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 12). [tevfīḳ itmiş, -miş]*

tevfīḳ-i ezelīdür: *Allah' ın yardımı.*

- elin aldı ve **tevfīḳ-i ezelīdür** ki añsuzın yolına geldi ceẕbe-i ilāhiyyedür ki her kimi isterse kendüye çeker ve irādet-i sulṭāniyedür ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 3). [tevfīḳ-i ezelīdür,]*

tevfīḳ-i ilāhīdür: *Allah'ın yardımı.*

- **tevfīḳ-i ilāhīdür** ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teyşīr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 7). [tevfīḳ-i ilāhīdür, -dür]*

tevḥīd: *Tevhid ilmi; Allah'ın bir olduğunu ve kâinattaki bütün birliklerin O'nun birliğine delil olduğunu bilmek.*

- belki bir yañlış ẖayal ile taẖayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki **tevḥīdi** tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 9). [tevḥīdi, -i]*
- belki bir yañlış ẖayal ile taẖayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola **tevḥīdi** bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 10). [tevḥīdi, -i]*
- mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz **tevḥīdi** olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 11). [tevḥīdi, -i]*
- mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez **tevḥīdi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 12). [tevḥīdi, -i]*
- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur **tevḥīdde** maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür ve mebde'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 14). [tevḥīdde, -de]*

tevḥīd: *Birleme. II [tas.] Hakk'ı isim, sıfat ve fiilleriyle birlemek.*

- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve **tevḥīdde** sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 8). [tevḥīdde, -de]*
- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola **tevḥīdde** fenāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmaduġına işāret ola Eger dir-isek ki Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 11). [tevḥīdde, -de]*
- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin bu ḳadar daḫı ol maḳāmda şirk ü ṭuġyān olur egerçi bizüm gibilerde tamām **tevḥīd** ü īmān ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 16). [tevḥīd,]*
- egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki **tevḥīdde** bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 5). [tevḥīdde, -de]*
- egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām żarar olur belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek şirk ṣayılur **tevḥīdüñ** maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 6). [tevḥīdüñ, -üñ]*
- geçmekden iḥtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve putḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur **tevḥīdi** kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 16). [tevḥīdi, -i]*
- girçekdür **tevḥīd** maḳāmında teklīf yirinde her biri gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 17). [tevḥīd,]*
- tevḥīd ol vaḳt tamām olur ki teklīfi gözede ve aḥkām-ı şerīʿati *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 19). [tevḥīd,]*
- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki **tevḥīdi** teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 1). [tevḥīdi, -i]*

- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol **tevḥīd** olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 2). [tevḥīd,]*
- bilmek olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn **tevḥīdi** şerīʿatle bulmışlardur ve cümle meşāyıḫ-ı vāşılīn dergāh-ı ʿizzete ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 3). [tevḥīdi, -i]*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabeş dikenler arasında çürütmek ister Eger **tevḥīd** gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 10). [tevḥīd,]*
- ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd ve **tevḥīdde** tamām nihāyetine varmış idi ve mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idi ʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 15). [tevḥīdde, -de]*
- bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḥālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz **tevḥīdde** noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 18). [tevḥīdde, -de]*
- tevḥīdini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 19). [tevḥīdini, -i, -n, -i]*
- bozılur niçelerüñ kemāl-i tevekküli kümmele göre tevekküli terk olur nite ki ekşer-i nāsuñ **tevḥīdleri** ʿārifler ḳatında şirk olur tevekkülüñ āḫırı oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 8). [tevḥīdleri, -leri]*
- mes'ele olur anuñ **tevḥīdinde** ve vücūdında ve mes'ele olur anuñ iḥsānında ve cūdında ve mes'ele olur anuñ me'mūrāt ve menhiyyāt ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 9). [tevḥīdinde, -i, -n, -de]*
- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki **tevḥīd** böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 1). [tevḥīd,]*
- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle **tevḥīdi** cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 2). [tevḥīdi, -i]*

- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf **tevḥīdi** ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 2). [tevḥīdi, -i]*
- dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür 'ubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne **tevḥīd***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 2). [tevḥīd,]*
- teklīfi men' ider ikisini daḫı bilür ki girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ ki **tevḥīdi** teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 4). [tevḥīdi, -i]*
- teklīfi men' ider ikisini daḫı bilür ki girçekdür her birisi yirlü yirinde gökcekdür şol kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi **tevḥīd***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 4). [tevḥīd,]*
- cemīʿ meşūbātını iḥbāt ider Nice **tevḥīd** olur ol ki teklīf ile cem' olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol ki şerī'ate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuşūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 5). [tevḥīd,]*

- cemīʿ meşūbātını iḥbāt ider Nice tevḥīd olur ol ki teklīf ile cemʿ olmaya ve ne muvaḥḥid olur ol ki şerīʿate inanmaya Ol anuñ **tevḥīdde** ḳuşūrından olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 6). [tevḥīdde, -de]*
- ifrāṭından ṣanma imdi sen anuñ ışṭılāḥāt-ı muzaḫrefesine aldanma eger anuñ **tevḥīdi** tamām ola-y-ıdıeyle dimezdi şerīʿate dil uzatmaġa dili *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 8). [tevḥīdi, -i]*
- varmazdı **tevḥīd** yolınuñ anca vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 9). [tevḥīd,]*
- varmazdı tevḥīd yolınuñ anca vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur **Tevḥīdi** eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 10). [tevḥīdi, -i]*
- **tevḥīdi** ṣaḥīḥ olmayup Allāh'la muʿāmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve şol kişiye ki ʿişyānı ucından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 13). [tevḥīdi, -i]*
- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki **tevḥīdde** daḫı elbette bir nevʿ cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 12). [tevḥīdde, -de]*
- ammā anuñ keyfiyetini bilmedügümüze iʿtirāf idevüz bu mes'elede baḥsi ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz **tevḥīd** yirinde kesret yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 4). [tevḥīd,]*
- belki bir yañlış ḫayāl ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki **tevḥīdi** tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 9). [tevḥīdi, -i]*
- belki bir yañlış ḫayāl ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola **tevḥīdi** bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 10). [tevḥīdi, -i]*
- mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz **tevḥīdi** olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 11). [tevḥīdi, -i]*

- mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez **tevḥīdi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 12). [tevḥīdi, -i]*
- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur **tevḥīdde** maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür ve mebde'ni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 14). [tevḥīdde, -de]*

tevḥīd baḥrinde: *Birlik denizi. II Tasavvufta bahr, genellikle varlık denizinden, mutlak varlıktan ve vahdet-i vücuttan kinayedir. Aynı şekilde Hakk'ın sonsuz sıfat ve zatının makamı anlamında kullanılır.*

- bir ḳavmdür ki her vaḳt **tevḥīd baḥrinde** seyāḥat iderler ve bunlar ṭāyifedür ki her dem fanā iḳlīminde seyāḥat iderler gice gündüz muʿāmeleleri Allāh'ladur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 11). [tevḥīd baḥrinde, -n, -de]*

tevḥīd olmaz: *Allah'ın birliğine ve her şeyin Ondan geldiğine iman etmek.*

- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol **tevḥīd olmaz** ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 2). [tevḥīd olmaz, -maz]*

tevḥīd-i ṣaḥīḥ: *Allah'ın zâtında, sıfatlarında, mâbud oluşunda bir ve tek olduğunu zihin ve kalp yoluyla kabul etme.*

- ider ki her kişi ki dünyāda **tevḥīd-i ṣaḥīḥ** mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi ẓuhūra gelür egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 15). [tevḥīd-i ṣaḥīḥ,]*

tevḥīd-i ẕātda: *Zatının (Allah'ın) birliği. II Varlıkta sadece Allah'ın ve O'nun çeşitli mertebelerdeki tecellilerinin bulunduğunu müşahede etmektir.*

- ẕātda fanā bulduḳtan ṣoñra gele yoḫsa ṣol fanā-yı ṣıfat ki anda fanā-yı ẕāt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fanādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 15). [tevḥīd-i ẕātda, -da]*
- sālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz **tevḥīd-i ẕātda** fanā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı sālisden murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 11). [tevḥīd-i ẕātda, -da]*

te'vīl: *Bir sözü veya davranışı görünür anlamından başka bir anlamda kabul etme, çevri. II Yorum, yorumlama.*

- gerek ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine **te'vīlini** taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 7). [te'vīlini, -i, -n, -i]*
- şaḫṣdan nefʿe işāret olur bir şaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa **te'vīli** ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 10). [te'vīli, -i]*

te'vīl idüp: *Yorumlamak, açıklamak.*

- **te'vīl idüp** ʿaḳlına uya Cemīʿ aṣḥāb Ḳurān'uñ ḳıdemine ittifāḳ eylerlerdi Ḳurān'dan murād hemīn bu elfāẓı añlarlardı hīç kelām-ı nefsī ne idügi ḫāṭırlarına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 3). [te'vīl idüp, -üp]*

te'vil itmeyüp: *Yorumlamak, açıklamak.*

- erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından şunlar ki maʿrifetde kemāle irişmişlerdür Ḳurān ḳadīmdür dimege hīç **te'vil itmeyüp** ẓāhiri üzerine ḳomışlardur ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 8). [te'vil itmeyüp, -me, -y, -üp]*

te'vīlāt: *Teviller; yorumlar.*

- diyüp ʿarż dilerlermiş diyü inkār ḳılur bu sebebdendür ki erbāb-ı ḳulūb Ḳurān-ı ʿaẓīmüñ maʿānīsinde anca **te'vīlāt** söyler ki aṣḥāb-ı ẓevāhir anı işidecek bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 10). [te'vīlāt,]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat üzerine ol **te'vīlāt** Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 14). [te'vīlāt,]*

tevḳīr: *Karşısındakini yüksek tutma, ululama.*

- pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan şoñra gelen begler hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça **tevḳīrde***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 16). [tevḳīrde, -de]*

tevḳīrde eksik ḳomadılar: *Hürmette kusur etmemek; karşısındaki kişiyi iyi ağırlamak, isteklerini yerine getirmek, saygısızlık etmemek.*

- eksik ḳomadılar Fi'l-cümle Süfyān-ı Sevrī zamānında ġāyet ulu muʿteberlerinden idi ve ʿahdında fażlı müsellem ü muḳarrerlerden idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 17). [tevḳīrde eksik ḳomadılar, -dı, -lar]*

tevżīḥ itmişdi: *Açıklamak, açık olarak bildirmek.*

- **tevżīḥ itmişdi** Şāġirdleri her ne dirse yazarlardı ve cemīʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri ki dīn emrinde ol daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 11). [tevżīḥ itmişdi, -miş, -di]*

teysīr ider: *Kolaylaştırmak.*

- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere **teysīr ider** Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 8). [teysīr ider, -er]*

teẕellül itmeye: *Zillete katlanmak, kendini alçak tutmak.*

- kendüye niʿmet bile ve faḳīrliġi kendüye devlet bile kimseneye iḥtiyāc göstermeye ve hiç bir kişiye dünyā içün **teẕellül itmeye** Ḳarnı aç olduġınca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 6). [teẕellül itmeye, -me, -y, -e]*

teẕhīb-i aḫlāḳda: *Ahlâkı güzelleştirme, kötü huyları giderme.*

- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var idi ve **teẕhīb-i aḫlāḳda** ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 4). [teẕhīb-i aḫlāḳda, -da]*

teẕkire: *Borçların yazılı olduğu pusula.*

- **teẕkireye** naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun didüginiñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 11). [teẕkireye, -y, -e]*

teẕkire: *Menakıpname.*

- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki **teẕkirelerde** ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 12). [teẕkirelerde, -ler, -de]*
- bunuñ gibi daḫı maʿārif-i laṭīfe ve kelimāt-ı şerīfesi vardur ki tevāriḫde meẕkūrdur ve **teẕkirelerde** meşhurdur Eger cemīʿisi ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 6). [teẕkirelerde, -ler, -de]*
- añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve **teẕkire** maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 9). [teẕkire,]*

- ve hemīn bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve **teẕkirelerde** meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 9). [teẕkirelerde, -ler, -de]*
- yüzden artuḳ meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı Egerçi **teẕkirelerde** meşhūrdur ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile daḫı bulışdı ve anuñ ḫiẕmetine daḫı irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 15). [teẕkirelerde, -ler, -de]*

teẕkire: *Sinan Paşa'nın "Tezkiretü'l Evliya" adlı eseri.*
- olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve **teẕkire** maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 16). [teẕkire,]*
- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine **teẕkireye** yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 2). [teẕkireye, -y, -e]*
- Ḥaḳ tebareke ve taʿala anlaruñ ʿamellerini meʿcūr ve saʿy-lerini meşkūr eyleye bi-mennihi ve luṭfihi Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ gelelüm gine **teẕkire** emrine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 18). [teẕkire,]*
- işāretler ola Eger anlardan biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker **teẕkire** maṣlaḥatı yabanda ḳalur hemīn kelāmı bunda ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 8). [teẕkire,]*
- yirden iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḫükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥṣi uzatduḳ şol ki **teẕkire** maṣlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 10). [teẕkire,]*
- ṭaşra çıkduḳ gelelüm gine Şefīḳ-i Belḫī'nüñ menāḳıbına gine rücūʿ eyleyelüm **teẕkire** bābına Rivāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem ile bulışdı aña ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 12). [teẕkire,]*
- gerek neṣrine mümkin degüldür ki biz anlaruñ yitişevüz ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ **teẕkire** emrine gelelüm biraz daḫı Şāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 8). [teẕkire,]*
- bārānını tā ebedī kesmeye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn Söz sözi çeküp uzandı yine **teẕkireden** söyleyelüm İbn Semmāk'uñ menāḳıbından daḫı naḳl *(TezkireEvliyâ,Sayfa 196, Satır 2). [teẕkireden, -den]*

teẕkire: *Ferîdüddin Attâr'ın "Tezkiretü'l-Evliyâ" adlı eseri.*
- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Ḫvāce **teẕkiresinde** anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 15). [teẕkiresinde, -si, -n, -de]*

ṭıb: *Hekimlik, tabiplik ilmi.*
- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki **ṭıbba** ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 1). [ṭıbba, -a]*
- münāsib cüzʾiyyāt-ı muʿālecāt istiḫrāc olına İmdi şol kişinüñ ki **ṭıbdan** ḫaberi olur ol edviyenüñ kemiyyetini bilür olur pes ol ḳavāʿidde ictihād ider görür her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 7). [ṭıbdan, -dan]*

- maraża münāsib bir ʿilāc çıḳarur ammā şunlar ki **ṭıbdan** bī-habīr olurlar anlar hemīn ẕevāhir-i kelimāt-ı aṭıbbāya baḳar olurlar hemīn ol ẕevāhıri biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 9). [ṭıbdan, -dan]*
- idüp mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken ziyān ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler şeyḫ olanlaruñ **ṭıbdan** daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 2). [ṭıbdan, -dan]*

ṭıfl: *Çocuk.*
- ve ḥadīsde bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz **ṭıflken** ekser-i evḳāt ḳapusı öñinde bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 8). [ṭıflken, -ken]*
- bunuñ didügine gelürdi **Ṭıfl-iken** bunuñ gibi ʿacāyibi çoḳ idi ve oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi Ḥikāyet meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 11). [ṭıfl-iken, -i, -ken]*
- aña işāret ider ki **ṭıfl** acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiçbir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 9). [ṭıfl,]*

ticāret: *Kazanç amacıyla yürütülen alım satım etkinliği.*
- bilüp ṭururlar ol yer cevdi olursa bunlar baḥr-ı ʿUmmān olup ṭururlar Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl ḥac ve bir yıl ġazā ve bir yıl **ticāret***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 12). [ticāret,]*
- **ticāretden** vāz gelüp Ḥaḳ cānibine āyib oldı tevekkülde bir mertebeye vardı ki meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir maḳāma yitişdi ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 9). [ticāretden, -den]*

ticāret iderdi: *Tüccarlık yapmak.*
- bāzirgān-zāde idi **ticāret iderdi** kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 17). [ticāret iderdi, -er, -di]*

tīġini çeker: *Kılıcı kınından çekip çıkarmak, hücûma kalkmak.*
- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan gine döndi vechini şordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki **tīġini çeker** ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 4). [tīġini çeker, -er]*

tın: *Ses çıkarmak, bir şey söylemek.*
- işāretle baña ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi ammā aña **ṭınmadı** yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 18). [ṭınmadı, -ma, -dı]*
- maʿāşından şordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve eger virmezlerse hīç **ṭınmayup** ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 14). [ṭınmayup, -ma, -y, -up]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse **ṭınmazlar** ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [ṭınmazlar, -maz, -lar]*

tīz: *Beklenenden daha erken sürede, tez, çabuk.*

- daḫı ṣūret bu ḥāletledür Ṣunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı **tīz** giçer ṣunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 7). [tīz,]*
- egerçi gāh olur ki **tīz** zamānda ṣeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 15). [tīz,]*
- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet **tīz** ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem yanında ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 8). [tīz,]*

toġ-: *Doğmak, ortaya çıkmak, görünmek.*

- olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler **ṭoġar** her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 16). [ṭoġar, -ar]*

toġ: *Doğmak, dünyaya gelmek.*

- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henüz anasından ṭoġmamışdur ve **ṭoġacaḳ** daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şuʿeyb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 12). [ṭoġacaḳ, -acaḳ]*
- şevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henüz anasından **ṭoġmamışdur** ve ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şu'ayb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 11). [ṭoġmamışdur, -ma, -mış, -dur]*

toġan: *Doğan, dünyaya gelen (kişi).*

- zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar her **ṭoġan** dünyāyı kendünüñ ṣanur bir ḳaç gün ṣaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 13). [ṭoġan,]*

toġıcaḳ: *Doğduğunda.*

- duʿā itmiş-idi Ümmü'l-müslīmīn Ümmü Seleme'nüñ ḫānedānında ulalmışdı ve anuñ bir muʿteḳasından olmışdı **Ṭoġıcaḳ** ʿÖmer Ḥażretine ʿarż olınmışdı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 14). [ṭoġıcaḳ,]*

toġrılt: *Doğrultmak; düzeltmek, bozukluğunu, aksaklığını gidermek.*

- ḳadar ki niyetini **ṭoġrıltdum** ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce kiyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūşına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 9). [ṭoġrıltdum, -du, -m]*

toġru: *Doğru, düzgün.*

- ṭāʿat niyeti **ṭoġru** ḳılmaḳdur umde-i ʿibādet göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿışyān olur ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 13). [ṭoġru,]*

toġru: *Doğru, gerçek, hakikat.*

- riyāżete taḥammül ḳılmaz ve muʿżilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı ucından ve çoḳ yirde **ṭoġrusın** söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 10). [ṭoġrusın, -sı, -n]*

toġur: *Doğurmak, dünyaya getirmek.*

- zemīn ṭurmayup birin **ṭoġurur** birin yuṭar her ṭoġan dünyāyı kendünüñ ṣanur bir ḳaç gün ṣaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 13). [ṭoġurur, -ur]*

toġurınca: *Doğuruncaya kadar.*

- ḥāmil olup **ṭoġurınca** ve ne ṣüretler geçirmişdür heyūlā-yı zamān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 19). [ṭoġurınca,]*

toḳ: *Açlığını gidermiş, doymuş.*

- ḳoyup kendü işini görürse efendisi daḫı buña muḳayyed olmaz olur aç mıdur **ṭoḳ** mıdur bunı ḳayurmaz olur naẓarından bıraġup kendü ḥāline ḳor eyle olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 2). [ṭoḳ,]*
- ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḥalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi **ṭoḳ** ṣanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 4). [ṭoḳ,]*

toḳ olıcaḳ: *Tok olmak, doymak, açlığını sonlandırmak.*

- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki ṭoḳlıġla ola ol ehlu'llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿẕībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi **ṭoḳ olıcaḳ** şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 10). [ṭoḳ olıcaḳ,]*

toḳ olınca: *Tok olmak, doymak, açlığını sonlandırmak.*

- ol meẓālimden ḫalāṣ ola aña cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura mādām ki ol meẓālim üzerinde ṭura Yaʿnī **ṭoḳ olınca** aña kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 12). [ṭoḳ olınca, -ınca]*

tokın: *Dokunmak, temas etmek.*

- tecellī vü ẓuhūr ider ve bir nūrdur ki işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider her gāh ki ʿaksinüñ şevḳı ʿadem āyinesine **ṭokınur** her āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 4). [ṭokınur, -ur]*
- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara **ṭoḳınsa** belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 8). [ṭoḳınsa, -sa]*

toḳlıġ: *Aç olmama durumu, tokluk.*

- ʿibādetdür şol ṭāʿat ki **ṭoḳlıġla** ola ol ehlu'llāh ḳatında ṭāʿat olmaz ẓāhirde beden taʿẕībi olur baṭında ʿibādet nūrı bulınmaz kişi ṭoḳ olıcaḳ şeytān aña yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 9). [ṭoḳlıġla, -la]*
- aclığı olsa gerek ki āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir **ṭoḳlığı** olsa gerek ki acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 5). [ṭoḳlığı, -ı]*

ṭoḳlıḳ: *Aç olmama durumu, tokluk.*

- āḫıratda **ṭoḳlıḳlar** ve bu dārdaki riyāżātları ʿıvażı ol dārda ḳonuḳlıḳlar müyesser ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 9). [ṭoḳlıḳlar, -lar]*

ṭoḳuz: *Dokuz.*

- cemīʿisi zamānuñ müteʿayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri İmām ʿAlī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ **ṭoḳuzı** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 8). [ṭoḳuzı, -ı]*
- **ṭoḳuz** şemʿ-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerīʿat bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ ʿammārı ve dīn ehlinüñ iʿtimādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 9). [ṭoḳuz,]*
- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi **Ṭoḳuzı** cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 10). [ṭoḳuzı, -ı]*
- olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi **Ṭoḳuzı** cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 11). [ṭoḳuzı, -ı]*
- hemīn ādem elinden geldükce maʿṣiyetden ṣaḳınup gine ʿismeti andan bilmek gerek Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī eydürdi Bükā on ḳısımdur **ṭoḳuzı** riyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 14). [ṭoḳuzı, -ı]*

ṭokuz yıl: *Dokuz sene.*

- müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir mīrzāde iken Nişābūr'a gelüp **ṭoḳuz yıl** bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır ol şehrde meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 17). [ṭoḳuz yıl,]*

ṭol: *Dolmak, birikmek.*

- cemīʿ tezkireler ḥikāyetleri-y-ile **ṭolmış** ve şol ḳadar maʿārif ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 15). [ṭolmış, --mış]*

ṭol: *Dolmak, sarmak, kuşatmak.*

- düşmanuñ mıdur Eyitdi Yoḳ Eyitdiler Ne içün Eyitdi Allāh dōstlıġı göñlüme şöyle **ṭolmışdur** ki kimse düşmānlıġına yir mi ḳalmışdur Ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 4). [ṭolmışdur, -mış, -dur]*
- ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördiler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla **ṭolmış** içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [ṭolmış, -mış]*

ṭol: *Dolmak, kaplamak, sarmak.*

- **ṭolardı** her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 9). [ṭolardı, -ar, -dı]*

tol: *Dolmak, baştan başa kaplanmak.*

- gönlinüñ cilāsı arta ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr olduġınca ḳalbi ḥużūr bula ve aç olduġınca içi nūrla **ṭola** Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 8). [ṭola, -a]*
- libāslar içinde faḳr anı iḥāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr ile **ṭolmışdur** bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 12). [ṭolmışdur, -mış, -dur]*

tol: *Dolmak, birikmek.*

- cemī‘ tezkireler ḥikāyetleri-y-ile **ṭolmış** ve şol ḳadar ma‘ārif ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden ‘āciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 15). [ṭolmış, -mış]*

tolan: *Dolanmak, çevresinde dönmek.*

- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ ṣevḳine güneş felek dāyiresinde **ṭolanur** her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 8). [ṭolanur, -ur]*

tolan: *Dolanmak, dolaşmak, gezmek.*

- ve ʿışḳ meyḫānesinden bir ḳadem ṭaşra **ṭolanmazlar** ezel ḫum-ḫānesinüñ elin almuşlardur otururlar ve elest sāḳīsinüñ ḳarşusında ṭurup ḫidmet ḳılurlar dōst *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 15). [ṭolanmazlar, -maz, -lar]*

toldur: *Doldurmak, kaplamak.*

- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar **ṭoldurur** Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 5). [ṭoldurur, -ur]*

toldur: *.(Bir şey bir yeri) Kaplamak.*

- daḫı perhīzler itdürürler İmdi bizüm anlaruñla meselümüz şuña beñzer ki bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı **ṭoldurur** bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 6). [ṭoldurur, -ur]*

toldur: *Doldurmak, dolu hale getirmek.*

- olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabesdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile **ṭoldururlar** ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 4). [ṭoldururlar, -ur, -lar]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar **ṭoldurur** Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 5). [ṭoldurur, -ur]*
- ammā her şu alan ḳabına ṣıġdugı ḳadar **ṭoldururdı** eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 7). [ṭoldururdı, -ur, -dı]*
- ekile rūḥ ol dem ḥużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre ve ʿaḳla ḫammārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini **ṭoldurup** içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 4). [ṭoldurup, -up]*

ṭolu: *Bir yerde sayıca çok, bir sürü.*

- bir ḫūb ḥışn olur ki içi **ṭolu** sarāylar olur ve bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler ve aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 13). [ṭolu,]*

ṭolu: *Dolu, kaplı.*

- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān **ṭolur-dur** Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 19). [ṭolur-dur, -r, -dur]*

ṭolu ola: *Dolu olmak, dolmak.*

- oturmaḳdan neʿayide olur çün göñül dünyāya baġlu ola ve çün sīne içi emelle **ṭolu ola** çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 6). [ṭolu ola, -a]*

ṭop: *Gülle veya şarapnel atan ateşli silâh.*

- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol **ṭopa** ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 6). [ṭopa, -a]*
- alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup **ṭoplar** tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 7). [ṭoplar, -lar]*

ṭoprak: *Evrenin etrafını kaplayan katı madde, hâk, türâb.*

- olur niçe gün **ṭopraḳ** ve ḳum yirdi Bu ḥaḥaram rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç ṣu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 9). [ṭopraḳ,]*

ṭoprak altında çürise: *Çürümüş olmak, toprağa karışmış olmak. II Ölmek.*

- fāyide olur şol māldan ki vārişlere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki **ṭoprak altında çürise** gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 16). [ṭoprak altında çürise, -se]*

ṭoy: *Kanmak, yetinmek.*

- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki **ṭoymadı** cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 12). [ṭoymadı, -ma, -dı]*

ṭoy: *Doymak, açlığı kalmamak.*

- aclığı olsa gerek ki āḫır **ṭoymadan** ölse gerek veyā bir ṭoḳlığı olsa gerek ki acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 5). [ṭoymadan, -ma, -dan]*

ṭoyınca: *Doyunca, doyasıya.*

- bizüm odaya gidelüm anda bir parā ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile **ṭoyınca** yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 2). [ṭoyınca,]*

ṭoyur: *Doyurmak; açlık ihtiyacını gidermek.*

- ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler yer olur kendüyi **ṭoyurur** çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 2). [ṭoyurur, -ur]*
- **ṭoyurmadın** gider niçe żarūretlerde Ḫıżr saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde ol senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 3). [ṭoyurmadın, -madın]*
- Allāh'a ne girçek ve ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ ve ne bühtān ḳarınların **ṭoyurmayalar** ve mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 18). [ṭoyurmayalar, -ma, -y, -a, -lar]*

ṭoyur: *Doyurmak; tatmin etmek.*

- ṭabʿına her dem müştehāsını virür **ṭoyurur** leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 13). [ṭoyurur, -ur]*

ṭūbā: *Cennette bir ağaç.*

- ḥikmet çimeninüñ **ṭūbāsı** idi cihān gülistānınuñ bir gül-i raʿnāsı ve cān bustānınuñ bir bülbül-i güyāsı idi rūḥ şulṭānınuñ şāhbāzı ve rūḥāniyān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 15). [ṭūbāsı,]*

ṭūbā aġacı: *Cennette bir ağaç.*

- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki **ṭūbā aġacı** ḫayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 18). [ṭūbā aġacı,]*

tüfeng: *Tüfek.*

- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve **tüfengler** yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 13). [tüfengler, -ler]*
- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve **tüfenge** uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 6). [tüfenge, -e]*
- alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh üstine varup ṭoplar **tüfengler** atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 7). [tüfengler, -ler]*

ṭufūliyyet: *Çocukluk.*

- kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir şeyḫe **ṭufūliyyetde** aña olan olmayup ṭudı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 6). [ṭufūliyyetde, -de]*

ṭuġyān: *Baş kaldırma, isyan etme.*

- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur ve aña mütābaʿat idenüñ ḫāṣılı **ṭuġyān** olur şeyḫ oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya ve şeyṭānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 2). [ṭuġyān]*

• bir ġayrinüñ ‘izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ ‘azli ve zilleti olur pes bu su’āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi **ṭuġyānı** bir ḳul itmez ma‘a hāẕā ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 8). [ṭuġyānı, -ı]*

<u>ṭuġyān itmeyeler:</u> *Baş kaldırmak, isyan etmek.*

• Allāh’adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile aña **ṭuġyān itmeyeler** ve anuñ virdügi āletle aña ʿişyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 17). [ṭuġyān itmeyeler, -me, -y, -ler]*

<u>ṭuġyān virmeye:</u> *Azgınlık göstererek haddi aşmak.*

• ḫıdmetkārı arasında bulınur her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce aña aṣla ġurūr gelmeye ve her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca aña **ṭuġyān virmeye** bu aña ri‘āyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 10). [ṭuġyān virmeye, -me, -y, -e]*

<u>ṭur:</u> *Durmak, bulunmak, var olmaya devam etmek.*

• hidāyeti-y-ile hem dīnini iḥyā itdi hem dünyāsını hem evvelāsını gökcek itdi hem ʿuḳbāsını Tā ḳıyāmete degin nāmı ümmet arasında **ṭurur** ve dünyā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 16). [ṭurur, -ur]*

<u>ṭur:</u> *Durmak, kalmak, devam etmek.*

• **ṭurur** ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra <u>s</u>iḳlet ve bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 11). [ṭurur, -ur]*

<u>ṭur:</u> *Durmak, belli bir durumda süreklilik göstermek, devam etmek.*

• yaṣdındı uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh’dan gelür diyüp **ṭura** aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 2). [ṭura, -a]*

• ḳaçmazlar bir kimse ṭāʿūn çıḳarsa hīç andan iḥtiyāṭ itmezler kişi ecelsüz ölmez dirler **ṭururlar** biñ kez taḳrīr idersen ʿinādından müşirr olur belki söyleneni *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 10). [ṭururlar, -ur, -lar]*

• olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabe<u>s</u>dür dirler **ṭururlar** ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 3). [ṭururlar, -ur, -lar]*

• kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar **ṭururlar** İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [ṭururlar, -ur, -lar]*

• fikri eyler ki ḳul oldur kim müdām kendüye lāzım ḫiẕmeti işler **ṭurur** Ḳul mı olur ol ki edebsüzlik idüp mevlāsınuñ işi arasına girür İmdi her kim ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 7). [ṭurur,*

• müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm **ṭurdum** Her ne ḳadar ki cehd itdüm bir pāra yiyem mümkin olmadı ki bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 15). [ṭurdum, -dum]*

• eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup **ṭururdı** ve hemīn ‘ālem-i maḥsūsata ḳānī‘ olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı ve her ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 9). [ṭururdı, -ur, -dı]*

- gelüp **ṭura** ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 17). [ṭura, -a]*
- muḳayyid olmaz **ṭurur** anlaruñ cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur meger anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 13). [ṭurur,]*
- aña bir ṭāʿat mülāḥaẓa ider **ṭurur** bir ḥayvāna ḫidmet idüp otladursa Benüm nemdür Anuñ ḳudreti eseridür dir ve bir kelbe merḥamet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 17). [ṭurur, -ur]*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bugün ne yiyem diye **ṭura** meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 14). [ṭura, -a]*

ṭur: *Durmak, vaziyet almak.*
- Rivāyet olınur ki tevekkülde bir ḥāle varmışdı ki Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk cenginde bile bulındılar ṣufūf-ı müslimīn arasında ġazā niyetine **ṭurdılar** Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 12). [ṭurdılar, -dı, -lar]*

ṭur-: *Durmak, beklemek, ara vermek.*
- anda cehl ü ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki lemaʿān ider **ṭurmaz** insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 6). [ṭurmaz, -maz]*

ṭur: *Bir yerde olmak veya bulunmak.*
- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de **ṭurdı** hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 8). [ṭurdı, -dı]*
- maḥallātda mest gezerken görür bir kāġıdda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede **ṭurur** Defʿī hezār taʿẓīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 16). [ṭurur, -ur]*
- ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında **ṭurup** güyālıḳlar iderler ol gülüñ zevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb zātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 8). [ṭurup, -up]*
- ḳumrıları dil naẓar-gāhında **ṭurup** şeydālıḳlar iderler ol dostuñ şevḳi-y-ile ol bir melik-zāde-i ceberūtdur kim bölük bölük melekūt melekleri her gün rikābında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 9). [ṭurup, -up]*
- yirde **ṭururlardı** ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 13). [ṭururlardı, -ur, -lar, -dı]*
- bulışduḳça ḫidmet maḳāmında **ṭurmışlardı** Erbāb-ı ẓāhir arasında nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle muʿteber idi ve ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 9). [ṭurmışlardı, -mış, -lar, -dı]*
- ve ʿışḳ meyḫānesinden bir ḳadem ṭaşra ṭolanmazlar ezel ḫum-ḫānesinüñ elin almuşlardur otururlar ve elest sāḳīsinüñ ḳarşusında **ṭurup** ḫidmet ḳılurlar dōst *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 16). [ṭurup, -up]*

- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla **ṭurup** otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeṣ geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 12). [ṭurup, -up]*
- **ṭurur** bedeni-y-ile gökdedür bilürüz ammā bedeni-y-ile aña nice çıḳdı ve nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 12). [ṭurur, -ur]*

ṭur: *Durmak, kalmak.*
- yimişler ve birazı **ṭururdı** Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 5). [ṭururdı, -ur, -dı]*

ṭur: *Durmak, ara vermek.*
- mevlā-yı ḥaḳīḳīsine ne-içün kendüyi ışmarlamaz kendü maʿīşetine olçumlıḳ idüp kendü çalışur **ṭurmaz** Şol ki kendüye lāzım olan ḫidmetdür anı ḳor *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 10). [ṭurmaz, -maz]*

ṭur: *Durmak, beklemek.*
- öñinde **ṭurur** gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 11). [ṭurur, -ur,*
- öñinde ṭurur gibi **ṭururdı** ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 11). [ṭururdı, -ur, -dı]*
- Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup **ṭurdı** Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 1). [ṭurdı, -dı]*
- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile vardum ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār **ṭurdum** ammā ḥüsn-i ẓan sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 14). [ṭurdum, -du, -m]*
- N'içün bunı geyersin diyü şordı hiç cevāb virmedi **ṭurdı** N'içün cevāb virmezsin didi Eyitdi Ne diyem Eger zühdden dirsem kendümi ṣenā vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 15). [ṭurdı, -dı]*
- oturur gemiye müntaẓır olup **ṭurur** Eyitdi Yā üstad Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [ṭurur,-ur]*
- ḳadar şu içün gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm ne **ṭurursın** yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 17). [ṭurursın, -ur, -sın]*
- eyleyelüm ki ẓerre ʿināyeti irişe **ṭurmayalum** yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 9). [ṭurmayalum, -ma, -y, -alum]*
- olur kim mużṭarr olıncaya dek **ṭurur** ve tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āṣım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 13). [ṭurur, -ur]*

- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin **ṭurdı** Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 4). [ṭurdı, -dı]*
- ḫiẕmet içün yürürler ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki dizin dizin cennet maḥbūbları her dem ḳarşusında el baġlayup **ṭururlar** ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 12). [ṭururlar, -ur, -lar]*
- Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur ki bir vaḳt ḫalḳ çoġ üşdiler ve bunı bī-ḥuẕūr eylediler diledi **ṭurmayalar** gideler yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 4). [ṭurmayalar, -ma, -y, -a, -lar]*
- dāyimā mürīdlerine dirdi ve her vaḳt anlara söylerdi ki Benüm müridüm degüldür ol kişi kim ḳıyametde cehennem yanında **ṭurup** cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 2). [ṭurup, -up]*
- her ne maḳām ki irse anda ḳarar ḳılmaz andan aʿlā maḳāma müteveccih olur anda **ṭurmaz** eger şöyle ki bir sāʿat bir maḳāmda ḳarār idüp teraḳḳīsi olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 12). [ṭurmaz, -maz]*
- muḫālefet ider ammā eger şöyle ki bir kişi bu iḫtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp **ṭurmaḳda** sevāb vardur diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 14). [ṭurmaḳda, -maḳda]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar **ṭururlar** İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [ṭururlar, -ur, -lar]*
- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice ve gündüz ol **ṭurup** Allāh'a ḳullıḳ eyler ve niçe nāfile ʿibādetden bu fāżıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 8). [ṭurup, -(u)p]*
- vużū-ı ẓāhir gerek ma'-i ḳırba-y-ıla andan vużū-ı bāṭın gerek āb-ı tevbe ile girdügi mescidi mescid-i Ḥarām farż itmek gerek ve **ṭurduġı** muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 12). [ṭurduġı, -duġ, -ı]*
- **ṭura** ve nice isterse otura kimden ne isterse alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [ṭura, -a]*
- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda **ṭururlar** hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 14). [ṭururlar, -ur, -lar]*
- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi **ṭururlar** her ḳaçan ki ecel ire zindāndan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 14). [ṭururlar, -ur, -lar]*
- varduġını tamām göñlinden bile-y-idi ve eger āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ leẕẕātı içün daḫı çalışur **ṭurmazdı** ve şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 4). [ṭurmazdı, -maz, -dı]*
- iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā **ṭurup** dünyāda gine āḫırat içün çalışmazlar hemīn āḫırat añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 5). [ṭurup, -up]*

ṭur: *Kalkmak, ayağa kalkmak.*

- itdüklerini işitdükçe ferahı ziyāde olur nice ferah olmasun ki kendü epsem oturur bir ṭāyife **ṭurmışlardur** bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 10). [ṭurmışlardur, -mış, -lar, -dur]*

ṭur: *Bulunmak, var olmak.*

- kişinüñ ki yolında bu ḳadar aḥvāl ola nice sürūr ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu miḳdār verṭāt **ṭura** ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 10). [ṭura, -a]*
- n'idersin Eyitdi ki Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet **ṭura** envāʿ-ı ārāyiş bezenmiş ve bir ṭarafında cehennemi göre tām şiddet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 17). [ṭura, -a]*

ṭur: *Varlığını sürdürmek, yaşamak.*

- mümkin degüldür ḳıyāmete degin ölmez her kim Ḫıżr ölmişdür dir ḥaḳīḳatini bilmez bunlar üç kişidür ki ölmez **ṭururlar** tā ḳıyāmete degin ḥayātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 16). [ṭururlar, -ur, -lar]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü **ṭurur** gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [ṭurur, -rur]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü **ṭurur** gibi gelür maʿahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 15). [ṭurur, -ur]*
- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler yir yüzinde **ṭuralar** hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 8). [ṭuralar, -a, -lar]*

ṭur: *Beklemek, bir yerde kalmak.*

- Bu aralarda bir ʿazīz var ki otuz yıldur bir gūrı beklemiş **ṭurur** gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin boynına salmış oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 11). [ṭurur, -ur]*
- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem-i ẓāhirde yirinden ayrılmayup **tura** Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 8). [tura, -a]*
- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra ve bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin **ṭurdı** Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 4). [ṭurdı, -dı]*

ṭur: *Durmak, belli bir durumda olmak.*

- yirlerde 'ibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-'add idi giceler irtelere degin ṭā'at üzerine **ṭururdı** ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 12). [ṭururdı, -ur, -dı]*

ṭur: *Durmak, yer etmek.*

- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında **ṭurmışdur** ve iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 8). [ṭurmışdur, -mış, -dur]*

ṭur: *Durmak, bulunmak.*

- dedemüñ yüzine baḳam veyā ol **ṭurduġı** yire yaḳın varam Naḳl olınur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 7). [ṭurduġı, -duġ, -ı]*
- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur **ṭurur** kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 12). [ṭurur, -ur]*
- ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi **ṭurur** Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ yanında ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 4). [ṭurur, -ur]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḫşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp **ṭurdukları** yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [ṭurdukları, -duḳ, -lar, -ı]*
- ol meẓālimden ḫalāṣ ola aña cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura mādām ki ol meẓālim üzerinde **ṭura** Yaʿnī ṭoḳ olınca aña kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 12). [ṭura, -a]*
- gerek Ḫılt içinde **ṭururken** ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 3). [ṭururken, -ur, -ken]*

ṭur-: *Durmak, bir yerde olmak, bir yerde bulunmak.*

- görür ki ḫażret-i Risālet'üñ ʿaleyhi's-selām **ṭurmış** mübārek sükūklarını divşürür bir yire cemiʿisini cemʿ eyleyüp bir birine żamm ider aralarında tertīb virüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 17). [ṭurmış, -mış]*

ṭur-: *Durmak, beklemek; bir yerde olmak veya bulunmak.*

- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ ṣebātı-y-ıla **ṭururdı** ve ol bir medār-ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 9). [ṭururdı, -ur, -dı]*

ṭur-: *Durmak.*

- kişi ki bir kişiyi **ṭurup** ġaybet ḳılur ḫaḳīḳatde ol kişi Allāh'uñ mesāvīsinde olur çün Ḥaḳ bilür ki her iş kendünüñdür pes bilmez mi ḫaḳīḳatde bu mesāvī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 5). [ṭurup,-up]*

ṭurabil: *Durabilmek. II Dayanmak.*

- vaḳt nice **ṭurabilürsin** didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre ṣubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek ḫōd sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 11). [ṭurabilürsin, -ür, -sün]*

ṭuran: *Duran, bekleyen.*

- ḳoḳar şöyle degüldür ki ol ḫāleti aña ol ṣu ider aña giren ṣudur hemīn ol bir ṭarafda daḫı olan bunda çepel olandur hemīn anda laṭīf ü pāk **ṭuran** Bir būstānı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 10). [ṭuran,]*

ṭurı gelür: *Ayağa kalkmak.*

- gelür ʿAceb bugün ne yesem gerek diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 3). [ṭurı gelür, -ür]*

ṭurmaġ: *Durmak, beklemek, kalmak.*

- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda **ṭurmaġı** bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [ṭurmaġı, -ı]*

ṭurmaḳ: *Karar kılmak, sebat etmek.*

- ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol yolda daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīkde daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda **ṭurmaḳ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 16). [ṭurmaḳ,]*

ṭurmaḳ: *Durmak, beklemek.*

- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekessir olur ve aña bir ḥālde **ṭurmaḳ** müteʿassir olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 10). [ṭurmaḳ,]*

ṭurmaḳ gerek: *Durmalı, beklemeli.*

- gerek virürse yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫizmetinde ṭurmaḳ gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 16). [ṭurmaḳ gerek,]*

ṭurmayup: *Durmadan, devamlı.*

- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan şordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Şol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta ve ʿömri eksile **ṭurmayup***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 4). [ṭurmayup,]*
- bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru taʿab olur eger bu küstāḫlıġı bu **ṭurmayup** arturursa mevlāsı işini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 18). [ṭurmayup,]*
- daḫı perhīzler itdürürler İmdi bizüm anlaruñla meselümüz şuña beñzer ki bir yirde bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur bir kişi **ṭurmayup** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 6). [ṭurmayup,]*
- elden ḳomazdı gicelerde **ṭurmayup** taheccüd iderdi ve fikrden mecāl bulduḳça taʿabbud iderdi Allāh ḥażretinüñ ḥüsn-i ʿināyeti-y-ile ve ol cenāb'uñ luṭf u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 13). [ṭurmayup,]*
- lezzetine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş lezzetlerin āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar daḫı **ṭurmayup** nefsleri murādına yılarlarmış belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 6). [ṭurmayup,]*
- namāz ise ikisi daḫı **ṭurmayup** ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 9). [ṭurmayup,]*
- **ṭurmayup** ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki anuñ zāt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki andan ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 11). [ṭurmayup,]*

- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşvīş olmaz N'olur andan ki tevbeyi añduḳca fulān vaḳt idem diye ammā günāhını **ṭurmayup** artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 6). [ṭurmayup,]*
- zemīn **ṭurmayup** birin ṭoġurur birin yuṭar her ṭoġan dünyāyı kendünüñ şanur bir ḳaç gün şaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 13). [ṭurmayup,]*
- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider ve ḫalvetde ve keşretde ṭurmaz anı żikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur ve **ṭurmayup** anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 10). [ṭurmayup,]*

ṭurmaz: *Durmadan, devamlı.*
- ḳavl-ile dir gine fiʿl-ile muḫālefet ḳılur Rızḳ daḫı ḫōd muḳadderdür n'içün añа **ṭurmaz** çalışur niçe ʿabeş yirlerde tevekkül eylemez esbābuñ saʿyında olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 14). [ṭurmaz,]*
- baṭālet gelür aç olıcaḳ añа meşġūl olur açlıḳ **ṭurmaz** anı añar durur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 13). [ṭurmaz]*
- olduḳca ummaduġı yirden sebebler çıḳar ve kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳ **ṭurmaz** gelür gider cemīʿ erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 18). [ṭurmaz,]*
- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider ve ḫalvetde ve keşretde **ṭurmaz** anı żikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 10). [ṭurmaz,]*
- ṭarafdan **ṭurmaz** gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭurursa dāyima fuḳara ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 3). [ṭurmaz,]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez ve bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl añа Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol **ṭurmaz***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 6). [ṭurmaz,]*
- olur ammā rızḳ daḫı **ṭurmaz** gelür ve bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 9). [ṭurmaz,]*
- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda **ṭurmaz** anuñ içün çalışur ister ki dünyāda ʿömrini Ḥaḳ taʿālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 1). [ṭurmaz,]*
- kisveti olur ṭaşradan gören anı şanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur dōstları **ṭurmaz** anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 12). [ṭurmaz,]*

ṭurmış olur: *Durmuş, beklemiş olmak.*
- olur ve bir kişi Allāh yolında şol dem ḫāliş olup **ṭurmış olur** ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḥtirāz ide ve eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 17). [ṭurmış olur, -ur]*

ṭursa gerek: *Duracak, devam edecek.*

- Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sā‘at öñlerindedür ve ṣırāṭ ve mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı **ṭursa gerek** ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 6). [ṭursa gerek,]*
- ḳıyāmete degin **tursa gerek** ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar faẓl u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẓāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 13). [tursa gerek,]*

ṭurup ṭurur: *Durmuştur, karar kılmıştır.*

- yegāne-i zamān idi ve mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān idi kerīmü'l-ʿasr ve cevādü'd-dehr idi cemīʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ üzerine **ṭurup ṭurur** ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 14). [ṭurup ṭurur,]*

ṭurur: *Beklemek, bir yerde kalmak.*

- olur kim muẕṭarr olıncaya dek **ṭurur** ve tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āṣim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 13). [ṭurur,]*
- maḥallātda mest gezerken görür bir kāġıdda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede **ṭurur** Defʿī hezār taʿẓīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 16). [ṭurur,]*

ṭurur gibi: *Dururcasına, duruyormuş gibi.*

- Allāh'a ʿibādet itmez ke-enne görür gibi ve bir kişi ki aña ḳullıḳ eylemez ke-enne ḥużūrında **ṭurur gibi** ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur ve ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 16). [ṭurur gibi,]*

ṭurur olur: *Yer etmek; iyice yerleşmek.*

- iḥtimāl gönlinde **ṭurur olur** elindeki manṣibüñ ḳatında niçe ḳadrı ḳalur Yidi iḳlīme ḥükm iderse bir çöpe ṣaymaz olur ve cemīʿ ʿālem mülki olursa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 3). [ṭurur olur, -ur]*

ṭūs: *Tus, İran'ın Horasan eyaletinde bulunan antik şehir.*

- **Ṭūs'da** bir mescidi var idi ṣaḳlardı niçe müddetler yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 15). [ṭūs'da, -da]*

ṭuş oldı: *Rastlamak, karşılaşmak, tesadüf etmek.*

- Benüm neremi sever didi Bu daḫı eyitdi Naẓarum gözlerine **ṭuş oldı** çeşmi gözüme ġāyet ḫōş geldi Ol ḫātūn kişi daḫı gözlerin oydı çıḳardı bir ṭabaḳa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 15). [ṭuş oldı, -dı]*

tūşe: *Azık, ölmeyecek kadar yenecek şey.*

- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ **tūşesi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 4). [tūşesi, -si]*

tuşlaş: *Karşılaşmak, rastlamak.*

- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan **ṭuşlaşa** ki kendü fārigˇ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 12). [ṭuşlaşa, -a]*

tut-: *Elle kavramak, elde bulundurmak, eline almak.*

- bardaḳ şu **ṭutmış** bile getürdi Ol şuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā şularından uşandum Ümīdim oldur kim bugün ki ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 3). [ṭutmış, -mış]*

tut: *Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.*

- gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür **ṭutamazdı** mümkin degül ḥużūr ile ol ṭaʿāmı ol yimezdi Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 2). [ṭutamazdı, -a, -maz, -dı]*
- çaġırdı ki Ḳatı **ṭut** ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 3). [ṭut,]*

ṭut: *Çevirmek, yönelmek.*

- **ṭut** naẓarı ve eger düşmān ararsañ andan ayırma başri eger sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ ve düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 15). [ṭut,]*

tut: *Benimsemek.*

- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār **ṭutdı** Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābi'a olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 9). [ṭutdı, -dı]*

ṭut: *Doldurmak, kaplamak, sarmak.*

- cevānibinde gezer ammā muttaṣıl burnına revāyiḫ-i ṭayyibe **ṭutar** ve birisi ṣaḳınup andan ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi yirden iḫtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 7). [ṭutar, -ar]*

ṭut: *Eliyle kavramak, tutmak.*

- ḳarañuda ignesini yavı ḳaldı defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin **ṭutup** eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 18). [ṭutup, -up]*

tut: *Gereğini yapmak, yerine getirmek.*

- kifāyet ider eger **ṭutarsañ** dirilere şol ḳısm ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 3). [ṭutarsañ, -ar, -sa, -ñ]*

tut: *Gereğini yapmak, gereğini yerine getirmek.*

- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki recāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ **ṭutar** namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 12). [ṭutar, -ar]*

ṭutalum ki: *Farzedelim ki.*

- daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür şāyed çıḳışmaya ve hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur **ṭutalum ki***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 16). [ṭutalum ki,]*
- bunda olup ḥāvī-yi feżāyil-i ḳudsiyye ola ve insāniyyetde kāmil olup ḥāvī-yi rezāyil-i insiyye ola yoḫsa **ṭutalım ki** kendü bir melek-i mükemmel olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 18). [ṭutalım, -alım]*

ṭūṭi: *Papağan.*

- ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi ḳuds gülzārında cevlān idemez ve fikr bülbüli ol bāġ içinde tereyān idemez ʿAḳl **ṭūṭīsi** cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 2). [ṭūṭīsi, -si]*
- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḫzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ **ṭūṭīsi** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 14). [ṭūṭīsi, -si]*
- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda yemiş olur servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde **ṭūṭīler** olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 18). [ṭūṭīler, -ler]*
- bu ʿālem **ṭūṭīsi** gibi taʿlīm ile bir ḳaç kelime söylemez ḳumrılar olur anda ki şevḳle ırlayup ṭurmaz bu cihān ḳumrıları gibi dāyim N'ideyin dōst dimez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 1). [ṭūṭīsi, -si]*

ṭutıl: *Sayılmak; kabul edilmek.*

- çoḳ gözükür ve ḳadri 'ālī olduḳça edebin artuḳ şaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma'fuvv ola bunda günāh **ṭutılur** Bunuñ ma'nāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 4). [ṭutılur, -ur]*

ṭutıl: *Yerine getirilmek, riâyet edilmek.*

- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı **ṭutılmaz** ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 4). [ṭutılmaz, -maz]*

ṭutmak gerek: *Kabul etmeli, saymalı.*

- maḳām-ı İbrāhīm **ṭutmak gerek** cenneti ṣaġ yanında ve cehennemi sol cānibinde ṣırāṭı ayaġı altında ve melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 13). [ṭutmak gerek,]*

ṭutmaz ola: *(El, ayak, diz ... için) İş görecek durumda olmamak.*

- Allāh ile ḫalvet oldı Naḳl olınur ki Ḥaḳ taʿālādan diledi iki ayaġı **ṭutmaz ola** tā ol ʿaẕāb ile namāzı içün cemāʿate ḳarışmaz ola Egerçi meşāyıḫdan çoḳ kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 15). [ṭutmaz ola, -a-maz]*

ṭutsam gerek: *Tutacağım; takip edeceğim.*

- gerek ve bir yolı **ṭutsam gerek** Bilmezem ki ol ḳanḳısı olsa gerek ve ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler Gönlüñi ḫōş ṭut ki saña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 3). [ṭutsam gerek,]*

ṭuy: *Duymak, işitmek.*

- bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp **ṭuymaz** aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed anda bir sır var ola ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 15). [ṭuymaz, -maz]*
- bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓānnın bozmaya şāyed anda bir sır var ola ki ol anı **ṭuymaya***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 16). [ṭuymaya, -ma, -y, -a]*
- hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi ve yanında söz söyleşürlerdi **ṭuymazdı** Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 2). [ṭuymazdı, -maz, -dı]*
- emrde ʿibādet olur bu degül ki ma'şiyet ola ṣāḥibi **ṭuymaya** ve Allāh ḳatında ṭāʿat olur bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 13). [ṭuymaya, -ma, -(y)a]*
- ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve eger **ṭuyduġını** işāʿat iderse ḫōd iki cihānda melʿūn u maṭrūd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 1). [ṭuyduġını, -duġ, -ı, -n, -ı]*

ṭuy: *Duymak; haberdar olmak.*

- ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını tamām **ṭuymışdur** elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 3). [ṭuymışdur, -mış, -dur]*
- **ṭuymışdı** İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ ikisi iki ḳanat olup ṭururlardı ve Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi sarāy-ı şeriʿat idi ki imāmīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 155, Satır 1). [ṭuymışdı, -mış, -dı]*
- **ṭuymaz** ve eger andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü maʿāṣī aña doymaz niçe put-perestler olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur ve niçe zāhid-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 17). [ṭuymaz, -maz]*

ṭuy: *Duymak; hissetmek, sezmek.*

- eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh'uñ maḥabbeti mütemekkin olur ve derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi **ṭuyar** ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 14). [ṭuyar, -ar]*
- vaḫşet bir maraż u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur kim ẕikrüñ ḥalāvetini **ṭuya** dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 8). [ṭuya, -a]*
- vardur ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan şovumaz ol mümkin degüldür riyāżet leẕẕetini **ṭuymaz** egerçi germiyyetle bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 12). [ṭuymaz, -maz]*
- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa **ṭuymaz** bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 8). [ṭuymaz, -maz]*
- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz gelmedin **ṭuyar** gelmege ḳomaz ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 14). [ṭuyar, -ar]*

tuy: *Duymak; anlamak.*

- hemīn bir iki ʿibāretle taḳrīr ḳılına belki anlar anı anuñ-içün dimişlerdür ki bir ehli olan anı oḳuya her ḥarfinden biñ dürlü maʿnā **ṭuya** çün kendinüñ ḥālidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 6). [ṭuya, -a]*

tuydur: *Duyurmak.*

- ʿināyetdür ki Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine göre **ṭuydurur** ve feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 4). [ṭuydurur, -ur]*

tuyıl: *Duyulmak, işitilmek.*

- Allāh'dan ba'īd olanlaruñ güñahı çoḳ olur seçilmez günāhları biri birine ḳarışur oranı biri **ṭuyılmaz** Bir kişi bir evi pāk itmege ihtimām itse sehlce nesne görürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 6). [ṭuyılmaz, -maz]*
- hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına daḫı bir ḥikmet **ṭuyılur** ki tā her ḳul olan anuñ yolına gide ḳullıġı arasında Rabb'i ḳullıġını bile ide şöyle şanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 1). [ṭuyılur, -ur]*

tuymaḳ: *Duymak; hissetmek, sezmek.*

- mücāhede itmekden bir laḥża ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin **ṭuymaḳda** çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 12). [ṭuymaḳda, -da]*

tuymaḳ gerek: *Duymalı, işitmeli.*

- müyesser olmaz buña bāṭın sem'i ġāyet ḳavī olmaḳ gerek ki bir ḳarıncanuñ ḥareketini gelmedin **ṭuymaḳ gerek** Evet ehlu'llāhdan 'aceb degüldür kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 16). [ṭuymaḳ gerek,]*

tuz: *Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billûrsu madde.*

- bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile **tuz** bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi virdi Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 6). [tuz,]*

türāb: *Toprak.*

- diyesin aña gāh semā gāh **türāb** diyesin aña gāh mā gāh kürsī diyesin aña gāh 'arş gāh saḳf diyesin aña gāh ferş gāh melek diyesin gāh insān gāh nebāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 5). [türāb,]*

türkī: *Türkçe.*

- yazardum līkin bu kitābı **türkī** şayup anca ʿavām baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 11). [türkī,]*

türkistān: *Türkistan şehri.*

- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ **Türkistān** seferine niyet eyledi ve ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 18). [türkistān,]*

türrehāt: *Saçma, mânâsız, boş sözler.*

- ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından ve evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ **türrehātından** bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 4). [türrehātından, -ı, -n, -dan]*

tüvānger-i kāniʿ: *Kanaat edenlerin zengini.*

- kāniʿ mevlānā Muḥammed bin Vāsiʿ Vassaʿa'llāhu taʿālā mekānehū fi'l-cenneti'l-ʿāliye ve rafeʿahū ile'l-menāzili's-sāmiye Bunuñ daḫı ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 5). [tüvānger-i kāniʿ,]*

3.24. U/Ū/ʿU/ʿŪ

u: *"Ve" bağlacı.*

- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i 'azrā-idi Her kim ki anı sevene rāfiżī dir ol dīnini rafż **u** terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 14). [u,]*
- gelür ve hem fanāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk **u** ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 13). [u,]*
- ide Şol ṭayyibü's-ṣıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar **u** mesrūr iderdi ve şol mübārek ẕātdur ki bir nefes- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 10). [u,]*
- i cān-fizāsı ile niçe bin kez biñ günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve her sāʿatde vücūdı beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat **u***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 12). [u,]*
- olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu aṣl riʿāyetleri ḥadden artuġ olur Biri birine dāyim tenezzül ider yürür ve her biri āḫara iḥtiyac **u** istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 16). [u,]*
- cezāsında āḫıratda rāḥāt **u** sürūr ve bundaġı ḫavfları ʿivażı anda emn ü ḥuzūr müyesser ḳıla Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 7). [u,]*
- Evvel māldār **u** ribā-ḫvar idi Ḥabīb-i ribā-ḫvor dimekle meşhūr idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemī'-i mālını fukaraya ṭaġıtdı Furāt yanında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 9). [u,]*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẓlı olmasa Fużayl faẓl **u** kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 11). [u,]*
- ve ma'ārifet-i merātib **u** maḳāmātda tamām kemālinden ġayri aḥādīṯ u rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 2). [u,]*

- Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sāʿat öñlerindedür ve ṣırāṭ **u** mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 5). [u,]*
- olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde tażarruʿ **u** zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 12). [u,]*
- dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vażʿ **u** ḥālet getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ misli bir gül-i saʿadet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 13). [u,]*
- olur kim mużṭarr olıncaya dek ṭurur ve tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż **u** lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āsim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 14). [u,]*
- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd **u** Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [u,]*
- āḫırīnüñ ḳatlarında maḳbūl ü müsellem olup ṭurur ve bir mürşid-i muʿaẓẓam idi ki cümle-i muḳaddemīnüñ ve müta'aḫirīnüñ dillerinde memdūh **u** mükerrem olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 4). [u,]*
- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb **u** heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 9). [u,]*
- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı ve dilsüzlerle hīç elfāz **u** ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile söylenmez ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 15). [u,]*
- meşaḳḳat **u** ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḫrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 5). [u,]*
- yakmaz ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca faẓl **u** kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 16). [u,]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān **u** ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 1). [u,]*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ **u** taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 7). [u,]*
- mażbūt **u** ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde olduġınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var idi ve her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 13). [u,]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faẓl **u** kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 12). [u,]*
- iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẓl **u** beyān ile ve cihānda hezār nām u nişānla ḫizmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 5). [u,]*

- iderlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẕl u beyān ile ve cihānda hezār nām **u** nişānla ḫiẕmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 6). [u,]*
- kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ varaḳın āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān **u** nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 14). [u,]*
- ṣanurlar ki ṣuverin ẕātunda taʿaddud **u** iḫtilāf vardur ammā ṣunlar ki bī-naḳş u bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 7). [u,]*
- ṣanurlar ki ṣuverin ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf vardur ammā ṣunlar ki bī-naḳş **u** bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 7). [u,]*
- ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn **u** żabṭa girmez ve anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 4). [u,]*
- nefsinde mecāl ḳomadı ve göñline bu iḫtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ **u** hādiṯ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 16). [u,]*
- muḳābelesinde āḫıratda birine biñ meṣūbāt ve bu dārda çekdügi belālar ʿıvażı ol dārda bī-ḥad ḥasenāt müyesser idüp ḥurūf **u** naẓm-ı ḳıra'atınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 12). [u,]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn **u** maġmūm idi ve her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 3). [u,]*
- yanında ola ve şimdiden ṣoñra ekl **u** şurbum anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳiʿ hem didüginleyin oldı o gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āṣārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 5). [u,]*
- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl **u** ʿabeṣ ṣayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 4). [u,]*
- vaḫşet bir maraż **u** zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur kim ẕikrüñ ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 7). [u,]*
- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm **u** ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 14). [u,]*
- ṭabʿına inşirāḥ **u** güşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi ziyāde olduḳça ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 13). [u,]*
- eydürdi ki Ricā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ **u** inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 18). [u,]*
- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm **u** maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 11). [u,]*

• buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ **u***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 12). [u,]*

• mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt **u** mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 11). [u,]*

• mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt **u** keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 12). [u,]*

• ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ **u** ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 8). [u,]*

• varmaz ebter olur da'vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr **u** noḳṣānı artar olur mümkinde iḥtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 3). [u,]*

• ucından çoḳ taḳṣīrler ider ve ḫavf **u** cübni sebebinden sū'-i tedbīrler ider cihād içün nefsine ḳıymaz olur ve ḥaḳ yolında mażāyıḳlara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 7). [u,]*

• anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña inanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād **u** tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżū'da rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 12). [u,]*

• hemīn esfel-i sāfīline düşe-y-idi pes buña aldanup kişi maġrūr olmaḳ olmaz fulān şöyle ider ancaḳ diyü kendi daḫı itmek olmaz 'āḳıl olan dāyimā naẓar **u***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 12). [u,]*

• ḳulluġı yolından ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol ḥāline nedmān **u** peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir tāze Müslümān'dur ḥāṣā ki böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 1). [u,]*

• ṭurursın ki iḫtilāt-ı şükūk **u** şübeh-i aḳvāmdan bi'l-külliye pāk olur ve erbāb-ı efkāruñ ḳanḳı maḥaccetlerini görüp ṭurursın ki mahādī-yi evdiye vesāvis-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 7). [u,]*

• ekṣer-i sözleri bu aṣl kelimātladur gine kendü ṭāyifelerine rumūz **u** işārātlardur ṭaşradan baḳanlar ki kendü bilisi-y-ile aña bir maʿnā virüp gider maʿrifet ṣanup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 1). [u,]*

•**u** ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [u,]*

• gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş **u** sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḫayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ekl ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 15). [u,]*

• içer ve bilelerinde bāġ **u** ṣaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler hezār zevḳler ve ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile ve eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 3). [u,]*

ʿ**ubbād:** *Abitler.*

• zümre-i evliyānuñ 'umdesi idi erbāb-ı şerī'at yanında müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳāt ḳatında mükerrem idi İmām-ı Ḥaḳ ve muḳtedā-yı muṭlaḳ idi **'ubbād***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 8). ['ubbād,]*

•anı yevm-i maḥşerde zühhād arasında muḳaddem ve ʿ**ubbād** ortasında muʿaẕẕam eyleyüp her nefesde enfās-ı dürerbārınuñ berekātını yevm-i ḳıyāmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 1). [ʿubbād,]*

ʿubbād-ı başra: *Basra abitleri.*
•ʿālemde ʿibādetle meşhūrdur ve cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda meẕkūrdur zamānınuñ murtażāsı ve ʿ**ubbād-ı Başra'nuñ** muḳtażāsıdur Cemīʿ-i dillerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 6). [ʿubbād-ı başra'nuñ, -nuñ]*

ʿubbād-ı dehr: *Zamanın, devrin abitleri.*
•Muḥammed bin Semmāk zuhhād-ı 'aṣrdan bir bellüsi idi ve ʿ**ubbād-ı dehrden** bir ulusı idi maḳbūl-i enām ve merżī-i ḫaṣ u ʿām idi maḥbūbu'l-aḫlāḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 5). [ʿubbād-ı dehrden, -den]*

'ubūdiyyet: *Kulluk.*
• anda selāmet-i ṭaviyyet olur ol ṭarīḳ ṭarīḳ-i ʿubūdiyyet olur Eyitdiler ʿ**Ubūdiyyet** nedür Eyitdi İḫlāṣ-ı vaḥdāniyyetdür ve ittiṣāl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 16). [ʿubūdiyyet,]*
•dirse daḫı ḥükm-i şer'le dir eyle anı bilür ki tevḥīd böyle iken tekellüf böyledür **'ubūdiyyet** oldur kim teklīfle tevḥīdi cem' ider ne teklīf tevḥīdi ve ne tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 2). ['ubūdiyyet,]*

ʿubūr itmek gerek: *Geçmeli.*
• dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve ol bir vücūd idi ki aṣrlar ʿ**ubūr itmek gerek** ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 16). [ʿubūr itmek gerek,]*

ʿucb: *Kendini beğenmişlik, kibir.*
• ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿuñ ki ʿ**ucbı** ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 3). [ʿucbı, -ı]*

uc: *Uç, kıyı, kenar.*
•bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her leẕẕetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ **ucında** bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 8). [ucında, -ı, -n, -da]*

ucı: *Parça.*
•ḳaçan bi'l-külliye Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ṭāʿat idebilür Göñül ne ḳadar Ḥaḳḳ'a dönerse mümkin degüldür bir **ucı** dünyāsından kesilmez her ne mıḳdār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 6). [ucı, -ı]*

ucından: *Sebebiyle, yüzünden, –den dolayı, ötürü.*
•öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḫs**ucından** dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 10). [ucından,]*

•bilmez maʿa hāẕā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥarām fiʿl **ucından** cehenneme girmelü ola ve bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 4). [ucından,]*

•N'olur şol taʿāmdan ki anuñ **ucından** mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarab olur yıḳılur ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 13). [ucından,]*

•ḳılur pes ol taḳṣīr **ucından** cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ bu'di-y-ile mu'aẕẕeb olur ne anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 7). [ucından,]*

•göñline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevānī' **ucından** ṣüret bulmaz nefsi havāsına uyup fi'le götürilmez dāyimā göñlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 3). [ucından,]*

•tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh'la mu'āmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda ve āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ḫalef bulınmaz ve şol kişiye ki 'işyānı **ucından***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 14). [ucından,]*

•**ucından** çoḳ taḳṣīrler ider ve ḫavf u cübni sebebinden sü'-i tedbīrler ider cihād içün nefsine ḳıymaz olur ve ḥaḳ yolında mażāyıḳlara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 7). [ucından,]*

•riyāżete taḥammül ḳılmaz ve mu'żilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı **ucından** ve çoḳ yirde ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 10). [ucından,]*

•olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli **ucından** örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe ef'al-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 18). [ucından,]*

•fi'l-cümle münāsebeti gözükürse baʿżınuñ hīç görinmez ammā ʿāḳıl olan bilür ki elbette kendünüñ bir günāhı olmuşdur ki bu belā kendüye ol günāh **ucından***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 12). [ucından,]*

•arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ **ucından** ekṣer-i ferāyiżi edā ḳılmaz ve eger ḳılursa daḫı göñli anda olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 11). [ucından,]*

uʿcūbe-i cihān: *Dünyanın hayret uyandıran, şaşkınlık veren kimsesi.*

•yegāne-i zamān idi ve mürüvvet ü futuvvetde **uʿcūbe-i cihān** idi kerīmü'l-ʿasr ve cevādü'd-dehr idi cemīʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ üzerine ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 13). [uʿcūbe-i cihān,]*

uç-: *Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek, uçmak.*

•çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı **uçmaz** ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 17). [uçmaz, -maz]*

•deprenmezler ki nāgāh **uça** Ve Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 7). [uça, -a]*

•şu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi **uçar** oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 7). [uçar, -ar]*

•olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu **uçmaḳ** ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 16). [uçmaḳ,]*
•derūnında ve her pervāne ki **uçup** bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 17). [uçup, -up]*

ʿ**udūl id** *Dönmek, sapmak.*
• sünnet bunlardan çıḳmışdur ve bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan ʿ**udūl iderler** ki ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 5). [ʿudūl iderler, -er, -ler]*

uġra: *Geçerken bir yere ilişmek, kısa bir süre durmak; yolu düşmek.*
•Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı ol yire **uġradı** Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 6). [uġradı, -dı]*
•git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı uydum gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm ṣulara **uġradum** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 2). [uġradum, -du, -m]*
•görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek yeyoyorurdı bir Tersā evine **uġradı** ol itmegden bir pāra aña ṣunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 16). [uġradı, -dı].*
•ileteler Yolda giderken bir yigide **uġradılar** selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördüler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 15). [uġradılar, -dı, -lar]*

uġrad: *Maruz kılmak, düçar etmek.*
• günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẓīm ẕenbe mürtekib oldum ne çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ ve nefsüñ ne belāya **uġratduñ** didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 2). [uġratduñ, -duñ]*
• ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa ve tüfenge **uġradur** eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 6). [uġradur, -ur]*

uġrayan: *Dûçar olan, mâruz kalan kişi.*
•müstehlek olur İmdi bunuñ cevābı ḳālle olmaz ḥālle olur Ol ḥale **uġrayan** bilür ki anda ne lezzetler bulınur ʿālem-i ṣaḥve gelicek daḫı henūz ol lezzetlerüñ eseri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 9). [uġrayan,]*

uġrayup ṭururam: *Yaklaşmak.*
•niyyet idüp üzerine **uġrayup ṭururam** āḫır yine maḥżā Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp ol günāhı itmeyüp ṭururam Şāfiʿī eyitdi Ben ḥükm iderem ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 3). [uġrayup ṭururam, , - ṭur,-ur, -am]*

uḫrā: *Öteki dünya, âhiret.*

- dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları hem ūlāları gökcek ola hem **uḫrāları**Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı ululları anlar olurlar ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 15). [uḫrāları, -ları]*

•**uḫrāsını** fikr iderse çāre yoḳdur ḳalbi ūlāsından kesilmez hemçunān bir kişi ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 7). [uḫrāsını, -sı, -n, -ı]*

ʿ**uḳalā:** *Akıllılar. II Alimler.*

- ihtimām ḳılmışlardur tā ʿ**uḳalānuñ** aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu naẓarlar ẓāmīr ola ve tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 15). [ʿuḳalānuñ, -nuñ]*
- ḳadīm degül idügi ḫōd ẓāhir ü mübeyyendür kelimāt-ı mutaṣarrıma ve müteceddidenüñ ḫōd ḥudūṣı cemīʿ **'uḳalā** ḳatında müteʿayyindür İmām Aḥmed bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 2). [ʿuḳalā,]*

•ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʿuzlet iderler ammā cemīʿ evḳātlerini ʿabeṣ geçürürler ol ʿuzlet ʿ**uḳalā** yanında maḥmūd olmaz ve ol ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 18). [ʿuḳalā,]*

•aclıḳ gibi ʿ**uḳalā** ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden żaʿīf olup işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 15). [ʿuḳalā,]*

ʿ**uḳalā-yı cihān:** *Dünyanın akıllıları.*

•ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿ**uḳalā-yı cihān** bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 8). [ʿuḳalā-yı cihān,]*

ʿ**uḳbā:** *Ahiret.*

•hidāyeti-y-ile hem dīnini iḥyā itdi hem dünyāsını hem evvelāsını gökcek itdi hem ʿ**uḳbāsını** Tā ḳıyāmete degin nāmı ümmet arasında ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 16). [ʿuḳbāsını, -sı, -n, -ı]*

•neffaʿ-ı ġayr ola dünyāda elbette anuñ menzili aʿlā olur ʿ**Ukbāda** niçe taḳṣīrler olur ki kişi kendü ḥaḳḳında ḳalur gine ḫalḳla eyülikleri sebebi-y-le ol günāhları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 11). [ʿukbāda, -da]*

- ḳaçan zāhid oluram ki ʿālemde hiçbir nesneye ḳāniʿ olmazam cemīʿ dünyāya ve ʿ**uḳbāya** baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 12). [ʿuḳbāya, -y, -a]*

'uḳḳāl: *Akıllılar.*

•muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm ki 'aḳl **'uḳḳāli** bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Her 'ālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 11). ['uḳḳāli, -i]*

ʿ**uḳūbāt:** *Cezalar.*

- muḳayyid olmaz ṭurur anlaruñ cemīʿ ʿ**uḳūbātları** āḫırata yıġılur meger anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 13). [ʿuḳūbātları, -lar, -ı]*

• iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı vardı gitdi ol melekātuñ ʿ**uḳūbātını** anda bir gün görür ammā bilmez ki bu ne ḥāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 2). [ʿuḳūbātını, -ı, -n, -ı]*

ʿ**ukūbet:** *Ceza; eziyet, işkence, azap .*
•her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki her günāhuñ ʿ**uḳubeti**dünyāda ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür ki ṣāḥibi bile Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 7). [ʿuḳubeti, -i]*

ʿ**uḳūbet-i dünyeviyye:** *Dünyâya âit ceza.*
• muḳayyid olmaz ṭurur anlaruñ cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata yıġılur meger anlara ʿ**uḳūbet-i dünyeviyye** olursa teşdīd içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 14). [ʿuḳūbet-i dünyeviyye,]*

ʿ**uḳūl-i ʿādiye:** *Sıradan akıllar.*
• bunuñ emṣāli anuñ ʿibādetde aḥvāli ve maʿrifetde aḳvāli vardur ki ʿ**uḳūl-i ʿādiye**anuñ idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 13). [ʿuḳūl-i ʿādiye,]*

ūlā: *Evvel, önce. II Dünya.*
• dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları hem **ūlāları** gökcek ola hem uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı ululları anlar olurlar ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 15). [ūlāları, -ları]*
•uḫrāsını fikr iderse çāre yoḳdur ḳalbi **ūlāsından** kesilmez hemçunān bir kişi ki ḫalḳla muḫālaṭat eyleye ol mümkin degüldür tamām iḫlāṣla ṭāʿat eyleye her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 7). [ūlāsından, -sı, -n, -dan]*

ulal: *Büyümek, yetişmek.*
•duʿā itmiş-idi Ümmü'l-müslīmīn Ümmü Seleme'nüñ ḫānedānında **ulalmışdı** ve anuñ bir muʿteḳasından olmışdı Ṭoġıcaḳ ʿÖmer Ḥażretine ʿarż olınmışdı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 13). [ulalmışdı, -mış, -dı]*

ʿ**ulemā:** *Alimler, bilginler.*
• çoḳ müsāḥabet itmişdi ve ʿulemā-yı hadīṣden ḫāyli kimseneye yitişmişdi zamānınuñ ʿ**ulemāsı** kendüye mürācaʿat iderlerdi ve rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 4). [ʿulemāsı, -sı]*
• ḥikmete delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿ**Ulemā** daḫı taḥḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur ve ḥükemā daḫı bu ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 13). [ʿulemā,]*
• rafaʿa'llāhu ḳadrahu fi'l- maḳarri'l-aʿlā ve-bavvaʿa lehu fīhi'd-deracāti'l-ʿulā Süfyān-ı Sevrīʿ**ulemānuñ** ḫiyārından ve meşāyıḫuñ kibārından idi ʿilm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 6). [ʿulemānuñ, -nuñ]*
• var idi Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿ**ulemānuñ** yaramazı budur kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 4). [ʿulemānuñ, -nuñ]*

•kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿ**ulemādan** niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 8). [ʿulemādan, -dan]*

• girmeye vebādan ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına ne ḫalel gelür ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine ne ẕelel gelür ʿAcebdür ki ʿ**ulemādan** niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 2). [ʿulemādan, -dan]*

•iʿtiḳād ḳıla pes bu mesʾelelerde ol müctehid olmış olur ictihādı muḳteżāsınca kendü ʿamel itmiş olur ʿ**Ulemā** bu ḳadar muḫālefet ile İmām-ı Aʿẓam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 2). [ʿulemā,]*

•fetvā virürdi ve cemīʿ ʿ**ulemā** fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı kendü yigit iken bunca pīrler öñine diz çökerlerdi zamānınuñ ululuları gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 3). [ʿulemā,]*

•ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ʿ**ulemādan** teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eylemedi İmām Şāfiʿī ol zamānda oġlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 15). [ʿulemādan, -dan]*

•meşāyıḫ-ı kirāmuñ ʿ**ulemāsından** ve ol ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿālem-i ḫalvetde Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı var idi ve bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 7). [ʿulemāsından, -s, -ı, -n, -dan]*

•ʿ**ulemāsından** idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām ʿiyān ve kerāmātı bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 15). [ʿulemāsından, -sı, -n, -dan]*

• olur anuñ gibi **'ulemādur** ki vereşe-i enbiyā olurlar ve anuñ gibi dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar 'ālemüñ niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 1). ['ulemādur, -dur]*

•**'Ulemāya** bundan müşkil olmaz ki müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Ya'nī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 13). ['ulemāya, -y, -a]*

•yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen **'ulemā***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 18). ['ulemā,]*

ʿ**ulemā-yı evvelīn ü āḫırīn:** *Evvelki ve sonraki alimler.*

•muʿāmelāt-ı vicdāniyyede mecmaʿ-ı daḳāyıḳ idi ve esrār-ı mükāşefāt-ı Rabbāniyye de maʿden-i ḥaḳāyıḳ idi ʿ**ulemā-yı evvelīn ü āḫırīn** bunda iṭbāḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 18). [ʿulemā-yı evvelīn ü āḫırīn,]*

ʿ**ulemā-yı hadīs:** *Hadis alimleri.*

•çoḳ müsāḥabet itmişdi ve ʿ**ulemā-yı hadīsden** ḫāyli kimseneye yitişmişdi zamānınuñ ʿulemāsı kendüye mürācaʿat iderlerdi ve rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 3). [ʿulemā-yı hadīsden, -den]*

ʿ**ulemā-yı ḥaḳīḳat:** *Varlıkta Allah'ın tecellîsini gören ve her olanı Allah'tan bilen alimler.*

•kemāl-i tevḥīdini bozmaz Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı garīk-i raḥmet idüp rūz-ı maḥşerde ʿ**ulemā-yı ḥaḳīḳate** server ve fużelā-yı ṭarīkate mehter idüp iki ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 8). [ʿulemā-yı ḥaḳīḳate, -e]*

ʿulemā-yı ḥanīfe': *Hanefi mezhebi alimleri.*

•cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿ**ulemā-yı Ḥanīfe'den** ol mes'elede rivāyet yirine ṭurdı pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 15). [ʿulemā-yı ḥanīfe'den, -den]*

ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn ol: *Mârifet ve keşif yoluyle varlıkların, meselelerin hakîkatini bilme seviyesine erişen alimler olmak.*

•muḫālefet-i maʿḳūl var ṣanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur ki aña eyle görinür yoḫsa ḥāṣā şunlar ki ʿ**ulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar** ve şunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 12). [ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar, -ur, -lar]*

ʿulemā-yı şeriʿāt: *Şeriat alimleri.*

•vara her müctehidden bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb düze Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿ**ulemā-yı şeriʿāt** naẕarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 12). [ʿulemā-yı şeriʿāt,]*

•bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle muʿteber idi ve ʿ**ulemā-yı şerīʿat** yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 10). [ʿulemā-yı şerīʿat,]*

• evvel ẓāhiri düzmeyince çāra yoḳdur bāṭın düzilmez Ẓāhir evinüñ ʿ**ulemā-yı şerīʿat** ḳapucıları olurlar aralarından bir niçesi içlerinden ululları olurlar her kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 2). [ʿulemā-yı şerīʿat,]*

'ulemā-yı ẓāhir: *Dînin zâhirî hükümlerini bilen âlimler.*

• pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl'den naḳl olınur ki eydürdi Şol **'ulemā-yı ẓāhir** ki 'ilimleri-y-ile 'āmil olurlar anlar hemīn vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 6). ['ulemā-yı ẓāhir,]*

•mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa **'ulemā-yı ẓāhir** ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 8). ['ulemā-yı ẓāhir,]*

ulu: *Büyük, yüce; üstün, değerli.*

• devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola ve ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan **ulu** ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 4). [ulu,]*

• bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir **ulu** bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẕ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 9). [ulu,]*

• buyurduġınlayındur Dünyāda bundan **ulu** niʿmet olmaz ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına ẕākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına şākir ola Açlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 3). [ulu,]*

• sübḥāniyyesinden bir eşeri ʿāẓim oldı ki Ḥażret-i Fużayl'da ẓuhur buldı şöyle ki ḳudret-i ẓāhiresine ve ḥikmet-i bāhiresine bir **ulu** maẕhar oldı Evvel-i ʿömrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 10). [ulu,]*

• arasında bu ġāyet **ulu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 19). [ulu,]*

• redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir **ulu** ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 14). [ulu,]*

•maʿsiyet ṣanduġını bir gün bilür ki bir **ulu** hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer ve eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 15). [ulu,]*

• eyleyelüm ki z̲erre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾes̲s̲er ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi **ulu** ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 10). [ulu,]*

• Merv'den idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi vezamānında **ulu** fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 8). [ulu,]*

• Sen bir **ulu** dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 3). [ulu,]*

• cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardur ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir **ulu** sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 10). [ulu,]*

•mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli ṣeyḫine iʿtiḳādına göre olur ve mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir **ulu** ṣeyḫe iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 12). [ulu,]*

• anlardan mervīdür ki buyururlardı Cemīʿ-i sālikīnüñ nihāyet menzili bu Ḫurāsānīnüñ bidāyet menzilidür dirdi ve niçe daḫı zamānınuñ **ulu** ṣeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 18). [ulu,]*

•Eger Kaʿbe Allāh'un evi-y-ise insān daḫı ḳulıdur eger anuñ nisbeti ol cihetden ise bunuñ nisbeti daḫı **uludur** eger ol Beytü'l-ḥarām ise göñül arş-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 16). [uludur, -dur]*

• böyle iken kendüden **ulu** neler ola ve kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil ṣöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 5). [ulu,]*

•evṣāfına naẓar olınup kemāline ḥükm olınur Gāh olur ki bir kişi bir fenni bilür ki niçe **ulu** dānişmendler anı bilmezler niçe muḳaddemāt taḳrīr ider kim anlar ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 8). [ulu,]*

• Bir **ulu***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 19). [ulu,]*

•günāhı büyük vebāl olur anlar bundan ḳatı iḥtirāz iderler ve anlar bunı **ulu** verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 17). [ulu,]*

• eksik ḳomadılar Fi'l-cümle Süfyān-ı S̲evrī zamānında ġāyet **ulu**muʿteberlerinden idi ve ʿahdında fażlı müsellem ü muḳarrerlerden idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 17). [ulu,]* • begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler ḥaḳḳında bir **ulu** günāh ṣayılur yalñız ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 14). [ulu,]*

•ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫaylī ḥāletdür ve nefs buraya varmaḳ **ulu** kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 2). [ulu,]*

• bir **ulu** maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 7). [ulu,]*

- deminde Rabbi-y-ile bir **ulu** muʿāmele ve bāzārı var idi ve لردونله ile ol cenāba vāfir taẖarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 1). [ulu,]*
- bir **ulu** pehlivān idi ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 13). [ulu,]*
- geçmekden iḫtirāz ḳılur şaneme ṭapmaġı bilür ki **ulu** şirk olur ve puṯḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 15). [ulu,]*
- bulur olmış ve her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḥālet daḫı **ulu** ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 18). [ulu,]*
- ḥükm-i ʿām olmaz ve bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḫḳīḳ budur ki ricā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı **ulu** direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 2). [ulu,]*
- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳoduġı ḫidmet üzerinde bir **ulu** merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 18). [ulu,]*
- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan **ulu** ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 4). [ulu,]*
- olmaduġın maʿẕūr ṭutup ʿafv ider līkin çün bir **ulu** ṭaʿatdur fevt oldı elbette muḳābelesinde taẖarruʿ eyler Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 13). [ulu,]*
- cemāʿat uyḫusuz olup anuñ içün ṭāʿat iderler bundan **ulu** devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 11). [ulu,]*
- fāyide olur şol māldan ki vāriṣlere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ **ulu** şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 16). [ulu,]*
- aña andan **ulu** 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba'żı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 1). [ulu,]*
- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir **ulu** ʿayb ṣayılur tevbe ve tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 9). [ulu,]*
- ehl-i şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi 'İlm da'vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da'vādan ötüri ādeme **ulu** 'iḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 14). [ulu,]*
- Yaʿnī maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet **ulu** ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 8). [ulu,]*
- Ya'nī dimek ister ki nefsüñ murādını virmemek gibi **ulu** ṭā'at olmaz ve anuñ berāberi 'ālemde 'ibādet olmaz belki diḳḳat olınursa her ṭā'atüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 17). [ulu,]*

•başasın hemīn ḳılıcuñı ‘arşda asasın ‘acebdür ki ṭaşradan kendüne düşmān ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan **ulu** düşmānuñ yoḳdur ammā n’ideyin ki sen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 12). [ulu,]*

- idüp giderür ve tedārük eyleyüp göñlinden çıḳarur ve ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu **ulu** mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 14). [ulu,]*
- belki kişi Rabb’inüñ kendüye ni‘metini az bilmemek gerek ve kendüyi ol ni‘mete müstaḥaḳ görmemek gerek ol kendüye virileni bir **ulu** ‘iṭā bilmek gerek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 4). [ulu,]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir **ulu** ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz ve degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 7). [ulu,]*
- ṣabr itmegi bir **ulu** ṭāʿat bile Allāh’uñ ḳullarına niʿmeti iki yoldan olur gāh raḥatdan olursa gāh belādan olur ikisi daḫı mü’mine Allāh’uñ niʿmetidür egerçi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 17). [ulu,]*
- ẓāhiran şöyle ṣanur ki birisi niḳmetidür Andan **ulu** niʿmet mi olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 19). [ulu,]*
- ki bir kişinüñ yüki yinilür bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir **ulu** ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 2). [ulu,]*

•ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir **ulu** maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 14). [ulu,]*

- maḫāfetden anuñ iḫtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir **ulu**mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 15). [ulu,]*
- girdine iremezler bir kişi olur ki ġāyet **ulu** mertebeden maʿzūl olur ammā gine böyle iken niçe ekābir andan maʿżūl olur ol mertebe aña ḥaḳaret olup pādişāhuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 17). [ulu,]*
- miknet virür ḳullarıñ **ulu** mertebesi Rabb’ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh’a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd aña ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 9). [ulu,]*

•libāslar içinde faḳr anı iḫāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir **ulu** mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 12). [ulu,]*

- niçeler olur ki **ulu** mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 13). [ulu,]*
- ve ol cihānda bir **ulu** pādişāh olurlar ve niçe pādişāhlar olur ki bunda ṣāh ve ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 17). [ulu,]*
- eger bir müstaʿid daḫı aña öykinürse ebter olup gider fi’l-cümle cemīʿ erbāb-ı ḳulūbuñ ittifāḳı-y-ıla açlıġuñ ḫōş ḥālātı olur ki dervīşlik yolınuñ tamām **ulu***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 4). [ulu,]*

ulu: *Büyük veli, büyük zat.*

- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi ve niçe müddet anuñ müṣāḥibi idi Bu ṭāyifenüñ **ulularından** ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden idi Fażāyili bī-ḥad ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 8). [ulularından, -ları, -n, -dan]*
- ve'l-ḥāl gerek ṣūfī müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl gerek Fi'l-cümle Ḥabīb-i ʿAcemī meşāyıḫ arasında muʿteber **ululardan** idi ve zamānında tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 4). [ululardan, -dan]*

- rāyiçlerinde ʿārifler olur kim hezār ʿarifler maḳāmātını ardlarında bıraḳmışlardur Cümlesinden birisi ve aralarından bir **ulusı** Rābiʿa'dur ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 10). [ulusı, -sı]*
- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ **ululları** ḳatında muʿteber ü meşhūr ve ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aṣlında bir faḳīrun ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 13). [ululları, -ı]*
- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir **ulu-y-idi** ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫizmetkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 6). [ulu-y-idi, -y, -i, -di]*
- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ **ulusı** ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 6). [ulusı, -sı]*
- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet **ulular** irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 8). [ulular,]*
- kirāmdan çoḳ **ulularına** yitişmişdi Caʿfer-i Ṣādık ḫażreti-y-ile bīḥad müṣāḥabet ḳılmışdı ve kümmel-i meşāyıḫdan niçeleri ve efāżıl-ı ṭarīḳatdan ne ululları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 5). [ulularına, -ı, -n, -a]*
- fetvā virürdi ve cemīʿ ʿulemā fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı kendü yigit iken bunca pīrler öñine diz çökerlerdi zamānınuñ **ululları** gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 4). [ululları, -ı]*
- ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe **ulular** gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar fażl u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẓāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 13). [ulular,]*
- Muḥammed bin Semmāk zuhhād-ı ʿarşdan bir bellüsi idi ve ʿubbād-ı dehrden bir **ulusı** idi maḳbūl-i enām ve merżī-i ḫaṣ u ʿām idi maḥbūbu'l-aḫlāḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 6). [ulusı, -sı]*
- dīnleri maʿmūr ola hem dünyāları hem evlāları gökcek ola hem uḫrāları Hem-çunān dervīşlerüñ daḫı **ululları** anlar olurlar ki maḳām-ı irşādda oturup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 16). [ululları, -ı]*
- enbiyā ʿaleyhum eṣ-ṣalavāt ve's-selām Ḫātem meşāyıḫ-ı Belḫ'üñ **ulularından** ve Ḫurāsān pīrlerinüñ bellülerinden idi Ṣaḳīḳ-i Belḫī'ye çok ḫizmet itmişdi ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 5). [ulularından, -ları, -n, -dan]*
- iken ilhām itdi sevāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı **ululardan** ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 14). [ululardan, -dan]*
- aña ḳahrı olur ammā niçe **ulular** olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 1). [ulular, -lar]*

• yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe **ulular** var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 10). [ulular,]*

Ulu:*Çok üstün niteliklere sahip, çok büyük, yüce(kimse).*
• neye ki ḳādir ola anlara daḫı andan ḥışşe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe **ulular**var idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 9). [ulular,]*

ulu: *Büyük, yüce kişi. II Önder.*
• sünnet bunlardan çıḳmışdur ve bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan ʿudūl iderler ki ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ **ulularıdur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 6). [ulularıdur, -ları, -dır]*
•**ulusını** gördüm ki bir gün baña eydür Geçen ṭāʿūnda siz şehrde imişsüñüz daḫı ṭāʿūn çıḳarmazduñuz dir Delīli bu kim çün muḳadder bu oldı ki maṭʿūn olmaduḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 17). [ulusını, -sı, -n, -ı]*
• daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet **ulusıdur** ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā eyleyüp durur ve ol daḫı kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ meẕhebi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 11). [ulusıdur, -sı, -dur]*

ulu olmaġ: *Kıymetli, îtibarlı, büyük olmak.*
• ʿizzet mi olur ve bir kişi ki buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya ki naẓar ider görür kendüden **ulu olmaġa** iḥtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 2). [ulu olmaġa, -a]*

ulu ol: *Erdemleri bakımından çok büyük, yüce olmak.*
• buña işāret ḳılur Hem-çunān Ḥażret-i Yūnus'uñ ḥabsi zaḥmetleri-y-ile buña delālet ḳılur ki Allāh'uñ ḳulları her ne ḳadar **ulu olurlarsa** anuñ ḳahrından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 12). [ulu olurlarsa, -ur, -lar, -sa]*

ulu ṭut: *Yüceltmek, değerli kılmak.*
• ideyin sen benüm adumı ululaduñ ben daḫı seni **ulu ṭutayın** ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 3). [ulu ṭutayın, -ayın]*

ulula-: *Yüceltmek.*
• ideyin sen benüm adumı **ululaduñ** ben daḫı seni ulu ṭutayın ʿizzetüm ḥaḳḳı içün senüñ aduñı iki cihānda gökçek idüp muʿteber ideyin Fi'l-vāḳi eyle oldı hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 3). [ululaduñ, -du, -ñ]*

ulular dan ol: *Büyük zatlardan olmak.*
• muʿāmelesi Rabbi-y-ile neye vardı Eyitdi Ol ġayet **ululardan olup ṭurur**günde iki kere Ḥaḳ dergāhına varur gelür didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ümīzdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 13). [ululardan olup ṭurur, -up-up, - ṭurur-ur]*

ululları ol: *Büyük şeyhler, büyük veliler olmak.*

- evvel ẓāhiri düzmeyince çāra yoḳdur bāṭın düzilmez Ẓāhir evinüñ ʿulemā-yı şerīʿat ḳapucıları olurlar aralarından bir niçesi içlerinden **ululları olurlar** her kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 2). [ululları olurlar, -ur, -lar]*

ululıġ: *Büyüklük, yücelik.*

- Yūnus'uñ ḥabsi ciheti-y-ile ve Yūsuf'uñ riḳḳiyyeti ve ḳullıġı-y-ıla ve Süleymān'uñ salṭanatı ve **ululığı-y-ıla** Yaʻnī dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 8). [ululığı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*
- neye ki ḳādir ola anlara daḫı andan ḥişşe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ulular var idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında **ululığına***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 10). [ululığına, -ı, -n, -a]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya **ululığı-y-ıla** olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 15). [ululığı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

ululıḳ: *Büyüklük, yücelik.*

- anuñ fażāyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir **ululıḳ** żarar itmez eger pādişāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 3). [ululıḳ,]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında **ululıḳ** dünya ululığı-y-ıla olmaz ve bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 15). [ululıḳ,]*
- ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ aña **ululıḳdan** hiç ziyān gelmez ve eger pādişāh daḫı olursa aña andan ʿışyān gelmez pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 5). [ululıḳdan, -dan]*

ʿulūm: *İlimler.*

- secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ẓāhırde ve bāṭında **ʿulūmına** göre āḫıratda meşūbāt-ı bī-ḥad ve anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 16). [ʿulūmına, -ı, -n, -a]*

ʿulūm u maʿārif: *İlimler ve marifetler.*

- buluram dirdi Cemīʿ sözleri **ʿulūm u maʿārif** idi ve her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 11). [ʿulūm u maʿārif,]*

'ulūm-ı ḳulūb: *Kalplerin ilimleri. II Tasavvufa ait ilimler.*

- mesā'īl-i nüfūsda müftī olmazlar ve eyle olmayacaḳ anlar **'ulūm-ı ḳulūbda**kemāle yitişmezler niçe nesneler olur ki havānuñ ḥükmi olur kişi 'aḳluñ şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 13). ['ulūm-ı ḳulūbda, -da]*

ʿulūm-ı şerʿiyye: *Din ilimleri.*

- ḳılmaz ve illā mescid içinde **ʿulūm-ı şerʿiyye** müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 7). [ʿulūm-ı şerʿiyye,]*

ʿulūm-ı ẓāhir: *Bâtın ilmi olarak kabul edilen tasavvuf dışındaki din ve dünya ilimleri.*

- dervîşliginde söz yoḳdur mütevātır olup durur kerāmāt-ı senīyesi cemīʿ ʿālemde ẓāhir olup durur ʿ**ulūm-ı ẓāhirde** ḫōd kemālatı meşhūrdur ve fuḳahā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 10). [ʿulūm-ı ẓāhirde, -de]*

'ulüvv ü himmet: *Yüksek gayret ve fedakârlık.*

- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aşılda 'urve-i vüṯḳā aña dirler ki ṭabī'atde **'ulüvv- ü himmet** ġālib ola ki her ne mertebeye yitişürse andan a'lāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 2). ['ulüvv- ü himmet,]*
- bir ādemüñ ki ṭabī'atında **'ulüvv ü himmet** olur ve bir nefs ki cibilletinde ḳavī 'azīmet olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 5). ['ulüvv ü himmet,]*

um: *Ummak, beklemek, ümit etmek, dilemek.*

- nereden gelse gerek her gün **umar** ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider tā ki bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 3). [umar, -ar]*
- her ne **umarsa** cennetde anı bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı leẕẕāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 9). [umarsa, -ar, -sa]*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür ve naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 15). [umarsız, -ar, -sız]*
- dervîşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed ol mertebede ki Bāyezīd **umardı** göñlini ṣāfī bulamazdı ola ve şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 8). [umardı, -ar, -dı]*
- keff-i nefsle ḥāṣıl olur fi'l-cümle cennet bir cānib ve nefs bir cānib olur her kim ki cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur cennet **uman** nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 6). [uman, -an]*

um: *Sanmak, zannetmek, tahmin etmek.*

- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe **umar** ise anda daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 4). [umar, -ar]*

um: *Bir şeyin olmasını istemek, ümitle beklemek, ümit etmek.*

- nereden gelse gerek her gün **umar** ki bir gün oña vay ḥāline ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki nā-gāh bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 3). [umar, -ar]*

'umde: *Dayanak, destek.*

- zümre-i evliyānuñ **'umdesi** idi erbāb-ı şerī'at yanında müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳāt ḳatında mükerrem idi İmām-ı Ḥaḳ ve muḳtedā-yı muṭlaḳ idi 'ubbād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 7). ['umdesi, -si]*

ʿ**umde-i erbāb-ı ṣafā:** *Gönül huzuru sahiplerinin dayanağı.*

- Menāḳıb-ı Şefīḳ-i Belḫī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol müteveccih-i Ḥaḳ ve mütevekkil-i muṭlaḳ ʿ**umde-i erbāb-ı ṣafā** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 2). [ʿumde-i erbāb-ı ṣafā,]*

ʿ**umde-i erbāb-ı tecrīd:** *Dünyâya âit şeylerden vazgeçerek gönlünü Allah'a bağlayanların dayanağı.*

- ve kān-ı ma-den-i vefā ʿ**umde-i erbāb-ı tecrīd** ve zübde-i aṣḥāb-ı tevḥīd mālik-i memālik-i maʿārif-i ḥaḳīḳat ve kāṣif-i rumūz-ı laṭāyif-i ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 3). [ʿumde-i erbāb-ı tecrīd,]*

ʿ**umde-i etḳiyā:** *Müttakîlerin dayanağı.*

- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ḥāriṣ-i Muḥāsibī ḳaddesa'llāhhu sırrahu Ve birisi şol seyyid-i evliyā ve ʿ**umde-i etḳiyā** muʿteber-i aṣḥāb-ı ḥaḳīḳat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 2). [ʿumde-i etḳiyā,]*

ʿ**umde-i ʿibādet:** *Taatin dayanağı.*

- ṭāʿat niyyeti ṭoġru ḳılmaḳdur **umde-i ʿibādet** göñül anuñla olmaḳdur hemīn ki bu ola iş āsān olur degme ʿamel bulınmaz ki ol ʿişyān olur ammā ki bir kişide bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 13). [umde-i ʿibādet,]*

ʿ**umdetü'l-erbābi'l-yaḳīn:** *Yakin ilmine sahip olanların dayanağı.*

- seyyidü'l-müttaḳīn ve ʿ**umdetü'l-erbābi'l-yaḳīn** ḫvāce-i eyyām ʿUtbe-i Ġulām aʿlā'llāhu maḳāmātihi ve ʿāmelehu bi-elṭāfi kerāmātihi ʿUtbe-i Ġulām daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 3). [ʿumdetü'l erbābi'l-yaḳīn,]*

ʿ**umdetü'l- meşāyıḫi'l-kirām:** *Kerem sahibi şeyhlerin dayanağı.*

- meşāyıḫi'l-kirām maḳbūlü'l-aḫlāḳ ve merzlü'l-afāḳ el-muḫtaṣṣ bi-ʿināyeti'l- mülki'l-feyyāż ḳuṭb-i vaḳt Ḥażret-i Fużayl bin ʿİyāż rafaʿa'llāhu derecātihi fī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 5). [ʿumdetü'l- meşāyıḫi'l-kirām,]*

ʿ**umdetü'l- müteferridīn:** *Yalnızların dayanağı.*

- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ebū Süleymān-ı Dārāyī ḳadesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol re'īsü'l-mütebaḥḥırīn ve ʿ**umdetü'l müteferridīn** maʿden-i zühd ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 2). [ʿumdetü'l müteferridīn,]*

ʿ**umdetü'l- muvaḥḥıdīn:** *Müslümanların dayanağı.*

- ḥaḳīḳat ve mübeyyin-i menāhicü'ṭ-ṭarīḳat ḳıdvetü'l-mürşidīn ve ʿumdetü'l-muvaḥḥıdīn vāriṣ-i ʿulūmi'l-enbiyāi ve'l-mürselīn ḫüccetü'l-lāh-ı ʿalā'l-ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 6). [ʿumdetü'l- muvaḥḥıdīn,]*

umıl: *Beklenmek, ümit edilmek.*

- **umılur** ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naṣībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 5). [umılur, -ur]*

ummadu̇ġı: *Beklemediği, tahmin etmediği.*

- olduḳca **ummadu̇ġı** yirden sebebler çıḳar ve kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳ ṭurmaz gelür gider cemī‘ erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 17). [ummadu̇ġı,]*

ummaḳ gerek: *Ummalı, ümit etmeli.*

- geçdüñse añā göre cennet **ummaḳ gereksin** şol murādātdan ki bir ‘ırż-ı dünyevi içün geçilür ol ḥaḳīḳatde gecmek olmaz bir kişi ki ‘ırżını şaḳınup fısḳ itmez anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 11). [ummaḳ gereksin, -sin]*

ummamaḳ gerek: *Ummamalı, ümit etmemeli.*

- añmamaḳ gerek ve nefsine uyan cennet ārzūsından geçüp **ummamaḳ gerek**cennet nefs havāsınuñ muḳābili ve żıddı olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 7). [ummamaḳ gerek,]*

ʿummān: *Okyanus.*

- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ **ʿummānı**ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḥzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 13). [ʿummānı, -ı]*
- ol neşr iderdi İmām Muḥammed ḥod bir vāḥid-i zamān ve ferīd-i cihān idi ʿilm baḥrinüñ ʿ**ummānı** ve maʿrifet maʿdeninüñ kānı-y-ıdı ferāsetde bī-mesel ü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 16). [ʿummānı, -ı]*

ʿummān deñizi: *Arap Yarımadasının güney-doğu köşesi olan geniş kıt'a ve bu kıt'anın kıyısından Hind kıyılarına ve güneye doğru uzanan açık deniz.*

- olur ve anda deñizler olur ki ʿ**Ummān deñizi** anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 17). [ʿummān deñizi,]*

ʿummān-ı cevāhir-i ṣıdḳ-ı yaḳīn: *Şüphe bulunmayan doğruluk cevherlerinin denizi.*

- ṣıdḳ-ı yaḳīn ḳurretü’l-ʿayn-ı fetvā ve ʿizzet-i rū-yi taḳvā faḫrü’l-muḥaḳḳıḳīn ve zübdetü’l müdaḳḳıḳīn vāriṣ-u ʿulūmi’l-evliyāi ve’l-mürselīn maḳbūl-i enām ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 5). [ʿummān-ı cevāhir-i ṣıdḳ-ı yaḳīn,]*

ʿumūm: *Genel olma, genellik.*

- ṭayanduḳları Allāh’uñ maġfiretünedür ve ziyāde iʿtimādları ʿ**umum**raḥmetinedür ammā bu şeyṭānuñ mekridür ki araya ṣalmışdur bunuñla cihān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 11). [ʿumum,]*

ʿumūm-ı raḥmet: *(Allah'ın) rahmetinin geneli.*

- āḫıratda ṣevābını aña baġladı bize daḫı vācib oldı ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿ**umūm-ı raḥmetine** ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 6). [ʿumūm-ı raḥmetine, -i, -n, -e]*

umūr: *İşler.*

- andan dilememişdür Cemīʿ-i āḥvāli anuñ irādetine ve küllī**umūrı** anuñ ʿināyetine tefvīż idüp murād-ı Ḥaḳḳ'ı murād u maḳṣūd ve ḳażāsına tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 13). [umūrı, -ı]*
- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her ẕekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki **umūrında** esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 10). [umūrında, -ı, -n, -da]*
- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecrübe ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce **umūrı** dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 2). [umūrı, -ı]*

umūr-ı āḫırāt: *Ahiret işleri.*

- ṭālib ola İmdi bu bir maʿnādur ki umūr-ı dünyāda daḫı bulınur **umūr-ı āḫırātda**daḫı bulınur bu bir ḥāletdür aḥvāl-i ʿulāda daḫı bulınur aḥvāl-i ʿuḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 3). [umūr-ı āḫırātda, -da]*

umūr-ı dünyā: *Dünya işleri.*

- ṭālib ola İmdi bu bir maʿnādur ki **umūr-ı dünyāda** daḫı bulınur umūr-ı āḫırātda daḫı bulınur bu bir ḥāletdür aḥvāl-i ʿulāda daḫı bulınur aḥvāl-i ʿuḳbāda daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 3). [umūr-ı dünyāda, -da]*

umūr-ı dünyeviyye: *Dünyaya ait olan işler.*

- müdāhenenüñ farḳı nice olur ve anlar bir birinden ne vechle temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā oldur kim **umūr-ı dünyeviyyeyi** beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 6). [umūr-ı dünyeviyyeyi, -y, -i]*

un: *Buğdayın toz hali.*

- kim bir pāra **unı** yuġururdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 19). [unı, -ı]*

ʿ**unf:** *Sertlik, kabalık, şiddet.*

- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārīʿ**unf-ile** ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 10). [ʿunf-ile, -ile]*

unut: *Akıldan çıkarmak, hatırlamamak.*

- bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir ẕenbi az ṣayup **unutma** Her günāha istiġfār gerek ve eger bir ẕerre olursa istikṣār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 9). [unutma, -ma]*

ur: *Vurmak.*

- tāziyāne arḳasına **urdılar** Bu daḫı ġażāb idüp Ḳaṭa'a'llāhu yedeke didi irtesi ol erüñ eli kesildi Egerçi Mālik Ḥażretleri andan du'aūn ʿaleyh ḳaṣd itmemişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 9). [urdılar, -dı, -lar]*
- ḳamçı **urdılar** hīç ṭınmadı mümkin olup meẕhebinden dönmedi egerçi dili-y-ile dise daḫı nesne yoḳdı veyāḫūd bir taʿrīżgüne söylese olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 13). [urdılar, -dı, -lar]*

• ḳadar **ura** ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vārisi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 5). [ura, -a]*.

Ustād: *Belli bir ilimde söz sahibi olan (kimse), üstat, hoca.*
• olur ve ḥekīm **ustād***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 19). [ustād,]*
•**ustād** imişsin didi ve Şefīḳ'den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḥużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 1). [ustād,]*

urıl: *İnşa edilmek, yapılmak.*
• gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine **urıla** ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 18). [urıla, -a]*

ʿurūc ḳıl: *Yükselmek.*
• olam didi Rivāyet olınur ki ol gice ki vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti havāye uçup **ʿurūc ḳılur** Zindandan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 12). [ʿurūc ḳılur, -ur]*

'urve: *Tutunulacak en sağlam kulp. II Metinde evliyaların güzel vasıfları bağlamında kullanılmıştır.*
• zahmet çeker ola şöyle ki meleke olup muḫālefetden lezzet sürer ola Ya'nī**'urve** bir ḫaṣlet-i mahmūdedür ḫiṣāl-i ebrārdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 20). ['urve,]*

'urve-i vüsḳā: *Tutunulacak en sağlam kulp. II Metinde evliyaların güzel vasıfları bağlamında kullanılmıştır.*
• nefs olmaya Ya'nī işāret ider ki hiç bir nefesini ādem żāyi' ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi **'urve-i vüsḳāyı** ṣol kişi bilür ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 18). ['urve-i vüsḳāyı, -y, -ı]*
• ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aṣılda **'urve-i vüsḳā** aña dirler ki ṭabī'atde 'ulüvv- ü himmet ġālib ola ki her ne mertebeye yitişürse andan a'lāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 1). ['urve-i vüsḳā,]*

uṣan: *Bıkmak, bezmek.*
• ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup Ḥaḳḳ'a döndi cemīʿ dünyā lezzetlerinden **usandı** Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline ḳarışdı ve bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 5). [usandı, -+dı]*
• bardaḳ ṣu ṭutmış bile getürdi Ol ṣuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā ṣularından **uṣandum** Ümīdim oldur kim bugünki ifṭārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 4). [uṣandum, -du, -m]*
• çıḳmaḳ ister ammā bir göñül ki dünyādan ṭamām **uṣanmış** ola ve lezzāt-ı ʿācileden teveccühi dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 17). [uṣanmış, -mış]*

uşanmış ol: *Bıkmış, bezmiş olmak.*

- çıḳmaḳ ister ammā bir göñül ki dünyādan ṭamām **uşanmış ola** ve lezzāt-ı ʿācileden teveccühi dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 17). [uṣanmış ola, -a]*

'uşāt: *Âsîler, isyan edenler.*

- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ maʻnāsı yā işāretdür **'uşātuñ** ḥāline ve anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā 'ibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 5). ['uṣātuñ, -uñ]*

uslu: *Akıllı.*

- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve **uşlu** ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 2). [uṣlu,]*

uslūb: *Yol, tarz, usûl.*

- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki **uslūb** daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 2). [uslūb,]*
- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir **uslūbla** daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 18). [uslūbla, -la]*
- fikr itdi-y-ise anda daḫı ol **uslūb** ile görür Nite kim bu ḳażiyye muvāfıḳ ve bu maʿnāya muṭābıḳdur men kāna fī hāẕihi aʿmā fe huve fi'l-āḫirati aʿmā ve eżallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 5). [uslūb,]*
- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol **uşlūbdan** ḳonılmışdı ve ẕātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 9). [uṣlūbdan, -dan]*
- ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu **uslūb** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 10). [uslūb,]*
- anuñla ḳılurdu Ol **uslūbla** ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 13). [uslūbla, -la]*
- hemīn ol aḥādīsüñ daḫı taṭbīḳi bu **uslūbla** ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 3). [üslūbla, -la]*
- işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān'uñ cemīʻ maʻnāsını bu **uslūbdan** mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīsde her ne görürse 'ālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi baʻīddür ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 11). [uslūbdan, -dan]*
- ḫāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir **uslūbla** gözetmek olmaz ve cemīʻsine terbiyeti bir yoldan itmek olmaz ādem olur ki yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 3). [üslūbla, -la]*
- oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu **uslūba** göre olur vazīfe virmezlerse bir vaḳt imāmet itmez virürlerse biş vaḳtı ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 9). [uslūba, -a]*

uslūb u iʿtibārāt: *Yol, tarz, usul.*

- ancaḳ **uslūb u iʿtibārātdur** Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿaḳl bilmez biñ yıl çalışur-ise bir çöpüñ ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi var ki andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 15). [uslūb u iʿtibārātdur, -dur]*

uṣūl: *Kural, kāide. II Yol, yöntem.*

- bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları **uṣūl** ol ʿilmlerüñ beyānı içündür ve cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 15). [uṣūl,]*
- ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ **uṣūli** bu vechle tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 10). [uṣūli, -i]*
- noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar ve şol ortalarında muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında niçe **uṣūl***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 2). [uṣūl,]*

uṣūl ü ḳavāʿid: *Kural ve kāideler.*

- tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe **uṣūl ü ḳavāʿid** ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 15). [uṣūl ü ḳavāʿid,]*
- u ḳavāʿidi olur ve her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur ve her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 3). [uṣūl u ḳavāʿidi, -i]*

uṣūl-i 'aḳāyid: *İnanç esasları. II İslâm dininin temel kaideleri, inanılması zaruri hükümleri.*

- ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda ziyāde vü noḳṣān olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı **uṣūl-i 'aḳāyide***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 8). [uṣūl-i 'aḳāyide, -e]*

uṣūl-i dīn: *Dinin kaideleri.*

- fikr-i sāmīsi var idi **uṣūl-i dīni** ümmet arasında ol iḥyā eylemişdi ve kelime-i islāmı ʿālemde ol iʿlā eylemişdi Ḥużur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 17). [uṣūl-i dīni, -i]*

uṣūl-i ḥikem: *Hikmetlerin usulü.*

- getürür ʿabeṣ mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh arasında bunuñ gibi nesnelerde ġarābet yoḳdur **uṣūl-i ḥikemden** bu aṣl muḥaḳḳıḳa muḫālefet yoḳtur her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 10). [uṣūl-i ḥikemden,]*

uṣūl-i ṭarīḳat: *Tarikat usulü.*

- bir birine taṭbīḳ eylemişdi **uṣūl-i ṭarīḳatde** kāmillerden ve fürūʿ-ı şerīʿatde fāżıllardan idi aḥkām-ı dīniyyede re'y-i ʿālīsi var idi ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 15). [uṣūl-i ṭarīḳatde, -de]*

uşaḳ: *Çocuk.*

- şol **uşaḳlar** müvaḥḥid dirilüp teklīf emrini isḳāṭ itmişlerdür eyle bil ki bir bengīyāneḫayālle dīnlerin ifsād itmişlerdür Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 17). [uşaḳlar, -lar]*

ʿuşr: *Onda bir.*

- özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ **ʿuşrınuñ** ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 2). [ʿuşrınuñ, -ı, -nuñ]*

ʿuşrı ol: *Onda biri olmak.*

- olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 3). [ʿuşrı olurmış, -ur, -mış]*

ʿuşr-ı ʿuşrın: *Onda birin onda biri.*

- gice ḳadarca inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki yıllarla ṭāʿatine iʿtimād ve ʿibādetine iʿtiżād itse anuñ **ʿuşr-ı ʿuşrın** bulmazdı Evliyā aṭıbbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 14). [ʿuşr-ı ʿuşrın,]*

ʿuşşāḳ: *Aşıklar.*

- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var idi ve dāyimā dirdi ki Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar **ʿuşşāḳ** nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 18). [ʿuşşāḳ,]*
- **'uşşāḳ** arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki hevā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi'l-külliye 'abeş olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 13). ['uşşāḳ,]*

uşta: *İşte.*

- idi **Uşta** aḳça dirdüm her gāh ki baña bir mażīḳden duḫūl ide idi bunuñla defʿ iderdüm didi İmdi niçe kere diyüp ṭururuz ki meşārib-i evliyā-yı ʿālem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 13). [uşta,]*

utan: *Çekinmek, mahcup olmak.*

- bize ne iḥtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle **utanurın** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 6). [utanurın, -ur, -ın]*
- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden **utanırın** ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 3). [utanırın, -ır, -ı, -n]*
- olınca gözi yaşı aḳar ṭururdı Naḳl olınur ki namāz ḳılıcaḳ göñlegi dere ġarḳ olurdı Allāh Ḥażretinden **utanduġumdan** oluram dir idi Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 12). [utanduġumdan, -duğ, -u, -m, -dan]*
- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde 'ayn-ı ṣevāb olur meṣelā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet **utanur** şöyle ki ol fi'l-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 8). [utanur, -ur]*

• niyyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ'dan **utanur** ve anı añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 17). [utanur, -ur]*

ʿ**utbe:** *ʿUtbe-i Gulam.*
• incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe cebr idersin dirdi ʿ**Utbe**eydürdi Gine kendü nefsüm maṣlaḥatı içündür ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 5). [ʿutbe,]*
• olan münfekk olmaz ḥālet-i vusṭādan Ġāyeti baʿżında ḥüzn ġālib olur baʿżında ṣafā Rivāyetdür ki ʿ**Utbe** ru'yāsında gördi ki cennetden bir kefen göndermişler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 8). [ʿutbe,]*

ʿ**utbe-i ġulām:** *Evliyânın büyüklerinden. Doğum ve ölüm târihi bilinmemektedir. Hicri ikinci asrın ortalarında yaşadığı, Eban b. Sam'ın oğlu olduğu ve sonradan tövbe ederek Hasan Basri'ye intisap ettiği bilinmektedir.*
• seyyidü'l-müttaḳīn ve ʿumdetü'erbābi'l-yaḳīn ḫvāce-i eyyām ʿ**Utbe-i Ġulām**aʿlā'llāhu maḳāmātihi ve ʿāmelehu bi-elṭāfi kerāmātihi ʿ**Utbe-i Ġulām** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 3). [ʿutbe-i ġulām,]*
• ṣordılar Ne içün aña ʿ**Utbe-i Ġulām** dirler didiler Eyitdi Egerçi sinni orta yaşdan geçmişdi ammā ʿibādet ḫizmetinde bir ḳavī Ġulām olmışdı Ḥasan-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 11). [ʿutbe-i ġulām,]*

uy: *Uymak, tâbî olmak.*
• ye **uyarsa** ol da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 15). [uyarsa, -ar, -sa]*
• gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince Çünki bir şeyḫe **uydı** anuñ her ḥāline uymaḳ gerek ve her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 9). [uydı, -dı]*

uy: *Aynı şekilde hareket etmek. II Benzemek.*
• ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀkil olan anuñ gibiye **uymaz** vehm ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 13). [uymaz, -maz]*

• derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña **uyarsa** ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 11). [uyarsa, -ar, -sa]*
• ẓāhirüñ de aña **uya** Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 15). [uya, -a]*
• idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çaġırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara **uyardı** cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 8). [uyardı, -ar, -dı]*

uy: *Kapılmak, bağlanmak..*

- gönline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevāniʿ ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına **uyup** fiʿle götürilmez dāyimā gönlinde olur ki meşāyıḫa irişe ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 4). [uyup, -up]*

uy: *Uymak, riayet etmek.*

- yaramazlığına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına **uya** şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [uya, -a]*
- git İrāde-i Allāh'da ne var-ise müşāhede it didi 'Abdu'llāh eydür Ben daḫı **uydum** gitdüm bir laḥẓanuñ içinde niçe menāzil ḳatʿ itdüm ṣulara uġradum ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 2). [uydum, -du, -m]*
- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine **uya** Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 7). [uya, -a]*

uyan: *Uyku durumundan çıkmak, uyanmak.*

- baʿżını aşaġa ve baʿżını yuḳaru ider Bu düşüñ heybetinden **uyanur** İbn Sīrīn'den taʿbīrini ṣordurur İbn Sīrīn eyidür Ol kişi Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 1). [uyanur, -ur]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur 'ālem-i maʿnānuñ aḥkāmı 'ālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine **uyanıcaḳ** hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 8). [uyanıcaḳ, -ıcaḳ]*

uyan: *Yolundan giden, takip eden, bağlı olan kimse.*

- ve aña görmedin **uyanlardan** idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 17). [uyanlardan, -lar, -dan]*

uyan: *Tâbi olan, ittibâ eden kimse.*

- añmamaḳ gerek ve nefsine **uyan** cennet ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ muḳābili ve żıddı olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 7). [uyan,]*

uyanıcaḳ: *Uyandığında.*

- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş ve gine **uyanıcaḳ** hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 8). [uyanıcaḳ,]*

uyarıl: *Yakılmak.*

- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur ve iki çırāġdur ki göñül evinde **uyarılmışdur** Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 8). [uyarılmışdur, -mış, -dur]*

uydur: *Benzetmek, uydurmak.*

- ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña **uydurmışdur** evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 4). [uydurmışdur, -mış, -dur]*

uyḫu: *Uyku.*

- iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm **uyḫum** gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 18). [uyḫum, -m]*
- ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḥalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup **uyḫu** götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 4). [uyḫu,]*

uyḫu götür: *Uyku kaçırmak.*

- ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḥalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup **uyḫu götürür***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 4). [uyḫu götürür, -ür]*

uyḫusuz ol: *Uykusuz olmak, uyumamış olmak.*

- cemāʿat **uyḫusuz olup** anuñ içün ṭāʿat iderler bundan ulu devlete kişi ḳaçan ṭuşlaşa ki kendü fāriġ olup berigü bunuñ sevābı taḥṣīline çalışa ol bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 11). [uyḫusuz olup, -up]*

uyı: *Uyku durumunda olmak.*

- ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẕar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat **uyı** cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 8). [uyı,]*

uyı-: *Uykuya dalmak, uyku halinde olmak.*

- āṣār-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den anı bilürüz ki giceler irteye degin **uyımazdı** ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 8). [uyımazdı, -maz, -dı]*

uyḳusuzlıḳ: *Uyuyamama hali.*

- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe **uyḳusuzlıḳlar** görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 8). [uyḳusuzlıḳlar, -lar]*

uymaḳ: *Tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.*

- müctehid olana muḳallid gerek her kime taḳlīd iderse ol muḳtedāsı olur her ne dirse aña **uymaḳ** dīnüñ muḳteżāsı olur eger ʿaḳlı baʿżını ḳabūl itmezse daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 12). [uymaḳ,]*

uymaḳ gerek: *Uymalı, riayet etmeli.*

- bu meẕheb ḳabūl olınmaz İmām-ı Āʿẓam'a iḳtidā idicek her sözine **uymaḳ gerek** İmām-ı Şāfiʿī nüñ aña muḫālif ḳavlini ḳomaḳ gerek ve eger İmam-ı Şāfīʿī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 14). [uymaḳ gerek,]*

- irādet getüre ıraḳ ṭarīḳde olan āsān yolları ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña **uymaḳ gerek** ve şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 4). [uymaḳ gerek,]*
- gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince Çünki bir şeyḫe uydı anuñ her ḥāline **uymaḳ gerek** ve her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 10). [uymaḳ gerek,]*

uymaḳ gerek: *Tâbi olmalı, ittibâ etmeli.*
- **uymaḳ gerek** çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan şorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 13). [uymaḳ gerek,]*

uyu-: *Uyku durumunda olmak.*
- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ **uyur**ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 7). [uyur, -r]*
- gicelerde yatup **uyumazdı** her ne ḳadar ki kesel gelse başını yaşduġa ḳomazdı Bir kez eyitdeler Ne-içün böyle ifrāt idersin bu mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 15). [uyumazdı, -maz, -dı]*

uyu-: *Uyumak, uyku halini almak.*
- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç **uyur** aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 1). [uyur, -r]*
- yaşdındı **uyudı** İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 1). [uyudı, -dı]*
- itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur nice feraḥ olmasun ki kendü epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü yatar **uyur** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 10). [uyur, -r]*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az **uyuyup** az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 12). [uyuyup, -y, -up]*

uyu: *Uyumak, uykuya dalmak.*
- gicelerde yatup **uyumazdı** her ne ḳadar ki kesel gelse başını yaşduġa ḳomazdı Bir kez eyitdeler Ne-içün böyle ifrāt idersin bu mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 15). [uyumazdı, -maz, -dı]*

ʿ**uyūb:** *Ayıplar, kusurlar.*
- mükāşifāt-ı sübḥāniye bu emrde ittifāḳ itmüşlerdür ki ġaybet insānda ʿaẕāyim-i ẕünūbdan ve mesāvī ʿāḳilde ʿ**uyūbdandur** Cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 8). [ʿuyūbdandur, -dan, -dur]*
- virürdi ve nefs ʿinānı her dem elinde idi ol sebebden ʿ**uyūbını** dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 15). [ʿuyūbını, -ı, -n, -ı]*

uyun: *Uyanmak.*

- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç **uyunur** yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 1). [uyunur, -ur]*

uyuyabil: *Uyuma ihtimali veya imkânı bulunmak.*

- yatup **uyuyabilür** ve ne ḥużūrla oturup yimek yiyebilür Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña dünyādaki riyāżetleri muḳābelesinde āḫıratda ḥużūr u refāḥiyyet ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 3). [uyuyabilür, -ür]*

uyuyayın: *Uyuyayım.*

- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı **uyuyayın** dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 8). [uyuyayın,]*

uyuz ol: *Uyuz hastalığına yakalanmak.*

- niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç **uyuz olmaz** ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 15). [uyuz olmaz, -maz]*

uyuzlar: *Kaşıntılı, bulaşıcı deri hastalığı olan kişiler.*

- niçe kişiler **uyuzlar** ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 15). [uyuzlar,]*

üz ol: *Mâhir, akıllı, uyanık olmak.*

- ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭabʿı **üz olur** zīrā ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki ʿaḳluñ müdrikātı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 8). [üz olur, -ur]*

uzak: *Arada çok mesafe bulunan, uzun sürede gidilebilen, ırak.*

- itdügi āmāle ve biri bu ki bir **uzaḳ** yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 13). [uzaḳ,]*

uzan: *Çok zaman tutmak, uzun sürmek.*

- añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup **uzanur** ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 9). [uzanur, -ur]*
- bārānını tā ebedī kesmeye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn Söz sözi çeküp **uzandı**yine teẕkireden söyleyelüm İbn Semmāk'uñ menāḳıbından daḫı naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 1). [uzandı, -dı]*

uzat: *Bir meseleyi gereğinden fazla dillendirmek.*

- yirden iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥşi **uzatduḳ** şol ki teẕkire maṣlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 10). [uzatduḳ, -duḳ]*

uzatmaġ: *Daha uzun sürmesini sağlamak, süreyi arttırmak.*

- maʿrifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru ʿömr **uzatmaġla** olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh'ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 3). [uzatmaġla, -la]*

ʿ**uzlet:** *Uzlet, inziva, yalnızlık. || Masivadan ilgiyi kesip tamamen Allah'a yönelmek ve kendini ibadete vermek.*

- eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿ**uzlet** daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 4). [ʿuzlet,]*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳdan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿ**uzlet** mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 4). [ʿuzlet,]*
- ʿ**uzletde** olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile görsün ve her neye naẓar iderse Rabb'ini anda bulsun Belī didügümüz bir ḳuru ʿibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 11). [ʿuzletde olsun, -sun]*

ʿ**uzlet:** *Toplum yaşayışından kaçıp tek başına yaşama.*

- Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿ**uzleti** cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 10). [ʿuzleti, -i]*
- ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿālemden ʿ**uzleti** şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 7). [ʿuzleti, -i]*

ʿ**uzlet id:** *Bir köşeye çekilip toplumdan, insanlardan uzak, yalnız başına yaşamak.*

- ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʿ**uzlet iderler** ammā cemīʿ evḳātlerini ʿabeş geçürürler ol ʿuzlet ʿuḳalā yanında maḥmūd olmaz ve ol ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 17). [ʿuzlet iderler, -er, -ler]*

ʿ**uzlet it:** *İnzivaya çekilmek. || Masivadan ilgiyi kesip tamamen Allah'a yönelmek ve kendini ibadete vermek.*

- sözün maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿ**uzlet itmiş** ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 16). [ʿuzlet itmiş, -miş]*
- derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur ve ʿ**uzlet itdükçe** ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 1). [ʿuzlet itdükçe, -dükçe]*

ʿ**uzlet itmeg:** *İnzivaya çekilmek. || Masivadan ilgiyi kesip tamamen Allah'a yönelmek ve kendini ibadete vermek.*

- ḥāṣıl ḳılmışdı evvel ḥālinde ʿālemden bi'l-külliye ʿ**uzlet itmege** ʿazīmet itmişdi ve tamām ḳıble-i ḥaḳīḳīye müteveccih olup ḫalḳdan münḳaṭıʿ olmaya niyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 13). [ʿuzlet itmege, -e]*

ʿ**uzūbet ü tecerrüd:** *Bekarlık; evli olmama.*

- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki kemālini ʿ**uzūbet ü tecerrüdde** bulur te'ehhülde olan feżāyil ü meşūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 11). [ʿuzūbet ü tecerrüdde, -de]*

uzun id: *Artırmak, çoğaltmak.*

- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda ʿömrini Ḥaḳ taʿālā **uzun ide** ki dünyādan āḫırata vāfir yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 2). [uzun ide, -e]*

3.25. Ü

ü: *" Ve" bağlacı.*

- arasında muḳaddem ve zühhād arasında muʿaẓẓam idi ʿĀriflerüñ murtażāsı ve ʿāşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil **ü** ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 10). [ü,]*
- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı ṣırf ḥaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket **ü** laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 4). [ü,]*
- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin **ü** ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 4). [ü,]*
- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet **ü** ʿuzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Baṣrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 13). [ü,]*
- yirde müteḥayyir **ü** medhūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 19). [ü,]*
- aʿmālini nāfi' eyleyüp şühedā menāzilinden aʿlā-yı maḳāmātda ve ṣıddīḳīn merātebinden esnā-yı derecātda muʿazzez **ü** mükerrem eyleye Āmīn Yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 12). [ü,]*
- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi ṣayılup zühd **ü** ʿibādetde aḥvali var ki teẕkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 11). [ü,]*
- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi ṣayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki teẕkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm **ü** maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 12). [ü,]*
- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ ululaı ḳatında muʿteber **ü**meşhūr ve ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aṣlında bir faḳīrun ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 13). [ü,]*
- firdevs-i muʿallāda teşrīf-i cemāli ile müşerref **ü** muʿaẓẓam eyleyüp ebedī menzilini fī maḳʿadi ṣıdḳın ʿinde melikin muḳtedir eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 69, Satır 3). [ü,]*
- baʿzısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet **ü** tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 10). [ü,]*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẓlı olmasa Fużayl faẓl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet **ü** celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 12). [ü,]*

- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd **ü**ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʻālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʻışḳ ü*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 9). [ü,]*
- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʻālemüñ ṣafāsı derd **ü** ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʻışḳ ü*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 10). [ü,]*
- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʻālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʻışḳ **ü***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 10). [ü,]*
- aʿlāda ʿālī derecāt ve bundaġı ehli ve cemāʿati bedeli firdevs-i muʿallāda ḥūr-ı maḳṣūrāt muḳadder **ü** nasīb ide ĀmīnYā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n-*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 6). [ü,]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl **ü** muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 10). [ü,]*
- ṣāliḥīni riʿāyet **ü** ʿizzet itdüġüñden olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 19). [ü,]*
- Beden s̲eḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen ṣol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde şekk **ü** irtiyāb ḳalmaz ve kişiye ṣol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 18). [ü,]*
- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında ṣol edeb **ü** ikrām ve taʿẓīm ü iḫtirām ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 5). [ü,]*
- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında ṣol edeb ü ikrām ve taʿẓīm **ü** iḫtirām ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 6). [ü,]*
- maḳāmatından aʿlā-yı maḳāmatda inzāl ve vāṣilīn silkinde hezār taʿẓīm **ü** iclāl ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 13). [ü,]*
- āḫırīnüñ ḳatlarında maḳbūl **ü** müsellem olup ṭurur ve bir mürşid-i muʿaẓẓam idi ki cümle-i muḳaddemīnüñ ve müta'aḫirīnüñ dillerinde memdūh u mükerrem olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 3). [ü,]*
- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns **ü** maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 9). [ü,]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān **ü** feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 12). [ü,]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn **ü** nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 13). [ü,]*
- faẓlına muḳirr **ü** muʿterif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 19). [ü,]*
- ve faẓāyili baḥrinden müstefīd **ü** muḳterif idiler Ammā rumūzını ʿavām fehm idemedüklerinden ve kelimātını ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 1). [ü,]*
- gibi göñül kevn **ü** mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 1). [ü,]*

- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil **ü** cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 8). [ü,]*
- elbette anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl **ü** aḥkām ki ʿālem-i mülk ü şahādet içinde görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 15). [ü,]*
- elbette anuñ ḥākimi vesvās-ı ḫannās olup ṭurur şol aḥvāl üaḥkām ki ʿālem-i mülk **ü** şahādet içinde görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 16). [ü,]*
- şöyle ki ol mertebeniñ küfr **ü**ʿişyānı kendüden aşaġanuñ şahādet üīmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd üīḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 5). [ü,]*
- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿişyānı kendüden aşaġanuñ şahādet **ü** īmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd üīḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 5). [ü,]*
- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿişyānı kendüden aşaġanuñ şahādet üīmān olur ve ol maḳāmuñ şirk **ü** ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd üīḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 6). [ü,]*
- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿişyānı kendüden aşaġanuñ şahādet üīmān olur ve ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd **ü** īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 6). [ü,]*
- esbāb-ı ʿādiyyeden ʿadd idüp ṭururdı līkin bu ḳadar daḫı ol maḳāmda şirk **ü**ṭuġyān olur egerçi bizüm gibilerde tamām tevḥīd **ü**īmān ṣayılur Nitekim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 16). [ü,]*
- ṭarīḳat cāmiʿ-i ʿilm **ü** ʿamel hādim-i bünyān-ı emel maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı envār-ı nā-mütenāhī maḫṣūṣ-ı ʿināyet-i Ḥaḳ celle ve tebāreke Ḥażret-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 3). [ü,]*
- müdaḳḳıḳīn olurlar bunuñ gibi ḳażiyyelerde tereddüd **ü** ıżṭırāb itmezler ve bunuñ gibi ḫavāriḳde şekk üirtiyāb itmezler Eger dir-isek ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 13). [ü,]*
- müdaḳḳıḳīn olurlar bunuñ gibi ḳażiyyelerde tereddüd ü ıżṭırāb itmezler ve bunuñ gibi ḫavāriḳde şekk **ü** irtiyāb itmezler Eger dir-isek ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 13). [ü,]*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb **ü** tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 8). [ü,]*
- eksik ḳomadılar Fi'l-cümle Süfyān-ı Sevrī zamānında ġāyet ulu muʿteberlerinden idi ve ʿahdında fażlı müsellem **ü** muḳarrerlerden idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 18). [ü,]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde fażl u kemāli dervīşlikle bulmışdı ve ol yüzden ʿizzet **ü** iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 12). [ü,]*
- göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi ʿarż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet **ü** ʿaraz olur kimünüñ adı ʿarż ve kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 6). [ü,]*

- Ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur anuñ ḥurūfında taḳaddüm **ü** te'eḫḫür zamānı bulınmaz Nite kim Ḥażret-i Ḥaḳ kendü zamānından mücerrid ü müberrādur hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 9). [ü,]*
- Ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur anuñ ḥurūfında taḳaddüm ü te'eḫḫür zamānı bulınmaz Nite kim Ḥażret-i Ḥaḳ kendü zamānından mücerrid **ü** müberrādur hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 10). [ü,]*
- ṣıfātı daḫı iḫtilāṭ-ı ezmineden mu'arrādur Çün irāde-i zamān olmayıcaḳ taḳaddüm **ü** te'eḫḫür nereden olur Ḳurān evvelinden āḫırına degin ezelde ma'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 12). [ü,]*
- muḳaddese ve muṭahharesini mażāyıḳ-ı ḳabrde anuñ rūḥ-ı şerīfine mu'īn **ü**naṣīr ve kelimat-ı kelām-ı Rabbānīnüñ melā'ike-i mütevekkilīn zümresini muvāḳıf-ı ḥaşrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 13). [ü,]*
- anuñ cism-i laṭifine muʿāvin **ü** ẓāhīr eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 15). [ü,]*
- Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır ḫalvet **ü** ʿuzlet ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 14). [ü,]*
- güler **ü** feriḥ gördü taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin seni hīç böyle gördüġümüz yoġ-ıdı n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 7). [ü,]*
- **ü** taḳvāları ʿivażı bihişt-i berīn içinde envāʿ dürlü niʿmetler naṣīb ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 177, Satır 1). [ü,]*
- delīl **ü** mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 9). [ü,]*
- vü murād olduġınca murādlara yitişür ve kendü bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara irişür kendü vücudı ḫānesinü yıḳmayınca yapılmaz ve kendü ṣūret **ü***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 4). [ü,]*
- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl **ü** nehār müstaġraḳ olur lezzātda ve gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 13). [ü,]*
- meşhūr ʿālim olmasından incindi ve engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña bundaġı ḫavfları bedeli anda emn **ü** rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 14). [ü,]*
- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi ve her kelimesi pür nüket **ü**leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 11). [ü,]*
- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet **ü** tecerrüdde bulur te'ehhülde olan feżāyil ümeşūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 11). [ü,]*
- olmek olmaz Niçe kişiler olur ki kemālini ʿuzūbet ütecerrüdde bulur te'ehhülde olan feżāyil **ü** meşūbātdan girü ḳalur ammā böyle iken niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 12). [ü,]*
- ammā her ṣu alan ḳabına ṣıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces **ü**mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren ṣu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 7). [ü,]*

- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd **ü** riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 7). [ü,]*
- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb **ü** veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 8). [ü,]*
- ḥaḳayıḳı vardı Ḥikmet gelecilerinde gökcek kelimātı vardı ve sulūk-ı merātibinde ʿālī maḳāmātı vardı ʿilm-i ṭarīḳatde musannnefātı maḳbūl **ü***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 14). [ü,]*
- muʿteber idi ve fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed **ü** muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 15). [ü,]*
- gönlini Ḫudā'ya bağlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet **ü** ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 16). [ü,]*
- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını ḥilm **ü** ḳarārla taḥiyyetini ẕikrle ve selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 17). [ü,]*
- naṣīb **ü** muḳadder ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 15). [ü,]*
- ʿulemāsından idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ maḳbūl **ü**murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām ʿiyān ve kerāmātı bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 15). [ü,]*
- **ü** tevfīḳ idüp luṭf-ı taḥrirle ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi Rivāyet olınur ki meşāyıḫdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 3). [ü,]*
- metāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek Ve eydürdi Bir kişi ki bir maʿṣiyet üzerine muḳīm olup ḳalbi aña merbūṭ olur anuñ cemīʿ ḥasenatı mümtezic **ü***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 14). [ü,]*
- yirde ʿāḳl aña mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr **ü** vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp gönli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl **ü** ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 9). [ü,]*
- ḫaber vire Yaʻnī aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret **ü** 'ilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād ṣol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [ü,]*
- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳademi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn **ü** aʿlām olur Yaʿnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 8). [ü,]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i keṯretde bir şuʻle olur vaḥdet daḫı odur keṯret daḫı ol Kimdür olan arada 'illet **ü** maʻlūl Belī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [ü,]*
- maʻnādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm **ü** yaḳīn ḳılur yalñuz maʻrifet-i Allāh degül her ṣanʻatda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 17). [ü,]*
- ḳuṣūrını gördükce kemāli artar ammā kendüde kibr **ü** enāniyyet olursa bu mıḳdārca bilmekle maʻrifet daʻvāsını idüp ṭurursa ol ṣıfatda ol kişi kemāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 1). [ü,]*

- anda cehl **ü** ḥayret ne ṭarīḳle bulınur İmdi buña iki cevāb olur ikisi daḫı ehli ḳatında ṣavāb olur biri budur kim ol bir ḥālet olur ki leme‘ān ider turmaz insān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 5). [ü,]*
- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā şunlara ki Allāh’dan naẓar-ı ʿināyet olmaz ve şol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ **ü** hidayet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 12). [ü,]*
- tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl **ü** ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan ʿanları şöyle şanur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 15). [ü,]*
- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm **ü** ḫayāl ola veyā bir ʿabeş yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 9). [ü,]*
- gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber **ü** ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ekl ādemi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [ü,]*
- vaḥşet **ü** ġurbet fikr iderler ve anı kefen içinde bir zillet fikr iderler anı bilmezler ki ol mü’minlere bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ u murġ-zār olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 11). [ü,]*

ücrete ṭut: *Belli bir ücret karşılığı kiralamak.*

- ṭutmışdı bir yire varmaġa ḳavl itmişdi Yolca giderken ḳamçısı düşdi bir laḥẓeden ṣoñra ḳamçı ḫaṭrına düşdi indi ṭavarı bağlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 17). [ücrete ṭutmışdı, -mış, -dı]*

üç ʿazīz: *Üç mukaddes zat. II Hz. İsa, Hz. İdris ve Hz. Hızır.*

- benīden ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol **üç ʿazīzden** tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki anlar bizüm Peyġambar’umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 13). [üç ʿazīzden, -den]*

üç benī: *Üç insan. II Hz. İsa, Hz. İdris ve Hz. Hızır.*

- **üç benīden** ziyāde olmaz ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki anlar bizüm Peyġambar’umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 13). [üç benīden, -den]*

üç dürlü: *Üç türlü, üç çeşit.*

- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki lezzetleri ne-y-ile olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Cū‘ **üç dürlü** mertebede bulınur biri cū‘-ı ṭab‘ biri cū‘-ı ḳuvvet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 16). [üç dürlü,]*

üç dürlü ol: *Üç türlü, üç çeşit olmak.*

- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye ve anlara şevḳ virmek içün eyleye ve naḳl olınur ki eydürdi Mesā’il **üç dürlü olur** ve her biri bir yollu olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 8). [üç dürlü olur, -ur]*

üç gün: *Üç gün.*

- Gine bulmasa Eyitdi iki gün ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulmasa Eyitdi **üç gün** ṣabr itsün Eyitdiler Gine bulamazsa Eyitdi Bir ay ṣabr itsün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 14). [üç gün,]*

üçi: *Üçü. II Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin.*

- cemīʿisi zamānuñ mütaʿayyin bellüleri idi **Üçinde** ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri İmām ʿAlī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 7). [üçinde, -n, -de]*

üçi: *Üç tanesi. II Allah'ın kullarına verdiği üç rızık.*

- rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoġ-iken kendüye virilür **üçi** daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve **üçi** daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 1). [üçi,]*

üçinci: *Üçüncü. II Nefsin istek ve arzularının açlığı.*

- ḥażmi mü'eddī olur İmdi ʿāḳıla lāzımdur ki evvelkisini defʿ eyleyüp **üçincisine**ṣabr eyleye ve ikincisinde şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 3). [üçincisine, -si, -n, -e]*

üç kerre: *Üç defa.*

- vaḳt nice ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda **üç kerre** ṣubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek ḫōd sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 11). [üç kerre,]*

üç ḳısım: *Üç bölüm.*

- **üç ḳısım** ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur ve birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan ṣunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 15). [üç ḳısım,]*

üç nebī: *Üç peygamber; Hz. İsa, Hz. İdris ve Hz. Hızır.*

- olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya ki ol **üç nebīde**bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 7). [üç nebīde, -de]*

üç nesne: *Üç şey.*

- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi **Üç nesneden** ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 4). [üç nesneden, -den]*.
- ustād imişsin didi ve Şefīḳ'den rivāyet olınur ki eydürdi **Üç nesne** faḳruñ lazımıdur ve üç ḥużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 1). [üç nesne,]*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi **Üç nesne** vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 11). [üç nesne,]*

• daḫı işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan **üç nesne** olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 2). [üç nesne,]*

• Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki **üç nesne** aña ʿādet ola biri ṣadāḳat biri ṣecāʿat ve biri saḫāvet Yaʿnī dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 17). [üç nesne,]*

• bile Ve naḳl olınur ki eydürdi Dāyim **üç nesneye** temessük idüñ yapışuñ tā anuñla cemīʿ murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 5). [üç nesneye, -y, -e]*

üç ṭalāḳ boş ol: *Talak-ı selase, kocanın ayrı ayrı üç kez veya bir arada üç kez karısını boşadığını bildirmesiyle gerçekleşen boşanma.*

• ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ʿulemādan teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eylemedi İmām Şāfiʿī ol zamānda oġlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 15). [üç ṭalāḳ boş ol,]*

üç yüz: *Üç yüz sayısı.*

• cāriyedür bahāsı **üç yüz** dirhem yoḳ ve bābāñ ise bir kişidür müslimānlar içinde andan bedter ādem yok Saña bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 1). [üç yüz,]*

ükel: *Lokmalar. II Yemek, yiyecek.*

• gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḥayrān gider Yaʿnī dimek ister ki çün bir kişi bilür ki **ükel** ādemi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [ükel,]*

ülfet: *Dostluk, yakınlık.*

•**ülfetler** ve bu ʿālemde zühd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 19). [ülfetler, -ler]*

• ṭāyife ile dāyim ṣoḥbeti olur ve bir ḫūb cemāʿat ile her dem **ülfeti** olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz ve ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 15). [ülfeti, -i]*

ülfet id: *Konuşmak, görüşmek, ahbaplık etmek, dostluk kurmak.*

• ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 5). [ülfet ide, -e]*

üliş: *Paylaşmak.*

• üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse ben daḫı ḫalḳa īs̲ār idüp **ülişdürürem**ve eger virmezlerse şükr eyleyüp apsam ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 17). [ülişdürürem, -dür, -ür, -em]*

üliş: *İlişmek, yanaşmak.*

• müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp **ülişe** ṣafās̲ı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabes̲ geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 11). [ülişe, -e]*

ülüşdür: *Bölüştürmek, dağıtmak.*

- iderdi her ne ḥaṣıl ḳılsa fuḳāraya **ülüşdürürdi** Naḳl olınur ki bir yıl ḥacca varımadı giçḳaldı ʿAṣr ẕī'l-ḥicce de bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 13). [ülüşdürürdi, -ür, -di]*

ümerā: *Emirler, beyler, reisler.*

- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü **ümerā** ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 4). [ümerā,]*

ümīd: *Ümit, umut, beklenti.*

- her ne ḳadar seyyi'ātum var-ise maḥv itdi **Ümīddür** ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola ve anuñ iḥlāṣını rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 15). [ümīddür, -dür]*
- çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ **ümīdi** dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 4). [ümīdi, -i]*

- uzanur yalñuz bunuñ menāḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi **Ümīddür***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 8). [ümīddür, -dür]*
- ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda **ümīdini** sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 4). [ümīdini, -i, -n, -i]*
- dāyimā bu **ümīd** ile göñlin ḫōş ṭutardı ve bu āyet ile nefsini añlardı ki Ve āḫarūne - ʿterafū bi-ẕunūbihim ḫalatū ʿamelen ṣāliḥan ve āḫara seyyiʿen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 15). [ümīd,]*
- āḫıratda aña irem diyü ise gine cennet de aña yetişen ol olur tecellī-yi ẕātdan maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan **ümīdi** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 12). [ümīdi, -i]*
- özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola ve **ümīdleri** ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 1). [ümīdleri, -ler, -i]*
- bardaḳ şu ṭutmış bile getürdi Ol şuyı ki içdüm tamām ḳandum bi'l-külliye dünyā şularından uşandum **Ümīdim** oldur kim bugünki iftārum daḫı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 4). [ümīdim, -im]*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki recāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında **ümīdi** ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 12). [ümīdi, -i]*

ümīd ṭut: *Birine veya bir şeye ümit bağlamak.*

- senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden **ümīd ṭutarsın**Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müşāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 17). [ümīd ṭutarsın, -ar, -sın]*

ümīdi kesil: *Umudunu yitirmek, beklentisi sona ermek.*

- işābeti olur ve her mużṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti olur zīrā kişi mużṭarr olıcaḳ esbābdan **ümīdi kesilür** hemīn naẓarı ancaḳ Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 18). [ümīdi kesilür, -ür]*

ümīdi kes: *Umut kesmek; bir şeyin artık gerçekleşemeyeceği inancına varmak, ummaz olmak.*

- olur Ādem oldur ki Allāh'a tevekküli ġalib olur andan **ümīdi kesmez** ol her ne ḳadar deyn iderse mümkin degüldür deyinle olmaz ḥuḳūḳ-ı nās anuñ üstinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 3). [ümīdi kesmez, -mez]*

ümīz: *Ümit, umut, beklenti.*

- muʿāmelesi Rabbi-y-ile neye vardı Eyitdi Ol ġayet ululardan olup ṭurur günde iki kere Ḥaḳ dergāhına varur gelür didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā **ümīzdür***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 14). [ümīzdür, -dür]*

ümm: *Anne.*

- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince ve neler çekmişdür ṭabīʿat **ümmi** hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 18). [ümmi, -i]*

ümmet: *Hz. Muhammed'e inanıp onun yolundan giden müminler.*

- Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem andan duʿā istemişdi ʿÖmer ile ʿAlī'ye raẓiya'llāhu ʿanhumā ışmarlamışdı ki her ḳanda ise anı bulalar **ümmeti***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 2). [ümmeti, -i]*
- fikr-i sāmīsi var idi uṣūl-i dīni **ümmet** arasında ol iḥyā eylemişdi ve kelime-i İslāmı'ālemde ol i'lā eylemişdi Ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 17). [ümmet,]*
- hidāyeti-y-ile hem dīnini iḥyā itdi hem dünyāsını hem evvelāsını gökcek itdi hem ʿuḳbāsını Tā ḳıyāmete degin nāmı **ümmet** arasında ṭurur ve dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 16). [ümmet,]*
- ol irādet-i Ḥaḳḳ'a ṭābiʿdür ol dāyireden ṭaşra çıḳmaz belī ol daḫı bizüm Peyġambar'umuza inḳiyād idüp bu şerʿüñ muʿteḳididür ammā ol bu **ümmetüñ***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 10). [ümmetüñ, -üñ]*
- evvel-i maẓharı anuñ nūrı olup durur ve cemīʿ maẓāhirüñ ẓuhūrına sebep anuñ ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā anuñ rūḥınuñ mededini dāyimā **ümmetinden***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 18). [ümmetinden, -i, -n, -den]*

ümmet:*Topluluk, cemaat, güruh.*

- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ faẓīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu **ümmete***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 16). [ümmete, -e]*

ümmet: *Bir peygambere inanan topluluk.*

- öñdin gelen **ümmetlerüñ** helākına sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 9). [ümmetlerüñ, -ler, -üñ]*

• tehdīd içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ **ümmetlerine** olmışdur kimini yil ile kimini ṣu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle her belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 15). [ümmetlerine, -ler, -i, -n, -e]*

ümmet olan: *Bir peygambere iman eden kimse.*
• Çün Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye Rabb'inden eyle olıcaḳ bir sehlçe ẕilletden ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya **ümmet olanlaruñ** ḥālleri ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 6). [ümmet olanlaruñ, -lar, -uñ]*

ümmet ol: *Hz. Muhammed'in Allah'ın (son ve en sevgili) peygamberi olduğunu kabul edip tasdik etmek.*
• bāṭını yüzinden müctehididür gerek vaḥī-y-ile ʿamel itsün gerek ictihādla her ne idülürse bizüm Nebī'ye **ümmet olup** aña inḳiyādla niçe münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 12). [ümmet olup, -up]*

ümmet-i muḥammed: *Hz. Muhammed'e inanan topluluk, müslümanlar.*
• Muḥammed'üñ muvaḥḥidlerine server ve ʿāriflerine mehter idüp cennet-i aʿlāda ve firdevs-i muʿallāda ṣıddīḳīn menāzilinde esnā maḳāmātda ve vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 3). [ümmet-i muḥammed'üñ, -üñ]*
• iderse mübtedaʿ olur bir meẕheb-i bāṭılī muḫteraʿ olur merdūd olur ehl-i sünnet arasında ve maṭrūd olur **ümmet-i Muḥammed** ortasında Her kim İmām-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 10). [ümmet-i muḥammed,]*
• çeker ṭurur ol dārda daḫı bundaġı gibi ne ḥāldür bilmez ʿİnāyet-i Rabbānī ve saʿādet-i dū-cihānī**ümmet-i Muḥammed** ʿaleyhi ekmelü't-taḥiyyāt ve efżalü't- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 4). [ümmet-i muḥammed,]*
• cemīʿ **ümmet-i Muḥammed** ḳalbinde muḳarrer eyleye Āmīn Yā Rabbe'l- ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 7). [ümmet-i muḥammed,]*

ümmī-yi ṣūfī: *Dervişin okuma yazma bilmeyeni.*
• olur ve yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir **ümmī-yi ṣūfīnüñ** yanında dūn olur Ol Ḥaḳḳ'a yolından varur bu ʿaḳl-ile ṭaşradan yürür Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 9). [ümmī-yi ṣūfīnüñ, -nüñ]*

ümmü seleme: *Ümmü Seleme Hind bint Ebî Ümeyye Süheyl (Huzeyfe) b. Mugīre el-Kureşiyye el-Mahzûmiyye (ö. 62/681) Hz. Peygamber'in hanımı.*
• duʿā itmiş-idi Ümmü'l-müslīmīn **Ümmü Seleme'nüñ** ḫānedānında ulalmışdı ve anuñ bir muʿteḳasından olmışdı Ṭoġıcaḳ ʿÖmer Ḥażretine ʿarż olınmışdı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 13). [ümmü seleme'nüñ, -nüñ]*
• adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken aġladı **Ümmü Seleme** memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile ve ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 15). [ümmü seleme,*

ümmü'l-müslīmīn: *Müslümanların annesi. II Ümmü Seleme.*
• duʿā itmiş-idi **Ümmü'l-müslīmīn** Ümmü Seleme'nüñ ḫānedānında ulalmışdı ve anuñ bir muʿteḳasından olmışdı Ṭoġıcaḳ ʿÖmer Ḥażretine ʿarż olınmışdı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 13). [ümmü'l-müslīmīn,]*

ünsü: *Yakınlık.*

- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan ziyādesi fużūl u ʿabeṣ ṣayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la **ünsüñ** ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 4). [ünsüñ, -üñ]*
- dem taġaddīleri ġıdā-yı ma'rifet ile olur ve 'alā'd-devām **ünsleri** mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt ile olur maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur ve maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 11). [ünsleri, -leri]*

ünsā: *Dişi, kadın.*

- üzerinedür ve cibillet-i ṣınf-ı ünṣā ḳuṣūr-ı ʿirfān üzerinedür ammā aralarında ünṣālar olur kim niçe kümmel-i ricāl merātibini ḳoyup geçmişlerdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 8). [ünṣālar, -lar]*

'ürf: *Esirgemeden bol bol verme, sarf etme, harcama.*

- ol degüldür ki **'ürf** de ḳanā'at ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār ve ne i'tirāż olur ḳanā'at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ'uñ mā'adāsından i'rāz olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 1). ['ürf,]*

üş: *Her yandan çokça bir araya gelmek, toplanmak, üşüşmek.*

- başına teşvīş **üşdi***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 19). [üşdi, -di]*
- Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur ki bir vaḳt ḫalḳ çoġ **üşdiler** ve bunı bī-ḥużūr eylediler diledi ṭurmayalar gideler yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 3). [üşdiler, -di, -ler]*

üşde: *İşte.*

- zinde idüm bu iki cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe ḫiẕmet iderdüm çün beni zindān-ı gürda maḥbūs itdüñ **üşde** cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 4). [üşde,]*

üslūb: *Kendine has anlatış biçimi, ifâde yolu.*

- ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler ve ol **uslūbdan** ḫāric olan sözi dinlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 5). [uslūbdan, -dan]*

üst: *Bir şeyin üzeri, üstü.*

- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḫtirām ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ **üstinde** bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 6). [üstinde, -i, -(n)de]*
- şu üzerine seccādesini atar geçer ve havā **üstinde** ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 7). [üstinde, -i, -(n)de]*
- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi altına ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası var idi **üstine**örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 17). [üstine, -i, -(n)e]*

üstâd: *Belli bir ilimde söz sahibi olan (kimse), üstat, hoca.*

- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā **üstad** Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [üstad,]*

üstinde: *Üzerinde.*

- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola **üstinde** Yaʿnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 16). [üstinde,]*

üstinde ḳal: *Üzerinde kalmak; istenmeyen şey birine yüklenmek, sorumluluğuna bırakılmak.*

- ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç arada gözikür nesne yoḳken bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 5). [üstinde ḳalmaz, -maz]*

üstinden: *Üzerinden.*

- eski leẕẕeti kalmayup ṭurur Nice eylesün ve ol günāhı **üstinden** ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki leẕẕetde aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 5). [üstinden,]*

üstine: *Hakkında.*

- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ **üstine** ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 14). [üstine,]*

üstine var: *Saldırmak, hücum etmek.*

- alur elbette anuñ ṣūreti kim pādişāh **üstine varup** ṭoplar tüfengler atılur imdi ṭāʿūn daḫı egerçi cinden olur ammā anuñ daḫı elbette esbāb-ı ẓāhiresi bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 7). [üstine varup, -up]*

üşmiş ol: *Hep birden bir yerde toplanmak, çevresine yığılmak, üşüşmek.*

- **üşmiş olur** Ve eydürdi Şol kişi ki ḫalḳuñ 'işarātına muṭṭali' olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup sa'y ider bilmek ister ol kişi bu fi'lde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 17). [üşmiş olur, -ur]*

üveys: *Veysel Karani Hazretleri.*

- Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler bilür ve her birinüñ mertebesin yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki **Üveys** ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 4). [üveys,]*
- āṣār-ı ḥasene görürüz hemīn biz **Üveys'den** anı bilürüz ki giceler irteye degin uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 7). [üveys'den, -den]*
- mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde yarada Üveys anlaruñ içinde bile cennete gide Kimse bilmeye ki **Üveys** içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 16). [üveys,]*

• Ḫōşgeldüñ yā Herem bin Ḥayyān didi Herem müteḥayyir olup Neden bildüñ didi **Üveys** eyitdi Nebbe'eniye'l-ʿalīmu'l-ḫabīr Ervāḥuñ biri biri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 10). [üveys,]*
• bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir ẕenbi az şayup unutma Her günāha istiġfār gerek ve eger bir ẕerre olursa istikṣār gerek Naḳl olınur ki **Üveys'e** eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 10). [üveys'e, -e]*

üveys-i ḳarenī': *Ebû Amr Üveys b. Âmir b. Cez' b. Mâlik el-Karanî (ö. 37/657) Peygamber Efendimiz (s.a.v.) zamanında yaşamış büyük veli.*
• kaddesa'allāhu rūhahu ve zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu Ol şol **Üveys-i Ḳarenī'dü**r ki rüzgār-ı kār-zār niçe ḳarnlar geçürmek gerek ki māder-i gītī raḥm- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 6). [üveys-i ḳarenī'dür, -dür]*
• olur Ḥicāb ża'īf olıcaḳ az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki **Üveys-i Ḳarenī** İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 6). [üveys-i ḳarenī,]*

üzerlerine: *Üstlerine.*
• diyeler ve biri olʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve **üzerlerine** lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 2). [üzerlerine,]*

üzere: *Doğrultusunda, yönünde.*
• ḳanā'at **üzere** ve ekṣer-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 11). [üzere,]*
• ḳanā'at üzere ve ekṣer-i eyyāmı ferāġat **üzere** idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 11). [üzere,]*

üzerine: *-a/e göre, -a/e uygun olarak.*
• olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭururdı ve Bu gice şeb-i rükūʿ olsun dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl **üzerine** bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 10). [üzerine,]*
• ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr **üzerine** yaşarsa āḫır īmān ile gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 15). [üzerine,]*
• belki ʿādet-i ʿarab **üzerine** bir lafẓdur ki maḳām-ı saḫṭda söylemişdi līkin Ḥaḳ taʿālā ḳatında çün kerāmeti vardı Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ ḥükmini verdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 11). [üzerine,]*
•**üzerinedür** ve cibillet-i şınf-ı ünsā ḳuṣūr-ı ʿirfān üzerinedür ammā aralarında ünsālar olur kim niçe kümmel-i ricāl merātibini ḳoyup geçmişlerdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 7). [üzerinedür -dür]*
• üzerinedür ve cibillet-i şınf-ı ünsā ḳuṣūr-ı ʿirfān **üzerinedür** ammā aralarında ünsālar olur kim niçe kümmel-i ricāl merātibini ḳoyup geçmişlerdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 7). [üzerinedür, -dür]*

• ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet **üzerine** ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar ve kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 7). [üzerine,]*

• ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz daḫı kendü yolumuz **üzerine** yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 11). [üzerine,]*

• her ne umarsa cennetde anı bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ **üzerine**ḥaşr olur Eger bu dārda murādı lezẕāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 9). [üzerine,]*

• mes'elede kendü meẕhebi **üzerine** ḳarār itmek gerek Kişi yā kendü müctehid gerek veyā müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 17). [üzerine,]*

• fehm iderler pes gāh olur ki añladuḳları **üzerine** ʿamelleri olur ẕevāhirde ḳalanlar ṣanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 5). [üzerine,]*

• pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler ve taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet **üzerine***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 14). [üzerine,]*

• bulınması āsān olur ammā şol dervīş ki bu ḥālet **üzerine** ḳarār ṭuta ġāyet pehlivān olur beşeriyyetdür demler olur ki eyü söyledükleri ṭabʿına ḫoş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 3). [üzerine,]*

• binā ḳılup fārig̈ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh **üzerine** eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki ẕātında tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [üzerine,]*

•**üzerine** elbette yanarduk ṭāʿūnda daḫı muḥtemel ki ḳażiyye böyle ola bir kişi bu iḥtimāli virmekle iʿtiḳādına ne ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 11). [üzerine,]*

• evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane ṣoñraġı ʿabes ṣayıla Ol şerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet vardur dinilür ikisi daḫı şerʿ **üzerinedür** şerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 10). [üzerinedür, -dür]*

• illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb **üzerine** eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbebātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 17). [üzerine,]*

• illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbebātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol **üzerine** yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 18). [üzerine,]*

•**üzerine** olursın Eyitdi Eger virürlerse ben daḫı ḫalḳa īsār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp apsam ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 17). [üzerine,]*

• yirlerde ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-ʿadd idi giceler irtelere degin ṭāʿat **üzerine** ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 12). [üzerine,]*

• bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide ve ol dünyā lezzetlerine aldanup anuñ **üzerine** öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 12). [üzerine,]*

• niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl **üzerine** idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 9). [üzerine,]*

• ve şunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki ḥāl **üzerine** görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 18). [üzerine,]*

• erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından şunlar ki maʿrifetde kemāle irişmişlerdür Ḳurān ḳadīmdür dimege hīç te'vil itmeyüp ẓāhiri **üzerine** ḳomışlardur ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 8). [üzerine,]*

• şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ **üzerine** bulınmaz baʿżı keşfde bir yoldan olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 2). [üzerine,]*

• ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki olʿazīz kendü meşrebi **üzerine**söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 17). [üzerine,]*

• ve gökcek ḳabūl **üzerine** idi ve cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine idi elsine-i nāsda aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi ve menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 9). [üzerine,]*

• ve gökcek ḳabūl üzerine idi ve cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl **üzerine** idi elsine-i nāsda aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi ve menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 10). [üzerine,]*

•**üzerine** götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oğlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 1). [üzerine,]*

• isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oğlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti **üzerine** ol pencere dibine varup Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 16). [üzerine,]*

• ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında olan işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün teksīr itdi anuñ emvālini ve ġına **üzerine***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 12). [üzerine,]*

• daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil **üzerine** ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur ve ol luġat **üzerine** ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 14). [üzerine,]*

• tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar ve ol uṣūl **üzerine** muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 16). [üzerine,]*

• āḫırat maṣāliḥi anuñ ḳatında bir ad olur hemin ʿadet-i nās **üzerine** anı işler ammā gine ol esnāda dünyāyı fikr eyler çün cān u dilden anuñ sevdügi dünyā olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 17). [üzerine,]*

üzerine: *Üstüne.*

• Muḥammed **üzerine** dünyāda duʿāsı maḳbūl ola ve āḫıratda şefāʿati ḳabūl ola Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 9). [üzerine,]*

• dehrī-y-ile münāẓara itdiler āḫır bunuñ **üzerine** ʿahdi berkitdiler ki ikisinüñ daḫı ellerini biri birine berkideler andan iki eli bile oda ṣarḳıdalar Her ḳanḳısınuñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 11). [üzerine,]*

- eli yana ol bāṭıl **üzerine** biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş ikisine daḫı kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 13). [üzerine,]*
- Eyitdiler Gine bulmasa şöyle ki tamām ölümlü olsa Eyitdi Ṣabr eylesün aña dek ki öle ḳātili **üzerine** diyet ola Rivāyet olınur ki bir ṭavar ücrete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 16). [üzerine,]*
- şu **üzerine** seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 7). [üzerine,]*
- olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı gördi hemīn ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine riyāżetini terk itmezdi ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 12). [üzerine,]*
- yegāne-i zamān idi ve mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān idi kerīmü'l-ʿasr ve cevādü'd-dehr idi cemīʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ **üzerine** ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 14). [üzerine,]*
- niyyet idüp **üzerine** uġrayup ṭururam āḫır yine maḥżā Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp ol günāhı itmeyüp ṭururam Ṣāfiʿī eyitdi Ben ḥükm iderem ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 3). [üzerine,]*
- nefsinde mecāl ḳomadı ve gönline bu iḫtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi **üzerine** muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṣ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 16). [üzerine,]*
- eyleye Koñ aña varmaġı varuñ kendüye eydürüñ Ben ne dirsem aña ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini ol marażuñ **üzerine** ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 4). [üzerine,]*
- gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı **üzerine** urıla ve varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 18). [üzerine,]*

üzerine: *–den dolayı.*
- metāʿ-ı dünyevīden naẕarı kesmek Ve eydürdi Bir kişi ki bir maʿṣiyet **üzerine** muḳīm olup ḳalbi aña merbūṭ olur anuñ cemīʿ ḥasenatı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 14). [üzerine, -(n), -e]*

üzerine: *Hakkında, dâir, üstüne.*
- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re'yümüñ ḫilāfı **üzerine** tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 2). [üzerine,]*
- bu ḥālet nefsüñ eyüliginden olmaz sū'-i mizāc olur eger cibillī olmayup ʿārıżı ise muḥtāc-ı ʿilāc olur insānuñ ḫilḳati bunuñ **üzerinedür** ki medenī-i bi'ṭ-ṭabʿ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 14). [üzerinedür, -dür]*
- ṣanma taḫḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥādīṣ bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ **üzerine***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 8). [üzerine,]*

üzerine: *...e/a karşı.*

- eydürdi ki Recā ki ḫavf **üzerine** ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [üzerine,]*

üzerinde: *Üstünde.*

- çıḳma ṭarīḳat didükleri şerīʿatüñ içindedür ḥaḳīḳat didüklerü ḫōd ṭarīḳatüñ üzerindedür sen şerʿüñi gökçek eyle ki cemīʿisini anda bulursın sen şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 12). [üzerindedür, -dür]*
- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān ṣanurlar ḫaberleri yoḳ ki insān efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳodugı ḫidmet **üzerinde** bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 18). [üzerinde,]*
- degin fāyiż ve her dem maḳām-ı berzaḫda minber-i taḳaddüs **üzerinde** ʿālem-i maʿnā yüzinden vāʿiẓ eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 3). [üzerinde,]*
- ol meẓālimden ḫalāṣ ola aña cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura mādām ki ol meẓālim **üzerinde** ṭura Yaʿnī ṭoḳ olınca aña kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 12). [üzerinde,]*
- teslīmāt ṭayyibāt **üzerinde** dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhīOl pervānenüñ pervāzın ve ol pervāzuñ maʿrifetin ve ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 5). [üzerinde,]*

.

üzerine: .*Üzerinde, üstünde.*

- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur ki mu'āmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki **üzerine** meẓālim-i nās ola ve ister ki tevbe ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 10). [üzerine,]*

üzeri: *Bir kimsenin kendisi, şahsı.*

- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol ki benüm **üzerime** lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [üzerime, -m, -e]*

üzerine ol: *Hakkında, dâir, üstüne olmak.*

- ide ʿazīmeti anuñ **üzerine ola** kim ayruḳ ol işi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 19). [üzerine ola, -a]*

üzerine ṭur: *Bir işe önem vermek, bir işle yakından ve sürekli ilgilenmek.*

- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫiẓmet **üzerine ṭurdı** Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 11). [üzerine ṭurdı, -di]*

üzre: *Gereğince, doğrultusunda.*

- ḳavīm **üzre** sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 13). [üzre,]*

3.26. V

vācib: *Yapılması gerekli olan, zorunlu kaçınılmaz.*

- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẓevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile **vācibden** bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 14). [vācibden, -den]*

vācib: *İslam dinine göre yapılması gerekli olan; olmaması düşünülemeyen, olması zarurî olan (şey).*

- ʿasā'llāhu en yetūbe ʿaleyhim inna'llāhe ġafūrun raḥīmun ʿasā Allāh'dan **vācib**yirinedür dirdi Rivāyet olınur ki ḳaçan Mekke'de vefāt itmelü oldu iki ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 17). [vācib,]*
- muḥkemātdan seçeler hem-çunān mürşīd dirilenlere daḫı **vācibdür** ki müteşābihāt-ı hevāyı muḥkemāt-ı 'akldan farḳ ideler eyle olmayınca anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 11). [vācibdür, -dür]*

vācib: *Gerekli.*

- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla **vācibdür** ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 8). [vācibdür, -dür]*
- nefsine bir ḥarām ile leẕẕāt vire **vācibdür** ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 9). [vācibdür, -dür]*
- muḥkemātdan seçeler hem-çunān mürşīd dirilenlere daḫı **vācibdür** ki müteşābihāt-ı havāyı muḥkemāt-ı 'akldan farḳ ideler eyle olmayınca anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 11). [vācibdür, -dür]*

vācib: *Varlığı zâtının gereği olan, var oluşunda başka bir sebebe muhtaç bulunmayan; Allah.*

- olmaz mümkinde ḥācet olmayınca **vācibden** feyż olmaz ve dilenci faḳīr olmayınca kimse ṣadaḳa virmez eger bir kişi muẓṭarr olsa elbette maṭlūba *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 15). [vācibden, -den]*
- yirinde **vācib** yirinde ḥaḳdur bu kesret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyāt ile anuñ ıṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 9). [vācib,]*
- varmaz ebter olur da'vāsı ziyāde olduḳca ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḥtiyāc gerek ki **vācibden** feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 4). [vācibden, -den]*
- bilinür 'ālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle ta'bīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh vücūd gāh **vācib** dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma'būd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 8). [vācib,]*

vācib midür: *Gerekir mi?.*

- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḥrez ola ve **vācib midür** ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve her mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 7). [vācib midür,]*

vācib ol: *İslam dinine göre yapılması gerekli olmak.*

- āḫıratda ṣevābını aña baġladı bize daḫı **vācib oldı** ki ol vāsıṭaya yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 5). [vācib oldı, -dı]*
- gāh olur ki ādeme iḫtirāz eylemek şerʿan **vācib olur**nite kim bir kişi şehrden ṭaşra bulınsa içerü girmek menʿ olınur gāh olur ki iḫtirāz eylemek ḥarām olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 1). [vācib olur, -ur]*

vācibat: *Vâcip olan, yapılması gerekli şeyler.*

- Dervīş mi olur ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya ʿārif mi olur ol ki şerʿüñ **vācibatını** edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 2). [vācibatını, -ı, -n, -ı]*
- mes'ele olur anuñ tevḫīdinde ve vücūdında ve mes'ele olur anuñ iḥsānında ve cūdında ve mes'ele olur anuñ me'mūrāt ve menhiyyāt ve ferāyiż ve **vācibātında***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 10). [vācibātında, -ı, -n, -da]*

vācib-i tām ol: *Dînî bakımdan yapılması zarûrî olmak.*

- Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki gāh olur **vācib-i tām olur** Meşelā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 18). [vācib-i tām olur, -ur]*

vaʿde: *Söz verme, taahhüt, ahit.*

- ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müşībetdür ki anda da **vaʿdelerüñ** var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 4). [vaʿdelerüñ, -ler, -üñ]*

vaʿde it: *Söz vermek.*

- Allāh'a ne girçek ve ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ ve ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar ve mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye **vaʿde itseler***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 18). [vaʿde itseler, -se, -ler]*

vādī: *İki dağ arası, ova; sahra. II Aşılacak engel bağlamında.*

- peyġambara bildürdi ve vaḫī eyleyüp didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca şaḥra ve bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve **vādī** var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 2). [vādī,]*

vādī-yi żalālete düş: *Sapkınlık vadisine düşmek. II Doğru yoldan ayrılmak, sapkınlık etmek.*

- hemīn bir **vādī-yi żalālete düşer** anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 3). [vādī-yi żalālete düşer, -er]*

vāfir: *Fazla, çok.*

- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve riyāżatı **vāfir** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 12). [vāfir,]*
- ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẓar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice **vāfir** yemek ye iḥtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 8). [vāfir,]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve لردونله ile ol cenāba **vāfir** tażarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 2). [vāfir,]*
- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda 'ömrini Ḥaḳ ta'ālā uzun ide ki dünyādan āḫırata **vāfir** yaraġla gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 2). [vāfir,]*

vaḥdāniyyet: *Allah'ın ortağı ve benzeri bulunmaksızın tek oluşu, varlığının birliği.*

- ḳonılmuş ve ṣafḥāt-ı mevcūdat anuñ **vaḥdāniyyetinüñ** taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her ẕerreye ki naẓar idesin bir vechle andan ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 7). [vaḥdāniyyetinüñ, -i, -nüñ]*
- luġatla anuñ **vaḥdāniyyetine** delāletler ider her mümkinüñ ki raḳm-ı vücūdına deñeyesin bu daḫı başḳa bir kitāb-ı Allāh ancaḳ diyesin eger her mevcūduñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 11). [vaḥdāniyyetine, -i, -n, -e]*

vaḥdet: *Birlik. II [tas.] Allah'ın zat, isim, sıfat ve fiilleriyle tek, hakiki varlık olması.*

- nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fenāda olur aña göre aḥvāli olur ve gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña münāsib aḳvāli olur Gāh olur **vaḥdet***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 6). [vaḥdet,]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi **vaḥdet** diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 15). [vaḥdet,]*
- yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu keşret anuñ **vaḥdetini** hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyat ile anuñ iṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 9). [vaḥdetini, -i, -n, -i]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i keşretde bir şu'le olur **vaḥdet** daḫı odur keşret daḫı ol Kimdür olan arada 'illet ü ma'lūl Belī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 18). [vaḥdet,]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh 'āṣī diyesin gāh 'ābid gāh müdebbir diyesin gāh zāhid gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirseñ di ol birlik bir **vaḥdetdür***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 8). [vaḥdetdür, -dür]*
- ki aña keşret ziyān virmez ve bir keşretdür ki anuñla **vaḥdet** bozılmaz vaḥdet de yirindedür keşret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 9). [vaḥdet,]*
- ki aña keşret ziyān virmez ve bir keşretdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz **vaḥdet** de yirindedür keşret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 9). [vaḥdet,]*

• vücūduñ **vaḥdeti** bu maẓāḥirüñ keşretini bozar ve ne bunuñ keşreti anuñ vaḥdetine bir ẕerre ḫalel ider bu ʿālem-i keşretde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 5). [vaḥdeti, -i]*

vaḥdet baḥri: *Birlik denizi. II Allah'ın sonsuz sıfat ve zâtının makamı.*
• yıldur **vaḥdet baḥrine** ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fanāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmadugına işāret ola Eger dir-isek ki Bāyezīd yerdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 11). [vaḥdet baḥrine, -n, -e]*

vaḥdet deñizi: *Birlik denizi. II Tasavvufta deniz enginliği ve sonsuzluğuyla vahdeti simgeler.*
• Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve hem gice vü gündüz **vaḥdet deñizine** ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 4). [vaḥdet deñizine, -n, -e-]*

vaḥī: *Bir emir veya hükmün Allah tarafından peygamberin kalbine bildirilmesi ve bu yolla gelen ilâhî haber.*
• bāṭını yüzinden müctehididür gerek **vaḥī-y-ile** ʿamel itsün gerek ictihādla her ne idülürse bizüm Nebī'ye ümmet olup aña inḳiyādla niçe münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 11). [vaḥī-y-ile, -y, -ile]*

vaḥī eyle: *(Allah) Bir emir, bir hüküm veya haberi peygamberine bildirmek.*
• peyġambara bildürdi ve **vaḥī eyleyüp** didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḥra ve bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 1). [vaḥī eyleyüp, -y, -üp]*

vahīd: *Bir, tek.*
• olur Seniñ gözüne çoḳ gözükenler anuñ gözüne **vāḥid** gözükür anuñ naẓarında bu iʿtibārāt-ı taʿayyünāt sāḳıṭ gözükür ol bir naẓar-ı ʿālīdür ḥāli olmayan anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 13). [vāḥid,]*

vahīd: *Benzeri olmayan, emsalsiz.*
• biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ʿasruñ **vahīdi** idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 12). [vahīdi, -i]*
• zamānınuñ **vaḥīdlerinden** ve cihānuñ ferīdlerinden idi devrānuñ yegānelerinden ve rūzgāruñ nişānelerinden idi Şerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 7). [vaḥīdlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

vahīd: *Bir kişinin Sayfa bir kişiden naklettiği haber.*
• varmazdı tevhīd yolınuñ anca **vāḥidleri** vardur birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 9). [vāḥidleri, -leri]*

vāḥid-i zamān: *Zamanın, devrin yeganesi.*

- ol neşr iderdi İmām Muḥammed ḥod bir **vāḥid-i zamān** ve ferīd-i cihān idi ʿilm baḥrinüñ ʿummānı ve maʿrifet maʿdeninüñ kānı-y-ıdı ferāsetde bī-meṣel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 15). [vāḥid-i zamān,]*

vahīm: *Çok tehlikeli, tehlikeli sonuç doğuracak nitelikte olan.*

- bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp **vaḥīm** havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 14). [vaḥīm,]*

vaḥşet: *Yalnızlık.*

- **vaḥşet** ü ġurbet fikr iderler ve anı kefen içinde bir ẕillet fikr iderler anı bilmezler ki ol mü'minlere bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 11). [vaḥşet,]*
- **vaḥşet** bir maraż u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur kim ẕikrüñ ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 7). [vaḥşet,]*

vaḥşet: *(İnsanlardan) uzak olmak.*

- ḫalḳdan **vaḥşeti** ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 7). [vaḥşeti, -i]*
- aʿmāl-i ḥasenesine münāsib cennetde derecāt-ı lā-yuḥṣā ve-lā tuʿad müyesser idüp bu dārda ḫalḳdan **vaḥşeti** muḳābelesinde ol dārda ervāḥ-ı müṭahhare ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 18). [vaḥşeti, -i]*

vaḥşet gel: *Uzaklaşmak.*

- kim ḫalḳdan tamām **vaḥşet gele** Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurduḳları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 5). [vaḥşet gele, -e]*

vaḥy ol: *Vahi olmak, ilahi haber olmak.*

- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür ve fikr yolından aña delīl bulınur ve şol ki mes'ele-i sālisedür **vaḥy olmayınca** bilinmez ve keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 12). [vaḥy olmayınca, -ma, -y, -ınca]*

vaʿīd: *Ceza.*

- Allāh taʿālānuñ **vaʿīdinden** emin olma kim ol söze tamām ınanmamaḳdandur Fi'l-vāḳiʿ didügi girçekdür her ne ki tafṣīl itdi gökçekdür Bir kişi ki ḳażā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 3). [vaʿīdinden, -i, -n, -den]*

vaʿīd: *İyiliğe yöneltmek ve kötü şeylerden sakındırmak için bir kimseyi cehennem azâbı ile korkutma.*

- Fi'l-cümle Allāh'uñ **vaʿīdine** inana emn ü ferāġat ile yürümek yaraşmaz ve yevm-i ḥaşr u ḥesāba yaḳīn bulına ḥużūr u refāhiyyet ile gezmek yaḳışmaz Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 7). [vaʿīdine, -i, -n, -e]*

vāʿiẓ: *Vaaz eden, dini öğütlerde bulunan kişi.*

- ʿibādetden gökcek bulınmaz ve eger **vāʿiẓ** isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 9). [vāʿiẓ,]*

vāʿiẓ eyle: *Vaazda bulunan kişi eylemek.*

- degin fāyiż ve her dem maḳām-ı berzaḫda minber-i taḳaddüs üzerinde ʿālem-i maʿnā yüzinden **vāʿiẓ eyleye** Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 4). [vāʿiẓ eyleye, -y, -e]*

vaʿiẓ-i ʿālem: *Dünyanın vaizi.*

- Menāḳıb-ı Muḥammed-i Semmāk ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol **vaʿiẓ-i ʿālem** ve müẕekkir-i benī Ādem zahid-i mütemekkin ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 2). [vaʿiẓ-i ʿālem,]*

vaḳāyiʿ: *Vakalar, hadiseler, olaylar.*

- dürlü dürlü **vaḳāyiʿ** gelür rızḳ ḫōd her ne ḥālle ise ola eger dāne-i pirinc bulmazsa bir ḳuru itmeg bula ammā müşkil budur kim nā-gāh ḥufre-i nār ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 5). [vaḳāyiʿ,]*

vāḳi': *Hakikat, gerçek.*

- Bu aralarda bir ʿazīz var ki otuz yıldur bir gūrı beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin boynına salmış oturur didiler Vardı gördi **vaḳiʿde***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 12). [vaḳiʿde, -de]*
- **vāḳiʿde** tecribe ile dünyā eyle bulınmışdur Hīç bir leẕẕeti şāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 5). [vāḳiʿde, -de]*
- vāḳıʿasında kendüye geydürmişler Hemīn vardı ġazāya müteveccih oldı Allāh'uñ taḳdīri ile anda şehid oldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā vāḳıʿasını **vāḳiʿ** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 10). [vāḳiʿ,]*
- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye **vāḳiʿe** muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 18). [vāḳiʿe, -e]*
- girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde her biri gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur ve **vāḳiʿe** muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 18). [vāḳiʿe, -e]*
- anı imtiḥān ḳıla terāviḥi anuñ ardında ḫatemle ḳıla Şāfiʿī daḫı **vāḳiʿde** ol vaḳt Ḳurān'ı ḥıfẓ itmeyüp ṭururdı ammā her gün bir cüzvi gündüz ḥıfẓ idüp aḫşam *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 11). [vāḳiʿde, -de]*
- Allāh'a ne girçek ve ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne **vāḳiʿ** ve ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar ve mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 17). [vāḳiʿ,]*
- ḳarārduḳdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi bu bir ṣaḥīḥ maʿnādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ **vāḳi'***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 10). [vāḳi',]*

• ḥāline tābiʿ olur şöyle ki ol şuver-i miṣāliyye bu şuver-i ḫāriciyyeye müṭāviʿ olur her kim ki diler menāmı dāyim ṣādıḳ ola ve her kim ki diler vāḳıʿası **vākıʻa***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 12). [vākıʻa, -a]*

vaḳiʿ ol: *Vuku bulmak, meydana gelmek, gerçekleşmek.*

• tenākuż olmaz biz añlamazuz Anlardan her ne gelür-ise merġūb olur her ne vāḳiʿ olur-ise maḥbūb olur Fi'l-cümle Bişr-i Ḥāfī kibār-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳatden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 14). [vāḳiʿ olur-ise, -ur, -i, -se]*

• dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger şöyle ki **vaḳiʿ ola** ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 8). [vaḳiʿ ola, -a]*

• olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemīnden teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā mādām ki şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ **vāḳiʿ olmaz** Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 14). [vāḳiʿ olmaz, -maz]*

• daʻvātı müstecāb idi Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola **vāḳiʿ olduġını** görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek ẕāt idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 2). [vāḳiʿ olduġını, -duġ, -ı, -n, -ı]*

• vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ şuveri ol ʿālemde eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir güzel ev yapılur eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 1). [vāḳiʿ olur, -ur]*

• olur ve bir kişi Allāh yolında şol dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḥtirāz ide ve eger gāh gāh **vāḳiʿ olursa** defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 18). [vāḳiʿ olursa, -ur, -sa]*

vāḳiʿ olma: *Gerçekleşmek, vuku bulmak, meydana gelmek.*

• baḥs andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle **vāḳiʿ olmasındadur** ve dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 18). [vāḳiʿ olmasındadur, -sı, -n, -da, -dur]*

vāḳiʿ olup ṭurur: *Vuku bulmak, gerçekleşmek.*

• tamām ʿazīmet idüp niyyet ide āḫır gine Allāh ḳorḳusını mülāḥaża eyleyüp ol fiʿlden ricʿat ide Hārūn eyitdi Belī**vāḳiʿ olup ṭurur** bir günāhuñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 2). [vāḳiʿ olup ṭurur, -up, - ṭurur]*

vākıʻa: *Rüya.*

• her ne ḳadar seyyi'ātum var-ise maḥv itdi Ümīddür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu **vāḳıʿaya** ṣādıḳ ḳalmış ola ve anuñ iḥlāṣını rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 16). [vāḳıʿaya, -y, -a]*

•**vāḳıʿasında** kendüye geydürmişler Hemīn vardı ġazāya müteveccih oldı Allāh'uñ taḳdīri ile anda şehid oldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā vāḳıʿasını vāḳiʿ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 9). [vāḳıʿasında, -sı, -n, -da]*

ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 7). [vāḳıʿasında, -sı, -n, -da]*

• sebīlen Ve Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī'den mervīdür ki **vāḳıʿasında** Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 7). [vāḳıʿasında, -sı, -n, -da]*

- ṣūret-i miṣāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur **vāḳıʿada** böyle görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 16). [vāḳıʿada, -da]*
- inanmasındadur yoġsa **vāḳıʿada** böyle olmasında kimüñ nizāʿı olur ṣuver-i miṣāliyye ile bir anda dünyā gözükür belī dervīşlerden naḳl olınanuñ çoġı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 1). [vāḳıʿada, -da]*
- ki kendü luṭfından bir **vāḳıʿayı** ḥaḳ ḳılmış ola olʿazīzüñ rūḥını ervāḥ-ı mücerredāta mülḥaḳ ḳılmış ola envār-ı tecelliyātı ile rūḥını münevver ide ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 15). [vāḳıʿayı, -(y)ı]*
- itmişdi Ṣūfīyāne libāslar giyüp bir gūşede ḫalvet otururdı hiç kimseye ḳarışmayup Ḥaḳḳ'a ʿibādet eyleyüp ṭururdı İttifāḳ bir gice yatarken **vāḳıʿasında***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 16). [vāḳıʿasında, -sı, -n, -da]*
- ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle ki anuñ āṣārında tamām taṣarruf mertebesine yitişür İttifāḳ andan ṣoñra bir **vāḳıʿa** daḫı görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 4). [vāḳıʿa,]*
- olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu **vāḳıʿayı** gördi hemīn ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine riyāżetini terk itmezdi ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 11). [vāḳıʿayı, -(y)ı]*
- ol miṣālüñ eṣeri ḥis yüzinde görüne Çoḳ olur ki ehlu'llāha ʿaṭaş ġalebe ḳılur **vāḳıʿasında** ṣu içmekle ṣusuzlıġı defʿ olur Nite kim Emīrü'l-müʾminīn ʿOṣmān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 14). [vāḳıʿasında, -sı, -n, -da]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki **vāḳıʿasında** süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 8). [vāḳıʿasında, -sı, -n, -da]*
- dürlü dürlü olur gāh olur ki bir **vāḳıʿa** yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 5). [vāḳıʿa,]*
- gerek ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir **vāḳıʿa** bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre ve gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 7). [vāḳıʿa,]*
- ṣaḥṣdan nefʿe işāret olur bir ṣaḥṣdan żarra ve gāh olur ki **vāḳıʿa** yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 9). [vāḳıʿa,]*
- diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine vara **vāḳıʿasını** taʿbīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 13). [vāḳıʿasını, --sı, --nı]*
- yaşları cemʿ itdiler anuñla benüm yüzümi gözümi yudılar bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu aṣl **vāḳıʿalarda** şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 18). [vāḳıʿalarda, -lar, -da]*
- ol vāḳı'a yolını daḫı bilmez ta'bīrātını ḳarışdurur kişi ẓāhir 'ilmini düzmeyince bāṭın 'ilmini daḫı düzemez ādem niyyātını pāk itmeyince **vāḳı'alarını** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 8). [vāḳı'alarını, -ları, -n, -ı]*
- seçemez dirler ki keẕūb olanuñ **vākı'ası** daḫı yalan olur ṣıdḳı 'ādet idinenüñ menāmında gördigi 'iyān olur tecribe ile bulınmışdur ki menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 9). [vākı'ası, -sı]*

• ḥāline tābiʿ olur şöyle ki ol şuver-i miṯāliyye bu şuver-i ḫāriciyyeye müṭāviʿ olur her kim ki diler menāmı dāyim ṣādıḳ ola ve her kim ki diler **vāḳıʿası** vākıʿa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 12). [vāḳıʿası, -sı]*
• yerinde gerek ki **vāḳıʿası** daḫı düşe yerine Ve naḳl olınur ki eydürdi Cenneti berr-ile istemeñ keff-ile isteñ keff havāya berāber olmaz her ne ṭāʿati ki itsen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 15). [vāḳıʿası, -sı]*

vāḳıʿa: *Vakıa, hadise, olay.*
• gücendi Āḫır ol **vāḳıʿadan** añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 3). [vāḳıʿadan, -dan]*

vāḳıʿa yolı: *Rüya usulü.*
• ol **vāḳıʿa yolını** daḫı bilmez taʿbīrātını ḳarışdurur kişi ẓāhir ʿilmini düzmeyince bāṭın ʿilmini daḫı düzemez ādem niyyātını pāk itmeyince vāḳıʿalarını daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 7). [vāḳıʿa yolını, -n, -ı]*

vākıʿada gör: *Rüyada görmek.*
• Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür ki vefātından ṣoñra **vāḳıʿada gördiler** ve ḥālin ṣordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 12). [vāḳıʿada gördiler, -di, -ler]*
•**vaḳıʿada gördiler** ve ḥālüñ ne oldı diyü ṣordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 13). [vaḳıʿada gördiler, -da-di, -ler]*
• meger benüm keremümden ḫaberüñ yoġ-ıdı Rivāyet olınur ki **vāḳı'ada gördiler** eyitdi Ḥaḳ taʿālā cennetüñ nışfın baña ḥelal itdi İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 16). [vāḳı'ada gördiler, -di, -ler]*
• olınur ki Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerini vefātından ṣoñra **vāḳıʿada gördiler**Ḥażret'de muʿāmeleñ nice oldı didiler Eyitdi Benden armaġan ṭaleb itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 7). [vāḳıʿada gördiler, -di, -ler]*
• ʿAbduʿllāh bin Mübārek'üñ menāḳıbını burada ḫatm idelüm Rivāyet olınur ki Süfyān-ı Sevrī'yi **vāḳıʿada gördiler** Allāh taʿālā senüñle ne muʿāmele eyledi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 10). [vāḳıʿada gördiler, -di, -ler]*
• mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaẕāb Kim bilür ki baña daḫı sevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra **vāḳıʿada görüp***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 10). [vāḳıʿada görüp, -üp]*
• nereden gelür Rivāyet olınur ki baʿżı ʿazīzler İbn Semmāk'ı vefatından ṣoñra **vāḳıʿada görürler** Hālüñ nice oldı diyü teftīş ḳılurlar Eydür Ḥaḳ tebāreke *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 12). [vāḳıʿada görürler, -ür, -ler]*

vākı'alarında gör: *Rüyalarında görmek.*
• fanāyı terk idüp dār-ı beḳāya gitdi ehlu'llāhdan yitmiş kişi **vāḳı'alarında**Ḥażret-i Risāleti ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemi **gördiler** ki eydürdi Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 10). [vāḳı'alarında gördiler, -di, -ler]*

vāḳı‘asında gör: *Rüyasında görmek.*

- vefātından ṣoñra bir ʿazīz **vāḳıʿasında gördi** ol ḳışṣanuñ sebebin ṣordı Eyitdi Ol ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi ki mekü’l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 1). [vāḳıʿasında gördi, -di]*
- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice **vāḳıʿasında görür** ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī*(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 18). [vāḳıʿasında görür, -ür]*
- ve eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden idi Rivāyet olınur ki **vāḳı‘asında** Ḥażret-i Risālet’i ṣalla’llāhu ‘aleyhi ve sellem **gördi** Eyitdi Yā Bişr Hīç bilür misin bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 16). [vāḳı‘asında gördi, -di]*
- görür ki eydürler Bu niyyetüñden ġāyet fāyide ḳılduñ az semenle nihāyetsüz aṣı eyledüñ Eger ol āhuñ sevābı ʿaraṣāt ehline ḳısmet oluna-y-ıdı her ferdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 3). [vāḳıʿasında görür, -ür]*
- olam didi Rivāyet olınur ki ol gice ki vefāt itdi ehlu’llāhdan birisi **vāḳıʿasında gördi** Dāvud ḥażreti havāya uçup ʿurūc ḳılur Zindāndan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 12). [vāḳıʿasında gördi, -di]*.

vāḳıʿāt: *Rüyâlar.*

- baʿżısında ol yoldan olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eṣḥaṣla muḫtelif olur belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol sebebdendür ki **vāḳıʿātuñ** taʿrīfātı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 4). [vāḳıʿātuñ, -uñ]*

vāḳıf-ı daḳāyıḳ: *Anlaşılması güç olan ve dikkat isteyen incelikleri bilen (kimse).*

- ve **vāḳıf-ı daḳāyıḳ** idi Ma‘ānī-yi tefsīrde ma‘ārifi çoḳ idi ve esrār-ı tenzīlde laṭāyifi çoḳ idi Ma‘cūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve terkīb-i ṭabī‘atı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 11). [vāḳıf-ı daḳāyıḳ,]*

vakt: *Vakit, zaman.*

- **vaḳt** nice ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre ṣubḥāne Rabbiye’l-aʿlā dimek ḫōd sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi Ve nice daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 11). [vaḳt,]*
- güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre andan yir idi Bāḳī**vaḳtda**ʿibādete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 1). [vaḳtda, -da]*
- çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ **vaḳtı** ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh’uñ niʿmetine olur ve kiminüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 3). [vaḳtı, -ı]*
- Ehlu’llāh arasında muḳarrerdür ki şol **vaḳt** ki ḥacca yöneldi yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i misāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 17). [vaḳt,]*
- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẓīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol **vaḳt** Kaʿbe’yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 6). [vaḳt,]*
- dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol **vaḳt** Kaʿbe’yi yirinde göre ʿālem –i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 7). [vaḳt,]*

- gibi ol āyet işitdügi **vaḳt** bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini daḫı te'ḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki ba'żısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 7). [vaḳt,]*
- gibi ol āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı ve her **vaḳt** da tevbesini daḫı te'ḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki ba'żısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 7). [vaḳt,]*
- olur kim mużṭarr olıncaya dek ṭurur ve tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol **vaḳt** dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āṣim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 14). [vaḳt,]*
- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur bir **vaḳtda** bir yola gider bir vaḳtda birine bir ḥālde bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 4). [vaḳtda, -da]*
- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir **vaḳtda** birine bir ḥālde bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 4). [vaḳtda, -da]*
- deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur ʿālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini terk itmez bir **vaḳtda** bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 8). [vaḳtda, -da]*
- deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez ve gāh olur ʿālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir **vaḳtda** ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 8). [vaḳtda, -da]*
- maḥabbetleri sebebi-y-ile mertebelere yitişdiler ancaları meşhūr-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı Rivāyet olınur ki ol **vaḳt** ki Ẕū'n-Nūn vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 8). [vaḳt,]*
- ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini niṣār iderlerdi ve ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti **vaḳtında** ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 14). [vaḳtında, -ı, -n, -da]*
- virdükleri **vaḳt** şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 11). [vaḳt,]*
- gibi göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına **vaḳt** mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 2). [vaḳt,]*
- naḳīż şanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir **vaḳtda** iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 4). [vaḳtda, -da]*
- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol **vaḳt** lāzım olan müctehidi ḳavli olur ve ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 14). [vaḳt,]*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki ricāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol **vaḳtda** orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 12). [vaḳtda, -da]*
- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḫużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek **vaḳt***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 6). [vaḳt,]*

- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ teʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola ve her **vaḳt** bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [vaḳt,]*
- Eyitdi Belī Eyitdi Vaḳtından öñdin mi yoḫsa şoñra mı İmām Aḥmed cevābdan ʿāciz ḳaldı fikr eyledi ki eger **vaḳtından** öñdin dirse Ol vaḳta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 18). [vaḳtından, -ı, -n, -dan]*
- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger **Vaḳtından** şoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 1). [vaḳtından, -ı, -n, -dan]*
- **vaḳt** tamām olur didiler Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp incinmeye ve eẕālarına ṣabr idüp gücenmeye Naḳl olınur ki ṣordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 3). [vaḳt,]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez Ve eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol **vaḳt** ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 16). [vaḳt,]*
- iş olmaz ve dīn emrinde tesvīf gibi ulu teşviş olmaz N'olur andan ki tevbeyi añduḳca fulān **vaḳt** idem diye ammā günāhını ṭurmayup artura ṭāʿat emrini her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 6). [vaḳt,]*
- **vaḳt** irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 7). [vaḳt,]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne **vaḳt** ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 9). [vaḳt,]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eyitdi Şol **vaḳt** olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 9). [vaḳt,]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol **vaḳt**ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 1). [vaḳt,]*
- nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp şoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ şol **vaḳt** ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 12). [vaḳt,]*
- esbābdan ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ'a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi 'Abd şol **vaḳt** nefsinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 10). [vaḳt,]*
- maʿdūm maʿdūm olursa ebedī mümkin ol **vaḳt** peydā olur ki vücūd merāyā-yı 'ademden görine her mirʿatdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 3). [vaḳt,]*
- ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her **vaḳtını** 'ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür ve ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 13). [vaḳtını, -ı, -n, -ı]*
- idecekleri **vaḳtı** siz ʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden sevāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 5). [vaḳtı, -ı]*

• **vaḳtında** bizden artuḳ yerler görürüz İmdi anuñ gibi kişinüñ cemīʿ vaḳtında eyle yedügi neden bilindi cemīʿ ḫalvātda evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 12). [vaḳtında, -ı, -n, -da]*

• vaḳtında bizden artuḳ yerler görürüz İmdi anuñ gibi kişinüñ cemīʿ **vaḳtında** eyle yedügi neden bilindi cemīʿ ḫalvātda evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 12). [vaḳtında, -ı, -n, -da]*

vaḳt: *Zaman. II Mevsim.*

• ḫażrāt-ı ḫamseyi tamām żabṭ itmek olur Şol kimse ki ḫażrāta tamām nāẕır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider **vaḳti***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 12). [vaḳti, -i]*

vakt: *Öğün.*

• oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu uslūba göre olur vazīfe virmezlerse bir vaḳt imāmet itmez virürlerse biş **vaḳtı** ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 10). [vaḳtı, -ı]*

vaḳt ol: *Zamanı gelmek.*

• Ḥaḳḳ'a āyib olup Ḳad'ānā yā Rabb didi yaʿni **Vaḳt oldı** şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger anda ḳābiliyyet tamām ve istiʿdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 5). [vaḳt oldı, -dı]*

vaḳt olmadı mı: *Zamanı gelmedi mi?.*

• taḫşe'a ḳulūbuhum li-ẕikri'llāhi yaʿni Müslümān olanlara henūz **vaḳt olmadı mı** ki Allāh'a döneler hemīn bunı işitmekle bi'l-külliye maʿasiye tāyib ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 4). [vaḳt olmadı mı,]*

vaḳt olur: *Zaman gelir, an olur. II Bazen.*

• Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur ki **vaḳt olur** ḥāram olur ve niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meselā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 17). [vaḳt olur,]*

• naḳīż ṣanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz **vaḳt olur**ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on yirde görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 3). [vaḳt olur,]*

• ḥükm-i ġālibe olur ḳanḳı a'māl ġālib ise ol ṭarafa cālib olur ammā ol 'amellerüñ ġalebesi mücerred kemiyet ile olmaz **vaḳt olur** bir ednā ṭā'at olur ki niçe yıllıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 2). [vaḳt olur,]*

vaḳt olur ki: *Zaman olur ki. II Bazen.*

• tamām sevāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan budur kim kişi ʿamel azlıġına baḳmamaḳ gerek ve hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek **vaḳt olur ki** bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 6). [vaḳt olur ki,]*

•**vaḳt olur ki** bir kişi bir ʿāzīzüñ mükāşefesinde cennetde gözükür maʿa hāẕā ki anuñ emārāt-ı ʿāḳıbeti cehennemlik gösterür İmdi bu işkāli bunuñla defʿ idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 11). [vaḳt olur,]*

• cehenneme girür **vaḳt olur ki** bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 1). [vaḳt olur,]*
• ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī**vaḳt olur ki** ʻārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 6). [vaḳt olur,]*
• ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eşitdi Şol **vaḳt olur ki** nice *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [vaḳt olur,]*
• kelāmu'llāhda olan müteşābihāt her kişiye bir olmaz **vaḳt olur ki** bir kişiye müteşābihe olan bir kişiye olmaz belī içinde müteşābihat olur ki ebedī bilinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 5). [vaḳt olur,]*

vaḳt-ı ekl ü ġażab: *Öfke ve yemek vakti.*
• yirde ʿāḳl aña mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli yabana gitmeye ve ikisi **vaḳt-ı ekl ü ġażabdur** ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 10). [vaḳt-ı ekl ü ġażabdur, -dur]*

vaḳt-ı ḥużūrında: *Şimdiki zaman, şu an.*
• ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek ve eger Vaḳtından ṣoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek ve eger **Vaḳt-ı ḥużūrında** dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 2). [vaḳt-ı ḥużūrında, -ı, -n, -da]*

vaḳti ol: *(Bir şeyin) zamanı gelmek.*
• olmadın dürlü dürlü yimişler gösterür gāh olur envā'-ı eṭ'ime ile māʾide beşāt ider elinden gelür her neye ki ḳaṣd ider gāh olur iḥyā-yı mevtā ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 13). [vaḳti olmadın, -ma, -dın]*

vaḳt-ı żarūret: *İhtiyaç zamanı.*
• ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki yaḥtemil ki ol ḳısm-ı sālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki **vaḳt-ı żarūretde** bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 6). [vaḳt-ı żarūretde, -de]*

vāli: *Bir ilde devleti temsil eden en büyük mülkî âmir.*
• müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl **vālisi** rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 6). [vālisi, -si]*

var: *Gelmek.*
• vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün ki size **varduḳ** öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 14). [varduḳ, -duḳ]*

var-: *Varmak, gitmek.*
• dedemüñ yüzine baḳam veyā ol ṭurduġı yire yaḳın **varam** Naḳl olınur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 7). [varam, -am]*

- melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile **varup** bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 1). [varup, -up]*
- ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege **vardı**ittifāḳ bir ṣu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 7). [vardı, -dı]*
- Yemen'den anuñ ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e gele ol Peyġambar'ı görmedin ol Peyġambar'ı görenler anuñ ḫizmetine **vara** ol Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 6). [vara, -a]*
- Bu aralarda bir ʿazīz var ki otuz yıldur bir gürı beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin boynına salmış oturur didiler **Vardı** gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 12). [vardı, -dı]*
- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile **vardum** ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 13). [vardum, -du, -m]*
- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile Hvārezm'e **varmışdı** ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 6). [varmışdı, -mış, -dı]*
- vāḳıʿasında kendüye geydürmişler Hemīn **vardı** ġazāya müteveccih oldı Allāh'uñ taḳdīri ile anda şehid oldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā vāḳıʿasını vāḳiʿ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 9). [vardı, -dı]*
- idi ve küçücekden kerāmātı eksük degül idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı **vardı** ʿibādete meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 16). [vardı, -dı]*
- ve anı ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden gerçek Kaʿbe'yi görmek gerek ve Mekke'ye **vardum** diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 18). [vardum, -du, -m]*
- ile kimsene müṣāḥebet itmege gider mi ve bir kişi ki anuñla bulışa fülān ile bulışdum dir mi Belki Fülāna **vardum** bulmadum kendüden gitmişdür dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 6). [vardum, -du, -m]*
- geldi-y-ise bu defʿa biz aña **varalum** didi Yidi yıl beriyyede zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 7). [varalum, -alum]*
- ṭutmışdı bir yire **varmaġa** ḳavl itmişdi Yolca giderken ḳamçısı düşdi bir laḫẓeden ṣoñra ḳamçı ḫaṭrına düşdi indi ṭavarı baġlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 17). [varmaġa, -maġ, -a]*
- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne **varursın** didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 3). [varursın, -ur, -sın]*
- ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden yig bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫizmetine **varuram** Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 6). [varuram, -ur, -am]*
- olur ve yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi ṣūfīnüñ yanında dūn olur Ol Ḥaḳḳ'a yolından **varur** bu ʿaḳl-ile ṭaşradan yürür Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 10). [varur, -ur]*

•**vara** her müctehidden bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb düze Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 11). [vara, -a]*

- baḳa Ol kişi daḫı **vardı** cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 11). [vardı, -+dı]*
- iderdi her ne ḥaṣıl ḳılsa fuḳāraya ülüşdürürdi Naḳl olınur ki bir yıl ḥacca **varımadı** giç ḳaldı ʿAṣr ẕī'l-ḥicce de bir saḥrāya çıḳup ḥuccāc ʿamelin ḳıldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 14). [varımadı, -ı, -ma, -dı]*
- işāretle baña ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi ammā aña ṭınmadı yārenlerine ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına **varalum***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 18). [varalum, -alum]*
- gösterdiler mevti yaḳın olmasını aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine **vardılar**anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 3). [vardılar, -dı, -lar]*
- ı mevte varmadın **varacaġı** yiri görür ve her kişi ölmezden öñdin āḫıratda menzilini görse gerek cennetde cehennemde varacaġı ne yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 5). [varacaġı, -acaġ, -ı]*
- ı mevte varmadın varacaġı yiri görür ve her kişi ölmezden öñdin āḫıratda menzilini görse gerek cennetde cehennemde **varacaġı** ne yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 6). [varacaġı, -acaġ, -ı]*
- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca **varmaġa** niyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 16). [varmaġa, -maġ, -a]*
- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup **varup**kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı yirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 7). [varup, -up]*
- ol esnāda tamām faḳrı var idi bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın **varmazsın** anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 2). [varmazsın, -maz, -sın]*
- ʿAcebdür bu ḫalḳ ki mescid içinde ḥelāl ʿameller dürüst degül iken ḥarāmlarını işlerler Cumʿa namāzına **varuruz** diyü ad ḳoyup ʿālem ḫalḳını oturup mesāvi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 12). [varuruz, -ur, -uz]*
- eylerler sevāb ḳasd idüp namāza **varduḳ** ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından ziyānları çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 13). [varduḳ, -duḳ]*
- mescīdün ādābını gözetmezler bir ṣubaşınuñ ḳapusına **varsalar** nice oturduḳlarını bilmezler bu daḫı Allāh ḳapusıdur diyü bir zerre ḥürmetini riʿāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 17). [varsalar, -sa, -lar]*
- diyü sevinür Ṣabāḥ ḳaṣd ider ki Dāvud-i Ṭāʿī ḥażretine **vara** vāḳıʿasını taʿbīr itdüre işitdi ki ol gice Dāvud'a ecel yitişüp ʿömri āḫır olmış namāz içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 13). [vara, -a]*
- anuñ ḫizmetine **varup** istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳāt bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 11). [varup, -up]*

- bizüm odaya gidelüm anda bir parā ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına **vardı** bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca yidiler Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 2). [vardı, -+dı]*
- ve niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye **varur**her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 5). [varur, -ur]*
- aṣḥābı geldiler cemʿ olup yanında oturdılar Bişāret olsun saña ʿizzet ü naʿīme **varursın** bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme varursın Eyitdi Ne içün dimezsiz ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 8). [varursın, -ur, -sın]*
- aṣḥābı geldiler cemʿ olup yanında oturdılar Bişāret olsun saña ʿizzet ü naʿīme varursın bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme **varursın** Eyitdi Ne içün dimezsiz ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 8). [varursın, -ur, -sın]*
- mevlāya **varursın** ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaẕāb Kim bilür ki baña daḫı ṣevāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 9). [varursın, -ur, -sın]*
- eyleye Koñ aña varmaġı **varuñ** kendüye eydürüñ Ben ne dirsem aña ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 3). [varuñ, -uñ]*
- ola fulān pencerenüñ dibine **var** Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste ol virür gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 11). [var,]*
- oġlancuḳ daḫı her gün eyle iderdi her ne ki murādı ol pencere dibine **varup**Allāh'dan isterdi Bābāsı bir cāriyeye ışmarlamışdı dāyim gözedürdi her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 13). [varup, -up]*
- isterse ol pencereden aşaġa itiverürdi Bir gün cemāʿat ḥammāma gitdiler oġlancuġa cuʿ ġalebe itdi eski ʿādeti üzerine ol pencere dibine **varup** Allāh'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 16). [varup, -up]*
- Maḳṣūd Allāh'a ḳullıḳdur her ne yoldan gerekse olsun gerekse dünle bir ḫastaya ḳullıḳ itsün gerekse **varsun** namāz ḳılsun her kişiye ezelden bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 8). [varsun, -sun]*
- añlayan elbette maʿādını daḫı görür Bir kişi nerden geldügini bilicek nereye **varacaġın** bilmez mi eyle olıcak emr-i şerʿe żarūrī iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 16). [varacaġın, -acaġ, -ı, -n]*
- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden ve maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi ve ne bilür anda ki nereye **vardı** Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 18). [vardı, -+dı]*
- iḳlīmdür ki bir ḳaç gün gelüp seyr itdi biraz melekāt-ı rediyye ḳazandı **vardı**gitdi ol melekātuñ ʿuḳūbātını anda bir gün görür ammā bilmez ki bu ne ḫāldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 279, Satır 1). [vardı, -+dı]*

var: *"Git" anlamında tavsiye bildiren söz.*

- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi **Var** dünyā vü āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḫāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [var,]*
- **Var** zāhid ol dünyādan naẓarı gider ḳāni ol göñülden iḫtiyācı çıḳar Zarūrīḫalḳ muḫtāc ve sen bī-iḫtiyāc olursın pes sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiret ü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 11). [var,]*

• ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẓar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi **Var** bu gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 8). [var,]*

var: *Varmak,gitmek, ulaşmak, erişmek.*

• Anlar daḫı ol ṭaġa **vardılar** her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı ol yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 5). [vardılar, -dı, -lar]*

•**varılur** Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekṣer-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 13). [varılur, -ıl, -ur]*

• Beden ṣeḳali-y-ile aña **varılmaz** ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen şol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 17). [varılmaz, -ıl, -maz]*

• ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫaylī ḫāletdür ve nefs buraya **varmaḳ** ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 2). [varmaḳ, -maḳ]*

• ola ve anuñ eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola niçe yıllar daḫı aña mürīd olmaġa yaramaya ʿömri olduġınca çalışursa anuñ **varduġına** varmaya gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 2). [varduġına, -duğ, -ı, -n, -a]*

• ticāretden vāz gelüp Ḥaḳ cānibine āyib oldı tevekkülde bir mertebeye **vardı** ki meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir maḳāma yitişdi ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 9). [vardı, -dı]*

• Rivāyet olınur ki tevekkülde bir ḥāle **varmışdı** ki Ḥātim-i Aṣṣam ile Türk cenginde bile bulındılar ṣufūf-ı müslimīn arasında ġazā niyetine ṭurdılar Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 11). [varmışdı, -mış, -dı]*

• geçilür bunlardan tamām geçülmeyince nihāyetine **varılmaz** bu mesāfe dükenmeyince ġāyetine irilmez her ṣıfāt ki vardur fanā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 11). [varılmaz, -ıl, -maz]*

• her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete varmayan kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma **varmayınca** mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 14). [varmayınca, -ma, -y, -ınca]*

• ʿaḳl süvārları ol yirlere **varıcaḳ** licāmını çekmek gerek ve maḥāmil-i ārāyiş-i efkār ol maḥalde çökmek gerek niçe nesne ẓāhir-i şerīʿatde eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 13). [varıcaḳ, -ıcak]*

var: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

• muʿāmelesi Rabbi-y-ile neye vardı Eyitdi Ol ġayet ululardan olup ṭurur günde iki kere Ḥaḳ dergāhına **varur** gelür didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ümīzdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 14). [varur, -+(u)r]*

var: *Bulunmakta.*

• bize ne iḫtiyācuñ **var** ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 5). [var,]*

• bize ne iḫtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ **var** Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 5). [var,]*
• Bu aralarda bir ʿazīz **var** ki otuz yıldur bir gürı beklemiş ṭurur gice vü gündüz içinden çıḳmayup kefenin boynına salmış oturur didiler Vardı gördi vaḳiʿde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 11). [var,]*

var: *Mevcut, bulunmakta.*
• cemīʿisi zamānuñ müteʿayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi **var** kimsenüñ biri İmām ʿAlī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 7). [var,]*
• maḥbūbdur illā bu ḳadar **var** ki nefsüñde taḫayyürüñ ve gāh gāh tekebbürüñ vardur Eyitdi Bende kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 9). [var,]*
• maḥbūbdur illā bu ḳadar var ki nefsüñde taḫayyürüñ ve gāh gāh tekebbürüñ **vardur** Eyitdi Bende kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 10). [vardur, -dur]*
• bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam **vardur** ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 12). [vardur, -dur]*
• bunuñ emsāli anuñ ʿibādetde aḥvāli ve maʿrifetde aḳvāli **vardur** ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi ve sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 13). [vardur, -dur]*
• melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep **vardı** biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi ve biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 2). [vardı, -dı]*
• Bir anası **vardı** anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 3). [vardı, -dı]*
• belki ʿādet-i ʿarab üzerine bir lafẓdur ki maḳām-ı saḫṭda söylemişdi līkin Ḥaḳ taʿālā ḳatında çün kerāmeti **vardı** Allāh taʿālā diline gelen lafẓuñ ḥükmini verdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 12). [vardı, -dı]*
• her ne ḳadar seyyi'ātum **var-ise** maḥv itdi Ümīddür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola ve anuñ iḫlāṣını rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 15). [var-ise, --i, --se]*
• taṣavvufda bir ṣīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣ **var** idi Maḥāsin-i ḫasāyili keşīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 8). [var,]*
• ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol **var** öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 1). [var,]*
• ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ **var** elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 2). [var,]*
• eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı **var**ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 11). [var,]*

- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı **var**ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 11). [var,]*
- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli **var**ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 12). [var,]*
- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı **var**ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 12). [var,]*
- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi vardur ve fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi **vardır** ʿĀlī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 8). [vardır, -dır]*
- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi **vardur** ve fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 8). [vardur, -dur]*
- mücāhedeleri ve bī-ḳuṣūr müşāhedeleri **vardur** Baʿżıları Ġulām diyü adını taṣḥīf iderler vech-i tesmiyesini bilmedüklerinden taḥrīf iderler Baʿżı ekābirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 9). [vardur, -dur]*
- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası **var** idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 4). [var,]*
- maẕharıdur her ne **varsa** kudretinüñ e̱seridür Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a bağlayup ferhān olurlar gice gündüz anuñ mülāḥaẓası ile ḫandān olurlar Dervīşlikde yol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 1). [varsa, -sa]*
- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali **var** ki te̱ẕkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 12). [var,]*
- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki te̱ẕkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli **var**ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 12). [var,]*
- ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ **var** ve biri müşībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 4). [var,]*
- ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müşībetdür ki anda da vaʿdelerüñ **var** Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 4). [var,]*
- bunuñ gibi daḫı maʿārif-i laṭīfe ve kelimāt-ı şerīfesi **vardur** ki tevāriḫde me̱ẕkūrdur ve te̱ẕkirelerde meşhurdur Eger cemīʿisi ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 5). [vardur, -dur]*
- ve maʿārifet-i merātib u maḳāmātda tamām kemālinden ġayri aḥādīṯu rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı **var** idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 2). [var,]*
- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi **var** ki kişi anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 12). [var,]*

- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi **var** ki ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş ve ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 13). [var,]*
- bāṭınında başrı **var** ve her kişi ki anuñ derūnında naẓarı var buña cezm ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 9). [var,]*
- bāṭınında başrı var ve her kişi ki anuñ derūnında naẓarı **var** buña cezm ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 9). [var,]*
- **vardı***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 19). [vardı, -dı]*
- riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp ẓāhir-i şerʿi ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş **vardur***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 6). [vardur, -dur]*
- var Eyitdi Şol mıḳdār meblaġum **var** Eyitdi Eger iki ol ḳadar olsa ferih olur mı-yıduñ Eyitdi Belī Eyitdi Pes sen ġanī degülmişsin didi İmdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 17). [var,]*
- Cihānda her ne **var** ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer ve eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 17). [var,]*
- ancaḳ uslūb u iʿtibārātdur Hiç bir şeyʾüñ künhini ʿaḳl bilmez biñ yıl çalışur-ise bir çöpüñ ḥaḳīḳatini añlayamaz ʿAḳl pergārınuñ bir dāyiresi **var** ki andan ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 16). [var,]*
- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı **var**ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 17). [var,]*
- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı **var** ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 18). [var,]*
- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli **var***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 18). [var,]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı **vardur**ol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı vardur aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 9). [vardur, -dur]*
- cān iḳlīminde bunlaruñ buyuruġı yürümez Ol iḳlīmüñ de başḳa bir şāhı vardurol iḳlīmüñ de bir büyük pādişāhı **vardur** aña göñül dirler ki bir ulu sulṭāndur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 10). [vardur, -dur]*
- geldi kim Baġdād'da niçe beşer **vardur** Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 5). [vardur, -dur]*
- bunuñ ġūrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi **vardur** ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 12). [vardur, -dur]*
- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat **vardur** anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 8). [vardur, -dur]*
- ʿamīḳleri **var** idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 9). [var,]*

- mesnedleri **var** idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 7). [var,]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı **var** idi ki ḫayli ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı **var** idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 11). [var,]*
- Eyitdi Ḥācetüm **var** Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 3). [var,]*
- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem ve maṣlaḥatum **var** anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 3). [var,]*
- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī taṣnīfi **vardı** ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i teẕkirede meẕkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 11). [vardı, -dı]*
- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫayli taṣnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı **vardur** ki kütüb-i teẕkirede meẕkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 11). [vardur, -dur]*
- muḫālefet-i maʿḳūl **var** ṣanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur aña eyle görinür ki yoḫsa ḥāṣā ṣunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve ṣunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 11). [var,]*
- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere irişmişdi ʿilm-i ḥadīṯde ʿālī senedleri **var** idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 2). [var,]*
- **var** idi Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ yaramazı budur kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 3). [var,]*
- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit **var** imiş ḥacca varmaġa niyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 16). [var,]*
- muḥkem keremi **var** idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 7). [var,]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi **var**idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 7). [var,]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri **var** idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 8). [var,]*
- olmaz anda olan iḫtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti'llāh **vardur** işlerler her ne ḳadar ki bu yolda iḫtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 2). [vardur, -dur]*
- evvelkisinüñ fiʿli ʿāḳilane ṣoñraġı ʿabeṣ ṣayıla Ol şerīʿate muvāfıḳdur bunda muḫālefet **vardur** dinilür ikisi daḫı şerʿ üzerinedür şerʿe muvāfıḳdur her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 10). [vardur, -dur]*

- bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ ki meẕāḳ-ı selīmi **var** buña yaḳīn ḳılur Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 5). [var,]*
- muḫālefet ider ammā eger ṣöyle ki bir kişi bu iḫtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda ṣevāb **vardur** diyānete ki ġazāya varmaḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 14). [vardur, -dur]*
- bir birine taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden ve fürūʿ-ı şerīʿatde fāżıllardan idi aḥkām-ı dīniyyede re'y-i ʿālīsi **var** idi ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 16). [var,]*
- taʿālā kāmil ḳılmışdı ikisinde ʿilm-i şerīʿatde ḫōd hünerleri ʿālem içinde meşhūrdur ammā dervīşlikde daḫı ḥikāyeleri **vardur** ki menāḳıblarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 10). [vardur, -dur]*
- her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı **vardur** lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki żarūrī baʿżı ʿamelde maʿẕūr ṣayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 9). [vardur, -dur]*
- ṣanurlar ki ṣuverin ẕātunda taʿaddud u iḫtilāf **vardur** ammā şunlar ki bī-naḳş u bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 7). [vardur, -dur]*
- bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi **vardı** cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẕar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 15). [vardı, -dı]*
- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısm ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı **vardı** ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 4). [vardı, -dı]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı **vardı** belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 5). [vardı, -dı]*
- meşāyıḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve ol ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿālem-i ḫalvetde Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı **var** idi ve bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 8). [var,]*
- mücādelātı **var** idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 9). [var,]*
- **vardur** benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña yidürmez Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 13). [vardur, -dur]*
- ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol yimek size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir dügünden getürmişler biz bilmedük aṣlında şübhe **varımış** beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 18). [varımış, -ı, -mış]*
- bir ẓāhiri **var** bir bāṭını ve halvet daḫı bir ḥaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi bir gūşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 5). [var,]*
- sözün maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada **var** kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 16). [var,]*

- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı **var** idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 4). [var,]*
- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā ki niçe efʿāli **var** ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol görinen bir yaramazlıġınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 16). [var,]*
- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı **var** idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 9). [var,]*
- iḫtirām iderdi Rivāyet olınur ki İbn Semmāk bir gün ḫasta oldı gitdükçe ḫastalıġı çoġaldı ḳārūresini aldılar ki ḥālini ʿarż ideler bir Naṣrānī ṭabīb **vardı** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 14). [vardı, -dı]*
- cāmesi **var** ve başında gökcek ʿimāmesi var bunlara ṣordı ki Ḳancaru gidersiz ve nereye ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk'un *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 17). [var,]*
- cāmesi var ve başında gökcek ʿimāmesi **var** bunlara ṣordı ki Ḳancaru gidersiz ve nereye ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk'un *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 17). [var,]*
- olur insān cemīʿ kemālat-ı Ḥaḳḳ'a maẓhardur on sekiz biñ ʿālem içinde her ne ki var bunda **vardur** hüner budur kim bir kişi insān didüklerinüñ tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 2). [vardur, -dur]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım **var** tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 4). [var,]*
- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki şol yüz aḳlıġı ki ʿayāli olanlarda **var** ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [var,]*
- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde **var** hīç bir yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ fażīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 15). [var,]*
- te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda eksügi **varmış** ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḫtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 17). [varmış, -mış]*
- Ṭūs'da bir mescidi **var** idi ṣaḳlardı niçe müddetler yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 15). [var,]*
- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle ṣanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ yoḳ ki anuñ bir müdebbiri **vardur** ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 12). [vardur, -dur]*
- ve bir ḥaṣīrı **var** idi cenāzesi altına ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası var idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 17). [var,]*
- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi altına ḳodılar ve bir köhne ḫırḳası **var** idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 17). [var,]*

- mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı **vardı** ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 12). [vardı, -dı]*
- ḥaḳāyıḳı **vardı** Ḥikmet gelecilerinde gökcek kelimātı vardı ve sulūk-ı merātibinde ʿālī maḳāmātı vardı ʿilm-i ṭarīḳatde muṣannefātı maḳbūl ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 13). [vardı, -dı]*
- ḥaḳāyıḳı vardı Ḥikmet gelecilerinde gökcek kelimātı **vardı**ve sulūk-ı merātibinde ʿālī maḳāmātı vardı ʿilm-i ṭarīḳatde muṣannefātı maḳbūl ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 13). [vardı, -dı]*
- ḥaḳāyıḳı vardı Ḥikmet gelecilerinde gökcek kelimātı vardı ve sulūk-ı merātibinde ʿālī maḳāmātı **vardı** ʿilm-i ṭarīḳatde muṣannefātı maḳbūl ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 14). [vardı, -dı]*
- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi yoḳdur ki bir maḫfīce riyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūṣına iʿtiḳādı **vardur** biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 10). [vardur, -dur]*
- **vardur** ve hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan ṣovumaz ol mümkin degüldür riyāżet leẕẕetini ṭuymaz egerçi meyyit ile bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 11). [vardur, -dur]*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç nesne **vardur** Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 11). [vardur, -dur]*
- geçilür bunlardan tamām geçülmeyince nihāyetine varılmaz bu mesāfe dükenmeyince ġāyetine irilmez her ṣıfāt ki **vardur** fenā bulmayınca gine beḳā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 12). [vardur, -dur]*
- degüldür aña zamān olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her gördügünde **vardur** ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 6). [vardur, -dur]*
- yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt **var** ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 9). [var,]*
- cilā virmekde bu andan artuḳ olur ki bir ḥelāldeki leẕẕeti **vardur** terk eyleye mücerred nefsine īẕā itmek içün ḳomaya ki işleye Bu ḳażiyyeden vicdān-ı ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 1). [vardur, -dur]*
- varmazdı tevhīd yolınuñ anca vāḥidleri **vardur** birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 9). [vardur, -dur]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne **vardur** ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta'ālā ve biri cennet ve biri nefs olur Ya'nī ṣol kimselerüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 11). [vardur, -dur]*
- ma'nāsı **var** ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur ḥāṣılı budur kim vücūd melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 1). [var,]*
- neye ki ḳādir ola anlara daḫı andan ḥişşe çıḳarur aṣḥāb-ı Rasūl'den niçe ulular **var** idi ki mālları bī-ḥadd u bī-şümārdı ol mālları anlaruñ Ḥaḳ ḳatında ululıġına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 10). [var,]*

• **var** Allāh'a ʿibādet itmege yol çoḳ olur anlarda baʿżısı bulındı-y-ısa sizde daḫı neler bulınır anlar ṣadaḳāt iderlerse siz dünle ḳalḳuñ anlar māl cemʿini ṣarf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 3). [var,]*

• tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż **vardır** ki andan ölen şehīd olur yaʿnī şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 6). [vardır, -dır]*

• vardur anları riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler yā budur kim ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden ḫalās ider veyāḫūd mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 9). [vardur, -dur]*

• peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿĮsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḥra ve bevādī**var** ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādīvar ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 2). [var,]*

• peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿĮsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḥra ve bevādīvar ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī**var** ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 2). [var,]*

• anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller **var** ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿĮsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 4). [var,]*

• anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller **var**didi İmdi bu söz ʿĮsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 4). [var,]*

• añlar eger anuñ bir maʿnāsı daḫı **var** dinilse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 19). [var,]*

• ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur ve rızḳ-ı ṣuverī**var** ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 18). [var,]*

• yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ulular **var** bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 10). [var,]*

• temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri yirde tamām leẕẕet olmaz ṣanur egerçi dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet **vardur** diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 2). [vardur, -dur]*

var: *Bulunma durumu, mevcut olma.*

• aña ṣordı ki Hiç māluñ **var** mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 13). [var,]*

• maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri **var** idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 11). [var,]*

• ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi **var** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 4). [var,]*

• itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı **var** idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 12). [var,]*

- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫayli ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı **var** idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 13). [var,]*
- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi **var** idi ve ẕātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 6). [var,]*
- mażbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde olduġınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı **var** idi ve her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 14). [var,]*
- **var** idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 15). [var,]*
- oldı eyitdi Ḫalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı **var**mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 15). [var,]*
- fikr-i sāmīsi **var** idi uṣūl-i dīni ümmet arasında ol iḥyā eylemişdi ve kelime-i islāmı ʿālemde ol iʿlā eylemişdi Ḥużur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 17). [var,]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı **var** idi ve لردونله ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 1). [var,]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve لردونله ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı **var** idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 2). [var,]*
- ol esnāda tamām faḳrı **var** idi bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 1). [var,]*
- maḳālātı **var** idi maḳāmāt-ıʿārifīnde ḫōş diḳḳātlar idüp ʿalāmetler ḳomışdur ve menāzil-i sālikīni tamām taʿyīn eyleyüp emāretler ḳomışdur Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 5). [var,]*
- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti **var** idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı **var** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 12). [var,]*
- virürdi ve nefs ʿināını her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı **var** idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 16). [var,]*
- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı **var** idi ve dāyimā dirdi ki Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuşşāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 17). [var,]*
- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı ve esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı **var** idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 9). [var,]*
- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller **var** ve henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller **var** didi İmdi bu söz ʿİsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 3). [var,]*
- hidāyet ḳulaġuzı **var**ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [var,]*

• hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi **var**ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [var,]*
• hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora ve ne taḳvā merkebi varki aña bine ve ne aʿmāl zādı **var** ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḥtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 12). [var,]*

var ise: *Bulunmakta ise.*
• Kendülerde bu ʿibādet olmadıġına aġladılar Ḥażret-i Risālet ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve's-sellem daḫı anları tesellī idüp eyitdi Anlarda bu **var ise** sizde daḫı neler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 2). [var ise,]*

var mıdur: *Var mıdır? bulunur mu,? mevcut mu?*
• aña ṣordı ki Hiç māluñ **var mıdur** yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 13). [var mıdur,]*

var ol: *Var olmak, bulunmak.*
• bir ṣūret-i münkerede fi'l ṣādir olursa ki sebebin fikr idüp ṭuymaz aña inkār idüp ḥüsn-i ẓannın bozmaya şāyed anda bir sır **var ola** ki ol anı ṭuymaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 16). [var ola,]*
• iletmez ġāyeti ol işledügüñ bir niçe a'māl ola ki seni Ḥaḳḳ'a çeker ola ammā şāyed bir niçe ma'āṣī daḫı **var ola** ki cehenneme ṣoḳar ola bunuñ gibi aḥvālde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 18). [var ola, -a]*

var ol: *Olsa gerek.*
• aña daḫı ḳavl **var ola** ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 7). [var ola,]*

var ol: *Bulunmak, mevcut olmak.*
• denī ü dün olur ol kişi ki 'abdu'd-dīnar ola gerekse 'ālem ḫazīnesi anuñ içün **var ola** ṣol kişinüñ ki dīnār ṭab'ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ ve ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 16). [var ola, -a]*

varabil: *Ulaşabilmek.*
• aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine **varabile** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 2). [varabile, -e]*

varaḳ: *Yaprak, sayfa.*
• ḳonılmuş ve ṣafaḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün **varaḳlardur**ki taḥrīr olınmış Her ẕerreye ki naẓar idesin bir vechle andan ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 7). [varaḳlardur, -lar, -dur]*
• kitābını tamam okumaḳ isteyesin biñ yıl ʿömrüñ olursa birisinüñ **varaḳın** āḫır idemeyesin her ḳaṭre ki baḳarsın bir baḥr-ı ʿummāndur ki aña kerān u nihāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 13). [varaḳın, -ı, -n]*

vardu̱ġı: *Olduğu, bulunduğu.*
•**vardu̱ġını** tamām göñlinden bile-y-idi ve eger āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ le<u>zz</u>ātı içün daḫı çalışur ṭurmazdı ve şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 3). [vardu̱ġını, -n, -ı]*

varıbilmek: *Ulaşabilmek, erişmek.*
• yitişmek ḫaylī işdür ve nefs insānı bu maḳāma **varıbilmek** büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 17). [varıbilmek,]*

varıcaḳ: *Varınca, ulaşınca.*
• maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye **varıcaḳ** yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ aṭıbbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 4). [varıcaḳ,]*
•**varıcaḳ** ol ruḥuñ aña ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 1). [varıcaḳ,]*

vāridāt: *Kulun kastı ve müdahalesi olmaksızın kalbe gelen manalar, feyizler, ilhamlar.*
• ḳarış vara Allāh aña bir arşun gelür ve kim ki anuñ cenābına müteveccih ola anuñ **vāridātı** dökün dökün gelür hemīn himmet-i niyyeti anuñ cenābına ḫālis *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 12). [vāridātı, -ı]*

varıl: *Varılmak, ulaşılmak, erişilmek.*
•**varılur** Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 15). [varılur, -ur]*
• varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ek<u>s</u>er-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 13). [varılur, -ur]*
• gibi evüñ içine mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan **varılur** her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 8). [varılur, -ur]*

vāris: *Kendisine mîras düşen kimse, mîrasçı.*
• fāyide olur şol māldan ki **vāri<u>s</u>lere** ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 15). [vāri<u>s</u>lere, -ler, -e]*
• ḳadar ura ve eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse **vāri<u>s</u>i** öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 5). [vāri<u>s</u>i, -i]*

vāris-i rasūl: *Hz. Muhammed'in mirasçısı.*
• vāri<u>s</u>-i Rasūl ve ibn ʿamm-ı Nebī ol İmām-ı ʿālem-i Şāfiʿī maṭlebi rażiya'llāhu ʿanhu ve arżāhu ve aḥsana uḫrāhu ke-ma aḥsana evlāhu İmām Şāfiʿī'nüñ daḫi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 5). [vāri<u>s</u>-i rasūl,]*

vāriṣ-i ʿulūmi'l-enbiyāi ve'l-mürselīn: *Nebî ve resûllere ait olan ilimlerin mirasçısı.*

- ḥaḳīḳat ve mübeyyin-i menāhicü'ṭ-ṭarīḳat ḳıdvetü'l-mürşidīn ve ʿumdetü'l-muvaḥḥıdīn **vāriṣ-i ʿulūmi'l-enbiyāi ve'l-mürselīn** ḥüccetü'l-lāh-ı ʿalā'l-ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 6). [vāriṣ-i ʿulūmi'l-enbiyāi ve'l-mürselīn,]*

varlıḳ: *Yaşam, hayat.*

- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ oldugınca **varlıḳ** bulur ve bendede benlik oldugınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 2). [varlıḳ,]*

varlık: *Servet, zenginlik, bahtiyarlık, saadet.*

- kisveti olur ṭaşradan gören anı şanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez **varlıḳdadur** dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr içinde yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 12). [varlıḳdadur, -da, -dur]*

varlıḳ gülistānı: *Hayat bahçesi. II Dünya.*

- gelüp ṭura ve dirlik oldur ki kişi anı ölmekden şoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fanā bināsı üzerine urıla ve **varlıḳ gülistānı** ol dem ḫandān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 18). [varlıḳ gülistānı,]*

varmadın: *Ulaşmadan.*

- ı mevte **varmadın** varacaġı yiri görür ve her kişi ölmezden öñdin āḫıratda menzilini görse gerek cennetde cehennemde varacaġı ne yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 5). [varmadın,]*
- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʿe **varmadın** bilür belki niçeler olur ki yıllar ile اوک وردی görür Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 7). [varmadın,]*

varmaġ: *Gitmek.*

- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca **varmaġa** niyyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 16). [varmaġa, -a]*
- geçmekden iḫtirāz ḳılur şaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur ve putḫāneye **varmaġı** bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 16). [varmaġı, -ı]*
- eyleye Koñ aña **varmaġı** varuñ kendüye eydürüñ Ben ne dirsem aña ḫaber virüñ söyleñ ki kendü elini ol marażuñ üzerine ḳosun ve bi'l-Ḥaḳḳı anzalnāhu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 3). [varmaġı, -ı]*

varmaḳ: *Varmak, gitmek.*

- muḫālefet ider ammā eger şöyle ki bir kişi bu iḫtirāzuñ ʿādet üzerine nefʿine ḳāyil ola līkin ṣabr eyleyüp ṭurmaḳda ṣevāb vardur diyānete ki ġazāya **varmaḳda***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 14). [varmaḳda, -da]*

varmaḳ: *Erişmek, ulaşmak.*

- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫayli ḥāletdür ve nefs buraya **varmaḳ** ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 2). [varmaḳ,]*

•**varmaḳ** ister şol nefis ʿömrini ʿabeş dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 9). [varmaḳ,]*

varmayan: *Ulaşmayan kişi.*

- ḥuccācuñ baʿżı efʿāline taḳlīd itmek ḥacca **varmayanlara** ʿibādetdür İmdi ol daḫı ḳādir olduġı efʿāli her Cumʿa işlerdi egerçi bilürdi ki ḳapucı elbette anı menʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 9). [varmayanlara, -lar, -a]*
- her aḥaddan ol ʿilm maḫfī ḳılına murād andan şol esrār olur ki maḳām-ı nübüvvete **varmayan** kişi anı añlamaz kendü ol maḳāma varmayınca mücerred *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 14). [varmayan,]*
- olur ki maḳāma varmayan anuñ fehminde bī-ṭāḳat olur şöyle ki aña cāyiz olmaz ki ol maḳāma **varmayana** anı diye aña icāzet olmaz ki ehli olmayana ol maʿrifeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 2). [varmayana, -a]*

varmış ol: *Ulaşmış, erişmiş olmak.*

- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 6). [varmış ola, -a]*

varsun: *Varsın, bırak, boş ver.*

•**varsun** tecribe itsün kendüsi bilür Rivāyet olınur ki Rābiʿa ḥaccı edā itdükten şoñra Ḥaḳḳ'a münācāt idüp eyitdi Yā İlāhī İki nesneye daḫı meşūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 1). [varsun,]*

varuñ: *Gidin; ulaşın!.*

•**Varuñ** bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin ṣordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 11). [varuñ,]*

vaṣf: *Nitelik, özellik, sıfat.*

- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur ki evliyānuñ **vaṣfında** dirdi ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki ʿārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 6). [vaṣfında, -ı, -n, -da]*

vasf id: *(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek.*

- olur ve anda deñizler olur ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini **vasf ider-isem** ve eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 18). [vasf ider-isem, -er, -i, -se, -m]*

vaṣf olın: *Övülmek, niteliklerini saymak.*

- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle **vaṣf olınmazdı** ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 10). [vaṣf olınmazdı, -maz, -dı]*

vaṣıf: *Özellik, nitelik.*

- ṭarīḳ ola meṣelā dürüstdür ki şol ṣıfāt-ı kemāl ki bunlar bunda mülāḥaẓa itmişlerdi ol ṣıfatda merd ola şöyle ki ol **vaṣıf-ile** cihān içinde ferd ola gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 4). [vaṣıf-ile, -ile]*

vāṣıl: *Erişen kavuşan. II Tasavvufta bütün mertebeleri aşarak Allah'a kavuşan, erişen kimse.*

- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem **vāṣıl***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 12). [vāṣıl,]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā ve ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā **vāṣıla** lāzım oldur ki bu aṣl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 4). [vāṣıla, -a]*

vāṣıl olan: *Erişen, kavuşan. II Tasavvufta bütün mertebeleri aşarak Allah'a kavuşan, erişen kimse.*

- ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī aña işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür şevḳini arturur ammā **vāṣıl olana** ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 6). [vāṣıl olana, -a]*

vāṣıl ol: *Ulaşmak, erişmek.*

- secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete **vāṣıl olmış** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ẓāhirde ve bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda meṣūbāt-ı bī-ḥad ve anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 15). [vāṣıl olmış, -mış]*

vāṣıl ol: *Ulaşmak, erişmek.*

- bunuñ nefʿi ġayriye **vāṣıl olur** Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 9). [vāṣıl olur, -ur]*

vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā: *Hakk'a erişmiş olan (kişi).*

- ṣabāḥı ḳılurdı ʿālim-i bī-ġaraż u bī-riyā idi ve **vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā** idi ẓāhir-ile bāṭını cemʿ eyleyüp tevfīḳ eylemişdi ve kitābu'llāh ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 13). [vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā,]*

vāṣıl-ı cihān-ı nā-kāmī: *Mahrumiyet alemine kavuşan.*

- ecmaʿīn **vāṣıl-ı cihān-ı nā-kāmī** ḳutb-ı ḥakīkī sulṭān Bāyezīd-i Beṣṭāmī rafaʿ a'llāhu aʿlāma ʿizzetihi fī yavmi'd-dīn ve bavvaʿa mekānahu fī aʿlā ʿiliyyīn Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 7). [vāṣıl-ı cihān-ı nā-kāmī,]*

vāṣıl-ı maḳāmāt-ı ‘ārifīn ol: *Ariflerin makamlarına ulaşan kişi olmak..*

- rāḥat olan **vāṣıl-ı maḳāmāt-ı ‘ārifīn olmaz** ve her yevm maḥşerde cennete giren fāiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz ekser-i nāsuñ gine cennetde leẕẕetleri şehvāt-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 3). [vāṣıl-ı maḳāmāt-ı ‘ārifīn olmaz, -maz]*

vāṣilīn: *Vasıl olanlar, erişenler. II Fenefillah makamına erişen kimseler.*

- maḳāmatından aʿlā-yı maḳāmatda inzāl ve **vāṣilīn** silkinde hezār taʿẓīm ü iclāl ide Āmīn Yā Rabbe’l-ʿālemīn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 13). [vāṣilīn,]*
- Muḥammed’üñ muvaḥḥidlerine server ve ʿāriflerine mehter idüp cennet-i aʿlāda ve firdevs-i muʿallāda ṣıddīḳīn menāzilinde esnā maḳāmātda ve **vāṣılīn***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 4). [vāṣılīn,]*
- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan **vāṣılīn** maḳāmında küfr olur zīrā şol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliġinden bir işdür ider ammā şol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 15). [vāṣılīn,]*
- pādişāhları anlaruñ ayaġı ṭozına degmez Nite ki ḥażret-i Sehl’den naḳl olınur ki eydürdi Şol ‘ulemā-yı ẓāhir ki ‘ilimleri-y-ile ‘āmil olurlar anlar hemīn **vāṣılīn***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 6). [vāṣılīn,]*
- mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa ‘ulemā-yı ẓāhir ḳaçan **vāṣılīnden***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 8). [vāṣılīnden, -i, -n, -den]*

vāṣılīn olma: *Fenafillah makamına erişmiş olanlardan olmak.*

- eyle eylemek gerek ki bu ḳażiyye ki Süfyān-ı Sevrī’den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez ve bu ḥālet ki andan mervī olur anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 6). [vāṣılīn olmasını, -sı, -n, -ı]*

vāsıṭa: *Vesile.*

- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ **vāsıṭalıġı-y-ıla**bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 3). [vāsıṭalıġı-y-ıla, -lıġ, -ı, -y, -ıla]*
- āḫıratda sevābını aña baġladı bize daḫı vācib oldı ki ol **vāsıṭaya** yapışavuz bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 5). [vāsıṭaya, -y, -a]*
- bāṭın yüzinde istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ’dan kendüye her ne feyż olursa **vāsıṭa** budur bundandur ol degül Cemīʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 14). [vāsıṭa,]*
- olanlar anlaruñla buluşurlar ve anlaruñ **vāsıṭalıġı-y-ıla** ol cemādatda taṣarrufāt ḳılurlar Her kişi ki bir yirde ʿibādet ḳılur ol yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 13). [vāsıṭalıġı-y-ıla, -lıġ, -ı, -y, -ıla]*

vāsıṭa id: *Bir işin gerçekleşmesini sağlamak için araya girmek, aracılık etmek; vesile olmak.*

- yoġ-iken irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline anı **vāsıṭa ider***(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 14). [vāsıṭa ider, -er]*

vaṣiyyet: *Nasîhat, öğüt.*

- görişdiler murāḳḳaʿı irgürüp **vaṣiyyet** yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ murāḳḳaʿın hezār edeb ile giydi ve buyurduġın biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 5). [vaṣiyyet,]*
- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp **vaṣiyyet** istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [vaṣiyyet,]*
- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ yeye sıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ **vaṣiyyet** istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 10). [vaṣiyyet,]*
- rāhatı ve bir puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār Rivāyet olınur ki Ḥātem-i Aṣṣam andan **vaṣiyyet** ṭaleb itdi Eyitdi Eger vaṣiyyet-i ʿām isterseñ dilüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 4). [vaṣiyyet,]*
- virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḥātem'den **vaṣiyyet** ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 5). [vaṣiyyet,]*

vaṣiyyet eyle: *Öğüt ver, nasîhat et.*

- Ḥażret-i Risālet aña ḫaber göndüre Fi'l-cümle Herem eyitdi Baña **vaṣiyyet eyle** ol daḫı aña bir ḳaç kelime didi Cümlesinden birisi budur ki eyitdi Hiç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 8). [vaṣiyyet eyle,]*

vaṣiyyet eyl: *Öldükten sonra herhangi bir şeyin yapılmasını istemek.*

- İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ **vaṣiyyet eyledi** Fulān kimseye diyüñ gelsin beni yusun didi Ol kişiye ḫaber eylediler geldi Düyūnī teẕkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 9). [vaṣiyyet eyledi, -di]*
- ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı **vaṣiyyet eyledi** vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 8). [vaṣiyyet eyledi, -di]*

vaṣiyyet it: *Öğüt vermek, nasîhat etmek.*

- itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥ-ı muṭahherini ervāḥ-ı mücerrede ile enīs ve revān-ı münevverini nüfūs-ı muḳaddese ile celīs idüp āḫıratda aña cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 3). [vaṣiyyet itdi, -di]*

vaṣiyyet it: *Öldükten sonra ne yapılmasını istediğini bildirmek.*

- şifā bulur Rivāyet olınur ki vefātı ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 16). [vaṣiyyet itdi, -di]*
- vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki Yā ilāhī Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 1). [vaṣiyyet itdi, -di]*

vaṣiyyet kıl: *Bir şeyin belli biçimde ve yolla yapılmasını istemek, söylemek, uyarmak.*

- temennīler idüp bulmaya İmdi bu kelām ḥadīṣ-i Rasūl'e işāretdür ki buyururdı Ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddiʿ olsun diyü **vaṣiyyet ḳılurdı** fi'l-vāḳiʿ yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 12). [vaṣiyyet ḳılurdı, -ur, -dı]*

vaşiyyet-i ʿām: *Genel öğüt.*

- rāhatı ve bir puştī-yi bī-bār ve bī-hesāb u bī-şomār Rivāyet olınur ki Ḥātem-i Aṣṣam andan vaṣiyyet ṭaleb itdi Eyitdi Eger **vaşiyyet-i ʿām** isterseñ dilüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 4). [vaṣiyyet-i ʿām,]*

vaşiyyet-i haṣ: *Özel, hususi öğüt.*

- tamām ṣaḳın söylemekden meger şol sözi ki ġāyet ṣevāb ola anı dimekden ve eger **vaṣiyyet-i ḫaṣ** isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 6). [vaṣiyyet-i ḫaṣ,]*

vaşl: *Ulaşma, birleşme; kavuşma.*

- rūḥını **vaṣlı** ile şād ide ve revānını raḥmet nesīmi-y-ile ābād ide Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 17). [vaṣlı, -ı]*

vasl-ı cenāb-ı ḫażret: *Allah'a ulaşmış olan. II Fenafillah mertebesine erişen.*

- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve **vaṣl-ı cenāb-ı ḫażret** ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 18). [vaṣl-ı cenāb-ı ḫażret,]*

vassaʿa'llāhu taʿālā mekānehū fi'l-cenneti'l-ʿāliye ve rafeʿahū ile'l-menāzili's-sāmiye: *Allah onun cennetteki yerini genişletsin ve onu menzillerin en yücesine yükseltsin.*

- kāniʿ mevlānā Muḥammed bin **Vāsiʿ Vassaʿa'llāhu taʿālā mekānehū fi'l-cenneti'l-ʿāliye ve rafeʿahū ile'l-menāzili's-sāmiye** Bunuñ daḫı ṭarīḳ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 6). [vassaʿa'llāhu taʿālā mekānehū fi'l-cenneti'l-ʿāliye ve rafeʿahū ile'l-menāzili's-sāmiye,]*

vatan: *Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.*

- sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı **vaṭanından** çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿadetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād ṣanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 5). [vaṭanından, -ı, -(n), -dan]*
- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña virgil hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm gine **vaṭana** müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 10). [vaṭana, -a]*

vay benüm ḫālüme: *Beklenmedik, kötü, hoşa gitmeyen bir haber veya olay karşısında duyulan acınma, üzülme sözü.*

- ḳaldı Bir zamān ʿaḳlı geldi biraz āh idüp eyitdi **Vay benüm ḫālüme** eger ṣırāṭda böyle olam mürīdlerüm giçe ben baḳa ḳalam didi Ammā buradan bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 1). [vay benüm ḫālüme,]*

vay bizüm ḫālümüze: *Bir kimsenin veya bir şeyin durumunun kötü olduğunu bildiren bir ifade.*

- ki ādem anda dili-y-ile iʿtimād ḳılur **vay bizüm ḫālümüze** idi eger Allāh'ı delīlleri-y-ile bile-y-idik şol bir ḳaç kitāblarda yazılan ḫüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 7). [vay bizüm ḫālümüze,]*

vay ḥāline: *Bir şeyin veya bir kimsenin kötü bir sonuca uğrayacağını anlatan bir söz.*
- nereden gelse gerek her gün umar ki bir gün oña **vay ḥāline** ölüp gider oñmazsa ārzū ider ki nā-gāh bula ḥasret cānına ʿömri geçüp bulmazsa Hādī anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 3). [vay ḥāline,]*

vaʿẓ: *Dinî konularda ibadet mahallerinde yapılan konuşma.*
- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vā'ẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ **vaʿẓı** ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 18). [vaʿẓı, -ı]*

•**Va'ẓınuñ** te'sirī ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 1). [vaʿẓınuñ, -ı, -nuñ]*
- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün **va'ẓ**eydürdi eger ol va'ẓda Rābi'a olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 9). [vaʿẓ,]*
- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol **va'ẓda** Rābi'a olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 10). [vaʿẓda, -da]*
- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek ẕāt ve sütūde faʿāl idi **vaʿẓ**bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 7). [vaʿẓ,]*

vażʿ: *Vaziyet, tavır, duruş, biçim.*
- vażʿla bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki şāyed ol **vażʿuñ** naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 1). [vażʿuñ, -uñ]*

vaʿẓ eydür: *Vaaz vermek; cami, mescit vb. yerlerde dinî konuşma yapmak.*
- bāzārını terk itdi pes dīn yolında bir ulu bāzār ṭutdı Haftada bir gün vaʿẓ eydürdi eger ol vaʿẓda Rābiʿa olmasa ḳor giderdi Gāh olurdı ki meclisde germ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 10). [vaʿẓ eydürdi, -di]*

vāz gel: *Vazgeçmek, bırakmak, feragat etmek.*
- gelür veyāḫūd bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fi'lüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur fi'l-cümle bunuñ gibi a'māl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 9). [vāz gelür, -ür]*
- olduḳca ummaduġı yirden sebebler çıḳar ve kendü rızḳ teşvīşinden **vāz geldükce** rızḳ ṭurmaz gelür gider cemī' erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 18). [vāz geldükce, -dükce]*

vāz gel: *Vazgeçmek; hakkı saydığı bir şeyi artık istemez olmak, terketmek, bırakmak.*
- saña bağışlayam ammā sen daḫı şol āhunuñ sevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden **vāz gelgil** dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 2). [vāz gelgil, -gil]*

vāz gel: *Vazgeçmek, caymak.*

- yirden daḫı gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden **vāz gelmeye** şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿesi olur ki hīç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 5). [vāz gelmeye, -me, -y, -e]*

vāz gel: *Vazgeçmek, terk etmek, bırakmak.*

- ticāretden **vāz gelüp** Ḥaḳ cānibine āyib oldı tevekkülde bir mertebeye vardı ki meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir maḳāma yitişdi ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 9). [vāz gelüp, -üp]*

•**vāz gelmeyince** olmaz ve iḫlāṣla ṭāʿat ḫalḳdan kesilmeyince olmaz ve ḫalāvetle riyāżet göñül dünyādan ṣoġumayınca olmaz İmdi bu söz ġāyet gökcek sözdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 1). [vāz gelmeyince, -me, -y, -ince]*

vażʿ id: *Tâyin ve tespit etmek, ortaya koymak.*

- idüp ʿiyān eylerdi cemīʿ aṣḥābı tekbīr idüp çağırışurlardı bāzār ehli işidüp anlar daḫı muvāfaḳat ḳılurlardı anları işiden anlara uyardı cemīʿ şehr içi tekbīr ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 7). [vażʿ idüp, -üp]*

vażʿ it: *Belirlemek, tespit etmek; ortaya koymak.*

- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler ve her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki anlar ol **vażʿ itdükleri** ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 18). [vażʿ itdükleri, -dük, -ler, -i]*

vaż' olın: *Belirlenmek, tespit edilmek, ortaya konulmak.*

- nūrla ta'bīr olınur elfāẕ-ı luġātda **vaż' olınur** ṣol bilenler içündür ve esāmī ki elsün-i nāsda söylenür ṣol görinenler içindür ammā ṣol ma'nā ki 'ālem-i bāṭında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 5). [vaż' olınur, -ur]*

vażʿ u ḫālet: *Vaziyet, tavır, duruş, biçim.*

- dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir **vażʿ u ḫālet** getüre ve yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ miṣli bir gül-i saʿadet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 13). [vażʿ u ḫālet,]*

vaẕīfe: *Görev.*

- oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu uslūba göre olur **vazīfe** virmezlerse bir vaḳt imāmet itmez virürlerse biş vaḳtı ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 10). [vazīfe,]*

vāżıḥ u mu'ayyen: *Açık ve belli, aşikar.*

- rūşendür ve me'ṣelenüñ keşfi aṣḥāb-ı mükāşife yanında **vāżıḥ u mu'ayyendür**elfāẕuñ nefsi ḳadīmdür ḥudūṣ ta'bīrinde ve telaffuẕundadur ve kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 5). [vāżıḥ u mu'ayyendür, -dür]*

ve: *"Ve" bağlacı.*

- Menāḳıb-ı Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ ḳaddesa'llāhu sırrahu Birisi şol ḳıdve-i etḳiyā **ve** zübde-i aṣfiyā sulṭān-ı şerīʿat-ı nebeviyye ve bürhān- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ ḳaddesa'llāhu sırrahu Birisi şol ḳıdve-i etḳiyā ve zübde-i aṣfiyā sulṭān-ı şerīʿat-ı nebeviyye **ve** bürhān- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 2). [ve,]*
- ı ṭāriḳat-ı Muṣṭafaviyye ʿālim-i ʿāmil fāżıl-ı kāmil mīve-i dil-i evliyā güşe-i ciger-i enbiyā zeyn-i āl-i benī **ve** faḫr-ı evlād-ı ʿAlī ʿārif-i ʿāşıḳ Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 4). [ve,]*
- Muḥammed Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ rażiya'llāhu ʿanhu **ve** arżāhu ve caʿala fī aʿlā ġurefi'l-cināni meṣvāhu Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ cemīʿi meşāyıḫuñ ḳıdvesi ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 5). [ve,]*
- Muḥammed Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ rażiya'llāhu ʿanhu ve arżāhu **ve** caʿala fī aʿlā ġurefi'l-cināni meṣvāhu Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ cemīʿi meşāyıḫuñ ḳıdvesi ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 6). [ve,]*
- Muḥammed Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ rażiya'llāhu ʿanhu ve arżāhu ve caʿala fī aʿlā
  ġurefi'l-cināni meṣvāhu Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ cemīʿi meşāyıḫuñ ḳıdvesi **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 7). [ve,]*
- zümre-i evliyānuñ ʻumdesi idi erbāb-ı şerīʻat yanında müsellem **ve** aṣḥāb-ı ṭarīḳāt ḳatında mükerrem idi İmām-ı Ḥaḳ ve muḳtedā-yı muṭlaḳ idi ʻubbād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 7). [ve,]*
- zümre-i evliyānuñ ʻumdesi idi erbāb-ı şerīʻat yanında müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳāt ḳatında mükerrem idi İmām-ı Ḥaḳ **ve** muḳtedā-yı muṭlaḳ idi ʻubbād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 8). [ve,]*
- arasında muḳaddem **ve** zühhād arasında muʻaẓẓam idi ʻĀriflerüñ murtażāsı ve ʻāşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 9). [ve,]*
- arasında muḳaddem ve zühhād arasında muʻaẓẓam idi ʻĀriflerüñ murtażāsı **ve** ʻāşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 9). [ve,]*
- arasında muḳaddem ve zühhād arasında muʻaẓẓam idi ʻĀriflerüñ murtażāsı ve ʻāşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk **ve** pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 10). [ve,]*
- **ve** vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi Maʻānī-yi tefsīrde maʻārifi çoḳ idi ve esrār-ı tenzīlde laṭāyifi çoḳ idi Maʻcūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve terkīb-i ṭabīʻatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 11). [ve,]*
- ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi Maʻānī-yi tefsīrde maʻārifi çoḳ idi **ve** esrār-ı tenzīlde laṭāyifi çoḳ idi Maʻcūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden ve terkīb-i ṭabīʻatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 11). [ve,]*
- ve vāḳıf-ı daḳāyıḳ idi Maʻānī-yi tefsīrde maʻārifi çoḳ idi ve esrār-ı tenzīlde laṭāyifi çoḳ idi Maʻcūn-ı ṭıyneti āb-ı deryā-yı nübüvvetden **ve** terkīb-i ṭabīʻatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 12). [ve,]*

- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā **ve** ceddesi betūl-i ʻazrā-idi Her kim ki anı sevene rāfıżī dir ol dīnini rafż u terk itmişdür ve her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 13). [ve,]*
- aṣl-ı bürhān ü ḥüccetden idi ceddi Rasūl-i Ḫūdā ve ceddesi betūl-i ʻazrā-idi Her kim ki anı sevene rāfıżī dir ol dīnini rafż u terk itmişdür **ve** her kim ki ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 14). [ve,]*
- beytüñ maḥabbetini günāh ṣayar ol kendü günāhını berkitmişdür Āl-i Rasūl'i ögmek dīnüñ ṣıḥḥatinden gelür **ve** ehl-i beyti sevmek īmānuñ ḳuvvetinden gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 32, Mısra 16). [ve,]*
- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür **ve** kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 2). [ve,]*
- ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından **ve** evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 3). [ve,]*
- sünnet bunlardan çıḳmışdur **ve** bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan ʿudūl iderler ki ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 5). [ve,]*
- ṭoḳuz şemʿ-i dīn **ve** her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerīʿat bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ ʿammārı ve dīn ehlinüñ iʿtimādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 9). [ve,]*
- ṭoḳuz şemʿ-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerīʿat bāġınuñ zeyni **ve** ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ ʿammārı ve dīn ehlinüñ iʿtimādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 9). [ve,]*
- ṭoḳuz şemʿ-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerīʿat bāġınuñ zeyni ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ ʿammārı **ve** dīn ehlinüñ iʿtimādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 10). [ve,]*
- biri bir āyet-i Ḥaḳ **ve** her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 11). [ve,]*
- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi **ve** her biri ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 11). [ve,]*
- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr **ve** cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 12). [ve,]*
- bāhir idi Her biri mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil **ve** her biri menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil idi cemīʿisi maḥbubu'l-ḫalāyıḳ ve cümlesi maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 13). [ve,]*
- bāhir idi Her biri mecmaʿ-ı maḥāsin-i ḫaṣayil ve her biri menbaʿ-ı meḳārim-i şemāyil idi cemīʿisi maḥbubu'l-ḫalāyıḳ **ve** cümlesi maḳbūlu'ṭ-ṭārayıḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 14). [ve,]*
- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Ḫ∨āce teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı **ve** anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 16). [ve,]*
- **ve** sebebini teftīş itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 19). [ve,]*

- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür **ve** kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 2). [ve,]*
- ehl-i beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından **ve** evlād-ı Fāṭıma vü ʿĀlī münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 3). [ve,]*
- sünnet bunlardan çıḳmışdur **ve** bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan ʿudūl iderler ki ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 5). [ve,]*
- uḫālifdür dinilür anuñ ma'nāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür **ve** kendü i'tiḳādlarınca bir bāṭıl meẕheb dutmışlardur yoḳsa ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 2). [ve,]*
- beyt-i Nebī berīdür anlaruñ kelimātından **ve** evlād-ı Fāṭıma vü 'Alī münezzehdür anlaruñ türrehātından bunlar ehl-i sünnete nice muḫālif olurlar ki sünnet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 3). [ve,]*
- bunlardan çıḳmışdur **ve** bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan 'udūl iderler ki ṭarīḳat bunlardan yayılmışdur Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 5). [ve,]*
- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ca'fer-i Ṣādıḳ ki H∨āce teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı **ve** anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 16). [ve,]*
- ve sebebini teftīş itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 33, Mısra 19). [ve,]*
- bize ne iḥtiyācuñ var **ve** bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur ve dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 34, Mısra 5). [ve,]*
- bize ne iḥtiyācuñ var ve bizüm şefāʿatümüze ne ḥacetüñ var Ceddüñ Rasūl-i enāmdur **ve** dedeñ Rasūl-i ḫāṣ-ı ʿāmdur Eyitdi Ben bu efʿālümle utanurın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 34, Mısra 6). [ve,]*
- dedemüñ yüzine baḳam veyā ol ṭurduġı yire yaḳın varam Naḳl olınur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb **ve** cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 34, Mısra 8). [ve,]*
- maḥbūbdur illā bu ḳadar var ki nefsüñde taḫayyürüñ **ve** gāh gāh tekebbürüñ vardur Eyitdi Bende kibr bu ḳadar kibriyā anuñdur Ben benligümden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 34, Mısra 9). [ve,]*
- fānīyem her ne kim ola anuñdur Yaʿnī dimek olur ki ṣıfātı tehẕīb olınup düzilmişdür **ve** aḫlāḳı tebdīl olınup degişilmişdür Kibrüñ yaramazlığı benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 34, Mısra 12). [ve,]*
- olıcaḳdur **ve** her ṣıfāt ki meẕmūm olur bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan yaramaz nesne gelmez ve ḫālıkdan ḳabīḥ yaradılmaz Her ne ki Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 34, Mısra 13). [ve,]*
- olıcaḳdur ve her ṣıfāt ki meẕmūm olur bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan yaramaz nesne gelmez **ve** ḫālıkdan ḳabīḥ yaradılmaz Her ne ki Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 34, Mısra 14). [ve,]*
- **ve** her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a ṣordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 34, Mısra 15). [ve,]*

- ve her ne yaramazlıḳ ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a ṣordı ki ʿāḳil diyü kime dirler **ve** ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 34, Mısra 16). [ve,]*
- Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider **ve** iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 34, Mısra 17). [ve,]*
- ḳılur **ve** birinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 34, Mısra 19). [ve,]*
- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür **ve** uṣlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 1). [ve,]*
- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi Yā pes ʿāḳil kimdür ve uṣlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer **ve** iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 2). [ve,]*
- Allāh'ı yād iden kimsene yād itdügin bilmez **ve** yād itdügin bilen anı yād itmez Yāʿnī bir kişi mādām ki kendüliginden fānī olmaya aña vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 5). [ve,]*
- olmaz **ve** kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne lez̲z̲et gelür ġāyeti baḥr-i fenāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 7). [ve,]*
- ṭurur ehli bilür ki ol fenādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla cez̲beye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra si̲ḳlet **ve** bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 12). [ve,]*
- gelür **ve** hem fenāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 13). [ve,]*
- mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur **ve** her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 15). [ve,]*
- mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā olur **Ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 16). [ve,]*
- eydürdi Allāh'uñ dünyāda hem cenneti olur hem cehennemi **ve** her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 17). [ve,]*
- eydürdi Allāh'uñ dünyāda hem cenneti olur hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür **ve** cehennem belāsı ve bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 18). [ve,]*
- eydürdi Allāh'uñ dünyāda hem cenneti olur hem cehennemi ve her birine maḫṣūṣ olur bir ḳavmi Cennet refāhiyyetidür ve cehennem belāsı **ve** bihişt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 18). [ve,]*
- ʿāfiyetidür **ve** dūzaḫ ibtilāsı Şol ki ʿāfiyet-i refāhiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 19). [ve,]*
- olmaz **ve** kendüligi gidicek ḫōd ol kişi kendüyi bilmez eger dirsek ki Bir kişi kendüyi bilmeyicek aña ne lez̲z̲et gelür ġāyeti baḥr-i fanāda ġārḳ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 7). [ve,]*

- ṭurur ehli bilür ki ol fanādan ṣoñra rūḥa ne ṣafālar ḳalur Bir kişi ṣarʿ olmaġla ceẕbeye düşmegüñ farḳı ol olur ki andan ṣoñra ṣiḳlet **ve** bundan ṣoñra ṣafālar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 12). [ve,]*
- gelür **ve** hem fanāya varıcaḳ aḫlāḳı yunup arınur şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 13). [ve,]*
- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿun ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur **ve** ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur Ve eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 4). [ve,]*
- ehvenini temyīz ider Naḳl olınur ki eydürdi Mūṭīʿun ki ʿucbı ola ṭāʿati maʿṣiyet olur ve ʿāṣīnüñ ki ʿöẕri ola maʿṣiyeti ṭāʿat olur **Ve** eydürdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 35, Mısra 4). [ve,]*
- ʿ sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar **ve** şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden ṣorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 1). [ve,]*
- sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden ṣorar **Ve** rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 2). [ve,]*
- ṣoḫbet-i aʿdā żarar ide idi Āsiye'ye Firʿavn'dan olurdı **ve** eger müṣāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 3). [ve,]*
- bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca **ve** hīç biri sebep olmaz yā ʿināyet yā hidāyet olmayınca Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müṣāḥebet ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 5). [ve,]*
- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak **ve** fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 10). [ve,]*
- oldugına ʿömrinde ġınāsı gitmez **ve** her kim elin uzada berigü elindekine ölince faḳrdan ḳurtılmaz Ve birisi daḫı budur kim Her kim ki ġayruñ ʿavretini açar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 17). [ve,]*
- oldugına ʿömrinde ġınāsı gitmez ve her kim elin uzada berigü elindekine ölince faḳrdan ḳurtılmaz **Ve** birisi daḫı budur kim Her kim ki ġayruñ ʿavretini açar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 18). [ve,]*
- sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar **ve** şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden ṣorar Ve rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 1). [ve,]*
- sürer nefsinüñ her işini Allāh'a ışmarlar ve şol ki ibtilā-yı belāsını çeker Allāh'a ışmarladuġın daḫı nefsinden ṣorar **Ve** rivāyet olınur ki eydürdi Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 2). [ve,]*
- ṣoḫbet-i aʿdā żarar ide idi Āsiye'ye Firʿavn'dan olurdı **ve** eger müṣāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 3). [ve,]*
- bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca **ve** hīç biri sebep olmaz yā ʿināyet yā hidāyet olmayınca Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müṣāḥebet ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 5). [ve,]*

- degüldür ki bunlar hemīn yiter olur Kişi fülān şāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak **ve** fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 36, Mısra 10). [ve,]*
- daḫı açılur **ve** her kim ki ʿāleme nefy ḳılıcını şalar kendü daḫı ol ḳılıç ile çalınur Niçe daḫı bunuñ gibi kelimāt-ı şerīfe ve mevāʿiẓ-i laṭīfe ile vaṣiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 37, Mısra 1). [ve,]*
- daḫı açılur ve her kim ki ʿāleme nefy ḳılıcını şalar kendü daḫı ol ḳılıç ile çalınur Niçe daḫı bunuñ gibi kelimāt-ı şerīfe **ve** mevāʿiẓ-i laṭīfe ile vaṣiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 37, Mısra 2). [ve,]*
- itdi Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anuñ rūḥ-ı muṭahherini ervāḥ-ı mücerrede ile enīs **ve** revān-ı münevverini nüfūs-ı muḳaddese ile celīs idüp āḫıratda aña cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 37, Mısra 3). [ve,]*
- firdevsi maḳām vire **ve** ecdād-ı kirāmı ile ḥaşr ola Āmīn Ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 37, Mısra 5). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Üveys-i Ḳarenī rażiya'llāhu ʿanhu **Ve** birisi şol zübde-i tābiʿīn ve ḳıdve-i sālikīn sūḫte-i cemāl ve teşne-i viṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Üveys-i Ḳarenī rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i tābiʿīn **ve** ḳıdve-i sālikīn sūḫte-i cemāl ve teşne-i viṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Üveys-i Ḳarenī rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i tābiʿīn ve ḳıdve-i sālikīn sūḫte-i cemāl **ve** teşne-i viṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 2). [ve,]*
- baḥr-i vefā **ve** kān-ı ṣafā şemʿ-i sābıḳān ṣubḥ-i ṣādıḳān āftāb-ı pinhān hem-nefes-i Raḥmān ol Süheyl-i Yemenī Ḥażret-i Üveys-i Karenī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 3). [ve,]*
- kaddesa'allāhu rūhahu **ve** zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu Ol şol Üveys-i Ḳarenī'dür ki rüzgār-ı kār-zār niçe ḳarnlar geçürmek gerek ki māder-i gītī raḥm- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 5). [ve,]*
- ı ṭabīʿatdan anuñ misli bir mevlūd ibdā ide **ve** gerdūn-ı bī-ḳarār niçe müddet gerdān olmak gerekdür ki mādde-i ṭıynet-i ḫāke anuñ gibi mizāca istiʿdād ʿiṭā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 7). [ve,]*
- ide Şol ṭayyibü's-ṣıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil **ve** cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek ẕātdur ki bir nefes- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 10). [ve,]*
- ide Şol ṭayyibü's-ṣıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi **ve** şol mübārek ẕātdur ki bir nefes- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 10). [ve,]*
- i cān-fizāsı ile niçe biñ kez biñ günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi **ve** her sāʿatde vücūdı beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 12). [ve,]*
- aḫbāruñ delāleti ile **ve** aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 13). [ve,]*
- aḫbāruñ delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi **ve** ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi ve maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 14). [ve,]*

- aḫbāruñ delāleti ile ve aḥādīṯ-i ṣaḥīḥanuñ şahādeti ile cemīʿ-i tābiʿīnüñ ḫayrlusı idi ve ol ḳarnuñ gereklüsi idi ʿIşḳ yolınuñ merdānesi **ve** maḥabbat naṭʿınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 14). [ve,]*
- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi **ve** saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 15). [ve,]*
- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi **ve** göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 16). [ve,]*
- **ve** aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 17). [ve,]*
- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi **ve** cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 17). [ve,]*
- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi **ve** vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 17). [ve,]*
- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret **ve** ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 18). [ve,]*
- ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi ẕātı müstetāb **ve** duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 38, Mısra 18). [ve,]*
- içün duʿā isteyenler muraḳḳaʿın aña vireler **ve** selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 39, Mısra 3). [ve,]*
- içün duʿā isteyenler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler **ve** saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 39, Mısra 4). [ve,]*
- görişdiler muraḳḳaʿı irgürüp vaṣiyyet yitişdürdiler Ol daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār edeb ile giydi **ve** buyurduġın biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 39, Mısra 6). [ve,]*
- olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu aṣl riʿāyetleri ḥadden artuġ olur Biri birine dāyim tenezzül ider yürür **ve** her biri āḫara iḥtiyac u istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 39, Mısra 16). [ve,]*
- bu degüldür kim göñlinden olmayup ḳuru dilden ola **ve** şöyle degüldür ki kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele yolından ḳıla Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 39, Mısra 17). [ve,]*
- dervīşden müstmend olur **ve** girçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 39, Mısra 19). [ve,]*
- ṣūfī olan her ṣufīye muḥibb olup faẕlına muʿtekid olur ṣūfī oldur ki her kişiyi kendüden aʿla görür **ve** bir fāsıḳı görürse aña hezār dürlü tevāżuʿ gösterür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 2). [ve,]*
- Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler bilür **ve** her birinüñ mertebesin yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 3). [ve,]*

- Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler bilür ve her birinüñ mertebesin yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi **ve** sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 4). [ve,]*
- idi **ve** ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur ve her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir kaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 5). [ve,]*
- idi ve ol görürdi ki ol ne mertebede idi Ervāḥ biri birine āyīne olur **ve** her birinüñ mertebesi āḫarda muʿāyene olur Biz anlardan ne bilürüz Hemīn bir kaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 5). [ve,]*
- āṯār-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den anı bilürüz ki giceler irteye degin uyımazdı **ve** ḳarnı ṭoyınca yemek yemezdi Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 8). [ve,]*
- olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭururdı **ve** Bu gice şeb-i rükūʿ olsun dirdi ve Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 9). [ve,]*
- olsun dirdi irteye degin ḳāyım ṭururdı ve Bu gice şeb-i rükūʿ olsun dirdi **ve** Bu gice şeb-i sücūd olsun dirdi Bir gün eyitdiler Bu ḥāl üzerine bu ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 9). [ve,]*
- vaḳt nice ṭurabilürsin didiler Eyitdi Sücūdda üç kerre şubḥāne Rabbiye'l-aʿlā dimek ḫōd sünnetdür ben bir kerre diyince ṣabāḥ olur didi **Ve** nice daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 12). [ve,]*
- bunuñ emṯāli anuñ ʿibādetde aḥvāli **ve** maʿrifetde aḳvāli vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi **ve** sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 13). [ve,]*
- bunuñ emṯāli anuñ ʿibādetde aḥvāli **ve** maʿrifetde aḳvāli vardur ki ʿuḳūl-i ʿādiye anuñ idrākinde ʿācizdür Ḥażret-i Risālet den salla'llahu ʿaleyhi **ve** sellem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 13). [ve,]*
- ḳanḳısıdur **ve** aralarında ol ne kişidür Ġalibā bunda ḥikmet bu ola ki çün dünyāda ḫalḳdan iḫtifā itdi āḫıratda daḫı aña ṣūret bu gözükdi ḳuvā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 17). [ve,]*
- rūḥāniyyesinüñ ṣūveri ile bulışdı **ve** aʿmāl-i ḥasenesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 40, Mısra 19). [ve,]*
- melāʾikesine ḳarışdı Dirler ki Peyġambar Ḥażreti ile varup bulışmamasına iki sebep vardı biri şerīʿatinüñ tamām ḳuvveti idi **ve** biri ġalebe-i vecd ü ḥāleti idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 2). [ve,]*
- Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi **Ve** hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 4). [ve,]*
- Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve hem gice vü gündüz vaḥdet deñizine ġark **ve** ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 4). [ve,]*
- Ana hiç kimsenüñ pervāsı yoġıdı **ve** Ḥaḳ'dan ġayrisinde ṣafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed kendü de bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 5). [ve,]*
- Muḥammed'i bildi **ve** geldi Ebū Ṭālib yanında ʿammisi iken maḥrūm oldı Aṣl-ı ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür Baʿżı ervāḥuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 13). [ve,]*

- Muḥammed'i bildi ve geldi Ebū Ṭālib yanında ʿammisi iken maḥrūm oldı Aṣl-ı ezeliyyedür **ve** aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür Baʿżı ervāḥuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 14). [ve,]*
- siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi **ve** insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 41, Mısra 17). [ve,]*
- olur ki iki cihān anuñ ayaġı ṭozına ṭālib olur Ol nebī idi Ādem henūz beyn el-māʾi ve' t-tīn iken ol Rasūl idi henūz ne cennet **ve** ne siccīn iken Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 42, Mısra 2). [ve,]*
- devletlüdür ol ervāḥ ki anuñ rūḥı ile münāsebeti ola **ve** ne saʿādetlüdür ol nüfūs ki anuñ ḫiẕmetine liyāḳati ola Ḥażret-i Üveys'e bundan ulu ʿizzet ḳanda ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 42, Mısra 3). [ve,]*
- bir günāhı yeyni ṭutma **ve** hiç bir ẕenbi az ṣayup unutma Her günāha istiġfār gerek ve eger bir ẕerre olursa istikṣār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 42, Mısra 9). [ve,]*
- bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir ẕenbi az ṣayup unutma Her günāha istiġfār gerek **ve** eger bir ẕerre olursa istikṣār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 42, Mısra 10). [ve,]*
- ol ḥālde buldı Zerd ü żaʿīf olmış **ve** zār u naḥīf olmış Eyitdi Hey miskīn Bu gūr u kefen ile Allāh'dan dūr olmışsındur bunı ṭāʿat ṣanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 42, Mısra 13). [ve,]*
- Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur **Ve** ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 43, Mısra 4). [ve,]*
- Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf **ve** kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 43, Mısra 4). [ve,]*
- ceng içinde bir kişi anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā'nuñ raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola ve ʿināyeti her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 43, Mısra 8). [ve,]*
- ceng içinde bir kişi anı şehīd itdi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā'nuñ raḥmeti dāyīma anuñ rūḥına muḳārin ola **ve** ʿināyeti her demde aña muʿāvin ola Ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 43, Mısra 9). [ve,]*
- Muḥammed üzerine dünyāda duʿāsı maḳbūl ola **ve** āḫıratda şefāʿati ḳabūl ola Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 43, Mısra 9). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Ḥasan-ı Baṣrī rażiya'llāhu ʿanhu **Ve** birisi şol murtażā-yı zāhidīn ve muḳtedā-yı sālikīn perverde-i ḫāne-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Ḥasan-ı Baṣrī rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol murtażā-yı zāhidīn **ve** muḳtedā-yı sālikīn perverde-i ḫāne-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 2). [ve,]*
- nübüvvet aḫlāḳ-ı fütüvvet Kaʿbe-i ṣafā **ve** ḳıble-i vefā sulṭānü'ṣ-ṣeriʿa ve bürhānü'ṭ-ṭarīḳa nāṣıḥu'l-müslimīn ḥüccetü'l-lāhi ʿalā'l- ḫalḳı ecmaʿīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 3). [ve,]*
- nübüvvet aḫlāḳ-ı fütüvvet Kaʿbe-i ṣafā ve ḳıble-i vefā sulṭānü'ṣ-ṣeriʿa **ve** bürhānü'ṭ-ṭarīḳa nāṣıḥu'l-müslimīn ḥüccetü'l-lāhi ʿalā'l- ḫalḳı ecmaʿīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 3). [ve,]*

- Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür ki anuñ menāḳıbına nihāyet yoḳdur **ve** riyāżetine ġāyet yoḳdur Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede ve kāmil-i maʿrifet ü mücāhede idi Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 7). [ve,]*
- Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür ki anuñ menāḳıbına nihāyet yoḳdur ve riyāżetine ġāyet yoḳdur Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede **ve** kāmil-i maʿrifet ü mücāhede idi Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 8). [ve,]*
- u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi **ve** mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı feriḥ bulmazdı ve bir aḥad anı güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 9). [ve,]*
- u ḥüzn-i Ḥaḳ lāzım-ı ẕātı idi ve mülāhaẓa-ı aḥvāl-i uḫreviyye mülāzım-ı evḳātı idi Hiç kimse anı feriḥ bulmazdı **ve** bir aḥad anı güler görmezdi Hemīn cellād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 10). [ve,]*
- öñinde ṭurur gibi ṭururdı **ve** her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 11). [ve,]*
- öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi **ve** sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi ve aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 12). [ve,]*
- öñinde ṭurur gibi ṭururdı ve her sāʿatde mevtine müntaẓır olurdı Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem oġlancuġ iken anı görmiş idi **ve** aña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 12). [ve,]*
- duʿā itmiş-idi Ümmü'l-müslīmīn Ümmü Seleme'nüñ ḫānedānında ulalmışdı **ve** anuñ bir muʿteḳasından olmışdı Ṭoġıcaḳ ʿÖmer Ḥażretine ʿarż olınmışdı ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 13). [ve,]*
- duʿā itmiş-idi Ümmü'l-müslīmīn Ümmü Seleme'nüñ ḫānedānında ulalmışdı ve anuñ bir muʿteḳasından olmışdı Ṭoġıcaḳ ʿÖmer Ḥażretine ʿarż olınmışdı **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 14). [ve,]*
- adını ol ḳomışdı Bir gün oġlancuġ-iken aġladı Ümmü Seleme memesini aġzına virdi Ḥaḳ taʿālānuñ ḳudreti ile **ve** ḥākim-i muṭlaḳuñ ḥikmeti ile bir ḳaç ḳatre süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 16). [ve,]*
- geldi **ve** bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vāʾẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 17). [ve,]*
- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi **ve** anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi ve anuñ vāʾẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 17). [ve,]*
- geldi ve bunca kemāle sebeb oldı İmām ʿAlī Baṣra'ya geldi ve anuñla bulışdı Cemīʿ-i vāʿiẓleri menʿ itdi **ve** anuñ vāʾẓını begendi Fi'l-vaḳiʿ vaʿẓı ġāyet ḫūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 18). [ve,]*
- **ve** sözleri tamām maḥbūbdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 44, Mısra 19). [ve,]*
- Vaʿẓınuñ te'sirī ẓāhir idi **ve** kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 1). [ve,]*
- Vaʿẓınuñ te'sirī ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi **ve** germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 2). [ve,]*

- Vaʿẓınuñ teʾsirī ẓāhir idi ve kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 2). [ve,]*
- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı şırf ḥaḳāyıḳ **ve** işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı şafā-güster ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 3). [ve,]*
- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı şırf ḥaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif **ve** her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı şafā-güster ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 4). [ve,]*
- her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı şırf ḥaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı ẓurūf-ı maʿārif ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı şafā-güster **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 4). [ve,]*
- żamīri mihr-i envār idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā **ve** işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur ki evvel tācir-i cevher-furūş idi ṣoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 5). [ve,]*
- evvel beyyāʿ-ı leʿālī idi ṣoñra merc-i ʿālī oldı ṭaş cevherlerini söz gevherlerine degişdi **ve** ṣadef lūlūsini incilerine barışdı āḫırat bāzārı içün dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 8). [ve,]*
- olurdı **ve** germiyyeti arasında Rābiʿa'ya naẓar ḳılup eydürdi Bu cemīʿ-i ḥareketler ki bizden belürür senüñ cigerüñ odınuñ bir pārasındandur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 11). [ve,]*
- Rivāyet olınur ki eydürdi Kişinüñ evveli āḫırına göre olur āḫıratınuñ eveli dünyāsınuñ āḫırı olur Çün evvelüñ **ve** āḫaruñ bu olur bu ġurūr saña neden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 14). [ve,]*
- senüñle ise kimden ḳorḳarsın **ve** eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi ve biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 17). [ve,]*
- senüñle ise kimden ḳorḳarsın ve eger senüñle degül ise kimden ümīd ṭutarsın Rivāyet olınur ki dīn ulularından birisi anuñla ḥac müṣāḥebetini istedi **ve** biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 45, Mısra 18). [ve,]*
- bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın **ve** cehd eyle ki olmayasın yaḳın Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 4). [ve,]*
- ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise **ve** biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 5). [ve,]*
- ʿişret ḳılmaḳ egerçi żamīrüñ cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise **ve** biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 6). [ve,]*
- lehv ile ṣoḥbet itmek egerçi leẕẕetüñ şevḳ-i ḥālāt-ı uḫreviyye ise Rivāyet olınur ki eydürdi Fikret bir āyīnedür ki eger cilā bula seyyiʿātı **ve** ḥasenātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 8). [ve,]*
- berāber gösterür **Ve** eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 9). [ve,]*

- berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur **ve** ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur ve naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 10). [ve,]*
- berāber gösterür Ve eydürdi ki Söz ki ʿayn-ı ḥikmetden gelmeye ol ʿayn-ı āfet olur ve ḫāmūşlıḳ ki fikretden olmaya ol ġaflet olur **ve** naẓar ki ʿibretden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 10). [ve,]*
- olmaya ol zelle olur **Ve** eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 11). [ve,]*
- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla **ve** biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 12). [ve,]*
- itdügi āmāle **ve** biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 13). [ve,]*
- itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını **ve** rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 14). [ve,]*
- itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur **Ve** eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 14). [ve,]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi **ve** hīç bir aḥad anı ferīḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi ve ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 17). [ve,]*
- eyleye Rivāyet olınur ki hīç kimse anı güler görmezdi ve hīç bir aḥad anı ferīḥ bulmazdı Ḥālet-i nizāʿda gördiler ki gülerdi **ve** ḳanḳı günāh dirdi Āḫır *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 46, Mısra 18). [ve,]*
- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı zaḥmetle ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi **ve** ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 47, Mısra 4). [ve,]*
- didi Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anuñ din ehline ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde meṣūbat ve ʿibādet emrinde saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 47, Mısra 6). [ve,]*
- didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ din ehline ḫayr naṣīḥati muḳābelesinde meṣūbat **ve** ʿibādet emrinde saʿyına göre refʿ-i derecāt idüp dünyāda ḥüznleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 47, Mısra 7). [ve,]*
- cezāsında āḫıratda rāḥāt u sürūr **ve** bundaġı ḫavfları ʿivażı anda emn ü ḥuzūr müyesser ḳıla Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 47, Mısra 7). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Mālik-i Dīnār raẓiya'llāhu ʿanhu **Ve** birisi şol şāh-ı hidāyet ve pādişāh-ı velāyet sulṭān-ı memālik-i tevfīḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Mālik-i Dīnār raẓiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol şāh-ı hidāyet **ve** pādişāh-ı velāyet sulṭān-ı memālik-i tevfīḳ ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 2). [ve,]*

- Menāḳıb-ı Mālik-i Dīnār raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol şāh-ı hidāyet ve pādişāh-ı velāyet sulṭān-ı memālik-i tevfīḳ **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 2). [ve,]*
- bürhān-ı mesālik-i taḥḳīḳ mütemekkin-i ḫāne-i ṣafā **ve** mütevekkil-i rāh-ı Ḫudā pīşvā-yı kāmilīn ve muḳtedā-yı ehl-i dīn maḥrem-i esrār-ı ilāhī ve ġavvās-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 3). [ve,]*
- bürhān-ı mesālik-i taḥḳīḳ mütemekkin-i ḫāne-i ṣafā ve mütevekkil-i rāh-ı Ḫudā pīşvā-yı kāmilīn **ve** muḳtedā-yı ehl-i dīn maḥrem-i esrār-ı ilāhī ve ġavvās-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 4). [ve,]*
- bürhān-ı mesālik-i taḥḳīḳ mütemekkin-i ḫāne-i ṣafā ve mütevekkil-i rāh-ı Ḫudā pīşvā-yı kāmilīn ve muḳtedā-yı ehl-i dīn maḥrem-i esrār-ı ilāhī **ve** ġavvās-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 4). [ve,]*
- deryā-yı nā-mütenāhī muḫtār-ı aḫyār **ve** muḳaddem-i ebrār sālik-i ṭayyār Ḥażret-i Mālik-i Dīnar rafaʿa'llāhu derecātihi fi'd-dāri'l-ḳārar Mālik-i Dīnār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 5). [ve,]*
- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi **ve** niçe müddet anuñ müṣāḥibi idi Bu ṭāyifenüñ ulularından ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden idi Faẕāyili bī-ḥad ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 7). [ve,]*
- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi ve niçe müddet anuñ müṣāḥibi idi Bu ṭāyifenüñ ulularından **ve** meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden idi Faẕāyili bī-ḥad ve kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 8). [ve,]*
- Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ṣāḥibi ve niçe müddet anuñ müṣāḥibi idi Bu ṭāyifenüñ ulularından ve meşāyıḫ-ı ʿizāmuñ bellülerinden idi Faẕāyili bī-ḥad **ve** kemālātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 8). [ve,]*
- bī-ʿadd idi Kerāmātı elsün-i nāsda meşhūr **ve** riyāżātı kütüb-i menāḳıbda meẕkūrdur Egerçi bende-zāde idi līkin iki cihānda āzāde idi Meşhūrdur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 9). [ve,]*
- eli yana ol bāṭıl üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı **ve** ateş ikisine daḫı kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 13). [ve,]*
- münācat itdi hemīn dem sırrından bu nidāyı işitdi ki Eger imtihān isterdüñ anuñ elin yalñuz ḳomaḳ gerekdüñ ki senüñ elüñ anuñ elini şaḳladı **ve** senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 48, Mısra 16). [ve,]*
- Yaḳamaz oldı ol ḥāletde āteş āteşliginden gitdi **ve** ol demde iḫrāḳını bi'l-külliye yabana atdı veyāḫūd budur kim egerçi āteş āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 49, Mısra 1). [ve,]*
- līkin yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar **ve** ġayri māddede te's̲īr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 49, Mısra 3). [ve,]*
- daḫı olur **ve** āteş anda da te's̲īr itmemek Mālik'e bir kerāmet daḫı olur Egerçi bu ikisi daḫı ʿaḳl ḳatında ṭarīḳdür līkin şöyle añlanur ki ṣoñraġı taḥḳīḳdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 49, Mısra 5). [ve,]*
- degme kez kimseye şerr ḳaṣd itmezler **ve** bir kişi bize īẕā itdi diyü intiḳām itmezler līkin beşeriyyetdür nā-gāh dillerinden bir lafẓ ṣādır olur defʿī dergāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 49, Mısra 15). [ve,]*

- Mālik nāʿleynini **ve** ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 1). [ve,]*
- heleke'l-müs̱ḳalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı **ve** şol kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı mis̱āli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 5). [ve,]*
- heleke'l-müs̱ḳalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı mis̱āli bu ṣıfatladur **ve** anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 6). [ve,]*
- Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş **Ve** ḫaberde gelür ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin ṣordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 12). [ve,]*
- Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada gördiler **ve** ḥālin ṣordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 12). [ve,]*
- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile vardum **ve** dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 13). [ve,]*
- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ zünūb ile vardum ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 14). [ve,]*
- her ne ḳadar seyyi'ātum var-ise maḥv itdi Ümīddür ki Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola ve anuñ iḫlāṣını rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 16). [ve,]*
- her ne ḳadar seyyi'ātum var-ise maḥv itdi Ümīddür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā bu vāḳıʿaya ṣādıḳ ḳalmış ola **ve** anuñ iḫlāṣını rıżāsına muvāfıḳ ḳılmış ola Dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 17). [ve,]*
- rūḥını vaṣlı ile ṣād ide **ve** revānını raḥmet nesīmi-y-ile ābād ide Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 17). [ve,]*
- rūḥını vaṣlı ile ṣād ide ve revānını raḥmet nesīmi-y-ile ābād ide Āmin Yā Rabbe'l-ʿālemīn **ve** yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 50, Mısra 18). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Vāsiʿ raẓiya'llāhu ʿanhu **Ve** birisi ṣol muḥaḳḳıḳ-ı Rabbānī ve ʿārif-i ṣamedānī muḳaddem-i zühhād ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Vāsiʿ raẓiya'llāhu ʿanhu Ve birisi ṣol muḥaḳḳıḳ-ı Rabbānī **ve** ʿārif-i ṣamedānī muḳaddem-i zühhād ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Vāsiʿ raẓiya'llāhu ʿanhu Ve birisi ṣol muḥaḳḳıḳ-ı Rabbānī ve ʿārif-i ṣamedānī muḳaddem-i zühhād **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 2). [ve,]*
- muʿaẓẓam-ı ʿubbād maḳbūlü'l-evliyā **ve** maḥbūbü'l-aṣfiyā ḳıdvetü erbābi'ṭ-ṭarīḳa
  ve zübdetü aṣḥābi'l-ḥaḳīḳa ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil tüvānger-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 3). [ve,]*

- muʿaẕẕam-ı ʿubbād maḳbūlü'l-evliyā ve maḥbūbü'l-aṣfiyā ḳıdvetü erbābi'ṭ-ṭarīḳa
  ve zübdetü aṣḥābi'l-ḥaḳīḳa ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil tüvānger-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 4). [ve,]*
- muʿaẕẕam-ı ʿubbād maḳbūlü'l-evliyā ve maḥbūbü'l-aṣfiyā ḳıdvetü erbābi'ṭ-ṭarīḳa
  ve zübdetü aṣḥābi'l-ḥaḳīḳa ʿālim-i ʿāmil **ve** fāżıl-ı kāmil tüvānger-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 4). [ve,]*
- taṣavvufda bir ṣīve-i ḫāṣı **ve** bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keşīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 7). [ve,]*
- taṣavvufda bir ṣīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele vü iḫtiṣāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keşīr **ve** dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 8). [ve,]*
- kimseye ḫizmet itmişdi **ve** ekşer-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi Cemīʿisinüñ ḳatında müsellem ve cümlesinüñ yanında mükerrem idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 9). [ve,]*
- kimseye ḫizmet itmişdi ve ekşer-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi Cemīʿisinüñ ḳatında müsellem **ve** cümlesinüñ yanında mükerrem idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 10). [ve,]*
- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā **ve** ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir ve riyāżatı vāfir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 12). [ve,]*
- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü'l-ḳurrā idi Kemālātı ẓāhir **ve** riyāżatı vāfir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 12). [ve,]*
- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi **ve** anuñla rüzgārın giçürürdi Ekşer-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 13). [ve,]*
- Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur yir idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekşer-i eyyām aç olurdı **ve** aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanāʿat gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 14). [ve,]*
- olmaz **ve** iḫtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu devlet neden ki beni yalıncaḳ u aç idersin gine bunuñla ḫalḳa bī-iḫtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 15). [ve,]*
- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda buldum **ve** bu bir ʿālī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 17). [ve,]*
- Bu dostlaruñ mertebesidür ben bunı ḳanda buldum ve bu bir ʿālī maḳāmdur ben buña ne liyāḳatle irdüm **Ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 51, Mısra 18). [ve,]*
- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç uyunur yine bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür **ve** taḫḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 2). [ve,]*
- buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet olmaz ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına ẓākir ola **ve** dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına şākir ola Açlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 4). [ve,]*

- kendüye niʿmet bile **ve** faḳīrliġi kendüye devlet bile kimseneye iḥtiyāc göstermeye ve hiç bir kişiye dünyā içün teẕellül itmeye Ḳarnı aç olduġınca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 5). [ve,]*
- kendüye niʿmet bile ve faḳīrliġi kendüye devlet bile kimseneye iḥtiyāc göstermeye **ve** hiç bir kişiye dünyā içün teẕellül itmeye Ḳarnı aç olduġınca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 6). [ve,]*
- göñlinüñ cilāsı arta **ve** dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr olduġınca ḳalbi ḥużūr bula ve aç olduġınca içi nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 7). [ve,]*
- göñlinüñ cilāsı arta ve dünyā eline girmedügince derūnınuñ ṣafāsı arta Faḳīr olduġınca ḳalbi ḥużūr bula **ve** aç olduġınca içi nūrla ṭola Rivāyet olınur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 8). [ve,]*
- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā vü āḫıratı şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur **ve** bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 10). [ve,]*
- Var zāhid ol dünyādan naẓarı gider ḳāni ol göñülden iḥtiyācı çıḳar Zarūrī ḫalḳ muḥtāc **ve** sen bī-iḥtiyāc olursın pes sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 12). [ve,]*
- irāʿet olur **ve** eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 17). [ve,]*
- irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki germ olup ṣalınur **ve** kibr ü ḫıyelā ile yürür Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 52, Mısra 18). [ve,]*
- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ **ve** bābāñ ise bir kişidür müslimānlar içinde andan bedter ādem yok Saña bu faḫr nedendür ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 53, Mısra 1). [ve,]*
- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem yoḳ ve bābāñ ise bir kişidür müslimānlar içinde andan bedter ādem yok Saña bu faḫr nedendür **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 53, Mısra 2). [ve,]*
- bu kibr neredendür Naḳl olınur ki bir kişi andan ṣordı Hālüñ nedir didi Eyitdi Ṣol kişinüñ ḥāli ne ola ki her gün günāhı arta **ve** ʿömri eksile ṭurmayup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 53, Mısra 4). [ve,]*
- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḫayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile H∨ārezm'e **ve** anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 53, Mısra 6). [ve,]*
- ṭamār-ı ẕünūbı ziyāde olup ḫayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile H∨ārezm'e ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 53, Mısra 6). [ve,]*
- anda bir meşhūr mekāndadur Ḥaḳ taʿālā anı āḫıratda raḥmetine ġarḳ **ve** cennetde niʿmetine müstaġraḳ eyleye Dünyādaki açlıḳları muḳābelesinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 53, Mısra 7). [ve,]*
- āḫıratda ṭoḳlıḳlar **ve** bu dārdaki riyāżātları ʿıvażı ol dārda ḳonuḳlıḳlar müyesser ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 53, Mısra 9). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Ḥabīb-i ʿAcemī raẓiya'llāhu ʿanhu **Ve** birisi şol şāh-ı bārgāh-ı ʿizzet ve sürūr-ı serīr-i vaḥded ṣadr-ı ṣuffa-ı ṣafā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 2). [ve,]*

- Menāḳıb-ı Ḥabīb-i ʿAcemī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol şāh-ı bārgāh-ı ʿizzet **ve** sürūr-ı serīr-i vaḥded ṣadr-ı ṣuffa-ı ṣafā ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Ḥabīb-i ʿAcemī raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol şāh-ı bārgāh-ı ʿizzet ve sürūr-ı serīr-i vaḥded ṣadr-ı ṣuffa-ı ṣafā **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 2). [ve,]*
- şemʿ-i eyvān-ı vefā **ve** nūr-ı ḥaḍaḳa-ı velāyet ve nevr-i ḥadīḳa-ı kerāmet şems-i ufuḳ-ı tevfīḳ ve bedr-i ʿālem-i taḥḳīḳ ḳurre-i ʿayn-ı dervīşī ve ġurre-i rūy-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 3). [ve,]*
- şemʿ-i eyvān-ı vefā ve nūr-ı ḥaḍaḳa-ı velāyet **ve** nevr-i ḥadīḳa-ı kerāmet şems-i ufuḳ-ı tevfīḳ ve bedr-i ʿālem-i taḥḳīḳ ḳurre-i ʿayn-ı dervīşī ve ġurre-i rūy-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 3). [ve,]*
- şemʿ-i eyvān-ı vefā ve nūr-ı ḥaḍaḳa-ı velāyet ve nevr-i ḥadīḳa-ı kerāmet şems-i ufuḳ-ı tevfīḳ **ve** bedr-i ʿālem-i taḥḳīḳ ḳurre-i ʿayn-ı dervīşī ve ġurre-i rūy-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 4). [ve,]*
- şemʿ-i eyvān-ı vefā ve nūr-ı ḥaḍaḳa-ı velāyet ve nevr-i ḥadīḳa-ı kerāmet şems-i ufuḳ-ı tevfīḳ ve bedr-i ʿālem-i taḥḳīḳ ḳurre-i ʿayn-ı dervīşī **ve** ġurre-i rūy-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 4). [ve,]*
- dilrīşī faḳīr-i ʿademī Şeyḫ Ḥabīb-i ʿAcemī raẕiya'llāhu ʿanhu **ve** esbaġa ʿaleyhi fi'i-āḫıre niʿamahu Ḥabīb-i ʿAcemī ṣāḥib-i sıdḳ u ʿazīmet ve ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 6). [ve,]*
- dilrīşī faḳīr-i ʿademī Şeyḫ Ḥabīb-i ʿAcemī raẕiya'llāhu ʿanhu ve esbaġa ʿaleyhi fi'i-āḫıre niʿamahu Ḥabīb-i ʿAcemī ṣāḥib-i sıdḳ u ʿazīmet **ve** ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 7). [ve,]*
- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu'n-niyyāt **ve** müstecābü'd-daʿvāt idi Mücāvir-i ḫalevāt ve mülāzım-ı ʿibādāt idi Kerāmātı nā-māʿdūd ve riyāżātı nā-māḥdud idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 7). [ve,]*
- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu'n-niyyāt ve müstecābü'd-daʿvāt idi Mücāvir-i ḫalevāt **ve** mülāzım-ı ʿibādāt idi Kerāmātı nā-māʿdūd ve riyāżātı nā-māḥdud idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 8). [ve,]*
- mürüvvet ü himmet idi ṣaḥīḥu'n-niyyāt ve müstecābü'd-daʿvāt idi Mücāvir-i ḫalevāt ve mülāzım-ı ʿibādāt idi Kerāmātı nā-māʿdūd **ve** riyāżātı nā-māḥdud idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 8). [ve,]*
- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi Yā üstad Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm **ve** ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 54, Mısra 16). [ve,]*
- añlanmaya ki Ḥabīb Ḥasan'dan esnā ola **ve** Fażāyilde aʿlā ola Ol bir ḥāletdür ki Allāh ḳatında bilinür hele bu ḥikāyet böyle degüldür ki faẓīletine delīl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 55, Mısra 3). [ve,]*
- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri itdügine birinüñ yolı düşmez **ve** biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci bu andan efżal ise ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 55, Mısra 5). [ve,]*
- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri itdügine birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci bu andan efżal ise **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 55, Mısra 6). [ve,]*

- mertebede ekmel ise Vezīrler ḳapucı girdügi yire gāh olur giremez **ve** bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 55, Mısra 7). [ve,]*
- dervīşlerüñ aña ḫavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler **ve** anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre ve ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 55, Mısra 13). [ve,]*
- dervīşlerüñ aña ḫavżı olur Dervīşler andan ḳatı ḳaçarlar gücenürler ve anı ḳaṣdle işlemekden ġāyet ṣaḳınurlar meger bir ḥālet ola ki işletdüre **ve** ol ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 55, Mısra 14). [ve,]*
- żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur **ve** illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 55, Mısra 16). [ve,]*
- āḥvali muḫtelif olur bir ḥāl üzerine olmaz **ve** evḳātleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 55, Mısra 19). [ve,]*
- mütefāvit olur bir ḳarāra ṭurmaz Birinüñ ḥāli-y-ile birine ḥükm itmek olmaz **ve** birinüñ ḥāli ile birine ḳıyās olınmaz Anuñ içün dirler ki ṣūfī ibnü'l-vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 56, Mısra 1). [ve,]*
- ve'l-ḥāl gerek ṣūfī müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl gerek Fi'l-cümle Ḥabīb-i ʿAcemī meşāyıḫ arasında muʿteber ululardan idi **ve** zamānında tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 56, Mısra 4). [ve,]*
- nā-gāh gelivirmişdür **ve** bir laṭīfedür ki yirine düşivirmişdür Yoḳsa Ḥasan gibi kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı ve anuñ gibi kimsenede vüṯūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 56, Mısra 13). [ve,]*
- nā-gāh gelivirmişdür ve bir laṭīfedür ki yirine düşivirmişdür Yoḳsa Ḥasan gibi kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı **ve** anuñ gibi kimsenede vüṯūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 56, Mısra 14). [ve,]*
- mı Naḳl olınur ki Ḥabīb dāyimā münācātda eydürdi Her dil kim senüñle ḫōş olmaya hergiz ḫōşlıḳ nedür bilmesün **ve** her göz ki senüñle rūşen olmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 56, Mısra 16). [ve,]*
- ʿömrinde rūşenālıḳ görmesün Her kim senüñle āşinā degül iki cihānda āvāralıḳdan ḳurtılmasun **ve** her kim senden ġayridan çāra ister ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 56, Mısra 18). [ve,]*
- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde **ve** iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 1). [ve,]*
- ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki yol var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem **ve** iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 2). [ve,]*
- gerek **ve** bir yolı ṭutsam gerek Bilmezem ki ol ḳanḳısı olsa gerek ve ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler Göñlüñi ḫōş ṭut ki saña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 3). [ve,]*
- gerek ve bir yolı ṭutsam gerek Bilmezem ki ol ḳanḳısı olsa gerek **ve** ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler Göñlüñi ḫōş ṭut ki saña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 3). [ve,]*
- umılur **ve** ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naṣībi olmaya ḳanda bulayum ve eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 5). [ve,]*

- umılur ve ṭarīḳuñ ḫayrlusı gözügür Eyitdi Eger Ḥaḳ taʿālā benden bir secde isterse ki anda şeyṭānuñ naṣībi olmaya ḳanda bulayum **ve** eger ol sebebden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 6). [ve,]*
- ʿiḳāb eyleyecek olursa ben ne diyeyüm Ādem böyle gerek ki kemāli artduḳça tenezzüli ziyāde ola **ve** faẓīleti ziyāde olduḳça kendüye iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 8). [ve,]*
- tebāreke **ve** taʿālā anuñ rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat ve ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 9). [ve,]*
- tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat **ve** ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 9). [ve,]*
- tebāreke ve taʿālā anuñ rūḥını dāyimā ervāḥ-ı muṭahhere ile rāḥat **ve** ḥużūrda ḳıla ve nefsini nüfūs-ı muḳaddese-y-ile ʿişret ü sürūrda ḳıla Cānı cānān ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 10). [ve,]*
- āşinālıḳda **ve** çeşmi anuñla rūşenālıḳda ola Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 57, Mısra 11). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Ebū Hāzem-i Medenī raẓiya'llāhu ʿanhu **Ve** birisi şol zübde-i ehl-i ihlās ve ḳıdve-i erbāb-ı iḫtiṣāṣ muḳtedā-yı dīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Ebū Hāzem-i Medenī raẓiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i ehl-i ihlās **ve** ḳıdve-i erbāb-ı iḫtiṣāṣ muḳtedā-yı dīn ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Ebū Hāzem-i Medenī raẓiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i ehl-i ihlās ve ḳıdve-i erbāb-ı iḫtiṣāṣ muḳtedā-yı dīn **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 2). [ve,]*
- reʾisü'l-muttaḳīn faḫr ü'l-ümmet **ve** zeynü'l-millet faḳīr-i ġanī mevlānā Ebū Hāzem-i Medenī rafaʿahu'llāhu derecātihi ve eskenehu fī aʿlā ġurefi cennātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 3). [ve,]*
- reʾisü'l-muttaḳīn faḫr ü'l-ümmet ve zeynü'l-millet faḳīr-i ġanī mevlānā Ebū Hāzem-i Medenī rafaʿahu'llāhu derecātihi **ve** eskenehu fī aʿlā ġurefi cennātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 4). [ve,]*
- Ebū Hāzem daḫi maḳbūl-i ekābir **ve** müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi ve aṣḥāb-ı ḥaḳikatüñ müstenedi idi Niçe meşāyıḫuñ pīşvası *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 5). [ve,]*
- Ebū Hāzem daḫi maḳbūl-i ekābir ve müstecmiʿ-i mekārim ü mefāhir idi Erbāb-ı ṭarīḳatuñ muʿtemedi **ve** aṣḥāb-ı ḥaḳikatüñ müstenedi idi Niçe meşāyıḫuñ pīşvası *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 6). [ve,]*
- **ve** niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi görmiş idi Enes ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 7). [ve,]*
- ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī **ve** maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi görmiş idi Enes ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 7). [ve,]*
- ve niçe ekmelüñ muḳtedāsı idi Kemālātı kilid-i müşkilāt-ı maʿānī ve maḳālātı kāşif-i muʿżilāt-ı mebānī idi Aṣḥāb-ı Rasūl'den çoḳ kişiyi görmiş idi Enes **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 8). [ve,]*

- Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden **ve** ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib ve ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 9). [ve,]*
- Ebū Hüreyre ile bulışmış idi Tābi'īnüñ muʿteberlerinden ve ol ḳarnuñ muḳarrerlerinden idi ḫalḳdan inḳiṭaʿı ġālib **ve** ṭabīʿatı ʿuzleti cālib idi Mizācı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 10). [ve,]*
- ḳanā'at üzere **ve** ekser-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi ve maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 11). [ve,]*
- ḳanā'at üzere ve ekser-i eyyāmı ferāġat üzere idi Ḥaḳayıḳda çoḳ sözler söylemiş idi **ve** maʿārifde niçe diḳḳatler eylemiş idi Rivāyet olınur ki bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 12). [ve,]*
- aña ṣordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur **ve** maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 14). [ve,]*
- aña ṣordı ki Hiç māluñ var mıdur yoḫsa elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi **Ve** bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 14). [ve,]*
- ṣordı kim Biz necātı niçe buluruz **ve** ḥalāṣı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 15). [ve,]*
- ṣordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāṣı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ **ve** her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 16). [ve,]*
- Şol kişi ki bihişti cüyān olur **ve** dūzaḫdan gürīzān olur ve ṭālib-i rıżā-yı Raḥmān olur Ve naḳl olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 17). [ve,]*
- Şol kişi ki bihişti cüyān olur ve dūzaḫdan gürīzān olur **ve** ṭālib-i rıżā-yı Raḥmān olur Ve naḳl olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 17). [ve,]*
- Şol kişi ki bihişti cüyān olur ve dūzaḫdan gürīzān olur ve ṭālib-i rıżā-yı Raḥmān olur **Ve** naḳl olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 58, Mısra 18). [ve,]*
- ki eydürdi Dünyāda hiç bir nesne olmaz ki ādemi tamām şādān ide **ve** bir ḥāl daḫı olmaz ki bi'l-külliye nālān ide Dünyānuñ cemīʿ-i aḥvāli min vech olur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 1). [ve,]*
- yüzden yaramaz ise bir yüzden eyü olur Tamām eyü dünyāda yaradılmamışdur **ve** dünyā anuñ içün yapılmamışdur İmdi bu söz ġāyet yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 4). [ve,]*
- vāḳiʿde tecribe ile dünyā eyle bulınmışdur Hīç bir lezzeti şāyibe-i elemsüz olmaz **ve** hiç bir cerāḥati yanınca merhemsüz olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 6). [ve,]*
- bir rāḥatı olur **ve** her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her lezzetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 7). [ve,]*
- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur **Ve** her lezzetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 7). [ve,]*

- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her lez̲z̲etinüñ niçe belā vü ḳahrları olur **ve** her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 8). [ve,]*
- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları **ve** her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 9). [ve,]*
- manṣıbınuñ yanınca niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider **ve** her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 10). [ve,]*
- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var **ve** eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var ve eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 11). [ve,]*
- eger ḥālinüñ bir ṭarafdan ṣalāḥı var ise bir ṭarafdan fesādı var ve eger nefsinüñ bir cihetden ʿadli var ise bir cihetden bīdādı var **ve** eger ṣıfātınuñ bir ṭarafı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 12). [ve,]*
- tamām ise bir ṭarafı eksikdür **ve** eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür Eger ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz **ve** eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 13). [ve,]*
- tamām ise bir ṭarafı eksikdür ve eger aḫlāḳınuñ bir cānibi bütün ise bir cānibi gedükdür Eger ʿilmi cihetinden muḳarrer olursa dünyāsı igen çoġ olmaz ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 14). [ve,]*
- dünyāsı bol olursa ʿilmi ol ḳadar artuġ olmaz Hüner ehli az olur ki bay olur **ve** aġniyānuñ hünerleri ḳolay olur Çün dünyāya ʿālem-i kevn ü fesād ad olur elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 15). [ve,]*
- ism ile müsemmā arasında münāsebet ü irtibāṭ olur Şeyḫ Ebū Hāzem buyurduġı gibi kimsene anda tamām ḥużūr bulmaz **ve** hiç bir kişi anda her cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 59, Mısra 18). [ve,]*
- tebāreke **ve** taʿālā tamām şādlıġı aña āḫıratda müyesser ide ve cemīʿ-i vücūh ile eyüligi aña cennetde muḳadder ide Me'vası dār-ı ʿilliyīn ola ve menzili firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 60, Mısra 1). [ve,]*
- tebāreke ve taʿālā tamām şādlıġı aña āḫıratda müyesser ide **ve** cemīʿ-i vücūh ile eyüligi aña cennetde muḳadder ide Me'vası dār-ı ʿilliyīn ola ve menzili firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 60, Mısra 1). [ve,]*
- tebāreke ve taʿālā tamām şādlıġı aña āḫıratda müyesser ide ve cemīʿ-i vücūh ile eyüligi aña cennetde muḳadder ide Me'vası dār-ı ʿilliyīn ola **ve** menzili firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 60, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı ʿUtbe-i Ġulām raẓiya'llāhu ʿanhu **Ve** birisi şol zübde-i zühhād ve ḳıdve-i ʿubbād baḥr-i vefā kān-ı ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı ʿUtbe-i Ġulām raẓiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol zübde-i zühhād **ve** ḳıdve-i ʿubbād baḥr-i vefā kān-ı ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 2). [ve,]*
- seyyidü'l-müttaḳīn **ve** ʿumdetü'erbābi'l-yaḳīn ḫ∨āce-i eyyām ʿUtbe-i Ġulām aʿlā'llāhu maḳāmātihi ve ʿāmelehu bi-elṭāfi kerāmātihi ʿUtbe-i Ġulām daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 3). [ve,]*

- seyyidü’l-müttaḳīn ve ʿumdetü’erbābi’l-yaḳīn ḫ∨āce-i eyyām ʿUtbe-i Ġulām aʿlā’llāhu maḳāmātihi **ve** ʿāmelehu bi-elṭāfi kerāmātihi ʿUtbe-i Ġulām daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 4). [ve,]*
- ʿālemde ʿibādetle meşhūrdur **ve** cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda meẕkūrdur zamānınuñ murtażāsı ve ʿubbād-ı Baṣra’nuñ muḳtażāsıdur Cemīʿ-i dillerde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 5). [ve,]*
- ʿālemde ʿibādetle meşhūrdur ve cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda meẕkūrdur zamānınuñ murtażāsı **ve** ʿubbād-ı Baṣra’nuñ muḳtażāsıdur Cemīʿ-i dillerde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 6). [ve,]*
- maḥbūbdur **ve** cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi vardur ve fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 7). [ve,]*
- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi vardur **ve** fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek yürüyişi vardır ʿĀlī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 8). [ve,]*
- mücāhedeleri **ve** bī-ḳuṣūr müşāhedeleri vardur Baʿżıları Ġulām diyü adını taṣḥīf iderler vech-i tesmiyesini bilmedüklerinden taḥrīf iderler Baʿżı ekābirden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 9). [ve,]*
- Baṣrī’den tevbe itmişdi **ve** aña irādet getürmişdi Meger tevbesine bāʿiş ol olmışdı ki bir ḫātūn kişiye naẓarı ṭoḳınmışdı Ol ḫātūn kişi ḫaber gönderdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 13). [ve,]*
- ḳoyup kimsene ile buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Baṣrī’nüñ ḫiẕmetine irişdi **ve** anuñ himmeti ile kemālāta yitişdi ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 61, Mısra 18). [ve,]*
- güneşe ḳoyup bişürürdi **ve** haftada bir kerre andan yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibādete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 1). [ve,]*
- güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre andan yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibādete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin **ve** bedenüñe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 2). [ve,]*
- incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin **ve** kendüñe cebr idersin dirdi ʿUtbe eydürdi Gine kendü nefsüm maṣlaḥatı içündür ve bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 5). [ve,]*
- incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe cebr idersin dirdi ʿUtbe eydürdi Gine kendü nefsüm maṣlaḥatı içündür **ve** bu zaḥmetlerüm anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 6). [ve,]*
- rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥużūrda **ve** raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 8). [ve,]*
- ʿazābda ola Naḳl olınur ki āvāzı ġāyet ḫūb idi **ve** Ḳurān oḳıması ġāyet maḥbūb idi Her gāh ki Ḳurān oḳısa hem aġlar hem aġladurdı ḳıra’eti tamām *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 9). [ve,]*
- eydürdi Şol kişinüñ ki ḳalbinde Allāh’uñ maḥabbeti mütemekkin olur **ve** derūnında anuñ heybeti müstekin olur ol kişi ne berdi ṭuyar ne ḥarrı ne ḥulvi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 13). [ve,]*

- bilür ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden lez̲z̲et almaz Yaʿnī dervīşlerüñ bu baʿżı ḥālātında olur **ve** ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 16). [ve,]*
- evḳātında olur Ammā çoḳ dervīşler olur ki bundan geçerler her ne bulursa Allāh fikri ile yerler içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar **ve** cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 62, Mısra 18). [ve,]*
- çoḳ olur kimi eyle kimi böyle olur kiminüñ vaḳtı ḥüzn ile geçer kimi ḥüzn geldükçe ṣafā sürer kiminüñ ümīdi dāyīm Allāh'uñ niʿmetine olur **ve** kiminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 63, Mısra 4). [ve,]*
- vāḳıʿasında kendüye geydürmişler Hemīn vardı ġazāya müteveccih oldı Allāh'uñ taḳdīri ile anda şehid oldı Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā vāḳıʿasını vāḳiʿ ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 63, Mısra 10). [ve,]*
- vāḳıʿasında kendüye geydürmişler Hemīn vardı ġazāya müteveccih oldı Allāh'uñ taḳdīri ile anda şehid oldı Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā vāḳıʿasını vāḳiʿ **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 63, Mısra 10). [ve,]*
- aʿmālini nāfi' eyleyüp şühedā menāzilinden aʿlā-yı maḳāmātda **ve** ṣıddīḳīn merātebinden esnā-yı derecātda muʿazzez ü mükerrem eyleye Āmīn Yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 63, Mısra 11). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Rābiʿa-i ʿAdeviyye rażiya'llāhu ʿanha **Ve** birisi şol muḫaddere-i ḫıdr-ı ṣafā ve mesture-i setr-i ışṭıfa maḥrem-i ḥarīm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Rābiʿa-i ʿAdeviyye rażiya'llāhu ʿanha Ve birisi şol muḫaddere-i ḫıdr-ı ṣafā **ve** mesture-i setr-i ışṭıfa maḥrem-i ḥarīm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 2). [ve,]*
- ḫāṣ **ve** muḳarreb-i bār-gāh-ı ihtişāṣ maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı ḳurb u iḫtirāḳ maḥdūme-i serā-perde-i vaḥdet ve bānū-yi ḫānedān-ı 'izzet s̲āniye-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 3). [ve,]*
- ḫāṣ ve muḳarreb-i bār-gāh-ı ihtişāṣ maẓhar-ı esrār-ı ilāhī **ve** menbaʿ-ı ḳurb u iḫtirāḳ maḥdūme-i serā-perde-i vaḥdet ve bānū-yi ḫānedān-ı 'izzet s̲āniye-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 3). [ve,]*
- ḫāṣ ve muḳarreb-i bār-gāh-ı ihtişāṣ maẓhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı ḳurb u iḫtirāḳ maḥdūme-i serā-perde-i vaḥdet **ve** bānū-yi ḫānedān-ı 'izzet s̲āniye-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 4). [ve,]*
- üzerinedür **ve** cibillet-i ṣınf-ı ünsā ḳuṣūr-ı ʿirfān üzerinedür ammā aralarında ünsālar olur kim niçe kümmel-i ricāl merātibini ḳoyup geçmişlerdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 7). [ve,]*
- rāyiçlerinde ʿārifler olur kim hezār ʿarifler maḳāmātını ardlarında bıraḳmışlardur Cümlesinden birisi **ve** aralarından bir ulusı Rābiʿa'dur ki ricāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 10). [ve,]*
- meşāyıḫ arasında añılup **ve** cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki tez̲kirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 11). [ve,]*
- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup zühd ü ʿibādetde aḥvali var ki tez̲kirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür **ve** ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 12). [ve,]*

- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür zamānınuñ ululaları ḳatında muʿteber ü meşhūr **ve** ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aṣlında bir faḳīrun ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 14). [ve,]*
- idi **ve** küçücekden kerāmātı eksük degül idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿibādete meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ ve maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 15). [ve,]*
- idi ve küçücekden kerāmātı eksük degül idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī Ḥażretinden tevbe ḳıldı vardı ʿibādete meşġul oldu meşhūre-i āfāḳ **ve** maḳbūle-i aḫlāḳ oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 64, Mısra 16). [ve,]*
- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur **ve** bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 2). [ve,]*
- arasında çoḳ bulınur ammā bu ḫuṣuṣ bu ḳısmdan olmış degüldür **ve** bu ḳażiyye bu resm-ile bulınmış degüldür Kaʿbe istiḳbāle gelmek tamām ḥaḳīḳatdür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 3). [ve,]*
- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẕīm diḳḳatdür **ve** buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi anda bulmadı bir żaʿīfenüñ istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 5). [ve,]*
- dinildi **Ve** buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi yirinde göre ʿālem –i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 7). [ve,]*
- **ve** añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür ve bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 9). [ve,]*
- ve añlayana da añlatması tamām mufaṣṣal olur Hemīn şu ḳadar ʿibāret ile taʿbīr olınubilür **ve** bu miḳdār libās ile taṣvīr olınubilür ki her mevcūduñ ʿālem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 10). [ve,]*
- miṣālde bir ṣūreti **ve** her maḫṣūṣun elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nitekim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur ve ḥaḳīḳatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 11). [ve,]*
- miṣālde bir ṣūreti ve her maḫṣūṣun elbette ol ʿālemde bir rūḥāniyyeti bulınur Nitekim insānuñ insānlıġı nefs-i nāṭıḳa ile olur **ve** ḥaḳīḳatde insān didükleri ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 12). [ve,]*
- olur İmdi rūḥāniyyeti Kaʿbe ki ḥaḳīḳat-i Kaʿbe aña dirler **ve** anuñ içün göñül irleri gelüp anı ḥacc iderler cāyizdür ki ol rūḥāniyyet anı istiḳbāle gide biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 13). [ve,]*
- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya **ve** Kaʿbe-i ṣūverī isteyen yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 16). [ve,]*
- **ve** anı ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden gerçek Kaʿbe'yi görmek gerek ve Mekke'ye vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 17). [ve,]*
- ve anı ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden gerçek Kaʿbe'yi görmek gerek **ve** Mekke'ye vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 65, Mısra 18). [ve,]*

- Kaʿbe ki rūḥāniyyetsüz ola bir meyyit ādeme beñzer ki cānsuz ola Kaʿbe'nüñ ki bāṭını bir ṭarafa müteveccih ü muḳbil ola **ve** Kaʿbe'ye müteʿallıḳ olan ervāḥ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 66, Mısra 2). [ve,]*
- ile kimsene müṣāḥebet itmege gider mi **ve** bir kişi ki anuñla bulışa fülān ile bulışdum dir mi Belki Fülāna vardum bulmadum kendüden gitmişdür dir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 66, Mısra 5). [ve,]*
- Her ne dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger suʾal olursa ki Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer **ve** ne zaḥmet gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 66, Mısra 8). [ve,]*
- Her ne dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger suʾal olursa ki Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer ve ne zaḥmet gerek **ve** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 66, Mısra 8). [ve,]*
- olmasında beden-iledür **ve** Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür Ve bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 66, Mısra 13). [ve,]*
- olmasında beden-iledür ve Kaʿbe'nüñ Kaʿbeligi ol taşlar iledür **Ve** bir budur kim bir rūḥuñ gāh olur bir yire ʿalākası olur aña tamām ittiṣāl ḳaṣd idicek ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 66, Mısra 13). [ve,]*
- varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler **ve** gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 66, Mısra 16). [ve,]*
- meṣūbātı çoġ olur **ve** anlarda olan ʿibādetüñ ḳabūli artuġ olur Fi'l-cümle ittiṣāl-i rūḥāniyyetde ḫuṣūṣ-ı zamānuñ ve mekānuñ daḫli olur her kim ki buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 66, Mısra 17). [ve,]*
- meṣūbātı çoġ olur ve anlarda olan ʿibādetüñ ḳabūli artuġ olur Fi'l-cümle ittiṣāl-i rūḥāniyyetde ḫuṣūṣ-ı zamānuñ **ve** mekānuñ daḫli olur her kim ki buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 66, Mısra 18). [ve,]*
- ṭurursın **ve** iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var ve biri müṣībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 67, Mısra 3). [ve,]*
- ṭurursın ve iki ʿamele daḫı ḥasenāt ḳoyup ṭurursın biri hacdur ki anca vaʿdelerüñ var **ve** biri müṣībetdür ki anda da vaʿdelerüñ var Eger ḥaccum ḳabūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 67, Mısra 4). [ve,]*
- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür **ve** bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi ve bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 67, Mısra 9). [ve,]*
- idemedi gine döndi İmdi bu bir ʿaceb ḳudretdür ve bu bir ġārib ḥikmetdür bir defʿada Kaʿbe aña ḳarşu gitdi **ve** bir defʿada Kaʿbe'ye girmege liyāḳati gitdi Bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 67, Mısra 10). [ve,]*
- daḫı degüldi ki ṣoñra tedennī itmiş ola Allāh yolında mertebesinden düşmiş ola Belki bu ḥālet ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyādur **ve** ʿalāmet-i tereffu' u istiġnādur bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 67, Mısra 12). [ve,]*
- daḫı Ḥaḳḳ'uñ aña bir yoldan tecellīsidür **Ve** bu daḫı aña bir nevʿi tesellīsidür Belki diḳḳat olınursa eyle gözükür ki bu mertebesi evvel ki mertebesinden efżal *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 67, Mısra 13). [ve,]*

- olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına **ve** bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 67, Mısra 15). [ve,]*
- olur Eger bu bābda ziyāde taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar **ve** teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 67, Mısra 16). [ve,]*
- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan ṣordı Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan **Ve** ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna Yā bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 67, Mısra 18). [ve,]*
- didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın iderem **Ve** naḳl olınur ki ṣordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 1). [ve,]*
- didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin yiyüp ol cihānuñ ḳullıġın iderem Ve naḳl olınur ki ṣordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī **Ve** eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 2). [ve,]*
- düşmanuñ mıdur Eyitdi Yoḳ Eyitdiler Ne içün Eyitdi Allāh dōstlıġı göñlüme şöyle ṭolmışdur ki kimse düşmānlıġına yir mi ḳalmışdur **Ve** niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 4). [ve,]*
- bunuñ gibi daḫı maʿārif-i laṭīfe **ve** kelimāt-ı şerīfesi vardur ki tevāriḫde meẕkūrdur ve teẕkirelerde meşhurdur Eger cemīʿisi ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 5). [ve,]*
- bunuñ gibi daḫı maʿārif-i laṭīfe ve kelimāt-ı şerīfesi vardur ki tevāriḫde meẕkūrdur **ve** teẕkirelerde meşhurdur Eger cemīʿisi ẕikr olınmalu ola söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 6). [ve,]*
- uzanur yalñuz bunuñ menaḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi **ve** ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 8). [ve,]*
- ki ol maḳṣūd muḳadder olmış ola **ve** ol maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin ve kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 9). [ve,]*
- ki ol maḳṣūd muḳadder olmış ola ve ol maṭlūb müyesser olmış ola Rivāyet olınur ki Rābiʿa evvel-i ʿömrinden aḫır-ı ʿömrine degin **ve** kendüyi bilelden tā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 10). [ve,]*
- vefatına degin hīç küstaḫlıḳ idüp Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālādan ne dünyāda ne āḫıratda nesne istememişdür ve hīç edebsüzlik idip bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 11). [ve,]*
- vefatına degin hīç küstaḫlıḳ idüp Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālādan ne dünyāda ne āḫıratda nesne istememişdür ve hīç edebsüzlik idip bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 12). [ve,]*
- andan dilememişdür Cemīʿ-i āḥvāli anuñ irādetine **ve** küllī umūrı anuñ ʿināyetine tefvīż idüp murād-ı Ḥaḳḳ'ı murād u maḳṣūd ve ḳażāsına tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 13). [ve,]*
- andan dilememişdür Cemīʿ-i āḥvāli anuñ irādetine ve küllī umūrı anuñ ʿināyetine tefvīż idüp murād-ı Ḥaḳḳ'ı murād u maḳṣūd **ve** ḳażāsına tamām rāżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 68, Mısra 14). [ve,]*

- teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anuñ ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli ile mükerrem ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 69, Mısra 1). [ve,]*
- teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine göre raḥmet **ve** ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli ile mükerrem ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 69, Mısra 1). [ve,]*
- teslīm itmiş gördiler Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ ḫimmetine göre raḥmet ve ʿibādetine münāsib ʿināyet idüp cennet-i aʿlāda kerāmāt-ı viṣāli ile mükerrem **ve(***Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 69, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Fużayl bin ʿİyāż ḳaddesa'lāhu sırrahu **Ve** birisi ol server-i tāyibān ve muʿaẕẕam-ı ʿābidān mihr-i semā-yı iḥsān ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Fużayl bin ʿİyāż ḳaddesa'lāhu sırrahu Ve birisi ol server-i tāyibān **ve** muʿaẕẕam-ı ʿābidān mihr-i semā-yı iḥsān ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Fużayl bin ʿİyāż ḳaddesa'lāhu sırrahu Ve birisi ol server-i tāyibān ve muʿaẕẕam-ı ʿābidān mihr-i semā-yı iḥsān **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 2). [ve,]*
- māh-ı ʿālem-i ʿirfān nūr-ı ḥadaḳa-i necāt **ve** nevr-i ḥadīḳa-i inābet zeyn-i bāġ-ı velāyet ve sevr-i cūyi bār-ı ʿināyet ṣadru'l-evliyai'l-ʿiẓām ve ʿumdetü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 3). [ve,]*
- māh-ı ʿālem-i ʿirfān nūr-ı ḥadaḳa-i necāt ve nevr-i ḥadīḳa-i inābet zeyn-i bāġ-ı velāyet **ve** sevr-i cūyi bār-ı ʿināyet ṣadru'l-evliyai'l-ʿiẓām ve ʿumdetü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 4). [ve,]*
- māh-ı ʿālem-i ʿirfān nūr-ı ḥadaḳa-i necāt ve nevr-i ḥadīḳa-i inābet zeyn-i bāġ-ı velāyet ve sevr-i cūyi bār-ı ʿināyet ṣadru'l-evliyai'l-ʿiẓām **ve** ʿumdetü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 4). [ve,]*
- meşāyıḫi'l-kirām maḳbūlü'l-aḫlāḳ **ve** merzlü'l-afāḳ el-muḫtaṣṣ bi-ʿināyeti'l-mülki'l-feyyāż ḳuṭb-i vaḳt Ḥażret-i Fużayl bin ʿİyāż rafaʿa'llāhu derecātihi fī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 5). [ve,]*
- dāri's-selām **ve** ḥaşarahu bi'n-nebī ve ālihi ʿaleyhi ve ʿaleyhim es-selām Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Ḥażretinüñ cümle-i ʿināyāt-ı rabbāniye ve ceẕbāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 8). [ve,]*
- dāri's-selām ve ḥaşarahu bi'n-nebī **ve** ālihi ʿaleyhi ve ʿaleyhim es-selām Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Ḥażretinüñ cümle-i ʿināyāt-ı rabbāniye ve ceẕbāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 8). [ve,]*
- dāri's-selām ve ḥaşarahu bi'n-nebī ve ālihi ʿaleyhi **ve** ʿaleyhim es-selām Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Ḥażretinüñ cümle-i ʿināyāt-ı rabbāniye ve ceẕbāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 8). [ve,]*
- dāri's-selām ve ḥaşarahu bi'n-nebī ve ālihi ʿaleyhi ve ʿaleyhim es-selām Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā Ḥażretinüñ cümle-i ʿināyāt-ı rabbāniye ve ceẕbāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 9). [ve,]*
- dāri's-selām ve ḥaşarahu bi'n-nebī ve ālihi ʿaleyhi ve ʿaleyhim es-selām Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Ḥażretinüñ cümle-i ʿināyāt-ı rabbāniye **ve** ceẕbāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 9). [ve,]*

- ḳuttāʿ-ı ṭarīḳden iken ṣoñra kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı **ve** birinci yıl zümre-i fesaḳadan iken āḫır kümmel-i ʿulema-yı ḥaḳīkatden oldı Evvel ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 11). [ve,]*
- yoldan ḳaçururken ṣoñra yola getürür oldı **ve** öñinde ādemler ölürken āḫır öli dir görür oldı Evvel şürūra merciʿ iken ṣoñra ḫayrāta menbaʿ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 13). [ve,]*
- oldı **ve** tevbesine daḫı bir ḳavī bāʾiṣ mūcib ve bir muḥkem sebeb müstevcib olmamışdı belki ceẕbe-i Ḥażret-i Ḥaḳ ve maḥabbet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 17). [ve,]*
- oldı ve tevbesine daḫı bir ḳavī bāʾiṣ mūcib **ve** bir muḥkem sebeb müstevcib olmamışdı belki ceẕbe-i Ḥażret-i Ḥaḳ ve maḥabbet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 17). [ve,]*
- oldı ve tevbesine daḫı bir ḳavī bāʾiṣ mūcib ve bir muḥkem sebeb müstevcib olmamışdı belki ceẕbe-i Ḥażret-i Ḥaḳ **ve** maḥabbet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 70, Mısra 18). [ve,]*
- maḥbūb-ı muṭlaḳ cibilletinde ezelden muḥkem **ve** ḫilḳatında tamām müstaḥkem olmışdı ki āḫır bir kişi bu āyet oḳumaġla ki Alam yaʿni li'l-laẕīna āmanū an *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 1). [ve,]*
- taḫşa'a ḳulūbuhum li-ẕikri'llāhi yaʿni Müslümān olanlara henūz vaḳt olmadı mı ki Allāh'a döneler hemīn bunı işitmekle bi'l-külliye maʿasiye tāyib **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 4). [ve,]*
- Ḥaḳḳ'a āyib olup Ḳad'ānā yā Rabb didi yaʿni Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger anda ḳābiliyyet tamām **ve** istiʿdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 6). [ve,]*
- gibi ol āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür **ve** bir ḳulaġından çıḳardı ve her vaḳt da tevbesini daḫı teʾḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki baʿżısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 7). [ve,]*
- gibi ol āyet işitdügi vaḳt bir ḳulaġından girür ve bir ḳulaġından çıḳardı **ve** her vaḳt da tevbesini daḫı teʾḫīr iderdi Taḳdīr-i ezelīdür ki baʿżısını eyle itdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 7). [ve,]*
- baʿżısını böyle ider **ve** irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula ve andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 9). [ve,]*
- baʿżısını böyle ider ve irādet-i lem yezelīdür ki kimin kendüye ceẕb itdi kimin redd ider Anda ʿināyet ü tevfīḳ olmayınca kimdür ki anı bula **ve** andan hidāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 10). [ve,]*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi **ve** faẕlı olmasa Fużayl faẕl u kemāli ḳanda bulurdı **ve** anuñ luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 11). [ve,]*
- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki yola gire anuñ keremi ve faẕlı olmasa Fużayl faẕl u kemāli ḳanda bulurdı **ve** anuñ luṭf iclāli olmasa ʿālemde bu ḳadar ʿizzet ü celāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 12). [ve,]*
- ḳanda bulurdı İstedi ḫarāmīler içinden Ḥażret'ine yitişdürdi **ve** diledi ḫūn-ḫ∨ārlıġı ḫiẕmet-i Ḥaḳḳ'a degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 13). [ve,]*

- cemīʿ tezkireler ḥikāyetleri-y-ile ṭolmış **ve** şol ḳadar maʿārif ile muḥālla itdi ki her diller rivāyetinden ʿāciz olmışdur biz anuñ ḳıṣṣalarından ne ḥikāyet idevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 15). [ve,]*
- ve Fażāyilinden ne rivāyet idevüz ki biñde birini beyān **ve** güneş ḳatında zerre ʿiyān idevüz anuñ tehzīb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i muʿāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 17). [ve,]*
- ve Fażāyilinden ne rivāyet idevüz ki biñde birini beyān ve güneş ḳatında zerre ʿiyān idevüz anuñ tehzīb-i ṣıfātda **ve** ḥüsn-i muʿāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 18). [ve,]*
- ve Fażāyilinden ne rivāyet idevüz ki biñde birini beyān ve güneş ḳatında zerre ʿiyān idevüz anuñ tehzīb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i muʿāmelātda **ve** müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 71, Mısra 18). [ve,]*
- derecātda **ve** maʿārifet-i merāteb ve maḳāmātda tamām kemālinden ġayri aḥādīs ve rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 1). [ve,]*
- derecātda ve maʿārifet-i merāteb **ve** maḳāmātda tamām kemālinden ġayri aḥādīs ve rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 1). [ve,]*
- derecātda ve maʿārifet-i merāteb ve maḳāmātda tamām kemālinden ġayri aḥādīs ve rivāyātda **ve** ḥikmet-āmīz kelimātda yed-i tūlāsı var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 2). [ve,]*
- çoḳ müsāḥabet itmişdi **ve** ʿulemā-yı hadīsden ḫāyli kimseneye yitişmişdi zamānınuñ ʿulemāsı kendüye mürācaʿat iderlerdi ve rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 3). [ve,]*
- çoḳ müsāḥabet itmişdi ve ʿulemā-yı hadīsden ḫāyli kimseneye yitişmişdi zamānınuñ ʿulemāsı kendüye mürācaʿat iderlerdi **ve** rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 4). [ve,]*
- Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sāʿat öñlerindedür **ve** ṣırāṭ ve mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 5). [ve,]*
- Benüm enbiyāya hiç reşküm yoḳdur anlaruñ daḫı sāʿat öñlerindedür ve ṣırāṭ **ve** mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 6). [ve,]*
- ʿaraṣātı anlar daḫı görse gerek anca mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek **Ve** melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 8). [ve,]*
- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz **ve** derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʿālemüñ ṣafāsı derd ü zevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʿişḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 9). [ve,]*
- yoḳdur ki anlarda benī-Ādem derd ü ḥarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʿālemüñ ṣafāsı derd ü zevḳ-ile olur **ve** cihānuñ ḥużūrı ʿişḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 10). [ve,]*
- ṣevḳ-ile olur Hemīn reşküm şol kimseyedür ki henüz anasından ṭoġmamışdur **ve** ṭoġacaḳ daḫı degüldür dirdi Rivāyet olınur ki ṭavāfda Şuʿeyb ile bulışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 12). [ve,]*

- eyitdi Yā Abā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür **ve** bu yıl Kaʿbe'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 14). [ve,]*
- itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olursın **Ve** cehl-ile bir müslümān'a ṭaʿn itmiş olırsın didi Ve eydürdi ki Bir kişi ki kendü nefsine ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 15). [ve,]*
- itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olursın Ve cehl-ile bir müslümān'a ṭaʿn itmiş olırsın didi **Ve** eydürdi ki Bir kişi ki kendü nefsine ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 16). [ve,]*
- ḳoya **ve** kendü ḳatında kendüsine ʿizzet ḳoya ol kişinüñ tevāżuʿdan naṣībi olmaz maḥrūm olur hemīn münkirler defterinden merkūm olur İmdi meşāyıḫ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 72, Mısra 17). [ve,]*
- mertebedür **ve** ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 73, Mısra 1). [ve,]*
- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura **ve** gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 73, Mısra 2). [ve,]*
- mertebedür ve ehl-i ṭarīḳat ḳatında bu bir ʿālī menziledür ki bir kişinüñ bunca kemālātı müctemiʿ olup ṭura ve gine bunuñla kendüyi ednādan ednā göre **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 73, Mısra 2). [ve,]*
- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye **ve** bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek ve bu iʿṭikād derün- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 73, Mısra 3). [ve,]*
- bunuñ maʿnāsı daḫı bu degüldür ki bunı hemān lafẓ-ile eyleye ve bunı ancaḳ ḳuru irāʾet-ile göstere belki bu ḥālet tamām göñülden gerek **ve** bu iʿṭikād derün- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 73, Mısra 4). [ve,]*
- ı dilden gerek bu ḫulḳ ḫilkatde meleke olmaḳ gerek ki Ḥaḳ ḳatında maḥmūd ola **ve** bu tevāżuʿ bāṭında bir eylemek gerek ki ḳulūb içinde mevdūd ola bu daḫı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 73, Mısra 6). [ve,]*
- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider **ve** bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teyşīr ider Virmek anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 73, Mısra 7). [ve,]*
- dilerse yola getürür bir fāsıḳı dilerse meyḫāneden ḫiẕmetine çeker **ve** bir zāhidi isterse ṣavmaʿadan meyḫāneye redd-ider Niçeler ḳolayında gezerken bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 73, Mısra 9). [ve,]*
- muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde yelerken bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi anı dāyim gözedüp ṭura **ve** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 73, Mısra 12). [ve,]*
- redd itmesinüñ bir muḳarrer bahānesi var ki ādem her dem ṣaḳınup otura Kişi bir ulu ṭāʿat ṣayduġını bir vaḳt görür ki hemīn hebā itmiş **ve** ādem bir ednā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 73, Mısra 14). [ve,]*
- maʿsiyet ṣanduġını bir gün bilür ki bir ulu hevā itmiş miskīn ādem oġlanı nice itsün ki eger ṭāʿate ġurūr gelürse mertebesinden düşer **ve** eger ʿibādete muḳayyid *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 73, Mısra 16). [ve,]*
- olmazsa ebter olup gider ne ṭāʿati koyup iḫtimāl-i maġfarete ṭayanıbilür **ve** ne ṭāʿat idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 73, Mısra 17). [ve,]*

- ṭāʿate ınanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek **ve** her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 2). [ve,]*
- iradetidür hidāyeti ol virmek gerek **ve** mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 5). [ve,]*
- ṭāʿate ınanıbilür her dem tevfīḳe müteraṣṣıd olur bilmez ki ol tevfīḳi bu ne yirde bulsa gerek **ve** her sāʿat taḥḳīḳa müteraḳḳıb olur bilmez ki ol taḥḳīḳ buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 2). [ve,]*
- iradetidür hidāyeti ol virmek gerek **ve** mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 5). [ve,]*
- ḳābiliyyet kimden gerek Ezelde tevfīḳ olmayınca hiçbir ʿamel fāyide eylemez **ve** anda hidāyet ḳonılmayınca biñ saʿy ile ele girmez Hemīn her gün tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 8). [ve,]*
- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser ṭāʿat olmaz **ve** niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 10). [ve,]*
- olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi **ve** bāzārı olmaḳdur ve ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde tażarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 11). [ve,]*
- olmaz Ṭāʿatden maḳṣud ḳuluñ Allāh-ile bir muʿāmelesi ve bāzārı olmaḳdur **ve** ʿibādātdan daḫı murād ol ʿibādetüñ içinde tażarruʿ u zārı olmaḳdur cemīʿ ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 11). [ve,]*
- ḥāl bunı bilmişlerdür **ve** cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve ādem oğlanında yoḳlıḳ gibi fażīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 13). [ve,]*
- ḥāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz **ve** ādem oğlanında yoḳlıḳ gibi fażīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 14). [ve,]*
- olmaz mümkinde ḥācet olmayınca vācibden feyż olmaz **ve** dilenci faḳīr olmayınca kimse ṣadaḳa virmez eger bir kişi mużṭarr olsa elbette maṭlūba *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 15). [ve,]*
- işābeti olur **ve** her mużṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti olur zīrā kişi mużṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẓarı ancaḳ Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 74, Mısra 17). [ve,]*
- müsteṭāb ola **ve** her dem duʿāsı müstecāb ola tamām naẓarın gidermek gerek esbābdan ve ṭamaʿın kesmeñ gerek her bābdan teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 75, Mısra 1). [ve,]*
- müsteṭāb ola ve her dem duʿāsı müstecāb ola tamām naẓarın gidermek gerek esbābdan **ve** ṭamaʿın kesmeñ gerek her bābdan teveccühini bi'l-külliye cenāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 75, Mısra 2). [ve,]*
- ʿizzete itmek gerek **ve** naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek ve hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 75, Mısra 3). [ve,]*

- ʿizzete itmek gerek ve naẓarını cemīʿ cihāndan ol ḥażrete itmek gerek Hemīn cihānda ümīdini sudde-i Rahmān'dan ḳılmaḳ gerek **ve** hemīn ʿālemde ṭamaʿı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 75, Mısra 4). [ve,]*
- bāṭınında başrı var **ve** her kişi ki anuñ derūnında naẓarı var buña cezm ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 75, Mısra 9). [ve,]*
- her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur **ve** her ḥālet ki müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 75, Mısra 13). [ve,]*
- nereden görür **ve** bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 75, Mısra 17). [ve,]*
- ḥāl olur seyyidde siyādet **ve** ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām bişerken kendüde bişerse bī-edeb olur ol bunı ḳayururken kendüde ḳayırsa ḳuru *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 75, Mısra 19). [ve,]*
- bāṭınında başrı var **ve** her kişi ki anuñ derūnında naẓarı var buña cezm ider ki her duʿā ki maḳbul-i ḥażret olur hemīn mużṭarlaruñ daʿvātıdur **ve** her ḥālet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 75, Mısra 10). [ve,]*
- gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı nereden görür **ve** bu anı fikr itmek gerek ki ol bunı ne esbābla ḳayurur ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 75, Mısra 14). [ve,]*
- işidür işlesün bu kendüye emr olınanı görsün Her kişide kendüye münāsib bir ḥāl olur seyyidde siyādet **ve** ʿabdde ʿibādet olur Bir kişinüñ mevlāsında ṭa'ām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 75, Mısra 16). [ve,]*
- ʿināyet eyle **ve** bizüm bilmezligümüze naẓar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā kerīm
  olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz ve efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 76, Mısra 5). [ve,]*
- ʿināyet eyle ve bizüm bilmezligümüze naẓar eyleme sen hidāyet eyle Mevlā kerīm
  olıcaḳ ḳuluñ küstāḫlıġına ḳalmaz **ve** efendi raḥīm olıcaḳ bendenüñ her ʿaybına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 76, Mısra 6). [ve,]*
- baḳmaz ḫuṣūṣā ki ḳul ʿacemī olup anuñ ādābını añlamaya **ve** bende cāhil olup anuñ ḳadrini bilmeye İlāhī şol ki bilmeyüp iderüz maʿẕūr tut ilāhī şol ki bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 76, Mısra 7). [ve,]*
- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden **ve** bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü faẓluñdur ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 76, Mısra 9). [ve,]*
- işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti yoḳdur merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü faẓluñdur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 76, Mısra 10). [ve,]*
- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü **ve** eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 76, Mısra 11). [ve,]*
- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger yavuz ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur **ve** istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 76, Mısra 12). [ve,]*

- dāyimā bu ümīd ile göñlin ḫōş ṭutardı **ve** bu āyet ile nefsini añlardı ki Ve āḫarūne - ʿterafū bi-ẕunūbihim ḫalatū ʿamelen ṣāliḥan **ve** āḫara seyyiʿen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 76, Mısra 15). [ve,]*
- itdiler **ve** ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 77, Mısra 7). [ve,]*
- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına virdi otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur **ve** aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 77, Mısra 8). [ve,]*
- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi ṣaġ ola **ve** anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 77, Mısra 10). [ve,]*
- Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā Fużayl'uñ fażāyiline göre āḫıratda maḳāmat **ve** dünyādaki ʿibādetine göre cennetde derecāt nasīb idüp menāzil-i tāyībīnden aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 77, Mısra 11). [ve,]*
- menzilde inzāl **ve** ṣunūf-ı tekrīmden her nevʿle tekrīm **ve** iclāl ide Āmīn Yā Rabbe'l ʿālemīn **ve** yā ḫayra'n-nāsırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 77, Mısra 13). [ve,]*
- Menāḳıb-ı İbrāhīm-i Edhem ḳaddesa'llāhu sırrahu **Ve** birisi şol pādişāh-ı dünyā u dīn ve ol sīmorġ-ı kūh-ı yaḳīn ol genc-i vīrane-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı İbrāhīm-i Edhem ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol pādişāh-ı dünyā u dīn **ve** ol sīmorġ-ı kūh-ı yaḳīn ol genc-i vīrane-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 2). [ve,]*
- ʿuzlet **ve** ol gencine-i ḫazīne-i devlet dürr-i ṣadef-i iḳbāl ve dürrī-i felek-i iclāl sulṭān-ı memalik-i şerīʿat ve bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat şāh-ı gedā-ṣūret ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 3). [ve,]*
- ʿuzlet ve ol gencine-i ḫazīne-i devlet dürr-i ṣadef-i iḳbāl **ve** dürrī-i felek-i iclāl sulṭān-ı memalik-i şerīʿat ve bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat şāh-ı gedā-ṣūret ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 3). [ve,]*
- ʿuzlet ve ol gencine-i ḫazīne-i devlet dürr-i ṣadef-i iḳbāl ve dürrī-i felek-i iclāl sulṭān-ı memalik-i şerīʿat **ve** bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat şāh-ı gedā-ṣūret ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 4). [ve,]*
- ʿuzlet ve ol gencine-i ḫazīne-i devlet dürr-i ṣadef-i iḳbāl ve dürrī-i felek-i iclāl sulṭān-ı memalik-i şerīʿat ve bürhān-ı fużalā-yı ṭarīḳat şāh-ı gedā-ṣūret **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 4). [ve,]*
- gedā-yı pādişāh sīret perverde-i luṭf u kerem ḫażret-i İbrāhīm-i Edhem ḳaddesa'llāhu sırrahu **ve** zāda fī ġurafi'c-cinān ḳadrahi İbrāhīm-i Edhem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 6). [ve,]*
- zamānınuñ vaḥīdlerinden **ve** cihānuñ ferīdlerinden idi devrānuñ yegānelerinden ve rūzgāruñ nişānelerinden idi Şerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 7). [ve,]*
- zamānınuñ vaḥīdlerinden ve cihānuñ ferīdlerinden idi devrānuñ yegānelerinden **ve** rūzgāruñ nişānelerinden idi Şerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 8). [ve,]*

- zamānınuñ vaḫīdlerinden ve cihānuñ ferīdlerinden idi devrānuñ yegānelerinden ve rūzgāruñ nişānelerinden idi Şerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi **ve** şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 8). [ve,]*
- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri **ve** ṭarīḳat ehlinüñ ẕaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 9). [ve,]*
- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ ẕaḫri idi Dīn göginüñ māhı **ve** cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 9). [ve,]*
- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ ẕaḫri idi Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı **ve** müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 10). [ve,]*
- müctebāsı idi Dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir mevcūd peydā ola **ve** müddetler geçmek gerek ki anuñ gibi bir mevlīd hüveydā ola döne döne felek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 11). [ve,]*
- dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vażʿ u ḥālet getüre **ve** yıllar ile zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ miṣli bir gül-i saʿadet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 13). [ve,]*
- gerek kevākib-i seyyare ki bir daḫı anuñ gibi ṭāliʿ vücūd bula **ve** niçe naẓarlar itmek gerek kevākib-i felekler içinde ki ʿālem-i ṭabīʿatda bir anuñ gibi manẓar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 15). [ve,]*
- ilāhī vücūda gelüp manẓūr-ı enām ola **ve** niçe seferler itmek gerek ʿanāṣır-ı mevālid arasında ki sarāy-ı ṣūretde bir anuñ miṣli maẓhar-ı pādişāhī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 78, Mısra 17). [ve,]*
- **ve** ṭabīʿat miʿmārı niçe defʿa yapup yıḳmaḳ gerek ki muḥavvaṭa-ı ʿālem şahādetde bir anuñ miṣli bināyı raʿnā ḳaldurıbile Ol bir pādişāh idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 3). [ve,]*
- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ **ve** dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫiẓmetkar idi ve ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 5). [ve,]*
- pādişāhlar işiginüñ gedāsı idi ol bir sulṭān idi ki dīnüñ ve dünyānuñ muḳtedāsı idi ol bir ulu-y-idi ki niçe dīn ululları ḳapusında ḫiẓmetkar idi **ve** ol bir server idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 6). [ve,]*
- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ ṣebātı-y-ıla ṭururdı **ve** ol bir medār-ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḫrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 9). [ve,]*
- himmet **ve** ḳavī-yi ʿazīmet idi ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı meẕellete virmişdi ve tāc u devleti külāh-ı mihnete degişmişdi cāhı çāh bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 11). [ve,]*
- himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet idi ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı meẕellete virmişdi **ve** tāc u devleti külāh-ı mihnete degişmişdi cāhı çāh bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 12). [ve,]*
- çıḳmışdı **ve** mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürūrını şürūr ve rāḥatını nā-ḫuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 13). [ve,]*

- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürürını şürür **ve** rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 13). [ve,]*
- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürürını şürür ve rāḥatını nā-ḥuzur **ve** ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 14). [ve,]*
- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürürını şürür ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā **ve** beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 14). [ve,]*
- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürürını şürür ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā **ve** niʿmetini niḳmet ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 14). [ve,]*
- çıḳmışdı ve mālı mār görüp bıraġup ḳaçmışdı dünyānıñ sürürını şürür ve rāḥatını nā-ḥuzur ve ġanāsını ʿanā ve beḳāsını fanā ve niʿmetini niḳmet **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 14). [ve,]*
- leẕẕetini ẕillet bilüp aʿvānını ʿavān **ve** evlādını dedān ve ʿavratını ʿār ve dinārını nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 15). [ve,]*
- leẕẕetini ẕillet bilüp aʿvānını ʿavān ve evlādını dedān **ve** ʿavratını ʿār ve dinārını nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 15). [ve,]*
- leẕẕetini ẕillet bilüp aʿvānını ʿavān ve evlādını dedān ve ʿavratını ʿār **ve** dinārını nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 15). [ve,]*
- leẕẕetini ẕillet bilüp aʿvānını ʿavān ve evlādını dedān ve ʿavratını ʿār ve dinārını nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından **ve** cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 16). [ve,]*
- müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir mīrzāde iken Nişābūr'a gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda yalñuz ʿibādet eyledi Āḫır ol şehrde meşhūr **ve** elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 79, Mısra 18). [ve,]*
- **ve** ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 1). [ve,]*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi **ve** niçe kümmele yitişdi ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 1). [ve,]*
- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi **ve** cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 3). [ve,]*
- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi **ve** gāh būstānlarını beklerdi ve gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 4). [ve,]*
- nebī idi Dāyimā rızḳını ḥelālden iderdi ve cehd idüp kendü kesbinden ḫarclanurdı gāh ḫalḳuñ bāġlarını bellerdi ve gāh būstānlarını beklerdi **ve** gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 4). [ve,]*

- ṭavarlarını güderdi ol bahāneler ile ḥalvet yirlerde gezerdi Kimseye ḳarışmazdı **ve** kimse-y-ile ilişmezdi ḥācetden ziyāde söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 6). [ve,]*
- ṭavarlarını güderdi ol bahāneler ile ḥalvet yirlerde gezerdi Kimseye ḳarışmazdı ve kimse-y-ile ilişmezdi ḥācetden ziyāde söylemezdi **ve** söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 6). [ve,]*
- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi **ve** her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 7). [ve,]*
- olur niçe gün ṭopraḳ **ve** ḳum yirdi Bu ḥaḥaram rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç şu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 9). [ve,]*
- olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥaḥaram rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç şu çekmezdi ipi **ve** koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 10). [ve,]*
- Ḥikāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem'e şordılar ki Bir kişi yimek bulmasa **ve** nesnesi olmasa niçe itsin Eyitdi Bir gün şabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 80, Mısra 12). [ve,]*
- Ben ṭavarı gütmek içün kirāya ṭutdum dönmek harām olur didi Maḳṣūd bu ḳıṣṣadan oldur kim dervīşlerüñ kemāl-i perhīzleri biline **ve** murād bu ḥikāyetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 2). [ve,]*
- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur **ve** kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 4). [ve,]*
- bilinmez **ve** zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 5). [ve,]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola **ve** şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 6). [ve,]*
- muḥkem olur **ve** taḳvāsı daḫi müstaḥḳem olur hiç anuñ gibi kimseden işidilmemişdür ki emr-i şerʿde taḳṣir ider belki hezār diḳḳatler idüp ḳılı ḳıldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 7). [ve,]*
- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz **ve** ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 10). [ve,]*
- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur **ve** nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı şanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 11). [ve,]*
- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı şanur gice **ve** gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür ve her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 12). [ve,]*
- ihtimāmını aʿmāl-i ẓāhire bıraġur ve nefsinüñ necātına ṭarīk hemīn anı şanur gice ve gündüz aʿmāl-i ẓāhireye dürişür **ve** her vaḳt riyāżet çeküp aña çalışur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 12). [ve,]*

- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya **ve** ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde fenāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 13). [ve,]*
- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti ziyāde bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde fenāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 14). [ve,]*
- ceẕbe-i ʿışḳ ile çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister zarūrī ṭāʿati bu yoldan ider Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 16). [ve,]*
- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur **ve** anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler ve sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 17). [ve,]*
- ihtimāmlarını böyle ḳılmazlar anlaruñ ṭāʿati bir yüzden olur ve anlaruñ ʿibādeti bir uslūbla daḫı bulınur egerçi anlar daḫi ferāyiżi riʿāyet iderler **ve** sünen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 81, Mısra 18). [ve,]*
- **ve** bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 82, Mısra 3). [ve,]*
- çoḳ nesneyi sen ẓāhir-i şerʿe muḫālif ṣanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu **ve** biraz miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 82, Mısra 8). [ve,]*
- añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur **ve** teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye yabanda ḳalur egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 82, Mısra 9). [ve,]*
- yazardum līkin bu kitābı türkī ṣayup anca ʿavām baḳsa gerek **ve** nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh yazduġumı añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 82, Mısra 11). [ve,]*
- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş virmek istedi Eyitdi Eger ġanī iseñ aluram **ve** eger faḳīr isen almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 82, Mısra 16). [ve,]*
- Dervīş mi olur ol ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya **ve** ʿārif mi olur ol ki şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür ẓāhiri ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 82, Mısra 1). [ve,]*
- Bir nesne ki şerʿe muḫālif olmaya anda ne söz olur kimer dervīş evli olur kimer dervīş evsüz olur şerʿün ḥelāl itdügin bir kişi lāzım degül ki işleye **ve** bir dervīş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 83, Mısra 6). [ve,]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar **ve** andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur ve her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 83, Mısra 7). [ve,]*
- ne isterse elbette biri daḫı anı ide her dervīş kendüyi ḥarāmdan ṣaḳlar ve andan ṣoñra meşrebine ne düşerse anı işler Faḳruñ bir niçe aḳsāmı olur **ve** her ḳısmuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 83, Mısra 8). [ve,]*
- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmezcemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür **ve** faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 83, Mısra 12). [ve,]*

- olur kim muẓṭarr olıncaya dek ṭurur **ve** tamām ʿāciz olıcaḳ dilenür anuñ meşrebinde ol vaḳt dilenmek farż u lāzım olur eger şöyle ki dilenmezse āṣim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 83, Mısra 13). [ve,]*
- degüldür **ve** ravża-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 83, Mısra 19). [ve,]*
- ravża-ı müṭahheresi nerede idügi mübeyyen degüldür baʿżılar Baġdād'dadur dir **ve**
  baʿżılar Şām'da bu bābda iḫtilaf olmışdur elsün-i enāmda ve Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 84, Mısra 1). [ve,]*
- ravża-ı müṭahheresi nerede idügi mübeyyen degüldür baʿżılar Baġdād'dadur dir ve
  baʿżılar Şām'da bu bābda iḫtilaf olmışdur elsün-i enāmda **ve** Allāh aʿlam Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 84, Mısra 2). [ve,]*
- tebāreke **ve** taʿālā aña dünyā devleti yirine āḫırat şāhlıġı **ve** bu cihān ʿizzeti yirine ol cihān pādişāhlıġı müyesser idüp dünyādaki sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 84, Mısra 3). [ve,]*
- aʿlāda ʿālī derecāt **ve** bundaġı ehli ve cemāʿati bedeli firdevs-i muʿallāda ḥūr-ı maḳṣūrāt muḳadder ü nasīb ide ĀmīnYā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayraʾn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 84, Mısra 5). [ve,]*
- aʿlāda ʿālī derecāt ve bundaġı ehli **ve** cemāʿati bedeli firdevs-i muʿallāda ḥūr-ı maḳṣūrāt muḳadder ü nasīb ide ĀmīnYā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayraʾn- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 84, Mısra 5). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Bişr-i Ḥāfī ḳaddesa'llāhu sırrahu
  Ve birisi ol muḳtedā-yı erbāb-ı dīn ve ol server-i ʿulemā-yı yaḳīn mübāriz-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Bişr-i Ḥāfī ḳaddesa'llāhu sırrahu
  Ve birisi ol muḳtedā-yı erbāb-ı dīn **ve** ol server-i ʿulemā-yı yaḳīn mübāriz-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 2). [ve,]*
- meydān-ı mücāhede **ve** mükāşif-i esrār-ı müşāhede maẓhar-ı ʿināyet-i rabbānī ve mahdī-yi hidāyet-i sübḥānī maṭlaʿ-ı envār-ı ilāhī ve muṭṭaliʿ-i rumūz-ı nā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 3). [ve,]*
- meydān-ı mücāhede ve mükāşif-i esrār-ı müşāhede maẓhar-ı ʿināyet-i rabbānī **ve** mahdī-yi hidāyet-i sübḥānī maṭlaʿ-ı envār-ı ilāhī ve muṭṭaliʿ-i rumūz-ı nā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 4). [ve,]*
- meydān-ı mücāhede ve mükāşif-i esrār-ı müşāhede maẓhar-ı ʿināyet-i rabbānī ve mahdī-yi hidāyet-i sübḥānī maṭlaʿ-ı envār-ı ilāhī **ve** muṭṭaliʿ-i rumūz-ı nā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 4). [ve,]*
- Merv'den idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde **ve** furūʿda kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 7). [ve,]*
- Merv'den idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi **ve** zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 8). [ve,]*
- Merv'den idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi ve zamānında ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti **ve** müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 8). [ve,]*

- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad **ve** maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 9). [ve,]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber **ve** cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 10). [ve,]*
- ṭarīḳatde pīşvā **ve** beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı ve erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 11). [ve,]*
- ṭarīḳatde pīşvā ve beyān-ı ḥaḳīḳatde bir deryā-y-idi Aṣḥāb-ı şerʿüñ muḳtedāsı **ve** erbāb-ı ẕevküñ murtazāsı idi Evvel ṭayısı ʿAlī bin Ḥaşram'uñ mürīdi idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 12). [ve,]*
- ṣoñra Fużayl bin ʿİyyāz ile müṣāḥebet itdi biraz vaḳt anuñ meclisine mülāzemet itdi ibtidā tevbesine bāʾis **ve** Ḥaḳḳ'a dönmesine sebep bu oldı ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 14). [ve,]*
- maḥallātda mest gezerken görür bir kāġıdda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm yazılmış mezbelede ṭurur Defʿī hezār taʿẓīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı **ve** biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 85, Mısra 16). [ve,]*
- ol ṣabāḥ Bişr tāyib olup Ḥaḳḳ'a döndi cemīʿ dünyā leẕẕetlerinden usandı Ḥaḳḳ'a müteveccih olup ehline ḳarışdı **ve** bu cemāʿati ḳoyup ol cemāʿatle ilişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 6). [ve,]*
- Āḫar meşāyıḫ arasında muşār ileyhi bi'l-benān **ve** cemīʿisinüñ yanında ʿazīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı Ve Bişr-i Ḥāfī anuñ içün dirler ki dāyim yollarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 7). [ve,]*
- Āḫar meşāyıḫ arasında muşār ileyhi bi'l-benān ve cemīʿisinüñ yanında ʿazīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı **Ve** Bişr-i Ḥāfī anuñ içün dirler ki dāyim yollarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 8). [ve,]*
- yaluñ ayaḳ yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẓardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer **ve** bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 10). [ve,]*
- bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider **ve** niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül
  itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 11). [ve,]*
- bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül
  itmege gücenür **ve** Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür ve niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 12). [ve,]*
- bir ṭarīḳdür ki kümmelden niçesi böyle gider ve niçesi bī-edeblikdür diyü tebevvül
  itmege gücenür ve Ḥaḳ ḥāżırdur diyü cimāʿ itmege incinür **ve** niçesi cümlesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 12). [ve,]*
- maẓhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir naẓar ile baḳar iʿtibāriyyātdur diyü yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde yaramaz olmaz **ve** aña nisbet eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 14). [ve,]*

- yaratduġında ḳabīḥ olmaz **ve** anuñ efʿāli hep ḥasendür anda ḳubḥ olmaz Cümle-i maḫlūkāt anuñ tecelliyātı ve cemīʿ-i mevcūdat anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 15). [ve,]*
- yaratduġında ḳabīḥ olmaz ve anuñ efʿāli hep ḥasendür anda ḳubḥ olmaz Cümle-i maḫlūkāt anuñ tecelliyātı **ve** cemīʿ-i mevcūdat anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 16). [ve,]*
- Cihānda her ne var ise anuñ emvācıdur gerek ṭatlu gerek acı Ammā baʿżı olur ki bir yüzden daḫı deñer **ve** eşyāya imkānı cihetinden baḳar Her biri bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 86, Mısra 18). [ve,]*
- bir iʿtibārdur ki bir ṭāyifeye düşmişdür **ve** her birisi bir meẕhebdür ki bir meşreble ilişmişdür her birisi bir yoldur Ḥaḳḳ'a gitmege ve her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 87, Mısra 1). [ve,]*
- bir iʿtibārdur ki bir ṭāyifeye düşmişdür ve her birisi bir meẕhebdür ki bir meşreble ilişmişdür her birisi bir yoldur Ḥaḳḳ'a gitmege **ve** her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 87, Mısra 2). [ve,]*
- ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur **ve** ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir yola gider bir vaḳtda birine bir ḥālde bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 87, Mısra 3). [ve,]*
- nāẓır olur bir ḥālde ġayrine Gāh olur istiġrāḳ-ı fenāda olur aña göre aḥvāli olur **ve** gāh olur temkīn-i beḳāda olur aña münāsib aḳvāli olur Gāh olur vaḥdet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 87, Mısra 6). [ve,]*
- deñizine ġarḳ olur eyü yavuz farḳ itmez **ve** gāh olur ʿālem-i ṣaḥve çıḳar bir ẕerre edebini terk itmez bir vaḳtda bir sözi söyler bir vaḳtda ol sözden bīzār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 87, Mısra 7). [ve,]*
- olur Dervīşler her ne ḳadar temkīn bulursa elbette gine bī-ḳarār olur dervīşüñ ḥālātı mütekessir olur **ve** aña bir ḥālde ṭurmaḳ müteʿassīr olur Anlaruñ ḥāli-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 87, Mısra 10). [ve,]*
- ḥallenmeyen anları bilmez **ve** bizüm gibi ṭaşradan baḳan anlardan nesne añlamaz anlaruñ aḥvālinde tenāfī olmaz biz bilmezüz anlaruñ aḳvālinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 87, Mısra 11). [ve,]*
- ve eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden idi Rivāyet olınur ki vāḳıʿasında Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi **ve** sellem gördi Eyitdi Yā Bişr Hiç bilür misin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 87, Mısra 15). [ve,]*
- mertebe saña neden oldı Eyitdi Bilmezem yā Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme tābiʿ olup ḥürmet idüp **ve** benüm ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 87, Mısra 18). [ve,]*
- mertebe saña neden oldı Eyitdi Bilmezem yā Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme tābiʿ olup ḥürmet idüp ve benüm ehl-i beytüme maḥabbet idüp **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 87, Mısra 18). [ve,]*
- didi Rivāyet olınur ki dāyim İmām Ḥanbal aña mülāzemet iderdi **ve** her bulışduḳça hezār tevāżuʿ riʿāyet iderdi Bir gün şāġirdleri İmam'a ṭaʿn itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 88, Mısra 1). [ve,]*
- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüz ʿilmleri ben andan yig bilürem **ve** ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 88, Mısra 4). [ve,]*

- şoraram dirdi Fi’l-vāḳiʿ gircek eydür ʿaḳluñ ne bildügi olur **ve** ʿaḳl-ile gözeden ne bilür Biñ ʿāḳil pehlivān olur-ise bir göñül ireninüñ ḳatında zebūn *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 88, Mısra 7). [ve,]*
- olur **ve** yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi ṣūfīnüñ yanında dūn olur Ol Ḥaḳḳ’a yolından varur bu ʿaḳl-ile ṭaşradan yürür Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 88, Mısra 9). [ve,]*
- gözidür **ve** bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ başīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 88, Mısra 11). [ve,]*
- gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir yüzidür anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ başīretidür **ve** bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 88, Mısra 12). [ve,]*
- maḳṣūdını āṣikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẓevāḫir ü icmālātdur **ve** fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 88, Mısra 14). [ve,]*
- çıḳmaz **ve** fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile ve fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 88, Mısra 17). [ve,]*
- çıḳmaz ve fikr murġınuñ bir feżāsı var ki andan añarı uçmaz ʿAḳl şāhbāzınuñ ne cānı var ki melekūt iḳlīmini şikār eyleyübile **ve** fikr şāhininüñ ne mecāli var *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 88, Mısra 18). [ve,]*
- ḳarār eyleyübile ʿAḳl ṭāvusi ḳuds gülzārında cevlān idemez **ve** fikr bülbüli ol bāġ içinde tereyān idemez ʿAḳl tūtīsi cān meclisinde güyālıḳ idemez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 1). [ve,]*
- **ve** fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz ve fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 3). [ve,]*
- ve fikr ḳumrısı dost derdi-y-ile ḫōş-nevālıḳ idemez ʿAḳl müftīsinüñ ol aralıḳda fetvāsı ṭutılmaz **ve** fikr ḳāżīsınuñ ol maḥkemede ḳażāsı nāfiẕ olmaz ʿAḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 4). [ve,]*
- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez **ve** fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 5). [ve,]*
- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ vilāyetine taṣarruf idemez **ve** fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 6). [ve,]*
- yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür **ve** eger fikr daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve*(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 7). [ve,]*
- yasaġın yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve eger fikr daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 8). [ve,]*
- anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki şol ḳadar vusʿat bulur ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur anuñ daḫı içinde semāsı olur **ve** anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 12). [ve,]*

- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur **ve** anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 13). [ve,]*
- daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı yılduzları olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur **ve** anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 14). [ve,]*
- gök içün bir yir olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz **ve** anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 15). [ve,]*
- olur **ve** anda deñizler olur ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem ve eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 17). [ve,]*
- olur ve anda deñizler olur ki ʿUmmān deñizi anuñ cenbinde bir ḳaṭre olur Eger anuñ aḥvālini vasf ider-isem **ve** eger anda olanları söyler isem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 89, Mısra 18). [ve,]*
- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm oldugınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi **ve** gitdi göñül yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 90, Mısra 2). [ve,]*
- Bişr evine girmek istedi bir ayaġı ṭaşra **ve** bir ayaġı içerü ḳodı şu ḥālet-ile ṣabāḥa degin ṭurdı Āḫır ḳız ḳarındaşı sebebini sordı Eyitdi İttifāḳ ḫāṭıruma *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 90, Mısra 3). [ve,]*
- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān **ve** Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı ve ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 90, Mısra 5). [ve,]*
- geldi kim Baġdād'da niçe beşer vardur Cühūd u Tersā ben arada Müslümān ve Parsā Ben n'eyledüm ola ki baña böyle oldı **ve** ol beşer ne itdi ola ki küfrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 90, Mısra 6). [ve,]*
- ḳaldı Bu fikr-ile müteḥayyir oldum hemīn ol ḥālet üzerine ḳaldum İmdi bu bir sırdur ki ʿuḳalā-yı cihān bunı añlayıcaḳ bī-hūş olurlar **ve** kümmel-i devrān bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 90, Mısra 8). [ve,]*
- ḫāṭıra gelicek medhūş olurlar bu bir baḥsdür ki nā-gāh añlayanuñ ʿaḳlını ḥayret alur **ve** bir mesʾeledür ki araya düşdükçe her kişi ḥallinde ʿāciz olur kimse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 90, Mısra 10). [ve,]*
- bunuñ ġūrına yitişmez **ve** hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 90, Mısra 11). [ve,]*
- bunuñ ġūrına yitişmez ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur **ve** bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 90, Mısra 12). [ve,]*
- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür **ve** ekṣer-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur ve şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 90, Mısra 13). [ve,]*
- varılur Şöyle ki çoḳ kişilere daḫı ḳanāʿat virür ve ekṣer-i ṭullāba kifāyet gösterür Ammā şol kişinüñ ki fikri ʿamīḳ olur **ve** şol ṭabīʿatuñ ki naẓarı daḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 90, Mısra 14). [ve,]*

- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek **ve** żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 90, Mısra 16). [ve,]*
- Beden s̱eḳali-y-ile aña varılmaz **ve** ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen şol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz ve kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 90, Mısra 17). [ve,]*
- Beden s̱eḳali-y-ile aña varılmaz ve ʿaḳl-ı ʿukalā-y-ile aña irilmez Hemān icmālen şol miḳdār bilinür ki ṣāḥibinde şekk ü irtiyāb ḳalmaz **ve** kişiye şol ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 90, Mısra 18). [ve,]*
- dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz **ve** kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 91, Mısra 1). [ve,]*
- göñlinde ıżtırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret yoḳdur ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 91, Mısra 2). [ve,]*
- efhām ide **ve** her kimse ki ʿinād ider olsa ilzām ide hemīn bunı bilmege ehl-i ḥāl gerek ki biri birine söyleye biri gördügin āḫara tenbīh eyleye Belki inṣāf budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 91, Mısra 3). [ve,]*
- salla'llāhu ʿaleyhi **ve** sellem aṣḥābı gördi meger anlar daḫı ḳażā vü ḳader baḥsini iderlerdi mübārek beñzi ḳızarup ḳaḳdı **ve** ġażab idüp eyitdi Sizden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 91, Mısra 8). [ve,]*
- öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur **ve** niçe ṭāyife bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 91, Mısra 9). [ve,]*
- vaḳıʿada gördiler **ve** ḥālüñ ne oldı diyü ṣordılar Eyitdi Ḥaḳ taʿālā beni ġāyet ḫōş ṭutdı ammā baña ʿitāb idüp eyitdi Dünyāda benden ḫavfuñ ne çoġ-ıdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 91, Mısra 13). [ve,]*
- ẓāhir ḳatında bunı tevcīh itmesi āsān olur ki cennet-i vusʿat mekāndan taʿbīr ü beyān olur ammā ehl-i maʿnā cānibinden maʿnāsı **ve** erbāb-ı dil dilinden faḥvāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 91, Mısra 18). [ve,]*
- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḫrāz ider **ve** her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḫtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 92, Mısra 1). [ve,]*
- her ṣıfat-ı ḥasene ki insān anı dünyāda iḫrāz ider ve her ḫaṣlet-i ḳabīḥe ki bunda andan iḫtirāz ider elbette anuñ muḳābelesinde cennetde aña bir maḳām olur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 92, Mısra 2). [ve,]*
- aña münasib anda bir derece bulınur Her kişi ki dünyada teh̲zīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider āḫıratda derecātı ziyāde olur **ve** her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 92, Mısra 4). [ve,]*
- ʿameliyyesini arturur cennetde merātibi izdiyādda olur Her kişi bunda cennetdeki derecesi-y-içün çalışur **ve** her kişi ki bunda ʿamel itmekle āḫıratdaġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 92, Mısra 6). [ve,]*
- mertebesine dürişür cennetüñ ebvābı-y-ıla aḫlāḳa işāret olınur **ve** her bābuñ ehli-y-ile taʿyīne delālet olunur Her kim ki cennetüñ cemīʿ ḳapusından girür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 92, Mısra 7). [ve,]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur **ve** her ḥasene içün anda bir derece vü mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 92, Mısra 9). [ve,]*

- cennetde ṣarīḥ derecāt olmaz **ve** anda cismānī ebvāb bulınmaz belki her ne ki Payġambar Ḥażreti ʿaleyhi's-selām dimişdür ḥaḳdur līkin ol ʿālem bu ʿālemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 92, Mısra 11). [ve,]*
- miṣāli olur andaki derecāt bundaġı ḥasenāta muṭābıḳ olur **ve** andaki merātib bundaġı aʿmāle muvāfiḳ olur Her kişi bunda eyülügini arturduġı-y-ıla anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 92, Mısra 13). [ve,]*
- anuñ içün bir ev yapılur **ve** her kişi bunda ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 92, Mısra 15). [ve,]*
- cennetüñ **ve** cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur **ve** bināları düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt **ve** taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur **ve** ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 92, Mısra 17). [ve,]*
- cennetüñ **ve** cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur **ve** bināları düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt **ve** taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur **ve** ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 92, Mısra 17). [ve,]*
- cennetüñ **ve** cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur **ve** bināları düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt **ve** taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur **ve** ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 92, Mısra 18). [ve,]*
- cennetüñ **ve** cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur **ve** bināları düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt **ve** taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre yapılur **ve** ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 92, Mısra 18). [ve,]*
- artar çünki bu geçen muḳaddemāt maʿlūm oldı-y-sa **ve** bu ẕikr olınan mefhūm oldı-y-ısa baʿīd degüldür ki Bişr-i Ḥāfī aḫlāḳını tehẕīb itmekle nişf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 93, Mısra 1). [ve,]*
- cenneti bulmış ola veyāḫūd ʿibādet nışf-ı keṣret-i derecāta işāret olmış ola Be-her ḥāl Ḥaḳ taʿala anuñ derecātını cennet-i aʿlāda **ve** maḳāmātını firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 93, Mısra 4). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Ẕū'n-Nūn-i Mışrī raẓiyā'llāhu ʿanhu
  Ve birisi şol pīşvā-yı ehl-i melāmet ve şemʿ-i rūz-ı ḳıyāmet baḥr-i ceẕbe-i ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Ẕū'n-Nūn-i Mışrī raẓiyā'llāhu ʿanhu
  Ve birisi şol pīşvā-yı ehl-i melāmet **ve** şemʿ-i rūz-ı ḳıyāmet baḥr-i ceẕbe-i ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 2). [ve,]*
- **ve** kān-ı ma-den-i vefā ʿumde-i erbāb-ı tecrīd ve zübde-i aṣḥāb-ı tevḥīd mālik-i memālik-i maʿārif-i ḥaḳīḳat ve kāşif-i rumūz-ı laṭāyif-i ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 3). [ve,]*
- ve kān-ı ma-den-i vefā ʿumde-i erbāb-ı tecrīd **ve** zübde-i aṣḥāb-ı tevḥīd mālik-i memālik-i maʿārif-i ḥaḳīḳat ve kāşif-i rumūz-ı laṭāyif-i ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 3). [ve,]*
- ve kān-ı ma-den-i vefā ʿumde-i erbāb-ı tecrīd ve zübde-i aṣḥāb-ı tevḥīd mālik-i memālik-i maʿārif-i ḥaḳīḳat **ve** kāşif-i rumūz-ı laṭāyif-i ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 4). [ve,]*
- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mışrī meşāyiḫ arasında muḳarreb idi **ve** faẓlı cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer idi Mükāşefātı nā-maḥdūd idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 7). [ve,]*

- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn Ẕū'n-Nūn-i Mışrī meşāyıḫ arasında muḳarreb idi ve faẕlı cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer idi Mükāşefātı nā-maḥdūd idi **ve** riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 8). [ve,]*
- nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı **ve** ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 9). [ve,]*
- nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı Velāyeti ehlu'llāh arasında meşhūr idi **ve** kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 10). [ve,]*
- maʿrifetde ʿālī fikretleri **ve** esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 11). [ve,]*
- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi **ve** ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 12). [ve,]*
- maʿrifetde ʿālī fikretleri ve esrār-ı tevḥīdde ʿacāyib ʿibretleri var idi Melāmiyyenüñ reʾsi idi ve ol ṭāyifenün reʾīsi idi Rumūz ile söylerdi kelimātı **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 12). [ve,]*
- işārātla iderdi maḳālātı Ḫaylī kişi gerekdür ki anuñ maʿārif-i ilāhīyyede sözlerini añlaya **ve** daḳāyıḳ-ı taṣavvufda kemālātını fehm eyleye Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 14). [ve,]*
- sebebdendür ki zamānında çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi **ve** ʿulemā-yı ẓāhirden ekşeri anı mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 15). [ve,]*
- sebebdendür ki zamānında çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekşeri anı mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü anı zindāna ḳoymışlardur **ve** zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 16). [ve,]*
- ehli niçe kerāmātını görmişlerdür Ḫalīfe Mütevekkil peşīmān olup niçe taʿẓīmler itmişdür **ve** ʿözrler dileyüp biñ dürlü tekrīmler itmişdür ḳışşaları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 18). [ve,]*
- tevārīḫde mesturdur **ve** ḥikāyeleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 94, Mısra 19). [ve,]*
- kitāblarda meẕkūrdur ḥikmet yüzinden kelimātı bī-naẓīrdür **ve** maʿrifet sözinden aḫbārı keşīrdür Rivāyet olınur ki bir kişi geldi eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 1). [ve,]*
- Ḫażretine yol göster Eyitdi yol ikidür biri ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḫażret'e yol ṭutup gitmek gerek **ve** biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 4). [ve,]*
- Allāh'dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı it **ve** her ḳanḳı yola gitmek isterseñ aña git didi Yaʾnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 6). [ve,]*
- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete **ve** menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi olur ve ʿameline göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 7). [ve,]*
- maḳṣūd bundan derecāt-ı cennete ve menāzil-i āḫırata işāretdür Her ṭāyifenüñ niyyetine göre anda menzilesi olur **ve** ʿameline göre mertebesi bulınur Bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 8). [ve,]*

- her ne umarsa cennetde anı bulur **ve** bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı leẕẕāt-ı cismāniyye ise ve dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 9). [ve,]*
- her ne umarsa cennetde anı bulur ve bunda niçe maʿāş eylerse gine anuñ üzerine ḥaşr olur Eger bu dārda murādı leẕẕāt-ı cismāniyye ise **ve** dünyāyı terk itdügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 10). [ve,]*
- āḫıratda aña irem diyü ise gine cennetde aña yetişen ol olur tecellī-yi ẕātdan maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise **ve** Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 12). [ve,]*
- ṣıfāt ise cennetde daḫı maʿārifden ayrılmaz **ve** tecellī-yi ẕāta ol daḫı irmez Eger Allāh'dan ġayrinden kesildiy-ise hemīn iki cihānda murādı evi-y-ise cennetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 13). [ve,]*
- anuñ ṣafāsı vuslat-ı gül-zār ile olur **ve** āḫıratda anuñ leẕẕeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 15). [ve,]*
- Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur **ve** her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 95, Mısra 17). [ve,]*
- görmez eyle olıcaḳ bu meẕheb-i ehl-i sünnete muvāfıḳ olmaz bunuñ cevābı budur kim tecellīnüñ envā'ı çoġ olur **ve** rüyetüñ merātibi dürlü bulınur lāzım *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 2). [ve,]*
- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl veyā ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle bulur **ve** dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 4). [ve,]*
- fikr itdi-y-ise anda daḫı ol uslūb ile görür Nite kim bu ḳażiyye muvāfıḳ **ve** bu maʿnāya muṭābıḳdur man kāna fī hāẕihi aʿmā fa-hva fi'l-āḫirati aʿmā **ve** ażallu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 5). [ve,]*
- sabīlan **Ve** Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 7). [ve,]*
- sabīlan Ve Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke **ve** taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı **ve** dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 8). [ve,]*
- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi **ve** bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fārigˇ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 9). [ve,]*
- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi **ve** cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi ve bir bölügi fārigˇ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 10). [ve,]*
- eyledi Ṭoḳuzi dünyāyı ḳabūl itdi ve bir bölügi bāḳī ḳaldı anları daḫı on bölük itdi ve cenneti anlara gösterdi Ṭoḳuzı cennet isteyü gütdi **ve** bir bölügi fārigˇ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 10). [ve,]*
- olup apsam yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı **ve** bir bölügi hīç ḳorḳmayup yirinde ḳaldı Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 12). [ve,]*

- Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız yā siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 14). [ve,]*
- umarsız diye Anlar daḫı cemīʿisi eyideler ki Sen bilürsin ki bizüm murādumuz nedür **ve** naẓarumuz nerededür Bu sözden maʿlūm oldı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 16). [ve,]*
- Allāh'un ḫāṣ ḳulları ki maḳṣūdları ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola **ve** murādları ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden ġayrı maḥbūbları olmaya ve maʿşuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 17). [ve,]*
- Allāh'un ḫāṣ ḳulları ki maḳṣūdları ẕāt-ı Ḥaḳḳ ola ve murādları ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden ġayrı maḥbūbları olmaya **ve** maʿşuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 96, Mısra 18). [ve,]*
- özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola **ve** ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 97, Mısra 1). [ve,]*
- eydürdi Ādem oġlanınuñ azması bir ḳaç nesneden olur Birisi budur kim selefüñ zellātını ḫüccet idinüp aña baḳar **ve** şol ki ḫünerleridür aña naẓar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 97, Mısra 6). [ve,]*
- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 97, Mısra 8). [ve,]*
- yaramazlıġına sened ider **ve** her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 97, Mısra 9). [ve,]*
- özge maṭlūbları olmaya naẓarları hemīn Cenāb-ı ʿizzet ola **ve** ümīdleri ancaḳ tecellī-yi ẕāta ola bu ṭāyife ġāyet azdan az bulınurmış maḫlūḳatuñ ʿuşrınuñ ʿuşrınuñ ʿuşrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 97, Mısra 1). [ve,]*
- eydürdi Ādem oġlanınuñ azması bir ḳaç nesneden olur Birisi budur kim selefüñ zellātını ḫüccet idinüp aña baḳar **ve** şol ki ḫünerleridür aña naẓar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 97, Mısra 6). [ve,]*
- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 97, Mısra 8). [ve,]*
- yaramazlıġına sened ider **ve** her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 97, Mısra 9). [ve,]*
- vara her müctehidden bir ḳavl yaza cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb düze Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz **ve** ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 97, Mısra 12). [ve,]*
- bu meẕheb ḳabūl olınmaz İmām-ı Āʿẓam'a iḳtidā idicek her sözine uymaḳ gerek İmām-ı Şāfiʿī nüñ aña muḫālif ḳavlini ḳomaḳ gerek **ve** eger İmam-ı Şāfīʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 97, Mısra 14). [ve,]*
- ye uyarsa ol da böyle gerek **ve** aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek ve eger Ḥanefī'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delīli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 97, Mısra 15). [ve,]*

- ye uyarsa ol da böyle gerek ve aña daḫı iḳtidāsı öyle gerek **ve** eger Ḥanefî'ye Şāfiʿī'nüñ bir mes'elede delîli ḳavī gelürse daḫı iʿtibār itmemek gerek hemān ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 97, Mısra 15). [ve,]*
- iḫtiyār itmek gerek her kimi kim iḫtiyār ider hemîn anuñ sözine iʿtibār itmek gerek Hem-çunān bir dervîş ki bir şeyḫe inābet getüre **ve** bir mürīd ki bir pīre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 2). [ve,]*
- irādet getüre ıraḳ ṭarīḳde olan āsān yolları ḳomaḳ gerek **ve** bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 3). [ve,]*
- irādet getüre ıraḳ ṭarīḳde olan āsān yolları ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek **ve** şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 4). [ve,]*
- irādet getüre ıraḳ ṭarīḳde olan āsān yolları ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek **ve** her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 4). [ve,]*
- mertebede ḥāli n'idügin gözetmek gerek tā kendünüñ ibtidāda ḥālini şeyḫinüñ intihāda ḥāline ḳıyas itmeye **ve** kendünüñ telvînde dirligini anuñ temkînde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 6). [ve,]*
- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı yeyeyin **ve** şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 7). [ve,]*
- gelince **ve** açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince Çünki bir şeyḫe uydı anuñ her ḥāline uymaḳ gerek ve her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 9). [ve,]*
- gelince ve açlıḳlar çekmişdür bu mertebeye irince Çünki bir şeyḫe uydı anuñ her ḥāline uymaḳ gerek **ve** her hālde anuñ hali-y-ile ḥallanmaḳ gerek Eger şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 10). [ve,]*
- ki şeyḫini göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem **ve** ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīk itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 11). [ve,]*
- ki şeyḫini göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş **ve** şerīʿati ṭarīḳate tevfīk itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 12). [ve,]*
- ki şeyḫini göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīk itmiş cādde-i müstakīm **ve** ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 12). [ve,]*
- ḳavīm üzre sülūk ider **ve** anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 13). [ve,]*
- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż **ve** bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 13). [ve,]*
- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde vechin añlayamaz **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 14). [ve,]*

- Şerīʿatde muḳarrerdür ki niçe farż olur ki vaḳt olur ḥāram olur **ve** niçe ḥāram olur ki gāh olur vācib-i tām olur Meşelā sen namāz ḳılurken bir kişiyi öldürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 98, Mısra 17). [ve,]*
- ki niçe yıllar çileler çekmişdi **ve** niçe müddetler açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 99, Mısra 5). [ve,]*
- ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar **ve** ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 99, Mısra 5). [ve,]*
- ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine **ve** ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi Ẕū'n-Nūn'a *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 99, Mısra 6). [ve,]*
- ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẓar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı **ve** ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 99, Mısra 8). [ve,]*
- arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide **ve** eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 99, Mısra 10). [ve,]*
- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı **ve** navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı ve anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 99, Mısra 11). [ve,]*
- baḳa Ol kişi daḫı vardı cemīʿ didügin itdi bi'l-külliye evrādı ve navāfili terk itdi Ammā ṣalāt-ı ʿişāyı ḳoymadı **ve** anuñ terkine iḳdām idemedi Be-her ḥāl ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 99, Mısra 12). [ve,]*
- gice ḳadarca inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki yıllarla ṭāʿatine iʿtimād **ve** ʿibādetine iʿtiżād itse anuñ ʿuşr-ı ʿuşrın bulmazdı Evliyā aṭıbbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 99, Mısra 13). [ve,]*
- olur **ve** ḥekīm ustād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 99, Mısra 19). [ve,]*
- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz **ve** marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 100, Mısra 1). [ve,]*
- rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām **ve** taʿẓīm ü iḫtirām ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 100, Mısra 5). [ve,]*
- deprenmezler ki nāgāh uça **Ve** Ẕū'n-Nūn'dan rivāyet olınur ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 100, Mısra 7). [ve,]*
- İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz **ve** bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür ve cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 100, Mısra 9). [ve,]*
- İmdi bu bir sözdür ki bundan gökçek maḳāl olmaz ve bunuñ ḳabūlinde hīç ḳīl ü ḳāl olmaz cemīʿ-i ehlu'llāh bunda müttefiklerdür **ve** cemīʿ-i kümmel bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 100, Mısra 10). [ve,]*
- mes'elede muṭābıḳdurlar ki dervīşüñ kemāli şeyḫine iʿtiḳādına göre olur **ve** mürīdüñ taḥṣīli pīrine iʿtimādına göre olur Bir kişi ki bir ulu şeyḫ iʿtiḳādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 100, Mısra 11). [ve,]*

- bahāne olmayınca mümkin degül ki yola gire **ve** andan oḳumayınca mütālaʿa idüp dānişmend ola Ḥaḳ taʿālā niẓām-ı ʿālemi böyle itmişdür ve bu kārgāhı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 100, Mısra 17). [ve,]*
- bahāne olmayınca mümkin degül ki yola gire ve andan oḳumayınca mütālaʿa idüp dānişmend ola Ḥaḳ taʿālā niẓām-ı ʿālemi böyle itmişdür **ve** bu kārgāhı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 100, Mısra 18). [ve,]*
- gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalığı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur **ve** aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 101, Mısra 4). [ve,]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur Ol sebebdendür ki bunca dervīşler Ẕū'n-Nūn'a iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta irişdiler **ve** niçe müridler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 101, Mısra 6). [ve,]*
- maḥabbetleri sebebi-y-ile mertebelere yitişdiler ancaları meşhūr-ı enām **ve** maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı Rivāyet olınur ki ol vaḳt ki Ẕū'n-Nūn vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 101, Mısra 7). [ve,]*
- dōstı Ẕū'n-Nūn gelür anuñ istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anı raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 101, Mısra 12). [ve,]*
- maḳāmatından aʿlā-yı maḳāmatda inzāl **ve** vāṣilīn silkinde hezār taʿẓīm ü iclāl ide Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 101, Mısra 13). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Bāyezīd-i Besṭāmī ḳaddesa'llāhu sırrahu **Ve** birisi şol sulṭānu'l-ʿārifīn ve ḳıdvetü'l-vāṣılīn bürhānü'l-muvaḥḥıdīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Bāyezīd-i Besṭāmī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol sulṭānu'l-ʿārifīn **ve** ḳıdvetü'l-vāṣılīn bürhānü'l-muvaḥḥıdīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 2). [ve,]*
- yenbūʿü'l-faẓl ve'l -yaḳīn ḫalīfe-i ilāhī **ve** maẓhar-ı envār-ı nā-mütenāhī server-i aṣfiyā ve ser-i defter-i evliyā pīşvā-yı aṣḥāb-ı ṭarīḳat ve muḳtedā-yı erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 3). [ve,]*
- yenbūʿü'l-faẓl ve'l -yaḳīn ḫalīfe-i ilāhī ve maẓhar-ı envār-ı nā-mütenāhī server-i aṣfiyā **ve** ser-i defter-i evliyā pīşvā-yı aṣḥāb-ı ṭarīḳat ve muḳtedā-yı erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 4). [ve,]*
- yenbūʿü'l-faẓl ve'l -yaḳīn ḫalīfe-i ilāhī ve maẓhar-ı envār-ı nā-mütenāhī server-i aṣfiyā ve ser-i defter-i evliyā pīşvā-yı aṣḥāb-ı ṭarīḳat **ve** muḳtedā-yı erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 4). [ve,]*
- ḥaḳīḳat mihr-i asumān-ı mevhebet-i tecrīdī **ve** nūr-ı āftāb-ı maʿrifet-i tevḥīdī ḫülāṣetü'l-muḥaḳḳıkīn ve zübdetü'l-müdaḳḳıḳīn ḥüccetu'llāh ʿalā'l-ḫalḳi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 5). [ve,]*
- ḥaḳīḳat mihr-i asumān-ı mevhebet-i tecrīdī ve nūr-ı āftāb-ı maʿrifet-i tevḥīdī ḫülāṣetü'l-muḥaḳḳıkīn **ve** zübdetü'l-müdaḳḳıḳīn ḥüccetu'llāh ʿalā'l-ḫalḳi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 6). [ve,]*
- şol Bāyezīd-i cihān **ve** pehlivān-ı zamāndur ki cemīʿ-i dünyānuñ evliyāsına server olmışdı ve cemīʿ-i ʿālemüñ meşāyıḫına mehter olmışdı Cemīʿ-i erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 9). [ve,]*
- şol Bāyezīd-i cihān ve pehlivān-ı zamāndur ki cemīʿ-i dünyānuñ evliyāsına server olmışdı **ve** cemīʿ-i ʿālemüñ meşāyıḫına mehter olmışdı Cemīʿ-i erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 10). [ve,]*

- tevḥīdüñ murtażāsı **ve** cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ muḳtedāsı idi ṭarīḳat iḳlīminüñ pīri ve ḥaḳīḳat vilāyetinüñ emīri idi melekūt memālikinüñ māliki ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 11). [ve,]*
- tevḥīdüñ murtażāsı ve cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ muḳtedāsı idi ṭarīḳat iḳlīminüñ pīri **ve** ḥaḳīḳat vilāyetinüñ emīri idi melekūt memālikinüñ māliki ve ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 12). [ve,]*
- tevḥīdüñ murtażāsı ve cümle-i aṣḥāb-ı tecrīdüñ muḳtedāsı idi ṭarīḳat iḳlīminüñ pīri ve ḥaḳīḳat vilāyetinüñ emīri idi melekūt memālikinüñ māliki **ve** ceberūt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 12). [ve,]*
- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı **ve** vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḫzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 13). [ve,]*
- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni **ve** maʿrifet naḳdinüñ maḫzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 14). [ve,]*
- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve vefā kenzinüñ kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḫzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 14). [ve,]*
- ḥikmet çimeninüñ ṭūbāsı idi cihān gülistānınuñ bir gül-i raʿnāsı **ve** cān bustānınuñ bir bülbül-i güyāsı idi rūḥ ṣulṭānınuñ şāhbāzı ve rūḥāniyān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 15). [ve,]*
- ḥikmet çimeninüñ ṭūbāsı idi cihān gülistānınuñ bir gül-i raʿnāsı ve cān bustānınuñ bir bülbül-i güyāsı idi rūḥ ṣulṭānınuñ şāhbāzı **ve** rūḥāniyān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 16). [ve,]*
- meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı **ve** daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı ve ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 17). [ve,]*
- meclisinüñ kārsāzı idi ḥaḳāyıḳ deñizlerinüñ mecmaʿı ve daḳāyıḳ çeşmelerinüñ menbaʿı idi faḳr ṭāliblerinüñ mücellāsı **ve** ṭarīḳ mürşīdlerinüñ mültecāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 102, Mısra 18). [ve,]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si **ve** mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile ḫāli ve rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 1). [ve,]*
- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn zümresinüñ re'īsi idi maḥāsin-i fażāyil ile ḫāli **ve** rezāyil-i ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 2). [ve,]*
- āḫırīnüñ ḳatlarında maḳbūl ü müsellem olup ṭurur **ve** bir mürşid-i muʿaẓẓam idi ki cümle-i muḳaddemīnüñ **ve** müta'aḫirīnüñ dillerinde memdūh u mükerrem olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 3). [ve,]*
- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ **ve** devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 5). [ve,]*
- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı **ve** pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 6). [ve,]*

- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı **ve** evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 6). [ve,]*
- **ve** ṭarīḳi tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 7). [ve,]*
- ve ṭarīḳi tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet **ve** ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 7). [ve,]*
- ve ṭarīḳi tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet yoḳ idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri **ve** rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 8). [ve,]*
- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş **ve** havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе ve dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 9). [ve,]*
- ʿamīḳleri var idi makām-ı ḳurb u heybetde bī-hūş ve havā-yı üns ü maḥabbetde medhūş idi dāyimā teni mücāhededе **ve** dili müşāhededе idi deryā-yı ẕevḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 10). [ve,]*
- içinde ġarīk **ve** āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre ve maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 11). [ve,]*
- içinde ġarīk ve āteş-i şevḳ içinde ḥarīḳ idi ʿışḳ sevdāsı-y-ıla āvāre **ve** maḥabbet derdü-y-ile bī-çāra idi nālān ü feraḥveş hem aġlar hem göñli ḫōş idi hem vāṣıl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 11). [ve,]*
- **ve** hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 13). [ve,]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat **ve** dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān ve bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 14). [ve,]*
- ve hem mehcūr hem maḥzūn hem mesrūr idi kāmbīn ü nā-murād ġamgīn ṣıfat ve dil-şād idi Bir gedā-yı mīr-erkān **ve** bir ġanī-yi gedā nişān idi faḳr şehrinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 14). [ve,]*
- şāhı **ve** taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı ve iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 15). [ve,]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı **ve** iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi ve Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 15). [ve,]*
- şāhı ve taṣavvuf memleketinüñ pādişāhı idi vaḥdet diyārınuñ ḫānı **ve** iki cihānuñ sulṭānı idi fanā mülkinüñ bāḳīsi **ve** Ḥaḳ meclisinüñ sāḳīsi idi dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 16). [ve,]*
- dil sarāyını Allāh içün süpürüp ḫalvet iderdi **ve** her dem göñül evinde anuñla ṣoḥbet iderdi gāh fikret burāḳı-y-ıla sāyir olup semāvātı geşt iderdi gah *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 103, Mısra 17). [ve,]*

- eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aşamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmāni **ve** vücūdı ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 4). [ve,]*
- semʿu'llāh **ve** başri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā ve kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṯde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 5). [ve,]*
- semʿu'llāh ve başri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā **ve** kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṯde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 5). [ve,]*
- semʿu'llāh ve başri nuru'llāh idi ʿilmi ʿilm-i Ḫudā **ve** kendü beşeriyyetden cüdā idi Bu cümle-i fażāyili-y-ile rivāyātda ʿālī senedleri ve aḥādiṯde ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 6). [ve,]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi **ve** esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi ve tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 7). [ve,]*
- mesnedleri var idi ʿilm-i ṭarīḳatde maʿārifi evvel ol beyān itdi ve esrār-ı tevḥīdde rumūzı öñdin ol ʿiyān itdi **ve** tevḥīdde sırlar açdı ki kendüye gelince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 8). [ve,]*
- açılmamışdı **ve** maʿārifde sözler söyledi ki kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 9). [ve,]*
- açılmamışdı ve maʿārifde sözler söyledi ki kendü zamānına degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki kimse dāyiresine başmamışdı **ve** maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 10). [ve,]*
- itdi ki bir aḥad yöresine uġramamışdı Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫaylī ʿārif gerek idi ki anı añlaya **ve** merātib-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 12). [ve,]*
- dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele **ve** ol bir vücūd idi ki aşrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 16). [ve,]*
- Allāh'a ʿibādet idüp sücūda gele Neler dönmişdür felek ḫamı biñ dürlü siḥirler idüp anuñ ṭāliʿini getürince **ve** neler çekmişdür ṭabīʿat ümmi hezār ḥīle ile aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 18). [ve,]*
- ḥāmil olup ṭoġurınca **ve** ne ṣūretler geçirmişdür heyūlā-yı zamān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 104, Mısra 19). [ve,]*
- ol ṣūrete getürmek içün **ve** ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 105, Mısra 1). [ve,]*
- ol ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi **ve** yüzildi tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 105, Mısra 2). [ve,]*
- getürmek-içün **ve** niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı ve düzildi tā ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 105, Mısra 3). [ve,]*
- getürmek-içün ve niçe kez būstān-ı devrān baḳıldı **ve** düzildi tā ol çiçegi bitürmek-içün Hezār hezār bahārlar bahā-y-ile cihānı bezmek gerek ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 105, Mısra 3). [ve,]*

- zemīn-i gülzārı içinde bir anuñ gibi lāle-i maʿrifet belüre **ve** yıllarla ṣeyf faṣlı ʿāleme żayf olmaḳ gerek ki nāgāh berg ü bār arasında bir anuñ miṣli ṣemere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 105, Mısra 5). [ve,]*
- ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile **ve** ol bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 105, Mısra 8). [ve,]*
- ḫiẕmet içün yürürler **ve** ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki dizin dizin cennet maḥbūbları her dem ḳarşusında el baġlayup ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 105, Mısra 11). [ve,]*
- ki her öyüni deminde mevāyid-i maʿārife ḥikmet cevherlerini niṣār iderlerdi **ve** ol bir pādişāhzāde-i muṭlaḳ idi ki her nevbeti vaḳtında ḫānḳāhı eşigine niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 105, Mısra 13). [ve,]*
- melāyike-i ʿizam yüzlerin sürerlerdi Şeyḫ Cüneyd ḥażretlerinden menḳūldür ki Bāyezīd bizüm aramuzda Cebrāyil gibidür melāyike arasında dirdi **ve** hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 105, Mısra 16). [ve,]*
- anlardan mervīdür ki buyururlardı Cemīʿ-i sālikīnüñ nihāyet menzili bu Ḫurāsānīnüñ bidāyet menzilidür dirdi **ve** niçe daḫı zamānınuñ ulu şeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 105, Mısra 18). [ve,]*
- **ve** fażāyili baḥrinden müstefīd ü muḳterif idiler Ammā rumūzını ʿavām fehm idemedüklerinden ve kelimātını ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 1). [ve,]*
- ve fażāyili baḥrinden müstefīd ü muḳterif idiler Ammā rumūzını ʿavām fehm idemedüklerinden **ve** kelimātını ehl-i ẓāhir añlayumaduḳlarından gāh gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 2). [ve,]*
- mülḥid diyü ṭaʿn iderlerdi **ve** gāh olurdı ki Beştām'dan sürerlerdi ʿAceb midür ki faḫr-i ʿālem ve maḳṣūd-ı benī Ādem Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 3). [ve,]*
- mülḥid diyü ṭaʿn iderlerdi **ve** gāh olurdı ki Beştām'dan sürerlerdi ʿAceb midür ki faḫr-i ʿālem ve maḳṣūd-ı benī Ādem Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 4). [ve,]*
- sellem Mekke'den sürüp **ve** anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿadetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād ṣanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 5). [ve,]*
- sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz vücūdı vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿadetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḥād ṣanılur **ve** bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 6). [ve,]*
- sözi añlanmayıcaḳ sū-yı iʿtiḳāda ḥaml olınur ḳuṣūr-ı naẓarlarından **ve** noḳṣān-ı fikirlerinden şu ḳadar mülāḥaza idemezler ki Bāyezīd mülḥid olıcaḳ īmān kimüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 7). [ve,]*
- olur Her kāmilüñ ḥāli budur kim sözini añlamazlar daḫı ṭaʿn iderler **ve** fehm-i ʿāvamdan artuḳ söyledüginden sū-yı ẓann iderler her fiʿli ki ehlu'llāhdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 9). [ve,]*
- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler **ve** her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi ve aṣam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 11). [ve,]*

- görürler Ḥikmetini bilsevüz dirler ve her sözi ki anlardan işidürler Añlasavuz dirler Kör nūri görür mi **ve** aṣam ṣavtı işidür mi semmi olmayan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 12). [ve,]*
- revāyiḥi seçer mi **ve** ẕevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ leẕẕeti nice dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 13). [ve,]*
- revāyiḥi seçer mi ve ẕevḳi olmayan helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ leẕẕeti nice dinilür **ve** ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 14). [ve,]*
- maʿḳūlātdan ḫaberi olur mı **ve** dilsüzlerle hīç elfāz u ʿibārāt söyleşilür mi Āyīne ṣafā bulmayınca ehl-i tecrīd ile söylenmez ol sebebdendür ki peyġambarlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 15). [ve,]*
- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler **ve** her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 17). [ve,]*
- sözlerini yine ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile **ve** her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 106, Mısra 18). [ve,]*
- Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur ki bir vaḳt ḫalḳ çoġ üşdiler **ve** bunı bī-ḥużūr eylediler diledi ṭurmayalar gideler yanından ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 107, Mısra 3). [ve,]*
- gelmez **ve** mücerred ḫalḳı ṭaġıtmak içün Bāyezīd küfr söylemez ḥadīṯ-i ḳudsī gibi bu lisān-ı Ḥaḳ'dan dinilmişdür Bāyezīd daḫı arada ḳuru bahāne olmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 107, Mısra 7). [ve,]*
- **ve** hemīn bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr ve teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 107, Mısra 9). [ve,]*
- ve hemīn bu ḳabīldendür şol ki ḳıṣṣalarda meşhūr **ve** teẕkirelerde meẕkūrdur kim Subḥānī mā aʿẓama şaʿnī dirdi Egerçi ki baʿżılar dirler ol sözi kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 107, Mısra 9). [ve,]*
- bilmezken söylerdi hele be-her ḥāl erbāb-ı tevḥīd arasında bu aṣl kelimāt ʿacīb olmaz **ve** ehl-i istifrāḳ dilinden bunuñ gibi elfāẓ ġarīb olmaz şol dervīşüñ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 107, Mısra 12). [ve,]*
- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola **ve** şol şeyḫüñ ki ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz ve bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 107, Mısra 13). [ve,]*
- riʿāyet-i şerʿi muḥkem ola ve şol şeyḫüñ ki ādāb-ı sünneti müstaḥkem ola bunuñ gibi sözler anlara ʿayb olmaz **ve** bunuñ gibi ḳażiyyelerle anlar ġaybet olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 107, Mısra 14). [ve,]*
- Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ ziyāde gelürler **ve** bunuñ hużūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 107, Mısra 16). [ve,]*
- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise **ve** bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 107, Mısra 18). [ve,]*

- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük **ve** ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 107, Mısra 18). [ve,]*
- menāḳıbında ẕikr eyledük Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz **ve** anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 108, Mısra 1). [ve,]*
- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur **ve** her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ aṭıbbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 108, Mısra 3). [ve,]*
- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ aṭıbbāsı olur **ve** getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 108, Mısra 4). [ve,]*
- ol marażuñ devāsı olur kimisi ile ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat olur **ve** kimisi ile defʿ-i maraż u ʿillet olur Bir niçe ḳavāʿid ḳomışlardur kim ol ḳavāʿidle ʿilāc olına emrāża *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 108, Mısra 5). [ve,]*
- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿizām ẕevāhırde ḳalmış olalar **ve** anlar daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā ki anlar eyle olalar ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 108, Mısra 13). [ve,]*
- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿizām ẕevāhırde ḳalmış olalar ve anlar daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā ki anlar eyle olalar **ve** ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 108, Mısra 14). [ve,]*
- bilmeyeler cemīʿ ḳoduḳları uṣūl ol ʿilmlerüñ beyānı içündür **ve** cemīʿ itdükleri ictihād ol aḥkāmun ʿiyānı-içündür anlar daḫı erbāb-ı serāyir-i ḳulūbdur anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 108, Mısra 15). [ve,]*
- daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür **ve** irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür ehlu'llāh daḫı anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 108, Mısra 17). [ve,]*
- daḫı aṣḥāb-ı mükāşifāt-ı ġuyūbdur anlar Ḥaḳ cānibinden mülhemlerdür ve irşād-ı dīn içün muʿallimlerdür ehlu'llāh daḫı anlaruñ sözlerinden çıḳmazlar **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 108, Mısra 18). [ve,]*
- meger bunlaruñ biri daḫı müctehid ola kendü re'yine **ve** ictihādına muʿtemed ola eyle olıcaḳ bu bir baḫs daḫı olur bu kişi daḫı müctehidīnüñ biri olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 109, Mısra 1). [ve,]*
- Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid yolından ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ sözlerin eyü añlarlar **ve** murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 109, Mısra 4). [ve,]*
- bilmedüklerindendür **ve** müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur Her fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve her müftī ve ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 109, Mısra 7). [ve,]*
- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur Her fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez **ve** her müftī ve ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 109, Mısra 8). [ve,]*
- bilmedüklerindendür ve müctehidīnüñ murādları añlamaduḳlarındandur Her fıḳh oḳuyan fuḳahānuñ murādlarını bilmez ve her müftī **ve** ḳāzī dirilen anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 109, Mısra 8). [ve,]*

- virdükleri vaḳt şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin **ve** iki eve ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 109, Mısra 12). [ve,]*
- yüzden artuḳ meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı Egerçi teẕkirelerde meşhūrdur ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile daḫı bulışdı **ve** anuñ ḫiẕmetine daḫı irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 109, Mısra 16). [ve,]*
- zamānından ṣoñradur ġālibā bunuñ menşeʾi evvel ola **ve** ġalaṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 109, Mısra 19). [ve,]*
- andan olmış ola ki Bāyezīd ḥażretleri Ḥażret-i Caʿfer-i Ṣādıḳ'un rūḥāniyyetinden çoḳ istimdād iderdi **ve** hemīn anı şeyḫi gibi bilüp aña istinad *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 2). [ve,]*
- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi **ve** yoldan gine döndi vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 3). [ve,]*
- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan gine döndi vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker **ve** baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 4). [ve,]*
- ḳaṣd ider Eydür ki Tereḳte Allāha Besṭām ve ḳaṣadta'l-beytü'l-ḥarām Yaʾnī Allāh'ı Besṭām'da ḳodun Mekke'ye mi gidersin **Ve** andan ṣoñra bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 6). [ve,]*
- de öñüme geldi **ve** ġafletle giderken ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var dünyelikde ve neye māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 7). [ve,]*
- de öñüme geldi ve ġafletle giderken ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var dünyelikde **ve** neye māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz dirhem Eyitdi Beni yidi kez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 8). [ve,]*
- ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan yig olur **ve** niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Ṣāyed anuñ huẓūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 12). [ve,]*
- Besṭām'da idi ola **ve** ṣāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 13). [ve,]*
- Besṭām'da idi ola ve ṣāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi **ve** dünyāñı yaparsın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 14). [ve,]*
- bunuñ ʿizzeti anuñ ʿizzetinden artuḳdur ḫilḳat-ı ʿālemden maḳṣūd insāndur **ve** yiri gögi binā itmekde ḥikmet bu bünyāndur maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 110, Mısra 17). [ve,]*
- aṣlına ricʿat ḳılur Ka'be bināsı-y-ıla bu binā ḳaçan berāber ṣayılur belki ol binā daḫı bunuñ esbāb-ı ālātından olur Ġāyeti ekṣer-i nās ḳadrlerini bilmezler **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 111, Mısra 4). [ve,]*
- kendüler ne kişilerdür añlamazlar **ve** cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler ve kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 111, Mısra 5). [ve,]*
- kendüler ne kişilerdür añlamazlar ve cevherlerini ṣaḳlamayup pasa düşürürler **ve** kendülerini ġanī iken iflāsa düşürürler Maḳṣūd insāndur anlar degüldür bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 111, Mısra 5). [ve,]*

- en’ām gibidür belki ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ yiridür Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur **ve** Allāh’uñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 111, Mısra 8). [ve,]*
- ḫānesini pāk gözetmişlerdür kendü vücūdlarını görmişlerdür **ve** göñülleri evine girmişlerdür kendüleri bilür ki kimlerdür bir naẓarda ʿālī bir naẓarda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 111, Mısra 9). [ve,]*
- kemlerdür Şol ki vücūdlarına ḳonılmışdur anı göstermişlerdür **ve** şol ki istiʿdādlarına ṣunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 111, Mısra 11). [ve,]*
- anı oñarmışlardur **ve** şol ṣıfāt ki ʿādāt anı bozmışdur anı döndürmişlerdür vücūdlarını maʿrıż-ı fanā eylemişlerdür ve göñüllerini āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 111, Mısra 13). [ve,]*
- anı oñarmışlardur ve şol ṣıfāt ki ʿādāt anı bozmışdur anı döndürmişlerdür vücūdlarını maʿrıż-ı fanā eylemişlerdür **ve** göñüllerini āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 111, Mısra 14). [ve,]*
- eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd anlaruñ degül Ḥaḳḳ’uñdur **ve** ol yürüyen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 111, Mısra 16). [ve,]*
- göñül cihāna mı ṣıġar **ve** anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 111, Mısra 19). [ve,]*
- gibi göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur **ve** anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur ve anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 1). [ve,]*
- gibi göñül kevn ü mekāna mı ṣıġar anuñ ḥaccına müddet mi olur ve anuñ ṭavāfına vaḳt mı olur anuñ beriyyesi riyāżāt olur **ve** anuñ muġaylānı mücāhedāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 2). [ve,]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur **ve** anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 3). [ve,]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur **ve** anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 4). [ve,]*
- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ zārı derd ü cefā olur **ve** anuñ tūşesi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 4). [ve,]*
- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur **ve** anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḥrāmı tecrīd olur ve anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 5). [ve,]*
- meşaḳḳat u ʿanā olur anuñ ābı gözden aḳan ḳan olur ve anuñ ṭaʿāmı cigerde pişen biryān olur anuñ iḥrāmı tecrīd olur **ve** anuñ lebbeyki tefrīd olur ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 6). [ve,]*
- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur **ve** ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 7). [ve,]*
- ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur **ve** anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 8). [ve,]*

- recā **ve** anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 9). [ve,]*
- recā ve anda saʿy itmek birinden birine ilticā olur anuñ ʿarefātı pür maʿārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ zemzemi āb-ı ḥikmet olur **ve** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 10). [ve,]*
- Mekke'nüñ yemişleri maʿrifet olur anuñ ḥaremi ḥarīmu'llāh olur **ve** anuñ mücāviri iki cihāna şāh olur anuñ ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur ve anuñ ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 11). [ve,]*
- Mekke'nüñ yemişleri maʿrifet olur anuñ ḥaremi ḥarīmu'llāh olur ve anuñ mücāviri iki cihāna şāh olur anuñ ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur **ve** anuñ ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 12). [ve,]*
- içinden fütūh olur her kim ki ol Mekke'yi ziyāret ider ebedi saʿīd olur **ve** her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 13). [ve,]*
- yakmaz **ve** ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca faż̧l u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 15). [ve,]*
- gibi göñülleri ṭavāf itdügi-içündür ki kendü daḫı müṭāf-ı ʿālem oldı **ve** bunuñ gibi ʿazīzlere ʿizzet eyledügi-içündür ki kendü daḫı ʿazīz-i benī Ādem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 112, Mısra 17). [ve,]*
- dāyimā mürīdlerine dirdi **ve** her vaḳt anlara söylerdi ki Benüm müridüm degüldür ol kişi kim ḳıyametde cehennem yanında ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 113, Mısra 1). [ve,]*
- pes ḫalḳa raḥmet içün cehennem odını bir pāra söyündürürler **ve** taḫfīf-i ʿaẕāb olsun diyü biraz sūzını indirirler ammā lāzım degül ki cehennem ol ḥālet üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 113, Mısra 13). [ve,]*
- dāyim ḳala dürüstdür ki bir vaḳtda eyle olup bir vaḳtda gine bayaġı ola **ve** bu daḫı cāyizdür ki ehlu'llāhdan her işi elinden geldügi ḳadar cehennem odını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 113, Mısra 15). [ve,]*
- söyündüre **ve** bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm cehennem ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur ve anda olan şuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 113, Mısra 17). [ve,]*
- söyündüre ve bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm cehennem ebedī ehlini yandura Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur **ve** anda olan şuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 113, Mısra 18). [ve,]*
- bir ʿazīz bir ḥālde cehennem odını tamām söyinmiş göre **ve** gine ol ḥālde āteş-i cehennem ḥāli ṭura Bundan ictimāʿ-ı naḳīżīn istiḥālesi lāzım gelmez sen bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 114, Mısra 1). [ve,]*
- muḥāl olur Bu sözden ʿaḳlun yaḳīniyyātına ḫalel gelmez **ve** bunuñ gibi iḫtimālāt ile ʿaḳla iʿtimād bozılmaz ʿaḳluñ aḥkāmı bu ʿālemüñ aḥvāline göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 114, Mısra 5). [ve,]*
- gökçekdür yaḳīniyyātı maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāya ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur **ve** şol aḥkām ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 114, Mısra 10). [ve,]*

- müstaḳīm anuñ gibide sākit olur **ve** ẕevk-i selīm ol aḥkāmda ṣāmit olur meger şeyṭān vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı oluşdura bildügin bilmedügin bir birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 114, Mısra 11). [ve,]*
- ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḫalvet ola bu söze ınanur **ve** her dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze yaḳīn ḳılur Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 114, Mısra 17). [ve,]*
- maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur vicdān ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī **ve** ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 115, Mısra 4). [ve,]*
- ḥikmete delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı taḥḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün yazmışlardur **ve** ḥükemā daḫı bu ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 115, Mısra 14). [ve,]*
- ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu naẓarlar ẓāmīr ola **ve** tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 115, Mısra 16). [ve,]*
- Ḥaḳ tebareke **ve** taʿala anlaruñ ʿamellerini meʿcūr ve saʿy-lerini meşkūr eyleye bi-mennihi ve luṭfihi Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ gelelüm gine teẕkire emrine **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 115, Mısra 17). [ve,]*
- Ḥaḳ tebareke ve taʿala anlaruñ ʿamellerini meʿcūr **ve** saʿy-lerini meşkūr eyleye bi-mennihi **ve** luṭfihi Maḳṣūddan taşra çıḳduḳ gelelüm gine teẕkire emrine **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 115, Mısra 18). [ve,]*
- Eyitdi Ḥācetüm var Bāyezīd'i isterem **ve** maṣlaḥatum var anı ṭaleb iderem Eyitdi Otuz yıldur ben anı araram bulımazam ḳanda idügin araram bilimezem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 3). [ve,]*
- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek **ve** bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi Yaʾnī şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 5). [ve,]*
- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar yürür Dirler ki sālik kendüden naẓarı ayurmamaḳ gerek **ve** ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 8). [ve,]*
- gidermemek gerek hemīn ki nefsini bildi Rabb'ini bilür ol iki maʿrifet birbirine mütelāzım olur **ve** iḫtimāl var ki Bāyezīd'üñ ol sözi istiġrāḳ ḥāline remz ola otuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 10). [ve,]*
- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fenāsından ʿibaret ola **ve** kendüde benlik ḳalmaduġına işāret ola Eger dir-isek ki Bāyezīd yerdi ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 12). [ve,]*
- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fenāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmaduġına işāret ola Eger dir-isek ki Bāyezīd yerdi **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 12). [ve,]*
- içerdi **ve** otururdı **ve** gezerdi dāyīmā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 13). [ve,]*
- içerdi **ve** otururdı **ve** gezerdi dāyīmā ʿāḳılāne ḥareketler iderdi kendüyi bilmese bu işleri nice işlerdi Bunuñ cevābı budur kim dervīş fānī olıcaḳ cemīʿ işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 13). [ve,]*

- işleyen Ḥaḳḳ olur **ve** bu ḳuvāyı ḳullanan ol ḥākim-i muṭlāḳ olur dervīşüñ arada hiç nesnesi olmaz hemīn kendü kendüliginden fenā bulup kendüyi bilmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 116, Mısra 15). [ve,]*
- idem didi Yaʿnī insānda maḳṣūd-ı aṣlī göñül fażāsınuñ ṣafāsıdur **ve** maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ cilāsıdur mādām ki ol ṣāfī ola küdüretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 117, Mısra 3). [ve,]*
- dervīşlik yolında olur ol cihetden göñül āyinesinde bir pāra keder ḳalur şāyed ol mertebede ki Bāyezīd umardı göñlini ṣāfī bulamazdı ola **ve** şāyed ol ḳadar kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 117, Mısra 8). [ve,]*
- maḥzūn olur Nitekim ḫaberde gelür her kimüñ ki yevmi-y-ile emsi berāber olur maġbūn olur **ve** anda ḫōd şübhe yoḳdur ki ednā maḳāmūñ aʿlāya göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 117, Mısra 14). [ve,]*
- mıḳdārı kederi olur **ve** evvelki mertebenüñ ṣoñraġına nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur ve dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 117, Mısra 15). [ve,]*
- mıḳdārı kederi olur ve evvelki mertebenüñ ṣoñraġına nisbet ḫaylīce eksükleri olur pes ādem oġlanı dāyim göñül jengini arıtmaḳda olur **ve** dil āyīnesini ṣāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 117, Mısra 16). [ve,]*
- daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı **ve** sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 118, Mısra 3). [ve,]*
- daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur **ve** her maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı ve cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 118, Mısra 4). [ve,]*
- daḫı nisbet kederi gözükür her mertebenüñ kendüye münāsib bir inḳiyādı ve sücūdı olur ve her maḳāmūñ ol maḳāmda iḫtirāz olıcaḳ inkārı **ve** cühūdı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 118, Mısra 4). [ve,]*
- şöyle ki ol mertebeniñ küfr ü ʿişyānı kendüden aşaġanuñ şahādet ü īmān olur **ve** ol maḳāmuñ şirk ü ṭuġyānı andan ednā maḳāmuñ tevḥīd ü īḳānı olur Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 118, Mısra 5). [ve,]*
- ve Ḥaḳ dergāhına hediyeñ nedür didiler ben eyitdüm Egerçi ol Ḥażret'e faḳīrāne armaġansuz gelüp ṭururam ammā dünyāda olduġumca Ḥażret'e şirk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 118, Mısra 9). [ve,]*
- ziyāde olduḳça ḫāṭarı artuḳ olur **ve** taḳarrub artduḳça iḫtiyāṭı çoḳ olur Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerin rūz-ı ḥaşrda ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 119, Mısra 1). [ve,]*
- Muḥammed'üñ muvaḥḥidlerine server **ve** ʿāriflerine mehter idüp cennet-i aʿlāda ve firdevs-i muʿallāda şıddīḳīn menāzilinde esnā maḳāmātda ve vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 119, Mısra 3). [ve,]*
- Muḥammed'üñ muvaḥḥidlerine server ve ʿāriflerine mehter idüp cennet-i aʿlāda **ve** firdevs-i muʿallāda şıddīḳīn menāzilinde esnā maḳāmātda ve vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 119, Mısra 4). [ve,]*
- Muḥammed'üñ muvaḥḥidlerine server ve ʿāriflerine mehter idüp cennet-i aʿlāda ve firdevs-i muʿallāda şıddīḳīn menāzilinde esnā maḳāmātda **ve** vāṣılīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 119, Mısra 4). [ve,]*

- Menāḳıb-ı ʿAbdu’llāh bin Mübārek raẕiya’llāhu ʿanhu **Ve** birisi şol zeyn-i zamān ve rükn-i cihān rāhnemāyı şerīʿat ve bedraḳa-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı ʿAbdu’llāh bin Mübārek raẕiya’llāhu ʿanhu Ve birisi şol zeyn-i zamān **ve** rükn-i cihān rāhnemāyı şerīʿat ve bedraḳa-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı ʿAbdu’llāh bin Mübārek raẕiya’llāhu ʿanhu Ve birisi şol zeyn-i zamān ve rükn-i cihān rāhnemāyı şerīʿat **ve** bedraḳa-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 2). [ve,]*
- ṭarīḳat cāmiʿ-i ʿilm ü ʿamel hādim-i bünyān-ı emel maẕhar-ı esrār-ı ilāhī **ve** menbaʿ-ı envār-ı nā-mütenāhī maḫṣūṣ-ı ʿināyet-i Ḥaḳ celle ve tebāreke Ḥażret-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 3). [ve,]*
- ṭarīḳat cāmiʿ-i ʿilm ü ʿamel hādim-i bünyān-ı emel maẕhar-ı esrār-ı ilāhī ve menbaʿ-ı envār-ı nā-mütenāhī maḫṣūṣ-ı ʿināyet-i Ḥaḳ celle **ve** tebāreke Ḥażret-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 4). [ve,]*
- ʿAbdu’llāh bin Mübārek aḥsana’llāhu ʿuḳbāhu ka-mā aḥsana ūlāhu **ve** ballaġahu ila aʿlā mā yatammanāhu **ve** yarżāhu Bu daḫı muḫteşemān-ı aṣḥāb-ı ṭarīḳat **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 6). [ve,]*
- muḫteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem taṣavvufda bī-naẕīr **ve** hem ʿilmde mükerrem idi ve hem cūdda bi-meşel ve hem şecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 7). [ve,]*
- muḫteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem taṣavvufda bī-naẕīr ve hem ʿilmde mükerrem idi **ve** hem cūdda bi-meşel ve hem şecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 8). [ve,]*
- muḫteremān-ı erbāb-ı şerīʿatden idi Hem taṣavvufda bī-naẕīr ve hem ʿilmde mükerrem idi ve hem cūdda bi-meşel **ve** hem şecāʿatda müsellem idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 8). [ve,]*
- Zamānında aña şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi bī-had iʿzāz u iḫtirām iderlerdi Muʿaẓẓam-ı enām **ve** maḳbūl-i ḫāṣ u ām idi ve niçe meşāyıḫ-ı kümmele *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 10). [ve,]*
- Zamānında aña şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi bī-had iʿzāz u iḫtirām iderlerdi Muʿaẓẓam-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ām idi **ve** niçe meşāyıḫ-ı kümmele *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 10). [ve,]*
- yitişmişdi her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī taṣnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur **ve** niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i teẕkirede meẕkūrdur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 12). [ve,]*
- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿAbdu’llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola **ve** ol ʿaṣrda yir yüzinde olanlardan ekmel ola zīrā cāyizdür ki bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 120, Mısra 17). [ve,]*
- kelām bunlaruñ tenezzüli **ve** meskenetlerine ve maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola ve cāyizdür ki kelām taḥḳīḳī ola ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 121, Mısra 1). [ve,]*
- kelām bunlaruñ tenezzüli ve meskenetlerine **ve** maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola ve cāyizdür ki kelām taḥḳīḳī ola ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 121, Mısra 1). [ve,]*

- kelām bunlaruñ tenezzüli ve meskenetlerine ve maḳām-ı tevḥīdde ıṭrā-ı midḥatlarına maḥmul ola **ve** cāyizdür ki kelām taḥḳīḳī ola ammā tevcīhine bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 121, Mısra 2). [ve,]*
- böyle iken kendüden ulu neler ola **ve** kendüden aʿlā ʿālemde çoḳ bulına Her kāmil şöyle degüldür kim her ṣıfat-ı kemāliyyede ekmel olur belki cümle-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 121, Mısra 5). [ve,]*
- bilüp ṭururlar ol yer cevdi olursa bunlar baḥr-ı ʿUmmān olup ṭururlar Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl ḥac **ve** bir yıl ġazā ve bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 121, Mısra 12). [ve,]*
- bilüp ṭururlar ol yer cevdi olursa bunlar baḥr-ı ʿUmmān olup ṭururlar Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl ḥac ve bir yıl ġazā **ve** bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 121, Mısra 12). [ve,]*
- yitişdüreyem ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña nice iledürsin **ve** iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 121, Mısra 18). [ve,]*
- muḫālefet-i maʿḳūl var ṣanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur ki aña eyle görinür yoḫsa ḥāṣā şunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar **ve** şunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 122, Mısra 12). [ve,]*
- müdaḳḳıḳīn olurlar bunuñ gibi ḳażiyyelerde tereddüd ü ıżṭırāb itmezler **ve** bunuñ gibi ḫavāriḳde şekk ü irtiyāb itmezler Eger dir-isek ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 122, Mısra 13). [ve,]*
- ṣūret-i miṣāliyye ile olur **ve** bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 122, Mısra 15). [ve,]*
- baḥs andadur ki bu ḳażiyye ḫāricde muḥaḳḳak ola şöyle ki ʿAbdullāh ḥuccāc ile bile Mekke'de bulına söz ḳażiyyenüñ böyle vāḳiʿ olmasındadur **ve** dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 122, Mısra 18). [ve,]*
- kişinüñ ḳudreti olmaz nādir olur ammā ehlu'llāh arasında eksik degüldür böyle daḫı bulınur erbāb-ı ḳulūbdan kerāmāt müstaʿceb olmaz **ve** aṣḥāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 123, Mısra 8). [ve,]*
- dersine ḥāżır oldı soñra ḳalḳıcaḳ ṭabʿına incinmek geldi eyitdi Ayruḳ ben senüñ evüñe gelmezem **ve** dersüñe ḥāżır olmazam ʿAbdu'llāh eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 123, Mısra 14). [ve,]*
- ı mevte varmadın varacaġı yiri görür **ve** her kişi ölmezden öñdin āḫıratda menzilini görse gerek cennetde cehennemde varacaġı ne yirdür bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 124, Mısra 5). [ve,]*
- kesbinden şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana **ve** eger ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına Yaʿnī dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 124, Mısra 10). [ve,]*
- yolında bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez **ve** dervīşler arasında bu ḳadar nesne ʿayıb ṣayılmaz İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşāribinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 124, Mısra 11). [ve,]*
- ādem olur ki aḳça anuñ dīnini bozar ādem olur ki aḳça ile dīnini düzer her ʿamel niyetine göre olur **ve** her fiʿl ʿazīmete göre olur eger niyetini pāk ḳılursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 124, Mısra 16). [ve,]*

- ʿameli daḫı pāk olur **ve** eger göñil Allāh'la olursa her işinde bī-bāk olur Rivāyet olınur ki bir kişi geldi ʿAbdu'llāh bin Mübārek'üñ eline ayaġına düşdi eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 124, Mısra 17). [ve,]*
- günāh idüp ṭururam nice ideyem **ve** bir ʿaẕīm ẕenbe mürtekib oldum ne çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ ve nefsüñ ne belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 1). [ve,]*
- günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẕīm ẕenbe mürtekib oldum ne çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ **ve** nefsüñ ne belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 2). [ve,]*
- Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm **ve** ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 3). [ve,]*
- Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña zinā itdüm Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi ṣandum **ve** bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 4). [ve,]*
- fikr itdüm didi Yaʿnī dimek ister ki ḥaḳḳı ġayr ġāyet yaramaz olur **ve** ġaybet berāberi günāh az olur cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 5). [ve,]*
- fikr itdüm didi Yaʿnī dimek ister ki ḥaḳḳı ġayr ġāyet yaramaz olur ve ġaybet berāberi günāh az olur cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye **ve** cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 6). [ve,]*
- mükāşifāt-ı sübḥāniye bu emrde ittifāḳ itmüşlerdür ki ġaybet insānda ʿaẕāyim-i ẕünūbdan **ve** mesāvī ʿāḳilde ʿuyūbdandur Cemīʿ-i erbāb-ı ḳulūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 8). [ve,]*
- ḳoḳusını **ve** baṣīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 11). [ve,]*
- ḳoḳusını ve baṣīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz **ve** bir kişiyi ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 12). [ve,]*
- nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise **ve** mesāvī itdügi gerçek ise zīrā eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 13). [ve,]*
- olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur **ve** bir ġaybetde söylemesinde ve eger sözinde gerçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 15). [ve,]*
- olur bir mesāvīsinde bir aña bühtānında olur ve bir ġaybetde söylemesinde **ve** eger sözinde gerçek olursa hemīn cerīme anuñ ʿaybını fāş itmekde olur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 15). [ve,]*
- anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir yüzinden ki bir kişi andan incine **ve** biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldığından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 125, Mısra 18). [ve,]*
- bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz **ve** anuñ efʿāline yavuz dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 126, Mısra 4). [ve,]*

- tedbīri-y-ile olmamışdur **ve** kendüye maʿlūmdur ki ol emrde hīç anlaruñ medḫali bulınmamışdur ol taʿyīb idenler ḥaḳīḳatde kendüyi mesāvī iderler egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 126, Mısra 9). [ve,]*
- bilmezler vüzerāyı mesāvī itdük şanurlar Hīç anlaruñ mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi **ve** hiç anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 126, Mısra 12). [ve,]*
- günāhı büyük vebāl olur anlar bundan ḳatı iḥtirāz iderler **ve** anlar bunı ulu verṭa şayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 126, Mısra 17). [ve,]*
- Hemīn kişinüñ naẓarında ʿibret gerek ki añlaya **ve** hemīn ādemüñ derūnında başīret gerek ki fehm eyleye tā bu yoldan āyāt u aḥadīs̲üñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 127, Mısra 3). [ve,]*
- taḫḳīḳler ide **ve** bu ṭarīḳden erbāb-ı ṭarīḳatüñ kelimātında ne tedḳīḳler ide her bir ḥadīs̲den niçe maʿnāya delāletler ide ve her bir ʿibāretden bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 127, Mısra 5). [ve,]*
- taḫḳīḳler ide ve bu ṭarīḳden erbāb-ı ṭarīḳatüñ kelimātında ne tedḳīḳler ide her bir ḥadīs̲den niçe maʿnāya delāletler ide **ve** her bir ʿibāretden bunca rumūz u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 127, Mısra 6). [ve,]*
- ki kendü luṭfından bir vāḳıʿayı ḥaḳ ḳılmış ola ol ʿazīzüñ rūḥını ervāḥ-ı mücerredāta mülḥaḳ ḳılmış ola envār-ı tecelliyātı ile rūḥını münevver ide **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 127, Mısra 16). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Süfyān-ı S̲evrī ḳaddesa'llāhu sırrahu **Ve** birisi şol server-i dīn ü diyānet ve emīn-i bārgāh-ı ʿināyet cāmiʿ-i ʿilm ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Süfyān-ı S̲evrī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol server-i dīn ü diyānet **ve** emīn-i bārgāh-ı ʿināyet cāmiʿ-i ʿilm ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 2). [ve,]*
- kerāmet sālik-i rāh-ı istiḳāmet kıdvetü'l- ʿulemāi'l-kirām **ve** māḳbūlu'l-evliyāi'l-ʿaẓām ḳuṭb-ı ḥareket felek-i devrī imām-ı ʿālem Süfyān-ı Sevrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 3). [ve,]*
- rafaʿa'llāhu ḳadrahu fi'l- maḳarri'l-aʿlā ve-bavvaʿa lehu fīhi'd-deracāti'l-ʿulā Süfyān-ı S̲evrī ʿulemānuñ ḫiyārından **ve** meşāyıḫuñ kibārından idi ʿilm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 6). [ve,]*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi **ve** ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 7). [ve,]*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet **ve** edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 8). [ve,]*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire **ve** bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 8). [ve,]*
- **ve** şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẕīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 9). [ve,]*

- ve şerīʿate **ve** ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẕīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 9). [ve,]*
- ve şerīʿate ve ṭarīḳate zīnet virmişdi ʿālemüñ muḳtedāsı **ve** devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẕīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 9). [ve,]*
- **ve** ḳażiyye nice idügin taḳrīr itdiler Ol daḫı hemān mütażarriʿ oldı Ḥażret'e müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete Ol sāʿatda bir ʿaẓīm zelzele olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 13). [ve,]*
- pādişāhuñ sarāyı yıḳıldı pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan şoñra gelen begler hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler **ve** her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 16). [ve,]*
- eksik ḳomadılar Fi'l-cümle Süfyān-ı Sevrī zamānında ġāyet ulu muʿteberlerinden idi **ve** ʿahdında fażlı müsellem ü muḳarrerlerden idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 128, Mısra 18). [ve,]*
- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi **ve** kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere
  irişmişdi ʿilm-i ḥadīşde ʿālī senedleri var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 1). [ve,]*
- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere yitişmişdi ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere
  irişmişdi ʿilm-i ḥadīşde ʿālī senedleri var idi **ve** ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 2). [ve,]*
- var idi Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp şoḥbet ide **ve** ʿulemānuñ yaramazı budur kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 4). [ve,]*
- ide **Ve** eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 5). [ve,]*
- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar **ve** bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 6). [ve,]*
- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 6). [ve,]*
- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki zāhid olalar ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar **ve** bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 6). [ve,]*
- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar **ve** seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 7). [ve,]*
- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar **ve** seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 8). [ve,]*
- fuḳahāda igen çok ʿibādet bulınmaz **ve** eger şöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekser budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 9). [ve,]*

- fuḳahāda igen çok ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki bulına tamām merġūb olur **ve** aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar ve dervīşlerde ekṣer budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 10). [ve,]*
- fuḳahāda igen çok ʿibādet bulınmaz ve eger şöyle ki bulına tamām merġūb olur ve aġniyāda ʿādet budur kim mütekebbir olurlar **ve** dervīşlerde ekṣer budur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 10). [ve,]*
- maḥbūb-ı enām olurlar **ve** her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar ve seyyid dirilenler ekṣer budur kim rāfıżī olurlar şöyle ki tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 13). [ve,]*
- maḥbūb-ı enām olurlar ve her nerede ki bulınalar maṭlūb-ı ḫāṣ u ʿām olurlar **ve** seyyid dirilenler ekṣer budur kim rāfıżī olurlar şöyle ki tamām sünnī ola içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 13). [ve,]*
- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın **ve** dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı żikre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 129, Mısra 17). [ve,]*
- getürmemekdendür **ve** kimseneye ḥased itme ki ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür ve ḥarām rızḳ yime ki ol āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 130, Mısra 1). [ve,]*
- getürmemekdendür ve kimseneye ḥased itme ki ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür **ve** ḥarām rızḳ yime ki ol āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 130, Mısra 2). [ve,]*
- getürmemekdendür ve kimseneye ḥased itme ki ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür ve ḥarām rızḳ yime ki ol āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 130, Mısra 2). [ve,]*
- ādemden ṣanup aña melāmet itmek ḳuru cahāletdür **ve** hem şol kişi ki ezel-i āzālde Allāh'uñ ḳısmetini mülāhaza ide Hiç anuñ gibi kimsene mümkin midür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 130, Mısra 7). [ve,]*
- bir kişiye ḥased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek olur **ve** anuñ ḳażāsına gücenmek olur yoḫsa maʿlūmdur ki ḥasedden hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 130, Mısra 9). [ve,]*
- kere ḥased iderse muḳadderden bir żerre ḳadar defʿi olmaz hemīn ḥasūd olan Allāh'uñ ḳażāsına rāżī olmamış olur **ve** anuñ ol cehlle ḳısmetini göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 130, Mısra 12). [ve,]*
- bilmez maʿa hāżā ki ḫıyānet daḫı iderse mevlāsı anı öldürmez İmdi bir kişi ki bir ḥaram fiʿl ucından cehenneme girmelü ola **ve** bir loḳma taʿām sebebinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 131, Mısra 4). [ve,]*
- yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol taʿāmı yir mi **ve** bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 131, Mısra 6). [ve,]*
- Fi'l-cümle Allāh'uñ vaʿīdine inanan emn ü ferāġat ile yürümek yaraşmaz **ve** yevm-i ḥaşr u ḥesāba yaḳīn bulına ḥużūr u refāhiyyet ile gezmek yakışmaz Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 131, Mısra 7). [ve,]*
- kişinüñ ki yolında bu ḳadār aḥvāl ola nice sürür ile yürür **ve** bir kişinüñ ki öñinde bu mıḳdar verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 131, Mısra 9). [ve,]*

- ṭayanduḳları Allāh'uñ maġfiretünedür **ve** ziyāde iʿtimādları ʿumum raḥmetinedür ammā bu şeyṭānuñ mekridür ki araya ṣalmışdur bunuñla cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 131, Mısra 11). [ve,]*
- çalışmazsın Hay Bu tevekkül degül keslāndur **ve** bunı tevekkül ṣanmaḳ ḫiẕlandur Tevekkül oldur kim buyurduġına imtiṣāl idüp gine işüñ aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 131, Mısra 15). [ve,]*
- nesne olmaz **ve** bunı taḥḳīḳ bilesin ki cemīʿ meṣūbāt anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 131, Mısra 19). [ve,]*
- maġfireti-y-iledür mücerred tāʿāte çalışmaḳ fāyyide ḳılmaz tāʿātden maḳṣūd hemīn emrine imtisāl ü iṭāʿatdür **ve** ʿibādātdan murād ancaḳ Ḥażret'ine tażarruʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 132, Mısra 2). [ve,]*
- u istikānetdür yoḫsa virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 132, Mısra 4). [ve,]*
- diyü biz feraġāt itmeyevüz **ve** nice ʿibādetler ʿabeṣ olurmış diyü biz terk-i ṭāʿat itmeyevüz elümüzden geldükçe çalışavuz ammā kendümüzi gine ʿāciz bilevüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 132, Mısra 7). [ve,]*
- ḳudretümüz olduḳça ferāyiże **ve** sünnete iṭāʿat idevüz cehd eyleyevüz ki ṭarīḳa-i nebeviyyeye mutābaʿat idevüz Süfyān-ı Ṣevrī'den rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 132, Mısra 9). [ve,]*
- idenlerüñ aḳal mertebe-i mütābaʿatı beyān eyleye **ve** bu daḫı şol taḳdīrçedür ki ol aḥādīṣ tebaʿiyyeti ferāyiż ü vācibāt içün olmaya belki aʿlām-ı aḫlāḳ u ṣıfātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 132, Mısra 13). [ve,]*
- ola **ve** beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca varmaġa niyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 132, Mısra 15). [ve,]*
- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ yigit var imiş ḥacca varmaġa niyet itmiş imiş **ve** Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 132, Mısra 16). [ve,]*
- Nā-gāh bir māni olup fevt olmış **ve** anuñ fevti-çün derdle cigerden bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam ṣevābını saña vireyem ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 132, Mısra 17). [ve,]*
- Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve anuñ fevti-çün derdle cigerden bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam ṣevābını saña vireyem **ve** dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 132, Mısra 18). [ve,]*
- saña bağışlayam ammā sen daḫı şol āhunuñ ṣevābını baña virgil **ve** andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 133, Mısra 1). [ve,]*
- tamām ṣevāb ile ġanī ḳıla-y-ıdı Maḳṣūd bundan budur kim kişi ʿamel azlığına baḳmamaḳ gerek **ve** hīç bir ʿameli ḫor ṭutmamak gerek vaḳt olur ki bir vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 133, Mısra 6). [ve,]*
- bir ʿamel bulınur ki yıllar ile ṭāʿatine ġālib olur ṭāʿatüñ ẓahirde büyükligine iʿtibār itmemek gerek **ve** ʿibādātda aʿmāl çoḳlığına aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 133, Mısra 8). [ve,]*
- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi vüṣʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine raḥmeti andan bilmek gerek **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 133, Mısra 12). [ve,]*

- eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle **ve** arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki gönlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve gönlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 133, Mısra 17). [ve,]*
- eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki gönlin dünyāya rabṭ ḳılmaya **ve** gönlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 133, Mısra 18). [ve,]*
- böyle olursa her ne bulursa yisün **ve** her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 134, Mısra 1). [ve,]*
- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün **ve** ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 134, Mısra 2). [ve,]*
- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ **ve** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 134, Mısra 2). [ve,]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber **ve** eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 134, Mısra 3). [ve,]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun **ve** eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 134, Mısra 4). [ve,]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur **ve** aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 134, Mısra 4). [ve,]*
- oturmaḳdan ne ʿayide olur çün gönül dünyāya baġlu ola **ve** çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra ve çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 134, Mısra 5). [ve,]*
- oturmaḳdan ne ʿayide olur çün gönül dünyāya baġlu ola ve çün sīne içi emelle ṭolu ola çün ḳalb Ḫudā'dan dūr olduḳdan ṣoñra **ve** çün derūn feżāsı bī-nūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 134, Mısra 6). [ve,]*
- buġday ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin **ve** saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 134, Mısra 10). [ve,]*
- derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur **ve** ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 134, Mısra 11). [ve,]*
- ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ yıḳılur sen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola **ve** sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 134, Mısra 14). [ve,]*
- dimek ister ki ḥaḳḳ-ı Allāh'da maḥż ʿafv ile tamām olur **ve** ḥaḳḳ-ı ġayrde elbette anuñ irżāsına daḫı mevḳūf ḳalur egerçi Allāh'uñ ʿināyeti olıcaḳ irżā daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 134, Mısra 17). [ve,]*
- taḫfīf ḳılur ammā hele ẕātında ol günāh andan çoḳ olur **ve** anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 135, Mısra 1). [ve,]*

- berāber ola **ve** ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki ol ẕemm idene incinmek anuñ kendüye ʿadāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 135, Mısra 9). [ve,]*
- şeyḫ ola ki şeyḫlıḳ maşlaḥatı içün ḳonılmış ola ḫalḳı kendüye tābiʿ ḳılmak içün emr olınmış ola anuñ daḫı incinmesi kendü hevāsı-içün olmaz **ve** anuñ daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 135, Mısra 14). [ve,]*
- yitişmek ḫaylī işdür **ve** nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 135, Mısra 17). [ve,]*
- ṣāliḥ didüklerinüñ farḳı bulınmaḳ gerek İmdi bu ḥālet ḫaylī ḥāletdür **ve** nefs buraya varmaḳ ulu kerāmetdür belī bu ḥālüñ baʿżı dervīşlere baʿżı evḳātda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 1). [ve,]*
- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür **ve** ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ululara irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 7). [ve,]*
- Sevrī vefāt itmelü olıcaḳ bilinden bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi Taʿaccub itdiler Eyitdi Bu benüm dīnümüñ pāsbānı **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 10). [ve,]*
- zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı **ve** bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 11). [ve,]*
- muḫtelif olur **ve** emzice-i benī Ādem dürlü dürlü olur şāyed Süfyān-ı Sevrī ḥażretlerinüñ meşrebine tevekkül ol yoldan düşmiş idi ola ve şeyṭān mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 15). [ve,]*
- muḫtelif olur ve emzice-i benī Ādem dürlü dürlü olur şāyed Süfyān-ı Sevrī ḥażretlerinüñ meşrebine tevekkül ol yoldan düşmiş idi ola **ve** şeyṭān mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 16). [ve,]*
- ḫalās anuñla bulmış ola ʿibādetde niyetin anuñla taḫlīs itmiş ola **ve** ṭarīḳatde ʿazīmetin anuñla berkitmiş idi ola Dürüstdür ki niçe ādemler ola ki anuñ ḫāk-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 136, Mısra 17). [ve,]*
- ola **ve** anuñ eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola niçe yıllar daḫı aña mürīd olmaġa yaramaya ʿömri olduġınca çalışursa anuñ varduġına varmaya gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 137, Mısra 1). [ve,]*
- böyle-y-iken bir aḳçasuz Ḥaḳḳ'a mütevekkil olup tevekkülinden bir ḳadem ayrılmaya **ve** bir pūlı yoġ-iken şeyṭān aña rızḳ-içün vesveseye yol bulmaya Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 137, Mısra 4). [ve,]*
- eyle eylemek gerek ki bu ḳażiyye ki Süfyān-ı Sevrī'den naḳl olınur anuñ vāṣılīn olmasını menʿ itmez **ve** bu ḥālet ki andan mervī olur anuñ meşrebinde olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 137, Mısra 6). [ve,]*
- kemāl-i tevḥīdini bozmaz Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anı garīk-i raḥmet idüp rūz-ı maḥşerde ʿulemā-yı ḥaḳiḳate server **ve** fużelā-yı ṭarīkate mehter idüp iki ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 137, Mısra 8). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Şefīḳ-i Belḫī raẓiya'llāhu ʿanhu
  Ve birisi şol müteveccih-i Ḥaḳ ve mütevekkil-i muṭlaḳ ʿumde-i erbāb-ı ṣafā ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 2). [ve,]*

- Menāḳıb-ı Şefīḳ-i Belḫī raẕiya'llāhu ʿanhu
  Ve birisi şol müteveccih-i Ḥaḳ **ve** mütevekkil-i muṭlaḳ ʿumde-i erbāb-ı ṣafā ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Şefīḳ-i Belḫī raẕiya'llāhu ʿanhu
  Ve birisi şol müteveccih-i Ḥaḳ ve mütevekkil-i muṭlaḳ ʿumde-i erbāb-ı ṣafā **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 2). [ve,]*
- ḳıdve-i aṣḥāb-ı vefā faḫru'l-fuḳarā **ve** zeynü'ṣ-ṣuleḥā bedraḳa-i ehl-i ṭarīk Ebū ʿAlī Şefīḳ aʿlā'llāhu derecātihi fī maḳāmāti'l-mütevekkilīn **ve** ẕāʿafa ḥasanātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 3). [ve,]*
- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyiḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından **ve** ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var idi ve z̲ātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 5). [ve,]*
- fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyiḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var idi **ve** z̲ātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 6). [ve,]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye **ve** himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 7). [ve,]*
- muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri **ve** ol yoldan ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 8). [ve,]*
- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uşlūbdan ḳonılmışdı **ve** z̲ātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışıdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 9). [ve,]*
- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uşlūbdan ḳonılmışdı ve z̲ātında Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışıdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi **ve** meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 10). [ve,]*
- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini anuñla ziyāde bulurdı **ve** sülūk-ı maḳāmatda teveccühini anuñla gökçek görürdi Tevekkülini arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 11). [ve,]*
- mażbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde olduġınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var idi **ve** her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 14). [ve,]*
- var idi Żāhirde **ve** baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyiḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 15). [ve,]*
- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi **ve** iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyiḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 15). [ve,]*
- var idi Żāhirde ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi **ve** niçe meşāyiḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 16). [ve,]*
- bāzirgān-zāde idi ticāret iderdi kesb-i maʿāş içün eṭrāfa sefer iderdi bir defʿa ittifāḳ Türkistān seferine niyet eyledi **ve** ol ṭarafa gitmege ʿazīmet eyledi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 18). [ve,]*
- seferde niçe işārāt-ı rabbāniyye **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 138, Mısra 19). [ve,]*

- elin aldı **ve** tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın yolına geldi ceẕbe-i ilāhiyyedür ki her kimi isterse kendüye çeker ve irādet-i sulṭāniyedür ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 139, Mısra 3). [ve,]*
- elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın yolına geldi ceẕbe-i ilāhiyyedür ki her kimi isterse kendüye çeker **ve** irādet-i sulṭāniyedür ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 139, Mısra 4). [ve,]*
- ider eger andan bir ẕerre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur **ve** eger neʿūẕu bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem żalālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 139, Mısra 6). [ve,]*
- içinden çıḳmaz ḳalur Fi'l-cümle ʿināyet-i Ḥaḳ şaḳīḳa-ı Şefīk **ve** himāyet-i vücūd-ı muṭlaḳ aña refīḳ olup tamām dünyādan iʿrāż idüp tāyip oldı bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 139, Mısra 7). [ve,]*
- ticāretden vāz gelüp Ḥaḳ cānibine āyib oldı tevekkülde bir mertebeye vardı ki meşhūr-ı enām oldı **ve** zühde bir maḳāma yitişdi ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 139, Mısra 10). [ve,]*
- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar **ve** tüfengler yaġmur gibi yaġardı **ve** her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 139, Mısra 13). [ve,]*
- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı **ve** her ṭarafdan ḳılıçlar **ve** süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 139, Mısra 13). [ve,]*
- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar **ve** tüfengler yaġmur gibi yaġardı **ve** her ṭarafdan ḳılıçlar **ve** süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 139, Mısra 14). [ve,]*
- şu üzerine seccādesini atar geçer **ve** havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 140, Mısra 7). [ve,]*
- şu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine yanmaz ḳurtılur **ve** balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 140, Mısra 8). [ve,]*
- şaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice şaḳlarsa bunda daḫı eyle şaḳlar **ve** eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 140, Mısra 11). [ve,]*
- meger farḳ eyleyüp nefsini fedā ḳıla mevtle ḥayātı kendüye berāber bile ol ʿameli de bir ʿibādet bilüp aña ʿazīmet ide **ve** ol ṣabrı da bir sevāb fikr idüp ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 140, Mısra 16). [ve,]*
- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür żarūrī ol ṭopa **ve** tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 141, Mısra 6). [ve,]*
- bulınmaduḳ eger şehrde bulına-y-ıduḳ şāyed maṭʿūn ola-y-ıduḳ **ve** şāyed içinden niçelerümüz daḫı öle-y-idük şāyed bize ecel gelmedügi ol-idi ola ki bizi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 142, Mısra 3). [ve,]*
- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi **ve** illā eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola ve söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 142, Mısra 5). [ve,]*

- şehrden ṭaşra çıḳardı bilād-ı vebāʿiyye arasında giderdi ve illā eger ol ʿazīzüñ sözi ḥaḳḳ ola **ve** söyledügi kelām ṣıdḳ ola lāzım gelür ki her kişi İbrāhīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 142, Mısra 6). [ve,]*
- peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola **ve** oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı ki dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 142, Mısra 7). [ve,]*
- maʿlūm oldı ki eger oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki oda yanmaduġumuz ol sebebdendür ki düşmedük **ve** eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 142, Mısra 10). [ve,]*
- ʿādiyesi ẓāhirdür **ve** belā-yı vebādan iḫtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz ki her kişiye yitişe belki emzice arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 142, Mısra 13). [ve,]*
- niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz **ve** niçeler olur ki cüẕāmlar arasında yürür hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 142, Mısra 15). [ve,]*
- girmeye vebādan ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına ne ḫalel gelür **ve** bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine ne ẕelel gelür ʿAcebdür ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 143, Mısra 1). [ve,]*
- olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabeṣdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile **ve** gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 143, Mısra 3). [ve,]*
- olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabeṣdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek yidürürler **ve** nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 143, Mısra 4). [ve,]*
- cevānibinde gezer ammā muttaṣıl burnına revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar **ve** birisi ṣaḳınup andan ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi yirden iḫtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 143, Mısra 7). [ve,]*
- buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfıḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü bilür yaʿnī ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 143, Mısra 12). [ve,]*
- bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup **ve** gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 143, Mısra 13). [ve,]*
- bir manṣib içün mülāzemetler ider dürişür kürkler geyer ṣovuḳdan ṣaḳınup ve gölgeler ister ıssıdan gücenüp vaḫīm havālardan ṣaḳınur ısıtma ṭutar diyü **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 143, Mısra 14). [ve,]*
- belki aḥādīṣ-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur **ve** her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden ẕevḳi olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 144, Mısra 2). [ve,]*
- cāzim dür ki ẓāhirde bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya **ve** ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 144, Mısra 3). [ve,]*
- ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür **ve** ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 144, Mısra 9). [ve,]*

- ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür ẓāhir bāṭına merbūṭdur **ve** ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 144, Mısra 10). [ve,]*
- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur **ve** biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 144, Mısra 12). [ve,]*
- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtiṣār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim **ve** edʿiye ile olur birisi fevāʿile yitişür biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 144, Mısra 12). [ve,]*
- Ḥaḳ'dan güm-rāh olur cümle-i ʿulemā-yı müdaḳḳıḳīn **ve** cemīʿ-i ḥükemā-yı muḥaḳḳıḳīn bu mes'elede yaḳīn itmişlerdür bī-istibāh ki lā muʿassira fi'l-vücūdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 144, Mısra 15). [ve,]*
- olur **ve** her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḥsümüz anlarda degül żāhire yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 145, Mısra 7). [ve,]*
- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür **ve** her ẕekī yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 145, Mısra 9). [ve,]*
- fāriġ olmaz ol kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāzı ʿabeṣ sayılmaz her kim ki bunı ḳabūl itmez yā mükābere **ve** muʿānedet ider veya cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 145, Mısra 12). [ve,]*
- tafṣīl olınmaz līkin icmālen maʿlūm ola kim belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāz dāyim ẕenb olmaz **ve** ṭāʿūn olan yirden ṣaḳınmaḳ her vaḳt terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 145, Mısra 18). [ve,]*
- aña mürtekib olan mürtekib-i āṣām olur gāh olur ki ḥelāl olup ṭarafeyn berāber olur **ve** gāh olur ki bir ṭarafda evleviyet bulınur bunuñ cemīʿisi muḫtelif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 146, Mısra 4). [ve,]*
- iḫtilāf-ı eşḫāṣla **ve** evḳātle ve bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 146, Mısra 5). [ve,]*
- iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle **ve** bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 146, Mısra 5). [ve,]*
- iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz **ve** hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī yaḳışmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 146, Mısra 6). [ve,]*
- maʿāşından ṣordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem **ve** eger virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 146, Mısra 13). [ve,]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler **ve** eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 146, Mısra 15). [ve,]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın **ve** ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 146, Mısra 16). [ve,]*

- üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse ben daḫı ḫalḳa īs̱ār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp apsam ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 146, Mısra 18). [ve,]*
- ustād imişsin didi **ve** Şefīḳ'den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḥużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 147, Mısra 1). [ve,]*
- ustād imişsin didi ve Şefīḳ'den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur **ve** üç ḥużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı ve bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 147, Mısra 2). [ve,]*
- ustād imişsin didi ve Şefīḳ'den rivāyet olınur ki eydürdi Üç nesne faḳruñ lazımıdur ve üç ḥużūr dervīşligüñ mülāzımıdur bir göñül ferāġatı **ve** bir nefs *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 147, Mısra 2). [ve,]*
- rāhatı **ve** bir puştī-yi bī-bār **ve** bī-hesāb u bī-şomār Rivāyet olınur ki Ḥātem-i Aṣṣam andan vaṣiyyet ṭaleb itdi Eyitdi Eger vaṣiyyet-i ʿām isterseñ dilüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 147, Mısra 3). [ve,]*
- tamām ṣaḳın söylemekden meger ṣol sözi ki ġāyet s̱evāb ola anı dimekden **ve** eger vaṣiyyet-i ḫaṣ isterseñ cehd eyle ki söz söylemeyesin meger taḥḳīḳ bilesin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 147, Mısra 5). [ve,]*
- ki söylemezseñ żarar ola Fi'l-cümle Şefīḳ-i Belḫī zamānında ġāyet muʿteberlerden **ve** meşāyıḫ arasında faẓlı muḳarrerlerden idi Ḥaḳ tebāreke **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 147, Mısra 8). [ve,]*
- taʿālā aña āḫıratda tevekküline göre riʿāyetler **ve** teslīmine münāsib ʿināyetler idüp menāzil-i mütevekkilīnden esnā-yı maḳāmātda ve derecāt-ı muvaḥḥıdīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 147, Mısra 9). [ve,]*
- taʿālā aña āḫıratda tevekküline göre riʿāyetler ve teslīmine münāsib ʿināyetler idüp menāzil-i mütevekkilīnden esnā-yı maḳāmātda **ve** derecāt-ı muvaḥḥıdīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 147, Mısra 10). [ve,]*
- Menāḳıb-ı İmām Ebū Ḥanīfe-i Kūfī raẓiya'llāhu ʿanhu **Ve** birisi ṣol çırāġ-ı ḫāne-i şerʿ ü millet ve ṣol şemʿ-i meclis-i dīn ü devlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı İmām Ebū Ḥanīfe-i Kūfī raẓiya'llāhu ʿanhu Ve birisi ṣol çırāġ-ı ḫāne-i şerʿ ü millet **ve** ṣol şemʿ-i meclis-i dīn ü devlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 2). [ve,]*
- şems-i āsumān-ı taḥḳīḳ **ve** bedr-i ʿālem-i tevfīḳ ḳuṭb-i felek-i maʿārif ve kevkeb-i semā-yı laṭāyif nuʿmān-ı ḥadāyıḳ-ı ṣaḥrā-yı dīn ve ʿummān-ı cevāhir-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 3). [ve,]*
- şems-i āsumān-ı taḥḳīḳ ve bedr-i ʿālem-i tevfīḳ ḳuṭb-i felek-i maʿārif **ve** kevkeb-i semā-yı laṭāyif nuʿmān-ı ḥadāyıḳ-ı ṣaḥrā-yı dīn ve ʿummān-ı cevāhir-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 3). [ve,]*
- şems-i āsumān-ı taḥḳīḳ ve bedr-i ʿālem-i tevfīḳ ḳuṭb-i felek-i maʿārif ve kevkeb-i semā-yı laṭāyif nuʿmān-ı ḥadāyıḳ-ı ṣaḥrā-yı dīn **ve** ʿummān-ı cevāhir-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 4). [ve,]*
- ṣıdḳ-ı yaḳīn ḳurretü'l-ʿayn-ı fetvā **ve** ʿizzet-i rū-yi taḳvā faḫrü'l-muḥaḳḳıḳīn ve zübdetü'l müdaḳḳıḳīn vāri s̱-u ʿulūmi'l-evliyāi ve'l-mürselīn maḳbūl-i enām ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 5). [ve,]*

- ṣıdḳ-ı yaḳīn ḳurretü'l-ʿayn-ı fetvā ve ʿizzet-i rū-yi taḳvā faḫrü'l-muḥaḳḳıḳīn **ve** zübdetü'l müdaḳḳıḳīn vāriṣ-u ʿulūmi'l-evliyāi ve'l-mürselīn maḳbūl-i enām ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 5). [ve,]*
- ṣıdḳ-ı yaḳīn ḳurretü'l-ʿayn-ı fetvā ve ʿizzet-i rū-yi taḳvā faḫrü'l-muḥaḳḳıḳīn ve zübdetü'l müdaḳḳıḳīn vāriṣ-u ʿulūmi'l-evliyāi ve'l-mürselīn maḳbūl-i enām **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 6). [ve,]*
- muḳtedā-yı ḫāṣ u ʿām ol ʿārif-i zamān ʿālim **ve** ṣūfī ol imām-ı cihān Ebū Ḥanīfe-i Kūfī şakarall'āhu taʿālā masāʿīhi fi'd-dīn ve aʿlā derecātihi fī aʿlā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 7). [ve,]*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde faẕlına ġāyet çoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi **ve** dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 10). [ve,]*
- yirlerde ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi **ve** müşāhedesi bī-ʿadd idi giceler irtelere degin ṭāʿat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 11). [ve,]*
- yirlerde ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-ʿadd idi giceler irtelere degin ṭāʿat üzerine ṭururdı **ve** otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 12). [ve,]*
- ṣabāḥı ḳılurdı ʿālim-i bī-ġaraż u bī-riyā idi **ve** vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā idi ẓāhir-ile bāṭını cemʿ eyleyüp tevfīḳ eylemişdi ve kitābu'llāh ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 13). [ve,]*
- ṣabāḥı ḳılurdı ʿālim-i bī-ġaraż u bī-riyā idi ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā idi ẓāhir-ile bāṭını cemʿ eyleyüp tevfīḳ eylemişdi **ve** kitābu'llāh ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 14). [ve,]*
- bir birine taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden **ve** fürūʿ-ı şerīʿatde fāżıllardan idi aḥkām-ı dīniyyede re'y-i ʿālīsi var idi ve mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 15). [ve,]*
- bir birine taṭbīḳ eylemişdi uṣūl-i ṭarīḳatde kāmillerden ve fürūʿ-ı şerīʿatde fāżıllardan idi aḥkām-ı dīniyyede re'y-i ʿālīsi var idi **ve** mesāyil-i yaḳīniyyede *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 16). [ve,]*
- fikr-i sāmīsi var idi uṣūl-i dīni ümmet arasında ol iḥyā eylemişdi **ve** kelime-i islāmı ʿālemde ol iʿlā eylemişdi Ḥużur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 148, Mısra 17). [ve,]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele **ve** bāzārı var idi ve abānec lo eli لردونله vāfir taẕarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 1). [ve,]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi **ve** abānec lo eli لردونله vāfir taẕarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 1). [ve,]*
- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve abānec lo eli لردونله vāfir taẕarruʿ **ve** zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 2). [ve,]*
- kirāmdan çoḳ ulularına yitişmişdi Caʿfer-i Ṣādık ḥażreti-y-ile bīḥad müşāḥabet ḳılmışdı **ve** kümmel-i meşāyıḫdan niçeleri ve efāżıl-ı ṭarīḳatdan ne ululuları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 6). [ve,]*

- kirāmdan çoḳ ulularına yitişmişdi Caʿfer-i Ṣādık ḥażreti-y-ile bīḥad müṣāḥabet ḳılmışdı ve kümmel-i meşāyıḫdan niçeleri **ve** efāżıl-ı ṭarīḳatdan ne ululları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 6). [ve,]*
- ḥażret-i Fużayl **ve** İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā'ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 7). [ve,]*
- ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi **ve** cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā'ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 7). [ve,]*
- ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī **ve** Dāvūd-ı Ṭā'ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi ve dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 7). [ve,]*
- ḥażret-i Fużayl ve İbrāhīm-i Edhem ḥażretleri gibi ve cenāb-ı Bişr-i Ḥāfī ve Dāvūd-ı Ṭā'ī ḥażretleri gibi cemīʿisi ʿilm-i ẓāhiri andan görmişlerdi **ve** dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 8). [ve,]*
- bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle muʿteber idi **ve** ʿulemā-yı şerīʿat yanında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 10). [ve,]*
- nice müsellem ise fużelā-yı ṭarīḳat ḳatında daḫı eyle muḳarrer idi ʿİlm-i ẓāhirde faż̧l u kemāli dervīşlikle bulmışdı **ve** ol yüzden ʿizzet ü iclāli dervīşler eşiginden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 12). [ve,]*
- ḥāṣıl ḳılmışdı evvel ḥālinde ʿālemden bi'l-külliye ʿuzlet itmege ʿazīmet itmişdi **ve** tamām ḳıble-i ḥaḳīḳīye müteveccih olup ḫalḳdan münḳaṭıʿ olmaya niyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 149, Mısra 14). [ve,]*
- baʿżını aşaġa **ve** baʿżını yuḳaru ider Bu düşüñ heybetinden uyanur İbn Sīrīn'den taʿbīrini ṣordurur İbn Sīrīn eyidür Ol kişi Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 150, Mısra 1). [ve,]*
- maḳāmında ḥażret-i Risālet ile ṣalla'llāhu ʿaleyhi **ve** sellem bulışur Ḥażret-i Risālet buña eyidür Yā Ābā Ḥanīfe Senüñ bu cihāna gelmekde maṣlaḥat **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 150, Mısra 6). [ve,]*
- senüñ bu ʿālem-i kevn ü fesāda düşmekde ḥikmet oldur kim benüm sünnetümi ʿālem içinde iḥyā idesin **ve** şerīʿatümi ḳıyāmete degin ibḳā idesin sen ġaflet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 150, Mısra 8). [ve,]*
- eyleme ki saña ol yaḳışmaz **ve** sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 150, Mısra 9). [ve,]*
- eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur **ve** senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 150, Mısra 10). [ve,]*
- olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı gördi hemīn ders **ve** fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine riyāżetini terk itmezdi ve ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 150, Mısra 11). [ve,]*
- olınmışdur didi çünki İmām Ebū Ḥanīfe bu vāḳıʿayı gördi hemīn ders ve fetvā üzerine ḳāyim olup ṭurdı ammā gine riyāżetini terk itmezdi **ve** ḫalvet ʿibādetin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 150, Mısra 12). [ve,]*

- elden ḳomazdı gicelerde ṭurmayup taheccüd iderdi **ve** fikrden mecāl bulduḳça taʿabbud iderdi Allāh ḥażretinüñ ḥüsn-i ʿināyeti-y-ile ve ol cenāb'uñ luṭf u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 150, Mısra 13). [ve,]*
- elden ḳomazdı gicelerde ṭurmayup taheccüd iderdi ve fikrden mecāl bulduḳça taʿabbud iderdi Allāh ḥażretinüñ ḥüsn-i ʿināyeti-y-ile **ve** ol cenāb'uñ luṭf u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 150, Mısra 14). [ve,]*
- hidāyeti-y-ile hem dīnini iḥyā itdi hem dünyāsını hem evvelāsını gökcek itdi hem ʿuḳbāsını Tā ḳıyāmete degin nāmı ümmet arasında ṭurur **ve** dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 150, Mısra 16). [ve,]*
- ki ḫāne-i şerīʿate girmek ister anlara teḥiyyāt u tekrīm gerek **ve** her kim ki ol sarāy-ı devlete duḫūl ider anlara inḳiyād u teslīm gerek anlaruñ iẕninsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 151, Mısra 3). [ve,]*
- ʿibādeti ol taḳlīde mevḳūf olur **ve** illā ki itmeye ṭarīḳinde ebter olur bir çöpe degmez biñ yıl ʿibādet iderse ʿibādetinden ẕerre ḳadar fāyide itmez bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 151, Mısra 7). [ve,]*
- uymaḳ gerek çün kendü müctehid olmadı kendü re'yin ḳomaḳ gerek anuñ üstine ol vaḳt lāzım olan müctehidi ḳavli olur **ve** ḳıyāmetde andan ṣorılacaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 151, Mısra 14). [ve,]*
- şol ki müctehid olmaz anuñ re'yinüñ vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur şol reʾy ki ictihāddan gelmeye ol re'y neye ḳarar olur **ve** andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 152, Mısra 2). [ve,]*
- mes'elede birine her ḳażiyyede taḳlīd eyleye müctehidlerden gönli istedügine meṣelā Ḥanefī'ye taḳlīd eyleye müsinn-i nisā nāḳış vużū olmamaḳda **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 152, Mısra 6). [ve,]*
- iderse mübtedaʿ olur bir meẕheb-i bāṭılī muḫteraʿ olur merdūd olur ehl-i sünnet arasında **ve** maṭrūd olur ümmet-i Muḥammed ortasında Her kim İmām-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 152, Mısra 10). [ve,]*
- Aʿẓam'a taḳlīd iderse her sözine ınanmaḳ gerek dīn emrinde hemīn aña iʿtibār idüp ṭayanmaḳ gerek aña muḫālefet olan meẕhebi ḳomaḳ gerek **ve** anuñla cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 152, Mısra 12). [ve,]*
- ʿazīzlerine ṭaʿn añlama **ve** bu taḳrīrden şol ki memleketümüzde şeyḫ-i aʿẓamdur aña suʾ-i ẓann eyleme ol İmām-ı Aʿẓam'a tābiʿ iken n'içün besmele-i cehr-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 152, Mısra 15). [ve,]*
- aña daḫı ḳavl var ola **ve** ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 153, Mısra 7). [ve,]*
- aña daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir ẓāhirde **ve** bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 153, Mısra 8). [ve,]*
- ġavġa çekilür her kim ki aña ṭaʿn ider maḥżā taʿassub u cehaletindendür **ve** her kim ki aña suʾ-i ẓann ider hemīn kendü żalāletindendür maʿrifet hemīn kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 153, Mısra 9). [ve,]*
- bildügin şanur **ve** ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını şanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler ve anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 153, Mısra 11). [ve,]*

- bildügin şanur ve ʿilm şol kitāblarda oḳuduġını şanur ʿİlm-i ẓāhir didilerse bāṭın ehli anı bilmez mi didiler **ve** anlaruñ başarları görür didilerse anlaruñ başīretleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 153, Mısra 12). [ve,]*
- ḳılur hemīn meẕheb-i Ḥanīfe'de bir rivāyet ile ʿamel itmiş gibi olur bu bābda ol kişiye ṭaʿn olınmaz **ve** bu emrden ötürü aña iʿtirāż ḳılınmaz İmām-ı Aʿẓam'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 153, Mısra 18). [ve,]*
- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede size bir delīl rūşen ola **ve** bir ḥükmde ki benüm re'yümüñ ḫilāfı üzerine tamām ẓan gele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 2). [ve,]*
- ki imāmiyyenüñ çoḳ yirde aña muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur ki her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir aṣlı muḳarrer idüp beyān eylerdi **ve** bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 6). [ve,]*
- ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu vechle tenḳīḥ itmişdi **ve** cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 10). [ve,]*
- tevżīḥ itmişdi Şāġirdleri her ne dirse yazarlardı **ve** cemīʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri ki dīn emrinde ol daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 11). [ve,]*
- bir ulu pehlivān idi **ve** şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi ve anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 13). [ve,]*
- bir ulu pehlivān idi ve şerīʿat meydānında ol daḫı bir dilāver-i cihān idi İmām-ı Aʿẓām'uñ daḳāyıḳını kendü gibi ol fehm iderdi **ve** anuñ rivāyātını ʿālem içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 14). [ve,]*
- ol neşr iderdi İmām Muḥammed ḥod bir vāḥid-i zamān **ve** ferīd-i cihān idi ʿilm baḥrinüñ ʿummānı ve maʿrifet maʿdeninüñ kānı-y-ıdı ferāsetde bī-meṣel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 15). [ve,]*
- ol neşr iderdi İmām Muḥammed ḥod bir vāḥid-i zamān ve ferīd-i cihān idi ʿilm baḥrinüñ ʿummānı **ve** maʿrifet maʿdeninüñ kānı-y-ıdı ferāsetde bī-meṣel ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 16). [ve,]*
- bī-hem-tā idi **ve** keyāsetde naẓīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẓāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 17). [ve,]*
- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẓīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẓāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı **ve** anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 154, Mısra 18). [ve,]*
- ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ ikisi iki ḳanat

  olup ṭururlardı **ve** Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi sarāy-ı şeriʿat idi ki imāmīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 155, Mısra 2). [ve,]*
- Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr ve ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad meṣūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 155, Mısra 5). [ve,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr **ve** ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad meṣūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 155, Mısra 6). [ve,]*

- ṭuymışdı İmām-ı Aʿẓam bir şehbāz-ı şikār-ı maʿrifet idi ki bunlaruñ ikisi iki ḳanat
  olup ṭururlardı **ve** Ebū Ḥanīfe bir bānī-yi saray-ı şeriʿat idi ki imāmīn aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 155, Mısra 2). [ve,]*
- Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr ve ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad meṣūbāt ve şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 155, Mısra 5). [ve,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā cemīʿisinüñ saʿylerini meşkūr **ve** ʿamellerini meʿcūr idüp dīn bābında himmetlerine göre āḫıratda bī-ḥad meṣūbāt **ve** şerīʿat emrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 155, Mısra 6). [ve,]*
- Menāḳıb-ı İmām Şāfi'ī raẓiya'llāhu ʿanhu
  Ve birisi şol server-i dīn ve būstān-ı yaḳīn maʿnā-yı esrār-ı şerīʿat ve mahdī-yi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı İmām Şāfi'ī raẓiya'llāhu ʿanhu
  Ve birisi şol server-i dīn **ve** būstān-ı yaḳīn maʿnā-yı esrār-ı şerīʿat ve mahdī-yi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı İmām Şāfi'ī raẓiya'llāhu ʿanhu
  Ve birisi şol server-i dīn ve būstān-ı yaḳīn maʿnā-yı esrār-ı şerīʿat **ve** mahdī-yi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 2). [ve,]*
- eṭvār-ı ṭarīḳat nevr-i ḥadaḳa-ı mekārim ü faẓāʿil **ve** zeyn-i ḥadīḳa-ı mecālis-i şemāyil gül-i bāġ-ı maʿārif-i nebevī ve bülbül-i gül-zār-ı laṭāyif-i Muṣṭafavī ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 3). [ve,]*
- eṭvār-ı ṭarīḳat nevr-i ḥadaḳa-ı mekārim ü faẓāʿil ve zeyn-i ḥadīḳa-ı mecālis-i şemāyil gül-i bāġ-ı maʿārif-i nebevī **ve** bülbül-i gül-zār-ı laṭāyif-i Muṣṭafavī ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 4). [ve,]*
- vāriṣ-i Rasūl **ve** ibn ʿamm-ı Nebī ol İmām-ı ʿālem-i Şāfiʿī maṭlebi raẓiya'llāhu ʿanhu **ve** arżāhu **ve** aḥsana uḫrāhu ke-ma aḥsana evlāhu İmām Şāfiʿī'nüñ daḫi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 5). [ve,]*
- fażā'ili bisyār **ve** menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 7). [ve,]*
- fażā'ili bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden **ve** ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem ẓāhir ʿilminde ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 7). [ve,]*
- yegāne-i zamān idi **ve** mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān idi kerīmü'l-ʿasr ve cevādü'd-dehr idi cemīʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ üzerine ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 13). [ve,]*
- yegāne-i zamān idi ve mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān idi kerīmü'l-ʿasr **ve** cevādü'd-dehr idi cemīʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ üzerine ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 156, Mısra 13). [ve,]*
- fetvā virürdi **ve** cemīʿ ʿulemā fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı kendü yigit iken bunca pīrler öñine diz çökerlerdi zamānınuñ uluları gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 3). [ve,]*
- ederlerdi İmām Aḥmed-i Ḥanbelī ʿālemde bunca faẓl u beyān ile **ve** cihānda hezār nām u nişānla ḫizmetine gelüp öñince ġāşiyasını götürürlerdi Ḳurān'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 5). [ve,]*

- **ve** ḥadīṯde bunuñ bildigü bizüm bildügümüz degüldür dirlerdi Rivāyet olınur ki İmām Mālik'den oḳurdı henüz ṭıflken eṯker-i evḳāt ḳapusı öñündi bulınurdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 7). [ve,]*
- bunuñ didügine gelürdi Ṭıfl-iken bunuñ gibi ʿacāyibi çoḳ idi **ve** oġlancuḳ-iken bunuñ gibi ġarāyibi ḥadden artuḳ idi Ḥikāyet meşhūrdur ki bir gün Hārūn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 11). [ve,]*
- mesʾelenün cevābına iḳdām ḳıldı Nedür cevābuñ diyü şordılar **ve** Nice ḥall idersin diyü teftīş itdiler Eyitdi Hīç Ḫalīfe'ye bu olup ṭurur mı ki bir maʿṣiyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 157, Mısra 17). [ve,]*
- didiler Eyitdi Benüm delīlüm kelām-ı ḳadīmdür **ve** ḥüccetüm kitāb-ı kerīmdür Ḥaḳ tabāreke **ve** taʿālā buyurur **ve** ammā man hāfa maḳāma Rabbihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 158, Mısra 7). [ve,]*
- emāreti bulına dimek olur yoḫsa bir kişinüñ ʿāḳıbetinde cennetī veya cehennemī olmasına şimdi ḳaçan ḥükm olınubilür **ve** hem eger maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 158, Mısra 12). [ve,]*
- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿilmine **ve** faẓlına söz yoġıdı zühdi ve taḳvāsı bī-ḥad çoġdı Rivāyet olınur ki Mekke'de mücāvir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 158, Mısra 15). [ve,]*
- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿilmine ve faẓlına söz yoġıdı zühdi **ve** taḳvāsı bī-ḥad çoġdı Rivāyet olınur ki Mekke'de mücāvir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 158, Mısra 15). [ve,]*
- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe içün yaḳup ṭururlar anda müṭālaʿa itmek olmaz **ve** ol maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 159, Mısra 4). [ve,]*
- ḳılmaz **ve** illā mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün yapılmışdur ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 159, Mısra 7). [ve,]*
- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile **ve** her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 159, Mısra 19). [ve,]*
- tecellī vü ẓuhūr ider **ve** bir nūrdur ki işrāḳı-y-ıla on sekiz biñ ʿālemi pür nūr ider her gāh ki ʿaksinüñ şevḳı ʿadem āyinesine ṭokınur her āyine ḳābiliyyetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 160, Mısra 3). [ve,]*
- göre bir ṣūret bulur kimisi cevher olur kimisi arż olur her ṣūretde hezār dürlü ḥikmet ü ʿaraz olur kimünüñ adı arż **ve** kimünüñ adı semā olur aṣlı birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 160, Mısra 6). [ve,]*
- hemīn taʿaddud-ı esmā olur gerek mescid olsun gerek meyḫāne gerek ḫānḳāh olsun gerek putḫāne gerek Kaʿbe **ve** gerek deyr olsun cemīʿisi anuñ ḳatında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 160, Mısra 8). [ve,]*
- ḥükmini virür **ve** her maẓharı şol ẓuhūrı maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 160, Mısra 11). [ve,]*
- her mevcūduñ edebini tamām riʿāyet ider **ve** her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur ve meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 160, Mısra 13). [ve,]*

- her mevcūduñ edebini tamām riʿāyet ider ve her maḫlūḳı derecesinden ḥimāyet ider mescidüñ ḳadrini bilüp tamām iʿzāz ḳılur **ve** meyḫānenüñ ḳapusından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 160, Mısra 14). [ve,]*
- geçmekden iḥtirāz ḳılur ṣaneme ṭapmaġı bilür ki ulu şirk olur **ve** putḫāneye varmaġı bilür ki dīnini terk olur tevḥīdi kāmil iken gine bilür ki bu ḳażiyyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 160, Mısra 15). [ve,]*
- girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde her biri gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur **ve** vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 160, Mısra 18). [ve,]*
- tevḥīd ol vaḳt tamām olur ki teklīfi gözede **ve** aḥkām-ı şerīʿati *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 160, Mısra 19). [ve,]*
- tamām riʿāyet idüp yirinde ide yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur **ve** bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 161, Mısra 2). [ve,]*
- bilmek olmaz suʾ-i iʿtiḳād olur cemīʿ kümmel-i muvaḥḥiddīn tevḥīdi şerīʿatle bulmışlardur **ve** cümle meşāyıḫ-ı vāṣılīn dergāh-ı ʿizzete ol ḳapudan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 161, Mısra 4). [ve,]*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabeş dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma **ve** eger maʿrifet istersen yine şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 161, Mısra 10). [ve,]*
- yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ **ve** niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 161, Mısra 14). [ve,]*
- olmaz bu ikisi daḫı āḫırat içün ḳullıḳdur ʿibādet degüldür **ve** bu ikisi daḫı nefs rıżāsında olmaḳdur ṭāʿat degüldür Niçeleri olur ki hezār dürlü ṭāʿatde olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 1). [ve,]*
- ellerine dünyā girmek içün **ve** niçeler olur ki dāyim Ḳurān oḳuyup namāz ḳılurlar bir murāda irmek içün ġāyeti bunlar anlarcılayın olmazlar imiş dünyā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 3). [ve,]*
- namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur **ve** eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına yeler ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 9). [ve,]*
- bu andan ʿāḳıl ola ki bu āḫırat fikrinde olup ol ġāfil ola bu cihānuñ fānī idügin bilüp aña göre ʿāmel ide **ve** ol dünyā leẕẕetlerine aldanup anuñ üzerine öle gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 12). [ve,]*
- içün olur **ve** bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 15). [ve,]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı **ve** rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola ve ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 15). [ve,]*
- içün olur ve bunuñ ṭāʿati daḫı kendi ḥużūrı ve rāḥatı içün olur ʿibādet oldur kim maḥżā rıżā-yı Ḥaḳḳ-içün ola **ve** ḳullıḳ oldur kim hemīn ḫiẕmet-i mevlā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 162, Mısra 16). [ve,]*
- hep ʿiḳāb gerek āḫıratda tamām rāḥat olsun gerek bi'l-külliye ʿaẕāb bu ḳullıġından bir ẕerre ḳadar eyrilmez **ve** bu Allāh ʿibādetin terk eylemez kendüyi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 163, Mısra 2). [ve,]*

- maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür **ve** Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider ve ancaḳ bunı gözedüp ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 163, Mısra 3). [ve,]*
- maḳām-ı ʿubūdiyyet bilür ve Rabb'ini müstaḥaḳḳ-ı cemīʿ-i ʿibādet görür hemīn buña naẓar idüp ṭāʿat ider **ve** ancaḳ bunı gözedüp ʿibādet ider cemīʿ aʿrāżdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 163, Mısra 4). [ve,]*
- ferāġati olup hīç bir ġarażı fikr itmez hemīn kendüyi aña teslīm edip hiç kendünüñ de n'olacaġın ẕikr itmez dāyim bu mülāḥażayı ider **ve** her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 163, Mısra 6). [ve,]*
- ʿibādetiñ bu vechle ḳılur aña vuṣlat ḥaḳḳ olmaz mı **ve** her kim ki Rabb'ine böyle ṭāʿatde olur aña tecellī-yi cemāl muṭlaḳ olmaz mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 163, Mısra 9). [ve,]*
- ḳarış vara Allāh aña bir arşun gelür **ve** kim ki anuñ cenābına müteveccih ola anuñ vāridātı dökün dökün gelür hemīn himmet-i niyyeti anuñ cenābına ḫālis *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 163, Mısra 11). [ve,]*
- itmekdedür **ve** hemīn hüner-i ʿibādeti anuñ ḥażreti-y-içün ḫāṣ itmekdedür aġyārı aradan götürmek gerek ki göñül evi pāk ola ve rūḥ āyinesine cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 163, Mısra 13). [ve,]*
- itmekdedür ve hemīn hüner-i ʿibādeti anuñ ḥażreti-y-içün ḫāṣ itmekdedür aġyārı aradan götürmek gerek ki göñül evi pāk ola **ve** rūḥ āyinesine cilā virmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 163, Mısra 14). [ve,]*
- gerek ki ṣaḥīḥ idrāk ola tedrīcle mübṣarātdan baṣrı kesmek gerek ki baṣīret gözi açıla **ve** ḫayāl ḫānesini cārūb-ı ẕikr ile süpürmek gerek ḫalvet olup ḫalī ḳala Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 163, Mısra 16). [ve,]*
- pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola **ve** bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini vü eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 163, Mısra 17). [ve,]*
- ḳonılmuş **ve** ṣafḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her ẕerreye ki naẓar idesin bir vechle andan ḫaber virür ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 164, Mısra 7). [ve,]*
- ḳonılmuş ve ṣafḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her ẕerreye ki naẓar idesin bir vechle andan ḫaber virür **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 164, Mısra 8). [ve,]*
- her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ ẕātına işaretler ider **ve** her līsaña ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 164, Mısra 10). [ve,]*
- olmaz **ve** her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her ẕerre ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 164, Mısra 15). [ve,]*
- derūnında **ve** her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler yanar her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 164, Mısra 17). [ve,]*
- gözet ki ol elf olur **ve** ḥarf ki saña bir gözükür ve bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 165, Mısra 1). [ve,]*

- gözet ki ol elf olur ve ḥarf ki saña bir gözükür **ve** bir daḫı baḳsañ biñ ḥarf olur gāh ola ki biñi bir göresin gāh ola ki biri biñ göresin eger arasañ her naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 165, Mısra 1). [ve,]*
- boyanmışlardur **ve** ḫum-ı bī-rengden anlar reng almışlardur her ne renge baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur hīç reng yoḳdur ki aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 165, Mısra 9). [ve,]*
- bir ḳavmdür ki her vaḳt tevḥīd baḥrinde seyāḥat iderler **ve** bunlar ṭāyifedür ki her dem fanā iḳlīminde seyāḥat iderler gice gündüz muʿāmeleleri Allāh'ladur ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 165, Mısra 11). [ve,]*
- bir ḳavmdür ki her vaḳt tevḥīd baḥrinde seyāḥat iderler ve bunlar ṭāyifedür ki her dem fanā iḳlīminde seyāḥat iderler gice gündüz muʿāmeleleri Allāh'ladur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 165, Mısra 12). [ve,]*
- her ʿibādetleri taẓarruʿ vü āhladur ḥasret beriyyesinüñ hālikleridür **ve** maʿrifet bādiyyesinüñ sālikleridür şevḳ peymānesinden her ne ḳadar ki içerler ḳanmazlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 165, Mısra 13). [ve,]*
- **ve** ʿışḳ meyḫānesinden bir ḳadem ṭaşra ṭolanmazlar ezel ḫum-ḫānesinüñ elin almuşlardur otururlar ve elest sāḳīsinüñ ḳarşusında ṭurup ḫidmet ḳılurlar dōst *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 165, Mısra 15). [ve,]*
- ve ʿışḳ meyḫānesinden bir ḳadem ṭaşra ṭolanmazlar ezel ḫum-ḫānesinüñ elin almuşlardur otururlar **ve** elest sāḳīsinüñ ḳarşusında ṭurup ḫidmet ḳılurlar dōst *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 165, Mısra 16). [ve,]*
- arayalum dirler gāh Cānan bizümledür biz cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur **ve** gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 166, Mısra 2). [ve,]*
- ʿeydine nefslerini fedā idüp ḳurbān olmışlardur anlar bir ḳavm-i lāʿubālīdür ki aḥvāli ḳānūn u żabṭa girmez **ve** anlar ki ṭāyife-i ʿālīdür ki anlaruñ efʿālinde hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 166, Mısra 4). [ve,]*
- söyleyelüm Rivāyet olunur ki ḥasūdlar İmām Şāfiʿī Ḳurān'ı ezber bilmez didiler **ve** bunuñla ḫalīfe ḳatında aña ṭaʿn itmek istediler Ḫalīfe daḫı diledi kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 166, Mısra 10). [ve,]*
- anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi **Ve** rivāyet olınur ki anuñ zamānında bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 166, Mısra 14). [ve,]*
- bilürdi ki dirler anuñ iki yüzi vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı **ve** cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 166, Mısra 16). [ve,]*
- bir gün göre **ve** aña naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 166, Mısra 17). [ve,]*
- bir gün göre ve aña naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı yüz filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 166, Mısra 18). [ve,]*
- bī-ḳuṣur gönderdi **Ve** rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā eyledi ve

  yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 167, Mısra 1). [ve,]*

- bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā eyledi **ve**
  yalvarup andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 167, Mısra 1). [ve,]*
- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısm ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölilerüñ ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı **ve** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 167, Mısra 4). [ve,]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı **ve** ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 167, Mısra 5). [ve,]*
- ġarīḳ-i raḥmet **ve** cennette müstaġraḳ-ı niʿmet idüp ʿulemā-yı ẓāhir maḳāmātından erfaʿ ve aʿlāsında erbāb-ı ḳulūb derecātından evlā ve eṣnāsında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 167, Mısra 13). [ve,]*
- ġarīḳ-i raḥmet ve cennette müstaġraḳ-ı niʿmet idüp ʿulemā-yı ẓāhir maḳāmātından erfaʿ **ve** aʿlāsında erbāb-ı ḳulūb derecātından evlā ve eṣnāsında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 167, Mısra 14). [ve,]*
- ġarīḳ-i raḥmet ve cennette müstaġraḳ-ı niʿmet idüp ʿulemā-yı ẓāhir maḳāmātından erfaʿ ve aʿlāsında erbāb-ı ḳulūb derecātından evlā **ve** eṣnāsında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 167, Mısra 14). [ve,]*
- Menāḳıb-ı İmām Aḥmed-i Ḥanbelī raẓıya'llāhu ʿanhu
  Ve birisi şol ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil sālik-i mesālik-i nebevī ve muḳaffā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı İmām Aḥmed-i Ḥanbelī raẓıya'llāhu ʿanhu
  Ve birisi şol ʿālim-i ʿāmil **ve** fāżıl-ı kāmil sālik-i mesālik-i nebevī ve muḳaffā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı İmām Aḥmed-i Ḥanbelī raẓıya'llāhu ʿanhu
  Ve birisi şol ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil sālik-i mesālik-i nebevī **ve** muḳaffā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 2). [ve,]*
- āṣār-ı Muṣṭafavī ʿālim-i fetvā **ve** ʿāmil-i taḳvā cāmīʿ-i aḥādīs-i Aḥmediyye ve tācir-i şeriʿāt-ı Muḥammediyye muḳtedā-yı zühhād-ı zamāne ve ṣāḥib-i verāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 3). [ve,]*
- āṣār-ı Muṣṭafavī ʿālim-i fetvā ve ʿāmil-i taḳvā cāmīʿ-i aḥādīs-i Aḥmediyye **ve** tācir-i şeriʿāt-ı Muḥammediyye muḳtedā-yı zühhād-ı zamāne ve ṣāḥib-i verāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 3). [ve,]*
- āṣār-ı Muṣṭafavī ʿālim-i fetvā ve ʿāmil-i taḳvā cāmīʿ-i aḥādīs-i Aḥmediyye ve tācir-i şeriʿāt-ı Muḥammediyye muḳtedā-yı zühhād-ı zamāne **ve** ṣāḥib-i verāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 4). [ve,]*
- yegāne maḳbūlu'l aḫlāḳ **ve** merżīü'l-ʿamel İmām-ı Müslimīn Aḥmed-i Ḥanbel ravvaha'llāhu rūḥahu bi'r-rūḥi ve'r-reyḥāni **ve** askanahu fī aʿlā ferādīsi'l-cinān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 5). [ve,]*
- İmām Aḥmed şeyḫ-i ehl-i sünnet idi **ve** muḳtedā-yı dīn ü devlet idi ʿilm-i ḥadīṣde maḳbūl ü müsellem idi ve ʿilm-i taḳvāda ḫōd İmām-ı muʿaẓẓam idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 7). [ve,]*
- İmām Aḥmed şeyḫ-i ehl-i sünnet idi ve muḳtedā-yı dīn ü devlet idi ʿilm-i ḥadīṣde maḳbūl ü müsellem idi **ve** ʿilm-i taḳvāda ḫōd İmām-ı muʿaẓẓam idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 8). [ve,]*

- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı **ve** anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 9). [ve,]*
- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller **ve** fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 10). [ve,]*
- Dört meẕhebüñ birisi aña mensūb olup dururdı ve anuñ meẕhebinde daḫı niçe kamiller ve fāżıllar gelüp dururdı Ol daḫı eyimme-i kirāmuñ birisidir **ve** ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 10). [ve,]*
- daḫı müctehidlerüñ bir ġāyet ulusıdur ol daḫı şerīʿat-ı Muḥammediyyeyi ḫōş iḥyā
  eyleyüp durur **ve** ol daḫı kelimetu'l-lāhı tamām aʿlā eyleyüp durur Anuñ meẕhebi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 12). [ve,]*
- ḳıyāmete degin tursa gerek **ve** anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i
  şerīʿatde bu ḳadar fażl u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẓāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 13). [ve,]*
- ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i
  şerīʿatde bu ḳadar fażl u kemāl ile **ve** emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẓāmet ü celāl ile verāʿda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 14). [ve,]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül idi **ve** taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 15). [ve,]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 16). [ve,]*
- verāʿ bābında anuñ mübālaġasınuñ ġāyeti yoḳdur Cemīʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb idi **ve** cümle efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 168, Mısra 18). [ve,]*
- **ve** bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 3). [ve,]*
- ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi **ve** her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 3). [ve,]*
- meclisde ki añılsa hezār medḥ idüp ögerlerdi Dīn bābında ġāyet mutaʿaṣṣıb idi **ve** şerīʿat emrinde tamām mutaṣallıb idi hīç mümkin degül ruḫsat ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 6). [ve,]*
- eylemezdi ḫalḳa fetvā virmezdi ammā kendü işlemezdi her fiʿlinde ḳaṣd eylerdi ki ʿāmil ola ʿazīmet ile **ve** her ʿamelinde saʿy eylerdi ki ṣādir ola ḫulūṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 8). [ve,]*
- niyyet ile Zamānenüñ ḫalīfesi meẕheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūṯına idi **ve** iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 10). [ve,]*

- nefsinde mecāl ḳomadı **ve** göñline bu iḥtimālüñ tecvīzini bıraḳmadı hemīn meẕhebi üzerine muṣırr olup ṭurdı Her kim Ḳurān'a maḫlūḳ u hādiṯ dise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 15). [ve,]*
- maʿnādur Elfāẕuñ **ve** ʿibārātuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 169, Mısra 19). [ve,]*
- ḳadīm degül idügi ḫōd ẓāhir ü mübeyyendür kelimāt-ı mutaṣarrıma **ve** müteceddidenüñ ḫōd ḥudūṯı cemī' 'uḳalā ḳatında müte'ayyindür İmām Aḥmed bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 170, Mısra 1). [ve,]*
- rūşendür **ve** me'selenüñ keşfi aṣḥāb-ı mükāşife yanında vāżıḥ u mu'ayyendür elfāẕuñ nefsi ḳadīmdür ḥudūṯ ta'bīrinde ve telaffuẕundadur ve kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 170, Mısra 5). [ve,]*
- rūşendür ve me'selenüñ keşfi aṣḥāb-ı mükāşife yanında vāżıḥ u mu'ayyendür elfāẕuñ nefsi ḳadīmdür ḥudūṯ ta'bīrinde **ve** telaffuẕundadur ve kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 170, Mısra 6). [ve,]*
- rūşendür ve me'selenüñ keşfi aṣḥāb-ı mükāşife yanında vāżıḥ u mu'ayyendür elfāẕuñ nefsi ḳadīmdür ḥudūṯ ta'bīrinde ve telaffuẕundadur **ve** kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 170, Mısra 6). [ve,]*
- ammā bu ḳażiyye bizüm kendü 'ayb u noḳṣānumuzdandur **ve** bu ḫālet bizüm ḳuṣur u 'ażalātumuzdandur Şunlar ki zamāndan müte'errī vü mütecerrid olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 170, Mısra 15). [ve,]*
- **ve** şunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 170, Mısra 17). [ve,]*
- ve şunlar ki mekān vechinden münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler **ve** anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 170, Mısra 18). [ve,]*
- daḫı hemīn meẕhebi **ve** sözi budur ḫalḳ añlamaduġından maʿnāsını bir dürlü daḫı görürler Şeyḫ Aşʿarī mümkin midür ki ṣarīḥ naṣūḥi ḳoya kelām-ı nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 171, Mısra 1). [ve,]*
- gelmezdi **ve** hīç birisi Ḳurānı ṣol oḳunandan ġayri nesne bilmezdi Kümmel-i meşāyıḫ ki geldiler hemīn mükāşifelerin buña muvāfiḳ buldılar Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 171, Mısra 5). [ve,]*
- erbāb-ı ẓāhirden **ve** bāṭından şunlar ki maʿrifetde kemāle irişmişlerdür Ḳurān ḳadīmdür dimege hīç te'vil itmeyüp ẓāhiri üzerine ḳomışlardur ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 171, Mısra 7). [ve,]*
- muḳābelesinde āḫıratda birine biñ meṣūbāt **ve** bu dārda çekdügi belālar ʿıvażı ol dārda bī-ḥad ḥasenāt müyesser idüp ḥurūf u naẓm-ı ḳıra'atınuñ ervāḥ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 171, Mısra 11). [ve,]*
- muḳaddese **ve** muṭahharesini maẓāyıḳ-ı ḳabrde anuñ rūḥ-ı şerīfine mu'īn ü naṣīr **ve** kelimat-ı kelām-ı Rabbānīnüñ melā'ike-i mütevekkilīn zümresini muvāḳıf-ı ḥaşrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 171, Mısra 14). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Dāvud-ı Ṭāʿī raẕiya'llahu ʿanhu **Ve** birisi şol şemʿ-i dāniş ü bīneş ve ol cırāġ-ı cemʿ-i āferīniş ol ʿālim-i şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Dāvud-ı Ṭāʿī raẕiya'llahu ʿanhu Ve birisi şol şemʿ-i dāniş ü bīneş **ve** ol cırāġ-ı cemʿ-i āferīniş ol ʿālim-i şerīʿat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 2). [ve,]*

- ve ol ʿārif-i ṭarīḳat ḥāvī-i ʿilm ü taḳvā cāmi-i zühd ü fetvā ol merd-i Ḫudāyī İmām Dāvud-ı Tāʿi ʿannese'llahu rūḥahu laṭāyifa esrārıhu **ve** afāża ʿalā'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 3). [ve,]*
- ʿālemīne berekātı envārıhu Dāvud-ı Taʿi meşāyıḫ-ı kirāmuñ muʿaẓẓam seyyidlerinden **ve** bu ṭāyife-i ʿaẓāmuñ muʿtemed senedlerinden idi taṣavvufda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 6). [ve,]*
- ṣafāsı tamām **ve** ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar ve añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 7). [ve,]*
- ṣafāsı tamām ve ʿibādātda riyāżātı ber-devām idi Menāḳıb kitāblarında Seyyidü'l-ḳavm diyü añarlar **ve** añılduḳça hezār taʿẓīm iderler Fi'l-vāḳiʿ anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 8). [ve,]*
- dervīşliginde söz yoḳdur mütevātır olup durur kerāmāt-ı senīyesi cemīʿ ʿālemde ẓāhir olup durur ʿulūm-ı ẓāhirde ḫōd kemālatı meşhūrdur **ve** fuḳahā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 10). [ve,]*
- arasında fetāvası meẕkūrdur Ẓāhirde **ve** bāṭında kāmillerdendür ve her işde ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 11). [ve,]*
- arasında fetāvası meẕkūrdur Ẓāhirde ve bāṭında kāmillerdendür **ve** her işde ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 11). [ve,]*
- arasında fetāvası meẕkūrdur Ẓāhirde ve bāṭında kāmillerdendür ve her işde ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 12). [ve,]*
- Fużayl'a **ve** İbrāhim-i Edhem'e yitişdi Evvel ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 13). [ve,]*
- yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿi'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı **ve** mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşan ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 172, Mısra 18). [ve,]*
- māyil degüldi **ve** hīç dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 173, Mısra 1). [ve,]*
- ḳażiyyeyi anasına dimedi anası bilmezdi Dirler ki dāyim maḥzūn u maġmūm idi **ve** her vaḳt ki naẓar itseler mahmūm idi Hīç dünyāda rāḥat itmek istemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 173, Mısra 4). [ve,]*
- **ve** nefsi ḥużur bulduġını dilemezdi kendinüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda ve şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 173, Mısra 5). [ve,]*
- ve nefsi ḥużur bulduġını dilemezdi kendinüñ rıżāsı anda idi ki her vaḳt belāda **ve** şiddetde ola Naḳl olınur ki bir gün dōstlarından biri içerü girdi Dāvud'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 173, Mısra 6). [ve,]*
- ʿālem-i miṣālde ṣuret buldı ola pes ṣuver-i miṣāliyye ile ṣarīḥ ṣarāb içdi ola Baʿīd degüldür ki ol ṣarābuñ neşāṭı ʿālem-i żāhirde bulına **ve** ʿaceb degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 173, Mısra 12). [ve,]*

- ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi **ve** ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle ṣuṣadı ve içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 173, Mısra 16). [ve,]*
- ḥażretlerinden naḳl olınur ki şol vaḳt ki Ḫavāric anuñ evini muḥāṣara eylediler kendüyi ve ḫalḳını ṭaşra çıḳmaġa ḳomadılar bir gice ġāyetle ṣuṣadı **ve** içecek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 173, Mısra 16). [ve,]*
- yanında ola **ve** şimdiden şoñra ekl u şurbum anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳiʿ hem didüginleyin oldı o gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āṣārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 174, Mısra 5). [ve,]*
- ẓāhirde bulmaḳ çoḳ olur ʿālem-i maʿnānuñ aḥkāmı ʿālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳıʿasında süd içermiş **ve** gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 174, Mısra 8). [ve,]*
- istifrāġ idermiş bunuñ gibiye taṣvīr-i miṣāl dirler **ve** bunuñ gibiye mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ bulınur ve bunuñ menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 174, Mısra 9). [ve,]*
- istifrāġ idermiş bunuñ gibiye taṣvīr-i miṣāl dirler ve bunuñ gibiye mücessem-i ḫayāl dirler bunuñ gibiler ehlu'llāh arasında çoḳ bulınur **ve** bunuñ menşe'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 174, Mısra 10). [ve,]*
- dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide **ve** şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 175, Mısra 6). [ve,]*
- gerek ki her ḥālüñ muḳtażāsı üzerine te'vīlini taḳrīr ide Gāh olur ki bir vāḳıʿa bir maḳāmda ḫayra delīl olur bir maḳāmda şerre **ve** gāh olur ki bir rü'yā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 175, Mısra 8). [ve,]*
- şaḫṣdan nefʿe işāret olur bir şaḫṣdan żarra **ve** gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 175, Mısra 9). [ve,]*
- olmaz **ve** ol ʿālem-ile me'lūf olanlara bunlar ġarīb gelmez ṭaşradan baḳanlar bilmez ki bu nedür ammā ehli olanlaruñ kendü müşāhedesidür sen maḥsūsātı nice bilürseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 175, Mısra 11). [ve,]*
- anlar anı eyle bilürler sen bu ʿāleme niçe inanursañ anlar aña eyle inanurlar ḫavāṣ-ı rūḥāniyyatı anlar tamām bilürler **ve** ervāḥuñ ecsāmda taṣarrufātını ṣaḥīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 175, Mısra 14). [ve,]*
- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a ilṭifāt itmezdi **ve** anuñla bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi fażlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḫrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 1). [ve,]*
- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a ilṭifāt itmezdi ve anuñla bulışsa aña yüzin dönmezdi egerçi fażlına iʿtirāf iderdi **ve** kemālāt-ı baḫrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 2). [ve,]*
- iġtirāf iderdi līkin cehd iderdi ki kendü ile bulışmaya eger bulışursa daḫı söyleşmeye Ammā İmām Muḥammed'e tamām ḥürmet iderdi **ve** geregi gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 4). [ve,]*
- ʿizzet iderdi İmām Ebū Yūsuf ḳāżılıġı ḳabūl itdi bu itmedi **ve** ʿilm ḥürmetini dünyā ʿizzetine deġişmedi dirdi Rivāyet olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 5). [ve,]*

- ḫalḳdan vaḥşeti **ve** ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaşiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 7). [ve,]*
- ardında idesiz **ve** benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin şoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam **ve** ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 9). [ve,]*
- ardında idesiz **ve** benüm ḳabrümi bir görinmez yirde ḳazasız ki öldükdin şoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam **ve** ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 10). [ve,]*
- secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anuñ ẓāhırde **ve** bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda meṣūbāt-ı bī-ḥad **ve** anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 16). [ve,]*
- secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anuñ ẓāhırde **ve** bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda meṣūbāt-ı bī-ḥad **ve** anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 16). [ve,]*
- ülfetler **ve** bu ʿālemde zühd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 176, Mısra 19). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ḥāriṣ-i Muḥāsibī ḳaddesa'llāhhu sırrahu **Ve** birisi şol seyyid-i evliyā ve ʿumde-i etḳiyā muʿteber-i aṣḥāb-ı ḫaḳīḳat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ḥāriṣ-i Muḥāsibī ḳaddesa'llāhhu sırrahu Ve birisi şol seyyid-i evliyā **ve** ʿumde-i etḳiyā muʿteber-i aṣḥāb-ı ḫaḳīḳat ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ḥāriṣ-i Muḥāsibī ḳaddesa'llāhhu sırrahu Ve birisi şol seyyid-i evliyā ve ʿumde-i etḳiyā muʿteber-i aṣḥāb-ı ḫaḳīḳat **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 2). [ve,]*
- maḳbul-i erbāb-ı ṭarīḳat faḫr-i ehlu'llāhi'l-ʿiẓām **ve** ẕaḫru'l-meşāyıḫi'l-kirām ṣāḥib-i mekārimü'l ḫaṣāyil ve maḥāsinü'l-menāḳıb şeyḫ-i ʿālem Ḥāriṣ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 3). [ve,]*
- maḳbul-i erbāb-ı ṭarīḳat faḫr-i ehlu'llāhi'l-ʿiẓām ve ẕaḫru'l-meşāyıḫi'l-kirām ṣāḥib-i mekārimü'l ḫaṣāyil **ve** maḥāsinü'l-menāḳıb şeyḫ-i ʿālem Ḥāriṣ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 4). [ve,]*
- meşāyıḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından **ve** ol ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿālem-i ḫalvetde Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı var idi ve bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 7). [ve,]*
- meşāyıḫ-ı kirāmuñ ʿulemāsından ve ol ṭāyifenüñ fużelāsından idi ʿālem-i ḫalvetde Ḥaḳ'la ḫōş muʿāmelātı var idi **ve** bāb-ı mücāhedātda nefsle muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 8). [ve,]*
- mücādelātı var idi Nefsi mübārek **ve** kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 9). [ve,]*
- mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi **ve** ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 9). [ve,]*
- mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve ẕātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi **ve** cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 10). [ve,]*

- anuñ ḫiẕmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi **ve** beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳatı bī-şumār idi ʿĀlī-himmet ve ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 12). [ve,]*
- anuñ ḫiẕmetine varup istiʿānet iderlerdi Dirler ki envāʿ-ı ʿulūmda taṣānīfi bisyār idi ve beyān-ı maʿārifde taḥḳīḳatı bī-şumār idi ʿĀlī-himmet **ve** ḫūb niyyet idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 12). [ve,]*
- saḫāvetde tamām müsellem **ve** mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẕīri yoġ idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 13). [ve,]*
- saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ idi **ve** ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẕīri yoġ idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 14). [ve,]*
- **ve** ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd ve tevḥīdde tamām nihāyetine varmış idi ve mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idi ʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 15). [ve,]*
- ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd **ve** tevḥīdde tamām nihāyetine varmış idi ve mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idi ʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 15). [ve,]*
- ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd ve tevḥīdde tamām nihāyetine varmış idi **ve** mücāhede ve müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idi ʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 16). [ve,]*
- ve ʿahdinde şeyḫü'l meşāyıḫ-ı Baġdād idi Tecrīd ve tevḥīdde tamām nihāyetine varmış idi ve mücāhede **ve** müşāhededе aḳṣā-yı ġāyetine irmiş idi ʿārif-i ḥaḳiḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 16). [ve,]*
- **ve** mücāhid-i ṭarīḳat idi Ḥaḳ taʿālā aña bir ḫōş ḫaṣlet virmişdi ve anuñ ẕātında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 17). [ve,]*
- ve mücāhid-i ṭarīḳat idi Ḥaḳ taʿālā aña bir ḫōş ḫaṣlet virmişdi **ve** anuñ ẕātında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 178, Mısra 17). [ve,]*
- yimişler **ve** birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 179, Mısra 5). [ve,]*
- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez **ve** eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 179, Mısra 6). [ve,]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli **ve** efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları yirden ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 180, Mısra 5). [ve,]*
- vaḥşet bir maraż u zaḥmetden olur **ve** gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur kim ẕikrüñ ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 180, Mısra 7). [ve,]*
- müṣāhabet idüp bulışa **ve** göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeş geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 180, Mısra 11). [ve,]*

- ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʿuzlet iderler ammā cemīʿ evḳātlerini ʿabeş geçürürler ol ʿuzlet ʿuḳalā yanında maḥmūd olmaz **ve** ol ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 180, Mısra 18). [ve,]*
- eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti **ve** her ʿamelüñ bir ẓāhiri olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 181, Mısra 4). [ve,]*
- bir ẓāhiri var bir bāṭını **ve** halvet daḫı bir ḥaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi bir gūşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 181, Mısra 5). [ve,]*
- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola **ve** kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı ve lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 181, Mısra 7). [ve,]*
- otura kimsene ḳatına gelüp gitmez ola ve kimsene ile iḫtilāṭ idüp bulışmaz ola ammā bāṭınī oldur ki anuñ maġzı **ve** lübbi olur başri hiç maḫlūḳı görmez hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 181, Mısra 8). [ve,]*
- cā-yı ḫalvet olur **ve** her mecmaʿ anuñ gibi ʿazīze gūşe-i ʿuzlet olur her neye baḳarsa ol ancaḳ Ḥaḳḳ'ı görür Pes anuñ gibi kimseye keşret nice mutaṣavvir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 181, Mısra 11). [ve,]*
- bilmez **ve** ol bir emr-i ẕevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında ve her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 181, Mısra 15). [ve,]*
- bilmez ve ol bir emr-i ẕevkīdür ki mümkin degüldür taḳrīr olınmaz Her ne ʿibārātla ki ol mes'ele taḳrīr olına ḳāṣır olur anuñ beyānında **ve** her ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 181, Mısra 16). [ve,]*
- olur **ve** ne bildigüm olur Pes anı girçek bilenler ḳaçan söyleyübilür Ol bir maʿnādur ki söylemekle olmaz ol bir ḫāletdür ki dimek işitmek ile olmaz ol bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 182, Mısra 1). [ve,]*
- ʿināyetdür ki Allāh ḳulına müyesser eyler tevfīḳ itdügine Belī Ḫudā'nuñ raḥmeti ʿām olur her meşrebe ḳābiliyetine göre ṭuydurur **ve** feyżi çeşmesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 182, Mısra 4). [ve,]*
- tamām olur her ẓarfa ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur **ve** ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 182, Mısra 6). [ve,]*
- bilebilür **ve** ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 182, Mısra 7). [ve,]*
- bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur **ve** ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 182, Mısra 8). [ve,]*
- delīl ü mürşīd olur **ve** ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 182, Mısra 9). [ve,]*
- delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur **ve** her göñlüñ kendü yolına göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 182, Mısra 10). [ve,]*

- ḥużūrı **ve** ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 182, Mısra 11). [ve,]*
- ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan ġayri yirden āvāz gelmezdi **ve** benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 182, Mısra 12). [ve,]*
- sözün maʿnāsı **ve** bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş ve derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 182, Mısra 15). [ve,]*
- sözün maʿnāsı ve bu kelāmuñ feḥvāsı oldur kim otuz yıl mıḳdārı ṭaşrasından ʿuzlet itmiş **ve** derūnı evini ḫalvet itmiş her ne ki ṭaşrada var kendü derūnında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 182, Mısra 16). [ve,]*
- bulur olmış **ve** her ne ki ṭaşradan söyler kendü içerüden işidür olmış Egerçi bu ḥālet daḫı ulu ʿirfāndur ammā henüz tevḥīdde noḳṣāndur ṣoñraki otuz yılda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 182, Mısra 17). [ve,]*
- aḥvālini murāḳabe **ve** muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 183, Mısra 3). [ve,]*
- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş **ve** her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 183, Mısra 3). [ve,]*
- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele **ve** muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var idi ve teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 183, Mısra 3). [ve,]*
- aḥvālini murāḳabe ve muḥāsebe idermiş ve her vaḳt nefsi-y-ile mücādele ve muʿātebe idermiş Bāb-ı muʿāmelātda ḫōş ḥālātı var idi **ve** teẕhīb-i aḫlāḳda ḫōş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 183, Mısra 4). [ve,]*
- maḳālātı var idi maḳāmāt-ıʿārifīnde ḫōş diḳḳātlar idüp ʿalāmetler ḳomışdur **ve** menāzil-l sālikīni tamām taʿyīn eyleyüp emāretler ḳomışdır Ḥaḳ tebāreke **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 183, Mısra 5). [ve,]*
- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler **ve** bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 183, Mısra 7). [ve,]*
- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde zümre-i vāṣılīn **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 183, Mısra 8). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ebū Süleymān-ı Dārāyī ḳadesa'llāhu sırrahu **Ve** birisi şol re'īsü'l-mütebaḥḥırīn ve ʿumdetü'l müteferridīn maʿden-i zühd ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Şeyḫ Ebū Süleymān-ı Dārāyī ḳadesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol re'īsü'l-mütebaḥḥırīn **ve** ʿumdetü'l müteferridīn maʿden-i zühd ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 2). [ve,]*
- ṭāʿat **ve** menbaʿ-ı veraʿ u ʿibādet maḥbūbu'l-aḳvāl ve'l-efʿāl ve merġūbu'l-maḳāmāt
  ve'l-aḥvāl ol dārā-yı dāru'l-mülk-i dānāyī Şeyḫ Ebū Süleymān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 3). [ve,]*

- ṭāʿat ve menbaʿ-ı veraʿ u ʿibādet maḥbūbu'l-aḳvāl ve'l-efʿāl **ve** merġūbu'l-maḳāmāt
  ve'l-aḥvāl ol dārā-yı dāru'l-mülk-i dānāyī Şeyḫ Ebū Süleymān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 3). [ve,]*
- mensūb imiş Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr idi **ve** nişāne-i dehr idi zamānında maḳbūl ü müsellem ve cemīʿ meşāyıḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 7). [ve,]*
- mensūb imiş Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr idi ve nişāne-i dehr idi zamānında maḳbūl ü müsellem **ve** cemīʿ meşāyıḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 8). [ve,]*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf **ve** dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 9). [ve,]*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi **ve** aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 9). [ve,]*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi **ve** cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi ve cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 9). [ve,]*
- mükerrem idi ṭabʿı laṭīf ve dili ārā idi ve aḫlāḳı ḫōş būyi ve cān fezā idi ol sebebden idi ki meşāyıḫ arasında nāmı reyhānü'l-ḳulūb idi **ve** cemīʿ-isinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 10). [ve,]*
- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt **ve** ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi ve açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 11). [ve,]*
- ḳatında maḥbūb u merġūb idi Ṣaʿb riyā-żāt ve ʿaceb mücāhedat iderdi dirler ki anuñ taḥammül-i cūʿda ʿaceb ḥāleti var idi **ve** açlıġa ifrātla istiṭāʿatı var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 12). [ve,]*
- cūʿda anuñ ṣabrını kimse itmiş degül idi **ve** anuñ taḥammüli hīç bir aḥaddan işidilmiş degül idi Ḳalb āyinesi dāyim naẓarında idi ġuyūbdan çoḳ ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 13). [ve,]*
- virürdi **ve** nefs ʿinānı her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi ve anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 15). [ve,]*
- virürdi ve nefs ʿinānı her dem elinde idi ol sebebden ʿuyūbını dāyim gösterürdi nefsüñ mekr ü ḥīleleri beyānında gökçek taḳrīratı var idi **ve** anuñ āfetlerinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 16). [ve,]*
- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var idi **ve** dāyimā dirdi ki Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt yitişür ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuṣṣāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 184, Mısra 17). [ve,]*
- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur **ve** bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 185, Mısra 2). [ve,]*
- vü murād olduġınca murādlara yitişür **ve** kendü bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara irişür kendü vücudı ḫānesinü yıḳmayınca yapılmaz ve kendü ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 185, Mısra 3). [ve,]*

- vü murād olduġınca murādlara yitişür ve kendü bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara irişür kendü vücudı ḫānesinü yıḳmayınca yapılmaz **ve** kendü ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 185, Mısra 4). [ve,]*
- nişānesini bozmayınca düzilmez kendü ʿāleminden geçmek gerek ki on sekiz biñ ʿālem taḥt-ı taṣarrufında ola **ve** kendü cihānını hiçe ṭutmak gerek ki iki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 185, Mısra 6). [ve,]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula **ve** bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 185, Mısra 7). [ve,]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda ẕillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḫā'lar göre **ve** belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 185, Mısra 8). [ve,]*
- taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḫmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola **ve** ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 185, Mısra 9). [ve,]*
- meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīṯde gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler yügürür **ve** şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 185, Mısra 12). [ve,]*
- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda **ve** gice vü gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 185, Mısra 14). [ve,]*
- **ve** eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla eline gire ve bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 185, Mısra 15). [ve,]*
- ve eyle mi ḫayāl ider ki āḫıratda cennet yüzin görür Çāre yoḳdur ki cennet bunuñla eline gire **ve** bu dārda biraz ārzūdan geçmek gerek ki ol dārda cennet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 185, Mısra 16). [ve,]*
- göre Her mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi olur **ve** her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda leẕẕāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 185, Mısra 17). [ve,]*
- āḫıratda mertebesi dünyāda kendünüñ elindedür ol dārdaki ḥużūrı bu dārdaki taʿabbudındadur her bir leẕẕetden bunda geçdükçe anda bir derecesini arturur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 186, Mısra 2). [ve,]*
- beter olur ki anda bir riyā günāhı daḫı artar olur Şol ḥasenāt ki anda şāʿibeyi ḳabul olur **ve** şol ḫayrāt ki semāya refʿ olınup maḳbūl olur şol aʿmāldür ki ḫāliṣ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 186, Mısra 8). [ve,]*
- niyyetden gelür **ve** şol efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola ve menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 186, Mısra 9). [ve,]*
- niyyetden gelür ve şol efʿāldür ki ḫulūṣ ṭaviyyetden gelür medārı ḥüsn-i iʿtiḳād ola **ve** menşeʾi ṣafā-yı fuād ola Ebū Süleymān ḥażretlerinden rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 186, Mısra 10). [ve,]*
- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar **ve** ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 187, Mısra 4). [ve,]*

- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur **ve** gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeş ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 187, Mısra 5). [ve,]*
- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma **ve** bu sözi bir ʿabeş ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 187, Mısra 6). [ve,]*
- ṣanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben bunı vicdān iderem cemīʿ aḥadīş bu maʿnāya muṭābıḳ **ve** cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 187, Mısra 8). [ve,]*
- muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin **ve** eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 187, Mısra 9). [ve,]*
- muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām vicdān idesin ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın **ve** şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 187, Mısra 10). [ve,]*
- **ve** bu şübheyi bunuñla refʿ idersin ol görinen bunuñ ḥasenesi ṣūreti idi ki eyle gösterdi līkin bu kişi niçe şurūrla ol ḥaseneyi iḥbāṭ idüp giderdi Hem çunān gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 187, Mısra 13). [ve,]*
- durur ammā bu anı bunca eyülüklerle bozup giderüp ṭurur Ḥadīşde çoḳ gelür ki bir kişi bu fulān ʿameli iderse cennetlik olur **ve** eger fulān işi işlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 187, Mısra 18). [ve,]*
- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu yoldan olur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 2). [ve,]*
- hemīn ol aḥādīşüñ daḫı taṭbīḳi bu üslūbla ḳılınur her kimüñ bu ṭarīḳden ḫaberi olur

  ve her kimüñ ki gözinde ʿibret naẓarı olur bunuñ gibilerüñ tevcīhi aña āsān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 4). [ve,]*
- **ve** bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi ve dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 5). [ve,]*
- ve bunuñ gibi şübhātuñ ḥalline pehlivān olur Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān'uñ ṭabʿında ḫavf ifrātla ġālib idi **ve** dāyimā mizācı ḫavf cānibine cālib idi Naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 6). [ve,]*
- olınur ki Ṣāliḥ bin ʿAbdu'llāh eyitdi Recā ile ḫavf iki şemʿdür ki dil sarāyında ṭurmışdur **ve** iki çırāġdur ki göñül evinde uyarılmışdur Ṣordılar ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 8). [ve,]*
- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki **ve** ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 9). [ve,]*
- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi **ve** ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 9). [ve,]*
- Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve ziyāsı çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ **ve** anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 10). [ve,]*

- Süleymān'a yitişdürdiler **ve** ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʾavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 11). [ve,]*
- Süleymān'a yitişdürdiler ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl **ve** bu ne muʾavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 12). [ve,]*
- bellü olur **ve** bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 13). [ve,]*
- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı **ve** iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 13). [ve,]*
- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruz ki ḫavfdan ṭaḳvā **ve** ṣavm u ṣalavāt ve niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 14). [ve,]*
- bellü olur ve bunlaruñ işrāḳı ve iżāʿeti müteferriʿ olan aḫlāḳda gözükür hele biz göreyoruz ki ḫavfdan ṭaḳvā ve ṣavm u ṣalavāt **ve** niçe dürlü daḫı aʿmāl-i ḥasenāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 14). [ve,]*
- nāşī olup müterettib olur **ve** her kimde ki ḫavf ġālib ola bunlaruñ gibi fażāyili muʿaḳḳab olur Recādan ḥasenātuñ ḳanḳısı bulınır Pes neden recānuñ nūri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 188, Mısra 15). [ve,]*
- ḥükm-i ʿām olmaz **ve** bu bābda ḳażiyye-i külliye bulınmaz belki taḫḳīḳ budur ki ricā ile ḫavfuñ ikisi bile gerekdür dīn evine ikisi daḫı ulu direkdür müʾminüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 189, Mısra 1). [ve,]*
- emr-i şerʿe imtiṣāl olınmaz Bir yirde ki ricā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur **Ve** bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 189, Mısra 6). [ve,]*
- emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib **ve** ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 189, Mısra 8). [ve,]*
- emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek **ve** ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli ziyāde olup merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 189, Mısra 8). [ve,]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf ziyāde gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 189, Mısra 10). [ve,]*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki ricāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 189, Mısra 12). [ve,]*
- ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām ziyāde olsun diyü ısmarladı **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 189, Mısra 16). [ve,]*
- eydürdi ki Ricā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür **ve** ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 189, Mısra 17). [ve,]*

- eydürdi ki Ricā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür **Ve** baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 189, Mısra 18). [ve,]*
- ḫüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar virür **ve** ḳarın ṭoḳlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 190, Mısra 2). [ve,]*
- ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḥalāveti ḳalmaz **ve** cemīʿ ʿālemi ṭoḳ şanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 190, Mısra 3). [ve,]*
- **ve** niçe dürlü daḫı şehvāta sebeb olur ḫalḳ mescide gider ol mezbeleye varur her kişi ḥużūrla namāz ḳılur ol güçle ḳalḳar oturur Rivāyet olınur ki ölecek vaḳt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 190, Mısra 5). [ve,]*
- meşhūr ʿālim olmasından incindi **ve** engüşt-nümā-yı benī Ādem olmasından gücendi Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā aña bundaġı ḫavfları bedeli anda emn ü rāḥatlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 190, Mısra 13). [ve,]*
- ve bundaki riyāżetleri ʿıvāżı cennetde ḥużūrla istirāḥatler müyesser idüp bu dārda niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ **ve** bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 190, Mısra 15). [ve,]*
- ve bundaki riyāżetleri ʿıvāżı cennetde ḥużūrla istirāḥatler müyesser idüp bu dārda niçe maḳbūl-i ḫalḳ itdi-y-ise ol dārda daḫı maḳbūl-i Ḥaḳ **ve** bu ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 190, Mısra 16). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed-i Semmāk ḳaddesa'llāhu sırrahu **Ve** birisi şol vaʿiẕ-i ʿālem ve müẕekkir-i benī Ādem zahid-i mütemekkin ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed-i Semmāk ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol vaʿiẕ-i ʿālem **ve** müẕekkir-i benī Ādem zahid-i mütemekkin ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed-i Semmāk ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol vaʿiẕ-i ʿālem ve müẕekkir-i benī Ādem zahid-i mütemekkin **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 2). [ve,]*
- ārif-i mütedeyyin kerīmü'ẕ-ẕāt **ve** faṣīḥü'l-kelimāt ḳuṭb-i eflāk Muḥammed bin Semmāk evlāhu'llāhu mā yatammanāhu **ve** ballaġahu ilā ġāyet munāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 3). [ve,]*
- Muḥammed bin Semmāk zuhhād-ı ʿarşdan bir bellüsi idi **ve** ʿubbād-ı dehrden bir ulusı idi maḳbūl-i enām ve merżī-i ḫaṣ u ʿām idi maḥbūbu'l-aḫlāḳ ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 5). [ve,]*
- Muḥammed bin Semmāk zuhhād-ı ʿarşdan bir bellüsi idi ve ʿubbād-ı dehrden bir ulusı idi maḳbūl-i enām ve merżī-i ḫaṣ u ʿām idi maḥbūbu'l-aḫlāḳ **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 6). [ve,]*
- Muḥammed bin Semmāk zuhhād-ı ʿarşdan bir bellüsi idi ve ʿubbād-ı dehrden bir ulusı idi maḳbūl-i enām ve merżī-i ḫaṣ u ʿām idi maḥbūbu'l-aḫlāḳ **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 6). [ve,]*
- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫişāl mübārek ẕāt **ve** sütūde faʿāl idi vaʿẕ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 7). [ve,]*

- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek ẕāt ve sütūde faʿāl idi vaʿẓ bābında ʿazīmü'ş-şān idi **ve** cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 8). [ve,]*
- vaʿẓiyyede gökçek ʿibārātı **ve** esrār-ı ḥikemiyyede ʿālī maḳālātı var idi Maʿrūf-ı Kerḫī dā'imā anuñ meclisinde açılurdı Ol söze başlayıcaḳ ben ḥużūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 9). [ve,]*
- buluram dirdi Cemīʿ sözleri ʿulūm u maʿārif idi **ve** her kelimesi pür nüket ü leṭāyif idi Hārūn er-Reşīd aña ġayet ikrām iderdi her gördügince tevāżuʿ u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 11). [ve,]*
- ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördüler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi **ve** ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 16). [ve,]*
- cāmesi var **ve** başında gökcek ʿimāmesi var bunlara şordı ki Ḳancaru gidersiz ve nereye ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk'un *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 17). [ve,]*
- cāmesi var ve başında gökcek ʿimāmesi var bunlara şordı ki Ḳancaru gidersiz **ve** nereye ʿazm idersiz Eyitdiler İbn Semmāk'un *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 191, Mısra 18). [ve,]*
- gördügüñüz Ḫıżr idi **ve** baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aşlı budur kim Ḫıżr her şūretde gözügür ve her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 7). [ve,]*
- gördügüñüz Ḫıżr idi ve baña ḫaber göndüren ol idi didi İmdi bu ḳażiyyenüñ aşlı budur kim Ḫıżr her şūretde gözügür **ve** her ne libāsa dilerse girir henüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 8). [ve,]*
- olduġı-içün eyle olur bunda daḫı rūḥāniyyet cānibi ġalebe ḳılur beden maġlūb olduġı içün aña iʿtidād olmaz **ve** anuñ sıḳletinden aña keşāfet gelmez şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 14). [ve,]*
- olurlar biri Ḫıżr **ve** biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir şınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 17). [ve,]*
- olurlar biri Ḫıżr ve biri İdrīs **ve** biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż ve anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir şınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 17). [ve,]*
- olurlar biri Ḫıżr ve biri İdrīs ve biri ʿİsā'dur Ḫıżr'uñ maḳāmı ʿarż **ve** anlaruñ semādur efrād-ı beşerde bunlar bir şınıfdur ki mümtāz olur bunlarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 192, Mısra 17). [ve,]*
- didükleri bir ḥaḳīḳatdür ki mürekkeb olur rūḥla bedenden **ve** beşer didükleri bir māhiyyetdür ki ḥāṣıl olur ikisinüñ imtizācından Gāh olur ki baʿżı efrādında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 193, Mısra 1). [ve,]*
- egerçi ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar ammā anlaruñ ekşeri Ye'cūc u Me'cūc olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaşarātı **ve** bunlar bu mizācuñ ʿālemde fużūlāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 193, Mısra 8). [ve,]*
- rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu vechle ferdler bulınur ki beşer şūret **ve** melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir boy olur bu şınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 193, Mısra 11). [ve,]*

- benīden ziyāde olmaz **ve** bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki anlar bizüm Peyġambar'umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 193, Mısra 13). [ve,]*
- tecerrüdleri ġālib imiş bunda ekmel olalar zīrā fażīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola **ve** bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 193, Mısra 16). [ve,]*
- yerinde olup ḥāvī-i feżāyil-i ḳudsiyye ola **ve** insāniyyetde kāmil olup ḥāvī-yi rezāyil-i insiyye ola yoḫsa ṭutalım ki kendü bir melek-i mükemmel olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 193, Mısra 17). [ve,]*
- ḥaḳīḳatinde ola **ve** ol mizācuñ şol mümkin olan gereklü yirinde ola egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 194, Mısra 3). [ve,]*
- olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola **Ve** bu sözden bu daḫı añlanmaya ki ol üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden kişiye ziyān ola Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 194, Mısra 7). [ve,]*
- insān elbette melekden efżal mı olur **ve** her ferdi anuñ her ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir ẕāt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve*(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 194, Mısra 9). [ve,]*
- insān elbette melekden efżal mı olur ve her ferdi anuñ her ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir ẕāt gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 194, Mısra 10). [ve,]*
- ṭoyurmadın gider niçe żarūretlerde Ḫıżr saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın **ve** niçe yirlerde ol senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 195, Mısra 4). [ve,]*
- yitişür gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp gelür bir süri müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿameli ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 195, Mısra 8). [ve,]*
- rūḥındandur **ve** ʿālemde her kemālüñ fetḥi anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur cemīʿ taʿyinata ḥişşe andan yapılur Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 195, Mısra 15). [ve,]*
- evvel-i maẓharı anuñ nūrı olup durur **ve** cemīʿ maẓāhirüñ ẓuhūrına sebep anuñ ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā anuñ rūḥınuñ mededini dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 195, Mısra 17). [ve,]*
- kesmeye **ve** anuñ feyżi saḥābınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 195, Mısra 19). [ve,]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi **ve** her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ zaḥmetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 196, Mısra 3). [ve,]*
- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi **ve** hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki şol yüz aḳlıġı ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 196, Mısra 13). [ve,]*
- ve taʿālā baña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki şol yüz aḳlıġı ki ʿayāli olanlarda var **ve** şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 196, Mısra 14). [ve,]*
- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş **ve** anlaruñ fażīletine

kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 196, Mısra 15). [ve,]*

- ḳaça **ve** bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi **ve** ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 197, Mısra 1). [ve,]*
- ḳaça **ve** bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ zaḥmetinden ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi **ve** ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 197, Mısra 2). [ve,]*
- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek yig imiş **ve** ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 197, Mısra 3). [ve,]*
- kāyim olur egerçi Allāh içün ki bir kişi bir cemāʿati besler hemīn gice **ve** gündüz ol ṭurup Allāh'a ḳullıḳ eyler **ve** niçe nāfile ʿibādetden bu faẕıl olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 197, Mısra 8). [ve,]*
- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler **ve** ol ecelden ne zaḥmetler çekerler Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 197, Mısra 14). [ve,]*
- ḫalḳuñ dīnini ıṣlāḥ ḳılurlar şunlar ki ḫalḳdan münḳaṭıʿ olurlar ʿibādet içün **ve** şunlar ki bir gūşeye girüp otururlar ṭāʿat içün egerçi anlaruñ daḫı menzilesi sāmī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 197, Mısra 17). [ve,]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur **ve** buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola ve anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 198, Mısra 1). [ve,]*
- olur ammā bunlaruñ mertebesi anlardan aʿlā olur ve buña münāfī degüldür ki anlaruñ içinden biri bunlaruñ birinden efżal ola **ve** anlaruñ baʿżısı bunlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 198, Mısra 2). [ve,]*
- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḥrez ola **ve** vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider ve mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 198, Mısra 7). [ve,]*
- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḥrez ola ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir yoldan ṭāʿat müyesser ider **ve** mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 198, Mısra 8). [ve,]*
- ḳābiliyyetine göre bir ʿibādet muḳadder ider kimse kimsenüñ ṭāʿatine taḳdīr olmayınca irmek olmaz **ve** bir kişi bir kişinüñ ḳullıġına ḥased idüp gücenmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 198, Mısra 10). [ve,]*
- meṣūbātı cemʿ idebile-y-idi şübhe yoḳdur ki faẕileti ḫūbter olurdı Nite ki İbn Semmāk mümkin degül ʿibādetle teʾehhüli cemʿ idemezdi **ve** eger teʾehhül itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 198, Mısra 16). [ve,]*
- ṭāʿatinde ḥużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ faẕiletine yitişe-y-idi **ve** niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 198, Mısra 18). [ve,]*
- anı yevm-i maḥşerde zühhād arasında muḳaddem **ve** ʿubbād ortasında muʿaẓẓam eyleyüp her nefesde enfās-ı dürerbārınuñ berekātını yevm-i ḳıyāmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 199, Mısra 1). [ve,]*
- degin fāyiż **ve** her dem maḳām-ı berzaḫda minber-i taḳaddüs üzerinde ʿālem-i maʿnā yüzinden vāʿiẓ eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 199, Mısra 3). [ve,]*

- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Eslem-i Tūsī ḳaddesa'llāhu sırrahu **Ve** birisi şol ḳuṭb-i felek-i yaḳīn ve şemʿ-i cemʿ-i ehl-i dīn ḳurre-i ʿayn-ı ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Muḥammed bin Eslem-i Tūsī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol ḳuṭb-i felek-i yaḳīn **ve** şemʿ-i cemʿ-i ehl-i dīn ḳurre-i ʿayn-ı ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 2). [ve,]*
- ve ġurre-i rū-yi ḥaḳīḳaṭ maʿden-i mürüvvet **ve** kān-ı ṣafā sālik-i mesālik-i Muṣṭafā beşerīü'ẕ-ẕāt ve melekīü'ṣ-ṣıfāt mütemekkin-i ṣāha-ı bārgāh-ı ḳudsī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 3). [ve,]*
- ve ġurre-i rū-yi ḥaḳīḳaṭ maʿden-i mürüvvet **ve** kān-ı ṣafā sālik-i mesālik-i Muṣṭafā beşerīü'ẕ-ẕāt **ve** melekīü'ṣ-ṣıfāt mütemekkin-i ṣāha-ı bārgāh-ı ḳudsī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 3). [ve,]*
- ve ġurre-i rū-yi ḥaḳīḳaṭ maʿden-i mürüvvet **ve** kān-ı ṣafā sālik-i mesālik-i Muṣṭafā beşerīü'ẕ-ẕāt **ve** melekīü'ṣ-ṣıfāt mütemekkin-i ṣāha-ı bārgāh-ı ḳudsī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 4). [ve,]*
- Muḥammed bin Eslem-i Ṭūsī raḥḥaba'llāhu rūḥahu bi-luṭfihi **ve** keremihi **ve** asbaġa ʿaleyhi seḥāba envāʿi niʿamihi Muḥammed bin Eslem yegāne-i cihān **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 6). [ve,]*
- muḳtedā-yı zamān idi ṭarīḳ-i taṣavvufda ġāyet kāmillerden **ve** ṭarīḳa-ı nebeviyye ile muḥkem ʿāmillerden idi cemīʿ aḳvāl ü efʿal-ü Muṣṭafaviyye'yi tamām teslīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 7). [ve,]*
- ve gökcek ḳabūl üzerine idi **ve** cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine idi elsine-i nāsda aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi **ve** menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 9). [ve,]*
- ve gökcek ḳabūl üzerine idi **ve** cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine idi elsine-i nāsda aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi **ve** menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 9). [ve,]*
- ve gökcek ḳabūl üzerine idi **ve** cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine idi elsine-i nāsda aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi **ve** menāḳıbını yazsalar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 10). [ve,]*
- diye-y-idi Eger öldürseler ol anı dimezdi **ve** eger pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki zindān içinde iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 200, Mısra 15). [ve,]*
- menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı **ve** eydürdi ki Yā ilāhī şol ki benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 201, Mısra 2). [ve,]*
- ḳatında müteʿayyin idi **ve** Ḥaḳ teʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola **ve** her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 201, Mısra 5). [ve,]*
- ḳatında müteʿayyin idi **ve** Ḥaḳ teʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde müteʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ vechi ne idi ola **ve** her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 201, Mısra 6). [ve,]*
- iderdi **ve** ol tażarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan ziyāde ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ teʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 201, Mısra 11). [ve,]*

- İmdi bu maʿnāyı istiʿcāb itmek olmaz **ve** bu ḥāleti istiġrāb itmek olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde çoḳ daḫli olur baʿżı yirlerüñ baʿżı ervāḥla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 201, Mısra 17). [ve,]*
- varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿavni irişür **ve** ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 202, Mısra 1). [ve,]*
- yabanda ʿibādetle Mescid-i Aḳṣā'da ʿibādet bir mi olur Bunca aşfiyānuñ ervāḥı aña müteʿalliḳ olup ṭurur **ve** bir niçe enbiyā-yı mürselīn anı ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 202, Mısra 4). [ve,]*
- ṭurur ol yirüñ mizācı ʿibādetle mümtezic **ve** muḫteliṭ olup ṭurur **ve** ol mekānuñ rūḥāniyyeti ervāḥ-ı mütāhhere ile me'nūs **ve** mürtebiṭ olup ṭurur her mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 202, Mısra 5). [ve,]*
- elbette bir rūḥāniyyetsüz olmaz **ve** her maḥsūs elbette bir miṣālsüz bulınmaz gerek mevcūd olan cemād gerek ḥayvān ola mümkin degüldür ki bir miṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 202, Mısra 7). [ve,]*
- olanlar anlaruñla buluşurlar **ve** anlaruñ vāsıṭalıġı-y-ıla ol cemādatda taṣarrufāt ḳılurlar Her kişi ki bir yirde ʿibādet ḳılur ol yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 202, Mısra 13). [ve,]*
- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi altına ḳodılar **ve** bir köhne ḫırḳası var idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 202, Mısra 17). [ve,]*
- ve bir ḥaṣīrı var idi cenāzesi altına ḳodılar **ve** bir köhne ḫırḳası var idi üstine örtdiler iki ḳarıcuḳ yolda söyleşürlerdi bunuñ cenāzesini aġlaşurlardı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 202, Mısra 17). [ve,]*
- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anı luṭfına ġarḳ **ve** niʿmetine müstaġraḳ ide **ve** rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 203, Mısra 2). [ve,]*
- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anı luṭfına ġarḳ **ve** niʿmetine müstaġraḳ ide **ve** rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 203, Mısra 2). [ve,]*
- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anı luṭfına ġarḳ **ve** niʿmetine müstaġraḳ ide **ve** rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 203, Mısra 2). [ve,]*
- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anı luṭfına ġarḳ **ve** niʿmetine müstaġraḳ ide **ve** rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 203, Mısra 2). [ve,]*
- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anı luṭfına ġarḳ **ve** niʿmetine müstaġraḳ ide **ve** rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 203, Mısra 2). [ve,]*
- Muḥammed bin Eslem dünyādan gitdi her nesi var ise aldı gitdi Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā anı

luṭfına ġarḳ **ve** niʿmetine müstaġraḳ ide **ve** rūḥını meleʾ-i aʿlā ile fevḳ el-ʿāde **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 203, Mısra 2). [ve,]*

- Menāḳıb-ı Aḥmed-i Ḥarb rażıya'llāhu ʿanhu **Ve** birisi şol muḳtedā-yı şerʿ ü sünnet ve mühtedī-i mertebe-i meskenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Aḥmed-i Ḥarb rażıya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol muḳtedā-yı şerʿ ü sünnet **ve** mühtedī-i mertebe-i meskenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 2). [ve,]*
- müstaʿlī-i maḳāmat-ı münīfe **ve** müstevlī-i derecāt-ı şerīfe mürtāż-ı riyāżet-i ḫāne-i ibādet meblaġ-ı mübāliġ-i zühd ü ṭāʿat maḳbūl-i ʿubbād-ı şarḳ u ġarb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 3). [ve,]*
- pīr-i Ḫurāsān Aḥmed-i Ḥarb rażıya'llāhu ʿanhu **ve** keremehu'llāhu fī dāri's-selām **ve** bevve'e lehu mekānahu fī menzil **ve** maḳām Aḥmed-i Ḥarb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 5). [ve,]*
- makbūlü'l-feżāyil **ve** maḥmūdu'l-ḫaṣāyil idi ʿibādātı bī-ʿadd u iḥṣā **ve** veraʿda naẓīri nā-peydā idi muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat **ve** maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 7). [ve,]*
- makbūlü'l-feżāyil **ve** maḥmūdu'l-ḫaṣāyil idi ʿibādātı bī-ʿadd u iḥṣā **ve** veraʿda naẓīri nā-peydā idi muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat **ve** maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 7). [ve,]*
- makbūlü'l-feżāyil **ve** maḥmūdu'l-ḫaṣāyil idi ʿibādātı bī-ʿadd u iḥṣā **ve** veraʿda naẓīri nā-peydā idi muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat **ve** maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 8). [ve,]*
- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi **ve** her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı **ve** zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 9). [ve,]*
- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi **ve** her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı **ve** zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 10). [ve,]*
- idi ki kişi anı dimek olmazdı zühdinüñ ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür **ve** taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 12). [ve,]*
- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb **ve** biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb **ve** birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 15). [ve,]*
- Nişābūr'a iki Aḥmed gelüp durur biri dīne rāġıb **ve** biri dünyāya ṭālib birine Aḥmed-i Ḥarb **ve** birine Aḥmed-i Bāzargān dinilürdi bu dīne niçe muḳayyid ise *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 204, Mısra 16). [ve,]*
- hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi **ve** yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda **ve** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 205, Mısra 1). [ve,]*
- hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi **ve** yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda **ve** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 205, Mısra 2). [ve,]*
- ammā her şu alan ḳabına şıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise **ve** eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 205, Mısra 8). [ve,]*

- ki görürsin bir yaġmur yaġar bir ṭarafında reyḥān **ve** bir ṭarafında şoġan biter ol yaġmur n’eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 205, Mısra 11). [ve,]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire **ve** feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki yitişür kārgāh-ı tekvīn veḫalḳda bu olmaz ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 205, Mısra 13). [ve,]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire **ve** feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür **ve** her istiʿdāduñ hüneri oldur ki yitişür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 205, Mısra 14). [ve,]*
- kārgāh-ı tekvīn **ve** ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye **ve** ḳısmet-ḫāne-i
  dīvān-ı Ḥaḳ’da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 205, Mısra 15). [ve,]*
- kārgāh-ı tekvīn **ve** ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye **ve** ḳısmet-ḫāne-i
  dīvān-ı Ḥaḳ’da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 205, Mısra 15). [ve,]*
- tamām buḫl olur ol Ḥażret’e yaraşmaz **ve** eger istemedügini virürse ḥükminden ḫarīc olur ol Cenāb’a yaḳışmaz Bir şuşamış ki beriyyeden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 205, Mısra 17). [ve,]*
- şu ister sen anı esirgeyüp itmek mi virürsin **ve** bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp şu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 206, Mısra 1). [ve,]*
- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed’üñ biri fāsıḳ **ve** biri ṣāliḥ gerekdür **ve** biri żahid **ve** biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 206, Mısra 6). [ve,]*
- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed’üñ biri fāsıḳ **ve** biri ṣāliḥ gerekdür **ve** biri żahid **ve** biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 206, Mısra 6). [ve,]*
- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed’üñ biri fāsıḳ **ve** biri ṣāliḥ gerekdür **ve** biri żahid **ve** biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 206, Mısra 6). [ve,]*
- oġlancuġına tevekkül ögretmek içün bir ṭarīḳ itmişdi **ve** anı ol yola me’lūf ḳılmaġ içün bir fikr ḳılmışdı oġlancuġına ögretmişdi ki Her gāh ki bir ḥācetüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 206, Mısra 9). [ve,]*
- itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur nice feraḥ olmasun ki kendü epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler **ve** kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 207, Mısra 10). [ve,]*
- n’idersin Eyitdi ki Bir kişinüñ bir ṭarafında cennet ṭura envāʿ-ı ārāyiş bezenmiş **ve** bir ṭarafında cehennemi göre tām şiddet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 207, Mısra 18). [ve,]*
- bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek **ve** henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 208, Mısra 1). [ve,]*
- yatup uyuyabilür **ve** ne ḥużūrla oturup yimek yiyebilür Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā aña dünyādaki riyāżetleri muḳābelesinde āḫıratda ḥużūr u refāḥiyyet **ve** bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 208, Mısra 3). [ve,]*

- yatup uyuyabilür **ve** ne ḥużūrla oturup yimek yiyebilür Ḫaḳ tebāreke **ve** taʿālā aña dünyādaki riyāżetleri muḳābelesinde āḫıratda ḥużūr u refāḥiyyet **ve** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 208, Mısra 4). [ve,]*
- ʿālemdeki zaḥmetleri ʿivażı ol ʿālemde rāḥatlar müyesser idüp dār-ı cennetde maḳāmını müheyyā vü muḳarrer **ve** derecāt-ı ʿilliyīn içinde derecesini muʿallā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 208, Mısra 6). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Ḫātem-i Aṣṣam ḳaddesa'llāhu sırrahu **Ve** birisi şol ʿārif-i zamāne ve ʿābid-i yegāne muʿriż-ı dünyā muḳbil-i ʿuḳbā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Ḫātem-i Aṣṣam ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol ʿārif-i zamāne **ve** ʿābid-i yegāne muʿriż-ı dünyā muḳbil-i ʿuḳbā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 2). [ve,]*
- enbiyā ʿaleyhum eṣ-ṣalavāt ve's-selām Ḫātem meşāyıḫ-ı Belḫ'üñ ulularından **ve** Ḫurāsān pīrlerinüñ bellülerinden idi Şaḳīḳ-i Belḫī'ye çok ḫiẕmet itmişdi **ve** niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 5). [ve,]*
- enbiyā ʿaleyhum eṣ-ṣalavāt ve's-selām Ḫātem meşāyıḫ-ı Belḫ'üñ ulularından **ve** Ḫurāsān pīrlerinüñ bellülerinden idi Şaḳīḳ-i Belḫī'ye çok ḫiẕmet itmişdi **ve** niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 6). [ve,]*
- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 8). [ve,]*
- tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe **ve** muḥāsebesüz zinde olmadı **ve** bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı **ve** iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı **ve** dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 9). [ve,]*
- tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe **ve** muḥāsebesüz zinde olmadı **ve** bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı **ve** iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı **ve** dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 9). [ve,]*
- tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe **ve** muḥāsebesüz zinde olmadı **ve** bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı **ve** iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı **ve** dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 10). [ve,]*
- tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe **ve** muḥāsebesüz zinde olmadı **ve** bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı **ve** iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı **ve** dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 10). [ve,]*
- mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı yoġdı nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı **ve** anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 12). [ve,]*
- ḥaḳayıḳı vardı Ḫikmet gelecilerinde gökcek kelimātı vardı **ve** sulūk-ı merātibinde ʿālī maḳāmātı vardı ʿilm-i ṭarīḳatde musannnefātı maḳbūl ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 13). [ve,]*
- muʿteber idi **ve** fenn-i taṣavvufda mü'ellefātı muʿtemed ü muḳarrer idi Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün İmām Aḥmed'e ṣordı ki Hīç rızḳ ister misin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 209, Mısra 15). [ve,]*
- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek **ve** eger Vaḳtından ṣoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek **ve** eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 210, Mısra 1). [ve,]*

- ki anuñ-içün rızḳ isterdüñ dise gerek **ve** eger Vaḳtından ṣoñra dirse Geçmiş nesnenüñ nesin istersin diyü iʿtirāż itse gerek **ve** eger Vaḳt-ı ḥużūrında dirse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 210, Mısra 2). [ve,]*
- Ḥāżıra ṭaleb mi olınur **ve** elde olan nesne nice istenür diyü begenmese gerek Fi'l-vāḳīʿ ḳażiyye didüginleyindür ʿaḳla lāzım olan oldur ki hīç rızḳ ṭalebinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 210, Mısra 3). [ve,]*
- olmaya **ve** anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç ḳul olan kendü yemegini ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 210, Mısra 5). [ve,]*
- Eydürem ki Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu sözleri dimekle ḳatumdan defʿ iderem ve bu cevāblarla vesvesesini menʿ iderem Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 2). [ve,]*
- virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter **ve** eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 6). [ve,]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter **ve** eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz **ve** eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan öz ki ele girmez **ve** eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 7). [ve,]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter **ve** eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz **ve** eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan öz ki ele girmez **ve** eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 8). [ve,]*
- hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter **ve** eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz **ve** eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan öz ki ele girmez **ve** eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 8). [ve,]*
- ʿibādetden gökcek bulınmaz **ve** eger vāʿiẓ isterseñ ölümden faṣīḥ görmezsin Rivāyet olınur ki bir gün ṣordılar ki namāzı nice ḳılmaḳ gerek Eyitdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 9). [ve,]*
- vużū-ı ẓāhir gerek māʾī- ḳırba-y-ıla andan vużū-ı bāṭın gerek āb-ı tevbe ile girdügi mescidi mescid-i Ḥarām farż itmek gerek **ve** ṭurdugı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 12). [ve,]*
- maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti ṣaġ yanında **ve** cehennemi sol cānibinde ṣırāṭı ayaġı altında **ve** melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 13). [ve,]*
- maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti ṣaġ yanında **ve** cehennemi sol cānibinde ṣırāṭı ayaġı altında **ve** melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 14). [ve,]*
- göñlini Ḫudā'ya baġlayup **ve** kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile **ve** ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla **ve** sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 15). [ve,]*
- göñlini Ḫudā'ya baġlayup **ve** kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile **ve** ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla **ve** sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 15). [ve,]*
- göñlini Ḫudā'ya baġlayup **ve** kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile **ve** ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla **ve** sücūdını tażarruʿ vü ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 16). [ve,]*

- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla **ve** cülūsını ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini ẕikrle **ve** selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 17). [ve,]*
- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla **ve** cülūsını ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini ẕikrle **ve** selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 211, Mısra 17). [ve,]*
- vāz gelmeyince olmaz **ve** iḫlāṣla ṭāʿat ḫalḳdan kesilmeyince olmaz **ve** ḥalāvetle riyāżet göñül dünyādan ṣoġumayınca olmaz İmdi bu söz ġāyet gökcek sözdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 212, Mısra 1). [ve,]*
- vāz gelmeyince olmaz **ve** iḫlāṣla ṭāʿat ḫalḳdan kesilmeyince olmaz **ve** ḥalāvetle riyāżet göñül dünyādan ṣoġumayınca olmaz İmdi bu söz ġāyet gökcek sözdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 212, Mısra 1). [ve,]*
- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāşı fikri olur **ve** bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 212, Mısra 3). [ve,]*
- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāşı fikri olur **ve** bir kişinüñ ki derūnında anuñ ẕikri olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 212, Mısra 4). [ve,]*
- vardur **ve** hem bir kişinüñ ki göñli dünyādan ṣovumaz ol mümkin degüldür riyāżet leẕẕetini ṭuymaz egerçi meyyit ile bir ḳaç gün çalışup ḫalvet ider ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 212, Mısra 11). [ve,]*
- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur yemekden içmekden ve bir kişi ki leẕẕet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 212, Mısra 14). [ve,]*
- çıḳmaḳ ister ammā bir göñül ki dünyādan ṭamām uṣanmış ola **ve** leẕẕāt-ı ʿācileden teveccühi dönmiş ola ḫalvet itdükçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 212, Mısra 17). [ve,]*
- derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur **ve** ʿazlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe **ve** ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 213, Mısra 1). [ve,]*
- derūnınuñ ṣafāsı ziyāde olur **ve** ʿazlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe **ve** ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 213, Mısra 2). [ve,]*
- ve ziyāde yemek īẕā virür ḥarāreti ziyāde ziyāde olduḳça şevḳi artar ol sebebden ṣu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 213, Mısra 3). [ve,]*
- görür ol sebepden anlardan iḫtirāż itmegi ṣavāb görür Pes ancılayın bir kişi gerek ki dünyādan geçe tā ki mizācı riyāżet ḥalāvetini seçe **Ve** rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 213, Mısra 6). [ve,]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt **Ve** rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 213, Mısra 9). [ve,]*
- ḳaçan zāhid oluram ki ʿālemde hiçbir nesneye ḳāniʿ olmazam cemīʿ dünyāya **ve** ʿuḳbāya baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke **ve** taʿālā aña āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 213, Mısra 11). [ve,]*

- göre ʿināyetler **ve** recāsına münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir niçe derecāt-ı ʿāliye **ve** menāzil-i sāmiye ziyāde **ve** riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 213, Mısra 13). [ve,]*
- göre ʿināyetler **ve** recāsına münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir niçe derecāt-ı ʿāliye **ve** menāzil-i sāmiye ziyāde **ve** riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 213, Mısra 14). [ve,]*
- göre ʿināyetler **ve** recāsına münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir niçe derecāt-ı ʿāliye **ve** menāzil-i sāmiye ziyāde **ve** riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 213, Mısra 14). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Sehl bin ʿAbdu'llāh-ı Tüsterī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol seyyāḥ-ı bevādī-i ṭarīḳāt ve seyyāḥ-ı deryā-yı ḥaḳīḳat makbūlü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 2). [ve,]*
- Menāḳıb-ı Sehl bin ʿAbdu'llāh-ı Tüsterī ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol seyyāḥ-ı bevādī-i ṭarīḳāt **ve** seyyāḥ-ı deryā-yı ḥaḳīḳat makbūlü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 2). [ve,]*
- evvelīn ve'l āhırīñ faḫrü'l-meşāyiḫ-i'l-müteḳaddemīn ve'l-müteʿaḫḫırīn ṣāḥibü'l-āyati'ẕ-ẕāhire **ve** maẓharu'l-kerāmāti'l-bāhire cāmīʿü'ş-şerīʿat ve'l *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 4). [ve,]*
- ḥaḳīḳat **ve** mübeyyin-i menāhicü'ṭ-ṭarīḳat ḳıdvetü'l-mürşidīn **ve** ʿumdetü'l-muvaḥḥıdīn vāriṣ-i ʿulūmi'l-enbiyāi ve'l-mürselīn ḥüccetü'l-lāh-ı ʿalā'l-ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 5). [ve,]*
- ḥaḳīḳat **ve** mübeyyin-i menāhicü'ṭ-ṭarīḳat ḳıdvetü'l-mürşidīn **ve** ʿumdetü'l-muvaḥḥıdīn vāriṣ-i ʿulūmi'l-enbiyāi ve'l-mürselīn ḥüccetü'l-lāh-ı ʿalā'l-ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 5). [ve,]*
- ecmaʿīn nūr-ı ḥadaḳa-ı dīn **ve** nūr-ı ḥadīḳa-ı yaḳīn serv-i bāġ-ı saʿādet ü surūrī ve gül-i gülşen-i peyġambarī aʿnī ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh'-ı Tüsterī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 7). [ve,]*
- ecmaʿīn nūr-ı ḥadaḳa-ı dīn **ve** nūr-ı ḥadīḳa-ı yaḳīn serv-i bāġ-ı saʿādet ü surūrī ve gül-i gülşen-i peyġambarī aʿnī ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh'-ı Tüsterī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 8). [ve,]*
- ballaġahu'llāhu ilā aḳṣā derecāt-i ehli'l ʿirfān **ve** bevve'elahu mekānahu fī aʿlā ferādīsi'l-cinān Sehl bin ʿAbdu'llāh taṣavvuf ehlinüñ muḥteşemlerinden idi **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 10). [ve,]*
- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden idi **ve** bu ṭāyifenüñ mücāhidi **ve** cümlesinüñ muʿtaḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi **ve** aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 11). [ve,]*
- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden idi **ve** bu ṭāyifenüñ mücāhidi **ve** cümlesinüñ muʿtaḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi **ve** aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 11). [ve,]*
- bu ḳavmüñ muḥteremlerinden idi **ve** bu ṭāyifenüñ mücāhidi **ve** cümlesinüñ muʿtaḳidi idi erbāb-ı ṭarīḳatuñ sulṭānı idi **ve** aṣḥāb-ı ḥaḳīḳatuñ bürhānı idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 12). [ve,]*
- fażāyilinüñ ḥaddi **ve** kemālātınuñ ʿaddi yoġdı cūʿ vü seheri nihāyetine **ve** riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıḫuñ fużelāsından **ve** dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 13). [ve,]*

- faż̄āyilinüñ ḥaddi **ve** kemālātınuñ ʿaddi yoġdı cūʿ vü seheri nihāyetine **ve** riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıẖuñ fużelāsından **ve** dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 13). [ve,]*
- faż̄āyilinüñ ḥaddi **ve** kemālātınuñ ʿaddi yoġdı cūʿ vü seheri nihāyetine **ve** riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıẖuñ fużelāsından **ve** dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 14). [ve,]*
- ʿulemāsından idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı **ve** zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām ʿiyān **ve** kerāmātı bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 15). [ve,]*
- ʿulemāsından idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı **ve** zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām ʿiyān **ve** kerāmātı bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 16). [ve,]*
- muʿāmelāt-ı vicdāniyyede mecmaʿ-ı daḳāyıḳ idi **ve** esrār-ı mükāşefāt-ı Rabbāniyye de maʿden-i ḥaḳāyıḳ idi ʿulemā-yı evvelīn ü āẖırīn bunda iṭbāḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 214, Mısra 17). [ve,]*
- ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta'aẖẖırīn bunda ittifāḳ itmişlerdür kim ol kişi ki ẓāhiri bāṭına tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn ü taḳrīrle beyān itmiş ola **ve** şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 1). [ve,]*
- ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta'aẖẖırīn bunda ittifāḳ itmişlerdür kim ol kişi ki ẓāhiri bāṭına tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn ü taḳrīrle beyān itmiş ola **ve** şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 2). [ve,]*
- ü tevfīḳ idüp luṭf-ı taẖrirle ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi Rivāyet olınur ki meşāyıẖdan çoḳ kişilere yitişmişdi **ve** ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 4). [ve,]*
- kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki Ẕū'n-Nūn ile bulışmışdı hiç bir şeyẖe ṭufūliyyetde aña olan olmadı **ve** hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 6). [ve,]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oğlancuḳlara bunı dime **ve** kimse ile bu sözi söyleşme **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 10). [ve,]*
- yaşında yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oğlancuḳlara bunı dime **ve** kimse ile bu sözi söyleşme **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 10). [ve,]*
- dāyimā döşegüñe yatduḳça **ve** döşegüñden ḳalḳduḳça **ve** bir yanuñdan bir yanuña döndükçe bir ḳaç defʿa Allāh maʿī Allāh naẓīrī Allāh şāhidī di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 11). [ve,]*
- dāyimā döşegüñe yatduḳça **ve** döşegüñden ḳalḳduḳça **ve** bir yanuñdan bir yanuña döndükçe bir ḳaç defʿa Allāh maʿī Allāh naẓīrī Allāh şāhidī di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 11). [ve,]*
- ki ṣayılmaz **ve** şol ḳadar āṩārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne şıddīḳuñ ḫaṣāyilinden **ve** anlaruñ faż̄āyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 15). [ve,]*
- ki ṣayılmaz ve şol ḳadar āṩārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi **Ve** eydürdi Altı nesne şıddīḳuñ ḫaṣāyilinden ve anlaruñ faż̄āyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 15). [ve,]*

- ki ṣayılmaz **ve** ṣol ḳadar āṯārını gördüm ki dimekle olmaz dirdi Ve eydürdi Altı nesne ṣıddīḳuñ ḫaṣāyilinden **ve** anlaruñ fażāyilindendür And içmeyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 16). [ve,]*
- Allāh'a ne girçek **ve** ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ **ve** ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar **ve** mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 17). [ve,]*
- Allāh'a ne girçek **ve** ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ **ve** ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar **ve** mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 17). [ve,]*
- Allāh'a ne girçek **ve** ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ **ve** ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar **ve** mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 215, Mısra 18). [ve,]*
- ḫalef eylemeyeler **ve** sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü ṣordılar **ve** Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 1). [ve,]*
- ḫalef eylemeyeler ve sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü ṣordılar ve Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 2). [ve,]*
- ḫalef eylemeyeler **ve** sözlerine inşā'allāh ḫatem itmeyince söylemeyeler Ve rivāyet olınur ki ʿĀḳıl kime dirler diyü ṣordılar **ve** Bir kişinüñ ʿāḳlı ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 2). [ve,]*
- vaḳt tamām olur didiler Ḫalḳuñ me'unātına taḥammül idüp incinmeye **ve** eẕālarına ṣabr idüp gücenmeye Naḳl olınur ki ṣordılar Müdārā ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 3). [ve,]*
- müdāhenenüñ farḳı nice olur **ve** anlar bir birinden ne vechle temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 5). [ve,]*
- nehy-i münker ḳılmayasın Rivayet olınur ki eydürdi Bir kişi seyyi'atına şol ḳadar naẓar itmemek gerek ki ye's vire **ve** ḥasenātına daḫı ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 10). [ve,]*
- itmemek gerek ki emn getüre **Ve** eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az yemek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 11). [ve,]*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür **ve** Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az yemek **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 12). [ve,]*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür **ve** Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az yemek **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 12). [ve,]*
- münnāʿ-ı dünyevīden naẓarı kesmek **Ve** eydürdi Bir kişi ki bir maʿṣiyet üzerine muḳīm olup ḳalbi aña merbūṭ olur anuñ cemīʿ ḥasenatı mümtezic ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 13). [ve,]*
- maḫlūṭ olur hīç bir ḥasenesi anuñ ṣāfī olmaz mādām ki ol seyyi'eden ḳalbinüñ irtibāṭı gitmez **Ve** eydürdi ki Bir kişinüñ ḳalbi hevādan şol vaḳt ḳurtılmış *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 16). [ve,]*

- olur **ve** bir kişi Allāh yolında şol dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḥtirāz ide **ve** eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 17). [ve,]*
- olur **ve** bir kişi Allāh yolında şol dem ḫāliş olup ṭurmış olur ki Allāh mekrūh gördüginden dāyim iḥtirāz ide **ve** eger gāh gāh vāḳiʿ olursa defʿī tevbe idüp iʿrāż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 216, Mısra 18). [ve,]*
- daḫī işlemeye **ve** niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya Ve eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 1). [ve,]*
- daḫī işlemeye ve niyyeti buña muḥkem ide ki bir daḫı ol fiʿlüñ dāyiresine uġramaya **Ve** eydürdi Ḫalḳuñ göñlüne ḥicāb olan üç nesne olur şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 2). [ve,]*
- anları giderse göñli açılur biri şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür ki iġvā idüp vesvese ider **ve** biri dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur ki siḥirler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 4). [ve,]*
- idüp aladur **ve** biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya **ve** dünya yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 5). [ve,]*
- idüp aladur **ve** biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya **ve** dünya yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 6). [ve,]*
- ḳoya **ve** nefsi bıraġup Allāh didügine uya Ve eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 7). [ve,]*
- ḳoya ve nefsi bıraġup Allāh didügine uya **Ve** eydürdi Allāh'a ṣaḥīḥ iʿtiḳādı olan kişide üç ʿalāmet olur her kimde ki anlar olmaya hemīn nifāḳ u ḫıyānet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 7). [ve,]*
- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini **ve** ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı
  çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur **ve** her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 9). [ve,]*
- olur her kim ki Allāh'un tamām ʿaẓametini **ve** ḳudretini bilür anuñ Allāh'dan ḫavfı
  çoḳ olup menāhīden ictināb ḳılur **ve** her kim ki anuñ ʿadlini bilüp aña ṭayanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 10). [ve,]*
- ṭurmayup ṭāʿatini **ve** ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur **ve** her kim ki anuñ ẕāt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki andan ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 11). [ve,]*
- ṭurmayup ṭāʿatini **ve** ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur **ve** her kim ki anuñ ẕāt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki andan ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 11). [ve,]*
- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki anuñ ẕāt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki andan ġayri maḥbūb idine **Ve** eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 12). [ve,]*
- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür **ve** n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür **ve** n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarab olur yıḳılur **ve** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 13). [ve,]*

- N’olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür **ve** n’olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür **ve** n’olur şol evlerden ki āḫır ḫarab olur yıḳılur **ve** ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 14). [ve,]*
- N’olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür **ve** n’olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür **ve** n’olur şol evlerden ki āḫır ḫarab olur yıḳılur **ve** ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 14). [ve,]*
- fāyide olur şol māldan ki vāris̱lere ḳalsa gerek **ve** ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek Ve eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 15). [ve,]*
- fāyide olur şol māldan ki vāris̱lere ḳalsa gerek ve ne göñül virmek gerek şol dōstlara ki ṭoprak altında çürise gerek **Ve** eydürdi Ḳullaruñ ulu şükri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 16). [ve,]*
- Allāh’adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler **ve** anuñ virdügi āletle aña ʿışyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 217, Mısra 17). [ve,]*
- ve çün cemīʿ aʿzā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür Ve eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 218, Mısra 1). [ve,]*
- ve çün cemīʿ aʿzā anuñ āsār-ı ḳudretidür ʿāḳıl anı anuñ menāhīsine nice ṣarf ḳılabilür **Ve** eydürdi Her kim ki dāyim gözedüp iki ṣalavātı ḥużūr-ı ḳalb ile ḳılur elbette *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 218, Mısra 1). [ve,]*
- añā göñül ḳapusı açılur biri irte namāzı biri vitr namāzı olur **ve** her kim ki bu iki namāzı ḥużurla ḳılur saʿādet bulur Ve eydürdi Ḫayr işde teʾḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 218, Mısra 3). [ve,]*
- añā göñül ḳapusı açılur biri irte namāzı biri vitr namāzı olur ve her kim ki bu iki namāzı ḥużurla ḳılur saʿādet bulur **Ve** eydürdi Ḫayr işde teʾḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 218, Mısra 4). [ve,]*
- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura **Ve** eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola ve ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 218, Mısra 7). [ve,]*
- vaḳt irteye ḳoya maʿṣiyeti muttaṣıl işleyüp otura Ve eydürdi İnsāna eyle gerekdür ki dört mevżūʿda elbette fehmi lāzım ola **ve** ʿāḳıla vācibdür ki ol dört *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 218, Mısra 8). [ve,]*
- yirde ʿāḳl aña mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli yabana gitmeye **ve** ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 218, Mısra 10). [ve,]*
- ifrāṭ itmeye **Ve** eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür ve her ʿamelde ki hevā ola elbette Ḥaḳḳ’uñ rü’yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 218, Mısra 11). [ve,]*
- ifrāṭ itmeye Ve eydürdi Her kimsede ki sumʿa ola elbette Allāh teʿālā anı semʿ idüp işidür **ve** her ʿamelde ki hevā ola elbette Ḥaḳḳ’uñ rü’yeti müteʿalliḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 218, Mısra 12). [ve,]*
- olup görür **Ve** eydürdi Ḳalb bir ḥarāmı añmaḳ erbāb-ı ḳulūba ḥarām olur egerçi bu añmaġuñ tafṣīlinde ḫaylī kelam olur her kişinüñ mertebesine göre bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 218, Mısra 13). [ve,]*

- aña andan ulu ‘ayb olmaz **ve** anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba‘żı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi ziyāde olduḳça az seyyi’e aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 219, Mısra 1). [ve,]*
- çoḳ gözükür **ve** ḳadri ‘ālī olduḳça edebin artuḳ ṣaḳınur niçe nesneler ki ġayrilerde ma‘fuvv ola bunda günāh ṭutılur Bunuñ ma‘nāsı bu degüldür kim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 219, Mısra 3). [ve,]*
- giderür ḳomaz **ve** eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek yiñice iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 219, Mısra 7). [ve,]*
- emrde ‘ibādet olur bu degül ki ma’ṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya **ve** Allāh ḳatında ṭā‘at olur bu degül günāh ola bilmeye Ve eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 219, Mısra 13). [ve,]*
- emrde ‘ibādet olur bu degül ki ma’ṣiyet ola ṣāḥibi ṭuymaya ve Allāh ḳatında ṭā‘at olur bu degül günāh ola bilmeye **Ve** eydürdi ki Cāhil olan bir meyyit olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 219, Mısra 14). [ve,]*
- ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur **ve** ‘āṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur
  ve ‘işyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müte‘affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 219, Mısra 15). [ve,]*
- ki andan ḥayāt ümīdi gitmiş olur **ve** ‘āṣī olan bir cīfe olur ki andan daḫı eşerr olur
  ve ‘işyānında muṣirr olan ḫōd bir leş olur ki ḳoḳmış olur müte‘affin olup ḳurdlar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 219, Mısra 16). [ve,]*
- üşmiş olur **Ve** eydürdi Şol kişi ki ḫalḳuñ ‘işarātına muṭṭali‘ olup görmek ister dāyim cüst u cūda olup sa‘y ider bilmek ister ol kişi bu fi‘lde Ḥaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 219, Mısra 17). [ve,]*
- ḳatında muḫṭī **ve** ḫalḳ yanında merdūd olur **ve** eger ṭuyduġını işā‘at iderse ḫōd iki
  cihānda mel‘ūn u maṭrūd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 220, Mısra 1). [ve,]*
- ḳatında muḫṭī **ve** ḫalḳ yanında merdūd olur **ve** eger ṭuyduġını işā‘at iderse ḫōd iki
  cihānda mel‘ūn u maṭrūd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 220, Mısra 1). [ve,]*
- ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve eger ṭuyduġını işā‘at iderse ḫōd iki
  cihānda mel‘ūn u maṭrūd olur **Ve** eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 220, Mısra 2). [ve,]*
- ḳatında muḫṭī **ve** ḫalḳ yanında merdūd olur **ve** eger ṭuyduġını işā‘at iderse ḫōd iki
  cihānda mel‘ūn u maṭrūd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 220, Mısra 2). [ve,]*
- ma‘rifeti artmaġla olur bu degül ki hemīn bir ḳuru ‘ömr uzatmaġla olur **Ve** eydürdi ki Her kişi ki dünyāda Allāh’ı bilür aña cehl olmaz ol kişi ebedī belā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 220, Mısra 3). [ve,]*

- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ maʿnāsı yā işāretdür ʿuṣātuñ ḥāline **ve** anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā ʿibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 220, Mısra 5). [ve,]*
- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ maʿnāsı yā işāretdür ʿuṣātuñ ḥāline **ve** anlaruñ sūʾ-yi maʾāline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā ʿibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 220, Mısra 5). [ve,]*
- ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde yıllar ile ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ buʿdi-y-ile muʿaẕẕeb olur ne anuñla **ve** ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 220, Mısra 8). [ve,]*
- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu'llāhuñ ḥālātına **ve** erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür **ve** ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 220, Mısra 9). [ve,]*
- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu'llāhuñ ḥālātına **ve** erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür **ve** ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 220, Mısra 10). [ve,]*
- belā bir belādur ki bunda ne leẕẕetler olur **ve** bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur ʿārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 220, Mısra 13). [ve,]*
- belā bir belādur ki bunda ne leẕẕetler olur **ve** bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur ʿārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 220, Mısra 14). [ve,]*
- dervīş olan ḫalvetinüñ bir gūşesini cihān sarāylarına deġişmez her şevḳ ehli ki bunlarıñ bu derdi-y-ile fenāsını görür āh-ı eẕān-ı merg diyü taḥassürler ḳılur **Ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 220, Mısra 16). [ve,]*
- bir bucaḳda oturup tevekkül ḳıla Şerīʿatde kesb-i ḥelāl içün bunca ṭarīḳler dinilmişdür **ve** kişi ʿayāline rızḳ ṭalebi içün anca sevāblar ḳonılmışdur belki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 221, Mısra 2). [ve,]*
- yā işāretdür tevekkülüñ ġāyetine **ve** ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ekser-i mü'minīnde ol ḥālet bulınmaz veyāḫūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 221, Mısra 3). [ve,]*
- tevekkül daḫı götürilür şöyle ki ol maḳāmda tevekkül itmek bir ulu ʿayb şayılur tevbe **ve** tevekkül bunlar bir maḳām olur bunlaruñ kemāli oldur ki bunlardan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 221, Mısra 10). [ve,]*
- bulmaz bir altunı eridip ṣızdırmayınca mümkin degül arınmaz **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki Rabb'i-y-ile edebini gözetmez ol kişi ḫayrātından fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 221, Mısra 13). [ve,]*
- itmez Yaʿnī her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur **ve** ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 221, Mısra 15). [ve,]*
- itdügi ḳulluġından fāyide ide **Ve** eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 221, Mısra 17). [ve,]*
- budur kim böyle olur **ve** illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü ʿişḳ olur henüz yigit iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 1). [ve,]*

- gönline Ḥaḳ cānibinüñ şevḳi olur ġāyeti mevānı‘ ucından ṣūret bulmaz nefsi havāsına uyup fi‘le götürilmez dāyimā gönlinde olur ki meşāyıḫa irişe **ve** her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 4). [ve,]*
- vaḳt fikrinde olur ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur **ve** maḥabbeti anlara ma‘ḳūd olur her anduḳca yitişemedügine te’essüfde olur **ve** her gönlüne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 5). [ve,]*
- vaḳt fikrinde olur ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur **ve** maḥabbeti anlara ma‘ḳūd olur her anduḳca yitişemedügine te’essüfde olur **ve** her gönlüne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 6). [ve,]*
- geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nev‘ ṭaleb olur **ve** bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭā‘at olur ammā şol kişi ki hīç gönline gelmezdi ki dervīş ola **ve** hīç fikr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 7). [ve,]*
- geldükce āh u esefde olur bu daḫı bir nev‘ ṭaleb olur **ve** bu daḫı ḥālince bir riyāżet ü ṭā‘at olur ammā şol kişi ki hīç gönline gelmezdi ki dervīş ola **ve** hīç fikr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 8). [ve,]*
- eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı **ve** hemīn ‘ālem-i maḥsūsata ḳānī‘ olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı **ve** her ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 9). [ve,]*
- eylemezdi ki bu dervīşlik daḫı bir iş ola hemīn ḥāline rāżī olup ṭururdı **ve** hemīn ‘ālem-i maḥsūsata ḳānī‘ olup otururdı cihānı ancaḳ bu gördigi ṣanurdı **ve** her ne *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 10). [ve,]*
- işidürse bu yoldan fikr ḳılurdı Ḳurān’uñ cemī‘ ma‘nāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi **ve** aḥādīṯde her ne görürse ‘ālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi ba‘īddür ki ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 12). [ve,]*
- ālemde yoḳ degüldür **ve** Allāh’uñ ‘ināyetine naẓar olınsa bu ḳadar nesne çoḳ degüldür Eger andan ‘ināyet ü tevfīḳ olmazsa mümkin degüldür kimsene anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 15). [ve,]*
- ṭuymaz **ve** eger andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü ma‘āṣī aña doymaz niçe put-perestler olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur **ve** niçe zāhid-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 17). [ve,]*
- ṭuymaz **ve** eger andan bir ceẕbe olursa biñ yıllık küfr ü ma‘āṣī aña doymaz niçe put-perestler olur ki āḫır ecel deminde īmānla gidüp maġfūr olur **ve** niçe zāhid-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 222, Mısra 18). [ve,]*
- bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı menṣūr olur ġāyet andan gerek yoḫsa bizüm saʿyümüzle nesne olmaz **ve** hidāyet andan gerek yoḫsa biñ kez biz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 2). [ve,]*
- çalışursavuz fāyide itmez **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā ve ḫuşūʿ ve aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu aṣl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 3). [ve,]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā **ve** ḫuşūʿ **ve** aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu aṣl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 4). [ve,]*
- çalışursavuz fāyide itmez Ve naḳl olınur ki eydürdi Mübtedīye gerekdür ki bükā **ve** ḫuşūʿ **ve** aña münāsib ḥālāṭ eyleye ammā vāṣıla lāzım oldur ki bu aṣl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 4). [ve,]*

- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye **ve** anlara şevḳ virmek içün eyleye **ve** naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur **ve** her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 7). [ve,]*
- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye **ve** anlara şevḳ virmek içün eyleye **ve** naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur **ve** her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 8). [ve,]*
- meger ol daḫı mübtedīler maṣlaḥatı içün işleye **ve** anlara şevḳ virmek içün eyleye **ve** naḳl olınur ki eydürdi Mesā'il üç dürlü olur **ve** her biri bir yollu olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 8). [ve,]*
- mes'ele olur anuñ tevḥīdinde **ve** vücūdında **ve** mes'ele olur anuñ iḥsānında **ve** cūdında **ve** mes'ele olur anuñ me'mūrāt **ve** menhiyyāt **ve** ferāyiż **ve** vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 9). [ve,]*
- mes'ele olur anuñ tevḥīdinde **ve** vücūdında **ve** mes'ele olur anuñ iḥsānında **ve** cūdında **ve** mes'ele olur anuñ me'mūrāt **ve** menhiyyāt **ve** ferāyiż **ve** vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 9). [ve,]*
- mes'ele olur anuñ tevḥīdinde **ve** vücūdında **ve** mes'ele olur anuñ iḥsānında **ve** cūdında **ve** mes'ele olur anuñ me'mūrāt **ve** menhiyyāt **ve** ferāyiż **ve** vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 9). [ve,]*
- mes'ele olur anuñ tevḥīdinde **ve** vücūdında **ve** mes'ele olur anuñ iḥsānında **ve** cūdında **ve** mes'ele olur anuñ me'mūrāt **ve** menhiyyāt **ve** ferāyiż **ve** vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 10). [ve,]*
- mes'ele olur anuñ tevḥīdinde **ve** vücūdında **ve** mes'ele olur anuñ iḥsānında **ve** cūdında **ve** mes'ele olur anuñ me'mūrāt **ve** menhiyyāt **ve** ferāyiż **ve** vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 10). [ve,]*
- mes'ele olur anuñ tevḥīdinde **ve** vücūdında **ve** mes'ele olur anuñ iḥsānında **ve** cūdında **ve** mes'ele olur anuñ me'mūrāt **ve** menhiyyāt **ve** ferāyiż **ve** vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 10). [ve,]*
- mes'ele olur anuñ tevḥīdinde **ve** vücūdında **ve** mes'ele olur anuñ iḥsānında **ve** cūdında **ve** mes'ele olur anuñ me'mūrāt **ve** menhiyyāt **ve** ferāyiż **ve** vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 10). [ve,]*
- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür **ve** fikr yolından aña delīl bulınur **ve** şol ki mes'ele-i sāliṣedür vaḥy olmayınca bilinmez **ve** keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 11). [ve,]*
- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür **ve** fikr yolından aña delīl bulınur **ve** şol ki mes'ele-i sāliṣedür vaḥy olmayınca bilinmez **ve** keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 11). [ve,]*
- şol ki mes'ele-i evveldür ʿaḳlla bilinür **ve** fikr yolından aña delīl bulınur **ve** şol ki mes'ele-i sāliṣedür vaḥy olmayınca bilinmez **ve** keşf olmayınca ḥāṣıl olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 12). [ve,]*
- ve şol ki mes'ele-i sāniyedür gāh keşfle olur gāh vicdānla belki mümkin degüldür ki ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 13). [ve,]*
- Allāh'a ʿibādet itmez ke-enna görür gibi **ve** bir kişi ki aña ḳullıḳ eylemez ke-enna ḥużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur **ve** ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 15). [ve,]*

- Allāh'a ʿibādet itmez ke-enna görür gibi **ve** bir kişi ki aña ḳullıḳ eylemez ke-enna ḥużūrında ṭurur gibi ol kişi ʿābid olmaz ġāfil olur **ve** ol kişi ʿālim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 16). [ve,]*
- olmaz cāhil olur Yaʿnī işāretdür aḥādīṯde gelen mertebe-i ihṣāna **ve** remz ider Allāh'dan ḳullarına ol ihṣāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 223, Mısra 17). [ve,]*
- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur **ve** her sā'at bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ
  aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz **ve** bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 224, Mısra 1). [ve,]*
- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur **ve** her sā'at bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ
  aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz **ve** bir laḥẓa ansuz yürinmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 224, Mısra 2). [ve,]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur **ve** her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz **ve** ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 224, Mısra 3). [ve,]*
- her ẕerreye ki baḳarsañ ol andadur **ve** her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz **ve** ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 224, Mısra 4). [ve,]*
- yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu keṣret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz **ve** bu yaḳīniyyat ile anuñ iṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 224, Mısra 9). [ve,]*
- muṭlaḳ olandur ki hemīn muḳayyid olur ammā nice idelüm ki 'aḳl 'uḳḳāli bize añlamaġa ḳomaz ḳayd olur **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Her 'ālim ki emr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 224, Mısra 12). [ve,]*
- ma'rūf **ve** nehy-i münker ḳılur **ve** kendü ol me'mūra mümteṣil **ve** menhīden müctenib olur ol kişi muttaṣıl olur 'arṣa **ve** Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 224, Mısra 13). [ve,]*
- ma'rūf **ve** nehy-i münker ḳılur **ve** kendü ol me'mūra mümteṣil **ve** menhīden müctenib olur ol kişi muttaṣıl olur 'arṣa **ve** Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 224, Mısra 13). [ve,]*
- ma'rūf **ve** nehy-i münker ḳılur **ve** kendü ol me'mūra mümteṣil **ve** menhīden müctenib olur ol kişi muttaṣıl olur 'arṣa **ve** Ḥaḳ cānibinden muvaffaḳ olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 224, Mısra 14). [ve,]*
- olur anuñ gibi 'ulemādur ki vereṣe-i enbiyā olurlar **ve** anuñ gibi dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar 'ālemüñ niẓāmı **ve** cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 1). [ve,]*
- olur anuñ gibi 'ulemādur ki vereṣe-i enbiyā olurlar **ve** anuñ gibi dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar 'ālemüñ niẓāmı **ve** cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 2). [ve,]*
- intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ vücūdı 'āleme ni'met olur **ve** anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 3). [ve,]*
- mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür **ve** bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa 'ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 7). [ve,]*

- olsa gerek **ve** mücerred ‘ilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger içinden ba‘żına Allāh ta‘ālā ‘ināyet idüp ceẕbe yitişdüre ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 9). [ve,]*
- āḫıratda vuṣlat maḳāmına irişdüre İmdi bu ḥālet ‘ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh’ın luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye ‘ināyet iderse ol ṭāyifede bulınur **Ve** eydürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 12). [ve,]*
- ‘Ulemāya bundan müşkil olmaz ki müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Ya‘nī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 14). [ve,]*
- nifāḳ olur mü’mine lāyıḳ olmaz **ve** müdārā bir maṣlaḥat içün olıcaḳ şer‘an nehy olınmaz ammā bu ikisini bir birinden farḳ itmek ḫaylī kārdur niçe müştebih *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 15). [ve,]*
- yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur **ve** ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen ‘ulemā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 17). [ve,]*
- farḳında bunı dimişler **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 225, Mısra 19). [ve,]*
- erbāb-ı ḳulūb arasında alāmet böyle ḳomışlar ki eger ol mu‘āmelede dīne ḫalel gelmez ola **ve** şer‘-i muṭahhar tarīḳinden çıḳılmaz ola ol fi‘l müdārā olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 226, Mısra 2). [ve,]*
- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz **ve** eger şöyle ki ol mu‘āmele dīne ḫalel vire **ve** ol vechle iḫtilāṭ şer‘e noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 226, Mısra 3). [ve,]*
- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz **ve** eger şöyle ki ol mu‘āmele dīne ḫalel vire **ve** ol vechle iḫtilāṭ şer‘e noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 226, Mısra 4). [ve,]*
- fi‘l müdāhene olur aṣlā gerekmez ṣol ki mü’min kāmil ola aña irtikāb itmez **ve** hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 226, Mısra 5). [ve,]*
- ol i‘tiḳād ẓann ola andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve ‘āḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 226, Mısra 8). [ve,]*
- bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde ‘aḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya **Ve** naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 226, Mısra 14). [ve,]*
- maʿrifeti ehl-i maʿrifet maḳāmından geçmiş ola **ve** illā dervīşlik ibtidāsında maʿrifet ḥāli yig olur ʿilmden zīrā ʿārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 227, Mısra 1). [ve,]*
- ma‘rifeti ehl-i ma‘rifet maḳāmından geçmiş ola **ve** illā dervīşlik ibtidāsında ma‘rifet ḥāli yig olur ‘ilmden zīrā ‘ārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 227, Mısra 1). [ve,]*
- ma‘rifeti ehl-i ma‘rifet maḳāmından geçmiş ola **ve** illā dervīşlik ibtidāsında ma‘rifet ḥāli yig olur ‘ilmden zīrā ‘ārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 227, Mısra 2). [ve,]*
- tebeddülden **ve** ammā intihāda ‘ilm ḥāli yig olur ma‘rifetden zīrā ‘ilmde ḳarār olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 227, Mısra 3). [ve,]*

- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur **ve** naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi **ve** anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki ‘ārif olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 227, Mısra 5). [ve,]*
- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur **ve** naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi **ve** anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki ‘ārif olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 227, Mısra 5). [ve,]*
- ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur **ve** naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi **ve** anlaruñ beyānında eydürdi Bir velī vaḳt olur ki ‘ārif olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 227, Mısra 6). [ve,]*
- ḥayy olmaz **ve** insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür **ve** nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eşitdi Şol vaḳt olur ki nice *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 227, Mısra 9). [ve,]*
- ḥayy olmaz **ve** insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye yitişür **ve** nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eşitdi Şol vaḳt olur ki nice *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 227, Mısra 10). [ve,]*
- ṭura **ve** nice isterse otura kimden ne isterse alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre
  öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 227, Mısra 11). [ve,]*
- gelüp ṭura **ve** dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla **ve** varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 227, Mısra 17). [ve,]*
- gelüp ṭura **ve** dirlik oldur ki kişi anı ölmekden ṣoñra göre beḳā sarāyı ol vaḳt ābādān olur ki fenā bināsı üzerine urıla **ve** varlıḳ gülistanı ol dem ḫāndān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 227, Mısra 18). [ve,]*
- olur ki yoḳlıḳ çeşme-sārından ṣu verile ḥayāt şeceresi ol zamān müṣmir olur ki ravżа-ı fanāda dikile **ve** vücūd ekinleri ol vaḳt ḥāṣıl virür ki mezraʿa-i ʿademde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 228, Mısra 2). [ve,]*
- ekile rūḥ ol dem ḥużūrla rāḥat bulur ki ölüm zaḥmetini geçürüp göre **ve** ʿaḳla ḫammārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 228, Mısra 3). [ve,]*
- oldur ki ayruḳ mevt yüzini görmeye **ve** beḳā oldur ki aña ecel pençesi irmeye ṣol kişiler ki iḫtiyarları-y-ıla dünyāda olurlar anlar ayruḳ ölüm yüzini görmezler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 228, Mısra 5). [ve,]*
- sanurlar **ve** şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler
  ki anlaruñ vücūdınuñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 228, Mısra 9). [ve,]*
- çıḳup ḳurtılur murġ-ı rūḥları dām-ı heyūlādan ḥalāṣ olur **ve** bāz-ı ʿaḳılları şikār-gāh-ı ḳudsde ḫāṣ olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Enbiyāya üç ʿilm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 228, Mısra 15). [ve,]*
- çıḳup ḳurtılur murġ-ı rūḥları dām-ı heyūlādan ḥalāṣ olur ve bāz-ı ʿaḳılları şikār-gāh-ı ḳudsde ḫāṣ olur **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Enbiyāya üç ʿilm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 228, Mısra 16). [ve,]*
- ṣunılmışdur **ve** her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler **ve** biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 228, Mısra 17). [ve,]*

- şunılmışdur **ve** her birine bir ḥükm ḳonılmışdur biri ol ʿilmdür ki elbette kendülere lāzımdur ki ḫalḳa taʿlim eyleyeler **ve** biri ol ʿilmdür ki iḫtiyār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 228, Mısra 18). [ve,]*
- diyeler **ve** biri ol ʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler **ve** üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 1). [ve,]*
- diyeler **ve** biri ol ʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler **ve** üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 1). [ve,]*
- Allāh'uñ aḥkāmı **ve** şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur **ve** ḳısm-ı sānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 3). [ve,]*
- Allāh'uñ aḥkāmı **ve** şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur **ve** ḳısm-ı sānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 4). [ve,]*
- bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse hīç dīne ḫalel gelmez **ve** eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 5). [ve,]*
- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler **ve** eger ḳısm-ı sālisden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 7). [ve,]*
- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler **ve** eger ḳısm-ı sālisden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 8). [ve,]*
- sālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i zātda fanā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı sālisden murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 12). [ve,]*
- diyeler **ve** biri ol ʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler **ve** üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 1). [ve,]*
- diyeler **ve** biri ol ʿilmdür ki anlara me'mūrdur ki anı kimseye dimeyeler **ve** üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler Yaʿnī ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 1). [ve,]*
- Allāh'uñ aḥkāmı **ve** şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur **ve** ḳısm-ı sānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 3). [ve,]*
- Allāh'uñ aḥkāmı **ve** şerīʿatı olur ki anı ḫalḳa taʿlīm itmek enbiyānuñ ḫidmeti olur **ve** ḳısm-ı sānī didügi bir maʿrifet-i zāyide olur ki anı ḫalḳa taʿlīm iderlerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 4). [ve,]*
- bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse hīç dine ḫalel gelmez **ve** eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda żinnet olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 5). [ve,]*
- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler **ve** eger ḳısm-ı sālisden mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 7). [ve,]*

- ʿilmi daḫı dirler şöyle ki bir maḥal ḳābil olsa bildürürler **ve** eger ḳısm-ı s̱āliş̱den mūrad ol olursa ki ehli olmayandan ketm olınur ammā ḥażret-i ʿAlī'ye **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 8). [ve,]*
- s̱ālisüñ ki anuñ degme kişi ehli olmaz tevḥīd-i z̲ātda fanā bulmayan anı añlamaz ve eger ḳısm-ı s̱āliş̱den murād ol olursa ki cemīʿ ʿālemden ketm olına şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 229, Mısra 12). [ve,]*
- taḳrīr eyleye meger bir remzle işāret ide **ve** bir taʿrīż-güne delālet ide ki bir vaḳt bir ehli bulınursa añlaya ol işāretüñ maʿnāsını fehm eyleye ol sebebdendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 230, Mısra 3). [ve,]*
- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳademi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur **Ve** naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 230, Mısra 7). [ve,]*
- aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol zamānda kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāz̲ā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz **ve** hiçbir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 230, Mısra 10). [ve,]*
- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ **ve** ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ **ve** yaḥtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz sülb Ādem'de z̲erre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 230, Mısra 11). [ve,]*
- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ **ve** ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ **ve** yaḥtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz sülb Ādem'de z̲erre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 230, Mısra 11). [ve,]*
- iken ilhām itdi s̱evāba **ve** buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider **ve** hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 230, Mısra 13). [ve,]*
- iken ilhām itdi s̱evāba **ve** buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider **ve** hem inṣāf idicek vicdān-ı ṣaḥīḥ daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 230, Mısra 14). [ve,]*
- ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür **ve** şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyiḫ ile alışmış ola buña yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 230, Mısra 18). [ve,]*
- ḳılur **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına ve eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 1). [ve,]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına **ve** eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 2). [ve,]*
- ḳılur Ve naḳl olınur ki eydürdi Tevbe şol vaḳt ṣādıḳ olur ki eger günāh beden ile oldı-y-ısa gine beden ile ḳılına **ve** eger nefs ile oldı-y-ısa nefs fedā olına **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 2). [ve,]*
- ḳadar ura **ve** eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vārişi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 5). [ve,]*
- ḳadar ura **ve** eger bir kişiyi öldürdi-y-ise nefsini teslīm ide dilerse vārişi öldüre ve eger bir kişinüñ mālını aldı-y-ısa gine anı tamām edā ide Fi'l-cümle ḥuḳūḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 6). [ve,]*

- nefse te’eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca zinā idüp şoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ şol vaḳt ḳadri **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 12). [ve,]*
- çoḳ olur **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 231, Mısra 19). [ve,]*
- olan añlar **ve** bu mes’eleden firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler ki cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 232, Mısra 3). [ve,]*
- eski leẕẕeti kalmayup ṭurur Nice eylesün **ve** ol günāhı üstinden ne ṭarīḳle defʿ eylesün Aña çarā budur ki nefsinde diḳḳat idüp araya bir helāl ki leẕẕetde aña *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 232, Mısra 5). [ve,]*
- iden bunı bilür **ve** bu bir ḥesābdur ki muʿāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola **ve** ister ki tevbe ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 232, Mısra 9). [ve,]*
- iden bunı bilür ve bu bir ḥesābdur ki muʿāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola ve ister ki tevbe ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 232, Mısra 9). [ve,]*
- iden bunı bilür **ve** bu bir ḥesābdur ki muʿāmelat-ı nefsde diḳḳat olınur Ve naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki üzerine meẓālim-i nās ola **ve** ister ki tevbe ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 232, Mısra 10). [ve,]*
- baṭālet gelür aç olıcaḳ aña meşġūl olur açlıḳ ṭurmaz anı añar durur **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Bir kişinüñ ki ġallesi olmaya ki ḳuvvet-içün andan ḫarclana *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 232, Mısra 13). [ve,]*
- cāyiz degüldür ol kişiye ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye **ve** eger elbette żarūrī olup ödinc ala Allāh taʿālā virürse virem diye Anda daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 232, Mısra 15). [ve,]*
- kifāyetden geçmeye Yaʿnī andan iḫtirāz eyleye ki nefsi maṣlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide **ve** cehd eyleye ki mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 232, Mısra 18). [ve,]*
- ışmarlamaḳdadır **ve** hemīn iʿtibār-ı göñül anuñla olmaḳdadur eger bir ḥālet ki sen derūnuñda bulasın çāra yoḳdur ki bir işüñde melūl olasın ṭabīʿatde bu ḥālet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 233, Mısra 9). [ve,]*
- ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur **ve** derūnda bu vicdān ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi’l-cümle tevekkülde her ne mertebede ki olursın sen işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 233, Mısra 11). [ve,]*
- göre ṣaġ bulırsın eger tevekkülüñ ki eksük ola ol iş daḫı eyle olur her fiʿlüñ elbette tevekkülüñe münāsib bulınur **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Bir ṭarīḳ ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 233, Mısra 14). [ve,]*
- anda selāmet-i ṭaviyyet olur ol ṭarīḳ ṭarīḳ-i ʿubūdiyyet olur Eyitdiler ʿUbūdiyyet nedür Eyitdi İḫlāṣ-ı vaḥdāniyyetdür **ve** ittiṣāl-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 233, Mısra 16). [ve,]*
- ve hiçbir aḥada bu eyü bu yaramaz diyemez eger *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 233, Mısra 19). [ve,]*
- dirse daḫı ḥükm-i şerʿle dir eyle anı bilür ki tevḥid böyle iken tekellüf böyledür ʿubūdiyyet oldur kim teklīfle tevḥīdi cemʿ ider ne teklīf tevḥīdi **ve** ne tevḥīd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 234, Mısra 2). [ve,]*

- cemī‘ meş̲ūbātını iḥbāt ider Nice tevḥīd olur ol ki teklīf ile cem‘ olmaya **ve** ne muvaḥḥid olur ol ki şerī‘ate inanmaya Ol anuñ tevḥīdde ḳuşūrından olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 234, Mısra 5). [ve,]*
- varmazdı tevhīd yolınuñ anca vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur **ve** ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 234, Mısra 9). [ve,]*
- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ī̲mān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 234, Mısra 12). [ve,]*
- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ī̲mān ziyādeye **ve** noḳsāna ḳābil olmaz **ve** anda ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 234, Mısra 12). [ve,]*
- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ī̲mān ziyādeye **ve** noḳsāna ḳābil olmaz **ve** anda ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 234, Mısra 12). [ve,]*
- göre rāst gelür **ve** illā tefāṣīl-i i‘tiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette i‘tiḳād lāzım olur **ve** ol ẖ̲ōd dīnde ma‘rifete göre artar eksilür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 235, Mısra 9). [ve,]*
- göre rāst gelür **ve** illā tefāṣīl-i i‘tiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette i‘tiḳād lāzım olur **ve** ol ẖ̲ōd dīnde ma‘rifete göre artar eksilür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 235, Mısra 10). [ve,]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ẖ̲alef ḳalur biri Allāh ta‘ālā ve biri cennet ve biri nefs olur Ya‘nī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 235, Mısra 11). [ve,]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ẖ̲alef ḳalur biri Allāh ta‘ālā **ve** biri cennet **ve** biri nefs olur Ya‘nī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 235, Mısra 12). [ve,]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ẖ̲alef ḳalur biri Allāh ta‘ālā **ve** biri cennet **ve** biri nefs olur Ya‘nī şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 235, Mısra 12). [ve,]*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh’la mu‘āmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda **ve** āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ẖ̲alef bulınmaz **ve** şol kişiye ki ‘işyānı ucından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 235, Mısra 13). [ve,]*
- tevḥīdi ṣaḥīḥ olmayup Allāh’la mu‘āmelesi dürüst olmaz ayruḳ dünyāda **ve** āḫıratda ol kişiye anuñ bedeli ẖ̲alef bulınmaz **ve** şol kişiye ki ‘işyānı ucından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 235, Mısra 14). [ve,]*
- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur **ve** şol kişi ki nefsini ışlāḥ itmeyüp żāyi‘ ḳılur bir nefes daḫı anuñ eline ḳaçan girür **ve** yaḫtemil ki ‘ibāret nefes ola *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 235, Mısra 15). [ve,]*
- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur **ve** şol kişi ki nefsini ışlāḥ itmeyüp żāyi‘ ḳılur bir nefes daḫı anuñ eline ḳaçan girür **ve** yaḫtemil ki ‘ibāret nefes ola *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 235, Mısra 16). [ve,]*
- nefs olmaya Ya‘nī işāret ider ki hiçbir nefesini ādem żāyi‘ ḳılmaya **Ve** naḳl olınur ki eydürdi ‘urve-i vüs̲ḳāyı şol kişi bilür ki nefs muḫ̲ālefetinde çoḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 235, Mısra 17). [ve,]*

- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aṣılda ‘urve-i vüṯḳā aña dirler ki ṭabī‘atde ‘ulüvv- ü himmet ġālib ola ki her ne mertebeye yitişürse andan a‘lāya *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 236, Mısra 1). [ve,]*
- bir ādemüñ ki ṭabī‘atında ‘ulüvv ü himmet olur **ve** bir nefs ki cibilletinde ḳavī ‘azīmet
  olur anuñ teveccühi her neye düşerse anda ʿārūfeti olur şöyle ki hīç bir mertebeye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 236, Mısra 5). [ve,]*
- yitişmez ki ol mertebeye ḳanā‘atı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz
  ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā‘at idüp anda ḳalmaz **ve** eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 236, Mısra 8). [ve,]*
- yitişmez ki ol mertebeye ḳanā‘atı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz
  ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā‘at idüp anda ḳalmaz **ve** eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 236, Mısra 8). [ve,]*
- daḫı hem çunān olur a‘māl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāni‘ olmayup muttaṣıl ziyāde ḳılur **ve** eger murādı Allāh ise anda daḫı eyle olur fenā fi’t-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 236, Mısra 10). [ve,]*
- bulınur hīç bir mertebe bulınmaz ki ol mertebeye ḳanā‘at ḳıla muttaṣıl cehd eyler ki bu günki ḥāli dünkinden yig ola **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 236, Mısra 12). [ve,]*
- ḳıṣāṣ yoḳdur **ve** anda merātib çoḳdur ba‘żından istihlāl olursa ba‘żından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur Ya‘nī bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 236, Mısra 13). [ve,]*
- daḫı muḳābele itmek fikr itmeye dīvān-ı ḳażānuñ ḥālini kim bilür şāyed çıḳışmaya **ve** hem ġaybetde diyüp ṭururuz ki ḥaḳḳ-ı Allāh daḫı olur ṭutalum ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 236, Mısra 16). [ve,]*
- ḥaḳḳ-ı ġayre muḳāveme ola ḥaḳḳ-ı Allāh niçe olur **ve** hem işāret ider ki ġaybetüñ
  envā‘ı bulınur her birinden aña münāsib bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 236, Mısra 17). [ve,]*
- tevbe olur ba‘żında elbette istiḥlāl gerek ki tevbe ṣādıḳ ola ol ġaybet olınan ḥelāl itmek gerek ki tevbe şer‘e muvāfık ola **ve** ba‘żı ġaybet olur ki anda istiġfar *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 237, Mısra 2). [ve,]*
- kifāyet eyler meselā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler veyāḫūt ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez **ve** ol fi‘lüñ fā’ilini ta‘yīn eylemez fi’l-cümle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 237, Mısra 4). [ve,]*
- mesāvīde çoḳ ḥālāt olur **ve** ol ḥālāta göre i‘tibārāt olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i zünūbdandur **ve** mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i ‘ayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 237, Mısra 5). [ve,]*
- mesāvīde çoḳ ḥālāt olur **ve** ol ḥālāta göre i‘tibārāt olur ġaybet itmek egerçi kebāyir-i zünūbdandur **ve** mesāvī eylemek egerçi fevāhiş-i ‘ayūbdandur ammā yir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 237, Mısra 6). [ve,]*
- göre olur niyyeti nice ise ḥükmi aña göre bilinür **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi īmān ṭa‘amını ṭatmaz anuñ feraḥı sükūnında olmaz cemī‘ feraḥ Allāh’uñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 237, Mısra 11). [ve,]*

- bizüm-içün tedbīrinde olur **ve** cemī‘ şaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür Ya‘nī bir kişide īmān-ı kāmilüñ ‘alāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 237, Mısra 13). [ve,]*
- ferāġat itdükçe ḥużūrını **ve** feraḥını artuḳ bulur emrini añā tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur **ve** tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 237, Mısra 15). [ve,]*
- ferāġat itdükçe ḥużūrını **ve** feraḥını artuḳ bulur emrini añā tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur **ve** tevekküli ziyāde olduḳca istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 237, Mısra 16). [ve,]*
- olduḳca ummadıġı yirden sebebler çıḳar **ve** kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳ ṭurmaz gelür gider cemī‘ erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 237, Mısra 17). [ve,]*
- görmişlerdür belki her ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar tecrübe ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh’a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur **ve** kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 238, Mısra 2). [ve,]*
- süst olur kendü fikrine mu’temed olduḳca işi oñmaz **ve** Kendü re’yine mu‘tażıd olduḳca re’yinde fāyide görmez eger re’y daḫı gerekse tevekkül bile olmaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 238, Mısra 3). [ve,]*
- gerek **ve** eger eşegini bağlarsa Allāh’a ışmarlamaḳ gerek nite ki ẓāhir yüzinden görinür ki eşegini bağlamazsa nā-gāh żāyi‘ olur ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 238, Mısra 5). [ve,]*
- esbābdan **ve** şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ’a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan Ve naḳl olınur ki eydürdi ‘Abd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 238, Mısra 9). [ve,]*
- esbābdan ve şunlar ki ehl-i bāṭın olurlar anlar hemīn Ḥaḳḳ’a teslīm olup kesilmek gerek her bābdan **Ve** naḳl olınur ki eydürdi ‘Abd şol vaḳt nefsinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 238, Mısra 10). [ve,]*
- o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden ẓuhūrı olur **ve** her ḫāne-i kes̲retde bir şu‘le olur vaḥdet daḫı odur kes̲ret daḫı ol Kimdür olan arada ‘illet ü ma‘lūl Belī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 238, Mısra 17). [ve,]*
- ma‘nāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur ḫāṣılı budur kim vücūd melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedī **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 2). [ve,]*
- ki aña kes̲ret ziyān virmez **ve** bir kes̲retdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür kes̲ret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 9). [ve,]*
- ehl-i şühūd olur **Ve** naḳl olınur ki eydürdi ‘İlm da‘vāsı kişiye büyük ḥicāb olur ve ol da‘vādan ötüri ādeme ulu ‘iḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 13). [ve,]*
- ehl-i şühūd olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ‘İlm da‘vāsı kişiye büyük ḥicāb olur **ve** ol da‘vādan ötüri ādeme ulu ‘iḳāb olur kişiye kemāl andadur ki cehlini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 14). [ve,]*
- bile dāyimā ‘aczine i‘tirāf ḳıla kendü cehlini bildükçe ma‘rifet perdeleri açılur ve kendü ‘aczine inşāf ḳılduḳca Rabb’i-y-ile ḥicāb götürilür İmdi bu bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 239, Mısra 16). [ve,]*

- vire faḳr gibi ‘ālemde vesīle-i ġınā olmaz **ve** ‘acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżu‘ itdükce Allāh anı ref‘ ider **ve** kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 240, Mısra 5). [ve,]*
- vire faḳr gibi ‘ālemde vesīle-i ġınā olmaz **ve** ‘acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżu‘ itdükce Allāh anı ref‘ ider **ve** kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 240, Mısra 6). [ve,]*
- edāsını def‘ ider kendü alçaḳ dirildükce mertebesi ‘ālī olur **ve** kendüyi ża‘īf gördükce menzilesi sāmī olur kendüde ḳuvvet görmedügince ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 240, Mısra 7). [ve,]*
- ve kendüde istita‘at görmedügince istiṭā‘atı çoġ olur kendüyi dāyim maḳām-ı ‘ubūdiyyetde ẕelīl görmek gerek ki cihānda ‘izzet bula **ve** nefsini her vaḳt rıbḳa- *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 240, Mısra 9). [ve,]*
- ve kendüde istita‘at görmedügince istiṭā‘atı çoġ olur kendüyi dāyim maḳām-ı ‘ubūdiyyetde ẕelīl görmek gerek ki cihānda ‘izzet bula **ve** nefsini her vaḳt rıbḳa- *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 240, Mısra 10). [ve,]*
- ‘uṣṣāḳ arasında hān ola **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki hevā-yı nefse yiler ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi’l-külliye ‘abeṣ olup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 240, Mısra 13). [ve,]*
- ḳulūb da‘vāsını ḳılur ol kişi ṭarīḳatde ebter **ve** da‘vāsında dūr olur başīret-i ḳulūb ‘ālemde degme kişiye muḳadder olmaz **ve** vicdān-ı ma‘ārif *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 240, Mısra 17). [ve,]*
- ḳulūb da‘vāsını ḳılur ol kişi ṭarīḳatde ebter **ve** da‘vāsında dūr olur başīret-i ḳulūb ‘ālemde degme kişiye muḳadder olmaz **ve** vicdān-ı ma‘ārif *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 240, Mısra 18). [ve,]*
- nice gerekse göñle müyesser olmaz her mü’min-i müṣāb olan müṣīb-i esrār-ı ma‘ārif
  olmaz **ve** her ḥāmil-i kitāb olan ‘ārif-i nüket ü laṭāyif olmaz her rūz āḫıratda *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 2). [ve,]*
- rāḥat olan vāṣıl-ı maḳāmāt-ı ‘ārifīn olmaz **ve** her yevm maḥşerde cennete giren fāiż-i derecāt-ı vāṣılīn olmaz ekser-i nāsuñ gine cennetde leẕẕetleri şehvāt-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 3). [ve,]*
- cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müṣāḥabet itmekle bulınur lāṭif yirlerde **ve** būstānlarda gezerler **ve** gökcek çimenlerde **ve** gülistānlarda seyr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 6). [ve,]*
- cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müṣāḥabet itmekle bulınur lāṭif yirlerde **ve** būstānlarda gezerler **ve** gökcek çimenlerde **ve** gülistānlarda seyr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 6). [ve,]*
- cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müṣāḥabet itmekle bulınur lāṭif yirlerde **ve** būstānlarda gezerler **ve** gökcek çimenlerde **ve** gülistānlarda seyr *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 6). [ve,]*
- rūḥları leẕẕeti ol yoldan ṭālib olur ammā şunlar ki dāyim göñülleri iṭṭılā‘-ı esrār-ı lāhūtda olur **ve** her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 10). [ve,]*
- dem taġaddīleri ġıdā-yı ma‘rifet ile olur **ve** ‘alā’d-devām ünsleri mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt ile olur maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur **ve** maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 11). [ve,]*

- dem taġaddīleri ġıdā-yı ma‘rifet ile olur **ve** ‘alā’d-devām ünsleri mülāḥaẓa-ı ẕāt u ṣıfāt ile olur maḥbūbları cemāl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olur **ve** maṭlūbları vuṣlat-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 12). [ve,]*
- vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ leẕẕāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar **ve** anlar ḳāni‘ olup ol leẕẕetde ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı ḥaşrleri *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 13). [ve,]*
- bedenleri-y-ile olur ammā anlar bilürler ki leẕẕetleri ne-y-ile olur **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Cū‘ üç dürlü mertebede bulınur biri cū‘-ı ṭab‘ biri cū‘-ı ḳuvvet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 15). [ve,]*
- biri cū‘-ı şehvet olur Ya‘nī dimek ister ki cū‘ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabī‘at olur eger şöyle ki ol cū‘ def‘ olınmaya beden niẓāmı bozılur **ve** gāh olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 241, Mısra 18). [ve,]*
- itmek içün olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene żaʿf gelür **ve** gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 242, Mısra 1). [ve,]*
- ḥażmi mü’eddī olur İmdi ʿāḳıla lāzımdur ki evvelkisini defʿ eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye **ve** ikincisinde şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye Ve naḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 242, Mısra 4). [ve,]*
- ḥażmi mü’eddī olur İmdi ʿāḳıla lāzımdur ki evvelkisini defʿ eyleyüp üçincisine ṣabr eyleye ve ikincisinde şol ki muḳtażā-yı ḥāl u vaḳtdur anı gözleye **Ve** naḳl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 242, Mısra 4). [ve,]*
- bulur beden ki mümtelī ola İblīs’üñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur **ve** niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 242, Mısra 12). [ve,]*
- ḳalbine ṣafā gelür **ve** derūnına cilā yürinür eger Ḥaḳḳ’a ʿibādet iderse ṭāʿatinde leẕẕeti olur **ve** eger Rabb’ine tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur fi’l-cümle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 242, Mısra 13). [ve,]*
- ḳalbine ṣafā gelür **ve** derūnına cilā yürinür eger Ḥaḳḳ’a ʿibādet iderse ṭāʿatinde leẕẕeti olur **ve** eger Rabb’ine tażarruʿ iderse göñlinde riḳḳati olur fi’l-cümle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 242, Mısra 14). [ve,]*
- ḫāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir üslūbla gözetmek olmaz **ve** cemī‘sine terbiyeti bir yoldan itmek olmaz ādem olur ki yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 243, Mısra 3). [ve,]*
- mütefāvit olur her mizācuñ riyāżeti aña münāsib ḳonılur **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Her kişi ki namāz ḳılur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed bu āḫır ṣalavāt *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 243, Mısra 7). [ve,]*
- olup bir ṣalavāta daḫı yitişmeye ecel yolın alup Rabb’i-y-ile bir münācāta daḫı irişmeye bir fürṣata daḫı taḥassürler idüp eline girmeye **ve** bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 243, Mısra 10). [ve,]*
- ṣalavāt degül kişi her ḥālinde böyle olmaḳ gerek her vaḳtını ‘ömrinüñ āḫırı fikr ḳılmaḳ gerek Ecel kişiye ṭanışuḳ ile mi gelür **ve** ölüm ādeme ne demde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 243, Mısra 14). [ve,]*
- ḫastalıġı mevtinüñ evveli olur Fi’l-cümle her kişi ki bir ḥāletde olur şöyle fikr itmek gerek ki şāyed ol ḥāletüñ misline bir daḫı irişmeye **ve** her ādem ki bir *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 243, Mısra 18). [ve,]*

- vaż‘la bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki şāyed ol vaż‘uñ naẓīrine bir daḫı yitişmeye bir eve ki girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya **ve** bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 244, Mısra 2). [ve,]*
- aclığı olsa gerek ki āḫır ṭoymadan ölse gerek veyā bir ṭoḳlığı olsa gerek ki acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek **ve** her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 244, Mısra 6). [ve,]*
- olıcaḳ zarūreti şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir cahāletdür kim ‘āmme-i ‘uḳalāya lāzımdur **ve** bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 244, Mısra 10). [ve,]*
- kim ekser-i nev‘ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki bundan ḳurtılur **ve** nādir ‘azīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 244, Mısra 11). [ve,]*
- kim ekser-i nev‘ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki bundan ḳurtılur **ve** nādir ‘azīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar zamān böyle gelmişdür böyle gider **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 244, Mısra 12). [ve,]*
- daḫısı anı görürken ol daḫı hemīn böyle ider ol öldi kendü ṭurur gibi gelür ma‘ahāẕā anı bilür ki bir ḳaç günden kendü daḫı ölür **Ve** naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 244, Mısra 16). [ve,]*
- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña ‘ādet ola biri ṣadāḳat biri ṣecā‘at **ve** biri saḥāvet Ya‘nī dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 244, Mısra 18). [ve,]*
- gibi kimsenüñ fi‘li **ve** ḳavli dürüst olmaz ne anuñ ‘aḳīdesine i‘tiḳād olur **ve** ne anuñ a‘māline i‘timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur **ve** ne ‘ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 1). [ve,]*
- gibi kimsenüñ fi‘li **ve** ḳavli dürüst olmaz ne anuñ ‘aḳīdesine i‘tiḳād olur **ve** ne anuñ a‘māline i‘timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur **ve** ne ‘ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 1). [ve,]*
- gibi kimsenüñ fi‘li **ve** ḳavli dürüst olmaz ne anuñ ‘aḳīdesine i‘tiḳād olur **ve** ne anuñ a‘māline i‘timād olur ne ḳavlinüñ ḳarārı olur **ve** ne ‘ahdinüñ medārı olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 2). [ve,]*
- ḥaḳīḳati dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur **ve** her fi'li bir masdār-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur ṭabī‘atı bī-hamiyyet ü ‘ār olur **ve** āyine-i vücūdı pür jengār olur **ve** du‘āsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 3). [ve,]*
- ḥaḳīḳati dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur **ve** her fi'li bir masdār-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur ṭabī‘atı bī-hamiyyet ü ‘ār olur **ve** āyine-i vücūdı pür jengār olur **ve** du‘āsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 4). [ve,]*
- ḥaḳīḳati dāyim muḫālif-i ḥaḳḳ olur **ve** her fi'li bir masdār-ı bāṭıldan müştaḳḳ olur ṭabī‘atı bī-hamiyyet ü ‘ār olur **ve** āyine-i vücūdı pür jengār olur **ve** du‘āsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 4). [ve,]*
- hemīşe dürūġ u zūr olur **ve** ṭarīḳi ṭarīḳatden dūr olur **ve** hem bir kimsenüñ ṭab‘ında şecā‘at olmaz ol kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecā‘atı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 5). [ve,]*
- hemīşe dürūġ u zūr olur **ve** ṭarīḳi ṭarīḳatden dūr olur **ve** hem bir kimsenüñ ṭab‘ında şecā‘at olmaz ol kişide kemāl-i insāniyyet bulınmaz ḳuṣūr-ı şecā‘atı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 5). [ve,]*

- ucından çoḳ taḳṣīrler ider **ve** ḫavf u cübni sebebinden sū’-i tedbīrler ider cihād içün nefsine ḳıymaz olur **ve** ḥaḳ yolında maẕāyıḳlara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 7). [ve,]*
- ucından çoḳ taḳṣīrler ider **ve** ḫavf u cübni sebebinden sū’-i tedbīrler ider cihād içün nefsine ḳıymaz olur **ve** ḥaḳ yolında maẕāyıḳlara girmez olur meşāḳḳ-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 8). [ve,]*
- riyāẕete taḥammül ḳılmaz **ve** mu‘ẕilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı ucından **ve** çoḳ yirde ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 9). [ve,]*
- riyāẕete taḥammül ḳılmaz **ve** mu‘ẕilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı ucından **ve** çoḳ yirde ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 10). [ve,]*
- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür **ve** anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki ṭabī‘atında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 11). [ve,]*
- kişi ḳaçan zamānede ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür **Ve** hem şol kişinüñ ki ṭabī‘atında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 12). [ve,]*
- degüldür ki anuñ nefsinde denā’et olmaya denīü’n-nefs olan ḫ∨ar ẕelīl olur **ve** her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 13). [ve,]*
- denī ü dūn olur ol kişi ki ‘abdu’d-dīnar ola gerekse ‘ālem ḫazīnesi anuñ içün var ola şol kişinüñ ki dīnār ṭab‘ında ḫōr olmaz ne Ḥaḳ **ve** ne ḫalḳ andan ḫōşnūd *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 16). [ve,]*
- olmaz büḫl gibi yaramaz ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur **ve** ādemüñ niçe ef‘al-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 245, Mısra 18). [ve,]*
- cūdı sebebi-y-ile başılur görinmez olur cūd settarü’l ḳabāyiḥ olur **ve** büḫl keşşāfü’l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi ecānibe maḥbūb ider **ve** büḫl ādemi aḳāribe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 246, Mısra 1). [ve,]*
- cūdı sebebi-y-ile başılur görinmez olur cūd settarü’l ḳabāyiḥ olur **ve** büḫl keşşāfü’l-feżāyiḥ olur cūd kişiyi ecānibe maḥbūb ider **ve** büḫl ādemi aḳāribe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 246, Mısra 2). [ve,]*
- mahrūb ider cūd bir ednāya ‘izzet virür **ve** büḫl bir a‘lāya ẕillet virür Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki ḳādir olur şer‘üñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 246, Mısra 3). [ve,]*
- mahrūb ider cūd bir ednāya ‘izzet virür ve büḫl bir a‘lāya ẕillet virür **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki ḳādir olur şer‘üñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 246, Mısra 3). [ve,]*
- seçmege ol kişi lāyıḳ olur emr-i dīnde fetvā yazmaġa **ve** şol kişi ki muḥkemāt-ı ‘aḳlı müteşābih-i hevādan farḳ ider ol kişiye tamām lāyıḳdur eger şeyḫlıḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 246, Mısra 5). [ve,]*
- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña ınanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz **ve** anuñ gibi mevżū‘da rey **ve** tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 246, Mısra 12). [ve,]*

- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña ınanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz **ve** anuñ gibi mevżū‘da rey **ve** tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 246, Mısra 12). [ve,]*
- ‘aḳl süvārları ol yirlere varıcaḳ licāmını çekmek gerek **ve** maḥāmil-i ārāyiş-i efkār ol maḥalde çökmek gerek niçe nesne ẓāhir-i şerī‘atde eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 246, Mısra 13). [ve,]*
- gerek **ve** her mertebede ḳuvvet-i müdrikenüñ bir dāyiresi olur ki ol dāyirede ḳarar itmek gerek her dervīşde şöyle degüldür ki cemī‘ müdrikātuñ ḫafāsı gider *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 246, Mısra 17). [ve,]*
- ma‘rifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda ne ḥayretler çeker ma‘rifet ziyāde olduḳca bilmedügi artuḳ olur **ve** dervīşüñ kemāli artduḳca ḥayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 247, Mısra 2). [ve,]*
- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz **ve** biri daḫı budur kim egerçi dervīş fenā bulıcaḳ ‘ilmi ‘ilm-i ḥaḳḳ olur bir maẓhar-ı maḫṣūṣa merbūt **ve** mülḥaḳ olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 247, Mısra 7). [ve,]*
- mādām ki insān ola insāniyyetden çıḳmaz **ve** biri daḫı budur kim egerçi dervīş fenā bulıcaḳ ‘ilmi ‘ilm-i ḥaḳḳ olur bir maẓhar-ı maḫṣūṣa merbūt **ve** mülḥaḳ olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 247, Mısra 8). [ve,]*
- bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī **ve** ẓuhūr ider ol sebebden żarūrī aña münāsib aḥkām ister fi’l-cümle nite ki ‘ulemā-yı ẓāhir **ve** bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 247, Mısra 9). [ve,]*
- mesā’īl-i nüfūsda müftī olmazlar **ve** eyle olmayacaḳ anlar ‘ulūm-ı ḳulūbda kemāle yitişmezler niçe nesneler olur ki havānuñ ḥükmi olur kişi ‘aḳluñ ṣanur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 247, Mısra 13). [ve,]*
- yıllar olur kim ṭā‘at diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür **ve** aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 247, Mısra 18). [ve,]*
- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur **ve** aña mütāba‘at idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya **ve** şeyṭānuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 248, Mısra 1). [ve,]*
- Anuñ gibi şeyḫuñ mürşīdi şeyṭān olur **ve** aña mütāba‘at idenüñ ḫāṣılı ṭuġyān olur şeyḫ oldur kim nefsüñ mekrlerini bir bir bilüp ġāfil olmaya **ve** şeyṭānuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 248, Mısra 2). [ve,]*
- havā yolında dāmı çoḳ olur aña aldanmaya niçe nesneleri ḥaḳ ṣūretinde gösterür amā kendü murādātıdur **ve** niçe a‘māli ṭā‘at ṣandurur ammā kendü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 248, Mısra 4). [ve,]*
- ḥāline tābi‘ olur şöyle ki ol ṣuver-i miṣāliyye bu ṣuver-i ḫāriciyyeye müṭāvi‘ olur her kim ki diler menāmı dāyim ṣādıḳ ola **ve** her kim ki diler vāḳı‘ası vākı‘a *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 248, Mısra 12). [ve,]*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a’mālini düzeltmek gerek **ve** sa‘y eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına **ve** her fi‘li *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 248, Mısra 13). [ve,]*
- muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a’mālini düzeltmek gerek **ve** sa‘y eyleyüp niyyātını düz itmek gerek ẓāhirini arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına **ve** her fi‘li *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 248, Mısra 14). [ve,]*

- yerinde gerek ki vāḳı‘ası daḫı düşe yerine **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Cenneti berr-ile istemeñ keff-ile isteñ keff havāya berāber olmaz her ne ṭā‘ati ki itsen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 248, Mısra 15). [ve,]*
- Ya‘nī dimek ister ki nefsüñ murādını virmemek gibi ulu ṭā‘at olmaz **ve** anuñ berāberi ‘ālemde ‘ibādet olmaz belki diḳḳat olınursa her ṭā‘atüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 248, Mısra 17). [ve,]*
- keff-i nefsle ḥāṣıl olur fi’l-cümle cennet bir cānib **ve** nefs bir cānib olur her kim ki cennete ṭālib olur nefsden mücānib olur cennet uman nefs murādını ḳoyup *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 249, Mısra 5). [ve,]*
- añmamaḳ gerek **ve** nefsine uyan cennet ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ muḳābili **ve** żıddı olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 249, Mısra 7). [ve,]*
- añmamaḳ gerek **ve** nefsine uyan cennet ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ muḳābili **ve** żıddı olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 249, Mısra 8). [ve,]*
- ḳılınur fi’l-cümle nefse muḫālefet gibi ‘ibādet olmaz **ve** nefs ġazāsında berāber ‘ālemde ġazā bulınmaz ol sebebdendür ki buña cihād-ı ekber dinilür ḥattā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 250, Mısra 5). [ve,]*
- daḫı başılur bu zebūn olup bende düşicek anuñ cemī‘ bendleri çözilür şeyṭānuñ āleti budur **ve** anuñ daḫı istitā‘atı bunuñladur eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 250, Mısra 10). [ve,]*
- bilmezsin **ve** eger daḫı diḳḳatle baḳarsañ **ve** eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 250, Mısra 13). [ve,]*
- bilmezsin **ve** eger daḫı diḳḳatle baḳarsañ **ve** eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen arama yol eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 250, Mısra 13). [ve,]*
- ṭut naẓarı **ve** eger düşmān ararsañ andan ayırma başri eger sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ **ve** düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 250, Mısra 15). [ve,]*
- ṭut naẓarı **ve** eger düşmān ararsañ andan ayırma başri eger sen şöyle ki nefsüñ tamām arayasın dostuñ **ve** düşmānuñ kimdür bilesin düşmānuñ oldur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 250, Mısra 16). [ve,]*
- senüñ emmāre-y-iken seni helāk itmegedür ḳaṣdı mekkāre-y-iken her ḳaçan ki ol saña rām olup muṭmainnüñ olur ol vaḳt bilesin ki dostuñ **ve** emīnüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 250, Mısra 18). [ve,]*
- olur ammā ṣaḳın ba‘żı ṭā‘ate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe zaḥmetler gerek ol muṭma‘inne olınca **ve** niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 251, Mısra 2). [ve,]*
- bilür **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ yapışuñ tā anuñla cemī‘ murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 251, Mısra 5). [ve,]*
- ola **ve** fikrüñüz gidermeñ bir ‘ilmden ki ḳāhir-i ‘ulūm ola **ve** dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh’dan **ve** her vaḳt ḫavfda oluñ andan Ya‘nī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 251, Mısra 7). [ve,]*

- ola **ve** fikrüñüz gidermeñ bir ‘ilmden ki ḳāhir-i ‘ulūm ola **ve** dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh’dan **ve** her vaḳt ḫavfda oluñ andan Ya‘nī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 251, Mısra 7). [ve,]*
- ola **ve** fikrüñüz gidermeñ bir ‘ilmden ki ḳāhir-i ‘ulūm ola **ve** dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh’dan **ve** her vaḳt ḫavfda oluñ andan Ya‘nī dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 251, Mısra 8). [ve,]*
- gerek ki dāyim guṣṣa-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola **ve** her dem ‘ilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola **ve** Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala tā ki dünyāda iḫlāşla ‘amel ḳılabile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 251, Mısra 9). [ve,]*
- gerek ki dāyim guṣṣa-i ḫātime-i ecel ẕikrinde ola **ve** her dem ‘ilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola **ve** Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala tā ki dünyāda iḫlāşla ‘amel ḳılabile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 251, Mısra 10). [ve,]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Her vaḳt ki ‘abdüñ Rabb’ine derūndan iḫlāşı olur cevāriḥine eger ḳalbinden bir zerre ḳadar riyā ḥareket iderse görür def‘ī istiġfār *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 251, Mısra 11). [ve,]*
- idüp giderür **ve** tedārük eyleyüp gönlinden çıḳarur **ve** ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 251, Mısra 13). [ve,]*
- idüp giderür **ve** tedārük eyleyüp gönlinden çıḳarur **ve** ādemler olur ki henüz gelmedin ṭuyar gelmege ḳomaz ammā bu ulu mertebedür degme kişiye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 251, Mısra 13). [ve,]*
- böyle olalar meşriḳde bir çöp çıldırarkenmaġribde işideler anlaruñ sem‘i sem‘u’llāh olur **ve** anlaruñ başri nūru’llāh olur anlaruñ semā‘ını temevvüc-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 251, Mısra 18). [ve,]*
- ve anlaruñ rü’yetine muḳābele **ve** żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler **ve** anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 1). [ve,]*
- ve anlaruñ rü’yetine muḳābele **ve** żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler **ve** anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 1). [ve,]*
- ve anlaruñ rü’yetine muḳābele **ve** żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler **ve** anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 2). [ve,]*
- nūrla ta‘bīr olınur elfāẓ-ı luġātda vaż‘ olınur şol bilenler içündür **ve** esāmī ki elsün-i nāsda söylenür şol görinenler içindür ammā şol ma‘nā ki ‘ālem-i bāṭında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 5). [ve,]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣud **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet da‘vāda olur ve sa‘ādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Ene diye Allāh daḫı aña Ene diyü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 9). [ve,]*
- ne dirlerse disünler birdür maḳṣud Ve naḳl olınur ki eydürdi Şaḳāvet da‘vāda olur **ve** sa‘ādet tevekkülde bulınur şol kişi ki Ene diye Allāh daḫı aña Ene diyü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 10). [ve,]*
- ‘iṭāb ider **ve** şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı añā Ente diyü ḫiṭāb ider Ya‘nī dimek ister ki meşaḳḳat **ve** ḫirmān **ve** belā **ve** ḫizlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 11). [ve,]*

- ‘iṭāb ider **ve** şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı añā Ente diyü ḫiṭāb ider Ya‘nī dimek ister ki meşaḳḳat **ve** ḥirmān **ve** belā **ve** ḫizlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 12). [ve,]*
- ‘iṭāb ider **ve** şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı añā Ente diyü ḫiṭāb ider Ya‘nī dimek ister ki meşaḳḳat **ve** ḥirmān **ve** belā **ve** ḫizlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 12). [ve,]*
- ‘iṭāb ider **ve** şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı añā Ente diyü ḫiṭāb ider Ya‘nī dimek ister ki meşaḳḳat **ve** ḥirmān **ve** belā **ve** ḫizlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 12). [ve,]*
- ‘ameline maġrūr ola **ve** nefsini bir nesne ṣanup anuñla mesrūr ola andan kendüye bir da‘vā-yı enāniyyet gele **ve** ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 13). [ve,]*
- ‘ameline maġrūr ola **ve** nefsini bir nesne ṣanup anuñla mesrūr ola andan kendüye bir da‘vā-yı enāniyyet gele **ve** ol enāniyyete aldanup maḥrūm ḳala anı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 14). [ve,]*
- fikr eylemeye kim ni‘metüñ şükri tevāżu‘ ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde faḳrı ziyāde olduḳca ḫāricde ni‘meti artar **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 16). [ve,]*
- derūnında meskeneti artuḳ bulınduḳca ẓāhirde ‘izzeti artar kendü ma‘rifetini az gördükce ma‘rifeti artuḳ olur **ve** kendü kemālini şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 252, Mısra 18). [ve,]*
- kemāli daḫı çoḳ olur ammā bunuñ ma‘nāsı bu degüldür ki Allāh’uñ kendüye virdügini az ṣaya **ve** Ḥaḳ’dan gelen ni‘mete i‘tidād ḳılmayup i‘tibār itmeye *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 253, Mısra 2). [ve,]*
- belki kişi Rabb’inüñ kendüye ni‘metini az bilmemek gerek **ve** kendüyi ol ni‘mete müstaḥaḳ görmemek gerek ol kendüye virileni bir ulu ‘iṭā bilmek gerek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 253, Mısra 3). [ve,]*
- ve ol luṭfı maḥżā raḥmet-i Ḥudā bilmek gerek ki ammā gine böyle iken bunı bilmek gerek ki Allāh’uñ dergāhından ne in‘amlar olur ki bu ni‘met aralarında *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 253, Mısra 5). [ve,]*
- ḫıdmetkārı arasında bulınur her ne ḳadar ki bir eyülik itdükce aña aṣla ġurūr gelmeye **ve** her ne ḳadar iḥsānın arturduḳca aña tuġyān virmeye bu aña ri‘āyet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 253, Mısra 10). [ve,]*
- itdükce ol enāniyyet getürmeye her ne ḳadar ḳullıḳ iderse ḳullıḳ itdüm dimeye ve her ne ḳadar ḫidmetinde bulınursa hīç minnet göstermeye gerek ḳavlle **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 253, Mısra 12). [ve,]*
- itdükce ol enāniyyet getürmeye her ne ḳadar ḳullıḳ iderse ḳullıḳ itdüm dimeye ve her ne ḳadar ḫidmetinde bulınursa hīç minnet göstermeye gerek ḳavlle **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 253, Mısra 12). [ve,]*
- aña ne eyülükler ḳılur günden güne ni‘metini arturur **ve** yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā şol ḳul ki az ni‘metle aña ġurūr gelür **ve** sehlce *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 253, Mısra 17). [ve,]*
- aña ne eyülükler ḳılur günden güne ni‘metini arturur **ve** yıldan yıla mertebesini ḳaldurur ammā şol ḳul ki az ni‘metle aña ġurūr gelür **ve** sehlce *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 253, Mısra 18). [ve,]*

- ḳılur kendüyi bir kimse ṣanup ta‘rīf itmege başlar **ve** bir ādem oldum ṣanup kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları ḫidmeti bayaġı gibi itmez şöyle ẓann ider ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 254, Mısra 1). [ve,]*
- şimdiden ṣoñra aña ol ḫidmet düşmez efendisi daḫı ayruḳ aña muḳayyid olmaz olur **ve**
  ri‘āyetini aña bayaġı gibi itmez olur tedricle anı naẓarından düşürür şöyle ki ḫidmetkarları *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 254, Mısra 3). [ve,]*
- arasında bir ḫor olur ḳalur belī ḫidmetkarlarda ḫorlıḳ **ve** mertebe dürlü dürlü olur her
  kişinüñ ḳadrine göre bir dürlü ḫorlıġı bulunur ḫidmetkar olur ki anuñ taḥkīri mertebesi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 254, Mısra 5). [ve,]*
- bir ġayrinüñ ‘izzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ ‘azli **ve** zilleti olur pes bu su’āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez ma‘a hāẕā ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 254, Mısra 7). [ve,]*
- itmeyenüñ ‘izzeti andan artuḳ gözükmez zīrā eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı **ve** bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 254, Mısra 10). [ve,]*
- gerek **Ve** Sehl bin ‘Abdu’llāh ḥażretinden naḳl olınur ki eydürdi Allāh’uñ ni’metine rażī olan ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider ve ammā anuñ virdügine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 254, Mısra 15). [ve,]*
- gerek Ve Sehl bin ‘Abdu’llāh ḥażretinden naḳl olınur ki eydürdi Allāh’uñ ni’metine rażī olan ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider **ve** ammā anuñ virdügine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 254, Mısra 16). [ve,]*
- ol degüldür ki ‘ürf de ḳanā‘at ṣayılur rıżā mertebesi oldur ki anda ne iḫtiyār **ve** ne i‘tirāż olur ḳanā‘at mertebesi oldur ki anda Ḥaḳḳ’uñ mā‘adāsından i‘rāz olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 1). [ve,]*
- erbāb-ı ḳulūbuñ kelimāt-ı şerīfesinden şöyle fehm olınur ki evvelkisi fenā-yı ṣıfātda ṣoñrası fenā-yı ẕātda bulınur **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ ta‘ālā ibtilā *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 4). [ve,]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem’üñ tevbe **ve** ric‘atı ile **ve** İbrāhīm’üñ odda vüs‘atı ile **ve** Eyyūb’uñ marażı **ve** meşaḳḳati ile **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 5). [ve,]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem’üñ tevbe **ve** ric‘atı ile **ve** İbrāhīm’üñ odda vüs‘atı ile **ve** Eyyūb’uñ marażı **ve** meşaḳḳati ile **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 6). [ve,]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem’üñ tevbe **ve** ric‘atı ile **ve** İbrāhīm’üñ odda vüs‘atı ile **ve** Eyyūb’uñ marażı **ve** meşaḳḳati ile **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 6). [ve,]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem’üñ tevbe **ve** ric‘atı ile **ve** İbrāhīm’üñ odda vüs‘atı ile **ve** Eyyūb’uñ marażı **ve** meşaḳḳati ile **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 6). [ve,]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḥālle evvel Ādem’üñ tevbe **ve** ric‘atı ile **ve** İbrāhīm’üñ odda vüs‘atı ile **ve** Eyyūb’uñ marażı **ve** meşaḳḳati ile **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 6). [ve,]*
- Yūnus’uñ ḥabsi ciheti-y-ile **ve** Yūsuf’uñ riḳḳiyyeti **ve** ḳullıġı-y-ıla **ve** Süleymān’uñ salṭanatı **ve** ululıġı-y-ıla Ya‘nī dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 7). [ve,]*

- Yūnus’uñ ḥabsi ciheti-y-ile **ve** Yūsuf’uñ riḳḳiyyeti **ve** ḳullıġı-y-ıla **ve** Süleymān’uñ salṭanatı **ve** ululıġı-y-ıla Ya‘nī dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 7). [ve,]*
- Yūnus’uñ ḥabsi ciheti-y-ile **ve** Yūsuf’uñ riḳḳiyyeti **ve** ḳullıġı-y-ıla **ve** Süleymān’uñ salṭanatı **ve** ululıġı-y-ıla Ya‘nī dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 7). [ve,]*
- Yūnus’uñ ḥabsi ciheti-y-ile **ve** Yūsuf’uñ riḳḳiyyeti **ve** ḳullıġı-y-ıla **ve** Süleymān’uñ salṭanatı **ve** ululıġı-y-ıla Ya‘nī dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 8). [ve,]*
- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a‘lā-yı ‘illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāşāk-ı ẕillāt **ve** ẕünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 12). [ve,]*
- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a‘lā-yı ‘illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāşāk-ı ẕillāt **ve** ẕünūb ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur **ve***(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 12). [ve,]*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūş-ı ḳabīḥ **ve** ‘ayūb ola āb-ı nedāmet anı yur giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki ma‘ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 13). [ve,]*
- yeg olur bir kişi ki cān u dilden günāhına i‘tirāf **ve** ḥüsn-i i‘tiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra terkine tamām ‘azīmet ider **ve** bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 15). [ve,]*
- yeg olur bir kişi ki cān u dilden günāhına i‘tirāf **ve** ḥüsn-i i‘tiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra terkine tamām ‘azīmet ider **ve** bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 16). [ve,]*
- niyet ider evvel itdügini fikr itdükçe Ḥaḳ’dan utanur **ve** anı añduġınca ḥayāsından başını aşaġa ḳılur anı bilür ki Ḥaḳ ḳatında tamām bī-edeblik *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 255, Mısra 17). [ve,]*
- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını baġışlar ol ki ekremü’l-ekremīndir nice fikr idersin yā n’eyler Hem günāhını baġışlar **ve** hem daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 256, Mısra 6). [ve,]*
- eyülükler ider ol tevbesini bir ulu ṭāʿat bilüp muḳābelesinde neler ider Tevbe insānda az tāʿat olmaz **ve** degme ʿibādet anuñ berāberi bulınmaz tevbe ile hem *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 256, Mısra 8). [ve,]*
- defʿ-i mażarret **ve** hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile hem menʿ-i ʿuḳūbet **ve** hem celb-i meṣūbāt olur tevbenüñ insānda merātibi çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 256, Mısra 9). [ve,]*
- defʿ-i mażarret **ve** hem ifāde-i ḫayrāt olur nedāmet ile hem menʿ-i ʿuḳūbet **ve** hem celb-i meṣūbāt olur tevbenüñ insānda merātibi çoḳ olur her maḳāmuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 256, Mısra 9). [ve,]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur **ve** anuñ tevbesi ol günāha nedāmet **ve** āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 256, Mısra 12). [ve,]*
- kendüye münāsib bir tevbesi bulınur her kişinüñ mertebesine göre bir günāhı olur **ve** anuñ tevbesi ol günāha nedāmet **ve** āhı olur ādemler olur ki niçelerüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Diğer 256, Mısra 12). [ve,]*

- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele **ve** maʿrifet oldur ki ʿayn-ı baṣīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 257, Mısra 4). [ve,]*
- ki mücerred netīce-i ḥüccet ü bürhān olur **ve** maʿrifet mi olur ol idrāk ki bī-vāsıṭa-ı zevḳ ü vicdān olur Aṣḥab-ı enẕāruñ ḳanḳı ḥüccetlerini bilüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 257, Mısra 5). [ve,]*
- ṭurursın ki iḫtilāt-ı şükūk u şübeh-i aḳvāmdan bi'l-külliye pāk olur **ve** erbāb-ı efkāruñ ḳanḳı maḥaccetlerini görüp ṭurursın ki mahādī-yi evdiye vesāvis-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 257, Mısra 7). [ve,]*
- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar'uñ ġınāsında olan işāreti söyleyelüm yaʿnī Ḥaḳ taʿālā anuñ içün teksīr itdi anuñ emvālini **ve** ġına üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 257, Mısra 12). [ve,]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür **ve** ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına **ve** mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 257, Mısra 13). [ve,]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür **ve** ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına **ve** mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 257, Mısra 14). [ve,]*
- ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 257, Mısra 16). [ve,]*
- mār olur **ve** bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur **ve** ġunm ki ġına içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 257, Mısra 17). [ve,]*
- mār olur **ve** bir dīnār ki ṣanduḳa gire ol nār olur dirhem ki kīsede mührlene ol dirhem olmaz hemm olur **ve** ġunm ki ġına içün ṣaḳlana ol ġunm olmaz ġamm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 257, Mısra 18). [ve,]*
- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda vebālini görmez N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye **ve** n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 258, Mısra 2). [ve,]*
- ḳaftanlardan ki düre ḳoyup giymeye Māl anuñ-içündür ki kişi anı ḫarc eyleye mühimmātına **Ve** aḳçayı ādem n'eyler eger ṣarf eylemeye ḫayrātına Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 258, Mısra 4). [ve,]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol yoldan bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur **ve** her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 258, Mısra 8). [ve,]*
- żarar itmezdi **ve** ol ġınāları anlaruñ dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi **ve** ol ġınāları-y-ıla bunca faẓilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 258, Mısra 11). [ve,]*
- żarar itmezdi **ve** ol ġınāları anlaruñ dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi **ve** ol ġınāları-y-ıla bunca faẓilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 258, Mısra 12). [ve,]*
- sevāblardan maḥrūm ḳaluruz anlar zekāt virürler biz viremezüz **ve** andan olacaḳ mesūbāta biz iremezüz anlar ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler bizüm elümüzden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 258, Mısra 15). [ve,]*

- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile **ve** ol ibtilāyı daḫı maḫżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile **ve** ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 259, Mısra 15). [ve,]*
- ḳocınmaya ol belāyı daḫı Allāh'dan kendüye niʿmet bile **ve** ol ibtilāyı daḫı maḫżā andan raḥmet bile ol şiddeti niçe maʿsiyetlerine kefāret bile **ve** ol belāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 259, Mısra 16). [ve,]*
- mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç marażdan incine mi **ve** bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 260, Mısra 3). [ve,]*
- ki mübtelā olursa şahādet mertebesini bulur günāhlarınuñ kebāyiri **ve** ṣaġāyiri götürilür meger ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola hemin ol ḳalur belki Allāh'uñ luṭfından baʿīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 260, Mısra 7). [ve,]*
- degüldür ki gāh ola ol daḫı maʿfuvv ola Ḥaḳ tebareke **ve** taʿālā ḫaṣmını bir ṭarīḳ-i aḫar ile irżā ḳıla **ve** nite ki Ḥażret-i Eyyūb'uñ marażı meşaḳḳatleri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 260, Mısra 10). [ve,]*
- ḳurtılamazlar **ve** her ne ḳadar ʿālī mertebeye yitişürlerse gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 260, Mısra 13). [ve,]*
- maḫāfetden anuñ iḫtirāz **ve** ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳınduġı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar yıllar ile riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 260, Mısra 15). [ve,]*
- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 261, Mısra 2). [ve,]*
- her biri ẕilletler idüp ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola **ve** dünyāda olanı daḫı vācib midür ki ṣāḥibi bile Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 261, Mısra 8). [ve,]*
- kendü efʿālinüñ eyüsini **ve** yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda **ve** ol cihānda ʿizzet anuñ **ve** eger idemezse bārī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 261, Mısra 15). [ve,]*
- kendü efʿālinüñ eyüsini **ve** yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda **ve** ol cihānda ʿizzet anuñ **ve** eger idemezse bārī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 261, Mısra 16). [ve,]*
- kendü efʿālinüñ eyüsini **ve** yavuzını gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda **ve** ol cihānda ʿizzet anuñ **ve** eger idemezse bārī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 261, Mısra 16). [ve,]*
- içinden arayup göre şol günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muṣırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz **ve** bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 261, Mısra 18). [ve,]*
- hiçbir duʿā **ve** ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa **ve** duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 1). [ve,]*
- hiçbir duʿā **ve** ṣadaḳa ile olmaz eger anları daḫı iderse evvel bu gerek andan ṣadaḳa **ve** duʿā gerek bir maraża evvel sehl ile ʿilāc gerek andan edhine ile devā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 2). [ve,]*

- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye **ve** ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 4). [ve,]*
- yirden daḫı gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿası olur ki hiç şiddet görmez **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 6). [ve,]*
- niçeler olur ki bir sehl ṣenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür **ve** her ẕekī bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Ṣunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 8). [ve,]*
- olmayup ol şiddet içinde ölür gider ammā ṣunlara ki Allāh'dan naẓar-ı ʿināyet olmaz **ve** ṣol ṭāyifeye ki andan tevfīḳ ü hidayet olmaz anlaruñ günāhlarına hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 12). [ve,]*
- bir mü'mine yitişür hemīn defʿi tevbe **ve** inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfar idüp ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥalete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 262, Mısra 17). [ve,]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur **ve** ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür **ve** ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 263, Mısra 7). [ve,]*
- aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur **ve** ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet virür **ve** ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 263, Mısra 8). [ve,]*
- miknet virür ḳullarıñ ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür **ve** insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd aña ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 263, Mısra 9). [ve,]*
- olmaya hīç bir ʿamelinden ṣevāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse ẕerre ḳadar fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola her ʿamelinde anı gözedür **ve** her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 263, Mısra 16). [ve,]*
- aña bir ṭāʿat mülāḥaẓa ider ṭurur bir ḥayvāna ḫidmet idüp otladursa Benüm nemdür Anuñ ḳudreti eṣeridür dir **ve** bir kelbe merḥamet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 263, Mısra 18). [ve,]*
- idüp ṣu virürse Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet **ve** ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 2). [ve,]*
- Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh'la ola **ve** ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 6). [ve,]*
- aña ne ḫalel virür çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī ẓāhir olmaz bāṭın olur **ve** dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 7). [ve,]*
- göñülden gerek **ve** libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür **ve** niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 9). [ve,]*
- göñülden gerek **ve** libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ yürür **ve** niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 10). [ve,]*

- libāslar içinde faḳr anı iḥāṭa idüp ṭurur niçeler olur ki ṣūret-i gedā derūnı kibr ile ṭolmışdur bir ulu mertebe eline girmedüginden faḳīr olup ḳalmışdur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 12). [ve,]*
- ḳadri artmaz anı bilür ki Allāh ḳatında ululıḳ dünya ululıġı-y-ıla olmaz **ve** bu cihān salṭanatı-y-ıla ol cihān salṭanatına irilmez niçe gedālar olur ki bunda gedā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 15). [ve,]*
- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar **ve** niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh **ve** ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 17). [ve,]*
- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar **ve** niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh **ve** ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 17). [ve,]*
- ve ol cihānda bir ulu pādişāh olurlar **ve** niçe pādişāhlar olur ki bunda şāh **ve** ol ʿālemde ḫāk-ı rāh olurlar Bir kişi ki bunı böyle bile dünyā manṣibi anuñ ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 264, Mısra 17). [ve,]*
- ʿizzet mi olur **ve** bir kişi ki buña iʿtiḳād ḳıla bu ʿālem devleti aña devlet mi olur Her gedāya ki naẓar ider görür kendüden ulu olmaġa iḫtimāl virür mādām ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 265, Mısra 1). [ve,]*
- iḫtimāl göñlinde ṭurur olur elindeki manṣibüñ ḳatında niçe ḳadrı ḳalur Yidi iḳlīme ḥükm iderse bir çöpe ṣaymaz olur **ve** cemīʿ ʿālem mülki olursa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 265, Mısra 4). [ve,]*
- ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ aña ululıḳdan hiç ziyān gelmez **ve** eger pādişāh daḫı olursa aña andan ʿişyān gelmez pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 265, Mısra 5). [ve,]*
- sīreti dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla yürüsün gülsün ammā gine böyle iken Ḥaḳ'la muʿāmelesi bir ḳarār olsun kes̲ret içinde ḫalvetde olsun **ve** ḫalḳ arasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 265, Mısra 10). [ve,]*
- ʿuzletde olsun her ne görürse Allāh'ı anda bile görsün **ve** her neye naẓar iderse Rabb'ini anda bulsun Belī didügümüz bir ḳuru ʿibāretdür ki söylerüz bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 265, Mısra 11). [ve,]*
- vücūduñ vaḥdeti bu maẓāḥirüñ kes̲retini bozar **ve** ne bunuñ kes̲reti anuñ vaḥdetine bir z̲erre ḫalel ider bu ʿālem-i kes̲retde ben benin **ve** sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 266, Mısra 5). [ve,]*
- vücūduñ vaḥdeti bu maẓāḥirüñ kes̲retini bozar **ve** ne bunuñ kes̲reti anuñ vaḥdetine bir z̲erre ḫalel ider bu ʿālem-i kes̲retde ben benin **ve** sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 266, Mısra 6). [ve,]*
- ʿālem-i vaḥdetde ben didügüm gine sensin ammā bu bir ʿaceb ḫāletdür ki mülḥid ve müvaḥḥid bunı söyler līkin şöyle ṣanma ki mülḥid bunı bilmiş söylemişdir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 266, Mısra 8). [ve,]*
- mülḥid olmaz **ve** anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez **ve** müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 266, Mısra 11). [ve,]*
- mülḥid olmaz **ve** anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez **ve** müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 266, Mısra 12). [ve,]*

- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur **ve** kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür **ve** mebde'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 266, Mısra 13). [ve,]*
- muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur **ve** kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi żarūrī bile bilür **ve** mebde'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 266, Mısra 14). [ve,]*
- şol uşaḳlar müvaḥḥid dirilüp teklīf emrini ısḳāṭ itmişlerdür eyle bil ki bir bengīyāne ḫayalle dīnlerin ifsād itmişlerdür **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 266, Mısra 18). [ve,]*
- peyġambara bildürdi **ve** vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḥra **ve** bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ **ve** anca cebel **ve** vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 1). [ve,]*
- peyġambara bildürdi **ve** vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḥra **ve** bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ **ve** anca cebel **ve** vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 2). [ve,]*
- peyġambara bildürdi **ve** vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḥra **ve** bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ **ve** anca cebel **ve** vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 2). [ve,]*
- peyġambara bildürdi **ve** vaḥī eyleyüp didi ki Yā ʿİsā benüm maʿrifetümde anca ṣaḥra **ve** bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ **ve** anca cebel **ve** vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 2). [ve,]*
- anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var **ve** henüz sen baña irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿİsāʿya yā evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 3). [ve,]*
- kemālini bulmayup ṭurur ol sebebdendür ki semāya çıḳup ölmeyüp ṭurur her saʿāt şimdi anda taḥṣīldedür **ve** yevman fa-yevman anda tekmīldedür āḫır ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 8). [ve,]*
- ṭurur bedeni-y-ile gökdedür bilürüz ammā bedeni-y-ile aña nice çıḳdı **ve** nice ṭurur bilmezüz keyfiyetini idrāk idemezüz bu ḥaḳāyıḳ-ı ilāhīyyedendür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 11). [ve,]*
- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez **ve** eger ẓihn ḳuvveti-y-ile bir nesne añlanursa daḫı berigüye añladamaz Kendü ne ḳadar bilür berigüye ne disün **ve** kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 13). [ve,]*
- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez **ve** eger ẓihn ḳuvveti-y-ile bir nesne añlanursa daḫı berigüye añladamaz Kendü ne ḳadar bilür berigüye ne disün **ve** kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 14). [ve,]*
- mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun Eger ẕevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 16). [ve,]*
- dinilmez **ve** derd-i derūn mümkin degüldür lisānla taḳrīr olınmaz ikisi daḫı derd ehli gerek ki bir biri-y-ile ḥālleşeler biñ dürlü rumūz u işārātla söyleşeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 267, Mısra 17). [ve,]*
- hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline **ve** anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 268, Mısra 4). [ve,]*

- elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler **ve** anlar ʿibādata kendü yollarından maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 268, Mısra 12). [ve,]*
- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan ẓāhir ü mübīn olur **ve** ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 268, Mısra 14). [ve,]*
- tamām rūşen olur nite kim aṣḥāb-ı muʿammā bir niçe uṣūl ü ḳavāʿid ḳorlar **ve** ol uṣūl üzerine muʿammāyātı istiḫrāc ḳılurlar ṭaşradan baḳan anları şöyle şanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 268, Mısra 15). [ve,]*
- ki bir beyhūde kelimāt eylerler her ne gerekse söylerler **ve** her ne gerekse dilerler ammā ehli bilür ki anlar ol vażʿ itdükleri ḳavāʿidüñ dāyiresinden bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 268, Mısra 17). [ve,]*
- noḳṭa ṭaşra çıḳmazlar **ve** şol ortalarında muḳarrer ḳonılan ṭarīḳden mümkin degül
  bir ḳadem ḫāric basmazlar hem-çunān erbāb-ı ḳulūbuñ daḫı aralarında niçe uṣūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 1). [ve,]*
- u ḳavāʿidi olur **ve** her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur **ve** her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 3). [ve,]*
- u ḳavāʿidi olur **ve** her maʿnānuñ anlaruñ lisānınca daḫı bir adı olur her murāduñ ol dilce daḫı bir tefsīri olur **ve** her mevcūduñ ol lisānca daḫı bir taḳrīri olur şöyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 4). [ve,]*
- ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler **ve** ol uslūbdan ḫāric olan sözi dinlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 5). [ve,]*
- ki anlar daḫı ol luġatdan ṭaşra söylemezler **ve** ol uslūbdan ḫāric olan sözi dinlemezler ammā şol ḳadar var ki luġat-ı ẓāhire hemīn iki dildür dinilür **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 6). [ve,]*
- ol bir luġatdur ki ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca bilinür her kişi mertebesine göre Ḳurān'dan bir maʿnā anlar **ve** her ʿazīz maḳāmına münāsib andan bir işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 8). [ve,]*
- añladuġı **ve** aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz **ve** şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 11). [ve,]*
- añladuġı **ve** aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol vicdān olmaya anı añlamaz **ve** şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 12). [ve,]*
- üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur **ve** birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur **ve** birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan ṣunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 15). [ve,]*
- üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur **ve** birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur **ve** birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan ṣunılur Yaʿnī dimek ister *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 16). [ve,]*
- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur **ve** ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur **ve** rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 17). [ve,]*

- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur **ve** ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur **ve** rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 18). [ve,]*
- ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur **ve** ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti yoḳdur **ve** rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur **ve***(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 269, Mısra 18). [ve,]*
- rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoġ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı **ve** niʿmetidür **ve** üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 270, Mısra 2). [ve,]*
- rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoġ-iken kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı **ve** niʿmetidür **ve** üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 270, Mısra 2). [ve,]*
- iḫtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline **ve** anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına **ve** ḳısm-ı sālişden şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 270, Mısra 3). [ve,]*
- iḫtimāl var ki ol meftūḥ olan ḳapudan tevekkül diline **ve** anuñla erbāb-ı tevekkülüñ rızḳına işāret ḳılına **ve** ḳısm-ı sālişden şol nevʿ rızḳ dilinür ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 270, Mısra 4). [ve,]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi **Ve** naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 270, Mısra 10). [ve,]*
- Rabb'ini sevmez **ve** her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez **ve** her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez **ve** her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 270, Mısra 11). [ve,]*
- Rabb'ini sevmez **ve** her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez **ve** her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez **ve** her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 270, Mısra 11). [ve,]*
- Rabb'ini sevmez **ve** her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez **ve** her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez **ve** her kim ki yir yüzini sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 270, Mısra 12). [ve,]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur **ve** ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 270, Mısra 13). [ve,]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur **ve** ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 270, Mısra 14). [ve,]*
- Ḥaḳ'dan tebʿīd ider **ve** ḳarın ṭoḳlıġı kişiyi Rabb'inden baʿīd ider pes böyle iken eger ol kişi ḫubzı sevüp aña ʿāşıḳ-ı zār olur maʿlūm olur ki ol kişi Rabb'inden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 270, Mısra 17). [ve,]*
- anı seve-y-idi n'içün andan mübaʿad olanı severdi **ve** eger anı isteye-y-idi n'içün andan ıraḳ ḳalanı isterdi Eger dirsek ki Allāh'ı daḫı sever ammā ṣabr idemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 271, Mısra 1). [ve,]*
- yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur **ve** anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ulular var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 271, Mısra 9). [ve,]*

- yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur **Ve** eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ulular var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 271, Mısra 10). [ve,]*
- Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur **ve** yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 271, Mısra 13). [ve,]*
- yıllar yememişdür bu ḥāle gelince **ve** niçe müddet açlıḳlar çekmişdür bu mertebeyi bulınca bir müderris bunca ḫalḳa iḫtilāṭ itmekle gine müderrislik ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 272, Mısra 1). [ve,]*
- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider **ve** ḫalvetde **ve** keṣretde ṭurmaz anı ẕikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur **ve** ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 272, Mısra 9). [ve,]*
- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider **ve** ḫalvetde **ve** keṣretde ṭurmaz anı ẕikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur **ve** ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 272, Mısra 9). [ve,]*
- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider **ve** ḫalvetde **ve** keṣretde ṭurmaz anı ẕikr ider her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur **ve** ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 272, Mısra 10). [ve,]*
- arturmaḳ ardınca olur dürişür anuñ ucından ekṣer-i ferāyiżi edā ḳılmaz **ve** eger ḳılursa daḫı gönli anda olmaz belki gāh olur ki ḥarāma daḫı mürtekib olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 272, Mısra 11). [ve,]*
- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḥīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 272, Mısra 14). [ve,]*
- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿināḍ ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur **ve** ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 272, Mısra 16). [ve,]*
- ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz **ve** ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez **ve** anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 272, Mısra 17). [ve,]*
- ṣanur belī aḳçasuz daḫı maʿāş olmaz **ve** ansuz daḫı insan dirilmez ammā ʿāḳıl olan anı maḳṣūd idinmez **ve** anuñ taḥṣīli ardınca uyup yürimez belki andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 272, Mısra 18). [ve,]*
- ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur **ve** eger kendü
  aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse **ve** kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 273, Mısra 1). [ve,]*
- ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur **ve** eger kendü
  aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ virürse **ve** kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 273, Mısra 2). [ve,]*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭurursa dāyima fuḳarā ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek olmaz **ve** bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 273, Mısra 4). [ve,]*
- ʿabdü'd-dirāhim dinilmez **ve** bunuñ gibi kişi aḳça ile dīnini bozmaz belki düzer ol māl aña Allāh'dan bir niʿmetdür ki dāyim irür bu anı ḫarc itdükce ol ṭurmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 273, Mısra 5). [ve,]*

- ziyāde olur **ve** bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez **ve** mümkin degül aña göñlüni baġlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 273, Mısra 7). [ve,]*
- ziyāde olur **ve** bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez **ve** mümkin degül aña göñlüni baġlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 273, Mısra 8). [ve,]*
- olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür **ve** bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez **ve** bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 273, Mısra 9). [ve,]*
- olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür **ve** bunuñ göñli Allāh'la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü'mine ziyān itmez **ve** bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 273, Mısra 10). [ve,]*
- mertebesinden düşürmez fi'l-cümle iʿtibār göñledür **ve** medār-ı emr diledür eger göñli Allāh'la ise n'eylerse eylesün anuñ virdügine şükr itsün az olsun bol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 273, Mısra 11). [ve,]*
- olsun **ve** eger göñli aḳça fikrinde ise Allāh'dan ıraḳ olur bilsin gerekse ġāyet faḳīr olsun eline bir aḳça girmesün ol fikrle dīn fikri bir arada cemʿ olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 273, Mısra 13). [ve,]*
- varduġını tamām göñlinden bile-y-idi **ve** eger āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ lez̲z̲ātı içün daḫı çalışur ṭurmazdı **ve** şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 274, Mısra 3). [ve,]*
- varduġını tamām göñlinden bile-y-idi **ve** eger āḫıratda anuñ ʿaynu'l-yaḳīni ola-y-ıdı anuñ lez̲z̲ātı içün daḫı çalışur ṭurmazdı **ve** şol namāzlarını göñülsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 274, Mısra 4). [ve,]*
- göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur **ve** eger aḳça virmezlerse yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 274, Mısra 5). [ve,]*
- īmāna īmān mı dinilür **ve** bunuñ gibi iʿtiḳāda iʿtiḳād mı olınur meger Ḥaḳ Ḥażret'inüñ bir ḳulına mahżā ʿināyeti ire ki bunuñ gibi iʿtiḳādı īmān yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 274, Mısra 11). [ve,]*
- geçüre **ve** bu ḳadar ınanmaġa ınanmaḳ diye **ve** bu ḳadar taṣdīḳi bilmek ṣaya İrādet elindedür her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 274, Mısra 13). [ve,]*
- geçüre **ve** bu ḳadar ınanmaġa ınanmaḳ diye **ve** bu ḳadar taṣdīḳi bilmek ṣaya İrādet elindedür her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 274, Mısra 13). [ve,]*
- ḫayr olup bir zāhid īmānsız gider kār-ı Ḫudā'da aṣlā çün ü çera olmaz **ve** kārgāh-ı ḳażada bu neden oldı **ve** bu neden olur dinilmez Fi'l-cümle her kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 274, Mısra 15). [ve,]*
- ḫayr olup bir zāhid īmānsız gider kār-ı Ḫudā'da aṣlā çün ü çera olmaz **ve** kārgāh-ı ḳażada bu neden oldı **ve** bu neden olur dinilmez Fi'l-cümle her kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 274, Mısra 16). [ve,]*
- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur **ve** dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur **ve** baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 275, Mısra 3). [ve,]*

- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur **ve** dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur **ve** baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 275, Mısra 4). [ve,]*
- göñülleri rāżī degüldür ki maḳbereye gireler hemīn ḳabre girmegi anlar müżayyıḳ ṣanurlar **ve** hemīn maḳbereyi bir maḥbūs fikr ḳılurlar anı bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 275, Mısra 10). [ve,]*
- vaḥşet ü ġurbet fikr iderler **ve** anı kefen içinde bir ẕillet fikr iderler anı bilmezler ki ol mü'minlere bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 275, Mısra 11). [ve,]*
- bir ḫūb ḥişn olur ki içi ṭolu sarāylar olur **ve** bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler **ve** aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 275, Mısra 13). [ve,]*
- bir ḫūb ḥişn olur ki içi ṭolu sarāylar olur **ve** bir güzel ʿālem olur ki içinde güneşler **ve** aylar olur ol maḳbere ṣandıġuñ bir ʿālī evler olur ki her bir evüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 275, Mısra 14). [ve,]*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde **ve** ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü yemiş olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 275, Mısra 15). [ve,]*
- cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar zühre **ve** māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 4). [ve,]*
- ve her birinüñ ḳaddi bir ḳıyamet olur her birinüñ dehānı bir noḳṭa olur ki anuñ şevḳine
  güneş felek dāyiresinde ṭolanur her birinüñ ḳaşları bir kemān olur ki niçe cān u diller ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 7). [ve,]*
- kemāna nişān olur her birinüñ bir zülf-i dil-āvīzi olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller
  aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı **ve** kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 10). [ve,]*
- ḳaldı dirler andan ḫaberi yoḳ ki anuñ ḫayrātınuñ ṣuver-i ḥasenesi aña yoldaş olur **ve** anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi ana ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 14). [ve,]*
- ṭāyife ile dāyim ṣoḥbeti olur **ve** bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz **ve** ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 15). [ve,]*
- ṭāyife ile dāyim ṣoḥbeti olur **ve** bir ḫūb cemāʿat ile her dem ülfeti olur aralarında ḥıḳd u ḥased olmaz **ve** ortalarında buġż u kīn işidilmez kimsenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 16). [ve,]*
- mesāvīsi olmaz **ve** hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti neye ise ol cihetden anda leẕẕeti olur **ve** kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 17). [ve,]*
- mesāvīsi olmaz **ve** hīç bir aḥaduñ maʿāyibi söylenmez kendünüñ dünyāda himmeti neye ise ol cihetden anda leẕẕeti olur **ve** kendünüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 276, Mısra 18). [ve,]*
- bunda ṣafāsı neden ise ol ṭarīḳ ile anlaruñ ile ṣoḥbeti olur eger himmeti leẕāyiẕ-i cismāniyyeye cālib ise **ve** eger ṣafāsı ol cānibde ġālib ise dāyima anlaruñ ile yer *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 2). [ve,]*

- içer **ve** bilelerinde bāġ u ṣaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler hezār ẕevḳler **ve** ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile **ve** eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 3). [ve,]*
- içer **ve** bilelerinde bāġ u ṣaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler hezār ẕevḳler **ve** ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile **ve** eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 3). [ve,]*
- içer **ve** bilelerinde bāġ u ṣaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler hezār ẕevḳler **ve** ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile **ve** eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 4). [ve,]*
- ise **ve** eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile ol lezzetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur **ve** her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 5). [ve,]*
- ise **ve** eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile ol lezzetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur **ve** her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 6). [ve,]*
- ise **ve** eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile ol lezzetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol yüzden olur **ve** her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 6). [ve,]*
- dem muḥāvereleri ol sözden olur İmdi ḳabrüñ ḥāli böyle olıcaḳ hīç kimsene ḳabrden çıḳar mı **ve** bir kişi ki ölümi böyle fikr eyleye hīç dünyāya maḥabbet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 8). [ve,]*
- ider mi Belī ḳabrüñ bir müżayyıḳ olması daḫı olur niçelere **ve** anuñ içinde ne dürlü dürlü ʿaẕāblar olur anlara ḳabr nite ki gāh olur bir ravża olur riyāż-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 9). [ve,]*
- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar **ve** kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar **ve** kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 13). [ve,]*
- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar **ve** kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar **ve** kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 14). [ve,]*
- bu yandan ışırur dünyādaki aʿmāline göre anda çeker ʿaẕābı **ve** bunda kesb itdügi melekāta münāsib anda görür ʿiḳābı ol sebebdendür ki nefsi ḳabrden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 277, Mısra 17). [ve,]*
- dünyāda gördügi lezzātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları **ve** işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya **ve** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 278, Mısra 7). [ve,]*
- dünyāda gördügi lezzātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları **ve** işleri yabanda ḳala kendü ebedī ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya **ve** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 278, Mısra 8). [ve,]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur **ve** ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur **ve** ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre **ve** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 278, Mısra 9). [ve,]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur **ve** ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur **ve** ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre **ve** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 278, Mısra 10). [ve,]*

- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur **ve** ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur **ve** ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre **ve** ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 278, Mısra 10). [ve,]*
- hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora **ve** ne taḳvā merkebi var ki aña bine **ve** ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḫtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 278, Mısra 11). [ve,]*
- hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol ṣora **ve** ne taḳvā merkebi var ki aña bine **ve** ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḫtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 278, Mısra 11). [ve,]*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura **ve** aña ne anuñ fikri ki Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 278, Mısra 14). [ve,]*
- olup kendüyi bilmeye ki ne itdüginden **ve** ne ḳoduġından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice vü gündüz ayılmaz sekrān ola Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 278, Mısra 15). [ve,]*
- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden **ve** maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi **ve** ne bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 278, Mısra 17). [ve,]*
- kişi ser-ḫūş dirilüp ser-ḫūş ölür mebde'inden **ve** maʿādından bī-ḫaber olur Ne bilür bunda ki nereden geldi **ve** ne bilür anda ki nereye vardı Hemīn bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 278, Mısra 18). [ve,]*
- çeker ṭurur ol dārda daḫı bundaġı gibi ne ḥāldür bilmez ʿİnāyet-i Rabbānī **ve** saʿādet-i dū-cihānī ümmet-i Muḥammed ʿaleyhi ekmelü't-taḥiyyāt **ve** efżalü't- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 279, Mısra 3). [ve,]*
- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhī Ol pervānenüñ pervāzın **ve** ol pervāzuñ maʿrifetin **ve** ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 279, Mısra 6). [ve,]*
- teslīmāt ṭayyibāt üzerinde dāyimā pervānedür ammā miskīn ādem bilmez İlāhī Ol pervānenüñ pervāzın **ve** ol pervāzuñ maʿrifetin **ve** ol maʿrifetüñ ʿamelin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Diğer 279, Mısra 6). [ve,]*

ve āḫarūne - ʿterafū bi-zunūbihim ḫalatū ʿamelen ṣāliḥan ve āḫara seyyiʿen ʿasā'llāhu en yetūbe ʿaleyhim inna'llāhe ġafūrun raḥīmun: *"Sayfaleri ise günahlarını itiraf ettiler, iyi bir ameli Sayfa kötü bir amelle karıştırdılar. (Tevbe ederlerse) umulur ki Allah onların tevbesini kabul eder. Çünkü Allah çok bağışlayan, pek esirgeyendir." Tevbe sûresi 102. ayet.*

- ʿasā'llāhu en yetūbe ʿaleyhim inna'llāhe ġafūrun raḥīmun ʿasā Allāh'dan vācib yirinedür dirdi Rivāyet olınur ki ḳaçan Mekke'de vefāt itmelü oldu iki ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 17). [ve āḫarūne - ʿterafū bi-zunūbihim ḫalatū ʿamelen ṣāliḥan ve āḫara seyyiʿen ʿasā'llāhu en yetūbe ʿaleyhim inna'llāhe ġafūrun raḥīmun,]*

ve ammā man ḫāfa maḳāma rabbihi ve nahā'n-nefsa ʿani'l-havā fa-inna'l-cennete hiya'l-ma'vā: *"Kim de, Rabbinin huzurunda duracağından korkar ve nefsini arzularından alıkoyarsa, şüphesiz, cennet onun sığınağıdır." Nâziât Suresi 40. Ayet meali.*

- ve nahā'n-nefsa ʿani'l-havā fa-inna'l-cennete hiya'l-ma'vā Ammā bu ḥikāyetüñ tevcīhini bunuñla itmām itmek olur ki cehennemī dimekden murād cehennemīlik

(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 9). [ve ammā man hāfa maḳāma rabbihi ve nahā'n-nefsa ʿani'l-havā fa-inna'l-cennete hiya'l-ma'vā,]

ve bi'l-ḥaḳḳı anzalnāhu ve bi'l-ḥaḳḳı nazala: *"Biz onu (Kur'an'ı) hak olarak indirdik ve o da hak ile indi." İsra suresi, 105. ayet.*

- ve bi'l-Ḥaḳḳı nazala disün Pes eyle olıcaḳ anlar daḫı döndiler ḳażiyye her ne oldı-y-ise aña dirler ol daḫı didügini ḳıldı fi'l-hāl ṣıḥḥat buldı Eyitdi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 5). [ve bi'l-ḥaḳḳı anzalnāhu ve bi'l-ḥaḳḳı nazala,]*

ve lā leylata'l-laban: *"Süt içtiğin gece şirk etmedin mi?".*

- getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince **Ve lā leylata'l-laban** diyü ḫiṭāb oldı Yaʿnī Süd gicesi daḫı mı şirk getürmedüñ dinildi Süd gicesi ol idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 11). [ve lā leylata'l-laban,]*

vebā: *Hasta farelerden insana geçen bir mikrobun oluşturduğu bulaşıcı, öldürücü bir hastalık, taun.*

- girmeye **vebādan** ṣaḳınup Bu sebeble dīn-i İslām'da iʿtiḳadına ne ḫalel gelür ve bu cihetle ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da ḳademine ne ẕelel gelür ʿAcebdür ki ʿulemādan niçeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 1). [vebādan, -dan]*

vebāl: *Bedel, karşılık.*

- hemīn ṣāḥibi anun belāsını görür bālini görmez dünyāda ġınāsına bıḳar āḫıratda **vebālini** görmez N'olur ol māldan ki kişi anı ṣaḳlayup yimeye ve n'olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 2). [vebālini, -i, -n, -i]*

vebāl ol: *Günah olmak.*

- günāhı büyük **vebāl olur** anlar bundan ḳatı iḥtirāz iderler ve anlar bunı ulu verṭa ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 17). [vebāl olur, -ur]*

vech: *Çehre, yüz.*

- eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir vechle **vechini** ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 12). [vechini, -i, -n, -i]*

vech: *Sebep, neden.*

- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı yine ikrāmla gönderdi Ṣoñra **vechini** ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 18). [vechini, -i, -n, -i]*
- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan gine döndi **vechini** ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 4). [vechini, -i, -n, -i]*
- ḳatında müteʿayyin idi ve Ḥaḳ taʿālā ḫōd teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmedügi şerʿde mütaʿayyin idi her Cumʿa ol bunı itmegüñ **vechi** ne idi ola ve her vaḳt bu emre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 6). [vechi, -i]*

• istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ **vechi** oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 4). [vechi, -i]*

vech: *Tarz, biçim, yol.*

• ṣordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāṣı ne **vech** ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 15). [vech,]*

•**vech**-ile bağlamışdur bunda olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz yola girmek yaḳışmaz Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ gerek andan tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 1). [vech-ile, --ile]*

• eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu **vechle** taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 10). [vechle, -le]*

• ṭolardı her ḫātūn kişi ipligin egirürken bilürdi ki Ebū Ḥanīfe ol gün ḳaç mes'ele ḥal ḳıldı cemīʿ uṣūli bu **vechle** tenḳīḥ itmişdi ve cemīʿ ḳavāʿidi bu uslūb ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 10). [vechle, -le]*

• ʿibādetiñ bu **vechle** ḳılur aña vuṣlat ḥaḳḳ olmaz mı ve her kim ki Rabb'ine böyle ṭāʿatde olur aña tecellī-yi cemāl muṭlaḳ olmaz mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 9). [vechle, -le]*

• dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa yüz **vechle** taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 5). [vechle, -le]*

• eydür Bir gice gördüm ki bir ḫūrī bir gūşeden baña baḳar şöyle ki cemālinüñ ʿaksi-y-ile cihānı oda yaḳar bir **vechle** vechini ārāyiş itmiş ki ḥüsni felekde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 12). [vechle, -le]*

• rūḥāniyyet cānibinden daḫı bu **vechle** ferdler bulınur ki beşer ṣūret ve melek ḫūy olur cismāniyyet cihetinden anda hemīn bir boy olur bu ṣınıfda ol üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 11). [vechle, -le]*

• varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi yitişür cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu **vechle** bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 2). [vechle, -le]*

• müdāhenenüñ farḳı nice olur ve anlar bir birinden ne **vechle** temyīz olınur didiler Eyitdi Müdārā oldur kim umūr-ı dünyeviyyeyi beẕl eyleyesin celb-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 5). [vechle, -le]*

• dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu **vechle** sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 3). [vechle, -le]*

• dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir **vechle** daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [vechle, -le]*

• ol kişiye dünyāda ḥużūra ne **vechle** mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bu gün ne yiyem diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 13). [vechle, -le]*

vech: *Yön.*

- ḳonılmuş ve ṣafḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her ẕerreye ki naẓar idesin bir **vechle** andan ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 8). [vechle, -le]*
- ve şunlar ki mekān **vechinden** münfaṣıl olup ayırurlar anlar bunı hemīn ezeldeki ḥāl üzerine görürler ve anlar bunuñ ḳıdemini ṣarīḥ müşāhede ḳılurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 17). [vechinden, -i, -n, -den]*

vech: *Sebep, neden.*

- ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki ẓāhir-i şerʿde **vechin** añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 14). [vechin, -in, -]*
- istedügini virmez bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ **vechi** oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 4). [vechi, -i]*
- müdāhene olmaz şöyle ki erbāb-ı mürüvvet ol müdārādan nehy olınmaz ve eger şöyle ki ol muʿāmele dīne ḫalel vire ve ol **vechle** iḫtilāṭ şerʿe noḳṣān getüre ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 4). [vechle, -le]*
- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu **vechle** sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir vechle daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [vechle, -le]*
- dünyā böyle olıcaḳ ḫōş maḳām olur ve dünyāyı bu vechle sevenler evliyā-yı kirām olur ve baʿżılar olur ki dünyāda ṭurmaġı bir **vechle** daḫı severler ẓann *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 4). [vechle, -le]*

vech-i tesmiye: *İsimlendirme sebebi.*

- mücāhedeleri ve bī-ḳuṣūr müşāhedeleri vardur Baʿżıları Ġulām diyü adını taṣḥīf iderler **vech-i tesmiyesini** bilmedüklerinden taḥrīf iderler Baʿżı ekābirden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 10). [vech-i tesmiyesini, -si, -n, -i]*

vech: *Tarz, biçim yol.*

- **vech-ile** bağlamışdur bunda olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz yola girmek yaḳışmaz Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ gerek andan tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 1). [vech-ile,-ile]*

vefā kenzi: *Sadakat hazinesi.*

- mesālikinüñ sāliki idi ṣafā baḥrinüñ ʿummānı ve **vefā kenzinüñ** kānı idi ʿilm cevherinüñ maʿdeni ve maʿrifet naḳdinüñ maḥzeni idi ʿizzet ḳafesinüñ ṭūtīsi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 13). [vefā kenzinüñ, -nüñ]*

vefāt: *Ölüm.*

- şifā bulur Rivāyet olınur ki **vefātı** ḥīninde oġlı Mūsā Kāẓım ḥāzır idi aña biraz vaṣiyyet itdi Cümle-i veṣāyāsından biri bu idi kim Her kim ḳāniʿ ola ḳısmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 15). [vefātı, -ı]*
- **vefātından** ṣoñra bir ʿazīz vāḳıʿasında gördi ol ḳışṣanuñ sebebin ṣordı Eyitdi Ol ḥāletde ḳulaġuma bir āvāz geldi ki melekü'l-mevt bir kişiye nidā idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 1). [vefātından, -ı, -(n)dan]*

• Varuñ bir elinden gelür kişiye ışmarlañ işi tā rāḥat olup görmeyesiz teşvīş Ve ḫaberde gelür ki **vefātından** ṣoñra vāḳıʿada gördiler ve ḥālin ṣordılar Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 12). [vefātından, -ı, -(n)dan]*

•**vefatına** degin hīç küstaḫlıḳ idüp Ḥaḳ tebāreke ve taʿālādan ne dünyāda ne āḫıratda nesne istememişdür ve hīç edebsüzlik idip bir murādı maḳṣūd idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 11). [vefatına, -ı, -n, -a]*

• ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz daḫı kendü yolumuz üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki **vefātından** ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 12). [vefātından, -ı, -(n)dan]*

• olınur ki Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerini **vefātından** ṣoñra vāḳıʿada gördiler Ḥażret'de muʿāmeleñ nice oldı didiler Eyitdi Benden armaġan ṭaleb itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 7). [vefātından, -ı, -(n)dan]*

• ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki vefāt idicek daḫı vaṣiyyet eyledi **vefātında** bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 8). [vefātında, -ı, -n, -da]*

• mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaz̲āb Kim bilür ki baña daḫı s̲evāb mı ola yoḫsa ʿiḳāb Rivāyet olınur ki **vefātından** ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 10). [vefātından, -ı, -(n)dan]*

• nereden gelür Rivāyet olınur ki baʿżı ʿazīzler İbn Semmāk'ı **vefatından** ṣoñra vāḳıʿada görürler Hālüñ nice oldı diyü teftīş ḳılurlar Eydür Ḥaḳ tebāreke *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 11). [vefatından, -ı, -(n)dan]*

<u>vefāt idicek:</u> *Öleceği zaman.*

• ḫalḳdan vaḥşeti ve ʿālemden ʿuzleti şol mertebede idi ki **vefāt idicek** daḫı vaṣiyyet eyledi vefātında bulınanlara ışmarladı kim Benüm ġavrumı bir dīvār *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 7). [vefāt idicek,]*

<u>vefāt it:</u> *Ölmek, vefat etme, can verme.*

• amāna'l-arżi ḳad māta Yaʿnī yir yüzinüñ āmānı öldi Teftīş itdiler ki İbrāhīm-i Ethem **vefāt itmiş** Dirler ki anuñ mezār-ı şerīfi ne yirde idügi muʿayyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 18). [vefāt itmiş, -miş]*

• maḥabbetleri sebebi-y-ile mertebelere yitişdiler ancaları meşhūr-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı Rivāyet olınur ki ol vaḳt ki Z̲ū'n-Nūn **vefāt itdi** dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 8). [vefāt itdi, -di]*

• olam didi Rivāyet olınur ki ol gice ki **vefāt itdi** ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti havāya uçup ʿurūc ḳılur Zindāndan şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 11). [vefāt it, -di]*

• ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿibādetine şahādet ider āḫıratda aña yardım idüp ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki **vefāt itdi** bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 16). [vefāt itdi, -di]*

<u>vefāt itdügi vaḳt:</u> *Öldüğü zaman.*

• olur her ṭāyifeye bir rāh olur ol rāhdan çıḳmaḳ aña günāh olur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem **vefāt itdügi vaḳt** hātıfdan bir āvāz geldi ki Alā inna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 16). [vefāt itdügi vaḳt, -düg, -i]*

vefāt itmelü ol: *Ölecek olmak.*

- ʿasā'llāhu en yetūbe ʿaleyhim inna'llāhe ġafūrun raḥīmun ʿasā Allāh'dan vācib yirinedür dirdi Rivāyet olınur ki ḳaçan Mekke'de **vefāt itmelü oldu** iki ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 18). [vefāt itmelü oldu, -du-me, -lü]*

vefāt itmelü olıcaḳ: *Vefat edeceği zaman.*

- Sevrī**vefāt itmelü olıcaḳ** bilinden bir kīse aḳça çıḳardı Bu aḳçayı ṣadaḳa idesiz didi Taʿaccub itdiler Eyitdi Bu benüm dīnümüñ pāsbānı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 9). [vefāt itmelü olıcaḳ,]*
- İmām Şāfiʿī**vefāt itmelü olıcaḳ** vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ gelsin beni yusun didi Ol kişiye ḫaber eylediler geldi Düyūnī teẕkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 9). [vefāt itmelü olıcaḳ,]*

vehm: *Kuruntu, şüphe, tereddüt.*

- ḫalṭ eyleyüp ḳarışdura ʿĀkil olan anuñ gibiye uymaz **vehm** ḥükmi idügin bilür diñlemez anı bilür ki şol aḥkām ki anda mücerredāt maḥsūsāta ḳıyās olup ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 13). [vehm,]*
- vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki iḥtirāz şarṭdur **vehm** sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan ṣaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 17). [vehm,]*
- idüp aladur ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup **vehmi** ḳoya ve dünya yirine āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 6). [vehmi, -i]*
- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru **vehm** ü ḫayāl ola veyā bir ʿabeṣ yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 9). [vehm,]*

vehm gel: *Yersiz korkuya, yanlış düşünceye kapılmak.*

- iḫtiyārsuz **vehm gelür** didi Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 17). [vehm gelür, -ür]*

vehm ü ḫayāl ol: *Kuruntu, şüphe olmak.*

- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru **vehm ü ḫayāl ola** veyā bir ʿabeṣ yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 9). [vehm ü ḫayāl ola, -a]*

velāyet: *Kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik.*

- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol ʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ **velāyeti***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 12). [velāyeti, -i]*
- nihāyeti yoġ-ıdı ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında **velāyeti** muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 10). [velāyeti, -i]*
- nā-maʿ-dūd idi ʿİbādātda ṭarīḳi ḫūbdı ve ṭāʿatde sülūki merġūbdı **Velāyeti**ehlu'llāh arasında meşhūr idi ve kerāmātı cemīʿ-i dillerde meẕkūr idi Daḳāyıḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 9). [velāyeti, -i]*

• ʿulemāsından idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve zamānınuñ maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı **velāyeti** tamām ʿiyān ve kerāmātı bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 16). [velāyeti, -i]*

• ḳalur her ne ḳadar **velāyetde** ḳademi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü aʿlām olur Yaʿnī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 7). [velāyetde, -de]*

ve-lev selleme: *Hz. Muhammed.*

• Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur **ve-lev sellema** bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 14). [ve-lev selleme,]*

velī: *Allah dostu.*

• ve intihāsında temkīn gerek ol merġūb olur ve naḳl olınur ki evliyānuñ vaṣfında dirdi ve anlaruñ beyānında eydürdi Bir **velī** vaḳt olur ki 'ārif olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 6). [velī,]*

• aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe **velī** olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 2). [velī,]*

ve'l-ḳadri: *Güçlü.*

• el-meşhūr bi-kemāli'l-faẓli **ve'l-ḳadri** ṣadrü's-sünnet mevlānā Ḥasanü'l-Baṣrīravvaḥa'llāhu rūḥahu bi-rıżvānihi ve eskenehu fī aʿlā ferādīsi cinānihi Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 5). [ve'l-ḳadri,]*

ve'l-maġrib ve mā beynahumā: *Batının ve ikisi arasındaki yerlerin.*

•**Ve'l-maġrib ve mā beynahumā** Yaʿnī Süfyān eyitdi Gel yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi didi Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ merdi didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 15). [ve'l-maġrib ve mā beynahumā,]*

veraʿ: *Dînî buyrukları titizlikle yerine getirme, takvâ.*

• ḳıyāmete degin tursa gerek ve anuñ ṭarīḳinde daḫı niçe ulular gelüp gitse gerek ʿİlm-i şerīʿatde bu ḳadar faẓl u kemāl ile ve emr-i fetvāda bu ḳadar ʿaẓāmet ü celāl ile **verāʿda***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 14). [verāʿda, -da]*

•**verāʿ** bābında anuñ mübālaġasınuñ ġāyeti yoḳdur Cemīʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb idi ve cümle efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 17). [verāʿ,]*

• makbūlü'l-feżāyil ve maḥmūdu'l-ḫaṣāyil idi ʿibādātı bī-ʿadd u iḥṣā ve **veraʿda**naẓīri nā-peydā idi muʿteḳid-i erbāb-ı ṭarīḳat ve maḥbūb-ı ʿulemā-yı ḥaḳīḳat idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 7). [veraʿda, -da]*

• daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi Zühd ü riyāżetde tamām nihāyetde idi ve edeb ü **veraʿda** aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 8). [veraʿda, -da]*

veraʿ u taḳvā: *Dinin emir ve tavsiyelerine uyma, haram ve günahlardan kaçınma hususunda gösterilen titizlik.*

• ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi **veraʿ u taḳvāsı** bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına şūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 8). [veraʿ u taḳvāsı, -sı]*

verese-i enbiyā ol: *Peygamberlerin varisleri olmak.*

• olur anuñ gibi ʻulemādur ki **vereşe-i enbiyā olurlar** ve anuñ gibi dānişmendlerdür ki yir yüzinde ḫulefā olurlar ʻālemüñ niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 1). [vereşe-i enbiyā olurlar, -ur, -lar]*

veril: *Verilmek, ihsan edilmek.*

• olur ki yoḳlıḳ çeşme-sārından şu **verile** ḥayāt şeceresi ol zamān müşmir olur ki ravża-ı fenāda dikile ve vücūd ekinleri ol vaḳt ḥāṣıl virür ki mezraʿa-yı ʿademde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 1). [verile, -e, -]*

verṭa: *Uçurum. II Tehlike.*

• günāhı büyük vebāl olur anlar bundan ḳatı iḥtirāz iderler ve anlar bunı ulu **verṭa**ṣayarlar Şöyle ẓann iderem ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 17). [verṭa,]*

verṭāt: *Uçurum.*

• kişinüñ ki yolında bu ḳadār aḥvāl ola nice sürūr ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu mıḳdar **verṭāt** ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 10). [verṭāt,]*

vesāvis-i evhām: *Vehimler, kuruntular, kuşkular, sebepsiz zan ve korkular.*

• evhāmdan tamām bī-bāk olur Hemīn ḥaḳ budur kim naẓariyyātda daḫı iʿtimād ḥads-ı ṣaḥīḥe ḳılınur ol enẓār ḥadse muʿāvin olsun diyü tertīb olınur Araya söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 9). [vesāvis-i evhāmdan, -dan]*

vesīle-i ġınā: *Zenginlik sebebi.*

• vire faḳr gibi ʻālemde **vesīle-i ġınā** olmaz ve ʻacz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżuʻ itdükce Allāh anı refʻ ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 5). [vesīle-i ġınā,]*

vesīlet: *Sebep, bahâne.*

• ḥāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig **vesīlet** olmaz ve ādem oğlanında yoḳlıḳ gibi fażīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 14). [vesīlet,]*

vesvās: *Vesvese, kuruntu.*

• olınur ki eydürdi Her kimsene ki ziyāde ac oturur açlıġı ḳadar **vesvāsı** eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 5). [vesvāsı, -ı]*

vesvās-ı ḫannās olup ṭurur: *Vesvese veren (şeytan) olmak.*

- elbette anuñ ḥākimi **vesvās-ı ḫannās olup ṭurur**şol aḥvāl ü aḥkām ki ʿālem-i mülk ü şahādet içinde görinür ʿālem-i melekūt seyr olıcaḳ anuñ aḥvāli bunuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 15). [vesvās-ı ḫannās olup ṭurur, -up, -ṭur, -ur]*

vesvese: *Şüphe, kuruntu.*

- zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla **vesveseye** yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile bana hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki bana rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 11). [vesveseye, -y, -e]*
- böyle-y-iken bir aḳçasuz Ḥaḳḳ'a mütevekkil olup tevekkülinden bir ḳadem ayrılmaya ve bir pūlı yoġ-iken şeyṭān aña rızḳ-içün **vesveseye** yol bulmaya Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 4). [vesveseye, -y, -e]*
- Eydürem ki Ḫāne-i ġūr yitmez mi Bu sözleri dimekle ḳatumdan defʿ iderem ve bu cevāblarla **vesvesesini** menʿ iderem Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 2). [vesvesesini, -si, -n, -i]*

vesvese id: *Vehim, kuruntu, şüphe vermek.*

- anları giderse göñli açılur biri şeyṭān-ı ḳuvvet-i vāhime-i mekārihdür ki iġvā idüp **vesvese ider** ve biri dünyā-yı deniye-i ḫaddāʿa vü ġaddāradur ki siḥirler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 4). [vesvese ider, -er]*

vesvese vir: *Şüphe ve kuruntu vermek.*

- Ḫātem'den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs baña gelür **vesvese virüp** incidür eydür ki Hīç fikr ider misin ki ne yeseñ gerek Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 15). [vesvese virüp, -üp]*

veyā: *Yahut, ya da.*

- dedemüñ yüzine baḳam **veyā** ol ṭurduġı yire yaḳın varam Naḳl olınur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 7). [veyā,]*
- baña ḥayāta żāmin olur Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola **veya** maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḥāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 14). [veya,]*
- mıdur ki her kişiye tecellī-yi ẕāt ola dürüstdür ki tecellī-yi efʿāl **veyā** ṣıfāt ola Fi'l-cümle dünyāda Rabb'ini niçe umar ise anda daḫı eyle bulur ve dünyāda niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 3). [veyā,]*
- ola ki biz görmezüz **veyā** baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 3). [veyā,]*
- emāreti bulına dimek olur yoḫsa bir kişinüñ ʿāḳıbetinde cennetī**veya** cehennemīolmasına şimdi ḳaçan ḥükm olınubilür ve hem eger maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 11). [veya,]*
- girmişlerdür her kim dirler ki şerīʿatda süst olup Ḫaḳḳ'ı göre ister ki saʿy idüp bir ḳapusuz evüñ içine gire bir evüñ ki ḳapusı olmaya ol ev mi olur **veyā** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 6). [veyā,]*

- yirde müẕebẕib olur **veya** işāretdür ehlu'llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 9). [veya,]*
- aclığı olsa gerek ki āḫır ṭoymadan ölse gerek **veyā** bir ṭoḳlığı olsa gerek ki acıḳmadın ecel irse gerek her işretüñ elbette bir āḫırı olsa gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 5). [veyā,]*
- ḳabūl ḳılmaz ola **veyā** bu ḥālde olana kendü luṭfı-y-ıla ʿināyetler itmez ola ḳul bir eyülük iderse Ḥaḳ biñ ol ḳadar ḳılur ol aña bir ḳarış varursa ol aña bir arşun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 3). [veyā,]*
- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola **veyā** bir ʿabeş yirden nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 9). [veyā,]*

veyāḫūd: *Veya, ya da.*
- Yaḳamaz oldı ol ḥāletde āteş āteşliginden gitdi ve ol demde iḫrāḳını bi'l-külliye yabana atdı **veyāḫūd** budur kim egerçi āteş āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 2). [veyāḫūd,]*
- ola **veyāḫūd** başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 1). [veyāḫūd,]*
- cenneti bulmış ola **veyāḫūd** ʿibādet nışf-ı keşret-i derecāta işāret olmış ola Be-her ḥāl Ḥaḳ taʿala anuñ derecātını cennet-i aʿlāda ve maḳāmātını firdevs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 3). [veyāḫūd,]*
- namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek **veyāḫūd** bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini yemek gerek Şāyed baʿżı ḥayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 1). [veyāḫūd,]*
- egerçi mümkin degüldür ki eyle ideni Ḥaḳ taʿālā cehenneme ḳoya **veyāḫūd**dervīş bilür kim cehennem āteşi kendüye gülşen olur pes cehenneme girmekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 5). [veyāḫūd,]*
- ʿazīz daḫı biraz zaḥmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider **veyāḫūd** dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 12). [veyāḫūd,]*
- kifāyet eyler meselā şol mesāvī ki bu anuñ mesāvī itdügin bilmez işler **veyāḫūt**ṣāḥibinüñ adını taṣrīḥ idüp dimez ve ol fiʿlüñ fāʾilini taʿyīn eylemez fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 3). [veyāḫūt,]*
- itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol zahidlerdür ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur **veyāḫūd** cehennem ḫavfı ġalebe idüp hużūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 18). [veyāḫūd,]*
- diye öldüre **veyāḫūd** rücūʿ itdürüp sözinden döndüre her ne ḳadar ki İmām Aḥmed'e saʿy itdi başarımadı çāra olup Ḳurān'a ḥādisdür didüremedi Biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 11). [veyāḫūd,]*
- ḳamçı urdılar hīç ṭınmadı mümkin olup mezhebinden dönmedi egerçi dili-y-ile dise daḫı nesne yoḳdı **veyāḫūd** bir taʿrīżgüne söylese olurdı ammā hīç ruḫṣata *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 14). [veyāḫūd,]*
- geldi içdüm Ol şarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum Yaʿnī kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir lezzetden ki ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden **veyāḫūd** bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 10). [veyāḫūd,]*

• işe Yaʿnī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamele-i ʿarşa muttaşıl olur zīrā anuñ daḫı niẕām-ı ʿālemde daḫli bulınur **veyāḫud** anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 16). [veyāḫud,]*
• gelür **veyāḫūd** bir kişi mesāvī itmekle bir ġayri kişiye tenbih olınur ki ol fiʿlüñ ḳabīḥ idügin añlayup ol işden kişi terk ḳılur fi'l-cümle bunuñ gibi aʿmāl niyyete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 9). [veyāḫūd,]*
• aḥvālinde dinilmişdür **veyāḫūd** deryā-yı ilāhīye nihāyet yoġduġına işāret olmışdur veyāḫūd bu söz buña işāret ola ki ʿİsā peyġambar bu neşā'da tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 5). [veyāḫūd,]*
• aḥvālinde dinilmişdür veyāḫūd deryā-yı ilāhīye nihāyet yoġduġına işāret olmışdur **veyāḫūd** bu söz buña işāret ola ki ʿİsā peyġambar bu neşā'da tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 6). [veyāḫūd,]*

vezīr: *Padişahın vekili olarak devlet işlerine bakan kimse.*
• mertebede ekmel ise **Vezīrler** ḳapucı girdügi yire gāh olur giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 7). [vezīrler, -ler]*
• ṣoḥbet iderler **vezīrler** cānları çıḳup ṭaşrada ḫiẕmet iderler Nedīmlerüñ daḫı ḥālleri bir olmaz gāh olur ki bir ednāsı itdügini bir aʿlāsı idemez Kerāmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 9). [vezīrler, -ler]*
• biliyorur ki ol sögdükleri ḥaḳīḳatde ol fiʿlüñ faʿilinedür egerçi anlar anı vezīr ṣanup sögdükleri **vezīrinedür** İmdi Ḥaḳ taʿālā biliyorur ki sen mesāvī itdügin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 14). [vezīrinedür, -i, -n, -e, -dür]*
• tevbeleri maḳāmı anlara ẕillet olur nite ki ṣubaşılıḳ mertebesi **vezīrlere** ẕillet olur tevbenüñ ġāyet kemāli anda bilinür ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 13). [vezīrlere, -ler, -e]*

vicdān: *Bulma, elde etme, görme; kalple hissetme, duygu.*
• maʿnānuñ ʿilmi bir ḳaç ṣūretden olur gāh olur keşf ile olursa gāh olur **vicdān** ile bilinür ol daḫı bir ʿilm leẕẕeti olur aña ne bürhān-ı limmī ve ne innī olur ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 3). [vicdān,]*
• bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir **vicdānı** olur ve ol vicdānına münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 8). [vicdānı, -ı]*
• bilebilür ve ḳanḳı benīdür ki anuñ künhine irebilür Her kişinüñ ḥāline göre bir vicdānı olur ve ol **vicdānına** münāsib ʿirfānı olur ol maʿrifet aña rūz-ı maḥşerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 8). [vicdānı, -ı]*
• ve şol ki mes'ele-i sāniyedür gāh keşfle olur gāh **vicdānla** belki mümkin degüldür ki ḥāṣıl ola iḳāmet-i burhānla Naḳl olınur ki eydürdi Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 13). [vicdānla, -la]*
• ol emrüñ tamāmı ʿalāmeti olur ve derūnda bu **vicdān** ol fiʿlüñ itmām-ı emāreti olur Fi'l-cümle tevekkülde her ne mertebede ki olursın sen işüñi ol mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 11). [vicdān,]*
• teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider **vicdānlarınuñ** āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Īmān ziyādeye ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 11). [vicdānlarınuñ, -ları, -nuñ]*

• mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun Eger ẕevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger **vicdānla** derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 16). [vicdānla, -la]*

• añladuġı ve aña nisbet bir naṣṣ-ı ḳaṭʿīdür ol fehm itdügi ġāyeti şol kişide ki ol **vicdān** olmaya anı añlamaz ve şol kimsene ki ol maḳāmda olmaya anı fehm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 12). [vicdān,]*

vicdān id: *İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrak ile elde etmek, ulaşmak, bulmak*

. • Kimseneye taḳlīd idüp dimezüz egerçi bizüm ḥālümüz degül ise ammā Allāh ʿavni-y-ile bilüp ṭururuz ḥads-i ṣaḥiḥ ile **vicdan idüp** inanup ṭururuz ʿĀlem-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 2). [vicdan idüp, -üp]*

• ṣanma taḥḳīḳ-i ḥāl budur ki ben saña direm meẕāḳ-ı ṣaḥīḥle ben bunı **vicdān iderem** cemīʿ aḥadīs bu maʿnāya muṭābıḳ ve cemīʿ mükāşifāt bunuñ üzerine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 8). [vicdān iderem, -er, -em]*

• muvāfıḳdur eger bu ḳażiyyeyi tamām **vicdān idesin** ve eger bu sözle muḥkem īḳān idesin şol şübheyi ḥāl idüp ḳurtılursın ve şol işkālüñ defʿine ḳādir olursın ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 9). [vicdān idesin, -e, -sin]*

vicdān it: *İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrak ile elde etmek, ulaşmak, bulmak.*

• biraz meşāyıḫuñ ıştılāḥātından naḳl eyleyevüz Söz ki ṣāḥibi anı **vicdān itmeye** ol söz olmaz anuñ gibi söz sāmiʿine hīç teʾsīr ḳılmaz söz ki bī-söz ola bir ʿabes*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 1). [vicdān itmeye, -me, -y, -e]*

vicdān-ı ḳulūb: *Kalplerin keşif ve ilham yoluyla bilmesi, bulması.*

• ḳulūb da'vāsını ḳılur ol kişi ṭarīḳatde ebter ve da'vāsında dūr olur başīret-i ḳulūb 'ālemde degme kişiye muḳadder olmaz ve vicdān-ı ma'ārif *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 17). [vicdān-ı ḳulūb,]*

vicdān-ı ma'ārif: *İlâhî sırlar üzerinde, varlıkların özü ve gerçeği hakkında tefekkür, keşif ve ilham yoluyla elde edilen bilgiler, irfan.*

• ḳulūb da'vāsını ḳılur ol kişi ṭarīḳatde ebter ve da'vāsında dūr olur başīret-i ḳulūb 'ālemde degme kişiye muḳadder olmaz ve **vicdān-ı ma'ārif***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 18). [vicdān-ı ma'ārif,]*

vicdān-ı muḥkem: *Sağlam sezgi. II İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan sağlam idrak.*

• ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına **vicdān-ı muḥkem** ile bu naẓarlar ẓāmīr ola ve tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 15). [vicdān-ı muḥkem,]*

vicdān-ı ṣaḥīḥ: *Hakiki idrak. II İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrak.*

• iken ilhām itdi sevāba ve buña münāsibdür şol ḳażiyye ki bir kitābda gördüm baʿżı ululardan ḥikāyet ider ve hem inṣāf idicek **vicdān-ı ṣaḥīḥ** daḫı aña delālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 14). [vicdān-ı ṣaḥīḥ,]*

vicdān-ı ṣaḥīḥ olan: *Hakiki idrak sahipleri.II Kalp gözüyle görenler.*

- olan añlar ve bu mes'eleden firāseti olan fehm eyler ki bir kişi ki bir ḥarāmı bir niçe yıllar işleye āḫır diler ki cān u dilden aña tevbe eyleye ammā ol ḥarāmda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 3). [vicdān-ı ṣaḥīḥ olan,]*

vicdān-ı ṣaḥīḥ: *Hakiki sezgi. II İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrak.*

- olur ki kişinüñ ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden **vicdānı-ı ṣaḥīḥe** bir ḳuvvet gelür yaʿnī cümleden kendüye bir ḥads gelür ol ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 11). [vicdānı-ı ṣaḥīḥe, -e]*
- yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu keşret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyat ile anuñ iṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi **vicdān-ı ṣaḥīḥle** bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 10). [vicdān-ı ṣaḥīḥle, -le]*

vicdāniyyāt: *İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan duyumlar, hisler.*

- mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun Eger ẕevkle bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise **vicdāniyyāt** çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 16). [vicdāniyyāt,]*

vilāyet: *İl, diyar, ülke, memleket.*

- müderrisi ʿışḳ kitābını çıḳarup eyidemez ve fikr müʿīdi ol medresede iʿāde idemez ʿAḳl vālisi rūḥ **vilāyetine** taṣarruf idemez ve fikr şahnesi ol ṭāyifeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 6). [vilāyetine, -i, -n, -e]*
- Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān eyitdi Gel yā Şarḳ **vilāyetinüñ**merdi didi Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ merdi didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 15). [vilāyetinüñ, -i, -nüñ]*
- aña ʿizzet iderlerdi meger **vilāyetinüñ** pādişāhı anuñ ʿizzetini ḳabūl idemedi bir gün anuñ-çün bir dār diküp aşmaḳ istedi Pādişāhuñ ḳaṣdını aña tenbīh itdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 11). [vilāyetinüñ, -i, -nüñ]*

vilāyet: *Şehir.*

- eyleyümezin Yā Tayfūr Ben ḥaḳḳumdan geçdüm seni Rabb'üñe bağışladum didi Pes Bāyezīd Beṣtām'dan gidüp otuz yıl Şām **vilāyetinde** oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 14). [vilāyetinde, -i, -n, -de]*

vir-: *Vermek, ihsan etmek, bağışlamak.*

- firdevsi maḳām **vire** ve ecdād-ı kirāmı ile ḥaşr ola Āmīn Ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 37, Satır 5). [vire, -e]*
- ṭavāf eylegil ben ehl-i ʿiyālem anı baña **virgil** hemīn ḥaccuñ tamām olur didi Ben daḫı eyle itdüm gine vaṭana müteveccih oldum didi İmdi bu rivāyet ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 9). [virgil, -gil]*
- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ **virdügi** maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 2). [virdügi, -düg, -i]*

- ve mücāhid-i ṭarīḳat idi Ḥaḳ taʿālā aña bir ḫōş ḫaşlet **virmişdi** ve anuñ ẕātında bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 17). [virmişdi, -miş, -di]*
- kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç **virmezse***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 16). [virmezse, -mez, -se]*
- tamām buḫl olur ol Ḥażret'e yaraşmaz ve eger istemedügini **virürse** ḥükminden ḫarīc olur ol Cenāb'a yaḳışmaz Bir şuşamış ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 17). [virürse, -ür, -se]*
- ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a tażarruʿ idüp yalvar her ne ki murāduñ ise andan iste ol **virür** gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 12). [virür, -ür]*
- Allāh'adur ki gine anuñ **virdügi** niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ virdügiāletle aña ʿişyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 17). [virdügi, -düg, -i]*
- Allāh'adur ki gine anuñ virdügi niʿmet ile aña ṭuġyān itmeyeler ve anuñ **virdügi**āletle aña ʿişyān itmeyeler çün cemīʿ cevārih anuñ envā-ı niʿmetidür kişi anuñla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 17). [virdügi, -düg, -i]*
- cāyiz degüldür ol kişiye ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye ve eger elbette żarūrīolup ödinc ala Allāh ta'ālā **virürse** virem diye Anda daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 16). [virürse, -ür, -se]*
- kemāli daḫı çoḳ olur ammā bunuñ ma'nāsı bu degüldür ki Allāh'uñ kendüye **virdügini** az şaya ve Ḥaḳ'dan gelen ni'mete i'tidād ḳılmayup i'tibār itmeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 2). [virdügini, -düg, -i, -(n)i]*
- gerek Ve Sehl bin 'Abdu'llāh ḥażretinden naḳl olınur ki eydürdi Allāh'uñ ni'metine rażī olan ziyāde olursa daḫı maḥabbet ider ve ammā anuñ **virdügine***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 16). [virdügine, -düg, -i, -n, -e]*
- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına **virdigi** ḥālle evvel Ādem'üñ tevbe ve ric'atı ile ve İbrāhīm'üñ odda vüs'atı ile ve Eyyūb'uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 5). [virdigi, -dig, -i]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl **virür** ve ḥelāl yirden emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 13). [virür, -ür]*
- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl yirden emvāl **virür** şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 14). [virür, -ür]*
- ḳadr-ı kifāyet ḳadara iktifā ḳılur bākī evḳātinde dīn maṣlaḥatına çalışur ve eger kendü aña çalışmadın Ḥaḳ taʿālā anı çoḳ **virürse** ve kendü aña göñül virmedin her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 2). [virürse, -ür, -se]*
- mertebesinden düşürmez fi'l-cümle iʿtibār göñledür ve medār-ı emr diledür eger göñli Allāh'la ise n'eylerse eylesün anuñ **virdügine** şükr itsün az olsun bol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 12). [virdügine, -düg, -i, -n, -e]*

vir-: *Vermek; üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek.*
- şordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāşı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline **virüñ** Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 16). [virüñ, -üñ]*

- şordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāşı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl yirden aluñ ve her ne ki **viresiz** maḥalline Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 16). [viresiz, -e, -siz]*
- müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç gerek **virürse** yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫizmetinde ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 12). [virürse, -ür, -se]*
- gerek **virürse** yiyüp virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫizmetinde ṭurmaḳ gerek bunuñ ḥavāyicini mevlāsı ḳayurmaḳ gerek bu fāriġ olmaḳ gerek ki ol anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 15). [virürse, -ür, -se]*
- daḫı ehlu'llāh bir olmaz kimisi olur alur kimisi olur almaz kimisi hīç bir aḥadden bir ḥabbe ḳabūl itmez kimisi hīç redd itmez ne **virürlerse** alur diḳḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 2). [virürlerse, -ür, -ler, -se]*
- aña göre aḥkāmı olur faḳīr olur kim kimseneden suʾāl itmez eger bir kişi **virürse** daḫı ḳabūl itmez anlar ġıdalarını Ḥaḳ'dan bilürler maḫlūk minnetsüzin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 10). [virürse, -ür, -se]*
- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne **virürlerse**redd itmez cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol virmegi daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 11). [virürlerse, -ür, -ler, -se]*
- göñül marażlarınuñ devāsını anlar bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar bilürler gāh müshil **virürler** gāh ḳabıż gāh ḥulv virürler*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 16). [virürler, -ür, -ler]*
- göñül marażlarınuñ devāsını anlar bilürler dil nabżını anlar ṭutarlar cān ḫastasınuñ dāsını anlar bilürler gāh müshil virürler gāh ḳabıż gāh ḥulv **virürler***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 16). [virürler, -ür, -ler]*
- gāh ḥāmıż gāh ṭabīʿate ḳuvvet içün muḫālif ġıdālar **virürler** perhīzini bozdurmaġla maraża şifā virürler Ṭabīb ḫaẕıḳ olıcaḳ ḫastada her ne taṣarruf itse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 17). [virürler, -ür, -ler]*
- maʿāşından şordı İbrāhīm eyitdi **Virürlerse** alup şükr iderem ve eger virmezlerse hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 13). [virürlerse, -ür, -ler, -se]*
- maʿāşından şordı İbrāhīm eyitdi Virürlerse alup şükr iderem ve eger **virmezlerse** hīç ṭınmayup ṣabr iderem didi Şefīḳ eyitdi Bunı Belḫ'üñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 14). [virmezlerse, -mez, -ler, -se]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne **virürse** temelluḳ iderler ve eger virmezlerse ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 15). [virürse, -ür, -se]*
- kelbleri daḫı iderler eger bir kişi nesne virürse temelluḳ iderler ve eger **virmezlerse** ṭınmazlar ṭururlar İbrāhīm eyitdi Pes sen nice ḳılursın ve ne ḥāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 16). [virmezlerse, -mez, -ler, -se]*
- üzerine olursın Eyitdi Eger **virürlerse** ben daḫı ḫalḳa īṣār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp epsem ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 17). [virürlerse, -ür, -ler, -se]*
- üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse ben daḫı ḫalḳa īṣār idüp ülişdürürem ve eger **virmezlerse** şükr eyleyüp epsem ṭururam İbrāhīm ḳalḳdı yuḳarı Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 17). [virmezlerse, -mez, -ler, -se]*

• ṣu ister sen anı esirgeyüp itmek mi **virürsin** ve bir kişi ki açlıġından öliyorur sen aña şefḳat idüp ṣu mı getürürsin Eger dirsek ki ḥekīm olan gāh olur ki kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 1). [virürsin, -ür, -sin]*

• üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim **virürse***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 2). [virürse, -ür, -se]*

• gine ol **virdi** Bildiler ki bunuñ ḳażiyyesi bir dürlü daḫı olmış tevekkül bunuñ mizācına tamām kār ḳılmış Aḥmed-i Ḥarb'dan rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 3). [virdi, -di]*

•**vire f**aḳr gibi 'ādeme vesīle-i ġınā olmaz ve 'acz gibi insānda muḥaṣṣal-ı münā olmaz ādem tevāżu' itdükce Allāh anı ref' ider ve kişi meskenet itdükce ḫalḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 5). [vire, -e]*

• ider ādem olur ki bir pāra ziyāde yirse ebter olup gider ādem olur ki aña çilede ṣu **virmezler** ādem olur ki anı ṣudan bi'l-külliye men' itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 6). [virmezler, -mez, -ler]*

• idüp ṣu **virürse** Bu daḫı Ḥaḳḳ'uñ maẓāhirinden bir maẓharıdur dir Bir kişi ki böyle ola aña riḳḳiyyet ve ḥürriyyet ne virür Bunuñ gibi kimsenenüñ riḳḳiyyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 1). [virürse, -ür, -se]*

vir: *Bağışlamak, ihsan etmek.*

• cāyiz degüldür ol kişiye ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye ve eger elbette żarūrīolup ödinc ala Allāh ta'ālā virürse **virem** diye Anda daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 16). [virem, -em]*

• Nā-gāh bir māni olup fevt olmış ve anuñ fevti-çün derdle cigerden bir āh ḳılmış Süfyān eyitmiş Dört ḥacc idüp ṭururam ṣevābını saña **vireyem** ve dördinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 18). [vireyem, -e, -y, -em]*

• saña baġışlayam ammā sen daḫı ṣol āhunuñ ṣevābını baña **virgil** ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol yigit daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳı'asında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 1). [virgil, -gil]*

• ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse alup kime ne isterse **vire** ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup yemīninden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 11). [vire, -e]*

•ṣevāblardan maḥrūm ḳaluruz anlar zekāt virürler biz **viremezüz** ve andan olacaḳ meṣūbāta biz iremezüz anlar ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler bizüm elümüzden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 15). [viremezüz, -e, -mez, -üz]*

• ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cem' ḳılur niçeleri niçeleri hīç zekātı añmaz gider ve ba'żı **virürse** daḫı bir şer'i ḥīle ider Fi'l-cümle akça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 14). [virürse, -ür, -se]*

vir: *Vermek; hâsıl etmek.*

• eydürdi ki Recā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād **virür** ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuṣū' u inḳiyād virür Ve ba'żı 'azīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [virür, -ür]*

• eydürdi ki Recā ki ḫavf üzerine ziyāde ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuṣū' u inḳiyād **virür** Ve ba'żı 'azīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 18). [virür, -ür]*

• ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ yimek kişiye çoḳ belālar **virür** ve ḳarın ṭoḳlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 2). [virür, -ür]*

• istedügini **virmez** bilür ki ol aña yaramazdur ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 3). [virmez, -me, -z]*

• aña ṭāʿat ʿad ḳılur ol ṭāʿatüñ daḫı bir dürlü fanāsı olur ve ol fanā içinde anuñ bir ṣafāsı olur ol daḫı ḳalbe bir dürlü meskenet **virür** ve ol meskenet içinde gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 8). [virür, -ür]*

• miknet **virür** ḳullarıñ ulu mertebesi Rabb'ine ṭāʿat itmekdür ve insāndan maḳṣūd olan Allāh'a ʿibādet itmekdür çün maḳṣūd aña ḳullıḳ olıcaḳ ikisi birdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 9). [virür, -ür]*

• göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça **virmezlerse** yıl geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 6). [virmezlerse, -mez, -ler, -se]*

• oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu uslūba göre olur vazīfe **virmezlerse** bir vaḳt imāmet itmez virürlerse biş vaḳtı ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 10). [virmezlerse, -mez, -ler, -se]*

• oḳumaġı terk ide-y-idi Ḳalan ferāyiż ü navāfilüñ daḫı bu uslūba göre olur vazīfe virmezlerse bir vaḳt imāmet itmez **virürlerse** biş vaḳtı ḳılur Bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 10). [virürlerse, -ür, -ler, -se]*

vir: *Değişmek, vermek, tercih etmek.*

• himmet ve ḳavī-yi ʿazīmet idi ki Ḥaḳ rıżāsıy-içün taḫt-ı ʿizzeti taḫta-ı meẕellete **virmişdi** ve tāc u devleti külāh-ı mihnete degişmişdi cāhı çāh bilüp içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 12). [virmişdi, -miş, -di]*

• belā bir belādur ki bunda ne leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur 'ārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına **virmez** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 14). [virmez, -mez]*

vir: *(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek.*

• içün duʿā isteyenler muraḳḳaʿın aña **vireler** ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 3). [vireler, -e, -ler]*

• bellülerden idi Bir gün Ḥasan Ḥabīb'ün evine geldi ittifāḳ bir arpa itmek-ile tuz bulındı Nā-gāh bir dervīş çıḳa geldi anı daḫı aña götürdi **virdi** Ḥasan eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 6). [virdi, -di]*

vir: *Yaymak, salmak, getirmek.*

• zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña rızḳ teşvīşini **vire***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 12). [vire, -e]*

vir-: *Vermek; teslim etmek.*

• Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını **vire** ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki yitişür kārgāh-ı tekvīn veḫalḳda bu olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 13). [vire, -e]*

vir: *Ver, bağışla, sun.*

- itdüñse anuñ meṣūbāṭın **vir** eger itmedüñse ol müṣībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki ṣoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 5). [vir,]*

- itdüñse anuñ meṣūbāṭın vir eger itmedüñse ol müṣībetüñ ḥasenātın **vir** Rivāyet olınur ki ṣoñraġı yıl Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 5). [vir,]*

vir: *Bir araya getirmek, birleştirmek. || Eş yapmak.*

- itdiler ve ḳażiyyeyi bir bir didiler Defʿī ol iki ḳızı iki oġlına **virdi** otuz biñ filūri nikāḥ ḳıldı Ḥaḳḳ'a emrin ışmarlayanuñ dāyim emri böyle olur ve aña göñül ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 7). [virdi, -di]*

vir: *Vermek. II Göndermek.*

- **virdükleri** vaḳt şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi Yā ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫizmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 11). [virdükleri, -dük, -ler, -i]*

vir: *Ödemek.*

- teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp **virdi** Beni yusun didüginiñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 11). [virdi, -di]*

vîrân: *Harap, yıkık.*

- derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın **vîrān** iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 12). [virān,]*

virdür: *Verdirmek, vermesini sağlamak.*

- Yā Ḥabīb Sen eyü kişi idüñ eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını sā'ile **virdüre-y-idi** Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 8). [virdüre-y-idi, -e, -y, -i, -di]*

viren: *Verici, veren(kişi).*

- Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef **virenle** virmeyeni farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 18). [virenle, -le]*
- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ yeyici idi rızḳ **virici** degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 4). [virici,]*

- **virici** ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 5). [virici,]*

viril: *Bağışlanmak, ihsan edilmek.*

- rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi yoḳ-iken kendüye **virilür** üçi daḫı Allāh'un ḳullarınarızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 1). [virilür, -ür]*

viril: *Bahşedilmek, ihsan edilmek.*

- kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli **virilmeye** zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 16). [virilmeye, -me, -y, -e]*

virilen: *Bahşedilen, ihsan edilen.*

- belki kişi Rabb'inüñ kendüye niʻmetini az bilmemek gerek ve kendüyi ol niʻmete müstaḥaḳ görmemek gerek ol kendüye **virileni** bir ulu ʻiṭā bilmek gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 4). [virileni, -i]*

virmeg: *Vermek, bağışlamak.*

- daḫı ġıdālarını bulurlar faḳīr olur ki ac olursa istemez ammā her ne virürlerse redd itmez cemīʿ-i aḥvāli Allāh'dan görür ol **virmegi** daḫı andan bilür ve faḳīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 12). [virmegi, -i]*

virmek: *Vermek.*

- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi **virmek** istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 11). [virmek,]*
- kişinüñ żalāletine sebeb olmamdur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden nesne almazdı her kim ki **virmek** istese ḳabūl itmezdi meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 14). [virmek, -mek]*
- bir kişi anuñ ḳatına geldi biraz nesne getürmiş **virmek** istedi Eyitdi Eger ġanīiseñ aluram ve eger faḳīr iseñ almazam dedi Eyitdi Ġanīyem Eyitdi Nen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 15). [virmek,]*
- üzerine elbette yanarduk ṭāʿūnda daḫı muḥtemel ki ḳażiyye böyle ola bir kişi bu iḥtimāli **virmekle** iʿtiḳādına ne ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 12). [virmekle, -le]*
- ḫāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir üslūbla gözetmek olmaz ve cemīʻsine terbiyeti bir yoldan itmek olmaz ādem olur ki yimegini artucuḳ **virmekle** teraḳḳī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 4). [virmekle, -le]*

virmek: *Bahşetmek, ihsan etmek.*

- tevfīḳ-i ilāhīdür ki bu ṣıfatı bażı ḳullarına taḳdīr ider ve bu daḫı bir ʿināyet-i pādişāhīdür ki bu ḥāleti niçe kişilere teyssīr ider **Virmek** anuñdur ki her kimi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 8). [virmek,]*
- gerek **Virmek** anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalığı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi ziyāde olur ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 3). [virmek,]*
- u istikānetdür yoḫsa **virmek** ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 3). [virmek,]*

• Allāh'uñ ḳullarından bir niçesini besleyüp oṭurur niçesinüñ ṣalāḥına sebep olur çün her ḳula rızḳı **virmek** ḫōd Allāh'a lāzım olur pes bu kişi Allāh'uñ ḫidmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 6). [virmek,]*

Virmemek: *Vermemek; sahip olmasını sağlamamak, kazandırmamak.*
• ḳıla bir kişi ki ḳalḳup namāz ḳılmak ister nefse ol murādını **virmemek** ister her ṭā'ate ki naẓar olına bir bunuñ gibi ma'nā bulınur pes ṣaḥīḥ oldı ki cennet kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 3). [virmemek,]*

virmek gerek: *Vermeli.*
• iradetidür hidāyeti ol **virmek gerek** ve mürşid anuñ ʿināyetidür ṭarīḳi ol göstermek gerek eger dir-isek ki tevfīḳe ḳābiliyyet gerek anı daḫı di ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 5). [virmek gerek,]*
• taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs zaḥmette gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını **virmek gerek** ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 10). [virmek gerek,]*

virmeyen: *Vermeyen (kişi).*
• Ol ki ḫayrdan şerri temyīz ider ve iki ṭarīḳuñ ḫayrlusına gider Eyitdi Anı ḥayvān daḫı eyler ʿalef virenle **virmeyeni** farḳ eyler birinden ḳaçup birine iltifāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 18). [virmeyeni, -i]*

virür ol: *İhsan etmiş, bağışlamış olmak.*
• ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh **virür ola** belki yaḥtemil ki ol ḳısm-ı s̲ālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 5). [virür ola, -a]*

vitr namāzı: *Yatsı namazından sonra kılınan üç rekâtlık namaz, salât-ı vitir.*
• añā göñül ḳapusı açılur biri irte namāzı biri **vitr namāzı** olur ve her kim ki bu iki namāzı ḥuẓurla ḳılur saʿādet bulur Ve eydürdi Ḫayr işde te'ḫīr gibi yaramaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 3). [vitr namāzı,]*

vusʿat: *Genişlik, bolluk. II Zenginlik.*
• anuñ memleketi bī-ḥadd u bī-kerāndur gāh olur ki şol ḳadar **vusʿat** bulur ki on sekiz biñ ʿālem gūşesinde belürmez olur anuñ daḫı içinde semāsı olur ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 11). [vusʿat,]*
• sebebdendür ki dirler ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳca Allāh'a rāh olur Fi'l-cümle çün bildün ki İbrāhīm'üñ **vusʿatı** neye işāret ḳılur bil imdi ki Eyyūb'uñ daḫı şiddeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 12). [vusʿatı, -ı]*

vuṣlat: *Kavuşma, visâl. || Allah'a kavuşma, ulaşma; fenâfillâh.*
• Allāh'ı yād iden kimsene yād itdügin bilmez ve yād itdügin bilen anı yād itmez Yāʿnī bir kişi mādām ki kendüliginden fânî olmaya añā **vuṣlat** nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 6). [vuṣlat,]*
• Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve z̲ātında Rabb'ine **vuṣlat** ol yolla bulınmışdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 9). [vuṣlat,]*

• ʿibādetiñ bu vechle ḳılur aña **vuṣlat** ḥaḳḳ olmaz mı ve her kim ki Rabb'ine böyle ṭāʿatde olur aña tecellī-yi cemāl muṭlaḳ olmaz mı Kim ki Allāh'a bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 9). [vuṣlat,]*

• arayalum dirler gāh Cānan bizümledür biz cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ zār u giryān olmışlardur ve gāh göresin **vuṣlat***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 2). [vuṣlat,]*

• olsa gerek ve mücerred 'ilm-i ẓāhir ile **vuṣlat** maḳāmın bulsa gerek meger içinden ba'żına Allāh ta'ālā 'ināyet idüp ceẕbe yitişdüre ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 9). [vuṣlat,]*

• āḫıratda **vuṣlat** maḳāmına irişdüre İmdi bu ḥālet 'ilm-i ẓāhirden olmaz Allāh'ın luṭfı olur her ḳanḳı ṭāyifeye 'ināyet iderse ol ṭāyifede bulınur Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 11). [vuṣlat,]*

• **vuṣlatı** ol yoldan bulur ola ṣāyed anuñ mizācında bir ḥālet ola ki yemek yemekle tāʿate istiṭāʿat bula Şol yemekden ṣaḳınılur ki kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 15). [vuṣlatı, -ı]*

vuṣlat bul: *Kavuşmak, erişmek. II [tas.] Bütün makam, mertebeleri aşarak mânen Allah'a kavuşmak, tevhidi gerçekleştirmek.*

• laḥẓada **vuṣlat buldı** Çünki dervīşlige *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 19). [vuṣlat buldı, -dı]*

• ẕātda fenā bulduḳdan ṣoñra gele yoḫsa şol fenā-yı ṣıfat ki anda fenā-yı ẕāt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye **vuṣlat bulmaz** ḥayāt oldur ki fenādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 16). [vuṣlat bulmaz, -maz]*

vuṣlat-ı cānān: *Sevgiliye kavuşma. II Kulun seyrü sülûk neticesinde nihaî maksadı olan Hakk'a ulaşması.*

• ḥaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan ẕikr tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi **vuṣlat-ı cānān** olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 8). [vuṣlat-ı cānān,]*

vuslat-ı gül-zār: *Gül bahçesine ulaşma. II Cennet.*

• anuñ ṣafāsı **vuslat-ı gül-zār** ile olur ve āḫıratda anuñ leẕẕeti Ḥaḳ dīdār-ile olur gözleri tecellī-yi ẕāt ile rūşen olur her dem bāṭını Ḥaḳ naẓarı-y-ıla gülşen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 15). [vuslat-ı gül-zār,]*

vuṣlat-ı vücūd-ı muṭlaḳ: *Allah'a kavuşma.*

• vücūd-ı muṭlaḳ olur anlar cennetüñ leẕẕāt-ı cismāniyyesine aldanmazlar ve anlar ḳāni' olup ol leẕẕetde ḳalmazlar egerçi anlaruñ daḫı ḫaşrleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 13). [vuṣlat-ı vücūd-ı muṭlaḳ,]*

vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā: *Allah'a kavuşma, ulaşma.*

• mücāhede ide nefsi içün anuñ nihāyeti kerāmāt-ı evliyā olur ve her kişi ki nefsi ile mücāhede ide Rabb'i içün anuñ ġāyeti **vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā** olur Ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 16). [vuṣlat-ı zāt-ı kibriyā,]*

vuṣūl-ı kerāmet: *Keramete erişme.*

- ki ḳul olmaḳ **vuṣūl-ı kerāmete** maniʿ olmışdur Görmez misin ki Yūsuf ḳul iken nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ fażīletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 3). [vuṣūl-ı kerāmete, -e]*

vużū-ı bāṭın: *İç abdest. II Manevi kirlerden arınma bağlamında.*

- vużū-ı ẓāhir gerek māʾī- ḳırba-y-ıla andan **vużū-ı bāṭın** gerek āb-ı tevbe ile girdügi mescidi mescid-i Ḥarām farż itmek gerek ve ṭurdugı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 11). [vużū-ı bāṭın,]*

vużū-ı ẓāhir: *Dış abdest. II Kişinin ibadet öncesi su ile aldığı abdest.*

- **vużū-ı ẓāhir** gerek māʾī- ḳırba-y-ıla andan vużū-ı bāṭın gerek āb-ı tevbe ile girdügi mescidi mescid-i Ḥarām farż itmek gerek ve ṭurdugı muṣallasını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 11). [vużū-ı ẓāhir,]*

vü: *"Ve" bağlacı.*

- arasında muḳaddem ve zühhād arasında muʻaẕẕam idi ʻĀriflerüñ murtażāsı ve ʻāṣıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā **vü** ṣevḳ idi kāṣif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 10). [vü,]*
- Bir anası vardı anuñ rıżāsından çıḳmazdı bir ḳaç gün anı ḳoyup ıraḳ gitmezdi Ve hem gice **vü** gündüz vaḥdet deñizine ġark ve ṣafā baḥrine müstaġraḳ olmışdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 4). [vü,]*
- taṣavvufda bir ṣīve-i ḫāṣı ve bunuñ daḫı Rabb'ı ile bir aṣl muʿāmele **vü** iḫtiṣāṣ var idi Maḥāsin-i ḫasāyili keṣīr ve dervīşlik bābında bī-nāẓir idi Tābiʿīnden çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 7). [vü,]*
- kişi andan naṣīḥat istedi ol daḫı aña eyitdi Var dünyā **vü** āḫırat şāhı ol var pādişāhı ol Ol kişi eyitdi Ol niçe ḥāṣıl olur ve bu ne ile bulınur Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 9). [vü,]*
- cümlesinden ġanī **vü** sulṭān olursın lācerem āḫırat milketinde ḫān olursın Rivāyet olınur ki bir gün Ḳutaybe ḳatına geldi bir eski ḳaftān geyerdi gördü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 13). [vü,]*
- ṣavmaʿada ʿibādet iderdi leylen **vü** nahāren Ḥasan-ı Baṣrī'nüñ ḫiẕmetine mülāzemet iderdi ammā ʿacemi idi elinden gelmezdi Ḳurān ögrene idi līkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 11). [vü,]*
- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her leẕẕetinüñ niçe belā **vü** ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü zehrleri olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 8). [vü]*
- bunda aḫlāḳını tamām arıtmışdur her ḫalḳ içün anda bir ʿalāmet olur ve her ḥasene içün anda bir derece **vü** mekān olur Bu sözden bu añlanmaya ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 10). [vü,]*
- durur Zamānında ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi **vü** me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 6). [vü,]*
- pādişāh ki nā-gāh bir köyde ḳonmalu ola ve bir sulṭān ki bir faḳīrüñ evine nuzūl itmelü ola ev issi öñdin çıḳar raḫtını götürür evüñ içini **vü** eṭrāfını pāk idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 18). [vü,]*

- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısımda ġıbṭa eyle ki ölilere idersin Yaʿnī hīç kimse bir öliye ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı **vü** ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 4). [vü,]*
- bī-ḥad emvāli **vü** istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne ziyāde ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 5). [vü,]*
- noḳṣān yoḳdur ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemīʿ eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī **vü** teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 8). [vü,]*
- dem bulur ki lāubālī**vü** bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [vü,]*
- ṭabʿına her dem müştehāsını virür ṭoyurur leyl ü nehār müstaġraḳ olur leẕẕātda ve gice **vü** gündüz ġarḳ olur şehvātda eyle mi fikr ider ki ol dārda daḫı eyle olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 14). [vü,]*
- gönlini Ḫudā'ya baġlayup ve kendüyi aña ışmarlayup tekbīrini tekrīm ile ve ḳıyāmını taʿẓīm ile ḳırā'atını heybet ü ḫuşūʿla ve sücūdını tażarruʿ **vü** ḫużūʿla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 16). [vü,]*
- rükūʿını tevāżuʿ **vü** vaḳārla ve cülūsını ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini ẕikrle ve selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 17). [vü,]*
- fażāyilinüñ ḥaddi ve kemālātınuñ ʿaddi yoġdı cūʿ **vü** seheri nihāyetine ve riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıḫuñ fużelāsından ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 13). [vü,]*
- itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ yaşına degin cūʿ **vü**seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 17). [vü,]*
- olup kendüyi bilmeye ki ne itdüginden ve ne ḳoduġından ḫaberi olmaya ġurūr-ı şerābından mest ü ḥayrān ola gice **vü** gündüz ayılmaz sekrān ola Eyle olıcaḳ ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 16). [vü,]*

vücūd: *Beden, cisim, varlık.*
- Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza **vücūdı** vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 17). [vücūdı, -ı]*
- eglerdi gāh irşād maḳāmında oturur bir şeyḫ-i aʿẓam gāh ḫumūl gūşesinde oturur bir aşamm u ebkem idi Aḫlāḳı raḥmānī ve **vücūdı** ḥaḳḳānī olmışdı semʿi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 4). [vücūdı, -ı]*
- manẓar-ı şıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı şüret-i Ḫudā'dur ya'nī bir āyine-i gītī-nemādur anuñ-çündür ki **vücūduñ** tenezzülātı çün ki buña gelür andan şoñra dönüp gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 2). [vücūduñ, -uñ]*
- ḫānesini pāk gözetmişlerdür kendü **vücūdlarını** görmişlerdür ve göñülleri evine girmişlerdür kendüleri bilür ki kimlerdür bir naẓarda ʿālī bir naẓarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 9). [vücūdlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
- kemlerdür Şol ki **vücūdlarına** ḳonılmışdur anı göstermişlerdür ve şol ki istiʿdādlarına şunılmışdur anı getürmişlerdür şol aḫlāk ki ṭabiʿat anı ekmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 11). [vücūdlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

• anı oñarmışlardur ve şol şıfāt ki ʿādāt anı bozmışdur anı döndürmişlerdür **vücūdlarını** maʿrıż-ı fanā eylemişlerdür ve göñüllerini āyine-i Ḫudā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 14). [vücūdlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

• eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen **vücūd** anlaruñ degül Ḥaḳḳ'uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 16). [vücūd,]*

• sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt şanurlar anı bilmezler ki anlaruñ **vücūdınuñ** terkibi nedendür hemīn anları şöyle şanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [vücūdınuñ, -ı, -nuñ]*

• maʿnāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur ḥāṣılı budur kim **vücūd** melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 1). [vücūd,]*

• maʿdūm maʿdūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki **vücūd** merāyā-yı ʿademden görine her mirʿātdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 3). [vücūd,]*

vücūd: *Varlık, mevcudiyet.*

• cān-fizāsı ile niçe biñ kez biñ günāhkārları şefāʿatle maġfūr iderdi Her demde nefesi nefḫa-ı Raḥmānī-idi ve her sāʿatde **vücūdı** beḳā-yı ḥaḳḳānī-idi Rivāyat u *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 12). [vücūdı, -ı]*

• dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve ol bir **vücūd** idi ki aṣrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 16). [vücūd,]*

• dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir ẕāt Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve ol bir vücūd idi ki aṣrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir **vücūd***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 16). [vücūd,]*

• sellem Mekke'den sürüp ve anuñ gibi ʿazīz **vücūdı** vaṭanından çıḳarup ṭururlardı Ḳadīmden ʿadetdür kim söz daḳīḳ olıcaḳ ilḫād şanılur ve bir kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 5). [vücūdı, -ı]*

• intiẓāmı anlaruñ **vücūdı-y-ıla** olur anlaruñ vücūdı 'āleme niʿmet olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 3). [vücūdı-y-ıla, -ı, -y, -ıla]*

• intiẓāmı anlaruñ vücūdı-y-ıla olur anlaruñ **vücūdı** 'āleme niʿmet olur ve anlaruñ beḳāsı 'āmmeye raḥmet olur anlaruñ gibi 'ālimüñ ḳadri ḳıymeti olmaz cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 3). [vücūdı, -ı]*

• maʿnāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur ḥāṣılı budur kim **vücūd** melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur yoḫsa mevcūd mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 1). [vücūd,]*

• maʿdūm maʿdūm olursa ebedī mümkin ol vaḳt peydā olur ki **vücūd** merāyā-yı ʿademden görine her mirʿatdan bir reng ḳapup aña göre bir ad taḳına gāh arż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 3). [vücūd,]*

vücūd: *Varlık, mevcudiyet. II Allah'ın varlığı.*

• olmaz her mevcūd ile biledür ammā bileligi nicedür bilinmez belki mevcūd hemīn odur ammā maẓāhirden ayru görinmez bir **vücūddur** ki inbisāṭ ile cihāna *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 2). [vücūddur, -dur]*

• mes'ele olur anuñ tevḥīdinde ve **vücūdında** ve mes'ele olur anuñ iḥsānında ve cūdında ve mes'ele olur anuñ me'mūrāt ve menhiyyāt ve ferāyiż ve vācibātında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 9). [vücūdında, -ı, -n, -da]*
• bilinür 'ālem-i ḥisden añā münāsib bir isimle ta'bīr olınur Görmez misin ki gāh nūr dirler gāh **vücūd** gāh vācib dirler gāh mevcūd gāh Rab dirler gāh ma'būd her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 8). [vücūd,]*
•**vücūduñ** vaḥdeti bu maẓāḥirüñ keşretini bozar ve ne bunuñ keşreti anuñ vaḥdetine bir żerre ḫalel ider bu ʿālem-i keşretde ben benin ve sen sensin ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 5). [vücūduñ, -un]*

vücūd bul: *Var olmak, ortaya çıkmak, meydana gelmek, oluşmak.*
• gerek kevākib-i seyyare ki bir daḫı anuñ gibi ṭāliʿ **vücūd bula** ve niçe naẓarlar itmek gerek kevākib-i felekler içinde ki ʿālem-i ṭabīʿatda bir anuñ gibi manẓar-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 15). [vücūd bula, -a]*

vücūd ekinleri: *Varlık tohumları.*
• olur ki yoḳlıḳ çeşme-sārından şu verile ḥayāt şeceresi ol zamān müşmir olur ki ravża-ı fenāda dikile ve **vücūd ekinleri** ol vaḳt ḥāṣıl virür ki mezraʿa-yı ʿademde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 2). [vücūd ekinleri, -leri]*

vücūd sāḳisi: *Beden.*
• güller bitürüp baʿżısı ḫārlar getürürdi **vücūd sāḳisi** ḳadeḥin pür iderdi ammā her kişi götürebildügi ḳadar içerdi feyż çeşmesi dāyimā bir ḳarāra aḳup ṭururdu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 5). [vücūd sāḳisi,]*

vücūda gel: *Ortaya çıkmak, oluşmak, meydana gelmek, olmak.*
• dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir żāt Rabb'ine maẓhar olup **vücūda gele** ve ol bir vücūd idi ki aşrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 16). [vücūda gele, -e]*

vücūda gel: *Yaratılmak, meydana gelmek, ortaya çıkmak.*
• ilāhī **vücūda gelüp** manẓūr-ı enām ola ve niçe seferler itmek gerek ʿanāṣır-ı mevālid arasında ki sarāy-ı ṣūretde bir anuñ misli maẓhar-ı pādişāhī*(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 17). [vücūda gelüp, -üp]*

vücūd-ı ḫaḳḳ: *Allah'ın varlığı.*
• Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile zinde olur ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 18). [vücūd-ı ḥaḳḳ,]*

vücudı ḫānesi: *Varlık evi. II Nefis, benlik.*
• vü murād olduġınca murādlara yitişür ve kendü bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara irişür kendü **vücudı ḫānesinü** yıḳmayınca yapılmaz ve kendü ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 4). [vücudı ḫānesinü, -n, -ü]*

vücūd-ı meymūn: *Mübârek insan.*

- daʻvātı müstecāb idi Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir **vücūd-ı meymūn** mübārek z̲āt idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 2). [vücūd-ı meymūn,]*

vücūd-ı muṭlaḳ: *Mutlak varlık. II Allah.*

- aḥkām **vücūd-ı muṭlaḳuñdur** Anuñ gibi bir göñül ki İlāh'ı göre aña bahā vü ḳıymet olmaz biñ yıl āstānesin ṭavāf idersen ḳadrınca ḥürmet olmaz anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 17). [vücūd-ı muṭlaḳuñdur, -uñ, -dur]*
- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur **vücūd-ı muṭlaḳ** ile hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 20). [vücūd-ı muṭlaḳ,]*
- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün keş̲retden gözin yumar **vücūd-ı muṭlaḳla** gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 2). [vücūd-ı muṭlaḳla, -la]*
- muṭlaḳ ġanīdür ol ikisinden de muvaḥḥid olandan da müşrik olandan da dirler ki tevḥīdde daḫı elbette bir nevʻ cühūd olur bu mes'eleyi şol kişi fehm ider ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 11). [vücūd-ı muṭlaḳ,]*

vücūdı-y-ıla ʿademi berāber ol: *Varlığıyla yokluğu bir olmak; hiçbir önemi bulunmamak.*

- şol ki müctehid olmaz anuñ re'yinüñ **vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur** şol reʾy ki ictihāddan gelmeye ol re'y neye karar olur ve andan ṣoñra ki bir müctehide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 1). [vücūdı-y-ıla ʿademi berāber olur, -ur]*

vüsʻat: *Genişlik, bolluk. II Huzur, refah.*

- itdi ḳullarına dünyāda altı peyġambarına virdigi ḫālle evvel Ādem'üñ tevbe ve ricʻatı ile ve İbrāhīm'üñ odda **vüsʻatı** ile ve Eyyūb'uñ marażı ve meşaḳḳati ile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 6). [vüsʻatı, -ı]*

vüsūḳ u iʿtiḳād: *Sağlam inanma, itimad etme, güvenme.*

- nā-gāh gelivirmişdür ve bir laṭīfedür ki yirine düşivirmişdür Yoḳsa Ḥasan gibi kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı ve anuñ gibi kimsenede **vüs̲ūḳ u iʿtiḳād** olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 14). [vüs̲ūḳ u iʿtiḳād,]*

vüsʿi ol: *Güçlü, kuvvetli olmak.*

- yuyamayasın Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḫali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi **vüsʿi olduḳça** ʿibādete dürişüp gine raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 12). [vüsʿi olduḳça, -duḳça]*

vüzerā: *Vezirler.*

- kimüñdür Me̲selā bir pādişāh ki vüzerāsına bir iş buyurur iderler eger şöyle ki işide ki ḫalḳ ol vüzerāyı taʿyīb iderler çün kendü bilür ki ol ḳażiyye **vüzerā***(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 8). [vüzerā,]*
- bilmezler **vüzerāyı** mesāvī itdük ṣanurlar Hīç anlaruñ mesāvīlerine pādişāh gücenmeye mi ve hīç anlaruñ söyledüklerine ol sulṭān incinmeye mi Anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 11). [vüzerāyı, -y, -ı]*

3.27. Y

yā: *Belki.*

- ve ġamdan ḳurtılmaz İmdi bunuñ maʿnāsı **yā** işāretdür ʿuṣātuñ ḥāline ve anlaruñ sū'-yi maʾāline pes murād oldur ki Allāh'ı bilür ammā ʿibādātında taḳṣīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 5). [yā,]*

yā: *Ya da, veya.*

- yoldan bulınur bilmeyen hemīn besṭ-i zamān oldı ṣanur Gāh olur ki otururken bir kişiye ġaflet gelüp cihānı seyr ḳılur şimdi ol kişiye besṭ-i zamān **yā** ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 4). [yā,]*

yā: *"Ya... ya da" bağlacı.*

- bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca ve hīç biri sebep olmaz **yā** ʿināyet yā hidāyet olmayınca Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müṣāḥebet ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 6). [yā,]*
- bunlar ʿillet olmaz Allāh Ḥażret'inden irādet olmayınca ve hīç biri sebep olmaz yā ʿināyet **yā** hidāyet olmayınca Pes mücerred bir fāsıḳa-ı müṣāḥebet ile bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 6). [yā,]*
- olsa gerek ve mücerred 'ilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger içinden baʿżına Allāh taʿālā 'ināyet idüp ceẕbe yitişdüre ki **yā** dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 10). [yā,]*
- olsa gerek ve mücerred 'ilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger içinden baʿżına Allāh taʿālā 'ināyet idüp ceẕbe yitişdüre ki yā dünyāda **yā** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 10). [yā,]*
- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir **yā** ʿinād ider yā bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 15). [yā,]*
- ikisi bir yirde olmaz her kim ki olur dir yā ʿinād ider **yā** bilmez ol ṣūreten şerīʿate itāʿatini dīn sevmek ṣanur ve ol gāh gāh inüp çıḳduġını namāz ḳılmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 15). [yā,]*

yā: *"Ey!" anlamında bir seslenme sözü.*

- Gelüñ sizüñle ʿahd idelüm her ḳanḳımuz ki āḫıratda ḫalāṣ ola ḳalan yoldaşlarını elbette Allāh'dan dileye Eyitdiler **Yā** İbnü Rasūlü'llāh Senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 4). [yā,]*
- yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi **Yā** ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 8). [yā,]*
- Ḫōşgeldün **yā** Herem bin Ḥayyān didi Herem müteḥayyir olup Neden bildüñ didi Üveys eyitdi Nebbe'enīl-ʿalīmu'l-ḫabīr Ervāḥuñ biri biri-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 9). [yā,]*
- oturur gemiye müntaẓır olup ṭurur Eyitdi **Yā** üstad Ben dervīşligi senden ḥāṣıl itdüm ve ṭarīḳi senden ögrendüm Saña ne oldı ki bunda eglenürsin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 15). [yā,]*

- **Yā** Ḥabīb Sen eyü kişi idüñ eger bir pāra ʿilmüñ daḫı ola-y-ıdı saña bunuñ birazını mihmāna ḳoyup birazını sā'ile virdüre-y-idi Ḥabīb hīç ṭınmadı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 7). [yā,]*
- Ol yemege meşġūl oldı bu ḫiẕmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi **Yā** Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 11). [yā,]*
- eyitdi **Yā** Ābā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Ka'be'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [yā,]*
- ve eşrāf-ı fużalā-yı ṭarīḳatden idi Rivāyet olınur ki vāḳıʿasında Ḥażret-i Risālet'i ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem gördi Eyitdi **Yā** Bişr Hiç bilür misin bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 16). [yā,]*
- mertebe saña neden oldı Eyitdi Bilmezem **yā** Rasulu'llāh Eyitdi Sünnetüme tābiʿ olup ḥürmet idüp ve benüm ehl-i beytüme maḥabbet idüp ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 17). [yā,]*
- virdükleri vaḳt şol āyete geldi ki Eni- şkur lī velivâlideyke evlerine geldi eyitdi **Yā** ana Ben iki kişiye maḥabbet idemezsin ve iki eve ḫiẕmet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 12). [yā,]*
- eyleyümezin **Yā** Tayfūr Ben ḥaḳḳumdan geçdüm seni Rabb'üñe bağışladum didi Pes Bāyezīd Beṣtām'dan gidüp otuz yıl Şām vilāyetinde oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 13). [yā,]*
- Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān eyitdi Gel **yā** Şarḳ vilāyetinüñ merdi didi Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ merdi didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 15). [yā,]*
- Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz bundan yaña naẓar itdi eyitdi Gel **yā** ʿAbdu'llāh seni ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 16). [yā,]*
- didiler Eyitdi Allāh taʿālā baña bī-had raḥmet itdi bī-nihāyet ʿināyet ü maġfiret itdi didi Eyitdiler **Yā** ʿAbdu'llāh bin Mübārek nice oldı anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 12). [yā,]*
- maḳāmında ḥażret-i Risālet ile ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bulışur Ḥażret-i Risālet buña eyidür **Yā** Abā Ḥanīfe Senüñ bu cihāna gelmekde maṣlaḥat ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 6). [yā,]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña **Yā** zāhid didi Eyitdi Zāhid ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 9). [yā,]*
- peyġambara bildürdi ve vaḥī eyleyüp didi ki **Yā** ʿİsā benüm maʿrifetümde anca şaḥra ve bevādī var ki sen anları ḳaṭʿ eylemedüñ ve anca cebel ve vādī var ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 1). [yā,]*

yā: *Bir düşüncenin karşıtı düşünülürken kullanılan bir söz.*
- oldı eyitdi Ḥalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi **Yā** yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 16). [yā,]*

yā: *Peki ya, öyleyse, o halde.*

- tecennüb ider birine tevāżuʿ gösterür İmām eyitdi **Yā** pes ʿāḳil kimdür ve uşlu ne kişidür Eyitdi Ol kişidür ki iki ḫayrdan aḥsenini seçer ve iki şerʿden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 1). [yā,]*
- Rivāyetdür ki bir kişi Rābiʿa'dan şordı Nereden gelürsin didi Eyitdi Ol cihāndan Ve ne yire gidersin Eyitdi Ol cihāna **Yā** bunda ne eylersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 18). [yā,]*
- Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anlara ḫiṭab idüp eyide ki Siz ne dünyāya meyl itdüñüz ve cennet isteyü gütdüñüz cehennemden daḫı ḳorḳmazsız **yā** siz benden ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 14). [yā,]*
- ḫalḳını aldamışdur Allāh taʿālā ḳaṭʿī rızḳuña kefīl iken sen fāriġ olup aña ışmarlamazsın **Yā** ʿafv bir ḳuru muḥtemel iken n'içün epsem oturup ʿibādete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 14). [yā,]*
- gerek Eydür ki **Yā** hīç añmaz mısın ki libāsuñ neden olsa gerek Eydürem ki Belī libāsum kefen olsa gerek Eydür ki **Yā** hīç ḫāne gerekmez mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 18). [yā,]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler **Yā** ne vaḳt ol mertebeye yitişür ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 9). [yā,]*
- gelür Bir ednā kişi bir ḳulınuñ tevbesi-y-ile günāhını bağışlar ol ki ekremü'l-ekremīndir nice fikr idersin **yā** n'eyler Hem günāhını bağışlar ve hem daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 6). [yā,]*

yā… veyā: *"Ya ... ya da" bağlacı.*

- mes'elede kendü meẕhebi üzerine ḳarār itmek gerek Kişi **yā** kendü müctehid gerek **veyā** müctehide muḳallid gerek Ṭaḳlīd daḫı bir ḳaç kişiye olmaz birin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 18). [yā… veyā]*
- ʿarafāta yitişdüm ol ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi bunuñ aşlı **yā** ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur **veyā** beşṭ-i eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 6). [yā… veyā]*
- fāriġ olmaz ol kişinüñ belā-yı vebāʿiyyeden iḥtirāzı ʿabeṣ sayılmaz her kim ki bunı ḳabūl itmez **yā** mükābere ve muʿānedet ider **veyā** cehlinden bir nā-maʿḳūl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 12). [yā… veyā]*
- yoḳdur her kim ki anda şekk ider **yā** mülḥiddür **veyā** aḥmaḳdur erbāb-ı ḳulūbdan hīç kimsenüñ bunda tereddüdi yoḳdur anuñ taṣarrufını görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 15). [yā… veyā]*
- şāyed aña girü girmeye her kişinüñ kendü evine **yā** bir girmesi olur ki andan daḫı çıḳmasa gerek **veyā** bir çıḳması olur ki aña bir daḫı girmese gerek veyā bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 4). [yā… veyā]*

yā… veyāhūd: *"Ya ... ya da" bağlacı.*

- ʿālemde żarūriyyāt-ı dīniyyedendür her kim ki buña muḫālefet iderse muʿānidīndendür ki bir kişi **yā** kendü şerīʿate müctehid gerek **veyāḫūd** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 10). [yā,]*
- **yā** işāretdür tevekkülüñ ġāyetine ve ol mertebenüñ tamām nihāyetine ol ḥāletle ḫōd her kişi mükellef olmaz ekṣer-i mü'minīnde ol ḥālet bulınmaz **veyāḫūd** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 4). [yā,]*

• vardur anları riʿāyet idüp gözler ol şedāyidle günāhlarına tenbīh eyler **yā** budur kim ol kişi mütenebbih olur ol şedāyidden ḫalās ider **veyāḫūd** mütenebbih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 9). [yā,]*
• anlara inüp çıḳmaduñ henüz senüñ öñüñde niçe menāziller var ve henüz sen bana irmeñe niçe merāḥiller var didi İmdi bu söz ʿİsāʿya **yā** evāyil-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 4). [yā,]*

yā eyyetühān-nefsü'l-mutma'inne irciʿī ilā rabbiki rāżiyeten marżiyyeten fa-dḫulī fī ʿibādī ve'dḫulī cennetī: *"Ey imanın huzuruna kavuşmuş insan! Sen O'ndan razı, O da senden hoşnut olarak rabbine dön. Böylece has kullarımın arasına sen de katıl. Cennetime gir!" Fecr Suresi, 27-30. ayet.*
• ki **Yā eyyetühān-nefsü'l-mutma'inne irciʿī ilā Rabbiki rāżiyeten marżiyyeten fa-dḫulī fī ʿibādī ve'dḫulī cennetī** Biraz vaḳt eğlenüp gine içerü girdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 18). [yā eyyetühān-nefsü'l-mutma'inne irciʿī ilā rabbiki rāżiyeten marżiyyeten fa-dḫulī fī ʿibādī ve'dḫulī cennetī,]*

yā ilāhī: *Ey Allah'ım!.*
• varsun tecribe itsün kendüsi bilür Rivāyet olınur ki Rābiʿa ḥaccı edā itdükten ṣoñra Ḥaḳḳ'a münācāt idüp eyitdi **Yā İlāhī** İki nesneye daḫı meşūbat ḳoyup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 2). [yā ilāhī,]*
• vaṣiyyet itdi ki Ebū Ḳubeys ṭaġına çıḳalar daḫı Ḥaḳḳ'a nidā idüp eyideler ki **Yā ilāhī** Fużayl bize vaṣiyyet idüp eyitdi kim Mādām ki ben ḥāyātda olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 2). [yā ilāhī,]*
• menʿ idicek döner giderdi gelüp yüzini yire sürerdi Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki **Yā ilāhī** ṣol ki benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 2). [yā ilāhī,]*

yaban: *İnsan yaşamayan ıssız yer.*
• yabanda ʿibādetle Mescid-i Aḳṣā'da ʿibādet bir mi olur Bunca aṣfiyānuñ ervāḥı aña müteʿalliḳ olup ṭurur ve bir niçe enbiyā-yı mürselīn anı ʿibādetgāh idinüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 3). [yabanda, -da]*

yabana at: *Önem vermemek, önemsiz görmek.*
• gücenmesi nefsi rıżāsı-içün olmaz Ādem gircek dervīş olıcaḳ bu aralardan geçer kişi Allāh-ile olıcaḳ bu iʿtibārātı **yabana atar** Ādem oġlın bu mertebeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 16). [yabana atar, -ar]*
• bozar mısın didi egerçi ẓāhir budur kim bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi **yabana atup** tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 4). [yabana atup, -up]*

yabana at: *Dikkate almamak, itibar etmemek; değer, önem vermemek.*
• itmeyüp **yabana atar** Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden ṣol ki nefse ḳolaydur anı alur ve ṣol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 7). [yabana atar, -ar]*

yabana at: *Dışarıya atmak.*

- Yaḳamaz oldı ol ḥāletde āteş āteşliginden gitdi ve ol demde iḥrāḳını bi'l-külliye **yabana atdı** veyāḫūd budur kim egerçi āteş āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 2). [yabana atdı, -dı]*

yabana bıraġ: *Yabana atmak; önem vermemek, önemsiz görmek.*

- bir göñül ki aḳça fikrinde olur ol göñül dīn emrin **yabana bıraġur** dünle ḳalḳar aḳçasını mülāḥaẓa ḳılur namāzı añmaz belki namāz ḳılurken daḫı anı fikr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 7). [yabana bıraġur, -ur]*

yabana git: *Uzağa gitmek II. Konudan uzaklaşmak.*

- yirde ʿāḳl aña mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli **yabana gitmeye** ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 10). [yabana gitmeye, -me, -y, -e]*

yabana yit: *Önem vermemek, önemsiz görmek.*

- maẓhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir naẓar ile baḳar iʿtibāriyyātdur diyü **yabana yitmez** Allāh'uñ mülkinde yaramaz olmaz ve aña nisbet eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 13). [yabana yitmez,-mez]*

yabanda ḳal: *Uzakta, dışarda kalmak.*

- dünyāda gördügi leẕẕātdan bir sāʿatda bīzār ola cemīʿ dōstları ve işleri **yabanda ḳala** kendü ebedī ʿaẕāb içinde anda ḳala bir ḳarañuluġa düşe çıḳmaya ve bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 8). [yabanda ḳala, -a]*

yabanda ḳal: *Dışarıda kalmak. II Konudan uzaklaşılmak.*

- añlanurdı ammā söz ġāyet çoḳ olup uzanur ve teẕkire maṣlaḥatı bi'l-külliye **yabanda ḳalur** egerçi ben aña daḫı mukayyed olmazdum söz nereye sevḳ iderse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 10). [yabanda ḳalur, -ur]*
- işāretler ola Eger anlardan biraz tafṣīl idersevüz söz uzanur söz sözi çeker teẕkire maṣlaḥatı **yabanda ḳalur** hemīn kelāmı bunda ḳoyup maḳṣūda gelelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 8). [yabanda ḳalur, -ur]*

yād iden: *Zikreden, anan kimse.*

- Allāh'ı **yād iden** kimsene yād itdügin bilmez ve yād itdügin bilen anı yād itmez Yāʿnī bir kişi mādām ki kendüliginden fānī olmaya aña vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 5). [yād iden,]*

yād it: *Anmak, zikretmek.*

- Allāh'ı yād iden kimsene **yād itdügin** bilmez ve yād itdügin bilen anı yād Yāʿnī bir kişi mādām ki kendüliginden fânî olmaya aña vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 5). [yād itdügin, -düg, -i, -n]*
- Allāh'ı yād iden kimsene yād itdügin bilmez ve **yād itdügin** bilen anı yād itmez Yāʿnī bir kişi mādām ki kendüliginden fânî olmaya aña vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 5). [yād itdügin, -düg, -i, -n]*

yād itmek: *Yâd etmek; anmak, hatırlamak.*

- uzanur yalñuz bunuñ menāḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı **yād itmek** idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 8). [yād itmek,]*

yaġ: *Çok miktarda, arka arkaya gelmek.*

- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi **yaġardı** ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 13). [yaġardı, -ar, -dı]*

yaġ: *(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.*

- ki görürsin bir yaġmur **yaġar** bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında ṣoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 11). [yaġar, -ar]*

yaġmur: *Atmosferdeki su buharının yoğunlaşması sonucu yeryüzüne damlalar halinde düşen su.*

- yirde ṭururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler **yaġmur** gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 13). [yaġmur,]*
- ki görürsin bir **yaġmur** yaġar bir ṭarafında reyḥān ve bir ṭarafında ṣoġan biter ol yaġmur n'eylesün ikisine bile yaġdı ammā her biri kendü ḳābiliyyetine göre aldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 11). [yaġmur,]*

yaḥtemil: *İhtimal ki.*

- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve **yaḥtemil ki** işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz sülb Ādem'de ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 12). [yaḥtemil,]*
- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ışlāḥ itmeyüp żāyiʿ ḳılur bir nefs daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve **yaḥtemil ki** ʿibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 16). [yaḥtemil,]*
- ʿāmma-i nāsa daḫı Ḥaḳ taʿālā anı gāh gāh virür ola belki **yaḥtemil ki** ol ḳısm-ı sālişden murād rızḳ-ı ḥarām olur ki vaḳt-ı żarūretde bir kişinüñ eline gire ol vaḳtda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 5). [yaḥtemil ki,]*

yaḥyā: *?.*

- eyitdi Yā Abā **Yaḥyā** Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Kaʿbe'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [yaḥyā,]*

yaḳ-: *Isı veya ateş etkisine maruz bırakıp hasar görmesine, yanmasına sebep olmak.*

- avcuñdan anuñ eli yanmadı İmdi bunuñ maʿnāsı yā budur ki bunuñ teveccühi ile āteşe bir ḥālet geldi ki te'sir idemez oldı çünkü elini **yaḳmadı** anuñ elini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 18). [yaḳmadı, -ma, -dı]*
- līkin yine eyle iken Mālik elini **yaḳmaz** ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri māddede te'sīr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 3). [yaḳmaz, -maz]*

• līkin yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa **yaḳar** ve ġayri māddede te’sīr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 3). [yaḳmaz, -maz]*

• **yakmaz** ve ol mizāca mümkin degüldür cehennem kār itmez Görmez misün ki Bāyezīd bunca faż̧l u kemālle bir ʿazīzüñ göñlini ṭavāf itdi hezār iclāl ile bunuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 15). [yakmaz, -maz]*

yaḳamaz ol: *Yakamayacak hale gelmek.*

• **Yaḳamaz oldı** ol ḥāletde āteş āteşliginden gitdi ve ol demde iḫrāḳını bi’l-külliye yabana atdı veyāḫūd budur kim egerçi āteş āteşligi ḥālinden gitmez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 1). [yaḳamaz oldı, -dı]*

yaḳaza: *Uyanıklık.*

• seçemez dirler ki keẕūb olanuñ vākıʻası daḫı yalan olur ṣıdḳı ʻādet idinenüñ menāmında gördigi ʻiyān olur tecribe ile bulınmışdur ki menām ḥāli **yaḳaẓa** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 10). [yaḳaẓa,]*

yaḳın: *(Sayılarla kullanıldığında) –i bulan, –e erişmesine az bir şey kalmış olan.*

• şaḥne-i Ḫurāsān diyü añarlardı Dirler ki meclisine beş on kişi ancaḳ ḥāżır olurdı ammā böyle iken beş biñe **yaḳın** mürīdi olurdı İki yıl miḳdārı anı ḥabs itdiler *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 12). [yaḳın,]*

yaḳın ol: *Yaklaşmak.*

• olmayınca kemālāt-ı insāniyyet bulınmaz ammā şöyle gerekmez ki tamām melekiyyete **yaḳın olup** inssāniyyetden çıḳmalu ola şöyle ki hemīn nāmı insān *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 6). [yaḳın olup, -up]*

• mertebesine **yaḳın ola** belki faż̧īletde melekden ziyāde ola ki bunda insāniyyetden daḫı ḥiṣṣe bulına Fi’l-cümle Ḫıżr nebīnüñ ḥayātında hiç şübhe *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 13). [yaḳın ola, -a]*

• yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu’llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi Allāh’a **yaḳın olduḳca** taḳṣīrātını ziyāde görür ve ādemüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 10). [yaḳın olduḳca, -duḳca]*

yaḳın ol: *Arada az zaman bulunması, zaman bakımından uzak olmamak.*

• gösterdiler mevti **yaḳın olmasını** aña ʿarż ḳıldılar Pes ḳalḳdılar evine vardılar anı anda ölmiş buldılar İmdi bu ḥālet nefsüñ ġāyet ḳuvvetinden gelür ki sekarāt- *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 3). [yaḳın olmasını, -ma, -sı, -n, -ı]*

yaḳın ol: *Yakın yerde bulunmak, arada mesafe az olmak.*

• bir gün Saʿīd bin Cübeyr andan naṣīḥat ṭaleb itdi Ḥażret-i Ḥasan daḫı eyitdi Üç nesneden ġāyet ṣaḳın ve cehd eyle ki **olmayasın yaḳın** Biri salāṭin ü ümerā ile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 4). [yaḳın olmayasın, -ma, -y, -a, -sın]*

yaḳın var: *Yaklaşmak, yakınına gitmek.*

• dedemüñ yüzine baḳam veyā ol ṭurduġı yire **yaḳın varam** Naḳl olınur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ’a eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 7). [yaḳın varam, -am]*

• eşnāda tamām faḳrı var idi bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye **yaḳın varmazsın** anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 2). [yaḳın varmazsın, -maz, -sın]*

yaḳış: *Yaraşmak, uygun düşmek.*

• vech-ile bağlamışdur bunda olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz yola girmek **yaḳışmaz** Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ gerek andan tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 2). [yaḳışmaz, -maz]]*

• maḳāmda olıcaḳ **yaḳışur** ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ yaraşur Enbiyā göñül marażlarınuñ eṭibbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 3). [yaḳışur, -ur]*

• Fi'l-cümle Allāh'uñ vaʿīdine inanan emn ü ferāġat ile yürümek yaraşmaz ve yevm-i ḥaşr u ḥesāba yaḳīn bulına ḥużūr u refāhiyyet ile gezmek **yakışmaz** Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 8). [yakışmaz, -maz]*

• iḫtilāf-ı eşḫāṣla ve evḳātle ve bu fiʿlüñ aḥkāmı mütefāvit olur tefāvüt-i ḥāletle hīç bir ṭarafa ḥükm-i küllī itmek olmaz ve hīç bir cānibe cezm-i ḳaṭʿī **yaḳışmaz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 6). [yaḳışmaz, -maz]*

• eyleme ki saña ol **yaḳışmaz** ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 9). [yaḳışmaz, -maz]*

• tamām buḫl olur ol Ḥażret'e yaraşmaz ve eger istemedügini virürse ḥükminden ḫarīc olur ol Cenāb'a **yaḳışmaz** Bir şuşamış ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 18). [yaḳışmaz, -maz]*

yaḳīn: *Bir şeyi şüphesiz olarak tam ve doğru şekilde bilme, şeksiz ilim.*

• Ol yemege meşġūl oldı bu ḫizmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra **yaḳīn** ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 12). [yaḳīn,]*

• ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ yanında merdūd olur ve eger ṭuyduġını işāʿat iderse ḫōd iki cihānda melʿūn u maṭrūd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı **yaḳīni** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 2). [yaḳīni, -i]*

yakīn: *Kesin olduğukabul edilen bilgi.*

• fiʿl müdāhene olur aṣlā gerekmez ṣol ki mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki ẓann ile **yaḳīni** seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [yaḳīni, -i]*

• **yaḳīnden** gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 9). [yaḳīnden, -den]*

• yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı **yaḳīn** ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [yaḳīn,]*

• **yaḳīn** diyü inanur gāh olur ki kişi taḳlīdi yaḳīnden seçmez cezmi muḥkem oldığı cihetden farḳ idemez bunuñ gibi ḥālāt insānda bisyār olur ādem bunları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 11). [yaḳīn,]*

• bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde ʿaḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı **yaḳīn** diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 14). [yaḳīn,]*

yaḳīn: *Doğru, gerçek, şüphesiz.*
• ḥālet rūḥuñ istidādına işāretdür dirler ammā şol kişinüñ meẕāḳı ṣaḥīḥ ola bunı bilür ve şol ṭabʿ ki kelimāt-ı meşāyıḫ ile alışmış ola buña **yaḳīn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 18). [yaḳīn,]*

yaḳīn: *Kişinin araştırma neticesinde iman esaslarına güçlü, kuvvetli delillerle adeta görüyormuş gibi iman etmesi; tahkiki iman.*
• cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile **yaḳīn** ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 1). [yaḳīn]*
• cezmden cezme tefāvüt çoḳ olur taḳlīd ile yaḳīn ḳaçan berāber ṣayılur egerçi ikisi daḫı ṣūretde cezm olur ammā **yaḳīnüñ** keyfiyyeti nefsde ġāyet muḥkem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 2). [yaḳīnüñ, -üñ]*

yaḳīniyyāt: *Kesin ve doğru olarak bilinen şeyler.*
• muḥāl olur Bu sözden ʿaḳlun **yaḳīniyyātına** ḫalel gelmez ve bunuñ gibi iḥtimālāt ile ʿaḳla iʿtimād bozılmaz ʿaḳluñ aḥkāmı bu ʿālemüñ aḥvāline göre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 5). [yaḳīniyyātına, -ı, -n, -a]*
• gökçekdür **yaḳīniyyātı** maḥallinde girçekdür ammā şol ḳażāya ki dāyire-i ʿaḳldan bīrūn olur ve şol aḥkām ki ʿaḳl anuñ idrākında ʿāciz ü dūn olur ʿaḳl-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 9). [yaḳīniyyātı, -ı]*
• yirinde vācib yirinde ḥaḳdur bu keşret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu **yaḳīniyyat** ile anuñ iṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 10). [yaḳīniyyat,]*

yaḳīn bul: *Kesin, şüphesiz inanmak.*
• yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup buña **yaḳīn bulıcaḳ** ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 6). [yaḳīn bulıcaḳ, -ıcaḳ]*

yaḳīn bulın: *Kesin, şüphesiz inanmak.*
• Fi'l-cümle Allāh'uñ vaʿīdine inanan emn ü ferāġat ile yürümek yaraşmaz ve yevm-i ḥaşr u ḥesāba **yaḳīn bulına** ḥużūr u refāhiyyet ile gezmek yakışmaz Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 8). [yaḳīn bulına, -a]*

yaḳīn bulmış ol: *Kesin, şüphesiz inanmış olmak.*
• **yaḳīn bulmış ola** hiç olur mı bir loḳma ḥarāmdan ötüri başını ġavġalara bıraġa Bir ḫiẕmetkār Mevlāmā ḥesāb virsem gerek diyü nice ṣaḳınduġını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 1). [yaḳīn bulmış ola, -a]*

yaḳīn idüp inan: *Kesin, şüphesiz inanmak.*

- oḳumaġuñ sevābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña nisbeti yoḳdur eger ol aña tamām **yaḳīn idüp inana-y-ıdı** mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 8). [yaḳīn idüp inana-y-ıdı, -a, -y, -ıdı]*

yaḳīn it: *Kesin, şüphesiz inanmak.*

- Ḥaḳ'dan güm-rāh olur cümle-i ʿulemā-yı müdaḳḳıḳīn ve cemīʿ-i ḥükemā-yı muḥaḳḳıḳīn bu mes'elede **yaḳīn itmişlerdür** bī-istibāh ki lā muʿassira fi'l-vücūdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 16). [yaḳīn itmişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

yaḳīn ḳıl: *Kesin, şüphesiz inanmak.*

- bāṭında düzilür andan ṣūrete gelür her kimüñ ki mezāḳ-ı selīmi var buña **yaḳīn ḳılur** Şimdi bāṭın ʿāleminden gözikür ki ervāḥ muʿāvenet idüp pādişāh bir ḥişārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 6). [yaḳīn ḳılur, -ur]*
- ḫilāfı görinür Her kişi ki bir pāra göñül evinde ḫalvet ola bu söze inanur ve her dervīş ki bir laḥẓa başını ḫırḳaya çeke bu didigümüze **yaḳīn ḳılur** Biz bunı ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 18). [yaḳīn ḳılur, -ur]*

yaḳīn ḳılup inan: *Kesin, şüphesiz inanmak.*

- belki aḥādīṯ-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe **yaḳīn ḳılup inanur** ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden zevḳi olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 2). [yaḳīn ḳılup inanur, -ur]*

yaḳīn ol: *Bir şeyi şüphesiz olarak tam ve doğru şekilde bilme. II Tanıkta, tahkiki iman bağlamında kullanılmıştır.*

- olsun īmān dinilür pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 19). [yaḳīn olsun, -sun]*

yaḳīn ü iʿtimād: *Şüphesiz inanma ve güven.*

- nā-gāh gelivirmişdür ve bir laṭīfedür ki yirine düşivirmişdür Yoḳsa Ḥasan gibi kişide **yaḳīn ü iʿtimād** olmaz mı ve anuñ gibi kimsenede vüṯūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 14). [yaḳīn ü iʿtimād,]*

yakup ṭur: *Yakmak, tutuşturmak.*

- şemʿe ḳarşu müṭālaʿa itmezsin Eyitdi Ol şemʿi Kaʿbe içün **yaḳup ṭururlar** anda müṭālaʿa itmek olmaz ve ol maḳām ʿibādet içün ḳonılup ṭurur anda ġayri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 3). [yaḳup ṭururlar, - ṭur,-ur, -lar]*

yalan: *Doğru olmayan, düzmece, sahte.*

- nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise zīrā eger sözi **yalan** ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kizbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 14). [yalan,]*
- Allāh'a ne girçek ve ne **yalan** ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ ve ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar ve mizācı ziyāde itmeyeler bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 17). [yalan,]*

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*

- sen cennetliksin **yalan** söyler her kim ki saña cehennemī diye degülsin didi Eṭrāfdan Delīlüñ nedür diyü ṣordılar Bu cerāʿeti sen ne ḥüccetle idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 5). [yalan,]*

yalan ol: *Doğru olmayan, düzmece, sahte olmak.*

- seçemez dirler ki kezūb olanuñ vākıʿası daḫı **yalan olur** ṣıdḳı ʿādet idinenüñ menāmında gördigi ʿiyān olur tecribe ile bulınmışdur ki menām ḥāli yaḳaẓa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 9). [yalan olur, -(u)r-ur]*

yalıncaḳ u aç id: *Yoksul ve muhtaç etmek.*

- olmaz ve iḫtiyāc gibi ʿanā olmaz Dāyimā münācātda dirdi ki İlāhī Baña bu devlet neden ki beni **yalıncaḳ u aç idersin** gine bunuñla ḫalḳa bī-iḫtiyāc idersin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 16). [yalıncaḳ u aç idersin, -er, -sin]*

yalñız: *Sadece.*

- begenmemiş olur pes ol maḳāmda olan kimseye bu ṣarīḥ küfr olur egerçi bizüm gibiler ḥaḳḳında bir ulu günāh ṣayılur **yalñız** ḥased degül ekser-i ṣıfāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 14). [yalñız,]*
- ikisi iki ʿaẓīm cenāhdur ki cehennemden ḫelāṣ olmaġa ālet-i necāhıdur şöyle ki birisi eksik olursa dīn emri tamām olmaz **yalñız** birisi-y-ile mümkin degüldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 4). [yalñız,]*

yalñuz: *Sadece.*

- iki cevāb olur ikisi daḫı ḥaḳḳ u ṣavāb olur Bir budur kim Kaʿbe **yalñuz** rūḥāniyyet olmaz nite kim insān mücerred nefse dinilmez belki insān insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 11). [yalñuz,]*
- uzanur **yalñuz** bunuñ menāḳıbına mücelledāt yazılur Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 7). [yalñuz,]*
- Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān eyitdi Gel yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi didi Fużayl eyitdi **Yalñuz** Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ merdi didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 16). [yalñuz,]*
- maʿnādur ki her kişi bunı tecribesinde bilür fi'l-cümle ḥadsi olan buña cezm ü yaḳīn ḳılur **yalñuz** maʿrifet-i Allāh degül her ṣanʿatda ḥāl böyle olur kişi kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 18). [yalñuz,]*
- temennīler idüp bulmaya İmdi bu kelām ḥadīṣ-i Rasūl'e işāretdür ki buyururdı Ṣalavātuñuz ṣalavāt-ı müveddiʿ olsun diyü vaṣiyyet ḳılurdı fi'l-vāḳiʿ **yalñuz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 12). [yalñuz,]*

yalñuz: *Tek başına.*

- münācat itdi hemīn dem sırrından bu nidāyı işitdi ki Eger imtihān isterdüñ anuñ elin **yalñuz** ḳomaḳ gerekdüñ ki senüñ elüñ anuñ elini ṣaḳladı ve senüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 16). [yalñuz,]*
- müfāraḳat idüp Belḫ memleketinde bir mīrzāde iken Nişābūr'a gelüp ṭoḳuz yıl bir maġārda **yalñuz** ʿibādet eyledi Āḫır ol şehrde meşhūr ve elsün-i ḫalḳda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 18). [yalñuz,]*

• bir ẓāhiri var bir bāṭını ve halvet daḫı bir ḥaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ ẓāhiri oldur ki bir kişi bir güşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup **yalñuz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 6). [yalñuz,]*
• kisveti olur ṭaşradan gören anı ṣanur ki bir ṭarlıḳdadur ol bilür ki bir dükenmez varlıḳdadur dōstları ṭurmaz anuñ-içün aġlarlar Miskīn ḳabr içinde **yalñuz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 12). [yalñuz,]*

yaluñ ayaḳ: *Çıplak ayakla.*
• **yaluñ ayaḳ** yürürdi Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẓardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 9). [yaluñ ayaḳ,]*

yalvar: *Sızlanarak, ısrarlı bir şekilde yardımda ve istekte bulunmak.*
• eyleyelüm ki z̲erre ʿināyeti irişe ṭurmayalum **yalvaralum** ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾes̲ser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 9). [yalvaralum, -alum]*
• bī-ḳuṣur gönderdi Ve rivāyet olınur ki bir kişi andan ḫayr kelime istidʿā eyledi ve **yalvarup** andan naṣīḥat istedi İmām eyitdi Saña bir söz diyeyem ki saña ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 2). [yalvarup, -up]*
• ḳārūresini ṭabībe iletirüz marażınuñ keyfiyyetini añaʿarż iderüz Eyitdi Subḥāna'llāh Allāh'uñ dōstı düşmāna **yalvara** tażarruʿ eyleyüp añа ḥālini ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 192, Satır 2). [yalvara, -a]*
• ola fulān pencerenüñ dibine var Allāh'a tażarruʿ idüp **yalvar** her ne ki murāduñ ise andan iste ol virür gerek itmek gerek ġayri nesne ne olursa olsun Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 11). [yalvar,]*

yalvarmaḳ: *Sızlanarak, ısrarlı bir şekilde yardımda ve istekte bulunmak.*
• ḥāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a **yalvarmaḳdan** yig vesīlet olmaz ve ādem oġlanında yoḳlıḳ gibi fażīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 14). [yalvarmaḳdan, -dan]*

yan: *(Birinin) Yanı, yakını.*
• gördügi Rabb'i olur eger ke̲sretde de olursa hemīn ol Allāh'ı görür eger **yanında** biñ kişi daḫı olursa anuñ ṣoḥbeti Ḥaḳ'la olur her ke̲sret anuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 10). [yanında, -ı, -n, -da]*
• aṣḥābı geldiler cemʿ olup **yanında** oturdılar Bişāret olsun saña ʿizzet ü naʿīme varursın bir Ḫudā-yı ġafūr u raḥīme varursın Eyitdi Ne içün dimezsiz ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 7). [yanında, -ı, -(n)da]*
• hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı yemek götürürlerdi öñine görmezdi ve **yanında** söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 2). [yanında, -ı, -n, -da]*

yan: *Kenar, taraf.*
• Evvel māldār u ribā-ḫvar idi Ḥabīb-i ribā-ḫvar dimekle meşhūr idi ṣoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemī'-i mālını fukaraya ṭaġıtdı Furāt **yanında** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 10). [yanında, -ı, -(n)da]*

• maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti ṣaġ **yanında** ve cehennemi sol cānibinde ṣırāṭı ayaġı altında ve melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 13). [yanında, -ı, -(n)da]*

yan: *Alev almak, tutuşmak.*

• muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir z̲erre ḳadar od **yansun** gerek maḥşerde ṣırf s̲evāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 18). [yansun, -sun]*

• bulup **yanmış** kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne yürekle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 1). [yanmış, -mış]*

yan: *Alev almak, tutuşmak. II Aşk ateşiyle yanmak bağlamında.*

• derūnında ve her pervāne ki uçup bir şemʿe kendüyi atmaḳ ister niçe şemʿler **yanar** her nefesde anuñ cigerinde bir naḳş ki sen anı elif ṣanursın oñatca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 18). [yanar, -ar]*

yan: *Işık verir hâlde olmak. II Aydınlatmak; yol göstermek.*

• balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi **yanar** ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 10). [yanar, -ar]*

yan: *(Fazla ısı sebebiyle) Vücudun bir yeri kızarmak veya yara olmak.*

• eli **yana** ol bāṭıl üzerine biline Pes eyle itdiler ikisinüñ daḫı eli yanmadı ve ateş ikisine daḫı kār itmedi Mālik bundan müteḥayyir ḳalup Ḥaḳ taʿālā Ḥażretine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 48, Satır 13). [yana, -a]*

• ṣu üzerine seccādesini atar geçer ve havā üstinde ḳuş gibi uçar oda girür gine **yanmaz** ḳurtılur ve balıḳ ḳarnına düşer gine çıḳar diri olur niçe daḫı bunuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 8). [yanmaz, -maz]*

• peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı ki dün oda **yanmaduḳ** pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 8). [yanmaduḳ, -ma, -duḳ]*

• maʿlūm oldı ki eger oda düşsevüz daḫı **yanmazduḳ** eger dirsek ki oda yanmaduġumuz ol sebebdendür ki düşmedük ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 10). [yanmazduḳ, -duḳ]*

• maʿlūm oldı ki eger oda düşsevüz daḫı yanmazduḳ eger dirsek ki oda **yanmaduġumuz** ol sebebdendür ki düşmedük ve eger düşsevüz ʿādet-i Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 10). [yanmaduġumuz, -ma, -duġ, -u, -muz]*

• üzerine elbette **yanarduk** ṭāʿūnda daḫı muḥtemel ki ḳażiyye böyle ola bir kişi bu iḫtimāli virmekle iʿtiḳādına ne ḫalel gele Fi'l-cümle ol marażuñ sirāyet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 11). [yanarduk, -ar, -duk]*

yan: *Doğru, taraf.*

• Nā-gāh bir ṭarafdan ʿaṣāya ṭayanur bir ḳarı çıḳdı biraz bundan **yaña** naẓar itdi eyitdi Gel yā ʿAbdu'llāh seni ḥacca iledeyem ʿarafāt mevsimine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 15). [yaña, -a]*

yan: *Taraf, yakın, yan, çevre.*

- Bāyezīd ḥażretinden rivāyet olınur ki bir vaḳt ḫalḳ çoġ üşdiler ve bunı bī-ḥużūr eylediler diledi ṭurmayalar gideler **yanından** ṭaġılalar İnnī ana'llāhu lā ilāha *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 4). [yanından, -ı, -n, -dan]*
- Dārāyī rıżvānu'llāhi ʿalā meşāyıḫihi ve ʿaleyhi ve askanahu fī ḥażāyiri'l-Ḳudsi beyna yedayhi Dārā Dimeşḳ **yanında** bir köy imiş ki Ebū Süleymān aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 6). [yanında, -ı, -n, -da]*
- benim içün ḫidmet iderler benüm **yanumdan** yeyeler içelerdi Fi'l-vāḳīʿ girçek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar ṣevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 7). [yanumdan, -um, -dan]*
- maḳām-ı İbrāhīm ṭutmak gerek cenneti ṣaġ **yanında** ve cehennemi sol cānibinde ṣırāṭı ayaġı altında ve melīkü'l-mevt ardında mülāḥaza eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 13). [yanında, -ı, -n, -da]*
- dāyimā döşegüñe yatduḳça ve döşegüñden ḳalḳduḳça ve bir **yanuñdan** bir yanuña döndükçe bir ḳaç defʿa Allāh maʿī Allāh naẓīrī Allāh şāhidī di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 11). [yanuñdan, -u, -ñ, -dan]*
- dāyimā döşegüñe yatduḳça ve döşegüñden ḳalḳduḳça ve bir yanuñdan bir **yanuña** döndükçe bir ḳaç defʿa Allāh maʿī Allāh naẓīrī Allāh şāhidī di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 11). [yanuña, -u, -n,-a]*

yan: *Yakın, civar.*

- dāyimā mürīdlerine dirdi ve her vaḳt anlara söylerdi ki Benüm müridüm degüldür ol kişi kim ḳıyametde cehennem **yanında** ṭurup cehenneme gidenüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 2). [yanında, -ı, -n, -da]*
- kendü ʿāẕāb çeker bir müslümānı ʿaẕābdan ḳurtarur Rivāyet olınur ki eydürdi İsterem ḳıyāmet tīz ḳopa daḫı ḫīmemi cehennem **yanında** ḳoram bola ki biraz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 8). [yanında, -ı, -n, -da]*

yan: *Kat, nezd, yan.*

- zümre-i evliyānuñ 'umdesi idi erbāb-ı şerīʿat **yanında** müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳāt ḳatında mükerrem idi İmām-ı Ḥaḳ ve muḳtedā-yı muṭlaḳ idi 'ubbād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 7). [yanında, -ı, -n, -da]*
- kimseye ḫiẕmet itmişdi ve ekṣer-i meşāyıḫ-ı mütaḳaddimīn ile ṣoḥbet itmişdi Cemīʿisinüñ ḳatında müsellem ve cümlesinüñ **yanında** mükerrem idi ṭarīḳatde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 10). [yanında, -ı, -n, -da]*
- Āḫar meşāyıḫ arasında muşār ileyhi bi'l-benān ve cemīʿisinüñ **yanında** ʿazīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı Ve Bişr-i Ḥāfī anuñ içün dirler ki dāyim yollarda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 7). [yanında, -ı, -n, -da]*
- olur ve yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi ṣūfīnüñ **yanında** dūn olur Ol Ḥaḳḳ'a yolından varur bu ʿaḳl-ile ṭaşradan yürür Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 9). [yanında, -ı, -n, -da]*
- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her ẕekī **yanında** bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 9). [yanında, -ı, -n, -da]*

• bulışduḳça ḫidmet maḳāmında ṭurmışlardı Erbāb-ı ẓāhir arasında nice maḳbūl ise erbāb-ı bāṭın arasında daḫı eyle muʿteber idi ve ʿulemā-yı şerīʿat **yanında** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 10). [yanında, -ı, -n, -da]*

• ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ **yanında** mufaḫḫam idi cemīʿ zamānenüñ fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 4). [yanında, -ı, -n, -da]*

• rūşendür ve me'selenüñ keşfi aṣḥāb-ı mükāşife **yanında** vāżıḥ u muʿayyendür elfāẓuñ nefsi ḳadīmdür ḥudūs ta'bīrinde ve telaffuẓundadur ve kelāmu'llāhda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 5). [yanında, -ı, -n, -da]*

• ki ḫalḳdan ferāġat idüp ʿuzlet iderler ammā cemīʿ evḳātlerini ʿabes geçürürler ol ʿuzlet ʿuḳalā **yanında** maḥmūd olmaz ve ol ḫalvet Allah ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 18). [yanında, -ı, -n, -da]*

• ḳatında muḫṭī ve ḫalḳ **yanında** merdūd olur ve eger ṭuyduġını işāʿat iderse ḫōd iki cihānda melʿūn u matrûd olur Ve eydürdi ki İnsānuñ ḥayātı yaḳīni ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 1). [yanında, -ı, -n, -da]*

yan: *Çevre, etraf, civar.*

• Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir **yaña** segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 2). [yaña, -a]*

• Evvel māldār u ribā-ḫvar idi Ḥabīb-i ribā-ḫvor dimekle meşhūr idi şoñra Ḥasan-ı Baṣrī'den tevbe itdi cemīʿ-i mālını fukaraya ṭaġıtdı Furāt **yanında** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 10). [yanında, -ı, -n, -da]*

yanan: *Sürekli ısı ve ışık verir hâlde olan.*

• esnāda tamām faḳrı var idi bir gice gördiler bir yirde oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın anda **yanan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 2). [yanan,]*

yandur:, *Yakmak.*

• söyündüre ve bu cümleden bāḳī ḳalan gine bir ʿazīm cehennem ebedī ehlini **yandura** Fi'l- cümle ʿālem-i maʿnānuñ aḥvāli ʿacīb olur ve anda olan ṣuver *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 18). [yandura, -a]*

yanın al: *Yanına, yakınına getirmek.*

• oġlanlıġda ol bulduġın bulmayup ṭururdı Üç yaşında iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle ḳalḳduḳca **yanın alur** otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 8). [yanın alur, -ur]*

yanınca: *Yanında, beraberinde.*

• vāḳiʿde tecribe ile dünyā eyle bulınmışdur Hīç bir leẕẕeti şāyibe-i elemsüz olmaz ve hiç bir cerāḥati **yanınca** merhemsüz olmaz Her ġamınuñ bir cihetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 6). [yanınca,]*

• manṣıbınuñ **yanınca** niçe naṣbları ve her niʿmetinüñ hezārān taʿabları olur Her kişi ki kendü ḥālini fikr ider ve her ʿāḳil ki aḥvāline naẓar ider şöyle görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 9). [yanınca,]*

• ādemi yaramaz ḥallere düşürür ʿibādātuñ **yanında** ḥalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 3). [yanında,]*

yanında: *Himayesinde.*
• Muḥammed'i bildi ve geldi Ebū Ṭālib **yanında** ʿammisi iken maḥrūm oldı Aṣl-ı ezeliyyedür ve aṣl-ı münāsebet münāsebet-i lem-yezeliyyedür Baʿżı ervāḥuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 13). [yanında,]*

yanında: *Katında, nezdinde.*
• niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü yavuz **yanında** bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 3). [yanında,]*

yanında: *Gözünde, nazarında.*
• gerek ḥālle dāyim bunı diye ki Ḳul olan ḳullıḳdan ġayri daḫı neye yaraya ḳul ne olur anuñ 'izzeti ne ola efendisi **yanında** anuñ ne ḳadrı bulına anuñ ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 14). [yanında,]*

yanında: *Huzurunda.*
• ol vaḳtda cemīʿ günāhları ʿafv olınur illā ḥuḳūḳ-ı ʿibād ki ol müstesnādur ʿalā ḥālihi ṭurur Rivāyet olınur ki eydürdi Bir kişi ki anuñ **yanında** ne ḫōş kişidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 4). [yanında,]*

yanında ol: *Beraberinde olmak.*
• **yanında ola** ve şimdiden ṣoñra ekl u şurbum anuñ ḳatında ola Fi'l-vāḳiʿ hem didüginleyin oldı o gün şehādet mertebesini buldı Fi'l-cümle bāṭınuñ āṣārı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 5). [yanında ola, -a]*

ya'nī: *Yani, şöyle ki.*
• fānīyem her ne kim ola anuñdur **Yaʿnī** dimek olur ki ṣıfātı tehẕīb olınup düzilmişdür ve aḫlāḳı tebdīl olınup degişilmişdür Kibrüñ yaramazlıġı benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 11). [yaʿnī,]*
• Allāh'ı yād iden kimsene yād itdügin bilmez ve yād itdügin bilen anı yād itmez **Yāʿnī** bir kişi mādām ki kendüliginden fānī olmaya aña vuṣlat nasīb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 6). [yāʿnī,]*
• ṣoḥbet-i aʿdā żarar ide idi Āsiye'ye Firʿavn'dan olurdı ve eger müṣāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi **Yaʿnī** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 4). [yaʿnī,]*
• heleke'l-müṣḳalūn **Yaʿni** ṣol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve ṣol kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı miṣāli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 5). [yaʿni,]*
• bilür ne mürri hiç nesnenüñ aġzında ṭadı olmaz dünyāda hiç nesneden lezzet almaz **Yaʿnī** dervīşlerüñ bu baʿżı ḥālātında olur ve ḥāl ehllerinüñ baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 16). [yaʿnī,]*

- taḫşe‘a ḳulūbuhum li-ẕikri’llāhi **ya‘ni** Müslümān olanlara henūz vaḳt olmadı mı ki Allāh’a döneler hemīn bunı işitmekle bi’l-külliye ma‘āsīye tāyib ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 3). [ya‘ni,]*
- Ḥaḳḳ’a āyib olup Ḳad’ānā yā Rabb didi **yaʿni** Vaḳt oldı şimdiden gerü dönerem didi İmdi eger anda ḳābiliyyet tamām ve istiʿdād tām olmasa bizüm *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 5). [yaʿni,]*
- amāna’l-arżi ḳad māta **Yaʿnī** yir yüzinüñ āmānı öldi Teftīş itdiler ki İbrāhīm-i Ethem vefāt itmiş Dirler ki anuñ mezār-ı şerīfi ne yirde idügi muʿayyen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 17). [yaʿnī,]*
- ismī fa-baccalnāka fa-bi-ʿizzetī la-uṭayyibanna ismaka fi’d-dünyā ve’l-āḫirati **Yaʿnī** sen benüm adumı ḫōş-būyi vü muʿaṭṭar eyledüñ ben daḫı seni muṭayyib *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 2). [yaʿnī,]*
- Allāh’dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı it ve her ḳanḳı yola gitmek isterseñ aña git didi **Yaʾnī** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 6). [yaʾnī,]*
- itmeyüp yabana atar **Yaʿnī** meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda ziyāde meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 7). [yaʿnī,]*
- ḳaṣd ider Eydür ki Tereḳte Allāha Besṭām ve ḳaṣadta’l-beytü’l-ḥarām **Yaʾnī** Allāh’ı Besṭām’da ḳodun Mekke’ye mi gidersin Ve andan ṣoñra bir kişi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 6). [yaʾnī,]*
- manẓar-ı ṣıfāt-ı sübḥān budur maẓhar-ı ṣūret-i Ḫudā’dur **ya’nī** bir āyine-i gītī-nemādur anuñ-çündür ki vücūduñ tenezzülātı çün ki buña gelür andan ṣoñra dönüp gine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 1). [ya’nī,]*
- elinden alup anı cennete iletüp kendü anuñ yirine cehenneme girmeye dirdi **Yaʾnī** maḳṣūdı oldur kim müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 4). [yaʾnī,]*
- cehennem odını söyündürem dirdi **Yaʾnī** żıd żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur pes ehlu’llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 9). [yaʾnī,]*
- olur ki kişinüñ ḥadsine ālet olur cümle-i edilleden vicdānı-ı ṣaḥīḥe bir ḳuvvet gelür **yaʿnī** cümleden kendüye bir ḥads gelür ol ḥükmden dönilmez egerçi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 12). [yaʿnī,]*
- Sen şimdi bu ḳadar istemekle anı bulsañ mı gerek ve bu ḳadar ṭaleb ile aña irseñ mi gerek didi **Yaʾnī** şuña işaretdür ki bir kimsene ki kendüyi bile elbette *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 6). [yaʾnī,]*
- idem didi **Yaʿnī** insānda maḳṣūd-ı aṣlī göñül fażāsınuñ ṣafāsıdur ve maṭlūb-ı küllī dil āyinesinüñ cilāsıdur mādām ki ol ṣāfī ola küdüretden tecelliyāt-ı Ḥaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 3). [yaʿnī,]*
- getürmeyüp ṭururam didüm Eyle diyince Ve lā leylata’l-laban diyü ḫiṭāb oldı **Yaʿnī** Süd gicesi daḫı mı şirk getürmedüñ dinildi Süd gicesi ol idi ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 12). [yaʿnī,]*
- Ve’l-maġrib ve mā beynahumā **Yaʿnī** Süfyān eyitdi Gel yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi didi Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ degül götüri yir yüzinüñ merdi didi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 15). [yaʿnī,]*

- kesbinden şol ḳadar ḳuvvet alı ḳomak gerek ki āḫır ḫasta olup kesbinden kalursa ḫarclana ve eger ölürse kendü mālından kendüye kefen ḳılına **Yaʿnī** dervīşlik *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 10). [yaʿnī,]*
- fikr itdüm didi **Yaʿnī** dimek ister ki ḥaḳḳı ġayr ġāyet yaramaz olur ve ġaybet berāberi günāh az olur cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 5). [yaʿnī,]*
- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar **Yaʿnī** ehl-i ʿilmde zühd ziyāde olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 8). [yaʿnī,]*
- Aḥādīs̱ bilenlere lāzımdur ki ḥadīsüñ zekātın çıḳaralar **yaʿnī** ḳırk ḥadīsde biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd budur kim aḥādīs̱ istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 11). [yaʿnī,]*
- ẓāhirüñ de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde **Yaʿnī** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 16). [yaʿnī,]*
- mażbūt u ḫūb olurdı **yaʿnī** taḳavvīsi ziyāde olduġınca dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var idi ve her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 13). [yaʿnī,]*
- buña muḫālefet ider yā aḥmaḳdur yā münāfiḳdur ʿavāma eyle gösterür kendü bilür **yaʿnī** ṣūretde kendü mütevekkil dirilür bir aḳça içün cānı çıḳar çalışur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 12). [yaʿnī,]*
- kifāyet ider eger ṭutarsañ dirilere şol ḳısımda ġıbṭa eyle ki ölülere idersin Yaʿnī hīç kimse bir ölüye ġıbṭa eylemez ki ne çoḳ esbābı vü ālātı vardı ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 4). [yaʿnī,]*
- geldi içdüm Ol şarābuñ neş'esi-y-ile bu gün feraḥ buldum **Yaʿnī** kināyet ider ʿālem-i maʿnāda bir lez̲zetden ki ḳalbe ferāḥ gele ol cihetden veyāḫūd bu maʿnā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 9). [yaʿnī,]*
- ḳulaġum derūnumdan ṭaşradan hīç söz işitmezdi ṣoñra otuz yıl daḫı oldı ki dürlü daḫı oldum sırrumda Ḫudā'dan ġayriden nesne işitmez oldum **Yaʿnī** bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 14). [yaʿnī,]*
- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar **Yaʿnī** dimek ister ki ḳula yoḳlıḳ olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [yaʿnī,]*
- ṣordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā şol ḫalḳun baña işārātı çoḳ zaḥmet itdi **Yaʿnī** dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 12). [yaʿnī,]*
- itmez **Yaʿnī** her kişinüñ Rabb'ini bir bilişi olur ve ol bilişe göre alışı virişi olur cehd eylemek gerek ki Rabb'ine maʿrifetine münāsib edebini gözede tā ki aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 15). [yaʿnī,]*
- **Yaʿnī** ek̲ser *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 19). [yaʿnī,]*
- ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye **Yaʿnī** aña işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür şevḳini arturur ammā vāṣıl olana ziyāndur mertebesinden düşürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 5). [yaʿnī,]*
- olmaz cāhil olur **Yaʿnī** işāretdür aḥādīs̱de gelen mertebe-i iḥşāna ve remz ider Allāh'dan ḳullarına ol iḥşāna ki dāyim ṭāʿat itdükce ol Ḥażret'i görür gibi ideler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 17). [yaʿnī,]*

- işe **Ya‘nī** dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamle-i ‘arşa muttaşıl olur zīrā anuñ daḫı niẓām-ı ‘ālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 15). [ya‘nī,]*
- ‘Ulemāya bundan müşkil olmaz ki müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve ẓann ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler **Ya‘nī** dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 14). [ya‘nī,]*
- ‘Ālim olanuñ ḥāli efżal olur ‘ārif olanuñ ḥāline ammā bu ikisi daḫı mümkin degüldür ma‘āṣī-y-ile bulına **Ya‘nī** aña işāret ider ki ‘ilm makāmı ‘alā olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 16). [ya‘nī,]*
- ḫaber vire **Ya‘nī** aña işāret ider ki ol kişiye tecellī ḳudret ü ‘ilm ola ol iki ṣıfatuñ kemālini bula ammā bundan murād şol tecellīdür ki nihāyetde ola tevḥīd-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 13). [ya‘nī,]*
- diyeler ve biri ol ʿilmdür ki anlara me’mūrdur ki anı kimseye dimeyeler ve üzerlerine lāzımdur ki anı ketm idüp iẓhār itmeyeler **Yaʿnī** ḳısm-ı evvel didügi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 2). [yaʿnī,]*
- ḳalur her ne ḳadar velāyetde ḳıdemi rāsiḫ olursa fehminde ʿāciz olur Ve naḳl olınur ki eydürdi ʿAḳluñ evveli ilhām olur ki ol bī-telḳīn ü iʿlām olur **Yaʿnī** *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 8). [yaʿnī,]*
- eger māl ile oldı-y-ısa gine mālla ḳıla fi’l-cümle tevbe gerekdür ki günāhına münāsib ola **Yaʿnī** eger bir kişiyi dögdi-y-ise aña temkīn ide ki ol daḫı bunı ol *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 4). [yaʿnī,]*
- ol meẓālimden ḫalāṣ ola aña cāyiz degüldür ki ḳarnını ṭoyura mādām ki ol meẓālim üzerinde ṭura **Ya‘nī** ṭoḳ olınca aña kesālet gelür ol mühim-i dīniyyede *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 12). [ya‘nī,]*
- kifāyetden geçmeye **Ya‘nī** andan iḥtirāz eyleye ki nefsi maşlaḥatı içün ḥaḳḳ-ı ġayre irtikāb ide ve cehd eyleye ki mümkin olduḳca ḥuḳūḳ-ı nāsdan ictināb ide ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 17). [ya‘nī,]*
- ferdāniyyetdür **Yaʿnī** esbābı aradan gidermek gerek cemīʿ ḫayr u şer ne ise andan bilmek gerek bunuñ ʿalāmeti oldur ki hīç kimseyi medḥ ü ẕemm idemez *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 17). [yaʿnī,]*
- ziyāde vü noḳṣān ile tefāvüt olmaz dimek ola **Ya‘nī** cemī‘ mü’minler bir nesneye ınanmaḳ gerek ki Peyġambar ‘aleyhi's- selām her ne getürdi-y-ise *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 5). [ya‘nī,]*
- Ve naḳl olınur ki eydürdi Üç nesne vardur ki eger fevt olursa kişi bī-ḫalef ḳalur biri Allāh ta‘ālā ve biri cennet ve biri nefs olur **Ya‘nī** şol kimselerüñ ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 12). [ya‘nī,]*
- nefs olmaya **Ya‘nī** işāret ider ki hiçbir nefesini ādem żāyi‘ ḳılmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi ‘urve-i vüṯḳāyı şol kişi bilür ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 17). [ya‘nī,]*
- zahmet çeker ola şöyle ki meleke olup muḫālefetden leẕẕet sürer ola **Ya‘nī** ‘urve bir ḫaşlet-i mahmūdedür ḫişāl-i ebrārdan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 19). [ya‘nī,]*
- ḳışāş yoḳdur ve anda merātib çoḳdur ba‘żından istihlāl olursa ba‘żından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur **Ya‘nī** bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 14). [ya‘nī,]*
- bizüm-içün tedbīrinde olur ve cemī‘ şaḳāvet bizüm kendü tedbīrümüzden bilinür **Ya‘nī** bir kişide īmān-ı kāmilüñ ‘alāmeti ol olur ki rızḳ ṭalebinden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 14). [ya‘nī,]*

- selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur **Ya‘nī** hīç kendüde taṣarruf bulmaz ḳabīl-i emvātdan olur ṣūretde diri yürür ammā ma‘nāda mevtādan olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 11). [ya‘nī,]*
- biri cū‘-ı şehvet olur **Ya‘nī** dimek ister ki cū‘ bedende gāh olur ki muḳteżā-yı ṭabī‘at olur eger şöyle ki ol cū‘ def‘ olınmaya beden niẓāmı bozılur ve gāh olur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 17). [ya‘nī,]*
- **Yaʿnī** maḳṣūd bundan cuʿı medḥ itmekdür biraz anuñ fevāyidin dimekdür imdi anda şübhe yoḳdur ki cūʿ ādeme ġāyet ulu ḥāletdür ʿābidlerde medār-ı zevḳ-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 7). [yaʿnī,]*
- Her kişi ki ṣāḥib-i ṭarīḳat ola lāzımdur ki üç nesne aña ʿādet ola biri ṣadāḳat biri ṣecāʿat ve biri saḫāvet **Yaʿnī** dimek ister ki şol kimsenüñ ki ḳalbinde ṣıdḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 18). [yaʿnī,]*
- ola ve fikrüñüz gidermeñ bir ‘ālemden ki ḳāhir-i ‘ulūm ola ve dāyim ḫaşyetde oluñ Allāh’dan ve her vaḳt ḫavfda oluñ andan **Ya‘nī** dimek ister ki kişi eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 8). [ya‘nī,]*
- ‘iṭāb ider ve şol kişi ki Ente diye Ḥaḳ daḫı aña Ente diyü ḫiṭāb ider **Ya‘nī** dimek ister ki meşaḳḳat ve ḥirmān ve belā ve ḫiẕlān andadur ki kişi kendüyi görüp *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 11). [ya‘nī,]*
- ḳāni‘ olan anuñ ġayrinden nefret ider **Ya‘nī** aña işāret ider ki rıżā mertebesi ḳanā‘at mertebesinden ednā olur ammā ḳanā‘atden murād *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 17). [ya‘nī,]*
- Yūnus’uñ ḥabsi ciheti-y-ile ve Yūsuf’uñ riḳḳiyyeti ve ḳullıġı-y-ıla ve Süleymān’uñ salṭanatı ve ululıġı-y-ıla **Ya‘nī** dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 8). [ya‘nī,]*
- ḳoyduḳ maḳṣūda gelelüm İbrāhīm Peyġambar’uñ ġınāsında olan işāreti söyleyelüm **yaʿnī** Ḥaḳ taʿālā anuñ içün tekṣīr itdi anuñ emvālini ve ġınā üzerine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 12). [yaʿnī,]*
- neye dalālet ḳılur **yaʿnī** Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir mü’mine bir maraż yitişe andan gücenmeye belki Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 13). [yaʿnī,]*
- tamām ʿāḳıl ola-y-ıdı māllar ḫarc idüp bir şiddeti ṣatun ala-y-ıdı Dirler ki bir niçe maraż vardır ki andan ölen şehīd olur **yaʿnī** şiddet de bir mertebedür ki kim *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 6). [yaʿnī,]*
- üç ḳısım ḳılınmışdur birisinüñ ḳapusı meftūḥ olup açılmışdur ve birisi dāyim iḫtiyārla taḥṣīl olınur ve birisi iḫtiyārınsuz ġaybdan ṣunılur **Yaʿnī** dimek ister *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 16). [yaʿnī,]*
- gün meşūm olur eger ol günde ölürse bī-hūş u sekrān gider diñ aḥvālinden bī-ḫaber ü ḫayrān gider **Yaʿnī** dimek ister ki çün bir kişi bilür ki ükel ādemi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 16). [yaʿnī,]*

<u>yanḳu ol:</u> *Yankı, ses olmak.*

- **yanḳu olur** anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı başīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 3). [yanḳu olur, -ur]*

yañlış: *Doğru olmayan, hatalı.*

- belki bir **yañlış** ḫayal ile taḫayyül eylemişlerdür şöyle degüldür ki tevḥīdi tamām bilmiş ola gine böyle iken ilḥādı olmış ola tevḥīdi bilen kişi çāra yoḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 9). [yañlış,]*

yanlış añla: *Bir durumu, davranışı veya sözü yanlış olarak algılamak.*

- ehli gerek ol maḳāmı göre Gāh olur ki dervīşler isterler ki ḫalk kendülere inḳār eyleyeler pes ḳaṣdle bir söz söylerler ki anlar anı **yanlış añlayalar** Nite kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 2). [yanlış añlayalar, -y, -a, -lar]*

yanmalu ol: *Yanacak olsa.*

- **yanmalu ola** ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol taʿāmı yir mi ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 5). [yanmalu ola,]*

yanmamaḳ: *(Fazla ısı sebebiyle) Vücudun bir yeri kızarmamak veya yara olmamak.*

- līkin yine eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri māddede te'sīr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli **yanmamaḳ** bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 4). [yanmamaḳ,]*

yap: *İnşa etmek.*

- dünyā sarāyını yıḳup anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy **yapup** ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 16). [yapup, -up]*
- Besṭām'da idi ola ve şāyed anuñ ḥaccı ol göñül himmetinde-y-idi ola biñ ḥacc iderseñ bir göñül yıḳmaġla bozarsın göñül yap ki dīnüñi ve dünyāñı **yaparsın** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 14). [yaparsın, -ar, -sın]*

yapıl: *İnşa edilmek.*

- yüzden yaramaz ise bir yüzden eyü olur Tamām eyü dünyāda yaradılmamışdur ve dünyā anuñ içün **yapılmamışdur** İmdi bu söz ġāyet yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 4). [yapılmamışdur, -ma, -mış, -dur]*
- anuñ içün bir ev **yapılur** ve her kişi bunda ḫulḳını düzmekle anda anuñ-içün bir derece düzilür Anuñ içündür ki Ḥażret-i Şeyḫ ḳaddesa'llāhu sırrahu buyurur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 15). [yapılur, -ur]*
- ḳılmaz ve illā mescid içinde ʿulūm-ı şerʿiyye müṭālaʿasını dürüst görürler egerçi ġayri ʿamelleri menʿ idüp ḥarām ḳılurlar mescid anuñ içün **yapılmışdur** ki anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 8). [yapılmışdur, -mış, -dur]*
- vāḳiʿ olur bu ʿālemdeki ḥasenātuñ şuveri ol ʿālemde eyle gözükür gāh olur ki sen bunda bir gökçek ʿamel eyleyücek ol ʿālemde bir güzel ev **yapılur** eger sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 2). [yapılur, -ur]*

yapıl: *Meydana gelmek, oluşmak..*

- vü murād olduġınca murādlara yitişür ve kendü bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara irişür kendü vücudı ḫānesinü yıḳmayınca **yapılmaz** ve kendü ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 4). [yapılmaz, -maz]*

yapıl: *Oluşturulmak, meydana getirilmek.*

- cennetüñ ve cehennemüñ ʿarṣaları ḳonılmışdur ve bināları düzilmişdür ammā ḫuṣūṣiyyāt-ı derecāt ve taʿyīnāt-ı derekāt aʿmāle göre **yapılur** ve ʿamellerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 18). [yapılur, -ur]*
- rūḥındandur ve ʿālemde her kemālüñ fetḥi anuñ fütūḥındandur çün evvel-i taʿayyun-ı Ḥaḳ ol olur cemīʿ taʿyināta ḥişşe andan **yapılur** Ḥażret-i Vücūd'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 16). [yapılur, -ur]*

yapış: *Tutunmak, bağlanmak.*

- āḫıratda sevābını aña baġladı bize daḫı vācib oldı ki ol vāsıṭaya **yapışavuz** bāḳīsini anuñ ʿumūm-ı raḥmetine ḳoyavuz ʿāṣīlere gāh olur raḥmet idermüş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 5). [yapışavuz, -avuz]*
- bilür Ve naḳl olınur ki eydürdi Dāyim üç nesneye temessük idüñ **yapışuñ** tā anuñla cemīʿ murādāta irişüñ naẓaruñuz ayırmañ bir hemden ki ġālib-i hümūm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 5). [yapışuñ, -u, -ñ]*

yapışan: *Bel bağlayan, güvenen, medet uman (kişi).*

- olur ve her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḥsümüz anlarda degül żāhire **yapışanlardadur** Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 8). [yapışanlardadur, -lar, -da, -dur]*

yapup yıḳmaḳ gerek: *İnşa edip yıkmalı.*

- ve ṭabīʿat miʿmārı niçe defʿa **yapup yıḳmaḳ gerek** ki muḥavvaṭa-ı ʿālem şahādetde bir anuñ misli bināyı raʿnā ḳaldurıbile Ol bir pādişāh idi ki niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 3). [yapup yıḳmaḳ gerek,]*

yār: *Arkadaş, dost.*

- ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ **yārı** idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 16). [yārı, -ı]*
- virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger **yār** isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn yiter ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 6). [yār,]*
- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye yardım ḳılur ve ne bir **yār** bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 9). [yār,]*

yara: *Uygun olmak, yakışmak.*

- maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ **yaraşur** Enbiyā göñül marażlarınuñ aṭıbbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 4). [yaraşur, -ş, -ur]*
- ola ve anuñ eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola niçe yıllar daḫı aña mürīd olmağa **yaramaya** ʿömri olduġınca çalışursa anuñ varduġına varmaya gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 2). [yaramaya, -ma, -y, -a]*

yarad: *(Allah) Yoktan var etmek, halketmek.*

- olıcaḳdur ve her ṣıfāt ki meẕmūm olur bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan yaramaz nesne gelmez ve ḫālıkdan ḳabīḥ **yaradılmaz** Her ne ki Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 14). [yaradılmaz, -ıl, -maz]*
- mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde yitmiş biñ firişde **yarada** Üveys anlaruñ içinde bile cennete gide Kimse bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 15). [yarada, -a]*

yaradıl: *Yaratılmak, var edilmek, halk olunmak.*

- yüzden yaramaz ise bir yüzden eyü olur Tamām eyü dünyāda **yaradılmamışdur** ve dünyā anuñ içün yapılmamışdur İmdi bu söz ġāyet yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 3). [yaradılmamışdur, -ma, -mış, -dur, -]*
- muṭlaḳ içün ola Gerek cennet **yaradılsun** gerek yaradılmasun gerek cehennemüñ içinde bir ẕerre ḳadar od yansun gerek maḥşerde ṣırf ṣevāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 17). [yaradılsun, -sun]*
- muṭlaḳ içün ola Gerek cennet yaradılsun gerek **yaradılmasun** gerek cehennemüñ içinde bir ẕerre ḳadar od yansun gerek maḥşerde ṣırf ṣevāb olsun gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 17). [yaradılmasun, -ma, -sun]*

yaraġ: *Hazırlık.*

- sevmek olmaz gine āḫırat sevmek olur dünyāda ṭurmaz anuñ içün çalışur ister ki dünyāda ʿömrini Ḥaḳ taʿālā uzun ide ki dünyādan āḫırata vāfir **yaraġla** gide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 2). [yaraġla, -la]*

yarala: *Yara açmak.*

- ḳılur kimisi bir yılan olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp **yaralar** ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 14). [yaralar, -r]*

yaramaz: *Zararlı, fena, kötü.*

- olıcaḳdur ve her ṣıfāt ki meẕmūm olur bulunıcaḳdur yoḳsa Allāh'dan **yaramaz** nesne gelmez ve ḫālıkdan ḳabīḥ yaradılmaz Her ne ki Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 13). [yaramaz,]*
- Ol sebebdendür ki ʿāḳil olanlar ehlu'llahūñ ādābını gözedüp iḥrāz iderler nā-gāh dillerinden bir **yaramaz** nesne çıḳa diyü iḫtirāz iderler Egerçi anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 14). [yaramaz,]*
- yüzden **yaramaz** ise bir yüzden eyü olur Tamām eyü dünyāda yaradılmamışdur ve dünyā anuñ içün yapılmamışdur İmdi bu söz ġāyet yirinde dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 3). [yaramaz,]*
- eyitdi Yā Abā Yaḥyā Eger ẓannuñ bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Kaʿbe'yi ikimüzden **yaramaz** kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 14). [yaramaz,]*
- maẓhar-ı Ḥaḳ'dur diyü bir naẓar ile baḳar iʿtibāriyyātdur diyü yabana yitmez Allāh'uñ mülkinde **yaramaz** olmaz ve aña nisbet eyü yavuz olmaz anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 14). [yaramaz,]*

- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu **yaramaz** diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 2). [yaramaz,]*
- didükleri ne **yaramaz** kişidür didüklerinden ḫāṭırına yigce gele ol kişi henüz dervīş olup riyādan ḫalās olmamış biline dirdi İmdi bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 5). [yaramaz,]*
- vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki iḫtirāz şarṭdur vehm sirāyet yiter bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi **yaramaz** havālardan şaḳınur ḫummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 18). [yaramaz,]*
- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi **yaramaz** olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre yitüşür nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 9). [yaramaz,]*
- ve hiçbir aḥada bu eyü bu **yaramaz** diyemez eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 19). [yaramaz,]*
- olmaz büḫl gibi **yaramaz** ṣıfat olmaz ḫisset gibi çepel sīret olmaz kişinüñ bunca aḫlāḳ-ı ḥasenesi büḫli ucından örtilür bilinmez olur ve ādemüñ niçe efʿal-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 17). [yaramaz,]*

yaramaz: *Kötü, pis.*
- ādemi **yaramaz** ḥallere düşürür ʿibādātuñ yanında ḥalāveti ḳalmaz ve cemīʿ ʿālemi ṭoḳ ṣanur kimseye şefḳati olmaz ādeme ḥużūru ḳomayup uyḫu götürür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 3). [yaramaz,]*
- ammā her ṣu alan ḳabına ṣıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü murdār ise ve eger ẓarfı çepel olup **yaramaz** ḳoḳarsa żarūrī içine giren ṣu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 8). [yaramaz,]*

yara: *Yararlı ve faydalı olmak, iyi gelmek.*
- istedügini virmez bilür ki ol aña **yaramazdur** ammā ol kendi bilmez imdi anuñ vechi oldur ki ḥaḳīḳīde anuñ istedügi ol degüldür ammā ol eyle ṣanur ḥekīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 3). [yaramazdur, -maz, -dur]*

yaramaz: *Kötü kimse.*
- var idi Dāyimā dirdi kim Pādişāhlaruñ eyüsi budur kim ʿulemāya maḥabbet idüp ṣoḥbet ide ve ʿulemānuñ **yaramazı** budur kim pādişāhlarla iḫtilāṭ idüp ülfet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 4). [yaramazı, -ı]*

yaramaz: *Kötülük.*
- luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi ḳo sen saña lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ yüzi ṣuyına **yaramazlarını** bağışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 14). [yaramazlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

yaramaz ol: *Kötü olmak.*
- fikr itdüm didi Yaʿnī dimek ister ki ḥaḳḳı ġayr ġāyet **yaramaz olur** ve ġaybet berāberi günāh az olur cemiʿ-ī erbāb-ı nevāmīs-i rabbāniye ve cümle-i aṣḥābı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 5). [yaramaz olur, -ur]*

• iderler ki āḫıratda yirleri **yaramaz olur** pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup dünyāda gine āḫırat içün çalışmazlar hemīn āḫırat añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 5). [yaramaz olur, -(u)r-ur]*

yaramazlıġ: *Kötülük. II Günah.*

• fānīyem her ne kim ola anuñdur Yaʿnī dimek olur ki ṣıfātı tehẕīb olınup düzilmişdür ve aḫlāḳı tebdīl olınup degişilmişdür Kibrüñ **yaramazlıġı** benlik ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 12). [yaramazlıġı, -ı]*

• ve her ne **yaramazlıḳ** ki ola bizden olur Rivāyet olınur ki bir gün İmām Aʿẓam'a ṣordı ki ʿāḳil diyü kime dirler ve ḫiredmend diyü neye eydürler İmām eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 15). [yaramazlıḳ,]*

• **yaramazlığına** sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl ẓāhirde şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 9). [yaramazlıġına, -ı, -n, -a]*

• bir **yaramazlıġla** ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine yıḳılur gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 3). [yaramazlıġla, -la]*

• olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā ki niçe efʿāli var ki cennetlik idügine ẓan virür pes ol görinen bir **yaramazlıġınuñ** ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 16). [yaramazlıġınuñ, -ı, -nuñ]*

• kendü efʿālinüñ eyüsini ve yavuzını gözleye eger cemīʿ **yaramazlıḳlarına** tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve eger idemezse bārī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 15). [yaramazlıḳlarına, -ları, -n, -a]*

yarar: *Faydalı, hayırlı, yararlı olan kimse.*

• ferzānesi yoḳlıḳ cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ **yararı** idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 16). [yararı, -ı]*

yaraş: *Yakışmak, uygun olmak.*

• maḳāmda olıcaḳ yaḳışur ve her mertebenüñ bir ḳavli olur ādem ol mertebeye varıcaḳ **yaraşur** Enbiyā göñül marażlarınuñ eṭibbāsı olur ve getürdükleri aḥkām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 4). [yaraşur, -ur]*

• Fi'l-cümle Allāh'uñ vaʿīdine inanan emn ü ferāġat ile yürümek **yaraşmaz** ve yevm-i ḥaşr u ḥesāba yaḳīn bulınan ḥużūr u refāhiyyet ile gezmek yakışmaz Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 7). [yaraşmaz, -maz]*

• eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol **yaraşmaz** senüñ ṭāʿatüñ bu yoldan ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 9). [yaraşmaz, -maz]*

• tamām buḫl olur ol Ḥażret'e **yaraşmaz** ve eger istemedügini virürse ḥükminden ḫarīc olur ol Cenāb'a yaḳışmaz Bir ṣuṣamış ki beriyyeden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 17). [yaraşmaz, -maz]*

• anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña inanmaḳ gereḳ anuñ gibi yirde ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżū'da rey ve tedbīr **yaraşmaz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 12). [yaraşmaz, -maz]*

yarat: *Allah tarafından halkedilmek, var edilmek.*

- **yaratduġında** ḳabīḥ olmaz ve anuñ efʿāli hep ḥasendür anda ḳubḥ olmaz Cümle-i maḫlūkāt anuñ tecelliyātı ve cemīʿ-i mevcūdat anuñ taʿayyünātıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 15). [yaratduġında, -duġ, -ı, -n, -da]*
- sebīlen Ve Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī'den mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük **yaratdı** ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 8). [yaratdı, -dı]*

yardım id: *Yardım etmek; kendi gücünü, imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanmak.*

- ḳılur ḳıyāmetde anuñ ʿibādetine şahādet ider āḫıratda aña **yardım idüp** ṣadaḳāt ider Rivāyet olınur ki Muḥammed bin Eslem ol vaḳt ki vefāt itdi bir eski nemedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 15). [yardım idüp, -üp]*

yardım ḳıl: *Yardım etmek; kendi gücünü, imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanmak.*

- balçıġa bata ḳalḳmaya ne bir dōst bulına kim kendüye **yardım ḳılur** ve ne bir yār bulına kim bir pāra elin alur ve ne bir īmān şemʿi yanar ki öñin göre ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 9). [yardım ḳılur, -ur]*

yardımcı: *Yardım eden (kimse).*

- tevekkül eyleyenüñ dāyim **yardımcısı** ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde yüzi aġ ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 9). [yardımcısı, --sı]*

yāren: *Dost, arkadaş.*

- işāretle baña ʿarż ḳıldılar didi ʿAbdu'llāh ḳażiyye ne'idügin bildi ammā aña ṭınmadı **yārenlerine** ḫaber idüp cemʿi itdi Gelüñ fulānuñ namāzına varalum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 18). [yārenlerine, -ler, -i, -ne]*

yasaġ: *Hüküm, emir.*

- **yasaġın** yürüdemez Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve eger fikr daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 7). [yasaġın, -ı, -n]*

yasarsa'llāhu lahu fi'd-dāri'l-āḫırati māyuḥibbuhu ve yarżāhu ve żayyafahu fi'l-cenneti'l-ʿāliye bi-mā'ide ve-ledeyna mazīdün: *Allah onu ahirette sevgi ve rızasıyla ağırlasın, yüce cennetin makamına erdirsin ve orada güzel sofralar nasip etsin.*

- Muḥāsibī **yasarsa'llāhu lahu fi'd-dāri'l-āḫırati māyuḥibbuhu ve yarżāhu ve żayyafahu fi'l-cenneti'l-ʿāliye bi-mā'ide ve-ledeyna mazīdün** Ḥāriṣ-i Muḥāsibī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 6). [yasarsa'llāhu lahu fi'd-dāri'l-āḫırati māyuḥibbuhu ve yarżāhu ve żayyafahu fi'l-cenneti'l-ʿāliye bi-mā'ide ve-ledeyna mazīdün,]*

yaşdın: *Yaslanmak, dayanmak.*

- **yaşdındı** uyudı İmdi bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ol bir bön kişi olmış ola ol iki yirüñ farḳını bilmemiş ola Hemīn ecel Allāh'dan gelür diyüp ṭura aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 1). [yaşdındı, -dı]*

yaş: *Gözyaşı.*

- **yaşları** cemʿ itdiler anuñla benüm yüzümi gözümi yudılar bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 17). [yaşları, -lar, -ı]*

yaş: *Genç.*

- **yaş** da bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 19). [yaş,]*

yaş: *Hayatta geçirilen süre, yaş.*

- severem her ne maḳāmdaki dervīşlik yolında yürürem İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görüremdir idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş **yaşında** iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 2). [yaşında, -ı, -n, -da]*
- oġlanlıġda ol bulduġın bulmayup ṭururdı Üç **yaşında** iken ṭayısı Muḥammed bin Sevvār namāza ṭurduḳça bile ṭururdı dünle ḳalḳdukca yanın alur otururdı Biş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 7). [yaşında, -ı, -n, -da]*
- **yaşında** yoḳdı ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oġlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 9). [yaşında, -ı, -n, -da]*
- itdügi ḳulluġından fāyide ide Ve eydürdi Bir kişi ki ḳırḳ **yaşına** degin cūʿ vü seher-ile riyāżet itmez çāra yoḳdur ayruḳ ol kişinüñ ḳalbinden ḳasāvet gitmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 221, Satır 17). [yaşına, -ı, -(n)a]*

yaş dök: *Ağlamak.*

- nirden bulduñ didüm Eyitdi Sen bu gice dünle ṭurup Ḥaḳḳ'a müteveccih olduñ derūn-ı dilden gözüñden bir ḳaç ḳatre **yaş dökdüñ** ol gözüñden aḳan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 16). [yaş dökdüñ, -düñ]*

yaşa: *Yaşamak, hayat sürmek.*

- ezelde istiʿdādı cenneti ister biñ yıl küfr üzerine **yaşarsa** āḫır īmān ile gider İblīs'üñ seccādesi mebsūṭ iken ʿarş-ı mekīnde menzili taʿyīn olmışdı derekāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 15). [yaşarsa, -r, -sa]*

yaşar: *Yeşermek, yeşillenmek, canlanmak.*

- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter **yaşarur** ve gāh olur ki taḳṣīrüñle yine dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeş ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 5). [yaşarur, -ur]*

yat: *Yatmak, uyumak.*

- iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında żerre ḳadar farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur didi **yatdı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 18). [yatdı, -dı]*

• itmişdi Ṣūfīyāne libāslar giyüp bir gūşede ḫalvet otururdı hiç kimseye ḳarışmayup Ḥaḳḳ'a ʿibādet eyleyüp ṭururdı İttifāḳ bir gice **yatarken** vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 16). [yatarken, -ar, -ken]*
• itdüklerini işitdükçe feraḥı ziyāde olur nice feraḥ olmasun ki kendü epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü **yatar** uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 10). [yatar, -(a)r]*
• **yatup** uyuyabilür ve ne ḥużūrla oturup yimek yiyebilür Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña dünyādaki riyāżetleri muḳābelesinde āḫıratda ḥużūr u refāḥiyyet ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 3). [yatup, -up]*
• dāyimā döşegüñe **yatduḳça** ve döşegüñden ḳalḳduḳça ve bir yanuñdan bir yanuña döndükçe bir ḳaç defʿa Allāh maʿī Allāh naẓīrī Allāh şāhidī di didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 11). [yatduḳça, -duḳça]*

yat: *Uyu!*
• arduña at ḥattā yatsu namāzını ḳılma **yat** Eger Ḥaḳ taʿālā sana luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 9). [yat,]*

yat uyı: *Uyu!*
• ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẓar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḥtirāz itme **yat uyı** cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 8). [yat uyı,]*

yatsu: *Yatsı namazı.*
• yirlerde ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-ʿadd idi giceler irtelere degin ṭāʿat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı **yatsu** ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 12). [yatsu,]*

yatsu namāzı: *Yatsı vakti kılınan namaz.*
• arduña at ḥattā **yatsu namāzını** ḳılma yat Eger Ḥaḳ taʿālā saña luṭf-ile naẓar itmedi-y-ise bārī ʿunf-ile ide ve eger raḥmet ile baḳmadı ise bārī naḳmet ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 9). [yatsu namāzını, -n, -ı]*

yatup ḳal: *Sürekli uyumak. II Günlerini bir şey yapmadan geçirmek.*
• sırrı ol olur ki ol ṭā'aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan yığılınur meşelā nefs ister ki rāḥat oturup **yatup ḳala** anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 2). [yatup ḳala, -a]*

yatup uyu: *Uyumak.*
• gicelerde **yatup uyumazdı** her ne ḳadar ki kesel gelse başını yaṣduġa ḳomazdı Bir kez eyitdeler Ne-içün böyle ifrāt idersin bu mertebede riyāżet idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 15). [yatup uyumazdı, -maz, -dı]*

yāvī ḳal: *Kaybetmek.*
• ḳarañuda ignesini **yāvī ḳaldı** defʿī ḫāne rūşen olup berḳ virdi Ḥabīb eliyle gözin ṭutup eyitdi Ben çırāḳsuz ignemi aramazam didi Ehlu'llāh Ḥażretlerinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 17). [yavı ḳaldı, -dı]*

yāvī ḳıl: *Kaybetmek.*

- öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḥs ucından dīnini **yāvī ḳılmışdur** Siz kendü yoluñuzdan çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 10). [yavi ḳılmışdur, -mış, -dur]*
- inanınca ʿāḳıl oldur kim dāyim nefsi ardıncadur her vaḳt tefaḳḳudındadur ki ol nicedür cehd eyler ki **yāvī ḳılmayup** kendüyi bula hemīn ki nefsini bilür Rabb'ini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 4). [yāvīḳılmayup, -ma, -y, -up]*.

yavuz: *Kötü.*

- eger itmezseñ de ne diyelüm ʿadlüñdür Eger eyü ve eger **yavuz** ḳuluñuz eger maḳbul eger müdbir senüñüz iʿtimādumuz hemīn sañadur ve istinādumuz ancaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 11). [yavuz,]*
- bulınur ol maḥalinde gerekdür her ṣıfat ki sen ḳabīḥ ṣanursın ḥaḳīḳatde gökçekdür anuñ ṣıfatında aṣlā çirkin olmaz ve anuñ efʿāline **yavuz** dinilmez her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 4). [yavuz,]*
- niḳmet geldi diyü teraḥ gelsün ikisi daḫı ḳatında berāber ve eyü **yavuz** yanında bir olsun ve eger böyle olmazsa pelās giymekden ne fāyide olur ve aç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 3). [yavuz,]*
- kendü efʿālinüñ eyüsini ve **yavuzını** gözleye eger cemīʿ yaramazlıḳlarına tevbe iderse devlet anuñ bu cihānda ve ol cihānda ʿizzet anuñ ve eger idemezse bārī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 15). [yavuzını, -ı, -(n) ı]*

yay: *(Birçok kimseye) Duyurmak, herkesin öğrenmesine sebep olmak.*

- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẓīri nā-peydā idi hem ʿalim hem ẓāhid idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi **yaymışdı** ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 18). [yaymışdı, -mış, -dı]*

yayaḳ: *Yaya, binitsiz.*

- ṭutmışdı bir yire varmaġa ḳavl itmişdi Yolca giderken ḳamçısı düşdi bir laḥẓeden ṣoñra ḳamçı ḫaṭırına düşdi indi ṭavarı bağlayı ḳoydı **yayaḳ** ḳamçısına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 18). [yayaḳ,]*

yayaḳ geç: *Yürüyerek geçmek.*

- ḳadar ṣu içün gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm ne ṭursın yüri beri neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp **yayaḳ geçdi** Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 18). [yayaḳ geçdi, -di]*

yayıl: *Yayılmak, dağılmak.*

- sünnet bunlardan çıḳmışdur ve bunlar ṭarīḳ-i Ḥaḳ'dan ḳaçan ʿudūl iderler ki ṭarīḳat bunlardan **yayılmışdur** Şol on iki İmām ki imāmiyyenüñ ulularıdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 6). [yayılmışdur, -mış, -dur]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak, yazıya dökmek.*

- gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb ẓahrına hemīn bunı **yazdı** ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 16). [yazdı, -dı]*

• yazardum līkin bu kitābı türkī ṣayup anca ʿavām baḳsa gerek ve nice bilmez kişi türkī diyü oḳısa gerek nā-gāh **yazduġumı** añlamayalar ḳorḳum bu sözle bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 12). [yazduġumı, -duğ, -um, -ı]*

• biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca **yazar-isem** āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 1). [yazar-isem, -ar, -ise, -m]*

• vara her müctehidden bir ḳavl **yaza** cümle-i meẕahibden bir āsān meẕheb düze Nite ki ehl-i ẓāhir ḳatında bu ṭarīḳ maḳbūl olmaz ve ʿulemā-yı şeriʿāt naẓarında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 11). [yaza, -a]*

• ḥikmete delīl isteseler bir delīli taʿyīn idemez ʿUlemā daḫı taḫḳīḳde bu edilleyi anuñ-çün **yazmışlardur** ve ḥükemā daḫı bu ḥüccetlere kitāblarında anuñ-çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 14). [yazmışlardur, -mış, -lar, -dur]*

• tevżīḥ itmişdi Şāġirdleri her ne dirse **yazarlardı** ve cemīʿ işitdüklerin ṭahrīr iderlerdi ḫuṣūṣā içlerinden İmām Ebū Yūsuf ḥażretleri ki dīn emrinde ol daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 11). [yazarlardı, -ar, -lar, -dı]*

• ve gökcek ḳabūl üzerine idi ve cümle-i ḥarekāt u sekenātı cadde-i sünnet-i Rasūl üzerine idi elsine-i nāsda aña lisān-ı Rasūlu'llāh dirlerdi ve menāḳıbını **yazsalar** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 10). [yazsalar, -sa, -lar]*

• hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün **yazmamışlardur** ki hemīn ol yazduġından maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 3). [yazmamışlardur, -ma, -mış, -lar, -dur]*

yazduġı: *Yazdığı, kaleme aldığı (şey).*

• hemīn bir vādī-yi żalālete düşer anlar anı anuñ-içün yazmamışlardur ki hemīn ol **yazduġından** maʿnā biline ve anlar anı anuñ-içün dimemişlerdür ki murādları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 4). [yazduġından, -n, -dan]*

yazıl: *Yazılmak, kaleme alınmak.*

• uzanur yalñuz bunuñ menāḳıbına mücelledāt **yazılur** Maḳṣūd bir ḳaç kelime-i ḫayr ile anı yād itmek idi ve ol bahāne ile rūḥından istimdād itmek idi Ümīddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 7). [yazılur, -ur]*

• maḥallātda mest gezerken görür bir kāġidda Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm **yazılmış** mezbelede ṭurur Defʿī hezār taʿẓīm ile ol kāġıdı ḳaldurdı ve biñ edeb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 16). [yazılmış, -mış]*

yazıl: *(Amel defterine) Kaydedilmek.*

• mesūbāt **yazılur** Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç zaḥmetden gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 3). [yazılur, -ur]*

yazılan: *Kaleme alınan, yazmaya konu olan (şey).*

• ki ādem anda dili-y-ile iʿtimād ḳılur vay bizüm ḥālümüze idi eger Allāh'ı delīlleri-y-ile bile-y-idik şol bir ḳaç kitāblarda **yazılan** ḥüccetlere iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 8). [yazılan,]*

ye *Harcamak, tüketmek, bitirmek.*

- bilmezse saña yigdür ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı **yeyince** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 12). [yeyince, -y, -ince]*

ye: *Yemek yemek, karnını doyurmak.*

- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ **yeye** sıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 9). [yeye, -y, -e]*
- güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre andan yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibādete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde **yemezsin** ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 2). [yemezsin, -mez, -sin]*
- Allāh fikri ile **yerler** içerler Dünyāda ehl-i ʿişret olurlar ve cimāʿdan tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 18). [yerler, -r, -ler]*
- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne **yer** ancaḳ ben daḫı yeyeyin ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 7). [yer, -r]*
- ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẓar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek **ye** iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 8). [ye,]*
- yıldur vaḥdet baḥrine ṭalup kendüyi bilmez ola tevḥīdde fanāsından ʿibaret ola ve kendüde benlik ḳalmaduġına işāret ola Eger dir-isek ki Bāyezīd **yerdi** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 12). [yerdi, -r, -di]*
- görürler Rivāyet olınur ki bir gün Dāvud-ı Ṭāʿī itmek **yeyoyorurdı** bir Tersā evine uġradı ol itmegden bir pāra aña ṣunı virdi Ol Tersā gice ḫātūnı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 15). [yeyoyorurdı, -y, -o, -yor, -ur, -dı]*
- ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel yimek **yeyelüm** diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 3). [yeyelüm, -y, -elüm]*
- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oġlancuġı yemek **yer** gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oġlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 1). [yer, -r]*
- benim içün ḫidmet iderler benüm yanumdan **yeyeler** içelerdi Fi'l-vāḳīʿ girçek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar ṣevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 7). [yeyeler, -y, -e, -ler]*
- cāyiz degüldür ol kişiye ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca **yeye** ve eger elbette żarūrī olup ödinc ala Allāh ta'ālā virürse virem diye Anda daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 15). [yeye, -y, -e]*
- żarūret ḳadar iderler beden żaʿīf olup ʿāmelden ḳalmasun dirler anlar ḫubzı sevmezler hemīn beden terkībine ḳuvvet gelsün diyü **yerler** anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 8). [yerler, -r, -ler]*
- vaḳtında bizden artuḳ yerler görürüz İmdi anuñ gibi kişinüñ cemīʿ vaḳtında eyle **yedügi** neden bilindi cemīʿ ḫalvātda evḳātı żabt mı olındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 12). [yedügi, -düg, -i]*
- Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim **yer** yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 14). [yer, -r]*

- ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ **yer** ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 18). [yer, -r]*
- yıllar **yememişdür** bu ḥāle gelince ve niçe müddet açlıḳlar çekmişdür bu mertebeyi bulınca bir müderris bunca ḫalḳa iḫtilāṭ itmekle gine müderrislik ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 1). [yememişdür, -me, -miş, -dür]*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭurursa dāyima fuḳara ile yeyüp yedürürse bu ḥālet aḳça sevmek olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 4). [yeyüp, -y, -üp]*

ye'cūc u me'cūc: *Yecüc ve Mecüc; kıyâmete yakın bir zamanda ortaya çıkıp pek çok kötülük yapacaklarına ve çok kısa boylu olduklarına inanılan iki kavim.*
- egerçi ḫalḳ arasında daḫı memzūc olurlar ammā anlaruñ ekṣeri **Ye'cūc u Me'cūc** olurlar bunlar nevʿi insānuñ ḥaşarātı ve bunlar bu mizācuñ ʿālemde fużūlāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 7). [ye'cūc u me'cūc,]*

yed-i tūlā: *En uzun el. II Bir alanda çok geniş ve tam bilgi.*
- ve maʿārifet-i merātib u maḳāmātda tamām kemālinden ġayri aḥādīṣ u rivāyātda ve ḥikmet-āmīz kelimātda **yed-i tūlāsı** var idi İmām-ı Aʿẓām ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 2). [yed-i tūlāsı, -sı]*

yedür: *Elindeki imkânları başkaları için harcamak.*
- ṭarafdan ṭurmaz gelürse daḫı her geleni ḫarc idüp ṭurursa dāyima fuḳara ile yeyüp **yedürürse** bu ḥālet aḳça sevmek olmaz ve bunuñ gibi kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 4). [yedürürse, -ür, -se]*

yeg: *Daha iyi, daha üstün.*
- olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥaḥaram rızḳ yimekden **yegdür** dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç şu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 9). [yegdür, -dür]*
- içinden arayup göre şol günāh ki anuñ şenāʿatini ziyāde görür anuñ terkine muṣırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan **yeg** ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 18). [yeg,]*

yeg gör: *Yeğlemek, daha iyi ve üstün kabul etmek.*
- baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki recāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti **yeg görür** ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi ziyāde olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 11). [yeg görür, -ür]*

yeg ol: *Daha iyi, daha üstün olmak.*
- **yeg olur** bir kişi ki cān u dilden günāhına iʿtirāf ve ḥüsn-i iʿtiḳādla ḫaṭāsına inṣāf ider andan ṣoñra terkine tamām ʿazīmet ider ve bir daḫı itmemesine göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 15). [yeg olur, -ur]*

yegāne: *Biricik, tek, eşsiz.*

• zamānınuñ vaḥīdlerinden ve cihānuñ ferīdlerinden idi devrānuñ **yegānelerinden** ve rūzgāruñ nişānelerinden idi Şerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 7). [yegānelerinden, -ler, -i, -n, -den]*

yegāne-i ʿaşr: *Devrin eşsizi, bir tanesi.*
• mensūb imiş Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān **yegāne-i ʿaşr** idi ve nişāne-i dehr idi zamānında maḳbūl ü müsellem ve cemīʿ meşāyıḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 7). [yegāne-i ʿaşr,]*

yegāne-i cihān: *Cihanın eşsizi, bir tanesi.*
• Muḥammed bin Eslem-i Ṭūsī raḥḥaba'llāhu rūḥahu bi-luṭfihi ve keremihi ve asbaġa ʿaleyhi seḥāba envāʿi niʿamihi Muḥammed bin Eslem **yegāne-i cihān** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 6). [yegāne-i cihān,]*

yegāne-i zamān: *Çağının bir tanesi.*
• **yegāne-i zamān** idi ve mürüvvet ü futuvvetde uʿcūbe-i cihān idi kerīmü'l-ʿasr ve cevādü'd-dehr idi cemīʿ icmāʿ-ı ümmet bunuñ üzerine ṭurup ṭurur ki bir reʾs-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 13). [yegāne-i zamān,]*

yeksān ol: *Bir, eşit, aynı seviyede olmak.*
• Allāh'la olıcaḳ cemīʿ ʿālem aña **yeksān olur** Bir kişi ki işini aña ṣaḥīḥ ışmarlayup ṭura mümkin midür ki ol işde ol ḫalel göre Hemīn ol işini aña ṣaġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 7). [yeksān olur, -ur]*

yek-sān ol: *Aynı olmak, bir olmak, benzer olmak.*
• ṣaḳlamaḳ dilerse ol yirde nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir **yek-sān olur** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 12). [yek-sān olur, -ur]*

yel: *Koşmak, koşturmak.*
• muḳarreb-i Ḥażret olur niçeler ṭāʿatde **yelerken** bir vaḳt merdūd-ı ḫiẕmet olur ne istemesinüñ bir muʿayyen nişānesi var ki kişi anı dāyim gözedüp ṭura ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 11). [yelerken, -er, -ken]*
• namāz ise ikisi daḫı ṭurmayup ḳılur ve eger iʿtibār niyyete ise ikisi daḫı murādına **yeler** ġāyeti biri ʿācile ḳāniʿ olur biri ʿācilde diler ha şol ḳadar ola ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 10). [yeler, -er]*
• meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīṣde gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda nefsi murādına **yeler** yügürür ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 12). [yeler, -er]*
• ammā nefsi-y-içün ider yıllar olur kim ṭā'at diyü nefsi havāsına **yeler** gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [yeler, -er]*

yemeg: *Yemek, aş.*
• dōstlıġı hemīn bāzār **yemegine** beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ yeye sıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 9). [yemegine, -i, -n, -e]*

- Ol **yemege** meşġūl oldı bu ḫiẕmet üzerine ṭurdı Ḥabīb eyitdi Yā Şeyḫ Sen ġāyet eyü kişiydüñ ʿilmiñe bir pāra yaḳīn ḳatayduñ Maḳṣūd bir sözdür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 11). [yemege, -e]*
- ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẕar yok diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir **yemek** ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 8). [yemek,]*
- hīç bir sāʿat ol fikrden ḫālī olmazdı **yemek** götürürlerdi öñine görmezdi ve yanında söz söyleşürlerdi ṭuymazdı Fi'l-cümle ol Aḥmed dünyāda ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 1). [yemek,]*
- üzerine götürdi gitdi anlar daḫı ḥammāmdan geldiler oğlancuġı **yemek** yer gördiler anası Bunı ḳanda bulduñ didi oğlan eyitdi Her gün kim virürse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 1). [yemek,]*
- olmaya ve anuñ saʿyını ḳılmaya kendü ʿibādetünde olup anı Ḥaḳḳ'a ışmarlaya ḳul anuñdur nice bilürse eyleye Hīç ḳul olan kendü **yemegini** ḳayurur mı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 6). [yemegini, -i, -n, -i]*
- mevlāsınuñ kefīl olduġı rızḳa dürişür Bir fāsıḳ seni evine daʿvet itse ol gün evüñde ṭaʿāma muḳayyid olmazsın anuñ sözine iʿtimād idüp ol gice sen **yemek** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 12). [yemek,]*
- yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol **yemek** ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ulular var bilürüz ki **yemek** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 9). [yemek,]*
- vuṣlatı ol yoldan bulur ola şāyed anuñ mizācında bir ḥālet ola ki yemek yemekle tāʿate istiṭāʿat bula Şol **yemekden** ṣaḳınılur ki kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 16). [yemekden, -den]*
- ola ne olur ol **yemekden** ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña ziyān itmez Şeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 17). [yemekden, -den]*

yemek: *Yemek yemek, karnını doyurmak.*

- ve ziyāde **yemek** īẕā virür ḥarāreti ziyāde olduḳça şevḳi artar ol sebebden şu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 3). [yemek,]*
- itmemek gerek ki emn getüre Ve eydürdi Üç nesne vardur Ḫavfuñ ʿalāmetidür ve Allāh'dan ḳorḳmaġuñ emāretidür az uyuyup az **yemek** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 12). [yemek,]*
- **yemek** olmaz şeyḫ niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 19). [yemek,]*

yemek gerek: *Yemeli.*

- namāzı ḳoyup anı defʿ itmek gerek veyāḫūd bir kişi açlıḳdan ölmelü olsa ol dem ḫınzīr etini **yemek gerek** Şāyed baʿżı ḥayrātda ehl'ullāh anca fāsid görür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 2). [yemek gerek,]*
- anı ḥarām dimeyüp **yemek gerek** Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsin yiyeyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 7). [yemek gerek,]*

yemek ye: *Karın doyurmak, beslenmek.*

- āṣār-ı ḥasene görürüz hemīn biz Üveys'den anı bilürüz ki giceler irteye degin uyımazdı ve ḳarnı ṭoyınca **yemek yemezdi** Bir giceye Bu gice şeb-i ḳıyām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 8). [yemek yemezdi, -mez , -di]*
- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden ziyāde ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var idi acırdı **yemek yemez** diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 4). [yemek yemez, -mez]*
- **yemek yedi** Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki yuḳaruda didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 17). [yemek yedi, -di]*
- ziyāde sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı **yemek yerler** ṣu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 6). [yemek yerler, -r, -ler]*
- yedükleri gine Allāh'a ḳullıġı olur ve anlara ol yemek ḥükm-i şerʿle anuñ buyuruġı olur Ve eger dirsek ki Meşāyıḫdan niçe ululer var bilürüz ki yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 9). [yemek yedükleri, -dük, -leri, -]*

yemek yemek: *Karın doyurmak, beslenmek.*

- vuṣlatı ol yoldan bulur ola ṣāyed anuñ mizācında bir ḥālet ola ki **yemek yemekle** tāʿate istiṭāʿat bula Şol yemekden ṣaḳınılur ki kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 16). [yemek yemekle, -le]*

yemekden içmek: *Yiyip içmek; karın doyurmak, beslenmek.*

- ḫalvet içinde iken ṭaşra çıḳmaġa Bir kişinüñ ki ṣafāsı olur **yemekden içmekden** ve bir kişi ki lezzet alur ḫalḳla söyleşmekden ol ḳaçan rāżī olur ki bir ḫalvet eve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 13). [yemekden içmekden ,-den]*

yemen: *Arap yarımadasının güneybatısındaki ülkenin adı.*

- ide Şol ṭayyibü's-ṣıfātdur ki **Yemen'den** nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek zātdur ki bir nefes- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 9). [yemen'den, -den]*
- **Yemen'de**n anuñ ḳoḳusı Ḥażret-i Risālet'e gele ol Peyġambar'ı görmedin ol Peyġambar'ı görenler anuñ ḫizmetine vara ol Ḥażret-i Risālet'e gelmedin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 5). [yemen'den, -den]*
- Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde **Yemen** pādişāhı ol yire uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 6). [yemen,]*

yemīn: *Sağ taraf.*

- ṭura ve nice isterse otura kimden ne isterse alup kime ne isterse vire ardı-y-ıla göre öñi-y-ile göre yemīnine baḳup şimālinden ḫaber vire şimāline baḳup **yemīninden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 12). [yemīninden, -i, -n, -den]*

yemīn: *Yemin, kasem, ant.*

- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu **yemīnden** teşvīş çekilmeye-y-idi zīrā mādām ki şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 13). [yemīnden, -den]*

yemiş: *Meyve.*

- Mekke'nüñ **yemişleri** maʿrifet olur anuñ ḥaremi ḥarīmu'llāh olur ve anuñ mücāviri iki cihāna şāh olur anuñ ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur ve anuñ ziyāreti sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 11). [yemişleri, --ler, --i]*
- içinde niçe ḫūrīler oturur münaḳḳaş köşkler olur bāġlar içinde ve ḳar gibi ırmaḳlar aḳar her köşküñ öñünde her aġacuñ budaġında bir dürlü **yemiş** olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 16). [yemiş,]*

yemiş ol: *Tatmış olmak.*

- hīç bir pādişāh olmaz ki anı dünyāda **yemiş olur** servler olur anuñ çeşmeleri dibinde ki ṭūbā aġacı ḥayrān olur anuñ ḳaddinde ṭūṭīler olur anda ki şeker *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 17). [yemiş olur, -(u)r-ur]*

yenbūʿü'l-faż̧l ve'l -yaḳīn: *Kesin bilgi ve fazilet kaynağı.*

- ḳıdvetü'l-muvaḥḥiddin **yenbū'ü'l-faż̧l ve'l-yaḳīn** maẓharü'l faḫr-ı faḫrī ḳuṭb-ı vaḳt Ḥażret-i Ẕū'n-Nūn-i Mışrī rafaʿa'llāhu ḳadrahu fī zümreti'l vācidīn ve ennese *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 5). [yenbū'ü'l-faż̧l ve'l-yaḳīn,]*
- **yenbūʿü'l-faż̧l ve'l -yaḳīn** ḫalīfe-i ilāhī ve maẓhar-ı envār-ı nā-mütenāhī server-i aṣfiyā ve ser-i defter-i evliyā pīşvā-yı aṣḥāb-ı ṭarīḳat ve muḳtedā-yı erbāb-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 3). [yenbūʿü'l-faż̧l ve'l -yaḳīn,]*

yer: *Yer, alan.*

- bilüp ṭururlar ol **yer** cevdi olursa bunlar baḥr-ı ʿUmmān olup ṭururlar Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bir yıl ḥac ve bir yıl ġazā ve bir yıl ticāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 11). [yer,]*

yer: *Mahal.*

- şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir ẕerre ḳadar ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri **yere** ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 8). [yere, -e]*

yer: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.*

- māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet yitişüp **yere** başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 2). [yere, -e]*

yer içer: *Yiyip içmek; karın doyurmak, beslenmek.*

- içer ve bilelerinde bāġ u şaḥrā keşt ider şoḥbetler iderler hezār ẕevḳler ve ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile ve eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 3). [yer içer,]*

yer olur: *Yeri gelmek; bazen.*

- ḳurı da bulınur her buñ deminde Allāh taʿālā buyırıcaḳ ḥāżır olur gāh kendü daḫı gözikür gāh hemīn ʿamelin işler **yer olur** kendüyi ṭoyurur çoḳ olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 2). [yer olur, ur]*

yerin: *Üzülmek, esef etmek.*

- böyle olursa her ne bulursa yisün ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü **yerinsün** ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 2). [yerinsün, -sün]*

yerinde gerek: *Yerinde olmak; uygun olmak. II Tamam olmak, iyi durumda bulunmak.*

- **yerinde gerek** ki vāḳıʿası daḫı düşe yerine Ve naḳl olınur ki eydürdi Cenneti berr-ile istemeñ keff-ile isteñ keff havāya berāber olmaz her ne ṭāʿati ki itsen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 15). [yerinde,]*

ýerine: *Yerli yerine; olması gereken yere.*

- ḫarc eyleye **yerine** tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve ziyāde ola kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 15). [yerine,]*

yerine düş: *Uygun olmak, uygun düşmek.*

- yerinde gerek ki vāḳıʿası daḫı **düşe yerine** Ve naḳl olınur ki eydürdi Cenneti berr-ile istemeñ keff-ile isteñ keff havāya berāber olmaz her ne ṭāʿati ki itsen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 15). [yerine düşe, -e]*

ye's gel: *Ümitsizliğe düşmek, ümitsizliğe kapılmak.*

- gerekmez ki dervīşlikden **ye's gele** belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿibret ala N'ola ẓāhiri şāh olsun bātını dervīş olsun ṣūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 7). [ye's gele, -e]*

ye's vir: *Ümitsizlik vermek, ümitsizliğe düşürmek.*

- nehy-i münker ḳılmayasın Rivayet olınur ki eydürdi Bir kişi seyyi'ātına şol ḳadar naẓar itmemek gerek ki **ye's vire** ve ḥasenātına daḫı ol ḳadar iʿtimād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 216, Satır 10). [ye's vire, -e]*

yesem gerek: *Yiyeceğim.*

- aḫşam ne **yesem gerek** diyü fikr ḳılur mı Bir dünyā ḥavāyicini teslīm idüp ışmarlar kendüsi elinden geldügi ḳadar anuñ ḫidmetini eyler İmdi mü'min olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 7). [yesem gerek,]*
- gelür ʿAceb bugün ne **yesem gerek** diyü fikr idüp ḳayurur hiç bunı fikr itmez ki nā-gāh bugün ölürse bu gice ḳabrde ḥāli nice olur anda ʿaceb başına ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 3). [yesem gerek,]*

yeseñ gerek: *Yiyeceksin.*

- Ḫātem'den ki eydür Her ṣabāḥ İblīs baña gelür vesvese virüp incidür eydür ki Hīç fikr ider misin ki ne **yeseñ gerek** Eydürem ki Belī ölüm şerbetin içsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 210, Satır 16). [yeseñ gerek,]*

yetīm: *Babası ölmüş (çocuk). II Hz. Muhammed.*
- siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı bilmedi ki anuñ **yetīmesi** bir yetīm-i Ebī Ṭālib *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 18). [yetīmesi, -e, -si]*

yetīm-i ebī ṭālib: *Ebu Talib'in yetimi. II Hz. Muhammed.*
- siccinde Ādem'üñ ḳışrını gördi lübbini bilmedi ve insānuñ ṣadefini gördi cevherini seçmedi Anı bilmedi ki anuñ yetīmesi bir **yetīm-i Ebī Ṭālib** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 18). [yetīm-i ebī ṭālib,]*

yetişdür: *Yetiştirmek, kavuşturmak, ulaştırmak.*
- **yitişdüreyem** ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice **yetişdürürsin** didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 18). [yetişdürürsin, -ür, -sin]*

yetişen: *Ulaşan, erişen.*
- āḫıratda aña irem diyü ise gine cennet de aña **yetişen** ol olur tecellī-yi z̲ātdan maḥrūm olur Eger dünyāda murādı maʿārif ü idrākāt ise ve Allāh'dan ümīdi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 11). [yetişen,]*

yevman fa-yevman: *Günden güne, gittikçe.*
- kemālini bulmayup ṭurur ol sebebdendür ki semāya çıḳup ölmeyüp ṭurur her saʿāt şimdi anda taḥṣīldedür ve **yevman fa-yevman** anda tekmīldedür āḫır ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 8). [yevman fa-yevman,]*

yevm-i ʿaraṣāt: *Kıyamet günü, mahşer günü.*
- ʿ**araṣātı** anlar daḫı görse gerek anca mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek yirler olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 7). [yevm-i ʿaraṣātı, -ı]*

yevm-i ḥaşr u ḥesāb: *Hesap ve dirilme günü. II Kıyamet günü.*
- Fi'l-cümle Allāh'uñ vaʿīdine inanan emn ü ferāġat ile yürümek yaraşmaz ve **yevm-i ḥaşr u ḥesāba** yaḳīn bulına ḥużūr u refāhiyyet ile gezmek yakışmaz Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 8). [yevm-i ḥaşr u ḥesāba, -a]*

yevm-i ḳıyāmet: *Kıyamet günü.*
- anı yevm-i maḥşerde zühhād arasında muḳaddem ve ʿubbād ortasında muʿaẓẓam eyleyüp her nefesde enfās-ı dürerbārınuñ berekātını **yevm-i ḳıyāmete** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 2). [yevm-i ḳıyāmete, -e]*

yevm-i şūm ol: *Uğursuz gün olmak.*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne yiyeyem diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña **yevm-i şūm olur** ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 14). [yevm-i şūm olur, -ur]*

yeyecek: *Yiyecek.*

- **yeyecek** istedi her ne istedi-y-ise ġayb eli pencereden atdı oġlancuḳ ʿādeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 17). [yeyecek,]*

yeyeler içelerdi: *Yiyip içmek; karın doyurmak, beslenmek.*

- benim içün ḫidmet iderler benüm yanumdan **yeyeler içelerdi** Fi'l-vāḳīʿ gircek eydür her kişi ki mesāvīden kendüye ne ḳadar ṣevāb ḥāṣıl olur bilürse mesāvī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 7). [yeyeler içelerdi, -e, -ler, -di]*

yeyeyin: *Yiyeyim.*

- dirligi gibi itmeye Şeyḫ niçe nesne yer ancaḳ ben daḫı **yeyeyin** ve şeyḫ uyur ancaḳ ben daḫı uyuyayın dimeye şeyḫ niçe uyḳusuzlıḳlar görmişdür bu ḥāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 7). [yeyeyin,]*

yeyici: *Yiyen (kişi).*

- ġazāya gitdi Ḫātūnına ṣordılar Size ḫarçlıḳ ne ḳodı Ḫātūn eyitdi Ḫātem daḫı bizcileyin rızḳ **yeyici** idi rızḳ virici degül idi Gitdi ise Ḫātem gitdi rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 4). [yeyici,]*

yeyni ṭut: *Hafife almak; küçümsemek, önemsememek.*

- bir günāhı **yeyni ṭutma** ve hiç bir ẕenbi az ṣayup unutma Her günāha istiġfār gerek ve eger bir ẕerre olursa istikṣār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 9). [yeyni ṭutma, -ma]*

yeynil: *Hafiflemek; üstündeki ağırlık ve sıkıntı gitmek, rahatlamak, ferahlamak.*

- ki bir kişinüñ yüki **yeynilür** bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 1). [yeynilür, -ür]*

yıġıl: *Toplanmak, birikmek.*

- muḳayyid olmaz ṭurur anlaruñ cemīʿ ʿuḳūbātları āḫırata **yıġılur** meger anlara ʿuḳūbet-i dünyeviyye olursa teşdīd içün ola anlaruñ ʿuḳūbetleri-y-ile ġayrilere *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 13). [yıġılur, -ur]*

yıġılın: *Çekinilmek, kaçınılmak.*

- sırrı ol olur ki ol ṭā'aṭı itmemek nefsüñ murādı-y-iken andan **yıġılınur** meṣelā nefs ister ki rāḥat oturup yatup ḳala anı istemez ki ḳalḳup ābdest alup namāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 1). [yıġılınur, -ur]*

yık: *Yıkmak, harap etmek.*

- dünyā sarāyını **yıḳup** anuñ yıḳındusı ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini **yıḳup** anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 15). [yıḳup, -up]*
- vü murād oldugınca murādlara yitişür ve kendü bī-tūşe vü zād oldugınca maḳṣūdlara irişür kendü vücūdı ḫānesini **yıḳmayınca** yapılmaz ve kendü ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 4). [yıḳmayınca, -ma, -y, -ınca]*

yıḳıl: *Devrilmek, çökmek.*

- pādişāhuñ sarāyı **yıḳıldı** pādişāh nökerleri-y-ile sarāy altında ḳaldı Andan ṣoñra gelen begler hiç ʿizzete taḳṣīr itmediler ve her biri mümkin olduḳça tevḳīrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 15). [yıḳıldı, -dı]*
- ʿimāretinden ne olur bünyād süst olıcaḳ bināyı her ne ḳadar ḳaldursañ **yıḳılur** sen bünyāduñı ḳavī eyle ki bināñ muḥkem ola ve sen bāṭınuñ dürüst eyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 13). [yıḳılur, -ur]*
- bir yaramazlıġla ol ʿameli iḥbāṭ iderseñ ol ev gine **yıḳılur** gāh olur ki baʿżı aʿmālüñle anda bir laṭīf çeşme çıḳar ve ol ʿameli bozarsañ gine ol çeşme ṣoġulur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 3). [yıḳılur, -(u)r]*
- Ṭūs'da bir mescidi var idi ṣaḳlardı niçe müddetler **yıḳılmayup** beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini ẓāhir görürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 15). [yıḳılmayup, -ma, -y, -up]*
- N'olur şol taʿāmdan ki anuñ ucından mutavażżāya girilür ve n'olur şol libāsdan ki āḫır mezbelelere dökilür ve n'olur şol evlerden ki āḫır ḫarāb olur **yıḳılur** ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 14). [yıḳılur, -ur]*

yıḳındu: *Yıkılan bir şeyin parçaları, kalıntıları, enkaz.*

- dünyā sarāyını yıḳup anuñ **yıḳındusı** ile āḫıratda kendüye bir ev bünyād eyleye cāhil oldur ki āḫırat evini yıḳup anuñ süpründüsi ile dünyāda bir sarāy yapup ev *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 15). [yıḳındusı, -sı]*

yıḳuḳ: *Yıkık, harap.*

- yitişdi ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿi'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir **yıḳuḳ** evüñ içinde otururdı ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşan ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 18). [yıḳuḳ,]*

yıl: *Yıl, sene. II Çok zaman.*

- itdüñse anuñ meşūbāṭın vir eger itmedüñse ol müşībetüñ ḥasenātın vir Rivāyet olınur ki ṣoñraġı **yıl** Rābiʿa ḥacca müteveccih oldı Geçende Kaʿbe bize *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 6). [yıl,]*
- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe **yıl** cihān anuñ şebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār- ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile yürürdi ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 9). [yıl,]*
- içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan **yılda** bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on yıllıḳ maʿāṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 15). [yılda, --da]*
- ola ve anuñ eşigine yüz sürmege lāyıḳ olmaz ola niçe **yıllar** daḫı aña mürīd olmaġa yaramaya ʿömri olduġınca çalışursa anuñ varduġına varmaya gine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 1). [yıllar, -lar]*
- çün ü çerā olmaz eger kişinüñ biñ dili olursa anlaruñ medḥini dükedimez ḳażā **yıllarınuñ** ḳıṣṣalarını mümkin degüldür āḫır idemez gerek naẓmına saʿy idelüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 6). [yıllarınuñ, -lar, -ı, -nuñ]*

• göñülsüz ḳılmazdı niçeler olur ki günde bir aḳça içün sī-pāra Ḳurān oḳur ve eger aḳça virmezlerse **yıl** geçer bir ḥarf oḳumaz ḳalur Maʿlūmdur ki Ḳurān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 6). [yıl,]*

yıl: *Yelmek; koşmak. II Peşinden koşmak.*
• leẕẕetine aldanup ḳılmazlar imiş bunlar ʿāḳıllar imiş leẕẕetlerin āḫıratda dilerler imiş ammā bunlar daḫı ṭurmayup nefsleri murādına **yılarlarmış** belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 162, Satır 6). [yılarlarmış, -ar, -lar, -mış]*

yılan: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*
• ḳılur kimisi bir **yılan** olup gelür ṣoḳar ve kimisi bir ʿaḳreb ṣūretinde aña īẕā ider kimisi bir arslan olup gelüp yaralar ve kimisi bir kelb olup gelüp paralar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 13). [yılan,]*

yıldan yıla: *Her yıl.*
• aña ne eyülükler ḳılur günden güne niʿmetini arturur ve **yıldan yıla** mertebesini ḳaldurur ammā ṣol ḳul ki az niʿmetle aña ġurūr gelür ve sehlce *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 253, Satır 17). [yıldan yıla,]*

yılduz: *Yıldız.*
• daḫı içinde arż u semāsı olur anuñ daḫı **yılduzları** olur ve anuñ daḫı içinde giceleri vü gündüzleri olur anuñ daḫı kevkebleri neyyir olur ve anda daḫı her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 13). [yılduzları, -lar, -ı]*

yıllar: *Yıllar yılı, senelerce.*
• **yıllar** yememişdür bu ḥāle gelince ve niçe müddet açlıḳlar çekmişdür bu mertebeyi bulınca bir müderris bunca ḫalḳa iḫtilāṭ itmekle gine müderrislik ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 1). [yıllar,]*

yıllar ile: *Yıllarca.*
• dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vaż ʿ u ḥālet getüre ve **yıllar ile** zemīn-i bāġı bezenmek gerek ki anuñ miṣli bir gül-i saʿadet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 13). [yıllar ile,]*
• ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʾe varmadın bilür belki niçeler olur ki **yıllar ile** اوک وردی görür Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 7). [yıllar ile,]*
• bir ʿamel bulınur ki **yıllar ile** ṭāʿatine ġālib olur ṭāʿatüñ ẓahirde büyükligine iʿtibār itmemek gerek ve ʿibādātda aʿmāl çoḳlıġına aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 7). [yıllar ile,]*
• gerek gāh ola ki bir nefesde bir ʿamel bulına ki ʿömrüñce itdügüñ maʿṣiyetleri maḥv ḳıla gāh ola ki bir demde bir maʿṣiyet idesin ki **yıllar ile** ṭāʿat idüp anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 10). [yıllar ile,]*
• ḳılur pes ol taḳṣīr ucından cehennemde **yıllar ile** ḳalur Allāh'ı bildigi ucından dāyim anuñ buʿdi-y-ile muʿazzeb olur ne anuñla ve ne andan fāriġ ara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 7). [yıllar ile,]*

• maḫāfetden anuñ iḥtirāz ve ṣıyāneti olur egerçi anuñ ṣaḳındugı mertebe bir ulu mertebedür ki niçeler anı bulmazlar **yıllar ile** riyāżet çekenler ol menzilüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 16). [yıllar ile,]*

yıllar ol: *Çok zaman geçmek.*
• ammā nefsi-y-içün ider **yıllar olur** kim ṭā'at diyü nefsi havāsına yeler gezer Anuñ gibi kişiler nice şeyḫlıḳ idebilür ve aña mürīd olan ḳaçan oñar ilerü gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 17). [yıllar olur, -ur]*

yıllarla: *Yıllarca.*
• gice ḳadarca inkisārla şol mıḳdār feth-i bāb oldı ki **yıllarla** ṭā'atine i'timād ve 'ibādetine i'tiżād itse anuñ 'uşr-ı 'uşrın bulmazdı Evliyā aṭıbbā-yı ḳulūb olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 13). [yıllarla,]*
• zemīn-i gülzārı içinde bir anuñ gibi lāle-i ma'rifet belüre ve **yıllarla** ṣeyf faṣlı 'āleme żayf olmaḳ gerek ki nāgāh berg ü bār arasında bir anuñ misli semere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 5). [yıllarla,]*
• yaḳīnden gelür ṣanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur **yıllarla** aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [yıllarla,]*
• Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve **yıllarla** anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 13). [yıllarla,]*

yıllıḳ: *Yıllık, senelik.*
• içün olur içinden birisi hemīn Ḫudā içün olur eger ol ḳısımdan yılda bir ḳaṭre gözden ṭamlaya ol kişinüñ on **yıllıḳ** ma'āṣīsin maḥv eyleye Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 16). [yıllıḳ,]*

yırtıl: *İki veya daha fazla parçaya ayrılmak.*
• olur Ḥicābża'īf olıcaḳ az nesne ile **yırtılur** egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām 'Alī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 5). [yırtılur, -ur]*

yi: *Yemek yeme, karın doyurma işi.*
• Ḳuru itmegi ṣuya bıraġur **yir** idi ve anuñla rüzgārın giçürürdi Ekser-i eyyām aç olurdı ve aç olmaḳ aña ġāyet ḫōş gelürdi Dāyimā eydürdi ki Ḳanā'at gibi ġınā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 13). [yir, -r]*
• güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre andan **yir** idi Bāḳī vaḳtda 'ibābedete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün ziyāde yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 1). [yir, -r]*
• didi Eyitdi Bu cihānuñ itmegin **yiyüp** ol cihānuñ ḳullıġın iderem Ve naḳl olınur ki ṣordılar Allāh dōstuñ mıdur Eyitdi Belī Ve eyitdiler Şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 1). [yiyüp, -y, -üp]*
• müstevcib-i raḥmet olur hemīn ıżṭırāruñ ḥālātıdur Ḳul olan efendisine muḥtāç gerek virürse **yiyüp** virmezse ac gerek kendü mevlāsınuñ ḫizmetinde ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 75, Satır 12). [yiyüp, -y, -üp]*

- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke yimişlerinden **yimedi** Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 8). [yimedi, -me , -di]*
- olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum **yirdi** Bu ḥaḥaram rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç ṣu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 9). [yirdi, -r, -di]*
- müşāhedelerinde şöyle bilürler ki bir kişi bir kişiyi mesāvī itse hemīn anuñ etin **yir** görürler ḥattā bāṭınları ḳavī olanlar mesāvī meclisinde laḥm-ı meyyit *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 10). [yir, -r]*
- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin **yirler** Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi ẕemm itmek gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 11). [yirler, -r, -ler]*
- böyle olursa her ne bulursa **yisün** ve her ne eline girürse giysün ne bu eyü diyü sevinsün ve ne bu yaramaz diyü yerinsün ne niʿmet geldi diyü feraḥ ve ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 1). [yisün, -sün]*
- olduḳdan ṣoñra gerek eynüñde pelās olsun gerek ḥarīr gerek alnuñda nemed olsun gerek serīr gerek faḳīr olsun gerek bay gerek arpa itmegin **yi** gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 8). [yi,]*
- gökçek ḫāṣiyyet ḳomışdı ki her gāh bir şübhelü ṭaʿāma elin ura-y-ıdı parmaġı çekilür ṭutamazdı mümkin degül ḥużūr ile ol ṭaʿāmı ol **yimezdi** Rivāyet olınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 2). [yimezdi, -+mez, -+di]*
- **yimişler** ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı yimege *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 5). [yimişler, -miş, -ler]*
- yimişler ve birazı ṭururdı Şeyḫ ol ṭaʿāmı aldı geldi bu daḫı bismillāhi diyü şürūʿ ḳıldı Görür ki parmaġı çekilür müṭāvaʿat itmez ve eli ol ṭaʿāmı **yimege** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 6). [yimege, -meg, -e]*
- müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar ki cehd itdüm bir pāra **yiyem** mümkin olmadı ki bir loḳma yudabilem Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 16). [yiyem, -(y)em]*
- bizüm odaya gidelüm anda bir parā ṭaʿām yiyelüm Pes Şeyḫ'i aldı odasına vardı bir pāra itmek ḳurusı çıḳardı ikisi bile ṭoyınca **yidiler** Pes Allāh'a ḥamd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 2). [yidiler, -di, -ler]*
- ider ādem olur ki bir pāra ziyāde **yirse** ebter olup gider ādem olur ki aña çilede ṣu virmezler ādem olur ki anı ṣudan bi'l-külliye menʿ itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 5). [yirse, -r, -se]*
- anı ḥarām dimeyüp yemek gerek Ḥaḳ'dan kendüye anı bir niʿmet bilmek gerek çün kendü anı iḫtiyār-ile kesb eylemedi şol ḥarām benüm elüme girsin **yiyeyin** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 8). [yiyeyin, -y, -e, -y, -im]*
- ve her kim ki ṣabāḥ ḳalḳup Bugün ne **yiyeyem** diye hīç bunı fikr itmeye ki bugün ölürse bu gice ḳabrde n'eyleye ol gün aña yevm-i şūm olur ve ol kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 13). [yiyeyem, -y, -e, -y, -em]*
- ol kişiye dünyāda ḥużūra ne vechle mecāl olur Aña ne anuñ ḳāysı ki açlıġı ḳayura ve aña ne anuñ fikri ki Bu gün ne **yiyem** diye ṭura meger bir ser-ḫūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 14). [yiyem, -y, -em]*

yidi iḳlīm: *Yedi iklim.* ‖ *Bütün dünya.*

- belā bir belādur ki bunda ne leẕẕetler olur ve bu zaḥmet bir zaḥmetdür ki bunda rāḥatlar olur ʿārif olan bu belānuñ bir ānını **yidi iḳlīmüñ** salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 14). [yidi iḳlīmüñ, -üñ]*
- iḫtimāl göñlinde ṭurur olur elindeki manṣibüñ ḳatında niçe ḳadrı ḳalur **Yidi iḳlīme** ḥükm iderse bir çöpe ṣaymaz olur ve cemīʿ ʿālem mülki olursa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 4). [yidi iḳlīme, -e]*

yidi kez: *Yedi kez.*

- de öñüme geldi ve ġafletle giderken ḳarşuma geldi eyitdi Neñ var dünyelikde ve neye māliksin ḫarclıḳda Eyitdüm İki yüz dirhem Eyitdi Beni **yidi kez** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 8). [yidi kez,]*

yidi yıl: *Yedi sene.*

- geldi-y-ise bu defʿa biz aña varalum didi **Yidi yıl** beriyyede zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 7). [yidi yıl,]*

yidür: *Yedirmek, yemesini sağlamak.*

- olurlar ki ḳaçmaḳ ʿabeṣdür dirler ṭururlar ammā evlerini kāfūr ile ve gil-i ermenī-y-ile ṭoldururlar ḫalḳlarına sirke ile mercimek **yidürürler** ve nice dürlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 4). [yidürürler, -ür, -ler]*
- vardur benden gitmez şol ṭaʿām ki şübhelü ola mümkin degüldür anı baña **yidürmez** Ol gün ki size varduḳ öñümüze ṭaʿām aldıḳ ol ṭaʿāmda ol ḥāleti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 14). [yidürmez, -mez]*

yig: *Daha iyi, daha üstün.*

- ġayrı kimse bilmezsen saña **yigdür** ʿÖmer eyitdi daḫı ziyāde eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 9). [yigdür, -dür]*
- bilmezse saña **yigdür** ʿÖmer biraz dünye getürmişdi virmek istedi ḳabūl itmedi eyitdi Deve gütmekden iki aḳçam vardur ṭurur kimdür ki anı yeyince *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 11). [yigdür, -dür]*
- idüp muḫālaṭatını ṭaleb eyledi Ḥasan eyitdi Bu **yigdür** ki ikimüz de Allāh'uñ setri altında gizlenevüz hīç biri birimüzüñ ʿaybını ṭutmayavuz Naḳl olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 1). [yigdür, -dür]*
- rāḥatlıġı içindür nefse bu **yig** degül mi ki bir gün zaḥmet çeküp andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḫużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 7). [yig,]*
- ḥāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan **yig** vesīlet olmaz ve ādem oğlanında yoḳlıḳ gibi fażīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 14). [yig,]*
- Sen bir ulu dānişmendsin bir ışıġa ne varursın didiler Eyitdi Belī ol sizüñ didügüñüzʿilmleri ben andan **yig** bilürem ve ol siz maʿrifet ṣanduḳlaruñuzda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 4). [yig,]*

• ben aña ġālib oluram ammā ol Rabb'i benden **yig** bilür ben ʿaḳl-ile bilmedügimi ol müşāhede ile görür Her dem ki ḫiẕmetine varuram Rabb'ümden ḫaber *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 5). [yig,]*

• yoġ-iken irādet getüre andan ol **yigdür** ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 13). [yigdür, -dür]*

• gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḥmeti çekmek **yig** imiş ve ol zaḥmet anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 3). [yig,]*

• te'ehhül tecerrüdden **yigdür** kendünüñ ol yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 17). [yigdür, -dür]*

• te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol yolda eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd **yigdür** şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 18). [yigdür, -dür]*

• hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn yiter ve eger ʿibret isterseñ dünyādan **yig** bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan öz ki ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 7). [yig,]*

yig ol: *Daha iyi, daha üstün olmak.*

• ṣādıḳ olur hīç şübhe yok ki şerʿe muvāfıḳ olur niçe aʿmāl olur ki nāfile ḥacdan **yig olur** ve niçe ṭāʿat olur ki ṣavābı andan çoḳ bulınur Şāyed anuñ huẓūrı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 12). [yig olur, -ur]*

• olmaz re'yi-y-ile ʿamel iderse ol ʿameli ḳabūl olınmaz ḫaṭā olup müctehid ḳavli-y-ile ʿamel itmek **yig olur** andan ki ḥaḳḳ olup re'yinde müstaḳil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 18). [yig olur, -ur]*

• baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳdan ṣoñra ḳanḳı ḥālet **yig olur** ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı yoḫsa ṭāʿat içün ʿuzlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 4). [yig olur, -ur]*

• bulınur hīç bir mertebe bulınmaz ki ol mertebeye ḳanā'at ḳıla muttaşıl cehd eyler ki bu günki ḥāli dünkinden **yig ola** Ve naḳl olınur ki eydürdi Ġaybetde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 12). [yig ola, -a]*

yig ol: *Üstün olmak.*

• ma'rifeti ehl-i ma'rifet maḳāmından geçmiş ola ve illā dervīşlik ibtidāsında ma'rifet ḥāli **yig olur** 'ilmden zīrā 'ārif olan ḥālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 2). [yig olur, -ur]*

• tebeddülden ve ammā intihāda 'ilm ḥāli **yig olur** ma'rifetden zīrā 'ilmde ḳarār olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḥālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 3). [yig olur, -ur]*

yigce gel: *Yeğ tutmak; benzerlerinden üstün tutmak, yeğlemek, tercih etmek.*

• didükleri ne yaramaz kişidür didüklerinden ḫāṭırına **yigce gele** ol kişi henüz dervīş olup riyādan ḫalās olmamış biline dirdi İmdi bu söz egerçi ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 5). [yigce gele, -e]*

yigid: *Delikanlı, genç erkek.*

- ileteler Yolda giderken bir **yigide** uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördüler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 15). [yigide, -e]*

yigirmi yıl: *Yirmi sene.*

- arasında fetāvāsı meẕkūrdur Ẓāhirde ve bāṭında kāmillerdendür ve her işde ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür **Yigirmi yıl** İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 12). [yigirmi yıl,]*

yigit: *Delikanlı, genç erkek.*

- ola ve beyān-ı evlā u müstaḥabbātda ola Rivāyet olınur ki meger bir ṣalīḥ **yigit** var imiş ḥacca varmaġa niyet itmiş imiş ve Mekke seferine ʿazīmet itmiş imiş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 15). [yigit,]*
- saña baġışlayam ammā sen daḫı ṣol āhunuñ ṣevābını baña virgil ve andan gelen fāyideden vāz gelgil dimiş ol **yigit** daḫı rāżī olmış Ol gice Süfyān vāḳıʿasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 2). [yigit,]*
- fetvā virürdi ve cemīʿ ʿulemā fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı kendü **yigit** iken bunca pīrler öñine diz çökerlerdi zamānınuñ ululuları gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 3). [yigit,]*
- budur kim böyle olur ve illā ḳırḳından ṣoñra oñmış daḫı bulınur egerçi dirler ki anuñ gibi kişilerüñ evvelden içinde bir ḥarāret ü 'işḳ olur henüz **yigit** iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 2). [yigit,]*

yigrek ol: *Yeğrek olmak; daha iyi, daha üstün olmak.*

- müte'ehilden anuñ ḥāli **yigrek olur** te'ehhüldeki meṣūbātından bunuñ tecerrüddeki ḥasenātı gökcek olur ammā eger ol ḥasenātla te'ehhüldeki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 13). [yigrek olur, -ur]*

yil: *Yel; rüzgar. II Ad kavmini helâk eden rüzgâr kastedilmiştir.*

- tehdīd içün ola nite kim enbiyā-yı müteḳaddimīnüñ ümmetlerine olmışdur kimini **yil** ile kimini ṣu-y-ıla Ḥaḳ taʿālā helāk ḳılmışdur Fi'l-cümle her belā ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 16). [yil,]*

yil: *Peşinden koşmak.*

- 'uṣṣāḳ arasında hān ola Ve naḳl olınur ki eydürdi Ṣol kişi ki hevā-yı nefse **yiler** ammā aralıḳda ḥasenāt daḫı eyler anuñ gibilerüñ ḥasenātı bi'l-külliye 'abeṣ olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 13). [yiler, -er, -]*

yime: *Yeme!.*

- getürmemekdendür ve kimseneye ḥased itme ki ol ḳısmet-i Ḥaḳḳ'ı fikre getürmemekdendür ve ḥarām rızḳ **yime** ki ol āḫırat ḥesābını añmamaḳdandur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 2). [yime,]*

yimeg: *Yemek, yiyecek.*

- ḫāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir üslūbla gözetmek olmaz ve cemīʿsine terbiyeti bir yoldan itmek olmaz ādem olur ki **yimegini** artucuḳ virmekle teraḳḳī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 4). [yimegini, -i, -n, -i]*

yimek: *Yemek, yiyecek.*

- Ḥikāyet olınur ki bir gün İbrāhīm-i Edhem'e ṣordılar ki Bir kişi **yimek** bulmasa ve nesnesi olmasa niçe itsin Eyitdi Bir gün ṣabr itsün Eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 11). [yimek,]*
- ki Cüneyd ḥażretleri bir gün anuñla mülāḳāt itdi Gel **yimek** yeyelüm diyü odasına aldı gitdi İttifāḳ Şeyḫ'e daḫı ḳoñşulıḳdan dügün aşı gelmişdi birazını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 3). [yimek,]*
- ṭaʿāmuñ aṣlı ne-y-idi ol **yimek** size nereden geldi idi Şeyḫ eyitdi Ol ṭaʿāmı bize bir dügünden getürmişler biz bilmedük aṣlında şübhe varımış beñzer Eyle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 17). [yimek,]*

yimek: *Yemek yeme, karın doyurma işi.*

- olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥarām rızḳ **yimekden** yegdür dirdi Meşhūrdur ki zemzemden hīç ṣu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 9). [yimekden, -den]*
- eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin **yimekle** olmaz zāhid oldur ki göñlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve göñlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 17). [yimekle, -le]*
- ḥüsn-i recā gele anuñ ardınca ḫavf gelür ol recādan gelen inbisāṭı ol ḫavfla götürür Rivāyet olınur ki çoḳ **yimek** kişiye çoḳ belālar virür ve ḳarın ṭoḳlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 2). [yimek,]*

yimek yiyebil: *Karın doyurabilmek.*

- yatup uyuyabilür ve ne ḥużūrla oturup **yimek yiyebilür** Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña dünyādaki riyāżetleri muḳābelesinde āḫıratda ḥużūr u refāḥiyyet ve bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 3). [yimek yiyebilür, -ür]*

yimiş: *Meyve.*

- Dāyimā maḥzūn u maġmūm idi ve her vaḳtda ki görseler mehmūm idi Rivāyet iderler ki ḳırḳ yıl Mekke'de ṭurdı hiç Mekke **yimişlerinden** yimedi Dirler ki gāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 8). [yimişlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
- olmadın dürlü dürlü **yimişler** gösterür gāh olur envā'-ı eṭʿime ile māʾide beşāt ider elinden gelür her neye ki ḳaṣd ider gāh olur iḥyā-yı mevtā ḳılur ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 13). [yimişler, -ler]*

yine: *Bir daha, tekrar, gene.*

- ki bir gün ḫalīfe anı öldürmek içün daʿvet itdi aḫır gelicek ḳarşulayup hezār ʿizzet itdi hīç nesne ṭınmadı bunı **yine** ikrāmla gönderdi Ṣoñra vechini ṣordılar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 18). [yine,]*
- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül **yine** teẕkireye yüz ṭutdı Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 2). [yine,]*

- niyyet idüp üzerine uġrayup ṭururam āḫır **yine** maḥżā Allāh ḳorḳusını mülāḥaża idüp ol günāhı itmeyüp ṭururam Şāfiʿī eyitdi Ben ḥükm iderem ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 3). [yine,]*
- varmaḳ ister şol nefis ʿömrini ʿabeş dikenler arasında çürütmek ister Eger tevḥīd gerekse şerīʿati elden ḳoma ve eger maʿrifet istersen **yine** şerīʿat içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 10). [yine,]*
- gider gāh olur ki anda bir ḫūb aġac biter yaşarur ve gāh olur ki taḳṣīrüñle **yine** dibinden ḳurur Bu didügimi bir bī-ḫūde meḳāl ṣanma ve bu sözi bir ʿabeş ḫayāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 5). [yine,]*
- bārānını tā ebedī kesmeye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn Söz sözi çeküp uzandı **yine** teẕkireden söyleyelüm İbn Semmāk'uñ menāḳıbından daḫı naḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 2). [yine,]*
- yüzinden bilinür ki eger Allāh'a ışmarlamazsa bağlu iken **yine** yiter fi'l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 7). [yine,]*
- eylemez Taḳrīble sözi uzatduḳ **yine** maḳṣūda gelelüm Sehl bin ʿAbdu'llāh ḥażretlerinüñ kelimātından biraz daḫı söyleyelüm naḳl olınur ki eydürdi Rızḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 13). [yine,]*

yine: *Buna rağmen, yine de.*
- līkin **yine** eyle iken Mālik elini yaḳmaz ammā ayruḳ el olursa yaḳar ve ġayri māddede te'sīr ider Pes bu taḳdīrçe dehrīnüñ eli yanmamaḳ bir ḫārıḳ-ı ʿādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 49, Satır 3). [yine,]*
- dāyimā dirdi ki Ne saʿādetlüdür ol kişi kim aç uyur aç uyunur **yine** bunuñla Rabb'ına şākir olur Fi'l-vāḳiʿ ḳażiyye didüginleyindür ve taḥḳīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 1). [yine,]*
- buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet olmaz ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına ẓākir ola ve dār-ı dünyāda faḳīr olup **yine** faḳrına şākir ola Açlığı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 4). [yine,]*

yine: *Ancak, sadece.*
- Dervīşlerüñ ḳadrin **yine** dervīşler bilür ve her birinüñ mertebesin yine āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 3). [yine,]*
- Dervīşlerüñ ḳadrin yine dervīşler bilür ve her birinüñ mertebesin **yine** āḫar görür Peyġambar Ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bilürdi ki Üveys ne kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 3). [yine,]*
- sözlerini **yine** ehlu'llāh bilürler ve her bir sözi ne maḳāmdan söylenmişdür anlar görürler Her söz bir ḥālden söylenmişdür ehl-i ḥāl gerek anı bile ve her maḳāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 17). [yine,]*

yine: *Ancak, fakat.*
- żarūrī aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā **Yine** Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 16). [yine,]*

yiñice: *Oldukça yeni.*

- giderür ḳomaz ve eger muḳayyid olmayup ihmāl iderse ḫaylīce süpründü daḫı olursa ṭuymaz bir çömlek **yiñice** iken bir pāra ḳara ṭoḳınsa belürür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 8). [yiñice,]*

yinil: *Hafiflemek; üstündeki ağırlık ve sıkıntı gitmek, rahatlamak, ferahlamak.*

- ki bir kişinüñ yüki **yinilür** bir sehlce zaḥmet ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 1). [yinilür, -ür]*

yir: *Yer, kısım.*

- itdi aḥvālini tā her kişiye ki Rabb'i aña ġınā-yı ḥāl virür ve ḥelāl **yirden** emvāl virür şākir ola anuñ gibi ġınāsına ve mütevekkil ola dāyim rıżāsına emvālini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 13). [yirden, -den]*
- fehm eyler bu didügümüz bu degüldür ki bir ḳuru vehm ü ḫayāl ola veyā bir ʿabeş **yirden** nā-müvecceh intiḳāl ola belki anuñ ḳatında tamām taḥḳīkdür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 10). [yirden, -den]*

yir: *Mevki, mekan, mahal.*

- dedemüñ yüzine baḳam veyā ol ṭurduġı **yire** yaḳın varam Naḳl olınur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 7). [yire, -e]*
- içün duʿā isteyeler murāḳḳaʿın aña vireler ve selāmını yitişdüreler Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi **yirde** buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 4). [yirde, -de]*
- Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek **yire** çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 1). [yire, -e]*
- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü 'uzlet ile bu mertebeye yitişdi ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Baṣrī'yi gördü ki bir **yirde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 14). [yirde, -de]*
- **yirde** müteḥayyir ü medhūş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 19). [yirde, -de]*
- mertebede ekmel ise Vezīrler ḳapucı girdügi **yire** gāh olur giremez ve bir ednā oġlan bege söyledügini anlar söyleyimez Niçe demler olur ki nedīmler begle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 7). [yire, -e]*
- ṣordı kim Biz necātı niçe buluruz ve ḥalāṣı ne vech ile ḫāṣıl iderüz Eyitdi Her ne ki alursız ḥelāl **yirden** aluñ ve her ne ki viresiz maḥalline virüñ Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 16). [yirden, -den]*
- Anlar daḫı ol ṭaġa vardılar her ne didi-y-ise yirine yitürdiler İttifāḳ ol ḥinde Yemen pādişāhı ol **yire** uġradı Bu ne ḳıṣṣadur diyü ṣordı Ḳıṣṣayı ḥikāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 6). [yire, -e]*
- ṭutmışdı bir **yire** varmaġa ḳavl itmişdi Yolca giderken ḳamçısı düşdi bir laḥẓeden ṣoñra ḳamçı ḫaṭrına düşdi indi ṭavarı bağlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 17). [yire, -e]*
- gök içün bir **yir** olur Anuñ şemsi olur ki aña küsūf olmaz ve anuñ ḳamri olur ki aña ḫusūf olmaz Anda güneşler olur ki cihān güneşi anuñ ḳarşusında bir ẕerre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 15). [yir,]*

- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir **yire** sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve żarūrī bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 15). [yire, -e]*
- en'ām gibidür belki ażaldur İnsān didükleri şol göñül irleridür ki ʿarş tekiye-gāhı anlaruñ **yiridür** Emānet cevherlerini ḫōş ṣaḳlamışlardur ve Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 8). [yiridür, -i, -dür]*
- naḳīż ṣanduġunuñ anda ictimāʿı muḥāl olmaz vaḳt olur ol ʿālemde kişi kendüyi bir anda on **yirde** görür maʿa hāẕā bir mevcūd bir vaḳtda iki mekānda bulınmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 4). [yirde, -de]*
- ı mevte varmadın varacaġı yiri görür ve her kişi ölmezden öñdin āḫıratda menzilini görse gerek cennetde cehennemde varacaġı ne **yirdür** bilse gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 6). [yirdür, -dür]*
- **yirde ṭ**ururlardı ki iki cānibden oḳlar ve tüfengler yaġmur gibi yaġardı ve her ṭarafdan ḳılıçlar ve süñgüler iner çıḳardı şol ḥāletde Şefīk Ḥātim'e müteveccih *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 13). [yirde, -de]*
- oldı eyitdi Ḥalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun **yir** ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 15). [yir,]*
- oldı eyitdi Ḥalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu **yirüñ** saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 15). [*yirüñ, - üñ *]*
- ṣaḳlamaḳ dilerse ol **yirde** nice ṣaḳlarsa bunda daḫı eyle ṣaḳlar ve eger dilemezse her ḳanda olur ise helāk eyler Ol maḳāmda olan kişiye ol iki yir yek-sān olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 11). [yirde, -de]*
- kendüyi menāreden aşaġa atarsa ölür ecel yitişmek oldur ki mecnūn olup varup kendüyi bıraġur ʿAvām degül ʿulemādan niçeler olur ki ṭāʿūn olduġı **yirden** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 8). [yirden, -den]*
- iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi yoḳ ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol **yirde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 2). [yirde, -de]*
- daḫı perhīzler itdürürler İmdi bizüm anlaruñla meşelümüz şuña beñzer ki bir **yirde** bir cīfe ḳoḳup ṭurur ḳoḳusı-y-ıla eṭrāfı ṭoldurur bir kişi ṭurmayup anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 6). [yirde, -de]*
- cevānibinde gezer ammā muttaṣıl burnına revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar ve birisi ṣaḳınup andan ıraḳ gider ḳoḳusı yitişdügi **yirden** iḫtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 8). [yirden, -den]*
- dirsek ki şāyed bu havānuñ fesādından olmaya Ḥaḳ fiʿli ola pes eyle olıcaḳ kişi ol **yirden** gitmekden aña ne fāyide ḥāṣıl ola İmdi biz anuñ Ḥaḳ fiʿli olmasına *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 18). [yirden, -den]*
- tafṣīl olınmaz līkin icmālen maʿlūm ola kim belā-yı vebāʿiyyeden iḫtirāz dāyim ẕenb olmaz ve ṭāʿūn olan **yirden** ṣaḳınmaḳ her vaḳt terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 18). [yirden, -den]*
- **yirden** iḫtirāz ide mādām ki şerʿden bir ḥükm olmaya kim anı īcāb idüp emr ider Taḳrīr ile söz sözi çeküp baḥṣi uzatduḳ şol ki teẕkire maṣlaḥatıdur andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 9). [yirden, -den]*

- **yirlerde** ʿibādetler iderdi mücāhedesi bī-ḥadd idi ve müşāhedesi bī-ʿadd idi giceler irtelere degin ṭāʿat üzerine ṭururdı ve otuz yıl mıḳdārı yatsu ābdesti-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 11). [yirlerde, -ler, -de]*
- görür ki ḥażret-i Risālet'üñ ʿaleyhi's-selām ṭurmış mübārek sükūklarını divşürür bir **yire** cemiʿisini cemʿ eyleyüp bir birine żamm ider aralarında tertīb virüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 18). [yire, -e]*
- ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki her **yirde** sülūk olına elbette anuñ yolında bulına Bu dürüst degüldür ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 3). [yirde, -de]*
- ol esnāda tamām faḳrı var idi bir gice gördiler bir **yirde** oturur ay ayduñına ḳarşu müṭālaʿa ḳılur Eyitdiler N'içün Kaʿbe'ye yaḳın varmazsın anda yanan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 1). [yirde, -de]*
- müntaẓır olurlar ʿālemde mühmelāt ḳomazlar düşürüp ortaya getürürler şol oturduḳları ne **yirdür** hiç anı fikr itmezler bir laḥẓa Ḥaḳḳ'ı mülāḥaża idüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 16). [yirdür, -dür]*
- ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir **yir** olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi zātında münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 20). [yir,]*
- ardında idesiz ve benüm ḳabrümi bir görinmez **yirde** ḳazasız ki öldükdin ṣoñra daḫı ḫalḳ gözinden dūr olam ve ḳabr içinde iken daḫı ebnā-yı dünyādan mehcūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 9). [yirde, -de]*
- kim ḫalḳdan tamām vaḥşet gele Şöyle ki anlaruñ aḥvāli ve efʿāli ḫoş gelmeyüp ṭurdukları **yirden** ḳaçar ola ammā eyle bilmek gerek ki insānda gāh olur ki bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 6). [yirden, -den]*
- ṭoyurmadın gider niçe żarūretlerde Ḫıżr saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe **yirlerde** ol senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 4). [yirlerde, -ler, -de]*
- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir **yirde** ol olmaz imiş ve anlaruñ fażīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 15). [yirde, -de]*
- İmdi bu maʿnāyı istiʿcāb itmek olmaz ve bu ḥāleti istiġrāb itmek olmaz ḫuṣūṣ-ı emkinenüñ ḫuṣūṣ-ı aḥvālde çoḳ daḫli olur baʿżı **yirlerüñ** baʿżı ervāḥla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 18). [yirlerüñ, -ler, -üñ]*
- münāsebeti ziyāde bulınur bir kişi ol **yire** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 19). [yire, -e]*
- olanlar anlaruñla buluşurlar ve anlaruñ vāsıṭalıġı-y-ıla ol cemādatda taṣarrufāt ḳılurlar Her kişi ki bir **yirde** ʿibādet ḳılur ol yirüñ rūḥāniyyeti ana muʿāvenet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 14). [yirde, -de]*
- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her **yirde** ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 9). [yirde, -de]*
- pes er-Raḥmān ʿalā arşīn istivā hükmi-y-ile ʿarşa mülḥaḳ olur Fi'l-cümle maḳṣūd oldur kim ʿālim ki ol ṣıfātla ola ḳanda olur Anuñ gibi ʿālimüñ **yiri** ʿarş civārında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 18). [yiri, -i]*
- cismāniyyeden olur gine bir biri-y-ile iḫtilāṭ idüp müşāḥabet itmekle bulınur laṭīf **yirlerde** ve bustānlarda gezerler ve gökcek çimenlerde ve gülistānlarda seyr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 6). [yirlerde, -ler, -de]*

• riyāżete taḥammül ḳılmaz ve mu‘żilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı ucından ve çoḳ **yirde** ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 10). [yirde, -de]*
• ‘aḳl süvārları ol **yirlere** varıcaḳ licāmını çekmek gerek ve maḥāmil-i ārāyiş-i efkār ol maḥalde çökmek gerek niçe nesne ẓāhir-i şerī‘atde eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 13). [yirlere, -ler, -e]*
• Allāh içün ‘ibādet ṣanmaḳ olmaz ammā eger şöyle ki nefsüñi tamām arayup bulasın bir niçe **yirlerde** rıżā-yı Haḳḳ içün terk-i havā itmiş olasın hemīn añа *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 14). [yirlerde, -ler, -de]*
• temennī ḳılur anuñ göñlinde taḥḳīḳ olunsa dünyādan ġayri **yirde** tamām lezzet olmaz ṣanur egerçi dili-y-ile leẕāyiẕ-i cennet vardur diyü söylenür eger ol anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 1). [yirde, -de]*
• iderler ki āḫıratda **yirleri** yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup dünyāda gine āḫırat içün çalışmazlar hemīn āḫırat añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 5). [yirleri, -leri]*

yir: *Durum, konum, vaziyet.*
• **yirde** ʿāḳl añа mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 9). [yirde, -de]*

yir: *Yer, mekan. II Mescid-i Aksa.*
• ṭurur ol **yirüñ** mizācı ʿibādetle mümtezic ve muḫteliṭ olup ṭurur ve ol mekānuñ rūḥāniyyeti ervāḥ-ı mütāhhere ile me'nūs ve mürtebiṭ olup ṭurur her mevcūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 5). [yirüñ, -üñ]*

yir: *Yer, vaziyet, hal.*
• emr-i şerʿe imtiṣāl olınmaz Bir **yirde** ki ricā olmaya nevmīdlik olur nevmīd olan kimsene ʿamele mi çalışur Ve bir kişinüñ ki ḫavfı olmaya ʿāḳıbet ḥālinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 5). [yirde, -de]*

yir: *Yer, mekan.*
• ‘araṣātı anlar daḫı görse gerek anca mażāyıḳa anlar daḫı duḫul itseler gerek **yirler** olsa gerek ki nefsī nefsī diseler gerek Ve melāyikeye daḫı reşküm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 8). [yirler, -ler]*

yir: *Yer, taraf.*
• olduḳca ummaduġı **yirden** sebebler çıḳar ve kendü rızḳ teşvīşinden vāz geldükce rızḳ ṭurmaz gelür gider cemī‘ erbāb-ı mükāşefe bunı keşfle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 17). [yirden, -den]*

yir: *Taraf, yön.*
• ḥużūrı ve ḫalvet-gāhı olur Rivāyet olınur ki Ḥāriṣ-i Muḥāsibī eydürdi Otuz yıl olmışdı ki benüm gūşeme sırrumdan ġayri **yirden** āvāz gelmezdi ve benüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 12). [yirden, -den]*

yir: *Yer; konu, mevzu.*

- ki imāmiyyenüñ çoḳ **yirde** aña muḫālefeti bulınur Rivāyet olınur ki her gāh ki İmām-ı Aʿẓam bir aṣlı muḳarrer idüp beyān eylerdi ve bu ḳāʿideyi tamām vażʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 5). [yirde, -de]*
- **yirde** ʿāḳl aña mülāzım ola ikisi ṣalavāt-ı fecr ü vitrdür ki ʿāḳlını cemʿ eyleyüp göñli yabana gitmeye ve ikisi vaḳt-ı ekl ü ġażabdur ki nefsini ḥıfẓ eyleyüp igen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 9). [yirde, -de]*
- **yirler** olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan ẓāhirde ketm olınur ammā hele icmālen ʻulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 17). [yirler, -ler]*
- fiʻl müdāhene olur aṣlā gerekmez şol ki mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe **yirler** olur ki ẓann ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [yirler, -ler]*
- bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ **yirlerde** ʻaḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki ẓannı yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 13). [yirlerde, -ler, -de]*
- riyāżete taḥammül ḳılmaz ve muʻżilāt-ı ṭarīḳate ḳadem başmaz ḥaḳḳı iẓhār idemez ḫavfı ucından ve çoḳ **yirde** ṭoġrusın söyleyemez ḳorḫusından Anuñ gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 10). [yirde, -de]*
- ġayrini fāriḳ olur ʻaḳluñ taṣarrufı nerde gerekdür bilür ol dāyireden çıḳmaz olçumlıḳ eyleyüp olur olmaz **yirde** taṣarruf itmez şerʻde niçe yirler olur ki ʻaḳl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 10). [yirde, -de]*
- anda ṭayanmaḳ gerek hemīn murād-ı Allāh ne ise aña inanmaḳ gereḳ anuñ gibi **yirde** ictihād u tefekkür yaḳışmaz ve anuñ gibi mevżūʻda rey ve tedbīr yaraşmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 12). [yirde, -de]*

yir: *Yer, kısım. II Vücudun bir kısmı.*

- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir **yirden** giderse bir yirden gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 3). [yirden, -den]*
- gerek Ḫılt içinde ṭururken ṭaşradan ʿilāc ile ne olur Eger maraż bir yirden giderse bir **yirden** gine belürür eger edʿiye ve ṣadaḳāt ile bu şiddeti ṣavarsa bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 4). [yirden, -den]*
- **yirden** daḫı gelür mādām ki ol fiʿl-i şenīʿden vāz gelmeye şedāyidden ḳurtılmaz ḳalur Eger dirsek ki niçelerüñ efʿāl-i şenīʿası olur ki hiç şiddet görmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 5). [yirden, -den]*

yir mi: *Yer mi?*

- yanmalu ola ol kişi ʿāḳil olup buña inanıcaḳ hīç mümkin midür ol taʿāmı **yir mi** ve bir kişi cāzim olup buña yaḳīn bulıcaḳ ayruḳ anuñ ol ḥarāmı gözi görür mi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 5). [yir mi,]*

yir olur: *Bazen olur, vakit gelir.*

- olur ki ḥüsn-i ṣavāb olur şöyle ki ol anı itmekde ʻayn-ı ṣevāb olur meṣelā şol mesāvī ki ṣāḥibi anı işidürse ġāyet utanur şöyle ki ol fiʻl-i ḳabīḥden tamām vāz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 7). [yir olur,]*

yir yüzin: *Yeryüzü, dünya.*

- amāna'l-arżi ḳad māta Yaʿnī **yir yüzinüñ** āmānı öldi Teftīş itdiler ki İbrāhīm-i Ethem vefāt itmiş Dirler ki anuñ mezār-ı şerīfi ne yirde idügi muʿayyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 83, Satır 17). [yir yüzinüñ, -nüñ]*
- Ve'l-maġrib ve mā beynahumā Yaʿnī Süfyān eyitdi Gel yā Şarḳ vilāyetinüñ merdi didi Fużayl eyitdi Yalñuz Şarḳ degül götüri **yir yüzinüñ** merdi didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 16). [yir yüzinüñ, -nüñ]*
- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola ve ol ʿaṣrda **yir yüzinde** olanlardan ekmel ola zīrā cāyizdür ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 18). [yir yüzinde, -n, -de]*
- ehl-i īmān degül ol ehl-i küfre daḫı bulınur **yir yüzinde** Allāh ne buyurursa ol anı ḳılur her kime andan işāret oldı-y-ise irişür gerek kāfir gerek müslümān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 5). [yir yüzinde, -n, -de]*
- olur anuñ gibi 'ulemādur ki vereşe-i enbiyā olurlar ve anuñ gibi dānişmendlerdür ki **yir yüzinde** ḫulefā olurlar 'ālemüñ niẓāmı ve cihan ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 2). [yir yüzinde, -i, -n, -de]*
- Rabb'ini sevmez ve her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez ve her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez ve her kim ki **yir yüzini** sever yire girmegi istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 12). [yir yüzini, -n, -i]*
- bilürler imdi taḥḳīḳ olınıcaḳ bu daḫı dünyā sevmek olur āḫırat seven elbette āḫırat içün çalışur erbāb-ı dünyā bunı isterler **yir yüzinde** ṭuralar hīç buña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 8). [yir yüzinde, -n, -de]*

yire girmeg: *Yere girmek. II Ölmek.*

- Rabb'ini sevmez ve her kim ki dirhemi sever dīnini sevmez ve her kim ki dünyāyı sever āḫıratı sevmez ve her kim ki yir yüzini sever **yire girmegi** istemez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 12). [yire girmegi, -i]*

yiri gögi: *Yeryüzü ve gökyüzü. II Her şey, tüm mahlukat.*

- bunuñ ʿizzeti anuñ ʿizzetinden artuḳdur ḫilḳat-ı ʿālemden maḳṣūd insāndur ve **yiri gögi** binā itmekde ḥikmet bu bünyāndur maẓhar-ı aḫlāḳ-ı Raḥmān budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 18). [yiri gögi,]*

.

yirinde: *Yerinde, olduğu yerde.*

- idersin yoḫsa Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler **yirinde** ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 2). [yirinde,]*
- girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf **yirinde** her biri gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet yoḳdur birbirine muvāfıḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 17). [yirinde,]*
- **yirinde** vācib yirinde ḥaḳdur bu keşret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyāt ile anuñ ıṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 9). [yirinde,]*
- yirinde vācib **yirinde** ḥaḳdur bu keşret anuñ vaḥdetini hīç bozmaz ve bu yaḳīniyyāt ile anuñ ıṭlāḳına ḫalel gelmez egerçi vicdān-ı ṣaḥīḥle bilürüz ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 9). [yirinde,]*

• ki aña kesret ziyān virmez ve bir kesretdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de **yirindedür** kesret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 10). [yirinde,]*

• ki aña kesret ziyān virmez ve bir kesretdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür kesret de **yirinde** hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 10). [yirinde,]*

• ammā anuñ keyfiyetini bilmedügümüze iʿtirāf idevüz bu mes'elede baḥsi ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd **yirinde** kesret yirinde her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 4). [yirinde,]*

• ammā anuñ keyfiyetini bilmedügümüze iʿtirāf idevüz bu mes'elede baḥsi ḳoyup īmān getürüp ṭuravuz tevḥīd yirinde kesret **yirinde** her biri ḥaḳdur diyevüz ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 4). [yirinde, -]*

yirinde: *Yeri uygun düşerek, gerektiği biçimde.*

• yüzden yaramaz ise bir yüzden eyü olur Tamām eyü dünyāda yaradılmamışdur ve dünyā anuñ içün yapılmamışdur İmdi bu söz ġāyet **yirinde** dinilmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 4). [yirinde,]*

yirinde: *Olduğu yerde, yerinde.*

• dinildi Ve buña münāfī degüldür ki her kişi ol vaḳt Kaʿbe'yi **yirinde** göre ʿālem –i ẓāhirde yirinden ayrılmayup tura Ammā bunuñ añlanması ġāyet müşkil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 7). [yirinde,]*

• vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi **yirinde** bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen yirinden ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 15). [yirinde,]*

yirinde bulın: *Uygun olmak.*

• nefsine bir ḥarām ile lezzāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña zaḥmet vire ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt **yirinde bulınur** ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 10). [yirinde bulınur, -ur]*

yirinde id: *Kararınca; gerektiği ölçüde yapmak.*

• tamām riʿāyet idüp **yirinde ide** yoḫsa bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 1). [yirinde ide, -e]*

yirinde ḳal: *Bulunduğu yerde kalmak.*

• olup epsem yatdı ol bölügi daḫı on itdi cehennemi ḳatlarına getürdi Ṭoḳuzı cehennemi göricek ḳorḳdı ṭaġıldı ve bir bölügi hīç ḳorḳmayup **yirinde ḳaldı** Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 12). [yirinde ḳaldı, -dı]*

yirinde ol: *Kararında olmak.*

• ḥaḳīḳatinde ola ve ol mizācuñ şol mümkin olan gereklü **yirinde ola** egerçi be-her ḥāl tecerrüd cānibi artuḳ gerek iʿtidāl ḥaḳīḳī olmaz ol canibe meyl ziyāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 3). [yirinde ola, -a]*

yirinden: *Olduğu yerden, yerinden.*

- vaḳt bu aradan ʿalāḳasını terk ide pes Kaʿbe-i ḥaḳīḳī isteyen Kaʿbe'yi yirinde bulmaya ve Kaʿbe-i ṣūverī isteyen kişiye **yirinden** ayrılmaya Kaʿbe bir ḳuru ṭaş olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 16). [yirinden,]*
- ile **yirinden** götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla bağladı bir el yitişmez yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 17). [yirinden,]*

yirine: *Yerine, karşılığında.*

- tebāreke ve taʿālā aña dünyā devleti **yirine** āḫırat şāhlıġı ve bu cihān ʿizzeti yirine ol cihān pādişāhlıġı müyesser idüp dünyādaki sarāyları ʿivażı cennet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 84, Satır 3). [yirine,]*
- idüp aladur ve biri nefs-i müfside vü ṭāġiyye vü emmāredür ki kendü müşteheyātına ʿĀḳıl oldur kim ʿaḳla uyup vehmi ḳoya ve dünya **yirine** āḫıratı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 6). [yirine,]*

yirine: *Yerine; başkasının adına.*

- elinden alup anı cennete iletüp kendü anuñ **yirine** cehenneme girmeye dirdi Yaʿnī maḳṣūdı oldur kim müridinde şefḳat ġālib olup bu ḥālete tamām rıżā vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 3). [yirine,]*

yirine: *Yerine. II Uygun, muvafık.*

- ʿasā'llāhu en yetūbe ʿaleyhim inna'llāhe ġafūrun raḥīmun ʿasā Allāh'dan vācib **yirinedür** dirdi Rivāyet olınur ki ḳaçan Mekke'de vefāt itmelü oldu iki ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 18). [yirinedür, -dür]*

yirine düş: *Yerine denk gelmek.*

- nā-gāh gelivirmişdür ve bir laṭīfedür ki **yirine düşivirmişdür** Yoḳsa Ḥasan gibi kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı ve anuñ gibi kimsenede vüṯūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 13). [yirine düşivirmişdür, -i, -vir, -miş, -dür]*

yirine geç: *Yerine koymak; gibi görmek, saymak.*

- geçüre ve bu ḳadar inanmaġa inanmaḳ diye ve bu ḳadar taṣdīḳi bilmek ṣaya İrādet elindedür her niçe dilerse taṣarruf ider gāh olur ki bir fāsıḳuñ ʿāḳıbeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 13). [yirine geçüre, -ür, -e]*

yirine ḳo: *Yerine koymak; gibi görmek, saymak.*

- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Ḫvāce teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ **yirine ḳodı** ve anuñ ẕikri ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 16). [yirine ḳodı, -dı]*

yirine ṭur: *Yerine oturmak.*

- cevābı budur kim çünki ol ʿazīzde ol fiʿl bulındı hemīn ʿulemā-yı Ḥanīfe'den ol mes'elede rivāyet **yirine ṭurdı** pes kim ki aña taḳlīd ider anuñ ḳavli-y-ile ʿamel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 16). [yirine ṭurdı, -dı]*

yirine yitür: *İstenileni, gerekeni yapmak, yerine getirmek.*

• yitürdi Āḫır ʿÖmer Ḥażretleri naṣīḥat istedi elin öpüp vaṣiyyet istedi ol daḫı eyitdi Yā ʿÖmer Allāh'ı bilür misin Eyitdi Bilürem Eyitdi Eger andan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 7). [yirine yitürdi, -di]*

yirler içerler: *Yiyip içmek; karın doyurmak, beslenmek.*
• cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne yoḳ şanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn **yirler içerler** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 4). [yirler içerler,]*

yirlü yirinde: *Yerli yerinde, olması gereken şekilde.*
• teklīfi men‘ ider ikisini daḫı bilür ki girçekdür her birisi **yirlü yirinde** gökcekdür şol kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini isḳāṭ ider anuñ gibi tevḥīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 3). [yirlü yirinde,]*

yit: *Erişmek, ulaşmak.*
• n'oldı ne ḥādiṣe **yitdi** demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye yoġ-ıdı Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 1). [yitdi, -di]*

yit: *Yetmek, kâfi gelmek.*
• zinde idüm bu iki cāriye ki ṭāḳatum **yitdükçe** ḫizmet iderdüm çün beni zindān-ı gūrda maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 3). [yitdükçe, -dükce]*
• vebāʿiyyede olan elbette maṭʿūn ola belki iḫtirāz şarṭdur vehm sirāyet **yiter** bu ḳanda ḳaldı ki maṭʿūn ola Her kişi yaramaz havālardan ṣaḳınur ḥummādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 17). [yiter, -er]*
• Eydürem ki Ḫāne-i ġūr **yitmez** mi Bu sözleri dimekle ḳatumdan defʿ iderem ve bu cevāblarla vesvesesini menʿ iderem Rivāyet olınur ki Ḫātem bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 1). [yitmez, -mez]*
• virici ne oldı didi Rivāyet olınur ki bir kişi Ḫātem'den vaṣiyyet ṭaleb itdi ol daḫı cevāb virüp eyitdi Eger yār isterseñ Ḫudā-yı ʿālemīn **yiter** ve eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 6). [yiter, -er]*
• hem-rāh isterseñ kirām-ı kātibīn **yiter** ve eger ʿibret isterseñ dünyādan yig bulınmaz ve eger mu'nis isterseñ Ḳurān'dan özge ele girmez ve eger iş isterseñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 7). [yiter, -er]*

yit: *Yitmek, kaybolmak.*
• yüzinden bilinür ki eger Allāh'a ışmarlamazsa bağlu iken yine **yiter** fi'l-cümle şunlar ki ehl-i ẓāhir olurlar anlara hem ḥaẓ gerek tevekkülden hem ḥişşe gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 7). [yiter, -er]*

yiter ol: *Kafi olmak, yetmek.*
• degüldür ki bunlar hemīn **yiter olur** Kişi fülān ṣāliḥ ile āşināyam diyü aña ṭayanmaḳ olmak ve fülān şeyḫ benüm dostumdur diyüp hemīn aña inanmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 9). [yiter olur, -ur]*

yitiş: *Yetişmek, ulaşmak, varmak.*

- olmaya ol zelle olur Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki **yitişmedi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 12). [yitişmedi, -me, -di]*
- geldi-y-ise bu defʿa biz aña varalum didi Yidi yıl beriyyede zaḥmet çeküp ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye **yitişdi** Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 8). [yitişdi, -di]*
- eyleyelüm ki ẕerre ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti **yitişe** Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 9). [yitişe, -e]*
- ışmarlıyasın her ne ḳadār ʿibadet iderseñ cümlesini hemīn hīçe ṣayarsın aña cāzim olasın ki saña her ne **yitişürse** anuñ raḥmetindendür yoḫsa ʿibādetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 18). [yitişürse, -ür, -se]*
- ki dürlü ʿilācı olur egerçi cāhil ṭabībler birine iḳtişār ḳılur biri ʿādet üzerine edviye ile olur ve biri ʿazāyim ve edʿiye ile olur birisi fevāʿile **yitişür** biri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 12). [yitişür, -ür]*
- Cūd oldur ki her ḳābile muḳteżāsını vire ve feyż oldur ki her istiʿdādı kemāline irgüre her ḳābilüñ kemāli oldur ki irişür ve her istiʿdāduñ hüneri oldur ki **yitişür** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 14). [yitişür, -ür]*
- olup bir ṣalavāta daḫı **yitişmeye** ecel yolın alup Rabb'i-y-ile bir münācāta daḫı irişmeye bir fürṣata daḫı taḥassürler idüp eline girmeye ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 9). [yitişmeye, -me, -y, -e]*
- gelecegin ne bilür Her nefes ki gelür şāyed āḫır nefes bu ola na-gah bir ḥādiṣe **yitişüp** füc'eten öle Eger bir ḳaç gün ḫasta olup ölürse daḫı ne olur Hemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 16). [yitişüp, -üp]*
- vażʿla bulınur şöyle mülāḥaẓa ḳılmak gerek ki şāyed ol vażʿuñ naẓīrine bir daḫı **yitişmeye** bir eve ki girür şāyed andan bir daḫı çıḳmaya ve bir evden ki çıḳar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 2). [yitişmeye, -me, -y, -e]*

yitiş: *Yetişmek; katılmak; bir topluluğa girmek.*

- vaḳt fikrinde olur ki dervīşlere ḳarışa ḳalbi anlara merbūṭ olur ve maḥabbeti anlara ma'ḳūd olur her anduḳca **yitişemedügine** te'essüfde olur ve her göñlüne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 6). [yitişemedügine, -e, -me, -düg, -i, -n, -e]*

yitiş: *Yetişmek; gelmek; peyda olmak.*

- cevānibinde gezer ammā muttaṣıl burnına revāyiḫ-i ṭayyibe ṭutar ve birisi ṣaḳınup andan ıraḳ gider ḳoḳusı **yitişdügi** yirden iḫtirāz ider Sebeb nedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 8). [yitişdügi, -dügi]*
- māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet **yitişüp** yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 2). [yitişüp, -üp]*
- neye dalālet ḳılur yaʿnī Ḥaḳ tebareke ve taʿālā buña işāret ider ki bir müʾmine bir maraż **yitişe** andan gücenmeye belki Eyyūb gibi ṣabr eyleyüp ol belādan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 14). [yitişe, -e]*
- bir müʾmine **yitişür** hemīn defʿi tevbe ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfar idüp ẓulmine iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥalete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 17). [yitişür, -ür]*

yitiş: *Yetişmek; sirayet etmek.*

- ʿādiyesi ẕāhirdür ve belā-yı vebādan iḥtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz ki her kişiye **yitişe** belki emzice arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 14). [yitişe, -e]*
- māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına zaḥmet **yitişüp** yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 2). [yitişüp, -üp]*

yitiş: *Yetişmek, ulaşmak, erişmek.*

- anuñ el-hemmine hezār el-ḥamd gerek idi öyküne-y-idi Āḫır ḫalvet ü 'uzlet ile bu mertebeye **yitişdi** ki Dicle kenārında Ḥasan-ı Başrī'yi gördü ki bir yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 14). [yitişdi, -di]*
- ḳoyup kimsene ile buña gönderdi Hemīn bunuñ tevbesine sebep oldı Ḥasan-ı Başrī'nüñ ḫiẕmetine irietişmekşdi ve anuñ himmeti ile kemālāta **yitişdi** ʿĀdeti bu idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 18). [yitişdi, -di]*
- bunuñ ġavrına **yitişmez** ve hiç kimse bunı taḥḳīḳ ḳılmaz Belī bir mertebesi vardur ki kümmel kelāmlarından añlanur ve bir menzilesi vardur ki ʿaḳl-ile daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 11). [yitişmez, -mez]*
- maḥabbetleri sebebi-y-ile mertebelere **yitişdiler** ancaları meşhūr-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı Rivāyet olınur ki ol vaḳt ki Ẕū'n-Nūn vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 7). [yitişdiler, -di, -ler]*
- kendü isterdi āyinesini mücellā göremezdi ola İnsān mādām ki dār-ı dünyāda kesb içinde olur her ne mertebeye **yitişürse** andan aʿlā bir mertebe daḫı bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 10). [yitişürse, -ür, -se]*
- bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel **yitişür** ve ʿibādet yolında bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 7). [yitişür, -ür]*
- ticāretden vāz gelüp Ḥaḳ cānibine āyib oldı tevekkülde bir mertebeye vardı ki meşhūr-ı enām oldı ve zühde bir maḳāma **yitişdi** ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 10). [yitişdi, -di]*
- ʿaleyhi's-selām ʿilminden ġāyet kemāle irişür şöyle ki anuñ āsārında tamām taṣarruf mertebesine **yitişür** İttifāḳ andan ṣoñra bir vāḳıʿa daḫı görür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 4). [yitişür, -ür]*
- gerek nesrine mümkin degüldür ki biz anlaruñ **yitişevüz** ġavrına Hemīn sözi uzatduḳ teẕkire emrine gelelüm biraz daḫı Şāfiʿī'nün menāḳıbından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 7). [yitişevüz, -e, -vüz]*
- bulışdı Maʿrūf-ı Kerḫī hemīn ʿalūḳa düşdi Dāvud Ḥażretinüñ rūḥaniyyetidür ki **yitişdi** ol bir loḳma itmek żāyiʿ olmayup kemāle irişdi Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 18). [yitişdi, -di]*
- meger bir ceẕbe-i ilāhī **yitişüp** menʿ ḳıla bir kişi ki ḫalḳdan kesilür Ḥaḳḳıla daḫı olmaz anuñ mizācında bir ḫılṭ-ı sevdā peydā olur ki ol ḳomaz niçeleri görürüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 15). [yitişüp, -üp]*
- ḫelāṣ olmaġ-içün niçe tenbīhātı var idi ve dāyimā dirdi ki Allāh'un ḳullarına luṭfı ol vaḳt **yitişür** ki nā-murād u bī-kām olalar ʿuşşāḳ nāmı ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 18). [yitişür, -ür]*

- vü murād olduġınca murādlara **yitişür** ve kendü bī-tūşe vü zād olduġınca maḳṣūdlara irişür kendü vücudı ḫānesinü yıḳmayınca yapılmaz ve kendü ṣūret ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 3). [yitişür, -ür]*
- göre Her mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi olur ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda leẕẕāta **yitişür** Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 18). [yitişür, -ür]*
- anlaruñ zaḥmetini çekenlerde var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ fażīletine kimse **yitişmez** imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 16). [yitişmez, -mez]*
- ṭāʿatinde ḥużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār zāhid-i müte'ehhil gerek ki anuñ fażiletine **yitişe-y-idi** ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 18). [yitişe-y-idi, -e, -y, -i, -di]*
- ḥayy olmaz ve insānda ḥayāt mertebesini bulmaz Eyitdiler Yā ne vaḳt ol mertebeye **yitişür** ve nice olıcaḳ ol kemāle irişür Eyitdi Şol vaḳt olur ki nice dilerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 10). [yitişür, -ür]*
- ve bir ṣıfat-ı ḥasenedür ṣıfāt-ı aḫyārdan aşılda 'urve-i vüsḳā aña dirler ki ṭabī'atde 'ulüvv ü himmet ġālib ola ki her ne mertebeye **yitişürse** andan a'lāya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 2). [yitişürse, -ür, -se]*
- **yitişmez** ki ol mertebeye ḳanā'atı olur eger murādı dünyā ise hīç bir manṣibe aldanmaz ve bir mertebesine rāżī olup ḳanā'at idüp anda ḳalmaz ve eger murādı āḫırat ise anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 7). [yitişmez, -mez]*
- ṣaḥābe bir gün geldiler Ḥażret-i Risālet'e ḥāllerinden şikāyet ḳıldılar Anlar mālları-y-ıla bunca sevāblara **yitişürler** görürüz bizüm elümüzden gelmez ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 14). [yitişürler, -ür, -ler]*
- ḳurtılamazlar ve her ne ḳadar ʿālī mertebeye **yitişürlerse** gine andan tamām emn bulmazlar her birinüñ mertebesine münāsib bir ulu maḫāfeti olur ki dāyim ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 13). [yitişürlerse, -ür, -ler, -se]*.
- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider **yitişmez** ḳalur niçe velī olur ki Yunus'uñ ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 1). [yitişmez, -mez]*
- niçeler olur ki ulu mertebelere **yitişmişdür** ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez anlar ziyāde olmaġ-ıla kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 13). [yitişmişdür, -miş, -dür]*
- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür ki ol vaḳt żarūret irişdi pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan **yitişdi** Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 10). [yitişdi, -di]*

yitiş: *Yetişmek; yardım etmek, yardımına koşmak.*

- **yitişür** gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp gelür bir süri müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿameli ledünīdür ol ẓāhir-i şerīʿatle ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 7). [yitişür, -ür]*
- varıcaḳ ol ruḥuñ aña ʿavni irişür ve ol mekānda ʿibādet idicek ol ṣāḥib-i mekānuñ mededi **yitişür** cemīʿ emākin-i şerīfenüñ ḥāli bu vechle bulınur Şimdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 2). [yitişür, -ür]*

yitiş: *Uzanıp değmek, dokunabilmek.*

- ile yirinden götürdi bir pāra ʿıṭr ṣatun aldı anuñla baġladı bir el **yitişmez** yirde anı ṣaḳladı Ol gice vāḳıʿasında görür ki kendüye nidā olınur ki Ṭayyabta ismī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 17). [yitişmez, -mez]*

yitiş: *(Yapılacak bir iş için) Tam zamanında gelmek, vaktinde bulunmak.*

- ʿarafāta **yitişdüm** ol ḥaccı ḥuccāc ile tamām itdüm İmdi bunuñ aṣlı yā ṭayy-ı mesāfe-i mekānla olur veyā besṭ-i eczā-yı zamānla olur ikisi daḫı ehlu'llāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 5). [yitişdüm, -dü, -m]*
- **yitişecegüñ** bilür mi-y-idüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 19). [yitişecegüñ, -eceg, -üñ]*

yitiş: *Yetişmek; bir devirde yaşamış olmak, bir kimse veya zamanı görmüş olmak.*

- çoḳ müsāḥabet itmişdi ve 'ulemā-yı hadīsden ḫāyli kimseneye **yitişmişdi** zamānınuñ 'ulemāsı kendüye mürācaʿat iderlerdi ve rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 3). [yitişmişdi, -miş, -di]*
- ve ʿizzet belāsından ḳaçup Mekke'ye müteveccih oldı Ḫaylī meşāyıḫa irişdi ve niçe kümmele **yitişdi** ammā ḥaḳīḳatde mürşidi ḫafī idi belki dirler ki pīri Ḫıżr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 2). [yitişdi, -di]*
- **yitişmişdi** her birinden bir niçe māʿarif kesb itmişdi Ḫaylī taṣnīfi vardı ki ḫalḳ arasında meşhūrdur ve niçe kerāmatı vardur ki kütüb-i teẕkirede meẕkūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 11). [yitişmişdi, -miş, -di]*
- meşāyıḫ-ı kibārdan çoḳ kişilere **yitişmişdi** ve kümmel-i mükemmelīnden bī-ḥad kişilere

irişmişdi ʿilm-i ḥadīsde ʿālī senedleri var idi ve ṭarīḳ-i sülūkda büyük mesnedleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 1). [yitişmişdi, -miş, -di]*

- kirāmdan çoḳ ulularına **yitişmişdi** Caʿfer-i Ṣādık ḥażreti-y-ile bīḥad müṣāḥabet ḳılmışdı ve kümmel-i meşāyıḫdan niçeleri ve efāżıl-ı ṭarīḳatdan ne ululları *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 5). [yitişmişdi, -miş, -di]*
- Fużayl'a ve İbrāhim-i Edhem'e **yitişdi** Evvel ʿilm-i ẓāhirde tamām çalışdı āḫır ḫalvet ü ʿuzlet ile alışdı ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup kesildi olınca göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 13). [yitişdi, -di]*
- **yitişdi** ammā āḫır kemāle Ḥabīb-i Rāʿi'den irişdi Rivāyet olınur ki dāyim bir yıḳuḳ evüñ içinde otururdı ve mübārek ṣaḳalını ṭaramazdı perīşan ṭururdı hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 17). [yitişdi, -di]*
- ü tevfīḳ idüp luṭf-ı taḫrīrle ʿiyān itmiş ola ḥażret-i Sehl bin ʿAbdu'llāh idi Rivāyet olınur ki meşāyıḫdan çoḳ kişilere **yitişmişdi** ve ehlu'llāhdan niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 4). [yitişmişdi, -miş, -di]*

yitişdür: *Yetiştirmek; iletmek, eriştirmek, kavuşturmak, ulaştırmak.*

- içün duʿā isteyenler muraḳḳaʿın aña vireler ve selāmını **yitişdüreler** Anlar daḫı istediler ve saʿy idüp aradılar Āḫır deve gütdügi yirde buldılar elin öpüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 3). [yitişdüreler, -e, -ler]*
- görişdiler muraḳḳaʿı irgürüp vaṣiyyet **yitişdürdiler** Ol daḫı Peyġambar'uñ muraḳḳaʿın hezār edeb ile giydi ve buyurduġın biñ dürlü tazarruʿ ile yirine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 5). [yitişdürdiler, -di, -ler]*

• ḳanda bulurdı İstedi ḥarāmīler içinden Ḥażret'ine **yitişdürdi** ve diledi ḫūn-ḫvārlıġı ḫizmet-i Ḥaḳḳ'a degişdürdi Şol ḳadar kerāmāt-ile mükerrem itdi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 13). [yitişdürdi, -di]*

• **yitişdüreyem** ʿAbdu'llāh eyitdi Ḥac tamām oldı ʿarafāta iki gün ḳaldı Sen beni bundan aña nice iledürsin ve iki günde Mekke'ye nice yetişdürürsin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 121, Satır 17). [yitişdüreyem, -e, -y, -em]*

• Süleymān'a **yitişdürdiler** ve ḳażiyyeyi aña naḳl itdiler Eyitdi Sübḥāna'llāh bu ne ʿaceb maḳāl ve bu ne muʾavvec ḫayāl olur Bunlaruñ nūrınuñ ḳuvveti āsārından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 11). [yitişdürdiler, -di, -ler]*

• fażāyilinüñ ḥaddi ve kemālātınuñ 'addi yoġdı cū' vü seheri nihāyetine ve riyāżeti tamām ġāyetine **yitişdürmişdi** meşāyıḫuñ fużelāsından ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 14). [yitişdürmişdi, -miş, -di]*

• olsa gerek ve mücerred 'ilm-i ẓāhir ile vuṣlat maḳāmın bulsa gerek meger içinden baʿżına Allāh taʿālā 'ināyet idüp ceẕbe **yitişdüre** ki yā dünyāda yā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 10). [yitişdüre, -e]*

yitişmek: *Yetişmek, ulaşmak, erişmek.*

• **yitişmek** ḫaylī işdür ve nefs insānı bu maḳāma varıbilmek büyük teşvīşdür bir kişinüñ ḳatında şol iki ḥālet tamām berāber olmaḳ gerek kendüye fāsıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 17). [yitişmek, -mek]*

yitişmiş ol: *Ulaşmış olmak.*

• peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine **yitişmiş ola** zīrā çün şimdi bize ẓāhir oldı ki dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 8). [yitişmiş ola, -a]*

yitişüp ṭurur: *Yetişmek, ulaşmak.*

• cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem **yitişüp ṭurur** ki her kimseye ki bir zaḫmet ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 14). [yitişüp ṭurur, -üp, - ṭurur-ur]*

yitmiş biñ: *Yetmiş bin.*

• mervīdür ki Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā ḳıyāmet güninde **yitmiş biñ** firişde yarada Üveys anlaruñ içinde bile cennete gide Kimse bilmeye ki Üveys içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 40, Satır 15). [yitmiş biñ,]*

• teẕkireye naẓar itdi **yitmiş biñ** aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni yusun didüginüñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 11). [yitmiş biñ,]*

yitmiş kişi: *Yetmiş kişi.*

• fenāyı terk idüp dār-ı beḳāya gitdi ehlu'llāhdan **yitmiş kişi** vāḳı'alarında Ḥażret-i Risāleti ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem'i gördiler ki eydürdi Allāh'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 9). [yitmiş kişi,]*

yitüş: *Yetişmek, ulaşmak.*

- bunuñ nefʿi ġayriye vāṣıl olur Nite ki günāhlarda ḥaḳḳ-ı ġayr gibi yaramaz olmaz hem-çunān ḫayratda daḫı nefʿ-i ġayre **yitüşür** nesne bulınmaz Bir kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 10). [yitüşür, -ür]*

yoġ: *Yok, bulunmayan, mevcut olmayan.*

- Ana hiç kimsenüñ pervāsı **yoġıdı** ve Ḥaḳ'dan ġayrisinde ṣafāsı yoġ-ıdı Maḳṣūd Muḥammed'i görmekse ḫōd Muḥammed kendü de bile idi bāṭında bile olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 5). [yoġıdı, -ı, -dı]*
- nihāyeti **yoġ-ıdı** ʿİbādātı bi-ʿad ve maʿārifi bi-ḥadd idi Cemīʿ-i meşāyıḫ arasında maḳbūl ü muʿteber ve cümlesinüñ ḳatında velāyeti muḳarrer idi Rāh-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 9). [yoġ-ıdı, -ı, -dı]*
- meger benüm keremümden ḫaberüñ **yoġ-ıdı** Rivāyet olınur ki vāḳı'ada gördiler eyitdi Ḥaḳ taʿālā cennetüñ nışfın baña ḥelal itdi İmdi egerçi ehl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 15). [yoġ-ıdı, --ı, -dı]*
- n'oldı ne ḥādiṣe yitdi demin bunda idi şimdi gitdi Eyitdi Baña şöyle didi ammā benüm evümde hīç cāriye **yoġ-ıdı** Anlar ḫūrīler idi ki kendülerin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 2). [yoġ-ıdı, -ı,-dı]*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde faẓlına ġāyet **yoġdı** hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet yoġdı çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 9). [yoġdı, -dı]*
- ʿilliyīn İmām-ı Aʿẓam'uñ nite ki dānişmendlikde faẓlına ġāyet yoġdı hem çunān dervīşlikde daḫı maʿārifine nihāyet **yoġdı** çoḳ riyāżetler iderdi ve dāyim ḫalvet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 9). [yoġdı, -dı]*
- güler ü feriḥ gördü taʿaccüb itdi eyitdi Bundan öñdin seni hīç böyle gördüġümüz **yoġ-ıdı** n'oldı Eyitdi Seḥer vaḳtinde ġaybdan bir ḳadeḥ şarāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 8). [yoġ-ıdı, -ı, -dı]*
- .• saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẓīri **yoġ** idi zamānında merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 14). [yoġ,]*
- mücāhede itmekden bir laḥẓa ḥużūrı **yoġdı** nefsüñ tesvīlāt u mekrlerin ṭuymaḳda çoḳ daḳāyıḳı vardı ve anuñ ruʿūnāt u keydlerini bilmekde ḥadsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 11). [yoġdı, -dı]*
- fażāyilinüñ ḥaddi ve kemālātınuñ ʿaddi **yoġdı** cūʿ vü seheri nihāyetine ve riyāżeti tamām ġāyetine yitişdürmişdi meşāyıḫuñ fużelāsından ve dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 13). [yoġdı, -dı]*
- aḥvālinde dinilmişdür veyāḫūd deryā-yı ilāhīye nihāyet **yoġduġına** işāret olmışdur veyāḫūd bu söz buña işāret ola ki ʿIsā peyġambar bu neşā'da tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 5). [yoġduġına, -duġ, -ı, -n, -a]*

yoġ-iken: *Mevcut değilken.*

- **yoġ-iken** irādet getüre andan ol yigdür ki iʿtiḳādla anuñ bir mürīdine inābet getüre Her kime muʿtaḳid olursa Ḥaḳ taʿālā anuñ kemāline anı vāsıṭa ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 13). [yoġ-iken,]*
- böyle-y-iken bir aḳçasuz Ḥaḳḳ'a mütevekkil olup tevekkülinden bir ḳadem ayrılmaya ve bir pūlı **yoġ-iken** şeyṭān aña rızḳ-içün vesveseye yol bulmaya Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 4). [yoġ-iken,]*

• tenbīhāt-ı sübḥāniyye ẓāhir olup tevbesine sebeb oldı kendü dünyā ararken baḫtı müsāʿid olup nā-gāh āḫıratı buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki ḫaberi **yoġ-iken** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 2). [yoġ-iken,]*

• rızḳ daḫı olur ki kendünüñ ḫaberi **yoġ-iken** kendüye virilür üçi daḫı Allāh'un ḳullarına rızḳı ve niʿmetidür ve üçi daḫı ol Ḥażret'üñ maḫluḳatına raḥmetidür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 1). [yoġ-iken,]*

yoġsa: *Yoksa, aksi halde.*

• inanmasındadur **yoġsa** vāḳıʿada böyle olmasında kimüñ nizāʿı olur ṣuver-i miṣāliyye ile bir anda dünyā gözükür belī dervīşlerden naḳl olınanuñ çoġı bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 1). [yoġsa,]*

yoḫsa: *Yoksa, aksi halde.*

• aña ṣordı ki Hiç māluñ var mıdur **yoḫsa** elüñ ṭar mıdur Eyitdi Benüm mālum Allāh'uñ ḥükmine rıżādur ve maḫlūḳdan istiġnādur didi Ve bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 13). [yoḫsa,]*

• varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ ziyāretine giderler **yoḫsa** andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 15). [yoḫsa,]*

• olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür **yoḫsa** ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 3). [yoḫsa,]*

• muḫālefet-i maʿḳūl var ṣanur kendü nā-maʿḳūllıġındandur ki aña eyle görinür **yoḫsa** ḫāṣā ṣunlar ki ʿulemā-yı muḥaḳḳıḳīn olurlar ve ṣunlar ki ḥükemā-yı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 12). [yoḫsa,]*

• mükāşifātdan ḫavārik müstaġreb olmaz bunlar bize aġır gelür **yoḫsa** dervīşler bunlaruñ gibi az nesne ṣayarlar anlaruñ nefsleri ḫāricde bedenlerindeki gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 9). [yoḫsa,]*

• idersin **yoḫsa** Allāh'uñ fiʿlinde noḳṣān u ʿayb mı ararsın Her iş ki ol işler yirinde ḫūb olur her istiʿdāda anuñ virdügi maḥbūb olur her mevcūd ki ʿālemde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 1). [yoḫsa,]*

• bir kişiye ḥased mi idebülür Ḥasedüñ ḫulāṣası Allāh'a incinmek olur ve anuñ ḳażāsına gücenmek olur **yoḫsa** maʿlūmdur ki ḥasedden hiç fāyide olmaz biñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 10). [yoḫsa,]*

• ışmarlayasın her ne ḳadar ʿibadet iderseñ cümlesini hemīn hīçe ṣayarsın aña cāzim olasın ki saña her ne yitişürse anuñ raḥmetindendür **yoḫsa** ʿibadetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 18). [yoḫsa,]*

• u istikānetdür **yoḫsa** virmek ḳomaḳ anuñdur esbāb arada nedür ṭāʿat didükleri hemīn ortada bir ḳuru bahānedür ammā çün ol bahāneyi arada ol ḳodı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 3). [yoḫsa,]*

• bozar mısın didi egerçi ẓāhir budur kim bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur **yoḫsa** ehlu'llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 4). [yoḫsa,]*

• emāreti bulına dimek olur **yoḫsa** bir kişinüñ ʿāḳıbetinde cennetī veya cehennemī olmasına şimdi ḳaçan ḥükm olınubilür ve hem eger maḳṣūd ʿāḳıbetinde cehennemī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 11). [yoḫsa,]*

- tamām riʿāyet idüp yirinde ide **yoḫsa** bir kişinüñ ki tevḥīdi teklīfini ışḳāt ide ol tevḥīd olmaz ilḥād olur ve bir kişinüñ ki maʿrifeti şerīʿatini ifsād ide ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 1). [yoḫsa,]*
- ziyāde dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur **yoḫsa** bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 18). [yoḫsa,]*
- mevlāya varursın ki ṣaġīreye ḥesāb ider kebīreye ʿaẕāb Kim bilür ki baña daḫı ṣevāb mı ola **yoḫsa** ʿiḳāb Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra vāḳıʿada görüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 10). [yoḫsa,]*
- bunda olup ḥāvī-yi feżāyil-i ḳudsiyye ola ve insāniyyetde kāmil olup ḥāvī-yi rezāyil-i insiyye ola **yoḫsa** ṭutalım ki kendü bir melek-i mükemmel olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 18). [yoḫsa,]*
- anuñ gibi bir ḥaḳīḳat gerek ki cemīʿ ḥaḳāyıḳdan ednā ola **yoḫsa** ol devlet kime müyesser olur ki beden ʿalāḳasından ḳurtıla tecerrüdi ġālib olup melekiyyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 11). [yoḫsa,]*
- baʿżısından ekmel ola Maḳṣūd oldur ki kemālde berāber olduḳdan ṣoñra ḳanḳı ḥālet yig olur ışlāḥ içün iḫtilāṭ mı **yoḫsa** ṭāʿat içün ʿuzlet mi Eger dirsek ki baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 4). [yoḫsa,]*
- Eyitdi Belī Eyitdi Vaḳtından öñdin mi **yoḫsa** ṣoñra mı İmām Aḥmed cevābdan ʿāciz ḳaldı fikr eyledi ki eger vaḳtından öñdin dirse Ol vaḳta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 17). [yoḫsa,]*
- bulınur ki cemīʿ ʿibādātı ʿaḳıbet hebā-yı menşūr olur ʿināyet andan gerek **yoḫsa** bizüm saʿyümüzle nesne olmaz ve hidāyet andan gerek **yoḫsa** biñ kez biz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 2). [yoḫsa,]*
- mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur **yoḫsa** 'ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 8). [yoḫsa,]*
- ẕātda fenā bulduḳdan ṣoñra gele **yoḫsa** ṣol fenā-yı ṣıfat ki anda fenā-yı ẕāt olmaz insān anda ḥayāt-ı ḥaḳīḳīye vuṣlat bulmaz ḥayāt oldur ki fenādan ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 15). [yoḫsa,]*
- nefse te'eddī ḥāṣıl olur **yoḫsa** bir kişi pīr olınca zinā idüp ṣoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ ṣol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 11). [yoḫsa,]*
- maʿnāsı var ammā erbāb-ı ẕevḳ olmayana ḫafī olur ḥāṣılı budur kim vücūd melābis-i maẓāhirde muḫtefī olur **yoḫsa** mevcūd mevcūd olursa sermedī ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 2). [yoḫsa,]*
- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de zanḳu olur Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı başīretden dökile **yoḫsa** bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 4). [yoḫsa,]*
- maʿiyyetdür ki lisān-ı keşretden taʿbīr eylerüz **yoḫsa** ʿārif olan naẕarında andan ġayri kimi görür Yā anuñla biledür yā degüldür dinilür ol maʿiyyet bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 13). [yoḫsa,]*

<u>yoḳ:</u> *Değil. II Etmez.*
- cāriyedür bahāsı üç yüz dirhem **yoḳ** ve babañ ise bir kişidür müslimānlar içinde andan bedter ādem yoḳ Saña bu faḫr nedendür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 1). [yoḳ,]*

<u>yoḳ:</u> *Bulunmama durumu, mevcut olmama.*

. • Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür ki anuñ menāḳıbına nihāyet **yoḳdur** ve riyāżetine ġāyet yoḳdur Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede ve kāmil-i maʿrifet ü mücāhede idi Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 6). [yoḳdur, -dur]*

• Ḥażret-i Ḥasan-ı Baṣrī'dür ki anuñ menāḳıbına nihāyet yoḳdur ve riyāżetine ġāyet **yoḳdur** Ṣāḥib-i ʿilm ü müşāhede ve kāmil-i maʿrifet ü mücāhede idi Dāyimā ḫavf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 44, Satır 7). [yoḳdur, -dur]*

• Benüm enbiyāya hiç reşküm **yoḳdur** anlaruñ daḫı sāʿat öñlerindedür ve ṣırāṭ ve mahşer yollarındadur mevḳıf-ı ḳıyāmetde anlar daḫı ṭursa gerek ve yevm-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 5). [yoḳdur, -dur]*

• **yoḳdur** ki anlarda benī-Ādem derd ü ḫarḳatı olmaz ve derdi olmayan kişinüñ rāḥatı olmaz ʿālemüñ ṣafāsı derd ü ẕevḳ-ile olur ve cihānuñ ḥużūrı ʿışḳ ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 9). [yoḳdur, -dur]*

• işlerüz maġfūr ṭut bizde taḳṣīrātuñ nihāyeti **yoḳdur** merḥamet senden ve bizde seyyiʿātuñ ġāyeti yoḳtur maġfiret senden her ne luṭf iderseñ kendü fażluñdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 9). [yoḳdur, -dur]*

• göñlinde ıztırab ḳalmaz Līkin tamām bildügini bir kişiye diyemez ve eger dir-ise daḫı çoḳ kişi añlayamaz ve kendüde daḫı ol ḳudret **yoḳdur** ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 2). [yoḳdur, -dur]*

• ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẓar **yok** diyü aġladı Ẕū'n-Nūn eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 7). [yok,]*

• ve ṭarīḳi tamām merġūb idi kerāmāt-ı behiyyesine nihāyet ve ḥālāt-ı seniyyesine ġāyet **yoḳ** idi esrār-ı maʿārifde naẓar-ı diḳḳatleri ve rumūz-ı laṭāyifde fikr-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 8). [yoḳ,]*

• getürür ʿabe<u>s</u> mā-lā-yaʿnī dir ehlu'llāh arasında bunuñ gibi nesnelerde ġarābet yoḳdur uṣūl-i ḥikemden bu aṣl muḥaḳḳıḳa muḫālefet **yoḳdur** her kim bunda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 10). [yoḳdur, -dur]*

• ḥaḳīḳatde bu efʿālde daḫli **yoḳtur** buña nisbet meyyit görinür ʿālem-i maʿnāda bu aṣl remzler çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu yoldan neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 1). [yoḳtur, -tur]*

• iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında ẕerre ḳadar farḳ **yoḳtur** benüm uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 18). [yoḳtur, -tur]*

• işler olur ki ḫalḳ naẓarında anlar ḫavāriḳ ṣayılur Şefīḳ-i Belḫī dervīşlerüñ bu ḥālinden ḫaber virürdi anuñ-içün ol iki yirüñ farḳı **yoḳdur** dirdi Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 10). [yoḳdur, -dur]*

• iʿtiḳad ider ki eger şehrde imişsevüz daḫı ölmezdük andan ḫaberi **yoḳ** ki şāyed şu sebebdendür ola ki biz şehrde olmaduḳ Allāh'uñ taḳdīri-y-ile ola ki ol yirde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 1). [yoḳ,]*

• girçekdür tevḥīd maḳāmında teklīf yirinde her biri gökçekdür ikisi daḫı ḥaḳdur ve vāḳiʿe muṭābıḳdur aralarında muḫālefet **yoḳdur** birbirine muvāfiḳdur belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 18). [yoḳdur, -dur]*

• yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri **yoḳ** ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 14). [yoḳ,]*

- ʿömürlerini ʿibādetle geçürürler hiç ḥaḳīḳatden ḫaberleri **yoḳ** eyle bilki anlar şerʿi tamām riʿāyet itmezler şol ki ʿibādātuñ lübbidür anı gözedüp ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 15). [yoḳ,]*
- boyanmışlardur ve ḫum-ı bī-rengden anlar reng almışlardur her ne renge baḳarlarsa kendilerinde mütelāşi olur hīç reng **yoḳdur** ki aña nāşī olur bunlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 10). [yoḳdur, -dur]*
- bir mertebede idi ki naẓīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi Zühd emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti **yoḳdur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 16). [yoḳdur, -dur]*
- verāʿ bābında anuñ mübālaġasınuñ ġāyeti **yoḳdur** Cemīʿ ʿālemüñ ittifāḳı-y- ile aḫlāḳı müsteṭāb idi ve cümle efāżıluñ iṭbāḳı-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 17). [yoḳdur, -dur]*
- noḳṣān **yoḳdur** ḳuṣūr ālāt-ı tekellümindedür Ḳurān'ı eyle bilmek gerek ki cemīʿ eczāsı-y-ile ḳadīmdür hīç anda taḳażżī vü teceddüd olmaz şol kelām ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 7). [yoḳdur, -dur]*
- müṣāhabet idüp bulışa ve göñli dilemez ki bir kişi ile iḫtilāt idüp ülişe ṣafāsı yoḳdur ki ḫalḳla ṭurup otura ammā aña rāżīdur ki ḫalvetde ʿömrini ʿabeş geçüre *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 12). [yoḳdur, -dur]*
- cismāniyyet ciheti şöyle ġālib olur ki tecerrüd cihetinde hīç anda nesne **yoḳ** ṣanılur şol ʿavām-ı Etrāk ki gezerler hīç maʿrifet bilmezler hemīn yirler içerler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 3). [yoḳ,]*
- yoḳdur her kim ki anda şekk ider yā mülḥiddür veyā aḥmaḳdur erbāb-ı ḳulūbdan hīç kimsenüñ bunda tereddüdi **yoḳdur** anuñ taṣarrufını görürler ġāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 16). [yoḳdur, -dur]*
- bilmeyenler anı ʿālem-i maʿnādan bir ān ṣanurlar ḫaberleri **yoḳ** ki insān efrādından ol da bir ferddür Rabb'inüñ ḳodugı ḫidmet üzerinde bir ulu merddür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 17). [yoḳ,]*
- ol ṭarīḳle tesḫīr-i ʿanāṣır ḳılınur her cemāde ki baḳarsın eyle ṣanursın ki ol ġāfildür andan ḫaberüñ **yoḳ** ki anuñ bir müdebbiri vardur ki ʿāḳıldur ehl-i keşf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 202, Satır 12). [yoḳ,]*
- kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu **yoḳdur** ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye zīrā eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 16). [yoḳdur, -dur]*
- ḳadar ki niyetini ṭoġrıltdum ṣanur ḫaberi **yoḳdur** ki bir maḫfīce kiyā ḳarışur her ʿamel ki anuñ ḫulūṣına iʿtiḳādı vardur biraz diḳḳat iderse bilür ki ne ḳadar fesādı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 9). [yoḳdur, -dur]*
- maʿiyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd **yoḳdur** ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 8). [yoḳdur, -dur]*
- ḳalmaz çarā yoḳdur ödenür hīç arada gözikür nesne **yoḳken** bir ṭarafdan bir nesne bulınur hemān kişi niyetini dürüst itmek gerek ki iş āsān olur göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 233, Satır 5). [yoḳken, -ken]*
- ḳışāṣ **yoḳdur** ve anda merātib çoḳdur baʿżından istihlāl olursa baʿżından istiġfār olınur ġaybetden tevbe dürlü dürlü bulınur Yaʿnī bir kişiyi ġaybet itseler bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 13). [yoḳdur, -dur]*

• ki aña kesret ziyān virmez ve bir kesretdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür kesret de yirinde hīç münāfāt **yoḳdur** kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 10). [yoḳdur, -dur]*

• niçe şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol yoldan duḫūl ider ḫaberi **yoḳ** niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur ammā nefsi-y-içün ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 16). [yoḳ,]*

• başasın hemīn ḳılıcuñı 'arşda asasın 'acebdür ki ṭaşradan kendüne düşmān ararsın nefsüñi görmezsin cihānda andan ulu düşmānuñ **yoḳdur** ammā n'ideyin ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 12). [yoḳdur, -dur]*

• mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād yöresine uġramaz tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr **yoḳdur** dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 12). [yoḳdur, -dur]*

• ki ʿilm bir rızḳ-ı maʿnevīdür ki anuñ ḳapusı açıḳdur ve ol ḳapudan içerü niʿmetüñ nihāyeti **yoḳdur** ve rızḳ-ı ṣuverī var ki kesb-i ḥelāl ile taḥṣīl ḳılınur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 269, Satır 18). [yoḳdur, -dur]*

• oḳumaġuñ sevābı ne ḳadar çoḳdur bir aḳçadan olan fāyidenüñ aña nisbeti **yoḳdur** eger ol aña tamām yaḳīn idüp ınana-y-ıdı mümkin mi-y-idi ki ol Ḳurān'ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 8). [yoḳdur, -dur]*

• ḳaldı dirler andan ḫaberi **yoḳ** ki anuñ ḫayrātınuñ ṣuver-i ḥasenesi aña yoldaş olur ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi ana ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 13). [yoḳ,]*

yok: *Değil.*

• yaşında **yoḳdı** ki ṭayısına eyitdi Kendümi ʿarş öñinde dāyim sücūdda gördüm didi Tayısı eyitdi Oğlancuḳlara bunı dime ve kimse ile bu sözi söyleşme ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 9). [yoḳdı, -dı]*

yoḳ: *Hayır.*

• düşmanuñ mıdur Eyitdi **Yoḳ** Eyitdiler Ne içün Eyitdi Allāh dōstlıġı göñlüme şöyle ṭolmışdur ki kimse düşmānlıġına yir mi ḳalmışdur Ve niçe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 3). [yoḳ,]*

yoḳ degül: *Yok değil, var.*

• ālemde **yoḳ degüldür** ve Allāh'uñ 'ināyetine naẓar olınsa bu ḳadar nesne çoḳ degüldür Eger andan 'ināyet ü tevfīḳ olmazsa mümkin degüldür kimsene anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 15). [yoḳ degüldür, -dür]*

yoḳ mı: *Yok mudur? (Vardır elbet!).*

• oldı eyitdi Ḫalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā **yoḳ mı** Elbette ẓarūrī farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 16). [yoḳ mı,]*

yoḳlıḳ: *Fakirlik. II Tasavvufta her zaman her işte Allahü teâlâya muhtaç olduğunu bilmek.*

• ḥāl bunı bilmişlerdür ve cümle-i erbab-ı ḳulūb bunı tecribe itmişlerdür ki kişi Allāh'a yalvarmaḳdan yig vesīlet olmaz ve ādem oğlanında **yoḳlıḳ** gibi faẓīlet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 14). [yoḳlıḳ,]*

yoḳlıḳ: *Yokluk. II Fena; kişinin kendi iradesinden koparak benliğini Allah'ta yok etmesi, fenafillah.*

- ferzānesi **yoḳlıḳ** cevherinüñ māyesi ve saʿādet bāzārınuñ sermāyesi idi Dōst isteyenüñ yārı idi ve göñül irenlerinüñ yararı idi Peyġambar'ı ġāyet sevenlerden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 15). [yoḳlıḳ,]*

yoḳlıḳ: *Yokluk. II Allah'ın varlık ve irâdesi karşısında kendini yok bilme.*

- dem bulur ki lāubālī vü bī-nām olalar Yaʿnī dimek ister ki ḳula **yoḳlıḳ** olduġınca varlıḳ bulur ve bendede benlik olduġınca ṭarlıḳ bulur kendü bī-ārzū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 1). [yoḳlıḳ,]*

yoḳlıḳ çeşme-sārı: *Yokluk çeşmesi. II İnsanın fena makamında yokluğuyla hayat bulmasından ötürü çeşme; içene ölümsüz bir hayat verdiğine inanılan ab-ı hayat bağlamında kullanılmıştır.*

- olur ki **yoḳlıḳ çeşme-sārından** ṣu verile ḥayāt şeceresi ol zamān müs̱mir olur ki ravżа-ı fanāda dikile ve vücūd ekinleri ol vaḳt ḥāṣıl virür ki mezraʿa-i ʿademde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 1). [yoḳlıḳ çeşme-sārından, -n, -dan]*

yoḳsa: *Aksi takdirde.*

- muḫālifdür dinilür anuñ maʿnāsı budur kim bir ṭāyife kendülerini anlara nisbet itmüşlerdür ve kendü iʿtiḳādlarınca bir bāṭıl mez̲heb dutmışlardur **yoḳsa** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 2). [yoḳsa,]*
- olıcaḳdur ve her ṣıfāt ki mez̲mūm olur bulunıcaḳdur **yoḳsa** Allāh'dan yaramaz nesne gelmez ve ḫālıkdan ḳabīḥ yaradılmaz Her ne ki Allāh'dan ola ḥasen olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 13). [yoḳsa,]*
- nā-gāh gelivirmişdür ve bir laṭīfedür ki yirine düşivirmişdür **Yoḳsa** Ḥasan gibi kişide yaḳīn ü iʿtimād olmaz mı ve anuñ gibi kimsenede vüs̱ūḳ u iʿtiḳād olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 13). [yoḳsa,]*
- derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt ẓāhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur **yoḳsa** bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 12). [yoḳsa,]*

yol: *Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah.*

- Āḫar meşāyıḫ arasında muşār ileyhi bi'l-benān ve cemīʿisinüñ yanında ʿazīmü'l-ḳadr ve'ş-şān oldı Ve Bişr-i Ḥāfī anuñ içün dirler ki dāyim **yollarda** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 8). [yollarda, -lar, -da]*
- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve **yoldan** gine döndi vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 3). [yoldan, -dan]*
- ileteler **Yolda** giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördüler ki bir ḫōş güzel yüzlü kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 15). [yolda, -da]*

yol: *Usul, tarz, şekil.*

- maẕharıdur her ne varsa kudretinüñ eşeridür Ḳalblerini Ḥaḳḳ'a bağlayup ferhān olurlar gice gündüz anuñ mülāḥaẕası ile ḫandān olurlar Dervīşlikde **yol** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 2). [yol,]*
- ceẕbe-i ʿışḳ ile çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister zarūrī ṭāʿati bu **yoldan** ider Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 16). [yoldan, -dan]*
- **yoldan** bulınur bilmeyen hemīn besṭ-i zamān oldı şanur Gāh olur ki otururken bir kişiye ġaflet gelüp cihānı seyr ḳılur şimdi ol kişiye besṭ-i zamān yā ṭayy-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 123, Satır 3). [yoldan, -dan]*
- ḥaḳīḳatde bu efʿālde daḫli yoḳtur buña nisbet meyyit görinür ʿālem-i maʿnāda bu aṣl remzler çoġ olur ṣuver-i miṣāliyyede bu **yoldan** neler bulınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 2). [yoldan, -dan]*
- Hemīn kişinüñ naẕarında ʿibret gerek ki añlaya ve hemīn ādemüñ derūnında başīret gerek ki fehm eyleye tā bu **yoldan** āyāt u aḥadīsüñ maʿānisinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 127, Satır 4). [yoldan, -dan]*
- muḫtelif olur ve emzice-i benī Ādem dürlü dürlü olur şāyed Süfyān-ı Sevrī ḥażretlerinüñ meşrebine tevekkül ol **yoldan** düşmiş idi ola ve şeyṭān mekrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 16). [yoldan, -dan]*
- Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve ẕātında Rabb'ine vuṣlat ol **yolla** bulınmışıdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 9). [yolla, -la]*
- illā'llāhu ammā çün niẕām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbibātı biri birine bağladı ʿāḳil olan daḫı ol **yol** üzerine yürür egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 18). [yol,]*
- eyleme ki saña ol yaḳışmaz ve sen ḫalḳdan münḳaṭıʿ olma ki saña ol yaraşmaz senüñ ṭāʿatüñ bu **yoldan** ḳonılmışdur ve senüñ ʿibādetüñ bu vechle taḳdīr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 10). [yoldan, -dan]*
- gibi evüñ içine mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña ol **yoldan** varılur her kim ki yolın ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 8). [yoldan, -dan]*
- şunlaruñ ki gözleri açuḳdur görürler maʿnā ile ṣūretüñ irtibāṭını bilürler ammā ol irtibāṭ dāyim bir nesḳ üzerine bulınmaz baʿżı keşfde bir **yoldan** olursa *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 2). [yoldan, -dan]*
- baʿżısında ol **yoldan** olmaz gāh olur ki iḫtilāf-ı eşḫaṣla muḫtelif olur belki gāh olur ki tefāvüt-i evḳātla mütefāvit gözükür Ol sebebdendür ki vāḳıʿātuñ taʿrīfātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 3). [yoldan, -dan]*
- tamām olur her ẕarfa ṣığdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir **yoldan** bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 5). [yoldan, -dan]*
- cehenneme girür vaḳt olur ki bir kişi ol ʿālemüñ ikisi-y-ile bulınur Pes ol kişinüñ ḥālinde nice ḥükm olınur Hemīn anuñ daḫı tevcīhi bu **yoldan** olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 2). [yoldan, -dan]*
- her dervīş cemīʿ-i feżāyili muḫrez ola ve vācib midür ki her kāmil envāʿ-ı ṭāʿati cāyiz ola Ḥaḳ taʿālā her ḳulına bir **yoldan** ṭāʿat müyesser ider ve mizāca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 8). [yoldan, -dan]*

- oġlancuġına tevekkül ögretmek içün bir ṭarīḳ itmişdi ve anı ol **yola** me'lūf ḳılmaġ içün bir fikr ḳılmışdı oġlancuġına ögretmişdi ki Her gāh ki bir ḥācetüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 9). [yola, -a]*
- işidürse bu **yoldan** fikr ḳılurdı Ḳurān'uñ cemī' ma'nāsını bu uslūbdan mülāḥaẓa iderdi ve aḥādīs̲de her ne görürse 'ālem-i maḥsūsāta taṭbīḳ iderdi ba'īddür ki ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 11). [yoldan, -dan]*
- iderler çünki nefslerinüñ evvelden maṭmaḥ-ı naẓarları ol idi gine āḫırātda leẕẕātını ol **yoldan** buldı cihet-i cismāniyye çün mizāclarında ġālib olur her dem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 8). [yoldan, -dan]*
- rūḥları leẕẕeti ol **yoldan** ṭālib olur ammā şunlar ki dāyim göñülleri iṭṭilā'-ı esrār- ı lāhūtda olur ve her vaḳt şevḳleri müşāhede-i tecelliyāt-ı ceberrūtda olur her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 9). [yoldan, -dan]*
- ḫāṣṣına naẓarı gerek cümlesini bir üslūbla gözetmek olmaz ve cemī'sine terbiyeti bir **yoldan** itmek olmaz ādem olur ki yimegini artucuḳ virmekle teraḳḳī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 4). [yoldan, -dan]*
- niçe şeyḫler olur ki ol arada aldanur ḳalur şeyṭān aña ol **yoldan** duḫūl ider ḫaberi yoḳ baṣīretde kāmil dirilür amma baṣri yoḳ niçe nesneleri Allāh içün işlerem ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 15). [yoldan, -dan]*
- taʿālā bir ḳulını anuñ-içün ġanī ḳılur ki bir **yoldan** daḫı aña ʿibādete ṭarīḳ gösterür ḳuldan maḳṣūd olan aña ḳullıḳdur her ḥālle gerek beden ḳullıġı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 5). [yoldan, -dan]*
- olsun gerek mālla mālla olan ḳullıḳ daḫı eyü ḳullıḳ olur niçeleri olur ki Rabb'ini ol **yoldan** bulur her ne ki eline gire dervīşlere bile ḫarclanur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 8). [yoldan, -dan]*
- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete ḳoñ anlar bir **yoldan** ḳullıḳ iderlerse siz bir yoldan daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden s̲evāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 5). [yoldan, -dan]*
- idecekleri vaḳtı siz ʿibādete ḳoñ anlar bir yoldan ḳullıḳ iderlerse siz bir **yoldan** daḫı ḳıluñ anlar bir ṭarīḳden s̲evāb bulurlarsa siz bir ṭarīḳden daḫı buluñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 5). [yoldan, -dan]*
- Maḳṣūd Allāh'a ḳullıḳdur her ne **yoldan** gerekse olsun gerekse dünle bir ḫastaya ḳullıḳ itsün gerekse varsun namāz ḳılsun her kişiye ezelden bir yoldan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 8). [yoldan, -dan]*
- Maḳṣūd Allāh'a ḳullıḳdur her ne yoldan gerekse olsun gerekse dünle bir ḫastaya ḳullıḳ itsün gerekse varsun namāz ḳılsun her kişiye ezelden bir **yoldan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 8). [yoldan, -dan]*
- ṣabr itmegi bir ulu ṭāʿat bile Allāh'uñ ḳullarına niʿmeti iki **yoldan** olur gāh raḥatdan olursa gāh belādan olur ikisi daḫı mü'mine Allāh'uñ niʿmetidür egerçi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 17). [yoldan, -dan]*
- elfāẓdan ol nice alınur diyü tamām istibʿād eylerler anlar elfāẓı kendü bildükleri gibi gözedürler ve anlar ʿibādata kendü **yollarından** maʿnā virürler dervīşlerüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 12). [yollarından, -ları, -n, -dan]*
- vuṣlatı ol **yoldan** bulur ola ṣāyed anuñ mizācında bir ḥālet ola ki yemek yemekle tāʿate istiṭāʿat bula Şol yemekden ṣaḳınılur ki kişiyi Allāh'dan dūr ider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 15). [yoldan, -dan]*

• hidāyet ḳulaġuzı var ki aña **yol** ṣora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl zādı var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḫtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 11). [yol,]*

yol: *Bir amaca erişmek için tâkip edilen seyir.*

• gūr u kefen ḥicāb ola mümkin midür ki ol ṭarīḳde her kişiye feth-i bāb ola Belī her sālike ol **yoldan** bir ḥaẕẕ olur niceler ol ḥaẕẕ-ile Ḥaḳḳ'ı gördüm ṣanur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 2). [yoldan, -dan]*

• Dervīşler **yolında** bu çoġ olur ki biri itdügine birinüñ yolı düşmez ve biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci bu andan efżal ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 5). [yolında, -ı, -n, -da]*

• ki maraż-ı mevtinde görmege geldiler Eyitdi İki **yol** var öñümde ve iki ṭarīḳ var elümde İkisin de bilmezem ve iḫtiyār ile gitmezem Elbette birine gitsem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 1). [yol,]*

• gerek ve bir **yolı** ṭutsam gerek Bilmezem ki ol ḳanḳısı olsa gerek ve ol yolda başuma ne gelse gerek Oturanlar eyitdiler Göñlüñi ḫōş ṭut ki saña ḫayr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 3). [yolı, -ı]*

• bir iʿtibārdur ki bir ṭāyifeye düşmişdür ve her birisi bir meẕhebdür ki bir meşreble ilişmişdür her birisi bir **yoldur** Ḥaḳḳ'a gitmege ve her birisi bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 2). [yoldur, -dur]*

• ṭarīḳdür aña iletmege Gāh olur dervīşlerüñ evḳāti muḫtelif olur ve ḥālātı mütefāvit olur bir vaḳtda bir **yola** gider bir vaḳtda birine bir ḥālde bir iʿtibāra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 87, Satır 4). [yola, -a]* • öñdin gelen ümmetlerüñ helākına sebeb bu olmışdur ve niçe ṭāyife bu baḥs ucından dīnini yavi ḳılmışdur Siz kendü **yoluñuzdan** çıḳmañ bunuñ gibi sözleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 10). [yoluñuzdan, -u, -ñuz, -dan]*

• Allāh'dan ġayrini dilden arıtmaḳ gerek andan göñli berkitmek gerek Her ḳanḳısını dilerseñ anı it ve her ḳanḳı **yola** gitmek isterseñ aña git didi Yaʾnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 6). [yola, -a]*

• irādet getüre ıraḳ ṭarīḳde olan āsān **yolları** ḳomaḳ gerek ve bu ṭarīḳde her ne olursa aña uymaḳ gerek ve şeyḫinüñ daḫı cemīʿ-i aḥvāline baḳmaḳ gerek ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 3). [yolları, -lar, -ı]*

• Meşāyıḫ mādām ki müctehid olmayalar mümkin degüldür ki müctehid **yolından** ṭaşra çıḳalar ammā bunlar anlaruñ sözlerin eyü añlarlar ve murādların gökçek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 3). [yolından, -ı, -(n)dan]*

• **yolında** bu mıḳdār iddiḫār ḫalel virmez ve dervīşler arasında bu ḳadar nesne ʿayıb ṣayılmaz İmdi bu maʿnā ehlu'llāhuñ meşārebinüñ iḫtilāfından gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 11). [yolında, -ı, -n, -da]*

• kişinüñ ki **yolında** bu ḳadar aḥvāl ola nice sürūr ile yürür ve bir kişinüñ ki öñinde bu miḳdār verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 9). [yolında, -ı, -n, -da]*

• bir ulu maḳāmdur ki buña ancaḳ efāżil-i kümmel yitişür ve ʿibādet **yolında** bu bir büyük mertebedür buña hemīn ġāyet ulular irişür Rivāyet olınur ki Süfyān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 7). [yolında, -ı, -n, -da]*

• muḥkem keremi var idi ʿAzīmet-i sāmiye ve himmet-i vāfiyesi var idi Tevekkülde ʿaceb diḳḳatleri ve ol **yoldan** ġarīb ʿibretleri var idi Mizācında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 8). [yoldan, -dan]*

• **yolından** çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur ki ẓāhir-i şerʿi gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 13). [yolından, -ı, -(n)dan]*

• delīl ü mürşīd olur ve ol ʿilm aña mevḳıf-ı ḳıyāmetde hādīü's-sebīl olur ervāḥuñ ol cenāba ʿaded-i enfās-ı ḫalāyıḳça rāhı olur ve her göñlüñ kendü **yolına** göre bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 10). [yolına, -ı, -(n)a]*

• te'ehhül tecerrüdden yigdür kendünüñ ol **yolda** eksügi varmış ki ʿālem-i berzāḫda ol noḳṣān gösterilmiş Belī tecerrüd yigdür şol kimseye ki iḥtiyāṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 17). [yolda, -da]*

• varmazdı tevhīd **yolınuñ** anca vāḥidleri vardur birinde ḳalup durur ve ṭarīḳat mesleginüñ mehlekesi çoḳ olur birinde helāḳ olup durur Tevḥīdi eyü añlayıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 9). [yolınuñ, -ı, -nuñ]*

• ṭarīḳatde daḫı böyle olur ol **yolda** daḫı anca mu'zilāt olur ol ṭarīḳ de daḫı anca müteşābihātı bulınur her kişinüñ maḳāmına göre müteşābihātı olur anda ṭurmaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 15). [yolda, -da]*

• ḳulluġı **yolından** ṭaşra çıḳmışdur dāyimā ol ḥāline nedmān u peşīmāndur geçen geçdi şimdi bir tāze Müslümān'dur ḥāṣā ki böyle idenüñ Ḥaḳḳ taʿālā tevbesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 1). [yolından, -ı, -(n)dan]*

yol: *Usul.*

• şaḫṣdan nefʿe işāret olur bir şaḫṣdan żarra ve gāh olur ki vāḳıʿa **yolında** bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 9). [yolında, -ı, -n, -da]*

yol: *Amaç, maksat.*

• ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz daḫı kendü **yolumuz** üzerine yürüyelüm Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 11). [yolumuz, -u, -muz]*

yol arama: *Çare bulmaya çalışmak.*

• bilmezsin ve eger daḫı dikkatle bakarsañ ve eger ḥaḳīḳāt gözi–y-ile deñerseñ dostuñ daḫı
oldur düşmānuñ daḫı ol hīç andan ṭaşra sen **arama yol** eger dost isterseñ nefsüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 14). [yol arama,]*

yol bul: *Ulaşmaya fırsat ve imkan bulmak.*

• zühdümüñ nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye **yol bulamazdı** ve bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 11). [yol bulamazdı, -a, -maz, -dı]*

• böyle-y-iken bir aḳçasuz Ḥaḳḳ'a mütevekkil olup tevekkülinden bir ḳadem ayrılmaya ve bir pūlı yoġ-iken şeyṭān aña rızḳ-içün vesveseye **yol bulmaya** Pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 137, Satır 4). [yol bulmaya, -ma, -y, -a]*

• bulur beden ki mümtelī ola İblīs'üñ taḫt-gāhı olur kesel ü nevm anuñ lāzımı olur ve niçe dürlü daḫı mefāsid anuñ mülāzımı olur ammā bir kişi ac olıcaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 11). [yol bulur, -ur]*

• şeyṭāna mücādele daḫı bundan aşgar ṣayılur ādemüñ büyük ʿadūsı nefsi olur şeytān daḫı kişiye bunuñla **yol bulur** nefs maġlūb olup başılacak hemīn şeyṭān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 8). [yol bulur, -ur]*

yol bul: *Çare bulmak.*
• olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü **yol bulur** Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ yüzin görmez Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 1). [yol bulur, -ur]*

yol göster: *Nasıl gidileceğini anlat!*
• Ḥażretine **yol göster** Eyitdi yol ikidür biri ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret'e yol ṭutup gitmek gerek ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 3). [yol göster,]*

yolın koyup: *Yolunu bırakmak.*
• gibi evüñ içine mi girilür Her maḳṣūduñ elbette bir ṭarīḳ-i muʿayyeni olur her kim ḳaṣd iderse aña ol yoldan varılur her kim ki **yolın** ḳoyup ṭaġ içinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 8). [yolın koyup, -up]*

yol ortası: *Gidilen mesafenin yarısı.*
• Ehlu'llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca yöneldi **yol ortasında** Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṣāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 17). [yol ortasında, -n, -da]*
• ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp **yol ortasından** Kaʿbe'yi göre Zīrā bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 1). [yol ortasından, -n, -dan]*

yol ṭut: *Yola çıkmak, yola koyulmak.*
• Ḥażretine yol göster Eyitdi yol ikidür biri ednādur ki dünyāda şehvātdan geçmek gerek andan Ḥażret'e **yol ṭutup** gitmek gerek ve biri aʿlādur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 4). [yol ṭutup, -up]*

yola düş: *Yola çıkmak, yol almaya başlamak.*
• itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ **yola düşmişdür** gidüp yürür ammā bunuñ zādını ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 13). [yola düşmişdür, -miş, -dür]*

yola getür: *Yola getirmek; doğru yola sevk etmek.*
• dilerse **yola getürür** bir fāsıḳı dilerse meyḫāneden ḫiẕmetine çeker ve bir zāhidi isterse ṣavmaʿadan meyḫāneye redd-ider Niçeler ḳolayında gezerken bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 9). [yola getürür, -ür]*

yola getürür ol: *Yola getirir olmak, doğru yola sevk eder olmak.*
• yoldan ḳaçururken ṣoñra **yola getürür oldı** ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dīr görür oldı Evvel şürūra merci' iken ṣoñra ḫayrāta menba' oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 13). [yola getürür oldı, -dı]*

yola gir: *Yola gelmek; istenilen biçimde davranışı kabullenmek, düzelmek, uslanmak.*

- ṭarīḳ olmayınca kimdür ki **yola gire** anuñ keremi ve faẕlı olmasa Fużayl faẕl u kemāli ḳanda bulurdı ve anuñ luṭf-u iclāli olmasa ‘ālemde bu ḳadar ‘izzet ü celāli *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 11). [yola gire, -e]*
- bahāne olmayınca mümkin degül ki **yola gire** ve andan oḳumayınca mütālaʿa idüp dānişmend ola Ḥaḳ taʿālā niẓām-ı ʿālemi böyle itmişdür ve bu kārgāhı bu *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 17). [yola gire, -e]*

yola girmek: *Bir tarîkata girme, intisap etme ve o tarîkatın gereklerini yerine getirerek mânevî bakımdan yol alma.*

- vech-ile baġlamışdur bunda olçumluḳ itmek olmaz mürşīdsüz **yola girmek** yaḳışmaz Bir pīrüñ etegine yapışmaḳ gerek andan tevekkül idüp çalışmaḳ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 1). [yola girmek,]*

yolca: *Yol boyunca. II Yolda.*

- ṭutmışdı bir yire varmaġa ḳavl itmişdi **Yolca** giderken ḳamçısı düşdi bir laḥẓeden ṣoñra ḳamçı ḫaṭrına düşdi indi ṭavarı baġlayı ḳoydı yayaḳ ḳamçısına *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 17). [yolca,]*

yol: *Uğur, gaye, maksat.*

- olmaz anda olan iḫtiyāt ile bunda olan berāber olmaz līkin çün bu ʿamelde iʿlā kelimāti’llāh vardur işlerler her ne ḳadar ki bu **yolda** iḫtiyāṭ ola ġarż içün ḳabūl *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 2). [yolda, -da]*

yoldan ḳaçur: *Yoldan çevirmek; gideni durdurmak, gitmesine engel olmak.*

- **yoldan ḳaçururken** ṣoñra yola getürür oldı ve öñinde ādemler ölürken āḫır öli dīr görür oldı Evvel şürūra merci‘ iken ṣoñra ḫayrāta menba‘ oldı öñdin rezāyile *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 13). [yoldan ḳaçururken, -ur, -ken]*

yoldan olmış ol: *Yoldan çıkmak; doğru yoldan ayrılmış olmak.*

- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿizām ẓevāhırde ḳalmış olalar ve anlar daḫı bu **yoldan olmış olalar** ḥāşā ki anlar eyle olalar ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 14). [yoldan olmış olalar, -a, -lar]*

yoldaş: *Yol arkadaşı; arkadaş, dost.*

- Gelüñ sizüñle ʿahd idelüm her ḳanḳımuz ki āḫıratda ḫalāṣ ola ḳalan **yoldaşlarını** elbette Allāh’dan dileye Eyitdiler Yā İbnü Rasūlü’llāh Senüñ *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 4). [yoldaşlarını, -ları, -n, -ı]*

yoldaş ol: *Arkadaş, dost olmak.*

- ḳaldı dirler andan ḫaberi yoḳ ki anuñ ḫayrātınuñ ṣuver-i ḥasenesi aña **yoldaş olur** ve anuñ ḳuvā-yı rūḥāniyyesinüñ melāyikesi ana ḳoldaş olur bir gökcek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 14). [yoldaş olur, -ur]*

yolı düş: *Giderken uğramak, rastgele önünden geçmek.*

- Dervīşler yolında bu çoġ olur ki biri itdügine birinüñ **yolı düşmez** ve biri işledügin mümkin degüldür biri işleyemez egerci bu andan efżal ise ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 5). [yolı düşmez, -mez]*

yolın al: *Yolunu kesmek; engel olmak, engellemek.*

- olup bir ṣalavāta daḫı yitişmeye ecel **yolın alup** Rabb'i-y-ile bir münācāta daḫı irişmeye bir fürṣata daḫı taḥassürler idüp eline girmeye ve bir daḫı bu nefse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 9). [yolın alup, -up]*

yolına gel: *Karşısına çıkmak.*

- elin aldı ve tevfīḳ-i ezelīdür ki añsuzın **yolına geldi** ceẕbe-i ilāhiyyedür ki her kimi isterse kendüye çeker ve irādet-i sulṭāniyedür ki her kime dilerse ʿināyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 3). [yolına geldi, -di]*

yolına gid: *İzinden gitmek, uymak.*

- hem-çunān Ḥażret-i Yūsuf'uñ ḳul olduġına daḫı bir ḥikmet ṭuyılur ki tā her ḳul olan anuñ **yolına gide** ḳullıġı arasında Rabb'i ḳullıġını bile ide şöyle ṣanmaya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 2). [yolına gide, -e]*

yolında bulın: *Birine içten bağlanarak onun başladığı işi aynı anlayışla sürdürmek, fikirlerini ve hareketlerini aynen benimsemek.*

- ḥüsn-i ẓann olınup taḳlīd olına lāzımdur ki her yirde sülūk olına elbette anuñ **yolında bulına** Bu dürüst degüldür ki bir mes'elede birine taḳlīd olına bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 4). [yolında bulına, -a]*

yolından çıḳ: *Doğru yoldan ayrılmak.*

- meşreb olur ki ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür dervīşler olur ki irte-içün zād alı ḳosa **yolından çıḳar** şeyḫler olur ki dāyim zekātın virüp mebāliġ ṣaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 14). [yolından çıḳar, -ar]*

yolından ḳıl: *Birini, yapmakta olduğu veya yapmak istediği işten alıkoymak.*

- bu degüldür kim gönlinden olmayup ḳuru dilden ola ve şöyle degüldür kim bunı hemīn ḥüsn-i muʿāmele **yolından ḳıla** Belki ṣaḥīḥ dervīş dirilen elbette *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 18). [yolından ḳıla, -a]*

yönel: *Bir yöne doğru gitmeye koyulmak.*

- Ehlu'llāh arasında muḳarrerdür ki şol vaḳt ki ḥacca **yöneldi** yol ortasında Kaʿbe aña istiḳbāle geldi Bunuñ maʿnāsı bu degüldür ki ṣūret-i miṣāli ile Kaʿbe aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 17). [yöneldi, -di]*
- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca **yöneldi** ve yoldan gine döndi vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir zengī gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 3). [yöneldi, -di]*

yöresine uġrama: *Çevresine, yanına yaklaşmamak.*

- itdi ki bir aḥad **yöresine uġramamışdı** Maḳāmāt-ı ʿārifīnde maḳālātı var idi ki ḫayli ʿārif gerek idi ki anı añlaya ve merātİb-i sālikīnde işārātı var idi ki tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 11). [yöresine uġramamışdı, -mış, -dı]*
- mülḥid olmaz ve anı añlayan kişinüñ ilḥād **yöresine uġramaz** tevḥīdi olan kişi teklīfe inkār eylemez ve müvaḥḥid olan kişi ḥaşr u neşr yoḳdur dimez tevḥīdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 11). [yöresine uġramaz, -z]*

yu: *Temizlemek, yıkamak. II Günahlardan arındırmak.*

- ẓāhirde görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir ṣu kenārında ḳaftānın **yurken** buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 8). [yurken, -r, -ken]*
- **yuyamayasın** Bunuñ mīzānı ʿaḳlla bilinmez bunuñ ḥali bu dārda maʿlūm olmaz hemīn kişi vüsʿi olduḳça ʿibādete dürişüp gine raḥmeti andan bilmek gerek ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 11). [yuyamayasın, -y, -a, -ma, -y, -a, -sın]*
- İmām Şāfiʿī vefāt itmelü olıcaḳ vaṣiyyet eyledi Fulān kimseye diyüñ gelsün beni **yusun** didi Ol kişiye ḫaber eylediler geldi Düyūnī teẕkiresini istedi çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 10). [yusun, -sun]*
- teẕkireye naẓar itdi yitmiş biñ aḳça deyni çıḳdı cemīʿisin edā idüp virdi Beni **yusun** didüginiñ maʿnāsı budur didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı āḫıratda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 12). [yusun, -sun]*
- yaşları cemʿ itdiler anuñla benüm yüzümi gözümi **yudılar** bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 17). [yudılar, -dı, -lar]*
- ṣaḥīfe-i nefsde her ne mıḳdār ki nuḳūṣ-ı ḳabīḥ ve 'ayūb ola āb-ı nedāmet anı **yur** giderür niçe tevbe itmiş fāsıḳlar bulınur ki ma'ṣiyet itmeyenden anuñ ḥāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 13). [yur, -r]*

yud-: *Ağızda olan bir şeyi boğazdan aşağı indirmek.*

- bıraġur mümkin degül **yudamaz** loḳma aġzında ḳalur Āḫır ḳalḳar ṭaşra çıḳar ol loḳmayı aġzından bıraġur gider Şeyḫ bu ḥāleti görür istiġrāb ider Bu ʿazīze *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 9). [yudamaz, -a, -maz]*
- Çün Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye Rabb'inden eyle olıcaḳ bir sehlçe ẕilletden ötürü anı balıḳ **yudıcaḳ** bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḥālleri ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 6). [yudıcaḳ,]*

yudabil: *Yutmayı becermek.*

- müşāhede ḳıldum ammā ṭaʿām sizüñ olmaġın taʿaccüb itdüm ṭurdum Her ne ḳadar ki cehd itdüm bir pāra yiyem mümkin olmadı ki bir loḳma **yudabilem** Ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 179, Satır 16). [yudabilem, -em, -]*

yuġur: *Yoğurmak.*

- kim bir pāra unı **yuġururdı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 19). [yuġururdı, -ur, -dı]*

yuḳarı ḳalḳ: *Ayağa kalkmak.*

- üzerine olursın Eyitdi Eger virürlerse ben daḫı ḫalḳa īs̱ār idüp ülişdürürem ve eger virmezlerse şükr eyleyüp apsam ṭururam İbrāhīm **ḳalḳdı yuḳarı** Şefīḳ'i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 18). [yuḳarı ḳalḳdı, -dı]*

yukarı ḳor: *Aşama, sınıf, makam bakımından ilerletmek, yükseltmek.*

- egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan **yuḳarı ḳor** ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 16). [yuḳarı ḳo,-r,]*

yuḳaru: *Yukarı, yukarı taraf.*

- yemek yedi Ḫalḳ anı görüp mülḥid diyü ṭaġıldı İmdi eger bu ḥikāyet ṣādıḳ ise ve bu ḳażiyye vāḳiʿe muṭābıḳ ise tevcīhi oldur ki **yuḳaruda** didük ve ḥikmeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 18). [yuḳaruda, -da]*

yuḳaru id: *Yukarı kaldırmak.*

- baʿżını aşaġa ve baʿżını **yuḳaru ider** Bu düşüñ heybetinden uyanur İbn Sīrīn'den taʿbīrini ṣordurur İbn Sīrīn eyidür Ol kişi Peyġambar'uñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 1). [yuḳaru,]*

yum: *Kısarak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek.*

- atlu girmek mümkin degül kimsene geçmez Baña eydür Gözüñ yum Ben daḫı **yumaram** Hemīn sāʿat ṣuyuñ öte yaḳasında bulınuram Āḫır mevsim-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 4). [yumaram, -ar, -am]*

yum: *Yummak, kapatmak.*

- mevdūd olmaz çün bir kişi ḫalḳdan kesilür Ḥaḳ'la gerek çün kes̱retden gözin **yumar** vücūd-ı muṭlaḳla gerek belki aṣl-ı inḳitāʿ oldur ki gözi ḫalḳı seçmez ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 2). [yumar, -ar]*

yunup arın: *Yıkanıp arınmak. II Dünyevi kirlerden arınmak, temizlenmek.*

- gelür ve hem fanāya varıcaḳ aḫlāḳı **yunup arınur** şöyle ki ifāḳat bulıcaḳ pāk u ṣāf görinür Rivāyet olınur ki Caʿfer-i Ṣādıḳ eydürdi Her kişi ki nefsi ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 35, Satır 13). [yunup arınur, -ur]*

yūnus: *Hz.Yunus Peygamber.*

- **Yūnus'uñ** ḥabsi ciheti-y-ile ve Yūsuf'uñ riḳḳiyyeti ve ḳullıġı-y-ıla ve Süleymān'uñ salṭanatı ve ululıġı-y-ıla Yaʻnī dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 7). [yūnus'uñ, -uñ]*
- aña ḳahrı olur ammā niçe ulular olur ol mertebeye temennī ider yitişmez ḳalur niçe velī olur ki **Yunus'uñ** ol maġṣūb olduġı ḥāldeki mertebesine varabile ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 2). [yunus'uñ, -uñ]*
- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl **Yūnus'a** Rabb'inden ol muʿāḳabe idi z̲illetine göre Ḫaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 4). [yūnus'a, -a]*

yūsuf: *Hz. Yusuf peygamber.*

- Yūnus'uñ ḥabsi ciheti-y-ile ve **Yūsuf'uñ** rıḳḳıyeti ve ḳullıġı-y-ıla ve Süleymān'uñ salṭanatı ve ululıġı-y-ıla Ya'nī dimek ister ki her kim ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 7). [yūsuf'uñ, -uñ]*
- ki ḳul olmaḳ vuṣūl-ı kerāmete maniʿ olmışdur Görmez misin ki **Yūsuf** ḳul iken nübüvvet mertebesini bulmışdur Ḳul olmaḳ kişinüñ fażīletine n'eyler Belki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 3). [yūsuf,]*

yut: *Ağızda bulunan bir şeyi yutağa geçirmek.*

- eyitdi Bilesince bir ejderhā gördüm ki aġzını açmışdı eger ben anı incitsem cemīʿümüzi **yutmışdı** Rivāyet olunur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ kullarına eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 2). [yutmışdı, -mış, -dı]*

yut: *Yutmak. II Yok etmek.*

- zemīn ṭurmayup birin ṭoġurur birin **yuṭar** her ṭoġan dünyāyı kendünüñ ṣanur bir ḳaç gün ṣaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 13). [yuṭar, -ar]*

yübūset: *Susuzluk.*

- belki kişi açlıġa ögrenmegi tedrīcle ḳılmaḳ gerek her vaḳtda mizācı taḥammül itdügi ḳadar açlıḳ çekmek gerek şöyle gerekmez ki **yübūset** ġalebe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 18). [yübūset,]*

yügriş: *Koşuşmak.*

- Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir yüksek yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ **yügrişürle**r her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 2). [yügrişürler, -ür, -ler]*

yügür-: *Koşmak.*

- meşġūf olup durur anuñ-içün ḥadīsde gelüp durur ki cennet mekārih ile maḥfūf olup durur Şol kişi ki dār-ı dünyāda nefsi murādına yeler **yügürür** ve şol ġāfil ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 12). [yügürür, -ür]*

yük: *Ağırlık. II Dünyalık eşya.*

- heleke'l-müsḳalūn Yaʿni şol kişinüñ ki **yüki** yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki yüki aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı misāli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 5). [yüki, -i]*
- heleke'l-müsḳalūn Yaʿni şol kişinüñ ki yüki yiynidür necāt buldı ve şol kişinüñ ki **yüki** aġırdur helāk oldı ḳıyāmetüñ daḫı misāli bu ṣıfatladur ve anda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 5). [yüki, -i]*

yük: *Ağırlık. II Günah.*

- daḫı ṣüret bu ḥāletledür Şunuñ ki **yüki** yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 8). [yüki, -i]*

• daḫı şūret bu ḥāletledür Şunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki **yüki** aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu zamān ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 8). [yüki, -i]*

yüksek: *Belli bir yere göre daha yukarıda bulunan.*
• Mālik nāʿleynini ve ʿaṣāsını aldı bir **yüksek** yire çıḳup ṭurdı Gördi ki bu ḫalḳ yügrişürler her biri bir yaña segirdişürler Kimi ḳumāş götürür kimi raḥtını *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 1). [yüksek,]*

yürek: *Cesaret.*
• bulup yanmış kendü bilmez ki ol dārdan ḳanḳısına girse gerek ve henüz maʿlūm itmemişdür ki ḳanḳı ḫānenüñ ehli olsa gerek Bu ḥālde olup kişi ne **yürekle** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 2). [yürekle, -le]*

yüri beri: *"Haydi durma / ilerle!" anlamlarında bir söz.*
• ḳadar şu içün gemiye ḳatlanursın Gel geçelüm ne ṭurursın **yüri beri** neye müntaẓır olursın didi Kendü Bismi'llāh diyüp yayaḳ geçdi Ḥasan oturduġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 54, Satır 17). [yüri beri,]*

yürü: *Yaşamak, hayatını sürdürmek.*
• selāmet bulur ki tedbīrinde ehl-i ḳubūr gibi olur Yaʿnī hīç kendüde taṣarruf bulmaz miṣl-i emvātdan olur ṣūretde diri **yürür** ammā maʿnāda mevtādan olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 12). [yürür, -ür]*
• göñülden gerek ve libās-ı eskisi ne virür meskenet dilden gerek Niçeler olur ki eski pelāslar içine girmişdür faḳrdan ḫaberi yoḳ **yürür** ve niçeler olur ki fāḫir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 10). [yürür, -ür]*

yürü: *Dolaşmak, gezmek.*
• irāʿet olur ve eger faḳrdan dirsem Allāh'dan şikāyet olur Rivāyet olınur ki bir gün oġlını gördü ki germ olup ṣalınur ve kibr ü ḫıyelā ile **yürür** Eyitdi Ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 18). [yürür, -r]*
• yaluñ ayaḳ **yürürdi** Arż Allāh'un besāṭıdur başmaḳ ile basmaḳ edeb degüldür dirdi Bu daḫı bir naẓardur ki ehlu'llāhdan baʿżısına düşer ve bu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 86, Satır 9). [yürürdi, -r, -di]*
• ḫiẕmet içün **yürürler** ve ol bir sulṭān-zāde-i ʿaẓamūtdur ki dizin dizin cennet maḥbūbları her dem ḳarşusında el baġlayup ṭururlar ol bir ḫalīfe-zāde-i ḥaḳḳ idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 11). [yürürler, -r, -ler]*
• kişinüñ ki yolında bu ḳadar aḥvāl ola nice sürür ile **yürür** ve bir kişinüñ ki öñinde bu miḳdār verṭāt ṭura ne göñül ile ḳalḳar oturur Ḫalḳuñ büyük *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 9). [yürür, -r]*
• niçe kişiler uyuzlar ile oturur hīç uyuz olmaz ve niçeler olur ki cüẕāmlar arasında **yürür** hīç cüẕāmlıḳ görmez pes lāzım degüldür ki her bilād-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 16). [yürür, -r]*
• sīreti dil-rīş olsun Ẓāhirinde bu ḫalḳla **yürüsün** gülsün ammā gine böyle iken Ḥaḳ'la muʿāmelesi bir ḳarār olsun keṣret içinde ḫalvetde olsun ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 9). [yürüsün, -sün]*

yürü: *İlerlemek, yol almak.*

- olur erbāb-ı ḳulūbuñ biri birine bu aṣl riʿāyetleri ḥadden artuġ olur Biri birine dāyim tenezzül ider **yürür** ve her biri āḫara iḥtiyac u istimdād gösterür Bu ḥālet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 16). [yürür, -r]*
- olur ve yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi ṣūfīnüñ yanında dūn olur Ol Ḥaḳḳ'a yolından varur bu ʿaḳl-ile ṭaşradan **yürür** Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 10). [yürür, -r]*
- maḳṣūdını āşikāra göre **yürür** bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẓevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 13). [yürür, -r]*
- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe **yürür** Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi ẓevāḫir ü icmālātdur ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 13). [yürür, -r]*
- ḫāṭıra getürmeñ didi İmdi biz daḫı kendü yolumuz üzerine **yürüyelüm** Bişr-i Hāfī'nüñ biraz daḫı ḥikāyetin eyleyelüm Rivāyet olınur ki vefātından ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 11). [yürüyelüm, -y, -elüm]*
- Rabb'ini bilür pes bir kişi ki Ḥaḳḳ'a ṭālib ola dāyim kendüyi arar **yürür** Dirler ki sālik kendüden naẓarı ayurmamaḳ gerek ve ṭālib teveccühini nefsinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 7). [yürür, -r]*
- mażbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi ziyāde olduġınca dervīşlik yolında artuḳ **yürürdi** Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var idi ve her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 14). [yürürdi, -r, -di]*
- illā'llāhu ammā çün niẓām-ı ʿālemi bu tertīb üzerine eyledi bir niçe esbāb-ı müsebbibātı biri birine baġladı ʿāḳil olan daḫı ol yol üzerine **yürür** egerçi cemʿī iş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 18). [yürür, -r]*
- severem her ne maḳāmdaki dervīşlik yolında **yürürem** İmām Şāfiʿī'yi öñümdeki maḳāmda görüremdir idi Rivāyet olınur ki İmām Şāfiʿī on beş yaşında iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 1). [yürürem, -r, -em]*

yürü: *Yaşamak.*

- eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde **yürürlerse** maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd anlaruñ degül Ḥaḳḳ'uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 15). [yürürlerse, -r, -ler, -se]*

yürü: *Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek.*

- bir ḳuṭb-ı aʿẓam idi ki bir niçe yıl cihān anuñ sebātı-y-ıla ṭururdı ve ol bir medār- ı muʿaẓẓam idi ki niçe müddet felek anuñ taḥrīki-y-ile **yürürdi** ol şol ṣāḥib-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 10). [yürürdi, -r, -di]*

yürüd: *Bir görevi yerine getirmek.*

- yasaġın **yürüdemez** Eger ʿaḳl daḫı sulṭān ise kendü ilinedür ve eger fikr daḫı pādişāh ise kendü memleketinedür rūḥ memleketine bunlaruñ ḥükmi geçmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 89, Satır 7). [yürüdemez, -e, -mez]*

yürümek: *Gezmek, dolaşmak.*

- Fi'l-cümle Allāh'uñ vaʿīdine inanan emn ü ferāġat ile **yürümek** yaraşmaz ve yevm-i ḥaşr u ḥesāba yaḳīn bulınan ḥużūr u refāhiyyet ile gezmek yakışmaz Bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 7). [yürümek,]*

yürin: *Yürünmek, hareket edilmek.*

- ki Allāh ḳatlarında hemīn ḥāżırdur ve her sāʿat bunı mülāḥaẓa eyleyeler ki ol anlaruñ aḥvaline nāẓırdur bir dem andan ayrılmaḳ olmaz ve bir laḥẓa ansuz **yürinmez** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 2). [yürinmez, -mez]*

yürür ol: *Yürümek.*

- Ẓāhirdür ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer **yürür ola** şāyed Rabb'ine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 14). [yürür ola, -a]*

yürüyen: *Geçerli olan.*

- eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur ẓāhirde yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd anlaruñ degül Ḥaḳḳ'uñdur ve ol **yürüyen** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 16). [yürüyen,]*

yürüyen: *Hareket eden.*

- sanurlar ve şol leẕẕāt-ı cismāniyye zāyil olduġını anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol **yürüyen** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 10). [yürüyen,]*

yürüyiş: *Gidiş; tarz, tavır, üslûp.*

- maḥbūbdur ve cümle-i meşāyıḫ ḳatında merġūbdur ṭarīḳatde anuñ daḫı ḫōş revişi vardur ve fuḳarā arasında anuñ daḫı gökçek **yürüyişi** vardır ʿĀlī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 8). [yürüyişi, -i]*

yüz: *Yüz (sayı).*

- bir gün göre ve aña naẓar idüp ʿibret ala ammā nā-māḥreme baḳmaġa rāżī olmadı **yüz** filūrī ḳābin ḳıyup aña nikāḥ eyledi bir kez naẓar idüp ṭelāḳ virdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 18). [yüz,]*

yüz: *Suret, şekil, biçim.*

- ṣūret-i misāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ ẓāhirde ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü **yüzi** olur vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 16). [yüzi, -i]*

yüz: *Yüz, surat, çehre.*

- bilürdi ki dirler anuñ iki **yüzi** vardı cemīʿ ekābir ġarābetinden ötüri baḳarlardı ve cemīʿ ʿazīzler naẓar idüp taʿaccüb iderlerdi İmām Şāfiʿī daḫı diledi kim anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 15). [yüzi, --i]*
- yaşları cemʿ itdiler anuñla benüm **yüzümi** gözümi yudılar bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle ol zībā ḳıldı İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 17). [yüzümi, -üm, -i]*

• ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördüler ki bir ḫōş güzel **yüzlü** kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [yüzlü, -lü]*
• ileteler Yolda giderken bir yigide uġradılar selām virüp mülāḳāt ḳıldılar gördiler ki bir ḫōş güzel **yüzlü** kişi ḫūb ḳoḫularla ṭolmış içi ve ṭaşı eñinde pāk *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 16). [yüzlü, -lü]*
• cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger **yüzlerini** açalar zühre ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 4). [yüzlerini, -ler, -i, -n, -i]*

yüz: *Yüz, yüzlerce, pek çok.*
• dürlü dürlü olur gāh olur ki bir vāḳıʿa **yüz** vechle taʿbīr olınur mürşīd olan ḥekīm gerek ki her mizāca göre bir münāsib taʿbīr ide ve şeyḫ olanda ferāset *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 5). [yüz,]*

yüz: *Cihet, yön, taraf.*
• gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi ẓāhir **yüzidür** anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ başīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 11). [yüzidür, -i, -dür]*
• bāṭını **yüzinden** müctehididür gerek vaḥī-y-ile ʿamel itsün gerek ictihādla her ne idülürse bizüm Nebī'ye ümmet olup aña inḳiyādla niçe münḳād olmaz ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 11). [yüzinden, -i, -n, -den]*
• bāṭın **yüzinde** istimdādı bunuñ rūḥāniyyetindendür Ḥaḳ'dan kendüye her ne feyż olursa vāsıṭa budur bundandur ol degül Cemīʿ ervāḥuñ mededi anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 13). [yüzinde, -i, -n, -de]*
• o her maẓhar-ı vaḥdetde bir **yüzden** ẓuhūrı olur ve her ḫāne-i keşretde bir şu'le olur vaḥdet daḫı odur keşret daḫı ol Kimdür olan arada 'illet ü ma'lūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 17). [yüzden, -den]*
• ise ve eger şevḳi laṭāyif-i sübḥāniyyeye ise her vaḳt anlaruñ ile ol leẕẕetde olur ve her gāh mükāleme-i maʿrifetde olur hemīşe ṣoḥbetleri ol **yüzden** olur ve her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 6). [yüzden, -den]*

yüz aḳlığı: *İftihar edilecek, onurlanacak durum.*
• ve taʿālā bāña çoḳ luṭflar idüp ikrāmlar itdi ve hezār iḥsānlar idüp inʿāmlar itdi ammā anı gördüm ki şol **yüz aḳlığı** ki ʿayāli olanlarda var ve şol rāḥatlıḳ ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 14). [yüz aḳlığı,]*

yüz biñ: *Yüz bin, pek çok.*
• olur ve **yüz biñ** ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi ṣūfīnüñ yanında dūn olur Ol Ḥaḳḳ'a yolından varur bu ʿaḳl-ile ṭaşradan yürür Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 9). [yüz biñ,]*

yüz kerre: *Yüz defa.*
• cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir zaḥmet ʿārıż ola eger **yüz kerre** āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 14). [yüz kerre,]*

yüz ṭut: *Yönelmek.*

- biñ yıl dir-isem dükenmez ʿömrüm olduġınca yazar-isem āḫır olmaz Bu da bir mevcdür geldi ve gitdi göñül yine teẕkireye **yüz ṭutdı** Rivāyet olınur ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 2). [yüz ṭutdı, -dı]*

yüzden artuḳ: *Yüzden fazla.*

- **yüzden artuḳ** meşāyıḫa ḫidmet ḳıldı Egerçi teẕkirelerde meşhūrdur ki İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ile daḫı bulışdı ve anuñ ḫiẕmetine daḫı irişdi ṣāḥib-i mavāḳıf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 15). [yüzden artuḳ,]*

yüzi aġ ol: *Yüzü ak olmak, çekinecek hiçbir durumu veya ayıbı olmamak..*

- tevekkül eyleyenüñ dāyim yardımcısı ol olur kişi işini aña ṣaġ ışmarlamaḳ gerek ki her işi ṣaġ ola ve anuñla bāzārı dürüst gerek ki her demde **yüzi aġ ola** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 10). [yüzi aġ ola, -a]*

yüzi şuyına: *Yüzü suyu hürmetine; onun hatırına.*

- luṭfuñadur bizüm ḥālümüzi ḳo sen saña lāyıḳını işle eyü ḳullaruñuñ **yüzi şuyına** yaramazlarını baġışla Rivāyet olınur ki Fużayl bin ʿİyāż ḥarāmī iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 76, Satır 14). [yüzi ṣuyına,]*

yüzil: *(Toprak) Ekilebilir duruma getirilmek için sürülmek.*

- ol ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür müşaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve **yüzildi** tā ol ẓenbakı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 2). [yüzildi, -di]*

yüzin dön: *Yüzünü çevirmek; yönünü dönmek. II İlgi göstermek.*

- olınur ki Dāvud-ı Ṭāʿī ḥażretleri hīç İmām Ebū Yūsuf'a ilṭifāt itmezdi ve anuñla bulışsa aña **yüzin dönmezdi** egerçi fażlına iʿtirāf iderdi ve kemālāt-ı baḥrinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 2). [yüzin dönmezdi, -mez, -di]*

yüzin görme: *-den yoksun olmak, uzak bulunmak, (bir şey) yüzü görmemek.*

- olıcaḳ ʿilāca biñ dürlü yol bulur Ḫasta ki ṭıbba ölçümlene hiç ḫōşlık bulmaz ve marīż ki ṭabīb ile cedel eyleye ṣaġlıḳ **yüzin görmez** Ḫasta ṭabībe taʿẓīm itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 2). [yüzin görmez,-z]*

yüzinden: *Sebebiyle.*

- degin fāyiż ve her dem maḳām-ı berzaḫda minber-i taḳaddüs üzerinde ʿālem-i maʿnā **yüzinden** vāʿiẓ eyleye Āmīn Yā Rabbe'l-ʿālemīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 199, Satır 4). [yüzinden,]*

yüzinden: *Yönünden, tarafından.*

- kitāblarda meẕkūrdur ḥikmet **yüzinden** kelimātı bī-naẓīrdür ve maʿrifet sözinden aḫbārı keşīrdür Rivāyet olınur ki bir kişi geldi eyitdi Baña Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 1). [yüzinden,]*

• anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri ẓāhir **yüzinden** ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh'dan oldığından ġāfil olur işi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 17). [yüzinden,]*

yüzine baḳ: *Utanç, yüreksizlik vb. sebeplerle bir kimsenin karşısına çıkamamak.*
• dedemüñ **yüzine baḳam** veyā ol ṭurdıġı yire yaḳın varam Naḳl olınur ki bir gün Caʿfer-i Ṣādıḳ'a eyitdiler Senüñ cemīʿ-i efʿālüñ ḫūb ve cümle-i aḫlāḳuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 34, Satır 7). [yüzine baḳam, -am]*

yüzine ur: *Yüzüne vurmak: Bir kimsenin ayıbını veya kusurunu yüzüne söylemek.*
• issi ḫātırı-y-içün eyü ev diyü begenür çün ol kişi mümkin olanda dirīġ itmedi ne diye anuñ keremine lāyıḳ mıdur ki **yüzine urup** begenmeye İmdi sulṭān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 4). [yüzine urup, -up]*

yüzini yire sür: *Saygı göstermek amacıyla yere kapanmak.*
• melāyike-i ʿizam **yüzlerin sürerlerdi** Şeyḫ Cüneyd ḥażretlerinden menḳūldür ki Bāyezīd bizüm aramuzda Cebrāyil gibidür melāyike arasında dirdi ve hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 15). [yüzlerin sürerlerdi, -er, -ler, -di]*
• menʿ idicek döner giderdi gelüp **yüzini yire sürerdi** Allāh'a tażarruʿ idüp aġlardı ve eydürdi ki Yā ilāhī şol ki benüm üzerime lāzımdur ben eyledüm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 1). [yüzini yire sürerdi, -er, -di]*

3.28. Z/Ż/Ẓ/Ẕ

żabṭ itmek ol: *Ele geçirmek, sâhip olmak.*
• ḥażrāt-ı ḫamseyi tamām **żabṭ itmek olur** Şol kimse ki ḥażrāta tamām nāẓır olur elbetde bunuñ gibi işlere ol ḳādir olur her ne dilerse ḫāricde taṣvīr ider vaḳti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 11). [żabṭ itmek olur, -(u)r-ur]*

żabt olın: *Kaydedilmek, tespit edilmek.*
• vaḳtında bizden artuḳ yerler görürüz İmdi anuñ gibi kişinüñ cemīʿ vaḳtında eyle yedügi neden bilindi cemīʿ ḫalvātda evḳātı **żabt** mı **olındı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 12). [żabt olındı, -dı]*

zād-: *Yiyecek, azık.*
• itdügi āmāle ve biri bu ki bir uzaḳ yola düşmişdür gidüp yürür ammā bunuñ **zādını** ve rāḥilesini tedārük itmeyüp ṭurur Ve eydürdi ki ʿAḳil oldur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 14). [zādını, -ı, -n, -ı]*
• meşreb olur ki ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür dervīşler olur ki irte-içün **zād** alı ḳosa yolından çıḳar şeyḫler olur ki dāyim zekātın virüp mebāliġ şaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 14). [zād,]*
• hidāyet ḳulaġuzı var ki aña yol şora ve ne taḳvā merkebi var ki aña bine ve ne aʿmāl **zādı** var ki azuḳ idine İmdi bir kişinüñ ki öñinde şunuñ gibi iḫtimāl olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 278, Satır 12). [zādı, -ı]*

zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu: *Cennetteki derecesi artsın.*

- kaddesaʾallāhu rūhahu ve **zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu** Ol şol Üveys-i Ḳarenī'dür ki rüzgār-ı kār-zār niçe ḳarnlar geçürmek gerek ki māder-i gītī raḥm- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 5). [zāde fī derecāti'l-cināni fütūhahu,]*

żaʿf gel: *Zayıflamak, kuvvetten düşmek.*

- itmek içün olur şöyle ki ol cūʿ def olmazsa bedene **żaʿf gelür** ve gāh olur ki mücerred ṭaʿām iştihāsı-y-içün bulınur şöyle ki ol cūʿuñ defʿi gāh olur ki sū-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 1). [żaʿf gelür, -ür]*

zāhid: *Dinin emir ve yasaklarına uyan fakat irfanı olmayan kimse.*

- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim **zahidlerüñ** maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 10). [zahidlerüñ, -üñ]*
- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ zühdi igen artuġ olmaz murād anda **zāhidden** oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 10). [zāhidden, -den]*
- itmezler bunlaruñ ġāyet eyüleri şol **zahidlerdür** ki Allāh beni cennete ḳoysun diyü ʿibādet ḳılur veyāḫūd cehennem ḫavfı ġalebe idüp hużūr bulmaz ol ḳorḳu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 17). [zahidlerdür, -ler, -dür]*

zāhid: *Dünyayı terk edip dinin emirlerine titizlikle riayet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*

- dilerse yola getürür bir fāsıḳı dilerse meyḫāneden ḫiẕmetine çeker ve bir **zāhidi** isterse ṣavmaʿadan meyḫāneye redd-ider Niçeler ḳolayında gezerken bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 73, Satır 9). [zāhidi, -i]*
- eydürdi Zühd ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz **zāhid** oldur ki göñlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve göñlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 17). [zāhid,]*
- bī-hem-tā idi ve keyāsetde naẓīri nā-peydā idi hem ʿalim hem **ẓāhid** idi İmām-ı Aʿẓam'uñ meẕhebini cihāna bu kişi yaymışdı ve anuñ ṭarīkini ʿālem ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 17). [ẓāhid,]*
- olan çün ḥaḳīḳat-ı ḥāli bilür bildügi-y-ile ʿamel ḳılur ol ezelde bilürdi ki ol iki Aḥmed'üñ biri fāsıḳ ve biri ṣāliḥ gerekdür ve biri **żahid** ve biri ṭāliḥ gerekdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 6). [żahid,]*
- tevbe-i ẕünūb u zillāt Ve rivāyet olınur ki ḫalīfe bir gün aña Yā zāhid didi Eyitdi **Zāhid** ben degülem sensin Dünyā ki biraz nesnedür aña ḳāniʿsin Ben *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 10). [zāhid,]*
- diyesin gāh ḥayvān gāh 'āṣī diyesin gāh 'ābid gāh müdebbir diyesin gāh **zāhid** gāh muvaḥḥid diyesin gāh müşrik sen ne dirsen di ol birlik bir vaḥdetdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 8). [zāhid,]*
- ḫayr olup bir **zāhid** īmānsız gider kār-ı Ḫudā'da aṣlā çün ü çera olmaz ve kārgāh-ı ḳażada bu neden oldı ve bu neden olur dinilmez Fi'l-cümle her kişi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 274, Satır 15). [zāhid,]*

zāhid ol: *Züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) olmak.*

- ide Ve eydürdi ki Ḫalḳuñ ʿazīzleri beş ṭāyifedür ʿālimlerdür ki **zāhid olalar** ve faḳīrlerdür ki ʿābid olalar ve bāylardur ki mütevāżiʿ ḫalḳ olalar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 5). [zāhid olalar, -a, -lar]*
- ḳaçan **zāhid oluram** ki ʿālemde hiçbir nesneye ḳāniʿ olmazam cemīʿ dünyāya ve ʿuḳbāya baş indürmezem didi Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā aña āḫıratda himmetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 11). [zāhid oluram, -ur, -am]*

zāhid-i hırka-pūş ol: *Hırka giyen derviş olmak.*

- żamīri mihr-i envār idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur ki evvel tācir-i cevher-furūş idi ṣoñra **zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 6). [zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı, -dı]*

zāhid-i müte'ehhil: *Evli olan zahit.*

- ṭāʿatinde ḥużūr bulmazdı Maʿa hāẕā ki hezār **zāhid-i müte'ehhil** gerek ki anuñ fażiletine yitişe-y-idi ve niçe ʿābid-i ʿayāl-bend ola-y-idi ki anuñ ʿibādetine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 198, Satır 17). [zāhid-i müte'ehhil,]*

zahid-i mütemekkin: *Yerleşen, mekanlanan zahit. II Manevi makamlara yerleşen, temkin sahibi olan, vuslat ehli olan (Allah'a kavuşan).*

- Menāḳıb-ı Muḥammed-i Semmāk ḳaddesa'llāhu sırrahu Ve birisi şol vaʿiẓ-i ʿālem ve müẕekkir-i benī Ādem **zāhid-i mütemekkin** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 2). [zāhid-i mütemekkin,]*
- **zāhid-i mütemekkin** ʿālim-i mütedeyyin menbaʿ-ı ḥilm ü kerem Ḥātem-i Aṣṣam rafaʿa'llāhu menzilahu fī dāri's-selam ve ḥaşarahu maʿa zümreti'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 3). [zāhid-i mütemekkin,]*

zāhid-i ṣad sāle: *Yüzyıllık zahit.*

- ṣad sāle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 19). [zāhid-i ṣad sāle,]*

zāhir: *Görünür.*

- sīreti dil-rīş olsun **Ẓāhirinde** bu ḫalḳla yürüsün gülsün ammā gine böyle iken Ḥaḳ'la muʿāmelesi bir ḳarār olsun keşret içinde ḫalvetde olsun ve ḫalḳ arasında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 9). [ẓāhirinde, -i, -n, -de]*

zāhir: *Açık, aşina, görünen.*

- aṣl kişi ḳırḳından ṣoñra mutta'iẓ ola ol vaḳta degin bu ḥālle geçüp āḫır müteyaḳḳıẓ ola egerçi her ne ḳadar ba'īd ise **ẓāhir** budur kim bunuñ gibiler daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 222, Satır 14). [ẓāhir,]*

zāhir: *Görünen, âşikâr olan. II Dünya.*

- **ẓāhirde** görüp n'eyleye idi Naḳl olınur ki Herem bin Ḥayyān anı görmege vardı ittifāḳ bir şu kenārında ḳaftānın yurken buldı selām virince bunı bildi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 7). [ẓāhirde, -de]*
- münāsebeti olur rūḥ rūḥa müteveccih olıcaḳ kim idügin bilür Ervāḥuñ ezelde taʿārüfi olur anuñ içün eşbāḥuñ **ẓāhirde** teʾellüfi olur Selmān Fārs'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 41, Satır 12). [ẓāhirde, -de]*

• cāzimdür ki **ẓāhirde** bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aṣlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 3). [ẓāhirde, -de]*

• **ẓāhirde** bulmaḳ çoḳ olur 'ālem-i ma'nānuñ aḥkāmı 'ālem-i ḥisde görinür belki dirler ki niceler olurmış ki vāḳı'asında süd içermiş ve gine uyanıcaḳ hemīn süd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 7). [ẓāhirde, -de]*

• derūnında meskeneti artuḳ bulınduḳca **ẓāhirde** 'izzeti artar kendü ma'rifetini az gördükce ma'rifeti artuḳ olur ve kendü kemālini şey ṣanmaduḳca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 17). [ẓāhirde, -de]*

<u>ẓāhir</u>: *Meydanda olan, görünen.* II *Varlığı kâinatta tecellîsiyle âşikâr olan, açık olarak görünen (Allah).*

• olma çeken odur çekdüren o bilen odur bildüren o gösteren odur gideren o gizlenen odur görinen o **ẓāhir** daḫı odur bāṭın daḫı o bāriz daḫı odur kāmin daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 16). [ẓāhir,]*

<u>ẓāhir:</u> *Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü. ll Bâtın ilmi olarak kabul edilen tasavvuf dışındaki ilim; şeriat.*

• Dervīş mi olur ol ki kendüyi şübehāt-ı ḥarāmdan ṣaḳlamaya ve ʿārif mi olur ol ki şerʿüñ vācibatını edā ḳılmaya Maʿrifeti olan mümkin degüldür **ẓāhiri** ḳoyamaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 2). [ẓāhiri, -i]*

• ve bāṭın ḥālini bilen **ẓāhiri** terk idemez şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 3). [ẓāhiri, -i]*

• ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette **ẓāhiri** aña uydurmışdur evvel ẓāhir-i şerʿi riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 4). [ẓāhiri, -i]*

• ki şeyḫini göre ki ẓāhir-i şerʿde muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem **ẓāhiri** bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 11). [ẓāhiri, -i]*

• ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında zamānınuñ reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi **ẓāhire** ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 8). [ẓāhire, -e]*

• var idi **Żāhirde** ve baṭında mükemmel idi ve iki ṭāyifenüñ içinde ekmel idi Ṭarīḳatı İbrāhīm-i Edhem'den görmişdi ve niçe meşāyıḫa daḫı irişmişdi Evvel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 15). [żāhirde, -de]*

• ṣabāḥı ḳılurdı 'ālim-i bī-ġaraż u bī-riyā idi ve vāṣıl-ı cenāb-ı kibriyā idi **ẓāhir**-ile bāṭını cem' eyleyüp tevfīḳ eylemişdi ve kitābu'llāh ile sünnet-i Rasūli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 148, Satır 14). [ẓāhir-ile, -ile]*

• aña daḫı ḳavl var ola ve ʿulemā-yı Ḥanefī'den anı daḫı meẕheb idinmiş bulına Fi'l-cümle bir **ẓāhirde** ve bāṭında kāmil ʿazīzüñ bu ḳadar muḫālefetinde ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 8). [ẓāhirde, -de]*

• arasında fetāvāsı meẕkūrdur **Ẓāhirde** ve bāṭında kāmillerdendür ve her işde ʿilmi-y-ile ʿāmillerdendür Yigirmi yıl İmām-ı Aʿẓam'a şāgirdlik itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 11). [ẓāhirde, -de]*

• secde-i āḫırda iken civār-ı raḥmete vāṣıl olmış Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anuñ **ẓāhirde** ve bāṭında ʿulūmına göre āḫıratda meşūbāt-ı bī-ḥad ve anuñ dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 16). [ẓāhırde, -de]*

• ve kümmel-i müteḳaddemīn ü müta'aḫḫırīn bunda ittifāḳ itmişlerdür kim ol kişi ki **ẓāhiri** bāṭına tamām taṭbīḳ idüp ḥüsn ü taḳrīrle beyān itmiş ola ve şerīʿatı cemʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 2). [ẓāhiri, -i]*

ẓāhir: *Görünen, âşikâr olan. II Dış alem.*

• yirler olur ki ḳanḳısıdur bilinmez düşvār olur ikisinde daḫı temelluḳ olur ve ikisinde daḫı bāṭında olan **ẓāhirde** ketm olınur ammā hele icmālen 'ulemā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 18). [ẓāhirde, -de*

ẓāhir: *Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü. II Beden.*

• derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt **ẓāhirüñ** de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 11). [ẓāhirüñ, -üñ]*

• derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt **ẓ**āhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt **ẓāhirüñ** her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken ẓāhir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 12). [ẓāhirüñ, -üñ]*

• derūnuñ pür nūr idesin ol vaḳt **ẓ**āhirüñ de aña uyarsa ġāyet ḫūb olur ve ol vaḳt ẓāhirüñ her ne ḳadar düzersen merġūb olur yoḳsa bāṭın virān iken **ẓāhir** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 12). [ẓāhirüñ, -üñ]*

• **ẓāhirüñ** de aña uya Rivāyet olınur ki eydürdi Biñ günāh olsa kişinüñ kendü-y-ile Rabb'i arasında āsāndur andan ki ḥaḳḳ-ı ġayr ola üstinde Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 15). [ẓāhirüñ, -üñ]*

• muṭābıḳ ola cehd eyleyüp a'mālini düzeltmek gerek ve sa'y eyleyüp niyyātını düz itmek gerek **ẓāhirini** arıtmak gerek ki bāṭını daḫı arına ve her fi'li *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 14). [ẓāhirini, -i, -n, -i]*

ẓāhir: *Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü. II Varlık.*

• gerekmez ki dervīşlikden ye's gele belki Ḥażret-i Süleymān'ı dāyim fikr idüp andan ʿibret ala N'ola **ẓāhiri** şāh olsun bāṭını dervīş olsun ṣūreti ḥurrem olsun *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 8). [ẓāhiri, -i]*

ẓāhir: *Açık, aşikâr, görünen. II Sebepler, vesileler.*

• ṭabīb olan eyle ṣanur ki hemīn esbāb-ı ẓāhire iledür ve ʿārif olan bilür ki ol ikisi ile biledür **ẓāhir** bāṭına merbūṭdur ve ṣūret maʿnāya maʿḳūddur Ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 10). [ẓāhir,]*

• olur ve her maḳāmuñ ḥālātı ḥadden artuḳ olur Şimdi baḫsümüz anlarda degül **żāhire** yapışanlardadur Allāh'a tevekkül idüp gine esbāb ile iş idenlerdedür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 8). [żāhire, -e]*

ẓāhir: *Belli, açık, aşikâr.*

• biri bir āyet-i Ḥaḳ ve her biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri zamānınuñ ferīdi ve her biri ol 'asruñ vahīdi idi cemī'isinüñ kerāmeti **ẓahīr** ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 12). [ẓahīr,]*

• Vaʿẓınuñ te’sīri **ẓāhir** idi ve kelimātınuñ envārı bāhir idi Söze gelse cemādātı diñledürdi ve germ olsa ṭaġı ṭaşı iñledürdi Her kelimesi bir dürr-i girān-bahā ve *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 1). [ẓāhir,]*

• maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı zeynü’l-ḳurrā idi Kemālātı **ẓāhir** ve riyāżātı vāfir idi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 12). [ẓāhir,]*

• bir gice süd içüp ṣabāḥ ishāl olmışdı Bu ishāl baña ol südden oldı diyü ḫāṭırına gelmişdi **Ẓāhirdür** ki süde fāʿil-i ḥaḳīḳī dimeyüp ṭururdı belki cümle-i *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 118, Satır 14). [ẓāhirdür, -dür]*

• anda daḫı günāhına sebeb iki cihetden bulınur biri **ẓāhir** yüzinden ki bir kişi andan incine ve biri bāṭın cihetindeki bir iş Allāh’dan oldığından ġāfil olur işi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 17). [ẓāhir,]*

• bir ʿamel bulınur ki yıllar ile ṭāʿatine ġālib olur ṭāʿatüñ **ẓahirde** büyükligine iʿtibār itmemek gerek ve ʿibādātda aʿmāl çoḳlıġına aldanup ḳarār itmemek *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 7). [ẓahirde, -de]*

• ʿādiyesi **ẓāhirdür** ve belā-yı vebādan iḥtirāz itmegün nefʿi bāhirdür sirāyet dāyim eyle olmaz ki her kişiye yitişe belki emzice arasında ḳābil olana irişür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 13). [ẓāhirdür, -dür]*

• cāzimdür ki **ẓāhirde** bir nesne olmaz mādām ki bāṭında olmaya ve ṣūret ʿāleminde bir şeyi bulınmaz mādām ki aşlı anda bulınmaya evvel düzilen *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 3). [ẓāhirde, -de]*

• Ṭūs’da bir mescidi var idi ṣaḳlardı niçe müddetler yıḳılmayup beklerlerdi Erbāb-ı ḳulūbdan her kim ki aña girürdi mükāşefesinde terakkīsini **ẓāhir** görürdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 16). [ẓāhir,]*

• mertebesini bulurlar Egerçi **ẓāhirdür** ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla anlar ziyāde medḥ olınmışdur yoḫsa ‘ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 7). [ẓāhirdür, -dür]*

• Görmez misin ki Süleymān ḥażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne żarar virür çün göñül Allāh’la ola ve **ẓāhir** ʿizzeti *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 6). [ẓāhir,]*

• **Ẓāhirdür** ki anuñ gibi kişinüñ anca açlıḳları olur ve yıllarla anuñ ṣusuzlıḳları olur ve-lev sellema bir dervīş ola ki ḫalḳ gibi dāyim yer yürür ola şāyed Rabb’ine *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 13). [ẓāhirdür, -dür]*

• **<u>ẕāhir:</u>** *Gerçek.*

• olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa **ẓāhir** budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki Ẕū’n-Nūn-i Mıṣrī *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 3). [ẓāhir,]*

• bozar mısın didi egerçi **ẓāhir** budur kim bu Mūsā ḥażretine taʿlīm-i şerīʿat içün olup durur yoḫsa ehlu’llāhdan niçeler edviyeyi yabana atup tevekkül idüp ṭurur *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 3). [ẓāhir,]*

<u>ẕāhir:</u> *Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.*

• dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki **ẓāhirine** aldanup artuḳ yeye <u>s</u>ıḳletin ziyāde çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 9). [ẓāhirine, -i, -n, -e]*

- erbāb-ı ẓāhirden ve bāṭından şunlar ki maʿrifetde kemāle irişmişlerdür Ḳurān ḳadīmdür dimege hīç te'vil itmeyüp **ẓāhiri** üzerine ḳomışlardur ol sebebdendür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 8). [ẓāhiri, -i]*
- eger pazarda daḫı gezerse Allāh'dan ġayrisini görmez ola Her şeyʾüñ bir bāṭını olur bir ṣūreti ve her ʿamelüñ bir **ẓāhiri** olur bir ḥaḳīḳatı ʿuzlet daḫı bir ʿameldür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 4). [ẓāhiri, -i]*
- bir ẓāhiri var bir bāṭını ve ḫalvet daḫı bir ḥaletdür bir bārizi olur bir kāmini ḫalvetüñ **ẓāhiri** oldur ki bir kişi bir gūşeye gire ḫalḳdan münḳaṭıʿ olup yalñuz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 6). [ẓāhiri, -i]*

<u>ẓāhir evi:</u> *Şeriat evi. II İman, ahlâk, ibâdet ve hukukla ilgili kural ve hükümlerin bütünü.*
- evvel ẓāhiri düzmeyince çāra yoḳdur bāṭın düzilmez **Ẓāhir evinüñ** ʿulemā-yı şerīʿat ḳapucıları olurlar aralarından bir niçesi içlerinden ululları olurlar her kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 1). [ẓāhir evinüñ, -nüñ]*

<u>ẓāhir ʿilmi:</u> *Mutasavvıfların hadis, kelâm ve fıkıh gibi dinî ilimlere verdikleri ortak isim.*
- fażā'ili bisyār ve menāḳıbı bī-şumārdur mücāhedesi bīrūndur ḥadden ve ʿibādeti mütecāvizdür ʿadedden hem **ẓāhir ʿilminde** ferīd idi hem bāṭın ʿilminde Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 8). [ẓāhir ʿilminde, -n, -de]*
- ol vāḳı'a yolını daḫı bilmez ta'bīrātını ḳarışdurur kişi **ẓāhir 'ilmini** düzmeyince bāṭın 'ilmini daḫı düzemez ādem niyyātını pāk itmeyince vāḳı'alarını daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 248, Satır 7). [ẓāhir 'ilmini, -n, -i]*

<u>ẓahīr ol:</u> *Yardımcı olmak.*
- ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu naẓarlar **ẓahīr ola** ve tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 16). [ẓahīr ola, -a]*

<u>ẓāhir ol:</u> *Açığa çıkmak,meydana çıkmak, görünür olmak.*
- **ẓāhir olur** ki ırāḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 19). [ẓāhir olur, -ur]*
- ḳıla-y-ıduḳ ḳanḳı ḥüccet olur ki şekk ü evhāmdan ḫālī bulınur bir vaḳtda ṣaḥīḥ iʿtiḳād olınan delīlüñ bir vaḳtda ḫaleli **ẓāhir olur** belī edilleden şol ḳadar fāyide *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 10). [ẓāhir olur, -ur]*
- tenbīhāt-ı sübḥāniyye **ẓāhir olup** tevbesine sebeb oldı kendü dünyā ararken baḫtı müsāʿid olup nā-gāh āḫıratı buldı hidāyet-i Ḥaḳ'dur ki ḫaberi yoḳ-iken *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 1). [ẓāhir olup,]*
- peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola zīrā çün şimdi bize **ẓāhir oldı** ki dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 8). [ẓāhir oldı, -dı]*
- aña ne ḫalel virür çün derūnı āhla ola Faḳr-ı ḥaḳīḳī **ẓāhir olmaz** bāṭın olur ve dervīşlik didükleri āşikār olmaz kāmin olur ṣūret-i faḳrine ne iʿtibār faḳr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 7). [ẓāhir olmaz, -maz]*

ẓāhir olup durur: *Açığa çıkmak, görünür olmak. II Bilinmek.*

- dervīşliginde söz yoḳdur mütevātır olup durur kerāmāt-ı senīyesi cemīʿ ʿālemde **ẓāhir olup durur** ʿulūm-ı ẓāhirde ḫōd kemālātı meşhūrdur ve fuḳahā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 172, Satır 10). [ẓāhir olup durur, -up, -durur]*

ẓāhir ü muʿayyen: *Açık ve belli.*

- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her ẕekī yanında bu emr **ẓāhir ü muʿayyendür** ki her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 10). [ẓāhir ü muʿayyendür, -dür]*
- ḳadīm degül idügi ḫōd **ẓāhir ü mübeyyendür** kelimāt-ı mutaṣarrıma ve müteceddidenüñ ḫōd ḥudūṣı cemīʿ ʿuḳalā ḳatında müteʿayyindür İmām Aḥmed bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 1). [ẓāhir ü mübeyyendür, -dür]*

ẓāhir ü mübīn ol: *Açık ve âşikâr olmak.*

- daḫı başḳa bir dili olur anuñ-içün kelimātlarınuñ müşkili olur ol dil üzerine ol maʿnā ol elfāẓdan **ẓāhir ü mübīn olur** ve ol luġat üzerine ol te'vīlāt Ḳurān'dan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 268, Satır 14). [ẓāhir ü mübīn olur, -ur]*

ẓāhir ü rūşen: *Apaçık, açık bir şekilde.*

- **ẓāhir ü rūşen** gösterdi pes ol daḫı naʿra urup hemīn cānını cennet gülşenine revān itdi Ol gūrda defn eyleyüp namāzını ḳıldı Otuz yıl ḥicābda iken bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 17). [ẓāhir ü rūşen,]*

ẓāhir yüzi: *Görünen, bilinen tarafı.*

- gözidür ve bunuñ iʿtimād itdügi **ẓāhir yüzidür** anuñ elindeki āleti sır ʿāleminüñ başīretidür ve bunuñ cemīʿ-i muḳaddemātı kendü bildügi maʿārifetidür ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 11). [ẓāhir yüzidür, -dür]*
- gerek ve eger eşegini bağlarsa Allāh'a ışmarlamaḳ gerek nite ki **ẓāhir yüzinden** görinür ki eşegini bağlamazsa nā-gāh żāyiʿ olur ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 5). [ẓāhir yüzinden, -n, -den]*

ẓāhiran: *Zahir ehli; tasavvuf ehline göre işin şeklinde kalan, mânâ ehli olmayan kimseler.*

- ẓāhiran şöyle şanur ki birisi niḳmetidür Andan ulu niʿmet mi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 259, Satır 19). [ẓāhiran,]*

ẓāḫirde: *Görünürde, görünüşte.*

- yaramazlıġına sened ider ve her fi'l-i ḳabīḥe anlardan birini mesned ider Bu ehl **ẓāhirde** şuña beñzer ki her meẕhebüñ āsānına uya şol ki müşkildür anı ḳoya pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 10). [ẓāhirde,]*
- eylemişlerdür ölmezden öñdin emvāt olmışlardur **ẓāhirde** yürürlerse maʿnāda mevāt olmışlardur ol görinen vücūd anlaruñ degül Ḥaḳḳ'uñdur ve ol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 111, Satır 15). [ẓāhirde,]*
- ṣūret-i miṣāliyye ile olur ve bu vāḳıʿa ṣuveridür ḫalḳ **ẓāhirde** ṣanur imdi ṣuver-i ḫāyaliyyenüñ biñ dürlü yüzi olur vāḳıʿada böyle görinmekde kimüñ sözi olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 122, Satır 15). [ẓāhirde, -de]*

• ṭurduġınca meẕhebi ʿālemde ḳāyim olur Her bir dervīş ki ḫalvetde ʿibādet ḳıla elbette ʿibādetinüñ şarṭıdur ki aña mütābaʿat ḳıla **ẓāhirde** bir meẕhebe taḳlīd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 150, Satır 18). [ẓāhirde, -de]*

ẓāhiren: *Görünüşte, görünüşe göre.*
• ẓāhiren budur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 91, Satır 19). [ẓāhiren,]*

ẓāhir-i şerʿ: *Şeriatın görünen, bilinen kısmı.*
• ki şeyḫini göre ki **ẓāhir-i şerʿde** muḥkem ve ādāb-ı şerīʿatde müstaḥkem ẓāhiri bāṭına taṭbīḳ itmiş ve şerīʿati ṭarīḳate tevfīḳ itmiş cādde-i müstakīm ve ṣırāṭ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 11). [ẓāhir-i şerʿde, -de]*
• ḳavīm üzre sülūk ider ve anuñ hīç bir ḳavline iʿtirāż ve bir fiʿli-y-ile andan iʿraż itmeye ki gāh gāh andan bir nesne görürse ki **ẓāhir-i şerʿde** vechin añlayamaz ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 98, Satır 14). [ẓāhir-i şerʿde, -de]*
• yitişür gāh olur ki bir kāfir leşkerinüñ öñine düşüp gelür bir süri müslümānları şehīd itdürüp ḳırdurur anuñ ʿameli ledünīdür ol **ẓāhir-i şerīʿatle** ʿamel itmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 8). [ẓāhir-i şerīʿatle, -le]*
• ḫaber eyleyüp Ḳurān'a maḫlūḳdur di didiler Ol mümkin mi idi ki **ẓāhir-i şerʿden** tecāvüz ide-y-idi Peyġambar maḫlūḳ degüldür diyorken ol maḫlūḳdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 14). [ẓāhir-i şerʿden, -den]*
• ʿaḳl süvārları ol yirlere varıcaḳ licāmını çekmek gerek ve maḥāmil-i ārāyiş-i efkār ol maḥalde çökmek gerek niçe nesne **ẓāhir-i şerīʿatde** eyle olur bāṭın-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 14). [ẓāhir-i şerīʿatde, -de]*

ẓāhir-i şerʿ: *Şeriatın görünen kısmı; bedenle yapılan iş ve ibadetlerin dinî hükümlerini anlatan ilim.*
• ve bāṭın ḥālini bilen ẓāhiri terk idemez şol ki bāṭını tamām ṭuymışdur elbette ẓāhiri aña uydurmışdur evvel **ẓāhir-i şerʿi** riʿāyet itmeyince olmaz eger anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 4). [ẓāhir-i şerʿi,]*
• riʿayet itmezse bāṭını aḥvāli daḫı düzelmez şol ki dervīş dirilüp **ẓāhir-i şerʿi** ṣaḳınmaz anuñ bāṭını daḫı oñmaz Ammā ẓāhir-i şerʿ n'idüginde çoḳ iş vardur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 5). [ẓāhir-i şerʿi,]*
• çoḳ nesneyi sen **ẓāhir-i şerʿe** muḫālif ṣanursın eyle degüldür imdi anlaruñ baʿżını şimdi saña bildürmek istesem olurdu ve biraz miṣālini beyān eylesem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 7). [ẓāhir-i şerʿe, -e]*
• yolından çıḳma ki cümlesini ol yolda görürsin eger dirseñ ki niceler olur ki **ẓāhir-i şerʿi** gökçek iderler hīç ṭarīḳatden ḫaberleri yoḳ ve niçeler olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 161, Satır 14). [ẓāhir-i şerʿi,]*

ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez: *"Dışını düzeltmekle iç alemin düzelmez" sözüyle bedenden ziyade insanın ahlaki ve vicdani hayatının merkezinde olan kalbin düzeltilmesi gerektiği ifade edilmektedir.*
• buġday **ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez** biñ yıl ṭaşuñ düzersen mümkin degül içüñ oñmaz cehd eyle ki sen bāṭınuñ maʿmūr idesin ve saʿy eyle ki sen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 134, Satır 9). [ẓāhirüñ düzmekle bāṭınuñ düzelmez, -le-mez]*

zaḫmet: *Rahatsızlık, hastalık.*

- cennet içinde seni añmaz olur Naḳl olınur ki eydürdi Benüm tecribem yitişüp ṭurur ki her kimseye ki bir **zaḫmet** ʿārıż ola eger yüz kerre āyetü'l-kürsī oḳıya *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 14). [zaḫmet,]*
- māyil degüldi ve hīç dünyā ehlinüñ kemālatına ḳāyil degüldi Naḳl olınur ki çün kendü duʿāsı sebebi-y-ile ayaġına **zaḫmet** yitişüp yere başamazdı on altı yıl bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 173, Satır 2). [zaḫmet,]*

zaḫmet: *Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.*

- çaġırdı ki Ḳatı ṭut ki rūḥı **zaḫmetle** ayrıla bir günāhı ḳalup ṭurur aña daḫı keffāret ola Anı işidüp baña feraḥ geldi ve ḳanḳı günāh didigüm ol idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 47, Satır 3). [zaḫmetle, -le]*
- incinürdi Ne içün nefsüñe ḳahr idersin ve kendüñe cebr idersin dirdi ʿUtbe eydürdi Gine kendü nefsüm maṣlaḥatı içündür ve bu **zaḫmetlerüm** anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 6). [zaḫmetlerüm, -ler, -ü, -m]*
- Her ne dir isek işitmeyüp bir fikre ġarḳ olmışdur dir Eger suʾal olursa ki Çün maḳṣūd rūḥāniyyet ise anuñ-çün ne sefer ve ne **zaḫmet** gerek ve anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 8). [zaḫmet,]*
- ʿazīz daḫı biraz zaḫmet çeker ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar **zaḫmeti** ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 11). [zaḫmeti, -i]*
- vaḥşet bir maraż u **zaḫmetden** olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur kim ẕikrüñ ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 7). [zaḫmetden, -den]*
- taḥammül gerek ki ʿālālara ire nefs **zaḫmette** gerek ki rūḥ rāḥatda ola ve ṭabʿa muḳtażāsını virmek gerek ki kişi istirāḥatde ola Ṭabīʿat cibilletde şehvāta *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 9). [zaḫmette, -te]*
- eyleyelüm Rivāyet olınur ki İbn Semmāk te'ehhül itmezdi ve her ne ḳadar ki dirlerdi istemezdi Eydürdi ki Benüm bir şeyṭānım var tek anuñ **zaḫmetini** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 4). [zaḫmetini, -i, -n, -i]*
- şeyṭānuñ belāsını çeker elbetde bir şeyṭān daḫı ḳatılmaġla biraz **zaḫmeti** artar ṭaşradan işiden bunu bir güzāf söz ṣanur ammā ehli olan bilür ki bunuñ gibi söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 9). [zaḫmeti, -i]*
- gücendi Āḫır ol vāḳıʿadan añlandı ki ol zaḫmeti çekmek yig imiş ve ol **zaḫmet** anuñ Ḥaḳ yolında ʿibādeti imiş bir kişiye bundan ulu ʿibādet nice olur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 3). [zaḫmet,]*
- ʿālemdeki **zaḫmetleri** ʿivażı ol ʿālemde rāḥatlar müyesser idüp dār-ı cennetde maḳāmını müheyyā vü muḳarrer ve derecāt-ı ʿilliyīn içinde derecesini muʿallā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 208, Satır 5). [zaḫmetleri, -ler, -i]*
- belā bir belādur ki bunda ne lezzetler olur ve bu zaḫmet bir **zaḫmetdür** ki bunda rāḥatlar olur 'ārif olan bu belānuñ bir ānını yidi iḳlīmüñ salṭanatına virmez ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 13). [zaḫmetdür, -dür]*
- ekile rūḥ ol dem ḫużūrla rāḥat bulur ki ölüm **zaḫmetini** geçürüp göre ve ʿaḳla ḫumārdan ol vaḳt ifaḳāt gelür ki mevt sāḳīsi ḳadeḥini ṭoldurup içüre ḥayāt *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 3). [zaḫmetini, -i, -n, -i]*

• olur ammā ṣaḳın baʿżı ṭāʿate baḳup aldanma hemīn anuñla saña rām oldı ṣanma niçe **zaḥmetler** gerek ol muṭmaʿinne olınca ve niçe tecribeler gerek kişi añā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 2). [zaḥmetler, -ler]*

• ki bir kişinüñ yüki yeynilür bir sehlce **zaḥmet** ile āḫıratda bunca belādan ḳurtılur andan ġayrı ṣabr ile bir ulu ṭāʿat daḫı olur ki her nefsdeki şiddetine bunca *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 1). [zaḥmet,]*

• mesūbāt yazılur Bir mü'min ki bunı böyle bile hīç marażdan incine mi ve bir Müslümān ki buña iʿtiḳād ide hiç **zaḥmetden** gücene mi Eger ādem oġlanı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 4). [zaḥmetden, -den]*

• buña işāret ḳılur Hem-çunān Ḥażret-i Yūnus'uñ ḥabsi **zaḥmetleri-y-ile** buña delālet ḳılur ki Allāh'uñ ḳulları her ne ḳadar ulu olurlarsa anuñ ḳahrından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 260, Satır 11). [zaḥmetleri-y-ile, -leri, -y, -ile]*

zaḥmet çek: *Güçlükle karşılaşmak, sıkıntıya katlanmak.*

• geldi-y-ise bu defʿa biz aña varalum didi Yidi yıl beriyyede **zaḥmet çeküp** ṭāʿat itdi tā sekizinci yıl Mekke'ye yitişdi Aḫır hac deminde ḥayż gördi ḥaccı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 7). [zaḥmet çeküp, -üp]*

• ʿazīz daḫı biraz **zaḥmet çeker** ammā ġalebe-i raḥmetden ol ḳadar zaḥmeti ḳabūl ider veyāḫūd dervīşlerüñ rūḥınuñ ḳuvveti olur taġyīr-i ṭıbāʿ itmege ḳudreti olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 11). [zaḥmet çeker, -er]*

zaḥmet çek: *Sıkıntı yaşamak, zorluklara katlanmak.*

• rāḥatlıġı içindür nefse bu yig degül mi ki bir gün **zaḥmet çeküp** andan rāhatlık bula ne olur andan ki şimdi ḥużūrda ve raḥātda olup bir ḳaç günden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 7). [zaḥmet çeküp, -üp]*

zahmet çeker ol: *Sıkıntı yaşamış olmak.*

• zahmet çeker ola şöyle ki meleke olup muḫālefetden lezzet sürer ola Yaʿnī ʿurve bir ḫaṣlet-i mahmūdedür ḫiṣāl-i ebrārdan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 19). [zahmet çeker ola, -a]*

zaḥmet it: *Zahmet vermek; sıkıntı vermek.*

• ṣordılar Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā saña n'itdi didiler Eyitdi Allah taʿālā ḫōd baña raḥmet itdi ammā ṣol ḫalḳun baña işārātı çoḳ **zaḥmet itdi** Yaʿnī dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 190, Satır 12). [zaḥmet itdi, -di]*

zaḥmet vir: *Zahmet vermek, eziyet etmek.*

• nefsine bir ḥarām ile lezzāt vire vācibdür ki gine ol ḳadar aña **zaḥmet vire** ol sebebdendür ki dirler tevbe ol vaḳt yirinde bulınur ki ol maʿṣiyetüñ terki-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 9). [zaḥmet vire,]*

zaḥmeti çek: *Verilen sıkıntılara katlanmak.*

• **zaḥmeti çekilür** eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes żarūrī bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 7). [zaḥmeti çekilür, -il, -ür]*

zaḥmet: *Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.*
- ḳaça ve bu degül ki kāhillik eyleyüp ehlinüñ **zaḥmetinden** ḳaça Nite ki İbn Semmāk iki şeyṭānla cemʿ olmaḳdan incindi ve ol ikisinüñ zaḥmetin çekmekden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 1). [zaḥmetinden, -i, -n, -den]*

zaḥmetini çeken *Sıkıntı ve zorluklara katlanan kişi.*
- anlaruñ **zaḥmetini çekenlerde** var hīç bir yirde ol olmaz imiş ve anlaruñ faẓīletine kimse yitişmez imiş İmdi ḥaḳ söyler ḳażiyye didüginleyindür bu ümmete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 15). [zaḥmetini çekenlerde, -ler, -de]*

zaḥmetler çek: *Sıkıntı yaşamak, zorluklara katlanmak.*
- ʿafv olur Şunlar ki ekmel-i nās olurlar hiç bilir misün ki ne ʿamel ḳılurlar ḫalḳı dīne daʿvet iderler ve ol ecelden ne **zaḥmetler çekerler** Cehd eder kim hem *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 197, Satır 14). [zaḥmetler çekerler, -er, -ler]*

ẕahr: *Arka, sırt.*
- gelür ḥikāyet olınur ki ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿaziz aña mektūb gönderüp naṣīḥat istedi Ḥasan-ı Baṣrī daḫī mektūb **ẕahrına** hemīn bunı yazdı ki Eger Allāh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 16). [ẕahrına, -ı, -n, -a]*

ẕahr: *Coşkun, taşkın.*
- ẓāhiresi idi Faḳr ehlinüñ faḫri ve ṭarīḳat ehlinüñ **ẕaḫri** idi Dīn göginüñ māhı ve cān iḳlīminüñ penāhı idi Selef-i ṣāliḥinüñ murtażāsı ve müteḳaddimīnüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 9). [ẕaḫri, -i]*

ẕaḫru'l-meşāyıḫi'l-kirām: *İzzet ve ikram sahibi şeyhlerin coşkunu.*
- maḳbul-i erbāb-ı ṭarīḳat faḫr-i ehlu'llāhi'l-ʿiẓām ve **ẕaḫru'l-meşāyıḫi'l-kirām** ṣāḥib-i mekārimü'l ḫaṣāyil ve maḥāsinü'l-menāḳıb şeyḫ-i ʿālem Ḥāriṣ-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 3). [ẕaḫru'l-meşāyıḫi'l-kirām,]*

żaʿīf: *Zayıf, ince.*
- Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından ẓuhūrı olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi **żaʿīf** ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 4). [żaʿīf,]*

żaʿīf: *Zayıf. II Güvenilir olmayan, sağlam ve tatminkâr olmayan.*
- meẕhebinden çıḳmazlar görmez misin ki e'imme-i Ḥanefiyye niçe mes'elede aña muḫālefet iderler anlardan birisinüñ ki kütüb-i Ḥanefiyyede bir **żaʿīf** ḳavli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 4). [żaʿīf,]*

ża'īf: *Güçsüz kuvvetsiz. II Allah' a muhtaç olduğunun farkında olmak.*
- edāsını defʿ ider kendü alçaḳ dirildükce mertebesi 'ālī olur ve kendüyi **ża'īf** gördükce menzilesi sāmī olur kendüde ḳuvvet görmedügince ḳuvveti artuġ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 7). [ża'īf,]*

żaʿīf ol: *Zayıf, ince olmak.*

- olur Ḥicāb **żaʿīf olıcaḳ** az nesne ile yırtılur egerçi gāh olur ki gine bir ḥicāb daḫı örtilür Rivāyet olınur ki Üveys-i Ḳarenī İmām ʿAlī ile Sıffīn cengine gitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 5). [żaʿīf olıcaḳ, -ıcaḳ]*

żaʿīf ol: *Güçsüz düşmek.*

- aclıḳ gibi ʿuḳalā ḳatında mahmūd nesne olmaz ammā açlıḳ daḫı şöyle gerekmez ki beden **żaʿīf olup** işden ḳala ʿibādet ḳayusı olmayup açlıḳ teşvīşi bunı ala *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 16). [żaʿīf olup, -up]*

żaʿīf ol: *Zayıflamak, güçsüz düşmek.*

- żarūret ḳadar iderler beden **żaʿīf olup** ʿāmelden ḳalmasun dirler anlar ḫubzı sevmezler hemīn beden terkībine ḳuvvet gelsün diyü yerler anlaruñ yemek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 7). [żaʿīf olup, -up]*

żaʿīfe: *Zayıf, kuvvetsiz kimse.*

- bunuñ maʿnāsını taṣavvur itmek ʿaẕīm diḳḳatdür ve buña ḳarīnedür ki İbrāhīm-i Edhem ol vaḳt Kaʿbe'yi anda bulmadı bir **żaʿīfenüñ** istiḳbāline gitmişdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 6). [żaʿīfenüñ, -nüñ]*

z̲ākir ol: *Zikreden (kimse) olmak.*

- buyurduġınlayındur Dünyāda bundan ulu niʿmet olmaz ki kişi dāyim aç olup Rabb'ına **z̲ākir ola** ve dār-ı dünyāda faḳīr olup yine faḳrına şākir ola Açlıġı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 4). [z̲ākir ola, -a]*

z̲ākir ol: *Anan, zikreden (kimse) olmak.*

- Rabb'ine 'ālim olur dīnine **z̲ākir olur** lisānla sāmi' olur cenānla nāṭıḳ olur tamām külliyetle mütekellim olur hem lafẓla hem niyetle gine bu cümlesi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 7). [z̲ākir olur, -ur]*

żalālet: *Dalalet, doğru yoldan sapma.*

- kişinüñ **żalāletine** sebeb olmamdur Rivāyet olınur ki İbrāhīm-i Edhem hiç kimseden nesne almazdı her kim ki virmek istese ḳabūl itmezdi meger bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 82, Satır 13). [żalāletine, -i, -n, -e]*
- ider eger andan bir z̲erre ʿināyet olursa bir sehl nesne kişinüñ hidāyetine sebeb olur ve eger neʿūz̲u bi'llāhi anuñ ʿafvı irmezse biñ yıl çalışursa ādem **żalālet** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 6). [żalālet,]*
- ṭāʿūn emrine gelicek cahāletinden tevekkül ehli dirilür ol tevekkül degül cahāletdür anı tevekkül ṣanmaḳ **żalāletdür** Dānişmend dirilenlerden bir ġāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 16). [żalāletdür, -dür]*
- ġavġa çekilür her kim ki aña ṭaʿn ider maḫżā taʿassub u cehaletindendür ve her kim ki aña suʾ-i ẓann ider hemīn kendü **żalāletindendür** maʿrifet hemīn kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 153, Satır 10). [żalāletindendür, -i, -n, -den, -dür*

zamān: *An, vakit.*

- egerçi gāh olur ki tīz **zamānda** şeyḫi mertebesinden geçer Niçe zīrekler olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 15). [zamānda, -da]*
- ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ʿulemādan teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eyleyemedi İmām Şāfiʿī ol **zamānda** oğlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 16). [zamānda, -da]*
- aña işāret ider ki ṭıfl acıḳıcaḳ aġlar şol ki ol **zamānda** kendüye gereklüdür hep işler maʿa hāẕā ki kimsenüñ aña taʿlīmi olmaz ve hiçbir aḥaduñ ṭaşradan tefhīmi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 9). [zamānda, -da]*

zamān: *Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit.*

- naḳl ider ki niçe **zamān** ḫidmetinde olup ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu ḳıṣṣa maʿḳūlden tamām ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifin zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 17). [zamān,]*
- Ḥaḳḳ'uñ ṣıfātıdur anuñ ḥurūfında taḳaddüm ü teʾeḫḫür zamānı bulınmaz Nite kim Ḥażret-i Ḥaḳ kendü **zamānından** mücerrid ü müberrādur hem-çunān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 10). [zamānından, -ı, -n, -dan]*
- bulınur ġāyeti biz oḳumalu olıcaḳ birin teleffuẓ itdügümüz **zamānda** birin daḫı telaffuẓ idemeziz beri zamānda münḳażī olmayınca birine daḫı başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 13). [zamānda, -da]*
- bulınur ġāyeti biz oḳumalu olıcaḳ birin teleffuẓ itdügümüz ***zamānda*** birin daḫı telaffuẓ idemeziz beri **zamānda** münḳażī olmayınca birine daḫı başlayımazız *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 14). [zamānda, -da]*
- ammā bu ḳażiyye bizüm kendü 'ayb u noḳṣānumuzdandur ve bu ḫālet bizüm ḳuṣur u 'ażalātumuzdandur Şunlar ki **zamāndan** müte'errī vü mütecerrid olurlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 170, Satır 16). [zamāndan, -dan]*
- degüldür aña **zamān** olmaz ol saña senden yaḳındur ammā sen bilmezsin ol her gördügünde vardur ammā sen görmezsin ol her mevcūd-ile biledür ammā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 5). [zamān,]*

zamān: *Devir, çağ, dönem.*

- cemīʿisi **zamānuñ** müteʿayyin bellüleri idi Üçinde ḫōd ne sözi var kimsenüñ biri İmām ʿAlī biri İmām Ḥasan biri İmām Ḥüseyn'dür Anuñ ṭoḳuzı daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 7). [zamānuñ, -uñ]*
- biri bir āyet-i Ḥaḳ ve ber biri bir ḥüccet-i muṭlaḳ idi her biri **zamānınuñ** ferīdi ve her biri olʿasruñ vahīdi idi cemīʿisinüñ kerāmeti ẓahīr ve cümlesinüñ velāyeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 11). [zamānınuñ, -ı, -nuñ]*
- daḫı ṣūret bu ḥāletledür Şunuñ ki yüki yiynidür ol mażāyıḳı tīz giçer şunuñ ki yüki aġırdur ol bilür ki ne çeker Rivāyet olınur ki eydürdi Bu **zamān** ḫalḳınuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 8). [zamān,]*
- ve'l-ḥāl gerek ṣūfī müteraṣṣıd-ı furṣat u mecāl gerek Fi'l-cümle Ḥabīb-i ʿAcemī meşāyıḫ arasında muʿteber ululardan idi ve **zamānında** tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 56, Satır 4). [zamānında, -ın, -da]*
- ʿālemde ʿibādetle meşhūrdur ve cemīʿ-i tevāriḫ-i meşāyıḫda meẕkūrdur **zamānınuñ** murtażāsı ve ʿubbād-ı Baṣra'nuñ muḳtażāsıdur Cemīʿ-i dillerde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 6). [zamānınuñ, -ı, -nuñ]*

- meşāyıḫda rivāyetler olmışdur dinilür **zamānınuñ** ululları ḳatında muʿteber ü meşhūr ve ṣoñra gelenlerüñ dillerinde meẕkūr olmışdur Aṣlında bir faḳīruñ ḳızı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 13). [zamānınuñ, -ı, -nuñ]*
- çoḳ müsāḥabet itmişdi ve 'ulemā-yı hadīṯden ḫāyli kimseneye yitişmişdi **zamānınuñ** 'ulemāsı kendüye mürāca'at iderlerdi ve rivāyet olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 4). [zamānınuñ, -ı, -nuñ]*
- **zamānınuñ** vaḥīdlerinden ve cihānuñ ferīdlerinden idi devrānuñ yegānelerinden ve rūzgāruñ nişānelerinden idi Şerʿüñ bir āyet-i bāḫıresi ve şerīʿatüñ bir hüccet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 7). [zamānınuñ, -ı, -nuñ]*
- Merv'den idi ṣoñra Baġdād'da olurdı ʿİlm-i uṣūlde ve furūʿda kāmillerden idi ve **zamānında** ulu fāżıllardan idi Mücāhedesinüñ ġāyeti ve müşāhedesinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 85, Satır 8). [zamānında, -ı, -(n), -da]*
- sebebdendür ki **zamānında** çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekṣeri anı mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 15). [zamānında, -ı, -n, -da]*
- durur **Zamānında** ḫalīfe-i Ḥaḳ ve devrānında ḳuṭb-ı muṭlaḳ idi Aḳṭāb-ı cihānuñ ulusı ve pīşvāsı ve evtād-ı zamānuñ merciʿi vü me'vāsı idi Meşrebi ġāyet ḫūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 5). [zamānında, -ı, -n, -da]*
- açılmamışdı ve maʿārifde sözler söyledi ki kendü **zamānına** degin söylenmemişdi rumūz keşf itdi ki kimse dāyiresine başmamışdı ve maʿānī şerḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 9). [zamānına, -ı, -n, -a]*
- anlardan mervīdür ki buyururlardı Cemīʿ-i sālikīnüñ nihāyet menzili bu Ḫurāsānīnüñ bidāyet menzilidür dirdi ve niçe daḫı **zamānınuñ** ulu şeyḫleri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 18). [zamānınuñ, -ı, -nuñ]*
- naḳl ider ki niçe zamān ḫidmetinde olup ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu ḳıṣṣa maʿḳūlden tamām ṭaşradur zīrā sulṭānü'l-ʿārifin **zamānı** Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 18). [zamānı, -ı]*
- zamānından ṣoñradur ġālibā bunuñ menşeʾi evvel ola ve ġalaṭ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 19). [zamānından, -ı, -(n), -dan]*
- **Zamānında** aña şāhinşāh-ı ʿulemā dirlerdi bī-had izāz u iḥtirām iderlerdi Muʿaẓẓam-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ām idi ve niçe meşāyıḫ-ı kümmele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 9). [zamānında, -ı, -(n), -da]*
- ẓāhirde müctehidlerüñ birisi ve ʿilm-i bāṭında **zamānınuñ** reʾīsi idi veraʿ u taḳvāsı bī-nihāyet ve edeb ü tevāżuʿı bī-ġāyet idi ẓāhire ve bāṭına ṣūret virmişdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 7). [zamānınuñ, -ı, -nuñ]*
- eksik ḳomadılar Fi'l-cümle Süfyān-ı Ṣevrī **zamānında** ġāyet ulu muʿteberlerinden idi ve ʿahdında faẓlı müsellem ü muḳarrerlerden idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 17). [zamānında, -ı, -(n), -da]*
- ki söylemezseñ żarar ola Fi'l-cümle Şefīḳ-i Belḫī **zamānında** ġāyet muʿteberlerden ve meşāyıḫ arasında faẓlı muḳarrerlerden idi Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 7). [zamānında, -ı, -(n), -da]*
- olmayan ḳavli bıraḳmaḳ gerek Hem-çunan Şāfiʿī'ye daḫı olursa eyle gerek her fiʿli dāyimā anuñ ḳavli-y-ile gerek Ammā ṣaḳın bu sözden **zamānumuzuñ** baʿżı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 152, Satır 14). [zamānumuzuñ, -u, -muz, -uñ]*
- fetvā virürdi ve cemīʿ ʿulemā fetvāsını ḳabūl ḳılurlardı kendü yigit iken bunca pīrler öñine diz çökerlerdi **zamānınuñ** ululları gelüp meclisinde istifāde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 4). [zamānınuñ, -ı, -nuñ]*

• ṭalāḳ boş ol didi Āḫır peşīmān olup ʿulemādan teftīş eyledi hiç kimse bunuñ müşkilini ḥall eylemedi İmām Şāfiʿī ol **zamānda** oğlancuḳdı gelüp bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 16). [zamānda, -da]*

• anuñla ḳılurdu Ol uslūbla ol Ramażān Ḳurān'ı ezber itdi ḫalīfe anuñ ḥāfiż degüldügini bilmedi gitdi Ve rivāyet olınur ki anuñ **zamānında** bir ḫātūn kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 14). [zamānında, -ı, -n, -da]*

• mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve z̲ātı cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā **zamānında** aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 10). [zamānında, -ı, -(n)da]*

• saḫāvetde tamām müsellem ve mürüvvetde maḳbūl-i ʿālem idi Aḫlāḳ-ı marżiyyesi ḥadden artuġ idi ve ferāset-i vicdāniyyede ḫōd naẓīri yoġ idi **zamānında** merciʿ-i aḳṭāb u evtād idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 14). [zamānında, -ı, -(n), -da]*

• mensūb imiş Rivāyet olınur ki Ebū Süleymān yegāne-i ʿaṣr idi ve nişāne-i dehr idi **zamānında** maḳbūl ü müsellem ve cemīʿ meşāyıḫ ḳatında muʿazzez ü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 184, Satır 8). [zamānında, -ı, -(n), -da]*

• zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve zühdi şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 9). [zamānınuñ, -ı, -nuñ]*

• ʿulemāsından idi ʿahdinüñ İmām-ı muḳtedāsı ve **zamānınuñ** maḳbūl ü murtażāsı-y-ıdı velāyeti tamām ʿiyān ve kerāmātı bī-kerān idi envāʿ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 214, Satır 15). [zamānınuñ, -ı, -nuñ]*

• kim ek̲ser-i nevʿ insāna mülāzımdur az kişiler olur ki bundan ḳurtılur ve nādir ʿazīzler olur ki bu ḥāleti fikr ḳılurlar **zamān** böyle gelmişdür böyle gider ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 12). [zamān,]*

z̲amāne: *Yaşanılan zaman, devir.*

• ve bir nefs-i şerīf maḳbūlü'ṣ-ṣıfāt idi her ḳavmüñ ḳatında mükerrem idi ve her ṭāyifenüñ yanında mufaḫḫam idi cemīʿ **zamānenüñ** fużelāsı anı severlerdi her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 4). [zamānenüñ, -nüñ]*

• niyyet ile **Zamānenüñ** ḫalīfesi me̲zheb-i iʿtizāl üzerine idi anlaruñ reʾyince ʿaḳīdesi Ḳurān'uñ ḥudūs̲ına idi ve iḳdām eylerlerdi ki her kim Ḳurān'a ḳadīm *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 9). [zamānenüñ, -nüñ]*

• kişi ḳaçan **zamānede** ṭarīḳ eri olıbilür ve anuñ gibi kimse ḳaçan efrāṭ-ı cihāndan biri olıbilür Ve hem şol kişinüñ ki ṭabīʿatında saḫāvet olmaya mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 11). [zamānede, -de]*

ż̄amin ol: *Kefil, aracı olmak.*

• baña ḥayāta **ż̄amin olur** Bu ḥikāyetden bu añlanmaya ki ol ʿÖmer'den efżal ola veya maʿrifetde andan ekmel ola Ehlu'llāh arasında bu nevʿ ḫāletler çoġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 13). [ż̄amin olur, -ur]*

ż̄amīr: *Gönül, kalp.*

• żamīri mihr-i envār idi Meclisi ḳuvvet-i etḳiyā ve işigi mecmaʿ-ı zümre-i evliyā idi Rivāyet olınur ki evvel tācir-i cevher-furūş idi ṣoñra zāhid-i ḫırḳa-pūş oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 5). [ż̄amīri, -i]*

żamīr: *Kalp, derun, vicdan. || Gönülde gizli olan sır.*

- ʿişret ḳılmaḳ egerçi **żamīrüñ** cemīʿ-i ḫalḳuñ ḫayrına ise ve biri nā-maḥrem ʿavratlarla ḫalvet olmaḳ egerçi ol ḫātūn Rābiʿa-ı ʿAdeviyye ise ve biri ālāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 5). [żamīrüñ, -üñ]*

zāmīr ol: *?.*

- ihtimām ḳılmışlardur tā ʿuḳalānuñ aḥkāmlarına vicdān-ı muḥkem ile bu naẓarlar ẓāmīr ola ve tā mü'minlerüñ imānlarına ḥads-i ḳavī ile bu maʿrifetler nāṣīr ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 115, Satır 16). [ẓāmīr ola, -a]*

żamm id: *Katmak, eklemek.*

- görür ki ḥażret-i Risālet'üñ ʿaleyhi's-selām ṭurmış mübārek sükūklarını divşürür bir yire cemiʿisini cemʿ eyleyüp bir birine **żamm ider** aralarında tertīb virüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 18). [żamm ider, -er]*

ẓan: *Gerçeğini bilmeden ihtimal üzerine hüküm verme, bu yolda verilen hüküm, sanı.*

- eyitdi Yā Abā Yaḥyā Eger **ẓannuñ** bu-y-ısa bu mevsime senüñle benden şerlü kimsene gelmemişdür ve bu yıl Ka'be'yi ikimüzden yaramaz kimse ṭavāf *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 13). [ẓannuñ, -nuñ]*

ẓan: *Doğruluğu kuşkulu bilgi, kanaat, şek.*

- yaḳīnden gelür ṣanur ammā **ẓandandur** kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe ẓannlar olur ki kişi anı yaḳīn ṣanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 9). [ẓandandur, -dan, -dur]*

ẓan gel: *Şüphe hasıl olmak.*

- rivāyet olınur ki dāyimā aṣḥābına eydürdi ki Her gāh ki bir mes'elede size bir delīl rūşen ola ve bir ḥükmde ki benüm re'yümüñ ḫilāfı üzerine tamām **ẓan gele** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 154, Satır 2). [ẓan gele, -e]*

ẓan vir: *Gerçeğini bilmeden ihtimal üzerine hüküm vermek.*

- olur ki bir kişi ṣūret-i vāḳıʿada cehennemde görinür maʿa hāẕā ki niçe efʿāli var ki cennetlik idügine **ẓan virür** pes ol görinen bir yaramazlıġınuñ ṣūreti olup *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 187, Satır 16). [ẓan virür, -ür]*

zanḳu olur: *?.*

- yanḳu olur anı söyleyen de işiden de **zanḳu olur** Söz oldur ki derūn-ı dilden gele ve maʿrifet oldur ki ʿayn-ı başīretden dökile yoḫsa bilmek mi olur ol taṣdīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 3). [zanḳu olur,]*

ẓann: *Doğruluğu kuşkulu bilgi, kanaat, şek.*

- 'Ulemāya bundan müşkil olmaz ki müdāhene ile müdārāyı temyīz idüp ayıralar ve **ẓann** ile yaḳīni bir birinden farḳ eyleyeler Ya'nī dimek ister ki müdāhene *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 14). [ẓann,]*
- fi'l müdāhene olur aṣlā gerekmez ṣol ki mü'min kāmil ola aña irtikāb itmez ve hem dimek ister ki niçe yirler olur ki **ẓann** ile yaḳīni seçmek gerek eger şöyle ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 6). [ẓann,]*

• yaḳīnden gelür şanur ammā ẓandandur kendü de bilür ki bir ḥālāt var ammā bilmez ki ol nedendür niçe **ẓannlar** olur ki kişi anı yaḳīn şanur yıllarla aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 10). [ẓannlar, -lar]*
• bir birinden farḳ itmek ḫayli kār olur ammā çoḳ yirlerde ʻaḳla gerekdür ki ġāfil olmaya tā ki **ẓannı** yaḳīn diyü aldanup ḳalmaya Ve naḳl olınur ki eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 14). [ẓannı, -ı]*

<u>ẓann ider:</u> *Sanmak, zannetmek.*
• günāhı büyük vebāl olur anlar bundan ḳatı iḥtirāz iderler ve anlar bunı ulu verṭa şayarlar Şöyle **ẓann iderem** ki ʿālem-i maʿnāda meyyit etin yemek şuña işāret *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 126, Satır 18). [ẓann iderem, -er, -em]*
• ḳılur kendüyi bir kimse şanup taʻrīf itmege başlar ve bir ādem oldum şanup kendüyi yuḳaru ṭutar buyurduḳları ḫidmeti bayaġı gibi itmez şöyle **ẓann ider** ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 2). [ẓann ider, -er]*
• iderler ki āḫıratda yirleri yaramaz olur pes āḫıratdan ḳaçarlar ammā ṭurup dünyāda gine āḫırat içün çalışmazlar hemīn āḫırat añılıcaḳ ḳorḳup ḳaçmasın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 5). [ẓann iderler, -er, -ler]*

<u>ẓann it:</u> *Zannetmek, sanmak.*
• ammā hele çün Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā kişi iḫtiyār-ile kendü nefsini tehlikeye ilḳā itmekden şarīḥ nehy ider müʾmin olana lāzımdur ki mühleke **ẓann itdügi** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 146, Satır 8). [ẓann itdügi, -dügi]*

<u>ẓann it:</u> *Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, sanmak.*
• taṣdīḳleri ẓann-ı ġālib olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur Fi'l-cümle **ẓann itmezse** daḫı īmānda muʻteber olan hemīn cezm olur gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 18). [ẓann itmezse, -mez, -se]*

<u>ẓann itmiş ol:</u> *Gerçeğini bilmeden ihtimal üzerine hüküm vermiş olmak.*
• itmemişdür ġāyet çirkin **ẓann itmiş olursın** Ve cehl-ile bir müslümān'a ṭaʿn itmiş olırsın didi Ve eydürdi ki Bir kişi ki kendü nefsine ẕerre ḳadar ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 15). [ẓann itmiş olursın, -ur, -sın]*

<u>ẓann ol:</u> *Şüpheli olmak.*
• ol iʻtiḳād **ẓann ola** andan ḳaçmaḳ gerek ammā ādem anı temyīz itmek ḫaylī işdür ve ʻāḳıl olan anı farḳ itmek büyük teşvīşdür niçe ḥālāt olur kişide ki anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 226, Satır 7). [ẓann ola, -a]*

<u>ẓann-ı ġālib:</u> *Kuvvetli, hakikate en yakın olan zann. II Kesin bilgi (yakîn) ifade eder.*
• taṣdīḳleri **ẓann-ı ġālib** olur ki naḳīżi ḫāṭırlarına ḫuṭūr itmez ḳalur Fi'l-cümle ẓann itmezse daḫı īmānda muʻteber olan hemīn cezm olur gerek taḳlīd gerek yaḳīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 17). [ẓann-ı ġālib,]*

zār: *Ağlama, inleme.*

- olur anuñ ḥarrı nār-ı iştiyāḳ olur ve anuñ semūmı bād-ı firāḳ olur anuñ rāḥilesi ʿışḳ olur ve anuñ mürekkebi şevḳ olur anuñ **zārı** derd ü cefā olur ve anuñ tūşesi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 4). [zārı, -ı]*

zār u giryān ol: *Ağlayıp, inlemek.*

- arayalum dirler gāh Cānān bizümledür biz cānı n'idelüm dirler gāh baḳarsın furḳat derdiyle biñ **zār u giryān olmışlardur** ve gāh göresin vuṣlat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 166, Satır 2). [zār u giryān olmışlardur, -mış, -lar, -dur]*

zār u naḫīf ol: *Zayıf, düşkün olmak, zayıflıktan bitkin olmak.*

- ol ḥālde buldı Zerd ü żaʿīf olmış ve **zār u naḫīf olmış** Eyitdi Hey miskīn Bu gūr u kefen ile Allāh'dan dūr olmışsındur bunı ṭāʿat şanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 13). [zār u naḫīf olmış, -mış]*

żarar id: *Zarar vermek, zarara uğratmak.*

- şoḥbet-i aʿdā **żarar ide** idi Āsiye'ye Firʿavn'dan olurdı ve eger müṣāḥebet-i evliyādan menfaʿat ola-idi Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ʿavratına irerdi Yaʿnī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 36, Satır 3). [żarar ide, -e]*

żarar id *Zarar görmek, kötü sonuca uğramak.*

- muḫālif şulardan iḥtirāz ider **żarar ider** diyü Cümle-i fesādāt-ı havādan biri budur n'içün şaḳınmaz Çün anlardan iḥtirāz ider n'içün bundan itmez Eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 143, Satır 15). [żarar ider, -er]*

żarar it: *Zarar etmek, zarar vermek; noksanlık getirmek.*

- **żarar itmezdi** ve ol ġınāları anlaruñ dīnlerine bir zerre noḳṣān getürmezdi belki ol mālları-y-ıla niçe mertebelere irmişlerdi ve ol ġınāları-y-ıla bunca faẓilet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 11). [żarar itmezdi, -mez, -di]*
- anuñ faẓāyilini mi giderür Nite kim ādem böyle olıcaḳ aña hīç bir ululıḳ **żarar itmez** eger pādişāh olursa daḫı anı Ḥaḳ yolında mertebesinden düşürmez *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 4). [żarar itmez, -mez]*

żarar ol: *Kayba uğramak.*

- egerçi şöyle ki tevekkül itmeseler anlara tamām **żarar olur** belki tevḥīdde bir mertebe olur ki anda maraża ʿilāc itmek şirk şayılur tevḥīdüñ maḳāmātı çok *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 5). [żarar olur, -ur]*
- ki söylemezseñ **żarar ola** Fi'l-cümle Şefīḳ-i Belḫī zamānında ġāyet muʿteberlerden ve meşāyıḫ arasında faẓlı muḳarrerlerden idi Ḥaḳ tebāreke ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 147, Satır 7). [żarar ola, -a]*

żarar vir: *Kötü tesir edip birinin veya bir şeyin kayba uğramasına sebep olmak.*

- Görmez misin ki Süleymān ḫażretini nebī iken gine şāh idi bir ʿārif-i cihān iken gine pādişāh idi Şāhlıḳ aña ne **żarar virür** çün göñül Allāh'la ola ve ẓāhir ʿizzeti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 6). [żarar virür, -ür]*

ẓarf: *Kap. II Gönül.*

- tamām olur her **ẓarfa** ṣıġdugı ḳadar ṭoldurur Her kişinüñ Rabb'ini bir yoldan bilişi olur ve ol bilişe göre bir alışı virişi olur Ḳanḳı dildür ki anı tamām *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 182, Satır 5). [ẓarfa, -a]*
- ammā her ṣu alan ḳabına ṣıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü murdār ise ve eger **ẓarfı** çepel olup yaramaz ḳoḳarsa żarūrī içine giren ṣu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 8). [ẓarfı, -ı]*

żarr: *Zarar, ziyan.*

- ṣaḫṣdan nefʿe işāret olur bir ṣaḫṣdan **żarra** ve gāh olur ki vāḳıʿa yolında bu daḫı bulınur ki her niçe taʿbīr olınursa te'vīli ol olur ʿĀlem-i maʿnāda bunuñ gibi nesneler ʿaceb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 9). [żarra, -a]*

żarūret: *Çaresizlik, mecburiyet.*

- olıcaḳ **żarūreti** şimdi fikr ḳılmaz ol vaḳtda temennīler bulmaġ-içün şimdi işlemez bu bir cahāletdür kim ʿāmme-i ʿuḳalāya lāzımdur ve bu bir ḥamāḳatdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 9). [żarūreti, -i]*

żarūret: *Sıkıntı, güçlük. II İhtiyaç zamanı.*

- ṭoyurmadın gider niçe **żarūretlerde** Ḫıżr saña bulınup ṭurur sen bilmeyüp ṭurursın ve niçe yirlerde ol senüñ ḳarşuna gelüp ṭurur sen görmeyüp ṭurursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 3). [żarūretlerde, -ler, -de]*

żarūret iriş: *İhtiyaç hasıl olmak.*

- dimedi Ḥaḳ taʿālā'nuñ taḳdīridür ki ol vaḳt **żarūret irişdi** pes ol ḥarām bir rızḳ-ı ilāhī olur ki ġaybdan yitişdi Ve naḳl olınur ki eydürdi Her kim ki ḫubzı sever *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 270, Satır 9). [żarūret irişdi, -iş, -di]*

żarūrī: *Zorunlu olarak, mecburi.*

- Var zāhid ol dünyādan naẓarı gider ḳāni ol göñülden iḥtiyācı çıḳar **Zarūrī** ḫalḳ muḥtāc ve sen bī-iḥtiyāc olursın pes sen cemīʿisinuñ başına tāc olursın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 11). [zarūrī,]*
- **żarūrī** aña ḳaṣd itdüre Nite ki Ḥabīb-i ʿAcemī'ye ol ḥāl düşmişdür elbette bir ḥikmet muḳteżāsı-y-ıla olmışdur ve illā Yine Ḥabīb'den menḳūldür ki bir gün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 55, Satır 15). [żarūrī,]*
- ceẕbe-i ʿişḳ ile çekilmemişdür ki medhūş-ı cemāl ola Allāh'a ḳullıḳ itmek daḫı ister **zarūrī** ṭāʿati bu yoldan ider Ammā ʿārif olanlar böyle olmazlar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 16). [zarūrī,]*
- olur elbette anı tafṣīl istemelü olıcaḳ bir yire sürer ki anuñ rūşen olmasına müşāhede gerek ve **żarūrī** bir maʿrifetdür ki anuñ taḥṣīline müşāhede gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 90, Satır 16). [żarūrī,]*
- oldı eyitdi Ḫalvet evüñde ḫātūnuñla oturduġun yir ile bu yirüñ saña farḳı var mıdur didi Eyitdi Yā yoḳ mı Elbette **ẓarūrī** farḳ olur bunda kişiye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 16). [ẓarūrī,]*
- ammā ecel didükleri ezelde bir niçe nesneye muʿallaḳdur ecel yitişmek oldur ki kişiyi ol maʿrekeye iletür **żarūrī** ol ṭopa ve tüfenge uġradur eger bir kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 6). [żarūrī,]*

• her ne gerekse işlene mescidüñ daḫı ḥaḳḳı vardur lāzımdur ki edebi gözlene meger bir kişi anda muʿtekif olmış ola ki **żarūrī** baʿżı ʿamelde maʻẕūr şayıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 10). [żarūrī,]*

• zaḥmeti çekilür eger bir kişi daḫı gelürse anuñ daḫı bir şeyṭānı bulınur pes **żarūrī** bir ev içinde ikisi cemʿ olur Şol kişi ki nefsi-y-ile mücādelededür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 196, Satır 8). [żarūrī,]*

• ammā her şu alan ḳabına şıġduġı ḳadar ṭoldururdı eger desdisi içi neces ü mürdār ise ve eger ẓarfı çepel olup yaramaz ḳoḳarsa **żarūrī** içine giren şu daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 8). [żarūrī,]*

• bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve ẓuhūr ider ol sebebden **żarūrī** aña münāsib aḥkām ister fi'l-cümle nite ki 'ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 9). [żarūrī,]*

• söylemek bize ḥayret arturur ol bir maʿnādur ki eger ol maʿnā taḳrīr olınur **żārurī** andan maʿiyyet-i ʿibāret ile taʿbīr olınur ehl-i ẓāhir andan hemīn añladuġın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 18). [żārurī,]*

• muḥkem olanuñ şerīʿate iʿtiḳādı artuḳ olur ve kişi müvaḥḥid olıcaḳ dīne maḥabbeti çoḳ olur tevḥīdde maʿrifeti olan teklīfi **żarūrī** bile bilür ve mebde'ni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 14). [żarūrī,]*

• añlayan elbette maʿādını daḫı görür Bir kişi nerden geldügini bilicek nereye varacaġın bilmez mi eyle olıcak emr-i şerʿe **żarūrī** iḳrār ḳılmaz mı Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 266, Satır 16). [żarūrī,]*

żarūrī ol: *Mecbur kalmak, zorunlu olmak.*

• cāyiz degüldür ol kişiye ki ödinc alup ḳarnı ṭoyınca yeye ve eger elbette żarūrī olup ödinc ala Allāh ta'ālā virürse virem diye Anda daḫı ifrāṭ itmeye ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 232, Satır 16). [żarūrī olup, -up]*

żarūriyyāt-ı dīniyye: *Dînin öğrenilmesi ve yerine getirilmesi gerekli olan emir ve yasakları.*

• ʿālemde **żarūriyyāt-ı dīniyyedendür** her kim ki buña muḫālefet iderse muʿānidīndendür ki bir kişi yā kendü şerīʿate müctehid gerek veyāḫūd bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 9). [żarūriyyāt-ı dīniyyedendür, -den, -dür]*

• göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i i'tiḳādātda elbette tefāvüt olur zīrā **żarūriyyāt-ı dīniyyeye** elbette i'tiḳād lāzım olur ve ol ḫōd dīnde ma'rifete göre artar eksilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 10). [żarūriyyāt-ı dīniyyeye, -y, -e]*

ẕāt: *Kimse, kişi, şahıs.*

• ide Şol ṭayyibü's-ṣıfātdur ki Yemen'den nesīm-i dilkeş-ile Medīne'de Meşām-ı dil ve cān-ı nebevīyi muʿaṭṭar u mesrūr iderdi ve şol mübārek **ẕātdur** ki bir nefes-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 10). [ẕātdur, -dur]*

• müntehī gerek idi ki fehm eyleye gāh olurdı ki meclisde söz söylese añlamazlardı tażarruʿ idüp Biraz daḫı āsān söyleñ dirlerdi Ol bir **ẕāt** idi ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 14). [ẕāt,]*

• dehrler mürūr itmek gerek ki anuñ gibi bir **ẕāt** Rabb'ine maẓhar olup vücūda gele ve ol bir vücūd idi ki aşrlar ʿubūr itmek gerek ki anuñ gibi bir vücūd *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 104, Satır 15). [ẕāt,]*

• ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ ẕevḳi-y-ile ve ol bir maḥbūb **ẕātdur** kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 8). [ẕātdur, -dur]*

• daʿvātı müstecāb idi Defaʿātle duʿāsını tecribe itmişlerdi her neye kim müteveccih ola vāḳiʿ olduġını görmişlerdi Bir vücūd-ı meymūn mübārek **ẕāt** idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 169, Satır 2). [ẕāt,]*

• meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek **ẕāt** ve sütūde faʿāl idi vaʿẓ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 7). [ẕāt,]*

• insān elbette melekden efżal mı olur ve her ferdi anuñ her ferdinden ekmel mi olur Ḥażret-i Risālet gibi bir **ẕāt** gerek ki melā'ike-i muḳarrebinden aʿlā ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 10). [ẕāt,]*

ẕāt: *Öz, varlık.*

• ve aña görmedin uyanlardan idi Rūḥı rūḥı ile enīs idi ve cānı anuñla celīs idi ve vasl-ı cenāb-ı Ḥażret ve ġarīḳ-i deryā-yı vaḥdet idi **ẕātı** müstetāb ve duʿāsı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 18). [ẕātı, -ı]*

• kim ki dilerse kim dāyim **ẕātı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 19). [ẕātı, -ı]*

• taḫfīf ḳılur ammā hele **ẕātında** ol günāh andan çoḳ olur ve anda ʿavfuñ āsārı andan artuḳ olur ol sebebdendür ki insānda niçe ḥālāt olur ki şerʿ şehādet ider ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 1). [ẕātında, -ı, -n, -da]*

• fī yevmi'l-ḥaşri ve'd-dīn Şefīk-i Belḫī meşāyıḫ-ı zamānınuñ fāżıllarından ve ṭarīḳat ehlinüñ kāmillerinden idi ʿİbādetde rāsiḫ ḳademi var idi ve **ẕātında** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 6). [ẕātında, -ı, -n, -da]*

• Ḥaḳḳ'a ṭarīḳ ol uṣlūbdan ḳonılmışdı ve **ẕātında** Rabb'ine vuṣlat ol yolla bulınmışıdı ʿömrini tamām tevekkül ile geçürmişdi ve meşrebine ol ṭarīḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 9). [ẕātında, -ı, -n, -da]*

• binā ḳılup fāriġ otura belki ol ʿārifdür şek yoḳdur anda ki bilür ki ʿādet-i Allāh üzerine eşyā esbāba menūṭ olur şunı daḫı bilür ki şol kişinüñ ki **ẕātında** tevekkül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 140, Satır 4). [ẕātında, -ı, -n, -da]*

• şanurlar ki şuverin **ẕātunda** taʿaddud u iḫtilāf vardur ammā şunlar ki bī-naḳş u bī-reng olur anlar ḳaçan bu rengüñ taʿaddudında ḳılur Ṣıbġat'ullah ile anlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 165, Satır 7). [ẕātunda, -u, -n, -da]*

• mücādelātı var idi Nefsi mübārek ve kendü meymūn idi ve **ẕātı** cemīʿ kemālātla meşḥūn idi Cemīʿ evliyā zamānında aña mürācaʿat iderlerdi ve cemīʿ kümmel *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 9). [ẕātı, -ı]*

• ve mücāhid-i ṭarīḳat idi Ḥaḳ taʿālā aña bir ḫōş ḫaşlet virmişdi ve anuñ **ẕātında** bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 178, Satır 17). [ẕātında, -ı, -n, -da]*

ẕāt: *Varlık. II Allah.*

• ḳılmazlar egerçi cümle-i cihān ṭolur-dur Ḥaḳḳ-ile ve her gūşe memlūdur vücūd-ı muṭlaḳ ile hīç bir yir olmaz ki ol anda bulınmaz egerçi **zātında** münezzehdür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 20). [zātında, -ı, -n, -da]*

• her mevcūda ki baḳasın bir ṣūretle anı gösterür her naḳşe ki diḳḳāt idesin biñ dürlü taḥrīrātla anuñ **ẕātına** işaretler ider ve her lisāna ki ḳulaḳ urasın hezār fāṣīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 10). [ẕātına, -ı, -n, -a]*

z̲āt: *Kimse, kişi, şahıs.*

- meşhūru'l-āfāḳ idi cāmiʿ-i mekārim-i ḫiṣāl mübārek **z̲āt** ve sütūde faʿāl idi vaʿẕ bābında ʿazīmü'ş-şān idi ve cemīʿ fużelā ḳatında faṣīḥü'l-beyān idi kelimāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 7). [z̲āt,]*

z̲āt: *Öz, varlık.*

- kim ki dilerse kim dāyim **z̲ātı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 19). [z̲ātı,-ı]*

z̲āt-ı ḥaḳḳ: *Allah'ın varlığı, mevcudiyeti.*

- Allāh'un ḥāṣ ḳulları ki maḳṣūdları **z̲āt-ı Ḥaḳḳ** ola ve murādları ṭaleb-i vücūd-ı muṭlaḳ ola maḥbūb-ı ḥaḳīḳīden ġayrı maḥbūbları olmaya ve maʿşuḳ-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 17). [z̲āt-ı ḥaḳḳ,]*

z̲āt-ı pür kemāl: *Mükemmelliğin sonsuz derecesine sahip olan zat. II Allah.*

- ṭurmayup ṭāʿatini ve ʿibādetini arturmaḳ ardınca olur ve her kim ki anuñ z̲āt-ı pür kemāline ınana mümkin midür ki andan ġayri maḥbūb idine Ve eydürdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 217, Satır 12). [z̲āt-ı pür kemāline, -i, -n, -e]*

żayf olmaḳ gerek: *Misafir olmalı.*

- zemīn-i gülzārı içinde bir anuñ gibi lāle-i maʿrifet belüre ve yıllarla ṣeyf faṣlı ʿāleme **żayf olmaḳ gerek** ki nāgāh berg ü bār arasında bir anuñ mis̲li s̲emere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 6). [żayf olmaḳ gerek,]*

żāyi': *Ziyan olmuş, boşa gitmiş.*

- żāyi' ṣayılmaz ammā şol s̲emerāt-ı ḳulūb ki 'āriflere müyesser olur aña naṣīb olmaz Bu sözden ma'lūm oldur kim her kim ki menāhīde müṣirr olup vicdān-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 15). [żāyi',]*

żāyi' ḳıl: *Ziyan etmek, boşa harcamak.*

- cennet fevt olur ol kişi taḥassür içinde ḳalur ve şol kişi ki nefsini ıṣlāḥ itmeyüp **żāyi' ḳılur** bir nefs daḫı anuñ eline ḳaçan girür ve yaḥtemil ki 'ibāret nefes ola *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 16). [żāyi' ḳılur, -ur]*
- nefs olmaya Ya'nī işāret ider ki hiç bir nefesini ādem **żāyi' ḳılmaya** Ve naḳl olınur ki eydürdi 'urve-i vüs̲ḳāyı şol kişi bilür ki nefs muḫālefetinde çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 17). [żāyi' ḳılmaya, -ma, -y, -a]*

żāyiʿ ol: *Yitmek, kaybolmak.*

- bulışdı Maʿrūf-ı Kerḫī hemīn ʿalūḳa düşdi Dāvud Ḥażretinüñ rūḥaniyyetidür ki yitişdi ol bir loḳma itmek **żāyiʿ olmayup** kemāle irişdi Rivāyet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 175, Satır 18). [żāyiʿ olmayup, -ma, -y, -up]*
- gerek ve eger eşegini baġlarsa Allāh'a ışmarlamaḳ gerek nite ki ẓāhir yüzinden görinür ki eşegini baġlamazsa nā-gāh **żāyi' olur** ḳaçar hem-çunān bāṭın *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 6). [żāyi' olur, -ur]*

zāyil ol: *Yok olmak, ortadan kalkmak.*
- sanurlar ve şol lezzāt-ı cismāniyye **zāyil olduġını** anlara fevt ṣanurlar anı bilmezler ki anlaruñ vücūdınıñ terkibi nedendür hemīn anları şöyle ṣanurlar ki şol yürüyen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 9). [zāyil olduġını, -duġ, -ı, -n, -ı]*

zebūn ol: *Güçsüzleşmek, çaresizleşmek.*
- daḫı başılur bu **zebūn olup** bende düşicek anuñ cemī' bendleri çözilür şeyṭānuñ āleti budur ve anuñ daḫı istitā'atı bunuñladur eger sen cehd eyleyüp ki nefsüñi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 250, Satır 9). [zebūn olup, -up]*

zebūn ol: *Düşkün olmak, kendini kaptırmak.*
- degüldür ki anuñ nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫvār zelīl olur ve her zelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme **zebūn olur** elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 14). [zebūn olur, -ur]*

zebūn ol: *Zayıf, güçsüz, aciz kalmak.*
- **olur** ve yüz biñ ʿālim-i cihān olur-ise bir ümmī-yi ṣūfīnüñ yanında dūn olur Ol Ḥaḳḳ'a yolından varur bu ʿaḳl-ile ṭaşradan yürür Anuñ istiʿmāl itdügi göñül *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 9). [zebūn olur, -ur]*

zehr: *Zehir; ölüme sebep olan madde.*
- bir rāḥatı olur ve her şiddetinüñ bir yoldan istirāḥati olur Ve her lezzetinüñ niçe belā vü ḳahrları olur ve her şehdinüñ ucında bin dürlü **zehrleri** olur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 59, Satır 8). [zehrleri, -ler, -i]*

zekāt: *İslam inancına göre sahip olunan malın kırkta birinin sadaka olarak dağıtılması.*
- ḥarām ḥelāl dimez bulduġını cemʿ ḳılur niçeleri niçeleri hīç **zekātı** añmaz gider ve baʿżı virürse daḫı bir şerʿi ḫīle ider Fi'l-cümle aḳça sevmek ile dīn sevmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 13). [zekātı, -ı]*

zekāt vir: *Müslümanlıkta, sahip olunan mal ve paranın kırkta birlik payını sadaka olarak dağıtmak.*
- ṣevāblardan maḥrūm ḳaluruz anlar **zekāt virürler** biz viremezüz ve andan olacaḳ meṣūbāta biz iremezüz anlar ḫayrāt u taṣadduḳāt iderler bizüm elümüzden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 258, Satır 15). [zekāt virürler, -ür, -ler]*

zekātın çıḳar: *Müslümanlıkta, sahip olunan mal ve paranın kırkta birlik payını sadaka olarak dağıtmak.*
- Aḥādīṣ bilenlere lāzımdur ki ḥadīṣüñ **zekātın çıḳaralar** yaʿnī ḳırk ḥadīṣde biri-y-ile elbette ʿamel ḳılalar Bu sözden maḳṣūd budur kim aḥādīṣ istimāʿ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 132, Satır 11). [zekātın çıḳaralar, -a, -lar]*

zekātın vir: *Zekat vermek; müslümanlıkta, sahip olunan mal ve paranın kırkta birlik payını sadaka olarak dağıtmak.*
- meşreb olur ki ḫalel virmez meşreb olur ki ḫalel virür dervīşler olur ki irte-içün zād alı ḳosa yolından çıḳar şeyḫler olur ki dāyim **zekātın virüp** mebāliġ şaḳlar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 14). [zekātın virüp,]*

zekī: *Akıllı.*

- İmdi her ʿāḳil ḳatında bu ḳażiyye rūşen ü mübeyyendür ve her **ẕekī** yanında bu emr ẓāhir ü muʿayyendür ki her kişi ki umūrında esbāb-ı ẓāhirden bi'l-külliye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 9). [ẕekī,]*
- niçeler olur ki bir sehl şenāʿat ile belālardan ḳurtılmaz imdi bunuñ cevābı gün gibi ẓāhirdür ve her **ẕekī** bu suʾālüñ defʿine ḳādirdür Şunlara ki Ḥaḳḳ'uñ naẓarı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 8). [ẕekī,]*

zelīl: *Alçak, hor, hakir.*

- ve kendüde istitā'at görmedügince istiṭā'atı çoġ olur kendüyi dāyim maḳām-ı 'ubūdiyyetde **ẕelīl** görmek gerek ki cihānda 'izzet bula ve nefsini her vaḳt ribḳa- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 10). [ẕelīl,]*

zelīl görmek: *Hor, hakir kabul etmek.*

- ve kendüde istita'at görmedügince istiṭā'atı çoġ olur kendüyi dāyim maḳām-ı 'ubūdiyyetde **ẕelīl görmek** gerek ki cihānda 'izzet bula ve nefsini her vaḳt rıbḳa- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 10). [ẕelīl görmek,]*

zelīl olan: *Hor, hakir, alçak olan (kişi).*

- degüldür ki anuñ nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫvar ẕelīl olur ve her **ẕelīl olan** ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 14). [ẕelīl olan,]*

zelīl ol: *Hor görülmek, aşağılanmak.*

- degüldür ki anuñ nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫvār **ẕelīl olur** ve ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki zer u sīme zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 13). [ẕelīl olur, -ur]*

zellāt: *Hatalar, kusurlar, günahlar.*

- eydürdi Ādem oğlanınuñ azması bir ḳaç nesneden olur Birisi budur kim selefüñ **zellātını** ḥüccet idinüp aña baḳar ve şol ki ḥünerleridür aña naẓar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 6). [zellātını, -ı, -n, -ı]*

zelle ol: *Hata, günah, suç haline gelmek.*

- olmaya ol **zelle olur** Ve eydürdi ki Her kişi ki dünyādan müfāraḳat ider üç ḥasretle bile gider Biri bu ki ṭoymadı cemʿ itdügi māla ve biri bu ki yitişmedi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 46, Satır 11). [zelle olur, -ur]*

zelzele ol: *Deprem meydana gelmek.*

- ve ḳażiyye nice idügin taḳrīr itdiler Ol daḫı hemān mütażarrıʿ oldı Ḥażret'e müteveccih oldı cenāb-ı Rabb-ı ʿizzete Ol sāʿatda bir ʿaẓīm **zelzele olup** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 14). [zelzele olup, -up]*

zemīn: *Dünya.*

- **zemīn** ṭurmayup birin ṭoġurur birin yuṭar her ṭoġan dünyāyı kendünüñ ṣanur bir ḳaç gün ṣaḳalına güldügine aldanur āḫır ḥasretle bir gün dünyādan gider bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 244, Satır 13). [zemīn,]*

zemīn-i bāġ: *Bahçe yeri.*

- dōlābı dönmek gerek ki anuñ gibi bir vaż‘ u ḥālet getüre ve yıllar ile **zemīn-i bāġı** bezenmek gerek ki anuñ misli bir gül-i sa‘adet bitüre niçe seyrler itmek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 78, Satır 14). [zemīn-i bāġı, -ı]*

zemīn-i gülzār: *Gül bahçesinin toprağı. II Dünya.*

- **zemīn-i gülzārı** içinde bir anuñ gibi lāle-i ma‘rifet belüre ve yıllarla ṣeyf faṣlı ‘āleme żayf olmaḳ gerek ki nāgāh berg ü bār arasında bir anuñ misli semere-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 5). [zemīn-i gülzārı, -ı]*

zemīn-i isti‘dād: *Kabiliyet toprağı. II Herhangi bir şeye karşı doğuştan gelen yatkınlık, yetenek, kābiliyet bağlamında.*

- Aḥmed dīninde bī-misl olmışdı kār-ḫāne-i ezelde her birinüñ cibilletinde ol ḳonılmışdı her birinüñ **zemīn-i isti‘dādında** ne dikilmiş ise anı bitirürdi ba‘zısı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 4). [zemīn-i isti‘dādında, -ı, -n, -da]*

zemm iden: *Yeren, kınayan, kötüleyen.*

- muḳtażāsınca ġāyet ḫōş kelām olur ammā bu taḳdīrçe ekser dervīş dirilenler nā-tamām olur az dervīş bulınur ki kendüyi medḥ iden ile **zemm iden** ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 8). [zemm iden,]*

zemm iden: *Yeren, kınayan, kötüleyen.*

- berāber ola ve ikisine daḫı meyl ü maḥabbeti bir ola meger dinile ki ol **zemm idene** incinmek anuñ kendüye ‘adāvetini fehm itmekdendür bu degüldür ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 135, Satır 10). [zemm idene, -e]*

zemm it: *Yermek, çekiştirmek, dedikodusunu yapmak.*

- seyyi'ātını eküp **zemm itdükçe** bunuñ ḥasenātı çoġ ola gāh ola ki ol seyyi'enüñ ‘iḳābından mesāvīsinüñ sevābı artuġ ola Rivāyet olınur ki Aḥmed-i Ḥarb hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 13). [zemm itdükçe, -dükçe]*

zemm itmek: *Yermek, çekiştirmek, dedikodusunu yapmak.*

- ḳoḳusını ve başīretleri rūşen olanlar görürler ki ol meclisde meyyit etin yirler Fi'l-cümle mesāvī gibi ḳabīh nesne olmaz ve bir kişiyi **zemm itmek** gibi fażīḥ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 12). [zemm itmek,]*

zemzem: *Kâbe civârındaki meşhur kuyu.*

- olur niçe gün ṭopraḳ ve ḳum yirdi Bu ḥaḥaram rızḳ yimekden yegdür dirdi Meşhūrdur ki **zemzemden** hīç şu çekmezdi ipi ve koġası sulṭānlıḳdur dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 10). [zemzemden, -den]*
- recā ve anda sa‘y itmek birinden birine ilticā olur anuñ ‘arefātı pür ma‘ārif olur ki her gūşesinde biñ mevāḳıf olur anuñ **zemzemi** āb-ı ḥikmet olur ve ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 10). [zemzemi, -i]*

zenb: *Günah, suç, kabahat.*

- bir günāhı yeyni ṭutma ve hiç bir **ẕenbi** az ṣayup unutma Her günāha istiġfār gerek ve eger bir ẕerre olursa istikṣār gerek Naḳl olınur ki Üveys'e eyitdiler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 9). [ẕenbi, -i]*
- günāh idüp ṭururam nice ideyem ve bir ʿaẕīm **ẕenbe** mürtekib oldum ne çāra ḳılayam eyitdi N'eyledüñ n'itdüñ ve nefsüñ ne belāya uġratduñ didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 1). [ẕenbe, -e]*

zenb ol: *Günah olmak.*

- tafṣīl olınmaz līkin icmālen maʿlūm ola kim belā-yı vebāʿiyyeden iḥtirāz dāyim **ẕenb olmaz** ve ṭāʿūn olan yirden ṣaḳınmaḳ her vaḳt terk-i edeb olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 145, Satır 18). [ẕenb olmaz, -maz]*
- mücerred ḫāṭırumuza gelse ammā işlemege ʿazīmet itmesevüz bize **ẕenb olmaz** maʿa hāẕā ki eger ol ḳadar nesne ehlu'llāhdan birinüñ göñline gelse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 218, Satır 17). [ẕenb olmaz, -maz]*

zenbak: *Zambakgiller familyasından, pek çok türü bulunan, güzel, iri, beyaz çiçekli, çok yıllık süs bitkisi. II Bayezid-i Bestami.*

- ol ṣūrete getürmek içün ve ne bāzīçeler itmişdür müṣaʿbıẕ-ı devrān ol oyın göstermek-içün niçe kez bāġ-ı cihān sürildi ve yüzildi tā ol **ẓenbakı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 2). [ẓenbakı, -ı]*

zengī: *Zenci.*

- iderdi Rivāyet olınur ki sulṭānü'l-ʿārifīn bir defʿa ḥacca yöneldi ve yoldan gine döndi vechini ṣordılar eyitdi Yolda bir **zengī** gördüm ki tīġini çeker ve baña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 110, Satır 4). [zengī,]*

zer u sīm: *Altın ve gümüş.*

- degüldür ki anuñ nefsinde denā'et olmaya denīü'n-nefs olan ḫvar ẕelīl olur ve her ẕelīl olan ḫōd rezīl olur her ādem ki **zer u sīme** zebūn olur elbette anuñ nefsi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 245, Satır 14). [zer u sīme, -e]*

zerd ü żaʿīf ol: *Solgun ve zayıf hale gelmek.*

- ol ḥālde buldı **Zerd ü żaʿīf olmış** ve zār u naḥīf olmış Eyitdi Hey miskīn Bu gūr u kefen ile Allāh'dan dūr olmışsındur bunı ṭāʿat ṣanup buña maġrūr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 42, Satır 13). [zerd ü żaʿīf olmış, -mış]*

ẕerre: *Zerre kadar; bir parça, çok az.*

- ve fażāyilinden ne rivāyet idevüz ki biñde birini beyān ve güneş ḳatında **ẕerre** ʿiyān idevüz anuñ tehẕīb-i ṣıfātda ve ḥüsn-i muʿāmelātda ve müşāhede-i aḥvāl-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 71, Satır 17). [ẕerre,]*
- eyleyelüm ki **ẕerre** ʿināyeti irişe ṭurmayalum yalvaralum ola ki hidāyeti yitişe Tażarruʿ-ı bārī gibi müʾesser ṭāʿat olmaz ve niyāz-ı nīm-şeb gibi ulu ʿibādet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 9). [ẕerre,]*

zerre: *Çok küçük parçacık. II Kâinattaki her şey.*

- ḳonılmuş ve ṣafḥāt-ı mevcūdat anuñ vaḥdāniyyetinüñ taḳrīri-y-içün varaḳlardur ki taḥrīr olınmış Her **zerreye** ki naẓar idesin bir vechle andan ḫaber virür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 8). [zerreye, -y, -e]*
- olmaz ve her gedā ki görürsin bir pādişāh-ı cihāndur ki salṭanatına ġāyet olmaz her **zerre** ki ḳalḳup güneşe ḳarşu uçmaḳ ister niçe güneşler ṭoġar her gün anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 164, Satır 16). [zerre,]*
- her **zerreye** ki baḳarsañ ol andadur ve her nereye naẓar iderseñ ol aradadur ammā gine böyle iken ol cism degüldür aña mekān olmaz ve ol müta'ayyin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 3). [zerreye, -y, -e]*

zerre: *Çok küçük parçacık.*

- olmaz maḥżā ilhāmı-y-ıla olur Raḥmān'uñ ve ʿināyeti-y-ile olur ol sulṭānuñ ve yaḥtemil ki işāret ider olsa elest meclisindeki cevāba ki henüz sulb Ādem'de **zerre** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 12). [zerre,]*

zerre ḳadar: *Bir parça, çok az; hiç.*

- itmemişdür ġāyet çirkin ẓann itmiş olursın ve cehl-ile bir müslümāna ṭa'n itmiş olursın didi Ve eydürdi ki Bir kişi ki kendü nefsine **zerre ḳadar** ḳıymet *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 72, Satır 16). [zerre ḳadar,]*
- kere ḥased iderse muḳadderden bir **zerre ḳadar** defʿi olmaz hemīn ḥasūd olan Allāh'uñ ḳażāsına rāżī olmamış olur ve anuñ ol cehlle ḳısmetini göñülden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 11). [zerre ḳadar,]*
- iḫtiyārsuz vehm gelür didi Şefīḳ eyitdi Benüm ḳatumda hemīn ikisi birdür hīç aralarında **zerre ḳadar** farḳ yoḳtur benüm uyḫum gelüp ṭurur didi yatdı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 18). [zerre ḳadar,]*
- ʿibādeti ol taḳlīde mevḳūf olur ve illā ki itmeye ṭarīḳinde ebter olur bir çöpe degmez biñ yıl ʿibādet iderse ʿibādetinden **zerre ḳadar** fāyide itmez bu mes'ele *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 151, Satır 8). [zerre ḳadar,]*
- şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir **zerre ḳadar** ẓulm olmadı hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 7). [zerre ḳadar,]*
- olmaya hīç bir ʿamelinden ṣevāb bulmaz biñ yıl ʿibādet iderse **zerre ḳadar** fāyide ḳılmaz göñül ki Allāh'la ola her ʿamelinde anı gözedür ve her fi'linde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 263, Satır 15). [zerre ḳadar,]*

zevāhir: *Dış görünüş, dış yüz.*

- maraża münāsib bir ʿilāc çıḳarur ammā şunlar ki ṭıbdan bī-habīr olurlar anlar hemīn ẓevāhir-i kelimāt-ı etibbāya baḳar olurlar hemīn ol **ẓevāhiri** biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 10). [ẓevāhıri, -i]*
- añlanmaya ki müctehidīn-i ʿizām **ẓevāhirde** ḳalmış olalar ve anlar daḫı bu yoldan olmış olalar ḥāṣā ki anlar eyle olalar ve ol aḥkāmuñ limmiyyetini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 13). [ẓevāhırde, -de]*
- fehm iderler pes gāh olur ki añladuḳları üzerine ʿamelleri olur **ẓevāhirde** ḳalanlar ṣanurlar ki fiʿillerinden ḫalelleri olur līkin ol kendüler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 5). [ẓevāhirde, -de]*

ẕevāḫir ü icmālāt: *Dış yüzey, görünüm.*

- maḳṣūdını āşikāra göre yürür bunuñ gözi görmez bilmez ki niçe yürür Bunun ʿaḳlı ilāhiyyātda hemīn bildügi **ẕevāḫir ü icmālātdur** ve fikr-ile vācibden bilinen *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 88, Satır 14). [ẕevāḫir ü icmālātdur, -dur]*

ẕevāhir-i kelimāt-ı etibbā: *Doktorların sözlerinin dış yüzü.*

- maraża münāsib bir ʿilāc çıḳarur ammā şunlar ki ṭıbdan bī-habīr olurlar anlar hemīn **ẕevāhir-i kelimāt-ı etibbāya** baḳar olurlar hemīn ol ẕevāhıri biri birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 10). [ẕevāhir-i kelimāt-ı etibbāya, -y, -a]*

ẕevḳ: *Eğlence, eğlenti, cünbüş.*

- içer ve bilelerinde bāġ u ṣaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler hezār **ẕevḳler** ve ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile ve eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 3). [ẕevḳler, -ler]*

zevk: *Zevk, eğlence, keyif.*

- ḥikmet eline gire Ol bir gül-i saʿādetdür ki Ḳudüs bülbülleri ezel seḥer-gāhında ṭurup güyālıḳlar iderler ol gülüñ **ẕevḳi-y-ile** ve ol bir maḥbūb ẕātdur kim cān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 105, Satır 8). [ẕevḳi-y-ile, -i, -y, -ile]*

zevk: *İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrak ve bu hâlin verdiği haz.*

- belki aḥādīṣ-i ṣaḥīḥeden biz daḫı eyle añlaruz ammā her kişi ki erbāb-ı keşfe yaḳīn ḳılup inanur ve her kimse ki anuñ bāṭın ʿāleminden **ẕevḳi** olur elbette aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 144, Satır 2). [ẕevḳi, -i]*
- idemezsin Benüm ne **ẕevküm** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 181, Satır 19). [ẕevküm, -üm]*
- mıḳdār añlayup ṭurur ki anı taḳrīr ḳılsun Eger **ẕevkle** bir nesnecük sezindi-y-ise ve eger vicdānla derūnına bir maʿrifet geldi-y-ise vicdāniyyāt çāra yoḳtur ġayra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 15). [ẕevkle, -le]*

ẕevḳi olmayan: *Tat alma duyusu olmayan kimse.*

- revāyiḥi seçer mi ve **ẕevḳi olmayan** helvāyı mürden farḳ ider mi innīne cimaʿ leẕẕeti nice dinilür ve ekmehe elvān keyfiyyeti nice añladılur hayvānātuñ hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 106, Satır 13). [ẕevḳi olmayan,]*

zevk-i ṣaḥīḥi olanlar: *Keşif ve ilham yoluyla hakikate erişenler.*

- görmişlerdür belki her **ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar** tecribe ile daḫı bulmışlardur ki kişi Allāh'a tevekkül itdükce umūrı dürüst olur ve kendü tedbīrine inanduḳca tedbīri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 1). [ẕevḳ-i ṣaḥīḥi olanlar, -lar]*

ẕevk-i selīm: *En kusursuz, en yüksek derecedeki zevk. II Sezme kabiliyeti.*

- müstaḳīm anuñ gibide sākit olur ve **ẕevk-i selīm** ol aḥkāmda ṣāmit olur meger şeyṭān vehmi ola ki ḫayālāt-ı bāṭılayı oluşdura bildügin bilmedügin bir birine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 114, Satır 11). [ẕevk-i selīm,]*

zevḳler ve ʿişretler id: *Vaktini zevkli, huzurlu, eğlenceli geçirmek.*
- içer ve bilelerince bāġ u ṣaḥrā keşt ider ṣoḥbetler iderler hezār ẕevḳler ve ʿişretler iderler biñ dürlü şevḳler ile ve eger himmeti maʿārif-i Rabbāniyyeye *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 277, Satır 4). [ẕevḳler ve ʿişretler iderler, -er, -ler]*

zeyn: *Süs, bezek, ziynet.*
- ṭoḳuz şemʿ-i dīn ve her birisi bir güveh-i yaḳīn idi Şerīʿat bāġınuñ **zeyni** ve ṭarīḳat sarāyınuñ rükni idi dīn evinüñ ʿammārı ve dīn ehlinüñ iʿtimādı idi Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 9). [zeyni, -i]*

zeyn-i āl-i benī: *Peygamber (Hazret-i Muhammed) soyunun süsü.*
- ı ṭārīḳat-ı Muṣṭafaviyye ʻālim-i ʻāmil fāżıl-ı kāmil mīve-i dil-i evliyā güşe-i ciger-i enbiyā **zeyn-i āl-i benī** ve faḫr-ı evlād-ı ʻAlī ʻārif-i ʻāşıḳ Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 4). [zeyn-i āl-i benī,]*

zeyn-i bāġ-ı velāyet: *Velilik bahçesinin süsü.*
- māh-ı ʿālem-i ʿirfān nūr-ı ḥadaḳa-i necāt ve nevr-i ḥadīḳa-i inābet **zeyn-i bāġ-ı velāyet** ve sevr-i cūyi bār-ı ʿināyet ṣadru'l-evliyai'l-ʿiẓām ve ʿumdetü'l- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 4). [zeyn-i bāġ-ı velāyet,]*

zeyn-i ḥadīḳa-ı mecālis-i şemāyil: *Ahlak meclislerinin bahçesinin süsü.*
- eṭvār-ı ṭarīḳat nevr-i ḥadaḳa-ı mekārim ü fażāʾil ve **zeyn-i ḥadīḳa-ı mecālis-i şemāyil** gül-i bāġ-ı maʿārif-i nebevī ve bülbül-i gül-zār-ı laṭāyif-i Muṣṭafavī ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 156, Satır 4). [zeyn-i ḥadīḳa-ı mecālis-i şemāyil,]*

zeyn-i zamān: *Zamanın süsü.*
- Menāḳıb-ı ʿAbdu'llāh bin Mübārek raẕiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol **zeyn-i zamān** ve rükn-i cihān rāhnemāyı şerīʿat ve bedraḳa-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 2). [zeyn-i zamān,]*

zeynü'l-ḳurrā: *Kur'an okuyucularının süsü, ziyneti.*
- maḳbūl-i meşāyıḫ şerīʿatde bir güveh-i rāsiḫ idi ʿİlm-i ḳırāʾetde şeyḫ-ı muḳtedā ve ḥüsn-i ḳıyāfetde laḳābı **zeynü'l-ḳurrā** idi Kemālātı ẓāhir ve rıyāżatı vāfir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 12). [zeynü'l-ḳurrā,]*

zeynü'l-millet: *Milletin süsü.*
- reʾisü'l-muttaḳīn faḫr ü'l-ümmet ve **zeynü'l-millet** faḳīr-i ġanī mevlānā Ebū Hāzem-i Medenī rafaʿahu'llāhu derecātihi ve eskenehu fī aʿlā ġurefi cennātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 3). [zeynü'l-millet,]*

zeynü'ş-şuleḥā: *Salihlerin süsü.*
- ḳıdve-i aṣḥāb-ı vefā faḫru'l-fuḳarā ve **zeynü'ş-şuleḥā** bedraḳa-i ehl-i ṭarīk Ebū ʿAlī Şefīḳ aʿlā'llāhu derecātihi fī maḳāmāti'l-mütevekkilīn ve żāʿafa ḥasanātihi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 3). [zeynü'ş-şuleḥā,]*

zībā ḳıl: *Süslemek.*

- yaşları cemʿ itdiler anuñla benüm yüzümi gözümi yudılar bu gördügüñ andan oldı beni bu vechle ol **zībā ḳıldı** İmdi bu aṣl vāḳıʿalarda şübhe itmek olmaz muṭābıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 18). [zībā ḳıldı, -dı]*

żıd: *Bir şeyin aksi, tersi, karşıtı.*

- cehennem odını söyündürem dirdi Yaʾnī **żıd** żıdda muḳābil olıcaḳ bir pāra ṣūreti sınur pes ehlu'llāh cehenneme ḳoñşı olıcaḳ biraz odı söynür egerçi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 113, Satır 9). [żıd,]*
- añmamaḳ gerek ve nefsine uyan cennet ārzūsından geçüp ummamaḳ gerek cennet nefs havāsınuñ muḳābili ve **żıddı** olur bunda havādan her ne ḳadar geçerse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 249, Satır 8). [żıddı, -ı]*

ẕihn: *Akıl.*

- ʿuḳūl-ı ʿādiyye bunı bilmez ve eger **ẕihn** ḳuvveti-y-ile bir nesne añlanursa daḫı berigüye añladamaz Kendü ne ḳadar bilür berigüye ne disün ve kendü ne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 267, Satır 13). [ẕihn,]*

ẕikr: *Anma, yâd etme, hatırlama.*

- Ḫuṣūṣā içlerinden İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ki Ḫvāce teẕkiresinde anı anmaġı ehl-i beyt anmaḳ yirine ḳodı ve anuñ **ẕikri** ile ḳalanuñ ẕikrinden iktifā itdi Meşhūrdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 33, Satır 16). [ẕikri, -i]*
- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaṣlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaṣletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı **ẕikre** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 18). [ẕikre, -e]*
- tamām maḥallinde girçek sözdür Bir kişinüñ ki göñlinde maʿāṣı fikri olur ve bir kişinüñ ki derūnında anuñ **ẕikri** olur ol kişi ḳaçan ferāġatle ʿibādet idebilür ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 4). [ẕikri, -i]*

ẕikr: *Allah'ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı) söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.*

- vaḥşet bir maraż u zaḥmetden olur ve gāh olur ki Allāh'uñ luṭfı irüp anuñ-çün ehl-i ʿuzlet olur Bunuñ ʿalāmeti oldur kim **ẕikrüñ** ḥalāvetini ṭuya dāyimā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 8). [ẕikrüñ, -üñ]*

ẕikr: *Allah kelimesini veya lailahe illallah cümlesini söylemek ve tekrarlamak.*

- rükūʿını tevāżuʿ vü vaḳārla ve cülūsını ḥilm ü ḳarārla taḥiyyetini **ẕikrle** ve selāmını şükrle eyleye Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ taʿālā üç nesneyi üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 211, Satır 17). [ẕikrle, -le]*

ẕikr: *Anmak, sözünü etmek. II Allah'ın esmâsını söylemek.*

- ḫaremde ḫaṭır olınan fikr aġyār olur ve ol menāsıkda şuġl olınan **ẕikr** tekrār olur anuñ ḳurbānı dil ü cān olur ve anuñ ʿīdi vuṣlat-ı cānān olur anuñ ṣafāsı ḫavfla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 7). [ẕikr,]*

zikr: *Sözünü etme, dile getirme, anma.*

- Bāyezīd'üñ menāḳıbından bir ḳaç nesnenüñ **ẕikrine** Rivāyet olınur ki bir kişi geldi Bāyezīd'üñ ḳapusın ḳaḳdı içerüden Bāyezīd Kimi istersin didi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 116, Satır 1). [ẕikrine, -i, -n, -e]*

zikr eyle: *Bahsetmek, anlatmak.*

- menāḳıbında **ẕikr eyledük** Bunuñ gibilerle meşāyıḫa inkār itmek olmaz ve anlar idermiş diyü kişi kendü daḫı itmek olmaz her maḳāmuñ bir fiʿli olur kişi ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 108, Satır 1). [ẕikr eyledük, -dük]*

ẕikr eyleyüp ṭura: *Allah'ın isimlerini söylemek sûretiyle ibâdet etmeye devam etmek.*

- girüp otura gice vü gündüz hemīn **ẕikr eyleyüp ṭura** Şevḳle egerçi biraz ider ammā bir laḥẓadan gine şevḳi gider nefsüñ me'lūfātını fikr ider pes göñli ṭaşra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 212, Satır 15). [ẕikr eyleyüp ṭura, -a]*

zikr id: *Anmak, hatırlamak.*

- naẓarı her dem anuñ niḳmetine olur kimi dāyim raḥmetini fikr ider kimi her vaḳt saṭvetini **ẕikr ider** Ammā be-her ḥāl ḫālī olmazlar ḫavf ile recādan mü'min *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 63, Satır 6). [ẕikr ider, -er]*

zikr id: *Anmak.*

- ḥaḳīḳatde namāz ḳılmaz derūnında dāyima anı fikr ider ve ḫalvetde ve keşretde ṭurmaz anı **ẕikr ider** her vaḳt anuñ taḥṣīlinüñ esbābına çalışur ve ṭurmayup anı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 10). [ẕikr ider, -er]*

zikr it: *Söylemek, dile getirmek.*

- ferāġati olup hīç bir ġarażı fikr itmez hemīn kendüyi aña teslīm edip hiç kendünüñ de n'olacaġın **ẕikr itmez** dāyim bu mülāḥażayı ider ve her vaḳt bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 163, Satır 6). [ẕikr itmez, -mez]*

zikr olınan: *Anlatılan, sözü edilen.*

- artar çünki bu geçen muḳaddemāt maʿlūm oldı-y-sa ve bu **ẕikr olınan** mefhūm oldı-y-ısa baʿīd degüldür ki Bişr-i Ḥāfī aḫlāḳını tehẕīb itmekle niṣf-ı derecāt-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 1). [ẕikr olınan,]*

zikr olınmalu ola: *Anlatılacak olsa.*

- bunuñ gibi daḫı maʿārif-i laṭīfe ve kelimāt-ı şerīfesi vardur ki tevāriḫde meẕkūrdur ve teẕkirelerde meşhurdur Eger cemīʿisi **ẕikr olınmalu ola** söz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 68, Satır 6). [ẕikr olınmalu ola,]*

zikr: *Anma, yâd etme, hatırlama.*

- nesne diyeyem ki dördinden de ġāyet ṣaḳın ve dört ḫaşlete tenbīh eyleyem ki ol ḫaşletlerden tamām ḳocın kimseneyi melāmet eyleme ki ol ḳażā-yı Ḥaḳḳ'ı **ẕikre** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 18). [ẕikre, -e]*

zikrinde ol: *Yad etmek, hatırlamak, anmak.*

- gerek ki dāyim guṣṣe-i ḫātime-i ecel **zikrinde ola** ve her dem ʻilm-i sābıḳa-ı ezel fikrinde ola ve Allāh ḳorḳusı içini ṭaşını ala tā ki dünyāda iḫlāṣla ʻamel ḳılabile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 251, Satır 9). [zikrinde ola, -a]*

zillet: *Zelillik, hakirlik.*

- leẕẕetini **zillet** bilüp aʿvānını ʿavān ve evlādını dedān ve ʿavratını ʿār ve dinārını nār ʿadd idüp cemīʿ-i emlāk u esbābından ve cümle-i ḫuddām u aṣḥabından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 15). [zillet,]*
- cihānuñ miftāḥı elinde ola ḳul olanda ʿacz gerek ki ʿizzet bula ve bende olanda zillet gerek ki devlet bula şiddetlere sabr gerek ki kişi reḥā'lar göre ve belālara *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 8). [zillet,]*
- bir ġayrinüñ ʻizzeti olur Şimdi sancaḳ begligi vezīrlerüñ ʻazli ve **zilleti** olur pes bu su'āl gelmez ki gāh olur ki bir ḳul itdügi ṭuġyānı bir ḳul itmez maʻa hāẕā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 7). [zilleti, -i]*
- vaḥşet ü ġurbet fikr iderler ve anı kefen içinde bir **zillet** fikr iderler anı bilmezler ki ol mü'minlere bir laṭīf gül-zār olur bir raʿnā-yı bāġ-ı murġ-zār olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 275, Satır 11). [zillet,]*

zillet: *Hor ve hakir olma.II Hz Adem'in cennette yasak meyveyi yemesi ve bu işlediği günah sebebiyle cennetten çıkarılması kastedilmektedir.*

- günāhkār ola me'yüs olmamaḳ gerek Benüm günāhım çoḳdur ayruḳ ben oñmazam dimemek gerek Ādem'üñ **zilletini** fikr ide ki anuñ ucında cennetden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 10). [zilletini, -i, -n, -i]*

zillet: *Horluk, hakirlik. II Hz.Yûnus'un kavmi imana gelmediği için onlara öfkelenmesi ve oradan ayrılması.*

- niçe ʿārif olur ki nebī olmayıcaḳ ol maḳāmuñ dāyiresine irebile hele be-her ḥāl Yūnus'a Rabb'inden ol muʿāḳabe idi **zilletine** göre Ḥaḳdan aña muʿātebe idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 4). [zilletine, -i, -n, -e]*
- Çün Ḥażret-i Yūnus gibi bir kişiye Rabb'inden eyle olıcaḳ bir sehlçe **zilletden** ötürü anı balıḳ yudıcaḳ bu enbiyāya ümmet olanlaruñ ḥālleri ne olur ne ḥālle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 5). [zilletden, -den]*

zillet ol: *Değersiz, îtibarsız olmak.*

- tevbeleri maḳāmı anlara **zillet olur** nite ki ṣubaşılıḳ mertebesi vezīrlere zillet olur tevbenüñ ġāyet kemāli anda bilinür ki ol maḳāmda tevbeye tevbe ḳılınur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 256, Satır 14). [zillet olur, -(u)r-ur]*

zillet vir: *Küçültmek, hakir duruma düşürmek.*

- mahrūb ider cūd bir ednāya ʻizzet virür ve büḫl bir aʻlāya **zillet virür** Ve naḳl olınur ki eydürdi Şol kişi ki ḳādir olur şerʻüñ muḥkemātın müteşābihātından *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 3). [zillet virür, -ür]*

zilletler id: *Hatalar, kusurlar etmek.*

- her biri **zilletler idüp** ḳorḳmaz ṭurur Lāzım mıdur ki her günāhuñ ʿuḳubeti dünyāda ola ve dünyāda olanı daḫı vācib midür ki ṣāḥibi bile Ādem dünyāda *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 7). [zilletler idüp, -ler-üp]*

zinā id: *Nikâhsız olarak cinsî münasebette bulunmak.*

- Eyitdi Mekke içinde anama ḳaṣd itdüm ve ḥarem içinde aña **zinā itdüm** Eyitdi Ben daḫı seni ġaybet itdi ṣandum ve bir kişinüñ mesāvīsinde bulındı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 3). [zinā itdüm, -dü, -m]*
- nefse te'eddī ḥāṣıl olur yoḫsa bir kişi pīr olınca **zinā idüp** ṣoñra tevbe itmekden ne olur ol vaḳtda itdügi-y-ile itmedügi berāber olur tevbenüñ şol vaḳt ḳadri ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 231, Satır 11). [zinā idüp, -üp]*

zindān: *Hapishane. II Dünya.*

- sebebdendür ki zamānında çoḳ kişiler aña zındīḳ dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekṣeri anı mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü anı **zindāna** ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 16). [zindāna, -a]*
- olam didi Rivāyet olınur ki ol gice ki vefāt itdi ehlu'llāhdan birisi vāḳıʿasında gördi Dāvud ḥażreti havāya uçup ʿurūc ḳılur **Zindāndan** şimdi ḫelāṣ oldum *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 12). [zindāndan, -dan]*
- diye-y-idi Eger öldürseler ol anı dimezdi ve eger pāra pāra eyleseler ol bu sözi söylemezdi Rivāyet olınur ki **zindān** içinde iken her Cumʿa ġusl eyleyüp *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 16). [zindān,]*
- olmaz Şöyle ki ol ʿalāḳa gitmekle ol ervāḥa mevt gelmez anlar ki dünyāda ṭururlar hemīn bir zindān içinde gibi ṭururlar her ḳaçan ki ecel ire **zindāndan** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 228, Satır 14). [zindāndan, -dan]*

zindāncı: *Zindan bekçisi.*

- ḳaftanını giyerdi cemīʿ sünen-i Cumʿa ne ise bir bir iderdi seccadesini omzına bıraġup ḳapuya çıḳardı **zindāncı** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 200, Satır 18). [zindāncı,]*

zindān-ı gūr: *Kabir, mezar.*

- zinde idüm bu iki cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe ḫiẓmet iderdüm çün beni **zindān-ı gūrda** maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 4). [zindān-ı gūrda, -da]*

zinde: *Canlı, diri.*

- **zinde** idüm bu iki cāriye ki ṭāḳatum yitdükçe ḫiẓmet iderdüm çün beni zindān-ı gūrda maḥbūs itdüñ üşde cāriyelerüñ üşde sen nice bilürseñ eyle diyeler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 77, Satır 3). [zinde,]*

zinde ol: *Yaşamak.*

- tamām ʿömrinde bir nefes murāḳabe ve muḥāsebesüz **zinde olmadı** ve bir ḳadem iḫlāṣsuz yere başmadı ḫavfı ve iḫtiyātı ifrātla ġāyet çoġdı ve dāyimā nefsi-y-ile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 9). [zinde olmadı, -ma, -dı]*

zinde ol: *Canlı olmak.*

- Her nefes-i nefsi nefes-i Raḥmān-ile **zinde olur** ve her laḥza vücūdı vücūd-ı Ḥaḳḳ ile pāyende olur Eger dir-isek ki bundan bu añlandı ki her cennete giren *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 95, Satır 17). [zinde olur, -ur]*

zındīḳ: *Allah'a ve ahirete inanmayan kimse.*

- sebebdendür ki zamānında çoḳ kişiler añа **zındīḳ** dirlerdi ve ʿulemā-yı ẓāhirden ekṣeri anı mülḥid ṣanurdı ḥattā mülḥid diyü anı zindāna ḳoymışlardur ve zindān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 15). [zındīḳ,]*

zīnet vir: *Süslemek, güzelleştirmek. II Anlam ve değer katmak.*

- ve şerīʿate ve ṭarīḳate **zīnet virmişdi** ʿālemüñ muḳtedāsı ve devrānuñ murtażası idi Ḫalīfe degül iken emīrü'l-müʾminīn dirler idi pādişāhlara taʿẕīm ider gibi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 128, Satır 9). [zīnet virmişdi, -miş, -di]*

żinnet: *Cimrilik, pintilik.*

- bir fāyide olur ammā eger anı bildürmezlerse hīç dīne ḫalel gelmez ve eger anı taʿlīm itmezlerse hiç şerīʿatde eksik ḳalmaz ammā enbiyāda **żinnet** olmaz ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 229, Satır 6). [żinnet,]*

zīrā: *Çünkü.*

- ola veyāḫūd başarına Ḥaḳ taʿālā ḳuvvet virüp yol ortasından Kaʿbe'yi göre **Zīrā** bu iki ṭarīḳ daḫı egerçi ehlu'llāh Ḥażretlerinde olur ve bu iki uslūb daḫı anlaruñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 1). [zīrā,]*
- işābeti olur ve her muẕṭaruñ dāyim duʿāsınuñ icābeti olur **zīrā** kişi muẕṭarr olıcaḳ esbābdan ümīdi kesilür hemīn naẓarı ancaḳ Allāh'uñ luṭfına ḳalur Her *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 74, Satır 17). [zīrā,]*
- naḳl ider ki niçe zamān ḫidmetinde olup ḳapusında saḳḳālık idüp ṭurur līkin bu ḳıṣṣa maʿḳūlden tamām ṭaşradur **zīrā** sulṭānü'l-ʿārifīn zamānı Caʿfer-i Ṣādıḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 109, Satır 18). [zīrā,]*
- Bu sözden bu lāzım gelmez ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek bunlardan efżal ola ve ol ʿaṣrda yir yüzinde olanlardan ekmel ola **zīrā** cāyizdür ki bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 120, Satır 18). [zīrā,]*
- nesne olmaz egerçi söyledügi söz ḥaḳḳ ise ve mesāvī itdügi girçek ise **zīrā** eger sözi yalan ise ḫōd-i iftirā olur pes anda günāh iki ciḥetden bulınur bir kiẕbinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 125, Satır 13). [zīrā,]*
- ẕemīmenüñ ḥāli böyle olur maḥcūbīn ḥaḳḳında günāh olan vāṣılīn maḳāmında küfr olur **zīrā** şol ki ehl-i ḥicābdur hele bilmezliğinden bir işdür ider ammā şol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 130, Satır 16). [zīrā,]*
- peyġambar ʿaleyhi's-selām mertebesine irişmiş ola ve oda yanmamaḳda anuñ kerāmetine yitişmiş ola **zīrā** çün şimdi bize ẓāhir oldı ki dün oda yanmaduḳ pes *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 142, Satır 8). [zīrā,]*
- olmaḳ ola-y-ıdı maʿḳūl bu-y-ıdı ki bu yemīnden teşvīş çekilmeye-y-idi **zīrā** mādām ki şarṭuñ taḥḳīḳi bulınmaz maʿlūmdur ki ṭalāḳ vāḳiʿ olmaz Fi'l-cümle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 13). [zīrā,]*

• tecerrüdleri ġālib imiş bunda ekmel olalar **zīrā** faẕīlet andadur ki mizāc-ı insānīnüñ tamām iʿtidālinde ola ve bu nevʿüñ aḫlāḳınuñ kemālinde ola mizāc *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 15). [zīrā,]*

• kārgāh-ı tekvīn ve ḫalḳda bu olmaz ki bir istiʿdād kemāline irmeye ve ḳısmet-ḫāne-i dīvān-ı Ḥaḳ'da bu yoḳdur ki bir ḳābile maḳbūli virilmeye **zīrā** eger hīç virmezse *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 205, Satır 16). [zīrā,]*

• ḳararduḳdan ṣoñra her ne ḳadar ziyāde olursa farḳ olınmaz ḳalur **zīrā** egerçi bu bir ṣaḥīḥ maʻnādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳi' *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 9). [zīrā,]*

• işe Yaʻnī dimek ister ki anuñ rūḥāniyyeti ḥamle-i 'arşa muttaṣıl olur **zīrā** anuñ daḫı niẓām-ı 'ālemde daḫli bulınur veyāḫud anuñ daḫı lisānı ol vaḳt lisān-ı Ḥaḳḳ olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 15). [zīrā,]*

• maʻrifeti ehl-i maʻrifet maḳāmından geçmiş ola ve illā dervīşlik ibtidāsında maʻrifet ḫāli yig olur 'ilmden **zīrā** 'ārif olan ḫālī olmaz taḥavvülden ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 2). [zīrā,]*

• tebeddülden ve ammā intihāda 'ilm ḫāli yig olur maʻrifetden **zīrā** 'ilmde ḳarār olur tebeddül olmaz hīç bir cihetden ibtidā-yı ḫālde dāyim taḥavvül maṭlūb olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 227, Satır 3). [zīrā,]*

• göre rāst gelür ve illā tefāṣīl-i i'tiḳādātda elbette tefāvüt olur **zīrā** żarūriyyāt-ı dīniyyeye elbette i'tiḳād lāzım olur ve ol ḫōd dīnde maʻrifete göre artar eksilür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 9). [zīrā,]*

• ede İmdi bu bir ġāyet eyü söz olur bunı fehm eyleyemez illā şol kişinüñ ki ṭab'ı ūz olur **zīrā** ol kişi ictihād mertebesine lāyıḳ olur ki 'aḳluñ müdrikātı-y-ıla *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 246, Satır 8). [zīrā,]*

• itmeyenüñ 'izzeti andan artuḳ gözükmez **zīrā** eger ol iden ḳul anı itmeye-y-ıdı kim bile ki anuñ mertebesi nereye çıḳa-y-ıdı ve bu itmeyen ḳul eger ide-y-idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 9). [zīrā,]*

• mirḳātı olur pes kim ki ḳarnı ṭoḳlıġına maḥabbet ider ke-ennehu Rabb'inden ol kişi nefret ider dīnini sevmez **zīrā** aḳça fikri-y-ile dīn maṣlaḥatı tamām olmaz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 272, Satır 6). [zīrā,]*

zīrek: *Anlayışlı, aklı başında, zekî, uyanık.*

• egerçi gāh olur ki tīz zamānda şeyḫi mertebesinden geçer Niçe **zīrekler** olur ki bir müderristen ders oḳurlar her dersde müṭālaʿasını andan yuḳarı ḳor ammā ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 15). [zīrekler, -ler]*

żiyā: *Parlaklık, aydınlık. II Nur.*

• Ḳanḳısınuñ rūşenligi artuġ ki ve ḳanġısınuñ şevḳi ve **ziyāsı** çoġ ki Eyitdi Recānuñ işrāḳı artuḳ ve anuñ iżāʿeti çoḳtur Pes dervīşlerden baʿżı bu sözi Ebū *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 9). [ziyāsı, -sı]*

• ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve **żiyā** gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda ẓulmet olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 1). [żiyā,]*

ziyāde: *Fazla.*

- ġayrı kimse bilmezsen saña yigdür ʿÖmer eyitdi daḫı **ziyāde** eyit Eyitdi Allāh seni bilür mi Eyitdi Bilür Eyitdi Eger andan ġayri kimse seni *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 39, Satır 9). [ziyāde,]*
- dōstlıġı hemīn bāzār yemegine beñzer her kim ki ẓāhirine aldanup artuḳ yeye sıḳletin **ziyāde** çeker ḥikāyet olınur ki ölmelü olıcaḳ vaṣiyyet istediler Eyitdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 10). [ziyāde,]*
- güneşe ḳoyup bişürürdi ve haftada bir kerre andan yir idi Bāḳī vaḳtda ʿibādete meşġul olurdı Eyitdiler Ne içün **ziyāde** yemezsin ve bedenüñe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 2). [ziyāde,]*
- ḳuvvet virmezsin Eydürdi ki Kirāmun kātibinden utanırın ki haftada birden **ziyāde** ḳadem-ḫāneye girmem Bir anası var idi acırdı yemek yemez diyü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 62, Satır 4). [ziyāde,]*
- olur Eger bu bābda **ziyāde** taḥḳīḳ olına ve bunuñ esrārı kemā-hiyā tedḳīḳ olına kelām bi'l-külliye maḳṣūddan çıḳar ve teẕkire maṣlaḥatı aradan tamām gider *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 15). [ziyāde,]*
- ṭavarlarını güderdi ol bahāneler ile ḥalvet yirlerde gezerdi Kimseye ḳarışmazdı ve kimse-y-ile ilişmezdi ḥācetden **ziyāde** söylemezdi ve söyleseler diñlemezdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 80, Satır 6). [ziyāde,]*
- maʿrifeti ol ḳadar degüldür ki fikret ile añlaya ve ḥikmeti **ziyāde** bilmez ki ʿibret ile añlaya nefsinde fanāsı tamām olmamışdur ki müstaġraḳ-ı viṣāl ola ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 13). [ziyāde,]*
- itmeyüp yabana atar Yaʿnī meşāyıḫun efʿālinden şol ki nefse ḳolaydur anı alur ve şol ki anda **ziyāde** meşaḳḳat vardur anı bıraġur Söylesek meşāyıḫı kendü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 8). [ziyāde,]*
- Rivāyet olınur ki bir defʿa daḫı sulṭānü'l-ʿārifīn Bestām'a gelürken gördi ki ḫalḳ **ziyāde** gelürler ve bunuñ huẓūrın giderüp incidürler Ramażān güni-y-idi defʿī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 16). [ziyāde,]*
- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd **ziyāde** olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 8). [ziyāde,]*
- ṭayanduḳları Allāh'uñ maġfiretünedür ve **ziyāde** iʿtimādları ʿumum raḥmetinedür ammā bu şeyṭānuñ mekridür ki araya ṣalmışdur bunuñla cihān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 131, Satır 11). [ziyāde,]*
- düşmişdi Ṭarīḳat-ı fuḳarāda teraḳḳīsini anuñla **ziyāde** bulurdı ve sülūk-ı maḳāmatda teveccühini anuñla gökçek görürdi Tevekkülini arturduḳça aḥvāli *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 11). [ziyāde,]*
- bidʿate ḥaml ider eger **ziyāde** söylerseñ tekfīr ider ādem ecelsüz ölmek ne idügin bilmez her ne kadar maʿnāsını diyesin añlamaz ammā ʿacebdür ki bunı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 141, Satır 11). [ziyāde,]*
- bī-ḥad emvāli vü istiṭāʿatı vardı belki aña ġıbṭa ider ki ne çoḳ ṭāʿata çalışurdı ve ne **ziyāde** ʿibādata dürişürdi çün ölileriñ ġıbṭası böyle olur her diri ḫōd bir ḳaç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 167, Satır 6). [ziyāde,]*
- **ziyāde** añlanmaz gine ölür Hemīn bir ḥażretüñ ḥuẓūrı ki bundan ayrılur ol görinen nesne ḫāricde belürsüz olur El-ḥāṣıl şol ṭāyife ki 'ālem-i maʿnānuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 174, Satır 15). [ziyāde,]*

- idüp oturdılar Ḥāriṣ eyitdi Dervīşlerüñ ġıdāsı bu ḳadar olur bundan **ziyādesi** fużūl u ʿabeṣ şayılur Rivāyet olınur ki eydürdi Ḥaḳ'la ünsüñ ʿalāmeti budur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 180, Satır 3). [ziyādesi, -si]*
- **ziyāde** dinilür İmdi bu bir kelāmdur ki ol ʿazīz kendü meşrebi üzerine söylemişdür kendü mizācında ol anı eyle bulmışdur yoḫsa bu mes'elede bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 188, Satır 17). [ziyāde,]*
- gerek Farż idelüm ki ḫavf **ziyāde** gerek ammā ziyādesi ne mertebe gerek Ol bir emrdür ki iḫtilāf-ı emzice ile mütefāvut olur baʿżı kimsenüñ meyli birine ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 9). [ziyāde,]*
- eydürdi ki Ricā ki ḫavf üzerine **ziyāde** ola dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [ziyāde,]*
- iderdi ve ol tażarruʿ daḫı her Cumʿa andan ʿacīb olmaz kişi Allāh'dan **ziyāde** ḳorḳıcaḳ anuñ gibi efʿāl ġarīb olmaz egerçi bilür ki Ḥaḳ taʿālā kişinüñ ḳudreti *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 11). [ziyāde,]*
- münāsebeti **ziyāde** bulınur bir kişi ol yire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 201, Satır 19). [ziyāde,]*
- ve **ziyāde** yemek īẕā virür ḥarāreti ziyāde olduḳça şevḳi artar ol sebebden şu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 3). [ziyāde,]*
- ve ziyāde yemek īẕā virür ḥarāreti **ziyāde** olduḳça şevḳi artar ol sebebden şu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 3). [ziyāde,]*
- göre ʿināyetler ve recāsına münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir niçe derecāt-ı ʿāliye ve menāzil-i sāmiyeden **ziyāde** ve riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 14). [ziyāde,]*
- yirde müẕebẕib olur veya işāretdür ehlu'llāhuñ ḥālātına ve erbāb-ı ḳurbetüñ taḳṣīratına ki kişi Allāh'a yaḳın olduḳca taḳṣīrātını **ziyāde** görür ve ādemüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 220, Satır 10). [ziyāde,]*
- mertebesini bulurlar Egerçi ẓāhirdür ki bu söz mübālaġa dinilmişdür ve bu kelāmla anlar **ziyāde** medḥ olınmışdur yoḫsa 'ulemā-yı ẓāhir ḳaçan vāṣılīnden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 225, Satır 8). [ziyāde,]*
- teklīfe ne münāfātı olur Şunlar kim bunda tereddüd ider vicdānlarınuñ āfātı olur Ve naḳl olınur ki eydürdi Ḫmān **ziyādeye** ve noḳsāna ḳābil olmaz ve anda ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 234, Satır 12). [ziyādeye, -y, -e]*
- ki ḳuvveti **ziyāde** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 241, Satır 19). [ziyāde,]*
- olınur ki eydürdi Her kimsene ki **ziyāde** ac oturur açlıġı ḳadar vesvāsı eksilür ḥattā bir mecnūn eger kendüyi biraz ac ḳıla cinnetden bir pāra ṣıḥḥat bula *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 242, Satır 5). [ziyāde,]*
- ider ādem olur ki bir pāra **ziyāde** yirse ebter olup gider ādem olur ki aña çilede şu virmezler ādem olur ki anı şudan bi'l-külliye men' itmezler emzice-i insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 5). [ziyāde,]*
- içinden arayup göre şol günāh ki anuñ şenāʿatini **ziyāde** görür anuñ terkine muṣırr ola defʿ-i belāya tecribe ile bundan yeg ʿilāc bulınmaz ve bunuñla olan *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 261, Satır 17). [ziyāde,]*

• **ziyāde** sever ki anuñ rıżāsını ḳoyup bunuñ rıżāsına gider şunlar ki Allāh'ı cān u dilden severler egerçi anlar daḫı yemek yerler şu içerler ammā anlar anı ḳadr-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 5). [ziyāde,]*

ziyāde id: *Artırmak, çoğaltmak.*
• aña münasib anda bir derece bulınur Her kişi ki dünyada tehẕīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı **ziyāde ider** āḫıratda derecātı ziyāde olur ve her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 4). [ziyāde ider, -er]*

ziyāde it: *Arttırmak, fazlalaştırmak.*
• Allāh'a ne girçek ve ne yalan ġaybet itmeyeler kimseneyi ne vāḳiʿ ve ne bühtān ḳarınların ṭoyurmayalar ve mizācı **ziyāde itmeyeler** bir kişiye vaʿde itseler *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 18). [ziyāde itmeyeler, -me, -y, -ler]*

ziyāde ḳıl: *Arttırmak, çoğaltmak.*
• muʿallāda **ziyāde ḳılup** niʿmetleri-y-ile müşerref ü mükerrem eyleye Āmīn Yā Rabbe'l ʿālemīn ve yā ḫayra'n-nāṣırīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 93, Satır 5). [ziyāde ḳılup, -up]*
• daḫı hem çunān olur a'māl-i ḫayrātdan hīç birine ḳāni' olmayup muttaṣıl **ziyāde ḳılur** ve eger murādı Allāh ise anda daḫı eyle olur fenā fi't-tevḥīdde merātib çoḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 236, Satır 10). [ziyāde ḳılur, -ur]*

ziyāde (ol): *Artmak, çoğalmak.*
• göre ʿināyetler ve recāsına münāsib riʿāyetler idüp cennet-i firdevsde bir niçe derecāt-ı ʿāliye ve menāzil-i sāmiye **ziyāde** ve riżvān min Allāh mertebesini *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 14). [ziyāde,]*
• ḫarc eyleye yerine tā Allāh'dan biñ ʿivāż ala birine ḫarc itdükce berekātı artar ve **ziyāde ola** kendü infāḳ ġınāsı dāyim izdiyādda ola Bir māl ki ḫarc olmaya ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 257, Satır 16). [ziyāde ola, -a]*

ziyāde ol: *Üstün olmak.*
• mertebesine yaḳın ola belki fażīletde melekden **ziyāde ola** ki bunda insāniyyetden daḫı ḥiṣṣe bulına Fi'l-cümle Ḫıżr nebīnüñ ḥayātında hiç şübhe *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 13). [ziyāde ola, -a]*

ziyāde ol: *Fazla olmak.*
• **ziyāde olduḳça** ḫāṭarı artuḳ olur ve taḳarrub artduḳça iḥtiyāṭı çoḳ olur Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā Sulṭan Bāyezīd ḥażretlerin rūz-ı ḥaşrda ümmet-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 119, Satır 1). [ziyāde olduḳça, -duḳça]*
• dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde zühd **ziyāde olmaz** eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 8). [ziyāde olmaz, -maz]*
• emīn olur emīn olan kişi ne ḳadar ʿibādet ḳılabilür Ammā bunlaruñ ḳanḳısı ġālib ve ḳanḳısı maġlūb gerek ve ḳanḳısına ṭabʿuñ meyli **ziyāde olup** merġūb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 8). [ziyāde olup, -up]*

• ṭabʿına inşirāḥ u gūşādelik gelür baʿżı mizāc olur ki anuñ cibilletine düşer ḫavfi **ziyāde olduḳça** ṭāʿatini çoḳ ider Ġālibā Şeyḫ Ebū Süleymān'uñ daḫı meşrebine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 14). [ziyāde olduḳça, -duḳça]*

• ol düşmişdür mizācınuñ ḫavf cānibine meyli artuḳ olmışdur ol sebebdendür ki her kimseye ki naṣīḥat eylerdi ḫavfun tamām **ziyāde olsun** diyü ısmarladı ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 16). [ziyāde olsun, -sun]*

• eydürdi ki Recā ki ḫavf üzerine **ziyāde ola** dile fesād virür ve ḫavf ki göñülde dāyim ola ḫuşūʿ u inḳiyād virür Ve baʿżı ʿazīzlerden naḳl iderdi ki her gāh göñle *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 17). [ziyāde ola, -a]*

• benīden **ziyāde olmaz** ve bu nevʿde ol üç ʿazīzden tecerrüdi bulınmaz Bundan bu lāzım gelmez ki anlar bizüm Peyġambar'umuzdan efżal olalar çün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 193, Satır 13). [ziyāde olmaz, -maz]*

ziyāde ol: *Artmak, çoğalmak.*

• ṭamār-ı ẕünūbı **ziyāde olup** ḥayātı ḥablinden kesile Rivāyet olınur ki Ḳutebye ile Hvārezm'e ve anda ġazā itmişdi Ḥattā baʿżılar dirler ki mezārı Cürcān'da ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 53, Satır 5). [ziyāde olup,]*

• eksik olmaz her ṣūretden anuñ ṣafāsı **ziyāde olduḳca** tecelliyāt çoġ olur āyinenüñ kederi gitdükçe içindekini ḫūb gösterür Her ne eksiklik kim ādeme *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 117, Satır 5). [ziyāde olduḳca, -duḳca]*

• mażbūt u ḫūb olurdı yaʿnī taḳavvīsi **ziyāde olduġınca** dervīşlik yolında artuḳ yürürdi Eṣnāf-ı ʿulūmda çoḳ müsennefātı var idi ve her fende niçe mü'ellefātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 138, Satır 13). [ziyāde olduġınca, -duġınca]*

• aña andan ulu 'ayb olmaz ve anlaruñ aḥvāli daḫı gine mütefāvit olur ba'żı nesne birinde günāh ṣayılmaz birinde ṣayılur mertebesi **ziyāde olduḳça** az seyyi'e aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 2). [ziyāde olduḳça, -duḳça]*

ziyāde ol: *Artmak, fazlalaşmak.*

• ʿiḳāb eyleyecek olursa ben ne diyeyüm Ādem böyle gerek ki kemāli artduḳça tenezzüli ziyāde ola ve fażīleti **ziyāde olduḳça** kendüye iʿtiḳādı eksile Ḥaḳ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 57, Satır 8). [ziyāde olduḳça, -duḳça]*

• aña münasib anda bir derece bulınur Her kişi ki dünyada tehẕīb-i ṣıfat-ı aḫlāḳı ziyāde ider āḫıratda derecātı **ziyāde olur** ve her ki bunda kemālāt-ı ʿilmiyye vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 92, Satır 4). [ziyāde olur, -ur]*

• gerek Virmek anuñdur ammā sebeb ol olur her ne bulursa anuñ vāsıṭalıġı-y-ıla bulur aña ne ḳadar taʿẓīm iderse mertebesi **ziyāde olur** ve aña her ne ḳadar *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 4). [ziyāde olur, -ur]*

• göre Her ne mıḳdār ki bunda murādından geçerse ol mıḳdār anda derecesi **ziyade olur** ve her ne mıḳdār ki bunda şehvātı terk iderse ol ḳadar anda leẕẕāta yitişür Kişinüñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 185, Satır 17). [ziyade olur, -ur]*

• her bir ārzūyı bunda terk itdükçe anda mertebesi **ziyāde olur** ammā bu terk ki ider Allāh içün gerek bir ġayrı ʿillet içün gerekmez dünyāda şarāb içmedügi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 3). [ziyāde olur, -ur]*

• baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki recāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi **ziyāde olur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 12). [ziyāde olur, -ur]*

• baʿżınuñ birine olur baʿżı meşreb olur ki recāsı çoḳ olduḳça ʿibādeti yeg görür ol vaḳtda orucı artuḳ ṭutar namāzı çoḳ ḳılur ʿibādātında ümīdi **ziyāde olur** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 189, Satır 12). [ziyāde olur, -ur]*

• olmayınca kemālāt-ı insāniyyet bulınmaz ammā şöyle gerekmez ki tamām melekiyyete yaḳın olup inssāniyyetden çıḳmalu ola şöyle ki hemīn nāmı insān *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 5). [ziyāde olmayınca, -ma, -y, -ınca]*

• itdüklerini işitdükçe feraḥı **ziyāde olur** nice feraḥ olmasun ki kendü epsem oturur bir ṭāyife ṭurmışlardur bunuñ için ʿibādet iderler ve kendü yatar uyur bir *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 207, Satır 9). [ziyāde olur, -ur]*

• derūnınuñ ṣafāsı **ziyāde olur** ve ʿuzlet itdükçe ḳalbinüñ cilāsı artar ṭaşrasını mülāḥaẓa itdükçe ve ḫalḳuñ iḫtilātını fikr itdükçe gücenür Açlıḳ aña ḫōş gelür *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 1). [ziyāde olur, -ur]*

• ve ziyāde yemek īẕā virür ḥarāreti **ziyāde olduḳça** şevḳi artar ol sebebden şu içmekden ḳaçar Fi'l-cümle her leẕẕet-i cismāniyyede Ḥaḳḳ'a bir ḥicāb *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 213, Satır 3). [ziyāde olduḳça, -duḳça]*

• ḳararduḳdan ṣoñra her ne ḳadar **ziyāde olursa** farḳ olınmaz ḳalur zīrā egerçi bu bir ṣaḥīḥ maʿnādur bunda şübhe yoḳdur bu ḳażiyye bizüm gibilerüñ vāḳi' *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 219, Satır 9). [ziyāde olursa, -ur, -sa]*

• ferāġat itdükçe ḥużūrını ve feraḥını artuḳ bulur emrini aña tefvīż itdükçe kendü rāḥatda olur ve tevekküli **ziyāde olduḳca** istirāḥatde olur kendü esbābından fāriġ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 237, Satır 16). [ziyāde olduḳca, -duḳca]*

• varmaz ebter olur daʿvāsı **ziyāde olduḳca** ḳuṣūr u noḳṣānı artar olur mümkinde iḫtiyāc gerek ki vācibden feyż ire dilenci faḳīr olmak gerek ki ḫalḳ aña nesne *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 240, Satır 3). [ziyāde olduḳca, -duḳca]*

• maʿrifetler olur ki dervīş olanlar bilür anda ne ḥayretler çeker maʿrifet **ziyāde olduḳca** bilmedügi artuḳ olur ve dervīşüñ kemāli artduḳca ḥayreti çoḳ olur anuñ *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 2). [ziyāde olduḳca, -duḳca]*

• fikr eylemeye kim niʿmetüñ şükri tevāżuʿ ile olur ādem kendü tenezzül itdükçe devleti artar turur göñlinde faḳrı **ziyāde olduḳca** ḫāricde niʿmeti artar ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 16). [ziyāde olduḳca, -duḳca]*

• gerek Ve Sehl bin 'Abdu'llāh ḥażretinden naḳl olınur ki eydürdi Allāh'uñ ni'metine rażī olan **ziyāde olursa** daḫı maḥabbet ider ve ammā anuñ virdügine *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 254, Satır 16). [ziyāde olursa, -ur, -sa]*

• **ziyāde olur** ve bu anı maḥalline ṣarf itdükce ol artar dökilür bu aṣlā ḳalbini ol aḳçaya virmez ve mümkin degül aña göñlüni baġlamaz bunuñ göñli Rezzāḳ'da *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 7). [ziyāde olur, -ur]*

ziyāde olmaġ: *Artmak, fazlalaşmak.*

• niçeler olur ki ulu mertebelere yitişmişdür ammā göñli gine fuḳarādan aşaġa olur hiç ol manṣibler gözine görinmez anlar **ziyāde olmaġ-ıla** kendü ḳatında *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 264, Satır 14). [ziyāde olmaġ-ıla, -maġ, -ıla]*

ziyāde vü noḳṣān: *Artma ve azalma. II İmanın artması ve azalması bağlamında.*

• olur pes ihtimāl var ki Sehl ḥażretlerinüñ īmānda **ziyāde vü noḳṣān** olmaz didügi bu degüldür ki meẕheb-i meşhūra işāret itmek ola belki mü'min-i bihde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 3). [ziyāde vü noḳṣān,]*

• **ziyāde vü noḳṣān** ile tefāvüt olmaz dimek ola Yaʿnī cemīʿ mü’minler bir nesneye inanmaḳ gerek ki Peyġambar ʿaleyhi's-selām her ne getürdi-y-ise *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 5). [ziyāde vü noḳṣān,]*
• ḥaḳdur dimek gerek īmān olanda **ziyāde vü noḳṣān** olmaz biri az nesneye biri çoḳ nesneye gerekmez ammā bunı böyle bilmek gerek bu daḫı uṣūl-i ʿaḳāyide *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 235, Satır 7). [ziyāde vü noḳṣān,]*

ziyān: *Zarar.*
• eylerler ṣevāb ḳasd idüp namāza varduḳ ṣanurlar bilmezler ki aṣṣılarından **ziyānları** çoḳ ḳılurlar Gāh olur ki maḥalle mescidlerinüñ öñinde oturup namāza *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 159, Satır 14). [ziyānları, -lar, -ı]*
• ḥālāṭı ketm eyleyüp gizleye Yaʿnī aña işāretdür ki bu aḥvāl mübtedī olana gerekdür ṣevḳini arturur ammā vāṣıl olana **ziyāndur** mertebesinden düşürür *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 223, Satır 6). [ziyāndur, -dur]*
• idüp mizāc bozıla kişi fāyide mülāḥaẓa iderken **ziyān** ḥāṣıl ola ol sebebdendür ki dirler ṣeyḫ olanlaruñ ṭıbdan daḫı ḫaberleri olmaḳ gerek her mürīdüñ mizāc-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 243, Satır 1). [ziyān,]*

ziyān gel: *Zarar gelmek.*
• ḥabbeye degmez olur kişi böyle olıcaḳ aña ululıḳdan hiç **ziyān gelmez** ve eger pādişāh daḫı olursa aña andan ʿişyān gelmez pes pādişāh olanlara eyle *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 265, Satır 5). [ziyān gelmez, -mez]*

ziyān it: *Zarar vermek.*
• ola ne olur ol yemekden ki ṣāhibinüñ için ṭaşın pür nūr ider ola Dervīş temkīni bulıcaḳ niçe nesneler olur ki aña **ziyān itmez** Ṣeyḫ yer ancaḳ diyü mürīd daḫı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 271, Satır 18). [ziyān itmez, -mez]*
• olur ammā rızḳ daḫı ṭurmaz gelür ve bunuñ göñli Allāh’la olduḳca Allāh daḫı bunı ḳayurur bunuñ gibi māl mü’mine **ziyān itmez** ve bunuñ gibi ġına dīnde *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 273, Satır 10). [ziyān itmez, -mez]*

ziyān ol: *Zarar gelmek.*
• olup bu ḥaḳīḳatden gitmelü ola Ve bu sözden bu daḫı añlanmaya ki ol üç nebīde bir noḳṣān ola hīç olur mı ki melekiyyet mertebesinden kişiye **ziyān ola** Her *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 194, Satır 8). [ziyān ola, -a]*

ziyān vir: *Zarar vermek.*
• ki aña keṣret **ziyān virmez** ve bir keṣretdür ki anuñla vaḥdet bozılmaz vaḥdet de yirindedür keṣret de yirinde hīç münāfāt yoḳdur kişinüñ arasında ammā vücūd-ı *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 239, Satır 9). [ziyān virmez, -mez]*

ziyâret: *Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme.*
• **ziyāreti** içün ne bu ḳadar ḥareket gerek ḥuṣūṣā nüfūs-ı kāmileye ki anlara cemīʿ-i ervāḥ peydā olur rūḥ rūḥa iki müteveccih ola hüveydā olur bu suʾale *(Tezkiretü’l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 9). [ziyāreti, -i]*

• varılur Ol sebebdendür ki meşāyıḫ-ı selefüñ **ziyāretine** giderler yoḫsa andaġı ḳuru ṭaşı aġacı n'ideler ve gine bu sebebdendür ki emkine-i şerīfede olan ṭāʿatün *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 66, Satır 15). [ziyāretine, -i, -n, -e]*

• Mekke'nüñ yemişleri maʿrifet olur anuñ ḥaremi ḥarīmu'llāh olur ve anuñ mücāviri iki cihāna şāh olur anuñ ṭavāfı ṭavf-ı rūḥ olur ve anuñ **ziyāreti** sırr *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 12). [ziyāreti, -i]*

ziyāret iden: *Ziyaret eden, ziyarette bulunan, görmeye giden.*

• ve anı ziyāret itmekle iş olmaz Kaʿbe'yi **ziyāret iden** girçek Kaʿbe'yi görmek gerek ve Mekke'ye vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 17). [ziyāret iden,]*

ziyāret id: *Bir kişiyi veya bir yeri görmeye gitmek.*

• içinden fütūh olur her kim ki ol Mekke'yi **ziyāret ider** ebedi saʿīd olur ve her kim ki ol Ka'be'yi ṭavāf ider cehennemden baʿīd olur ol bedeni ayruḳ āteş *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 112, Satır 13). [ziyāret ider, -er]*

ziyāret itmek: *Belli bir yer veya kimseyi görmeye gitmek.*

• ve anı **ziyāret itmekle** iş olmaz Kaʿbe'yi ziyāret iden girçek Kaʿbe'yi görmek gerek ve Mekke'ye vardum diyen ḥaḳīḳat-ı Mekke ile bulışmaḳ gerek *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 65, Satır 17). [ziyāret itmekle, -le]*

zuhhād-ı 'aşr: *Zamanın, devrin zahitleri.*

• Muḥammed bin Semmāk **zuhhād-ı 'aşrdan** bir bellüsi idi ve ʿubbād-ı dehrden bir ulusı idi maḳbūl-i enām ve merżī-i ḫaṣ u ʿām idi maḥbūbu'l-aḫlāḳ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 191, Satır 5). [zuhhād-ı 'aşrdan, -dan]*

ẓuhūr: *Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak. II İlâhî sıfat ve isimlerin bir surete bürünüp ortaya çıkması, varlık suretinde görünmesi.*

• Ḥaḳḳ'ı görmezse daḫı ḥicāb ardından **ẓuhūrı** olur güneş görmezse daḫı saḥāb ardından nūrı olur Ve ḥucūbuñ daḫı tefāvüti olur kimisi żaʿīf ve kimisi ḳatı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 43, Satır 3). [ẓuhūrı olur, -ur]*

• ḥükmini virür ve her maẓharı şol **ẓuhūrı** maḳāmından gözedür her şaḫṣuñ tecellisinde ḥikmet n'idügin görür pes ol ḥikmetüñ muḳtażāsı üzere ʿāmil olur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 160, Satır 11). [ẓuhūrı, -ı]*

• evvel-i maẓharı anuñ nūrı olup durur ve cemīʿ maẓāhirüñ **ẓuhūrına** sebep anuñ ẓuhūri olup durur Ḥaḳ taʿālā anuñ rūḥınuñ mededini dāyimā ümmetinden *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 195, Satır 17). [ẓuhūrına, -ı, -n, -a]*

• o her maẓhar-ı vaḥdetde bir yüzden **ẓuhūrı** olur ve her ḫāne-i keşretde bir şu'le olur vaḥdet daḫı odur keşret daḫı ol Kimdür olan arada 'illet ü ma'lūl Belī *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 238, Satır 17). [ẓuhūrı, -ı]*

ẓuhūr bul: *Ortaya çıkmak, görünmek.*

• sübḥāniyyesinden bir eşer-i 'aẓīm oldı ki Ḥażret-i Fużayl'da **ẓuhūr buldı** şöyle ki ḳudret-i ẓāhiresine ve ḥikmet-i bāhiresine bir ulu maẓhar oldı Evvel-i 'ömrinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 9). [ẓuhur buldı, -dı]*

• **ẓuhūr bulup** sulṭān-ı ḫās u ʿām ola cihān heyūlāsı anca istiʿdādlara girüp çıḳmak gerek ki kürre-i kevn ü fesadda bir anuñ gibi ṣūret-i zībā göribile *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 79, Satır 1). [ẓuhūr bulup, -up]*

ẓuhūr id: *Ortaya çıkmak, görünmek.*
• bir ṣūret-i ḫāṣṣeden tecellī ve **ẓuhūr ider** ol sebebden żarūrī aña münāsib aḥkām ister fi'l-cümle nite ki 'ulemā-yı ẓāhir ve bāṭına lāzımdur ki müteşābihātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 247, Satır 9). [ẓuhūr ider, -er]*

ẓuhūra gel: *Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.*
• ider ki her kişi ki dünyāda tevḥīd-i ṣaḥīḥ mertebesini bulur ol aña evvel ilhām olınmışdı şimdi **ẓuhūra gelür** egerçi ehl-i ẓāhir bu mes'eleyi tevcīh iderler ol *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 230, Satır 16). [ẓuhūra gelür, -ür]*

ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyā: *Allah'ın büyüklüğünün ortaya çıkması.*
• daḫı degüldi ki ṣoñra tedennī itmiş ola Allāh yolında mertebesinden düşmiş ola Belki bu ḥālet **ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyādur** ve ʿalāmet-i tereffu' u istiġnādur bu *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 67, Satır 12). [ẓuhūr-ı tecebbür-i kibriyādur, -dur]*

ẓulm: *Hak ve adalete aykırı davranış.*
• bir mü'mine yitişür hemīn defʿi tevbe ve inṣāf gerek Ḥażret-i Yūnus gibi istiġfar idüp **ẓulmine** iʿtirāf gerek nite ki bu peyġambaruñ ḥālinden bu ḥalete *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 262, Satır 18). [ẓulmine, -i, -n, -e]*

ẓulm ol: *Haksızlık yapılmak, zulüm edilmek.*
• şol ki bildügi idi eyledi gereklüsi ne ise anı ḳıldı hīç birisine bir ẕerre ḳadar **ẓulm olmadı** hīç bir şeyi maḥallinden ġayri yere ḳonılmadı Rivāyet olınur ki *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 206, Satır 8). [ẓulm olmadı, -ma, -dı]*

ẓulmet: *Karanlık.*
• ve anlaruñ rü'yetine muḳābele ve żiyā gerekmez anlar ayduñda nice görürlerse ḳarañuda daḫı şöyle görürler ve anlarda **ẓulmet** olmaz dāyimā nūr içinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 252, Satır 2). [ẓulmet,]*

ẓurūf-ı maʿārif: *İlim zarfları.*
• her lafẓı bir cevher-i cān-fizā idi ʿİbādātı ṣırf ḫaḳāyıḳ ve işārātı pür daḳāyıḳ idi Ḥurūfı **ẓurūf-ı maʿārif** ve her sözi nüket ü laṭāyif idi Enfāsı ṣafā-güster ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 45, Satır 4). [ẓurūf-ı maʿārif,]*

zübde-i aṣfiyā: *Saf ve halis olanların özü.*
• Menāḳıb-ı Ḥażret-i Ca'fer-i Ṣādıḳ ḳaddesa'llāhu sırrahu Birisi şol ḳıdve-i etḳiyā ve **zübde-i aṣfiyā** sulṭān-ı şerī'at-ı nebeviyye ve bürhān- *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 2). [zübde-i aṣfiyā,]*

zübde-i aṣḥāb-ı tevḥīd: *Tevhid ehlinin özü.*

- ve kān-ı ma-den-i vefā ʿumde-i erbāb-ı tecrīd ve **zübde-i aṣḥāb-ı tevḥīd** mālik-i memālik-i maʿārif-i ḥaḳīḳat ve kāşif-i rumūz-ı laṭāyif-i ṭarīḳat *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 3). [zübde-i aṣḥāb-ı tevḥīd,]*

zübde-i ehl-i ihlās: *Doğruluk sahiplerinin özü.*

- Menāḳıb-ı Ebū Hāzem-i Medenī rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol **zübde-i ehl-i ihlās** ve ḳıdve-i erbāb-ı iḫtiṣāṣ muḳtedā-yı dīn ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 58, Satır 2). [zübde-i ehl-i ihlās,]*

zübde-i tābiʿīn: *Tâbiînin özü.*

- Menāḳıb-ı Üveys-i Ḳarenī rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol **zübde-i tābiʿīn** ve ḳıdve-i sālikīn sūḫte-i cemāl ve teşne-i viṣāl *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 38, Satır 2). [zübde-i tābiʿīn,]*

zübde-i zühhād: *Zahidlerin özü.*

- Menāḳıb-ı ʿUtbe-i Ġulām rażiya'llāhu ʿanhu Ve birisi şol **zübde-i zühhād** ve ḳıdve-i ʿubbād baḥr-i vefā kān-ı ṣafā *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 61, Satır 2). [zübde-i zühhād,]*

zübdetü aṣḥābi'l-ḥaḳīḳa: *Hakikat ehlinin özü.*

- muʿaẓẓam-ı ʿubbād maḳbūlü'l-evliyā ve maḥbūbü'l-aṣfiyā ḳıdvetü erbābi'ṭ-ṭarīḳa ve **zübdetü aṣḥābi'l-ḥaḳīḳa** ʿālim-i ʿāmil ve fāżıl-ı kāmil tüvānger-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 51, Satır 4). [zübdetü aṣḥābi'l-ḥaḳīḳa,]*

zübdetü'l-müdaḳḳıḳīn: *Tahkik edenlerin özü.*

- ḥaḳīḳat mihr-i asumān-ı mevhebet-i tecrīdī ve nūr-ı āftāb-ı maʿrifet-i tevḥīdī ḫülāṣetü'l-muḥaḳḳıkīn ve **zübdetü'l-müdaḳḳıḳīn** ḥüccetu'llāh ʿalā'l-ḫalḳi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 102, Satır 6). [zübdetü'l-müdaḳḳıḳīn,]*

zübeyde: *Abbasi halifesi Harun Reşid'in eşi.*

- er-Reşīd ḫātūnı **Zübeyde** ile çekişdi ceng arasında **Zübeyde** aña cehennemī didi Hārūn daḫı aña incinüb ġāyet ḳalḳdı Eger ben cehennemī isem sen benden üç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 157, Satır 13). [zübeyde,]*

zühd: *Züht, takva.*

- N'içün bunı geyersin diyü şordı hiç cevāb virmedi ṭurdı N'içün cevāb virmezsin didi Eyitdi Ne diyem Eger **zühdden** dirsem kendümi senā vü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 52, Satır 16). [zühdden, -den]*
- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup **zühd** ü ʿibādetde aḥvali var ki tezkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 11). [zühd,]*
- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde **zühd** ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 4). [zühd,]*
- budur kim anlaruñ zühd-i ġāyetde idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi **zühdsüz** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 4). [zühdsüz, -süz]*

- bilinmez ve **zühdi** olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ zühdi daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 5). [zühdi, -i]*
- bilinmez ve zühdi olmayana dervīş dinilmez Şol dervīş ki maʿrifetde ġāyete varmış ola ve şol ʿazīz ki dervīşlikde nihāyete irmiş ola elbette anuñ **zühdi** daḫı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 5). [zühdi, -i]*
- ḳırḳ yarar Ammā şol ki ḫalḳ arasında meşhūrdur kim zahidlerüñ maʿrifeti çoġ olmaz ve ʿārif olanlaruñ **zühdi** igen artuġ olmaz murād anda zāhidden oldur kim *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 10). [zühdi, -i]*
- dervīşlerdür ki şākir-i Ḥaḳḳ olalar ve seyyidlerdür ki sünnī-yi muṭlaḳ olalar Yaʿnī ehl-i ʿilmde **zühd** ziyāde olmaz eger şöyle ki vaḳiʿ ola ġayet ḫūb olur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 129, Satır 8). [zühd,]*
- eydürdi **Zühd** ādeme pelās giymekle ve arpa itmegin yimekle olmaz zāhid oldur ki gönlin dünyāya rabṭ ḳılmaya ve gönlinde dünyā emelleri olmaya eger *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 133, Satır 17). [zühd,]*
- **zühdümüñ** nigehbānı idi şeyṭān bunuñla vesveseye yol bulamazdı ve bunuñ sebebi-y-ile baña hīç bir ṭarīḳden girimezdi her gāh ki baña rızḳ teşvīşini vire *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 136, Satır 11). [zühdümüñ, -üm, -üñ]*
- ticāretden vāz gelüp Ḥaḳ cānibine āyib oldı tevekkülde bir mertebeye vardı ki meşhūr-ı enām oldı ve **zühde** bir maḳāma yitişdi ki maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 139, Satır 10). [zühde, -e]*
- İmām Şāfiʿī'nüñ ʿilmine ve faẕlına söz yoġıdı **zühdi** ve taḳvāsı bī-ḥad çoġdı Rivāyet olınur ki Mekke'de mücāvir idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 158, Satır 15). [zühdi, -i]*
- bir mertebede idi ki naẕīri görilmiş degül idi ve taḳvāda bir maḳāmda idi ki ḳarīni işidilmiş degül idi **Zühd** emrinde anuñ ḥikāyetlerinüñ nihāyeti yoḳdur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 168, Satır 16). [zühd,]*
- ülfetler ve bu ʿālemde **zühd** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 176, Satır 19). [zühd,]*
- zamānınuñ meşāyıḫı geregi gibi taʿzīm iderlerdi ve her yirde ki bulışurlar tekrīm iderlerdi Taḳvāda şol mertebede idi ki dillerle vaṣf olınmazdı ve **zühdi** şol deñlü *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 10). [zühdi, -i]*
- idi ki kişi anı dimek olmazdı **zühdinüñ** ḥikāyātında mübālaġalar naḳl iderler ki ḳulaḳlar işitmiş degüldür ve taḳvāsınuñ rivāyātında ḫaberler söylerler ki hīç *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 204, Satır 11). [zühdinüñ, -i, -nüñ]*

zühd ü ʿibādet: *Dünyâya rağbet etmeyip kendini ibâdete verme; takva.*

- meşāyıḫ arasında añılup ve cümlesinden birisi şayılup **zühd ü ʿibādetde** aḥvali var ki tezkirelerde ḥikāyetler olmışdur söylenür ve ʿilm ü maʿrifetde aḳvāli var ki elsün-i *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 64, Satır 11). [zühd ü ʿibādetde, -de]*

zühd ü riyāżet: *Takva ve nefis terbiyesi.*

- daḫı kümmel-i meşāyıḫla ṣoḥbet itmişdi **Zühd ü riyāżetde** tamām nihāyetde idi ve edeb ü veraʿda aḳṣā-yı ġāyetde idi dirler ki kendüyi bildüginden ṣoñra *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 209, Satır 7). [zühd ü riyāżetde, -de]*

zühd-i ġāyetde: *Son derecede olan perhizkârlık, takvâ.*

- budur kim anlaruñ **zühd-i ġāyetde** idügi añlana egerçi dervīşlerüñ meşāribi bir olmaz kiminde zühd ġālib olur ve kiminde olmaz ammā cemīʿisi zühdsüz *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 81, Satır 3). [zühd-i ġāyetde, -de]*

zühhād: *Zâhitler; dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi kimseler.*

- arasında muḳaddem ve **zühhād** arasında muʿaẓẓam idi ʿĀriflerüñ murtażāsı ve ʿāşıḳlaruñ pişvāsı idi ṣaḥib-i dil ü ẕevk ve pür-ṣafā vü şevḳ idi kāşif-i ḥaḳāyık *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 9). [zühhād,]*

zühre: *Çobanyıldızı, Venüs. II Parlaklığı yönüyle ifade edilmiştir.*

- **Zühre'yi** geçmiş şol mertebede kendüyi düzmiş bezmiş ki başdan aşaġa pür nāz u şīve olmış Ben daḫı aña müteveccih olup eyitdüm Bu ḳadar ḥüsn ü zīveri *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 186, Satır 13). [zühre'yi, -y, -i]*
- cān bülbülleri olur anda ki biri diñer biri başlar göñül gülinüñ ḳarşusına geçüp her biri neler eyler maḥbūblar olur anda ki eger yüzlerini açalar **zühre** ve māh *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 4). [zühre,]*

zülf-i dil-āvīz: *Gönlü asılı tutan saç lülesi.*

- kemāna nişān olur her birinüñ bir **zülf-i dil-āvīzi** olur ki her bir ḳılına biñ biñ göñüller aşılur Fi'l-cümle mü'minüñ her ʿamelinüñ anda bir ṣūreti olur kimisi taʿāmı ve kimisi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 276, Satır 9). [zülf-i dil-āvīzi, -i]*

zümre: *Topluluk.*

- idi riyāżet ehlinüñ re'si ve mükāşifīn **zümresinüñ** re'īsi idi maḥāsin fażāyil ile ḥāli ve rezāyil ḫaṣāyilden ḫālī idi bir şeyḫ-i aʿżam idi ki cemīʿ-i evvelinüñ ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 103, Satır 1). [zümresinüñ, -si, -nüñ]*
- muḳaddese ve muṭahharesini mażāyıḳ-ı ḳabrde anuñ rūḥ-ı şerīfine muʿīn ü naṣīr ve kelimāt-ı kelām-ı Rabbānīnüñ melā'ike-i mütevekkilīn **zümresini** muvāḳıf-ı ḥaşrde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 171, Satır 14). [zümresini, -si, -n, -i]*

zümre-i evliyā: *Veliler topluluğu.*

- **zümre-i evliyānuñ** ʿumdesi idi erbāb-ı şerīʿat yanında müsellem ve aṣḥāb-ı ṭarīḳat ḳatında mükerrem idi İmām-ı Ḥaḳ ve muḳtedā-yı muṭlaḳ idi ʿubbād *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 32, Satır 7). [zümre-i evliyānuñ, -nuñ]*

zümre-i feseḳa: *Fasıklar, günahkarlar topluluğu.*

- ḳuttāʿ-ı ṭarīḳden iken ṣoñra kibār-ı meşayıḫ-ı ṭarīḳatden oldı ve birinci yıl **zümre-i feseḳadan** iken āḫır kümmel-i ʿulemā-yı ḥaḳīkatden oldı Evvel ḫalḳı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 70, Satır 12). [zümre-i feseḳadan, -dan]*

zümre-i vāṣılīn: *Hakk'a erişmiş olanlar, erenler topluluğu.*

- taʿālā anuñ dīn emrinde mücāhedesine göre āḫıratda riʿāyetler ve bu dārda itdügi tedḳīḳine muvāfıḳ ol dārda ʿināyetler eyleyüp rūz-ı maḥşerde **zümre-i vāṣılīn** ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 183, Satır 8). [zümre-i vāṣılīn,]*

zū'n-nūn: *Zünnûn Ebü'l-Feyz Sevbân b. İbrâhîm el-Mısrî el-İhmîmî (ö. 245/859 [?]). İlk dönem sûfîlerinden.*

- ki niçe yıllar çileler çekmişdi ve niçe müddetler açlıḳlar ve ṣusuzlıḳlar görmişdi tamām riyāżātı nihāyetine ve ʿibādeti ġāyetine iletmişdi Āḫır geldi **Ẕū'n-Nūn'a** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 6). [ẕū'n-nūn'a, -a]*
- ḥālin söyledi Hiç baña Allāh'dan naẓar yok diyü aġladı **Ẕū'n-Nūn** eyitdi Var bu gice vāfir yemek ye iḫtirāz itme yat uyı cemīʿ-i evrāduñı ve ʿibādātuñı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 7). [ẕū'n-nūn,]*
- deprenmezler ki nāgāh uça Ve **Ẕū'n-Nūn'dan** rivāyet olınur ki eydürdi Mürīd mürīd olmaz tā pīrinüñ ḫiẕmetine Allāh ḫiẕmeti gibi mūṭīʿ olmayınca dirdi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 7). [ẕū'n-nūn'dan, -dan]*
- ḥürmet iderse derecesi izdiyād olur Ol sebebdendür ki bunca dervīşler **Ẕū'n-Nūn'a** iʿtiḳādları sebebi-y-ile kemālāta irişdiler ve niçe müridler aña *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 6). [ẕū'n-nūn'a, -a]*
- maḥabbetleri sebebi-y-ile mertebelere yitişdiler ancaları meşhūr-ı enām ve maḳbūl-i ḫāṣ u ʿām oldı Rivāyet olınur ki ol vaḳt ki **Ẕū'n-Nūn** vefāt itdi dār-ı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 8). [ẕū'n-nūn,]*
- dōstı **Ẕū'n-Nūn** gelür anuñ istiḳbāline giderem Ḥaḳ tebāreke ve taʿālā anı raḥmetine ġarḳ ve luṭfına müstaġraḳ idüp cennet-i firdevsde ʿārifīn *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 101, Satır 11). [ẕū'n-nūn,]*
- oldur ki **Ẕū'n-Nūn** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 107, Satır 19). [ẕū'n-nūn,]*
- kāmilleri görmişdi ammā tamām kemāle irişmişdi Mādām ki **Ẕū'n-Nūn** ile bulışmışdı hiç bir şeyḫe ṭufūliyyetde aña olan olmayup ṭudı ve hīç bir kāmil *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 215, Satır 5). [ẕū'n-nūn,]*

zū'n-nūn-i mıṣrī: *Zünnûn Ebü'l-Feyz Sevbân b. İbrâhîm el-Mısrî el-İhmîmî (ö. 245/859 [?]). İlk dönem sûfîlerinden.*

- rūḥahu bi-ervāḥi'l-vāṣılīn **Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī** meşāyıḫ arasında muḳarreb idi ve faẓlı cemīʿisinüñ ḳatında muḳarrer idi Mükāşefātı nā-maḥdūd idi ve riyāżātı *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 94, Satır 7). [ẕū'n-nūn-i mıṣrī,]*
- sabīlan Ve **Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī'den** mervīdür ki vāḳıʿasında Ḥaḳ taʿālādan rivāyet ider ki Allāh tebāreke ve taʿālā ḫalḳı on bölük yaratdı ve dünyāyı bunlara ʿarż *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 96, Satır 7). [ẕū'n-nūn-i mıṣrī'den, -den]*
- olurmış belki bu mıḳdār daḫı taṣvīr-i killet içün dinilür yoḫsa ẓāhir budur kim anlar ol miḳdārdan daḫı eksik görinür Rivāyet olınur ki **Ẕū'n-Nūn-i Mıṣrī** *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 97, Satır 4). [ẕū'n-nūn-i mıṣrī,]*
- ola ki biz görmezüz veyā baʿżı şürūrda anca maṣāliḥ bulurlar ola ki biz görmezüz Nite kim Şeyḫ **Ẕūn-Nūn-i Mıṣrī'den** menḳūldür ki bir mürīdi var idi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 99, Satır 4). [ẕūn-nūn-i mıṣrī'den, -den]*
- rivāyet olınur ki **Ẕū'n-Nūn-i Mısrī'nüñ** mürīdleri ḳarşusında şol edeb ü ikrām ve taʿẓīm ü iḫtirām ile otururlardı ki ke-enna başlarınuñ üstinde bir ḳuş ḳonmışdur *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 100, Satır 5). [ẕū'n-nūn-i mısrī'nüñ, -nüñ]*

zünūb: *Günahlar.*

- Egerçi Allāh Ḥażretine çoḳ **zünūb** ile vardum ve dergāh-ı ʿizzete ḳarşu mücrim ü günāhkār ṭurdum ammā ḥüsn-i ẓan sebebi ile cemīʿ-i zünūbumı ʿafv itdi ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 50, Satır 13). [zünūb,]*
- çıḳdı ammā gine tevbe-i ṣaḥīḥesi sebebi-y-ile rūḥı a'lā-yı 'illiyyīn çıḳdı ḫāne-i dilde her ne ḳadar ki ḫāṣāk-ı ẕillāt ve **ẕünūb** ola cārūb-ı tevbe anı pāk ḳılur ve *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 255, Satır 12). [ẕünūb,]*

اوک وردی: *Metinde okunmayan kısım.*

- ġāyeti kāmil olanlar ḫālet-i nezʾe varmadın bilür belki niçeler olur ki yıllar ile اوک وردی görür Rivāyet olınur ki ʿAbdu'llāh bin Mübārek eydürdi Kişi *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 124, Satır 8). [اوک وردی,]*

…: *Metinde okunmayan kısım.*

- ma'ıyyeti sen bildügüñ degül belki her mevcūd hemīn odur ammā **…** Sen añladuġuñ degül cihān içinde andan ġayri mevcūd yoḳdur ammā gine mümkin *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 224, Satır 7). […,]*

لر دونله: *Metinde okunmayan kısım.*

- deminde Rabbi-y-ile bir ulu muʿāmele ve bāzārı var idi ve **لر دونله** ile ol cenāba vāfir tażarruʿ ve zārı var idi bir mes'ele ki müşkil olsa biraz vaḳt göñül evinde *(Tezkiretü'l Evliyâ, Sayfa 149, Satır 1). [لر دونله,]*

SONUÇ

"Sinan Paşa'nın Tezkiretü'l Evliyâsı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük" adlı bu çalışma ile Sinan Paşa'nın sözvarlığı tanıklarıyla birlikte ortaya konulmuştur. Eserde geçen kelime ve kelime grupları alfabetik olarak verilmiştir; kullanım sıklıkları, türü yönünden tasnif edilmiş ve işlevsel anlamları belirlenmiştir. Alfabetik olarak verilen tanıklar bağlama göre ne anlama geldiği, değişen yan ve mecaz anlamları hangi bağlamda kullanıldığı belirlenmiştir. Eserde tespit edilen birçok tasavvufî ve dinî terimin anlamları verilmiştir. Bu çalışma sonucunda eserde bulunan 60221 kelime ve 15909 kelime grubu tespit edilip TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük) sistemine yüklenmiştir.

Anadolu Türkçesiyle kaleme alınan eserde hem Doğu hem de Batı Türkçesinin ses özellikleri birlikte görülmektedir. Sinan Paşa'nın tahkiye bölümlerinde sade, açık, ve anlaşılır bir dil kullanmasına karşın fikir ve düşüncelerini anlattığı bölümlerde dilinin sanatlı ve ağır olduğu görülmüştür. Her üç dile (Türkçe, Arapça ve Farsça) hakim olan Sinan Paşa zengin kelime dağarcığıyla cümlelerinde kelime tekrarına düşmemiştir. Üç dilin de imkânlarından faydalanarak duygu ve düşüncelerini kendine has üslubuyla oldukça kuvvetli, ahenkli ve sanatlı bir şekilde dile getirmiştir. Sinan Paşa, Attar'ın Farsça olan bu eserini Türkçe cümle yapısı üzerine inşa ederek Türkçenin zenginliğini ortaya koymuştur.

Sinan Paşa'nın sanatlı nesrin ilk temsilcisi ve üstadı olarak anılmasında üslubunun ayırt edici özelliği olan secinin payı büyüktür. Tezkire'de çok sayıda kelime, kelime grubu ve cümle birbiriyle secilidir. Arapça ve Farsça kelimelerin yanında birçok Türkçe kelime de secilidir. Redifler genellikle Türkçe kelimelerle oluşturulmuştur. Sinan Paşa eserinde daha çok secili, birbirine paralel ve kısa cümleler kullanmıştır. Ayrıca şiir sanatında kullanılan tekrir, tenasüp, tezat, ikilem, iştikak ve aliterasyon gibi pek çok söz sanatıyla da aheng ve uyumu sağlamıştır. Böylece mensur ifadelerine şiirsel bir anlatımla estetik bir yapı kazandırmıştır. Anlatım gücünü artırmak, anlamı pekiştirmek amacıyla ikilemlerden yararlanılmıştır. Tezkire'de bağlaçlar ve eş anlamlı kelimelerle oluşturulan ikilemler sık kullanılan tekrarlardır. Eserde sadece iki atasözü tespit edilmiştir. Deyimler atasözlerine oranla daha fazla kullanılmıştır.

Din büyüklerinin övüldüğü menkıbelerin giriş bölümünde birbiriyle secili Arapça ve Farsça tamlamalar kullanılmıştır. Ayrıca metnin muhtelif yerlerinde de kullanılan tamlamalarda Farsça tamlamalar Arapça tamlamalara karşı daha fazladır.

TEBDİZ projesi kapsamında hazırlanan bu sözlük çalışmasının üslup çalışmalarının yanında dil çalışmalarına, içinde pek çok tarihi bilgiyi barındırmasından dolayı tarih araştırmalarına ve TEBDİZ projesiyle oluşturulmaya çalışılan Türkçenin tarihsel sözlüğüne katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

Aksoy, Ö. A. (1988). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü C.1, 2. Ankara: İnkılap Yayınevi.

Albayrak, N. (2009). Türkiye Türkçesinde Atasözleri. İstanbul: Kapı Yayınları.

Ayverdi, İ. (2011). Misalli Türkçe Sözlük. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

Baysal, S. (2001). Sinan Paşa'nın Ma'ārif-nāme Adlı Eseri Üzerine Bir Gramer Çalışması. Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi.

Boz, Erdoğan. "Yunus Emre Divanı'nın Bağlamsal Sözlüğü ve Dizini Üzerine Bir Deneme", X. Uluslararası Yunus Emre Sevgi Bilgi Şöleni Bildirileri, 06-08 Mayıs 2010, Eskişehir, Osmangazi Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2010, ss. 91-95

Canım, R. (2000). Latifî, Tezkiretü'ş-Şu'arā Tabsıratü'n-Nuzamā (İnceleme Metin). Ankara: AKM Yay.

Canım R. (2013). "Klasik Türk Edebiyatında Menakıb-nameler". *Avrasya Etüdleri*, 43, S. 1, s. 139-158.

Cebecioğlu, E. (2004). Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü. İstanbul: Anka Yayınları.

Çaldak, S. (2006). "Eski Türk Edebiyatında Nesir (Düz Yazı)", Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, 77/78, s. 74-90.

Devellioğlu, F. (2012). Osmanlıca- Tükçe Ansiklopedik Lugat. İstanbul: Aydın Kitabevi.

Dilçin, C. (2018). Yeni Tarama Sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Dilçin, D. (2000). Edebiyatımızda Atasözleri. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Diriöz, M. (1980). “Sinan Paşa”. Türk Ansiklopedisi. (XXIX, 67-68) Ankara: MEB Yayınları.

Ergin, M. (2012). Türk Dil Bilgisi. İstanbul: Bayrak Basım Yayım.

Erginli, Z. (2006). Metinlerle Tasavvuf Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Kalem Yayınevi.

Gökyay, O. Ş. (2007). Destursuz Bağa Girenler. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Gölpınarlı, A.(2004). Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Gürsoy Naskali, E. (1987). Sinan Paşa Tezkiretü’l Evliya. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

İmam Gazâlî. (1974) İhyâu ‘Ulûmi’d-dîn (Çev.: Ahmed Serdaroğlu). İstanbul: Bedir Yayınevi.

Kanar, M. (2003). Osmanlı Türkçesi Sözlüğü. İstanbul: Derin yayınları.

Kanar, M. (2018). Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü. İstanbul: Say Yay.

Kanar, M. (2012). Arapça-Türkçe Sözlük. İstanbul: Say Yayınları.

Kanar, M. (2014). Türkçe-Farsça Sözlük. İstanbul: Say Yayınları.

Karaman, F. Karagöz, İ. (2006) İlmî- Dinî Kavramlar Sözlüğü. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Kâşânî, A. (2004). Tasavvuf Sözlüğü. (Çev.: Ekrem Demirli). İstanbul: İz Yayıncılık.

Koç, A. (2009). “Sinan Paşa”. İslam Ansiklopedisi. (XXXVII, 229-231). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.

Korkmaz, Z. (2017). Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz, Z. (2003). Türkiye Türkçesi Gramer - Şekil Bilgisi. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Köksal, F. (1998). “Sinan Paşa’nın Nesri ve Nesir Üslubu”. DAÜ Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 1, 83-97.

Kuşeyri, A. (2018). Muhtasar Kuşeyri Risalesi. (Çev. : Dilaver Selvi). İstanbul: Semerkand Yayınları.

Mazıoğlu, H. (1966). “Sinan Paşa”, İslâm Ansiklopedisi, (X, 666-670). İstanbul: MEB Yayınları.

Mazıoğlu, H. (1968). “Tazarruat”. Necati Lugal Armağanı. Ankara: TTK Yay.

Mazıoğlu, H. (1985). “Sinan Paşa”. Büyük Türk Klasikleri. (II, 270-271). İstanbul: Ötüken Yay.

Mehmed Salâhî. h. 1313-1322. Kâmûs-ı Osmânî. İstanbul. Mahmud Bey Matbaası.

Millî Kütüphane Başkanlığı. (1997). Türk Atasözleri ve Deyimleri I-II. İstanbul: MEB Yayınları.

Muallim N. (2009). Lügat-i Nâcî. (Hazırlayan: Ahmet Kartal). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Mütercim Â. (2000). Burhân-ı Katı. (Hazırlayanlar: Mürsel Öztürk, Derya Örs). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Okuyucu, C. Kartal, A. ve Köksal, F. (2012). Klasik Dönem Osmanlı Nesri. İstanbul: Kesit Yayınları.

Onay, A. T. (2013). Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü. Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.

Öztürk, F. (2007). Bâkî Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]. (Basılmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pakalın, M. Z. (1. cilt 1946, 2. cilt 1951, 3. cilt 1954). Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları.

Pala, İ. (2013). Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü. İstanbul: Kapı Yayınları.

Parlatır, İ. (2008). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I-II. Ankara: Yargı Yayınları.

Püsküllüoğlu, A. (2006). Türkçe Deyimler Sözlüğü. Ankara: Arkadaş Yayınları.

Saraçbaşı, M. E. (2010). Örnekleriyle Büyük Deyimler Sözlüğü (I- II). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Şahin, E. (2005). Sinan Paşa'nın Tazarru'-Nâme'sindeki Benzetme Unsurları Ve Edebî Tasvirler. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şemsettin Sami. (1992). Kâmus-ı Türki. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Şenödeyici, Ö. (2011). "Naili Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]". (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tarlan, A. N. (2017). Edebiyat Meseleleri. Ankara: Akçağ Yayınları.

TDK (Türk Dil Kurumu). (2009). Tarama Sözlüğü [XIII. Yüzyıldan Beri Türkiye Türkçesi ile Yazılmış Kitaplardan Toplanan Tarama Sözlüğü]. Ankara: TDK Yayınları.

TDK (Türk Dil Kurumu). (1998). Türkçe Sözlük I-II. Ankara: TDK Yayınları.

Tuğluk, İbrahim Halil, "Klasik Şiirde Mekan İsimlerinin Bağlamsal Kullanımı: Dergah-name Örneği"; Osmanlı Edebi Metinlerinin Anlam Dünyası Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Şeyh Edebali Üniversitesi, Bilecik, 12-15. 05.2017, (s. 58-76)

Tulum, M. (2001). Tazarru'-nâme. Ankara: MEB Yayınları.

Tulum, M. (2014). "Sinan Paşa-Yakarışlar Kitabı (Tazarru'-nâme)". http://ekitap.yek.gov.tr/urun/tazarru%E2%80%99-name_563.aspx, (01.12.2021).

Tulum, M. (2013). Sinan Paşa Ma'ārif-nāme özlü Sözler ve Öğütler Kitabı. Ankara: AKM Yay.

Uludağ, S. (1984). Feridüddin Attar Tezkiretü'l Evliya. Bursa: İlim ve Kültür Yayınları.

Uludağ, S. (2005). Tasavvuf Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Uysal, İ. N. (2012). "Ağız Araştırmalarında Bağlamsal Sözlük ve Dizin Kullanımı". Diyalektolog Ağız Araştırmaları Dergisi. (V, 55- 62).

Uzunçarşılı, İ. H. (1965). Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı. Ankara: TTK Yayınları.

Vardar, Berke. (2007). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü. Ankara: Multilingual Yayıncılık.

Yazır, E. H. (2002). Kur'ân-ı Kerîm ve Yüce Meâli. (Haz.: Kasım Yayla). İstanbul: Merve Yayınları.

Yılmaz, M. (1992). Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler. İstanbul: Enderun Kitapevi.